« فهرس الجلد الثالث من ترجمة القاموس من فصل الصاد من باب القاف الى آخر الكتاب »

﴿ فهرس الجلد الثالث من ترجمة القاموس الى آخر الكتاب ﴾

al-Fīrūzabādī, Muḥammad
ibn Yaʿqūb

el-Okyānūs el-basīṭ fī tercümet
il-ḳāmūs il-muḥīṭ.

الجلد الثالث من القاموس

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل الصاد المهملة

فصل الصاد المهملة

فصل الصاد المهملة (الصدق) صادك كسری و فتحیله و (المصدوقة) میمك فتحیله بر سوز و بر خبر کرچك اولمق و کرچك سویلك معناسنه درکه واقعه مطابق اولمقدن عبارتدر کذب مقابلیدر و عندالبعض صادك فتحیله مصدردر و کسریله اسم مصدردر کرچك و کرچکلك معناسنه پس مصدر اولدقده خبر کرچك اولمق و بر آدم کرچك سوزلو اولمق و کرچك سویلك معنالرینه اولور یقال صدق فلان فی الحدیث و صدق فلان الحدیث صدقا و مصدوقة من الباب الاوّل ضدّ کذب و یقال صدق القتال و منه المثل * صدقنی سن بکره * بو مثل هدع مادّه‌سنده بیان اولدی * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره صدق و کذب فی الاصل قول و کلامك وصفی اولمق اوزره موضوعدرکه فارسیده راست و دروغ و ترکیده کرچك و یلان تعبیر اولنور قول مزبور ماضی و مستقبل اولسون و وعد و سائر کونه کلام اولسون و صدق و کذب قصد اوّل ایله انواع کلامدن همان کلام خبری‌یه مخصوصدر و بعضا بالعرض امر و استفهام و دعا مثللو کلام انشائیده دخی استعمال اولنور و اتّساع جهتیله قائل و مخبره‌ده وصف اولور و صدق بر نسنه‌نك اجزاسی مجتمع و ارکانی تامّ و قوّتی کامل اولمق جهتیله حاصل اولمسنه اطلاق اولنور نته‌که امثلهٔ آتیه‌دن مستبان اولور و کاه اولورکه صدق اعتقاد متکلّمده حاصل و ثابت اولان نسنه‌ده استعمال اولنور و کذب آنك مقابلی اولور نته‌که صدق ظنّی و کذب ظنّی دینور و کاه اولورکه افعال جوارحده استعمال اولنور نته‌که صدق القتال و صدق فی القتال دیرلر فتور و تهاونسز قتاله کرچکدن اقدام ایدوب حقّ حربی توفیه ایتدی معناسنه و صدق مادّه‌سی لازم و متعدّی اولور ایکی فعله دخی تعدیه ایدر نته‌که مقابلی اولان کذب دخی بو یلجه‌در انتهی و صدق صادك کسریله شدّت معناسنه استعمال اولنور یعنی بر کمسه شدّت اوزره صلاح و خیره نسبت اولنسه صدق لفظنه مضاف ایدرلر مثلا رجل صدق و صدیق صدق و امرأة صدق و حمار صدق دیرلر اضافتله یعنی رجولیت و صدیقیت و حماریتده صادقدرکه اجزاء و ارکانی کاملدر نته‌که اصطلاحمزده دخی اوکرچکدن آدم و کرچکدن اشك تعبیر اولنور و منه قوله تعالی ﴿ و لقد بوّأنا بنی اسرائیل مبوّأ صدق ﴾ ای انزلناهم منزلا صالحا یعنی منزلیتده کامل و غرض و مطلوبه صالح و مرضیّ و هر درلو خیر ظنّ و اعتقاد اولنمقده صادق منزله انزال بیوردیلرکه مراد مصر و شام اولکه‌لریدر و وجه مذکور اوزره شدّت و کمال معناسی اراده اولندقده اضافتله رجل صدق دیرلر صادك کسریله و نعت اولدیغی صورتده الرجل الصدق دیرلرکه صادك فتحیله‌در و صادك فتحیله متانتلو دوز و طوغری مزراغه وصف اولور یقال رمح صدق ای صلب مستو و متانت و سداد و استقامتی اولان آدمه وصف اولور یقال رجل صدق ای مستقیم متین و مطلقا اجزاء و ارکانی تامّ و کامل آدمه وصف اولور یقال رجل صدق

مطلب

ای کامل ویقال امرأة صدقة وقوم صدقون ونساء صدقات ویقال رجل صدق اللقاء وصدق النظر یعنی ناسله
کورشمسی والفت ونظر ومعامله سی ثابت ومستقیم ووجه تحقیق اوزره اولسه یعنی نفاق ومداهنه وصورت
معامله مقوله سی اوضاع ومعاملاتدن سالم اولسه وعربلرك یمینلرندندرکه صدقت الله حدیثا ان لم افعل کذا دیرلر
لاصدقت الله حدیثا ان لم افعل کذا تأویلندهدرکه لاء نافیه محذوفدر «الصدق» صادك ضمیله وضمتینله صدق
لفظندنکه صادك فتحیله وصفدر جمعدر رهن ورهن کبی یقال قوم صدق ای صادقون وصدوق لفظندن
وسحاب وزننده صداق لفظندن جمع اولور «الصدیق» امیر وزننده کرچك سوزلو راستکوی آدمه دینور یقال
رجل صدیق وصدیق صدق بالاضافة مبالغة وکرچك دوسته اطلاق اولنور مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی برابردر
ومؤنثنده صدیقه دخی دینور جمعی اصدقاء کلور وصدقاء کلور کرماء وزننده وصدقان کلور صادك ضمیله وجمع الجمعی
اصادق کلور مترجم دیرکه بیضاوی اشبو ﴿ ولا صدیق حمیم ﴾ کریمه سنده صدیقك افرادی بانده بو وجهی دخی
سرد ایلمشدرکه صدیق لفظی عدو کبی جمعده اطلاق اولنور زیرا حنین وصهیل کبی فی الاصل مصدردر پس
وصفیتی اعتباریله تأنیث وجمعی دخی کلور انتهی * وصدیقك مصغرنده صدیّق دینور یای مشدّده ایله عربلر مدح
وتوقیر قصدیله تصغیر ایدرلرکه اخص واخلص اصدقاء دیمکی مراد ایدرلر تقول هو صدیقی ای اخصّ اصدقائی
«الصداقة» کرامه وزننده صدق وجهیله اولان دوستلغه ومحبته اطلاق اولنور یقال بینهما صداقة ای محبة بالصدق
«الصیدق» صیقل وزننده امین وموثوق به آدمه اطلاق اولنور یقال فلان صیدق ای امین وقطب دیدکلری
کوکبك اسمیدرکه مراد قطب شمالیدر نته که قود ماده سنده ذکر اولندی * مؤلف اوراده سهی نام کوکب ایله تفسیر
ایلمشیدی وصیدق پادشاهه اطلاق اولنور ملك معناسنه «المصداق» مصباح وزننده برنسنه یی تصدیق
ایدن شیئه دینور دلیل وبرهان کبی یقال عنده مصداق ذلك ای مایصدّقه «المصدق» منبرَ وزننده لکن شارحك
لسان العرب واساس وعباب وسائر امهاتدن مصرّح التقیید تصحیحی اوزره میمك ودالك فتحیله که مصدر
میمیدر صدق معناسنهدر پس ذو لفظنه اضافتله شول بهادره اطلاق اولنورکه دشمن اوزره حمله وهجومی راست
ودرست اوله کویا که اول حمله یی وعد ایلمکله وعدنده صادق اوله ومنبر وزننده اولدیغنه کوره که آلت اولور
ینه صحیح بلکه بونده مبالغه یی متضمّن اولور یقال شجاع وفرس ذو مصدق ای صادق الحملة وصادق الجری
یعنی دشمن اوزره کرچکدن حمله ایدن دلاوردر وکرچکدن سکردن آتدر «الصدقة» فتحاتله لوجه الله تعالی فقرایه
ویریلان نسنه یه دینور یقال اعطاه الصدقة وهی ماأعطی فی ذات الله تعالی * مترجم دیرکه صدق فعل معناسندن
مأخوذدر زیرا صدقه ریا وسمعه سز صدق واخلاصله علی وجه القرب اخراج واعطا اولنان مالدن عبارتدر
زکوة کبی لکن صدقه متطوّعه وزکوة واجبه مخصوصدر وبعضا واجبه دخی صدقه اطلاق اولنور فعلنده تحرّی
صدق ایلمك علاقه سیله والحاصل مثوباته صدق رغبتی اظهار ایلدیکیچون اول عطیه یه صدقه اطلاق اولنور
نته که مالك زکاء ونماسنی مستلزم اولدیغیچون زکات اطلاق اولنور صداق زوجه دخی صدق ماده سندندرکه
زوجك زوجه یه صدق رغبتنی اظهار ایدر «الصدقة» صادك فتحی ودالك ضمیله و«الدقة» غرفه وزننده
و«الصدقة» ثمره وزننده و«الصدقة» ضمتینله و«الصدقة» فتحتینله و«الصداق» کتاب وزننده و«الصداق» سحاب
وزننده زوجه نك مهرینه دینور کابین معناسنه وندسه وزننده اولان صدقه نك جمعی صدقات کلور وصدقه نك که
صادك ضمیله در صدقات کلور کذلك صادك ضمیله در وصدقات کلور صادك ضمی ودالك فتحیله وصدقات کلور
ضمتینله که اقبح جموعیدر «صدیق» زبیر وزننده بر طاغك آدیدر واسماء رجالدندر صدیق بن موسی واسمعیل
بن صدیق الذارع محدّثلردر «الصدّیق» سکیت وزننده که مبالغه صیغه سیدر کثیر الصدق آدمه دینور یقال
رجل صدّیق ای کثیر الصدق بوراده کثرت دوامدن کنایه در * وصدّیق شیخ الخلفاء الراشدین ابوبکر رضی الله عنه
حضرتلرینك لقبلریدر امر معراجی ایشتدیکی آنده تصدیق ایلدیکیچون تلقیب اولندی وتابعیندن ابو هندك
اسمیدر ومحمد بن محمد البلخیّ نام محدّثك جدّی اسمیدر وابو الصدیق بکر بن عمرو الناجیّ التابعیّ کنیه سیدر
روایت حدیث ایلمشدر وخشنام بن صدیق که امیر وزننده در علی قول سکیت وزننده در محدّثدر «الصادقة»
حقیقتی اوزره ظاهر ومتبین اولان ماده یه وحالته اطلاق اولنور فعله فی غبّ صادقة ای بعد ماتبین له الامر
«الاصداق» همزه نك کسریله خاتونك نکاحنده تعیین مهر ایلمك معناسنه در یقال اصدق المرأة اذا سمی لها صداقا
«الصدق» فتحتینله بعضلر نصاری طائفه سنك آتش کیجه لرینه اطلاق ایلدیلر لکن بو لحن در صواب اولان
سین مهمله ایله سدق در نته که سین ماده سنده بیان اولندی «التصدیق» برآدمك کلامنی کرچکه نسبت ایلمك

يعنى كرچك سويلدى ديمك وكرچكلمك معناسنه‌در يقال صدّقه ضدّ كذّبه ووحشى جانور اوزره حمله وهجوم اولندقده چورەسنه التفات ايتميوب همان طوغريسنه سكردوب كتمك معناسنه استعمال اولنور يقال صدّق الوحشىّ اذا عدا ولم يلتفت لما حمل عليه ﴿المصدّق﴾ محدّث وزننده زكات اخذ ايدن عامله اطلاق اولنور يقال اخذ المصدّق الفريضة وهو آخذ الصدقات ﴿المتصدّق﴾ متفرّق وزننده صدقه وزكات ويرن آدمه دينور يقال هو متصدّق اى معطى الصدقات وفى التنزيل ❁ انّ المصّدّقين والمصّدّقات ❁ الايه اصله المتصدّقين والمتصدّقات فقلبت التاء صادا وادغمت فى مثلها * شارح ديركه تصدّق مطلقا تفضل معناسنه اولوب بعده عرفده كندوسيله ثواب الهى طلب اولنان فعلده‌كه صدقه ويرمكدن عبارتدر استعمال اولندى تقول تصدّقت على الفقراء وتصدقت بكذا ﴿المصادقة﴾ مفاعله وزننده و﴿الصداق﴾ جدال وزننده صداقت اوزره دوستلشمق معناسنه‌در يقال صادقه اذا خالّه ﴿التصادق﴾ تفاعل وزننده مصادقه معناسنه‌در يقال تصادقا بمعنى صادقا ﴿الصرق﴾ فتحتينله يوفقه نسنه‌يه دينور يقال شئ صرق اى رقيق ﴿الصريقة﴾ سفينه وزننده يوفقه اتمكه دينور رقاقه معناسنه جمعى صريقدر هاسز وصرق كلور ضمتينك وصرايق كلور ﴿الصعفوق﴾ صادك فتحيله لئيم وفرومايه‌يه دينور يقال رجل صعفوق اى لئيم ويمامه‌ده برقريه آديدر آنده بين العرب بروقعه اولمشدر واكا صعفوقه دخى دينور واشبو صعفوقدن غيرى كلام عربده فعلول وزننده وارد اولمامشدر اما خرنوب كلمه‌سى ضعيفدر فصيح اولان خاىٔ مضموم ياخود رايى مشدّد اولمقدر وصعفوق صعافقه‌نك مفردى اولوركما سيذكر ﴿الصعافقة﴾ عمالقه وزننده بنومروان خدّام وتوابعندن برطائفه‌يه اطلاق اولنور يمامه‌ده متمكن اولورلر ايدى وآنلره بنو صعفوق دخى ديرلر صادك ضميله‌ده زبانزده‌در وبو صعفوق كلمه‌سى اسم اعجمى اولمغله غير منصرفدر يمامه‌ده صعفوق نام قريه‌ده ساكن اولملريله محلك اسميله تسميه اولنديلر وصعافقه شول كسه‌لره دينوركه سرمايه‌سز بازاره واروب تاجرلر برنسنه آلدقلرنده آرالرينه بيله‌جه صوقيلوب برتقريبله حصه‌يه داخل اولورلر اوله يقال هو من الصعافقة وهم الذين يشهدون السوق للتجارة بلا رأس مال فاذا اشترى التاجر شيئا دخلوا معهم صعفقكه جعفرى وزننده‌در وصعفقكه جعفر وزننده‌در وصعفوقكه ذكر اولندى مفردلريدر وجعلرى صعافقه كبى صعافيق دخى كلور ﴿الصاعقة﴾ اولومه اطلاق اولنور موت معناسنه * مؤلّفك بصائرده بيانه كوره صاعقه نزول نارى ياخود عذاب وموتى مستصحب اوله‌رق جوّ سمادن ظهور ايدن اصوات شديده‌يه اطلاق اولنوب بعده ملازمه علاقه‌سيله بونلرك هر برنده استعمال اولندى وراغبك بيانه كوره موت ونار وعذاب وصيحهٔ عذاب جمله‌سى فى ذاتها شئ واحددر تأثيرات اعتباريله متعدّده اولمشدر انتهى * وصاعقه مهلك عذابه اطلاق اولنور وصيحهٔ عذابه دينور وسوق سحابه مؤكل اولان فرشته‌نك يدنده اولان آتشين قامچى‌يه دينوركه اوجى طوقنديغى نسنه‌يى احراق ايدر ياخود سمادن دوشن آتشدن عبارتدركه يلدرم تعبير اولنور وصاعقه مصدر اولور راعيه كبى يلدرم طوقندرمق معناسنه يقال صعقتهم السماء صاعقه من الباب الثالث اذا اصابتهم بها ﴿الصعق﴾ صادك فتحيله وفتحتينله و﴿الصعقة﴾ و﴿التصعاق﴾ تذكار وزننده برشدّت سببيله بيهوش وبيخود اولمق معناسنه‌دركه بايلمق تعبير اولنور يقال صعق الرجل صعقا وصعقا وصعقة وتصعاقا من الباب الرابع اذا غشى عليه ﴿الصعق﴾ كتف وزننده وصفدر برشدّتدن بايلمش بايغين آدمه دينور وشديد الصوت كسه‌يه دينور يقال رجل صعق اى الشديد الصوت وداعما صاعقه توقعنده اولان كسه‌يه دينور وخويلد بن نفيل نام كسه‌نك لقبيدر وبنو كلابدن برفارس لقبيدر اكا صعق دخى ديرلر ايدى ابل وزننده نسبتنده صعقىّ دينور فتحاتله وصعقىّ دينور عنبىّ وزننده‌كه غير قياس اوزره‌در تميم قبيله‌سى مزبورك باشنه شدّتله اوردقلرندن من بعد متاثّر اولوب برآواز شديد ايشتدكده بيهوش اولور ايدى اكامبنى لقب مزبورايله تلقيب ايلديلر وبعضلر ديديكه بركون طعام طبخ وترتيب ايدوب ناكهان برشديد روزكار ظهور وتنجره‌يى سرنكون ايلمكله روزكاره سبّ ولعن ايتدكده مظهر رجز الهى اولوب اول هنكامده برصاعقه ظهور وصدمه‌سيله صوب عدمه مرور ايلديكى باعث تلقيب اولمشدر ﴿الصعق﴾ فتحتينله شدّتله حيقرمق معناسنه‌در يقال صعق الرعد صعقا من الباب الرابع اذا اشتدّ صوته وشدّتلو اوازه دينور ﴿صعانق﴾ علابط وزننده نجد اولكه‌سنده بنو اسد يوردنده بر موضعدر ﴿صعق﴾ زفر وزننده بر موضع آديدر ﴿الصفرّق﴾ صادك وفانك وراء مشدّده‌نك ضمه‌لريله فالوذق اسميدركه پالوذه محرّفى پلته تعبير اولنور تقول اكلنا صفرّقا اى فالوذقا وبرنبات اسميدر ﴿الصفق﴾ صادك فتحى وفانك سكونيله شمار كبى سسلنور وجهيله اورمق معناسنه‌در يقال صفق رأسه صفقا من الباب الثالث اذا ضربه ضربا يسمع له صوت وبرنسنه‌يى

کیرو یه دوندرمك معناسنه‌در قپویی قپامق ایچون کیرو یه دوندرمك کبی یقال صفق الشیٔ اذا صرفه وردّه
وصفق ناحیه معناسنه‌در یقال قعد فی صفق ای ناحیة بونده صادك ضمیله وفتحتینله جائزدر ومحلّ وموضع
معناسنه‌در وصفق الجبل طاغك یوزینه دینور یاخود یورەسنه دینور یقال نزلوا صفق الجبل وهو وجهه
اوسفحه وصفق العنق بیونك بر جانبنه دینور یقال ضربه علی صفقی عنقه ای علی جانبیها وصفق الفرس
آتك یناغندن عبارتدر تقول لاتضرب صفقی الفرس ای خدّیه وصفق شول صاری صویه دینورکه اوزرینه
صو دوکیلوب اصلنمش یکی سختیاندن ظهور ایدر بومعناده فتحتینله جائزدر وعندالبعض صفق دباغت
اولنان شیئك ریح وطعمنه دینور وصفق وصفقه بیعك عقدی وقوعنده ال اله چالمق معناسنه‌درکه بایع ایله
مشتری ال اله آلوب قطع مادّه ایدرلر یقال صفق یده بالبیعة وعلی یده صفقا وصفقة من الباب الثانی اذا
ضرب یده علی یده وذلك عند وجوب البیع وبو معنادن اسم صفق وصفقدر زمجی وزنده‌که بیع وقتنده
ال اله آلمغه دینورَ وصفق قوش قسمی قنادلرینی قاقق معناسنه‌در یقال صفق الطائر بجناحیه اذا ضربهما
وقپویی ارقه‌سنه چویرمك علی قول قپامق معناسنه‌در بو معنا بابده خصیصه‌در یقال صفق الباب اذا
ردّه اواغلقه وقپویی آچمق معناسنه اولمغله اضداددن اولور یقال صفق الباب اذا فتحه وکوز یومق معناسنه‌در
یقال صفق عینه اذا غمضه وسازك تللرینی دپرتدرمك معناسنه‌در یقال صفق العود اذا حرّك اوتاره وبیانه
کتمك معناسنه‌در یقال صفق الرجل اذا ذهب ویل اغاجلری اویناتمق معناسنه‌در یقال صفقت الریح الاشجار
اذا حرکتها وکاسه‌یی طولدرمق معناسنه‌در یقال صفق القدح اذا ملأه وبر یره بر جماعت قونمق معناسنه‌در
تقول صفقت علینا صافقة ای نزل بنا جماعة وناقه‌نك رحمی قیصیلوب قپانمغله ایچنده یاوریسی اولمك معناسنه‌در
یقال صفقت الناقة اذا ارتجت رحمها عن ولدها حتی یموت وقلجله اورمق معناسنه‌در یقال صفق بالسیف
اذا ضربه به وصوایله ممزوج شربتی سوزیلوب طورلمق ایچون برقابدن آخر قابه چکمك معناسنه‌در یقال
صفق الشراب اذا حوّله ممزوجا من اناء الی اناء (الصفق) صادك کسریله قپو قنادینه دینور یقال فتح صفق
الباب ای مصراعه وقال فی الاساس باب داره صفق واحد اذا لم یکن مصراعین (الاصفاق) همزه‌نك کسریله
بودخی کیرو دوندرمك معناسنه‌در یقال اصفق الشیٔ اذا صرفه وردّه وقپویی کیرو چویرمك علی قول قپامق
معناسنه‌در یقال اصفق الباب اذا ردّه اواغلقه وکاسه‌یی طولدرمق معناسنه‌در یقال اصفق القدح اذا ملأه
وصولوشرابی طورلمق ایچون آخر قابه چکمك معناسنه‌در یقال اصفق الشراب اذا حوّله ممزوجا من اناء الی اناء
لیصفو وبرماده اوزره اتفاق ایلك معناسنه‌در یقال اصفق القوم علی کذا اذا اطبقوا وال برنسنه‌یه اتفاقی راست
کلمك معناسنه‌در تقول اصفقت یدی بکذا ای صادفته ووافقته وبرآدمه طویوره‌جق طعام کتورمك معناسنه‌در یقال
اصفق للقوم اذا جاءهم من الطعام بما یشبعهم * شارح دیرکه اصفاق قیونی یاخود کچی‌یی کونده برکرّه صاغمق
معناسنه‌ده کلور * مؤلف بو معنایی اهمال ایلدی یقال اصفق الغنم اذا لم یحلبها فی الیوم الّا مرّة (التصفیق) بودخی
قوش قسمی قنادلرینی قاقق معناسنه‌در یقال صفق الطائر بجناحیه اذا ضربهما وبرنسنه‌یی چویرمك معناسنه‌در
یقال صفقه اذا قلبه وممزوج شرابی تصفیه ایچون آخر قابه بوشالتمق معناسنه‌در یقال صفق الشراب اذا حوّله
ممزوجا من اناء الی اناء لیصفو وال قاقق معناسنه‌در یقال صفق یدیه اذا ضرب بباطن الراحه علی الاخری
ودوه‌یی برمرعادن آخر مرعایه تحویل ایلك معناسنه‌در یقال صفق الابل اذا حوّل من مرعی الی آخر وکتمك
معناسنه‌در یقال صفق الرجل اذا ذهب وبر یرك چوره‌سنی طولاشمق معناسنه‌در یقال صفق الشیٔ اذا طافه
(الصافقة) بریره نازل اولان جماعت انسانی‌یه دینور (الصفقة) تمره وزنده مصدردرکه ذکر اولندی ولزوم
عادی علاقه‌سیله عقد اولنان بیعه‌یه اطلاق اولنور ومنه یقال صفقة رابحة اوخاسرة ای بیعة (الصفّاق) شدّاد
وزنده شول بازرکانه دینورکه چوق سفرلر ایدوب اشمش یورتمش اولوب امور تجارتده متقلب ومتصرّف وبغایت
کارکذار اوله یقال تاجر صفاق ای کثیر الاسفار والتصرّف فی التجارة ویقال هو صفاق آفاق (الصفاقة) حماقه
وزنده ثوب صفیق وتفه‌لو ومحکم اولمق معناسنه‌در یقال صفق الثوب صفاقة من الباب الخامس ضدّ سخف
وبرکسه پك یوزلو بی شرم وحیا اولمق معناسنه‌در یقال صفق الرجل اذا وقح (الصفیق) امیر وزنده وصفدر
صیق وتفه‌لو ومحکم طوقنمش ثوبه دینور یقال سوب صفیق ضدّ سخیف وپك واوتانمز یوزه وصف اولور یقال
وجه صفیق ای وقح (الصفوق) صبور وزنده بغایت یوکسك وصرپ طاغه دینور یقال جبل صفوق ای ممتنع
ویومشق کباده یایه دینور یقال قوس صفوق ای لینة ویوکسك یالچین قیایه دینور یقال صخرة صفوق

ای ملساء مرتفعة جمعی صفق کلور کتب وزننده وزیاده‌سیله صرپ و یوکسك دیك یوقاری عقبه‌یه وصف اولور
جمعی صفائق و صفق کلور ضمتینله «الصفاق» کتاب وزننده قاسقده قیل بتن درینك آلتنده اولان یوفقه‌جه
دری‌یه دینورکه زارکبی اولور اکثری فتق عارضه‌سی اکا عارض اولور عندالبعض دری ایله بغرسقلر ارالغی وعلی
قول بطنك دریسنك مجموعنه دینورکه جلد ظاهری وجلد باطنینك مجموعی اولور یقـال انشق صفاقه ای الجلد
الاسفل تحت الجلد الذی علیه الشعر او مابین الجلدو المصران او جلد البطن کله «الصوافق» و«الصفائق» حوادث
و نوائبه اطلاق اولنور صفیقه و صافقه‌نك جمعیدر «الصفق» فتحتینله دماغك آخرو نهایتنه دینور * شارح دیرکه
الدماغ نسخه‌لری غلطدر صواب اولان بای موحّده ایله الدباغ اولمقدرکه درینك الك صولك دباغتی اوله‌جقدر
و صفق یکی قریه‌نك وطولومك چالقاندیسی اولان صاری صویه دینور و بوعنقریب ذکر اولندی لکن اول صورت
دیکر ایله تعبیر اولنمشیدی «الصفاقیق» صادك فتحیله برموضع آدیدر «المصافق» مصاحب وزننده شول دوه‌یه
دینورکه برمقدار بریانی اوزره و برمقدار بریانی اوزره یتار اوله «المصافقة» مفاعله وزننده بریاندن بریانه دونه‌رك
یاتمق معناسنه‌در یقال صافق الرجل بین جنبیه اذا انقلب و ناقه‌یی بوری طوتمق معناسـنه‌در یقال صافقت الناقة
اذا مخضت و ایکی ثوبی بری برینك اوزرینه کیمك معناسـنه‌در یقال صافق بین ثوبین اذا طارق «الانصفاق»
انفعال وزننده کیرو دونمك معناسـنه‌در یقال انصفق فلان اذا انصرف ورجع «الاصطفاق» افتعـال وزننده
روزکار طوقنغله اغاجلر اوینایوب صرصلمق معناسـنه‌در یقال اصطفقت الاشجار اذا اهتزّت بالریح وسازك
تللری اوینایوب چالنمق معناسـنه‌در یقـال اصطفق العود اذا تحرّکت اوتاره «التصفق» تفعل وزننده بری اوته
اولطه ایلك معناسـنه‌در یقال تصفق الرجل اذا تردّد و بر خصوصه تعرّض ایلك معناسـنه‌در یقـال تصفق
للامر اذا تعرّض له و ناقه ترسنه یاتمق معناسـنه‌در یقال تصفقت النـاقة اذا انقلبت ظهر البطن «الصقّ» صادك
فتحی و قافك تشدیدیله قیاکلری اوتمك معناسنه‌در یقال صقّ الحرباء صقّا من الباب الثانی اذا صرّ وصقّ بریره
زور ایله قاقیلان اکسرك صوتندن حکایه‌در «الصلق» خلق وزننده قتی آواز ایله فریاد ایلك معناسـنه‌در یقال
صلق الرجل صلقا من الباب الاوّل اذا صات صوتا شدیدا شارح دیرکه اشبو ✻ لیس منّا من صلق وحلق ✻ حدیثنده
واقع صلق مصـائبده رفع صوت ایله نوحه و فریاد ایلك و حلق کذلك مصـائبده حلق شعر ایلك اوله‌جقدرکه
بونلر منهیدر و صلق دکنکله اورمق معناسنه‌در یقال صلق فلانا بالعصا اذا ضربه و خاتونی ارقه‌سی اوزره
یاتروب جماع ایلك معناسـنه‌در یقال صلق جاریته اذا بسطهـا فجامعهـا و بر آدمی برعظیم فتنه‌یه و واقعه‌یه
اوغراتمق معناسنه‌در یقال صلق بنی فلان اذا اوقع بهم وقعة منکرة و بر آدمی کونش اسیّسی چالوب کویندرمك
معناسـنه‌در یقال صلقت الشمس فلانا اذا اصابته بحرّها «الاصلاق» همزه‌نك کسریله قتی اواز ایله فریاد ایلك
معناسنه‌در یقال اصلق الرجل اذا صات صوتا شدیدا «المصلق» منبر وزننده و«المصلاق» محراب وزننده و«الصلاّق»
شدّاد وزننده جاری و سخنور و بلیغ آدمه دینور یقال خطیب مصلق و مصلاق و صلاّق ای بلیغ «الصلیقة»
سلیقه وزننده کرکی کبی پشمش کبابه و بریانه دینور جمعی صلایق کلور تقول اطعمنا الصلیقة وهو لحم مشوی منضج
«صلیق» امیر وزننده واسط ایالتنده بربلده‌در و مهره تخته‌سی کبی دوز و املس نسنه‌یه دینور یقاله شیٔ صلیق ای
املس * مترجم دیرکه یوفقه اتمکه صلیق و صلیقه اطلاقی ظاهر ابو معناندر زیرا امهات سائره‌ده صلیق و صلیقه
یوفقه اتمك ایله‌ده مفسردر «الصلق» فتحتینله ال آیاسی کبی دوپدوز هموار اووه‌یه دینور جمعی اصلاق و جمع الجمعی
اصالیق کلور «المصالیق» مصابیح وزننده ایری بیوك طاشلره دینور و جستو چالاك دوه‌لره دینور «المصلوق»
علی قول مصلیق که مندیل وزننده‌در بنو عمرو بن کلاب یوردنده برصو آدیدر «صالقان» لامك کسریله بلخ
قضـاسنده برقریه‌در و بست مضافاتندن بربلده‌در «الصلاقة» ثمامه وزننده شول صویه دینورکه بریرده چوق
اکلنوب و جابجا ایچنه طوار کیروب بری اوته قارشدروب دوندرمکله استعماله صلاحی قالمامش اوله یقال لاتتوضّأ
من الصلاقة وهی الماء الذی قد اطال فی مکان و قد صلقتها الدوابّ و اول صویه مصلوقه دخی دینور دوابّ
صلق ایتدیکیچون یعنی ضرب یاخود ایقـاع وقعه ایلدیکیچون بوراده ابتدا اطال فعلی مذکر کلدی لفظ ماء
اعتباریله بعده صلقتها ضمیری مؤنث کلدی صلاقه یاخود ماءه اعتباریله و تذکیر ایله صلقها نسخه‌لری غلطدر
و مؤلفك فهی مصلوقة قولنده هی ضمیری ینه ماءه‌یه یاخود صلاقه‌یه راجعدر * مؤلف عجیب مشوّش رسم ایلمشدر
«الصلنق» علندی وزننده و الفك مدّیله جائزدر چوق سوزلو مکثار معناسـنه‌در «التصلق» تفعل وزننده
خاتونی بوری طوتمغله فریاد ایلك معناسنه‌در یقال تصلقت المرأة اذا اخذها الطلق فصرخت و دابّه‌یه وجع

مقوله‌سی عارض اولمغله اضطرابندن ارقه‌سی اوزره یاتوب بری اوته اغنمق معناسنه‌در یقال تصلقت الدابّة اذاتمرّغت ظهرا لبطن غمّا وکذا کل متالّم (المصطلق) مصطلح وزننده جذیمة بن سعد بن عمروك لقبیدر بغایت خوش آواز اولمغله تلقیب اولندی خزاعه قبیله‌سندن ابتدا طرب وتغنی ایدن مزبوردر بنوالمصطلق که قبیلهٔ مزبوره‌دن بربطن در آنك نسلندندر (الصمقة) فتحاتله بیزه‌سوده دینور تقول سقانی صمقة ای اللبن الذی ذهب طعمه وقالین وغلیظ دستی‌یه دینور (الاصماق) همزه‌نك کسریله قپویی قپامق معناسنه‌در علی قول آرقه‌سندن کیرو دوندروب کرکی کبی قپایوب پرکتمك معناسنه‌در یقال اصمق الباب اذا اغلقه‌اوردّه واوثقه وسودك یاخود صویك دادی بوزیلوب آزتمق معناسنه‌در یقال اصمق اللبن او الماء اذا تغیّر طعمه وخبث (الصامق) آج علی قول صوسز دیمکدر یقال مازال صامقا ای جایعا اوعطشان (المصمق) محدّث وزننده فرط حیرت سببیله اکل وشربدن قالمش آشفته وحیران آدمه دینور یقال هو مصمق ای متحیّر لایأکل ولایشرب (الصندوق) صادك ضمی وفتحیله معروفدر که ترکیده دخی صندوق دینور زندوق وسندوق بونده لغتدر جمعی صنادیق کلور (الصنق) ضمتینله اصنه معناسنه‌درکه صنّ وصنان لفظلرینك جمعیدر قولتقلرك چرکین رایحه سنه دینور ظاهرا مفردی صناق‌در (الصنق) فتحتینله قولتق پك بد وچرکین قوقق معناسنه‌در یقال صنق ابطه صنقا من الباب الرابع اذا ذفر شدیدا (الصنق) کتف وزننده و(الصانق) جمیع نسخه‌لرده المتین الشدید عبارتیله مرسومدرکه شدید ومتین ومستحکم اولان نسنه دیمکدر لکن مقتضای ماده اوزره المنتن الشدید اولمق یعنی نون وتاایله منتن مصحف اولمق ظن اولنورکه مراد قولتغی پك بد وچرکین قوقان کمسه دیمك اولور فلینظر وصنق جثه‌سی بیوك ویومری انسان وحیوانه دینور یقال رجل صنق وجمل صنقة ای ضخم کبیر بوراده هاء مبالغه ایچوندر (الصنقة) فتحاتله یومری قالین فرجه دینور وصانق لفظندن جمع اولورکه دوه‌یه خوشجه وکوزلجه خدمت وتیمار ایدن آدملره دینور یقال هم صنقة ای المحسنون خدمة الابل (المصنق) محسن وزننده بودخی دوه قسمنه کوزل نظارت وتقید وتیمار ایدن آدمه دینور جمعی مصنقوندر (الصناق) کتاب وزننده اسروب کوکره‌دکده آوازی ایراغه کیدن بلند آواز دوه‌یه دینور (صانقان) نونك کسریله مرو قضاسنده برقریه آدیدر (الاصناق) همزه‌نك کسریله اصرار ایلمك معناسنه‌در یقال اصنق علیه اذا اصرّ علیه وطواره کوزلجه تقیدوتیمار ایلمك معناسنه‌در یقال اصنق فی ماله اذا احسن القیام علیه (الصوق) سوق وزننده ومرادفیدرکه طوار سورمك معناسنه‌در یقال صاق الدابّة یصوقها صوقا بمعنی ساقها (الصوق) صادك ضمیله چارشویه دینور سوق معناسنه وعیقة المدینه قربنده برموضع آدیدر واکا صوقی دخی دینور طوبی وزننده وکثیر نام شاعرك شعرنده جمع اوله‌رق صوقاوات عنوانده وارد اولمشدرکویاکه اجزاسی اعتباریله جمع ایلمشدر (الصاق) ساق وزننده ومرادفیدرکه بالدره دینور (الصویق) امیروزننده سویق معناسنه‌درکه قاووده دینور (التصوّق) تفعل وزننده مرداره بیلاشمق معناسنه‌در یقال تصوّق بعذرته‌ا ذاتلطخ * شارح دیرکه مزهرده وسائر کتب صرفیه‌ده مثبت اولدیغی اوزره سین وصادایله لغت اولان ماده‌لر برأسها لغت مستقله اولوب تبادل جهتیله دکلدر حتی صالح نام برنحوی تبادل ادّعاسنده اولمغله ایمدی جنابکزه سالح دیمك دخی صالح اولوردیو برادیب ظریفك جواب مسکتی لطائفدن معدوددر (الصهصلق) جحمرش وزننده چاغرغان وباغرغان شماطه‌جی قوجه قاری‌یه دینوروتند وشدید صوته دینور (الصهصلیق) زنجبیل وزننده بودخی چاغرغان قوجه قاری‌یه دینور تقول ماهذا الصهصلق من هذه الصهصلق والصهصلیق ای الصوت الشدید من هذه العجوز الصخّابة (الصیق) صادك کسریله و(الصیقة) هایله هواده جولان ایدن توزه دینور علی قول بری برینه طولاشق پوصه‌رق هوایه آغمش کثیف توزه دینور یقال سطع الصیق والصیقة ای الغبار الجائل فی الهواء اوهو التفافه وتکاثفه وارتفاعه * مؤلف تردید ثانی‌یی مسامحه کونه رسم ایلمشدر الغبار الملتفّ المتکاثف المرتفع تاویلنده‌در وسسه دینور صوت معناسنه وتره دینور عرق معناسنه وطوار قسمندن نشئت ایدن بد ومنتن رایحه‌یه دینور وخرما بینیسنك ایچنده اولان قزل نسنه‌یه دینور جمعی صیق کلور عنب وزننده وسرچه قوشنه دینور جمعی صیقان کلور وعربدن بربطن آدیدر (صیقاة) صادك فتحیله برموضعدرآنده بروقعه اولمغله یوم صیقاة معروفدر (الصائق) لازق وزننده ومرادفیدر یقال هو صائق له‌ای لازق

فصل الضاد المعجمة

(الضفق) ضادك فتحی وفانك سکونیله برصقندی ایله بردن دفع طبیعی ایلمك معناسنه‌در یقال ضفق الرجل ضفقا من الباب الثانی اذا وضع ذابطنه بمرّة (الضقّ) ضادك فتحی وقافك تشدیدیله اجرام صلبه بری برینه طوقنمغله سسلنمك یعنی طاق ایتمك معناسنه‌در یقال ضقّ الحجر ضقّا اذا صوّت کما یقال طقّ (الضیق) ضادك

مطلب

فصل الضاد المعجمة

کسری و فتحیله طار اولمق معناسنه‌در یقال ضاق الشیٔ یضیق ضیقا و ضیقا ضدّ اتّسع و بوندن اسم ضادك
کسریله‌درکه طارلق دیمکدر و ضیق ضیق لفظنك مخففی اولور میت و میت کبی طار نسنه‌یه دینور و درونده
اولان شكّ و کمانه اطلان اولنور ضادك کسریله ده لغتدر و قلبه طارلق ویرن نسنه‌یه اطلاق اولنور غم و فکر
و تلاش و فقر و فاقه کبی یقال له فی قلبی ضیق ای شكّ و فی صدره ضیق ای ماضاق عنه الصدر و ضیق یمامه‌ده
برقریه آدیدر و بخیل اولمق معناسنه مصدر اولور یقال ضاق الرجل اذا بخل و ضیق ضادك کسریله وسعت
و ضیق شانندن اولان نسنه‌یه مخصوص صدر دار و حجره کبی پس فقر و بخل و غم مقوله‌سنده استعمال اولنمز
بعضلر عندنده ضادك فتحی و کسریله برابردر یعنی عموم اوزره مستعملدر یقال فی الدار ضیق بالکسر فقط او یقال
فیها ضیق و ضیّق بالکسر و الفتح (التضیق) تفعل وزننده و (التضایق) تفاعل وزننده طارالمق معناسنه‌در
یقال تضیّق المکان و تضایق ضدّ اتّسع (الاضاقة) همزه‌نك کسریله طارالتمق معناسنه‌در یقال اضاقه ضدّ
اوسعه و برآدمك مال و منالی کیدوب طارلغه دوشمك معناسنه‌در یقال اضاق الرجل اذا ذهب ماله و افتقر
(التضییق) تفعیل وزننده بو دخی طارقلق و طارالتمق معناسنه‌در یقال ضیقه بمعنی اضاقه (الضیق) سید وزننده
و تخفیفله و (الضایق) طار نسنه‌یه دینور ایکیسیده اسم فاعلدر اولکی ثبوتی و ایکنجی حدوثی متضمندر قال الشارح
و قریٔ قوله تعالی ﴿و ضائق به صدرك﴾ الآیة (المضیق) مکیل وزننده شول مکانه و امر و مصلحته دینورکه طار
و صیق اوله یقال نزل فی مضیق و یقال وقع فی مضیق و هو ماضاق من الاماکن و الامور و مضیق لحف اره نام جبلده برقریه
آدیدر (الاضیق) پك طاره جق یره دینور مؤنثی ضیقی و ضوقی درضیزی و طوبی وزنلرنده * شارح دیرکه اصللری ضیقی
ایدی ضادك ضمه‌سیله اوّلده یا یه مجاورت ایچون ضمه کسره‌یه مبدل اولدی و ثانیده ضمه‌یه مجانست ایچون یاء واوه ابدال
اولندی (الضیقة) ضادك کسری و فتحیله فقر و فاقه‌یه اطلاق اولنور ضیق جمعیدرکه جمع جنسی دیمکدر یقال اصابه
ضیقة ای فقر و سوء حال و ضیقه منازل قمردن برمنزل آدیدر * شارحك بیاننه کوره ثریّا ایله دبران بیننده ممرّ قمر
اوله‌رق برکوکبدر ممرّ مذکور بغایت ضیقدر پك منحوس عدّ ایدرلر قال فی الاساس فلان کوکبه ضیقة فهو ابدا
فی ضیقة وهی [illegible] نجم بین الثریا و الدبران و ضیقه طائف ایله حنین بیننده برطریق آدیدر و عیذاب قربنده برموضع
آدیدر ([illegible]) مفاعله وزننده برآدمی برنسنه‌ده تضییق ایلمك معناسنه‌درکه صقشدرمق تعبیر اولنور یقال
ضایقه اذا عاسره (الضیاق) کتاب وزننده خرقه و طیب مقوله‌سندن برکونه علاجه دینورکه آنکله نسوان
فرجلرینی تضییق ایدرلر ﴿فصل الطاء المهملة﴾ (الطبق) فتحتینله هر نسنه‌نك قپاغنه و پوشیده‌سنه
دینور جمعی اطباق کلور یقال وافق الشیٔ طبقه ای غطاءه * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره بو ماده اسماء متضایفه‌دندر
برنسنه برآخر نسنه‌نك مقدارنجه فوقنده قلنمق معناسنه‌در بعده اول فوقنده اولان نسنه‌ده و بو مناسبتله برشیئه
اویغون و موافق اولان نسنه‌ده بعده درجه و منزله‌ده و احوال و اطوارده دخی استعمال اولندی و طبق الشی
اول نسنه‌یه اویغون و برابر کلان شیئه دینور پاپوش تکی کبی و طبق الارض یرك یوزندن عبارتدر و لسانمزده دخی
طبق دیدکاری نسنه‌یه دینورکه ایچنده میوه و سائر مأکولات قورلر فارسیده تبوك و تپنك دینور و کوچك تپسی‌یه
و میوه سپدینه دخی اطلاق اولنور و زماندن برقرنه طبق اطلاق اولنور و قرن اشهر اقوالده یوز سنه مدتدر علی قول
طبق یکرمی سنه‌یه اطلاق اولنور یقال مضی طبق من الزمان ای قرن او عشرون سنة و طبق الناس و الجراد
ناسدن و چکرکه‌دن جمع کثیره یاخود بونلردن بر جماعته اطلاق اولنور تطابق اعتباریله و حال و شان معناسنه
استعمال اولنور ترقی و تعلّی مناسبتیله و منه قوله تعالی ﴿لترکبنّ طبقا عن طبق﴾ ای حالا عن حال و آرقه‌ده اولان
اوکورغه کمیکا[illegible]نك ارالقلرنده اویناق یرینه کلان یوقه‌جه کمیکاره اطلاق اولنور یقال اصاب طبقه و هو عظم
رقیق یفصل بین کلّ فقارین و هر یری احاطه ایدن عامّ و شامل یغموره اطلاق اولنور یقال مطر طبق الارض ای عامّ
و عورت فرجنك صرتنه دینور و طبق اللیل و النهار کیجه و کوندوزدن وقت و فیر و معظمنه اطلاق اولنور یقال
مضی طبق من اللیل او النهار ای معظمهما (بنات طبق) دواهی و آفاته اطلاق اولنور فی الاصل حیه‌یه اطلاق اولنور
ایدی قیوریلوب یاتدقده طبق شکلنده اولدیغیچون یقال احدی بنات طبق ای الدواهی و قبلوبغه‌لره و حیه‌لره اطلاق
اولنور و بنت طبق شول قبلوبغه‌درکه طقسان طقوز یمورطه یمورطلیوب جمله‌سی قبلوبغه چیقار یوزنجی حیه
ظهور ایدر داهیه‌یه اطلاقی عند البعض بوکه مبنی‌در و طبق مصدر اولور طفق معناسنه‌که برایشه باشلیوب ایشلمك
اوزره اولمق معناسنه یقال طبق یفعل کذا طبقا من الباب الرابع بمعنی طفق و طبق و طبق سبق وزننده برآدمك
الی یانه یاپشوب آیرلمز اولمق معناسنه‌در یقال طبقت یده طبقا و طبقا اذا لزقت بجنبه (التطبیق) برنسنه‌یی

﴿فصل الطاء المهملة﴾

قپاقلمق معناسنه‌در يقال طبق الشیٔ اذا غطّاه و برنسنه عامّ وشامل اولمق معناسنه‌در يقال طبق الشیٔ اذا عمّ وسحاب هوا يوزينى بتون اورتوب قپلامق معناسنه مستعملدر يقال طبق السحاب الجوّ اذا غشّاه كذلك صو ياخود يغمور ير يوزينى بوريمك معناسنه‌در يقال طبق الماء وجه الارض اذا غطّاه وتطبيق فى الصلاة ركوع حالنده ايكى اللرى اويلقلر اراسنه صوقوب قصدرمقدن عبارتدر يقال طبق الراكع اذا جعل يديه بين فخذيه وقد نهى التطبيق وقلج ايكى كميك ملاقى اولان مفصله راست كلوب برى برندن آيرمق معناسنه‌در يقال طبق السيف المفصل اذا اصابه فابانها وتطبيق الفرس آت سكرديركن ايكى النى معارفع ومعاوضع ايلمكدن عبارتدر يقال طبق الفرس اذا قرّب فى العدو وسحاب هريره قپلايى ياغدرمق معناسنه‌در يقال طبق الغيم الارض اذا عمّ بمطره ﴿الاطباق﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى قپاقلمق واوزرينه نسنه اورتوب قپامق معناسنه‌در يقال اطبق الشیٔ اذا غطّاه * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وبرنسنه ضمننده ناس اتفاق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اطبق القوم عليه اذا اجمعوا وفلكده كواكب پك چوق كورنمك معناسنه مستعملدر يقال اطبقت النجوم اذا كثرت وظهرت ﴿الانطباق﴾ انفعال وزننده تطبيقدن مطاوعدر يقال طبقه فانطبق ﴿التطبق﴾ تفعل وزننده اطباقدن مطاوعدر يقال اطبقه فتطبق ﴿المطابقة﴾ و﴿الطباق﴾ نفاق وزننده برنسنه‌يى برنسنه‌يه اويدروب مناسب ومساوى قلمق معناسنه‌در يقال طابقه مطابقة وطباقا اذا وافقه وساواه وايكى لباسى برى برى اوزرينه كيمك معناسنه‌در يقال طابق بين قيصين اذا لبس احدهما على الاخر وبرنسنه برنسنه‌يه اويغون وجسبان اولمق معناسنه‌در يقال طابقه اذا وافقه واياغى باغلو كسه آديملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال يطابق المقيد اى يمشى مقارنا الخطو وآت قسمى اياقلرينى اللرى بصديغى موضعه وضع ايده‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال طابق الفرس اذا وضع رجليه مواضع يديه ﴿الطبق﴾ طانك كسريله طبق كبى برسورى چكركه‌يه وبركروه ناسه اطلاق اولنور ودبق اسميدركه اوكسه ويلم قره تعبير اولنان لزوجتلو نسنه‌دركه آنكله قوش صيد اولنور وبرجنس آغاجك يمشنه دينور وبرنسنه‌يى آخر نسنه‌يه ياپشديره‌جق شيئه دينور چريش وطوتقال كبى ودوزاقلره وقپانلره دينور مفردى طبقه‌در ونهاردن برساعته دينور طبقه دخى دينور يقال مضى طبق من النهار وطبقة اى ساعة منه وطبق كنج معناسنه مستعملدركه فارسيده دير ديرلر كوياكه زمان مطبق اولمشدر طبيق دخى دينور كما سيذكر وبرنسنه‌نك اويغوننه ومناسب كلاننه دينور نته‌كه فتحيله‌ده لغتدر طباق وطبيق دخى بومعنايه‌در كما سيذكر ﴿الطبقة﴾ فتحاتله طبق لفظنك مفرديدركه برنسنه‌نك قپاغى واوزرينه اورتيلان جسبان پوشيده‌سنه دينور مؤلفك بصائرده بياننه كوره طبق وطبقه برنسنه‌نك موافق اولان قپاغه وپوشيده‌سنه موضوع اولوب وبالتشبيه آلت قاته موافق كلان اوست قاته ويوكسك رتبه‌يه ودرجه‌يه اطلاق اولنور وجمعنده اطباق وطباق دينور انتهى * وطبقه عربدن برعاقله خاتون اسميدركه آنى شنّ نام برعاقل ودانا كسه تزوّج ايلدى * وافق شنّ طبقة * مثلى آندن نشئت ايلمشدر * مترجم ديركه بومثلك تفصيلى مستقصى الامثال نام كتابده مبسوطدر وعند البعض برقومك برقربه‌سى وار ايدى استعمال ايده‌رك اكابر قپاق دوزديلر وقپاق بغايت اويغون كلمكله وافق شنّ طبقة ديديلر ياخود طبقه اياد قبيله‌سندن برجنكاور بهادر جماعت ايدى دائما ناسه مسلط وشركير اولوب برقبيله آنلره مقاومت ايده‌مزلر ايدى لكن شنّ قبيله‌سى دخى نامدار پهلوانان اولمغله طبقه قبيله‌سنى شبخون ايدوب انلردن سائرلرك داد وانتقامنى اخذ ايتملريله مثل مزبورى ايراد ايلديلر برنسنه برآخر شيئه پك مناسب وجسبان كلدكده ايراد اولنور ﴿الطباق﴾ كتاب وزننده وجه مذكور اوزره مفاعله‌دن مصدردر ومنه قوله تعالى ﴿الذى خلق سبع سموات طباقا﴾ الاية لمطابقة بعضها بعضا قال الشارح قال البيضاوى لمطابقة بعضها فوق بعض وهو مصدر طابقت النعل بالنعل اوطوبقت طباقا اوذات طباق جمع طبق كجبل وجبال اوطبقة كرحبة ورحاب وطباق برنسنه‌يه مطابق اولان شيئه دينور طبيق كبى كما سيذكر ﴿الطبّاق﴾ زنّار وزننده برجنس شجردر مكه طاغلرنده نابت اولور شربا وضمادا سمومه نافع وجرب وحكه وحماى عتيقه‌لره وسانجو ويرقان وسدهٔ كبده مفيد وشديد الاسخاندر مفرداتده بونى غافث ايله وبعض كتب طبيه‌ده غافث يرينه استعمال اولنور ديو مرسومدر ﴿الطباقاء﴾ طانك فتحى والفك مديله ناقه‌يه آشمقدن عاجز وبينوا اولان دوه‌يه دينور يقال جمل طباقاء اى عاجز عن الضراب وتكلمده طوتيلوب طلاقت وجرى وسلاستله سويليه‌مز اولان آدمه دينور ياخود شول ثقيل وكرانجان كسه‌يه دينوركه وقت جماعده ثقلتندن خاتونك سينه‌سنه قپاق كبى قپانوب چوكر اوله ياخود جماعدن عاجز سست اندام آدمه دينور يقال رجل طباقاء اى ينعجم عليه الكلام ويغلق او ثقيل يطبق على المرأة بصدره

لثقله اوعیّ ﴿الطابق﴾ هاجر وزننده و ﴿الطابق﴾ صاحب وزننده و ﴿الطاباق﴾ اشباعله بیوك قطعه‌لو یصی
كرمیده و طوغله یه دینور وعضو بدنه دینور ال و ایاق كبی علی قول برقیونك نصف كوده‌سنه دینور و طابق هاجر
وزننده یاغ اریده‌جك طاوه یه دینور تابهٔ فارسی معرّ بیدر جمعی طوابق و طوابیق كلور * مترجم دیر كه طوغله معناسنده
دخی تابه معرّ بیدر ﴿العمة الطابقیة﴾ باشه طاوه طرزنده عمامه صارنمغه دینور كه مراد اوجنی چكه آلتندن كتوره میوب
باشده طاوه شكلنده منعقد اولمسیدر اقتعاط معناسنه و بوكونه صارنمق منهی در ظاهرا بودیارلرده احطاب
خدمتنه معین شادی تعبیر ایتدكلری طائفه‌نك صارقلری كبی اولور یقال اعتمّ زید العمة الطابقیة وهی الاقتعاط
﴿الطبق﴾ عنب وزننده بودخی دوزاغه و قپانه دینور بونكده مفردی طبقه در طانك كسریله ﴿الطبیق﴾ امیر وزننده
كیجه‌دن بر ساعته دینور نته كه طبق كوندزدن برساعته دینور جمعی طبق كلور طانك ضمیله یقال مضی طبیق
من اللیل ای ساعة و كیج معناسنه استعمال اولنور طبق كبی كویا كه زمان مطبق اولمشدر یقال جاء طبقا و طبیقا
ای ملیا و برنسنه یه اویغون و مطابق كلان شیئه دینور طبق و طبق و طباق كبی یقال هذا طبقه و طبقه و طباقه
و طبیقه ای مطابقه ﴿ماطبقه﴾ فعل تعجبدر ماحذقه معناسنه هر نسنه یی هر شیئه اویغون و مناسب ایلك معناسندن
مأخوذدر تعجب اوزو استاذ آدمدر دیمك اولور ﴿الطبقة﴾ فرحه وزننده ذكر اولنان طبق لفظندن مأخوذدر كه ال
یانه یاپشق اولمق معناسنه‌در نته كه ذكر اولندی پس طبقه یانه یاپشق اله دینوركه خلقی اویله‌جه اولور اصلا آریلوب
قلدایه‌مز یقال یده طبقة ای لازقة بالجنب ﴿المطبق﴾ محسن وزننده برنسنه یی تمام اورتوب بورویجی نسنه یه دینور
بو مناسبتله عقل و ادراكی تماما ستر و تغطیه ایدن جنون عارضه‌سنه جنون مطبق اطلاق اولنور كذلك همیشه اخذ
و استیلا ایدوب اصلا مفارق و منفك اولمیان حماعلتنه حمای مطبقه اطلاق اولنور * قال الشارح یقال جنون مطبق
و مجنون مطبق علیه بفتح الباء فی الثانی و حمی مطبقة و محموم مطبق ﴿الحروف المطبقه﴾ محسنه وزننده ظهر لسانی
اوست طمماغه قپادان حروفدر كه صاد و ضاد و طاء و ظاء حرفلریدر ﴿المطبق﴾ محدّث وزننده دائما امور و مصالحه
رأی و فكریله مصیب اولان آدمه اطلاق اولنور تطبیق سیفدن مأخوذدر كه ذكر اولندی یقال هو مطبق اذا كان
یصیب الامور برأیه ﴿الطرق﴾ حرق وزننده اورمق علی قول مطرقه ایله اورمق معناسنه‌در یقال طرقه طرقا
من الباب الثانی اذا ضربه او بالمطرقة و چهره‌یه شمار اورمق معناسنه‌در یقال طرقه اذا صكه و طرق شول
ایركلمش صویه اطلاق اولنور كه دوه‌لر ایچنه كیروب بول و تلویثله مردار ایتمش اوله مطروق دخی دینور كاسیذكر
و خرده طاشلر ایله فال آچمق معناسنه‌در نخود فالی كبی یقال طرق الكاهن اذا ضرب بالحصی و یوكی یولوب
دتمك علی قول یو مشتمق ایچون چبوقله چارپمق معناسنه‌در یقال طرق الصوف اذا نتفه او ضربه بالقضیب
و آیغر دوه‌یه دینوركه دائما آنی ناقه‌یه چكرلر پوغور تعبیر اولنور و بو تسمیه بالمصدردر یقال له طرق كثیر ای فحل
ضارب و طرق و طروق قعود وزننده اركك دیشی‌یه آشمق معناسنه‌در یقال طرق الفحل الناقة طرقا و طروقا
اذا ضربها و بریره كیجه وقتنده كلمك معناسنه‌در تقول طرقنا فلان طرقا و طروقا ای اتانا باللیل و ساز و طرب و نغماتدن
هر صوت و آغازه‌یه و نغمه‌یه علی حدة طرق اطلاق اولنور یقال تضرب هذه الجاریة كذا طرقا و هو كلّ صوت او نغمة
من العود و نحوه و طرق اركك منیسنه دینور ماء الفحل معناسنه و عقل و ادراك ضعیف اولمق معناسنه‌در یقال
طرق الرجل طرقا علی بناء المفعول اذا ضعف عقله و بركونه كهانت معناسنه‌دركه بوغی یوكه قارشدرمق و جهیله
ایدرلر یعنی اول جهتله فال آچمق معناسنه‌در یقال تطرق العجوز طرقا ای تخلط القطن بالصوف اذا تكهن و طرق
طیّ لغتنده خرما اغاجنه دینور و طرق و طرقه بركرّه معناسنه استعمال اولنور یقال اختضبت المرأة طرقا او طرقین
و طرقة او طرقتین ای مرّة او مرّتین و تقول اتیته طرقین و طرقتین و بو معناده طانك ضمیله ده جائزدر و طرق دوزاغه
و قپانه علی قول دوزاق طرزنده نسنه‌یه دینوركه آنكله وحش صید اولنور طانك كسریله ده لغتدر و طرق اصفهان
قضاسنده برقریه آدیدر و طرق بولانق صو ایچمك معناسنه‌در یقال طرق الرجل طرقا من الباب الرابع اذا شرب الماء
الكدر ﴿المطروق﴾ طرق كبی بودخی شول صویه دینوركه ایچنه دوه‌لر كیروب خلط و تلویث ایلمریله مردار اولمش اوله
یقال ماء طرق و مطروق اذا خوّضته الابل و بولت فیه و سست و كوشك و سلپوك آدمه اطلاق اولنور یقال رجل
مطروق اذا كان فیه رخاوة و شول چایره دینوركه قوریدقدنصكره آكا یغمور اصابت ایلمكله نو عاطراو تلنمش اوله
یقال كلأ مطروق اذا ضربه المطر بعد یبسه ﴿الاستطراق﴾ اوفه‌جق طاشلر ایله فال آچان فالجیدن فال آچمق
ایستمك معناسنه‌در تقول استطرقته اذا طلبت منه الطرق بالحصی و بركسه‌دن دول ایچون آیغر طلب ایلك
معناسنه‌در یقال استطرقه فحلا اذا طلبه منه لیضرب فی ابله ﴿المطرق﴾ و ﴿المطرقة﴾ میملرك كسریله یوك چرپجك

چبوغه و طوقغه دينور و چكيجه دينور و مطرق بر دوه‌نك اسميدر و ابولبينة ابن مطرق محدثيندندر ﴿الطرقة﴾ طانك
فتحيله بر كرّه ديمكدر كه ذكر اولندى و بر آدمك كار و صنعتنه اطلاق اولنور يقال هذا النصل طرقة رجل اى صنعته
﴿الطارق﴾ ايرته يلدزينه دينور كيجه طلوع ايتديكيچون يقال طلع الطارق اى كوكب الصبح فنّ نجوم اصحابى
عندنده كاه زهره و كاه مشترى يلدزى اولور ﴿الطروقة﴾ طانك فتحيله چكلمك درجه‌سنه بالغ اولمش ناقه‌يه دينور
يقال ناقة طروقة الفحل اذا بلغت ان يضربها الفحل و درجهٔ مزبوره‌يه كلمش قيزده اطلاق اولنور ﴿الطارقة﴾
بر آدملك كوچك سريره دينور تقول رأيته يقعد على طارقة اى على سرير صغير و بر آدمك اقرباء و عشيرتنه اطلاق
اولنور يقال هم طارقته اى عشيرته ﴿الطارقية﴾ بر كونه قلاده اسميدر ﴿المطروقة﴾ قولاغنك اورته‌يرى تمغالنمش ديشى
قيونه دينور يقال نعجة مطروقة اذا كانت قد وسمت على وسط اذنها ﴿الطراق﴾ كتاب وزننده ذكر اولنان قيونك
قولاغى اورته‌سنه باصيلان تمغايه دينور و بيضه مقوله‌سى نسنه ايلك ايچون دوكيلوب تنكه كبى يصيلنمش دمور
دينور و قات قات ديكلمش عرب پاپوشنك هر قاتنه دينور كه پاپوشك اندازه‌سنه بس برابر اوله كذلك پاپوشك تكنه
اويغون كلان ديكر تكنه اطلاق اولنور و مطلقا بر ايشه اويغون كلان ايشه دينور مثلا بر كوپه‌نك تنكى بر آخر كوپه‌يه
اويغون كلمك كبى يقـال هذا طراقه اى على حذوه و اياق قابنك جلدينه دينور كه تصمه‌سى نزع اولندقدنصكره
قلان جلدندن عبارتدر و شول درى‌يه دينور كه قلقانك مقدارنجه دكرميجه بچيلوب قلقـانه قپلانمش اوله و طراق
بو معناده مفاعله‌دن مصدر اولور يقـال طارق الترس طراقا اذا قوّر الجلد على مقداره فالزقه به ﴿الطرق﴾ طانك
كسريله سموزلكه و زور و قوّته دينور يقـال مابه طراق اى شحم و قوّة و سمن عربلر شحم ايله تاب و قوّتدن كنايه
ايدرلر ﴿الطرق﴾ طانك ضميله طريقك و طراقك كه كتاب وزننده‌در جمعيدر ﴿الطرقة﴾ طانك ضميله قرا كولغه
دينور يقال غشيت الطرقة اى الظلمة و حرص و طمع معناسـنه‌در يقال به طرقة اى طمع و احمق آدمه دينور
و برى برى اوزره بيغلمش طاشلره دينور و عادت و قانون معناسنه‌در يقال هذه طرقته اى دأبه و عادته و يوله
دينور طريق معناسنه و برشيئه سبب و موصل اولان وسيله‌يه و طريقهٔ مخصوصه‌يه دينور يقال هذه طرقة اليه اى
طريقة و برى برى اوزره قات قات بيغلمش اشياده اولان طريقه‌يه دينور جمعى طرق كلور صرد وزننده بو معناده طانك
كسريله ده لغتدر و يابده اولان جزكيلره ياخود يول يول كورينان نسـنه‌يه دينور جمعى طرق كلور صرد وزننده
﴿الطرق﴾ فتحتينله قربه‌نك بوكنديسنه دينور كه بو طرزنده اولور چين جبين كبى و طرق مصدر اولور دوه‌نك
ديزلرى كوشك و ضعيف اولمق على قول انجكلرنده اكريلك اولمق معناسنه‌در يقال طرق البعير طرقا من الباب
الرابع اذا كان فى ركبتيه ضعف او فى ساقه اعوجاج و قوشك يلكلرى برى برى اوزره قات قات اولمق معناسنه‌در
يقال طرق الريش اذا كان بعضهـا فوق بعض و طرق صوا ركيلان يرلره دينور و وقبى نام محل قربنده بر صويك
آديدر و طرقه‌دن جمع اولور كه حلقه حلقه اولان دوزاغه و آغه دينور و صره‌واردى دوه‌ايزلرينه دينور يقال هذه
طرق الابل اى اثارها بعضها فى اثر بعض ﴿الاطرق﴾ احمق وزننده ديزلرى كوشـك ياخود انجكلرى اكر بجه
اولان دوه‌يه دينور طرقاء مؤنثيدر ﴿الاطراق﴾ همزه‌نك فتحيله طرق لفظنك كه فتحتينله‌در جمعيدر كه قربه‌نك بوكم
يرلرينو دينور بو مناسبتله اطراق البطن قرن دريسنك برى برى اوزره بوكم بوكم اولان يبولرينه اطلاق اولنور
و اطراق القربه مشكك بوكنديلرينه دينور كه ذكر اولندى ﴿الطريق﴾ اميروزننده معلومدركه يوله دينور طرق
اقدام اولديغيچون و بو مذكر و مؤنث اولور مؤنثك جمعى اطرق كلور يمين و ايمن كبى و مذكرك جمعى طرق
كلور نذير و نذر كبى و اطرقاء كلور نصيب و انصباء كبى و اطرقه كلور رغيف و ارغفه كبى و جمع الجمعى طرقات كلور
ضمتينله ﴿الطريقة﴾ سفينه وزننده اوزون خرما اغاجنه دينور جمعى طريق‌در و حال و شان معناسـنه مستعملدر
يقال فلان على طريقة حسنة اى حالة و آلاچق و سايبان ديركنه دينور و بر قومك شريف و ذيشاننه اطلاق اولنور
يقال هو طريقة القوم اى شريفهم بونده مفرد و جمعى مساويدر و كاه اولور طرائق اوزره جمعلنور و طريقه بعض
يرده بوكم و بيو طرزنده اوزون اوزادى اوبرق و ايسك يره دينور كه يول شكلنده اولور و برنسـنه‌نك بوزنده
اولان اوزون جزكى‌يه دينور و شول پلاسه دينور كه يوكدن ياخود قيلدن برارشون قدر عرضى اولوب حشم
نشينلر آنى اولرينك اوزونلغى مقدارنجه نسج ايدرلر و آنى اولرينك بر كوشه‌سندن او بر كوشه‌سنه كلنجه شقه‌لرك ارالغنه
ايكى طرفلو ديكوب وصل ايدرلر بزم چادرلرده اكا شريت تعبير اولنور ديركك باشى انك اورته لغنه كلوب آغرشغى
انده اولور و يقولون ثوب طرائق اى خلق ثوب اسكيوب دراز دراز سوكيلوب آچلمغله كويا كه هر جزؤى
اعتباريله جمع صيغه‌سنده استعمال ايدرلر ﴿الطرّيقة﴾ سكينه وزننده سلپوكلكه و كوشكلكه دينور يقال فيه طرّيقة

ای رخاوة ولین ومنه المثل * تحت طریقتك عنداوة * نته که عند مادّه‌سنده بیان اولندی وطپراغی یومشق اولان
ارض سهله یه دینور (المطراق) محراب وزننده برنسنه‌نك اویغون واولچومنده اولان مثل ونظیرینه دینور یقال
هومطراقه ای تلوه ونظیره (المطاریق) مصابیح وزننده پیاده آدملره دینور * شـارحك بیانه کوره مفردی
مطرقدر منبر وزننده که نوادردندر وصویه یقلشدقده بری بری آردینه دیزلمش دوه‌لره دینور (امّ طریق) قبیط وزننده
صرتلانك کنیه‌سیدر (الطرّیق) سکیت وزننده اکثری یره باقوب خاموش واپسم طوران آدمه دینور یقال
رجل طرّیق ای کثیر الاطراق وطوی قوشنك ارککنه دینور (الاطیرق) احیمر وزننده و(الطریق) زبیر وزننده
بجازه مخصوص برجنس خرما آغاجیدر (الاطراق) همزه‌نك کسریله خموش واپسم اولمق معناسنه‌در یقال
اطرق الرجل اذا سکت ولم یتکلم وکوزلری یره دیکوب اپسم وخاموش طورمق معناسنه‌در یقال اطراق الرجل
اذا ارخی عینیه ینظر الی الارض وبرکسه‌یه دول ایچون عاریتی یوغور ویرمك معناسنه‌در یقال اطراق فلانا فحله
اذا اعاره لیضرب فی ابله ولهو ولعبه میل ایلمك معناسنه‌در یقال اطرق الی اللهو اذا مال الیه وکیجه‌نك ظلمتی قات
قات چوکمك معناسـنه مستعملدر یقال اطرق اللیل علیه اذا رکب بعضه بعضـا ودوه‌لر بری بری آردنجه کتمك
معناسـنه‌در یقال اطرقت الابل اذا تبع بعضها بعضا وتزوّج معناسـنه مستعملدر ومنه یقال لا اطرق الله علیه ای
لا اصیر الله له ماینکحه (اطرقا) همزه‌نك فتحی وراءنك کسریله که تثنیهٔ امر حاضر بنیه‌سـیله‌در بربلده اسمیدر ومنه
قول ابی ذؤیب الهذلی * علی اطرقا بالیات الخیام * الا الثمام والا العصیّ * (المطرق) محسن وزننده بر وادی آدیدر
ونسب وحسب جهتیله دون وکمتر آدمه دینور یقـال رجل مطرق ای وضیع ومحدّثیندن نضر کوفیّ پدرینك
اسمیدر (المطرقة) مکرمه وزننده بری بری اوزرینه قاتلنمش نسنه‌یه دینور تأنیثی موصوف اعتباریله‌در مجانّ مطرقه
بومعناده‌در مجانّ مجنّ لفظنك جمعیدر که قلقانه دینور پس مجانّ مطرقه بری برینك اوزرینه قاتلنوب یاخود اوزرلرینه
دری وسکیر قپلانمش قلقانلر دیمك اولور که قات قات دیکلمش عرب پاپوشی طرزنده اولور * مؤلف بونکله اشبو
* لا تقوم السـاعة حتی تقاتلوا قوما کان وجوههم المجانّ المطرقة * حدیثنه تلمیح ایلمشـدر معظمه وزننده دخی
مرویدر یعنی قیـامت قائم اولمز تا که سزلر چهره‌لری قاتلنمش یاخود دری وسـکیر قپلانمش قلقان شکلنده دکرمی
ویومری وغلیظ اولان برطائفه ایله جنك ایلمدکجه پس اول صفتلو طائفه ایله محاربهٔ اسلامیه قبل قیام السـاعه
واقع اوله‌جقدر وحدیث آخرده اوصاف سائره‌لری دخی مسروده اولمغله شرّاحك بیانه کوره مراد مغول وتاتار
طائفه‌سیدر که مستعصم خلیفه زماننده هلاکوخان ایله بغداده وسائر دیار اسلامیه‌یه استیلای تام ایلدیلر (التطریق)
تفعیل وزننده مخصوص بغرتلق قوشنك یمورطلمسی وقتی کلوب چاتمق معناسـنه‌در یقال طرّقت القطاة اذا حان
خروج بیضها وناقه‌نك کذلك خاتونك ولدی رحمنده ایلشوب طوغمسی کوجلنمك معناسـنه‌در یقال طرقت
الناقة بولدها اذا نشب ولم یسهل خروجه وکذلك المرأة وبرآدمك حقنی انکار دنصکره اقرار ایلمك معناسـنه
مستعملدر تقول طرّق فلان بحقّی اذا جحده ثم اقرّبه ودوه‌لری مرعایه صالیورمیوب آلیقومق معناسـنه‌در
یقال طرّق الابل اذا حبسها عن الکلأ ویول ایلمك معناسنه‌در یقال طرّق للابل اذا جعل لها طریقا (الاطّراق)
همزه‌نك وطای مشدده‌نك کسریله که فی الاصل افتعـال وزننده‌در دوه‌لر بری برینك آردینه دوشـوب کتمك
معناسنه‌در یقال اطّرقت الابل اذا ذهب بعضها فی اثر بعض ودوه‌لر جادّه‌یی ترك ایدوب سائر یوللره پراکنده
اولمق معناسـنه‌در یقال اطّرقت الابل اذا تفرّقت علی الطرق وترکت الجوادّ (التطارق) بودخی دوه‌لر
بری برینك ازینه دوشوب کتمك معناسنه‌در یقال تطارقت الابل اذا ذهب بعضها فی اثر بعض (المطارقة)
مفاعله وزننده ایکی ثوبی بری برینك اوزرینه کیمك معناسـنه‌در یقال طارق بین ثوبین اذا طـابق ای لبس
احدهما علی الآخر وایکی پاپوشی بری برینك اوزرینه اندازه‌سنده راست ایدوب دیکمك معناسنه‌در یقال
طارق بین نعلین اذا خصف احداهما علی الآخری (المطـارقة) اسم مفعول بنیه‌سـیله بری بری اوزرینه
قاتلنوب دیکلمش ایاق قابنه دینور عربلر قلوره‌سی کبی یقال نعل مطارقة ای مخصوفة (الطریاق) قرطاس
وزننده و(الطرّاق) طانك کسری وراءنك تشدیدیله تریاق لفظنده لغتلردر (الطرموق) عصفور وزننده یراسه
قوشنه دینور (الطسق) طانك فتحی وسینك سکونیله برنوع اولچك اسمیدر علی قول ترلا دونملری اوزره
وضع اولنان خراج مقرّرهٔ معینه‌یه دینور عند البعض سالیانه طرزنده اولان معلوم ومعهود کسیمه دینور واهل
بغداد طای مکسوره ایله استعمال ایدوب لحن ایدرلر ولغت مزبوره مولّد یاخود معرّب ظنّ اولنور امّهات سائره‌دن
منفهم اولدیغی اوزره اشبو طسق کلمه‌سی تشهٔ فارسی معرّبیدر تانك وشـین معجمه‌نك فتحیله که یاغ اولچه‌جك

اولچو یه دینور بعده خراج ارضده استعمال اولندی وفیه قال فی النهایة وفی حدیث عمر رضی الله عنه * کتب
الی عثمان بن حنیف فی رجلین من اهل الذمة اسلما ارفع الجزیة عن رؤسهما وخذ الطسق من ارضهما * وقال الطسق
الوظیفة من خراج الارض المقررة علیها وهو فارسی معرّب ﴿الطفق﴾ طانك وفانك فتحیله و ﴿الطفوق﴾ قعود
وزننده برایشی ایشلمکه باشلیوب بردوزه یه ایشلیوب کتمك معناسنه در یقال طفق یفعل کذا طفقا وطفوقا
من الباب الرابع والثانی اذا واصل الفعل و بو ماده اثبات موقعنه خاصدر مقام نفیده استعماله ماطفق دیمك
جائز دکلدر * شارح دیرکه طفق فعلی افعال مقاربه دندر خبرك دنوّیله فاعله ثبوتنك حصولنه موضوعدر وکرچه
بالفعل شروع معناسنه اولوب لکن استمراری متضمندر انتهی * وطفق وطفوق برآدم امل ومقصودینه ظفر
بولوب نائل اولمق معناسنه در یقال طفق الرجل بمراده اذا ظفر به وطفق بر یره ملازمت ایلمك معناسنه در یقال
طفق الموضع طفقا من الباب الرابع اذا الازمه ﴿الاطفاق﴾ همزه نك کسریله برآدمی مرامنه نائل قلمق معناسنه در
یقال اطفقه الله تعالی بمراده ای اظفره به ﴿طق﴾ طانك فتحی وقافك سکونیله طاش بری برینه یاخود اجسام
صلبه یه طوقندقده ظهور ایدن طاقردیدن حکایه در ﴿الطقطقة﴾ زلزله وزننده اسمدر وجه مذکور اوزره
طاقردامغه وطاقردی یه دینور ﴿طق﴾ طانك کسریله صوکنارندن صیچرایان قوربغه نك صوتندن حکایه در
﴿الطلوقة﴾ طانك ضمیله و ﴿الطلاقة﴾ حماقه وزننده برآدم کولر یوزلو کشاده روی اولمق معناسنه درکه عباست
وترشرویی مقابلیدر یقال طلق الرجل طلوقة وطلاقة من الباب الخامس اذا کان طلق الوجه وکوندوز وکیجه
نه اسی ونه صوغوق اولمق یعنی خوش ومعتدل اولمق معناسنه در یقال طلق الیوم واللیل اذا صار طلقا ﴿الطلق﴾
طانك حرکات ثلاثی ولامك سکونیله و ﴿الطلق﴾ کتف وزننده و ﴿الطلیق﴾ امیر وزننده طلوقه وطلاقه دن
صفتلردر وداٸما وجه لفظنه مضاف اولورلر کولر یوزلو بشاشتلو کشاده روی آدمه دینور یقال هو طلق الوجه
مثلثة وطلق الوجه وطلیق الوجه ای ضاحك الوجه مشرقة والی آچق جوانمرد آدمه طلق الیدین اطلاق
اولنور طانك فتحیله وضمتینله یقال رجل طلق الیدین وطلقهما ای سمح الیدین ولسانی جاری وآب روان کبی متکلم
وفصیح آدمه طلق اللسان اطلاق اولنور طانك فتحی وکسریله وطلیق اللسان دخی دینور ولسانه دخی صفت اولور
یقال رجل طلق اللسان وطلیقه ای ذلیق اللسان ویقال لسان طلق ای ذلق ولسان طلیق ای ذلیق وطلق بضمتین
ای ذلق وطلق کصرد وطلق ککتف ای ذوحدّة واوچ ایاغی سکیل اولوب مثلا صاغ الی سکیل اولمیان آته
طلق الید الیمنی دیرلر طانك فتحیله یقال فرس طلق الید الیمنی ای مطلقها لاتحجیل فیها وقال فی الاساس فرس
محجل ثلاث مطلق یداورجل ویقال محجل الایامن مطلق الایاسر وطلق طانك فتحیله آهو یه دینور ظبی معناسنه
جمعی اطلاق کلور وکلب شکاری یه دینور که تازی تعبیر اولنور ومنه یقال ارسل الطلق الی الاطلاق ای کلب الصید
الی الظباء وباغلو اولمیوب آیاغی بوش اولان ناقه یه دینور * شارحك بیاننه کوره ناقه یه مخصوص دکلدر وطلق
نه اسی ونه صوغوق اولان معتدل کوندزه وکیجه یه وصف اولور یقال یوم طلق ولیلة طلق وطلقة ای لاحرّ ولاقرّ
وطلق اعلام ناسدندر طلق بن علیّ بن طلق وطلق بن خشاف وطلق بن یزید اصحابدندر وطلق مصدر اولور
خاتونی بوری طوتمق معناسنه در یقال طلقت المرأة فی المخاض طلقا علی بناء المجهول اذا اصابها وجع الولادة
وبرآدم النی خیر واحسانه آچق یعنی برّ واحسان ایلمك معناسنه مستعملدر یقال طلق فلان یده بخیر طلقا من الباب
الثانی اذا فتحها به و برنسنه ویرمك معناسنه مستعملدر یقال طلقه الشیٔ اذا اعطاه ایاه وایراقلشمق معناسنه در
یقال طلق الرجل طلقا من الباب الرابع اذا تباعد وطلق ایاغی باغلو اولمیوب بوش اولان آدمه اطلاق اولنور
طانك ضمیله ده لغتدر یقال حبس فی السجن طلقا ای بلاقید ولا وثاق وآت قسمنك برباش سکرتمسنه دینور ومنه
یقال عدا الفرس طلقا او طلقین ای شوطا او شوطین ﴿الطالقة﴾ بودخی خوش ومعتدل کیجه یه وصف اولور
جمعی طوالق کلور یقال لیلة طالقة ای لاحرّة ولاقرّ ﴿طلیق﴾ زبیر وزننده ابن سفیان درکه اصحابدندر ﴿طلقه﴾
تمره وزننده برفرسك اسمیدر ﴿الطلاق﴾ طانك فتحیله عورت زوجندن بوش اولمق معناسنه درکه قید نکاحدن
خلاص اولور یقال طلقت المرأة من زوجها وطلقت طلاقا من الباب الاول والخامس اذا بانت * شارحك
بیاننه کوره اشبو طلاق ماده سی تخلیه من القید معناسنه موضوع اولوب معانیٔ سائره آندن منشعبدر وطلاق لفظی
وجه مذکور اوزره مصدر اولوب اسم اوله رق دخی استعمال اولنور ومنه قوله تعالی ﴿الطلاق مرّتان﴾
الآیه ترکیده آندن بوشامق و بوشانمق ایله تعبیر اولنور انتهی ﴿الطالق﴾ طلاق مذکوردن وصفدر بوش اولان
عورته دینور جمعی طلق کلور رکع وزننده و طالقه دخی دینور هایله جمعی طوالق کلور * شارحك بیاننه کور قول اوّل

بضر يوّن قوليدركه نسوانه مختصّ اولان صفاتدندر ذات طلاق معناسنه دركه نسب اوزره اولور وعند الاخفش ماضى
معناسنده طالق ومستقبلده طالقه استعمال اولنور يعنى اكر خاتون بالفعل بوش ايسه طالق دينور و بوشانمق داعيه سنده
ايسه طالقه دينور فيقال امرأة طالق اى طلقها زوجها و يقال امرأة طالقة غدا انتهى * وطالق يولارسز صالمه ناقه يه
دينور على قول صو يه كيدن ناقه يه ياخود بر كون بر كيجه ارالق و يورب بعده صاغيلور اولان ناقه يه دينور جمعى
طوالق در و طالقه صالمه ناقه يه دينوركه او بەنك و مرعانك هر طرفندن ديلديكى يرلرده باشلو باشنه رعى ايدر اوله
ياخود شول ناقه يه دينوركه چوبان آنى كندى نفسيچون اختيار ايدوب سائر ناقه لرى على العاده صو يه كتوروب
صاغدقده انى ترك ايليه يقال ناقة طالقة اذا صارت ترسل فى الحىّ ترعى من جنابهم حيث شاءت اوهى التى تتركها
الراعى لنفسه فلا يحتلبها على الماء «المطلاق» و «المطليق» ميملرك كسريله و «الطلقة» همزه وزننده و «الطليق»
سكيت وزننده عورتى چوق بوشار اولان كشى يه دينور يقال رجل مطلاق ومطليق وطلقة وطليق اى كثير التطليق
ومطلاق يولارسز صالمه ياخود صو يه توجّه ايدن ناقه يه دينور «الاطلاق» همزه نك كسريله طوارى باغليوب صالمه
اوله رق صاليورمك معناسنه در يقال اطلق المواشى ضدّ قيدها و طوتساغى صاليورمك معناسنه در يقال اطلق
الاسير اذا خلّاه و زوجه يى بوشامق معناسنه در يقال اطلق امرأته اذا خلّاها عن قيد النكاح و اطلاق يدخير و احسان
ايلك معناسنه مستعملدر يقال اطلق يده بخير اذا فتحها و بر آدمى زهرلمك معناسنه مستعملدركه قيد حياتدن برى ايدر
يقال اطلق عدوّه اذا سقاه سمّا و اغاجى آشيله مق معناسنه در يقال اطلق نخله اذا لقحه و بر آدمك دوه سى باغدن
بوشانمق معناسنه در يقال اطلق القوم اذا اطلقت ابلهم «التطليق» بودخى عورت بوشامق معناسنه در يقال طلق
المرأة بمعنى اطلقها و آغاج آشيله مق معناسنه در يقال طلق نخله اذا لقحه و يلان صوقمش آدمك رنج و دردى ساكن
اولوب راحت اولمق معناسنه در يقال طلق السليم على بناء المجهول اذا رجعت اليه نفسه وسكن وجعه و سليم
تفألا يلان صوقمش كمسه يه اطلاق اولنور «الطليق» امير وزننده معانئ متعدده لرى قريبا بيان اولندى و بندن
خلاص اولمش اسيره اطلاق اولنور و طليق الاله روزكاره اطلاق اولنور مخلوقك مدخلى اولميوب انجق بالذات
طرف ربّانيدن مرسل و مسيب اولديغنه مبنى يقال طليق الاله اطلقنا من كرب الحرّ اى الريح «الطلق» طانك كسريله
حلال معناسنه مستعملدر يقال هو لك طلقا اى حلالا صاحبى هر جهتله تصرّفنه متمكن اولوب قطعا بر وجهله
متقيد اولمامق علاقه سيله اطلاق اولنمشدر فعل بمعنى مفعولدر و بر نسنه دن خارج و برئ و غير متعلق اولان آدمه
اطلاق اولنور تقول انت منه طلق اى خارج برئ «الطلق» فتحتينله دريدن دوزيلور بر كونه باغه و بوقاغى يه
دينور و دوه قسمنك صوارمسنه مخصوص بر كونه سيرو روشه دينوركه دوه ايله صو يك ميانه سى ايكى كيجه لك
مسافه اولمغله ليلهٔ اولاده اولان سيره طلق ديرلر چوبان دوه يى اطلاق ايلمكله يولده مسيبا او تليه رق كتديكيچون
اطلاق اولندى بو جهتله ذكر اولنان دوه لره ليلهٔ ثانيه دن اوّل طوالق و ليلهٔ ثانيه ده قوارب ديرلر و طلق بهره
و نصيب معناسنه مستعملدر تقول اصبت من ماله طلقا اى نصيبا و بغرسغه دينور جمعى اطلاق كلور * مؤلف و المعى
و القتب عبارتيله تفسير ايلمكله القتب لفظى عطف تفسيردر بغرسغه طلق اطلاقى مسيب اولديغنه مبنى در
و شبرم اسميدركه مصرده شربت ججازى و تركيده اغاج سودلكنى ديدكلرى نباتدر على قول طلق بشقه بر نبات
اسميدركه بو يه لرده استعمال اولنور ياخود بونى نبات ايله تفسير و همدر ذكر آتى حجردن حاذا اولمشدر * مؤلف بونكله
ابن عباده تعريض ايلمشدر و طلق بر باش سكرتمكه دينور طلق كبى شوط معناسنه يقال عدا الفرس طلقا و طلقا
اى شوطا و بر حجر اسميدركه دوا ايدر كوكب الارض ديدكلر يدر تركيده اورن پولى ديرلر يمانى و هندى و اندلسى
نوعى اولور اعلاسى يمانى بعده هندى و بعده اندلسى اولاندر صحيفه لرى بغايت رقيق و برّاق ولونى صدفى اولور
دقّ اولندقده قتمر قتمر صحيفه لرى و پوللرى ظهور ايدر و آنلرى حمّاملرده جام يرلرينه استعمال ايدرلر محلولنك
اعضايه طلاسى آتش يانغنه مانع اولور و طريق حلى بودركه بعض خرده چقل طاشلريله بر خرقه ده ايليجه صو يه
وضع و تحريك ايدنصكره سوزوب كونشده قوريده لر و اشبو طلق لفظى تلك فارسى معرّبيدركه فتحتينله در و كرچه
لامك سكونيله مشهوردر ياخود لامك سكونى لحن در زيرا اصلى فتحتينله در و ابو حاتم طانك كسريله مثل وزننده
حكايت ايلدى «المطلق» محدّث وزننده دائما آت يارشدرمه داعيه سنده اولان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل
مطلق اذا كان يريد يسابق بفرسه «الانطلاق» انفعال وزننده كتمك معناسنه در كويا كه بر كمسه كندوسنى اطلاق
و ارسال ايلمكله اكا مطاوع اولمش اولور يقال انطلق الرجل اذا ذهب و بر آدمك يوزى كولوب بشاشتلنمك
معناسنه در يقال انطلق وجهه اذا انبسط و كيدرلمك معناسنه مجهولا با حرفيله استعمال اولنور يقال انطلق به

اذا ذهب به ﴿الاستطلاق﴾ اسهاله اوغرايوب يورك سورمك معناسنه در يقال استطلق بطنه اذامشى ﴿التطلق﴾
تفعل وزننده آهو اصلا بر سمته ميل ايليه رك اوق كبى طوغريسنه قاچوب كتمك معناسنه در يقال تطلق الظبى
اذا مرّ لايلوى على شئ و آت سكرتدكدنصكره قشانمق معناسنه در يقال تطلق الفرس اذا بال بعدالجرى
﴿الاطّلاق﴾ اطّراد وزننده كه افتعالدندر انسانك درونى آچلوب منشرح و منبسط اولمق معناسنه در يقال
ماتطلق نفسه اطّلاقا اى ماتنشرح ﴿طالقان﴾ خاران وزننده بلخ ايله مروالروذ بيننده بر بلده اسميدر علمادن
ابو محمد محمود بن خداش الطالقانى اورادندر وقزوين ايله ابهر بيننده بر بلده ياخود بر ايالت اسميدر صاحب اسمعيل بن عبّاد
اورادندر ﴿الطوق﴾ فوق وزننده حليات نسوان انواعندن بيونه طاقدقلرى كردنبنده دينوركه طانك ضميله
طوق تعبير اولنور يقال لها طوق من الذهب و هو حلى للعنق و مطلقا چنبر و حلقه و قسناق كبى بر نسنه نك
چورەسنه دائر امتدادر چوريلان شيئه دينور اكا دخى طوق تعبير اولنور دكرمن طوقى كبى جمعى اطواق كلور
و منه المثل * كبر عمر و عن الطوق * وفق و مقدارندن دون و كمترنسنه يه ملابس اولانك حقنده ضرب اولنور بو مثلى
ابتدا تكلم ايدن امير حيره جذيمة الابرش دركه مزبور عمروك دايسيدر اصلى بو دركه جذيمه ذاتنده جليل الشان
اولمغله اطراف امراء و ملوكك اوغللرينى كتوردوب استخدام ايدر ايدى عدىّ بن نضر دخى اول جمله دن اولوب و بغايت
خوب و دلبر اولمغله جذيمه نك رقاش نام همشيرەسى آنك افتادهٔ حالى و آشفتهٔ عشق جمالى اولمشيدى و عدىّ
جذيمه يه مخصوص ساقيلك خدمتن ايدر ايدى بركون رقاش عدى يه ديديكه جذيمه نك عشرت و انبساطى وقتنده
قافيه سنى دوشوروب بنى كنديدن طلب قيل اولدخى بركيجه عالم آبده جذيمه تمام كرمى و تاب بولمغله عدى يه
بندن نه مطلوب ايدرسك مساعده ايدرم ديو تلطف ايلدكده همشيرەسنك تزويجى خصوصنى نياز ايلدى جذيمه
روى رضا اظهاريله مساعده ايلمكله رقاش جذيمه نك هوشيار اولدقدنصكره كيفيت مذكورەيى انكار ايليه جكنى
تيقن ايلديكندن همان اول كيجه عدىّ ايله داد و ستاده اشتغال و شغل معهودى اكمال ايلديلر على الصباح
عدىّ عروسانه جديد و نفيس لباسلر كيوب انواع طيبله مطيب اولەرق پيشكاه جذيمه ده عرض اندام ايلدكده
اشبو عروسانه جامهٔ نازكانه ايله آرايشنك سببندن استفسار ايلدكده اولدخى كيجه همشيرەسنى كنديسنه تزويج
ايلديكنى اخبار ايلدى جذيمه بو وضعى كليا انكار و دست تأسّفله سرورينى ضرب و لطمه ابتدار ايدەرك همشيرەسنه
توجّه و * حدّثينى و انت غير كذوب * ابحرّ زنيت ام بهجين * ام بعبد و انت اهل لعبد * ام بدون و انت اهل لدون *
قطعه سيله حال و شانندن استفسار ايلدكده اولدخى سن بنى ابناء ملوكدن بر كفؤ كريمه تزويج ايلدك ديو اظهار
تشكر بيشمار ايلدى جذيمه انديشهٔ دور و دراز ايله خوش اولوب بو معامله عدى يه منعكس اولدقده خوفندن
وطنى طرفنه فرار و آنده عاقبت عزم دار القرار ايلدى بو طرفده رقاش عدىّ ظهرندن بر والده حامل قالوب
مدّتى انقضاسنده بر اوغلان طوغوردى جذيمه اسمنى عمرو وضع ايدوب و كنديسى اولاد محرومى اولمغله
تبنى ايدوب بر كونه اكا مهر و محبت ايلديكه دقيقهٔ واحده كورمسه آرام ايدەمز ايدى مرور زمانله عمرو يتشوب
جوان اولدقده سائر غلمانلر ايله دائما جذيمه ايچون منتار ديوشورمكه صحرايه عزيمت ايدر ايدى غلمانلر صتاشدقلرى
منتارك اعلالرينى كنديلرى اكل و ناچيز مقوله سنى جذيمه يه كتوررلر ايدى لكن عمر و اصلا اكل ايتميوب دسترس
اولديغى هيئتيله آلوب كتوروب * هذا جناى و خياره فيه * اذ كلّ جان يده الى فيه * ديەرك نظرگاه جذيمه يه
عرض و وضع ايدر ايدى بركون نفيس و ذى قيمت لباس و آرايشله صحرايه عازم اولوب ناكهان جنّ طائفه سى
كنديسنى اختطاف ايلمكله نابديد اولمغين اطراف و اكناف جستجو اولنوب نام و نشانى ناپيدا اولمشيدى بعد مدّة بلقين
يعنى بنو القين جماعتندن مالك و عقيل ابنا فارج نام برادرلر بعض تحف و هدايا ايله جذيمة طرفنه امل ضمننده
متوجّه اولمريله كذركاهلرى اولان سماوه ترابنده بر وادى يه نزول ايدوب كندى مصلحتلرينه مشغول ايكن ناكهان
بر طرفدن عمرو مزبور پيدا اولوب قيافت منكره ايله بونلرك يانلرينه كلوب اوتوردى سن كيمسين ديو سؤال
ايلدكلرنده ابن التنوخيه ديو جواب ايلديلر بونلر اكا التفات ايتميوب يانلرنده اولان جاريه لرينه هكبه دن بزه طعام
اخراج ايله ديو امر ايلمريله اولدخى چيقاروب اطعام ايدركن عمرو بكا دخى طعام و يرديو جاريه يه اشارت ايلمكله
اكا دخى بر مقدار طعام اعطا ايلدى بعده جاريه مزبورلره باده ويرركن عمرو باده دن دخى التماس ايلمكله جاريه
* لاتطعم العبد الكراع فيطمع فى الذراع * ديمكله مثل اولمشدر بعده مرقوملر عمروى وجه تحقيق او زره ادراك ايلمريله
آلوب جذيمه يه كتورديلر جذيمه عمرو اولديغى يقين ايدوب دو دست محبتله در اغوش و تقبيل ايلدكدنصكره
و الده سى يانينه ارسال ايلدى و مالك ايله عقيله بونك مقابلنده بندن هرنه كه مطلوبكز وار ايسه حاصلدر ديمكله

انلر دخی کندیسنه ندیم ومصاحب اولمغی نیاز ایلدیلر بو جهتله الی آخر العمر مرکزمنادمه‌ده برقرار اولدیلر وعمروی
والده‌سی حمامه ادخال و بدننی تنظیف وکیسولرینی تسریح ایدوب اکننه ملوکانه لباسلر الباس وکردننه برمجوهر
التون طوق کچورمکله جذیمه اول طوقی کوردکده کلام مزبوری ایراد ایلدی وطوق مصدر اولور برنسنه‌یه کوج
یتوب طاقت کتورمك معناسنه طاقه کبی یقال طاقه یطوقه طوقا وطاقة اذا قدر علیه و طوق اسمادندر مالك بن
طوق هرون الرشید ایامی رجالندندر رحبة الفرات نام بلده صاحبیدر ﴿الاطواق﴾ همزه‌نك فتحیله هندستان
جوزینك سودینه دینورکه مسکردر لکن ایچن آدم روزکاره چیقمدقجه نشئه‌سی معتدل اولور واکر روزکازه
چیقار ایسه سکری افراط ومشتد اولوروا عتیادی اولمیان آدمك شرب مدامی عقل ودماغنی بالکلیه تباه وافساد ایدر
حلاوت ونشئه‌سی برکون باقی اولوب برکوندنصکره سرکه کبی اکشی اولور ﴿الطوقة﴾ تمره وزننده درشت وغلیظ
اراضی ارالغنده واقع یومشق ودوزودکرمی ارضه دینور ﴿الطاق﴾ کمره دینورکه مقوس بنادن عبارتدر قنطره
ودیوانخـانه وپنجره کمرلری کبی جمعی طاقات کلور وطیقان کلور طانك کسریله یقال بنی طاقا وهو ماعطف
من الابنیة * شارحك بیانه کوره بونده ومعانیٔ آتیه‌ده تای معربیدر وطاق برکونه ثوبه دینورکه مراد پموقلی خرقه
وقفتان مقوله‌سیدر وباشه اورتدکلری شال مقوله‌سنه دینور طیلسان معناسنه علی قول یشل اولاننه مخصوصدر
وسیستان ایالتنده بر بلده آدیدر وطبرستانده برحصن آدیدر شیطان الطاق لقبیله ملقب اولان محمد بن النعمـان
آنده ساکن اولمشیدی غلاة شیعه‌دن شیطانیه دیدکلری طائفه مسفورك اصحابیدر وطاق طاغك برون کبی
سیوریلوب چیقمش اوجنه دینور کذلك قیودن سوه‌لوب چیقان سیوری قیایه دینور وکمینك کوپشته‌سی
تخته‌لرینك ارالغندن طشره سوه‌لوب چیقـان تخته‌یه واغاجه دینور وطاق تك معناسـنه‌درکه چفت مقابلیدر
یقال طاق نعل ای فردمنه وایپك برقاتنه دینور ودسته معناسـنه‌در یقال طاقة ریحان ای شعبة منه ﴿الطائق﴾
بو دخی طاغك برطرفه سیوریلوب چیقان اوجنه دینور ﴿طایقان﴾ بلخ قضاسنده برقریه‌در ﴿التطویق﴾ برکمسه‌یه
بر ایش تکلیف ایلك معناسـنه‌در تقول طوقتکه تطویقا ای کلفتکه واقدار ایلك معناسـنه‌در تقول طوقنی الله
اداء حقه ای قوانی علیه وتطویق نفس تطویع کبی برآدمك نفسی بر ایشی کندوسـنه تسهیل وترخیص ایلك
معناسنه‌درکه بوایش آساندر تمشیت ویره‌بیلورسن دیه‌رك تشجیع واغرا وتسویل ایلمکدن عبارتدر یقال طوقت له
نفسه ای طوعت یعنی رخصت وسهلت وبیونه طوق کچورمك معناسنه‌درکرك حلی اولسون وکرك دمور مقوله‌سی
اولسـون ومنه قریٔ قوله تعالی ﴿وعلی الذین یطوقونه﴾ ای یجعل کالطوق فی اعناقهم من التطویق وقریٔ
یطوقونه اصله یتطوقونه من التطوق قلبت التاء طاء وادغمت کقولهم اطیر یطیر اصله تطیر یتطیر وقریٔ یطیقونه
اصله یطیوقونه قلبت الواو یاء وقریٔ یطیقونه بفتح الیاء والطاء والیاء المشددتین اصله یتطیوقونه وزنه یتفیعلونه
قلبت الواو یاء والتـاء طاء ﴿المطوقة﴾ معظمه وزننده بیونی قدرتدن طوقلی کوکرجین قوشـنه دینورکه بدننك
رنکنه مخالف اولور یقال حمامة مطوقة ای ذات الطوق وبیونی کندیدن طوقلی بیوك شیشه‌یه اطلاق اولنور
﴿الاطاقة﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یه کوج یتوب قادر اولمق معناسنه‌درکه طاقت کتورمك تعبیر اولنور یقال اطاق
الشیٔ واطاق علیه اذا قدر بو معنادن اسم طاقه‌در تاب وتوان معناسنه تقول مالی طاقة به ای قدرة ﴿الطهق﴾ نهق
وزننده تیز تیز یوریمك معناسنه‌در یقال طهق الرجل طهقا من الباب الثالث اذا مشی سریعا

فصل العین

﴿العبق﴾ فتحتینله و﴿العباقة﴾ حماقه وزننده و﴿العباقیة﴾ کراهیه وزننده بدنه مشك وعنبر مقوله‌سی طیب سپشوب
یاپشمق معناسنه‌در یقال عبق به الطیب عبقا وعباقة وعباقیة من الباب الرابع اذا لزق به وبریرده مقیم اولمق معناسنه
مستعملدر یقال عبق بالمکان اذا اقام به وبرنسنه‌یه پك دوکشون حریص اولمق معناسـنه مستعملدر یقال عبق به
اذا اولع ﴿العبق﴾ کتف وزننده شـول آدمه دینورکه بر مقدارجه طیب سورندکده رایحه‌سی بر مدت بدننده
کتمیوب قالور اوله مؤنثی عبقه‌در یقال رجل عبق وامرأة عبقة اذا تطیبا بادنی طیب لم یذهب عنهما ایاما ﴿العبقة﴾
فتحاتله یاغ طولومنده قالمش یاغ بیلاشغنه دینور یقال مافی النحی عبقة ای وضر السمن ﴿عبق﴾ فتحتینله ابو اسحق
اسمعیل بن عمر العبقی نام محدثك جدی اسمیدر ﴿العباقاء﴾ عینك فتحیله شول کمسـه‌یه دینورکه طوتقال کبی ناسـه
یاپشوب ایرلمز اوله مبرم دلنجی کبی یقال رجل عباقاء ای یلزق بك ﴿العباقیة﴾ ثمانیه وزننده مصدر درکه ذکر اولندی
ومکار خدعه‌کار آفت وعیار کمسه‌یه اطلاق اولنور مکر وشری ناسه بیلاشوب قالدیغی تصورینه مبنیدر یقال فلان
عباقیة ای مکار داهیة وشول یاره اثرینه دینورکه چهره‌نك کورینان یرنده قالمش اوله وعباقیه چالی جنسندن بر آغاجك
اسمیدر وپك طرار وعیار اوغری‌یه دینور یقال لص عباقیة ای خارب ﴿العبنقاء﴾ عینك وبانك فتحیله و﴿العبنقاة﴾

هایله کسکین پنچه‌لو طوشنجل قوشـنه دینور یقـال عقاب عبنقاء وعبنقاة ای عقنباة ﴿العبقان﴾ عینك وبای
مشدده‌نك کسریله و ﴿العبقانة﴾ هایله بدخوی وبد مشرب آدمه دینور یقال رجل عبّقان ربّقان ورجل وامرأة
عبّقانة ربّقانة ای سیئ الخلق بوراده ربقان اتباعدر ﴿الاعبنقاء﴾ اسلنقاء وزننده برکسه آفت ومکار اولمق علی قول
بدخوی اولمق معناسنه‌در یقال اعبنقی الغلام اذا صار داهیة او ساء خلقه ﴿التعبیق﴾ تفعیل وزننده خوش رایحه
یایمق معناسنه‌در یقال عبق الرجل رایحة الطیب اذا ذکیها ﴿العتق﴾ عینك کسریله کرم وحسن وجمال واصالت
ونجابت وشرف وشان معنالرینه‌در یقال به عتق ای کرم وجمال ونجابة وشرف * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره
اصل عتق ماده‌سی قدم معناسنه‌در که فارسیده دیرینه وترکیده چوقدانکی تعبیر اولنور وقدم دخی زمان ومکان
ورتبه جهتلریله متصوّردر بو جهتله قدیم نسنه‌یه وکریم وجمیل ونجیب وشریف کسه‌لره ورقیتدن خالی اولان کمسه‌یه
عتیق اطلاق اولنور انتهی * وعتق کشی زاده‌لك حرّیت معناسنه‌در وقول آزاد اولمق معناسـنه‌در بونده
عینك فتحیله‌ده لغتدر علی قول فتحله مصدر وکسر ایله اسمدر که آزادلق معناسنه‌در ﴿العتاق﴾ و ﴿العتاقة﴾ عینلرك
فتحیله بونلرده عتق کبی قول آزاد اولمق معناسـنه‌در یقال عتق العبد عتقا وعتاقا وعتاقة من البـاب الثانی
اذا خرج عن الرق فهو عتیق وعاتق * شارحك مصباحدن نقلنـه کوره بو معناده عتق بنفسـه متعدّی اولمز
فلا یقال عتقته پس مجهول صیغه‌سیله عتق العبد دیمك صحیح اولمز کذلك افعال بابندن بو معناده لازم کلمز بلکه
ثلاثی لازم وافعال بابی متعدّیدر انکچون معتوق دینمیوب عتیق وعاتق ومعتق دینور وعتیق مؤنثده وصف
اولور وعتق بر آدمك دریسی سرد ودرشت ایکن بعض علاج سببیله یوفقلوب نازك اولمق معناسنه مستعملدر
یقال عتق فلان وعتق بعد استعلاج وعتقا وعتقا وعتاقة من الباب الثانی والخامس اذا رقّت بشرته بعد الجفاء
والغلظ وبرکسه اوزره یمین واجب اولمق معناسنه‌در یقال عتقت الیمین علیه اذا وجبت وطوار تاولنوب یرار
اولمق معناسنه‌در یقال عتق ماله اذا صلح وآت ایلرو چوب قورتلمق معناسـنه‌در یقال عتق الفرس اذا سبق
فنجا وعتاقه برنسنه اسکی وقدیم اولمق معناسنه‌در یقال عتق الشیئ وعتق عتاقة من الباب الخامس والاول
اذا قدم وشراب یللیوب نشئه دار اولمق معناسـنه مستعملدر یقال عتقت الخمر عتـاقة اذا حسنت وقدمت
وقیز یکی یتشمك معناسـنه‌در که هنوز تملك زوج قیدندن آزاده‌لکی حالدر یقال عتقت الجاریة عتقا من الباب
الخامس اذا صارت عاتقا وعتق عینك فتحیله اصرمق معناسنه‌در اثر ابقا ایلدیکنه مبنی‌در یقال عتقه بفیه عتقا
من الباب الاول اذا عضه وطواری خوشجه تیمار ورعایتله ایو ویرار ایلك معناسـنه‌در یقـال عتق المال اذا
اصلحه وطوار کندوسی صلاحیت بولمق معناسـنه‌ده کلمکله بو معناده متعدّی ولازم اولور یقال عتق المال
هو اذا صلح وبو تکرار دکلدر زیرا سابق باب ثانیدن بو اوّلدندر وآت سائرلری تقدّم ایلك معناسـنه‌در یقال
عتق الفرس عتقا من الباب المزبور اذا تقدّم نته‌که باب ثانیدن دخی کلور که آنفا ذکر اولندی ﴿العتق﴾ عینك
ضمیله عتیق وعاتق لفظلرندن جمع اولور ﴿العتیق﴾ امیر وزننده و ﴿العاتق﴾ حائض وزننده آزاد اولمش قوله دینور
شارحك بیاننه کوره عاتق باب ثانیدن لازمك وصفیدر که حائض کبی نسب اوزره‌در آزادلو دیمك اولور وعتیق
مفعول معناسنه‌در که آزاد اولمش دیمك اولور انتهی * لکن مؤلف اعتاق ذیلنده دخی فهو معتق وعتیق عنوانیله
رسم ایلمکله ظاهرا غیر قیاس اوزره اعتاقدن دخی کلمسی ملحوظدر وعتیقك جمعی عتقاء کلور کرماء وزننده
ومؤنثه دخی وصف اولور یقـال عبد عتیق وامة عتیق ویقال عتیقة وعتیقه‌نك جمعی عتائق کلور ویقـال
هو مولی عتاقة ومولی عتیق ومولاة عتیقة یعنی آزادلو قول وجاریه‌در مولی کلمه‌سی عتق ایدن افندی‌یه اطلاق
اولندیغی کبی عتق اولنان قوله‌ده اطلاق اولنور وعتیق قدیم اولان شیئه دینور وبیت عتیق کعبهٔ معظمه‌یه
اطلاق اولنور شرّفها الله تعالی وسبب تسمیه‌سنده وجوه عدیده بیان ایلدیلر اوّلا روی زمینده اك اوّل وضع
وطرح اولنان بیت اولدیغنه مبنی‌در وعند البعض طوفانده آسمانه رفع اولنمغله قید غرقدن عتیق وآزاد اولدیغی
وجه تسمیه‌در وعلی قول مطلقا تسلط واستیلاء جبابره‌دن معتق اولدیغنه مبنی‌در یاخود حبشه‌نك یعنی ملك
حبشه طرفندن سوء قصد ایله هجوم ایدن ابرهه‌نك تسلطندن معتق اولدیغیچوندر ابابیل وفیل قصه‌سی معلومدر
یاخود کعبهٔ معظمه‌یه برکسه مالك اولمیوب حرّ الاصل اولمسی باعث تسمیه‌در وعتیق برجنس ارکك خرما
اغاجنه دینور که آندن آشیلنان اغاجك خرماسی اصلادو کلمز وعتیق صویه وشیره‌یه وشرابه اطلاق اولنور یقال
سـقاه عتیقا ای ماء وطلاء وشرابا وخرمانك عملیدر وسوده اطلاق اولنور وهرشیئك کزیده‌سـنه وخیارینه
اطلاق اولنور وعتیق صدّیق اکبر رضی الله عنه حضرتلرینك لقبلریدر حسن وجماللرینه مبنی یاخود حقلرنده

لسان شريفى حضرت نبويدن عليه السلام ❊ من اراد ان ينظر الى عتيق من النار فلينظر الى ابى بكر ❊ حديث
شريفى صادر اولديغنه مبنى در ياخود و الده لرينك تسميه لريدر * مترجم ديركه عقب و لادتده و الده لرى قوجاغنه آلوب
بيت عتيقه كتوروب يارب اعتق هذا من الموت فهبه لى دعاسيله طول عمرى ايچون نيازمند اولدقده انطاق الهى ايله
ركنك برندن * يامة الرحمن بالتحقيق * فزت بحمل الولد العتيق * يعرف فى التوراة بالصدّيق * ارجوزه سى
و الده سنك وسائر حضارك مسموعلرى اولديغى سبب تلقيب اولمشدر وعند البعض اسم اصليسى عتيق در انتهى
و عتيق بن يعقوب و عتيق بن سلمه و عتيق بن هشام و عتيق بن عبدالله المصرىّ و عتيق بن محمد بن هارون و عتيق بن
عبد الرحمن و عتيق بن موسى و عتيق بن محمد القيروانى و ولد مكرّملرى محدّثلردر و ابو عتيق محمد بن عبد الرحمن
بن ابى بكر و ابو عتيق عبدالرحمن بن جابر بن عبدالله تابعيلردر و ابن ابى عتيق رواة حديثدن بر ماجن معروفدر
تابعين طبقه سندندر و عتيق يللمش خمره اطلاق اولنور يقال راح عتيق و عتيقة اى قديم و صويى پاك آته اطلاق
اولنور يقال فرس عتيق اى رائع و بعضلر ديديكه عتق لفظى عينك كسرى و ضميله خمر و تمر كبى جمادات و مواته
وصف اولورنته كه قدم لفظى موات و حيوانه عموما وصف اولور پس فرس عتيق ديمیوب خمر عتيق دينور و خمر قديم
و فرس قديم دينور و عتيق دريسى سرد و درشت ايكن بعض معالجه ايله يوفقلنوب نازك اولمش آدمه دينور يقال
رجل عتيق اى الرقيق البشرة بعد الجفاء و الغلظ (العاتق) آزادلو قوله دينوركه ذكر اولندى و يللمش نشئه لو
باده يه دينور عتيق كبى و ككليش طولومه دينور يقال زق عاتق اى واسع و يكى يتشمش تازه قيزه دينور يقال
هى عاتق اى شابّة اوّل ما ادركت و هنوز اره وارمامش قيزه دينور على قول اورته جه يعنى كرچه يتشوب و هنوز اره
وارمامش اولوب لكن وقتى دخى كذران ايلامش اوله بونلر ازواج تحت تملكى قيدندن هنوز آزاده اولدقلرى
ملاحظه سيله در و وصف خاصدر يقال جارية عاتق اى لم تتزوّج اوهى التى بين الادراك و التعنيس و عاتق
اموزده رداء وشال وضع اولنان عضوه دينور على قول اموز باشيله بيونك ارالغنه دينور تركيده چكين تعبير اولنور
و بومذكردر بعضا مؤنث اولور يقال حمله على عاتقه و هو موضع الرداء من المنكب او مابين المنكب و العنق * شارحك
بيانه كوره تقدم معناسندندر و عاتق قزارمش اسكى يايه اطلاق اولنور عاتقه دخى دينور و هنوز اوچمغه باشلمش
قوش ياوريسنه على قول هنوز قوّتلنمامش بغرتلق و كوكرجن پلازينه دينور و عاتق لفظنك جمعى عواتق كلور
كواهل كبى (العتيقة) سفينه وزننده آزاد اولمش جاريه يه دينور نته كه ذكر اولندى يقال امة عتيق و عتيقة و اماء
عتائق و اسكى نسنه يه دينور تأنيثى موصوفه ناظردر و عربلرك قنطرة عتيقة و جديد ديدكلرينك وجهى بوراده
عتيقه عاتقه معناسنه دركه نسب اوزره در ذى عتق معناسنه در و جديد لفظى مفعول معناسنه اولديغندن
هاء ادخال اولنمامشدر ماله الفعل ايله ما وقع له الفعل بيننى تفريق ايچون (الاعتاق) همزه نك كسريله قول آزاد
ايلمك معناسنه در يقال اعتقه اذا اخرجه عن الرقّ و ذلك معتق و عتيق و راكب آتنى سرعت ايتديروب ايلرى
چكورمك معناسنه دركه كروهدن قورتاروب آزاد ايلمش اولور يقال اعتق فرسه اذا اعجلها و انجاها و اسكى
قيويى قازوب ديوارينى طاشله اورمك معناسنه در يقال اعتق قليبه اذا حفرها و طواها و طوارى كوزلجه تقيد
و تيمار ايله تاولندروب اصلاح ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اعتق المال اذا اصلحه و بريرى حوزهٔ ضبطه
چكوروب ملك ايدنمك معناسنه مستعملدر يقال اعتق موضعه اذا حازه فصارله (المعتق) مكرم وزننده اعتاق
اولنمش قوله دينور عتيق كبى * شارح ديركه معتوق ديمك جائز دكلدر زيرا ثلاثى وجه مذكور اوزره همان لازمدر
مزيد متعدّيدر پس آزاد ايدنه معتق و آزاد اولنه معتق و عتيق دينور * و مؤلفك عتيق لفظنى تكرارى ظاهرا بوكه
اشارتدر انتهى (مولى عتاقه) اضافتله (و مولى عتيق) كذلك اضافتله آزاد اولمش قولك آزاد ايدن افنديسنه
دينوركه آخر عصبات سببيه در اشبو مولى لفظى افندى يه اطلاق اولنديغى كبى آزاد اولمش قوله دخى اطلاق اولنور
پس مولى عتاقه اضافتله ايكى طرفه دخى صالحدر و مولى عتيق اضافتله افندى طرفنه صالحدر و وصفيتله
آزاده قول طرفنه صالحدر كذلك مولاة عتيق و مولاة عتيقه اضافتله قولى و جاريه يى آزاد ايدن سيده يه اطلاق
اولنور و مولاة عتيقة وصفيتله آزاده اولان جاريه يه اطلاق اولنور بعض نسخه ده اضافتله و بعضده اعرابله
مضبوط اولمغله وجهين مذكورينه نسبتله ايكيسيده صحيحدر و فرائضده مولى العتاقه دن مراد افنديسيدر
(عتيق) زبير وزننده اعلام ناسدندر عتيق بن محمد الجرشىّ و عتيق بن احمد بن حامد و عتيق بن عامر المنجع
و بكير بن عتيق و نصر بن عتيق و الغضور بن عتيق و علىّ بن عتيق و احمد و محمد ابنا عتيق محدّثلردر (العتقيون)
زفريون وزننده عتقايه منسوب اولنلردركه الف تخفيف اولنمشدر مراد اصحابدن عبدالله بن بشر و محدّثيندن حارث بن

مطلب

سعيد و قاضیٔ تدمر عبدالرحمن بن الفضل و امام مالك اصحابندن عبد الرحمن بن قاسمدر (العتقاء) كرماء وزننده
عتيق لفظندن جمعدركه ذكر اولندی و عتقاء كلمه سی كه اشبو * الطلقاء من قريش و العتقاء من ثقيف بعضهم اولياء
بعض فی الدنيا والاخرة * حديثنده واقعدر مراد يوم فتح مكه ده بعد الاسر والاسترقاق سبيللری تخليه اولنانلردر
نته كه طلقاء حيطهٔ اسر واسترقاقه كيرمشيكن رعايتا اطلاق اولنانلردر و عتقاء قبائل متعدده دن بر جماعتدر حجر
قبيله سندن حجر و سعيد قبيله سندن عشيره و كنانه دن مضر و بونلردن بشقه نيچه اشخاصدن عبارتدر و مسجد
العتقاء مصرده بر جامعدر مذكور عبد الرحمن بن قاسم كه امام مالك صاحبيدر آنك بنا كرده سيدر (العناق)
كتاب وزننده برتجی قوشلره اطلاق اولنور مفردی عتيقدر و صويی پاك نجيب آتلره اطلاق اولنور يقال خيل
عتاق ای نجائب (العتايق) ايكی قريه اسميدر بری نهر عيسی و بريسی حلهٔ مزيديه شرقيسنده در (العتاق)
غراب وزننده بودخی يللمش اسكی باده يه دينور (التعتيق) تفعيل وزننده اسكتمك معناسنه در يقال عتق الثوب
ضدّ جدّده واصرمق معناسنه در يقال عتقه اذا عضه (المعتقة) معظمه وزننده بردرلو عطر اسميدر و يللدلمش
اسكی خمره وصف اولور يقال خمر معتقة ای قديمة (العتق) عينك كسری و ضمتيله بر جنس شجر اسميدر كه
آندن ياى اتّخاذ اولنور (العثق) عينك و ثای مثلثه نك فتحيله بر جنس شجر اسميدر مفردی عثقه در و عثق الطريق
يولك جادّه سنه دينور تقول اخذنا عثق الطريق ای جادّته (العثقة) فتحاتله بوللق و آبادان و نعمت و حاصلاتی
فراوان ارضه دينور يقال امست الارض عثقة ای مخصبة (الاعثاق) همزه نك كسريله بريرا وجوزلق و بوللق
نعمتلو بركتلو اولمق معناسنه در يقال اعثقت الارض اذا اخصبت (المتعثق) متفرّق وزننده و (المنعثق) منعقد
وزننده بری برينه قارشمش كيرشمش سحابه دينور يقال سحاب متعثق و منعثق اذا اختلط بعضه ببعض (العيد سوق)
حيزبون وزننده بر بوجك آديدر (العدق) عينله فتحی و دالك سكونيله جمع ايلمك معناسنه در يقال عدقه عدقا
من الباب الثانی اذا جمعه و يقينا بيلمديكی نسنه حقنده ظنّ و تخمينله سوز آتمق معناسنه در يقال عدق بظنه اذا
رجم به موجّها رأيه الی مالايستيقنه و برنسنه اراشدرر كبی حوضك اطرافنه ال صوقوب بری اوته كزدرمك
معناسنه در يقال عدق بيده اذا ادخلها فی نواحی الحوض كطالب شیٔ (التعديق) تفعيل وزننده بودخی يقينی
اولمديغی نسنه حقنده مجرّد رأی خوديله ظنّ و تخمين ايده رك سوز آتمق معناسنه در يقال عدّق بظنه بمعنی عدق
(العدق) فتحتينله عدق ايله ايكی معناده دخی مرادفدر يقال عدق بظنه عدقا من الباب الرابع بمعنی عدق و عدق
بيده بمعنی عدق فی نواحی الحوض (الاعداق) همزه نك كسريله بودخی نسنه اراشدرر كبی حوض اطرافنه ال
صوقوب بری اوته كزدرمك معناسنه در يقال اعدق بيده بمعنی عدق (العودقة) حوقله وزننده اعداق معناسنه در
و عودقه اسم اولور عودق كبی كه قيودن قوغه چيقاره جق چنكاله دينور و اكا عدوقه دخی دينور جمعی عدق
كلور كتب وزننده و عدقه دخی دينور فتحاتله بونك جمعی عدق در فتحتينله و عودقه اوجی چنكللو بردموره دينور كه
قورد صيد ايدنلر اكا برپاره ات صاپليوب يره ديكرلر قورد كلوب انی قاوره ينجه بوغازينه صاپلنوب قالمغله
كلوب اخذ ايدرلر (العادق) بللو و پايدار اوله رق رأی و فكری اولميان آدمه دينور كه رأی واحد اوزره قرار
ايده ميوب دائما تلوين و تحويل ذهن ايدر اوله يقال رجل عادق الرأی ای ليس له صيور يصير اليه (العذق) عينك
فتحی و ذال معجمه نك سكونيله يمشلی خرما آغاجنه دينور جمعی اعذق و عذاق كلور عينك كسريله و عذق مصدر
اولور دوه سوريسندن پوغوری قوغوب سوريی برارايه طوپلمق معناسنه يقال عذق الفحل عن الابل عذقا
من الباب الثانی اذا دفع عنها و حواها و قيونه كندی رنكنه مخالف بر نسنه ايله نشان ايلمك معناسنه در يقال
عذق الشاة اذا وسمها بالعذقة و بر كسه يه بر عيب و تهمت اسناد ايلمك و ياخود حقنده بد سوز سويلمك معناسنه
مستعملدر يقال عذق فلانا بشرّ او قبيح اذا رماه به و برشيئی برنسنه يه نسبت ايلمك معناسنه در يقال عذقه الی كذا
اذا نسبه و دوه اسهال ايلمك معناسنه در يقال عذق البعير اذا ثلط و مكه آريغی ديدكلری اوتك يمشی بلورمك
معناسنه در يقال عذق الاذخر اذا ظهرت ثمرته (العذق) عينك كسريله خرما سالقمنه دينور كذلك اوزم سالقمنه
ياخود خرماسی ياخود اوزمی اكل اولنمش سالقم چوپنه دينور جمعی اعذاق و عذق كلور ضمتينله يقال قطع
عذق النخل و العنب و هو القنو من النخل و العنقود من العنب او اذا اكل ما عليه و عذق مدينه ده بنی امية بن زيده
مخصوص بر قله نك اسميدر و عزّ و مجد و رفعت معناسنه مستعملدر يقال فی بنی فلان عذق قديم ای عزّ و مجد و چتاللو
اغاج دالنه دينور (خبراء العذق) خانك فتحی و عذق عنب ياخود جبل وزننده عمّان ناحيه سنده بر موضعدر آنده
قتی وافرسدر اغاجی و جابجا مياه كثيره واردر (العذقة) عينك فتحی و كسريله قيونك رنكنه مخالف شول نشانه

دینورکه سائرك قیونلرینه قارشوب ضایع اولمامق ایچون بیونه تعلیق ایدرلر ﴿الاعذاق﴾ همزه‌نك كسریله بو دخی
قیونه عذقه تعلیق ایتمك معناسنه‌در یقال اعذق الشاة بمعنی عذقها ومكه آریغی یمش ویرمك معناسنه‌در یقال
اعذق الاذخر اذا ظهرت ثمرته ﴿الاعتذاق﴾ افتعال وزننده باشه صاریلان دلبندك ایكی اوجنی بردن ارقه‌یه
صالندرمق معناسنه در یقال اعتذق الرجل اذا اسبل لعمامته عذبتین من خلف وبركسه‌یی برنسنه‌یه مخصوص
قلمق معناسنه‌در یقال اعتذق فلانا بكذا اذا اختصه به ودوه‌یه كندی لونه مخالف نشان ایتمك معناسنه‌در
یقال اعتذق بكرة من الابل اذا اعلم علیها لیقبضها یعنی سوریدنك ایچندن بركنج دوه‌یی كندی اشتراء وقبض ایتمك
ایچون نشانلدی ﴿العذقانة﴾ شیطانه وزننده دلی زفیر بدزبان عورته دینور یقال امرأة عذقانة ای سلیطة ﴿العذق﴾
كتف وزننده اوزوچیره دست الی هرشیئه یاقشور آدمه دینور یقال رجل عذق ای لبق ورایحه‌سی تیز طیبه
دینور یقال طیب عذق ای ذكیّ ﴿التعذلق﴾ تدحرج وزننده دوز یوریموب ایكی یكا حركت ایده‌رك یوریمك
معناسنه‌در یقال تعذلق فی مشیه اذا مشی متحرّكا ﴿العذلوق﴾ عصفور وزننده جست وچالاك وسبكروح اوغلانه
دینور ذعلوق كبی ﴿العرق﴾ فتحتینله ذی روح قسمنك كوده‌سی دریسندن صیزوب چیقان رطوبته دینوركه
ترتعبیر اولنور سائر نسنه‌لرك ترنده بالاستعاره استعمال اولنور یقال مسح عرقه وهو رشح جلد الانسان ودیواردن
صیزوب چیقان رطوبته اطلاق اولنور وعوض وثوابه علی قول قلیلنه اطلاق اولنور یقال اتخذت عنده یدا
بیضاء واخری خضراء فما نلت منه عرقا ای ثوابا ونفعا وسوده اطلاق اولنور ممه‌یه كلنجه طمرلردن ترشح
ایلدیكیچون ودیوار صره‌سنه وقورینه دینور یقال بنی البانی عرقا اوعرقین وعرقة وعرقتین ای صفا وصفین
وطاغك یوره‌سنده اولان یوللره اطلاق اولنور وصره صره دوه ایزلرینه اطلاق اولنور وعرق التمر خرما
پكمزینه دینور وعرق قوری اوزمه دینور زبیب معناسنه ودوه‌نك دولنه دینور نتاج الابل معناسنه ونفع
وفائده‌یه اطلاق اولنور تقول ما اصبت منه عرقا ای نفعا وصره واردی طوران آتلره وقوشلره اطلاق
اولنور ومطلقا هرنسنه‌نك صره‌سنه وطابورینه دینور وخرما یپراغندن حصیر طرزنده یاپلمش نسنه‌یه دینور
بوكوب زنبیل یاپمزدن مقدم علی قول زنبیله دینور بونده رانك سكونیله‌ده لغتدر وآت قسمنك مصر اوبونه
كیدر كبی برباش سكرتمسنه دینور یقال جری الفرس عرقا ای شوطا وطلقا وعرق القربه شدتدن ومحنت
ومشقتدن كنایه‌در قربه ترلدكده رایحه‌سی بد وخبیث اولور یاخود قربه‌ده فی نفس الامر عرق متصوّر
اولمامغله كویاكه محال نسنه‌یی متكلف اولور یاخود عرق القربه‌دن مراد قربه‌نك منفعتی یعنی ترشح ایدن
صویدر كویا اول كمسه بغایت تعب ومحنته اوغرایوب ویانده‌وبر اسهل محلده دخی صو اولمامغله مسافهٔ
بعیده‌ده واقع قربه‌نك صوینه واروب دفع حرارت ایلمكه محتاج اولمشدر یاخود عرق القربه دیدكلری خرما
یپراغندن اورلمش حصیر طرزنده نسنه‌دركه طلوقربه كتورن آدم آنی كوكسنه طیایوب قربه‌یی آنك اوزرندن آلور
یاخود طلووآغر قربه‌یی كوتورن كمسه نه كونه ثقلت چكوب عرقریز اولور ایسه اول كونه رنج ومشقته اوغرامقدن
كنایه‌در والحاصل بین العرب عرق القربه مثلدر تقول لقیت منه عرق القربة ای الشدّة والمجهود والمشقة وعرق
مصدر اولور ترلمك معناسنه یقال عرق الرجل عرقا من الباب الرابع اذا ترشح جلده واوشنكن كاهل اولمق
معناسنه‌در یقال عرق الرجل اذا كسل ﴿العرق﴾ صرد وزننده چوق ترلین شخصه دینور یقال رجل عرق
ای كثیر العرق واشبو عرق كلمه‌سی كه صرد وزننده‌در مبالغه معناسنده مطرد دكلدر اما عرقه كلمه‌سی كه همزه
وزننده‌در مبالغه‌ده مطرددر زیرا فعله علی الاطلاق ثلاثی مجرد فعلنده مطرددر ضحكه كبی كه كوله‌كن آدمه
دینور ﴿العرقة﴾ تمره وزننده بو دخی طاغ یوره‌لرنده اولان انجه‌جك یوله دینوركه جلق وچغیر تعبیر اولنور
﴿العرق﴾ كتف وزننده شول سوده دینوركه طولوم ایچره اولوب دوه‌یه یوكلنمكله دوه‌نك تری نشف ایدوب طعمی
بوزلمش اوله یقال لبن عرق اذا فسد طعمه عن عرق البعیر المحمل علیه ﴿العرقة﴾ فرحه وزننده بر خاتون لقبیدركه
اسمی قلابه ایدی كتابه وزننده مزبوره‌نك اوغلو حبان بن العرقه‌دركه خندق غزوه‌سنده سعد بن معاذ رضی الله
عنه حضرتلرینه مشركین طرفندن رمی سهام ایلمشدر ومزبوره‌یه عرقه ایله تلقیب رایحه‌سی پك خوش اولدیغنه
مبنی‌در ﴿العرقة﴾ فتحاتله دیوار قورلرینك ارالقلرینه ارقوری قونان اغاجه دینوركه هاطل تعبیر اولنور ودرّه‌یه
دینوركه تحریفله طوره تعبیر اولنور یقال ضربه بالعرقة ای بالدرّة وطوتساق بند ایتدكلری یصّی قولان طرزنده
باغه دینور جمعی عرق كلور هاسز وعرقات كلور فتحاتله ﴿العرق﴾ غرق وزننده ﴿والمعرق﴾ مقعد وزننده كمیك
اوزرنده اولان اتی كمیروب جمله‌سنی یمك معناسنه‌در یقال عرق العظم عرقا ومعرقا من الباب الاول اذا اكل ماعلیه

(من اللحم)

من اللحم و برسمته كيتمك معناسنه در يقال عرق فى الارض اذا ذهب وقربه يه وآزيق چانطه سنه عراق ديكمك
معناسنه در يقال عرق المزادة اذا جعل لها عراقا وعرق اتى يتمش كيكه دينور جمعى عراق كلور كتاب وزننده
وعراق كلور غراب وزننده و بو نوادردندر و بعضلر عندنده اتى اوزرنده اولان كيكه عرق واتى صويليوب اكل
اولنمش عراق دينور غراب وزننده كاسيذكر وعلى قول ايكيسيده ذكر اولنان ايكى معنايه اطلاق اولنور وعرق بر آدمك
كودهسنده اتى آز اولمق معناسنه دركاسيذكر وعرق شول يوله دينوركه ناس آندن سلوك و تردد ايده رك شاهراه
اولمش اوله يقال اخذ العرق فى ذهابه وهو الطريق يعرقه الناس حتى يستوضح پس بو معروق معناسنه اولور
﴿العراق﴾ غراب وزننده اتى اكل اولنمش كيكه دينور و بعضلرك قولى آنفا ذكر اولندى ﴿وعراق﴾ وعراقه هايله
صودن نطفه يه يعنى صافى يه على قول قوغه وقربه ديبلرنده قلان بر مقدارجه صويه دينور و پك چوق يغموره
دينور وعراق الغيث يغمور عقبنده بتن اوته دينور يقال ماطيب عراق الغيث اى نباته فى اثره ﴿المعرّق﴾ معظم
وزننده كودهسنده اتى آز اولان چلمسز آدمه اطلاق اولنور يقال رجل معرق العظم اى قليل اللحم وآزجه صوايله
ممزوج مشروبه دينور ﴿المعروق﴾ بودخى كودهسنده اتى آزجه چلمسز آدمه دينور يقال عرق الرجل على بناء
المجهول عرقا فهو معروق اى قليل اللحم وآزجه صو قاتلمش مشروبه دينور يقال سقاه معرقا ومعروقا وهو شراب جعل
فيه عرق من الماء اى قليل ﴿العرق﴾ عينك كسريله طمره دينور فارسيده رك دينور بدنده اولور واغاجده اولوركه
كوكنده طمر طرزنده تل تل صچاقلردن عبارتدر هر طرفه سوروب كيدر جمعى عروق واعراق كلور وعراق كلور
عينك كسريله وعرق هر نسنه نك اصل و بنيادينه اطلاق اولنور يقال له عرق كريم اى اصل واصلا اوت
بتورمز چوراق يره دينور وشول يوكسك و ديك يوقارى غليظ صرپ طاغه دينوركه صرپلغندن تپه سنه چيقمق
ممكن اولميه وكوچك طاغه ديمكله ضدّ اولور وكودهيه دينور جسد معناسنه و بر موضع آديدر وسوده دينور
وچوق دوابّ ومواشى دولنه دينور نتاج كثير معناسنه وحسين بن عبدالجبار نام محدّثك لقبيدر وايلغين اغاجى بتن
چوراق يره دينور و يريله اوزون اوزادى يوقفه جه قوم يغننه دينور على قول يوكسك مكانه دينور جمعى عروق در
وآزجه نسنه يه دينور يقال عرق من الماء اى قليل ﴿ذات عرق﴾ باديهده بر موضعدر حجاج عراقك ميقاتيدر
وعرق بنو حنظلة بن مالكه مخصوص بر وادى اسميدر و بصرهده ايكى موضع آديدر و يالكزجه بولنمش طاغك
قطرينه دينور و يرده قلان اكشى اوت بقيه سنه دينور وعبد الرحمن بن عرق واوغلو محمد تابعيندندر وابراهيم
بن محمد بن عرق الحمصى محدّثدر واحمد بن يعقوب المقرئ البغدادى ابن اخى العرق ديمكله معروفدر ﴿عرقه﴾
عينك كسريله شامده بر بلدهدر عروة بن مروان المسند وواثلة بن حسن العرقيان كه اعلامدندر اورادندر
مؤلف بونى تكرار ايلمشدر ﴿العروق﴾ فارسيده زرده چوبه وتركيده صارى اغاج وتحريفله زردهچاو ديدكلرى
كوكك اسميدر على قول هرد ياخود ماميران اسميدر وعند البعض كركم صغير آديدر ﴿العروق البيض﴾ مستعجله
ديدكلرى نبات آديدركه بوزيدان ديدكلريدر تلكى طشاغى وسموزلك اوتى تعبير اولنور نسوانى مسمن اولمغله
سمورمك ايچون تناول ايدرلر ﴿العروق الحمر﴾ فوّه اسميدركه قزل بويه وقزل كوك ديدكلريدر بوياجيلر استعمال
ايدرلر ﴿العراق﴾ ضمتينله عراق لفظنك كه دكز قييسنه دينور جمعيدر ﴿العروق﴾ عينك ضميله ديار بنى كلابده شبحا نام
صويه قريب برنيچه قزل طپراقدن بيغلمش اويوكلره دينور ﴿العراق﴾ كتاب وزننده قوش يلكنك جوفنه دينور
و بنو سعد يوردنده برنيچه صولره اطلاق اولنور وصو كنارينه على قول اوزون اوزادى قييسنه دينور كذلك
دكزك قييسنه دينور يقال يمشى فى عراق الماء وفى عراق البحر اى شاطئه وكذا شاطئ البحر طولا وقربه نك وصو
طولومنك ديبلرينه وضع اولنان كونه وميشينه دينوركه ايكى قات ديكش چكيلور و طبابه يه دينوركه ديكش اوزرينه
قونيلان ميشيندر ديكشك كوزلرى طوتلمق ايچون قورلر وعراق يالكزجه طاغك قطرينه دينور و يرده قلان اكشى
اوتلرك بقيه سنه دينوركه دوه مرعاسندندر ومنه يقال ابل عراقية اى ترعى بقايا الحمض و طرنغى چپ چوره احاطه
ايدن پروازه دينور وعراق الاذن قولاغك پروازى اولان كرتلكدن عبارتدر وعراق الدار فناء داردركه خانه نك
يورهسندن وحولوسندن عبارتدر وعراق السفره طعام سفره سنك پروازينه دينور وعراق النهر ايرمغك وارقك
اشاغى طرفندن منتهاسنه قدر قييسنه دينور وعراق الحشابطنك كوبكدن يوقرى آرقورى كلان يرندن عبارتدركه
بوكور ارالغى اولور پرواز طرزندهدر وعراق لفظنك مجموعنده جمعى اعرقه در وعرق در عينك ضمى و ضمتينله وعراق
بلاد معروفه يى محتوى اولكه نك اسميدركه طولا بصره قربنده عبادان نام قصبه دن موصل شهرينه وعرضا
قادسيه دن حلوان نام بلده يه قدر ارضدن عبارتدر مؤنثدر مذكر دخى اولور وجه تسميه سنده اقاويل مختلفه واردر

بعضلر عندنده ارض مرقومه‌ده خرما وسائر اغاجلر فراوان اولمغله عروقلرینك بری برینه صوقشوب صیق وکور اولمسی باعث تسمیه‌در یاخود ارض عربی حاشیه و پروازكبی احاطه و استكفاف ایلدیكندن اطلاق اولندی یاخود عراق المزاده‌دن مأخوذدركه ذكراولندی ارض مرقومه ابادانلقله چول ماییننده واقع اولمغله كو یاكه اول ایكی دری ار الغنه دیكیلان میشنه تشبیه اولندی و بعضلر دیدیكه ارض مزبوره دجله‌نك و فراتك قیلرنده واقع اولمغله اطلاق اولندی یاخود عراق ایرانشهر معرّبیدركه كثیرة النخل والشجر دیمكدر * مترجم دیركه ایرانشهر لفظنك بومعنا ایله مناسبتی معلوم دكلدر (العراقان) كوفه ایله بصره‌یه اطلاق اولنور (العرقوة) عینك فتحی و قافك ضمیله ترقوه وزننده و عینك ضمیله‌ده جائزدر قوغه‌نك آغزینه طاقیلان خاچ طرزنده ارقوری ایكی آغاجك بریسنه دینور (العرقوتان) عرقوه‌نك تثنیه‌سیدر وشول ایكی آغاجه دینوركه سمرآغاجنك اولك قاشیله آردقاشنك ارالغنده اولوب آنلری بری برینه قاوشدروب بندایدرلر جمعی عراقی كلور عینك فتحی و قافك كسریله وعرقوه یرده اولان شول یوكسكجه تپه‌یه دینوركه مزار طاشلقلری طرزنده بیغلمش اوله (العرقاة) عینك فتحیله بودخی قوغه‌نك اغزنده صلیب شكلنده چوریلان ایكی آغاجك برینه دینور وعرقاة عینك فتحی و كسریله اصل و بنیاد معناسنه‌در علی قول مالك یعنی ذواب ومواشی قسمنك اصل و منشأینه دینور عرقه دخی دینور عینك كسریله وعرقاة وعرقه اغاجك اومچه سنه وكتوكنه دینوركه اطرافنه سوروب كیدن طمرلر وكوكلر آندن منشعب اولور اویوم دخی دینور اورومه معناسنه ومنه یقال استأصل الله عرقاتهم ای اصلهم واورومتهم پس عرقاتهم لفظنك عینی مفتوح ایدن تایی دخی مفتوح ایدر وبو اكثر استعمالدر زیرا عرقاة لفظی مفرددر والفی الحاق ایچوندر و عینی مكسور ایدنلر تابی دخی مسكور ایدرلر زیرا بوصورتده عرقه لفظنك جمعی اولمش اولور (ذات العراقی) عینك فتحیله آفت و داهیه‌یه اطلاق اولنور عرآقیٔ مذكوردندر یقال رماه الله بذات العراقی ای الداهیة (عریق) زبیر وزننده بصره ایله بحرین بیننده برموضعدر (عریقه) جهینه وزننده برموضعدر انده بروقعه اولمغله یوم عریقه معروفدر (الاعراق) همزه‌نك كسریله عراق اولكه‌سنه وارمق معناسنه‌در یقال اعرق الرجل اذا اتی العراق و بركسه كرم ونجابتده یاخود لؤم ودناءتده صوی واصیل اولمق معناسنه‌در یقال اعرق فلان اذا صار عریقا فی اللؤم او فی الكرم واغاج كوك صالوب كوكلشمك معناسنه‌در یقال اعرق الشجر اذا اشتدّت عروقه فی الارض وشرابه برمقدارجه صوقاتمق معناسنه‌در یقال اعرق الشراب اذا جعل فیه عرقا من الماء ای قلیلا وقوغه‌یی طلودن آزجه طولدرمق معناسنه‌در یقال اعرق فی الدلو اذا جعل الماء فیها دون الملء (التعریق) اعراق ایله ایكی معنای اخیرده مرادفدر (المعرقه) محسنه وزننده و (المعرّقة) محدّثه وزننده بحر قلزم ساحلنده مكه‌دن شامه موصل طریقك اسمیدركه قریش آندن آمدشد ایدرلر ایدی (المعترق) مفترق وزننده كوده‌سنده اتی آزجه اولان چلمسز آدمه دینور یقال رجل معترق ای قلیل اللحم نته‌كه معرّق دخی دینور (الاستغراق) كوده‌ترلمك ایچون تره‌یاتمق معناسنه‌در یقال استعرق الرجل اذا تعرّض للحرّ كی یعرق (العوارق) عارقه‌نك جمعیدركه كمیكدن اتی كركی كبی كمروب اكل ایدنه دینور بومناسبتله دیشلره اطلاق اولنور وقحط سنه‌لره اطلاق اولنور انسانك اتنی صیروب اعدام ایلدیكیچون (التعرّق) تفعل وزننده كمیكده اولان اتك جمله‌سنی كمیروب یمك معناسنه‌در یقال تعرّق العظم اذا اكل ما فیه و كورش طوتان كسه خصمنك باشنی كندی قولتغی آلتنه قصدروب ییقمق معناسنه‌در یقال صارعه فتعرّق ای اخذ رأسه تحت ابطه فصرعه (ابن عرقان) عرفان وزننده عربدن بركسه‌در (العرقان) عینك كسریله برموضعدر (عارق) رانك كسریله قیس بن جروة الطائی نام شاعرك لقبیدر اشبو * فان لم نغیر بعض ماقد صنعتم * لانتحبن العظم ذوانا عارقه * بیتی باعث تلقیب اولمشدر مصراع ثانیده واقع ذو كلمه‌سی طیّ لغتنده الذی معناسنه‌در (الاعراق) همزه‌نك فتحیله برموضعدر (العزق) عینك فتحی وزای معجمه‌نك سكونیله خاصّة یری یارمق معناسنه‌در یقال عزق الارض خاصة عزقا من الباب الثانی اذا شقها وسرعتله یلمك معناسنه‌در یقال عزق الرجل عزقا من الباب الاوّل اذا اسرع فی العدو و برخبری محلنه ایصال ایلیوب عوق و تأخیر ایلمك معناسنه‌در تقول عزق الخبر عنی اذا حبسه و بركسه‌یی اوروب سست و بی‌محال یره‌یاتمق معناسنه‌در تقول عزقته ضربا ای اثخنته (المعزق) منبروزننده و (المعزقه) مكنسه وزننده یرپاره‌جق قازمه‌یه دینوركه كسركبی یاخود آندن بیوجك اولور و بابه دینوركه خرمن صاوررلر (العزق) ضمتینله خرمن صاوران آدملره دینور و بداخلاق كسه‌لره دینور مفردلری عزق‌در كتف وزننده یقال رجل عزق ای العسر الخلق ورجال عزق بضمتین ای السیئوا الاخلاق (العزق) فتحتینله یاپشمق معناسنه‌در یقال عزق به عزقا من الباب الرابع اذا لصق به (العزیق) امیروزننده طاغ ارالقلرنده اولان اوتراقلو دوزیره

دینور ﴿العزاقة﴾ جبانه وزننده و﴿العزوق﴾ جرول وزننده شام فستغی اغاجنك فستق ویرمدیکی سنه‌ده اولان یمشنه دینورکه ایچی اولمیوب دباغلر پلامود کبی آنکله دری دباغت ایدرلر یاخود بشقه بر آغاج یمشیدرکه بغایت بیزه اولور ﴿المتعزق﴾ متفرّق وزننده عزق کبی چیره‌شك خویلو آدمه دینور ﴿العسبق﴾ زبرج وزننده بر جنس آجی اغاج اسمیدرکه آنکله یاره‌لره علاج اولنور ﴿العسق﴾ فتحتینله یاپشمق معناسنه‌در یقال عسق به عسقا من الباب الرابع اذا لصق به و بر نسنه‌یه دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال عسق به اذا اولع به و برکسه‌دن مطلوب اولان شیئك طلبنده الحاح واقدام ایلمك معناسنه‌در یقال عسق علیه اذا الحّ علیه فیما یطلبه وناقه یغوره‌سور نوب اوزرینه دوشمك معناسنه‌در یقال عسقت الناقة علی الفحل اذا اربت علیه و بد خویلغه وچیره‌شك مزاجلولغه وتنك مشربلکه دینور یقال فی خلقه عسق ای التواء وعسر وضیق و ظلمته دینور غسق معناسنه وکترخرما سالقمنك چوپنه دینور ﴿التعسق﴾ تفعل وزننده عسق ایله اوچاولکی معناده مرادفدر ﴿العسق﴾ ضمتینله بور جلولرینی صقشدروب تضییق ایدن آدملره دینور وخرما آشیلیان آشیجی کمسه‌لره دینور لقاحون معناسنه ﴿العسیقة﴾ سفینة وزننده پك صولو اولان کترشرابه دینور ﴿العسلق﴾ جعفروزننده‌و ﴿العسلق﴾ زبرج وزننده‌و ﴿العسالق﴾ علابط وزننده و﴿العسلق﴾ عملس وزننده سرابه دینورکه بیابانده ایراقدن صوشکلنده مرئی اولان نسنه‌در وسباعدن قورده دینور وارسلانه دینور وارکك دوه قوشنه دینور ومطلقا صید وشکار خصوصنده جریٔ و دلیر اولان یرتجی جانوره دینور وزشت چهره بداندام قبیح الصوره کمسه‌یه دینور وخفیف وسبکپا آدمه دینور واوزون بیونلو آدمه دینور وتلکی‌یه دینور مجموعنك مؤنثی هایله‌در جمعی عسالق‌در ﴿العسنق﴾ قنفذ وزننده اجزاء حسن وجمالی تام وکامل محبوبه دینور یقال غلام عسنق ای التامّ الحسن ﴿العشرق﴾ شین معجمه ایله زبرج وزننده اغلاث جنسندن بر نباتدر تخمی بواسیره نافع وتولید لبن وتسوید شعر بابنده مفیددر مفردی عشرقه‌در مفرداتده بونی مروجنسندن مرماخور ایله بیان ایدرلرکه تخمنه تخم مرو دیرلر ﴿العشرقة﴾ دحرجه وزننده نبات یاخود زمین یشللنمك معناسنه‌در یقال عشرق النبت والارض اذا اخضرّا ﴿عشارق﴾ علابط وزننده بر آدمك یاخود بر موضعك اسمیدر ﴿العشق﴾ عینك کسریله و﴿العشق﴾ فتحتینله و﴿المعشق﴾ مقعد وزننده برکسه‌نك سودیکی محبوبدن غیری نظرنده دلبرو محبوب اولمیوب نظرینی اکا حصر ایلمك علی قول افراط اوزره محبت ایلمکدن عبارتدر عفاف و عصمت جهتیله اولسون کرك فساد ضمیر ونیت جهتیله اولسون و عندالبعض محبك نظری محبوبك عیوب ونقائصنی کورمز اولوب سراپا عین جمال مشاهده ایلمکدن عبارتدر یاخود عشق برکونه مرض وسواسیدرکه عاشق کندی فکر واندیشه‌سنی بعض صورت حسنه‌نك استحسانی اوزره تسلیط ایلمکله مرض مزبوری کندی نفسنه جلب ایلمکدن عارض اولور یقال عشقه عشقا وعشقا ومعشقا من الباب الرابع وهو عجب المحبّ بمحبوبه اوافراط الحبّ ویکون فی عفاف وفی دعارة او عمی الحس عن ادراك عیوبه اومرض وسواسیّ یجلبه الی نفسه بتسلیط فکره علی استحسان بعض الصور قول اوّله کوره ترجمه‌مز لازم معنا تصویری قبیلندندر واطبّاء عشق امراضدن عدّ ایلدیلر حتی بقراط نصف امراضدر وفارابی ثلثان امراضدر دیدی زیرا هم نفسه وهم بدنه متعلقدر وعشق غلیظ الطبع وفاسد المزاج ووضیع الهمه اولان اشخاصه عارض اولماز دیدیلر * شارحك بیاننه کوره عشقه دیدکلری نباتدن مأخوذدر وبوندن اسم کذلك عینك کسریله‌در ﴿العاشق﴾ عشقه کرفتار آدمه دینور مذکر ومؤنثه وصف اولور مؤنثنده عاشقه دخی دینور یقال رجل عاشق وامرأة عاشق وعاشقة ﴿التعشق﴾ تفعل وزننده تکلفله اظهار عشق ایلمك معناسنه‌در یقال تعشقه اذا تکلفه ﴿العشیق﴾ سکیت وزننده عشق وعلاقه‌سی کثیر اولان آدمه دینورکه دائما کوردیکی دلبرلره عاشق واشفته اولور یقال رجل عشیق ای کثیر العشق ﴿العشق﴾ فتحتینله یاپشمق معناسنه‌در یقال عشق به عشقا من الباب الرابع اذا لصق به ﴿العشقة﴾ فتحاتله بر نوع شجره‌درکه یشروب کیده‌رك اینجلوب صاپصاری اولور جمعی عشقدر جمیع مفرداتده عشقه صارمشق دیدکلری نباتله مفسردرکه اغاجه صارمشوب چیقارو صارلدیغی اغاجی قوریدر دیو مفسردر ﴿المعشوق﴾ سرّمن رأی نام قصبه‌ده بر قصرك اسمیدر ومقیاس مصرده بر موضعك آدیدر ﴿العشق﴾ ضمتینله شکوفه قسمنی خوشجه دیکوب تربیه وتیماری خصوصنده استاد اولان کمسه‌لره دینورکه چیچکجی تعبیر اولنور ظاهرا مفردی عشیق یاخود عشوق‌در ﴿العشنق﴾ عملس وزننده و﴿العشانق﴾ علابط وزننده ضخامتی وثقلت وجودی اولمیه‌رق یاقشقلوجه اوزون وبویلو آدمه دینور مؤنثی هایله‌در جمعی عشانقه‌در عینك فتحیله یقال رجل عشنق او عشانق ای طویل لیس بضخم ولا مثقل ویقال امرأة عشنقة وعشانقة ای کذلك ﴿العصاقیة﴾ کراهیه وزننده و﴿العصاقیاء﴾ مدّ ایله غریو وغوغا وشماطه‌یه دینور یقال

ماهذه العصاقية والعصاقياء اى الجلبة واللغط ﴿ العطرق ﴾ جعفر وزننده بر رجل اسميدر ﴿العفق﴾ عينك فتحى
وفانك سكونيله نابديد اولمق معناسنه‌در يقال عفق الرجل عفقا من الباب الثانى اذا غاب وضرطه‌لمق معناسنه‌در
يقال عفق الحمار اذا ضرط وقامچى ايله چوق اوروب دوكمك معناسنه‌در يقال عفقه بالسوط اذا ضربه كثيرا
وبراز اويوب اويانمق معناسنه‌در يقال عفق فلان اذا نام قليلا ثمّ استيقظ وبر ايشى محكم ايليوب سست وكوشك
طوتمق معناسنه‌در يقال عفق العمل اذا لم يحكمه واركك مركب ديشى‌يه چوق آشمق معناسنه‌در يقال عفق
الحمار اذا اكثر ضرابها نهايه‌ده مطلق كثرت ضراب ايله مفسر اولمغله ظاهرا بوراده عفق حمار مثالى تمثيل
محضدر وعفق دوه صويه چوق واروب كلمك معناسنه‌در يقال عفقت الابل اذا تردّدت الى الماء كثيرا وبريكدرمك
معناسنه‌در يقال عفق الشئ اذا جمعه وبر آدمى بر نسنه‌دن منع ايدوب اليقومق معناسنه‌در يقال عفقه
عن الامر اذا حبسه ومنعه وبر نسنه‌يى روزكار چالمق معناسنه‌در يقال عفقت الريح الشئ اذا ضربته وعفق
وعفوق دوه‌لر مرعايه صاليورلدكده صاچيله‌رق بردوزه‌يه طوغرى كتمك معناسنه‌در يقال عفقت الابل عفقا
وعفوقا اذا ارسلت فى المرعى فرّت على وجوهها وبرآدم كتديكى يردن كيرويه چوق چوق دونوب كلمك معناسنه‌در
تقول انك لتعفق اى تكثر الرّجوع وعفق وعفاق سحاب كتاب وزنلرنده ناقه‌يى چوى صاغمق معناسنه‌در يقال
عفق الناقة عفقا وعفاقا اذا اكثر حلبها وسرعتله كتمك معناسنه‌در يقال عفق الرجل عفقا وعفاقا اذا ذهب سريعا
﴿العافق﴾ برى اوته رجوع وتردّدى كثير اولان هرشيئه دينور يقال هو عافق اى راجع مختلف كثير التردّد
﴿المعفاق﴾ محراب وزننده احبابى چوق زيارت ايدن آدمه دينور دائما ذهاب واياب ايلديكيچون يقال رجل معفاق
الزيارة اى كثير الزيارة ﴿العفقة﴾ تمره وزننده نابديد لكه دينور يقال هو يعفق العفقة اى يغيب الغيبة وعفقه
اطفاله مخصوص بردرلو لعب آديدركه طپراغى يغوب متعارفلرى وجه اوزره اوينارلر ﴿عفاق﴾ كتاب وزننده
ابن مرّى‌دركه باهله قبيله‌سندن احدب بن عمرو نام كمسه مزبورى برقحط اياّمده اشترا وبريان ايدوب اكل ايلشدر
﴿العيفقان﴾ عينك فتحى وفانك ضميله عرفج كبى براوتك اسميدر ﴿الاعفاق﴾ همزه‌نك كسريله بركمسه اقتضاسى
يوغيكن بيهوده بريره چوق واروب كلمك معناسنه‌در يقال اعفق الرجل اذا اكثر الذهاب والمجئ فى غير حاجة
﴿العفق﴾ ضمتينله سباعدن قوردلره دينور ذئاب معناسنه ﴿عفيق﴾ زبير وزننده اعلامدندر فزع بن عفيق تابعيندندر
﴿التعفيق﴾ سوريى كتدكلرى سمتدن طوپليوب كيرو دوندرمك معناسنه‌در يقال عفق الغنم بعضها على بعض
اذا ردّها عن وجوهها ﴿المنعفق﴾ فانك فتحيله اسم مكاندر دونه‌جك يره دينور منعطف معناسنه بعضلر صودن
دونه‌جك يره تخصيص ايتديلر ﴿الانعفاق﴾ انفعال وزننده برايشه سرعتله قوشوب كتمك معناسنه‌در يقال
انعفقوا فى حاجتهم اذا مضوا فيها واسرعوا ﴿المعافقة﴾ مفاعله وزننده بركمسه‌يى الداتمغه چاليوب دورشمك
معناسنه‌در يقال عافقه اذا عالجه وخادعه مخادعه معالجه اوزره مرتّبدر وقورد كيدوب كلوب سوريى تباه وافساد
ايلمك معناسنه‌در يقال عافق الذئب الغنم اذا عاث فيها ذاهبا وجائيا ﴿التعفق﴾ تفعل وزننده صغنمق معناسنه‌در
يقال تعفق بفلان اذا لاذ ﴿الاعتفاق﴾ افتعال وزننده ارسلان شكار اوزره دونوب صالمق معناسنه‌در يقال اعتفق
الاسد فريسته اذا عطف عليها وقلجله چارپشمق معناسنه‌دركه مشاركت ايچوندر يقال اعتفق القوم بالسيوف اذا
اجتلدوا ﴿معفق﴾ منبر وزننده بر رجل اسميدر ﴿العفلق﴾ جعفر وزننده و﴿العفلق﴾ عملس وزننده بول وسلپوك
وصويق فرجه دينور يقال فرج عفلق وعفلق اى واسع رخو وشاشقين وبون وبدنطق عورته دينوركه سويلديكنى
كنديسى دخى بيلمز اوله اكا عفلقه دخى دينور عملسه كبى يقال امرأة عفلق وعفلق وعفلقة اى خرقاء سيئة المنطق
﴿العفلوق﴾ زنبور وزننده احمق وبيغز آدمه دينور ﴿العقيق﴾ امير وزننده يمنى ديدكلرى قرمزى جرك اسميدركه
معروفدر يمن اولكه‌سنده وبحر روميه سواحلنده بولنور وآنك برنوعى واردركه طوزلنمش اتدن اقان صو
رنكنده بولانق اولوب وخفيجه آق آق خطوطى اولور حجر مرقومله تختم محاربه ومخاصمه هنكامنده خوف
واضطراب قلبى مسكن وذرورى جميع اعضادن دمك انقطاعنى موجبدر وجميع اقسامنك ذرورى ديشلرك
چركك وصفرتنى مزيل ومحروقنى طلا تحرّك اسنانى دافعدر مفردى عقيقه‌در جمعى عقايقدر وعقيق دره‌يه دينور
جمعى اعقه‌در وسيل صويى يارديغى آقندى‌يه دينور يقال نزلوا فى العقيق اى الوادى وكذا كلّ مسيل شقه
ماء السيل ومدينه‌ده ويمامه‌ده وطائفده وتهامه‌ده ونجد اولكه‌سنده بر موضع آديدر وبونلردن بشقه التى
قطعه موضعك آديدر وعقيق مولودك صاچنه وتويته دينوركه موى مادرزاد تعبير اولنور كرك انسان وكرك
بهايم اولسون * شارح ديركه عقّ مادّه‌سى شقّ وقطع معناسنه موضوعدر شعر مولود قطع اولندیغنه مبنى

عقیق و عقه و عقیقه اطلاق اولندی و عقه فی الاصل مصدردر درهیه وآقندی‌یه عقیق اطلاقی منشقّ اولدقلرینه
مبنیدر یقال قطع عقیق الولد و هو شعر کلّ مولود من النـاس و البهایم و بجر مزبوره عقیق اطلاقی مدار قطع
دم اولدیغنه مبنیدر ﴿العقه﴾ عینك کسریله بودخی یکی طوغمش مولودك صاچنه وتو یـنه دینور و عند البعض
عقه انسان ایله حمار جنسندن اولانه مخصوصدر جمعی عقق کلور عنب وزننده ﴿العقیقة﴾ سفینه وزننده بودخی
مولودك صـاچنه وتو ینه دینور وایکی یاشـنه وارمش جذعك یوکنه دینور و مولودك صاچی قیرقیلوب
یاتراش اولدقده ذبح اولنـان قیو نه اطلاق اولنور * مترجم دیرکه شقّ معناسـندن مأخوذدر و منه الحدیث
﴿ الغلام مرتهن بعقیقته ﴾ ای ان اباه یحرم شفاعة ولده اذا لم یعقّ عنه و هی الشـاة التی تذبح عند حلق شعر
المولود رسول اکرم صلی الله علیه وسـلم حضرتلری دائما قبیح اسملری حسـنه تغییر ایللریله عقیقه‌یی دخی
نسـیکه‌یه تحویل بیوردیلر و عقیقه‌نك صفات و شروطی شرعة الاسـلام نام کتابده مفصلا مشروحدر انتهی
و عقیقة البرق شمشکك سحاب ایچره قلان اوزون شعاعنه اطلاق اولنور عربلر اکا تشبیهله تابدار قلجلره عقایق
اطلاق ایدرلر و عقیقه صو طولومنه و ازیق طغارجغنه دینور و ایرمغه دینور نهر معناسـنه و ثوبدن یرتیلوب
قوپارلدیغی حینده صارقی طرزنده قوپان بزپارچه‌سنه دینور و سنت اولان چوجغك سنت دریسنه دینور و هوایه
طوغری آتیلان اوقه دینور * شارحك بیاننه کوره بو مخصوص اوقدرکه جاهلیتده اکا سهم الاعتذار دخی دیرلر ایدی
عادات جاهلیه‌دن دیت قتیله متعلق بر ماده ضمننده هوایه براوق اتارلر ایدی بینلرنده متعارف اولان وجه اوزره
نزول ایدر ایسه رضا داده اولورلر ایدی ﴿العقق﴾ صرد وزننده بودخی شمشکك سحاب ایچره قلان اثر شعاعنه
دینور ﴿العقّ﴾ عینك فتحی و قافك تشدیدیله یارمق معناسنه‌در یقال عقه عقا من الباب الاول اذا شقه و مولودك
حلق شعرنده عقیقه کسمك معناسنه‌در یقال عقّ عن المولود اذا ذبح عنه و هوایه طوغری اوق آتمق معناسنه‌درکه
ذکر اولندی یقـال عقّ بالسهم اذا رمی به نحو السماء و عقّ صفت اولور کما سـیذکر ﴿العقوق﴾ قعود وزننده
و ﴿المعقة﴾ محبه وزننده ولد پدر و مادرینه عصیان ایلمك معناسنه‌درکه شقّ عصای طاعت ایدر یقال عقّ والده
عقوقا و معقة من الباب الاوّل ضدّ برّه ﴿العاقّ﴾ و ﴿العقّ﴾ عینك فتحیله و ﴿العقق﴾ عینك فتحیله پدر و مادرینه
عاصی اولان ناخلفه دینور * شارح دیرکه صواب اولان عقق اولمقدر صرد وزننده‌که عاقّك معدولیدر عامر و عمر کبی
انتهی * و عاقّ لفظنك جمعی عققه‌در ﴿العقق﴾ ضمتینله بودخی عاقّ و عاصی اولان ناخلفه دینور یقال ولد عاق
و عقّ و عقق و عقق ای عاص لوالده ﴿عقاق﴾ قطام وزننده عقوقدن اسمدر پدر و مادره عاصیلغه دینور ﴿العقّ﴾
و ﴿العقاق﴾ عینلرك ضمیله آجی صویه دینور یقال ماء عقّ و عقاق ای مرّ ﴿العقوق﴾ صبور وزننده کبه قصراغه
دینور قطع عقر و قطع شبهه ایلدیکنه یاخود حملی مقطوع و مجزوم اولدیغنه مبنیدر یقال فرس عقوق ای حامل
و کبه اولمیان قصراغه دینمکله ضدّ اولور یقال فرس عقوق ای حائل بعضلر عندنده کبه اولمیانه عقوق اطلاقی
تفأل جهتیله‌در جمعی عقق‌در ضمتینله و جمع الجمعی عقاق‌در کتاب وزننده * و طلب الابلق العقوق * مثلیکه ممتنع
الحصول اولان نسـنه‌یی طلب معرضنده ضرب اولنور بلق ماده‌سـنده بیان اولندی و نوی العقوق اطلاق
ایتدکلری خرما چکردکیکه بغایت یومشق اولمغله آغزده چینور کبه آتلر ملایمتندن ناشی کوه‌لیوب اکل ایتدکلریچون
اطلاق اولندی ﴿العقاق﴾ سحاب وزننده و ﴿العقق﴾ فتحتینله قصراق کبه اولمق معناسنه‌در یقال عقت الفرس
عقاقا و عققا من الباب الثانی اذا حملت و عند البعض عقاق سحاب و کتاب وزنلرنده کبه اولان قصراغك بعینه
حملنه دینور و عقق یارلمق انشقاط معناسنه‌در یقال عقّ الشیء یعقّ کعضّ یعضّ عققا اذا انشقّ ﴿عقه﴾ بقه
وزننده نمر بن قاسط قبیله‌سندن بر بطن‌در و عقه هواده شمشکك اوزون اوزادی شعاعنه دینور و یرده اولان
درین چقوره دینور ﴿العقّ﴾ عینك کسریله بودخی یرده اولان درین چقوره دینور یقال وقع فی العقة و العقّ
ای الحفرة العمیقة فی الارض ﴿العقة﴾ عینك ضمیله چوجق اویناغنه دینور ﴿العقان﴾ عینك کسریله خرما
اغاجنك و اوزم اصمه‌سـنك دیبلرندن سوروب چیقـان فلیزلره دینورکه اصلاح ایچون انلری قطع ایدرلر
﴿الاعقاق﴾ همزه‌نك کسریله خرما اغاجنك و اوزم اصمه‌سنك دیبلرندن زوائد فلیزلر سوروب چیقمق معناسنه‌در
یقال اعقت النخلة او الکرمة اذا اخرجتا العقان و برنسنه‌یی آجی قلمق معناسنه‌در یقال اعقه اذا امرّه و قصراق
کبه قالمق معناسنه‌در * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر یقال اعقت الفرس اذا حملت بو قیاس اوزره کبه قصراغه معق
دیمك لازم ایدی لکن غیر قیاس اوزره عقوق اطلاق اولندی و بو نوادردندر یاخود لغت ردیه‌ده معق دخی اطلاق
اولنمشدر ﴿العواقّ﴾ عینك فتحی و قافك تشدیدیله خرما اغاجنك رو ادفنه دینورکه چوره سـنده بیله‌جه بتن

فدانلرندن عبارتدر تقول اقطع عواق النخل ای روادفه (العقعق) فدفد وزننده برنوع آق وقاره ایله آلاجه
قوش اسمیدرکه صوتی عین وقاف حرفلرینه شبیهدر ترکیده صقصغان دیدکلریدر (الاعتقاق) افتعال وزننده
قلجی قیندن صیرمق معناسنه‌در یقال اعتقّ السیف اذا استله وسحاب یاریلوب آچلمق معناسنه‌در یقال اعتقّ
السحاب اذا انشقّ (الانعقاق) انفعال وزننده توزهوایه آغمق معناسنه‌در یقال انعقّ الغبار اذا سطع ودوکم
یکشمك معناسنه‌در یقال انعقت العقدة اذا انشدّت وبلوت دفعة صاغانقله یغمور دوکمك معناسنه‌در یقال
انعقت السحابة اذا تبعجت بالماء ومطلقا یارلمق معناسنه‌در یقال انعقّ الشیٔ اذا انشق (العلق) فتحتینله عامّة
قانه دینور دم معناسنه علی قول پك قزل قانه یاخود قویوقانه یاخود اویوشق قانه دینور علقه آندن برقطعه‌در
یقال فی ثوبه علق ای دم اوالشدید الحمرة اوالغلیظ اوالجامد اشبو علق مادّه‌سی یاپشوب ایلشمك معناسنه
موضوعدر ومطلقا ایلشکن ویاپشقان نسنه‌یه دینور بوراده نسخه‌لر ایکی کونه‌در ایکیسی دخی صحیح ومحتملدر
کیمنده وکلّ ماعلق عبارتیله که مجهول ومشدّد اللام اوله‌رق مرسومدر بوکه کوره مطلقا کندوسنه ایلشیلوب
علاقه اولنان نسنه دیمك اولور وکیمنده علق عنوانده‌که سمع وزننده‌در مرقومدر بوکه کوره مطلقا ایلشکن ویاپشقان
نسنه دیمك اولور زیرا فتحتینله فعل فاعل معناسنه کلور لکن بونی ذیلنده والطین الذی یعلق بالید معناسی مؤیّددر
واله یاپشقان بالچغه دینور وخصومت لازمه ومحبت لازمه معنالرینه مصدر اولورلر کما سیذکر وعلق سلوك
تعبیر اولنان سیاه واوزنجه قورده دینورکه اعضایه یاپشدریلور واشجار طوروسندن مواشی یدیکی طوروغه
دینور ویولك ایشلك یرینه دینور وقویی‌نك بکره ایلشوب ایپی چوریلان نسنه‌یه دینور وبکره‌نك کندیسنه
یاخود ایپ وقوغه ومحورکبی جمله ادواتنه اطلاق اولنور یاخود بکره‌یه تعلیق اولنان ایپه دینور وعشق
ومحبت ایلمك معناسنه‌در علاقه کبی کما سیذکر وعلق القربة عرق القربه معناسنه‌درکه شدّت ومحنتدن کنایه‌در
یقال وقع فی علق القربة ای عرقها وعلق بر ایشی ایشلمکه باشلیوب وآنك اوزرینه اولمق معناسنه‌در یقال
علق یفعل کذا ای طفق وبیلمك معناسنه‌در یقال علق امره علقا من الباب الرابع اذا علمه وبرنسنه‌یه ایلشوب
طوتلمق معناسنه‌در ومنه المثل * علقت معالقها وصرّ الجندب * ومثل مزبور صرر ماده‌سنده بیان اولندی
مترجم دیرکه کرچه مؤلف بونی ماده‌ٔ مزبوره‌یه احاله ایلدی لکن آنده بردرلو تعرّض ایلمدی اصلی بودرکه برقویی
قربنده یورد طوتمش برکمسه برکون اول قویی‌یه واروب ایپنی قویی‌نك ایپنه بند ایلدکدنصکره قویی صاحبنه
واروب حق جوار ادّعاسنده اولدی قویی صاحبی سببندن سؤال ایلدکده ایپنی قویی‌سنك ایپنه بند ایلدیکنی
اخبار ایلدی قویی صاحبی بونی ایشتدکده نه‌یانه سویلرسن ایپکی آلوب بوسمتدن برطرف اول دیو استثقال
ایلدکده مزبور کلام مرقومی ایراد ایلدی یعنی قویی‌نك صو چکه‌جك آلتی باغلنوب وجندب او تمکه باشلدیکه
حرارت ایامدن کنایه‌در پس بکا بورادن ارتحال امر محالدر دیمکدر برکمسه کندی ایشنه کماینبغی متانت واستحکام
ویردکده ضرب اولنور وبعضلر * جفّ القلم * مثلنك معرضنده ضرب ایتدیلر وعلق عورت کبه قالمق معناسنه
مستعملدر یقال علقت المرأة اذا حبلت وطوارك آغزینه سلوك یاپشمق معناسنه‌در یقال شربت الدابّة الماء فعلقت
بها العلقه ای تعلقت وعلق برنسنه ایلشوب چکمکله یرتلمش یرتغه دینور یقال بثوبه علق ای خرط من شیٔ علقه
وبوحاصل بالمصدر قبیلندندر (العلقة) عینك ضمیله بودخی طوارك اغاج طوروغندن یدکلری طوروغه دینور
وانسانك کفایت مقداری تعیش ایده‌جك معیشتنه دینور یقال له علقة وهی مایتبلغ به من العیش وشول اغاجلره
دینورکه یپراقلری قیش موسمنه قالمغله دوه‌لر بهار حلولنه قدر آنکله تعیش ایدرلر وقهوه آلتی وصفرالق تعبیر
اولنان طعام مختصره دینور تقول اطعمنا علقة ای لمجة وجزؤیجه نسنه‌دن کنایه اولور یقال لم یبق عنده
علقة ای شیٔ وبرنسنه‌یه آصدقلری آصقی‌یه دینور وایلیشکه دینور تقول لی فی هذا المال علقة ای علاقة (العلاق)
سحاب وزننده و(العلاقة) سحابه وزننده بونلرده مواشینك اشجار اوجلرندن چکندکلری برك وشاخه دینور
وعلاق صفرالق تعبیر اولنان طعام مختصره دینور علقه کبی که ذکر اولندی وعلاقه علق کبی برکمسه‌یه کوکل
ایلیشوب عشق ومحبت ایلمك معناسنه‌در کما سیذکر وبرکمسه‌یه یاخود برنسنه‌یه درونده اولان محبت لازمه‌یه
دینورکه زائل ومنفك اولمیه عینك کسریله ده لغتدر یاخود عینك فتحیله محبت مقوله‌سنك ایلیشکنه دینور وکسرایله
قامچی مقوله‌سنك قولپنه دینورکه کوشهٔ تازیانه تعبیر اولنور پس علاقه اسم اولور یقال بقلبه لفلان علاقة بالفتح
ویکسر ای الحبّ اللازم للقلب اوبالفتح فی المحبة ونحوها وبالکسر فی السوط ونحوه وعلاقه ایلیشك معناسنه‌در
علقه کبی تقول لی فی هذا المال علاقة ای تعلق وذخیره جلبی ایچون قافله‌یه قوشیلوب کوندریلان دوه‌یه دینور

(وصداقت)

وصداقت معناسنه‌در يقال بينهما علاقة اى صداقة وخصومت معناسنه كلمكله ضدّ اولور يقال بينهما علاقة اى
خصومة و برآدمك ايلشوب دائما مقيد اولديغى نسنه‌يه دينور كار وصنعت وحرفت كبى يقال مالفلان علاقة
اى مايتعلق به من صناعة وغيرها وكفاف اوزره يچنه‌جك معاشه دينور يقال لفلان علاقة اى مايتبلغ به من عيش
وعلاقة المهر خاتونك اهل واولياسى راضى اولوب آنكله خاتونى تزويجله تزوّج ايدن آدمه تعلق والتيام ايلدكلرى
مقداردن عبارتدر مثلا يوز غروشدر جمعى علايق كلور يقال اَدّى علاقة المهر اى مايتعلقون به على المتزوّج وعلاقه
تابعيندن زيادك پدرى اسميدر واولومه اطلاق اولنور ﴿العلوق﴾ قعود وزننده و ﴿العلق﴾ عينك كسريله
و ﴿العلق﴾ فتحتينله و ﴿العلاقة﴾ عينك فتحيله بركيمسه‌يه ياخود برنسنه‌يه كوكل ايلشوب عشق ومحبتنه كرفتار
اولمق معناسنه‌در يقال علقه وعلق به علوقا وعلقا وعلقا وعلاقة من الباب الرابع اذا هواها واحبها ﴿ذوعلق﴾
فتحتينله بنو اسد يوردنده برطاغدر آنده جماعت مزبوره ربيعة بن مالك اوزره هجوم ايلمكله بينلرنده يوم ذى علق
معروفدر ﴿العلق﴾ خلق وزننده طوار آغاج طورغندن اوتلامق معناسنه‌در يقال علقت الابل العضاة وعلقت
علقا من الباب الرابع والاوّل اذا رعتها من اعلاها وعلق شول يرتغه دينوركه اكابرنسنه ايلشوب طوقنمغله يرتلمش
اوله يقال اصاب ثوبه علق وعلق بفتحتين كامرّ اى خرق من شئ علقه وعلق برموضع آديدر وبرشجر آديدركه
دباغلر استعمال ايدرلر وسوكمك معناسنه‌در يقال علقه علقا من الباب الاوّل اذاشتمه وبرآدمى ديللمك معناسنه‌در
يقال علقه بلسانه اذالسقه ﴿علقه﴾ فتحاتله اسمادندر علقة بن عبقر بن انمار بجيله قبيله‌سندن بركيمسه‌دركه اصحابدن
جندب بن عبدالله العلقمى آنك اولادندندر وعلقة بن عبيداز د قبيله‌سى رجالندندر وعلقة بن قيس بربطن اسميدر
واما محمد بن علقة التيمى الاديب عينك كسريله‌در وعلقة بن الحارث كه قبيلۀ قيس رجالندندر قبره‌وزننده‌در كذلك
عقيل بن علقه كه شاعردر وهلال بن علقه كه قادسيه وقعه‌سنده سرعسكر عجم اولان رستمك قاتليدر قبره‌وزننده‌در
﴿المعلوق﴾ بوغازينه صو ايچركن سلوك ياپشمش انسان وحيوانه دينور يقال علق الرجل على بناء المفعول فهو
معلوق اذا نشب العلق بحلقه ﴿علاق﴾ قطام وزننده اسم فعل امردر تعلق قيل معناسنه‌در تقول علاق ياهذا
اى تعلق ﴿العلق﴾ صرد وزننده غير منصرف اوله‌رق آفت وداهيه‌نك علميدر فلق لفظيله استعمال اولنور
عالق وفالق لفظلرندن معدوللردر يقال جاء بعلق فلق اى بالداهية وعلق اولوملره اطلاق اولنور منايا معناسنه
واشغاله اطلاق اولنور وجمع كثيره اطلاق اولنور * مؤلف والعلق كصرد المنايا والاشغال والجمع الكثير عبارتيله
رسم ايلمكله اول منوال اوزره ترجمه اولندى انجق وجه مذكور اوزره علق لفظنى داهيه معناسنده‌و بونلرده صرد
ايله وزن ايلمكله هله داهيه‌ده مفرد اولديغى ظاهر اولوب لكن بو معنالر جمع اولمغله مفرد تركيبنه ملايم دكلدر غالبا
ذهنى اوله متعلق اولمغله بوراده دخى من غير تنبه صرد ايله وزن ايلدى زيرا مقتضاى معنا بوراده علق جمع اولمقدر
غرف كبى كه غرفه‌نك جمعيدر پس علق دخى علقه‌نك جمعى اولور غرفه وزننده فليحرر ﴿ذو معلقه﴾ مرحله وزننده
ايلشكن آدمه دينوركه هر كورديكى واوغراديغى نسنه‌يه ايليشوب تعلق ايدر اوله يقال رجل ذو معلقة اذا كان
يتعلق بكل مااصابه ﴿المعلاقان﴾ ميمك كسريله معلاقك تثنيه‌سيدر قوغه وزنبيل مقوله‌سنك ايكى طرفنده اولان ايپلره
دينوركه آنلر ايله آصيلورلر ومعلاق وذو معلاق حجت وبرهانله جدل وخصومت ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال
رجل معلاق وذو معلاق اى خصم يتعلق بالحجج ومعلاق لسانه اطلاق اولنور يقال هو شديد المعلاق اى اللسان
ومطلقا كنديسيله برنسنه ايلشدريلوب آصيلور اولان شيئه دينور ات آصه‌جق چنكال واوزنكى دوالى كبى جمعى
معاليق‌در يقال فى بيته معاليق التمر والعنب وهو كلّ ماعلق به الشئ ومعاليق برجنس خرما آغاجنك اسميدر
﴿المعلوق﴾ ميمك ضميله بودخى كنديسيله برنسنه ايلشدريلوب آصيلور اولان شيئه دينور ﴿العلقى﴾ سكرى وزننده
برنوع نباتدركه داللرى اينجه وقيرلمسى عسيراولور آندن سپوركه اتخاذ ومطبوختى استسقا ايچون شرب ايدرلر مفرد
وجمعنه اطلاق اولنور ﴿العالق﴾ علق ديدكلرى نبات مزبور اوتليان دوه‌يه دينور ومغيلان كبى ايرى ميشه آغاجلرينه
بيونى اوزادوب اوتليان دوه‌يه دينور ﴿العليق﴾ قبيط وزننده و ﴿العليق﴾ قبيطى وزننده برنوع نباتدركه آغاجلره
صارمشوب طولاشور ورقنى آغزده چيكنمك ديش اتلرينى مقوى وآغزده حادث اولان قلاع مرضنى دافع وضمادى
كوزه عارض اولان بياضى وقبارمسنى مزيل وبواسيره مفيددر وكوكى بوكركده اولان طاشلرى پاره‌لمقده مؤثردر
جميع مفرداتده بونى بوكورتلن ديدكلرى نباتله تفسير ايدرلركه كوچك سياه توت كبى يمشى اولور ومأكولدر
﴿عليق الجبل﴾ و ﴿عليق الكلب﴾ بر نبات آدلريدر مفرداتده عليق الجبل بكورتلنك جبلى قسميله مفسردركه تيكنلرى
آز وداللرى آق وتدويره مائل اولور وعليق الكلب بكورتلندن اكبرو شجره شبيه اولور وثمرى زيتون طرزنده ويشل

بعده قرمزی اولور ترکیده قوش بورنی وایت بورنی و یبان کلی دیرلر ﴿العولق﴾ جوهر وزننده غول بیابانی یه
اطلاق اولنور وحرصلو قانجق کلبه دینور وقوریغه دینور ذنب معناسنه وسباعدن قورده دینور ذئب معناسنه
وآجلغه اطلاق اولنور تقول اخذنی العولق ای الجوع ﴿العوالق﴾ یمنده برطائفه درکه وادی الحنك نام محلده
اقامت ایدرلر ﴿العلاقة﴾ کتابه وزننده قامچی مقوله سنك قولپنه دینورکه ذکر اولندی ویای آصمق ایچون باغلدقلری
نسنه یه دینور ﴿العلاقیة﴾ ثمانیه وزننده شول کیمسه یه دینورکه ایلشدیکی نسنه دن آیرلمز اوله یقال رجل علاقیة
اذاعلق شیئالم یقلع عنه ﴿العلقة﴾ عینك فتحیله ثوبی آغاج وچالی مقوله سی نسنه ایلشوب چکمکه دینور ﴿العلق﴾
عینك کسریله مصدردرکه ذکر اولندی وایلشك معناسنه در علاقه کبی یقال له فی هذا الشئ علق ای علاقة
ونفیس وفاخر نسنه یه اطلاق اولنورکه اکا قلب تعلق ایدر جمعی اعلاق وعلوق کلور یقال جاء بالاعلاق
والعلوق ای النفائس وطغارجغه دینور جراب معناسنه بو ایکی معناده عینك فتحیله ده جائزدر وباده یه علی قول
یللمش کهنه سنه دینور وفاخر وکریم ثوب وقاشه دینور وقلقانه یاخود قلچه دینور وبرنسنه یه علاقه سی اولان
آدمه دینور بوجهتله دائما علم ومعرفته محب وتابع اولان آدمه علق علم اطلاق اولنور طلب علم وتبع علم کبی
یقال هو علق علم ای یتبعه ویحبه ویقال فلان علق شر اذا کان کذلك ﴿المتعلق﴾ اسم مفعول بنیه سیله علق
وعلاقه کبی ایلشکه اطلاق اولنور تقول لی فی هذا المال علقة وعلق وعلوق وعلاقة ومتعلق بمعنی
﴿العلیق﴾ امیر وزننده طوارك یمنه اطلاق اولنورکه طوربه یه وضع اولنور یقال علق مخلاة بلا علیق ای
بلا قضیم ﴿علیق﴾ زبیر وزننده اسمادندر جبان بن علق طی قبیله سندن برکیمسه در ﴿العلیقة﴾ سفینه
وزننده علاقه کبی ذخیره جلبی ایچون قافله یه قوشیلان دوه یه دینور ﴿العلوق﴾ صبور وزننده
اولومه اطلاق اولنور یقال علقت به العلوق ای المنیة وغول بیابانی یه اطلاق اولنور وآفت وداهیه یه
دینور یقال اصابه العلوق ای الغول وکذا الداهیة ودوه اوتلایه جق نبات واشجاره دینور وبرنوع
شجره دینورکه وضع حملی متقرب اولان ناقه لر اوتلار ومطلقا آدمه یاپشان شیئه دینور وشول ناقه یه دینورکه
کندی کوشکندن غیری یه یاقلغله ولدینه اصلامیل وحنین ایتمیوب هربار یقین کلسه آنی استشمام ایدوب تبری
ایدر اوله یقال ناقة علوق اذا کانت تعطف علی غیر ولدها فلا ترأمه وانما تشمه بانفها وتمنع لبنها بوراده فلا ترأمه
ضمیری ولده راجعدر کرچه مقتضای نظم سیاق غیره راجع اولمقدر لکن اصول سائره دن ولده ارجاعی لایح
اولمشدر ازجمله زمخشری مقدمة الادبده علوق * آنکه بچه رامی بوید وشیرندهد * عبارتیله رسم ایلمشدر وذکری
آتی مثلی بونك ذیلنده ایراد ایلمشلردر واقعا بومعنایه ملایمتی ظاهردر وزجنك غیرینی سومیان خاتونه دینور یقال
امرأة علوق اذا کانت لاتحب غیر زوجها ویغوره رام اولمیان ناقه یه دینور وولدینه یاقلمیان ناقه یه دینور ومنه
قولهم * عاملنا معاملة العلوق * یقال لمن تکلم بکلام لافعل معه یعنی برکیمسه برسوزی سویلیوب یابرنسنه وعد
ایدوب عهده سندن کلمدکده ایراد اولنور وداثما غیرك اولادینی ارضاع ایدن سود اناسنه دینور ﴿العلقة﴾ عینك
کسریله یکی طوغمش چوجغه ابتدا دیکلمش ثوبه دینور علی قول یکاری یوق عرب کوملکنه دینور یاخود شول
ثوبه دینورکه بچیلوب لکن ایکی طرفی اوچقور باغلیه جق یره قدر دیکلمامش اوله که بونی کوچك قیز جغزلر کینورلر
یاخود نفیس وفاخر ثوبه دینور وبرآغاج اسمیدرکه انکله دباغت اولنور وعلقه بررجل اسمیدر ﴿العلقات﴾ فتحاتله
علقه نك جمعیدرکه عرقة القربه معناسنه درکه ذکر اولندی ومنه یقال استأصل علقاتهم ای عرقاتهم
﴿العلاق﴾ زنار وزننده برنبات آدیدر ﴿العلاقی﴾ ربانی وزننده مصرك طرف جنوبیسنده برحصن آدیدر
﴿العلاقی﴾ سکاری وزننده انسانه وضع اولنان القابه اطلاق اولنور مفردی علاقیه در ثمانیه وزننده ﴿العلایق﴾
بودخی القابه اطلاق اولنور مفردی علاقه در کتابه وزننده قامچی قولپی کبی آدمه طاقلدیغیچون اطلاق اولندی
وشول شکارلره دینورکه ایاقلرینه دوزاقلرك ایپلری یچوب ایلشمش اوله ﴿الاعلاق﴾ همزه نك کسریله برعضوه
سلوك یاپشدرمق معناسنه در یقال اعلق الرجل اذا ارسل العلق لیمص بوراده ترجمه مز حاصل معنادر زیرا
اصل معنا یاپشمق ایچون سلوك صالیورمکدر ونفیس وفاخر ماله صتاشمق معناسنه در یقال اعلق فلان
اذا صادف علقا من المال وبربلای عظیم پیدا ایلمك معناسنه در یقال اعلق الرجل اذا جاء بالداهیة
وصو چکدکلری قوغه ایپنك اوجنه ایکی دوه قوشمق معناسنه در یقال اعلق بالغرب بعیرین اذا قرنهما بطرف
رشائه ویایه آصاجق باغ طاقق معناسنه در یقال اعلق القوس اذا جعل لها علاقة وآوجینك دوزاغنه
آوطولشوب طوتلق معناسنه در یقال اعلق الصائد اذا علق الصید فی حبالته ﴿التعلیق﴾ برنسنه یی برنسنه یه

چروب آصمق معناسنه‌در يقال علق الشئ اذا جعله معلقا اساسده تعليق برنسنه‌يى معلق قلمق معناسنه‌ده مرسومدركه نه قطع ونه ترك ايلكدن عبارتدر يقال علق امره وامره اذامعلق لم يصرمه ولم يتركه ومنه تعليق افعال القلوب انتهى * وتعليق قپويى قپامق معناسنه‌در يقال علق الباب اذا ازلجه وبرآدمك عشق ومحبتنه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال علق فلان امرأة على بناء المجهول اذا احبّها (التعلق) تفعل وزننده بودخى برنسنه‌يى برشيئه چوروب اصمق معناسنه‌در يقال تعلق الشئ اذا جعله معلقا وبرآدمك عشق ومحبتنه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال تعلق المرأة وتعلق بها اذا احبّها (الاعتلاق) افتعال وزننده بودخى برمحبوبك عشق ومحبتنه كرفتار اولمق معناسنه‌در يقال اعتلق الغلام اذا احبه (المتعلق) اسم فاعل بنيه‌سيله علقه ايله يعنى سدّرمق مقداريله تعيش ايدن آدمه دينور ومنه المثل * ليس المتعلق كالمتأنق * يعنى كفايت مقداريله تعيش ايدن آدم طعام خصوصنده تدقيق واهتمام ايدوب ديلديكنى تناول ايدن كمسه كبى دكلدر مضرب مثل معلومدر (علّاق) شدّاد وزننده اعلامدندر علّاق بن ابى مسلم وعثمان بن حسين بن عبيدة بن علّاق محدثلردر وعلّاق بن شهاب بن سعد بن زيد مناة جاهليه‌دن بركسه‌در (العمق) عينك فتحى وضميله و (العمق) ضمتينله قويى ودكز مقوله‌سنك درينلكنه دينوركه دبنه طوغرى بعددن عبارتدر يقال عمق البئر وعمقها كذا اى قعرها (العماقة) حماقه وزننده درين اولمق معناسنه‌در يقال عمقت البئر عماقة من الباب الخامس اذا صارت قعيرة وعماقة وعمق عينك ضميله يول بعيد ياخود طويل اولمق معناسنه كلور يقال عمق الطريق وعمق عماقة وعمقا من الباب الخامس والرابع اذا كان عميقا (العميق) امير وزننده وصفدر ديبى درين قويى ودكز مقوله‌سنه دينور جمعى عمق كلور ضمتينله وعمق كلور عنب وزننده وعمايق كلور وعماق كلور عينك كسريله يقال بحر عميق وبئر عميقة اى قعيرة وعميق بعيد ياخود دور ودراز اولان يوله اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ يأتين من كلّ فجّ عميق ﴾ اى بعيد او طويل ويقال فى التعجب ماابعد عماقة البئر وما اعمقها (العمق) عينك فتحيله يابانك بعيد اولان اطرافنه دينور عينك ضميله‌ده جائزدر جمعى اعماق‌در وقورتمق ايچون كونشه وضع اولنمش خرما قوريغنه دينور وطائفده بروادى آديدر وبلاد مزينه‌ده برموضع ياخود برصو آديدر بونده فتحتينله جائزدر وحلب نواحيسنده برقضانك آديدر وباديه‌ده وادى القرع نام محلده برپيكار آديدر ونهر فرات اوزرنده برحصن آديدركه حالا خرابه‌در مؤيّد خليل بن ابراهيم العمقى اورادندر (العمق) صرد وزننده وضمتينله ذات عرق ايله معدن بنى سليم بيننده‌كه مكه جاده‌سنده‌در حجاج كوفه‌نك برقوناق يرينك آديدر ياخود ضمتينله خطادر (عمق) ذكرى وزننده برنبات آديدروا كا عماقيه دخى دينور ثمانيه وزننده وعمق شول ارضك اسميدركه آنده ابوذؤيب الهذلى نام برشاعرك يار وهمدمى قتل اولنمغله مرثيه‌سنده اشبو * لما رأيت اخا العمق تاوّبنى * همى وافرد ظهرى الاغلب الشيح * بيتيله ندبه ايلمشدر وبعضلر بونده عمق لفظنى عينك ضميله روايت وبردره ايله بيان ايلديلر (الاعماق) همزه‌نك فتحيله حلب ايله انطاكيه بيننده بربلده‌در زمينى مصبّ مياه كثيره اولمغله دائما مرج وچپل اولور همان شدّت صيف ايامنده برمقدارجه چكيلور وبو آنفا ذكراولنان عمق نام قضا اوله جقدر اجزاسى اعتباريله جمع اولنمشدر حالا عمق اوه‌سى ديدكلرى آنك اوه‌سيدر حشم نشين اولان اكراد طائفه‌سنك قشلاقلريدر (العمقة) فتحاتله طولومده قلان ياغ بيلاشغنه دينور (العمق) فتحتينله حقّ واستحقاق معناسنه‌در يقال له فيه عمق اى حقّ (العامق) ذكر اولنان عمق نام اوتليان دوه‌يه دينور (عماط) كتاب وزننده بر موضعدر (اعامق) همزه‌نك فتحيله بر وادى آديدر (الاعماق) همزه‌نك كسريله درين قلمق معناسنه‌در يقال اعمق البئر اذاجعلها عميقة (التعميق) اعماق معناسنه‌در يقال عمق البئر بمعنى اعمقها وبرنسنه‌ده درين نظر وفكر ايلمك معناسنه‌دركه تدقيق وامعاندن عبارتدر يقال عمق النظر فى الامور اذا بالغ (الاعتماق) افتعال وزننده درين ايلمك معناسنه‌در يقال اعتمق البئر اذا جعلها عميقة (التعمق) تفعل وزننده دريلتمك معناسنه‌در ومنه يقال تعمق فى كلامه اذا تنطع (العماليق) و (العمالقة) عينلرك فتحيله عمليق اولادندن برقوم ايدى‌كه اطراف بلاده متفرق اولمشلر ايدى وعمليق قنديل ياخود قرطاس وزننده ابن لاوذ بن ام بن سام بن نوح عليه السلام‌در * شارح ديركه قوم عاد بقيه‌سندن جبابره ايديلر شام ديارنده تمكن ايدرلر ايدى جالوت انلردن ايدى (العملقة) دحرجه وزننده ايشه‌مك وحدثلك على قول اسهاله دفع ايتمك معناسنه‌در يقال عملق الصبىّ اذا بال وسلح اوهو الرمى بهما وسوزى درين سويلك معناسنه‌در يقال عملق فى الكلام اذا عمق (العملاق) قرطاس وزننده شول آدمه دينوركه ظرافت ونزاكتله ناسى فريفته ومنخدع ايدراوله يقال رجل عملاق اى يخدعك بظرفه (العندقة) بندقه وزننده بطنك اشاغيسنده كوبك يانده‌كى چقوره دينوركه بوغاز چقورى

طرزنده اولور مراد کوبك چقوری اوله جقدر ﴿العنفق﴾ جعفر وزننده برنسنه نك خفتنه دینورکه مراد خفیف نسنه
اوله جقدر بو معادندرکه آلت دوداقله اکلك ارالغنده بتن آزجه وخفیفجه صقال تللرینه عنفقه دینور * مؤلف
مسامحه اوزره تفسیر ایلمشدر یقال شیٔ عنفق ای خفیف زیرا خفت عنفقه نك معناسیدر یقال عنفق الشیٔ اذاخفّ
وقلّ وعنق لفظنك مؤنثی عنفقه در یقال فی عنفقته شعرات بیض وهی شعیرات بین الشفة السفلی و الذقن ﴿العنق﴾
عینك ضمی و ضمتینله و ﴿العنیق﴾ امیروزننده و ﴿العنق﴾ صردوزننده بیونه دینور جید معناسنه مذکر و مؤنث اولور
جمعی اعناق در وعنق ناسدن برکروهه اطلاق اولنور تقول اتانی عنق من الناس ای جماعة ورؤسای قومه اطلاق
اولنور یقال هو عنق قومه ای رئیسهم وهم اعناق ای اشراف وعنق الکرش اشکنبه نك اسفلندن عبارتدرکه
مراد کودن بغرسغنك اشاغیسیدر وعنق الخیر برّ وخیر وحسنه دن برقطعه یه اطلاق اولنور یقال لفلان عنق
من الخیر ای قطعة منه ومنه الحدیث ﴿المؤذنون اطول الناس اعناقا یوم القیمة﴾ ای اکثرهم اعمالا اورؤساء لانهم
یوصفون بطول العنق وروی بکسر الهمزة ای اسراعا الی الجنة یعنی یوم قیامتده مؤذّن زمرەسی جمله دن ازید
اعمال حسنه قطعه لرینه مظهر اوله رق محشور اولورلر بعضلر اشراف وسادات معناسنه حمل الملکله امّت محمد
بیننده اشراف وسادات اوله رق حشر اولنورلر دیمك اولورزیرا عربلر رؤساء واعیانی طول اعناقله توصیف ایدرلر
ولفظ مزبور همزه نك کسریله ده مروی اولمغله اسراع معناسنه اولمغین جمله دن زیاده جنته سرعت ایدن طائفه
مؤذّن کروهی اولور دیمك اولور وبونده التی کونه وجه دخی ذکر ایدرلر شروح کتب احادیثده مبسوطدر وعربلر
عنق ایله برنسنه نك اوّلندن کنایه ایدرلر مثلا کان ذلك علی قول عنق الدهر دیرلر علی قدیم الدهر معناسنه وهم عنق الیك
دیرلر آنلر سکا مائل ومنتظرلر در دیه جك یرده زیرا بیون مدار میل وتوجّه وانتظاردر ﴿ذو العنق﴾ مقداد بن اسودك
فرسی لقبیدر ویزید بن عامر بن ملوّح نام کمسه نك لقبیدر وبرشاعر جذامی لقبیدر وخویلد بن هلال البجلیّ لقبیدر بیونی
قالین اولدیغیچون ومزبورك اوغلی عجاج بن ذی العنق جاهلیه رؤساسندندر ﴿الاعناق﴾ همزه نك فتحیله عنقك
جمعیدرکه ذکر اولندی بو معنادندرکه تشبیه طریقیله روزکارك هوایه اغان توزندیلرینه اعناق الریح اطلاق
ایدرلر یقولون اقبلت اعناق الریح ای ماسطع من عجاجها ﴿المعنقة﴾ مکنسه وزننده کردانبنده دینور یقال جاءت
وعلیها معنقة ای قلادة وبیوك قوملق اوکلرنده کائن انجه اوزون قوم یغننه اطلاق اولنور وبونده قیاس اولان
معناقه اولمقدر زیرا جمعنده معانیق الرمال دیرلر ﴿ذو العنیق﴾ زبیر وزننده برموضعدر ﴿ذات العنیق﴾ حاجر نام محلّ
قربنده برصودر ﴿المعنقة﴾ مرحله وزننده بوکری قیا پارچه سنه دینور وشول یره دینورکه بغایت قوراق اولمغله آنده
اقامت قابل اولمیه یقال بلد معنقة ای لامقام به لجدوبته ﴿یوم عانق﴾ بین العرب یوم معروفدر ﴿الاعنق﴾ احمق
وزننده اوزون بیونلو انسان وحیوانه دینور یقال رجل اعنق ای الطویل العنق وبرآیغر آتك اسمیدرکه خیول اعنقیه
اکا منسوبلردر وبیونده بیاض اولان کلبه دینور وابراهیم بن اعنق محدّثدر ﴿بنات اعنق﴾ سلفده اعنق نام برمتموّل
دهقانك قزلریدرکه پك خوب ودلبر اولملریله اشعار عربده ایراد اولنور واعنق دیدکلری مزبور آیغرك دوللری اولان
قصراقلره بنات اعنق اطلاق اولنور وعمرو بن احمر نام شاعرك اشبو * تظل بنات اعنق مسرجات * لرؤیته یرحن
ویغتدینا * بیتنده وجهین مزبورینله مفسردر * شارحك بیاننه کوره اکر اعنقدن رجل مراد اولورسه مسرّج
لفظی اسم فاعل وآت مراد اولورسه اسم مفعول بنیه سیله اولور ﴿العنقاء﴾ حمراء وزننده اعنقك مؤنثیدر بو مناسبتله
سیمرغ دیدکلری قوشه عنقاء مغرب اطلاق اولنمشدرکه معروف الاسم ومجهول الجسم قوشدر نته که غرب ماده سنده
ذکر اولندی * مترجم دیرکه شارحك بیاننه کور تأنیثی داهیه اعتباریله در لکن داهیه یه عنقاء اطلاقی طائر مزبوردن
متفرّعدر وجه اصحی بوفقیرك مغرب ماده سنده بیان ایلدیکیدرکه ابتدا دیشی اوله رق خلق اولنمشدر کرچه
جثه سنك عظم وضخامتی کذلك اوتوزکونه رنکلدن ترکبی جهتلریله کویا که جماعت طیر تأویل واعتباری دخی ممکندر
لکن انلره حاجت یوقدر ومذکر اولان مغرب ایله توصیفی لحیة ناصل وناقة ضامر قبیلندر یاخود تذکیری استعظام
جهتنه محمولدر زیرا عربلر شیٔ کبیره ذکر اطلاق ایدرلر مثلا آری قسمنك یعسوب دیدکلری بیوك رئیسلرینه ذکر النحل
اطلاق ایدر وعنقاء ایله آفت وداهیه دن کنایه اولنور وعنقاء ملوك غسّاندن ثعلبة بن عمروك لقبیدر کردنی اوزون
اولدیغندن ملقب اولمشدر ویوکسك واطرافه حواله اولان طاغك باشنده اولان تپه یه اطلاق اولنور وقبیلهٔ
قضاعه دن برامیرك لقبیدر وابن عنقاء برشاعردر ﴿عنق﴾ بشری وزننده برارضك یاخود بردره نك اسمیدر ﴿العنیق﴾
امیروزننده بری برینك بیوننه صارمشمش ایکی کمسه نك هربرینه دینور یقال هو عنیقه ای معانقه ﴿العنق﴾
فتحتینله دوه وسائر دوابه مخصوص برکونه یورویشه دینورکه آدیملرینی آچوب بیونلرینی سوندروب یره دوشنه رك

(اشکین)

اشکین یورویشندن عبارتدر نشاط وسرعتله اول رسمه یوررلر طریق حجازده کیجه ایچره دوه‌لر نشاطه کلوب اول کونه
یوریدکاری مشهودمز اولمشدر واول دورودراز یابانی اول یورویشله قطع ایدرلر طیران ایده‌یوررلر قیاس اولنور
یقال تسیر الابل العنق وهو سیر مسبطرّ للابل والدابة وعنق مصدر اولور برآدم اوزون بیونلو اولمق معناسنه یقال
عنق الرجل عنقا من الباب الرابع اذا کان اعنق ﴿العناق﴾ سحاب وزننده دیشی اوغلاغه دینور جمعی اعنق وعنوق
کلور عینك ضمیله ومنه المثل * العنوق بعد النوق * یعنی مقدما ناقه‌لر صاحبی ایکن شمدی دیشی اوغلاقلره قالدی
دیمکدر مثل مزبور برکمسه وسعت ورخا صاحبی ایکن قلت ومضایقه‌یه دوشدکده ضرب اولنور ﴿عناق الارض﴾
فارسیده سیاهکوش دیدکاری جانوردر ترکیده قره‌قولاق دیدکاری اوله‌جقدر جانور مزبور دائما ارسلان او کنجه
کیدوب ارسلانك خبرجیسی اولمغله داهیه‌دن وبر امر شدید وفظیعدن کنایه ایدرلر یقولون جاء بالعناق وبعناق الارض
ای بالدّاهیة والامر الشدید وعناق وعناقه هایله خیبت وخسران ونومیدی معناسنه استعمال اولنور یقال جاء فلان
بالعناق والعناقة ای بالخیبة وبنات نعش دیدکاری یدی کوکبك وسطنده اولان کوکبه اطلاق اولنور نته‌که قود
ماده‌سنده تفصیل اولندی وعناق ایکی یللق زکات مالنه دینور قیل ومنه قول ابی بکر لعمر رضی الله عنهما حین حارب
اهل الردّة * لو منعونی عناقا مما کانوا ایؤدونه الی رسول الله علیه الصلوة والسلام لقاتلتهم علیه * ای زکاة عامین ویروی
عقالا وهو زکاة عام * مترجم دیرکه نهایه‌نك بیانه کوره عناقدن مراد بریاشنی تمام ایتمامش دیشی اوغلاقدر امام شافعی
بو معنایی اخذ ایله سخالده صدقه‌نك وجوبنه ذاهب اولدی وبعضلر ایکی یللق مال زکاتله تفسیر ایتدیلر نته‌که عقال
بریللغه اطلاق اولنور وعناق مسلم بن عمرو الباهلیّ فرسنك اسمیدر وبر موضع آدیدر ودهناده برمنارهٔ عادیه‌نك یعنی
دیکیلی طاش کبی برمیل قدیمك آدیدر نته‌که ذو الرّمه اشبو * عناق فاعلی واحفین کانه * من البغی للاشباح سلم مصالح *
بیتنده ذکر المشـدر وعناق طیّ قبیله‌سی ارضنده بر وادی اسمیدر ﴿العناقان﴾ بر موضع آدیدر ﴿العنـاقة﴾
سحابه وزننده غنی قبیله‌سی یوردنده برصودر ﴿العانقاء﴾ نونك کسریله عرب طوشانی وترلا صچانی دیدکلری
جانورلك یوه‌لرندن برینه اطلاق اولنور ﴿التعنق﴾ تفعل وزننده عرب طوشانی مذکور یوه‌سنه کیرمك معناسنه‌در یقال
تعنق الیربوع اذا دخل العانقاء وطوشان باشنی بیونی یوه‌سنه کوموب سیتمك معناسنه‌در یقال تعنق الارنب اذا دسّ
رأسه وعنقه فی جحره ﴿التعانیق﴾ برموضع آدیدر وتعنوق لفظنك جمعی اولور ﴿التعنوق﴾ تانك ضمیله یومشق
طپراقلی یره دینور ﴿المعناق﴾ محراب وزننده عنق دیرکاری یورویشی کوزل یعنی اشکنی آچق وراحت اولان آته
دینور جمعی معانیق‌در یقال فرس معناق ای الجید العنق ﴿الاعناق﴾ همزه‌نك کسریله سرعت ایلمك معناسنه‌در
یقال اعنق الفرس اذا اسرع وکلبك کردانه قلاده کچورمك معناسنه‌در یقال اعنق الکلب اذا جعل فی عنقه
قلادة واکین بویلنوب سنبله‌سی چیقمق معناسنه‌در یقال اعنق الزرع اذا طال وطلع سنبله واولکر یلدزی
باتمق معناسنه‌در یقال اعنقت الثریا اذا غابت ویل طپراق صاورمق معناسـنه‌در یقال اعنقت الریح اذا ذرّت
التراب ﴿المعنق﴾ محسن وزننده شول پك وسرد یوکسك یره دینورکه اطراف وحوالیسی یومشق ودوز اوله
ومطلقا یوکسك ارضه وتپه‌یه دینور ومنه یقال مربأة معنقة ای مرتفعة ﴿التعنیق﴾ برکمسه‌نك اوزرینه یوریوب
حواله اولمق معناسنه‌در کویاکه بیونندن قاوره‌یوب طوتمق ایچون یوررکبی یقال عنق علیه اذا مشی واشرف
وخرمانك قبجوغی اوزامق معناسنه‌در یقال عنقت کوافیر النخل اذا طالت ومقعد طشره اوغرامق معناسنه‌در
یقال عنقت استه اذا خرجت وخرما قوریغی دیبنه قدر الاجه‌لنوب اولمغه باشلمق معناسنه‌در یقال عنقت البسرة
اذا بلغ الترطیب قریبا من قمعها وبرآدمی خائب ومحروم قلمق معناسـنه‌در یقال عنق فلانا اذا خیبه وبرکمسه‌نك
بیوننی طوتوب صیقمق معناسنه‌در ومنه حدیث امّ سلمة رضی الله عنها قالت دخلت شاة فاخذت قرصا تحت دنّ لنا
فقمت فاخذت من بین لحییها فقال رسول الله علیه السـلام * ما کان ینبغی لك ان تعنقیها * ای تأخذی بعنقها
وتعصریها او تخیبیها من عنقه اذا خیبه کما ذکر وروی * تعنکیها * من التعنیك وهو المشقة والتعنیف ولو روی تعنفیها
بالفاء لکان وجها ﴿المعنقة﴾ محدّثه وزننده بربوجك آدیدر ﴿المعنقات﴾ اسم فاعل بنیه سیله اوزون طاغلره وصف اولور
یقال جبال معنقات ای طوال ﴿التعانق﴾ تفاعل وزننده ﴿والمعانقة﴾ مفاعله وزننده بری برینك بیونلرینه صارلمق
معناسـنه‌در بونلر عاشق ومعشوق کبی محبت ضمننده صارلمقده مستعملدر نته‌که اعتناق خصومته مخصوصدر
شارحك بیانه کوره کاهجه احدهما آخر موضعنده دخی مستعمل اولور یقال تعانقا وعانقا اذا التوی کل واحد عنقه
بالمحبة ﴿الاعتناق﴾ افتعال وزننده بودخی بری برینك بیوننه صارلمق معناسـنه‌درکه مشـارکت ایچوندر لکن
بوخصومته خاص اولمغله بری برینك بیونلرینی قاوره‌یوب وبوغازینه صارمشمق اولور یقـال اعتنقا فی الحرب

ونحوها بمعنى تعانقا ﴿المعتنق﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله باديه‌ده سراب لمعان ايدن يردن اوزون اوزادی‌قوم يغننك
چيقوب كورينان اوجنه دينوركه كويا سرابله اعتناق ائلشدر ﴿العوق﴾ سوق وزننده بركسه‌يی برايشدن آليقومق
معناسنه‌در يقال عاقه يعوقه عوقا اذا حبسه وصرفه وكيجكدرمك معناسنه‌در يقال عاقه اذا ثبطه وعوق
براحده خيرومنفعتی اولميان شخصه دينور فی‌الاصل مصدردر عينك ضميله‌ده جائزدر جمعی اعواق‌در يقال هو
عوق من اعواق ای لاخيرعنده‌ و دائما ناسی خيردن صرف ومنع ايدن شخصه اطلاق اولنور عوقه دخی دينور يقال
فلان عوق وعوقة اذا كان يعوق الناس عن الخير وعربلرك لايكون ذلك آخر عوق قوللری آخر دهر معناسنه
مستعملدر كويا كه زمانك نهايتنه قدر اولمز ديمكدركه عوق وتاخيرك توكنديكی وقتدر وعوق عائق معناسنه
اولوركاسيذكر وده‌نك بورغاج يرينه دينور يقال نزلوا اعوق الوادی ای منعرجه ومجازده برموضع آديدر ياخود
بونده ضمله‌در ياخود ضم ايدنلر غلط ايلديلر ياخود صرد وزننده‌در وعوق خاتون زوجنك قلبنه كيروب يانده
مرغوب ومعتبر اولمق معناسنه مستعملدر يقال ماعاقت المرأة ولالاقت عندزوجها ای لم تلصق بقلبه بومعنا حاصل
معنادر ومفعولدن اكتفا ايله بويلجه مستعملدر وهميشه لاقت كلمه‌سيله مستعملدر اصل تركيب ماعاقت المرأة
زوجها عن النظر والمحبة الی الغير ولالاقت عنده ای لاصقت تقديرنده‌در يعنی مرأه زوجنی غيره نظر ومحبتدن
صرف ايله كندوسنه حصر وتخصيص ائلدی ديمكدركه عندنده وقع واعتباری مستلزمدر ولياقة التصاق
معناسنه‌در بوتركيب مزبور هميشه مقام نفيه مخصوصدر ﴿التعويق﴾ و ﴿الاعتياق﴾ بونلرده عوق وصرف ايلك
معناسنه‌در يقال عوّقه واعتاقه بمعنی عاقه ﴿العائق﴾ و ﴿العوق﴾ كتف وزننده عوق كبی برايشدن آليقويوب
منع وصرف ايدن مانع ومشغله‌يه دينور تقول عاقنی عائق وعوق بالفتح والضمّ كامرّ وعوق ای صارف وشاغل
﴿يعوق﴾ يای تحيه‌نك فتحيله حضرت نوح علی نبينا وعليه السلام قومنك پرستش ايتدكلری بتك اسميدر وبعضلر
ديديكه يعوق سلفده صلحادن هركسك معتقد ومرغوبی برآدم ايدی حلول اجل موعوديله عازم دار الخلود
اولدقدنصكره ناس اكا بغايت متأسف ومتأثر اولوب جزع واضطراب ايلديلر شيطان لعين اغتنام فرصت ايدوب
همان برآدم صورتنه تمثل وآنلره كلوب سزه يعوقك صورتنی تمثيل ايده‌يم محراب جامعه نصب ايده‌سز تا كه هر نمازده
آنی مشاهده ايله تسليه بوله‌سز ديو تسويل ائلكله آنلر دخی رأينی استحسان ايلديلر پس لعين مسفور يعوقك
صورتنی وآندنصكره وفات ايدن يدی نفر صلحانك صورتلرينی بعينها دوزوب محرابلرينه وضع ايلديلر وآنلره
دائما تعظيم ايدر اولديلر مرور زمانله اولادلری آباء واجدادينك تعظيملری جهتندن غافل اولمريله آباء واجدادمز
بونلره عبوديت ايدرلر ايدی ديه‌رك اصنام اتخاذ وپرستش ايدر اولديلر ﴿العوائق﴾ عائقه‌نك جمعيدركه برنسنه‌يی
جهتندن منع وعوق ايدن حالته ومشغله‌يه دينور ومنه عوائق الدهر ای الشواغل من احداثه ﴿العيق﴾ سيد وزننده
ضيق كلمه‌سنه اتباعا ايراد اولنور يقال ضيق ليق عيق اتباع وعيق ناسی دائما ايشندن كوجندن عوق وتأخير
ايدن كسه‌يه دينور بونده‌يای مشدده‌نك فتحيله‌ده جائزدر يقال رجل عيق وعيق ای ذو تعويق وتريث بونلرك اصلی
عيوق وعيوق ايدی ﴿العوق﴾ صرد وزننده و ﴿العوق﴾ عنب وزننده و ﴿العوقة﴾ همزه وزننده بونلرده ناسی
دائما امور ومصالحندن عوق وتثبيط ايدن آدمه دينور ﴿العوّق﴾ قبر وزننده بودخی عيق وعيوق معناسنه‌در علی قول
قورقق آدمه اطلاق اولنور يقال رجل عوّق ای يثبط الناس عن امورهم اوجبان وعوّق عائق لفظندن جمع
اولور ﴿العوق﴾ صرد وزننده عائق وشاغل معناسنه‌در وقورقق آدمه دينور وشول آدمه دينوركه دائما آنی
امور ومصالح زائده كندی ايشندن عوق ايدر اوله يقال رجل عوق ای لايزال تعوقه امور عن حاجته وقصد ايلديكی
ايشی فعله كتورر اولان آدمه دينور بوايكی معناده واولك تشديديله‌ده لغتدر ﴿عوقه﴾ همزه وزننده يمامه‌ده
برموضع آديدر ﴿عوق﴾ فتحتينله عبد القيس قبيله‌سندن بربطن اسميدر فضلای سلفدن منذر بن مالك وشيخ البخاری
محمد بن سنان العوقيان انلردندر وعوق آجلق معناسنه مستعملدر تقول اخذنی العوق ای الجوع ﴿العوق﴾ خجل
وزننده آج آدمه دينور يقال رجل عوق لوق ای جائع ﴿عاق عاق﴾ قرغه‌نك صوتندن حكايه‌در ﴿عوق﴾ نوح وزننده
سلفده طول قامتله زبانزد اولان عوج نام كمسه‌نك پدری اسميدركه عوج بن عوق طول قامتده ضرب مثلدر
عامه‌ناسك عوج بن عنق ديملری يكلشدر ﴿العواق﴾ غراب وزننده دابه‌نك يوركن قرنندن ظهور ايدن صوته دينور
﴿العيوق﴾ قيوم وزننده برقرمزی تابان ومشتعل كوكبك اسميدر كهكشانك دائما صاغ طرفنده ثريانك اردنجه كيدوب وثريايه
تقدم ائلمز يقال طلع العيوق وهو نجم احمر مضیء فی طرف المجرة الايمن يتلو الثريا لايتقدمها * شارحك
بيانه كوره دبران ديدكلری كوكبلر ايله ثريا ميانده اولمغله آنلری ثريا ايله ملاقاتدن عوق ومنع ايلديكيچون عيوق

اطلاق ایلدیلر و بو فیعول وزنده‌در و اویایه منقلب و ادغام اولندی و ازهری عندنده یفعول وزنده‌در ﴿الاعواق﴾
همزه‌نك کسریله یولده دابّه درمانده قالوب یاخود زاد راه توکنمکله سیردن کسیلوب اویلجه قالمق معناسنه‌در
تقول اعوق بی الدابة او الزاد ای قطع یعنی عجزت عن السفر ﴿المعوق﴾ محسن وزنده خفقان قلبه اوغرامش
آدمه دینور یقال رجل معوق ای محفق و آج آدمه دینور یقال هو معوق ای جائع ﴿التعوّق﴾ تفعل وزنده
اویالنوب اکلنمك معناسنه‌در یقال تعوّق الرجل اذا تثبط ﴿العوهق﴾ جوهر وزنده اوزون آدمه دینور مذکر
و مؤنثه اطلاق اولنور یقال رجل و امرأة عوهق ای طویل و برپغور آدیدرکه صوی دوه‌لر اکا نسبت اولنور
ولونی سیاهه مائل قرامتق اوکوزه دینور و طاغ قرلنقجی دیدکلری قوشه دینور و قره قارغه‌یه دینور و لازورد
یعنی لاجورد تعبیر اولان حجره دینور علی قول لاجورده شبیه بردرلو بویه اسمیدر و سماء رنکنده اولوب قرامتقجه
اولان لونه دینورکه قویو مائی و لاجوردی اوله جقدر و بعضلر عندنده سیاه تویلو دوه‌یه دینور و بوز رنکلو دوه قوشنك
اوزون اولانه دینور و قین اغاجنك کزیده سنه دینورکه یای دوزرلر و برچنزار اسمیدر ﴿العوهقان﴾ تثنیه بنیه سیله ایکی
کوکبدرکه فرقدانك یانلرینه طوغری منتسقلر در مدارلری قطب جاه‌ور اسنده‌در ﴿العیهق﴾ صیقل وزنده جنبش
و نشاط معناسنه‌در یقال اخذه العیهق ای النشاط ﴿العیهقة﴾ هایله برقوش آدیدر ﴿العیهاق﴾ عینك فتحیله ضلال
و کمراهی معناسنه‌در یقال ماهذا العیهاق ای الضلال ﴿العوهقة﴾ دحرجه وزنده برآدمی ضلال و کمراهلغه اوغراتمق
معناسنه‌در تقول ماذا عوهقك ای رمی بك فی العیهاق ﴿العیقة﴾ غینك فتحیله دکزیالیسنه وقیسنه دینور ساحل البحر
معناسنه ﴿العیق﴾ عینك فتحیله عوق لفظنده لغتدر یقال عاقه یعیقه عیقا بمعنی عاقه عوقا و صو حصه‌سنه دینور یقال
اخذ عیقه ای نصیبه من الماء ﴿عیق﴾ عینك کسریله زجر و آزار کلماتندندر ﴿التعییق﴾ تفعیل وزنده سسلنمك معناسنه‌در
یقال عیق الرجل اذا صوّت ﴿العیوق﴾ قیوم وزنده برکوکب اسمیدرکه آنفا ذکر اولندی و اوی و یائیدر زیرا عیق عوق
معناسنه ده کلور ﴿فصل الغین المعجمة﴾ ﴿الغبرقة﴾ قنفذه وزنده کوزلری بیوجك و مکحل کبی بغایت سیاه اولان
خاتونه دینورکه جاموس کوزلو تعبیر اولنور یقال امرأة غبرقة العینین ای واسعتهما شدیدة سواد سوادهما ﴿الغبوق﴾
صبور وزنده اخشام وقتی ایچیلان باده و سود مقوله‌سی نسنه‌یه دینور صبوح مقابلیدر یقال شرب الغبوق
و هو مایشرب بالعشیّ ﴿الغبق﴾ سبق وزنده غبوق ایچورمك معناسنه‌در یقال غبقه غبقا من الباب الاول
اذا سقاه الغبوق ﴿الاغتباق﴾ غبوق ایچمك معناسنه‌در یقال اغتبق الرجل اذا شرب الغبوق ﴿المغتبق﴾ میمك
ضمی و بانك فتحیله اسم مکان اولور غبوق ایچه جك محله دینور و مصدر میمی اولور غبوق ایچمك معناسنه ﴿الغبقان﴾
عطشان وزنده دائما غبوق ایچن کشی‌یه دینور مؤنثنده غبقی دینور یقال رجل غبقان و امرأة غبقی اذا کان
یشرب الغبوق ﴿الغبقة﴾ فتحاتله شول ایپه دینورکه چفت سورن وقویی‌دن صو چکن اکوزك بیوندرق طوتمق ایچون
اورکچی اوزره ارقوری کلان خشبه‌یه بندایدرلر ﴿التغبق﴾ تفعل وزنده اخشام سودینی صاغمق معناسنه‌در یقال
تغبق الرجل اذا حلب بالعشیّ ﴿الغدق﴾ فتحتینله چوق صویه دینور یقال ماء غدق ای کثیر و حسن بن بشر بن
اسمعیل بن غدق حفاظدن شیخ عبدالغنی شیخیدر و غدق مصدر اولور پیکارك صویی فراوان اولمق معناسنه یقال
غدقت العین غدقا من الباب الرابع اذا غزرت ﴿بئر غدق﴾ اضافتله مدینه‌ده برقویی آدیدر ﴿الغیدق﴾ و ﴿الغیدقان﴾
غینك و دالك فتحیله و ﴿الغیداق﴾ بیطار وزنده تر و تازه جوانه دینور و جوانلغه وصف اولور یقال شاب و شباب
غیدق و غیدقان و غیداق ای ناعم و غیداق کریم و محسن آدمه وصف اولور یقال رجل غیداق ای کریم و کلر
یاوریسنه دینور و کریملو اوزون آته دینور یقال فرس غیداق ای طویل و غیدقان کریم الخلق اولان تازه جوانه
دینور یقال شابّ غیدقان ای ناعم کریم الخلق ﴿الغیادیق﴾ غینك فتحیله یلانلره دینور حیّات معناسنه ﴿الاغداق﴾
همزه‌نك کسریله و ﴿الاغدیداق﴾ اعشیشاب وزنده یغمورك قطراتی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال اغدق المطر
و اغدودق اذا کثر قطره ﴿الغیدقة﴾ دحرجه وزنده برآدمك آغزینك توکرکی چوق اولمق معناسنه‌در یقال غیدق
الرجل اذا کثر بزاقه ﴿الغرق﴾ فتحتینله صویه بوغلمق معناسنه‌در یقال غرق فی الماء غرقا من الباب الرابع اذا رسب
و برایچم سود ایچمك معناسنه‌در یقال غرق الرجل اذا شرب الغرقة و برآدمك احتیاجی قالمیوب مستغنی
و بی نیاز اولمق معناسنه مستعملدر یقال غرق فلان اذا استغنی ﴿الغرق﴾ کتف وزنده و ﴿الغارق﴾ ناصر وزنده
و ﴿الغریق﴾ امیر وزنده صویه غرق اولمش آدمه دینور غریقك جمعی غرقی کلور مریض و مرضی کبی باب رابعدن
دخی اسم فاعل ناصر وزنده کلمك مطرده‌در عالم و عاشق و ناعم کبی ﴿الغرقة﴾ فرحه وزنده زیاده‌سیله صویه
قانمش ارضه اطلاق اولنور یقال ارض غرقة اذا کانت فی غایة الریّ ﴿الغاروق﴾ کوفه مسجدینك اسمیدرکه

﴿فصل الغین المعجمة﴾

مرادزمینی اوله‌جقدر زیرا فوران تنور آنك کوشه‌سندن اولمغله طوفان نوح واقع اولوب عالم اورادن صویه غرق اولدی قال الشارح وفی النهایة وفی حدیث علیّ رضی الله عنه وذکر مسجد الکوفة فی زاویته * فار التنور وفیه هلك یغوث ویعوق وهو الغاروق * (الغرقة) غرفه وزننده برایچم سود وشربت مقوله‌سنه دینور جمعی غرق‌در صرد وزننده (غرق) زفر وزننده یمن دیارنده همدان قبیله‌سنه مخصوص بربلده اسمیدر (غرق) فرق وزننده برقریه‌در وبو غزق مصحفی دکلدرکه زای معجمه ایله‌در محدثیندن جرموز بن عبدالله الغرقیّ اورادندر (الغرقیٔ) غینك کسریله یمورطه قبوغنك ایچنده بیاضنه یاپشق اینجه زاره دینور وبونك محلّ ذکری بو مقامدر زیرا همزه‌سی زائددر جوهری وهمندن ناشی همزه بابنده ذکر ایلدی * شارح دیرکه مؤلف دخی مخصوص باب مزبورده ثبت ایلدی وجوهری اوراده همزه‌نك زیاده‌سنه تنبیه ایلدی (الغرقاة) دحرجه وزننده طاوق طشره قبوقسز یالکز اینجه زار ایله یمورطه یمورطلق معناسنه‌در یقال غرقات الدجاجة بیضتها اذا باضتها ولیس لها قشر یابس (غریق) زبیر وزننده بنوسلیم یوردنده بردره آدیدر (الغرقة) غینك فتحیله بر ایچم سود آلمق معناسنه‌در تقول غرقت من اللبن غرقة اذا اخذت منه کثبة (الغرق) کتف وزننده غریق معناسنه‌درکه ذکر اولندی بو معنادندرکه برنسنه‌دن قورقش اولمغله چاغرمقدن سسی بوغیلوب کسلمش اولان آدمه غرق الصوت اطلاق اولنور یقال انّه لغرق الصوت ای منقطعه مذعور (الغریاق) جریال وزننده برقوش آدیدر (الاغراق) همزه‌نك کسریله صویه بوغمق معناسنه‌در یقال اغرقه وغرّقه فی الماء بمعنی بو معناده ثلاثی استعمال اولنمز واما قوله تعالی ﴿والنازعات غرقا﴾ فالغرق فیه اقیم مقام المصدر الحقیقیّ ای اغراقا یعنی آیت مرقومه‌ده غرق کلمه‌سی فی الاصل اسم مصدر اولوب مصدر مقامنه اقامت اولنمشدر * مترجم دیرکه سعدی چلبی بو وجهی بیاندنصکره حذف زوائد ایله اغرق صیغه‌سندن مصدر اولمق احتمالنی دخی ایراد ایلمشدر ووجه اوّل آذی اذاة واطاع طاعة وسلم سلاما واصاب صوابا واطاق طاقة قبیلندندرکه اسم مصدر مصدر حقیقی موضعنده مستعملدر وبو سماعیدر انتهی * واغراق برقابی کرکی کبی طولدرمق معناسنه مستعملدر یقال اغرق الکأس اذا ملأه ویای چکن آدم یایی شدّت وافراطله چکمك معناسنه مستعملدرکه یایی طولدرمق تعبیر اولنور یقال اغرق النازع فی القوس اذا استوفی مدّها (التغریق) بو دخی صویه بوغمق معناسنه‌در یقال غرّقه بمعنی اغرقه ویایی طولدرمق معناسنه‌در یقال غرّق النازع فی القوس اذا استوفی مدّها وقتل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال غرّقه اذا قتله بونك اصلی قابله اولان خاتون قیتلق یلنده تولد ایدن مولودی صولئ صوینده بوغارلر ایدی بعده کثرت استعمال‌ایله مطلقا قتلده استعمال اولندی (المغرّق) معظم وزننده و(المغرق) مکرم وزننده کومش ایله بالتمام تزیین اولنمش نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال لجام مغرّق بالفضة ومغرق ای محلی (الاستغراق) برنسنه‌یی سراپا قپلامق معناسنه مستعملدر یقال استغرق الشیٔ اذا استوعبه وشدّتله بایله‌رق کولمك معناسنه مستعملدر یقال استغرق فی الضحك اذا استغرب ودوه‌نك قرنی پك بیومکله قولان وکوکسلك هر برینی طوتوب صیقیلامق معناسنه مستعملدر یقال * استغرق البعیر التصدیر * اذا ضخم بطنه فاستوعب الحزام حتی ضاق عنه مثال مزبورده البعیر فاعل والتصدیر مفعولدر (الاعتراق) افتعال وزننده آت سوری‌یه قارشوب بعده جمله‌سنه سبق وتقدّم ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اغترق الفرس الخیل اذا خالطها ثم سبقها وصولغی زیاده سیله ایچری چکمك معناسنه مستعملدرکه هنجقرمه درجه‌سنده اوله یقال اغترق النفس اذا استوعب فی الزفیر ودوه‌نك قرنی پك بیومکله کوکسلك وقولان طارالمق معناسنه‌در یقال اغترق البعیر التصدیر اذا ضخم بطنه فاستوعب الحزام حتی ضاق عنه ومحبوبه دلربا بالجمله انظار ناسی کندیسنه مشتغل قلمق معناسنه مستعملدر یقال فلانة تغترق نظرهم ای تشغلهم بالنظر الیها عن النظر الی غیرها لحسنها (الاغریراق) اعشیشاب وزننده کوز یاشله طولمق معناسنه مستعملدر شویله‌که مردم دیده یاشه غرق اوله یقال اغرورقت عیناه اذا ادمعتا کانها غرقت فی دمعها (غاریقون) یاخود اغاریقون همزه ایله برنبات کوکنك اسمیدر یاخود برنسنه‌درکه متعفن اولمش اشجار جوفنده تکوّن ایدر ترکیده قطران کپوکی دیدکلریدرکه کوکه شبیه ودریای روم جزیره‌لرندن اغاریقا نام جزیره‌دن کتوررلر انجیر وچیز کبی اغاجلرك جوفلرنده تعفن سببیله تکوّن ایدر میشه اغاجنده قاو تکوّن ایلدیکی کبی سمومك تریاقیدر مفتح واخلاط کدره‌یی مسهل ومفرّح وعرق النسأ ووجع مفاصله بغایت مفید وصالحدر وتعلیق لسع عقربه مانعدر (الغردقة) دحرجه وزننده خلقی توز وطلاز بوریمك علی قول کیجه‌نك ظلمتی هر شیئی بوریمك معناسنه‌در یقال غردق الغبار الناس اذا البسه او الغردقة الباس اللیل کلّ شیٔ کذلك پرده مقوله‌سنی صالیوروب اورتمك

مطلب

معناسنه‌در يقال غردق الستر ونحوه اذا ارسله ﴿الغرنوق﴾ زنبور وزننده و ﴿الغرنوق﴾ فردوس وزننده و ﴿الغرنيق﴾
غينك ضمى و نونك فتحيله صوقوشلرندن برسياه على قول بياض قوشك آديدر وعند البعض غرنوق وغرنيق‌كه
غينلرك ضميله‌در بو ايكى اسم طورنا قوشينه دينور كركى كبى ياخود طورنايه شبيه برقوشدر واسامئ آتيه شابّ
ناعمه دينور كاسيذ كر بوقوش جميع مفرداتده قوغو تعبير اولنان آق صوقوشيله مبين‌در قازدن بيوك و بيونى اوزون
اولور فارسيده اكاقوديرلر و بونك اشبو غرق ماده‌سنده ذكرى صحيح دكلدر جوهرى وهمندن ناشى اوراده
ذكر ايلدى‌كه نونك زياده‌سنه ذاهب اولمشدر * شارح ديركه ابن جنى روايت ايدركه سيبويه بو ماده‌نك بنات
اربع اولديغنه يعنى اصالت نونه و ابوحيان زياده‌سنه ذاهب اولدى و ابن اثير نهايه‌ده بنات اربع راده‌سنده ذكر
و بياضى وجه تسميه ايلمشدر وغرنيق غينك ضمى و نونك فتحيله وغرنوق زنبور وزننده وغرنيق قنديل وزننده
وغرنيق سموءل وزننده وغرنوق فردوس وزننده وغرناق قرطاس وزننده وغرانق علابط وزننده بدنى سيم كبى
بياض وكل كبى تروتازه دلبر جوانه دينور جمعلرى غرانيق وغرانقه كلور وغرنوق زنبور وزننده اورلمش صاج
طوپنه دينور و برشجر آديدر جمعى غرانق‌در على قول غرنوق وغرانق برنباتدركه عوسج اغاجنك كوكنده بتر بغايت
يومشق ولطيف اولور جمعى غرانيق كلور وعندالبعض غرنوق تازه ومستتر اولان اوتلغه دينوركه كونش وسائر
حوادث اوغرامديغندن تروتازه اوله وغرانق اعضاء واندامى تام وهر يرى اويغون اتنه طولو تازه دلو قانلو يه دينور
محبوبه يه‌ده وصف اولور يقال شابّ غرانق اى تام وامرأة غرانق وغرانقة اى شابّة ممتلئة پس بوراده غرانق
مفرد اولور * شارح ديركه تلك الغرانيق العلى فقره‌سنده غرانيقدن مراد اصنامدر بياض جهتيله طيور مذكوره‌يه
تشبيه اولنمشدر ﴿الغرانقة﴾ و ﴿الغرانقية﴾ غينلرك فتحيله شول نرم كيسويه وصف اولوركه نسيم دلكشا آنى برى اوته
پريشان ايدر اوله يقال لمة غرانقة وغرانقية اى ناعمة تفيئها الريح ﴿الغرنقة﴾ دحرجه وزننده كوز فاتر اولمغله شعاع
شمسه نظر ايدركن ايپلك ايپلك نسنه‌لر كورنمكه دينور ﴿الغرنق﴾ جندب وزننده بنوسليم يوردنده بر وادى آديدر
﴿غزق﴾ غينك وزاى معجمه‌نك فتحيله مرو قصاسنده برقريه آديدر و بوغرق مصحفى دكلدر ﴿الغسق﴾ فتحتينله كيجه‌نك
ابتدا قراكولغنه دينور يقال من الغسق الى الفلق اى من ظلمة اوّل الليل وغسق بغداى ايچنده زوان وقره‌موق كبى
زائد نسنه‌يه دينور مفردات سائره بيانته كوره قره‌موق اوله‌جقدر ﴿الغسوق﴾ قعود وزننده و ﴿الغسقان﴾ فتحاتله
كوز طمانلنوب سچمز اولمق ياخود يشارمق معناسنه‌در ظلمت معناسندن مأخوذدر يقال غسقت عينه وغسقت
غسوقا وغسقا نامن الباب الثانى والرابع اذا اظلمت اودمعت وغسقان ياره‌دن صارى صوآقق معناسنه‌در يقال
غسق الجرح غسقانا من الباب الرابع اذا سال منه ماء اصفر وغسق ضرب وزننده وغسقان فتحاتله بلود يغمور
چسنتيلمك معناسنه‌در يقال غسقت السماء غسقا وغسقانا من الباب الثانى اذا ارشت وممه‌دن سود دوكلمك
معناسنه‌در يقال غسق اللبن اذا انصبّ من الضرع اوغسق وفتحتينله غسق وغسقان كيجه پك قراكو اولمق
معناسنه‌در يقال غسق الليل غسقا وغسقا وغسقانا اذا شتدّت ظلمته وغسقان برنسنه دوكلمك معناسنه‌در
يقال غسق الماء غسقانا من الباب الرابع اذا انصبّ ﴿الاغساق﴾ همزه‌نك كسريله بودخى كيجه پك مظلم اولمق
معناسنه‌در يقال اغسق الليل اذا اشتدّت ظلمته وكيجه‌نك ابتدا قراكوسنه كيرمك معناسنه‌در يقال اغسق
الرجل اذا دخل فى الغسق ومؤذّن اخشام اذاننى ابتدا قراكولغه قدر تأخير ايلمك معناسنه استعمال شرعيدر
يقال اغسق المؤذّن اذا اخّر المغرب الى غسق الليل بوراده والغسوق والاغساق الاظلام عبارتى دخى مرسوم
اولمغله تكرار اولديغندن تعرض اولنمدى نهايت اغساقى غسوق كبى مجرد اظلام معناسنه حمل ايله تكراردن
تفصّى اولنور ﴿الغاسق﴾ اسم فاعل بنيه سيله قمره اطلاق اولنور ياخود شفق غائب اولديغى حينده ليله
اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ومن شرّ غاسق اذا وقب﴾ اى الليل اذا دخل اوالثريا اذا سقطت لكثرة
الطواعين والاسقام عنده سقوطها * وقال ابن عباس وجماعة من شرّ الذكر اذا قام يعنى بعضلر مطلقا قمر
ايله و بعضلر ليل ايله وبعضلر خسوفه داخل قمر ايله و بعضلر ظلمته داخل كيجه ايله تفسير ايلديلر زيرا موقع
شرّ وشوردر و بعضلر ارتفاعدن ساقط اولان ثريّا ايله تفسير ايلديلركه اول هنكامده طواعين واسقام
چوق تحدّث ايدر خصوصا دوابّ ومواشى هلاكلرى اول اوانده اولور وطلوع وارتفاعنده مندفع
اولور نته‌كه ﴿اذا طلع النجم ارتفعت العاهات﴾ حديثنده اشارت اولنمشدر وفى الجامع الصغير
﴿اذا طلعت الثريا امن الزرع من العاهات﴾ وابن عباس ومفسريندن جماعت كثيره قوامه كلمش ذكر ايله بيان ايلديلركه
شرّ وشورك آلت مخصوصى اولديغى تذكردن مستغنى‌در ﴿الغسوق﴾ وقوف وزننده قراكو اولمق معناسنه‌در يقال

غسق الليل غسوقا اذا اظلم (الغساق) سحاب وزننده و (الغسّاق) شدّاد وزننده بارد ومنتن و بدرایحه ایچه جكه
دینور قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿لايذوقون فيها بردا ولا شرابا الا حميما وغسّاقا﴾ اى باردا منتنا بوراده باردن
مراد غاية الغايه بارد اولاندركه ایچلمز رتبه‌سنده اوله * مؤلف همان البارد المنتن عنوانیله تفسير ایلمكله مطلق
ایچه جك ایله ترجمه اولندی لكن صحاحده وسائرده الماء البارد المنتن عبارتیله مرسوم اولمغله بوراده الماء قیدی
ساقط اولمق دخی محتملدر اساسده اهل نارك جلودلرندن سیلان ایدن ماء اسودایله مفسردر پس وجه تسمیه سواد
اولور * مؤلفك تفسیرینه كوره‌ده سواد البته تعفنه لازم وملزوم غالبدر وراغب مفرداتده مايقطر من جلود اهل النار
عبارتیله بیان ایلمشدر و بیضاویده مايغسق اى يسيل من صديد هم وقيل الزمهرير عبارتیله مفسر اولمغله غسق لفظی
سیل و جریان معناسنه حمل ایلمشدر نته‌كه مؤلف مقیدا بیان ایلدی وغریبدركه جوالقی غساق لفظنی لغت تركیه‌ده
صوغوق و قوقش صویه دینمكله كویاكه معرّب عدّ ایلمشدر هرحالده جیم مقابله سیله مؤلفك تفسیری ارجحدر
وقرئ بالتخفيف والتثقيل (الغشق) غینك فتحی وشین معجمه‌نك سكونیله یومشق نسنه‌یه اورمق معناسنه در
(الغصلقة) غینك فتحی وصادك سكونیله ایوجه طوزلنمامش وخوشجه پشمامش تاتاری اته و پصدرمه‌یه دینور
(الغفق) غینك فتحیله ضرطه‌لمق معناسنه در يقال غفق الحمار غفقا من الباب الثانى اذا خرجت منه ريح و بر
آدمی چوق اوروب دوكمك معناسنه در يقال غفق فلانا بالسوط اذا ضربه كثيرا ودوه هرساعت صویه كلمك
معناسنه در يقال غفقت الابل اذا وردت كلّ ساعة واركك اشك دیشی‌یه پدرپی آشمق معناسنه‌در يقال
غفق الحمار الاتان اذا اتاها مرّة بعد مرّة وغفق شدّتلو اولمیان خفیفجه یغموره دینور و برنسنه اوزره هجوم
ایلمك معناسنه در يقال غفق عليه اذا هجم وغائب ونابدید اولدقدنصكره ناكهانی چیقه كلمك معناسنه در يقال
غفق فلان اذا آب من الغيبة فجاءة (الغفقة) صفقه وزننده برمقدارجه اویومق معناسنه‌در يقال غفق القوم غفقة
اذا ناموا نومة (التغفيق) اهل مجلسك كلماتنی دكلیه‌رك اویومق معناسنه‌در يقال غفق فلان اذا نام يسمع حديث القوم
و یلان صوقمش آدمی اویوتماقله تیمار ایلمك معناسنه‌در على قول اویقوسز قالدقدنصكره اویومق معناسنه‌در
يقال غفق السليم اذا عالجه وسهده او التغفيق نوم فى ارق (المغفق) منزل وزننده مرجع معناسنه در (التغفق)
تفعل وزننده بتون كون شراب ایچمك معناسنه در يقال تغفق الشراب اذا شربه يومه اجمع جوهری بوراده
المنغفق للمنصرف عبارتیله منغفق دونه‌جك برمعناسنه اولمق اوزره ثبت ایدوب لكن اول عين مهمله ایله اولمغله
آنده واستشهاد ایلدیكی ارجوزه‌ده غلط ایلدی * شارح دیركه جوهری اصمعی ایله ابن اعرابیدن روایت ایلمشدر
(غافق) صاحب وزننده اندلسده برحصن آدیدر (الاغتفاق) افتعال وزننده احاطه ایلمك معناسنه در يقال
اغتفق به اذا احاط (الغفلقة) عفلقه وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی ومهمله ایله افصحدر (الغقّ) شقّ وزننده
و (الغقيق) حقيق وزننده زفت قینار ایكن واقر واقر سسی چیقمق معناسنه در يقال غقّ القار غقا وغقيقا
من الباب الثانى اذا غلى وسمع صوته وچاقر طوغان اوتمك معناسنه در يقال غقّ الصقر اذا صوّت وصوكیش
یردن طارجه یره اقاركن چاغلمق معناسنه‌در يقال غقّ الماء غقا وغقيقا اذا صات صائرا من سعة الى ضيق
وغقّ قرغه‌نك سسی بوغیلوب غلطتلندقده اولان اوتمسندن حكایه‌در (الغقغقة) زلزله وزننده چاقر طوغان
اوتمك معناسنه‌در يقال غقغق الصقر اذا صوّت (الغقاق) شدّاد وزننده و (الغقوق) صبور وزننده جماع حالنده
فرجی اوتن عورته دینور يقال امرأة غقاق وغقوق اذا كانت يسمع لفرجها صوت عند الجماع (الغققة) فتحاتله طاغ
قرلنقچ قوشلرینه دینور (غق غق) غینلرك كسریله برنسنه قینار ایكن ظهور ایدن صوتدن حكایه‌در ومنه
الحديث ﴿انّ الشمس لتقرب من الناس يوم القيمة حتى انّ بطونهم تقول غق غق﴾ وهى حكاية صوت الغليان
(الغلفق) جعفر وزننده یوصونه دینور طحلب معناسنه على قول صوده نابت بركونه اوتلقدركه یصی یپراقلری اولور
ورخاء ووسعت اوزره اولان دیرلكه دینور يقال عيش غلفق اى رخىّ وكباده كبى ملایم یایه دینور يقال قوس غلفق
اى رخوة وآصمه اوزره اولدقجه یپراغه دینور وخرما لفینه دینور وقول وفعلی چركین چولپه وهمج قاری‌یه دینور
يقال تزوّج غلفقا اى خرقاء سيئة المنطق والعمل (الغلفاط) قرطاس وزننده چاپك یوریان عورته دینور يقال امرأة
غلفاق المشى اى سريعته واوزون عورته دینور يقال امرأة غلفاق اى طويلة (غلافقه) غینك ضمیله یمنده
زبید ساحلنده برقریه آدیدر (الغلفقة) دحرجه وزننده معسر وبدحال اولمق معناسنه‌در يقال غلفق الرجل
اذا اعسر وبدسویلمك معناسنه‌در يقال غلفق الكلام اذا اساءه (الغلفقة) غینك فتحی وكسریله و (الغلفق) سكری
وزننده برجنس كوچك اغاج اسمیدركه حجاز وتهامه وحبش مملكتلرنده اولور آنكله اعلا دباغت اولنور وحبشه

طائفه‌سی آنکه آلات حرب صواروب تسمیم ایدرلر اول آلاتك اصابت ایلدیکی وجود اصلا فلاح بولمیوب هلاك
اولور بونی مفرداتده طخشیقون ایله بیان ایدرلر که سود لکن نوعندن سمیتلو برنباتدر بلادارمنده آنکه سلاح
ناملوسنی صواررلر ﴿المغلوق﴾ شجر غلقه ایله دباغت اولنمش دری‌یه دینور یقال اهاب مغلوق اذا دبغ بالغلقة
﴿الغلق﴾ خلق وزننده قپو قپامق معناسنه‌در یقال غلق الباب غلقا من الباب الثانی اذارده و بو لثغه‌در یعنی
خطادر یاخود لغت ردیهٔ مهجوره‌در فصیح اولان افعال بابنده اولمقدر وغلق بو معنادن اسمدر قپویی قپامغه
دینور وغلق پك ایراق یره کتمك معناسنه‌در یقال غلق فی الارض غلقا اذا امعن وغلق آریق وقوجه آدمه ودوه‌یه
علی قول قزل بکزلو آدمه وقزل تویلو دوه‌یه دینور یقال رجل اوجمل غلق ای کبیر اعجف او احمر ﴿الغلق﴾ ضمتینله
قپانمش قپویه دینور نته‌که ضمتینله فتح بونك مقابلیدر یقال باب غلق ای مغلق ﴿الغلق﴾ فتحتینله مغلاق معناسنه‌درکه
قپویی قپایه‌جق منداله وسورکویه وکلیده دینو یقال اغلق الباب بالغلق ای المغلاق وهو ما یغلق به الباب
وغلق مصدر اولور ویردیکی قرض بدلی یاننه وضع اولنان رهنی مدیون وقت مشروطده ادا ایتمامکله مرتهن
اول رهنه مستحق ولمق معناسنه‌در یقال غلق الرهن غلقا من الباب الرابع اذا استحقه المرتهن وذلك
اذا لم یفتکك فی الوقت المشروط * شارح دیرکه فعل مزبور افعال جاهلیه‌دن اولمغله اشبو ﴿لا یغلق الرهن بما فیه﴾
حدیثیله نهی ورفع اولندی پس غلق فك رهنك ضدی اولور وغلق خرما داللرینك دیبلری قورولنمغله میوه
ویرمکدن قالمق معناسنه‌در یقال غلقت النخلة اذا دودت اصول سعفها فانقطع حملها ودوه‌نك ارقه‌سی اصلا
اوکولمیه‌جق وجه اوزره یاغر اولمق معناسنه‌در یقال غلق ظهر البعیر اذا دبر دبر الایبراء ﴿المغلاق﴾ مفتاح وزننده
و﴿المغلوق﴾ میمك ضمیله بونلرده قپویی قپایه‌جق آلته دینور کلیدو طرقاز ومندال وسورکوکبی مغلوق کلمه‌سی‌که میم
مضمومه ایله مکحل ومسعط کبی نوادردندر ﴿المغلق﴾ منبر وزننده قمار اوقلرندن براوق یاخود قمار تضعیف اولندقده
یدنجیده کلان اوقه دینور جمعی مغالق کلور علی قول مغالق قمارده فائز اولان اوقلرك نعوت واوصافندندر
اسماسندن دکلدر ﴿الاستغلاق﴾ پازاری مخیر قلمیوب وجه قطعی ایله ویرمك معناسنه‌درکه باب معامله‌یی
اغلاق ایتمش اولور تقول استغلقنی فی بیعته ای لم یجعل لی خیارا فی رده ویقال استغلقت علی بیعته اذا صار
کذلك وتکلمده حصر اولمق معناسنه‌در یقال استغلق علیه الکلام اذا ارتج ﴿الغلق﴾ کتف وزننده چیره‌شك چتین
سوزه دینور یقال کلام غلق ای مشکل ﴿غلاق﴾ شداد وزننده بنو تمیم قبیله‌سندن بررجل آدیدر وبرشاعر
اسمیدر وخالد بن غلاق محدثیندندر یاخود بو مهمله ایله‌در ﴿غلاق﴾ قطام وزننده برموضع آدیدر ﴿غولقان﴾ صولجان
وزننده مرو قضاسنده برقریه‌در ﴿الاغلاق﴾ همزه‌نك کسریله قپویی قپامق معناسنه‌در یقال اغلق الباب ضد
فتحه وزوراکی ایشلتمك اکراه معناسنه مستعملدر یقال اغلقه علی شیٔ اذا اکرهه وآغر یوك یوکلتمکله دوه‌نك
صرتنی یاغر ایلك معناسنه‌در یقال اغلق ظهر البعیر اذا ادبره بالاحمال ﴿المغالقة﴾ مفاعله وزننده مراهنه
معناسنه‌در یقال غالقه اذا راهنه ﴿الغمق﴾ فتحتینله یری رطوبت باصمقله مرج وچپل اولمق معناسنه‌درکه
هواسنك وخامتنی مستلزمدر یقال غمقت الارض وغمقت وغمقت غمقا من الباب الرابع والاول والخامس اذا رکب
علیها الندی ﴿الغمقة﴾ فرحه وزننده پك رطوبتلو اولمغله هواسی وخیم اولان یاخود صولره قریب اولان ارضه
دینورکه جذب وسریانله دائما رطوبتلو اولوب هواسنی توخیم ایدر یقال ارض غمقة ای ذات ندی وثقل او قریبة
من المیاه ﴿الغمق﴾ کتف وزننده کثرت رطوبتدن رایحه‌سی فاسد ومتعفن اولمش نباته دینور یقال نبات غمق
اذا کان لریحه خمة وفساد لکثرة الندی ﴿المغموق﴾ شول خرما قوریغنه دینورکه نضیج بولوب اولمق ایچون اوزری
اورتلوب بورنمش اوله یقال بسر مغموق اذا کان قد غم لیدرك وینضج * شارح دیرکه اصل مغموق شول خرما
قوریغیدرکه جزؤیجه سرکه‌یه طوزسوروب کالیله نضیج بولمق ایچون کونشه موضوع اوله ومغموق غمقه مرضنه
اوغرامش دوه‌یه دینور ﴿الغمقة﴾ فتحاتله برکونه مرضدرکه دوه‌نك اوکورغه‌کمیکنده حادث اولور ﴿الغهق﴾ کتف
وزننده‌و ﴿الغیهق﴾ صیقل وزننده کریملو اوزون دوه‌یه دینور وغیهق نشات وشطارت معناسنه‌در ودلیلکه
دینور جنون معناسنه یقال به غیهق ای نشاط وکذا جنون وبو لفظله عظم ونزارت صفتلنور یعنی بیوکلکه
وآزلغه مبالغة وصف اولور یقال شیٔ عیهق ای عظیم ویقال شیٔ غیهق ای نزر ﴿الغوهق﴾ جوهر وزننده بودخی
جنون معناسنه‌در وقرغه‌یه دینور مهمله‌ده لغتدر ﴿الغیهقة﴾ دحرجه وزننده کوزه طمانلق کلمکله بصری
ضعیف ایلك معناسنه‌در یقال غیهق الظلام عینه اذا اضعف بصره وکوزه طمان کلوب ضعیف اولمق معناسنه‌در
یقال غیهقت عینه اذا اظلمت ﴿الغاق﴾ برجنس صوقوشی اسمیدر غاقه دخی دینور وقرغه‌یه دینور ﴿غاق﴾ قافك

كسريله قرغه‌نك سسندن حكايه‌در قيچن نكره اولدقده تنوين ادخال اولنور ﴿التغييق﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يي
فساده ويروب تباه ايلك معناسنه‌در يقال غيق ماله اذا افسده وبرنسنه نظرى دنك وحيران قلمق معناسنه‌در
يقال غيق بصره اذا حيره وبرآدم بررأى وفكرده قرار ايتميوب تردد وشورش اوزره اولمق معناسنه‌در يقال
غيق الرجل فى رأيه اذا اختلط فيه فلم يثبت على شئ ﴿التغيق﴾ تفعل وزننده كوز طمانلنمق معناسنه‌در يقال تغيقت
عينه اذا اظلمت ﴿غيقه﴾ تمره وزننده تنيس قربنده برقريه‌در محدّثيندن حسين وعمر ابنا ادريس وعبد الكريم
بن الحسين الغيقيون اورادندر وحرّة النار ظهرنده بنى ثعلبه بن سعد يوردنده برموضعدر نجز بعونه تعالى

فصل الفاء

﴿الفؤاق﴾ همزه ايله غراب وزننده فواق لفظنده لغتدركه انجقرغه دينور يقال اخذه الفؤاق
اى الفواق ومصدر اولور انجقرمق معناسنه‌در يقال فأق الرجل فؤاقا من الباب الثالث اذا احذه الفؤاق
وعند البعض فؤاق همزه ايله وجعك اسميدركه معده‌ده متحدث اولان ريح سببيله تكوّن ايدن انجقرق علتندن
عبارتدركه علت مخصوصه‌در يعنى مهموز اولان فؤاق علت اولان انجقرغه وواوى اولان عادتا عارض اولانه
مخصوصدر علتك سببى وعلاجى كتب طبيه‌ده مشروحدر ﴿الفتق﴾ فانك فتحى وتانك سكونيله يارمق معناسنه‌در
يقال فتق الشئ فتقا من الباب الاول اذا شقه وفتق شق عصاى جماعت معناسنه مستعملدركه اتفاقلرى ياخود
مصالحه‌لرى بوزيلوب بينلرينه شقاق دوشوب حرب وقتال رجوع ايلمكدن عبارتدر يقال فتق فلان بينهم
اى شقّ عصاهم فرجع الحرب بينهم وشفق سوكوب فجريرى اغارمق معناسنه مستعملدر بونده فتحتينله جائزدر
يقال انظر الى فتق الفجر اى الصبح وشول يره اطلاق اولنوركه اطراف وحواليسنه يغمور ياغوب اورايه ياغميه
وبو فاتق معناسنه‌دركه كويا كه اطرافنى شقّ ايتمش اولور تقول نزلنا فى فتق المواضع وهو موضع لم يمطر وقد مطر
ماحوله وفتق قاسيق ياريغى تعبير اولنان علته دينور * مؤلف ايجاز وجهيله تعريف ايلمكله تفصيلى بودركه علت
مزبوره تفرّق اتصالدر يعنى شول ياريقدركه قاسغك پرده‌لرى آلتنده محتبس اولان جسمك تفرّق اتصال سببيله
خارجه نفوذ ايلمسيدر وكاهجه اثيينك اوستنده اولان ايكى مجرا الرك بتلوب واسع اولمسنه اطلاق اولنور بوتقديرجه
كيس اثيينه ايچ ياغى ويا پرده ويابغرسق نازل اولور خصوصا اعور ديدكلرى بغرسق نازل اولور ياخود ياريقدن
چيقان شئ غليظ يلدر ويامائيتلى ويادمويتلى رطوبتدر وبوعلت صبياندن غيريه حادث اولورسه برؤ وافاقتى
يوقدر ودبّه ديدكلرى بونك شديد اولانيدركه اثيينه امعانك نزوليله يويوب قرعه طرزنده اولور وفتق ككيش
وكشاده وميدانلو يره اطلاق اولنور يقال خرج الى فتق اى الى ماانفرج واتّسع وخميره مايه قاتمق معناسنه‌در
يقال فتق العجين فتقا اذا جعل الفتاق فيه وفتق آفت ونازله وحادثه‌يه اطلاق اولنور دين ومرض وفقر كبى جمعى
فتوق كلور يقال اصابتهم فتوق اى آفات كالدين والفقر والمرض ﴿التفتيق﴾ بودخى يارمق معناسنه‌در يقال
فتقه اذا شقه ﴿التفتق﴾ تفعل وزننده و ﴿الانفتاق﴾ انفعال وزننده يارلمق معناسنه‌در يقال فتقه فتفتق وانفتق
اى شقه فانشق وانفتاق ناقه‌نك ممه‌سيله كوبكى ارالغنده فتق ديدكلرى علت حادث اولمق معناسنه‌دركه
كاهجه هلاكه مؤدّى اولور وبو پك سموزلكدن تحدث ايدر يقال انفتقت الناقة اذا اخذها داء فيما بين ضرعها
وسرّتها وربّما تموت به ﴿المفتق﴾ مقعد وزننده كوملكك يرتماجنه ويقاسى يريغنه دينور ﴿الافتاق﴾ همزه‌نك كسريله
فتق ديدكلرى يره يعنى اطرافنه يغمور ياغوب اكا اصابت ايلمامش اولان يره اوغرامق معناسنه‌در يقال افتق الرجل
اذا صادف الفتق وبرآدمك طوارلرى سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال افتق الرجل اذا سمنت دوابّه وخرما
سالقمنك چوپيله مسواكلنمك معناسنه‌در يقال افتق فلان اذا استاك بالعراجين وبركسه اوستندن سحاب كثافتى
آچلوب برطرف اولمق معناسنه‌در يقال افتق القوم اذا انفتق عنهم الغيم وافتاق قرن الشمس كونش سحاب ايچره
كيروب قولاغى ايازده قالمغله اندن برلمعه وشعاع ظاهر اولقدن عبارتدر يقال افتق قرن الشمس اذا اصاب فتقا فى السماء
فبدا منه وافتاق برآدمه اكثرى فتوق عارض اولمق معناسنه در يقال افتق الرجل اذا الحت عليه الفتوق كما ذكر
وككيش وميدانلو آچق يره چيقمق معناسنه‌در يقال افتق الرجل اذا خرج الى فتق ﴿الفتق﴾ فتحتينله عورتك فرجى رتقاء
يعنى بتشك اولميوب پك آرق اولمق معناسنه‌در يقال فتقت المرأة فتقا من الباب الرابع ضدّ رتقت ويل قوراق
اولميوب نعمتلو وبركتلو اوجوزلق بوللق اولمق معناسنه‌در يقال فتق العام اذا اخصب ﴿الفتقاء﴾ حمراء وزننده
فرجى بتشك اولميوب آرق اولان عورته دينور يقال امرأة فتقاء اى منفتقة الفرج ﴿الفتق﴾ ضمتينله چوق سوزلو
عورته دينور يقال امرأة فتق اى المنفتقة بالكلام وطائفه‌ده برقريه آديدر ﴿الفتيق﴾ امير وزننده پك سموزلكدن
دريسى جابجا ياريلوب برتلش اولان دوه‌يه دينور يقال جمل فتيق اذا كان قد انفتق سمنا وفتيق اللسان متكلم

(ومنطيق)

ومنطيق تيز زبان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل فتيق اللسان اى حديده وچتال تمرنه فتيق الشفرتين دينور
كوياكه بريسى آخرندن آيرلمشدر يقال نصل فتيق الشفرتين اذا كانت له شعبتان وفتيق يك روشن صباح وقتنه
وصف اولور يقال صبح فتيق اى مشرق ﴿ الفيتق ﴾ صيقل وزننده دولكره دينور نجّار معناسنه ودمورجى يه
دينور حدّاد معناسنه وپادشاهه اطلاق اولنور وقپوجى يه دينور بوّاب معناسنه بونلرك مجموعنده فتق معنالرى
ملحوظدر ﴿ذوفتاق﴾ كتاب وزننده برموضعدر ﴿الفتاق﴾ كتاب وزننده برطاغك آديدر وخمير مايه سنه
دينور يقال العجين لا يربو الّا بالفتاق وهى الخميرة الكبيرة تعجل ادراك العجين وخرماليفنك بياض ديبنه دينور وخرما
سالقمنك چوپنه دينور وكونشك طلوع وظهور ايله كورينان قولاغنه اطلاق اولنور يقال ظهر فتاق الشمس
اى قرنها وعينها بوراده واو مع معناسنه اولمق ملحوظدر وكونشك اوكندن سحاب آچيلوب برطرف اولمغه دينور
يقال ظهرت الشمس بالفتاق اى بانفتاق الغيم عنها وادويهٔ مخلوطه دن مركب معجونه دينور وبرمعروف صو
اسميدر ﴿فوتق﴾ فوفل وزننده مروقضاسنده برقريه در ﴿الفيجقة﴾ جيمله دحرجه وزننده يورركن آيشى آيروب
آچمق معناسنه در يقال فيجق بين رجليه اذا باعد ﴿الفيجق﴾ صيقل وزننده بول وميدانلو يره دينور يقال ارض
فيجق اى واسعة ﴿المتفيجق﴾ اسم فاعل بنيه سيله آيشنى آيره رق يوريان آدمه دينور متفيهق معناسنه ﴿الانفجاق﴾
انفهاق وزننده ومرادفيدر كماسيذكر ﴿الفرزدق﴾ سفرجل وزننده تنوره دوشمش كرده لره دينوركه جابجا كوينوب
محترق اولور مفردى فرزدقه در تقول اطعمنا الفرزدق وهو الرغيف سقط فى التنور واتمك قرنتيسنه دينور فتات
الخبز معناسنه وبعضلر عندنده فرزدقه پرازدهٔ فارسى معرّبيدركه خمير يومغنه دينور على قول فرز ايله دقّ
لفظلرندن منحوت ومركبدر زيرا خمير دقيق اولمغله آندن برقطعه افراز اولنمشدر يعنى يومق ديدكلرى دقّ اولنان
خميردن برقطعهٔ مفرزه در جمعى فرازق كلور قياس ايسه فرازد اولمقدر * وفرزدق ايله همام بن غالب بن صعصعه نام
شاعر معروف ملقب اولمشدر * شارحك بيانه كوره چهره سى تنوره دوشمش كرده يه شبيه اولمسى باعث تلقيب در
وفرزدق لفظنك تصغيرنده دخى قياس اولان فريزد اولمقدر زيرا اسم قچن بش حرفلو اولسه وجمله سى حروف
اصول اولسه جمع وتصغيرنده حرف اخيرى حذف اولنور لكن دالك مخرجى تاء مخرجى اولوب وتاء حروف زياده دن
اولمغله مادهٔ مزبوره ده تايه قياسله قافدن حذفه اولى عدّ اولندى وجمع وتصغيرنده ياء تعويض ايدوب فرازيق
وفريزيق دخى دينور ﴿الفرسق﴾ فرسك وزننده ومرادفيدركه ات شفتالوسنه دينور ﴿الفرق﴾ حرق وزننده
و﴿الفرقان﴾ فانك ضميله ايكى نسنه آراسنى آيرمق معناسنه در يقال فرق بينهما فرقا وفرقانا من الباب الاول اذا فصل
وقوله تعالى ﴿فيها يفرق كل امر حكيم﴾ اى يقضى وقوله تعالى ﴿وقرأنا فرقناه﴾ اى فصلنا واحكمناه * وقوله تعالى
﴿واذ فرقنا بكم البحر﴾ اى فلقناه وقوله تعالى ﴿فالفارقات فرقا﴾ اى الملائكه تنزل بالفرق بين الحقّ والباطل وفرق
باشده اولان صاچ بلوكلرينك يولنه دينوركه مراد ارالقلريدر يقال بدا الشيب فى فرقه وهو الطريق فى شعر الرأس
وبرقوش اسميدر وكتان بزينه دينور وبراولچك آديدركه مدينه ده معروفدر اوچ صاع غلال استيعاب ايدر بونده
فتحتينله جائزدر على قول فتحتينله افصحدر وعند البعض اون التى رطل وعلى قول درت رطل استيعاب ايدر جمعى
فرقان كلور بطنان وزننده يقال كاله بالفرق وهو مكيال بالمدينة يسع ثلاثة آصع ويحرّك او هو افصح او يسع ستة
عشر رطلا او اربعة ارطال * مترجم ديركه بوراده نسخه لرده او اربعة ارباع مرسوم اولمغله غلط محضدر مطرّزى
مغربده اقوال عديده تحرير ندنصكره وبعضهم يقول الفرق بسكون الراء اربعة ارطال عبارتنى رسم المكله
صواب اولان بوراده اربعة ارطال عنوانيله اولمقدر وتهذيبده اوچ صاع اون التى رطلى مستوعبدر ديو مرسوم
اولمغله ظاهرا مؤلفك اختلافله بيانى ملايم دكلدر زيرا اصحّ اقوال اوزره صاع نبوى بش رطل وثلث رطل اولمغله
اوچ صاع تمام اون التى رطل اولور مكر حجازى وعراقى اختلافنه محمول اوله * وفرق ديدكلرى يارلمش چكردكه
مالك اولمق معناسنه دركه دوه يه علف ايدرلر كماسيذكر يقال فرق الرجل فرقا من الباب الاول اذا ملك الفرق
شارح ديركه كرچه مؤلفك سياقندن ضمير ملك اكا ارجاع اولنمق متبادر در لكن صواب اولان قيون سوريسنه
راجع اولمقدر وفرق قوش حدثلمك معناسنه در يقال فرق الطائر فرقا اذا ذرق ﴿الفاروق﴾ مبالغه در بغايت فرق
وفصل ايدن آدمه دينور بومناسبتله عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرينه تلقيب اولنمشدر حقّ ايله باطل
مابيننى كمال اوزره فرق وفصل ايلديكنه مبنى ياخود مكهٔ مكرمه ده آفتاب اسلامى اظهار ايدوب ايمان وكفرك ميانئى
فرق وفصل ايلديكندن تلقيب اولندى وترياق فاروق كه جميع ترايق ومركباتك اجدو افضليدر مرض ايله صحت
بينئى فارق اولديغيچون فاروق ايله متصف اولدى وفاروق پك قورقق آدمه دينور كماسيذكر ﴿الفرق﴾ فتحتينله

قورقق واودك اولمق كذلك قورقق معناسنه در خوفدن قلبی منصدع اولمق ملاحظه سیله در يقال فرق الرجل
فرقا من البـاب الرابع اذا فزع وفرق صباح وقتنه دينور بامداد معناسـنه على قول فجر سوكوب صباح يرينك
آچلسنه دينور تقول بتنانسامر الى الفرق اى الصبح نفسه اوفلقه واولك ديشلرك ارالغى سيرك اولمغه دينور يقال
فى ثناياه فرق اى تبـاعد فيما بينها ودوەنك اياقلرينك بقنه‌قلرى برى برندن آچق وميدانلو اولمغه دينور وآت
قسمنده فرق آلمـاجغنك بريسى آخرينك اوزرينه حواله اولمق يعنى برطرفى يوكسك اوبرطرفى چوكك وباصق
اولمقدن عبـارتدر وبوآت قسمنده مكاره اوصافندر * وخروس قسمنده فرق ايبكى آيرق يعنى چتال اولمسندن
عبارتدر وپرچك وصقالك تللرى سيرك اولمغه دينور ويرده نبات آيرو آيرو طاغنق اولمغه دينور معانئ مذكوره ده
فرق مصدر واسم اولور وفرق دكزك موجنه كيروب طالمق معناسـنه در يقال فرق الرجل فرقا من الباب الرابع
اذا دخل فى الفرق اى الموجة وغاص فيهـا وفرق ديدكارى مكيال ايله نسنه ايچمك معناسـنه در يقال فرق
الرجل اذا شرب بالفرق اى بالمكيال المزبور ﴿الفاروقة﴾ و﴿الفروقة﴾ صبوره وزننده وتشديد ايله جائزدر قورقق
وبى زهره آدمه دينوركه اودك تعبير اولنور مذكر ومؤنثه وصف اولور يقال رجل وامرأة فاروقة وفروقة اى فزع
وعند البعض فرق كه كتف وزننده وفرق كه ندس وزننده در وفروق كه صبور وزننده در وفروقه كه ملوله وزننده در
وفرّوق كه فرّوج وزننده در وفاروق وفاروقه پك قورقق شديد الفزع آدمه دينور وبعضلر عندنده فرق ندس
وزننده جبلى وطبيعى قورقق واودك اولانه دينور وفرق كتف وزننده برنسـنه دن خوف ايلمش اولانه دينور
﴿المفرق﴾ مقعد وزننده و﴿المفرق﴾ مجلس وزننده باشك تپه سنك اورته سـنه دينوركه صاچك هرطرفه تفرّق
ايلديكى محلدن عبارتدر يقـال بدا الشيب فى مفرقه ومفرقه اى وسط رأسه وهو الذى يفرق فيه الشعر ومفرق
الطريق يولك نيچه يوللر آيريلان يرينه دينوركه يول آغزى تعبير اولنور جمعى مفـارق در ومنـه تقول
وقفته على مفارق الحديث اى وجوهه * مترجم ديركه بوراده مفرق مقعد وزننده كلديكى قيـاس اوزره باب
اوّلدن اولديغنه مبنى درو مجلس وزننده كلديكى باب ثانيدن دخى وروديته مبنى در * كرچه مؤلف بونى ذكر ايلدى
لكن امهات سائره ده مثبوتدر حتى مصباحده وفى لغة من باب ضرب عبارتيله مرسومدر انجق لغة عاليه اولمامغله مؤلف
اكا التفات ايتميوب بوراده اشارتله اكتفا ايلدى ﴿الفروق﴾ قعود وزننده يول چتاللنمق معناسنه در على قول برخصوص
ظهور ايدوب وجه وطريقى بيلنمك معناسنه در يقال فرق له الطريق فروقا اذا اتجه له طريقان او اتجه امر فعرف وجهه
وناقه يى ياخود قانجق مركبى بورى طوتمغله درد وتلاشندن طوره ميوب برطرفه قاچوب كتمك معناسـنه در يقال
فرقت الناقة او الاتان اذا اخذها المخاض فندّت فى الارض ﴿الفارق﴾ بورى طوتمغله دردندن باشنى آلوب قاچوب
كيدن ناقه يه ياخود مركبه دينور جمعى فوارق وفرّق كلور ركع وزننده وبرسحـابدن آيريلوب بشقه جه كيدن
سحـاب قطعه سنى اكا تشبيهله فارق اطلاق ايدرلر ﴿الافرق﴾ بر آلماجغى ديكرندن يوكسك اولان آته دينور
يقـال فرس افرق اذا كانت احدى وركيه مشرفا على الاخرى وچتـال ايبكلى خروسه دينور يقال ديك افرق
اى بين الفرق وناصيه سى ياخود لحيه سى چتال هيئتنده آيرق اولان آدمه دينور يقال رجل افرق اى كانّ ناصيته
اولحيته مفروقة بين الفرق وآق خروسه اطلاق اولنور يقال ديك افرق اى ابيض * مترجم ديركه ظاهرا اطلاقك
وجهى افرق فى الاصل حقنده حديث شريف صادر اولان خاصّه لو ديك ابيضك وصفى اولوب ناسك كمال
رغبتلرينه مبنى كثرت استعماله كيده رك اسم منزلنده شايع اولمق ملحوظدر وخايه لرينك ارالغى ميدانلو اولان قيونه
دينور جمعى فرق كلور فانك ضميله وتك طشـاق آته دينور يقال فرس افرق اى ذو خصية واحدة وقوللرينـك
ارالغى ميدانلو وقولاجلو اولان آدمه دينور يقال رجل افرق اى افلج ﴿الفرقة﴾ فرحه وزننده اوتلرى پراكنده
بتمش يره دينور يقال ارض فرقة اى فى نبتهـا فرق يعنى اذا كان متفرّقا وبعضلر ديديكه فرق كتف وزننده خرده
اولمغله يرك يوزينى اورتوب بوريميان اوته دينور يقال نبت فرق اى صغير لم يغطّ الارض ﴿الفرقاء﴾ حمراء وزننده
ممه لرينك امزكلرينك آرالقلرى كشاده اولان قيونه دينور يقال شاة فرقاء اى البعيدة ما بين الطبيين ﴿فارقين﴾ م ى ى
ماده سنده مذكور در يعنى ديار بكر ايالتنده بر بلده دركه ميافارقين ايله متعارفدر ﴿الافراق﴾ همزه نك فتحيله اموال
مدينه دن برموضعدر ﴿فريقات﴾ جهينات وزننده عقيق مدينـه ده برموضعدر ﴿فريق﴾ زبير وزننده تهـامه ده
برموضعدر ﴿فرّيق﴾ ياى مشدده مكسوره ايله صغير وزننده بحرين قربنده برچول بيابان آديدر ﴿فروق﴾ فانك ضميله
ديار سعدده برموضعدر ﴿مفروق﴾ برطاغك آديدر وابو عبد المسيح نام كمسه نك اسميدر ﴿فروق﴾ صبور وزننده
هجر نام بلده دن اوته جه ده برعقبه آديدر وقسطنطنيه شهرينك لقبيدر * شارحك بيانته كوره شرق وغرب ياخود

بحرين بينلريني فارق اولديغنه مبنى در و بر موضع اخر اسميدر ﴿الفروقة﴾ ملوله وزننده حرمت و ناموسه دينور تقول انتهكت فروقته اى حرمته و بوكرك ياغنه دينور تقول اطعمنا الفروقة اى شحم الكليتين ﴿يوم الفروقين﴾ ايام عربدن بر يوم معروفدر ﴿الفرق﴾ فانك كسريله عظيم قيون و كچى و صغر و آهو سوريسنه دينور على قول يالكزجه قيون و كچى سوريسنه ياخود صاحبنك غائب ايلديكى قيون و كچى سوريسنه دينور ياخود يوزدن اكسك اولان قيون و كچى سوريسنه دينور وهر نسنه دن بر بلوكه دينور يقال فرق منه اى قسم و صبياندن بر طائفه يه دينور و فى الاساس رأى اعرابىّ صبيانا فقال هؤلاء فرق سوء ظاهرا من بعد كثرت استعماله اسم اولمشدر و دوه لره علف ايده جك چكردك كلچه سنه دينور و پاره لنمش ياخود فصله فصله آيرلمش نسنه دن بر پارچه يه دينور يقال هذا فرق منه اى فلق و طاغه اطلاق اولنور و يصتم بايره و تپه يه دينور و دكزك طالغه سنه اطلاق اولنور يقال اخذه فرق البحر اى موجته ﴿الافراق﴾ همزه نك كسريله قوشى صاغنتق معناسنه در يقال افرق الطائر اذا اذرقه و لوخسه خاتونه فريقه يدرمك معناسنه در يقال افرق النفساء اذا اطعمها الفريقة و خسته صحته يوزطوتمق معناسنه در على قول صاغالمق معناسنه در بعضلر عندنده افراق انسانه مدّة العمر بر دفعه عارض اولان علتدن افاقته مخصوصدر چچك و قيزامق كبى يقال افرق المريض من مرضه اذا اقبل و افاق او برئ او لايكون الافراق الّا فيما لايصيبك غير مرّة و ناقه نك چكيلان سودندن ممه سنه بر مقدارجه سود كلمك معناسنه در يقال افرقت الناقة اذا رجع اليها بعض لبنها و دوه لرى انتاج و القاح قيدلرينه دوشميوب مرعاده ايلق كبى حاللرى اوزره ترك ايلمك معناسنه در يقال افرق القوم ابلهم اذا خلوها فى المرعى لم ينتجوها و لم يلقحوها ﴿ذات فرقين﴾ ياخود ذات فرق فالرك كسرى و فتحيله بصره ايله كوفه بيننده بلاد تميمده بر ياصتم بايراسميدر ﴿الفرقة﴾ فانك كسريله بر مقدارينى اخراج ايلدكجه چالقمسى قابل اولميان سود ايله طلو يايغه و طلومه دينور و ناسدن بر بلوكه دينور جمعى فرق كلور فانك كسرى و رانك فتحيله و بعض اشعارده افارقه اوزره جمعلنمشدر و جمع الجمعى افراق كلور و صيغة منتهى الجموعى افاريق كلور يقال بدت فرقة من الناس اى طائفة ﴿الفريق﴾ اميروزننده فرقه دن اكثر اولان طائفهٔ انسانيه دينور جمعى افرقاء كلور و افرق كلور افلس وزننده و فروق كلور يقال جاء فريق من الناس و هو اكثر من الفرقة * شارحك بيانه كوره فريق اسم جمعدر واحد و كثيره اطلاق اولنور ﴿الفرقان﴾ فانك ضميله مصدر دركه ذكر اولندى و قرأن كريمه اطلاق اولنور حقّ و باطل و حلال و حرام بينلريني فرق ايلديكيچون مبالغة مصدر ايله تسميه اولندى و هر نسنه يه دينوركه آنكله حقّ باطل و بينى فرق اولنه و نصر و عون معناسنه در و دليل و برهان معناسنه در و صبح وقتنه على قول سحر هنكامنه اطلاق اولنور و صبيانه اطلاق اولنور مراد فرق مذكور كبى صبيان كروهى اوله جقدر فرقهٔ كباردن مفترق اولدقلرى تصوّريله در پس بو معناده اسم جمع منزلنده اولور ياخود فاى مضمومه ايله فرق لفظندن جمع اعتبار اولنور و حضرت موسايه نازل اولان توراة شريفه اطلاق اولنور و دريانك بولنوب آچلمسنه اطلاق اولنور انفراق بحر معناسنه و منه قوله تعالى ﴿و اذ آتينا موسى الكتاب و الفرقان﴾ اى انفراق البحر ﴿يوم الفرقان﴾ كه قرأن كريمده يعنى اشبو ﴿و ما انزلنا على عبدنا يوم الفرقان﴾ الايه كريمه سنده واقعدر مراد يوم بدر درزيرا حقّ ايله باطلى ابتدا فرق ايدن كوندر ﴿الفرق﴾ فانك ضميله بودخى قرأن كريمه اطلاق اولنور فارق معناسنه در نهايت فرقان ابلغدر ﴿الفريقة﴾ كنيسه وزننده بردرلو طعامدركه لوخسه خاتون ايچون ترتيب ايدرلر سود ايله خرمادن ياخود پرنج و سائر حبوباتله سوددن ترتيب ايدرلركه لپه اوله جقدر و سوريدن كيجه آيريلوب بر طرفه طوغرى چكلوب كيدن قيون بلوكنه دينور ﴿الفراق﴾ سحاب وزننده و ﴿الفراق﴾ كتاب وزننده آيريلغه دينور فرقه معناسنه كه اسمدر و قرئ قوله تعالى ﴿هذا فراق بينى و بينك﴾ بالفتح ﴿افريقيه﴾ همزه نك فتحيله مغربده اندلس قارشوسنده واقع بلاد واسعه نك يعنى بر اولكه نك آديدر * شارحك بيانه كوره افريقش بن ابرهه نام پادشاه اسميله مسمادر مصر ايله مغرب ميانده در ﴿المفرق﴾ محسن وزننده ياوريسى اولمكله فراقنه اوغرامش ناقه يه دينور يقال ناقة مفرق اذا فارقها ولدها بموت و مفرق الجسم كودەسى اتسزجه على قول سموز اولان انسان و حيوانه اطلاق اولنوركه ضدّ اولور ايكيسنده دخى فرق ملحوظدر يقال رجل و فرس مفرق الجسم اى قليل اللحم او سمين ﴿التفريق﴾ و ﴿التفرقة﴾ تكمله وزننده برى برندن آيرمق معناسنه در يقال فرّقه تفريقا و تفرقة اذا بدّده * مترجم ديركه ظاهرا تفرقه تجربه كبى اسم مصدر ايكن مصدر منزلنده دخى استعمال اولنمشدر زيرا تفعيل وزنى صحيح اللام اولان بابه و تفعله تسميه و تزكيه كبى معتل اللام اولان بابه مخصوصدر انتهى * و تفريق قورقتمق معناسنه مستعملدركه شعورينى دماغندن پراكنده ايدر يقال فرّقه اذا خوّفه ﴿التفاريق﴾ تفرقه نك ياخود اسم قلنان تفريقك

جعیدر آیروجه نسنه‌لره دینور ومنه یقال اخذ حقه بالتفاریق ومن الامثال* انك خیر من تفاریق العصا* بومثلی
ابتدا اعرابدن غنیه نام عورت کندی اوغلنه خطاب ایلمشدر بیانی بودرکه مزبوره‌نك بر اوغلو وار ایدی
شوکهٔ شکاعی کبی بغـایت بنیه‌سی ضعیف ونحیف اولوب لکن زیاده‌سیله بدخوی وبد مشرب ودائما همحالی
اولان جوانلره اویوب اولاشور ایدی خلاصه آفت کبی بر معنا ایدی برکون علی العاده ینه بر دلوقنلو یه شرکیر
اولوب اوزرینه اوق یبلانی کبی هجوم ایلدکده اولدخی بر ضربه ایله کندیسنی خاکسار ایتدکدنصکره طوتوب انفنی
قطع ایلمکله والده‌سی دیتنی اخذ ایلدی فی الاصل مبتلای فقر وفاقه ایکن دیت مرقومه حالنه امداد ایدوب
بر مقدارجه رطوبته دسترس اولدی بعد مدّة ینه برینه شرکیر اولمغله اولدخی اخذ وقولاغنی قطع ایلدی ینه والده‌سی
دیتنی اخذ ایلدی برکونده بریسی دوداغنی قطع ایلمکله آنکدخی دیتنی آلوب خلاصه اوغلنك کویاکه درهم
درهم اتنی صاتمغله وافرجه ماله نائل اولوب اوغلنه مدح وثنا معرضنده کلام مرقومی ایراد ایلدی یعنی ای اوغلم
سن عصا پاره‌لرندن خیرلوسن زیرا عصا قطع اولندقده پاره‌سندن کلبك بیونه خلطه اولور وچوی وقازیق اولور
وچوال قولپنه چکره جك آغاج اولور وآنك باشنه آغرشق کبی برنسنه چکرلسه بسرك دوه برونسه‌لغی اولور وناقه‌نك
ممه‌سنه باغله‌یجق اغاچ اولور واکر عصا شجردن کوندر شکلنده قطع اولنورسه هر شقی برکانکره اولورکه مهره آته‌جق
زنبور کدر وشقه‌لری تفریق اولنورسه اوق اولور واول اوقلر تفریق اولندقده خطاء اولور یعنی اطفال ملعبه‌سی
اولان خرده اوقلر اولور بعده دیپ چوپسی اولور بعده ایپلك اکیره‌جك اولور بعده قریق چنق کنادلری اولورکه
کنادجی آندن انسب کنادلیه‌جك نسـنه بوله‌مز (مفرّق النعم) ظربان لقبیدرکه ترکیده کوجن دیدکلری بد رایحه
جانوردر یولده دوه‌لر وسائر حیوانلر کیدرکن ارالقلرینه کیروب پیدرپی ضرطه ارسال ایدر بغایت بد بوی اولمغله
حیوانلر تعفننه تحمل ایده‌میوب پراکنده اولورلر (التفرّق) تفعل وزننده و (التفرّاق) تانك وفانك کسری ورانك
تشدیدیله بری برندن آیریلوب فرقه فرقه اولمق معناسنه‌در یقال تفرّق القوم تفرّقا وتفرّاقا ضدّ تجمع (الافتراق)
افتعال وزننده تفرّق معناسـنه‌در یقال افترق القوم بمعنی تفرّق * شارح دیرکه بعضلر تفرّقی ابدانه وافتراقی کلام
وهوایه تخصیص ایلدیلر لکن اصحّ اولان ایکیسی بردر نته‌که مؤلف دخی تفریق ایلمدی (الانفراق) انفعال وزننده
آیرلمق معناسـنه‌در یقال انفرق عنه اذا انفصل (المنفرق) میمك ضمی ونونك سکونی ورانك فتحیله اسم مکان
ومصدر اولور انفراقدن (الفرانق) علابط وزننده ارسلانه دینور وارسلانك قاره قولاغنه دینورکه پروانك
معرّبیدر اوکنجه سائر جانورلری انذار ایده‌رك کیدر واولاق سوریجیسنه دینورکه اکا یول دلالت ایدر یقـال
هوفرانق ای الذی یدلّ صاحب البرید علی الطریق * مترجم دیرکه برهانده پروانك قره قولاق ایله وچرقه‌جی ایله
وپروانه کلبك دیدکلری بوجك ایله وفرمان شاهی ایله وینه قره قولاق ایله مفسردر (الفرنق) قنفذ وزننده کوتو
وکترشیئه دینور یقال شیٔ فرنق ای ردیٔ (التفرنق) تدحرج وزننده برنسنه فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در یقال
تفرنق الشیٔ اذا فسد وحیوانك قولاغی قالقوب دیك طورمق معناسـنه‌در یقال تفرنقت اذن البعیر اذا شخصت
(الفستق) قنفذ وزننده و (الفستق) جندب وزننده پسته معربیدرکه شام فسدیغی تعبیر اولنان میوه‌در فندیغك
قرنداشیدر جکره وفم معده‌یه وسانجویه وآغز رایحه‌سنه بغایت نافعدر * شارحك بیانه کوره عندالبعض فسق
ماده‌سندن مأخوذدرکه عربیدر (فستقان) فانك وتانك ضمیله مرو قضاسنده بر قریه آدیدر (فستقه) فانك وتانك
ضمیله بر محدّث لقبیدر (الفسق) فانك کسریله و (الفسوق) قعود وزننده خدای متعـالك امرینی ترك ایلمکله
عصیان ایدوب طریق حقدن خروج ایلمك یاخود زنا وفجور ایلمك معناسـنه‌در یقـال فسق الرجل وفسق فسقا
وفسوقا من الباب الاول والثانی والخـامس اذا ترك امر الله تعالی وعصی وخرج عن طریق الحقّ او فجر وقوله
تعالی ﴿انه لفسق﴾ ای خروج عن الحقّ وقوله تعالی ﴿ففسق عن امر ربّه﴾ ای خرج وطوغری یولدن صاپمق
معناسنه‌در یقال فسق الرجل اذا جار یعنی عن قصد السبیل وتازه خرما قبوغندن طشره پورتلیوب چیقمق
معناسنه‌درکه مأخذ معانی اولمق منقولدر یقـال فسقت الرطبة عن قشرها اذا خرجت (الفاسق) طریق حقدن
خارج اولان آدمه دینور کرك اصلی وکرك عارضی اولسون بعضلر عندنده معنـای مزبوردن مأخوذدر ولفظ
مزبور عربیّ خالص ایکن رجال جاهلیه‌نك منثور ومنظوم کلاملرنده قطعا وارد اولمـامشدر سیوطی مزهرده
دیدیکی فسق لفظنی عرب مجرّد خروج معناسـنه استعمال ایدرلر ایدی بعده شارع طـاعت الهیه‌دن خروج فاحش
ایله خروج معناسـنه نقل ایدوب بووجه اوزره خارج اولان کمسه‌یه فاسق اطلاق ایلدی پس معنای مزبور
اصطلاح شرعی اولور * مؤلفك مرادی معنای مزبورده استعمال عرب واقع اولمدی دیمك اولور یوخسه خروج

مطلب

معناسنه بینلرنده متد اولدر نته فسق رطبه مثالی مرور ایلدی پس مزهرك تقریرینه كوره فسق رطبه مثالی
مجرّد تمثیل اولور لكن راغبك بیانه كوره مخصوصدر ﴿الانفساق﴾ انفعال وزننده بودخی خرما قبوغندن طشره
چیقمق معناسنه‌در یقال انفسقت الرطبة عن قشرها اذا خرجت ﴿الفسق﴾ صرد وزننده و ﴿الفسیق﴾ سكیت
وزننده دائما فسق وفجور اوزره اولان آدمه دینور یقال رجل فسق وفسیق ای دائم الفسق ﴿الفویسقة﴾
مصغر بنیه‌سیله فاره‌یه اطلاق اولنور بوه‌سندن اضرار ناس قصدیله خروج ایلدیكیچون قال الشارح ومنه الحدیث
﴿اقتلوا الفویسقة﴾ وفی النهایة انّه علیه السلام سمی الفارة فویسقة پس اسم مزبور تسمیهٔ نبوی اولور ﴿فساق﴾ قطام
وزننده و ﴿فسق﴾ زفر وزننده حرف ندا ایله استعمال اولنورلر اوّلكی مؤنثه و ثانی مذكره مخصوصدر ایكیسیده
معدوللردر یقال یافساق للمرأة ای یافاسقة ویقال للرجل یافسق ای یاایّها الفاسق ﴿التفسیق﴾ بر آدمی فسقه نسبت
ایلمك یعنی او ل‌فاسقدر دیمكدركه تعدیل مقابلیدر یقال فسقه الحاكم ضدّعدّله ﴿الفاسقیة﴾ بركونه صارق
صارمغه دینور ﴿الفشق﴾ مشق وزننده قیرمق معناسنه‌در یقال فشق الشیٔ فشقا من الباب الاول اذا كسره
وفشق یمك یمكدن برنوعدركه دوكه‌رك وصاچه‌رك پك پك یمكدن عبارتدر یقال فشق الرجل فشقا وهو
ضرب من الاكل فی شدّة وبر آدمه دنیالق پك چوق توجّه ایلمكله دائما دنیا ایله اوغراشوب اویناممغه مشغول
اولمق معناسنه‌در یقال فشقوا الدنیا فشقا من الباب الثانی اذا كثرت علیهم فلعبوا بها ﴿الفشق﴾ فتحتینله
نشاط وشطارت معناسنه‌در یقال فشق الرجل فشقا من الباب الرابع اذا نشط وبرنسنه‌یه نفس طاغیلوب
یعنی پاره پاره اولوب حرص ایلمك معناسنه‌دركه تحصیلنه شدّت حرصندن نشأت ایدر یقال فشق علیه اذا حرص
وانتشرت نفسه علیه وسكردوب قاچمق معناسنه‌در یقال فشق العبد اذا هرب وصغر وقیون قسمنك بوینوزلری
ارالغی آچق ومیدانلو اولمغه دینور وحیوانك اوكده اولان ممه‌لریله كیروده اولان ممه‌لری ارالقلری آچق اولمغه
دینور ﴿التفشق﴾ تفعل وزننده توشّح بالثوب معناسنه‌دركه ثوبی صاغ قولتغندن آلوب صول اموزینه القا ایلمكدن
عبارتدر احرام محرم كبی یقال تفشق الرجل اذا توشّح بثوبه ﴿فاشوق﴾ بخاری قضاسنده برقریه‌در ﴿المفاشقة﴾
مفاعله وزننده ناكهانی بركمسه اوزره چیقه كلمك معناسنه‌در یقال فاشقه اذا باغته ﴿الفقّ﴾ فانك فتحی وقافك تشدیدیله
آچمق معناسنه‌در تقول فققته فقا من الباب الاول اذا فتحته ﴿الفقاق﴾ سحاب وزننده و ﴿الفقاقة﴾ سحابه وزننده
و ﴿الفقفاق﴾ و ﴿الفقفاقة﴾ فارك فتحیله بیهوده كوی و پریشان سخن احمق و بیمغز آدمه دینور یقال رجل فقاق
وفقاقة وفقفاق وفقفاقة ای احمق هذرة وفقفاق یاوه و بیمعنی سوزه دینور یقال كلام فقفاق ای سقط
﴿الفقفقة﴾ زلزله وزننده پك فقیر و خاكسار اولمق معناسنه‌در یقال فقفق الرجل اذا افتقر مدقعا وكوپك
قسمی خوفندن اورمك معناسنه‌در یقال فقفق الكلب اذا نبح فرقا و تكلمده پك درینلنوب تصنع ایلمك معناسنه‌در
یقال فقفق فی كلامه اذا تقعر وفقفقة الماء صویك صاپر صاپر قطره‌لری دوكیلوب آقمسی صوتندن حكایه‌در
﴿الفقفوق﴾ زنبور وزننده عقل وذهن وشعور معناسنه‌در یقال مابه فقفوق ای عقل وذهن ﴿فقاقة﴾ سحابه
وزننده بر قوش آدیدر جمعی فقاق‌در هاسز ﴿الفقفقة﴾ فتحاتله اوغوز و سبكمغز عورته دینور یقال امرأة فقفقة
ای الحمقی ﴿الانفقاق﴾ انفعال‌وزننده برنسنه یاریلوب آیرلمق معناسنه‌در یقال انفقّ الشیٔ اذا انفرج ﴿الفلق﴾ خلق
وزننده یارمق معناسنه‌در یقال فلق الشیٔ فلقا من الباب الثانی اذاشقه‌و فلق یاریغه و چتلاغه دینور جمعی فلوق‌در
یقال فی رجله فلوق ای شقوق وكرج مقوله‌سنه اورلمش درینك توینی یولمق معناسنه‌در یقال فلق صوف الجلد
اذانزعه نته‌كه مرق دخی بومعنایه‌در ﴿التفلیق﴾ بودخی برنسنه‌یی یارمق معناسنه‌در یقال فلق الشیٔ بمعنی فلقه
﴿الانفلاق﴾ انفعال وزننده و ﴿التفلق﴾ تفعل وزننده یارلمق معناسنه‌در یقال فلقه فانفلق وتفلق ای شقه فانشق
وتفلق ناسی متعجب ایده‌جك مرتبه‌ده افراط ومبالغه ایله سكرتمك معناسنه‌در یقال تفلق الرجل اذا اجتهد فی العدو
حتی اعجب من شدّته ﴿الفالق﴾ فلقدن اسم فاعلدر یاریجی معناسنه وقوله تعالی ﴿فالق الحبّ والنوی﴾ ای خالقه
اوشاقه باخراج الورق منه بوراده خلق معناسی دخی فطر كبی مجازدر وفالق بنو كلاب یوردنده برموضعدر انده
بركوچك صوو اردر وفالق چكنی یارمش خرما اغاجنه وصف اولور یقال نخل فالق ای منشقّ عن الطلع وایكی
تپه یاخود ایكی یوكسك یر ارالغنده اولان الچق اوتوراقلو دوزیره اطلاق اولنور فالقه دخی دینور ومنه یقال كان
ذلك بفالق كذا یریدون المكان المنحدر المطمئنّ بین الربوتین ﴿الفلقة﴾ تمره وزننده دوه‌نك قولاغی التنده اشبو
رسمه باصلمش تمغایه دینوركه اورته‌سندن برعمود شقّ ایلمش حلقه‌دن عبارتدر ﴿المفلوق﴾ قولاغی التنه فلقه
دیدكاری تمغا باصلمش دوه‌یه دینور ﴿الفلتی﴾ فانك كسری وفتحیله آغزك شقنه یعنی بركوشه‌سنه دینور تقول كلمنی

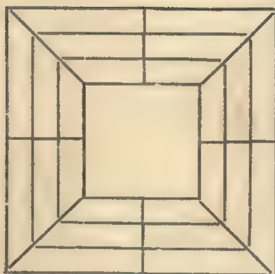
من فلق فيه اى من شقه يعنى بكا يارم آغز سويلدى و فلق آفت و داهيه يه اطلاق اولنور و يمامه ده برقريه آديدر
و تعجب اولنه جق امر عجيبه دينور يقال يأتى بالفلق اى بالامر العجب و يارى بولنمش اغاجك برنصفندن دوزلمش
يايه دينور و ايكى بولنان چبوغك هرشقنه فلق اطلاق اولنور ﴿الفلقة﴾ فانك كسريله بودخى داهيه معناسنه‌در
و برنسنه‌نك قرنتيسنه دينور يقال هذه فلقته اى كسرته و فلقة الجفنة آيرلمش چناغك نصفنه دينور يقال هذه
فلقة الجفنة اى نصفها ﴿الفليق﴾ امير وزننده بودخى آفت و داهيه يه دينور و امر عجيبه دينور و طائفده برقريه
آديدر و قولده برطمرك اسميدر على قول دوه‌نك بيوننك اوكنده مجراى حلقوم قتنده اولان دوزجه چقوريره دينور
﴿الفليقة﴾ سفينه وزننده و ﴿المفلقة﴾ محمده وزننده و ﴿الفلق﴾ سكرى وزننده بونلرده داهيه يه دينور ﴿الفلق﴾ فتحتينله
صبح و بامداد معناسنه‌در ياخود عمود صبحدن منشق اولان يعنى عمود شكلنده ممتد اولان آيدينلدن و ضيادن
عبارتدر ياخود فجر معناسنه‌در كه صباح يرى اغاروب آچيلمقدن عبارتدر و منه قوله تعالى ❊ قل اعوذ برب الفلق ❊
اى الصبح او ما انفلق من عموده او الفجر و بعضلر بونى مجموع مخلوق ايله تفسير ايلديلر و عندالبعض مراد جهنمدر
ياخود جهنمده برچاهك آديدر و فلق ايكى تپه بيننده واقع آلچق او توراقلى دوزيره دينور جمعى فلقان كلور فانك ضميله
على قول ايكى قوملق تپه بيننده واقع دوز و آچق ميدانه دينور و طومرغه دينوركه زندانده مجرم اياغنه اوررلر يقال
مات اللص فى الفلق اى فى مقطرة السجان مكتب خواجه‌لرينك فلقه‌لرى بوندندر كه فلق مفرديدر و چناق ديبنده
قلان سود بقيه‌سنه دينور و منه يقال تحقيرا يا ابن شارب الفلق و هو مابقى من اللبن فى اسفل القدح و اكشيوب كسلمش
سوده دينور و يمنده عثر ناحيه‌سنده برقريه آديدر ﴿المتفلق﴾ متفرّق وزننده بودخى اكشيوب كسلمش سوده دينور
﴿الافلاق﴾ همزه‌نك كسريله برامر عجيب پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال افلق الشاعر اذا اتى بالعجيب * شارحك بيانته
كوره شعرا قسمنده بو وصف غالب اولمشدر مضامين عجيبه و معانئ نادره و غريبه اختراع ايدن شاعر بليغه مفلق
اطلاق اولنور و افلاق آفت و داهيه احداث ايلمك معناسنه‌در هميشه اعلاق ماده‌سنه مرادفا استعمال ايدرلر
يقال اعلق و افلق فلان اذا جاء بعلق فلق كما سيذكر ﴿الافتلاق﴾ افتعال وزننده بودخى امر عجيب پيدا ايلمك معناسنه‌در
يقال افتلق الرجل اذا اتى بالعجيب و خلقى عجبه كتوره‌جك درجه سكرتمكده چباليوب مبالغه ايلمك معناسنه‌در
يقال افتلق فلان اذا اجتهد فى العدو حتى اعجب من شدّته ﴿علق فلق﴾ زفر وزنلرنده و خمسة عشر كبى مركب اوله‌رق
آفت و داهيه يه اطلاق اولنور يقال جاء بعلق فلق اى بالداهية ﴿الفليق﴾ قبيط وزننده يارمه شفتالو ديدكلرى
شفتالويه دينوركه چكردكندن يارليوب آيريلور تقول اكلت فليقا اى خوخا يتفلق عن نواه ﴿المفلق﴾ معظم
وزننده چكردكندن آيريلوب قوريدلمش يارمه شفتالويه دينوركه ريچال مقوله‌سى ياپارلر ﴿الفيلق﴾ صيقل
وزننده عسكره دينور جمعى فيالق‌در يقال جاء بفيلق عظيم اى بجيش عظيم و عظيم الهيكل آدمه دينور
يقال رجل فيلق اى عظيم * مؤلف پيله معربى اولان فيلق لفظندن سكوت ايلدى كه ايپك قوردينه و آصتى تعبير
ايتدكلرى ايپك قوزه‌سنه دينور كتب فقهيه‌ده بيع فاسد مبحثنده مسطوردر ﴿التفيلق﴾ تدحرج وزننده بركمسه
سموز و يومرى تومند اولمق معناسنه‌در يقال تفيلق الرجل اذا ضخم و سمن و تماشا ايدنلرى متعجب ايده‌جك رتبه
سكرتمكده جهد و مبالغه ايلمك معناسنه‌در يقال تفيلق الرجل اذا اجتهد فى العدو حتى اعجب من شدّته ﴿المفلاق﴾
محراب وزننده ذاتنده آلچق و فرومايه اوله‌رق مفلس و مندبور كمسه يه دينور يقال رجل مفلاق اى دنىّ رذل قليل
الشئ يعنى معدم ﴿فلق﴾ عنب وزننده نيسابور قضاسنده برقريه آديدر ﴿الفلاق﴾ غراب وزننده و ﴿الفلوق﴾
صبور وزننده پينرلنمش سوده دينوركه مراد سودكسكى اوله‌جقدر صورتقه پينيرى كبى يقال لبن فلاق و فلوق
اى متجبن ﴿الفلاق﴾ كتاب وزننده سودك اكشيوب كسلمسنه دينور و فلاق فانك كسرى و ضميله يارلمش يمورطه
پاره‌سنه دينور ﴿الافلاق﴾ همزه‌نك فتحيله فلقك جمعيدركه يارلمش يمورطه پاره‌سنه دينور يقال صار البيض فلاقا
و افلاقا اى متفلقا ﴿الفلاقة﴾ ثمامه وزننده برنسنه‌دن آيريلان پاره يه دينور يقال فلاقة آجرّ اى قطعة منه جمعى
فلاق‌در هاسز ﴿الفلقاء﴾ حمراء وزننده ممه‌سنك دليكى واسع قيونه وصف اولور يقال شاة فلقاء الضرّة اى واسعتها
﴿الفليقة﴾ سفينه وزننده آزجه صاچه دينور يقال فى رأسها فليقة اى قليلة من الشعر ﴿الفلقان﴾ عثمان وزننده آچق
و آشكاره يلان سوزه دينور يقال جاء بالفلقان اى الكذب الصراح ﴿الفنتق﴾ قنفذ وزننده يوللرده ياپلمش خانه
و كاربانسرايه دينور تقول نزلنا الفنتق اى خان السبيل ﴿الفندق﴾ قنفذ وزننده بندق كبى فندق تعبير اولنان يمشه دينور
و يوللرده اولان خانه و كاربانسرايه دينور فنتق كبى * شارح ديركه فنتق و فندق شول خانلردركه يوللر اوزره ياپارلر غرباء
و ابناء سبيل اجرتسز اكا قونرلر و مصيصه نام قصبه قربنده برموضع آديدر و برمحدّث لقبيدر ﴿فندق الحسين﴾

برموضعدر (الفنيدق) مصغر بنيه‌سيله حلب قضاسنده برموضع آديدر (الفنداق) فانك ضميله حساب دفترينه
دينور يقال احضر الفنداق اى صحيفة الحساب * شارح ديركه فنداق روزنامج ديدكلريدركه ارباب ديوان روزنامه
تعبير ايتدكلرى دفتر اوله‌جقدر (الفنيق) اميروزننده مدينه قربنده برموضعدر وشول پغوره دينوركه بغايت كريم
ونجيب اولمغله اصلا كنديسنه تحميل كبى حالتله رنج واذا اولنميوب واوزرينه ركوب اولنميه جمعى فنق‌در كتب
وزننده وجمع الجمعى افناق‌در (الفنيقة) سفينه وزننده غراره‌يه دينوركه ظرف معلومدر جمعى فنائق‌در (الفنق)
ضمتينله و (المفناق) محراب وزننده وجودى تر ونازك ونازنده محبوبه‌يه دينور يقال جارية فنق ومفناق اى
منعمة وفنق سموز وتاولو كنج ناقه‌يه دينور يقال ناقة فنق اى فتية سمينة (الافناق) همزه‌نك كسريله فقر
ومحنتده ايكن ناز ونعيمه نائل اولمق معناسنه‌در يقال افنق الرجل اذا تنعم بعد بؤس (التفنيق) تفعيل وزننده
ناز ونعمتله پرورده ايلمك معناسنه‌در يقال فنق فلانا اذا نعمه (التفنق) تفعل وزننده ناز ونعيمله پرورده
اولمق معناسنه‌در يقال تفنق الغلام اذا تنعم (المفانق) اسم فاعل بنيه‌سيله خوش ونازك وملايم ديرلكه دينور
يقال عيش مفانق اى ناعم (فوق) فانك فتحى وواوك سكونيله جهات ست اقسامندندر برنسنه‌نك اوستنه
دينوركه تحت مقابليدر اسم وظرف اولور وهرحالده مبنى‌در چجن بركلمه‌يه مضاف اولسه معرب اولور
مؤلفك بصائرده بيانه كوره فوق كلمه‌سى مكانده وزمانده وجسمده وعدده ورتبه ومنزلتده استعمال اولنور
وبرقاچ نوع اوزره مستعمل اولور ازجمله علو معناسنه نحو قوله تعالى ﴿قل هو القادر على ان يبعث عليكم
عذابا من فوقكم ومن تحت ارجلكم﴾ الايه وصعود وحدور اعتباريله استعمال اولنور نحو قوله تعالى
﴿فان كنّ نساء فوق اثنتين﴾ الايه وكبر وصغر جهتلرنده استعمال اولنور نحو قوله تعالى ﴿انّ الله لايستحيي ان يضرب
مثلا مابعوضة فما فوقها﴾ الايه اشار بما فوقها الى العنكبوت وكاهجه فضيلت دنيويّه واخرويّه اعتباريله اولور
وقهر وغلبه اعتباريله استعمال اولنور انتهى * وقوله تعالى ﴿مثلا مابعوضة فما فوقها﴾ اى فى الصغر وقيل فى الكبر
وفوق وفواق سحاب وزننده مصدر اولورلر شرف وفضيلتده سائره غالب وسربلند اولمق معناسنه يقال فاق فلان
اصحابه يفوق فوقا وفواقا اذا علاهم بالشرف واوقك كزينى قيرمق معناسنه‌در تقول فقت السهم فوقا اذا كسرت
فوقه واوقك كزى اكلمك يااوفانمق معناسنه‌در كماسيذكر (الفواق) غراب وزننده برآدمى انجقرق طوتمق
معناسنه‌در معده‌دن ريح متفوّق اولور يقال فاق الرجل فواقا من الباب الاول اذا شخصت الريح من صدره
وفواق وفؤوق قعود وزننده بدندن جان چيقمق اوزره اولمق على قول اولمك ياخود جان ويرمك معناسنه‌در يقال
فاق بنفسه فواقا وفؤوقا اذا كانت على الخروج اومات اوجادلها وناقه‌نك ممه‌سنده فيقه بريكمك معناسنه‌در يقال
فاقت الناقة اذا اجتمعت الفيقة فى ضرعها وفواق انجقرق علتنه دينور حالت نزعده بعض محتضره عارض
اولور وصدردن يعنى معده‌دن بى اختيار يوقرى چيقان ريحه دينوركه بودخى انجقرق اوله‌جقدر اوّلكى علتدر
ثانى عارضه‌در معده متأذّى اولديغى نسنه‌دن قاچنوب منقبض اولمسيله موذيى دفع ايچون منبسط اولمسندن
مركب برحالتدر بعض اختلاف مهموز اولان فؤاق ماده‌سنده بيان اولندى يقال اخذه الفواق وهو الذى يأخذ
المحتضر عند النزع والريح التى تشخص من الصدر * مترجم ديركه فواق استيلا ايلدكده ايكى پرمغيله بورنى طوتوب
صولغنى قبض ايليه شويله‌كه آخر رمق كرته‌سنه واره باذنه تعالى مندفع اولور انتهى * وفواق ايكى صاغمك ارالغى
اولان وقته دينور مثلا ناقه‌يى برمقدار صاغدقدنصكره ترك ايدرلر ياوريسى برمقدارجه امدوب اندنصكره ينه
صاغارلر ايشته بوايكى صاغمك مابيننه فواق ديرلر بونده سحاب وزننده دخى جائزدر وعندالبعض فواق ممه‌يى
صاغان كسه‌نك صاغاركن النى آچوب يومديغنك مابينى اولان وقتدن عبارتدر جمعى افوقه كلور اشربه وزننده
وآفقه كلور قلبله وبوآادر قبيلندندركه مقلوبدر يقال ماقام عنده الّا فواق ناقة اى مابين الحلبتين من الوقت
اومابين فتح يد الحالب وقبضها على الضرع واندامى سلكى ومضطرب اولان اوزون آدمه دينور كماسيذكر
(الفائق) هرنسنه‌نك كزيده واعلاسنه اطلاق اولنور يقال شئ فائق اى خيار وبيون ايله باشك بتشديكى يره
دينور يقال ضرب فائقة وهو موصل العنق والرأس (الفوقة) فتحاتله ادباء خطبايه اطلاق اولنوركه ادب وبلاغتده
سائردن سربلندلر در مفردى فائق‌در يقال هم فوقة اى ادباء خطباء (الفاق) طعامله طولو كاسه‌يه دينور * شارحك
بيانه كوره اصلى فوق ايدى فتحتينله وطبخ اولنمش زيتون ياغنه دينورو صحرايه دينور وبرارضك اسميدر وبنيه
واندامى سلكى ومضطرب اوزون آدمه دينور وبرصو قوشى آديدركه بيونى اوزون اولور وفاق مصدر اولور
فوق كبى بونكده اصلى فوق‌در فتحتينله كماسيذكر واوقك كزى اكيلمك على قول اوفانمق معناسنه‌در يقال فاق السهم

يفاق فاقا و فوقا اذا مال وانكسر و بو باب رابعدندر كما سيذكر ﴿الفوق﴾ فانك ضميله بو دخى اندامى مضطرب
سلكى اوزون آدمه دينور و فوق الذكر آلت تناسلك باشنه اطلاق اولنور اوق كزينه تشبيهله و فوق طريق اوّله
دينوركه مسلوك اولان طريقلردن طريق اوّل اوله جقدر يقال اخذ فوق الطريق وهو الطريق الاوّل و برسمته
بردن اوق سر پمكه اطلاق اولنور كوياكه بركزدن آتلمش اولور تقول رمينا فوقا اى رشقاوينه اوق كزى معناسندن
مأخوذ اوله رق برآدم بردوزه يه كيدوب بردخى كيرودونوب كلسه ماارتدّ على فوقه ديرلر مضى ولم يرجع معناسنه
و فوق برقوش آديدر و فنون كلامدن برفنه اطلاق اولنور و منه تقول للرجل اذا اخذ فى فنّ من الكلام خذ فى فوق
احسن منه اى فى فنّ وعورتك فرجنه اطلاق اولنور ولسانك اوجنه على قول اغزلك يار يغنه و شكافنه دينور واوق
كزينه دينوركه اوقده كريش بندره جك كرتكدر بعضلر عندنده فوقان تثنيه بنيه سيله زنمتان يعنى اول كرتكك ايكى
طرفنده اولان ديرسكلره دينوركه هر برينه فوق ديرلر جمعى فوق كلور صرد وزننده و افواق كلور و فقى كلوركه
فوق لفظندن مقلوبدر فانك ضمى و الفك قصريله ﴿ذو الفوق﴾ مفروق ابو عبد المسيح نام كمسه نك قلجنك لقبيدر
و فوق سلفده روم شاهلرندن برينك اسميدركه دنانير فوقيه اكا منسوبدر ياخود صواب اولان قافين ايله اولمقدر
﴿الفوقة﴾ فانك ضميله بو دخى اندامى مضطرب اوزون آدمه دينور و اوق كزينه دينور ﴿الفيق﴾ فانك كسريله
بو دخى خلقتى مضطرب سلكى اوزون كمسه يه دينور ﴿الفياق﴾ غراب وزننده فيق معناسنه در ﴿الفاقة﴾ فقر و احتياج
معناسنه دركه آدمه استيلاء و قهر ايدر بو دخى فوق ماده سندندر يقال اخذته الفاقة اى الفقر و الحاجة ﴿الفوقاء﴾
حمراء وزننده شول بكره يه دينوركه دمورينك هر ديشنده ايكى فوق اوله يعنى اوق كزى كبى ايكى كرتك اوله يقال
محالة فوقاء اذا كان لكل سنّ منها فوقان و سيورى اوجلو ذكر باشنه اطلاق اولنور يقال كمرة فوقاء اى المحدّدة
الطرف ﴿الافوق﴾ احمق وزننده كزى قيرلمش اوقه دينور يقال سهم افوق اى مكسور الفوق ﴿الفوق﴾ فتحتينله
اوقك كزى اكيلمك ياخود قيرلمق معناسنه در بعضلر ديديكه بونك فعلى باب رابعدندر يعنى فى الاصل فاق السهم
يفاق فاقا و فوقا صيغه سندندر خاف يخاف كبى بعده رفع التباس ايچون واوى تحريك اولنوب حذر مخرجنه اخراج
اولندى زيرا بو فعل باب رابعدندر فيقال فاق السهم يفاق فاقا و فوقا بالتحريك اذا مال و انكسر كما ذكر ﴿الفيقة﴾ فانك
كسريله ايكى صاغم اراسنده ممه ده مجتمع اولان سودك اسميدر جمعى فيق كلور هاسز و فيق كلور عنب وزننده
و فيقات كلور فانك كسر و مدّيله و افواق كلور و جمع الجمعى افاويق كلور و فيقة الضحى قبا قوشلغه اطلاق اولنور
تقول اتيته فيقة الضحى اى ارتفاعها و افاويق سحابده جمع اولان شول يغمورلره دينوركه ساعة بعد ساعة ياغار اوله
يقال سحت السماء افاويقها وهى ما اجتمع فى السحاب من ماء فهو يمطر ساعة بعد ساعة و افاويق الليل كيجه نك
اكثر وقتنه اطلاق اولنور تقول خرجنا بعد افاويق من الليل اى اكثره ﴿افيق﴾ امير وزننده يمنده برقريه آديدر
و دمشق ايله طبريه بيننده بربلده آديدر آنده برعقبه واردركه اخبار ملاحمده ذكر ايدرلر عامّة همزه سز فيق ديرلر
حضرت عيسانك عقبۀ مزبوره يه ده نزوللرى مرويدر ﴿الافاقة﴾ همزه نك كسريله اوق كزينى كريشه بندرمك
معناسنه در تقول افقت السهم افاقة اذا وضعت فوقه فى الوتر و تقول اوفقته ايفاقا بالقلب و اما افوقته فنادر
و افاقه ناقه نك ممه سنده ذكر اولنان فيقه بريكمك معناسنه در يقال افاقت الناقة اذا اجتمعت الفيقة فى ضرعها
و خسته يه صحت ياخود خسته صحته دونمك يعنى صاغلمق معناسنه در اجتماع فيقه دن مأخوذدر يقال افاق
المريض من مرضه اذا رجعت الصحة اليه اورجع الى الصحة و قحط و قلتدنصكره زمان اجوزلق بوللق اولمق
معناسنه در يقال افاق الزمان اذا اخصب بعد جدب و راحت و آسايش معناسنه مستعملدر يقال ماله افاقة اى
راحة و ايكى صاغم بيننده ديكلنوب آرام ايلك معناسنه در يقال افاق الحالب اذا اراح بين الحلبتين ﴿المفيق﴾
مجيب وزننده و ﴿المفيقة﴾ هايله ممه سنده فيقه مجتمع اولمش ناقه يه دينور جمعى مفاويق در و مفيق مفلق
معناسنه دركه مضامين عجيبه ابداع ايدن شاعره دينور يقال شاعر مفيق اى مفلق ﴿الاستفاقة﴾ بو دخى خسته
صحت بولمق معناسنه در يقال استفاق المريض من مرضه بمعنى افاق و ناقه يى برمقدار فاصله و يره رك ارالق
ارالق صاغمق معناسنه در يقال استفاق الناقة اذا حلبها فواقا فواقا و منه تقول استفق الناقة اى لا تحلبها
قبل الوقت يعنى ناقه يى ممه سنده سود مجتمع اولمزدن اقدم عجله ايدوب صاغمه و شرابدن فراغت ايدوب
هوشيار اولمق معناسنه مستعملدر يقال مايستفيق من الشراب اى ما يكف * مؤلفك مرادى شربى ترك ايلكله
هميشه آيق اولمقدر صحاحده استفاق من سكره عنوانده اولمغله سرخوشلقدن آيلمق ديمك اولور و فى الاساس
هو مدمن لا يستفيق من الشراب و او يقودن كوز آچليوب هميشه اويور اولمق معناسنه مستعملدر و منه يقال

رجل مستفيق اى كثير النوم استفاقهٔ ناقه معناسندندر (التفويق) اوقه كز يايمق معناسـنه‌در يقال فوّق السهم
اذا جعل له فوقا ودوه كوشكنه ارالق ارالق سود ايچورمك معناسنه‌در يقال فوّق الراعى الفصيل اذا سقاه اللبن
فواقا فواقا (المفوّق) معظم وزننده آزجه آزجه اكل وشرب اولنان مأكول ومشروبه دينور (التفوّق) تفعل
وزننده بركسـه اوزره يوكسكلنمك معناسنه‌در كرك حسّى وكرك معنوى اولسون يقال تفوّق على قومه اذا ترفّع
ودوه كوشكى سودى ارالق ارالق ايچمك معناسـنه‌در يقال تفوّق الفصيل اذا شرب اللبن فواقا فواقا وناقه‌يى
ارالق ارالق صاغمق معناسـنه‌در يقال تفوّق النـاقة اذا حلبها فواقا فواقا (الانفياق) انفعال وزننده دوه
زياده‌سيله آريقليوب هلاك اولمق معناسنه‌در يقال انفاق الجمل اذا هزل وهلك واوقك كزى قيرلمق معناسنه‌در
يقال انفـاق السهم اذا تكسر فوقه (الافتياق) افتعال وزننده فقير اولمق ياخود انجقرق استيلاسـيله اولمك
معناسـنه‌در يقال افتاق الرجل اذا افتقر او مات بكثرة الفواق (الفهق) نهق وزننده وفتحتينله جائزدر كركى كبى
طولمق معناسـنه‌در يقال فهق الاناء فهقا من الباب الرابع اذا امتلاء وبرآدمك فهقه‌سـنه اورمق يا طوقنمق
معناسنه‌در يقال فهقه فهقا من الباب الثالث اذا اصاب فهقه (الفهقة) تمره وزننده بيونك آرقه كميكنه بتشـديكى
يرك يانندهاولان كميكه دينوركه اوكورغه كميكلرينك اوّلكسى اوله‌جقدر على قول بيونك ايچ يوزنده باشه بتشديكى
يرك يانندهطماق او زرندن كوچك دل او زره حواله اولان كميكه دينور (الفاهقة) عقبنده‌قان روان اولان طعنه‌يه دينور
على قول فهقه او زره باصيلان داغه‌وصف اولور كيه لفظنه وصف اولور تقول رأيت عليه فاهقة اى طعنة تفهق
بالدم اى تتصبب اوهى كية على الفهقة (الفيهق) صيقل وزننده واسـع نسـنه‌يه دينور يقال حوض فيهق
اى واسع وسودى پك چوق ناقه‌يه دينور يقـال ناقة فيهق اى صفىّ (المفهاق) محراب وزننده صويى فراوان
قيويه دينور يقـال بئر مفهاق اى كثيرة الماء (الافهاق) همزه‌نك كسريله طولدرمق معناسـنه‌در يقال افهق
الاناء اذا ملأه ودوه‌نك فهقه‌سى اوزره فاهقه ديدكلرى داغ باصمق معناسنه‌در يقال افهق البعير اذا كواه الفاهقه
وبر نسـنه فراوان اولمق معناسـنه‌در يقال افهق البرق وغيره اذا اتّسع (التفهق) تفعل وزننده و(الانفهاق)
انفعال وزننده بونلرده برنسنه فراوان اولمق معناسنه‌در يقال انفهق الشئ اذا اتّسع (التفيهق) تفيعل وزننده
كلامده تعمق ايده‌رك دكرمن جقجقه‌سى كبى پك چوق سويلمك معناسنه‌در يقال تفيهق فى كلامه اذا تنطع وتوسّع كانّه
ملأ به فمه يعنى طولدرمق معناسـنه اولان فهق لفظندن مأخوذدر (الفيق) فانك فتحيله طاوغك صوتندن
حكايه‌دركه مراد طوتلدقده چاغرمسندن حكايه اوله‌جقدر وفيق مصدر اولور جان ويرمك معناسـنه يقال
فاق الرجل يفيق فيقا اذا جاد بنفسـه لغة فى يفوق (الفيق) فانك كسريله دنيـايى محيط اولان طاغك اسميدر
شـارحك بيانته كوره قاف ايله قيق مصحفيدر وفيق پك اوزون آدمه دينور وبرموضع آديدر (الافاقه) همزه‌نك
كسريله شاعر مفلق اولمق معناسنه‌در يقال افاق الشاعر اذا افلق وبو ماده‌لر يائيه وواويه‌در نته‌كه ذكر اولندى
(افيق) امير وزننده آنفا ذكر اولنـان عقبه‌در ﴿فصل القاف﴾ (القربق) جندب وزننده كربهٔ فارسى
معرّبيدركه بقال دكانته دينور واما ابو لحفان العنبرىّ نام شاعرك اشبو * يا ابن رقيع هل لها من مغبق * ما شربت
بعد قليب القربق * بيتنده واقع قربقدن مراد بعينها بصره شهريدر پس قربق بصره‌نك دخى اسماسـندن
اولور (القرطق) جندب وزننده كرتهٔ فارسى معربيدركه كردكى وبوبلده‌ده خرقه تعبير ايتدكارى لباسـه دينور
(القرطقة) دحرجه وزننده كردكى كيدرمك معناسنه‌در (التقرطق) تدحرج وزننده كردكى كيمك معناسنه‌در
تقول قرطقته فتقرطق اى البست القرطق اياه فتلبس (القرق) كتف وجبل وزنلرنده ال اياسى كبى دوز وهمواره
مكانه‌واوه‌يه دينور يقال مكان وقاع قرق وقرق اى مستو وقرق فتحتينله دوز اوه‌لرده ياخود ايراق بيابانلرده سير ايلمك
معناسنه‌در يقال قرق الرجل قرقا من الباب الرابع اذا سار فى القرق او فى المهامه (القرق) فرق وزننده طاوق سسنه دينور
(القرق) قافك كسريله كتر صويه ونسبه دينور يقال هو من قرق اى اصل ردئ وعادت وآيين معناسنه‌در يقال له
قرق حسن اى دأب وعادة وصغار نامه دينور پس مفردى قرقه اولور يقال هو من قرق الناس اى من صغارهم
وسـدّر ديدكلرى لعبه دينوركه تركيده طقورجن او يونى ديدكلريدر مربّع الشـكل اوله‌رق يكرمى درت
جزكيلى خانه‌لر طرح ايدوب خرده طاشلر ايله اوينارلر صورتى بودر وسدّر سكر وزننده سـه‌در معرّبيدركه
اوچ قپولى ديمكدر وفى النهاية وفى حديث ابى هريرة *انه ربّما رأهم يلعبون بالقرق فلا ينهاهم* (القروق)
صبور وزننده صمـان ايله هجر بيننده بر وادى آديدر (قريق) زبير وزننده موضع مزبور يانده بر موضع
اسميدر (القققة) فتحاتله غربان اهليه‌يه دينوركه اولرده بسلنان قرغه‌لردر وچوجق حدثنه دينور ققه دخى دينور

﴿فصل القاف﴾

تشدید ایله و قافك کسریله ده زبانزده‌در وقه فنا و کثررأی و فکر و تدبیره اطلاق اولنور یقال وقع فی قه‌ای رأی
سوء و بعضلر دیدیکه چوجق حدثنه قه دینور بقه وزننده یاخود ققه که ثقه وزننده‌در چوجق قسمی بر فنا و مردار
شیئه یقلشدقده زجر ایچون چاغردقلری صوتدن حکایه‌درکه قه قه دیو چاغررلر یاخود چوجق بر نسنه ایله
قورقدلدقده یعنی مخاطره شیئه صالمق داعیه‌سنده اولدقده تخویف ایچون چاغردقلری صوتدن حکایه‌در
(القلق) فتحتینله مضطرب و بیقرار اولمق معناسنه‌در یقال قلق الرجل قلقا من الباب الرابع اذا انزعج ای اضطرب
(القلق) جمزی وزننده بر کونه قلاده اسمیدر (القلق) کتف وزننده مضطرب و بیقرار آدمه دینورکه اسم فاعلدر
یقال رجل قلق ای مضطرب ومنه یقال امرأة قلق الوشاح ای مضطرب وشاحها بونکله عربلر چلمسز بونجه
خاتوندن کنایه ایدرلر (المقلاق) مفتاح وزننده مضطرب و بی آرام آدمه دینورکه مبالغه‌یی متضمندر یقال رجل
وامرأة مقلاق ای مضطرب (الاقلاق) همزه‌نك کسریله دابه‌نك ارقه‌سنده ادواتی یك طورمیوب بری اوته
اوینار اولمق معناسنه‌در همزه صیرورت ایچوندر یقال اقلقت الناقة اذا قلق جهازها ای قتبها وآلتها (القوق)
قافك ضمیله و (القاق) حال وزننده که اصلی قوق ایدی فتحتینله و (القیق) قافك کسریله حدّی متجاوز اوزون
اولان کشی‌یه دینور یقال رجل قوق وقاق وقیق ای الفاحش الطول وقوق بر جنس بیونی اوزون صو قوشنه
دینور وعورتك فرجنه دینور وقیاصرهٔ رومدن بر قیصرك آدیدر دنانیر قوقیه اکا منسوبدر * مؤلف بونی فا ایله ده
ذکر ایلمشدر * شارح دیرکه اکا قوقا دخی دیرلر ایدی ظاهرا قوقا دیدکاری کسوت اورام اکا منسوبدر وقاق خفیف
وشلفه سبکمشرب احمق آدمه دینور یقال رجل قاق ای احمق طائش (القوقه) قافك ضمیله صلعه معناسنه‌درکه
طازلغه دینور یقال برأسه قوقة ای صلعة (المقوّق) معظم وزننده باشنك اوکی یك طازو قاولق آدمه دینور یقال
رجل مقوّق ای عظیم القوقة (القوق) قافك فتحیله و (القوقأة) دحرجه وزننده طاوق قاق قاق دیو قاقه‌لمق
معناسنه‌در یقال قاقت الدجاجة تقوق قوقا وقوقأت قوقأة اذا صوّتت (قهقاء) صحراء وزننده بر قریه آدیدر
(قهقوه) ترقوه وزننده مصرده بر ولایت آدیدر (القیق) قافك فتحیله طاوق قسمنك چاغرمسندن حکایه‌در
خروسی چفتلشمکه چاغردقده (القیق) قافك کسریله شلفه ویل قوان احمق آدمه دینور قاق کبی یقال رجل
قیق ای احمق طائش و دنیایی محیط اولان طاغك اسمیدر * مؤلف بونی فا ایله ده ذکر ایلدی (القیاق) کتاب و غراب
وزنلرنده اوزون آدمه دینور (القیقة) قافك کسریله یمورطه قبوغنك ایچنده اولان انجه زاره دینور (القیقیء) زبرج
وزننده یمورطه ایچنك آقنه دینور * مؤلف بونی همزه بابنده دخی ذکر ایلدی (القیقان) جیران وزننده ایکی موضعدر
(القیقاءة) قافك کسریله ارض غلیظه‌یه دینور جمعی قواقی و قیاقی کلور قاف ثانیه‌لرك کسریله وقوق کلور عنب
وزننده * شارح دیرکه اصلی قوقاء‌در جمع اوّل اصلی اوزره‌در ثانی لفظی اوزره‌در ثالث مفردی قیقه اولمق توهمنه
مبنی‌در ﴿فصل اللام﴾ (اللبق) کتف وزننده و (اللبیق) امیر وزننده ایشی یاقشغی اوزره ایشلر اولان اوز
وچیره دست استاده دینور یقال رجل لبق ولبیق ای حاذق بما عمل واکننه کیدیکی هر جامه یراشق و یاقشق اولان
آدمه دینورکه خلقی بر معنادر هرنه کیرسه یاقشوب اندامنه جسبان اولور یقال رجل لبق ولبیق ای یلیق به الثوب
معنای آتیدن وصفلردر (اللبقة) فرحه وزننده و (اللبیقه) ظریفه وزننده مؤنثلریدر علی قول ناز و شیوه واداسی
کوزل و لباس کیوب قوشمسی نازك یراشقلو محبوبه‌یه دینور یقال امرأة لبقة ولبیقة ای یلیق بها الثوب او الحسنة
الدلّ واللبسة (اللبق) فتحتینله و (اللباقة) کرامه وزننده هر ایشده اوز و چیره دست و حاذق اولمق معناسنه‌در
یقال لبق الرجل ولبق لبقا ولباقة من الباب الرابع والخامس اذا حذق و بعضلر عندنده لبق ظرافت معناسنه‌در
یقال لبق الرجل لبقا اذا ظرف ولبق ولباقة اندامه لباس یراشوب یاقشمق معناسنه‌در یقال لبق به الثوب ولبق به
اذا لاق (اللبق) سبق وزننده بر نسنه‌یی یومشتمق معناسنه‌در یقال لبق الشیء لبقا من الباب الاول اذا لینه
(التلبیق) لبق معناسنه‌در یقال لبقه اذا لینه (الملبق) معظم وزننده چرو یشله یومشدلمش تریده وصف اولور
یقال ثرید ملبق ای ملین بالدسم (اللثق) لامك وثای مثلثه‌نك فتحیله کون روزکارسز اولوب وچوق قیراغی
دوشمکله رطوبتلو اولمق معناسنه‌درکه وخامتی موجبدر تقول لثق یومنا لثقا من الباب الرابع اذا رکدت ریحه
وکثر نداه (الالثاق) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی یشاردوب اصلاتمق معناسنه‌در یقال الثقه اذا بلّه وندّاه
(الالتثاق) افتعال وزننده بر نسنه یشاردوب اصلاتمق معناسنه‌در یقال الثقه فالتثق ای بلّه فتبلل (اللثق) کتف
وزننده تویلری اصلاق قوشه وصف اولور یقال طائر لثق ای مبتل (التلثیق) بر نسنه‌یی افساد وتباه ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال لثقه اذا افسده (اللحق) لامك فتحی وحانك سکونیله و (اللحاق) سحاب وزننده بر آدمك

﴿فصل اللام﴾

آردندن یتشمك معناسنه‌در یقال لحق به و لحقه لحقا و لحاقا من الباب الرابع اذا ادرکه «الالحاق» همزه‌نك کسریله
لازم و متعدّی اولور آردندن یتشمك و یتشدرمك معنالرینه یقال الحقه اذا ادرکه و الحق غیره اذا جعله مدرکا
و فی القنوت ﴿انّ عذابك بالکفار ملحق﴾ ای لاحق پس بوراده لازمدر لکن بوراده احسن بلکه صواب اولان اسم
مفعول صیغه‌سیله اولمقدر «اللحوق» قعود وزننده آت قسمی اتندن دوشوب آریقلامق معناسنه‌در یقال لحق
الفرس لحوقا من الباب الرابع اذا ضمر آت قسمنك ضموری ایکی کونه اولور بری صاحبی عملیله و بری بنفسه اولور بوراده
لحوق ضمور معناسنه اولمق آتك دریسی هزالدن کیکنه یاخود قرنی صرتنه لاحق و لاصق اولمق تصوّرینه مبنی‌در
«لاحق» معاویة بن ابی سفیانك و غنیّ بن اعصرك و حازوق نام خارجینك و عیینة بن حارثك فرسلری اسمیدر
و لاحق الاصغر بنواسده مخصوص برفرسك اسمیدر «ابو لاحق» طوغان قوشنك کنیه‌سیدر «اللویحق» مصغر
بنیه‌سیله بر یرتجی قوش آدیدرکه ککلك شکار ایدر «الملحاق» مفتاح وزننده شول ناقه‌یه دینورکه بغایت رونده
اولمغله سائرده‌لره یتشوب و اکا اصلا سبق و تقدّمله فائق اولمیه‌لر «الملحق» مکرم وزننده برقوم و قبیله‌دن
اولمیوب صکره‌دن انلره التصاق ایدن آدمه اطلاق اولیور یقال هو ملحق ای دعیّ ملصق «اللحاق» کتاب وزننده
یای غلافنه دینور «الالحاق» همزه‌نك فتحیله دره‌نك شول یرلرینه دینورکه آنلردن صو چکیلوب یرینه اکین زرع
اولنور اوله مفردی لحق‌در فتحتینله «الاستلحاق» الحاق دیدکاری مواضع مذکوره‌یه اکین اکمك معناسنه‌در یقال
استلحق الرجل اذا زرع الالحاق و فلان بنم اوغلمدر دیو ادّعا ایلمك معناسنه‌در یقال استلحق فلانا اذا ادّعاه «اللحق»
فتحتینله الحاق لفظنك مفردیدرکه ذکر اولندی و اوّلکی شیئه یتشن نسنه‌یه دینور و اوّلکی میوه‌نك عقبندن بردخی
ایریشن میوه‌یه دینور یقال اثمر الشجر اللحق و هو الثمر الذی یلحق بعد الاوّل «التلاحق» تفاعل وزننده بری برینه یتشمك
معناسنه‌در یقال تلاحقت المطایا اذا لحق بعضهم بعضا «اللخفوق» خای معجمه ایله عصفور وزننده جانور اینی کبی یرده
اولان یاریغه دینور «اللاذقیة» ذال معجمهٔ مفتوحه ایله حلب اعمالندن بر بلده آدیدر حالا مهمله ایله لادقیه دیدکلریدر
«لرقه» لامك ضمیله مغربده بر حصن آدیدر «اللزوق» زای معجمه ایله لصوق وزننده و مرادفیدرکه یاپشمق معناسنه‌در یقال
لزق به لزوقا من الباب الرابع اذا لصق «الالتزاق» افتعال وزننده بودخی یاپشمق معناسنه‌در یقال التزق به بمعنی لزق به
«اللزاق» کتاب وزننده کندیسیله نسنه یاپشدریلان شیئه دینور چریش و طوتقال کبی یقال الزقه باللزاق
ای مایلزق به و جماع معناسنه مستعملدر «لزاق الذهب» کتاب العرب وزننده اشق آسمیدرکه چادر اوشغی
دیدکاری نباتدر و برنوع دوای داروآدیدرکه پراصه لوننده اولور ارمن بلادندن جلب ایدرلر و بشقه بر دارو آدیدرکه
بول صبیاندن اتخاذ اولنور یعنی بلوغه قریب غلمانك بولنی باقر ظرف ایچره بورهٔ ارمنی ایله کونش قرشوسنده
غلظت پیدا ایدنجه نیچه مدّت سحق ایدرلر جراحات خبیثه‌یه پك نافعدر * مؤلّف بونلری تفریقله بشقه‌جه نسنه عدّ
ایلمشدر لکن مفرداتك بیاننه کوره لزاق الذهب بورهٔ ارمنی نوعندن اولان تنکارك برنوعی اوله‌جقدرکه لحام الذهب
دخی دیرلر معدنی و مصنوعی اولور ادخالی التونك سریعا ذوبنه باعث اولور انتهی «لزاق الجر» یاخود لزاق الرخام
بر دارو درکه حجر مخصوصدن اتّخاذ اولور بو دارو صمغ البلاط دیدکاریدرکه مرمر یاخود آخر حجر اونه طوتقال
اضافه‌سیله شیٔ واحد اولنجه دقّ ایتدکاری نسنه‌در ترکیده طاش یالیمی دیرلر «اللزوق» صبور وزننده و «اللازوق»
قاموس وزننده شول لاصقه‌یه دینورکه یاره اوزره یاپشدریلور صغالمینجه آندن قوپمز یقال داوی الجراحة باللزوق
و اللازوق و هو دواء للجرح یلزمه حتی یبرأ «اللزق» لامك کسریله و «اللزیق» امیر وزننده برنسنه‌یه بتشك و یاپشق
اولان شیئه دینور و منه یقال هو لزقی و بلزقی و لزیقی ای بجنبی «اللزّیق» لامك ضمی و زای مشدّده‌نك فتحیله خلیطی
وزننده کلامده اولان رطوبته یعنی لطافت و ملایمته اطلاق اولنورکه سامعك درونه چریش کبی صوانوب
یاپشور یقال فی کلامه لزیقی ای رطوبة «اللزق» فتحتینله لوی معناسنه‌درکه آق جکرك صوسزلقدن یانه یاپشمسندن
عبارتدر یقال لزقت الرئة بالجنب لزقا من الباب الرابع اذا لصقت به عطشا «اللزیقاء» قطیعاء وزننده یغمور
عقبنده طاشلرك دیبلرندن یشروب چیقان خرده اوتلره دینور «الملزّق» معظم وزننده محکم و متین اولمیان شیئه
اطلاق اولنور یقال شیٔ ملزّق ای غیر محکم «اللسوق» لصوق وزننده یاپشمق معناسنه‌در یقال لسق به لسوقا
من الباب الرابع اذا لزق به «الالتساق» افتعال وزننده لسوق معناسنه‌در یقال التسق به بمعنی لسق «الالساق» همزه‌نك
کسریله یاپشدرمق معناسنه‌در تقول السقته اذا الزقته «اللسق» لامك کسریله و «اللسیق» امیر وزننده برنسنه‌یه
یاپشق اولان شیئه دینور و منه یقال هو لسقی و بلسقی و لسیقی ای بجنبی «اللسق» فتحتینله صوسزلقدن آق جکر
بوکوره یاپشمق معناسنه‌در لزق کبی یقال لسقت الرئة بالجنب لسقا من الباب الرابع اذا لصقت عطشا و یقال لسق

البعير اذا التصقت رئته بجنبه عطشا بوذكر اولنان ماده‌لرك مجموعنده زای و صاد ايله‌ده لغتدر ﴿الملسق﴾ معظم
و زنده برقومه صكره‌دن ملحق اولان كمسه‌يه دينور يقال هو ملسق بهم ای دعیّ ﴿الملصقة﴾ مكرمه وزنده
اته طلوطقناز خاتونه دينور ﴿الالصاق﴾ همزه‌نك كسريله ياپشدرمق معناسنه‌در يقال الصقه بمعنى ازقه
و دوه‌نك آرد سكيرينی ياخود بجاغنی سكيرلك معناسنه مستعملدر يقال الصق بعرقوب بعيره او بساقه اذا عقره
﴿اللعقة﴾ لامك فتحی و ضميله يلامق معناسنه‌در يقال لعقه لعقة من الباب الرابع اذا لحسه و لعق الاصبع او لمكدن
كنايه‌در ارزاقی توكنمك ملابسه‌سنه مبنی‌در يقال لعق فلان اصبعه اذا مات و لعقه لامك فتحيله بناء مرّه اولور بر كرّه
يلامق معناسنه واسم اولور بر يلامتق نسنه‌يه دينور و منه يقال فی الارض لعقة من ربيع ای قليل من الرطب يعنی
ارض مذكوره‌دن حيوانلره بر يلامتق چايرواردر ﴿اللعقة﴾ غرفه وزنده بر قاشق طلوسی نسنه‌يه دينور يقال العقه
لعقة و هی اسم ما تأخذه فی الملعقة ﴿الملعقة﴾ مكنسه وزنده قاشيغه دينور كه يلايه‌جق آلتدر ﴿اللعوق﴾ صبور
وزنده قاشقله يلادقلری نسنه‌يه دينور معجون و كلبشكر كبی ﴿اللعوق﴾ جرول وزنده عقلی آزجه اولان سبكسر
آدمه دينور كه بر يلامتق عقلی اولور يقال رجل لعوق ای القليل العقل ﴿اللعاق﴾ غراب وزنده يلانمش طعامدن
آغزده قلان بقيه‌يه دينور تقول ما فی فیّ لعاق و هو ما بقی فيه من طعام لعقه ﴿اللعوقه﴾ دحرجه وزنده برايشی
چابك طوتمق معناسنه‌در يقال لعوق فی عمله اذا اسرع ﴿اللعق﴾ كتف وزنده حريص كمسه‌يه دينور يقال رجل
وعق لعق ای حريص ﴿لعقة الدم﴾ فتحاتله قان يلايان كمسه‌لر ديمكدر كه مراد بنو عبد الدار و بنو مخزوم و بنو عدیّ
و بنو سهم و بنو جمح قبيله‌لريدر قبائل مزبوره عادت جاهليه اوزره بر بريله اعتضاد و اتّحاد ايلمك اوزره تعاهد
و تحالف ايلدكلرنده بر دوه ذبح ايدوب دمنی يلايوب علی قول اللرينی اول دمه باترمغله كويا كه عقد يمين و توثيق عهد
ايلديلر ﴿الالتعاق﴾ افتعال وزنده بر آدمك لونی متغير اولمق معناسنه‌در كويا كه لونی لعق اولنمشدر يقال التعق
لونه علی بناء المفعول اذا تغير ﴿اللفق﴾ لامك فتحی و فانك سكونيله ثوبك بر پاره‌سنی بر پاره‌يه بناشدروب ديكمك
معناسنه‌در يقال لفق الثوب لفقا من الباب الثانی اذا ضمّ شقة الی اخری فخاطهما و طلب ايلديكی نسنه‌يه
يتشميوب خائب اولمق معناسنه‌در يقال لفق الامر اذا طلبه فلم يدركه و طوغان قوشی صاليورلديكی شكاری صيد
ايتميوب بوش دونمك معناسنه‌در يقال لفق الصقر اذا ارسل فلم يصطد ﴿اللفق﴾ لامك كسريله ايكی ايندن ديكلمش
چارك بر اينه دينور يقال ملاءة ذات لفقين ای عرضين ﴿التلفاق﴾ تانك كسريله ياخود لفاق كه كتاب وزنده‌در بری برينه
بناشدريلوب ديكيله‌جك ايكی ثوبه دينور * مؤلف ثوبان عنوانده رسم ايلمكله اويلجه ترجمه اولندی لكن مقتضا اول
ثوبلرك هر برينه اطلاق اولنمقدر حتی اساسده ماهذا بطباق لذا و لفاق عبارتيله مرسومدر ﴿التلفق﴾ تفعل
وزنده التحاق معناسنه‌در يقال تلفق به اذا لحقه ﴿التلافق﴾ تفاعل وزنده بر قومك امور متفرّقه‌سی رابطه و التيام
بولمق معناسنه‌در يقال تلافق القوم اذا تلاءمت امورهم ﴿اللفق﴾ فتحتينله بر ايشه باشليوب ايشليوب كتمك معناسنه‌در
يقال لفق يعمل كذا لفقا من الباب الرابع اذا طفق و بر نسنه‌يه نائل اولوب اخذ ايلمك معناسنه‌در يقال لفق الشی
اذا اصابه و اخذه ﴿الملفقة﴾ معظمه وزنده دوزمه قوشمه يالدزلمه اولان كلماته اطلاق اولنور يقال احاديث ملفقة
ای مزخرفة ﴿اللقّ﴾ شقّ وزنده يرده اولان ياريغه و چتلاغه دينور يقال بالارض لقّ ای صدع و لقّ مصدر
اولور ال ايله ياخود ال اياسيله بر آدمك كوزينه اورمق معناسنه يقال لق عينه لقا من الباب الاول اذا ضربها بيده
او براحته ﴿اللقلق﴾ فدفد وزنده لسانه اطلاق اولنور يقال حرّك لقلقه ای لسانه و لكلك قوشنه دينور
ياخود بونده افصح اولان لقلاق اولمقدر جمعی لقالق كلور * شارحك بيانه كوره لقلق لقلاق مختصريدر
و لكلك معرّبيدر كه فارسيدر ﴿اللقلقة﴾ زلزله وزنده لكلك اوتمك معناسنه‌در يقال يلقلق اللقلق ای يصوت
و مطلقا اضطرابله اولان صوته ياخود شدّتلو صوته دينور يقال لهنّ لقلقة ای صوت فی اضطراب او شدّة
الصوت و يلان قسمی متصل دلنی چيقاروب چكه‌لرينی اويناتمق معناسنه‌در يقال الحية تلقلق ای تحرك لحييها
دائما و تخرج لسانها و بر نسنه‌يی صرصوب ارغلامق معناسنه‌در يقال لقلق الشیء اذا حرّكه ﴿التلقلق﴾ تزلزل
وزنده بری اوته ارغلانمق معناسنه‌در يقال تلقلق الشیء اذا تقلقل ﴿الملقلق﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله متصل
شمشك كبی حركت ايدوب اوينار اولان ياوز كوزه دينور يقال طرف ملقلق ای حديد لا يقرّ مكانه
﴿اللققة﴾ فتحاتله آغزلری طاره‌جق چقورلره دينور و اللريله ناسك كوزلرينه ضرب ايدن كمسه‌لره دينور كه جمع
اسم فاعلدر مفردی لاقّ در تشديد قافله ﴿اللمق﴾ لامك فتحيله يازی يازمق معناسنه‌در يقال لمقه لمقا من الباب
الاول اذا كتبه و يازيی سيلوب محو ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال لمق بعد ما لمق ای محا بعد ما كتب

وال آيه سيله خاصة كوزه اورمق معناسنه در يقال لمق عينه اذا ضربها بكفه وباقمق معناسنه در يقال لمق اليه اذا نظر ﴿ اللمق ﴾ فتحتينله يولك اورته سنه دينور يقال اخذ فى لمق الطريق اى لقمه ﴿ اللمق ﴾ ضمتينله لامقك جمعيدركه بركسه ايله اورشمغه ياخود اورمغه باشلدقده ابتدا آنك كوزينك ايچنه اورمغه ابتدار ايدن آدمه دينور تقول رأيته لامقا وهو المبتدئ بصفق الحدقة فى ضرابه وهم لمق ﴿ اللماق ﴾ سحاب وزننده مأكولات ومشروباتدن جزؤى نسنه يه دينوركه برداديملق و بريلامتق تعبير اولنور يقال ماذاق لماقا اى شيئا ﴿ التلمق ﴾ تفعل وزننده داتمق معناسنه در يقال ماتلمق بشئ اى ماتلمج ﴿ اللوق ﴾ سوق وزننده يومشتمق معناسنه در تقول لقته الوقه لوقا اذا لينته و كوزه اورمق معناسنه در تقول لقت عينه اذا ضربتها و دواتك مركبنى اصلاح ايلمك معناسنه در تقول لقت الدواة اذا اصلحت مدادها و ثابت و برقرار اولمق معناسنه در يقال هو لايلوق عندك اى لايقرّ ﴿ اللوقة ﴾ لامك فتحيله ساعت معناسنه در يقال ذهب فلان لوقة اى ساعة ﴿ اللوقة ﴾ لامك ضميله قايمغه ياخود كره ياغنه دينور على قول قايمقله ياخود كره ياغيله تازه خرمادن ياخود صافى ياغله تازه خرمادن مرتّب طعامه دينور و اكا الوقه دخى ديرلر ملوله وزننده تقول اطعمنا لوقة والوقة اى زبدة اوهى بالرطب والسمن * مؤلف الوقه يى الق بابنده دخى ثبت ايلشيدى كه الق ماده سندن ايدى ظاهرا بوراده مراد همان تمثيلدر ﴿ التلويق ﴾ كره ياغيله طعامى اصلاح ايلمك معناسنه در يقال لوّق الطعام اذا اصلحه بالزبدة ﴿ اللواق ﴾ سحاب وزننده برداديملق نسنه يه دينور يقال ماذاق لواقا اى شيئا ﴿ اللوق ﴾ فتحتينله حمق و بلاهت معناسنه در ﴿ الالوق ﴾ احمق وزننده ومرادفيدر يقال رجل الوق اى بين اللوق احمق ﴿ اللهق ﴾ كتف وفرح وزنلرنده شول آق دوه يه دينوركه رنكنده نوعا اشقرلك اوله كه چيل اولور مؤنثى لهقه در جمعى لهقات در و لهاق در لامك كسريله و لهق بياض اوكوزه دينور و مطلقا آق نسنه يه دينور و پك آق نسنه يه وصف اولور كاسيذكر مؤنثى لهقه در على قول لهق پارلديلى اولميان آق نسنه يه دينور ثور و ثوب و شيبده وصف اولور يقال شئ لهق و لهق اى ابيض او اللهق بفتحتين الابيض ليس بذى بريق و لهق فتحتينله مصدر اولور پك آق اولمق معناسنه يقال لهق الشئ لهقا من الباب الرابع اذا ابيضّ شديدا ﴿ اللهاق ﴾ سحاب وزننده بودخى آق اوكوزه و مطلقا آق نسنه يه دينور ﴿ اللهاق ﴾ كتاب وزننده بودخى شديد البياض نسنه يه دينور مؤنثى دخى لهاق در ﴿ اللهق ﴾ سحق وزننده بوخى برنسنه پك آق اولمق معناسنه در يقال لهق الشئ لهقا من الباب الثالث اذا ابيضّ شديدا ﴿ التلهق ﴾ تفعل وزننده لهق معناسنه در ﴿ اللهوق ﴾ جرول وزننده لافزن كسه يه دينوركه عهده سندن كليه جكى نسنه لر وعد ايدر يقال رجل لهوق اى مطرمذ فيّاش ﴿ اللهوقة ﴾ دحرجه وزننده بر كسه عهده سنده اولمديغى نسنه ايله حسن وزينت صاتمق معناسنه در يقال يلهوق فلان اذا كان يتحسن بماليس فيه و برايشى ياخود برسوزى وجه لايق اوزره اهتمامله عمل و ادا ايليوب همان كليشى كوزل ايلمك معناسنه در يقال لهوق فى العمل و الكلام اذا لم يبالغ فيه ﴿ التلهوق ﴾ تدحرج وزننده لهوقه معناسنه در يقال تلهوق فى العمل و الكلام بمعنى لهوق ﴿ الملهق ﴾ معظم وزننده لونى آق اولان شيئه دينور يقال شئ ملهق اللون اى ابيضه ﴿ الليقة ﴾ و ﴿ الليق ﴾ لاملرك فتحيله دواته ليقه قومق على قول مركبنى اصلاح ايلمك معناسنه در يقال لاق الدواة يليقها ليقة و ليقا اذا جعل لها ليقة او اصلح مدادها و دواتده مركب ليقه يه آلشمق معناسنه در يقال لاقت الدواة اذا الصق المداد بصوفها و صغنمق معناسنه در يقال لاق به اذا لاذ و برآدمك اندامنه لباس اوبوب ياقشمق معناسنه در يقال لاق به الثوب اذا لبق و برنسنه برشيئه مناسب وجسبان اولمق معناسنه در يقال هذا الامر لايليق بك اى لايعلق يعنى بو ايش سكا ياپشمزكه ياقشمز ديمكدر * شارحك بيانه كوره بو ايكى معناى اخيرده مصدرى لياقه دخى كلور كتابه وزننده ﴿ الالاقة ﴾ همزه نك كسريله بودخى دواته ليقه قومق يا مركبنى اصلاح ايلمك معناسنه در يقال الاق الدواة بمعنى لاقها و ياپشدرمق معناسنه در يقال الاقه بنفسه اذا الزقة ومنه يقال مايليق درهما من جوده اى مايمسكه يعنى كمال جود و سخاسندن النده اقچه طوتمز ذكر اولنان الصاق معناسندندركه كفنه درهمى الصاق ايتمز معناسنك لازميدر ﴿ الليقة ﴾ لامك كسريله دواته وضع اولنان ابريشم مقوله سيدركه لسانمزده دخى ليقه تعبير اولنور دواته ومداده ملاصق اولديغيچون اطلاق اولندى و ليقه شول لزوجتلو چامور پارچه سنه دينوركه ال ايله ديواره اورلدقده ياپشور اوله ﴿ الليق ﴾ لامك كسريله برسياه نسنه دركه سرمه يه قارشدررلر ﴿ الليق ﴾ عنب وزننده يوفقه سحاب پاره لرينه دينور ﴿ الالتياق ﴾ افتعال وزننده بركسه برآدمله برى برينه ياپشوب جسم واحد اولمق درجه سنده خلوص اوزره قونشوب دوستلق ايلمك معناسنه در يقال التاق فلان بفلان اذا صافاه كانّه لزق به و لازم اولمق معناسنه در يقال التاق له اذا لزمه و مستغنى اولمق

فصل الميم

معناسنه‌در يقال التاق فلان اذا استغنى ﴿اللياق﴾ سحاب وزننده ثبات و پايدارى معناسنه‌در يقال ليس
لفلان لياق اى ثبات فى الامر واوتلاغه دينور مرتع معناسنه ﴿اللياق﴾ كتاب وزننده آتش شعله سنه دينور
تقول آنست لياقا اى شعلة نارنجز بعونه تعالى ﴿فصل الميم﴾ ﴿المأق﴾ ميمك فتحى وهمزه‌نك سكونيله كه
معق وزننده‌در و ﴿المؤق﴾ ميمك ضمى وهمزه‌نك سكونيله كه معق وزننده‌در و ﴿المؤقى﴾ معطى وزننده و ﴿الماقى﴾ قاضى
وزننده‌و ﴿الماق﴾ مال وزننده كه همزه الفه قلب اولنمشدر و ﴿الموقى﴾ همزه‌يى واوه قلبله موقع وزننده و ﴿المأقى﴾ ميمك
فتحى وهمزه‌نك سكونى وقافك كسريله مأوى الابل وزننده و ﴿الموق﴾ ميمك ضميله سوق وزننده‌و ﴿الامق﴾ همزهٔ
مضمومه ايله‌و ﴿المقية﴾ ميمك ضميله كوزك بروندن حانبنه دينوركه كوزدن ياش اقه‌جق يردر تركيده كوزك پيكارى
تعبير اولنور على قول كوزك مقدمنه وعلى رأى مؤخرينه دينور * شارح ديركه مقدم العين ديديكى ينه كوزك پيكارى
اوله جقدر ومؤخر العين قويريغى اوله جقدر بو صورتده حرف ترديد ايله او مقدم العين عبارەسى تكراردر ظاهرا
امام ليثك موق العين مؤخرها ومأقها مقدمها تعبيرندن متحولدر انتهى * وبونلرك جمعى آماق كلور آبار كبى
وامآق كلور ابآر كبى ومواق كلور ميمك فتحيله ومآق كلور ميمك فتحى وهمزه‌نك مديله * شارحك بيانه كوره ايكى
اولكى موق ومأق وامق وموق وماق لفظلرينك جمعندر ﴿المأقة﴾ فتحاتله برحالتدركه انسانه بكاء حالنده عارض
اولور صدرندن انجقرق كبى قوپاراپچكمه وكوكس پچورمه تعبير اولنور يقال اصابته مأقة وهى شبه الفوأق كانه
نفس ينقلع من الصدر عند البكاء والنشيج ﴿المأق﴾ فتحتينله اغلركن ايچ چكمك وكوكس پچورمك معناسنه‌در
يقال مئق الصبى مأقا من الباب الرابع اذا اخذته المأقة * شارحك بيانه كور اسم فاعل مئق در كتف وزننده ومنه
المثل * انت تئق وانا مئق فكيف نتفق * بوراده تئق تاء فوقيه ايله‌دركه محلنده ذكر اولندى يعنى سن سريع الغضب
وبن ضعيف القلب اولمق حسبيله امتزاجمز ممكن دكلدر ﴿الامتئاق﴾ افتعال وزننده مأق معناسنه‌در يقال امتاق الصبى
بمعنى مئق وغضب مشتد اولمق معناسنه‌در يقال امتأق غضبه اذا اشتد ﴿المؤق﴾ ميمك ضمى وهمزه‌نك سكونيله
وهمزه‌نك تركيله ده لغتدر برارضك پك چقور اولان اطراف ونواحيسنه دينور جمعى امأق كلور ازمان وزننده ﴿الامأق﴾
امهال وزننده مأقه‌يه يعنى ذكر اولنان كوكس پچورمه حالتنه داخل اولمق معناسنه‌دركه مراد اول حالتده اوغرامقدر
يقال امأق الرجل اذا دخل فى المأقة ومنه الحديث ﴿مالم تضمروا الاماق﴾ اى الغيظ والبكاء ممايلزمكم من الصدقة
نهايه‌ده حذف همزه ايله اماق عنوانده كه كتاب وزننده‌در مرسوم وامأق مخففى اولمق اوزره مشروحدر ﴿المحق﴾
محق وزننده برنسنه‌يى محو وابطال ايلمك معناسنه‌دركه آندن اثر ونشان قوميوب بلورسز نابود ايلمكدن عبارتدر
يقال محق الشئ محقا من الباب الثالث اذا ابطله ومحاه وبرنسنه‌نك بركتنى كيدرمك معناسنه مستعملدر يقال
محق الله الشئ اى ذهب ببركته وبرنسنه‌يى اسى ياقوب كويندرمك معناسنه‌در يقال محق الحر الشئ اذا احرقه
﴿التمحيق﴾ بودخى برنسنه‌يى محو وابطال ايلمك معناسنه‌در يقال محقه بمعنى محقه وعادت جاهليه اوزره محيق
رسمنى اجرا ايلمك معناسنه‌در يقال محق الرجل اذا راعى المحيق كاسنذكر ﴿التمحق﴾ تفعل وزننده‌و ﴿الامتحاق﴾
افتعال وزننده محو ومضمحل اولمق معناسنه‌در يقال محقه فتمحق وامتحق ويقال امحق بتشديد الميم اصله امتحق
فقلبت التاء ميما وامتحاق برنسنه‌يى اسى چالمقله كويمك معناسنه‌در يقال محقه الحر فامتحق ﴿الامحاق﴾ همزه‌نك
كسريله بودخى برنسنه‌نك بركتنى كيدرمك معناسنه‌در يقال امحق الله الشئ اى ذهب ببركته لكن بو لغت
ضعيفه‌در فصيحى ثلاثيدن اولمقدر ومحاق هلال كبى هلاك اولمق معناسنه‌در يقال امحق المال اذا هلك كمحاق
الهلال ﴿المحاق﴾ ميمك حركات ثلاثيله آيك آخرينه على قول آيك آخرنده اولان اوچ كيجه‌يه دينور ياخود قمرك
نهان اولمسندن عبارتدركه صباح واخشام كورنمز اولور قمر كونشله برابرجه طلوع ايلمكله كونش نور قمرى محق ومحو
ايلديكيچون اطلاق اولندى يقال جاءنى فى محاق القمر وهو آخر الشهر او ثلاث ليال من آخره او هو ان يستتر
القمر فلا يرى غدوة ولا عشية ﴿المحيق﴾ امير وزننده يوفقه‌لنوب كسكينلنمش ناملويه دينور كال رقتندن كويا كه
محق اولمش اولور يقال نصل محيق اى مرقق محدد ومحيق افعال جاهليه‌دن برعمل اسميدركه يوم محاقده برصويك
صاحبى اولان كمسه صودن برجانبه طوغرى چكيلوب كتدكده برآخر كمسه كلوب اول صويه نزول وطواربنى
اسقا ايدوب آخرماه آتى‌يه قدر انده اقامت ايدر بعده صاحبى كلوب اول صويه مستحق اولور بينلرنده اول
صويه محيق تعبير ايدرلر ﴿الماحق﴾ پك اسى كونه اطلاق اولنور يقال يوم ماحق الحر اى شديده وماحق الصيف
ياز ايامنك شدت حرندن عبارتدر يقال جاء فى ماحق الصيف اى شدة حره ﴿المدق﴾ محق وزننده طاش
قيرمق معناسنه‌در يقال مدق الصخرة مدقا من الباب الاول اذا كسرها ﴿المذيق﴾ ذال معجمه ايله امير وزننده

(صو)

صو قاتلمش سوده دینور تقول سقانی مذیقا ای لبنا ممزوجا بالماء ﴿المذق﴾ میمك فتحیله سوده صو قاتمق معناسنه در
یقال مذق اللبن مذقا من الباب الاوّل اذا مزجه بالماء ودوستلغی خلوص اوزره ایتمیوب منافقانه ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال مذق الودّ اذا لم یخلصه ﴿الامتذاق﴾ افتعال وزننده و﴿الامّذاق﴾ همزه نك ومیم مشدده نك
کسریله که بو دخی افتعال وزننده در سود صو ایله ممزوج اولمق معناسنه در یقال مذق اللبن فامتذق وامّذق ای اختلط
بالماء ﴿الممذوق﴾ صو قاتلمش سوده دینور یقال لبن ممذوق ومذیق ای ممزوج ﴿المذاق﴾ شدّاد وزننده و﴿المماذق﴾
منافق وزننده دوستلغی خلوص وصفوت اوزره اولمیان کمسه یه دینور احباب زمانه کبی یقال رجل مذّاق
ومماذق ای غیر مخلص ﴿المذرقة﴾ دحرجه وزننده آتمق معناسنه در یقال مذرق به اذا رمی به ﴿المرق﴾ فرق
وزننده عجله ایله دورتمك وسانجمق معناسنه در یقال مرقه بالرمح مرقا من الباب الاول اذا طعنه به بالعجلة وتنجره ده
شوربایی یاات صوینی چوق ایلمك معناسنه در یقال مرق الرجل اذا اکثر مرق القدر وسپی یه اورلمش درینك
تویی یولمق معناسنه در یقال مرق الجلد اذا نتف صوفه معطونا ومرق جواری واسافل مقوله سنك یعنی
موسقیدن بیخبر اشخاص رذله نك بسته وشرقی کبی طرب وتغنّی ایلمسنه دینور حالا بودیارلرده آیوجی ومیمونجی
چنکانه لرك ومحله بکجیلرینك وبلغورلو عربجیلرینك ترکیلری ومعنیلری کبی * شارحك بیانته کوره بونده اسمدر فعلی
تمریقدر تقول سمعت المرق وهو غناء الاماء والسفلة ودباغت ایچون سپی یه اورلمغله متعفّن اولمش دری یه دینور
یقال انتن من المرق ای الاهاب المنتن وتقول العرب فلان اصابه ذلك فی مرقك ای من جرّاك وفی جرمك یعنی
من اجلك بوراده فی من معناسنه اولمغله فلان کمسه یه فلان ایش سندن اوتوری وسنك جرمكدن ناشی اصابت ایلدی
دیمك اولور اهاب منتن معناسندن یاخود شارحك بیانته کوره مرق خرما اغاجنه مخصوص برآفته دخی دینمکله
آندن مأخوذدر ﴿الامراق﴾ همزه نك کسریله بو دخی تنجره ده چوربایی یاخود ات صوینی چوق ایلمك معناسنه در
یقال امرق القدر اذا اکثر المرق فیها وبرآدم عورت یرینی آچمق معناسنه در یقال امرق الرجل اذا ابدی عورته
ودباغت ایچون معالجه اولنان درینك تویی یولنه جق وقتی کلمك معناسنه در یقال امرق الجلد اذا حان له ان ینتف
﴿المرق﴾ میمك ضمیله تویلری قاوله مش قوردلره دینور امرق مفردیدر یقال ذئب امرق وذئاب مرق ای امعط
﴿المرق﴾ میمك کسریله سپی یه اورلمش درینك قوقش تویننه دینور یقال انتن من المرق ای الصوف المنتن ﴿مرق﴾
فتحتینله موصل قضاسنده برقریه آدیدر واکینه عارض اولور برآفته دینورکه سنبله دن حبّه لر قبل النضج صاپر
صاپردوکیلور یقال اصاب الزرع مرق ای آفة وشوربایه وات صوینه دینور مرقه آندن اخص درکه برمقدارجه سنه
دینور * مؤلف ومن الطعام معلوم عبارتیله رسم ایدوب شوربایه کذلك ات صوینه دیندیکی امهات سائره دن استنباط
اولندی وجه تسمیه نتف صوف معناسندن مأخوذدر ات صویی آتدن مروق ایدوب شوربا دخی ات صویندن
اولدیغنه مبنی در بعده مطلق شوربایه دخی اطلاق اولندی بو فقیر عربستانده برادیبدن * اذا فاتك اللحم فاشرب
المرقة * کلامنی مثل اوله رق استماع وسؤال ایلدیکمده ات صویی اولدیغنی افاده ایلمشدر واساسده وهو الماء الذی
یمرق من اللحم عنوانیله بیان اولنمشدر ومقدمه ده شوربا ایله مفسردر پس مرق شوربایه وات صوینده اطلاق
اولنور ومرق مصدر اولور خرما اغاجنك یمشی پك فراوان اولمغله یمشی دوکمك معناسنه در یقال مرقت
النخلة مرقا من الباب الرابع اذا انفضت حملها بعد الکثرة ویمورطه ایکدین اولوب جلق کسمك معناسنه در یقال
مرقت البیضة اذا فسدت فصارت ماء ﴿المروق﴾ قعود وزننده اوق نشانك اوته جانبنه چکوب چیقمق معناسنه در
یقال مرق السهم من الرمیة مروقا من الباب الاول اذا خرج من الجانب الاخر ومروق سنبله نك قلچقلرینه دینور
مفردی مرقدر میمك ضمیله ﴿المارقة﴾ خوارج طائفه سنه اطلاق اولنور دین محمدیدن مروق سهم کبی مروق
وخروج ایلدکلری ایچون قال الشارح وفی الحدیث * وذکر الخوارج یمرقون من الدین کما یمرق السهم من الرمیة *
وفی حدیث علیّ رضی الله عنه * امرت بقتال المارقین * یعنی الخوارج ﴿الانمراق﴾ انفعال وزننده بو دخی
اوق نشاندن اوته چکمك معناسنه در ومنه المثل * روید الغزو ینمرق * بنو کنانه دن برخاتون بغایت دلیر اولمغله دائما
باشنه عسکر جمع ایدوب قبائل سائره یه چاپل ایدر ایدی مقدّما استرقاق ایلدیکی جوانلردن برینه علاقه واتصال
ایلمکله اندن حامل اولوب اول اثناده توابعی ینه برسمته آغاز ایلمك خصوصنی درمیان ایلملریله کلام مزبوری
ایراد ایلدی که شبخون خصوصنده برمدّت دخی امهال وتأخیر ایلیه سز تا که بطنمده اولان ولد طشره خروج
ایدنجه دیمکدر مثل مزبور عاقبت احواله انتظار وتوقّف موقعنده ضرب اولنور ﴿المرّیق﴾ قبیط وزننده عصفر
اسمیدر که اصپور دیدکلری نباتدر ﴿المتمرّق﴾ اسم مفعول بنیه سیله مریق ایله یاخود زعفران ایله بویانمش نسنه یه دینور

يقال ثوب متمرّق اى مصبوغ بالمرّيق او بالزعفران (المتمرّق) اسم فاعل بنيه سيله سمورمكه يوز طوتمش آته دينور
يقال فرس متمرّق اذا اخذ فى السمن (المراقة) ثمامه وزننده دريدن يولنان يوكه دينوركه يولنتى تعبير اولنور ياخود
دوه ايچون يولنان برمقدارجه اوت يولنتيسنه دينور (الامتراق) افتعال وزننده برنسنه سرعتله خروج ايلمك
معناسنه در يقال امترق الشئ اذا خرج سريعا (بئرمرق) فرق وزننده وفرح وزننده مدينه‌ده برقيو آديدر
(الممرّق) محدّث وزننده سودك يوزنده يلدز يلدز چكركه كوزى كبى جابجا پارلدايان دانه دانه اوزينه دينور
(الامراق) همزه‌نك فتحيله بودخى سنبله قلچقلرينه دينور مفردى مرق در ميمك ضميله (مرقيه) فتحاتله شامده
برحصن آديدر (المزق) ميمك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله و(المزقة) هايله يرتمق معناسنه در يقال مزق الثوب
مزقا ومزقة من الباب الثانى اذا خرقه وقوش چقرمق معناسنه در يقال مزق الطائر مزقا من الباب الاول والثانى اذا
رمى بذرقه وبركمسه‌نك عرض وناموسنه طوقنمق معناسنه مستعملدر يقال مزق عرض اخيه اذا طعن فيه (التمزيق)
بودخى بونسنه‌يى يرتمق معناسنه‌دركه مراد پاره لمقدر (التمزّق) تفعل وزننده يرتلمق معناسنه در يقال مزّقه فتمزّق
(الممزّق) معظم ياخود محدّث وزننده شأس بن نهار نام شاعرك لقبيدر زادهٔ طبعى اولان اشبو * فان كنت مأكولا
فكن خيرآكل والافادركنى ولمّا امزق * بيتى باعث تلقيب اولمشدر وممزّق محدّث وزننده بشقه برشاعر حضرمى در
وممزّق كه معظم وزننده در تمزيق كبى مصدر در اشار المؤلف به الى قوله تعالى ❁ ومزّقناهم كل ممزّق ❁ الايه (المزق)
عنب وزننده يرتلان شئك پاره‌لرينه دينور مفردى مزقه در فرقه وزننده يقال مزق ثوبه فصار مزقا اى قطعا (المزاق)
كتاب وزننده زياده‌سيله رونده وچابك ناقه‌يه دينوركه فرط سرعتندن يرتلق درجه‌سنه واره يقال ناقة مزاق
اى سريعة جدّا (مزيقياء) مصغر بنيه‌سيله ملوك يمندن عمرو بن عامرك لقبيدر هركون ايكى فاخر جامه كيوب بغايت
متكبر وخودبين اولمغله بردخى كيمكدن وآخر كسه‌نك دخى كيمسندن عاروتابى ايلمكله اخشام اولنجق ايكيسى دخى
يرتوب پاره پاره ايدر ايدى اكا بناء مزيقياء ايله ملقب اولدى (المزقة) غرفه وزننده بركوچك قوش آديدر (المزقة)
ميمك كسريله مطلقا يرتق پاره‌سنه دينور جمعى مزق در عنب وزننده كه ذكر اولندى (الممازقة) مفاعله وزننده
سكرتمكده بريله يارشوب مسابقه ايلمك معناسنه در يقال مازقه اذا سابقه فى العدو (المستق) قنفذ وزننده ستق
ماده‌سنده بيان اولندى (المشق) رشق وزننده مزراق دورتمكده واورمقده على قول خاصة قامچيله اورمقده
وطعام يمكده سرعت ايلمك معناسنه در يقال مشق الطعن والضرب او بالسوط والاكل مشقا من الباب الاوّل اذا
اسرع اساسده ومقدمه‌ده بونلره كتابتى دخى الحاق ايلمشدر نته‌كه مشهور ومتداولدر * لكن مؤلف تفريق ايلمشدر
ومشق فى الكتابة حروفلرى اوزاتمقدن يعنى خط جلى كبى اوزون اوزون كشيده‌لو يازمقدن عبارتدر يقال مشق
فى الكتابة اذا مدّ حروفها ومشق بردرلو جماع ايلمك معناسنه دركه مراد سرعتلو جماع ايلمكدر وطرامق معناسنه در
يقال مشق شعره اذا مشطه وبرنسنه‌يى سونوب اوزامق ايچون چكمك معناسنه در ياش درى چكمسى كبى يقال
مشق الشئ اذا جذبه ليمتدّ واثواب يرتمق معناسنه در يقال مشق الثوب اذا مزقه وضعيف ضعيف طعام يمك معناسنه
اولمغله كويا كه ضدّ اولور زيرا سرعت اكل معناسنه ده كلور نته‌كه ذكر اولندى وسودى آزجه صاغمق
معناسنه در يقال مشق الناقة اذا حلبها قليلا وخاصة كريشى يومشمق ايچون چكوب سوندرمك معناسنه در يقال
مشق الوتر اذا مدّه ليلين وبرنسنه اينجه اوزون اولمق معناسنه در يقال مشقت الجارية على بناء المجهول ويقال
فى قدّها مشق وقدّ ممشوق اى طويل مع رقّة وطوار چايرك ايو وخوش اولنلرينى اوتلامق معناسنه در يقال مشقت
الابل الكلأ اذا اكلت اطايبه وبر آدم طعامدن برمقدارجه‌سنى ييوب چوغنى قابده قومق معناسنه در يقال مشق
الطعام اذا ابقى منه اكثر مما اكل وجديد لباس بجاغه سور نمكله ياقوب آجتمق معناسنه در يقال مشق الثوب الجديد
الساق اذا حرقها بالاصابة (المشقة) ثمره وزننده طوارك اياغنه باغلنان باغك اثرينه دينوركه يرايتمش اولور وآت
وقاتر مقوله‌سى طوارك اياقلرى ميدانلو آيشق اولمغه دينور يقال فى قوائم الفرس مشقة اى تفحج وتشحج (المشاقة)
ثمامه وزننده صاچ وصقال وكتان طرانوركن دوكيلان طرانتى‌يه دينور ياخود هوايه كيدن ياطراقدن قورتلانه
دينور ايكيسى برنسنه اوله جقدر كتان طرانتيسنه اوستبو تعبير اولنور (الامتشاق) افتعال وزننده برنسنه‌يى سهولتله
قاپمق معناسنه در يقال امتشقه اذا اختلسه وبرنسنه‌يى كسوب يابولوب برپاره‌سنى آلمق معناسنه در يقال امتشقه اذا
اقتطعه وممه‌ده اولان سودك جمله‌سنى صاغمق معناسنه در يقال امتشق مافى الضرع اذا استوفاه حلبا (المشق) ميمك
كسريله كوده‌سى چلمسز آدمه دينور كاسيذكر وميمك كسرى وفتحيله آشى بويه‌سنه دينور يقال صبغه بالمشق اى بالمغرة
(المشيق) اميروزننده بودخى آزاتلو چلمسز آدمه دينور كاسيذكر وكيلمش لباسه دينور يقال ثوب مشيق اى لبيس

(واريقلنمش)

وآريقلنمش يراق آته دينور يقال فرس مشيق اى ضامر (الممشوق) بودخى چلمسز آدمه دينور يقال رجل مشق ومشيق
وممشوق اى خفيف اللحم ويراغنى بولمش آته دينور يقال فرس ممشوق اى ضامر وانجه رك اوزون چبوغه دينور
يقال قضيب ممشوق اى طويل دقيق (المشقة) ميمك ضميله امتشاقدن اسمدركه يكى لباسك بجاغى سورتوب
ياقسنه واويلقلرك برى برينه سورتوب اجشمسنه دينور يقال فى ساقه اوقوائمه مشقة اى حرقة من الثوب الجديد
(الامشق) جابجا چتلامش درى يه دينور يقال جلد امشق اى متشقق ويورركن اويلقلرى برى برينه سورينان آدمه
دينور جمعى مشق در ميمك ضميله (المشق) فتحتينله بر آدمك اويلقلرى برى برينه سورنور اولمق معناسنه در يقال
مشق الرجل مشقا من الباب الرابع اذا اصابت احدى ربلتيه الى الاخرى (المشقاء) امشق لفظندن مؤنثدر يورركن
اويلقلرى برى برينه سورينان عورته دينور (التمشق) تفعل وزننده كيجه نك چوغى كتمك معناسنه در يقال تمشق
الليل اذا ولى وتمشق جلباب الليل شفق سوكوب فجر آيدنلغى عيان اولمقدن كنايه در بونلر اينجلمك معناسندن
مأخوذلر در يقال تمشق جلباب الليل اذا ظهر تباشير الصبح واغاجك دالى وچبوغى صويلوب قبوغندن قاولمق معناسنه در
يقال تمشق الغصن اذا تقشر وتحسر ولباس پاره لنمك معناسنه در يقال تمشق الثوب اذا تمزق (الممشوقه) قامتى تازه
فدان كبى نازك وموزون ودلكش اولان محبوبه يه دينور يقال جارية ممشوقة اى حسنة القوام (التماشق) تفاعل وزننده
برنسنه يى چكشمك معناسنه در يقال تماشقوا اللحم اذا تجاذبوه (المماشقة) مفاعله وزننده بودخى چكشمك معناسنه در
يقال ماشقه الشئ اذا جاذبه وسوكشمك معناسنه در يقال ماشقه اذا سابه وحيقرشمق معناسنه در يقال ماشقه
اذا صاخبه (المشقة) ميمك كسريله بودخى مشاقه معناسنه دركه كتان اوستبوسنه دينور واسكى ثوبه دينور يقال جاء
وعليه مشقة اى ثوب خلق على قول يموق پارچه سنه دينور جمعى مشق كلور عنب وزننده (الامشاق) همزه نك
كسريله قامچى ايله اورمق معناسنه در يقال امشقه اذا ضربه بالسوط (المطق) فتحتينله خرما اغاجنه مخصوص
بر علت آديدركه اصلا ميوه طوتمز اولور (المطقة) تمره وزننده طتلولغه دينور يقال ما به مطقة اى حلاوة (التمطق)
تفعل وزننده برنسنه نك طعمنى بيلمك ايچون طاتمق معناسنه در يقال تمطقه اذا تذوقه ولذيذ طعام يركن پك
خوشلنديغندن دلنى طماغه اوروب اوتدرمك معناسنه در يقال ذاقه او اكله فتمطق اذا صوت بلسانه يضمه بالغار
الاعلى (المعق) ميمك فتحيله برنسنه يى شدتله ايچمك معناسنه در يقال معق الماء معقا من الباب الثالث اذا شربه
شديدا ومعق اوتسز قيريره دينور يقال نزلوا فى معق اى ارض بلا نبات ومعق ميمك فتحى وضميله ايراقلق بعد
معناسنه در يقال بينهما معق اى بعد ومعده فاسد اولمق معناسنه در يقال معق الرجل فهو ممعوق على بناء المجهول
اذا فسدت معدته وسيل صويى اوغراديغى يرى ياروب طپراغنى صيروب كوتورمك معناسنه در يقال معق السيل
الارض اذا جرفها وبد خويلغه دينور يقال به معق اى سوء خلق (المعيق) امير وزننده درين شيئه دينور
يقال نهر معيق اى عميق ويقال بئر معيقة اى عميقة (المعاقة) كرامه وزننده درين اولمق معناسنه در يقال
معقت البئر معاقة من الباب الخامس اذا عمقت (الامعاق) همزه نك كسريله درين ايلمك معناسنه در تقول امعقت
البئر اذا اعمقتها (التمعق) تفعل وزننده درينلنمك معناسنه در يقال تمعق الشئ اذا تعمق وبد خوى اولمق
معناسنه در يقال تمعق الرجل اذا ساء خلقه (الامعاق) همزه نك فتحيله امعاق معناسنه دركه بعيد اولان بيابان
اطراف ونواحيسنه دينور جمع الجمعى اماعق واماعيق كلور (تمعق) تنصر وزننده بر طاغك آديدر (المق) شق
وزننده آشيلق ايچون خرما چچكنى يارمق معناسنه در يقال مق الطلعة مقا من الباب الاول اذا شقها للابار
(الامتقاق) افتعال وزننده ياورى ممه ده اولان سودك جمله سنى امك معناسنه در يقال امتق الفصيل ما فى الضرع
اذا شربه كله (التمقق) تفعل وزننده مشروبى تدريجى آزجه آزجه ايچمك معناسنه در يقال تمققه اذا شربه
شيئا فشيئا وبرنسنه دن متأثر اولمق معناسنه مستعملدر يقال اصابه جرح فما تمققه اى لم يضره (المقق) فتحتينله
اوزونلغه دينور (الامق) يك اوزونه دينور يقال فرس امق اى بين المقق طويل (المقامق) اسم فاعل بنيه سيله
اقصاى حلقومدن تكلم ايدن آدمه دينور يقال رجل مقامق اذا كان يتكلم باقصى حلقه (المقاء) سقاء وزننده
اتسز چلمسز اويلغه وصف اولور يقال فخذ مقاء اى عارية عن اللحم وايراق يره دينور يقال ارض مقاء اى بعيدة
(المققة) فتحاتله هنوز سود امن اوغلاقلره دينور وجاهل ونادان اشخاصه دينور (التمقيق) تفعيل وزننده
بر كمسه نفقهٔ عيالى خصوصنى تضييق ايلمك معناسنه در يقال مقق على عياله اذا ضيق عليهم وقوش ياوريسنى
آغزيله يملك معناسنه در يقال مقق الطائر فرخه اذا غره (المقمقة) زلزله وزننده برنسنه يومشيوب سهولتلنمك
معناسنه در يقال مقمق الشئ اذا لان وسلس وسرد نسنه يى منقاد ايلك معناسنه در يقال مقمق الشئ اذا

خيسه وذلّله وياورى اناسنك ممه‌سنى شدّتله چكوب امك معناسنه‌در يقال مقمق امّه اذا مصّ ضرعها شديدا
﴿موقق﴾ موهب‌وزننده اجأ نام جبلده برقريه آديدر ﴿الملق﴾ خلق‌وزننده محو ايلك معناسنه‌در يقال ملق الشئ
ملقا من الباب الاوّل اذا محاه وجماع ايلك معناسنه‌در يقال ملق جاريته اذا جامعها و يايقه‌مق معناسنه‌در يقال
ملق الثوب اذا غسله و ياورى سود امك معناسنه‌در يقال ملق امّه اذا رضعها واورمق معناسنه‌در يقال
ملقه بالعصا اذا ضربه بها و پك پك يورتمك معناسنه‌در يقال ملق فلان اذا سار شديدا ﴿التملق﴾ تفعل وزننده
و ﴿التملاق﴾ كسرتيله ولامك تشديديله بر آدمه تلطفله عرض واظهار محبت ايلك معناسنه‌دركه يلتاقلنمق تعبير
اولنور يقال تملقه وتملق له تملقا وتملاقا اذا تودّد اليه وتلطف له ﴿الملق﴾ فتحتينله لطف ومحبّت معناسنه‌در يقال
فيه ملق اى ودّ ولطف وضميرنده اولميان نسنه‌يى لسانيله اعطا ايلك معناسنه‌در يقال ملقه وملق له ملقا
من الباب الرابع اذا اعطاه بلسانه ما ليس فى قلبه وملق دوز وهموار يره دينور تقول سرنا فى الملق اى الارض
المستوية ويوكرك آتك بغايت سريع وراحتلو والطف سكرتمسنه دينور يقال لهذا الفرس ملق وهو الطف
الحضر واسرعه وبول خاتم پرمقده برى اوته او ينامق معناسنه‌در يقال ملق الخاتم اذا خرج ﴿الملق﴾ كتف
وزننده يك سرعت ولطافتله سكردن يوكرك آته دينور يقال فرس ملق اذا كان به ملق مؤنثى ملقه‌در وضعيف
وزبون آدمه دينور يقال رجل ملق اى ضعيف ولطافت واستقامتله سكرتمسنه اعتماد اولنميان يعنى چالق
سكردر اولان آته دينور يقال فرس ملق اى لا يوثق بجريه ﴿المالق﴾ هاجر وزننده اكينجيلرك ترلانك طپراغنى
دوزلتدكلرى نسنه‌يه دينوركه سوركو تعبيراولنور وديوارجيلرك صيوه صيوادقلرى وصيوه دوزلتدكلرى
نسنه‌يه‌دينوركه تركيده فارسى تعبيرايله ماله دينور * شارحك بيانه كوره مالج كبى مالق دخى ماله‌معرّبيدر ﴿المملق﴾
منبروزننده بودخى مالق معناسنه‌در پس بومحو معناسندن اولور ﴿التمليق﴾ ترلانك طپراغنى ذكر اولنان ماله ايله
دوزلتمك وديوارك صيواسنى كذلك ماله ايله صيوايوب دوزلتمك معناسنه‌در يقال ملق الارض والجدار اذا
ملسوهما بالمالق ﴿مالقه﴾ لامك فتحيله اندلس ديارنده بربلده آديدر ﴿الميلق﴾ حيدر وزننده جست وچابك انسان
وحيوانه دينور يقال رجل وفرس ميلق اى سريع وبر رجل اسميدر ﴿الانملاق﴾ انفعال وزننده برنسنه مهره
تخته‌سى كبى دوز وهموار اولمق معناسنه‌در يقال انملق الشئ اذا املس وبر نسنه صابون كبى الدن قايوب
سيوشمك معناسنه‌در يقال انملق منى اى افلت ﴿الامّلاق﴾ همزه‌نك وميم مشدّده‌نك كسريله كه فى الاصل افتعال
وزننده‌در ه انملاق ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال امّلق الشئ اذا املس ﴿الملقة﴾ فتحاتله يالچين دوزقيايه دينور يقال قام
على الملقة اى الصفاة الملساء ﴿ملاق﴾ غراب وزننده برنهرك اسميدر ﴿ملقونيه﴾ يانك تخفيفيله حلزونيه وزننده قونيه
قربنده بربلده آديدر ﴿المملوق﴾ ملقدن اسم مفعولدر يايقانمش واملمش معنالرينه‌در بومناسبتلر ايله يكيجه قصراغه
چكيلمش آيغره مملوق الذكر اطلاق ايدرلر يقال فرس مملوق الذكر اى حديث العهد بالنزاء ﴿الاملاق﴾ همزه‌نك
كسريله فقيراولمق معناسنه‌در ملاست معناسندندر ياخود محو معناسندندر يقال املق الرجل اذا افتقر وقصراق
قولون دوشورمك معناسنه‌در يقال املقت الفرس اذا ازلقت و يايقه‌مق معناسنه‌در يقال املق الثوب اذا غسله
﴿الامتلاق﴾ افتعال وزننده اخراج ايلك معناسنه‌در يقال امتلق الشئ اذا اخرجه ﴿الموق﴾ ميمك ضميله قنادلى
قرنجه‌يه دينور وغباره دينور وكوزك پيكارينه دينور وقالين جزمه‌يه دينوركه مست كبى بوقه خفّ اوزرندن كيلور
ادك وطوماق ونسوان چدكى كبى جمعى امواقدر * شارحك بيانه كوره موزه معرّبيدر بونك تفصيلى جرموق
مادّه‌سنده مرورايلدى فلينظر وموق غباوته مقارن حماقته دينور يقال مابين موقه اى حمقه فى غباوة وبومعناده
مصدر اولور كما سيذكر ﴿المائق﴾ غبى وكند ذهن اولان احمق وبيغزه دينوركه مانق وسمه تعبيراولنور جمعى
موقى كلور سكرى وزننده يقال رجل مائق واحمق مائق ورجال موقى ﴿المواقة﴾ كرامه وزننده و ﴿المؤوق﴾ قعود
وزننده و ﴿الموق﴾ ميمك ضميله بركمسه كند ذهن اوله‌رق احمق يعنى سمه ومانق اولمق معناسنه‌در يقال ماق الرجل
يموق مواقة ومؤوقة ومؤوقا وموقا اذا حمق ﴿الموق﴾ شوق وزننده بازار رايكان اولمق معناسنه‌در يقال ماق البيع
يموق موقا اذا رخص و ﴿موق﴾ ميمك فتحيله و ﴿موق﴾ ميمك ضميله و ﴿مؤوق﴾ قعودوزننده و ﴿مواقه﴾ طلاقه‌وزننده
هلاك اولمق معناسنه‌در يقال ماق فلان موقا وموقا ومؤوقا ومواقة اذا هلك ﴿الانمياق﴾ انفعال وزننده بودخى
هلاك اولمق معناسنه‌در يقال انماق الرجل اذا هلك ﴿موقان﴾ سلطان وزننده ارمينيه‌ده برقضا اسميدر
﴿الاستماقة﴾ بركمسه‌يى احمق عدّ ايلك معناسنه‌در يقال استماقه اذا استحمقه ﴿المهق﴾ فتحتينله صويه عارض
اولان خضرته دينوركه چوق طورمقدن عارض اولور يقال الماء علاه مهق اى خضرة ﴿الامهق﴾ احمق وزننده

شول آق نسنه یه دینورکه اکا اصلا حمرت قارشمیوب و برّاق اولمیوب لکن کرج رنکنده اوله یعنی کرچه بیاضلغی
ساده اوله لکن برق ورونق اولمامغله کرج کبی بوزمتق طونقسی اوله یقال ابیض امهق اذا کان لاتخالطه حمرة
ولیس بنیر لکنه کالجص ومنه فی النهایة فی صفته علیه السلام ❁ ولم یکن بالابیض الامهق ❁ وهو الکریه البیاض
کلون الجص یرید انه کان نیر البیاض ﴿المهیق﴾ امیر وزننده یولده اولان چقورجه ایاق ایزلرینه دینورکه چوق
چکنندیکندن پرایتمش اولور وارض بعیده یه دینور ﴿التمهق﴾ تفعل وزننده مشروبی ساعة فساعة ایچمك
معناسنه در یقال تمهق الشراب اذا شربه ساعة بعد ساعة ﴿التمهیق﴾ یاوری سودی بول بول اممك معناسنه در
یقال مهق الفصیل الضرع اذا رضع مخرجا ﴿المهق﴾ نهق وزننده یلك پو یدن معناسنه در یقال الخیل تمهق
مهقا من الباب الثالث ای تعدو ❁ فصل النون ❁ ﴿النبق﴾ سبق وزننده یازو یازمق معناسنه در یقال نبق
الرجل نبقا من الباب الاول اذا کتب ونبق سدر اغاجنك یمشنه دینورکه عربستان کراسی تعبیر اولنور مفردی نبقه در
وشول اون کبی نسنه یه دینورکه خرما اغاجنك اوزدکنك اوزندن ظهور ایدر لذیذ اولور پکمز ایله تقویه ایدوب نبیذ
ایدرلر ﴿النبق﴾ نون کسریله و ﴿النبق﴾ کتف وزننده بونلرده سدر اغاجنك میوه سنه دینور مفردلری ها ایله در
﴿ذونبق﴾ برموضعدر ﴿التنبیق﴾ آهسته جه ضرطه لمق معناسنه در یقال نبق الحمار اذا حبق غیر شدید ﴿المنبق﴾
معظم وزننده و ﴿المنبق﴾ محدّث وزننده زوائدلری ازاله اولنمغله برچرپیدن چیقمش کبی یاقشقلو دوپدوز خرما
وسائر نسنه لرك صره سنه دینور یقال نخل منبق ومنبق ای مستو مهذب مصطف علی سطر ﴿النبیقة﴾ سفینه
وزننده ایری اصمه قوللرینك کوزلرندن آقان یاشه دینور ﴿ابونبقه﴾ حمزه وزننده بنو مطلبدن برجماعتك جدّی
کنیه سیدر ﴿الانتباق﴾ افتعال وزننده استخراج کلام معناسنه در یقال انتبق الکلام اذا استخرجه ﴿الانبیاق﴾
بواجوف اولمغله محلّ ذکری بوق ماده سیدر لکن جوهری وهمندن ناشی بوراده رسم ایلدی ﴿النتق﴾ فتق وزننده
برنسنه یی صرصوب سلکمك معناسنه در یقال نتق الشیء نتقا من الباب الاول اذا زعزعه ونفضه و برنسنه یی
یرندن طشره چکمك معناسنه در یقال نتق الغرب من البئر اذا جذبه و خاتونك اولادی کثیر اولمق معناسنه مستعملدر
کویاکه رحمی ماده اولاددن سلکمش اولور یقال نتقت المرأة اذا کثر ولدها وسویلك نطق معناسنه در یقال
لاینتق ای لاینطق ﴿الناتق﴾ و ﴿المنتاق﴾ اولادی کثیر اولان خاتونه دینور وناتق فاتق معناسنه درکه برنسنه یی
شق ایدن کمسه یه دینور ورافع معناسنه درکه برنسنه یی یوقاری قالدریجی دیمکدر یقال هو ناتق له ای رافع
و برنسنه یی دوشیوب بسط ایدیجی یه دینور یقال هو ناتقه ای باسطه * شارح دیرکه مصدرلری اولان نتق شق ورفع
و بسط معنالرینه در وچاپك طوتیشن چقماغه دینور یقال زند ناتق ای واروتیز کبه اولان ناقه یه دینور یقال ناقة
ناتق ای سریع الحمل وشول آته دینورکه دوز وراحت یوریمیوب راکبنی سلکوب ارغلر اوله یقال فرس ناتق اذا کان
ینفض راکبه وناتق حرف تعریفسز رمضان آینك علمیدر صائمی سلکوب صرصدیغیچون ﴿النتوق﴾ قعود
وزننده وجودی ات ایله طولمق درجه سنده سمورمك معناسنه در یقال نتق زید نتوقا من الباب الاول اذا سمن
حتی امتلأ ﴿المنتق﴾ مقعد وزننده آت قسمنك قرننده اوزنکی چاله جق وماهمیز اوره جق یره دینور ﴿الانتاق﴾
همزه نك کسریله زورمند آدملرك قالدره جقلری آغر کرز طاشنی قالدرمق معناسنه در یقال انتق الرجل اذا شال
حجر الاشداء و برآدمك خانه سی یماجنده خانه یاپمق معناسنه در یقال انتق فلان اذا بنی داره نتاق دار غیره وچوق
اولاد طوغورر خاتون آلمق معناسنه در یقال انتق الرجل اذا تزوّج منتاقا وکولکه لك وسایبان طوتمق معناسنه در
یقال انتق فلان اذا عمل مظلة من الشمس * شارح حمل نسخه لرینی تخطئه ایلمشدر ودغارجغی ایچنده اولان کوه لر
دوشمك ایچون سلکمك معناسنه در یقال انتق الرجل اذا انفض جرابه لیصلحه من السوس وصوم رمضان طوتمق
معناسنه در یقال انتق الشیخ اذا صام شهر رمضان ﴿النتاق﴾ کتاب وزننده برنسنه نك یماجنه دینور یقال داره نتاق داری
ای بحیاله ﴿النخانیق﴾ خای معجمه ایله نخنوق لفظنك جمعیدرکه قویو دیوارینه مشابه یاپیلو دیواره دینور لکن بوآندن
کوچك اولور ﴿النخانقة﴾ کلب قبیله سندن بنو عامر بن عوفدن برجماعته اطلاق اولنور ﴿انداق﴾ همزه نك فتحیله سمرقند
قضاسنده برقریه در ابن ابی الحسن دیمکله معروف حسن بن علیّ بن سباع الانداقیّ اورادندر ومرو قضاسنده
برقریه در ﴿النرمق﴾ نونك ومیمك فتحیله نرمه فارسی معرّبیدر تازه محبوب بدنی کبی تر وملایم نسنه یه دینور ﴿النزق﴾ نونك
فتحی وزای معجمه نك سکونیله و ﴿النزوق﴾ قعود وزننده آیغر قسراغه آشمق معناسنه در یاخود جست وخفیفلکدن
ایلرو صیچرایوب سائرلری تقدّم ایلك معناسنه در یقال نزق الفرس ونزق نزقا ونزوقا من الباب الرابع والاول
والثانی اذا نزا او تقدّم خفة ووثب ونزق فتحتینله ونزق ونزوق غضب هنکامنده توقر ایلیوب خفیفلك ایلك

فصل النون

معناسنه‌در که چکرکه کبی اورادن اورایه صیچرامقدر یقال نزق الرجل و نزق نزقا و نزقا و نزوقا من الباب الرابع
و الثانی اذا طاش وخفّ عندالغضب (الانزاق) همزه‌نك كسریله آیغری قسراغه آشدرمق معناسنه‌در یقال
ازنق الفحل اذا انزاه و افراطله کلمك معناسنه‌در یقال انزق الرجل اذا افرط فی ضحکه و برآدم رشد و فطانت
و وقار صاحبی ایکن سفیه و خفیف و سبکسر اولمق معناسنه‌در یقال انزق فلان اذا سفه بعد حلم (التنزیق)
بودخی آیغری قسراغه آشدرمق معناسنه‌در یقال نزّق الفحل بمعنی انزقه (النزق) فتحتینله نزق و نزوق
معناسنه‌در که ذکر اولندی و قاب و حوض مقوله‌سی آغزینه قدر طولمق معناسنه‌در یقال نزق الاناء و الغدیر
اذا امتلأ الی رأسه و قریب معناسنه‌در یقال مکان نزق ای قریب (النزاق) کتاب وزننده رونده و چابك ناقه‌یه
دینور یقال ناقة نزاق ای سریعة (المنازقة) مفاعله وزننده و (النزاق) جدال وزننده سوكشمك معناسنه‌در
یقال نازقا منازقة و نزاقا اذا تشاتما و مقاربه معناسنه‌در یقال نازقه اذا قاربه (التنازق) تفاعل وزننده بودخی
سوكشمك معناسنه‌در یقال تنازقا اذا تشاتما (النستق) قنفذ وزننده خدمتکاره دینور خادم معناسنه علی قول
بولغت رومیه‌در عربلرده تکلم ایلدیلر (النسق) نونك فتحی و سینك سكونیله كلماتی بری برینه عطف و ربط ایدوب
انجو دیزیسی کبی اسلوب و نظام واحد اوزره ترتیب ایلك معناسنه‌در یقال نسق الکلام نسقا من الباب الاول
اذا عطف بعضه علی بعض (النسق) فتحتینله انجو دیزیسی کبی بردوزه یه اسلوب واحد اوزره مرتب اولان سوزه
دینور بوراده نسق منسوق معناسنه‌در یقال کلام نسق ای علی نظام واحد فی الاصل نسق مصدردر و نستق نظم اللآل
کبی دوزو هموار اولان دندانه وصف اولور یقال ثغر نسق ای مستویة و انجو و بونجق دیزیسنه دینور و جوزا برجنك
مشتمل اولدیغی کواکبه دینورکه ثریانك اکسه‌سنده جوزانك صول اموزنده واقع کواکب منتظمه‌دن عبارتدر
علی قول بونده ضمه‌در و مطلقا نظام و ترتیب واحد اوزره اولان شیئه دینور یقال جاء القوم نسقا و غرست النخل
نسقا (النسقان) تثنیه صیغه‌سیله ایکی کوکبه اطلاق اولنورکه فکه‌یه قریب یردن طلوعه ابتدا ایدرلر بری یمانی
و دیکری شامیدر و فکه شمال طرفنده قصعة المساکین دیدکاری کوکبلردر (الانساق) همزه‌نك كسریله مسجع
و مقفی منتظم کلام ایراد ایلك معناسنه‌در یقال انسق الرجل اذا تکلم سجعا (التنسیق) تفعیل وزننده پك دوز
و نظام اوزره دیزمك معناسنه‌در یقال نسق الشیء اذا نظمه (المناسقة) مفاعله وزننده برنسنه‌یی برنسنه عقبنده
ایراد ایلك معناسنه‌در یقال ناسق بینهما اذا تابع (التناسق) تفاعل وزننده و (الانتساق) افتعال وزننده
و (التنسق) تفعل وزننده نظام اوزره دیزلمك معناسنه‌در یقال تناسقت الاشیاء و انتسقت و تنسقت ای انتظمت
بعضها الی بعض (النشوق) صبور وزننده انفیه کبی برونه چکیلان آجشدریجی دوایی دارویه دینور علی قول
رایحه‌سنی و کسکینلکنی طویمق ایچون برونه یقلشدروب استشمام اولنه‌جق دارویه دینور یقال جاء بالنشوق
و اللعوق و هو کلّ دواء ینشق مماله حرارة او یدنی من الانف لیجد ریحه و حرّه (النشق) فتحتینله قوقولمق معناسنه‌در
یقال نشقه نشقا من الباب الرابع اذا شمه و دوزاغه ایلشمك معناسنه‌در یقال نشق الظبی فی الحبالة اذا علق
(الانشاق) همزه‌نك كسریله قوقولتمق معناسنه‌در تقول انشقته ایاه اذا اشممته و دوزاغه و آغه ایلشدرمك
معناسنه‌در تقول انشقته فی الحبالة اذا اعلقته فیها (المنشق) مقعد وزننده برونه اطلاق اولنور (النشقة)
غرفه وزننده قیون و قوزی مقوله‌سنك بیونلرینه چکریلان حلقه‌یه دینور (النشاقی) سکاری وزننده بیونه
دوزاغك حلقه‌سی چورلمش صیدلره دینور نته‌که ایاقلرینه ایلشمش اولنلره علاقی دینور ومنه یقول الصائد
لشریکه لی النشاقی ولك العلاقی (الاستنشاق) برونه نسنه چکمك معناسنه‌در یقال استنشق الماء اذا ادخله
فی انفه (نشاق) غراب وزننده دیار خزاعه‌ده برموضعدر (النشق) کتف وزننده شول ایلشکن آدمه دینورکه
دخول و مباشرت ایلدیکی ماده‌لره ایلشوب قالور اوله یقال رجل نشق اذا دخل فی امر نشب فیه (النطق) نونك
ضمیله و (المنطق) مجلس وزننده و (النطوق) قعود وزننده معانی فهم اولنور حروف و اصواتله سوز سویلك
معناسنه‌در یقال نطق الرجل نطقا و منطقا و نطوقا من الباب الثانی اذا تکلم بصوت و حروف تعرف بها المعانی
شارح دیرکه بوتعریف مقتضاسنجه نطق انسان کلماتنه مخصوصدر سائرلره اسنادی مجازدر (الانطاق) همزه‌نك
كسریله سویلتمك معناسنه‌در یقال انطقه الله ای کلمه (الاستنطاق) برکمسه‌دن سوز سویلك طلب ایلك معناسنه‌در
تقول استنطقته اذا طلبت منه النطق (الناطق) سویلیجی کوینده معناسنه‌در یقال هو ناطق ای متکلم و ناطق
مطلقا مالدن حیوان قسمنه اطلاق اولنور نته‌که صامت التون و کومش مقوله‌سنه اطلاق اولنور ومنه یقال ماله
ناطق و لا صامت ای حیوان و لا غیره من المال (الناطقة) بوکوره دینور خاصره معناسنه (المنطقة) مکنسه وزننده

قوشاغه دینور ﴿المنطق﴾ منبر وزننده و ﴿النطاق﴾ کتاب وزننده نسوان عرب لباسلرندن بر لباسدر حقیقتی ازار کبی برشقه در وسطنی بللرینه باغلیوب یوقریسنی اشاغیسنك اوزرندن دیزلرینه طوغری صالیوررلر واشاغیسی یرده سورینور آنك اوچقورلغی وآغی و پاچه‌لری اولمز حالیا فستان تعبیر ایتدکلری کبی بر ثوبدر یقال جائت وبها منطق ونطاق وهی شقة تلبسها المرأة وتشدّ وسطها فترسل الاعلى على الاسفل الى الارض والاسفل ينجرّ فى الارض ليس لها حجزة ولا نيفق ولا ساقان * شارح دیرکه ابتدا آنی والدهٔ اسمعیل علیه السلام اتخاذ ایلدی وثوب مذکور نسوانك ایش اثوابلرندندر ﴿الانتطاق﴾ افتعال وزننده خاتون نطاق باغلمق معناسنه‌در یقال انتطقت المرأة اذا لبست النطاق وقوشاق قوشانمق معناسنه‌در یقال انتطق الرجل اذا شدّ وسطه بمنطقة وبرنسنه ایله قوّت ومتانت بولمق معناسنه مستعملدر ومنه قول علىّ رضى الله عنه * من يطل هن ابيه ينتطق به * اى من كثر بنو ابيه يتقوّى به یعنی پدرینك ذکری اوزون اولان آدم آنی بلنه قوشانور طول ذکر پدر کثرت اولاددن وانتطاق آنلر ایله قوّت ومناعت بولمقدن کنایه‌در ﴿التنطق﴾ تفعل وزننده بودخی قوشاق قوشانمق معناسنه‌در یقال تنطق الرجل بمعنى انتطق ﴿ذات النطاقين﴾ اسماء بنت ابى بكر رضى الله عنهما لقبیدر لیلهٔ هجرتده فخر عالم علیه الصلوة والسلام حضرتلریله ابو بكر الصديق رضى الله عنه غاره تشریفلرنده اکننده اولان نطاقنی ایکی برلوب برپاره‌سنی کندیلره طعام سفره‌سی وبرپاره‌سنی قربه‌یه باغ ایلشیدی ﴿ذات النطاق﴾ بنو کلابه مخصوص برتپه‌یه اطلاق اولنور یوقریسی واشاغیسی سیاه اولوب وسطی قوشاق طرزنده بیاض اولمغله اطلاق اولندی ﴿النطاقان﴾ تثنیه بنیه‌سیله عورت فرجنك ایکی طرفلو دوداقلرینه اطلاق اولنور ﴿المنطيق﴾ مبالغه صیغه‌سیله بلیغ وسخنور آدمه اطلاق اولنور یقال رجل منطيق اى بليغ وشول خاتونه دینورکه صغریسنی بوغچه ایله طومالدوب بیوك کوستررر اوله زیرا بین العرب صغریلو قاری مقبوله‌در یقال امرأة منطيق اذا كانت متأزّرة بحشية تعظم عجيزتها ﴿التنطيق﴾ قوشاق قوشاتمق معناسنه‌در یقال نطقه اذا البسه المنطقة وصو برآدمك یابرنسنه‌نك کمرکاهنه چیقمق معناسنه مستعملدر یقال نطق الماء الاكمة وغيرها اذا بلغ نصفها ﴿النطق﴾ ضمتینله نطاقك جمعیدر وعبّاس رضى الله عنه حضرتلرینك قولنده یعنی نعت نبویده نظم ایلدکلری قصیده ابیاتندن اشبو * حتى احتوى بيتك المهيمن من *خندف علياء تحتها النطق * بیتنده واقع بیتدن مراد شان وشرف مصطفویدر ونطقدن مراد بعضها فوق بعض اعراض ونواحی جبالدر کندوسیله شدّ اوساط اولنان نطاق مذکورلره تشبیهله رسول اکرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرینك قوم وعشیرتلری میانده ارتفاعلری وانلرك کندیلردن مادون اولدقلرینی تمثیل ایلشلردر ﴿المتنطق﴾ اسم فاعلدر بالتجوّز عزیز ومنیع ورفیع الشان آدمه اطلاق اولنور تنطق اولاد معناسندندر یقال رجل متنطق اى عزيز ﴿المنطقة﴾ معظمه وزننده شول اغنامه اطلاق اولنورکه کمرکاهلرینه قرمزی نسنه ایله نشان اولنمش اوله ﴿المنطق﴾ معظم وزننده بلنه کمر قوشادلمش کسه‌یه دینور ومنه * جبل اشمّ منطق * یعنی شول مرتبه یوکسك طاغدرکه سحاب آنك کمرکاهنده کمر کبی قالور ﴿المنتطق﴾ انتطاقدن فاعلدر آتنه بنیوب یدکنده چکوب کوتورن آدمه دینور یقال جاء منتطقا فرسه اذا جنبه ولم يركبه ﴿النعق﴾ صعق وزننده و ﴿النعيق﴾ نونك فتحیله و ﴿النعاق﴾ نونك ضمیله و ﴿النعقان﴾ فتحاتله چوبان قیونه وکچی‌یه زجر وآزار ایله حیقرمق معناسنه‌در یقال نعق الراعى بغنمه نعقا ونعيقا ونعاقا ونعقانا من الباب الثالث والثانى اذا صاح بها وزجرها وقرغه اوتمك معناسنه‌در یقال نعق الغراب اذا صاح ﴿الناعقان﴾ جوزا برجنك کواکبندن ایکی کوکبه دینور * شارحك بیاننه کوره بری صول ایاغنده وبری صول اموزنده مرکوز وبغایت براقلردر ﴿ناعق﴾ بنو مقیم جماعتنه مخصوص برفرس اسمیدر ﴿النعبق﴾ عین مهمله ایله قنفذ وزننده احمق وبیغز آدمه دینور یقال رجل نعبق اى احمق ﴿النعبوق﴾ عصفور وزننده برقوش وبرموضع آدلریدر ﴿النعبقة﴾ دحرجه وزننده طوارك یورركن قرنندن ایشیدیلان لارق لارق دیه‌رك سسه دینور على قول بوسس خایه‌لری قابلرینك ایچنده اویناسندن حاصل اولور ﴿النعبوقة﴾ نونك ضمیله نعبقه معناسنه‌در ﴿النغرقة﴾ غین معجمه ایله قنفذه وزننده شول اکسه‌دن صارقق صاچ بلوکنه دینورکه قیورجق اولمق ایچون بورلمش واورلمامش اوله یقال ما الطف نغرقته وهى قصيبة الشعر ﴿النغيق﴾ شهیق وزننده قرغه اوتمك معناسنه‌در على قول مادّهٔ مزبوره خیر اولان خصوصده اوتمسنه مخصوصدرنته‌که نعب شرّ اولان ماده‌یه مخصوصدر یعنی عربلر قرغه‌نك آوازندن تفأل وتطیر ایلرلریله تفألده نغق وتطیرده نعب استعمال اولنور یقال نغق الغراب نغيقا من الباب الثانى اذا صاح او نغق فى الخير ونعب فى الشر ونغيق شول ناقه‌یه دینورکه ارالق ارالق بوغوق سس ایله

باغرر اوله يقال ناقة نغيق اذا كانت تبغم بعيدات بين (النفاق) فاله سحاب وزننده بازار كاسد اولميوب رايج ورايكان اولمق معناسنه‌در يقال نفق البيع نفاقا من الباب الاول اذا راج * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو نفق ماده‌سى مضيّ ونفوذ معناسنه موضوع سائر معانى برر مناسبتله آندن منشعبلردر ونفاق چارشوده بازار قورلمق معناسنه‌در يقال نفقت السوق اذا قامت وبرنسنه توكنوب تمك على قول آزالمق معناسنه‌در يقال نفق الشئ اذا نفد وفنى اوقل (النفوق) قعود وزننده اولمك معناسنه‌در يقال نفق الرجل والدابة نفوقا اذا ماتا ويارەنك قبوغى قاوله‌مق معناسنه‌در يقال نفق الجرح اذا تقشر (النفق) فتحتينله بودخى برنسنه توكنمك ياخود آزالمق معناسنه‌در يقال نفق الشئ نفقا من الباب الرابع اذا نفد وفنى اوقل ونفق زير زمينده اولان لغم وجانورلرينى وايزبه مقوله‌سنه دينوركه براوجى آخر طرفه چيقار اوله ومنه المثل * ضل دريص نفقه * تذكره درص ماده‌سنده بيان اولندى (النفاق) كتاب وزننده منافقلق ايلمك معناسنه‌دركه سيذكر وآندن اسم اولوركه منافقلغه دينور ونفقه‌دن جمع اولوركه حوائجه صرف اولنه‌جق نسنه‌يه دينور درهم وسائره كبى يقال نفقت نفاقهم اى فنيت نفقاتهم (المنفاق) محراب وزننده كثير النفقه آدمه دينور يقال رجل منفاق اى كثير النفقة (النفق) كتف وزننده شول آته دينوركه سكرتمسى چابك قطع ايدر اوله‌كه صولوقمز وميدانسز تعبير اولنور يقال فرس نفق الجرى اى سريع انقطاعه (نفيق) زبير وزننده برموضعدر (نافقان) مروقضاسنده برقريه‌در (الانتفاق) افتعال وزننده بر التنده نفق ديدكلرى زير زمينه كيرمك معناسنه‌در يقال انتفق الرجل اذا دخل النفق وعرب طوشانى يووه‌سنه دخول ايلمك معناسنه‌در يقال انتفق اليربوع اذا اخذ فى نافقائه وعرب طوشانى يووه‌سندن چيقمق معناسنه‌در يقال انتفق اليربوع اذا خرج من نافقائه (النفقة) فتحاتله حوائجه وتعيشه صرف اولنه‌جق اقچه وزاد وزواده مقوله‌سنه دينور يقال نفدت نفقته وهى ماينفقه من الدراهم ونحوها (النافقة) نافجه وزننده ومراد فيدركه كوبك مسكنه دينور يقال‌له نافقة من مسك اى نافجة ظاهرا بودخى نافه معرّبيدر نافجه كبى (النافقاء) مدّايله و(النفقة) همزه وزننده عرب طوشانى وترلا فارەسى ديدكلرى جانورك يوه‌لرنده بريوه‌نك اسميدر ايكى يوه اتخاذ ايدر برينى كتم وبرينى اظهار ايدر برحيثيتله‌كه آنك سقفنى يوقفه‌جه برك يوزينه قريب ايدر قاصعاء ديدكلرى يوه‌سندن كلنسه همان نافقانك سقفنى دلوب طشره فرار ايدر منافقت بوندن مأخوذدر (النفق) نفع وزننده عرب طوشانى نافقاء ديدكلرى يوه‌سندن طشره چيقمق معناسنه‌در يقال نفق اليربوع ونفق نفقا من الباب الاول والرابع اذا خرج من نافقائه (التنفيق) تفعيل وزننده نفق معناسنه‌در يقال نفق اليربوع بمعنى نفق وبرمتاعى رايج ورايكان قلمق معناسنه‌در يقال نفق السلعة اذا روّجها (النيفق) صيقل وزننده ايچ طونك آغنه دينوركه ايكى پاچه سنك ارالغيدر * شارحك بيانه كوره نيفق فارسى معرّبيدر (الانفاق) همزه‌نك كسريله برآدمك مالى دوكنوب فقير اولمق معناسنه‌در ظاهرا انفاق كثيره افتقار لازمدر املاق كبى يقال انفق الرجل اذا افتقر وبركمسه مالنى خرج وصرف ايدوب دوكتمك معناسنه‌در يقال انفق ماله اذا انفده وناسك بازارى رايج ورايكان اولمق معناسنه‌در يقال انفق القوم اذا نفقت سوقهم ودوه‌نك يك سموزلكدن تويلرى دوكلك معناسنه مستعملدر يقال انفقت الابل اذا انتثرت اوبارها سمنا (الاستنفاق) بودخى مالى خرج ايدوب دوكتمك معناسنه‌در يقال استنفق ماله اذا انفده (المنتفق) منتسب وزننده برقبيله پدريدر حالا منتفق عربلرى ديدكلرى آندن منشعبدر ومالك بن المنتفق بسطام بن قيسك قاتليدر (المنافقة) مفاعله وزننده و(النفاق) جدال وزننده بركافر كفرينى ستر ايدوب صورتا ايمان واسلام اظهار ايلمك معناسنه‌در يقال نافق فى الدين اذا ستر كفره واظهر ايمانه * شارحك بيانه كوره وجه مذكور اوزره عرب طوشانك نافقاء نام مستور يوه اتخاذندن مأخوذدر وبو تعبير اسلاميدر قبل الاسلام عربلر استعمال ايلمزلر ايدى وراغبك بيانه كوره نافقاء ايكى قپولى اولمغله نفاق آندن مأخوذدر منافق كمسه كويا كه برقپودن شرعه دخول وبرقپودن خروج ايدر انتهى * وعرب طوشانى نافقاء ديدكلرى يووه‌سنه كيرمك معناسنه‌در يقال نافق اليربوع اذا اخذ فى نافقائه (التنفق) تفعل وزننده عرب طوشانى يووه‌سندن طشره چيقارمق معناسنه‌در تقول تنفقت اليربوع اذا استخرجته يعنى من نافقائه (النقيق) قافله ازيز وزننده قوربغه اوتمك معناسنه‌در يقال نقّ الضفدع نقيقا من الباب الثانى اذا صاح وعقرب وكدى وطاوق سسلنمكده دخى مستعملدر يقال نقت العقرب والدجاجة والهرّ اذا صاتت (النقاقة) دقاقه وزننده قوربغه‌يه دينور (النقنقة) زلزله وزننده قتى نقراتله قوربغه اوتمك معناسنه‌در يقال نقنق الضفدع اذا صوتت وذلك اذا ضوعف وكوز ايچرو باتمق معناسنه‌در يقال نقنقت العين اذا غارت (النقنق) زبرج وزننده اركك دوه قوشنه على قول اوركك

مطلب

اولانه یاخود چاپك اولانه دینور مؤنثی نقنقه‌در (النمرق) و (النمرقة) نونك ورانك حركات ثلاثیله كوچك
یصدغه دینوركه قولتق یصدغی تعبیر اولنور علی قول میثره معناسنه‌دركه اكر و پالان یصدغیدر بورالرده
اكر و پالان یصدیغی متعارف دكلدر انجق محفه وتختروان ایچره قودقلری كوچك یصدق متعارفدر و پالان
اوزرینه اورتیلان اورتویه ونهالی‌یه وغاشیه‌یه وزینپوشه دینور * شارحك بیانه كوره نمارق جمعیدر یقال
اتكأ علی نمرقة ای الوسادة الصغیرة اوالمیثرة و یقال جلس علی النمرقة وهی الطنفسة فوق الرحل
(ذوالنمرق الكندیّ) نعمان بن یزیدك لقبیدر (النمرقة) زبرجه وزننده ارالری آچق آچق اولان سحابه
اطلاق اولنور (النمق) نونك فتحیله كوزه طبانجه اورمق معناسنه‌در یقال نمق عینه نمقا من الباب الاول
اذا لطمها و یازی یازمق معناسنه‌در یقال نمق الكتاب اذا كتبه (التنمیق) تفعیل وزننده یازویی پك كوزل
ورونقلو یازمق معناسنه‌در یقال نمق الكتاب اذا حسنه وزیّنه بالكتابة (النمقة) فتحاتله مردار رایحه‌یه دینور
یقال للشیٔ المروّح فیه نمقة ای زهومة واتنان (النمق) فتحتینله یولك مسلوك اولان وسطنه و پایكاهنه دینور یقال
اخذ نمق الطریق ای لقمه (المنمق) محسن وزننده چكردكسز تازه خرمایه دینور یقال رطب منمق ای ماله نواة
(الانماق) همزه‌نك كسریله آغاجك خرماسی چكردكسز اولمق معناسنه‌در یقال انمقت النخلة اذالم یكن لرطبها
نواة (الناقة) معلومدركه دیشی دوه‌یه دینور فارسیده اشترماده دینور تركیده ماده‌یی تحریفله مایه تعبیر ایدرلر
جمعی ناق ونوق كلور نونك ضمیله وانؤق كلور همزه‌نك فتحی وهمزهٔ متوسطه‌نك ضمیله وانوق كلور واونق
كلور قلب ایله واینق همزه‌نك فتحی ویانك سكونیله ونیاق كلور نونك كسریله وناقات وانواق وجمع الجمعی ایانق
كلور ونیاقات كلور واینق كلمه‌سنك مصغّرنده اینقات دینور قیاس ایسه اینق اولمقدر * شارح دیركه لفظندن
مذكری یوقدر بلكه مذكری جمل وناقه‌نك اصلی نوقه‌در فتحاتله زیرا جمعی نوق كلمشدر خشب وخشب كبی وهمزه‌ایله
انؤق كلمسی واوك ثقلت ضمه‌سنه مبنی‌در و یاایله اینق كلمه‌سنده مقلوب اولان اونقك واوی یایه مقلوبدر و بونك
جمع الجمعی ایانق‌در وناقه لفظی نوق آتی معناسندن مأخوذدر وناقه فلكده برنیچه كواكبه اطلاق اولنوركه ناقه
شكلنده منتظملردر (نوق) نونك ضمیله بلخ قضاسنده برقریه‌در (نوقان) نونك ضمیله طوس ایالتنك ایكی شهرندن
برینك اسمیدركه دیكری طابراندر (نوقات) نونك ضمیله سیستان شهرنده برمحله‌در (المنوّق) معظم وزننده شول
اركك دوه‌یه دینوركه چوق قوللانلمغله ناقه كبی یواشیوب رام اولمش اوله یقال جمل منوّق ای مذلّل كالناقة
وآشلنمش خرما آغاجنه دینور یقال نخل منوّق ای ملقح وبرصره‌یه دیزلمش وبردیزی‌یه قطار كبی یول یول وصوقاق
صوقاق اولمش نسنه‌یه دینور مؤنثی منوّقه‌در یقال شیٔ منوّق ای مصفف مطرّق مسكك (النوّاق) شدّاد وزننده ایش
اری كار كذار آدمه دینور یقال هو نوّاق ای رائض الامور ومصلحها (النوقة) نوبه وزننده هرنسنه‌ده اوزلغه
وحذاقت ومهارته دینور یقال به نوقة ای حذاقة فی كل شیٔ (النوقة) فتحاتله یهود طائفه‌سی طرفندن قصاب
دكاننه ناظر تعیین اولنان اشخاصه دینوركه ایچ یاغنی اتدن آیروب تنقیه ایدرلر زیرا آنلرك عندنده ایچ یاغی حرامدر
(نق نق) نونلرك ضمیله ذكر اولنان نوقه‌دن امر حاضردر اتدن یاغی تنقیه قیل دیمكدركه مرسوم ناظر قصّابه
امر وخطاب ایدر پس نوق بوندن مصدر اولور (الناق) باش پرمغك آلتنده اولان ات ایله سرچه پرمغك آلتنده
اولان ات بیننده بلكجه‌نك ایچ یوزنه مقابل والك ایاسنه ملاصق یاریغه شبیه بوكندی‌یه دینور كذلك دیرسكك
ایچ یوزنده وقوروق صوقمنك كمیكی دیبنده واقع اول رسمه‌یرلره دینور والده ظهور ایدن سیوجه‌لره دینور
مفردی ناقه‌در (النوق) فتحتینله آزجه حمرتی اولان بیاضه دینور ناقه‌نك تویی كبی یقال به نوق ای بیاض فیه
حمرة یسیرة (التنیّق) و (التنوّق) تفعل وزنلرنده بركیمسه طعام ولباس خصوصنده اهتمام ایدوب دائمانفیس
طعام اكل وفاخر لباس تلبس ایدر اولمق معناسنه‌در یقال تنیّق فلان وتنوّق فی مطعمه وملبسه اذا تجوّد وبالغ
(النیقة) نونك كسریله تنوّق معناسندن اسمدر نفیس یوب نفیس كیر اولمغه دینور (النیق) كیس وزننده طعام
ولباس خصوصنده تقید واهتمام ایدن آدمه دینور یقال رجل نیق اذا كان یتجوّد فی مطعمه وملبسه (الانتیاق)
افتعال وزننده برنسنه‌یی اورند یلك معناسنه‌در یقال انتاق الشیٔ اذاانتق (النیق) نونك كسریله طاغك الك یوكسك
یرینه دینور جمعی نیاق كلور نونك كسریله وانیاق ونیوق كلور (الاستنواق) ناقه‌لنمك معناسنه‌در ومنه المثل
استنوق الجمل اصلی بودركه مسیب بن علس نام شاعر ملوك عربدن عمرو بن هند حصورنده برجمل وصفنی متضمن
نظم ایلدیكی اشبو * وقد اتلاقی الهمّ عند احتضاره * بناج علیه الصیعریّة مكدم * بیتنی انشاد ایلدكده طرفة
بن العبدكه اول هنكامده هنوز نوجوان ومجلس مزبورده حاضر ایدی همان كلام مرقومی ایراد ایلدی زیرا صیعریّه

ناقه یه مخصوص برکونه تمغادر مسیب جمل حقنده ایراد ایلمشیدی پس مسیب طرفه‌نك بو تعریضندن خشمناك
اولوب لیقتلنه لسانه یعنی بو اوغلانی البته کندی لسانی قتل ایدر دیدی واقعا انجام کار کندی لسانی بلاسیله
خاکسار اولدی مثل مزبور برآدم حین تکلمده خلط کلام ایدوب آخر کلام تقریر ایلدکده ضرب اولنور
(نیقیه) نونك کسریله یاخود همزه ایله انیقیه یاخود نیقیا استنبول اعمالندن بربلده‌در * شارح دیرکه معرّبانده
مدینهٔ ازنیق اولمق اوزره مرسومدر لکن نیکده معرّبی اولمق آندن اقربدر (نیوق) صبور وزننده برجبل
عظیم آدیدر وبوفایله نیوف مصحفی دکلدر (تنوق) تانك فتحیله عمان قضاسنده برموضعدر (الانیاق) همزه‌نك
کسریله برنسنه پك نکره اولمغله تماشا ایدنلری عجبه کتورمك معناسنه‌در تقول آنقنی الشیء انیاقا ونیقا ای اعجبنی
شارحك بیانی اوزره آنقنی مقلوبدر ونیق کلمه‌سی‌که ثلاثیدر افعال بابندن غیر قیاس اوزره وارد اولمشدر
ومؤلف بوماده‌یی بعینها انق ماده‌سنده دخی ثبت ایلمشدر (نیق العقاب) بین الحرمین برموضعدر ونیق برآخر
موضع آدیدر (النهق) نونك فتحی وهانك سکونیله برقوش آدیدر وصوترسنه شبیه براوتك اسمیدر علی قول
فتحتینله صوتره‌سی وصوکردمه‌سی دیدکاری نباتك یبانی نوعیدر (النهیق) نونك فتحیله و (النهاق) نونك
ضمیله مرکب آکیرمق معناسنه‌در یقال نهق الحمار ونهق نهیقا ونهاقا من الباب الثانی والرابع اذا صوّت (الناهقان)
ایکی یومری کمیکدرکه بتون طرنقلی حیوانك یوزنده کوز یاشی آقدیغی پرده اولور وآنلره نواهق دخی دینور
صیغهٔ جمع ایله بعضلر عندنده ناهق حلق حماردن آوازی چیقدیغی یره دینور جمعی نواهق کلور

فصل الواو

(الوبوق) قعود وزننده و (الموبق) موعد وزننده هلاك اولمق معناسنه‌در یقال وبق الرجل وو بق
کوعد ووجل وورث وبوقا وموبقا اذا هلك (الاستیباق) وبوق معناسنه‌در (الموبق) مجلس وزننده مصدردرکه
ذکر اولندی واسم مکان اولور مهلك معناسنه ووعد کاهه دینور موعد معناسنه وزندانه دینور محبس معناسنه
وجهنمده بروادی آدیدر وایکی نسنه‌نك بیننه حاجز وحائل اولان شیئه دینور * قال الشارح قال فی الاساس قوله تعالی
﴿وجعلنا بینهم موبقا﴾ ای مهلکا من اودیة جهنم یحول بینهم وقال فی البصائر ای من العذاب مایهلکهم او الموبق
الموعد او محبسا وقیل واد فی جهنم (الایباق) همزه‌نك کسریله حبس ایلمك یاخود هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال
اوبقه اذا حبسه او اهلکه (الثقة) ثای مثلثه‌نك کسریله و (الموثق) موعد وزننده برآدمه امنیتله اعتماد قلمق
معناسنه‌درکه ایناتمق تعبیر اولنور یقال وثق به کورث ثقة وموثقا اذا ائتمنه * شارحك بیاننه کوره اسم فاعل واثق‌در
(الوثیق) امیر وزننده محکم واستوار اولان شیئه دینور جمعی وثاق کلور واوك کسریله وبو وثاقه‌دن صفتدر یقال
عقد وثیق ای محکم (الوثاقة) طلاقه وزننده برنسنه محکم واستوار اولمق معناسنه‌در یاخود برایشه محکم تدارك ایله
باشلر اولمق معناسنه‌در یقال وثق الشیء وثاقة من الباب الخامس اذا صار وثیقا او یقال وثق الرجل اذا اخذ بالوثیقة
فی امره (الوثیقة) سفینه وزننده و (الثقة) عده وزننده شول نسنه‌یه دینورکه اکا ایناتلوب آنکله قلبه اعتماد
حاصل اوله تمسك وحجت وکفیل کبی یقال اخذ امره بالوثیقة والثقة ای مایعتمد به بوراده ثقه مصدر بمعنی مفعولدر
انکیچون تذکیر وتأنیث وافراد وجمعی مساویدر وبعضا ذکور واناثده ثقات اوزره جمعلنور عدات کبی ووثیقه
چایری چوق یره اطلاق اولنور یقال ارض وثیقة ای کثیرة العشب (التوثق) تفعل وزننده برایشه متانت واستحکام
اوزره یاپشمق معناسنه‌در یقال توثق فی امره اذا اخذه بالوثیقة (المیثاق) و (الموثق) مجلس وزننده عهد وپیمانه
دینور جمعلری مواثیق ومیاثق ومیاثیق کلور تقول بیننا میثاق وموثق ای عهد * شارح دیرکه میثاق اصلده موثاق
ایدی‌که برنسنه‌یی باغلیه‌جق نسنه‌یه دینور وموثق مصدردر بعده مبالغة عهد وپیمانده مستعمل اولدی ومصباحده
بوجعلر میثاقك اولوب موثقك جمعی یاسز مواثق اولمق اوزره مرسومدر (الوثاق) واوك فتحی وکسریله برنسنه‌یی
محکم باغلیه‌جق باغه دینور یقال شدّه بالوثاق وهو مایشدّ به (الایثاق) همزه‌نك کسریله وثاق ایله یاخود وثاق
ایچره محکم باغلمق معناسنه‌در یقال اوثقه فی الوثاق اذا شدّه فیه (التوثیق) برنسنه‌یی محکم واستوار قلمق معناسنه‌در
یقال وثقه اذا احکمه وبرکیمسه حقنده امین ومعتمدر دیمك معناسنه‌در یقال وثق فلانا اذا قال فیه انه ثقة (الاستیثاق)
برکیمسه‌دن امین واعتماد اولنه‌جق وثیقه آلمق معناسنه‌در حجت وکفیل وتمسك آلمق کبی یقال استوثق منه اذا اخذ
منه الوثیقة (الودق) واوك فتحیله یغموره دینور یقال اخذنا الودق ای المطر * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره ودق
مطر ارالغنده غبار کبی نسنه‌یه موضوعدرکه ترکیده اکا قای دیرلر بعده تجوّزا مطرده استعمال اولنور وودق مصدر
اولور یغمور طملق معناسنه یقال ودق المطر ودقا من الباب الثانی اذا قطر وودق وودوق وقوف وزننده برنسنه‌یه
کلوب چاتمغله تولکه کلمك معناسنه‌در یقال ودق الیه ودوقا وودقا اذا دنا منه وامکنه ومنه المثل * ودق العیر الی الماء *

ای دنامنه بومثل برنسنه یه افراط حرصندن تذلل وخضوع ایدن کمسه حقنده ضرب اولنور وودق آلشوب انس
والفت ایلك معناسنه در یقال ودق به اذا استأنس به وقارن وسعتلنمك علی قول اسهال ایلك معناسنه در یقال ودق
بطنه اذا اتّسع او استطلق وبلود یغمور یاغدرمق معناسنه در یقال ودقت السماء اذا امطرت وقلج کسکینلنمك
معناسنه در یقال ودق السیف اذا حدّ وبر شخصك پك سموزلکدن کوبکی سلپوکلنوب صارقق علی قول کوبکی
چیقق کمسه کبی سموزلکدن طشره اوغرامق معناسنه در یقال ودقت سرّته اذا سالت واسترخت او خرجت کانه
ابجر وودق شول قرمزی نقطه لره وبنکلره دینورکه کوزده حادث اولوردمك قینایوب چیقمسندن حادث اولور
علی قول براتجکزدرکه کوزده حادث اولوب کیده رك بیویوب غلیظلنور یاخود کوزده برمرضدرکه آنك ضربندن
قولاق شیشوب قبارر مفردی ودقه در وبونده دالك فتحیله ده جائزدر یقال اصاب بعینه ودق ای نقط حمر تخرج
فیها من دم تشرق به اوهی لحمة تعظم فیها او مرض فیها ترم منه الاذن لکن کتب طبیه ده ودقه شحمه یه شبیه قطعهٔ
بیضادرکه طبقهٔ ملتحمه ده ظهور ایدر دیو معرّف اولمغله قول ثانی بوکه اقربدر ﴿الایداق﴾ همزه نك کسریله بودخی
بلود یغمور یاغدرمق معناسنه در یقال اودقت السماء اذا امطرت وبتون طرنقلی حیوان کوسنمك معناسنه در یقال
اودقت ذات الحافر اذا ارادت الفحل ﴿الوداق﴾ سحاب وزننده و﴿الودقان﴾ فتحاتله و﴿الودق﴾ فتحتینله بونلرده
بتون طرنقلی حیوان کوسنمك معناسنه در یقال ودقت ذات الحافر ودقت وودقت وداقا وودقانا وودقا من الباب
الثانی والرابع والخامس اذا ارادت الفحل ﴿الاستیداق﴾ بودخی وداق معناسنه در یقال استودقت ذات الحافر
بمعنی ودقت ﴿الودوق﴾ صبور وزننده و﴿الودیق﴾ امیر وزننده کوسنمش بتون طرنقلی حیوانه دینور یقال
فرس واتان ودوق وودیق ای بها وداق بوراده وبهاء وداق نسخه لری غلطدر ﴿الوداق﴾ کتاب وزننده اسمدر
بتون طرنقلی حیوانك کوسنکلکنه دینور یقال بالاتان وداق ای ارادة فحل ﴿المودق﴾ مجلس وزننده اسم مکاندر
برنسنه نك پك کلوب چاتوب تولکه کلدیکی موضعه دینور ﴿ذات ودقین﴾ ایکی طرفلو شدّتله یاغان یغموره دینور
بومناسبتله آفت وداهیه یه اطلاق اولندی ومنه قول علیّ رضی الله عنه * تلکم قریش تمنانی لتقتلنی * فلا وربك
مابرّوا ولا ظفروا * فان هلکت فرهن ذمتی لهم * بذات ودقین لا یعفو لها اثر * امام مازنی دیدیکه امام علی کرم الله
وجهه حضرتلرندن اشبو ایکی بیتدن غیری شعر صدوری صحت بولمامشدر وزمخشری بوقولی تصویب ایلدی
﴿الودیقة﴾ سفینه وزننده پك اسیلکه دینور یقال خرجوا فی الودیقة ای شدّة الحرّ وسبزوات یاخود چایرلو چمنلو
اولان موضعه دینور تقول نزلنا فی الودیقة ای الموضع الذی فیه بقل او عشب ﴿الودق﴾ فتحتینله برآدمك کوزنده
ودق دیدکلری ذکر اولنان عارضه ظهور ایلك معناسنه در یقال ودقت عینه کوجلت تیدق بکسر التاء ودقا اذا
ظهر فیها الودق بوراده مضارعت حرفنك کسری بهراء لغتنه مبنیدر ﴿الودقة﴾ فرحه وزننده ودق عارضه سی
ظهور ایلمش کوزه دینور یقال عین ودقة ای بها ودق ﴿الوادق﴾ کسکین آلته دینور یقال سیف وادق ای حدید
﴿ودقان﴾ سحبان وزننده برموضعدر ﴿ودقه﴾ حمزه وزننده بر رجل اسمیدر ﴿الورق﴾ واوك حرکات ثلاثیله
و﴿الورق﴾ کتف وزننده و﴿الورق﴾ جبل وزننده سکه لو اقچه لره دینور دراهم مضروبه معناسنه جمعی
اوراق ووراق کلور واوك کسریله * شارحك بیانه کوره بونلر جنسدر انکچون مؤلف جمع صیغه سیله تفسیر
ایلدی مفردلری هایله در ﴿الرقة﴾ رانك کسریله بودخی سکه لو اقچه یه دینور جمعی رقون کلور * شارح دیرکه
بواره ایله ارون کبیدر ومنه الحدیث ﴿فی الرقة ربع العشر﴾ ورقه بغدایجق او تنك ابتدا نابت اولاننه دینور وشول
ارضه دینورکه ابتدا کوز فصلنده یاخود اورته یاز موسمنده اکا یغمور یاغمغله تازه ویشل او تلر بتمش اوله رق
کلمه سنده هاء واو محذوفه دن عوضدر وعد وعده کبی ﴿الورّاق﴾ شدّاد وزننده اقچه سی چوق آدمه دینور یقال
رجل ورّاق ای کثیر الدراهم وکاغدجی یه دینور ﴿الوراقة﴾ کتابه وزننده کاغدجیلق حرفتنه دینور ﴿الوراق﴾
سحاب وزننده یریوزینك نباتله یم یشل اولمسنه دینور وبو ورقدن مأخوذ دکلدر ﴿ورق﴾ وعد وزننده اسمادندر
محمد بن عبدالله بن حمدویه بن ورق محدّثدر وورق مصدر اولور اغاج یپراقلنمق معناسنه یقال ورق الشجر ورقا
من الباب الثانی اذا ظهر ورقه ﴿الورق﴾ فتحتینله کاغده دینور ویپراغه دینور * شارح دیرکه فی الاصل
یپراغه موضوعدر بعده یپراق کبی یوفقه دری یه اطلاق اولندیکه اکا یازو یازیلور ایدی بعده کتاب کاغدینه
اطلاق اولندی مفردلری ورقه در هایله ویریوزنده دکرمیجه قان قطعه سنه اطلاق اولنور علی قول
یاره دن دوشمش قان پاره سنه دینور تقول رأیت فی الارض ورق الدم وهو ما استدار منه علی الارض او ما
سقط من الجراحة وخبط معناسنه درکه اون کبی دقّ اولنوب اونه قاتلدقدنصکره دوه بوغازینه دوکدکاری

یپراق مجونته دینور ومطلقا جانلو حیوانه دینور تقول صادفت ورقا وهو الحیّ من کلّ حیوان ودوه وقیون واقچه
وسائری کبی مال ومواشی یه دینور وورق القوم جماعتك دلوقنلولرینه اطلاق اولنور علی قول ضعیف اولان
دلوقانلولرینه دینور یقال هم ورق القوم ای احداثهم اوضعفاء فتیانهم وناسك حسن وجمالنه ودنیانك جمال وبهجت
وزینتنه اطلاق اولنور یقال ما احسن ورق القوم ای حسنهم وغرّته وورق الدنیا ای جمالها وبهجتها ﴿الورقة﴾
فتحاتله ورقك مفردیدر که ذکر اولندی وورقه خسیس وناکس شخصه اطلاق اولنور ورقك ابتذالی مناسبتیله
یقال هو ورقة القوم ای خسیسهم وکریم آدمه اطلاق اولنمغله ضدّ اولور وبو ورقك نضارت ولطافتی تصوّریله در
یقال هو ورقة بین القوم ای کریم وبعضیلر دیدیکه مذکرده هاسز ومؤنثده هایله اولەرق همان خسیس معناسنه
مستعملدر یقال رجل ورق وامرأة ورقة ای خسیسان وورقه یمنده بربلده آدیدر * وورقه بن نوفل بن اسد بن
عبدالعزّی که خدیجة الکبری رضی الله عنها جنابلرینك عمّ زادەلریدر خصوص اسلامی مختلف فیه در وورقة
بن حابس التمیمیّ اصحابدندر ﴿الوریقة﴾ سفینه وزننده و﴿الورقة﴾ فرحه وزننده یپراغی فراوان اغاجه دینور
یقال شجرة وریقة وورقة ای کثیرة الورق ﴿الایراق﴾ همزەنك کسریله اغاج یپراقلنمق معناسنه در یقال اورق
الشجر اذا ظهر ورقه وبر آدمك آقچەسی ودوابّ ومواشیسی فراوان اولمق معناسنه در یقال اروق الرجل اذا
کثر ماله ودراهمه وصیّاد صید ایدەمیوب خائب اولمق معناسنه در یقال اورق الصائد اذا لم یصد وطالب مرامنه
نائل اولمیوب محروم اولمق معناسنه در یقال اورق الطالب اذا لم ینل وغازی غنیمته ظفر بولمیوب تهی دست اولمق
معناسنه در یقال اورق الغازی اذا لم یغنم ﴿التوریق﴾ بودخی اغاج یپراقلنمق معناسنه در یقال ورّق الشجر بمعنی
اورق ﴿الوراق﴾ کتاب وزننده یپراغك یاروب ظهور ایدەجك هنکامنه دینور یقال قدحان الوراق ای وقت
خروج الورق ﴿الوراقة﴾ سحابه وزننده داللری یم یشل ویپراقلری تاب وطراوتلو خوشمنظر شجره دینور یقال
روضة ذات وراقة وهی الشجرة الخضراء الورق الحسنة ﴿ورقان﴾ سحبان وزننده برموضعدر ﴿ورقان﴾ رانك
کسریله عرج ایله رویثه بیننده مدینەدن مکه یه مصعد طریقك صاغ طرفنده واقع برسیاه طاغك اسمیدر قال الشارح
ومنه الحدیث ﴿ضرس الکافر فی النار مثل ورقان﴾ ﴿مورق﴾ مقعد وزننده روم پادشاهلرندن برینك آدیدر ظاهرا
ماوراندن معرّبیدر ومحدّثیندن طریف مدنینك پدری اسمیدر وبونك موکل وموزن وموهب وموظب وموحد کلماتندن
اوزکه نظیری یوقدر ﴿الورقة﴾ تمره وزننده یایده اولان عیب ونقیصه یه دینور یقال ما فی القوس ورقة ای عیب
﴿الاورق﴾ احمق وزننده لونی قرامتق بیاض اولان دوه یه دینور بولونده اولان دوەنك اتی خوش ولذیذ اولور
کرچه استعمالی ویوریمسی مقبول اولمز وبو نضارت ورق معناسندن یاخود رماد معناسندن مأخوذدر یقال جمل
اورق اذا کان فی لونه بیاض الی سواد وکوله دینور رماد معناسنه ویغمورسز قوراق زمانه اطلاق اولنور
یقال عام اورق ای لا مطر فیه وثلثانی صودن عبارت اولان سوده دینور یقال لبن اورق اذا صار ثلثاه ماء وثلثه
لبنا جمعی ورق کلور واولك ضمیله ﴿الورقاء﴾ حمراء وزننده دیشی قورده دینور ذئبه معناسنه وکوکرجین قوشنه
دینور یقال غنت الورقاء ای الحمامة جمعی وراقی وورائق کلور صحاری وصحاری کبی نسبتنده ورقاویّ دینور واوایله
وبدیل بن ورقاء اصحابدندر ﴿الاریق﴾ ترخیم اوزره اوراقك مصغریدر ومنه المثل * جاء بامّ الربیق علی اریق * نته که
ارق مادەسنده ذکر اولندی ﴿مورق﴾ مکرم وزننده فارس ایالتنده برموضعدر ﴿مورّق﴾ محدّث وزننده اسامیدندر
مورّق بن مهلب ومورّق بن مشمرخ تابعیلردر ومورّق بن شخیب محدّث ضعیفدر ﴿الایریقاق﴾ احمیرار وزننده
اصمەنك اوزمی رنکلنمك معناسنه در یقال ایراقّ العنب یوراقّ ایریقاقا اذا لوّن ﴿الموراق﴾ میمك ضمیله رنکلنمش
اوزمه دینور ﴿وریقه﴾ جهینه وزننده برموضعدر ﴿التورّق﴾ تفعل وزننده طوار یپراق اوتلامق معناسنه در
یقال تورّقت الناقة اذا اکلت الورق ﴿الموارقة﴾ مفاعله وزننده یك یقلشمق معناسنه در ومنه تقول مازلت منك
موارقا ای قریبا مدانیا ﴿المورقة﴾ مجلبه وزننده مالك کثرت ووفرتنه باعث اولەجق نسنه یه دینور یقال التجارة
مورقة للمال ای مکثرة ﴿الوسق﴾ واوك فتحی وسینك سکونیله برنسنه یی بریکدیروب یوکلمك معناسنه در یقال وسقه
یسقه وسقا اذا جمعه وحمله ومنه قوله تعالی ﴿واللیل وما وسق﴾ زیرا کیجه جمیع جبال وبحار واشجار واجاری
وروی زمینی احاطه واستیعاب ایلمکله انلری جمع ایدوب ارقەسنه یوکلنمش کبی اولور ووسق سوروب
کوتورمك طرد معناسنه در یقال وسقه اذا طرده ودیشی حیوانك رحمی ارککك منیسنی کوتروب کبەقالمق معناسنه در
یقال وسقت الناقة اذا حملت واغلقت علی الماء رحمها وکوز یاشی حامل اولمق معناسنه مستعملدر یقال وسقت
لعین الماء اذا حملته وقال فی الاساس لا افعل ذلك ما وسقت عینی الماء ووسق التمش صاعی مستوعب کیل ومقداره

دینور علی قول بردوه یوکندن عبارتدر یقال عنده وسق من تمر ای ستّون صاعا اوحمل بعیر و بوحمل معناسندندر
قول اوّله کوره التمش صاع نبوی عند اهل الحجاز اوچیوز یکرمی رطل ایدر وعند اهل العراق درتیوز سکسان
رطل ایدر نته که نهایه ده بویلجه مرسومدر ﴿الوسیقة﴾ سفینه وزننده شول دوه‌لره اطلاق اولنور که بری برینه
بغایت مونس والوف اولمغله بری اوغورلنوب سورلسه جمله‌سی آندن آیرلمیوب برابرجه سوریلور اوله بنی
آدمده رفقه کبیدرکه بری برندن منفك اولمزلر یقال ساق العدوّ الوسیقة وهی من الابل کالرفقة من الناس فاذا سرقت
طردت معا ﴿الواسق﴾ کبه ناقه‌یه دینور جمعی وساق کلور واولك کسریله ومواسق ومواسیق کلور غیر قیاس
اوزره کویا که میساقك یاخود موسقك جمعلریدر ﴿الوسیق﴾ نهیق وزننده حیوانی سوروب کتورمك معناسنه‌در
یقال وسقه وسیقا اذا ساقه ووسیق یغموره اطلاط اولنور ﴿التوسیق﴾ غلالی التمشر صاغ مقدارنده بلوك بلوك
ایلك معناسنه‌در یقال وسق الحنطة توسیقا اذا جعلها وسقا وسقا ﴿الایساط﴾ همزه‌نك کسریله دوه‌یه یوك
یوکلتمك معناسنه‌در یقال اوسق البعیر اذا حمله حمله وآغاجك خرماسی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال اوسقت
النخلة اذا اکثر حملها ﴿الاستیساق﴾ دوه‌لر بریکمك معناسنه‌در یقال استوسقت الابل اذا اجتمعت ﴿الاتّساق﴾
اتّفاق وزننده‌که اصلی اوتساق ایدی اسلوب واحد اوزره منتظم اولمق معناسنه‌در یقال اتّسق امره اذا انتظم
﴿المواسقة﴾ مفاعله وزننده برکسه ایله قوّتده یاخود سائر حالتده معارضه ایدوب آنکله برابر کلمك معناسنه‌در
یقال واسقه اذا عارضه فکان مثله ولم یکن دونه ومناهده معناسنه‌درکه جنکده بری برینك اوزرینه صالوب
طوتشمقدن عبارتدر یقال واسقه اذا ناهده ﴿المیساق﴾ میمك کسریله شول قوشه دینورکه اوچارکن قنادلرینی
بری برینه چالوب اورر اوله جمعی میاسیق ومأسیق کلور همزه ایله ﴿الوشیق﴾ شین معجمه ایله امیر وزننده
و﴿الوشیقة﴾ سفینه وزننده ات پصدرمه‌سنه دینور علی قول بردفعه قینادوب قورتدقدنصکره اولان پصدرمه‌یه
دینورکه یوله کوتوررلر و بوکونه اولان سائردن زیاده طیانوب برقرار اولور بوظاهرا بزم سوکش دیدیکمز
اوله‌جقدر یقال عنده وشیق ووشیقة ای لحم یقدّد حتی ییبس اویغلی اغلاءة ثمّ یقدّد ﴿الوشق﴾ مشق وزننده
اتی پصدرمه قلمق معناسنه‌در یقال وشق اللحم وشقا من الباب الثانی اذا قدّده ودورتمك معناسنه‌در یقال وشقه
بالرمح اذا طعنه به وسرعت ایلك معناسنه‌در یقال وشق زیدا اذا اسرع ووشق پراکنده چایره دینور یقال بالمرعی
وشق ای متفرّق من الرّعی ﴿الانتشاق﴾ اتفاق وزننده اتی یول پصدرمه‌سی قلمق معناسنه‌در یقال اتّشق بمعنی
وشقه ونیچه کسه‌لر برآدمی قلجله پصدرمه کبی پاره‌پاره طوغرامق معناسنه‌در یقال اتّشق القوم فلانا اذا جعلوه
وشایق یعنی کما یقطع اللحم اذا قدّد بوراده اتّشاق اشتراك ایچوندر ﴿الواشق﴾ صاحب وزننده برمقدارجه سوده
دینور تقول سقانا واشقا ای لبنا قلیلا وسرعتله چکوب کیدن شیئه دینور عمر وزمان کبی وباشق لفظنده لغتدرکه
آتمجه قوشنه دینور و برکلب آدیدر یاوز اولوب هرشیئی پاره لدیکیچون تسمیه اولنمشدر و بروع نام صحابیه‌نك
پدری اسمیدر ﴿الوشاق﴾ شدّاد وزننده‌بودخی سرعتله چکوب کیدیجی نسنه‌یه دینور یقال شیٔ واشق ووشاق
ای ذاهب مضیّ ﴿التوشیق﴾ برنسنه‌یی کسوب طوغرامق معناسنه‌در یقال وشّقه اذا قطعه وپراکنده ایلك
معناسنه‌در یقال وشّقه اذا فرّقه ﴿التواشق﴾ تفاعل وزننده بودخی نیچه کسه‌لر برآدمی قلجله پصدرمه کبی پاره
پاره طوغرامق معناسنه‌در یقال تواشقه القوم بمعنی اتّشقوه ﴿الایشاق﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یه ایلیشوب
طوتلمق معناسنه‌در یقال اوشق الشیٔ اذا نشب فی شیٔ قلج قننه وانخترکلیده ایلشوب طوتلدیغی کبی ﴿المواشق﴾
انختر دیشلرینه اطلاق اولنور مفردی میشاق‌در ﴿وشقه﴾ حمزه وزننده اندلسده بربلده‌در ﴿الوشق﴾ رکع وزننده
اشّق لفظنده لغتدرکه چادر اوشاغی دیدکلری دارودر * عجیبدرکه مؤلف وشق تعبیر اولنان حیواندن سکوت
ایلدی معلومدرکه دریسندن اعلا کورك اولور تلبسی بواسیر ونقرس علتلرینه اماندر وغریبدرکه حیات
الحیوان صاحبی دخی ذکر ایلمامشدر مفردات طبیه‌ده همان بو اسمله معروف جانوردرلون وشکلده قپلانه شبیه اولور
کلامیله مرسومدر لکن ظن ایدرمکه فی الاصل وشق مذکور معناسندن عربی اوله نته‌که کلب مرسوم واشق ایله
مسمادر ﴿الوصیق﴾ امیر وزننده برطاغ آدیدرکه کنانه قبیله‌سنك یوردینه اندن اقرب طاغ یوقدر ﴿الوعیق﴾ نعیق
وزننده و﴿الوعاق﴾ غراب وزننده طواریورر کن قرندن ظهور ایدن صوته دینور ﴿الوعق﴾ وعد وزننده طوار
یورر کن قرندن صوت ظهور ایلك معناسنه‌در یقال وعق الفرس وعقا من الباب الثانی اذا سمع من بطنه نعیق
ونعاق اذا مشی ووعق بدخوی وتنك مشرب ودارغین وجزؤی نسنه‌دن ضجرتلنور بی امتزاج آدمه دینور
وعقه دخی دینور صحره وزننده وعق دخی دینور کتف وزننده یقال رجل وعق ووعقة ووعق ای شرس

سی ٔ الخلق ضجر متبرم و وعقه اسم او لور چتین خویلولغه دینور یقال به وعقة ای شراسة ﴿ووعق﴾ وعد وزنده
عجول اولمق معناسنه در تقول وعقت علیّ یارجل کورثت وعقا ای عجلت و یقال ماا وعقك ای ما اعجلك بالتعجب
﴿واعقه﴾ بر موضع آدیدر ﴿التوعیق﴾ تعویق وزنده ومرادفیدر کویا که آندن مقلوبدر یقـال وعّقه ای عوّقه
وخلاف ومخالفت معناسـنه در یقال وعّقه اذا خالفه وافساد معناسنه در یقال وعّقه اذا عاثه وبرکسه یی چتین
خویلولغه وسرکشلکه نسبت ایلك معناسنه در یقال وعّق فلانا اذا نسبه الی الشراسة ﴿الوغیق﴾ غین معجمه ایله
وعیق وزنده ومرادفیدرکه طوار قسمنك یورکن قرنندن ظهور ایدن صوته دینور علی قول بوصوت ذکری قابنك
چالقانمسندن نشأت ایدر ﴿الوفیق﴾ امیر وزنده یولداشه اطلاق اولنور تقول هو وفیق ای رفیق و برآدمك عملیدر
﴿الوفق﴾ واوك فتحیله برنسنه برشیئه اویغون کلمك معناسنه در و بعضا موافق معناسنه استعمال اولنور ومنه یقال
حلوبته وفق عیاله ای لبنه قدر کفایتهم وتوفاق وتیفاق معناسنه کلور کاسیذکر و برکسه نك ایشی راست کلمك معناسنه در
تقول وفقت امرك وفقا من الباب السادس ای صادفته موافقا ﴿التوفاق﴾ و ﴿التیفاق﴾ تالرك فتحی وکسریله
و ﴿التوفیق﴾ و ﴿المیفاق﴾ و ﴿التوفق﴾ تفعل وزنده برنسـنه برشیئك حدوث وظهوری هنکامنده صورت
بولسنده استعمال اولنور کویا که اول نسنه اول شیئك آن حدوثنه موافق اولور و بونلر فی الاصل مصدرلردر ومنه
تقول اتیتك لوفق الامر وتوفاقه وتیفاقه ای لحین حدوثه ویقال اتیتك لوفق تفعل ذلك وتوفاقه وتیفاقه ای لحین
فعلك ذلك و یقال اتیتك لتوفیق الهلال وتوفاقه وتیفاقه وتوفیقه ومیفاقه وتوفقه ای حین اهلّ وتیفاق
تانك کسری وفتحیله حذا ومقابل معناسنه مستعملدر ومنه حدیث علیّ رضی الله عنه وسـئل عن البیت المعمور * فقال
هو بیت فی السماء تیفاق الکعبة * ای حذاءها ومقابلها ﴿الایفاق﴾ همزه نك کسریله اوقك کزینی کریشـه قومق
معناسنه در کریشه کزی اویدرمقدن عبارتدر یقال اوفق السهم وبالسهم اذا وضع الفوق فی الوتر لیرمی ولا یقال
افوق نته که فوق ماده سنده ذکر اولندی که بو معناده افاق افاقة دینور افوق افواقا نادردر وایفاق ناس برآدمك
یاننه کلوب جمله سـنك سوزی برلکده متحد اولمق معناسـنه در یقال اوفق القوم لفلان اذا دنوا منه واجتمعت
کلمتهم ودوه لر قطارلنوب جمله سی بس برابر صره لنمق معناسنه در یقال اوفقت الابل اذا اصطفت واستوت معا
وبرنسنه یه ناکهانی راست کلمك معناسنه در تقول اوفق لزید لقاؤنا علی المجهول اذا کان لقاؤه فجأة ﴿الموافقة﴾
مفاعله وزنده برنسنه یی برنسنه یه اویدرمق معناسنه در تقول وافقت السهم بالسهم ای قصدت له به و برکسه یه
راست کلمك معناسنه در تقول وافقت فلانا اذا صادفته ﴿التوافق﴾ تفاعل وزنده اتفاق ایلك معناسنه در یقال
توافقوا فی الامر اذا اتفقوا ویاردملشمق معناسنه در یقال توافقوا اذا تظاهروا ﴿الاتفاق﴾ افتعال وزنده که اصلی
اوتفاقدر بری برینه متقارب اولمق معناسـنه درکه مراد برلکده اولمقدر یقال اتفقا اذا تقاربا ﴿المتوفّق﴾ متکلم
وزنده کلامی دوزوب قوشوب اجتماع والتیام ایله تکلم ایدن آدمه دینور یقال هو متوفّق للکلام اذا کان یجمعه
ویهیؤه ﴿التوفیق﴾ ایشی راست کتورمك معناسنه در یقال وفّق امره اذا جعله موافقا و برآدمك دلیل وحجتنی
مصیب قلمق معناسنه در یقال وفّقه الله ای اصابه فی الحجة ﴿الاستیفاق﴾ خدای متعالدن توفیق نیاز ایلك معناسنه در
تقول استوفقت الله ای سألته التوفیق ویقال انه لمستوفق له بالحجة بفتح الفاء اذا اصاب فیها ﴿التوفّق﴾ تفعل وزنده
توفیقه مظهر اولمق معناسـنه در یقال ماتوفّق عبد الّا بتوفیقه ﴿الوقّ﴾ شقّ وزنده کوچکن قوشی اوتمك
معناسنه در یقال وقّ الصرد وقّا من الباب الاول اذا صاح ﴿الوقواق﴾ ثرثار وزنده قورقق آدمه دینور یقال رجل
وقواق ای جبان و برشجر آدیدرکه آندن یازی یازه جق دیویتلر اتّخاذ اولنور بوشجر هندستان طرفنده اولور
ووقواق چین اولکه سندن یوقریجه ده برمملکتك اسمیدر * مترجم دیرکه بعض جغرافیا کتابلرنده وقواق برجزیره
اسمی اولوب آنده شجرۀ وقواق نابت اولمق اوزره مرسوم واول شجره نك وصفنده عجائب حکایات مرقومدر
﴿الوقوقة﴾ وعوعه وزنده کوپکلر اورشمك وقوشلر جولدشمك معنالرینه در یقال الکلاب توقوق ای تنبح ویقال
الطیر توقوق ای تصوّت ﴿الوقواقة﴾ ثرثاره وزنده یکشاق وپرکوی آدمه دینور یقال رجل وقواقة ای مکثار
﴿الولق﴾ خلق وزنده سرعت ایلك معناسنه در یقال ولق الرجل ولقا من الباب الثانی اذا اسرع وآهسته جه
دورتمك معناسـنه در یقال ولق فلانا بالرمح اذا طعنه به خفیفا وقلجله اورمق معناسنه در یقال ولقه بالسیف اذا
ضربه به وبردوزه یه کتمك یاخود بردوزه یه یلان سویلك معناسنه در یقال ولق فی السیر اوالکذب اذا استمرّ قال
الشارح ومنه قرئ قوله تعالی ❁ اذتلقونه بالسنتکم ❁ بفتح التاء وکسر اللام قال الراغب ای تسرعون الکذب
﴿الولق﴾ جمزی وزنده ناقه یه مخصوص پك پك یلکه دینور یقال ناقة تعد والولقی ای العدو فیه شدّة وروندە

وچالاك ناقه يه دينور يقال ناقة ولق اى سريعة ﴿الوليقة﴾ سفينه وزننده اون وسود و صافى ياغله ياپدقلرى
بولامج آشنه دينور ﴿الاولق﴾ همزه نك ولامك فتحيله دلولكه دينور على قول دلولكه شبيه برعارضه يه دينوركه
مراد چالقسى اولمقدر يقال اخذه الاولق اى الجنون او شبهه * شارح ديركه امام فارسى بونى افعل وزننده وابن برّى
فوعل وزننده تقييد ايلدى پس اوّله كوره سرعت معناسنه اولان ولقدن اولور افكل كبى اسمدر وثانى يه كوره
جنون معناسنه اولان القدن اولور * ومؤلف بونى الق ماده سنده دخى ثبت ايلدى اختلافه بناء ﴿المألوق﴾ مألوف
وزننده و ﴿المأولق﴾ مدحرج وزننده ديوانه يه ياخود چالق عقللو سبكسز آدمه دينوركه عقلى يلق تعبير اولنور
ويلق تعبيرى بو ماده دن مأخوذ ومحرّف اولمق محتملدر مأولق كلمه سى اولق ماده سندن اسم مفعولدر يقال الق
الرجل واولق على بناء المجهول فهو مألوق ومأولق اى مجنون او شبيهه ﴿والق﴾ صاحب وزننده اسماندندر
جندل بن والق تابعىّ كوفيدر ﴿الوالقىّ﴾ خزاعه قبيله سنه مخصوص برفرسك اسميدر ﴿الومق﴾ نمق وزننده
و ﴿المقة﴾ عده وزننده سومك معناسنه در يقال ومقه ومقا ومقة من الباب السادس اذا احبه ﴿الوامق﴾ اسم فاعلدر
يقال هو وامق له اى محبّ ﴿التومّق﴾ تفعل وزننده محبت اظهار ايلمك معناسنه در يقال يتومّقه اى يتودّده ﴿الوهق﴾
فتحتينله وهانك سكونيله جائزدر اوجى ايلمكلى ايپه واورغانه دينوركه كمند تعبير اولنور جمعى اوهاق كلور
على قول معرّبدر يقال طرح فى عنقه الوهق وهو الحبل يرمى فى انشوطة فتؤخذ به الدابّة والانسان * مترجم
ديركه معرباتده وهك فارسى معرّبى اولمق اوزره مرسومدر ووهق نهق وزننده آليقومق حبس معناسنه در يقال
وهقه عنه يهقه وهقا من الباب الثالث اذا حبسه ﴿المواهقة﴾ مفاعله وزننده يولداشلره همپا اولوب برابرجه يوريمك
معناسنه در يقال هذه الناقة تواهق الاخرى اى تواغد وتواضخ ودوه بيوننى اوزاده رق آخر دوه ايله ياريشوركبى
اشوب كتمك معناسنه در يقال البعير يواهق الاخر اى يمدّ كلّ واحد اعناقه فى السير ويبارى ﴿التوهّق﴾ تفعل
وزننده بر آدمى كلامده مضطرّ ومتحير قلمق معناسنه دركه نه سويليه جكنى بيلمز اولور يقال توهّق فلانا فى الكلام
اذا اضطرّه الى مايتحير فيه وچقل طاشلرى پك قيزمق معناسنه در يقال توهّق الحصى اذا اشتدّ حرّه ﴿التواهق﴾
تفاعل وزننده برى بريله برابرشده برابرلشمك معناسنه در يقال تواهقوا اذا استووا فى الفعال ودوه لر ياريشوركبى
برى برينه قيزيشوب يوروشمك معناسنه در يقال تواهقت الركاب اذا تسايرت نجز بعونه تعالى

﴿ فصل الهاء ﴾

﴿ فصل الهاء ﴾

﴿الهبرقىّ﴾ جعفرى وزننده و ﴿الهبرقى﴾ هبرزى وزننده دمورجى يه دينور حدّاد معناسنه وقوجى يه دينور صايغ
معناسنه ويبان اكوزينه دينور ثور وحشى معناسنه ﴿الهبلق﴾ عملس وزننده بودور آدمه دينور ﴿الهبنق﴾
قنفذ وزننده و ﴿الهبنوق﴾ زنبور وزننده و ﴿الهبنيق﴾ قنديل وزننده وبونده هانك فتحيله جائزدر و ﴿الهبينق﴾
سميدع وزننده و ﴿الهبانق﴾ علابط وزننده تازه دلى قانلى خدمتكاره دينور و ﴿هبنق﴾ عملس وزننده احمق
ويمغز آدمه دينور وبودور كشى يه دينور يقال هو هبنق اى احمق وكذا قصير ﴿هبنقه﴾ عملسه وزننده ذو الودعات
يزيد بن ثروان نام احمق مشهورك لقبيدر نته كه ودعه ماده سنده بيان اولندى ﴿الهبنوقة﴾ هانك ضميله دودكه دينور
مزمار معناسنه مفردات سائره ده كيلرده چالنان دودك ايله مفسردركه تركيده سپسى وفارسيده شينه ديدكلريدر
﴿الهبنقة﴾ دحرجه وزننده اويلقلرك ايچ يوزلرينى برى برندن آيره رق يره دوشيوب اوتورمغه دينور يقال يهبنق
فى الجلوس هبنقة ويقال يجلس الهبنقة وهى ان تلزق بطون فخذيك بالارض اذا جلست وتكفهما ﴿الهدلق﴾
زبرج وزننده اون الكنه دينور منخل معناسنه وسلپوك ومسترخى نسنه يه دينور وآوردى بيوك دوه يه دينور
﴿الهدلقة﴾ زبرجه وزننده دوه نك آلت چنه سنده اولان صارقق تويلره دينور ﴿الهراقة﴾ كتابه وزننده صودوكمك
معناسنه در يقال هراق الماء يهريقه بفتح الهاء هراقة اذا صبه واصله اراق اراقة يريق كما سيذكر ﴿الاهراق﴾
همزه نك كسريله هراقه معناسنه در يقال اهرق الماء يهرقه اهراقا على وزن اكرم يكرم اكراما اذا صبه ﴿الاهرياق﴾
همزه نك وراءنك كسريله اهراق معناسنه در يقال اهراقه يهريقه بضم الياء وسكون الهاء وكسر الراء اهرياقا فهو
مهريق بضمّ الميم وفتح الهاء وكسر الراء وذلك مهراق بضم الميم وفتح الهاء ومهراق بضمّ الميم وسكون الهاء
اذا صبه واصله اى اصل هراق الماء يهريق هراقة اراق يريق اراقة كاجاب يجيب اجابة واصل يريق يريق
كيكرم واصل يريق يأريق على وزن يؤكرم خلاصه سى بودركه هراقه كتابه وزننده افعال بابندن مصدردر
بو ماده ده اوچ لغت واردر برى لغت مزبوره دركه همزه بايه قلب اولندى نته كه ارحت وهرحت ديرلر زيرا
كلام عربده متكلم صيغه سنده انا اريقه استعمال اولنمدى بلكه همزه تينك اجتماعنى ثقيل كوردكلرندن هايه قلب
ايدوب اهريقه ديديلر ولغت ثانيه اهرق يهرق اهراقا عنوانده استعمال اولنقدر اكرم يكرم اكراما كبى وقتا كه

همزه‌یی وجه مذكور اوزره هایله قلب ایلدیلر ایسه هایی نفس كلمه‌دن كبی لازم قیلوب اوزرینه الف ادخال وهانك
لزومنی عین الفعلی حذف ایلمكدن عوض ایلدیلر زیرا اهرق فی الاصل اریق ایدی ولغت ثالثه اهراقه یهریقه
اهریاقا عنوانده‌در نته‌كه اطاع یطیع اطاعة صیغه‌سنده اسطاع یسطیع اسطیاعا دیرلر ماضیده همزه‌نك فتحی
ومضارعده یانك ضمیله كه سینی عین الفعلك حركهٔ محذوفه‌سندن تعویض ایلدیلر واسم فاعلنده مهریق دینور
میمك ضمی وهانك فتحی ورانك كسری ومدّیله واسم مفعولنده مهراق دیرلر میمك ضمی وهانك فتحی وسكونیله ومعلوم
اوله‌كه یهریق لفظنك‌كه لغت اوّلك مضارعیدر یانك ضمی وهانك فتحیله وزنی یهفعل‌در ومهراق لفظنك‌كه میمك
ضمی وهانك فتحیله اسم مفعولدر مهفعل‌در امّا یهریق ومهراق كلمه‌لریكه هانك سكونیله‌در تكلملری ممكن
دكلدر زیرا هاء وفاء ایكیسیده ساكنلردر امّا هانك سكونی ظاهردر وفانك سكونی راء ساكنه‌دن بدل اولدیغنه
مبنی‌در وعربلر هریقوا علیكم اوّل اللیل دیرلر امر بنیه‌سیله انزلوا معناسنی اراده ایدرلر * مؤلفك خلاصهٔ مرادی
منوال محرّردر شافیه شرحنده دخی بورسمه مسطوردر كه مصنف یعنی ابن حاجب اراق كلمه‌سنك همزه‌سی هایه
ابدال اولندقدنصكره هایی نفس فاء الفعل توهمنه مبنی اوّلنه همزه ادخال وهایی اسكانله اهراق یهریق دینلری
تغلیط ایلمشدر وبو آنفا ذكر اولنان وجه ثانی اوله‌جقدر اسطاع یسطیع اسطیاعا كبی كه طوع ماده‌سنده ذكر
اولندی * ومصباحده مؤلفك ذكر ایلدیكی وجه اوّلی دحرج بابندن عدّ ایلمشدر هراق كلمه‌سنك اصلی هریق

مطلب

ایدی دحرجه وزننده انكچون مضارعده هاء مفتوح اولور یدحرج كلمه‌سنده دال مفتوح اولدیغی كبی كذلك
اسم فاعلنده واسم مفعولنده دخی مفتوح اولور وامر حاضرنده هرق دینور هانك فتحی ورانك كسریله اصلی هریق
ایدی دحرج وزننده وبعضا هاء ایله همزه‌یی جمع ایدوب اهراقه یهریقه دیرلر های ساكنه ایله كویاكه همزه
فی الاصل یانك حركه‌سندن عوض اولمشدر ولهذا بوزیاده ایله فعل خماسی اولمز وصاحب تهذیب بونی تخطئه
ایلدی وبعضلر هایی اصلیه اعتباریله ثلاثیدن هرقته هرقا دیدیلر كه باب ثالثدندر * لكن مؤلف وجوهری بوقوله
التفات ایلمدی پس وجه وجیه قول اوّلدر كه مؤلفه كوره اقامه بابندن ومصباحه كوره دحرجه بابندندر كه مصدری
بنه هراقه‌در اصلی هریاق ایدی دحراج وزننده یاء حذف اولنوب آخرینه هاء عوض اولمشدر وامر حاضرنده هرق
هریقا هریقوا دیرلر ﴿المهرق﴾ مكرم وزننده صحیفه‌یه دینوركه یازو یازیلور وبو معرّبدر جمعی مهارق‌در * مترجم
دیركه مهره كرده معرّبیدركه مهره‌لنمش كاغد دیمكدر ومهرق مهره تخته‌سی كبی دوز وهموار اوه‌یه اطلاق اولنور
﴿المهرورق﴾ اهریراقدن اسم فاعلدر شدّتله دوكیلان صغناقلی یغموره وصف اولور یقال مطر مهرورق ای صیب
﴿التهریق﴾ برنسنه‌یی چوق دوكمك معناسنه‌در یقال ومنه تقول العرب هرّق علی خمرك ای تثبت یعنی كركی كبی
تثبت واستحكام ایله اصلا زیغ ایلمه دیه جك یرده هرّق علی خمرك دیرلر كسه‌دن باك وپروا ایلمه سكرونشئه‌لك اوزره برقات
دخی زیاده ایله دیمكدر بعده بونكله تثبتدن كنایه ایلدیلر ﴿المهرقان﴾ میمك ورانك ضمیله مسحلان وزننده‌و ﴿المهرقان﴾
میمك ورانك فتحیله ملكعان وزننده ومیمك ضمی ورانك فتحیله‌ده لغتدر دریایه دینور بحر معناسنه علی قول ساحلدن
دریانك مدّ ایله طاشدیغی موضعه دینور اهراقدن مأخوذدر ومهرقان میمك ورانك ضمیله ساحل بحر بصره‌ده
بربلده آدیدر ماهی رویان معرّبیدركه بالق چهره‌لو دیمك اولور * مترجم دیركه ماه‌رویان معرّبی اولمق دخی روشندر
﴿هورقان﴾ عسقلان وزننده مرو قضاسنده برقریه‌در ﴿الهرق﴾ هانك كسریله اسكی ثوبه دینور یقال جاء وعلیه
هرق ای ثوب خلق ﴿هرزوقی﴾ هانك وزای معجمه‌نك ضمی وقصر ایله حبس وتسجین معناسنه اسمدر * شارحك
بیاننه كوره لغت نبطیدر زانك تقدیمیله‌ده لغتدر عدم انصرا فی علمیت والف تأنیثه مبنی‌در ﴿المهرزق﴾ مدحرج
وزننده محبوس معناسنه‌در * شارحك بیاننه كوره بوماده متصرّف اولمیه‌رق بورسمه مسموعدر ﴿الهزق﴾ كتف
وزننده رعد شدیده دینور ﴿الاهزاق﴾ همزه‌نك كسریله چوق كولمك معناسنه‌در یقال اهزق فی الضحك اذا
اكثر منه ﴿المهزاق﴾ میثاق وزننده كوله‌كن خاتونه دینور یقال امرأة مهزاق ای كثیرة الضحك وبریرده قرار ایتمز
اولان سبكمشرب ویل قوان قاری‌یه دینور ﴿الهزقة﴾ فرحه وزننده مهزاق معناسنه‌در یقال امرأة مهزاق
وهزقة ای لاتستقرّ فی موضع ﴿الهزق﴾ فتحتینله جنبش ونشاط معناسنه‌در یقال به هزق ای نشاط ﴿الهزرقة﴾
دحرجه وزننده پك چركین كولمكه دینور یقال تنفر الناس هزرقته وهی اسوء الضحك ﴿هزروقی﴾ هرزوقی وزننده
ومرادفیدر وآندن مصحف دكلدر ﴿المهزرق﴾ مهرزق وزننده ومرادفیدر ﴿الهطق﴾ فتحتینله تیز تیز یوریمكه
دینور یقال ماهذا الهطق ای سرعة المشی ﴿الهفتق﴾ جعفر وزننده هفته معرّبیدركه یدی كوندن عبارتدر
اسبوع معناسنه‌در ﴿الهقهقة﴾ زلزله وزننده شدّتله یوریمك معناسنه‌در یقال یهقهق الرجل ای یسیر شدیدا

و برقومك كرامنه بعده لئام و سفله سنه برمقدارجه عطيه توزيع ايلك معناسنه در يقال هقهق فى القوم اذا
خوّص فيهم بشئ من عطاء * شارح ضاد معجمه ايله تخوض نسخه سنى تخطئه ايلشدر (الهقّ) شقّ وزنده جماعه
جهد ايله خاتونى بيتاب ايلك معناسنه در يقال هقّ المرأة هقا من الباب الاول اذا جهدها بالجماع (الهقق)
فتحتينله پك چوق جماع ايدن كمسه لره دينور يقال هم هقق اى نيا كون (الهقهاق) ثرثار وزنده امور و مصالحنده
قطعا فاتر و متكاسل اولميوب مقدم و ساعى اولان آدمه دينور يقال رجل هقهاق اى منكمش فى اموره (الهلق)
خلق وزنده و (التهلق) تفعل وزنده سرعت ايلك معناسنه در يقال هلق الرجل هلقا من الباب الثانى و تهلق
تهلقا اذا اسرع (الهلق) جزى وزنده و لقى معناسنه دركه ناقه نك شدّتله يلسنه دينور (الهمق) كتف وزنده
تر و تازه و ايپك كبى يومشق چايره دينور و چوق اوته دينور و قورى اوتلغه دينور (الهمق) هانك كسرى و ميمك
كسرى و فتحيله زمكى وزنده كاه اويكا كاه بويكا مستانه كبى يوريمكه دينور يقال يمشى الهمقى و هو مشى على جانب
مرّة و على اخرى مرّة (الهمقيق) خصيص وزنده برنوع نبات آديدر (الهمقاق) هانك فتحى و ضميله برجنس
دانه دركه بلغم جبالنده نابت اولور قاوروب تقويت جماع ايچون اكل ايدرلر مفردى همقاقه در (المهمق) معظم
وزنده اوكونمش سويقه دينور (الهمقّ) خدبّ وزنده چولپه و سلكى و پريشان احمق آدمه دينور يقال رجل
همقّ اى احمق مضطرب (الهملقة) دحرجه وزنده سرعتله يوريمك معناسنه در يقال هملق الرجل اذا اسرع
(الهنق) فتحتينله قلب صقنديسى كبى حالت انقباضه دينوركه انسانه عارض اولور تقول اخذنى الهنق و هو شبه
ضجر يعترى الانسان (الهندليق) زنجبيل وزنده چوق سوزلو پركوى آدمه دينور يقال رجل هندليق اى الكثير
الكلام (الهوقة) هانك فتحيله اوقه وزنده و مراد فيدركه ذكر اولندى (الهيق) هانك فتحيله و (الهيقم) زيادهٔ
ميمله اركك دوه قوشنه دينور و هيق انجه اوزون آدمه دينور (الاهيق) احمق وزنده اوزون بويونلو انسان و حيوانه
دينور يقال رجل و فرس اهيق اى الطويل العنق ﴿ فصل الياء ﴾ (اليرقان) فتحاتله و رانك سكونيله اكينه
عارض اولور بركونه آفت اسميدر تركيده صاك اورمش و سام چالمش تعبير اولنور كذلك انسانه عارض اولور بركونه
مرض اسميدركه ايكيسنه ده صاريلق تعبير اولنور نته كه ارق ماده سنده بيان اولندى * مؤلف اوراده يرقان اسود
و يرقان اصفر تعبيريله ايكى كونه يه تقسيم ايلشيدى و مشهورى دخى بودر لكن تذكرهٔ داودده بو فقير كوردمكه
بر دخى اخضر نوعى اولور ايمش و اول هندستاندن غيرى دياره ده قليل الوقوع ايمش اصفر و اسودك اجتماعى ايمش
(المأروق) و (الميروق) يرقان علتنه اوغرامش آدمه و اكينه دينور يقال رجل و زرع مأروق و ميروق اذا اصابهما
اليرقان بعض نسخه ده ورق و بعضده رزق عنوانده مرسوم اولمغله آنلرده صالحدر (اليارق) هاجر وزنده يصى
دستبنده دينوركه نسوان عربه مخصوص بلازكدر * شارحك بيانه كوره يارهٔ معرّبيدر (اليقق) يانك و قافك فتحيله
خرما كوبكى ديدكلرى نسنه يه دينور جمار النخل معناسنه يقفه آندن اخص دركه برپاره سنه و برلقمه سنه دينور
و يقق پموغه دينور و پك آق اولان شيئه دينور و تأكيد او صف ايدرلر يقال ابيض يقق اى جدّا (اليقق) كتف
وزنده پك آق اولان شيئه دينور يقال شئ يقق اى شديد البياض * شارح ديركه اوّلكى كسائى و ثانى ابن السكيت
روايتيدر (اليقايق) يقق لفظندن جمعدر يقال بيض يقايق اى شديدة البياض (اليقوقة) عمومه وزنده پك آق
اولمق معناسنه در يقال يق الشئ يبق يقوقة من الباب الرابع اذا ابيضّ (اليلق) فتحتينله آق نسنه يه دينور يقال
شئ يلق اى ابيض (اليلقة) سمكه وزنده آق تويلو كچى يه دينور (اليلمق) يانك و ميمك فتحيله يلمهٔ فارسى معرّبيدركه
قفتانه دينور قباء معناسنه جمعى يلامق در و بولمق ماده سنده دخى ذكر اولندى * لكن مؤلف مادهٔ مذكوره ده
بوكه تصدى ايلامشدر قالديكه اصل فارسيده يلمه قپامه تعبير اولنان قفتانه دينور (يناق) سحاب
وزنده روم سرعسكرلرندن برينك اسميدركه زمان خلافت صدّيق اكبرده قتل و سر مقطوعى ديوان
خلافتده غلطان اولدى (ينّاق) شدّاد وزنده اتباع تابعيندن حسن بن مسلمك جدّى اسميدركه صحابيدر

باب الكاف

﴿ فصل الهمزة ﴾ (أيك) احمد وزنده برموضع آديدر (الابك) فتحتينله برآدمك وجودى پك اتلو
سموز اولمق معناسنه در يقال ابك الرجل ابكا من الباب الرابع اذا كثر لحمه (الابك) كتف وزنده و (المئبك) منبر
وزنده احمق آدمه اطلاق اولنور يقال انه لعفك ابك و معفك مئبك اى اخرق عفك دخى بو معنايه اولمغله تأكيد اولور
(الاراك) سحاب وزنده برقطعه ارضه دينور و عرفاتده نمره قربنده برموضع آديدر نعمان الاراك و وادى الاراك
ديدكلريدر و هذيل قبيله سى يوردنده برطاغك آديدر و اراك اكشى اوته دينور حمض معناسنه كه مراد ملوحت

فصل الياء
باب الكاف
فصل الهمزة

ومرارتی اولان اوتدر دوه قسمنك فاكهه سیدر و حمض نوعندن بر شجر اسمیدركه داللریله استیاك اولنور تركیده
مسواك اغاجی دیرلركه یمن طرفنه مخصوصدر جمعی ارك كلور ضمتینله و ارائك كلور ﴿الارك﴾ همزه‌نك كسریله بودخی
اكشی اوته دینور حمض معناسنه و یقال عشب له ارك ای تقیم فیه الابل زیرا دوه قسمی شور اوتلقدن پك محظوظ
اولور ﴿الاراكیة﴾ همزه‌نك فتحیله مسواك اغاجی اوتلیان دوه‌لره دینور یقال ابل اراكیة اذا كانت ترعی الاراك
﴿الاركة﴾ فرحه وزننده مسواك اغاجی چوق اولان یره دینور یقال ارض اركة ای كثیرة الاراك و مسواك اغاجی
اوتلامقدن خسته اولان دوه‌لره دینور جمعی اراكی كلور طلاحی كبی ﴿الارك﴾ كتف وزننده و ﴿المؤترك﴾ مؤتلف
وزننده مسواك اغاجنك قور ولغنه دینوركه فراوان و بری برینه صارمشق اوله یقال اراك ارك و مؤترك ای كثیر
ملتف ﴿الارك﴾ فتحتینله دوه اراك اغاجی اوتلامقدن قرنی اغریوب خسته اولمق معناسنه‌در یقال اركت الابل
اركا من الباب الرابع اذا اشتكت من اكل الاراك فهی اركة و اراكی و ارك بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال ارك
بالمكان اذا اقام به ﴿الاروك﴾ قعود وزننده بودخی دوه اراك اغاجی او تلامقدن خسته اولمق معناسنه‌در یقال اركت
الابل اروكا من الباب الاول اذا اشتكت من اكل الاراك و یقال اركت الابل علی المجهول و دوه اراك اغاجی اوتلامق
یاخود دائمی انی اوتلایوب طورمق یاخود مطلقا اوغرادیغی اغاجی اوتلایوب قالمق معناسنه‌در یقال اركت الابل
اروكا من الباب الثانی و الاول اذا رعت الاراك او لزمته و اقامت فیه تأكله او هو ان تصیب ای شجر كان فتقیم فیه
و برخصوصده لج و اصرار ایلك معناسنه‌در یقال ارك فی الامر اذا لج و برایشده اگلنیوب كیرو لنمك معناسنه‌در
یقال ارك فی الامر اذا تأخر و یاره‌نك شیشی چكیلوب اوكولمغه یوز طوتمق معناسنه‌در یقال ارك الجرح اذا سكن
ورمه و تماثل و بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال ارك بالمكان اذا اقام و برنسنه‌یی بركسه عهده سنه الزام ایلك
معناسنه‌در یقال ارك الامر فی عنقه اذا الزمه ﴿الارك﴾ ترك وزننده دوه‌یه اراك اغاجی اوتلاتمق معناسنه‌در تقول
اركت الابل اركا من الباب الاول اذا رعیتها الاراك و ارك سیستان قضاسنده بر موضع آدیدر ﴿المورك﴾ اراكدن
اسم فاعلدر اراك اغاجلغنده یوردطوتوب دوه‌سنه آنی اوتلادر اولان آدمه دینور و منه یقال قوم موركون ای نازلون
بالاراك یرعونها ﴿الاریكة﴾ سفینه وزننده زفافخانه‌ده قوریلان سریره دینور یاخود مطلقا اتكا اولنه جق نسنه‌یه
دینور سریر و منصه و فراش كبی یاخود كلین ایچون نصب اولنان قبه یاخود چادر ایچره ترتیب ایلدكلری عالی و مزین
تخته دینور و اكر آنده سریر اولمز ایسه اكا حجله دینور جمعی اریك كلور هاسز و ارائك كلور و بو اقامت معناسندن
مأخوذدر و منه یقال هم متكئون علی الارائك مع بیض كالترائك فالاریكة سریر فی حجلة او كل ما یتكأ علیه من سریر
و منصة و فراش او سریر منجد مزین فی قبة او بیت فاذا لم یكن فیه سریر فهو حجلة قال الراغب الاریكة حجلة
علی سریر و اریكه یاره‌نك درست اولان اتنه اطلاق ولنوركه چرك و هجرانی زائل اولدقدنصكره تازه قینایوب
ظاهر اولوب همان اوزرنده دری بتمكدن غیری نسنه قالمامش اوله یقال ظهرت اریكة الجرح ای ذهبت غثیثته
و ظهر لحمه الصحیح الاحمر ﴿التأریك﴾ كلینی اریكه‌یه اوتورتمق معناسنه‌دركه اوكنه پرده چكوب انده اجلاس ایدرلر
داماد كلوب آنك اوزرنده زفاف ایدر یقال ارك العروس اذا سترها بالاریكة ﴿ارك﴾ فتحتینله تدمر قربنده برقریه‌در
و نجد و حجاز بیننده قعاحضن نام جبلده بر طریق آدیدر ﴿ذوارك﴾ جبل و عنق وزنلرنده یمامه‌ده بر وادی آدیدر
﴿ذواروك﴾ همزه مضمومه ایله بر وادی اسمیدر ﴿ارك﴾ همزه‌ء مضمومه و ضمتینله بر موضعدر ﴿اریك﴾ امیر وزننده
بر دره آدیدر ﴿اریكتان﴾ مصغر بنیه‌سیله ابوبكر بن كلاب قبیله‌سی یوردنده ایكی طاغك آدیدر ﴿اراكه﴾ سحابه
وزننده اسامی نسواندن و رجالدندر اراكة بن عبدالله و یزید بن اراكه شاعرلردر ﴿المأروك﴾ اصل و بنیاد معناسنه‌در
یقال هو كریم المأروك ای الاصل ﴿ارك﴾ همزه‌نك مدیله افضل وزننده افعل تفضیلدر اریكه‌دن اخذ و تصرف
اولنمشدر پك لایق و جسبان معناسنه‌در و منه یقال هو آركهم بكذا ای اخلقهم ﴿الایتراك﴾ افتعال وزننده
اراك اغاجی اریلنوب قوتلنمك علی قول یتشوب كمالنی بولمق معناسنه‌در یقال ائترك الاراك اذا استحكم و ضخم
او ادرك ﴿الاسكتان﴾ همزه‌نك فتحی و كسری و كافك فتحیله تثنیه‌در فرجك ایكی قیسنه دینوركه دوداقلری
تعبیر اولنور علی قول قیلرندن اوته‌جه ایكی جانبنه یاخود ایكی كنارینه دینور اوزون زه كبی یرلریدر مفردی اسكه‌در
و جمعی اسك‌در همزه‌نك كسری و فتحیله و اسك‌در عنب وزننده * شارح دیركه مؤلف شفرا الرحم عنواننده
ثبت ایلدكله رحمدن مراد فرجدر ﴿المأسوكة﴾ شول خاتونه دینوركه سنتجی خطا ایتمكله سنت اولنه جق لحم زائدینی
كسمیوب غیری یرنی كسمش اوله یقال امرأة مأسوكة اذا كانت قدا خطأت خافضتها فاصابت غیر موضع الخفض
﴿الآسك﴾ هاجر وزننده ارتجان قربنده بر موضعدر ﴿الافك﴾ همزه‌نك كسری و فتحیله و ﴿الافك﴾ فتحتینله و ﴿الافوك﴾

قعود وزننده يلان سويلك معناسنه در يقال افك الرجل وافك افكا وافكا وافكا وافوكا من الباب الثانى والرابع
اذا كذب * مؤلفك بصائرده بيانه كوره افك صرف الشئ عن وجهه معناسنه موضوع اولوب معانئ سائره آندن
منشعبدر وافك برآدمى بر نسنه دن كيرو چويرمك ياخود رأى واندیشه سنى دوندرمك معناسنه در يقال افك فلانا
عنه افكا من الباب الثانى اذا صرفه وقلبه اوقلب رأيه وبركسه يى يلان سويلر ايلمك يعنى يلانجى قلمق معناسنه در
يقال افك فلانا اذا جعله يكذب وبرآدمى مقصودندن محروم ونوميد ايلمك معناسنه در يقال افك فلانا اذا حرمه
مراده (التأفيك) بودخى يلان سويلك معناسنه در يقال افّك الرجل اذا كذب (الافاك) شدّاد وزننده و (الافيك)
اميروزننده و (الافوك) صبور وزننده يلانجى آدمه دينور كذّاب معناسنه وافيك حزم ورشدى وحيله وفطانتى
قليل اولان عاجز وچولپه آدمه دينور بومعناده بمعنى مفعولدر يقال رجل افيك اى عاجز قليل الحيلة والحزم
وكندى رأى وفكرى جهتندن مخدوع وفريفته اولان آدمه دينوركه قلت رشدندن نشأت ايدر يقال هوافيك
اى مخدوع عن رأيه (المأفوك) افيك ايله معناى اخيرده مرادفدر وشول يره دينوركه اكا يغمور اصابت ايليوب
وآنده اصلا نبات اولميه مؤنثى هايله در يقال مكان مأفوك وارض مأفوكة اذا لم يصبه مطر وليس به نبات
وعقل ورشد واذعانى ضعيف اولان آدمه دينور يقال افك المكان على بناء المجهول افكا بالفتح فهو مأفوك
اى لم يصبه مطر ومابه نبات وكذا يقال افك الرجل فهو مأفوك اى الضعيف العقل (الائتفاك) افتعال
وزننده بر نسنه ترسنه دونمك معناسنه در يقال ائتفكت البلدة اذا انقلبت (المؤتفكات) اسم فاعل بنيه سيله
شول بلده لردركه قوم لوط عليه السلام اوزره زير وزبر اولديلر ومنه قوله تعالى ﴿والمؤتفكات
بالخاطئة﴾ شارح ديركه صعبه وصعده وعمره ودوما وسدوم نام شهرلر ايدى ومؤتفكات شول رياحه
اطلاق اولنوركه ارسال الهى ايله برارضى تقليب ايليه ياخود مختلفة المهابّ اوله يعنى نشئت ايدوب اسديكى
كرته لر مختلف اوله كه كيمى جنوبى وكيمى شمالى وغربى اوله ومنه تقول العرب اذا كثرت المؤتفكات زكت الارض
يعنى مختلف يللر اسدكده يرك زرعى قوّتلو ونمادار اولور (الافيكة) سفينه وزننده يلان سوزه دينور جمعى افائك
كلور يقال رماه بالافيكة اى الكذب (افكان) سحبان وزننده بر بلده آديدر (الافكة) فرحه وزننده قوراق
سنه يه اطلاق اولنور يقال سنة افكة اى مجدبة (الافك) فتحتينله چهره ده چكه ايله آغز اوچلرينك قاوشديغى يره
دينور يقال اصاب بافكه اى بمجمع الفكّ والحطمين (الافك) همزه نك ضميله افوك لفظندن جمعدر يلانجيلره دينور
(الاكّة) همزه نك وكاف مشدده نك فتحيله و (الاكاكة) شدّاده وزننده شدائد زماندن اولان شديده ومحنته دينور يقال
اصابتهم الاكّة والاكاكة اى الشديدة من شدائد الدهر واكّه شدّت دهره وشدّت حرّه دينور يقال ازعجته اكّة الدهر
واكّة الحرّ اى شدّتهما وبدخويلغه دينور يقال به اكّة اى سوء الخلق وحقد وكينه معناسنه در يقال بقلبه اكّة اى حقد
واولومه اطلاق اولنور وبركسه اوزره خشم وغضبله توجّه ايلمكه دينور تقول ادهشتنى اكّته اى اقباله علىّ بالغضب
وصقشمق زحمت ومزاحمه معناسنه در تقول ماهذه الاكّة اى الزحمة وهو انك راكد اولمسنه دينور (الاكّ) همزه نك
فتحى وكافك تشديديله و (الاكيك) اميروزنند ايكيسيده وصفدر روزكارسز اسّى كونه دينور يقال يوم اكّ
واكيك اى حارّ ساكن الريح والاكّ مصدر اولور كون روزكارسز اسّى اولمق معناسنه در يقال اكّ يومنا اكّا
من الباب الاول اذا صار اكيكا وكيرو دوندرمك معناسنه در يقال اكّه اذارده ومزاحمه ايلمك معناسنه در يقال
اكّ فلانا اذا زاحمه وتنكدل اولمق معناسنه در يقال اكّ فلان اذا ضاق صدره (الائتكاك) افتعال وزننده بودخى
هوا راكد اولهرق پك اسّى اولمق معناسنه در تقول ائتكّ يومنا بمعنى اكّ وصقشمق معناسنه در يقال ائتكّ الورد
اى جماعة الابل الواردة اذا ازدحم وبرايش برآدمه بيوك كورينوب وبيوك كلمكله آندن استنكاف ايلمك معناسنه در
يقال ائتكّ من الامر اذا عظم عليه وانف منه ويورركن اياقلرى برى برينه چارپلوب طوقنمق معناسنه در يقال
ائتكت رجلاه اذا اصطكتا (الالك) همزه نك فتحيله آغزده نسنه چينمك معناسنه در يقال الك الفرس اللجام
الكا من الباب الاول اذا علكه (الالوكة) همزه نك فتحى ولامك ضميله و (المألكة) ميمك فتحى ولامك ضمى وفتحيله
و (الالوك) همزه نك فتحيله و (المألك) ميمك فتحى ولامك ضميله وبوندن غيرى مفعل وزننده وارداولمامشدر مجموعى
ايلچيلك رسالت معناسنه در * شارح ديركه مؤلف تشويش ايله ثبت ايلمشدر زيرا امّهات سائره نك بيانه كوره
الك والوكه والوك ومألك مقعد وزننده مصدرلردر ايلچيلك ايلمك معناسنه در ومألك ميمك فتحى ولامك
ضميله ومألكه لامك ضمى وفتحيله اسمدر ايلچيلكه دينور يقال الك بين القوم الكا والوكة ومألكا والوكا
من الباب الثانى اذا ترسّل ويقال بينهما مألك ومألكة اى رسالة. والوكه ايلچينك حامل اولديغى رساله ونامه يه

اطلاق اولنور تقول احمل اليه الوكتى اى رسالتى انتهى* والوك صبور وزننده ايلچى يه دينور يقال هو الوك بينهما اى رسول ﴿الملك﴾ فتحتينله فرشته يه دينور لسانمزده دخى ملك دينور جن وشيطان كبى بونكده تركيسى بوقدر عند البعض بوماده‌دن مأخوذدركه اصلى مألك ايدى همزه لام اوزره تقديم اولندقدنصكره حذف اولندى وبعضلر عندنده ملكدن مأخوذدر كماسيذكر ﴿المألوك﴾ مألوق وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال رجل مألوك اى مألوق ﴿الاستيلاك﴾ ايلچيلك معناسنه‌در يقال استألك مألكته اذا حمل رسالته ﴿الآنك﴾ همزه‌نك مدّى ونونك ضميله قورشونه دينور اسرب معناسنه على قول ابيضنه دينوركه قلاى اوله‌جقدر ياخود اسودينه ياخود خالصنه دينور * مؤلف اسرب لفظنى آنك وآنك لفظنى اسرب ايله تعريف ايدوب ورصاصى ماده‌سنده ايكى نوعه تقسيم ايلمشيديكه برى اسوددركه اسربدر وبرى ابيضدركه قلعيدر ديمشيدى شمدى بوراده آنك لفظنى اسرب ايله تعريف ايلديكه كندى بيانته كوره رصاص اسود اولور تركيده قورشون ديدكلريدر وقول ثانى‌يه كوره قلعى اولوركه قلاى ديدكلريدر قول ثالثكه اواسوده يعنى ياخود اسودى ديمكدر ايشته تقرير مذكور اسودى اسرب اوله‌جقدر بوترديدك زائده اولديغى غيرستيردر واسرب فارسيدن معرّبدر وآنك لفظنك وزنى افعل‌دركه افلس وزننده جمعه مخصوص اولمغله مفرد اوله‌رق بوندن واشدّ لفظندن غيرى وارد اولمامشدر * شارح ديركه بعضلر وزنى فاعل اولمغه ذاهب اولديلر ﴿الانك﴾ همزه‌نك فتحيله برنسنه بيويوب يوغونلنمق معناسنه‌در يقال انك الشئ انكا من الباب الاوّل اذا عظم وغلظ واوزامق معناسنه‌در يقال انك البعير اذا طال ودردناك اولمق معناسنه‌در يقال انك الرجل اذا توجّع وخست ودنائت وارتكاب كبى اخلاق رذيله پيدا ايدوب حرص وطمعه دوشمك معناسنه‌در يقال انك الرجل اذا طمع واسفّ لملائم الاخلاق ﴿الاوكة﴾ شوكه وزننده غضب وشرّ وشور معناسنه‌در يقال ماهذه الاوكة اى الغضب والشرّ تركيده غضبه اويكه ديمكله ظاهرا اوكه‌دن مأخوذ ومحرّفدر ﴿الايك﴾ همزه‌نك فتحيله صيق وبرى برينه صارمشق اغاج قورولغنه دينور ياخود سدر واراك اغاجلغى اولان اورمانه دينور على قول مطلقا اغاجلغه دينور حتى خرمالغه دينور مفردى ايكه‌در يقال نزلوا فى الايك وهو الشجر المتلفّ الكثيرا والغيضة تنبت السدر والاراك اوالجماعة من كلّ الشجر حتى من النخل ومن قرأ قوله تعالى ﴿اصحاب الايكة﴾ بالايكة فهى الغيضة ومن قرأ * ليكة * باللام فهى اسم القرية قراءت ثانيه‌يه كوره موضع ذكرى لام فصلى اولور وصحيح بخاريده اصحاب الائكة يعنى لام مشدّده ايله ايكه‌نك جمعى اولمق اوزره مرسوم اولمغله وهم اولمق ملحوظدر وايك مصدر اولور اغاج قورولق ياخود اورمانلق اولمق معناسنه يقال ايك الاراك ايكا من الباب الرابع اذا صار ايكة ﴿استئياك﴾ ايك معناسنه‌در يقال استأيك الاراك يعنى ايك ﴿الايك﴾ كتف وزننده ميوه‌دار اولان اغاجلغه دينور يقال ايك ايك اى مثمر

فصل الباء الموحدة

﴿بابك﴾ هاجر وزننده مشهور صاحب خروج اسميدركه بلاد فارسدن خرّم نام قصبه‌دن نشئت وظهور ايدوب جملهٔ ممالكه استيلا ايلمكه رمق يسير قالمشيدى بعده برتقريبله معتصم عباسى زماننده قتل واعدام اولندى وعبد الصمد بن بابك شعراء مفلقيندندر * شارحك بيانته كوره بابك عجمه وعلميتله غيرمنصرفدر ﴿البتك﴾ فتك وزننده كسمك معناسنه‌در يقال بتكه بتكا من الباب الثانى والاوّل اذا قطعه ﴿التبتيك﴾ تفعيل وزننده بودخى كسمك معناسنه‌در ﴿الانبتاك﴾ انفعال وزننده و ﴿التبتك﴾ تفعل وزننده كسلمك معناسنه‌در يقال بتكه فانبتك وتبتك اى قطعه فانقطع وتقطع ﴿البتكة﴾ بانك كسرى وفتحيله كسيلان شيئك پارسنه دينوركه كسنتى تعبير اولنور جمعى بتك كلور عنب وزننده يقال فى يده بتكة من الحبل اى قطعة منه واواخر ليلده اولان ظلمته اطلاق اولنور تقول خرجت وقدبقيت بتكة من الليل اى جهمة اشبو بتك ماده‌سنده صحاح مترجمنك بتك برنسنه‌يى قبض ايدوب چكمك معناسنه‌ده كلور عنوانيله صحاحدن برمعنا دخى ترجمه‌سى قطع معناسندن متفرّع اولوب معناى مذكور تحتنده اولديغنه بناء مؤلف اكا التفات ايلمامشدر حتى راغب مفرداتده بتك اعضاء وشعر قطعنده مستعملدر يقال بتك شعره واذنه وبتكت الشعر اى تناولت قطعة منه والبتكة القطعة المنجذبة عبارتيله رسم ايلمكله معناى اوّل ضمننده اولديغى واضحدر ﴿الباتك﴾ قاطع معناسنه‌در ومالك بن كعب الهمدانى قلجنك اسميدر ﴿البتوك﴾ صبور وزننده بودخى قاطع معناسنه‌در يقال سيف باتك وبتوك اى قاطع ﴿البخنك﴾ بخنق وزننده ومرادفيدر ﴿تبوذك﴾ تانك فتحيله عنقريب تاء فصلنده مرسومدر ﴿البركة﴾ فتحاتله برنسنه‌نك آرتوب چوغالمسنه دينور يقال فيه بركة اى نماء وزيادة مؤلفك بصائرده بيانته كوره اصل برك دوه يره چوكمك معناسنه موضوعدركه ديزلرينى وصدرينى يره قويوب برلشمكدن عبارتدر بومعنادن لزوم وثبوت معناسى اعتبار اولندى بروك دابّه وابتراك فى الحرب وبركة الماء وبرشيئه

مطلب

خير الهينك ثبوتنه بركه اطلاق وآندن زياده ونماء معناسى وسعادت معناسى منشعب اولمشدر انتهى * وبركه سعادت معناسنه در يقال هو اهل البركة اى السعادة وبركه اساميدندر بركة المجاشع تابعيندندر (التبريك) بركتله دعا ايلمك معناسنه در يقال برّك على الطعام وبرّك فيه اذا ادعاله بالبركة ودوه چوكمك معناسنه در يقال برّك البعير اذا استناخ (البريك) اميروزننده خيرو بركتلو شيئه دينور يقال طعام بريك اى مبارك فيه (المباركة) مفاعله وزننده بركت ويرمك و بركتلو قلمق معناسنه در يقال بارك الله لك وفيك وعليك وباركك اى وضع فيك البركة واما فى حديث الصلوة على النبيّ عليه السلام ﴿ وبارك على محمد وعلى آل محمد ﴾ فمعناه ادم له مااعطيته من التشريف والكرامة پس اهدنا ثبتنا على الهداية معناسنى متضمن اولديغى كبى بوراده بارك دخى ادم له البركة معناسنى متضمندر ومباركه برنسنه يه مداومت ايلمك معناسنه مستعملدر يقال بارك عليه اذا واظب (التبارك) تفاعل وزننده خاصّهٔ صفت الهيه دن اولمغله اشياء سائره ده استعمال اولنمز يقال تبارك الله اى تقدّس وتنزّه فى ذاته وصفاته پس بوراده ملازمه علاقه سيله تعالى معناسنه اولور وجميع خيرات وبركات حضرت حقه مخصوص اولمغله مخلوقاتدن متعالى اولديغنه مبنى مخلوقاتده استعمال اولنمز * مترجم ديركه خصيصه دن اولمغله بوندن مضارع ومصدر واسم فاعل صيغه لرى متصرّف اولمز نته كه بيضاوى سورهٔ فرقان اوّلنده تنصيص ايلمشدر وينه بيضاوى عليه الرحمه تكاثر خيره او تزايد عن كلّ شئ وتعالى عنه فى صفاته وافعاله عبارتيله تفسير ايلمشدركه قول اوّل حاصل معنادر وقول ثانيده تعالى كلمه سى تزايد لفظنه عطف تفسيردر وتفاعل صيغه سى مبالغه يى متضمندركه ازلى وابدى خيرو برّ واحسانى كثير يعنى غير منقطعدر ياخود وجه مذكور اوزره مخلوقاتدن متعالى در ديمكدر تعالى وتقدّس ومزهر ده مرسومدركه نواسخ ابتداء وباب استثناء وباب تعجب وامثالى اوزره مبنيه اولان افعال وصفات الهيه يه مخصوص اولان تبارك فعلى وينبغى وعمّ وهب مقوله سى فعللر صيغ مختلفه تصرفندن ممنوعلردر وتبارك برنسنه ايله خيره تفأل ايلمك معناسنه در يقال تبارك بالشئ اذا تفأل به معناى اوّلده وجه مذكور اوزره متصرّف اولميوب لكن معناى ثانيده متصرّف اولور (البروك) قعود وزننده و(التبراك) تذكار وزننده دوه چوكمك معناسنه در يقال برك البعير بروكا وتبراكا من الباب الاول اذا استناخ وثابت ومقيم اولمق معناسنه در يقال برك بالمكان اذا ثبت واقام به وبروك ابتراكدن اسم اولور كاسيذكر وبلودك يغمورى دائمى اولمق معناسنه در يقال بركت السحاب اذا دلم مطرها وچالشمق معناسنه در يقال برك الرجل فيه اذا اجتهد (الابراك) همزه نك كسريله دوه يى چوكرمك معناسنه در تقول ابركت البعير اذا انخته (البرك) بانك فتحيله حشم نشين اولان اوبه خلقنك مجموع دوه لرينه دينوركه او تلاقدن اخشام وقتنده كلوب اوبه نك كنارلرنده بالغة مابلغت بلود كبى چوكمش اوله هرنقدر كثير اولورسه ده برك اطلاق اولنور على قول چوكمش دوه سوريسنه ياخود پك چوق دوه لره دينور مفردى بارك در صحب وصاحب كبى مؤنثى باركه در وجمعى بروك در پس اسم جمع اولور يعنى ماده سندن واحدى اولان اسم جمع اولور ركب كبى وبرك كوكسه اطلاق اولنور معناى آتيدن مأخوذدر يقال ضربه بركه اى صدره ودوه نك كوكسندن يره كلان موضعنه دينور وبر موضع آديدر فتحتينله ده زبانزده در (المبترك) ابتراكدن اسم فاعلدر برنسنه اوزره چوكوب زور واقداميله طيانان كمسه يه دينور يقال رجل مبترك اى معتمد على شئ ملحّ (البرك) صرد وزننده دائما نسنه اوزره چوكر اولان كمسه يه دينور (البركة) بانك كسريله بودخى كوكسه دينور صدر معناسنه وچوكمش ناقه نك چوكديكى يرده سودينك ادرار ايلمسنه دينوركه صاحبى آنى كوردكده قالدروب صاغار يقال دنا وقت بركة الناقة وهى ان تدرّ لبنها وهى باركة فيقيمها ويحلبها ودوه نك كوكسنك يره كلان دريسنه دينور ياخود بونده برك لفظنك كه بانك فتحيله در جمعيدر حليه وحلى كبى بوراده تشويش واردر زيرا مؤلف حلى ماده سنده حلى كه حانك فتحى ولامك سكونيله در جمعى حلىّ كلور دلو ودلى كبى ياخود حلى جمعدر مفردى حليه در ظبيه كبى وحليه كه حانك كسريله در جمعى حلى كلور حانك كسرى والفك قصريله وحلى كلور حانك ضميله ديو تنصيص ايلمكله بوراده البركة اوجمع البرك كحلية وحلى قولى ملايم دكلدر غالبا عباره اومفرد البرك عنوانيله ايكن قلم ناسخدن او جمع عنوانيله واقع اولمشدر فليحرر وعلى قول برك بانك فتحيله انسانك كوكسنه وبركه سائر حيوانك كوكسنه دينور ياخود برك كوكسك ايچ يوزينه دينور وبركه طشره يوزينه دينور وبركه حوضه دينور برك كبى جمعى برك كلور عنب وزننده وبركه بناء نوع اولور دوه بركونه چوكمك معناسنه يقال مااحسن بركة هذا البعير اى نوع من البروك وصاغمال قيونه دينور تثنيه سى بركتان وجمعى بركات در يقال له بركة اى شاة حلوبة وبركه صوايركيلوب كوللنديكى يره دينور حالا طريق حجازده بركه لركه بانك ضميله در آندن محرّفدر وصباح وقتى صاغيلان سوددن برصاغمغه دينور بونده بانك فتحيله ده جائزدر وبردرلو قماش

 * لث *

یمنی اسمیدر ﴿البرك﴾ بانك کسریله بو دخی حوضه دینور ومکه ایله زبیدمیاننده برموضع آدیدر ونجدده بنوعقیل
یوردنده برصو آدیدر ومجازه‌ده برموضعدر ودیکر ایکی موضع آدیدر ﴿البركة﴾ غرفه‌وزننده برکونه صوقوشنه
دینورکه صغیروابیض اولور ترکیده مارتی قوشی دیدکلریدر جمعی برك‌در صرد وزننده وابراکدر اصحاب کبی
وبرکاندر رغفان وزننده بانك کسریله‌ده جائزدر وبرکه قوربغه‌یه دینور جمعی برك‌در ودیت وحماله معناسنه‌در
علی‌قول دیتی متحمل اولوب اداسنه سعی ایدن‌کسه‌لره دینور واشراف واعیان کروهنه دینور تقول‌اتیته وعنده
برکة ای جماعة من‌الاشراف ودکرمنجینك آلدیغی دکرمن حقنه دینور آوج اونی تعبیراولنور ودیت طلبنده
اولان جماعته دینور بونده بانك حرکات ثلاثیله‌ده جائزدر وبرکة الاردنیّ محدّثدر مکحولدن روایت‌ایلشدر
﴿الابتراك﴾ افتعال وزننده دیز اوزره چوکوب محاربه ایلك معناسنه‌در یقال ابترکوا اذا جثوا للرکب فاقتلوا
وسکرتمکده یك چبالیوب سرعت واقدام ایلك معناسنه‌در یقال ابترکوا فی‌العدو اذا اسرعوا مجتهدین بوندن
اسم بروکدر وقلجك یاسنی آچان آدم یاس آچه‌جق آلتك اوزرینه یمانوب چوکمك معناسنه‌در یقال ابترك
الصیقل اذا مال علی المدوس وبلودك یغموری شدّتله صغانقلی دوکلمك معناسنه‌در یقال ابترکت السحابة
اذا اشتدّ انهلالها وبلودك یغموری دائمی اولمق معناسنه‌در یقال ابترکت السماء اذا دام مطرها وبر آدمه
سوکوب عرض وناموسنه نقص وخلل ویرمك معناسنه‌در یقال ابترك فی عرضه وعلیه اذا تنقصه وشتمه ﴿البروکاء﴾
جلولاء وزننده و ﴿البراکاء﴾ بانك فتحیله دیز اوزره چوکوب ثبات وتمکینله اولان حرب وقتاله دینور ﴿البروك﴾
صبور وزننده ولد کبیری وار ایکن اره وارمش عورته دینور یقال امرأة بروك اذا کانت قد تزوّجت ولها
ولد کبیر ﴿البروك﴾ بانك ضمیله اون حلواسنه دینور خبیص معناسنه ﴿البریکة﴾ بانك فتحیله اسمدر اون حلواسی
یاپمغه دینور وعندالبعض بریك امیر وزننده قایمغله تازه خرمادن مرکب طعامه دینور * مترجم دیرکه بوراده
عباره مشوّش ظنّ اولنیور زیرا حسب‌الظاهر بریکه حلوایه دیمکدر خبیصه کبی جمعی بریك اولور وبروك اسم
اولمقدر ﴿البراك﴾ کتاب وزننده بر جنس بالقدرکه قوش برونی کبی برونی اولور جمعی برك کلور بانك ضمیله ﴿براك﴾ قطام
وزننده اسم فعل امردر ابرکوا معناسنه‌درکه کلّ واحد اعتباریله‌در ثابتقدم اوله‌سز دیمکدر یقولون فی‌الحراب
براك براك ای ابرکوا ﴿البراکیة﴾ غرابیه وزننده بردرلو کمی‌یه دینور ﴿البرکان﴾ بانك کسریله برشجر آدیدر علی‌قول
شوراولان نباته دینور یاخود ساقی‌اوزامیان نباته دینور وبرنوع نبات آدیدرکه نجد بلادنده نابت‌اولور یاخود
نباتك خرده نوعنه دینور مفردی برکانه‌در یاخود برکان جمعدر مفردی برك‌در صرد وصردان کبی ﴿برکان﴾
عثمان وزننده اسمادندر ابو صالح برکان تابعیدر ﴿البرّکان﴾ و ﴿البرّکانیّ﴾ بانك وراء مشدده‌نك فتحیله و ﴿البرنکان﴾
زعفران وزننده و ﴿البرنکانیّ﴾ زعفرانی وزننده ایپدن طوقنمش برکونه سیاه عبایه دینور جمعی برانك کلور حالا
کحیلرك واودونجی مقوله‌لرینك کیدکلری سیاه عبا اوله‌جقدر ﴿برك‌الغماد﴾ بانك کسری وفتحی وغین معجمه‌نك
حرکات ثلاثیله یمنده علی‌قول وارء مکه‌ده بش‌مرحله مسافه‌ده برموضعدر علی‌رأی اقصای معمورهٔ ارضده
واقعدر ﴿برك‌النخل﴾ و ﴿برك‌التریاع﴾ بالرك کسریله ایکی موضعدر ﴿طرف البرك﴾ مکه‌یه اون فرسخ جبل
سطاع قربنده برموضعدر ﴿برکة امّ جعفر﴾ بانك کسریله طریق مکه‌ده مغیثه ایله عذیب ارالغنده بربرکه‌در
﴿برکة‌الخیزران﴾ فلسطین‌ترابنده‌در ﴿برکة‌زلزل﴾ بغدادقصاسنده‌در ﴿برکة‌الحبش﴾ و ﴿برکة‌الفیل﴾ و ﴿برکة‌رمیس﴾
و ﴿برکة‌جبّ‌عمیره﴾ مصر دیارنده‌در ﴿بریك﴾ زبیروزننده یمامه‌ده بربلده‌در ومحدّثیندن برجماعتدر ﴿البریکان﴾
مصغربنیه‌سیله فرسان عربدن‌بارك وبریك‌نام برادرلردر ﴿یوم‌البریکین﴾ ایام‌عربدندر ﴿برکوت﴾ عصفوت وزننده
مصرده برقریه‌در ﴿برك﴾ عنب‌وزننده بصره‌ده برصوقاق آدیدر ﴿المبارك﴾ اسم‌مفعول بنیه‌سیله بصره‌ده برنهر
آدیدر وواسطده‌برنهردرکه اوزرنده برقریه‌واردر ﴿المبارکة﴾ خوارزم‌ایالتنده برقریه‌در ﴿المبارکیة﴾ برقلعه‌درکه
موالیٔ بنی عباسدن مبارك ترکی بنا ایلشدر ﴿مبرك﴾ مقعد وزننده تهامه‌ده برموضعدر ومدینه‌ده برخانه‌درکه
پیغمبراکرم صلی‌الله علیه وسلم حضرتلری مدینه‌یه تشریفلرنده ناقه‌لری انده بروك ایلشدر ﴿مبرکان﴾ میمك ورانك
فتحیله برموضعدر ﴿تبراك﴾ قرطاس وزننده بر موضعدر ﴿برك﴾ زفروزننده شهرذی‌الحجه‌نك اسم قدیمیدر وعوف
بن مالك بن‌ضبیعه‌نك لقبیدر ﴿وبرك﴾ قورقق جبان معناسنه‌در وکابوس معناسنه‌درکه اویقوده عارض اولان
آغرلقدر آغر باصمه تعبیراولنور ﴿الباروك﴾ بودخی قورقق آدمه دینور یقال رجل برك وباروك ای جبان
وکابوسه‌دینور تقول زاحمنی البرك والباروك فی‌النوم ای‌الکابوس ﴿التبرّك﴾ تفعل‌وزننده برنسنه‌ایله تیمّن ایلك
معناسنه‌در یقال تبرك به ای تیمّن ﴿البروکة﴾ قسوره وزننده دیشی کرپی‌یه دینور ﴿المبرکة﴾ محسنه وزننده آتشه

دینور ﴿البورك﴾ بورق وزننده ومرادفیدرکه ماده‌سنده بیان اولندی ﴿برزك﴾ قنفذوزننده سامة بن لوی اولادندن
اسم ابن نعمان در ﴿البرتكة﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌یی یرتوب چاکچاك ایلمك معناسنه‌در یقال برتك الثوب
اذامزّقه وخرّقه وبرنسنه‌یی قیمه قیمق معناسنه‌در یقال برتكه اذا قطعه مثل النملة ﴿البراتك﴾ بانك فتحیله کوچك
طپراق تپه‌لره دینور مفردی مسموع دکلدر ﴿البرشكة﴾ شین معجمه ایله دحرجه وزننده برنسنه‌نك اجزاء واعضاسنی
یاروب بری بریندن آیرمق معناسنه‌در یقال برشك الجزور اذا فصلها وابان بعضها من بعض ﴿البرشتوك﴾ سقنقور
وزننده برنوع سمك بحری اسمیدر ﴿برمك﴾ جعفر وزننـده یحیی بن خالد برمکینك جدّی اسمیدرکه آنلره برامکه
اطلاق اولنور ﴿البرنكان﴾ برك ماده‌سـنده بیان اولندی ﴿بزرك﴾ بانك وزای معجمه‌نك ضمیله لفظ اعجمیه یعنی
فارسیه‌در بیوك کبیر معناسنه‌در یاخود اولو وعظیم معناسـنه‌در بعده انکله وزیر مشهور نظام الملك ملقب اولدی
﴿البزكی﴾ جمزی وزننده سرعت سیر معناسنه‌در یقال یسیر البزكی وهو سرعة السیر ﴿البشك﴾ بانك فتحی وشین
معجمه‌نك سکونیله برایشی فناء وکتر ایشلمك معناسنه‌در یقال بشك فی عمله بشكا من الباب الاول والثانی اذا ساء فیه
وتیکشی سیرك فناء وکوتو دیکمك علی قول عجله ایلمك معناسنه‌در یقال بشك الثوب اذا خاطه خیاطة ردیّة
او عجل ویلان سویلمك معناسـنه‌در یقال بشك الرجل اذا کذب وکسمك معناسـنه‌در یقال بشكه اذا قطعه
ودوه‌نك ایاغی باغنی چوزمك معناسنه‌در یقال بشك عقال البعیر اذا حله وبرنسنه‌یه برشیء قاتمق معناسنه‌در یقال
بشكه فیه اذا خلطه وطواری تیز تیز سورمك معناسنه‌در یقال بشك الدابة اذا ساقها سریعا وسرعتله یوریمك
معناسنه‌در یقال بشك الرجل اذا اسرع وطوار یورر کن ایاقلرینی تیز تیز نقللیوب اشمك معناسنه‌در یقال بشك
الفرس اذا خفّ نقل قوائمه وبونده شینك فتحیله ده جائزدر وبشك آت یردن طرنقلرینی قالدیره‌رق اللرینی تمـام
دوشمیه‌رك وجه اوزره یوریمك یاسکرتمکه دینور یقـال یعدو او یمشی البشك وهو ان یرفع بحوافره من الارض
ولاتنبسط یداه ﴿الابتشاك﴾ افتعال وزننده بودخی یلان سویلمك معناسنه‌در یقال ابتشك فلان اذا کذب وکسلمك
معناسنه‌درنته‌که بشك کسمك معناسـنه‌در یقال ابتشك سلكه اذا انقطع * قال الشارح وفی العباب ابتشك سلاه
ای انقطع وانقطاع سلاء محنت شدیده اوغرامقدن کنایه‌در عباب مأخذ قاموس اولمغله ظاهرا صواب اودرسلكه
عنوانی قلم ناسخ اثریدر وابتشاك برآدمك عرض وناموسنه طوقنمق معناسـنه‌در یقال ابتشك عرضه اذا وقع فیه
﴿البشكی﴾ جمزی وزننده جست وچیره دست وپیشکار خاتونه دینور یقال امرأة بشكی الیدین والعمل ای خفیفة
سریعة وروند‌ه وچابك ناقه‌یه دینور یقـال ناقة بشكی ای سریعة ﴿البشكانیّ﴾ عثمانیّ وزننده عربدن اولوب
عربیه بیلمز اولان احمق وبیغز آدمه دینور یقـال هو بشكانیّ ای احمق لایعرف العربیة ومحمد بن علیّ الهرویّ
البشكانیّ القاضی محدّثدر ﴿الباضك﴾ ضاد معجمه‌نك کسریله و﴿البضوك﴾ صبور وزننده پك کسیجی قلجه دینور
﴿البضك﴾ بتك وزننده کسمك معناسـنه‌در یقال لایبضك الله یده بضكا من الباب الثانی ای لایقطعها ﴿البطرك﴾
قطر وزننده و﴿البطرك﴾ جعفر وزننده بطریق معناسـنه‌درکه نصاری طائفه‌سـنك سرعسکری یاخود
مجتهدلری مثابه‌سنده اولان پاپاسلریدر علی قول مجوس طائفه‌سـنك اولولرینه دینور نته‌که بطرق ماده‌سـنده
بیـان اولندی ﴿البعكوكة﴾ بانك ضمیله ناسك جمعیتکاهلرینـه دینور یقـال اجتمعوا فی بعكوكتهم ای مجتمعهم
وبعكوكه بانك ضمی وفتحیله وبعكوك برمحله نازل اولان جماعتك منزللرنده باقی قلان آثارلرینه یاخود خواصّنه
یاخود جماعتنه دینور ودوه‌لرده دخی استعمال اولنور وبرنسـنه‌نك وسطنه دینور ودوابّ ومواشینك کثرتنه
وغبار وازدحامنه دینور وبعضلر دیدیکه بعكوكة الصیف یازموسمنك اسیلمکنك ازدحام واجتماعنه وبعكوكة الشتاء
قیش فصلنك اجتماع برودتنه اطلاق اولنور وبعكوك اسیلکه دینور حرّ معناسنه ﴿البعك﴾ بانك فتحیله برنسنه‌نك
اطرافنی قلجله چالمق معناسـنه‌در یقال بعكه بالسیف بعكا من البـاب الاول اذا ضرب اطرافه ﴿البعك﴾ فتحتینله
بدن طقناز وپومری اولمق معناسنه‌در یقال بعك جسمه بعكا من الباب الرابع اذا غلظ واکتنز ﴿الباعك﴾ احمق
وبیغز آدمه دینور ﴿البعكوكاء﴾ بانك فتحیله شرّ وشور وغریو وغوغایه دینور یقـال ماهذه البعكوكاء ای الشرّ
والجلبة ﴿البكّ﴾ بانك فتحی وکافك تشدیدیله برنسـنه‌یی یرتمق معناسـنه‌در یقال بكّ الثوب بكّا من البـاب الاول
اذا خرقه وطاغتمق معناسنه‌در یقال بكّ الشیء اذا فرّقه وبرنسنه‌یی فسخ وتباه ایلمك معناسنه‌در یقال بكّ الشیء
اذا فسخه نسخه‌لرده بومکرّرا واقع اولمشدر ومجلسده برآدمه صقشدیروب مضایقه ویرمك معناسنه‌در یقال بكّ
فلانا اذا زاحمه بوصورتده تفریق معناسیله بینلرنده ضدّیت اولور * شارحك بیاننه کوره اوزحمه عنوانی زائددر
زیرا زحم ومزاحمه برمعنایه‌در ومتکبر ومدمّغ کسه‌نك نخوت ودماغنی ردّ ایله اشاغیلتمق معناسنه‌در یقال بكّ فلانا

اذا ردّ نخوته ووضع و بركسه نك بيوننى قيرمق معناسـنه در يقال بكّ عنقه اذا دقّها وفقر واحتياجه اوغرامق معناسنه در يقال بكّ الرجل اذا افتقر وبهادرلقدن ناشى تن پرور اولماغله وجود خشونتلو سرت اولمق معناسنه در يقال بكّ الرجل اذا خشن بدنه شجاعة وچالشوب چباليه رق ياخود كثرت والحاح اوزره جماع ايلمكله خاتونه زحمت ويروب بى تاب ايلمك معناسـنه در يقال بكّ المرأة اذا جهدها جماعا (بكّة) بانك فتحيله مكهٔ مكرمه نك اسميدر على قول ايكى طرفنده واقع ايكى طاغك مابينى اولان بقعه نك ياخود مطافك اسميدر دقّ العنق معناسندن مأخوذدر اعناق جبابره يى دقّ وشكست ايلديكچون اطلاق اولندى ابرهه وقريش كبى ياخود مزاحمه معناسندن مأخوذدر بهرسنه آنده ناسك ازدحامى باعث تسميه در * مؤلفك بصائرده بيانه كوره عندالبعض باء ميمدن بدلدر لازب ولازم كبى ياخود آنده ظلمله الحاد ايدن جبابره نك اعناقنى دقّ ايلديكچون ياخود ازدحامدن ناشى اطلاق اولندى ومنه قوله تعالى ﴿ببكة مباركا﴾ الايه مترجم ديركه اديان سالفه يى خرق واهل كفرى تفريق ومشركينى فسخ وتباه ودماغ ونخوتلرينى ردّ ووضع ايلمك معنالرى دخى وجه اطلاق اولمق بعيد دكلدر (التباكّ) تفاعل وزننده تراكم ايلمك معناسنه در يقال تباكّ الشيء اذا تراكم وناس صقشوب غلبه لك ومزدحم اولمق معناسـنه در يقال تباكّ القوم اذا ازدحموا (التبكبك) تزلزل وزننده بودخى مزدحم اولمق معناسـنه در يقال تبكبك القوم اذا ازدحموا (البكبكة) زلزله وزننده نسنه يى برى برينك اوزرينه طرح والقا ايلمك معناسنه در يقال بكبك الشيء اذا طرح بعضه على بض وغلبه لك وازدحام معناسنه در يقال بكبكوا اذا ازدحموا وبرى اوته كاوب كتمك معناسنه در يقال بكبك الناس اى يجيئون ويذهبون وبرنسنه يى ارغلامق معناسـنه در يقال بكبك الشيء اذا هزّه وبرمتاعك آلتنى اوستنه دوندرمك معناسـنه در يقال بكبك المتاع اذا قلبه وكچى قسمى اوغلاغنك كوده سنى بتلز كبى ديشلمك معناسـنه در يقال بكبكت العنز بولدها اذا فعلت بها كانّها تعضها (الابك) همزه نك وبانك فتحيله پك قوراق وقتلق زمانه دينور يقال عامّ ابكّ اى شديد ودوابّ ومواشى وسائرلرى تفريق وپراكنده ايدنه دينور واهل وقومك امورنده سعى وكوشش ايدن اجيره دينور وبرموضع آديدر ومقطوع اليدكمسه يه دينور يقال رجل ابكّ اى اجذم جمعى بكّ ان كلور بانك ضمى وكافك تشديديله (البكبك) فدفد وزننده قازيق كبى تند وقوىّ آلته دينور يقال ذكر بكبك اى مدفع (البكباك) ثرثار وزننده شول پك بودور آدمه دينوركه بغايت قصه لغندن يورر كن كره كبى يوارلنور اوله يقال رجل بكباك اى قصير جدّا اذا مشى تدحرج من قصره (البأك) صواب وخطاسنى فرق وتميزه قدرتى اولميان احمق ونادانه دينور يقال احمق بأكّ تاكّ اذا كان لايدرى صوابه من خطائه تاكّ لفظى تأكيددر (البكاث) ضمتينله كوجلو قوّتلو دلى قانلولره دينور يقال هم بكاث اى احداث اشدّاء واو يناق دنج اشكاره دينور (البكابك) علابط وزننده بغايت جنبشلو نشاطلو شوخ مشرب آدمه دينور يقال انّه لبكابك اى مرح (باكباك) بر رجل آديدر (الابلنداك) احرنجام وزننده برنسنه بوللمق معناسـنه در يقال ابلندك الشيء اذا اتّسع وحوض يرايله بس برابر اولمق معناسـنه در يقال ابلندك الحوض اذا استوى بالارض (البلسكاء) بانك وسينك فتحى وكسرلريله برجنس اوتدركه اثوابه ايلشدكده اصلا آيرلنوب ايرلمز ياپشقان اوتى كبى * شارح ديركه بومناسبتله ناظر عسكره بلسكاء اطلاق ايدرلر (البلعك) جعفر وزننده صالق وسلپوك ناقه يه على قول قوجه ياخود يومرى كوده لو اولوب وقوللانلمغله رام وذلول اولانه دينور وكند ذهن وبليد اوله رق بين الناس لئيم وحقير آدمه دينور يقال هو بلعك اى بليد لئيم حقير وبرنوع خرما اسميدر (البلعكة) دحرجه وزننده قلجله كسمك معناسـنه در يقال بلعكه بالسيف اذا قطعه به (البلك) بانك فتحيله قارشدرمق معناسنه در لبك كبى يقال بلكه بلكا من الباب الاوّل اذا لبكه (البلاك) ضمتينله برآدمى استخفافدن ناشى پرمقله آوردى تحريك ايلمكدن ظهور ايدن اصواته دينوركه جرطه تعبير اولنور (بالك) هاجر وزننده ابو معمر نام فقيهك قريه سى اسميدر (البنك) بانك ضميله برشيئك اصلنه ياخود خالصنه دينور يقال هو بنكه اى اصله اوخالصه * شارح ديركه بن فارسى معرّبيدركه برنسـنه نك اصلنه وكوكنه دينور وبنك كيجه دن برساعته دينور يقال مضى بنك من الليل اى ساعة منه وبردرلو طيب معروف آديدر تحفه صاحبنك بيانه كوره بنك توت اغاجى قبوغنه شبيه رايحه سى كوزل بركونه قبوقدر بعضلر مغيلان يمنى اغاجنك قبوغيدر ديديلر وبو عطرياتدندر (التبنك) تفعل وزننده مقيم اولمق معناسـنه در يقال تبنك بموضع اذا اقام وبرلشوب پايدار اولمق معناسـنه در يقال تبنك فى عزّه اذا تمكن (بانك) هاجر وزننده برقريه در وشيخ الفقعسىّ اولان سعيد بن مسلمك جدّى اسميدر (البنبك) قنفذ وزننده و(البنبك) جندل وزنـنده دلفين كبى برجنس دكز جانوريدر

على قول قدرغه بالغى كبى بربالقدركه انسانى ايكى پازه ايدوب بلع ايدر ﴿البابونك﴾ بابونج دركه پاپاديه ديدكارى
نباتدر * شارحك بيانه كوره ايكيسيده بابونه معرّبيدر ﴿التبنيك﴾ تفعيل وزننده ايكى او بەدن ايكى قيز بر سمته
چيقوب برى برينه اهل وقومنك اخبار وحوادثنى نقل و بيان ايلك معناسنه‌در يقال الجاريتان تبنكا تبنيكا
وهو ان تخرجا من حيهما فتخبركلّ صاحبها باخبار اهلها وايش بتورمك معناسنه‌در ومنه يقال اذهبى فبنكى
حاجتنا اى اقضيها على بناء الامر ﴿البنادك﴾ بانك فتحيله بنائق معناسنه‌دركه لباس قولتقلرينه اوريلان
خشتكلره دينور * شارحك بيانه كوره مفردى بندك اولوب معرّب اولمق غالبدر ﴿ بندكان ﴾ عنفوان وزننده
مرو قضاسنده برقريه‌در فقهادن محمد بن عبد العزيز اورادندر ﴿البووك﴾ قعود وزننده دوه تاولنمق معناسنه‌در
يقال باك البعير يبوك بووكا اذا سمن ﴿البائك﴾ سموزدوه‌يه دينور جمعى بوّك وبيك كاوررکع وزننده مؤنثى بائكه‌در
جمعى بوائك‌در * مترجم ديركه بائك لفظى واوى ايكن جمعنده يا ايله بيك ورودى مفردينك لفظنه نظر ايله‌در

مطلب

نته‌كه قائم ونائم وصائم كلمه‌لرنده‌دخى قوّم وقيم ونوّم ونيم وصوّم وصيم ديرلر انجق چارپردى بومقوله‌يى شواذدن
عدّ ايلمشدر زيرا قاعدهٔ صرف اوزره واوك يايه انقلابنى مقتضى يوقدر لكن صرفيون عندنده استثقال وتخفيف
بعينه طبيبلر عندنده هردرد ايچون قوللندقلرى پهلوان ياقيسى يرنده اولمغله بو بابده دخى متمشى اولور زيرا
عندلرنده برواو ايكى ضمه ايله مقدردر بونده ايسه ايكى واو واركه درت ضمه يرنده‌در بردخى اوّلك ضمه‌سى اولمغله
بش ضمه مجتمع اولور برضمه‌يى استثقال ايدرلر ايكن بش ضمه‌يى البته استثقال ايدرلر پس استثقالا للضمّات وقصدا
للتخفيف يايه قلبله بيك ونيم وقيم دەمش اولمق بعيد دكلدر فلينظر ﴿البوك﴾ بانك فتحيله اركك حيوان ديشى‌يه
آشمق معناسنه‌در يقال باك الحمار الاتان بوكا اذا نزا عليها وايكى آوج ايچره مهره كبى يوالق نسنه‌يى برى اوته
يواليوب دوندرمك معناسنه‌در يقال باك البندقة اذا دوّرها بين راحتيه ونسنه صاتمق ياخود صاتون آلمق
معناسنه در يقال باك المتاع اذا باعه او اشتراه وصو چيقمق ايچون صويك كوزينه اغاج مقوله‌سنى صوقوب
برى اوته او ينادوب قارشدرمق معناسنه‌در يقال باك العين اذا ثوّر ماءها بعود ونحوه ليخرج وجماع ايلك
معناسنه‌در يقال باك المرأة اذا جامعها وبرنسنه قارشمورش اولمق معناسنه‌در يقال باك الامر اذا اختلط وبرقومك
راى واندیشه‌لرى عرب صاچى كبى شوريده ومختلط اولوب بروجهله مخرج صوابدن عاجز اولمق معناسنه در
يقال باك القوم رأيهم اذا اختلط عليهم فلم يجدوا مخرجا وبوك كرّه ياخود شئ معناسنه استعمال اولنور يقال اوّل
بوك اى اوّل مرّة او شئ ﴿ الانبياك ﴾ انفعال وزننده بو دخى رأى واندیشه شوريده ومختلط اولمق معناسنه‌در
يقال انباك عليه رأيه اذا اختلط فلم يجد مخرجا ﴿المباوك﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله جوار وصحبتده برآدمه مخالط
وهمحال اولان آدمه دينور يقال هو مباوكه اى مخالطه فى الجوار والصحابة ﴿تبوك﴾ تانك فتحيله شام ايله مدينه
بيننده برارضك اسميدر غزوهٔ تبوك اوراده واقعدر * مترجم ديركه اهل سير بيانى اوزره تبوك تقول وزننده‌كه فعل
مستقبل مخاطبدر شامه موصل طريق مدينه‌ده واقع برقلعه آديدر تاسعهٔ هجريه‌ده اوراية غزاى حضرت نبوى
واقع اولمشدر مخلفين قصه‌سى بونده اولمشدر بعضلر قولنجه منزل مذكورده رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اصحابدن
برجاعتك برنمناك اشمه‌يه صوبى چيقسون ديو اوق صوقوب اويناتدقلرينى كوردكده ﴿مازلتم تبوكونها بوكا﴾ بيورملريله
من بعد تبوك ايله مسمى اولدى بعده معجزهٔ عليه‌لريله صونبع ايدوب جريان ايلدى لكن اهل جغرافيا عندنده تبوك
نام اصليدر حتى حلبى مرحوم عجمه‌دن عدّ ايلمكله عدم انصرافنى ترجيح ايلمشدر حالا منزل مزبور شام حاجنك
قوناغيدر عاصى خرما تعبير ايدرلر يبان خرماسى كثيردر ﴿التبوكىّ﴾ ياى نسبتله بردرلو طائفى اوزم اسميدركه
تبوكه نسبت اولنور ﴿البوكاء﴾ بانك فتحيله شورش واختلاط معناسنه‌در يقال بين القوم بوكاء اى اختلاط ﴿باكويه﴾
دربند شروان نواحيسندن بربلده‌در ومحمد بن عبدالله بن احمد بن باكوية الشيرازىّ صوفيه‌دندر نجز بعونه تعالى

فصل التاء الفوقية

﴿فصل التاء الفوقية﴾ ﴿تبوذك﴾ تانك فتحى وذال معجمه‌نك فتحيله برموضع آديدر وحفاظدن ابو سلمه موسى
بن اسمعيل المنقرى‌يه تبوذكى اطلاقى تبوذك اهلندن برجاعت كنديىنك خانه‌سنه نزيل اولوب آنلر ايله الفت
ومجاورتلرندن ناشيدر على قول موضع مزبوردن برخانه اشترا ايلمكله سبب انتسابى اولمشدر وتبوذك طاوق احشاسى
صتان آدمه دينور قورصغى ويوركى وجكرى مقوله‌سى حشويا‌تدن عبارتدر ﴿التبركة﴾ دحرجه وزننده بريرده مقيم
اولمق معناسنه‌در يقال تبرك بالمكان اذا اقام ﴿تبراك﴾ قرطاس وزننده برموضعدر ﴿الترك﴾ تانك فتحيله و﴿التركان﴾
تانك كسريله برنسنه‌دن فراغت ايلك معناسنه‌دركه واز كلمك وبراقق وبوشلق تعبير اولنور يقال ترك الشئ تركا
وتركانا من الباب الاول اذا ودعه * شارح ديركه ترك ماده‌سى مفعول واحده تعديه ايلدكده طرح وتخليه معناسنه اولور

ومفعولينه متعدّی اولدقده صیر وجعل معناسنی مضمن اولوب افعال قلوب مجراسنه جاری اولور انتهی * وترك
جعلِ معناسنه مستعملدر یقال ترکه کذا ای جعله بو صورتده کویا که ضدّ اولور و قوله تعالی ﴿وترکنا علیه فی الاخرین﴾
ای ابقینا یعنی ابقینا له ذکرا حسنا پس ابقاء معنای لازمی اولور و ترك تریکه اولان خاتونی تزوّج ایلك معناسنه در یقال
ترك الرجل ترکا من الباب الرابع اذا تزوّج تریکة (الاتّراك) تای مشدّده ایله افتعال وزننده بودخی ترك و فراغت ایلك
معناسنه در یقال اتّرکه بمعنی ترکه (التتارك) تفاعل وزننده برنسنه یی ترك ایدشمك معناسنه در یقال تتارکوا
الامر بینهم اذا ترکوه (الترکة) رانك کسریله فرحه وزننده کشینك بعد الموت ترك و ابقا ایلدیکی میراث و مخلفاتنه
اطلاق اولنور یقال بقی منه ترکة کثیرة ای میراث * شارح دیر که فعله بمعنی مفعوله در و بعضا تایی کسرو رایی اسکانله
تخفیف اولنور کلمه و کلمه کبی پس لسان عوامده فتحاتله ترکه غلطدر (التریکة) سفینه وزننده شول خاتونه دینور که
آنی کمسه تزوّج ایلیوب مهجوره قالمش اوله یقال امرأة تریکة اذا کانت قد ترکت ولم تزوّج و شول چنزاره و چایرلغه
دینور که اوتلانمسندن غفلت اولنمش اوله یقال روضة تریکة اذا غفلت عن رعیها و سیل صوینك برنده ترك و ابقا
ایلدیکی صولره دینور و ایچندن یاوری چیقد قدنصکره یمورطه یه اطلاق اولنور بعضلر دوه قوشنك یمورطه سنه
تخصیص ایلدیلر و توغلغه یه دینور بیضة الحدید معناسنه جمعی ترائك و تریك کاورهاسز یقال اقتحم فی المعرکة
وعلی رأسه تریکة ای بیضة الحدید و خرماسی سلکلمش صالقمه دینور (الترکة) تمره وزننده بودخی یاوریسی
چیقمش یمورطه یه و توغلغه یه دینور جمعی ترك درهاسز و فی الحدیث ﴿جاء الخلیل﴾ علی نبینا و علیه السلام ﴿الی مکة
یطالع ترکته﴾ ای هاجر و ولدها اسمعیل و لوروی بکسر الراء کان وجها بمعنی الشیء المتروك یعنی تمره وزننده روایته
کوره مراد هاجر ایله حضرت اسمعیلدر ترك اولنان بیضهٔ نعامه یه تشبیه اولنمشدر و فرحه وزننده روایته کوره
مفعول معناسنه در که شیء متروك دیمك اولور که و ترکه اورته بویلو خاتونه دینور یقال تزوّج ترکة ای امرأة ربعة
(التریك) امیر وزننده یمشی اکل اولنمش صالقمه دینور یقال ما فیه الا تریك ای عنقود اکل ما علیه و خرماسی سلکلمش
داله دینور (روضة التریك) یمنده بر مرغزار اسمیدر (المتارکة) مفاعله وزننده برنسنه یی حالی اوزره ترك ایلك
و ترك ایدشمك معنالرینه واحد و مشارکت ایچون اولور یقال تارکه و تارکه البیع و قولهم لا بارك الله فیه و لا تارك
و لا دارك اتباع (الترك) تانك ضمیله ناسدن بر جنس در عرب و روم کبی جمعی اتراكدر بونلر ترك بن یافث نسلندندر
(بنو ترکان) عثمان وزننده واسط شهرنده بر اهل بیت یعنی بر خاندان و دودماندر (ابو التریك الاطرابلسی) و محسن بن
تریك که زبیر وزننده لردر محدّثلردر (ترکه) تانك ضمیله بر رجل اسمیدر و زید و یزید ابنا ترکی شاعرلردر * مؤلف اسم
فعل امر اولان تراك لفظندن که قطام وزننده در سکوت ایلدی و بو اترك معناسنه در قال فی الاساس * تراك تراك
صحبة الاتراك (الترنوك) نونله عصفور وزننده خیره جوره آدمه دینور یقال رجل ترنوك ای حقیر مهزول (التكّ)
شكّ وزننده برنسنه یی کسمك یاخود چکنیوب پاره لمق معناسنه در یقال تكّ الشیء تکا من الباب الاوّل اذا قطعه
او وطئه فشدخه و نبیذ و شراب آدمی کرکی کبی سرخوش ایلك معناسنه در یقال تكّ النبیذ فلانا اذا بلغ منه
(التکتکة) زلزله وزننده تكّ ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال تکتك الشیء بمعنی تکه (التاكّ) تشدیدکافله آریق بیتاب
آدمه دینور یقال هو تاكّ ای مهزول و اولو مجل کمسه یه دینور یقال رجل تاكّ ای هالك بونلر و معنای آتی قطع معناسندن
نسب اوزره در و احمق و نادانه دینور جمعی تاکون و تککه کلور فتحاتله و تکاك کلور زهّاد وزننده و تکك کلور صرد
وزننده (التکوك) قعود وزننده برکمسه احمق اولمق معناسنه در تقول تککت یا فلان تکوکا من الباب الثانی
ای کنت تاکا (التکه) تانك کسریله اوجقوره دینور شلوار بند معناسنه و بو قطع معناسندندر جمعی تکك کلور
عنب وزننده یقال حلّ تکته ای رباط السراویل (الاستکاك) طونه و شالواره اوچقور چکورمك معناسنه در یقال
استكّ التکة اذا ادخلها فی السراویل (التمك) تانك فتحیله و (التموك) قعود وزننده دوه نك اورکجی کرکی کبی
بویلنوب و صمصیق طقناز اولمق معناسنه در یقال تمك السنام تمکا و تموکا من الباب الاوّل و الثانی اذا طال و ارتفع و تروّی
و اکتنز (التامك) وجه مذکور اوزره اولان اورکجه دینور و اورکجی بیوك ناقه یه دینور (الاتماك) همزه نك کسریله
ناقه یی چایر سمورتمك معناسنه در یقال اتمك الکلأ الناقة اذا سمنها (تایك) هاجر وزننده محمد بن یوسف السمرقندی
نام محدّثك جدّی اسمیدر (التائك) صاحب وزننده پك احمق آدمه دینور که سمه تعبیر اولنور یقال احمق تائك
ای شدید الحمق (التیوك) قعود وزننده بر آدم سمه اولمق معناسنه در یقال تاك الرجل یتیك تیوکا اذا کان تایکا
(الاتاکة) همزه نك کسریله قیل یولمق معناسنه در یقال اتاك الشعر اذا نتفه

فصل الثاء المثلثة

(الثكّ)
شكّ وزننده سیر و سیاحت ایلك معناسنه در یقال ثكّ فی الارض ثکاً من الباب الاوّل اذا ساح (الثکثکة)

فصل الثاء المثلثة

فصل الجيم

فصل الحاء المهملة

زلزله وزننده برکسه نادان اولمغله ناسله دائما عربده وغوغا ایلمك معناسنه‌در یقال ثکثك الرجل اذا حمق
وعربد وثکثکه اسم اولور شاشقین وچولپه عورته دینور یقال هی ثکثکة ای رعناء ﴿فصل الجیم﴾
(جرکان) سحبان وزننده اصفهان قضاسنده بر قریه‌در محدّثیندن ابو الرجاء محمد بن احمد آندندر
(الجرعکیك) و (الجرعکوك) فتحتینله وعینلرك سکونیله پك اویومش قویو یوغرده دینور تقول اطعمنی
الجرعکیك والجرعکوك ای اللبن الرائب الثخین (الجلکجکة) جیملرك فتحیله دمورلر بری برینه طوقندقده
ظهور ایدن صوتدن حکایه‌در (جنك) جیمك فتحیله بر رجل اسمیدر ظاهرا اعجمیدر زیرا جنك فارسیدر
حرب معناسنه (جیکان) جیمك کسریله فارسده بر موضعدر ومحمدبن منصور بن جیکان محدّث کذّابدر
﴿فصل الحاء المهملة﴾ (الحبك) حانك فتحیله برنسنه‌یی پك باغلیوب محکم قلمق معناسنه‌در یقال حبکه حبکا
من الباب الاول والثانی اذا شدّه واحکمه وجلاه ایشلدیکی ثوبده اثر صنعتی کوزل ایلمك یعنی تفه‌لو متین وزیبا
طوقیوب کوزل زمانلر طرح ایلمك معناسنه‌در یقال حبك الحائك الثوب اذا حسن اثر الصنعة فیه واجاد نسجه
مؤلف بونی تکرار ایلمشدر وکسمك معناسنه‌در یقال حبکه اذا قطعه وبیون اورمق معناسنه‌در یقال حبك
عنقه اذا ضربها وضرطه‌لمق معناسنه‌در یقال حبك بالمرأة اذا حبق واشترا اولنان شیئی مشتریدن کیرو
ردّ ایلمك یاخود مشتری بایعه ردّ ایلمك معناسنه‌در یقال حبك فلانا فی البیع اذا ردّه (الاحتباك) افتعال وزننده
بودخی جلاه ثوبی کوزل زمانلر طرحیله خوب ومحکم طوقیمق معناسنه‌در یقال احتبك الحائك الثوب اذا اجاد
نسجه ودیزلری دیکوب جامه‌سنی صرتنه وایاقلرینه صاروب اوتورمق معناسنه‌درکه درویشان اصطلاحنده
کمنده کیرمك وکره کیرمك تعبیر اولنور یقال احتبك بازاره ای احتبی * مترجم دیرکه اهل بیان صنایع بدیعیه‌دن
احتباك صنعتنی معنای اوّلدن اخذ ایلدیلر زیرا جلاه ثوبی صیق ومتین طوقمغله خیوط ارالقلرینی سدّ ایدوب
وزائد حسن ورونق ولطافت ایداع ایلدیکی کبی متکلم دخی مواضع حذفه محذوفلر وضع ایله کلامی ملتئم ایدوب
ایجاز ولطافت وحسن افاده ایله زیبا ورونقدار ایدر زیرا احتباك ثانیده نظیری اثبات اولنان لفظی اوّلدن
واوّلده نظیری مثبت اولنانی ثانیدن حذف ایلمکدر کذلك ایکی جمله ذکر اولنه که هربرنده آخره متقابل کلمه
اولمغله هربرندن آخرده ذکر اولنانك ضدّنی حذف ایلمکدن عبارتدر وبو صنعتی متأخرین اختراع ایلمشدر
﴿حتی انبته الله نباتا﴾ قول شریفنی احتباکه حمل ایلدیلر فلیحفظ (الحبیك) امیر وزننده و (المحبوك) کوزل طریقه‌لر
وزمانلر ایله صنعتلو محکم طوقنمش قاشه دینور ومحبوك قویّ البنیه توانا آته وصف اولور یقال فرس محبوك
ای قویّ (الحبکة) غرفه وزننده شلوارك اوچقورلغنه دینور حجزه معناسنه وکمر کبی بله باغلدقلری ایپه دینور
وشول قایشه دینورکه انکله پالانك صاغلو صوللو غراضیف دیدکلری اغاجلره پالانك باشنی چکوب صرارلر جمعی
حبك کلور صرد وزننده (التحبك) تفعل وزننده بلنه حبکه‌یی چکوب باغلنمق علی قول جامه‌سنی قاوشدروب
صارلمق معناسنه‌در یقال تحبك الرجل اذا شدّ الحبکة او تلبب بثیابه وخاتون نطاق قوشنمق معناسنه‌در
یقال تحبکت المرأة اذا تنطقت بنطاقها (الحباك) کتاب وزننده بودخی سمرك ایکی طرفلو اغاجلرینی باشنه
صاردقلری قایشه دینور جمعی حبك کلور کتب وزننده وحباك الحمام کوکرجین قنادلری اوزره اولان سیاه سیاه
اوزونجه نقشلره اطلاق اولنور (الحبك) ضمتینله قوملقده اولان زه کبی اوزون اوزون قیورم طرزنده طریقه‌لره
دینورکه روزکار سهولتلوجه اورمغله پیدا اولور کذلك دکز وسائر صو اوزره اول رسمه پیدا اولان یول یول مخیل آق
طریقه‌لره دینور مفردی حباك‌در کتاب کبی یقال للریح فی الرمل والماء حبك ای حروف وطرائق وپك
قیورجقدن قاورلمش کبی شکن شکن اولان صاچه دینور یقال فی رأسه حبك ای شعره جعد متکسّر وحبك السماء
فلکده کواکبك سیر ایتدکلری طرائق ومداراتدن عبارتدر یقال حبك السماء ای طرائق النجوم بونك مفردی
حبیکه‌در * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿والسماء ذات الحبك﴾ ای الطرائق فمن الناس من تصوّرها منها
الطرائق المحسوسة بالنجوم والمجرّة ومنهم من اعتبر ذلك بما فیها من الطرائق المعقولة المدرکة بالبصیرة وسبیکه کبی حبیکه
صاچ طوتامنده اولان شکنه دینور ودمور توغلغه‌ده زه کبی کورینان طریقه‌یه دینور بونك جمعی حبیك درهاسز
وحبائك وحبك‌در ضمتینله (الحبکة) فتحاتله اصمه اومچه‌سنه دینور حبك دخی دینور هاسز وبولامله حبله‌دن
مصحف دکلدر وسویق دانه‌سنه دینور عبکه‌ده لغتدر (ذوالحبکه) عبیده یاخود عبدة بن سعدی النهدی لقبیدر
(الحبكّ) حدبّ وزننده لئیم وناکسه دینور یقال رجل حبكّ ای لئیم (الحبكّ) عتلّ وزننده تندوشدید آدمه دینور
یقال رجل حبكّ ای شدید (التحبیك) محکم باغلمق معناسنه‌در یقال حبکه اذا وثقه وبرنسنه‌یه اوزون اوزون

يوللر ايلك معناسنه‌در يقال حبك فيه اذا خطط (المحبك) معظم وزننده پك قيورجق صاچه اطلاق اولنور
كما جاء فى صفة الدجال محبك الشعر اى مجعده و يروى حبك الشعر بضمتين بمعناه (الحبتك) جعفر وزننده
(والحباتك) علابط وزننده جوره كسه يه دينور (الحبركى) فتحتينله وقصر ايله اسم جمعدر قوم هلكى معناسنه‌دركه
هلاك اولان طائفه و جماعتدن عبارتدر و مفرد اولور كنه ديدكلرى بوجكه دينور قراد معناسنه مؤنثى حبركاة‌در
وقات قات صيق وقالين سحابه دينور و برى برى اوزره بيغلمش قوم يغننه دينور و بوغون بيونلى آدمه دينور يقال
رجل حبركى اى الغليظ الرقبة وشول اياقلرى فرسز وضعيف آدمه دينوركه اياقلرينك فرسزلكندن مقعد كبى
حركت ايدر اوله يقال رجل حبركى اى الضعيف الرجلين كانّه مقعد لضعفهما و بلندن يوقاريسى اوزون و اياقلرى
قصه انسان وحيوانه دينور يقال هو حبركى اى الطويل الظهر القصير الرجلين و بو حبركى لفظنك الفى تأنيث
ايچوندر يعنى غير منصرفدر و بعضا تنوين الحاق اولنور انصرافله (الحتك) فتك وزننده و (الحتكان) فتحاتله
آدملرى صيق صيق آته‌رق تيز تيز يوريمك معناسنه‌در يقال حتك الرجل حتكا و حتكانا من الباب الثانى اذا مشى
وقارب الخطو مسرعا و بر نسنه‌يى جدّ ايله اراشدرمق معناسنه‌در يقال حتك الشئ اذا بحثه وقوش طپراغى
ياقوملغى اشنوب يوه ايلك معناسنه‌در يقال حتك النعام الرمل اذا فحصه وتوجّه ايلك معناسنه مستعملدر
تقول لا ادرى اين حتكوا اى اين توجهوا (التحتك) تفعل وزننده بودخى آدملرى صيق صيق آته‌رق تيز تيز يوريمك
معناسنه‌در يقال تحتك الرجل اذا مشى وقارب الخطو مسرعا (الحوتكى) جوهرىّ وزننده چلمسز جوره اوله‌رق
جوجه آدمه دينور حوتك دخى دينور وحوتكىّ پك پك طعام اكل ايدن اذعانسزه دينور يقال رجل حوتكىّ
وحوتك اى قصير ضاو ويقال حوتكىّ اى الشديد الاكل (الحوتكية) جوهريّه وزننده بردرلو دلبند وعمامه
صارنشه دينوركه عربلره مخصوصدر ومنه الحديث ✽ كان رسول الله عليه السلام يخرج وعليه الحوتكية ✽ وهى عمة
تتعممها العرب * شارح ديركه حوتك نام كسه‌يه منسوبدر (الحوتكة) دحرجه وزننده و (الحتكى) زمكىّ وزننده
بودور آدمك يورويشنه دينور يقال يمشى الحوتكة والحتكىّ اى مشية القصير (الحواتك) علف و غدالرى كمتر
و ناخوشدابه‌لره دينور و دوه قوشنك ياوريلرينه ياخود خرده نوعنه دينور (الحتك) فتحتينله بودخى دوه قوشى
ياوريلرينه ياخود خرده‌لرينه دينور (الحرتك) جعفر وزننده خرده كوده‌لو جوره آدمه دينور يقال رجل حرتك
اى الصغير الجسم (الحرك) ترك وزننده و (الحركة) بركه وزننده قلدامق و دپرنمك معناسنه‌در يقال حرك الرجل
حركا و حركة من البـاب الخامس ضدّ سكن وحرك برآدم ذمتنده اولان حقى اادادن امتناع ايلك معناسـنه‌در
يقال حرك الرجل حركا من الباب الاوّل اذا امتنع من الحقّ الذى عليه و برآدمك اموزى باشنه اورمق معناسنه‌در
يقال حرك فلانا اذا اصاب حاركه (التحريك) دپرتمك و قلداتمق معناسنه‌در (التحرّك) تفعل وزننده مطاوعيدر
تقول حرّكته فتحرّك (الحراك) سحاب وزننده اسمدر دپرنشـه و قلدى‌يه دينور جنبش معناسـنه يقال مابه
حراك اى حركة (المحراك) محراب وزننده آتش تحريك ايدوب اولچره‌جك كوسكى‌يه دينور (المحرك) مقعد
وزننده بيونك يوقرى كله طرفندن كوكنه دينور يقال ضربه محركه وهو اصل العنق من اعلاها (الحارك)
اعلى الكاهل اسميدركه ارقه‌ده يغرينك اوست يانيدر كوركك كميكلرينك ملتقاسيدر و اموز باشلرينك ارالغيدر تركيده
چكين تعبير اولنور جيم فارسى وكاف فارسى مكسورتينله ايكى طرفنده ايكى حارك اولوركه كورك باشلرى اوله‌جقدر
ايكى كوركى اوراده قاوشور و حارك فى الاصل ذوحركه معناسنه اولوب بعده عضو مزبورده اسم اولدى كاهل كبى
يقال حمل على حاركه اى اعلا الكاهل وشول يومريجه كميكه دينوركه آتك كوركى باشنك ايكى طرفنده اولور و آتك
اموزلرينه قريب بيوندن ابتداليليسى بتن يره دينوركه راكب الليله اكاياپشوب ركوب ايدر (الحركوك) عصفور وزننده
يغرنى‌يه دينور كاهل معناسنه (الحرككة) حانك وكافك فتحيله اويلق باشنده اولان سيورى كميكه دينور جمعى
حراكات وحراكيك‌در (الحريك) اميروزننده بى‌رجوليت آدمه اطلاق اولنور تفأل قبيلندندر يقال رجل حريك
اى عنين وشول آدمه دينوركه بلى پك ضعيف اولمغله يورركن نبات كوكى كبى كوياكه يردن قوپارصورتنده اوله
مؤنثى حريكه‌در يقال رجل حريك وامرأة حريكة اى ضعيف الخصر اذا مشى كانّه يتقلع (الحرك) فتحتينله عنين
اولمق معناسنه‌در يقال حرك الرجل حركا من الباب الرابع اذا صار حريكا (المحترك) محترق وزننده دائما دوه‌نك
اموزى باشنه بتن آدمه دينور (الحرك) كتف وزننده ذكىّ وزيرك وجست وچالاك اوغلانه دينور يقال غلام
حرك اى خفيف ذكىّ (الحزك) حانك فتحى وزانك سكونيله بر نسنه‌يى صاروب باغلمق معناسنه‌در يقال حزكه
حزكا من الباب الثانى اذا عصبه و بر نسـنه‌يى بر يره قصوب صقشدرمق معناسـنه‌در يقـال حزكه اذا ضغطه

و بند ایلك معناسنه‌در یقال حزکه بالحبل اذا شدّه (الاحتزاك) افتعال وزننده برنسنه ایله باغلنمق معناسنه‌در یقال احتزك بالثوب اذا احتزم (الحسك) فتحینله دمور تیکنی دیدکلری نباته دینورکه چوبان قالقدان دخی دیرلر ثمره‌سی قیونلرك یوکلرینه ایلشوب آیرتلمز ترکیده اکاپوتراق دیرلر ویپراغی رجله یپراغنه شبیه واندن خرده اولوب ویپراقلری یاننده قتی وصیق ومثلث الشکل تیکنلری اولور ثمرینی شرب کلیتینده ومثانه‌ده اولان طاشلری مفتت وعصارهٔ ورقنی شرب قوّت جماع ودفع عسر بول ویلان صوقمسی خصوصنده نافع و برخانه‌یه مطبوخنی سرپمك پیره قسمنی مهلکدر وحسك برکونه دمور چنکاله اطلاق اولنورکه بعینه دمور تیکنی طرزنده اوچ دانه سیوری مخلری اولور جنکلرده خصوصا حصارلرده قلعه‌نك واوردونك دشمن کله جك یرلرینه آتارلر نه طرفندن آتسه‌لر حاجی یاتمز کبی البته اول مخلر دیك یوقری کلور علی الغفله کلدکارنده آتلرك وپیاده‌لرك ایاقلرینه صانجلغله برخطوه ایلری کذران ایده‌مزلر وبعضا متین قامشدن دخی ایدرلر ترکیده بوکه دخی دمور تیکنی وطموز ایاغی تعبیر اولنور فارسیده سیاخ دینور وحسك حقد وعداوت معناسنه‌در کما سیذکر وطارلمق معناسنه‌در تقول حسك علیّ حسكا من الباب الرابع اذا غضب وطواریم یمك معناسنه‌در یقال حسکت الدابة اذا قصمت (الحسیكة) سفینه وزننده و(الحساكة) ثمامه وزننده و(الحسكة) فتحاتله بونلرده کین وعداوته دینور تقول فی صدره علیّ حسك وحسیكة وحساكة وحسكة ای حقد وعداوة وحسیکه کرپی‌یه دینور وطوارلك یم طوتلمش اریه‌سنه دینور (الحسك) کتف وزننده طارغین آدمه دینور یقال رجل حسك ای غضبان (حسكان) سحبان وزننده محدثیندن نیسابوری برجماعتك نسبلری رجالندندر (الحسكك) زبرج وزننده کرپی‌یه دینور (الحساكك) هرشیئك خرده و کوچك اولنلرینه دینور (الحسیك) امیر وزننده بودور آدمه دینور (الاحساك) همزه‌نك کسریله طواره یم طوتمق معناسنه‌در یقال احسك الدابة فحسکت ای اقصمها فقصمت (الحسیكة) جهینه وزننده مدینه‌ده برطاغك اوجنده برموضع آدیدر (حسك) حانك ضمیله اسامیدندر عبد الملك بن حسك محدّثیندندر (الحشك) حانك وشین معجمه‌نك فتحیله ممه‌یه سود شدّتله ادرار ایدوب ارکلك علی قول ممه‌ده سود چابك طولمق معناسنه‌در یقال حشك اللبن فی الضرع حشكا من الباب الرابع اذا درّ سریعا اوهو سرعة تجمع اللبن فی الضرع ویایی شدّتله قوروب چکمك معناسنه‌در یقال حشك القوس اذا نزعها شدیدا وطوارلره ایله یملنمك معناسنه‌در مهمله‌ده لغتدر (الحشك) حانك فتحیله ناقه‌نك سودی چوغلسون دیو صاغمیوب ترك ایلك معناسنه‌در یقال حشك الناقة حشكا من الباب الثانی اذا ترك حلبها حتی یجتمع لبنها وحشك وحشوك ناقه ممه‌ده سودینی کندی بریکدرمك معناسنه‌در یقال حشکت الناقة لبنها اذا جمعته وبلودك یغموری فراوان اولمق معناسنه‌در یقال حشکت السحابة اذا کثر ماؤها وخرمانك یمشی چوق اولمق معناسنه‌در یقال حشکت النخلة اذا کثر حملها وناس بریکمك معناسنه‌در یقال حشك القوم اذا تجمعوا وهارهار صولومق معناسنه‌در حشك نفسه اذا علاه البهر ویای پك وصلابتلو اولمق معناسنه‌در یقال حشکت القوس اذا صلبت (الحشوك) صبور وزننده ممه‌سنده سودی تیز بریکدرن ناقه‌یه دینور (الحاشك) میوه‌سی کثیر اولان خرما اغاجنه دینور یقال نخلة حاشك ای کثیرا الحمل وصلابتلو یایه دینور یقال قوس حاشك ای صلب و پیدرپی متتابع نسنه‌یه دینور یقال جاؤا حاشكا ای متتابعا (الحواشك) مختلف اسن یللره دینور علی قول سرت وشدید یاخود آهسته‌جه اسن یللره دینور یقال ریاح حواشك ای مختلفة او شدیدة او ضعیفة * شارح دیرکه حشك لفظنك برمعناسی دخی بودر حواشك که مفردی حاشکه‌در آندندر (حشّاك) شدّاد وزننده برنهرك آدیدر (الحشاك) سحاب وزننده اناسنی امسون دیو اوغلاغك آغزینه باغلدقلری اغاجه دینورکه اسنك تعبیر اولنور (الحوشكة) جوهره وزننده قوناغك برکوشه‌سندن ایشیدیلان سسه دینور تقول سمعت حوشكة وهو ما تسمعه فی ناحیة من الدار والمنزل (الحشكة) فتحاتله جماعت معناسنه‌در یقال جاؤا بحشکتهم ای بجماعتهم (الحشیكة) حسیکه وزننده ومرادفیدر وبو ابو زید روایتیدر (الاحشاك) همزه‌نك کسریله طواره یم ویرمك معناسنه‌در یقال احشك الدابة ای اقضمها فحشکت کما ذکر (الحفلكی) حبرکی وزننده ضعیف البنیه جوره آدمه دینور (الحفنكی) حفلکی وزننده ومرادفیدر پس الفلری الحاق ایچوندر یقال رجل حفلکی وحفنکی ای ضعیف (الحك) شكّ وزننده اجرامدن برنسنه‌یی دیکرنسنه‌یه شدّتله سورتمك معناسنه‌در یقال حكّ الحجر بالحجر حكّا من الباب الاول اذا امرّه علیه صكّا وبدن کچشوب قاشتدرمق معناسنه‌در تقول حکنی رأسی ای دعانی الی حکه * مؤلف بوراده تشویش وتفریط اوزره رسم ایلمشدر زیرا امّهات سائره‌ده حك قازیمق وقاشیمق معنالریله منصوصدر از جمله مقدمة الادبده تراشیدن وخاریدن تعبیرلریله مفسر واساسده ماحكّ جلدك مثل ظفرك

واحكنى راسى فحككته وبى بثرة تحكنى عبارتيله مرسوم ومصباحده حككت الشئ قشرته عنوانيله مرقومدر
وسائرلرده دخى بورسمه‌در * مؤلف معناى اوّلى رسم ايتدكدنصكره واحتكّ رأسى وحكنى واحكنى واستحكنى اى دعانى
الى حكه عبارتيله رسم ايلكله احتكاك بجشمك وقاشنمق وقازنمق معنالرينه اولوب حكّ واحكاك واستحكاك
قاشندرمق معناسنه اولمش اولور نهاية الامر قازيمق وقاشيمق معناسنى دعانى الى حكه تفسيرنده بالاشاره بيان
ايتمشدر مادّه‌ايسه معناى مزبورده مستقل اولوب اندن فروعات تفرع ايلدى وكمال ايجازدن مكركه معناى اوّل تحتنه
ادراج ادّعاسنده اوله‌كه طرنغى عضوه سورتمك اولور بيان لغت معرضنده بوو تيره‌ايسه ناملايمدر والحاصل حكّ
قازيمق وقاشيمق معناسنه‌در مؤلفه كوره قازتدرمق وقاشتدرمق معناسنه‌ده اولوركه بجشمكك لازميدر وقالديكه
بورادە عباره اساسك عباره‌سى كبى دعانى الى حكه فحككته اولوب قلم ناسخدن فحككته لفظى ساقط اولمق دخى
ملحوظدر وحكّ صدرريب وكمان واثم وخلجان قلب مقوله‌سى درونه تأثيرايدن حالاتدن عبارتدر ومنه تقول
ماحكّ فى صدرى كذا اى لم ينشرح له صدرى يعنى كان فى قلبى شئ من الشكّ والريب ويقال حكّ فى صدرى
اى عمل فى صدرى ودائما شرّوشور وفتنه احداثنه سبب اولان آدمه حكّ الشرّ وحكاك الشرّ اطلاق ايدرلر
كتاب وزننده يقال انّه حكّ الشرّ وحكاكه اى يحاكه كثيرا يعنى يحدّثه (الاحتكاك) افتعال وزننده بجشمك
معناسنه‌در تقول احتكّ رأسى اى دعانى الى حكه وبرنسنه‌يه سورتنوب وقاشنمق معناسنه‌در اويوزك اغاجه سورتنوب
قاشنديغى كبى يقال احتكّ به اذا حكّ نفسه عليه ودرونده برنسنه تأثير وخلجان ايلك معناسنه مستعملدر
تقول احتكّ فى صدرى اذا عمل (الاحكاك) همزه‌نك كسريله بودخى قاشتدرمق معناسنه‌در تقول احكنى رأسى
اى دعانى الى حكه وقلبه برنسنه خلجان ويرمك معناسنه‌در تقول احكّ فى صدرى اذا عمل (الاستحكاك) احكاك ايله
معناى اوّلده مرادفدر تقول استحكنى رأسى اى دعانى الى حكه (الحكة) حانك كسريله و(الحكاك) غراب وزننده
اسملردر بجيكه دينور يقال به حكة وحكاك اى داء يحكّ منه كالجرب وحكاك بورق اسميدركه بوره ديدكلرى
نسنه‌در (الحكّ) حانك كسريله شكّ وكمانه اطلاق اولنور قلبى قازيديغيچون يقال فى صدرى منه حكّ اى شكّ
(التحاكّ) تفاعل وزننده ايكى نسنه برى برينه طوقنوب يكديكرى صيروب قازيمق معناسنه‌در يقال تحاكّا
اذا اصطكّ جرماهما فحكّ كلّ الاخر (المحاكة) برى بريله برابرلك ادّعاسيله يارشمق معناسنه مستعملدر يقال حاكه
اذا باراه (الحكاكة) ثمامه وزننده ايكى سرمه طاشنى برى برينه سورتمكله ارالرندن نشاره كبى حاصل اولان سرمه‌يه
دينور وقازنوب وپرداخت اولنان نسنه‌دن دوكيلان خرده ويومشق قازنتى‌يه ودوكنتى‌يه دينور (الحكّاكات)
حانك فتحى وكافك تشديديله حكاكه‌نك جمعيدر قلبه خلجان ويرن وساوس واوهامه اطلاق اولنور ومنه واياكم
والحكّاكات اى الوساوس (الحكك) ضمتينله اصحاب شرّ وفتنه‌يه اطلاق اولنور وحوايج ومهمّات طلبنده
الحاح وجدّ واقدام ايدن كمسه‌لره اطلاق اولنور يقال هم حكك اى ملحّون فى طلب الحوايج مفردلرى حاكّ در
(الحكك) فتحتينله رخامه شبيه برنوع آق طاشه دينور بوطاش آق ويومشق اولور عربستان طرفلرنده حوارى
تعبير ايدرلر وحكك اوموزلرى اويناده‌رق بودور آدمك يورويشى كبى يوريمكه دينور يقال يمشى الحكك وهو مشية
يتحرّك كمشية القصير يحرّك منكبيها وحكك اسم اولور برنسنه‌يى رفق ولطافتله يونمغه وپرداخت ايلكه دينور
وطوارك اياغى قيارلنمق معناسنه‌در يقال حككت الدابّة حككا من الباب الرابع اذا نحتت قوائمه خفيا (المحكك)
تحكيكدن‌كه سورتوب قاشيمق معناسنه‌در اسم مفعولدر ومنه الجذل المحكك وبوشول ديركه دينوركه دوه
آغلرنده ديكرلر بجيك اولان دوه‌لر اكا سورنوب قاشنورلر ومنه المثل * اناجذيلها المحكك * حباب بن منذر
سقيفهٔ بنى ساعده‌ده مشورت اثناسنده كندى رأى وتدبيرينى ترجيحله عرّيفلك معرضنده * اناجذيلها المحكك
وعذيقها المرجب * ديمكله من‌بعد مثل اولدى جذيل جذلك مصغريدر وعذيق عذقك مصغريدر تعظيمى
متضمندر وعذيق مرجّب شول خرمادالنه دينوركه طباق اورلمغله متانت واستحكام پيدا ايلمش اوله يعنى خلقك
شفاى صدرى وتمشيت امورى بنم رأى وتدبيرمه منوطدركه بيلكج باشيلرى بنم ديمكدر (الاحكاك) همزه‌نك
فتحيله حاكّ لفظندن جمعدر قازيجى وقاشيجى معناسنه‌در ومنه يقال * ماانت من احكاك * اى من رجاله يعنى سن
بوخصوصك تمشيتنه اهل وجسبان دكلسين (الحكيك) اميروزننده قازنمش آشيغه دينور وبومناسبتله كثرت
مشى سببيله فرسوده اولمش طوپوغه اطلاق اولنور يقال كعب حكيك اى محكوك وقيارلنمش آت طرنغنه
دينور يقال حافر حكيك اى منحوت ولطافتله پرداخت اولنمش نسنه‌يه دينور يقال شئ حكيك اى منحوت
خفيا وطرنقلرى قيارلنمش آته دينور يقال فرس حكيك اى منحت الحافر (الاحكّ) بودخى قيارلنمش آت

(طرنغنه)

طرنغنه وصف اولور يقال حافر احكّ اى منحوت وآغزنده ديشلرى قالمامش آدمه دينور يقال رجل احكّ اى لاسنّ فى فمه (الحاكة) ديشه اطلاق اولنور (التحكك) تفعل وزننده برآدمه شرّ وشور ايچون تعرّض ايدوب شركير اولمق معناسنه مستعملدر يقال فلان يتحكك بك اى يتعرّض لشرّك (الحلكة) حانك ضميله و (الحلك) فتحتينله پك سياهلغه دينور يقال فيه حلكة وحلك اى شدّة السواد وحلكه لسانده اولان عجمه لكه دينور حكله معناسنه كوياكه مقلوبدر يقال فى لسانه حلكة اى حكلة وبرجنس خرده جانوره دينوركه بالق صويه طالديغى كبى قوملغه طالوب كيدر على قول كرتنكله انواعندندر (وحلك) فتحتينله مصدر اولور پك سياه اولمق معناسنه يقال حلك الشئ حلكا من الباب الرابع اذا اسوّد شديدا وحلك الغراب قرغه‌نك منقارينه ياخود سياهلغنه دينور يقال لونه اسود مثل حلك الغراب اى حنكه او سواده (الحالك) نسب اوزره اسم فاعلدر پك سياه نسنه‌يه دينور (المحلولك) اسم فاعل بنيه‌سيله و (الحلكلك) قذعمل وزننده و (الحلكوك) عصفور وزننده و (الحلكوك) قربوس وزننده و (المحلنكك) و (المستحلك) اسم فاعل بنيه‌لريله بونلرده پك سياه اولان شيئه دينور وبونلر اتباع دكلدر يقال شئ واسود حالك ومحلولك وحلكلك وحلكوك وحلكوك ومحلنكك ومستحلك اى شديد السواد (الحلكاء) حانك ضمى وفتحيله و (الحلكاء) غلواء وزننده و (الحلكى) حانك ولامك ضمى وكاف مشدده‌نك فتحيله غلّى وزننده بونلرده حلكه كبى برجنس كرتنكله‌يه دينور (الحمك) فتحتينله مطلقا خرده وكوچك جوره نسنه‌لره دينور مفردى حمكه‌در وكهله‌لره دينور ورذال ناسه اطلاق اولنور يقال هم حمك اى رذال وخرده قرنجه‌لره دينور وسود امر قوزيلره دينور وخاصّة بغرتلق قوشنك ودوه قوشنك جوره‌لرينه دينور وبرنسنه‌نك اصل وطبعنه دينور يقال كريم الحمك اى كريم الاصل والطبع ويولسز بيابانلرده بيلميه‌رك رهبرلك ايدن نادان قلاغوزلره دينور يقال ذهبوا بدلالة الحمك اى الادلّاء الذين يتعسفون الفلاة (الحمكة) هايله مفرديدر وچركين وبد اندام بودور عورته دينور وحمك محدّثيندن ابراهيم بن علىّ بن حمك الحمكىّ جدّينك لقبيدر (الحمك) حانك فتحيله اوبجه قلاغوزلق ايدوب كتمك معناسنه‌در يقال حمك فى الدلالة حمكا من الباب الرابع اذا مضى (حماك) سحاب وزننده يمنده برحصن آديدر (الحنك) فتحتينله اغزك ايچ يوزندن سقف اعلاسنك ايچ يوزيله چكه كميكلرينك اوكارينك اوجلرندن اشاغيجه اولان عضوه دينوركه مراد اغزك تماما سقف اعلاسيدر فارسيده كام وتركيده دماق تعبير اولنور بعض نسخه‌ده اوالاسفل واقع اولمغله اكا كوره او لفظى تنويع اولوركه اغزك سقف اسفلنده‌ده حنك دينور ياخود واو نسخه‌سنه كوره والاسفل من طرف مقدّم اللحيين مفهومندن مراد سقف اسفل اولوركه سقف اعلايه وسقف اسفله‌ده حنك دينور وبو پك ملايمدر زيرا لسانمزده يوقاريسنه اوست دماق واشاغيسنه آلت دماق تعبيرى واردر لكن زمخشرى اساسده ومقدّمة الادبده وهو سقف اعلى الفم عنوانيله تصريح ايلمكله ترجمه‌ده بومعنا تقديم اولندى وحنك لفظنك جمعى احناكدر وحنك كوچراولواولوسه دينوركه اغرادقلرى يرلرى رعى ايده‌رك كيدرلر يقال هم حنك واحناك اى جماعة ينتجعون بلدا برعونه وشول كوچك ويوكسك تپه‌لره اطلاق اولنور كوفه‌كى طاشى كبى يومشق وآق طاشلق اوله وبو اطلاق حنك سقف اعلايه اولنديغنى تأييد ايدر وحنك يمنده عوالق قبيله‌سى يوردنده بروادى آديدر ومحدّثيندن عامر اصفهانى لقبيدر و (حنك الغراب) قرغه‌نك منقارينه على قول سياهلغنه اطلاق اولنور (الحنكة) فتحاتله يوكسك محلده اطرافنه مشرف قله كبى تپه‌يه دينور (الحنك) ضمتينله رشد وفطانت اهلى خاتونه دينوراره دخى اطلاق اولنور يقال رجل وامرأة حنك اى لبيب وحنك محنكّ معناسنه‌در كاسيذكر (التحنيك) بركمسه‌نك دماغنى اوغمق معناسنه‌در يقال حنكه اذا دلك حنكه وخرما مقوله‌سنى اغزده چينيوب چوجغك دماغنه چالمق معناسنه‌در يقال حنّك الصبىّ اذا مضغ تمرا او غيره فدلكه بحنكه وعمر وزمان سببيله احوال وتقلبات كثيره تجربه‌سى آدمك عقل ورأى وفطانتنى مستحكم قلمق معناسنه مستعملدر كوياكه فرس محنوك طرزنده مذلّل ايدر يقال حنكته السنّ بمعنى حنكته كاسيذكر (الاحناك) همزه‌نك كسريله بو دخى برآدمك طماغنى اوغمق معناسنه‌در يقال احنك فلانا اذا دلك حنكه وعمر وزمان سببيله تجارب احوال آدمك رشد ورأينى استوار ايلمك معناسنه‌در يقال احنكته السنّ اذا احكمته التجارب وكيرو دوندرمك معناسنه‌در يقال احنكه اذا ردّه (المحنك) منبر وزننده و (الحناك) كتاب وزننده يواشه تعبير ايتدكلرى ايپه دينوركه يواشمق ايچون سركش دابه‌نك اغزينه بند ايدرلر وحناك حنكه معناسنه‌دركه حانك ضميله‌دركاسيذكر وحناك اساميدندر حناك بن سنة وحناك بن ثابت وابوحناك بنو ابى بكر بن كلاب وابوحناك براء بن ربعى شاعرلردر (الحنك) حانك فتحى ونونك سكونيله يواشيق ايچون طوارك اغزينه يواشه اورمق معناسنه‌در يقال حنك الفرس

حنكا من الباب الثانى والاول اذا جعل فى فيه الرسن و برنسنه يى كركى كبى فهم واتقان ايلك معناسنه در يقال
حنك الشئ اذا فهمه واحكمه و خرما مقوله سنى اغزده ازوب پرمقله كوچك چوجغك طماغنه چالمق معناسنه در
كركك ابتداطعامه آلشدرمغه باشلدقده اولسون كه ابه قادينلر آغزآچه تعبير ايدرلر و كركك آلشدقدنصكره اولسون
يقال حنك الصبىّ اذا مضغ تمرا او غيره فدلكه بحنكه و برآدم معمر اولمغله تقلبات كثيره تجربه سى رأى واانديشه سنى
و عقل و رشدنى متين و استوار قلمق معناسنه در يقال حنكت السن فلانا اذا احكمته التجارب بو معناده فتحتينله ده
لغتدر (الاحتناك) افتعال وزننده بودخى يواشيق ايچون آتك آغزينه يواشه پچورمك معناسنه در يقال احتنك
الفرس بمعنى حنكه واحتناك السن معمر آدمى تجربهٔ احوال زمان متين الرأى قلمق معناسنه در يقال احتنكته
السن بمعنى حنكته و بركسه اوزره غالب ومستولى اولمق معناسنه مستعملدر معناى اوّلدن مأخوذدر يقال
احتنكه اذا استولى عليه و چكركه يرده اولان نباتاتى سپورى يمك معناسنه مستعملدر يقال احتنك الجراد الارض
اذا اكل ماعليها و برآدمك بالجمله مالنى اخذ ايلك معناسنه مستعملدر يقال احتنك فلانا اذا اخذ ماله كله (المحنوك)
و (المحنك) معظم وزننده اغزده خرما مقوله سنى ازوب طماغنه سوردكلرى چوجغه دينور و (محنك) معظم
وزننده و (محنك) مكرم وزننده و (محتنك) اسم فاعل بنيه سيله و (حنيك) امير وزننده كثرت تجارب احوال زمان
سببيله رشد و رأيى متين و استوار اولان آدمه دينور حنك دخى دينور كه ذكر اولندى يقال رجل محنك و محنك
و محتنك و حنيك و حنك اى محكم الرأى بالتجارب (الحنكة) و (الحنك) حانك ضميله و (الحنك) حانك كسريله اسمدر
تجربهٔ احوال سببيله عقل و فكرك متانت و استحكامنه دينور (الاحنك) افضل وزننده افعل تفضيلدر سائرلردن
ازيد اكول اولان دوه يه اطلاق اولنور يقال احنك البعيرين اى اشدّهما اكلا و هو نادر لان الخلقة لا يقال فيها ما افعله
يعنى خلقت افعالندن فعل تعجب و اولواديدن اولان افعل تفضيل وارد اولمز * لكن شارحك بياننه كوره بو صيغ
تعجب و مفاضله دندر فعلى يوقدر (الحانك) حالك وزننده و مرادفيدر يقال اسود حانك اى حالك (الحنكة) غرفه
وزننده و (الحناك) كتاب وزننده شول اغاجه دينور كه انكله سمرك صاغلو صوللو قاشنده اولان چوبلرى برى برينه
ضم اولنور ياخود انلرى برى برينه بناشدروب صاردقلرى قايشه دينور وشول تخته يه دينور كه ناقه نك چكه سى
آلتنه برايپ ايله باغليوب ايپك براوجنى بيكانه كوشكك بيوننه بندايدرلر تا كه ا كاياقيلوب قبول ايليه (الحنيكة) سفينه
وزننده كوزل ييشلو دابّه يه دينور يقال دابّة حنيكة اى الجيدة الاكل (التحنك) تفعل وزننده صارغك كلبنى چكه
آلتندن كتوروب آلمق وجه اوزره صارنمق معناسنه در يقال تحنك الرجل اذا ادار العمامة من تحت حنكه (الاستحناك)
برآدم قليل الاكل ايكن صكره دن شديد الاكل اولمق معناسنه در يقال استحنك الرجل اذا اشتدّ اكله بعد قلة
واغاج كوكندن آيريلوب قوپمق معناسنه در يقال استحنك العضاة اذا انقلع من اصله (الحوك) شوك وزننده
و (الحياك) و (الحياكة) حانك كسريله طوقومق معناسنه در و بو تركيب واوى و يائيدر و بوراده حياك و حياكه نك
اصلى واويدر يقال حاك الثوب يحوك حوكا و حياكا و حياكة اذا نسجه و برخاطره درونده يرلشمك معناسنه
مستعملدر تقول حاك الشئ فى صدرى اذا رسخ و حوك باذ روج اسميدر كه ترهٔ خراسانى ديدكلرى نباتدر
و سموزاوتنه دينور (الحائك) جلاهه دينور جمعى حاكه در قادهٔ قاده كبى و حوكه در فتحاتله مؤنثى حائكه در جمعى
حوائك در (المحاكة) ميمك فتحيله اسم مكاندر جلاه تزكاهنه دينور دستكاه معناسنه (حاكه) بلاد عذره ده بر وادى
آديدر (المحوكة) مقعده وزننده كه ذكر اولنان محاكه نك اصليدر تزكاهه دينور بومناسبتله قتال و محاربه ده
استعمال اولندى كويا كه قلج تزكاهيدر ومنه تقول تركتهم فى محوكة اى قتال (الحيك) حانك فتحيله و (الحيكان)
فتحاتله بودخى طوقومق معناسنه در يقال حاك الثوب يحيك حيكا و حيكانا اذا نسجه و صالنى صالنى يوريمك
على قول وجودينى و اموزلرينى او ينادرق يوريمك معناسنه مستعملدر حياكت هنكامنده كى اوضاع كبى يقال
حاك الرجل اذا تبختر و اختال او حرّك منكبيه و جسده فى مشيه و حيك برسوز درونه ايشلمك كذلك قلج ضربه يه
ايشلمك معناسنه مستعملدر يقال حاك القول فى القلب حيكا اذا اخذ و حاك السيف اذا اثر و كسمك معناسنه
مستعملدر كه تأثيرك لازميدر يقال حاكت الشفرة اذا قطعت (الحائك) و (الحيّاك) شدّاد وزننده جلاهه
دينور مؤنثى حياكه در (الحيكى) جمزى وزننده و (الحيكانة) حانك فتحى و كسرى و (الحيكانة) حانك ضمى و يانك
فتحيله بونلرده مؤنثلردر صالنى صالنى ياخود اموزلرينى و كوده سنى او ينادرق يوريان عورته دينور (الاحاكة)
همزه نك كسريله بودخى تأثير ايلك معناسنه در يقال احاك السيف اذا اثر و كسمك معناسنه در يقال احاكت الشفرة
اذا قطعت و يقال ما احاكه السيف اى ما احاك فيه (حيك) فتحتيله اسمادندر نصر و محمد ابنا حيك محدثلردر

(حيكان)

فصل الخاء المعجمة

فصل الدال المهملة

(حيكان) غيلان وزننده نيسابورده امام اهل حديث وابن امام اولان يحيي بن محمد بن يحيي الذهلىّ لقبيدر
(الحييكة) مصغر بنيه سيله طقناز ويومرى بودور عورته دينور يقال امرأة حييكة كيكة اى قصيرة مكتلة
(الاحتياك) افتعال وزننده كنده كيرركبى جامه سنه صارلمق معناسنه در احتباك دخى بومعنايه در يقال احتاك بثوبه
اذا احتبى به ﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾ (خبك) فتحتينله وثيرابن المنذر نام محدّثك جدّى اسميدر (خبنك) سمند
وزننده بلخ قضاسنده برقريه در (الخرك) خرق وزننده لجّ واصرار ايلمك معناسنه در يقال خرك فيه خركا من الباب
الرابع اذا لجّ (خارك) هاجر وزننده بحرفارسده برجزيره آديدر (خركان) فتحاتله بخاراده برمحله آديدر (خسك)
خانك ضميله عبد الملك نام محدّثك جدّى اسميدر (خشك) خانك ضميله محدّثيندن اسحق بن عبدالله النيسابورى
لقبيدر وداود مفسرك پدرى اسميدر وابراهيم بن حسين بن خشكان كه عثمان وزننده در واعظ مشهوردر اشبوخشك
لفظى فارسيده قورى يه دينور (خاشك) التقاء ساكنينله مكران ايالتنده بربلده آديدر ﴿ فصل الدال المهملة ﴾
(الدباكة) ثمامه وزننده كرنافه معناسنه در كسلمش بداغك اغاجده قلان كتوكنه دينور (الدرك) فتحتينله برآدمك
آردندن يتشمكه دينور لحاق معناسنه اسمدر قال الشارح ومنه الحديث ﴿ اعوذ بك من درك الشقاء ﴾ اى لحاقه
وتبعه معناسنه دركه طلبندن صاحب حقّ اولان آدمك خالى اولديغى نسنه دن عبارتدر ضمان كبى بونده رانك
سكونيله ده لغتدر ومنه يقال ماادركك من درك فعلىّ خلاصه وهو اللحق من التبعة ودرك هر نسنه نك نهايت قعرينه
دينور جمعى ادراك در يقال بلغ الغوّاص درك البحر اى اقصى قعره وشول ايپ پاره سنه دينوركه قيو ايپنك
قوغه دن طرفنه بندوالحاق ايدرلر تاكه صويه اول پاره كلوب اصل ايپ صويه كليوب چوريمكدن محفوظ اوله
ودرك اشاغى يه طوغرى اولان طبقه يه وپايه ومرتبه يه دينور نته كه درج يوقرى يه اولاندن عبارتدر جمعى دركات
كلور بوجهتله مراتب جنتدن درجات ايله ومنازل اهل جهنمدن دركات ايله تعبير اولنور (يوم الدرك) اوس ايله
خزرج ميانده بريوم معروفدر (الادراك) همزه نك كسريله ايرشمك ويتشمك لحوق معناسنه در يقال ادركه اذا لحقه
وبرنسنه نك وقتى ايريشوب درجهٔ كمالنى بولمق معناسنه مستعملدر يقال ادرك الشئ اذا بلغ وقته وانتهى وبرنسنه
توكنوب فنا بولمق معناسنه در يقال ادرك الشئ اذا فنى (الدرّاك) شدّاد وزننده و(المدرك) و(المدركة) اسم
فاعل بنيه لريله سريع الادراك اولان آدمه دينور يقال رجل درّاك ومدرك ومدركة اى سريع الادراك ودرّاك
بررجل اسميدر (التدارك) تفاعل وزننده برجاعتك آخرى كلوب اوّلنه يتشمك معناسنه در يقال تدارك القوم اذا
لحق آخرهم اوّلهم وقوله تعالى ﴿ حتى اذا ادّاركوا فيها جميعا ﴾ الاية اصله تداركوا يعنى تاء داله قلب وادغام
واوّلنه همزه ادخال اولندى وقوله تعالى ﴿ بل ادّارك علمهم فى الاخرة ﴾ اى جهلوا علمها ولا علم عندهم من امرها يعنى
علملرى لحوق امر آخرت خصوصنده نهايت بولدى * شارح ديركه تداركه الله برحمته قولنده تدارك لحوق معناسنه در
خداى متعال اكا رحمتيله يتشه كه رحمتنى ايصال ايده ديمكدر (الدراك) كتاب وزننده مفاعله دن مصدردر آت
آردينه دوشديكى وحشينك اردندن يتشمك معناسنه در يقال دارك الفرس الوحش دراكا اذا لحقه وبرنسنه يى برى
برينك اردنجه قلمق معناسنه در يقال دارك الشئ اذا اتبع بعضه على بعض ودراك بركلبك آديدر (المتدارك) اسم
فاعل بنيه سيله اهل عروض اصطلاحنده شول قافيه يه دينوركه انده ايكى حرف ساكن بيننده ايكى حرف متحرّك
واقع اوله متفاعلن كبى كه الف ونون بيننده عين ولام واقعدر وفعولن فعل كبى وفعول فل كبى كه لام اولانك سكونيله در
كوياكه متحرّكين بيننده واقع ساكن اوّل عايق اولمامغله حركات برى برينى متعاقب اولمشدر (التدريك) يغمورك
قطره لرى پيدرپى دوكلمك معناسنه در يقال درّك المطر اذا تابع قطره (الاستدراك) برنسنه ايله برنسنه يى ادراك
ايلمك قيدنده اولمق معناسنه در يقال استدرك الشئ بالشئ اذا حاول ادراكه به ومثلا استدرك الخطأ بالصواب
ديرلر خطا اولان قول ورأيى صو ايله ادراك ايدوب چاره سنى كورمك طلبنده اولسه كذلك فوت اولان نسنه يى
برشئ ايله يرينه كتورسه استدرك مافاته ديرلر (الدركة) دالك كسريله يايه چكريلان كريش باشنك ايلمكنه دينور
وشول قايشه وصرمه دينوركه يايك كريشنه وصل اولنور وقصه قولانه اكلدكلرى پارچه يه دينور (المداركة) مفاعله
وزننده در مصدر ثانيسى ذكر اولندى واما قولهم لابارك الله فيه ولادارك فاتباع (المداركة) اسم فاعل بنيه سيله
جماعدن طويمز اولان عورته اطلاق اولنور يقال امرأة مداركة اذا كانت لا تشبع من الجماع (المدركة) محسنه
وزننده بنويربوع يوردنده برصو آديدر وايكى اموزك بيننده اولان يومريجه يه مدركه اطلاق اولنور ومدركة بن
الياس خندف مادّه سنده بيان اولندى (مدرك) محسن وزننده برفرسك اسميدر ومدرك بن زياد ومدرك بن الحارث
ومدرك الغفارىّ ابو الطفيل اصحابدندر وخلد بن دريك كه زبير وزننده در تابعيندندر (دراك) قطام وزننده

فعل امر در يتش معناسنه تقول دراك بمعنى ادرك ﴿الدريكة﴾ سفينه وزننده آردندن سور يلوب كيدن شكاره دينور تفألا ياخود مألا اطلاق اولنور طريده معناسنه در ﴿الدرمك﴾ جعفر وزننده خاص بغداى اونه دينور يقال فلان يطعم من الدرمك اى الخبز من الدقيق الحوارى و يومشق طپراغه دينور ﴿الدرموك﴾ عصفور وزننده قاليچه يه دينور طنفسه معناسنه ﴿الدرمكة﴾ دحرجه وزننده يلك على قول آديملرى صيق صيق اتارق يور يمك معناسنه در يقال درمك الرجل اذا عدا او قارب الخطو و بنايى دوز و يالچين ياپمق معناسنه در يقال درمك البناء اذا املسه و بر يرى بوزوب ريزه ريزه خراب و تباه ايلمك معناسنه در يقال درمك الحوض اذا كثره ﴿الدرنوك﴾ عصفور وزننده و ﴿الدرنيك﴾ دالك كسريله برجنس ثوبه ياخود بركونه دوشمه يه دينور و درنوك قاليچه يه دينور درنك دخى دينور زبرج وزننده ﴿الدوسك﴾ جوهر وزننده ارسلانه دينور ﴿الديسكى﴾ دالك و سينك فتحى و الفك قصريله دوه قوشندن و قيون و پچيدن برعظيم سورى يه دينور ﴿الدعك﴾ دالك فتحيله يكى لباسى كيمكله خشونتنى كيدروب ملايم قلمق معناسنه در يقال دعك الثوب باللبس دعكا من الباب الثالث اذا الان خشنته و دشمنى رام و منقاد ايلمك معناسنه در يقال دعك الخصم اذا لينه و طپراغه بيله مك معناسنه در يقال دعكه فى التراب اذا مرّغه و اوغمق معناسنه در يقال دعك الاديم اذا دلكه ﴿المداعك﴾ معاند وزننده و ﴿المدعك﴾ منبر وزننده خصومتى تند و شديد آدمه دينور يقال خصم مداعك و مدعك اى الدّ ﴿الدعك﴾ صرد وزننده ضعيف و ناتوانه دينور و بوق بوجكنه دينور و برقوش آديدر ﴿الدعك﴾ كتف وزننده يناز اونكو آدمه دينور يقال رجل دعك اى لجوج ﴿التداعك﴾ تفاعل وزننده برى برينه خصومتلرى مشتدّ اولمق معناسنه در يقال تداعك القوم اذا اشتدّت خصومتهم و اوغراشده برى برينى برى اوته سوروب دورشمك معناسنه در يقال تداعكوا فى الحرب اذا تمرّسوا ﴿الدعكة﴾ دالك ضميله دعفه وزننده و مرادفيدركه بر بلوك دوه يه دينور و يولك ايشلك صرتنه دينور يقال اخذ دعكة الطريق اى سننه ﴿الدعك﴾ فتحتينله حمق و رعونت معناسنه در يقال دعك الرجل دعكا من الباب الرابع اذا حمق ﴿الداعكة﴾ و ﴿الداعك﴾ احمق و بيغز آدمه دينور و داعكه جرأت و اقدامى اولان حاقتلو عورته دينور ﴿الدعكاية﴾ دالك كسريله شيشمان آدمه دينور ار و عورته اطلاق اولنور كرك طويل و كرك عريض و كرك بودور اولسون ﴿المدعوكة﴾ ميمك فتحيله شول يره دينوركه اكا ناس چوق قونوب كوچر اولمغله مهملاتدن و طوار فضلاتندن مردار و ملوّث و متعفن اوله يقال ارض مدعوكة اذا كانت كثر بها الناس فكثر آثار المال و الابوال حتى تفسدها وهم يكرهون ذلك ﴿الدكّ﴾ شكّ وزننده ديوار مقوله سنى يقوب ريزه ريزه و خرد مرد ايلمك معناسنه در يقال دكّ الحائط دكا من الباب الاوّل اذا دقه و هدمه و دك دوز و هموار قوملغه دينور جمعى دكاك كلور دالك كسريله و دوز و هموار مكانه دينور جمعى دكوك در يقال مكان دكّ اى مستو و دكّ مصدر اولور يرك انيش و يوقش و چاقر چقور يرى مهره تخته سى كبى دوزلتمك معناسنه در يقال دكّ الارض دكا من الباب الاوّل اذا سوّى صعودها و هبوطها و چقورجه يره طپراق چكوب دوبدز ايلمك معناسنه در يقال دكّ الارض اذا كبس حفرتها بالتراب و سوّيها و قيويى طپراغله اورتوب باصرمق معناسنه در يقال دكّ البئر اذا دفنها و طمها و دكّ ايوكه دينور تلّ معناسنه و دك مجهول صيغه سيله خسته اولمق معناسنه در على قول بناء معلوم اوزره مستعملدر برآدمى مرض و علت زبون ايلمك معناسنه يقال دكّ الرجل على بناء المجهول اذا مرض او يقال دكه المرض اذا اضعفه ﴿الدكة﴾ دالك فتحيله بودخى دوز و هموار قوملغه دينور و دكان معناسنه دركه قپو اوكنده و قپو ارالغنده اوتورمق ايچون مسطح ياپلمش سدّوسكى و صفه مقوله سى نشيمنه دينور تقول رأيته يقعد على الدّكة و الدكاّن و هو بناء يسطح اعلاه للمقعد و دكه غوطهٔ دمشقده بر موضع آديدر ﴿الاندكاك﴾ انفعال وزننده بر يرك انكبه و يومريلرى و چاقرى چقورى برابر و يكسان اولمق معناسنه در يقال دكّ المكان فاندكّ ﴿الدكّ﴾ دالك ضميله پك ايرى و يومرى نسنه يه دينور و يره يقين ياصتم طاغه دينور جمعى دككه در قرده وزننده و ادكّ لفظندن جمع اولور كاسيذكر ﴿الادكّ﴾ يصى ارقه لى يره يقين آته دينور يقال فرس ادكّ اى العريض الظهر و اوركجسز ياخود يصى اوركجلو اركك دوه يه دينور يقال جمل ادك اى لا سنام له اولم يشرف سنامه ﴿الدكاء﴾ كافك تشديديله مؤنثدر غليظ اولميان كوچك بالچيق تپه يه دينور جمعى دكّاوات در على قول جمع صيغه سيله مستعملدر مفردى يوقدر و دكاّء اوركجسز ياخود يصى اوركجلو ناقه يه دينور ﴿الدكاك﴾ فتحتينله اسمدر دوه نك اوركجسز لكنه ياخود يصى اوركجلولكنه دينور ﴿المدكوك﴾ الماجقلرى باصق و ياصتم آته دينور يقال فرس مدكوك اى لا اشراف لجبته ﴿الدكاّن﴾ رمّان وزننده دكه كبى مسطح سدوسكى و صفه مقوله سى نشيمنه دينور * شارح ديركه بعضلر

عندنده نونی اصلیه‌در تقول رأیته یقعد علی الدکان وهو بناء یسطح اعلاه للمقعد ودکان همدان قضاسنده برقریه آدیدر ﴿الدکدك﴾ داللرك فتحی وکسریله و﴿الدکداك﴾ ثرثار وزننده چقور و دره و خندق مقوله‌سی یرلری اورتوب یرایله بس برابر اولان قوملغه دینور علی قول یره یاپشق اولان قوملغه دینور یاخود غلظتلو ارضه دینور جمعی دکادك ودکادیك کلور یقال نزلنا بدکدك ودکداك ای رمل تکبس واستوی او ملتبد بالارض او هی ارض فیها غلظ ﴿المدکدکة﴾ مدحرجه وزننده مدعوکه معناسنه‌درکه ذکر اولندی یقال ارض مدکدکة ای مدعوکة ﴿المدکوکة﴾ مسلوکه وزننده شول ارضه دینورکه چوره‌سنده سنورکبی تومسکلری اولمیوب هموار اولوب ورمث دیدکلری نبات انبات ایدر اوله ﴿المدکة﴾ میمك کسریله مصکه وزننده بغایت پیشکار ایشه کوجه طیانقان جاریه‌یه دینور یقال امة مدکة ای قویة علی العمل ومذکره دخی وصف اولنور یقال غلام مدكّ ای قویّ ﴿الدکیك﴾ امیر وزننده تام وکامل نسنه‌یه اطلاق اولنور کویا که نقصانی کبس اولنمشدر یقال یوم دکیك ای تامّ ﴿المدکاك﴾ معظم وزننده خرما مقوله‌سی نسنه ایله مأکول اولان ابوجهل قرپوزینه دینور یقال حنظل مدکاك ای یؤکل بتمر وغیره ﴿التدکیك﴾ ابوجهل قرپوزینه خرما مقوله‌سی طتلو قاتمق معناسنه‌در یقال دکاك الحنظل بالتمر اذا خلطه ﴿الدلك﴾ دالك فتحی ولامك سکونیله برنسنه‌یی ال ایله سورتمك واوغمق معناسنه‌در یقال دلك الشیء بیده دلکا من الباب الاول اذا مرسه ودعکه وتأدیب وکوشمال ایتمك معناسنه مستعملدر یقال دلك الدهر فلانا اذا ادّبه وحنکه ﴿الدلوك﴾ سلوك وزننده کونش باتمق علی قول صرارمق یاخود زواله وارمق یاخود وسط سمادن زائل اوق معناسنه‌در یقال دلکت الشمس دلوکا اذا غربت او اصفرّت او مالت او زالت عن کبد السماء ﴿الدلیك﴾ امیر وزننده یل توز یدوب صاوردیغی طپراغه دینور وترکمانلرك خوشمرم دیدکلری یه جکه دینورکه قیمغله سوددن ترتیب ایدرلر علی قول خرما ایله قیمقدن مرتّب اولور یقال اطعمنا الدلیك وهو طعام من الزبد واللبن او زبد وتمر وبرنبات آدیدر وورد احمرك ثمرینه دینورکه چچکی دوکلدکدنصکره بتروتازه خرما کبی شیرین اولور شامده اکاصرم الدیك دیرلر علی قول دلیك یبانی قرمزی کلك ثمریدر جرم وحمرتده خرماقوریغی قدر وحلاوتده تازه خرما دادینه شبیه اولور بنده بری برینه اهدا ایدرلر بعض مفرداتده دلیك چیلك دیدکلری میوه ایله مفسردر وچیلك اندن محرّف اولمق اقربدر ودلیك امور ومصالحه ممارست ایلمش کارکذار وتجربه کار آدمه اطلاق اولنور جمعی دلك‌در عنق وزننده یقال رجل دلیك اذا کان قد مارس الامور ﴿التدلّك﴾ تفعل وزننده برخوی ایله طبیعتلنوب خویلنمق معناسنه‌در یقال تدلّك به اذا تخلق ﴿الدلوك﴾ صبور وزننده بدنه سوروب اوغوشدره‌جق نسنه‌یه دینور طیب ودهن کبی یقال تدلّك بدلوك وهو ما یدلك به من طیب وغیره ودلوك حلب ترابنده برموضع آدیدر * مترجم دیرکه دلوك عینتاب قضاسنده برقلعۀ قدیمه اولوب حالا برقریۀ کبیره اولمشدر ابنیۀ قدیمه آثارینی مشتملدر ومتنبی قصائدینك برنده ذکر ایلمشدر ﴿الدلاکة﴾ ثمامه وزننده فیقۀ اولادن اوّل صاغیلان سوده دینور وفیقه ماده‌سنده ذکر اولندی ﴿المدلوك﴾ مدکوك وزننده ومرادفیدر یقال فرس مدلوك ای مدکوك وبرنسنه طلبنده ابرامله اورسلنمش آدمه دینور یقال رجل مدلوك اذا الحّ علیه فی المسألة وکثرت سیر وسفر ایله پك اورسلنوب فرسوده اولمش دوه‌یه دینور یاخود دیزلرنده کوشکلك اولانه دینور یقال بعیر مدلوك اذا دلك بالاسفار او هو الذی فی رکبتیه دلك ﴿الدلك﴾ فتحتینله کوشکلکه دینور یقال به دلك ای رخاوة ﴿المدالکة﴾ مفاعله وزننده برآدمك حقنی اویالندرمق معناسنه‌در یقال دالکه اذا ماطله ﴿الدلکة﴾ همزه وزننده بربوچك آدیدر ﴿الدوالیك﴾ دالك ولامك فتحیله اثوابنه صاریلوب قاوشدیزه‌رق سرعتله دیوشورکلی یوریمکه دینور دأآلیك دخی دینور همزه ایله ولامك کسریله بونی مؤلف دول ماده‌سنده ثبت ایلمشدر بوراده ثبتی ظاهرا لفظنه نظر ایله‌در یوخسه بودوال ماده‌سندن تثنیه‌در فلینظر ﴿الدؤلول﴾ دالك ضمیله امر عظیمه دینور جمعی دأآلیك‌در ﴿الدلعك﴾ جعفر وزننده یومری جثه‌لو سلپوك ناقه‌یه دینور ﴿الدموك﴾ سلوك وزننده سرعتله سکرتمك معناسنه‌در یقال دمکت الارنب دموکا من الباب الاول اذا اسرعت فی عدوها وبرنسنه مهره تخته‌سی کبی دوز ویالچین اولمق معناسنه‌در یقال دمك الشیء اذا صار املس ﴿الدمك﴾ دالك فتحیله برنسنه‌یی اون کبی اوکوتمك معناسنه‌در یقال دمك الشیء دمکا اذا طحنه وکونش ارتفاع بولمق معناسنه‌در یقال دمکت الشمس اذا ارتفعت وایپ بوکمك معناسنه‌در یقال دمك الرشاء اذا فتله وناقه‌یه یغور آشمق معناسنه‌در یقال دمك الفحل الناقة اذا رکبها ﴿الدموك﴾ صبور وزننده صلب ومتین اولان یاخود تیز تیز دونر اولان مقاره‌یه دینور علی قول پك بیوك اولمغله اکا دولاب دوه‌سی قوشیلان مقاره‌یه دینور جمعی دمك کلور عنق وزننده یقال بکرة دموك ای صلبة او سریعة المرّ او عظیمة یسقی بها السانیة

﴿الدامكة﴾ آفت و داهيه معناسنه در ﴿الدميك﴾ اميروزنده تامّ و كامل شيئه دينور يقال شهر دميك اى تامّ و قاره دينور ثلج معناسنه ﴿دموك﴾ صبوروزنده عقبة بن سنانك فرسى اسميدر واما راجزك اشبو * انا ابن عمرو وهى الدموك * مصراعنده واقع دموك فرسك اسمى اولميوب بلكه صفتدر سريعه معناسنه در سرعتله دائر اولان دكرمانه تشبيه ايلمشدر جوهرى اسم اولمق اوزره قيد ايلكله وهم ايلمشدر ﴿المدمك﴾ منبر وزنده يوقه آچه جق اوقلاغويه دينور مطمله معناسنه ﴿المدماك﴾ محراب وزنده بنانك برصره سنه دينوركه قور تعبير اولنور يقال رفع البانى اليوم مدماكا واحدا وهو الساف من البناء ﴿الدمكمك﴾ سفرجل وزنده طيانقان قوىّ و شديد انسان وحيوانه دينور ﴿الدملوك﴾ عصفور وزنده كله كبى يوالق يالچين طاشه دينوز يقال جاء و بيده دملوك اى حجر املس مستدير ﴿المدملك﴾ مدحرج وزنده يكپاره دوزلنوب تدوير تامّ اوزره مدوّر اولمش قوند و همواروصمصيق نسنه يه دينور قلعه يوالقلرى كبى يقـال حجر وسهم مدملك اى مخلق ﴿التدملك﴾ تدحرج وزنده قيزك ممه سى اغرشقلنمق معناسنه در يقال تدملك ثدى الجارية اذا فلك ونهد ﴿الدونك﴾ جوهر وزنده برموضع آديدر تثنيه وجمع بنيه لريله ده استعمال اولنور نته كه ابن مقبل ايكى دوه قوشنك شدّت عدوى وصفنده انشا دايلديكى اشبو * يكاد ان بين الدونكين والوة * وذات القتاد السمر ينسلخان * بيتنده تثنيه صيغه سيله ايراد ايلمشدر كويا كه شدّتله عدولرى سببيله دريلرندن منسلخ اوله يازارلر ديمكدر كذلك كثير نام شاعرك اشبو * اقول وقد جاوزن اعلام ذى دم * وذى وجمى اودونهنّ الدوانك * بيتنده جمع صيغه سيله واقع اولمشدر ﴿الدندك﴾ قنفذ وزنده شول سموز قوچ قيونه دينوركه يك سموز لندن يورركن كوده سنك اتلرى تريل تريل دتره يوب اوينار اوله ﴿الدوك﴾ شوك وزنده و ﴿المداك﴾ ميمك فتحيله ازمك معناسنه در يقال داك الشىء يدوك دوكا ومداكا اذا سحقه و جماع ايلك معناسنه مستعملدر يقال داك المرأة اذا جامعها و ناس شورش و غوغا و فتنه يه دوشمك معناسنه در يقال داك القوم اذا وقعوا فى اختلاط و خلق بردن خسته اولمق معناسنه در كويا كه خسته لك مجموعنى سحق ايدر يقال داك القوم اذا مرضوا و برآدمى صويه ياخود طپراغه طالدرمق معناسنه در يقال داك فلانا اذا غته فى ماء او تراب ﴿المداك﴾ ميمك فتحيله و ﴿المدوك﴾ منبر وزنده عطّارلرك دار و ازه جك سماقيلرينه دينور ﴿الدوكة﴾ دالك فتحى و ضميله شرّ و شور و غوغا و خصومته دينور يقال وقعوا فى دوكة اى فى شرّ و خصومة ﴿التداوك﴾ تفاعل وزنده شرّ و غوغا و نزاع و محاربه ده برى برينه كيروب تضييق ايدشمك معناسنه در يقال تداوكو اذا تضايقوا فى الشرّ والخصومة ﴿دهك﴾ فتحتينله شيراز ياخود واسط قضاسـنده برقريه در محدّثيندن علىّ وهارون ابنا حيد اورادندر ﴿الدهك﴾ دالك فتحيله برنسنه يى ريزه ريزه ايدوب اوكتمك معناسنه در يقال دهك الشىء دهكا من الباب الثالث اذا طحنه وكسره و اياقله باصوب چكنمك معناسـنه در يقال دهك الارض اذا وطئها و جماع ايلك معناسنه مستعملدر يقال دهك المرأة اذا وطئها ﴿دهلك﴾ جعفر وزنده برّ يمن ايله برّ حبشه ميانده برجزيره آديدر ﴿الدهالك﴾ دالك فتحيله ارض عربده معروف برقاچ سياه تپه لره اطلاق اولنور ﴿الديك﴾ دالك كسريله خروسه دينور جمعى ديوك و ادياك و ديكه در قرده وزنده وكاه اولوركه طاوغه ده اطلاق اولنور نته كه اشبو * وزقت الديك بصوت زقا * مصراعنده واقعدر و ديك مشفق و مهربان آدمه اطلاق اولنور خروس خصلتى اولديغيچون و بهار موسمنه اطلاق اولنور كويا كه تلوّن نباتنه مبنى در وساج اياغنه دينور اثافىّ معناسنه بونده مفرد و جمعى برابردر و آتك قولاقلرى اردنده اولان يومرى كيكه اطلاق اولنور وهارون بن موسى نام محدّثك لقبيدر ﴿ديك الجنّ﴾ عبدالسلام نام شاعرك لقبيدر ﴿المداكة﴾ ميمك فتحى وضميله و ﴿المديكة﴾ ميمك فتحيله خروسى چوق يره دينور يقال ارض مداكة ومديكة اى كثيرة الديك ﴿دك دك﴾ داللرك كسريله خروس كشليه جك اصواتندر يقولون دك دك للديك وهو زجرلها

﴿فصل الذال المعجمة﴾

﴿فصل الذال المعجمة﴾

﴿الذكذكة﴾ زلزله وزنده حيات قلب معناسنه دركه قلبك كمال راحت و انبساطندن عبارتدر يقال بقلبه ذكذكة اى حياة

﴿فصل الراء﴾

﴿فصل الراء﴾

﴿الربك﴾ سبك وزنده برنسنه يى قارشدرمق معناسـنه در يقال ربك الشىء ربكا من الباب الاول اذا خلطه و تريدى اصلاح ايلك معناسـنه در يقـال ربك الثريد اذا اصلحه و برآدمى چاموره براقمق معناسنه در يقال ربك فلانا اذا القاه فى وحل و ربيكه ديدكلرى طعام ياپمق معناسـنه در يقال ربك الربيكة اذا عملها ﴿الارتباك﴾ افتعال وزنده قارشمق معناسنه در يقال ربكه فارتبك اى اختلط و چاموره باتمق معناسنه در يقال ارتبك فى الوحل اذا وقع و برآدمك ايشى شوريده اولمق معناسنه در يقال ارتبك الرجل اذا اختلط عليه امره و سوزى آچق سويليوب قارشق و طولاشق سويلك معناسنه در يقال ارتبك فى كلامه اذا تعتع و صيد دوزاغه ايلشوب برى اوته مضطرب اولمق معناسـنه در يقال ارتبك الصيد فى الحبالة اذا اضطرب ﴿الربيكة﴾ سـفينه

وزنده بردرلو طعامدركه كش وخرما وصافى ياغله ترتيب اولنور وكاهجه اوزرينه صودوكوب ايچرلر على قول اون ايله ياخود سو يقله تربيه ايدرلر ياخود خرما و بغداى يااون وكش ايله ياغى بولايوب طبخ ايدرلر واكار بيك دخى ديرلر ومنه المثل * غرثان فاربكواله * يعنى قرنى آجدر اكار بيكه ترتيب ايده سزكه اكل ايليه اصلى بودركه براعرابى ياندن يوردنه كلدكده براوغلى تولّد ايلديكنى تبشير ايلديلر اعرابى مبشره ماصنع به آكله ام اشر به يعنى بن اول اوغلانى نه ييايم يه يمى ايچه يمى ديدى خاتونى بوكلامى ايشتدكده كلام مزبورى ايراد ايلدى پس اكار بيكه ياپوب تمام اكل وشبع حاصل اولدقدنصكره كيف الطلى وامّه يعنى صبىّ ايله اناسنك حالى نيچه در ديو استفسار ايلدى وربيكه سوددن ايرلميان قيمغه دينورو چامور ايله قارشق صويه دينور (الربك) صردوزنده و (الربيك) اميروزنده و (الربكّ) هجفّ وزنده ايشى شوريده ومختلط ومشوّش اولان آدمه دينور (الربك) كتف وزنده ضعيف الحيله قليل التدبير آدمه دينور يقال رجل ربك اى ضعيف الحيلة (الربك) فتحتينله برآدمك ايشى قارش مورش اولمق معناسنه در يقال ربك الرجل ربكامن الباب الرابع اذا اختلط عليه امره (الاربيكاك) اعشيشاب وزنده برماده دن ايركيلوب طورمق معناسنه در يقال اربأكّ عن الامر اذاوقف و برآدمك فكر و انديشه سى شوريده اولمق معناسنه در يقال اربأك رأيه اذا اختلط (اربك) همزه نك فتحى وبانك ضميله خوزستان قضاسنده برقريه در اربق دخى ديرلر اعلامدن علىّ بن احمد الفضل الاربكىّ اورادندر (الاربك) احمر وزنده بوزمتق سياه دوه يه دينور على قول قولاقلرى ويانلرى پك سياه اولوب سائر يرلرى بوزمتق اوله (الرتك) راتك فتحى وتانك سكونيله و (الرتك) فتحتينله و (الرتكان) فتحاتله دوه آديملرى صيق صيق آته رق يوريمك معناسنه در يقال رتك البعير رتكاورتكاورتكانامن الباب الاول اذاقارب خطوه (الارتاك) همزه نك كسريله دوه يى وجه مذكور اوزره يورتمك معناسنه در تقول ارتكت البعير اذا مشيته بالرتك وفرسز فرسز كولمك معناسنه در يقال ارتك الضحك اذاضحك فى فتور (المرتك) مقعد وزنده مرداسنج اسميدركه مرده سنك ديدكارى دارودر (الردك) فتحتينله بركلمه دركه صيغه سى مهجوردر لكن آندن كلمات آتيه يعنى رودك ومرودك كلمه لرى تصرّف اولنمشدر (الرودك) جوهروزنده و (المرودك) مجوهروزنده دلبروخوب اندام مستثناتازه جوانه دينور مؤنثى رودكه ومرودكه در يقال غلام رودك ومرودك وجاريه رودكه ومرودكة اى فى عنفوانهما حسنا الخلق ومرودك ومرودكه كلمه لرينك ميملرى مفتوح اولمقده جائزدر بوصورتده رباعى اولورلر يعنى رودكه دن اسم مفعول اولميوب حبوكركبى رباعىّ الاصل اولورلر پس وزنى فعولل اولورومزهرده فوعل بابنده شباب رودك اى ناعم عبارتيله ده رسيدهٔ نظردر قالديكه ذكرى آتى رودكه قول ثانيدن آيدر فلينظر (الرودكة) دحرجه وزنده برنسنه يى كوزل ياپمق وكوزل ايلك معناسنه در يقال رودكه اذا حسنه (مردك) مقعد وزنده بررجل آديدر (الروذكة) ذال معجمه ايله جوهره وزنده كوچك قوزى يه واوغلاغه دينور جمعى رواذك در (راذكان) ذال مفتوحه ايله طوس قضاسنده برقريه آديدر فقهادن احمد بن حامد اورادندر (رزيك) زاى معجمه ايله قبيط وزنده وزيرمصر اولان ملك صالح طلايعك پدرى اسمدر وطلايعك اوغلو ملك عادلدر (الرشك) رانك كسريله قبا صاللو آدمه دينور يقال رجل رشك اى الكبير اللحية * مترجم ديركه فارسيده دخى رشك بو معنايه درواوق يارش ايدنلرك سبق وتقدملرينى عدّ وشمار ايدن آدمه دينور اصلى رشق ايدى قافله بعده معناى مزبورده استعمال اولندى يقال هو رشك اى الذى يعدّ على الرماة فى السبق * لكن مؤلف رشق لفظنى ماده سنده بومعنايه ذكر ايلمامشدر ورشك يزيد بن ابى يزيد الضبعىّ نام كمسه نك لقبيدركه علم فرائض وحسابده يكانهٔ عصر ايدى * شارح ديركه رشك لفظى بصريوّن لساننده قسامه اطلاق اولنديغى منقولدر * مترجم ديركه ابن جوزى نقلى اوزره مزبورك صقالى پك بيوك ايمش بركيجه صقالى ايچنه بركبيرعقرب كيروب اوچ كون قالمش وآكاه اولمامش فارسيده راء مضمومه ايله رشك عقربه ديمكله تعريبا راء مكسوره ايله مزبوره رشك تلقيب ايلمشلر سبب تلقيبى بو ايمش كرچه دميرى دخى بوحكايه يى نقل ايلمشدر انجق شارحك نقل مذكورينى ترجيح ايتمشدر (الارضاك) ضاد معجمه ايله ادراك وزنده كوزلرى پيدرپى يوموب آچمق معناسنه در يقال ارضك عينيه اذاغمضهماوفتحهما (الركيك) اميروزنده و (الركاك) غراب وزنده و (الركاكة) غرابه وزنده و (الاركّ) همزه نك ورانك فتحى وكافك تشديديله ذاتنده فرومايه وناكس اوله رق رأى وعقل وادراكى ضعيف اولان آدمه دينور على قول غيرت وناموسى اولميان ياخود اهلى عندنده وقع ومهابتى اولمامغله كنديسنى اسليوب ومبالات ايلمز اولان كمسه يه دينور مؤنثى ركاكه درومذكرى كبى ركيك در جمعى ركان در رانك كسريله يقال رجل ركيك وركاك وركاكة وارك اى فسل ضعيف فى عقله ورأيه اومن لايغار اومن لايهابه اهله وعلم وعرفانى قليل اولان آدمه ركيك العلم اطلاق اولنور يقال هو ركيك العلم

اى قليل العلم ﴿الركّ﴾ شكّ وزننده و ﴿الركاكة﴾ سماحه وزننده برنسنه سست وضعيف اولمق معناسنه‌در يقال
ركّ الشیء ركّا وركاكة من الباب الثانى اذاضعف و يوفقه اولمق معناسنه‌در يقال ركّ الشیء اذا رقّ و برنسنه‌نك
بعضنى بعض اوزره آتمق معناسنه‌در يقال ركّ الشیء ركّا من الباب الاول اذا طرح بعضه على بعض و برنسنه‌يى
بركمسه‌نك بيوننه الزام ايلمك معناسنه‌در بيوننه طوق چكورمك كبى يقال ركّ الذنب فى عنقه اذا الزمه اياه و برنسنه‌نك
حجم وجثه‌سنى بيلمك ايچون ال ايله صيقوب يوقلمق معناسنه‌در يقال ركّ الشیء بيده اذا غمزه ليعرف حجمه وچالشه‌رق
جماع ايلمك معناسنه‌در يقال ركّ المرأة اذا جامعها فجهدها وركّ آزجه يغموره على قول چسنتيدن زياده‌جه
اولانه دينور رانك كسريله ده لغتدر ركيكه دخى دينور كاسيذكر جمعى اركاك وركاكدر رانك كسريله وركّ
بلود چسنتى ياغدرمق معناسنه‌در يقال ركّكت السماء ركا اذا جاءت بالركّ وركّ جبل سلمى شرقيسنده برصو
آديدر زهير اشبو * ثم استمرّوا وقالوا انّ مشربكم * ماء بشرقىّ سلمى فيه اوركك * بيتنده ضرورت ايچون فك
ادغام ايلدى ﴿الاستركاك﴾ برنسنه‌يه ضعيف عدّ ايلمك معناسنه‌در يقال استركه اذا استضعفه ﴿المرتكّ﴾ مرتدّ
وزننده شول آدمه دينوركه ظاهرا بليغ ومنطيق وسخندان كورينوب لكن وقت جدل وخصومت ومحاوره‌ده
عاجز وابكم اوله يقال فلان مرتكّ اذا كان تراه بليغا واذا خاصم عيى وشول دوه‌يه دينوركه بنيه‌سى سست
اولوب وايليكى اولميه يعنى صيويق وسلكى اوله يقال جمل مرتكّ اى رخو ممذوق النقى ﴿الارتكاك﴾ افتعال
وزننده بركمسه ظاهرا سخنوركورينوب جدل ومخاصمه‌ده عاجز ومبهوت اولور اولمق معناسنه‌در يقال ارتكّ
الرجل اذا كان مرتكا و برى اوته مضطرب اولمق معناسنه‌در يقال ارتكّ الشیء اذا ارتجّ و برخصوص ضمننده
مطمئنّ القلب اولميوب شك وشبهه‌ده اولمق معناسنه‌در يقال ارتكّ فى امره اذا شكّ ﴿الركركة﴾ زلزله وزننده
برنسنه فرسز وضعيف اولمق معناسنه يقال ركرك الشیء اذا ضعف و يقال به ركركة اى ضعف ﴿الركيكة﴾
سفينه وزننده ركّ كبى چسنتى‌يه ياخود چسنتيدن زياده‌جه اولان يغموره دينور تقول مااصابنا الّاركّ وركيكة
اى مطر قليل اوهو فوق الدثّ وچسنتى سپه‌لمش يره دينور كاسيذكر ﴿الاركاك﴾ همزه‌نك كسريله بلود چسنتى
ياغدرمق معناسنه در يقال اركت السماء اذا جاء بالركّ ﴿المركّ﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله و ﴿الركّ﴾ رانك كسريله
بونلرده چسنتى سپه‌لمش يره دينور ركيكه كبى يقال ارض ركيكة ومركّ وركّ اذا مطر عليها الركّ ﴿الركّاء﴾ صحراء
وزننده بايقوش‌سسنه دينور ﴿الركراكة﴾ ثرثاره وزننده قچى واويلقلرى بيوك عورته دينور يقال امرأة ركراكة
اى العظيمة العجز والفخذين ﴿الركى﴾ راى مضمومه ايله ربّى وزننده تيزار يوب صزدريلوراولان ايچ ياغنه دينور
ومنه المثل * هوشحمة الركى * دم حاجتده امور ومصالحكده يار وياور اولميان آشنا حقنده ضرب اولنور ﴿المركوك﴾
علاج واصلاح اولنمش قربه‌يه وطولومه دينور يقال سقاء مركوك اذا عولج واصلح ﴿التركرك﴾ تزنزل وزننده طولوم
وبايق ايچنده اولان سود ياغ اولمق ايچون چالقنمق معناسنه‌در ﴿الرمكة﴾ فتحاتله قسراق آته دينور ودول ايچون
اتخاذ اولنان قسراق باركيره دينور جمعى رمك درجمع الجمعى ارماك‌در * مؤلف الفرس والبرذونة تتخذ للنسل عبارتيله
بيان ايلمكله مقتضاى سياق وصف مذكور ايكيسنده ده صفت اولمقدر * لكن شارح يالكز برذونه‌يه تخصيص ايلمكله
اول رسمه ترجه اولندى تقول ركبت الرمكة اى الفرس او البرذونة تتخذ للنسل وضعيف وبى مجال آدمه ده اطلاق
اولنور يقال هورمكة يركب الرمكة اى ضعيف ﴿الرامك﴾ صاحب وهاجر وزننده برسياه نسنه‌دركه آنى مسكه
قاتوب قارشدررلر مفرداتك بياننه كوره رامك زاج اسود ومازو وقشر رمّان وصمغ عربى ودبسدن مرتّب
برتركيبدر ورامك بريرده مقيم اولوب اورادن ايرلميان آدمه دينور على قول بيتا بلكدن جماد كبى طورغون آدمه
دينور يقال هور امك اى مقيم اومجهود ﴿الرموك﴾ قعود وزننده بريرده دائمى مقيم اولمق معناسنه‌در يقال رمك
بالمكان رموكا من الباب الاول اذا اقام به و يقال رمكت الابل اذا عكفت على الماء ﴿الارماك﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى
بريرده مقيم قلمق معناسنه‌در تقول ارمكته بالمكان اذا اقته به ﴿الرمكة﴾ غرفه وزننده كول رنكنه دينوركه بوزلقدر
يقال به رمكة اى لون الرّماد * مؤلف وجه مذكور اوزره بونى لون رماد ايله تفسير ايلدى لكن نهايه‌ده كدوره ايله
بيان وذكر اولنان رامكى بوندن تصويغ ايلمشدر واساسده ورقة فى سواد عبارتيله تفسير اولنغله قرامتق بوز
اولور پس بوقوللره كوره كول رنكندن قويو قرامتق اولور ومقدّمة الابده يك قزل رنكله بيان ايلمشدركه شدّت
حمرتدن سياهه مائل كورينه فلينظر ﴿الارمكاك﴾ احمرار وزننده دوه كول رنكنده بوز اولمق معناسنه‌در
يقال ارمكّ الجمل اذا كان فى لون الرماد ودوه آريق وزبون اولمق معناسنه‌در يقال ارمكّ البعير اذا ضمر ونهق
﴿الارمك﴾ احمر وزننده كول رنكنده بوز دوه‌يه دينور ﴿رمكان﴾ فتحاتله برموضع آديدر يرموك يعفور وزننده

شام ناحیه‌سنده بر وادی اسمیدر ﴿ارمك﴾ همزه‌نك فتحی و میمك ضمیله بحر یمنده بر جزیره‌در ﴿الاسترماك﴾ بر آدمك
اصل و حسبی معیوب و مستهجن اولمق معناسنه‌در یقال استرمك القوم اذا استهجنوا فی احسابهم ﴿رانك﴾ صاحب
وزننده بر کوچك قبیله آدیدر ﴿الروكة﴾ شوكه وزننده بایقوش آوازینه دینور روكاء دخی دینور و اهل بغداد
لساننده طالغه‌یه دینور موج معناسنه ﴿الرهك﴾ رانك فتحیله بر نسنه‌یی ایکی طاش اراغنده بلغور کبی خرد ایلمك
علی قول پك سحق ایلمك معناسنه‌در یقال رهك الشیء رهكا من الباب الثالث اذا اجشه بین حجرین او سحقه شدیدا
و چبالیه‌رق شدتله جماع ایلمكله خاتونی اتعاب ایلمك معناسنه‌در یقال رهك المرأة اذا جهدها فی الجماع
و بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال رهك بالمكان اذا اقام به و رهك عمل صالح معناسنه‌در یقال له رهك
ای عمل صالح ﴿المرهوك﴾ و ﴿الرهیك﴾ امیر وزننده بلغور کبی خرد اولمش یاخود پك سحق اولنمش نسنه‌یه
دینور ﴿الرهوكة﴾ دحرجه وزننده یوررکن اعضاء و مفاصل سست و سلپوك اولمق معناسنه‌در که مراد مفاصل
و اعضاسی صالق و سلپوك اوله‌رق قاغشق کبی کوشك کوشك صالقم صچاق یوریمکدر یقال رهوك الرجل
اذا استرخی مفاصله فی المشی و مضطرب و بیقرار اولمق معناسنه‌در یقال رهوكوا اذا اضطربوا ﴿الارتهاك﴾
افتعال وزننده رهوكه معنای اوّلده مرادفدر یقال ارتهك الرجل بمعنی رهوك و یقال به رهوكة وارتهاك ای
استرخاء المفاصل فی المشی ﴿الترهوك﴾ تدحرج وزننده طالغه کبی چالقنه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال مرّ
فلان یترهوك ای یموّج فی مشیه ﴿الرهكة﴾ تمره وزننده ضعیفلکه وزبونلغه دینور یقال فیه رهكة ای ضعف
﴿الرهكة﴾ فتحاتله صویسز و ضعیف و ناتوان ناقه‌یه دینور و اصلا بر ایشه کوجه یرامیان بی‌خیر و منفعت آدمه دینور
رهكه دخی دینور همزه وزننده یقال رجل رهكة و رهكة ای لاخیر فیه ﴿الرهوك﴾ جدول وزننده سموز اوغلاغه
و سموز آهویه دینور و تر و تازه دلی‌قانلویه دینور یقال جدی وظبی رهوك ای سمین و یقال شابّ رهوك ای ناعم مؤلف
و من الشباب قولنده شباب شاب لفظندن جمعدر ﴿المرهوك﴾ مدحرج وزننده ضعیف و مضطرب اولان
شیئه دینور یقال امر مرهوك ای ضعیف مضطرب ﴿الریكتان﴾ رانك کسری و یانك فتحیله ریكه لفظندن تثنیه‌در
ایکی یومریجه مهره‌یه دینور که اوجلری آت قسمنك ایکی طرفلو کورکلری قاوشدیغی یرك اوجلرندن چیقوب
کوکلری محلّ مزبورك اوست طرفندن اولور هر برینه ریكه دینور نجز بحمده تعالی

فصل الزای المعجمة

فصل الزای المعجمة

﴿الزأكان﴾ زاینك و همزه‌نك فتحیله صالنمق تبختر معناسنه‌در یقال زأك الرجل زأكانا من الباب الثالث اذا تبختر
﴿التزاؤك﴾ تفاعل وزننده اوتانمق معناسنه‌در یقال تزاءك منه اذا استحیی ﴿الزبعبك﴾ سفرجل وزننده
و ﴿الزبعبكیّ﴾ یای مشدّده ایله شول بیعار و فاحش و بی‌پرده کمسه‌یه دینور که حقنده سویلیان سوزه‌لره اصلا مبالات
ایتمیوب متأثر اولمیه یقال رجل زبعبك و زبعبكیّ ای فاحش لایبالی بماقیل فیه ﴿الزحك﴾ زاینك فتحی و حای مهمله‌نك
سکونیله یوریلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در یقال زحك البعیر زحكا من الباب الثالث اذا اعیا و مقیم اولمق
معناسنه‌در یقال زحك بالمكان اذا اقام به و بر نسنه‌یه پك یقین اولمق معناسنه‌در یقال زحك منه اذا دنی
و بر نسنه‌دن آلارغه اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال زحك عنه اذا تنحی عنه ﴿الازحاك﴾ همزه‌نك کسریله
بر آدمك دابه‌سی یوریلوب قالمق معناسنه‌در یقال ازحك الرجل اذا اعیت دابته ﴿المزاحكة﴾ مفاعله وزننده
بعید ایلمك معناسنه‌در یقال زاحكه عن نفسه اذا باعده ﴿التزاحك﴾ تفاعل وزننده بری برینه یقلشمق معناسنه‌در
یقال تزاحكوا اذا تدانوا و ایراقلشمق معناسنه‌در یقال تزاحكوا اذا تباعدوا ﴿الزحلوكة﴾ زحلوفه وزننده
و مرادفیدر که قیزاغه دینور ﴿التزحلك﴾ تزحلق وزننده و مرادفیدر ﴿الزحموك﴾ عصفور وزننده کشوثا اسمیدر که
باغ صرمشغی دیدکلری نباتدر جمعی زحامیك‌در ﴿الزرك﴾ فتحتینله بدخوی اولمق معناسنه‌در یقال زرك الغلام
زركا من الباب الرابع اذا ساء خلقه ﴿زریك﴾ زبیر وزننده اسامیدندر زریك ابن ابی زریك البصری محدّثدر
﴿الزرنوك﴾ زنبور وزننده ال ذکرمنك النه دینور ﴿زرنك﴾ سمند وزننده اسمادندر عبدالرحمن بن زرنك و اوغلو ابوبكر
و حفیدی حسن بن محمد محدّثلردر ﴿الزوزكة﴾ زای معجمه ایله دحرجه وزننده قیناقلری و یانلری چالقیه‌رق
یوریمك معناسنه‌در یقال زوزكت المرأة اذا حرّكت الیتیها و جنبیها فی المشی ﴿الزونزك﴾ سفرجل وزننده اموزلرینی
و یانلرینی اوینادہ‌رق بدننی چالقیه‌رق یورر اولان بودوره دینور زوّنك دخی دینور کما سیذکر تفصیله ﴿الزعلوك﴾
عصفور وزننده سموز دوه‌یه دینور و لئیم و ناکس بودوره دینور جمعی زعاكك و زعاكیك کلور ﴿الازعكیّ﴾ احمریّ
وزننده زعكوك معناسنه‌در ﴿الزعكة﴾ زجه وزننده بر مقدارجه اکلنوب طورمغه دینور یقال لهم زعكة ای لبثة
﴿الزكّ﴾ شكّ وزننده و ﴿الزكك﴾ فتحتینله و ﴿الزكیك﴾ زاینك فتحیله ضعف و زبونلقدن آدیملری صیق صیق اتارق

یوریمك معناسنه‌در یقال زكّ الرجل زكاً وزكیكا من الباب الثانی اذا مرّ یقارب خطوه ضعفا وزكّ آریق
وزبون شخصه دینور یقال رجل زكّ ای مهزول وسكرتمك معناسنه‌در یقال زكّ الغلام زكاً اذا عدا وچقرمق
معناسنه‌در یقال زكّ بسلحه اذا رمی به وطاوق بلك معناسنه‌در یقال زكت الدّجاجة اذا هرولت وطولدرمق
معناسنه‌در یقال زكّ القربة اذا ملاءها ﴿الزكزكة﴾ زلزله وزننده بو دخی زبونلقدن آدیملری صیق صیق اتارق
یوریمك معناسنه‌در یقال زكزك الشیخ بمعنی زكّ ﴿الزّكیك﴾ مصدردركه ذكر اولندی وخرده خرده قارشق
یورویشه دینور یقال مشی زكیك ای مقرمط ﴿الزكازك﴾ علابط وزننده جثه‌سی خوار ونمایشی حقیر وجوره
آدمه دینور یقال رجل زكازك ای دمیم ﴿الزكّ﴾ زانك ضمیله اوكیك قوشنك یاوریسنه دینور ﴿الزكة﴾ سكه
وزننده سلاحه دینور یقال جاء وعلیه الزكة ای السلاح ﴿الزكة﴾ زانك ضمیله درونده اولان غیظ وغمّ وتاسه‌یه
اطلاق اولنور یقال اخذته الزكة ای الغیظ والغمّ ﴿التزكزك﴾ تزلزل وزننده سلاحلنوب یراقلنمق معناسنه‌در
یقال تزكزك الرجل اذا اخذ عدّته ای سلاحه ﴿الزكزاكة﴾ ثرثاره وزننده قچی بیوك عورته دینور یقال امرأة
زكزاكة ای عجزاء ﴿الازكاك﴾ همزه‌نك كسریله بر نسنه اوزره مصرّ ومستولی اولمق معناسنه‌در یقال ازك
علی الشی اذا اصرّ واستولی وحبس بول ایلك معناسنه‌در یقال ازكّ ببوله اذا حقن ﴿الازدكاك﴾ افتعال وزننده
اكین تاب وطراوت پیدا ایلك معناسنه‌در یقال ازدكّ الزرع اذا ارتوی ﴿الزمكّی﴾ كسرتینله وكافك تشدیدی
والفك قصریله و﴿الزمكّ﴾ یاسز قوشك قویریغی بتدیكی یره دینور علی قول بالجمله قویریغنه یاخود كوكنه دینور
﴿الزمك﴾ زانك فتحیله برآدمی بركسه اوزره اولچروب قشقرتمق معناسنه‌در تا كه آنك حقنده غیظ وغضبی مشتدّ اوله
یقال زمك فلانا علیه زمكا من الباب الاوّل اذا حرّشه حتی اشتدّ علیه غضبه وطولدرمق معناسنه‌در یقال زمك
القربة اذا ملأها ﴿الازمیكاك﴾ اعشیشاب وزننده پك غضبه كلك معناسنه‌در یقال ازماك الرجل اذا غضب شدیدا
﴿الزمك﴾ فتحتینله طارغنلغه دینور یقال اخذه الزمك ای الغضب ﴿الزمكة﴾ فتحاتله طارغین وعجول وتیز
مشرب آدمه دینور علی قول احمق بودوره دینور یقال رجل زمكة ای عجول غضوب او احمق قصیر ﴿زملكان﴾
زانك ومیمك كسریله دمشق قضاسنده برقریه‌در شیخمز ابو المعالی اورادندر وبلخ قضاسنده برتفرجگاه اسمیدر
﴿زنك﴾ زانك فتحی ونونك سكونیله احمد بن احمد نام محدّثك جدّینك جدّی اسمیدر ﴿الزنكتان﴾ فتحاتله زنكه‌نك
تثنیه‌سیدر ریكتان معناسنه‌دركه ذكر اولندی ﴿الزونك﴾ عملس وزننده زونزك معناسنه‌دركه چالقنه‌رق صالنی
بولانی یورین بودوره دینور علی قول شول فضول كسه‌یه دینوركه مقدارندن زیاده خودبینلك ایدوب ادا ایله ایكی
طرفنه باقنوب كویا كه كندی نفسنی برآدم قیاس ایدر اوله لكن ذاتنده برپوله دكمز اوله یقال هو زونك ای زونزك
ای القصیر الحیّاك فی مشیته كما ذكر اوهو الرافع نفسه فوق قدرها الناظر فی عطفیه یری ان عنده خیرا ولیس كذلك
مترجم دیركه اشبو زونزك وزونك امّهات سائره‌ده قصیر دمیم ایله یعنی چركین بد اندام تصلق بودور ایله مفسردر
ولفظ مز بورفارسیدر حتی برهانده زونزك وخدنك وزننده زونك وزونكل حقیر الجثه قنبور اولان بودور ایله
مفسردر بعینه عرب اخذ واستعمال ایلمشدر ﴿الزانكیّ﴾ نونك كسریله شاطر آدمه دینور ﴿الزوك﴾ شوك وزننده
قرغه‌نك یورویشنه دینور واموزلرینی اویناده‌رق یوریمكه دینور وصالنمق تبختر معناسنه‌در ﴿الزوكان﴾ فتحاتله
زوك معناسنه‌در عند البعض ذكر اولنان زونك لفظی بوندن مأخوذدر ﴿المزوزكة﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله مسرعه
خاتونه دینور نته كه عنقریب زوزك ماده‌سنده ذكر اولندی لكن معنای آخر ایله ذكر ایلمشدر ﴿زوك﴾ زانك ضمیله
یمنده برقریه آدیدر ﴿الزهك﴾ زانك فتحیله برنسنه‌یی ایكی طاش بیننده یارمه كبی خرد ایلك معناسنه‌در یقال
زهك الشیء زهكا من الباب الثالث اذا جشه بین حجرین ویل یرك طپراغنی صاورمق معناسنه‌در یقال زهكت
الریح الارض اذا سهكته ﴿الزیكان﴾ فتحاتله صالنمق معناسنه‌در زوكان كبی یقال زاك الرجل یزوك زوكانا ویزیك
زیكانا اذا تبختر ﴿زیكون﴾ نسیف قضاسنده برقریه‌در ﴿فصل السین المهملة﴾ ﴿السبك﴾ سینك فتحیله
﴿فصل السین المهملة﴾
التون وكومش مقوله‌سنی اریدوب قالبه سوزمك معناسنه‌در یقال سبك الذهب وغیره سبكا من الباب الثانی اذا اذابه
وافرغه ﴿التسبیك﴾ سبك معناسنه‌در یقال سبكه بمعنی سبكه ﴿السبیكة﴾ سفینه وزننده اریدلوب قالبه افراغ
اولنمش قطعه‌یه دینوركه تحریفله سوبكه تعبیر اولنور تقول عندی سبیكة من الفضة ای قطعة مذوّبة منها وسبیكه
برآدمك علمیدر ﴿سبك الضحاك﴾ سینك ضمیله مصرده برقریه‌در ﴿سبك العبید﴾ ینه مصرده برقریه‌در شیخمز
علیّ بن عبد الكافی اورادندر ﴿سبنك﴾ سمند وزننده ابو القاسم عمر بن محمد نام محدّثك كه حفیدی محمد بن اسمعیل بن عمر
دخی محدّثدر جدّی اسمیدر وبونلر ابن السبنك دیمكله معروفدر ﴿ستیك﴾ تای فوقیه ایله تاء فصلنده مذكوردر

(الاسحنكاك) همزه‌نك وحانك كسريله كيجه‌پك قرا كو اولمق معناسنه‌در يقال اسحنكك الليل اذا اظلم وسوز سو يلركن طوتلوب حصر اولمق معناسنه‌در يقال اسحنكك الكلام عليه اذا تعذر (السحكوك) عصفوروزننده (والسحكوك) قربوس وزننده و(المسحنكك) كافك كسرى وفتحيله پك سياه نسنه‌يه دينور يقال شعر سحكوك وسحكوك ومسحنكك اى شديد السواد (السدك) سينك فتحيله و(السدك) فتحتينله ايرلمامق وجه اوزره برنسنه‌يه ملازم اولمق معناسنه‌در يقال سدك به سدكا وسدكا من الباب الرابع اذا لزمه (السدك) كتف وزننده برنسنه‌يه دوشكون آدمه دينور يقال هو سدك به اى مولع به وايش ايشلمكده الى چابك چيره‌دست آدمه دينور يقال رجل سدك اى الخفيف اليدين بالعمل ومزراق ساليجمقده ماهر وسبكدست آدمه دينور يقال هو سدك بالرمح اى طعّان و برنسنه‌يه دائما ملازم اولان كمسه‌يه دينور يقال هو سدك به اى لازم به (التسديك) برنسنه‌يى برى برينك اوزرينه ديزوب استف ايلمك معناسنه‌در يقال سدّك جلال التمر اذا نضد بعضه فوق بعض (سدنك) سمندوزننده بر رجلك عليمدر (السرك) فتحتينله بركمسه قوىّ البنيه ايكن ضعيف وزبون اولمق معناسنه‌در يقال سرك الرجل سركا من الباب الرابع اذا ضعف بدنه بعد قوّة (السروكة) دحرجه‌وزننده (والتسروك) تدحرج وزننده زبونلقدن ياخود يورغنلقدن قبلو بغه كبى آغر آغر وكوشك كوشك يوريمك معناسنه‌در يقال يسروك فلان ويتسروك اى يمشى رديئا و بطيئا من عجف او اعياء (السركوك) عصفوروزننده آريق دوه‌يه دينور يقال بعير سركوك اى مهزول (السفك) سينك فتحيله صووقان مقوله‌سى نسنه‌يى دوكمك معناسنه‌در قانده كثير الاستعمالدر يقال سفك الدم سفكا من الباب الثانى اذا صبه وسرعتله چوق كلام سويلمك معناسنه مستعملدر يقال سفك الكلام اذا نثره (المسفوك) و(السفيك) امير وزننده دوكلمش نسنه‌يه دينور (الانسفاك) انفعال وزننده دوكلمك معناسنه‌در يقال سفكه فانسفك اى انصبّ (المسفك) منبروزننده چوق سوزلو پركوى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مسفك اى مكثار (السفّاك) شدّاد وزننده كلامه قادر بليغ وسخندان آدمه اطلاق اولنور يقال خطيب سفّاك اى بليغ قادر على الكلام (السفكة) غرفه وزننده لجه معناسنه‌دركه مهمانه تقديم اولنان ماحضردر (السفوك) صبور وزننده نفس انسانى‌يه اطلاق اولنور وكذّابه اطلاق اولنور (السكّ) شكّ وزننده‌ا كسره‌دينور ميخ ومسمار معناسنه سكى دخى دينور جمعى سكاك درسينك كسريله وسكوك در ضمله و طاره‌جق قيويه دينور سينك ضميله‌ده لغتدر وطوغرى ياپلمش راست وهموار بنايه دينور كذلك طوغرى قازلمش چقوره ومصدر اولور برنسنه‌نك اوكنى طوتوب قپامق معناسنه يقال سكه سكا من الباب الاول اذا سدّه وايكى قولاغى ديبلرندن كسمك معناسنه‌در يقال سك اذنيه اذا اصطلمهما وقيونك ارقه‌سنه قول دمورى قاقق معناسنه‌در يقال سك الباب اذا ضببه بالحديد ودوه قوشى چقرمق معناسنه‌در يقال سك النعام مافى بطنه اذا القاه واسهاله يستهلك معناسنه در يقال سك سلحه اذا رمى به رقيقا وسكّ حلقه‌لرى وكوزه نكلر طاره‌جق زرهه دينور يقال جاء وعليه سكّ اى درع ضيقة الحلق (السكوك) صبور وزننده بودخى طاره‌جق قيويه دينور (السك) سينك ضميله عقرب ياخود اورمجك يوه‌سنه دينور ولائمت طبعه دينور يقال به سكّ اى لؤم طبع وكوزه نكلرى طاره‌جق زرهه دينور واوكى طوتلوب قپانمش يوله دينور ديبسز صوقاق كبى يقال اخذ سكا اى طريقا منسدّا واسك لفظندن جمع اولور كما سيذكر وبردرلو طيب آديدركه رامكدن اتخاذ اولنور رامكى اون ايدوب الدن چكردكدنصكره صو ايله معجون ايدوب كركى كبى اوغارلر بعده قابه ياپشمامق ايچون برمقدار دهن خيرى ايله بيلايوب بركيجه على حاله ترك ايلدكدنصكره برمقدار مسحوق خالص مسك اضافه وكركى كبى مزج وقرصلر دوزوب وايكى كون ترك ايدرلر صكره اول قرصلرى چوالدوز ايله دلوب برقنبه تسبيح كبى ديزوب برسنه او يلجه ترك ايدرلر عتيق اولدقجه رايحه‌سى اطيب اولور بين الاطباء بوسكّ المسك ايله متعارفدر (السكّاء) تشديد كافله بودخى حلقه‌لرى طاره‌جق زرهه دينور واسك لفظندن مؤنثدر كما سيذكر (السكك) فتحتينله صاغرلغه دينور مصدر واسم اولور ومنه يقال فى اذنه سكك اى صمم وقولاقلر كوچك وباصيق وباشه ياپشق اولمق معناسنه‌دركه تركيده چومار تعبير اولنور على قول اوستى ياخود ايچ دائره‌سى كوچك ودليكى طار اولمق معناسنه‌در انسانده وحيوانده اولسون تقول سككت يا جدىّ خطابا للصبىّ سككا من الباب الرابع وهو صغر الاذن ولزوقها بالرأس وقلة اشرافها او صغر فوف الاذن وضيق الصماخ (الاسكّ) صفتدر قولاغى وصف مذكور اوزره اولان انسان وحيوانه دينور سكاء مؤنثيدر * مترجم ديركه سكاء ماده‌سى كتب فقهيه ده اضحيه بحثنده مستعملدر لكن فقهاء خلقى قولاغى اولميان ايله تعريف ايدرلر حتى مغربده التى لا اذن لها الا الصماخ عبارتيله بيان ايلمشدر قوش كبى ومنه كلّ سكاء تبيض وكلّ

شرقاء تلد واسكّ صاغره دينور يقال هو اسكّ اى اصمّ وبنو عبدالله بن عمرو بن كلثوم جماعتندن برينك فرمى اسميدر ودوه قوشنه اطلاق اولنور ايشتمز اولديغيچون ﴿السكاكة﴾ ثمامه وزنده خرده قولاقلى شخصه دينور وكوك يوزينه ملاقى هوايه دينور سكاك دخى دينور اهل حكمته كوره طبقهٔ سابعهٔ هوائيه اولور تقول لاافعل ذلك ولو نزوت فى السكاكة والسكاك اى الهواء الملاقى عنان السماء ورأى خوديله عامل اولوب بركمسه ايله مشورت ايلمز اولان آدمه دينور يقال هو سكاكة اى مستبدّ بالرأى ﴿السكاك﴾ غراب وزنده بودخى كوك يوزينه ملاقى هوايه دينور كماذكر واوقه يلك يابشدر يلان يره دينور ﴿السكة﴾ سينك كسريله ضربخانه سكه سنه دينور يقال هذا الدرهم فى سكة فلان وهى حديدة منقوشة تضرب عليها الدراهم واشجار طابورينه دينوركه مسطر وارى صره ايله ديكلمش اشجاردن عبارتدر جمعى سكاك درسينك كسريله ومنه قولهم ضربوا بيوتهم سكاكا اى صفا واحدا وسكه چفتجيلرك صبان دمورينه دينور يقال شقّ الارض بسكة وهى حديدة الفدّان وطوغرى يوله وصوقاغه دينور ومنه يقال اخذالامر بسكته اى فى حين امكانه * شارحك بيانه كوره جمعى سكك كلور سدره وسدر كبى مصباحده وغيريده السكة الزقاق عبارتيله مرسومدر ومغربده زقاق واسع ايله مفسّردر وبومعناسكهٔ شجردن مأخوذدر ﴿السكىّ﴾ سكه يه منسوب ديمكدر بومناسبتله مسكوك آلتونه اطلاق اولنور ﴿السكسكة﴾ زلزله وزنده ضعف وزبونى معناسنه در يقال به سكسكة اى ضعف وشجاعت معناسنه در يقال فى سجيته سكسكة اى شجاعة ﴿السكاسك﴾ سينك فتحيله يمنده بركوچك قبيله آديدر پدرلرى ملوك يمندن سكسك بن اشرس ايدى على قول اسمى سكاسك بن وائله در ياخود بووهمدر صواب اولان قول اوّلدر نسبتنده سكسكىّ دينور ﴿الاستكاك﴾ افتعال وزنده نبات كثرتندن برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال استكّ النبت اذا التفّ وقولاق دليكى طار اولغله ايشتمز اولمق معناسنه در يقال استكت المسامع اذا صمت وضاقت بوراده وامّهات سائره ده مثال بورسمه در ظاهرا قولاغك دليكى خلقى قپانق وجهيله طار اولغله هواء خارج هواء واقفى قرع ايله ايچرو دماغ وقلبه ادخال ايده مديكى سببيله ايشتمز اولور ياخود خارجدن جسم غريب وقوعى كبى عارضه دن يا داخلدن رطوباتك غلظتلنوب عصبده تحجرى كبى عارضه دن ناشى سدّه حادث اولغله دليك مسدود طرزنده طاره جق اولغله ايشتمز اولور فليحرّر ﴿التسكسك﴾ تزلزل وزنده يلوارمق معناسنه در تسكسك اليه اذا تضرّع ﴿الانسكاك﴾ خاصّة بغرتلق قوشى يك هوالنوب پرواز ايلدكدنصكره كوكسنى اشاغى يه و يروب يوزى قيو طوغر يلغنه سوز يلوب ايمك معناسنه در يقال انسكّ القطا واعجبنى انسكاكه وهو ان ينسكّ على وجهه و يصوّب صدره بعد التحليق اصل انسكاك طوغرى يوله كتمك معناسنه در ﴿السكركة﴾ ضمتينله مصر بغدايندن مرتب بوزه يه دينور تقول سقانى السكركة اى شراب الذرّة ﴿السلك﴾ سينك فتحيله و﴿السلوك﴾ قعود وزنده يول ومكان مقوله سنه كيرمك معناسنه در يقال سلك المكان سلكا وسلوكا من الباب الاول اذا دخل فيه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل يوله كيرمك معناسنه موضوعدركه يوله دوزلمك تعبيراولنور وسلك متعدّى اولور يقال سلكه غيره وفيه وعليه سلكا اى ادخله ويقال سلك يده فى الجيب اى ادخلها فيه ﴿الاسلاك﴾ همزه نك كسريله ادخال معناسنه در يقال اسلكه ايّاه واسلك يده فى الجيب اذا ادخلها فيه ﴿السلكة﴾ سينك كسريله ايپلك تلنه دينوركه ايكنه يه پچوريلور جمعى سلك وجمع الجمعى اسلاك وسلوك كلور يقال سلك السلكة فى الابرة اى الخيط ﴿السلكى﴾ بشرى وزنده مزراق مقوله سنك طوغريلغنه دورتمسنه ودورتلمسنه دينور يقال طعنه السلكى اى طعنة مستقيمة وطوغرى ايشه دينور امر مستقيم معناسنه يقال امر سلكى اى مستقيم ظاهرا تأنيثى حال ياخود فعله تأويلنه مبنى در ﴿السلك﴾ صرد وزنده بغرتلق قوشنك على قول ككلك قوشنك فريكنه دينور تقول اخذت سلكا اى فرخ القطا او الحجل وديشيسنه سلكه دينور هايله وسلكانه دينور سينك كسريله وبونادردر جمعى سلكان كلور سينك كسريله ﴿سليك﴾ زبير وزنده اساميدندر سليك بن عمير وياخود سليك بن هدبة القطفانى اصحابدندر وسليك بن يثربىّ بن سنان بن سلكه شاعر ودزد چالاك وفتاكدر سلكه كه همزه وزنده در والده سيدر * اعدى من سليك * مثلنك منشأيدر وسليك العقيلىّ وشقيق بن سليك شاعرلردر وسليك بن مسحل واغر بن حنظلة بن سليك السليكىّ تابعيلردر ﴿المسلك﴾ معظم وزنده ايپلك تلى كبى نحيف ونزار آدمه دينور يقال رجل مسلك اى نحيف ﴿السلكوت﴾ جبروت وزنده برقوش آديدر * شارح ديركه سيالكوت دخى هندستانده برشهر آديدر ﴿المسلكة﴾ مقعده وزنده قفتانك يرتماجنه دينور ﴿السلك﴾ سينك كسريله ناقه طوغردقده ممه سندن ابتدا چيقان نسنه يه دينوركه ممه آغزى تعبيراولنور بعده آغوز چيقار ﴿السمك﴾ فتحتينله بالغه دينور ﴿السمكة﴾ هايله مفرديدر وفلكده حوت برجنه اطلاق اولنور ﴿السمك﴾

سینك فتحیله یوكسلتمك معناسنه در یقال سمك البناء سمكا من البـاب الاوّل اذا رفعه و سمك خانه نك تاوانه اطلاق اولنور سقف معناسنه علی قول خانه نك اعلاسندن اسفلنه قدر اطلاق اولنور كه مرادی قاریسندن دیبنه قدر امتدادیدر یقال رفع سمك البیت و هو السقف او من اعلا البیت الی اسفله لكن بیضاوی اشبو ﴿رفع سمكها﴾ آیت كریمه سنده ای جعل مقدار ارتفاعها من الارض او ثخنها الذاهب فی العلو رفیعا عبارسیله تفسیر ایلمكله ایكیسی دخی مؤلفك تفسیرینه منافیدر قول اوّل ظاهردر و قول ثانی علی العكس در مؤلفك قولنه كوره عمق اولمشدر و هر نسـنه نك بوینه و قامتنه دینور یقال سمك الشیء ای قامته و تیماء نام قصبه ترابنده بر صو آدیدر ﴿السموك﴾ سلوك وزننده یوكسلمك معناسنه در یقال سمك البناء سمكا فسمك سموكا ای ارتفع ﴿السماك﴾ كتاب وزننده شول نسـنه یه دینور كه آنكله بر نسنه یی یوكسلدوب یوقاری قالدررلر جمعی سمك كلور ضمتینله و سماك اعزل و سماك رامح فلكده ایكی برّاق كوكبلردر یاخود اسد صورتنك بوغزی چنبرینه طوغری كوكسنه كلمش ایاقلری صورتلریدر و سماك بن حرب و سماك بن ثابت و سماك بن سعد و سماك بن مخزمه كه كوفه ده مسجد سماك صاحبیدر و سماك بن هزال صحابیلردر ﴿السمّاك﴾ شدّاد وزننده محمد بن صبیح نام عابد و محدّثك جدّی اسمیـدر و دار قطنی شیخی اولان عثمان بن احمد الدقّاقك جدّیدر ﴿المسماك﴾ محراب وزننده چادر دیركنه اطلاق اولنور كه آلت رفع خیمه در ﴿المسمكات﴾ مكرمات وزننده سماواته اطلاق اولنور مسموكات لحن در یاخود آنده لغتدر لكن سمك رفع معناسنه اولمغله مسموكات قیاس اوزره وارد اولدیغندن تلحینی نا ملایمدر حتی نهایه ده وفی حدیث علیّ * وباریء المسموكات * ای السموات السبع عنوانیله مرسومدر ﴿المسموك﴾ اوزون شیئه دینور و متین و محكم ایپه و اورغانه دینور ﴿السمیكاء﴾ مصغر بنیه سیله قورتدقلری خرده بالقلره دینور آترینه و ترهوز كبی ﴿سمكه﴾ فتحاتله بر رجل اسمیدر ﴿السملكة﴾ دحرجه وزننده بر نسنه یی اوزون و دكرمی قلمق معناسنه در طپوز صاپی كبی یقال سملك اللقمة اذا طوّلها فی لملة و تدویر ﴿السنك﴾ ضمتینله آچق شاهراه یوللره دینور ﴿السنبك﴾ قنفذ وزننده بر كونه یلكه دینور و بتون طرنقلو دوابك طرنقلری اوجنه دینور یقال سنبك الفرس ای طرف حـفره و سنبك السیف قلجك قیننده اولان زینتك اوجنه اطلاق اولنور و سنبك المطر یغمورك اوّلنه دینور و سنبك البیض توغلغه نك تپه سـنه دینور و سنبك البرقع پچه نك اكسه یه باغلدقلری باغندن عبـارتدر و سنبك الارض غلیظ اولوب خیر و منفعتی آز اولان پور یره دینور و بر نسنه نك وقت و زمان ادراكنه اطلاق اولنور یقال كان ذالك علی سنبكه ای علی عهده و بر نسنه دن سابق و متقدّم اولانه دینور یقـال سنبك من كذا ای متقدّم منه ﴿السهك﴾ فتحتینله ترلین كمسه دن ظهور ایدن بد رایحه یه دینور یقال فیه سهك ای ریح العرق و سهك مصدر اولور ترلمش كمسه بد قوقمق كذلك تر بد قوقمق معناسنه یقال سهك الرجل و العرق سهكا من البـاب الرابع اذا اروح و متعفن ات قوقوسنه و بالق و دمور پاسی قوقولرینه دینور ﴿السهكة﴾ سینك فتحیله و ﴿السهكة﴾ همزه وزننده بونلرده سهك معنالرینه در یقـال ماهذا السهك و السهكة و السهكة ای قبح رایحة اللحم الخنز و كذا ریح السمك و صدء الحدید ﴿السهك﴾ كتف وزننده تری بد قوقان آدمه دینور ﴿السهك﴾ سحق وزننده یل یرك طپراغنی صاورمق معناسنه در یقال سهكت الریح التراب عن الارض سهكا من البـاب الاول اذا اطارته و سحق ایلمك معناسـنه در یقال سهكه اذا سحقه ﴿السهوك﴾ سلوك وزننده دابه آهسـته جه و ملایم اشوب كتمك معناسـنه در یقال سهكت الدابة سهوكا اذا جرت جریا خفیفا ﴿الاساهیك﴾ دوابك كوناكون اشوب كیدشلرینه دینور ﴿الساهكة﴾ و ﴿السهوك﴾ صبور وزننده و ﴿السیهك﴾ صیقل وزننده و ﴿السیهوك﴾ طیفور وزننده و ﴿المسهكة﴾ مقعده وزننده پك شدید اسن روزكاره دینور و مسهكه و مسهك میملرك فتحیله شدید اسن روزكارك ممرّینه و كذر كاهنه دینور ﴿الساهك﴾ صاحب وزننده كوز اغریسـنه و كجیكنه دینور كاهل كبی اسمدر یقال بعینه ساهك ای رمد و حكة ﴿السهّاك﴾ شدّاد وزننده و ﴿المسهك﴾ منبر وزننده شول بلیغ و سخنور آدمه دینور كه روزكار اسر كبی فتور و فاصله سز متصل و احد سرد كلام ایدر اوله یقال رجل سهّاك و مسهك ای بلیغ یمرّ فی الكلام مرّ الریح یقال فرس مسهك ای جرّاء و مسهك روزكار كبی اشوب كیدن آته اطلاق اولنور ﴿السهوك﴾ صبور وزننده طوشنجل قوشنه دینور ﴿التسهوك﴾ ترهوك وزننده آهسته جه تانّی ایله یوریمك معناسـنه در یقال تسهوك الرجل اذا مشی رویدا ﴿السهیكة﴾ سفینه وزننده بر درلو طعام آدیدر ﴿السوك﴾ شوك وزننده بر نسنه یی سورتوب اوغمق معناسنه در یقال ساك الشیء یسوك سوكا اذا دلكه و اغزی مسوا كلمك معناسـنه در یقال ساك فمه بالعود اذا دلكه ﴿التسویك﴾ بو دخی اغزه مسواك سورمك معناسنه در یقال سوّك فمه بمعنی ساكه ﴿الاستیاك﴾ افتعال وزننده و ﴿التسوّك﴾ تفعل وزننده مسوا كلنمك معناسـنه در یقال استاك الرجل و تسوّك اذا تدلّك بالمسواك بو ایكی مادّه ده فم و عود ذكر اولنمق صحیح دكلدر

(المسواك) آغزه سوره جك معهود اغاجدر (السواك) كتاب وزننده مسوا كه دينور جمعى سوكدر كتب وزننده وبو مؤنث ومذكر اولور و(سواك) و(تساوك) تفاعل وزننده ضعيف وفرسز يوريمك معناسنه مستعملدركويا كه فرط ضعفندن وجوديني ايكى طرفه سوروب وسورتونه رك يعنى پوجه اوره رق يورر يقال ساك الرجل يسوك سوا كا وتساوك تساوكا اذا سار ضعيفا (سواك) غراب وزننده بر رجلك علميدر نجز بحمده تعالى

فصل الشين المعجمة

(الشبك) سبك وزننده بر نسنه نك اجزاسنى برى برينه چروب صوقشدرمق معناسنه در پنجره قفسى وبالق آغى وپرمقلرى برى برينه چروب كليدلمك كبى يقال شبك الشئ شبكا من الباب الثانى اذا انشب بعضه فى بعض فتشب وامور ومصالح پيچيده وشوريده اولمق معناسنه مستعملدر ظاهرا بونك مصدرى شبوكدر قعود وزننده يقال شبكت الامور اذا اختلطت والتبست (الاشتباك) افتعال وزننده مطاوعيدر يقال شبك الشئ فاشتبك ويقال اشتبكت الامور بمعنى شبكت (التشبيك) شبك معناسنه در (التشبك) تفعل وزننده مطاوعيدر يقال شبك الشئ فتشبك (التشابك) تفاعل وزننده بودخى امور ومصالح شوريده وپيچاپيچ اولمق معناسنه در يقال تشابكت الامور بمعنى اشتبكت وتشابك كلب وسائر سباع چاتشمق معناسنه در كه كليد لنورلر يقال تشابكت السباع اذا زت (الشابك) برى برينه كيريشوب صوقشمش نسنه يه دينور ذوشبك معناسنه يقال طريق شابك اى متداخل ملتبس وديشلرى برى برينه كيرشمش ارسلانه وصف اولور يقال اسد شابك اى مشتبك الانياب (الشبّاك) زنّار وزننده قوزغون قلجى ديدكلرى نباته شبيه وآندن اعذب بر نبات آديدر وحصير طرزنده صوقشدرمه اولان نسنه لره دينور پنجره قفسى وپنجره دمورى وزنبورى پرده كبى هر طائفه سنه شبّاكه دينور ودوه يه چاتدقلرى محمللرك خانه لرينك چاته جق اوجلرينك ارالقلرينه دينوركه قايشلر ايله مشبك چاتوب صرارلر وصيّاد آغنه دينور شبكه كبى كاسيذكر جمعى شبابيكدر وشبّاك اسمعيل بن مبارك نام محدّثك جدّى اسميدر وعلىّ بن احمد بن ابى العزّ نام محدّثك پدرينك جدّى اسميدر (الشبّاك) شدّاد وزننده اساميدندر شباك بن عائذ الدستوانى وشبّاك بن عمر ومحدّثلردر (شباك) كتاب وزننده اساميدندر شباك الضبى وشباك بن عبدالعزيز وعثمان بن شباك محدّثلردر وشباك اوچ موضعك آديدر (الشبكة) فتحاتله آوجيلرك آغنه دينور شركه معناسنه جمعى شبك وشباكدر شينك كسريله يقال نصب الصيّاد الشباك والشبكة اى شركة وشبكه برى برينه يقين قيولره اطلاق اولنور وديبى يقين اولان آشمه لره اطلاق اولنوركه بونلرده برى برينه متقارب اوله وقيولرى چوق ارضه دينور وترلا صيچانك يوه لرينه دينوركه دلك دلك اولور واجأ نام جبلده برصو آديدر وسميراء الاسد نام محل شرقيسنده برصو آديدر وبنوقشير يوردنده برصودر وبنو نمير يوردنده اوچ صو آديدر وبشقه برصو آديدر (الاشباك) همزه نك كسريله برى برينه قريب قيولر وديبى يقين آشمه لر قازمق معناسنه در يقال اشبك القوم اذا حفروا الشبكة (الشبكة) غرفه وزننده صوقشمه معناسنه در بوعلاقه ايله نسب قرابته يعنى خصملغه اطلاق اولنور يقال بينهما شبكة اى نسب قرابة (شبيك) زبير وزننده بنو مازن بلادنده برموضع آديدر (شبيكه) جهينه وزننده عرجاء قربنده بر وادى اسميدر ومكه ايله زاهر بيننده برموضع ياخود برقيو آديدر وبنوسلوله مخصوص برصو آديدر (بنوشبك) شينك كسريله بربطن آديدر (ذوشبك) فتحتينله حجازده بلاد بنى نضر بن معاويه ده برصو آديدر (الشبك) فتحتينله طراق ديشلرينه اطلاق اولنور (الشابابك) بانك فتحيله بر نبات اسميدركه مصرده برنوف ديمكله متعارفدر بين الاطباء شابانج ايله معروفدر مصر ديارنده اولور (الشحك) سحق وزننده اوغلاق اناسنى امسون ديو آغزينه شحاك باغلمق معناسنه در يقال شحك الجدى شحكا من الباب الثالث اذا جعل فى فمه الشحاك (الشحاك) كتاب وزننده اناسنى امسون ديو اوغلاغك اغزينه ارقورى بند ايتدكلرى اغاجه دينوركه اسنك وآغزلق تعبير اولنور (الشودكان) شينك ودالك فتحيله سلاح وپراغه دينور شكه واداة سلاح معناسنه بعض نسخه ده الشبكة واقع اولمغله * شارح آنى تخطئه ايلمشدر (شاذك) ذال معجمه ايله هاجر وزننده محدّثيندن يوسف السجستانى پدرينك اسميدر (الشرك) شينك كسريله و(الشركة) شينك كسرى وضميله اورتاقلق معناسنه در تقول لى فيه شرك وشركة اى اشتراك وشرك شريك كبى اورتاغه دينور جمعى اشراكدر كلورشبر واشبار كبى يقال هو شركه اى مشاركه وشركه مصدر اولور اورتاغ اولمق معناسنه يقال شركه فى البيع والميراث شركة من الباب الرابع اذا صار شريكه وشرك اشراكدن اسم اولور كفر معناسنه كه واحد حقيقى اولان ذات اجلّ واعلايه حاشا شريك اسنادينه دينور وخصملغه وقرابته اطلاق اولنور نسبده اورتاقلق اولمق ملابسه سيله تقول رغبنا فى شرككم اى مشاركتكم فى النسب وشرك جبل قنان وراسنده برصو آديدر (الاشتراك) افتعال وزننده و(التشارك) و(المشاركة) برى برينه اورتاق اولمق معناسنه در يقال اشتركا وتشاركا وشاركا

اذا وقعت بينهما الشركة ﴿الشريك﴾ اميروزننده اورتاغك هربرينه دينور جمعى اشراك كلور شهيد واشهاد كبى
وشركاء كلور كرماء كبى مؤنثى شريكه‌در جمعى شرائك‌در ﴿الاشراك﴾ همزه‌نك كسريله خداى متعاله غيرى‌يى
حاشا شريك ايلك زعم باطلنده اولمق معناسنه‌در يقال اشرك بالله اى كفر ﴿المشرك﴾ والمشركىّ ياى نسبتله كه
مبالغة نفسنه منسوبدر وصف مذكور اوزره اولان كافر ملعونه دينور ﴿الشرك﴾ فتحتينله آوجيلرك دوزاغنه
وآغنه دينوركه ايپدن اورلمش اولور كوياكه كوزه‌نكلر واوركولر برى برينه شريكدر دام وشصت معناسنه جمعى
نادر اوله‌رق شرك‌در ضمتينله يقال نصب الصائد الشرك وهو حبـائل الصيد ومانيصب للطيروشرك الطريق
يوللرك جاده‌لرينه وايشلكنه دينور على قول اولويولده اولان چتـال چتال يوله دينوركه اويلجه چكيلوب
كيدوب برمحلده اصل جادّه‌يه قارشمه‌يه مفردى شركه‌در ايكيسى دخى معناى اوّلدن مأخوذدر قول اوّله كوره
كوياكه بالق آغى سرلمش طرزنده اولديغى تصوّريله‌در وثانى ظاهردر يقال مضوا على شرك الطريق اى جوادّه
وهى الطرق التى لاتخفى عليك ولاتستجمع لك وشرك جازده برموضع آديدر ومصدر اولور پاپوشك تصمه‌سى
منقطع اولمق معناسنه يقال شرك النعل شركا من الباب الرابع اذا انقطع شراكه وجازده برطاغك آديدر ﴿الشراك﴾
كتاب وزننده پاپوش تصمه‌سنه دينور كوياكه پاپوشله شركتى واردر جمعى شرك‌در كتب وزننده واشرك‌در
افلس وزننده يقال اصلح شراك نعله اى سيرها وچايرلقده اولان انجه يوجغزه دينوركه جيغرو جلق تعبير اولنور
﴿التشريك﴾ اورتاق ايلك معناسنه‌در يقال شرّكه به اذا جعله شريكاله واياققابنه تصمه چكورمك معناسنه‌در
يقال شرّك النعل اذاجعل لها شراكا واشترا اولنان نسنه‌نك برمقدارينى مجموعنى آلديغى بهايه بيع ايلك معناسنه
مستعملدر يقال عامل بالتشريك وهو بيع بعض مااشـتراه بما اشتراه به ﴿الشركىّ﴾ شينك ضميله هذلىّ وزننده
ورانك تشديديله جائزدر سرعتله يورويشه دينور كوياكه خطوهٔ اولايى ثانيه‌يه شريك ايدر يقال سار شريكا اى سيرا
سريعا وسرعتله پيدرپى اوريلان سـله وشماره دينور يقال لطم شركىّ اى سريع متتابع ﴿شريك﴾ زبيروزننده
اساميدندر شريك بن مالك بن عمرو بربطن پدرينك اسميدر ومسـدّد بن مسرهد نام كمسـه‌نك جدّى اسميدر
ومرقوم محدّثيندندر نسبى رقية العقرب كبى مسلسل اوله‌رق سرهد ماده‌سنده بيان اولندى ﴿المشترك﴾ اسم فاعل
بنيه‌سيله موسوس ومهموم كبى كندى كنديسيله سويلشور اولان آدمه دينور كوياكه كندى نفسيله اشتراكى
واردر ياخود بالق آغى كبى نفسنه طولاشمشدر يقال رجل مشترك اذا كان يحدّث نفسه كالمهموم ﴿الفريضة المشركة﴾
معظمه وزننده واكا مشتركه ومسئلهٔ حماريّه دخى اطلاق اولنوروبوميراثه متعلق شول مسئله‌دن عبارتدركه برخاتون
فوت اولوب زوجنى وامّنى واخوان لامّ واخوان لابوينى ترك ايلكله عمر الفاروق رضى الله عنه حضرتلرندن كيفيت
تقسيمى سؤال اولندقده اصل مسئله آلتيدن كلمكله نصفنى زوجه وسدسنى امّه وثلثنى اخوان لامّه ويروب اخوان
لابوينى محروم ايلدكده مزبورلر ياامير المؤمنين طوته‌لم پدرمز حمار ايمش انامز بردكلميدر ديديلر حضرت عمر دخى
تفكر ايدوب اول ثلثده انلرى تشريك ايلديلر بناء عليه اول مسئله‌يه مشرّكه ومشتركه وحماريّه اطلاق اولندى
﴿الشركة﴾ فتحاتله بنواسده مخصوص برقريه‌در ﴿المشارك﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله اصولدن اسن يللرك بيننده هبوب
ايدن اكرى يلك كرته‌سنه قريب كرته‌دن اسن يله اطلاق اولنور يقال ريح مشارك وهى التى تكون النكباء اليها
اقرب من الريحين التى تهبّ بينهما ﴿الشكّ﴾ شينك فتحى وكافك تشديديله شبهه وكمان معناسنه‌دركه يقين مقابليدر
جمعى شكوك‌در يقال مافيه شكّ وهو خلاف اليقين * مترجم ديركه شكّ ماده‌سى مصباحده مبسوطدر فليراجع
وشكّ مصدر اولور شبهه وكمان ايلك معناسنه يقال شكّ فى الامر شكاً من الباب الاوّل اذا ارتاب وشكّ كميكده
اولان آزجه چتلاغه دينور يقـال فى ضلعه شكّ اى صديع صغير فى العظم وبركونه دارو اسميدركه فاره‌يى
اهلاك ايدر خراسانده واقع كومش معدنندن جلب اولنور تركيده صيچان اوتى ديرلر بياضى وصاريسى اولور
وشكّ مزراغى درى وات وكميكه ايشلدوب تااوته‌سنه قدر چكورمك معناسنه‌در يقال شكه بالرمح شكا اذا انتظمه به
يعنى خرقه الى العظم وسلاحلنمك معناسـنه‌در يقال شكّ فى السلاح اذا دخل فيه ودوه‌نك قوللرى يانلرينه
ياپشمق معناسـنه‌دركه بيتابلغندن اولوب آغسمغه باشلر يقال شكّ البعير اذا لزق عضده بالجنب وبرنسـنه‌يه
نوعاميل ايلك معناسنه‌در تقول شككته واليه شكاً من الباب الرابع اذا ركنت وخانه‌لرى برچرپيده صره‌وارده
ياپمق معناسـنه‌در يقـال شكوا بيوتهم اذا جعلوها على طريقة واحدة ﴿التشكك﴾ تفعل وزننده بودخى كمان
ايلك معناسنه‌در يقال تشكك فيه بمعنى شكّ ﴿التشكيك﴾ تفعيل وزننده برآدمى شكّ وكمانه دوشورمك معناسنه‌در
يقال شككه فلان اذا القاه فى الشكّ ﴿الشكوك﴾ صبورروزننده شول ناقه‌يه دينوركه پك تويلو اولمغله سموزلكنده

وزبونلغنده شكّ وكمان اولنمغين اورگجنه ياپشيلوب بوقلنور اوله جمعى شكّ كلور شينك ضميله (الشكّ) شينك كسريله
ياى كوشه‌لرينك ارقه‌لرينه چكوريلان غلافلره دينور (الشكّ) شينك ضميـله شكوك لفظندن جمعدركه ذكر
اولندى (الشكة) سكه وزننده سلاحه ويراغه دينور يقال جاء وعليه شكة اى سلاح وبالته مقوله سنك صاپى كيره جك
دليكه صقشوب طوتمق ايچون صوقيلان چوىيه دينور (الشكة) شينك ضميله شقه وزننده ومراديدركه مسافه
معناسنه‌در يقال بينهما شكة بعيدة اى شقة (الشاكة) بركونه ورم اسميدركه بوغازده حادث اولور (الشكيكة)
سفينه وزننده فرقه معناسـنه‌دركه بربلوكه دينور يقال جاءت شكيكة من النـاس اى فرقة واسلوب وطريقه
معناسنه‌در جمعى شكايك وشكائك كلور ضمتينله وخوى وخلق معناسنه‌در يقال له شكيكة حسنة اى خلق وميوه
سپدينه دينور (الشكىّ) شينك ضميله آغزكه دينوركه سركش آتلره اوريلور * شارحك بيانه كوره ارمينيه‌ده
شـكّ نام قريه‌يه منسوبدر (الشكاك) كتاب وزننده صره‌صره مسطر وارى ياپلمش بيوت وخيـامه دينور
(الشكاكة) سحابه وزننده ارضدن برناحيه‌يه دينور (الشكشكة) زلزله وزننده كسكين سلاحه دينور على قول
سـلاحك كسكينلكنه دينور (شـنبك) جعفر وزننده محدّثيندن عبد الله الدينورى پدرى وعثمان بن
احمد الدينورى جدّينك اسميدر (شنبك) زبرج وزنـنده محدّثيندن عبدالله بن احمد النهاوندى جدّينك اسميدر
(شنوكه) ملوله وزننده برطاغك آديدر وكثير نام شاعر * فان شفائى نظرة لو نظرتها * الى ثافل يوما وخلفى شنانك *
بيتنده اجزاسى اعتباريله جمع بنيه سيله ايراد ايلمشدر (الشوك) شينك فتحيله تيكنه دينور خار معناسنه مفردى شوكه‌در
وشوك مصدر اولور كوده‌يه تيكن باتمق معناسـنه‌در يقال شاكته الشوكة تشوكه شوكا اذا دخلت فى جسمه
وبومعناده متعدى اولور برينك كوده‌سنه تيكن باتورمق معناسنه تقول شكته الشوك اشوكه شوكا اذا ادخلتها
فى جسمه وشوك السلاح حديد السلاح آدمه اطلاق اولنور كماسيذكر وبرآدمك شوكت وحدّتى نمايان اولمق
معناسنه‌در يقال شاك الرجل يشاك شوكا من الباب الرابع اذا ظهرت شوكته وحدّته (الشاكة) تيكنلك يره دينور
خارستان معناسـنه يقال ارض شاكة اى كثيرة الشوك وشاكه وشوكه فرحه وزننده وشائكه ذائقه وزننده
تيكنلو اغاجه دينور يقال شجرة شاكة وشوكة وشائكة اى كثيرة الشوك شاك كلمه سنك اصلى شوكه ايدى فرحه
وزننده واو الفه قلب اولندى وشاكه وشيكه شينك كسريله مصدر اولور تيكنلكه اوغرامق وتيكنلكه دوشمك
معناسنه‌در يقال شاك الرجل يشاك شاكة وشيكة اذا وقع فى الشوك وتيكنلكه قارشمق معناسـنه‌در يقال شاك
الرجل الشوكة اذا خالطها وباء حرفيله متعدّى اولور برآدمه تيكن طوقندرمق معناسـنه يقال ماشاكه بالشوكة
اى مااصابه بها وتيكن طوقنمق معناسنه‌در تقول شاكتنى الشوكة اى اصابتنى وتقول شكت الشوك اشاكه اذا وقعت فيه
بونلرك مجموعى باب رابعندر قالديكه مثال اخير تكراردكلدر زيرا امثال سابقه‌ده شوك لفظى غير مذكوردر وبوراده
ظرفيت اوزره منصوبدر (التشويك) اغاج تيكنلو اولمق معناسـنه‌در يقال شوّكت الشجرة اذا كانت شايكة
وديوارك اوزرنى تيكنلمك معناسـنه‌در يقال شوّك الحائط اذا جعل الشوك عليه واكين سنبله سنك دانه‌لرى
طاغلمزدن مقدّم اوجلرى اغارب تيكن تيكن كسكينلنمك معناسـنه‌در يقال شوّك الزرع اذا ابيضّ قبل ان ينتشر
يعنى حدّد ودوه‌نك آزى ديشلرى اوزامق معناسـنه مستعملدر يقال شوّكت لحيـا البعير اذا طالت انيابه
وقوش ياوريسى تويلنوب اوجلرى تيكن تيكن چيقمغه باشلمق معناسنه مستعملدر يقال شوّك الفرخ اذا خرجت
رؤس ريشه ودلى‌قانلو جوانك بيغى سردلنمكه باشلمق معناسنه مسعملدر يقال شوّك شـارب الغلام اذا خشن
لمسه وقيزك ممه‌لرى اوجلرى كورنمكه باشلمق معناسنه‌در يقال شوّك ثدى الجارية اذا تحدّد طرفه وتراش اولمش
آدمك باشنك قيللرى ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال شوّك الرأس بعد الحلق اذا نبت شعره (الاشواك) همزه‌نك
كسريله بودخى اغاج تيكنلنمك معناسـنه‌در يقال اشوكت الشجرة اذا كانت شـائكة وبواصلى اوزره‌در
وبعد الاعلال اشاكه برآدمه تيكن باتورمق معناسنه‌در تقول اشكته الشوك اذا ادخلتها فى جسمه وبرآدمه تيكن
طوقندرمق معناسنه‌در يقال مااشاكه شوكة ولااشاكه بها اى مااصابه (الشوكة) شوكك مفرديدركه ذكر اولندى
وشوكه يراغه دينور يقال جاء وعليه شوكة اى سلاح وعند البعض سلاحك حدّتنه اطلاق اولنور اوّله كوره
اسم وثانى‌يه كوره مصدر ياخود اسم مصدر اولور وشوكة القتال حرب وجدالك شدّتنه ودشمنى افراط اوزره
قتل ونكايت واستيصاله اطلاق اولنور يقال دهشتنى شوكة القتال اى شدّة بأسه والنكاية فى العدوّ وشوكه
برمرض معروف اسميدر * شارحك بيانه كوره طاعون نوعندندر ظاهرا كتب طبيه‌ده باغره اسميله مرسوم اولان
علتدركه طاعون طرزنده اولور اكثر متطبب آنى طاعون ظن ايدرلر لكن دكلدر مصرده اكابه ديرلر كاف مضمومه ايله

وشـامده ضربه دیرلر وقزلق وقزل طونلی دیدکلری علته دینورکه قورداشنی کبی بتون کوده قبقزل اولور
وجلاهلرك چینبر دیدکلری آلته دینورکه تیکن تیکن اولور ارش وارغاجی آنکله دوزلدرلر وعقربك ایکنه‌سنه
دینور وبرخاتون اسمیدر وشوكة الكتان کتانجیلرك طراق برینه قوللندقلری نسنه‌یه دینورکه یاش چاموره خرما
تیکنلری دیزدکدنصکره قوریدوب کتانی آنکله طرارلر (المشوك) میمك فتحیله مقول وزننده کوده‌سنده شوکه دیدکلری
قزلق حادث اولان آدمه دینور یقال شیك الرجل علی بناء المجهول فهو مشوك اذا علت جسده الشوكة (الشوكاء)
حمراء وزننده هنوز اولکری وسردلکی اولان یکی لباسه وصف اولور یقال حلة شوكاء اذا كانت علیها خشونة
الجدّة (شاك السلاح) کافك تخفیفی وضمیله و(شائك السلاح) و(شوك السلاح) کتف وزننده و(شاكی السلاح)
کسکین یراقلو آدمه دینور یقال رجل شاك السلاح وشائك السلاح وشوك السلاح وشاكی السلاح ای حدیده
شارح دیرکه شاك السلاح لفظنده شاك کلمه‌سی کافك کسریله اولدیغی صورتده منقوص اولور قاض کبی وبونده
ایکی قول واردر بری اصلی شائك ایدی هار وهائر کبی قلب اولندی شوکه‌دن مأخوذدرکه حدّت سلاح معناسنه‌در
قول ثانی شکه لفظندنکه تشدید ایله‌در مأخوذدر سلاح معناسنه مبالغه‌یی متضمندر وکافك ضمیله اولدیغی حینده
کذلك ایکی قول واردر بری اصلی شوك ایدی واو الفه قلب اولندی وقول ثانی شائکدن محذوفدر انتهی (المشوكة)
محسـنه وزننده تیکنلو آغاجه دینور یقـال شجرة مشوكة ای ذات الشوك وسحّاء وقتاد وهراس مقوله‌سی
چالیلق یره دینور یقال ارض مشوكة اذا كانت فیها السحّاء والقتاد والهراس (شوكان) شینك فتحی وضمیله برموضع
آدیدر (مشوّكه) معظمه وزننده یمنده جبل قلحاح اوزره برقلعه‌در (الشویكة) جهینه وزننده بر جنس دوه‌یه
دینور * شارحك بیاننه کوره آزی دیشلری اوزون اولانه دینور وشویکه برموضع آدیدر وقدس قربنده برقریه
آدیدر (شاوكان) بخارا قضاسنده بر موضعدر (قنطرة الشوك) بغداد قضاسـنده نهر عیسی اوزرنده برقریه‌در
نسبتنده شوكیّ دینور (شوكان) چوکان وزننده بحرین قضاسنده برقریه ویمنده برحصن آدیدر وسرخس ایله
ابیورد بیننده بربلده‌در محدّثیندن عتیق بن محمد بن عنیس وبرادری ابو العلابیس بن محمد الشوكانیان اورادندر
تجز بعونه تعالی

فصل الصاد المهملة

(الصأك) فتحیتله برکسـه ترلدکده کوده‌سی بدوچرکین قوقق
معناسنه‌در یقال صئك الرجل صأكا من الباب الرابع اذا عرق فهاجت منه ریح منتنة وقان طوکمق معناسـنه‌در
یقال صئك الدم اذا جمد وبرنسنه‌یه یاپشمق معناسنه‌در یقال صئك به اذا لزق به (الصأكة) تمره وزننده اصلانمش
تخته واغاج رایحه‌سـنه دینور تقول ماهذه الصأكة وهی رائحة الخشبة اذا ندیت (الصئك) کتف وزننده تند
وشدید آدمه دینور یقال رجل صئك ای شدید (المصائكة) مفاعله وزننده برآدمه شدّتله معامله ایلمك معناسنه‌در
تقول ظلّ یصائكنی منذ الیوم ای یشادّنی (الصعلكة) دحرجه وزننده فقیر ایلمك معناسـنه‌در یقال صعلكه
ای افقره وقاب ایچره تریده تپه یاپمق علی قول تپه‌سنی قبه کبی یوکسلتمك معناسنه‌در یقال صعلك الثریدة اذا جعل
لها رأسا اورفع رأسها وچاردوه‌یی سمورتمك معناسنه‌در یقال صعلك البقل الابل اذا سمنها (المصعلك) مدحرج
وزننده یوالق نسنه‌یه دینور ومنه یقـال رجل مصعلك الرأس ای مدوّره (الصعلوك) عصفور وزننده
فقیرو بی نوایه دینور یقال رجل صعلوك ای فقیر (التصعلك) تدحرج وزننده فقیر اولمق معناسـنه‌در یقال
تصعلك الرجل اذا افتقر ودوه توینی دوکمك معناسـنه‌در یقـال تصعلكت الابل اذا طرحت او بارها
(عروة الصعالیك) عروة بن الوردك لقبیدر دائما فقرایی بردوه آغلنه بریکدروب مال غنایمله بهره‌مند ایلدیکیچون
اسمنه مضاف اولمشدر (صعلكیك) زنجبیل وزننده بررجل آدیدر (الصكّ) شكّ وزننده برآدمه بریصی نسنه ایله
اورمق علی قول مطلقا اورمق معناسنه‌در یقال صكه صكاّ من الباب الاوّل اذا ضربه شدیدا بعریض اوعامّ
وقپویی کلیدلمك یاقپامق معناسنه‌در یقال صكّ الباب اذا اغلقه او اطبقه وصكّ نامه ومکتوبه دینور کتاب معناسنه
جمعی اصكّ کلور همزه‌نك فتحی وصادك ضمیله وصكوك وصكاك کلور صادك کسریله * مترجم دیرکه بوندن مراد
پادشاه براتی وقاضی حجتی اوله جقدر فارسی اولان چك معرّبیدر لکن قاضی حجتنده مشهوردر علم صك متداولدر
بعضلر ضرب معناسندن بمعنی مفعولدر کویا که شهود اکا ضرب ید ایتمشلردر بوجهتله عربیدر دیدیلر بوکه کوره
شهود اسملری قیداولنمدقجه صكّ اطلاق اولنمز * ومؤلفه کوره ایکی صورتده دخی مطلق مکتوبده استعمالی مجازدر
(الاصكّ) و(المصكّ) میمك کسریله شول آدمه دینورکه یوررکن دیزلری واوبجه‌لری بری برینه چارپلور اوله طوارده
طوپق چالمق تعبیر اولنور یقال رجل اصكّ ومصكّ ای مضطرب الركبتین والعرقوبین وقویّ وتوانا انسان
وحیوانه دینور ومصكّ ابرش الكلبی فرسنك آدیدر وقپو بندایده‌جك کلیدو طرقاز مقوله‌سنه دینور (الصكاك) فتحیتله

فصل الصاد المهملة

یوررکن طپوق چلار اولمق معناسنه‌در تقول صككت یارجل صككا من الباب الرابع ای كنت مصكا ﴿الصكیك﴾
امیرو زننده ضعیف وزبون معناسنه‌در ﴿الصكة﴾ صادك فتحیله اویله اسیسنك پك شدتنه دینور اعمی لفظنك
مرخما مصغری اولان عمی كلمه‌سنه اضافتله استعمال اولنور تاكید ومبالغه ایچون تقول لقیته صكة عمی
ای فی اشدّ الهاجرة حرّا وعمی عمالقه‌دن برجبارك آدیدر برقومی شدّت هاجره‌ده باصوب نهب وغارت ایلكله
ادنی ملابسه ایله اسمنه مضاف اولمشدر یای تحتیه بابنده ذكری اعاده ولنور انشاالله تعالی ﴿الصكاك﴾ غراب
وزننده سكاك كبی هوایه دینور ﴿الصلك﴾ عنب وزننده قیونك ممه‌سندن ابتدا چیقان قویو ولزوجتلی نسنه‌یه
دینوركه آغوز آندنصكره كلور سود آغزی تعبیر اولنور ﴿التصلیك﴾ تفعیل وزننده ناقه‌نك ممه‌لرینی صارقی ایله
صاروب باغلمق معناسنه‌در یقال صلك ضرع الناقة اذا صرّ ﴿الصمكیك﴾ فتحتینك و﴿الصمكوك﴾ حلزون وزننده
شرّ وشور وفساده سرعت ایدن جاهل ونادانه دینوركه پیك شرّ تعبیر اولنور یقال رجل صمكیك وصمكوك ای جاهل
سریع الی الشرّ ویاوز وقویّ وشدید اولان انسان وحیوانه دینور ولزوجتلی یلمشك نسنه‌یه دینور وقالین وكنده
وتصلق انسانه وسائر نسنه‌یه دینور وصمكیك برموضع آدیدر وعجول اولان احمق وبیغزه دینور یقال رجل صمكیك
ای احمق عجل ﴿الصمكة﴾ فتحاتله توانا اركك دوه‌یه دینور یقال جمل صمكة ای قویّ ﴿المصمئكة﴾ مطمئنّه وزننده
یغموردن اصلانمش یره دینور یقال ارض مصمئكة ای مبتلة من المطر ودوبدوز قاپلایی رطوبتلو بلوده دینوركه
همان یغمور یاغدرمق اوزره اوله یقال السماء ای السحاب مصمئكة ای مستویة خلیقة للمطر ﴿الاصمیكاك﴾
اعشیشاب وزننده غضبه كلمك معناسنه‌در یقال اصمأكّ الرجل اذا غضب وسود یوغردكبی پك قویولنمق
معناسنه‌در یقال اصمأكّ اللبن اذا خثر ﴿الصمكمك﴾ سفرجل وزننده بدبوی اولان شیئه دینور واركن آدمه دینور
عزب معناسنه وقویّ وتوانا آدمه دینور ﴿الصماك﴾ كتاب وزننده اولجكه صكره‌دن الحاق اولنان تخته‌یه دینوركه
كوچك اولمغله الحاق ایدرلر جمعی صمك كلور كتب وزننده ﴿الصملك﴾ عملس وزننده پك قوّتلو زورمند قوند
كوده‌لو آدمه دینور جمعی صمالك‌در یقال رجل صملك ای الشدید القوّة والبضعة ﴿الصوك﴾ شوك وزننده اوّل
ونخستین معناسنه‌در تقول لقیته اوّل صوك وبوك ای اوّل شیء یعنی الك اوّل اكا بولشدم وحركت معناسنه‌در
یقال مابه صوك ولابوك ای حركة وبرنسنه بلاشوب یاپشمق معناسنه‌در یقال صاك به الزعفران یصوك صوكا
اذا لزق به وصوك اركشینك منیسنه دینور ﴿التصوّك﴾ تفعل وزننده بلاشمق معناسنه‌در یقال تصوّك فی رجیعه اذا تلطخ به
﴿الصیك﴾ صادك فتحیله یاپشمق معناسنه‌در یقال صاك به الطیب یصیك صیكا اذا لزق به ﴿فصل الضاد المعجمة﴾
﴿المضئوك﴾ منهوك وزننده زكامه اوغرامش آدمه دینور یقال ضئك الرجل علی المجهول فهو مضئوك ای
مزكوم * شارحك بیانه كوره مصدری واسمی ضأك‌در زكام وزننده ﴿الضبوك﴾ ضادك ضمیله یرك تباشیرینه
اطلاق اولنوركه اوّل بهارده جابجا اوتلری قینایوب چیقمغه باشلامغله تاب وطراوتلو خوشمنظر اولمسندن عبارتدر
تقول اعجبنی ضبوك الارض ای تباشیرها وضبوك الغیث سحابك یغمور علامتلرینی كوستورمسنه اطلاق اولنوركه
اوائلندن عبارتدر یقال قد ظهر ضبوك الغیث ای اخالته للمطر ﴿الاضبیكاك﴾ اعشیشاب وزننده یرك اوتلری
ظهور ایلك معناسنه‌در یقال اضباكت الارض اذا خرج نبتها ﴿الضبرك﴾ زبرج وزننده قبا اویلقلی عورته دینور
یقال هی ضبرك ای العظیمة الفخذین ﴿الضبارك﴾ علابط وزننده ارسلانه دینور واهل وعیالی چوق ثقلتلو
آدمه دینور ووجودی ایری وشدید شخصه دینور ضبراك دخی دینور قرطاس وزننده ﴿الضحك﴾ ضادك فتحی
وكسریله و﴿الضحك﴾ كسرتینله و﴿الضحك﴾ كتف وزننده كولمك معناسنه‌در یقال ضحك الرجل ضحكا وضحكا
وضحكا من الباب الرابع ضدّ بكی وبعض ناس ضادك كسریله ضحكت دیرلر كسرهٔ حایه اتباعا وحلقیه‌ده
بووضع صحیحدر ﴿التضحّك﴾ تفعل وزننده كولمك پیدا ایلك معناسنه‌در ﴿التضاحك﴾ تفاعل وزننده كولشمك
معناسنه‌در ﴿الضاحك﴾ اسم فاعلدر و﴿الضحّاك﴾ شدّاد وزننده و﴿الضحوك﴾ صبور وزننده و﴿المضحاك﴾
محراب وزننده و﴿الضحكة﴾ همزه وزننده و﴿الضحكة﴾ خزقه وزننده كوله‌كن آدمه دینور كثیر الضحك معناسنه
وضحاك وضحكه همزه وزننده بین العرب ذمّ وقدح محلنده ایراد اولنوركه مراد كستاخ وبی پرده اولوب دائما ناسك اقوال
وافعالنه خنده ایدن بی ادبده استعمال اولنورنته كه غرفه وزننده ضحكه بوندن مذمومدر كاسیذكرو ضحاك وضحوك
بولك آچیق وبللو یرینه ووسطه اطلاق اولنور تقول اخذنا ضحاك الطریق وضحوكه ای المستبین منه وضحاك سلفده
برشاهك اسمیدركه بتون ارضه مالك اولمشیدی والده‌سی جینه اولمغله اولدخی انلره ملحق اولمشیدی * مترجم دیركه
ظاهرا فریدونك قتل ایلدیكی ضحاك ماردوش اوله جقدركه ده آك معرّبیدر اون عیبلو دیمكدر برهان قاطع ترجمه‌مزده

﴿فصل الضاد المعجمة﴾

مبسوطدر (الضحكة) غرفه وزننده خلقه كولنج اولان كسه يه دينور و بوغايت ذمّ و قدح مقامنده ايراد اولنور مسخرة
كبي يقال هو ضحكة اى يضحك عليه (الاضحاك) همزه نك كسريله كولدرمك معناسنه در تقول اضحكته ضدّ
ابكيته (الضاحكة) شول ديشلره اطلاق اولنوركه كولدكده عيان اولورلر ياخود آزى ديشلر ايله سيورى ديشلرك
بيننده اولان درت ديشدن عبارتدر ايكى قولك مألى بردر يقال افترّعن ضاحكته وهى كلّ سن يبدو عند الضحك
او الاربع التى بين الانياب والاضراس وضاحكه بنى سبيع يوردنده بر صو آديدر (الاضحوكة) همزه نك ضميله كولمكه
باعث اولان كولهجك شيئه دينور يقال جاء باضحوكة اى مايضحك منه (الضحك) فتحتينله حيض كورمك معناسنه در
يقال ضحكت الارنب ضحكا من الباب الرابع اذا حاضت قيل ومنه قوله تعالى ﴿فضحكت فبشرناها باسحق﴾ الاية
اى حاضت بعض امّهاتده مصدرى ضاد مكسوره ايله ضحك اولمق اوزره مرسومدر * لكن مؤلفك قاعده سى اوزره
فتحتينله در وكولمك معناسندن مستعاردر زيرا حائض اولان خاتون حامل اولمق غير منكر اولمغله حيضى باعث
انبساطى اولور يوخسه حيض ضحك ماده سنك معناى موضوعى دكلدر و ارنب قسمى حيض كورر اولمغله
مطلب
مؤلف افاده ايچون آنكله تمثيل ايلدى حيوة حيوانده طوشان و صرتلان و كلب و يراسه قوشى حيض كورر اولدقلرى
مسطوردر وقالديكه راغب مفرداتده حاضت ايله تفسيرى اشدّ ردّ و انكار ايله تزييف ايلمشدر فليراجع انتهى * وضحك
برنسنه يى عجبلمك ياخود برنسنه دن بلكلمك معناسنه مستعملدر يقال ضحك الرجل اذا عجب او فزع و بلودده
شمشك اويناق معناسنه مستعملدر يقال ضحك السحاب اذا برق و ميمون سسلنمك معناسنه در يقال ضحك
القرد اذا صوّت (الضحك) ضادك فتحيله قاره دينور ثلج معناسنه وكره ياغنه وقيمغه دينور زبد معناسنه
وباله دينور عسل معناسنه ياخود مومملو باله دينور وعجب وتعجب معناسنه در وآق و برّاق ديشه دينور
واغاجك چيچكنه دينور و بولك وسطنه دينور وخرمانك قبجوغندن هنوز ياروب چيقان طمور جغنه دينور
(الضحك) ضادك ضميله ضحوكك جمعيدر (الضاحك) اسم فاعلدركه ذكر اولندى وطاغلرده كورينان بلور كبي
آق و برّاق طاشه اطلاق اولنور واعراض مدينه دن فرش نام ناحيه دن اشاغيجه ده ايكى طاغك آديدركه برينه
ضاحك و برينه ضويحك دينور (برقة ضاحك) ديار تميمده بر موضعدر (روضة ضاحك) صمان نام جبلده
بر موضعدر (الضريك) اميروزننده اركك كركس قوشنه دينور واحمق آدمه دينور يقال رجل ضريك اى احمق
و كوترم كسه يه دينور يقال هو ضريك اى زمن ومادرزاد اولان اعمايه دينور يقال رجل ضريك اى ضرير و پك فقير
وبينوايه دينور يقال هو ضريك اى فقير سيئ الحال جمعى ضرائك وضركاء كلور (الضراكة) سماحه وزننده معانئ
مزبوره نك مجموعندن مصدردر برآدم ضريك اولمق معناسنه در يقال ضرك الرجل ضراكة من الباب الخامس
اذا كان ضريكا و بركسه ضراك اولمق معناسنه در يقال ضرك الرجل اذا كان ضراكا (الضراك) غراب
وزننده ارسلانه دينور و يوغون كوده لر سكيرلرى ايرى اعضاسى قوند و متين انسان وحيوانه دينور يقال رجل
ضراك اى الغليظ الشديد عصب الخلق (الضيراك) ضادك فتحيله بر جنس بالق آديدر (الضكّ) شكّ وزننده
برنسنه برآدمه مضايقه ويروب تنكدل ايلمك معناسنه در يقال ضكه الامر ضكا من الباب الاول اذا ضاق
عليه وقصدروب صقشدرمق معناسنه در يقال ضكّ الشئ اذا ضغطه (الضكضكة) زلزله وزننده ضكّ
معناسنه در يقال ضكضكه بمعنى ضكه و تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال هو يضكضك اى يمشى فى سرعة
(الضكضاك) ثرثار وزننده طقناز بودوره دينور ضكاضك دخى دينور علابط وزننده مؤنثى هايله در يقال رجل
ضكضاك وضكاضك اى قصير مكتنز (التضكضك) تزلزل وزننده شن وشاد و خندان اولمق معناسنه در يقال
تضكضك الرجل اذا انبسط وابتهج (الاضميكاك) اعشيشاب وزننده اوت كركى كبي صو يه قانوب يم يشل پرتاب
و طراوت اولمق معناسنه در يقال اضمأك النبت اذا روى واخضرّ و يرك نباتى ظهور ايلمك معناسنه در يقال
اضمأكت الارض اذا خرج نبتها و پرخشم وغضب اولمق معناسنه در يقال اضمأكّ الرجل اذا انتفخ غضبا
وسحاب شبهه سز يغمورلى اولمق معناسنه در يقال اضمأكّ السحاب اذا لم يشكّ فى مطره (الضنك) ضادك
فتحيله مطلقا طار نسنه يه دينور وصف بالمصدردر مذكر ومؤنثده مستعملدر يقال مكان ضنك وعيشة ضنك
اى ضيق و (ضنك) و (ضناكه) ضادك فتحيله و (ضنوكه) ضادك ضميله طار اولمق معناسنه در يقال ضنك
المكان ضنكا وضناكة وضنوكة من الباب الخامس اذا ضاق وضناكه برآدم ضعيف و بى مجال اولمق معناسنه در
كرك رأى وفكرنده وكرك جسمنده ونفس وعقلنده اولسون وكرك بونلرك مجموعنده اولسون ضيق معناسندن
مأخوذدر يقال ضنك الرجل ضناكة اذا ضعف فى رأيه وجسمه ونفسه وعقله (الضنيك) اميروزننده و صفدر

ضعيف آدمه دينور يقال رجل ضنيك اى ضعيف وطار دير لكه دينور يقال عيش ضنيك اى ضيق وكندى
اتمكيله برآدمه خدمت ايدن خدمتكاره دينوركه بوهمان بوغازى طوقلغنه خدمت ايدن خادمدن دخى مادوندر
يقال هو ضنيك لفلان اى تابع له يخدم بخبزه وقطع اولنمش نسنه يه دينور ﴿الضناك﴾ غراب وزننده و ﴿الضنكة﴾
غرفه وزننده زكام علتنه دينور ﴿المضنوك﴾ زكام علتنه اوغرامش كسه يه دينور يقال ضنك الرجل على المجهول
فهو مضنوك اى مزكوم ﴿الضنأك﴾ همزه ايله جندب وزننده و ﴿الضنأك﴾ جندل وزننده بنيه و تركيبى متين واندامى
محكم سكيرلى قوى آدمه دينور مؤنثى ضنأكه در وضنأك جندب وزننده ناقهٔ عظيمه يه دينور ﴿الضناك﴾ كتاب
وزننده بنيه وتركيبى قوند ومحكم انسان وحيوانه دينور مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور وصغريسى قيون قوريغى كبى
بيوك وثقيل اولان عورته دينور وبو فى الاصل مصدر در يقال رجل وامرأة ضناك اى الموثق الخلق الشديد ويقال
امرأة ضناك اى الثقيلة العجز واولو آغاجه دينور ﴿الضوك﴾ شوك وزننده آيغر قسراغه آشمق معناسنه در
يقال ضاك الفرس الحجر يضوك ضوكا اذا نزا عليها ﴿الضواكة﴾ ثمامه وزننده و ﴿الضويكة﴾ مصغر بنيه سيله
جماعت معناسنه در يقال جائت ضواكة من الناس وضويكة اى جماعة ظاهرا تصغير نوعدن برقطعه اولديغى
تصوريله در ﴿التضوّك﴾ تفعل وزننده بلاشمق معناسنه در يقال تضوّك فى رجيعه اذا تلطخ ﴿الاضطواك﴾
افتعال وزننده برنسنه يى شدّتله چكشمك معناسنه در يقال اضطوكوا عليه اذا تنازعوه بشدّة ﴿الضيك﴾
حيك وزننده ناقه هوانك شدّت حرارتندن آيشوب قالمق معناسنه در يقال ضاكت الناقة تضيك ضيكا
اذا تفاجّت من شدّة الحرّ فلم تقدر ان تضمّ فخذيها على ضرعها يعنى اسينك شدّتندن آيشلرينى آيروب اويلقلرينى
ممه لرينه بناشدرمغه قادر اولهمدى و پرغضب اولمق معناسنه در يقال ضاك فلان علىّ اى امتلاء غضبا
﴿الضائك﴾ اسيلكدن آيشوب فلان ناقه يه دينور جمعى ضيك در ركع وزننده ﴿فصل الطاء﴾ ﴿طبرك﴾
فتحاتله رىّ قضاسنده برقلعه آديدر واصفهان الكاسنده برقلعه در ﴿الطحك﴾ قبر وزننده هنوز بازل
اولمامش يعنى آزيسنى يارمامش دوه يه دينور ﴿طرّكونه﴾ طانك وراء مشدده نك فتحيله اندلسده بربلده در ومغربده
برموضعدر ﴿الطسك﴾ طانك فتحيله طسق وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى ﴿فصل العين المهملة﴾
﴿العبك﴾ عينك فتحيله برنسنه يى برنسنه يه قاتوب قارشدرمق معناسنه در يقال عبك الشئ بالشئ عبكا
من الباب الاول اذا لبكه ﴿العبكة﴾ فتحاتله حبكه معناسنه دركه سو يقده اولان دانه در و برنسنه نك قرنتيسنه
دينور كسره معناسنه يقال هذا عبكة ذاك اى كسرته وطولومه بلاشوب صوانمش ياغ اثرينه دينور يقال
مافى النحى عبكة اى مايتعلق به من الوضر وناچيز نسنه يه دينور وثقيل و بدرون ونادان و بدلقا و بغيض كمسه يه
دينور يقال رجل عبكة اى عبام بغيض ﴿العبنك﴾ عملس وزننده بنيه سى محكم ومتين وشديد انسان وحيوانه
دينور ﴿العتك﴾ عينك فتحى وتاى فوقيه نك سكونيله صواشده دشمان اوزره حمله ايتمك معناسنه در يقال
عتك الرجل عتكا من الباب الثانى اذا كرّ فى القتال وآت برآدمى قاپمغه صالدرمق معناسنه در يقال عتك الفرس
اذا حمل للعضّ وياى اسكيلكندن قزارمق معناسنه در يقال عتكت القوس اذا احمرّت قدما وبركسه نك الني
كوكسنه طوغرى بوروب چويرمك معناسنه در يقال عتك يده اذا ثناها الى صدره وبرنسنه حقنده عزم
ونيتى اصلا منحرف ايلميوب طوغرى وراست ايلك معناسنه در يقال عتك فلان بنيته اى استقام لوجهه وبرآدمه
حواله اولوب متصل بلامانع طورميوب اورب دوكمك معناسنه در يقال عتك فلان عليه يضربه اى لم ينهنهه
شئ وعتك دهر وزمانه دينور يقال مضى عليه عتك اى دهر وبوعاتك معناسنه در وبرطاغك اسميدر
﴿العتوك﴾ قعود وزننده يالكزجه كتمك معناسنه در يقال عتك فى الارض عتوكا اذا ذهب وحده ويمين فاجره يه
اقدام وجسارت ايلك معناسنه در يقال عتك على يمين فاجرة اذا اقدم وبرآدمه آرقورى كلوب معترض اولمق
معناسنه در يقال عتك عليه بخيرا وشرّ اذا اعترض وعورت زوجنه عقوق وعصيان ايلك معناسنه در يقال
عتكت المرأة على زوجها اذا نشزت وعصت وعتك كبى ياى كهنه لكدن قزارمق معناسنه در يقال عتكت
القوس عتكا وعتوكا اذا احمرّت قدما وبرنسنه يك اكشيمك معناسنه در يقال عتك اللبن والنبيذ اذا اشتدّت
حموضته وسدك ناقه نك اويلقلرندن قوريوب قالمق معناسنه در يقال عتك البول على فخذ الناقة اذا يبس
وبريره يولسز آرقورى قطع ايدوب وارمق معناسنه در يقال عتك البلد اذا عسفه وبريره صاپمق معناسنه در
يقال عتكوا الى موضع كذا اذا مالوا اليه وعدلوا وبرخاتون قومنه سركرده اولمق معناسنه در يقال عتكت المرأة
اذا شرفت ورأست * مؤلف كرچه مصدرلرى تخليط وابهام ايدوب لكن شارحك تميزى اوزره رسم اولندى

﴿فصل الطاء﴾
﴿فصل العين المهملة﴾

فلا تغفل (العاتك) اسکیلکدن قیقزل اولان بایه دینور وکریم و بهتر نسنه یه دینور وخالص اولان رنکه دینور
یقال شیء عاتك ورجل عاتك ای کریم ولون عاتك ای خالص واونکو بناز آدمه دینور یقال رجل عاتك ای لجوج
وبرحال اوزره ثابت اولمیوب حالدن حاله تلوّن ایدن نسنه یه دینور ونبیذ صافی یه دینور (العتیك) امیروزننده
بك اسیّ کونه دینور یقال یوم عتیك ای شدید الحرّ وازد قبیله سندن بر فخذك اسمیدر نسبتنده عتکیّ دینور فتحاتله
(العاتکة) آشی طوتمز اولان خرما آغاجنه دینور یقال نخلة عاتکة اذا صارت لاتأبر وطیب وکلکونه سورنمکدن
چهره سی قیقزل اولان عورته دینور یقال امرأة عاتکة ای محمرّة من الطیب وعاتکه اسماء نسواندندر پیغمبر اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك جدّاتنده طقوز نفر عاتکه کلمشدر که عواتك ایله تعبیر اولنور اوچ نفری سلیم
قبیله سندندر بری عاتکه بنت هلال درکه هاشمك جدّینك والده سیدر وبری عاتکه بنت مرّة بن هلال درکه
هاشمك والده سیدر وبری عاتکه بنت اوقص بن مرّة بن هلال درکه وهب بن عبد منافك والده سیدر
وباقیلری سلیم قبیله سنك غیریدندر قال فی النهایة قال النبیّ علیه الصلاة والسلام ❊ انا ابن العواتك من سلیم ❊
بنو سلیمی مزیّت جهتیله تصریح وتخصیص بیوردیلر وعاتکه بنت اسید وعاتکه بنت خالد وعاتکه بنت زید
بن عمرو وعاتکه بنت عبدالله وعاتکه بنت عوف وعاتکه بنت نعیم وعاتکه بنت الولید صحابیه لردر (عتکان)
عینك کسریله بر موضعدر (العثك) عینك وثای مثلثه نك فتحیله و(العثك) صردوزننده و(العثك) عنق وزننده
خاصّة خرما اغاجنك عروق واصولنه دینور (الاعثك) اعسر وزننده ومراد فیدرکه صولاق آدمه دینور یقال
رجل اعثك ای اعسر (العثکة) فتحاتله ردغه معناسنه درکه صولو چاموره دینور (العدك) عینك فتحیله یاپاغی یی
طوقمله چرپمك معناسنه در (المعدکة) مکنسه وزننده یاپاغی چرپه جك طوقمه دینور یقال عدك الصوف بالمعدکة
اذا ضربه بالمطرقة (العرك) ترك وزننده اوغمق معناسنه در یقال عرك الادیم عرکا من الباب الاوّل اذا دلکه
وبر نسنه یی محو اولنجه یا اصلاح اولنجه یه دك سورتمك معناسنه در یقال عرکه اذا حکه حتی عفاه وبرکمسه یه
آزرده ایده جك شرّ وشور یاخود بر حادثه ومصیبت حمل وحواله قلمق معناسنه در یقال عرکه اذا حمل علیه الشرّ والدهر
دهر نازله ونکبته اطلاق اولندیغی ماده سنده بیان اولندی وعرك دوه دیرسکیله یاننی سوروب یاقاشیوب برملك
معناسنه در یقال عرك البعیر اذا جزّ جنبه بمرفقه حتی خلص الی اللحم وتقلبات زمان بر آدمی تأدیب وکوشماله
متبصر وهشیار ایلك معناسنه مستعملدر یقال عرك الدهر فلانا اذا حنکه وطواری مرعایه صالمه صالیویرمك
معناسنه در یقال عرك الابل فی الحمض اذا خلّاها فیه تنال منه حاجتها وطوار اوتلری هپ اوتلامق معناسنه در
یقال عرکت الماشیة النبات اذا اکلته وعرك وعراك سحاب وزننده وعروك سلوك وزننده حیض کورمك
معناسنه در یقال عرکت المرأة عرکا وعراکا وعروکا اذا حاضت وعرك برتچی جانور نجسنه دینور (العارك)
دیرسکیله یاننی سورتوب بره ایدن ارکك دوه یه دینور وحائض عورته دینور (العرکرك) سفرجل وزننده عارك ایله
معنای اوّلده مرادفدر وبیوك ومجسم فرجه دینور وبنیه سی قالین دوه یه دینور (العرك) فتحتینله اسمیدر طواری
استدیکی قدر اوتلامق ایچون مرعایه مسیب صالیورمکه دینور وجنکده برکمسه مرادفکن اولمق یعنی اوغراشدیغی
کمسه یی آقدارر بهادر اولمق معناسنه در یقال عرك الرجل عرکا من الباب الرابع اذا صار عرکا وعرك سسه دینور
صوت معناسنه (الاعراك) همزه نك کسریله بودخی حیض کورمك معناسنه در یقال اعرکت المرأة اذا حاضت
(المعرك) محسن وزننده حائض عورته دینور عارك ومعرك وصف خاصلردر (العراکة) غرابه وزننده اوّلکی
فیقه دن مقدّم صاغیلان سوده دینور وفیقه ماده سنده ذکر اولندی (العراك) کتاب وزننده و(المعارکة) مفاعله
وزننده صواشمق معناسنه در یقال عارکه عراکا ومعارکة اذا قاتله وعراك دوه لر صو اوزرنده مزاحمه ایلك
معناسنه در یقال اورد ابله العراك ای اوردها جمیعا الماء یعنی زاحمت وبونده العراك لفظی منصوبدر فی الاصل
مصدر اولوب بعده حرف تعریف ادخال اولنمشدر وحرف تعریف مصدری کندی حالندن تغییر ایلامشدر * مترجم
دیرکه بو ترکیب مررت بهم الجماء الغفیر ودالك نصبیله الحمدلله قوللری قبیلندر وبعضلر حال ترکیب ایدرلر وبونده
سیبویه وابوعلی قوللری واردر کتب نحویه ده وارسلها العراك قولی برمبحثدر وعراك بن مالك اجلهٔ تابعیندندر
(المعرکة) مقعده وزننده وراءنك ضمیله ده لغتدر و(المعرك) مقعد وزننده و(المعترك) مشترك وزننده جنکاهه دینور
تقول حضرنا معرکتهم ومعرکهم ومعترکهم ای موضع العراك والمعارکة (الاعتراك) افتعال وزننده بری بریله
اوغراشمق وصواشمق معناسنه در یقال اعترکوا فی المعرکة اذا اعتلجوا ودوه لر صو اوزره ازدحام ایلك معناسنه در
یقال اعترکت الابل فی الورد اذا ازدحمت وحایض عورت بز طوتمق معناسنه در یقال اعترکت المرأة بمعرکة اذا

احتشت بخرقة ﴿المعركة﴾ مكنسه وزننده حيض بزينه دينور ﴿العرك﴾ كتف وزننده ميدان حربده مردافكن اولان
بهادره دينور جمعى عركون كلور ذكر اولنان عرك لفظندن كه فتحتينله در وصفدر وبرى برينه صوقشمش قوملغه
دينور وسسه دينور صوت معناسنه ﴿المعرورك﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله برى برينه كيرشمش قوملغه دينور
ومعرورك اعضاء ومفاصلى متداخل آدمه دينور كما سيذكر ﴿العركركة﴾ سفرجله وزننده شول عورته دينوركه
شيشمان اولوب لكن صغريسى واويلقلرى اتسز اولمغله بد اندام وبد قيافت اوله يقال امرأة عركركة اى
رسحاء لحيمة قبيحة ﴿العريكة﴾ سفينه وزننده دوه‌نك اوركجنه على قول اوركجك بقيه‌سنه اطلاق اولنور ونفس
وذات معناسنه مستعملدر يقال كريم العريكة اى النفس ويقال رجل لين العريكة اى سلس الخلق منكسر النخوة
يعنى ملايم مشرب ونازك طبيعت اولوب نخوت وخشونتدن وخلاف ونفوردن آزاده‌در وبونلر اوركج معناسندن
مستعاردر بوجهتله طبيعت معناسنده‌ده مستعملدر نته‌كه صحاحده مرسومدر ﴿العروك﴾ صبور وزننده شول ناقه‌يه
دينوركه سموزلكى وزبونلغى اوركجنى يوقلامغله معلوم اوله على قول اوركجى ياغليميدر دكليدر يوقلنور اوله جمعى
عرك كلور كتب وزننده ﴿العركة﴾ تمره وزننده كرّه ومرّه موقعنده استعمال اولنور جمعى عركات كلور حركات كبى
تقول لقيته عركة اى مرّة وعركات اى مرّات ﴿العركىّ﴾ عربىّ وزننده بالق آوجيسنه دينور جمعى عرك‌در عربىّ
وعرب كبى وعروك‌در ضمله وكيجى لوندلرينه عرك اطلاقى بو معنادندر آنكده واحدى عركى‌در * شارح ديركه
عرك موج وتلاطم معناسنه اولمغله اطلاق مزبور آندن مأخوذدر ﴿العريك﴾ امير وزننده اعضاء ومفاصلى قوند
ومتداخل آدمه دينور ﴿العركية﴾ عربيه وزننده روسبى عورته دينور يقال امرأة عركية اى فاجرة ويوغون كوده‌لو
عورته دينور عركانيه دخى دينور ﴿المعروك﴾ مزدحكاه اولان صويه دينور يقال ماء معروك اى مزدحم عليه
﴿المعروكة﴾ شول ارضه دينوركه اوتلرينى مواشى بالجمله اكل ايلمكله كل باش كبى قيرو قوراق قالمش اوله يقال ارض
معروكة اذا كانت قد عركتها الماشية حتى اجدبت ﴿العركة﴾ همزه وزننده رنج وجفايه متحمّل آدمه اطلاق اولنور
يقال رجل عركة اذا كان يعرك الاذى بجنبه يعنى يحتمله ﴿ذو العركين﴾ بنو شيباندن نباتة الهندىّ نام كمسه‌نك لقبيدر
﴿المعرك﴾ منبر وزننده و﴿المعراك﴾ محراب وزننده اساميدندر ﴿العسك﴾ فتحتينله برنسنه‌يه ياپشوب آندن آيرلميوب
قالمق معناسنه‌در يقال عسك به عسكا من الباب الرابع اذا لزمه ولصق به ﴿العضنك﴾ ضاد معجمه ايله عملس وزننده
غليظ وشديد نسنه‌يه دينور يقال شئ عضنك اى غليظ وشديد ويومرى وصمصيق بيوك فرجه دينور وشول
عورته دينوركه سموزلكندن وطقنازلغندن صغريلرى قاوشق واويلق آره‌لقلرى طاره‌جق وصمصيق اوله
وبيوك فرجلو عورته دينور يقال امرأة عضنك اى اللفاء التى ضاق ملتقى فخذيها مع ترارتها وكذا العظيمة الركب
﴿العضنكة﴾ عملسه وزننده شيشمان وتصلق عورته دينور وبيوك فرجلو عورته دينور ﴿العفك﴾ عينك فتحى وفانك
سكونيله و﴿العفك﴾ فتحتينله پك آحمق اولمق معناسنه‌در يقال عفك الرجل عفكا وعفكا من الباب الرابع اذا حمق
جدّا وعفك فانك سكونيله سوزى كج سويلمك ياخود سوزى غيرى جهته بوروب چويرمك معناسنه‌در يقال
عفك الكلام عفكا من الباب الثانى اذا لم يقمه اولفته لفتا ﴿الاعفك﴾ پك احمق سمه كمسه‌يه دينور وصولاق آدمه
دينور وبر ايشى حسن ولايق اوزره ايشلمكه قادر اولميان هيچ كمسه‌يه دينور وبر سوزده ثابت اولميوب چالى قوشى كبى
بر سوزدن بر سوزه منصرف اولان آدمه دينور ومن كلّ المعانى يقال رجل اعفك اى احمق جدّا وكذا الاعسر وكذا
من لا يحسن العمل وكذا من لا يثبت على حديث ﴿العفك﴾ كتف وزننده و﴿العفيك﴾ امير وزننده و﴿العنفك﴾ جندل
وزننده پك احمق وشاشقين آدمه دينور ﴿ابو عفك﴾ فتحتينله بر يهوديدركه بغايت موذى وملعون اولمغله پيغمبر اكرم
صلى الله عليه وسلم سالم بن عمير انصارى‌يى ارسال وملعون مزبورى سپردهٔ دار النكال ايلمشدر ﴿العفكاء﴾ حمراء
وزننده سركش اولان ناقه‌يه دينور ﴿العكة﴾ عينك حركات ثلاثى وكافك تشديديله و﴿العكك﴾ فتحتينله و﴿العكيك﴾
امير وزننده و﴿العكاك﴾ كتاب وزننده هوا طورغون اولديغى حالده اسّينك شدّتنه دينور جمعى عكاك كلور
مفردى كبى وعكه قربه‌دن كوچك اولان ياغ طولومنه دينور جمعى عكك‌در صرد وزننده وعكاك‌در عينك كسريله
وعكه حمانك دترتمسنه واوشوتمسنه دينوركه مقدّمه‌سيدر يقال اخذته عكة الحمّى اى عرواؤها وشول قوملغه
دينوركه كونشك تأثيرندن آتش كبى قزغين اوله بو ايكى معناده عينك فتحيله‌ده لغتدر وكبه ناقه‌يه عروض ايدر
بركونه‌لونه دينوركه كبه‌نسوانه عارض اولان چغت ديدكلرى لونه شبيه اولور ﴿العكة﴾ عينك فتحيله پك اسّى يره
دينور يقال ارض عكة بالنعت وارض عكة بالاضافة اى حارّة وطورغون هوالى پك اسّى كيجه‌يه دينور يقال
ليلة عكة اى شديدة الحرّ مع لثق واحتباس ريح ﴿العكّ﴾ و﴿العكيك﴾ امير وزننده بونلرده طورغون هوالى اسّى كونه

دینور یقال یوم عكّ وعكیك ای شدید الحرّ وعكّ مصدر اولور هوا طورغون اولەرق بغایت اسّی اولمق معناسنەدر تقول عكّ یومنا عكّاً من الباب الاول اذا صار عكیكا وكبە ناقە چغیت اولمش خاتون كبی بردرلو رنكە كیرمك معناسنەدر یقال عكت الناقة اذا تبدّلت لونا غیر لونها وبركسەنك اوزرینە كرّ وحملە ایلمك معناسنەدر یقال عكّ علیه اذا عطفه كما یقال عاكّه عوكا وبرسوزك تكرار سویلنمسنی طلب ایلمك معناسنەدر یقال عكّ فلانا اذا حدّثه بحدیث فاستعاد منه مرّتین او ثلاثا وبرآدمك حقنی عوق وتأخیر ایلمك معناسنەدر یقال عكه اذا ماطله بحقه وبركمسە اوزرە تكرار بتكرار شرّ وشور القا ایلمك معناسنەدر یقال عكه بشرّ اذا كرّره علیه وبرآدمی ایشندن صرف ایدوب آلیقومق معناسنەدر یقال عكه عن حاجته اذا صرفه وحبسه وبركمسەیە حجت وبرهانلە غالب اولمق معناسنەدر یقال عكه بالحجة اذا قهره بها وبرآدمی اتعاب ایدنجە قدر برایشی تكرار بتكرار ایشلتمك معناسنەدر یقال عكه بالامر اذا ردّه حتی اتعبه وقامچی ایلە اورمق معناسنەدر یقال عكه بالسوط اذا ضربه به وبرمغلق ومبهم كلامی تفسیر وبیان ایلمك معناسنەدر یقال عكّ الكلام اذا فسره وعكّ بلە قوشانیلان فوطەنك ایكی اوجلرینی صالیویروب سائر یرینی قوشانوب باغلنمغە دینور عكی دخی دینور حتی وزننده یقال ایتزر ازرة عكّ ولكّ وازرة عكی وهی ان یسبل طرفی ازاره ویضمّ سائره بوراده لكّ واو ایلە دفع معناسنەدركە ازاری صالیویرمكدن عبارتدر وعكّ بن عدثان ثای مثلثه ایلە ابن عبدالله بن الازددر جوهری وهمندن ناشی معدّك برادری اولمق اوزرە نونلە ابن عدنان دیو رسم ایلمشدر وعكّ علی قول حارث بن الدئث بن عدنانك لقبیدر لكن صواب اولان قول اوّلدر ﴿المعاكّة﴾ مفاعلە وزننده بودخی بركمسە اوزرە كرّه وحملە ایلمك معناسنەدر یقال عاكّه اذا عطف علیه ﴿العكوّك﴾ جزوّر وزننده طقناز بودوره علی قول شیشمان بودوره دینور یقال رجل عكوّك ای قصیر ملزّز او سمین وطپراغی پك وقاتی اولان یوره دینور علی قول ملایم وسهل یره دینور وبررجل آدیدر ﴿المعكّ﴾ میمك كسریلە خصومتی شدید آدمە دینور یقال رجل معكّ ای خصم الدّ وشول آتە دینوركە برمقدار اشوب صكرە ضرب ومهمیز ایلە یوروتمكە محتاج اولە یقال فرس معكّ اذا كان یجری قلیلا ثمّ یحتاج الی الضرب ﴿عكاء﴾ عینك فتحی والفك مدّیلە ثغور شامیەدن برمعروف بلدەدر ﴿العكی﴾ عینك ضمیلە رتّی وزننده مقل سویقنە دینور ﴿العلك﴾ عینك فتحی ولامك سكونیلە برنسنەیی آغزدە ساقز كبی بری اوتە چینمك معناسنەدر یقال علكه علكا من الباب الثانی والاول اذا مضغه ولجلجه وآت آغزندەكی كومك معناسنە مستعملدر یقال علك الفرس اللجام اذا احرّكه فی فیه ودیشلری بری برینە سورتوب غجرداتمق معناسنەدر یقال علك نابیه اذا حرق احدهما بالاخر فحدث صوت ﴿العالك﴾ و﴿العلك﴾ كتف وزننده چینمسی متین اولان اوزلو نسنەیە دینوركە تكلفلە یومشیوب اكل اولنە یقال طعام عالك وعلك ای متین المضغة ﴿العلك﴾ عینك كسریلە چینمكە قابل اولوب اجزاسی متفرق اولمیان نسنەلرە اطلاق اولنور اسم جنسدركە ساقز تعبیر اولنور صمغ صنوبر وصمغ ازرە وصمغ فستق وسرو وینبوت وبطم كبی جملەسندن بهتری صمغ البطم دركە ساقز ترمنتی تعبیر اولنور مسخن ومدرّ وتقویت جماعە مؤثردر وعلك لفظنك جمعی علوك كلور ﴿العلاك﴾ شدّاد وزننده ساقز صتانە دینور ﴿العلاك﴾ غراب وزننده و﴿العلاك﴾ سحاب وزننده چینمتی یە دینور یقال ماذاق علاكا وعلاكا ای مایعلك ﴿التعلیك﴾ دری یی كوزل دباغت ایلمك معناسنەدر یقال علك القربة اذا اجاد دبغها ودوابّ ومواشی یە كركی كبی تقید وتیمار ایلمك معناسنەدر یقال علك ماله اذا احسن القیام علیه والدرینی مالنك اوزرینە ساقز كبی یاپشدروب طوتمق معناسنەدركە افراط اوزرە بخل وخست ایلمكدن كنایەدر یقال علك یدیه علی ماله اذا شدّهما بخلا ﴿العلكة﴾ فرحه وزننده اركك دوه اسردكدە بوغازندن چیقان قزل دغارجغە دینور شقشقە معناسنە وصویە قریب اولان یرە اطلاق اولنور یقال ارض علكة ای قریبة من الماء ﴿العلكات﴾ فرحات وزننده شدید آزی دیشلرە اطلاق اولنور مفردی علكەدر یقال له علكات ای انیاب شداد ﴿العلك﴾ فتحتینلە و﴿العلاك﴾ سحاب وغراب وزنلرنده برنوع شجر حجازی اسمیدر ﴿العولك﴾ جوهر وزننده آت واشك وقیون قسمنده برطمردركە براوجی رحملرنده اولوب وبراوجی فرجلرنده اولان لحم زائدە داخل اولمشدر وعولك لساندە اولان پلتشكلكە دینور یقال فی لسانه عولك ای لجلجة ﴿الاعلنكاك﴾ اسحنكاك وزننده صاچ كور وطوپ اولمق معناسنەدر یقال اعلنكك الشعر اذا كثر واجتمع ﴿العلكة﴾ فحاتلە سموز وخوشمنظر ناقەیە دینور ﴿العنك﴾ عینك فتحیلە و﴿العنوك﴾ قعود وزننده قوملق بغایت متعقد ومحكم ومرتفع اولمق معناسنەدر شویلەكە اندن طریق ومسلك ممكن اولمیە یقال عنك الرمل عنكا وعنوكا من الباب الاول اذا تعقد وارتفع فلم تكن فیه طریق وعورت ارینە نشوز وعصیان ایلمك معناسنەدر یقال عنكت المرأة اذا نشزت وعصت وسودپك قویو اولمق معناسنەدر

يقال عنك اللبن اذا خثر و بريره روان اولمق معناسنه‌در يقال عنك فلان اذا ذهب فى الارض و بركسه اوزرينه
حمله ايدوب سور صالمق معناسنه‌در يقال عنك الفرس اذا حمل و كرّ و قوم و قان پك قزارمق معناسنه‌در يقال
عنك الرمل و الدم اذا اشتدّت حمرتهما و دوه خلاصى دشوار اولان قومساله دوشوب كتمك معناسنه‌در يقال
عنك البعير اذا سار فى الرمل فلم يكد يتخلص منه و قپويى قپامق معناسنه‌در يقال عنك الباب اذا اغلقه ﴿التعنك﴾
تفعل وزننده قوملق يغلوب متعقد و مرتفع اولمق معناسنه‌در يقال تعنك الرمل بمعنى عنك ﴿الاعتناك﴾ افتعال
وزننده دوه خلاصى كوج قوملغه دوشوب تعب و محنتله كتمك معناسنه‌در يقال اعتنك البعير بمعنى عنك ﴿العانك﴾
محكم و معقد قوم يغننه دينوركه اندن يول ممكن اولميه و لازم و ملازم معناسنه‌در يقال هو عانك له اى لازم و سموز
عورته دينور و جوهرينك قرمزى ياخود پك قزل قانه عانك اطلاقى و همدر بونلرتاى فوقيه ايله‌در ﴿العنك﴾ عينك
كسريله اصل و اساس معناسنه‌در فتحتينله‌ده جائزدر يقال له عنك قوىّ اى اصل و كيجه‌نك اوّلندن بر بلوكه
دينور ثلثنه وارنجه على قول مظلم اولان بلوكنه ياخود ثلث باقى‌يه دينور بومعناده عينك حركات ثلاثيله‌ده
لغتدر يقال مضى عنك من الليل اى سدفة من اوّله الى ثلثه او قطعة منه مظلمة او الثلث الباقى و هر نسنه‌نك و افر
و معظمنه دينور و قپويه دينور يقال فتح العنك اى الباب ﴿العنيك﴾ امير وزننده محكم و متعقد قوم يغننه دينور
جمعى عنك در عينك ضميله ﴿المعنك﴾ منبر وزننده قپو قپايه‌جق كليده و سوركويه دينور ﴿الاعناك﴾ همزه‌نك كسريله
قپويى قپامق معناسنه‌در يقال اعنك الباب اذا اغلقه و چرچى و صاتجى مقوله‌سى قپولرده آلم صاتم ايلك معناسنه‌در
يقال اعنك الرجل اذا اتّجر فى الابواب و چوق و عظيم قوملغه دوشمك معناسنه‌در يقال اعنك فلان اذا وقع
فى الرمل الكثير ﴿العنك﴾ عينك فتحيله بر موضع آديدر ﴿عنك﴾ زفر وزننده بحرين قضاسنده بر قريه‌در ﴿العنقك﴾
قافله جندل وزننده احمق و شاشقين آدمه دينور اره و عورته اطلاق اولنور و ثقيل و ناتراش كسه‌يه دينور ﴿العوك﴾
شوك وزننده بركسه اوزره دونه دونه حمله ايلك معناسنه‌در يقال عاك عليه يعوك عوكا اذا عطف و كرّ و بر نسنه‌يه
توجه و اقبال ايلك معناسنه‌در يقال عاك عليه اذا اقبل و عورت كندى خانه‌سنه كلوب بولديغنى يمك معناسنه‌در
يقال عاكت المرأة اذا رجعت فى بيتها فاكلت ما فيه و منه المثل * عوكى على بيتك اذا اعياك بيت جارتك * يعنى
اى خاتون قومشوكك اونده يه‌جك نسنه بولمديغك حينده كندى اوجكزكه واروب بولديغكى اكل ايله و كسب
ايلك معناسنه‌در يقال عاك معاشه اذا كسبه و صغنمق معناسنه‌در يقال عاك به اذا لاذ و بر نسنه اميدينه دوشمك
معناسنه‌در يقال عاك على ماله اذا رجاه و عوك اوّل و هله معناسنه‌در تقول لقيته اوّل عوك و بوك اى اوّل شئ
و حركت معناسنه‌در يقال مابه عوك اى حركة ﴿المعاك﴾ ميمك فتحيله بودخى كسب ايلك معناسنه‌در يقال عاك
معاشه عوكا و معاكا اذا كسبه و معاك اسم مكان اولور مذهب و مسلك معناسنه و ملجأ و ملاذ معناسنه‌در يقال هو
معاكى اى ملاذى و احتمال معناسنه‌در يقال ليس عنده معاك اى احتمال ﴿الاعتواك﴾ افتعال وزننده غلبه‌لك
اولمق ازدحام معناسنه‌در يقال اعتوكوا اذا ازدحموا ﴿التعاوك﴾ تفاعل وزننده حرب و قتال ايلك معناسنه‌در
يقال تعاوكوا اذا اقتتلوا ﴿المعوكة﴾ معركه وزننده و ﴿العويكة﴾ سفينه وزننده حرب و قتال معناسنه‌در تقول
تركتهم فى معوكة و عويكة اى قتال ﴿العيهكة﴾ و ﴿العوهكة﴾ عينلرك فتحيله حرب و قتال معناسنه‌در على قول
عيهكه برى برينى يره چالمغه دينور صراع معناسنه و حيقر شمغه دينور صياح معناسنه يقال ما هذه العيهكة و العوهكة
اى القتال او العيهكة الصراع و الصياح ﴿العيكان﴾ فتحاتله اموزلرى اويناده‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال عاك
الرجل يعيك عيكانا اذا مشى و حرّك منكبيه ﴿العيكة﴾ ايكه وزننده و مرادفيدركه صيق اغاج قوريلغنه دينور
﴿العيكتان﴾ ايكى طاغدر عيكان دخى دينور سيدان وزننده

فصل الغين المعجمة

فصل الغين المعجمة

﴿الغسك﴾ غسق وزننده و مرادفيدركه ظلمت معناسنه‌در ﴿الغائكة﴾ شاشقين و بون عورته دينور يقال امرأة غائكة اى حمقاء

فصل الفاء

فصل الفاء

﴿الفتك﴾ فانك حركات ثلاثيله و ﴿الفتوك﴾ سلوك وزننده نفسك خواهش و آرزو ايتديكى
نسنه‌لره و خاطره خطور ايدن ايشلره ايركليوب همان تعرّض و هجوم ايلك معناسنه‌در يقال فتك الرجل فتكا
مثلثة و فتوكا من الباب الثانى و الاول اذا ركب ما همّ من الامور و دعت اليه نفسه و فتك بركسه‌نك فرصتنى كوزه‌درك
دوشوروب ناكهانى همان آچيقدن قتل ايلك ياخود پاره‌لمق معناسنه‌در على قول اعمدر كرك خفية و كرك مجاهرة
اولسون يقال فتك بفلان اذا انتهز منه فرصة فقتله او جرحه مجاهرة او اعمّ * قال الشارح و منه الحديث
﴿ الايمان قيد الفتك ﴾ يعنى اهل ايمان فتك فعلنى ارتكاب ايلزو لجّ و عناد ايلك معناسنه‌در يقال فتك فى الامر اذا لجّ
و عورت لاابالييانه اولمق معناسنه مستعملدر يقال فتكت الجارية اذا مجنت و فتوك خباثتده مبالغه ايلك معناسنه‌در

يقال فتك فى الخبث فتوكا اذا بالغ ﴿الافتاك﴾ همزه‌نك كسريله فتك ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال افتك بمعنى
فتك ﴿الفاتك﴾ فتك و فتوكدن اسم فاعلدر و فاتك جرئ و مقدام و بهادره دينور جمعى فتّاك كلور رمّان وزننده
﴿المفاتكة﴾ مفاعله وزننده برى برينه مهارت وحذاقت وچيره دستلك اظهار ايدشمك معناسنه‌در يقال فاتكه
وفاتكوا اى ماهره وماهروا و برنسنه ايله شدّتله اوغراشمق معناسنه‌در اكل طعامه اويكه ايله اوغراشمق كبى
يقال فاتك الشئ اذا واقعه بشدّة و برايشه دورشمك معناسنه‌در يقال فاتك الامر اذا واقعه و بركمسه طرفنه ملازمت
ايلمك معناسنه‌در يقال فاتك فلانا اذا داومه وصاتلق شيئه صاحبنك تقدير ايلديكى ثمنى ويرمك معناسنه‌در نته‌كه
مفاتحه بها سويلشوب برنسنه ويرمكدن عبارتدر يقال فاتك فلانا اذا اعطاه ماستام ببيعه كما يقال فاتحه اذا ساومه
ولم يعطه شيئا ﴿التفتيك﴾ پموق ديتمك معناسنه‌در يقال فتك القطن اذا نفشه ظاهرا لسانمزده بوندن تفتك مأخوذ
ومحرفدر ﴿التفتك﴾ تفعل وزننده برايشه بركمسه ايله مشورتسز همان كندى نفسنه هجوم ومباشرت ايلمك معناسنه‌در
يقال تفتك بامره اذا مضى لايوأمر احدا ﴿فدك﴾ فتحتينله خيبر قضاسنده برقريه آديدر وفدكىّ ابن اعبدكه عربى
وزننده درامّ عمرو بن الاهتم اولان ميّا نام خاتونك پدريدر ﴿فديك﴾ زبير وزننده برموضعدر ﴿الفديكات﴾ مصغر
بنيه سيله خوارجدن برطائفه‌در فديك نام خارجى‌يه منسوبلردر ﴿التفديك﴾ پموق ديتمك معناسنه‌در تفتيك كبى
يقال فدّك القطن اذا نفشه ﴿الفذلكة﴾ ذال معجمه ايله دحرجه وزننده حاسب حساب مفصلنى تكميل وفراغت
ايلمك معناسنه‌در يقال فذلك الحاسب حسابه اذا انهاه وفرغ منه وبو محاسبلرك حسابى نهايته ايرشدروب خلاصه
واجمال ايلدكده مقدار مبلغنى بيان ضمننده فذلك كذا وكذا يعنى حساب مزبورك جمله‌سى شو مقداردر ديدكلرندن
مأخوذ ومخترعدر پس بسمله وحوقله كبى منحوت اولور ﴿الفرك﴾ ترك وزننده برنسنه‌يى ال ايله سوروب اوغمق
معناسنه‌در يقال فرك الثوب والسنبل فركا من الباب الاوّل اذا دلكه و برآدمه بغض ايلمك على قول احد زوجين
آخره بغض ايلمكه مخصوصدر نته‌كه فانك كسريله فرك وقعود وزننده فروك وضمتين وتشديد كافله فركان دخى
بو معنايه‌در يقال فركه وفركه فركا وفركا وفروكا وفركا نا من الباب الرابع ومن الاول شاذا اذا بغضه او خاصّ ببغضة
الزوجين فيقال فركها وفركته ﴿الانفراك﴾ مطاوعدر برنسنه ال ايله اوغلمق معناسنه‌در يقال فرك الثوب فانفرك
واموز دوشوك اولمق معناسنه‌در يقال انفرك منكبه اذا زالت وابلته من العضد ﴿الفارك﴾ و ﴿الفروك﴾ صبور
قول اوّله كوره مطلقا بغيض اولان وثانى‌يه كوره زوجنى سوميوب بغض اوزره اولان عورته دينور ﴿المفرّك﴾
معظم وزننده شول كشى‌يه دينوركه عورتلر اندن خوشلنميوب بغض ايدر اوله يقال رجل مفرّك اذا كان تبغضه
النساء ﴿المفرّكة﴾ معظمه وزننده شول عورته دينوركه اركك‌لر اندن حظّ ايلميوب بغض ايدر اوله يقال امرأة
مفرّكة اذا صارت يبغضها الرجال ﴿المفاركة﴾ متاركه وزننده ومرادفيدر يقال فاركه اذا تاركه ﴿الفرك﴾
فتحتينله قولاق ديبندن صالق اولوب دوشوك اولمق معناسنه‌در كه كوكج قولاقلى تعبير اولنور يقال فركت
اذنه فركا من الباب الرابع اذا استرخى اصلها ﴿الفركاء﴾ حمراء وزننده و ﴿الفركة﴾ فرحه وزننده ديبندن صالق
ودوشوك اولان قولاغه وصف اولور يقال اذن فركاء وفركة اى مسترخية ﴿التفرّك﴾ تفعل وزننده يوريمكده
وسوز سويلمكده فرسز وفاتر اولمق معناسنه‌در يقال تفرّك الرجل اذا تكسر فى كلامه ومشيه ﴿الافراك﴾ همزه‌نك
كسريله اكين سنبله سنك الده اوغولمق وقتى كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال افرك الحبّ اذا حان ان يفرّك ﴿الاستفراك﴾
سنبله‌نك دانه‌لرى اوزلنوب پكشمك معناسنه‌در يقال استفرك الحبّ فى السنبلة اذا سمن واشتدّ ﴿الفريك﴾ امير وزننده
شول دانه‌لره دينوركه كمالنى بولمغله الده اوغولمغه صالح اوله اناطوليده فريك پلاوى بوندن اولور وفريك آشنه
دينوركه ياغله ياسود ايله ترتيب ايدرلر ﴿المفروك﴾ شول دوه‌يه دينوركه ضعفندن وكوشكلكندن اموزلرى
مفصلدن آيريلوب وكورك كميكنك وسطنده اولان يومرى كميكك جوفنده‌كى سكيرى يرندن جدا اولمش اوله
وپك قويو بويانمش نسنه‌يه دينور يقال ثوب مفروك اى مصبوغ صبغا شديدا ﴿الفريّكان﴾ فانك ضمى وياى
مشدده‌نك كسريله لسانك ديبنده اولان ايكى دانه كميكره اطلاق اولنور هر برى فريّك‌در ﴿فركان﴾ سمار
وجلنار وزنلرنده برموضع ياخود ايكى موضع آديدر ﴿الفرك﴾ فانك كسريله كلواذى قربنده برقريه آديدر ﴿فرك﴾
عنب وزننده برموضعدر ﴿فرك﴾ جبل وزنند اصفهان قضاسنده برقريه‌در ﴿الفرك﴾ كتف وزننده ال ايله
اوغولمغله قبوغندن قاولمش نسنه‌يه دينور ﴿افرك﴾ احمد وزننده اسامئ رجالدندر ﴿الفرتكة﴾ دحرجه
وزننده قيمه قيمق معناسنه‌در يقال فرتكه اذا قطعه مثل الذرّ و برايشى بوزوب تباه ايلمك معناسنه‌در يقال
فرتك عمله اذا افسده وآدملرى خرده خرده اتارق يوريمك معناسنه‌در يقال فرتك الرجل اذا مشى مشية متقاربة

(فرتك) جعفر وزننده یاخود رأس الفرتك یمن جانبنه طوغری ساحل بحر هندستانده بر طاغك كلاه كبی سیوری
تپه‌سنك آدیدر (الفرسك) زبرج وزننده شفتالویه دینور خوخ معناسنه علی قول تویسز وقزل نوعنه دینورکه
ات شفتالو تعبیر اولنور یاخود چكردكندن آریلور اولانه دینورکه فارسیده هلو وتركیده یارمه شفتالو وبعض
دیارده اتمك شفتالو دیرلر تقول اكلنا الفرسك ای الخوخ او هو ضرب منه اجرد احمر او ماینفلق عن نواه وانقولی
مرحوم ماینفلق لفظنده‌كی ما كلمه‌سنی نافیه‌یه حمل ایله انحراف ایلمشدر (الفكّ) شكّ وزننده برنسنه‌یی بتشك
ویاپشق اولدیغی نسـنه‌دن آیرمق معناسنه‌در مفصل وختم مكتوب كبی یقال فكّ الشیء فكاً من البـاب الاول
اذا فصله وفكّ وفكوك رهن ایلدیكی نسنه‌یی قورتروب چیقارمق معناسنه مستعملدر یقال فكّ الرهن اذا خلصه
وپیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال فكّ الرجل اذا هرم ویقال فكّ الشیخ وفرج یعنی پك پیر اولوب چكه‌سی دوشدی
واسیری قورترمق معناسـنه‌در یقال فكّ الاسیر اذا خلصه وقول آزاد ایلمك معناسـنه‌در یقال فكّ الرقبة اذا
اعتقها وبرنسـنه‌یی طتوب یومش وصقمش اولان آوجی آچمق معناسنه‌در یقال فكّ یده اذا فتحها عما فیها وفكّ
ال وبلك یرندن بورقیلوب چیقمغه دینورکه قیرلقدن دوندر یقال وقع فكّ یده وهو انفصـال الید دون الكسر
وفكّ وفكه سـلپوك وچولپه اوله‌رق احمق وشاشقین اولمق معناسـنه‌در تقول فككت یا رجل وفككت فكا
وفكة من الباب الرابع والخامس ای حمقت فی استرخاء ویقال به فكة ای اسـترخاء فی الحمق وفكّ چكه‌یه دینور
زنخ معناسـنه ایكیسنه فكان دینور یقـال ضرب فكه ای لحیه وبو انفصال معناسـندن مأخوذدر فی الاصل
مصدردر (الافتكاك) بودخی رهنی قورترمق معناسـنه‌در یقال افتكّ الرهن اذا خلصه (الفكاك) فانك فتحی
وكسریله بودخی اسیر قورترمق معناسـنه‌در یقال فكّ الاسـیر فكا وفكاكا اذا خلصه وفكاك شول نسـنه‌یه
دینورکه آنی ویرمكله رهن خلاص اولور فانك كسریله ده لغتدر یقال مالرهنك فكاك ای مایفتك به (الانفكاك)
برعضو یرندن آریلوب چیقمق معناسـنه‌در یقال انفكت قدمه اذا زالت ویقـال انفكت اصبعه اذا انفرجت
(الفكك) فتحتینله اایاق یرندن بورقیلوب چیقمق معناسـنه‌در كه مصدر واسم اولور یقـال فكت قدمه تفكّ
فككا من الباب الرابع ویقال بقدمه فكك ای انفسـاخ وچكه یرندن آریلوب دوشمك معناسـنه‌در یقال فكّ
فكه فككا اذا انكسر واموز مفصلندن آریلوب دوشك اولمق معناسنه‌در یقال فك منكبه فككا وفكا بالادغام اذا
انفرج واسترخی (الافك) صغتدر ضعف واسترخادن ناشی اموزی مفصلندن آریلوب دوشوك اولان كمسه‌یه
دینور * مؤلف بونی تكرار ایلمشدر وافك چكه‌یه دینور فكّ كبی یاخود برون اوجندن اوست چكه‌نك بریكدیكی
یره یاخود آلت واوست چكه‌لرك قاوشدیغی یره دینور ایكی طرفلو اولور هر برینه دینور (الفكة) فانك فتحیله
صبیان عربك قصعة المساكین واطفال تركك دلنجیلر كشكولی دیدكلری كواكب مسـتدیره‌یه دینوركه سماك
رامحك خلفنده اولور (المتفككة) متفكهه وزننده كوسـنك قصراغه دینور یقال فرس متفككة ای ودیق
(الافكاك) همزه‌نك كسریله و (التفكك) تفعل وزننده ناقه‌نك طوغورمسی یاقلشمغله قویریغی دیبنك ایكی
طرفی صالقلنوب ومه‌مه‌سی بیومك معناسـنه‌در علی قول تفكك پك كوسنیوب اركك ایستمك معناسـنه‌در یقال
افكت الناقة وتفككت اذا اقربت فاسـترخی صلواها وعظم ضرعها ودنا نتاجها او تفككت بمعنی اشـتدت
ضبعتها وتفكك حماقتدن ناشی هر فعلده صالق وسونپه وپریشان كردار اولمق معناسـنه‌در یقال هو یتفكك
اذا لم یكن به تماسك من حمق یعنی فی كلامه ومشـیه وغیره (الفالكّ) پیرفانی آدمه ودوه‌یه دینور یقال رجل
وبعیر فالكّ ای هرم وپك احمق وشاشـقین آدمه دینور جمعی فككه كلور فتحـاتله وفكاك كلور رجال وزننده
(الفلك) فتحتینله مدار النجوم اسمیدركه كواكبك دائر اولدیغی كوك اولمش اولور جمعی افلاك وفلك كلور
ضمتینله استداره معناسندن مأخوذدر * مؤلف ایجاز وجهیله تعریف ایلمشدر كرچه راغب دخی مجری النجوم
عنوانیله تفسیر ایلمشـدر پس مراد مدار كواكب اولان كوك دیمكدر حتی نهـایه‌ده وهو مدار النجوم من السماء
عبارتیله رسم ایلمشـدر وابوعبید فلك السماء الذی یدور علیه النجوم ایله بیان ایلمشـدر بناءً علیه سماده نجومك
طریقهٔ مداراتی دیمك دكلدر خلاصه فلك كندوده نجوم دوران ایدن كوكه اطلاق اولنوركه فلك البروج
وافلاك تدویرات اولور فلك اعظمه وسائر افلاكه وضعا اطلاق اولنمیوب بلكه تغلیبا یاخود مرسلا اطلاق اولنمش
اولور وهر شیئك مستدار ومعظمنه دینور ودریانك چالقنان طالغه‌سـنه دینور تقول تركته كانه یدور كالفلك
ای كموج البحر المضطرب وروزكارك تحریك ومضطرب ایلدیكی بیوك صویه دینور یقـال یضطرب كالفلك ای
كالماء الذی حرّكته الریح ودوز صحرا اورته‌سنده واقع قومدن تپه‌یه دینور واطرافندن مرتفع دكرمیجه ارض

قطعه‌لرینه دینور مفردی فلکه‌در ثمره وزننده وجمعی فلاك‌در رجال وزننده ﴿الافلاك﴾ احمر وزننده فلکه
دیدکلری ارض مذکوره چوره‌سنده دائر اولان آدمه دینور ﴿الفلك﴾ فانك فتحیله قیزك ممه‌سی آغرشقلنمق
معناسنه‌در یقال فلك ثدی الجاریة فلكا من الباب الاول اذا استدار وقیز آغرشق ممه‌لی اولمق معناسنه‌در
یقال فلکت الجاریة اذا صارت فالکا ﴿الافلاك﴾ همزه‌نك کسریله و﴿التفلیك﴾ تفعیل وزننده بونلرده قیزك ممه‌سی
آغرشقلنمق معناسنه‌در یقال افلك ثدیها وفلك بمعنی فلك وتفلیك قیز آغرشق ممه‌لی اولمق معناسنه‌در یقال
فلکت الجاریة بمعنی فلکت وبرخصوصده لجّ واصرار ایلمك معناسنه‌در یقال فلك فلان اذا لجّ فی الامر
وقانجق کلب ارککه قیزمق معناسنه‌در یقال فلکت الکلبة اذا اجعلت وحاضت یعنی ارککه پك قیزدیغندن
ایچریسندن قان کلدی ﴿التفلك﴾ بودخی قیزك ممه‌سی آغرشقلنمق معناسنه‌در یقال تفلك ثدیها اذا استدار
﴿الفالك﴾ و﴿المفلك﴾ محدث وزننده آغرشق ممه‌لی قیزه دینور وصف خاصلردر ﴿الفلکة﴾ فانك ضمیله آغرشغه
دینورکه ایپلك اکردکلری ایکده اولور فانك کسریله‌ده جائزدر یقال صار ثدیها کالفلکة وهی شیٔ مدوّر
للمغزل سمایه فلك تسمیه‌سی بوندندر وده‌نك اوکورغه کمیکلری ارالقلرینك قاوشدقلری اکه دینور ولسانك
دیب طرفندن اولان اوجنك اوزرندن اولان یومریجه کوچك نسنه‌یه دینورکه کوچك دلدن بشقه‌در وآتك
وده‌نك کوکسلرینك چوره ودائره‌سنه دینور ویکپاره برقیادن اولان تپه‌یه دینور وآت قوریغنك قیللرندن اورلمش
آغرشق طرزنده شول نسنه‌یه دینورکه اناسی امسون دیو دوه یاوریسنك لسانی جزئیجه یاروب اوزرینه بند ایدرلر
ومطلقا دکرمی اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور ﴿الفلك﴾ فانك ضمیله کمی‌یه دینور سفینه معناسنه مؤنث ومذکر
اولور ومفرد وجمع اولور پس اسم جنس اولمش اولور وبعضلر یعنی سیبویه دیدیکه جمع اولان فلك مفرد اولان فلکك
جمع تکسیریدر یعنی جمعده اولان ضمه وسکون مفردده اولان ضمه وسکونه مغایر اعتبار اولنور وبو جنب وطفل کبی
واحد وجمع اولان اسم قبیلندن دکلدر زیرا فعل فانك ضمیله وفعل فتحتینله شیٔ واحده اطلاق اولنمقده مشترکلردر
عرب ایله عرب کبی وفتحتینله اولان فعلك خود فانك ضمیله فعل اوزره جمع اولنمسی جائزدر اسد ایله اسد کبی پس
فانك ضمیله فعلك بنه فانك ضمیله فعل اوزرینه جمعلنمسی جائز وصحیح اولور * مترجم دیرکه مصباحك وسائرك
بیاننه کوره واحد اولدقده مذکر اولورکه بناء قفل کبی اولور وجمع اولدقده مؤنث اولورکه بناء حمر کبی اولور
یاخود مرکب تأویلیله مذکر وسفینه تأویلیله مؤنث اولور وجمع اولدقده وجه مذکور اوزره حروفنك تغییری
تقدیری اولور دلاص وهجان کبی ﴿الفلك﴾ کتف وزننده کمیکلری صالق ومفاصللری ایری وکنده اولان تصلق
آدمه دینور ودیزینك اغرشغنده وجع اولان کمسه‌یه دینور یقال رجل فلك اذا کان به وجع فی فلکة رکبته وزنکی
عربلر کبی آغرشق صغریلی آدمه دینور یقال رجل فلك ای له الیة کفلکة کالزنج ﴿فلك﴾ جبل وزننده سرخس
قضاسنده برقریه آدیدر ﴿الفیلکون﴾ حیزبون وزننده اوقلاغویه دینور شوبق معناسنه ﴿الافلیکان﴾ همزهٔ
مکسوره وتثنیه بنیه سیله بوغازده کوچك دلی جناح طرزنده احاطه ایدن ایکی خرده ات پارچه‌سنه دینور

مطلب

هر برینه افلیك دینور ﴿الفنوك﴾ سلوك وزننده بر یرده اقامت ایلمك معناسنه‌در یقال فنك بالمکان فنوکا من الباب
الاول اذا قام به وبرنسنه‌یه مداومت ایلمك معناسنه‌در یقال فنك علیه اذا واظب ویلان سویلمك معناسنه‌در
یقال فنك الرجل اذا کذب وبرنسنه‌ده لجّ واصرار ایلمك معناسنه‌در یقال فنك فیه اذا لجّ وعورت لاابالیانه
وبی پرده اولمق معناسنه‌در یقال فنکت الجاریة اذا مجنت وسفره‌ده برنسنه قومیوب بردوزه‌یه یوب
کتمك معناسنه‌در یقال فنك فی الطعام فنوکا من الباب الاول والرابع اذا استمرّ فی اکله ولم یعف منه شیئا وبر
ایشه کیرشمك معناسنه‌در یقال فنك فی الامر اذا دخل ﴿الافناك﴾ همزه‌نك کسریله بودخی مداومت ایلمك
معناسنه‌در یقال افنك علیه اذا واظب ویلان سویلمك معناسنه‌در یقال افنك الرجل اذا کذب ولجّ وعناد
ایلمك معناسنه‌در یقال افنك فی الامر اذا لجّ ﴿المفانکة﴾ مفاعله وزننده بودخی برایشه دخول ایلمك معناسنه‌در
یقال فانك فی الامر اذا دخل فیه ﴿الفنیك﴾ امیر وزننده چکه‌لرك قاوشدیغی یره دینورکه ایکی طرفلو اولور ایکیسنه
فنیکان دینور علی قول آلت دوداغك آلتنده عنفقه‌نك ایکی یانلرینه کلان اوجلرینك هر برینه دینور ایکیسنه
فنیکان دینور عنفقه ذقن اورته‌سنده کی آزجه قیللره دینور نته‌که ماده‌سنده بیان اولندی * قال الشارح
ومنه الحدیث ❊ اذا توضأت فلا تنس الفنیکین ❊ قال المؤلف وهو مجمع لحییك او طرفهما عند العنفقة محلّ مزبورلر
غسلده موقع غفلت اولدیغنه مبنی تنبیه صادر اولدی لکن نهایه‌ده غیرکونه تفسیر اولنمشدر وباشده تراش منتهی
اولدیغی یرده‌کی کمیکه دینور وزمکیّ معناسنه‌درکه قوشك قوریغنك کوکنه دینور ﴿الافنیك﴾ همزه‌نك کسریله

فنيك معناسنه در (الفنك) فانك فتحى و نونك سكونيله و فتحتينله عجب و تعجب معناسنه در و بر كمسه يه تعدّى ايتمك
معناسنه در يقال فنك عليه فنكا من الباب الاوّل اذا تعدّى عليه ولجّ و اصرار ايتمك معناسنه در يقال فنك فيه اذا
لجّ و غالب اولمق معناسنه در يقال فنك عليه اذا غلب و يلان سويلمك معناسنه در يقال فنك الرجل اذا كذب و فنك
قپويه دينور باب معناسنه (الفنك) فانك كسريله بو دخى قپويه دينور باب معناسنه و كيجه دن بر ساعته و بر بلوكه
دينور فانك ضميله ده لغتدر (الفنك) فتحتينله قرصق تعبير اولنان جانوره دينور كه دريسندن كورك اولور
كورك انواعنك اطيبى و اشرف و اعدليدر جميع امزجهٔ معتدله يه صالحدر وفنك سمرقند قضاسنده بر قريه
آديدر وجزيرهٔ ابن عمر قربنده اكراده مخصوص بر قلعه آديدر (المتفنكة) متفكهه وزننده بون عورته دينور
حمقاء معناسنه (الفنّاك) شدّاد وزننده قرصق كوركى صتان آدمه دينور واحمد بن محمد الفناكى كه فقهادندر پدرى
اكا منسوبدر (الفيهك) حيدر وزننده بون و سبكمغز عورته دينور

فصل الكاف

(الكركىّ)
كردىّ وزننده طائر معرف اسميدر كه طورنا قوشنه دينور فارسيده كلنك دينور جمعى كراكى كاور كافك فتحيله
زنبق ياغيله قارشدرلمش دماغنى و مرارهسنى سعوطا استعمال قوّت محافظه ايراثنده عجيب الاثردر بلكه اكثرى
حافظه يه الديغى نسنه يى من بعد اونتمز اولور و يازى صويله مرارهسنى اوچكون سعوط لقوهٔ بتديه نافع كذلك
مرارهسنى طلا جرب و برص علتلرينه ظاهر المنافعدر * مترجم دير كه طورنا دماغنى اكل قوّت حافظه ايراثنده
بيعديل اولوب لكن رجوليتى قاطع اولديغى بعض ثقاتدن مسموع اولمشدر (كرك) كافك فتحيله جبل لبنان
اتكنده بر قريه آديدر (كرك) فتحتينله بلقاء نواحيسنده بر قلعه آديدر (الكرّك) دمّل وزننده عربلره مخصوص
بر لعب آديدر * شارح دير كه كره اويونيدر كه طوپ اويونى اوله جقدر انتهى * وحيز و مخنثه كركى اطلاقى بو جهتدندر
غلامپارلرهك اوكلرينه طوپ كبى يوارلنورلر (الكرك) كتف وزننده قرمزى نسنه يه دينور يقال شئ كرك اى احمر
(الكشك) كافك فتحى و شين معجمهنك سكونيله ارپه صوينه دينور ماء الشعير معناسنه مراد ارپه چورباسيدر كه اطباء
بوغردقروسى اولان كشك ايله فرق ايچون كشك الشعير اطلاق ايدرلر بوخسه ماء الشعير بشقه تركيبدر (الكزمازك)
كافك فتحيله ايلغين يمشنه دينور فارسيده كاف عجميله اولمغله تعريب اولندى و لفظ مزبور ايلغين مازوسى ديمكدر
زيرا فارسيده كز ايلغين اغاجنه دينور و صفت تركيبى جهتيله تقديم اولنمشدر (الكعك) كافك فتحيله كاك و پكسماد
ديدكلرى اتمكه دينور كاك فارسى معرّبيدر شام كاكى معلومدر (الكوكوة) دحرجه وزننده ايكى طرفه حركت
و تمايل ايدرك تيز تيز يوريمك على قول بودور كمسه يلمك معناسنه در يقال كوكى الرجل كوكوة اذا اهتزّ فى مشيه
و اسرع او هو عدو القصير (الكواكية) علابطه وزننده و (الكوكات) كافك فتحيله بودوره دينور (المكوكى)
ميمك ضميله اصلا ايشه يرامز بى خير و منفعت كمسه يه دينور يقال رجل مكوك اى لا خير فيه (الكيكة) ايكه وزننده
يمورطه يه دينور بيضه معناسنه اصلى كيكيه در فيعله وزننده جمعى كياكى كلور ليالى وزننده و مصغرى كييكه در
جهينه وزننده و كييكيه در ليبليه وزننده (الكيكاء) بيداء وزننده ايشه يرامز بى خير آدمه دينور يقال هو كيكاء اى لا خير
فيه

فصل اللام

(الملأك) و (الملأكة) ميملرك و همزهلرك فتحيله ايلچيلكه دينور رسالت معناسنه
تقول احمل اليه ملأكى و ملأكتى اى رسالتى (الألاكة) همزهنك كسريله ايلچيلك ايتمك معناسنه در تقول الكنى
الى فلان اى ابلغه عنى و بونك اصلى الئكنى ايدى اكرمنى وزننده همزهنك حركهسى ماقبلنه نقل اولندقدنصكره همزه
حذف اولندى (الملأك) مقعد وزننده فرشته يه دينور طرف الهيدن پيغمبرلره رسول اولوب ابلاغ احكام
ايلدكلريچون وزنى مفعلدر كثرت استعمالدن همزه حذف اولنوب ملك ديديلر و بعضا شاذّ اولهرق اثبات اولنور
مؤلف همزه فصلنده دخى بونى ايراد ايلمشيدى بو جهتله همزيه و لاميه اولمسى مختلف فيهدر * بلكه مؤلف ملك
مادهسنده دخى ثبت ايتمشدر پس بونده اوچ كونه بلكه بعضلر لوكدن دخى مأخوذدر ديمكله درت كونه اختلاف
اولمشدر راغب و زمخشرى و اكثر ائمه مهموز الفاء اولمسنه ذاهبلردر قالديكه لاميه اولديغى صورتده ذكر اولنان

مطلب

ملأك و ملأكه مصدر ميمى اولوب مأخذ اولمق و تركيب ارسال معناسنه اولمق لازمدركه حتى مفعل آندن مأخوذ
و اسم مكان ياخود اسم مفعول مقامنه قائم تصوّر اولنه زيرا مبالغة ملك موضع رسالت ياخود اسم مفعول اعتبار
اولنمق صحيحدر و بو قول ابو عبيده قوليدر لكن تركيبك ارسال معناسنه اولديغى ثابت دكلدر انكچون مؤلف دخى
تلعثم و ايجاز ايله ثبت ايلدى و الّا بو قول تكلف جهتندن اسلمدر و كتب سالفهنك برنده بو حقير كوردمكه سريانيده
مقليا ثا ملك ديمكدر ميمك و قافك فتحى و آخرده ثاى مثلثه ايله بعده عربلر تعريب ايدوب ملكايا ديديلر صكره تخفيف
و تصرّف ايدوب ملك و ملائكه ديديلر نته كه لفظهٔ جلالهنك و آمين كلمهسنك و رحمن لفظنك اهل تحقيق سريانى

(الاصل)

الاصل اولديغنى تنصيص ايلديلر فليحفظ ﴿اللبك﴾ سبك وزننده قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در يقال لبكه لبكا
من الباب الاول اذا خلطه ولبك مخلوط نسنه‌يه اطلاق اولنور لبكه كبى يقال سريد لبك وثريدة لبكة اى مخلوط وتريدى
اكل ايچون برارايه طوپلمق معناسنه‌در يقال لبك الثريد اذا جمعه ليأكله ﴿التلبيك﴾ بودخى قارشدرمق معناسنه‌در
يقال لبكه اذا خلطه ﴿اللبك﴾ كتف وزننده قارشق شوريده نسنه‌يه دينور يقال امر لبك اى ملتبس مختلط ﴿الالتباك﴾
قارشق شوريده اولمق معناسنه‌در يقال التبك الامر اذا اختلط ﴿اللبيكة﴾ سفينه وزننده بكيله معناسنه‌دركه
برى برينه قارشمش كچى وقيون سوريسنه دينور وجماعت انسانى‌يه دينور يقال جائت لبيكة من الناس اى جماعة
وبردرلو طعام آديدركه كش واون ياخود خرما وصافى ياغله مرتب اوماج آشيدر ﴿اللباكة﴾ ثمامه وزننده بودخى
جماعت انسانى‌يه دينور ﴿اللبكة﴾ فتحاتله لقمه‌يه على قول تريددن ياحيس ديدكلرى طعامدن برقطعه‌يه دينور
﴿الالباك﴾ همزه‌نك كسريله فحش وخطا سويلمك معناسنه‌در يقال البك الرجل اذا اخنى واخطأ فى منطقه ﴿التلبك﴾
تفعل وزننده برماده مشتبه ومختلط اولمق معناسـنه‌در يقال تلبك الامر اذا تلبس ﴿اللحك﴾ سحق وزننده آغزه
دارو يعنى آغز اوتى دوكمك معناسنه‌در يقال لحك الصبىّ لحكا من الباب الثالث اذا اوجره الدواء وبرنسه‌يى برنسنه‌يه
كركى كبى ياپشدروب بتشدرمك معناسنه‌در يقال لحك بالشئ اذا شدّ التئامه ويلامق معناسنه‌در يقال لحك العسل
لحكا من الباب الرابع اذا لعقه ﴿الملاحكة﴾ مفاعله وزننده و﴿التلاحك﴾ تفاعل وزننده بونلرده لحك معناسنه‌در
يقال لاحكه به وتلاحكه بمعنى لحكه * مؤلف كلاحك وتلاحك عبارتيله لحك لفظنه تنظير ايلمكله اول رسمه ترجمه
اولندى يوخسه امهات سائره‌ده تلاحك برنسنه‌نك اجزاسى صوقشدرمه كبى برى برينه كيرشمك معناسيله مرسومدر
ومؤلفه كوره برنسنه برشيئه كركى كبى ياپشوب بتشك اولمق معناسنه‌در يقال تلاحكت فقار الظهر تلاحكا اذا شدّ
التيامها ﴿اللحك﴾ كتف وزننده كيج انزال ايدن آدمه دينور يقـال رجل لحك اى بطئ الانزال ﴿اللحكاء﴾ غلواء
وزننده و﴿اللحكة﴾ همزه وزننده كرتنكله‌يه شبيه كوك رنكلو برجانور آديدر ﴿المتلاحكة﴾ متلاحقه وزننده بنيه
وتركيبى قوند وقوىّ وشديد ناقه‌يه دينور ﴿الملاحك﴾ ميمك فتحيله طار يرلره دينور يقال وقعوا فى الملاحك اى
المضايق ﴿اللدك﴾ لامك فتحيله و﴿اللدك﴾ فتحتينله ياپشمق معناسنه‌در يقال لدك به لدكا ولدكا من الباب الرابع
اذا لزق به ﴿اللذك﴾ لامك وذال معجمه‌نك فتحيله ياره هنوز برخوشجه اوكوليوب لكن اتلرى بتوب دوزلمك معناسنه‌در
يقال لذك الجرح لذكا من الباب الرابع اذا استوى نبات لحمه وبعضلر عندنده لفظ مزبور مصحفدر صواب اولان
ارك الجرح اولمقدر ﴿الالفك﴾ احمر وزننده صولاق آدمه دينور اعسر معناسنه واحمق كمسه‌يه دينور يقال رجل
الفك اى اعسر وكذا احمق ﴿اللفيك﴾ اميروزننده بودخى احمق آدمه دينور ﴿اللكّ﴾ شكّ وزننده يومرقله برآدمك
قفاسنه اورمق على قول بركمسه‌يه اوروب اوته قاقق معناسنه‌در يقال لكه لكا من الباب الاول اذا ضربه بجمعه
فى قفاه او ضربه فدفعه واتى كميكدن آيرمق معناسنه‌در يقال لكّ اللحم اذا فصله عن عظامه وقارشدرمق معناسنه‌در
يقال لكه اذا خلطه ولكّ اته دينور لحم معناسـنه وبرنبات آديدركه انكله نسنه بويانور شارحك تعريفنه كوره
فارسيده لاك ديدكلرى نباتدركه لوك تعبير اولنان قرمزى بويه انك صمغيدر اندن مهر مومى دوزيلور وانكله يالكز
ايپك ويوك بويانور وثقلنى قيومجيلر استعمال ايدرلر ﴿اللكاك﴾ كتاب وزننده زحام معناسنه‌در يقال ماهذا اللكاك
اى الزحام واتى قوندو شديد اولان ناقه‌يه دينور جمعى لكك كلور صردوزننده ولكاك كلور مفردى كبى وبودلاص
قبيلندندر ﴿اللكية﴾ و﴿اللكالك﴾ لاملرك ضميله بونلرده شديد اللحم اولان ناقه‌يه دينور ﴿الالتكاك﴾ صقشوب
مزدحم اولمق معناسنه‌در يقال التكّ الورد اذا ازدحم وناس يمكلك طاسى كبى برى برينه كيرشمك معناسنه‌در يقال
التكّ العسكر اذا تضامّ وتداخل وسوزده خطا ايلمك معناسـنه‌در يقال التكّ فى كلامه اذا اخطأ وبرآدم اقتضا
ايدن دليل وحجتنى كيج ايراد ايلمك معناسنه‌در يقال التكّ فى حجته اذا ابطأ ﴿اللكيك﴾ اميروزننده برى برينه كيرشمش
عسكره دينور وبدنده كى اته اطلاق اولنور وكوده‌سى صيقى وپك وطقناز آدمه دينور وقطرانه دينور وبرشجر ضعيف
آديدر وبرموضع اسميدر ﴿اللك﴾ لامك ضميله ذكر اولنان لكّ ديدكلرى نباتك ثفلنه ياخود عصاره‌سنه دينور
قيومجيلر انكله خنجر وبچاق صاپلرينى ياپشدررلر بردرهمنى شرب خفقان ويرقان واستسقا وجكر ومعده وطلاق
ومثانه اوجاغنه نافع اولوب لكن سموز آدمى اهزال ايدر وبعضلر ديديلركه لامك ضميله لكّ ذكر اولنان لكّ بويه‌سيله
بويانمش درينك يوفقه تراشه‌سنه دينوركه انكله خنجر وبچاق صاپلرينى بند ايدرلر لامك فتحيله‌ده جائزدر ولك اندلس
اولكه‌سنده بربلده آديدر واسكندريه ايله طرابلس غرب بيننده بربلده‌در ولك لكيك كبى اتنه طلو صمصيق طقناز آدمه
دينور ملكك دخى دينور معظم وزننده ﴿الملتكّ﴾ ملتذّ وزننده بحكين سرخوشه دينور يقال سكران ملتكّ اى يابس

سكرا ﴿اللكالك﴾ هدهد وزننده بودوره دينوروايرى ويومرى كوده لو دوه يه دينو ﴿لكالك﴾ غراب وزننده حزن بنى
ربوعده برموضع آديدر ﴿اللكّاء﴾ عكّاء وزننده اولك بويه سيله بوپانمش دريلره دينور ﴿اللالكائىّ﴾ آخرده همزه بعده
ياى نسبتله محدّث مشهور ابو القاسم هبة الله بن الحسن بن منصور الرازىّ الطبرىّ نسبتيدر ﴿اللمك﴾ لامك فتحيله
و ﴿اللماك﴾ غراب وزننده و ﴿اللماك﴾ كتاب وزننده توتيايه دينوركه كوزه چكيلوب جلا وير يقال اكتحل باللمك واللماك
واللماك وهو الجلاء يكحل به العين ولمك مصدر اولور خيرى ايوجه يوغورمق معناسنه يقال لمك العجين لمكا
من الباب الاول اذا ملكه ﴿اللماك﴾ سحاب وزننده جزؤيجه طعامه دينوركه يلامتق تعبير اولنور ﴿التلمك﴾ تفعل
وزننده جزؤيجه نسنه طاتمق معناسنه در يقال ماتلمك بلماك اى ماذاق شيئا ودوه چكه لرينى برى اوته اوينادوب
كومك معناسنه در يقال تلمك البعير اذا الوى لحيه ودل ايله دوداقلرى يلانمق معناسنه در يقال هو يتلمك اى يتلمظ
﴿لمك﴾ فتحتينله و ﴿لامك﴾ هاجر وزننده نوح پيغمبر على نبينا وعليه السلام حضرتلرينك پدرلرى اسميدر ﴿اللميك﴾
امير وزننده كوزلرى سورمه لو آدمه دينور يقال رجل لميك اى مكحول العينين ﴿اليلمك﴾ يلمع وزننده قوىّ وتوانا
دلى قانلو يه دينور وبو رجاله مخصوص صدر يقال رأيت يلمكا اى شابّا قويّا ﴿اللوك﴾ شوك وزننده اغزده برنسنه يى پك
يابجه چينمك معناسنه دركه كوملك تعبير اولنور على قول پك نسنه يى چينمك ياخود ساقز كبى چينمك معناسنه در يقال
لاك الشيء يلوك لوكا اذا مضغه اهون المضع او هو مضغ صلب او علك الشيء وآت كمنى كومك معناسنه مستعملدر
يقال لاك الفرس اللجام اذا مضغه وبر آدمك عرض وناموسنه طوقنوب ديللمك معناسنه مستعملدر يقال هو يلوك
اعراض الناس اى يقع فيهم ﴿اللواك﴾ سحاب وزننده چينتى يه دينور يقال ماذاق لواكا اى مضاغا وقولهم
الكنى الى فلان ذكر فى لاك يعنى الاكه دن مأخوذ الكنى مثالى كه ايلچيلك ايلك معناسنه در الاكه دن امر در جوهرينك
بوراده ذكرى وهمدر والاكا متعلق قياسدن ذكر ايلديكى كلاملر بالجمله تخبيط وتخليطدر خلاصه اشبو لوك
ماده سندن دكلدر * شارح ديركه جوهرى ابوزيد وابو عصفور وابو حيان امثالى اهل لغته اتباع ايلمشدر لانهم قالوا
ويقال الملك من لاك الشيء فى فيه اى اداره وهو مفعل كمعاد ثم حذفت العين ﴿الليكة﴾ ايكه وزننده اصحاب بجرلك
قريه لرى اسميدر وبها قرأ نافع وابن كثير وابن عامر فى سورة الشعراء وصاد وزمخشرينك ليكه نك اسم قريه اولديغنى
انكار ايلسى نابجادر ﴿فصل الميم﴾ ﴿المتك﴾ فتك وزننده وضمتينله ويالكز ميمك ضميله سينكك برونه على قول
ذكرينه دينور وهر حيوانك ذكرينك اوجنه دينور وانسان ذكرينك كله سنك التنده واقع طمرك اسميدر منينك
مخرجى اودر ديرلر على قول احليلدن ايچرو طوغرى كريلوب چكيلان دربچكه دينور ياخود احليلك وترينه يعنى
كريشنه دينوركه اوكنده كريلوب طوران طمر اوله جقدر * شارح ديركه بونكله اوّلكى قولك فرقى نامعلومدر ياخود
شول طمره دينوركه حشفه نك آلتى ياننده ذكرك ايچ يوزنده اولوركه سنت اولان كسمه ده الك صكره صاغالن اور القدر
وعورت قسمنك فرجنده دلجك تعبير اولنان لحم زائده دينوركه سنت اولدقدنصكره برنده قالور ياخود آنده اولان
طمره دينور واغاج قاوننه دينور بونده ميمك كسريله ده لغتدر وزماورد اسميدركه قادين بوطى وقادين لقمه سى تعبير
اولنان طعامدر وقرىء قوله تعالى ﴿واعتدت لهن متكا﴾ اى زماوردا اواترجا وانقولى مرحومك بوراده زماوردى
طرفنده ميوه ايله تفسيرى غريبدر وسوسن اسميدركه معروف چچكدر ﴿المتك﴾ عتلّ وزننده بودخى عورت فرجنك
لحم زائدينه دينور ﴿المتك﴾ فتك وزننده كسمك معناسنه در يقال متك الشيء متكا اذا قطعه ومتك بر نبات آديدركه
عصاره سى بوزكبى منجمد اولور ﴿المتكاء﴾ حمراء وزننده فرجنك لحم زائدى اوزون اولان خاتونه دينور يقال
امرأة متكاء اى بظراء وايكى دليكى بر اولان عورته دينور يقال هى متكاء اى مفضاة وبولنى طوتميان عورته دينور
يقال امرأة متكاء اى لاتمسك بولها ﴿المماتكة﴾ مفاعله وزننده بر نسنه نك بيع وشراسنده برى برينه مماهره ايلك
معناسنه دركه هر برى مهارتده غلبه ايلك قيدنده اولمقدن عبارتدر يقال ماتكه فى البيع اذا ماهره ﴿التمتك﴾ تفعل
وزننده آزجه آزجه ويودم يودم ايچمك معناسنه در يقال تمتك الشراب اذا تجرّعه ﴿المحك﴾ سحق وزننده لجّ
وعناد ايلك معناسنه در يقال محك الرجل محكا من الباب الثالث اذا لجّ ﴿المحك﴾ كتف وزننده و ﴿المماحك﴾ معاند
وزننده و ﴿المتمحك﴾ و ﴿المحكان﴾ عطشان وزننده لجوج ومعاند آدمه دينوركه اونكو تعبير اولنور ومحكان چتين خويلو
چپارز مشربلو يناز بى امتزاج آدمه دينور وبونكله بعض كمسه لر تسميه اولنديلر يقال رجل محكان اى عسر الخلق
﴿التماحك﴾ تفاعل وزننده لجّ وعناد ايدشمك معناسنه در يقال تماحكا اذا تلاحّا ﴿المتمحك﴾ اسم فاعل بنيه سيله غضوب
اوله رق لجوج اولان آدمه دينور يقال رجل متمحك اى لجوج فى الغضب ﴿الامحاك﴾ همزه نك كسريله بر آدم دارغين
مشرب اوله رق لجوج اولمق معناسنه در يقال امحك الرجل اذا كان متمحكا ﴿مرالك﴾ سحاب وزننده يمنده عدن شهرينه

فصل الميم

برمرحله مسافه ده بر موضعدر (مركه) تمره وزننده زنكبارده بر بلده آديدر (المرك) كتف وزننده مأبون كسه يه دينور
مذكر سماعی اوله جقدر يقال رجل مرك ای مأبون (المسك) ميمك فتحيله دری يه دينور جلد معناسنه على قول خاصّة
قوزی دريسنه دينور جمعی مسوك در برقطعه سنه مسكه دينور تمره وزننده كه اخصدر وتقول العرب هم
فی مسوك الثعالب ای مذعورون خائفون زيرا تلكی قسمی بغايت وهّام و انديشناك اولورلر و دری يه مسك اطلاقی بدنی
ماسك اولديغنه مبنيدر و مسك مصدر اولور برنسنه يی صاليورممك وجه اوزره پك طتوب ضبط ايلك معناسنه در
يقال مسك به مسكا من الباب الاول اذا احتبس واعتصم به (المسك) فتحتينله بوينوزدن و بغه دن و فيل كميكندن
دوزلمش بلازكلره و خلخالره دينور مفردی مسكه در و صويی ايچميوب طوتان پك يرلره اطلاق اولنور (المسك)
ميمك كسريله طيب معروفدر برمقدارينه مسكه دينور كه اخصدر جمعی مسك در عنب وزننده قلبه تقويت
وسوداوی اولنلره شجاعتی مورث و خفقانه و امعاده اولان رياح غليظه يه نافع و سمومه مفيد و جماعی مقوّيدر
و شبوی ياغيله ممز وجنی رأس احليله طلاتحريك قوّت جماعيه ده عجيب الاثردر * شارحك بيانيه كوره مشك
فارسی معرّبيدر عربلر اكا مشموم اطلاق ايدرلر (مسك البرّ) تركيده مسك اوتی ديدكلری خوشبو نباتدر
(مسك الجنّ) عنبر بوی ديدكلری نباتدركه سريانيده شواصر دينور (الممسك) معظم وزننده مسك قاتلمش
نسنه يه دينور يقال دواء ممسك ای خلط بالمسك (التمسيك) مسك سورمك معناسنه در يقال مسكه
اذا طيبه بالمسك و برنسنه يی پك طتوب حفظ ايلك معناسنه در يقال مسكه اذا احتبس واعتصم به (المسكان)
ميمك ضميله اشترا اولنان نسنه نك و بريلان پيشين بهاسنه دينور تقول اشتريته بمسكانه ای بعربونه (الامساك)
همزه نك كسريله و (التماسك) و (التمسك) و (الاستمساك) بونلرده برنسنه يی صاليورممك وجه اوزره طوتمق
معناسنه در يقال امسك به وتماسك وتمسك واستمسك اذا احتبس به واعتصم به و امساك آليقومق معناسنه
مستعملدر يقال امسكه اذا حبسه و سويلركن ابسم اولمق معناسنه در يقال امسك عن الكلام اذا سكت و بخل
معناسنه مستعملدر يقال فيه امساك ای بخل (المسكة) غرفه وزننده كنديسنه تمسك اولنه جق شيئه دينور
تقول لی فيه مسكة ای ماتمسك به و امساك بدن ايده جك اكل و شربه متعلق غدايه دينوركه بدل مايتحلل تعبير
اولنور على قول يتشه جك قدر قوت و غدايه اطلاق اولنور يقال ماله مسكة وهی مايمسك البدن من الغداء
والشراب او مايتبلغ به منهما و عقل وافره و ذهن كامله اطلاق اولنوركه ناشايان اعمالدن امساك ايدر جمعی مسك در
صرد وزننده يقال انه لذو مسكة ای عقل وافر و بخل و خست معناسنه در بونده ضمتينله ده جائزدر و مراجعت
اولنه جق خير و فائده يه دينور كاسيذكر (المسيك) امير وزننده بودخی بدنی امساك ايده جك قوت و غدايه ياخود
يتشه جك قدر معاشه دينور و عقل وافره دينور و بخيل آدمه دينور يقال رجل مسيك ای بخيل (المسكة)
فتحاتله يكی طوغمش چوجغك و آت قولونك چهره لرنده اولان قبوق كبی يوفقه دريجكه دينور و قويی قازيله جق
پك و محكم يره على قول شول پك يرده واقع كسمه قويی يه دينوركه ايچريسی طاشله اوريلوب يابلغه محتاج اولميه
بوايكی معناده ميمك ضميله ده جائزدر و دلير و بهادر آدمه اطلاق اولنور يقال حسكة مسكة ای شجاع (الماسكة)
مسكه ايله معنای اوّلده مرادفدر و ماسكه طوتيجی نسنه يه دينور تأنيثی موصوف اعتباريله در ومنه تقول العرب
بيننا ماسكة رحم ای واشجة رحم و بورحم ماسكة تاويلنده در (المسيك) سكيت وزننده و (المسكة) همزه وزننده
(والمسك) عنق وزننده بونلرده بخيل و ممسك شخصه دينور يقال رجل مسيك و مسكة و مسك ای بخيل و مسيك
چوق صو آلان قربه يه اطلاق اولنور يقال سقاء مسيك ای كثير الاخذ للماء و مسكه همزه وزننده شول الی قوّتلو
زور دست آدمه دينوركه برنسنه يی طتوب ضبط ايلدكده بركمسه آنی الندن قورترمغه قادر اولميه يقال رجل
مسكة اذا امسك بشیء لم يقدر على تخليصه منه بونك جمعی مسك در صرد وزننده (المساك) سحاب وزننده و (المساكة)
سحابه وزننده و (المساك) كتاب وزننده و (المساكة) كتابه وزننده بونلرده بخيللكه دينور يقال فيه امساك و مسكة
و مساك و مساكة و مساك و مساكة ای بخل و مساك سحاب وزننده صويی طتوب ايچمين پك يره دينوركه صوآنده
اير كيلوب قالور و مساك كتاب وزننده مراجعت اولنه جق خير و منفعته دينوركه آنی الدن صاليورمك مناسب و ممكن
اولمامغله كويا كه آدمی امساك ايدر يقال مافيه مساك و مسكة و مسيك ای خير يرجع اليه (الممسكة) مكرمه وزننده
آتك سكيل اولان اياغنه اطلاق اولنور بياضی امساك ايلديكيچون على قول سكيل اولميان اياغه دينور (المساكة)
كرامه وزننده قربه چوق صو آلور اولمق معناسنه در يقال مسك السقاء مساكة اذا صار مسيكا (مسكويه)
سيبويه وزننده بر رجل علميدر (ماسكان) سينك كسريله مكران ايالتنده برناحيه در (مسيك) زبير وزننده

اسامیدندر فروة بن مسیك اصحابدندر (مسكان) عثمان وزننده شیخ طائفهٔ شیعه اولان عبدالملك لقبیدر (ماسك)
صاحب وزننده بررجل آدیدر (المسیكة) سفینه وزننده صویی صوروب ایچمز اولان یك یره دینور یقال ارض
مسیكة اذا صارت لاتنشف الماء صلابة (مشكان) شین معجمه ایله عثمان وزننده بر رجل علمیدر و اصطخر
قضاسنده برقریه‌در وفیروز آباد فارس قضاسنده برقریه‌در و همدان اعمالندن بربلده‌در ومشكان الجمال تابعیندندر
ومعروف بن مشكان المقری وعطوان بن مشكان التابعی ومحمد بن مشكان محدّثلردر (مشكدانه) میمك ضمیله
فارسده شول خوشبوحبه‌لره دینورکه بعض عطریاتله ترکیب ایدوب تسبیح کبی ایپلکه دیزوب کوچك قیزلر
بیونلرینه وقوللرینه قلاده ایدرلر محدّثیندن عبدالله بن عامر بغایت خوشبوی اولمغله انکله ملقب اولمشدر
(المصطكی) میمك فتحی وضمی والفك قصریله و (المصطكاء) میمك فتحی ومدّایله علك رومی اسمیدرکه ترکیده ساقز
تعبیر اولنور بیاضی وسیاهی اولور بیاضنك مطبوخنی شرب معده‌یه وخروج مقعده وامعاء وجكره وسعال
مزمنه نافع واغز قوقوسنه ودیش اتلرینه وتفتیق شهوه وتفتیح سدّه بابلرنده بغایت مفیددر (الممصطك) مدحرج
وزننده مصطكی قاتلمش دارویه دینور یقال دواء ممصطك اذا خلط به المصطكی (المعك) میمك فتحیله برنسنه‌یی
طپراغه سورتوب بیله‌مك معناسنه‌در یقال معكه فی التراب معكا من الباب الثالث اذا دلكه به * شارح دیرکه
معك مطلقا اوغمق معناسنه‌ده كلور یقال معكه اذا دلكه ومعك برآدمی برتقریبله مغلوب ومقهور ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال معكه بالقتال والخصومة اذا لواه وبرآدمك حقنی اویالندرمق معناسنه مستعملدر یقال معك دینه
وبدینه اذا مطله به (المعك) كتف وزننده و (الممعك) منبر وزننده و (المماعك) معاند وزننده دائما بورجنی تأخیر
ایدن آدمه دینور یقال رجل معك وممعك ومماعك ای ماطل بدینه ومعك شدید الخصومه آدمه دینور واحمق
ونادانه دینور یقال رجل معك ای الالدّ وكذا الاحمق (المعاكة) سماحه وزننده احمق اولمق معناسنه‌در یقال معك
الرجل معاكة من الباب الخامس اذا حمق (التمعك) تفعل وزننده طپراغه بیلنمك معناسنه‌در یقال تمعك فی التراب
اذا تمرّغ (التمعیك) طپراغه بیله‌مك معناسنه‌در تقول معكته اذا مرّغته (المعكی) سكری وزننده چوق دوه‌یه دینور
یقال ابل معكی ای كثیرة (المعكوكاء) میمك فتحی وضمیله قرقشه وفتنه وتوز وطمان وشرّ وشور معناسنه‌درکه
ایكی عسكر بری برینه آمیخته اولدقده پیدا اولور یقال وقعوا فی معكوكاء ای فی غبار وجلبة وشرّ (المعكوكة)
میمك ضمیله كثرت ووفرت ماله دینور تقول اعجبتنی معكوكة المال ای كثرته (الملك) شكّ وزننده ممه‌دن سودی
وكمیكدن ایلیكی اغز ایله صوروب جمله‌سنی امك معناسنه‌در یقال ملّ المخ مكا من الباب الاول اذا مصه جمیعه
وهلاك ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ملّ الشیء اذا اهلكه واكسلتمك معناسنه مستعملدر یقال مكه اذا نقصه
ومنهما مكة كما سیذكر وقوش چقرمق معناسنه‌در یقال ملّ الطائر بسلحه اذارمی به (الامتكاك) و (التمكك)
تفعل وزننده بونلرده برنسنه‌نك مجموعنی آغز ایله اموب صورمق معناسنه‌در یقال امتكّ المخ وتمككه اذامصه جمیعه
وتمكك مدیونه تقاضا ایلمك معناسنه‌در یقال تمكك علی الغریم اذا الحّ (المكمكة) زلزله وزننده بودخی برنسنه‌نك
مجموعنی صوروب امك معناسنه‌در یقال مكمك الشیء بمعنی مكه ویوالق كبی یوارلنه‌رق یوریمك معناسنه‌درکه
طقناز یومری بودور یورویشیدر یقال یتمكمك فی المشی ای یتدحرج (المكاك) غراب وزننده و (المكاكة) غرابه
وزننده صوریلوب جمله‌سی آغز ایله آلنان نسنه‌یه دینور صوریلان ایلیك كبی یقال خرج مكاكه ومكاكته
ای مصاصه (مكة) میمك فتحیله بلد حرام یاخود مجموع حرم شریفك اسمیدرکه داخل مواقیت اولان ارض منیفه‌دن
عبارتدر نقص معناسندن مأخوذدر جمیع كناهی نقص وافنا ایلدیكیچون یاخود اهلاك معناسندندر آنده ظلم
وجور ایدنلری اهلاك ایلدیكیچون * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره بش وجه دخی محتملدر بری ارض مرقومه‌ده
صوقلیل اولمغله كویاكه یردن صویی آغزلریله اموب استخراج ایدرلر ثانی ینه اموب صورمق معناسندندر كویاكه
هرسنه ناسی كندیسنه طوغری اموب جذب ایدر ثالثا ملّ طائر معناسندندر كویاكه عصیانی ملّ ودفع ایدر
رابعا مكاكه‌دن مأخوذدرکه وسط عظمده اولان لبّ ومخّ اوله‌جقدر ارض مرقومه دخی دنیانك وسطی
وخلاصه‌سیدر خامسا عصاتك ذنوبنی كمیكدن ایلیك صوروب چیقارر كبی استخراج وازاله ایدر انتهی (المكوك)
تنور وزننده بركونه صو ایچه‌جك طاسه دینور * شارحك بیاننه كوره وسطی واسع ویوقریسی طاره‌جق اولور
ومكوك بردرلو اولچك آدیدرکه بربچق صاغ آلور علی قول نصف رطل آلور سكز اوقیه‌یه قدر یاخود نصف ویبه
آلور وویبه یكرمی ایكی یاخود یكرمی درت مدّ حضرت نبوی علیه السلام مقداریدر وعند البعض اوچ كیلجه آلور
وكیلجه برمنّ ایله برمنك یدی ثمنیدر ومنّ كه بربطماندر ایكی رطلدر ورطل اون ایكی اوقیه‌در وبر اوقیه براستار ایله

مطلب

و براستارك ثلثانيدر واستار درت مثقالله نصف مثقالدر و مثقال بردرهم ايله بردرهمك ثلث اسباعيدر ودرهم
التى دانقدر ودانق ايكى قيراطدر وقيراط ايكى طسوجدر و طسوج ايكى حبه در وحبه بر درهمك ثمننك
سدسيدركه درهمك قرق سكز جزؤندن برجزؤدر ومكوك لفظنك جمعى مكاكيك در ومكاكىّ كلور كاف اخيرى
يايه ابدال وادغامله (المكماكة) ثرثاره وزننده و(المتكمكة) متدحرجه وزننده اعضاسى صيق وديرنكلى عورته
دينور يقال امرأة مكماكة ومتكمكة اى لكامة (المكّانة) كتّانه وزننده جاريه قسمنه اطلاق اولنور امه معناسنه
تحقيرا ملكّ طائر معناسندندر (الملك) ميمك حركات ثلاثى ولامك سكونيله و(الملكة) فتحاتله و(المملكة) ميمك
فتحى ولامك ضمى على قول حركات ثلاثيله برنسنه يه استقلال وجهى اوزره ضبط ايلمكه قادر اولەرق ظفر بولوب
زير دست واستيلايه آلمق معناسنەدركه مالك اولمق تعبير اولنور يقال ملك الشئ ملكا مثلثة وملكة ومملكة
من الباب الثانى اذا احتواه قادرا على الاستبداد به وملك ميمك حركات ثلاثيله ياخود فتحتينله ياخود ضمتينله ملكيت
اوزره ضبط وتصرّف اولنەجق نسنه يه دينور يقال ماله ملك اوملك اوملك اى شئ يملكه وبين الاعراب برآدمك
مرعا ومشرب ودوابّ ومواشيسنه ياخود برآدمك كنديسى حفر ايدوب انفراد اوزره ضبط ايلديكى قويويه اطلاق
اولنور ومنه تقول لى فى هذا الوادى ملك مثلثا ويحرّك اى مرعى ومشرب ومال او هى البئر يحفرها وينفرد بها
وملك ميمك حركات ثلاثيله خاصّة برآدمك صوينه اطلاق اولنور يقال ليس لهم ملك مثلثا اى ماء وملك كذلك
حركات ثلاثله مملوك معناسنه مستعملدر ملكه كبى كما سيذكر وبرآدمك تحت اقتدارنده اولان شيئه دينور تقول
اعطانى من ملكه مثلثة اى مما يقدر عليه وينه حركات ثلاثله قوللق رقّ وبندكى معناسنەدر يقال طال ملكه مثلثة
اى رقّه وينه حركات ثلاثله خاتون تزوّج ايلمك معناسنه مستعملدر يقال املكه اياها حتى ملكها ملكا مثلثا
اى زوّجه اياها فتزوّجها ولا يقال ملك بها ولا املك وملك الطريق ينه حركات ثلاثله يولك وسطنه ياخود
كنارينه اطلاق اولنور يقال اخذ ملك الطريق اى وسطه اوحدّه (الاملاك) همزەنك كسريله برنسنه يى بركمسه يه
ملك ايلمك معناسنەدر يقال املك الشئ اذا جعله ملكا له يملكه وبرآدمى شاه نصب ايلمك معناسنەدر يقال املكوه
اذا صيرّوه ملكا وبرآدمه خاتون تزويج ايلمك معناسنه مستعملدر يقال املكه اياها اذا زوّجه اياها ولا يقال ملك
بها كما ذكر ويقال املك فلان على بناء المجهول اذا زوّج ايضا پس املاك معلوم ومجهولدن تزويج وتزوّج معناسنه
كلور * شارح ديركه مؤلفك اذا زوّج عنه ايضا كلامنده عنه ايضا عبارەسى تمۀ تفسيردن دكلدر بلكه تهذيبده
ومحكمده قول اوّل لحيانيدن منقول اولوب بعده قول ثانى دخى آندن منقول اولديغنى بيان ضمننده عنه ايضا عبارتى
مرسوم اولمغله مؤلف من غير امعان اول عبارەيى دخى صحيفەسنه نقل ايلمشدر انتهى * واملاك امر تطليق محلنده
استعمال اولنور يقال املكت فلانة امرها على المجهول اذا طلقت وخميرى كركى كبى اوزليەرك يوغورمق
معناسنه مستعملدر ملّاكەدن مأخوذدر يقال املك العجين اذا انعم عجنه يعنى حتى انتهت ملاكته (التمليك) بودخى
برنسنەيى برآدمه ملك ايلمك معناسنەدر يقال ملكه اياه اذا جعله ملكا له يملكه وبرآدمى شاه قلمق معناسنەدر يقال
ملكوه اذا صيرّوه ملكا وخميرى كركى كبى يوغورمق معناسنەدر يقال ملك العجين اذا انعم عجنه (الملك) ميمك
ولامك فتحيله برنسنەنك قيام ملكيتنه سبب اولان شيئه دينور ومنه يقال الماء ملك امر لانهم اذا كان معهم ماء
ملكوا امرهم وملك ملائكەنك مفرديدركه فرشته يه دينور لأك مادەسنده بيان اولندى * شارح ديركه ملك
لفظنى اشبو ملك مادەسندن دخى اخذ ايلديلركه قوّت معناسنەدر (الملك) ميمك فتحيله صويه قاندرمق
معناسنەدر تقول ملكنا الماء ملكا اى اروانا يعنى فقوّينا على امرنا كما ذكر ومالك اولمق معناسنەدر نتەكه رأس
مادەده تثليثله بيان اولندى وملك الولىّ يعنى ولىّ تحت ولايتنده اولان خاتونى كندى باشنه تزوّجدن حظر
ومنع ايدوب امر تزوّجنده متصرّف اولمسندن عبارتدر وملك ذو الملك يعنى ملك صاحبى پادشاه وملك
معناسنەدر كما سيذكر وملك املاك كبى خميرى قوّتله اوزليەرك يوغورمق معناسنەدر يقال ملك العجين
ملكا من الباب الثانى اذا انعم فى عجنه وآهو ياوريسى قوّتلنوب اناسنك ارقەسنه دوشوب كتمكه قادر اولمق
معناسنەدر يقال ملك الخشف امّه اذا قوى وقدر ان يتبعها (الملكة) فتحاتله مملوك معناسنەدر تقول ملك
يمينى وملكة يمينى اى ماملكه وقوللق رقّ معناسنەدر يقال طال ملكه وملكته اى رقّه ويقال اقرّ بالملكة
اى بالملك * مترجم ديركه علماء وحكماء ملكۀ نفسانيه يى بوندن تفريع ايلديلر واول نفس انسانيده راسخ
برصفتدن عبارتدر توضيحى بودركه نفس ايچون افعالدن بعض افعال سببيله برهيئت مخصوصه حاصل اولور
اول هيئته كيفيت نفسانى دينور پس اول كيفيت سريع الزوال ايسه اكا حالت دينور اما تكرار سببيله نفسه ممارست

حاصل و اول كيفيت مرتسم اولوب عديم الزوال يا بطیء الزوال اولورسه اكا ملكه اطلاق اولنور كويا كه صاحبنك
مملوكى اولمش اولور ﴿ المملكة ﴾ ميمك فتحى و لامك حركات ثلاثيله مصدردر نته كه ذكر اولندى و عربلرك عبد
مملكه ديدكلرى شول قولدركه اوزى اسير اولوب پدر و مادرى اسير اولميه نته كه عبدقن كوله زاده اولان كوله دن
عبارتدر و بعضلر عبدقن اشترا اولنان قولدر ديديلر يقال هو عبد مملكة اذا ملك ولم يملك ابواه و مملكه لامك فتحى
و ضميله پادشاهك عزّ وملكنه وفرّ و دارات و سلطنتنه وخدم وحشم و بندكاننه اطلاق اولنور يقال ذاك الملك
صاحب مملكة اى عزّ وسلطان وعبيد و لامك فتحيله اسم مكاندر قلمرو سلطنتى اولان اراضى و اياﻻته اطلاق
اولنور و لامك ضميله مملكتنك وسطنه اطلاق اولنور سرّة الملك كبى ﴿ الملوكة ﴾ ميمك ضميله ملك معناسنه در يقال
اقرّ بالملوكة اى بالملك ﴿ الملك ﴾ ميمك ضميله اسمدر حكم ايله بر نسنه نك ضبط و تصرّفنه دينور و زير تصرّفنده اولان
شيئه دينور مذكر و مؤنث اولور و عز و عظمت وشوكت و سلطنت معناسنه مستعملدر يقال له الملك اى العزّ
والسلطان و ملك جلبان ديدكلرى غله يه دينور و آجه صو يه دينور و ملك الدابّة طوارك اياقلرينه دينور
و ضمتينله لغتدر مفردى ملاكدر كتاب وزننده ﴿ الملك ﴾ ميمك فتحيله و ﴿ الملك ﴾ كتف وزننده و ﴿ المليك ﴾ امير
وزننده و ﴿ المالك ﴾ صاحب وزننده ملك صاحبنه دينوركه مراد پادشاهدر جمعلرى ملوك و املاك و ملكاء كلور
كرماء وزننده و ملاك كلور ركع وزننده لفّ و نشر مرتب اوزره در ﴿ الاملوك ﴾ همزه نك ضميله اسم جمع ملوكدر
و عربدن بر جماعتدر على قول حمير قبيله سنك مقاوله يعنى ملوكنه اطلاق اولنور ﴿ الملكوت ﴾ رهبوت وزننده
و ﴿ الملكوة ﴾ ترقوه وزننده مبالغه در عز و سلطنت و عظمته اطلاق اولنور ومنه لله الملك والملكوت والملكوة
اى العزّ والسلطان * شارح ديركه اهل تحقيق ملكى عالم ظاهرده و ملكوتى عالم باطنده استعمال ايدرلر واشبو ملكوت
وجبروت و رغبوت و رهبوت و تربوت مقوله سنده واو و تاء زائده در مبالغه ايچوندر پس ملكوت ملك عظيم
معناسنه در ﴿ التمالك ﴾ تفاعل وزننده بر آدم كندى نفسنه مالك اولمق يعنى نفسنك مغلوب و محكومى اولميوب ضبط
و تصرّفنه قادر اولمق معناسنه در يقال تمالك فلان عنه اى ملك نفسه و ما تمالك فلان ان وقع كذا ديرلر نفسنى
ضبط و حبسه قادر اوليوب فلان ماده يه اوغرادى ديمك يرده و شو ديوار محكم دكلدر ديمك يرده هذا حائط
لا يتمالك ديرلر ﴿ الملاك ﴾ سحاب وزننده اقتدار ملك معناسنه در يقال ليس له ملاك اى لا تمالك و ﴿ ملاك ﴾ ميمك فتحى
و كسريله برايشك قوامنه اطلاق اولنوركه آنكله اكا مالك اولنور يقال هذا ملاك الامر و ملاكه اى قوامه الذى
يملك به ﴿ الملاك ﴾ كتاب وزننده بالجمله اطلاق اولنوركه بنا يا پيلور و تزوّج على قول عقد نكاح معناسنه مستعملدر
بونده فتحله ده جائزدر تقول شهدنا املاكه و ملاكه اى تزوّجه او عقده و قوام معناسنه در كه ناقة ملاك الابل ديرلر
ناقه نك بالجمله دوه لر اكسه سنه اويوب آردنه دوشرلر ديمك يرده كويا كه اول دوه لره مالك اولمغله انلرى
چكوب كوتررر ﴿ المليكة ﴾ جهينه وزننده صحيفه يه اطلاق اولنور و بر جماعتك اسميدركه نسواندن صحابيه لردر
﴿ تملك ﴾ تضرب وزننده بر صحابيه اسميدر ﴿ مليكه ﴾ سفينه وزننده بنت ابى الحسن النيسابوريه دركه محدثه در ﴿ مليك ﴾
زبير وزننده اساميدندر يزيد بن مليك و عبدالرحمن بن احمد بن مليك محدثلردر ﴿ مليك ﴾ امير وزننده اساميدندر
محمد بن على بن مليك محدثدر ﴿ ملوك ﴾ صبور وزننده اساميدندر محمد بن الحسن بن محمد بن ملوك و احمد بن ملوك
محدثلردر ﴿ مالك ﴾ صاحب وزننده امام مدينه ابن انس عليه الرحمه حضرتلريدركه صاحب مذهبدر و مالكى وافر
محدّثين و طقسان نفر صحابهٔ كرامك اسملريدر ﴿ ابو مالك ﴾ آجلغك ياخود پك قوجه لغك كنيه سيدر تفأل قبيلندندر
يقال اخذه ابو مالك اى الجوع او السن و الكبر ﴿ ملك ﴾ ميمك كسريله مكه ده ياخود يمامه ده بر وادى اسميدر ﴿ ملكان ﴾
ميمك كسريله ياخود فتحيله طائفده بر طاغك آديدر و فتحيله ملكان بن جرم و ملكان بن عباد قضاعه قبيله سى
رجالندندر بو ايكيدن ماعداسى ميمك كسريله در ﴿ المهك ﴾ ميمك فتحيله بر نسنه يى كركى كبى سحق ايلك معناسنه در
يقال مهك الشیء مهكا من الباب الثالث اذا سحقه فبالغ و تيز تيز يورمك معناسنه در يقال مهك فى المشى اذا اسرع
و جماعده جهد ايله خاتونى خاكسار ايلك معناسنه در يقال مهك المرأة اذا جهدها جماعا و بر نسنه يى مهره تختەسى
كبى دوز و صيرنجق ايلك معناسنه در يقال مهك الشیء اذا ملسه و اركك انسانك و حيوانك صلبى ضعيف
و بيتاب اولمغله دولى اولماز اولمق معناسنه در يقال مهك صلبه مهكا من الباب الرابع و مهك على بناء المجهول
اذا صار مهيكا كما سيذكر ﴿ المهكة ﴾ غرفه و تمره وزننده جوانلغك و دلو قانلولغك تمام چاغنه دينوركه بنيه
و تركيب كركى كبى قرارينه كلوب اعضاء و اندام قالبنه كيرمكدن عبارتدر يقال به مهكة الشباب اى نفحته و امتلاؤه
﴿ الممتهك ﴾ امتهاكدن اسم فاعلدر و ﴿ الممهك ﴾ معظم وزننده كركى كبى چاغنى و اندامنى بولمش دولغون جوانه دينور

يقال شابّ ممتهك وممهك اى ممتلئ شبابا (المُمهك) زملق وزننده اندامى مضطرب وسلكى اوزون آدمه دينور
وآدميلرى سيرك وميدانلو آته دينور (المهوك) صبور وزننده يومشق يايه دينور يقال قوس مهوك اى لينة (ماهك)
هاجر وزننده اساميدندر يوسف بن ماهك محدثدر (التمهك) تفعل وزننده برايشى كوزل ايشليوب حسن و لطافت
كوسترمك معناسنه‌در يقال تمهك فى العمل اذا تحسن فيه و برنسنه‌يى ال ايله نقش ايلك معناسنه‌در يقال
تمهك بيده اذا نقشه (المُمهوك) كلامده خطاسى چوق اولان آدمه دينور يقال رجل ممهوك اى الكثير الخطأ
(المهيك) اميروزننده دولى اولميان اركك حيوانه دينور صلبى ضعيف وعليل اولديغندن نشئت ايدر يقال فحل
مهيك اذا ضرب فلم يلقح (التماهك) تفاعل وزننده برى بريله لجاج وجدال ايلك معناسنه‌در يقال تماهك القوم
اذاتماحكوا ولجوا نجز بعونه تعالى ﴿ فصل النون ﴾ (النبكة) فتحتينله وتمره وزننده باشى سيورى تپه يه
دينوركه اكثرى طپراغى قزل اولانه دينور على قول اينشلو يوقشلو ارضه دينور ياخود طپراقدن اولان كوچك
تپه يه دينوركه ايوك تعبير اولنور جمعى نبك‌در ونبك كلور فتحتينله ونباك‌در نونك كسريله ونبوك‌در نونك ضميله
(الانتباك) افتعال وزننده يوكسلمك معناسنه‌در يقال انتبك الشئ اذا ارتفع و برشرّ وفتنه خصوصنه عزم
وتصميمله قيام ايلك معناسنه مستعملدر يقال انتبك القوم اذا انطووا على شرّ (النبك) نونك فتحيله حمص ايله
دمشق بيننده برقريه‌در (النباك) غراب وزننده سفّاح بن خالد التغلبىّ وكليب بن ربيعة التغلبىّ فرسلرينك اسميدر
وبرموضع آديدر ياخود بونباكه‌در (النبوك) قعود وزننده برموضعدر (النابك) صاحب وزننده مرتفع يره
دينور يقال مكان نابك اى مرتفع (تنبوك) تنسوخ وزننده برموضع آديدر (النتك) نتق وزننده برنسنه‌يى ال ايله
كركى كبى قاوره‌يوب طوتدقدنصكره كنديسنه طوغرى زورايله چكرك اكوب بوكمك معناسنه‌در يقال نتك الشئ
نتكا من الباب الثانى اذا جذبه يقبض عليه ثمّ يكسره اليه بجفوة وبعد البول ذكرى ال ايله برى اوته اوغوب استبرا
ايلك معناسنه‌در يقال نتك ذكره اذا استبرأ بعد البول ونفضه وقيل يولمق معناسنه‌در يقال نتك شعره اذانتفه
(اندكان) همزه‌نك فتحى ودالك ضميله فرغانه قضاسنده برقريه‌در عمر بن محمد بن طاهر الصوفى اورادندر وسرخس
قضاسنده برقريه‌در احمد الحمادى نام زاهد مشهورك مرقدى آنده‌در (النزك) نونك كسرى وفتحيله كلرو بزجه
تعبير اولنان جانورلرك آلت تناسلنه دينور بونلرك ايكيشر ذكرى اولور (النيزك) حيدر وزننده قصه مزراغه
دينور * شارح ديركه بونيزهٔ فارسى معرّبيدر كرچه كاف فارسيده تصغير ايچوندر لكن بوراده تعريبه علامتدر
(النزك) نزق وزننده نيزك ايله دورتمك معناسنه‌در يقال نزكه نزكا من الباب الاول اذاطعنه بالنيزك وبرآدمه
بلاموجب بدسويليوب طعن وآزار ايلك معناسنه مستعملدر يقال نزك فلانا اذا اساء القول فيه ورماه بغير حق
(النزك) صرد وزننده شول كيمسه‌يه دينوركه دائما ناسى طعن وتعريض وتعييبله آزرده ايدر اوله يقال رجل نزك
اى عياب لمزة (النزيكات) مصغر بنيه‌سيله اصلا ايشه يرقمز بى خير ومنفعت اولان آدملره وچكيلره دينور (النسك)
نونك حركات ثلاثى وسينك سكونيله وضمتينله حضرت ربّ ذوالجلاله اولان قوللغه وعبادت وطاعته دينور
ومطلقا حقّ اللهه اطلاق اولنور زكات وصدقه وذبح لله كبى وبومعناده مصدر اولوركه سيذكر (النسكة) نونك
فتحيله (والمنسك) مقعد وزننده و (النساكة) سماحه وزننده نسك كبى مصدرلردر حضرت خدا عزّ وجلّ
دركاهنه عبادت وطاعت ايلك معناسنه يقال نسك الرجل ونسك نسكا مثلثة ونسكا بضمتين ومنسكا ونساكة
من الباب الاول والخامس اذا تعبد (التنسك) تفعل وزننده بودخى حق تعالى‌يه قوللق ايلك معناسنه‌در يقال
تنسك الرجل اذا تعبد (النسك) نونك ضميله و (النسك) ضمتينله و (النسيكة) سفينه وزننده حق يولنه ذبح
اولنان قربانه دينور على قول نسك نونك ضميله قربانك دمنه ونسيكه قربانه دينور يقال من صنع كذا فعليه
نسك ونسك ونسيكة اى ذبيحة اوالنسك الدم والنسيكة الذبيحة ونسيكه آلتوندن ياكومشدن يوغون
سبيكه كبى قطعه‌يه دينور * شارح ديركه بومصفا اولانه مخصوصدر حتى عبادت معناسى بوندن مأخوذ اولديغى
بعضلردن منقولدر (المنسك) مجلس وزننده و (المنسك) مقعد وزننده نسك وعباداتك شرعه وطريقه‌سنه
وامور مرعيه‌سنه دينوركه طريقهٔ اعمالندن عبارتدر وعبادتكاهه دينور جمعى مناسكدر ومنه قوله تعالى
﴿ وارنا مناسكنا ﴾ اى متعبداتنا * شارح ديركه منسك ومنسك كلمه‌سى اسم مكان اولور عبادتكاه معناسنه ومصدر اولور
واسم زمان اولور مناسك حجده شايع اولمشدركه امور مشروعهٔ مخصوصه‌دن عبارتدر انتهى * ومنسك ومنسك
نفس نسك وعبادت معناسنه اولور وقربان ذبح ايده جك موضعه دينور بسملكاه معناسنه ومنسك مقعد
وزننده برآدمك مألوف اولديغى مكانه اطلاق اولنور (النسك) نونك فتحيله برنسنه‌يى صوايله ياييقوب پاك ايلك

﴿ فصل النون ﴾

معناسنه‌در يقال نسك الثوب وغيره نسكا من الباب الاوّل اذا غسله بالماء فطهره وچوراق يرى تطييب واصلاح ايتمك معناسنه‌در يقال نسك السبخة اذا طيبها وكوزل سيرت وطريقه‌يه مداومت ايلمك معناسنه‌در يقال نسك الى طريقة جميلة اذا داوم عليها ونسك منسك كبى مكان مألوف ومعتاده اطلاق اولنور ﴿الناسكة﴾ شول ارضه دينوركه يقينده اكا يغمور ياغمغله يشروب تازه‌لنمش اوله يقال ارض ناسكة اى خضراء حديثة العهد ﴿النسيك﴾ اميروزننده آلتونه وكومشه اطلاق اولنور ﴿نسك﴾ صرد وزننده برقوش آديدر ﴿المنسوكة﴾ تويلرى دوكلمش جبلاق قسراغه دينور يقال فرس منسوكة اى ملساء جرداء وكوبره‌لنمش ترلايه دينور يقال ارض منسوكة اى دمنت بالابعار ﴿النشّاك﴾ شين معجمه ايله شدّاد وزننده خالد بن مبارك نام محدّثك جدّى اسميدر ﴿انطاكيه﴾ همزه‌نك فتحى وكسرى ونونك سكونى وكافك كسرى وياءنك تخفيفيله عواصم تعبير اولنان اولكه‌نك قاعدة الملكى اولان بلده‌نك اسميدركه مراد عواصم حلب الشهبادر جابجا عيون كثيره‌يى حاوى بر بلده‌در سورينك مقدار دوره‌سى اون ايكى ميلدر ودروننده بش جبلى مشتملدر * مترجم ديركه بقاياى ملوك اسكندردن انطقيوس بناسيدر ﴿النفكه﴾ فتحاتله نكفه معناسنه‌دركه بوغازده چيقان اوره ويومرى‌يه دينور ﴿النكنكة﴾ زلزله وزننده بورجلويه پك تشديد وتقاضا ايلمك معناسنه‌در يقال نكنك على غريمه اذا شدّد وبرايشى ايواوكارمق معناسنه‌در يقال نكنك العمل اذا اصلحه ﴿النلك﴾ نونك ضمى وكسريله شجردبّ ياخود زعرور اسميدر * مؤلفك اوّلكيدن مراد اخلاط آغاجى اوله‌جقدر وزعرور آلج آغاجيدر * شارحك بيانه كوره معرّبدر ﴿ننك﴾ بقم وزننده بررجل عمليدر ﴿نانك﴾ هاجر وزننده محدثيندن احمد بن داود الخراسانىّ لقبيدر ﴿النوك﴾ نونك ضمى وفتحيله اسمدر حمق وبلاهت معناسـنه‌در يقال به نوك اى حمق ﴿النواكة﴾ و﴿النواك﴾ نونلرك فتحيله و﴿النوك﴾ فتحتينله احمق اولمق معناسنه‌در يقال نوك الرجل نواكة ونواكا ونوكا من الباب الرابع اذا حمق ﴿الاستنواك﴾ نواكه معناسنه‌در ﴿الانوك﴾ احمر وزننده و﴿المستنوك﴾ احمق آدمه دينور انوكك جمعى نوكى كلور سكرى وزننده ونوك كلور نونك ضميله هوج وزننده ﴿النوكاء﴾ حمقاء وزننده ومرادفيدر جمعى نوك‌در نونك ضميله ﴿الانواك﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى احمق بولمق معناسنه‌در يقال انوك فلانا اذا صادفه انوك ﴿ما انوكه﴾ فعل تعجبدر مااحمقه معناسنه ولم يقل انوك به وهو القياس يعنى قياس ايكن بوندن فعل تعجب آخر وارد اولمامشدر ﴿النهاكة﴾ نونك فتحيله غالب اولمق معناسنه‌در يقال نهكه نهاكة من الباب الثالث اذا غلبه ولباسى اسكينجه قدر كيمك معناسنه‌در يقال نهك الثوب اذا لبسه حتى خلق واكل طعامده افراطه كتمك معناسنه‌در يقال نهك من الطعام اذا بالغ فى اكله وبرآدمه مبالغه ايله شتم ايلمك معناسنه‌دركه عرض وحرمتنه كركى كبى خلل ويرمكدن عبارتدر يقال نهك عرضه اذا بالغ فى شتمه ﴿النهك﴾ نهك وزننده ممه‌ده‌كى سودك مجموعنى صاغوب آلمق معناسنه‌در يقال نهك الضرع نهكا اذا استوفى جميع مافيه وبرآدمى برعارضه وعلت كركى كبى زبون وبى مجال ايلمك معناسنه‌در يقال نهكته الحمّى اذا اضنته وهزلته وجهدته ويقال نهكته نهكا من الباب الرابع كما سيذكر ونهك ونهكه برآدمه پك اشكنجه ايلمك معناسنه‌در يقال نهكه السلطان نهكا ونهكة من الباب الرابع اذا بالغ فى عقوبته وبرنسنه‌يى ايچوب دوكتمك معناسنه‌در يقال نهك الشراب اذا افناه وبرنسنه‌نك كثرت شربى شاربى زبون وبيتاب ايلمك معناسنه‌در يقال نهكه الشراب نهكا من الباب الثالث اذا اضناه واشبو نهك ماده‌سى مبالغه معناسنى متضمندر ومنه قوله عليه السلام * انهكوا اعقابكم اولتنهكنها النار * اى بالغوا فى غسلها وتنظيفها يعنى آبدستده طپوقلريكزى كركى كبى غسل وتطهيرنه اهتمام ايده‌سز يوخسه اوراپى صكره نار جهنم احراقده مبالغه وافراط ايدر وكذا فى الحديث * انهكوا وجوه القوم * اى اجهدوهم وابلغوا جهدهم يعنى جنك وقتاله تشويق وسوق واغرا ايله عسكرك يوزلرينه سلّ سيف هجوم ايلكده پك مبالغه وبذل جهد ومقدور ايده‌سز ونهك ونهك فتحتينله ونهكه ضربه وزننده ونهاكه نساكه وزننده مرض برآدمى زبون وناتوان ايلمك معناسنه‌در يقال نهكته الحمّى نهكا كما مرّ ونهكا ونهكة ونهاكة من الباب الرابع اذا اضنته وهزلته وجهدته ﴿الانتهاك﴾ افتعال وزننده بودخى مرض برآدمى بيمجال ايلمك معناسنه‌در يقال انتهكته الحمّى بمعنى نهكته ﴿الانهاك﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمه پك اشكنجه ايلمك معناسـنه‌در يقال انهكه السلطان اذا بالغ فى عقوبته ﴿المنهوك﴾ مرض وعلتدن زار وزبون اولمش آدمه دينور يقال نهك الرجل على المجهول فهو منهوك اذا دنف وضنى ومنهوك عروضيون عرفنده بحر رجزدن ثلثانى اسقاط اولوب ثلثى قلان بيته اطلاق اولنور نهك علتى جارى اولمش اولور * شارح ديركه بحر منسرحده دخى جارى اولور ﴿النهيك﴾ اميروزننده و﴿الناهك﴾ هرخصوصده مبالغه ايدن آدمه دينور يقال رجل نهيك وناهك اى مبالغ فى الاشياء

فصل الواو

ونهيك بهادر آدمه دينور يقـال رجل نهيك اى شجاع وآدجل اولان قوىّ وتوانا دوه‌يه دينور وبغايت
كسكين وايشلك قلجه دينور يقال سـيف نهيك اى القاطع الماضى وحسن خلق صاحبى آدمه دينور وبر رجل
اسميدر ﴿النهوك﴾ صبور وزننده بودخى بهادر آدمه دينور ﴿النهاكة﴾ سماحه وزننده نهيك اولمق معناسـنه‌در
يقال نهك الرجل والفحل نهاكة من الباب الخامس اذا كان نهيكا ﴿نهيك﴾ زبير واميروزنلرنده حرقوص ديدكارى
بوجكه دينور ﴿الانهكاك﴾ انفكاك وزننده ومرادفيدر يقال ماينهك اى ماينفك امّهات سائره‌دن منفهم اولديغى
اوزره مبالغه‌نك لازمى اولان دوام معناسنى متضمن اولوب وهميشه منفيا استعمال اولنور نته‌كه انفكاك ماده‌سندن
ماانفك ومانيفكّ دخى بويله‌در ﴿النيك﴾ نونك فتحيله جماع ايلمك معناسنه‌در يقال ناك المرأة ينيك نيكا اذا جامعها
﴿النيّاك﴾ شدّادوزننده جمّاع آدمه دينور ومنه المثل * من ينك العير ينك نياكا * عيراشكه دينور غالبلره مغالبه معرضنده
ضرب اولنور ﴿التنايك﴾ تفاعل وزننده كوزى اويقو باصمق معناسـنه‌در يقـال تنايكوا اذا غلبهم النعاس
وكوزك قپاقلرى فتور ونومدن يوملمق معناسـنه‌در يقـال تنايكت الاجفان اذا انطبق بعضها على بعض تجزت
النون بعونه تعالى ﴿ فصل الواو ﴾ ﴿الاوتك﴾ احمر وزننده و﴿الاوتكى﴾ قصر ايله اجفلى وزننده شهريز
ديدكارى برجنس خرمايه دينور ياخود سواد عراقه مخصوص بركونه خرمادر ﴿الودك﴾ فتحتينله ات ياغنه دينوركه
چرويش تعبير اولنور يقال مافيه ودك اى دسم وودك مصدر اولور ات ياغى بيلاشمغله ياغلو اولمق معناسنه‌در
يقال ودكت يده ودكا من الباب الرابع اذا دسمت ﴿الدكة﴾ عده وزننده اسمدر ياغلولغه دينور ﴿التوديك﴾ برنسنه‌يه
چرويش قومق معناسنه‌در يقال ودّك الثريد اذا جعل فيه الودك ﴿الودك﴾ كتف وزننده سموز ياغلواته دينور
يقال لحم ودك اى سمين ذوودك ﴿الوادك﴾ سموز وچرب آدمه دينور يقال رجل وادك اى سمين ﴿الوديكة﴾ و﴿الوديك﴾
واولك فتحيله و﴿الودوك﴾ صبور وزننده سموز وياغلو طاوغه وصف اولور يقال دجاجة وديكة ووديك
وودوك اى سمينة وديكه اون ايله وچرويش ايله ياپلان بولامج آشنه دينور ﴿ودك﴾ فتحتينله ربع مسكونه
مالك اولان ضحّاك ماردوشك والده‌سى اسميدر ﴿وادك﴾ صاحب وزننده و﴿ودوك﴾ صبور وزننده و﴿ودّاك﴾ شدّاد
وزننده و﴿مودّك﴾ محدّث وزننده اسامئ رجالدندر ﴿بنات اودك﴾ احمر وزننده دواهى وآفاته اطلاق اولنور واودك
ناسدن كنايه اولنور يقال ماادرى اىّ اودك هواى اىّ الناس ﴿الودكاء﴾ صحراء وزننده برقوملق ياخود برموضع
آديدر ﴿وديك﴾ زبير وزننده برموضع آديدر ﴿الورك﴾ واولك فتحى وكسريله و﴿الورك﴾ كتف وزننده بدنده اويلغك
اوست طرفنه دينوركه اوجه وكميكنه اوجه كميكى دينور ايكى طرفلو اولور ايكيسنه وركان دينور لحم وشحميله تركيده
قيناق تعبير اولنوركه عربيده اليه دينور وفارسيده سرون دينور وبومؤنثدر جمعى اوراكدر ومنه يقال القوم على
ورك واحد اى متفق كما يقال ساق واحد ﴿الورك﴾ فتحتينله برآدمك قيناغى بيوك اولمق معناسـنه‌در يقال
وركت المرأة وركا من الباب الرابع اذا عظمت وركه ﴿الاورك﴾ احمر وزننده بيوك قيناقلو آدمه دينور وركاء
مؤنثيدر ﴿الورك﴾ ترك وزننده قيناق اوزره چوكوب اوتورمق معناسنه‌در يقال ورك الرجل يرك وركا اذا اعتمد
على وركه وبرنسنه‌يى وركك برابرنده قلمق يعنى تمام وركى آنك اوستنه كتورمك معناسنه‌در مثلا اكره وپالانه
بندكده قولانى وركك التنه كتورمك كبى يقال ورك الحبل او الرجل اذا جعله حيال وركه واركك اشك آلت چكه‌سنى
ديشينك صغريسى اوزره قومق معناسنه‌در يقال ورك الحمار على الاتان اذا وضع حنكه على قطاتها وراكب
آتدن اينمك ايچون وركنى بوكمك معناسنه‌در يقال ورك الراكب اذا ثنى وركه لينزل اى عن الدابة وبرآدمك وركنه
اورمق معناسنه‌در يقال ورك فلانا اذا ضرب فى وركه ﴿التورّك﴾ تفعل وزننده بودخى ورك اوزره چوكمك معناسنه‌در
كرك بروركى وكرك ايكيسى اوزره اولسون وكرك برينى ياخود ايكيسنى دخى يره وضع ايلسون يقال تورّك الرجل
اذا اعتمد على وركه وبرآدم برنسنه‌يى قيچنه باصدروب يوكلنمك معناسنه‌در يقال تورّك الصبىّ اذا جعله على وركه
معتمدا عليها وتورّك فى الصلوة وركى صاغ آياق اوزره قويوب اوتورمق على قول قيناقلرك ايكيسنى يابرينى يره
قومقدن عبارتدر اوّلكى وضع سنت وايكنجى منهى‌در زيرا صول ورك صول اياغك اوزرينه كلمك لازمدر
وبو وضع رجال حقنده منهى‌در ونسوان حقنده استر اولمغله صول اليه‌سنى يره قويوب ايكى اياقلرينى دخى
صاغ جانبندن اخراج ايدرلر يقال تورّك فى الصلوة اذا وضع الورك على الرجل اليمنى اووضع اليتيه او احداهما
على الارض وراكب اينمك ايچون ياخود استراحت ايچون اياغنك برينى بوكوب وركنى اكرقاشنك ايچ يوزينه
قومق معناسـنه‌در يقـال تورّك على الدابة اذا ثنى رجله لينزل اويستريح وكيجكمك معناسـنه مستعملدر
يقال تورّك عن الحاجة اذا تبطأ وبركمسه نجسنه بيلاشمق معناسـنه‌در يقال تورّك فى خرئه اذا تلطخ به وبريده

مقيم اولمق معناسنه در يقال توّرك بالمكان اذا اقام به و برشيئه قادر اولمق معناسنه در يقال توّرك على الامر اذاقدر
(التوارك) تفاعل وزننده بودخی ورك اوزره چوكوب اوتورمق معناسنه در يقال توارك الرجل اذا اعتمد على وركه
(الوروك) قعود وزننده راكب اياغنك برينی بوكوب وركنی اكر ياخود پالان خانه سنه قومق معناسنه در يقال
ورك الراكب وروكا اذاثنی رجله لينزل اويستريح ومنه المثل * لاترك فانّ الوروك مصرعة * يعنی وروك راكبی
دوشورمكه سببدر و وروك بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال ورك بالمكان اذا اقام به و برايشه قادر اولمق معناسنه در
يقال ورك على الامر اذا قدر و يان اوزره ياتمق معناسنه در يقال ورك الرجل وروكا من الباب السادس اذا اضطجع
كانّه وضع وركه على الارض (المورك) مجلس وزننده و (الموركة) و (الواركة) و (الوراك) كتاب وزننده پالانده
واكرده قاشك ايچ يوزينه دينوركه راكبك اياغيه فتور كلدكده بوكوب وركنی اورايه وضع ايدر وواراك كتاب وزننده
شول زيباثوب وچلتار مقوله سنه دينوركه هاودك و پالانك موركنه زينت ايچون وضع و تعليق ايدرلر جمعی ورك در
كتب وزننده وشول منقش قاشه دينوركه رنكين يوكلردن صچاقلر و پوسكلر ياپوب پالانك موركنه چكررلر
ياخود شول مزيّن كوچك خرقه و پرده مقوله سنه دينوركه پالانك موركنه اورتيلورا كرغاشيه سی كبی پالان اورتوسی
اوله جقدر اكثری يحميدن ايدرلر (الموركة) مكنسه وزننده و (الموراك) محراب وزننده پالانك اوك خانه سنه دينور
و پالان مندرينه دينوركه اكر مندری كبی پالانه ركوب ايدنلر آنك اوستنه قعود ايدرلر (التوريك) برنسنه يی وركك
برابرينه آلوب اوزرينه اوتورمق معناسنه در يقال ورك الحبل اوالرحل اذا جعله حيال وركه و برنسنه يه قادر
اولمق معناسنه در يقال ورّك على الامر اذا قدر و برنسنه يه ايجاب والزام ايلمك معناسنه در يقال ورّكه
اذا اوجبه و بر جنحه و كناهی بر كمسه يه نسبت ايدوب اكا يوكلتمك معناسنه در يقال ورّك الذنب عليه اذا حمله
و يمين ويرن آدمك خلاف مرادنی نيت ايده رك يمين ايلمك معناسنه در يقال ورّك اليمين اذا نوی غير مانواه
المستحلف (المواركة) مفاعله وزننده طاغی آشمق معناسنه يقال وارك الجبل اذا جاوزه (المورّك) معظم
وزننده بی كناه اولوب اوزرينه كناه حمل اولنان مظلومه دينور يقال انّه لمورّك فی هذا الامر ای ليس له ذنب
توريك مذكوردن مأخوذدر ومنه توريك العلماء فی مصنفاتهم على بعض (الورك) واوك كسريله يابك كريش
چكره جك جانبنه دينور واغاجك وركندن يعنی كوكنه قريب يرندن دوزلمش مصنوع اولان يايه دينور (الورك) واوك
ضميله و ضمتينله واركك جمعيدركه ذكر اولندی (الوركان) واوك فتحی و رانك كسريله برنسنه نك كوكندن و ديبندن
يوقريجه ايكی يان باشنه دينور (نعل موركة) موعده وزننده و (نعل مورك) موعد وزننده و (نعل موروكة) دوه نك
طبانك دريسندن دوزيلان اياق قابنه دينور يقال نعل موركة و مورك و موروكة اذا كانت من الوارك ای من نعل
الخفّ * شارح ديركه ورك نعل خف اسمی دكلدر بلكه دوه نك اياغی طشرقدقده بنه دوه صغريسندن طبانك
التنه نعل يپارلر ايشته اول دريدن ياپيلان اياق قابنه نعل موركه ديرلر حتی اهل مكه اكا فارسيدن مأخوذ
اوله رق دركون و چمنده در اكين ديرلر و دركون باب الاست ديمكدر و مورك لفظنك تذكيری نعل كلمه سنك لفظی
اعتباريله در (الميركة) ميجنه وزننده اكرك و پالانك اوك خانه سنه دينوركه راكبك اياغنه كلال كلدكده بوكوب وركنی
اورايه وضع ايدر موركه دخی دينور (المورك) محسن وزننده ايراكدن اسم فاعلدر پالانك اوك خانه سنه فتور كلان اياغی
بوكوب وركنی وضع ايدن آدمه دينور بعده استعاره و جهيله مركوبده علاقه سی اولميان آدمه اطلاق اولندی ومنه
يقال هو مورك فی هذه الابل ای ليس له منهاشیء (الوركة) فرحه وزننده عمامه ده برقوملق آديدر (وركان) سلمان
وزننده اصفهانده بر محله آديدر (الوركاء) حمراء وزننده و (الوركانة) عطشانه وزننده بيوك قيناقلی عورته و بيوك
قوبرقلی ديشی قيونه دينور و وركاء ابراهيم الخليل على نبينا وعليه التسليم حضرتلرينك مولد شريفلری اولان محلك
اسميدر * مترجم ديركه اكثر مورّخين عندنده بابل اقليمنده كوثی و كتب سالفه ده كوثار يانام بلده فناسنده بر غار
ايچره تولد ايلمشدر ظاهرا وركاء اول غارك اسميدر حضرت نوح عليه السلام دخی انده تولد ايلدی و عند البعض
مولدی سوس اهواز شهرنده در (الوركی) سكری وزننده واوك كسريله ده جائزدر برنسنه نك اصلنه واساسنه
اطلاق اولنور ومنه يقال انّ عنده لوركی خبر ای اصل خبر (الوزك) واوك فتحی وزای معجمه نك سكونيله عورت
قسمی سرعتله يوريمك على قول چركين و بدبد يوريمك معناسنه در يقال وزكت المرأة وزكا اذا اسرعت
اومشت قبيحة و جماع حالتنده ارينه ملايمت وانقياد ايلمك معناسنه در يقال وزكت عند النكاح اذا لانت و واتت
(الوشك) واوك فتحی وشين معجمه نك سكونيله و (الوشاكة) نساكه وزننده سريع و چابك اولمق معناسنه در يقال
وشك الامر وشكا ووشاكة من الباب الخامس اذا سرع ومنه وشك الفراق كما سيذكر (التوشيك) بودخی تيز

و سريع اولمق معناسنه در يقال وشّك الامر اذا سرع (الايشاك) همزه نك كسريله سرعتله يوريمك معناسنه در يقال اوشك الرجل اذا اسرع السير و منه يوشك الامر ان يكون كذا و يوشك ان يكون الامر و لا تفتح شينه او فتحة لغة رديّة يعنى وجه مذكور اوزره يوشك كلمه سى ايشاكدن فعل مستقبل اولمغله سرعت ايدر معناسنه اولوب بعده فعل مقاربه ده استعمال اولندى پس مثال مزبورده ايش شويلجه اولمغه يقلشور ديمك اولور * شارح ديركه فعل مقاربه ده مضارعك استعمالى ماضيدن اكثردر و اسم فاعلك استعمالى قليلدر و بعضلر ثلاثيدن دخى استعمال ايلديلر قال فى الاساس اوشك ذاخر وجاووشك واوشك ان يفعل و يوشك ان يخرج (المواشكة) ايشاك معناسنه در يقال واشك الرجل اذا اسرع السير (الوشيك) امير وزننده سريع و چابك معناسنه در مذكر و مؤنثده استعمال اولنور يقال امرأة وشيك اى سريعة و وشيك حازوق نام خارجينك فرسى اسميدر (الوشك) و اولك فتحى و ضميله و (الوشكان) و اولك فتحى و ضميله اسملردر سرعت معناسنه در يقال وشك الفراق و وشكانه اى سرعته (وشكان) و اولك حركات ثلاثيله اسم فعل ماضى در سريع اولدى معناسنه يقال وشكان مايكون ذلك اى سرع * مترجم دركه شيخ رضى قولنجه خبر معناسنه دالّ اولان اسماء افعالك جمله سى تعجب معناسنى متضمندر مثلا هيهات كلمه سى ما ابعده و وشكان ماسرعه و بطأن ما ابطأه معنالرينه در زيرا اسماء افعال معناسنه دالّ اولديغى فعللردن آكد و ابلغدر پس بونلرده تعجب معناسى تأكيد مذكوردر (المواشك) مصاحب وزننده چابك و چالاك انسان و حيوانه دينور يقال رجل و بعير مواشك و ناقة مواشكة اى سريع و قد واشك (الوشاك) كتاب وزننده اسمدر چابكلكه دينور (الوعك) و اولك فتحيله و (الوعكة) ضربه وزننده هوا طوبغون اوله رق يك اسّى اولمق معناسنه در يقال وعك الحرّ وعكا و وعكة من الباب الثانى اذا اشتدّ مع سكون الريح و ايصتمه وجودى اورسليوب آزرده قلمق معناسنه در يقال وعكته الحمى اذا اذته و يك يورغونلقدن نشئت ايدن درد و المه دينور يقال اخذه الوعك اى الم من شدّة التعب و وعك محموم آدمه دينور مصدر ايله مسمادر و وعك برنسنه يى يره اوروب پاره پاره ايلمك معناسنه در يقال وعك الشئ وعكا اذا دكه و طپراغه بيله مك معناسنه در يقال وعكه فى التراب اذا معكه (الوعك) كتف وزننده و (الموعوك) وعك حمّادن زار و زبون اولان آدمه دينور (الوعكة) ضربه وزننده مصدر دركه ذكر اولندى و وعكه صواش يرينه دينور معركه معناسنه و شدّتله دوشمكه دينور و صوا اوزره دوه لرك ازدحامنه دينور (الايعاك) همزه نك كسريله طپراغه بيله مك معناسنه در يقال اوعكه فى التراب اذا معكه و دوه لر صوا اوزره ازدحام ايلمك معناسنه در يقال اوعكت الابل فى الورد اذا ازدحمت (الوكوكة) زلزله وزننده طوپ كبى يوارلنه رق يوريمك معناسنه در طقناز بودور يوريمسى كبى يقال وكوك الرجل اذا مشى متدحرجا و جنكدن قاچمق معناسنه در يقال وكوك من الحرب اذا فرّ و كوكرجين اوتمك معناسنه در يقال وكوك الحمام اذا هدر (التوكوك) تزلزل وزننده بودخى يوارلنى يوارلنى يوريمك معناسنه در يقال توكوك الرجل اذا مشى متدحرجا (الوكواك) ثرثار وزننده طقناز بودور كبى يوارلنى يوارلنى يورين آدمه دينور و قورقق بى زهره آدمه دينور يقال رجل وكواك اى جبان (الوكواكة) ثرثاره وزننده صغريسى بيوك عورته دينور يقال امرأة وكواكة اى العظيمة الاليتين (الوكّ) دكّ وزننده اوته قاقق معناسنه در يقال وكه وكا اذا دفعه و عربلرك ايتزعكّ و لكّ قوللرى عكك مادّه سنده ذكر اولندى (الومكة) و اولك فتحى و ميمك سكونيله ككيشلكه دينور يقال فيه ومكة اى فسحة (الونك) و اولك فتحى و نونك سكونيله كشى كندى قومى ايچره يرلشوب تمكن ايلمك معناسنه در يقال ونك فلان فى قومه و نكا من الباب الثانى اذا تمكّن فيهم (الوانك) يوردنده آرام ايدن قوشه دينور واكن معناسنه يقال طائر وانك اى واكن نجز بعونه تعالى ﴿فصل الهاء﴾ (الهبكة) همزه وزننده احمق و نادان كمسه يه دينور يقال رجل هبكة اى احمق و طپراغى بتاق يره دينوركه يورركن اياق باتوب كيدر جمعى هبكات كلور تقول وقعنا فى هبكة اى الارض التى تسوخ فيها الاقدام و هبكات كلب بوندندركه كلب قبيله سى يوردنده برنيچه صولردر (الانهباك) انفعال وزننده بتاغه باتوب كوملك معناسنه در يقال انهبكت به الارض اذا ساخت به بوراده انهباك باء حرفيله متعدّى اولمشدر يوخسه اصل بناء انفعالدر (الهبركة) هانك و رانك فتحيله ترو تازه و نازنين قيزه دينور يقال تزوّج هبركة اى جارية ناعمة (الهبرك) جعفر وزننده كمالنه كلمش جوانلغه دينور يقال شباب هبرك اى تامّ و هبرك و هبارك علابط وزننده كمالى بولمش جوانه دينور يقال شابّ هبرك و هبارك اى تامّ (الهبنك) عملس وزننده عقل و فكرنده نقصان اولان احمق و سمه آدمه دينور و قوغجى و نقّال مقال كمسه يه دينور مؤنثى هبنكه در يقال رجل هبنك اى الاحمق الضعيف يعنى فى العقل و يقال رجل هبنك و امرأة هبنكة اى الماشى بالنميمة و هبنكه اوشنكن تنبل آدمه دينور كسلان معناسنه (الهتك) فتك وزننده پرده مقوله سى نسنه يى يرندن چكوب

﴿فصل الهاء﴾

قطع ایلك علی قول دلیك و یرتق آچیلوب آردنده‌کی کورینه‌جك قدر برپارچه‌سنی یرتمق معناسنه‌در یقال هتك
السرّ وغیره هتكا من الباب الثانی اذا جذبه فقطعه من موضعه او شقّ جزءا منه فبدا ماوراءه (الانهتاك) و(التهتك)
تفعل وزننده پرده مقوله‌سی وجه مذکور اوزره یرتلمق معناسنه‌در یقال هتكه فانهتك وتهتك (المنهتك) و(المتهتك)
و(المستهتك) اسم فاعل بنیه‌لریله شول بیحیا و بیعاره دینورکه رسوا ایلقدن مبالات ایلمز اوله یقال رجل منهتك و متهتك
و مستهتك ای لایبالی ان یهتك ستره (الهتكة) غرفه وزننده اسمدر یرتق پرده‌نك یرتلمش پارچه‌سنه دینور
وکیجه‌دن برساعته اطلاق اولنور کویا که یرتق پارچه‌سیدر تقول سرنا هتكة من اللیل ای ساعة (الهتك) عنب
وزننده یکی طوغمش چوجقله بیله‌جه چیقان اش دیدکلری دریدن یرتلان پاره‌لره دینور (الهترك) جعفر وزننده
ارسلانه دینور (الهدك) هانك فتحیله بنایی ییقمق معناسنه‌در یقال هدك البناء هدكا من الباب الثانی اذا هدمه
(التهدّك) تفعل وزننده برکسه‌یه افراط غضب وتهوّر ایله حواله اولوب خاطرشکن و دلآزار سوزلر سویلمك
معناسنه‌در یقال تهدّك علیه بالكلام اذا تهدّم (الهودك) جوهر وزننده سموز و ملحم آدمه دینور (الهنادكة)
عنقریب مذکوردر * مؤلف جوهری‌یه تعریض ایلمشدر (الهیفك) صیقل وزننده شاشقین و حمقاء عورته دینور
یقال تزوج هیفكا ای حمقاء (المنهفك) منهمك وزننده صالق و پریشان یوررا ولان آدمه دینور وخلط و خطاسی
کثیر آدمه دینور یقال رجل منهفك ای المضطرب المسترخی فی المشی وكذا الكثیر الخطاء والاختلاط پس مصدرلری
معنای مذکور اوزره‌در (المهفك) معظم وزننده منهفك معناسنه‌در (الهكّ) دكّ وزننده آهسته‌جه ضرطه‌لمق
معناسنه‌در یقال هكّ الرجل هكاً من الباب الاول اذا فسا و قوش چقرمق معناسنه‌در یقال هكّ الطائر اذا
خذف بذرقه و دوه قوشی صاغمق معناسنه‌در یقال هكّ النعام اذا سلح و سحق ایلك معناسنه‌در یقال هكّ
الشیء اذا سحقه و قلجله اورمق معناسنه‌در یقال هكه بالسیف اذا ضربه به و نبیذ یاخود باده شاربنی کرکی کبی
سرخوش ایلك معناسنه‌در یقال هكّ النبیذ فلانا اذا بلغ منه و ممه‌دن سودك مجموعنی صاغوب چیقارمق
معناسنه‌در یقال هكّ اللبن اذا استخرجه و بر آدمك کرکی کبی عرضنی ییقمق معناسنه‌در یقال هك فلانا اذا نهكه
وشدّتله یاخود چوق جماع ایلك معناسنه‌در یقال هكّ المرأة اذا جامعها شدیدا او كثیرا و هكّ فاسد العقل آدمه
دینورکه وصف اولور یقال رجل هكّ ای فاسد العقل جمعی هككه کلور فتحاتله و اهكاك کلور و صغانقلو شدید
یغموره دینور و مزراغله پیدرپی سانجمق معناسنه‌در یقال هكه بالرمح اذا دارکه بالطعن و قیو اوریلوب چوكمك
معناسنه‌در یقال هكت البئر اذا تهوّرت و هكّ طوی قوشی عجله ایله چقرمق معناسنه‌در هكیك کبی کما سیذکر
واسقاط اولنمق معناسنه‌در یقال هك الشیء علی المجهول اذا اسقط (المهكوك) سحق اولنمش نسنه‌یه دینور
وقوه ماسکه‌سی اولمامغله دبرینه مالك اولمیان آدمه دینور و کلامده مبالات ایلمیوب دلنه نه کلورسه سویلیان فضوله
دینور یقال رجل مهكوك ای لایملك استه وكذا یتمجن فی كلامه (الهكیك) بودخی سحق اولنمش نسنه‌یه دینور
و مخنث و زن سیرت شخصه دینور و مصدر اولور هكّ کبی طوی قوشی عجله ایله چقرمق معناسنه‌در یقال هكّ
الحباری هكاً و هكیكا اذا ذرق بالعجلة (الهكوّك) عزوّر وزننده پك و غلیظ یره دینورکه پور تعبیر اولنور علی قول
یومشق سهل یره دینمكله ضدّ اولور و سموز ملحم آدمه دینور و ماجن و لاابالی کمسه‌یه دینور یقال رجل هكوّك
ای سمین وكذا ماجن (الهكوك) صبور وزننده بودخی لاابالی و ماجن کمسه‌یه دینور (الانهكاك) انفعال وزننده
عورت طوغورركن چاتیسی آیرلمق معناسنه‌در یقال انهكّ صلاها اذا انفرج فی الولادة و دوه چوكركن یره
سوربنوب یاپشمق معناسنه‌در یقال انهكّ البعیر اذا لزق بالارض عند بروكه (المنهكة) منفكه وزننده طوغورمسی
دشوار اولان خاتونه دینور یقال امرأة منهكة اذا عسر ولادها (الهكهكة) زلزله وزننده چوق جماع ایلك
معناسنه‌در یقال هكهك الرجل اذا اكثر من الجماع (الهكهاك) ثرثار وزننده چوق جماع ایدن آدمه دینور
یقال رجل هكهاك ای کثیر الشفتنة (التهكك) تفعل وزننده کبه حیوانك وضعی کلوب چاتمغله ممه‌لری بیویوب
آپشی ککیشوب سلپو کلمك معناسنه‌در یقال تهككت الانثی اذا اقربت فاسترخی صلواها و عظم ضرعها (الهلاك)
هانك ضمیله و (الهلاك) سحاب وزننده و (التهلوك) تانك ضمیله و (الهلوك) سلوك وزننده و (المهلكة) مقعده وزننده
و (التهلكة) تانك فتحی و لامك حرکات ثلاثیله اولمك معناسنه‌در یقال هلك الرجل و هلك هلكا و هلاكا و تهلوكا
و هلوكا و مهلكة و تهلكة من الباب الثانی و الثالث و الرابع اذا مات * مؤلفك بصائره‌ده بیانه کوره هلاك که میتهٔ
سوء ایله اولمك و فنا بولمق معناسنه‌در آنکچون انبیای عظام حقلرنده استعمالی ممنوعدر و درت وجه اوزره مستعملدر
اوّلا برنسنه برکسه‌دن مفقود اولوب لكن سائرك عندنده موجود اوله و منه قوله تعالی ﴿هلك عنی سلطانیه﴾ ثانیا

فاسد و تباه اولمق معناسنه‌در و منه قوله تعالى ﴿ و يهلك الحرث و النسل ﴾ ثالثا موت معناسنه‌در و منه قوله تعالى
﴿ ان امرؤ هلك ليس له ولد ﴾ رابعا بالكليه محو و معدوم اولمق معناسنه‌در كه آندن فناء ايله تعبير اولنور و منه قوله تعالى
﴿ كل شئ هالك الا وجهه ﴾ و عذاب و خوف و فقر معنالرنده دخى مستعملدر و تهلكه لفظى نوادر مصادردندر
و مؤلف منع كلمه‌سيله‌ده تنظير ايلكله باب ثالثدن دخى وارد اولوراعمش لكن ظاهرا شواذدندر انجق فصيح شارحى
عامى‌يه نسبت ايلمشدر انتهى* و هلك و هلاك متعدى اولور يقال هلكه هلكا و هلاكا من الباب الثانى بمعنى اهلكه
و بو تميم لغتنه مخصوص اولديغى مصباحده مثبتدر و برنسنه‌يه پك دوشكون حريص اولمق معناسنه مستعملدر
يقال هلك اليه اذا شره (الاهلاك) همزه‌نك كسريله هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال اهلكه بمعنى هلكه و برنسنه‌يى
صاتمق معناسنه مستعملدر يقال اهلكه اذا باعه (الاستهلاك) هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال استهلكه بمعنى
اهلكه و مالى طاغيدوب بتورمك معناسنه‌در يقال استهلك المال اذا انفقه و انفده (التهليك) بو دخى هلاك ايلمك
معناسنه‌در يقال هلكه بمعنى اهلكه (الهالك) هلاك اولان شيئه دينور نسب اوزره اسم فاعلدر پس تميم لغتنده
متعدى اولمق لازمدر جمعى هلكى كلور مرضى كبى و هلك كلور ركع وزننده و هلاك كلور قطاع وزننده و هوالك
كلور شاذ اوله‌رق فوارس و نواكس كبى زيرا فواعل فاعله‌نك كذلك صفت مختصهٔ مؤنث اولان غير عاقلك
صفتى ياخود اسمى اولان فاعلك جمعيدر (الهلكة) فتحاتله و (الهلكاء) صحراء وزننده هلاك معناسنه اسملردر يقال
وقع فى الهلكة و الهلكاء اى الهلاك و يقال هى هلكة هلكاء توكيد (الهلك) هانك فتحى و ضمى و لامك سكونيله
هلاك معناسنه اسمدر و منه تقول * لاذهبن فاما هلك و اما ملك * اى اما ان اهلك او املك يعنى البته بن كيدرم يا هلاك
اولورم يا مطلوبمه مالك اولورم تركيب مزبوراماان اهلك هلكا و اما ان املك ملكا سبكنده‌دركه فى الاصل مفعول
مطلقدر فعلى حذف اولنوب ثباته دلالت ايچون مرفوع اولدى ياخود فعل محذوفك فاعليدر اما ان يقع لى هلك
و ملك تاويلنده‌در ياخود مبتداى محذوفه خبر ياخود مبتدا در و ملك لفظنده دخى ميمك فتحى و ضمى جاريدر
المهلكة ميمك فتحى و لامك حركات ثلاثيله مصدر دركه ذكر اولندى و اسم مكان اولور چوله و بيابانه اطلاق
اولنور مفازه معناسنه (الهلكون) حلزون وزننده و هانك كسريله جائزدر اوتسز و نباتسز ارضه دينور هر نقدر
آنده صو دخى اولورسه و هلكون و هلكين مدت مديده دنبرو يغمور ياغمامش قوراق ارضه دينور يقال ارض
هلكون و هلكين اذا لم تمطر منذ دهر و بونلر صيغهٔ جمع اوزره مبالغه‌يى متضمن اسملردر (الهلك) فتحتينله قحط
و قوراق سنه‌لره دينور مفردى هلكه‌در و هلكات دخى دينور فتحاتله و هلك يدى قات ارضك هر برينك ارالغنه
دينور يدنجى‌يه وارنجه قدر و هلاك اولمش حيوانك جيفه‌سنه دينور و طاغك يوقريسيله اشاغيسنك مابيننه
دينوركه يوره تعبير اولنور و مطلقا ايكى نسنه ارالغنده اولان بوش يره و هوايه دينور زمين ايله سقف ارالغى كبى
و يوقريدن اشاغى‌يه دوشن نسنه‌يه دينور (الهلوك) صبور وزننده اركك اوزره يوملوب دوشن كيرديوانه‌سى
روسبى عورته دينور يقال امرأة هلوك اى فاجرة متساقطة على الرجال و قوجه‌سيله خوش معاشرت ايدن خاتونه
دينمكله ضد اولور معناى ثانيده هلاك محبتدن ناشى متصوردر يقال امرأة هلوك اى الحسنة التبعل لزوجها و سريع
الانزال آدمه دينور (الهالك) ضمتينله هالكه معناسنه‌دركه صفت مفرده‌در و منه قولهم افعل ذلك اما هلكت هلك
بوراده هالكه معناسنه‌در و اما كلمه‌سى همزهٔ مكسوره ايله‌در و هلكت ماضىٔ مؤنثدر فاعلى هلك لفظيدركه صفت
مفرده‌در هالكه معناسنه‌در ناقة سرح و امرأة عطل كبى و هلكدن مراد نفس هالكه‌در و منونا و بعضا غير منون
استعمال اولنور غير منصرف اولديغنه كوره كويا كه هلك لفظى نفسنه علم اعتبار ايلمشدر و اضافتله هلكت هلكه
دخى واقع اولمشدر اوله كوره هالك يعنى هلاك شانندن اولان نفسك هلاك اولورسه‌ده و ايكنجى‌يه كوره آنك نفس
هالكه‌سى هلاك اولورسه‌ده اول ايشى ايشله ديمك اولور بعده كلام مزبورى توسيعله على ماخيلك موقعنده مثل
اوله‌رق اجرا ايلديلركه بهمه حال ديمك اولور نته‌كه لسانمزده دخى بورسمه تعبيرلر زبانزده‌در مثلا افعل ذلك اما
هلكت هلك و اما هلكت هلكه ديمك بهمه حال بن او ايشى ايشله‌رم ديمك اولور و عن الكسائى اما هلكة هلك جعله
اسما و اضاف اليه بوندن مرادينه نفسدر هى هلكة هلك سبكنده‌در و هلك بونده غير منوندركه ينه غير منصرفدر
و هلكه هانك فتحيله هلاك معناسنه‌در پس اسناد مبالغه‌يى متضمن ياخود وقعت فعل محذوفنك فاعلى اعتبار اولنور
و على كلا الوجهين قسيم اول تقدير اولنور و اماء ثانيه‌ده واوك حذفى جائزدر ياخود يا زائد اولوب ان وصليه اعتبار
و واو وصليه مقدرا اراده اولنور كذا افاد الشارح و وقع فى مسند احمد بن حنبل فى حديث الدجال و ذكر صفته
فقال ﴿ اعور جعد ازهر هجان اقمر فاما هلك الهلك فان ربكم ليس باعور ﴾ هكذا روى بأل يعنى بحرف التعريف بو دخى

معنای مزبورده یعنی علی کلّ حال موقعنده مستعملدر * مترجم دیرکه ابن اثیر ایکی روایت دخی نقل ایلمشدر بری
ولکنّ الهلك کلّ الهلك که هالرك ضمی ولا ملرك سکونیله در و بری واماّهلکت هلك که رکع وزننده در روایت
اولایه کوره هلك هلاك معناسنه اسمدر دجاله هلاکله دعادر ملعون مسفور هرنقدر ادعای ربوبیتله ناسه
مقدوردن خارج بعض اوضاع و حالات تلبیس و تسویل ایدرسه ده کوزندن یکچشملك نقیصه سنی ازاله یه قادر
دکلدر سزك تکریکز اعور دکلدر یعنی عیب و نقیصه دن منزهدر دیمکدر و روایت ثانیه یه کوره هلك هالکك
جمعیدر ملعون مزبوره اتّباع ایدن نفوس جاهله هلاك اولسون دیمکدر خلاصه کلمات مرقومه نه کونه اولورسه
اولسون بهمه حال موقعنده مثل متداولدر (التهلکة) تانك فتحی ولامك ضمیله مصدر درکه ذکر اولندی واسم
مجراسنده استعمال اولنور که عاقبتی هلاکه مؤدّی اولان نسنه یه و حال و کیفیته دینور یقال وقع فی التهلکة وهی کلّ
ماعاقبته الی الهلاك (وادی تهلك) تانك وهانك ضمی ولام مشدده نك کسریله باطل و بیهوده معناسنه علمدر وغیرمنصرفدر
وزن فعل وعلمیتله نته که تخییب و تضلل دخی بویلجه باطل موقعنده علمدر یقال وقع فلان فی وادی تهلك ای فی الباطل
(الاهتلاك) و (الانهلاك) برکمسه کندی نفسنی مهلکه یه صالمق معناسنه در یقال القطاة تهتلك و تنهلك من خوف
البازی ای ترمی بنفسها فی المهالك (المهتلك) اسم فاعل بنیه سیله یالحوار و عبد البطن شخصه دینورکه ناس کندیسنی
ضیافت و اطعام ایلمکدن غیری فکر و مقصدی اولمیه یقال رجل مهتلك ای لاهمّ له الاّ ان یتضیفه الناس (الهلاّك)
زوّار وزننده شول جرّار و سائل مشرب طائفه یه دینورکه ناسی جرّ و سئو ال ایده‌رك دور ایدر اوله‌لر و شول
اوبه اوبه جرّ و استعطا ایلمك عادتلری اولان جرّار طائفه سنه دینورکه یوللردن آزوب کمراه اولمش اوله‌لر و انلره
مهتلکون دخی دیرلر یقال قوم هلاك ای الذین ینتابون الناس ابتغاء معروفهم و یقال هم هلاك و مهتلکون ای المنتجعون
الذین ضلوا الطریق (الهالکیّ) دمورجی یه دینور فی الاصل هالك قبیله سندن برکمسه مشهور دمورجی اولوب
بعده کیده‌رك مطلقا دمورجی یه اطلاق ایلدیلر علی قول اك اوّل بین العرب دمور ایشلیان هالك بن اسد نام
کمسه اولمغله هر دمورجی یی صکره اکا نسبت ایلدیلر و قلج و خنجر یاسلرینی آچوب جلا و یرن آدمه دخی
اطلاق ایلدیلر (التهالك) تفاعل وزننده برنسنه او زرینه نفسنی القا ایله یوملوب دوشمك معناسنه در
پروانه نك چراغه دوشدیکی کبی یقال تهالك علی الفراش اذا تساقط و خاتون ایکی طرفه صالنی بولانی یورمك
معناسنه در یقال تهالکت المرأة فی مشیها اذا تمایلت (الهالکة) زیاده سیله حریصه اولان نفسه وصف اولور
یقال نفس هالکة ای شرهة (الهلکة) هانك کسریله ساقطه و هالکه معناسنه در جمعی هلك کلور عنب وزننده یقال
فلان هلکة الهلك ای ساقطة من السواقط (الهیلکون) حیزبون وزننده دندانه سی اولمیان اوراغه دینور اکینی اوجه
بچمیوب تباه ایلدیکیچون (الهالوك) صچان اوتنه دینور سمّ الفار معناسنه کتب طبیه ده تراب هالك ایله مرسومدر
و طراثیث یعنی قولغان تیکنی تعبیر اولنان نباتدن برنوعك اسمیدر (الهمك) هانك فتحی و میمك سکونیله برآدمی برایشه
کیرشدروب آنکله متمادی متوغّل ایدوب اوغراشدرمق معناسنه در (الانهماك) انفعال وزننده و (التهمك) تفعل
وزننده برایشه کیریشوب جدّ و اصرار ایله متمادی اکا متوغّل اولوب اوغراشمق معناسنه در یقال همکه فی الامر همکا
من الباب الاوّل فانهمك و تهمك ای لججه فیه فلج یعنی جدّ و تمادی فیه (المهموك) ممدود و متمادی اولمش نسنه یه
دینور بو مناسبتله صرتنك ایکی طرفنده تکلتی دکدیکی یرلری یومری اولمیوب صالق اولان آته مهموك المعدّین
اطلاق اولنور یقال فرس مهموك المعدّین ای مرسلهما موضع مزبورلری اشاغی یه طوغری ممدود اولدیغیچون
اطلاق اولندی (الاهمیکاك) اشمیزاز وزننده پرغضب اولمق معناسنه در یقال اهمأك الرجل اذا امتلأ غضبا
(الهندکیّ) هانك و دالك کسریله هند طائفه سندن اولان برکمسه یه دینور و بو هند لفظندن متصرّف دکلدر یعنی
هند لفظنه منسوب دکلدر زیرا حرف کاف حروف زیاده دن دکلدر جمعی هنادك در یقال رجل هندکیّ
من الهنادك ای من اهل الهند * مترجم دیرکه مؤلف بونکله جوهری یه تعریض ایلمشدر زیرا جوهری کافی زائد
اعتباریله غیر قیاس اوزره هند لفظنه نسبت ایلمشدر لکن بو اعتباری ازهریدن و سائردن اخذ ایلمشدر و واقعا
کافك برمحلده زیاده سی ثابت دکلدر مکرکه لفظ مزبوری عرب ابتدا حبشه اهلندن استماعله استعمال ایلمش اوله‌لر
زیرا اهل حبشه اسمك آخرینه نسبته دال اولمغیچون کاف زیاده ایدرلر و قالدیکه محتملدرکه لفظ مزبور فارسیدن
مأخوذ اوله زیرا فارسیده آخره لاحق اولان کاف اداة تصغیردر اهل هند اهل فرس عندنده محقر اولمغله اکثری هندی
و هندو مقامنده هندك دیرلر نسبت تصوّریله زیرا اصلی هندوك ایدی هندیجك دیمکدر بعده عرب اخذ و کافی جوهر
کلمه دن قیاسله آخرینه یاء نسبت الحاق و تعریبا دالی مکسور ایدوب هندکی دیدیلر صدور اسلامده عرب ایران

اقليمنى فتح و اهل فرسه اختلاطله قتى و افر الفاظ فارسيه اخذو كونا كون انلرده اجراى تلاعب ايتدكارى مزهرده منصوصدر و فيه قال الازهرىّ سيوف هندكية اى هندية والكاف زائدة و صحاحده جمعى هنادكه عنوانده مثبوتدركه واحدى منسوب اولديغنه دالدر فليحرر (الهوك) شوك وزنندهو (الهوكّ) هجفّ وزنندهو (اليهكوك) يعغور وزنندهشول احمق كمسهيه دينوركه يك نادان اولميوب دماغنده برمقدارجه رشد و ادراك بقيهسى اوله (الهوك) فتحيتله اسمدروجه مذكوره اوزره اولان حماقته دينور يقال به هوك اى حمق و فيه بقية و مصدر اولور برآدم يهكوك اولمق معناسنه يقال هوك الرجل هوكا من الباب الرابع اذا كان يهكوكا (المتهوّك) متهوّر وزنندهو (الهوّاك) شدّاد وزنندهسركشته و متحير آدمه دينورو متهوك دائما هلاكه مؤدّى اولان ورطهيه كنديسنى القا ايله ساقط و هالك اولور اولان آدمه دينور (الهوكة) هانك ضميله چقوره دينور حفره معناسنه (التهويك) تفعيل وزنندهچقور قازمق معناسنهدر يقال هوّك الرجل اذا حفر (التهوك) تفعل وزنندهسركشته و متحير اولمق معناسنهدر يقال تهوّك الرجل اذا تحير وتهوّر معناسنهدركه برخصوصه ملاحظه و مبالات ايلمكسزين شروع و اقتحام ايلمكدر يقال تهوّك فلان اذا تهوّر (الهوّاكة) شدّاده وزنندهچوراق يره دينور سبخه معناسنه (الهوكة) فرحه وزنندههوّاكه معناسنهدر (الانهياك) انفعال وزنندهتهوّك معناسنهدر يقال انهاك الرجل بمعنى تهوّك (التهييك) تفعيل وزنندهسرعت ايلك معناسنهدر يقال هيك الرجل اذا اسرع و چقور قازمق معناسنهدركه تهويكده لغتدر يقال هيك الرجل اذا حفر * مؤلف هيك و هيك كلهلرينى دخى لفظلرينه نظرا بوراده ذكر ايلمسى مناسب ايدى هيك كه هاء مكسوره ايلهدر هيك لفظندن مخففدركه ياى مشدّدهٔ مفتوحه ايلهدر و بواياك لفظندن مقلوب اولان هياك مخففيدر تحذير ايچوندر احذر معناسنه مستعملدر و هيك كلهسىكه هاء مفتوحه ايلهدر هيك لفظندن مخففدركه ياى مشدّدهٔ مفتوحه ايلهدر و بوهياك مخففيدركه اسرع معناسنه اسم فعل امردر * ظاهرا مؤلف كاف خطابيه اولديغنه نظر ايله اواخر كتابه توقيف ايدوب لكن اوراده دخى سكوت ايلمشدر فصل الياء (يكّ) يانك فتحى و كافك تشديله فى الاصل لفظ فارسيدر برعددك اسميدر واحد معناسنه ورؤبه نام شاعر اخذ ايدوب اشبو وقد اقاسى بحجة الخصيم المحك * تحدّى الرومىّ من يكّ ليكّ * بيتنده ايراد ايلمشدر من واحد لواحد ديمكدر وبونده يك لفظى منوّنا وغير منوّن مرويدر والفارسىّ لفظنه وزنك تحملى اولمديغندن الرومىّ ايله تعبير ايلمشدر زيرا مرادى تحدّى الفارسىّ ديمك ايدى * مترجم ديركه شاعر مرقوم الرومى ديجك يرده الفرسى ديسيدى دخى اهون اولور ايدى ويك مغربده بربلدهدر (يكك) فتحيتله بر موضعدر قد نجزت الكاف بعون الملك الكافى المعين والحمدلله اوّلا وآخرا والصلوة على نبيه وآله وصحبه اجعين

فصل الياء

باب اللام

باب اللام

فصل الهمزة

فصل الهمزة (الابل) همزهنك و بانك كسريله و بانك سكونيله كه مخففدر دوهيه دينور و بو مفرددر جمعه دخى اطلاق اولنور فى ذاته جمع واسم جمع دكلدر جمعى آبال كلور همزهنك مدّيله مصغرى ابيله درهايله * مترجم ديركه اصول سائرهنك و شيخ رضى و سائرك بيانلرينه كوره غنم كبى ابل كلهسى دخى اسم جمعدر لفظندن مفردى يوقدر ومؤنثدر زيرا لفظندن مفردى اولميان اسماء جموع آدميونك غيريده تانيثى واجبدر اكا بناء مصغرى ابيلهدر هايله وجمعنده آبال دينوركه چوق دوه سوريلرى ديمك اولورو تثنيهسنده ابلان دينوركه ايكى دوه سوريلرى ديمكدر * مؤلف دخى تثنيهيى بو معنا ايله بيان ايلمكله اسم جمع دكلدر قوللرينك بيننده تناقض شائبهسى اولور و مفردى بعيردر نته كه غنمك مفردى شاةدر و مؤلفه كوره جنسه دال اولور لكن غنم قبيلندن اولمز * وحياة حيوان صاحبنك تنصيصنه كوره ابل ناس منزلنده و بعير انسان * وجمل رجل و ناقه مرأه * وقعود فتىّ وقلوص فتيه منزلرندهدر فلينظر * و درّ مختارده مرسومدركه ابل تسميهسى افخاذلرينه بول ايلدكارى تصوّرينه مبنىدر پس بينلرنده اشتقاق كبير مناسبتى اولور لكن بو توجيه وجدانه ملايم كلديكى غير ستيردر قالديكه مأخذ اشتقاق اباله تصوير اولنمق اقربدر (الابلان) تثنيهدر ايكى سورى دوه ديمكدر يقال له ابلان اى القطيعين من الابل و ابل يغمورلى سحابه اطلاق اولنور (التأبّل) تفعل وزنندهدوه ايدنمك معناسنهدر يقال تأبّل الرجل اذا اتخذ الابل و طوار چاير اوتلامق سببيله صودن اكتفا ايلمك معناسنهدر يقال تابّلت الابل وغيرها اذا جزأت عن الماء بالرطب و ار عورتك جماعندن امتناع ايلمك معناسنهدر يقال تابل عن امرأته اذا امتنع عن غشيانها (الابل) همزهنك فتحيله برآدمك دوهسى چوغالمق معناسنهدر يقال ابل الرجل ابلا من الباب الثانى اذا كثرت ابله و غالب اولمق معناسنهدر يقال ابله اذا غلبه و امتناع ايلمك معناسنهدر يقال ابل عنه اذا امتنع و ابل و ابول دوه تازه چاير ياخود يونجه اوتلامغله صودن مستغنى

اولمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل و ابلت ابلا و ابولا من الباب الاوّل و الثانی و الرابع اذا جزأت عن الماء بالرطب و بعضلر عندنده ابل و ابول دوه‌لر چوبانسز صالمه و مسيب اوله‌رق يورد يرندن ايراقلشـوب غائب اولمق ياخود وحشيلنوب ايلقی كبی يبانی اولمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل و ابلت اذا هملت فغابت و ليس معها راع او تأبّدت و بركسه جماعدن ايكره‌نوب امتناع ايلمك معناسـنه‌در يقال ابل الرجل عن امرأة اذا امتنع عن غشـيانها و عبادته دورشمك معناسنه‌در يقال ابل الرجل اذا نسك و دكنكله اورمق معناسنه‌در يقال ابله بالعصا اذا ضربه بها و بركسه‌يی صالمه دوه‌لر صاحبی قلمق معناسنه‌در يقال ابله ابلا اذا جعل له ابلا سائمة و قويی آغزينه اباله چاتمق معناسنه‌در تقول ابلت البئر اذا جعلت لها ابالة و ابل ياش ياخود قوری اوتلغه دينور همزه‌نك ضميله ده جائزدر «التأبيل» تفعيل وزننده بر آدمك دوه‌سی چوغالمق معناسنه‌در يقال ابّل الرجل اذا كثرت ابله و برنسنه‌دن امتناع ايلمك معناسنه‌در يقال ابّل عنه اذا امتنع و دوه قسمنه خوشجه تقيّد و تيمار ايدوب طاولندرمق معناسنه‌در يقال ابّل الابل اذا سمنها و بر آدم كندی نفسيچون بسليه‌جك دوه‌لر ايدنمك معناسنه‌دركه بيع ايچون اولميه يقال ابّل فلان اذا اتخذ ابلا و اقتناها و تأبيل الميت تأبين معناسنه‌دركه ميتك صفات جميله‌سنی ياد و تعداد ايده‌رك كريه و زاری ايلمكدن عبارتدر يقال آبّل الميت بمعنی ابّن «الايبال» همزه‌نك كسريله بودخی بر آدمك دوه‌لری چوغالمق معناسـنه‌در يقال آبل الرجل ايبالا اذا كثرت ابله «الابول» قعود وزننده حيوان چاير ايمكله صودن اكتفا ايلمك معناسنه‌دركه ذكر اولندی و دوه‌لر بريرده آرام و اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال ابلت الابل ابولا اذا اقامت بالمكان و دوه‌لر چوغالمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل اذا كثرت و اوتلر دوه‌لر اوتلايه‌جق درجه‌ده اوزامق معناسنه‌در يقال ابل العشب اذا طال فاستمكن منه الابل «الآبل» صاحب وزننده چاير اوتلامغله صودن مستغنی اولان حيوانه دينور جمعی ابّال‌در كفار كبی و دوه و قيون مصالحنده استاذ و هنرمند آدمه دينور يقال رجل آبل ای حاذق فی مصلحة الابل و الشاء و دوه صاحبی آدمه دينور يقال رجل آبل ای ذو ابل و حمص قضاسـنده بر قريه آديدر و دمشق سنجاغنده بر قريه‌دركه آبل السوق ديمكله متعارفدر حسين بن عامر المقرئ الآبلی اورادندر و نابلس ترابنده بر موضعدر و اردن قربنده بر موضعدركه آبل الزيت ديمكله متعارفدر «الابالة» سماحه وزننده‌و «الابل» فتحتينله بر آدم دوه و قيون مصالحنده اوز و هنرمند اولمق معناسنه‌در يقال ابل فلان و ابل ابالة و ابلا من الباب الاوّل و الرابع اذا حذق فی مصلحة الابل و الشاء فهو آبل كما ذكر و دوه چوغالمق معناسنه‌در يقال ابلت الابل و ابلت من الباب الرابع و الاوّل اذا كثرت «الابل» كتف وزننده باب رابعدن اسم فاعلدر دوه و قيون مصالحنده اسـتاذ اولان آدمه دينور و دوه صاحبی كمسه‌يه دينور و سموز تنومند دوه‌يه دينور يقال بعير ابل ای لحيم «الآبل» افضل وزننده اسم تفضيلدر دوه و قيون قسمك تقيّد و تيماری خصوصنده پك اوز و پك هنرمند آدمه دينور يقال هو من آبل الناس ای اشدّهم تأنقا فی رعية الابل و الشاء «المؤبّلة» معظمه وزننده بر كمسه‌نك كندی نفسيچون و بسلمه ايچون اتخاذ ايلديكی دوه‌لره دينوركه بيع ايچون اولميه يقال ابل مؤبلة اذا اتخذت للقنية «الابل» سكر وزننده صالمه دوه‌لره دينور يقال ابل ابّل ای مهملة «الاوابل» چوق دوه‌لره دينور يقال ابل اوابل ای كثيرة «الابابيل» همزه‌نك فتحيله بلوكلر و سوريلر فرق معناسنه‌دركه فرقه‌نك جمعيدر و بو مفردی اولميان جمعدر عباديد و شماطيط كبی يقال جائت الابل ابابيل ای فرقا * شارح ديركه بعضلر مفردی اباله و ابوّل و ابيل اولديلر و بعضلر ابابيل طاغ قرلنقجی ديدكاری قوش اولمسـنه ذاهب اولديلر نته‌كه بعض كتب تفاسـيرده و حياة حيوانده مرسـومدر «الابّالة» اجّانه وزننده بانك تخفيفيله‌ده جائزدر «والابّيل» سكيت وزننده‌و «الابول» عجول وزننده‌و «الايبال» دينار وزننده‌كه بونك اصلی ابّال ايدی تشـديد بايله قوش و دوه و آت قسمندن بر بلوكه دينور علی قول پيدرپی كلان بلوكلردن هر بلوكه دينور يقال ابالة من الطير و الخيل و الابل و ابيل و ابول و ايبال ای قطعة او متابعة منها و ابّاله اجانه وزننده بر باغ اوتلغه دينوركه كوتريلور و منه المثل * ضغث علی ابالة * يعنی بر باغ اوتلق يوكنك اوزرينه بر طوتام اوتلق دخی وضع و تحميل اولندی مراد ثقلت كالنده ايكن بر ثقلت دخی عارض اولدی ديمكدر مثل مزبور بليه اوزره بليه عارض اولدقده ايراد اولنور بعضلر عندنده خصب و رخانك تعاقبنده ضرب اولنوركه اوّلك ضدّيدر و بونده دخی بانك تخفيفيله جائزدر «الابيل» امير وزننده دكنكه دينور عصا معناسنه و سريانی لساننده حزين و غمكين آدمه دينور و نصاری طائفه‌سنك رئيسنه ياخود پاپاسلرينه دينور راهب معناسنه ياخود صاحب ناقوسـلرينه دينوركه ظاهرا مؤذن مقامنده اولور جمعی آبالدر شهيد و اشهاد كبی و ابل‌در همزه‌نك ضميله بو جهتله ابيل الابيلين‌كه پاپاسـلر پاپاسی ديمكدر نصاری طائفه‌سی عيسی علی نبينا و عليه السلام حضرتلرينی مراد ايدرلر * مؤلّف والحزين بالسريانية و رئيس النصاری

او الراهب عبارتیله ثبت ایلمکله مقتضای سیاق بو معناده ابیل سریانی اولوب وسبب تسمیه حزن ماده‌سی اولمقدر
نته‌که راهب خوف معناسنه اولان رهبدندر وزمخشری اساسده دیدیکه ابلت الابل دیرلر دوه یاش یونجه یمکله
صودن قانع وفارغ اولسه وتأبل فلان دیرلر نکاحی وقربان نسوانی ترك ایلسه وراهبه ابیل اطلاقی بومعنادندر یقال
ابل اباله فهو ابیل مثل فقه فقاهة فهو فقیه وابن اثیر دخی نهایه‌ده وجه مذکور اوزره بیان ایلمشدر * مؤلف دخی
بومعنالری یوقریده ثبت ایلمشدر فلینظر ﴿الایبلی﴾ همزه‌نك فتحی ویانك سکونی وبای موحده‌نك ضمی وفتحیله
﴿والهیبلی﴾ صیقلی وزننده و﴿الابلی﴾ همزه‌نك فتحی وبانك ضمیله و﴿الایبل﴾ صیقل وزننده ﴿الایبل﴾ بانك ضمیله
و﴿الابیلی﴾ امیری وزننده بونلرده ابیل معناسنه‌درکه نصارانك رئیسلرینه یاخود پاپاسلرینه یاخود چاك صاحبلرینه
دینور ﴿الابیلة﴾ سفینه وزننده و﴿الایبالة﴾ دیناره وزننده و﴿الوبیلة﴾ سفینه وزننده بونلرده اباله کبی برقوجاق
اوتلغه دینور ﴿الابالة﴾ کتابه وزننده دوه وقیون مقوله‌سنی کرکی کبی کوزه‌دوب تقید وتیمارلرینه حسن اهتمام
ایلمك معناسنه‌در یقال فلان حسن الابالة ای السیاسة یعنی القیام علی ماله واباله برآدمك اصحاب وعشیرتنه دینور
ابله کبی کماسیذکر وبرآدمك استکلوسی اولان شیئه دینور طلبه معناسنه کماسیذکر وقیونك آغزینه چویردکلری
بنایه دینورکه قیو بلازکی تعبیر اولنور یقال *لیس علی البئر اباله * وهی شیٔ تصدر به البئر وبیوك وقبا اوطون باغنه
دینورکه اورته سندن ایپ ایله باغلیوب یوکلنورلر تمامه وزننده دخی لغتدر مثل مذکورده بانك تخفیفی بومعنادندر
یقال احتمل اباله من الحطب ای حزمة کبیرة ﴿الابلة﴾ فرحه وزننده بودخی برآدمك استکلوسی وخواهشی اولان
نسنه‌یه دینور یقال هی ابلته ای طلبته وحاجته ودوللودوشلو خیرو برکتلو ناقه‌یه دینور یقال ناقة ابلة ای
مبارکة من الولد * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر ﴿الائتبال﴾ افتعال وزننده دوه قسمنك تقیدو تیماری ورعایتی مصلحتنه
دائما قیام واهتمام ایلمك معناسنه‌در یقال انه لایأتبل ای لایثبت علی رعیة الابل ولایحسن مهنتها ای خدمتها
وراکب دوه اوزره مصر جندیسی کبی ثابت وبرقرار اولمق معناسنه‌در یقال هو لایأتبل ای لایثبت علی الابل
راکبا ﴿الابلی﴾ کسرتینله وفتحتینله آبل وابل کبی دوه‌لری اولان آدمه دینور یقال رجل آبل وابل وابلی ای ذو ابل
﴿الآبال﴾ شداد وزننده دوه چوبانه دینور ﴿الابلة﴾ همزه‌نك کسریله عداوت معناسنه‌در یقال هو شدید الابلة
ای العداوة ﴿الابلة﴾ غرفه وزننده آفته دینور عاهه معناسنه ﴿الابلة﴾ تمره وزننده علی قول فتحاتله انسانه عارض
اولان ثقلت ووخامته دینور کثرت طعامدن عارض اولان ثقلت کبی تقول اخذتنی الابلة ای الثقل والوخامة وکناهه
دینور اثم معناسنه ﴿الابل﴾ فتحتینله بودخی آدمه عارض اولان ثقلت ووخامته دینور * شارحك بیاننه کوره بونلرك
اصلی وبله ووبل ایدی واو همزه‌یه تبدیل اولندی ﴿الابلة﴾ عتله وزننده بردرلو طعامدرکه خرمایی ایکی طاش
بیننده نیمجه دودکدنصکره اوزرینه سود صاغوب قارشدر مقله ترتیب ایدرلر وبربلوك خرمایه دینور یقال ابلة
من التمر ای قدرة وابله بصره‌ده برموضع آدیدرکه دنیاده مشهور اولان درت جنانك بریسیدرکه غوطهٔ دمشق
سغد سمرقند وشعب بوان وابلهٔ بصره‌در امام مسلم شیخی شیبان بن فروح الابلی اورایه منسوبدر وابله برآدمك
عشیرت واصحابنه دینور اباله کبی یقال جاء فی ابالته وابلته ای اصحابه وقبیلته وبرآدمك مطلوبی وخواهشکرده‌سی
اولان شیئه دینور کماسیذکر ﴿ابیلی﴾ مصغرا ومقصورا برخاتون اسمیدر ﴿المؤبل﴾ معظم وزننده شعرادن ابراهیم
اندلسی لقبیدر ﴿ابل﴾ همزه‌نك ضمیله برموضعدر ﴿الابل﴾ ضمتینله اوتلاندقدنصکره تازه‌دن یشروب چیقان
چایره دینور ﴿الابلة﴾ کسرتین ولام مشدده ایله وضمتینله که ذکر اولندی و﴿الابلاة﴾ همزه‌نك کسریله بونلرده طلب
اولنه جق نسنه‌یه دینور یقال هو من ابلة سوء وابلته وابلاته واباته کماذکر ای من طلبة سوء یعنی جهت قبیحه‌دن
مطلوب اولان نسنه‌لردندر ﴿ابلی﴾ کردی وزننده طی قبیله‌سنه مخصوص ایکی مشهور طاغك یاننده برطاغك
آدیدر ﴿ابلی﴾ حبلی وزننده برنیچه طاغلردرکه بئر معونه اوراده‌در ﴿المأبولة﴾ آغزینه بلازك چویرلمش قیویه
دینور یقال بئر مأبولة ای مصدرة بالاباله ﴿البلة﴾ ثبه وزننده بودخی بیوك وقبا اوطون باغنه دینور ﴿المأبلة﴾
مأسده وزننده دوه‌لی یره دینور یقال ارض مأبلة ای ذات ابل ﴿الاتل﴾ همزه‌نك فتحی وتانك سکونیله و﴿الاتلان﴾
و﴿الاتلال﴾ فتحاتله اویکه وطارغنلقله آدیملری صیق صیق آته‌رق ارقون ارقون یوریمك معناسنه‌درکه
برنسنه ضمننده غضبناك اولانکسه اویلجه یوریوب کیدر یقال اتل الرجل اتلا واتلانا واتلالا من الباب الثانی
اذاقارب الخطو فی غضب وطعامدن طولوم کبی طپطلو اولمق معناسنه‌در یقال اتل من الطعام اذا امتلأ ﴿الاوتل﴾
احمر وزننده طوق کمسه‌یه دینور شبعان معناسنه * مؤلف بونی واو فصلنده دخی ذکر ایلمشدر ظاهرا واو همزه‌دن
مقلوب دیان قوله مبنی بوراده دخی ثبت ایلدی ﴿الاتل﴾ و﴿الوتل﴾ ضمتینله طوق کمسه‌لره دینور مفردلری اوتل در

يقال قوم اتل ووتل اى شباع * شارح ديركه مؤلف نهراتل ماده سندن ذهول ايلمشدركه بلادخزر وبلغار ايچره جارى برنهر عظيمدر (الاثول) ثاى مثلثه ايله وصول وزننده برنسنه كوكلنوب تمام مرتبه اصل واستحكام بولمق معناسنه‌در يقال اثل الشئ اثولا من الباب الثانى اذاتأصل (التأثل) تفعل وزننده اثول معناسنه‌در يقال تأثل الشئ بمعنى اثل واولو لنمق معناسنه‌در يقال تأثل الشئ اذاعظم وامك چكوب سرمايه قزانمق معناسنه‌در يقال تأثل المال اذا اكتسبه وقويى قازمق معناسنه‌در يقال تأثل البئر اذا حفرها وذخيره ايدنمك معناسنه‌در يقال تأثل الرجل اذا اتخذ ميرة وبرنسنه اطرافدن تدريجله بريكمك معناسنه‌در يقال تأثل الشئ اذاتجمع (التأثيل) تفعيل وزننده مالى مايه‌لندروب نما وبركتله فراوان ايلمك معناسنه‌در يقال أثل ماله اذا زكاه واصله وملكى اولولندرمق معناسنه‌در يقال اثل ملكه اذا عظمه واهل ومتعلقاتنه فاخر كسوه‌لر الباس ايدوب نوازش واحسان ايلمك معناسنه‌در يقال أثل الاهل اذا كساهم افضل كسوة واحسن اليهم وبرآدمك مالى كثرت بولمق معناسنه‌در يقال أثل الرجل اذا كثرماله (الاثلة) تمره وزننده برسمتدن مجلوب اولان ذخيره‌يه دينور يقال جلب اثلة اى ميرة واواسبابنه دينور متاع البيت معناسنه وبونده حركاتله جائزدر ويات ويراغه وساز وسامانه دينور يقال اخذ اثلته اهبته وبرنسنه‌نك اصل ومايه سنه دينور جمعى اثال كلور جبال وزننده يقال لفلان اثلة مال اى اصل مال ومجازا شرف وحسبه اطلاق اولنور ومنه يقال هو ينحت فى اثلتنا اى يطعن فى حسبنا اساسده بومعنا شجراتى الذكر اسمى اولان اثل كلمه سندن اولمق اوزره مرسومدر واقعا نحت تعبيرى اكاقرينه اولور واثله مدينه قربنده برموضعدر وبغداد قضاسنده برقريه‌در وهذيل بلانده برموضع آديدر (الاثل) همزه‌نك فتحى وثانك سكونيله آجى ايلغين اغاجنه دينور مفردى اثله‌در وجمعى اثلاتدر فتحاتله واثول كلور ايلغين اغاجى ايكى نوع اولور برى طرفاء وبرى اثل‌دركه كبير اولور بوكه آجى ايلغين ديرلر اغاجى پك متين اولور قصعه وقدح يارلر ذكر اولنان شرف وحسب معناسى بوندن مأخوذدر (الاثال) سحاب وزننده و(الاثال) غراب وزننده موروث اولان مجد وشرف وشانه اطلاق اولنور يقال هو علوّ الاثال والاثال اى المجد والشرف واثال غراب وزننده برطاغك آديدر وعبس قبيله سنه مخصوص برصوياخود برحصن آديدر وقاعه‌ده برقريه آديدر وبردره اسميدركه وادى الستاره‌يه منتهى اولور وغمازه قربنده برصو آديدر وغميرايله بستان ابن عامر بيننده برموضع آديدر وضمرة بن ضمرة النهشلى نام كمسه‌نك فرسى اسميدر واثال بن النعمان اصحابدندر (اثيل) زبير وزننده نواحئ مدينه‌ده بردره آديدر عندالبعض ذواثيل ايله مسمادركه بدرايله صفراء بيننده واقعدر آل جعفره مخصوص خرمالغى چوق بريردر (اثيل) امير وزننده برموضعدر (ذو المأثول) و(ذات الاثل) و(اثيله) جهينه وزننده برر موضعدر (الاجل) فتحتينله بروقتك غاية وانجامنه دينور مثلا حيات وعمر انسانى بانده مضروب ومقدر اولان مدتك غايتنه دينوركه اول آنده انسان لامحاله وفات ايدر كذلك وعده ايله آلنان بورجك نهايت مدتنه دينور وبرنسنه‌نك مدت وزمانه دينور جمعى آجال كلور آمال وزننده * مؤلف بصائرده ديديكه اجل كلمه‌سى برنسنه حقنده مضروب ومقدر اولان مدته موضوعدر بعده حيات انسانه مضروب اولان مدتده‌كه مراد غايتيدر استعمال اولندى ونص كريمده بش وجه اوزره مستعملدر * اوّلا غايت مدت حياتكه موت مقدردن عبارتدر * ثانيا وقت معين معناسنه‌در ثالثا اهلاك كفار معناسنه‌در * رابعا عدت مطلقه‌ده استعمال اولندى * خامسا عذاب وعقوبت معناسنده استعمال اولندى انتهى * واجل مصدر اولور كيرو لنمك تأخر معناسنه‌در يقال اجل الامر اجلا من الباب الرابع اذاتأخر (التأجيل) تفعيل وزننده برمعين وقته قدر مدت مهلت تعيين ايلمك معناسنه‌در يقال اجّله اذاحدّدله الاجل واجل ديدكلرى بيون آغريسنه تيمار ايلمك معناسنه‌در يقال اجّل فلانا اذاداواه من الاجل وبرايشدن برآدمى آليقومق معناسنه‌در يقال اجّله عنه اذا منعه وحبسه وصو ايركيله‌جك كولجك مقوله‌سى يره اطرافدن صوكتوروب بريكدرمك معناسنه‌در يقال اجّل الماء فى المأجل اذاجمعه فيه (الآجل) عاجل وزننده و(الاجيل) امير وزننده ذكر اولنان اجل ماده‌سندن اسم فاعللردر متأخر اولان شيئه دينور عاجل مقابليدر ومنه يقال يؤثر العاجل ويذر الآجل والاجيل (الاستيجال) وقت معينه قدر مهلت ايستمك معناسنه‌در تقول استأجلته فاجّلنى الى مدة (الاجل) عاجله وزننده آخرته اطلاق اولنور نته‌كه عاجله دنيايه اطلاق اولنور (الاجل) همزه‌نك كسريله بيون آغريسنه دينوركه مراد بيون يصدقدن دوشمكدن ياخود يصدغك خشونتندن عارض اولان اغرى اوله‌جقدر وبقروحش سوريسنه دينور جمعى آجالدر (الاجل) همزه‌نك فتحيله بيون وجه مذكور اوزره اغريمق معناسنه‌در يقال اجل الرجل اجلا من الباب الرابع اذا اشتكت عنقه وبيون اغريسنه تيمار ايلمك معناسنه‌در يقال اجله من الاجل اجلا من الباب

الثانی اذا داواه منه و برآدمی بر ایشدن آلیقومق معناسنه‌در یقال اجله عنه اذا حبسه ومنعه ومنه یقال اجلوا
مالهم ای حبسوه عن المرعی و برکسـه حقنده شرّ ومضرّتله جنایت ایلك علی قول اوزرینه شرّ وفتنه توزتمق
معناسـنه‌در یقال اجل الشرّ علیهم اذا جناه او اثاره وهیجه و بری اوته سعی وکوشش ایده‌رك مال کسب
وجمع ایلك معناسنددر یقال اجل لاهله اذا کسب وجمع وجلب واحتال ﴿المواجلة﴾ مفاعله وزننده بو دخی
بیون اغریسنه علاج ایلك معناسنه‌در یقال آجله اذا داواه من الاجل ومنع وتوقیف ایلك معناسـنه‌در یقال
آجله عنه اذاحبسه ومنعه ﴿الاجل﴾ همزه‌نك ضمیله اجیلك جمعیدرکه متاخر معناسنه‌در وخرما اغاجنك چوره‌سنده
مجتمع اولان چامورہ دینور ﴿التأجل﴾ تفعل وزننده وقت معینه قدر مهلت ایستمك معناسنه‌در یقال تاجّل منه اذا استاجل
تفعل بابی استفعال معناسنه‌ده مطرده‌در وطاغ اوکوزلری بریکوب سوری اولمق معناسنه‌در یقال تأجّل الصوار
اذاصار اجلا وناس برارایه کلوب بریکمك معناسنه‌در یقال تاجّل القوم اذا تجمعوا وکولجك مقوله‌سی یرده صو ایرکمك
معناسنه‌در یقال اجّل الماء فی المأجل فتاجّل ای استنقع ﴿من اجلك﴾ و﴿من اجلالك﴾ و﴿من اجلالك﴾ همزه‌لرك فتحی
وکسریله من اجللك معناسنه‌درکه سندن اوتری دیمکدر فارسیده * از برای تو * مقامنده‌در ایکنجی او چنجیدن مخففدر
واول جلل ماده‌سندندر * مؤلف بو راده استطراداذکر ایلشدر مترجم دیرکه تحقیقمزه کوره اجل فی الاصل ذکر اولندیغی
اوزره جنایت شرّ معناسنه اولوب بعده مطلقا جنایتده شایع اولدی مثلا من اجله فعلت ذلك قولنده آنك کسب وجنایتی
سبیله ایجاب ایلدیکی فعلدن ناشی بن شویله ایتدم دیمك اولوب کیده‌رك اتّساع ایله مطلقا علت مقامنده استعمال
ایلدیلر پس مجاز بمرتبتین اولور ومن کلمه‌سی ابتدائیه‌در فعل مذکوره متعلقدر مثلا من اجله ضربت قولنده ضربت
فعلنه متعلقدر ابتداء ضربی وانشاؤه من اجله سبکنده‌در نته‌که من جرّاك دخی بویلجه‌درکه من ان جررته سبکنده‌در
﴿المأجل﴾ مقعد وزننده و﴿المؤجّل﴾ معظم وزننده صو بریکه‌جك یره دینور مستنقع معناسنه ﴿اجیل﴾ زبیر وزننده
اسامیدندر عمر وعثمان ابنا اجیل محدثلردر وناعم بن اجیل موالیٔ امّ سلمه‌دندر تابعیدر ﴿اجل﴾ فتحتینله نعم لفظی کبی
کلمهٔ جوابدر یعنی ایجاب ایچون موضوعدر نعم وبلی کلمه‌لری کبی ترکیده اودوبلی وفارسیده آری دینور لکن اجل
تصدیقده نعم کلمه‌سـندن احسندر ونعم استفهامده اجل کلمه‌سـندن احسندر مثلا انت سوف تذهب دینلسـه
جوابنده اجل دیمك احسندر واتذهب دینلسه جوابنده نعم دیمك احسندر ﴿اجلی﴾ جمزی وزننده برمعروف
مرعانك آدیدر ﴿اجله﴾ دجله وزننده یمامه‌ده برقریه‌در ﴿الاجّل﴾ قنب وزننده و﴿الاجّل﴾ قبر وزننده طاغ کچیسنك
ارککنه دینور ﴿الادل﴾ عدل وزننده اوکولغه باشلیان یاره‌نك مهره‌سی دوشمك معناسنه‌در یقال ادل الجرح ادلا
من الباب الثانی اذا سقط جلبه وسودی یاخود آیرانی یایقده یایمق معناسـنه‌در یقال ادل اللبن اذا مخضه وحرّکه
وبرآغر نسنه‌یی یوکلنوب امکلیه‌رك ایقنه‌رق یاب یاب یوریوب کتمك معناسنه در یقال ادل الشیٔ اذا دلح به
مثقلا ﴿الادل﴾ همزه‌نك کسریله بیون آغریسنه دینور یصدقدن دوشمکله عارض اولان اغری اوله جقدر ویك قویو
اکشی سوده دینور تقول اطعمنا ادلا مایطاق حمضا ای لبنا خاثرا حامضا وبرآدمك امکلیه‌رك کتوروب کتدیکی آغر نسنه‌یه
دینور ﴿الاردخل﴾ خای معجمه ایله قرطعب وزننده اتنه طلو سمز آدمه دینور یقال رجل اردخل ای تارّ سمین ﴿ازل﴾ ضمتینله
برطاغك آدیدر ودیار فزاره‌ده برموضع آدیدر وطیّ قبیله‌سی دیارنده برصهریجك اسمیدر ﴿اریلیه﴾ همزه‌نك فتحی
ویانك تخفیفیله اندلس اولکه‌سنده برحصن آدیدر ﴿اریل﴾ زبیر وزننده ابن والبة بن الحارثدرکه بنو والبه‌دندر ﴿الارلة﴾
همزه‌نك ضمیله غرله وزننده ومرادفیدرکه حشفه‌نك دریسیدر ختانده قطع اولنور ﴿الازل﴾ همزه‌نك فتحی وزای
معجمه‌نك سکونیله طارلق وشدّت وسختی معناسـنه‌درکه اسمدر ومصدر اولور کما سیذکر یقال هو فی ازل
من العیش ای ضیق وشدّة ویقال ازل ازل ککتف مبالغة ای شدّة شدیدة وحبس وتوقیف ایلك معناسـنه‌در
یقال ازله ازلا من الباب الثانی اذا حبسه وآتك اورکنی وکوستکنی قصالدوب صالیویرمك معناسنه‌در یقال
ازل الفرس اذاقصر حبله ثمّ سیبه ودوابّ ومواشی‌یی خوفدن یاخود قوراقلقدن ناشی یبانه چیقارمیوب اوبه‌ده
آلیقومق معناسنه‌در یقال ازلوا اموالهم اذا لم یخرجوها الی المرعی خوفا او جدبا بو معنا ذکر اولنان عمومه داخل
ایکن مؤلف تخصیص ایلشـدر کویا که بونده زیادهٔ ضیق وشـدّت متصوّردر وطارلغه وقیتلغه اوغرامق
معناسنه‌در یقال ازل الرجل اذا صار فی ضیق وشدّة ﴿الازل﴾ همزه‌نك کسریله کذب معناسنه‌در یقال فی کلامه
ازل ای کذب وآفت وداهیه‌یه دینور ﴿الازل﴾ فتحتینله قدم معناسنه‌درکه شیئك اوّل وابتداسی اولمامقدر یعنی
وجودك جانب ماضیده معتبر ازمنهٔ مقدرهٔ غیر متناهیه‌ده استمرارندن عبـارتدر نته‌که ابد جانب مسـتقبلده
استمرارندن عبارتدر یقولون هو ازلیّ ای منسوب الی الازل وبونك اصلی یزلیّ ایدی‌که لم یزل کلمه‌سنه منسوبدر

مطلب

يعنی قديم اولان شيئه لم يزل اطلاق اولنمغله آندن اختصار اولنان يزله منسوبدر بعده تخفيفا يايی الفه قلب ايدوب
ازلی ديديلر نته كه ذی يزن نام ملكه منسوب اولان مزراغی نسبتده رمح ازنی ديديلر ولم يزل زوال مادّه‌سندندركه
دوام معناسنه مستعملدر * شارح ديركه بعضلر ضيق معناسنه اولان ازلدن مأخوذدر ديديلر قديمك بدايتی طرفنی
تقدير وادراكدن عقول ومدركه مضايقه‌ده قالوب بروجهله نافذ اولمديغنه بناءً آنده استعمال اولندی وزمخشری
ديديكه بو مادّه مصنوعدر كلام عربدن دكلدر كويا كه لم ازل لفظنه نظر ايدوب اختصار ايله ازلیّ اخذ واستعمال
ايلديلر * مترجم ديركه ظاهرا ابدی تعبيرينه مشاكل ومقابل ايلديلر ﴿الازول﴾ صبور وزننده پك قحط وشديد اولان
ييله وصف اولور جمعی ازل كلور همزه‌نك ضميله يقال سنة ازول ای شديدة ﴿المأزل﴾ منزل وزننده اسم مكاندر
مضيق معناسنه ﴿التازّل﴾ تفعل وزننده طارلمق معناسنه‌در يقال تازّل صدره اذا ضاق ﴿ازال﴾ سحاب وزننده
عنده صنعاء شهرينك اسم قديميدر علی قول بانيسی اسميدر ﴿الاسل﴾ فتحتينله قوغه‌لق وحصير اوتی ديدكاری
نباته دينوركه سازلق اقسامندندر وتشبيهله مزراق قارغيلرينه واوقلره اطلاق اولنور وخرما اغاجنك سيوری
سيوری تيكنلرينه دينور وشول چبوق طرزنده‌فدانلره‌ودانلره دينوركه ييراقسز دوز وهمواره بتوب آندن حصير
وسپت مقوله‌سی نسج ايدرلر علی قول اكری اولميوب دوز وطوغری اولان چبوقلره وشاخلره اطلاق اولنور مفردی
اسله‌در واسلة اللسان دلك سيوری اوجنه اطلاق اولنور واسلة البعير دوه‌نك قضيبنه يعنی ذكرينه اطلاق اولنور
واسلة النصل تمرنك نمانه اطلاق اولنور واسلة الذراع قولك انجه‌لن يرينه اطلاق اولنور واسلة النعل پاپوشك
بروندن عبارتدر واشبو اسله كلمه‌سی عظم مادّه‌سنده اعاده اولنور انشاءالله تعالی ﴿التأسيل﴾ تفعيل وزننده
يغمورك يره نافذ اولان رطوبتی قولك اسله‌سنه يعنی انجه‌لن يرينه قدر بالغ اولمق معناسنه‌دركه مراد يغمور طپراغه
اولمقدار نفوذ ايلمكدر يقال اسلّ المطر اذا بلغ نداه اسلة اليد * مترجم ديركه نته كه يغمور قولك عظيم اولان يرينه
قدر بالغ اولسه عظم المطر ديرلر واساسده مرسومدركه بر اعرابی بر آخر اعرابی‌يی كيف كانت مطرتكم اسلت ام
عظمت يعنی آثار رطوبتی قولك انجه‌رك اولان يری ياخود قبا يری قدرمی يره نفوذ ايلدی ديو سؤال ايلدكده
مابلغت الضرائر يعنی باش پرمغك ضرّه‌لرينه يعنی التنده اولان اته قدر بيله وارمدی ديو جواب ايلدی ﴿الاسال﴾
همزه‌نك مدّيله شمائل واخلاق وعلامات معناسنه‌در يقال هو علی آسال من ابيه ای شبه وعلامات وبونك
مفردی مسموع دكلدر * شارح ديركه آسان كلمه‌سی دخی بو معنايه‌در اكا قياس اولنورسه مفردی اسل اولور ضمتينله
﴿المؤسّل﴾ معظم وزننده كسكينلنمش نسنه‌يه دينور يقال شیء مؤسّل ای محدّد پس تأسيل بر نسنه‌يی كسكينلتمك
معناسنه‌در ﴿الاسيل﴾ امير وزننده چبوق كبی طوغری ودوز وصيرنجق نسنه‌يه دينور يقال شیء اسيل ای
املس مستو وسوبو يوزه اطلاق اولنور يقال خدّ اسيل ای طويل مسترسل ﴿الاسالة﴾ اصاله وزننده يوز سوبو
اولمق معناسنه‌در يقال اسل خدّه اسالة من الباب الخامس اذا كان اسيلا ﴿اسيله﴾ سفينه وزننده بنو العنبر
يوردنده برصو و بر خرمالق آديدر و بنو مالك بن امریء القيس جماعتنه مخصوص بر صو آديدر ﴿التأسّل﴾
تفعل وزننده بر آدم شمائل واخلاقده اتاسنه بكزه‌مك معناسنه‌در يقال تاسّل اباه اذا اشبهه ﴿المأسل﴾
مقعد وزننده بر طاغك آديدر ﴿دارة مأسل﴾ داراة عربدندر ﴿الاشل﴾ همزه‌نك فتحی وشين معجمه‌نك سكونيله
ارشون واندازه مقاديرندن بر مقدار معلومدركه بصره اهاليسی بيننده متعارفدر جمعی اشولدر واشول ايپلره
دينور كويا كه آنلر ايله اولچلدكيچون اطلاق اولندی و بو لغت نبطيه‌در ﴿الاصل﴾ همزه‌نك فتحيله و﴿الياصول﴾
يافوخ وزننده هر نسنه‌نك اسفلنه يعنی وجودينك اشاغيسنه دينوركه ديب وكوك تعبير اولنور جمعی اصولدر
وآصلدر همزه‌نك مدّيله افلس وزننده يقال قعد فی اصل الجبل و ياصوله ای اسفله * شارح مرحوم ديركه
بعضلر عندنده برشيئك اصلی قاعده‌سندن عبارتدركه اوشيئی يوقاری مرتفع اوليور توهّم ايلسك آنك ارتفاعيله
ساير اوله‌رق مرتفع اوله اغاجك كوكی وديوارك ديبی كبی وعند البعض اصل الشیّ اول شيئك وجودينك مستند
اولديغی نسنه‌دن عبارتدر قالديكه صورت تعريفلر مختلف ومآللر متحدّدر وحسب ونسبه‌كه صوی تعبير اولنور
اصل اطلاقی بو معنادندر وعربك لا اصل له ولا فصل قوللرنده اصلدن مراد حسب وفصلدن مراد لسان
اولديغی كسائيدن منقولدر انتهی * واصل مصدر اولور بركسه‌يی بيله‌رك قتل ايلمك معناسنه‌در يقال اصله علما
اصلا من الباب الاوّل اذا قتله * مترجم ديركه اساسك بيانه كوره بو معنا اصلك معنای موضوعندن مأخوذدركه اصل
وحقيقتنه اصابت ايتدی معناسی اراده اولنور ياخود اصله‌دن مأخوذدركه انسانه صيچرايجی حيهٔ قتاله‌يه دينور كاسيذكر
انتهی * واصل بركسه اوزرينه اصله ديدكاری يلان صيچرايوب آتلمق معناسنه‌در يقال اصلته الاصلة اذا وثبت

عليه (الاصالة) كرامه وزننده برنسنه كوكلى اولمق على قول كوكى محكم برلشوب ثابت و برقرار اولمق معناسنه‌در
يقال اصل الشيء اصالة من الباب الخامس اذا صار ذا اصل اوثبت ورسخ اصله و بدآدمك رأى و فكر و ملاحظه‌سى
خوب وبهتر اولمق معناسنه مستعملدر يقال اصل الرأى اذا جاد و برآدم اصيل اولمق معناسنه‌در يقال اصل
الرجل اذا كان اصيلا (التاصّل) تفعل وزننده بودخى برنسنه‌نك كوكى برلشوب كوكلنمك معناسنه‌در يقال تاصّل
الشيء اذا ثبت ورسخ اصله (الاصيل) اميروزننده و (الاصيلة) هاايله هلاك معناسنه‌در و موت معناسنه‌در اصالهٔ
مذكوردن مأخوذ اسمدر و اصيل اندلسده بربلده اسميدر و كوكلى نسنه‌يه دينور يقال شيء اصيل اى له اصل
وعرق ونسب صاحبى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اصيل اى له اصل و رأى و تدبيرى ثابت و متين اوله‌رق
دوراندیش و عاقبت بين آدمه اطلاق اولنور يقال هو اصيل اى عاقب ثابت الرأى و ايكندى ايله اخشام اراسنه
دينوركه آخر نهار درتقول لقيته اصيلا اى عشيا جمعى اصل كلور ضمتينله و اصلان كلور همزهٔ مضمومه ايله و آصال
كلور همزهٔ ممدوده ايله و اصائل كلور و اصلانٌ كلمه‌سنك مصغرنده نادر اوله‌رق اصيلان دينور و كاهجه اصيلال
دينور نونى لامه ابدالله * شارح ديركه بركلمه جمعده ادناى عدد اوزره مصغر اولور يعنى جمع قلت وزنندن تصغير
اولنور و جمع قلت افعل و افعـال و افعله و فعله‌در اصلان كلمه‌سى بونلردن اولمامغله شـاذ اولدى (الايصال)
همزه‌نك كسريله ايكندى ايله اخشام اراسنه كيرمك معناسـنه‌در يقال آصل الرجل اذا دخل فى الاصيل
(الاصيلة) سفينه وزننده برنسنه‌نك كوتريسـنه دينور كاسيذكر وخاصة دوابّ ومواشينك ياخود خرمالغك
مجموعنه اطلاق اولنور يقال اصيلتك اى مالك اونخلك (الاصلة) فتحاتله بودخى برنسـنه‌نك كوتريسنه دينور
يقال اخذه باصيلته و اصلته اى كلّه يعنى اصل و اساسيله كه مجموعيدر اخذ ايلدى و اصله برجنس يلانه دينوركه
كوچك على قول بيوك اولوب نفخ و نفسيله انسان و حيوانى درساعت هلاك ايدر جمعى اصل در فتحتينله (اصيل)
زبيروزننده اسـاميدندر اصيل بن عبدالله الهذلى او الغفارى اصحابندر (الاصل) فتحتينله صوچامورلقدن
ناشى متعفّن اولمق معناسنه‌در يقال اصل الماء اصلا من الباب الرابع اذا اسن من حمأة وات بوزلمق معناسـنه‌در
يقال اصل اللحم اذا تغير (الاستيصال) برنسـنه‌يى كوكندن قوپرمق معناسـنه‌در يقال استأصله اذا قلعه
من اصله (الاصل) كتف وزننده استيصال اولنمش نسنه‌يه دينور يقال شيء اصل اى مستأصل (الاصطبل)
جردحل وزننده آخوره دينور موقف دابّه معناسـنه و بولغت شاميه‌در * شـارح ديركه مؤلّف مأوى الدابّة
عنوانيله ايراد ايلسه انسب ايدى و بونك همزه‌سى اصليه‌در ابن دريد بونى مولّداتدن عدّ ايلدى * مؤلف شاميه ايله
اكا تلميح ايلشدر و جمعنده اصاطب دينور (الاصطفلين) جردحلين وزننده كه ياء و نون زياده‌سيله‌در سبزواتدن
هاويجه دينور مفردى اصطفلينه‌در * كما ورد فى كتاب معاوية الى قيصر و بلغه انّه ارادان يغز و بلاد الشام ايّام
فتنة صفين لئن تممت علىّ مابلغنى من عزمك لاصالحنّ صاحبى ولأكوننّ مقدّمته اليك و لاجعلنّ القسطنطية
البخراء حممة سوداء ولانتزعنك من الملك انتزاع الاصطفلينة ولاردنك ارّيسا من الارارسة ترعى الدوبل * اى انتزاع
الجزرة يعنى معـاويه امير المؤمنين امام علىّ كرم الله وجه حضرتلريله صفين ملحمه سـنه مشغول ايكن قيصر
روم شام اوزره هجوم قصدنده اولمغله معاويه تهديدى حاوى مرسوم طرفنه اشبو نامه‌يى ارسال ايلدى مفهومى
بودركه اكرسن مسموعم اولديغى اوزره شـام اوزره عزمكى تميم و تحقيق ايدر ايسك صاحبمله يعنى حضرت
مرتضى ايله مصالحه ايدوب بعده مقدّمهٔ عسكر مشار اليه اوله‌رق اوزرينه واروب بالله الكريم پاى تختك اولان
قسطنطنيهٔ بخرايى ياقوب يقوب سياه كومور ايده‌رم و سنى مملكتكدن يردن هاويج چكيلوب قوپارلديغى كبى چكوب
قوپاردقدنصكره سنى خنزير چوبانى ايده‌رم قالديكه قسطنطنيه‌يى بخراء ايله توصيفى سـاحل بحرده اولمغله كثير
الابخره اولديغنه مبنيدر وابن اسير اصطفل كلمه‌سنى دخى شـاميه‌دن عدّ ايلشدر (الاطل) همزه‌نك كسريله
و كسرتينله بدنده بوكوره دينور حاصره معناسنه جمعى آطال‌در (الايطل) صيقل وزننده بودخى بوكوره دينور
جمعى آياطـل‌در (الاطل) همزه‌نك ضميله نسنه معناسـنه‌در يقال ماذاق اطلا اى شيئا (الافول) قعود وزننده
غائب و نابود اولمق معناسنه‌در يقال افل القمر وافل افولا من البـاب الثانى و الاوّل و الرابع اذا غاب و امزكى
خاتونك سودى چكيلوب صوغشمق معناسـنه‌در يقال افلت المرضع افولا من البـاب الاوّل اذا ذهب لبنها
(الافيل) اميروزننده دوه‌نك ابن مخاض اولانه و اندن ياشلوجه اولانه‌ده دينور ودوه كوشكنه دينور فصيل
معناسنه جمعى افال كلور همزه‌نك كسريله جمال وزننده و افائل كلور (الآفل) و (الآفلة) صاحب و صاحبه
وزننده كبه اولان برتجى جانوره دينور يقال سبعة آفل و آفلة اى حامل (الافل) فتحتينله جنبش و نشاطه كلمك

معناسنه در يقال افل الرجل افلا من الباب الرابع اذا نشط وامزكلى خاتونك سودى بالجمله صوغشمق معناسنه در
يقال افلت المرضع اذا ذهب لبنها ﴿المأفّل﴾ معظم وزننده ضعيف وناتوان آدمه دينور ﴿التأفّل﴾ تفعل وزننده
تكبرلك ايلمك معناسنه در يقال تافل الرجل اذا تكبرّ ﴿التافيل﴾ تفعيل وزننده برآدمه توقير ايلمك معناسنه در يقال
افله اذا وقّره ﴿الاكل﴾ همزه نك فتحيله و﴿المأكل﴾ مقعد وزننده يمك خوردن معناسنه در يقال اكله اكلا
ومأكلا من الباب الاول اذا تناول المطعم وفى الحديث ❊امرت بقرية تأكل القرى❊ اى يفتح اهلها القرى ويغنمون
اموالها فجعل ذلك اكلامنها اوهذا تفضيل لها كقولهم هذا حديث يأكل الاحاديث اشبو حديث شريفده
واقع قريه دن مراد مدينهٔ منوّره در واهلى انصار كرامدر حاصل معنا بن مدينه يه هجرتله مأمور اولدم كه
اهاليسى اسلام سببيله بلاد سائره يه غالب اولوب اموال واشيالرينى اغتنام واكل ايدرلر وعندالبعض مدينه نك بلاد
سائره يه جهت تفضيلنى مبيندر كه مدينه يه نسبتله بلاد سائره معدوم مثابه سنده در مدينه نك قدر وشانى
انلرى محو وكمنام ايدر ديمك اولور ﴿الآكل﴾ والاكيل﴾ امير وزننده اسم فاعلدر آكلك جمعى اكله در كاتب
وكتبه كبى واكيل اكل اولنان نسنه يه دينور يقال شئ اكيل اى مأكول وبركمسه ايله برابر طعام ايدن آدمه دينور
يقال هواكيله اى مؤاكله وجانور اكل ايلديكى ماشيه يه دينور ﴿الاكلة﴾ ضربه وزننده بناء مرّه در بركرّه يمك
معناسنه در تقول اكلته اكلة اى مرّة ﴿اكلة﴾ غرفه وزننده لقمه يه دينور وبرقرص نانه اطلاق اولنور تقول
اكلت اكلة اى قرصة ومطلقا يه جك نسنه يه دينور تقول ماذقت عنده اكلة اى طعمة جمعى اكل كلور صرد
وزننده ﴿ذوالاكله﴾ حسّان بن ثابت رضى الله عنه حضرتلرينك لقبيدر ﴿الاكله﴾ همزه نك كسريله بناء نوعدر
طعام يمك قلغنه وهيئتنه دينور كه ييش تعبير اولنور يقال يأكل الطعام اكلة حسنة وفصل وغيبت معناسنه مستعملدر
وبونده همزه نك حركات ثلاثيله جائزدر ومنه يقال للمغتاب هو يأكل لحوم الناس واكله بجيك علتنه دينور حكه
معناسنه ومصدر اولور اكال كبى كما سيذكر ﴿الاكال﴾ غراب وزننده بودخى بجيك علتنه دينور يقال اخذه
الاكلة والاكال اى الحكة وتأكل معناسندن اسم اولور عضوسورتنوب برى برينى يمكه دينور اكال كبى وناقه نك
قارننده ولدى تويلنوب برى اوته سورتمكله ايچريسنده عارض اولان بجيكه دينور يقال بالناقة اكال اى حكة
فى بطنها حين نبت وبرجنينها ومصدر اولور اكله كبى بدن بجشمك معناسنه تقول اكلنى رأسى اكلة واكالا
اى حكنى وبو معناده سحاب وزننده دخى جائزدر ﴿الاكلة﴾ فرحه وزننده بودخى بجيكه دينور وبرمرض اسميدر كه
عارض اولديغى عضوى تدريجله اكل ومحو ايدر خلق بيننده آكله مرضى ديدكلريدر يقال وقعت فى رجله اكلة
وهى داء فى العضو يأتكل منه واكله شول ناقه يه دينور كه قارننده ولدى تويلنمكله برى اوته ايچريسى سورتنوب
بجشور اوله ﴿الاكلة﴾ همزه وزننده و﴿الاكيل﴾ امير وزننده و﴿الاكول﴾ صبور وزننده يه كن پرخور آدمه دينور
يقال رجل اكلة واكيل واكول اى كثير الاكل ﴿الايكال﴾ همزه نك كسريله بركمسه يه برنسنه يدرمك معناسنه در
يقال آكله الشئ اذا اطعمه اياه وبرنسنه يى اكل ايلدك ديو دعوى قلمق معناسنه در يقال اكله الشئ اذا ادّعاه
عليه وناس ارالغنه فتنه وفساد القاسيله برى برينه دوشورمك معناسنه مستعملدر يقال آكل بينهم اذا حمل بعضهم
على بعض وخرما واكين مقوله سى حاصل ويرمك معناسنه در يقال آكل النخل والزرع اذا اطعم وبرآدمى
بركمسه نك اخذ وقهرينه مقتدر ايلمك معناسنه در يقال آكل فلانا اذا امكنه منه * قال الشارح ولمّا انشد الممزّق
العبدى النعمانى قوله * فان كنت مأكولا فكن خير آكل * والّا فادركنى ولمّا امزّق * قال له النعمان لا آكلك ولا اوكلك
غيرى اوّلكى اكلدن ثانى ايكالدندر يعنى سنى نه بن قهر ايدرم ونه غيرى يه قهر وخاكسار ايتديررم ﴿التاكيل﴾
تفعيل وزننده بودخى برنسنه يى اكل ايلدك ديو ادّعا ايلمك معناسنه در يقال اكله الشئ اذا ادّعاه عليه وچوق
يدرمك معناسنه در يقال اكل فلان مالى وشرّبه اى اطعمه الناس يعنى هب مالنى خلقه يديروب ايچوردى وچوق
يمك معناسنه در تقول ظلّ مالى يؤكل ويشرّب اى يرعى كيف شاء ﴿المؤاكلة﴾ مقاتله وزننده و﴿الاكال﴾
قتال وزننده بركمسه ايله بيله جه اكل ايلمك معناسنه در يقال آاكل فلانا مؤاكلة واكالا اذا اكل معه كما يقال
واكله مواكلة فى لغية يعنى لغت رديه ده همزه سى واوه ابدال اولنور ﴿الاستيكال﴾ بركمسه دن يه جك ايستمك
معناسنه در يقال استأكله الشئ اذا طلب اليه ان يجعله له اكلة اى طعمة ويقال فلان يستأكل الضعفاء اى يأخذ
اموالهم ﴿الاكل﴾ همزه نك ضميله وضمتينله ميوه يه اطلاق اولنور ثمر معناسنه يقال اكل بستانك دائم اى ثمره
ودنيادن رزق وحظ ونصيبه اطلاق اولنور يقال فلان ذواكل من الدنيا اى رزق وحظ مفردلرى اكله در
عمده وزننده ورأى وعقل وادراكه اطلاق اولنور وحصافت ومتانت ذهن ورشد معناسنه مستعملدر يقال انه

ذواكل اى رأى وعقل اى حصافة ذهن ومنسوج اولان بزك وقاشك تفه لولكنه وصيقلغنه اطلاق اولنور كثرت
غزل تصوّرينه مبنيدر يقال ثوب ذواكل اى صفاقة وقوّة ﴿الاكيلة﴾ سفينه وزننده اكيل كبى جانورك اكل
ايلديكى قيونو يچى مقوله‌سى ماشيه‌يه دينوروشول قيونه دينوركه اكل ايچون سوريدن افراز اولنمش اوله ﴿الاكولة﴾
صبوره وزننده طوغرمز قسير قيونه دينور يقال شاة اكولة اى عاقر واكل ايچون سوريدن افراز اولنمش قيونه
دينور وجانور صيدى ايچون دوزاغه نصب اولنان قيونه دينور اكوله دخى دينور همزۀ مضمومه ايله وبولغت
قبيحه‌در ﴿المأكلة﴾ ميمك فتحى وكافك فتحى وضميله برمحلدن جلب اولنان ذخيره‌يه دينور يقال جاء بالمأكلة
اى الميرة واكل اولنه‌جق نسنه‌يه دينور وبونده وصف اولور يقال لفلان مأكلة اى مايؤكل ويقال شاة مأكلة
﴿ذوالآكال﴾ مدّايله بين العرب اهل قبيله‌نك رؤساء وساداتنه اطلاق اولنوركه مرباع اخذايدرلر ومرباع غنيمت
مالنك ربعنه دينوركه جاهليتده رؤسايه عائد اولورايدى يقال هومن ذوالآكال اى سادة الاحياء الاخذين للمرباع
جوهرى وهمندن ناشى يالكزجه الآكال عنواننده ثبت ايلدى وآكال مدّايله اكل لفظنك جمعيدركه اكل اولنه‌جق
نسنه‌لردر آنكيچون ملوكك خواص تعبير اولنان مأكلرينه آكال الملوك اطلاق اولنور يقال آكال الملوك
اى مآكلهم وآكال الجند عسكرك علوفه‌لرينه اطلاق اولنور يقال اعطوا آكال الجند اى اطماعهم ﴿الآكلة﴾
صاحبه وزننده اوتلايجى حيوانلره اطلاق اولنور وآكلة اللحم بچاغه اطلاق اولنور واوجى سيورى كسكين
دكنكه اطلاق اولنور وآتشه وقامچيلره اطلاق اولنور ﴿المئكلة﴾ مكنسه وزننده اوچ آدم طويوره‌جق كوچك
چناغه وقواته‌يه دينور وكوچك تنجره‌يه دينور ومطلقا ايچنده طعام اكل اولنه‌جق قابه دينور تقول اكلنا الطعام
من المئكلة وهى قصعة صغيرة تشبع الثلاثة وكذا برمة صغيرة وكلّ ما اكل فيه وبواسم آلت بنيه‌سنده اولان
اسم مكانلردندر ﴿الاكل﴾ فتحتينله اعضاء واغاج مقوله‌سى برى برينه سورتمكله ييريوب آشنمق معناسنه‌در يقال
اكل العضو والعود اكلا من الباب الرابع اذا اكل بعضه بعضا ﴿الايتكال﴾ افتعال وزننده بودخى اكل معناسنه‌در
يقال ايتكل العضو والعود بمعنى اكل وبركمسه پك اويكه‌لنوب دريا كبى جوش وخروشه كلمك معناسنه‌در يقال
ايتكل الرجل منه اذا غضب وهاج وپك دارغنلقدن آتش كبى يانوب ياقلمق معناسنه‌در يقال ايتكل غضبا اذا احترق
وتوهّج ﴿التأكل﴾ تفعل وزننده ايتكال معنالرينه‌در وبرنسنه‌نك پك پارلدايوب يلابيق معناسنه‌در يقال تأكل
الكحل والصبر والفضة والسيف والبرق اذا اشتدّ بريقه ﴿الاكال﴾ كتاب وزننده اكال كبى اسمدر عضو واغاج
مقوله‌سى برى برينه سورتمكله آشنوب ييرتمسنه دينور ﴿الاكال﴾ سحاب وزننده ناقه‌نك قرننده ولدى تويلنوب برى
اوته سورتمكله جوفى پچشمك معناسنه‌در يقال اكلت الناقة اكالا من الباب الرابع اذا نبت وبر جنينها فوجدت
حكة واذى فى بطنها وآغزده ديشلر آشنوب ييريمك معناسنه‌در يقال اكلت الاسنان اذا تكسّرت اى احتكت
فذهبت ﴿الآكل﴾ اسم فاعلدركه ذكر اولندى وآكل پادشاه ووالى‌يه اطلاق اولنور نته‌كه رعيت وزير دستانه
مأكول اطلاق اولنور ﴿المؤكل﴾ مكرم وزننده مرزوق ومنعم آدمه دينور يقال هومؤكل اى مرزوق ﴿المئكال﴾
محراب وزننده قاشيغه اطلاق اولنور ملعقه معناسنه ﴿الألّ﴾ همزه‌نك فتحى ولامك تشديديله حركت واهتزاز ايله تيز
تيز يوريمك ياخود مضطرب وناهموار يوريمك معناسنه‌در يقال الّ الرجل فى مشيه يؤلّ ويئلّ الّا من الباب الاول
والثانى اذا اسرع واهتزّ او اضطرب وبرنسنه صاف وبرّاق اولمق معناسنه‌در يقال الّ اللون اذا برق وصفا ويلوب
سكردركن اموزلرك باشلرنده فريصه ديدكلرى اتلر يوقرى يوقرى دتره‌يوب اوينامق معناسنه‌در يقال ألت فرائصه
اذا لمعت فى عدو وحربه ايله دورتمك معناسنه‌در يقال الّ فلانا اذا طعنه وطرد ايلمك معناسنه‌در يقال الّه اذا طرده
وثوبى سيرك سيرك ديكمك معناسنه‌دركه ايلمك تعبير اولنور يقال الّ الثوب اذا خاطه تضريبا وبركمسه‌يى ياخود برنسنه‌يى
بركمسه اوزره حمل وحواله قلمق معناسنه‌در يقال الّه عليه اذا حمله عليه وتقول ماالّك علىّ اى ماحملك والّ واللّ
فتحتينله واليل خسته ياخود غمناك آدم ايكليوب زاريلق ايلمك معناسنه‌در يقال الّ المريض والحزين الّا واللا واليلا
من الباب الثانى اذا انّ وحنّ وبلند آواز ايله دعا ايلمك معناسنه‌در يقال الّ الرجل اذا رفع صوته بالدعاء ومصيبت
هنكامنده فرياد وافغان ايلمك معناسنه‌در يقال الّ الرجل اذا صرخ عند المصيبة وآت قولاقلرينى قلم كبى ديكمك
معناسنه‌در يقال الّ الفرس اذا نصب اذنيه وحدّدهما وشكارى قوش آوه صالمقدن امتناع ايلمك معناسنه‌در يقال
الّ الصقر اذا ابى ان يصيد وناله وزاريلقله دعا ايلمك معناسنه‌در يقال الّ الرجل اذا جأر بالدعاء واله لفظندن جمع
اولور كما سيذكر ﴿الالل﴾ فتحتينله مصدردركه ذكر اولندى وديشلر چوريوب تباه اولمق معناسنه‌در يقال ألت
اسنانه اللا من الباب الرابع اذا فسدت وطولوم قوقمق معناسنه‌در يقال ألت السقاء اذا اروحت واللان كه

تثنیه‌در حنجرك و بچاغك ایکی یوزینه دینور هر برینه الل دینور واللان کتفك ایکی یوزینه دینور یاخود کتفده
بری برینه متطابق ایکی لحمه‌یه دینورکه بینلرنده کتف کیکنك یوزینه طوغری بربوش ارالق واردر اورادن ات نزع
اولنوب اول ایکی لحمه‌لردن بری آخردن فصل وتمییز اولندقده بینلرندن صو سیلان ایدر و الل یلل کلمه‌سنده لغتدرکه
دیشلرك قیصه وآغزك ایچنه طوغری دوریلوب اکریجه اولمسنه دینور ﴿الالیل﴾ امیروزننده مصدردرکه ذکر اولندی
و الیل چوجغی وفات ایلمش خاتونه دینور الیله دخی دینور یقال امرأة الیل والیلة ای ثکلة وحمّی عارضه‌سنك درد
واضطرابنه دینور یقال اخذه الیل الحمّی ای علزها وایری واوفق طاشلرك بری برینه طوقنملرندن حاصل اولان
جاقردی‌یه دینور وصو جاغلتیسنه دینور خریر معناسنه ﴿الالیلة﴾ الیل معناسـنه‌درکه ذکر اولندی وشول
اوتلاق طوارلرینه دینورکه مرعالری بعید اوله الّه دخی دینور همزهٔ مضمومه ایله ﴿الالّ﴾ همزه‌نك کسریله عهد
وپیمان ویمین معناسنه‌در یقال بینهما الّ ای عهد وحلف وبرموضع آدیدر وقومشولق جار معناسنه‌در وخصملق
قرابت معناسنه‌در یقال بینهما الّ ای جار وکذا قرابة وجید وبهتر اولان اصل ومعدنه دینور یقال هو من الّ
ای اصل جید ومعدن صحیح وحقد وبغض وعداوت معناسنه‌در یقال به الّ ای حقد وعداوة وتکریلق ربوبیت
معناسنه‌در * قال الشارح ومنه وحدیث لقیط ❊ انبئك بمثل ذلك فی الّ الله ❊ ای فی ربوبیته والهیته والّ خدای متعالك
اسم شریفیدر وهر اسم‌که آخری الّ وایل اوله اول اسم اللهه مضافدر زیرا الّ وایل اسماء خدای متعالدر لکن
راغب تفسـیرنده بونی تضعیف ایلمشدر کما سـیذکر اسرائیل وجبرائیل کبی والّ وحی ربّانی معناسـنه‌درکه
طرف ربانیدن انبیاء عظـامه القـا اولنان کلمه‌در وذمت وامان وزنهـار معناسـنه‌در ومصیبت دمنده جزع
وفریاده دینور ومنه ماروی فی الحدیث ❊ عجب ربّکم من الکم ❊ فیمن رواه بالکسر وروایة الفتح اکثر ای
من جزعکم عند المصیبة وروی من ازلکم وهو اشبه ای من ضیقکم وشدّة قنوطکم ﴿الالة﴾ همزه‌نك فتحیله
یصتی دمرنلو حربه‌یه دینور یقال طعنه بالآلّة ای الحربة العریضة وایکلتی‌یه دینور ناله معناسنه تقول مانمت من الّته
ای من انّته وسلاحه وبالجمله ادوات جنکه دینور وباشی چتال اولان شاخه وصریغه دینور واقان صویك جغلتیسنه
دینور وحربه ایله دورتمکه دینور یقال القاه بالآلّة ای بطعنة الحربة ﴿الالال﴾ کتاب وزننده بودخی یصی تمرنلو
حربه‌یه دینور ﴿الالّ﴾ همزه‌نك ضمیله اوّل معناسنه‌در وبو اوّل لفظندن متصرّف دکلدر یقال الّه ای اوّله ﴿الالّة﴾
همزه‌نك کسریله بنای نوعدر برکونه انین ایلمك معناسنه‌در ﴿الالال﴾ سحاب وزننده باطل وبیهوده‌یه دینور
وعربلرك هو الضلال بن الألال قوللری اتباع ومزاوجه‌در ﴿الّا﴾ همزهٔ مکسوره والف مقصوره ایله‌در دوجه
اوزره مستعملدر اوّلا استثنا ایچوندر کقوله تعالی ❊ فشربوا منه الّا قلیلا ❊ ثانی غیر کلمه‌سی مقامنه قائم صفت اولور
مابعدینك ماقبلنه ذاتا وصفة تغایری حسبیله پس الّا ایله یاخود مابعدیله یاخود ایکیسیله بیله جمع منکر یاخود شبه
منکر صفتلنور اوّلك مثالی ❊ لوکان فیهما آلهة الّا الله لفسدتا ❊ کریمه‌سیدر وثانی‌یه مثال ذوالرّمه‌نك اشبو * قلیل بها
الاصوات الّا بغامها * مصراعنده واقع الّا کلمه‌سیدر زیرا الاصوات کلمه‌سنك تعریفی تعریف جنس اولمغله منکره
شبیهدر وجه ثالث عاطفه اولور واو کبی قیل ومنه قوله تعالی ❊ لئلّا یکون للناس علیکم حجة الّا الذین ظلموا ❊ الایه وکذا
قوله تعالی ❊ انی لا یخاف لدیّ المرسلون الّا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء ❊ الایه جمهور بونلری استثناء منقطعه
ارجاع ایلملریله مؤلّف قیل ایله تمریضا ایراد ایلمشدر وجه رابع زائد اولور کقول ذی الرّمة * حراجیج ماتنفك الّا مناخة
علی الخسف اوترمی بها بلدا قفرا * ماتنفك مناخة دیمکدر ﴿الّا﴾ همزه‌نك فتحیله حرف حثّ وتحضیضدر جملهٔ
فعلیهٔ خبریه‌یه مختصدر * مؤلّف بونلری اواخر کتابده دخی ثبت ایلمشدر ﴿الال﴾ سحاب وزننده و ﴿الال﴾ کتاب
وزننده عرفاتده برطاغك آدیدر یاخود براوزون قوملق یغنیدرکه عرفاتده امامك صاغ طرفنه دوشر بعضلر بونی
خلّ وزننده الّ عنوانیله بیان ایلملریله وهم ایلدیلر ﴿الله﴾ همزه وزننده برموضع آدیدر ﴿التألیل﴾ تفعیل وزننده
برنسنه‌نك اوجنی سیوریلدوب کسکینلتمك معناسنه‌در یقال الّل الشیءٔ اذا حدّده ای حدّد طرفه ﴿الالل﴾ عنب
وزننده الّه‌نك جمعیدرکه خصملق معناسنه‌در یقال بینهم الل ای قرابات ﴿الالل﴾ صرد وزننده الّه‌نك جمعیدرکه
قوروسی بعید اولان مواشی‌یه دینور ﴿الو﴾ همزه‌نك ولامك ضمیله برجمعدرکه کندی لفظندن مفردی یوقدر ذوو
معناسنه‌درکه صاحبلر دیمکدر وهمان مضاف اوله‌رق استعمال اولنور وکویاکه مفردی ال کلمه‌سـیدر تخفیفله
زیرا حالت رفعنده واو ایله استعمال اولنور کقوله تعالی ❊ نحن اولوقوّة ❊ وحالت نصب وجرّنده یاء ایله استعمال اولنور
کقوله تعالی ❊ ذرنی والمکذبین اولی النعمة ❊ وقوله تعالی ❊ لتنوء بالعصبة اولی القوّة ❊ شارح دیرکه بعضلر اسم جمع
اولوب مفردی لفظنك غیرندن ذو اولدیغنه ذاهب اولدیلر مرأه ایله نسوه کبی واولات جمع مؤنثیدر انتهی ﴿اولو الامر﴾

كه حكم و فرمان صاحبلری دیمكدر مراد پیغمبر اكرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك اصحاب كرامیدر و اصحاب
كرامه اتباع و اقتدا ایدن اهل علم زمره سیدر و اهل علم و دین اولان ملوك و امراء فرقه سیدر * مترجم دیركه بو ماده امر
ماده سنده بسط اولندی ﴿ الامل ﴾ جبل و نجم و شبر وزنلرنده امید و رجاء معناسنه دركه تركیده بوندن اومی ایله و اومه ایله
تعبیر اولنور جمعی آمال كلور مد ایله یقال انقطع امله ای رجاؤه و امل مصدر اولور اومق و امید ایلمك معناسنه در
یقال امل الشیء املا من الباب الاول اذا رجاه ﴿ التأمیل ﴾ تفعیل وزننده بو دخی اومق معناسنه در لكن تكثیر ایچوندر
یقال امّله بمعنی امله ﴿ الاملة ﴾ همزه نك كسریله بناء نوعدر و منه یقال ما اطول املته ای امله او تأمیله طول املندن تعجب
مقامنده سویلنور * مؤلفك او تأمیله قولنه كوره امله تأمیلدن اسم دخی اولور ایمش كه آندن اومه ایله و امید ایله تعبیر
اولنور ﴿ التأمّل ﴾ تفعل وزننده بر ایشك غور و حقیقتنه اطلاع امیدیله بالتأنی اعادهٔ فكر ایده رك كركی كبی دوشونمك
معناسنه در یقال تأمل فی الامر اذا تلبث فیه و النظر ﴿ امیل ﴾ امیر وزننده بر موضعدر و شول طولانی قوم یغننه دینور كه
طولی بر مرحله و عرضی بر میل مقداری اوله علی قول بلند و مرتفع اولانه دینور جمعی امل در كتب وزننده
﴿ امول ﴾ صبور وزننده بر موضعدر ﴿ المؤمّل ﴾ معظّم وزننده قوشی آتلرندن سكزنجی كلان آته دینور كه جمله سی
اون اولور ﴿ الاملة ﴾ فتحاتله بر آدمك اعوان و انصارینه دینور یقال هم املته ای اعوانه مفردی آمل در امیدوار
معناسنه زیرا فی الحقیقه اومو جیلریدر ﴿ آمل ﴾ آنك وزننده طبرستانده بر بلده آدیدر امام محمد بن جریر الطبری
الآملی و محدث مشهور فضل بن احمد الزهری الآملی اورادندر و آمل نهر جیحونه بدمیل مسافه ده بر بشقه بلده
آدیدر عامه اكا آمو دیرلر صواب اولان آمل در شیخ البخاری عبدالله بن حماد الآملی و شیخ ابی داود احمد بن عبدة
الاملی اورادندر ﴿ الاول ﴾ حول وزننده و ﴿ المآل ﴾ معاد وزننده رجوع ایلمك معناسنه در یقال آل الیه الامر
یؤول اولا و مآلا اذا رجع و بر نسنه دن كیرو یه دونمك معناسنه در یقال آل عنه اذا ارتد و اول و ایال كتاب وزننده
بر نسنه پك قویولنوب غلیظ اولمق معناسنه در یقال آل الدهن و غیره اولا و ایالا اذا خثر و اول بو معناده متعدی
اولور تقول التّه اذا جعلته خاثرا و اول و ایال و ایاله كتاب و كتابه وزنلرنده والی اولوب حكومت ایلمك معناسنه در
یقال آل علی القوم اولا و ایالا و ایالة اذا ولی و دواب و مواشی یی حسن تقید و تیمار ایله اصلاح ایلمك معناسنه در
یقال آل المال اذا اصلحه و ساسه و قورتلمق معناسنه دركه و أل لفظنده لغتدر یقال آل من فلان اذا نجا و طوار
زبونلیوب آریقلمق معناسنه در یقال آل لحم الناقة اذا ذهب فضمرت ﴿ الایال ﴾ كتاب وزننده اول معناسنه دركه
ذكر اولندی و والیء مملكت امور و مصالح رعیتی كوزل رعایت و سیاست ایلمك معناسنه در یقال آل الملك رعیته
ایالا اذا ساسهم ای احسن رعایتهم ﴿ الایتیال ﴾ افتعال وزننده بو دخی مالی خوشجه كوروب كوزتمك معناسنه در
یقال ائتال المال اذا اصلحه و ساسه ﴿ المآل ﴾ معاد وزننده اول معناسنه دركه ذكر اولندی و بر نسنه یی اكسلتمك
معناسنه كلور یقال آل الشیء مألا اذا نقصه ﴿ الایّل ﴾ قنب وزننده و ﴿ الایّل ﴾ خلب وزننده و ﴿ الایّل ﴾ سید وزننده
وعل اسمیدر كه طاغ كچیسی تكه سنه دینور كه تركیده كیك و بر نوعنه صغن تعبیر اولنور و طاغ كچیسنه تركیده
جیران دیرلر معلوم اوله كه بو بر قاچ نوع اولور بر نوعی قوی الهیكل و اسی میشه لكلرده اولور عربیده بقر الوحش
و فارسیده كوزن دینور و بر نوعی طاغ اتكلرنده اغاجلی یرلرده اولور جثه سی آهودن اكبر و شتاده تویلری سیاهه
مائل و صیفده قرمزی اولور و قویریغی اولمزبونه عربیده وعل و تركیده چوپر دینور و اسی طاغلرده اولان نوعنه
بقرجبلی دیركه طاغ اوكوزی تعبیر اولنور ﴿ التأویل ﴾ تفعیل وزننده بر نسنه یی بر نسنه یه رد و ارجاع ایلمك
معناسنه در یقال اوّل الشیء الیه اذا رجعه الیه و تأویل الكلام مرجع كلامی تدبر و تحری و تقدیر ایله تفسیر ایلمكدن
عبارتدر یقال اوّل الكلام اذا دبّره و قدّره و فسّره * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره تفسیر كلمه سنك اشتقاقنده
اختلاف اولندی بعضلر عندنده لفظ تفسیردن منقولدر كه طبیبك تشخیص علت ایچون قارورهٔ مریضه نظر
ایلمسندن عبارتدر و بعضلر اجرای فرس معناسنه اولان تفسیردن و بعضلر كشف معناسنه اولان سفردن
مأخوذدر دیدیلر و حقیقت عرفیه سی بر لفظدن مراد اولوب و فهمدن محتبس اولان معنایی كشف و ایضاحدن
عبارتدر و تأویل رجوع معناسنه اولان اولدن مأخوذدر پس عند المفسرین بر آیت كریمه نك معناسنی بر نسنه یه مطلب
ارجاعله بیان ایلمكدن عبارتدر و بعضلر اوّل لفظندن مأخوذدر دیدیلر بوكه كوره تأویل كلامی اوّلنه صرف
و ارجاع ایلمكدن عبارت اولور و بعضلر حكم و سیاست معناسنه اولان ایالتدن مأخوذدر دیدیلر بوكه كوره
تأویل مأوّل اولان كمسه ذهن و فكرینی سر كلامك تتبعنه تسلیط ایلمكدن عبارتدر كه كلمه دن مقصود اولان معنا
ظاهر و مراد متكلم عیان اوله پس تفسیر ایله تأویل بیننده فرق اولور تفسیر نزول آیتك سبیندن بحث و من حیث اللغه

موضع كلامك بيانته متعلق ماده يه مباشرتدن عبارتدر وتأويل اسرار آياتى واستار كلماتى تفحص واحد
احتمالات آيتى تعيين ايلكدن عبارتدركه وجوه مختلفه يه محتمل اولان آيتده اولور انتهى * وتأويل رؤيا تعبير ايلمك
معناسنه مستعملدر يقال اوّل الرؤيا اذا عبرّه وتأويل بر خوشبو نبات آديدر وبو تنبيت بابندندر يعنى تفعيل
وزنده كلان اسملردندر ﴿التاوّل﴾ تفعل وزنده بو دخى تاويل كلام معناسنه‌در يقال تاوّل الكلام بمعنى
اوّله ﴿الايّل﴾ خلب وزنده رحمه ساقط اولمش منى يه دينور ويك قويو سوده دينور على قول سودك قابنه دينور
﴿الآيل﴾ صاحب وزنده بو دخى پك قويو سوده دينور ﴿الآل﴾ حال وزنده قورمى يوكسك دوه يه دينور وسرابه
دينوركه تاب آفتاب چوراق يرلره طوقنمغله شعشعه‌سى ايراقدن صو كبى كورينور ايلغم سالغم تعبير اولنور على قول
اوّل نهارده مرئى اولان سرابه مخصوصدركه خفيفجه بر پارلديدركه پيدرپى ترفع وتموّج وترددايدر صورتنده
كورينور پوصارقدر وكاهى سمتنده اولان اشخاصى ترفيع ايدر تخيل اولنور اولنور راغبك بيانه كوره آل يؤول
ماده‌سندندر وبو مذكردر ومؤنث اولور يقال لمع الآل ولمعت اى السراب اوهو خاصّ بما فى اوّل النهار وآل
تخته يه وكراسته يه دينور خشب معناسنه وبرنسنه‌نك شخصنه دينور قال الشارح فى تفسير قوله تعالى ﴿وغرقنا
آل فرعون﴾ قيل آل فرعون اى شخصه وچادر ديركنه دينور آله دخى جمعى آلات كلور وآل بر طاغك آديدر
وطاغك اطراف ونواحيسنه دينور يقال نزلوا آل الجبل اى اطرافه ونواحيه وال الرجل كشينك اهل وعيال
واتباع واحبّاء واصدقاسندن عبارتدر واكثرى اشرافده واصحاب قدر وشانده استعمال اولنور پس آل الاسكاف
ديمز نته‌كه اهل الاسكاف دينور وبو معناده اصلى اهل ايدى هاء همزه يه ابدال اولندقدنصكره توالئ همزتان
استهجان اولنمغله همزهٔ ثانيه الفه قلب اولنوب آل اولدى مصغرنده اويل دينور واصلنه رد ايله اهيل دخى
دينور يقال آل الامير اى اهله واتباعه واو لياؤه * شارح ديركه عند البعض اصلى اول ايدى فتحتينله واو الفه
مقلوب اولدى پس رجوع معناسندن اولور ﴿الآلة﴾ حاله وزنده بو دخى چادر ديركنه دينور وحالت معناسنه‌در
تقول رأيته فى آلة شديدة اى حالة وقاتيلق شدّت معناسنه‌در وسرير ميته دينوركه تابوت اوله‌جقدر وبر نسنه‌يى
ايشلمكه وسيله اولان شيئه دينور اداة معناسنه دولكرك كسرى وكاتبك قلمى كبى يقال لايعمل الّا بالآلة وهى
مااعتملت به من اداة وآل لفظى مفرد وجمعه اطلاق اولنور على قول مفردى اولنيه‌رق جمعدر ياخود مفرددر
جمعى آلات كلور ﴿اول﴾ حول وزنده ارض غطفانده بر موضع آديدر ومكه ايله يمامه بيننده بر دره
آديدر ﴿اوال﴾ سحاب وزنده بحرين دكزنده بر جزيره‌دركه ياننده مغاص لؤلؤ واردر وبكر وتغلب
قبيله‌لرينه مخصوص بر صنم آديدر ﴿الاوّل﴾ همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحيله كه آخر مقابليدر وأل ماده‌سنده
مرسومدر ﴿الايالات﴾ همزه‌نك كسريله دره‌لره دينور اوديه معناسنه ﴿الاول﴾ فتحتينله سبق وتقدّم ايلك
معناسنه‌در يقال اول الرجل اولا من الباب الرابع اذاسبق ﴿اوليل﴾ همزه‌نك فتحيله مغربده بر طوزله آديدر ﴿الاهل﴾
همزه‌نك فتحى وهانك سكونيله بر آدمك عشيرت واقرباسنه دينور اولاد وعيال واخوان وسائر قوم وتبارى كبى
يقال هو من اهله اى من عشيرته وذوى قرباه آل بوندن مقلوبدر جمعى اهلون كلور واهالى كلور همزه‌نك
فتحيله وآخرنده ياايله ليالى كبى وآهال كلور مدّ ايله فرخ وافراخ كبى واهلات كلور هانك سكونيله وفتحيله
واهل الامر اولو الامر ديمكدر يقال اهل الامر اى ولاته واهل البيت بر آدمك خانه‌سى سكاننه اطلاق اولنور واهل
المذهب بر مذهبك سالك ومعتقدينه اطلاق اولنور واهل الرجل واهلة الرجل كشينك زوجه‌سنه اطلاق اولنور
واهل النبىّ عليه السلام ازواج مطهره وبنات مزهّره وداماد مكرملرى اولان علىّ المرتضادن ياخود ازواج مطهره
ايله آل اطلاق اولنان رجالدن عبارتدركه احفاد وذريّات انده داخلدر واهل الانبياء هر پيغمبرك امتنه‌ده
اطلاق اولنور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اهل اسماء عمومندندر ازانجمله اهل الرجل شول كسه‌لردركه آنلرى
واول آدمى بر نسب ياخود بر دين يا بر صناعه يا بيت وبلد جمع ايلمش اوله پس فى الاصل اهل بيت الرجل بر مسكنك
جمع ايلديكى كسه‌لر اولوب بعده تجوزا بر نسبك جمع ايلدكلرنده استعمال بعده على الاطلاق اسرة حضرت نبويده
متعارف اولدى بو مناسبتله اهل الرجل صاحبة البيتى يعنى زوجه‌سنده واهل الاسلام دين اسلامك جمع ايلديكى
ذواتده استعمال اولندى وعربلرك قادم اولان آدمه مرحبا واهلا قوللرى سن مضايقه‌سز وسعتلو وشن وآبادان
ويرلو آشنا وخاندان اولان محله كلدك اجانب وغرباء اولان محله كلمدك ديمكدركه مراد ذات وقدر وشانكى عارف
آشنا واحبابه كلدك هر حالده خوشدل وعزيز ومكرّم اوله‌جقسز ديمكدر يقولون مرحبا واهلا اى صادفت
اهلا لاغرباء واهل مستحقّ ومستوجب معناسنه مستعملدر بونده مفرد وجمعه اطلاق اولنور يقال هو وهم

اهل لكذا اى مستوجب وآل معناسنه دركه اقرباء واحباء واوليايه دينور وآل كلمه سنك اصلى اهل ايدى
كما تقدّم فى اوّل ومنه آل الله ورسوله اى اولياؤه ﴿الاهول﴾ افول وزننده اهل ايدنمك معناسنه دركه زوجه
ايدنمك وقوم وعشيرت واحباب ايدنمكدن عبارتدر يقال اهل الرجل اهولا من الباب الاول والثانى اذا اتخذ اهلا
﴿التاهّل﴾ تفعل وزننده و﴿الاتّهال﴾ افتعال وزننده اهول معناسنه در يقال تاهّل الرجل واتّهل بمعنى اهل
﴿الآهل﴾ صاحب وزننده شن وآبادان يره دينور يقال مكان آهل اى له اهل ﴿المأهول﴾ بالفعل كنديده شنلك
اولان يره دينور يقال مكان مأهول اى فيه اهله وقد اهل على بناء المجهول ﴿الاهلىّ﴾ ياى نسبتله خانه يه وآدمه
مونس وشنلكه مألوف اولان حيوانه دينوركه وحشى ويبانى مقابليدر يقال حمار اهلىّ اى مألوف للمنزل
﴿الاهل﴾ كتف وزننده اهلىّ معناسنه در ﴿التأهيل﴾ قادم ومسافره مرحبا واهلا ديو آلقشلمق معناسنه در يقال
اهّل به اذا قال له مرحبا واهلا و برآدمى برنسنه يه مستحقّ وشايان كورمك معناسنه در يقال اهّله لذلك اذا رأه
اهلا له ﴿الاهل﴾ فتحتينله انس والفت ايلك معناسنه در يقال اهل به اهلا من الباب الرابع اذا انس به ﴿الايهال﴾
ايصال وزننده بودخى برآدمى برنسنه يه مستحقّ كورمك معناسنه در يقال آهله لذلك ايها لا اذا رأه اهلا له
﴿الاستيهال﴾ مستحقّ اولمق استيجاب معناسنه در يقال استأهله اى استوجبه وبو لغت جيده در جوهرينك
انكارى باطل وبيهوده در * مترجم دير كه خيالى حاشيه سنك ديباجه سنده الحمد لمستأهله قولى بوندندر واستيهال
اهاله اخذ ايلك معناسنه در يقال استأهل فلان اذا اخذ الاهالة ﴿الاهالة﴾ همزه نك كسريله ايچ ياغنه
دينور على قول ارنمش وصزدرلمشنه دينور ياخود زيتون ياغنه دينور تقول اكلنا اهالة اى شحما او ما اذيب منه
اوزيتا ومطلقا قاتيق اولان شيئه دينور ياغ وسركه وسائرى كبى وعربلرك * سرعان ذا اهالة * مثللرى سرع
ماده سنده بيان اولندى واهاله برموضع آديدر ﴿الاهلة﴾ فرحه وزننده ماله اطلاق اولنور عند العرب اجمال
ومواشيدر يقال هو اهل اهلة اى مال ﴿اهيل﴾ زبير وزننده برموضع آديدر ﴿ايل﴾ همزه نك كسريله اسماء
حسناء الهيه دندر * شارح دير كه سريانيدر اسرائيل عبدالله ياخود صفوة الله ديمكدر واسمعيل مطيع الله ديمكدر
پس ايل كلمه سى توارد اللغه قبيلندن اولور وايل برطاغك آديدر ﴿ايلياء﴾ همزه نك كسريله والفك مدّى وقصريله
وايكى صورتده لامك تشديديله و﴿الياء﴾ ياى واحده ايله والفك مدّى وقصريله قدس شريف شهرينك اسميدر
مترجم دير كه سريانيده ايليا خدايى معناسنه در زيرا ايل اسم جلال ويا كلمه سى سريانيده اداة نسبتدر واليا ايليا
مخففيدر حاصل معنا بيت الله ديمكدر ﴿ايله﴾ همزه نك فتحيله مكه ايله مدينه بيننده ينبع قربنده برطاغك آديدر
وينبع ايله مصر بيننده بر بلده آديدر عقبهٔ ايله مشهوردر عقيل بن خالد الاموى كه موالئ حضرت عثماندندر وآنك
اقربالرى ويونس بن يزيد كه موالئ معاويه دندر واقربالرى وبرجماعت محدّثين اورادندر ﴿ايله﴾ همزه نك كسريله
باخرز قضاسنده برقريه در وايكى موضع آديدر ﴿ايلول﴾ همزهٔ مفتوحه ايله شهور روميه دن برشهرك اسميدر
﴿ايل﴾ بقّم وزننده بر بلده در ﴿ فصل الباء ﴾ ﴿البأدلة﴾ دحرجه وزننده سرعتله يوريمك معناسنه در
يقال بأدل الرجل اذا مشى سريعا وبأدله كشينك ممه سيله قولتغى ارالغنده اولان اته على قول ممه اتنه دينور جمعى
بآدل در بطائل وزننده وعند البعض بونك ماده سى ثلاثى اولمغله موضع ذكرى بدل ماده سيدر جوهرينك بوراده
ذكرى وهمدر ﴿البأزلة﴾ دحرجه وزننده نزاع وجدال معناسنه در يقال ماهذه البأزلة اى اللحاء والمعارضة
وتيز تيز يوريمك معناسنه در يقال بأزل الرجل اذا مشى سريعا ﴿البئيل﴾ امير وزننده خيره وجوره آدمه دينور
يقال ضئيل بئيل اى صغير ضعيف ﴿البأآلة﴾ كرامه وزننده و﴿البؤولة﴾ سهوله وزننده بركمسه خيره وجوره اولمق
معناسنه در يقال بؤل الرجل بأله وبئوله من الباب الخامس اذا كان بئيلا ﴿بابل﴾ صاحب وزننده عراقده برموضع آديدر
اكا سحر وخمر نسبت اولنور سحر بابلىّ وخمر بابلىّ مشهوردر * شارح دير كه بابل بلده اولمق اوزره معروفدر وسريانيدر
نهر معناسنه در دجله وفرات يانلرنده واقعدر سلفده ملوك كنعانيين مقرّى ايدى نمرود حضرت ابراهيمى
اوراده ناره القا ايلدى انتهى ﴿البابلىّ﴾ و﴿البابلية﴾ سمّ ايله خمره اطلاق اولنور ظاهرا بابل موقعلرى اولديغنه
مبنيدر ﴿البتل﴾ بانك فتحيله كسمك معناسنه در يقال بتله بتلا من الباب الاوّل والثانى اذا قطعه وبرنسنه يى
آخردن آيروب افراز وتميز ايلك معناسنه در يقال بتل الشئ اذا ميزه عن غيره وبتل كسلمش نسنه ده استعمال
اولنور مبالغة مبتول معناسنه ومنه يقال عطاء بتل اى منقطع لايعطى بعده عطاء يعنى برعطادركه انواعندن
منقطع ومتميزدر مقدارده كنديسنه اصلا بردرلو عطاء شبيه اولمز ياخود افرادندن منقطعدر ديمكدركه اكسه سى
كسلمش عطادر ديمك اولور ويقال صدقة بتلة اى منقطعة عن صاحبها يعنى قطعى اولمغله من بعد رجعت احتمالى

﴿ فصل الباء ﴾

بوقدر ﴿التبتيل﴾ تفعيل وزننده بودخی كسمك معناسـنه‌در يقال وتبتل معناسنه‌در كماسيذكر ﴿الانبتال﴾ انفعال
وزننده و﴿التبتل﴾ تفعل وزننده كسلمك معناسـنه‌در يقـال بتله فانبتل وتبتل اى قطعه فانقطع وتقطع وخرما
فدانى بتول اولمق معناسـنه دركماسيذكر يقال انبتلت الفسيلة وتبتلت اذا صارت بتولا وتبتل الى الله ماسوادن
كسـيلوب وجه اخلاصله حقه توجه وعبوديت ايلمك على قول نكاح وتزوّجى ترك ايدوب زهـادت ايلمك
معناسنه‌در يقال تبتل الى الله وبتل اذا انقطع واخلص اوترك النكاح وزهد فيه *مؤلف اشبوآيت كريمه‌يه اشارت ايلمشدر
﴿وتبتل اليه تبتيلا﴾ بوآيتده احتبـاك صنعتى واردر وتبتل تبتلا وبتل نفسـك تبتيلا سبكنده‌در بالكليه دركاه
حضرت حقه منقطع ومتوجه اولوب وادئمـا نفسنى ماسوادن قطع وتجريد اوزره اولمغى متضمندر وتبتيل دخى
تبتل معناسنه‌ده اولمغله رعايت فواصل وتفنن ودقيقهٔ مذكوره نكته‌لرينه ده مبنى اولورو بوسيبويه مذهبيدر ﴿البتول﴾
صبور وزننده شول خاتونه دينوركه رجال قسمندن بالكليه كسيلوب اصلا آنلره دائر حاجتى وشهوت ومراجعتى
اولميه يقال امرأة بتول اى منقطعة عن الرجال لاارب لها فيهم مريم العذراء رضى الله عنها جنابنه بتول اطلاقى بوجهتله‌در
وبتول فاطمة الزهراء رضى الله عنها جنابلرينك لقبلريدر فضل ودين وحسب جهتلريله نسوان زماندن ونسوان
امتدن منقطعه ومتميزه اولديغيچون وبتول شول خرما فدانه دينوركه اغاجك كوكندن بشقه‌جه آيريلوب كوك
صالمغله اناسندن منقطع ومستغنى اوله يقال فسيلة بتول اى منقطعة عن امّها مستغنية بنفسها ﴿البتيل﴾ اميروزننده
بودخى حضرت مريمه اطلاق اولنور بتول كبى وآناسندن آيريلوب بشقه‌جه كوك صلان خرما فدانه دينور
ودره‌نك اشاغيسنده اولان آقنديه دينور جمعى بتل كلور كتب وزننده وصالقملرى اشاغى‌يه طوغرى صارقق
اولان اغاجه دينور ويمامه‌ده برطاغك آديدر وبردره‌نك اسميدر ﴿البتيلة﴾ سفينه وزننده بودخى اناسندن بشقه‌جه
بنفسه كوك صالمش خرما فدانه دينور وبتيل نام جبل مذكورقربنده برصوآديدر وانسانك وحيوانك صغريسنه
دينور عجز معناسـنه واتنه طلو طقناز عضوه دينور يقال عضو بتيل اى مكتنز وبتلاء معناسـنه‌دركماسـيذكر
﴿المبتلة﴾ محسنه وزننده شول خرما اغاجنه دينوركه بتيله ديدكلرى فدان مذكورك اناسى يعنى اصلى اوله ﴿الاستبتال﴾
بودخى خرما فدانى بتول اولمق معناسنه‌در يقال استبتلت الفسـيلة بمعنى تبتلت ﴿المبتله﴾ معظمه وزننده بغايت
خوب ودلبر محبوبه‌يه دينور كوياكه حسن وجمال جسم واندامنه بچلمش قطعى كسوت اوله يقال امرأة مبتلة
اى جيلة كانّها بتل حسنها على اعضائها وشـول خاتونه دينوركه تامّ الخلقه ومتناسبة الاعضاء اولوب اندامنك
اتلرى برى براوزره كلش اولميه يعنى سر وسهى كبى برچر پيدن چيقمش موزون اوله على قوله اندامنده انقباض
اولميوب راست ونازك اوله يقال امرأة مبتلة اذا كانت لم يركب بعض لحمها بعضا اوكان فى اعضائها اسـترسال
ويقـال جمل مبتل اذاكان كذلك وبونكله رجال طـائفه‌سى صفتلنمز ﴿البتلاء﴾ حمراء وزننده ابتل كلمه‌سـندن
مؤنثدر بتيله كبى كسيك ومنقطع نسنه‌لره وصف اولور ومنه عمرة بتلاء اى ليس معها غيرها ويقال عمرة بتيلة
ويقال مرّ على بتيلة وبتلاء من رأيه اى عزيمة لاتردّ يعنى ردّ وارجاعى ممكن اولميان عزيمت قطعيه اوزره مرور
ايلدى ﴿البثلة﴾ بانك ضمى وثاى مثلثه‌نك سـكونيله شهرت معناسـنه‌در يقال له بثلة اى شهرة ﴿التبجيل﴾ تفعيل
وزننده برآدمه تعظيم ايلمك معناسنه‌در يقال بجلة تبجيلا اذا عظمه وبرآدمه بجل ديمك معناسـنه‌در يقال بجله
اذاقال له بجل ﴿البجال﴾ سحاب وزننده و﴿البجيل﴾ اميروزننده معظم وموقر آدمه ياخود عظيم القدر مسنّ واختيار
اوله‌رق شكل وشمائل صاحبى وجيه وسيد وذيشان آدمه دينور يقال رجل بجال وبجيل اى مبجل اوهو الشيخ
الكبير السـيد العظيم مع جمال ونبل وبجيل يوغون وغليظ نسـنه‌يه اطلاق اولنور يقال شئ بجيل اى غليظ
﴿البجالة﴾ اصاله وزننده و﴿البجول﴾ قعود وزننده برآدم بجيل اولمق معناسنه‌در يقال بجل الرجل بجالة وبجولا
من الباب الخامس اذا كان بجيلا ﴿الباجل﴾ صاحب وزننده خوشحال وصاحب نعمت ورفه وثروت آدمه دينور
يقال رجل باجل اى الحسن الحال المخصب وداٸما شن وشادان آدمه دينور يقال رجل باجل اى فرحان وبونلر
باب آتيدندر ﴿البجل﴾ بانك فتحيله و﴿البجول﴾ وصول وزننده برآدم باجل اولمق معناسنه‌در يقال بجل الرجل وبجل
بجلا وبجولا من الباب الرابع والاول اذا صار باجلا ﴿الابجل﴾ احمد وزننده اياقده برقالين طمرك اسميدر على قول آت
قسمنك قوللرينه مخصوص صدر انسـانده اكحل ديدكلرى طمر مشـابه‌سنده‌در ﴿البجل﴾ فتحتينله بهتان معناسنه‌در
على قول بانك ضميله بهتان عظيمه دينور وعجب وتعجب معناسنه‌در ولقمان بن عادك اشبو *خذى منى اخى ذا البجل*
قولنده يرضى بخسيس الامور معناسنه‌در تفصيلى بودركه برادرلرندن بريسى برخاتونه خطبه ايلدكله لقمان اول
خاتونه برادرمرقومى ذمّ وقدح ضمننده كلام مزبورى ايراد ايلمشدر بونده واقع بجل كلمه‌سى وجه آتى اوزره حسب

(وكفايه)

وكفايه معناسندن مأخوذ اولمغله برادرم مزبور بغايت دون همت ومتنزل كمسه اولمغله معالئ اموره صرف ذهن ايليوب رذالت طبعى حسبيله دائما امور خسيسه يه رغبت وارتكاب ايدوب بو بكا كفايت ايدر ديو قصر باغ همت ايدر ديمكدر (بجلى) فتحتينله وياى متكلمه اضافتله وجيمك سكونيله جائزدر حسبى معناسنه در يعنى بجل كلمه سى اسم اولور وايكى وجه اوزره استعمال اولنور اوّلا حسب مرادفى اولور تقول بجلى اى حسبى يعنى بكا يتشور واسم فعل اولور يكفى معناسنه پس بجلك وبجلنى ديرسن لاملرك سكونلريله يكفيك ويكفينى معناسنه ثانيا حرف اولور نعم معناسنه كه حرف تصديقدر (الابجال) همزه نك كسريله كفايت ايلك معناسنه در يقال ابجله الشئ اذا كفاه (البجلة) تمره وزننده شجرهٔ صغيره يه دينور جمعى بجلات در وخوب ودلبر اولان شكل وسيمايه وچهرهٔ دلارايه دينور يقال به بجلة اى بشارة حسنة وبجله بر قبيله نك پدرى اسميدر نسبتنده بجلىّ دينور جيمك سكونيله اصحابدن عمرو بن عيسه ومحدّثيندن عيسى بن عبدالرحمن البجليان آنلردندر (بجيله) سفينه وزننده يمنده معدّ قبيله سندن برجماعتدر نسبتنده بجلىّ دينور حركاتله اصحابدن جرير بن عبدالله البجلىّ اكا منسوبدر (بنو بجاله) سحابه وزننده بربطنك اسميدر (البحل) بانك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله آدمى خاكسار ايدن فقر شديد معناسنه در (البحدلة) دحرجه وزننده اوموزباشنك آردنده اولان كورك كميكى اكيلك معناسنه در يقال بحدل الرجل اذا مالت كتفه وسرعتله يوريمك معناسنه در يقال بحدل الرجل اذا اسرع فى المشى وايشده ويلوب يورمقده جست وچابكلكه دينور يقال به بحدلة اى خفة فى السعى (بحدل) جعفر وزننده بر رجل آديدر (البحشلة) شين معجمه ايله دحرجه وزننده قاره عربلرك رقصى كبى رقص ايلك معناسنه در يقال بحشل الغلام اذا رقص رقص الزنج (بحشل) جعفر وزننده احمد بن عبدالرحمن المحدّث المصرىّ لقبيدر (البحظلة) ظاى معجمه ايله دحرجه وزننده عرب طوشانك وفاره نك قالقيوب صيچرامسى كبى صيچرايوب آتيلق معناسنه در يقال بحظل اذا قفز قفزان اليربوع والفارة (البخضل) خاى معجمه ايله جعفر وزننده قالين كوده لى اتى چوق يومرى وطوپاچ آدمه دينور (التبخضل) تدحرج وزننده كوده نك اتى چوق وقالين اولمق معناسنه در يقال تبخضل لحمه اذا غلظ وكثر (البخل) و (البخول) بالرك ضميله و (البخل) جبل وزننده و (البخل) نجم وزننده و (البخل) عنق وزننده ناكسلكه دينور كه جود وكرم مقابليدر يقال به بخل وبخول وبخل وبخل اى ضدّ الكرم وبخل بانك ضميله وبخل فتحتينله مصدر اولورلر ناكسلك ايدوب امساك ايلك معناسنه يقال بخل بكذا وبخل بخلا وبخلا من الباب الرابع والخامس ضدّ كرم وكاه اولور كه بخل ايله كه فتحتينله در مبالغة پك بخيل اولان كمسه صفتلنور يقال رجل بخل مبالغة (الباخل) ممسك وناكس شخصه دينور جمعى بخل كلور ركع وزننده (البخيل) امير وزننده جبلى ناكسه دينور باب خامسدندر جمعى بخلاء كلور امراء وزننده (البخال) سحاب وزننده و (البخّال) شدّاد وزننده و (المبخل) معظم وزننده پك بخيل وناكسه دينور (الابخال) همزه نك كسريله بر كمسه يى بخيل بولمق معناسنه در يقال ابخله اذا وجده بخيلا (التبخيل) بر آدمى بخله نسبت ايلك معناسنه در يقال بخله اذا رماه بالبخل (المبخلة) مرحله وزننده باعث بخل اولان شيئه دينور * قال الشارح ومنه الحديث * الولد مبخلة مجبنة * اى ما يحمل على البخل والجبن ويدعو اليه (البدل) فتحتينله و (البدل) بانك كسريله و (البديل) امير وزننده بر نسنه نك عوض وخلفنه دينور كه دكشيك تعبير اولنور جمعى ابدالدر يقال هذا بدل منه وبدل وبديل اى خلف منه (التبدّل) تفعل وزننده بر نسنه يى بر نسنه دن بدل آلمق معناسنه در يقال تبدّله وتبدّل منه اذا اتّخذه منه بدلا وبر نسنه اسكى هيئتندن بوزيلوب متغير اولمق معناسنه در يقال تبدّل الشئ اذا تغيّر (الاستبدال) بو دخى بر نسنه يى بر نسنه دن بدل آلمق معناسنه در يقال استبدله وبه بمعنى تبدله (الابدال) همزه نك كسريله و (التبديل) تفعيل وزننده بونلرده تبدّل معناسنه در يقال ابدله منه وبدّله اذا اتخذه منه بدلا وتبديل بر نسنه يى تغيير ايلك معناسنه در يقال بدّله اذا حرّفه اى غيّره مؤلف تبديلك بر نسنه يى شئ آخره دكشمك معناسندن اقتصار ايلشدر بو معناده ايكى مفعوله تعديه ايدر (حروف البدل) عند الصرفيين اون درت حرفدر كه انلرى اشبو * انجدته يوم وصال زط * كلامى جمع ايلشدر وادغامك غيريده شايع اولان حروف بدل يكرمى بر حرفدر كه اشبو * بجدّ صرف شكس آمن طىّ ثوب عزته * كلامى جمع ايلشدر واشبو حروف بدلدن مراد يكديكرلرك مقامنه وضع اولنان حروفدر مثلا ياء يرينه وضع اولنان واو كبى (المبادلة) مفاعله وزننده و (البدال) جدال وزننده بر نسنه يى بر نسنه ايله دكشمك معناسنه در يقال بادله مبادلة وبدالا اذا اعطاه مثل ما اخذه منه (الابدال) همزه نك فتحيله اولياء الله زمره سندن بر جماعتدر كه حضرت حق جلّ وعلا انلرى ارضنده اقامت يعنى بعض تصرّف مصالح خلق ضمننده اذن معنوى ايله مظهر خلافت ايدر وانلر دائما

يتمش نفر اولورلر قرق نفری ارض شامده واوتوزی بلاد سائره‌ده اولور ایچلرندن بریسی انتقال ایلدکده سائر ناسدن
برینی انتخاب وانك یرینه اقامه واجلاس ایدرلر ﴿البدل﴾ بانك کسریله وفتحتینله شریف وکریم آدمه اطلاق اولنور
جمعی ابدالدر ﴿البدل﴾ فتحتینله برآدم وجع مفاصله وقول آغریسنه مبتلا اولمق معناسنه‌در یقال بدل الرجل بدلا
من الباب الرابع اذا اشتکت مفاصله ویده ویقال اخذه البدل ای وجع المفاصل والیدین وبرآدمك بأدله‌سی
آغریمق معناسنه‌در یقال بدل الرجل اذا اشتکت بأدلته کما ذکر فی مادّته ﴿البدل﴾ کتف وزننده وجع مفاصله
وقول آغریسنه مبتلا آدمه دینور ﴿البدّال﴾ شدّاد وزننده مأکولات صاتیجی آدمه دینورکه عامّه بقال دیرلر
یقال هو بدّال ای بیّاع المأکولات والعامّة تقول بقال زیرا بقال سبزوات صاتیجی‌یه دینور ﴿بادولی﴾ دالك فتحی
وضمی والفك قصریله برموضعدر ﴿بدیل﴾ زبیروزننده أسماء رجالدندر بدیل بن ورقاء وبدیل بن میسره وبدیل بن
امّ اصرم الخزاعیان وبدیل بن سلمه وبدیل بن عمرو بن کلثوم وبدیل بن ماریه وبدیل آخرکه بربلده وقبیله‌یه نسبتله
متعارف دکلدر جمله‌سی اصحابدندر واحمد بن بدیل الایّامی وبرجاعت آخری وامیروزننده بدیل بن علی الاردبیلی
وبدیل بن احمد الهرویّ وبدیل بن ابی القاسم الخوییّ وصالح بن بدیل محدّثلردر ﴿البذل﴾ بانك فتحی وذال معجمه‌نك
سکونیله معلومدرکه طیب نفسله برآدمه عطیه احسان ایلمك معناسنه‌در یقال بذله بذلا من الباب الاوّل والثانی
اذا اعطاه وجاد به ﴿الابتذال﴾ افتعال وزننده برنسنه‌یی دائمی قوللنمق معناسنه‌درکه صیانت مقابلیدر یقال
ابتذله ضدّ صانه ومنه یقال * فرس له بذل او ابتذال * ای له حضر یصونه لوقت الحاجة یعنی برآتدرکه وقت حاجتده
اجرا ایدوب قوللنمق ایچون ذاتنده موقوف ومحفوظ یوکرکلك مایه‌سی واردر * شارح دیرکه اصل مثل فرس له صون
وبذل وابتذال عنوانده‌در نته‌که اساسده مرسوم اولدیغی اوزره فرس له صون وبذل دیرلر یعنی آت مقدوری
اولان جری وحضرك جمله‌سنی دفعة اخراج ایلیوب بعضنی بذل وبعضنی وقت اقتضایه توقیف ایلسه نته‌که
کحیل آتلرك حالیدر انتهی ﴿المبذلة﴾ مکنسه وزننده و﴿البذلة﴾ بانك کسریله سپتده وصندوقده حفظ اولنمیوب
هرکون استعمال اولنان ثوبه دینورکه کونده‌لك تعبیر اولنور ومبذله ومبذل منبر وزننده کهنه لباسه دینور
تقول خرج علینا فی مبذلته وبذلته وهی مالا یصان من الثیاب وتقول جاء وعلیه مبذلة ومبذل ای ثوب خلق ﴿المبتذل﴾
و﴿المتبذل﴾ ابتذال وتبذّلدن اسم فاعل بنیه‌لریله کونده‌لك یاخود کهنه لباس تلبس ایدن آدمه دینور ودائما ایشنی
بنفسه ایشلر اولان کمسه‌یه دینورکه نفسنی مبتذل ایدر یقال هو مبتذل ومتبذل اذا کان یعمل عمل نفسه ﴿المبتذل﴾
اسم مفعول بنیه‌سیله دائما قوللنلان شیئه دینور ومنه یقال سیف صدق المبتذل ای ماضی الضریبة یعنی قوللنلوب
چارپلدیغی نسنه‌ده کرکی کبی ایشلك ونافذدر ﴿مبذول﴾ میمك فتحیله برشاعردر ﴿بذل﴾ نجم وزننده ﴿بذّال﴾ شدّاد
وزننده ﴿بذیل﴾ زبیر وزننده اسماء رجالدندر ﴿البرائل﴾ علابط وزننده و﴿البرائلی﴾ قصر ایله قوشك بیونك
چوره‌سنده اولان دکرمیجه تویلره دینورکه اکثری خروس بیونده اولور علی قول همان طوی قوشنك بیونده
اولان دکرمیجه تویلره مخصوصدر وبرائل وبرائلی وابو برائل خروسه اطلاق اولنور وبرائل الارض یرده بتن
چایره وچمنه اطلاق اولنور ﴿البرألة﴾ دحرجه وزننده و﴿التبرأل﴾ تدحرج وزننده و﴿الابریلال﴾ اشمیزاز وزننده
خروس وطوی قوشی بری بریله دوکشورکن بیونلرنده برائل دیدکلری دکرمی تویلری قبارتمق معناسنه‌در یقال
برأل الدیك والحباری وتبرأل وابرألّ اذا نفش البرائل للقتال ﴿المبرئل﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله شرّ وشوره آماده
اولان کمسه‌یه اطلاق اولنور یقال هو مبرئل للشرّ ای متهیئ له ﴿برآل﴾ بانك ضمیله اسمادندر عبدالباقی بن محمد بن
برآل محدّث اندلسیدر ﴿برجلان﴾ بانك وجیمك ضمیله واسط قضاسنده برقریه‌در ﴿البرجلانیة﴾ بغدادده برمحله‌در
﴿البرزل﴾ قنفذ وزننده فیل هیئت ایری آدمه دینور ﴿البرطل﴾ قنفذ وزننده و﴿البرطلّ﴾ تشدید لامله اردنّ
وزننده برکونه قلنسوه یعنی باش کسوتیدر * شارحك بیاننه کوره سلفده مولوی کلاهی کبی اوزون برکونه مجوّزه
ایدی ﴿البرطلة﴾ ضمتینله ولامك تشدیدیله ایچریسی طاره‌جق اولان کولکه‌لکه دینور مظلهٔ ضیقه معناسنه
﴿البرطیل﴾ قندیل وزننده برکونه اوزون وپك طاشه دینور ترکیده بلاندز طاشی دیرلر وبعضلر عندنده بردرلو دمور
کلنکه دینورکه پك متین وطولانی اولور آنکله دکرمن طاشی نقر ایدرلر ترکیده دیشنکی دیرلر وطاشجیلرك مطلقا
طاش قیردقلری کلنکه دینورکه واریوز تعبیر اولنور ورشوته دینورکه حق ابطال وباطلی احقاق صورتنه
کتورمك ایچون ویریلان زهرلکدر جمعی براطیل کلور * شارحك بیاننه کوره بو معنای اوّلدن مأخوذدر یقال
القمه البرطیل ای الرشوة ﴿البرطلة﴾ دحرجه وزننده حوضك دیوار وکناری مقوله‌سی برابرینه برطیل دیدکلری
طاش یاپمق معناسنه‌در یقال برطل الرجل اذا جعل بازاء حوضه برطیلا وبرآدمه رشوت ویرمك معناسنه‌در

يقال برطل فلانا اذا رشاه (التبرطل) تدحرج وزننده رشوت المق معناسنه‌در يقال برطله فتبرطل اذا ارتشى
(البرعل) قنفذ وزننده صرتلان ياور يسنه دينور على قول آق طوشان ايله چقالك امتزاجندن حاصل اولان
ياورى‌يه دينور (البراغيل) غين معجمه ايله براطيل وزننده صويه قريب اولان قرى واراضى‌يه دينور على قول
او تلو صولو آبادان يرايله بريه ميانده اولان بلاده دينور انبار وقادسيه كبى مفردى برغيل در قنديل كبى (البرغلة)
دحرجه وزننده براغيل ديدكلرى ارض مذكوره‌ده ساكن اولمق معناسنه‌در يقال برغل الرجل اذا سكن البرغيل
(البرقلة) قافله دحرجه وزننده يلان سويلك معناسنه‌در يقال برقل الرجل اذا كذب (البرقيل) قنديل وزننده
سلفده كانكره ديدكلرى آلته دينوركه آنكله يوالق آتارلر ايدى جلاهق معناسنه حالا تفك آنك بدليدر بوصورتده
تفكه‌ده اطلاقى صحيح اولور اصل كانكره زنبورك اوله جقدركه حالا عجمده مستعملدر بعض وزراء جبخانه‌سنده
دخى رسيدۀ نظردر (البزل) بانك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله يارمق معناسنه‌در يقال بزل الشئ بزلا من الباب
الاول اذا شقه وخرك وسائر نسنه‌نك ظرفنى دلمك معناسنه‌در يقال بزل الخمر وغيرها اذا نقب اناءها وبرنسنه‌يى
سوزوب طورلتمق معناسنه‌در يقال بزل الشراب اذا صفاه وبرايشى ياخود برملاحظه‌يى قطعى وايلشكسز
ايلك معناسنه مستعملدر يقال بزل الامر اوالرأى اذا قطعه وبزل وبزول دوه‌نك آزى ديشى ياروب چيقمق
معناسنه‌در يقال بزل ناب البعير بزلا وبزولا اذا طلع وبزل شدّت وسختى معناسنه‌در يقال امر ذو بزل اى شدّة
(التبزيل) بودخى يارمق معناسنه‌در (التبزل) تفعل وزننده يارلمق معناسنه‌در يقال بزّل الشئ فتبزل اى شققه
فتشقق وبرنسنه‌نك قابنى دلمك معناسنه‌در يقال تبزل الخمر وغيرها اذا نقب آناءها (الانبزال) انفعال وزننده
بودخى يارلمق معناسنه‌در يقال انبزل الشئ اذا تشقق (الابتزال) افتعال وزننده بودخى برنسنه‌نك ظرفنى دلمك
معناسنه‌در يقال ابتزل الخمر وغيرها اذا نقب آناءها (البزال) غراب وزننده خمر مقوله‌سى نسنه‌نك ظرفنك دلنمش
ير ينه يعنى دليكنه دينور (البازل) و(البزول) صبور وزننده آزيسى هنوز يارمش دوه‌يه دينور جمل وناقه‌يه وصف
اولور يقال جمل وناقة بازل وبزول اذا كان قد بزل نابه جمعلرى بزل كلور ركع وزننده وبزل كلور كتب وزننده
وبوازل كلور وبوطقوزنجى سنه‌ده اولوركه اندنصكره بر اسمله مسمىٰ اولور ديشى ظهور ايلز لكن مؤلفك اوننجى
ياشنده دوه‌يه مخلف اطلاقى بوقولنه مناقضدر نته‌كه خلف ماده‌سنده بيان ايلدى وبازل دوه‌نك بزول وقتنده
ظهور ايدن ديشنه‌ده دينور جمعى بوازل كلور وبازل تجربۀ احوالده كامل ورشد ودرايتده تامّ ومستكمل آدمه
اطلاق اولنور يقال هو بازل اى كامل فى تجربته (المبزل) منبر وزننده و(المبزلة) مكنسه وزننده سوزكويه دينور
مصفاة معناسنه (البزلاء) حمراء وزننده شول امر عظيمه اطلاق اولنوركه حق ايله باطل مياننى فرق وفصل ايليه
يقال خطة بزلاء اى تفصل بين الحق والباطل وداهيۀ عظيمه‌يه اطلاق اولنور ورأى جيد وفكر صائبه اطلاق
اولنور وشدائده وامور عظامه اطلاق اولنور يقال هو نهّاض ببزلاء اى الشدائد ويقوم بالامور العظام (البازلة)
مال قسمندن شئ يسيره دينور يقال ماعنده بازلة اى شئ من مال وشول باش يار يغنه دينوركه درى‌يى ياروب لكن اوته
صاو شميه يقال مايلزم فى البازلة وهى الحارصة من الشجاج تبزل الجلد ولاتعدوه (بزل) قفل وزننده بر
كچينك آديدر (بزيل) زبير وزننده عاص بن وائلك عبد آزادكرده‌سيدر (البزال) كتاب وزننده شول چوالدوز
طرزنده دمور آلته دينوركه انكله كوپك سوزه‌جك دليكى آچلور (التبزلة) تانك وزايك كسريله و(التبيزلة) مصغر
بنيه‌سيله بعض نسخه‌ده تبزيله مرسومدر و(التبزلة) لامك تشديديله بودور آدمه دينور يقال رجل تبزلة وتبيزلة
وتبزلة اى قصير (البسل) نسل وزننده حرام معناسنه‌در وحلال معناسنه اولمغله ضدّ اولور مفرد وجمعه ومذكر
ومؤنثه اطلاق اولنور زيرا فى الاصل مصدردر يقال هذا وهى بسل اى حرام وكذا حلال ودشنام ولوم وتوبيخ
معناسنه‌در يقال بسله بسلا من الباب الاول اذا لحاه ولامه وجاهليتده غطفان وقيس قبيله‌لرندن برطائفه
عندنده معتبر اولان سكز اشهر حرمك اسميدر وايودرمك معناسنه‌در يقال بسله بسلا اذا اعجله وشدّت
وسختى معناسنه‌در والك ايله اون مقوله‌سى نسنه‌يى الەمك معناسنه‌در يقال بسله اذا نخله بالمنخل وبرنسنه‌يى
آزجه آزجه اخذ ايلك معناسنه‌در يقال بسل الشئ اذا اخذه قليلا قليلا وبسل اصپور صوينه وقنه صوينه
دينور وبدمنظر وزشت هيئت آدمه دينور كاسيذكر وحبس ايلك معناسنه‌در يقال بسله اذا حبسه وبنى عامر بن
لوىّ جماعتنك لقبيدر وانلر قريش ظواهرك برجناحلرى ايدى جناح آخرلرينه يسل اطلاق اولنور ايدى
ياى تحتيه ايله وبسل آمين معناسنه استعمال اولنور اذا دعا الرجل يقال بسلا بسلا اى آمين آمين * شارحك
بياننه كوره ايجاب معناسندن مأخوذدر وكان عمر رضى الله عنه يقول فى دعائه آمين وبسلا معناه ايجابا وتحقيقا

مترجم دیرکه حلّ و اباحه معناسندن اولمق اقربدر یقال بسله الله بسلا ای احله پس بو راده ابسله بسلا مبکنده درکه یارب دعامی مستجاب ایدوب اول مقصودی ارزان قیل دیمك اولور وبسل و یل و هلاك معناسنه مستعملدر لوم و شدّت معناسندن مأخوذدر یقال بسلاله ای ویلاله ویقال بسلا واسلا دعاء علیه (البسیل) امیروزننده بودخی بدمنظر وکریه قیافت آدمه دینور یقال رجل بسل وبسیل ای الکریه المنظر و برقریه آدیدر و ادبای اندلسدن حلف قرشی نام ادیبك پدری اسمیدر و قابده بیاته قالمش نبیذ و باده بقیه سنه دینور و حرام نسنه یه دینور یقال شیء بسیل ای حرام (بسل) فتحتینله اجل معناسنه درکه کلمهٔ تصدیقدر (الابسال) همزه نك کسریله حرام قلمق تحریم معناسنه در یقال ابسله الله ای حرّمه و برنسنه یی برشیئه قرشو طتوب رهن ایلمك معناسنه در یقال ابسله لکذا اذا عرضه ورهنه و برآدمی مهلکه وخذلانه براقق معناسنه در یقال ابسله اذا اسلمه للهلکة و برایشی برآدمه احاله وسپارش قلمق معناسنه در یقال ابسله لعمله وابسل به اذا وکله الیه و برکمسه نفسنی موت وهلاکه تمکین ایلمك معناسنه در یقال ابسل نفسه للموت اذا وطّنها وخرما قوریغنی قوریدوب پخته ایلمك معناسنه در یقال ابسل البسر اذا طبخه وجففه (البسول) قعود وزننده برنسنه حرام اولمق معناسنه در یقال بسل الشیء بسولا من الباب الاول اذا کان بسیلا ای حراما وسود و نبیذ مقوله سی قتی و بدطعم اولمق معناسنه در یقال بسل اللبن والنبیذ اذا صارا باسلا (الباسل) حرام نسنه یه دینور وارسلانه دینور ودلیرو بهادره دینور جمعی بسلاء کلور امراء وزننده وبسل کلور بانك ضمیله یقال رجل باسل ای شجاع و باسل کریه ومستهجن وشدید سوزه دینور یقال قول باسل ای کریه شدید (البسل) کتف وزننده حرام شیئه دینور (التبسل) تفعل وزننده غضبدن یاشجاعتدن یوزی کوزی بورتروب اکشیمك معناسنه در یقال تبسل الرجل اذا عبس غضبا وعندالبعض تبسل برآدمك جهره و منظره سی پك زشت وکریه اولمق معناسنه در یقال تبسل الرجل اذا کرهت مرأته وفظعت (المتبسل) متوکل وزننده ارسلانه دینور (البسالة) و (البسال) بالوك فتحیله بهادر اولمق معناسنه در یقال بسل الرجل بسالة وبسالا من الباب الخامس اذا صار باسلا (التبسیل) تفعیل وزننده برنسنه دن خوشلنمیوب ایکرنمك معناسنه در یقال بسله اذا کرهه (البسیلة) سفینه وزننده برنسنه نك طعمنده اولان آجترق داده دینور یقال فیه بسیلة ای فی طعمه علقمة و برنسنه نك بقیه سنه دینور (البسلة) غرفه وزننده رقیه وافسون اوقیان آدمه ویریلان اجرته دینور (الابتسال) افتعال وزننده رقیه خوان اجرت آلمق معناسنه در یقال ابتسل الرّاقی اذا اخذ البسلة (المبسل) معظم وزننده طعمی آجی وکریه اولان نسنه یه دینور ومنه یقال حنظل مبسل اذا اکل وحده فتکره طعمه زیرا ساده جه یندکده طعمی پك بشیع کلور (الاستبسال) بودخی برآدم نفسنی موت وهلاکه توطین وتقریر ایلمك معناسنه در یقال استبسل نفسه للموت اذا وطنه و برآدم دشمنی یاهلاك ایدرم یابن هلاك اولورم دیو بیمحابا وبی باك وپروا کندیسنی جنکه القا ایلمك معناسنه در یقال استبسل الرجل اذا طرح نفسه فی الحرب یرید ان یقتل او یقتل (البسکل) قنفذ وزننده فسکل معناسنه درکه یارش آتلرندن اك صکره کلان آته دینور (البسملة) دحرجه وزننده بسم الله دیمك معناسنه در یقال بسمل القارئ اذا قال بسم الله * مترجم حقیر دیرکه امام سیوطی مزهر نام کتابنده بو ماده ایچون باب مخصوص عقد ایدوب و بو قبیلدن اولانه منحوت اطلاق ایلشدر ونحت اصطلاح ادبیه ده ایکی کلمه یی بعد الاختصار ترکیب ایلمکدن عبارتدر جدله وحوقله وحیعله وهلله بونلردندر (بسیل) یای تحتیه ایله جعفر وزننده روم طائفه سندن برکمسه درکه دولت رشیدیه ده ترجمان ایدی وخلف بن بسیل علماء اندلسدندر (البصل) فتحتینله معلوم درکه صوغانه دینور مفردی بصله درو جنکده باشه کیلان توغلغه یه دینور یقال جاؤا وفی رأسهم البصل ای بیض الحدید (البصیلة) بغدادده بر محل آدیدر (اقلیم البصل) اندلسده اشبیلیه ده براولکه نك آدیدر (المتبصل) متبصّر وزننده شول نسنه یه دینورکه صوغان کبی صیق وقات قات قبوقلو اوله یقال قشر متبصل ای کثیر القشور کثیف (بصله) غرفه وزننده بررجل علمیدر (التبصیل) تفعیل وزننده و (التبصل) تفعل وزننده صویوب جبلاتمق معناسنه در بناءی سلب ایچوندر یقال بصله من ثیابه وتبصله اذا جرّده و یقال تبصلوه اذا اکثروا سؤاله حتی نفد ما عنده یعنی کثرت سؤالله اول آدمی صوغان کبی صویوب بتون مالنی توکتدیلر (البطل) و (البطلان) و (البطول) بالوك ضمیله برنسنه عبث کیدوب لغو وهدر اولمق معناسنه در یقال بطل الشیء بطلا وبطلانا وبطولا من الباب الاول اذا ذهب ضیاعا وخسرا (الابطال) همزه نك کسریله برنسنه یی لغو وهدر قلمق معناسنه در یقال ابطله اذا ذهب به ضیاعا وخسرا وهزل ویاوه سوز سویلمك معناسنه مستعملدر یقال ابطل فی الحدیث اذا هزل و برباطل و بیهوده نسنه پیدا

ايلمك معناسنه در يقال ابطل الرجل اذا جاء بالباطل (البطالة) اصاله وزنده ياوه و بيهوده سوز سويلمك معناسنه در
يقال بطل فى الحديث بطالة اذا هزل و ارغاد آواره قلمق معناسنه در يقال بطل الاجير اذا تعطل و بهادر
اولمق معناسنه در يقال بطل الرجل بطالة من الباب الخامس اذا كان بطلا اى شجيعا (الباطل) حق مقابليدر
نته كه خطأ صواب مقابليدر ذاتنده ثبات وحقيقت اولميان نسنه دن عبارتدر جمعى اباطيل كلور يقال هو
باطل اى ضدّ الحقّ وابليس لعينه اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ومايبدئ الباطل﴾ (البطّال) شدّاد وزنده
كمال بطلانله متصف اولان شيئه دينور يقال رجل بطّال اى ذوباطل بين البطول وپك بهادره دينور كما سيذكر
مترجم ديركه اصطلاحمزده آيلاق تعبير اولنان شخصه بطّال اطلاق اولنور (التبطل) تفعل وزنده باطل و بيهوده
نسنه ايله اوغراشمق معناسنه در يقال تبطلوا بينهم اذا تداولوا الباطل و بهادرلنمق معناسنه در يقال تبطل الرجل
اذا تشجع (البطل) فتحتينله و (البطّال) شدّاد وزنده بهادر آدمه دينور جنكده زخمدار اولدقده نجدت
وشهامتندن زخمنه مبالات ايلميوب اويلجه ترك وابطال ايلديكيچون ياخود اكفاء و اقرانك دملرى انلرك يانلرنده هدر
و باطل اولديغيچون اطلاق اولندى يقال رجل بطل و بطّال اى شجاع تبطل جراحته فلا يكترث لها او تبطل
عنده دماء الاقران جمعى ابطال كلور مؤنثى بطله در (البطلات) سكرات وزنده ترّهات و مالايعنى كلمات و افعاله
دينور يقال جاء بالبطلات اى الترّهات (الابطولة) همزه نك ضميله و (الابطالة) همزه نك كسريله باطل و بيهوده
معناسنه در يقال بينهم ابطولة وابطالة اى باطل (البطلة) فتحاتله باطلك جمعيدر جادولره اطلاق اولنور يقال
هم بطلة اى سحرة (البعل) بانك فتحى وعينك سكونيله شول يوكسك يره دينوركه اكا همان سنه ده بردفعه يغمور
اصابت ايدر اوله ومسقى اولميان خرما و سائر اغاجلره و اكينلره دينوركه دشتى تعبير اولنور على قول يغمور ايله مسقى
اولانلرينه دينور يقال فى البعل كذا عشرا وهو كلّ نخل وشجر وزرع لايسقى اوماسقته السماء و باغچه و تارلا
صواومق ايچون ميرى طرفنه و يريلان خراجه دينوركه نهر خراجيدن سقى اولندقده و يريلور يقال ادوا بعلهم
وهو ماعطى من الاتاوة على سقى النخل و خرما اغاجنك اركَكنه دينور و يونس عليه السلام قومنه مخصوص
برينك آديدر بعض نسخه ده قوم الياس واقع اولوب لكن الياس نسخه سى صحيح و صوابدر يونس لفظى سهو قلم
ناسخدر اذقال تعالى ﴿وانّ الياس لمن المرسلين اذقال لقومه الاتتقون اتدعون بعلا﴾ الاية بيضاوينك بيانته كوره
شام ديارنده بكّ نام بلده اهلنه مخصوص بر صنمدر اول بلده حالا بعلبك ايله مشتهردر و عندالبعض بعل يمن لغتنده
ربّ معناسنه در انتهى * و بعل سلاطين سالفه دن برينك اسميدر و بعل الشئ برنسنه نك صاحب و مالكنه دينور
يقال هو بعله اى ربّه و آغرلغه دينور ثقل معناسنه و زوج معناسنه دركه زوج و زوجه يه اطلاق اولنور و زوجه ده
بعله دخى دينور جمعى بعال در بانك كسريله و بعوله در بونده هاء تأنيث جماعت ايچوندر و بعول در بالرك ضميله
مؤلفك بصائرده بيانته كوره زوج معناسنده حقيقت و ماعداده مجاز در استعلاء تصوّرندن منشعبلردر (الاستبعال)
بر يريغمور صويله صواريلور اولمق معناسنه در يقال استبعل المكان اذا صار بعلا و زوج اولمق معناسنه در
يقال استبعل لها اذا صار بعلا لها (البعوله) بانك ضميله بودخى زوجيت معناسنه دركه طرفيندن معتبردر يقال
بعل الرجل لها بعولة من الباب الثالث اذا صار بعلا لها وكذا بعلت المرأة اذا صارت ذات بعل و ابا و امتناع و مخالفت
ايلمك معناسنه در يقال بعل عليه اذا ابى (التبعّل) تفعل وزنده خاتون زوجنه خدمت و اطاعت ايلمك على قول
زوجى صفالنمق ايچون آراسته اولمق معناسنه در يقال تبعلت المرأة اذا اطاعت بعلها او تزيّنت له (البعال) جدال
وزنده و (المباعلة) مجادله وزنده جماع ايلمك معناسنه در يقال باعلها بعالا و مباعلة اذا جامعها و ارعورتله
اويناشمق معناسنه در يقال باعلها اذا لاعبها وخاتون اره وارمق معناسنه در يقال باعلت المرأة اذا اتخذت بعلا
و برجماعت برى برينك قيزلرينى تزوّج ايلمك معناسنه در يقال باعل القوم اذا تزوّج بعضهم الى بعض و مجالست معناسنه
مستعملدر يقال باعل فلان فلانا اذا جالسه (التباعل) تفاعل وزنده بودخى ارعورتيله اويناشمق معناسنه در يقال تباعل
اهلها اذا لاعبها (البعل) فتحتينله برنسنه دن پك هيبتلنوب خوف ايلمكله مدهوش اولوب نه ايشليه جكنى بيلمز اولمق
معناسنه در يقال بعل بامره بعلا من الباب الرابع اذا دهش و فرق و برم فلم يدر ما صنع (البعل) كتف وزنده وصف مذكور
اوزره اولان آدمه دينور (البعلة) فرحه وزنده شول چولپه و پريشان عورته دينوركه لباسى حسن اسلوبله
ياقشدرميوب اندامه اويديرمز اوله يقال امرأة بعلة اذا كانت لاتحسن لبس الثياب (بعال) سحاب وزنده
عسفان قربنده بر ارضك آديدر (بعال) غراب وزنده ارمينيه ده بر طاغك آديدر (شرف البعل) حجاج شام
يولنده بر طاغدر (بعلبك) شامده بر شهرك آديدر بكك ماده سنده ذكر اولندى * مترجم ديركه بو احاله موهومه در

زيرا آنده مادهٔ مزبوره‌يى ذكر ايلدى قالديكه بعل صنم اسميدركه ذكر اولندى وبكّ اول صنمه پرستش ايدن
ملككك اسميدر صنم مزبور بقعهٔ شهر مذكورده قائم اولوب كيده‌رك تركيبله شهر مرقومه اطلاق اولندى (البغل)
بانك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله دوابّ قسمندن قاتره دينور فارسيده استر دينور جمعى بغال كلور بانك كسريله
مؤنثى بغله‌در (المبغولاء) ميمك فتحيله اسم جمعدر قاترلره دينور (البغل) بدل وزننده بر آدمك اولاديني هجنته نسبت
ايلمك معناسنه‌در مادهٔ مزبوره‌دندر قاتر قسمى ناجنس اولديغنه مبنيدر قاتره باباك كيمدر ديو سؤال ايتمشلر انام آتدر
ديمش يقال بغلهم بغلا من الباب الثالث اذا هجنهم (التبغيل) بغل معناسنه‌در يقال بغلهم بمعنى بغلهم و يوريمكدرن
يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در يقال بغل فى المشى اذا بلد واعيى ودوه يورغه ايله اشكين بيننده
يوريمك معناسنه‌در يقال بغلت الابل اذا مشت بين هملجة والعنق (بغيل) زبير وزننده اسماددر حفص
بن بغيل محدّثدر (البقل) بانك فتحى وقافك سكونيله ظاهر وعيان اولمق معناسنه‌در يقال بقل الشئ بقلا
من الباب الاوّل اذا ظهر و يرك يوزنده اوتلر بتمك معناسنه‌در يقال بقلت الارض اذا انبتت ورمث ديدكلرى
اوت يشرمك معناسنه‌در يقال بقل الرمث اذا اخضرّ وتازه‌جوانك سبزه كبى خطّ رخسارى بلورمك معناسنه
مستعملدر يقال بقل وجه الغلام اذا خرج شعره وطوار ايچون تازه چاير بريكدرمك معناسنه‌در يقال بقل
لبعيره اذا جمع له البقل و بقل شول اوته دينوركه تخمندن بتر اوله‌كه آنك بهر سنه يكيليه‌جك اصلى واويومى اولميه
اوزرنده اولان تخمى دائما دوكيلوب كلجك سنه اول تخملردن ينه نابت اوله مفردى بقله‌در يقال ترعى الابل البقل
وهو مانبت فى بزره لافى ارومة ثابتة (ابقال) همزه‌نك كسريله بو دخى بر اوتلانمق معناسنه‌در يقال ابقلت
الارض اذا انبتت ورمث ديدكلرى اوتلق يشرمك معناسنه‌در يقال ابقل الرمث اذا اخضرّ وتازه‌نك خطّ
رخسارى بلورمك معناسنه‌در يقال ابقل وجه الغلام اذا اخرج شعره واظهار ايلمك معناسنه‌در يقال ابقله الله
اى اظهره وانبات ايلمك معناسنه‌در يقال ابقله اى انبته وبر آدمك مواشيسى بقل اوتلامق معناسنه‌در يقال
ابقل القوم اذا رعت ماشيتهم البقل (الباقل) رمث ديدكلرى اوتك يشروب تازه‌لنمشنه دينور يقال رمث
باقل اى مخضرّ وباقل بر عاجز وهمج وبيعز كسه‌نك اسميدركه بين العرب * اعيى من باقل * مثلنك منشأيدر بركون
اون بر اقچه‌يه بر آهو اشترا ايدوب آغوشنده كتورزر ايكن بر كسه بوآهويى قاچ اقچه‌يه آلدك ديو پهاسندن سؤال
ايلدكده لسانيله اون بر اقچه‌يه آلدم ديمكى اداره ايده‌مديكندن اشارتله تفهيم ايده‌يم زعميله اون پرمغنى ارائت
ايچون آوجلرينى آچوب و بر عدده اشارت ايچون لسانني چيقاردقده آهو قوجاغندن پرتاو ايدوب فرار ايلدى
(بنو باقيل) ازد قبيله‌سندن بر جماعتدر وانلره بقل دخى دينور (البقيلة) سفينة وزننده و (البقلة) فرحه وزننده
سبزه‌لو يره دينور يقال ارض بقيلة وبقلة اى مبقلة (التبقيل) تفعيل وزننده بو دخى بر اوتلانمق وتازه‌نك خط
رخسارى بلورمك معناسنه‌در يقال بقلت الارض اذا انبتت وبقل وجه الغلام اذا خرج شعره وحيوانه كوزل
تقيّد وتيمار ايلمك معناسنه‌در يقال بقل الدابّة اذا ساسها (التبقل) تفعل وزننده بقل اراشديرمغه چيقمق
معناسنه‌در يقال تبقل الرجل اذا خرج يطلب البقل وطوار بقول اوتلامق معناسنه‌در يقال تبقلت الماشية
اذا رعت البقل (البقل) بانك ضميله خاصّة موسم بهارده ظهور ايدن بقل ديدكلرى اوته دينور (البقّالة) شدّاده
وزننده و (المبقلة) مرحله وزننده سبزه زاره دينور بونده قافك ضميله ده جائزدر (الابتقال) افتعال وزننده طوار
بقول اوتلامق معناسنه‌در يقال ابتقلت الماشية اذا رعت البقل و بر آدم طوارى بقول اوتلار اولمق معناسنه‌در
يقال ابتقل القوم اذا رعت ماشيتهم البقل (بقلة الضبّ) بر نبات آديدر بادر نجبويهٔ برّيدركه اوغل اوتك يبانى
نوعيدر (الباقلى) لامك تشديد وتخفيفى وقصر ايله و (الباقلاء) لامك تخفيفى ومدّ ايله فول اسميدركه بقله تعبير
اولنان غله‌در مفردنده باقلاه دينور هايله على قول مفرد وجمعى برابردر تناولى رياح فاسده واويقوده احلام
رديّه يعنى فناء ومختلف دوشلر كورمكى مورث وسدر وهمّ واخلاط غليظه‌يى مولد وسعاله وطراوت بدنه نافعدر
وبعض مصلحلر ايله اصلاح اولنمشى حفظ صحت بابنده مؤثردر وزنجبيل ايله تازه‌سنى تناول تقويت جماعده
بيعديلدر (الباقلىّ القبطى) بر نباتدركه دانه‌سى بقله‌دن اصغر اولور تركيده يبان بقله‌سى وفارسيده جامسه ديدكلرى
اوله‌جقدر (البقلة اليمانية) و (بقله الرماة) و (بقلة الرمل) او (البرارىّ) و (البقلة الحامضه) و (البقلة الاترجيه)
بر نبات آديدر بقلهٔ يمانيه اشتر ديدكلرى نباتدر وبقلة الرماة ارمينيه وخزر ومغربده كثير اولور ورقى سكرلى
يپراغنه شبيه وآندن اصغر وكوكى انجه وشعبه‌لرى كثير اولور وبقلة الرمل كه بقلة البرارى دخى ديرلر قوم بقله‌سى
ديدكلريدر قنابرى‌يه شبيه واندن اصغر اولور وبقلهٔ حامضه قوزى قولاغى نوعندن حماض ديدكلريدركه

(فارسيده)

فارسیده ترهٔ خرسانی وساق ترشك دخی دیرلر وبقلهٔ اترجیه بادرنجبویه درکه اوغل اوتی دیدکلریدرکه سبزوات بدلی تناول ایدرلر ﴿ بقلة الانصار ﴾ کرنب درکه لهنه دیدکلری سبزه‌در ﴿ بقلة الخطاطیف ﴾ عروق الصفر درکه زردەچاو یاخود مامیراندر ﴿ البقلة المبارکة ﴾ هندبادر یاخود سموز اوتیدر ﴿ البقلة اللینه ﴾ وبقلة الحمقاء سموز اوتیدر پایکاهلرده بتدیکیچون حمقه مسنددر ﴿ بقلة الملك ﴾ شاهتره‌در ﴿ البقلة الباردة ﴾ لبلاب درکه صرمشق نوعندندر ترکیده همیل دیرلر ﴿ البقلة الذهبیة ﴾ قطف اسمیدرکه سرمق دیدکلریدر قیون صرمشغی تعبیر اولنور ﴿ بقول الاوجاع ﴾ برنباتدرکه وجع بطن ایچون مجربدر یونانیده قاقالیا دیدکلریدرکه بواسمله مشهوردر مغربده وافریقیه بادیه‌لرنده بتر ﴿ البوقال ﴾ بانك ضمیله قولپسز برداغه دینور تقول شربت من البوقال وهو کوز بلاعروة ظاهرا تشدید قافله ترکیده بقّال دیدکلری اندن محرّفدر ﴿ بنوبقیله ﴾ جهینه وزننده ربطن اسمیدر ﴿ البقّال ﴾ شدّاد وزننده اطعمه ومأکولات صتان کمسه‌یه دینور وبولغت عامیه‌در صواب اولان بدّال اولمقدر نته‌که ماده‌سنده بیان اولندی ومحمد بن ابی القاسم الخوارزمیّ البقّال که تصانیف کثیرهٔ حسنه صاحبی امام بارعدر عجم آخرینه یاء زیاده‌سیله امام البقّالی عنواننده ذکر ایدرلر پس یاء نسبت اولمیوب یاء عجمه اولور ﴿ البکل ﴾ بانك فتحیله برنسنه‌یی قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در یقال بکل الشیٔ بکلا من الباب الاول اذا خلطه وغنیمت معناسنه‌در یقال اخذ بکلا کثیرا ای غنیمة وبکیله دیدکلری طعام یاپمق معناسنه‌در یقال بکل الرجل اذا اتّخذ البکیلة ﴿ التبکل ﴾ تفعل وزننده بودخی غنیمته دینور وبواسمدر مصدر دکلدر تنوّط کبی یقال له تبکل کثیرای غنیمة وتبکل مصدر اولور وبرنسنه‌یی برنسنه‌یه مقابل صاتمق معناسنه مثلا دوه‌یی سختیانه صاتمق کبی یقال تبکله بشیٔ اذا عارضه به کالبعیر بالادم وبرکمسه‌یه شتم وضرب وقهر ایله حواله وشرکیر اولمق معناسنه‌در یقال تبکله وتبکل علیه اذا علاه بالشتم والضرب والقهر وتخلیط ایلمك معناسنه‌در یقال تبکل فی الکلام اذا خلط وعجب وپندار ایله صالنه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال تبکل فی مشیته اذا اختال ﴿ البکیلة ﴾ سفینه وزننده و ﴿ البکالة ﴾ سحابه وزننده‌بردرلو طعامدرکه اونی ربّ ایله یاخود صافی یاغ وخرما ایله قارشدروب اوماج ایدرلر علی قول کرکی کبی اصلانمش قاود یاخود خرما وسود ایله قارشق قاود یاخود قاود ایله اونی قارشدروب صو ایله وصافی یاغله یاخود زیتله مرطّب اولمش قاود یاخود دقتی کشکه تازه خرما قاتیلوب یاخود اوکونمش کش وخرمایی زیتله قارشدرمق جهتیله ترتیب اولنور وبکیله بری برینه قاتلمش قیون وکچی سوریسنه اطلاق اولنور کذلك برآخرسوری قاتلمش سوری‌یه دینور یقال ظلت القطیعة بکیلة اذا اختلط الضأن والمعز وکذا الغنم اذا القیت علیها غنم اخری وغنیمت مالنه دینور وطبیعت معناسنه‌در یقال کریم البکیلة ای الطبیعة ﴿ التبکیل ﴾ تفعیل وزننده قارش مورش ایلمك معناسنه‌در یقال بکله اذا خلطه ﴿ البکلة ﴾ بانك کسریله بودخی طبیعت معناسنه‌در وهیئت وشکل وقیافت وحال وخلقت معنالرینه‌در ﴿ بنوبکال ﴾ کتاب وزننده حمیر قبیله‌سندن ربطندر تابعیندن نوف بن فضالة البکالیّ انلردندر ﴿ البکیل ﴾ امیر وزننده همدان قبیله‌سندن برجماعتدر وبکیل شول دلبر محبوبه دینورکه لباس وروشنده کرکی کبی تکلف ودقّت واهتمام ایدر اوله یقال جمیل بکیل ای متنوّق فی لبسه ومشیه ﴿ ذوبکلان ﴾ سحبان وزننده ابن ثابت نام امیردرکه رعین قبیله‌سندندر ﴿ البلل ﴾ فتحتینله و ﴿ البلة ﴾ بانك کسری ولامك تشدیدیله و ﴿ البلال ﴾ کتاب وزننده و ﴿ البلالة ﴾ بانك ضمیله یاشلق معناسنه‌در یقال به بلل وبلة وبلال وبلالة ای ندوّة ﴿ البلّ ﴾ بانك فتحیله و ﴿ البلة ﴾ بانك کسریله برنسنه‌یی یشارتمق واصلاتمق معناسنه‌در یقال بله بالماء بلاّ وبلة من الباب الاول اذا ندّاه وبلّ وبلال صلهٔ رحم ایلمك معناسنه مستعملدر نته‌که یبس قطع رحم معناسنه مستعملدر زیرا ندواتله بعض اشیاء بری برینه مختلط ومتصل اولور یقال بلّ رحمه بلاّ وبلالا اذا وصلها وبل وبلول وبلل فتحتینله خسته لکدن صحت بولوب تندرست اولمق معناسنه‌در یقال بلّ من مرضه بلاّ وبلولا وبللا من الباب الثانی اذا حسنت حاله وبلّ برشیئه پك دوشکون وآشفته اولمق معناسنه‌در یقال بلّ بالشیٔ بلاّ اذا لهج به وبلّ وصف اولور شول کمسه‌یه دینورکه دائما یمین ایده‌رك انکار ایله خلقك حقنی اکل وبلع ایدوب ادا ایلمز اوله یقال رجل بلّ اذا کان یمنع بالحلف ماعنده من حقوق الناس وعلیّ بن الحسن بن البلّ البغدادیّ محدّثدر وبلّ بیانه کتمك معناسنه‌در یقال بلّ فلان بلاّ اذا ذهب فی الارض وبلّ بغایت لجوج ومجادل ومعارض آدمه دینور یقال رجل بلّ ای الدّ جدل وذمتنده اولان حقوق ناسی مماطله واکل وبلع ایدن حلاّف وظلوم کمسه‌یه دینور وبوتکراردر وبلّ لطف واحسان معناسنه مستعملدر یقال بلك الله ابنا وبلك بابن ای رزقکه وترلایه تخم اکمك معناسنه‌در یقال بلوا الارض اذا بذروها ﴿ التبلیل ﴾ تفعیل

وزنده برنسنه‌یی پك اصلاتمق معناسنه‌در ﴿الابتلال﴾ افتعال وزنده اصلانمق معناسنه‌در یقال بلّه فابتلّ
﴿التبلل﴾ تفعل وزنده بودخی اصلانمق معناسنه‌در یقال تبلل الشیٔ اذا تندّی وابتلال وتبلل خسته افاقت بولوب
کرکی کبی تندرست اولمق معناسنه مستعملدر یقال ابتلّ من مرضه وتبلل اذا حسنت حاله بعد الهزال وتبلل
ارسلان حیقره‌رق پنجه‌سیله یره اوروب طاشنی طپراغنی توزتمق معناسنه‌در یقال تبلل الاسد اذا اثار بمخالبه
الارض وهو یزأر ﴿البلة﴾ بانك کسریله اسم مصدردرکه ذکر اولندی وبله خیر ورزق وحسنه معناسنه مستعملدر
یقال اصاب منه بلة کثیرة ای خیرا ورزقا ولسانك طلاقت وبیان وفصاحتله جریاننه علی قول مطاوعتله
هرحرفی مخرجندن اخذ ایده‌رك آب روان کبی سلاستله جری واستمرارینه اطلاق اولنور یقال ما احسن بلة لسانه
ای جریانه وفصاحته اووقوعه علی مواضع الحروف واستمراره علی المنطق وسلاسته وآزجه یاشلغه دینورکه
نمنا کلك تعبیر اولنور یاخود مطلقا یاشلغه دینور یقال به بلة ای بلل دون اونداوة وصحت وعافیته اطلاق اولنور
وولیمه‌یه اطلاق اولنور ﴿البلال﴾ کتاب وزنده وبانك حرکات ثلاثیله صویه اطلاق اولنور ومطلقا کندوسیله
بوغاز ترطیب اولنه‌جق شیئه دینور یقال مافی سقائه بلال وهو ماببلّ به الحلق وبلال مصدردر صلهٔ رحم ایلمك
معناسنه‌درکه ذکر اولندی واسامیٔ رجالدندر بلال بن ریاح بن حمامه امام المرسلین علیه الصلوة فی کلّ حین
حضرتلرینك مؤذنلریدرکه بلال حبشیدر رضی الله عنه وحمامه ریاحك والده‌سیدر وبلال بن مالك وبلال بن
حارث المزنیّان وبرمحله منسوب اولمیه‌رق بلال آخر صحابه‌لردر ﴿بلال اباد﴾ برموضعدر ﴿البلة﴾ بانك ضمیله تازه
چایرك رطوبتنه وترلکنه دینور ومرعاده قلان چایر بقیه‌سنه دینور یقال بالمرعی بلة ای بقیة الکلا وعیب ونقیصه
معناسنه مستعملدر یقال طواه علی بلته کما سیذکر وبونده بانك فتحیله جائزدر ﴿البلة﴾ بانك فتحیله وضمیله کنجلك
وتازه‌لك هنکامنك طراوتنه وترلکنه اطلاق اولنور یقال به بلة الشباب ای طراوته ومغیلان کبی بیوك میشه
اغاجلرك چچکنه یاخود چچکلری عقبنده ظهور ایدن خرده توی وتفتك کبی نسنه‌یه دینور وعرفط وسمر اغاجلرینك
چچکلرینه دینور یاخود انلردن حاصل اولان لزوجتلی شیره‌یه دینورکه میان بالی کبی نسنه‌در وبونده بانك کسریله لغتدر
وفقر وفاقه دنصکره اقبال ایدن زنکینلکه اطلاق اولنور تقول شکرت بلة فلان ای غناه بعد الفقر ومرعاده قلان چایر
بقیه‌سنه دینور بانك ضمیله‌ده جائزده وقرظ اغاجنك یمشنه دینورکه انکله دباغت ایدرلر پلامود اوله‌جقدر ﴿البلی﴾
بانك ضمیله ربّی وزنده بودخی بعد الفقر اقبال ایدن غنایه دینور ﴿البلیل﴾ بانك فتحیله رطوبتلو سرین روزکاره
دینور مفرد وجمعنه اطلاق اولنور یقال روّحنا البلیل ای الریح الباردة مع ندی وصوت معناسنه‌در وقلیل کلمه‌سنه
اتباع اولور یقال قلیل بلیل ﴿البلول﴾ وصول وزنده سرین رطوبتلو یل اسمك معناسنه‌در یقال بلت الریح
بلولا من الباب الثانی اذا هبت بلیلا وقورتلمق معناسنه‌در یقال بلّ منه اذا نجا وخسته صحت بولمق معناسنه‌در
کما ذکر وبلول عیب ونقیصه معناسنه مستعملدر کما سیذکر وبرنسنه‌یه ایلشوب مبتلا اولمق معناسنه‌در کما سیجیٔ
﴿البل﴾ بانك کسریله شفاء معناسنه‌در یقال وجد بلا من مرضه ای شفاء ومباح معناسنه‌در یقال هو بلّ
ای مباح ویقال حلّ وبلّ ای حلال ومباح اوهو اتباع وآفت وداهیه معناسنه‌در جمعی ابلال‌در یقال هو
بلّ ابلال ای داهیة الدواهی ﴿بلال﴾ قطام وزننده صلهٔ رحمك اسمیدر یقال هو راعی بلال ای صلة الرحم
وخیر ومنفعته اطلاق اولنور یقال لاتبلك عندنا بلال ای لایصیبك خیر ﴿الابلال﴾ همزه‌نك کسریله بودخی
قورتلمق معناسنه‌در یقال ابلّ منه اذا نجا واغاج میوه ویرمك معناسنه‌در یقال ابلّ الشجر اذا اثمر وخسته
افاقت بولمق معناسنه‌در یقال ابلّ المریض اذا برأ وحیوان باشنی آلوب بیانه قاچوب نابدید اولمق معناسنه‌در
یقال ابلت مطیته علی وجهها اذا همت ضالة واغاجه صویورمك معناسنه‌در یقال ابلّ العود اذا جری فیه
الماء وسیر وسیاحت ایلمك معناسنه‌در یقال ابلّ الرجل اذا ذهب فی الارض وبرکمسه نهایت درجه‌ده مفسد
وخبیث اولمق معناسنه‌در شویله‌که ناسی فساد وخباثتله عاجز ایدر اوله یقال ابلّ الرجل اذا اعیی فسادا وخبثا وبرآدمه
غالب ومستولی اولمق معناسنه‌در یقال ابلّ علیه اذا غلبه ﴿البلل﴾ فتحتینله بلّ وبلول کبی خسته لکدن وزبونلقدن
کمال عافیت بولمق معناسنه‌در یقال بلّ من مرضه بلاّ وبللا وبلولا من الباب الثانی اذا حسنت حاله بعد الهزال
وبلل فتحتینله وضمتینله وبلوله بانك ضمیله بقیه معناسنه‌در ومنه یقال انصرف القوم ببللهم وبلولتهم ای وفیهم
بقیة ﴿البلة﴾ بانك ضمی وفتحیله و﴿البلولة﴾ و﴿البلول﴾ و﴿البلالة﴾ بالرك ضمیله و﴿البللة﴾ فتحاتله و﴿البللات﴾ حرکات
وزنده و﴿البلالة﴾ سحابه وزنده و﴿البللات﴾ بانك ضمیله یاشلغه دینور ومنه یقال طویته علی بلته وبلولته
وبلوله وبلالته وبللته وبللاته وبلالته وبللاته ای احتملته علی مافیه من العیب اوداریته وفیه بقیة من الودّ بوکلام

یاشلق معناسندن یاخود بقیه معناسندندر یاخود عیب و نقیصه معناسندندر که حقیقتلری یاشلق معناسیدر پس
مراد بن آنك عیب و اسائتنی تغافل و تجاهل کونه کتم و اخفا ایده‌رك او ضاعنه متحمل اولدم یعنی ظاهرا حقوق
و محبته خلل و یرمدم دیمکدر یاخود هنوز درونده بکامحبت بقیه‌سی اولمغله جفاسندن اغماضله ینه مدارا و مواساة
ایلدم دیمکدر بونك اصلی طولومی یاش ایکن بوکدکده دری متکسر اولمیوب قوریدقدنصکره بوکدکده البته
اندامنه کسر و خلل عارض اولور اولمغله اطو السقاء علی بله و بلله دیدکاری کلامدندر کمایقال طویت السقاء
علی بللته بضم الباء و اللام و بفتحها ای طویته و هوند و بلل فتحتینله فوز و ظفر بولمق معناسنه‌در تقول بللت به
بللا من الباب الرابع اذا ظفرت به و بر محنت دلسوزه کرفتار اولمق معناسنه‌در تقول بللت به ای صلیت و شقیت
بالقاف و بر آدمك صحبتنه ملازم اولمق معناسنه‌در تقول بللت فلانا اذا لزمته و بلل و بلاله و بلول بر نسنه‌یه شیفته
و مبتلا اولمق معناسنه‌در تقول بللت به بللا و بلالة و بلولا اذا منیت به و علقته کما تقول بللت به بالفتح ابلّ بلولا و بر نسنه‌یی
بیلمك و آشنا اولمق معناسنه مستعملدر و منه یقال مابللت به بالکسر بللا ای ماصبته و لاعلمته و برکسه ابلّ اولمق
معناسنه‌در یقال بلّ الرجل بللا من الباب الرابع اذا صار ابلّ کماسیذکر و رونق و تجمل و آب و تاب معناسنه مستعملدر
یقال ماحسن بلله ای تجمله (الاستبلال) بودخی خسته کرکی کبی صحت بولمق معناسنه‌در یقال استبلّ من
مرضه اذا حسنت حاله بعد الهزال (البالّة) تشدید لامله داله وزننده خیر و منفعته اطلاق اولنور یقال لاتبلك
عندنا بالة او بلال کقطام کما ذکر ای لایصیبك خیر (الابلّ) و صفدر پك اونکو مجادل و منازع آدمه دینور بلّ کبی یقال
رجل ابلّ ای الدّ جدل و کسه‌دن اوتانمز پك یوزلو کمسه‌یه دینور یقال هو ابلّ اذا کان لایستحیی و نهایت درجه‌ده
لئیم و ناکسه دینور که اصلا خیر و نفعی شائبه‌سنه برکمسه ظفریاب اولمز اوله یقال رجل ابلّ ای المتمنع و الشدید
اللؤم لایدرك ماعنده و ناسك دائما حقنی مماطله ایله اکل و بلع قیدنده اولان حلاف و ظلوم آدمه دینور یقال
فلان ابلّ ای مطول حلاف ظلوم و زناکار کمسه‌یه دینور مؤنثی بلاء در جمعی بلّ کلور بانك ضمیله یقال رجل ابلّ
وامرأة بلاء ای فاجر (المبلّ) میمك کسریله خصومتده ثابت و پایدار آدمه دینور یقال خصم مبلّ ای ثبت
(البلبل) دلدل وزننده معروف قوشك اسمیدر که لسانمزده دخی بلبل دینور و شول آدمه دینور که بغایت جست
و سبکروح و صاحب غیرت اولمغله سفرلرده هر کسك امور و مصالحنه معاونت ایدر اوله بلبلیّ دخی دینور نفسنه
نسبتله یقال رجل بلبل و بلبلیّ ای خفیف فی السفر معوان و بر بالق اسمیدر که جثه‌سی ال قدر اولور و بلبل اسماء
رجالدندر ابراهیم بن بلبل و حفیدی بلبل بن اسحق محدّثلردر و اسمعیل بن بلبل معتمد خلیفه‌نك وزیری ایدی کرماء
ناسدن ایدی و بلبل الکوز برداق و ابریق امزکنه اطلاق اولنور تقول شربت من بلبل الکوزة ای من قناتها
التی تصبّ الماء (البلبلة) هدهده وزننده امزکلی برداغه دینور و قادینلر بنه‌جکی هودجه دینور (البلبلة) زلزله
وزننده جنکده مزراقلری بری برینه کیرشدروب قارش مورش ایلك معناسنه‌در یقال بلبلوا الاسنة اذا اختلطوها
و آراء و افکاری پریشان و پراکنده قلمق معناسنه‌در کذلك متاعی پریشان ایلك معناسنه‌در یقال بلبلوا آراءهم
اذا فرّقوها و یقال بلبل المتاع اذا فرّقها و بلبله بر نوع سیاه بونجغه دینور که صدفلر ایچلرنده اولور و بلبله قلبه بغایت
خراش و اضطراب و یرن تاسه‌یه و سوسه‌یه و خلجانه دینور کماسیذکر و مصدر اولور بر آدمك درونه تاسه و وسوسه
و خدشه و یرمکله مضطرب و بیقرار ایلك معناسنه (البلبال) بانك کسریله بودخی مصدردر بلبله معناسنه یقال
بلبل فلان القوم بلبلة و بلبالا اذا هیجهم و حرّکهم (البلبال) و (البلابل) و (البلبالة) بالرك فتحیله بونلرده قلبه
عارض اولان تاسه‌یه و خدشه و وسوسه‌یه دینور یقال الّقی فی صدر فلان بلبلة و بلبالا و بلابل و بلبالة ای هماشدیدا
و وساوس و بلبال قورده دینور ذئب معناسنه (بلبول) سرسور وزننده بر موضع اسمیدر و یمامه‌ده بر طاغك آدیدر
(بلیّ) و (بلیان) کسرتینله و یالرك تشدیدیله (و بلی) حتی وزننده و بانك کسریله جائزدر بونلر پك بعید اولمغله
یری نامعلوم اولمق مقامنده استعمال اولنور وجه مذکور اوزره باشنی آلوب بیانه کیدوب نابود اولمق معناسنه اولان
بلول ماده‌سندن مأخوذدر و منه یقال هو بذی بلیّ و ذی بلیان و بذی بلی ای بعید حتی لایعرف و قنده
اولدیغی معلوم دکلدر دیه‌جك یرده هو بذی بلی دیرلر ولی وزننده بانك کسریله‌ده جائزدر و ذی بلیان
دیرلر فتحاتله و یانك تخفیفله و ذی بلیان دیرلر کسرتینله و یانك تشدیدیله و بذی بل دیرلر بانك کسریله و ذی
بلیان دینور بانك کسری و لام مشدده‌نك فتحیله و ذی بلیان دیرلر بانك و لام مشدده‌نك فتحیله و ذی بلیان
دیرلر سحبان وزننده کذلك ذهب بذی هلیان و بذی بلیان دیرلر هانك و بانك و لام مشدده‌نك کسریله
و منصرف و غیر منصرف اوله‌رق نیرده اولدیغی معلوم دکلدر دیه‌جك یرده و عند البعض بلیان بعدك علمیدر

بونلرك مجموعی بلول مذكور معناسندن مأخوذ ومتصرّفدر علی قول بليان وراء يمنده ياخود اعمال هجردن برموضع اسميدر ياخود ربع مسكونك نهايتنه دينور وخالد بن وليد رضی الله عنه حضرتلرينك اما وابن الخطاب حی فلان ولكن ذلك اذا كان الناس بذی بلی بكسر الباء واللام والياء المشددة وذی بلی بكسر الباء وفتح اللام المشددة والقصر قولندن مراد ناس متفرق اولوب خليفه سز وامامسز قالمغله فرق مختلفه وطوائف نامؤتلفه اولمغين بری بريندن حسی يامعنوی بعيد اولمريدر نته كه وجه مذكور اوزره هرنسنه كه بعيد اولوب محلی نامعلوم اولسه هو بذی بلی وذی بلی وذی بليان ديرلر بورسمه تركيبلرده ذی صاحب معناسنه اولوب مقتضاسنه كوره مكان ياخود وقت مقدّره مضاف اعتبار اولنور ومنه اذهب بذی تسلم (البلاّن) شدّادوزننده حامه دينوركه غسلكاهدر جمعی بلانات در تقول دخلت البلاّن فاغتسلت ای الحمام * شارح ديركه حاليا عامّه حمام خدمتكارينه اطلاق ايدرلر (المتبلل) متذلل وزننده ارسلانه دينور (المبلل) محدّث وزننده اوتكن كوكرجينه دينور وچاغرغان طاوس قوشنه دينور (البلل) صردوزننده تخمه دينور بذر معناسنه (التبلبل) تزلزل وزننده لسانلر مختلف ومختلط اولمق معناسنه در مثلا كيمی عربی وكيمی فارسی ورومی اولمق كبی يقال تبلبلت الالسن اذا اختلطت ودوابّ ومواشی اوتلاغك هرطرفنی تتبع ايده رك بالجمله اوتلايوب بتورمك معناسنه در يقال تبلبلت الابل الكلأ اذا تتبعته فلم تدع منه شيئا (البلابل) علابط وزننده جست وچالاك آدمه دينوركه هرنه ايشه شروع ايلسه چابكلك ايله رؤيت ايليه جمعی بلابل در بانك فتحيله يقال رجل بلابل ای خفيف فيما اخذ (المبل) ميمك ضمی وبانك كسريله شول آدمه دينوركه خبث وخدعه سندن ناشی مراد ايلديكك خصوصده سكا متابعتدن سنی عاجز وبيتاب ايدر اوله يقال رجل مبل اذا كان يعييك ان يتابعك علی ماتريده (بلبل) زبيروزننده صفين ترابنده واقع شريعه نك يعنی نهرك اسميدر وبررجل آديدر (البالول) جزؤ بجه صويه دينور يقال مافی البئر بالول ای شیء من الماء (البللة) همزه وزننده زیّ وهيئت وقيافت معناسنه در (البللة) و (البلولة) ضمتينله حال وشان معناسنه در تقول كيف بللتك وبلولتك ای حالك (الابلة) ضمتينله قبيله معناسنه در يقال جاء فی ابلته ای فی قبيلته (بل) بانك فتحی ولامك سكونيله حرف اضرابدر اكركنديدن صكره جمله ذكر اولنورسه اضراب معناسی يامفهوم اوّلی ابطال اولور كقوله تعالی ﴿وقالوا اتخذ الله ولدا سبحانه بل عباد مكرمون﴾ ياخود برغرضدن غرض آخره انتقال اولور كقوله تعالی ﴿فصلی بل تؤثرون الحياة الدنيا﴾ واكركنديدن صكره مفرد كلورسه ثانيی اوّله عطف ايچون اولور بعده اكركنديدن مقدّم فعل امر ياخود كلمهٔ ايجاب ذكر اولنورسه ماقبلنی مسكوت عنه شكلنده قيلر يعنی ماقبلنه برنسنه ايله حكم اولنميوب بلكه حكم مابعدينه اثبات اولنور كقولهم اضرب زيدا بل عمرا وقام زيد بل عمرو واكركنديدن مقدّم نفی ياخود نهی ذكر اولنورسه ماقبلنی علی حاله تقرير ايدوب ضدّ مفهومنی مابعدينه اثبات ايدر كقولهم ماقام زيد بل عمرو ولايقم زيد بل عمرو وبعضلر يعنی مبرّد وعبد الوارث نفی ونهيك معنالرينی مابعدينه ناقل اولمسنی تجويز ايلديلر پس مازيد قائما بل قاعدا وبل قاعد ديمك صحيح اولوب ومعنا جهتلری مختلف اولور وكوفيون نهی وشبه نهيك غيريسنده واقع بل ايله عطف كلام اولنمغی منع ايلديلر پس ضربت زيدا بل اباك قولی صحيح اولمز وكاه اولوركه توكيد اضراب ايچون بعد الايجاب واقع اولان بل كلمه سندن مقدّم لاء نافيه زياده اولنور كقول الشاعر * وجهك البدر لابل الشمس لونا * ولاء مزبوره بعد النفی بل كلمه سنك تقرير ماقبلنی توكيد ايچون زياده اولنور كقوله * وماهجرتك لابل زادنی شغفا * (بنيل) بانك ضمی ونونك كسريله شعرای اندلسدن محمد بن مسلمك جدّی اسميدر وبونده اصحّ اولان اماله ايله اولمقدر لكن اصطلاحا يای تحتيه ايله كتب ايدرلر (البول) بانك فتحيله معلومدركه سدكه دينور جمعی ابوال كلور فی الاصل مصدردر وبول مصدر اولور ايشه مك معناسنه يقال بال الرجل يبول بولا وبول ولده اطلاق اولنور يقال له بول كثير ای ولد وعدد كثيره اطلاق اولنور ويردن صوقينايوب آقمق معناسنه مستعملدر يقال بال الماء اذا انفجر واريمك معناسنه مستعملدر يقال بال الشحم اذا ذاب (البيلة) بانك كسريله اسمدر ايشمكه دينور (البولة) تمره وزننده قيز اولان ولده دينور دختر معناسنه يقال له بولة ای بنت (البوال) غراب وزننده برعلتدركه چوق چوق ادرار ايتدرر يقال اصابه بوال ای داء يكثر منه البول * مترجم ديركه ظاهرا بوعلت كتب طبيه ده ذيابيطس اسميله مرسوم اولاندركه يونانيدر واكا عربيده دواره ودولاب وزلق الكليه ديرلر وبوسلس البولدن بشقه در بونده عطش دائمی اوله رق ايچديكنی همان بول ايدر كلی ضعيف اولمغله امساك ماء ايده ميوب تيز تيز ادرار ايدر اولور (البولة) همزه وزننده چوق ادرار ايدن آدمه دينور (المبولة) مكنسه وزننده اوردك تعبير اولنان قابه دينوركه اكا ادرار ايدرلر (المبولة) مرحله وزننده ادراره باعث اولان شيئه دينور يقال الشراب مبولة

اى يحمله على البول ﴿البال﴾ حال وشان معناسنه‌در ومنه يقال هو كاسف البال اى سىء الحال و خاطر معناسنه‌در
يقال قال له فما القى له بالا اى خاطرا و قلبا و برجنس ايرى بالق آديدر بو بالق هند و حبشه درياسنده اولور يك
عظيم وغريب جثه‌سنى نقل ايدرلر و بال ترلا بيلدكلرى دمور بيله‌دينور و رفاه و رخاء معاش معناسنه‌در يقال له بال
اى رخاء عيش ﴿البالة﴾ حاله وزننده قارورية دينور و دغارجه دينور جراب معناسنه و طيب قويه‌جق قابه
وقوطويه دينور و حجازده بر موضع آديدر و قارمق معناسنه اولان باله‌نك محلّ ذكرى معتلّ بابيدر ﴿بولى﴾
سكرى وزننده اسمادندر هلال بن زيد بن يسارى بن بولى تابعيندندر ﴿ابوال البغال﴾ سرابه اطلاق اولنور * مترجم
دير كه بغل سفر بعيده متحمل اولديغيچون اطلاق اولندى لكن بوراده بولدن مراد ولد اولمق اغلبدر بغالك
ولدى اولمامغله واهى اولان سرابدن كنايه ايدرلر ﴿بالويه﴾ بر رجل اسميدر ﴿البهدل﴾ جعفر وزننده صرتلان
انكنه دينور و بر يشل قوشك آديدر ﴿بنو بهدل﴾ بنى سعددن بر جماعتدر ﴿البهدلة﴾ دحرجه وزننده جست و چابك
يوريمك معناسنه‌در يقال بهدل الرجل اذا خفّ واسرع فى المشى و اركشينك ممه‌سى بيوك اولمق معناسنه‌در يقال
بهدل الرجل اذا عظمت ثندوته و بهدله تميم قبيله سندن بر رجل اسميدر وامّ عاصم بن ابى النجود المقرى اسميدر ﴿البهصل﴾
عصفر وزننده يومرى كوده‌لو ديزمان آدمه دينور يقال رجل بهصل اى الغليظ الجسم و آق نسنه‌يه دينور ﴿البهصلة﴾
قنفذه وزننده بودور عورته دينور بانك فتحيله‌ده جائزدر و چاغرغان عورته دينور يقال امرأة بهصلة اى صخابة
و بشره‌سى پك بياض اولان خاتونه دينور بانك فتحيله‌ده لغتدر يقال امرأة بهصلة اى الشديدة البياض ﴿البهيصل﴾
مصغر بنيه‌سيله ضعيف و كمترورديء آدمه دينور ﴿البهصلة﴾ دحرجه وزننده بركسه صويونوب لباسنه قمار
اويناملق معناسنه‌در يقال بهصل الرجل اذا خلع ثيابه فقامر بها و كميكك اتنى كمروب چورسنده اولانى
زه كبى آليقومق معناسنه‌در يقال بهصل الرجل اذا اكل اللحم على العظم فتنكفه من اكنافه و ناسى مالرندن
يعنى خركله‌سى ايچندن سوروب اخراج ايلمك معناسنه‌در يقال بهصل القوم من مالهم اذا اخرجهم ﴿البهكلة﴾
بهكنه وزننده و مراد فيدركه نرم تن تازه محبوبه‌يه دينور يقال امرأة بهكلة اى غضة ناعمة ﴿البهل﴾ بانك فتحيله
آزجه صويه دينور ماء قليل معناسنه بعض نسخه‌ده مال قليل مرسومدر و لعن و نفرين ايلمك معناسنه‌در مؤلف
بونى تكرار ايلمشدر يقال بهل الله فلانا بهلا من الباب الثالث اى لعنه و مهل معناسنه‌در يقال بهلا اى مهلا اى
ابهل بهلا و برآدمى كندى رأى و ارادسنه قويوب خودسر اوله‌رق بوشلامق معناسنه‌در تقول بهلت فلانا
اذا خليته مع رأيه * شارحك بيانه كوره معناى موضوعى بودر لعن و سائر معانىء منشعبه بوندن متفرّعدر
﴿التبهل﴾ تفعل وزننده مطلوب اولان نسنه‌نك تحصيلى سببيله رنج و زحمت چكمك معناسنه‌در يقال تبهل فلان
اذا عنى بما يطلب ﴿الابهال﴾ همزه‌نك كسريله بر نسنه‌يى بوشلامق ترك و اخلا معناسنه‌در يقال ابهله اذا تركه
و ناقه‌يى صالمه صاليورمك معناسنه‌دركه ايستين كمسنه سودينى صاغوب تناول ايدر يقال ابهل الناقة اذا
اهملها كذلك سودلو ناقه‌نك ممه‌سى باغنى چوزوب او يلجه صاليورمك معناسنه‌در يقال ابهل الناقة اذا حلّ
صرارها و تركها و بركسه‌يى رأى و ارادسنه قويوب اصلا آنك قيد و غائله‌سنده اولميه‌رق كندى باشنه ترك ايلمك
معناسنه‌در تقول ابهلت فلانا اذا خليته مع رأيه بعضلر ديديكه اكر بو رسمه تسييب و اهمال اولنان حرائر ايسه
يعنى كشى زاده ايسه بهله دينور ثلاثيدن و اكر عبيد قسمى ايسه ابهله دينور افعال بابنده و ابهال تخمى تمام
اكدكدنصكره ترلايه صو صاليورمك معناسنه‌در يقال ابهل الماء اذا ارسله فيما بذره ﴿الباهل﴾ شول ناقه‌يه دينوركه
ممه‌سنك باغى اولميه على قول يولارسز صالمه اوله ياخود تمغا و نشانه‌سى اولميه جمعى بهل كلور بانك ضميله بردكبى
و بهل كلور ركع وزننده يقال ناقة باهل اى لا صرار عليها او لا خطام او لا سمة و باهل خودسر آدمه دينور باديه
اعرابى كبى يقال رجل باهل اى على رأسه لا يصل اليه احد و بيكار و آواره كزن شخصه دينور يقال هو باهل اى
اى متردد بلا عمل و صوپه‌سى و طوبقه‌سى اولميان چوبانه دينور يقال راع باهل اذا كان بلا عصا ﴿البهل﴾ فتحتينله
ناقه‌نك ممه‌سى باغى چوزيلوب ولدى امر اوله‌رق صالمه اولمق معناسنه‌در يقال بهلت الناقة بهلا من الباب
الرابع اذا حلت صرارها و ترك ولدها يرضعها ﴿المبهلة﴾ مكرمه وزننده ممه‌سنك باغى چوزوب تسييب ايتدكلرى
صالمه ناقه‌يه دينور جمعى مباهل كلور ﴿الاستبهال﴾ ممه‌سنك باغى اولميان ناقه‌يى صاغمق معناسنه‌در يقال استبهل
الناقة اذا حلبها بلا صرار و والى رعيتى خودسر ترك ايلمك معناسنه‌در يقال استبهل الوالى الرعية اذا اهملهم
و استبهلت البادية القوم ديرلر چون حشم نشين طائفه‌سى باديه‌يه نزول ايدوب مقرّ حكومت پك بعيد اولمغله
تصرّف ولاة قيدندن سرازاده اولوب دلخواهلرى اوزره عمل و حركت ايلسه‌لر ﴿الباهلة﴾ طول خاتونه اطلاق

اولنور يقال امرأة باهلة اى ايمّ و برقبيله اسميدر (البهلة) بانك فتحى و ضميله اسمدر لعنت ونفرين معناسنه‌در يقال عليه البهلة اى اللعنة (المباهلة) مفاعله وزننده و (التبهل) تفعل‌وزننده و (التباهل) تفاعل وزننده برى برينه لعنتله بد دعا ايلك معناسنه‌در يقال باهل بعضهم بعضا وتبهلوا وتباهلوا اى تلاعنوا (الابتهال) افتعال وزننده ساٸردن قطع تعلق ايدوب صميم واخلاصله حضرت حقه تضرّع ودعا ايلك معناسنه‌در يقال ابتهل اليه تعالى اذا دعا وتضرّع (بهلل) قنفذ وزننده و (بهلل) جعفر وزننده غيرمنصرف اوله‌رق باطل و بيهوده موقعنده مستعملدر يعنى باطل و بيهوده‌نك علملريدر سبب انصرافلرى وزن فعل و علميتدر اوّل فى الاصل مجهول صيغه‌سى اولوب بعدالعلم لام اولى مضموم اولمشدر يقال هو الضلال بن بهلل و بهلل اى الباطل (الابهل) احمد وزننده برشجر كبير يمشنه دينوركه ورقى طرفاء ورقنه ويمشى سدر يمشنه شبيه اولورو بوجوهر ينك توهم ايلديكى كبى شجر عرعر دكلدر تركيده اول شجره آردج آغاجى و يمشنه آردج تخمى ديدكلريدر بخورى رحمدن جنينك سرعت اسقاطنده مؤثر وسركه ايله طلاسى داء الثعلب علتنه نافع و بال ايله طلاسى قروح خبيثه‌نك تنقيه‌سنده مفيددر (البهلول) بانك ضميله سرسوروزننده كوله‌كن خندان آدمه دينور يقال رجل بهلول اى ضحاك و جامع مجامع خير وحسنات اولان سيد و ذيشان آدمه دينور يقال هو بهلول اى سيد وجامع لكل خير * شارح ديركه صورت مجانينده اولان عقلادن بهلول دانا مجذوب معروفدر (البهيلة) سفينه وزننده بهيره معناسنه‌دركه بين القوم سيده و شريفه اولان خاتونه دينور يقال امرأة بهيلة اى بهيرة (بهيل) اميروزننده ابن عريب بن حيداندر (بيل) بانك كسريله رى قضاسنده برناحيه‌در زهّاد و محدّثيندن عبدالله بن حسن البيليّ اورادندر وسرخس قضاسنده برقريه‌در محدّثيندن عصام بن الوضاح و محمد بن احمد بن عمرويه و محمد بن حمدون بن خالدالبيليون اورادندر نجز بحمده تعالى

فصل التاء الفوقية

(التألان) تانك وهمزه‌نك فتحيله بركسه باشنى يوقرى يوقرى سلكه‌رك يوريمك معناسنه‌در على قول صواب اولان نونله اولمقدر كماسيذكر انشاءالله تعالى * مؤلف بوراده تعريفده مسامحه ايلمشدر (التبل) حبل‌وزننده دشمنلكه دينور جمعى تبول‌و نادر اوله‌رق تبابيل كلور يقال بينهما تبل اى عداوة و حقد وكينه معناسنه‌در يقال له فى قلبه تبل اى ذحل و بركسه‌يى خسته قلمق معناسنه‌در يقال تبله الحبّ تبلا من الباب الاول اذا اسقمه و برآدمك علقنى آلوب سمه و بيهوش ايلك معناسنه‌در يقال تبله اذا ذهب بعقله و زمان حوادث‌و نواٸبله بركسه‌يى تباه و تلف ايلك معناسنه مستعملدر يقال تبل الدهر القوم اذارماهم بصروفه وافناهم و برمحبوبه عشق جماليله برعاشق بيچاره‌نك كوكلنى آشفته و دردناك ايلك معناسنه مستعملدر يقال تبلت المرأة فؤادالرجل اى اصابته بتبل‌و ذلك الفؤاد متبول و تنجره‌يه تابل قومق معناسنه‌در يقال تبل القدر اذاجعل فيها التابل (الاتبال) همزه‌نك كسريله بودخى برآدمى درده دوشورمك معناسنه‌در يقال اتبله اذا اسقمه (التتبيل) تفعيل وزننده و (التوبلة) حوقله‌وزننده و (المتابلة) مفاعله‌وزننده بونلرده تنجره‌يه تابل قومق معناسنه‌در يقال تبل القدر وتوبلها و تابلها اذا جعل فيها التابل (التابل) صاحب‌وهاجر وزنلرنده‌و (التوبل) جوهر وزننده ابزار الطعام معناسنه‌دركه تنجره حواٸجنه دينور فلفل‌و كمون وساٸرى كبى كه تلذيذطعام ايچون وضع اولنور جمعى توابل كلور شارح ديركه توابل حواٸجدن اخصدر توابل تلذيذ ايچون وضع اولنان ابزاردر (التبّال) شدّادوزننده توابل صاحبنه دينوركه مراد صاتيجيسى اوله جقدر (توبال النحاس) و (توبال الحديد) تانك ضميله باقر و دمور چكيجلندكده اطرافه صچرايان خرده‌لردركه تركيده توال ديرلر باقر توالى و دمور توالى تعبير اولنور ماء عسل ايله برمثقالنى شرب بلغمى قوّتلو مسهلدر (تبالة) سحابه‌وزننده يمنده بربلده‌دركه خصب‌ورخاء و نعمتله معروفدر امويه‌دن عبدالملك حجاج ظالمى اورايه والى ايلمكله واروب خارجدن شهرى تماشا ايلدكده بكنميوب استحقار ايلديكندن بين العرب * اهون من تبالة على الحجّاج * مثل اولمشدر (تبل) زفروزننده بردره‌نك اسميدر (تبل) سكروزننده حلب اعمالندن بربلده‌در (كفرتبيل) اميروزننده رقه ايله بالس بيننده برموضعدر (التتل) تانك فتحيله برنوع طيب اسميدر (التوزلى) تانك فتحى و الفك قصريله و مدّيله آفت‌و داهيه‌يه دينور (تربل) زبرج‌و جعفروزنلرنده برموضعدر (التعل) فتحتينله كاهجه آدمك بوغازينه عارض اولان يانقسى آجى كجشمكه دينور يقال اخذه التعل اى حرارة الحلق الهاٸجة و يقال تعل حقه تعلا من الباب الرابع (التفل) تانك فتحى و فانك سكونيله توكرمك معناسنه‌در يقال تفل تفلا من الباب الاول و الثانى اذا بصق * شارح ديركه تفل يابجة توكرمكه دينور رقيه خوانك آو جنه‌و او قوديغى آدمك و جودينه توتوديه‌رك رطوبتسز توكرديكى كبى بوندن مادونى نفث بعده نفخ اولور (التفل) تانك ضميله و (التفال) غراب وزننده توكركه دينور بصاق معناسنه وكپوكه دينور زبد معناسنه (التفل) فتحتينله برآدمك وجودى بد قوقمق معناسنه‌در يقال

تفل الرجل تفلا من الباب الرابع اذا تغيرت رايحته (التفل) كتف وزننده كودەسی بد قوقان آدمه دینور (التفلة) فرحه وزننده و(المتفال) محراب وزننده كودەسی بد قوقان عورته دینور (الاتفال) همزەنك كسريله برنسنه نك رايحەسنی متغير ايدوب بد قوقمق معناسـنه‌در يقال اتفلت الشمس رايحته اذا غيرته (التنفل) تنضب وزننده و(التنفل) قنفذ وزننده و(التنفل) درهم وزننده و(التنفل) جعفروزننده و(التنفل) زبرج وزننده و(التنفل) جندب وزننده و(التفل) سكر وزننده تلكی‌يه علی‌قول انيكنه دينور مؤنثلری هايله‌در وتنفل تنضب وزننده قوری اوتلغه دينور علی‌قول برشجر آديدر ياخود قرامتق يشل برنبات آديدر (التكلان) تانك ضميله برنسـنه‌يه يابركسه‌يه اعتماد ايلمك معناسنه‌در يقال تكل عليه تكلا نامن الباب الرابع اذا اتكل وبوكرچه وكولدن مأخوذ اولمغله موضع ذكری واوفصلی اولوب لكن لفظنه رعاية بومقامده دخی ذكرايلدم (التلّ) تانك فتحی ولامك تشديديله برآدمی يره يقمق معناسنه‌در علی‌قول بيونك برطرفی وبريكاغی يره كلمك وجه اوزره يقمق معناسنه‌در يقال تلّ فلانا تلاّمن الباب الاول اذا صرعه او القاه علی عنقه وخدّه وبركسه حقنده مخلّ ناموس اوله‌جق حرف اندازلق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تلّ فلانا بتلة سوء اذا رماه بامرقبيح وبرنسنه‌يی برآدمك النه خشونتلوجه ويرمك ياخود النه براقيويرمك معناسـنه‌در يقال تلّ الشیٔ بيده اذا دفعه اليه اوالقاه وتضرّع ونياز ايلمك معناسـنه‌در يقال تلّ الرجل اليه تلّا من الباب الاول والثانی اذاتضرّع ودوشمك معناسنه‌در يقال تلّ الشیٔ اذاسقط ودوكمك معناسنه‌در يقـال تلّ الماء اذا صبه وكوده ترلمك معناسنه مستعملدر يقال تلّ جبينه اذا رشح بالعرق وقيويه ايپ صارقتمق معناسنه‌در يقال تلّ الحبل فی البئر اذا ارخاه فيهاوتلّ طپراقدن تپه‌يه دينوركه اويوك تعبير اولنور وقوم كومه‌سنه دينوروكوچك طاغ طرزنده يوكسك تپه‌يه دينور رابيه معناسنه جمعی تلال كلور جبال كبی ويصدغه اطلاق اولنور وساده معناسنه بونك جمعی شاذ اوله‌رق اتلال‌در علی‌قول تلّ بردرلوقاشه دينور وتلّ اعلامدندر عمر بن محمد بن التلّ الكوفی محدّثدر (المتلول) و(التليل) اميروزننده يره چالنمش كسه‌يه دينور ومتلول قرومی‌متين وديوشورملی قوندا اوكوزه دينور وتليل بيونه اطلاق اولنورعنق معناسنه جمعی اتله كلور اجله وزننده وتلل كلورسرروزننده وتلائل كلوردلائل وزننده (التلة) تانك كسريله چركين ايشه دينور يقال رماه بتلة سوء ای بامرقبيح بورادە سوء لفظنه اضافتی مبالغه‌يه محمولدر وبوصرع معناسندن مأخوذ اسمدرمعنای مزبورده استعمال اولندی وتله بناء نوع اولور يان اوزره بركونه ياتمق معناسنه‌كه آندن ياتش ايله تعبيراولنور يقال له تلة حسنة ای ضجعة وياشلغه دينور يقال به تلة ای بلل وحالت معناسنه‌در يقال له تلة حسنة ای حالة واوشنكنلكه دينور يقال فی خلقته تلة ای كسل (التلی) حتی وزننده يره يقلمش كسه‌لره دينورمفردی تليل‌در يقال قوم تلی ای صرعی وتلی برموضع آديدر تانك كسريله ده جائزدر (المتلّ) ميمك كسريله مقصّ وزننده برآدمی يره يقه‌جق نسـنه‌يه دينور يقال تله بالمتلّ وهو ماتلّ به وديمديك قویّ ومتين مزراغه دينور وياوز آدمه ودوه‌يه دينور ونمازده ديمديك طورر اولان مصلی‌يه اطلاق اولنور يقال هويصلی متلا وهوالمنتصب فی الصلوة (التلتلة) زلزله وزننده برنسنه‌يی صرصوب ارغلامق معناسنه‌در يقال تلتل الشیٔ اذا حرّكه واقلقه وارغلانمق معناسنه‌در يقال تلتل الشیٔ اذا زلزل وپك پك يوريمك معناسنه‌در يقال تلتل الرجل اذاسار شديدا وطواری عنف وشدّتله سورمك معناسـنه‌در يقال تلتل الدابة اذا ساقها عنيفا وقاتيلق شدّت معناسـنه‌در يقال لقی منه تلتلة ای شدّة وتلتله شول مشربه‌يه دينوركه خرمانك ابتدا چيقان يمشنك قبجوقلرندن دوزلمش اوله وتلتلهٔ بهراء قبيلهٔ بهراء خلقنك مضارعت حرفنی مكسور تلفظ ايلملرندن عبـارتدر* شارح ديركه نته‌كه قيس وتميمك همزه‌يی عينه تبديللرينه عنعنه وهذيلك حايی عينه تبديللرينه فحفحه وربيعه ومضرك كاف خطاب مؤنثدنصكره شين معجمه الحاقنه كشكشـه ديرلر وبونلرك تفصيلی كتاب مزهرده مبسوطدر* مترجم ديركه لطايفدندركه عقيلهٔ قبيله‌سی اولان ليلای اخليهٔ بهرائيه نام خاتون حسب العاده كندی لغتلری اوزره تكلم ايدر ايدی بركون عبد الملك اموی حضورينه دخول ايدوب اتفاقی امام شعبی دخی حاضر بالمجلس اولمغله ليلی ايله مطايبه بابنده بالاشاره مأذون اولدقدنصكره ليلايه خطاب ايدوب * ياليلی مابال قومك لايكتنون *يعنی سنك قومك نيچون كنيه ايله اكتنا ايلمزلر ديدكده ليلی*ويحك امانكتنی* ديديكه مرادی بزلر كنيه ايله اكتنا ايلمزميز ديمكدركه نكتنی اكتنادن مستقبل متكلم مع الغير درلكن كندی لغتلری اوزره نونی مكسورا تلفظ (لطيفه) ايلدكله جماع معناسنه اولان نيكدن ماضیٔ مخاطب صورتنده اولمشدركه ظاهرا سن بنی تصرّف ايلدكمی ديمك اولور پس امام شعبی جوابنده لاوالله لو فعلت لاغتسلت ديمكله ليلايه حجاب ومجلسه انبساط بی‌حساب عارض اولدی انتهی (التلة) تانك فتحيله بودخی خرما يمشنك قبجوقلرندن دوزلمش مشربه‌يه دينور تلتله كبی تقول شربت بالتلة والتلتلة

وهی مشربة من قیقاء الطلع وتله بناء مرّه اولور برکرّه دوکمك معناسنه یقال تله تلة ای صبه صبة واحدة ویان
اوزره یاتمغه دینور ضجعه معناسنه (التالّ) ضالّ کلمه‌سنه اتباعاذکراولنور یقال ضالّ تالّ (التلالة) و (التلال)
ضلاله وضلال وزنلرنده وآنلره اتباع اولورلر یقال ضلالة تلالة والضلال بن التلال اتباع (التلی) ربی وزننده
بوغزلنمش قیونه دینور (المتالّة) تشدید لامله مفاعله وزننده قسراق ایچون آیغر طلب ایلمك معناسنه‌در یقال
ذهب یتالّ متالّة ای یطلب لفرسه فحلا (الاتلال) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی طاملتمق معناسنه‌در یقال اتلّ المایع
اذا اقطره وحیوانی یدکه باغلیوب چکوب یدمك معناسنه‌در یقال اتلّ الفرس اذا ارتبطه واقتاده (التلل) فتحتینله
یاشلغه دینور یقال به تلل ای بلل (التلول) صبور وزننده یدکه بطائله کلوب کوجله یدیلور اولان حیوانه دینور
یقال فرس تلول اذا کان لا ینقاد الّا بطیئا (التلاتل) علابط وزننده قالین کوده‌لو صمصیق طقناز آدمه دینور یقال
رجل تلاتل ای تارّ غلیظ (المتمئلّ) مشمعلّ وزننده اعتدال اوزره اوزون بویلو آدمه دینور علی قول اوزون اولوب
میل کبی دیم دیك طورر اولان آدمه دینور یقال رجل متمئلّ ای طویل معتدل او طویل منتصب (الاتمیلال) افعیلال
وزننده برنسنه پك اوزامق معناسنه‌در یقال اتمألّ الشیء اذا طال واشتدّ (التملول) عصفور وزننده برنبات
آدیدرکه نبطی لساننده قنابری وفارسیده برغست دیرلر ابتدای بهارده جمیع سبزواتدن اقدم ظهور ایدر ترکیده
ارمنیلر خیاری وسلوکلی پنجار تعبیر ایدرلر اکلا وضمادا بهق ووضح وبرص علتلرینه نافع ومسهل ومعده‌یه
وجکره صالح ومحرور ومبرود مزاجلره موافقدر مکبوسی اشتهای طعامی زیاده ایدر (التامول) تانبول اسمیدرکه
یقطیندن یعنی ساق اوزره طورمیان نبات انواعندندر قاون وصرمشق کبی ورقنك طعمی قرنفل طعمنه شبیه
اولور مغسول کرج ایله مضغ ایدرلر طعامی مشتهی ونشئه بخش وجماعی مقوّی ودیش اته ومعده وکبده ایراث
تقویتده بیعدیلدر وبونی اهل هند باده بدلی استعمال ایدرلر نوعا کیف ونشوه ایراث ایدر ونباتی بوکرجه نباتی
شکلنده بتوب صرمشق کبی جوارنده اولان اشجاره صاریلور هند اهلی تنبول وپان دخی دیرلر (تمیله) جهینه
وزننده حجاز دیارینه مخصوص برجانوردرکه کدی‌یه شبیه اولور علی قول قره‌قولاق دیدکلریدر جمعی تملان‌در
تانك کسریله وتمیلات کلور تانك ضمیله ابو تمیله یحیی بن واضح نام محدّثك کنیه‌سیدر (الاتمهلال) اقشعرار
وزننده برنسنه پك اوزامق علی قول اعتدال وجهیله اوزامق معناسنه‌در یقال اتمهلّ الشیء اذا طال واشتدّ
او اعتدل (التنبل) درهم وزننده و (التنبال) قرطاس وزننده و (التنبالة) قرطاسه وزننده و (التنبول) زنبور
وزننده بودور آدمه دینور (التنبل) تنضب وزننده و (التانبول) ذکر اولنان تامول کلمه‌سنده لغتدر (التنتل)
درهم وزننده و (التنتالة) قرطاسه وزننده بودور آدمه دینور (التولة) تانك ضمیله همزه وزننده جادولغه دینور
سحر معناسنه علی قول سحره شبیه وضع وفعله دینور نیرنجات کبی یقال هو یعمل التولة ای السحر او شبهه ونسوانك
افسون بونجغنه دینورکه قوجه‌لرینی تسخیر وتحبیب ایچون افسون ایدوب استصحاب ایدرلر وپك عظیم ومنکر
داهیه‌یه دینور جمعی تولات کلور تانك ضمی وواوك فتحیله (التولة) عنبه وزننده توله ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر
(التولة) تانك فتحی وواوك سکونیله بودخی عظیم ومنکر داهیه‌یه دینور (التول) قول وزننده سحره دورشمك
معناسنه‌در یقال تال الرجل یتول تولا اذا عالج السحر (التال) حال وزننده خرما فدانلرینه دینور مفردی تاله‌در
(توله) حمزه وزننده اسمادندر محمد بن احمد بن توله محدّثدر (التویلة) سفینه وزننده جماعته دینور (تولی)
سکری وزننده اسمادندر عبدالله بن تولی تابعیندندر (تویل) امیر وزننده امراء مصردن حنظلة بن صفوانك
جدّیدر (تویل) زبیر وزننده اسمادندر قیس بن تویل برکسه‌در (التاویلة) واوك کسریله براوت اسمیدر
(التولات) تانك ضمی وواوك فتحیله ذکر اولنان توله‌نك جمعیدرکه داهیه‌یه دینور ومنه یقال جاء بدولاه وتولاه
ودولاته وتولاته ای بالدواهی ودولات دخی داهیه معناسنه‌در فقرهٔ اولاده اختصارا تالری حذف اولنمشدر
﴿فصل الثاء المثلثة﴾ (الثؤلول) زنبور وزننده ممه‌نك دوکه‌جکنه دینور حلمة الثدی معناسنه وبدنده حادث
اولان خرده دانه جکلره دینورکه سکیل تعبیر اولنور فارسیده آزخ دیرلر کوناکون ظهور ایدر کیمی منکوس
وکیمی متشقق اولوب یونقه لنور وکیمی بدنه یاپشق اولور وبرنوعی واردرکه مسمار شکلنده دیبی انجه واوزون
وبرطرفه مائل ومنفتح اولور بوکه طاوق کوتی تعبیر ایدرلر جمله‌سی بلغمی یاسوداوی یاخود ایکیسندن مرکب خلط
غلیظ ویابسدن تحدّث ایدر وثؤلول کلمه‌سنك جمعی ثآلیل کلور یعالیل وزننده (الثألّة) دحرجه وزننده و (التثألل)
تدحرج وزننده برآدمك بدننه سکیللر بتمك معناسنه‌در یقال ثؤلل الرجل علی المجهول وتثألل جسده اذا خرجت به
الثآلیل (الثبل) تانك ضمیله و (الثیل) فتحتینله قاب وحوض مقوله‌سنك دیبنده قلان بقیه‌یه دینور یقال لم یبق

﴿فصل الثاء المثلثة﴾

فيه الاثبل وثبل وهو البقية فى اسفل الاناء وغيره (الثيتل) تا ايله حيدر وزننده رجوليتسز آدمه دينور يقال هو ثيتل اى عنين وصغن ديدكلرى كيكه على قول قوجه سنه ياخود اركڪنه دينور وبرجنس يبان اوكوزينه دينور وكمى ارسلانى كبى صاحب شكل وقيافت اولغله كنديدن ارلك وشجاعت مأمول ايكن ايچى بوش طاول كبى مايه دن خالى آدمه دينور يقال انه ثيتل وهو الرجل الضخم الذى تظن ان فيه خيرا (الثيتلة) بيطره وزننده بعد التعاقل لظهار حماقت ايلك معناسنه در يقال ثيتل الرجل اذا تحامق بعد تعاقل (الثجل) فتحتينله برآدمك قرنى بيويوب صارقق ياخود بوكورلرى ويانلرى طولوم كبى قباروب بلورمك معناسنه در يقال ثجل الرجل من الباب الرابع اذا عظم بطنه واسترخى اوخرجت خاصرتاه (الاثجل) و(المثجل) معظم وزننده قرنى بيوك وصالقى آدمه دينور واثجل الوادى درهنك ككيش يرينه اطلاق اولنور (الثجلاء) حمراء وزننده اثجلك مؤنثيدر وككيش چانطه يه ودغارجغه دينور يقال مزادة ثجلاء اى واسعة (الاثجلين) اثجل كلمه سندن جمعدر داهيه سوزلره اطلاق اولنور ومنه يقال طعن فلانا الاثجلين اى رماه بداهية من الكلام وبو افورين وفتكرين قبيلندندركه عربلر اسماء دواهى يى تاكيد وتهويل ايچون صيغهٔ عاقل اوزره جمع اولهرق ايراد ايدرلر (ثجل) قفل وزننده شق عاليه ده برموضعدر (يثجل) يمنع وزننده برموضعدر (ثرثال) ثاى مثلثه ايله خزغال وزننده احمد بن عبدالعزيز بن احمد البغدادى نام محدثك پدرينك جدى اسميدر بين المحدثين جزؤ مشهور صاحبيدر (الثرطلة) دحرجه وزننده صالقيلق وسلپوكلك معناسنه در يقال به ثرطلة اى استرخاء ولباسى يره سوريه رك يوريمك معناسنه در يقال مر مثرطلا اذا كان يسحب ثيابه (الثرعلة) قنفذه وزننده خروسك بيوننده دكرمى طوپ تويلره دينور (الثرغلة) اعجامله قنفذه وزننده ديشى تلكى يه دينور (ثرغول) زنبور وزننده براوت آديدر (الثرملة) دحرجه وزننده يستهلمك معناسنه در يقال ثرمل الصبى اذا سلح واث يمك معناسنه در يقال ثرمل الرجل اذا اكل اللحم واتى تاتارى پشورمك على قول مسافره تيزجه يتشدرمك ايچون طعامى چيك پشورمك ياخود آتش قورنده پشورمش اتك كولنى سلكميوب ميدانه اويلجه كتورمك معناسنه در يقال ثرمل اللحم اذا لم ينضجه اولم ينضج طعامه تعجيلا للقرى اولم ينفض ملته من الرماد لذلك وطعامى صاچنه صقالنه دوكه رك والنى واغزينى بيلاشدره رق پيسجه يمك معناسنه در يقال ثرمل الطعام اذا لم يحسن اكله فانتثر على لحيته وفمه وايشلديكى ايشده دقت وورزش ايتميوب همان كلشى كوزل ايشلمك معناسنه در يقال ثرمل عمله اذا لم يتنوق فيه (الثرمل) قنفذ وزننده برجانور آديدر (ام ثرمل) ديشى صرتلان كنيه سيدر (الثرملة) قنفذه وزننده اوست دوداغك طشره يوزنده اولان يوه دينوركه بروندن بروجه ده اورته سنده اولور وقابده قلان بقيه يه دينور وتلكى يه دينور وبررجل آديدر (الثعل) قفل وزننده (والثعل) جبل وزننده و(الثعلول) بهلول وزننده ديشلرك اكسه سنده بتن زائد ديشه دينوركه اكثرى بعد البلوغ ظهور ايدر على قول ديشلرك منبتلرى مختلف اولهرق برى برينك اوستنه آوريلوب بتكشمكه دينور يقال باسنانه ثعل وثعل وثعلول اى سن زائدة خلف الاسنان او دخول سن تحت اخرى فى اختلاف من المنبت (الثعل) فتحتينله ديشلرك منبتى مختلف اولهرق برى برينك اوزرينه بتكشمك معناسنه در يقال ثعلت سنه ثعلا من الباب الرابع اذا تراكبت احديها على الاخرى وثعل ناقه نك واينكك وقيونك ممه لرينك باشلرنده اولان زائد نسنه يه دينوركه سكيل طرزنده اولور على قول ممه لرينك امزكلرى اوستنده برزائد امزكه ياخود امزكك اوجى چتال اولهرق زائدينه دينور (الاثعل) ديشلرى برى برينك اوزرينه يمانوب بتكشمش اولان آدمه دينور وبين الناس احسانله فضيلت زائده سى اولان سيد وعاليشان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اثعل اى سيد ضخم له فضول معروف (الثعلاء) حمراء وزننده شول ديشى اتنه وصف اولوركه ديشلرى برى برينك اوستنه بتكشيوب يمانمش اوله يقال لثة ثعلاء اذا تراكبت اسنانها (الاثعال) همزه نك كسريله مهمانلر چوغالمق معناسنه در يقال اثعل الضيفان اذا كثروا واجرت عظيم اولمق معناسنه در يقال اثعل الاجر اذا عظم ومخالفت ايلمك معناسنه در يقال اثعل القوم علينا اى خالفوا وبرماده پك عظيم اولغله جهت تشبث وسلوكى نامعلوم اولمق معناسنه در يقال اثعل الامر اذا عظم فلا يدرى كيف يتوجه له ودواتك كثرتندن صويك باشى پك مزدحم اولمق معناسنه در يقال اثعل الورد اذا ازدحم (الثعول) صبور وزننده ملحقاتى واويونتسى چوق اولان عسكره دينور يقال كتيبة ثعول اى كثيرة الحشو والتباع وزائد ممه سى اولان ياخود امزكى چفته اولان ناقه يه دينور (الثعل) ثانك فتحى وضميله ثعل معناسنه دركه فتحتينله درتته كه ذكر اولندى (ثعاله) ثمامه وزننده و(ثعال) غراب وزننده ديشى تلكى يه دينور معرفهٔ لاينصرفدر وبعضلر عندنده ثعاله عنب الثعلب اسميدركه چقال اوزمى ديدكلريدر وثعالة الكلا چايرك قوريسنه ويابسنه دينور (المثعلة) مرحله

و زنده دیشی تلکی چوق اولان یره دینور یقال ارض مثعلة ای کثیرة الثعالة (بنو ثعل) ابن عمرو که صرد وزنده در بر جماعتدر (ثعال) غراب وزنده روحا ایله رویثه بیننده برشعب آدیدر (ثعل) قفل وزنده نجدده یارنده برموضعدر و بربوجك اسمیدر که تعفن ایدن قربه لرده متکوّن اولور ولئیم و فرومایه کمسه یه دینور (المثعل) محسن وزنده مزدحم اولان صو باشنه دینور یقال ورد مثعل ای مزدحم (الثعلول) سرسور وزنده طارغین وغضبناك آدمه دینور یقال رجل ثعلول ای غضبان واوچ یادرت طرفدن دخی صاغمسی ممکن اولان قیونه دینور و بوسهولت وانقیادندن یاخود ممه سنك زیاده لکندن ناشی اولور (الثفل) ثانك ضمی وفانك سکونیله و(الثافل) برنسنه نك چوکندیسنه دینور که دردی محرّفی طورطی تعبیر اولنور یقال فی الدواء والماء علاصفوه ورسب ثفله وثافله وهو ما استقرّ تحت الشیء من کدرة وثفل دانه وغله جنسنه دینور اهل بادیه لبن وتمرك ماعداسنه که مراد حبوباتدر ثفل اطلاق ایدرلر تقول ترکتهم یأکلون الثفل ای الحبّ وال دکرمنك آلتنه یایدقلری سفره یه دینور وثافل انسان نجسنه دینور (الثفل) کتف وزنده دائما برنسنه نك چوکندیسنی ولورپنی وطورطوسنی اکل ایدن آدمه دینور یقال رجل ثفل اذا کان یأکل الثفل (المثافل) مسافر سود ویوغرت قسمی اولمامغله حبوباتله تعیش ایدن آدمه دینور که بدوی طائفه سنك اول صورتده احوالری شدیداولور یقال هم مثافلون ای یأکلون الثفل وهو الحبّ ای مالهم اللبن (الثفال) کتاب وزنده ابریغه دینور که ابدست آلنور وال دکرمنی آلتنه یایدقلری سفره یه دینور وزهیر نام شاعرك اشبو * فتعرككم عرك الهوی بثفالها * مصراعنده واقع بثفالها کلمه سنك بایی علی یاخود مع معناسنه اولمغله ظرف محلیت حالده در حال کونها طاحنة سبکنده در زیرا دکرمن چکنلر آلتنه سفره یی چکدکلری وقتده بسـط ایدرلر وثفال دکرمنك آلت طاشنه دینور ثفال دخی دینور غراب وزنده (الثفل) ثانك فتحیله ال دکرمنك آلتنه سفره یایمق معناسنه در یقال ثفل الرحی ثفلا من الباب الاول اذا وقاها بالثفال وبرنسنه یی برکرّه ده صاچمق معناسنه در یقال ثفل الشیء اذا نثره بمرّة واحدة (الثفال) سحاب وزنده و(الثفل) جبل وزنده ایاغی آغر حیوانه دینور (الاثفال) همزه نك کسریله برنسنه چوکندیلی اولمق معناسنه در یقال اثفل الشراب اذا صار فیه ثفل (التثفل) تفعل وزنده برنسنه طورطولنمق معناسنه در وطورطولتمق معناسنه لازم ومتعدی اولور ومنه یقال تثفله عرق سوء اذا قصر به عن المکارم یعنی اول آدمی بداصل وفرومایه لکی مآثر ومکارم ومروّتدن قاصر وبی بهره ایلدی (المثافلة) مثافنه وزنده ومرادفیدر که برکمسه ایله بریرده چوکوب اوتورمق معناسنه در یقال ثافله بمعنی ثافنه (التثفیل) تفعیل وزنده طعامی سود ایله برابر یمك معناسنه در که مراد طعام ارالغنده آیران کبی جابجا سود ایچه رك یمکدر کویا که طغامی سـوده ثفل ایدر تقول ثفلت عن اللبن بالطعام اذا اکلت الطعام مع اللبن (الثقل) قافله عنب وزنده آغرلغه دینور یقال به ثقل ای ضدّ الخفة وثقل وثقاله اصاله وزنده مصدر اولورلر آغر اولمق معناسنه در یقال ثقل الشیء ثقلا وثقالة من الباب الخامس ضدّ خفّ وکبه لك حالتی بلورمك معناسنه مستعملدر یقال ثقلت المرأة اذا استبان حملها واغاجك داللری اوزلنوب قوّتلنمك معناسنه مستعملدر که اغرلقلرینی مستلزمدر یقال ثقل العرفج والثمام اذا تروّت عید انه وقولاق برمقدارجه صاغرلنمق معناسـنه در که آغرلشمق تعبیر اولنور یقال ثقل سمعه اذا ذهب بعضه (الثقیل) امیر وزنده و(الثقال) سحاب وزنده و(الثقال) غراب وزنده وصفلر در آغر نسنه یه دینور جمعلری ثقال کلور ثانك کسریله وثقل کلور ضمیله وثقیل باب رابعدن دخی وصف اولور مرضی آغرلشوب مشتدّ اولان خسـته یه دینور ثاقل کبی کما سیذکر (الثقل) فتحتینله مسـافرك متاع وحشمنه دینور ساز وسـامان وبار وبنکاه معناسـنه که آغرلق تعبیر اولنور یقال للمسافر ثقل کثیر ای متاع وحشم وشول نفیس وعالیقدر نسنه یه دینور که گرانبها اولمغله صاحبی چوقلق استعمال ایلیوب حفظ وصیانت ایدر اوله یقال له ثقل کثیر وهو کلّ شیء نفیس مصون ومنه الحدیث ❊ انّی تارك فیکم الثقلین کتاب الله وعترتی ❊ بونلرك هربری شیء نفیس ومصوندر والثقلان فی قوله تعالی ❊ ایها الثقلان ❊ الآیه الانس والجنّ زیرا بونلرك هربری قطّان ارض اولمغله کویا که ارضی ثقیل ایدرلر یاخود ذنوب سببیله مثقللردر (الاثقال) همزه نك فتحیله ثقل کلمه سنك جمعیدر که ثانك کسریله در برده مدفون اولان کنج ودفینه یه اطلاق اولنور ومدفون اولان موتایه اطلاق اولنور قال الشارح ومنه قوله تعالی ❊ واخرجت الارض اثقالها ❊ ای کنوزها اوموتاها وانسانك متحمل اولدیغی ذنوب وآثامه اطلاق اولنور وآغر یوکلره دینور یقال حملوا الدوابّ اثقالا ای احمالا ثقیلة (التثقیل) تفعیل وزنده آغرقلق وآغرلتمق معناسـنه در یقال ثقله اذا جعله ثقیلا (الاثقال) همزه نك کسریله آغر یوك یوکلتمك معناسـنه در یقال اثقله اذا حمله ثقیلا وکبه لك بلورمك معناسنه در یقال اثقلت المرأة اذا استبان حملها وبرآدمی مرض ونوم ولأمت کبی

عارضه باصمق معناسنه مستعملدر يقال اثقله المرض والنوم واللؤم اذا علاه وثقله (المثقل) محسن وزنده حملى آغرلشوب بيانه چيقان عورته وسائره دينور يقال امرأة وفرس مثقل اذا استبان حملها (المثقلة) معظمه وزننده دوشمه مقوله سنى بصدرن بصق طاشنه دينوركه مرمردن اولور برطرفى قالقوب بورشمسون ديو قورلر (المثقال) محراب وزننده برشيئك كندى مثلندن وزن وميزانه دينوركه مرادآنك آغرلغنده اولان نسنه در مثلا برمثقال كمش كه بردينار اغرلغندن اولان كمش ديمكدر يقال مثقال الشئ اى ميزانه من مثله فقوله تعالى ﴿مثقال ذرّة﴾ اى زنة ذرّة جمعى مثاقيلدر ومثقال الذهبكه بردرهم وبردرهمك سبعى اولهجقدر مكوك ماده‌سنده تفصيل اولندى ومثاقيل مؤنت وحوايجه اطلاق اولنور يقال القى عليه مثاقيله اى مؤنته (الثقال) سحاب وزننده ثقيل معناسنه دركه ذكر اولندى وصغريسى بيوك على قول آغرطبيعتلو تمكين وروزانتلو خاتونه اطلاق اولنور يقال امرأة ثقال اى مكفال اورزان واياغى آغركند حيوانه دينور يقال بعير ثقال اى بطئ (الثقل) نقل وزننده برنسنه نك خفت وثقلتنى بيلمك ايچون الده تخمينله طارتمق معناسنه در يقال ثقل الشئ بيده ثقلا من الباب الاوّل اذا رازثقله (التثاقل) تفاعل وزننده اوشنوب آغرلشمق معناسنه در يقال تثاقل عنه اذا ثقل وتباطأ وبركسه نجدت ومبارزته حثّ وتحريك اولنمشيكن قيام ومبادرتدن اويالنوب تقاعد ايلك معناسنه مستعملدر يقال تثاقل القوم اذالم ينهضوا للنجدة وقداستنهضوا الها (الثقلة) فتحاتله و(الثقلة) ثانك كسريله و(الثقلة) تمره وزننده و(الثقلة) عنبه وزننده و(الثقلة) فرحه وزننده آغرلغه وبار وبنكاهه اطلاق اولنور يقال ارتحل القوم بثقلتهم وثقلتهم وثقلتهم وثقلتهم وثقلتهم اى باثقالهم وامتعتهم كلها وثقله تمره وزننده وثقله فتحاتله طعامك ثقلتندن ايچرويه عارض اولان آغرلغه دينور تقول وجدت فى نفسى ثقلة وثقلة بعد الطعام وهى مايوجد فى الجوف من ثقل الطعام (وثقله) ثانك فتحيله آدمى باصديرن اويوقلمق حالتنه دينوركه كوزى آچقدن قالور تقول اثقلتنى الثقلة اى النعسة الغالبة (الثقل) فتحتينله متاع وحشم معناسنه دركه ذكر اولندى وثقل مصدر اولور خسته آغرلشمق معناسنه يقال ثقل المريض ثقلا من الباب الرابع اذا اشتدّ مرضه (الثاقل) ثقيل كبى خسته‌لكى آغرلشمش خسته‌يه دينور يقال مريض ثقيل وثاقل واصبح ثاقلا اى اثقله المرض بوراده ثاقل نسب اوزره‌در وتامّ وكامل الوزن التونه وصف اولور يقال دينار ثاقل اى كامل ويقال دنانير ثواقل اى كوامل وثاقل بربلده آديدر (المستثقل) اسم مفعولدر ثقيل عدّ اولنان شيئه دينور وخسته‌لك ونوم ولؤم مقوله‌سى حالته باصلمش آدمه دينور (الثقال) جبال وزننده و(الثقلاء) جهلاء وزننده ثقيلك جمعيدر صحبتلرى مستثقل نادان وكرانجان كمسه‌لره اطلاق اولنوركه مقارنتلرى ثقلت روحانيدر يقال هم ثقال الناس وثقلاؤهم اى يكره صحبتهم (الثقل) ثانك كسريله برموضع آديدر (الثكل) ثانك ضميله موت وهلاك معنالرينه‌در يقال اصابهم الثكل اى الموت والهلاك وبركسه محبوبنى ياخود ولدينى ياوى قلمغه دينور بونده فتحتينله ده لغتدر يقال اقلقه الثكل والثكل اى فقدان حبيبه اوولده وثكل فتحتينله مصدر اولور برآدم سوكيلى دوستنى ياخود ولدينى ياوى قلمق معناسنه يقال ثكل فلان الحبيب او الولد ثكلا من الباب الرابع اذا فقده (الثاكل) و(الثكلان) عطشان وزننده سوكيلى دوستنى ياخود ولدينى ياوى قلمش آدمه دينور مؤنثنده كذلك ثاكل وهايله ثكلانه دينور قليل اوله‌رق يقال رجل ثاكل وثكلان اى ذوثكل وامرأة ثاكل وثكلانة اى ذات ثكل (الثكول) صبور وزننده و(الثكلى) سكرى وزننده بونلرده ولدينى ياوى قلمش عورته دينور (الاثكال) همزه‌نك كسريله خاتون دائما ولدينى ياوى قيلر اولمق معناسنه‌در يقال اثكلت المرأة اذا لزمها الثكل وولدينى ياوى قلدرمق معناسنه‌در يقال اثكلها الله ولدها اذا جعلها مثكلا (المثكل) محسن وزننده دائما ولدينى ياوى قيلان ماتمزده خاتونه دينور جمعى مثاكيلدر (المثكلة) محسنه وزننده شول قصيده‌يه وصف اولوركه آنده ماتمه متعلق مضامين ايراد اولنه يقال قصيدة مثكلة اذا كانت قد ذكر فيها الثكل (المثكلة) مرحله وزننده دوستى ياخود ولدى ياوى قلمغه باعث اولان شيئه دينور ومنه يقال رحمه للوالدات مثكلة اى داعية للثكل (الثكول) صبور وزننده ولدينى ياوى قلمش خاتونه دينوركه ذكر اولندى وشول بيابانه وصف اولوركه اكا سلوك ايدن مفقود ونابود اوله يقال فلاة ثكول اى من سلكها فقد (الاثكال) همزه‌نك كسريله و(الاثكول) اطروش وزننده خرمانك ساقملو چوپنه دينور عثكال معناسنه اثكال اعصار كبى افعال وزننده كلان اسمدر (الثلّة) ثانك ولام مشدده‌نك فتحيله قارشق قيون وكچى سوريسنه على قول چوق اولان سوريسنه وعلى رأى خاصّة يالكز قيون سوريسنه دينور جمعى ثلل كلور ثانك كسريله بدره وبدر كبى وثلال كلور سلال كبى يقال له ثلة اى جماعة الغنم او الكثيرة منها اومن ضأن خاصّة ويالكزجه قيون يوكنه دينور يقال كساء جيد الثلة وهو الصوف وحده وقيل ودوه تويلريله

قارشق یوکه دینور وقو یودن اخراج اولنان طپراغه دینور بونك جمعی ثلل كلور صرد وزننده وصحرالرده میل
ومناره كبی نسنه‌لره دینورکه یوله كیدنلر انلرك دیبلرنده كولكه‌لنورلر ودوه قسمنك صوسزلغی حالاتندن برحالته
دینورکه اول ایکی شرب بیننده اولان ایکی كونلك صوسزلقدر مراد ایکی كون صوسز قالوب صویه كلملری اوله‌جقدر
(الاثلال) همزه‌نك كسریله برآدمك قیون سوریسی یاخود یوكی چوق اولمق معناسنه‌در یقال اثلّ الرجل اذا كثرت
عنده الثلة و برآدمه دیوارك یاخود خانه‌نك ترمیم واصلاحیله امر ایلمك معناسنه‌در تقول اثللته ای امرته باصلاح
ماثلّ منه (المثلّ) مقلّ وزننده ثله‌سی كثیر اولان آدمه دینور (الثلّ) ثانك فتحیله قیودن طپراق چیقارمق
معناسنه‌در یقال ثلّ البئر ثلّا من الباب الاوّل اذا اخرج منه الثلّة ای التراب (وثلّ) وثلل فكّ ادغامله هلاك
ایلمك معناسنه‌در یقال ثلهم ثلاّ وثللا اذا اهلكهم وثلّ طوار ترسلمك معناسنه‌در یقال ثلت الدابّة اذا راثت
وطپراق یاخود قوم یغنی ال ایله برطرفه چالمق یاخود برجانبندن یقوب كیدرمك معناسنه‌در یقال ثلّ التراب
المجتمع او الكثیب اذا حرّكه بیده اوكسر من احدی جوانبه و بنایی ییقمق معناسنه‌در یقال ثلّ الدار اذا هدمه
ومنه یقـال ثلّ الله عرشه ای اماته او اذهب ملكه اوعزّه پس بوراده عرشدن مراد وجودی یاخود تخت
ملك وعزتیدر وثلّ قیویی طپراقلمق معناسنه‌در یقال ثلّ التراب فی البئر اذا هاله واقچه دوكمك معناسنه‌در
یقال ثلّ الدراهم اذا صبها (الثلة) ثانك ضمیله جماعت انسانی یه دینور ومنه یقال فلان لاتفرق بین الثلة
بالفتح وبین الثلة بالضمّ ای بین جماعة الغنم وبین جماعة الناس وچوق اقچه‌یه دینور یقال ثلة من الدراهم
ای كثیرة بونده فتحله‌ده جائزدر (الثلة) ثانك كسریله هلاك كلـكه دینور هلكه معناسنه جمعی ثلل‌در عنب وزننده
(الثلل) فتحتینله هلاك ایلمك معناسنه‌دركه ذكر اولندی وهلاك معناسنه‌دركه اسمدر یقال اصابه ثلل ای هلاك
وثلل الفم اغزده اولان دیشلرك دوكلمسندن عبارتدر یقـال رماه الله بثلل الفم ای ان تسقط اسنانه (الثلثلة)
زلزله وزننده بودخی طپراق یاخود قوم یغننك برطرفنی ال ایله رخنه‌دار ایلمك معناسنه‌در یقال ثلثل التراب
المجتمع او الكثیب بمعنی ثله (التثلل) تفعل وزننده بناء ییقلمق معناسنه‌در یقال ثلّ الدار فتثللت (الثلثل) هدهد وزننده
ییقلمش بنایه دینورکه یقق تعبیر اولنور هدم معناسنه‌كه فتحتینله‌در مهدوم معناسنه‌در (الثلیل) امیر وزننده
صوپك چاغلدیسنه دینور علی قول صو دوكیلوركن شارلدیسنه دینور تقول سمعت ثلیل الماء ای صوت جریه
او صوت انصبابه (الثلثال) ثرثار وزننده طعمی اكشی اولان نباتاتدن برنوع نبات آدیدر (الانثلال) انفعال وزننده
برنسنه اوزره هرطرفدن اوشنتو ایلمك معناسنه‌در یقال انثلوا علیه اذا انثالو (المثلل) محدّث وزننده دائما
مال جمع وادّخار ایدن آدمه دینور یقال رجل مثلل ای جامع للمال (الثلی) ربّی وزننده برباد وتباه اولمش عزّت
وشوكته اطلاق اولنور یقال عزّة ثلی ای هالكه (الثلثلان) جلجلان وزننده ایت اوزمی دیدكاری نباته دینور
وقوری چایره دینور بونده ثانك كسریله لغت اعلادر (الثملة) ثانك ضمی وفتحیله و(الثمیلة) سفینه وزننده قاب ایچره
اولان شول دانه وغله‌یه وقاووده وخرمایه دینورکه قابك نصفی قدر یانصفندن اكسكجه اوله یاخود
نصفندن زیاده‌جه اوله ثمله‌نك جمعی ثمل كلور صرد وزننده وثمائل كلور وثمله وثمیله حوضك یاقربه‌نك دیبنده
قلان جزئیجه صو بقیه‌سنه دینور واشمه تعبیر اولنان قویونك دیبندن چیقـان چاموره دینور ودوه‌یه قطران
یاقربه‌یه یاغ سوردكاری یولك ویپاغی پارچه‌سنه دینور وثمله رشد وحزم وفطانت اثرینه اطلاق اولنور ثمل كبی
كاسیذكر (الثملة) فتحاتله بودخی حوض وقربه دیبلرنده قلان برمقدارجه صو بقیه‌سنه دینور ودوه‌وقربه
یاغلیه‌جق یولك پارچه‌سنه دینور وحیض بزینه دینور (الثمالة) ثمامه وزننده و(الثمیلة) سفینه وزننده بطنده
طعام وشرابدن قلان بقیه‌یه دینور وثماله كپوكه دینور رغوه معناسنه یقال شرب ثمالة اللبن ای رغوته وثماله
عوف بن اسلمك که بربطن پدریدر لقبیدر كندی قومنی اطعام ایدوب كپوكلی سود ایچورمكله تلقیب اولندی
(الثمیلة) سفینه وزننده ثمله وثماله معنالرینه‌دركه ذكر اولندی واوتراقلی دوشكلی بنایه دینورکه تملی طاشلر ایله
دوشنمش اوله وبرقوش آدیدر واكین یرلرنده صوایركلمك ایچون ساده طاشلر ایله چورلمش چوریكه ودائره‌یه دینور
(المثملة) مكنسه وزننده بودخی دوه وقربه یاغلیه‌جق یولك پاره‌سنه دینور وسوزمه یوغردقویه‌جق سپده دینورکه
خرما یپراغندن ایشلنور وچوبانك آزیق چانطه‌سنه دینورکه ایچنه آزیغنی قیوب اموزینه كچورر (الثمل) ثانك ضمیله
بودخی عقل وحزم ودرایت شائبه‌سنه اطلاق اولنور ثمله كبی یقال به ثملة وثمل ای شیء من عقل وحزم (الثمل)
فتحتینله سرخوش اولمق معناسنه‌در یقـال ثمل الرجل ثملا من الباب الرابع اذا سكر وكولكه‌یه دینور ظلّ
معناسنه ومكث واقامت معناسنه‌در یقال ثمل فلان اذا اقام ومكث وثمله لفظنك جمعی اولورکه حیض بزینه

دینور (الثمل) کتف وزننده سرخوشه دینور یقال شرب حتی اصبح ثملا ای سکرانا و برنسنه یه محبّ اولان
کمسه یه دینور تقول اناثمل الی کذا ای محبّ له (الثمل) جمل وزننده و (الثمول) شمول وزننده مکث واقامت
معناسنه‌در یقال ثمل الرجل ثملا وثمولا من الباب الثانی والاوّل اذا اقام ومکث و برآدمه مدد ویاردم ایدوب
ایشنی کورمك معناسنه‌در یقال ثمل قومهم اذا اغاثهم وقام بامرهم و بر آدمی یدروب ایچروب وهر لوازمنی
بتورمك معناسنه‌در یقال ثملهم ای اطعمهم وسقاهم وقام بامرهم و اکل ایلمك معناسنه‌در یقال ثمل الطعام ثملا
من الباب الثانی اذا اکل و یقال ماثمل شرابه بشیء ای ما اکل قبل ان یشرب طعاما (الثمال) کتاب وزننده
شول آدمه دینورکه دائما قومنه مدد و یاورلك ایدوب امور وحوایجلرینه قیام ایدر اوله یقال هو ثمال قومه ای
غیاثهم یقوم بامرهم (الثمال) غراب وزننده و (المثمل) معظم وزننده شول زهره دینورکه تربیه اولنوب قابده
مدّت مدیده قالمغله کماله بالغ اوله‌که یللش زهر اولور یقال سقاه الثمال والمثمل ای السمّ المنقع یعنی ایاما حتی اختمر
وثمال ثماله‌نك جمعی اولورکه کپوکه دینور (المثمل) منزل وزننده ملجأ و پناه معناسنه‌در یقال هو مثمله ای ملجاءه
(الثامل) جلاسی کهنه‌لنمش چوقدان پاسلو قلجه دینور یقال سیف ثامل ای قدیم العهد بالصقال وشول محله
دینورکه لطیف وموافق اولمغله لطافتی انسانی آنده اقامته حمل وتشویق ایدر اوله (المثمل) محسن وزننده کپوکلی
سوده دینور کما سیذکر وثامل ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال بلد ثامل ومثمل اذا کان یحمل المقام (المثمل)
محدث وزننده بودخی کپوکلی سوده دینور یقال لبن مثمل ومثمل ای ذو رغوة ومثمل کوکرجین قوشنك اصوات
والحانلری او صافندندر یعنی کوکرجنك شول کونه اوتشیدرکه سامعی باده کبی نشئه‌دار ایلیه ومنه یقال سمعت الحمام
یصوت مثملا وهو الذی یطرب ویکاد یثمل ای یسکر من یسمع صوته (الثاملیة) اشجیع قبیله‌سی یوردنده بر صو آدیدر
(المثملة) مرحله وزننده صهریجه دینور مصنعه معناسنه (الثمیل) امیر وزننده اکشی سوده اطلاق اولنور تقول سقانی
ثمیلا ای لبنا حامضا وطاغلرده و قیالرده صوایرکیله‌جك نقره یه وچقوره دینور دینور (ثمیل) زبیر وزننده ابن عبدالله
الاشعری درکه تابعیدر (التثمل) تفعل وزننده قابده اولان بقیه‌یی بالجمله ایچمك معناسنه‌در یقال تثمل مافی الاناء
اذا تحساه (التثمیل) تفعیل وزننده برنسنه‌دن آرتروپ بقیه قومق معناسنه‌در یقال ثمله اذا بقاه (الثنتل) تای
فوقیه ایله زبرج وزننده بودوره دینور (الثنتلة) قنطره وزننده ایکدین عورطه‌یه دینور ومصدر اولور برکمسه
پاکلندکدنصکره ینه مردار وملوّث اولمق معناسنه یقال ثنتل الرجل اذا تقذّر بعد تنظف (الثول) قول وزننده
بال آریسنك سوریسنه دینور جماعة النحل معناسنه مفردی یوقدر علی قول ارککنه دینور وطعمنده حموضت
اولان شجره دینور (الثول) فتحتینله خاصة قیون قسمنك اعضاسی کوشکلك و سلپوکلك پیدا ایلمکله صالق و سست
اولمق علی قول جنون کبی برعارضه‌درکه سراسمه اولمغله اصلا سورویه اویموب اوتلاقده سرسری بری اوته
دوران ایدر یقال ثولت الشاة ثولا من الباب الرابع وهو استرخاء فی اعضائها خاصّة او کالجنون یصیبها فلا تتبع الغنم
وتستدیر فی مرتعها (الاثولال) افعلال وزننده ثول معناسنه‌در یقال اثولّت الشاة اثوالا بمعنی ثول (التثوّل) تفعل
وزننده برآدمه شتم وقهر ایله حواله وشرکیر اولمق معناسنه‌در یقال تثوّل علیه اذا علاه بالشتم والقهر وبال آریلری
بریکوب طوپلنمق معناسنه‌در یقال تثوّلت النحل اذا اجتمعت والتفت (الانثیال) انفعال وزننده بردن دوکلك معناسنه‌در
یقال انثال التراب اذا انصبّ وقوّهٔ ناطقه‌ده سوز چوغالوب پیدرپی لسان طولمق معناسنه‌در مستعملدر کویا که
ناطقه‌یه کلام اوشونتو ایدر یقال انثال علیه القول اذا تتابع وکثر فلم یدر بایه یبدأ (الثویلة) سفینه وزننده بر بلوك
طوپ چایرلغه دینور وشول جماعته دینورکه متفرّق اوبه‌لردن کلوب بریکمش اوله‌لر (الثوّالة) جبّانه وزننده چوق
چکرکه سوریسنه دینور و بوجبّانه کبی اسمدر (الاثول) احمر وزننده مجنونه دینور واحمق و بیغز آدمه دینور
و برکمسه‌یه مدد و نصرت خصوصنده کذلك خیر وحسنه خصوصنده ومطلقا کار و عملده بطیء و کرانطبع اولان
آدمه دینور و سکرتمسی آغر قابران طواره دینور جمعی ثول‌در ثانك ضمیله (الثول) قول وزننده بر آدم احمق
اولمق علی قول کندیده نوعا جنون شائبه‌سی بلورمك معناسنه‌در یقال ثال الرجل ثولا اذا حمق او بدا فیه الجنون
ولم یستحکم وقابده اولان نسنه‌یی دوکمك معناسنه‌در یقال ثال مافی الوعاء اذا صبّ مافیه (الاثاولة) اسافله وزننده
کویا که ثول کلمه‌سندن جمع الجمعدر کاهل وقابران اشخاصه دینور یقال اشباح اثاولة ای بطاء (الثولاء) حمراء
وزننده اثول کلمه‌سندن مؤنثدر یقال شاة ثولاء ای مجنونة ونعیم بن الثولاء بصره صو باشیلغنه متصرّف برآدم ایدی
(ثهلان) سلمان وزننده بر طاغك آدیدر و بر رجل اسمیدر (ثهلل) جعفر وقنفذ وجندب وزنلرنده مجهول وغیر معروف
اسمیدر یاخود اسماء باطله دندر وغیر منصرف اوله‌رق استعمال اولنورکه علمیت و وزن فعل سببلری واردر یقال هو

الضلال بن ثهلل ای الذی لایعرف او من اسماء الباطل ﴿الثهل﴾ فتحتینله یر اوزره یایلوب دوشمك معناسنه‌در یقال ثهل الشیٔ ثهلا من الباب الرابع اذا انبسط علی الارض ﴿ثهلل﴾ جعفر وزننده ساحل کاظمه قربنده بر موضعدر ﴿الثیل﴾ ثانك کسری و فتحیله دوه‌نك و سائر حیوانك ذکری غلافنه دینور علی قول ذکرلرینه دینور و ثیل ثانك کسریله بر نبات آدیدر ثیل دخی دیرلر کیس وزننده ترکیده آیرق دیدکاری نبات اوله جقدر ﴿الاثیل﴾ احمر وزننده ذکرینك غلافی بیوك اولان دوه‌یه دینور جمعی ثیل کلور ثانك کسریله ﴿ثیله﴾ کیسه وزننده قطن نام محلده بر صودر

فصل الجیم

﴿الجأل﴾ جعل وزننده بری اوته کیدوب کلمك معناسنه‌در یقال جأل الرجل جألا من الباب الثالث اذا ذهب و جاء و یوك و پاغی بریکدرمك معناسنه‌در و کندی بریکمك معناسنه اولمغله لازم و متعدی اولور یقال جأل الصوف اذا جمعه او اجتمع ﴿الجألان﴾ فتحاتله طوپال اولمق معناسنه‌در یقال جئل الرجل جألانا من الباب الرابع اذا عرج ﴿الاجئلال﴾ افعلال وزننده بر نسنه‌دن قورقمق معناسنه‌در یقال اجئلّ عنه اذا فزع ﴿الجئلال﴾ دحراج وزننده بو دخی بلکلیوب قورقمق معناسنه‌در یقال جئلل عنه جئلالا اذا فزع ﴿جیأل﴾ حیدر وزننده و ﴿جیأله﴾ حیدره وزننده غیر منصرف اوله‌رق و ﴿جیل﴾ فتحتینله و ﴿الجیأل﴾ معرّف باللام اوله‌رق حیدر وزننده صرتلانه دینور ضبع معناسنه ﴿الجیألة﴾ حیدره وزننده یاره‌نك چرکنه دینور یقال مسح جیألة الجرح ای عثیثه ﴿جبتل﴾ جعفر وزننده یمنده دیار نهد ترابنده بر موضع آدیدر ﴿الجبل﴾ فتحتینله مطلقا وتد ارضه دینورکه طاغ تعبیر اولنور فارسیده کوه دینور کرك عظیم و کرك طویل اولسون اگر بشقه‌جه منفرد اولورسه اکه یاخود قنه دینور جمعی اجبل کلور افلس وزننده و جبال کلور جیمك کسریله و اجبال کلور و جبل بر قومك سید و ذیشاننه کذلك عالم و فاضلنه اطلاق اولنور یقال هو جبل قومه ای سیدهم و عالمهم و بخیل و ممسك شخصه اطلاق اولنور یقال فلان جبل ای بخیل و جبل اسمادندر جبل بن جوّال اصحابدندر ﴿بلاد الجبل﴾ اذربیجان اولکه سیله عراق عرب بیننده واقع مملکته دینورکه نیچه بلاد و خوزستان و فارس و بلاد دیلمدن عبارتدر محدّثیندن حسن بن علیّ الجبلیّ اورایه نسبت اولنور ﴿الجبلال﴾ طیّ قبیله‌سنه مخصوص سلمی و اجأ نام ایکی طاغه اطلاق اولنور ﴿الاجبال﴾ همزه‌نك کسریله طاغه وارمق معناسنه‌در یقال اجبل القوم اذا صاروا الی الجبال و بر آدمی بخیل بولمق معناسنه‌در یقال اجبله اذا وجده جبلا ای بخیلا و متکلمه سوز دشوارلنوب انقباض و انجماد کلمك معناسنه مستعملدر یقال اجبل الشاعر اذا صعب علیه القول و قویی قازان کسه‌ یك یره وارمق معناسنه‌در یقال اجبل الحافر اذا بلغ المکان الصلب و زور و جبر ایلك معناسنه‌در یقال اجبله اذا جبره و بر آدمك اوقنك تمرنی یاقلجی جبل یعنی کند اولمق معناسنه‌در یقال اجبلوا اذا جبل حدیدهم کما سیذکر ﴿ابنة الجبل﴾ یلانه اطلاق اولنور حیه معناسنه و آفت و داهیه‌یه اطلاق اولنور یقال رماه الله بابنة الجبل ای بالداهیة و طاغ تپه‌سنده نابت قین اغاجندن دوزلمش یایه اطلاق اولنور ﴿المجبول﴾ عظیم الخلقه کوه پیکر آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مجبول ای عظیم ﴿الجبل﴾ حبل وزننده اوحولوسنه دینور ساحه معناسنه و مصدر اولور یراتمق معناسنه یقال جبلهم الله جبلا من الباب الثانی والاول ای خلقهم و بر طبیعتله طبیعتلندرمك معناسنه‌در یقال جبله علی الشیٔ ای طبعه و جبر و زور ایلك معناسنه‌در یقال جبله اذا جبره و جبل تصلق و غلیظ و کنده شیئه دینور مجبول معناسنه‌در و منه یقال رجل جبل الرأس ای قلیل الحلاوة ﴿الجبل﴾ جیمك کسری و ضمیله چوق شیئه دینور کثیر معناسنه ﴿الجبل﴾ جیمك ضمیله قوری اغاجه دینور و جماعت انسانی‌یه دینور یقال جاء جبل من الناس ای جماعة ﴿الجبل﴾ عنق وزننده و ﴿الجبل﴾ عدل وزننده و ﴿الجبلّ﴾ عتلّ وزننده و ﴿الجبل﴾ طمرّ وزننده و ﴿الجبلة﴾ طمره وزننده و ﴿الجبیل﴾ امیر وزننده بونلرده جماعت انسانی‌یه دینور ﴿الجبل﴾ کتف وزننده تصلق و یاقشقسز یونلمش اوقه دینور یقال سهم جبل ای الجافی البری و عند البعض مطلقا بوغون و تصلق و ناتراش نسنه‌یه دینور و دیشی دموردن دوزلمش تمرنه دینورکه کند اولوب چکمز اولور ﴿الجبلة﴾ جیمك فتحی و کسریله یوزه دینور وجه معناسنه علی قول بشره‌سنه دینور یاخود ناظره مقابل کلان یرینه دینور یقال به صباحة الجبلة ای الوجه او بشرته او هی ما استقبلك منه و بوغون کوده‌لو تصلقجه عورته دینور و عیب و نقیصه معناسنه‌در یقال ما فیه جبلة ای عیب و زور و قوّت معناسنه‌در یقال به جبلة ای قوّة و یرك پکلکنه و صلابتنه دینور ﴿الجبلة﴾ جیمك کسریله و ضمیله و ﴿الجبلة﴾ طمرّه وزننده امت و جماعت معناسنه‌در یقال جبلة و جبلة کثیرة ای امّة و جماعة و بر نسنه‌نك اصل و مبناسنه دینور یقال هو قویّ الجبلة ای الاصل و ثوبك مایه و قوامی اولان نسج اولنه‌جق ایپلکه دینور و منه ثوب جید الجبلة ای الغزل و غلظت معناسنه‌در یقال رجل ذو جبلة ای غلیظ ﴿الجبلة﴾ جیمك ضمیله امّت و جماعت معناسنه‌در و اورکجه دینور سنام معناسنه و فتحله جائزدر

(الجبلة) طمره وزننده بودخی امت وجماعته دینور وخلقت وطبیعت معناسنه‌در یقال کریم الجبلة ای الخلقة
وچوقلغه دینور یقال به جبلة ای کثرة (الجبلة) حزقّه وزننده بودخی چوقلق کثرت معناسنه‌در وبر نسنه‌نك
اصل واساسنه دینور (الجبلة) جیمك حرکات ثلاثیله و(الجبلة) فتحاتله برادلش خلقت ونهادو طبیعت معناسنه‌در
یقال جبلة فلان وجبلته علی الکرم ای خلقته وطبیعته (الجبال) کتاب وزننده جسده وبدنه دینور یقال بعیر
عظیم الجبال ای الجسد والبدن (جبیل) زبیر وزننده فید قربنده بر طاغ آدیدر وافاعیه ایله مسلخ میاننده
بر طاغدرکه آنده بان اغاجلری نابت اولور وسواحل دمشقده بر بلده آدیدر عبید بن خیار واسمعیل بن حصین
ومحمد بن الحارث وابوسعید المحدّثون الجبیلیون اورادندر ورضا ابن جبیل قضاعه نسبی رجالندندر (جبل) جیمك
فتحی وبای مشدده‌نك ضمیله شاطیٔ دجله‌ده برقریه‌در موسی بن اسمعیل وحکم بن سلیمان واحمد بن حمدان
واسحق بن ابراهیم المحدّثون الجبلیون آندندر (ذو جبله) جیمك کسریله یمنده بر موضعدر (جبله) غرفه وزننده عدن
ایله صنعا میاننده بر بلده‌در (الجبیلة) سفینه وزننده قبیله معناسنه‌در (الجبلّة) تشدید لامله ابله وزننده قیتلق وقوراقلق
یله دینور سنهٔ مجدبه معناسنه (التجبیل) تفعیل وزننده بر نسنه‌یی کسوب طوغره‌مق معناسنه‌در یقال جبله اذا قطعه
(التجبل) تفعل وزننده بر نسنه‌یی سپوری آلمق معناسنه‌در یقال تجبل ماعنده اذا استنظفه (الجبلة) تمره وزننده
و(المجبال) محراب وزننده قالین کوده‌لو عورته دینور یقال امرأة جبلة ومجبال ای غلیظة (جبله) فتحاتله
نجدده بر موضع وتهامه‌ده برقریه آدیدر وساحل بحر شامده بر بلده‌در محدّثیندن سلیمان بن علیّ وعثمان بن ایوب
وعبدالرحمن بن شعیب الجبلیون اندندر وبحرین قضاسنده برقریه‌در وحجازده بر موضعدر ذکر اولنان سلیمان
بن علی اکا منسوب اولدیغی بعضلردن مرویدر وجبله اسامیدندر جبلة بن حارثه وجبلة بن عمرو بن الازرق وابن
مالك وابن الاشعر وابن ابی کرب وابن ثعلبه وابن سعید ومنسوب اولمیه‌رق نیجه جبله نام ذوات اصحابدندر وجبلة
بن سحیم وجبلة بن عطیه محدّثلردر وجبلة بن ایهم آخر ملوك غسّاندر عمرو بن النعمان الجبلیّ نسلندندر
واما محمد بن علیّ الجبلیّ جبل اندلسدندر ومحمد بن عبد الواحد الجبلیّ الحافظ ضیاء الدین شامده جبل قاسیونه
منسوبدر ومحمد بن احمد بن علیّ واحمد بن عبدالرحمن الجبلیان محدّثلردر (الجبیل) امیر وزننده جماعت انسانی‌یه
دینورکه ذکر اولندی ومطلقا تصلق وغلیظ وچرکین نسنه‌یه دینور ومنه یقال رجل جبیل الوجه ای قبیحه
(جبیله) جهینه وزننده بحرین اعمالندن بر قصبه‌در (جبول) تنور وزننده حلب قربنده برقریه‌در (الجنبل) قنفذ
وزننده اغاجدن مصنوع یومری وقالین قواطه‌یه وچناغه دینور (جبریل) جبر ماده‌سنده ذکر اولندی (الجبهل)
سمند وزننده تصلق ویاقشقسز آدمه دینور یقال رجل جبهل ای جاف (الجثل) جیمك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله
و(الجثیل) امیر وزننده چوق وکور اولوب بری برینه صارمشمش طوپ اغاجلغه وصاچه دینور علی قول قصه
اوله‌رق قالین وقبا اولانه یاخود سیاه وکثیف اولانه دینور یاخود مطلقا صیق وقبا اولوب بری برینه صارمشق
طوپ اولان شیئه دینور (الجثالة) اصاله وزننده و(الجثولة) عمومه وزننده بر نسنه جثیل اولمق معناسنه‌در یقال
جثل الشعر او الشیٔ وجثل جثالة وجثولة من الباب الرابع والخامس اذا کان جثیلا (الجثلة) تمره وزننده
ایری قرنجه‌یه دینور جمعی جثل در تمرکبی ویپراقلری کور وفر اولان ایری اغاجه دینور یقال شجرة جثلة ای الکثیرة الورق
الضخمة (الاجثیلال) اشمیزاز وزننده قوش تویلرینی قبارتمق معناسنه‌در یقال اجثألّ الطائر اذا نفش ریشه
واوت قسمی بویلنوب کور اولوب بری برینه صارمشمق یاخود بویلنوب حرکته باشلامغله یولمغه قابل اولمق معناسنه‌در
یقال اجثألّ النبت اذا طال والتفّ او اهتزّ وامکن ان یقبض علیه وقوشك تویلری اورپروب قبارمق معناسنه‌در
یقال اجثألّ الریش اذا انتفش وبرآدم غضبه کلمکله شرّ وقتاله یاتمق معناسنه‌در یقال اجثألّ فلان اذا غضب
وتهیأ للقتال والشرّ (المجثئلّ) مشمعلّ وزننده انلو عریض نسنه‌یه دینور ودیکیلوب طوران شیئه دینور (الجثل)
جیمك فتحیله یل بر نسنه‌یی صیروب ایلتمك معناسنه‌در یقال جثلته الریح جثلا من الباب الاوّل اذا جفلته (الجثال)
غراب وزننده طویغار قوشنه دینور (الجثالة) ثمامه وزننده خزان اولوب دوکیلان اغاج یپراقلرینه دینور
(الجثل) فتحتینله انایه دینور امّ معناسنه وزوجه‌یه دینور ومنه یقال ثکلته الجثل وفسر بهما (الجحل) جیمك فتحی
وحای مهمله‌نك سکونیله قیا کلرینه دینور حرباء معناسنه وایری کاره دینور وآری قسمنك بکنه دینورکه بیوك اولور
یعسوب معناسنه وایری طولومه دینور وبوق بوجکنه دینور جمعی جحول وجحلان کلور جیملرك ضمیله وایکی یانلری
ایری وقبا آدمه دینور یقال رجل جحل ای عظیم الجنبین وخرده دوه‌لره دینور وجحل اسامیدندر جحل بن حنظله
بر شاعردر وحکم بن جحل وسالم بن بشر بن جحل تابعیلردر وجحل مصدر اولور بره چالمق معناسنه‌در یقال جحله

جحلا من الباب الثالث اذا صرعه (التجحيل) جحل معناسنه‌در يقال جحله اذا صرعه (الجحلاء) حمراء وزننده ناقهٔ عظيمه‌يه دينور (الجيحل) حيدر وزننده بيوك قيايه دينور وشول بيوك بالق در يسنه دينوركه اندن قلقان دوز يلورومطلقا ايرى وبيوك شيئه دينور (المجحّل) معظم وزننده يره چالنمش مصروع معناسنه‌در (الجحال) غراب وزننده آغويه دينور رسمّ معناسنه (الجحدلة) دحرجه وزننده برآدم دوه‌جى على قول كراجى اولمق معناسنه‌در يقال جحدل الرجل اذا صار جمّالا او مكارٍ يا فقيرايكن زنكين اولمق معناسنه‌در يقال جحدل فلان اذا استغنى بعد فقر وبركسه‌يى يره ييقمق على قول باغلمق معناسنه‌در يقال جحدل فلانا اذا صرعه او ربطه وطولدرمق معناسنه‌در يقال جحدل الاناء اذا ملاءه ومال بريكدرمك معناسنه‌در يقال جحدل المال اذا جمعه ودوه‌لرى طوپليوب كرايه قوشمق معناسنه‌در يقال جحدل الابل اذا ضمها واكراها (الجحدل) جعفر وزننده و(الجحدل) قنفذوزننده هريانى اويغون اتنه طلوسموزاوغلانه دينور (الجنحدل) كنهبل وزننده بودوره دينور (الجحشل) شين معجمه ايله جعفر وزننده و (الجحشل) قنفذ وزننده و (الجحاشل) علابط وزننده جست وچالاك آدمه دينور (الجحفل) جعفر وزننده چوق عسكره دينور يقال جاء الامير بجحفل اى جيش كثير وسيد وكريم آدمه دينور يقال هو جحفل اى سيد كريم ويانلرى ايرى وقبا آدمه دينور يقال رجل جحفل اى العظيم الجنبين (الجحفلة) جوهره وزننده بتون طرنقلو طوارك دوداغنه دينور آت وقاطر واشك كبى نته‌كه انسان دوداغنه شفه دينور وآت قسمنك قوللرينك ايچ يوزلرنده فلورى مقدارنده ايكى دانه تويسزجه نشانلرك ومهره‌لرك هربرينه دينوركه خلقى تمغا طرزنده اولور وجحفله مصدر اولور آتوب يره چالمق معناسنه يقال جحفله اذا صرعه ورماه وبرآدمى كندى فعليله تبكيت واسكات ائلمك معناسنه‌در يقال جحفله اذا بكته بفعله (التجحفل) تدحرج وزننده بريكمك معناسنه‌در يقال تجحفل القوم اذا تجمعوا (الجحنفل) سمندل وزننده قالين دوداقلى آدمه دينور يقال رجل جحنفل اى الغليظ الشفة (الجخدل) خاى معجمه ايله جعفر وقنفذوزنلرنده هريانى اويغون اتلو جانلو اوغلانه دينور يقال غلام جخدل اى حادر سمين (الجدل) جيمك فتحى ودالك سكونيله اوركو يى محكم ايلمك معناسنه‌دركه محكم بوكمك اوله‌جقدر يقال جدل الحبل جدلا من الباب الثانى والاول اذا حكم فتله وجدل قازيق كبى قوىّ وشديد اولان ذكره اطلاق اولنور واللرك واياقلرك وسائر اعضانك متين ومحكم اولان اوزون كميكلرينه اطلاق اولنور وبدنده شول كميكه دينوركه كتولك كبى يوغون ومحكم اولوب واكا سائر كميكلر قارشميوب بشقه‌جه اوله اومجه كميكى كبى بونلرده كسرايله ده جائزدر جمعى اجدال كلور وجدول كلور وجدل مصدر اولور آهو وسائر حيوان ياوريلرى قوّتلنوب اناسى آرقه‌سنه اويوب كيدر اولمق معناسنه‌در يقال جدل ولدالظبية وغيرها جدلا اذا قوى وتبع امّه وسنبله اوزلنمك معناسنه‌در يقال جدل الحبّ فى السنبل اذا وقع وبرآدمى يره ييقمق معناسنه‌در يقال جدله اذا صرعه على الجدالة وجدل قبرومزاره اطلاق اولنور (الجديل) اميروزننده تصمه‌دن اورلمش يولاره دينور ودوه بيونه كچردكلرى ايپه دينوركه تصمه‌دن ياخود قيلدن اورلمش اوله ونسوان عربك وشاح تعبير ايتدكلرى زينته دينوركه كردنلرينه حمائل وارى طاقنورلر جمعى جدل كلور كتب وزننده وجديل نعمان بن منذرك برپوغوريننت اسميدر (المجدول) كميكلرى متناسب ولطيف واندام وتركيبى محكم وقوند آدمه دينور يقال رجل مجدول اى لطيف القصب محكم القتل (الاجدل) قوريمى قوند وخوش اولان عضوه وصف اولور يقال ساعد اجدل اى حسن الطىّ واجدل صقر اسميدركه جوارح طيوردن چاقر تعبير ايتدكلريدر فارسيده چرغ دينور جمعى اجادلدر واجدل ابوذرّ الغفارىّ رضى الله عنه حضرتلرينك فرسى اسميدر وجلاس بن معدى كرب الكندى فرسنك آديدر وبنو جديله‌دن مشجعه‌نك فرسى اسميدر (المجدولة) و(الجدلاء) حمراء وزننده قوريمى قوند وكوزل وياقشقلى بالديره وصف اولور يقال ساق مجدولة وجدلاء اى حسنة الطى ومحكم اورلمش زرهه وصف اولور جمعى جدلدر جيمك ضميله يقال درع جدلاء ودروع جدل اى محكمة وجدلاء برديشى كلبك آديدر وقولاقلرى برطرفه بوكك وقيوريق اولان قيونه دينور يقال شاة جدلاء اى المنثنية الاذن وبرطرفه طوغرى وربجه اولان شقشقه‌يه يعنى دوه‌نك اغزندن چيقان قزل دغارجغه وصف اولور يقال شقشقة جدلاء اى مائلة وبرشيئك جهتنده سمت وناحيه‌سنده مستعملدر ومنه يقال ذهب على جدلائه اى على وجهه وناحيته (الاجدلىّ) نفسنه نسبتله بودخى اجدل كبى چاقره دينور صقر معناسنه (المجدل) منبر وزننده كوشكه دينور قصر معناسنه جمعى مجادلدر قال الشارح ومنه قول الاعشى * فى مجدل شيد بنيانه * اى فى قصر بوراده قصير نسخه‌لرى غلطدر ومجدل بك مجادل ومنازع آدمه دينورو برموضع آديدر (الجدالة) سحابه وزننده يره دينور ارض معناسنه يقال القاه على الجدالة

ای الارض وعند البعض یوفقه جه قومساله دینور وشول خرماقوریغنه دینورکه هنوز یکشمیوب لکن ذکر میلنوب یشللنمش اوله وایاقلری اوزونجه خرده قرنجه یه دینور (التجدیل) بودخی یره ییقمق معناسنه در (الانجدال) انفعال وزننده و (التجدل) تفعل وزننده مطاوعلردر یره چالنمق معناسنه در یقال جدّله جدلا فانجدل وتجدّل ای صرعه فانصرع (الجدول) وصول وزننده پك ومحکم اولمق معناسنه در یقال جدل الشیٔ جدولا من الباب الاول اذا صلب (الجدل) کتف وزننده و (الجدل) عدل وزننده جدولدن وصفدر پك وسخت اولان شیئه دینور یقال شیٔ جدل وجدل ای صلب وجدل کتف وزننده پك منازع ومجادل آدمه دینور (الجدل) فتحتینله عن اقتدار شدّتله نزاع وخصومت ایدر اولمق معناسنه در یقال جدل الرجل جدلا اذا اشتدّت خصومته وقدر علیها وبو احکام فتل معناسندن مأخوذدر (المجادلة) مقاتله وزننده و (الجدال) قتال وزننده برکسه ایله شدّتله مخاصمه ایلمك معناسنه در یقال جادله مجادلة وجدالا اذا خاصمه باللدد (المجدال) محراب وزننده بودخی پك مجادل ومنازع آدمه دینور یقال رجل جدل ومجدل ومجدال ای شدید الجدال (المجدل) مقعد وزننده جماعت انسانی یه دینور (الجدیلة) قبیله وزننده ومراد فیدر وسجیت وفطرت وشاکله معناسنه در یقال عمل علی جدیلته ای شاکلته وناحیه معناسنه در وکوکرجین مقوله‌سی قوش قویه‌جق قفسه دینور وحال واسلوب وطریقه معناسنه در یقال القوم علی جدیلة امرهم ای حالتهم الاولی وطریقتهم ویقاسز عرب کوملکی طرزنده بردرلو ثوبه دینورکه عرب صبیانی وحایض خاتونلر کیرلر وجدیله اسماء نسواندندر جدیله بنت سبیع بن عمرو حمیر قبیله سندن برجماعتك والده‌سیدر نسبتنده جدلیّ دینور عربیّ وزننده (الجدّال) شدّاد وزننده جدیله دیدکاری قوش قفسی بیان آدمه دینور (جدال) غراب وزننده موصل اعمالندن بربلده‌در (مجادل) اسم فاعل بنیه‌سیله خابور قضاسنده بربلده آدیدر (الجدول) جعفر وزننده و (الجدول) خروع وزننده نهر صغیره دینور وخاصّة برنهر معروف اسمیدر (الجدلة) تمره وزننده دیبك وهاون النه دینور (الاجدال) همزه‌نك کسریله آهو مقوله‌سی دیشی حیوانك ولدی قوّتلنوب کندیسیله کزر اولمق معناسنه در یقال اجدلت الظبیة اذا مشی معها ولدها (الجذل) جیمك کسری وذال معجمه‌نك سکونیله اغاج مقوله‌سنك بوقری طوروسی کتدکدنصکره قلان اومچه‌سنه وکوکنه دینور علی قول اغاجك کتوکنه دینورکه خرمانك کسلمش بداغی دیبی طرزنده اولور جیمك فتحیله ده جائزدر جمعی اجذال وجذال کلور جیمك کسریله وجذول وجذوله کلور جیملرك ضمیله یقال انتصب کالجذل وهو اصل الشجرة وغیرها بعد ذهاب الفرع اوما عظم من اصول الشجرة وما علی مثال شماریخ النخل من العیدان وایاق قابنك اوجنه دینور وطاغك مرئی وظاهر اولان تپه‌سنه دینور جمعی اجذال کلور وآزجه ماله اطلاق اولنور یقال له جذل من المال ای قلیل وشول سیوری کتوك طرزنده بوغون اغاجه دینورکه دوه قسمنك یاغنه دیکرلر ایوزو کجیك دوه‌لر کلوب اکا سورتمك ایچون مصغرنده جذیل دینور ومنه قول الحباب بن المنذر * اناجذیلها المحکك وعذیقها المرجّب * تصغیرلری تعظیم ایچوندر ومنه یقال انا جذل برهان ای صاحب برهان وعربلر دوابّ ومواشی قسمنك ضبط وصیانت ورعایتی خصوصنده رفیق ومعاون اولان آدمه جذل مال اطلاق ایدرلر یقولون فلان جذل مال ای رفیق بسیاسته (جذل الطعان) مشاهیر عربدن علقمة بن فراسك لقبیدر (الجذول) وصول وزننده اغاج کبی دیکیلوب طورمق معناسنه در یقال جذل الشیٔ جذولا من الباب الاوّل اذا انتصب وثبت (الجذل) فتحتینله شادان اولمق معناسنه در یقال جذل الرجل جذلا من الباب الرابع اذا فرح (الجذل) کتف وزننده و (الجذلان) سکران وزننده مسرور وشادان کسه‌یه دینور وبعض اشعارده ضرورة جاذل عنوانده وارد اولمشدر یقال رجل جذل وجذلان ای فرح (الاجذال) همزه‌نك کسریله برآدمی سوندرمك معناسنه در (الاجتذال) افتعال وزننده سونمك معناسنه در یقال اجذله فاجتذل ای افرحه فابتهج (الجاذل) شول طولومه دینورکه ایچنده اولان سودك طعمنی تغییر ایدر اوله یقال سقاء جاذل اذا غیّر طعم اللبن (التجاذل) تفاعل وزننده کین وعداوت ایدشمك معناسنه در یقال تجاذلوا اذا تضاغنوا وتعادّوا (الجذلة) فرجه وزننده شول آصمه‌یه وصف اولورکه صوسزلقدن چبوقلری وفلیزلری قیور جقلنمش اوله یقال کرمة جذلة اذا نبتت وجعدت عیدانها یعنی من العطش (الجرل) فتحتینله طاشلره دینور پس مفردی جرله‌در علی قول اغاجلو طاشلغه یاخودپك وسخت وغلیظ اولان مکانه دینور جمعی اجرال کلور وجرل مصدر اولور برمحل پك وقاتی وغلیظ اولمق معناسنه در یقال جرل المکان جرلا من الباب الرابع اذا صلب وغلظ (الجرل) کتف وزننده طپراغی پك غلیظ اولان مکانه دینور بونکده جمعی اجرال در (الجرول) جعفر وزننده طاشلق یره دینور سنکستان معناسنه وطاشلره علی قول ال قیاسنه دینور تحملنه قدر وربجی جانورلردن برجانورك

اسمیدر وحطیئة العبسیّ نام شاعرك لقبیدر ﴿الجرول﴾ علبط وزننده و ﴿الجرولة﴾ علبطه وزننده بونلرده
طاشلق یره دینور ﴿الجریال﴾ جیمك كسریله قرمزی بویایه دینور یقال صبغه بالجریال وهو صبغ احمر وجریال
الذهب آلتونك حمرتنه دینور واصپورك ابتدا چیقان عصارەسنه دینور ومطلقا صافی وخالص اولان رنكه دینور
قرمزی وساٸری اولسون وبادەیه دینور خمر معناسنه علی قول بادەنك رنكنه دینور وعبّاس بن مرداسك
وقیس بن زهیر نمرینك فرسلری اسمیدر ﴿الجریالة﴾ جیمك كسریله بودخی بادەیه یاخود رنكنه دینور ﴿الجرولة﴾
جیمك فتحیله اعلای دیار نجدده غنی قبیلەسی یوردنده برصو آدیدر ﴿جرول﴾ جندب وزننده یمندە برقریه یاخود
برصو آدیدر ﴿الاجرال﴾ همزەنك كسریله قیو قازاركن پك وپور یره وارمق معناسنەدر یقال اجرل الحافر
اذا حفر فبلغ الجر اول ﴿الجرثلة﴾ ثای مثلثله ایله دحرجه وزننده ال ایله طپراغی صاورمق معناسنەدر یقال
جرثل التراب اذا سفاه بیده ﴿الجردبیل﴾ زنجبیل وزننده جردبان معناسنەدر واول شول كمسەدركه سفره باشنده
برمقدار طعام آلوب صول النه حفظ ایدوب وخلق ایله برابرجه صاغ الیله یمكه باشلر خلقك اوكنده اولان طعام
بتدكدنصكره كندیسی اول صقلدیغی طعامی اكل ایدر * مترجم دیركه جردبال جردبان معرّبیدر عربلر اخذ ومعنای
مزبورده تلاعب ایلدیلر بعده آندن جردبیل كلمەسنی دخی اخذ ایتدیلر ﴿الجردحل﴾ جیمك كسریله درەیه دینور
وادی معناسنه وپك ایری كوه پیكر دوەیه دینور ارككنه ودیشیسنه اطلاق اولنور ﴿الجردلة﴾ دحرجه وزننده
اشاغی یه دوشمكه مشرف اولمق معناسنەدر یقال جردل الرجل اذا اشرف علی السقوط ووقع فی صحیح
البخاری ❊ فمنهم الموبق بعمله ومنهم من یجردل ❊ وفی روایة فمنهم المجردل كلاهما بالجیم فیما ضبطه ابو محمد الاصیلیّ
وفسره بالاشراف علی السقوط وحكی ابن الصابونیّ المجردل بالجیم والزای المعجمة وهو وهم وروایة الجمهور
بالخاء المعجمة والراء المهملة ومعناه المقطع بالكلالیب اوالمصروع كما سیأتی ﴿الجرعبیل﴾ زنجبیل وزننده یوغون
وغلیظ شیئه دینور یقال شیئ جرعبیل ای غلیظ ﴿الجزل﴾ جیمك فتحی وزای معجمەنك سكونیله قوری اوطونه
دینور علی قول حمّام اوطونی كبی قالین اوطونه دینوركه طومرق تعبیر اولنور یقال جاء بجزل كثیر ای حطب
یابس اوهو الغلیظ العظیم منه وچوق نسنەیه اطلاق اولنور جمعی جزال كلور جیمك كسریله یقال شیئ
جزل ای كثیر وپك جومرد كریم آدمه اطلاق اولنور یقال رجل جزل ای كریم معطاء ورأی وفكری متین
درایت كامله صاحبی عاقل ورشید آدمه اطلاق اولنور یقال رجل جزل ای عاقل اصیل الرأی وركیك اولمیوب
راست ودرست اولان لفظ وكلمەیه وصف اولور یقال لفظ جزل ای خلاف الركیك وكوكرجین آوازەسنه دینور
یقال ماالطف جزل الحمامة ای صوتها وجزل عروضیون اصطلاحنده زحافات بحر كاملدندركه متفاعلن
جزؤنك حرف رابعنی اسكان وثانیسنی اسقاطدن عبارتدركه مفتعلن جزؤنه نقل اولنور * مترجم دیركه كتب
عروضده خای معجمه ایله خزل عنوانده مرسومدر نتەكم مؤلف اوراده دخی ذكر ایلمشدر وجزل مصدر اولور
جزؤ مذكورده زحاف مرقومی اجرا ایلك معناسنه یقال جزل متفاعلن جزلا من الباب الثانی اذا اسقط رابعه
واسكن ثانیه وبعضلر دیدیكه جزؤ مذكوره مجزول اطلاقی جزل عارض اولان دوەیه تشبیهلەدركه وسطی اولان
حرف رابعی سنام مجزوله تشبیه اولنمشدر وجزل هاوید دوەنك اموزی باشنی كسوب یاغر ایلك معناسنەدر
یقال جزل القتب غارب البعیر اذا قطعه وبرنسنەیی قلجله چالوب ایكی پاره قلمق معناسنەدر یقال جزله
بالسیف اذا قطعه جزلتین وجزل برنبات آدیدر ﴿الجزیل﴾ امیر وزننده بودخی چوق نسنەیی دینور یقال
شیئ جزیل ای كثیر ﴿الجزلة﴾ تمره وزننده و ﴿الجزلاء﴾ حمراء وزننده جزل كلمەسنك مؤنثلریدركه فكر وملاحظەسی
اصیل ومتین اولان عاقله ورشیده خاتونه دینور وجزله صغریسی بیوك خاتونه دینور یقال امرأة جزلة ای العظیمة
العجز واتمك بقیەسنه دینور وسود طلومنه دینور وخرما سپدینه دینور ﴿الجزل﴾ جیمك ضمیله اجزل كلمەسنك
جمعیدر كما سیذكر ﴿الجزلة﴾ جیمك كسریله بیوك خرما بلوكنه دینور جزل دخی دینور هاسز یقال جزلة من التمر
وجزل ای قطعة عظیمة منه وبرنسنەدن برپارەیه دینور یقال اخذ جزلة منه ای قطعة ﴿الجزل﴾ فتحتینله دوه
هاوید اغاجی تأثیرندن اموزی باشی كسلمش یاخود جداواولمش اولمق معناسنەدركه اموزی باشنی یاغر ایلكله
اورادن كیك چیقوب بری چقور اولور یقال جزل البعیر جزلا من الباب الرابع اذا صار اجزل ﴿الاجزل﴾ احمر وزننده
وصف مرقوم اوزره اولان دوەیه دینور مؤنثی جزلاءدر ﴿الاجزال﴾ همزەنك كسریله هاوید دوەنك اموزی
باشنی یاغر ایلك معناسنەدر یقال اجزل القتب البعیر بمعنی جزله ﴿الجزالة﴾ اصاله وزننده برنسنه بیوك وعظیم
اولمق معناسنەدر یقال جزل الشیئ جزالة من الباب الخامس اذا عظم وبرآدم خوب رأی ونیك اندیش اولمق

(معناسنەدر)

معناسنه در يقال جزل الرجل اذا صار ذارأى جيّد ﴿الجزال﴾ سحاب وزننده خرما كسيمنه دينور يقال هذا
زمن الجزال اى صرام النخل ﴿جزالى﴾ سكارى وزننده برموضع آديدر ﴿الجوزل﴾ جوهر وزننده تازه جوانه
اطلاق اولنور تقول رأيت جوزلا اى شابّا وكوكرجين پلازينه دينور وآريقلقدن دوشكون وفرومانده اولمش
ناقه يه دينور وزهره دينور سمّ معناسنه يقال سقاه الجوزل اى السمّ ﴿بنوجزيله﴾ سفينه وزننده كنده قبيله سندن
بر بطندر ﴿جزل﴾ صرد وزننده محدّثيندن سعيد بن عثمانك لقبيدر ﴿جزل﴾ و﴿جزله﴾ تمر وتمره وزنلرنده
اساميدندر ﴿الجطلاء﴾ حمراء وزننده سست وزبون قوجه ناقه يه دينور وپيرلكدن ديشلرى ياخود قوّتى قالمامغله
علفى چينيوب كوه لر اولان ناقه يه دينور ﴿الجعل﴾ جيمك فتحى وضميله و ﴿الجعالة﴾ جيمك فتحى وكسريله
ايش ايشلمك معناسنه در يقال جعله جعلا وجعالة وجعالة من الباب الثالث اذا صنعه * مؤلفك بصائرده
بيانه كوره جعل كلمه سى اصل معناده عموم افعاله موضوعدر فعل وصنع وسائرى كبى معانئ آتيه دن قنقى معناده
استعمال اولنسه لامحاله فعل يعنى ايشلمك معناسنى متضمندر وقرأن مبينده اون اوچ وجه اوزره مستعملدر
(١) طفق واخذ وانشأ واقبل معناسنه كه بر ايشى ايشلمكه يونلوب باشلمق وايشلر اولمق ديمكدر يقال جعل
يفعل كذا اى طفق (٢) خلق معناسنه در كقوله تعالى ﴿وجعل الظلمات والنور﴾ (٣) قول وارسال معناسنه در
كقوله تعالى ﴿انا جعلناه قرأنا عربيا﴾ اى قلناه وارسلناه (٤) تهيئه وتسويه معناسنه در كقوله تعالى ﴿يجعل له
من امره يسرا﴾ اى يهيّئ (٥) تقدير معناسنه در كقوله تعالى ﴿قد جعل الله لكل شئ قدرا﴾ اى قدّر (٦) تبديل
معناسنه در كقوله تعالى ﴿وتجعلون رزقكم﴾ (٧) ادخال الشئ فى الشئ معناسنه در كقوله تعالى ﴿يجعلون
اصابعهم فى آذانهم﴾ (٨) برنسنه يى قلبه الهام والقا ايلمك معناسنه در كقوله تعالى ﴿وجعلنا فى قلوب الذين
اتبعوه﴾ (٩) اعتقاد معناسنه در كقوله تعالى ﴿الذين يجعلون مع الله الها آخر﴾ (١٠) تسميه معناسنه در كقوله
تعالى ﴿وكذلك جعلناكم امّة وسطا﴾ (١١) برشيئى شئ اخردن ايجاد وتكوين ايلمك معناسنه در كقوله تعالى
﴿وجعل لكم من انفسكم ازواجا﴾ (١٢) برنسنه يى برصفت وحالتدن آخر صفت وحالته دوندرمك معناسنه دركه تصيير
مراد فيدر بوندن لسانمزده قلمق ايله تعبير اولنور كقوله تعالى ﴿جعل لكم الارض فراشا﴾ اى صيّرها (١٣) برنسنه
اوزره حكم ايلمك معناسنه دركرك حقّ وكرك باطل اولسون كقوله تعالى ﴿انا رادّوه اليك وجاعلوه من المرسلين﴾
پس معانئ مذكورده عموم وخصوص ياخود اطلاق وتقييد علاقه لريله استعمال اولنور اصل قلمق معناسنه اولوب
وافعال مرقومه نك هربرنده ملحوظ ومصوّردر انتهى * وجعل وضع ايلمك معناسنه در يقال جعل الشئ جعلا
اذا وضعه ويقال جعل بعضه فوق بعض اى القاه وقلمق معناسنه در يقال جعل القبيح حسنا اى صيّره واعتقاد
ايلمك معناسنه در يقال جعل البصرة بغداد اى ظنها ايّاها بوراده ظنّ اعتقاد معناسنه در وبركيمسه ايله برخصوصى
بر وجه اوزره شرطلشمق معناسنه در يقال جعل له كذا على كذا اذا شارطه به عليه وبرايشه يونلوب باشلمق
معناسنه در يقال جعل يفعل كذا اى اخذ واقبل وتسميه معناسنه در ومنه قوله تعالى ﴿وجعلوا الملائكة الذين هم
عباد الرحمن اناثا﴾ اى سمّوا وتبيين معناسنه در كقوله تعالى ﴿انا جعلناه قرأنا عربيا﴾ اى بيناه وعزو ونسبت
ايلمك معناسنه در تقول جعلت زيدا اخاك اى نسبته اليك ويراتمق معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿وجعل الظلمات والنور﴾
اى خلقهما وتشريف معناسنه در كقوله تعالى ﴿وجعلناكم امّة وسطا﴾ اى شرّفناكم وكقوله تعالى
﴿جعل الله الكعبة البيت الحرام قياما﴾ اى شرّفه وتبديل معناسنه در كقوله تعالى ﴿وجعلنا عاليها سافلها﴾ اى
بدّلنا وحكم شرعى معناسنه در نحو جعل الله الصلوات المفروضات خمسا وتحكم بدعى معناسنه در مخالف شريعت
اوله رق حكم عنديدن عبارتدر حكم شرعى مقابليدر كقوله تعالى ﴿الذين جعلوا القرأن عضين﴾ وكاه اولوركه
لازم اوله رق استعمال اولنور ايچون افعال مقاربه يه داخل اولسه يعنى فعل مقاربه معناسنى متضمن اولسه كقول
الشاعر * وقد جعلت اذا ماقمت يثقلنى * ثوبى فانهض نهض الشارب الثمل * وجعل خرما آغاجنك ارككنه دينور
﴿الجعالة﴾ جيمك حركات ثلاثيله و ﴿الجعال﴾ كتاب وزننده و ﴿الجعل﴾ قفل وزننده و ﴿الجعيلة﴾ سفينه وزننده
برايش مقابله سنده شرط اولنان عوض واجرته دينور اياق ترى وال كراسى كبى يقال اعطى العامل جعالته مثلثة
وجعيلته اى ماجعله له على عمله يعنى اجره ﴿التجاعل﴾ تفاعل وزننده برنسنه يى بينلرنده جعل وشريطه تعيين ايدشمك
معناسنه در يقال تجاعلوا الشئ اذا جعلوه بينهم ﴿الجعالة﴾ سحابه وزننده رشوته اطلاق اولنور يقال اعطى له جعالة
اى رشوة وغزا وقتاله بدل كوندريلان آدمه شرط وتعيين ايلدكلرى بدل اجرته اطلاق اولنور بونده جيمك كسرى
وضميله ده جائزدر تقول اعطيت جعالته وهى مايجعل للغازى اذا غزى عنك بجعل ﴿الجعالة﴾ جيمك كسرى وضميله

بچاوره‌یه دینورکه آنکله آتشدن تنجره‌یی طوتوب ایندررلر جعال‌دخی دینور هاسز یقال انزل القدر بالجعالة
والجعال ای الخرقة ﴿الاجعال﴾ همزه‌نك کسریله بر کیمسه‌یه عملی مقابلنده جعل واجرت تعیین ایلمك معناسنه‌در
یقال اجعله جعلا اذا اثبته‌له واجرت ویرمك معناسنه‌در یقال اجعل‌له الجعل اذا اعطاه وبچاوره ایله اوجاقدن
تنجره اندرمك معناسنه‌در یقال اجعل القدر اذا انزلها بالجعال وقانجق کوپك وسائر جانورلر ارککه قزمق
معناسنه‌درکه یلاقیق تعبیر اولنور یقال اجعلت الکلبة وغیرها اذا احبت السفاد وصویه بوق بوجکی اوشمق
یاخود صوده اولمك معناسنه‌در یقال اجعلت الجعلان ماء اذا کثرت فیه اوماتت فیه ﴿الاستجعال﴾ بودخی
قانجق کوپك وقورد مقوله‌سی جانور یلاقیق معناسنه‌در یقال استجعلت الکلبة بمعنی اجعلت ﴿المجعل﴾ محسن
وزننده ارککه قزمش قانجق کوپك مقوله‌سنه دینور وبوق بوجکی اوشمش صویه دینور ﴿الجعلة﴾ تمره وزننده
خرما فدانه دینور علی قول بودور خرما آغاجنه دینور یاخود کمتراو لانه یاخود یمشنه ال ایرشمز اولانه دینور
جمعی جعل‌در تمر کبی ﴿الجعل﴾ صرد وزننده سیاه وچرکین وبدمنظر وبدقیافه کیمسه‌یه دینور یقال رجل جعل
ای اسود دمیم واونکو لجوج ومعاند کیمسه‌یه دینور ودائما ناسك افعال واوضاعنی کوزه‌دن رقیبه دینور یقال
رجل جعل ای لجوج وکذا رقیب وبوق بوجکنه دینورکه فارسیده سرکین کردان دینور جمعی جعلان‌در جیمك
کسریله ﴿المجعلة﴾ محسنه وزننده بوق بوجکی چوق اولان یره دینور یقال ارض مجعلة ای کثیرة الجعلان ﴿الجعل﴾
جیمك کسریله و﴿الجعل﴾ کتف وزننده بوق‌جکی اوشمش یاخود ایچنده اولمش صویه دینور یقال ماء جعل
وجعل ومجعل کامر اذا کثرت فیه الجعلان اوماتت فیه ﴿الجعل﴾ فتحتینله صو بوق بوجکیله طولمق معناسنه‌در
یقال جعل الماء جعلا من الباب الرابع اذا امتلاء بالجعلان وبرآدم سموز اوله‌رق بودور اولمق معناسنه‌در یقال
جعل الغلام اذا قصر فی سمن وبناز اولمق معناسنه‌در یقال جعل فلان اذا کان لجوجا ﴿الجعول﴾ جرول
وزننده دوه قوشنك یاوریسنه دینور ﴿بنوجعال﴾ کتاب وزننده برجماعتدر ﴿جعله﴾ همزه وزننده برموضع
آدیدر ﴿جعیل﴾ زبیر وزننده اسامیدندر جعیل بن سراقة الضمری وجعیل الاشجعی اصحابدندر وکعب بن جعیل
برشاعردر ﴿الجاعل﴾ نسنه ویریجی معطی معناسنه‌در ﴿المجتعل﴾ آلیجی آخذ معناسنه‌در یقال هو جاعل
ای معط وذا مجتعل ای آخذ من قولهم جعله فاجتعل ای اعطاه فاخذ ﴿المجاعلة﴾ مفاعله وزننده برآدمه
رشوت ویرمك معناسنه‌در یقال جاعله اذا رشاه ﴿الجعبلة﴾ دحرجه وزننده سرعت ایلمك معناسنه‌در یقال
جعبل الرجل اذا اسرع ﴿جعثل﴾ ثای مثلثه ایله قنفذ وزننده ابن عاهاندرکه قاضیء افریقیه‌در قراء وفقهادندر
﴿الجعدل﴾ جعفر وزننده و﴿الجنعدل﴾ کنهبل وزننده و﴿الجنعدل﴾ خبعثن وزننده صلب وشدید اولان شیئه
دینور ﴿الجعفلیل﴾ زنجبیل وزننده شیشوب یتان مقتوله دینور یقال فی الارض جعفلیل ای قتیل منتفخ ﴿الجعفلة﴾
دحرجه وزننده سواری‌یی اوروب آقدارمق معناسنه‌در یقال طعنه فجعفله ای قلبه عن السرج فصرعه ﴿الجفل﴾
نفل وزننده برنسنه‌نك قبوغنی صویمق معناسنه‌در یقال جفله جفلا من الباب الثانی اذا قشره وچاموری صیروب
کوریمك معناسنه‌در یقال جفل الطین اذا جرفه وخاصة فیل قسمی ترسلمك معناسـنه‌در یقال جفل الفیل
اذاراث وکمیکدن اتی صیرمق معناسنه‌در یقال جفل اللحم عن العظم اذا نحاه وبالغی دکزطشره آتمق معناسنه‌در
یقال جفل البحر السمك اذا القاه علی الساحل ویل بلودی چالوب سرعتله ایلتمك معناسنه‌در یقال جفلت الریح
السحاب اذا ضربته واستخفته ویقال جفلت الریح الظلیم اذا حرکته وطردته ویره چالمق معناسنه‌در یقال
جفل فلانا اذا اصرعه ﴿وجفل﴾ پك اورکك دوه قوشنه دینور ویغموری بوشالمغله بوش کیدن سحابه دینور یقال
سحاب جفل اذا کان قدهراق ماءه ومضی وایاقلو ایری قرنجه‌یه دینور جثل کلمه‌سنده لغتدر وبردرلو سیاه قرنجه‌یه
دینور وکمی‌یه دینور سفینه معناسنه جمعی جفول کلور ﴿التجفیل﴾ تفعیل وزننده جفل ایله ایکی معنای اولده
مرادفدر یقال جفله تجفیلا بمعنی جفله فی المعنیین الاولین ﴿الجفل﴾ جیمك کسریله فیل قسمنك ترسنه دینور
جمعی اجفالدر ﴿الجفول﴾ قعود وزننده صاچ پژمرده وپریشان اولمق معناسنه‌در یقال جفل الشعر جفولا
من الباب الاول اذا شعث وسرعتله چیقوب کتمك معناسنه‌در یقال جفل الظلیم اذا اسرع وذهب فی الارض
ویل سرعتله اسمك معناسنه‌در یقال جفلت الریح اذا اسرعت ﴿الاجفال﴾ همزه‌نك کسریله بودخی سرعتله
کتمك معناسنه‌در یقال اجفل الظلیم اذا اسرع ویقال اجفل القوم ای انجفلوا ومتعدی اولور سرعتله یورتمك
معناسنه‌در تقول اجفلته اذا اسرعته ﴿الجفول﴾ صبور وزننده سحابی سرعتله کوتروب کیدن‌یله دینور یقال
ریح جفول ای تجفل السحاب وکور وفراوان شیئه دینور یقال جمة جفول ای عظیمة وپاشلو عورته دینور یقال

امرأة جفول ای کبیرة (الجافلة) و (المجفل) محسن وزننده سرعتله اسن یله دینور یقال ریح جافلة ومجفل ای سریعة
(الاجفیل) ازمیروزننده قورقق جبان معناسنه‌در یقال هو اجفیل ای جبان واورکك دوه قوشنه دینور
واوقی میدانلو سورن یایه دینور و یاشلو عورته دینور یقال تزوّج اجفیلا ای مرأة مسنة (الانجفال) انفعال وزننده
سرعتله کیتمك معناسنه‌در یقال انجفل الظلّ اذا ذهب وخلق یوردندن قوپوب سرعتله عزیمت ایلمك معناسنه‌در
یقال انجفل القوم اذا انقلعوا فمضوا (الجفالة) ثمامه وزننده جماعت انسانی یه دینور و تنجره‌نك یوزندن کبجه ایله
آلنان کفه و کپوکه دینور وسیل صوینك سپوروب ایلتدیکی خار و خاشاك مقوله‌سنه دینورکه سیلندی تعبیر اولنور
(الجفلی) جمزی وزننده و (الاجفلی) همزه‌نك فتحیله انساندن عامّه و جماعت معناسنه‌درکه شمولی متضمندر یقال دعاهم
الجفلی والاجفلی ای بجماعتهم وعامّتهم بعضلر دیدیکه همزه ایله اجفلی هرنسنه‌نك جماعتنه دینور (الجفل) جیمك
ضمیله جفولك جمعیدرکه ذکر اولندی (الاجفلة) همزه‌نك وفانك فتحیله جماعت معناسنه‌در یقال جاؤا اجفلة
وازفلة وباجفلتهم وازفلتهم ای بجماعتهم (جفول) جیمك ضمیله بر موضعدر (الجفال) غراب وزننده سودك کپوکنه
دینور وچوق نسنه‌یه دینور علی قول خاصة چوق یوکه ویپاغی‌یه دینور وسیل کوتردیکی سیلندی‌یه دینور (الجفیل)
امیروزننده بودخی چوق یوکه ویپاغی‌یه دینور وکور اولدیغندن ترلایی بصان اکیندن تخفیف ایچون قطع اولنانه
دینور (الجفلة) تمره وزننده قرقلمش یوکه دینورکه یپاغی تعبیر اولنور (الجفلة) تمره وزننده یپراقلری کور و فراوان
اغاجه دینور یقال شجرة جفلة ای الکثیرة الورق (جیفل) صیقل وزننده ماه ذی القعده‌نك اسم قدیمیدر (التجفل)
تفعل وزننده خروس بیوننك تویلرینی قبارتمق معناسنه‌در یقال تجفل الدیك اذا نفش برایله (الجافل) یرندن
قپوب اوینیان شیئه دینور یقال هو جافل ای منزعج و بنو ذبیانه مخصوص بر فرسك اسمیدر (الجلالة) و (الجلال)
جیملرك فتحیله بر آدم یاشلو و معمّر اولمق معناسنه‌در یقال جلّ فلان جلالة وجلالا من الباب الثانی اذا اسنّ
واحتنك * مؤلفك واحتنك قولی تفسیر ارکانندن دکلدر تتمیم قبیلندندر و جلال اولو و بزرك اولمق معناسنه‌در
یقال جلّ جلالا اذا عظم * مؤلفك بصائرده بیانه کوره جلاله عظم قدر معناسنه اولوب وجلال که هاسزدر
عظم قدر و شانده غایت و تناهی معناسنه‌درکه آنکله همان ذات اجلّ واعلا موصوف اولور فقیل ذو الجلال والاکرام
وحق جلّ وعلایی آنکله توصیف یاذات وحدانیتنه استدلال اولنه‌جق اشیاء عظیمه خلق ایلدیکیچوندر یاخود
احاطه‌دن عالی وجلیل اولدیغنه یاخود حواسله ادراك اولنمقدن جلیل اولدیغنه مبنیدر انتهی * وجلال اجلّ معناسنه
کلورکه اداة تعلیلدر کماسیذکر (الجلیل) امیروزننده ایکی معنای مذکوردن و صفتدر یاشلو و سالخورده آدمه دینور
واولو و بزرك وعظیم معناسنه‌در و ثمام دیدکلری نباته دینورکه بیان داریسی تعبیر اولنان اوتدر معنای اوّلك
جمعی جله کلور جیمك کسریله واخیرك جمعی جلائل کلور و بر رجلك آدیدر و یمن دیارنده بر قومك اسمیدر تابعیندن
ابو مسلم الجلیلی انلردندر علی قول یمنده ذو الجلیل نام وادی‌یه منسوبدر (جبل الجلیل) شامده بر طاغك اسمیدر (الجلّ)
جیمك کسری و فتحیله جلیل معناسنه‌درکه اولو و عظیم دیمکدر و خرده و دقیق اولمیان شیئه دینورکه ایری و بیوك دیمك
اولور و منه یقال ماله دقّ ولا جلّ ای دقیقة ولا جلیلة و بیوك دوشمه و کلیم مقوله‌سنه اطلاق اولنورکه پلاس مقوله‌سنه
مقابلدر و حصاد اولان اکینك قامشنه دینورکه اکیز تعبیر اولنور فارسیده سباری دیرلر و بونده جیمك ضمیله
و فتحیله جائزدر (الجلال) غراب وزننده و (الجلال) رمّان وزننده بونلرده جلیل و عظیم معناسنه و صفتلردر یقال
شیء جلال وجلال ای جلیل و جلال هرنسنه‌نك معظمنه و وفرتنه دینور مثلا جلال البحر دکزك انکین یرینه دینور
(الجلیلة) و (الجلالة) غرابه وزننده مؤنثلردر قدری عظیم اولان قادینه دینور و جلیله همان بر قرن طوغورمش
حیوانه دینور یقال ناقة جلیلة اذا کانت نتجت بطنا واحدا و یمشی یك چوق اولان اولو خرما اغاجنه دینور جمعی
جلال کلور کسرایله (الاجلال) همزه‌نك کسریله اولولمق تعظیم معناسنه‌در یقال اجله اذا عظمه و بر آدمه
جلیله دیدکلری حیوان ویرمك معناسنه‌در تقول ما اجلنی ای ما اعطانی الجلیلة وقویّ و زورمند اولمق معناسنه‌در
یقال اجلّ الرجل اذا قوی و ضعیف و ناتوان اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور پس همزه‌سی سلبیه اولور
یقال اجلّ فلان اذا ضعف (التجلة) تحله وزننده اسمدر اولولمغه دینور تکرمه کبی (الجلّ) جیمك ضمیله جلال
کبی برشیئك وافر و معظمنه دینور یقال اخذ جله وجلاله وکبره ای معظمه وجل دابه چولنه دینور
چول جل محرّفیدر جیمك فتحیله‌ده جائزدر جمعی جلالدر جیمك کسریله واجلالدر یقال رفع جل الفرس
ای ما یلبسه لیصان به * مترجم دیرکه راغبك مفرداتده بیانه کوره جلّ کندوسیله معظم شیء اورتیله‌جك پوششه
دینور جل فرس وجلهٔ تمر بو معنادندر صحیفه معناسنه اولان مجله دخی بوندندر کماسیذکر وجل کذلك

فتح و ضمله ياسمين ديدكلرى چچكه دينور * وورد اسميدركه كل تعبير اولنان معروف شكوفه‌در
كرك آق و قرمزى وصارى اولسون مفردى جله‌در * شارحك بيانه كوره كل فارسى معرّبيدر وجلّ واقصه قربنده
برصو آديدر وجلّ بن خقّ طىّ قبيله‌سى نسبندندر وجلّ چادر وآلاجق وبنا قوريلان يره دينوركه اوبه يرى
اوله‌جقدر يقال جلّ بيتك اى حيث ضرب وبنى ﴿التجلل﴾ تفعل وزننده برنسنه اوزره تفوّق ايلمك معناسنه‌در
يقال تجلله اذا علاه وبرنسنه‌نك وافر ومعظمنى آلمق معناسنه‌در يقال تجلل الشئ اذا اخذ معظمه ﴿التجالّ﴾
تشديد لامله تفاعل وزننده اولو لنمق معناسنه‌در يقال تجالّ عنه اى تعاظم ﴿الجلى﴾ ربّى وزننده امر عظيمه دينور
جمعى جلل‌در صرد وزننده * شارح ديركه بو اجلّ كلمه‌سندن مؤنثدر تأنيثى خطه ياخود داهيه تأويليله‌در ﴿الجلة﴾
جيمك كسريله وجه مذكور اوزره جليلك جمعيدر قدر وشان صاحبلرى عظماء وساداته دينور يقال قوم جلة
اى عظماء سادة ذوو الاخطار وياشلو وسالخورده آدمه ودوه‌يه دينور مفردو جمعنه ومذكرو مؤنثنه اطلاق اولنور على قول
ايكى ياشندن بازل اولنجه‌يه دك ناقه‌يه دينور ياخود ايكى ياشنده اولان اركك دوه‌يه دينور ياخود ارككنه جلّ
وناقه‌يه جله دينور يقال بعير جلّ وناقة جلة ﴿الجلة﴾ جيمك ضميله بيوك خرما كوفه‌سنه وزنبيلنه دينوركه بشقه‌جه
بردنك اولور خرماداللرندن ايشلنور جمعى جلال كلور جيمك كسريله وجلل كلور صرد وزننده * مؤلف بونى تكرار
ايلمشدر مقدّمة الادبده ياش خرما دنكى ايله مفسردر ﴿الجلل﴾ فتحتينله عظيم اولان شيئه دينور يقال امر جلل
اى عظيم وصغير وحقير اولانه ديمكله ضدّ اولور يقال شئ جلل اى حقير * مؤلف بونيده تكرار ايلمشدر ﴿التجليل﴾
تفعيل وزننده بودخى دابه‌يى چوللمق معناسنه‌در تقول جللت الدابة اذا البستها الجلّ ﴿الجلّ﴾ جيمك فتحيله
بودخى دابه‌يى چوللمق معناسنه‌در تقول جللت الدابة جلا اذا البستها الجل * جلّ جيمك فتحى وضميله كمى يلكننه
دينور شراع معناسنه جمعى جلول‌در وجلّ عربدن برجماعتك پدرى اسميدر وجليل معناسنه‌در يقال امر
جلّ اى جليل وحقير معناسنه اولمغله ضدّ اولور * وجلّ وجله مصدر اولور ال ايله دوه قيغنى بريكدرمك معناسنه
يقال جلّ البعر جلا وجلة من الباب الاوّل اذا جمعه بيده وجنايت معناسنه‌در تقول جللت هذا على نفسك
اى جنيته وجلّ جلاى وطن ايلمك معناسنه‌در كما سيذكر وبرنسنه‌نك كوم ومعظم اولاننى آلمق معناسنه‌در
يقال جلوا الاقط جلاّ اذا اخذوا جلاله وجلّ برجماعت آديدر ﴿جلال﴾ سحاب وزننده اسماء والقابدندر
ابو الجلال زبير بن عمرو وابو الجلال الكرمنى محدّثلردر بعضلر ثانى‌يى حاء مهمله ايله ضبط ايلديلر وامّ الجلال
بنت عبدالله بن كليب العقيليه محدثه‌در ومحمد بن ابى بكر الجلالىّ محدّثدر ﴿ذات الجلال﴾ كتاب وزننده هلال
بن قيس الاسدى فرسنك لقبيدر ﴿الجلال﴾ غراب وزننده ايرى وديزمان شيئه دينور يقال شئ جلال اى ضخم
وبر طاغك آديدر وبرنسنه‌نك كومنه دينور يقال اخذ جلال الشئ اى معظمه ﴿جلال﴾ شدّاد وزننده نجد
اولكه‌سندن مكه‌يه كله‌جك يولك اسميدر ﴿الجلالة﴾ سحابه وزننده شول صغره دينوركه بوش كزوب نجاسات تناول
وتتبع ايدر اوله * قال الشارح ومنه الحديث ❋ نهى عن لحوم الجلالة ❋ اى البقرة التى تتبع النجاسات نهايه‌ده مطلقا
نجاسات اكل ايدن حيوانله مفسردر واحكامى مفصلدر ﴿الجلالة﴾ كناسه وزننده بيوك وقبا ناقه‌يه دينور ﴿الجلة﴾
جيمك حركات ثلاثيله دوه قيغلرينه على قول بردانه‌سنه ياخود ازيلوب طاغلمامش اولاننه دينور ﴿الاجتلال﴾
افتعال وزننده طوترق ايچون دوه قيغى ديوشورمك معناسنه‌در يقال اجتلّ الرجل اذا التقط الجلة للوقود
وبرنسنه‌نك كومنى آلمق معناسنه‌در تقول اجتللت الشئ اذا اخذت جلاله اى معظمه ﴿من جلك﴾ جيمك ضميله
و﴿من جلالك﴾ جيمك فتحيله و﴿من جللك﴾ فتحتينله و﴿من تجلتك﴾ تحله وزننده و﴿من اجلالك﴾ همزه‌نك كسريله
و﴿من اجل اجلالك﴾ جمله‌سى من اجلك معناسنه مستعملدركه كلمهٔ تعليلدر سندن اوتورى ديمكدر يقال فعله
من جلك وجلالك وجللك وتجلتك واجلالك ومن اجل اجلالك اى من اجلك ابتداسى تعظيم ايچون اولوب
بعده كيده‌رك تعليل موقعنده استعمال اولندى زيرا مثلا فعلته من جلك قولى سكا تعظيما آنى ايشلدم ديمك اولوب
كيده‌رك توسيعله سنك ايچون ايشلدم موقعنده استعمال اولندى ﴿الجلول﴾ وصول وزننده جلكبى جلاى وطن
ايلمك معناسنه‌در يقال جلّ القوم عن منازلهم جلولا وجلا من الباب الثانى اذا جلوا ﴿الجالّة﴾ لامك تشديديله جلاء وطن
ايدن جماعته دينور ﴿جلّان﴾ بركوچك قبيله آديدر ﴿التجلجل﴾ تزلزل وزننده يره كومولمك معناسنه‌در يقال تجلجل
فى الارض اذا ساخ وصرصلوب ارغلانمق معناسنه‌در يقال تجلجل الشئ اذا تحرّك وتضعضع ﴿الجلجلة﴾
زلزله وزننده برنسنه‌يى ارغلامق معناسنه‌در يقال جلجل الشئ اذا حرّكه وپك چاغرمق معناسنه‌در يقال
جلجل الرجل اذا صات شديدا وكوك كورلده‌مك معناسنه‌در يقال جلجل السحاب اذا رعد ولسان ايله برآدمى

قورقتمق معناسنه‌در يقال جلجل فلانا اذا اوعد بالوعيد وقارشدرمق معناسنه‌در يقال جلجل الشئ اذا خلطه
وآت قسمى صفوتله كشنمك معناسنه‌در يقال جلجل الفرس اذا صفاصهيله وكريشى محكم بوكمك معناسنه‌در
يقال جلجل الوتر اذا شدّ فتله ‹المجلجل› مسلسل وزننده كورلديلى بلوده دينور يقال سحاب مجلجل اى راعد
وپك ظريف اولوب اصلاعيب ظاهريسى اولميان آدمه دينور يقال رجل مجلجل اى ظريف جدّا لاعيب فيه
وقوّتى تامّ وكامل اولان دوه‌يه دينور ‹الجلجال› ثرثار وزننده كورلديلى وهريره شامل يغموره دينور يقال غيث
جلجال اى راعد مطبق ‹المجلجل› اسم فاعل بنيه‌سيله قوىّ وتوانا اولان سيد وذيشان آدمه دينور على قول
بلند آواز اولانه دينور يقال هو مجلجل اى سيد قوىّ اوالبعيدالصوت وجرئ ودقّاع اوله‌رق ناطقه‌يه مالك
سخنور آدمه دينور يقال رجل مجلجل اى جرئ دقّاع منطيق وچوق عدده دينور يقال عدد مجلجل اى كثير
‹الجلجل› هدهد وزننده كوچك چاكه ودف پولنه دينور جرس صغير معناسنه وسبكروح اولوب
ايشده كوجده جست وچالاك ونشاطمند آدمه دينور جمعى جلاجل كلور ‹الجلاجل› علابط وزننده
جلجل معناسنه‌در يقال غلام جلاجل وجلجل اى خفيف الروح نشيط فى عمله وجلاجل دروننده جلجل كبى
مختلج اولان خاطره‌يه اطلاق اولنور ومنه تقول ابثثته جلاجل نفسى اى ماكان يتجلجل فيها وصوت ونهيق
صاف وطورى حماره دينور جلال كبى‌كه غراب وزننده‌در يقال حمار جلاجل وجلال اى صافى النهيق
‹المجلجلة› مسلسله وزننده چاك طچورلمش دوه‌لره دينور يقال ابل مجلجلة اذا علقت عليها الجلاجل
‹دارة جلجل› هدهد وزننده نجدده برموضع آديدر ‹الجلجلان› جيملرك ضميله كشنش تخمنه دينور ثمرالكزبره
معناسنه وحبّ السمسم اسميدركه صوصم ديدكارى غله‌دز وحبّ القلب اسميدركه سويدا اوله‌جقدر يوركده
مردمك ديده كبى دانه‌جكدر ‹جلاجل› جيمك فتحى وضميله برموضع آديدر وجيمك فتحيله برموضع آخردر ‹المجلة›
ميمك وجيمك فتحيله شول صحيفه‌يه دينوركه آنده حكمت مسطور اوله ومنه قرأ مجلة لقمان وهى الصحيفة التى
فيها الحكمة وهركتاب ومكتوبه مجله اطلاق اولنور يقال رأيته وبيده مجلة اى كتاب * مترجم ديركه جلّ كتابك
جلد وغطاسنه ديمكله مجله بوندن مأخوذدر پس مجله غطا طچورلمش كتاب وصحيفه‌يه دينوب بعده بالتوسيع
مطلق كتابه اطلاق اولندى نته‌كه جل ماده‌سنده بيان اولندى نهايه‌ده بعضلر عبرانيدن معرّب اولديغنه ذاهب
اولدقلرى مرسومدر لكن وجه مذكور اوزه عربى صحيحدر مقدّما كتب حكميه‌يك مرغوب ومعتبر اولنغله فاخر
غطاء طچوررلر ايدى بعده مطلق كتابده استعمال اولندى ‹جلولاء› جيمك فتحى ولامك ضميله بغداد قضاسنده
خانقين نام بلده‌يه برمرحله مسافه‌ده برقريه آديدر آنده اهل اسلامله عجم بيننده بروقعه اولمشدر نسبتنده جلولىّ
دينور غير قياس اوزره ‹المجلل› محدّث وزننده اعلامدندر امّ جميل فاطمه بنت المجلل صحابيه‌در ‹التجالل›
تفاعل وزننده برنسنه‌نك كومنى آلمق معناسنه‌در تقول تجاللته اذا اخذت جلاله اى معظمه ‹جللتا› جيمك فتحى
ولام اولانك ضميله نهروان ناحيه‌سنده برقريه‌در ‹جلولتين› جيمك فتحى ولامك ضميله برقريه آديدر ‹ابوجله› جيمك
ضميله بررجلك كنيه‌سيدر ‹جلاله› ثمامه وزننده برعورتك آديدر ‹الجلال› غراب وزننده جلاجل كبى سسى
طورى اشكه دينور ‹الجمل› جيمك وميمك فتحيله وميمك سكونيله جائزدر اركك دوه‌يه دينور وشذوذ اوزره ناقه‌يه
اطلاق اولنور ومنه قيل شربت لبن جمل وبعضلر ديديكه جمل درت ياشنه كيرمش على قول جذع ياخود بازل
ياخود ايكى ياشنه كيرمش اركك دوه‌يه مخصوصدر بوكرته‌يه وارمينجه جمل اطلاق اولنمز جمعى اجمال وجامل
وجمل كلور جيمك ضميله وجمال كلور جبال كبى وجماله وجمالات كلور جيملرك حركات ثلاثلريله وجمائل كلور
واجامل كلور * مترجم ديركه جمل ذكرى آتى جمالدن مأخوذدر زيرا عربلر جمل قسمنى جمال وزينت عدّ ايدرلر
قالديكه مؤلّف جمع عدادنده جامل كلمه‌سنى دخى ثبت ايلدى بقرماده‌سنده باقر كلمه‌سنك اسم جمع اولديغنى تنصيص
ايلمكله بودخى آنك كبى اسم جمع اولمق اغلبدر حتى شيخ رضى دخى تنصيص ايلمشدر وفى المثل * اتخذ فلان الليل جملا *
اى سرى كله يعنى بتون كيجه طورميوب بردوزه‌يه كتدى ‹الجامل› جمعدر نته‌كه ذكر اولندى وچوبانلرى
وصاحبلرى برابر اوله‌رق دوه سوريسنه دينور وعظيم اوبه‌يه اطلاق اولنور ‹الجمالة› ثمامه وزننده جامل ديدكلرى
دوه سوريسندن بربلوكه دينور على قول ايچنده اركك دوه اولميان ناقه سوريسنه دينور جيمك حركات ثلاثيله‌ده
جائزدر وآت سوريسنه دينور جمعى جمال كلور جيمك ضميله نادر اوله‌رق ومنه قول الشاعر * والادم فيه يعتركن
بجوّه عرك الجمالة * ‹الجميل› امير وزننده اريمش وصزدرلمش ايچ ياغنه دينور يقال اكل الجميل اى الشحم
الذائب وجمال ماده‌سندن وصف اولور خلق وخلق خوب اولان آدمه دينور يقال هو جميل اى الحسن الخلق

والخلق ﴿درب جمیل﴾ بغدادده باب معروفدر اکا نیجه ذوات منسوبلردر واسحق بن عمرو الجمیلیّ برشاعر یکانه
ومفلقدر ﴿الاستجمال﴾ دوه جمل اولمق مرتبه‌یه وارمق معناسنه‌در یقال استجمل البعیر اذا صار جملا ﴿الجمالة﴾
شدّاده وزننده دوه‌جیلره دینور خیّاله وحّماره کبی یقال‌هم جمّالة ای اصحاب الجمال ﴿الجمالیة﴾ غرابیه وزننده
جمل کبی بنیه وترکیبی قویّ ومحکم وطیانقان ناقه‌یه‌وصف‌اولور یقال ناقة جمالیة‌ای وثیقة کالجمل وکذا یقال رجل
جمالیّ ای ضخم الاعضاء تامّ الخلق ﴿الجمل﴾ فتحتینله ارکك دوه‌یه دینورکه ذکر اولندی وخرما آغاجنه دینور
وبرجنس دکز بالغنه دینورکه طولی اوتوز اندازه مقدارنده اولور وبو جمل البحر دیدکلریدر وجمل اسامیدندر
جمل بن سعد مذحج قبیله‌سندن برجماعتك پدریدر تابعیندن هند بن عمرو الجملیّ انلره منسوبدر ﴿بئر جمل﴾
مدینه‌ده برمعروف قویدر وجمل حسین بن عبدالسلام نام شاعرك لقبیدرکه امام شافعیدن روایت فقه وحدیث
ایلمشدر ﴿لحی جمل﴾ لامك فتحیله بین‌الحرمین بر موضعدر مدینه‌یه اقربدر کذلك مدینه ایله فید بیننده برموضعدر
وبحران ایله تثلیث بیننده برموضعدر ﴿لحیا جمل﴾ تثنیه بنیه‌سیله یمامه‌ده بر موضعدر ﴿عین جمل﴾ کوفه قربنده
برچشمه آدیدر ﴿ابو الجمل﴾ ایوب بن محمد وسلیمان بن داود الیمامیان کنیه‌لریدرکه محدّثلردر ﴿الجمیل﴾ زبیر وزننده
و﴿الجمیل﴾ قبیط وزننده و﴿الجملانة﴾ جیمك ضمیله و﴿الجمیلانة﴾ مصغر بنیه‌سیله بلبل قوشنه دینور ﴿الجمال﴾
کمال وزننده برآدم خلق وخلقی کوزل اولمق معناسنه‌در یقال جمل الرجل جمالا من الباب الخامس اذا صار
جمیلا مصباحك بیاننه کوره اصلی جماله ایدی کثرت استعمالدن هانی تخفیف اولندی وعربلر جمالك ان لاتفعل کذا
دیرلرکه اغرادر یعنی شویلجه ایلمك سکا شین ونقیصه ایراث ایدر اولمغله آنی ایشلیوب جمال ایراث ایده‌جك
فعله ملازمت ایله ﴿الجمال﴾ غراب وزننده و﴿الجمال﴾ رمّان وزننده بودخی وصفدر صاحب جمال آدمه دینور
﴿الجملاء﴾ حمراء وزننده مؤنثدر واعضاء وترکیبی تامّ وهرطرفی اویغون ولطیف حیوانه دینور ﴿التجمل﴾ تفعل
وزننده زینتلنمك معناسنه‌در یقال تجمل الرجل اذا تزیّن واریمش یاغ اکل ایلمك معناسنه‌در یقال تجمل الرجل
اذا اکل الشحم المذاب ﴿المجاملة﴾ مفاعله وزننده برآدم ایله صدق صمیمله دوستلق ایلیوب صورتا کوزلجه معامله
ایدشمك علی قول کوزل الفت ومعاشرت ایدشمك معناسنه‌در یقال جامله اذالم یصفه الاخاء بل ماسحه بالجمیل
او احسن عشرته ﴿الجمل﴾ حمل وزننده بریکدرمك معناسنه‌در یقال جمل الشیٔ جملا من الباب الاول اذا جمعه
وایچ یاغنی ارتمك معناسنه‌در یقال جمل الشحم اذا اذابه ﴿الاجمال﴾ همزه‌نك کسریله ایچ یاغنی ارتمك معناسنه‌در
یقال اجمل الشحم اذا اذابه واجمال برنسنه‌نك طلبنده عجله وافراط ایلیوب تأنّی واعتدال ایلمك معناسنه‌در
یقال اجمل فی الطلب اذا اتأد واعتدل فلم یفرط وطاغنق نسنه‌یی بریکدرمك معناسنه‌در یقال اجمل الشیٔ
اذا اجمعه عن تفرّقه وحساب وکلامی جمله ایلمك معناسنه‌درکه تفصیل مقابلیدر یقال اجمل الحساب اذا ردّه
الی الجملة وایولکی واحسانی چوق وکوزل ایلمك معناسنه‌در یقال اجمل الصنیعة اذا حسنها وکثرها ﴿الاجتمال﴾
افتعال وزننده ایچ یاغنی ارتمك معناسنه‌در یقال اجتمل الشحم اذا اذابه ﴿الجمول﴾ صبور وزننده دائما ایچ یاغی
اریدن آدمه دینور وسموز خاتونه دینور ﴿الجملة﴾ غرفه وزننده معلومدرکه برنسنه‌نك جماعتنه ومجموعنه دینور
یقال جملة الشیٔ ای جماعته وجمله قاضیٔ دمشق اولان یوسف بن ابراهیم نام فاضلك جدّی اسمیدر ﴿الجمل﴾
سکر وزننده‌و ﴿الجمل﴾ صرد وزننده‌و ﴿الجمل﴾ قفل وزننده‌و ﴿الجمل﴾ عنق وزننده‌و ﴿الجمل﴾ جبل وزننده کمی ایپنه
دینورکه مراد ایری هلاطیدر قومنه تعبیر اولنور وقریٔ بهن قوله تعالی ﴿حتی یلج الجمل فی سم الخیاط﴾ الایة وجمل
سکر وزننده وتخفیفله جائزدر حساب جمله دینورکه * ابجاد * حروف مقطعه‌سیدر هربری برعدده دالدر تاریخ
حساب ایدرلر ﴿الجمل﴾ صحف وزننده جماعت انسانی‌یه دینور ﴿التجمیل﴾ تفعیل وزننده تزیین ایلمك معناسنه‌در
یقال جمله اذا زیّنه وعسکری خیلی مدّت اویالندروب توقیف ایلمك معناسنه‌در یقال جمل الجیش اذا اطال
حبسهم ﴿الجمیلة﴾ سفینه وزننده آهو سربه‌سنه وکوکرجین سوریسنه دینور ﴿جمل﴾ قفل وزننده برعورتك اسمیدر
﴿جمال﴾ سحاب وزننده بربشقه‌جه خاتون اسمیدر ﴿جمل﴾ صرد وزننده ابن وهبدرکه بنوسامه جماعتی نسبندندر
﴿جمیل﴾ زبیر وزننده اخت معقل بن یساردرکه صحابیه‌در ﴿جومل﴾ جوهر وزننده بررجل آدیدر ﴿جمال﴾ سحاب
وزننده و﴿جمل﴾ جبل وزننده و﴿جمیل﴾ امیر وزننده اسامیٔ ناسدندرکه جمله‌سی ذکر اولندی ﴿جمال﴾ غراب وزننده
بر بلده‌در ﴿جمیل﴾ قبیط وزننده ابو الخطاب عمر بن حسن بن دحیه نام حافظك جدّیدر ﴿الجمحل﴾ حای مهمله ایله
شمخر وزننده صدف ابخره اولان اته دینورکه قابنه یاپشق اولور کتب طبیه‌ده ادویه اقسامندن معدوددر
﴿الجمعلیل﴾ خزعبیل وزننده هرنسنه‌دن برر مقدار بریکدرراولان کسه‌یه دینور ﴿الجمعلیلة﴾ خزعبیله وزننده صرتلانه

دينور و پك قوجه دوشكون ناقه يه على قول بنيه سى قوىّ طيانقلو ياوز اولانه ياخود ضعف و هزالدن فرومانده
اولمشيكن صكره دن وجودينه تاب و توان كلوب كاليله قوّتلنمش اولانه دينور يقال ناقة جملية اى هرمة او شديدة
وثيقة او التى كانت رازمة ثم انبعثت ﴿الجملة﴾ قنفذه وزننده بالدن ياخود ياغدن بر طوپاغه دينور كه جوز قدر اوله
تقول اخذت جملة من عسل او لبن اى قدر جوزة ﴿المجمعلة﴾ مدحرجه وزننده بدنى طوپاج عورته دينور يقال
امرأة مجمعلة اللحم اى معقدته ﴿جماعيل﴾ جيمك فتحى و ميمك تخفيفى و تشديديله قدس قضاسنده بر قريه آديدر
﴿الجنبل﴾ قنفذ وزننده اغاجدن دوزلمش قالين قواطه يه و چناغه دينور * مؤلف بونى جبل ماده سنده دخى ثبت ايلدى
ظاهرا نون امرنده اختلافه مبنيدر و جنبل ابو عبدالله محمد بن عصمة الضبىّ نام محدّثك جدّى اسميدر ﴿جنثل﴾ ثاى
مثلثه ايله جعفر وزننده بر رجل آديدر ﴿الجندل﴾ جعفر وزننده بر آدمك قالديروب كوتره جكى قدر اولان طاشه دينور
دالك كسريله ده جائزدر * ومنه يقال شاد قصره بصمّ الجندل و هو مايقله الرجل من الحجارة اساسك بيانه كوره
نونى زائده در * ظاهرا مؤلف عندنده اصليه ذر و جندل معرفه اوله رق بر بقعه نك اسميدر ﴿الجندل﴾ علبط وزننده
طاش يغنى اولان محله دينور ﴿الجندلة﴾ علبطه وزننده طاشلق يره دينور سنكستان معناسنه جيمك فتحيله ده جائزدر
يقال ارض جندلة اى كثيرة الحجارة ﴿الجنادل﴾ علابط وزننده قوىّ و عظيم اولان انسان و حيوانه دينور ﴿دومة الجندل﴾
بر موضع آديدر ﴿الجنجل﴾ جيمينله قنفذ وزننده قوش قونمز اوتنه شبيه بر اوتك اسميدر صلاته سنى و جاجيغنى پارلر
مفرداتده قوش قونمزدن بر صنف اولمق اوزره مبيندر ﴿الجنعدل﴾ سفرجل وزننده و جيمك ضمّى و دالك كسريله
لغتدر قالين كوده لو صمصيق طقناز آدمه دينور يقال رجل جنعدل اى تارّ غليظ ﴿الجولة﴾ جيمك فتحيله خاصّة
جنكده جوانب ميدانى طولانمق معناسنه در كه بهادر سوارى و ضعيدر نته كه جول و جولان طوافده مستعملدر
كما سيذكر يقال جال فى الحرب يجول جولة اذا دار الميدان و عسكر اعدادن كيرو چكيلوب ينه حمله ايلك معناسنه
مستعملدر كه دونك چالمق تعبير اولنور يقـال جال القوم اذا انكشفوا ثم كرّوا ﴿الجول﴾ جيمك فتحى و ضميله
و ﴿الجؤول﴾ قعود وزننده و ﴿الجولان﴾ فتحاتله و ﴿الجيلان﴾ جيمك كسريله كه اصلى جولان ايدى بونلر مطلقا طولانمق
معناسنه در يقال جال فى الطواف يجول جولا و جؤولا و جولانا و جيلانا اذا دار و جول طپراق يرندن صاوريلوب
هوايه آغمق معناسـنه در يقال جال التراب جولا اذا ذهب و سطع و بر نسـنه يى اختيار ايلك معناسـنه در يقال
جال الشئ اذا اختاره و جول جيمك فتحى و ضميله طپراغه دينور جائل معناسنه در و جول باء حرفيله متعدّى اولور
بر نسنه يى طولاندرمق معناسنه در يقال جال به اذا اداره و جول پك چوق قيون و كچى يه دينور و عظيم لشكره دينور
و دوه سوريسنه و آت سوريسنه دينور على قول اوتوز ياقرق رأس ياخود كزيده و منتخب اولان دوه بلوكنه دينور
و ياشلو قوجه كيكه دينور و بر شجر آديدر و طاغه دينور جبل معناسنه * شارح ديركه بونده صواب اولان حبل
اولمقدر كه ايپه دينور و توزه دينور غبار معناسنه ﴿التجوال﴾ تانك فتحيله تفعيلدن مصدر در چوق طولانمق معناسنه در
يقال جوّل الرجل تجوالا اذا طاف ﴿الاجتيال﴾ افتعال وزننده طولانمق معناسنه در يقال اجتال الرجل اذا طاف
و بر آدمى طوغرى يولنـدن صرف و تحويل ايلك معناسـنه در يقال اجتالهم اذا حوّلهم عن قصدهم و اختيار
ايلك معناسنه در يقال اجتاله منهم اذا اختاره ﴿الانجيال﴾ انفعال وزننده بو دخى جولان ايلك معناسـنه در يقال
انجال الرجل بمعنى جال و طپراق يرندن قالقوب هوايه آغمق معناسنه در يقال انجال التراب اذا ذهب و سطع ﴿المجول﴾
منبر وزنـنده نسوانه مخصوص بر كسيم جامه يه دينور كه قصه زيبون اوله جقدر على قول كوچك قيزلر كيرلر
بر چرك لباسدر كه ايچنده جولان ايدرلر و قلقانه اطلاق اولنور و خلخاله اطلاق اولنور و درست اقچه يه دينور
بين الناس جولان ايدر و بازو بنده و حمائله دينور عوذه معناسنه و حمار وحشى يه دينور و كومشه دينور و كردانلق
اورته سنه چكوردكلرى كومشدن ياپلمش شمسه يه دينور و شول بياض ثوبه دينور كه قارجيلر بر ارايه كلوب قاره
باشلدقده قار اوقلرى كنديسنه تسليم اولنان كسه نك يدينه و يريلور ﴿الجولان﴾ سلمان وزننده شامده بر طاغك
آديدر و طپراغه دينور و شول خرده چقللره دينور كه روزكار آنلرى برى اوته اوينادوب دوران ايتديرر اوله و توزلو
طپراقلو يعنى طومانلو كونه دينور كما سيذكر ﴿الجيلان﴾ جيمك فتحيله طپراغه دينور و طومانلو كونه دينور ﴿الجولان﴾
فتحاتله مصدر دركه ذكر اولندى و دوابّ و مواشينك خرده لرينه و كمترلرينه دينور و جولان الهموم قلبه عارض
اولان تاسه و اندوهك ابتداى عروضندن عبارتدركه درونده اوينايوب دورانه باشلر تقول فى قلبى جولان الهموم
اى اوّلها ﴿الاجالة﴾ همزه نك كسريله طولاندرمق معناسـنه در يقال اجاله و اجال به اذا اداره ﴿التجاول﴾
تفاعل وزننده ميدانده جولان ايدشمك معناسـنه در يقال تجـاول الجيش اذا جال بعضهم على بعض فى الحرب

﴿المجاولة﴾ مفاعله وزننده مدافعه ومطارده معناسنه در يقال بينهم مجاولات اى مطاردات ومدافعات ﴿الاجول﴾
احمر وزننده و﴿الجولانىّ﴾ و﴿الجيلانىّ﴾ جيملرك فتحيله بونلرده توزلو طپراقلو طومانلو كونه وصف اولور يقال يوم
اجول وجولانىّ وجيلانىّ وجولان وجيلان اى كثير الغبار والتراب وجولانى عامّ المنفعه آدمه دينوركه خير ونفعى
قريب وبعيده جائل اولور يقال رجل جولانىّ اى عامّ المنفعة ﴿الجائلة﴾ جولان ايدن نسنه يه دينور تأنيثى موصوف
اعتباريله در بو مناسبتله ضميرده جولان ايدن خاطره يه وميانه ده دائر اولان مصلحته اطلاق اولنور ومنه تقول اجل
جائلتك اى اقض الامر الذى انت فيه ﴿الجول﴾ جيمك ضميله عقل معناسنه مستعملدر وعزم معناسنه مستعملدر
يقال ليس له جول اى عقل وكذا عزم وآت سوريسنه ودوه سوريسنه دينور وقبرك وقيونك ديبلرندن آغزلرينه قدر
يالمنه دينور ودكزك وطاغك برطرفنه دينور جمعى اجوال وجواله كلور جيمك ضميله وبربلوك دوه يه ودوه
قوشنه وقيون وكچى سوريسنه دينور وصويك ديبنده اولان بيوك قيايه دينور ﴿الجيل﴾ جيمك فتحيله و﴿الجال﴾
بونلرده قبرك وقويينك ودكزك وطاغك برجانبنه دينور ﴿جوله﴾ جيمك ضميله اساميدندر عبدالله بن احمد بن
جوله ومحمد بن على بن جوله وعلى بن محمد بن احمد بن جوله محدثلردر ﴿اجول﴾ احول وزننده طىّ قبيله سى
يوردنده واقع اجأ وسلمى نام طاغلرك حذاسنده برطاغ آديدر ياخود برى برينه قريب برقاچ بايرلره دينور ﴿الجوالة﴾
سحابه وزننده برنسنه نك سچلمش كزيده سنه دينور يقال اخذ جوالة ماله اى نقاياته وخياره ﴿الجوّال﴾ شدّاد
وزننده عقفان اليربوعىّ نام كمسه نك فرسى آديدر ﴿الاجولىّ﴾ احمرىّ وزننده پك جست وچالاك وجوّال آته
دينور يقال فرس اجولىّ اى سريع جوّال ﴿جولى﴾ سكرى وزننده برموضعدر ﴿الجويل﴾ امير وزننده روزكارك
اوكنه آلوب توزتديغى نسنه يه دينور قورى اوتلق واغاج ييراغى كبى يقال مال الدنيا كالجويل وهو ماسفرته
الريح من حطام النبت ﴿الجهل﴾ سهل وزننده و﴿الجهالة﴾ رذاله وزننده بيلمز اولمق معناسنه دركه علم مقابليدر
يقال جهل الشئ جهلا وجهالة من الباب الرابع ضدّ علمه وعلى حرفيله بيلمزلنمك معناسنه اولور يقال جهل
عليه اذا اظهر الجهل ﴿الجاهل﴾ و﴿الجهول﴾ صبور وزننده بيلمز نادان معناسنه اسم فاعللردر جمعلرى جهل كلور
جيمك ضمى وضمتيله وجاهلك جمعى جهّل كلور ركع وزننده وجهّال كلور وجهلاء كلور ويقال هو جاهل منه
اى جاهل به يعنى اول نسنه مقدّمدن آنك معلومى دكلدر بو جهل مذموم دكلدر وجاهل ارسلانه اطلاق اولنور
﴿التجاهل﴾ تفاعل وزننده بركمسه كنديسنى جاهل كوسترمك يعنى بيلمزدن كلمك معناسنه در يقال تجاهل زيد
اذا اظهر الجهل ﴿المجهلة﴾ مرحله وزننده برآدمى جهالته باعث ومؤدّى اولان شيئه دينور يقال شغل العبث
مجهلة اى يحمل على الجهل ﴿التجهيل﴾ برآدمه جاهلدر ديو جهله نسبت ايلك معناسنه در يقال جهله اذا نسبه
الى الجهل ﴿المجهل﴾ مقعد وزننده شول بيابانه دينوركه آنده علامت طريق وسمت اولمامغله منزل مقصوده عزم
ووصول متعذّر اوله وبونك تثنيه وجمعى يوقدر يقال ارض مجهل اذا كانت لايهتدى فيها لكن اساسده جمع
بنيه سيله ده مرسومدر ﴿الاستجهال﴾ برآدمى جاهل عدّ ايلك معناسنه در يقال استجهله اذا عدّه جاهلا
واستخفاف واستحقار معناسنه مستعملدر يقال استجهله اذا استخفه وروزكار اغاجك داللرينى اوينانمق معناسنه
مستعملدر يقال استجهلت الريح الغصن اذا حرّكته فاضطرب ﴿المجهل﴾ منبر وزننده و﴿المجهلة﴾ مكنسه وزننده
و﴿الجيهل﴾ صيقل وزننده و﴿الجيهلة﴾ صيقله وزننده كوسكويه دينوركه آنكله اوجاق وآتش قارشدررلر و﴿جيهل﴾
صيقل وزننده برخاتون آديدر وبيوك يالچين قيايه دينور ﴿المجهولة﴾ شول ناقه يه اطلاق اولنوركه آندن هركز سود
صاغلمامش اوله ياخود تمغاسز اوله يقال ناقة مجهولة اى لم تحلب قطّ او لاسمة عليها ﴿الجهلاء﴾ حمراء وزننده جاهليت
لفظندن مأخوذ اولوب وآنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال كان ذلك فى الجاهلية الجهلاء وهى القديمة ﴿الجهبل﴾
جعفر وزننده بيوك باشلو آدمه دينور يقال رجل جهبل اى العظيم الرأس وياشلو سالخورده كيكه على قول ايرى
جثه لو سنه دينور وجهبل بن سيف شول كمسه دركه پيغمبر اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك انتقاللرى خبرينى
اهل حضرموته ايصال ايلمشدر ﴿بنو جهبل﴾ شامده برخانماندركه جمله سى فقهاء ايدى ﴿الجهبلة﴾ جيمك وبانك فتحيله
چركين وبد چهره عورته دينور يقال امرأة جهبلة اى قبيحة ﴿الجيل﴾ جيمك كسريله ناسدن برصنف وطائفه يه
دينور يقال جيل من الترك وجيل من العرب اى صنف وجيل اسفل بغدادده برقريه آديدر وزيادين جيل ويزيد
بن جيل محدّثلردر ﴿جيلان﴾ جيمك فتحيله عبد القيس قبيله سندن برجماعتدر ويمنده برايالتدر وشول چقل
طاشلرينه دينوركه آنى روزكاربرى اوته طوزندى كبى يواليوب اوينادر اوله ﴿جيلان﴾ جيمك كسريله ايرانده براقليم
يعنى براولكه نك اسميدر كيلان معرّبيدر وبرجماعته دينوركه آنلرى نوشروان بحرين ولايتنه ترتيب وتمكين

ایلشیدی وجیلان ابو الجلد بن فروه دیمکله معروف محدّث تابعینك اسمیدر ﴿فصل الحاء المهملة﴾ (الحبل)
حانك فتحیله ایپه دینورکه نسنه بندایدرلر جمعی احبل واحبال وحبول کلور وفی الحدیث ✽ حبائل اللولؤ ✽
کانّه جمع علی غیر قیاس او هو تصحیف والصواب جنابذ یعنی صفت جنتده وارد اولان ✽ فاذا فیها حبائل اللولؤ ✽
حدیثنده واقع حبائل کلمه سی کویا که غیر قیاس اوزره حبلك جمعیدر وبعضلر عندنده مصحفدر صواب اولان جنابذ
اولمقدرکه جنبذك جمعیدر کنبد معرّبیدرکه قبه یه دینور * شارح دیرکه اوّلکی امام بخاری روایتیدر رمل مستطیل
معناسنه اولان حبلك غیر قیاس اوزره جمعی اولان حبالهدن جمع الجمع اولمغله بالتشبیه اطلاق اولنمشدر وحبل
اسامیدندر احمد بن محمد بن حبل قاضیٔ مالقه درکه نحویوندندر وربیعة بن حاتم الحبلیّ المصریّ محدّثیندندر وحبل
مصدر اولور بر نسنه یی ایپله باغلمق معناسنه یقال حبل الشیٔ حبلا من الباب الاوّل اذا شدّه بالحبل ومنه المثل * یاحابل
اذکر حلاً * یعنی ای بونی بندایدن کسه چوزمه یی خاطرکدن اخراج ایله که بونك باغلمسی وار امّا چوزمسیده وار
وحبل ایپه واورغانه دینور رسن معناسنه جمعی حبول در * شارح دیرکه بونك معنای اوّل ایله فرقی نامعلوم اولمغله
تکرار کبیدر لکن اوّلده رباط ایله تفسیر ایلمکله بوندن اخصّ اولور واوزون اوزادی قوم بیغننه اطلاق اولنور یقال
نزلوا فی حبل ای رمل مستطیل وعهد وپیمان معناسنه مستعملدر یقال بینهما حبل ای عهد وذمّت وزنهار
وامان معناسنه در یقال قطع حبله ای ذمته وامانه وآغرلق ثقل معناسنه در وآفت وداهیه یه اطلاق اولنور
ووصال وتواصل معناسنه در وعاتق معناسنه درکه اوموز باشیله بیونك آره لغندن عبارتدر علی قول اول آره لقده
اولان اوزونلغه وطریقه یه دینور یاخود اوراده اولان سکیره دینور وقولده وارقه ده بر طمرك اسمیدرکه اضافتله
متعیّن اولور یقال حبل الزراع وحبل الظهر * قالدیکه هر عضوده اوزون وقالین اولهرق اصیل وقوام اولان طمره
حبل اطلاق ایدرلر مثلا حبل الظهر قفادن نازل آرقه طمریدرکه آندن نیچه طمرلر منشعب اولور وحبل الذراع
قیفالدن دیرسك یانده ظهور وزندین اوزرینه دائر ایکی قسمه منقسم اولور وحبل الورید بیون طمریدر وقس
علی ذلك وبصره ده بر موضع آدیدرکه رأس میدان زیاد دیمکله متعارفدر بونده حانك کسریله ده جائزدر یاخود
هر بری بشقه موضعلردر وحبل عرفه نك یعنی جبل عرفاتك اسمیدر وقوشی میدانك باشنه دینورکه یارشجیلر آنده
طوروب اورادن قوشرلر وحبل بنه مصدر اولور حباله ایله جانور طوتمق یاخود حباله نصب ایلمك معناسنه
یقال حبل الصید حبلا اذا اخذه بالحبالة او نصبها له (حبال) کتاب وزننده اسامیدندر حبال بن رفیده تابعیندندر
وحبال بن سلمة بن خویلد طلیحة بن خویلدك برادر زاده سیدر وحبال الساق بالدرده اولان سکیرلره اطلاق
اولنور بوراده حبال بنه حبلك جمعیدر * لکن مؤلف بوکه تعرّض ایلمدی وحبال الذکر آلت تناسلك طمرلرندن عبارتدر
(الحبّال) شدّاد وزننده ایپجی یه واورغانجی یه دینور محدّثیندن ابو اسحق الحبّال وبر جماعت اول حرفت اصحابیدر
(المحبل) معظم وزننده بودخی ایپه واورغانه دینور وقیوریجق صاچه دینورکه ایپ کلبچه سی شکلنده اولور یقال
شعر محبل ای مجعد شبه الحبل (حبله) تمره وزننده عسقلان قربنده بر قریه آدیدر (الحابول) خرما اغاجنه
چیقه جق کنده دینور (الحبالة) کتابه وزننده و (الاحبول) و (الاحبولة) همزه لرك ضمیله دوزاغه وآغه دینورکه
ایپدن دوزیلور یقال نصب حبالته واحبوله واحبولته ای مصیدته (الاحتبال) افتعال وزننده حباله ایله جانور
آولمق یاخود حباله قورمق معناسنه در یقال احتبل الصید اذا اخذه بالحبالة او نصبها له (المحبول) شول جانوردرکه
کندیسنی صید ایچون دوزاق قورلمش اوله هر نقدر دوشمدیسه ده (المحتبل) اسم فاعل بنیه سیله دوزاغه دوشمش
جانوره دینور (الحبائل) حباله نك جمعیدرکه آغه ودوزاغه دینور نته که ذکر اولندی ومنه حبائل الموت ای اسبابه
قال الشارح ومنه الحدیث ✽ النساء حبائل الشیطان ✽ ای مصائده (حبیل براح) امیر فلاح وزننده بهادره اطلاق اولنور
وارسلانك اسمیدر بوراده حبیل محبول معناسنه درکه باغلنمش دیمکدر وبراح زوال معناسنه در ارسلان وبهادر آدم
جرأت وشجاعتلرندن ناشی یرلرنده باغلنمش کبی ثابتقدم اولدقلرینه مبنی اطلاق اولندی (حبیل) زبیر وزننده
اسامیدندر محمد بن الفضل بن ابی حبیل محدّثدر (الحبل) حانك کسری وفتحیله آفت وداهیه یه دینور جمعی حبول کلور
ودانا وزیرك وصاحب رشد وفطانت آدمه دینور ومنه یقال انه لحبل من احبالها للداهیة من الرجال وحبل رفق
وتلطفله دوابّ ومواشیسنه تقید وتیمار واهتمام ایدن آدمه دینور یقال هو حبل ماله ای قائم علیه رفیق بسیاسته
(الحابل) دوزاق نصب ایدن آدمه دینور ومنه قولهم ثار حابلهم علی نابلهم ای اوقدوا الشر بینهم یعنی بینلرنده آتش
شرّ وفتنه ایقاد ایدوب بری برینه دوشدیلر بوراده نابل اوق آتانه دینور وحابل بزك ارشنه ونابل ارغاجنه دینور
مثل مزبور بو معنادن دخی اخذ اولنور وعربلر حوّل حابله علی نابله دیرلر زیر وزبر ایلدی دیه جك یرده وحابل حبله

دیدکلری نبات اکل ایدن جانوره دینور یقال ضبّ حابل اذا کان یأکل الحبلة وجادویه دینور ساحر معناسنه
و برارضك اسمیدر ﴿الحبلة﴾ غرفه وزننده اصمه یه دینور کرم معناسنه علی قول تکاکندن واو مجه سندن بر قوله دینور
و فتحاتله جائزدر وسلم وسیال وسمر نام بادیه اغاجلرینك یمشنه دینور یاخود ایری میشه اغاجلرینك یمشنه دینور
مغیلان یمشی کبی جمعی حبل کلور قفل وزننده وحبل کلور صرد وزننده وحبله نسوان زینتلرندن برکونه پیرایه
اسمیدر و براوت اسمیدرکه انی دائما کلرا کل ایدر ﴿الحبل﴾ فتحتینله اوزم اصمه سنه دینور و بعضلر بابی اسکان ایدرلر
مفردی حبله در هابله یقال له حبل تغلّ صیعانا وهی الکرم والحبلة الکرمة اصمه نك چبوقلری و قوللری حباله تشبیه
اولنمشدر وحبل طولمق معناسنه مصدر اولور یقال حبل من الشراب حبلا من الباب الرابع اذا امتلأ واویکه لنمك
معناسنه در یقال حبل فلان اذا غضب واویکه وغمّ وتاسه معناسنه اسم اولور یقال به حبل ای غضب وغمّ وکبه
اولمق معناسنه در یقال حبلت المرأة حبلا اذا صارت حبلی واسم اولور قرنده اولان چوجغه ویاوری یه دینور
مؤنثی حبله در جمعی احبالدر ﴿الحبال﴾ غراب وزننده طولمغه دینور امتلاء معناسنه یقال به حبال من الشراب
ای امتلاء ﴿الحبلان﴾ سکران وزننده قارنی شرابدن طولمش کشی یه دینور مؤنثی حبلی در عطشی وزننده وحالرك
ضمیله ده جائزدر وحبلان وحبلانه پرخشم وغضب اره وعورته دینور ﴿حبل حبل﴾ حالرك فتحی وبالرك سکونیله
قیون قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر ﴿الحابلة﴾ کبه خاتونه دینور جمعنده شاذ اوله رق حبله دینور فتحاتله
﴿الحبلی﴾ کبری وزننده بودخی کبه خاتونه دینور امتلاء معناسندن مأخوذدر جمعی حبلیاتدر وحبالی در
حانك فتحی والفك قصریله که الف تأنیثندن مقلوب اولان یاء الفه ابدال اولنمشدر وکاهجه حبلانه دخی دینورکه
مفرددر وحبلی کلمه سنك نسبتنده حبلی وحبلوی وحبلاوی دینور حالرك ضمیله ﴿حبل الحبلة﴾ فتحتینله عمل العمله
وزننده که اشبو ﴿نهی عن بیع حبل الحبلة﴾ حدیثنده وارداولمشدر مرادبطن ناقه ده اولان یاوریدر پس حبل حابله نك
جمعی اولورکه ناقه لر دیمکدر یاخود اصمه نك قبل البلوغ اوزمیدر یاخود بطنده اولان ولدك ملحوظ اولان ولدیدرکه
جاهلیتده ولدولدمواشی یی تبایع ایدرلر ایدی پس بوکه کوره حبله مفرد مؤنث اولور * قال المؤلف وهومافی بطن الناقة
او حمل الکرمة قبل ان یبلغ او ولد الولد الذی فی البطن وکانت العرب تفعله ﴿المحبل﴾ مقعد وزننده اسم زماندر
کبه لك وقتنه دینور یقال کان ذلك فی محبل فلان ای وقت حبل امّه به ومحبل کتاب اوّله اطلاق اولنورکه مراد
لوح محفوظدر ﴿المحبل﴾ منزل وزننده مهبل معناسنه درکه رحم یاخود رحمك نهایتیدرکما سیذکر ﴿التحبیل﴾ تفعیل
وزننده اکینك یاخود اصمه نك فلیزلرینی وچبوقلرینی بری برینك اوزرینه آتمق معناسنه در یقال حبل الزرع اذا قذف
بعضه علی بعض ﴿الاحبل﴾ اثمد واحمد وزنلرنده و ﴿الحنبل﴾ قنفذ وزننده بوکرجه یه دینور لوبیاء معناسنه
﴿الحبالة﴾ حانك فتحی ولامك تشدیدیله اوزون اوزادی کتمکه دینور انطلاق معناسنه و برنسنه نك موسم وزماننه
دینور یقال حانت حبالته ای زمانه وحینه وآغرلق ثقل معناسنه در ومطرده دندرکه لامك شدّه سیله فعاله وزننده
اولان کلمه ده لامك تخفیفی دخی جائزدر الاحبالة کلمه سنده جائزدکلدر نته که حمارة القیظ وصبارة البرد کلمه لرنده مخفف
اولور ﴿الحبلی﴾ بشری وزننده کبه خاتونه دینورکه ذکر اولندی وسالم بن غنم بن عوفك لقبیدر کبیر البطن اولدیغیچون
بنو الحبلی که انصادن بربطندر مزبورك ذرّیتندندر واکا نسبتنده حبلی دیرلر قیاس اوزره وحبلی دینور ضمتینله
وحبلی دینور جهنیّ وزننده ﴿الحبلبل﴾ حانك ضمیله بر کوچك جانوردرکه هلاك اولدقدنصکره وجودینه یغمور
اصابت ایلدکده ینه جانلنور ﴿الحتبل﴾ محتمل وزننده آت قسمنك بلکچه سنه دینورکه خرده تعبیر اولنور یقال
فرس طویل المحتبل ای ارساغه ﴿حبال﴾ کتاب وزننده ابن سلمة بن خویلددرکه ابن اخی طلیحة بن خویلددر ﴿حبل﴾
زفر وزننده بر موضعدر ﴿الاحبال﴾ همزه نك کسریله کبه ایلك معناسنه در یقال احبلها اذا القحها وایری میشه
اغاجلرینك چچکاری دوکیلوب یمش طوتمق معناسنه در یقال احبلت العضاة اذا تناثر وردها وعقد ﴿الحتبل﴾
تای فوقیه ایله جعفر وزننده و ﴿الحتابل﴾ علابط وزننده وجودی چلمسز اولان یاخود جوره وخرده بدن
آدمه دینور ﴿الحباجل﴾ جیمله علابط وزننده اعضاسی طوپاج طقناز بودوره دینور یقال رجل حباجل ای
القصیر المجتمع الخلق ﴿الحبرکل﴾ سفرجل وزننده قالین دوداقلی آدمه دینور یقال رجل حبرکل ای الغلیظ الشفة
﴿الحبوکل﴾ واو ایله حبرکل وزننده ومرادفیدر ﴿الحبکل﴾ جعفر وقنفذ وزنلرنده بودوره دینور ﴿الحتل﴾ فتل
وزننده ویرمك معناسنه در یقال حتله حتلا من الباب الاول اذا اعطاه وحتل هرشیئك ردئ وکترینه دینور
یقال اعطاه حتلا ای ردیئا ومثل وشبه معناسنه در بونده حانك کسریله ده جائزدر ﴿الحاتل﴾ بودخی مثل ونظیر
معناسنه در ﴿الحوتل﴾ جوهر وزننده بلوغه مراهق اوغلانه دینور وبغرتلق قوشنك یاوریسنه دینور وجوره

(وضعیف)

وضعف آدمه دینور یقال رجل حوتل ای ضعیف ﴿الحوتلة﴾ حوصله وزننده بودوره دینور ﴿الحتفل﴾ عصفر
وزننده چوملك دینده قلان شوربا وات صو یی بقیه سنه دینور علی قول ات صو ینك دیننده قلان قرنتی تریدبقیه سنه
دینورو یاغ طورطوسنه و پوصه سنه دینورو مالك كوتوسنه وكترینه دینوركه ایوسی انتخاب اولنمش اولنور وولد
ایله وصكره جه چیقان چركاب ومهملاته دینور وسفله ورذال ناسه دینوركه آدم مولوزی تعبیر اولنور وتنجره
دیننده قلان ات خردمردینه دینور ﴿الحثل﴾ حانك فتحی وثای مثلثه نك سكونیله سوء رضاع وسوء حال معناسنه در
یقال نشأ الصبیّ بالحثل ای بسوء الرضاع والحال وحثل هر شیئك كوتوسنه وكترینه دینور ﴿الاحثال﴾ همزه نك
كسریله صبینك رضاع وغداسنده اهتمام ایلیوب سوء حالله باقوب بسلمك معناسنه در یقال احثلته امّه اذا اساءت
رضاعه فنشأ بالحثل و برآدمی زمان فقیر و بدحال ایلمك معناسنه در یقال احثله الدهر اذا اساء حاله ﴿المحثل﴾
مكرم وزننده بدرضاع و بدغدا ولده دینور ومحثل بن حوثاء برشاعردر ﴿الحثل﴾ حانك كسریله خیره وزبون
آدمه دینور یقال رجل حثل ای ضاو ﴿الحثالة﴾ كناسه وزننده بغدای وخرما مقوله سندن آتیله جق سلكندی
مقوله سنه دینوركه زوان وقبوق مثللو مهملاتدر ایشه یرامیوب آتارلر وهر شیئك كوتوسنه وكترینه دینور تقول اطرح
حثالة الطعام وهی الزوان ونحوه یكون فیه والقشارة ومالاخیر فیه وكذا الردیٔ من كلّ شیٔ ﴿الحثیل﴾ حذیم
وزننده بودوره دینور و بر شجر كوهی اسمیدر واوشنكن كاهل وكسلان آدمه دینور و بدغدا اولان خیره
چوجغه دینور ﴿الحثل﴾ فتحتینله برآدمك قرنی بیوك اولمق معناسنه در یقال حثل الرجل حثلا من الباب الرابع
اذا عظم بطنه ﴿الحثلة﴾ حانك كسریله حوض دیننده قلان صو بقیه سنه دینوركه استعماله موافق اولمز ﴿الحثفل﴾
حنفل وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی ﴿الحثفلة﴾ دحرجه وزننده تنجره دیننده قلانُ بقیه یی ایچمك
معناسنه در یقال حثفل الرجل اذاشرب الحثفل من القدر ﴿الحجل﴾ فتحینله ككلك قوشنك ارككنه دینور
مفردی حجله در * مؤلّف الواحدة حجلة عبارتیله رسم ایلكله مؤنثنه ده اشارت ایلمشدر ﴿الحجلی﴾ حانك كسری
والفك قصریله دفلی وزننده اسم جمعدر و بونك ظربی لفظندن غیری نظیری یوقدر و بو ظربان لفظندن اسم
جمعدر لكن مصباحده وشافیه ده بو حجل وحجله دن جمع اولمق اوزره مرسومدر وككلك اتی معتدلدر نصف
مثقال جكرندن اكل وابتلاع صرع مرضنه نافع ومراره سنی آیده بركره دماغه استعاط ذكاء وفطنت ایراثنده
بغایت مفیدو بصری مقوّیدر ﴿الحجلة﴾ فتحاتله حجل مفردیدركه ذكر اولندی وقبه طرزنده زفافخانه ترتیب اولنان
چادره دینوركه عربلر مخصوصا جوانب اربعه سی ایلكلی مستور قبه طرزنده چادر اتّخاذ وثیاب وستور ایله
درونی تزیین ایدوب اوراده زفاف ایتدررلر حالا شهرلرده دخی انواع جهاز ایله اراسته بیت الزفاف وجهاز اوطه سی
معلومدر جمعی حجل كلور فتحتینله وحجال كلور حانك كسریله یقال المرأة فی حجلتها وهی كالقبة وموضع یزیّن
بالثیاب والستور للعروس * مؤلّفك وموضع قولی وهی موضع تقدیرنده در یاخود واو طغیان قلم نامحدرزیرا
نهایه ده بیت كالقبة یستر بالثیاب عبارتیله مرسومدر وحجله خلق كوچك وخرده دوه لره دینوركه غیر مقبوللدر
جمعی حجل كلور فتحتبنله ﴿التّحجیل﴾ تفعیل وزننده كلین ایچون مجهز زفافخانه اتّخاذ ایلمك علی قول كلینی زفافخانه یه
قومق معناسنه در یقال حجل العروس اذا اتّخذلها حجلة اوادخلها فیها وخاتون پرمقلری اوجنه آلاجه قنه یاقق
معناسنه در یقال حجلت المرأة بنانها اذالوّنت خضابها و تحجیل آت قسمنك قوائمنده اولان بیاضه دینوركه سكیل تعبیر
اولنور بلكلرینی تجاوز ایدوب دیزلرینی یوقری چكمیه زیرا بوقاغی معناسنه اولان حجلدن مأخوذدر واشبو سكیل دخی كیمنك
درت ایاغنده وكیمنك ایكی ایاغیله برالنده و یالكز ایكی ایاغنده و یالكز بر ایاغنده اولور بو یلجه اولورسه اكا تحجیل واول آته
محجل دینور وخاصّة ایكی اللرنده اولمز مادامكه ایاقلریله بیله جه اولمیه كذلك یالكز الك برنده اولمزمكركه ایاقلریله
بیله جه اوله یعنی بر ایاغیله یا ایكی ایاغیله بیله جه اوله پس بویلجه اولمزسه تحجیل ومحجل اطلاق اولنمز واشبو تحجیل
كلمه سی مصدر در اسم دخی اولور یقال حجلت قوائم الفرس تحجیلا علی بناء المجهول وفی قوائمه تحجیل وهو بیاض
فی قوائمه كلها ویكون فی رجلین ویدوفی رجلین فقط وفی رجل فقط ولا یكون فی الیدین خاصة الّا مع الرجلین
ولا فی ید واحدة دون الاخری الّا مع الرجلین * مترجم دیركه سیر كبیرده مسطوردركه زمان جاهلیه ده فرس ارجل ایله
تشأم وامحجل ایله تفأل ایدرلر ایدی رسول اكرم علیه الصلوة والسلام مبعوث اولوب عادات جاهلیه نك كیمنی نسخ
وابطال وكیمنی ابقا ومسامحه بیوردیلر اشبو تحجیل خصوصنی دخی مسامحه وابقاء ایدوب ❊ خیر الخیل الافرج
المحجّل ❊ حدیثیله فرس محجل میمون وافضل اولدیغنی بیان بیوردیلر حالا بین العرب معتبردر انتهی * وتحجیل ناقه نك
ممه سنده باغدن عارض اولان بیاضه دینور ودوه یه مخصوص برتمغا اسمیدر وكوز چقورلنوب ایچری باتمق

مطلب

معناسنه‌در يقال عجلت عينه تحجيلا اذا غارت و تحجيل المقرى بين العرب مهمان ضيافت ايده جك چناغه آتك تحجيلى مقدار سود جكز قودقدنصكره اوزرينه صودوكوب چناغى طولدرمقدن عبارتدرو بونى قوراق ايامده ايدرلركه سودك عزتت وقلتى اولور يقال قراهم بتحجيل المقرى وهوان يصب فيه لبينة قليلة قدر تحجيل الفرس ثمّ يوفى المقرى بالماء بوراده مقرى كلمه سى منبروزننده در ((الجل)) جل وزننده و ((الجلان)) فتحاتله اياغى بوقاغيلى كسه براياغنى قالدروب ديكر اياغى اوزره چوكوب صيچرايه‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال جل المقيد جلا و جلانا من الباب الثانى و الاول اذا رفع رجلا و تريّث فى مشيه على رجله و سكه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال جل الغراب اذانزا فى‌مشيه وايكى نسنه بيننده حائل اولمق معناسنه‌در يقال جل بينه و بينه على بناء المجهول اذاحيل ((الجل)) حانك كسرى و فتحيله و ((الجل)) ابل وزننده و ((الجلّ)) طمرّ وزننده خلخال‌ه‌دينور جمعى اجال و جول كلور و جل حانك كسريله آقلغه دينور جمعى اجال كلور يقال به جل اى بياض و بوقاغونك اياقلره چكه‌جك ايكى طوقك هر بريندده دينور و بوقاغونك كنديسنه‌دينور يقال حلّ جله اى قيده و بونده حانك فتحيله وكسرتيله جائزدر ((المحجول)) و ((المحجل)) معظم وزننده وجه‌مذكور اوزره اياغى سكيل اولان آته‌دينور * شارح ديركه اكرسكيل درت اياغنده اولورسه اكا محجل الاربع ديرلر واكر ايكى اياقده اولورسه محجل الرجلين ديرلر واكر براياغنده اولوب بلكنى تجاوز ايلمش اولورسه محجل الرجل اليمنى ياخود محجل الرجل اليسرى ديرلر و اكر اوچ اياغنده اولوب برالنده يابراياغنده اولمسه محجل الثلث مطلق اليديامطلق الرجل ديرلر واكرصاغ اليله صول اياغنده اولورسه ممسك الايامن مطلق الاياسر ديرلر واكرصوللرنده اولورسه ممسك الاياسر مطلق الايامن ديرلرواكرصاغ اليله صول اياغنده ياخودصول اليله صاغ اياغنده اولورسه كرك‌آز وكرك‌چوق اولسون اكامشكول ديرلرو محجل باغدن صقرلنمش ناقه ممه سنه دينور يقال ضرع محجل اى مبيض من آثار الصرار ((الجول)) قعود وزننده كوز چقورلنوب ايچرو باتمق معناسنه‌در يقال جلت عينه جولا من الباب الاول اذا غارت ((الحوجلة)) حوقله‌وزننده جول معناسنه‌در يقال حوجلت عينه اذاغارت و حوجله قاروره‌يه دينور على قول دبى بيوك اولانه‌دينورو بعضا لامى مشدد اولور جمعى حواجل وحواجيل كلور ((الجلاء)) حمراء وزننده سائر اعضاسى سياه اولوب همان قوللرى بياض اولان قيونه وصف اولور و بروادى اسميدر ((الحاجلات)) شول دوه‌لره دينوركه سكيرلنمكله صاغ قلان اياغى اوزره سكرك‌يورويه‌لر ((تحجل)) تنصروزننده‌كه جوهرى برفرس اسميدر ديوثبت ايلمشدر بو تصحيفدر صواب اولان عجلى اولمقدر عينله سكرى وزننده ((الجيلاء)) مصغر بنيه‌سيله شول صو يه دينوركه اكاهركز كونش طوقنمز اوله والفك قصريله برموضع آديدر ((الجال)) شدّاد وزننده برّاق وتابان نسنه‌يه دينور يقال شئ جال اى برّاق ((الجول)) صبور وزننده ايراق نسنه‌يه دينور يقال منزل جول اى بعيد ((جل جل)) فتحتينله مكرّرا ديشى قيونه مخصوص زجر وآزاردر على قول سودينى صاغمق ايچون چاغره‌جق اصواتدندر ((دبّى جل)) دالك ضميله اطفال عربه مخصوص برلعبدر ((جل)) فتحتينله اساميدندر جل بن عمر و بنو حنيفه‌دن برفارسدر وجل برشاعردركه بنومازن مواليسندن ايدى ((الجيل)) اميروزننده اوچ اياغى سكيل اولان آته دينور يقال فرس جيل اى محجل ثلاث ((جل)) حانك فتحيله پيغمبر اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك مغيره نام عموجه‌لرينك لقبيدر ((الاجال)) همزه‌نك كسريله دوه‌نك صول الندن باغى چوزوب صاغ اياغنه باغلمق معناسنه‌در يقال اجل البعير اذا اطلق قيده من يده اليسرى وشدّه فى اليمنى ((الحدل)) فتحتينله ظلم ايلمك معناسنه‌در تقول حدل علىّ حدلا من الباب الرابع اى ظلمنى و برآدمك براموزى ديكرندن يوكسك و قالقق اولمق معناسنه‌در يقال حدل الرجل اذا اشرف احد عاتقيه على الآخر وكوزك برياني ايله بقمق معناسنه‌در يقال هو يحدل حدلا اى ينظر فى شقّ عينه ((الاحدل)) و ((الحدل)) كتف وزننده وصفلردر براموزى ديكرندن قالقق اولان كشى‌يه دينور جمعى حدالى كلور سكارى كبى وعند البعض احدل بيونى برطرفه اكرى اولانه دينور جمعى حدل‌در كتب وزننده على قول بريانى اوزره ينكج كبى يانى يانى يورر اولان آدمه دينور وتك طشاق حيوانه دينور يقال فرس احدل اى ذوخصية واحدة وصولاق آدمه دينور يقال رجل احدل اى اعسر و بركلبك آديدر وابوذرّ غفارينك فرسى آديدر ياخود بونده صواب اولان جيمله اولمقدر ((الحدل)) عدل وزننده و ((الحدول)) عدول وزننده جور وستم ايلمك معناسنه‌در يقال حدل عليه حدلا و حدولا من الباب الثانى اذاجار وحدل وصف اولور عدل كبى يقال انّه لحدل اى غيرعدل ((المحدلة)) مكرمه وزننده و ((الحدال)) غراب وزننده و ((الحدلاء)) حمراء وزننده‌شول يايه دينوركه بر كوشه‌سى ديكركوشه‌سندن قالقق اوله‌كه برابر اولميوب برطرفى

قاچمش اولور يقال قوس محدلة وحدال وحدلاء اى بينة الحدل والحدولة يعنى تطامنت احدى سيتيها ﴿التحادل﴾
تفاعل وزنده اوق اتان كمسه يايك اوزرينه اكيلوب يمانمق معناسنه‌در يقال هو يتحادل اى ينحنى على القوس ﴿الحدل﴾
حانك كسريله طونك وشلوارك اوجقورلغنه دينور وبيون اغريسنه دينوركه باش يصدقدن دوشمك سببيله
تحدّث ايدر تقول اخذنى حدل اى وجع عنق ﴿الحودل﴾ جوهر وزنده اركك ميمونه دينور ﴿بنو حدال﴾ غراب
وزنده ياخود بنو حداله ثمامه وزنده برجماعتدر ﴿حدالى﴾ سكارى وزنده برموضعدر ﴿حدال﴾ سحاب وزنده
برشجردر وشامده برموضعدر ﴿الحدال﴾ غراب وزنده زوزو يالچين نسنه‌يه دينور مهره تخته‌سى كبى يقال شئ حدال
اى املس ﴿المحادلة﴾ مفاعله وزنده تلكوكبى برنسنه‌يه سينه‌رك واغفال ايده‌رك وارمق معناسنه‌در يقال حادله
اذا راوغه ﴿الحدل﴾ ضمتينله حضض اسميدركه حولان ديدكلرى دارودر ﴿الحديل﴾ حذيم وزنده و﴿الحيدلان﴾
صيدلان وزنده بودوره دينور ﴿الحودلة﴾ حوصله وزنده تپه‌يه دينور اكه معناسنه ﴿حديله﴾ جهينه وزنده
بررجلك اسميدر ومدينه‌ده برمحله آديدر ﴿حديلاء﴾ مصغر بنيه‌سيله برموضعدر ﴿الحدلاء﴾ حمراء وزنده طوغريلغنه
قازلمامش قيويه دينور يقال ركية حدلاء اى مخالفة عن قصدها ﴿الحدقلة﴾ دحرجه وزنده كوزى چويره‌رك
باقمق معناسنه‌در يقال حدقل الرجل اذا ادار العين فى النظر ﴿الحذل﴾ حانك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله ميل
معناسنه‌در يقال حذلك مع فلان اى ميلك ﴿الحذل﴾ فتحتينله كوز علتلرندن برعلتدركه كوزك قپاقلرى وپيكارى
قبقزل وقرحه‌لر پيدا اولوب دائما ياشى سيلان ايدر اولمقدر ياخود خرده سيوجه‌لر پيدا اولمغله كوزك كرپكلرى
دوكلمكدن عبارتدر يقال حذلت عينه حذلا من الباب الرابع وبها حذل وهى حمرة فى العين وانسلاق وسيلان
دمع اوقلة شعر العينين وحذل برجنس شجرك دانه‌سنه دينوركه قحط سنه‌لرده اعرابيلر آندن اتمك ياپوب اكل
ايدرلر وحذل كوملكك اتكنك چوره‌سنه دينور ﴿الحاذلة﴾ ذكر اولنان حذل علتنه اوغرامش كوزه دينور
﴿الاحذال﴾ همزه‌نك كسريله كوزى حاذله قلمق معناسنه‌در يقال احذل عينه البكاء والحرّ اى جعلها حاذلة
﴿الحذال﴾ سحاب وغراب وزنلرنده قانه شبيه برنسنه‌دركه سمر اغاجندن ظهور ايدر عربلر اكا حيض السمر
ديرلر بعض توت اغاجندن دخى ظهور ايدر على قول برزائد نسنه‌دركه شجر مزبورده نابت اولور ياخود صمغه
شبيه برنسنه‌دركه طلح ومغيلان اغاجلرنده حاصل اولور ﴿وحذال﴾ سحاب وزنده قرنجه‌يه دينور ﴿الحذل﴾ حانك
ضمى وكسريله و﴿الحذل﴾ صرد وزنده اصل ومبنا معناسنه‌در وحذل صرد وزنده طونك اوجقورلغنه
دينور وقوجاغه دينور آغوش معناسنه يقال فى حذل امّه اى فى حجرها وحذل حانك ضميله وحذله هايله نطاق
ديدكلرى قوشاغك ياقوجاغك اشاغى كنارينه دينور ﴿الحذل﴾ حانك كسريله شول آغر يوكه دينوركه آلتنده
امكليه‌رك ثقلت عظيمه ايله يوريونور اوله تقول رأيته وعليه جذل وهو مايدلح به مثقلا من شئ يحمله ﴿الحذل﴾ صرد
وزنده و﴿الحذل﴾ قفل وزنده و﴿الحذالة﴾ ثمامه وزنده بونلرده كوملكك اتكنك چوره‌سنه دينور وحذاله ثمامه
وزنده بركونه قزل صمغ اسميدر وهر نسنه‌نك آتيله‌جق دوكندى مقوله‌سنه دينور وصمان قريقلرينه
وتوكنديلرينه دينور ﴿التحذّل﴾ تفعل وزنده برآدمك حالنه آجيوب مهر ومرحمت ايلمك معناسنه‌در يقال
تحذّل عليه اذا اشفق ﴿الحذال﴾ كتاب وزنده زعفران كبى برنسنه‌دركه نارچچكنك ايچنده اولور ﴿الحوذلة﴾ حوصله
وزنده دوه‌نك طبانى برجانبه ميل ايدوب اكيلمك معناسنه‌در يقال حوذل خفّ البعير اذا مال فى شق ويقال
فى خفه حوذلة ﴿حديلاء﴾ رتيلاء وزنده برموضعدر ﴿حذاله﴾ سحابه وزنده برعورت آديدر ﴿الحرجل﴾ عصفر
وزنده و﴿الحراجل﴾ علابط وزنده اوزون آدمه دينور وحرجل چاپك وچالاك انسان وحيوانه دينور ﴿الحرجلة﴾
حانك وجيمك فتحيله آت سوريسنه دينور حرجل دخى دينور هاسزو چكركه سوريسنه دينور واسى وو خيم ارضه
دينور وآغسقلغه دينور يقال برجله حرجلة اى عرج ومصدر اولور اوزامق معناسنه يقال حرجل الشئ اذا طال
وصفّ وطابورى تماملق معناسنه‌در يقال حرجل فلان اذا تم صفا فى صلاة اوغيرها وصاغه صوله يلوب
يوپورمق ياخود بغى ونشاطله يلمك معناسنه‌در پرورده طايك يلمسى كبى يقال حرجل الرجل اذا عدا يمنة
ويسرة اوهى عدو فيه بغى ونشاط ﴿الحراجلة﴾ حانك فتحيله حرجله‌نك جمعيدركه آت سوريسنه دينور ومنه يقال
جاؤا حراجلة اى على خيلهم وعراجلة اى مشاة ﴿الحرقلة﴾ قافله دحرجه وزنده بركونه يوريمكه دينور
﴿الحركلة﴾ حرقله وزنده ومرادفيدر وحركله پيادكانه دينور رجّاله معناسنه ومصدر اولور صياد شكاردن
خيبتله دونوب كلمك معناسنه يقال حركل الصائد اذا اخفق ﴿حرالّه﴾ حانك فتحى ولامك تشديديله مغربده بربلده
آديدر على قول بربرقومندن برقبيله‌در علىّ بن احمد بن الحسن الحرالىّ كه تصانيف مشهوره صاحبيدر اكا منسوبدر

(الحرمل) جعفر وزنده اوزرلك تخمنه دینور فارسیده سپند دیرلر سودایی و بلغم غلیظی بغایت مسهل ودمی مصفّی ومنوّمدر غیرمسحوقندن بربچق مثقالنی اون‌ایکی کون سفوف وجهیله تناول عرق‌النسأ علتنك بالكليه دفعنده مجرّبدر وحرمل برآدمك وبرموضعك اسملریدر (الحرملة) حركله وزنده بربشقه نبات اسمیدركه بادیه‌نشینلر چقماق اتخاذ ایتدكلری مرخ وعفار نام اغاجلردنصكره چقماقلرینك اجودی بونباتدر وجمله‌ٔ بتوعاتدندركه سودلو اولور سودی یاغیله آلنوب قوریدلدقدنصكره ضماد اولنسه علت جربه بغایت مفیددر وحرمله اسامیدندر حرملة بن‌عبدالله بن‌حرمله امام شافعی اصحابندندر ونیچه محدّثین اسملریدر (حرملاء) حانك فتحیله برموضعدر (الحرملية) حانك فتحیله انطاكیه قضاسنده برقریه‌در (الحريملة) مصغر بنیه‌سیله برجنس شجردركه كوچك نارشكلنده قوزه‌لری اولور ایچندن بغایت ملایم ولطیف پموق حاصل اولور آنك پموغی خفّت ونعومتی حسبیله ملوك وكبارك یوزیصدیغنه وضع اولنور (الاحزيلال) زای معجمه ایله اقشعراروزنده برنسنه یوكسكه آغوب یوجلمك معناسنه‌دركرك حسّی وكرك معنوی اولسون فمن‌الثانی یقال احزألّ البعیر فی‌السیر احزءلالا اذا ارتفع ومن‌الاول احزألّ الجبل اذا ارتفع فوق‌السّراب وبریكمك معناسنه‌در یقال احزألّ الشیٔ اذا اجتمع وبرنسنه‌نك اجزاسی دیوشوریلوب طوپلنمق معناسنه‌در یقال احزألّ فؤاده اذا انضمّ خوفا زیراآسوده‌لكده یورك منبسط اولور (الحوزل) جوهروزننده و(الحوزلة) جوهره‌وزننده بودوره دینور (الاحتزال) افتعال وزننده لباسه بورنمك معناسنه‌در یقال احتزل الرجل اذا احتزم بالثوب وبعضلر عندنده بومصحفدر صواب اولان احتزاك اولمقدر كافله (الحزنبل) غضنفر وزننده شاشقین وبون عورته دینور یقال تزوّج حزنبلا ای مرأة حمقاء وكوده‌سی دیرنكلو طوپاج بودوره دینور ویك قوجه‌قاری‌یه دینور وعقاقیر انواعندن برنبات آدیدركه بواسمله معروفدر دیارشامده آندن مربّالر ترتیب ایدرلر وحزنبل قالین دوداقلو آدمه دینور ویومری قالقق فرجه دینور وسائر یومری قالقق نسنه‌یه دینور (حزقل) قافله زبرج وزننده یاخود حزقبل كه زنبیل وزننده‌در انبیای عظامدن برپیغمبر ذیشانك اسمیدر صلوات‌الله علی نبینا وعلیهم اجمعین * شارح دیركه پیغمبر مشارالیه بنی‌اسرائیل انبیالرندندر حضرت موسی انتقالندنصكره حضرت یوشع بن‌نون قائم اولوب بعده كالب وبعده حزقیل قائم اولمشدر قومنه طاعون اصابت ایلمكله الوف یعنی بغایت كثیر اوله‌رق دیارلرندن خروج ایلدیلر بعده جمله‌سی بروادی‌یه كلوب انده آرام ایدرلر ایكن حق جلّ وعلا مجموعنی بردن اهلاك وبعده حضرت حزقیل دعاسیله علی‌العموم احیا ایلدی (الحزاقلة) حانك فتحیله سفله ورذال ناسه دینور یقال هم حزاقلة الناس ای خشارتهم (الحزقل) زبرج وزننده طارخویلو تنك‌مشرب آدمه دینور (الحزوكل) فدوكس وزننده بودوره دینور (الحزمل) زبرج وزننده خسیسه وناكس عورته دینور یقال هی حزمل ای خسیسة (الحسبلة) بسمله وزننده حسبی‌الله دیمك معناسنه‌در یقال حسبل زید اذا قال حسبی‌الله * شارحك بیاننه كوره بسمله وحمدله كبی بودخی منحوتدر (الحسدل) جعفر وزننده كنه دیدكلری بوجكه دینور قراد معناسنه (الحسدلی) جعفری وزننده شول قومشویه وصف اولوركه دائما كوزی وكوكلی همجوارنده اوله یعنی آینده وروندەسنی واحوال وافعالنی همیشه كوزه‌دوب تجسّس وتفتیش ایدراوله اولمقوله قومشوجوارنده‌دكل محله‌سنده اقامت نامعقولدر یقال هوجار حسدلیّ وهوالذی عینه ترعاك وقلبه یراك * مترجم دیركه اقتطاف نام كتابده مرسوم اولدیغی اوزره جار حسدلیّ قراد مذكوره منسوبدر قراددابه‌نك توینی وقاننی نه‌كونه تقشیر ایدرسه جارحسوددخی كوزیله اویلجه تقشیر ایدرحتی حسدماده‌سی حسدل ماده‌سندن مأخوذاولدیغی دخی آنده مسطوردر ومنه‌یقال * الجار ثم الدّار * بوحقیر اویلجه قومشونظریله خیلیجه مصاب اولمشدر بوبابده تحرّی وتباعد ایله جمله‌یه وصیتم دركاردر عمل ایتمك واجبه‌دندر (الحسل) نسل وزننده طواری شدّتله سورمك معناسنه‌در یقال حسل الدابة حسلا من‌الباب الاول اذا ساقها شدید اوحسل نبق دیدكلری میوه‌نك هنوز یشل وخام اولانه دینور ورذیل ایلمك معناسنه‌در یقال حسله اذا رذله وبرنسنه‌دن ایشه یرامز رذیل وكمتربقیه قومق معناسنه‌در یقال حسل منه اذا ابقی بقیة رذالا (الحسل) حانك كسریله كلر دیدكلری جانورك هنوز یمورطه‌دن چیقمش یاوریسنه دینور جمعی احسال وحسول وحسلان كلور حانك كسریله وحسله كلور عنبه وزننده ومنه‌المثل * لاآتیك سنّ الحسل * ای ابدا یعنی بن‌سكا حسل قسمنك دیشلری طوردقجه كلم كه ابدی كلم دیمكدن كنایه‌در زیراكلر قسمنك هلاك اولنجه‌یه‌دك دیشلری ساقط اولمز (ابوحسل) و(ابوحسیل) مصغر بنه‌سیله كلرك كنیه‌سیدر (الاحتسال) افتعال وزننده یمورطه‌دن چیقمش كلر یاوریسی آولمق معناسنه‌در یقال احتسل الرجل اذا اصطاد الحسل (الحسيلة) سفینه

مطلب

وزنده خرمانك كمترينه دينوركه قورىغى حلاوتلنمزدن مقدّمجه قوريدلوب سوده ياصويه اصلاتدقدنصكره برمقدار لذيذ خرما قاتمغله كسب حلاوت ايدوب اكل اولنور ورذال ناسه دينوركه آدم مولوزى تعبيراولنور يقال هوحسيلة القوم اى خشارتهم و بوزاغىيه دينور ﴿الحسيل﴾ اميروزنده حسيله نك جمعيدر و بقراهلى يه دينور بوندن مفردى يوقدر وهرنسنه نك كمترينه ورذالنه دينور جمعى حسل كلور كتب وزنده ﴿الحسالة﴾ ثمامه وزنده كومشه على قول برادهسنه دينور يقال اتى بحسالة اى الفضة اوسحالتها وارپه وبغداى مقولهسنك دوكيلان قبوق مثللو دوكنديسنه دينور ﴿المحسول﴾ خسيس وناچيز وكمتر نسنهيه دينور يقال هو محسول اى خسيس ومرذول ﴿الحسلات﴾ فتحاتله ديار بنى ضبابده برنيچه هضبهلردر آنلرك هر برينه حسله وحسيله دخى دينور تمره وجهينه وزنده ﴿الحسفل﴾ فايله زبرج وزنده هرنسنه نك كمترينه ورذالنه دينور تقول اعطانى حسفلة اى رديئه وخيره وجوره چوجقلره دينور جعفر وزنده دخى جائزدر ﴿الخسفل﴾ حضجر وزنده قرنى بيوك آدمه دينور يقال رجل حسفل اى الواسع البطن ﴿الحسقل﴾ قافله زبرج وزنده هرحيوانك خرده وصغيراولان ياوريسنه دينور ﴿الحسكل﴾ حسقل وزنده ومرادفيدر جمعى حساكل كلور وحسكله كلور هايله * مترجم ديركه اشبو حسكل كلمهسنك جمعى هايله حسكله دخى كلمشدركه نوادردندر نته كه على قول كمء كلمهسنك دخى جمعى كمئه كلمشدر تذكيروتانيث مادهسنده شيخ رضى ديديكه كاهجه تاء واحددن مفارقت ايدوب جنسه داخل اولور كمئه وفقعه كبى كه جنسلردر كمء وفقع مفردلريدر وعندالبعض بونلرده تاءينه وحدت ايچوندر مجرد اولنلر جنسلردر پس اشبو حسكل دخى بوقبيلدندر اختلاف مذكوره مبنى مؤلف كمء مادهسنده اختلاف اوزره ثبت ايلمشدر واكثر محلده مؤلف جنسى جمع عنوانيله ثبت ايدركه مرادجمع جنسى اولهجقدر زيرا تركيبندن واحدى اولان اسم جنس عندالاصح جمعدر وحسكل دمورجى قيرغين دمورى دوكركن صچرايان صاچنديىيه دينور ﴿الحسكل﴾ جعفر وزنده هرشيئك ردىء وكمترينه دينور ﴿الحسكلتان﴾ زبرجتان وزنده حسكله نك تثنيهسيدر خصيتينه دينور ﴿الحسكلة﴾ دحرجه وزنده دوهنك خرده نوعنى بوغزلمق معناسنهدر يقال حسكل الرجل اذا نحر صغار ابله ﴿الحساكلة﴾ حانك ضميله عسكرك ايشه يرامز خرده وخشارهلرينه دينور ﴿الحشل﴾ حانك فتحى وشين معجمهنك سكونيله هرشيئك الچغنه وكمترينه دينور ومصدر اولور رذيل وكمترقلمق معناسنه يقال حشله حشلا اذا رذله ﴿الحشيلة﴾ سفينه وزنده برآدمك عيالنه دينور حشبله كبى كه باى موحده ايلهدر ياخود احدهما آخردن مصحفدر ﴿الحاصل﴾ هرنسنهدن حاصل شول شيئه دينوركه ماعداسى زائل اولدقدنصكره كنديسى يرندهباقى وثابت اوله يعنى هرشيئك برازى كتدكدنصكره يرندهباقى وثابت اولاندن عبارتدر يقال هذا حاصله وهو مابقى وثبت وذهب ماسواه ﴿الحصول﴾ وصول وزنده و﴿المحصول﴾ معقول وزنده مصدرلردر حاصل اولمق معناسنهدر يقال حصل الشىء حصولا ومحصولا من الباب الاول اذا بقى وثبت وذهب ماسواه ﴿التحصيل﴾ تفعيل وزنده حاصل اولان نسنهيى تخليص وتميز ايلمك معناسنهدركه سائردن آيروب حاصل قلمقدن عبارتدر مثلا حصل تراب المعدن ديرلر التونى طپراغندن آيروب خالص ايلدى وحصل الدقيق ديرلر اونى كپكندن الك ايله آيردى وحصلوا القوم فى الديوان ديرلر قومك حاضر وغائبنى وزنده ومردهسنى تفتيش وتميز ايلدى معناسنهكه اصطلاحمزده يوقلامه ايله تعبير اولنور وتحصيل خرمانك بلح ديديكى قوروغى كذلك ابتدا چيقان طمورجغى حصل اولمق معناسنهدر يقال حصل النخل اذا صار بلحه او طلعه حصلا ﴿الحصيلة﴾ سفينه وزنده اسمدر برنسنه نك برازى كتدكدنصكره باقى ومتميز اولانه دينور ومنه يقال ماحصيلتك اى ماميز من تحصيلك اساسك بيانه كوره جمعى حصائلدر وسمى كتاب الحصائل لان صاحبه زعم انه حصل فيه مافات الخليل ﴿التحصل﴾ تفعل وزنده برنسنه برارايه بريكوب ثابت وباقى اولمق معناسنهدر يقال تحصل الشىء اذا تجمع وثبت ﴿المحصول﴾ مصدركه ذكر اولندى وحاصل معناسنه مستعملدركه حصول بولان نسنهدن عبارتدر ومنه يقال هذا محصول كلامه اى حاصله * شارح ديركه صوم وفطر صائم ومفطر موقعنه ايقاع اولنديغى كبى بو دخى فاعل موقعنه ايقاع اولندى ﴿الحصل﴾ فتحتينله دابّه طپراق ياخود چقل ييوب جوفنده قالمق معناسنهدر يقال حصلت الدابّة حصلا من الباب الرابع اذا اكلت التراب اوالحصى فبقى فى جوفها ومثانهده طاش پيدا اولمق معناسنهدر يقال حصل الصبىّ اذا وقع الحصى فى اثنيه وحصل خرما قوريغنه دينور پكشمزدن اقدم على قول پكشوب دكرميلنديكى هنكامده اطلاق اولنور وخرمانك ابتدا طمورجقلنوب چيقان چچكى قوريغنه دينور صرارمغه باشلدقده وبغدايدن آيرتلنوب آتيلان نسنهيه دينوركه زوان وقرهموق كبى نسنهلردر وخرمن يرنده تميزلندكدنصكره قلان چچ وپاك غلهيه دينور ﴿الحصل﴾ تمر وزنده حصل ايله معناى

مطلب

اوّلده مرادفدر ﴿الاحصـال﴾ همزه‌نك كسريله خرما قروغى حصل اولمق معناسـنه‌در يقال احصل النخل
بمعنى حصل ﴿الحصالة﴾ ثمامه وزننده بودخى بغداى ايچنده آيرتلنوب آتيلان دليجه وقره‌موق مقوله‌سـنه دينور
وخرمن يرنده تنقيه وتميز لندكدنصكره باقى قلان جج غله‌يه دينور ﴿الحصيل﴾ اميروزننده برنبات آديدر ﴿الحوصل﴾
جوهروزننده‌و ﴿الحوصلاء﴾ مدّايله‌و ﴿الحوصلة﴾ جوهره‌وزننده‌وتشديدلامله لغتدر قوشك قورسغنه دينوركه
انسانك معده‌سى يرنده‌در فارسيده سنكدان دينور غداسى اوراده حاصل اولديغيچون اطلاق اولنمشدر وعندالبعض
حوصله هرحيوانك قرندن اشاغى يرينه دينور قاسغنه وارنجه قدر وحوصلة الحوض حوضك نهايتنده صويك
مستقرّ اولديغى يره اطلاق اولنور وحوصله مصدر اولور قوش كندى قورسغنى طعمه ايله طولدرمق معناسنه
يقال حوصل الطائر اذا ملأ حوصلته * مترجم ديركه مؤلف حوصل ديدكلرى قوشدن سكوت ايلدى واول
صوقوشلرندن كبيرالجثه عظيم الحوصله برقوشدر مصرده بجع وجمل الماء دخى ديرلر آق طوشان تويى كبى تويلرى
اولمغله آندن كورك اتخاذ ايدرحياة حيوان صاحبنك بياننه كوره سياه نوعى دخى اولور ﴿الاحونصال﴾ احرنجام
وزننده قوش بيوننى اكسه‌سنه طوغرى بوكوب قورسغنى طومالتمق معناسـنه‌در يقال احونصل الطائر اذا ثنى
عنقه واخرج حوصلته ﴿الحوصل﴾ جوهر وزننده‌و ﴿المحوصل﴾ مجوهر وزننده بونلرده حوضك نهايتنده
صومستقرّ اولان يرينه دينور وحوصل شول قيونه دينور قرننك كوبكندن يوقرى طرفى عظيم اوله ﴿المحصوصل﴾
اسم فاعل بنيه‌سيله شول آدمه دينوركه كبه قارى كبى كوبكندن اشاغيسى طومالوب قالقمش اوله يقال رجل
محصوصل اذا كان قدخرج اسفله من قبل سرّته كالحبلى ﴿حوصلاء﴾ حانك فتحيله برموضعدر ﴿المحصلة﴾ محدّثه
وزننده دائما معدن ترابندن التونى تحصيل وتميز ايدن خاتونه دينوركه معدن رنجبرى اولمش اولور ﴿ الحيصل ﴾
صيقل وزننده سبز واتدن بادنجانه دينور ﴿الحضل﴾ حانك وضاد معجمه‌نك فتحيله خرما اغاجنك بداقلرينك ديبلرى
فاسد وتباه اولمق معناسـنه‌در يقال حضلت النخلة حضلا من الباب الرابع اذا فسـدت اصول سعفها وآنك
اصلاحى شووجهله‌دركه بداقلرك ديبلرنده فونده‌ياقوب اول فاسـد اولان ليفلر وداللر بالجمله محترق اولوب بعده
يكيدن تازه‌لنوب خوب وجيد ليفلر وبرك وشاخلر ظهور ايدر ﴿الحطل﴾ حانك كسريله سـباعدن قورده دينور
جمعى احطالدر ﴿الحظل﴾ حانك فتحى وظاى معجمه‌نك سـكونيله و ﴿الحظلان﴾ حانك كسريله و ﴿ الحظلان﴾
فتحاتله برآدمى تصرّفدن ومشى وحركتدن منع ايلمك معناسـنه‌در يقـال حظل عليه حظلا وحظلانا وحظلانا
من الباب الاول والثـانى اذا منعه من التصرّف والحركة والمشى ﴿الحظل﴾ كتف وزننده‌و ﴿الحظّال﴾ شـدّاد
وزننده‌و ﴿الحظول﴾ صبور وزننده شول ممسك وحسابى متصرّف آدمه دينوركه اهل وعيالنه اتفاق ايلديكى
نفقه‌يى حسـاب ايدر اوله يقال رجل حظل وحظّال وحظول اى مقتر يحاسب اهله بالنفقة ﴿الحظلان﴾ خذلان
وزننده معناى مزبوردن اسمدر ﴿ الحظلان ﴾ فتحاتله مصدردركه ذكر اولندى وغضبناك آدمك يورو يشـنه
دينور يقال هو يحظل حظلانا اى يمشى مشى الغضبان ومقدوراولان يورويشك مجموعنى صرف وابراز ايليوب
برازينى اليقومق معناسـنه‌در يقال حظل المشى حظلانا اذا كفّ بعض مشيه ﴿الحظل﴾ فتحتينله دوه ابوجهل
قرپوزينى چوق يمك معناسـنه‌در يقال حظل البعير حظلا من البـاب الرابع اذا اكثر من اكل الحنظل وخرما
شاخلرينك ديبلرى فاسد وتباه اولمق معناسنه‌در يقال حظلت النخلة بمعنى حضلت وقيونك ممه‌سنده ورم پيدا
اولمغله لون وقيافتى پژمرده‌لنوب واياغى اغسمق معناسنه‌در يقال حظلت الشاة اذا ظلعت وتغيّرلو نهالورم
فى ضرعها ﴿الحظل﴾ كتف وزننده ابوجهل قرپوزينى چوق اكل ايدن دوه‌يه دينور جمعى حظالى كلور سكارى
وزننده ﴿الحفل﴾ نفل وزنـنده‌و ﴿الحفول﴾ قعود وزننده‌و ﴿الحفيل﴾ حانك فتحيله بريكمك معناسـنه‌در يقال
حفل الماء واللبن حفلا وحفولا وحفيلا من البـاب الثانى اذا اجتمع ويقـال حفل القوم حفلا اذا اجتمعوا
وبريكدرمك معناسنه متعدى اولور يقال حفله اذا جمعه وچاى ايكى يانلرى سيل ايله طپطلو اوله‌رق آقمق معناسنه
مستعملدر يقال حفل الوادى بالسيل اذا جاء بملء جنبيه وبلوتدن صغانقلى يغمور ياغمق معناسنه مستعملدر يقال
حفلت السماء اذا اشـتدّ مطرها وكوز ياشى چوق آقمق معناسـنه‌در يقال حفل الدمع اذا كثر وحفل جمع كثيره
اطلاق اولنور كماسيذكر وبوفى الاصل مصدردر وقايرمق مبالات معناسـنه مستعملدركه بريكدرمكى مستلزمدر
يقال ماحفله به اى مابالى ﴿التحفل﴾ تفعل وزننده بودخى بريكمك معناسنه‌در يقال تحفّل الماء اذا اجتمع وزينتلنمك
معناسـنه مستعملدر كوياكه انكله جمعيت پيدا ايدر يقال تحفل فلان اذا تزيّن * شارح ديركه صحاحده حفل اى
جلا وتحفل اى اجتلا معنالرندن مرادزين وتزيندر وتحفل مجلسك اصحابى چوغالمق معناسنه مستعملدر يقال

تحفل المجلس اذا كثر اهله ﴿الاحتفال﴾ افتعال وزننده بودخی بریکمك معناسنه در یقال احتفل الماء اذا اجتمع ویقال
احتفل القوم اذا اجتمعوا وچای سیل ایله مالا مال اقمق معناسنه مستعملدر یقال احتفل الوادی بالسیل اذا جاء بملأ
جنبیه وبرنسنه واضح وآشکاره اولمق معناسنه مستعملدرکه جعیتك لازمیدر یقال احتفل الشیء اذا وضح وافراط
ومبالغه ایلك معناسنه مستعملدر یقال احتفل فیه اذا بالغ وامور ومصالحه حسن قیام واهتمام ایلك معناسنه درکه
جعیتلو طوتمقدن عبارتدر یقال هو یحتفل بالامور ای یحسن القیام بها ومبالات ایلك معناسنه در یقال مااحتفل به
ای ما بالی ویول بللو وعیان اولمق معناسنه در یقال احتفل الطریق اذابان وظهر لکن بونده تکرار شائبه سی
واردر وآت قسمی مقدوری اولان سکرتمکدن هنوز عهدهٔ اقتدارنده بقیه وارایکن راکبنه نهایت وسعی صرف
ایلدی صورتنی کوسترمك معناسنه در یقال احتفل الفرس اذا اظهر لفارسه انّه بلغ اقصی حضره وفیه بقیة
﴿التحفیل﴾ تفعیل وزننده بریکدرمك معناسنه در یقال حفله اذا جمعه وتزیین ایلك معناسنه در یقال
حفله اذا زیّنه وتصریه معناسنه درکه صاتلق قیونی ممه سنده سود جمع اولوب پك سودلو کورنمك ایچون
برقاچ کون صاغمیوب حالی اوزره قومقدن عبارتدر یقال حفل الشاة اذا صرّاها * قال الشارح *
نهی عن بیع المحفلة * ﴿الحافل﴾ سود ایله طپطلو اولان ممه یه وصف اولور جمعی حفلدر رکع وزننده یقال
ضرع حافل ای کثیر لبنه وممه سی پك سودلو حیوانه دینور تائیثله ده مستعملدر ﴿الحفول﴾ صبور وزننده
بودخی ممه سی پك سودلو حیوانه دینور یقال ناقة حافلة وحفول وشاة حافل ای کثیر اللبن فی ضرعها ﴿الحفلی﴾
جمزی وزننده و﴿الاحفلی﴾ همزه ایله جفلی واجفلی کلمه لرنده لغتلردرکه ذکر اولندی ﴿الحفیل﴾ امیروزننده حفل کبی
جمع کثیره دینور یقال جمع حفل وحفیل ای کثیر وبرنسنه یی مبالغه وجهیله اخذ ایدن آدمه دینور کاسیذکر
﴿الحفیلة﴾ سفینه وزننده کوتری ومجموع معناسنه در یقال جاؤا بحفیلتهم ای باجمعهم ﴿المحفل﴾ مجلس وزننده
﴿والمحفل﴾ مقعد وزننده و﴿المحتفل﴾ احتفالدن اسم مکان اوله رق جعیتکاهه دینور یقال هذا محفل القوم ومحفلهم
ومحتفلهم ای مجتمعهم ﴿الحفلة﴾ تمره وزننده افراط ومبالغه معناسنه در یقال رجل حفیل وذوحفل وحفلة
ای مبالغ فیما اخذ فیه وبرخصوصده جدّ ومبالغه ایلمکه دینور یقال اخذ للامر حفلته ای جدّ فیه ﴿الحفالة﴾
حثاله وزننده ومراد فیدرکه برشیئك رذال وکثرینه دینور ودهن وطیبك رقیق اولان پوصه سنه وتفلنه دینور
وسود کپوکنه دینور ﴿الحفول﴾ خروع وزننده برجنس شجردرکه یمشی خرده اریك قدر وآجترق ومأکول
اولور ﴿الحوفلة﴾ حوصله وزننده ایری ذکرباشنه دینور ومصدر اولور برآدمك ذکرینك باشی شیشوب قبارمق
معناسنه یقال حوفل الرجل اذا انتفخت حوفلته ﴿الحفال﴾ غراب وزننده جمع عظیم معناسنه در یقال
جاؤا حفالا ای جمعا عظیما ومجتمع اولمش سوده دینور ﴿المحافل﴾ مجادل وزننده شان وناموسنی حفظ ووقایه ایدن
آدمه اطلاق اولنور یقال هو محافظ علی حسبه محافل ای یصونه ﴿ذات الحفائل﴾ برموضعدر ﴿حفائل﴾ حانك
ضمیله برموضع یاخود بروادی اسمیدر ﴿الحفیلل﴾ سمیدع وزننده برشجر اسمیدر ﴿الحقل﴾ عقل وزننده طپراغی پاك
ومنبت ترلایه دینور حقله دخی دینور تمروتمره کبی ومنه المثل * لاتنبت البقلة الاّ الحقلة * جوهر انسانیت اصیل آدمدن
مأمولدر دیه جك یرده ایراد اولنور وحقل بیراقلری کرکی کبی شعبه لنوب ترلایی باصمش کورواوکادکولك اکینه دینور
علی قول دیرنکلنوب طپراقدن ظهوره باشلمش اولان یاخود هنوز تازه ویشل ایکن اطلاق اولنور ﴿الحقلة﴾ تمره
وزننده حقل معناسنه دریعنی مفردیدر ودوه یه مخصوص برعلت آدیدرکه قرنی سانجیلنمقدن عبارتدر وطپراق
یمکدن ناشی آت قسمنك قرننه عارض اولان وجعه دینور وبومعناده مصدر اولور کاسیذکر ﴿الاحقال﴾ همزه نك
کسریله ترلا واکین حقل اولمق معناسنه در یقال احلقت الارض واحقل الزرع اذا صار حقلا ﴿المحاقل﴾ محافل
وزننده مزارع معناسنه درکه مزرعه نك جمعیدر مفردی محقله در یقال فی ارضه محاقل ای مزارع ﴿المحاقلة﴾
مفاعله وزننده ترلاده اولان اکینی هنوز صلاحی عیان اولمزدن مقدّم صاتمق علی قول هنوز سنبله ده اولانی دوانبار
اولان بغدایه صاتمق وعندالبعض حاصلك ثلثنه یاربعنه یاخود آندن اقلّ واکثره عقد مزارعه ایلك یاخود ترلایی
برمقدار بغدای بدلی اکترا ایلك معناسنه در قال الشارح ومنه الحدیث * نهی عن المحاقلة * وهی بیع الزرع قبل بدوّ
صلاحه اوبیعه فی سنبله بالحنطة اوالمزارعة بالثلث اوالربع اواقلّ اواکثر اواقتراء الارض بالحنطه ﴿الحقلة﴾
حانك کسریله وحرکات ثلاثیله جائزدر حوضده قلان صافی صوبقیه سنه دینور وقابده قلان سود بقیه سنه دینور
وسچیلان خرما دوکندیسنه دینور وکاسه نك دوداغندن اشاغیجه طلوسنه دینور وعمامه ده برناحیه اسمیدر
﴿الحقل﴾ فتحتینله دوه ذکر اولنان حقله مرضنه اوغرامق معناسنه در حقله کبی کذلك آت دخی حقله دیدیکی

قرن و جعنه اوغرامق معناسنه‌در يقال حقل البعير والفرس حقلة و حقلا اذا اصاب الحقلة (الحقل) حانك كسريله
محفه يه دينور و بطن امراضندن برمرض آديدر و طوارك چاير يمكدن بغرسقلرنده حاصل اولان صويه دينور (الحقال)
غراب وزننده بودخی بطن دوابده چايردن حاصل اولان صويه دينور (الحقيلة) سفينه وزننده حقال معناسنه‌در
جمعی حقائل‌در و خرمانك رذال وكمترينه دينوركه آيرتلنوب آتيلور (الحقيل) امير وزننده شول بوكسكجه ارضه
دينوركه طاغلق درجه‌سنه بالغ اولميه ياصمترق بايرجه يراوله جقدر و بر نبات آديدر (الحوقلة) حوصله وزننده
شول كردنی اوزون شيشه‌يه دينوركه سقالر طاشرلر وسست وسلپوك ذكره دينور و آدملری صيق صيق آته‌رق
تيز تيز يوريمك معناسنه‌در يقال حوقل الرجل اذا مشى سريعا وقارب الخطو و ضعف و عجز و اعياء معناسنه‌در
يقال حوقل الرجل اذا ضعف واعيا واويومق معناسنه‌در يقال حوقل الرجل اذا نام و ادبار معناسنه‌در يقال
حوقل اذا ادبر و جماعدن عاجز اولمق معناسنه‌در يقال حوقل الشيخ اذا عجز عن الجماع و پير وسالخورده آدم
ناتوانلقدن الريني بوكرينه طيامق معناسنه‌دركه قيامه عجزدن نشئت ايدر يقال حوقل الشيخ اذا اعتمد بيديه
على خصره واوته قاقق معناسنه‌در يقال حوقله اذا دفعه (الحيقل) صيقل وزننده خير و منفعتسز آدمه دينور
يقال هو حيقل اى لا خير فيه (الحوقل) جوهر وزننده ذكره دينور (الحاقول) بر نوع بالق اسميدركه يشل واوزون
اولور (حقل) تمر وزننده جبل اجأ قربنده بر قريه‌در وايله قربنده بر قريه‌در و قبيلهٔ سليم يوردنده بر دره آديدر
وساحل شهر تيما اسميدر (مخلاف الحقل) يمنده بر اولكه‌در (حقل الرخامى) نقل اليتامى وزننده بر موضعدر
(الحقالية) غرابيه وزننده يمنده بر حصندر (حقـال) كتاب وزننده بر موضعدر (حقـال) سحاب وزننده
ابن انماردر (الحكل) حانك ضميله آوازی ايشدلميان حيوانه دينور قرنجه كبی يقال تكلم كلام الحكل واصب وهو
مالا يسمع صوته كالذرّ مثال مزبورده تكلم امر صيغه‌سيله‌در پيره وكهله دخی بو نوعدندر و حكل سليمان پيغمبرك
على نبينا وعليه السلام اسميدر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سليمان قول راجحده اسم اعجمی اولمغله اسم مادر
زادلری اولور پس بر اسم شريفی دخی حكل اولور لكن بوكه تعرّض ايلمامشدر وسائرلرك بيانه كوره سليمان
اسم عربيدر حكل داود كبی علم عبريدر و حكل آت قسمنك طپوقلری سلپوك و بوطلری باصق اولمغله يورركن
بری برينه سورتيلور اولمغه دينور (الحكلة) غرفه وزننده لسانده اولان طوتقونلغه دينوركه كلامی خوشجه بيان
ايدوب آچقجه فهم اولنمز اولور يقال فى لسانه حكلة اى عجمة (الحكل) شكل وزننده بر كلام مشكل و مشتبه اولمق
معناسنه‌در يقال حكل علىّ الخبر حكلا من الباب الاول اذا اشكل وسكوبی بر اياق اوزرنده طوغورمق معناسنه‌در
يقال حكل الرمح اذا اقام على احدى رجليه ودكنكله اورمق معناسنه‌در يقال حكله بالعصا اذا ضربه بها (الاحكال)
همزه‌نك كسريله بودخی بر كلام و خبر مشكل و مشتبه اولمق معناسنه‌در تقول احكل علىّ الخبر اذا اشكل و بر كمسه
اوزره شرّ وفتنه قوپرمق معناسنه‌در يقال احكل عليهم اذا اثار عليهم شرّا (الحوكل) جوهر وزننده بودوره
دينور و بخيل و ناكسه دينور (الحوكلة) حوصله وزننده بر كونه يوريمكه دينور (الاحتكال) افتعال وزننده بر ماده
طوتقونلنوب مشكل و مشتبه اولمق معناسنه‌در يقال احتكل عليه الامر اذا اشتكل والتبس ولسان عربی ايكن
عجميه تعلم ايلمك معناسنه‌در مراد عربلرك تركجه تكلملری كبی تكلم ايدر اولمقدر عجميه عربيه مقابليدر روم
و ترك و فرس وسائر لسانه شاملدر يقال احتكل الرجل اذا تعلم العجمية بعد العربية (الحاكل) بر نسنه‌يی تخمين و تقدير
ايدن آدمه دينوركه اهل خبره ديديكمز اوله‌جقدر يقال رجل حاكل اى مخمن (التحكل) تفعل وزننده جهلدن ناشی
لجّ و عناد ايلمك معناسنه‌در هر نه خصوصده اولورسه اولسون يقال تحكل فلان اذا لجّ جهلا (الحلّ) حانك فتحی
و لامك تشديديله و (الحلول) قعود وزننده و (الحلل) فتحتينله كه نوادردندر بر يره نزول ايدوب قونمق معناسنه‌در
يقال حلّ المكان و بالمكان حلا و حلولا و حللا من الباب الاول و الثانى اذا نزل به و كاه اولوركه باء حرفيله متعدّی اولور
قوندرمق معناسنه حرف باء همزهٔ افعالی معاقب اولديكه آنكله همزه‌دن استغنا اولندی يقال حلّ به اذا جعله
يحلّ و حلّ سكرتمك معناسنه‌در يقال حلّ الرجل اذا عدا و دوكمی چوزمك معناسنه‌در يقال حلّ العقدة اذا
نقضها * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو حلّ ماده‌سی چوزمك معناسنه موضوعدر معانئ سائره بر مناسبت
و تصوّر ايله آندن منشعبدر و حلّ و حلول طوكش نسنه‌نك طوكی چوزيلوب اريمك معناسنه‌در يقال حلّ
الجامد على المجهول اذا اذيب و بر مكان مسكون اولمق معناسنه‌در يقال حلّ المكان على المجهول اذا سكن
و حلّ شيرج اسميدركه صوصم ياغيدر شير روغن محرّفی شير لغن تعبير اولنور يقال ما فى القنديل حلّ اى شيرج
(الحالّ) بر محله قونان آدمه دينور جمعی حلول كلور حانك ضميله و حلّال كلور عمال وزننده و حلل كلور ركع وزننده

﴿الاحتلال﴾ افتعال وزننده بودخی بر یره قونمق معناسنه‌در یقال احتلّ المکان وبالمکان اذا نزل به ﴿الاحلال﴾
همزه‌نك کسریله بر یره قوندرمق معناسنه‌در یقال احله المکان وبالمکان اذا جعله یحلّ به وحاجی احرامدن
چیقمق معناسنه‌در یقال احلّ من احرامه اذا خرج وبر نسنه‌یی حلال قلمق معناسنه‌در یقال احله الله ای جعله
حلالا وبر نسنه‌یی واجب ولازم قلمق معناسنه‌در یقال احله الله علیه ای اوجبه وقیونك سودی آزالمق علی
قول ممه‌سی قوریمغله چایر اوتلایوب یکیدن ممه‌سی سودلنمك معناسنه‌در یقال احلت الشاة اذا قلّ لبنها او یبس
فاکلت الربیع فدرّت واشهر حرمدن چیقوب اشهر حلاله کیرمك یاخود حرم شریفدن حله چیقمق یاخود
درعهده ایلدیکی عهد ومیثاقدن چیقمق معناسنه‌در یقال احلّ الرجل اذا دخل فی اشهر الحلّ او خرج الی الحلّ
او من میثاق کان علیه وبر آدم کندی نفسنه استلزام عقوبت ایلمك معناسنه‌در یقال احلّ الرجل بنفسه اذا استوجب
العقوبة ﴿التحلیل﴾ تفعیل وزننده بودخی بر آدمی بر یره قوندرمق معناسنه‌در یقال حلله المکان اذا جعله یحلّ
به وبر نسنه‌یی حلال قلمق معناسنه‌در یقال حلله الله ای جعله حلالا وکفارت یمین ایلمك معناسنه‌در تحل
وتحله کبی کاسیذکر وبو معنادن اخذ ایله بر نسنه‌یی خفت وسهولتله طوتمقده استعمال اولنور ومنه ضربه ضربا
تحلیلا ای کالتعزیر یعنی لم یبالغ فیه ﴿المحالّة﴾ تشدید لامله مفاعله وزننده بر کسه ایله بیله‌جه قونمق معناسنه‌در
یقال حالّه محالّة اذا نزل معه ﴿الحلیلة﴾ سفینه وزننده بر آدمك زوجه‌سنه اطلاق اولنور وزوجنه حلیل
دینور وبمعنی فاعل تصوّریله زوجه‌یه‌ده حلیل اطلاقی جائزدر زیرا هر بری آخرك محلنه حلول ایدر بیکانه
قسمی حلول ایده‌مز یاخود احدهما آخرك ازارینی حلّ ایدوب یاخود بر برینه حلال اولدقلرینه مبنیدر ﴿الحلة﴾
حانك فتحیله بغداد اعمالندن دجیل ناحیه‌سنده بر قصبه‌در حالا لسانمزده کسر ایله متعارفدر وضریّه ایله یمامه
بیننده بریوکسکجه یرك اسمیدر یاخود بلاد ضبه‌ده بر طپراغی درست موضعك آدیدر وحله سازلقدن اورلمش بیوك
زنبیله دینور وقوناق یرینه دینور محله معناسنه یقال نزلوا بالحلة الوخیمة ای المحلة وشامده بر موضع آدیدر وحلة
الشیء حانك فتحی وکسریله بر نسنه‌نك جهتنه وطوغری سمتنه دینور یقال هذه لیست بحلته ای جهته وقصده
ووجوده عارض اولان قریقلغه وضعف وفتوره اطلاق اولنور حانك کسریله‌ده جائزدر یقال فیه حلة ای ضعف
وفتور وتکسر ﴿الحلة﴾ حانك کسریله بر یره قونوب آرام ایدن قوم وجماعته دینور تقول رأیت بها حلة ای
قوما نزولا وحله بناء نوع اولور قونمق هیئتنه دینورکه آندن قونوش ایله تعبیر اولنور یقال لهم حلة سهلة وهی
هیئة الحلول وبر محلده مجتمع جملهٔ بیوته اطلاق اولنورکه بادیه نشینلر اوبه واهل شهر محله تعبیر ایدرلر علی قول
یوزخانه‌دن عبارت اولان بیوته اطلاق اولنور یقال بها حلة ای جماعة بیوت الناس او هی مائة بیت ومجلسه
اطلاق اولنور وقومك جمعیتکاهنه اطلاق اولنور جمعی حلال کلور حانك کسریله وحله بر جنس تیکنلی چالی‌یه
دینورکه مواشی مرعاسندندر وآنلره بغایت یرار وحصیر شقه‌سنه دینور وحله بر بلده آدیدرکه امیر عرب صدقة
بن دبیس بن مزید بنا ایلمکله حالا مزیدیّه ایله متعارفدر وجویزه قربنده بر قریه اسمیدرکه دبیس بن عفیف نام امیر
عرب بنا ایلمشدر وحلة بن قیله اعمال مذاردن بر بلده‌در وحله مصدر اولور بجده قربان کندیسی ذبح اولنمسی
حلال اولان محله ایرشمك معناسنه یقال حلّ الهدی حلة من الباب الثانی اذا بلغ الموضع الذی یحلّ فیه نحره
ومطلقه خاتون عدّتندن چیقمق معناسنه‌در یقال حلت المرأة اذا خرجت من عدّتها ﴿الحلة﴾ حانك ضمیله قاشدن
وآخر ثوبدن رداو ازارك مجموعنه دینور البته حله ایکی ثوبدن اولور بر ثوبه اطلاق اولنمز علی قول حله ایچی استارلی
ثوبه اطلاق اولنور * شارح دیرکه قول اول ارجحدر واول ایکی ثوب جنس واحد اولمغه محتاجدر یقال جاء
وعلیه حلة وهی ازار ورداء بردا وغیره ولا یکون حلة الاّ من ثوبین او ثوب له بطانة وحله سلاحه اطلاق اولنور
زره وسپر وسائری کبی جمعی حلل کلور صرد وزننده وحلال کلور حانك کسریله ﴿ذو الحلة﴾ عوف بن حارث
بن عبد مناة لقبیدر ﴿المحلة﴾ میمك وحانك فتحیله قوناق یرینه دینور یقال هی محلة القوم ای منزلهم ومصرده
بر بلده واون درت موضع اسمیدر ﴿المحلال﴾ محراب وزننده شول چایرلغه ومرغزاره دینورکه اکا ابناء سبیل چوق
قونار اوله اسم آلت منزلنه تنزیل اولنمشدر یقال روضة محلال اذا کانت تحلّ الناس فیها کثیرا ﴿المحلتان﴾
اسم فاعل عنوانی وتثنیه بنیه‌سیله تنجره ایله ال دکرمننه اطلاق اولنورکه بادیه نشینلره ادوات نزولك الزملریدر
﴿المحلات﴾ بودخی میمك ضمی وحانك کسری وجمع بنیه‌سیله تنجره وال دکرمنی وقوغه وقربه وچناق وبچاق
وبالته وچقماق مقوله‌سی ادواته اطلاق اولنور زیرا حوایج مزبوره‌سی موجود ومکمل اولان مسافر دلخواهی
اولان محله نزول ایدرلر والاّ براو به یاخود قریه سمتنه نزول ایلمکه مضطر اولورلر یقال نزلوا ومعهم

المحلات وهى القدر والرحى والدلو والقربة والجفنة والسكين والفاس والزند من الاشياء التى لابدّ للنازل منها
﴿المحلة﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله شول آقندی و دره آغزینه دینورکه ایچنه حشم نشین اولرندن بریاایکی او صغیشور اوله
یقال تلعة محلة اذاكانت تضمّ بيتا او بيتين ﴿الحلّ﴾ حانك كسريله حاجی احرامدن چیقمق معناسنه‌در یقال حلّ
من احرامه حلاّ من الباب الثانی اذا خرج ويقال فعله فی حله وحرمه بالكسر والضمّ فيهما ای وقت احلاله واحرامه
وحلّ ارض مكه ده حرم حوزه‌سندن خارج اولان محله اطلاق اولنورکه حرم مقابلیدر و بو تسمیه بالمصدردر
یقال صار فی الحلّ وهو ماجاوز الحرم و حلال اولان شيئه دینور یقال هو حلّ ای لیس بحرام و حلال اولمق
معناسنه مصدر اولور یقال حلّ الشیٔ حلّا من الباب الثانی اذا كان حلالا وقول العرب حلّ وبلّ ذكر فی فصل
الباء وحلّ تحليل يمين معناسندن اسم اولور عهدهٔ یمیندن چیقمغه دینور واوق نشانته دینور ﴿الحلال﴾ سحاب
وزننده احرامدن چیقمش حاجی‌یه دینور حلّ یحلّ حلا صیغه‌سندندر بونده حالّ دیمز قیاس ایسه حال اولمقدر
یقال حلّ المحرم فهو حلّ كما ذكر وحلال لاحالّ * شارحك بیاننه كوره مصدر ایله تسمیه‌در حلول معناسندن
التباس واهمه‌سنه مبنی حال اطلاق اولنمدی و حلال حرام اولمیان شيئه دینور حانك كسريله‌ده جائزدر یقال
شیٔ حلال ضدّ حرام و حلال اسامیدندر حلال بن ثور بن ابی الحلال العتكی وبشر بن حلال و احمد بن حلال
محدّثلردر ﴿الحلو الحلال﴾ شبهه وریبه وافترا شائبه‌سندن عاری اولان كلامه اطلاق اولنور یقال كلامه حلو
حلال ای لاریبة فيه ﴿الحلول﴾ قعود وزننده قونمق معناسنه‌درکه ذكر اولندی وقربانلق حیوان حجده ذبح
اولنه‌جغی محله بالغ اولمق معناسنه‌در حله كبی یقال حلّ الهدی حلة وحلولا اذا بلغ الموضع الذی یحلّ فيه
نحره و واجب ولازم اولمق معناسنه‌در یقال حلّ امر الله عليه ای وجب ﴿المحلّ﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله حرام اولان
شيئك حرمتنی نقض ایله حلال عدّ ایدن علی قول اشهر حرمك حرمتنی نقض ایدوب رعایت واعتبار ایلمیان
كمسه‌یه دینور یقال رجل محلّ ای منتهك للحرام اولايرى للشهر الحرام حرمة ﴿الحليل﴾ امیر وزننده بودخی حلال
معناسنه‌درکه حرام مقابلیدر ﴿الاستحلال﴾ برنسنه‌یی حلال اتخاذ ایلمك یاخود بركمسه‌دن حلاللق دیلمك معناسنه‌درکه
حقوقی حلاللشمق تعبیر اولنور یقال استحله اذا اتخذه حلالا او یقال استحله الشیٔ اذا سأله ان یحله له ﴿الحلال﴾
حانك كسريله نسوانه مخصوص بركونه مركب اسمیدر محفه كبی و پالانك اسباب وادواتنه دینور ﴿التحلة﴾ و ﴿التحلّ﴾
تالرك فتحی و حالرك كسريله تحليل كبی مصدرلردر و صیغهٔ اخیره شاذدر كفارت یمین ایلمك معناسنه‌درکه یمیندن
حانث اولمیوب برنسنه ایله چیقمقدن عبارتدر یقال حلل اليمين تحليلا و تحلة و تحلا اذا كفرها یمین ایدن آدم كفارت
ایلدیكی عقدهٔ یمینی حلّ ایدر و تحله اسم اولور كندیسیله عقدهٔ یمینك انحلال بوله‌جغی كفارته دینور * شارح
دیرکه استثناء بالمشيه دخی تحله‌در ومنه قوله تعالى ﴿قدفرض الله لكم تحلة ايمانكم﴾ ای بين ماتحلّ به عقدة ايمانكم
من الكفارة والاستثناء بالمشية * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره تحلة القسم كفارتدن واستثناء قولنك مقدار مدّتندن دخی
عبارت اولور مثلا والله افعل ذلك ان شاءالله قولنده واقع ان شاءالله كلامنك تكلمی قدر آن یسیردن عبارتدر و منه
الحديث ﴿لايموت لرجل ثلثة من الولد فتمسه النار الاتحلة القسم﴾ ای الاّقدر مايقول ان شاء الله یعنی بر مسلمك اوچ
ولدی وفات ایلسه اول كمسه‌یه نار جهنم همان ان شاء الله دیه‌جك قدر مدّت مسّ ایدر زیاده مسّ ایلمز ومسّ مز بوردن
مرادورود علی النار در بعده عرب تحلهٔ قسمی قلیل مفرطده استعمال ایلدیلر اصلی وجه مذكور اوزره یمین یرینی
بوله‌جق فعلك مقدار جزئیسنه مباشرتدن عبارتدر مثلا برمكانده قعود ایلمك بابنده بركمسه یمین ایلكله مكان
مزبورده جزئیجه قعود ایلسه یمین یرینی بولوب اول كمسه حانث اولمزایشته تحلة القسم بوندن عبارتدرکه یمینی
حلّ ایده‌جك قدر فعل اولور بعده لمح البصر كبی قدر یسیرده استعمال ایلدیلر كذلك استثناء بالمشية ایله حانث
اولمامغله انك تلفظنده وقدر مدّتنده استعمال ایلدیلر ﴿التحلل﴾ تفعل وزننده یمینده استثنا ایلمك معناسنه
مستعملدرکه مشیت الهیه‌یه تعلیقله یمین ایلمكدن عبارتدر والله افعل ذلك ان شاء الله دیمك كبی یقال تحلل فی يمينه
اذا استثنى و بركمسه یولدن كلدكدنصكره یولك عارضه سندن علیل و بیزاج اولمق معناسنه مستعملدر یقال تحلل
السفر بالرجل اذا اعتلّ بعد قدومه ﴿الحلاّن﴾ حانك ضمی ولامك تشدیدیله كفارت یمین ایچون ویریله‌جك
نسنه‌یه دینور تقول اعطه حلاّن يمينه ای ما يحللها واوغلاغه دینور جدی معناسنه یاخود تازه قوزیجغزه
دینور خروف معناسنه علی قول اناسنك قرننی یاروب چیقاردقلری اوغلاغه مخصوصدر و هدر و باطل
معناسنه مستعملدر یقال دمه حلاّن ای باطل ﴿المحلل﴾ محدّث وزننده یارشده ایكی بحث ایدن كمسه‌یه ثالث اولانه
دینورکه اكر آنلری سبق ایدرسه اوكدلی آلوب وكیرو قالورسه غرامتدن معاف اولور * شارح دیرکه مؤلفك المحلل

مطلب

الفرس الثالث فی الرهان ان سبق اخذ و ان سبق فما علیه شیٔ عنوانیله یعنی فرس ایله تفسیری مسامحه در وشول
کمسه یه دینور که طلاق ثلاثه ایله مطلقه اولان خاتونی تزوّج ایلیه تا که زوج اوّله نکاحك حلنی مؤدی اوله یقال
فلان محلل فراجعه و هو متزوّج المطلقة ثلاثا لتحلّ للزوج الاول (الانحلال) انفعال وزننده دوکم چوزلمك معناسنه در
یقال حلّ العقدة فانحلت (المحلل) معظم وزننده آزجه ناچیز نسنه یه دینور شیٔ یسیر معناسنه و ایچنه دوه لر
کیروب تکدیر و تغییر ایلمش صویه دینور یقال ماء محلل اذا کان قد حلته الابل فکدّرته (المحلّ) میمك فتحی
وحانك کسریله مصدر در مرجع کبی واجب و لازم اولمق معناسنه در یقال حلّ حقّ علیه محلاً من الباب الثانی
ای وجب و یقال حلّ الدین اذا صار حالاً یعنی مدّت معقوده سی تمام اولمغله اداسی لازم اولدی * شارح دیرکه
مدیون اولان عربلر هلالی کورنجه * لامرحبا بمحلّ الدین و تقرّب الآجال * دیدکلری بوندندر (الاحلیل) و (التحلیل)
همزه نك و تانك کسره لریله ذکرك دلیکنه دینور کذلك ممه نك دلیکنه دینور اضافتله متعین اولور (الحلل) فتحتینله
قونمق معناسنه درکه ذکر اولندی و دوابّك ایاقلرنده اولان سلپوکلکه دینور علی قول سکیرلری کوشك و یومشق
اوله رق طبوقلرنده اولان سلپوکلکه دینور یاخود دوه قسمنه مخصوص صدر و یقال حلّ البعیر حللا من الباب الرابع
اذا کان به حلل و هی رخاوة فی قوائم الدابّة او استرخاء فی العصب مع رخاوة فی الکعب او تخص الابل و رسح
معناسنه درکه انسانك قیناقلری چلمسز اولمغه دینور تقول حللت یا رجل ای کنت ارسح و پوچلر و دیزلر آغرقلی
اولمق معناسنه در تقول حللت یا فلان ای اصابك وجع بورکیك و رکبتك (الاحلّ) معنای مزبوردن و صفدر
مؤنثنده حلاء دینور جمعی حلّ کلور حانك ضمیله (احلیل) اکلیل وزننده بر وادی اسمیدر (احلیلاء) مدّ ایله
بر طاغك آدیدر و قصر ایله بنو اسد یوردنده بر شعبك آدیدر (المحلّ) میمك فتحی و حانك کسریله یمنده بر قریه آدیدر
(الحلحلة) زلزله وزننده بر نسنه یی دپره دوب او یانده رق یرندن آیروب الارغه ایلك معناسنه در یقال حلحلهم
اذا ازالهم عن موضعهم و حرّکهم و دوه یه حل حل دیمك معناسنه در یقال حلحل الابل اذا قال لها حل حل
(التحلحل) تزلزل وزننده یرندن اوینایوب آلارغه اولمق معناسنه در یقال حلحلهم فتحلحلوا (حل حل)
حالرك فتحی و لاملرك تنوینلریله یاخود حل سکون لامله دوه زجر و آزارندندر اشدروب یورتمك ایچون آنکله آزار
و اغرا ایدرلر (الحلاحل) علابط وزننده بر موضع آدیدر و حلاحل ذاتنده بهادر اولان عظیم الشان آدمه دینور
یاخود کثیر المروّه عالیشان یاخود صلابتلو و جاهتلو و قور و پرتمکین اولانه دینور و بورجاله مخصوص صدر و بوندن
فعل متصرّف اولمز جمعی حلاحل در حانك فتحیله یقال هو حلاحل ای سید شجاع او الضخم الکثیر المرؤة او الرزین
فی ثخانة بوراده ضخامت علوّ شانه مصروفدر (المحلحل) اسم مفعول بنیه سیله حلاحل معناسنه در (حلحل)
فدفد وزننده بر موضعدر (حلحول) حانك فتحیله شامده خیرون قربنده بر قریه درکه یونس پیغمبرك علی نبینا
و علیه السلام مرقد منوّرلری انده در و بونده قیاس اولان حانك ضمیله اولمقدر (حلیل) زبیر وزننده سلیم قبیله سی
یوردنده بر موضعدر و حرون نام آیغرك نسلندن بر فرسك اسمیدر که مقسم بن کثیرك ایدی و بر رجلك اسمیدر (الحلحال)
ثرثار وزننده ابن ذری الضبیّ درکه تابعیندندر (الحمدلة) دحرجه وزننده الحمد لله حکایه سیدر که مراد الحمد لله دیمکدر
بسمله و حسبله کبی منحوتدر یقال حمدل القارئ حمدلة اذا قال الحمد لله (الحمظل) ظای معجمه ایله حنظل وزننده
و مرادفیدرکه ابوجهل قرپوزیدر (الحمظلة) دحرجه وزننده حنظل دیوشورمك معناسنه در یقال حمظل الرجل
اذا جنی الحمظل (الحمل) رمل وزننده و (الحملان) حانك ضمیله ارقه یه بر نسنه یی یوکلنوب کوتورمك معناسنه در یقال
حمله حملا و حملانا من الباب الثانی بمعنی احتمله و قوله تعالی ❁ انا عرضنا الامانة علی السموات و الارض و الجبال فابین
ان یحملنها و اشفقن منها و حملها الانسان ❁ الآیة ای یخنها و خانها الانسان و الانسان هنا الکافر و المنافق یعنی آیت
مرقومه ده واقع حملدن مراد تجوّز طریقیله خیانتدر زیرا امانت بر حمل روحانیدر که صاحبنه ادا ایلدکجه ذمتندن
زائل و عهده سندن خارج اولمیوب دائما انی کویا که ارقه سنده یوك طرزنده کوتروب طورر بو جهتدندر که عربلر ادای
امانت ایلمیان آدمه حامل الامانه و محتمل الامانه اطلاق ایدرلر پس انسان که بوراده مراد کافر و منافقدر بعد التحمل
خیانت یعنی ادای حقوقنده امتناع و تقصیر ایلدیلر * مؤلف بصائرده قبول ایله ده تفسیر ایلمشدر و حمل علی الشیٔ قندرمق
حثّ و اغرا معناسنه در یقال حمله علی الامر اذا اغراه به و عن ایله صله لندقده حلم و مسامحه و ملایمت معناسنه اولور
یقال حمل عنه اذا حلم فهو حمول و حمل قرنده اولان ولده اطلاق اولنور وصف بالمصدر در جمعی حمال کلور
حانك کسریله و احمال کلور یقال سقط حملها و هو مایحمل فی البطن من الولد و حمل یمنده بر قریه آدیدر و خاتون کبه
اولمق معناسنه در یقال حملت المرأة حملا من الباب المزبور اذا علقت و لایقال حملت به او قلیل یعنی باء حرفیله

بو معناده تعديسى جائزدكلدر ياخود نوادردندر * مترجم ديركه حماسه ابياتندن * حملت به فى ليلة مزؤدة * مصراعنده شرّاح علقت معناسنى تضمين ايلمشلردر و حمل اغاجك يمشنه اطلاق اولنور حانك كسريله ده جائزدر ياخود حانك فتحيله هنوز اناسى قو يننده اولان ميوه يه وكسرايله ظاهره چيقان ميوه يه دينور ياخود فتحله عورتك بطننده وشجرك رأسنده اولانه وكسرايله ارقه ده ياباشده كوتوريلان يوكه دينور وعندالبعض اغاجك ميوه سى چوق وكور اولمزسه كسرايله اطلاق اولنور وچوغالوب فراوان اولورسه فتحله حمل دينور جمعى احمال كلور وحمول كلور حانك ضميله وحمال كلور كسر ايله ومنه يعنى فى الحديث يعنى حديث بناء مسجد المدينة ❊ هذا الحمال لاحمال خيبر ❊ يعنى ثمر الجنة وانه لاينفد وقال ابن الاثير اى ان هذا فى الاخرة افضل من ذاك واحمد عاقبة وفى المشارق ❊ هذا الحمال لاحمال خيبر هذا ابرّ ربنا واظهر ❊ وقال فى شرحه الحمل مصدر حمل اللبن لبناء المسجد وقوله لاحمال بالنصب يعنى لايكون مثل حمل خيبر وقوله ربنا بالنصب على حذف حرف النداء كانه يتمثل به عند نقله اللبن فى بنيان المسجد وكلام مزبور موزوندر وحمل متعدّى اولور يوك يوكلتمك معناسنه يقال حمله الحمل اى فعل ذلك به واظهار غضب ايلمك معناسنه در يقال حمل الغضب اذا اظهره قيل ومنه الحديث ❊ اذا بلغ الماء قلتين لم يحمل خبثا ❊ اى لم يظهر فيه الخبث (المحمول) و (الحميل) امير وزننده برنسنه يى ارقه سنه يوكلنمش آدمه دينور يقال حمله فهو محمول وحميل ومحمول شول آدمه اطلاق اولنوركه دائما اشكين وفاره دابه يه بنمك جهتندن مختلو ومحظوظ اوله يقال رجل محمول اى مجدود من ركوب الفره وحميل اوغلغه اطلاق اولنور يقال هو حميله اى دعيه وغريب آدمه اطلاق اولنور يقال هو حميل اى غريب وبر آدمك شريكنه دينور وكفيله دينور يقال هو حميل له اى شريك وكذا كفيل وبلاد كفردن اناسى قرننده كتورلمش ولده دينور واسلام ولايتنده طوغميوب ديارندن كوچك كتوريلان اسيره دينور وسيل صوينك كتوردیكى خار وخاشاكه دينور وثمام وو شيح ديدكارى اوتك سياهلنوب پژمرده اولاننه دينور وصوآقنديسنك وسط وبطننه دينوركه اوراده هركز اوت نابت اولمز وطريقه ياخود جامعه براقلمش شول صبى يه دينوركه قوم آخر آنى كوتوروب كندى بلادنده پرورش ايليه هذا حميل وهو المنبوذ يحمله قوم فيربونه (الاحتمال) افتعال وزننده بودخى برنسنه يى يوكلنوب كوتورمك معناسنه در يقال احتمله بمعنى حمله وبر آدمك احساننى قبول وتلقى ايدوب مقابلنده شكر وثنا ايلمك معناسنه مستعملدر يقال احتمل الصنيعة اذا تقلدها وشكر وغضبدن لون بشره متغير اولمق معناسنه در يقال احتمل لونه على المجهول اذا غضب وامتقع وبر بلده دن بلدهٔ اخرايه كوتريله جك اسير اشترا ايلمك معناسنه در يقال احتمل الرجل اذا اشترى الحميل اى السبى المحمول من بلد الى بلد (الحمل) حانك كسريله كوتريلان يوكه دينور فارسيده بار ديرلر جمعى احمال در يقال على ظهره حمل وهو ماحمل ومحفه كوترن دوه يه دينور فتحله ده جائزدر (الحملان) حانك ضميله مصدردرنته كه ذكر اولندى وحملان بر آدمه بوكنى يوكلتمك ايچون خاصة هبه طريقيله ويريلان دابه يه دينور يقال سأله الحملان وهو مايحمل عليه من الدوابّ فى الهبة خاصة وقيوجيلر اصطلاحنده آقچه يه حمل واضافه اولنان باقر مقوله سى قاتندى يه دينور يقولون مابهذا الدرهم حملان وهو مايحمل على الدراهم من الغشّ (الانحمال) انفعال وزننده اغرا معناسنه اولان حملدن مطاوعدر برنسنه يه اغرا اولنمغله اكا حواله اولمق معناسنه در يقال حمله عليه فانحمل *شارح ديركه بودخى انعدم كبى شواذدندر (الحملة) تمره وزننده جنكده دشمن اوزره صالدروب هجوم ايلمكه دينور يقال له حملة صادقة اى كرّة فى الحرب (الحملة) حانك كسرى وضميله براوبه دن براوبه يه ياخود برمنزلدن برمنزله يوكلنوب كوترمكه دينور پس بو حمل واحتمالدن اخص اولور (التحميل) تفعيل وزننده و (الحمال) حانك كسرى وميمك تشديديله كذاب وزننده برنسنه يى آخره يوكلتمك معناسنه در يقال حمله الامر تحميلا وحمالا (التحمل) تفعل وزننده و (التحمال) كسرتيله وتشديد ميمله برنسنه يى يوكلنمك وبرماده يى اوزرينه المق معناسنه در يقال حمله فتحمل تحملا وتحمالا (التحامل) تفاعل وزننده برزحمتلو كوج نسنه يى كندى اوزرينه آلوب محنت چكمك معناسنه در يقال تحامل فى الامر وبالامر اذا تكلفه على مشقة وبر آدمه طاقتندن خارج نسنه تكليف وتحميل ايلمك معناسنه در يقال تحامل عليه اذا كلفه مالايطيق * مترجم ديركه امّهات سائره ده تحامل بنه على حرفيله ميل معناسنه كذلك ظلم وجور معناسنه مستعمل اولديغى مسطوردر وقال فى الاساس والشيخ يتحامل فى مشيه يعنى آغر آغر يوريسه كوياكه صرتنده آغر يوك واردر وبومعنالر مجازدر مؤلفينك تحامل تعبيرلرى ظلم معناسندندركه صوچى اكا يوكلتمك كبيدر (الاستحمال) بر آدم كندى امور وحوايجنى بركسه يه حواله وتحميل ايلمك معناسنه در كتخدايه امور حمل وحواله ايتدكارى كبى يقال استحمله نفسه اذا حمله حوايجه واموره (المستحمل) اسم فاعل

بنیه‌سیله شول آیه اطلاق اولنور که مدّت دورنده موجود اولان ناسه محنت ومشقت حمل ایلیه یعنی ختامنه قدر
خلق رنج ومحنتله امرار اوقات ایده‌لر یقال شهر مستحمل اذا کان یحمل اهله علی مشقة (الحمول) صبور وزننده
مبالغه‌در آغر یوك وچوق یوك کوتوره‌نه دینور وحلیم وحوصله دار آدمه اطلاق اولنور یقال رجل حمول ای
ذو حلم کما ذکر (حملان) عثمان وزننده یمنده برقریه‌در (الحامل) و (الحاملة) کبه خاتونه دینور یقال امرأة
حامل وحاملة ای ذات حمل حامل صفت مختصه اولدیغندن وحامله حملت صیغه‌سندن مبنی اولدیغندن ناشیدر
مترجم دیرکه کافیه شارحی شیخ رضی تأنیث بحثنده بو مبحثی شرح وبسط ایلمشدر فلیراجع * وحامله میوه‌لو اغاجه
وصف اولور یقال شجرة حاملة ای ذات حمل واوزوم طاشیه‌جق زنبیله اطلاق اولنور محمل کبی (الحمّال) شدّاد
وزننده دائما یوك کوتورنه دینور بارکش معناسنه یقال هو حمال ای حامل الاحمال (الحمالة) کتابه وزننده حماللق
حرفتنه دینور (المحمل) مجلس وزننده محفه طرزنده ایکی طرفلو نسنه‌درکه دوه‌یه چاتوب هربرینه برآدم بنوب
کیدر جمعی محامل کلور حالا شام ومصر حاجلری اوکارنده کیدن محمل اوله‌جقدر که محفه شکلنده لکن تپه‌سی
مخروطی اولور ناس محفل شریف تعبیر ایدرلر وآنك بیعنه محدّثیندن ابو الحسن احمد بن محمد بن القاسم بن اسمعیل
بن محمد بن اسمعیل المحاملیّ وولدی محمد ویحیی وبرادری ابو القاسم الحسینیّ منسوبلردر * شارح دیرکه آنی ابتدا
حجاج ظالم ایجاد ایلمشدر ومحمل شول بیوك زنبیله دینورکه آنکله سره‌جك یره اوزوم طاشیرلر (المحل) منبر
وزننده قلج باغنه دینور یقال کأسیذ کروا اغاجك یره سوروب کیدن کوکنه وطمرینه اطلاق اولنور (الحميلة) سفینه
وزننده و (الحمالة) حانك کسریله بونلرده قلج باغنه دینور یقال تقلد محمل السیف وحمیلته وحمالته ای علاقته
شارح دیرکه محمل کلمه‌سنك جمعی محامل‌در وحمیله وحماله‌نك عند الخلیل حمائلدر وعند الاصمعی حمائل
کلمه‌سنك لفظندن مفردی یوقدر بلکه مفردی محمل‌در (الحمولة) حانك فتحیله یوك طوارینه دینور کرك دوه
وحمار وکرك سائری اولسون وحالا صرتنده یوك اولسون واولمسون یقال لهم حمولة وهی مایحتمل القوم علیه
من بعیر وحمار ونحوه کانت علیه اثقال اولم تکن * شارح دیرکه اشبو حموله لفظی رکوبه وحلوبه قبیلندندر وحموله
بعینه یوکلره‌ده اطلاق اولنور یقال مرّت الابل وعلیها حمولة ای احمال (الحمول) حانك ضمیله حمل کلمه‌سنك که
کسر وفتحیله‌در جمعیدر هودجلره علی قول هودج چاتلمش دوه‌لره دینور یقال مرّت الحمول ای الهوادج او الابل
علیها الهوادج (الاحمال) همزه‌نك کسریله برآدمه یوك یوكلتمك خصوصنده معاونت ایلمك معناسنه‌در یقال
احمله الحمل اذا اعانه وعورت کبه اولمدین ممه‌سنه سود کتورمك معناسنه‌در یقال احملت المرأة اذا نزل لبنها
من غیر حبل (الحمالة) سحابه وزننده شول دیته دینورکه برقوم جهتندن قوم آخر تحمّل ایدوب درعهده ایده‌لر
حمال دخی دینور سحاب وزننده جمعی حمل‌در کتب وزننده یقال علیهم حمالة وحمال ای الدیة یحملها قوم * مؤلف
قوم ایله تعبیری مجرّد تمثیل قبیلندن اکثری‌یه مبنیدر یوخسه برآدم دخی تحمّل ایدر مثلا ایکی طائفه مقاتله ایدرکن
خارجدن بری میانه‌لرینه دخول ومقتوللرك دیتنی تحمّل برله اصلاح مابین ایدر وحماله مصدر اولور کفیل اولمق
معناسنه یقال حمل به حمالة من الباب الثانی اذا کفل (حماله) کتابه وزننده بنی سلیم وعامر بن الطفیل ومطر
بن الاشیم وعبابة بن شکس نام کمسه‌لرك فرسلری اسمیدر (حمّال) شدّاد وزننده اوفی بن مطرك فرسی اسمیدر
وفقهادن رافع بن نصرك لقبیدر (حمیل) زبیر وزننده بررجل اسمیدر وابو بصرة الغفاری لقبیدر وبصره بای
موحده وصاد مهمله ایله‌در وبنو عجله مخصوص برفرسك اسمیدرکه حرون نام آیغرك دولندندر (الحوامل) ایاقلره
اطلاق اولنور وحوامل القدم وحوامل الذّراع ایاقلرك وقوللرك سکیرلرینه اطلاق اولنور مفردلری حامله‌در
(المحامل) میمك فتحیله محملك جمعیدرکه ذکر اولندی ومحامل الذکر وحمائل الذکر آلت تناسلك کوکنده اولان طمر
ایله دریسنه اطلاق اولنور (المحمل) محسن وزننده شول خاتونه دینورکه کبه دکل ایکن ممه‌سنه سود کلمش اوله
احمال مذکوردندر (الحمل) فتحتینله املیك قوزی‌یه دینور یاخود طوقلی‌یه وآندن سهلجه کوچکنه دینور جمعی
حملان کلور حانك ضمیله واحمال کلور یقال ذبح حملا وهو الخروف او الجذع من اولاد الضأن فادونه راغبك بیانه
کوره صغرندن ناشی قوجاقده حمول اولدیغنه مبنی اولمغله قول اوّل ارجح اولور وحمل یغموزی چوق بلوده
وبروج فلکیه‌دن بر برجك آدیدرکه آنده مرکوز اولان کواکب حمل هیئتنده‌در وشامده برموضع آدیدر ومکه‌یه
قریب زیمه وسومه یاننده برطاغك آدیدر وحمل اسامیدندر حمل بن سعدانه اصحابدندر وحمل بن مالك بن النابغه
وحمل بن بشر الاسلمی وعدام بن حمل وعلی بن السرّی بن الصقر بن حمل محدّثلردر وعالج نام قوملغك تپه‌لرندن
برتپه اسمیدر وبرطاغك آدیدرکه اوراده طمرّان نام ایکی طاغ دخی واردر (الحومل) جوهر وزننده طوری وصافی

اولان سيل صوينه دينور ويغمورينك كثرتندن ناشى قابقاره اولمش سياه بلوده دينور وهرشيئك اوّلنه دينور وحارثة بن اوسك فرسى اسميدر وبرخاتون اسميدركه * اجوع من كلبة حومل * مثلنك منشأيدرمزبورەنك بر ديشى كلبى وار ايدى كوندز آج قويوب كيجه صاليورر ايدى وبتون كيجه چادرك اطرافنى طولانوب حراست ايدر ايدى بركون آچلق جانسه كار ايلمكله ناچار كندى قويريغنى اكل ايلدى بعده بغايت آج كسه حقنده مثل اولدى وحومل برموضع آديدر ﴿الاحمال﴾ همزەنك فتحيله تميم قبيلەسندن برنيچه بطنه اطلاق اولنور ﴿المحمولة﴾ برجنس بغدايه دينوركه بوز اولوب سنبلەسنك دانەلرى بيوك اولور ﴿بنوحميل﴾ اميروزننده بربطندر ﴿الحميلة﴾ جهينه وزننده عراقده نهر الملك ناحيەسنده برقريەدر ﴿الحميلة﴾ سفينه وزننده بركسه اوزره ثقلت ومحنت اولان آدمه ونسنه يه اطلاق اولنور تقول هوحيلة علينا اى كلّ وعيال بويله محللرده تاء مبالغه يه دالدر داهيه تصوريله ﴿الحوملة﴾ دحرجه وزننده صوكوتورمك معناسنه‌در يقال حومل الرجل اذاحمل الماء ﴿الحنبل﴾ جعفر وزننده بودوره دينور وكوركه دينور فرو معناسنه على قول كهنەسنه دينور ياخود اسكى جزمه يه دينور يقال جاء حنبل وله حنبل اى قصير وله فرو اوخلقه اوالخفّ الخلق ودكزه دينور وبيوك قرنلو آدمه دينور على قول شيشمان آدمه دينور وحنبل ديار تميمده برمرغزاره دينور * وحنبل اسامئ ناسدندر ابوعبدالله احمدبن عبدالله بن حنبل صاحب المذهب وامام السنّه‌در * شارح ديركه صواب اولان احمدبن محمد اولمقدر ﴿الحنبالة﴾ حانك كسريله بودخى دريايه دينور وچوق سوزلو پركوى آدمه‌دينور ﴿الحنبال﴾ حانك كسريله بيوك قرنلو ياخود ملحم وشيشمان آدمه دينور يقال رجل حنبال اى الضخم البطن اواللحيم ﴿الحنبل﴾ قنفذ وزننده مغيلان آغاجنك طمورجغنه دينور وغاف ديدكلرى شجرك يمشنه دينور وغاف مادەسنده ذكر اولندى وحنبل بوكرلجه يه دينور ﴿الحنبلة﴾ دحرجه وزننده بوكرلجه يمك على قول كورك كيمك معناسنه‌در يقال حنبل الرجل اذا اكل الحنبل اولبس الحنبل ﴿التحنبل﴾ تدحرج وزننده باشى اشاغى اكمك معناسنه‌در يقال تحنبل الرجل اذاتطأطأ ﴿الحنابل﴾ علابط وزننده قالين ومتين كريشه دينور يقال وترحنابل اى غليظ شديد ﴿ابوحنتل﴾ تاى فوقيه ايله جعفر وزننده بشربن احمد بن فضاله نام محدّثك كنيەسيدر ﴿الحنتال﴾ حانك ضميله وهمزه ايله وهمزەسز اكثردر خلو وافتراق معناسنه‌در بدّ كلمەسى تقول مالى منه حنتال اى بدّ يعنى بنمچون آنى بوشلامق يوقدر ناچار وضروريدر نته‌كه لابدّ چارەسز وناكزير ديمكدر وكلمۀ مزبوره رباعى ياخود خماسيدر جوهرى وهمندن ناشى ثلاثى مادەسنده ذكر ايلمشدر شارح ديركه بعض ائمۀ صرفك قولى اولمغله وهم مترتب دكلدر ﴿الحنثل﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده ضعيف وزبون آدمه دينور ﴿الحنجل﴾ زبرج وزننده ايرى كودەلو چاغرغان شماطەجى عورته دينور يقال ابتلى فلان بحنجل اى بامرأة ضخمة صخّابة ﴿الحنجل﴾ قنفذ وزننده بربرتجى جانور آديدر ﴿الحناجل﴾ علابط وزننده اعضاسى دير نكلو صيق بودورەدينور ﴿الحندل﴾ جعفروزننده بودورەدينور ﴿الحنصال﴾ و﴿الحنصالة﴾ حانك كسريله قرنى بيوك آدمه دينور وبوبعضا مهموزاولور ﴿الحنضلة﴾ حنظله وزننده قيالرده اولان صوايركيلەجك چقوره وآنده ايركيلان صويه دينور على قول كوچك صوكولنه دينور حنضله مفرديدر ﴿الحنظل﴾ جعفر وزننده معلومدركه ابوجهل قربوزينه دينور افضلى صارى نوعيدر مستعمل اولان شحميدر مفاصله منصبّ اولان بلغم غليظى شربى يا احتقانى مسهل وماليخوليا وصرع وافكار فاسده وداء الثعلب وجذام علتلرينه نافع كذلك شحمى خصوصا كوكى يلان وعقرب صوقديغنه مفيد ودانەسيله بخورى وجع دندانه ومطبوخى خانه يه سرپمك اهلاك براغيثده مؤثر ويشلنى دلك عرق النسأ علتنه عظيم المنافعدر ونباتنده منفردا نابت اولانى قتلدر وحنظل اساميدندر حنظل بن حصين اصحابدندر وحنظله اون درت صحابەنك اسميدر وبش نفر محدّث آديدر وحنظلة بن مالك قبيلۀ تميمده اعزّ واكرم قبيله دركه دودماننه اكرمون اطلاق ايدرلر ﴿درب حنظله﴾ ريّ شهرنده بردروازۀ سور اسميدر ﴿ذوالحناظل﴾ نكرة بن قيس نام فارس وبهادرك لقبيدر ﴿الحنكل﴾ جعفر وزننده و﴿الحناكل﴾ علابط وزننده لئيم وفرومايه يه دينور وبودوره دينور ويومرى كودەلو تصلق ونازيبا كمسه يه دينور يقال رجل حنكل وحناكل اى لئيم وقصير وجاف غليظ ﴿الحنكلة﴾ حنظله وزننده چركين وبد اندام قاره عورته دينور وتصلق وياقشقسز عورته دينور يقال تزوّج حنكلة اى دميمة سوداء وكذا جافية وحنكله مصدراولور آغرآغر اويالنەرق يوريمك معناسنه يقال حنكل فى المشى اذاتثاقل وتباطأ ﴿الحوقلة﴾ حولقه وزننده ومرادفيدر وسائر معنالرى حقل مادەسنده ذكر اولندى ﴿الحول﴾ قول وزننده‌يله دينورسنه معناسنه جمعى احوال وحؤول كلور حانك وهمزەنك ضميله وحوول كلور حانك وواوك ضميله * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اصل حول مادەسى برشيئك غيردن تغير وانفصالى معناسنه موضوعدر

كاه تغيروكاه انفصال اعتباريله معانئ سائره اندن منشعبدر مثلا سنه يه حول اطلاق اولنوركه تسميه بالمصدر در
انقلابى وشمسك مطالع ومغاربنده دورانى اعتبارينه مبنيدر انتهى * وحول سنه تمام اولمق معناسنه در يقال
حال الحول يحول حولا اذا تمّ وحول وحؤول همزه ايله قعود وزننده برنسنه اوزرينه ييل كچمك معناسنه در يقال
حال عليه الحول حولا وحؤولا اذا اتى عليه وكذا يقال حالت الدار وحيل بها وبرحالدن برحاله دونمك معناسنه در
يقال حال الشئ اذا تحوّل من حال الى حال وياى اكيلمك معناسنه در يقال حالت القوس اذا صارت معوجة ومطلقا
برنسنه اسكى حالندن متغيّر اولمق معناسنه در طوغرى نسنه نك اكيلمسى كبى يقال حال الشئ مثلا اذا تغيّر من الاستواء
الى العوج وحول حيله معناسنه در كما سيذكر * مؤلف بونى اسم سياقنده بالمسامحه ثبت ايلدى لكن بو معناده
مصدردر وطواره صيچرايوب بنمك معناسنه در يقال حال فى ظهر دابته اذا وثب واستوى وحول وحؤول وحيلوله
قيلوله وزننده ايكى نسنه ارالغنه حاجز وحائل اولمق معناسنه در يقال حال بينهما اذا حجز وحول برنسنه نك
چوره وپيرامننه دينور حوال كبى كه سحاب وزننده در يقال قعدهو حواليه مثنى حوال و حوله وحوليه مثنى وحواله
كسحاب واحواله جمع حول تثنيه تركيبلرينه كوره چوره مقوسا ايكى يه تقسيم اولنور وحول قوّت معناسنه كلور
حوله كبى كما سيذكر ﴿الاحالة﴾ همزه نك كسريله سنه يى تمام ايلمك معناسنه در يقال احاله الله الحول اى اتمه وكافر
اسلامه كلمك معناسنه دركه كفردن تحوّل ايلكدر يقال احال فلان اذا اسلم وبر آدمك ناقه سى يغوره چكلمش
ايكن اول سنه قسيرقالمق معناسنه در يقال احاله الرجل اذا صارت ابله حائلا فلم تحمل وبرنسنه اوزرندن ييل
كچمك معناسنه دركه بر ييللق اولمق تعبير اولنور يقال احال الشئ اذا اتى عليه حول وبر محلده بر ييل اقامت ايلمك
معناسنه در يقال احال بالمكان اذا اقام فيه حولا وكذا يقال احوله به على الاصل وسنه نك تمامنه ايرشمك
معناسنه در يقال احال الرجل الحول اذا بلغه يعنى وفات ايليوب ختام ساله ايرشدى وبرنسنه برحالدن برحاله
دونمك معناسنه در يقال احال الشئ اذا تحوّل اى من حال الى حال ودايني آخر آدمه حواله وتقاص ايلمك
معناسنه در يقال احال الغريم اذا زجّاه عنه الى غريم آخر وبركمسه يى ضعيف عدّ ايلمك معناسنه در يقال
احال عليه اذا استضعفه وقوغه دن وقابدن برنسنه بوشالتمق معناسنه در يقال احال عليه الماء من الدلو
اذا افرغه منه وبركمسه اوزره قامچى مقوله سى نسنه ايله اورمغه قصد وهجوم ايلمك معناسنه در يقال احال
عليه بالسوط اذا اقبل وكيجه نك ظلمتى زمين اوزره يايلمق معناسنه در يقال احال الليل اذا انصبّ على الارض
وصيچرايوب طوارك ارقه سنه بنمك معناسنه در يقال احال فى ظهر دابته اذا وثب واستوى وبرنسنه اوزره ييللر
كچمك معناسنه در ييللمق وسالخورده اولمق تعبير اولنور يقال احالت الدار اذا اتى عليها احوال اى سنون وكذا
يقال احولت واحوال كه همزه نك كسريله اصل اوزره در چوجق بر ييللق اولمق معناسنه در يقال احول الصبىّ
احوالا اذا اتى عليه حول واحاله محال سوز سويلمك معناسنه در يقال احال الرجل اذا اتى بالكلام المحال وناقه
حائل اولمق معناسنه در يقال احالت ناقته اذا صارت حائلا كما سيذكر ﴿الاحتيال﴾ افتعال وزننده بودخى
برنسنه اوزرندن ييل كچمك معناسنه در يقال احتال الشئ اذا اتى عليه حول وحيله ايلمك معناسنه در يقال
احتال فلان اذا اتى بالحيلة كما سيذكر ﴿الحوالة﴾ سحابه وزننده احالهٔ دين معناسندن اسمدر بورجلويى
بر آدمه يوز ايلديكى آقچه يه دينور وبرنهرى نهر آخره دوندرمكه دينور وكفالت معناسنه در يقال قبل حوالته
اى كفالته وعبدالله بن حواله ياخود ابن حولى صحابه در ﴿المحلول﴾ محسن وزننده بر ييللق چوجغه دينور يقال
صبىّ محول اذا اتى عليه حول وديشى طوغوردقدنصكره اركك طوغرمش ياخود على العكس اولان عورته
وناقه يه دينور محيل كبى كما سيذكر ﴿الحولىّ﴾ حالك فتحيله بر ييللق حيوانه دينور كرك چتال طرنقلى وكرك سائرى
اولسون مؤنثنده حولية وآنك جمعنده حوليات دينور يقال اتى بالحمل الحولىّ وهو ما اتى عليه حول من ذى حافر
وغيره * شارح ديركه عربلر بونى توسيعله مطلقا صغير نسنه ده وقصير المدّه نسنه ده استعمال ايدرلر ﴿المستحالة﴾
و﴿المستحيلة﴾ صكره دن اكيلمش يايه وصف اولور يقال قوس مستحالة ومستحيلة اى معوّجة وبرسنه ياخود ايكى سنه
سورلميوب بور قالمش ترلايه اطلاق اولنور ومطلقا استواء حالندن عوج حالنه متحوّل اولان نسنه يه مستحيل
اطلاق اولنور ومستحاله بالدرينك وانجك كميكنك ايكى طرفيده اكرى اولان آدمه دينور هاء نقليه در يقال
رجل مستحالة اذا كان طرفا ساقيه معوّجين ﴿الاستحالة﴾ برنسنه اوّلكى حالندن حالت اخرايه دونمك معناسنه در
استقامتدن عوجه دونمك كبى يقال استحال الشئ اذا تحوّل من حال الى حال ويقال استحالت القوس اذا تغيّرت
من الاستواء الى العوج وبرنسنه يه عجبا حركت ايدرمى ديو بيلمك ايچون نظر ايلمك معناسنه در يقال استحاله

اذا نظر اليه هل يتحرّك ﴿الحون﴾ و﴿الحيل﴾ و حارك فتحياه و﴿الحول﴾ عنب و زننده و﴿الحولة﴾ صوله و زننده
و﴿الحيلة﴾ حانك كسريله كه اصلى حوله ايدى و﴿الحويل﴾ عويل و زننده و ﴿المحال﴾ و﴿المحالة﴾ ميملرك فتحيله
و﴿الاحتيال﴾ و﴿التحوّل﴾ و﴿التحيل﴾ تفعيل و زنلرنده امورو مصالحك تصرّف و اداره سنده حذاقت و جودت
فكر و نظر و قدرت معناسنه دركه تقليب فكر صائب لازمه سيدر اصطلاحجزده حيله فند و مكر و دوباره مقامنده
استعمالى بوندن بعيد دكلدر بونك لازمى كبيدر * مؤلف احتيال ايله تحوّل و تحيلى اطرادا مزج ايلمشدر حيله نك
جمعى حول كلور عنب و زننده اصلى اوزره و حيل كلور ينه عنب و زننده و حيلات كلور عنبات و زننده يقال فلان
ذو حول و حيل و حول و حولة و حيلة و حويل و محال و محالة و احتيال و تحوّل و تحيل اى ذو حذق و جودة نظر و قدرة
على التصرّف و حول عنب و زننده اسمدر زوال و انتقال معناسنه و منه قوله تعالى ﴿لا يبغون عنها حولا﴾ و حول الدهر
زمانك تقاليب و عجايبنه اطلاق اولنور و حول شول خندقه دينوركه اكاسرا يا خرما اغاجلرى ديكرلر ﴿الحولة﴾ صوله
و زننده حيله معناسنه دركه ذكر اولندى و زور و قوّت معناسنه در و بر حالدن بر حاله دونمكه دينور تحوّل و انقلاب معناسنه
بو ايكى معناده حول دخى مستعملدر * قال الشارح و منه ﴿لا حول و لا قوّة الّا بالله﴾ و آتك ارقه سنه بنمكه دينور ﴿الحول﴾
صرد و زننده و﴿الحولة﴾ بومه و زننده و﴿الحوّل﴾ سكر و زننده و﴿الحولة﴾ همزه و زننده و﴿الحوالىّ﴾ حانك فتحى
و ضميله و﴿الحولول﴾ سفرجل و زننده و﴿الحوّلىّ﴾ سكرّى و زننده بغايت حيله كار آدمه دينوركه هر امورنده لطف
و حذاقتله تصرّف ايدر يقال رجل حول و حولة و حوّل و حولة و حوالىّ و حولول و حوّلىّ اى شديد الاحتيال
﴿ما احوله﴾ و﴿ما احيله﴾ فعل تعجبدر ما اكثر حيلة معناسنه در و يقال هو احول منك و احيل اى اكثر حيلة يعنى افعل
تفضيل دخى كلور و بونلر سابق الذكر حيله معناسنه اولان حول بناسندن ياخود احتيال بناسندن مصوغلردر زيرا
اخفش و مبرد عندلرنده جميع مزيد ثلاثيدن فعل تعجب و افعل تفضيل مصوغ اولور ﴿التحوّل﴾ و﴿التحيل﴾ تفعل و زننده
بر يردن آخر يره انتقال ايلمك معناسنه در يقال تحوّل عنه اذا زال الى غيره و ارقه ده كاره يعنى بر ارقه يوكى يوكلوكو تورمك
معناسنه در يقال تحوّل الرجل اذا حمل الكارة على ظهره و يقال تحوّل الكساء اذا جعل فيه شيئا ثم حمله على ظهره
و حيله قلمق معناسنه دركه ذكر اولندى يقال تحوّل فى الامر اذا احتال و تحوّل واعظ ناسك قبول وعظ و پند ايچون
نشاط و اقبال وقتنى ارشدروب كوزتمك معناسنه در يقال تحوّل فلانا بالموعظة اذا توخّى الحال التى ينشط فيها
لقبولها ﴿لا محالة﴾ ميمك فتحيله لابدّ معناسنه در محاله كلمه سى مصدر ميميدر تحوّل ياخود حيله معناسنه در لا كلمه سنك
اسميدر خبرى محذوف موجودة لفظيدر لابدّ معناسنه مستعملدركه ناچار و لا علاج ديمكدر مثلا الموت آت لا محالة
منه ديرلر موت البته كله جكدر كلسون ديو حيله و اندن خلاصه چاره و زوال و انتقال ممكن دكلدر ديمكدر ﴿المحال﴾
غراب و زننده وجه و طريقندن منحرف اولان كلامه دينوركه مراد وقوع و امكان جهتندن خارج باطل و بيهوده
كلامدر مثلا جسم واحد حالت واحده ده ايكى مكانده بولنور ديمك كبى يقال تكلم بالمحال اى الكلام الذى عدل
عن وجهه * شارح ديركه بعده مطلقا ممكن الوقوع اولميان باطل نسنه ده استعمال اولندى ﴿المستحيل﴾ بو دخى محال
معناسنه در و طلو نسنه يه اطلاق اولنور يقال شئ مستحيل اى ملآن ﴿التحويل﴾ تفعيل و زننده بر نسنه يى محال
قلمق معناسنه در يقال حوّله اذا جعله محالا و بر نسنه يى بر يردن آخر يره آيرمق معناسنه در يقال حوّله اليه
اذا ازاله اليه بوندن اسم حول و حويل در عنب و امير و زنلرنده و بر نسنه بر يردن آخر يره ايرلمق معناسنه اولمغله لازم
و متعدى اولور يقال حوّل الشئ اذا تحوّل و كهكشان وسط فلكه وارمق معناسنه دركه ياز موسمنده اولور
يقال حوّلت المجرّة اذا صارت فى وسط السماء و ناقه حائل اولمق معناسنه در يقال حوّلت الناقة اذا صارت حائلا
و بر آدمك كوزينى بر عارضه ايله شاشى قلمق معناسنه در يقال حوّل عينه اذا صيرّها حولاء ﴿الحول﴾ عنب و زننده
و﴿الحويل﴾ امير و زننده زائل اولمق معناسندن اسملردر ايرلمغه دينور زوال معناسنه نته كه ذكر اولندى يقال
لا حول عنه و لا حويل اى لا زوال و لا انتقال عنه و حويل طلب و خواهش معناسنه اسمدر محاوله معناسندندر
و شاهد و كواهه دينور يقال هو حويل له اى شاهد و بر موضع آديدر و كفيل معناسنه دركه بوندن اسم حواله در
نته كه ذكر اولندى يقال يجب على حويله اى كفيله ﴿الاحتوال﴾ اصلى اوزره افتعال و زننده بر آدمه ناس هر طرفدن
اوشونتو ايدوب اورتايه آلمق معناسنه در يقال احتولوه اذا احتاشوا عليه ﴿الحوال﴾ جدال و زننده و﴿المحاولة﴾
مجادله و زننده بر نسنه يى طلب و خواهش قلمق معناسنه در يقال حاوله حوالا و محاولة اذا رامه اساسده طلب
بالحيله معناسيله مفسردر و بر نسنه طرفنه حواله نظر ايدوب دقّت و امعانله باقمق معناسنه در تقول حاولت له
بصرى اى حددته نحوه و رميت به ﴿الحيلولة﴾ كينونه و زننده ايكى نسنه ارالغنه كيروب حاجز اولمق معناسنه دركه

(ذكر)

ذكر اولندی يقال حال بينهما حيلولة اذا حجز ﴿الحوال﴾ كتاب وزننده و﴿الحول﴾ صرد وزننده و﴿الحول﴾ جبل
وزننده ايكی نسنه ارالغنه كيروب حاجز ومانع اولان شيئه دينور ﴿الحوال﴾ سحاب وزننده تغيّر وانقلاب معناسنه در
ومنه حوال الدهر ای تغيّره وصرفه ﴿الحولة﴾ حانك ضميله و﴿الحولان﴾ فتحاتله و﴿الحول﴾ عنب وزننده و﴿الحولان﴾
حانك ضمی وواولك فتحيله و﴿الحولاء﴾ حانك ضميله جمله سی صرف وتغيّر معناسنه اولمغله لازمی اولان عجايب وغرائب
اراده اولنور ومنه يقال هذا من حولة الدهر وحولانه وحوله وحولانه وحولائه ای من عجائبه ﴿الحائل﴾ لونی بوزلمش
نسنه يه دينور يقال شیء حائل ای متغير لونه وطیّ قبيله سی يوردنده اولان ايكی طاغ يانندده بر موضع آديدر ونجدده
بر موضع آديدر وپوغوره چكلمش ايكن طوتميوب قسير قالمش ناقه يه دينور علی قول بر سنه ياخود ايكی ياخود بر قاچ سنه
قسير قالمشنه دينور كذلك مطلقا حمل شانندن اولان نساء وحيوان وجه مذكور اوزره قسير قالسه وميوه دار اغاج
اويلجه ميوه طوتميوب قالسه حائل اطلاق اولنور جمعی حيال كلور حانك كسريله وحول كلور حانك ضميله وحوّل
كلور سكر وزننده وحولل كلور كه حانك ضمی ولامك فتحيله اسم جمعدر وكاهجه تأكيد ومبالغه ايچون حائل حول
وحائل حولل ديرلر اضافتله وعند البعض بر سنه كبه قالميانه حائل وايكی سنه كبه قالميانه حائل حول وحائل حولل
ديرلر حانك ضميله پس بو مبالغه يی متضمندر يقال ناقة حائل اذا كانت قد حمل عليها فلم تلقح او التی لم تلقح سنة
او سنتين او سنوات وكذا كلّ حائل ويقال حائل حول وحائل حولل مبالغة او ان لم تحمل سنة فحائل او سنتين فحائل
حول وحولل وحائل ديشی كوشكه دينور طوغديغی ساعتده نته كه ارككنه سقب دينور يقال نتجت الناقة
حائلا حسنة ای الانثی من اولاد الابل ساعة توضع ﴿الحال﴾ بال وزننده انسانك ماهو عليهی اولديغی نسنه يه
دينور تأنيثله حالت دخی دينور يعنی نفسی وبدنی ووصفی اولان امور متغيّره دن انسانه مختص اولان هيئت وكيفيته
اطلاق اولنور كه انسان آنك اوزرنده قائم اولور هيئت مزبوره ذی الحال اولان انسانه لازم ومفارق دخی اولور
لكن صفتده ثبوت معتبردر وحال لفظی اعتباريله مذكر وصفت اعتباريله مؤنث اولور يقال له حال حسن وحسنة
وحالة وهی كينة الانسان وماهو عليه وحال الآن ايچنده اولديغك وقته اطلاق اولنور كه ماضی ايله مستقبل
بيننده برزخدر ماضينك نهايتی ومستقبلك بدايتيدر جمعی احوال واحوله كلور افعله وزننده * شارحك بيانه
كوره اصلی حول ايدی فتحتينله وحال سياه بالچغه دينور وبو مشق طپراغه دينور وچارشف مقوله سی ثوبه سلكلمش
سمر اغاجنك يپراغنه دينور وكشينك زوجه سنه اطلاق اولنور وسوده دينور وخاصة متعفن سياه بالچغه دينور
حمأه معناسنه وبو معنای اوّلدن اخصدر وارقه يوكنه دينور نه اولورسه اولسون كاره معناسنه يقال جاءنا
يحمل حالا ای كارة وهی ماتحمله علی ظهرك وچوجق عربه سنه دينور كه آنكله يوريمكه مشق ايدرلر وآت قسمنك
صرتنده تكلتی كلان يره دينور ياخود صرتنك بيوندن صغری يه قدر اوزاديسنه وطريقه سنه دينور واسّی كوله
دينور رماد حارّ معناسنه وايچنه بچلمش چاير قويوب كوتوردكلری چول وپلاس مقوله سنه دينور ويمنده ازد
ديارنده بر بلده آديدر ﴿الحالة﴾ حال معناسنه دركه مؤنثيدر جمعی حالات كلور وحالات الدهر واحوال الدهر زمانك
صروف وانقلاباتنه اطلاق اولنور يقال غيرتهم حالات الدهر واحواله ای صروفه ﴿الحولة﴾ حانك ضميله عجيبهٔ
زمانه اطلاق اولنور جمعی حول كلور غول وزننده وداهی ومنكر نسنه يه اطلاق اولنور ومطلقا تعجب ايده جك
نسنه يه دينور ﴿الحؤول﴾ قعود وزننده و﴿الحيال﴾ و﴿الحيالة﴾ حانك كسريله ناقه حائل اولمق معناسنه در
يقال حالت الناقة حؤولا وحيالا وحيالة اذا صارت حائلا وحيال اسم اولور شول ايپه دينور كه دوه نك قارنی التندن
قولانه بند اولنور تا كه قولان صيريلوب خايه سنه طوغری انميه وحيال الشیء بر نسنه نك يماجنه دينور قباله معناسنه
ومنه يقال قعد حياله وبحياله ای بازائه ﴿المحوّل﴾ محدّث وزننده تحويل مذكور معناسندندر حائل اولان ناقه يه
دينور يقال ناقة محوّل ای حائل وديشی عقبنده اركك طوغرمش ياخود علی العكس اولان عورته وناقه يه دينور
كما سيذكر ﴿حيويل﴾ يای تحتيه ايله زنبيل وزننده اسمادندر قرّة بن حيويل محدّثدر ﴿المحالة﴾ ميمك فتحيله قويو چرخنه
دينور منجنون كبی وبيوك مقاره يه دينور بكرهٔ عظيمه معناسنه * شارحك بيانه كوره تكرلكه دخی دينور
جمعی محال درهاسز ومحاول كلور وبودونمك معناسنه اولان حولدندر وارقه ده اكورغه كميكلرينك اورته سنده
اولان كميكه دينور كه ارقه كميكی تعبير اولنور مهرهٔ پشت معناسنه محال دخی دينور سحاب وزننده ﴿الحول﴾
فتحتينله كوز شاشی اولمق معناسنه دركه بر قاچ كونه اولور بياضی قويريغنده وسياهی بكارينه طوغری اولور
وكيمنده حدقه دن برون اوزرينه مائل اولور وكيمنده قويريغنده اولور وكيمنده يوقاری قاش كميكنه طوغری مائل
وناظر اولور وكيمنده حدقه قويريغنه طوغری مائل اولور ويقال حولت عينه حولا من الباب الرابع وفی عينه

حول ويقال حالت تحال مثل خافت تخاف (الاحولال) احمرار وزنده بودخی کوز شاشی اولمق معناسنه‌در
يقال احوّلت عينه بمعنى حولت لكن بو مبالغه ايچوندر (الاحول) احمر وزننده و(الحول) كتف وزننده كوزی
شاشی آدمه‌دينور مؤنثی حولاءدر وكوزه ده وصف اولور يقال امرأة حولاء وعين حولاء (الحولاء) حانك كسری
وواوك فتحيله عنباء وشيراء وزنلرنده‌كه وزن مزبورده بو اوچ كلمه‌دن غيری يوقدر حانك ضميله‌ده جائزدر ناقه‌نك
دول ياتاغی اولان دری‌يه دينور نسوانده مشيمه دينور واول يشله مائل بر دريدركه كدورتلو اولور صوايله طلو
اولوب ياوريله بيله‌جه ظهور ايدر وجابجا قزل ويشل خطوطله مخطط وايچنده عرس ديدكاری دريجكلر اولور
وبو سلانك غيريدر زيرا اول ياورينك يوزنده بورلمش چيقار كيدر مينجه هلاك اولور وبو معنايه مبنی عربلر ماء
وخضرت وخصبی حاوی محله نازل اولدی ديه‌جك يرده نزلوا فی مثل حولاء الناقة ديرلر زيرا حولاء وجه مذكور
اوزره يشل وصوايله مملو وريّان اولور (الاحويلال) احيرار وزننده يرك نباتلری بويلنوب ير يوزی يم يشل اولمق
معناسنه‌در يقال احوالّت الارض اذا اخضرّت واستوى نباتها (بنو حواله) سحابه وزننده عربدن بر بطن
آديدر (بنو محوّله) معظمه وزننده اصحابدن عبدالله بن عطفان اولاد وانسالنه اطلاق اولنور مقدّما اسمی
عبدالعزّی اولوب بعد الاسلام مفخر انام عليه الصلوة والسلام حضرتلری تحويل وعبدالله ايله تسميه بيورملريله
اولاد واحفادنه بنو محوّله اطلاق اولندی (المحوّل) معظم وزننده بغداد غربيسنده بر موضعدر (المحيل) ميمك
ضميله‌كه احاله‌دن اسم فاعلدر محول ومحوّل كبی ديشی طوغوردقدنصكره عقبنده اركك ياخود بالعكس
طوغورمش خاتونه وناقه‌يه دينور يقال امرأة محيل وناقة محيل ومحول ومحوّل اذا كانت قد ولدت غلاما اثر جارية
اوعكست (حاله) بنو القين ديارنده بر موضعدر (حولايا) حانك فتحيله نهروان اعمالندن بر قريه‌در (حوالی) حانك
ضمی وقصريله بر موضعدر (ذو حولان) سلمان وزننده بر موضعدر (التحاويل) تجاويف وزننده بر سنه
زراعت اولنوب وبر سنه زراعت اولنميان ترلالره اطلاق اولنور * شارحك بياننه كوره مفردی تحويلدر ومؤلف
مسامحه ايله تفسير ايتمشدر يقال تحاويل الارض ای تخطى حولا وتصيب حولا ای تزرع سنة وسنة لا وبه تقوّى الارض
(الحولول) سفرجل وزننده پك چالاك وچرك محيل وداهيه آدمه دينور يقال رجل حولول ای منكر كيش (ذو حوال)
سحاب وزننده ملوك حميردن بر ملكك لقبيدركه اذواء زمره‌سندندر (الحيعلة) دحرجه وزننده اذان واقامت ايدن
مؤذن حیّ على الصلوة وحیّ على الفلاح ديمك معناسنه‌در وبو بسمله وحمدله كبی منحوتدر يقال حيعل المؤذن اذا قال
حیّ على الصلوة حیّ على الفلاح (الحيهل) حيدر وزننده و(الحيهل) حانك وياء مشدده‌نك فتحيله وياءنك
كسريله جائزدر دوه مرعاسی اولان ترش وخرده نبات نوعندن بر كونه خرده شجر اسميدركه يپراغی اولمز مفردی
حيهله وحيهله‌در وحيد بن ثور نام شاعرك اشبو * دميث به الرمث والحيهل * مصراعنده‌كه هاء مضمومه‌در
لامك حركه‌سی هايه نقل اولندی وحيهله يانك تشديدی ولامك فتحيله وحيهل لامك سكونيله وحيهلن
نونله وحيهلا تنوينله وحيهلا تنوينسز حثّ واغرا كلماتندندر وبونلرك حكم آخرلری دخی واردر معتلّ
بابندن حیّ فصلنده ذكرلری كلور ان شاء الله تعالى (الحيلة) حانك فتحيله چچی سوريسنه على قول چچی وقيون قارشق
سوری‌يه دينور وطاغك بوقاريسندن يوالنوب انمكله طاغك ديبنده چوغالوب كومه‌لنمش طاشلره دينور وسراة
قضاسندن بر بلده آديدر واحتيالدن اسم اولور حيل وحول كبی يقال انّه لذو حيلة وحيل وحول ای حيلة
وحيل زور وقوّت معناسنه‌در يقال به عليه حيل ای قوّة ودره‌نك اورته‌سنده ايركيلوب قالمش صويه دينور جمعی
احيال وحيول كلور وحيل مدينه ايله خيبر بيننده بر موضعدر (يوم الحيل) ايام عربدن بر يوم معروفدر (حيلان)
سلمان وزننده حلب قضاسنده بر قريه اسميدركه درون حلبه جاری مجرانك مخرجی آندندر (الحيلان) حانك
كسريله خرمن عربه‌سنك تخته‌لريله دمور ادواتنه دينور (الحيول) قعود وزننده بوزلمق معناسنه‌در يقال
حال الشیء يحول حيولا اذا تغيّر (حيل حيل) مكررا جير وزننده چچی قسمنه مخصوص زجر وآزار كلماتندندر
﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾ (الخبل) خانك فتحی وبانك سكونيله بر عارضه سببيله اعضايه عارض اولان فساده
وتباهلغه دينور وفالج علتنه دينوركه عضو كوشيوب طوتمز اولور وكاه باشدن غيری جميع اعضايه عارض اولوب
حسّ وحركتدن قالور بو معنالرده فتحتينله ده جائزدر يقال به خبل ای فساد عضو وكذا فالج واللرك واياقلرك
كسلكنه دينور جمعی خبول كلور يقال بنو فلان يطالبون بدماء وخبل ای قطع الايدی والارجل بو معنالرده
خبل وصف بالمصدردر زيرا فی الاصل مصدردر وخبل اصطلاح عروضيونده بحر بسيط ورجزك مستفعلن
جزؤلرندن سين وفاء حرفلرينی اسقاط ايلكدن عبارتدر زيرا حرف ساكن سبب خفيفك يدی منزلنده اولمغله

﴿ فصل الخاء المعجمة ﴾

اسـقاط اولندقده کویا که قطع اولنمش اولور وبوزحاف مزدوجدرکه طیّ ایله خبن علتلرندن مرکبدر وخبل
اصلی اوزره مصدرا استعمال اولنور حبس ایلمك معناسنه یقال خبله خبلا من الباب الاوّل اذا حبسه ومنع
ایلمك معناسـنه‌در یقال خبله خبلا من الباب الثانی اذا منعه واودنج معناسـنه‌در قرض کبی یقال اخذه خبلا
ای قرضا وعاریت نسنه آلمغه دینور یقال اخذه خبلا ای استعارة ویوك کتورن حماله قول وشرطدن زائد
ویریلان نسـنه‌یه دینور یقال اعطاه خبلا وهو مازدته علی شرطك الذی یشترطه الحمّال وبرآدمی مجنون
قلمق معناسـنه‌در یقال خبله الحزن خبلا اذا جننه وبرآدمك عقلنی یاخود عضوینی تباه ایلمك معناسـنه‌در
یقال خبل فلانا اذا افسد عقله اوعضوه وتقصیر ایتمك معناسـنه‌در یقال خبل عن فعل ابیه اذا قصر (الخبل)
فتحتینله جنّ ودیوه دینور یقال مسه الخبل ای الجنّ وطوارك ایاقلرینه عارض اولان فسـاده وبوزقلغه دینورکه
یوریمکدن قالور ودلیلکه دینور بونده خانك ضمی وفتحی وبانك سـکونیله‌ده جائزدر یقـال به خبل وخبل
وخبل ای جنون وخبل برقوش آدیدرکه بتون کیجه کویا که ماتت خبل دیه‌رك اوتر وصو طولومنه وطلو
قربه‌یه دینور (الخابل) بودخی جنّ وپری‌یه دینور ومفسـد وفتنه کاره دینور وشیطانه دینور (الخبال)
سحاب وزننده نقصان معناسنه‌در وهلاك معناسنه‌در ورنج وزحمت معناسنه‌در وثقلت وکلّ وعیال معناسنه‌در
یقال فلان خبال علیه ای کلّ وعیال وزهر قاتله دینور واهل جهنمك حین حرقنده بدنلرندن سـیلان ایدن
صاری صویه دینور * قال الشارح ومنه الحدیث ❊من شرب الخمر سقاه الله من طینة الخبال یوم القیمة❊ وهو صدید
اهل النار وقیونك ایچریسنده اولان اوبرقلق وبوجاقلولق وضعنه دینورکه بعضا قوغه اول اوبرقلره وبوجاقلره
کیروب ایلشمکله برتیلور یقال هذه البئر فیها خبال وهو ان تکون متلجفة فربما دخلت الدلو فی تلجیفها فتخترق وجوهری
خبالی لبیدك فرسی اسمیدر دیو ثبت ولبیدك اشبو * تکاثر قرزل والجون فیها * وعجلی والنعامة والخبال * بیتیله
استشهادی وهمدر نته‌که عجلی لفظنده دخی وهمله تحجل عنواننده رسم ایلمشدر صواب اولان یای تحتیه ایله خیال
اولمقدر وخبال مصدر اولور دلورمك معناسنه‌در یقال خبل الرجل خبالا من الباب الرابع اذا جنّ وبرکسه‌نك الی
چولاق اولمق معناسنه‌در یقال خبلت یده اذا شلت (التخبیل) تفعیل وزننده و(الاختبال) افتعال وزننده مجنون قلمق
معناسنه‌در یقال خبل فلانا واختبله اذا جننه وبرکسه‌نك عقلنی یاعضونی فاسـد وتباه ایلمك معناسـنه‌در یقال
خبله واختبله اذا افسد عقله اوعضوه واختبال طوار قسمی دلوروب بریرده آرام ایلمیوب بری اوته چالقنمق معناسنه‌در
یقال اختبلت الدابة اذا لم تثبت فی موطنها (الاخبل) احمر وزننده خبال مذکوردن وصفدر یقال هو اخبل
ای مجنون (الخبل) کتف وزننده شـول زمانه وصف اولورکه خلق بغایت شـدّت ومضایقهٔ حوادثله قهر
وتباه ایلیه یقال دهر خبل ای ملتو علی اهله (الاستخبال) طواری عاریت ایستمك معناسنه‌در (الاخبال) همزه‌نك
کسریله برطواری عاریته ویرمك علی قول سـودیله ویوکیله انتفاع ایلمك ایچون یاخود اوزرینده غزا ایلمك
ایچون برآتی عاریته ویرمك معناسـنه‌در تقول استخبلنی ناقة فاخبلتها ای اسـتعار نیها فاعرتها اواعرتها لینتفع
بلبنها وبرها اوفرسا لیغزو علیه واخبال برآدم ناقه‌لرینی ایکی بلوك ایدوب برسنه بربلوکنی وکله‌جك سنه دیکر
بلوکنی انتاج ایلمك معناسنه‌در نته‌که ایکی ترلاسی اولان برینی برسنه ودیکرینی کله‌جك سنه زراعت ایلمکله ترلالری
دیکلندروب قوّت بولدرر یقال فلان یخبل ابله اخبالا وهو ان یجعل ابله نصفین ینتج کلّ عام نصفا (المخبل) معظم
وزننده بنو ثماله‌دن وقریع وسـعد قبیله‌لرندن برنیچه شـاعرلردر کذلك کعب المخبل شـاعر معروفدر (المخبل)
محدّث وزننده دهر وزمانك اسمیدر معانئ مذکوره ملاحظه‌لرینه مبنیدر (الخبل) خانك ضمیله وفتحیله قلب
وخاطره اطلاق اولنور تقول وقع فی خبلی ای فی نفسی وخلدی وبوترکیب نادم وپشیمان اولدم دیه‌جك موقعده
استعمال اولنور تقول وقع فی خبلی ای سقط فی یدی بوترکیب خیلیجه تتبعه الجاء ایلمکله بالاخره مأخذ مؤلف اولان
عبابده وقع فی خبلی من کذا ای فی نفسی وخلدی وهو کقولهم سقط فی یدی وقد یفتح عبارتیله مذکور اولمغله
ترکیب مذکور مثل مزبور واديسنده استعمالی منفهم وسـائر مأخذلردن وکتب امثالدن دخی مستنبط اولدیغی
اوزره خبل مادّه‌سی بروجه مذکور جنون وفساد عقل معناسنه اولوب حالیت ومحلیت علاقه‌سیله ابتدا نفس
وقلبده مستعمل اولمشدر نته‌که مثل مزبورده واقع یدد خی نفس وقلبده استعمال اولندی ووجوهی سقط مادّه‌سنده
تفصیل اولندی بعده مثل مزبور معرضنده استعمال اولندی زیرا عادتا قلب ونفسه واقع اولان خدشه ووسوسه
وخلجان اکثری تأسّـف وندامت یاخود حیرتدن یاخود زلّه وخطادن ناشی اولور وقع فی خبلی من کذا قولی
اول نسـنه‌دن ناشی نادم ومتأسّـف یاخود متحیر اولدم یاخود مخطی اولدیغم معلومم اولدی دیمك اولور وبعض

مطلب

مأخذده سقطت فی یدی عنوانیله مرسومدر نته‌که جوازی سقط ماده‌سنده تفصیل اولندی ﴿الخبتل﴾ تای فوقیه
ایله جعفر وزننده بودور عورته دینور ﴿الخبتل﴾ قنفذ وزننده شول چالق وشاشقین کمسه‌یه دینورکه دائما ناسك
مکروه ومنفوری اولان اعمال واوضاع واشیایه اقدام ایدوب اولمقوله مکروهاتله اوغراشور اوله یقال فلان
خبتل ای اهوج ابله مقدم علی مکروه الناس ﴿الخبتلة﴾ دحرجة وزننده برکمسه چالق وسرسم وبیغز اولمغله دائما
مکاره ناسله اوغراشمق معناسنه‌در یقال هو یخبتل ای اهوج ابله یقدم علی مکروه الناس ﴿الخبرجل﴾ سفرجل
وزننده طورنا قوشنه دینور کرکی معناسنه ﴿الختعلة﴾ تای فوقیه ایله آغر آغر اویالندرق یوریمك معناسنه‌در
یقال ختعل الرجل اذا ابطأ فی مشیه ﴿الختل﴾ قتل وزننده و﴿الختلان﴾ فتحاتله الدامق معناسنه‌در یقال ختله
ختلا وختلانا من الباب الثانی والاول اذا خدعه وقورد مقوله‌سی جانور طوتمغه شکاری آهسته آهسته سینه‌رك وارمق
معناسنه مستعملدر یقال ختل الذئب الصید اذا تخفی له ﴿الخاتل﴾ و﴿الختول﴾ صبور وزننده معنای مذکوردن
اسم فاعللردر ﴿الخوتل﴾ جوهر وزننده ظریف وخوشطبع آدمه دینور یقال رجل خوتل ای ظریف ﴿الخوتلی﴾
خوزلی وزننده سیرلنه رك سینه رك یورویشه دینورکه شکاریاخود برکسه‌یی کورمسون دیو اویلجه یوررلر یقال یمشی
الخوتلی وهی مشیة فی سترة ﴿ختلان﴾ سلمان وزننده بربلده آدیدر بوبلده ترکستانده واقعدر نسبتنده ختلی دینور
خانك فتحی وتانك سکونیله * شارح دیرکه بونسبتك وجهی معلوم اولمدی * مترجم دیرکه کتب جغرافیانك بعضنده
ختل قتل وزننده بدخشان اولکه‌سنده بر ولایت آدیدر اکا ختلان دخی دیرلر دیو محرر اولمغله ختلی اخفنه نسبت
اولنمش اولور وبعضنده ختل شهرلرك وختلان ایالتك اسمی اولمق اوزره مرسوم اولمغله نسبتی موافق اولور ﴿الختل﴾
خانك کسریله سیرلنه جك وتستر ایده جك پرده مقوله‌سنه وموضعنه دینور وطوشان اینمه دینور ﴿ختل﴾ سکر وزننده
ماوراء نهرده بر ولایت آدیدر مصنف الدیباج اسحق بن ابراهیم ومؤلف کتاب المحبه ابراهیم بن عبد الله وعباد
ومجاهد ابناموسی ومحمد بن علی بن طوق وموسی بن علی وعباس بن احمد واحمد بن عبدالله وعبدالرحمن بن احمد وعلی
بن احمد الازرق وعمر واحمد ابنا جعفر وعلی بن عمر ومحمد بن ابراهیم ومحمد بن خالد وحسن بن محمد بن الجنید المحدثون
وعلی بن حازم ابوالحسن اللحیانی اللغوی الختلیون اورایه منسوبلردر ﴿المخاتلة﴾ مفاعله وزننده برآدمی الداتمق ودوباره
ایتمك معناسنه‌در یقال خاتله اذا خادعه ﴿التخاتل﴾ تفاعل وزننده بری برینی الداتمق معناسنه‌در یقال تخاتلوا
اذا تخادعوا ﴿الاختتال﴾ افتعال وزننده ناسك سرا سویلشدکاری فسلدیه خفیة قولاق طوتوب دیکلمك
معناسنه‌در یقال اختتل الرجل اذا تسمع سر القوم ﴿الخثلة﴾ خانك فتحی وثای مثلثه‌نك سکونیله وفتحاتله قرندن
کوبك ایله قاسیغك ارالغنه دینور جمعی خثلات کلور خانك فتحی وثانك سکونیله وفتحیله وخثله بیوك قرنلو عورته
دینور ومنهما یقال الخثلة اشتکت خثلتها ای المرأة الضخمة البطن عن وجع مابین السرة والعانة ﴿خثیل﴾ زبیر وزننده
امام مالکك جدی اسمیدر یاخود بوجیمله‌در ﴿الخجل﴾ فتحتینله برآدم اوتاندیغندن متحیر ومدهوش اولوب جماد
کبی ساکن وابسم قالمق معناسنه‌در یقال خجل الرجل خجلا من الباب الرابع اذا استحیی ودهش وبقی ساکتا
لایتکلم ولایتحرك وطوار بالچغه بتاغه اوغرامغله متحیر کبی مجال اولوب قالمق معناسنه مستعملدر یقال خجل
البعیر اذا سار فی الطین فبقی کالمتحیر وارقده اولان یوك پك آغر اولمغله آلتنده باصلوب بیتاب اولمق معناسنه
مستعملدر یقال خجل بالحمل اذا ثقل علیه واوتلر اوزایوب وچوغالوب بری برینه صارمشمق معناسنه‌در یقال
خجل النبت اذا طال والتف وبرآدمه برماده پك مشکل وچیارز اولمغله حیران اولوب نه کونه عمل وحرکت ایده جکنی
بیلمز اولمق معناسنه مستعملدر یقال فلان خجل فلان بامره اذا التبس علیه فلایدری کیف المخرج منه وبرکمسه دولت
واقبالنی هضم ایتیوب سرمستلکله کویاکه بوطورلغه مؤدی اولمق معناسنه مستعملدر کویاکه دولت وغنا کندیسنی
باصمش اولور یقال فیه خجل ای سوء احتمال الغنی کان یأشر ویبطر عنده * قال الشارح ومنه الحدیث ❊ للنساء
اذا جعتن دقعتن واذا شبعتن خجلتن ❊ یعنی آج اولدیغکز وقتده درد وتفکردن خاکسار اولورسز وطویدیغکزده
مست کبی جهانه صغمز اولورسز بعضلر موجب شرم وخجالت اوله جق اوضاعه مبادرت ایدرسز دیو تفسیر ایلدی
وبر نسنه‌دن اوصانوب بیقمق معناسنه مستعملدر یقال خجل منه اذا برم وکسب وطلب معاش خصوصنده کاهللك
ایلك معناسنه مستعملدر یقال به خجل فی طلب الرزق ای التوانی وفساد وتباهی معناسنه‌در یقال خجل الشیء اذا فسد
وکوملك وقفتان مقوله‌سی لباسك اتکلری پاره پاره صالقم صچاق اولمق معناسنه‌در یقال خجل القمیص اذا تشقق
اسافله وذلاذله ﴿الخجل﴾ کتف وزننده و﴿المخجل﴾ محسن وزننده اوتلری پك فراوان یاخود بری برینه صارمشق
اولان یره دینور یقال وادخجل ومخجل ای مفرط النبات اوملتف به النبات وخجل کهنه ثوبه وصف اولور یقال

مطلب

ثوب نجل ای خلق و بول واوزون ثوبه وصف اولور یقال ثوب نجل ای واسع طویل و بویلو اوزون اوته دینور
وشول ککیش چوله دینور که آتك آرقه‌سنی صقمامغله بری اوته او بنایوب مضطرب اوله یقال جلّ نجل
ای واسع یضطرب علی الفرس ﴿الانجال﴾ همزه‌نك کسریله و ﴿التنجیل﴾ تفعیل وزننده بر آدمی نجل وشرمسار
قلمق معناسنه‌در یقال انجله ونجله اذا جعله نجلا ﴿الخدل﴾ خانك فتحی ودالك سکونیله یومری وطولغون
نسنه‌یه دینور قباق طولمه‌سی کبی اولان بالدر کبی یقال شیٔ خدل ای ممتلیٔ ضخم ﴿الخدل﴾ فتحتینله و﴿الخدالة﴾
عداله وزننده و ﴿الخدولة﴾ عمومه وزننده برنسنه یومری وطولغون اولمق معناسنه‌در یقال خدلت الساق خدلا
وخدالة وخدولة من الباب الرابع اذا کانت خدلة ﴿الخدلة﴾ عدله وزننده وصف اولان خدل مذکورك مؤنثیدر
قباق طولمسی کبی یومری وطولغون بالدره دینور یقال ساق خدلة ای بینة الخدل ممتلئة ضخمة وشول خاتونه
وصف اولورکه بالدری یومری وطولغون ودکرمی اوله فرحه وزننده دخی لغتدر جمعی خدال کلور علی قول
خدله کمیکاری انجه اوله‌رق کوده‌سی اتنه طلو خاتونه دینور یقال امرأة خدلة ای الغلیظة الساق المستدیرتها
اوهی ممتلئة الاعضاء فی دقة عظام وخدله برعارضه سببیله ضعیف وپژمرده اولمش اوزم دانه‌سنه دینور وصاب
دیدکاری شجرك اوزدکنه دینور بونده خانك ضمیله‌ده لغتدر ﴿الخدلاء﴾ حمراء وزننده و ﴿الخدلم﴾ خانك ولامك
کسریله بونلرده کمیکاری انجه اوله‌رق اتنه طلو طقناز خاتونه دینور میم مبالغة زائددر ﴿الخدافل﴾ خانك فتحیله
پك اسکی ومبتذل لباسلره دینور معاوز معناسنه وبونك مفردی مسموع دکلدر ومنه المثل * غرّنی برداك من خدافلی *
یعنی سنك اکنکده اولان ایکی قماشك بنی الداتمغله کندی اسکی جامه‌لرمك تلفنه بادی اولدی بونك اصلی بودرکه
بر خاتون برکسه‌نك اکنکده ایکی نفیس لباس کورمکله ثروت وسامان صاحبی برآدم ظن ایدوب تزوجنه رغبت و برتقریب
ایله عقدی صورتیاب اولوب حال ومال صاحبی اره واره یورم دیو کندی کهنه لباسلرینی طرح ایدوب استقراضله
جدید جامه‌لر اتخاذ ایلدی بعد المقارنه اول آدمك یالدز اولدیغی متبین اولمغله کلام مزبوری ایراد ایلدی بعضلر
برداك لفظنده کاف خطابی کسر ایله تکلم واصلنی بورسمه بیان ایلدیکه برکسه بر خاتوندن ایکی فاخر جامه
استعاره وتلبس وکندی کهنه جامه‌سنی طرح ایدوب چندروز مرورنده خاتون کلوب اول عاریت جامه‌لرینی استرجاع
ایلدکده اول کمسه مثل مزبوری ایراد ایلدی آخر کسه‌نك مالنه طمع ایله کندی مالنی تلف وضایع ایدن کمسه حقنده
ضرب اولنور ﴿الخدفلة﴾ دحرجه وزننده اسکی لباس کیمك معناسنه‌در یقال خدفل الرجل اذا لبس قیصا
خلقا ﴿الخذل﴾ خانك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله و ﴿الخذلان﴾ خانك کسریله برآدمه مدد ونصرت ایلیوب خوار
وذلیل ترك ایلمك معناسنه‌در یقال خذله وخذل عنه خذلا وخذلانا من الباب الاوّل اذا ترك نصرته * شارح دیرکه
نصرت مأمول اولنان کمسه نصرتی ترك ایلمك لفظ مذکورك وضعنده معتبردر انتهی * وکیك مقوله‌سی حیوان
صواحبندن یعنی سوریدن واشلرندن تخلف ایدوب یالکزجه اولمق علی قول تخلف ایدوب سوری‌یه یتشمیوب اویلجه
کندی باشنه قالمق معناسنه‌در یقال خذلت الظبیة وغیرها اذا تخلفت عن صواحبها او تخلفت فلم تلحق ترکیب
مذکور خذلت الظبیة القطیع او صواحبها تقدیرنده‌در کویا که سوریدن مفارقت وانفرادی سببیله ابناء نوعنی
مخذول ایتمش اولور ووحشیه اولان حیوان یاوریسنی ترك ایتمیوب اوزرنده برقرار اولمق معناسنه‌در یقال
خذلت الظبیة اذا اقامت علی ولدها وحشیهٔ مزبوره سوریی ترك وولدی عندنده قیام ایلمکله عبارت مرقومه‌ده
ترك معناسی معتبردر کذلك مثال اوّل کبی ولدی اوزره قیام سببیله سوریدن مفترق اولمغله کندوسی یاخود بالسببیه
ولدی سوریی مخذول ایتمش اولور * شارحك ترکیب مذکوری قلب قبیلندن دیمسنه حاجت یوقدر ﴿الخاذل﴾
و﴿الخذلة﴾ همزه وزننده اسم فاعللردر ترك مدد ونصرت ایدن کمسه‌یه دینور مفهوم ثانیده مبالغه معتبردر وخاذل سوریدن
متخلف اولوب متفرّد اولان وحشی حیوانه دینور وولدینی ترك ایلیوب اوزرنده قائم اولان وحشی‌یه دینور ومنهزم
آدمه دینور وبونسب اوزره‌در یقال رجل خاذل ای منهزم ﴿الخذول﴾ صبور وزننده و ﴿المخذل﴾ محسن وزننده دائما
سوریدن تخلفله یالکز باشنه اولان کیك مقوله‌سی حیوانه وصف اولور وخذول شول قسراغه دینورکه طوغورمق
بوریسی طوتدقده اصلا بری اوته اضطراب ایلیوب یرندن برقدم ایرلمز اوله یقال فرس خذول اذا ضربها المخاض
لم تبرح من مکانها ﴿الاخذال﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی وحشی حیوان ولدینی ترك ایلیوب اوزرنده اولمق
معناسنه‌در یقال اخذلت الظبیة اذا اقامت علی ولدها ووحشی حیوانك یاوریسی اناسی کندیسنی خذل
وترك ایدر بولمق معناسنه‌در یقال اخذل ولدالوحشیة اذا وجدامّه تخذله ﴿التخاذل﴾ تفاعل وزننده اخذال ایله
معنای اوّلده مرادفدر یقال تخاذلت الظبیة بمعنی اخذلت و بر آدمك ایاقلری ضعیف وبی مجال اولمق

معناسنه‌در کویاکه مشی حالتنده ایاقلری کندیسنه تبعیت ایتمیوب ترك ایدر یقال تخاذلت رجلاه اذا ضعفتا
و بر آدم جنکدن یاخود عسکردن قچنلیوب کیرو دونمك معناسنه‌در یقال تخاذل القوم اذا تدابروا (الخذعل)
زبرج وزننده شاشقین واحمق عورته دینور ومیشیندن دیکلمش برکسیم لباسه دینورکه اعراب طائفه‌سندن
حائض عورتلر وبعض بون واوغوزعورتلر دخی کیرلر (الخذعلة) دحرجه وزننده بوکونه یوریمکه دینور مراد
ایاقلرینی چکه‌رك وآغسیه‌رق یوریمکدر وقارپوز مقوله‌سنی کوچك کوچك دیلمك معناسنه‌در یقال خذعل البطیخ
وغیره اذا قطعه قطعا صغارا (الخذعوله) خانك ضمیله قباق وخیار مقوله‌سندن دیلنمش دلیمه دینور
(خربیل) راء مهمله وباء موحده ایله قندیل وزننده آل یاسیندن مؤمن اولان ذات کزینك اسمیدر * شارح
دیرکه تبصیرده آل فرعوندن اولمق اوزره مرسومدر نته‌که قرأن کریمده حضرت موسی علی نبینا وعلیه الصلوة
والسلام قصه‌سنده مذکوردر وخربیل شاشقین احمق عورته علی قول پك قوجه قاری‌یه دینور جمعی خرابل‌در
شارح دیرکه بونده قیاس اولان خرابیل اولمقدر (الخردلة) دحرجه وزننده طعام قسمنك طیب ونفیسنی یمك معناسنه‌در
یقال خردل الطعام اذا اکل خیاره وخرما قوروقلرینك اکثرینی دوکوب کیرو قلانلری سیرکلنمکله ایریلنوب
شهدانه اولمق معناسنه‌در یقال خردلت النخلة اذا کثر نفضها وعظم مابقی من بسرها واتی ایری ایری پارچه‌لمق
علی قول خرده خرده طوغرایوب طاغتمق معناسنه‌در یقال خردل اللحم اذا قطع اعضائه او قطعه وفرّقه
(المخردل) اسم فاعل بنیه‌سیله شول خرما اغاجنه دینورکه یمشلرینك اکثرینی دوککله کیرو قلان قوروقلری ایریلنوب
شهدانه اولوراوله یقال نخلة مخردل اذا کثر نفضها وعظم مابقی من بسرها (الخراديل) خرده خرده طوغرانمش
وقیلمش اته دینورکه قیمه تعبیر اولنور یقال لحم خراديل ای مخردل * شارحك بیاننه کوره مفردی مسموع دکلدر
(المخردل) مدحرج وزننده یره چالنوب یقلمش آدمه دینور مصروع معناسنه (الخردل) جعفروزننده معروف دانه‌در
ترکیده تحریفله خاردال دیدکلریدر برّی قسمندن برنوعنه قجی تعبیر اولنور مسخن وملطف واعماق بدندن بلغمی
جاذب وقالع وملین وهاضم وطلاسی نقرس وعرق النسأ وبرص علتلرینه نافع وبخوری خانه‌دن طرد حیات
خصوصنده مفید وعصاره‌سی تقطیروجع اذنی مسکن ومسحوقنی ضماد وجع اسنانی دفع ایتمکده بغایت مؤثردر
وخردل فارسی دیدکلری مصرده حشیشة السلطان دیمکله متعارف اولان نباتدرکه حرف ابیض یعنی تره‌دن
برقسمدرکه ورقی عریض وچچکی آق وحدّتی اقلّ اولور (الخرذلة) ذال معجمه ایله خردله وزننده ومرادفیدر
یقال خرذل اللحم لغة فی خردلة (الخرطال) خزعال وزننده برجنس معروف غله اسمیدر یاخود هر طمان
دیدکلریدرکه بورچغه شبیه دانه‌لردر ارپه وبغدای ارلقلرنده بتر ترکیده کله چری وچتالجه دخی دیرلر (الخرقلة)
قافله دحرجه وزننده اوقی خذاقتله استادانه آتمق یاخود تأنّی وسکونتله یاپنه‌رق صالیورمك یاخود نشانه
ایشلدوب اوته‌سنه بچورمك معناسنه‌در یقال خرقل الرامی فی رمیه اذا تنوّق او ارسله بالتأنی اوهوامراق السهم
من الرمیة (الخرمل) زبرج وزننده بون واوغوزعورته علی قول چولپه وسلپوك وپریشانه یاخود پك یاشلو قوجه
قاری‌یه دینور وپك چوق ناسه دینور یقال تزوّج فلان خرملا وهی المرأة الحمقاء اوالرعناء او العجوز المتهدّمة
(الخرامل) خدافل وزننده ومرادفیدرکه پك اسکی اثوابه دینور (التخرمل) تدحرج وزننده لباس کهنه لکندن
پاره‌لنمك معناسنه‌در یقال تخرمل الثوب اذا تمزّق (الخزل) خانك وزای معجمه‌نك فتحیله برکمسه بلنی صارمش
کبی آغر آغر یوریمك معناسنه‌در یقال خزل الرجل خزلا من الباب الرابع اذا مشی فی تثاقل وبر آدمك یابر حیوانك
بلی شکست اولمق معناسنه‌در یقال خزل فلان اذا انکسر ظهره (التخزّل) تفعل وزننده بو دخی بلی شکسته
کبی آغر آغر یوریمك معناسنه‌در یقال تخزّل الرجل اذا مشی فی تثاقل ویقال تخزّل السحاب کانّه یتراجع
تثاقلا یعنی بلود بغایت آغر یوریدکندن کویاکه کیرو کیرو کیدر تخیّل اولنور (الانخزال) انفعال وزننده تخزّل
معناسنه‌در یقال انخزل الرجل اذا مشی فی تثاقل وبر آدمك سوزینه مبالات ایتمیوب عجزدن یاخود سائر حالتدن
ناشی جوابندن سکوت ایلمك معناسنه مستعملدر یقال انخزل عن جوابی اذا لم یعبأ به وکسلمك معناسنه‌در یقال
انخزل فی کلامه اذا انقطع (الخیزل) حیدروزننده و(الخیزلی) و(الخوزلی) خیزری وزننده بلنی صالمش کبی کسیك
کسیك آغر آغر یوریشه دینور یقال یمشی الخیزل والخیزلیّ والخوزلیّ وهی مشیة فی تثاقل کانّه انکسر
ظهره (الخزلة) غرفه وزننده اسمدر بل قیریقلغنه دینور یقال به خزلة ای کسرة فی ظهره واهل عروض
اصطلاحنده متفاعلن جزؤندن الفك سقوطیله تانك ساکن اولمسنه اطلاق اولنورکه مفتعلن جزؤنه نقل اولنور
(الاخزل) احمر وزننده و(المخزول) بلی شکسته انسان وحیوانه دینور یقال هو اخزل ومخزول ای منکسر الظهر

واخزل شول دوه‌یه وصف اولورکه اورکجی بتمامه یپریوب قالمامش اوله یقال بعیر اخزل اذا ذهب سنامه کله (الخزل) خانك فتحی وزایك سکونیله بودخی عروضیون اصطلاحنده خزله دیدکلری علت مرقومه‌یه اطلاق اولنور لکن خزل مصدردر ذکراولنان خزله اسمیدر اول جزؤه مخزول دینور نته‌که جمیله جزل دخی بومعناده مستعملدر وبرآدمی ایشندن عوق ایدوب آلیقومق معناسنه‌در یقال خزله عن حاجته خزلا من الباب الثانی اذا عوّقه وکسمك معناسنه‌در یقال خزل الشیٔ اذا قطعه (الاختزال) افتعال وزننده برآدم قوم وجماعتندن آیرلوب منفرد اولمق معناسنه‌در یقال اختزل فلان اذا انفرد وبرنسنه‌یی کسوب اسقاط ایلمك معناسنه‌در یقال اختزله اذا حذفه وبرنسنه‌یی کندیسیچون بولوب آیرمق معناسنه‌در یقال اختزله اذا اقتطعه (الخزلة) همزه وزننده شول آدمه دینورکه دائما ناسی حاجت ومقصدندن عوق وتأخیرایدر اوله یقال هو خزلة اذا کان یعوّق الناس عمایرید (الخزعلة) دحرجه وزننده آغسیه‌رق ویکدیره‌رك یوریمك معناسنه‌در یقال خزعل الضبع اذا عرج وخمع ویقال خزعل الماشی اذا نفض رجلیه یعنی اغسق کبی ایاقلرینی سلکه‌رك یوریدی (الخزعال) خانك فتحیله آغسقلغه دینور یقال ناقة بهاخزعال ای ظلع وکلام عربده فاء الفعلی مفتوح فعلال وزنی مضاعف اولنلردن غیریده بوقدر الآهمان خزعال وقسطال وخرطال کلمه‌لری واردر (الخزعل) جعفر وزننده صرتلانه دینور (الخزعالة) خانك ضمیله خوراطه وشقا ایلمك معناسنه‌در یقال ماهذه الخزعالة ای المزاح والتلعب (الخزعبل) فتحتینله شمردل وزننده طرفه وخوش آینده حکایه‌لره وداستانلره دینور یقال جاء بالخزعبل ای الاحادیث المستطرفة (الخزعبل) خانك ضمیله قذعمل وزننده و (الخزعبیل) اشباعله باطل وبیهوده ومهمل نسنه‌یه دینور یقال اتی بالخزعبل والخزعبیل ای الباطل * مترجم دیرکه مقاماتده جمع صیغه‌سیله خزعبلات عنوانده مرسوم اولغله خزعبل جمعی اولمش اولور (الخزعبلة) قذعمله وزننده تعجب اولنه‌جق عجیب نسنه‌یه دینور (الخزعبیلة) اشباعله آدمی کولدره‌جك نسنه‌یه دینور اضحوکه معناسنه (الخسیل) امیروزننده الچق ورذیل وکترشیئه دینور جمعی خسائل وخسال کلور خانك کسریله یقال شیٔ خسیل ای رذل وناسك ناکس ورذیل وفرومایه‌سنه دینورکه آدم مولوزی تعبیراولنور یقال هوخسیل ای خشارة القوم (المخسل) معظم وزننده و (المخسول) بین الناس مرذول ومحقّر آدمه دینور (الخسل) سکر وزننده و (الخسال) رمّان وزننده ارذال ناسه دینور یقال هم خسل وخسال ای ارذال (الخسل) غسل وزننده برنسنه‌یی که کترلکندن ناشی یبانه طرد ایلمك معناسنه‌در یقال خسله خسلا من الباب الاول اذا نفاه (الخسالة) حساله وزننده ومراد فیدرکه هرنسنه‌نك یبانه آتیله‌جق کوتوسنه وکترینه دینور (الخشل) خانك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله ایجی چیقمش بمورطه‌یه دینور ومقل دیدکلری دارویه علی قول یابسنه یاخود تازه سنه یاخود خرده‌سنه یاچکردکنه دینور فتحتینله ده جائزدر مفردی خشله‌در تمره وزننده وخشله‌در ثمره وزننده بوداروبه ترکیده ابوجهل قوزه‌غی تعبیر اولنورکه حجاز وهندده مخصوص برشجرك یمشیدر (وخشل) برجنس نبات اسمیدرکه صاری وقرمزی ویشل نوعلری اولور وخشل بلازکارلك وخلخالرلك باشلرینه واوجلرینه دینور (الخشل) فتحتینله کوتو وکترشیئه دینور یقال شیٔ خشل ای ردیٔ ومصدر اولور لباس اسکیمك معناسنه یقال خشل الثوب خشلا من الباب الرابع اذابلی (المخشل) معظم وزننده و (المخشول) مرذول ومحقرکسه‌یه دینور ومخشل مزینّ آدمه اطلاق اولنور بونده تفعیل ازاله ایچوندر یقال رجل مخشل ای محلی (الخشل) خانك فتحی وشینك سکونیله رذیل ایلمك معناسنه‌در یقال خشله خشلا من الباب الاول اذا رذله (الخشیل) امیر وزننده قوری سیلندی‌یه دینور غثاء یابس معناسنه (الخشل) کتف وزننده زبون وبی مجال آدمه دینور یقال هوخشل فشل ای ضعیف (التخشل) تفعل وزننده تذلل وتحقر ایلمك معناسنه‌در یقال تخشل الرجل اذا تطا من وذلّ (الخنشلیل) زنجبیل وزننده یك ایشلك سریع وماضی انسان وحیوانه دینور یقال رجل خنشلیل ای ماض (الخشبلّ) خانك وبانك فتحی ولامك تشدیدیله طپراغی یك تپه‌یه دینور اکمهٔ صلبه معناسنه (الخشنفل) جحنفل وزننده عورت قسمنك فرجنه دینور (الخصلة) خانك فتحی وصادك سکونیله خوی وخلق معناسنه‌در یقال له خصلة حسنة ای خلة وانسانده مرکوز اولان فضیلت ومزیّت یاخود رذیلت ودنائت صفتنه دینور لکن فضیلت صفتنده غالب اولمشدر پس به خصلة دینسه صفت فضیلتله متصفدر دیمك اولور جمعی خصالدر وخصله اوق نشانه راست دککه دینور علی قول نشانك یك یقین بتشکنه اورمغه دینور آنکچون ایکی دفعه نشانك اول رمّه یك سمتنه اورسه‌لر تیراندازلر بیننده راست نشانه اورمش عدّ اولنور خصل دخی دیرلر وخصله اوزمك نفرتیه تعبیر اولنان خرده سالقمنه دینور وکسلمش تیکنکلی شاخه دینور بوایکی معنالرده خانك ضمیله ده جائزدر واغاجده دالك

وچبوغك تازه و يومشق اولان اوجنه دينور فليز كبى و عرفط نام شجرك تر و تازه اولان چبوغنه دينور بو ايكى
معناده فتحاتله ده لغتدر على قول اصل فتحاتله لغتدر (الخصل) اصل وزننده خصله ايله معناى ثالثده مرادفدر
واوق يارشنده ميدانه وضع اولان اوكدله دينور ومنه يقال احرز فلان خصله اذا غلب اى اخذ خطره وخصل
وخصال كتاب وزننده اوق آتشمقده سائره غالب اولمق معناسنه در يقال خصلهم خصلا وخصالا من الباب الاول اذا
نضلهم و بو باب مغالبه دن اولمغله خاصلهم فخصلهم سبكنده در ناضلهم فنضلهم كبى و بونده فايله فضلهم
نسخه سى غلطدر وخصل برنسنه يى كسوب آيرمق معناسنه در يقال خصله اذا قطعه وفصله (الخصلة) غرفه وزننده
ديوشورلمش طوپ صاچه دينور على قول برطوتام صاچه دينور وات پارچه سنه دينور كه عضو اوله قول
وبوط كبى (الخصيلة) سفينه وزننده بودخى خصله معناسنه در وات پارچه سنه دينور على قول عضونده
اولوب آيرلمامش اولان ات پارهسنه دينور اويلقلرك وبازولرك وقره جه لرك بالق اتلرى كبى ياخود قالين وقبا
اتلو سكيره دينور جمعى خصيل در و خصائل در (التخاصل) تفاعل وزننده اوق يارشمقده اوكدل قومق معناسنه در
يقال تخاصلوا اذا تراهنوا على النضال (الخصيل) اميرو زننده اوق يارشنده مغلوب اولان آدمه دينور يقال هو
خصيل اى مقمور وآت و صغر مقوله سى حيوانك قويريغنه دينور ذنب معناسنه بوراده ذئب نسخه سى غلطدر
(المخصال) محراب وزننده اكين بچه جك اوراغه دينور منجل معناسنه (المخصل) منبر وزننده كسكين قلجه
اطلاق اولنور سيف قطاع معناسنه (التخصيل) تفعيل وزننده برنسنه يى كسوب پاره پاره ايلمك معناسنه در
يقال خصله اذا جعله قطعا واغاج بودامق معناسنه در يقال خصل الشجر اذا شذبه وطواره يدرمك ايچون
يومشق تازه شاخلر كسمك معناسنه در يقال خصل البعير اذا قطع له الخصلة (خصيله) جهينه وزننده بنت
واثلة بن الاسقع دركه اصحابدندر (بنو خصيله) عربدن بر كوچك بطندر (الخصالة) ثمامه وزننده حصاله لفظنده
لغتدركه خرمن يرنده قلان سپورنديه دينور (الخضل) ضاد معجمه ايله كتف وزننده و (الخاضل) شول اصلاق
و نمناك نسنه يه دينوركه رطوبتى آزجه آزجه طشره يه صيزوب چيقار اوله يقال شئ خضل وخاضل اى ند
يترشف نداه وخضل سموز وطراوتلو اته و بريانه وصف اولور يقال شواء خضل اى رشراش وخضل بن سلمه
وخضل بن عبيد شاعرلردر (الخضل) فتحتينله برنسنه ياشاروب نمناك اولمق معناسنه در يقال خضل الشئ
خضلا من الباب الرابع اذا ندى واصلانمق معناسنه در يقال اخضله فخضل اى ابتل (الاخضلال) افعلال
وزننده برنسنه پك نمناك اولمق معناسنه در يقال اخضلّ الشئ اذا ندى واصلانمق معناسنه در يقال اخضله
فاخضلّ وكيجه پك مظلم اولمق معناسنه در يقال اخضلّ الليل اذا اظلم (الاخضيلال) اطمينان وزننده بودخى
برنسنه پك نمناك اولمق معناسنه در يقال اخضألّ الشئ اذا ندى واخضيلال كه احيرار وزننده در اخضلال
مذكور معناسنه در يقال اخضالّ الشئ اذا ندى واغاجك داللرى ويپراقلرى فراوان اولمق معناسنه در يقال
اخضألّ الشجر كاطمأنّ واخضالّ كاحارّ اذا كثرت اغصانها واوراقها (الاخضال) همزه نك كسريله برنسنه يى
اصلاتمق معناسنه در يقال اخضله اذا بلّه واصلانمق معناسنه لازم اولور يقال اخضل الشئ اذا ابتلّ
(الاخضيضال) اعشيشاب وزننده بودخى برنسنه اصلانمق معناسنه در يقال اخضوضل الشئ اذا ابتلّ
(الخضيلة) سفينه وزننده باغچه يه وچمنزاره دينور (الخضلة) حزقه وزننده تاب وطراوت معناسنه در يقال به
خضلة اى نعمة ورىّ ورفاه واقبال وسامان معناسنه در يقال هو فى خضلة اى رفاهية ويقال يوم خضلة
بالاضافة اى يوم نعيم وزوجه يه اطلاق اولنور يقال خضلة الرجل اى زوجته وخضله نسوان عرب اساميسندندر
والكم صاغمه يه دينور عادتا موجب مطر و نعمت اولديغنه مبنى يقال طلعت الخضلة وهى قوس قزح وبدنى تر
وتازه ونازك خاتونه دينور يقال امرأة خضلة اى ناعمة (المخضل) مكرم وزننده ولامك تشديديله محمرّ وزننده لغتدر
تاب وطراوتلو خوش ديرلكه وصف اولور يقال عيش مخضل ومخضلّ اى ناعم (الخضل) فضل وزننده وفتحتينله
جائزدر انجويه على قول صافى وآبدار اولانه اطلاق اولنور يقال جاء وفى يده خضل كثير اى اللؤلؤ او الدرّ الصافى
وبر معروف بونجق آديدر مفردى خضله در (الخطل) فتحتينله چابكلكه دينور يقال بيده خطل اى خفة وسرعة
وفاسد اوله رق چوق كلامه دينور وبو معنالرده مصدر اولور يقال خطل الرجل خطلا اى تكلم بكلام فاسد كثير
وانسان وفرس قسمنك قامتلرنده سلكيلك واضطراب اوله رق اوزنلغه دينور يقال فيه خطل اى طول
واضطراب كذلك مزراقده دخى وصف مذكوره دينور وخطل المرأة عورت قسمنك فاحشه لكندن عبارتدر
يقال بها خطل اى فحش وريبة وصالنه رق وبوريله رق اولان يورويشه دينور يقال فى مشيه خطل اى تلوّ

وتبختر (الاخطل) احمر وزننده جست وچالاك آدمه دینور وهرزه کوی اوله‌رق اوزان ویکشاق کیمسه‌یه دینور یقال رجل اخطل ای الکثیر الکلام الفاسد واخطل القابدندر اخطل تغلبی که غیاث بن غوثدر واخطل ضبعی که ضبیعه قبیله‌سندندر واخطل بن حماد بن النمر بن تولب واخطل بن غالب شاعرلردر (الخطل) کتف وزننده بودنچ وصفدر اخطل معناسنه‌در واحمق وبیغز آدمه دینور یقال رجل خطل ای احمق وشول مقاتله دینورکه تانی ایلیوب خصمه همان مزراغنی سانجمقده عجله وسرعت ایدر اوله‌که مرام اوزره اوله‌مز یقال هو خطل ای السریع الطعن العجله ونشان سمتنه طوغری کیتمیوب دوز اولمدیغندن برطرفه صپان اوقه دینور وسرد وغلیظ ثوبه وصف اولور یقال ثوب خطل ای خشن غلیظ وصیادك دوزاق ایپنه دینور والاچق دیدکاری چادرك وثوبك اوجلرینه واتکلرینه دینورکه اوزونلقلرندن یره سورنور اوله وخطل الیدین اللری سرد ودرشت اولان آدمه دینور یقال رجل خطل الیدین ای خشنهما وسریع الاحسان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل خطل بالمعروف ای عجل عند العطاء (التخطل) تفعل وزننده صالنه‌رق وبوریلارق یوریمك معناسنه‌در یقال تخطل فی مشیته اذا تبختر وتلوّی (الخطل) جبل وزننده اسامیدندر هلال یاخود عبدالله بن خطل شول کیمسه‌درکه یوم فتح مکه‌ده استجاره قصدیله استار کعبه‌یه صارلمشیکن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری قتلی بابنده فرمان ایلمکله ابوبرزة الاسلمی تیغیله عازم سوی نیران اولدی (الخیطل) صیقل وزننده کلبه دینور وکدی‌یه دینور (الخنطل) جندل وزننده خیطل معناسنه‌در وآفت وداهیه‌یه دینور وچکرکه سربه‌سنه دینور وعطاره دینور (الخطلاء) حمراء وزننده اینلو قولاقلی قیونه دینور جمعی خطلدر کتب وزننده وصالق ودوشوك قولاغه وصف اولور یقال اذن خطلاء ای مسترخیة وممه‌لری طولوم کبی صارقق اندامی تصلق نازیبا عورته دینور یقال امرأة خطلاء ای حاقیة طویلة الثدیین (الخیعل) صیقل وزننده کورکه دینورکه کیلور فرو معناسنه علی قول برتماجلی ثوبه دینور یاخود شول نسوان فراجه‌سنه دینورکه برشق دیکیلوب شق آخری دیکلمیوب اویلجه کوملك کبی ارقه‌یه آلوب کیرلر یاخود دیکسز عرب کوملکنه دینور * مؤلف اوقیص لاکمیّ له عبارتیله رسم ایلمکله لاکمیّ له کلمه‌سنده لام مقحم منزلنده اولمغین معتدبها اولمدیغندن کویا کمّ لفظی ضمیره مضاف اعتبار اولنمغله نون تثنیه ساقط اولمشدر لاغلامی له ولاابا له ترکیبلری کبی انتهی * وخیعل قورده دینور ذئب معناسنه وصیرق یوزلو بی پرده وبیحیا کیمسه‌یه دینور خلیع معناسنه وغول بیابانی‌یه دینور (الخیاعیل) برموضع آدیدر (الخیعلة) دحرجه وزننده برآدمه خیعل دیدکاری ثوب مزبوری کیدرمك معناسنه‌در (التخیعل) تدحرج وزننده ثوب مرقومی کیمك معناسنه‌در یقال خیعله فتخیعل ای البسه الخیعل فلبسه (الخوعلة) حوقله وزننده برتهمتدن ناشی کیزلنمك معناسنه‌در یقال خوعل الرجل اذا اختبی من ریبة (الخافل) فای مکسوره ایله قاچقین

کوله ومحبوس کبی قاچوب کیدن آدمه دینور هارب معناسنه یقال هو خافل ای هارب (الخفثل) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده و(الخفاثل) علابط وزننده عقلی وبدنی ضعیف وزبون اولان آدمه دینور یقال رجل خفثل وخفاثل ای الضعیف عقلا وبدنا (الخفاجل) علابد وزننده اصلا قولا وفعلا برایشه یرامز اولان عاجز وچولپه کندفهم آدمه دینور یقال رجل خفاجل ای فدم (الخفنجل) سمندل وزننده ثقیل وکرانجان وترك ونادان کیمسه‌یه دینور وآپشق بداندام قبیح الهیکل کیمسه‌یه دینور یقال رجل خفنجل ای ثقیل وخم وکذا من فیه سماجة وفجج (الخفنشل) شین معجمه ایله خفنجل وزننده ومرادفدر (الخلّ) خانك فتحی ولامك تشدیدیله تازه اوزمك وغیرینك شیره‌سندن حوضت بولان نسنه‌یه دینورکه سرکه تعبیر اولنور ولفظ مزبور عربی صحیحدر آندن برمقداره خله دینور تاء تخصیصله وسرکه تازه اوزمدن وقورو اوزمدن وخرما وشکر وعسل وانجیر امثالندن وپرنج مثللو حبوباتدن ترتیب اولنور اجود وافضلی خلّ الخمردر یعنی تازه اوزم شیره‌سندن اولان سرکه‌در ابتدا خمر اولمدیجه سرکه اولمامغله خلّ الخمر اطلاق اولنور وسائرك شیره‌لری اوّل امردن سرکه اولور وبوسرکه ایکی لطیف جوهردن مرکبدرکه باردو حارّدر معده‌یه ودیش اتنه وقرح وخبیثه‌یه وبجیکه نافع وحشرات صوقسنه وافیون تناولنك مضرّتنه وآتش یانغنه ووجع اسنانه وآتشده کرم اولان نك بخاری استسقایه وعسر سمعه وقولاق کورلتیسنه وچکاتیسنه بغایت مفیدر * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره اشبو مادّه فرجه بین الشیئین معناسنه موضوعدر بالجمله معانیٔ سائره بر ملاحظه ایله آندن منشعبدر ازجمله خلّ کلمه‌سی که سرکه‌یه دینور شیره‌یه حموضت تخلل ایلدیکی تصور ینه مبنیدر وخله که مودّت وصداقت معناسنه‌در درونه متخلل اولمق ملاحظه سیله‌در وسائرلری بونلره قیاس اولنه انتهی * وخلّ قوملقده اولان نافذ یوله علی قول ایکی قومسال ارالغندن چکن یوله یاخود بیغلمش ومتراکم اولمش قوملقده چکن یوله دینور

وبومذكردر مؤنث دخی اولور جمعی اخلّ كلور همزه‌نك فتحی وخانك ضمیله وخلال كلور خانك كسریله یقال
اخذوا الخلّ ای الطریق الذی ینفذ فی الرمل او النافذ بین رملین او النافذ فی الرمال المتراكمة ونحیف وزبون
ومختلّ الجسم آدمه اطلاق اولنور یقال رجل خلّ ای نحیف مختلّ الجسم وپك كهنه جامه‌یه دینور یقال
ثوب اخلّ ای بال وپیونده وارقه‌ده اولور بر طمر آدیدر باشدن اینوب كلور وابن مخاضه دینوركه ایكی‌یه كیرمش
اركك دوه یاوریسیدر خله دخی دینور مذكر اوله‌رق مؤنثنده كذلك خله دینور كاسیذكر بونك یاوری یلغنه
پیوكلك تخللی باعث تسمیه‌در یقال اتاهم بقرص كانّه فرسن خلّ اوخلة ای ابن المخاض وتویلری آزجه اولان
قوشه دینوركه جابجا آر القلرنده دریسی كورینور یقال طائر خلّ ای القلیل الریش واكشی اوته دینور حمض
معناسنه وآریق ومهزول انسان وحیوانه دینور وسموزه دیمكله ضدّ اولور یقال رجل خلّ ای مهزول وكذلك
سمین ودوه كوشكنه دینور فصیل معناسنه وشرّ وشوره اطلاق اولنور یقال رماه بالخلّ ای بالشرّ ولباسده
اولان یرتماجه دینور ورمال الخلّ حجازده لینه قربنده واقع قومساللره اطلاق اولنور ومحمد بن المبارك بن الخلّ
فقهادندر وكاه اولوركه سركه معناسنه اولان خلّ ایله خیردن كنایه ایدرلر حلال اولدیغیچون نته‌كه خمر ایله
شردن كنایه ایدرلر یقال ماله خلّ وخمر ای خیر ولاشرّ یعنی اندن خیر وشر كلمز وخلّ مصدر اولور دوه‌یی
نباتی اكشی اولمیان محله كوتورمك معناسنه یقال خلّ الابل خلا من الباب الاوّل اذا حوّلها الی الخلة
وبرنسنه‌یی دلوب اوته یاننه ایشلتمك معناسنه‌در یقال خلّ الشیء اذا ثقبه ونفذه واناسنی امسون دیو كوشكك
دلنه خلال دیدكلری آغزلق پچورمك معناسنه‌در یقال خلّ الفصیل اذا شقّ لسانه فادخل فیه الخلال وكلیم
وپچه مقوله‌سنك پاره‌لرینی خلال ایله بری برینه بنشدروب اویوقلق معناسنه‌در یقال خلّ الكساء اذا شدّه بخلال
وفقیر ومحتاج اولمق معناسنه‌در یقال خلّ زید علی المجهول اذا احتاج وتخصیص معناسنه‌در اعمدن
افرازینه مبنی‌در یقال خل فی دعائه ای خصّ وهو ضدّ عمّ وخلّ وخلول كوده‌نك اتی اكسیلوب مهزول اولمق
معناسنه‌در یقال خل لحمه خلا وخلولا من الباب الاوّل والثانی اذا نقص وهزل (الخلیل) امیر وزننده بدنی
نحیف ومختلّ الجسم اولان آدمه دینور یقال رجل خلیل ای نحیف مختلّ الجسم وبرنسنه ایله دلنمش نسنه‌یه
دینور وفقیر وبی نوایه دینور یقال رجل خلیل ای معدم فقیر وبرآدمك یار ودوستنه دینور جمعی اخلاء كلور
وخلان كلور خانك ضمیله علی قول خلیل صادق دوسته دینور یاخود محبتی شائبهٔ خللدن عاری راست
ودرست وصافی اولان دوسته دینور مؤنثی خلیله‌در جمعی خلیلات وخلائلدر یقال هو خلیله ای صدیقه
اوهو الصادق اومن اصفی المودّة واصحّها وخلیل اصحابدن سعید بن زید بن عمرو بن نفیلك قلیجی آدیدر
وابراهیم الخلیل علی نبینا وعلیه صلوة الجلیل حضرتلرینك بلده‌لری اسمیدركه قدس شریف قربنده‌در نسبتنده
خلیلیّ دینور * مؤلف حبر ماده‌سنده اسم مدینهٔ حضرت ابراهیم علیه السلام حبرون اولمق اوزره رسم ایلمشدر
قالدیكه اصل اسمی حبروندركه بیت حبرون دخی دیرلر مدینة الخلیل تعبیری متداول ایكن كیده‌رك مدینه لفظنی
اسقاطله خلیل زبانزد اولمشدركه حالا خلیل الرحمن ایله متعارفدر وخلیل الرجل آدمك قلبنه یاخود انفنه
اطلاق اولنور (الخلة) خانك فتحیله سركه‌دن بر مقداره وابن مخاضه وبنت مخاضه دینور نته‌كه ذكر اولندی
وكوچك دلیكه یاخود مطلقا دلیكه دینور وسائر قوملقلردن بشقه‌جه اولان قوملغه دینور وخمره یاخود
اكشیسنه دینور یاخود اكشیموب بشقه كونه طعمی متغیّر اولمش خمره دینور جمعنده خلّ دینور هاسز یقال اتی
بالخلة ای الخمر اوحامضها اوالمتغیرة بلا حموضة وخله یمنده بر قریه آدیدر وخفیفه عورته دینور وبرآدمك
وفاتندنصكره خالی قلان مكانه دینور وحاجه وفقر وفاقه معناسنه‌در ومنه المثل * الخلة تدعو الی السلة * ای الفقر
والخصاصة تدعو الی السرقة یعنی ضرورت فقر واحتیاج اوغریلق ارتكابنه مؤدّی اولور وخله خوی وخصله
معناسنه‌در جمعی خلال‌در خانك كسریله یقال هذه خلة صالحة ای خصلة (التخلیل) تفعیل وزننده خمر وسائر
اشربه اكشیوب تباه اولمق معناسنه‌در یقال خللت الخمر وغیرها من الاشربة اذا حمضت وفسدت وشیره سركه
اولمق معناسنه‌در یقال خلل العصیر اذا صار خلا وسركه ایلمك معناسنه متعدی اولور یقال خلل الخمر اذا جعلها
خلا وترشی باصمق معناسنه‌دركه حجاز سمتنده خرما قوریغنی بصارلر یقال خلل البسر اذا وضعه فی الشمس ثم
نضجه بالخلّ فجعله فی جرّة یعنی خرما قوریقلرینی ابتدا كونشده بر مقدار سركه ایله اصلادوب تربیه‌دنصكره دستی‌یه
باصدی وخیار ترشیسی باصدقده خلل الخیار دیرلر وتخلیل صقالی وپرمقلری خلالمق معناسنه‌دركه ارالقلرینه
صو پچورمكدن عبارتدر یقال خلل لحیته واصابعه اذا اسال الماء بینها (الاختلال) افتعال وزننده بودخی شیره سركه

اولمق معناسنه در يقال اختلّ العصير اذا صار خـلاً وسركه اتخاذ ايلك معناسنه در يقال اختلّ الرجل اذا اتّخذ الخلّ ودوه‌لر شور اولميان يردها وتلايوب قالمق معناسنه در يقال اختلت الابل اذا احتبست فى الخلة وبرنسنه يه محتاج اولمق معناسنه در يقال اختلّ اليه اذا احتاج ودشمنى مزراغه ديزمك معناسنه دركه اوته سنه بچورى قومقدن عبارتدر يقال اختله بالرمح اذا نفذه وانتظمه وكودەنك اتى اريوب مهزول اولمق معناسنه در يقال اختلّ لحمه اذا نقص وهزل ﴿الخلّال﴾ شـدّاد وزننده سركه صتان آدمه دينوركه سركه‌جى تعبير اولنور يقال هو خلاّل اى بايع الخلّ ﴿الخلة﴾ خانك ضميله برجنس تيكنلى ميشه اغاجنه دينوركه دوه قسمنك مرعاسندندر وعرفج اغاجنك اورمانـه دينور وشول اوته دينوركه طعمى شور اولميوب حلاوتلو اوله كه حمض مقابليدر اشبو خله دوه قسمنك اتمكى وحمض كبابى منزله سنده در وخله شول ارضه دينوركه آنده حمض اولميه كرك خله اولسون كرك اولمسون جمعى خلل كلور صرد وزننده وخله خليله معناسنه دركه صدق وصميله يار اولان خاتونه دينور وبركمسه طرفنه مختص اولان صداقت ومحبته دينوركه آنده اصلا خلل اولميه كرك عفت وكرك فجور ووعارت جهتيله اولسون جمعى خلال در كتاب وزننده وخله صميمى دوستة دينور صديق معناسنه تسميه بالمصدر در مذكر ومؤنثه ومفرد وجمعه اطلاق اولنور تقول هو وهى وهم خلتى اى صديق ﴿الخلولة﴾ خانك ضميله و﴿الخلالة﴾ خانك حركات ثلاثيله معناى اوّلدن اسمدركه وجه مذكور اوزره دوستلشمغه وآشنالغه دينور ﴿الخلية﴾ خانك ضمى ولام مشدده‌نك كسريله كه خله يه منسوبلر ديمكدر مؤنثدر و﴿المخلة﴾ ميمى ضمى وخانك كسريله و﴿المختلة﴾ شول دوه‌لره دينوركه خله ديدكلرى ذكر اولنان اوتلق اوتلار اوله‌لر يقال ابل خلية ومخلة ومختلة اذا كانت ترعى الخلة ﴿الاخلال﴾ همزه‌نك كسريله دوه‌يى شور اولميوب طتلو اولان اوتده اوتارمق معناسنه در يقال اخلّ القوم اذا رعت ابلهم الخلة ودوه‌لرى اوتى شور اولميان محله ايلتمك معناسنه در يقال اخلّ ابله اذا حوّلها الى الخلة وبرنسنه‌يى رخنه دار ايلك معناسنه دركه سقطلمق تعبير اولنور يقـال اخلّ بالشئ اذا اجحف وبريرى ياخود برنسـنه‌يى ترك ايدوب كتمك معناسـنه در يقال اخلّ بالمكان وغيره اذا غاب عنه وتركه مثلا برآدم مصاف معركه‌ده طور ديغى يردن برآخر يره كتسه اخلّ فلان ديرلر ووالىٔ مملكت سرحدلرده محافظ اولان عسكرى تقليل ايلكله سرحدلرده رخنه ووهن وخلل پيدا ايلك معناسـنه در يقال اخلّ الوالى بالثغور اذا قلل الجندبها يعنى فاوهنها بالخلل فيهـا ووعده ياخود حقوقه وفا ايليوب غدر ايلك معناسـنه در يقال اخلّ بالرجل اذا لم يفـله وكدا ومحتاج اولمق معناسـنه در يقال اخلّ الرجل على المجهول اذا احتاج ومحتـاج قلمق معناسـنه در تقول مااخلك الله اليه اى مااحوجك وخرما اغاجى قوروق طوتمق معناسـنه در يقال اخلت النخلة اذا اطلعت الخلال وخرما اغاجى يمشنى بدوفنا ويرمك معناسنه در يقال اخلت النخلة اذا اساءت الحمل * مؤلف بونى كرچه اضداددن عدّ ايلدى لكن ضدّيتى مختلدر ﴿الخلل﴾ فتحتينله ايكى نسـنه بيننده اولان آچقلغه وآرالغه دينور پرمقلرك بيننده اولان ارالق كبى وسحابده اولان سونكر ارالقلرى كبى خفى وموهوم ارالغه دينوركه آنلردن يغمور خروج ايدر خلال كبى كاسيذكر * شارحك بيانئه كوره جمعى خلالدر جبل وجبال كبى پس مؤلفك كخلاله قولى مسامحه اولور فقوله تعالى ﴿فترى الودق يخرج من خلاله﴾ الآية قرئ بهما وخلل برنسـنه‌ده ياخود برخصوصده اولان وهن وضعف حالتنه دينوركه مضبوط ومستحكم اولمز يقال فى امره خلل اى وهن وانسانده اولان رقته وحال يوقلغنه دينور ورأى وتدبير وانديشه‌ده اولان نظامسزلغه وپريشانلغه دينور يقال فى رأيه خلل اى انتشار وتفرّق ﴿الخلال﴾ خانك كسريله سحابدن يغمور مخرجلرينه دينور مفردى خلل در كماذكر يقـال المطر يخرج من خلل السحـاب ومن خلاله اى مخارج الماء وايكى نسـنه ارالغنه صوقلمش شيئه دينور خلل كبى كماسيذكر بونده خانك فتحيله ده جائزدر وخلال الدار اولرك ارالقلرينه دينوركه حدودلرينك ماحوللريدر زقاق كبى كرك بيوت شهر وكرك بيوت حشم اولسون مفردى خلل در ومنه قوله تعالى ﴿فجاسوا خلال الديار﴾ الآية اى ماحوالى حدودها ومابين بيوتها وبرنسـنه‌يى دله‌جك آلته دينور بيز كبى كرك دموردن وكرك اغاجدن اولسون جمعى اخله‌در وديش وقولاق آيرتليه‌جق شيئه دينوركه تحريفله هلال تعبير اولنور فارسيده دندان فريز ديرلر ودوه كوشكى اناسنى امسون ديو دلنى ياروب بچوردكلرى تخته پاره‌سندن دوزلمش آغزلغه دينور ويرتلمش كليم مقوله‌سى نسـنه‌يى برى برينه اويوقليوب بتشدره‌جك تخته پاره‌لرينه دينوركه بعينه كناد طرزنده اولور وخلال يوقلغه وعدم حاله دينور بومعنايه مبنى ابو بكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرى ذوالخـلال ايله ملقب اولديلر زيرا ماملكلرينى تصدّق وانفاق ايدوب قطعا كيرويه برنسـنه تخليف ايلديلر ومحمد بن احمد الخلالىّ محدّثدر كذلك محدّثيندن ابراهيم بن

عثمان الخلالی که کتانی وزننده‌در بیع خلاله منسوبدر وخلال مفاعله‌دن مصدر اولور کما سیذکر وخلال
دیش ارالقلرنده قلان طعام بقیه‌سنه دینور کما سیذکر (الخلل) خانک کسریله بودخی ایکی نسنه ارالغنه صوقلمش
شیئه دینور خلال کبی یقال هو خللهم وخلالهم ای بینهم ودیشلرک ارالقلرنده قلان طعام بقیه‌لرینه دینور
خلاله کبی کما سیذکر مفردی خله وخلله‌در خالرک کسریله (التخلل) تفعل وزننده ارالغه صوقلمق معناسنه‌در یقال
تخللهم اذا دخل بینهم وبر نسنه‌نک اورته‌سنه ایشلیوب کچمک معناسنه‌در یقال تخلل الشیء فیه اذا نفذفیه وانقولی
مرحوم نفذ لفظنی غالبا اهماله بولدیغندن بر نسنه تمام اولمق معناسنه ترجمه ایلمشدر وتخلل یغمور هر یره یاغمیوب
مخصوص بر یره یاغمق معناسنه‌درکه مراد بعض یره یاغمقدر یقال تخلل المطر اذا خصّ ولم یکن عامّا وجماعتک
ارالغنه کیرمک معناسنه‌در یقال تخلل القوم اذا دخل خلالهم بوراده تقدیر مضافله خلال دیارهم تأویل اولنسه
تکراردن سالم اولور وشاخلرک ارالقلرندن رطب اراشدرمق معناسنه‌در یقال تخلل الرطب اذا طلبه بین خلال
السعف ومزراغله برآدمه پیدرپی دورتشدرمک معناسنه‌در یقال تخلل فلانا بالرمح اذا طعنه طعنة اثر اخری
وخلال ایله دیش ارالقلرینی آیرتلمق معناسنه‌در تقول وجدت فی فمی خلة فتخللت (الخلال) و (الخلالة) خالرک
ضمیله شاخلر ارالقرنده اولان میوه‌یه وقوریقلر ارالغنده اولان اولمش خرمایه دینور وخلال شول عارضیه دینورکه
حلاوتلو نسنه‌یه عارض اولوب طعمنی اکشیمترک ایدر یقال اصابه خلال وهو عرض یعرض فی کلّ حلو فیغیر طعمه
الی الحموضة وخلاله دیش ارالقرنده قلان طعام بقیه‌سنه دینور خلل کبی * مترجم دیرکه عربلر فلان یأکل خلاله
وخلله وخلالته دیرلرکه کتاب وعنب وثمامه وزنلرنده دیرلر فلان دیشلری ارالقرنده قلان طعام بقیه‌سنی
اکل ایدر دیمکدر بونکله آنک خست ولامتندن کنایه ایدرلر (المخلول) دلنوب اوته‌سنه ایشلنمش نسنه‌یه دینور
خلیل کبی (الخالّ) تشدید لامله و (المتخلخل) متزلزل وزننده ارالقلری سیرک سیرک اولان شیئه دینورکه بری برینه
یناشی وبتشک منضم ومتکاثف اولمیه یقال عسکر خالّ ومتخلخل ای غیر متضامّ * مترجم دیرکه قاضی میرده وسائر
کتب حکمیه‌ده تکاثف مقابلنده تخلخل تعبیرلری بو معنادندر (المختلّ) معتلّ وزننده شول نسنه‌یه دینورکه وهن
وضعفندن تباه اولوب برباد لغه مشرف اوله یقال امر مختلّ ای واه ویوخسول آدمه دینور مخلّ کبی ویک صوسز
انسان وحیوانه دینور یقال رجل مختلّ ای الشدید العطش (المخلّ) اسم فاعل بنیه‌سیله و (الاخلّ) خلیل
ومختلّ کبی یوخسوله دینور یقال رجل مخلّ ومختلّ وخلیل واخلّ ای معدم فقیر ویقال رجل اخلّ ای افقر
بونده اصل فعل معتبر اولمیوب فضیلت معتبردر (المخالّة) مفاعله وزننده و (الخلال) جدال وحلال وزنلرنده
برکسه ایله صدق وصفوت اوزره دوستلق ایلمک معناسنه‌در یقال خالّه مخالّة وخلالا اذا صادقه بونده حلال
وزنی شذوذ اوزره‌در (الخلّ) و (الخلة) خالرک کسریله صمیمی ازدل وجان دوستلغه دینور یقال انه لکریم الخلّ
والخلة ای المصادقة والاخاء وخلّ کذلک خانک کسریله وضمیله صدیق مختصه دینورکه برآدمک صمیمی یاریدر
وعند البعض ودّ کلمه‌سنه مقارن اولدقجه ضمّ خاایله خلّ اطلاق اولنمز جمعی اخلال کلور تقول کان فلان لی ودّا
وخلّا وهو بالکسر والضمّ ای صدیقا مختصّا ولا یضمّ الّا مع ودّ (المخلل) محدّث وزننده نافع بن خلیفة
الغنوی نام شاعرک لقبیدر (الخلال) سحاب وزننده خرما قوریغنه دینورکه مراد دکرمیلنوب یشللنمکه باشلامش
اولاندر * کرچه مؤلف بلح ایله تفسیر ایلدی لکن مسامحه کونه بیان ایلمشدر درجاتنی بسره ماده‌سنده تفصیل
ایلمشدر (الخلة) خانک کسریله دوستلغه دینورکه ذکر اولندی ومیشین یاسختیان قپلانمش اولان قلج قیننه دینور
علی قول زرّین وسیمین قین اوزره محافظه ایچون چکیلان میشین مقوله‌سی دری‌یه دینور وکوشه‌کمانه صاردقلری
دری‌یه دینورکه تیراندازلر بیننده زاغ تعبیر اولنور طونجی اکا بچررلر ومطلقا منقش ومزیّن اولان میشینه
وسختیانه دینورکه آنکله بعض نسنه دوزرلر جمعی خلل کلور عنب وزننده وخلال کلور خانک کسریله وجمع الجمعی
اخله‌در (الخلخل) فدفد وهدهد وزنلرنده و (الخلخال) بلبال وزننده نسوانک زینت معروفه‌لریدرکه ایاق
بلازکلریدر عربستانده متعارفدر کومشدن دوزیلور ونازک ثوبه دینور یقال ثوب خلخل وخلخال ای رقیق
وخلخال اذربیجان اولکه‌سنده سلطانیه شهرینه قریب بر بلده آدیدر (المخلخل) اسم مفعول بنیه‌سیله ایاقده
خلخال بچره‌جک یره دینورکه اسم مکاندر یقال نعم الخلخال فی المخلخل الحسن وهو موضع الخلخال (التخلخل)
تزلزل وزننده خاتون ایاغنه خلخال طاقمق معناسنه‌در یقال تخلخلت المرأة اذا لبست الخلخال (الخلخلة)
زلزله وزننده کمیک اوزرنده اولان اتک جمله‌سنی صیرمق معناسنه‌در یقال خلخل العظم اذا اخذ ما علیه من اللحم
(خلیلان) نونک ضمیله برمطرب ومغنی اسمیدر جمیع نسخه‌لرده بضمّ النون عنوانیله مقیددر لکن اصل بضمّ الخاء

(اولقدر)

اولقدر كه مصغر اولور النون نسخه‌لری قلم ناسخ طغیانی اولمق ملحوظدر ﴿الخمول﴾ شمول وزننده بركمسه كمنام
اولمق معناسنه‌در كه آدی صانی باتمق تعبیر اولنور یقال خمل ذكره وصوته خمولا من الباب الاوّل اذا خفی فهو
خامل ﴿الاخمال﴾ همزه‌نك كسریله برآدمی كمنام ایدوب ذكر وشهرتنی منسی ومهجور ایلمك معناسنه‌در یقال
اخمله الله ای جعله خاملا وبز وقطیفه وكلیم ومقرمه وچوقه مقوله‌سنه خاو وصچاق ایلمك معناسنه‌در یقال
اخمل القطیفة اذا جعلها ذات خمل ﴿الخامل﴾ بین الناس شان وشهرتی ساقط اولان كمنام آدمه دینور جمعی
خمل كلور فتحتینله یقال رجل خامل ای ساقط لانباهة له ﴿الخمیلة﴾ سفینه وزننده الچق وچقورجه باصق یره
دینوركه كوزل اوت بته‌كی اوله علی قول اشجار انبات ایدر اولان قومساله دینور یقال نزلوا فی خمیلة وهی الارض
المنهبطة وهی مكرمة للنبات او رملة تنبت الشجر وقطیفه‌یه دینوركه معروفدر وبری برینه صارمشق صیق وكور
اغاجلره دینوركه فارسیده خیابان دیرلر واغاج قورولغی یره دینور نیرده اولورسه اولسون تقول نزلنا فی خمیلة ای
الموضع الكثیر الشجر ودوه قوشنك یلكلرینه وتویلرینه دینور ﴿الخملة﴾ تمره وزننده بودخی قطیفه‌یه دینور كلیم واحرام
وزیلو وچوقه ومقرمه مقوله‌سی خاولی وصچاقلی نسنه‌یه دینور بونده كسر ایله ده جائزدر ﴿الخملة﴾ خانك كسریله
بودخی قطیفه‌یه دینور وبرآدمك سریره وبطانه‌سنه دینوركه نفسنده مركوز اولان مایه‌سیدر جمعی خملات‌در
یقال فلان خبیث الخملة ای البطانة والسریرة ویقال اسئل عن خملاته ای اسراره ومخازیه ویقال هو لئیم الخملة
او كریم الخملة وعند البعض لؤم ودناءته مخصوصدر كه كریم الخملة دیمك جائز دكلدر ﴿الخمل﴾ خانك فتحیله بودخی
دوه قوشنك تویته ویلكنه دینور وخمل مصدر اولور خرما قوریغنی یومشمق ایچون دستی مقوله‌سی قابه باصمق
معناسنه‌در یقال خمل البسر خملا من الباب الاوّل اذا وضعه فی الجرّ اونحوه لیلین وخمل قطیفه وزیلو واحرام
ونهالی مقوله‌سنك صچاغنه وخاوینه وپوسكلنه دینور یقال قطیفة ذات خمل ای هدب وقالیچه‌یه دینور طنفسه
معناسنه وبربالق اسمیدر علی قول بونده صواب اولان جمیله وفتحتینله اولمقدر ﴿الخمالة﴾ سحابه وزننده بودخی دوه
قوشنك تویته دینور ﴿الخمل﴾ خانك كسریله و﴿الخمال﴾ غراب وزننده و﴿الخمالیّ﴾ غرابیّ وزننده صدیق وصفوت وصمیم
اوزره اولان دوسته وآشنایه دینور یقال فلان له خمل وخمال وخمالیّ ای الحبیب المصافی وخمال غراب وزننده برعلت
آدیدركه انسانك مفاصلنه وحیوانك قوائمنه عارض اولوركه ایاقلری اندن آغسیوب طوپاللنور وجع مفاصل اوله‌جقدر
﴿المخمول﴾ خمال علتنه اوغرامش انسان وحیوانه دینور یقال خمل الانسان وغیره علی المجهول فهو مخمول ای به
خمال ﴿بنوخماله﴾ ثمامه وزننده عربدن بربطندر ﴿الخمیل﴾ امیر وزننده یومشق وملایم اولان طعامه دینور ثرید
وحلوا كبی یقال اكلوا خمیلا وهو مالان من الطعام وصیق وكثیف سحابه دینور وصچاقلو ثوبلره دینور
مفردی خمیله‌در ﴿خمل﴾ خانك ضمیله و﴿خمیل﴾ امیر وزننده و﴿خمیله﴾ سفینه وزننده و﴿خمیله﴾ جهینه وزننده
اسامیدندر ﴿خمیل﴾ زبیر وزننده حبیب بن ابی ثابت الزیّات نام محدّثك شیخیدركه تابعیدر ﴿الاختمال﴾ افتعال وزننده
دوابّ ومواشی صیق اغاجلق اوتلامق معناسنه‌در یقال اختمل البعیر اذا رعی الخمائل ﴿الخمجلیلة﴾ زنجبیله
وزننده ناس ارالغنده اولان شورش وفتنه وغوغا واختلاله دینور یقال وقعت بین القوم خمجلیلة ای تهویش ﴿خنبل﴾
حنبل وزننده بررجل اسمیدر ﴿خنبل﴾ قنفذ وزننده دیار قبیلهٔ كلابده برموضع آدیدر ﴿الخنثل﴾ ثای مثلثه ایله جندل
وزننده ضعیف وزبون كمسه‌یه دینور یقال رجل خنثل ای ضعیف وبیوك قرنلو صالق وسلپوك خاتونه دینور یقال
تزوّج خنثلا ای مرأة ضخمة البطن مسترخیة وبروادی اسمیدر ﴿الخنجل﴾ زبرج وزننده ایری كوده‌لو شماطه‌جی
عورته دینور واوغوز شاشقین عورته دینور ودلی زفیر بدزبان بذیئه عورته دینور یقال هی خنجل ای جسیمة صخابة
وكذا حمقاء وكذا بذیئة ﴿الخنجلة﴾ دحرجه وزننده خنجل اولان عورت آلمق معناسنه‌در یقال خنجل فلان
اذا تزوّج بخنجل ﴿الخندلة﴾ دحرجه وزننده بدن اتنه طلو اولمق معناسنه‌در یقال خندل جسمه اذا امتلاء ﴿الخنشلة﴾
شین معجمه ایله دحرجه وزننده پك پیرلكدن ناشی وجود سندره یوب مضطرب اولمق معناسنه‌دركه قوّت تماسكی
قالمیوب حركتده سندره یوب ییقلمق اوزره اولور یقال خنشل الرجل اذا اضطرب من الكبر والهرم ﴿الخنشل﴾
جندل وزننده و﴿الخنشلیل﴾ زنجبیل وزننده چابك وروننده دوه‌یه دینور ویومری بدنلو ایری ویاوز دوه‌یه دینور
﴿الخنطلیلة﴾ زنجبیله وزننده دوه وصغر سوریسنه دینور وبلود پاره‌سنه دینور ﴿الخنطول﴾ عصفور وزننده
خنطلیله معناسنه‌در جمعی خناطیل‌دركه بلوك بلوك دوه‌لره وصغیرلره دینور یقال ابل خناطیل ای متفرّقة
ویقال لعاب خناطیل ای متلزّج معترض بها یعنی كیك وصغر مقوله‌سنك اغزلرندن بلشك سالیارلر بلوك بلوك
آقوب چكه‌لرنده ارقوری یاپشوب قالسه‌لر ﴿الخال﴾ مال وزننده والده قرنداشنه دینوركه طایی تعبیر

اولنور جمعی اخوال و اخوله و خول کلور خانك ضمیله و خوّل کلور سکرو زننده و خؤوله کلور عمومه و زننده مؤنثی خاله درکه والده نك قزقرنداشیدر تیزه تعبیر اولنور تقول هو خالی ای اخوامی وهی خالتی وهنّ خالاتی * مترجم دیرکه امام ثعلب بیاننه کوره خال خولدن مأخوذدرکه فتحتینله در حشم معناسنه در یعنی اصلی خول ایدی یاخود خائلدن مقلوب و مختصر درکه محافظ معناسنه در نته که عمّ عمم ماده سندندر جاحظ اشبو * عرق الخال لاینام * مثلنك بیانده دیدیکه ولدك خال و خاله یه مشابهتی عمّ و عمه یه مشابهتندن زیاده در زیرا ولدك والده سنه اولان مناسبتی والدینه اولان مناسبتندن زیاده در حتی اکثری والده سی عرقنه چکرلر قرأن کریمده ﴿قل کلّ یعمل علی شاکلته﴾ آیتی علی لبنه ایله ده تفسیر اولنمشدر آنکیچون پدرینه نسبت ناخلف اولاد کثیر اولور خصوصا والده سی طرفی فرومایه اوله البته پدرینه اول ولد عدو اولور بعض حکمادن صوردیلر که سبب ندرکه بز ولدلرمزه مهر و محبت ایده رز انلر بزه چندان محبت ایتمزلر بلکه وجود و اموال و امورمزه عداوت معامله سی ایدرلر اول حکیم تقریر مذکور ایله جواب ویردی و حکیم آخر دیدکه ولدمز بزدن جزؤدر البته کل جزؤه مائل و منجذبدر و بری دخی دیدیکه حضرت آدمك والدی اولمامغله والدحقنی بیلمامك کویا که اولادینه میراثدر و بری دخی صوفیانه دیدیکه بو عالم ابتلایه قدوملرینه سبب اولدیغمز ایچون بزه عداوت ایدرلر انتهی کذلك ذکر آتی معنالرك جمله سنده خال کلمه سی خائلدن مقلوب و مختصردر و خال برنسنه نك سیماسندن فراستله فهم و استنباط اولنان علامت خیره دینور تقول اخلت فی فلان خالا من الخیر ای توسّمت و عسکرك بیراغنه دینور و برجنس قماش آدیدرکه بین العرب معروفدر و سیاه تویلو یغوره دینور یقال له خال ای فحل اسود من الابل و برنسنه نك صاحبنه دینور تقول اناخال هذا الفرس ای صاحبها و برنسنه یی کرکی کبی کوروب کوزه دوب رعایت و تیمارنده همیشه قیام و اهتمام ایدن آدمه دینور یقال هو خال مال ای ازاؤه قائم علیه ﴿الاخالة﴾ همزه نك کسریله برنسنه ده اماره ٔ خیر تفرّس و استدلال ایلك معناسنه در یقال اخال فیه خالا من الخیر اذا تفرّس ﴿التخیل﴾ و ﴿التخوّل﴾ تفعل وزنلرنده اخاله معناسنه درکه واوی و یائیدر یقال تخیل فیه خالا من الخیر و تخوّل اذا تفرّس و تخوّل برآدمی طایی ایدنمك معناسنه در یقال تخوّل خالا اذا اتخذه کما یقال تعمم عما و برنسنه یی کوروب کوزه دوب محافظه ایلك معناسنه در یقال تخوّل فلانا اذا تعهده ﴿الاخوال﴾ همزه نك کسریله که اصلی اوزره در طایله صاحبی اولمق معناسنه درکه نیچه طایلری اولمقدن عبارتدر یقال اخول الرجل و اخول علی المجهول اذا کان ذا اخوال ﴿الخائل﴾ بودخی مالی کرکی کبی محافظه و تیمار و رعایتنده تقید و اهتمام ایدیجی آدمه دینور نته که خال دخی دینور و خال بوندن مقلوب و مختصردر نته که ذکر اولندی یقال هو خال مال و خائله ای ازاؤه قائم علیه ﴿المخول﴾ محسن وزننده و ﴿المخول﴾ مکرم وزننده و ﴿المخال﴾ واوی الفه قلبله کریم الاخوال آدمه دینور نته که معمّ و معمّ کریم الاعمام اولانه دینور و بونلر معم کلمه سنه مقارنا استعمال اولنورلر یقال رجل معمّ و معمّ مخول و مخوّل و مخال ای کریم الاعمام و الاخوال ﴿الخؤولة﴾ عمومه وزننده طایلق معناسنه در تقول بینی و بینه خؤولة و یقال هو خال ای بین الخؤولة و یقال هما ابنا خالة یعنی ایکی تیزه اوغللریدر و لاتقل ابناعمة یعنی ایکی عمه اوغللری دیمك صحیح دکلدر نته که ابناعمّ دینوب ابناخال دیمك مستقیم دکلدر زیرا عمه نك برادری عمه نك اوغلنه طایی اولور و طایینك همشیره سی طایینك اوغلنه خاله اولور ﴿الخول﴾ فتحتینله آت کمنك طماغنك دیبنه دینور و برآدمه منعم حقیق جلّ شانه حضرتلرینك انعام و احسان ایلدیکی قول و جاریه و حواشی و خدم و حشم و نعمت و سامانه دینور مفرد و جمعنه و مذکر و مؤنثنه اطلاق اولنور و عند البعض مفردی خائل در اوّله کوره اصلی مصدر اولمق تصوّر اولنور یقال لفلان خول وهو ماأعطاه الله تعالی من النعم و العبید و الاماء و غیرهم من الحاشیة و بو تعهد و رعایت معناسندن مأخوذدر ﴿الاستخوال﴾ اصلی اوزره خدم و خشم ایدنمك معناسنه در یقال استخولهم اذا اتخذهم خولا و طایی ایدنمك معناسنه در یقال استخول فیهم اذا اتخذهم اخوالا و یقال استخال فیهم ﴿التحویل﴾ تفعیل وزننده برآدمه احسان و تفضل وجهیله نسنه اعطا ایلك معناسنه در یقال خوّله الله المال ای اعطاه ایّاه متفضلا ﴿الخولیّ﴾ خانك فتحیله مالی کرکی کبی کوروب کوزه دوب حفظ و تیمار و رعایتنده حسن اهتمام ایدن آدمه دینور خائل کبی جمعی خول کلور فتحتینله * شارح دیرکه محکمه ده عربیّ و عرب وزنلرنده مرسومدر ﴿الخول﴾ حول وزننده و ﴿الخیال﴾ کتاب وزننده که اصلی خوال ایدی ماله حسن تقید و رعایت ایلك معناسنه در یقال خال الرجل ماله یخول خولا و خیالا اذا رعاه و ساسه و قام به ﴿اخول اخول﴾ همزه نك و واوك فتحی و آخرلرك فتح اوزره بنالریله ایکی اسمدر اسم واحد حکمنده قلنمشدر پراکنده و متفرّق معناسنه مستعملدر یقال ذهبوا اخول اخول ای متفرّقین اساسده

مرسوم اولدیغی اوزره جاء الاول فالاول ثمّ تفرّقوا اخول اخول دیرلر منتشرین ومتفرّقین معناسنه وبو خول
کلمه سندنکه مالی حسن رعایت ایتمك معناسنه در مأخوذدر چوبانلرك هربری سوریلرینی آلوب اوتلاقلره
طاغیلوب وهرکس سوریسی ایچون اوتلاغك کزیده سنه ابتدار واعلا چایرلریله طوارلرینی رعی وتیمار
ایلدکلری حالده یکدیکره نفاستله انا اخول من الاخر یعنی بن رعیه وتعهدم آندن افضل وبهتردر دیرلر ایدی
بعده بالملابسه مطلقا متفرّق وپراکنده اولان نسنه ده استعمال اولندی (المخیل) مکیل وزننده خلیق الخیر
معناسنه درکه سیماسنده اثر خیر وکرم لایح اولمغله افاضهٔ خیره اهل وجسبان آدمه اطلاق اولنور یقال
انه لمخیل للخیر ای خلیق له (الخولیّ) حولیّ وزننده اسامیدندر اوس بن خولیّ واوك فتحیله وسکونیله
وخولی بن ابی خولی واورك سکونیله وخولیّ بن اوس اصحابلردر (المخوّل) معظم وزننده بر محدّثدر وبسطام
بن قیس نام کسنه نك قلیجی اسمیدر (الخویلاء) مصغر بنیه سیله بر موضع آدیدر (خولان) سحبان وزننده
یمنده بر قبیله آدیدر (کحل الخولان) حضض یعنی خولان دیدکلری داروئك عصاره سنه دینور (الخولة)
تمره وزننده دیشی آهویه دینور وخوله نسواندن اون نفر صحابیه اسمیدر علی قول درت نفری خویله در
جهینه وزننده که خویله بنت حکیم وخویله بنت ثامر وخویله بنت قیس وخویله بنت المخاوله در (الخیل) و (الخیلة)
خانك فتحی وکسری ویانك سکونیله و (الخال) حال وزننده که اصلی خیل ایدی فتحتینله و (الخیلان) فتحاتله
و (المخیلة) میمك فتحی وخانك کسریله و (المخالة) میمك فتحیله و (الخیلولة) حیلوله وزننده صانمق معناسنه درکه
فارسیده پنداشتن مرادفیدر یقال خال الشئ یخال خیلا وخیلة وخالا وخیلانا ومخیلة ومخالة وخیلولة اذا ظنه
وبو افعال قلوبدندر متکلم مستقبلنده اخال دینور همزه نك کسریله ولغت ردیّه ده مفتوح اولور * شارحك بیانه کوره
کسری لغت طائیه در کیده رك السنه ده کثیر الاستعمال اولمغله فصیح منزلنده اولدی وبو غیر قیاس اوزره در
(التخییل) تفعیل وزننده و (التخیل) تفعل وزننده که ظاهرا غیر قیاس اوزره تفعیلدن مصدر ثانی اوله رق
مسموعدر انجق بوزیاده طغیان قلمدن اولمق اغلبدر زیرا مأخذلرك برنده یوقدر برآدمه سوء ظنّ ایتمك معناسنه در
یقال خیل علیه تخییلا وتخیلا اذا وجّه التهمة الیه وتخییل برآدمك سیماسندن خیر وکرم ونجابت تفرّس واذعان
ایتمك معناسنه در یقال خیل فیه الخیر اذا تفرّسه وسباعدن قورد قسمی کوروب خوف ایتمك ایچون دوه یاوریسنك یاننه
اوبوق نصب ایتمك معناسنه در یقال خیل للناقة اذا وضع لولدها خیالا لیفزع منه الذئب وسحاب یغمور
یاغدرمغه یاتمق معناسنه مستعملدر یقال خیل السحاب اذا تهیأت للمطر وبرنسنه دن ضرر اندیشه سیله خوف
واحتراز ایتمك معناسنه مستعملدرکه خیالمق تعبیر اولنور یقال خیل عن القوم اذا کعّ عنهم (التخیل) تفعل
وزننده که باب مخصوصدر برنسنه دن فراستله بر وضع وحالت یاخود بر نسنه یی فراستله فهم وادراك ایتمك
معناسنه در یقال تخیله اذا تفرّسه ویقال تخیل فیه الخیر اذا تفرّسه وبلود یغمور یاغدرمغه یاتمق معناسنه دُرکه
بولانوب وقرارمغله آندن یغمور یاتمق حسّ اولنور یقال تخیلت السحاب اذا تهیأت للمطر وکبروخود بینلك ایتمك
معناسنه در یقال تخیل الرجل اذا تکبر وبرنسنه برآدمك قوّهٔ متخیله سنده برصورت مثالیله صورتپذیر اولمق
معناسنه در مثلا برسواد کوروب دابّه تصوّر ایدرکن انسان ظهور ایتمك کبی یقال تخیّل الشئ له اذا تشبه (المخیلة)
محدّثه وزننده و (المخیل) محدّث وزننده و (المخیلة) مجیبه وزننده و (المختالة) یغمورلی قیاس اولنان بلوده وصف
اولورلر یقال سحابة مخیلة ومخیل ومخیلة ومختالة اذا کانت تحسبها ماطرة (الاخیال) همزه نك کسریله که اصلی
اوزره در و (الاخالة) اماله وزننده یغمورلی ظنّ اولنان سحابه یاغدررمی یوخسه یاغدرمزمی دیو باقشدرمق
معناسنه در تقول اخیلنا اخیالا واخلنا اخالة ای شمنا سحابة مخیلة واخیال سحاب امطاره یاتمق معناسنه در یقال
اخیلت السماء اذا تهیأت للمطر وسباعدن قورد کوروب خوف ایتمك ایچون دوه یاوریسنك یاننه اوبوق نصب
ایتمك معناسنه در یقال اخیل للناقة اذا وضع لولدها خیالا لیفزع منه الذئب واخاله ناقه نك ممه سی سودلو
کوستورمك معناسنه مستعملدر یقال اخالت الناقة اذا کان فی ضرعها لبن وزمین کونا کون نباتله مزیّن اولمق
معناسنه مستعملدر یقال اخالت الارض بالنبات اذا ازدانت (الخال) مال وزننده شول سحابه دینورکه خلف
مطر ایلیوب البته یاغدرر اوله ابربارنده معناسنه علی قول یغمورسز اولانه دینورکه مراد یغمورلی کورنمکله خلق
امیدر وارایدوب صکره یغموسز ظهور ایده * شارحك بیانه کوره قول اوّل ارجحدر ومنه قولهم سحّ خال اذ رعد
ای امطر سحاب لایخلف مطره وشمشکه دینور یقال لمع الخال ای البرق وکبرونخوته دینور یقال به خال ای کبر
وسرت اولمیوب نازك وملایم اولان ثوبه دینور وبرجنس قماش یمنی اسمیدر وبدنده اولان نقطه یه دینورکه بك تعبیر

اولنور زیب جمال خوباندر جمعی خیلان کلور خانك کسریله یقال فی خدّه خال ای شامة وایری ویومری طاغه
دینور یقال صعدوا بالخال ای الجبل الضخم ویومری ایری کوه پیکر دوه‌یه دینور یقال جاء علی خال ای بعیر ضخم
وامیرك اوکنده چکیلان سنجاغه دینور یقال عقدوا خالا ای لواء ودابّه ایاغنه عارض اولان آغسقلغه دینور
وبو معناده مصدر اولور که اصلی خیل ایدی فتحتینله یقال خال الفرس یخال خالا من الباب الرابع اذا ظلع ویقال
فی قوائمه خال ای ظلع ومیت ستر اولنان ثوب وکفنه دینور یقال لفّ المیت فی خال وهو ثوب یستر به المیت
وپك جوانمرد وسخی آدمه دینور یقال رجل خال ای سمح وبر موضع آدیدر وفهم وفراست معناسنه‌در یقال
اخطأ فیه خالی ای مخیلتی وفراستی وسیاه تویلو یغوره دینور بونده واوی ویائیدر یقال له خال ای فحل اسود وبر نسنه‌نك
صاحبنه دینور یقال هو خاله ای صاحبه وخلافت معناسنه‌در یقال احرز خاله ای خلافته ودثینه نام موضعك
یماجنده بر طاغك آدیدر وخود بین ومتکبر آدمه دینور یقال هو من اوضاع الخال ای المتکبر المعجب بنفسه وانیس
والیف اولمیان خالی وتنها موضعه دینور یقال رأیته فی الخال ای الموضع الذی لاانیس به وظن وتوهّم وکمان
معناسنه‌در یقال اصاب فیه خالی ای ظنی وتوهمی وعلاقهٔ محبتدن آزاده دل اولان آدمه دینور که اصلا کندیده
براحد طرفنه عشق ومحبت شائبه‌سی اولمیه یقال رجل خال ای فارغ من علاقة الحبّ وارکن آدمه دینور یقال
هو خال ای عزب ومالی کرکی کبی کوروب کوزه دوب رعایت وتیمارنده حسن قیام واهتمام ایدن آدمه دینور یقال
هو خال المال ای الحسن القیام علیه وکوچك تپه‌یه دینور اکمهٔ صغیره معناسنه وبر نسنه‌یه دائما ملازم ومواظب
اولان آدمه دینور یقال هو خاله ای ملازمه وآتك کمنه دینور یقال لاترکب علی فرس بلا خال ای بلا لجام وقلبی
وجسمی ضعیف یعنی جبان وزبون آدمه دینور یقال لاخیر فی الخال ای الضعیف القلب والجسم وبر نبات آدیدر
ونجد بلادنه مخصوص بر کونه معروف شکوفه آدیدر وبونبت اوّل یعنی نبات مذکور دکلدر وریبه وکمان وتهمتدن
بریء الساحه آدمه دینور یقال رجل خال ای بریء من التهمة وفراست مصیبه صاحبی آدمه دینور که تخیل
وتفرس ایلدیکی ماده‌ده حسن فراست واصابت فکر وکیاستی اوله ایاس وابو فراس کبی یقال هو خال ای الحسن
المخیلة بما یتخیل فیه * شارح دیر که خال کلمه‌سنده مؤلفك ذکر ایلدیکی اوتوز اوچ معنادر بعضی واوی وبعضی یائیدر
وبونلرك اکثرنده خائل کلمه‌سندن مقلوب ومختصردر وبعضنده اصلی خیل‌در نال ونیل کبی وبعضنده اصلی
خیل‌در فتحتینله (الاخیل) احمر وزننده و(المخیل) مجیب وزننده و(المخیول) وجودی بکلو آدمه دینور اضافتله متعین
اولور مؤنثنده خیلاء دینور حمراء وزننده یقال هو اخیل واخیل الخدّ ومخیل ومخیول ای ذو خال (الاخیل) احمد
وزننده اسم اوله‌رق و(الخیلاء) نفساء وزننده و(الخیل) و(الخیلة) خانك فتحی ویانك سکونیله و(المخیلة) مسیره
وزننده کبر وپندار معناسنه‌در یقال ایاك والاخیل والخیلاء والخیل والخیلة والمخیلة ای الکبر (الخائل) و(المختال)
و(الاخائل) علابط وزننده خال کبی خود بین ومدمّغ وصاحب وجود آدمه دینور یقال رجل خال وخائل وخال
مقلوبا ومختال واخائل ای متکبّر اوچنجی لغت خائلدن مقلوب ومختصردر (التخایل) تفاعل وزننده کبر
وپندار ایلمك معناسنه‌در یقال تخایل الرجل اذا تکبّر (الاخیل) احمر وزننده صرد اسمیدر که کوچکن
دیدکلری قوشدر بیون بوران دخی دیرلر یاخود بین العرب شأمتله معروف بر قوشدر علی قول شقراق اسمیدر که
آری قوشیدر اق وقره الاجه اولدیغی باعث تسمیه‌در جمعی خیل‌در خانك کسریله (بنو الاخیل) بنی عقیلدن
بر جماعتدر که لیلی الاخیلیه‌نك رهطیدر وابو الاخیل خالد بن عمر والسلفیّ واسحق بن اخیل الحلبیّ محدّثلردر
(الخیال) و(الخیالة) سحاب وسحابه وزنلرنده انسانك متخیله‌سنده یقظه ورؤیا حاللرنده مرتسم ومتشبّه یعنی
صورتپذیر اولان شخص وتمثاله دینور تقول تخیل لی خیال وخیاله وهو ماتشبه له فی الیقظة والحلم من صورة جمعی
اخیله‌در افعله وزننده * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره خیال وخیاله فی الاصل صورت متجرّده‌دن عبارتدر منامده
ومرآتده وصوده ومرئینك غیبتندنصکره قلبده متصوّر اولان صورت کبی بعده متخیله‌ده تصوّر اولنان هر نسنه‌ده
استعمال اولندی کذلك خیال مجراسنده اولان نال کبی نحیف ورقیق شخصلرده استعمال اولندی وتخییل بر نسنه‌نك
صورت مجرده‌سنی نفسده یعنی متخیله‌ده تصویر ایلمکدن عبارتدر وتخیل اول صورت مخیله‌نك صورتپذیر اولمسندن
عبارتدر وحکماء قوای دماغیه‌دن قوّهٔ متخیله‌یی بوندن تصریف ایلدیلر واول انسانده بر قوّتدر که صور محسوسه
وآندن منتزع اولان معانیٔ جزئیه‌ده تصرّف ایدوب کاه ترکیب وکاه تفریق ایدر الحاصل دائما صور معانی‌یه بر قالب
نسج والباس ایلمك بو قوّتك شاننددر وبو قوّتی عقل کلیاتده استعمال ایدرسه مفکره دیرلر واکر وهم جزئیاتده
استعمال ایدرسه متخیله دینور وبو قوّتك محلی وسط دماغدر عالم رؤیاده نفس ناطقه عالم شهودده حدوث ایده‌جك

مطلب

يا حدوث ايتمش اشياء واحوالى عالم ملكوت و مثالده عقل فعالدن تلقف ايلديكى معانئ روحانى يه اشبو قوّت
بر صورت و قالب الباس ايلركه رؤياى صادقه بو كيفيتدن عبارتدر و بو قوّت خياليه نك غير يدر و حواس ظاهره نك
بريله محسوس اولان صورتك مدركى حس مشتركدر آنك خازن و حافظى خيالدر نته كه صور محسوسه دن منتزع
اولان معانينك يعنى امور جزئيه نك مدركى وهم و آنك حافظى ذاكره در انتهى * وخيال بر آدمك شخص وطلعتنه اطلاق
اولنور كه قرالتيسى اوله جقدر يقـال شاهدت خياله اى شخصه و طلعته واو يوق تعبير اولنان شيئه دينور كه
براغاجه بر سياه كليم اورتوب اكينلى ترلاو باغ و باغچه كنارلرينه نصب ايدرلر تا كه بهايم و طيور آنى انسان ظنيله توحش
ايدرلر فارسيده تنديسه ديرلر يقال نصب خيالا فى مزرعته وهو كساء اسود ينصب على عود يخيل به للبهايم
والطير فتظنه انسانا ويقال له الفزاعة و خيال بنو تغلبه مخصوص بر ارضك اسميدر و بر اوتك آديدر ﴿ الخيل ﴾ ليل
وزننده آت سوريسـنه دينور جماعت افراس معناسـنه لفظندن مفردى يوقدر كه اسم جمع اولور على قول
مفردى خائل در خود بينلر كبى اداو شيوه ايله يوريملريله اطلاق اولندى جمعى اخيال و خيول در و خانك كسريله خيل
دخى لغتدر و خيل آتلو عسكره دينور يقـال جاءت الخيل كالسيل اى الفرسـان وقزوين قربنده بر بلده آديدر
و زيد الخيل كه شجاعتندن ناشى تسميه اولنمشدر دركاه رسالتپناه حضرت مصطفوى عليه الصلوة والسلام ترابنه
وفود ايلدكده خيل كلمه سنى خيره تحويل ايله زيد الخير تسميه بيوردیلر خير دخى خيل معناسنه يعنى اثر خير اولديغندن
بشقه مقدما كعب بن زهير حضرتلرينك فرسلرينى غصب واخذ ايلمك تهمتيله طرف مومى اليهدن متهوم اولمغين
اول تهمت هجنتنى ازاله قصدينه مبنيدر و تقول العرب فلان لاتساير خيلاه او لا تواقف اى لاتطاق نميمة و كذبا يعنى
فلانله قوغجيلقده و يلانجيلقده مقاومت اولنوب باشه چيقلمز بو راده فعللر مجهول بنيه لريله در و من الامثال * الخيل اعلم
من فرسانها * يعنى آتلر سوارلرندن اعلمدر بر آدمك حالى ظنّ و كمانك و فقنجه ظهور ايلدكده ضرب اولنور و خيل
مصدر اولور دائما سدف ديدكلرى نبات اكل ايدر اولمق معناسـنه يقال خال الرجل يخال خيلا من الباب الرابع
اذا دام على اكل الخيل ﴿ الخيل ﴾ خانك كسريله سـذاب اسميدر كه سدف ديدكلرى نباتدر و حلتيت ديدكلرى
بدبوى دارويه دينور بونده فتحيله ده لغتدر ﴿ خيله ﴾ خاى مكسوره ايله اسمادندر خيلة الاصبهانى محدّثدر
﴿ المخايلة ﴾ مفاعله وزننده بر آدمك وضع و طورى كبى معامله ايله اكا معارضه ايتمك معناسنه در يقال خايله اذا باراه
﴿ ذو خيل ﴾ اذواء تعبير اولنان ملوك حميردن مالك بن زيد لقبيدر ﴿ ذو خيليل ﴾ خانك و لامك فتحه لريله ابن جرش
بن اسلمدر ﴿ بنو المخيل ﴾ معظم وزننده ضبيعة اضجم قبيله سـنده بر جماعتدر ﴿ فصل الدال ﴾ ﴿ الدال ﴾

﴿ فصل الدال ﴾

دالك فتحى و همزه نك سـكونيله و فتحيله و ﴿ الدألى ﴾ جمزى وزننده ضعيف و آهسته يوريمك على قول آديملرى
صيق صيق اتارق يلك ياخود جنبشلو نشاطلو يوريمك معناسنه در بو راده دأل مصدر و دألى اسمدر يقال دأل الرجل
دألا من الباب الثالث اذا مشى ضعيفة او عدا متقاربا او مشى نشيطا و دأل و دألان فتحاتله بر آدمه رنك و فند ايدوب
آلدامق معناسنه در يقال دأل فلانا دألا و دألانا اذا ختله و دأل و دألان فتحاتله ابن آوى اسميدر كه چقال ديدكلرى
جانوردر تسميه بالمصدردر ﴿ الدئل ﴾ دالك ضمى و همزه نك كسريله كه كلام عربده بونك نظيرى يوقدر و بعضا
همزه سى مضموم اولور بو دخى چقال ديدكلرى جانوردر و سباعدن قورده دينور و كلنجك ديدكلرى جانوره شبيه
بر كوچك جانورك آديدر و دئل بن محلم بن غالب هون بن خزيمه شعبندن بر قبيله نك پدريدر نسبتنده دؤلى دينور
دالك ضمى و همزه نك فتحيله زيرا ياى نسبتله كسرتينئ استثقال ايلديلر و دولى دينور همزه يى تخفيفا واوه ابدالله
و ديلى دينور دالك كسرى و مديله كه همزه يايه قلب و دال مجاورتيله مكسور اولمشدر خيرى وزننده و دئلى دينور
دالك و همزه نك كسريله و بو نادردر و اصفهانى مرحوم كتاب اللمع شرحنده ديديكه ابو الاسود ظالم بن عمرو
الدئلى كه امام على رضى الله عنه حضرتلرندن اخذ ايله ابتدا تكلم بالنحو ايلمشدر آنك نسبتى دالك كسرى و همزه نك
فتحيله عنب وزننده دئل نام بر بشقه قبيله يه منسوبدر و ابن القطاع ديديكه دئل دالك ضمى و همزه نك كسريله
ابو الاسودك رهطيدر كه قبيلهٔ كنانه ده بر جماعتدر و دول دالك ضمى و مديله كه زور وزننده در حنيفه قبيله سنده
و ديل دالك كسر و مديله كه زير وزننده در عبد القيس كذلك ازد قبيله سنده بر جماعتدر * شارح ديركه مؤلف بونلرى
دول ماده سنده بنفسها بيان ايدر و دئل وزننده اسمك ورودينى كرچه سلب ايدوب لكن و عل و ريم ماده لرنده ثبت
ايلمشدر ﴿ ابن دألان ﴾ بر رجل اسميدر و بونلرك تفصيلى دول ماده سـنده كلور ﴿ الدؤلول ﴾ عصفور وزننده آفت
و داهيه يه دينور و شورش و اختلاط معناسنه در يقال وقع بينهم دؤلول اى اختلاط ﴿ المداءلة ﴾ مفاعله وزننده برى برينه
رنك و فند ايدوب آلدامق مخاتله معناسنه در واحد و مشاركت ايچون كلور يقال دائله اى خاتله و يقال دائلا اى خاتلا

﴿الدبل﴾ دالك فتحى و بانك سكونيله بريكدرمك معناسنه در يقال دبله دبلا من الباب الثانى و الاول اذا جمعه و دكنكله
پيدرپى اورمق معناسنه در يقال دبله بالعصا اذا تابع عليه الضرب بها و لقمه يى طوپليوب بيوك آلمق معناسنه در يقال
دبل اللقمة اذا كبرها للقم و دبل و دبول ترلايى كوبره مقوله سيله اصلاح ايلمك معناسنه در يقال دبل الارض دبلا و دبولا
من الباب الاوّل اذا اصلحها بالسرقين و نحوه و دبل طاعونه دينور يقال رماه الله بالدبل اى الطاعون و نهر صغيره
دينور جدول معناسنه جمعى دبول در و بر كمسه يه آفت ايرشدرمك معناسنه در كما سيذكر ﴿التدبيل﴾ تفعيل وزننده بودخى
لقمه يى بيوتمك معناسنه در يقال دبّل اللقمة اذا كبرها للقم ﴿الدبل﴾ دالك كسريله محبوبى ياوى قلمغه دينور يقال اخذه
الدبل اى الثكل و بلا و داهيه يه دينور جمعى دبول در و يقال دبل دابل و دبل دبيل مبالغة اى داهية دهياء
و يقـال دبلته الدبول اى دهته الدواهى ﴿الدبل﴾ دالك ضميله كوچك و خرده اشكه دينور ﴿الدبيلة﴾ جهينه
وزننده داهيه يه دينور * مترجم ديركه تصغيرى تكبير ايچوندر كوياكه جميع دواهى كنديده منحصر داهيهٔ منفرده
ديمكدر ياخود تصغيرينه تفأل قصدينه مبنيدر و دبيله برمرض و علت آديدركه جوف انسانده عارض اولور
و بوسراجه يه قريب برچباندر اصل برشيشدركه ايچنده مادّه منصبّ اوله جق يرى اولور واوج درلو اولور
برى شحميدركه ايچى طوك ياغى كبيدر و برى عسليدركه ايچنده بال كبى نسنه اولور و برى كلسيدركه ايچنده كرج كبى
شئ اولور و بعضندن قيل و طاش كبى و اغاج پاره سى و كميك كبى نسنه لر چيقار ناس بونه كميك سراجه سى تعبير
ايدرلر ﴿الدبلة﴾ دالك ضمى و فتحيله بودخى دبيله ديدكلرى علت مذكوره يه دينور ﴿الدبال﴾ غراب وزننده كوبره
و فشقى مقوله سنه دينوركه انكله ترلا اصلاح اولنور ﴿الدوبل﴾ حوقل وزننده خنزيره على قول ارككنه ياخود
ياوريسنه دينور و حمار صوپاسنه دينور و خبيث قورده دينور ذئب عرم معناسنه و اخطل نام شاعرك لقبيدر
و تلكى يه دينور ﴿الدبيل﴾ اميروزننده باديه ميشه لكندن غضا ديدكلرى اغاج قورولغنه دينور و دوز يره دينور
و ارطى نام اغاجك تارمار اولان پيراغنه دينور جمعى دبل در كتب وزننده و دبيل سند اولكه سنده برموضع آديدر
﴿الدبلة﴾ غرفه وزننده بيوك لقمه يه دينور يقال يأخذ دبلة اى لقمة كبيرة و نسنه كومه سنه دينور و بالته نك صاپ
كچوره جك دليكنه دينور جمعى دبل در كتب وزننده و دبل در صرد وزننده ﴿الدبول﴾ صبور وزننده داهيه يه
دينور و ولدينى ياوى قلمش عورته دينور يقال امرأة دبول اى ثكلى و يقال فى الدعاء دبلته الدبول اى ثكلته
الثكلى اى امة ﴿دبيل﴾ زبير يا اميروزنلرنده ياخود كتب وزننده شامده برموضع آديدر محدثيندن عبد الرحيم
بن يحيى و احمد بن محمد بن هارون و شعيب بن محمد اورادندر ﴿ديبل﴾ دالك فتحى و يانك سكونى و بانك ضميله سند
اولكه سنك قصبه سى يعنى قاعدة الملكى اولان شهرك اسميدر و اكا ديبلان دخى دينور تثنيه ايله مشاهيردن محمد
بن ابراهيم الديبلىّ المكىّ اورادندر ﴿الدبكلة﴾ دحرجه وزننده دوه و قيون مقوله سى سورينك پراكنده اولنلرينى
اطرافندن چويروب برارايه طوپليوب بريكدرمك معناسنه در يقال دبكل المال اذا جمعه و ردّ اطراف ما انتشر
منه ﴿الدبكل﴾ جعفر وزننده دريسى قالين چركين بدمنظر و بدقيافه آدمه دينور يقال رجل دبكل اى الغليظ
الجلد السمج ﴿امّ دبكل﴾ صرتلانك كنيه سيدر ﴿ابن ابى دباكل﴾ علابط وزننده خزاعه قبيله سندن برشاعردر
﴿الدجيل﴾ زبيروزننده و ﴿الدجالة﴾ ثمامه وزننده قطرانه دينور ﴿الدجل﴾ دالك فتحى و جيمك سكونيله دوه يه
قطران سورمك على قول جميع بدننى قطرانلمق معناسنه در يقال دجل البعير دجلا من الباب الاوّل اذا طلاه
بالدجيل او عمّ جسمه بالهناء و يلان دوزوب سويلك معناسنه مستعملدر يقال دجل الرجل اذا كذب و اخرق
و جماع ايلك معناسنه مستعملدر يقال دجل المرأة اذا جامعها و ارضك انحاء و اطرافنى بالجمله كشت و كذار ايلمك
معناسنه در يقال دجل فلان الارض اذا قطع نواحيها سيرا ﴿التدجيل﴾ تفعيل وزننده برنسنه يى بالتمام بوريمك
معناسنه در يقـال دجّل الشئ اذا غطاه و برنسنه يى التونله يالدزلمق معناسنه در يقـال دجّله اذا طلاه
بالذهب ﴿الدجال﴾ غراب وزننده التونه ياخود صوينه دينوركه آنكله نسنه يالدزلنور يقال دجّله بالدجال
اى الذهب او مائه ﴿الدجال﴾ سحاب وزننده قلجك جوهرينه دينور و فشقى يه دينور سرجين معناسنه ﴿الدجل﴾
قفل وزننده شورادن بورادن بريكوب ديرلمش اشخاصه دينوركه ديرنتى تعبير اولنور يقـال هم دجل اى القاط
﴿الدجّالة﴾ شدّاده وزننده پك چوق يولداشلره وصف اولور يولى احاطه ايلدكلريچون يقـال رفقة دجّالة اى
عظيمة ﴿الدجّال﴾ شدّاد وزننده آخر زمانده خروج و ظهور ايده جك كذّابدركه ملعون معناسـنه مسيح ايله ده
صفتلنور بونك اخذ و اشتقاقى ذكر اولنان موادّك جمله سـندن محتملدر ازجمله دجل ماده سـندنكه دوه نك
هرينى قطرانلمغه دينور مرسوم دخى ارضك جمله سنى كشت و كذار ايلمكله اكا تشبيه اولندى ياخود كذب

واختراع كذب معناسندندر ياخود قطع نواحئ ارض معناسندندر ياخود تغطئه معناسنه اولان تدجيلدن مأخوذدر كفر وطغيانيله ناسى ياكثرت جوعيله بتون روى زمينى تغطئه واحاطه ايلديكنه مبنيدر ياخود حق باطل ايله ستر ايلديكيچوندر ياخود يالدزلمق معناسنه اولان تدجيلدن مأخوذدر زيرا باطلى حق صورتنده تمويه وتلبيس ايده‌جكدر ياخود دجالدن مأخوذدركه التونه دينور كنوز ارض كنديسنه تابع ومسخّر اوله جقدر ياخود جوهر سيف اسمى اولان دجاله مستمادر اعين ناسده سحر وتلبيسله جمله سندن ممتاز ومزيّن كورنديكيچون ياخود رفقهٔ عظيمه معناسنه اولان دجاله‌دن مأخوذدر كثرت توابعندن ناشى ياخود سرجين معناسنه اولان دجالدندر لوث وجوديله روى زمينى مردار ايلديكيچون ياخود القاط ناس معناسنه اولان دجلدن مأخوذدركه كنديسنه تابع اولنلر اولقوله اشخاص اوله جقدر * مترجم ديركه نهايه ده اشبو ﴿ يكون فى آخر الزمان دجّالون ﴾ حديثنده كذّابون مموّهون ايله تفسير اولنمغله جمعى دجّالون اولمش اولور ومزهرده مرسومدركه دجّالك جمعنده مالك بن انس دجاجله كلديكنى روايت ايلمشدر ﴿دجلة﴾ دالك كسرى وفتحيله نهر معروف اسميدركه نهر بغداددر تغطئه معناسندندر ﴿دجيل﴾ زبير وزننده نهر دجله دن منشعب بر خليج اسميدر ﴿الدحل﴾ دالك فتحى وضمى وحاى مهمله نك سكونيله شول لغمه و برآلتنده اولان زيرزمينه دينوركه آغزى طار واشاغيسى كنيش اوله شويله كه ايچنده مشى اولنور اوله وبعضا شجز سدر انبات ايدر اوله على قول دره وچاى كنارلرنده اولان يارلرك آلتنده اولان دليكه دينوركه صو ضربيله جانور دليكى طرزنده اويولمش اولور ياخود قيونك ديبنده يان طرفندن اركورى اويولمش دليكه دينور ياخود حشم نشين چادرلرنده سرداب شكلنده خرق وشكافه دينوركه مسافر كلدكده نسوان اوراية كيروب تستر ايدرلر ودحل صهرنجه دينور جمعى ادحل وادحال ودحال كلور دالك كسريله ودحول ودحلان كلور دالك ضميله ﴿الدحلة﴾ تمره وزننده قيويه دينور بئر معناسنه ﴿الدحل﴾ كتف وزننده قرنى بيوك وسلپوك اولان آدمه دينور ومالى چوق ثروت وسامان صاحبى آدمه دينور يقال رجل دحل اى الكثير المال وداٸما ناسه رنك وفند وخدعه ايدن دوباره‌جى داهيه وقلاش كمسه‌يه دينور يقال رجل دحل اى داهية خدّاع وشول آدمه دينوركه داٸما برنسنه اشتراسنده كندى مرامنه موافق بهايه اندرنجه قدر بايعه نقصان بها عرض ايده‌رك مجادله ايله تنزيل ايدر اوله يقال هو دحل اى مماكس عند البيع حتى يستمكن من حاجته وسموزلكدن قرنى طشره اوغرامش شيشمان بودوره دينور يقال رجل دحل اى سمين قصير مندلق البطن ﴿الدحل﴾ فتحتينله معانئ مزبوره‌دن مصدردر يقال دحل الرجل دحلا من الباب الرابع اذا كان دحلا ﴿الدحول﴾ صبور وزننده شول اشمه قيويه دينوركه قاز يلوب لكن قازلديغى يردن راست صو بولنميوب صاغ ياصول ديوارلرندن صو اثرى بلورمكله آنلرك التندن لغم ايدوب صو استنباط اولنه وجوانب واطرافى واسع اولان قيويه دينور وشول ناقه‌يه دينوركه داٸما يولده دوه‌لردن الارغه كيدوب ويوريمكده جمله سيله يار يشوب معارضه ايدر اوله يقال ناقة دحول اذا كانت تعارض الابل متنحية عنها ﴿الدحل﴾ نحل وزننده قيونك جوانبنده ير قازمق على قول چادرك كوشه سنه كيروب قويتولنمق معناسنه‌در يقال دحل الرجل دحلا من الباب الثالث اذا حفر فى جوانب البئر او صار فى جانب الخباء واير اقلشمق على قول بركمسه‌دن خوف وخشيتندن ناشى قاچوب پنهان اولمق معناسنه‌در يقال دحل عنى اذا تباعد اوفرّ واستتر وخاف ودحل ديدكارى لغمه كيرمك معناسنه‌در يقال دحل الرجل اذا دخل فى الدحل ﴿الداحول﴾ صيادلرك كيك وصغن صيدى ايچون يره نصب ايتدكارى خشت طرزنده اغاجلره دينوركه دوزاغى اكا ترتيب ايدرلر جمعى دواحيلدر ﴿دحلان﴾ سحبان وزننده برقريه‌در ﴿الادحال﴾ همزه‌نك كسريله دحل ديدكارى ذكر اولنان چقوره كيرمك معناسنه‌در يقال ادحل الرجل اذا دخل فى الدحل ﴿المداحلة﴾ مفاعله وزننده برآدمه تلكولك ايدوب رنك وفند ايله فريفته ايلمك معناسنه‌در يقال داحله اذا راوغه وخادعه وبرنسنه‌يى صاحبنى الداتمغله اكسك بهايه آلمق معناسنه‌در يقال داحله اذا ماكسه ومعلومى اولان شيئ برآدمدن كتم ايدوب اوزكه‌سنى خبر ويرمك معناسنه‌در يقال داحله اذا كتم ماعلمه واخبر بغيره ﴿دحل﴾ فحل وزننده بنى يربوع يوردنده واقع درشت يرقربنده برموضعدر ﴿الدحال﴾ كتاب وزننده امتناع ايلمك معناسنه‌در يقال دحل عنه دحالا اذا امتنع ﴿دحل﴾ دالك ضميله يمن ايله بلاد بجه بيننده برجزيره‌در ﴿الدحلاء﴾ صحراء وزننده آغزى طار قيويه دينور يقال بئر دحلاء اى الضيقة الرأس ﴿الدحقلة﴾ دحرجه وزننده برآدمك قرنى شيشوب قبارمق معناسنه‌در يقال دحقل بطنه اذا انتفخ ﴿الدحملة﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌يى يراوزرنده يوارلمق معناسنه‌در يقال دحمل به اذا دحرجه

على الارض و پايمال وخاكسار ايلمك معناسنه‌در يقال دحل القوم اذا تركهم مسوّين بالارض مصرّعين يوطؤن يعنى قومى بالجمله قتل وهلاك ايدوب لاشه‌لرينى پايمال وخاكسار اوله‌رق ترك ايلدى و دحله اسم اولور شول قوجه قارى‌يه دينوركه كوده سنده ات اثرى قالميوب دريلرى قرانته‌چوقدار چهره‌سى كبى صارقق صارقق اولمش اوله يقال امرأة دحلة اى ناحلة مسترخية الجلد و يومرى كوده‌لو اتنه طلوقارى‌يه ديمكله ضدّ اولور يقال امرأة دحلة اى ضخمة تارّة ﴿الدحامل﴾ علابط وزننده قالين كوده‌لو طقناز آدمه دينور يقال رجل دحامل اى غليظ مكتنز ﴿الدخول﴾ قعود وزننده و﴿المدخل﴾ مقعد وزننده كيرمك معناسنه‌در يقال دخل الدار دخولا و مدخلا من الباب الاول نقيض خرج و باء حرفيله متعدى اولور تقول دخلت به اذا ادخلته ﴿التدخل﴾ تفعل وزننده و﴿الاندخال﴾ انفعال وزننده و ﴿الادّخال﴾ همزه‌نك و دال مشدده‌نك كسريله افتعال وزننده بونلرده كيرمك معناسنه‌در يقال تدخل فيه واندخل وادخل بمعنى دخل ﴿الادخال﴾ همزه‌نك كسريله و﴿المدخل﴾ ميمك ضميله وخانك فتحيله مصدر ميمى اوله‌رق كيردرمك معناسنه‌در تقول ادخلته ادخالا و مدخلا اذا صيرته داخلا ﴿الداخلة﴾ برنسنه‌نك ايچ يوزينه دينور ومنه تقول اغسل داخلة ازارك اى طرفه الذى يلى الجسد و فوطه قوشانمش آدمك صاغ طرفنه كلان يرينه كذلك داخلة الازار اطلاق اولنور و داخلة الارض قويتو يرلردن عبارتدر طاغ ديبلرى كبى جمعى دواخل‌در تقول بتنا فى دواخل الارض من المطر اى خمرها وغوامضها و داخلة الرجل برآدمك ايچ يوزينه و ضمير و درونه اطلاق اولنور كما سيذكر ﴿الدخلة﴾ دالك حركات ثلاثيله و﴿الدخيلة﴾ و﴿الدخيل﴾ داللرك فتحيله و﴿الدخلل﴾ دالك ضمى ولامك ضم وفتحيله و﴿الدخيلاء﴾ مصغر بنيه‌سيله و﴿الداخلة﴾ راحله وزننده و﴿الدخل﴾ سكر وزننده و﴿الدخال﴾ كتاب وزننده و﴿الدخيلاء﴾ دالك ضمى وخاى مشددنك فتحيله سميها وزننده و ﴿الدخل﴾ دالك فتحى وكسريله برآدمك ايچ يوزينه دينوركه ضمير ونيت ومذهب وجميع امر وكار وباردرونيسندن عبارتدر و﴿دخيل﴾ و﴿دخلل﴾ قنفذ وزننده و﴿دخلل﴾ درهم وزننده كشينك شول درونى دوستنه و همدمنه اطلاق اولنوركه بالجمله سرائر امورينه محرم هر ايشنه اختلاط ايدر اوله يقال فلان دخيله و دخلله و دخلله اى مداخله مباطنه وداخل الحب ودخلل الحبّ كه جندب وزننده در محبت و مودّتك ضمننده اولان صفوت ويكرنكى حالتنه دينور يقال قد بدا داخل حبه و دخلله اى صفاء داخله ﴿الدخل﴾ فتحتينله برآدمك عقل وادراكنه ياخود بدننه سرايت و دخول ايدن فساد و خلله دينور يقال فى عقله او جسمه دخل و هو ماداخله من فساد و مصدر اولور برآدمك عقلنه يا بدننه فساد وخلل قارشمق معناسنه يقال دخل الرجل دخلا من الباب الرابع و دخل على المجهول دخلا بسكون الخاء فهو مدخول اذا داخله الفساد و دخل مكر و غدر و خديعه معناسنه مستعملدر يقال هذا من دخل فلان اى من مكره وغدره وخديعته و علت و داء معناسنه مستعملدر و برآدمك حسب و عرق و نسبنده اولان عيب و نقيصه‌يه اطلاق اولنور يقال فى حسبه دخل اى عيب و برى برينه صارمشمش صيق و كور اغاجلغه دينور يقال بارضه دخل اى شجر ملتفّ و بيگانه اولوب برقوم و قبيله‌يه منتسب اولنان قومه دينور بو فى الاصل مصدر اولمغله مفرد و جمعه اطلاق اولنور يقال هو و هم دخل لهم اى ليسوا منهم و ينتسبون اليهم و مصدر اولور برآدمك ايچ يوزى فاسد و تباه اولمق معناسنه يقال دخل امره دخلا من الباب الرابع اذا فسد داخله ﴿الدخيل﴾ امير وزننده داخل معناسنه‌در يقال داء دخيل و حبّ دخيل اى داخل و بيگانه‌دن اولوب صكره‌دن برقومك بينينه كيروب انلره منتسب اولان آدمه دينور يقال هو دخيل فيهم اى من غيرهم و دخل فيهم و شول كلمه‌يه اطلاق اولنوركه عربيۀ صحيحه دكل ايكن كلام عرب ميانه دخول ايلمش اوله يقال كلمة دخيل اى ادخلت فى كلام العرب و ليست منه * مترجم ديركه كتاب مزهرده و جمهره‌ده مثال مبسوطدر و دخيل اهل عروض اصطلاحنده حروف روى ايله الف تأسيس بيننده اولان حرفه اطلاق اولنور شاعرك * كلينى لهم يا اميمة ناصب * مصراعنده واقع ناصب كلمه‌سنده اولان صاد كبى و دخيل شول آته دينوركه مرعايه اخراج اولنميوب آخورده علف ايله بسلنور اوله يقال فرس دخيل اذا خص بالعلف و كلج الضبىّ نام كمسه‌نك فرسى اسميدر و برى برينه بغايت صوقشمش و كيرشمش مفاصل اعضايه دينوركه قونداولورد خال كبى كما سيذكر * بوراده مؤلفك رسمى مسامحه اوزره‌در ﴿المدخل﴾ مكرم وزننده ادخالدن مصدر ميمى و اسم مكان اولور و شول لئيم و فرومايه‌يه دينوركه بيگانه‌دن اولوب برجماعته ياخود برآدمه نسبا انتساب داعيه‌سنده اوله يقال هو مدخل اى لئيم دعىّ ﴿الدخل﴾ نخل وزننده مصدردركه ذكر اولندى و دخل ايچريده اولان علته دينور و عيب و نقيصه‌يه دينور و ريبه و تهمت معناسنه مستعملدر بونده فتحتينله ده جائزدر يقال فيه دخل اى ريبة و برآدمك ايرادنه دينوركه خرج

(ومصرف)

و مصرف مقابلیدر یقال دخله لایبخرجه ای مادخل علیه من ضیعته (الدّخل) سکرو زننده بطانه معناسنه درکه
ذکر اولندی واعضاء و اندامی دیرنکلو بری برینه صوقشمش طو پاج غلیظ الجسم آدمه دینور یقال رجل دخل
ای الغلیظ الجسم المتداخله وسکیرلک ارالقرینه صوقشمش بومری اتلره دینور و اغاج کوکلرینک ارالقرنده
وقووقلرنده نابت اوتلره دینور وقوشك تویلرینك و یلکلرینك طشره و ایچیوزلری ارالقرنده بتن یومشق تویلره دینور
و برجنس بوزرنکلی قوشك اسمیدر جمعی دخاخیل درو مدینه یه قریب ظلم ایله ملحتین بیننده برموضع آدیدر (الدخلل)
جندب وزننده و (الدخلل) قنفذ وزننده دخل کبی بر بوزقوشه دینور (الدخال) کتاب وزننده برکرّه صوایچمش
دوه یی ایکی صوسز دوه لرك ارالغنه ادخال ایدوب حوضه سورمکه دینور تاکه کرکی کبی ایچمدیسه انلر ایله ایچوب
ریّان اوله دالك ضمیله ده لغتدر یقال سقی بعیره بالدخال و هو ان تدخل بعیرا قدشرب بین بعیرین لم یشربا لیشرب
ماء عساه لم یکن شرب و دخال آت قسمنك صاچلرینه دینور و دخال المفاصل دخیل کبی بدنده بری برینه صوقشمش
قوندو مستحکم الیرلرینه دینور * مؤلف بونیده مسامحه ایله بیان ایلمشدر زیرادخول بعضها فی بعض عبارتیله
رسم ایلمشدر پس مصدر اسم فاعل معناسنه حمل اولنور (الدخلة) دالك کسریله برلونك لون آخره قارشمسنه
دینور و دخله و مدخل مقعد وزننده مسلك و مذهب معناسنه در یقال هو حسن الدخلة و المدخل ای المذهب
فی اموره (الدوخلة) دالك فتحی و لامك تشدید و تخفیفیله خرما یپراغندن معمول بولک خرماسپدینه دینورکه بردنك
اولورقزوی تعبیر اولنور وقزوی غزّوی محرّفیدر فی الاصل غزّه شهرینه منسوبدر یقال وضع التمر فی الدوخلة
و هی سفیفة من خوص یوضع فیها التمر (دخول) قبول وزننده برموضع آدیدر (الداخل) زهیر بن حرام الهذلیّ
نام شاعرك لقبیدر (الدخیلیّ) امیریّ وزننده خانکی آهویه اطلاق اولنور یقال ظبی دخیلیّ ای ربیب (دخله)
حمزه وزننده خرمالغی چوق برقریه آدیدر ووحشی بال آریسنك بال یاپدیغی یره دینورکه قیا و اغاج قووقلرنده
اولور (هضب مداخل) میمك فتحیله ریّان نام محلّ اوزره مشرف برباركك آدیدر (الدخلل) زبرج وزننده بدنده
ات ایچنده صوقشدرلمش بتن اته دینور (الدخیلاء) مصغر بنیه سیله عربلره مخصوص برلعبدر (المتدخّل)
تدخّلدن اسم فاعل بنیه سیله اموره تکلفله دخول ایدن آدمه دینور یقال هو متدخّل فی الامور اذا کان یتکلف
الدخول (الدخّلة) قبره وزننده بدنده طو پاج اته دینور (المدخولة) ایچی چوریوب قووق اولان اغاجه دینور
یقال نخلة مدخولة ای عفنة (المدخول) وجودینه هزال کلمش آدمه دینور یقال رجل مدخول ای مهزول وعقل
وادراکنه فساد وخلل کلمش سرسم آدمه دینور یقال دخل الرجل علی المجهول فهو مدخول ای فی عقله دخل
(الدربلة) دحرجه وزننده برکونه بوریمکه دینور وطبل چالمق معناسنه در یقال دربل الطبل اذاضربه (الدرجلة)
دالك وجیمك فتحیله قلج باغلرینه ویای سکیرلرینه چکوردکلری تسمه یه وسکیره دینور و مصدر اولور قلج باغنه
یاخود یایه تسمه یاخود سکیر چکورمك معناسنه در یقال درجل قوسه اذاجعل بها الدرجلة (الدرخبیل) خای
معجمه ایله شرحبیل وزننده داهیه و آفته دینور (الدرخمیل) میمله درخبیل وزننده و مرادفیدر و بطیء وثقیل
الرأس تنبل آدمه دینور یقال رجل درخمیل ای البطیء الثقیل الرأس (الدرخملة) قذعمله وزننده اعجوبه و اضحوکه
نسنه یه دینور (الدرقل) قافله سجل وزننده برجنس بزه دینور ثیاب ارمینیه کبی (الدرقلة) هایله صبیانه
مخصوص برلعب آدیدر وروش و اندامی خوب و دلکش محبوبه دینور بحتری معناسنه (الدرقلة) دحرجه
وزننده سرعتله مرور ایلمك معناسنه در یقال درقل الرجل اذامرّ سریعا و برآدمه اطاعت ایدوب منقاد
اولمق معناسنه در یقال درقل له اذا اطاع و اذعن و رقص ایلمك معناسنه در یقال درقل فلان اذارقص
و یوررکن آیشلری آیرمق معناسنه در یقال درقل الرجل اذا تفحج و صالنی صالنی یوریمك معناسنه در یقال
درقل فلان اذاتبختر (الدرکلة) شرذمه وزننده و سبحله وزننده عجم خلقنه مخصوص برکونه لعب اسمیدر علی قول
عجم رقصنه دینور یاخود بولغت حبشیه در (درولیه) دالك وراءنك فتحیله روم دیارنده بربلده درکه عامّه دوه‌لو
تعبیر ایدرلر بوحالا اناطولیده دوه‌لو قره‌حصار دیدکلری اوله جقدر (الدوشلة) دالك وشین معجمه‌نك فتحیله ذکرك
باشنه دینور (الدعل) فتحتینله رنك و فند ایله الداتمق ختل معناسنه در یقال دعله دعلا من الباب الثانی اذاختله
(الداعل) دائما قاچغان کوله مقوله سنه دینور هارب معناسنه (المداعلة) مفاعله وزننده برآدمی یاخود
بری برینی رنك و خدعه ایله الداتمق معناسنه در یقال داعله اذاخاتله (الدعبل) زبرج وزننده قوربغه یمورطه سنه
دینور و توانا ناقه یه دینور دعبله دخی دینور هایله و یوکسك ناقه یه دینور کذلك دعبله دخی دینورو دعبل خزاعه
قبیله سندن برشاعر مشهور درکه رافضی ایدی (الدعلة) دالك وکافك فتحیله ایاقله یری طبانلیوب یومشتق

معناسنه در يقال دعكل الارض اذادمّثها برجله وطأ ﴿الدغل﴾ دالك وغين معجمه نك فتحيله برنسنه يى فاسد وتباه
ايدن مفسد شيئه دينور عيب وريبه كبى يقال فيه دغل اى دخل ومفسد وبرى برينه صارمشمش اغاجلغه دينور يقال
بارض كذا دغل اى شجر كثير ملتفّ وكثرتندن ناشى برى برينه كيريشوب صـارمشمش اوتلغه دينور * مؤلف
بوراده مسامحه ايلمشدر زيرا مصدر عنوانيله رسم ايلمشدر بوايسه اسمدر يقال نبت دغل اى كثير مشتبك وشول
قورقنج يره دينوركه انده بغتة قتل واغتيال خوفى اوله جمعى ادغال ودغال كلور دالك كسريله ﴿الدغل﴾ كتف
وزنده و ﴿المدغل﴾ محسن وزنده جان قورقوسى اولان قورقنج على قول كيزلو ونهان مكانه دينور يقال مكان
دغل ومدغل اى ذودغل اوخفىّ ﴿الادغال﴾ همزه نك كسريله صيق اغاجلغه كيروب نابديد اولمق معناسنه در يقال
ادغل الرجل اذاغاب فى الدغل و برآدمى غدر وخيانتله على الغفله هلاك ايلك معاسنه در يقال ادغل به اذاخانه
واغتاله و برآدمى والى وحاكه غمز وسعايت ايلك معناسـنه در يقال ادغل به اذاوشى به و برنسـنه يه فسـاد
وخلل ويره جك شىء ادخال ايلك معناسنه در يقال ادغل فى الامر اذا ادخل فيه مايفسده ﴿الداغلة﴾ درونده
مكتوم اولان حقدوكينه يه دينور يقال فى قلبه داغلة لفلان اى حقد مكتتم و برآدمك عيب ونقيصه سنى وغدر
وجور وخيانت ايده جك طريقنى التماس ايدن اشخاصه دينور يقال هم داغلة لك اى يلتمسون عيبك وخيانتك
﴿الدغل﴾ دالك فتحى وغينك سكونيله برمحله نهانيجه صقنه رق وسينه رك كيرمك معناسنه در يقال دغل فيه دغلا
من الباب الرابع اذادخل فيه دخول المريب ﴿الدغاول﴾ دالك فتحيله آفات ودواهى يه دينور مفردى يوقدر جوهرى
وهمندن ناشى واولك تقديميله دواغل عنوانندە رسم ايلديكندن بشقه ابوعبيده يه نسبت ايلمكله انده دخى وهم ايلدى
زيرا ابوعبيده همان دغاول عبـارتيله نقل ايلدى ﴿المداغل﴾ ميمك فتحيله بطون اوديه يه دينور مدغل مفرديدر
يقال اندسّوا فى مداغل اى بطون الاودية ﴿الدغيلة﴾ سفينه وزنده دغل معناسنه دركه عيب وفساد وسائر معانىء
مذكوره يى متضمندر ﴿الدغفل﴾ جعفر وزنده فيل ياوريسنه على قول قورد ياوريسـنه دينور ووسعت ورخا
اوزره اولان ديرلكه دينور يقـال هو فى دغفل من العيش اى واسع مخصب وچوق وكورقوش تو ينه دينور
واساميدندر دغفل بن حنظلة النسابه بنوشيباندندر ﴿الدفل﴾ دالك كسريله و ﴿الدفلى﴾ ذكرى وزنده برجنس
مرارتلو نبت يعنى شجر اسميدركه فارسيده اكاخرزهره دينور تركيده آغو اغاجى ديدكلريدركه خلق اكاز قوم اغاجى
ديرلر چيچكى خوشمنظر وقرمزى وبعضى صارى وسـياه ويلدرايجى اولور باغچه لرده تزيين ايچون يتشـدررلر
مطبوخنك طلاسى جرب وحكه يه وضمادى ديز وارقه اغريلرينه مفيد وخانه يه رشى طرد براغيث خصوصنده
مؤثر ولبنى بعد الانقـاء اون ايكى دفعه طلا برص علتنى ازاله ده نافعدر وچيچكى قتـالدر ودفل قطرانه وزفته
دينور ﴿الدقل﴾ دالك وقافك فتحيله يمشى چوق خرما اغاجنه دينور خصاب معناسنه كه صاد مهمله ايله در ويك
كمترو يرامز خرمايه دينور على قول متعارف اولان اجناسدن اولميانه دينور تقول ماطعمونا الاّ الدقل وهو اردأ
التمر اومالم يكن اجناسا معروفة وكمى ديركنه دينوركه سرن تعبير اولنور ومنه يقال للمحبوب زورق بلادقل وهو
سهم السفينة ﴿الدوقل﴾ جوهر وزنده بودخى كمى سرنه دينور وآلت تناسله اطلاق اولنور وبر رجل آديدر
﴿الادقال﴾ همزه نك كسريله خرما اغاجى كمتريمش ويرمك معناسنه در يقال ادقل النخل اذا اثمر دقلا وقيون خيره
وجوره اولمق معناسـنه در يقـال ادقلت الشـاة اذا كانت دقلة ﴿الدقلة﴾ فتحاتله و ﴿الدقلة﴾ فرحه وزنده
و ﴿الدقيلة﴾ سفينه وزنده بغايت خيره وجوره قيونه دينور جمعى دقال دركتاب وزنده ﴿المدقل﴾ محسن وزنده
صكره دن خيره وجوره اولمش قيونه دينور ﴿الدوقلة﴾ حوصله وزنده ايرى ذكر باشنه دينور و برشاعر آديدر
﴿الدقل﴾ نقل وزنده برآدمى برنسنه دن منع ومحروم ايلك معناسنه در يقال دقله دقلا من الباب الاول اذامنعه
وحرمه و برآدمك اغزينه و بروننه اورمق على قول قفاسـنه وچكه لرينه اورمق معناسـنه در يقال دقل فلانا
اذاضرب انفه وفمه اوقفاه ولحيه و بدنده اولان ضعف وزبونلغه دينور يقال فى جسمه دقل اى ضعف ﴿الدقول﴾
دخول وزنده بريره كيروب ياخود كيدوب نابود ونابديد اولمق معناسنه در يقال دقل فلان دقولا اذاتغيب وكيرمك
معناسنه در يقال دقل فيه اذا دخل ﴿دقله﴾ فتحاتله يمامه ده برموضعدر ﴿الدوقلة﴾ دحرجه وزنده برنسـنه يى
اخذواكل ايلك معناسـنه در يقال دوقله اذا اخذه واكله وجماع ايلك معناسنه در يقال دوقل المرأة اذا جامعها
وخايه لر اكسه يه چيقوب او يلقلرك كيروسنه چاريله رق سولپومك معناسنه در يقال دوقلت خصيتها اذاخرجتا
من خلفه فضربتا ادبار فخذيه واسـترختا ﴿الدكل﴾ اكل وزنده چامورى يوغورمق ايچون ال ايله بريكدوب
طوپلامق معناسنه در يقال دكل الطين دكلا من الباب الاوّل والثانى اذاجمعه بيده ليطينبه واياقله چكنمك معناسنه در

يقال دكل الشيء اذا وطئه (الدكلة) فتحاتله سياه ومتعفن بالچغه دينور حمأة معناسنه وصيويق بالچغه دينور يقال طانه بالدكلة اى الطين الرقيق وشول عزّ وانفه ومناعت اصحابى كمسه‌لره دينوركه سلطان وامير طرفنه اجابت وامتثالدن تعزّز واستنكاف ايدر اوله‌لر بومعناده جمع اسم فاعلدر يقال هم دكلة اى لايجيبون السلطان من عزّهم (التدكل) تفعل وزننده شوخلق اظهاريله برآدمه ناز وشيوه ايلك معناسنه‌در يقال تدكّل عليه اذا تدلّل وانبسط وعزّ ورفعت اظهاريله بالاپروازلق ايدوب دماغ واحكام صاتمق معناسنه‌در يقال تدكّل عليه اذا ترفّع واعتزّ وكبر وادا ايله سرفرازلق كوستورمك معناسنه‌در يقال تدكل الرجل اذا تخايل وبركسه‌دن كيرولنوب اكسه‌سنه قالمق معناسنه‌در يقال تدكل عنه اذا تباطأ عنه (دكاله) رمّانه وزننده مغربده بربرزمينده بربلده‌در (الادكل) ادكن وزننده ومرادفيدركه قرامتق نسنه‌يه دينور (الدكلة) تمره وزننده صلبيان ديدكلرى اوت بقيه‌سنه دينور ياخود برپارچه‌سنه دينور (التدكيل) تفعيل وزننده طپراغه بيليوب آغنتمق معناسنه‌در يقال دكل الدابّة اذا مرّغها (دكالى) سكارى وزننده برشيطانك اسميدر (الدلّ) دالك فتحى ولامك تشديديله و(الدلال) سحاب وزننده و(الدالولاء) مدّايله نازوشيوه وعشوه‌يه دينور زوجه زوجنه جرأت يعنى كستاخلق صورتنى ظاهرا مخالفت ايدر كبى كوستورمكدن عبارتدر حقيقتده مرادى مخالفت دكلدر يقال هى حسنة الدلّ والدلال والدالولاء وهو تدللها على زوجها تريه جرأة عليه فى تغنج وتشكل ودلّ ودلال مصدر اولور نازوشيوه ايلك معناسنه يقال دلّت المرأة على زوجها دلاًّ ودلالا من الباب الثانى اذا اظهرت جرأة عليه فى تغنج وتشكّل كانها تخالفه ومابها خلاف ودلّ وقار وسكينه وحسن منظر وحسن سيرت معناسنه‌در يقال مااحسن دله اى هديه (التدلّل) تفعل وزننده نازلنمق وشيوه وادا كوسترمك معناسنه‌در يقال تدلّلت المرأة عليه بمعنى دلّت (الادلال) همزه‌نك كسريله بودخى شوخلق ايدوب نازوعشوه ايلك معناسنه‌در يقال ادلّ عليه اذا انبسط وبرآدمك محبتنه اعتمادى اولمغله كستاخانه اوضاع اظهارنده افراطه كتمك معناسنه‌در يقال ادلّ عليه اذا وثق بمحبته فافرط عليه ومنه المثل * ادلّ فاملّ * وادلال هنكام محاربه‌ده خصمنه يوقريدن اشاغى حمله واخذ ايلك معناسنه مستعملدر يقال ادلّ على اقرانه اذا اخذهم من فوق وكذا البازى على صيده وقورد اويوزا اولوب زبونلق معناسنه‌در يقال ادلّ الذئب اذا جرب وضوى (الدالّة) تشديد لامله اسمدر نازوشيوه مادّه‌سنه دينوركه يار صميمى‌يه ابراز وتحميل اولنور هاء اسميه‌در تقول له عليه دالّة وهى مايدلّ على الحميم (الدلالة) دالك حركات ثلاثيله و(الدلولة) عموره وزننده برآدمى برنسنه‌يه طوغرى يول كوستروب قولاغوزلق ايلك معناسنه‌در يقال دلّه عليه دلالة مثلثة ودلولة من الباب الثانى اذا سدّده اليه (الاندلال) انفعال وزننده برنسنه‌يه دلالت اولنمق معناسنه‌در يقال دلّه عليه فاندلّ ودوكلمك معناسنه‌در يقال اندلّ الماء اذا انصبّ (الدلّيلى) خليفى وزننده مصدردر دلاله كبى يقال دلّه عليه دلالة ودلولة ودلّيلى وعندالبعض فنّ دلالتده معرفت ورسوخ ومهارت معناسنه دركه مبالغه اولور *مترجم ديركه شافيه‌ده منصوص اولديغى اوزره بوباب كثرت ومبالغه‌يه موضوع مصدردر انتهى *جوهرى بونى دليل ايله تفسير ايلكله سهو ايلدى زيرا خليفى كبى مصادر دندر (الدلّال) شدّاد وزننده بايع ايله مشترى بيننى جامع اولان آدمه دينوركه لسانمزده دخى معتبردر دلالتدن مبالغه‌در ومحدّثيندن برجماعتك اسملريدر (الدلالة) سحابه وزننده و(الدلالة) كتابه وزننده اسمدر دلاّلغه دينوروكتابه وزننده دلاّللق اجرتنه دينوركذلك قولاغوزلق اجرتنه دينور دالك فتحيله ده جائزدر (الدليل) امير وزننده قولاغوزه دينور (التدلدل) تزلزل وزننده معلق اولان نسنه برى اوته صالنمق معناسنه‌در يقال تدلدل الشيء اذا تهدّل وتحرّك متدلّيا (الدلدلة) و(الدلدال) زلزله وزلزال وزنلرنده يورركن باشى وكوده‌يى اويناتمق معناسنه‌در يقال يدلدل فلان رأسه واعضائه دلدلة ودلدالا اذا حرّكه (الدلدال) سلسال وزننده معناى مزبوردن اسمدر يورركن باشى وكوده‌يى اويناتمغه دينور (الدلدول) و(الدلدل) دالك ضميله كرپى‌يه دينور قنفذ معناسنه على قول بيوكنه دينور ياخود كرپى‌يه شبيه برجنس جانوره دينور * شارحك بياننه كوره اوقلو نوعى اوله جقدر ودلدل فخرعالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك قاترلرى اسميدركه شهباء يعنى قيرايدى ملك اسكندريه اولان مقوقس اهدا ايلمشيدى ودلدل امرعظيم وخطب جسيم معناسنه مستعملدر يقال عنّ له دلدل اى امر عظيم (دلّه) غلّه وزننده و(مدلّه) ميمك ضمى ودالك كسريله ملوك حميردن منشجان نام ملكك ايكى قيزلرى اسملريدر (دل) دالك كسرى ولامك سكونيله كه فارسيده كوكله دينور فؤاد معناسنه وعرب تعريبله دلّ ديديلر دالك فتحى ولامك تشديديله وآنكله محبوبه‌لره تسميه ايدرلر (دلّويه) فتحاتله عمرويه وزننده زياد بن ايوب الطوسى نام محدّث مشهورك لقبيدر (دليل) زبير وزننده نيچه محدّثلرك اسميدر (الدليل) امير وزننده اساميدندر عبدالملك بن دليل

واحد بن محمود بن الدليل محدّثلردر ﴿دلال﴾ سحاب وزننده برمحدّث معلومدر ودلال بن عدّی حمیرقبیله‌سنك
نسبی رجالندندر ﴿الدلدال﴾ ثرثار وزننده اسمدرکه ذکر اولندی وقلق واضطراب معناسنه‌در یقال اخذه
الدلدال ای الاضطراب ودلدال ودلدل هدهد وزننده شول کسه‌لره اطلاق اولنورکه ایکی مادّه بیننده متردّد
ومذبذب اولوب احدهمایی ترجیح واختیار ایده‌میه‌لر یقال قوم دلدال ودلدل اذا تدلدلوا بین امرین فلم یستقیموا
﴿الدلی﴾ دالك ضمیله ربّی وزننده شاهراهه دینور محجهٔ واضحه معناسنه ﴿الدمال﴾ سحاب وزننده مدّت مدیده‌دن
قالمش چوریمش سیاه خرمایه دینورکه تناوله صلاحیتی قالمامش اوله تقول ماقدّمونا الّا دمالا وهو التمر العفن
الاسود القدیم ودکزك طشره آتدیغی خاروخاشاك مقوله‌سنه دینور وکوبره‌یه وفشقی‌یه دینور وطوارك باصوب
چکنیوب تلویث ومردار ایلدیکی کوبره وطپراق مقوله‌سی چرکه دینور وهنوزادراك ایتمکسزین قراروب تباه
اولمش خرماقوریغنه دینور ﴿الدمل﴾ جمل وزننده و﴿الدملان﴾ فتحاتله ترلایی کوبره ایله اصلاح ایلك یاخود کوبره‌لمك
معناسنه‌در یقال دمل الارض دملا ودملانا من الباب الاول اذا اصلحها اوسرقنها وناس بینلرینی اصلاح ایلك
معناسنه مستعملدر یقال دمل بین القوم اذا اصلح وچبان اوکولوب صاغالمق معناسنه‌در یقال دمل الدمّل
دملا من الباب الرابع اذا برئ وچبانی صاغالتمق معناسنه‌در یقال دمل الدواء الدمّل دملا من الباب الاول
اذا برأه ودمل رفق وملایمت معناسنه‌در یقال عامله بالدمل ای بالرفق ﴿التدمّل﴾ تفعل وزننده ترلا کوبره ایله
اصلاح اولمق معناسنه‌در یقال دمّل الارض فتدمّلت ای اصلحها فصلحت بالدمال ﴿الدوملة﴾ حوقله وزننده
میانهٔ ناسی اصلاح ایلك معناسنه‌در یقال دومل بینهم اذا اصلح ﴿التدامل﴾ تفاعل وزننده ناس بری بریله
بینلری اصلاح اولوب بارشمق معناسنه‌در یقال تداملوا اذا تصالحوا ﴿الدمّل﴾ سکر وزننده و﴿الدمل﴾ صرد
وزننده چبانه دینور خراج معناسنه مشدده‌نك جمعی دمامیل‌در * شارح دیرکه چبانه دمّل اطلاقی اندمالی
تفألنه مبنیدر ﴿الاندمال﴾ انفعال وزننده چبان اوکولوب صاغالمق معناسنه‌در یقال اندمل الدمّل اذا برئ
﴿المداملة﴾ مفاعله وزننده مدارا ایلك معناسنه‌در یقال دامله اذاداراه ﴿الدمحلة﴾ حای مهمله ایله دحرجه وزننده
ومرادفیدرکه یوارلمق معناسنه‌در یقال دمحل الشیٔ اذا دحرجه ﴿الدماحل﴾ علابط وزننده اعضاسی دیرنکلو
طقناز آدمه دینور یقال رجل دماحل ای مکتنز متداخل ﴿الدمحال﴾ دالك کسریله تبرّی معناسنه‌درکه تانك
کسری وباء مشدده‌نك فتحیله‌در واشبو تبرّی نه اولدیغنی اهل لغت تفسیر ایتمدیلر * قیدمذکور شارحك
تقییدی اوزره‌در ﴿دانال﴾ نونله اسم اعجمیدر * شارح دیرکه دانیال ایله معروفدرکه برپیغمبر کزین اسمیدر ﴿دنبل﴾
قنفذ وزننده اکراد طائفه‌سندن برعشیرت اسمیدر موصل نواحیسنده متمکن اولورلر احمد بن نصر الفقیه الشافعی
وعلیّ بن ابی بکر بن سلیمان المحدّث الدنبلیان آنلردندر ﴿الدولة﴾ دالك فتحیله انقلاب زمان معناسنه‌درکه زمانك
حالدن حاله تغیر وانقلابندن عبارتدر یقال للدهر دولة ای انقلاب ومالده اولان عقبه یعنی مال معاقبه ومناوبه
جهتیله یکدیکرك اللرینه چکمکه دینور مثلا برمال وجاه برزمان برکسه‌نك عهده‌سنده اولوب آندن برآخره بعده
برغیره نقل وارتحالندن عبارتدر دالك ضمیله ده جائزدر بعضلر عندنده دالك ضمیله نوبت مالده وفتحیله حرب وقتالده
مستعملدرکه ایکی عسکرك بری برینه بالنوبه کرّ وحمله ایله غلبه سندن عبارتدرکه اول بونی وکاه بو اونی سوروب کوترر
وعلی قول دالك فتحی وضمی مساویدرکه ایکیسنده دخی استعمال اولنور یاخود دالك ضمیله آخرتده وفتحیله دنیاده
مستعملدرکه ظفر دنیوی وظفر اخرویدن عبارتدر جمعی دولدر دالك حرکات ثلاثیو واولك فتحیله * مؤلفك بصائرده
مفهوم بیاننه کوره علی قول دوله که دالك ضمیله‌در متداول اولان شیئك بعینه اسمیدر ودالك فتحیله مصدردر ومنه
قوله تعالی ﴿کیلا یکون دولة بین الاغنیاء منکم﴾ الایة انتهی * ودوله دالك فتحیله قوش قورسغنه دینور مندال اولدیغیچون
یقال اخرج دولة الطائر ای حوصلته * مؤلف والقانصة لفظیله‌ده تفسیر ایلمکله تکراردن حفظ ایچون قانصه‌یی
تخصیص وحوصله‌یی تعمیم ایلك ممکندر یاخود قانصه‌یی کودن بغرسغنه حمل ایلك محتملدر ودوله دوه‌نك اغزندن
چیقان قزل دغارجغه دینور شقشقه معناسنه وآزیق چانطه‌سی طرزنده برکونه ظرفه دینورکه آغزی طار اولور
ودولة البطن قرنك برطرفنه اطلاق اولنور یقال ضرب دولة بطنه ای جانبه ودوله مصدر اولور قرن
سلپوکلنوب صارقمق معناسنه یقال دال بطنه یدول دولة اذا استرخی وبرنسنه الدن اله نقل ودوران ایلك
معناسنه‌در ومنه یقال دالت الایّام اذا دارت ﴿الادالة﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی نوبت وجهیله الدن اله
چکرمك معناسنه‌در یقال ادال الشیٔ اذا جعله متداولا ودشمنه غالب ایدوب انتقام آلمغه ظفر ویرمك معناسنه‌در
تقول ادالنا الله من عدوّنا ای جعل الکرّة لنا علیهم فغلبنا بالظفر وغلبه وفیروزی معناسنه‌در تقول اللهم

ادلنی علی فلان ای انصرنی واجعلنی غالبا علیه ﴿التداول﴾ تفاعل وزننده برنسنه‌یی نوبت بنوبت الدن اله
کزه‌رك اخذ ایلمك معناسنه‌در یقال تداولوه اذا اخذوه بالدول ﴿دوالیك﴾ دالك فتحیله‌که لبیك وخنانیك
کلمه‌لری کبی تثنیه بنیه‌سیله‌در مقدّر مفردی دوال‌درکه دوله معناسنه‌در بالدفعات محللرنده بیان اولندیغی
اوزره عربلر بر ماده‌دن تکرّر وتضاعف یاخود دوام ومبالغه قصد ایلدکلرنده ترکیب مزبور کبی آندن
تثنیه ترکیب ومحذوف الفعل یاخود صیغهٔ امر صورتنده ایراد ایدرلر پس دوالیك کلمه‌سی دخی بوجهله‌دن
اولمغله امر اوله‌رق برعمل وکاره متعاقبا مد اول اول دیمکدرکه فعل محذوف ادل یاخود داول اولور یاخود
مصدر اوله‌رق اقبال ومرام سکامرّة بعد اخری توجّه ایلسون دیمك اولورکه فعلی محذوفدر یاخود
بودخی امر اولمغله جملهٔ دعائیه‌در یقال دوالیك ای مداولة علی‌الامر یعنی داول یافلان مداولة علی‌التأکید
او دالت لك الدولة کرّه بعد کرّة او تداول الدولة یافلان تداولا بعد تداول و یقال فعلنا ذلك دوالیك ای
کرّات بعضها فی‌اثر بعض وکاه اولورکه اکا حرف تعریف داخل اولوب کاف ایله برابرجه اسم واحد
اعتبار اولنمغله الدّاولیك دخی دیرلر پس تکرّر فعلك یاخود دوامك اسمی اولور مثلا خذالدّوالیك سبکنده
اولور واشبو دوالیك لفظی یوریان آدمه جولانه باشلدقده ثوبنی ایکی طرفدن قاوشدروب صقیجه یاپمق بابنده
دخی امر اوله‌رق استعمال اولنور تاکه جولانی مضطرب اولمیوب منتظم اوله یقال دوالیك وهوامر بالتحفّز
فی مشیته اذا جال یعنی تداول ثوبك من‌الطرفین بوراده تکرار وجه مرسوم اوزره ایکی جانبلری اعتباریله‌در
یاخود دائما قاوشدرمق اوزره اول دیو تأکید وتکراری متضمندر قالدیکه اشبو داولیك وهجاجیك وهذاذیك
ماده‌لری کذلك لبیك وسعدیك مفردا استعمالی اولمامغله دائما بورسمه تثنیه اوله‌رق مستعمل‌اولور مفردلری
مقدّر اولور اما حنانیك وحوالیك ماده‌لرینك مفردلری مستعملدر شیخ رضی مفعول مطلق مبحثنده تفصیل
ایلشدر ﴿الاندیال﴾ انفعال وزننده قرنده اولان نسنه صیرلمق معناسنه‌درکه اسهالدن کنایه‌در یقال اندال
مافی بطنه اذا خرج وقرن سلپوکلنوب یره طوغری صارقمق معناسنه‌در یقال اندال بطنه اذا اتّسع ودنا
من‌الارض و برنسنه معلق اولوب بری اوته او بنایوب صالنمق معناسنه‌در یقال اندال الشیٔ اذا ناس وتعلّق
﴿الدولة﴾ همزه‌نك وزننده آفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور و یقال جاء بدولاه وتولاه ویقال جاءبدولاته وتولاته
ای بالدّواهی بوراده دولات وتولات دوله‌نك جمعیدر مثال اوّلده تاء مخففدر ﴿الدویل﴾ امیروزننده اوزرندن
برسنه چکمش قوری اوته دینور علی قول ایکی سنه چکمشنه دینور یاخود نصی وسبط دیدکلری اوته مخصوصدر
﴿الدّوالیّ﴾ صحابیّ وزننده برکونه طائفی اوزم اسمیدر ﴿الدول﴾ دالك ضمیله بنی حنیفة بن صعب بن لجیم جماعتندن
بررجل و بکر بن‌وائل قبیله سندن برجماعتدر فروة بن نفاثه‌که جاهلیت زماننده حکمران ملکت‌شام اولمشیدی
انلردندر ودول بن سعد مناة بن غامد ازد قبیله سندندر ودول بن حلّ بن عدیّ رباب قبیله سندندر ﴿الدیل﴾
دالك کسریله عبدالقیس قبیله‌سندن برجماعتدر علی قول انلر قبیله مزبوره‌دن دیل ایله مسمّا ایکی کمسه‌درکه
بری دیل‌بن‌شنّ بن‌اقصی بن عبدالقیس و بری دیل بن‌عمرو بن‌ودیعة بن‌اقصی بن‌عبدالقیس‌در و دیل بلادفزاره‌ده
برموضعدر کذلك‌دیل بن زید ودیل بن‌عمرو ازد قبیله سنده‌در ودیل بن امیه ایاد قبیله‌سندندر و بنو الدیل کذلك
بنی بکر بن عبد مناة جماعتندندر ﴿بنودالان﴾ کوفه‌ده بربطندر ابوخالدیزید بن عبدالرحمن نام محدّث انلردندر
ودالان بن سابقه همدان قبیله‌سی نسبندندر ﴿الدالة﴾ حاله وزننده شهرت معناسنه‌در جمعی دال‌در هاسز
داله ودول تحول وزننده مصدر اولورلر مشهور ورسوای اولمق معناسنه‌که السنه ومجالسده ذکری
متداول اولور یقال دال الرجل یدول دولا ودالة اذا صار شهرة ای مشهورا ودول قرن‌سلپوکلنوب صارقمق
معناسنه‌در یقال دال بطنه اذا استرخی ودول دلو کلمه‌سنده لغتدرکه قوغه‌یه دینور یعنی اندن مقلوب دکلدر
ودول مصدر اولور زمان حالدن حاله منقلب اولمق معناسنه‌دوله کبی یقال دال الزمان یدول دولا اذا انقلب
من‌حال الی حال ﴿دولان﴾ دالك ضمیله برموضعدر ﴿المداولة﴾ مفاعله وزننده برنسنه‌یی بین‌الناس الدن اله
کزدروب نقل ودور ایتدرمك معناسنه‌در ومنه یقال والله ید اول الایّام بین‌الناس * قال‌الشارح ومنه قوله
تعالی ﴿وتلك‌الایّام نداولها بین الناس﴾ ای نصرّفها بینهم ندیل لهؤلاء تارّة ولهؤلاءاخری ﴿الدول﴾ فتحتینله
الدن اله چکن نشان اوقنه دینورکه سابقدن لاحقه انتقال ایلمش اوله ﴿الدهل﴾ دالك فتحی وهانك سکونیله
ساعت زمانی معناسنه‌در یقال مضی دهل من‌اللیل ای ساعة وآزجه نسنه‌یه دینور یقال بقی دهل منه
ای یسیر ﴿الداهل﴾ ذاهل وزننده واله ومتحیّر معناسنه‌در یقال رجل داهل ای متحیر ﴿دهلی﴾ دالك کسریله

مطلب

بلاد هندك اعظمی اولان شهرك آدیدر (الدهبلة) دحرجه وزننده حرص وشرهدن ناشی سائردن زیاده
یمك ایچون لقمه‌لری بیوك بیوك قالدرمق معناسنه‌در یقال دهبل الرجل اذا کبر اللقم لیسابق فی الاکل (الدهبل)
جعفر وزننده برقوش آدیدر وشریك نام قاضیٔ کوفه‌نك جدّی اسمیدر ودهبل بن کاره اکّالون کروهندن تکبیر
لقمه ایله متعارف بریادکاردر وابودهبل ایکی شاعردر بری جمع قبیله‌سندن ودیکری دبیر قبیله‌سندندر (الدهقلة)
دحرجه وزننده دابّه‌نك دریسی طاینجقلنوب الدن سیوشنجه قدر ال ایله طوتوب تراش ایلك معناسنه‌در یقال
دهقل جلد الدابّة اذا اخذه وحلقه حتی یتملّص (دهقل) جعفر وزننده قبیصه وهمیل نام صحابه‌لرك جدلری
اسمیدر (الدهکل) جعفر وزننده آفت وداهیه‌یه دینور یقال جاء بالدهکل ای بالداهیة وشدائد ومحن زماندن
برشدیده ومحنته دینور یقال وقع علیه دهکل ای شدیدة من شدائد الدهر (الدهکلة) دحرجه وزننده زمینی
ایاقله چکنمك معناسنه‌در یقال دهکل الارض اذا وطئها بالرجل وسواری عسکر برنسنه اوزرنده چکمکله
آنی نه‌کوته پایمال وخاکسار ایدرلرسه اویلجه ایتمك معناسنه‌در یقال دهکلوه دهکلة وهی شبه الدمدمة
فی الفرسان (الدیل) دالك کسریله تغلب وعبدالقیس واياد وسائر بعض قبائلدن برر جماعتدر (تدیل) تمیل
وزننده که وزن فعل مضارعدر ابن جشم درکه جذام قبیله‌سی نسبندندر

فصل الذال المعجمة

فصل الذال المعجمة

(الذأل)
ذالك فتحی وهمزه‌نك سکونیله و (الذألان) فتحاتله سرعتله یوریمك علی قول آهسته‌جه ادا وخرامله یوریمك
معناسنه‌در یقال ذأل الرجل ذألا وذألانا من الباب الثالث اذا اسرع فی مشیه اومشی علی خفة ومیس
وذألان چقالك یاخود قوردك یورویشنه دینور (الذألان) سحبان وعثمان وزنلرنده چقاله علی قول قورده
دینور جمعی ذآلیل کلور لامله شاذ اوله‌رق ثعالیل وزننده (ذؤاله) ثمامه وزننده بررجل اسمیدر وسباعدن
قورده دینور علمیت وتانیث سببلریله غیر منصرفدر جمعی ذئلان وذؤلان کلور ذالك کسری وضمیله (التذاءل)
تفاعل وزننده تحقّر ایلك معناسنه‌در یقال تذاءل الرجل اذا تصاغر (الذبل) نبل وزننده و (الذبول) قعود
وزننده اوت پژمرده اولمق معناسنه‌درکه صولمق تعبیر اولنور یقال ذبل النبت وذبل ذبلا وذبولا من الباب الاول
والخامس اذا دوی وآت آریقلق یاخود براق اولمق معناسنه مستعملدر یقال ذبل الفرس اذا ضمر وعربلر برآدمه
بددعا موقعنده ماله ذبل وذبلة دیرلرکه ماء موصولیه‌در وذبل فعل ماضیٔ دعائیه‌در وذبله ضربه وزننده مفعول
مطلقدر ما کان له من المال اوغضّ الشباب ذبل ذبلة سبکنده اولمغله مالك اولدیغی مال یاخود طراوت شبابی
ذابل اولسون دیمك اولور وبونده ذبل ذبله عنوانیله ده زبانزده درکه ینه ذبل فعل ماضیٔ دعائیه‌در ذبل نبل
وزننده ضمیره مضاف فاعلدر ذبول شانندن اولان نسنه‌یه اطلاق اولنمغله پژمرده اولمق شانندن اولان
جمیع اشیاسی ذابل اولسون دیمك اولور یقال ماله ذبل ذبلا ذابلا وذبلا ذبیلا مبالغه یعنی بالجملة وجود
وموجودی نبات پژمرده کبی صولوب آب وتاب وروندن عاری قالسون (الذبلة) تمره وزننده دوه ترسنه
دینور بعره معناسنه ونباتاتی پژمرده ایدن یله دینور یقال تهبّ الذبلة ای الریح المذبلة (الذبالة) ثمامه وزننده
و (الذبّالة) رمّانه وزننده چراغ فتیلنه دینور جمعی ذبالدر هاسز وذبّال کلور رمّان وزننده ومنه قولهم
لاتکن کالذبالة والذبالة تضیٔ للناس وهی تحترق وذبال غراب وزننده برکونه چبانلره ویاره‌لره دینورکه
انسانك یان طرفنده چیقوب ایچری طوغری اویولوب کیدر مغری ذباله‌در فتیل کبی جوفه نفوذی باعث تسمیه‌در
غالبا بویاره جمره یاخود نار فارسی دیدکلریدر (الذبل) حبل وزننده دکز یاخود قره قبلو بغه‌سنك قشرینه
دینورکه قابی اوله‌جقدر علی قول بردابهٔ بحریه‌نك صرتنك کمیکیدرکه اندن بلازك وطراق دوزیلور ترکیده
بغه تعبیر اولنور انکله صاچ وصقال طرامق بالخاصّه صاچ وصقال دیبلرنده اولان کهله سرکه‌لرینی وقوکاغی
مخرج ودافعدر سائر امّهاتده قول ثانی منصوصدر وذبل برطاغك اسمیدر (الذبل) ذالك کسریله برکمسه
محبوبنی یاوی قلمغه دینور ثکل معناسنه یقال رماه الله بالذبل ای الثکل ویقال ذبل ذبیل ای ثکل ثاکل مبالغة
(الذابل) پژمرده نسنه دینورکه نسب اوزره‌در یقال بقل ذابل ای ذویّ وشول قارغی‌یه اطلاق اولنورکه
طلو واوزلو اولیوب انجه‌رك وقبوغی بری برینه یاپشق اوله یقال قنا ذابل ای رقیق لاصق اللیط وذابل کلمه‌سنك
جمعی ذبلدر کتب وزننده وذبّلدر رکع وزننده وذابل بن طفیل اصحابدندر (الذبلاء) حمراء وزننده دوداقلرنده
آب وتاب وطراوت اولمیان عورته اطلاق اولنور یقال امرأة ذبلاء ای الیابسة الشفة (التذبل) تفعل وزننده انجه
واوفق یاپیلو عورت ارکك یورویشی کبی یوریمك علی قول صالنه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال تذبلت المرأة
اذا مشت مشیة الرجال وهی دقیقة او تبخترت (یذبل) ینصر وزننده برطاغك اسمیدر اذبل دخی دیرلر متکلم بنیه‌سیله

﴿الاذبال﴾ همزه‌نك كسريله صولدرمق معناسنه‌در يقال اذبل البرد الثمر اذا اذواه ﴿الذجل﴾ ذالك فتحى و جيمك سكونيله ظلم وستم ايلمك معناسنه‌در يقال ذجله ذجلا من الباب الاوّل اذا ظلمه ﴿الذاجل﴾ ظالم معناسنه‌در ﴿الذحل﴾ ذالك فتحى و حاى مهمله‌نك سكونيله اوج و انتقام معناسنه‌در على قول برآدمه برآخر كمسه طرفندن تعدّى و ايصال اولنان ضرر ورخنه وجنايته ياخود عداوته مجازات طلبنه دينور ياخود مطلقا عداوته و حقد و كينه‌يه دينور جمعى اذحال و ذحول كلور يقال طلب عند فلان ذحلا وهو الثأر او طلب مكافاة بجناية جنيت عليك او عداوة اتيت اليك او هو العداوة والحقد وذحل برموضع آديدر ﴿الذحملة﴾ دحرجه وزننده ومرادفيدر ذحمله كبى يقال ذحمل الحجر اذا دحرجه ﴿الذرملة﴾ دحرجه وزننده يستهلك معناسنه‌در يقال ذرمل الصبىّ اذا سلح و مهمانه تعجيل ايچون اتمكى تنوردن كوللى كوللى چيقارمق معناسنه‌در يقال ذرمل الرجل اذا اخرج خبزته مرمدّة ليعجلها على الصيف ﴿الذعل﴾ فتحتينله برنسنه‌يى بعد الانكار اقرار ايلمك معناسنه‌در يقال ذعله ذعلا من الباب الاول اذا اقرّه بعد الجحود ﴿الذفل﴾ ذالك فتحى و كسرى و فانك سكونيله صيويق قطرانه دينور ﴿الذلّ﴾ ذالك ضمى و لامك تشديديله و ﴿الذلالة﴾ ذالك ضمّيله و ﴿الذلة﴾ ذالك كسريله و ﴿المذلة﴾ فتحاتله و ﴿الذلالة﴾ سحابه وزننده خوار وحقير اولمق معناسنه‌در يقال ذلّ الرجل ذلاّ وذلالة وذلّة ومذلّة وذلالة من الباب الثانى اذا هان وقوله تعالى ﴿ولم يكن له ولى من الذلّ﴾ اى لم يتخذ وليا يعاونه و يخالفه لذلة به وهو عادة العرب يعنى عادت عرب بودركه حين حاجتده دفع طارقهٔ ذلت و جلب رافقهٔ عزّ ومنعت قصديله معاضدت ومعاونت ايلمك ايچون بربريله تحالف وتعاهد ايدوب احدهما آخره ولىّ ومعين اولورلر لكن حضرت عزيز مطلق جلّ شانه وعزّ سلطانه اول رسمه يار و ياوردن مستغنى و جمله‌يه معين و مغنيدر ﴿الذليل﴾ امير وزننده و ﴿الذلال﴾ كبار وزننده معناى مزبوردن و صفدر باب رابع مجراسنده‌در خوار و حقير آدمه دينور ذليلك جمعى ذلال‌در ذالك كسريله و اذلاء كلور و اذلّه كلور اجله وزننده وقولهم ذلّ وذليل اى مذلّ اومبالغة تفسير اوّل اليم كبيدركه مولم معناسنه‌در ﴿الاذلال﴾ همزه‌نك كسريله ذليل ايلمك معناسنه‌در يقال اذلّه اذا صيره ذليلا و برآدمك قرناء و اصحابى ذليل اولمق معناسنه‌در يقال اذلّ فلان اذا صار اصحابه اذلاّء و برآدمى ذليل بولمق معناسنه‌در يقال اذلّ فلانا اذا وجده ذليلا ﴿الاستذلال﴾ ذليل ايلمك معناسنه‌در يقال استذلّه اى ذلّله و برآدمى ذليل وخوار كورمك معناسنه‌دركه خوار صنمق تعبير اولنور يقال استذلّه اذا رأه ذليلا و سركش دوه رام اولمق ايچون ارقه‌سنى قاشيوب كنه‌لرينى آير تلغله اوخشامق معناسنه‌در يقال استذلّ البعير الصعب اذا نزغ القراد عنه ليستلذّ فيأنس به ﴿الذلّ﴾ ذالك ضمى وكسريله يواش و و رام و آسان اولمق معناسنه‌دركه صعوبت و سركشى مقابليدر يقال ذلّ البعير ذلاّ وذلاّ من الباب الثانى ضدّ صعب فهو ذلول پس بالكز ضمله حقارتده وضمّ و كسر ايله سهولتده مستعملدر وذلّ كسريله اسم اولور مذلل معناسنه كه كثرت تردّد ايله چكننوب آسانلق پيدا ايلمش و اضح و كشاده يوله اطلاق اولنور يقال ركبوا ذلّ الطريق اى محجته و رفق و رحم و ملايمت معناسنه‌در بونده ضمله‌ده جائزدر و قرئ بهما قوله تعالى ﴿واخفض لهما جناح الذلّ﴾ الايه والمعنى لن و ارفق و ارحم و انقد لهما وعلى قول ذالك كسريله ذلول ماده‌سندن مصدردر يواش و رام اولمق معناسنه‌در ضمله معانئ مزبوره‌ده خاصدر ﴿الذلول﴾ صبور وزننده مادهٔ ثانيه‌دن وصفدر يواش و رام و منقاد اولان انسان وحيوانه دينور سركش مقابليدر جمعى ذلل كلور ضمتينله و اذلّه كلور اعزّه وزننده يقال دابّة ذلول ضدّ صعب ﴿التذليل﴾ تفعيل وزننده ذليل ايلمك معناسنه‌در يقال ذلّله بمعنى اذلّه و آصمه‌نك سالقملرى اشاغى صارقوب صالنمق على قول جمله‌سى برابر و هموار صارقق معناسنه مستعملدركه اخذى سهولتلو اولور يقال ذلّل الكرم على المجهول اذا دليت عناقيده اوسوّيت وخرما اغاجنك سالقملرينى صارقوب دوشمامك ايچون داللرى اوزره وضع ايلمك معناسنه‌دركه بونده بناسى سلب ايچوندر و معلوما و مجهولا جائزدر يقال ذلّل النخل اذا وضع عذقها على الجريدة لتحمله ﴿الاذلال﴾ همزه‌نك فتحيله ذلّ كلمه‌سندن جمعدركه ذالك كسريله در مجارى و مسالك معناسنه مستعملدر سهولت معناسندن مأخوذدر نته‌كه ذكر اولندى يقال امور الله جارية اذلالها و على اذلالها اى على مجاريها يعنى مسالكها و طرقها وحال وشان معناسنه مستعملدر يقال دعه على اذلاله اى حاله ووجه و سمت و اسلوب معناسنه مستعملدر بو ايكى معناده مفردى مسموع دكلدر لكن نهايه‌ده على وجوهه عبارتيله مفسردر يقال جاء على اذلاله اى على وجهه و ذلاذل معناسنه‌در ﴿الذلاذل﴾ سلاسل وزننده و ﴿الذلذل﴾ و ﴿الذلذلة﴾ ذال اولالرك و لاملرك فتحى وذال ثانيه‌لرك كسريله و ﴿الذلذل﴾ علبط وزننده و ﴿الذلذلة﴾ علبطه وزننده و ﴿الذلذل﴾ هدهد وزننده و ﴿الذلذل﴾ زبرج وزننده و ﴿الذلذلة﴾ زبرجه وزننده كوملك مقوله‌سى ثوبك اوزون اولغله يره قريب صارقان اتكلرى او جلرينه دينوركه

صالنوب طورر و ذلاذل و ذلذلات هدهدات وزنده و ذليذلات مصغر بنيه سيله اذلال كبى برسمته كيدوب كلان
يا بر مجلسده اولان ناسك اواخرينه اطلاق اولنور يقال هم اذلال الناس وذلاذلهم وذلذلاتهم وذليذلاتهم اى اواخرهم
﴿الذلوليّ﴾ صبوريّ وزنده خوشخوى و ملايم مشرب حليم و متحمل آدمه اطلاق اولنور جمعى ذلوليون در يقال
هو ذلوليّ اى الحسن الخلق الدميثه ﴿عير المذلة﴾ سير المحله وزنده حقارت اشكى ديمكدر بو مناسبتله قازيغه اطلاق
اولنور وجودى خاكسار وكردنى مغلول و باشندن هميشه طوقمق اكسك اولمز يقال هو كعير المذلة اى الوتد * مترجم
ديركه بو زمينه اشبو بيت فارسى نه كوزل ملايمدر * دشمنانت همچو ميخ خيمه مى خواهم ترا * تن بخاك وسر بكوب
وريسمان در كردنست * ﴿التذلذل﴾ تزلزل وزنده برنسنه سلپوك و صارقق اولمغله برى اوته اوينايوب مضطرب
اولمق معناسنه در يقال تذلذل الشيء اذا اضطرب واسترخى ﴿الاذليلاء﴾ احليلاء وزنده سرعتله يوريمك معناسنه در
يقال اذلولى الرجل اذا اسرع ﴿الذميل﴾ اميروزنده دوه قسمنك يورويشندن بركونه يورويشه دينوركه كندى
قولاينه طبيعتنجه ملايم يوريمسندن عبارتدر على قول عنق مرتبه سندن كه آديملرى آچوب بيونلرنى اوزاده رق صو
كبى اشمكدن عبارتدر زياده و متجاوز اولان يوريمسنه دينور يقال سار البعير سيرا ذميلا و هو السير اللين ما كان
او فوق العنق و ذميل مصدر اولوركه سيذكر ﴿الذمل﴾ رمل وزنده و ﴿الذمول﴾ شمول وزنده و ﴿الذميل﴾ امير
وزنده و ﴿الذملان﴾ جولان وزنده دوه سير ذميل ايله يورويوب كتمك معناسنه در يقال ذمل البعير ذملا و ذمولا
و ذميلا و ذملانا من الباب الثانى و الاول اذا سار ذميلا ﴿الذمول﴾ صبور وزنده وصف مذكور اوزره يورر
اولان ناقه يه دينور جمعى ذمل در ذالك ضميله فعول بمعنى فاعلدر ﴿التذميل﴾ تفعيل وزنده دوه يى سير ذميل ايله
اشدروب يورتمك معناسنه در تقول ذملت البعير اذا حملته على الذميل ﴿الذميلة﴾ سفينه وزنده يوريمكدن درمانده
اولمش دوه لره و ناقه يه وصف اولور يقال ابل و ناقة ذميلة اى معيية ﴿ذامل﴾ و ﴿ذميل﴾ زبير وزنده اسامىء ناسدندر
﴿الذمحلة﴾ دحرجه وزنده و مرادفيدر دحمله كبى يقال ذمحل الحجر اذا دحرجه ﴿الذال﴾ حروف هجادن حرف
معروفه در مصغرنده ذويله دينور ﴿التذويل﴾ تفعيل وزنده ذال حرفنى يازمق معناسنه در تقول ذوّلت ذالا اذا
كتبت الذال ﴿الذويل﴾ اميروزنده قوريمش اوتلق و ميوه مقوله سنه دينور يقال نبت ذويل اى يبيس ﴿الذهل﴾
اهل وزنده و ﴿الذهول﴾ شمول وزنده برنسنه يى قصدا اونودركبى ترك ايلمك معناسنه در على قول مشغوليت
سببيله غفلت ايدوب اونتمق ياخود القتندن بالكليه خاطرى فارغ و آزاده قلمق معناسنه در يقال ذهله و ذهل عنه
ذهلا و ذهولا من الباب الثالث اذا تركه على عمد او نسيه لشغل او هو السلوّ و طيب النفس عن الالف و ذهل ذالك
فتحى و ضميله كيجه دن برساعته دينور يقال جاء بعد ذهل من الليل اى ساعة ﴿الذهلول﴾ بهلول وزنده يوكرك
صوى آته دينور يقال فرس ذهلول اى جواد ﴿الذهل﴾ ذالك ضميله شجر بشام اسميدركه حجازى برشجردر عراق
و مصرده دخى اولور حالا بلسان ياغى ديو كتوردكلرى اندن سيلان ايدن رطوبتدر و ذهل بن شيبان برقبيله در
يحيى الحافظ وقول صحيح اوزره صاحب المذهب امام احمد اول قبيله دندر و اما قاضى ابو الطاهر الذهليّ سدوسيدر
يعنى سدوس بن شيبان بن ذهل نسلندندر ﴿ذهيل﴾ زبير وزنده ابن عطيه در و ذهيل ابن عوف تابعيندندر
﴿الذهلان﴾ ذالك ضميله كه تثنيه در ذهل بن شيبان ايله ذهل بن ثعلبة بن عكابه مراد اولور و ذهلان عثمان
وزنده اساميدندر ﴿الذيل﴾ ليل وزنده هرشيئك آخر و انجامنه دينور و منه يقال جاء فى ذيل الناس اى فى آخرهم
و يقال هو ذيل القوم اى آخرهم و ذيل الازار و ذيل الثوب اتكلرندن عبارتدر دامن معناسنه يقال جرّ ذيله و هو
ما جرّ من ثوبه و ذيل الريح روزكارك قوملقده صدمه سندن ناشى اتك سپورنديسى شكلنده ظاهر اولان اثر و نشانه يه
اطلاق اولنور كويا كه اتكله سپوريلوب چكلمش طرزنده برصورت اولور و ذيل الدآبة حيوانك قويريغندن
عبارتدر ياخود يره طوغرى صارقان قيللو اوجنه اطلاق اولنور يقال فرس طويل الذيل اى الذنب او ما اسبل منه
و ذيل كلمه سنك جمعى اذيال و ذيول و اذيل كلور و ذيل مصدر اولور ثوب اتكلى اولمق معناسنه يقال ذال الثوب
ذيلا من الباب الثانى اذا صارله ذيل و حيوان قويريغنى يوقارى قالدرمق معناسنه مستعملدر يقال ذال بذنبه
اذا شال و بركمسه ناز و فخر ايله اتكلرنى سورييوب صالنه رق يوريمك معناسنه در يقال ذال فلان اذا تبختر فجرّ ذيله
و عورت و ناقه زبونليوب هزاله اوغرامق معناسنه در يقال ذالت المرأة و الناقة اذا هزلت و برنسنه خوار و بيقدار
اولمق معناسنه در يقال ذال الشيء اذا هان و برآدمك حالى الچقلامق معناسنه مستعملدر يقال ذالت حاله
اذا تواضعت و برآدمه كستاخانه لا ابالى معامله ايلمك معناسنه در يقال ذال اليه اذا انبسط يعنى تبسط غير محتشم
﴿الاذيال﴾ همزه نك كسريله كه اصلى اوزره در و ﴿الاذالة﴾ اماله وزنده بو دخى لباس اتكلى اولمق معناسنه در يقال

اذيل الثوب اذا صار له ذيل و اذاله عورتی یاخود ناقه یی زبونلدوب مهزول ایلك معناسنه در تقول اذلت المرأة و الناقة اذا هزلتها و دابّه وعبید وخدمتكار مقولهسنه خوشجه رعایت وتیمار ایلیه رك دائما قوللنمغله زبون و بی مجال ایلك معناسنه در تقول اذلته ای اهنته ولم احسن القیام علیه وخاتون یشمغی یوزندن صالیورمك معناسنه در یقال اذالت القناع اذا ارسلته ‹ التذایل › تفاعل وزننده بر آدمك حالی اشاغیلوب الچقلامق معناسنه در یقال تذایلت حاله اذا تواضعت ‹ التذیّل › تفعل وزننده برآدمه انبساطله كستاخانه معامله ایلك معناسنه در یقال تذیّل الیه اذا انبسط وصالنمق معناسنه در یقال تذیّل فلان اذا تبختر ‹ الذائل › نسب اوزره در اوزون قویرقلی حیوانه دینور یقال فرس ذایل ای ذوذیل وذائل وذائله اوزون اتكلی زرهه دینور كما سیذكر وانجه ولطیف ونازك كردنه وصف اولور یقال حلق ذائل ای رقیق لطیف * شارح دیركه طولیت دخی معتبردر نته كه محكمده مع طول قیدیله مقیددر ‹ الذیّال › شدّاد وزننده قویریغی پك اوزون حیوانه وصف اولور یاخود بویی وقوریغی اوزون اولان كریملو آته وصف اولور یقال فرس ذیّال ای الطویل الذیل او الطویل القدّ الطویل الذیل وصالنهرق یورر اولان عشوهلو آته دینور یقال فرس ذیّال ای المتبختر فی مشیه ‹ المذالة › میمك ضمیله بو دخی اتكلو زرهه دینور یقال درع ذائل وذائلة ومذالة ای طویلة وجاریه یه اطلاق اولنور خدمتله امتهان اولندیغیچون ومنه المثل * اخیل من مذالة * ای الامة یعنی فی ذاتها خوار ومهان ایكن كبرودماغندن ناشی ینه اداوخرامی الدن قومیان جاریهدن دخی مدمّغدر بومثل ذاتنده دنی وحقیر ایكن كبرونخوت صتان یادكار حقنده ایراد اولنور ‹ المذیّل › معظم وزننده و ‹ المتذیّل › پك مستعمل ومبتذل نسنه یه دینوركه صقلنوب تقید اولنمز اوله ایش اثوابی كبی یقال شیٔ مذیّل ومتذیّل ای متبذل ومذیّل اوزون اتكلی ثوبه دینور یقال ثوب مذیل ای طویل الذیل ‹ ذوذیل › شیبان نام كمسهنك فرسی لقبیدر ‹ الاذیال › همزهنك فتحیله ذیلك جمعیدركه اتكلر دیمكدر بو معنادندركه اواخر ناسه اذیال اطلاق اولنور تقول جائنا اذیال الناس ای اواخر منهم ‹ المتذیلة › اسم مفعول بنیهسیله جزئیجه یغمور چسندیسی اوغرامش ارضه دینور یقال ارض متذیلة اذا اصابها لطخ من مطر ضعیف ‹ المذال › محال وزننده عروضیون اصطلاحنده بحر بسیطك وبحر كاملك آخر بیتده واقع شول وتدینه اطلاق اولنوركه اكا برحرف زیاده قلنمش اوله كویاكه حرف مزبور ثوبك اتكی منزلنده اولور مثلا متفاعلن ومستفعلن متفاعلان ومستفعلان اولور وعلت مزبوره یه اذاله وتذییل دخی دیرلر ﴿فصل الراء﴾ ‹ الرأل › رانك فتحی وهمزهنك سكونیله دوه قوشی یاوریسنه دینور علی قول بریللك اولانه دینور مؤنثی رأله در جمعی ارؤل كاور افلس وزننده ورئلان كاور رانك كسریله ورئال ورئاله كاور رالرك كسریله ‹ المرئلة › محسنه وزننده یاوریلی اولان دوه قوشنه دینور یقال نعامة مرئلة ای ذات رئال ‹ الرائول › فاعول وزننده طوار قسمنده ظهور ایدن آرتق دیشه دینوركه دیشلرینك كیروسنده چیقار اره یی خوشجه قیرهمیوب ایصلادر كسر ایتمدكجه یمی ایوجه یهمز یقال فی اسنان الدابة رائول ای زیادة ورائول آتك آغزی كپوكنه دینور یاخود سالیارینه دینور ‹ الرؤال › غراب وزننده بودخی آتك آغزی كپوكنه یاخود سالیارینه دینور ‹ رألان › سحبان وزننده اسامیدندر جابر بن رألان برشاعردر طی قبیلهسندن سنبس نام جماعتدندر نسبتنده رألانیّ دینور ‹ ذات الرئال › رانك كسریله برچمنزارك اسمیدر ‹ جوّ الرئال › برموضعدر ‹ الرئال › رانك كسریله رئل لفظنك جمعیدركه ذكراولندی وفلكدهدوه قوشی یاوریسنك صورتنده نیچه كواكبه اطلاق اولنور ‹ الاسترأل › اوتلر دوه قوشی یاوریسنك بیونلری كبی اوزایوب بویلنمق معناسنه در یقال استرأل النبات اذا طال ودوه قوشی یاوریسنك دیشلری بیومك معناسنه در یقال استرألت الرئلان اذا كبرت اسنانها ‹ المرائل › مجاور وزننده جست وچابك انسان وحیوانه دینور مرائله دن اسم فاعلدر رأل معناسندن متصرّفدر ومنه یقال مرّ فلان مرائلا ای مسرعا ‹ الرأبلة › دحرجه وزننده ایاغی طاشرقش كبی بر طرفه طوغری یمانوب صرصلهرق یوریمك معناسنه در یقال یرأبل فلان رأبلة اذا كان یمشی متكفئا فی جانبه كانه یتوجی وخبث ومكر وفند ودها معناسنه در یقال فعل ذلك من رأبلته ای من دهاه وخبثه ‹ الرئبال › قرطاس وزننده ارسلانه دینور وقورده دینور وشول آدمه دینوركه اناسنك یالكزجه ولدی كندی اوله كندیدن غیری قرنداش توّلد ایلامش اوله وبورباعیدر وبعضا مهموز اولمز جمعی رأآبل در نوافل وزننده ورأآبیل در مصابیح وزننده ‹ الترأبل › تدحرج وزننده نیچه كمسهلر اوغریلق ایلك علی قول باشبوغسزیكه باشلرینه پیادهجه چته یه كیدوب چاپل ایلك معناسنه در یقال ترأبلوا اذا تلصصوا اوغزوا علی ارجلهم وحدهم بلاوال علیهم ‹ الربلة › رانك فتحی وبانك سكونیله وفتحاتله مطاقا

كوده‌ده اولان قالین وقبا اته دینور علی قول اویلغك ایچ یوزینك اتنه دینورکه قبا ات تعبیر اولنور یاخود
حیوانك ممه‌سیله فرجی چوره‌سنده اولان اته‌دینور ﴿الربلة﴾ فرحه وزننده و﴿الربلاء﴾ حمراء وزننده اویلقلرینك
قبـا اتلری بیوك اولان علی قول سموزلكدن قصیقلری طاره‌جق وصیق اولان عورته دینور یقـال امرأة ربلة
وربلاءای عظیمة الربلات اورفغاء﴿الربالة﴾ سحابه‌وزننده كوده‌نك اتنك چوقلغنه‌دینور یقال فیه ربالة ای كثرة اللحم
فی بدنه ﴿الربلة﴾ عبله وزننده ﴿المتربّلة﴾ متجمله وزننده كوده‌سی اتلو سموز عورته دینور یقال هی ربلة ومتربّلة
ای كثیرة اللحم ﴿الربیلة﴾ سفینه وزننده سموزلكه دینور یقال فیها ربیلة ای سمن وخوش وبی تعب دیرلكه‌ورفاه
وخصب ورخایه دینور یقـال هو فی ربیلة من العیش ای خفض ونعمة ﴿الربل﴾ حبل وزننده ناس چوغالمق
علی قول برآدمك اموال واولادی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال ربل القوم ربلامن الباب الاول والثانی اذا كثروا
اوكثر اموالهم واولادهم وربل شول جنس نبات وشجره دینوركه اواخر صیفده خزان اولدقدنصكره یغمورسز
كیجه‌لرك سرینلكیله یكیدن یپراق آچار اوله جمعی ربول‌در ویقـال ربل اربل مبالغة ﴿التربّل﴾ تفعل وزننده
حیوان ربل دیدكلری نبات مرقومی اكل ایلمك معناسـنه‌در یقال تربّل الظبی اذا اكل الربل ونبـات وشجر
ربل اخراج ایلمك معناسـنه‌دركه اواخر صیفده برودت لیالی ایله یكیدن یپراقلر آچوب یشرمكدن عبـارتدر
یقال تربّل الشجر اذا اخرج الربل وبو لازمیله تفسیردر وتربّل برآدم طوارینه ربل اوتلاتمق معناسـنه‌در یقال
تربّل القوم اذا رعوا الربل وشكاره دورشمك معناسـنه‌در یقال تربّل فلان اذا تصید وربل نباتنی اراشـدرمق
معناسـنه‌در یقال تربّل الرجل اذا تتبع الربل ﴿التربیل﴾ تفعیل وزننده و﴿الاربال﴾ همزه‌نك كسریله یر ربل
دیدكلری نبات بتورمك یاخود نبات مذكوری چوق اولمق معناسـنه‌در یقال ربّلت الارض واربلت اذا انبتت
الربل اوكثر ربلها ﴿المربال﴾ ربلی چوق یره دینور یقـال ارض مربال ای كثیرة الربل ﴿الربیل﴾ امیروزننده
یالكزجه كزن اوغری‌یه دینور یقال هوربیل ای لصّ یغزووحده ﴿الریبل﴾ حیدروزننده‌اتنه طلو ترونرم ونازك
بدنلو خاتونه دینور ﴿الریبال﴾ رانك كسریله ارسـلانه دینور وبویلو اولوب كثرتندن بری برینه صارمشق
اولان اوتلغه دینور ومهموزی عنقریب ذكر اولندی وزبون وضعیف اختیار آدمه دینور ﴿اربل﴾ اثمدوزننده
موصل قربنده بربلده‌در ودیار شـامده صیدا نام شهرك اسم قدیمیدر ﴿ربال﴾ سحاب وزننده اسـامیدندر
حفص بن عمرو بن ربال الربالیّ محدّثیندندر ﴿الربل﴾ فتحتینله برجنس نبات آدیدركه رنكی پك قویو یشل اولور
مصر دیارندن بلبیس ترابنده كثیردر اندن ایكی درهم مقداری انكرلك لسـعنك تریاقیدر تركیده یبان پلینی
دیدكلریدركه افسنتین برّی اطلاق اولنور ﴿ربّیل﴾ سكیت وزننده حمّال اسـدی نام كسه‌نك قرنداشیدركه ملحمهٔ
قادسیه‌ده ایكیسندن دخی آثار عظیمه سرزدهٔ ظهور اولمشدر ﴿تربل﴾ تنصروزننده برموضعدر ﴿الارتبال﴾ افتعال
وزننده برآدمك مالی بركتلنوب فراوان اولمق معناسنه‌در یقال ارتبل ماله اذا كثر ﴿الربحل﴾ حای مهمله ایله قطروزننده
طقناز كوده‌لو اتنه طلواوزون بویلو كشی‌یه دینورعلی قول خلقت‌واندامی تامّ وكامل اولانه‌دینوروعلی رأی عظیم
الشان آدمه‌دینور معنیین اوّلینه كوره‌دوه قسمنده‌دخی مستعملدر ﴿الربحلة﴾ قطره‌وزننده‌اتنه طلوایری وجودلی اندام
واعضاسی خوب وزیبا اوله‌رق اوزون بویلو عورته دینور یقال جاریة ربحلة ای ضخمة جیدة الخلق طویلة
﴿الرتبل﴾ تای فوقیه ایله جعفروزننده بودوره‌دینورو بررجل اسمیدر وصالح بن رتبیل كه رانك ضمیله در محدّثیندندر
﴿الرتل﴾ فتحتینله برنسنه انجو دیزیسی كبی وجه لطیف واسلوب متناسب اوزره منتظم ومرتب اولمق معناسنه‌در
یقال رتل الشیٔ رتلا من الباب الرابع اذا تناسق وانتظم حسنا ودیشلر انجو كبی آق وبرّاق وآبدار اولمق معناسنه‌در
یقال رتل الثغر اذا كان ابیض كثیر الماء ورتل مبالغة وصف اولور خوش ودلكش وروشن كلامه دینور یقال
كلام رتل ای حسن ومطلقا خوش وپاكیزه ولطیف نسنه‌یه دینور وپك صیق اولمیوب سیرجه اوله‌رق آق
وبرّاق وآبدار اولوب انجو دیزیسی كبی هموار ونازك دیزلمش دیشلره‌دینور یقال ثغر رتل ای مفلج حسن التنضید
شـدید البیاض كثیر الماء ﴿الرتل﴾ كتف وزننده وصفدر لطیف ودلكش وخوش آینده كلامه دینور ومطلقا
خوش وپاكیزه نسنه‌یه‌دینوركه‌وانجو كبی هموار دیزلمش آق وآبدار دیشلره‌دینوروصوغوق صویه‌دینوریقال ماء
رتل ای بین الرتل بارد ﴿الترتیل﴾ تفعیل وزننده كلامی یرلو یرنده كوزل واویغون نظام لطیف اوزره تألیف وترتیب
ایلمك معناسنه‌در یقال رتّل الكلام اذا احسن تالیفه * شارح دیركه ترتیل قرآن بوندن مأخوذدر قرآنی دانه دار
وروشن وتانّی وتامّل ایده‌رك آهسته آهسته اوقومقدن عبارتدر ﴿الترتّل﴾ تفعل وزننده سوزی عجله سویلیوب
تانّی وتدبّر ایده‌رك سویلمك معناسنه‌در یقال ترتّل فی الكلام اذا ترسّل ﴿الرتیلاء﴾ مصغر بنیه‌سـیله ومدّ وقصر ایله

(هوام)

هوامّ وحشرات ارضدن برجانوردركه اشهرى ذباب كبير شكلنده اولوب دائما چراغ اطرافنده طيران ايدر تركيده
كلبك تعبير ايدرلر وبر نوعى اولوركه سياه اولوب الاجه بكلرى اولور وبر نوعى اولوركه صارى وخرده تويلرى اولور
جميع جنسى زهرناك اولمغله لسعى مورّم ومولمدر بوجانور عنكبوت جنسندن بوى تعبير ايتدكلرى جانوردركه
صارى وسياه قسمنك زهرى عقرب قدر مؤثّر وبعضا قتال اولور ورتيلاء برجنس نبات اسميدركه چچكى صوصام
چچكنه شبيه اولور ذكر اولنان جانورلك وعقربك صوقديغى يره مفيددر ﴿الراتلة﴾ بودور آدمه دينور ﴿الارتل﴾
احمر وزننده طلاقتله تكلم ايده ميوب طوتقون طوتقون سويليان آدمه دينور يقال رجل ارتل اى ارتّ ﴿الرجل﴾
رانك فتحى وجيمك ضمى وتخفيفا سكونيله معلومدركه نوع انساندن انجق بلوغ وشبابيت كرتهسنه وارمش ارككه
دينور اطفال وصبيانه اطلاق اولنمز فارسيده مردم وتركيده اركشى تعبير اولنور على قول تولّد ايلديكى ساعتده
رجل اطلاق اولنور مصغرنده رجيل دينور ورويجل غير قياس اوزره ورجل چوق جماع ايدن آدمه اطلاق
اولنور يقال هو رجل اى كثير الجماع وپيادهيه دينور راجل معناسنه وكامل ومرؤتى تامّ آدمه اطلاق اولنور
يقال هذا رجل فى الرجال اى كامل ورجل كلمهسنك جمعى رجال ورجالات كلور رانك كسريله ورجله كلور رانك فتحى
وجيمك سكونيله ورجله كلور عنبه وزننده ومرجل كلور ميمك وجيمك فتحيله واراجل كلور اراذل وزننده
ومؤنثنده رجله دينور هايله * شارح ديركه اوّلا رجالات رجالك جمعيدركه جمع الجمع اولور ثانيا مؤنثه رجله اطلاقى
على الاطلاق دكلدر بلكه اوضاع واطوارنده رجاله شبيه اولان خاتونله مقيددركه ارككسى قادين تعبير اولنور
واقعا مفردات راغبده بويلجه مرسومدر ﴿الترجّل﴾ تفعل وزننده خاتون بعض اوضاع واطوارنده ارككسى اولمق
معناسنهدر يقال ترجّلت المرأة اذا صارت كالرجل وپياده اولمق معناسنهدر يقال ترجّل الرجل اذا ركب
رجليه وچقماغى اياقلرك آلتنه آلمق معناسنهدر ارتجال مادهسنده تفصيل اولنور يقال ترجل الزند اذا وضعه
تحت رجليه وكونش يوكسلوب كوندز تمام روشن اولمق معناسنهدر يقال ترجل النهار اذا ارتفع * مؤلف بونى
تكرار ايلمشدر وايپسز وكندسز اياقله قيويه انمك معناسنهدر يقال ترجل البئر وفى البئر اذا نزل يعنى من غير ان يدلى
وپياده يوريمك معناسنهدر يقال ترجّل فلان اذا مشى راجلا ﴿الرجولية﴾ و﴿الرجلة﴾ و﴿الرجلية﴾ رالرك ضميله
و﴿الرجولية﴾ رانك فتحيله مصدرلردر وبونلردن فعل متصرّف اولمز اركلك معناسنه يقال رجل بين الرجولية والرجلة
والرجلية والرجولية ﴿الارجل﴾ افضل وزننده زيادهسيله اردىمكدر يقال هو ارجل الرجلين اى اشدّهما ﴿المرجل﴾
محسن وزننده دائما اركك طوغورر اولان خاتونه دينور يقال امرأة مرجل اى مذكر ﴿المرجّل﴾ معظم وزننده
شول قماشه دينوركه انده رجال صورتلرى نقش وتصوير اولنمش اوله يقال بردمرجّل اذا كان فيه صورة الرجال
شارح ديركه مؤلف بونى تكرار ايلمشدر زيرا قريبا والمرجّل المعلم ديديكى بو اولهجقدر لكن معلم زنجفلى ثوب
ديمك اولمغله تكرار دكلدر حتى ذكرى آتى رحل مادهسنده مؤلف اشراب ايلمشدر ومرجّل براياغندن يوزلمش
وصويلمش اولان طولومه دينور وخمر ايله طلو طولومه دينور وپرده قنادلرينك اثر ونشانهلرى اولان چكركهلره
دينور ﴿الرجل﴾ رانك كسريله طپوقدن اشاغى اياغه دينور قدم معناسنه على قول اويلغك ديبندن كه قالچه
باشيدر اشاغى طبانه وارنجه اطلاق اولنور جمعى ارجل كلور افلس وزننده وعربلر هو قائم على رجل ديرلر برامر
عظيم تحدّث واصابت ايلدكده قطعا متغير ومتأثر اولميوب اكا مقاومته ابتدار ايدر ديهجك يرده ورجل برنسنهنك
بربلوكنه اطلاق اولنور يقال هو رجل منه اى طائفة وطولومك ياريسنه قدر طلو شراب وزيت مقولهسنه
اطلاق اولنور وچكركه سربهسنه دينور بونك لفظندن مفردى يوقدر نتهكه عانه كبى كه حمار خركلهسنه دينور
وخيط كبى كه دوه قوشى سوريسنه دينور وصوار كبى كه صغر سوريسنه دينور جمعى ارجالدر ورجل
اياق طوننك پاچهسنه دينور وبرنسنهده اولان حصه ونصيبه اطلاق اولنور يقال له رجل فيه اى سهم
وچوق اويويان اويقوجى آدمه اطلاق اولنور نؤوم معناسنه ويازوسز ساده كاغده دينور وفقر وفاقه
وبؤس وشدت معناسنه مستعملدر وانسان نجسنه دينور قاذوره معناسنه وعسكره اطلاق اولنور وسبق
وتقدم معناسنه مستعملدر تقول الرجل لى اى التقدّم بو معنالرده جمعى ارجالدر ورجل برآدمك عهد وزماننه
اطلاق اولنور حياتى تصوّرينه مبنيدر يقال كان ذلك على رجل فلان اى فى حياته وعلى عهده
﴿رجل الغراب﴾ برنباتدر غراب مادهسنده بيان اولندى وبركونه باغه اطلاق اولنوركه آنكله ناقهنك ممهسنى
بند ايدرلر ياوريسى امسون ايچون واصلا منحلّ اولمز ﴿رجل القوس﴾ يايك اشاغى كوشهسنه اطلاق
اولنور ومنه يقال فلان لايعرف يد القوس من رجلها اى سيتها العليا من السفلى ورجل البحر دكزك كورفزينه

اطلاق اولنور خليج البحر معناسنه‌در ورجل السهم اوقك ايكى اوجلرندن هر برينه اطلاق اولنور ورجل الطائر
دوه‌يه مخصوص بر كونه داغلغى اسميدر ورجل الجراد بقله‌ٔ يمانيه‌يه شبيه بر نباتدر كه زرنب اطلاق اولنان
نبات اوله‌جقدر تركيده چكركه اياغى تعبير اولنور ﴿الارجل﴾ اكمل وزننده زياده‌سيله ارديمكدر يقال هو ارجل
الرجلين اى اشدّهما و اياغى بيوك آدمه دينور يقال رجل ارجل اى عظيم الرجل و بر اياغى بوكرينه قدر سكيل
اولان آته دينوركه غير مطبوعدر مكر آلننده دخى درهم قدر بياض اوله مؤنثى رجلاءدر يقال فرس ارجل اذا كان
فى احدى رجليه بياض يعنى الى الخاصرة ﴿الرجل﴾ فتحتينله برآدم پياده اولمق معناسنه‌در يقال رجل الرجل
رجلا من الباب الرابع اذا لم يكن له ظهر يركبه يعنى فيمشى على قدميه و دابه‌نك بر اياغى بوكرينه قدر سكيل اولمق
معناسنه‌درنته‌كه وصفى ذكر اولندى يقال رجلت الدابة اذا كان بياض فى احدى رجليه يعنى الى الخاصرة و دوه‌نك
ياوريسنى هرقچن ديلرسه اناسى امسون ديو اناسيله صاليورمكه دينور كذلك اوغلاق وقوزى مقوله‌سنده دخى
استعمال اولنور و ذكر اولنان ياورى‌يه ده رجل اطلاق اولنور كما سيذكر وتقول العرب ارتجل رجلك اى عليك
شانك فالزمه يعنى مسيب اولان ياورى حيوانلرى صاليورميوب باغله ديمكدر دائما كندى حال و شانكه مقيد و مشغول
اولوب امورى مضبوط قيل پريشان و مسيب ايله ديمكدن كنايه‌در و صاچ و صقال نه قيورجق و نه كوشك
طوغرى اولمق معناسنه‌در يقال رجل الشعر اذا كان بين السبوطة والجعودة و بو معناده وصف اولور كما سيذكر و اويلسى
صاچ صاحبنه‌ده اطلاق اولنور و ايلقى وخركله ايچره مسيبا صاليورلمش آته دينور و اول رسمه آت سوريسنده
دخى استعمال اولنور و صف بالمصدر اولمغله افراد وجمعى مساويدر يقال فرس رجل اى مرسل على الخيل وكذا
خيل رجل ويقال بات الحصان برجل الخيل ﴿الراجل﴾ و ﴿الرجل﴾ ندس وزننده و ﴿الرجل﴾ كتف وزننده
و ﴿الرجيل﴾ امير وزننده و ﴿الرجل﴾ شكس وزننده و ﴿الرجلان﴾ سحبان وزننده پياده آدمه دينور راجلك جمعى
رجال كلور قائم وقيام كبى و رجاله كلور رانك فتحى و جيمك تشديديله و رجّال كلور رمّان وزننده و رجالى كلور رانك
ضمى و جيمك تخفيفيله و رجالى كلور رانك فتحيله و رجلى كلور سكرى وزننده بونك اوچيده رجلان لفظنك جمعيدر
و رجلان كلور رانك ضميله راكب و ركبان كبى و رجله كلور رانك ضميله و رجله كلور رانك كسريله و ارجله كلور رغيف
و ارغفه كبى و اراجل و اراجيل كلور ﴿الرجلة﴾ رانك فتحيله و كسريله پك يورمكه دينور يقال ماهذه الرجلة و الرجلة
اى شدّة المشى و عند البعض رانك ضميله يورمكده طياناقلغه دينور كه يوزيكنلك تعبير اولنور يقال هو ذو رجلة
اى قوّة على المشى ﴿الرجلى﴾ سكرى وزننده و مدايله ده جائزدر شول طاشلغه دينوركه بغايت صرپ و درشت اولمغله
طوار ايشليه مديكندن ناچار اينوب پياده‌جه مشى اولنور اوله على قول چاقر چقور اولميوب كرچه دوزجه اوله لكن
سنكستان اوله يقال حرّة رجلى و رجلاء اى خشنة يترجل فيها او مستوية كثيرة الحجارة ﴿الارتجال﴾ افتعال وزننده
ترجل كبى چقماغى اياقلرى التنه وضع ايلمك معناسنه‌در يقال ارتجل الزند اذا وضعه تحت رجليه اعراب طائفه‌سى
چقماغى اغاجدن اتخاذ ايلمرله يوقرى‌يه كلنى ايله طتوب اشاغيسنى اياغى التنه وضع ايده‌رك چقارلر و ارتجال
قيون مقوله‌سى حيوانك اياقلرينى باغلمق على قول بعد الذبح اياقلرندن آصمق معناسنه‌در يقال ارتجل الشاة اذا عقلها
برجليها او علقها برجلها وسوزى بالبداهه سويلك معناسنه‌دركه فكر و ترتيب ايلمكسزين دفعى سويلكدن عبارتدر
اويلسى آدمه حاضر جواب تعبير اولنور كويا كه يرندن حركت ياخود قعود ايتمكسزين راجلا يعنى قائما سويلمش
اولور بلا فيصل ديمكدن كنايه‌در يقال ارتجل الكلام اذا تكلم به من غير ان يهيأه و برآدم خود رأيلك ايدوب بركسه ايله
مشورتسز و استرشادسز عمل ايلمك معناسنه‌در يقال ارتجل برأيه اذا انفرد ومنه يقال امرك ما ارتجلت اى
ما استبددت فيه برأيك و آت اشكين ايله يورغه بيننده نقلمق معناسنه‌در يقال ارتجل الفرس اذا راوح بين العنق
و الهملجة و قزغانده طعام طبخ ايلمك معناسنه‌در يقال ارتجل الطبّاخ اذا طبخ الطعام فى المرجل ﴿الرجلة﴾
غرفه وزننده قوّت مشى معناسنه‌دركه ذكر اولندى و آت قسمنك بر اياغنده بوكرينه قدر شامل سكيله دينوركه غير
مقبولدرنته‌كه وصفلرى ذكر اولندى يقال بالفرس رجلة و ترجيل اى بياض فى احدى رجليه الى الخاصرة ﴿الترجيل﴾
رجلة كبى اسمدر يقال به ترجيل اى رجلة و صاچ و صقال طرامق معناسنه‌در تقول رجلت الشعر اذا سرّحته
و تقويت معناسنه مستعملدر كويا كه اياقلندرمش اولور يقال رجله اذا قوّاه ﴿الرجل﴾ رانك فتحى و جيمك سكونيله
خاتون و لديغى باشندن اوّل اياقلرى چيقار اولديغى حالده طوغورمق معناسنه‌دركه ترس طوغورمق تعبير اولنور
يقال رجلت المرأة ولدها رجلا من الباب الاوّل اذا وضعته بحيث خرجت رجلاه قبل رأسه و رجل شكس كبى
وصف اولور نه قيورجق و نه دوز طوغرى اولان صاچه دينور فتحتينله ده لغتدركه ذكر اولندى كما سيذكر و رجل

یاوری‌یی اناسنی دیلدیکی وقتده امسون دیو برابرجه صالیورمك معناسنه‌در یقال رجل الفصیل اذا ارسله مع امّه لیرضع ماشاء وقوزی واوغلاق مقوله‌سی اناسنی اممك معناسنه‌در یقال رجل البهم امّه اذا رضعها ورجل صاچی نه‌قیورجق ونه دوزطوغری اولان آدمه دینور فتحتینله ده لغتدرکه ذکر اولندی جمعی ارجال ورجالی کلور سکاری وزننده یقال رجل رجل الشعر ورجله ای بین السبوطة والجعودة ورجل آیغر قسراغه اشمق معناسنه‌در یقال رجل الفحل علی الفرس اذا نزاه (الرجیل) امیروزننده راجل کبی پك یوریکن آدمه دینور رونده معناسنه جمعی رجلی کلور سکری وزننده ورجالی کلور سکاری وزننده یقال رجل راجل ورجیل ای مشّاء وطیانقلو صلب ومتین آدمه دینور یقال هو رجیل ای صلب وایکی طرفی دخی بعید اولان مکانه اطلاق اولنورکه مشی کثیره محتاج اولور یقال مکان رجیل ای بعیدالطرفین بوراده الطریقین نسخه‌لری غلطدر وشول آته دینورکه پك چوق بنلمکله پولادکبی متانت پیدا ایدوب هر نقدر اتعاب اولنسه قطعا ترلمیه تاتار آتلری کبی یقال فرس رجیل ای موطؤ رکوب لایعرق وبالبداهه سویلنمش سوزه دینور یقال کلام رجیل ای مرتجل (الرجل) کتف وزننده رجل ورجل کبی نه‌قیورجق ونه طوغری اولان صاچه دینور یقال شعر رجل ورجل ورجل ای بین السبوطة والجعودة وصاچی وجه مذکور اوزره اولان آدمه دینور (الارجال) همزه‌نك کسریله یاوری دیلدیکی وقتده اناسنی امك ایچون بیله‌جه صالیورمك معناسنه‌در یقال ارجل الفصیل اذا ارسله مع امّه وبرآدمه برنسنه ضمننده مهلت ویرمك یاخود پیاده قلمق معناسنه‌در یقال ارجله اذا امهله او جعله راجلا (المرتجل) اسم فاعل بنیه‌سیله شول آدمه دینورکه چکرکه سوریسنه اوغرادقده برآزینی طتوب کباب ایدر اوله یقال رجل مرتجل اذا کان یقع برجل من جراد فیشوی منها وچقماغی اللریله وایاقلریله طوتان آدمه دینور (الرجلة) رانك کسریله یالکز برچمنزارده واغاجلقده عرفج دیدکاری شجرك منبتنه دینورکه انده چوق نابت اولور وقاره طاشلق تپه‌دن دوزاوه‌یه آقان صواقندیسنه دینور جمعی رجل کلور عنب وزننده وحمض یعنی قوزی‌قولاغی دیدکاری نباتدن برکونه نباته دینور وسموزاوته دینور فرفخ وبقلة الحمقاء دخی دینور پایکاهده تمکله حماقته نسبت اولنمشدر ومنه المثل * هو احمق من رجلة * بونده عامّه احمق من رجله دیرلر ضمیرایله (رجلة التیس) رانك کسریله کوفه ایله شام بیننده برموضعدر (رجلة احجار) شامده برموضعدر (رجلتابقر) حزن بنی یربوع اسفلنده بر موضعدر (ذوالرجل) لقمان بن توبه نام شاعرك لقبیدر (المرجل) منبروزننده طراغه دینور یقال رجل شعره بالمرجل ای المشط وطاشدن وباقردن مصنوع بیوك قزغانه دینور وبومذکردر یقال طبخ الطعام بالمرجل وهو القدر من الحجارة والنحاس (التراجیل) تانك فتحیله کرفس دیدکلری سبزه‌یه دینور (الممرجل) اسم مفعول بنیه‌سیله شول ثوب ونهالی وپرده مقوله‌سنه دینورکه انده مرجل یعنی قزغان صورتلری نقش اولنمش اوله آج اعرابی طاقی بوکونه قزغان وچمچه تصویر ایدرلر یقال ثوب ممرجل اذا کانت فیه صور المراجل (رجّال) شدّاد وزننده ابن عنفوه‌درکه درکاه حضرت رسالتپناهی‌یه بنو حنیفه ایله بیله‌جه وفود ایلدی بعده مرتدّ اولوب مسیلمه نام کذّابه اتّباع ایلمکله ملحمهٔ یمامه‌ده زید بن خطّابك دلالت شمشیریله واصل سر منزل سعیر اولدی بونی حای مهمله ایله رسم ایدنلر وهم ایلمشدر ورجّال بن هند شاعردر (رجال) کتاب وزننده اسامیدندر ابوالرجال سالم بن عطا تابعی محدّثدر والده‌سی عمره‌دن روایت حدیث ایلدی وعبید بن رجال شیخ طبرانیدر (الرجیلاء) مصغر بنیه‌سیله غمیصاء وزننده قیونلرك وکچیلرك پیدرپی یعنی طبقه طبقه طوغورملرینه اطلاق اولنور تقول العرب اذا ولدت الغنم بعضها بعد بعض ولّدتها الرجیلاء ورجیلاء رجلیون معناسنه‌در کماسیذکر (الراجلة) شول بیوك قوچه دینورکه چوبان اکا بعض اسبابنی تحمیل ایدر (المرجل) مقعد وزننده و(المرجل) منبروزننده برچشید یمنی قماش اسمیدر (الرجلیون) عربیون وزننده رجیلاء کبی سلفده برجماعتدرکه آهو کبی یوکرك ورونده اولملریله آتدن زیاده سکردرلر ایدی وانلر سلیك المقانب ومنتشر بن وهب الباهلی واوفی بن مطر المازنی نام اشخاص ایدی مفردنده رجلیّ دینورکه بغایت یوکرك دیمکدر (رجل) و (رجله) رالرك کسریله اسامیدندر (رجلاء) حمراء وزننده بنو سعید بن قرط یوردنده برصو آدیدر (رجل) عنب وزننده یمامه‌ده برموضعدر (الراجل) پیاده‌یه دینورکه ذکر اولندی وشول ناقه‌یه دینورکه ممه‌سی باغلو اولمیوب یاوریسی دیلدیکی وقتده امراوله یقال ناقة راجل علی ولدها ای لیست بمصرورة (ذوالرجیلة) جهینه وزننده اوچ کسه‌نك لقبیدرکه عامر بن مالك التغلبیّ وکعب بن عامر النهدیّ وعامر بن زید بن مناة‌در (الاراجیل) آوجیلره دینور کویاکه ارجله‌نك جمعیدر یقال هم اراجیل ای صیّادون (الرحل) رانك فتحی وحای مهمله‌نك سکونیله و(الراحول) خاصّة دوه قسمنك سمرینه وپالانه دینور جمعی ارحلدر فلس وافلس کبی ورحالدر رانك کسریله یقال

شدّ الرحل و الراحول على البعير اى مركبه عليه ورحل انسانك مسكن ومأواسنه اطلاق اولنور يقال هذا رحل فلان اى مسكنه و بر آدمك مستصحبى اولان اسباب و اثاثه اطلاق اولنوركه اوروبه و سپاهيلق تعبير اولنور يقال التى رحله على رحل البعير و هو ما يستصحبه من الاثاث ﴿الرحالة﴾ كتابه وزننده آتلرا كرينه دينور يقال شدّ الرحالة على الفرس اى السرج و عند البعض قلتاقسز اولان اكره دينوركه سادهجه كوندن اولور عربلر بورسمه اكرى قوشى وقتنده قوللنورلر و رحاله عامر بن طفيلك فرسى اسميدر و مكرّرا رحاله رحاله قيونى صاغمق ايچون چاغرهجق اصواتدندر ﴿ذو الرحاله﴾ معاوية بن كعب بن معاويه نك لقبيدر ﴿الرحل﴾ نحل وزننده دوه نك صرتنه پالان اورمق معناسنه در يقال رحل البعير رحلا من الباب الثالث اذا حطّ عليه الرحل و رحل ورحيل برمنزلدن منزل آخره كوچمك معناسنه در يقال رحل عن المكان رحلا و رحيلا اذا انتقل و بر كمسه اوزره قلجله حواله اولمق معناسنه مستعملدر كوياكه قلجى انك اوزرينه پالان كبى القا ايدر يقال رحل فلانا بسيفه اذا علاه ﴿الارتحال﴾ افتعال وزننده بودخى دوه يه پالان اورمق معناسنه در يقال ارتحل البعير بمعنى رحله و دوه اصلا طورميوب يل كبى اشوب كتمك معناسنه در يقال ارتحل البعير اذا سار و مضى و كوچمك معناسنه در يقال ارتحل القوم عن المكان اذا انتقلوا ﴿المرحول﴾ و ﴿الرحيل﴾ اميروزننده پالان اورلمش دوه يه دينور و رحيل يوريمك بابنده قوىّ و توانا اولان اركك دوه يه دينور يقال جمل رحيل اى قوىّ على السّير و ارتحالدن اسمدر كوچ معناسنه در يقال غدا يوم الرحيل و هو اسم ارتحال القوم و مكه ايله بصره بيننده برمنزل آديدر ﴿الرحلة﴾ رانك كسريله بناء نوعدر دوه يه پالان اورمق هيئتنه دينوركه اندن پالان اورروش ايله تعبير اولنور يقال انه لحسن الرحلة اى الرحل للابل و رحله رانك كسرى و ضميله يوريمك خصوصنده اولان طيانقلغه اطلاق اولنور يقال بعير ذو رحلة و ذو رحلة اى قوىّ على السير و رحله رانك ضمى و كسريله ارتحالدن اسمدر كوچه معناسنه در تقول قربت رحلتنا و رحلتنا اى ارتحالنا و عند البعض رانك كسريله اسمدر و ضميله قصد و توجّه و ارتحال اولنان سمت و مقصده دينور يقال غدا يوم الرحلة اى الارتحال و مكة رحلتى اى الوجه الذى اقصده و اريد ان ارتحل اليه * بوراده مؤلفك ارتحال ايله تفسيرى تفهيم ايچوندر يوخسه معناى مصدرى دكلدر و رحله رانك ضميله بردفعه اولان سفره دينور يقال يشتكى من رحلة اى سفرة واحدة ﴿الرحال﴾ شدّاد وزننده دوه يه ياقشقلى پالان اورمق خصوصنده عارف و ماهر اولان آدمه دينور ﴿المرحلة﴾ معظمه وزننده پالانلو دوه لره دينور يقال ابل مرحّلة اذا كانت عليها رحالها و صرتلرندن پالانلرى آلنمش چپلاق دوه لره دينمكله ضدّ اولور بونده بناسى ازاله ايچوندر يقال ابل مرحّلة اذا كانت قد وضعت عنها الرحال ﴿الرحول﴾ صبور وزننده و ﴿الرحولة﴾ عجوله وزننده و ﴿الراحلة﴾ پالانه يرايان يعنى اوزرينه يوك تحميلنه يرار اولان دوه يه دينوركه توانا و منقاد اولور * مؤلف الصالحة لان ترحل عبارتيله تفسير ايلمكله ابل ياخود ناقه يه وصف اولمق منفهم اولور * شارحك بيانه كوره مذكر و مؤنثه صالح مفرددر مذكر خصوصنده هاء مبالغه ايچوندر حتى راحله نك جمعى رواحل در و مصباحك بيانه كوره بعضلر ناقه يه تخصيص ايلمشدر * بوجهتله مؤلفك مرادى بو اولمق غالبدر پس پالان اورمغه صلاحيتى اولان حمل و ركوبه صالح اولمغله يوك دوه سى و بنت دوه سى ديمك اولور و نهايه ده الراحلة من البعير القوىّ على الاسفار و الاحمال و الذكر و الانثى فيه سواء و الهاء فيه للمبالغة عبارتيله مفسر اولمغله قول مذكورى مؤيددر ﴿الارحال﴾ همزه نك كسريله دوه يى تعليمله راحله قلمق معناسنه در يقال ارحل الابل او الناقة اذا راضها فصارت راحلة و بر آدمك راحله لرى چوق اولمق معناسنه در يقال ارحل الرجل اذا كثرت رواحله و دوه ضعف و زبونلقدنصكره ارقه لنوب قوّت و متانت بولمق معناسنه در يقال ارحل البعير اذا قوى ظهره بعد ضعف كذلك دوه آريقلقدنصكره سموروب توانا اولمغله كوچه يرار اولمق معناسنه در يقال ارحلت الابل اذا سمنت بعد هزال فاطاقت الرحلة و بر آدمه راحله و يرمك معناسنه در يقال ارحل فلانا اذا اعطاه راحلة ﴿المرحل﴾ معظم وزننده شول قماشه و نهالى يه دينوركه انده پالان صورتلرى منقوش اوله يقال برد مرحّل اذا كانت فيه تصاوير رحل جوهرينك بونى خزّ ديدكلرى صوقيونى تفتكندن منسوج اولوب معلم يعنى زنجفلى اولان صوف ازار ايله تفسيرى جيد و موافق دكلدر زيرا اول جيمله مرجّل كلمه سنك تفسيريدر قال الشارح فى النهاية و منه الحديث ❊ انّ رسول الله خرج ذات غداة و عليه مرط مرحّل ❊ قال المرحّل الذى قد نقش فيه تصاوير الرحال ﴿المرحل﴾ منبر وزننده قوىّ و توانا اركك دوه يه دينور ﴿الرحلاء﴾ حمراء وزننده شول سياه قيونه دينوركه صرتى آق اوله ياخود على العكس اوله يقال شاة رحلاء اى سوداء و ظهرها ابيض او عكسه ﴿الارحل﴾ احمر وزننده يالكزجه صرتى آق اولان ياغز

آته دینور یقال فرس ارحل ای اسود ابیض الظهر فقط ﴿الترحّل﴾ تفعل وزننده بر آدمه برامر مکروه تحمیل
ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ترحّله اذا رکبه بمکروه وکوچمك معناسنه‌در یقال ترحّل القوم اذا انتقلوا
﴿راحیل﴾ یوسف پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك والده‌لری اسمیدر ﴿رحله﴾ رانك کسریله بریصتم
طاغك آدیدر ﴿الترحیل﴾ تفعیل وزننده کوچورمك معناسنه‌در تقول رحّلته ای اطعنته من مکانه وترحیل
اسم اوله‌رق استعمال اولنور بعض دوه‌نك کورکلرنده اولان قیرلغه علی قول قزللغه دینور یقال به ترحیل وهو
شهبة او حمرة علی الکتفین ﴿الراحل﴾ بر محلدن کوچن آدمه دینور جمعی رحّل‌در رکع وزننده ﴿المرحلة﴾ مزبله
وزننده مراحل کلمه‌سنك مفردیدرکه برقوناق‌مسافه‌یه دینور یقال بینهما مرحلة وهی المسافة التی یقطعها
المسافر فی نحویوم ﴿المراحلة﴾ مفاعله وزننده برآدمك کوچمسی خصوصنده یاردم ایلمك معناسنه‌در یقال
راحله اذا عاونه علی رحلته ﴿الاسترحال﴾ برکمسه‌دن کندیه معاون ورفیق اولمق ایچون بیله‌جه کوچمسنی ایستمك
معناسنه‌در یقال استرحله اذا سأله ان یرحل‌له بونده دوه‌سنه پالان اورمسنی یاخود کندیسنه راحله ویرمسنی
ایستمك معنالری دخی محتملدر ﴿الرحال﴾ کتاب وزننده حیره نام ولایتده نسج اولنمش قالیچه‌لره دینور ﴿ابو الرحّال﴾
شدّاد وزننده خالد بن محمد التابعیّ وابو الرحّال عقبة بن عبید الطائی ورحّال بن المنذر وعمرو بن الرحّال وعلیّ بن
محمد بن رحّال محدّثلردر ورحّال بن عزره شاعردر ﴿المسترحلة﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله صوبی پاك ناقه‌یه دینور
یقال ناقة مسترحلة ای نجیبة ﴿الراحولات﴾ فرزدق نام شاعرك بیتنده واقع اولمشدر مراد الاجه ومنقش
پالانلردر بیت مرقومدن مرادی اشبو * علیهن راحولات کلّ قطیفة * من الخز او من قیصر ان علامها * بیتیدر
پس مفردی راحول‌درکه ذکر اولندی وقیصران برکونه الاجه قاش اسمیدر ﴿الرخل﴾ رانك کسری وخای معجمه‌نك
سکونیله و ﴿الرخلة﴾ هایله و ﴿الرخل﴾ کتف وزننده خاصّة دیشی قوزی‌یه دینور جمعی ارخل ورخال کلور رانك
کسری وضمیله ورخلان کلور رانك کسریله ورخله کلور رانك فتحیله ورخله کلور عنبه وزننده ﴿رخیل﴾ زبیر
وزننده بنو جعفر بن کلابه مخصوص بر فرس اسمیدر ﴿بنو رخیله﴾ جهینه وزننده بر بطندر ﴿الرخلة﴾ رانك
کسریله صالح بن مبارك نام محدّثك جدیدر ﴿الاردخل﴾ قرطعب وزننده اتنه طلو سموز آدمه دینور * مؤلف بونی
همزه فصلنده دخی ذکر ایلدی همزه‌سنك اصالت وزیاده‌سی بابنده اولان اختلافه بناء ﴿الردعل﴾ دال وعین
مهملتین ایله ربحل وزننده جوره وخرده یاپیلو اولاده دینور یقال له ردعل کثیر وهو صغار الاولاد ﴿الرذل﴾ رانك
فتحی وذالك سکونیله و ﴿الرذال﴾ غراب وزننده و ﴿الرذیل﴾ امیر وزننده و ﴿الارذل﴾ اجهل وزننده دون وخسیس
وفرومایه کسه‌یه دینور علی قول هر شیئك کوتوسنه وکمترینه دینور ردیء معناسنه اوچنك جمعی ارذال ورذول کلور
رانك ضمیله ورذلاء کلور جهلاء وزننده ورذال کلور که بو ایکی رذیلك جمعیدر وارذلون کلور مترجم دیرکه ﴿الّا الذین هم
اراذلنا﴾ الآیة کریمه‌سنده بیضاوی دیدیکه اراذل ارذل کلمه‌سنك جمعیدر وارذل احمر کبی صفت اولمغله قیاس
مطلب
اولان جمعی رذل اولمقدر رانك ضمیله لکن بالغلبه اسم منزلنده اولمغله اسم کبی افاعل اوزره جمعلندی حتی بو جهتله
موصوفی دخی حذف اولندی لکن صاحب مصباحك بیاننه کوره اراذل ارذلك جمعیدرکه اول رذل کلمه‌سنك
جمعیدرکه کلب واکلب واکالب کبی پس اراذل جمع الجمع اولور ﴿الرذالة﴾ جهاله وزننده و ﴿الرذولة﴾ عمومه وزننده
رذیل اولمق معناسنه‌در یقال رذل الرجل او الشیء ورذل رذالة ورذولة من الباب الخامس والرابع اذا کان رذیلا
﴿الرذل﴾ عزل وزننده رذیل قلمق معناسندر یقال رذله رذلا من الباب الاول اذا جعله رذیلا ﴿الارذال﴾ همزه‌نك
کسریله بودخی رذیل ایلمك معناسنه‌در یقال ارذله بمعنی رذله وبر آدمك اصحاب ویاران وهمدملری بالذات
رذیل کسه‌لر اولمق معناسنه‌در یقال ارذل الرجل اذا صار اصحابه رذلاء ﴿الرذال﴾ و ﴿الرذالة﴾ رانك ضمیله
هر نسنه‌نك ایوسی سچیلوب اوکورتلندکدنصکره کیرو قلان کوتوسنه وکمترینه دینور یقال هذا من رذال التمر
ورذالته وهی ماانتقی جیده ﴿الرذیلة﴾ سفینه وزننده خصلت ردیئه وشیمهٔ دنیه معناسنه‌در فضیله مقابلیدر
یقال به رذیلة ضدّ فضیلة ﴿الاسترذال﴾ بر نسنه‌یی ناخوش کوروب کمتر ورذیل عدّ ایلمك معناسنه‌در یقال
استرذله ضدّ استجاده ﴿رذالی العمر﴾ حباری وزننده و ﴿ارذل العمر﴾ اکمل وزننده اسوء العمر معناسنه‌درکه
فرتوت ومعتوه اولوب دماغنه یبوست تامّه وقویّ ومدرکه‌سنه وهن وخلل طاری اولمغله سوء فهم ونسیان
مستولی اولور بعینه اطفال سیرتنه منتقل اولور یقال ردّالی رذالی العمر وارذله ای اسوءه وهو الهرم والخزف
بوراده نسخهٔ صحیحه ورذالی کحباری وارذل العمر اسوءه عبارتیله‌در رذالی قولی رذالی العمر تقدیرنده‌درکه بو اکتفاء
عند النحاة جائزدر پس حباری کبی بونکده الفی تأنیث غیر حسی اولور ﴿الرسل﴾ فتحتینله هر نسنه‌دن بربلوکه

و برسربه یه دینور جمعی ارسالدر یقال رسل منه ای قطیعة منه و دوه‌لره علی قول دوه‌دن وقیون وکچی قسمندن
برسوری یه دینور یقال جاءبالرسل ای الابل و القطیع منها ومن الغنم و رسـل ورساله سحابه وزننده مصدر اولور
دوه صوکبی هموار وملایم یورر اولمق معناسنه‌در یقال رسل البعیر رسلا ورسالة من الباب الرابع اذا کان رسلا
وصاچ قیورجق اولمیوب صارقق اولمق معناسنه‌در یقال رسل الشعر رسلا ورسالة اذا کان رسلا (الرسل)
و (الرسلة) رانك کسریله رفق وتانی وتؤده معناسنه مستعملدرکه بر ایشده زور و عنف وعجله ایتمیوب ملایمت
وسهولت وتانی وجهیله طوتمقدن عبارتدر ومنه یقال اخذ فیه علی رسله ورسلته ای علی الرفق و التؤدة ویقال
علی رسلك وعلی رسلتك ای ارفق واتئد یعنی رفق وملایمتله طوت تأنی قیل بوراده علی حرفی مقدّر فعل امر مناسبه
متعلقدر ورسل چوق سوده اطلاق اولنور متتابعا ادراری مناسبتیله یقال مابالناقة رسل ای اللبن ماکان بوراده
ماکلمه‌سی مبالغه‌یی متضمندر کذلك زمانیه یه دخی حمل اولنمق ممکندرکه مدّةثبوته سبکنده اولور وآتك قولنك
اوجنه اطلاق اولنور یقال ضرب رسل الفرس ای طرف عضده (الترسل) تفعل وزننده برایشی عنف وعجله ایله
طوتمیوب رفق وسهولت وتانیله آهسته آهسته طوتمق معناسـنه‌در ومنه یقال ترسل فی قراءته اذا اتئد وترفق
وتمهل (الارسال) همزه‌نك کسریله بر آدمك مواشیسی سودلو اولدیغندن سودی چوق اولمق معناسـنه‌در
یقال ارسل القوم اذا کثر رسلهم ودوه‌وقیون وکچی سوریلری صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال ارسل القوم اذا صاروا
ذوی ارسال ای قطایع وبرآدمی برکسه اوزره تسلیطله حواله قلمق معناسنه‌در یقال ارسله علیه اذا سلطه علیه
وتخلیه وتسییب ایدوب صالیورمك معناسنه‌در یقال ارسـله اذا اطلقه وکندی باشنه وکندی حالنه قومق
معناسنه‌در یقال ارسله اذا اهمله وکوندرمك ویوللمق معناسنه‌در یقال ارسله الیه اذا وجهه الیه (الترسیل) تفعیل
وزننده بودخی مواشیسی سودلو اولمغله سودی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال رسّل القوم اذا کثر رسلهم
وترسیل ترتیل معناسنه‌درکه قرأن مبینی عجله ایتمیوب رفق وسکونت وتانی وتدبّر جهتیله قراءت ایلمکدن عبارتدر
یقال رسّل قراءته اذا رتّل ودوه کوشکنه سود ایچورمك معناسنه‌در تقول رسّلت فصلانی اذا سقیتها الرسل
(الرسل) نسل وزننده سهولت وملایمت وجهیله اولان یورویشه دینور یقال سیر رسل ای سـهل وملایمتله
آب روان کبی لطیف وهموار یوریان دوه‌یه دینور مؤنثی رسله‌در یقال بعیر رسل وناقة رسلة ای السهل السیر
وقیورجق اولمیوب صارقق اولان صاچه دینور یقال شعر رسل ای مسترسل (الرسلة) تمره وزننده کسل
وفتور معناسنه‌در یقال به رسلة ای کسل (المرسال) محراب وزننده پك لطیف وملایم یورویشلو ناقه‌یه دینور
یقال ناقة مرسال ای سهلة السیر جمعی مراسیل‌در وعربك لایکون الفتی مرسالا قوللرنده واقع مرسال کلمه‌سی
ارسالدن مبالغه‌در وبوباب کنایه‌دندر لایکون مرسل اللقمة فی خلقه معناسی مراددرکه ذاتنده فتوّت ومروّت
جوهری مرکوز اولان آدم لقمه‌یی یالکزجه کندی بوغازینه صالیورمز یعنی مهمانسز اصلا طعـام تناول
ایلمزدیمکدن کنایه‌در وبعضلر دیدیکه مراد بر اغاجلق واورمانلق محلدن کیدرکن اوکنه کلان شـاخلری
الیله یول آچمق ایچون البته طوتوب برطرف ایلمك شان فتوتدن اولمغله مرؤت صاحبی آدم اول شاخلری رفیقنه
طوقنوب اضرار ایلمسون دیو اللرندن صالیورمز دیمکدرکه صاحب فتوّت اولان همیشه همراه وهمدمنه ایصال
منفعت ودفع مضرّت ایلمکله متصف اولور دیمکدن کنایه‌در ومرسال کوچك اوقه اطلاق اولنور یقال سهم
مرسال ای صغیر (الرسالة) رانك کسری وفتحیله کوندرمك معناسنه اولان ارسالدن اسمدر ایلچیلکه دینور
تقول ارسلته برسالة ورسالة * شارح دیرکه بالتوسع ایلچینك حامل اولدیغی نامه‌یه‌ده رساله اطلاق ایلدیلر پس
کتاب صغیره رساله اطلاقی مجاز بمرتبتین اولور (الرسول) صبور وزننده‌و (الرسیل) امیر وزننده بونلرده ایلچیلك
رساله معناسنه‌در یقال ارسلتهم برسول ورسیل ای برسالة * شارحك بیاننه کوره بونلر فی الاصل مصدرلردر قبول
وازیز کبی بعده اسم مصدر اوله‌رق استعمال اولندی وبونلرك فعلی مهجوردر انتهی * ورسول وصف اولور
ایلچی‌یه دینور مرسل معناسـنه جمعی ارسل کلور ورسـل کلور ضمتینله ورسـلاء کلور علماء وزننده یقال هو
رسوله ای مرسله وقوله تعالی فی حکایة موسی واخیه هارون ﴿فقولا انا رسول ربّ العالمین﴾ ولم یقل رسل لان فعولا
وفعیلا یستوی فیهما المذکر والمؤنث والواحد والجمع بوراده مراد وصف بالمصدر اولان فعول وفعیل‌در وقرینهٔ
مقالیه ایله مؤلفك مرادی بودر وصف اولان فعول بمعنی فاعل اولوب وفعیل بمعنی مفعول اولورسه کذلك تذکیر
وتانیثی مساوی اولور کذلك فعول وفعیل مشتق ایله مأوّل اولورسه افراد وجمعی مساویدر پس رسول ذو الرسالة
دیمك اولور وتثنیه دخی جمعیتی متضمن اولدیغندن مؤلف ولم یقل رسولا دیمیوب رسـل عنوانیله رسم ایلدی

(وبصائردن)

مطلب

و بصائردن مستفاد اولدیغی اوزره اشبو رسل و رساله ماده‌سی انبعاث علی السهوله معناسنه موضوعدر وجه
مذکور اوزره رسل که فتحتینله‌در و رساله سحابه وزننده سیر اسهل معناسنه‌در بوندن وصف رسول و رسیل‌در
بومعنادن ایلچیلك معناسی اخذ و آندن رسول تصرّف اولندی پس بوراده المرسل ایله تفسیری محضا تبیین
ایچون یاخود فعول بمعنی مفعل اولدیغی اشعار ایچوندر والحاصل رساله و رسول و رسیل فی الاصل مصدرلردر
سیر اسهل معناسنه بعده ایلچی اولمق معناسنه مصدر اوله‌رق استعمال اولندی و بو معنادن فعللری متصرّف
دکلدر بعده بعضا اسم منزلنده و بعضا مبالغة وصف اوله‌رق استعمال اولنور استعمال اوّلده مصدریّت جهتی
ملحوظ اولمغله مفرد و جمعی مساوی اولور و استعمال ثانیده تثنیه و جمعی مسوغدر * و قالدیکه مؤلفك ابتدا والاسم
الرسالة وکصبور وامیر قولی اسم منزلنده مستعمل اولان مصدر اصلی‌یه ناظردر بعده والرسول ایضا المرسل قولی
وصفیته ناظردرکه بمعنی مفعل‌درنته‌که ذکر اولندی انتهی * و رسول بر آدمه اوق یاریشنده و سائر خصوصلرده موافقت
ایدن آدمه دینور یقال هو رسوله ای الموافق له فی النضال و غیره * شارح دیرکه بو معناده رسیل مشتهردر و بری بریله
خبرلشن آدملرك هر برینه رسیل اطلاق اولنور (التراسل) تفاعل وزننده بری برینه ایلچی یوللامق معناسنه‌در
یقال تراسلوا اذا ارسل بعضهم الی بعض (المراسل) اسم فاعل بنیه‌سیله بالدرلری بك اوزون و قیللو اولان خاتونه
اطلاق اولنور یقال امرأة مراسل ای الکثیرة الشعر فی ساقیها الطویلته و کندیسنه دوکورلك و خطبه ایدن
کمسه ایله بینلرنده مراسله ایدن عورته دینور خطبه ایدن کرك کندی نفسیچون و کرك آخر ایچون ایتسون یقال
مرأة مراسل اذا کانت تراسل الخطاب و عند البعض زوجندن مفارقت ایلمش عورته دینور یاخود بك قوجه
و ساخورده اولمشنه دینور یاخود اری وفات ایلمش اولانه دینور یاخود زوجنك کندیسنی تطلیق ایده‌جکنی سزمکله
و هنوز وجودنده هرم اولمیوب استعمال صلاحیت بقیه‌سی اولمغین زوج آخره وارمق قصدیله تزیّن ایدوب آنکله
بالمراسله خبرلشور اولانه دینور یقال امرأة مراسل اذا کانت قد فارقها زوجها او اسنت او مات زوجها او احست
منه الطلاق فتزیّن لاخر و تراسله و فیها بقیة بوراده مراسله خبرلشمك معناسنه‌در (الراسلان) تثنیه بنیه‌سیله
بدنده ایکی کورکه اطلاق اولنور علی قول کورکلرده واقع ایکی طمره اطلاق اولنور و کتف محلنده عرقا الکتفین
عنوانیله رسم ایدنلر غلط ایلمشلردر و بعضلر وابلتان ایله تفسیر ایلدیلرکه ایکی بازولرك نهایت بولدیغی یردرکه
اموز باشلریدر یاخود ایکی کورك کمیکلرینك اوجلریدر (الرسیلات) مصغر بنیه‌سیله رسلات لفظندنکه رسل
کلمه‌سنك جمعیدر رانك کسریله‌که رفق و تأنّی معناسنه‌در آندن مصغردر یواشجه و ملایمجه هون و سکونت
معناسنه اولور و منه یقال القی الکلام علی رسیلاته ای تهاون به (الرسیلی) مصغر بنیه‌سیله بر بوجك آدیدر (امّ رساله)
کتابه وزننده دیشی قرتال قوشنك کنیه‌سیدر (الرسیل) امیر وزننده رسول معناسنه‌درکه ذکر اولندی و واسع
نسنه‌یه اطلاق اولنور یقال شیٔ رسیل ای واسع و لطیف نسنه‌یه دینور یقال شی رسیل ای لطیف و آیغره
و بوغوره اطلاق اولنور یقال ارسل رسیلا الی الرسل ای فحلا و مراسل معناسنه‌درکه برکمسه ایله خبرلشن آدمه
دینور یقال هو رسیله ای مراسله و طتلو خوشکوار صویه اطلاق اولنور یقال ماء رسیل ای عذب (الرسل) ضمتینله
هنوز جار طوتمامش و فراجه کیمامش کوچك قیزه دینور یقال جاریة رسل ای صغیرة لا تختمر (المرسلة) مکرمه وزننده
سینه‌یه طوغری صالنوب صارقان کردانلغه دینور علی قول بونجق و تکمه مقوله‌سیله آراسته اولانه دینور یقال
جائت و فی عنقها مرسلة ای قلادة طویلة تقع علی الصدر او قلادة فیها الخرز و غیرها (الاحادیث المرسلة)
عند المحدّثین شول حدیثلره اطلاق اولنورکه محدّث آنی اسانید متصله ایله تابعی‌یه قدر اسناد و روایت ایدوب و اول
تابعی فم سعادتدن تلقی ایدن صحابه‌یی ذکر ایلمیه‌رك همان قال رسول الله صلی الله علیه و سلم عنوانیله طرف نبویدن
روایت ایدر اوله * شارح دیرکه سعید بن المسیب و مکحول و نخعی و حسن بصری اکثر بو نهج اوزره روایت ایلدیلر
یقال جاء فی الحدیث المرسل و فی الاحادیث المرسلة و هی التی یرویها المحدّث الی التابعی ثم یقول التابعی قال رسول الله
صلی الله علیه و سلم و لم یذکر صحابیا * مترجم دیرکه تابعیدن مادونده منتهی و مرفوع اولان حدیثه مرسل اطلاقی
مختلفدر حاکم اطلاق ایلدی و خطیب اطلاق ایلدی نته‌که اهل اصول فقهیه دخی اطلاق ایلدیلر (الاسترسال)
بر آدمدن برکسنه کندیسنه سوری سوری‌دوه یوللمسنی ایستمك معناسنه‌در یقال استرسل منه اذا قال له
ارسل الیّ الابل ارسالا و برکسنه ایله کمال اوزره انس و الفت پیدا ایلمکله میانه‌لرندن تکلّف و وحشت
برطرف اولمغین اکا یایلوب بی‌محابا کستاخانه انبساطله معامله ایلمك معناسنه مستعملدرکه تکلیفسز احباب
معامله‌سیدر یقال استرسل الیه اذا انبسط و استأنس و صاچ قیورجق اولمیوب صارقق اولمق معناسنه‌در

يقال استرسل الشعر اذا صار سبطا ﴿الرسال﴾ كتاب وزنده دوه‌نك اياقلرينه اطلاق اولنور مفردی رسل‌در
رانك كسريله ﴿المرسلات﴾ مكرمات وزنده‌كه مرسلك جمعيدر ارسال اولنمش نسنه‌لر ديمكدر ومنه قوله تعالى
﴿والمرسلات عرفا﴾ ای الرياح او الملائكة او الخيل ﴿الرطل﴾ رانك فتحی وكسری وطانك سكونيله اون ايكی اوقيه
وزننك معياريدر هر اوقيه قرق درهمدر * شارحك بيانه كوره رطل ايكی كونه‌در بری رطل شاميدركه مؤلفك
تعريف ايلديكی بودر درتيوز سكسان درهم اولور و بری بغداديدركه يوز يكرمی سكز درهم ايله اربعة اسباع
درهمدن عبارتدر تفصيلی مكوك ماده‌سنده كذاران ايلدی انتهی * تقول عندی رطل سمنا وهو اثنتا عشرة اوقية
والاوقية اربعون درهما ورطل جوره اوغلانه دينور يقال غلام رطل ای قصيف وبلوغه مقارب اولانه
دينور مراهق معناسنه علی قول هنوز وجودينك كميكلری استحكام بولمامش صغير اوغلانه دينور وملايم ولين
آدمه دينور يقال رجل رطل ای لين ووجودی ضعيف اختيار آدمه علی قول سلپوكلكه وكوشكلكه وارمش
پيرلكه قدم باصمش بدنی سست وبيتاب اولمغه باشلامش اولانه دينور يقال رجل رطل ای كبير ضعيف
او ذاهب الی اللين والرخاوة والكبر ورطل يالكزجه رانك فتحيله عدل وداد معناسنه‌در يقال مافيه رطل ای عدل
وسلپوك وكوشك آدمه دينور يقال رجل رطل ای رخو وبون واحمق آدمه دينور وجست وروند اركك آته دينور
بونده رانك كسريله ده جائزدر مؤنثی رطله‌در ﴿المرطل﴾ محسن وزننده بودخی ملايم ولين آدمه دينور واوزون آدمه
دينور يقال رجل مرطل ای لين وكذا طويل ﴿الترطيل﴾ تفعيل وزننده صاچی ياغله ياغليوب قيورجقلرينی آچوب
دوز وملايم ايده‌رك صالندرمق معناسنه‌در يقال رطل الشعر اذا لينه بالدهن وكسره وارخاه وارسله وبرنسنه‌يی
رطل ديدكلری وزن مزبور ايله طاتمق معناسنه‌دركه مراد رطل رطل طارتمقدر يقال رطله اذا وزنه بالارطال
﴿الرطيلاء﴾ مصغر بنيه‌سيله برموضعدر ﴿الارطال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمك جوره ولدی اولمق معناسنه‌در يقال
ارطل الرجل اذا صار له ولد رطل وعند البعض ارطال برآدمك قولاقلری كوشك وسلپوك اولمق معناسنه‌در
يقال ارطل الرجل اذا استرخت اذناه ﴿الرطل﴾ رانك فتحيله بلك پويدن معناسنه‌در يقال رطل الرجل رطلا
من الباب الاول اذا اعدا و برنسنه‌نك مقدارينی بيلمك ايچون ال ايله يوقليوب طارتشدرمق معناسنه‌در يقال رطل الشیء
اذا رازه ليعرف وزنه ﴿الرعل﴾ رانك فتحی وعينك سكونيله پك دورتمك معناسنه‌در يقال رعله رعلا من الباب
الثالث اذا طعنه طعنا شديدا وقلجله چالمق معناسنه‌در يقال رعله بالسيف اذا نفحه به ورعل طاغك
برون كبی چيقمش سيوری اوجنه دينور انف الجبل معناسنه ورعل الرجل آدمك اكننده اولان لباسدن
عبارتدر يقال جاء يجر رعله ای ثيابه ورعل برموضع آديدر ﴿الارعال﴾ همزه‌نك كسريله بودخی پك دورتمك
معناسنه‌در يقال ارعله اذا طعنه طعنا شديدا ﴿الرعلة﴾ تمره وزننده دوه قوشنه دينور وناقه‌نك وقيونك
قولاقلرينك اكسه‌سندن برمقدارجه ديلنوب خدايی كوپه طرزنده صارقيديلان پارچه‌يه دينور وسنت موضعندن
كسيلان دری‌يه دينور وميوه‌سی كثر وفنا اولان خرما اغاجنه علی قول اوزون خرما اغاجنه دينور وكشينك عيالنه
علی قول كثير اولورسه اطلاق اولنور يقال له رعل ای عيال او كثيرمنهم وبربلوك آتلولره دينوركه آزجه اوله
علی قول ايلروجه كلنلرينه دينور يقال رأيت رعلا ای قطعة من الخيل قليلة او مقدمتها وعند البعض يكرمی
ياخود يكرمی بش مقداری اولان سواری بلوكنه دينور جمعی رعال وارعال واراعيل كلوركه جمع الجمع اوله جقدر
قال فی الاساس ومنه اراعيل الرياح ای اوائلها ورعل كاه اولوركه بقر جنسندن اولان اولمقدار بلوكه‌ده اطلاق
اولنور اشبو بقر مناسبتيله خيل مرقومدن فرس فهم اولنميه زيرا فرسان معناسنده منصوصدر مكركه مجازا
اطلاق اولنه ﴿الرعيل﴾ اميروزننده بودخی بربلوك آزجه سواريلره دينور تقول جئت فی الرعيل الاول وهی
القطعة من الخيل القليلة ﴿الرعلاء﴾ حمراء وزننده قولاغنده ذكری مسبوق رعله اولان قيونه دينور يقال شاة
رعلاء اذا كانت باذنها رعلة وعدی بن رعلاء شاعردر ﴿المسترعل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله رعيل ديدكلری فرقهٔ
مذكوره ايچره چته‌يه چيقان آدمه دينور علی قول قائدلرينه دينوركه دلير اولمغله اوكارنده چرقه طرزنده
چكوب كيدر ياخود سواری ايچره دوه راكبنه دينور يقال كنت مسترعلا وهو الخارج فی الرعيل اوهو قائدها
او ذو الابل ﴿الرعل﴾ رانك كسريله اركك خرما اغاجنه دينور ذكر النخل معناسنه ورعل وذكوان سليم قبيله‌سندن
منشعب ايكی قبيله‌در ﴿الراعل﴾ كثر وايشه يرامز اولان خرمايه دينور دقل معناسنه ﴿المرعل﴾ معظم وزننده
دوابّ ومواشينك كزيده وبهترينه دينور خيار المال معناسنه ﴿الرعلول﴾ سرسور وزننده برجنس سبزه علی قول
طرخون اسميدر ﴿الارعل﴾ بدنده يره طوغری صارقيق ودوشوك اولان ثوبه دينوركه يوقری قالدرمق يوريمكه

مضطرّ اولنور يقال جاء يجرّ ارعله اى ماتهدّل من ثيابه وفى الاساس ثوب ارعل اى طويل مسترخ كذلك
پك اوزايوب بويلو اولديغندن برطرفه اكيلوب بوكلش اولان اوتلره دينور يقال عشب ارعل اى طال حتّى انثنى
بوراده من النبات وطاب نسخه‌لرى غلطدر وارعل احمق آدمه دينور يقال رجل ارعل اى احمق (الرعالة)
جهاله وزننده حمق معناسنه‌در يقال به رعالة اى حمق (الرعل) فتحتينله احمق اولمق معناسنه‌در يقال رعل
الرجل رعلا من الباب الرابع اذا حمق (المرعل) منبر وزننده كسكين قلجه دينور تيغ برّان معناسنه يقال ضربه
بسيف مرعل اى باتك (الرعلة) غرفه وزننده مرسين مقوله‌سى خوشبو چچكلردن ترتيب اولنوب تاج كبى باشه
صوقلان چچك طوتامنه دينور (ابورعله) رانك كسريله قوردك كنيه‌سيدر (الرعال) غراب وزننده بروندن
سيلان ايدن فضله‌يه دينور (رعيل) زبير وزننده ابن آبد بن الصدف اسميدركه حضرموت قبيله‌سى
نسبندندر (الرعولىّ) جهورىّ وزننده تاتارى طبخ اولنمش كبابه وبريانه دينور يقال شواء رعولىّ اذا كان
لم يطبخ جيدا (الرعبلة) دحرجه وزننده برآدم چولپه وشاشقين خاتون آلمق معناسنه‌در يقال رعبل
الرجل اذا تزوّج برعناء وات كسمك معناسنه‌در يقال رعبل اللحم اذا قطعه واثوابى برتوب پاره‌لمق
معناسنه‌در يقال رعبل الثوب اذا مزقه ورعبله اسم اولور كما سيذكر (الترعبل) تدحرج وزننده اثواب
برتيلوب پاره‌لنمق معناسنه‌در يقال رعبل الثوب فترعبل وثوب اسكيمك معناسنه‌در يقال ترعبل
الثوب اذا خلق (الرعبولة) رانك ضميله پاره‌لنمش اسكى ثوب پچاوره‌سنه دينور (الرعبلة) زبرجه وزننده
اسكى ثوبه دينور جمعى رعابيل درو يقال ثوب رعابيل اى اخلاق هر جزؤ مؤلنى برثوب اعتبار اولنمشدر (الرعبل)
جعفر وزننده كهنه لباسلو عورته دينور على قول بون وشاشقين وچولپه اصلاخير وشرّه برامز اولانه دينور
يقال امرأة رعبل اى ذات خلقان او حمقاء رعناء خرقاء وعربلر تحقير وازدراء موقعنده حماقتنى تلميحله برآدمك
والده‌سندن كنايه ايدوب ثكلته الرعبل ديرلر يقولون ثكلته الرعبل اى امّه ورعبل بن عصام وعمرو بن رعبل شاعرلردر
ياخود ثانى اعجامله‌در وابوذبيان بن رعبل بين العرب ذكر وشهرت صاحبيدر (الرعبلة) جحفله وزننده و(الرعبليل)
زنجبيل وزننده دوز وطوغرى اسمين يله وصف اولور يقال ريح رعبلة ورعبليل اذا كانت لم تستقم فى هبوبها
(الرغل) رانك ضمى وغين معجمه‌نك سكونيله بر نبات آديدر على قول سرمق اسميدركه قيون صرمشغى وقاره‌پازى
ديدكلرى نباتدر جمعى ارغالدر (الارغال) همزه‌نك كسريله بر ذكر اولنان نبات بتورمك معناسنه‌در يقال
ارغلت الارض اذا انبتت الرغل واكينك سنبله‌سى تمام اوزلنوب بوغوللنمق معناسنه‌در يقال ارغل الزرع
اذا جاوز سنبله الاحام وبرطرفه مائل اولمق معناسنه‌در يقال ارغل اليه اذا مال وخطا ائلمك معناسنه‌در يقال
يقال ارغل الرجل اذا اخطأ ويول آزمق معناسنه‌در يقال ارغلت الابل عن مراتعها اذا ضلت وبرنسنه‌يى
موضع مناسبنك غيرى موضعه قومق معناسنه‌در يقال ارغل الشئ اذا وضعه فى غير موضعه وانا ولدينى امزرمك
معناسنه‌در كما سيذكر (الرغل) رمل وزننده ذكر اولنان ارغال زرعدن اسمدر سنبله‌سى اوزلنوب پكشمش
اكينه دينور ورغل مصدر اولور ولد اناسنى امك معناسنه‌در يقال رغل الولد امّه رغلا من الباب الثالث اذا ارضعها
فارغلته اى ارضعته وبعضلر بونى اوغلاق قسمنه تخصيص ايلمديلر (الرغلة) تمره وزننده هنوز سود امن تازه
اوغلاغه وقوزى‌يه دينور (الرغلة) غرفه وزننده سنت بونده كسيله‌جك درى‌يه دينور قلفه معناسنه (الارغل)
هنوز سنت اولمامش كمسه‌يه دينور يقال غلام ارغل اى اقلف وخايه‌لرى اوزون كمسه‌يه دينور ورفاه ووسعت
ولين وراحت اوزره اولان زمان ومعيشته دينور يقال هو فى عيش ارغل وزمان ارغل اى واسع ناعم (الرغول) صبور
وزننده هر بولديغنى اغتنام واكل ايدر اولان آدمه دينور يقال هو رمّ رغول اذا اغتنم كلّ شئ واكله وشول
قيونه دينوركه قوزى كبى قيونلرك ممه‌سنى امر اوله يقال شاة رغول اذا صارت ترضع الغنم (رغال) قطام وزننده
جاريه قسمنه دينور ذكر اولنان معانيدن برمعناى مناسب ملحوظدر امه وكنيزك معناسنه (ابورغال) كتاب وزننده
ثمود قومندن ثقيف قبيله‌سنك جدّ اعلالرى اولان كمسه‌در سنن ابى داود ودلائل النبوّه وسائر كتب احاديثده ابن عمر
رضى الله عنهما حضرتلرندن مروى اوله‌رق بووتيره اوزره مثبتدركه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلريله
طائف غزاسنه خروج وعزيمتز خلالنده رهكذار مزده بر قبر ظهور ايلمكله فخر عالم حضرتلرى بيورديلركه اشبو
قبر قبيلهٔ ثقيفك جدّى اولان ابو رغالكدر مرسوم ثمود قومندن اولوب واشبو حرم شريفده متمكن اوله‌رق عروض
ايدن عوارض واكدارى آندن دفع ايدر ايدى وقتا كه حرم شريفدن خروج ايلدكده طرف ربّانيدن قومنه اصابت
ايدن قهر ونقمت بوراده مزبوره دخى اصابت ايلمكله هلاك وبوراده دفن اولندى پس جوهرينك ابورغال شول

کمسه ایدیکه بیت شریفی هدم قصدیله ورود ایدن حبشه طائفه‌سنه دلیل اولوب یولده هلاک اولمشیدی دیمی
غیرجیددر کذلک ابن سیده‌نک ابورغال شعیب پیغمبر علیه السلام حضرتلرینک عبدی اولوب عشر اموال تحصیلنه
معین وظالم وجابر ایدی بومحلده هلاک ومدفون اولدی دیدیکی نابمحلدر * مترجم دیرکه معتدبها اولان کتب سیرده
جوهرینک قولی مرسومدر حتی کندیسیله بیله‌جه برنهال زرّین دفن اولنمشیدی نبش اولنسه بولنمق ملحوظدر
یورملریله فی الحال نبش واخراج ایلدیلر (ابنا رغال) سحاب وزننده ضریّه قربنده ایکی طاغدر (الرغلاء)
حمراء وزننده شول ناقه‌یه دینورکه قولاقلری برمقدار دیلنوب دیلنان پاره‌سی خدایی کوبه طرزنده صالنوراوله نته‌که
بو بلجه اولان قیونه رغلاء دینور مهمله ایله یقال ناقة رغلاء اذا شقت اذنها و بقیت معلقة (رغلان) عثمان
وزننده بر رجلک اسمیدر (الرفل) نفل وزننده و (الرفل) فتحتینله لباس کیمکده وسائر وضع وعملده بجرکسز
تصلق وچولپه و پریشان اولمق معناسنه‌در یقال رفل الرجل ورفل رفلا ورفلا من الباب الاوّل والرابع
اذاخرق باللباس وکلّ عمل و (رفل) نفل وزننده و (رفلان) فتحاتله اتکلری یره سوریه‌رک اداء وخرامله یوریمک
یاخود الری صاله‌رق یوریمک معناسنه‌در یقال رفل فلان رفلا ورفلانا من الباب الاوّل اذاجرّ ذیله وتبختر
اوخطر بیده‌و قیونک صوینی چوغالتمق معناسنه‌در یقال رفل الرکیة رفلا اذا جه (الارفل) احمر وزننده و (الرفل)
کتف وزننده صفتلردر بجرکسز چولپه آدمه دینور یقال رجل ارفل ورفل ای اخرق (الرفلاء) حمراء وزننده
مؤنثیدر چولپه‌وشاشقین‌عورته دینور وشول عورته دینورکه حسن شیوه‌و نزاکتله یوریمکی اولدوب بجره‌مدیکندن
اتکلرینی سوریه‌رک چولپه ودیوشورمسز یورراوله یقال امرأة رفلاء اذا کانت لاتحسن المشی فتجرّ ذیلها (الرفلة)
فرحه وزننده و (الرفلة) کسرتینله چرکین و بدمنظر عورته دینور یقال امرأة رفلة ورفلة ای قبیحة ظاهرا رانک
کسره‌سی فایه اتباعله‌در ورفله فرحه وزننده اتکلرینی شیوه‌و نزاکتله سوریه‌رک یورراولان خاتونه دینور یقال
امرأة رفلة اذا کانت تجرّ ذیلها جرّا حسنا (الارفال) همزه‌نک کسریله بودخی اتکلری یره سوریه‌رک ناز وخرامله
نازنینانه یوریمک یاخود الرینی صاله‌رق یوریمک معناسنه‌در یقال ارفل فلان اذا جرّ ذیله وتبختر اوخطر بیده
واتکی صالیورمک معناسنه‌در یقال ارفل ذیله اذا ارسله (الترفیل) تفعیل وزننده تمنین لفظی کبی اسمدر اتکلرینی
سوریه‌رک صالنی صالنی یوریان آدمه دینور یقال رجل ترفیل اذا کان یرفل فی مشیه وترفیل مصدر اولور
قیونک صوینی چوغالتمق معناسنه‌در یقال رفّل الرکیة اذا اجمها وترفیل اهل عروض اصطلاحنده بحر کاملک
متفاعلن جزؤنه بر سبب خفیف زیاده ایلمکدن عبارتدرکه متفاعلاتن اولور اجمام رکیه یاخود جرّ ذیل معناسندن که
طول ذیلک لازمیدر مأخوذدر لکن ترفیل علتی بحر کامل مجزوءه بلکه عروض ثالثه‌سنک ضرب اوّلنه
مخصوصدر وترفیل برآدمی سید وعالیشان قلمق معناسنه‌در یقال رفّله الملک اذا سوّده واولولمق تعظیم
معناسنه‌در یقال رفّله اذا عظمه وخوارلمق تذلیل معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال رفّله اذاذلّله
بونده بناسی ازاله ایچوندر وتملیک معناسنه‌در یقال رفّله ایّاه اذا ملکه ایّاه (الرفل) رانک کسریله اتکه دینور
یقال ارفل رفله اذا ارسل ذیله (المرفال) اکثری اتکلرینی سوریه‌رک خرامانی یورر اولان آدمه دینور (الرفال)
سحاب وزننده اوزون صاچه دینور یقال شعر رفال ای طویل (الرفلّ) خدبّ وزننده اوزون قویرقلو
داتّه‌یه دینور وحلیم وشحیم انسان وحیوانه دینور و بول جامه‌یه دینور ودریسی ککیش اولان دوه‌یه دینور
(الرفال) کتاب وزننده شول بکجه مقوله‌سی نسنه‌یه دینورکه دیشی بکجی‌یه آشمسون دیو تکه‌نک قاسیغنه
بندایدرلر (المرفلة) معظمه وزننده شول ناقه‌یه دینورکه یاوریسی امسون دیو بریچاوره ایله ممه‌سنک دیبی صاریلوب
بعده اول بچاوره‌نک برطرفی صالیورلمکله ممه‌لرینک اوجلرینی بتون احاطه ایدوب بوریمش اوله یقال ناقة مرفلة
اذاکانت تصرّ بخرقة ثمّ ترسل علی اخلافها فتغطی بها (روفل) جوهر وزننده بر رجل اسمیدر (ترفل) تنصر
وزننده اسامیدندر ترفل بن عبد الکریم وترفل بن داود محدثلردر (رفیل) زبیر وزننده ابن المسلمه‌درکه نهر رفیل
اکا منسوبدر (الرفل) فتحتینله قیونک دیبنده آز مجتمع اولان صویه دینور یقال هذا رفل الرکیة ای جمّتها (رفل رفل)
مکرّرا فتحتینله قیون قسمنی صاغمق ایچون چاغره‌جق اصواتدندر (الترفلة) دحرجه وزننده کبر ونخوتله صالنمق
معناسنه‌در یقال ترفل الرجل ترفلة اذا تبختر کبرا (الرقلة) رانک فتحی وقانک سکونیله ال یتشمز اولان خرما آغاجنه
دینور جمعی رقل در هاسز ورقال کلور یقال ماهم رجال انّما هم رقال جمع رقلة وهی النخلة التی فاتت الید
(الراقول) خرما آغاجنه چیقه‌جق کندوبالهنکه دینور رحابول معناسنه (الارقال) همزه‌نک کسریله سرعتله یوریمک
معناسنه‌در یقال ارقل الرجل اذا اسرع وقطع مفازه ایلمک معناسنه‌در یقال ارقل المفازة اذا قطعها (المرقال)

و ﴿المرقل﴾ محسن وزننده و ﴿المرقلة﴾ محسنه وزننده جست و رونده ناقه یه دینور یقال ناقة مرقال و مرقل و مرقلة
ای مسرعة و مرقال هاشم بن عتبه نك كه اصحابدندر لقبیدر صفین ملحمه سنده علیّ بن ابی طالب كرم الله وجهه
كندیسنه بر علم و یرمكله حامل اوله رق سرعت ایلدیكیچون تلقیب اولندی و ابو المرقال زفیان ایله ملقب كمسه نك
كنیه سیدر اسمی عطاء بن اسید ایدی بنی عوافه دن ایدی ﴿الركل﴾ شكل وزننده آت سكرتمك ایچون ایكی
یانلرینه ایاقله یا اوزنكی ایله تپوب اورمق معناسنه در یقال ركل الفرس ركلا من الباب الاول اذا ضربه برجله
لیعدو و بر ایاقله اورمق معناسنه در یقال ركله اذا ضربه برجل واحدة و ركل تپه یه اطلاق اولنور كه بر ایاقله
اورمقدر فارسیده لكد دینور و پراصه تعبیر اولنان سبزه یه دینور كرّاث معناسنه ﴿التراكل﴾ تفاعل وزننده
بری برلرینه ایاقله اورشمق معناسنه در كه تپشمك تعبیر اولنور ملاعبه اقسامندندر یقال تراكل القوم اذا ركل بعضهم
بعضا بارجلهم ﴿الركّال﴾ شدّاد وزننده پراصه صاتیجی آدمه دینور ﴿الركلة﴾ تمره وزننده برباغ سبزه یه دینور
یقال جاء و بیده ركلة من البقل ای حزمة ﴿المركل﴾ منبر وزننده ایاغه اطلاق اولنور رجل معناسنه ﴿المركل﴾ مقعد
وزننده یوله اطلاق اولنور طریق معناسنه و فارس آتی اشدروب یاخود سكرتمك ایچون یانلرنده ایاغیله تپوب اوره جق
یره دینور كه اوزنكی یریدر ﴿المركّلة﴾ معظمه وزننده شول یره دینور كه طوارلر ایاقلریله چكنیوب باصه رق پكشمش
و قاتیلنمش اوله یقال ارض مركلة اذا صارت قد كدّت بحوافر الدابة ﴿التركل﴾ تفعل وزننده باغبان یره بل تپمك
معناسنه در یقال تركّل بمسحاته اذا ضربها برجله لتدخل فی ارض ﴿مركلان﴾ مرطبان وزننده بر موضع آدیدر
﴿الرمل﴾ نمل وزننده معلومدر كه قومه دینور فارسیده ریك دینور مفردی رمله در جمعی رمال و ارمل در افلس
وزننده و رمله ایله بعض نسوان تسمیه اولندیلر برّاقلغنه بناء ازجمله رمله بنت ابی سفیان كه امّ حبیبه در ازواج
مطهراتدندر رضی الله عنهنّ و رمل مصدر اولور طعامه قوم قاتمق معناسنه و طعامدن مراد حنطه در
یقال رمل الطعام رملا من الباب الاول اذا جعل فیه الرمل و بر نسنه یی قان ایله آلوده ایلمك معناسنه در یقال
رمل الثوب اذا لطخه بالدّم و بز و حصیر مقوله سنی یوفقه جه طوقومق معناسنه در یقال رمل النسج اذا رقّقه
و سریر و حصیر مقوله سنی جوهر و سائر زینت مقوله سیله بزه مك معناسنه در یقال رمل السریر او الحصیر اذا زیّنه
بالجوهر و نحوه و سریرك اوستنه شریت اوروب چورمك معناسنه در كه مراد حصیر اسكمله كبی اوتوراجق یرینی
یومشق شریتلردن اوروب یاپمقدر یقال رمل السریر اذا رمل ای نسج شریطا فجعله ظهرا له ﴿الارمال﴾ همزه نك
كسریله رمل معناسنه در یقال ارمل النسج و السریر بمعنی رمله و بر آدمك زاد و توشه و نفقه سی توكنوب بی زاد
و نوا قالمق معناسنه در یقال ارمل القوم اذا انفد زادهم و بو معناده متعدّی اولور یقال ارملوا الزاد اذا انفدوه و ایپ
مقوله سی نسنه یی اوزاتمق معناسنه در یقال ارمل الحبل اذا طوّله و بر نسنه قانه بیلنمك معناسنه در یقال
ارمل السهم اذا تلطخ بالدم و خاتون طول اولمق معناسنه در یقال ارملت المرأة اذا صارت ارملة ﴿الترمیل﴾
تفعیل وزننده بو دخی بز و حصیر مقوله سنی یوفقه جه و خرده جه طوقومق معناسنه در یقال رمّل النسج اذا رقّقه
و خاتون طول اولمق معناسنه در یقال رمّلت المرأة اذا صارت ارملة و بر نسنه یی مغشوش و مزیّف قلمق معناسنه در
قوملوغله كبی یقال رمّله اذا زیّفه و یقال كلام مرمّل ای مزیّف ﴿الرمل﴾ فتحتینله و ﴿الرملان﴾ فتحاتله و ﴿المرمل﴾
مقعد وزننده لینك ایله یوریمك معناسنه در یقال رمل فلان رملا و رملانا و مرملا من الباب الاول اذا هرول و منه رملان
طائف البیت الشریف و رمل عروضیون اصطلاحنده قصیده ایله رجزدن ماعدا یه اطلاق اولنور * شارح دیر كه
مؤلفك تفسیری وضع عربه مبنیدر كه قصیده ایله رجزك غیری شعره رمل اطلاق ایدرلر و اهل عروض بحر
مخصوصه رمل اطلاق ایدرلر كه وزنی الّتی كرّه فاعلاتن جزؤلرندن مركبدر نسج حصیر كبی منتظم الاوتاد اولدیغیچون
تسمیه ایلدیلر انتهی * و رمل آزجه یغموره دینور و بر نسنه ده اولان زیاده یه دینور و بقر و حشینك ایاقلرنده
اولان خطوطه دینور كه كندی لوننه مخالف اولور ﴿الارمل﴾ احمر وزننده فقیر و محتاج یاخود مسكین اولان
كشی یه دینور مؤنثی ارمله در جمعلری ارامل و ارامله در یقال رجل ارمل و امرأة ارملة ای محتاج و محتاجة او مسكین
و مسكینة * شارح دیر كه نفود الزاد معناسنه اولان ارمالدن مأخوذدر غیر قیاس اوزره در انتهی * و ارمل اركن آدمه
دینور عزب معناسنه ینه مؤنثی ارمله در و عندالبعض یساری اولوب احتیاجی اولمیان عورته ارمله اطلاق اولنمز
هرنقدر قوجه سز ایسه ده یقال رجل ارمل ای عزب و امرأة ارملة ای عزبة او لا یقال للعزبة الموسرة ارملة
مترجم دیر كه بو ماده ده اوچ كلمه مستعملدر بری ثیبدر كه مؤلفه كوره زوجندن علی الاطلاق مفارقت ایتمش
خاتوندر یاخود مدخول بها اولاندر داخل اولان رجله ده اطلاق اولنور قول اوّله كوره طول خاتون اولور ثانی یه

مطلب

کوره بکر مقابلی اولور وبری ارمله درکه مؤلفه کوره مطلقا قوجه سز اولاندر وبعضلر عسر حالله تقیید ایلدیلر وبری دخی ایمّ درکه بودخی قوجه سز اولاندر کرك ثیب وکرك بکر اولسون ورجله دخی اطلاق اولنور وزمخشری وسائره کوره ثیب ار کورمش اولاندر وارمله طول اولاندر کرك اره وارسون کرك وارمسون وایمّ قوجه سز اولاندر کرك ثیب وکرك بکر اولسون پس مؤلفك بیانیله بینلرنده مخالفت یوق کبیدر لکن ابن اثیرك قولی بونلره مخالفدر وارمله عندالبعض رملدن مأخوذدرکه قومه دینور بی زوج خاتون برمرتبه محتاج اولدیکه کویا احتیاج آنی قومه اوتورتدی نته که ذومتربه دخی بورسمه در وعندالبعض ارمله ارمال زاد معناسندن مأخوذ اولمغله مطلقا زوجه سز اره وزوجسز عورته ارمل وارمله دینور لکن زوجه سی وفات ایدن کشیده استعمالی قلیلدر وزوجی وفات ایدن عورتده که طول تعبیر اولنور استعمالی کثیردر زیرا انفاق زوجه محتاجدر انتهی * وارمل مطر ومنفعتی قلیل یعنی عدیم اولان سنه یه وصف اولور یقال عام ارمل ای قلیل المطر والنفع ومحتاجین اولان رجال ضعفا جماعتنه ارمله دینور ایچلرنده نساء طائفه سی یوغیسه یقال اطعم الارملة ای الرجال المحتاجین الضعفاء (الارمولة) اضحوکه وزننده عرفج نام شجرك کسلمش شاخندن اوزدکنده قلان پارچه سنه دینور جمعی ارامل وارامیل در (الرملة) غرفه وزننده بقر وحشیه نك ایاقلرنده وصرتلرنده اولان سیاه جزکی یه دینور جمعی رمل در صرد وزننده وارمال در * شارحك بیاننه کوره فی قوائم البقرة الوحشیة وفی ظهرها عبارتی نسخه لرندن ساقطدر (رمله) تمره وزننده بش موضع آدیدر اشهری شام اولکه سنده رمله دیدکلری بلده در محدّثیندن ادریس الرملیّ ومکیّ بن عبدالسلام الرمیلیّ که مصغر بنیه سیله در اوراندر (الرملاء) حمراء وزننده ایاقلری سیاه وسائرلری بیاض اولان دیشی قیونه دینور مذکری ارمل در یقال نعجة رملاء ای سوداء القوائم وسائرها ابیض (المرمّل) محدّث وزننده و (المرمل) محسن وزننده ارسلانه دینور (المرمل) منبر وزننده کوچك بوقاغی یه دینور (الیرمول) یعفور وزننده حصیر طرزنده خرما یپراغندن اورلمش نسنه یه دینور که یلپازه وزنبیل دوزیلور (الرمال) غراب وزننده حصیر اورکوسنه دینور یقال ما احسن رمال هذا الحصیر ای مرموله (المرتمل) معظم وزننده شول پالوذه وزیروا وحلوا مقوله سنه دینور که یوزنده حصیر اورکوسی کبی چیزلری وبوکلری کثیر اوله یقال خبیص مرمّل اذا کثر عصده ولیه (ارملول) عصفور وزننده مغربده بر بلده در (ترامل) تای فوقیهٔ مضمومه ایله بر وادی اسمیدر (یرمل) یمنع وزننده بر موضعدر (یرمله) یانك فتحیله اندلسده بر ناحیه در (الارمولة) اضحوکه وزننده ارکن اوغلانه دینور یقال غلام ارمولة ای ارمل (رمیله) جهینه وزننده اوچ موضع اسمیدر و بر رجل آدیدر (الارمعلال) اقشعرار وزننده چوجق اغزندن سالیار اقار اولمق معناسنه در یقال ارمعلّ الصبیّ اذا سال لعابه و برنسنه اصلانمق معناسنه در یقال ارمعلّ الثوب اذا ابتلّ و بریان وکباب طبخ اولنورکن یاغی طملار اولمق معناسنه در یقال ارمعلّ الشواء اذا سال دسمه وسرعتله کتمك معناسنه در یقال ارمعلّ الرجل اذا اسرع و پك آواز ایله حیقرمق معناسنه در یقال ارمعلّ الرجل اذا شهق و پراکنده اولمق معناسنه در یقال ارمعلت الابل اذا تفرّقت وکون وسختیان مقوله سی پك یاشاروب اصلانمق معناسنه در یقال ارمعلّ الادیم اذا ترطّب شدیدا وکوز یاشی پیدرپی متصل آقمق معناسنه در یقال ارمعلّ الدمع اذا تتابع (الارمغلال) غین معجمه ایله ارمعلال وزننده بودخی کوزیاشی پیدرپی آقمق معناسنه در یقال ارمغلّ الدمع بمعنی ارمعلّ (المرمغلّ) مضمحلّ وزننده دباغته اورلمش دری یه دینور یقال جلد مرمغلّ اذا وضع للدباغ (الروال) غراب وزننده و (الراوول) کافور وزننده دابه قسمنك اغزی سالیارینه دینور علی قول آت جنسنك سالیارینه مخصوصدر یقال سال رواله وراووله فی مخلاته وهو لعاب الدواب او خاصّ بالفرس ویقال روال رائل مبالغة ای لعاب کثیر وروال بعض دابه نك اغزنده بتن آرتق دیشه دینورکه معین اولان صره سندن وعددندن زیاده اولور یم یمکه مانع اولمغله کسر واخراج ایدرلر (الرائل) بودخی دابّه قسمنده ظهور ایدن آرتق دیشه دینور یقال کسر رواله ورائله ای سنه الزائدة التی لاتنبت علی نبتة الاضراس وطملایجی وطملیان شیئه دینور یقال دهنه حتی صار الدهن رائلا ای قاطرا (الترویل) تفعیل وزننده اتمکه چرویش یاغی قاتق ایلمك علی قول صافی یاغله اوغمق یاخود پك یاغلی یاپمق معناسنه در یقال روّل الخبزة اذا آدمها بالاهالة اودلکها بالسمن او اکثر دسمها وآت قسمی افشان ایلمك ایچون آلتنی صارقتمق معناسنه در علی قول کوشکجه قالدرمق معناسنه در وعندالبعض ترویل انسان قسمی هنوز عورته مسّ ووصولدن مقدّم انزال ایلمك معناسنه در یقال روّل الفرس اذا ادلی لیبول او انعظ فی استرخاء او یقال روّل الرجل اذا انزل قبل الوصول الی المرأة (المرول) منبر وزننده سالیاری چوق اقان آدمه دینور یقال رجل مرول ای کثیر اللعاب وانجه وضعیف ایپ واورغان پارچه سنه

دینور ﴿یروله﴾ جوله وزننده اندلسده بر ناحیه آدیدر ﴿دیررولان﴾ سیرسلمان وزننده قبیلهٔ سلیم یوردنده بروادیدر
﴿الرهبلة﴾ دحرجه وزننده برکونه یوریشه دینورکه مراد سندره‌یه‌رك وصارصله‌رق یورویشدر ﴿الترهبل﴾
تدحرج وزننده صارصله‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال ترهبل الرجل اذا مشی الرهبلة ﴿الرهبل﴾ جعفر وزننده
فهم اولنمیان سوزه دینور ظاهرا پریشان و بی سرو بن یاخود مضطرب اولدیغندن ناشیدر یقال کلام رهبل
ای لایفهم ﴿المرهبل﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله فهم اولنمیان چبره‌شك سوزلو آدمه دینور ﴿الرهدل﴾ جعفر وزننده
ضعیف وزبون آدمه دینورو احمق ونادانه دینور یقال رجل رهدل ای ضعیف وکذا احمق وجعفر وقنفذ وزبرج
وزنلرنده برجنس قوش اسمیدر وبونلر رهدن لفظنده لغتلردر ﴿الرهل﴾ فتحتینله کوده‌نك اتی سلپوك ومضطرب
اولمق معناسنه‌در یقال رهل لحمه رهلا من الباب الرابع اذا اضطرب واسترخی وکوده‌نك اتی قباروب قبالنمق
معناسنه‌درکه سمروب شیشمان اولمقدن عبارتدر یاخود علتسز شیشکین اولمق معناسنه‌در یقال رهل لحمه اذا
انتفخ اوورم من غیر داء ورهل ولادت عقبنده ظهور ایدن صولك دیدکلری صاری صویه دینور ﴿الترهیل﴾ تفعیل
وزننده برعارضه یوزی کوزی شیشروب وجودی سلپوك ایلك معناسنه‌در یقال رهّله النوم اذا اورثه الرهل
﴿الرهل﴾ رانك کسریله شول یوققه بلوده دینورکه رطوبت تخییل ایلیه ﴿المرهّل﴾ معظم وزننده یوزی کوزی
شیشکین وجودی سلپو کلمش آدمه دینور یقال اصبح مرهّلا اذا تهیج ای وجهه وبوپك چوق اویقودن یاخود
مخمور قالقمقدن نشئت ایدر ﴿الریال﴾ کتاب وزننده آغز سالیارینه دینور یقال سال ریاله ای لعابه وبو واویه‌ده
لغتدر ﴿الریل﴾ سیل وزننده آغزدن سالیار آقق معناسنه‌در یقال رال الصبیّ یریل ریلا اذا سال لعابه

فصل الزای المعجمه

فصل الزای المعجمة

﴿الزبل﴾ زانك کسری وبانك سکونیله و﴿الزبیل﴾ امیروزننده فشقیه وکوبره‌یه
دینور سرقین معناسنه وزبیل زنبیل دیدکلری ظرفه دینور کما سیذکر ﴿المزبلة﴾ میمك وبانك فتحیله وشذوذا بانك
ضمیله اسم مکاندر سپورندیلکه وکوبره‌لکه دینور یقال الدنیا کالمزبلة ای ملقی الزبل وموضعه ﴿الزبل﴾ حبل
وزننده اکینی کوبره ایله اصلاح ایلمك معناسنه‌در یقال زبل زرعه زبلا من الباب الثانی اذا سمده ﴿الزبال﴾
کتاب وزننده بال اریسنك اغزینه آلوب قوانه کتوردکی شیئه دینور وبونکله پك آز ناچیز نسنه‌دن کنایه
ایدرلر یقال مااصاب زبالا ای شیئا تنوین تحقیر ایچوندر وزانك ضمیله‌ده جائزدر لکن اساس نسخه‌لرنده النحلة
رنده میمله النملة عنوانیله مرسوم اولمغله قرنجه‌نك آغزیله کوتوردیکی نسنه‌جك دیمك اولور ومقتضای ماده‌یه
بواقربدر ﴿الزبالة﴾ ثمامه وزننده بودخی شیٔ یسیره اطلاق اولنور یقال مافی البئر زبالة ای شیٔ یعنی من الماء وزباله
اصحابدن مالك بن الحویرث بن اشیم پدرینك جدّی اسمیدر وبر موضع آدیدر وجعفر بن محمد الزبالیّ محدّثدر
﴿زباله﴾ سحابه وزننده بر موضعدر محدّثیندن محمد بن الحسن بن عیاش الزبالی اورادندر ومحمد بن الحسن
بن زباله محدّثدر وزباله بنت عتیبة بن مرداس شعرادندر ﴿الزبیل﴾ امیروزننده‌که ذکر اولندی و﴿الزّبیل﴾
سکین وزننده و﴿الزنبیل﴾ قندیل وزننده وبعضا زانی مفتوح اولور قفه‌یه دینورکه کوفه تعبیر اولنان ظرفدر
خرما یپراغندن اوررلرکه مراد ترکیده دخی زنبیل دیدکلری اوله‌جقدر کونا کون شکلده یاپارلر علی قول دغارجغه
دینور جراب معناسنه یاخود مطلقا حمل اولنه‌جق ونسنه قویه‌جق قابه دینور وعاء معناسنه وزبیل کلمه‌سنك
جمعی زبل درکتب وزننده وزبلاندر زانك ضمیله * شارح دیرکه زبّیلك جمعی زبابیل وزنبیلك جمعی زنابیل‌در
وزنبیله زبیل وزنبیل اطلاقی مقدّما آنکله کوبره طاشیدقلرینه مبنیدر ونونی زائده‌در ﴿الزأبل﴾ زبرج وزننده
آفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور ﴿الزأبل﴾ جعفر وزننده وبانك کسریله‌ده جائزدر بودور آدمه دینور وهمزه‌نك
ترکیله زبل عنوانی اکثردر ﴿زابل﴾ هاجر وزننده سند اولکه‌سنده بربلده‌در ﴿زنبیل﴾ قندیل وزننده اسامیدندر
احمد بن الحسین بن احمد بن زنبیل النهاوندیّ امام بخاری تاریخنك راویسیدرکه ابو القاسم الاشقردن اولدخی
امام بخاریدن روایت ایلدی ﴿الزبلة﴾ زانك ضمیله لقمه‌یه دینور ﴿الزبلة﴾ فتحاتله شیٔ یسیر معناسنه‌در تقول
مارزأته زبلة ای شیئا ﴿الزبتل﴾ جعفر وزننده بودور آدمه دینور یقال رجل زبتل ای قصیر ﴿الزجلة﴾ غرفه
وزننده ایکی کوزك ارالغنده اولان دری‌یه دینور یقال جرح زجلته ای الجلدة التی بین العینین وحالت معناسنه‌در
یقال هو علی زجلة حسنة ای حالة وناسك غریو وفریادینه وشماطه‌سنه دینور بونده زانك فتحیله‌ده جائزدر تقول سمعت
زجلة الناس ای صوتهم وصو مقوله‌سی نسنه‌دن حاصل اولان جزؤ یجه رطوبته دینور یقال اصابته زجلة منه
ای بلة وپك جزؤی وناچیز نسنه‌یه دینور یقال اعطانی زجلة منه ای هنیهة منه وهر نسنه‌دن برپاره‌یه وبربلوکه
دینور یقال زجلة منه ای قطعة ومطلقا جماعته علی قول خاصّة انسانادن برکروه وجماعته اطلاق اولنور بونده

زايك فتحيله‌ده جائزدر وزجله بنت منظور زوجهٔ زبيردر ياخود حضرت معاويه‌نك آزاد كرده جاريه‌سيدر ياخود قزى عاتكه‌نك آزاد كرده‌سيدر ﴿الزجل﴾ زجر وزننده برنسنه‌يى اوته قاقوب آتمق معناسنه‌در يقال زجله وبه زجلا من الباب الاوّل اذا رماه ودفعه ومزراغك اشاغى حربه‌سيله دورتمك معناسنه‌در يقال زجله بالرّمح اذازجّه وبعيد يردن كوكرجين صالمق معناسنه‌در يقال زجل الحمام اذا ارسلها على بعد وديشينك رحمنه منى دوكمك معناسنه‌در يقال زجل الماء فى رحمها اذا صبه ﴿الزاجل﴾ و ﴿الزجّال﴾ شدّاد وزننده ايراق يردن صالنان كوكرجينه دينور كبوتر بغدادى كبى يقال هى حمام الزاجل والزجّال اى يرسل على بعد بونلر ذكر اولنان زجل ماده‌سندن اولمغله حمام لفظنه وصف اولدقلرى صورتده البته نسبت اوزره اولمق لازمدر وحسب الظاهر لامحاله وصفلردر زيرا اضافتلرنده فائده بالذكر ملحوظ دكلدر مكر بيانيه‌يه حمل اولنه وزاجل صاحب وهاجر وزنلرنده طولوم باغليه‌جق ايپك اوجنده اولان چوى وحلقه طرزنده اغاج پاره‌سنه دينور ومزراغك اشاغى حربه‌سنده اولان حلقه‌يه دينور وعسكرك باشبوغنه دينور يقال هو زاجل العسكر اى قائدهم وزيد الخيل نام كسه‌نك فرسى اسميدر وبلندآواز آدمه دينور وخواننده‌يه دينور يقال رجل زاجل اى رفيع الصوت وكذا المطرب ﴿الزاجل﴾ جيمك فتحيله عالم وزننده پوغور دوه‌نك منيسنه دينور ياخود اركك دوه قوشنك منيسنه دينور وكاهجه همزه ايله‌ده ملفوظدر وعلى قول اركك دوه قوشى كندى نوبتنده يمورطه سى اوزره ياتديغى اثناده دبرندن سيلان ايدن نسنه‌يه دينور بعض نسخه‌ده تحضينها بيضها عنوانيله‌كه ضمير مؤنثدر مرسوم اولمغله غلطدر صواب اولان مذكر ضميرلرى اولمقدر ياخود جمعيتى متضمن جنسيت اعتبارينه مبنيدر وزاجل دوه قسمنك بيونلرينه مخصوص بركونه تمغا اسميدر ﴿المزجل﴾ منبر وزننده مزراغك تمرننه دينور وقصه مزراغه وخشت ديدكلرينه دينور ﴿المزجال﴾ محراب وزننده شول اوقه دينوركه هنوز تمرنلنوب ويللك يچورلمامش اوله ﴿الزجل﴾ فتحتينله ناس برى بريله اويناشوب شماطه وهنكامه ايلك معناسنه‌در يقال زجل القوم زجلا من الباب الرابع اذا لعبوا وجلبوا وشرقى وبسته اوقيوب خواننده‌لك ايلك معناسنه‌در يقال زجل الزاجل اذا طرب ورفع صوت ايلك معناسنه‌در يقال زجل الرجل اذا رفع الصوت وبو معنالرده اسم اوله‌رق مستعملدر ﴿الزجل﴾ كتف وزننده و ﴿الزاجل﴾ بلند آواز آدمه دينور وخواننده‌يه دينور وشول نباته دينوركه اكا يل طوقندقجه سسلنور اوله يقال نبت زجل اذا صوّتت فيه الريح ﴿الزؤاجل﴾ همزه ايله علابط وزننده و ﴿الزنجيل﴾ قنديل وزننده وهمزه‌بدلى نونله ضعيف وزبون آدمه دينور يقال رجل زؤاجل وزنجيل وزنجيل اى ضعيف ﴿الزجنجل﴾ سفرجل وزننده آيينه‌يه دينور مرآة معناسنه سجنجل كلمه‌سنده لغتدر ﴿الزجول﴾ صبور وزننده ايراق يوقشه دينور يقال عقبة زجول اى بعيدة ﴿الزجلاء﴾ حمراء وزننده جست ورونده ناقه‌يه دينور يقال ناقة زجلاء اى سريعة ﴿الزحل﴾ زايك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله برنسنه يرندن ايرلمق معناسنه‌در يقال زحل عن مكانه زحلا من الباب الثالث اذا زال ويورلمق معناسنه‌در يقال زحل الرجل اذا اعيا ودابه يورركن چكن چكن كيرو لنمك معناسنه‌در يقال زحلت الناقة اذا تاخرت فى سيرها ﴿التزحول﴾ تدحرج وزننده بودخى برنسنه يرندن آيرلمق معناسنه‌در يقال تزحول عن مكانه اذا زال ﴿الزحول﴾ قعود وزننده برآدم يرندن آلارغه اولمق معناسنه‌در يقال زحل الرجل عن مكانه زحولا اذا تنحى ﴿التزحّل﴾ تفعل وزننده زحول معناسنه‌در يقال تزحّل عن مكانه اذا تنحى ﴿الزحل﴾ كتف وزننده و ﴿الزحليل﴾ نحرير وزننده مكانندن الارغه اولان آدمه دينور ﴿الزحول﴾ صبور وزننده شول ناقه‌يه دينوركه دوه‌لر ايله حوضه كلدكده منع ورد ايچون صاحبى يابر غيرى كمسه هرنقدر چهره‌سنه ضرب ايدرسه‌ده كيروسنى دونوب چكن چكن ينه صوقيلوب حوضه كلور اوله يقال ناقة زحول اذا وردت الحوض فضرب الرائد وجهها فولّت عجزها ولم تزل تزحل حتى تردّ وزحول ايراق يوقشه وصف اولور يقال عقبة زحول اى بعيدة فعول بمعنى فاعل نسبى اولمغله تذكير وتأنيثى مساويدر ﴿الزحل﴾ صرد وزننده امور ومشاغلدن چكنليوب دائما كناره كير اولان آدمه دينور مؤنثى زحله‌در يقال رجل زحل وامرأة زحلة اذا كان يزحل عن الامور وزحل زفر وزننده غير منصرف اوله‌رق خنس اطلاق اولنان كواكب سياره‌دن بركوكب اسميدركه فلك سابعده مركوزدر بعيد ومتنحى اولديغيچون اطلاق اولندى وبو زاحلدن معدولدر فارسيده اكا كيوان دينور ﴿غلام زحل﴾ ابو القاسم ديمكله مشتهر برمنجمدر ﴿الزحليل﴾ نحرير وزننده دائما مكانندن بعيد ومتنحى اولان آدمه دينور وطار وطاينجق يالچين يره دينوركه اياق ايلشميوب قايوب كيدر وجست وچالاك آدمه اطلاق اولنور يقال رجل زحليل اى سريع ﴿الزحلول﴾ زايك ضميله بودخى طار وطاينجق يالچين يره دينور

زحليل كبي يقال مكان زحليل وزحلول اى ضيق زلق من الصفاء (الازحال) همزه‌نك كسريله برآدمى برنسنه‌يه ناچار قلمق معناسنه‌در يقال ازحله اليه اذا الجاءه اليه وايراق ايلمك معناسنه‌در يقال ازحله اذا ابعده (التزحيل) تفعيل وزننده بودخى ايراق ايلمك معناسنه‌در يقال زحله اذا ابعده (الزحلة) همزه وزننده شول جانوره دينوركه يواسنه قچن قچن كيرر اوله يقال دابّة زحلة اذا كانت تدخل جحرها من قبل استها واصلا سير وسفر وسياحت ايلمز اولان آدمه دينور يقال رجل زحلة اى لايسيح فى الارض ظاهرا بوتهكم ياخود ضدّيله تسميه قبيلندندر (الازحئلال) همزه ايله اقشعرار وزننده احزألال مقلوبيدركه ذكر اولندى يقال ازحألّ البعير مقلوب احزألّ (الزحلّ) حدبّ وزننده شول اركك دوه‌يه‌دينوركه صواد باشنده سائر دوه‌لرى زور ايله كيرو سوروب كنديسى ايلرويه صوقيلوب ايچر اوله (الزيحلة) بيطره وزننده كبرو اداو شيوه ايله يوريمكه دينور يقال يمشى الزيحلة اى مشية خيلاء (الزرقلة) قافله دحرجه وزننده برآدمك حقّ ومطلوبنى تماما ويرمك معناسنه‌در تقول زرقل بحقّ اى اعطانيه وقيل دتمك معناسنه‌در يقال زرقل الشعر اذا نفشه (الزعل) فتحتينله نشاطمند اولمق معناسنه‌در يقال زعل الرجل زعلا من الباب الرابع اذا نشط وبوش آت جنبش ونشاطله شوقه كلوب برى اوته قوشوب اوينامق معناسنه‌در يقال زعل الفرس اذا استنّ بغير فارسه (التزعّل) تفعل وزننده بودخى شنلنوب جنبش ونشاطلنمق معناسنه‌در يقال تزعّل الرجل اذا تنشط (الازعال) همزه‌نك كسريله آتى جنبش وشوقه كتوروب نشاطلندرمق معناسنه‌در يقال ازعل الفرس اذا انشطه وبرنسنه‌يى يرندن قوپروب ازعاج ايلمك معناسنه‌در يقال ازعله من مكانه اذا ازعجه (الزعلول) سرسور وزننده جست وخفيف آدمه دينور (الازعيل) ازميل وزننده هميشه شوخ وشنّ وشقراق آدمه دينور يقال رجل ازعيل اى نشيط (الزعلة) تمره وزننده شول حيوانه دينوركه برسنه طوغوروب برسنه آرالق ويرر اوله يقال ناقة زعلة اذا صارت تلدسنة ولاتلد اخرى وديشى دوه قوشنه دينور (الزعل) زايك كسريله برموضع وبررجل آدليدر (الزعل) كتف وزننده آجلقدن زار ومضطرب آدمه دينوركه يلان كبى قيورلوب ناله وانين ايدراوله يقال هو زعل اى متضوّر جوعا (زعيل) زبير وزننده قيس بن مرادسك فرسى اسميدر (زعل) تمر وزننده (زعلان) سحبان وزننده اسامئ ناسدندر (الزعبل) جعفر وزننده شول آدمه دينوركه يديكى غدانى هضم ايده‌ميوب بدننه بدل مايتحلل اولمامغله قرنى شيشوب وبيونى چوپ كبى انجلش اوله يقال رجل زعبل اذا لم ينجع فيه الغداء فعظم بطنه ودق عنقه وانكرك يلاننه دينور وقيا كلرينه دينور حرباء معناسنه ووالده‌يه اطلاق اولنور وعلى قول بون وسبكمز اولان عورته دينور بوجهتله تحقير ودشنام موقعنده والده‌دن كنايه ايله ثكلته الزعبل ديرلركه ثكلته امه الحمقاء ديمكدر وزعبل يموق اغاجنه دينوركه عربستانده بياغى اغاج اولور وبرمحدّث اسميدركه آندن ابو قدامة الحارث بن عبيد روايت حديث ايلدى وزعبل بن الوليد الشامىّ وفاطمه بنت زعبل تحديث ايلديلر (الزعبلة) زانك فتحيله بدنى سموروب بيونى انجلش اولان آدمه دينور يقال رجل زعبلة وهو من يسمن بدنه وتدقّ رقبته وبوذكر اولنان زعبلدن ايسه ظاهرا تجوّز اعتبارى لازمدر ومصدر اولور چوق اوله‌رق فاخر ويركو ويرمك معناسنه‌در يقال زعبل فلان اذا اعطى عطية سنية (الزعجلة) زعبله وزننده بدخويلق سوء الخلق معناسنه‌در (الزغل) زايك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله برنسنه‌يى دفعه دفعه دوكمك معناسنه‌در يقال زغل الماء زغلا من الباب الثالث اذا صبه دفعا بوراده دفع غرف وزننده جعدر وزغل آغزدن نسنه پوسكورمك معناسنه‌در يقال زغله اذا مجه وياورى اناسنى امك معناسنه‌دركه لازميله تفسيردر يقال زغل الجدى امّه اذا رضعها ودوه‌سدكنى آتارق بول ايلمك معناسنه‌در يقال زغلت الناقة ببولها اذا رمت به (الازغال) همزه‌نك كسريله بودخى دوه سدكنى آتارق بول ايلمك معناسنه‌در يقال ازغلت الناقة ببولها بمعنى زغلت وقوش آغزيله ياوريسنى يملك معناسنه‌در يقال ازغل الطائر فرخه اذا زقّه ومزراق دورتلديكى يردن قان فشقرتمق معناسنه‌در يقال ازغلت الطعنة بالدم اذا اوزغت (الزغلة) غرفه وزننده آغزدن پوسكوريلان صومقوله‌سنه دينور وآزجه وناچيز نسنه‌دن كنايه اولور تقول ازغل لى زغلة من انائك اى صبّ لى شيئا واست‌وديره دينور وبراوغوردن دوكيلوب ياخود آتيلان شيئه دينور بول اولسون غيرى اولسون (الزاغول) خراسان ديارنده پنج ديه ناحيه سندن برقريه‌در پنج ديه معرّبنده بنجذيه ديرلر باى موحده وذال معجمه ايله فحول اعلامدن محمد بن الحسن بن محمد بن الحسين البنجذيهىّ الزاغولىّ اورادندر يوزعدد مجلدى حاوى قيدالاوابد نام بركتاب تأليف ايلمدركه علم تفسير وحديث وفقه ولغته مشتملدر (الزغول) صبور وزننده‌ممه امكه بغايت دوشكون اولان دوه وقيون مقوسى حيوان ياوريسنه دينور يقال

جدی و فصیل زغول ای لهج بالرضاع ﴿الزغلول﴾ سرسور وزنده جست وخفیف آدمه دینور و بر رجل آدیدر
وچوجغه دینور طفل معناسنه یقال له زغلول کثیر ای طفل * شارحك بیاننه کوره جمعی زغالیلدر ﴿زغیل﴾ زبیر
وزنده اسمادندر زغیل التمّار ابن شاهین نام محدّثك شیخیدر * مترجم دیرکه بعض فقهاء وشعراء کلاملرنده زیوف
اقچه یه زغل تعبیرلری کوریلوب لکن اصول لغتده مرسوم اولمامغله ظاهرا مولددر ﴿الزغفل﴾ جعفر وزنده
بر جنس اغاج اسمیدر ﴿الزغفلة﴾ دحرجه وزنده زغفل دیرکلری شجر مذکوری اوطون ایدوب یاقمق معناسنه‌در
یقال زغفل الرجل اذا اوقد الزغفل ویلان سویلمك معناسنه‌در یقال زغفل الرجل اذا کذب ﴿الزغمل﴾ قنفذ
وزنده درونده مضمر اولان کینه وعداوته دینور یقال به لفلان زغمل ای حسیکة فی قلبه ﴿الازفل﴾ همزه‌نك وفانك
فتحیله اسمدر خشم وغضب وحدّته دینور یقال به ازفل ای غضب وحدّة وابوافکل کبی اسمدر ﴿الازفلة﴾ ارمله
وزنده کروه وجماعت معناسنه‌در یقال جاؤا ازفلة ای جماعة ﴿الازفلة﴾ اردبّه وزنده خفت معناسنه‌در
یقال به ازفلة ای خفة ﴿الازفلی﴾ اجفلی وزنده ومرادفیدرکه ماده سنده ذکر اولندی ﴿زوفل﴾ نوفل وزنده
بر رجل اسمیدر ﴿الزفقلة﴾ ثانیده قافله دحرجه وزنده سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال زفقل الرجل اذا اسرع
﴿الزقل﴾ زانك ضمی وقافك سکونیله و﴿الزواقیل﴾ ابابیل وزنده اوغریلره دینور یقال هم زقل وزواقیل ای لصوص
مؤلف مفردلرندن سکوت ایلمشدر وزواقیل العمامه باشدن صارغك آلتندن اخراج اولنان صاچلره وپرچملره دینور
یقال اخرجوا الزواقیل من تحت العمائم وهی الشعور التی یخرجونها من تحتها * بوراده مؤلف مسامحه ایله تفسیر ایلمشدر
زیرا ان تخرج الشعور من تحتها عبارتیله رسم ایلمشدر اکثری محللرده بوعنوانله تعریف ایلمك عادتیدر اساسده وسائر
امّهاتده وهی الشعور التی یخرجونها من تحت العمائم عبارتیله مفسر اولمغله بوراده ان کلمه‌سی مصدریه اولمغین
خروج ایله مأوّل ومصدر بمعنی اسم فاعل اولمغین الخارج ایله مسبوکدر وبو مطرده‌در نته‌که اوائل حاشیهٔ مطولده
حسن چلبی تنصیص ایلمشدر وبالدفعات محللرنده ثبت اولنمشدر فلاتغفل ﴿الزقیلة﴾ سفینه وزنده طاره‌جق
صوقاغه دینور ﴿الزوقلة﴾ حوقله وزنده باشدن صارغك ایکی اوجلرینی چیقاروب صالیورمك معناسنه‌در یقال
زوقل عمامته اذا سدل طرفیها عمامهٔ زوقلیه دیدکلری بوطرز اولان صارنشدر ﴿الزلّ﴾ زانك فتحی ولامك تشدیدیله
و﴿الزلیل﴾ ازیز وزنده و﴿المزلّة﴾ میمك فتحی وزانك کسریله و﴿الزلول﴾ حلول وزنده و﴿الزلل﴾ فتحتینله و﴿الزلیلی﴾
خلیفی وزنده ومدّایله لغتدر اایاق چامور دن وطاینجق یردن طاینوب قایمق یاخود برسوزده زیغ وخطا ایلمك معناسنه‌در
مؤلفك بصائرده بیاننه کوره ایاق قایمق معناسنده حقیقت وخبط وخطأ کلامده مجازدر تقول زللت یارجل تزلّ
وزللت کملت زلاو زلیلا ومزلة وزلولا وزلیلی وزلیلاء من الباب الثانی والرابع اذا زلقت فی طین او منطق وبر آدمك
عمر وحیاتی یچوب کتمك معناسنه مستعملدر یقال زلّ عمره اذا ذهب وزلیل وزلول سرعتله مرور ایلمك معناسنه
مستعملدرکه کویا قایوب کتمش اولور یقال زلّ الرجل زلیلا وزلولا اذا مرّ سریعا وزلول اقچه الدن قایوب دوكلمك
علی قول وزنی ناقص وناتمام اولمق معناسنه‌در یقال زلّت الدراهم زلولا اذا انصبت او نقصت وزنا ﴿الازلال﴾
همزه‌نك کسریله برآدمی سورچدوب قایدرمق معناسنه‌در یقال ازله اذا ازلقه وبرآدمه انعام واحسان ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال ازلّ الیه نعمة ای اسداها کویاکه نعمتی اکا ازلاق ایلمش اولور پس بو استعاره‌یه مبنیدر
وبرآدمه حق ومطلوبندن برمقدارینی ویرمك معناسنه مستعملدر یقال ازلّ الیه من حقه شیئا ای اعطاه ﴿الاستزلال﴾
بودخی برآدمی سورچدرمك معناسنه‌در یقال استزله بمعنی ازلّه ﴿المزلة﴾ میمك وزانك فتحیله و﴿المزلة﴾ زانك
کسریله اسم مکانلردر طاینجق یالچین یره دینورکه ایاق ایلشمیوب قایوب کیدر اوّل باب رابعدن وثانی باب ثانیدندر
یقال هذه مزلة الاقدام ومزلتها ای مزلقها وزانك کسریله مصدر میمی اولورکه ذکر اولندی ﴿الزلة﴾ زانك فتحیله
اسمدر ایاق سورچوب قایمغه دینور وضیافت وصنیعه معناسنه مستعملدر بونده زانك ضمیله ده‌زبانزده‌در ازلال نعمت
معناسندندر یقال اتخذ فلان زلة ای صنیعة ودوکونه وولیمه‌یه اطلاق اولنور تقول کنّا فی زلة فلان ای فی عرسه
وخطیئه وجنحه وبادره‌یه اطلاق اولنور یقال وقعت منه زلة ای خطیئة وسقطه معناسنه مستعملدر کرك
قولا وکرك فعلا اولسون یقال وقعت فی قوله اورأیه زلة ای سقطة وبردوستك یاخود اقربادن برینك ضیافتی
طعامندن یشتماله قیوب خانه‌یه کتوریلان طعامه اطلاق اولنورکه خوردن وبردن قاعده سنجه‌در وبو معناده
لغت عراقیه یاخود عامیه‌در یقال فلان یرتکب الزلة وهی اسم لما یحمل من مائدة الصدیق او القریب * مترجم
دیرکه قایدرمق معناسندن لغت صحیحه اولسه نه مانعدر ﴿الزل﴾ زانك ضمیله و﴿الزلل﴾ فتحتینله صیرنجق یره
دینور صیغهٔ ثانیه فی الاصل مصدر اولمغله تأنیث وتذکیری مساویدر یقال مقام زلّ وزلل ومقامة زلل ای یزلّ فیه

مطلب

وزلل وزن ومقدارده اولان نقصانه اطلاق اولنور يقال فى ميزانه زلل اى نقصان و برآدم آريق قيچلو اولمق
معناسنه‌در يقال زلّ الرجل زللا من الباب الرابع اذا كان ازلّ (الزلاء) شول يايه وصف اولوركه حذاقتلو دوزلمكله
اوقى تيز و چابك چيقار اوله كويا كه قايوب كيدر اولور يقال قوس زلاء اذا كانت يزّل السهم عنها لسرعة خروجه
(الزالّ) تشديد لامله وزنى ناقص اولان اقچه‌يه وصف اولور يقال درهم زالّ اى ناقص (الزلة) زايك كسريله
طاشلره ياخود صيرنجق و املس و هموار اولنلرينه اطلاق اولنور پس مفردى زلّ اولور يقال رماه بالزلة اى الحجارة
او ملسها (الزلة) زايك ضميله صولوق طارلغنه دينوركه علتدن ناشى اولور يقال اخذته الزلة اى ضيق النفس
(الزلال) غراب وزننده و (الزليل) امير وزننده و (الزلول) صبور وزننده و (الزلازل) علابط وزننده شول صافى
وخفيف وخوشكوار صوغوق صويه دينوركه اصلا بوغازده ايلشميوب همان مرور ايدر اوله كويا كه قايوب كيدر
اولور يقال ماء زلال وزليل وزلول وزلازل اى سريع المرّ فى الحلق بارد عذب صاف سهل سلس (الازلّ) اجلّ
وزننده جست و چالاك معناسنه مستعملدر يقال رجل ازلّ اى سريع و قيچلرى وقيناقلرى اتسز و چلمسز اولان
ياخود يك اتسز و چلمسز اولان آدمه دينوركه اصلا اوچقور طوتمز اولور يقال رجل ازلّ اى ارسحّ اى خفيف
الوركين او اشدّ منه بوراده والخفيف الوركين قولى الارسح قولنه عطف تفسيردر الاشجّ نسخه‌لرى غلط محضدر
(السمع الازلّ) سينك كسريله شول جانوردركه قورد ايله صرتلاندن تولد ايدر اصل سمع اول جانورك اسميدر قوهٔ
سامعه‌سى شديد اولديغيچون نته‌كه ماده‌سنده بيان اولندى و صغريسنك اتى اولميوب قورى دكنك كبى اولديغيچون
ازلّ اكا صفت لازمه اولدى نته‌كه صرتلانه عرج وصف لازم اولمغله عرجاء اطلاق ايلديلر (الزلزلة) قلقله
وزننده و (الزلزال) زايك حركات ثلاثيله برنسنه‌يى ارغالمق معناسنه‌در يقال زلزل الشىء زلزلة وزلزالا مثلّثة
اذا حرّكه * شارحك بيانه كوره بونلردن اسم زلزال در زايك فتحيله (الزلازل) زايك فتحيله بنيهٔ جمع اوزره بلاياء
وشدائده اطلاق اولنور وجه مذكور اوزره اسم اولان زلزالك جمعيدر يقال اصابته الزلازل اى بلايا (ازلزل)
همزه‌نك وزالرك كسريله بر كلمه‌دركه زلزلهٔ ارض هنكامنده تكلّم ايدرلر فى الاصل همزهٔ استفهاميهٔ مفتوحه اولوب
وزلزل صيغهٔ مجهوله ايدى ضيق وقت سببيله تخفيفا مكسور ايلديلر پس زلزله‌مى اوليور ديمك اولور (الزلزول)
سرسور وزننده جست و چالاك و ظريف آدمه دينور يقال رجل زلزول اى خفيف ظريف و چاپكلك خفت
معناسنه‌در و قتال و شر و شور و جدال معناسنه مستعملدر يقال وقع بينهم زلزول اى قتال وشرّ (الزلزل) زاى اولانك
ولامك فتحى وثانيه‌نك كسريله اواسبانه و خرده‌مرده اشيايه دينوركه اثاث البيت تعبير اولنور (الزلزل) فدفد وزننده
هارون خليفه وقتنده برمغنّى يعنى سازنده اسميدر سازچالمسى بين الناس ضرب مثل اولمشدر بغدادده واقع بركهٔ
زلزل اكا مضافدر * مؤلفك يضرب بضربه العود المثل قولنده العود لفظى ضرب كلمه‌سنك كه مصدردر مفعوليدر
والمثل قولى يضرب كلمه‌سنك نائب فاعليدر (الزلزل) هدهد وزننده طبل چالمقده استاذ اولان مهتره دينور يقال
هو زلزل اى طبال حاذق (الزليل) امير وزننده اطعمه‌دن پالوذه‌يه و زيروه‌يه اطلاق اولنور سريع المرور اولدقلريچون
تقول اطعمنا الزليل اى الفالوذ (زلول) صبور وزننده مغربده بر بلده‌در (زلاله) جبّانه وزننده تهامه‌ده برعقبه
آديدر (المزلل) محدّث وزننده لطف و احسانى فراوان آدمه دينور يقال رجل مزلّل اى كثير المعروف (الزلية)
كسرتينله زيلوجه و جاجيم تعبير اولنان آلاجه دوشمه‌يه دينور جمعى زلالى‌در * مؤلفك الزلية البساط قولنده
البساط لفظنك حرف تعريفى عهد خارجى‌يه محمولدر فلا تغفل فارسيده بوكه زيلو دينور كرچه معرّب ظنّ اولنور
لكن تعريبنه مؤلف وسائرى تعرّض ايلامشدر (الزمال) كتاب وزننده برآدم بريانى اوزره چوكوب او بريانى
يوقريجه قالدره‌رق سكرتمك معناسنه‌در كويا كه بر اياغنك اوزرينه اعتماد ايدركه او بريانده زور اولمز يقال
زمل الرجل زمالا من الباب الثانى والاول اذا عدا معتمدا فى احد شقيه رافعا جنبه الاخر وزمال دوه‌نك اياغنه
عارض اولان اغسقلغه دينور يقال بالبعير زمال اى ظلع وصو طولو منك صارقيسنه دينور جمعى زمل‌در كتب
وزننده وازمله‌در اشربه وزننده (الزمول) شمول وزننده تابع اولمق معناسنه‌در يقال زمله زمولا من الباب الاول
اذا تبعه (الزامل) دائما غيره تبعيت ايدن آدمه دينور يقال رجل زامل اى يزمل غيره اى يتبعه وشول دابه‌يه دينوركه
جنبش و نشاطندن برطرفه اغسيوب يكدرركبى يانن يانن يورر اوله يقال فرس زامل اذا كان كانّه يظلع من نشاطه
وزامل معاوية بن مرداس السلمىّ فرسنك اسميدر (الزمل) جمل وزننده و (الزمال) جمال وزننده و (الزملان)
فتحاتله دابّه قسمى جنبش و وجد و نشاطندن برطرفه اغسيوب يكدرركبى يانن يانن يوريمك معناسنه‌در يقال زمل
الفرس زملا و زمالا و زملانا من الباب الاوّل اذا مشى كانه يظلع من نشاطه وزمل برآدمى طوار اوزره اردينه آلوب

ردیف الملك علی قول محفد و محمل مقوله‌سنده کندیسنه دنك الملك معناسنه‌در یقال زمله زملا اذا اردفه اوعادله
《الزاملة》 تنبلیت دابه‌سنه دینورکه اکا یولده بنلیوب تنبلیت یوکلنور دوه اولسون سائر طوار اولسون یقال
رکب علی الراحلة وحمل علی الزاملة وهی التی یحمل علیها من الابل وغیرها * مترجم دیرکه مطرزینك بیاننه

مطلب

کوره زامله وجه مذکور اوزره تنبلیت طوارینه دینور ذکراولنان زمل معناسندن کویا که اسم فاعلدرهاء اسمیت
ایچوندر و بوراحله وحموله کبیدر راحله بنت طوارینه وحموله یوك طوارینه دینور وزامله تنبلیتك کندیسنه
دخی استعمال اولنورته‌که امام محمدك اکثری بعیر محمل فوضع علیه زاملة یضمن قولنده زامله‌دن مراد تنبلیتدر
《الازمل》 افکل وزننده قارشق آوازه دینور علی قول طوار یوررکن خایه‌سی دریسندن ظهورایدن سسه دینور
یقال سمع منه ازملا وهو الصوت المختلط او صوت یخرج من قنب الدابة وهپ وجمله معناسنه مستعملدر اوّلکنده
اسمدر و بونده افعلدر یقال اخذه بازمله ای جمیعه واثاث ورثاث معناسنه‌درکاسیذکر وعیال معناسنه‌درکاسیجیٔ
《الازملة》 همزه‌نك و میمك فتحیله چوق نسنه‌لره دینور تأنیثی موصوف اعتباریله‌در ومنه یقال له عیالات ازملة
ای کثیرة و یای چکردیسنه دینور تقول سمعت ازملة القوس ای زنینها و اثاث ومتاع معناسنه‌درکاسیذکر
و عیال معناسنه‌درکاسیذکر 《الازمولة》 اضحوکه وزننده و 《الازمولة》 برذونه وزننده سسلنجی دیشی حیوانه
دینور بیان‌کچیسی وسائری اولسون 《الزوملة》 حوقله وزننده دوه سورمك معناسنه‌در یقال زومل الابل اذاساقها
واسم اولور احمال واثقالری محمول اولمش دوه‌لره دینور یقال عیر زوملة ای التی علیها احمالها بوراده ضمیر
عیره عائددر 《الزملة》 زمره وزننده چوق یولداشلره دینور یقال جاء ومعه زملة ای رفقة وجماعت وکروه معناسنه‌در
《الزملة》 زانك کسریله بری برینه صارمشمش اوزون وقصه قارشق چتلق خرما فدانلرینه اطلاق اولنور وال ایرشمز
اولان خرده خرما فدانلرینه دینور یقال بالارض زملة ای ماالتفّ من الجبار والصور من الودیّ وکذا مافات الید
من الفسیل 《الزمیل》 امیر وزننده و 《الزمل》 زانك کسریله برآدمك طوار اوزره آردینه بنمش آدمه دینور تقول
کنت زمیله وزمله ای ردیفه و یولده احدهما آخرك دوه‌لرینه یوك یوکلتمك و بنمك و بندرمك خصوصنده عمل
و موافقتی اولان ایکی یولداشلرك هربرینه زمیل وایکیسنه زمیلان دینور والا رفیقان دینور خلاصه‌سی بودرکه

مطلب

زمیل برآدمك آردینه بنن و یوکك آردینه بنن کسه‌یه و برهودجده برآدمه عدیل اولان کسه‌یه و یوکلری بردوه‌یه
محمول اولان ایکی کسه‌نك هربرینه و سفرده یولداشنه یوك یوکلتمك وسائرکونه مشاغلده یار ویاور اولان آدمه
دینور ورفیق بوعملرده مدخلی اولمیوب همان همراه اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هما زمیلان اذاعمل الرجلان
علی بعیریهما فاذا کانا بلاعمل فرفیقان 《التزمیل》 تفعیل وزننده کزلمك معناسنه مستعملدر یقال زمّله اذا اخفاه
و برنسنه‌یی ثوب ایچره دوروب صارمق معناسنه‌در یقال زمّله بثوبه اذا لفه به 《التزمل》 تفعل وزننده اثوابه
صاریلوب بورنمك معناسنه‌در یقال تزمّل الرجل اذا تلفف بثوبه ویقال ازّمّل بتشدید الزای والمیم وزنه افعّل
بتشدید الفاء والعین * مؤلف بونکله اصلی تزمل اولدیغنه اشارت ایدر وقدقریٔبه معلوم اولەکه تاء افتعالدن اوّل
اشبو اون درت حرفی متضمن * اتثدذزسشصضطظوی * کلامنده واقع حرفلردن بری واقع اولسه تاء اول حرفه

مطلب

قلب و ادغام اولنور کذلك تفعل وتفاعل تالرندنصکره حروف مذکوره بری اولسه تالری اکا قلب وادغام
اولندقدنصکره اوّللرینه همزهٔ مکسوره جلب اولنور اذثر واطهر وازمّل کبی فلیحفظ 《الزمّل》 سکر وزننده
و 《الزمل》 صرد وزننده و 《الزمل》 زانك کسریله عدل وزننده و 《الزمیل》 زبیر وزننده و 《الزمیل》 قبیط
وزننده و 《الزمّال》 رمّان وزننده و 《الزمل》 کتف وزننده و 《الازمل》 قرشبّ وزننده و 《الزمیلة》 جهینه
وزننده و 《الزمیلة》 قبیطه وزننده و 《الزمّالة》 رمّانه وزننده قورقق وضعیف النفس بی زهره آدمه دینور
طشره‌ده برمادّه ظهورایلسه جبن ورخاوتندن چیقمیوب اثوابنه صاریلوب یتار 《الازمیل》 اکسیر وزننده بچقی‌یه
دینورکه پاپوشجیلر آنکله سختیان کسرلر تقول قطعت الادیم بالازمیل وهو شفرة الحذاء وشول خلال طرزنده
کسکین دموره دینورکه بقروحش اورمق ایچون مزراغك وخشتك اوجنه استوار ایدرلرکه آنکله اوررلر و چکیچه
دینور یقال ضربه بالازمیل ای المطرقة و یاوزتند وشدید آدمه دینور یقال رجل ازمیل ای شدید و ضعیف وزبون
آدمه دینمکله ضدّ اولور یقال رجل ازمیل ای ضعیف 《الازمل》 همزه‌نك فتحی و میمك ضمیله ازمل وازمله کبی بودخی
سپاهیلغه واوروبه‌یه دینور یقال اخذه بازمله بفتح المیم وبازمله بضمّ المیم وبازملته ای باثاثه 《الزملة》 فتحاتله ازمله
وازمل کبی عیال معناسنه‌در یقال ترك زملة وازملة وازملا ای عیالا 《الازدمال》 افتعال وزننده‌که تایی داله مقلوبدر
یوکی بردن ارقه‌یه آلوب کوترمك معناسنه‌در یقال ازدمل الحمل اذاحمله بمرّة واحدة 《ابن زومله》 حوقله وزننده

بر تعبیردرکه برشیئه و بر ماده یه وجه اتقان او زره عالم اولان آدمه اطلاق اولنور ابن بجده کبی فی الاصل زوملة سوق ابل
معناسنه در عندالعرب سوق ابل امر عظیم و معتنا اولمق ملابسه سنه مبنیدر و اب ابن و اخ کلملری صاحب موقعنده
مستعملدر یقال هو ابن زوملتها ای الامور ای عالم بها و ابن زوملة کنیزك زاده یه اطلاق اولنور اکثری سوق ابل
خدمتنده اولدقلریچون یقال هو ابن زوملة ای ابن الامة و بوکویا که مصدردن معدول علم اولمغله غیر منصرفدن
﴿الزمل﴾ زانك کسریله ردیف معناسنه درکه ذکر اولندی و عبدالله بن زمل تابعیندن غیر موثوق الروایه در صغانی
مرحومك صحابیدر دیمسی غلطدر و زمل ارقه ایله کوتوریله جك یوکه دینور بو معنادندرکه همان یارم چوال یوك
وارديه جك یرده مافی جوالقك الازمل دیرلر ﴿زمل﴾ نمل وزننده یاخود زمیل که زبیر وزننده در ابن ربیعه یاخود
ابن عمرو بن ابی العیز بن خشافدرکه صحابیدر و زمل بن عیاش که زبیر وزننده در عروة بن زبیرآنك آزادکرده سندن
روایت حدیث ایلدی ﴿زمیله﴾ جهینه وزننده تجیب قبیله سندن بر بطندر محدثیندن سلمة بن مخرمة الزمیلیّ
آنلردندر ﴿المزملة﴾ معظمه وزننده ایچنده صو تبرید ایلدکاری دستی و کوپ مقوله سنه دینور و بو اهل عراق
لغتیدر اصلاق بز و یپراق مقوله سیله کیجه وقتی دستی یی و کوپی صاروب سردابه یاخود یلکن سرین محله وضع
ایدرلر یقولون برّد الماء فی المزمّلة وهی الجرة او الخابیة التی یبرد فیها الماء ﴿الزمجیل﴾ قندیل وزننده قپلانه دینور
نمر معناسنه ﴿الازمهلال﴾ اضمحلال وزننده یغمور شدّتله صغانقلی یاغمق معناسنه در یقال ازمهلّ المطر
اذا وقع وقار اریوب آقق معناسنه در یقال ازمهلّ الثلج اذا سال بعد ذوبانه ﴿المزمهلّ﴾ مضمحلّ وزننده دیکیلوب
میل کبی طوران شیئه دینور یقال کان مزمهلا ای منتصبا و طوری و صافی صویه دینور ﴿الزنجبیل﴾ زانك و جیمك
فتحیله باده یه دینور خمر معناسنه و ترکیده تحریفله زنجفیل تعبیر اولنان کوکه دینور طپراق آلتنه ایشلیوب
کیدر نباتی قامشه و حصیر اوتنه شبیه اولور قوّت مسخنه و هاضمه صاحبی و بر مقدار ملین و جماعی مقوّی و قوّت
ذکا و حافظه یی مورث و یچینك جکری رطوبتیله مخلوطا تجفیف و سحق اولنمشنی اکتحال غشاوهٔ عینی و ظلمت
بصری مزیلدر * شارح دیرکه معرّباتك بیاننه کوره زنجبیل شنکلیل فارسی معرّبیدر و عربلر مطلقا مستطاب اولان
شیئه زنجبیل اطلاق ایدرلر اکا بناء خمره دخی اطلاق ایلدیلر ﴿زنجبیل الکلاب﴾ برکونه نباتدرکه ورقی سکود
ورقنه شبیه و دالری قرمزی اولور کلف و نمش علتلرینی مزیلدر فارسیده بوکه سك کش و ترکیده فرنك بیری
وکوپك زنجفیلی دیرلر ﴿زنجبیل العجم﴾ اشترغازدرکه دوه تیکنی دیدکاریدر ﴿زنجبیل الشام﴾ راسن اسمیدرکه
ترکیده آندز تعبیر اولنان نباتدر ﴿الزندبیل﴾ زنجبیل وزننده زنده پیل فارسی معرّبیدرکه بیوك فیل دیمکدر
زنده فارسیده عظیم معناسنه در و پیل پای فارسیله فیلدر ﴿الزنفلة﴾ فایله دحرجه وزننده صرتنده آغر یوکی
اولان آدم کبی امکلیه رك ثقلتله تیز تیز یوریمك معناسنه در یقال زنفل فی مشیته اذا تحرّك کالمثقل واسرع
﴿زنفل﴾ جعفر وزننده اسامیدندر زنفل العرقیّ فقهاء مکه دن برفقیه غیر موثوقدر ﴿امّ زنفل﴾ داهیه کنیه لرندندر
﴿الزنقلة﴾ قافله زنفله وزننده و مرادفیدر ﴿الزوال﴾ نوال وزننده و ﴿الزوول﴾ قعود وزننده و ﴿الزویل﴾ زانك
فتحیله و ﴿الزولان﴾ فتحاتله برنسنه یرندن ایرلمق معناسنه در یقال زال الشیءُ عن مکانه یزول یعنی من الباب
الاول و یزال یعنی من الرابع وهی قلیلة مرویّة عن ابی علیّ زوالا و زوولا و زویلا و زولانا اذا ذهب و استحال
و زوال و زوول بو معناده متعدّی اولور تقول زلته بکسر الزای ازاله و ازیله و تقول زلت عن مکانی زوالا
و زوولا یعنی متعدّی اولدیغی صورتده یالکزجه فعل ماضی باب رابعدن و لازم کلدیکی صورتده یالکزجه باب
اوّلدن وارد اوله رق مستعمل اولمشدر * بوراده مؤلفك و ازیله قولی ذکری آتی یائیه نك مستقبلیدر استطرادا رسم
اولنمشدر و قولهم زال زواله و ازال الله زواله دعاء بالهلاك مثال اوّلده زواله کلمه سی فاعلدر پس بونلرده زوالدن
حرکت و تنقل مراد اولمغله اول آدمك موتنی طلب ایلمکدن کنایه در و زوال النهار کوندزك قباقوشلق اولمسندن
عبارتدر یقال زال النهار اذا ارتفع و زوال و زوول قعود وزننده و زؤال کتاب وزننده و زولان جولان
وزننده کونش وسط فلکدن یعنی نصف نهاردن غروب سمتنه دونمك معناسنه مستعملدر عربلر شمسك وسط
فلکده بر مقدارجه ثباتنی زعم ایلمکله میلنه زوال تعبیر ایلدیلر یقال زالت الشمس زوالا و زوولا و زؤالا
و زولانا اذا مالت عن کبد السماء و کوچمك معناسنه مستعملدر بونده باء حرفیله متعدّی اولور یقال زالت الخیل
برکبانها اذا نهضت و جدا اولمق معناسنه مستعملدر یقال زاله اذا فارقه ﴿الازولال﴾ افعلال وزننده بو دخی برنسنه
یرندن ایرلمق معناسنه در یقال ازولّ الشیءُ بمعنی زال ﴿الازالة﴾ همزه نك کسریله برنسنه یی یرندن کیدروب ایرمق
معناسنه در تقول ازلته اذا نحیته و قولهم ازال الله زواله دعاء بالهلاك ﴿التزویل﴾ تفعیل وزننده ازاله معناسنه در

تقول زوّلته بمعنى ازلته و برنسنه يى ميدانه كتوروب تحصيل ايلمك معناسنه در يقال زوّل الشئ اذا اجاءه بوراده
اجاده نسخه لرى غلطدر (الزوائل) زائله نك جمعيدر شكاره اطلاق اولنور حركتلرينه مبنى يقال بالارض زوائل
كثيرة اى صيد و نسوانه اطلاق اولنور حسّى و معنوى عدم استقرارلرينه بناء يقال ليس للزوائل وفاء اى للنسان
و نجومه اطلاق اولنور (الزائل) زوال شانندن اولان نسنه يه دينور و منه يقال زال زائل الظل اى قام قائم الظهيرة
يعنى تمام اويله اسّيلكنك شدّتى قائم اولدى معلومدر كه زواليت البته ظللك وصف لازميدر دائما زائل
اولقده در شمس وسط سمايه واصل اولنجه قدر سير و حركت اوزره اولوب وقت مزبورده كويا كه زائل اولميوب
على حاله طورر كبى تخيل اولنور و بو شمسك اوراده صورت اقامتنده نشئت ايدر كذلك قيام ظهيره ده واقع قيام
دابّه نك فرومانده قالمسندن مأخوذ اولمق ممكندر شمس مركز مرقومه واصل اولنجه قدر سير سريعله حركت
ايدوب مركز مزبوره كلدكده ناظره نسبت كويا كه توقّف ايدر اول كونه وقوف مشاهده حالنده عربلر قام قائم
الظهيرة و زال زائل الظلّ تعبير ايدرلر (الزيلولة) حيلوله وزننده كوج يورده كلوب قونمشيكن برعارضه سببيله
رجعت ياخود برسمته ميل و عزيمت ايلمك معناسنه دركه يورد دكشمك تعبير اولنور يقال زال ظعنهم زيلولة
اذا اثّوا امكانهم ثمّ بدالهم عنه بوراده اثّووا كلمه سى يورد معناسنه اولان اوى ماده سندن افتعالدر (المزاولة)
مفاعله وزننده و (الزوال) جدال وزننده برنسنه يى تحصيل ايدوب ميدانه كتورمك ايچون دورشوب چالشمق
معناسنه در يقال زاوله مزاولة و زوالا اذا عالجه و حاوله و طالبه (التزوّل) تفعل وزننده بودخى برنسنه يى
دورشوب چالشه رق ميدانه كتورمك معناسنه در يقال تزوّله اذا اجاءته كه تزويل ماده سنده غلط نسخه
بيان اولندى و نهايت درجه ده ظريف اولمق معناسنه در يقال تزوّل الرجل اذا تناهى ظرفه (الزول)
زايك فتحيله تعجب اولنه جق نسنه يه دينور جمعى ازوال كلور يقال هذا زول من الازوال اى عجب من العجائب
و چاقره دينور يقال صاده بالزول اى الصقر و كشينك عورت يرينه دينور يقال كشف زوله و هو فرج الرجل
و بهادره دينور يقال هو زول اى شجاع و يمنده برموضع آديدر و جوانمرد آدمه دينور يقال رجل زول اى جواد
و برنسنه نك شخص و هيكلنه دينور تقول رأيت زوله اى شخصه و بلاء و آفته دينور و زيرك ظريف اوله رق
چيره و سبكروح آدمه دينور مؤنثى زوله در جمعى ازوالدر يقال رجل زول و امرأة زولة اى خفيف ظريف
فطن (الانزيال) انفعال وزننده جدا اولمق معناسنه در يقال انزال عنه اذا فارقه (الزائلة) غائله وزننده
هرجانلو حيوانه على قول متحرّك اولان شيئه اطلاق اولنور هاء مبالغه ياخود اسميت ايچوندر يقال لو كان
زائلة لتحرّك و هى كلّ ذى روح او متحرّك (الازديال) افتعال وزننده زائل قلمق معناسنه در يقال ازداله
اى ازاله (التزاول) تفاعل وزننده دورشوب چالششمق معناسنه در يقال تزاولو اذا تعالجوا (الزويل)
زايك فتحيله مصدردركه ذكر اولندى و تلاش و اضطراب و بيقرارى معناسنه مستعملدر يقال اخذه الزويل و العويل
اى الحركة و البكاء و تقول العرب زال زويله و زال زواله اى زال جانبه ذعرا و فرقا يعنى زياده سيله خوف ايلكله
مضطرب و بيقرار اولوب يوركى قوپمق درجه سنه كلدى و يقال زيل زويله و بونده فعل مصدرينه اسناد
اولنمشدر تركيب مزبور كمال مبالغه يى متضمندر كويا كه شدّت خوفندن اضطرابى دخى مضطرب اولمشدر
(زويل) زبير وزننده بربلده در و معرّف باللام اوله رق حاجز قربنده برموضعدر (زويله) سفينه وزننده
بربر زمينده بربلده در و افريقيه قربنده بربلده در (زويله) جهينه وزننده برموضع ياخود بررجل اسميدر
باب زويله قاهرهٔ مصرده بردروازه آديدر (الزوّال) شدّاد وزننده كه جوهرى مشينده حركتى كثير و قطع
مسافه سى قليل اولان كمسه ايله تفسير و ارجوزهٔ آتيه ايله استشهاد ايلمشدر لغتنده و ارجوزه ده غلط ايلمشدر زيرا
ارجوزه كاف قافيه سنده منظومدر پس زوّال دخى آنده كافله زوّالكدر و ارجوزه نك اوّلى بودر * تعرّضت
مريئة الحيالك * لناشئ دمكمك نيالك * البحتر المجدّر الزوّالك * فارّها بقا سح بكالك * فاوركت لطعنه الدّرالك
عند الخلاط انّما ازالك * فداكها بصيلم دوّالك * يدلكها فى ذلك العرالك * بالقنفر يش انّما تدلالك * لكن زولك
ماده سنده مؤلف وصف مذكور اوزره مشى معناسنى بيان ايلدى فلينظر (الزهلول) سرسور وزننده
مهره تخته سى كبى دوز و صيرنجق نسنه يه دينور يقال شئ و ارض زهلول اى املس و برطاغك آديدر (الزهل)
اهل وزننده شرّ و شور و فتنه دن ايراقلشمق معناسنه در يقال زهل عن الشرّ زهلا من الباب الثالث
اذا تباعد عنه (الزهل) فتحتينله برنسنه بياض اوله رق يالچين اولمق معناسنه در يقال زهل الشئ زهلا
من الباب الرابع اذا كان املس ابيض (الزاهل) بعد الاضطراب قلبى آرام و اطمينان بولمش آدمه دينو ريقال

مطلب

هو زاهل اى المطمئنّ القلب ﴿الزهملة﴾ دحرجه وزننده متاع واسبابى برى برى اوزره ديزوب استف ايلك
معناسنه‌در يقال زهمل المتاع اذا نضد بعضه على بعض ﴿الزيل﴾ نيل وزننده برنسنه‌يى يرندن ايرمق
معناسنه‌در يقال زاله عن مكانه يزيله زيلا لغة فى ازاله و برنسنه‌يى آخردن آيروب جدا ايلك معناسنه‌در
تقول زلته ازيله فلم ينزل اى مزته فلم يتمز ﴿الازالة﴾ اقامه وزننده و ﴿الازال﴾ هاسز اقام وزننده برنسنه‌يى يرندن
ايرمق معناسنه‌در يقال ازاله عن مكانه ازالة وازالا اذا نحّاه ﴿التزيل﴾ تفعل وزننده و ﴿التزييل﴾ تفعيل
وزننده‌كه شارحك بيانه كوره لغت حجازيّه‌در تفعل بابندن مصدر ثانى اوله‌رق مستعملدر پراكنده اولمق معناسنه‌در
يقال تزيّل القوم تزيّلا وتزييلا اذا تفرّقوا ﴿التزايل﴾ تفاعل وزننده بودخى پراكنده اولمق معناسنه‌در يقال
تزايلوا اذا تفرّقوا و برى برندن آيريلوب جدا اولمق معناسنه‌در يقال تزايلوا اذا تباينوا واهل وجاهت كمسه‌دن
حيا وتادّب قلمق معناسنه مستعملدركه اكا تقرّب ايده‌ميوب تباين بالشخص معامله‌سنى مستلزمدر يقال تزايل
عنه اذا احتشم ﴿الانزيال﴾ انفعال وزننده برنسنه آخردن آيريلوب جدا اولمق معناسنه‌در تقول زلته فلم ينزل
اى مزته فلم يتمز بونك اصلى ينزال ايدى جزم سببيله الف ساقط اولدى ﴿التزييل﴾ تفعيل وزننده طاغتمق
وتفريق ايلك معناسنه‌در يقال زيّله اذا فرّقه ومنه قوله تعالى ❋ فزيّلنا بينهم ❋ ﴿المزايلة﴾ مقاتله وزننده
و ﴿الزيال﴾ جدال وزننده مفارقت معناسنه‌در يقال زايله مزايلة وزيالا اذا فارقه ﴿الزيل﴾ فتحتينله پاچه‌نك
ارالقلرى آچق وميدانلو اولمق معناسنه‌دركه آيشى آچق اولمق تعبير اولنور ﴿الازيل﴾ احمر وزننده معناى مذكوردن
وصفدر يقال رجل ازيل اى بين الزيل متباعد مابين الفخذين ﴿المزيل﴾ منبر وزننده و ﴿المزيال﴾ محراب
وزننده پك زيرك وهوشمند ولطيف اولان آدمه دينور يقال رجل مزيل ومزيال اى كيس لطيف ﴿مازال﴾
مابرح معناسنه‌دركه دائما اولدى ديمكدر تقول مازلت افعله اى مابرحت يعنى همیشه آنى ايشلر اولدم وبونك
مضارعى ازال وازيل صيغه‌لريدركه باب رابعدن وباب ثانيدندر ونحويّون اكا فعل ناقص اطلاق ايررلر فعل
تامّ ايله مادّه‌لرى مختلفدر زيرا فعل تامّ زول ماده‌سندن وبوزيل ماده‌سندن مصوغدر على قول ناقصه تامّه‌دن
مغيره‌در فى الاصل فعل يعنى مفتوح العين اولوب بعده فعل بابنه‌كه مكسور العيندر نقل اولنمشدر ياخود ميز
وتفريق معناسنه اولان زاله يزيله ماده‌سندن مأخوذدر وبونده مازلت بزيد ومازلت زيدا حتى فعل وحرف
نفيسز زلت افعل دخى ديرلر مازلت افعل معناسنه‌كه حرف نفى مقدّردر وبولغت قليله‌در ومازيل فلان
يفعل كذا ديرلر كاد كلمه‌سنده كيدديدكلرى كبى * شارح ديركه اشبو مازال مادّه‌سى كه زوال ياخود زيلدن مأخوذدر
منفىّ الزوال اولمغله مداومت وملازمت معناسنه مستعملدر ورفع اسم ونصب خبر خصوصنده كان كلمه‌سنك
مجراسنه اجرا اولنمشدر وآنده استثنا صحيح دكلدر واحكام سائره‌سى كتب نحويّه‌ده مشروح ومبسوطدر

فصل السين

﴿فصل السين﴾ ﴿السؤال﴾ غراب وزننده و ﴿السآلة﴾ سفاله وزننده و ﴿المسئلة﴾ مرحله وزننده و ﴿التسئال﴾
تذكار وزننده و ﴿السألة﴾ فتحاتله برنسنه‌يى بركمسه‌دن ايسته‌مك معناسنه‌دركه فارسيده خواستن دينور اصل
ديلمك معناسنه موضوعدر يقال سأله كذا وعن كذا وبكذا اى عنه سؤالا وسآلة ومسئلة وتسآلا وسألة من الباب
الثالث اذا استدعى بوراده بكذا لفظنده باء عن معناسنه‌در * مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشبو سؤال مادّه‌سى

مطلب

برنسنه‌يى بركمسه‌دن بيلمكى ياخود بيلمكه مؤدّى اولان شيئى كذلك بركمسه‌دن مال ياخود ماله مؤدّى اولان نسنه‌يى
طلب واستدعا ايلكدن عبارتدركه بونلردن تركيده صورمق ياخود ديلمك ايله تعبير اولنور معناى اوّلك جوابى
لساناله‌دركه صوريلان شيئه نه كونه ايسه جواب ويريلور ال بونده لسانك خليفه‌سى اولوركه كتابتله ياخود اشارتله
ادا ايدر ومعناى ثانينك جوابى ال ايله اولوركه مطلوبنى اعطا ايدر وبونده لسان الك خليفه‌سى اولوركه وعد ايدر
ياخود لا ايله ردّ ايدر ومعناى اوّلده مستعمل اولنجه مفعول ثانى‌يه وكاهجه بنفسه وكاهجه حرف جرّ واسطه‌سيله
تعديه ايدر مثلا سألته كذا وعن كذا وبكذا ديرلر وعن حرفيله تعدّيسى اكثردر ومعناى ثانيده استعمال اولندقده
بنفسه ياخود من حرفى واسطه‌سيله تعديه ايدر نحو قوله تعالى ❋ واذا سألتموهنّ متاعا ❋ وقوله تعالى ❋ واسئلوا الله
من فضله ❋ خلاصه‌سى ديلمك معناسنده حقيقتدر وصورمقده كويا كه خبرك صحتى جوابنى ديلنور اولمغله بالاستعاره‌در
انتهى * وبونك امر حاضرنده سل واسأل واسل دينور همزهٔ عينى حذفله وكاه اولوركه ماضى ومستقبلك همزه‌لرينى
تخفيف بدلى ايله تخفيف ايدوب سال يسال ديرلر خاف يخاف كبى وامر حاضرنده سل ديرلر وبوهذيل لغتيدر وبو لغته
كوره تفاعلنده تساول دينور واو ايله يقال هما يتساولان كما يقال يتقاومان ويتقاولان كويا كه خاف يخاف
مادّه‌سنه قياس اولنمشدر ﴿السؤل﴾ و ﴿السؤلة﴾ سينلرك ضمى وهمزه‌لرك سكونيله وهمزه‌لرك تركيله جائزدر مطلوب

اولان حاجته دینور عرف ونکر کبی مفعول معناسنه در فارسیده خواسته مرادفیدر تقول اصبت منه سؤلی وسؤلتی
ای ماسألته (المسئلة) مرحله وزننده مصدردرکه ذکر اولندی ومفعول ایچون مستعار اولور سؤل کبی مسئول
اولان نسنه یه دینور کما سیذکر مسائل علمیه بوندندر (السئولة) سینك ضمیله همزه وزننده کثیر السؤال آدمه
دینور یقال رجل سؤلة ای الکثیر السؤال (الاسأل) همزه‌نك کسریله برآدمك حاجت ومسئولنی قضا ایلك
معناسنه درکه همزه‌سی ازاله ایچون اولور یقال اسأل سؤله ومسئلته اذا قضی حاجته وبلال بن جریرك اشبو
* اذا ضفتهم اوسآیلتهم * وجدت بهم علة حاضره * بیتنده واقع سآیلتهم کلمه‌سنده‌که سینك فتحی وهمزه‌نك مدی
ویای تحتیهٔ مفتوحه ایله‌در لغتین بیننی جمع ایلمشدر بری اصل اولان سألته کلمه‌سندن همزه‌در وبریسی سایلته
کلمه‌سنده واقع همزه‌نك عوض وفرعی اولان یای تحتیه‌در وبوفاعلته وزننده‌در پس بونك وزنی فعایلتهم اولور
وبونظیری اولمیان برمثال نادردر * مترجم حقیر دیرکه کشاف حاشیه‌سنده ﴿ سأل سائل بعذاب واقع ﴾ کریمه‌سنك
تفسیرنده بووجه اوزره مشروحدرکه اشبو ﴿ سأل سائل ﴾ کریمه‌سی ایکی وجهله قراءت اولنمشدر بری مهموز
اوله‌رق وبری الفله قراءت اولنمشدرکه واودن مقلوبدر قال وخاف کبی وبوقریش لغتیدر وبونده اجوف یائی لغتی
مطلب
دخی واردرنته‌که تفاعلنده یتساءلان ویتساولان ویتسایلان دیرلر یاخود یاء همزه‌دن مقلوبدر وبرلغت دخی واردرکه
سال کلمه‌سنك الفی همزه‌دن مقلوبدر منساة ومنسأه کبی پس بلال‌مز بو رسایلته کلمه‌سنده‌که مسایله دندر همزه لغتنه
وهمزه‌نك فرعی اولان یاء لغتنه رعایتله ایکیسنی جمع ایلمشدر عندنده بریسی مرجح اولمامغله صیادك بالغه ختنی
اطلاقی قبیلندن اولور وبعذاب واقع کلمه‌سنده باء عندالاخفش عن معناسنه درنته‌که مؤلف دخی اکا ذاهب اولمشدرکه
بکذا لفظنی عن کذا ایله بیان ایلدی وعند غیره بوراده سؤال دعا معناسنه مستعملدر وبعضلر مرادف عدّ ایلمکله
مراد فنه حمل ایلدیلر (التساءل) تفاعل وزننده بری برینی صورشدرمق معناسنه‌در یقال تساءل القوم
اذا سأل بعضهم بعضا وبری برلرندن نسنه طلب ایدشمك معناسنه‌ده قابلدر (السبیل) و (السبیلة)
سینلرك فتحیله آچق اولو یوله دینور مذکر ومؤنث اولور جمعی سبل کلور کتب وزننده * شارح دیرکه تأنیثی
اهل حجاز وتذکیری تمیم لغتیدر وقوله تعالی ﴿ وعلی الله قصد السبیل ﴾ الایة فالسبیل ههنا اسم جنس لقوله
﴿ ومنها جائر ﴾ یعنی آیت مرقومه‌ده واقع سبیل کلمه‌سی اسم جنسدرکه سبیل واحد مراد دکلدر تتمه‌سنده واقع
﴿ ومنها جائر ﴾ قولی قرینه‌سیله‌که تقسیمی متضمندر واسم جنس اولدیغندن ناشی قصد لفظی کندیسنه مضاف اولدی
وقوله تعالی ﴿ وانفقوا فی سبیل الله ﴾ ای فی الجهاد وکلّ ماامر الله به من الخیر واستعماله فی الجهاد اکثر یعنی شرعده
متداول اولان سبیل الهی مطلقا تقرّب الی الله شرفنه موصل اولان مذهب ومسلکه واکثری غزا وجهاده
اطلاق اولنور (ابن السبیل) ابن الطریق دیمکدرکه یولجی یه اطلاق اولنور وشرعده زاد ونواسی قالمامغله بلده‌سنه
رجوعدن عاجز وفرومانده اولان یولجی یه دینور بیت المالدن حصه‌سی واردر یقال هو ابن السبیل ای ابن الطریق
ای الذی قطع علیه الطریق (السابلة) چکنمش طریق مسلوکه یه دینور وبونسب اوزره‌در یقال مرّ القوم
فی السابلة ای الطریقة المسلوکة ویولده کیدوب کلان یولجی طائفه‌سنه دینور جمعی سوابل در یقال مرّت
السابلة ای القوم المختلفة علی السبیل (الاسبال) همزه‌نك کسریله یولك یولجیسی چوق اولمق معناسنه‌درکه
ایشلك اولمق تعبیر اولنور یقال اسبلت الطریق اذا کثرت سابلتها وپرده وازار مقوله‌سنی اشاغی صالیورمك
معناسنه مستعملدر یقال اسبل الازار اذا ارخاه وپیدرپی کوزیاشنی آقتمق معناسنه مستعملدر یقال اسبل الدمع
اذا ارسله وسحاب یغمور انزال ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اسبلت السماء اذا امطرت واکثار کلام ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال اسبل علیه اذا اکثر کلامه علیه ولازم اولور کوز یاشی ویغمور متصلا دوکلمك معناسنه
یقال اسبل الدمع والمطر اذا هطلا واکین باش ویرمك معناسنه‌در یقال اسبل الزرع اذا خرج سبولته (السبولة)
صبوره وزننده و(السبلة) فتحاتله و (السنبلة) قنفذه وزننده اکین باشنه دینورکه طوپ دانه‌لو صالقمیدر
فارسیده خوشه دینور * مؤلف سنبله لفظنی بوراده استطرادا یاخود نونك اصلیه وزائده‌لکی بابده اختلافه مبنی
ذکر ایلمشدر وقالدیکه روض انف نام کتابده مرسوم اولدیغی اوزره اهل حجاز عندنده سنبله‌نك نونی زائد اولمغله
اندن افعال بابنی تصریفله اسبل الزرع دیرلر نته‌که حنظله‌دن احظال تصریف ایدرلر وبنو تمیم عندنده نونی
اصلیه اولمغله اندن همان سنبل سنبلة فعلنی تصریف ایدرلر وقبیلهٔ همدان سنبله‌یه سبوله وسبله اطلاق ایلرلر یله
انلردن قیاس اوزره اسبال تصویغ ایدرلر پس بوراده وذکری آتی سنبله ماده‌سنده بواقواله ضمنا اشارت
ایتمش اولور وسنبله یه ترکیده بشق تعبیر ایدرلر (السبل) فتحتینله یغموره اطلاق اولنور یقال وقع السبل ای المطر

وبرونه اطلاق اولنور صورت اسبالده اولدیغیچون وسوکوب صوارمغه اطلاق اولنور کویاکه باشدن ایاغه
اسبال شتم ایدر یقال علاه بالسبل ای السب والشتم واکین خوشه‌سنه دینور وغشاوهٔ عین علتنه دینورکه عروق
ظاهره‌نك طبقهٔ ملتحمه سطحنده منتفخ اولوب بینلرنده تتون کبی سیاه پرده‌نك انتساجندن حادث اولور اکثر کتب
طبیه‌نك بیاننه کوره سبل بر پرده‌درکه عروقه مشابه اولان اجسام غریبه‌نك کوز اوزره متولد اولان پرده‌یه
انتساجندن حادث اولور کویاکه اورمجك آغنه مشابه برزار حاصل اولور فعلی قول المؤلف یقال وقع فی عینه السبل
وهو غشـاوة العین من انتفاخ عروقها الظاهرة فی سطح الملتحمة وانتساج شیٔ فیما بینهما کالدخان ترکیده بو علته
پرده تعبیر اولنور بعض نسخه‌لرده وانتساج شیٔ یرنده وظهور شیٔ مرسوم اولمغله اول نسخه‌لر غلطدر * ومؤلفك
تعریفی موجز صاحبنك تعریفنه موافقدر ﴿ السـبلة ﴾ فتحاتله اوست دوداغك وسـطنده اولان دائره‌یه دینور
علی قول بیغه یاخود بیغك اوجلرینه یاخود ایکی طرفلو بیقلرك قاوشـدیغی یره یاخود خاصة صقالك اوجنه
طوغری ذقن اوزره نابت قیللرك مجموعنه یاخود صقالك اوکنه دینورکه سینه‌یه طوغری اینوب صارقار جمعی
سبال کلور سینك کسریله * شـارح دیرکه نسخه‌لرده سقط واقعدر زیرا اوهی اللحیة کلها عبارتیله اولمغله اوهی
اللحیة قولی ساقط اولمشدرکه یاخود صقالك مجموعنه‌ده اطلاق اولنور دیمکدر وسبله دوه‌نك آلت چکه سـندن
بوغازینه طوغری صارقان تویلره دینو وثیاب ولباسـه اطلاق اولنور یره طوغری صارقدیغیچون یقال جرّ
سبلته ای ثیابه وعربلر سبله ایله دوه‌نك دریسنك رقت ونزاکتندن کنایه ایدرلر یقال بعیر حسن السبلة ای رقة
جلده وبالمجاوره دوه‌نك بوغازی چقورینه اطلاق اولنور ومنه یقال کتب فی سـبلة الناقة ای طعن فی ثغرة
نحرها وتقول العرب جاء وقد نشر سـبلته ای جاء متوعّدا یعنی بیغنی خروس کبی قباردوب سرپه‌رك کلدی که
مراد ایعاد وتهدید ایده‌رك کلدی دیمکدر زیرا اول هنکامده بیقلر خروس تویی کبی قباروب سرپیلور ﴿ذو السبلة﴾
خالد بن عوف بن نضله‌نك لقبیدرکه رؤسـای عربدندر ﴿ السبلانیّ ﴾ فتحاتله ویای نسـبتله و﴿المسبل﴾ محسن
وزنده و﴿المسبل﴾ مکرم وزنده و﴿المسبل﴾ محدّث وزنده و﴿المسبل﴾ معظم وزنده و﴿الاسبل﴾ احمد وزنده
سبله‌سی اوزون آدمه دینور * شـارح دیرکه بوراده سبله‌دن مراد بیق اوجلریدر یقال رجل سـبلانی ومسبل
ومسبل ومسبل ومسبل واسبل ای طویل السبلة ومسبل محسن وزنده ذکره اطلاق اولنور وکاره دینور ضب
معناسنه وقمار اوقلرندن التنجی‌یه یاخود بشنجی‌یه دینور وشهر ذی الحجه‌نك اسم قدیمیدر ایّام سنه‌یی نهایته اسبال
ایلدیکیچون ومسـبل معظم وزنده یاقشقسز بد قیافت قوجه کشی‌یه دینور ﴿السبلاء﴾ حمراء وزنده اوزون
کرپکلو کوزه وصف اولور یقال عین سبلاء ای طویلة الهدب ﴿الاسبال﴾ همزه‌نك فتحیله سـبله‌نك جمعیدرکه
برونه وبیقلره یابیقلرك اوجلرینه دینور عربلر بالاستعاره بر ظرفك کنارینه ودوداغنه اطلاق ایدرلر ومنه یقال ملأ
الکأس الی اسبالها ای حروفها وشفاهها ﴿السبلة﴾ فرحه وزنده اوزون وصارقق خصیه‌یه وصف اولور یقال
خصیة سبلة ای طویلة ﴿بنو سباله﴾ سحابه وزنده وزنده برقبیله‌در ﴿السبلة﴾ غرفه وزنده واسع وشامل اولان
یغموره دینور یقال وقعت السبلة ای المطرة الواسعة ﴿اسبیل﴾ ازمیل وزنده بربلده‌آدیدر ﴿سبال﴾ کتاب وزنده
مدینه ایله بصره میاننده برموضعدر ﴿سبل﴾ جبل وزنده یمامه قربنده برموضعدر وبرفرسـك اسمیدر وسبل بن
العجلان طائی الاصل صحابیدر وهبیره نام محدّثك پدری اسمیدر یاخود بوشین معجمه ایله‌در ﴿ذو السبل﴾ فتحتینله
ابن حدقة بن نطه نام کمسـه‌نك لقبیدر وسبل بربلوك مزراقلره دینور آزاولسون چوق اولسون یقال سبل من
رماح ای طائفة منها ﴿سبلل﴾ جعفر وزنده برموضعدر ﴿التسبیل﴾ تفعیل وزنده برنسـنه‌یی فی سبیل الله وقف
ومباح قلمق معناسنه‌در یقال سبله اذا جعله فی سبیل الله تعالی ﴿ذو السبال﴾ کتاب وزنده ابو هریره رضی الله عنه
حضرتلرینك دایسی اولان سعد بن صفیح نام کمسه‌نك لقبیدر ﴿سبّال﴾ شدّاد وزنده ازداد بن جمیل بن موسی نام
محدّثك والدینك جدّی اسمیدر ﴿سلسبیل﴾ زنجبیل وزنده جنتده برچشمه‌نك اسمیدر بو جهتله معرفه وغیر منصرفدر
لکن آخر آیتده اولوب سائر فواصل آیات منون اولمغله تناسب وازدواج ایچون آخرینه الف زیاده‌سیله منون
اولدی وعن قریب ماده‌سنده بیان اولنور * مؤلفك بوراده ذکری بعضلر سل سبیلا کلمه‌لرندن مرکب یعنی منحوت عدّ
ایتدکارینه مبنیدر ﴿بنو سبیله﴾ جهینه وزنده عربدن برقبیله‌در ﴿سبلان﴾ فتحاتله برطاغك اسمیدر ونیجه محدّثرك
لقبیدرکه سالم مولی مالك بن اوس وابراهیم بن زیاد وخالد بن عبد الله وشیخ خالد بن دهقان اولان ابو عبد الله در
﴿السبتل﴾ عصفر وزنده برکونه سبزه تخمیدر ﴿السجل﴾ قطر وزنده ایری کاره وایری ویومری دوه‌یه وبیوك
طولومه وتومند قیزه دینور ﴿السجلل﴾ سفرجل وزنده سجل معناسـنه وبنفسه صید وشکار ایلمك کرته‌سنه
بالغ اولمش ارسـلان یاوریسنه دینور ﴿السجلة﴾ حمدله وزنده بسمله وحمدله کبی منحوته‌در برآدم سبحان الله

دیمك معناسـنه در يقال سبحل الرجل اذا قال سبحـان الله ﴿ السبعلل ﴾ سبهلل وزننده ومرادفيدر كما سيذكر
﴿الاسبغلال﴾ غين معجمه ايله اقشعرار وزننده جامه اصلانمق معناسنه در يقال اسبغلّ الثوب اذا ابتلّ بالماء ويقال
اسبغلّ الشعر بالدهن اى ابتلّ به ﴿ السبغلل ﴾ سمندل وزننده سلاحسز و يراقسز فارغ ومجرد آدمه دينور تقول
اتانا فلان سبغللا اى لا شئ معه ولا سـلاح عليه ﴿ المسبغلّ ﴾ مضمحلّ وزننده ككيش وتامّ ووافر اولان شيئه
دينور يقـال ثوب مسـبغلّ اى متسـع ضاف ويقال درع مسبغلة اى متسعة ضافية ﴿ السبهلل ﴾ سبغلل وزننده
ومرادفيدر كه يراقسز وسلاحسز فارغ ومجرد كمسـه يه دينور على قول بركمسه يى مهمّ ايلديكندن اصلا مبالات
ايتيوب بى باك وپروا اولوب صالنى بولانى كزر اولان آدمه دينور ياخود دنيوى واخروى برعمل ايله مشـتغل
اولميـان بطال و بيكار آدمه دينوركه آيلاق تعبير اولنور خلاصه‌سى باطل و بيهوده ديمكدر يقال جاء فلان سبهللا
اى سبغللا او مختالا غير مكترث اولا فى عمل دنيا ولا آخرة * قال الشارح ومنه قول عمر رضى الله عنه ❋ انى لا كره
ان ارى احدكم سبهللا لا فى عمل دنيا ولا فى عمل آخرة ❋ مترجم ديركه ابن اثيرك بيانته كوره بوراده دنيـا وآخرة
كلمه‌لرى منوندركه نكره‌لردر لكن تنكيرلرى مضافلرينه راجعدركه عمل كلمه‌سـيدر پس لا فى عمل من اعمال الدنيا
ولا فى عمل من اعمال الاخرة سبكنده‌در ويقولون يمشى فلان سبهللا اذا جاء وذهب فى غيرشئ يعنى ايشى كوجى
يوغيكن بيهوده يره كيدوب كلور ويقولون هو الضلال بن السـبهلل اى الباطل ﴿ الستل ﴾ قتل وزننده ناس
واحد ابعد واحد برمحلدن پيدرپى خروج وظهور ايلك معناسنه در يقال ستل القوم ستلا من البـاب الاول اذا
خرجوا متتابعين واحد ابعد واحد وكوز ياشى وانجو مقوله‌سى نسنه صاپر صاپر آقق ودزيسندن صيريلوب
دوكلك معناسنه در يقال ستل الدمع واللؤلؤ اذا جرى قطرانا فهو ساتل ﴿ الاستتال ﴾ افتعال وزننده و﴿ التساتل ﴾
تفاعل وزننده ستل معناسنه در يقال استتل القوم وتساتلوا بمعنى ستلوا ﴿ المستل ﴾ مقعد وزننده طار يوله دينور
دينور يقـال وقع فى مستل اى طريق ضيق ﴿ الستل ﴾ فتحتينله طوشنجل قوشنه دينور على قول اكا شبيه ياخود
كركس قوشنه شبيه برقوش اسميدر جمعى ستلان درسينك ضمى وكسريله وستل مصدر اولور بركمسه يه اويمق
تبع معناسنه يقال ستل فلانا ستلا من الباب الرابع اذا تبعه ﴿ المساتلة ﴾ مفاعله وزننده اويمق متابعه معناسنه در يقال
ساتله اذا تابعه ﴿ الستالة ﴾ ثمامه وزننده هر نسنه نك آلچغنه وكمترينه دينور يقال بقيت ستالته اى رزالته ﴿ المستول ﴾
مسلوت وزننده ومرادفيدركه بتون اتى صيريلوب آلنمش كميكه دينور يقال عظم مستول اى مسلوت ﴿ السجل ﴾
سينك فتحى وجيمك سكونيله صوايله طپطلو اولان بيوك قوغه يه دينور پس بو وصفلره منافى اولانه اطلاق اولنمامق
لازمدر تقول سقيته سجلا وهو الدلو العظيمة مملوءة واشبو سجل كلمه‌سى مذكردر وقوغه طولوسى صويه دينور
يقال سقاه سجلا اى ملء الدلو وكريم وجوانمرد آدمه اطلاق اولنور يقال رجل سجل اى جواد وبيوك ممه يه اطلاق
اولنور جمعى سجال وسجول كلور ومنه المثل * الحرب بينهم سجال * اى سجل منها على هؤلاء وآخر على هؤلاء يعنى كاه
بونلر وكاه انلر غالب اولور پس معناى اوّلدن مأخوذدر قيودن صو چكن اعراب باديه‌نك هر برينك بر قوغه‌لرى
اولمغله بالمناوبه صو چكرلر پس محاربه‌ده بالمناوبه ظفر وغلبه اكا تمثيل اولنمشدر زمخشرى بوراده سجال مفاعله‌دن
مصدر اولمق دخى ممكندر ديدى وسجل مصدر اولور بر نسنه يى قوغه بوشالدر كبى يوقاريدن اشاغى يه براقق
وآتمق معناسنه در يقال سجل به سجلا من الباب الاول اذا رمى به من فوق وصو دوكك معناسنه در يقال سجل الماء
اذا صبّه ﴿ السجيل ﴾ امير وزننده سجل كلمه‌سنى تأكيد ومبالغه ايچون ايراد اولنور يقال سجل سجيل مبالغة ويقال
دلو سجيل وسجيلة اى ضخمة بوراده تذكير سجل اعتبارينه مبنيدر ويقال خصية سجيلة اى بينة السجالة مسترخية
الصفن واسعته يعنى بيوك قوغه كبى دريلرى ككيش وصارقق خايه‌در پس بو معنالرده سجيل كلمه‌سى سجاله‌دن صفت
اولوركه باب خامسدندر بيوك قوغه كبى ككيش وصارقق اولمق معناسنه ويقال ضرع سجيل واسجل كافضل اى
متدلّ واسع وسجيل حصه ونصيب معناسنه مستعملدر يقال اعطاه سجيله من كذا اى نصيبه وپك وصلب وشديد اولان
نسنه يه اطلاق اولنور يقال شئ سجل اى صلب شديد ﴿ الاسجال ﴾ همزه‌نك كسريله برآدمه بر ياخود ايكى بيوك قوغه
ياخود طلوسى صو ويرمك معناسنه در يقال اسجله اذا اعطاه سجلا او سجلين بوراده سجلا كلمه‌سنك تنوينى تعظيم
ياخود تكثير ايچوندر زيرا اسجالك مفهومنده مأخذ جهتيله مبالغه مضموندرنته كه او سجلين قولى دخى اكا مبنيدر
فلينظر * واسجال برآدم برّ وخير كثير صاحبى اولمق معناسنه در يقال اسجل فلان اذا كثر خيره وناسى ترك وفراموش
ايلك معناسنه مستعملدر يقال اسجل الناس اذا تركهم وبرنسنه يى حالى اوزره بوشلايوب ترك وتسييب ايلك معناسنه
مستعملدر يقال اسجل الامر لهم اذا اطلقه قال الشارح ومنه الحديث ❋ لا تسجلوا انعامكم ❋ اى تطلقوها فى زرع الناس

وحوضی طولدرمق معناسنه‌در یقال اسجل الحوض اذا ملأه (السجلاء) حمراء وزننده بیوك ممه‌لو حیوانه
دینور یقال ناقة سجلاء ای عظیمة الضرع وقیچی بیوك عورته وصف اولور یقال امرأة سجلاء ای العظیمة المأكمة
(المساجلة) مفاعله وزننده بر كمسه ایله بر نسنه مفاخرتنده بحث وادعا ایله یارشمق معناسنه‌در فی الاصل قوغه
یارشی اتمك معناسنه‌دركه ایكی كمسه قویی كنارنده طوروب وهر بری ادّعا ایله النده اولان بیوك قوغه ایله
صو چكرلر احدهما آخردن زیاده چكر ایسه اول غالب اولور بعده مطلقا برمادّه ضمننده ادّعا ایله معارضه
ومفاخرتده استعمال اولندی یقال ساجله اذا باراه وفاخره (التساجل) تفاعل وزننده ایكی یاخود زیاده
آدملر بری بریله بحث وادّعا ایلدكلری نسنه‌ده بالمعارضه یارش ایدشمك معناسنه‌در یقال هما یتساجلان
ای یتباریان (المسجل) مكرم وزننده مسیب صالیورلمش نسنه‌یه دینور مرسل ومطلق معناسنه ومنه یقال
فعلناه والدهر مسجل ای لایخاف احد احدا وهركسه مباح ومبذول وبیدریغ اولان شیئه اطلاق اولنور
یقال شیء مسجل ای مبذول مباح لكل احد * قال الشارح ومنه قول ابن الحنفیة فی قوله تعالی ﴿ هل جزاء الاحسان
الا الاحسان ﴾ هی مسجلة للبرّ والفاجر (التسجیل) تفعیل وزننده ذكرقوامه كلمك معناسنه‌در یقال سجل الرجل
اذا انعظ وبرنسنه‌یی قوغه بوشالدر كبی یوقریدن اشاغی‌یه براقمق معناسنه‌در یقال سجل به اذا رمی به من فوق
ومحكمه سجلی یازمق معناسنه‌در یقال سجل القاضی اذا كتب السجلّ (السجلّ) كسرتینله وتشدید لامله
محكمه‌ده عهود ومواثیق واحكام مقوله‌سی موادّ كتب اولنان مجله وكتابه دینور جمعی سجلات درحالیا قاضینك
صور دعاوی قید ایلدیكی كتابده متعارفدر قاضیعسكرلرك روزنامچه‌لرینده‌ده اطلاق اولنور یقال كتب علیه
سجلا وهو كتاب العهد ونحوه مغربده كتاب الحكم ایله مفسردركه قاضینك حكم حجتی اوله‌جقدر وبعضلر
طومار ایله بیان ایلدیلر وعندالبعض سجیل كبی سنك وكل معربیدر اوائلده اكا یازو یازارلر ایدی بعده مطلقا
مكتوب فیه اولان صحیفه‌ده مستعمل اولوب مرتبهٔ ثالثه‌ده قاضی سجلنده متعارف اولدی وسجل كاتبه اطلاق
اولنور واهل حبشه لساننده رجل ومردم معناسنه‌دركه اركشی دیمكدر وفخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینك دیوانلری كتابندن بر كاتب مخصوصك اسمیدر وبر فرشته‌نك اسمیدر (السجل) سینك كسری
ولامك تخفیفیله سجل كلمه‌سنده كه تشدید لامله‌در لغتدر كتاب مرقومه دینور (السجل) سینك ضمیله سجلاء
كلمه‌سینك جمعیدركه بیوك ممه‌لی ناقه‌یه دینور نته‌كه ذكر اولندی (السجیل) سكیت وزننده كسك طرزنده
بركونه طاشه دینور وبوسنك وكل معرّبیدركه مراد قوملو چامور ایله پخته اولوب صكره متحجر اولان طاشدر
ومنه قوله تعالی ﴿ ترمیهم بحجارة من سجیل ﴾ ای حجارة كالمدر معرّب سنك وكل او كانت طبخت بنار جهنم وكتب
فیها اسماء القوم اوقوله تعالی من سجیل ای من سجل ای مما كتب لهم انهم یعذبون بها قال تعالی ﴿ وما ادریك
ماسجین كتاب مرقوم ﴾ والسجیل بمعنی السجین یعنی عند البعض نار جهنمده چامور ایله مطبوخ طاشلردركه
اوزرلرنده نازل ومصیب اوله‌جق اشخاصك اسملری مرسومدر یاخود سجیل بوراده سجل دیمكدر یعنی
فی الاصل سنك وكل معرّبی اولان سجل اولوب بعده اشباع اولنمشدر پس حجارهٔ مرقومه ایله تعذیب
اولنه‌جقلری مكتوب اولان كتاب محفوظ احكامندندر دیمكدر زیرا ﴿ وما ادریك ماسجین كتاب مرقوم ﴾ الایه كریمه‌سی
بومعنایه دلیلدر زیرا سجیل بوراده سجین معناسنه‌دركه كتاب مرقوم ایله مفسردر وازهری دیدیكه بومعنا بنم
عندمده معانیٔ سائره‌دن احسن واثبتدر (الساجول) و(السوجل) جوهر وزننده و(السوجلة) جوهره وزننده
شیشه غلافنه دینور (السجنجل) سمندل وزننده آیینه‌یه دینور وبولغت رومیه‌در عربلر اخذ واستعمال ایلدیلر یقال
نظر فی السجنجل ای المرآة والتونه دینور وكومش سبیكه‌لرینه دینور مفردی سجنجله‌در وزعفرانه دینور (الانسجال)
انفعال وزننده صو دوكلمك معناسنه‌در یقال سجل الماء فانسجل ای صبه فانصبّ (السجول) صبور وزننده
سدی چوق چكی‌یه وصف اولور یقال عنز سجول ای غزیرة بعض نسخه‌ده عین سجول اولمغله اولدخی ملایمدر
(سجال سجال) سینلرك كسریله قیون قسمنی صاغمق ایچون چاغره‌جق كلماتدندر (السحل) سینك فتحی وحای
مهمله‌نك سكونیله یالك قات ایپلكدن طوقنمش كوشك بزه دینور یقال جاء وعلیه ثوب سحل ای لم یبرم غزله
وبو معناده مصدر اولور یقال سحل الثوب سحلا من الباب الثالث اذا نسجه غیر مبرم غزله وسحل یالك قات ایپه
دینور بونلرك مقابلنه مبرم دینور یقال شدّه بالسحل ای الحبل الذی علی قوّة واحدة وبردرلو بیاض بزه علی قول
پنبه‌زار بورنجكه دینور یقال جائت وعلیها سحل وهو ثوب ابیض اومن القطن جمعی اسحال وسحول كلور
وسحل كلور ضمتینله وسحل كذلك مصدر اولور برنسنه‌نك قبوغنی یونوب صویمق معناسنه‌در یقال سحله سحلا

من الباب المزبور اذا قشره ونحته ويل يرك يوزيني صيرمق معناسنه‌در يقال انّ الرياح تسحل الارض اى تكشط ماعليها واقچه‌يى اوكورتملك معناسنه‌در يقال سحل الدراهم اذا انتقدها واقچه‌يى فى الحال صايوب ويرمك معناسنه‌دركه طرنغى ديبنده ويرمك تعبير اولنور يقال سحل الغريم مائة درهم اذا نقده وهارل هارل قامچى ايله اورمق معناسنه‌دركه وجودك دريسنى صويوب صيرر يقال سحله مائة سوط اذا ضربه وسحل وسحول كوز آغليوب صاپرصاپر ياش دوكمك معناسنه‌در يقال سحلت العين سحلا وسحولا اذا بكت وبرآدمه لوم وشتم ايلك معناسنه‌در يقال سحله فلان اذا شتمه ولامه ﴿السحيل﴾ امير وزننده بودخى يالك قات ايپلكدن طوقنمش بزه دينور و﴿سحيل﴾ و﴿سحال﴾ سينك ضميله اشك وقاطر قسمى آكيرمق معناسنددر يقال سحل البغل سحيلا وسحالا من الباب الثالث والثانى اذانهق وسحيل وسحال اشك قسمنك اكيردقدنصكره بوغازنده تردّد ايدن خرلدى‌يه دينور ﴿الانسحال﴾ انفعال وزننده برنسنه‌نك قبوغى صويلمق معناسنه‌در يقال سحله فانسحل اى قشره فانقشر وآب روان كبى متصل تكلم ايلك معناسنه مستعملدر كوياكه برنسنه‌نك بتون قبوغى صويلوب صيريلور يقال انسحل بالكلام اذا جرى به ﴿الساحل﴾ دكز ياليسنه دينور يقال قعد بالساحل اى ريف البحر وشاطئه وبومقلوبدر زيرا صويمق معناسنه اولان سحلدن مأخوذ اولمغله قياس اولان مسحول اولمقدر زيرا يالى‌يى صوصدمه ايله سحل وتقشير ايدر ياخود مضاف مقدّردركه ذو ساحل ديمكدر سحل ايديجى صو صاحبى ديمك اولور زيرا صومدّ وجزر ايله قيينك قشرنى صيروب كوتورر * مترجم ديركه بعضلر عيشة راضية قبيلندن وبعضلر نسب اوزره‌ده اعتبار ايتديلر ﴿المساحلة﴾ مفاعله وزننده دكز ياليسنه كلمك معناسنه‌در يقال ساحل القوم اذا اتوا الساحل ﴿السحالة﴾ ثمامه وزننده التون وكومش اكه‌لنوركن دوكيلان براده‌يه دينوركه اكنتى تعبير اولنور يقال هذه سحالة الذهب والفضة وهى ماسقط منهما اذا بردا وناسك سفله وفرومايه طاقمنه دينور يقال جاء ومعه سحالة القوم اى خشارتهم وبغداى واريه مقوله‌سى غلالك قبوقلرينه دينور ﴿المسحل﴾ منبر وزننده نسنه يونه‌جق آلته دينور كسر كبى يقال سحله بالمسحل اى بالمنحت ودورپى‌يه واكه‌يه دينور يقال سحله بالمسحل اى المبرد ولسانه اطلاق اولنور نه كونه اولورسه‌يعنى كرك فصيح اولسون كرك اولمسون لكن اساسده ولسان مسحل جعل كالمبردقيدى فصاحتلو لسانه تخصيصى مشعردر * مؤلف ديركه جوهرينك بلاحرف عطف وصف‌عنوانيله واللسان الخطيب قولى سهودر صواب اولان والخطيب اولمقدركه معناى مخصوصدر ومسحل آت كمنه دينور لجام معناسنه على قول كم طماغى ديدكلرى چتال دموره دينوركه آتك اغزينك ايچنه كيرر وبليغ وسخنور خطيبه اطلاق اولنور يقال خطيب مسحل اى بليغ مؤلف آنفا جوهرى‌يه تعرضنده صواب اولان والخطيب اولمقدر قوليله مسحل مطلقا خطيبه‌ده اطلاق اولنديغنى تلميح ايتمشيكن غريبدركه اكا تعرض ايليوب خطيب بليغ ايله بيان ايلديلر ومسحل آت كمنك اغزلغنك ايكى اوجلرنده اولان حلقه‌لرك هربرينه دينوركه ديزكين انلره يچوريلور ومنه يقال ركب فلان مسحله اى تبع غيه فلم ينته بعضا باشى سرد آت مسحل مزبورى آزى‌يه آلمغله صعوبت ايدوب فارسك اداره واعمالنى اصلا اسلميوب كندى باشنه كتدكده ركب الفرس مسحله ديرلر بومعنادن اخذايله فلان اصلا منزجر اولميوب دائمابغى وطغيانه منهمكدر ديه‌جك يرده ركب فلان مسحله ديرلر * مؤلفك والغىّ ركب مسحله قولى وايضا الغىّ يقال ركب تقديرنده‌دركه مسحل غىّ وطغيان موقعنده دخى مستعملدر ديمكدر ياخود والغىّ مبتدأ وركب مسحله جمله‌سى خبر اولوب فاعل مقدّر ومسحله ضميرى مبتدايه راجعدر ياخود ضمير فلانه راجعدر ومبالغه‌يى متضمندر لكن سباق اقتضاسيله قول اوّل ارجحدر * قال الشارح ومنه قول علىّ كرّم الله وجهه * انّ بنى امية لايزالون يطعنون فى مسحل ضلالة * اى انهم يسرعون فيها ويجدّون ومسحل صقالك برطرفنه دينور على قول عذاردن اشاغى مقدّم لحيه‌يه وارنجه هرجانبه مسحل وايكى جانبه مسحلان دينور وجود وسخاده درجهٔ كماله رسيده اولان آدمه وصف اولور يقال رجل مسحل اى غاية فى السخاء ووالى وحاكم طرفندن اقامت حدود ايتمكه مأمور جلّاده دينور يقال هو مسحل اى جلّاد يقيم الحدود بوراده جلّاد دكنك چلان كمسه‌دركه مضروبك دكنكله دريسنى سحل ايدر ومسحل نشيط وشاطر ساقى‌يه دينور واون الكنه دينور منخل معناسنه وصو طولومنك وآزيق دغارجغنك اغزينه دينور وقرأن كريم قراءتنده ماهر وحاذق اولان آدمه دينور ونازك وپاكيزه يموق بزينه دينور ودائماالكزباشنه عمل‌ايدن بهادر آدمه دينور وصويى پك چوق اولوب شدّتله دوكيلور اولان اولوغه دينور يقال ميزاب مسحل اذا كان لايطلق ماؤه وعزم صارم وقصد جازم معناسنه مستعملدر ومنه يقال ركب فلان مسحله اذا عزم صار ماعلى الامر وجدّ فيه بوشكيمهٔ لجام معناسندن مأخوذدر ويالك قات

بوكلمش ايسه دينور مبرم مقابليدر بوراده والغي لفظى مرسوم اولمغله آنفا ذكر اولندى و يك فراوان يغموره اطلاق
اولنور وانسانك يوزينك برجانبنه دينور يقال شاب مسحله اى عارضه وشريح بن قرواش العبسى فرسنك
اسميدر و برآدمك اسميدر واعشى نام شاعرك تابعى اولان جنى اسميدر (السحال) كتاب وزننده بودخى كه
دينور لجام معناسنه (الاسحلانى) همزه نك وحانك كسريله طويل اللحيه آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اسحلانى
اللحية اى طويلها (الاسحلانية) هايله بالابلند اولوب حسن وجمال و يال و بال صاحبه سى خاتونه دينور يقال
امرأة اسحلانية اى رايعة طويلة جميلة (المسحلان) ميمك وحانك ضميله و (الاسحلان) اسطوان وزننده و (المسحلانى)
كذلك ضمتينله اوزون بويلو على قول كور ودوز صاچلو جوانه وصف اولور مؤنثلرى هايله در يقال شاب
مسحلان واسحلان ومسحلانى اى طويل اوسبط الشعر افرع (السحلال) سينك فتحيله بيوك قرنلو آدمه دينور
(مسحلان) ضمتينله بر وادى يا برموضع آديدر (سحول) صبور وزننده يمنده برموضعدر آنده ثياب نسج اولنور
(الاسحل) كسرتينله برجنس شجردركه داللرندن مسواك اتخاذ اولنور (السحلة) همزه وزننده كوچك ديشى
طوشانه دينور (المسحول) جوره وجوجه آدمه اطلاق اولنور كوياكه وجودى صيرلمش اولور يقال رجل
مسحول اى صغير حقير ودوز وككيش مكانه اطلاق اولنور وعجاج نام كسه نك برارككدوه سى اسميدر
(الاساحل) اسافل وزننده صوآقنديلرينه دينور يقال نزلوا فى الاساحل اى مسائل الماء (الاسحال) همزه نك كسريله
برآدمى ناس كنديسنه شتم ودشنام ايله دائما تحقير ايدر بولمق معناسنه در يقال اسحل فلانا اذا وجد الناس
يسحلونه اى يشتمونه بوراده شتم معناى مجازيدر (السحبل) جعفر وزننده ايرى و بيوك قوغه يه وكاره وطولومه
و يومرى قرنه دينور وواسع دره يه دينور نته كه سجلل دخى بومعنايه دركه ماده سنده ذكر اولندى وسحبل
بردره نك اسميدر (السحبلة) سينك فتحيله قوغه كبى ضارقق خايه يه دينور (السخجلة) دحرجه وزننده برنسنه يى
ال ايله اوغوب پروزنى و بورشغنى كيدرمكله دوپدوز مصيقل قلمق معناسنه در يقال سخجل الشئ اذادلكه وصقله
(السحادل) علابط وزننده آلت تناسله دينور ومنه المثل * هو لايعرف سحادليه من عنادليه * يعنى ذكرينى
خايه لرندن فرق وتمييز ايليه جك استعدادى يوقدر عنادل ضمله خايه يه دينور وسحادل كلمه سنده تثنيه ايرادى
موقعى اولان خايه لر اعتبار يله در ياخود مشاكله ايچوندر (سحدل) جعفر وزننده بر رجل علميدر (السخلة)
سينك فتحى وخاى معجمه نك سكونيله قوزى يه دينور بيوك وكوچك اولسون اركك وديشى اولسون جمعى سخل در
هاسز و سخال كلور سينك كسريله و سخلان كلور سينك ضميله وسخله كلور عنبه وزننده نادر اوله رق * مؤلف
السخلة ولدالشاة ماكان عبارتيله تفسير ايلمكله كندى قاعده وطريقه سى اوزره او يلجه تعميم اولنمشدر يوخسه
صحاحده وسائرده طوغديغى ساعتده قوزى يه واوغلاغه اطلاق اولنق اوزره مرسومدر نهايت مقدمة الادبده
بره نوزاده يعنى يكى طوغمش قوزى ايله مفسردر كرچه مؤلفك ماكان تعميمى اركك وديشى يه شموليله اعتبار
اولنورسه نوعا اصول سائره يه موافق اولور لكن كندى طريقه سنه مخالف اولور خصوصا طوغديغى آنده قيدى
دخى يوقدر فليحرر (السخل) سكر وزننده و (السخال) رمّان وزننده ضعيف وخوار واللرندن خير وشر كلمز
كسه لره دينور مفردلرى سخل در نخل وزننده يقال رجال سخل وسخال اى ضعفاء ارذال وسخل سكر وزننده
چكردكى پكشمز اولان كمتر خرمايه دينور شيص معناسنه (السخل) سينك فتحيله سخل وسخالك مفرديدركه
ذكر اولندى وناقص وناتمام اولان شيئه دينوركه هنوز حدّ تمامنه بالغ اولميه وسخل مصدر اولور نفى وسلب ايلمك
معناسنه در نته كه خسل دخى بومعنايه در يقال سخلهم سخلا من الباب الثالث اذا نفاهم و برنسنه يى خدعه
وصنعتله برتقريب اخذ ايلمك معناسنه در بركسه نك يانندن اصولله برنسنه اخذى كبى يقال سخل الشئ
اذا اخذه مخاتلة (التسخيل) تفعيل وزننده برآدمى عيبلمك معناسنه در يقال سخلهم اذا عابهم وخرما اغاجنك
چكردكى وميوه سى ضعيف اولمق على قول ميوه سنى وقتندن مقدّم دوكمك معناسنه در يقال سخلت النخلة
اذا ضعف نواها وثمرها اونفضته و برآدم خرماسلكمك معناسنه در يقال سخل الرجل النخلة اذانفضها (الاسخال)
همزه نك كسريله تأخير ايلمك معناسنه در يقال اسخل الامر اذا اخّره (المسخول) مرذول ومحقر نسنه يه دينور
يقال شئ مسخول اى مرذول ونامعلوم نسنه يه دينور يقال شئ مسخول اى مجهول (سخال) كتاب وزننده
برموضعدر (السخالة) ثمامه وزننده ايونسنه دن سچيلوب آتيلان شيئه دينور نفايه معناسنه (السدل) عدل
وزننده برنسنه يى اشاغى صاليويروب صارقتمق معناسنه در يقال سدل الشعر سدلا من الباب الثانى والاول
اذا ارخاه وارسله * مترجم ديركه اشبو سدل الثوب ماده سى مسائل فقهيه دندر نته كه مغربده سدل الثوب اذاارسله

من غيران يضمّ جانبيه وقيل هو ان يلقيه على رأسه و يرخيه على منكبيه واسدل خطأ عبارتيله مرسوم اولمغله
بومعنالرده سدل عرفى اولمش اولور واسدال خطا اولمديغى مؤلفك رسمندن ظاهردر وسدل بزمقوله‌سنى يرتمق
معناسنه‌در يقال سدل ثوبه سدلا من الباب الثانى اذاشقه وسير وسياحت ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سدل
فى البلاد اذا ذهب (الاسدال) همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه‌يى اشاغى صاليوروب صارقتمق معناسنه‌در يقال
اسدله بمعنى سدله (المنسدل) اسم فاعل بنيه‌سيله صارقق صاچه وصف اولور يقال شعر منسدل اى مسترسل
(السدل) سينك ضميله وكسريله پرده‌يه دينوركه آصيلور جمعى اسدال كلور وسدول كلور واسدل كلور افلس
وزننده (السدل) سينك كسريله شول انجو دزيسنه دينوركه نسوان قلاده ايدوب كردانلرندن سينه‌يه طوغرى
صالندررلر يقال جاءت وعليها سدل اى سمط من الدرّ يطول الى الصدر (السدل) فتحتينله ميل معناسنه‌در
يقال فيه سدل الى جانب اى ميل (الاسدل) اكمل وزننده برطرفه طوغرى ورب اولان شيئه دينور جمعى سدل
كلور كتب وزننده يقال ذكر اسدل اى مائل (السديل) امير وزننده حشم نشين چادرلرينك شقه‌لرنده آرقورى
توزلق طرزنده اتكلكه دينور وزفافخانه‌يه چكيلان زاره و پرده‌يه دينور و برموضع آديدر ومحفه وتختروان
اورتولرينه دينوركه اوجلرى اشاغى صارقش اوله (السودل) جوهر وزننده بيغه دينور شارب معناسنه
(السودلة) حوقله وزننده برآدمك بيغى اوزامق معناسنه‌در يقال سودل الرجل اذا طال سودله (السربال)
قرطاس وزننده كوملكه دينور قميص معناسنه ياخود زرهه دينور درع معناسنه ياخود مطلقا ملبوس اولان
لباسه دينور يقال جاء وعليه سربال اى قميص اودرع اوكلّ ماالبس * مترجم ديركه بوراده درع زره معناسنه‌در
نته‌كه كعب رضى الله عنه ديمشدر * شمّ العرانين ابطال لبوسهم * من نسج داود فى الهيجا سرابيل * (التسربل)
تدحرج وزننده سربال كيمك معناسنه‌در يقال تسربل بالسربال اذا تلبس به (السربلة) دحرجه وزننده
سربال كيدرمك معناسنه‌در يقال سربلته اى البسته السربال وسربله اسم اولور ياغلو تريده دينور تقول
اطعمنى السربلة اى الثريد الدسم (السرطلة) سينك فتحيله ياقشقسز تصلق اوزنلغه دينور يقال فى قدّه
سرطلة اى طول فى اضطراب (السرطل) جعفر وزننده ياقشقسز تصلق مضطرب الخلقة اوزون آدمه دينور
(اسرافيل) همزه‌نك كسريله برفرشته اسميدركه ملائكهٔ اربعه مدبره‌نك بريسيدر عليهم السلام واشبو اسرافيل
كلمه‌سى عندالبعض خماسى وهمزه‌سى اصليه‌در (السراويل) سينك فتحيله ايچ طونه دينور و بوفارسيدن يعنى
شلوار لفظندن معرّبدر ومؤنثدر بعضا مذكر اولور جمعى سراويلات‌در على قول لفظ عربيدر سروال وسرواله
كلمه‌لرينك جمعيدر سينلرك كسريله ياخود مفردى سرويل درسينك كسريله و بوندن غيرى كلام عربده فعويل
وزنى يوقدر فانك كسريله واشبو سراويل كلمه‌سنده نونله سراوين ومعجمه ايله شروال دخى لغتدر * شارح ديركه
بونك تفصيلى كافيه شروحنده مبسوطدر (السرولة) دحرجه وزننده برآدمه ايچ طونى كيدرمك معناسنه‌در
(التسرول) تدحرج وزننده ايچ طونى كيمك معناسنه‌در تقول سرولته فتسرول اى البسته السراويل فتلبس
(المسرولة) مدحرجه وزننده اياقلرى تويلو اولان كوكرجنه دينوركه شلوارلى وچقشيرلى تعبير اولنور يقال
حمامة مسرولة اذا كان فى رجليها ريش ومسرول شول آته وصف اولوركه اياغك سكيل تعبير اولنان بياضى
بازولرينه واو يلقلرينه شامل اوله بياض شلوار كيدرلمش طرزنده اولور يقال فرس مسرول اذا جاوز بياض
تحجيله العضدين والفخذين (السطل) سينك فتحيله لسانمزده تحريفله ستل تعبير اولنان قولپلى طاسه دينور جمعى
سطول كلور تقول اغتسلت بالسطل وهى طسيسة لها عروة (السيطل) حيدر وزننده بودخى ذكر اولنان
قابه دينور على قول لكنه دينور طست معناسنه و بوسطل معروف دكلدر و پك اوزون آدمه دينور (الساطل)
هوايه آغمش غباره دينور نته‌كه طاسل دخى بومعنايه‌در (التسيطل) تفيعل وزننده بركسه سلاحسز اوله‌رق تك
وتنها كزمك معناسنه‌در يقال جاء يتسيطل اذا جاء وحده وليس معه شئ يعنى من السلاح (السعابل) سينك
فتحيله كريملو اوزون دوه‌لره دينور (السعال) سينك ضميله اسمدر اوكسركه دينوركه آق جكرك واكا متصل
اولان اعضانك يعنى آلات نفسك كنديلره مستولى اولان مؤذى‌يى دفع ايچون طبيعتك حركتندن عبارتدر
يقال به سعال وهى حركة تدفع بها الطبيعة اذى عن الرئة والاعضاء التى تتصل بها وسعال وسعله كذلك سينك
ضميله مصدر اولور اوكسرمك معناسنه يقال سعل الرجل سعالا وسعلة من الباب الاول اذا اخذه السعال
(الساعل) سعال لفظنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال اخذه سعال ساعل مبالغةً و بوغازه اطلاق اولنور حلق
معناسنه واوكسركلى ناقه‌يه دينور (السعل) نعل وزننده جنبشلو ونشاطلو اولمق معناسنه‌در يقال سعل الرجل

سعلا من الباب الاول اذا نشط * شارح دیرکه صواب اولان باب رابعدن فتحتینله اولمقدر (الاسعال) همزه‌نك
کسریله نشاطمند ایلمك معناسنه‌در تقول اسعلته ای انشطته (المسعل) مقعد وزننده بودخی بوغازه اطلاق
اولنور (السعلاة) و(السعلاء) سینلرك کسریله غول بیابانی‌یه دینور علی قول جنّ طائفه‌سنك ساحره‌سنه
دینورکه جادو ومهیب ومهولنه قونجلوز تعبیر اولنور جمعلری سعالی‌در سینك فتحی ولامك کسریله * مؤلف
ساحرة الجنّ عبارتیله رسم ایلکله ظاهرا انس کبی جنّ طائفه‌سنك دخی جادورلری نسوان قسمندن اولور تقول
نعوذبالله من هؤلاء السعالی ای النساء اللاتی کالسعال وهی جمع السعلاة والسعلاء الغول اوساحرة الجنّ
(الاستسعال) عورت سعلاة خوینده اولمق یعنی چاغرغان وسلیطه وبحیا اولمق معناسنه‌در یقال استسعلت
المرأة اذا صارت کالسعلاة ای صخابة (السعل) فتحتینله چکردکی کوشك اولان ناجنس خرمانك یابسنه دینور
تقول قدّم ضیفه سعلا ای شیصا یابسا (السعالیّ) سینك فتحی ولامك کسریله ترکیده اوکسرك اوتی دیدکلری
نباته دینورکه عربیده حشیشة السعال دخی دیرلر یپراغنی ضماد چبانلری محلل ومفجر وتازه‌سی جرب علتنی قلع
وازاله‌ده مؤثردر وسعال وربو وضیق صدر علتلرینك افضل ادویه‌سندندر وبخور واستنشاقنده دخی بوتأثیردرکادر
(السغبلة) غین معجمه ایله دحرجه وزننده برآدمك بدننده چوق جراحتلر پیدا اولمق معناسنه‌در یقال سغبل الرجل
اذا کثرت به الجراحات وطعامی ارمش چرویش یاغیله قاتق ایلمك معناسنه‌در یقال سغبل الطعام اذا آدمه بالاهالة
وصاچی یاغه چدرمك معناسنه‌در یقال سغبل رأسه بالدهن اذا روّاه (المسغبل) مدحرج وزننده سهل وآسان
نسنه‌یه دینور یقال شیء مسغبل ای سهل (التسغبل) تدحرج وزننده زره کیمك معناسنه‌در یقال تسغبل الدرع اذا
لبسها (السغل) سینك فتحی وغینك سکونیله و(السغل) کتف وزننده الری وایاقلری اینجه وجثه‌سی کوچك
اولان آدمه دینور علی قول اعضاسی مضطرب تصلق اولانه یاخود بدخلق وبدغدا اولانه یاخود نحیف ومهزول
اولانه دینور یقال رجل سغل وسغل ای الصغیر الجثة الدقیق القوائم او المضطرب الاعضاء او السیء الخلق والغذاء
او المتحدد المهزول (السغل) فتحتینله برکیمسه وصف مذکور اوزره اولمق معناسنه‌در یقال سغل الرجل سغلا من الباب
الرابع اذا کان سغلا (السفرجل) سینك وفانك فتحیله ایوا تعبیر اولنان معروف میوه‌یه دینور جمعی سفارج کلور
مفردنده سفرجله دینور هایله واشبو سفرجلك طبیعتی قابض ومقوّی وبولی مدرّ وطعامه مشهیّ وصوسزلغی
مسکندر وبعد الطعام تناولی مسهلدر ودیلوب چکردکنی اخراج وجوفنی خالی ایدوب یرینه عسل وضع ایلدکدنصکره
چامورلیوب فرونده قاورلمش اولانی بغایت نافعدر (السفل) و(السفول) و(السفالة) سینلرك ضمیله و (السفل)
و(السفلة) سینلرك کسریله و(السفال) سینك فتحیله اشاغیلق والچقلق معناسنه‌درکه علو عینك ضمیله وعلوّ
تشدید واو ایله وعلاوه عینك ضمیله وعلو وعلوه عینلرك کسریله وعلاء عینك فتحیله مقابللریدر * شارحك
بیانه کوره بونلرك کیمسی اسم اوله‌رق استعمال اولنورکه برنسنه‌نك اشاغیسی دیمکدر (الاسفل) پك اشاغی
وپك الچق دیمکدرکه اعلا مقابلیدر وقوله تعالی ﴿ثم رددناه اسفل سافلین﴾ ای الی الهرم او الی التلف او الی الضلال
لمن کفر هرمدن مراد ارذل عمردر (السفال) سحاب وزننده و(السفول) قعود وزننده اشاغی اولمق معناسنه‌در
یقال سفل الشیء وسفل وسفل سفالا وسفولا من الباب الخامس والرابع والاول نقیض علا فهو سافل * شارح دیرکه
بعضلر فرائض کتابلرنده وان سفلت کلمه‌سنده فانك ضمنی تخطئه ایتمرلر ملایم دکلدر وسفول برنسنه‌نك یوقاریسندن
اشاغیسنه اینمك ودیبنه چوکمك معناسنه‌در طورطی کبی یقال سفل فی الشیء سفولا من الباب الاول اذا نزل من اعلاه
الی اسفله (السفل) سینك فتحی وضمی وفانك سکونیله و(السفال) کتاب وزننده برکیمسه برنسنه‌ده مایه‌سی اشاغی
اولمغله کم بهره اولمق معناسنه‌در یقال سفل فلان فی خلقه وعلمه سفلا وسفلا وسفالا من الباب الخامس اذا قلّ حظه فیه
مترجم دیرکه مصباح صاحبی بونی باب اوّلدن تصریف ایلمشدر (التسفل) تفعل وزننده سفل وسفال معناسنه‌در
یقال تسفل فی خلقه وعلمه بمعنی سفل (السفلة) سینك کسریله و (السفلة) فرحه وزننده ناسك ارذل واوباش
وفرومایه‌لرینه اطلاق اولنور یقال هو من سفلة الناس وسفلتهم ای اسافلهم وغوغائهم وسفله فرحه وزننده دابّه
قسمنك ایاقلرینه اطلاق اولنور یقال سفلة البعیر سالمة ای قوائمه (السافلة) مزراغك دیب دمورینه طوغری نصفندن
اشاغیسنه اطلاق اولنور ومنه یقال ماعالیة الرمح کسافلته (السفالة) ثمامه وزننده علاوه مقابلیدر وعلاوه یل اسدیکی
یره دینورکه اوراده یل چهره‌یه طوقنور پس سفاله آنك مقابلیدرکه آنده یل چهره‌یه طوقنمز یقال قعد فی سفالة
الریح وهی ضدّ علاوتها ای حیث تهبّ وهرشیئك اشاغیسنه دینور یقال سفالة الشیء ای اسفله وسفاله هند
اولکه‌سنده بربلده آدیدر (السفالة) سینك فتحیله الچق وخسیس وناچیز اولمق معناسنه‌در یقال سفل الرجل

والشیٔ سفالة من الباب الخامس اذا نذل ﴿المسفلة﴾ مرحله وزننده اسفل مکه‌ده برمحله آدیدر نته‌که معلاة یوقاری
طرفنده برمحله‌در و یمامه‌ده برقریه آدیدر ﴿السقل﴾ قافله نقل وزننده جلا و یرمك معناسنه‌در صقل لفظنده لغتدر
یقال سقل السیف سقلا من الباب الاول بمعنی صقله ﴿السقل﴾ سینك ضمیله بوکور تعبیر اولنان عضوه دینور
صقل لفظنده لغتدر ﴿السیقل﴾ صیقل وزننده ومرادفیدرکه جلاکاره دینور ﴿الاسقیل﴾ و ﴿الاسقال﴾ همزه‌لرك
کسریله عنصل اسمیدرکه بصل الفار دیدکلری نباتدر ترکیده آطه صوغانی تعبیر ایدرلر ﴿السقل﴾ کتف وزننده
بوکورلری بری برینه یچمش کبی آج آریق چلمسز آدمه دینور یقال رجل سقل ای المنهضم الخاصرتین وصرتنك
ایکی یانلرینك اتی آز چلمسز قرنی ایچنه یچیك آته دینور یقال فرس سقل ای القلیل لحم المتن ﴿السکل﴾ سینك کسریله
برجنس یومری سیاه بالق اسمیدر جمعی اسکال وسکله‌در قرده وزننده ﴿السلّ﴾ سینك فتحی و لامك تشدیدیله
برنسنه‌یی رفق وسهولتله برنسنه‌دن چکوب چیقارمق معناسنه‌درکه صیرمق تعبیر اولنور قلیجی قندن صیرمق کبی
یقال سلّ السیف عن الغمد سلاً من الباب الاوّل اذا انتزعه واخرجه منه فی رفق وسلّ سله معناسنه‌درکه
ایچنه اتمك مقوله‌سی قودقلری سپده دینور وسلّ برآدمك دیشلری دوکیلوب سیلنمك معناسنه‌در یقال
سلّ الرجل سلا اذا ذهبت اسنانه وصفت اولور دیشلری دوکیلوب سیلنمش کشی‌یه دینور مؤنثی
سله‌در یقال رجل سلّ وامرأة سلة ای الذاهبة الاسنان ﴿الاستلال﴾ افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یی
صیروب چیقارمق معناسنه‌در یقال استلّ السیف بمعنی سله ﴿السلیل﴾ امیر وزننده قیندن صیرلمش قلیجه وصف
اولور یقال سیف سلیل ای مسلول و یکی طوغمش ولده اطلاق اولنور یقال هوسلیله ای ولده وآتك طاینه دینور
مهر معناسنه وماسکه سز وسلا دیدکلری دریسز همان ساده‌جه متولد اولان یاوری‌یه دینور نته‌که ایش
مقوله‌سی ماسکه وسلا ایله متولّد اولانه بقیره اطلاق اولنور وسلیل آت قسمنك دماغنه دینور وخالص شرابه
دینور ودوه اورکجنه دینور ودره‌ده یاخود وسطنده اولان صو مجراسنه دینور ونخاع معناسنه‌درکه اوکورغه
ایلکیدر مردار ایلیك تعبیر اولنور تعریفی نخع ماده‌سنده مرور ایلدی وشول واسع وچقور دره‌یه دینورکه سلم
وسمر دیدکلری میشه آغاجلری انبات ایدر اوله جمعی سلان‌در رمّان وزننده لامك کثرت اجتماعندن اخیری نونه
ابدال اولنمشدر نته‌که سالّ دخی دینور کماسیذکر وسلیل اسمادندر سلیل اشجعیّ صحابیدر وابو السلیل ضریب
بن بقیر تابعیدر وابو السلیل عبدالله بن ایاد وابو السلیل احمد بن صاحب آمدعیسی واوغلو سلیل بن احمد وسلیل
بن بشر بن رافع وعبدالله بن یحیی بن سلیل وزید بن خلیفة بن السلیل محدّثلردر ﴿السلة﴾ سینك فتحیله وکسریله
بناء مرّه وبناء نوعدر اسم دخی اولور قلج صیرمغه دینور تقول اتیناهم عند السلة ای عند استلال السیوف وسلة
سل مرضنه دینور کماسیذکر و برنسنه‌یی نهانیجه اصولله چالوب اوغورلمغه دینور خیردن قیل چکمك کبی
یقال اخذه بالسلة ای السرقة الخفیة وایچنه اتمك وسائر نسنه قودقلری سپده وطبله‌یه وکلاتیره دینور جمعی
سلال کلور سینك کسریله نته‌که سلّ دخی دینور هاسز یقال وضعه فی السلّ والسلة ای الجونة وسله آت قسمی
پك چوق سکرتمکدن ناشی یاخود توکزیوب ییقلمقدن ناشی ایچریسنده اویکنی شیشمکله اول شیشکنلکدن
صولیه‌رق هار هار آلوب ویرمك حالتنه دینور اوزرینه چول آتوب بری اوته کزدیره‌رك ترلتمدکجه اول حالت
مندفع اولمز یقال سکنت سلة الفرس وهو ارتداد الربو فی جوفه من کبوة یکبوها وسله بر دیکشی ایکی ایکنه ایله
ایکی قات صیرمله دیکمکه دینورکه قربه وکون مقوله‌سنی اویله دیکرلر وحوضده یاخود دمانجنه کبی بیوك کوپلرده
اولان عیب ورخنه وسقطه یاخود حوضك دیواری اولان طاشلرك ارالقلرنده اولان یاریق وچتلاق مقوله‌سی
سقطه دینور ﴿الانسلال﴾ انفعال وزننده و ﴿التسلل﴾ تفعل وزننده ناسك ایچندن نهانیجه صیریلوب کتمك
معناسنه‌در یقال انسلّ من الزحام وتسلل اذا انطلق فی استخفاء ﴿السلالة﴾ ثمامه وزننده برنسنه‌دن صیرلوب چیقان
شیئه دینور یقال هو سلالته ای ماانسلّ من شیٔ وولده اطلاق اولنور سلیل کبی یقال هو سلیله وسلالته
ای ولده * مترجم دیرکه ﴿ ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین ﴾ کریمه‌سنده راغبك بیاننه کوره سلاله‌دن مراد
کدرات ارضیه‌دن مسلول اولان صفوه وخلاصه‌در وعربلر نطفه‌یه ده سلاله اطلاق ایدرلر ﴿السلیلة﴾ حلیله
وزننده قیز اولادینه اطلاق اولنور یقال هی سلیلته ای بنته ودابّه قسمنك صرتنك ایکی یانلرنده اولان اوزون
اوزادی اته دینور وکوده‌ده اولان یول یول سکیره یاخود اته دینورکه بری برندن منفصلجه اولور وسلیله برجنس
اوزون بالق اسمیدر ﴿السالّ﴾ ضالّ وزننده بودخی سلم وسمر دیدکلری میشه آغاجلری انبات ایدن ککیش
ودرین دره‌یه دینور سلیل کبی جمعی بونکده سلان کلور رمّان وزننده علی قول بونك جمعی سوالّ کلور سینك

فتحی و لامك تشدیدیله (السلّ) سینك كسری و ضمیله و (السلال) غراب وزننده برمرض اسمیدر بونك حقیقتی آق جكرده حادث بر یاره‌در ابتدای امرده بر كزلو حمّا عارض اولور و بو مرض اكثری ذات الرئه یاخود ذات الجنب یاخود اوزون اوزادی قوری او كسركلو نوازل وزكام علتلرینك عقبنده ظهور ایدركه انلردن منتقل اولور خلق بو علته ورم و قوری خسته‌لك تعبیر ایدرلر (المسلول) سلّ مرضنه مبتلا آدمه دینور یقال سلّ الرجل علی المجهول واسله الله فهو مسلول ای به سلّ وسلال * شارحك بیاننه كوره مسلول اسلالدن اولمغله شاذدر * لكن مؤلفك مقتضای عبارتی ثلاثیدندر یاخود ایكیسندن دخی وارد اولور (الاسلال) همزه‌نك كسریله وجه مذكور اوزره سلّ مرضنه اوغراتمق معناسنه‌در یقال اسله الله ای ابتلاه بالسلّ و بر نسنه‌یی نهانیجه چالوب اوغورلمق معناسنه‌در یقال اسله اذا سرقه خفیة و رشوت آلمق معناسنه‌در * قال الشارح ومنه الحدیث ﴿لا اغلال ولا اسلال﴾ (المسلة) میمك كسریله چوالدوزه دینور فی الاصل اسم آلتدر ایپی مخیطدن اوته‌یه سلّ ایدر یقال خاطه بالمسلة وهی مخیط ضخم (السلاءة) رمّانه وزننده خرما اغاجنك تیكننه دینور جمعی سلاءدر رمّان وزننده مؤلف بونی مهموز اوله‌رق همزه بابنده ثبت ایلمكله بوراده دخی ذكرینك وجهی معلوم دكلدر فلینظر (سلول) صبور وزننده قیس قبیله‌سندن بر فخذك اسمیدركه بطندن اصغردر مرّة بن صعصعه اولادیدر سلول والده‌لری اسمیدر شعرادن عبدالله بن حمام السلولیّ انلردندر و رئیس المنافقین اولان جهول و فضول عبدالله بن ابیّ نام مرذولك والده‌سی اسمیدر (سلیّ) كلیّ وزننده بنو عامر بن صعصعه یوردنده بر موضعدر و سمیّ وزننده اولان سلیّ لفظندن مصحف دكلدر (السلان) رمّان وزننده بنو عمرو بن تمیم یوردنده بر وادی اسمیدر (السلسل) جعفر وزننده و (السلسال) خلخال وزننده طتلو خوشكوار صویه دینور علی قول صوغوق صویه دینور و ایچمی آسان باده‌یه دینور (السلاسل) علابط وزننده سلسل معناسنه‌در تقول سقانی سلسلا وسلسالا وسلاسلا ای ماء عذبا او باردا (التسلسل) تزلزل وزننده صو یوكسكدن انكبه‌یه چاغل چاغل آقق معناسنه‌در یقال تسلسل الماء اذا جری فی حدور ولباس اسكیوب پیرینجه قدر كیملك معناسنه‌دركه دراز درازایپلكری چیقار یقال تسلسل الثوب اذا لبس حتّی رقّ (المسلسل) مدحرج وزننده و (المتسلسل) متزلزل وزننده سیرك سیرك فنا و كم نسج اولنمش ثوبه دینور یقال ثوب مسلسل ومتسلسل ای ردیءُ النسج و مسلسل چبوقلی و قلملی الاجه قاشه وصف اولور یقال ثوب مسلسل اذا كان فیه وشیٌ مخطط (السلسلة) زلزله وزننده بر نسنه‌یی زنجیر شكلنده بری برینه اكلیوب متصل قلمق معناسنه‌در یقال سلسل الشیءَ به اذا اوصله به و سلسله اوركج اتندن بر پاره‌یه دینور بونده سینك كسریله ده لغتدر و سلسله طعام اكل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ماسلسل طعاما ای ما اكله (السلسلة) سینلرك كسریله زنجیره دینور دموردن وایپ مقوله‌سندن اولور جمعی سلاسلدر یقال قیده بالسلسلة وهی دائر من حدید ونحوه و سلاسل البرق شمشكك بری برینه زنجیر واری متصل پارلدیسندن عبارتدر یقال بدت سلاسل البرق ای ماتسلسل منه و سلاسل السحاب بودخی بلود ایچره شمشكك پارلدیسندن عبارتدركه بلود یلابیوب پارلده‌یور قیاس اولنور مفردی سلسله و سلسلدر كسرتینله و سلسله و حره دیدكاری بوجك اسمیدركه ماده‌سنده بیان اولندی (السلسال) كسرتینله بر موضع آدیدر (سلسل) فدفد وزننده دهناء نام محلده بر طاغك آدیدر (السلاسل) سلسله‌نك جمعیدر و بری بری اوزره منعقد اولوب قات قات زنجیر لنمش اوزون اوزادی قومساله اطلاق اولنوركه یوریمسی دخی سهولتلو اوله تقول اخذنا السلاسل وهو رمل انعقد بعضه علی بعض وینقاد و سلاسل الكتاب سطور كتابه اطلاق اولنور یقال مااقوم سلاسل كتابه ای سطوره (ذات السلاسل) وادی القری وراسنده بر صو اسمیدر ثامنهٔ هجرتده سریهٔ عمرو بن العاص اوراده غزا ایلدی (السلسبیل) زنجبیل وزننده خشونتسز نرم و لطیف و ملایم نسنه‌یه دینور و آنكله لطیف و خوشكوار صو صفتلنور و خمره اطلاق اولنور و جنتده بر چشمه‌نك اسمیدر * شارح دیركه امهات سائره بیاننه كوره لذیذ و خوشكوار سهل و لطیف صویه دینور وعند البعض سل سبیلا كلمه‌سندن منحوت و مركبدر وعلی قول مطلقا سریع الجری اولان صویه دینور (السملة) فتحاتله و سینك ضمی و میمك سكونیله آزجه صویه دینور جمعی سملدر یقال مافی الحوض الاسملة ای ماء قلیل وسیاه و متعفن بالچغه دینور حمأه معناسنه و حوض دیبنده قلان صو بقیه‌سنه دینور جمعی سمل كلور فتحتینله وسمال كلور سینك كسریله (التسمل) تفعل وزننده حوض دیبنده قلان صو بقیه‌سنی ایچمك یاخود اخذ ایلمك معناسنه‌در یقال تسمل الرجل اذا شرب السملة او اخذها و مشروبی افراطله ایچوب چوغه كتمك معناسنه‌در یقال تسمل النبیذ اذا الحّ فی شربه (السمل) جمل وزننده حوضی سیاه بالچقدن آرتمق

معناسنه‌در يقال سمل الحوض سملا من الباب الاوّل اذا نقاه من السملة و ناس بيننى تصفيه و اصلاح ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال سمل بين القوم اذا اصلح وقوغه قويدن ماء قليل چيقارمق معناسنه‌در يقال سملت الدلو اذا لم
تخرج الّا السملة القليلة و بركمسه‌نك كوزينى چيقارمق معناسنه‌در يقال سمل عينه اذا فقأها * شارح ديركه بعضلرك
بونى قزغين دمور ايله كوزچيقارمغه تخصيصلرى موجّه دكلدر ((التسميل)) بودخى حوضى قاره بالچقدن آرتمق
معناسنه‌در يقال سمل الحوض اذا نقاه من السملة وقوغه قيودن ماء قليل چيقارمق معناسنه‌در يقال سملت الدلو
اذا لم تخرج الا السملة القليلة * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وحوضدن همان ماءقليل چيقمق معناسنه‌در يقال
سمل الحوض اذا لم يخرج منه الّا ماء قليل ويقال سملت الدلو اذا كانت كذلك و برآدمه سوزى رفيق و نازكانه
سويلمك معناسنه مستعملدر يوفقه‌جه آزجه صو معناسندن مأخوذدر يقال سمل فلانا بالقول اذا رقّق له
((الاسمال)) همزه‌نك كسريله بودخى ناس ميانه‌سنى تصفيه و اصلاح ايلمك معناسنه‌در يقال اسمل بينهم اذا اصلح
و لباس اسكيمك معناسنه‌در يقال اسمل الثوب اذا اخلق ((الاستمال)) افتعال وزننده بودخى كوزچيقارمق معناسنه‌در
يقال استمل عينه اذا فقأها ((السمول)) و((السمولة)) سينلرك ضميله ثوب اسكيمك معناسنه‌در يقال سمل الثوب
سمولا و سمولة من الباب الاوّل اذا اخلق ((السمالة)) كرامه وزننده بودخى ثوب اسكيمك معناسنه‌در يقال سمل الثوب
سمالة من الباب الخامس اذا اخلق ((الاسمال)) همزه‌نك فتحيله و((السملة)) فتحاتله و((السمل)) فتحتينله اسكى ثوبه
دينور يقال ثوب اسمال و سملة و سمل اى خلق *شارحك بيانه كوره اسمال سمل كلمه‌سنك جمعيدر اجزاء اعتباريله
وصف اولمشدر برمة اعشار و ثوب اخلاق تركيبلرى كبى وعندالبعض اسمال بنيۀ جمع اوزره وارد مفرد صيغه‌سيدر
انتهى ((السمل)) كتف وزننده و((السميل)) اميروزننده و((السمول)) صبور وزننده بونلرده اسكى ثوبه دينور
((السملان)) سينك ضميله برنسنه‌نك بقيه‌لرينه دينور يقال سملان النبيذ اى بقاياه ((السمال)) سحاب وزننده ماء راكد
ايچره متكوّن اولان قور تجغزه دينور ((السمّال)) شدّاد وزننده برشجر آديدر و برقبيله پدرينك لقبيدر سله ايله برآدمك
كوزينى چيقارديغندن ملقب اولمشدر ((ابوالسمال العدوىّ)) كه اسمى قعنب ايدى مقرى و علم قراءتده صاحب
تأليفدر واسد قبيله‌سندن برشاعرك كنيه‌سيدر وبشقه بررجل كنيه‌سيدركه شرب خمر ايلمكله امير المؤمنين
علىّ المرتضى رضى الله عنه اكا حدّشرب اورمشدر * و سمّال بن عوف اصحابدن مجاشع بن مسعودك جدّيدر وسمّال بن
سمال بن الجريش و خلد بن ابى يزيد بن سمّال محدّثلردر ((السموّل)) حزوّل وزننده ارض واسعه‌يه دينور و يومشق
طپراقلو يره دينور ((سمويل)) سينك فتحيله برقوشك ياخود قوشلرى چوق برشهرك اسميدر ((السامل)) دائما
اصلاح معيشت جهتنه سعى و كوشش ايدن آدمه دينور يقال هو سامل اى ساع لاصلاح المعيشة ((السوملة))
جوهره وزننده كوچك فنجانه دينور تقول سقانى بالسوملة اى الفنجانة الصغيرة ((المسمئلّ)) مشمعلّ وزننده
برقوش آديدر وآج آريق قرنلى آدمه دينور يقال رجل مسمئلّ اى الضامر البطن و يلك اسكى ثوبه دينور
يقال ثوب مسمئل اى بال ((الاسمئلال)) اشمعلال وزننده آج آريق قرنلو اولمق معناسنه‌در يقال اسمألّ الرجل
اذا كان مسمئلا ((السموءل)) سفرجل وزننده برقوش آديدركه ابو براء ايله مكنادر و كولكه‌يه دينور ظلّ معناسنه
و سركه ايچره تكوّن ايدن سينكه دينور و سموءل بن عادياء بررجلدر يعنى حصن ابلق صاحبى يهودى ايديكه وفاء
عهد بابنده ضرب مثلدر و من امثالهم * اوفى من السموءل * و سموءل جست و چالاك دوه‌يه دينور يقال قرب سموءل
اى سريع ((السمأل)) جعفر وزننده بودخى كولكه‌يه دينور ((السمألة)) دحرجه وزننده سركه‌يه سنك اوشمق
معناسنه‌در يقال سمألّ الخل اذا علاه السموءل ((السملة)) غرفه وزننده آجلغك شدّتندن كوزدن صقنديله آجشرق
جريان ايدن كوز ياشنه دينور كوياكه كوزى سمل ايدر يعنى چيقارركبى اولديغندن اطلاق اولندى يقال تسيل
من عينه السملة اى دمع يهراق عند الجوع الشديد كانه يفقأ العين ((السمرطل)) سفرجل وزننده و((السمرطول))
سقنقور وزننده اندامى سلكى و مضطرب اوزون آدمه دينور ((اسمعيل)) همزه‌نك كسريله ابن ابراهيم الخليل على نبينا
و عليهما السلام حضرتلريدر مطيع الله معناسنه‌در و رواية صحيحه اوزره ذبيح اولان حضرت اسمعيلدر * مؤلف
كرچه لغتنه تصدّى ايلمدى لكن سريانى و على قول اشمويل معرّبى اولمق اوزره كتب معتبره‌ده مرسومدر و صاحب
مزهرك بيانه كوره ابراهيم و اسمعيل كبى الفاظ عجميه‌يى عربلر قاعده‌لرى اوزره تصرّف ايدرلر مثلا تثنيه‌لرنده
ابراهيمان و اسماعيلان و جمعلرنده ترخيمله اباره و اسامع و مصغرلرنده بريه و سميعل ديرلر ((المسمغلّ)) غين معجمه ايله
مشمعلّ وزننده اوزون دوه‌يه دينور ((المسمهلّ)) مشمعلّ وزننده چلمسز آريق آدمه دينور ((السمندل)) سفرجل
وزننده هندستانه مخصوص برقوش آديدركه آتش ايچنه كيرر و آتش كنديسنه تأثير ايلمز بو قوش فارسيده سمندر

دیدکاری قوش اوله‌جقدر * ومؤلف سمندری بر جانوردر دیو علی الاطلاق ذکر ایلمشدر ﴿السنبلة﴾ قنفذه وزننده
اکین خوشه‌سنه دینور جمعی سنابل‌در سبل ماده‌سنده اکا متعلق کلام بسط اولندی وسنبله بروج فلکیه‌دن
بر برجك آدیدر وسنبله بنت ماعص وام سنبلة المالکیه صحابیه‌لردر وسنبله مکه‌ده بر قویواسمیدرکه بنو جمح
وبنو عامر حفر ایلدیلر ﴿السنبلة﴾ دحرجه وزننده اکین بشاقلنمق معناسنه‌در یقال سنبل الزرع اذا صارذا
سنبلة وبرآدمك لباسی اوزون اولمغله آردندن یااوکندن چکوب سوریمك معناسنه‌در یقال سنبل الرجل ثوبه
اذا جرّه من خلفه او امامه وسنبله بیوك وتیکنلی اولان میشه اغاجنه دینور مغیلان کبی ﴿السنبلانی﴾ عنفوانی
وزننده بول واوزون جامه‌یه دینورکه یره سوریننور اوله علی قول بلاد رومدن سنبلان دیدکاری بلده‌یه منسوبدر
یقال قمیص سنبلانیّ ای سابغ الطول اومنسوب الی بلد بالروم ﴿سنبلان﴾ عنفوان وزننده و﴿سنبل﴾ قنفذ وزننده روم
دیارنده ایکی بلده درکه مابینلری یکرمی فرسخ مسافه‌در وسنبل اسامیدندر سنبل بن علیّ الشامیّ محدّثدر وسنبل
بو اسمله معروف خوشبو شکوفه اسمیدرکه سنبل العصافیر دخی دیرلر انواع عدیده‌سی واردر بهتری سوری قسمیدر
واضعفی سنبل هندیدر مفتح ورياحی محلل ودماغی وکبد وطحال وکلی وامعایی مقوّی وبولی مدرّ ورحمدن جریان
ایدن دم مفرطی امساك بابنده پك مؤثّردر وسنبل رومی دیدکاری ناردین درکه صاری اولور آندن برنوعنه تالیان
سنبلی دیرلر و برنوعنه آلامان سنبلی وسلطانی سنبل تعبیر ایدرلر ﴿سنجال﴾ سینك کسریله بر موضع آدیدر
﴿السنطلة﴾ سینك فتحیله اوزونلق طول معناسنه‌در ﴿السنطليل﴾ زنجبیل وزننده پك اوزون آدمه دینور ﴿المسنطل﴾
مدحرج وزننده شول ضعیف المشی آدمه دینورکه یورركن سندره‌یه‌رك یورر اوله علی قول باشنی اکوب قالدره‌رق
یورر اوله یاخود وجودینی ضبط وامساك ایده‌میوب سرخوش کبی هرطرفه میلان ایده‌رك یورر اوله یقال
رجل مسنطل ای الضعیف المشی یکاد یسقط اذا مشی اومن ینحدر رأسه ویرتفع او المائل لا یملك نفسه وشکل
وخلقت واندامی مضطرب قرنی بیوك تصلق آدمه دینور یقال رجل مسنطل ای العظیم البطن المضطرب
الخلق ﴿السنطالة﴾ سینك ضمیله باشی اکه‌رك سکون وقرار ایله یورویشه دینور ﴿سنطل﴾ جعفر وزننده
صمان ظاهرنده برکوچك طاغك آدیدر ﴿السهل﴾ اهل وزننده و﴿السهل﴾ کتف وزننده قولای وآسان شیئه
دینور نسبتنده سهلیّ دینور سینك ضمیله که تغییر نسب قبیلندندر یقال امر سهل وسهل ورمل سهلیّ وهو کلّ شیٔ
الی اللین و ﴿سهل﴾ قرغه قوشنه دینور وطپراغی یومشق یوریمسی آسان دوز وملایم یره دینور جمعی سهول کلور
یقال نزلوا الی ارض سهل والی سهل وهو ضدّ الحزن ویوزینك اتی چلمسزجه آدمه دینورکه محاسندندر یقال
رجل سهل الوجه ای قلیل لحمه وسهل یکرمی صحابی ویوز نفر محدّث اسمیدر ﴿بنوسهل﴾ یمنده شهر صنعاء
قضاسنده برقریه‌در ﴿السهالة﴾ کرامه وزننده برنسنه قولای اولمق معناسنه‌در یقال سهل الامر سهالة من الباب
الخامس اذا کان سهلا * شارحك بیاننه کوره بوندن اسم سهوله‌در سینك ضمیله قولایلق دیمکدر ﴿التسهيل﴾
قولای ایلك وقولایلق معناسنه‌در یقال سهله اذا یسره ﴿السهولة﴾ سینك ضمیله بر دوز وملایم اولمق معناسنه‌در یقال
سهلت الارض سهولة من الباب الخامس اذا کانت سهلا ﴿السهليّ﴾ کردیّ وزننده اسم منسوبدرکه ذکر اولندی
وسهلیّ ارض سهله‌ده رعی ایدن دوه‌یه وصف اولور یقال بعیر سهلیّ اذا کان یرعی فی السهل ﴿الاسهال﴾ همزه‌نك
کسریله دوز وملایم یره وارمق معناسنه‌در یقال اسهل القوم اذا صاروا فی السهل وطبیعت ملایم اولوب سورمك
معناسنه‌در یقال اسهل الرجل واسهل بطنه علی المجهول اذا امتشی ودواء مقوله‌سی نسنه طبیعتی ملایم ایدوب
سورمك معناسنه‌در یقال اسهله الدواء اذا الان بطنه ﴿السهلة﴾ سینك کسریله شول قوم کبی خرده ویومشق
طپراغه دینورکه صو آقندیسی سوروب کتورمش اوله ﴿السهلة﴾ فرحه وزننده سهله دیدکاری ذکر اولنان
طپراقلو یره دینور یقال ارض سهلة ای کثیرة السهلة ویقال نهر سهله اذا کان کذلك ﴿المساهلة﴾ مفاعله وزننده
عنف وشدّت ایلیوب رفق وسهولتله معامله ایلك معناسنه‌در یقال ساهله اذا یاسره ﴿الاستسهال﴾ برنسنه‌یی
قولای صیمق معناسنه‌در یقال استسهله اذا عدّه سهلا ﴿سهيل﴾ زبیر وزننده اندلسده برحصن اسمیدر وینه
اوراده بر وادی آدیدر و برکوکب اسمیدرکه طلوعنده بالجمله فواکه نضیج بولوب وشدّت حرّهوا منقضی اولور
بوکوکب دیار یمنده مرئی اولدیغیچون ستارۀ یمنی تعبیر ایدرلر * مترجم دیرکه یمن خلقندن مسموعمزدرکه کرك الما
مقوله‌سی قرمزی رنکلو میوه‌لر وسائر اول رنکده اولان اشیاء باذنه تعالی اول کوکبك طلوعنده رنکپذیر اولوب حتی
قرمزی‌یه بویه‌یجق سختیانلری حاضر ایدوب طلوعی آنده بویه‌یه وضع ایدرلر ایمش وعقیق دیدکاری طاش کذلك
آندن رنك آلور ایمش فسبحان القادر * وسهیل بن رافع وسهیل بن عمرو الانصاری وسهیل بن بیضاء وسهیل بن عامر

وسهيل بن عمرو القرشي وسهيل بن عدى صحابه‌لردر وسهيل بن ابى حزم وسهيل بن ابى صالح محدّث ضعيفلردر
﴿سهيله﴾ جهينه وزننده بر كذّاب اسميدر ومنه المثل *اكذب من سهيلة *﴿السهول﴾ صبور وزننده مسهل دارويه
دينور ﴿سهله﴾ كهله وزننده يمنده ابين قضاسنده برحصن آديدر وبر رجل اسميدر ويمنده برناحيه اسميدركه
سهلين ديمكله متعارفدر ﴿التساهل﴾ تفاعل وزننده تسامح معناسنه‌دركه خشونت ايليوب رفق وملايمتله
معامله ايدشمكدن عبارتدر يقال تساهلا اى تسامحا ﴿السهبل﴾ جعفر وزننده دلير وصاحب جرأت آدمه
دينور يقال رجل سهبل اى جرئ ﴿التسويل﴾ تفعيل وزننده برآدمه كندى نفسى برنسنه‌يى كوزل ومزين
كوسترمك معناسنه‌در يقال سوّلت له نفسه كذا اى زيّنت * مؤلفك عادتى هميشه واوى اولان ماده‌يى هائى‌يه تقديم
ايتمك ايكن بوراده تأخير ايلمكله ظاهرا تغيير الاسلوب نكته‌سنه مراعات ايلمشدر * ومؤلفك بصائرده بيانه كوره
تسويل نفس ميل وحرص ايلديكى نسنه‌يى صاحبنه سهل وتزيين ايدوب قبيح ايسه‌ده صورت حسنه‌ده تصوير
وارائت ايلمكدن عبارتدر تاكه اكا مباشرت ايليه بعضلر عندنده سول كلمه‌سندن مأخوذدركه انسانك تمنّى ايلديكى
امنيه معناسنه‌در نهايت امنيه تقدير وتصميم اولنان مطلوبده وسول طلب والتماس اولنانده مستعملدر انتهى
وتسويل اغواى شيطانده مستعملدر يقال سوّل له الشيطان اذا اغواه ﴿السويل﴾ امير وزننده عديل وهمتا
معناسنه‌در تقول انا سويلك اى عديلك ﴿الاسول﴾ احمر وزننده اسفلنده سولپوكلك اولان آدمه دينور يقال
رجل اسول اذا كان فى اسفله استرخاء ﴿السول﴾ فتحتينله برآدمك بلندن اشاغيسى سولپوك اولمق معناسنه‌در يقال
سول الرجل سولا من الباب الرابع اذا كان اسول ﴿السولة﴾ جوله وزننده بطنده وسائر اعضا واشياده اولان
سولپوكلكه دينور يقال به سولة اى استرخاء وسوله نخلهٔ يمانيه‌ده برتپه اوزره برحصن آديدركه مقدّما عجيبه وقرية
الحمام ديرلر ايدى ﴿السولة﴾ سينك ضميله برنسنه‌يى صورمق وايستمك مسئله معناسنه‌در مهموز اولان سؤله‌ده لغتدر
﴿السوال﴾ سينك ضمى وكسريله بودخى مهموز اولان سؤال كلمه‌سنده لغتدر تقول سلت اسال بفتحهما سوالا بالضمّ
والكسر لغة فى سألت وقولهم هما يتساولان يدلّ على انها واو فى الاصل يعنى همزه‌دن مبدّله دكلدر نته‌كه سئل
ماده‌سنده بيان اولندى ﴿السولة﴾ همزه وزننده كثير السؤال آدمه دينور يقال رجل سولة اى كثير السؤال
﴿السولاء﴾ حمراء وزننده ايرى قوغه‌يه دينور ﴿السيل﴾ ميل وزننده و﴿السيلان﴾ ميلان وزننده آقمق معناسنه‌در
يقال سال الماء سيلا وسيلانا من الباب الثانى اذا جرى وسيل آقان صويه‌ده اطلاق اولنور مصدر اسم موضعنه
موضوعدر يقال ماء سيل اى سائل وعندالبعض سيل جريانى طغيان اوزره اولان فراوان صويه اطلاق اولنور
زيرا مبالغه‌يى متضمندر فارسيده سيلاب ديرلر جمعى سيول‌در پس لسان عامّهٔ تركيده سيل صويى بافرمان عالى ايله
قبيلنددر ﴿الاسالة﴾ همزه‌نك كسريله آقتمق معناسنه‌در يقال اساله اى اجراه وتمره‌نك يلمانى سوبوليوب
اوزاتمق معناسنه مستعملدر يقال اسال غرار النصل اذا اطاله ﴿السيلة﴾ سينك كسريله صويك آقشنه دينور
وبو بناء نوع اولور يقال مارق سيلة الماء اى جريته ﴿السائلة﴾ آت قسمنك جبهه‌سنده غرّه ديدكلرى شول بياضه
اطلاق اولنوركه معتدل اولوب قصبهٔ انفه طوغرى انمش اوله على قول برونك يومشغنه اينوب وبروننده اولان ذاتى
بياضه‌ده وارمش اوله يقال فى جبهة الفرس غرّة سائلة اى معتدلة نازلة فى قصبة الانف اوهى التى سالت على الارنبة
حتى رثمتها ﴿السيلان﴾ سينك كسريله قلجك وبچاغك صاپلرينه كيرن دموره دينوركه قويرق تعبير اولنور تقول
طوّل سيلان السيف ونحوه وهو سنخ قائمه وسيلان برجماعتك اسميدر وابن سيلان اصحابدندر وعيسى بن سيلان
وجابر بن سيلان محدّثلردر ﴿السيال﴾ سحاب وزننده حجازده برموضعدر ﴿سياله﴾ سحابه وزننده مدينه‌يه برقوناق مسافه‌ده
برموضعدر وميشه اغاجلرندن برجنس اغاج اسميدركه اوزون وآق تيكنلرى اولور قوپارلدقده سودى ظهور ايدر
على قول سمر اغاجنك اوزون اولاننه دينور جمعى سيالدر هاسز ﴿المسيل﴾ مبيع وزننده اسم مكاندر صويك آقديغى يره
دينوركه يكوب كتديكى يول اوله جقدر رهكذر آب معناسنه‌نته‌كه مسل دخى دينور فتحتينله كه اصلى مسيل ايدى جمعى
مسائل ومسل كلور ضمتينله وامسله كلور ارغفه وزننده ومسلان كلور ميمك ضميله * شارحك بيانه كوره جموع اخيره
شاذدر كوياكه فعيل وزننه قياس اولنمشدر ومسل كه فتحتينله‌در مخففدر ﴿السيّال﴾ شدّاد وزننده حساب انواعندن
بركونه محاسبه‌نك اسميدر بعض نسخه‌ده ضرب من الحيتان واقع اولمشدر مأخذلرده دخى بويلجه ومبهمدر
وسيال بن سمّال محدّثدر ﴿السيالى﴾ سكارى وزننده شامده برصو آديدر ﴿سيلون﴾ جيحون وزننده نابلس قضاسنده
برقريه‌در ﴿سيله﴾ ايله وزننده فيوم ترابنده برقريه‌در ﴿سيلى﴾ ضيزى وزننده برسر حدّ اسميدر ﴿حبس سيل﴾
فتحتينله حرّهٔ بنى سليم ايله سوارقيه ميانده برموضعدر ﴿مسيلا﴾ ميمك فتحيله مسيله دخى ديرلر مغربده بربلده آديدركه

فاطميون بنا كرده سيدر ﴿ فصل الشين المعجمة ﴾ (الشبل) شينك كسريله صيد ايلك درجه‌سنه كلمش ارسلان انيكنه دينور جمعى اشبال واشبل كلور افلس وزننده وشبول وشبال كلور حبال وزننده ومنه يقال انّ هذا الشبل من ذاك الاسد وهو ولد الاسد اذا ادرك الصيد (الشبول) قعود وزننده نازو نعيمله نشو ونما بولمق معناسنه‌در يقال شبل الغلام شبولا من الباب الاول اذا شبّ فى نعمة (الاشبال) همزه‌نك كسريله بر آدمه مهربانلق ويار وياورلك ايلك معناسنه‌در يقال اشبل عليه اذا عطف واعانه وخاتون زوجندنصكره اولادنه شفقتا اره وارميوب اولادى اوزره قيام ومؤنتلرينه صبرو اهتمام ايلك معناسنه‌در يقال اشبلت المرأة على ولدها اذا اقامت عليهم بعد زوجها ولم تتزوّج (اشبيليه) همزهٔ مكسوره ايله ارمينيه وزننده اندلس ديارينك اعظم بلادى اولان بلده‌در (ذو الشبلين) شين مكسوره ايله عامر بن عمرو بن حارثك لقبيدر ايكى ايكيز اوغلو اولوب ناس انلره شبلين اطلاق ايلدكارينه مبنى وحضر بن شبل فقهادندر وشبل بن عبّاد المكى وشبل بن العلاء محدّثلردر (الشابل) آزى ديشلرى شبكه كبى برى برينه صوقشدرلمش ارسلانه دينور واتلو جانلو يال وبال صاحبى نازنين دلو قانلويه دينور يقال غلام شابل اى ممتلئ نعمة وشبابا (الشبلىّ) شينك كسريله بر جماعتك اسميدر كه جدلرى اولان شبل نام كسه‌يه منسوبلردر پس هر برى شبلى ومجموعى شبليه‌در (شبيل) زبير وزننده اسمادندر شبيل بن عوف ابو الطفيل الاحمسىّ تابعيدر جاهليه‌ده فخر عالم صلى الله عليه وسلم زماننى ادراك ايلمشدر وشبيل بن عزرة الضبيعى قتاده حضرتلرينك قاينلريدر ومنبه بن شبيل ثقيف قبيله‌سى نسبنك رجالندندر وابو شبيل عبدالله بن ابى مسلم محدّثدر (الشثولة) شينك وثاى مثلثه‌نك ضميله برآدمك پرمقلرى خيار كبى يوغون وغليظ اولمق معناسنه‌در يقال شثلت اصابعه وشثلت شثولة من الباب الخامس والرابع اذا غلظت (الشثل) شكس وزننده وصفدر يوغون پرمقلى آدمه دينور يقال رجل شثل الاصابع اى غليظها كما يقال شثن الاصابع (الشجول) جيمله جرول وزننده اياقلرى اوزون آدمه دينور (مشجل) منبر وزننده اساميدندر ثابت بن مشجل تابعيدر (الشحتلة) شينك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونى وتاى فوقيهٔ مفتوحه ايله نتفه معناسنه‌در كه اوتدن ويوكدن بر پنجه يولنتى‌يه دينور وبونكله ناچيز نسنه‌دن كنايه ايدرلر تقول اعطنى شحتلة من كذا اى نتفة منه (الشخل) شينك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله مشروبى سوزوب طورلتمق معناسنه‌در يقال شخل الشراب شخلا من الباب الثالث اذا صفّاه وحيواندن سود صاغمق معناسنه‌در يقال شخل الناقة اذا حلبها وشخل صديق دوسته على قول مصادقت ايدن تازه غلامه دينور شخيل دخى بو معنايه‌در امير وزننده يقال له شخل وشخيل اى صديق او هو الغلام الحدث الذى يصادقه (المشاخلة) مفاعله وزننده بركسه ايله صفوت وخلوص اوزره دوستلق ايلك معناسنه‌در يقال شاخله اذا صافاه (المشخل) و(المشخلة) ميملرك كسريله سوزكى‌يه دينور مصفاة معناسنه (شادل) دال مهمله ايله صاحب وزننده بر رجل علميدر ومحمد بن شادل بن على النيسابورى اسحق بن راهويه اصحابندندر (شادله) ها ايله مغربده بر بلده‌در على قول ذال معجمه ايله‌در * سيد ابو الحسن علىّ الشاذلىّ قدس سرّه كه صوفيهٔ اسكندريه‌دن طائفهٔ شاذليه‌نك استاذلريدر اورايه منسوبدر واول طائفه‌نك مدح وترغيبلرنده استاذ ابو العباس احمد بن عطا اشبو قطعه‌يى انشاد ايلمشلردر

* تمسك بحبّ الشاذلية تلق ما * تروم فحقق ذاك منهم وحصل *

* ولا تعدون عيناك عنهم فانّهم * شموس الهدى فى اعين المتأمّل *

(شاذل) ذال معجمه ايله صاحب وزننده بر رجل علميدر وشهران بن شاذل امام مكحولك اجدادندندر (شيذله) حيدره وزننده فقهاى شافعيه‌دن عزيزى بن عبد الملك لقبيدر (شراحيل) شين مفتوحه وحاى مهملهٔ مكسوره ايله اساميدندر شراحيل بن ادّه وشراحيل بن يزيد وشراحيل بن عمرو محدّثلردر وشراحيل المنقرى وشراحيل الجعفى كه بعضلر عندنده بو شرحبيلدر وشراحيل بن مرّه وشراحيل بن زرعه اصحابندندر واشبو شراحيل كلمه‌سى سيبويه عندنده كرك حالت تعريف وكرك تنكيرده غير منصرفدر زيرا منتهاى جمع صيغه‌سنده‌در واخفش عندنده حالت تنكيرده منصرف اولور زيرا جمع حقيقى اولمامغله علت اخرايه محتاجدر واكر مصغر قلنور ايسه ايكيسنك عندنده دخى منصرف اولور زيرا لفظ مرقوم عربيدر سراويل بونك خلافنجه‌دركه حالت تصغيرنده منصرف اولمز اعجمى اولديغيچون * شارح ديركه شراحيل كلمه‌سى سيبويه عندنده مفاعل ومفاعيل كبيدركه منتهاى جمعدر وسائرك عندنده اعجميدر وديعه معناسنه‌در اسم جلاله اولان ايل كلمه‌سنه مضافدر اكا بناء حالت تنكيرده منصرف اولور (شرحبيل) خزعبيل وزننده اساميدندر شرحبيل الحنظلى وشرحبيل الجعفىّ على قول بو شراحيل‌در وشرحبيل بن غيلان وشرحبيل بن السمط وشرحبيل بن حسنه وشرحبيل بن اوس ياخود اوس بن

شرحبيل صحابه‌لردر و شرحبيل بن سعد و شرحبيل بن سعيد و شرحبيل بن شريك و شرحبيل بن مسلم و شرحبيل بن
يزيد وابن الحكم محدّثلردر ﴿الشروال﴾ سروال وزننده وآنده لغتدركه شلواره دينور نته‌كه ذكر اولندى
﴿الشسلة﴾ فرحه وزننده شثله لفظنده لغتدركه غليظ اياغه و غليظ پرمقلره دينور ﴿الششقلة﴾ دحرجه وزننده
فلورى بوزمق معناسنه‌در يقال ششقل الدينار اذا غيّره ﴿الششقاقل﴾ شينك فتحيله و ﴿الشقاقل﴾ و ﴿الاشقاقلّ﴾
همزه‌نك فتحى و لامك شدّه‌سيله بر جنس شجر هندى كوكنك اسميدركه آندن مربّا ترتيب اولنور ملیّن و محرّك جماعدر
بين الاطبّاء شقاقل ايله متعارف اولان كوكدر ﴿الشاصلى﴾ صادك ضمى و لام مشدده‌نك فتحى و الفك قصريله
و لام تخفيف اولنديغى صورتده الفك مدّيله تكلم اولنور بر نبات آديدر ﴿الشوصلة﴾ حوقله وزننده بر آدم ذكر اولنان
شاصلى يمك معناسنه‌در يقال شوصل الرجل اذا اكل الشاصلى ﴿الشعل﴾ فتحتينله و ﴿الشعلة﴾ غرفه وزننده
آت قسمنك قويريغنده اولان بياضه دينور يقال فى الفرس شعل و شعلة و هو البياض فى ذنبها كذلك پرچمنده و قولاقلرى
توزنده اولان بياضه دينور و شعل مصدر اولور آتك قويريغنده يا پرچمنده ياخود قولاغى توزنده بياض اولمق معناسنه
يقال شعل الفرس شعلا من الباب الرابع اذا كان ذا شعلة و شعله علولنمش اوطون پارەسنه دينوركه مراد علولنمش
اوجى اوله‌جقدر نته‌كه علولنمش آتش قطعه‌سنه‌ده دينور تقول خذ شعلة منه و هى ما اشعلت فيه من الحطب و آتش
علونه دينور يقال كانه شعلة النار اى لهبها جمعى شعل كلور كتب وزننده * شارح ديركه صواب اولان صرد وزننده
اولمقدر و شعله قيس بن سباعك فرسى اسميدر ﴿الاشعيلال﴾ احميرار وزننده بودخى آت قسمنك قويريغنده يا پرچمنده
ياخود قولاقلرى آردنده بياض اولمق معناسنه‌در يقال اشعالّ الفرس اذا كان ذا شعلة و باشك قيللرى اورپروب
ديك ديك قبارمق معناسنه مستعملدر يقال اشعالّ رأسه اذا انتفش يعنى شعره ﴿الاشعل﴾ احمر وزننده و ﴿الشعيل﴾
امير وزننده و ﴿الشاعل﴾ قويريغنده يا پرچمنده يا قولاقلرى اكسه‌سنده بياض اولان آته دينور شعلاء مؤنثيدر و شاعل
نسب اوزره استعمال اولنور ذو اشعال معناسنه لابن و تامر كبى يقال رجل شاعل اى ذو اشعال * مترجم ديركه مزهرده
كنديلردن افعال متصرّف اولميان اسماء ايچون باب مخصوص مرسوم اولوب اشبو شاعل دخى اول جمله‌ده مندرج
اولمغله بوندن دخى صيغهٔ مختلفه مبنى دكلدر ﴿الشعل﴾ جعل وزننده برنسنه‌ده مبالغه و امعان ايلمك معناسنه‌در
يقال شعل فى الامر شعلا من الباب الثالث اذا امعن فيه و آتش علولندرمك معناسنه‌در يقال شعل النار اذا الهبها
و شعل علوكبى جست و چالاك و آتشپاره آدمه اطلاق اولنور يقال رجل شعل اى خفيف متوقّد و شعل تابّط شرّا
اسميله مسمى شاعرك لقبيدر جست و متوقّد اولديغنه بناء ﴿التشعيل﴾ تفعيل وزننده و ﴿الاشعال﴾ همزه‌نك
كسريله بونلرده آتش علولندرمك معناسنه‌در يقال شعل النار و اشعلها اذا الهبها و اشعال دوه‌يى كركى كبى
قطرانلمق معناسنه مستعملدر يقال اشعل ابله بالقطران اذا كثّره عليها و عسكرى چاپله يايوب قول قول هر
طرفه پراكنده ايلمك معناسنه مستعملدر يقال اشعل الخيل فى الغارة اذا بثها و دوه‌لرى طاغتمق معناسنه مستعملدر
يقال اشعل الابل اذا فرقها و شبخون عسكرى چاپل اوزره چكركه كبى پراكنده اولمق معناسنه‌در يقال اشعلت
الغارة اذا تفرّقت و صوارمق ياطولومه صوقومق خصوصنده صويى چوغالتمق معناسنه‌در يقال اشعل السقى
اذا اكثر الماء و قربه‌نك يا طولومك صويى جابجا چيقوب سيلان ايلمك معناسنه‌در يقال اشعلت القربة او المزادة
اذا سال ماؤها متفرّقا و خنجر يا مزراق دورتمكله حادث اولان يارەنك قانى متفرّقا ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال
اشعلت الطعنة اذا خرج دمها متفرّقا و كوزك ياشى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال اشعلت العين اذا كثر دمعها
﴿الاشتعال﴾ افتعال وزننده و ﴿التشعل﴾ تفعل وزننده آتش يالكلنمق معناسنه‌در يقال شعل النار و اشعلها فاشتعلت
و تشعلت اى الهبها فالتهبت پس لفّ مرتّب اوزره مطاوعدر ﴿الشعلول﴾ شينك ضميله بودخى آتش علوينه
دينور ﴿الشعلية﴾ سكينه وزننده فتيل اوجنده يانمش علوه ياخود شعله‌لو فتيله دينور جمعى شعيل‌در هاسز يقال
اضاءت الشعيلة و هى المشعلة فى الذبال او الفتيلة فيها نار ﴿المشعل﴾ مقعد وزننده قنديله اطلاق اولنور اسم
مكاندر ﴿المشل﴾ منبر وزننده سوزكى‌يه اطلاق اولنور مصفاة معناسنه و اهل باديه‌نك دريدن دوزدكلرى آياقلى
كوپه دينوركه ايچنه نبيذ بصارلر مشعال دخى ديرلر مصباح وزننده ﴿المشعل﴾ محسن وزننده چوق اولوب هر طرفه
منتشر اولان چكركه سوريسنه دينور يقال جراد مشعل اى كثير متفرّق ﴿بنوشعل﴾ زفر وزننده تميم قبيله‌سندن
بر بطندر ﴿الشعاليل﴾ شعارير وزننده و مرادفيدركه پراكندكان و متفرّقين ديمكدر همان جمع اوله‌رق مستعملدر
يقال ذهبوا شعاليل اى متفرّقين ﴿الشغل﴾ شينك ضمى و غين معجمه‌نك سكونيله و ضمتينله و شينك فتحيله و فتحتينله‌كه
درت لغتدر ايشله كوجله اوغراشه و بر آدمك اوغراشديغى ايشه كوجه دينوركه فراغ مقابليدر جمعى اشغال

(وشغول)

وشغول كلور تقول انا فى شغل و هو ضدّ الفراغ ﴿الشغل﴾ شينك فتحيله و ضميله برآدمى برنسنه ايله اوغراشدروب
مشغول قلمق معناسنه در يقال شغله شغلا من الباب الثالث اذا جعله مشغولا ﴿الاشغال﴾ همزه نك كسريله بودخى
مشغول قلمق معناسنه در يقال اشغله بمعنى شغله و بو لغت جيده در على قول لغت رديئه در ياخود قليله در يعنى بو معناده
افعال بابندن ورودى بورسمه اختلافيدر * مؤلف بونكله نوعا جوهرى يه تعريض ايتمشدر زيرا ولاتقل اشغلته
لانها لغة رديئة ديمشدر ﴿الاشتغال﴾ افتعال وزننده برنسنه ايله اوغراشوب مشغول اولمق معناسنه در يقال
اشتغل به اذا صار مشغولا به * شارح ديركه بعضلر بوندن بناء فاعل ورودينى انكار ايلديلر زيرا افتعال اكر
مطاوع اولورسه البته لازم اولور وغير مطاوع اولورسه البته كنديده معناى تعدّى بولنمق لازمدر اكتسبت
المال واكتحلت تركيبلرى كبى واشبو اشتغلت مادّه سى ايسه مطاوع دكلدر وآنده معناى تعدّى يوقدر ديديلر
لكن فى الاصل فصيح كلامده مهجور الاستعمال اولان فعلك مطاوعى اولمغله كنديده معناى تعدّى بولنمشدر
زيرا اصلده اشغلته فاشتغل ايدى احرقته فاحترق كبى پس اشتغلت بكذا قولنده جار ومجرور مفعول معناسنده در
انتهى ﴿المشغول﴾ برنسنه ايله اوغراشور اولان آدمه دينور يقال شغل به على المجهول فهو مشغول ﴿ما اشغله﴾
فعل تعجبدر و بو شاذدر زيرا فعل مجهولدن بنا اولنمشدر * مترجم ديركه فعل تعجب البته افعل تفضيلك مبناسندن
بنا قلنور افعل تفضيلده قياس اولان تفضيل فاعل معناسندندر و بعضا غير قياس اوزره تفضيل مفعول معناسندن
بنا قلنور اعذر واشهر والوم واشغل كبى پس فعل تعجب دخى اشغل بابندن غير قياس اوزره واردر ﴿الشغل﴾
كتف وزننده و ﴿المشتغل﴾ اسم فاعل بنيه سيله برنسنه ايله اوغراشور اولان آدمه دينور و بونده غينك
فتحيله كه اسم مفعول در نادردر ﴿الشاغل﴾ برآدمى مشغول ايدن كمسه يه دينور ومبالغة بونكله شغل توصيف
اولنور يقال شغل شاغل مبالغة ﴿المشغلة﴾ مرحله وزننده مشغوليته باعث اولان ايشه كوجه دينور تقول لى مشغلة
اى ما يشغلنى ﴿الشغلة﴾ تمره وزننده دوكولمش خرمنه دينور جمعى شغل در قال المؤلف ومنه الحديث * خطب علىّ
رضى الله عنه على شغلة * اى على كدس * مؤلفك والكدس قولى البيدر قولنه عطف تفسيردر زيرا بيدر خرمن يرينه ده
دينور ﴿الاشغولة﴾ اضحوكه وزننده شغل كلمه سندن افعوله در اوغراشه جق وتلهى ايده جك شيئه دينور ﴿المشفلة﴾
فايله مكنسه وزننده حيوان قسمنك قورسغينه واشكنبه سنه دينور كيارجه وكرش معناسنه جمعى مشافل در
بوراده كيارجه كراجهٔ فارسى معرّبيدركه قورسغه دينور ﴿الشفصلى﴾ شينك وصادك كسرى ولامك تشديدى
والفك قصريله برنوع نباتدركه ياننده اولان اشجاره صارمشور على قول اول نباتك يمشنه دينوركه
سمسم كبى دانه اولور ﴿الشفصلة﴾ دحرجه وزننده ذكر اولنان نباتى اكل ايلمك معناسنه در كذلك شاصلى
ديدكلرى نبات مرقومى اكل ايلمك معناسنه در يقال شفصل الرجل اذا اكل الشفصلى وكذا اكل
الشاصلى * مؤلف شاصلى ماده سنده فعلى شوصله اولمق اوزره ثبت ايلمكله شفصله نك ملايمتى معلوم دكلدر
﴿شفقل﴾ فاء وقافله جعفر وزننده برآدمك اسميدر ﴿ابو شفقل﴾ فرزدق نام شاعرك راوىٔ اشعاريدر ﴿الشاقول﴾
قافله اوجى حربه لو اوكنده يه دينوركه بصره زرّاعلرى قوللنورلر وذكره اطلاق اولنور * شارح ديركه
مهندسلرك ومعمارلرك ومنجملرك استعمال ايلدكلرى شاقول بوندن مأخوذدر على قول شاخل معرّبيدر
﴿الشقل﴾ نقل وزننده جماع ايلمك معناسنه در يقال شقل المرأة شقلا من الباب الاوّل اذا جامعها والتون طارتمق
معناسنه در يقال شقل الدينار اذا وزنه ﴿الشوقلة﴾ حوقله وزننده حلم وسكونتدن نارشى توقر ايلمك معناسنه در
يقال شوقل الرجل اذا ترزّن حلما ﴿الشقاقل﴾ ششقل ماده سنده بيان اولندى ﴿اشقاليه﴾ همزهٔ مكسوره ايله
اندلسده بر بلده آديدر ﴿شاقوله﴾ اساميدندر ميمونه بنت شاقوله متعبّدات امّتدن برخاتوندر ﴿الشكل﴾ شينك فتحى
وكسريله شبه ومثل معناسنه در يقال هذا شكله اى شبهه ومثله * مؤلفك بصائرده بياننه كوره شكل ومشاكله
هيئت وصورتده مشابهتدر يقال نته كه ندّ جنسيتده وشبه كيفيتده اولور انتهى * وشكل برآدمك طبع وهواسنه
صالح وموافق اولان شيئه دينور ومنه تقول هذا من هواى وشكلى وهو ما يوافقك ويصلح لك وامور مختلفهٔ
مشكله يه اطلاق اولنان اشكال كلمه سندن مفرد اولور يعنى هر برى برجنسدن اولوب يكديكره متخالف اولان
امور وحوايجك هر برينه شكل دينور يقال هذه الامور اشكال اى مختلفة مشكلة * شارح ديركه معناى اوّلده جمعى
شكول در وبعضا اشكال كلور وشكل برنسنه نك كرك محسوس وكرك موهوم صورتنه دينور جمعى اشكال وشكول كلور
يقال هذا شكل ذاك وهو صورة الشئ المحسوسة والمتوهمة وصارى وقرمزيله الاجه برنبات آديدر واهل
عروض اصطلاحنده خبن وكفّ علتلرينى جمع ايلمكه اطلاق اولنور خبن سبب خفيفك ساكننى حذف

وكف سابع ساكنى حذف ايلك اولمغله شكل ذووتد مجموع اولان فاعلاتن جزئندن الف ونونك حذفندن عبارت
اولور وشكل مصدر اولور برنسنه متبين اولميوب چپارز ومشتبه اولمق معناسنه در يقال شكل الامر شكلا
من الباب الاوّل اذا التبس واصمه ده وتكاكده اولان اوزمك بعضسى اولمق معناسنه دركه الاجه لنمق تعبير اولنور
على قول سياهلنوب اولمغه باشلمق معناسنه دركه پك دوشمك تعبير اولنور يقال شكل العنب اذا اينع بعضه او اسودّ
واخذ فى النضج و يازو يه نقطه واعراب وضع ايلك معناسنه مستعملدر كويا كه شكال ايله قيد ايتمش اولور يقال
شكل الكتاب اذا اعجمه وطوارك اياغنى كوستكلمك معناسنه در يقال شكل الدآبة اذا شدّ قوائمها بحبل (الشاكلة)
شكل وشبه معناسنه در يقال هذا على شاكلة ابيه اى شبهه وناحيه معناسنه در يقال يمشى فى شاكلة الطريق اى
فى ناحيته وجانبه ونيت معناسنه در وطريقت ومذهب معناسنه در قال الشارح قوله تعالى * قل كلّ يعمل على شاكلته *
اى سجيته وخلقته وشاكله جبهه ده صدغ ايله يعنى طولون ايله قولاغك ارالغنده اولان بياضه دينور يقال ماالطف
شاكلته وهو بياض بين الاذن والصدغ وآت قسمنك بوش بوكورينك ارقورى طرفيله ثقنه سنك يعنى انجكلرندن
اويلقلرينك قاوشديغى يرك بيننده اولان درى يه دينور يقال اصاب شاكلة الفرس وهو جلد بين عرض الخاصرة
والثفنة (التشكل) تفعل وزننده صورت بولمق معناسنه در يقال تشكل الشئ اذا تصوّر واوزمك كيمى پخته
اولوب الاجه لنمق معناسنه در يقال تشكل العنب بمعنى شكل (التشكيل) تفعيل وزننده برنسنه يى صورتلندرمك
وصورت ويرمك معناسنه در يقال شكله اذا صوّره وخاتون تپه سندن صاچنى صاغلو صوللو ايكى بولك اورمك
معناسنه در يقال شكلت المرأة شعرها اذا ضفرت خصلتين من مقدّم رأسها عن يمين وشمال و برنسنه چپارز ومشتبه
اولمق معناسنه در يقال شكل الامر اذا التبس واوزم الاجه لنمق معناسنه در يقال شكل العنب بمعنى شكل
وطوارك اياغنى كوستكلمك معناسنه در يقال شكل الدابة اذا شدّ قوائمها بحبل (الاشكال) همزه نك كسريله بودخى
برنسنه مشتبه وملتبس اولمق معناسنه در يقال اشكل الامر اذا التبس وخرما اغاجنك يمشى درجه سنى بولوب
خوش ولطيف اولمق معناسنه در يقال اشكل النخل اذا طاب رطبه وكوز شكلاء اولمق معناسنه در يقال اشكلت
العين اذا كانت شكلاء و يازو يه نقطه واعراب وضع ايلك معناسنه در همزه سى سلب ايچون اولمغله كوياكه
التباس واشتباهنى ازاله ايدر يقال اشكل الكتاب اذا اعجمه (الاشكال) همزه نك فتحيله شكلك جمعيدركه ذكر اولندى
وملتبس ومشتبه اولان اموره وصف اولور يقال امور اشكال اى ملتبسة واشكال انجو دن ياكومشدن مصنوع
صالقم كوپه لره دينوركه برى برينه مشابه ومشاكل اوله بونكده مفردى شكل در يقال جاءت النساء وعليهن اشكال
وعليها شكل اى حلىّ من لؤلؤ او فضة يشبه بعضه بعضا تقرط به (الاشكلة) همزه نك وكافك فتحيله لبس والتباس
معناسنه دركه برنسنه ملتبس ومختلط اولمقدن عبارتدر يقال به اشكلة اى لبس وحاجت ومهمه يه دينور تقول
ليس لى اشكلة اليه اى حاجة وشبه ومثل معناسنه دركما سيذكر (الشكلاء) صحراء وزننده بودخى حاجت معناسنه در
وشكله سى اولان كوزه دينور يقال عين شكلاء اى بها شكلة وبوكورلرى آق اولان ديشى قيونه دينور يقال
نعجة شكلاء اى البيضاء الشاكلة (الاشكل) احمر وزننده قارشق قرمزيلى وآقلى اولان نسنه يه دينور ياخود
قزلسى وبولانقلى آق اولان شيئه دينور يقال شئ اشكل اذا كان فيه حمرة وبياض مختلط اوما فيه بياض يضرب
الى الحمرة والكدرة وسدر اغاجنك جبلى نوعنه دينور مفردى اشكله در وقزلسى قاره دوه يه دينور يقال بعير
اشكل اذا اختلط سواده حمرة وكوزينك بياضنده قرمزيلق اولان آدمه دينوركه قرمزيسى الا اولور نته كه
اشهل صاريسى الا اولور وفى الحديث * كان النبى صلى الله عليه وسلم اشكل العين * اى فى بياضها شئ من حمرة
وهو محمود محبوب فنعم ماقال فى حليته عليه السلام * مست عشق اولمغين اول چشم خمار * حمرته مائل ايدى برمقدار *
وقيل طويل شق العين يعنى كوزلرينك شقى معتدل طويل ايدى كه اكا بادامى كوز تعبير اولنور محاسندندر * شارح
قول ثانى يى تغليط ايلمشدر واقعا وضع ماده يه مخالفدر واشكل قانله قارشق صويه دينور ومطلقا لوننك سوادى
حمرته مائل قوچ قيونه وسائر حيوانه دينور و برنسنه يه يك بكزه ين شيئه دينور يقال هذا اشكل به اى اشبه
(الشكلة) شينك ضميله قزل قارشقلى سياه اولان رنكه دينوركه بعض دوه لرده اولور وكوزده شهله يه شبيه اولور
نهايت شكله قرمزيسى آلالغه وشهله صاريسى آلالغه دينوركه قيون كوزلولك تعبير اولنور ذكر اولنان اشكل
بوندن وصفدر ياخود شكله بياضنده اولان آلالق اولمغله شهله سوادنده اولان آلالقدر * مؤلف شهل ماده سنده
كوزك سناهى جزكيلى قزيله مائل اولمغله نص ايلمشدر وشكله شبه ومشابهت معناسنه دركما سيذكر (الشكال)
كتاب وزننده كوستكه وپايونده دينور جمعى شكل در كتب وزننده يقال شدّ قوائم الدآبة بالشكال اى بالحبل

الخاصّ لها وشول ايپه دینورکه دوه‌نك کوکس باغیـله قاسق باغنك ارالغنه چکوب بند ایدرلر کذلك قاسق
باغیله قرنی آلتندن چکیلان قولانك ارالغنه باغلدقلری باغه دینور وطوارك اللریله ایاقلری بیننه باغلدقلری
قصه کوستکه وپایونده دینور وآت قسمنك برایاغی مطلق اوله‌رق اوچ ایاغنده اولان سکیله دینور وبونك
عکسـنه‌ده دینور یقال فرس به شکال ای ثلاث قوائمه محجلة والواحدة مطلقة وعکسه ایضا قال فی النهایة
❋ انه علیه السلام کره الشکال فی الخیل ❋ مترجم دیرکه راغب مفرداتده برایاغیله برالنده اولمغه تخصیص ایلشدر
﴿المشکول﴾ فنّ عروضده شکل زحافی جاری اولان جزؤه دینورکه حرف ثانی وسـابع محذوف اولور نته‌که
قریبا ذکر اولندی ﴿الشواکل﴾ شـاکله‌نك جمعیدر شـاهراهدن منشعب اولان یوللره دینور یقال اخذوا
الشواکل وهی الطرق المنشعبة عن الطریق الاعظم ﴿الشکل﴾ شینك کسری وفتحیله نسوانك ناز وشـیوه
وعشوه‌سنه دینور یقال امرءة ذات شکل ای غنج ودلّ وغزل ﴿الشکل﴾ فتحتینله محبوبه نازوشیوه‌لو اولمق معناسنه‌در
یقال شکلت المرأة شکلا من الباب الرابع اذا کانت ذات شکل وقیون وسائر حیوانك بوکوری آق اولمق معناسنه‌در
یقال شکل الکبش وغیره اذا کان اشکل وبرنسنه‌نك بیاضنده قرمزیلق اولمق معناسنه‌در یقال شکل الشیٔ اذا کان
فی بیاضه حمرة وشکل عربدن بربطن پدرینك اسمیدر وشکل بن حمید العبسی اصحابدندر واوغلو شتیر بن شکل
محدثدر ﴿الشکلة﴾ فرحه وزننده باب مزبوردن وصفدر یقال امرأة شکلة ای ذات شکل ﴿شکله﴾ تمره وزننده
برخاتون اسمیدر ﴿الشوکل﴾ جوهر وزننده پیاده عسکره دینور علی قول میمنهٔ عسکره‌که صاغقول تعبیر اولنور
یاخود میسره‌یه دینور وناحیه وجانب معناسـنه‌در وسنجان تیکنی دیدکاری شجره دینور عوسجه معناسنه
﴿الشکیل﴾ امیروزننده آتك آغزنده اولان کمیك صولوغنده ظاهر اولان قانله قارشق کپوکه دینور ﴿الشکل﴾ شینك ضمیله
شکلاء کلمه‌سنك جمعیدرکه بیاضی حمرته مائل کوزه دینور یقال عین شکلاء اذا کانت فی بیاضه حمرة واشکل
کلمه‌سنك جمعیدرکه ذکر اولندی ﴿المشاکلة﴾ مفاعله وزننده برنسنه برآخرنسنه‌یه اویغون اولمق معناسنه‌در
یقال شاکله اذا وافقه * مترجم دیرکه مشاکلهٔ اهل بیان بوندن مأخوذدرکه تقارب فی الخیال علاقه‌سیله مجاز
قبیلندندر ﴿التشاکل﴾ تفاعل وزنـنده بودخی موافقت معناسـنه‌در یقال هما لایتشـاکلان ای لایتوافقان
﴿الشاکل﴾ بودخی شبه معناسنه‌در یقال فیه اشکلة من ابیه وشکلة وشاکل ای شبه ﴿الشلل﴾ فتحتینله ثوبه اصابت
ایدن شول سیاه لکه‌یه دینورکه غسل ایله زائل اولمیه یقال ماهذا الشلل بثوبك وهو سواد اصابه ولایذهب بغسله
وشلل وشلّ تشدید ایله مصدر اولورلر طواری آردندن سوروب قوغمق معناسنه‌در یقال شلّ الابل شللا وشلّا
من الباب الاوّل اذا طرده وال چولاق اولمق معناسنه‌درکه روح چکیلوب یابس اولمقدن عبارتدر یاخود ال
بالکلیه زائل اولمق معناسـنه‌در یقال شلت یده شلا وشللا من الباب الرابع اذا یبست اوذهبت ویقال شلّت
علی المجهول وعربلر استاد تیرانداز اوق آتدقده دعا ایدوب لاشللا ولاشلالا ولاتشلل یدك دیرلر الك دائما
صاغ ودرست اولسون دیمکدر بوراده شلال قطام وزننده‌در ولاتشلل نهی بنیه‌سیله‌در * شارح دیرکه کذلك لاشللا
ولاعمی دیرلر الك وکوزك درست اولسون دیمکدر ولاشلّ عشرك دیرلر عشردن مراد اون پرمغیدر وشلّ کوز پیدرپی
یاش صالیویروب آقتمق معناسنه‌در طرد معناسـندندر یقال شلت العین دمعها شلّا من الباب الاوّل اذا ارسلها
مترجم دیرکه امّهات سائره‌ده شلّ دیکشی سیرك سیرك دیکمك یعنی ایلك معناسنه‌ده مرسوم اولمغله مؤلف آندن
سکوت ایلشدر ﴿الانشلال﴾ انفعال وزننده طوار اکسه‌سندن سوریلوب قوغلمق معناسنه‌در یقال شلّ الابل
فانشلت وسیل صوبی هنوز چوغالوب طغیان ایلزدن اوّلجه آتیله‌رق آقغه باشلمق معناسنه‌در یقال انشلّ السیل
اذا ابتدأ فی الاندفاع قبل ان یشتدّ ویغمور صاپر صاپر دوکلك معناسنه‌در یقال انشلّ المطر اذا انحدر ﴿الاشلال﴾
همزه‌نك کسریله بودخی ال چولاق اولمق معناسنه‌در یقال اشلت یده علی المجهول بمعنی شلت ویقال اشلّ الرجل
علی بناء الفاعل اذا کانت یده شلاء ﴿الاشلّ﴾ اقلّ وزننده الی چولاق کشی‌یه دینور یقال رجل اشلّ ای الشلاء
یده ﴿الشلاء﴾ حمراء وزننده چولاق اله دینور یقال یدشـلاء ای یابسة اوذاهبة وبصری زائل اولمش کوزه
وصف اولور یقال عین شلاء اذا کانت قدذهب بصرها ﴿الشلیل﴾ امیروزننده بربلده آدیدر وشلیل دوه‌نك
صغریسنه اورتدکلری پلاسه وجیجمه دینورکه یوکدن یاخود قیلدن منسوج اولور ترکیده کوتلك تعبیر اولنور
عربلر وترکانلر آتلره دخی ایدرلر وجنکده زره التندن کیدکلری جامه‌یه دینور یقال لبس الشلیل ای الغلالة تلبس
تحت الدرع وبیوك زره آلتندن کیلان کوچك زرهه دینور علی قول مطلقا زرهه دینور جمعی شله درشینك کسریله
جله وزننده ودره‌ده یاخود دره‌نك وسطنده اولان صومجراسنه دینور وقوقار ایلیك ومردار ایلیك دیدکلری ایلیکه

دینور نخاع معناسنه وارقه اتنده اولان یول یول طریقه‌لره دینورکه ارقه ایله بیله‌جه ممتد اولور پس مفردی
شلیله‌در وشلیل اصحابدن جریر بن عبدالله البجلی جدّینك اسمیدر وشلیل بن مهلهل حافظ عبدالمؤمن الدمیاطی
شیخیدر (شلیل) زبیر وزننده ابن اسحق الزنبقی درکه محدّثدر وابوالشلیل النفاثی بنو کلابدن برمشهور لص
وشاعردر (المشلّ) میمك کسریله دیشی اشکلرك دائما آردلرینه دوشوب سوروب کوتورر اولان حشاری ارکك اشکه
دینور یقال حمار مشلّ ای کثیر الطرد وشلول وشلل معناسنه‌در کما سیذکر (الشلول) صبور وزننده و(الشلل)
عنق وزننده و(الشلل) صرد وزننده و(الشلشل) بلبل وزننده و(الشلشل) فدفد وزننده ایشده کوجده جست
وسبکروح وخوش صحبت نازك طبیعت شن وشوخ آدمه دینور یقال رجل مشلّ وشلول وشلل وشلل
وشلشل وشلشل ای خفیف فی الحاجة سریع حسن الصحبة طیب النفس وشلول کنج ناقه‌یه وقیونه دینورکه دوه‌ده
ناب کبیدر وبنوعجلان یوردنده برصویك اسمیدر وشلشل بلبل وزننده کوده‌سی چلمسز اولوب ایشده کوجده
جست وپهلوان آدمه دینور وشلشل فدفد وزننده پیدرپی طاملیان صویه وقانه دینور کما سیذکر (المشلشل)
مدحرج وزننده بودخی کوده‌سنك اتی آزجه اولوب ایشده کوجده چابك وچالاك آدمه دینور شلشل کبی یقال
رجل شلشل ومشلشل ای قلیل اللحم خفیف فیما اخذفیه (الشلشلة) زلزله وزننده شاپرشاپر صوطاملق معناسنه‌در
یقال الماء یشلشل ای یقطر وصو وقان مقوله‌سنی دوکمك معناسنه‌در یقال شلشل السیف الدّم اذا صبّه وشلشله
وشلشال زلزال وزننده بولی سرپه‌رك ایشه‌مك معناسنه‌در یقال شلشل بوله وبوله شلشلة وشلشالا اذا فرّقه
وارسله منتشرا (الشلشال) شینك فتحیله معنای اخیردن اسمدر سرپه‌رك ایشمکه دینور (المتشلشل) اسم فاعل
بنیه‌سیله پیدرپی طاملیان صو وقان مقوله‌سنه دینور یقال ماء ودم متشلشل ای متتابع القطر (التشلشل) تزلزل
وزننده صو مقوله‌سنی شارل شارل دوکمك معناسنه باء حرفیله متعدّی اولور یقال تشلشل بالماء اذا صبّه (الشلة)
شینك ضمیله مطلق نیته علی قول سفر خصوصنده معقود اولان نیته دینور تقول عقدت فی قلبی شلة وهی النیة
او النیة فی السفر وبرآدمك طلب وخواهشنده اولدیغی امر بعیده دینور وبونده شینك فتحیله ده لغتدر یقال له شلة
ای امر بعید یطلبه (المشلل) محدّث وزننده قانجق اشکلره حرص وقصدی نهایت مرتبه‌ده اولان حشاری اشکه
دینورکه همان کوردیکنك ارقه‌سنه دوشوب صالدررر اوله (مشلل) معظم وزننده برطاغك آدیدرکه آندن قدیدنام
محله نزول اولنور (الشمال) شینك کسریله و(الشیمال) یاء زیاده‌سیله‌که اشباعدر و(الشملال) شینك کسریله
صوله دینورکه صاغ مقابلیدر صول اله وصول یانه وصول جهته شاملدر یمین مقابلیدر شمالك جمعی اشمل
کلور وشمائل کلور غیرقیاس اوزره وشمل کلور کتب وزننده وشمال کلور مفردینك لفظی اوزره دلاص کبی
یقال فلان یعمل بشماله واتی من شمالی وهو ضدّ الیمین وشمال خوی وطبیعت معناسنه‌در جمعی شمائلدر
یقال هو کریم الشمال ای الطبع واوغورسزلقده مستعملدر یقال زجرت له طیر الشمال ای طیر الشوم * شارح
درکه عربلر صول ایله تشأم ایلدکلرینه مبنیدر نته‌که یمین ایله تیمّن ایدرلر برکت معناسنه اولان یمن ماده‌سندن مأخوذدر
دیرلر ولهذا یمینه یمنی وشماله شومی اطلاق ایدرلر وشمال بردرلو تمغا اسمیدرکه قیون قسمنك ممه‌سنه باصیلور
واکین بچن آدمك الیله قبض ایلدیکی برطوتام اکینه دینور وقیونك ممه‌سنه یچوردکلری طوربه شکلنده
کیسه‌یه دینورکه ممه‌سی سوددن آغرلشدقده یچوررلر علی قول بویله قسمنه مخصوصدر (ابوالشمال)
تابعیندندر ومحمد بن ابوالشمال که عطاردیدر محدّثدر (ذوالشمالین) اصحابدن عمیر بن عبد عمروك لقبیدر ایکی
الیله ایشلر اولدیغندن ملقب اولمشیدی (الشمل) حمل وزننده برنسنه‌یی صول طرفه وصول اله وصول یانه آلمق
معناسنه‌در یقال شمل شملا من الباب الاوّل اذا اخذه ذات الشمال وبرنسنه‌یی سرینلك وصوغومق ایچون
شمال یلنه قرشو قومق معناسنه‌در یقال شمل الخمر اذا عرضها للشمال فبردت وقیون قسمنك ممه‌سنه شمال دیدکلری
کیسه‌یی یچروب باغلمق معناسنه‌در یقال شمل الشاة شملا من الباب الثانی والاوّل اذا علق علی ضرعها
الشمال وشدّه وقیونك ممه‌سنه یچوره‌جك کیسه دوزمك معناسنه‌در یقال شمل الشاة اذا جعل لها شمالا وشمول
وعموم معناسنه‌در کما سیذکر وشمل وشمول برنسنه‌یی شمله دیدکلری احرامله اورتوب بورمك معناسنه‌در یقال شمله
شملا وشمولا من الباب الرابع اذا غطاه بالشملة وشمل اغاجده اولان خرمالری بالجمله دیوشورمك معناسنه‌در یقال شمل
النخلة شملا من الباب الاوّل اذا لقط ماعلیها من الرطب وشمل غلبه‌لکه وازدحامه دینور یقال دخل فی شمل الجماعة
ای غمارها وبونده فتحتین ایله‌ده لغتدر (الشمال) شینك فتحی وکسریله جرّ کعبهٔ معظمه سمتندن اسن یله دینور وجربیت
شریفك شمال طرفنده‌در علی قول قبله‌یه متوجّه اولان آدمك صاغ طرفندن اسن یل اوله‌جقدر لکن صحیح اولان

مطلب

قطب شمالی جهتندن مطلع شمس ایله نعش ماییننده یاخود مطلع بنات نعش ایله نسر طائرك مسقطی ماییننده اسن روزکاردر و بو روزکار عادتا کیجه‌لرده هبوب ایلر اوّلکی اختلاف مقیمك مقامی اعتبارینه مبنیدر قالدیکه مؤلفك تعریفی اصول اربعه‌یه مبنیدر اهل جغرافیا تقسیمی اوزره مطلع شمسدن هبوب ایدن کون طوغوسی تعبیر اولنور قطب شماله طوغری مطلع عیوقه‌دك اوچ کرته‌سی واردر و مطلع عیوقدن هبوب ایدنه پوریازیلی تعبیر اولنور قطبه وارنجه بونکده اوچ کرته‌سی وار مطلع بنات نعش پوریازك وسطیدر و قطبدن هبوب ایدنه یلدز تعبیر اولنور مغیب عیوقه قدر بونکده اوچ کرته‌سی وار و مغیب عیوقدن هبوب ایدنه قاره‌یل تعبیر اولنور مسقط نسر طائره قدر بونکده اوچ کرته‌سی وار و بونلر پویراز عدّ اولنور و مسقط نسر طائرکه مغیب اصل دخی دیرلر تمام کون طوغوسی مقابلیدر باطی تعبیر اولنور مغیب عقربه قدر بونکده اوچ کرته‌سی وار و مغیب عقربدن اسن روزکاره لدوس تعبیر اولنور قطب جنوبی‌یه قدر و آندن اسن یله بودیارلرده قبله یلی تعبیر اولنور مطلع عقربه قدر واندن اسن یله کشیشله تعبیر اولنور انتهی * وشمال کلمه‌سنك جمعی شمالات کلور واشبو شمال لفظی ریح مزبوره‌یه اسم اوله‌رق وصفت اوله‌رق استعمال اولنور یقال هبت الشمال وریح شمال (الشمل) صقل وزننده و (الشأمل) همزه ایله جعفر وزننده و (الشمل) فتحتینله وقلیلا میمك سکونیله و (الشمأل) میمك همزه‌یه تقدیمیله جعفر وزننده وکاهیجه لامی مشدّدا اولورو (الشومل) جوهر وزننده و (الشمول) صبور وزننده و (الشمیل) امیر وزننده جمله‌سی شمال لفظندن لغتدر ریح مزبوره‌یه دینور (الاشمال) همزه‌نك کسریله شمال یلنه کیرمك معناسنه‌در یقال اشمل القوم اذا دخلوا فی ریح الشمال وقیونك ممه‌سنه شمال دیدکلری کیسه دوزمك معناسنه‌در یقال اشمل الشاة اذا جعل لها شمالا وخاصة جمله‌یه شرّ وشور وبلاء یتشدرمك معناسنه‌در تعمیم شرّ معناسنه‌درکه خیر وحسنه‌ده استعمال اولنمز یقال اشملهم شرّا اذا عمهم وبوبعضك قولیدر کما سیذکر وبرآدمه اورتنوب بورینه‌جك احرام ویرمك معناسنه‌در یقال اشمله اذا أعطاه الشملة وأحرام صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال اشمل الرجل اذا صار ذاشمل ای شملة واغاجك خرماسنی هپ دیرمك معناسنه‌در یقال اشمل النخلة اذا لقط ماعلیها من الرطب و بوغور دوه ناقه سور یسنك نصفنی ثلثانه وارنجه قدر آشوب کبه ایلمك معناسنه‌در یقال اشمل الفحل شوله لقاحا اذا القح النصف الی الثلثین تنه‌که مجموعنه آشمغه اقام دینور (الشمل) فتحتینله پوریازیلی طوقنمق معناسنه‌در یقال شمل القوم شملا من الباب الرابع اذا اصابتهم الشمال وشمل وشمول کبی برنسنه عامّ وشامل اولمق معناسنه‌درکه جمله‌یه یتشمکدن عبارتدر یقال شملهم الامر وشملهم شملا وشملا وشمولا من الباب الرابع والاوّل اذا عمهم ویقال شملهم خیرا اوشرّا من الثلاثی من الباب الرابع واشملهم شرّا اذا عمهم به کما سیذکر وشمل ناقه کبه قالمق معناسنه‌در یقال شملت الناقة لقاحا اذاقبلته وچوقلق نسنه‌لر برنسنه‌یی اورتوب کیزلمك معناسنه‌در یقال شملت ابلکم بعیرا لنا ای اخفته وشمل برمقدارجه تازه خرمایه دینور وآزجه یغموره دینور کذلك ناسدن وسائر نسنه‌دن شیء یسیره دینور جمعی اشمال کلور وبرنسنه‌یی تمام اورتوب بوریان پرده مقوله‌سی شیئه دینور کنف معناسنه (الاشتمال) افتعال وزننده برآدم جامه‌سنه الاری بیله طشره قالمیوب بتون بدنی احاطه ایلمك وجهیله بورنمك معناسنه‌در یقال اشتمل بثوبه اذا اداره علی جسده کله حتی لاتخرج منه یده بومعنادندرکه برآدمی برمادّه احرام کبی باصوب احاطه ایلسه اشتمل علیه الامر دیرلر (الشملة) شینك کسریله بناء نوعدر ثوبی بتون بورنمك هیئتنه دینورکه بوندن لسانمزده بورنش ایله تعبیر اولنور یقال هوحسن الشملة ای هیئة اشتماله وشملهء صمام صمم مادّه‌سنده مذکوردر (الشملة) تمره وزننده و (المشمل) و (المشملة) میملرك کسریله قطیفه دیدکلری بیوك وتویلو صچاقلو احرامدن کوچك شول یوقفه احرامه دینورکه عربلر اکا بتون بدننی بوریوب صارینورلر یقال جاء وعلیه شملة ومشمل ومشملة وهو کساء دون القطیفة یشتمل به ومشمل پاله تعبیر اولنان قصه قلیجه دینورکه صاقلندقده لباسه ستر اولنور یقال ضربه بالمشمل وهو سیف قصیر یتغطی بالثوب (التشمّل) تفعل وزننده و (التشمیل) تفعلدن علی خلاف القیاس مصدر ثانی اولمق اوزره احرامه بورنمك معناسنه‌در یقال تشمّل بالشملة تشملا وتشمیلا اذا اشتمل بها (المشمال) محراب وزننده بورغانه دینور ملحفه معناسنه (الشمول) صبور وزننده و (المشمولة) باده‌یه اطلاق اولنور علی قول بارد اولانه دینور رایحه‌سنی ناسه شامل ایلدیکندن یاخود شمال یلی کبی عصفه ونسمه‌سی اولدیغندن اطلاق ایلدیلر یقال سقاه الشمول والمشمولة ای الخمر اوالباردة وشمول برچنکی خاتون اسمیدر (المشمول) اخلاق رضیه وشمائل بهیه صاحبی آدمه اطلاق اولنور شمال یلیله طیب ولطافت کسب ایلمش صودن مأخوذدر یقال رجل مشمول ای المرضیّ الاخلاق (الشمل) شینك

فتحى وكسريله و ﴿الشملّ﴾ طمرّ وزننده خرما سالقمنه على قول يمشى آزجه اولانه دينور ﴿الشملول﴾ شينك
ضميله بودخى آزجه نسنه‌يه دينور جمعى شماليل در ﴿شمله﴾ حمزه وزننده اساميدندر شملة بن منيب
وشملة بن هزال محدّث ضعيفلردر ﴿امّ شمله﴾ دنيانك وخمرك كنيه سيدر ﴿شميله﴾ جهينه وزننده
اسمادندر شميلة بن محمدّ بن جعفر كه امرآء مكه اولادندر محدّث ضعيفدر ﴿الشملة﴾ دحرجه وزننده
بودخى اغاجده كى خرمالرى بالجمله ديرمك معناسنه‌در يقال شملل النخلة اذا لقط ماعليها من الرطب
وسرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال شملل الرجل اذا اسرع ﴿الشماليل﴾ شعارير وزننده بولك بولك ديمكدر
جمع بنيه‌سيله مستعملدر يقال ذهبوا شماليل اى فرقا وشماليل معقله ناحيه‌سنده برنيجه متفرّق اوزون قومساللره
اطلاق اولنور ﴿الانشمال﴾ انفعال وزننده برايشده چابك وچرك اولمق معناسنه‌در يقال انشمل فى حاجته
اذا شمر وسرعتله كتمك معناسنه‌در يقال انشمل الرجل اذا اسرع ﴿التشميل﴾ تفعيل وزننده بودخى سرعتله
يوريمك معناسنه‌در يقال شمل الرجل اذا اسرع ﴿الشملة﴾ جبله وزننده و ﴿الشمال﴾ و ﴿الشملال﴾ و ﴿الشمليل﴾
شينلرك كسريله جست ورونده ناقه‌يه وصف اولنور يقال ناقة شملة وشمال وشملال وشمليل اى سريعة ﴿شمّال﴾
شدّاد وزننده ابن موسى دركه محدّثدر وفرددر محدّثينده همنامى يوقدر ﴿شميل﴾ زبير وزننده و ﴿شمال﴾ كتاب
وزننده و ﴿شمله﴾ حمزه وزننده و ﴿شامل﴾ صاحب وزننده اسامئ رجالدندر ﴿الشمردل﴾ سفرجل وزننده كنج وچابك
وخوش اندام دوه‌يه وسائر حيوانه دينور وشمردل بن شريك اليربوعىّ وشمردل بن حاجز البجلىّ وشمردل الكعبىّ
شاعرلردر ﴿الشمردلة﴾ هايله خوشمنظر وخوب اندام ناقه‌يه دينور ﴿الشمرذل﴾ ذال معجمه ايله شمردل وزننده وآنده
لغتدر ﴿الشمرطل﴾ شمردل وزننده و ﴿الشمرطول﴾ سقنقور وزننده وجودى سلكى و پريشان ياقشقسز اوزون
آدمه دينور ﴿الشمطالة﴾ شينك ضميله ايچ ياغلوجه ات پارچه‌سنه دينور ﴿الشمشل﴾ زبرج وزننده فيل ديدكارى
حيوانه دينور ﴿الاشمعلال﴾ اضمحال وزننده يوكسك يره چيقمق ويوكسلمك معناسنه‌در يقال اشمعلّ الرجل
اذا اشرف وبرنسنه‌يى ارامق ايچون سرعتله اطرافه طاغلوب جستجو ايلك معناسنه‌در يقال اشمعلّ القوم
فى الطلب اذا بادروا فيه وتفرّقوا ودوه‌لر بوطورلق ايدوب هر برى بر جانبه پراكنده اولمق معناسنه‌در يقال اشمعلت
الابل اذا مضت وتفرّقت مرحا وچاپل عسكرى چكركه كبى دشمنك هر قولنه صالدروب منتشر اولمق معناسنه‌در
يقال اشمعلت الغارة فى العدوّ اذا انتشرت ﴿الشمعلة﴾ دحرجه وزننده پراكنده اولمق معناسنه‌در يقال شمعل
الشئ اذا تفرّق واسم اولور جنبشلو نشاطلو ناقه‌يه دينور شمعل دخى دينور هاسز وشمعلة اليهود طائفهٔ يهودك
قراءتلرينه اطلاق اولنور مصدر واسم اولمق محتملدر يقال اعجبتنى شمعلة اليهود اى قراءتهم وشمعلة بن قائد وشمعلة
بن طيسله وشمعلة الاخضر الضبىّ شاعرلردر ﴿المشمعلّ﴾ مضمحلّ وزننده بودخى شوقلو نشاطلو ناقه‌يه دينور
وسريع وخفيف الروح ظريف آدمه على قول پك اوزون آدمه دينور يقال رجل مشمعلّ اى خفيف ظريف
اوطويل واكثى سوده دينور ومشمعلّ بن ملحان ومشمعلّ بن اياس محدّثلردر ﴿الشنبلة﴾ دحرجه وزننده اوپمك
معناسنه‌در يقال شنبل الغلام اذا قبله ﴿شنبل﴾ جعفر وزننده اساميدندر عبدالله بن شنبل محدّثدر وابوشنبل
حبل بن خزرج شاعردر ﴿الشنفلة﴾ فايله برنسنه مطالبه ايدركن كيسه‌دن اقچه اخراج ايلك معناسنه‌در يقال
شنفل المشترى اذا اخرج الدراهم فى المطالبة ﴿الشول﴾ قول وزننده و ﴿الشولان﴾ فتحاتله ناقه قويريغنى يوقرى
قالدرمق معناسنه‌دركه لقاح ايچون كذلك حملنى اعلام ايچون قالدرر يقال شالت الناقة بذنبها تشول شولا
وشولانا اذ ارفعته وقويرق كنديسى قالقمق معناسنه متعدّى ولازم اولور يقال شال الذنب اذا ارتفع وحرف باء
واسطه‌سيله متعدّى اولور برنسنه‌يى يوقرى قالدرمق معناسنه نته‌كه معناى اوّل دخى بويلجه‌در يقال شال بالجر
شولا اذا رفعه وعربلر شالت نعامته ديرلر بر آدم اويكه‌لنوب خفت ايلدكدنصكره ساكن وآرميده اولدقده
يقولون شالت نعامة فلان اى خف وغضب ثم سكن زيرا دوه‌قوشى اوچق هواسيله برمقدارجه يردن اياغى كسيلوب
لكن قوّت طيرانى اولمامغله ينه فى الحال متنزل اولور وتقول العرب شالت نعامة القوم اذا خفت منازلهم منهم
يعنى قوم مزبور كوچوب يوردلرى خفيف يعنى تنها وخالى قالدى وبعضلر تفرّقت كلمتهم قوليله تفسير ايلدى كه
سوزلرى برى برينه موافق اولميوب متفرّق اولدى دوه‌قوشى سوريسنك تفرّقلرى كبى وبعضلر ذهب عزهم قوليله
تفسير ايلدى كه اول قومك عزّ وشوكتلرى ورونق وحيثيتلرى زائل اولدى ديمكدر بونده نعامه جماعت معناسندن
مأخوذدر وشول خفيف وچابك آدمه اطلاق اولنور وطولومك وقوغه‌نك ديبلرنده قلان صو بقيه‌سنه دينور
ياخود آزجه صويه دينور جمعى اشوال‌در ﴿الاشالة﴾ همزه‌نك كسريله بودخى ناقه لقاح ايچون قوريغنى يوقرى

قالدرمق معناسنه‌در يقال اشالت الناقة ذنبها اذا رفعته و بر آدم برنسنه‌يى يوقرى قالدرمق معناسنه‌در يقال
اشال الحجر اذا رفعه ﴿الشائل﴾ لقاح ايچون قويرېغنى يوقرى قالدران سودسز ناقه‌يه دينور جمعى شول كلور
ركع وزننده وشيل كلور واوى يايه ابدالله وشيل كلور ياء مجاورتنه مبنى شينك كسريله وشوال كلور كتاب
وزننده ﴿الشائلة﴾ شول ناقه‌يه دينوركه حملندن ياوضعندن يدى ماه مدّت چكمكله سوديني بتون چكمش
اوله جمعى شول كلوركه مصدر وزننده‌در وبو غير قياس اوزره‌در واشوال كلور ﴿التشويل﴾ تفعيل وزننده
ناقه‌نك سودى چكيلوب اكسلمك معناسنه‌در يقال شوّل لبن الناقة اذا نقص كذلك ناقه شائله اولمغله سودى
بتون چكلمك معناسنه‌در يقال شوّلت الناقة اذا جفت البانها ودوه‌نك قرنى چكيلوب كوياكه ارقه‌سنه ياپشق
اولمق معناسنه‌در يقال شوّلت الابل اذا لحقت بطونها بظهورها وطولومك دیبنده آزجه صو بقيه‌سى قومق
معناسنه‌در يقال شوّل فى المزادة اذا ابقى شولا من الماء وصو آزالمق معناسنه‌در يقال شوّل الماء اذا قلّ وقوغه‌نك
صويى آزجه اولمق معناسنه‌در يقال شوّل الغرب اذا قلّ ماؤه وجماع ايلمكه مباشرت خلالنده ذكر سلپوكلنوب
سست اولمق معناسنه در تقول اخذنى التشويل اى استرخاء الذكر عند محاولة الجماع ﴿شوّاله﴾ قتاله وزننده
عقربك عليدر ذات الشوله اولديغيچون و بر قوشك اسميدر وقوغجى قارىيه اطلاق اولنور يقال امرأة شوّالة
اى نمامة ﴿الشولة﴾ صوله وزننده عقربك قويريغندن دائما يوقرى قالدرديغى يركه اوجى اوله‌جقدر تيكنلى
محليدر يقال ضربت العقرب بشولتها وهى ماتشوّل من ذنبها وشاشقين وبون عورته دينور ومنازل قمردن
بر منزلك اسميدركه ايكى نورانى كوكبدن عبارتدر آنلره حمة العقرب دخى ديرلر * شارحك بيانه كوره عقرب
صورتنك تيكنى منزلنده‌در وزيد الفوارس الضبّى فرسنك اسميدر وعدوان قبيله سنده بر سبكمغز جاريه‌نك
اسميدر دائما افنديلرينه نصيحت ايدر ايدى لكن فرط حماقتندن ناشى ضرر ووبالنى كندى كورر ايدى بناء عليه
شولة ناصحه مثل اولديكه احمق ناصح حقنده *انت اوهو شولة الناصحة* ديو ضرب ايدرلر ﴿المشاولة﴾ مفاعله
وزننده بو دخى برنسنه‌يى يوقرى قالدرمق و يوقرى آغدرمق معناسنه در يقال شاول الحجر اذا رفعه ﴿الانشيال﴾
انفعال وزننده يوقرى قالقمق ويوقرى آغمق معناسنه در يقال اشال الحجر فانشال اى ارتفع ﴿المشوال﴾ محراب
وزننده يردن قالدرمغه كوج يتشور اولان طاشه دينور ظاهرا لازمى اولان رمى ياخود استعمال تصوريله
آلت صيغه‌سيله وارد اولمشدر يقال اخذ بيده مشوالا اى حجرا يشال ﴿الشويلاء﴾ مصغر بنيه‌سيله بر نباتدركه
ادويه‌دندر شويل دخى ديرلر قبيط وزننده بو نبات تركيده وراتيقه ديدكلريدر ﴿شوّال﴾ شدّاد وزننده مرو
قضاسنده بر قريه‌در وشهر فطر اسميدركه بيرام آيدر جمعنده شواويل وشوّالات دينور * شارحك بيانه كوره
ناقه‌لرك شول اذنابى اول ماهه مصادف اولديغى باعث اطلاق اولمشدر وصاحب مصباحك بيانه كوره شوّال
كلمه‌سنه بعضا حرف تعريف داخل اولور ظاهرا عباس كلمه‌سى كبى وصفيت اصليه لمحنه مبنى اولور زيرا
كتب نحويه‌ده منصوصدركه اسماء شهور اعلام جنسيه بابندندر حتى شعبان ورمضان كلمه‌لرينك عدم
انصرافنك بر سببى علميتدر بوجهتله صاحب تلويحك فخر الاسلام عباره‌سندن رجب كلمه‌سى علميت ومعرّف
باللام اولان الرجب كلمه‌سندن عدل علتلريله غير منصرفدر ديو نقلنه اعتراض ايلمشلردر لكن الحسن كبى الرجب
لفظنده دخى لمح وصفيته قائل اولسه‌لر نه مانع واردر وجه مذكور اوزره خلاف قياسدن البته اولادر واسامئ
شهوره دائر بعض نفايس محرّم ماده‌سنده رسم اولنور انشاءالله تعالى وسالم بن شوّال تابعيندندر وعبدة بنت
ابى شوّال رابعة العدويه جنابلرندن روايت حديث ايلمشدر ﴿الشويلة﴾ و﴿الشويلاء﴾ مصغر بنيه‌لريله ايكى موضعلردر
﴿ذو الشاول﴾ واو مفتوحه ايله ابن دعام بن مالك الهمدانىّ دركه اذواء تعبير اولنان ملوك حميردندر ﴿الاشتيال﴾
افتعال وزننده بر آدمه سبّ وآزار ايله شر كير اولمق معناسنه در يقال اشتال له اذا تعرّض له وسبه ﴿الشوشلاء﴾
شينلرك فتحيله جماعه دينور نيك معناسنه على قول بولغت حبشيه‌در ﴿المشول﴾ منبر وزننده كوچك اوراغه
دينوركه آنكله چاير بچرلر ﴿الشول﴾ كتف وزننده هر عمل وخدمتده جست وچالاك اولان آدمه دينور يقال
رجل شول اى خفيف فى العمل والخدمة والحاجة سريع ﴿الشهل﴾ فتحتينله و﴿الشهلة﴾ شعله وزننده كوزك
سياهى كوكلكدن آزجه وآندن احسن اولمق على قول كوزك سياهى قزللغه مائل اولمغه دينور وبو شكله كبى قزل
چزكيلى اولميوب لكن سياهى آزجه ويوفقه‌جه اولمغله كوياكه قزله مائل كورينور تركيده الا كوزلولك وقيون
كوزلولك تعبير اولنور يقال فى عينه شهل وشهلة وهو اقلّ من الزرق فى الحدقة واحسن منه اوان تشرب الحدقة
حمرة وليست خطوطا كالشكلة ولكنها قلة سوداء الحدقة حتى كانّه يضرب الى الحمرة وشهل مصدر اولور

مطلب

الا كوزلو اولمق معناسنه يقال شهل الغلام شهلا من الباب الرابع اذا كانت فى عينه شهلة (الاشهلال) احرار وزنده پك آلا كوزلو اولمق معناسنه در يقال اشهلّ الصبيّ بمعنى شهل (الاشهل) احمر وزنده الا كوزلو آدمه دينور مؤنثى شهلاء در قال فى النهاية وفى صفته عليه السلام * كان اشهل العينين * الشهلة حمرة فى سواد العين كالشكلة فى البياض واشهل بر صنمك اسميدر عربدن بنو عبد الاشهل ديدكلرى جماعت اكا مضافدر (الشهلاء) اشهلك مؤنثيدر كوزه دخى صفت اولور يقال رجل اشهل وامرأة شهلاء وعين شهلاء وشهلاء حاجته دينور (الشهلة) كهله وزننده قوجه قارىيه دينور واورته ياشلو عاقله خاتونه دينور يقال امرأة شهلة اى نصف عاقلة وبو ماده نسايه مخصوصدر (المشاهلة) مفاعله وزننده بر آدم ايله نزاع ايدوب سوكشمك معناسنه در يقال شاهله اذا شاتمه وشارّه (شهيل) زبير وزننده ابن نابى دركه تبع تابعيندندر (شهل) اهل وزننده فند الزّمانىّ الوابلىّ نام شاعرك لقبيدر وشهل كذب ودروغ معناسنه در يقال فيه ولع وشهل اى كذب (شهال) سحاب وزننده مصر ديارنده بر قريه در (التشهل) تفعل وزننده ضعف وهزالدن چهره نك آب وتاب وطراوتى كتمك معناسنه در يقال تشهل الرجل اذا ذهب ماء وجهه (الشهملة) شينك وميمك فتحيله قوجه قارىيه دينور (شهميل) قنديل وزننده بر بطن پدريدر

فصل الصاد المهملة

(الصألة) كرامه وزننده دوه آدمجل اولمق معناسنه در يقال صئول البعير صألة من الباب الخامس اذا وثب الناس او صار يقتل الناس ويعدو عليهم اشبو ايكى صورتده دخى تعبير تركى واحددر (الصئول) صبور وزننده آدمجل دوه يه دينور يقال جمل صئول اذا صار له صألة (الصئيل) امير وزننده آتك كشنمسنه دينور صهيل معناسنه تقول اعجبنى صئيل الفرس اى صهيله (الصئبل) زبرج وزننده وبانك ضميله جائزدر آفت وداهيه يه دينور (الصحل) فتحتينله سس بوغوق اولمق على قول بوغوقلقله تيز اولمق معناسنه در وعند البعض آدمك صدرنده خشونت پيدا اولوب سس چتاللنمقدن عبارتدركه دوز چيقمز اولور صوغوق اثرندن ياخود بلغم ونزله مقوله سى عارضه دن اولور يقال صحل صوته صحلا من الباب الرابع اذا بحّ او اعتدّ فى بحح اوهو خشونة فى الصدر وانشقاق فى الصوت من غير ان يستقيم (الاصحل) احمر وزننده و(الصحل) كتف وزننده صحل ايله متصف آدمه دينور (صيدلان) صادك ودالك فتحيله بر بلده ياخود بر موضع آديدر نسبتنده صيدلانى دينور وغير قياس اوزره صندلانى دينور ياء بدلى نونله وصيدنانى دينور لام بدلى نونله جمعنده صيادله دينور لامك اصالتنه مبنى لام اوزره جمعلندى وصيدلانى منسوب اوله رق عطرصتان آدمه دينور * مؤلف بوراده پك ايجاز ايلمشدر زيرا امهات سائره نك خلاصه سى اوزره صيدلانى عطر وعقاقير واجزا صتانه دينوركه اسپچيار وتحفجى وچرچى مقوله سى اوله جقدر فارسيده پيلور دينور وعربده ابتدا نشأتى قول راجح اوزره صيدلان نام محل مزبوردن اولمغله كيده رك علم غالب اولمشدر وفصيح شرحنده ديمشدركه صيدلان بر بوجك آديدركه اوتلق ويپراق وخار وخاشاك خرده لرينى بريكدروب كندوسى ايچون مسكن يپار اجزاجى وچرچى اكا تشبيها نسبت اولندى وبعضلر سائر كونه وجه ذكر ايلمشلر لكن ارجح اولان قول اوّلدر * نته كه مؤلف دخى اكا تنصيص ايلمشدر فقهادن محمد بن داود الشافعىّ الصيدلانى وحفيدى سليمان حرفت مذكوره يه منسوبلردر * شارح ديركه اشبو صيدلانى فارسيدن معرّبدر وجمع بونكدر * مؤلفك اوّلده ثبتى ناملايمدر (الصيدلة) دحرجه وزننده اسپچيارلق وچرچيلك وتحفجيلك ايلمك معناسنه در يقال صيدل الرجل اذا صار صيدلانا (الصاصل) هاجر وزننده و(الصوصلاء) كربلاء وزننده بر اوتك اسميدر (الصعلة) نخله وزننده اكرى اولوب وشاخلرينك ديبلرى جبلاق اولان خرما اغاجنه دينوركه ليف ويپراق مقوله سى اولميه وباشى وبيونى انجه وخرده اولان آدمه دينور كذلك باشى خرده وانجه اولان خرما اغاجنه ودوه قوشنه دينور (الصعلاء) و(الاصعل) و(الصعل) نعل وزننده صفت مذكوره اولان مزبورلرك مؤنث ومذكرلريدر وصعل اوزون شيشه دينور وتويى دوكلمش قاولق اشكه دينور (الصعل) فتحتينله (والاصعيلال) اشميزاز وزننده انسان وخرما اغاجى ودوه قوشى خرده باشلو اولمق معناسنه در يقال صعل صعلا من الباب الرابع واصعالّ اصعيلالا اذا كان اصعل (صعيل) زبير وزننده بر رجل اسميدر (المصعتل) مدحرج وزننده باشى سيورى آدمه دينور يقال رجل مصعتل الرأس اى مستطيله (الصغل) غين معجمه ايله كتف وزننده سغل كلمه سنده لغتدركه ذكر اولندى (الصيغل) ياى مشدده ايله جردحل وزننده برى برينه ياپشوب طوپلنمش خرمايه دينوركه بولندكده ارالرنده جزكيلر هيئتنده مرئى اولور وبو برنى ديدكلرى بر جنس خرمانك غيريده اولور بوكه بالچيق خرما تعبير اولنور كذلك برى برينه ياپشوب طوپلنمش بالچغه دينور وكلام عربده بوندن غيرى فيعل وزننده كلمه يوقدر (الصغبلة) سغبله وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى يقال صغبل الطعام بمعنى سغبله (الصفصلى)

مطلب

صادلرك كسرى ولامك تشديله براوتك اسميدر ﴿الاصفال﴾ همزه‌نك كسريله طواره نبات مذكورى اوتامق معناسنه‌در يقال اصفل الرجل اذا رعى ابله الصفصلىّ ﴿الصقل﴾ نقل وزننده برنسنه‌نك پاسنى آچوب يامهره‌ليوب جلا ويرمك معناسنه‌در يقال صقل السيف والمرآة والثوب والورق صقلا من الباب الاوّل اذا جلاه وطوارى آريقلتمق معناسنه‌در يقال صقل الناقة اذا اضمرها وبرنسنه‌يى يره چالمق معناسنه‌در يقال صقل به الارض اذا ضرب ودكنكله اورمق معناسنه‌در يقال صقله بالعصا اذا ضربه بها ﴿المصقول﴾ و﴿الصقيل﴾ اميروزننده جلاويرلمش نسنه‌يه دينور ﴿الصقال﴾ كتاب وزننده اسمدر پاسدن آچغه دينور جلاء معناسنه يقال ما احسن صقال السيف اى جلائها وصقال قارنه اطلاق اولنور بطن معناسنه وصقال الفرس آت قسمنى دائما سيلوب سپوروب كركى كبى تيمار وپرورده ايلمسندن عبارتدر وجودى كويا كه مصقول اولور ومنه يقال الفرس فى صقاله اى فى صنعته وصيانته ﴿الصاقل﴾ برنسنه‌يه جلا ويريجى آدمه دينور جمعى صقل‌در كتب وزننده ﴿المصقلة﴾ مكنسه وزننده مهره‌يه دينوركه كاغد وبزمقوله‌سى مهره‌لنور يقال صقل الورق بالمصقل وهى خرزة يصقل بها * مؤلف غالبه مبنى مهره‌يه تخصيص ايلدى يوخسه مطلقا آلت صقل اولان شيئه دينور مثلا جاملرك پاسنى آچدقلرى مرمر توزى كبى ﴿الصيقل﴾ حيدر وزننده قلج آچوب بيله‌مك صنعتى اولان آدمه دينور جمعى صياقل وصياقله كلور يقال هو صيقل اى شحّاذ السيوف وجلاؤها ﴿الصقل﴾ صادك ضميله يانه دينور جنب معناسنه وجست وروندده داته‌يه دينور وبوكوره دينور صقله دخى دينور هايله يقال فرس لاحق الصقلين اى الخاصرتين ﴿الصقل﴾ كتف وزننده بردوزه‌يه يوريميوب درلودرلو قارشق يورراولان آدمه دينور يقال رجل صقل اى مختلف المشى وكوده‌سنك اتى آزجه چلمسز اولان آته دينور كركك يانلرى وبوكورلرى اوزون وكركك قصه اولسون يقال فرس صقل اى القليل اللحم طال او قصر يعنى صقله ﴿صقل﴾ زفر وزننده عروة بن زيد الخيل نام كمسه‌نك قلجى اسميدر ﴿مصقله﴾ ميمك فتحيله مسلمه وزننده بر رجلك اسميدر ﴿صقليه﴾ كسرات ثلاثله ولامك تشديدى ويانك تخفيفيله مغرب دكزنده برجزيره آديدر حالا ايتاليه مملكتنه محاذى آق دكزده چچلياو سچليا تعبيراولنان جزيره اوله‌جقدر ﴿صقليان﴾ كذلك كسرات وتشديد لامله شامده برموضعدر ﴿الصقلاء﴾ صحراء وزننده برموضع آديدر ﴿المصقل﴾ منبر وزننده مصقله كبى اسم آلتدر بومناسبتله ضرب لسانه مالك بليغ وجارى سخنور آدمه اطلاق اولنور يقال خطيب مصقل اى مصلق ﴿الصقعل﴾ صاد مكسوره ايله سجل وزننده تازه صاغلمش سوده اصلانمش قورى خرمايه دينور ﴿الصنقعلة﴾ صادك كسرى ونونك سكونيله صوغوق مشروبه دينور يقال شربة صنقعلة اى باردة ﴿الصليل﴾ صادك فتحيله مطلقا برنسنه سسلنمك معناسنه‌در يقال صلّ الشئ صليلا من الباب الثانى اذا صوّت وآتك ديزكننى ديوشورركن لجام اوزون اوزادى چكره‌مك معناسنه‌در يقال صلّ اللجام اذا امتدّ صوته وقلج طوقندقده باشده اولان توغلغه سسلنمك معناسنه‌دركه كذلك چكره‌مك تعبير اولنور يقال صلّ البيض اذا سمع له طنين عند القراع ودمور ميخى زور ايله بر سرد يره قاقاركن چات چات ديو چاتر ده‌مق معناسنه‌در يقال صلّ المسمار اذا ضرب فاكره ان يدخل فى الشئ يعنى اذا سمع صوته عند الضرب ودوه‌نك بغايت صوسزلقدن بغرسقلرى قوريمغله صو ايچركن بغرسقلرى اوتمك معناسنه‌در يقال صلت الابل اذا يبست امعاؤها من العطش فسمع لها صوت عند الشرب وصو طولومى قوريمق معناسنه‌دركه چاتردى‌يى مستلزمدر يقال صلّ السقاء اذا يبس ﴿الصلصلة﴾ زلزله وزننده و﴿المصلصل﴾ مدحرج وزننده مصدر اوله‌رق بودخى برنسنه سسلنمك معناسنه‌دركه تكرّرى متضمندر يقال صلصل الشئ صلصلة ومصلصلا اذا صوّت ويابس نسنه‌نك اجزاسى برى برينه طوقنمغله جغشده‌مق معناسنه‌در يقال صلصل اللجام اذا توهّم ترجيع صوته پس صليل ايله بونك فرقى اولور كذلك صلصل چاك جنقرده‌مق معناسنه‌در يقال صلصل الجرس اذا رجّع صوته وبر آدمى لسانله تخويف وتهديد ايلمك معناسنه مستعملدر يقال صلصل فلانا اذا اوعده وتهدّده وعسكرك باشبوغنى قتل ايلمك معناسنه‌در يقال صلصل الرجل اذا قتل سيد العسكر ورعد مختلط كورلده‌ميوب بردوزه‌يه طورى صوتله كورلده‌مك معناسنه‌در يقال صلصل الرعد اذا صفا صوته ولاف وكذاف ايله سوزه آب وتاب ويره‌رك متصنعانه تكلم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال صلصل الكلمة اذا اخرجها متحذلقا وصلصله اسم اولور كولده قلان صو بقيه‌سنه وقاب ديبنده قلان دهن وزيت بقيه‌سنه دينور چالقنوب سسلندكلرينه مبنيدر ﴿التصلصل﴾ تزلزل وزننده بودخى دمور وحلى مقوله‌سى طنقرده‌مق وچغشده‌مق معناسنه‌در يقال تصلصل اللجام بمعنى صلصل ويقال تصلصل الحلى اذا صوّت وكولك ديبنده اولان چامور قوريمق معناسنه‌دركه

باطردی‌یی مستلزمدر یقال تصلصل الغدیر اذا جفت حمأته (الصلول) حلول وزننده ات قوقق معناسنه‌در کرك چیك وکرك پشمش اولسون یقال صلّ اللحم صلولا من الباب الثانی اذا انتن وچوق طورمقدن صوبوزلمق معناسنه‌در یقال صلّ الماء اذا اجن (الاصلال) همزه‌نك کسریله بو دخی ات قوقق معناسنه‌در یقال اصل اللحم اذا انتن وصویی بوزمق معناسنه‌در یقال اصلّ الماء القدم اذا غیره (الصلاّل) شدّاد وزننده متغیراولمش صویه دینور یقال ماء صلاّل ای آجن ظاهرا بوراده صلاّل نسب‌اوزره‌در یاخود مصلّ معناسنه‌در درّاك مدرك معناسنه کلدیکی کبی (الصلة) غله وزننده دری‌یه دینور جلد معناسنه علی قول هنوزدباغت اولنمامش قوری دری‌یه دینور واایاق قابنه دینور یقال لبس الصلة ای النعل ویره علی قول قوبقوری‌یره دینور یاخودایکی ممطور اولان یرلرك‌ارالغنده کائن‌ممطور اولمیان یره دینور جمعی صلال‌در صادك کسریله ووسعتلو فراوان یغموره دینور ومتفرّق یاغان آزجه یغموره دینمکله ضدّ اولور بونده صادك کسریله‌ده جائزدر یقال مطرة صلة ومطر صلّ ای واسعة وکذا متفرّقة قلیلة وبربلوك چایرلغه دینور ونمناك طپراغه دینور وزور ایله قاقیلان میخ وقازیق مقوله‌سنك طاقردیسنه وآت کمنك چقردیسنه دینور ودباغت ایچره اولان منتن وبدرایحه دری‌یه دینور (الصلّ) صادك فتحیله بودخی متفرّق یاغان آزجه یغموره دینور وصلّ مصدر اولورمشروبی سوزوب طورلتمق معناسنه‌در یقال صلّ الشراب صلاّ اذا صفاه وطپراقله قارشق غله‌یه صودوکمکله طپراقدن بشقه‌جه آیرمق معناسنه‌در تقول صللنا الحبّ المختلط بالتراب ای صببنا فیه ماء فعزلنا کلاّ علی حیاله وداهیه اصابت ایلمك معناسنه‌در یقال صلتهم الصالة اذا اصابتهم الداهیة (الصلة) صادك ضمیله صویك وسائر نسنه‌نك بقیه‌سنه دینور وبدومنتن رایحه‌یه دینور ونمناك یرده طوران یاخود اصلاق اولان شیشکن لحمه دینورکه اکشیمتی رایحه‌سی اولور *مؤلف وترارة اللحم الندیّ عبارتیله رسم ایلمکله کرچه لحم مزبورك شیشکنلکی دیمك اولوب لکن مقتضای سیاق اسم اولمغله واللحم التارّ الندیّ تأویلنده اولمق ملایمدر (الصلالة) صادك کسریله جزمه آستارینه علی قول قونجنه دینور جمعی اصله‌در اجله وزننده صلال دخی دینور هاسز یقال فسخ صلالة الخفّ وصلاله ای بطانته او ساقه (الصلصل) بلبل وزننده و(الصلاصل) علابط وزننده و(الصلصال) سلسال وزننده و(المصلصل) اسم فاعل بنیه‌سیله اکیرغان بلند آواز اشکه وصف اولور یقال حمار صلصل وصلاصل وصلصال ومصلصل ای مصوّت وصلصل بلبل وزننده صلصله کبی کولده قلان صو بقیه‌سنه دینور صلصله دخی دینور صادك ضمی وهایله کذلك دهن وزیت مقوله‌سنك قابده قلان بقیه‌سنه دینور وآتك آلننده اولان پرچه دینور بونده فتحله‌ده زبانزده‌در علی قول آتك یلیسی بتدیکی یرده اولان قللرك ایچنده اولان بیاضه دینور وقدح وکاسه‌یه یاخود کوچکنه دینور وبرقوشك اسمیدر علی قول اوکیك قوشنه دینور فاخته معناسنه وحیوان کودوب اوتلاتمقده اوز وماهر اولان چوبانه وصغرتماجه دینور وطریق مدینه‌ده برموضع اسمیدر ویمامه قربنده برصو آدیدر وبربشقه موضع اسمیدر وآت قسمنك ارقه‌سنك وسینه‌بند یرینك تویلری دوکلمکله برلرنده قلان خرده بیاض تویلره دینور وصلصال قوم ایله قارشق خالص وپاکیزه چاموره دینور علی قول طبخ اولنوب ساقسی یاپلزدن مقدّم اطلاق اولنور طبخ اولندقده فخار دینور ومنه قوله تعالی ﴿خلق الانسان من صلصال﴾ الایة وهو الطین الحرّ خلط بالرمل اوالطین مالم یجعل خزفا * شارح دیرکه عندالبعض بونك اصلی صلاّل ایدی شداد وزننده لامك بری صاده ابدال اولندی (الصلصلة) صادلرك ضمیله کولده قلان صو بقیه‌سنه دینورکه ذکر اولندی وکوکرجین‌قوشنه دینوروقولاقلره طوغری‌نازل اولان زلف وکیسویه دینور وفره معناسنه (دارة صلصل) هدهد وزننده برموضعدر (الصلّ) صادك کسریله یلانه دینور حیه معناسنه یاخود اینجه وصاری نوعنه دینورکه پك شدید اولور * شارحك بیانه کوره اصلا اکا افسون تأثیر ایلز ایمش یقال لدغته الصلّ ای الحیة او هی الدقیقة الصفراء وآفت وداهیه‌یه اطلاق اولنور جمعی اصلال‌در ومنه یقال انّه لصلّ اصلال ای داه منکر فی الخصومة وغیرها ومثل ونظیر معناسنه‌در وقارن‌وهمتا معناسنه‌در یقال هذا صلّ هذا ای قارنه وبرشجر آدیدر وکسیجی قلجه دینور جمعلری اصلال‌در (الصالة) ضاله وزننده بو دخی داهیه‌یه اطلاق‌اولنور یقال صلتهم الصالة کما ذکر (الصلّ) صادك ضمیله قوقش اته وسائر نسنه‌یه دینور (المصلة) میمك کسریله ایچنده نسنه طورلده‌جق قابه دینور بونی بعضلر کیجه ایله ده بیان ایلشلر (الصلیان) صادك ولام مشدده‌نك کسریله بغدایجق اوتی دیدکاری اوته دینور مفردی صلیانه‌در وچوق یغموره دینور (المصلل) محدّث وزننده و(المصلصل) مسلسل وزننده

سيّد قوم اولان كريم و حسيب و خالص النسب آدمه دينور يقال هو مصلل مصلصل اى سيد كريم حسيب
خالص النسب و مصلل فراوان يغموره دينور يقال مطر مصلل اى جود و پاپوشچى يه دينور اسكف معناسنه كه
عامّه اسكاف ديرلر ﴿الصال﴾ ضالّ وزنده دوكلدكده يرياريلور اولان صويه دينوركه زورلو و فراوان منصب
اولديغندن اولور يقال ماء صال اذا وقع على الارض تنشق ﴿الصلالة﴾ ثمامه وزنده طپراقله قارشمش غله يه
صودوكوب تحريك ايلكله طپراقدن آريلان غله يه دينور ﴿صلاصل﴾ علابط وزنده بنو عمرو بن حنظله جماعتندن
بنو اسمر يوردنده برصو آديدر ﴿الصمل﴾ حمل وزنده دكنكله اورمق معناسنه در يقال صمل فلانا بالعصا صملا
من الباب الاوّل اذا ضربه و برنسنه پكشوب قاصقتى اولمق معناسنه در يقال صمل الشئ اذا صلب و اشتدّ و اغاج
صويه قانمديغندن سردلنوب خشونت پيدا ايلمك معناسنه در يقال صمل الشجر اذا لم يجد ريّا فخشن و طعامدن
چكلمك معناسنه در يقال صمل عن الطعام اذا كف عنه ﴿الصمول﴾ قعود وزنده بودخى برنسنه قاصقتى اولمق
معناسنه در يقال صمل الشئ صملا و صمولا اذا صلب و اشتدّ ﴿الصامل﴾ و ﴿الصميل﴾ امير وزنده قورى نسنه يه دينور
﴿الصمليل﴾ قنديل وزنده براوتك آديدر و ضعيف البنيه چلمسز نحيف آدمه دينور يقال رجل صمليل اى الضعيف
البنيه ﴿الاصميلال﴾ اضمحلال وزنده برنسنه پك قاتيلنمق معناسنه در يقال اصمألّ الشئ اذا اشتدّ و اوتلر كور
اولغله برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال اصمألّ النبت اذا التفّ ﴿المصمئلة﴾ مضمحله وزنده داهيه يه دينور
﴿الصوملة﴾ حوقله وزنده برآدمك جوع و محنتدن كوده سنك دريسى كون كبى قوقبورى اولمق معناسنه در يقال
صومل الرجل اذا جفّ جلده جوعا و ضرّا ﴿الصومل﴾ جوهر وزنده عاليه ده برجنس شجرك آديدر ﴿الصملّ﴾
عتلّ وزنده بنيه و خلقتى شديد و محكم آدمه دينور ﴿الصنبل﴾ قنفذ وزنده و ﴿الصنبل﴾ خندف وزنده
نهايت مرتبه ده زيرك و فطن و آفت و داهى آدمه دينور يقال هو صنبل و صنبل اى الداهى المنكر و صنبل
خندف وزنده تغلب قبيله سندن بررجلك علميدر ﴿الصندل﴾ جعفر وزنده معروف قوقولو اغاجدركه برقاچ نوع
اولور بياضى و صاريسى و قرمزيسى اى لور بهترى قرمزى ياخود بياض نوعيدر اورام حارّه يى محلل و خفقان
و صداع و ضعف معدهٔ حارّه يه و جانك انواعنه نافعدر * مترجم ديركه برهانده صندل چندل معرّبى اولمق اوزره
مرسومدر و صندل و صنادل علابط وزنده باشى يومرى و ايرى و كوده سى عظيم و متين دوه يه و اشكه دينور و يوم
صندل بين العرب يوم معروفدركه آنده قتال شديد اولمشدر ﴿الصندلة﴾ دحرجه وزنده دوه و اشك قسمى صندل
اولمق معناسنه در يقال صندل البعير و الحمار اذا ضخم رأسه و صلب و عظم ﴿التصندل﴾ تدحرج وزنده
نسوانله خوراطه و شقا ايليوب ارشمك معناسنه در يقال تصندل فلان اذا تغزّل مع النساء ﴿الصندلانىّ﴾ صيدلانىّ
وزنده و مرادفيدركه ذكر اولندى ﴿المصنطل﴾ طانك كسريله دائما باشنى يره اكه رك مشى ايدن آدمه دينور يقال
رجل مصنطل اذا كان يمشى و يطاطئ رأسه ﴿الصول﴾ قول وزنده و ﴿الصيال﴾ كتاب وزنده كه اصلى صوال
ايدى و ﴿الصوول﴾ قعود وزنده و ﴿الصولان﴾ جولان وزنده و ﴿الصال﴾ و اوى الفه ابدال الله و ﴿المصالة﴾ مقاله
وزنده بركمسه نك اوزرينه يورويش ايدوب صالدرمق معناسنه در آدمجل دوه كبى يقال صال على قرنه يصول
صولا و صيالا و صوولا و صالا و مصالة اذا سطا عليه و بركمسه يه حواله و شر كيراولمق معناسنه مستعملدر يقال صال
على فلان اذا استطال عليه و قهره و صول اركك ياوز دوه لر سائر دوه لر اوزره صالدروب كيمنى قاوره يوب كيمنى
تپه لمك معناسنه در يقال صال الفحل على الابل صولا اذا قاتلها و حشارى اشك ديشى اوزره صالدروب اوكنه
قاتوب سورمك معناسنه در يقال صال العير على العانة اذا اشلها و صول و صوله برآدمك اوزرينه كدى كبى صچرايوب
آتلمق معناسنه در يقال صال عليه صولا و صولة اذا وثب و بركمسه حقنده برنسنه مقدّر اولمق معناسنه مستعملدر
يقال صيل لهم كذا على المجهول اى اتيح بو معنا مجازدر و بو معناده همان مجهولا استعمال اولنور ﴿الصوول﴾
صبور وزنده صالدريجى مقاتل دوه يه دينور آدمه صالدرانه آدمجل تعبير اولنور نته كه مهموزا دخى
مستعملدر ﴿المصول﴾ منبر وزنده آجيسى كتمك ايچون ايچنده ابو جهل قاونى اصلاتدقلرى بردرلو قابه دينور
﴿المصولة﴾ مكنسه وزنده و مرادفيدركه سپوركه يه دينور ﴿الصيلة﴾ صادك كسريله قامچينك اوجنده
اولان دكومه دينور ﴿صول﴾ قول وزنده صعيد مصر قضاسنده برقريه در محمد بن جعفر الفقيه المكىّ
الصولىّ اورادندر ﴿صول﴾ صادك ضميله بررجلك آديدر اعلامدن ابو بكر الصولىّ و عموجه زاده سى ابراهيم الصولىّ اكا
منسوبلردر و بر موضع آديدر ﴿التصويل﴾ تفعيل وزنده صوايله برنسنه يى چيقارمق معناسنه در برنجك صوايله طاشلرينى
چيقارمق كبى يقال صوّله اذا اخرجه بالماء و خرمنك اطرافنى سپورمك معناسنه در يقال صوّل البيدر اذا كنس نواحيه

وتاوه ایچره قاوریلان چکرکه‌لری قارشدرمق معناسنه‌در یقال الجراد یصوّل فی مشواه ای یساط (المصوّلة) معظمه وزننده صو ایله تنقیه اولنمش بغدایه یاخود چوره‌سی سپورلمش جج بغدای خرمننه دینور (الصولة) صادك ضمیله صو ایله طپراغی وکسکی تمیزلنمش بغدایه دینور *مؤلف تصویلك ایکی اوّلکی معنالرینك عقبنده وحنطة مصوّلة وصولة من حنطة عبارتیله ثبت ایلمکله برمقتضای سیاق وجه مذکور اوزره ترجمه قلندی (المصاولة) مفاعله وزننده و(الصیال) و (الصیالة) صادلرك کسریله دوکشمك ایچون برکمسه اوزره صچرایوب آتلق معناسنه‌در یقال صاوله مصاولة وصیالا وصیالة اذا واثبه (التصاول) تفاعل وزننده بری برینك اوزرینه صچرایوب حمله ایدشمك معناسنه‌در یقال تصاولا اذا تواثبا (صوله) خوله وزننده بر رجل آدیدر (الصهل) فتحتینله و (الصهل) اهل وزننده صحل معناسنه‌در که صوتده جزئیجه بوغوقلق اوله‌رق تیزلکه دینورکه پك زیل صداسی کبی طوری چیقمیوب لنکرلوجه حدّت اوزره اولمسندن عبارتدر آت کشردیسی کبی وبومحاسنندر یقال فی صوته صهل وصهل وصحل ای حدّة مع بحح (الصهیل) صادك فتحیله آت کشنمك معناسنه‌در یقال صهل الفرس صهیلا من الباب الثانی والثالث اذا صوّت وسهیل اسم اولور آتك سسنه دینور کاسیذکر (الصهال) غراب وزننده بودخی آتك سسنه دینورکه کشردی تعبیر اولنور یقال سمعت صهیل الفرس وصهاله ای صوته (الصهال) شدّاد وزننده آته اطلاق اولنور کشنیجی اولدیغندن یاخود پك کشنیجی اولانه دینور (الصاهل) کشنیجی دیمکدر ومنه یقال رجل ذو صاهل ای شدید الصیال والهیاج یعنی اسرمش دوه کبی خشم وسطوتله صولت وهیجانی شدید اولان کمسه‌در کویا که نفسنده وطبعنده برصاهل مندرج اولمغله صولت وقتنده کویا که صهیل ایدر وصاهل شول دوه‌یه دینورکه دائما اللریله وایاقلریله یری تپوب واوکنه کلنی قاوره‌یوب وعزّت نفسندن ناشی اصلا بردفعه اولسون بوکورمیه لکن شدّتندن جوفنده کورلدیلر پیدا اولور اوله یقال جمل صاهل اذا کان یخبط بیده ورجله ویعضّ ولا یرغو بواحدة من عزّة نفسه ولجوفه دویّ ویقال جمل ذو صاهل وناقة ذات صاهل (الصاهلة) فاعله وزننده مصدردر صهیل معناسنه اسم اوله‌رق مستعملدر جمعی صواهل‌در یقال فرس له صاهلة رقیقة ای صهیل وصواهل ترلاتپدکلری وکرزمه ایتدکلری بیلارك وطرپانلرك صوتلرینه اطلاق اولنور واوتلقلر ایچره سینکلرك وزردیلرینه اطلاق اولنور تقول اعجزتنی صواهل الذبّان ای اصواتها فی العشب (بنو صاهله) عربدن برجماعتدر (الصهطلة) دحرجه وزننده سولپکلکه وکوشکلکه دینور یقال به صهطلة ای رخاوة (الصیل) میل وزننده صول کلمه‌سنده لغتدر یقال صال علیه یصیل صیلا لغة فی صال یصول صولا ویقال صیل کذا علی بناء المجهول ای قیض واتیح ای قدّر نجز بعونه تعالی

فصل الضاد المعجمة

(الضئیل) همزه ایله امیر وزننده خیره وجوره چلسز آدمه دینور یقال رجل ضئیل ای صغیر دقیق حقیر وبدنی آریق ونحیف آدمه دینور جمعی ضؤلاء کلور کرماء وزننده وضئال کلور ضادك کسریله (المضطئل) اضطألدن که افتعالدر اسم فاعلدر ضئیل معنالرینه‌در (الضئالة) کرامه وزننده برآدم ضئیل اولمق معناسنه‌در یقال ضؤل الرجل ضألة من الباب الخامس اذا کان ضئیلا (التضاءل) تفاعل وزننده ضآله معناسنه‌در یقال تضاءل الرجل بمعنی ضؤل وبرآدم بنی کورمسونلر دیو اوتوروب کوجملکله کیزلنمك معناسنه‌در که سینمك تعبیر اولنور یقال تضاءل الرجل اذا اخفی شخصه قاعدا وتصاغر (الضؤلان) ضادك ضمیله ثقلت وکلفت معناسنه‌در یقال هو علیه ضؤلان ای کلّ (الضؤلة) ضادك ضمیله * شارحك تصویبی اوزره تؤده وزننده ضعیف وبی مجال آدمه دینور (الضئیلة) ضئیل کلمه‌سنك مؤنثیدر وکوچك دله اطلاق اولنور لهاة معناسنه وانجه یلانه دینور اوق یلانی کبی ساورته ضئیلة ای حیة دقیقة (الضئبل) زئبر وزننده وقلیلا بانك ضمیله آفت وداهیه معناسنه‌در وکلام عربده اشبو ضئبل وزئبر کلمه‌لرندن غیری فعلل وزننده یوقدر یعنی فانك کسری ولامك ضمیله که لغت ثانیه‌یه کوره‌در * حتی مؤلف زئبر ماده‌سنده آنك لحن اولدیغنه دخی قول ذکر ایلمدی * لکن مؤلف صاد مهمله ایله ضئبل کلمه‌سنی دخی وزن مزبورده ذکر ایلمدی فلینظر (الضحل) رحل وزننده یر یوزنده اولان آزجه ویوفقه‌جه صویه دینورکه اصلا عمقی اولمیه جمعی اضحال وضحول وضحال کلور ضادك کسریله ومنه فی المسجعات بلدکم محل وماؤکم ضحل وهو الماء القلیل علی الارض لاعمق له (اتان الضحل) اتن ماده‌سنده بیان اولندی که صو ایچنده اولان قیایه دینورکه برطرفی طشره چیقمش اوله وضحل مصدر اولور یرده‌کی صو یوفقه اولمق معناسنه یقال ضحل الماء ضحلا من الباب الثالث اذا رقّ وکولك صویی آزجه اولمق معناسنه‌در یقال ضحلت الغدر اذا قلّ ماؤها بوراده غدر ضم غینله غدیرك جمعیدر (المضحل) مقعد وزننده صویی آز اولان محله دینور (الضرزل) زای معجمه ایله زبرج وزننده

بغایت بخیل وجمری ناکس شخصه دینور یقال هو ضرزل ای شحیح (الضاعل) عینك کسریله قوی وتوانا
ارکك دوه یه دینور یقال جمل ضاعل ای قوی (الضعل) فتحتینله تقارب نسبدن یعنی بری بری اوزره متعاقبا
طوغمقدن ناشی چوجغك وجودی جوره وخیره اولمق معناسنه در یقال ضعل الصبی ضعلا من الباب الرابع
اذادق بدنه من تقارب النسب (الضغیل) غین معجمه ایله امیروزننده حجامت شیشه سی چکن آدمك آغزینك
سسنه دینور تقول سمعت ضغیلا وهو صوت فم الحجام اذا امتص محجمه (الضکل) شکل وزننده آزجه صویه
دینور (الضیکل) هیکل وزننده جثه سی بیوك ویومری تنومند آدمه دینور فیل کبی وجبلاق آدمه دینور وفقیر
وکدایه دینور جمعی ضیاکل وضیاکله در (الاضکل) احمر وزننده بودخی جبلاق آدمه دینور یقال رجل
ضیکل واضکل ای عریان (الضلال) و(الضلالة) ضادلرك فتحیله و(الضلّ) ضادك فتحی وضمیله و(الضلضلة)
زلزله وزننده و(الاضلولة) اضحوکه وزننده و(الضلة) ضادك کسریله و(الضلل) فتحتینله یول آزغنلغنه
ویولسزلغه وکراهلغه دینورکه اسمدر هدایت مقابلیدر یقال هو فی الضلال والضلالة والضلّ والضلضلة
والاضلولة والضلة والضلل ای ضدّ الهدی والرشاد * شارحك بیاننه کوره مؤلف مصدر ایله اسمی مختلط ایلمشدر
زیرا ضلال ایله ضلاله مصدرلردر وماعداسی اسملردر انتهی * لکن اسم اوله رق دخی استعمال اولنورلر ومصدریت
صورتنده آزغون وکراه اولمق معناسنه درکه یول آزمق معناسندن مأخوذدر تقول ضللت یارجل کزللت یعنی
من الباب الثانی ویقال ضللت کملت یعنی من الباب الرابع ضلالا وضلالة ضدّ اهتدیت * مؤلفك بصائرده
بیاننه کوره ضلال وضلاله طریق مستقیمدن عمدا اوسهوا وقلیلا او کثیرا عدول ایلمك معناسنه موضوعدر
وامور سائره ده خطاءا اوعمدا عدول ایلکده دخی استعمال اولنور وغفلت ونسیانده دخی مستعملدر ووجه
آخر ایله ضلال ایکی قسمه منقسم اولور بری علوم نظریه ده اولان ضلالدر معرفت وحدانیت ومعرفت نبوّت
مقوله سنده اولان ضلال کبی وبری علوم عملیه ده اولان ضلالدر معرفت احکام شرعیه ده اولان ضلال کبی واضلال
دخی ایکی نوعدر بری بودرکه سببی ضلال اوله مثلا برنسنه یتورمك کبی وبرکسه نك ضلالنه حکم ایلمك بوقبیلدندر
وبریسی بودرکه اضلال ضلاله سبب اوله برآدمی کمراه ایلمك کبی وبعض حکمادن منقولدرکه انسانك اصابتی
وجه واحددن وضلالتی وجوه کثیره دن ناشی اولور زیرا استقامت وصواب نشانه مصیب اولان اوق منزلنده در
وضلالت جوانبنه ساقط اولان یرنده درکه کثیردر انتهی * وضلال وضلاله یول یتورمك معناسنه درکه یول آزمق
تعبیر اولنور تقول ضللت الطریق کملت یعنی من الباب الرابع وکذا یقال ضللت الدار والمنزل وکلّ شیء مقیم لایهتدی له
یعنی مطلقا ثابت وبرقرار اولان برنسنه نك که طریق ودار مقوله سیدر یرینی بیلمیوب یاوارهجق یولنی بولمدیغك حینده
ضللته دیرسك که باب رابعدندر واول نسنه کندی بیلنمز وبولنمز اولورسه ضلّ عنی دیرسن که باب ثانیدندر خلاصه
ضدّ هدایت معناسندن باب رابعدن وثانیدن ورود ایدر وطریق ومنزل کبی ثابت اولان نسنه لرك موضعلرینی
بیلمیوب آزمق وخطا ایلمك معناسنده یالکز باب رابعدن ورود ایدر واول مقوله نسنه بولنمز اولدقده باب ثانیدن
عن حرفیله وارد اولور وحیوان قسمی دخی ثابت منزلنده اولمغله بونده دخی باب رابعدن ایراد اولنور وضلال
وضلاله برنسنه یی یتورمك وضایع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ضل فلان البعیر والفرس ضلالا وضلالة من الباب
الثانی اذا ذهبا عنه وبرنسنه ضایع اولوب یتمك معناسنه در یقال ضلّ البعیر والفرس ضلالا من الباب الثانی والرابع
اذا ضاع وبرکسه هلاك اولوب وجودی خاکسار اولمق معناسنه مستعملدر یقال ضلّ الرجل اذا مات وصار ترابا
وعظاما وکیزلنوب غائب اولمق معناسنه مستعملدر یقال ضلّ الماء فی اللبن اذا خفی وغاب واونوتمق معناسنه در یقال
ضلّ فلانا اذا انسیه ومنه قوله تعالی ﴿فعلتها اذا وانا من الضالین﴾ تنبیه علی ان ذلك سهو وبرنسنه یابرکسه
الدن چیقوب کتمك معناسنه در یقال ضلنی فلان ای ذهب عنی فلم اقدر علیه (الاضلال) همزه نك کسریله برنسنه یی
یتورمك اضاعه معناسنه در یقال اضلّ البعیر والفرس اذا ذهبا عنه * مترجم دیرکه مصباحده مرسومدرکه ازهری
دیدیکی اضللت الشیء دیرلر همزه ایله قچن دابّه وناقه وسائر نسنه یی ضایع اولوب یرینی بیلمز ایسه وطریق ودار مقوله سی
ثابت نسنه نك موضعنی خطا ایدرسه ثلاثیدن وباب ثانی ورابعدن ضللته وضللته دیرلر وابن اعرابی دیدیکه
اضلنی کذا دیرلر همزه ایله اول نسنه یی بولمغه قادر اولمیوب عاجز اولور ایسه وضلنی کذا دیرلر کرك انسان وکرك
حیوان اولسون باب ثانیدن اوله رق غائب اولوب بولمقدن عاجز اولور ایسه انتهی * واضلال برنسنه یی یره کوموب نابود
ایلمك معناسنه در یقال اضلّ الشیء اذا دفنه وغیبه (الضالّ) و(الضلول) صبور وزننده آزغین کمراه معناسنه در
اوّل باب ثانیدن ثانی رابعدندر (الضلالة) صاحبسز بیابانده قالمش دوه یه دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور

مطلب

يقال وجد ضالته وهى من الابل التى تبقى بمضيعة بلاربّ * شارح دیركه مؤلفك دوه‌یه تخصیصی انحصار عربه مبنیدر یوخسه اكر ضایع اولان كه تركیده یتك تعبیر اولنور انسان ایسه ضال دینور هاسز واكر حیوان وسائر نسنه ایسه ضاله دینور هایله (الضلة) ضادك ضمیله دلالت صنعتنده كائن اوزلغه وحذق ومهارته اطلاق اولنور فى الاصل ضله یتكلكه دینوركه اسمدر كویا دلیل حاذق یتكلك ایچون مخلوقدر استانبولده‌كی معهود بوجك كبی یقال دلیل به ضلة اى حذق بالدلالة (الضلة) ضادك فتحیله حیرت معناسنه‌در تقول اخذنى منه ضلة اى حیرة وغیبت معناسنه یعنی غائبلكه‌ده دینور خیر وشرده استعمال اولور مثلا بر احبابك غیبت ومفارقتی وبر نسنه‌نك ضیاع وفقدانی كبی یقال طال ضلته واقلقنى ضلته اى غیبته وقال فى الاساس ذهب دمه ضلة (تضلل) ضمتینله ولام مشدده‌نك كسریله وبعضا ضاد مفتوح اولور باطل وهدر وبیهوده معناسنده علمدر وبو تهلك وتخیب كبی تصرّفاتدندر فى الاصل فعل مستقبلدر وحالیا غیر منصرفلردر یقال وقع فى وادى تضلل اى الباطل وعدم انصرافنك علتی علمیت وضادك ضمی صورتنده وزن فعل اصلی وفتحی صورتنده حالی علتلریدر یقال وقعوا فى وادى تضلل اى الباطل (التضلیل) تفعیل وزننده و(التضلال) تانك فتحیله برآدمی ضلالته وار درمق معناسنه‌دركه آزدرمق وآزغین ایلك تعبیر اولنور یقال ضلله تضلیلا وتضلالا اذا صیره الى الضلال (المضلة) میمك فتحی وضادك كسریله و(المضلة) فتحتینله و(الضلضلة) علبطه وزننده شول یره دینوركه آنده یول آزیلور اوله یقال ارض مضلة ومضلة وضلضلة اذا كانت یضلّ فیها یعنى الطریق (الضلیل) سكیت وزننده كثیر الضلال كمسه‌یه دینور یقال شیخ ضلیل اى كثیر الضلال (المضلل) معظم وزننده اصلا خیر طرفنه موفق اولمیان شخصه دینور یقال رجل مضلل اذا كان لایوفق بخیر (الملك المضلّ) و(الضلیل) سكیت وزننده امرء القیس نام شاعر جاهلی مراددر * مؤلف بو نكله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر وفى حدیث علىّ رضى الله عنه وقدسئل عن اشعر الشعراء فقال ❊ان كان ولابدّ فالملك الضلیل❊ یعنى امرؤ القیس (الضل) ضادك كسریله وضمیله ضلالدن اسمدر آزغینلغه دینور ومنه قولهم مبالغة هو ضلّ بن ضل اى منهمك فى الضلالة اولا یعرف هو وابوه اولا خیر فیه وتفسیر ثانی‌یه كوره ضیاع معناسندن اولور (الضلة) ضادك كسریله پیچلك وحرامزاده‌لك معناسنه مستعملدر ومنه یقال هو ابنه لضلة اى لغیر رشدة وهدر وعبث معناسنه مستعملدر یقال ذهب دمه ضلة اى بلاثار یعنى هدرا ویقال هو تبع ضلة بالاضافة والنعت اى داهیة لاخیر فیه وكذا یقال هو ضلّ اضلال بونده ضادك كسری وضمیله جائزدر نته‌كه صاد مهمله ایله‌ده زبانزده‌در لكن آنده فقط مكسور اولور (الضلل) فتحتینله اسمدر نته‌كه ذكر اولندی وشول صویه دینوركه قیا آلتندن وقویودن جریان ایدوب اصلا اكا كونش طوقمز اوله على قول اغاجلقلر الغندن جریان ایدن صویه دینور (الضلاضل) سلاسل وزننده صوبقیه‌لرینه دینور مفردی ضلضله‌در یقال ضلاضل الماء اى بقایاه (الضلضلة) و(الضلضل) فتحتینله وضاد ثانیه‌نك كسریله و(الضلضلة) علبطه وزننده و(الضلاضل) علابط وزننده و(الضلضلة) قنفذه وزننده طپراغی قالین پك یره دینور یقال ارض ضلضلة وضلضل وضلضلة وضلاضل وضلضلة اى غلیظة وبرآدم یوكلنوب كوتورمكه كوج یته‌جك طاشلره دینور وضلاضل وضلضله علابط وعلبطه وزننده دلیل حاذقه دینور (تضلال) تانك فتحیله برموضع آدیدر (ضلّ بتضلال) ضادك ضمیله باطل وبیهوده معناسنده مستعملدر نته‌كه بعض اشعارده كلمشدر (الضلّ) ضادك ضمیله آزمغه دینوركه ذكر اولندی وغیبوبت وفقدان معناسنه مستعملدر ومنه المثل * یاضلّ ماتجرى به العصا * اى یافقده ویاتلفه بومثلی ابتدا ملك جزیره اولان جذیمه‌نك همشیره زاده‌سی عمر وتكلم ایلدی وعصا جذیمه‌نك بندیكی قسراغك اسمیدركه بغایت یوكرك ایدی وقتاكه ملكهٔ حیره اولان زبانك دسیسه‌سیله جذیمه مزبوره طرفنه عازم ودام حیله‌سنه كرفتار اولدقده وزیری اولان قصیر فرس مرقومه‌یه بنوب كیرویه فرار ایلدی وصولنده عمر وقصیری عصا اوزره‌تك وتنها یراقدن كوردكده كلام مزبوری تكلم ایلدی توقع شرّ وشور معرضنده ایراد اولنور (ضلضله) علبطه وزننده و(ضلضل) هدهد وزننده برموضع آدیدر (ضلیلاء) ضادك فتحیله برموضعدر (الاضمحلال) اقشعرار وزننده برنسنه زائل ونابود اولمق معناسنه‌در یقال اضمحلّ الشیء اذا ذهب وبونده میمك تقدیمیله امضحلّ ونونله اضمحنّ دخی لغتدر وچوزلمك معناسنه مستعملدر یقال اضمحلّ الحبل اذا انحلّ وهوادن بلود صیریلوب آچلمق معناسنه‌در یقال اضمحلّ السحاب اذا انقشع ومادهٔ مزبوره‌نك موضع ذكری بومقامدر ضحل ماده‌سی دكلدر * شارح دیركه مؤلف كرچه میمك اصالتنه ذهابله جوهری‌یه تعریض ایلمشدر لكن اكثر صرفیون زیاده سنه قائللردر (الضمیلة) سفینه وزننده كوترم عورته على قول طوپال عورته دینور یقال امرأة ضمیلة

ای زمنة او عرجاء (الضندل) صندل وزننده ومراد فیدرکه ضخم الرأس انسان وحیوانه دینور یاخود صواب اولان صاد مهمله ایله اولمقدر (الضهول) قعود وزننده برقابده سود بریکمك معناسنه در یقال ضهل اللبن ضهولا من الباب الثالث اذا اجتمع (الضهل) اهل وزننده برقابده بریکمش سوده دینور علی قول ضهل وضهول مطلقا برنسنه تدریجله بریکمك معناسنه در یعنی ضهل اسم اولمیوب ضهول کبی مصدردر یقال ضهل الشیء ضهلا وضهولا اذا اجتمع شیئا بعد شیء وضهل ناقه نك وقیونك سودی آز اولمق معناسنه در یقال ضهلت الناقة والشاة اذا قل لبنهما ومشروب آزجه وطوریجه اولمق معناسنه در یقال ضهل الشراب اذا قل ورق ورجوع معناسنه در یقال ضهل الیه اذا رجع وبر آدمك تمام حقنی ابطال ایدوب اکسلك ویرمك معناسنه در وبو ماء قلیل معناسندن مأخوذدر یقال ضهل فلانا حقه اذا نقصه ایاه وابطل علیه (الضهول) صبور وزننده سودی آزجه اولان ناقه وقیونه دینور جمعی ضهل در کتب وزننده یقال ناقة وشاة ضهول ای قلیلة اللبن وصویی آز قویویه دینور یقال بئر ضهول ای قلیلة الماء ویمور طلیجی دوه قوشنه دینور (الضاهلة) صویی آزجه پکاره وآیازمه یه وصف اولور یقال عین ضاهلة ای قلیلة الماء (الضهلة) تمره وزننده جزئیجه نسنه یه دینور (الاضهال) همزه نك کسریله اغاجك خرماسی بلورمك معناسنه در یقال اضهل النخل اذا ظهر رطبه وبرآدمه جزئیجه مال وعطیه ویرمك معناسنه در یقال اضهله اذا اعطاه ضهلة من مال ای عطیة نزرة (الاستضهال) بر خبری تجسس ایدەرك برلمعه سنی حسب الامکان اخذ ایله تحصیل ووقوف الملك معناسنه در یقال استضهل الخبر اذا استوخی منه ماامکنه (الضال) تخفیفله مال وزننده سدر اغاجنك انهاردن بعید اولان نوعنه دینورکه ماء مطر ایله نشو ونما اولور مفردی ضاله در علی قول بانی نوعنه دینور وبربشقه شجرك دخی آدیدرکه بادیه اشجارندندر (الاضالة) همزه نك کسریله برشجر ضال بتورمك معناسنه در یقال اضال المکان واضیل علی الاصل اذا انبت الضال (الضالة) بالجمله یراغه دینور سلاح معناسنه علی قول سهامه دینور (ذات الضال) بر موضع معروف آدیدر ❊ فصل الطاء ❊ (الطبل) طانك فتحیله معلومدرکه صورنانك اولوقرنداشیدر بریوزلو وایکی یوزلو اولور جمعی اطبال وطبول کلور وطبل مصدر اولور طاول چالمق معناسنه یقال طبل الرجل طبلا من الباب الاول اذا ضربه وطبل خلق وناسه اطلاق اولنور شماطه لرندن ناشی وبر چشید یمانی قاش اسمیدرکه آنده طبل صورتلری منقوشدر علی قول مصرده نسج اولنور وخراج معناسنه درکه ارض خراجیه دن آلنان مالدرومنه هو یحب الطبلیة ای دراهم الخراج (الطبّال) شدّاد وزننده طاولجی یه دینورکه مهتر اوله جقدر (الطبالة) کتابه وزننده طاولجیلق حرفتنه دینور (التطبیل) تفعیل وزننده بو دخی طاول چالمق معناسنه در یقال طبل الرجل بمعنی طبل ❊ مؤلف طبله دن سکوت ایلدی فی الاصل خراج الجه سی صایدقلری تخته یه دینوب بعده تعمیم ایلدیلر (الطوبالة) طانك ضمیله دیشی قیونه دینور جمعی طوبالات کلور ارککنه طوبال اطلاق اولنمز (الطحال) کتاب وزننده احشاء داخلیه دن طلاق دیدکلری عضوه دینور جمعی طحل در کتب وزننده وطحال برکلبك آدیدر وبنو الغبر جماعتنه مخصوص بر موضعك اسمیدر ومنه المثل ❊ضیعت البکار علی طحال❊ بوراده بکار بکرك جمعیدرکه کنج دوه یه دینور اصلی بودرکه سوید بن ابی کاهل نام کمسنه بنو غبری اشبو ❊ من سره النیك بغیر مال ❊ فالغبریات علی طحال ❊ ارجوزه سیله هجو ایدوب بعدبرهة مزبور سوید برقبیله یه اسیر اولمغله فکاکه سی خصوصنده بنو غبردن استعانه ایلدکده مرقوملر کلام مزبوری ایراد ایلدیلر برآدم مقدما حقنده اساءت ایلدیکی کمسه دن حاجت طلب ایلدکده ضرب اولنور (الطحل) فتحتینله بر آدمك طلاغی بیوك اولمق معناسنه در یقال طحل الرجل طحلا من الباب الرابع اذا عظم طحاله وچامور سبیله صو فاسد اولوب قوقمق معناسنه در یقال طحل الماء اذا افسد وانتن من حمأة وبر نسنه نك لونی اطحل اولمق معناسنه در یقال طحل الذئب اذا کان اطحل (الطحل) طانك فتحی وحانك سکونیله برآدم طلاق اغریسنه اوغرامق معناسنه در یقال طحل فلان علی المجهول طحلا اذا شکا طحاله وبرآدمك طلاغنه اورمق یاطوقنمق معناسنه در یقال طحله طحلا من الباب الثالث اذا اصاب طحاله وبونده حانك فتحیله ده زبانزده در حرف حلق اولدیغیچون وطولدرمق معناسنه در یقال طحل الاناء اذا ملأه (الطحل) کتف وزننده طلاغی بیوك آدمه دینور وبالطبع دارغین وخشمناك آدمه دینور یقال رجل طحل ای غضبان وطلو قابه دینور یقال قدح طحل ای ملآن وبوصونلی صویه دینور یقال ماء طحل ای مطحلب وسیاه بولانق صویه دینور (الطحلة) طانك ضمیله بوز ایله قاره بیننده بردرلو رنککدرکه جزئیجه بیاضه مائل اولور ترکیده کوکچل تعبیر اولنور فارسیده نیلکون دینور وبو طلاق رنککیدر (الاطحل) و (الطحلاء) طحله دن وصفلردن کوکچل شیئه دینور یقال ذئب اطحل وشاة

طحلاء اذا كان لونه طحلة اى بين الغبرة والسواد ببياض (الطاحل) بولانق نسنه‌یه دینور شراب وغبار طاحل اى كدر (مطحل) منبر وزننده اسمادندر معقل بن خويلد بن مطحل هذيل قبيله‌سندن بر شاعردر على قول اكا ابو المطاحل دیرلر (يوم المطاحل) میمك فتحیله بين العرب بر يومدركه آنده مقاتله ایلمدیلر یاخود مطاحل بر موضعدركه قتال آنده واقعدر (المطحول) طولدرلمش قابه دینور يقال آناء مطحول اى مملوء (طحلاء) صحراء وزننده مصر دیارنده ایكی قريه آدیدر (الطحميل) قنديل وزننده خروسه دینور يقال صاح الطحميل اى الديك (الطربال) قرطاس وزننده یوللرده وبعض یوكسك تپه‌لرده نشان ایچون یاپلمش ميل ومناره‌یه دینور وهر یوكسك وعالى بنایه دینور وطاغدن ودیواردن كنكره كبى هوایه طوغرى اوزادى چیقمش دیك ویالم قطعه‌یه دینور وطاغدن سوه لوب چیقمش بیوك قیایه دینوركه آلتى طرفندن چكلمك وهمناك اوله (الطربلة) دحرجه وزننده سدكى یوقرى چوكدیره‌رك ایشه‌مك معناسنه‌در يقال طربل بوله اذا مدّه الى فوق (الطربيل) قنديل وزننده خرمن دوكه‌جك دوكنه وخرمن عربه‌سنه دینور (الطرابيل) صوامع معناسنه‌دركه صومعهٔ راهبك جمعیدر ومنه طرابيل الشام اى صوامعها * شارحك بیاننه كوره مفردى طربالدر (الطرجهالة) طانك وجیمك كسریله فنجانه دینوركه ظرف معلومدر طرجهاره كبى * مؤلف طرجهاره‌یى مطلقا رسم ایلكله طریقه‌سى اوزره اوّلى مفتوح اولوب بو راده بالكسر قیدیله تقیید ایلكله ظاهرا بو مكسور اولور پس كالطرجهارة قولى معنایه محمول اولور وكتب طبیه‌ده رأس حنجره اوچ غضروفى مشتمل اولوب اوچنجیسنه طرجهالى دینور دیو مرسوم اولمغله ظاهرا فنجان شكلنده اولدیغنه مبنى اولور (الاطرغلات) همزه‌نك ورانك وغين معجمه‌نك ضمى ولامك تشدیدیله بوننده طوقلرى اولان یوسفجق قوشلرینه وحق قرآن دیدكارى قمرى قوشلرینه واوكیك قوشلرینه دینور * شارحك بیاننه كوره اطرغلّ مفردیدر (الطسل) نسل وزننده بر یوزنده آقوب كیدن صویه دینور يقال ارض بها طسل وهو الماء الجارى على وجه الارض ومصدر اولور سراب برّیه‌ده اویناوب يلدرامق معناسنه يقال طسل السراب طسلا من الباب الاول اذا ضاء واضطرب (الطيسل) صيقل وزننده سرابه دینوركه برّیه‌ده صو كبى كوینور ویله دینور ریح معناسنه یاخود شدیدنه دینور وغباره دینور وپك قراكو كیجه‌یه دینور وچوق شیئه دینور ولكنه دینور طست معناسنه نته‌كه طسیل دخى دینور سینك تقدّمیله (الطيسلة) دحرجه وزننده بر آدم یقین سفر ایدوب تجارت رابحه‌یه نائل اولمغله مالى چوغالمق معناسنه‌در يقال طيسل الرجل اذا سافر قريبا فكثر ماله وطيسله حیدره كبى بر رجل اسمیدر (الطعل) طانك فتحى وعینك سكونیله ناسك نسبلرینه قدح وطعن ایلك معناسنه‌در يقال طعل فى نسبه طعلا من الباب الثالث اذا قدح فيه (الطاعل) اكرى ایكن طوغرولمش اوقه دینور (الطفل) نفل وزننده مطلقا تر وتازه ونرم اولان شیئه دینور جمعى طفال طانك كسریله وطفول كلور مؤنثى طفله‌در يقال غلام وبنان طفل وامرأة طفلة اى ناعمة فى الاصل مصدر اولمغله مذكر ومؤنثه ومفرد وجمعه اطلاق اولنور نته‌كه بنان جمع ایكن متصف اولدى (الطفالة) كرامه وزننده و(الطفولة) عمومه وزننده بر نسنه تر وتازه ونرم اولمق معناسنه‌در يقال طفل الشئ طفالة وطفولة من الباب الخامس اذا رخص ونعم وچوجقلغه دینور طفولیه كبى كما سیذكر (الطفل) طانك كسریله مطلقا كوچك نسنه‌یه دینور على قول كوچك مولوده دینوركه چوجق تعبیر اولنور يقال جاء ومعه طفل وهو الصغير من كل شئ او المولود وهر وحشى حیوانك دخى ولدنه طفل اطلاق اولنور جمعى اطفال كلور * مترجم دیركه ابن اثیرك بیاننه كوره مؤنثلرنده طفله دخى دینور وجنس اراده‌سیله طفل واحد وجمعه اطلاق اولنور وعند البعض فى الاصل مصدر اولدیغنه مبنیدر وطفل حاجت معناسنه‌در وكیجه‌یه دینور ليل معناسنه وغروبه قريب كونشه اطلاق اولنور وآتش شراره‌سنه دینور يقال تطايرت اطفال النار وهر شیئك جزؤنه وپاره‌سنه اطلاق اولنور كرك عين وذات وكرك حدث ومعنا اولسون ومنه يقال طفل الهمّ والحبّ اى جزؤ منه (الطفل) فتحتينله و(الطفولية) یاى مشدده ایله طفاله وطفوله كبى چوجقلغه دینور بونلردن فعل متصرّف اولمز يقال هو طفل بين الطفل والطفالة والطفولة والطفولية وطفل العشىّ ایكندى وقتنك آخرینه اطلاق اولنور كونش صراروب غروب ایلكه باشلدیغى هنكامده وطفل الغداة كونشك طلوعندن پرتوى هر یره استمكان یعنى یایلدیغى هنكامه قدر اطلاق اولنور تقول آتيه فى طفل العشىّ وهو آخره عند الغروب وكذا يقال اتانى فى طفل الغداة وهو من لدن ذرور الشمس الى استمكانها فى الارض وطفل قرا كولغه دینور يقال جاءنى فى طفل الليل اى فى الظلمة وطفل مصدر اولور نباتى طپراق باصمغله بویلنمیوب تباه اولمق معناسنه‌در يقال طفل النبت طفلا من الباب الرابع

اذا اصابه التراب يعنى فافسد ولم يطل (المطفل) محسن وزننده چوجقلى خاتونه و ياوريلى جانوره دينور جمعى مطافيل ومطافل كلور يقال امرأة وظبية مطفل اى ذات الطفل وشول صوغوق كيجه يه دينوركه شدّت برودتدن اطفالى هلاك ايدر اوله بونك همزه سى ازاله ايچوندر يقال ليلة مطفل اذا كانت تقتل الاطفال بردا (التطفيل) تفعيل وزننده كلامى تدبّر و تأمّل ايله يعنى هر طرفنى بسليه رك سويلمك معناسنه در و بو ترشيح كبيدر يقال طفل الكلام اذا تدبّره و كيجه كلوب چاتمق معناسنه در يقال طفل الليل اذا دنا وحيوان كندى ياوريسنى بسلمك معناسنه در يقال طفلت الناقة اذا رشحت طفلها وكونش غروبه باشلمق معناسنه در يقال طفلت الشمس اذا دنت للغروب ودوه يى ياوريسى اردندن ايرشمك ايچون آهسته جه سورمك معناسنه در يقال طفل الابل اذا رفق بها فى السيرحتى تلحقها اطفالها ونباتى طپراق باصمغله بويلنميوب فاسد وتباه اولمق معناسنه در يقال طفل النبات على المجهول اذا اصابه التراب وبركسه طفيلى اولمق معناسنه در يقال طفل الرجل اذا صار طفيليا (الطفل) نفل وزننده بودخى حيوان ياوريسنى تربيه ايلمك معناسنه در يقال طفلت الناقة طفلا من الباب الاول اذا رشحت طفلها (الطفول) شمول وزننده كونش غروبه ياقلشمق معناسنه در يقال طفلت الشمس طفولا اذا دنت للغروب وبركسه غروب وقتنه كيرمك معناسنه در يقال طفل الرجل اذا دخل فى الطفل وكونش طوغمق معناسنه در يقال طفلت الشمس اذا طلعت وكونش غروب وقتنده قزارمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال طفلت الشمس اذا احمرّت عند الغروب (الاطفال) همزه نك كسريله بودخى غروب وقتنه كيرمك معناسنه در يقال اطفل الرجل اذا دخل فى الطفل وكونش غروب دمنده قزارمق معناسنه در يقال اطفلت الشمس اذا احمرّت عند الغروب (الطفيل) امير وزننده حوضلرده قالمش بولانق صولره دينور مفردى طفيله در وطفيل مكه ده برطاغك آديدر (طفيل) زبير وزننده برشاعرك اسميدر وطفيل بن زلال الكوفى كه طال قاوق زمره سنك پيريدر وليمه وضيافتلره دعوتسزبى تكلف وارديغندن طفيل الاعراس ياخود طفيل العرائس ايله ملقب اولمشيدى بعده هرطال قاوغى اكانسبت ايدوب طفيلى اطلاق ايلديلر قال فى الاساس فلان مازال يطفل على الناس حتى نسخ طفيل الاعراس * شارح ديركه طفيلى اهل عراق اصطلاحنجه عربيده اكاوارش وواغل دينور * مترجم ديركه مؤلف ابو الطفيل عامر بن واثله دن كه صحابيدر سكوت ايلدى مشار اليه اصحاب كرام زمره سنك جمله سندن اك صكره انتقال ايلمشدر هجرتك يوزيجى على قول يوزيكرمنجى سنه سنده ارتحال ايلدى رضى الله عنه (الطفليل) قنديل وزننده بودخى اويونتويه وطال قاوغه دينور طفيلى كبى واندن تصرّف اولنمشدر فارسيده كاسه ليس ديرلر (التطفل) تفعل وزننده طفيلى اولمق معناسنه در يقال تطفل فلان اذا صار طفيليا (الطفيل) حذيم وزننده چوجغه دينور طفل معناسنه وبررجلك اسميدر (الطفال) غراب وزننده و (الطفال) سحاب وزننده قورى بالچغه دينور (المطافل) ميمك فتحيله برموضعك آديدر (الطفيشل) شين معجمه ايله سميدع وزننده بردرلو چوربايه دينور وبومرجمك چورباسى اوله جقدر (الطفنشل) نونله سمندل وزننده ضعيف وزبون وبى مجال آدمه دينور معناى مزبوردن مأخوذ در (الطلّ) طانك فتحى ولامك تشديديله ضعيف وفرسز يغموره دينور على قول يغمور قسمنك پك خفيف وضعيف اولانه دينوركه جسنتى تعبير اولنور وعلى قول چه وشبنم تعبير اولنان رطوبته دينور ياخود اندن زياده جه ويغموردن اشا غيجه ياغان يغموره دينور جمعى طلال در طانك كسريله وطلل در عنب وزننده يقال وقعنا الطلّ اى المطر الضعيف اوهو اخفّ المطر واضعفه اوالندى او فوقه ودون المطر وطلّ انسانه عجب ويره جك خوب ولطيف دلكش ونسنه يه اطلاق اولنور يقال ليل وشعر وماء وحديث طلّ اى حسن معجب وسوده اطلاق اولنور يقال سقانا طلّا اى لبنا وياشلو پيرآدمه اطلاق اولنور ضعف وجودى تصوّريله يقال رجل طلّ اى كبيرسنا ويلانه دينور حيه معناسنه بونده كسر ايله ده زبانزده در وطلّ مصدر اولور داينك حقنى ويرميوب اوزاتمق معناسنه يقال طلّ غريمه طلّا من الباب الاول اذا مطله وناقه نك سودى آزالمغه دينور طانك ضميله ده لغتدر وعنف وشدّتله دوه سورمك معناسنه در يقال طلّ الابل طلا اذا ساقها عنيفا وقان هدر اولمق على قول انتقامى آلنميوب اويلجه قالمق معناسنه در بومعناده مجهول صيغه سيله اكثر در يقال طلّ دمه وطلّ على بناء المجهول يطلّ كيزلّ يعنى من الباب الثانى وكيمل يعنى من الباب الرابع اذا هدر اولم يثأر به وبر آدمك حقنى ابطالله نقصان ويرمك معناسنه در يقال طله حقه طلا من الباب الاول اذا نقصه اياه وابطله وطلّ سموزلكه ورطوبت بدنه اطلاق اولنور يقال ما بالناقة طلّ اى طرق ويره طلّ ديدكلرى رطوبت مذكوره ياغمق معناسنه در يقال طلت الارض على بناء المجهول

اذا نزل عليهـا الطلّ وطلا ايلمك معناسـنه‌در يقال طله بالدهن اذا طلاه به و داينك حقنى قطعـا و يرميوب
اوزرينه ياتمق معناسنه‌در يقال طلّ فلانا حقه اذا منعه وطلّ وطلول قعود وزننده دمى هدر ايلمك معناسنه‌در
تقول طللت الدم طلّا وطلولا اى اهدرته (المطلول) و (الطليل) امير وزننده هدر اولان دمه دينور يقال دم
مطلول وطليل اى هدر و طليل مخلوقه دينور خلق معناسنه بعض نسخه‌لرده الحلو عبارتيله كه طتلو نسنه ديمكدر
وارد اولوب لكن شارح خلق نسخه‌سنى تصويب ايلمشدر و بعض نسخه‌ده خلق لفظى كتف وزننده مضبوط
اولمغله اسكى نسنه ديمك اولور وجدانمده بو نسخه ارجحدر و طليل حصيره دينور على قول دوم اغاجندن ياخود
خرما دالندن يا قبوغندن ايشلنمش اولانه دينور جمعى اطله كلور اجله وزننده و طله كلور طانك كسريله و طلل
كلور كتب وزننده (الاطلال) همزه‌نك كسريله بودخى دم هدر اولمق معناسنه‌در يقال اطلّ دمه على المجهول
اذا هدر ودمى هدر قلمق معناسـنه‌در يقال اطلّ الله دمه اى اهدره فهو مطلّ على زنة اسم المفعول اى مهدور
و برنسنه اوزرينه حواله و مشرف اولمق معناسـنه‌در يقال اطلّ عليه اذا اشرف (الطلالة) كرامه وزننده
برنسنه پك خوب و نكره اولمق معناسـنه‌در يقال طلّ الشئ طلالة من الباب الرابع اذا اعجب وطلاله اسم
اولور طلل كبى ويرانه خانه وسرايدن قلان آثار بنايه دينور و هر شيئك شخص و هيكلنه دينور كاسيذكر و فرح
وسرور معناسـنه‌در و كوزللكه دينور بهاء و بهجت معناسنه و حالت حسنه‌يه و هيئت جميله‌يه اطلاق اولنور
تقول اعجبنى طلالته اى حالته الحسنة و هيئته الجميلة (الطلاء) طانك ضميله سلاء وزننده هدر اولمش قانه دينور
دم مطلول معناسنه بونك همزه‌سى لامدن مبدل اولان ياء تحتيه‌دن منقلبدر (الطلة) طانك فتحيله لذيذ خمره
دينور يقال سقاه طلة اى خمرا لذيذة وزوجه‌يه دينور يقال هى طلته اى زوجته و خوش و دلكش رايحه‌يه دينور
يقال ماهذه الطلة اى الرايحة اللذيذة و چه‌دوشمش چمنزاره دينور يقال قعدنا فى روضة طلة اى مبلولة بالطلّ
و قوجه قارى‌يه دينور و دلى زفير بدزبان قارى‌يه دينور يقال امرأة طلة اى بذية و مطعم و ملبس خصوصنده اولان
خوشلغه و لطافته دينور كه دائما تر و نازك طعام ييوب كوزل و فاخر لباس كيمكدن عبارتدر يقال هو يعتنى الطلة
اى النعمة فى المطعم و الملبس (الطلة) طانك كسريله طليل كلمه‌سنك جمعيدر كه حصيره و سائره دينور (الطلة)
طانك ضميله بيونه دينور يقال اخذ من طلته اى عنقه و برايچم سوده دينور جمعى طلل در صرد وزننده يقال
ماسقانى طلة اى شربة لبن (الطلل) فتحتينله خراب اولان خانه و عمارتدن سوه‌لوب قلان اثره دينور محترق اولان
عرصه‌ده قالمش جابجا اوجاق و ديوار قطعه‌لرى كبى طلاله دخى دينور و هر شيئك شخص و قالب و هيكلنه دينور
جمعى اطلال و طلول كلور و طلل الدار خانه‌نك دهليزلرنده اولان سدّ و سكى مقوله‌سى نشيمنه دينور و طلل السفينه
كمينك يلكنندن عبارتدر يقـال مدّ الملاح طلل السفينة اى جلالها و تر و تازه شيئه دينور و طرى معناسـنه
و صويك يوزينه اطلاق اولنور يقال مشى على طلل الماء اى على ظهره يعنى وجهه و شاعرك اشبو * مثل النقالبده
ضرب الطلل * مصراعنده واقع طلل كلمه‌سى كه لامينله‌در شاعر تشديد لامله ضرب الطل ديمك مراد ايدوب
لكن وزن مطاوع اولمامغله فك ادغام ايتدكدنصكره لامى تحريك ايلدى و بعضلر طانك كسرى و لامك فتحيله
روايت ايلمكله اكا كوره طلّ كلمه‌سنك جمعى اولان طلالدن مقصور اولور لبده كلمه‌سى تلبيدن كه يرى اصلاتمق
معناسنه‌در ماضيدر (الطلّ) طانك ضميله سوده على قول قانه دينور (التطالل) تفاعل وزننده برنسنه‌يه بيونى
سوندروب باقمق معناسنه‌دركه ايراق نسنه‌يه اويلجه باقلور تقول تطاللت حتى رأيته اى تطاولت فنظرت (الاستطلال)
يوكسكه چيقمغله برنسنه اوزرينه حواله و مشرف اولمق معناسنه‌در يقال استطلّ عليه اذا اشرف (اطلال)
همزه‌نك فتحيله بكير الشدّ اخى نام صحابه‌نك ناقه‌سى ياخود قسراغى اسميدر مومى اليه سعد بن ابى وقاص ايله قادسيه
وقعه‌سنه حاضر اولمشدر و دابهٔ مرقومه‌نك تكلم ايلديكنى زعم و نقل ايدرلر * صورتى بودركه اثناى محاربه‌ده نهر
قادسيه‌نك وراسنده بولنوب دادوستاده مشغول ايكن عجملر نهرك جسرينى قطع ايلمريله عودتنده پيش و پسندن
رهكذر ممنوع اولوب اعدا دخى تضييق اوزره اولمغين متحير اولمغله دابهٔ مذكوره‌يه ثب يا اطلال يعنى بو نهرى اوته‌يه
پرتاو ايله ديو چاغردقده دابه دخى وثب و سورة البقرة ديوب همان برق خاطف كبى اوته طرفه پرتاو ايلدى و ثب قولى
علىّ وثب تقديرنده‌دركه اوته صيچرامق اوزريه واجبدر ديمكدر و سورة البقرة قولى قسمدر * شارح ديركه نهر
مزبورك عرضى تمام قرق ذراع ايدى عجملر وجه مذكور اوزره دابه‌نك تكلمنى استماع و بو رسمه وثوبنى مشاهده
ايلدكلرنده بونلر آسمانيلردر بروجهله مقاومت ايلمك ممكن دكلدر ديوب عنانكراى سمت ادبار اولديلر (الطلاطلة)
علابطه وزننده آفت و داهيه‌يه دينور و بوغازك ايچنده اولان اتجكزه ياخود نسنه يوده‌جق يرينك اوجنده اولان

(غريبه)

یومریجه اته دینور علی قول کوچك دل دوشمکه دینورکه علتدر بوغازدن طعام وشراب سهولتله چکمز اولور
ومالك نام کمسه نك پدری اسمیدر مزبور مالك طرف حضرت نبوی یه هزل واستهزا قبیحه سنه جسارت ایدنلرك
بریسیدر وطلاطله اشك قسمنه مخصوص برمرض آدیدرکه اصلابلرنده تحدّث ایدوب ظهورلرینی قطع وافنا ایدر
(الطلطلة) علبطه وزننده و(الطلطل) هاسز بونلرده آفت وداهیه یه دینور (الطلاطل) طانك ضمی
وفتحیله بودخی مرکب قسمنك صرتلرنده ظهور ایدن مرض مذکوره دینور واولومه دینور موت معناسنه وچاره
وعلاج قبول ایلمیان مرضه دینور (ذوطلال) کتاب وزننده بنومرّه بلادنده برصویا برموضع آدیدر وابوسلمی ابن
ربیعه نك فرسی اسمیدر (الطلطل) هدهد وزننده مرض دائمی یه دینور یقال اخذه الطلطل ای المرض
الدائم (طلیطله) طارلك ضمیله مغربده بربلده آدیدر (الطلطلة) زلزله وزننده ارغلامق معناسنه‌در یقال طلطله
اذاحرّکه (المطلّ) اسم فاعل بنیه سیله ثابت وبرقرار اولمیان شیئه دینور یقال امر مطلّ ای لیس بمستقرّ
وبوهدر معناسندن مأخوذدرکه شبنم معناسندن منشعبدر (الطمل) حمل وزننده خلق ومخلوقك جمله سنه
دینور یقال خلق الله الطمل وهو الخلق کلهم ومصدر اولور طواری عنف وشدّتله سورمك معناسنه‌در یقال
طمل الابل طملا من الباب الاوّل اذا ساقها عنیفا وحصیری ارالقلرینه ایپ چکه‌رك اورمك معناسنه‌در یقال
طمل الحصیر اذا رمله وجعل فیه الخیوط وبزی قویو بویامق معناسنه‌در یقال طمل الثوب اذا اشبع صبغه
واوقلاغو ایله اتمك خمیرینی یایوب آچمق معناسنه‌در یقال طمل الخبز اذاوسّعه بالمطملة وبلاشدرمق معناسنه‌در یقال
طمل الدم السهم اذا لطخه وکلّ مالطخ بدهن اودم اوقار وشبه ذلك فقد طمل علی المجهول (الطمل) طانك
کسریله و(الطامل) و(الطمول) صبور وزننده عارسز وپرده سز شخصه دینورکه نه ایشلرسه اصلا حیاسی
وباك وپرواسی اولمیه طمل کلمه سنك جمعی طمول کلور یقال رجل طمل وطامل وطمول ای فاحش لایبالی ماصنع
بوندن اسم طموله‌در عارسزلق وادبسزلك معناسنه وطمل بولانق صویه دینور وبویه یه طویمش بزه دینور یقال
ثوب طمل ای مشبع صبغا وسیاه کلیمه علی قول مطلقا سیاه نسنه یه دینور وقلاده یه دینور یقال فی عنقه طمل ای قلادة
ولئیم وفرومایه یه دینور واحمق ونادانه دینور وفاسق وخبیث اوغری یه دینور واسکی ثوبه دینور وشخص وجثه سی
خفی تویسز قورده دینورکه قاولاق اولمغله شخصی کورینوب بللو اولمز وبدخلق وبدحال وبدقیافه تولنکی فقیره
دینور یاخود جبلاق اولانه دینور (الطملیل) طانك کسریله بودخی فاسق وخبیث اوغری یه دینور وبدخلقه
وبدقیافه وبدحال فقیره دینور (الطملّ) طمرّ وزننده خفی الشخص اولان قاولاق قورده دینور (الطملال)
سربال وزننده طمل معناسنه‌در وبدخلق وبدشکل وبدحال فقیره دینور (الطملول) طانك ضمیله طملال ایله
معنای ثانیده مرادفدر وجبلاق آدمه دینور (الطمیل) امیروزننده خفیّ الشان اولان آدمه دینور وارکك اوغلاغه
دینور کذلك دیشی اوغلاغه دینور عناق معناسنه وحصیره دینور وسیاه چامورك صوینه دینور وخرما اغاجنك تیکننه
دینور ویصی تمرنه دینور وقلاده یه دینور طیب ایله ملطخ اولدیغیچون (الطمیلة) سفینه وزننده بودخی دیشی
اوغلاغه دینور عناق معناسنه (طملال) سربال وزننده بنو حارث بن ثعلبه یه مخصوص برفرس اسمیدر (الطملة)
طانك ضمی وفتحی وفتحتینله حوض دیبنده قلان صویه دینور وقره بالچغه دینور (الطملة) طانك کسریله زبون
وضعیف عورته دینور یقال تزوّج طملة ای ضعیفة (المطملة) مکنسه وزننده اوقلاغویه دینور شوبق معناسنه
(المطمول) و(الطمیل) امیروزننده اوقلاغو ایله آچلمش خمیره دینور وقان بیلاشمش اوقه دینور (الطمل) فتحتینله
برنسنه یه بیلاشمق معناسنه‌در یقال طمل به طملا من الباب الرابع اذا لطخ به (الطملة) تمره وزننده مردار
وبیلاشق ایشه اطلاق اولنور یقال وقع فی طملة ای امر قبیح فالتطخ به (الاطّمال) تشدید طایله افتعال وزننده
حوضده اولان صویك مجموعنی چیقاروب قوری بالچق قالمق معناسنه‌در یقال اطّمل مافی الحوض اطّمالا اذا اخرج
فلم یترك فیه قطرة بعض نسخه ده بومجهولا مضبوطدر (الانطمال) انفعال وزننده اوغریلره اورتاق اولمق
معناسنه‌در یقال انطمل الرجل اذا شارك اللصوص (الاطمال) همزه نك کسریله محو ایلمك معناسنه‌در یقال
اطمل الدفتر اذا محاه (الطمسلة) دحرجه وزننده جاعدن عاجز وسست اندام اولمق معناسنه‌در یقال طمسل
الرجل عن المرأة اذا عجز (الطمسل) قنفذ وزننده اوغری یه دینور جمعی طماسله‌در (الطمسلی) خوزلی وزننده
محنت وشدّت وکدر وعذاب معناسنه‌در ومنه یقال هو یمشی فی الطمسلی ای فی الضراء (الطنبلة) دحرجه
وزننده بعد التعاقل اظهار حماقت ایلمك معناسنه‌در یقال طنبل الرجل اذا تحامق بعد تعاقل (طنبول)
طانك فتحیله مصرده ایکی قریه آدیدر (الطول) طانك ضمیله اوزامق معناسنه‌در یقال طال الشیٔ طولا اذا امتدّ

شارح دیرکه عند البعض بوماده باب خامسدن متصرّفدر نقیضی اولان قصر بابنه حمل ایله وعند البعض
باب اوّلدندر فعلی لازم اولمغله اسم فاعلی طویل کلور انتهی * وطول طوال وطیال کبی مکث وآرام یاخود عمر
وحیات معناسنه مستعملدر کما سیذکر * شارحك بیاننه کوره طول اوزنلق معناسنه اسم اولور وجمعنده اطوال دینور
یقال له طول ای خلاف عرض ﴿الاستطالة﴾ بودخی اوزامق معناسنه‌در یقال استطال الشیٔ بمعنی طال لکن
البته بونك مفهومنده اوزون اوزادی اوزامق معتبردر وبرنسنه یوقری‌یه طوغری اوزون اوزادی چکیلوب
کتمك معناسنه‌در یقال استطال الشق فی الحائط اذا امتدّ وارتفع وبرکسه اوزره فضل ورفعت داعیه‌سنده اولمق
معناسنه‌در یقال استطال علیه اذا تفضل وکبرونخوتله برآدمه حواله اولمق معناسنه‌در یقال استطال علیه اذا تطاول
واعدانك قتل ایلدیکی نفوسدن ازید آنلردن قتل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال استطالوا علیهم اذا قتلوا
اکثر مما کانوا قتلوا ﴿الطویل﴾ امیر وزننده و﴿الطوال﴾ غراب وزننده وصفلردر اوزون نسنه‌یه دینور
مؤنثی طویله وطواله‌در وجمعلری طوال وطیال‌در طانك کسریله ثانیده واولاجل الکسره یایه ابدال اولندی
وطویل اهل عروض عندنده بر بحرك اسمیدر لغت مولّده‌در * مترجم دیرکه تعبیرات صرفیه‌ده حرف طویل
ومستطیل دیدکلری ضاد معجمه اوله‌جقدر نته‌که حرف صغیردن مرادلری صاد مهمله وزای وسین حرفلریدر
﴿الطوّال﴾ رمّان وزننده افراطله اوزون شیئه دینور یقال شیٔ طوّال ای مفرط الطول ﴿المطاولة﴾ مفاعله
وزننده باب مغالبه‌دندر طول قامت بابنده برآدم ایله یارشمق کذلك طول جهتنده یعنی غنا ودولت ویسار بابنده
یارشمق معناسنه‌در تقول طاولنی فطلته ای باحثنی فی الطول والطول فکنت اطول منه * شارح دیرکه باب خامسدن
اولمسه‌ده مغالبه‌ده باب اوّله منقول اولور وبرنسنه‌نك وعده‌سنی اوزاتمق معناسنه‌در مثلا بوریجی تأخیر ایلمك کبی
یقال طاوله اذا ماطله ﴿الاطالة﴾ همزه‌نك کسریله و﴿الاطوال﴾ اصلی اوزره برنسنه‌یی اوزاتمق واوزون قلمق
معناسنه‌در یقال اطال الشیٔ واطوله بمعنی طوله واطاله خاتون اوزون بویلو اولاد یاخود اوزون بویلو ولد
طوغورمق معناسنه‌در یقال اطالت المرأة اذا ولدت اولادا طوالا اوولدا طویلا ومنه المثل * ان القصیرة قدتطیل * یعنی
قصه بویلو عورت کاهجه اوزون بویلو اولاد کتورر قاصر اولان کمسنه‌دن برفعل کامل ظهورنده ضرب اولنور
جوهری بوکلامی توهّمندن حدیث اولمق اوزره ایراد ایلمشدر ﴿التطویل﴾ بودخی اوزاتمق معناسنه‌در
یقال طوّله اذا جعله طویلا ودابه‌نك مرعاده طویله ایپنی کوشدوب اوزاتمق معناسنه‌در یقال طوّل للدابة
اذا ارخی طویلتها ومهلت ویرمك معناسنه‌درکه وعده‌یی اوزاتمقدن عبارتدر یقال طوّل له اذا امهله ﴿الطول﴾
فتحتینله دوه‌نك مشفر اعلاسی یعنی اوست دوداغی اوزون اولمق معناسنه‌در جوهری مشفر یرینه شفه لفظیله
تعبیر ایلمکله وهم ایلمشدر زیرا شفه انسان دوداغنه مخصوصدر * شارح دیرکه بوانسانك برونه مرسن اطلاقی
قبیلندندر فلا وهم وبوباب رابعدن متصرفدر یقال طول البعیر طولا اذا کان فی مشفره الاعلی طول واعلال
اولنمدیغی التباسه مبنیدر ﴿الاطول﴾ اوست دوداغی اوزون دوه‌یه دینور یقال بعیر اطول اذا کان فی مشفره طول
وپك اوزون نسنه‌یه دینور اوّلکیده اسم فاعل بونده اسم تفضیلدر ﴿التطاول﴾ تفاعل وزننده ایراق نسنه‌یه
اوزانوب باقمق معناسنه‌در یقال تطاول الرجل اذا تطالل وکبروترفع ایلمك معناسنه‌در یقال تطاول علیه
اذا ترفّع ﴿الطیلة﴾ طانك کسریله عمروزندکانی معناسنه‌در یقال اطال الله طیلته ای عمره ﴿التطول﴾ درهم وزننده
و﴿الطویلة﴾ سفینه وزننده و﴿الطول﴾ و﴿الطیل﴾ عنب وزنلرنده وبعض اشعارده بوایکینك لاملری مشدّد اولور
دابه‌نك ایاقلرینه باغلنان یاخود ایاقلرینه باغلدقدنصکره براوجنی طوتوب مرعایه صالیوریله‌جك ایپه دینور طوله ایپی
بوندن محرّفدر ﴿الطوال﴾ سحاب وزننده دهرك اوزونلغنده مستعملدر ومنه یقال لا اکلمه طوال الدهر ای مدی
الدهر ﴿الطول﴾ و﴿الطیل﴾ عنب وزنلرنده و﴿الطول﴾ طانك ضمیله و﴿الطول﴾ طانك فتحیله و﴿الطبل﴾ طانك
کسریله و﴿الطول﴾ صرد وزننده و﴿الطوال﴾ سحاب وزننده و﴿الطیال﴾ کتاب وزننده مکث وآرام یاخود عمر
وحیات یاخود اوزون اوزادی کیدوب غائب اولمق معناسنه مستعملدر یقال طال طولك وطیلك وطولك وطولك
وطیلك وطولك وطوالك وطیالك ای مکثك اوعمرك اوغیبتك ﴿الطول﴾ طانك فتحیله و﴿الطائل﴾ و﴿الطائلة﴾ فضل
ومزیت وقدرت وغنا ووسعت ورفاهیت معنالرینه‌در یقال انّه لذو طول ای فضل ویقال لذو طول فی کلّ الاحوال ای
ذو قدرة وانه لذو طول فی ماله ای ذو غنی وسعة ویقال ماهو بطائل ای دون وخسیس یعنی فضیلتی یوقدر الچق
وفرومایه وناکسدر وطائل نفع وفائده معناسنه مستعملدر وبونفی مقامنه مخصوصدر یقال لم یحل منه بطائل یعنی آندن
برفائده استفاده ایلمدی ﴿التطول﴾ تفعل وزننده برآدمی احسانله ممنون ایلمك معناسنه‌در یقال تطوّل علیهم اذا امتنّ

(الطول) قول وزنده تطوّل معناسنه در يقال طال عليهم يطول طولا اذا امتنّ (طوّل) سكر وزنده بر جنس صوقوشی اسميدركه اياقلری اوزون اولور (طواله) ثمامه وزنده بر موضع ياخود بر قيو اسميدر و بنو ضبيعة بن زاره مخصوص بر فرسك آديدر (ابو طواله) عبدالله بن عبدالرحمن البخاری كنيه سيدركه تابعيندندر (طوال) غراب وزنده بر آدمك اسميدر (بنو الاطول) عربدن بر بطندر (الطالة) حاله وزنده قانجق مركبه دينور اتان معناسنه (المطول) منبر وزنده ذكره اطلاق اولنور واوزن ايپه واورغانه ومرعاده حيوان اياغنه باغلدقلری اورك تعبيراولنان ايپه اطلاق اولنور جمعی مطاول كلور ومنه شدّوا مطاول الخيل ای ارسانها (الطيلة) كيسه وزنده بر روز كارك قرشوسندن اسن روزكاره دينور تقول صرّفتنا طيلة الريح ای نيحتها (السبع الطول) صرد وزنده سور قرآنيه دن يدی سورهٔ كريمه يه اطلاق اولنوركه سورهٔ بقره وآل عمران ونساء ومائده واعرافدركه آلتی سورهٔ متواليه در يدنجيسی سورهٔ يونس در علی قول سورهٔ انفال ايله براءه دركه اول قائل عندنده ايكيسی برسوره عدّاولنور مؤلف بونكله * اوتيت السبع الطول * حديثنه تلميح ايلمشدر (الطويلة) طويلك مؤنثيدر ومنه المثل * قصيرة من طويلة * ای تمرة من نخلة بو مثل اختصار كلام معرضنده ضرب اولنوركه مختصر مفيد اوله وطويله صمان ترابنده بر مرغزارك اسميدركه عرضی بر ميل وطولی اوچ ميل مسافه بردر وآنده يغمور ايركله جك صهريج طرزنده يروار در (الطولی) طوبی وزنده اطولك مؤنثيدر وحالت رفيعه يه اطلاق اولنور جمعی طول در صرد وزنده (الطائلة) طائل معناسنه دركه ذكر اولندی وكينه وعداوته اطلاق اولنور اوزايوب كتديكيچون يقال بينهم طائلة ای عداوة وترة (الطهبلة) دحرجه وزنده سير وسياحت ايلمك معناسنه در يقال طهبل الرجل اذا ذهب فی الارض (الطهفلة) دحرجه وزنده دائما داری اتمكی يمك معناسنه در يقال طهفل الرجل اذا اكل خبز الذرة وداوم عليه (الطهل) فتحتينله صو بوزلمق معناسنه در يقال طهل الماء وطهل طهلا من الباب الرابع والثالث اذا اجن (الطهل) كتف وزنده و (الطاهل) طورمقدن متغيّر اولمش صويه دينور (التطهّل) تفعل وزنده بودخی صو بوزلمق معناسنه در يقال تطهّل الماء بمعنی طهل (الطهلة) غرفه وزنده بر مقدارجه چايرلغه دينور وتر وتازه سبزه يه دينور (الطهيلة) دحرجه وزنده تازه سبزه يمك معناسنه در يقال طهيل الرجل اذا اكل الطهلة (الطهلئة) طانك ولامك كسريله و (الطهئلة) همزه نك تقديميله و (الطهيلة) سفينه وزنده اصلا برايشه يراميان بی خير ومنفعت احمق ونادانه دينور وحوض ايچره پارچه پارچه دوكيلان صيوا چامورينه دينور جوهری بو مقامده طهلئه ماده سنی ثبت ومافی السماء طهلئة ای سحابة مثاليله سحابه معناسنه اولديغنی بيان ايتدكدنصكره فعلئه وزنده اولمغله همزه سی ماده لرنده ذكری سبق ايدن غرقئ وكرفئ كلمه لرينك همزه لری كبی زائددر ديو حكم ايلدی پس انسب اولان بونلری ايكی موضعده ذكر ايلمكدر زيرا همزه سی اختلاف اوزره دركه عند البعض زائد وعند غيرهم اصيلدر (الطهمل) جعفر وزنده ال ايله ياپشه جق جسمی يعنی اله كلوب طوته جق يری اولميان شيئه دينور يقال شئ طهمل ای الذی لا يوجد له جم اذا مسّ وجوره عورته دينور وخلقتی قبيح بدلقا تنومند آدمه دينور مؤنثی طهمله در يقال رجل طهمل ای حسيم قبيح الخلقة (الطهملیّ) يای مشدّده ايله بودور اولان سياه آدمه دينور (التطهمل) تدحرج وزنده بر آدم الی بوش يعنی يراقسز سلاحسز كزوب يورمك معناسنه در يقال تطهمل الرجل اذا مشی ولاشئ معه يعنی من السلاح وبر آدمدن بر نسنه اخذ وجرّ ايتمك ايچون حيله ودوباره ودسيسه اعمال ايلمك معناسنه در يقال تطهمل لفلان اذا احتال ان يأخذ منه شيئا

فصل الظاء المعجمة

فصل الظاء المعجمة

(الظلّ) ظانك كسری ولامك تشديديله ضحّ مقابليدركه فئ مفهومندن اعم اولور پس كرك دائما كولكه اولسون وكرك شمس كنديدن زائل اولسون وعلی قول فئ معناسنه دركه شمس زائل اولدقدنصكره اولان كولكه دن عبارتدر پس دائمی اولان كولكه يه كه قويتی يرده اولور اطلاق اولنمز وعند البعض مفهوملری مغاير در ظلّ صباحدن زواله قدر وفئ زوالدنصكره اولان كولكه دن عبارتدر جمعی ظلال وظلول واظلال كلور تقول قعدنا فی الظلّ وهو نقيض الضحّ او هو الفئ او هو بالغداة والفئ بالعشیّ * شارح ديركه ظلّ ستر معناسنه موضوع اولمغله قول اوّل ارجحدر ومن الامثال * اتركه ترك الظبی ظله * يعنی بن فلانی آهو كندی ظلنی ترك ايلديكی كبی ترك وفراموش ايدرم ديمكدر بغايت متوحّش ونفور اولوب بر وجهله دائرهٔ انس والفته دخول ايلمزاولان كمسه حقنده ضرب اولنور زيرا آهو قسمی بر نسنه دن اوركوب توحّش ايدرسه بردخی اكا عودت ايلمز بلكه وحشیّ الطبع اولمغله كندی كولكه سندن نفور وتوحّش ايدر مثل مزبورده واقع ترك لفظی رانك سكونيله دركه مصدر در جوهری وهمندن ناشی ماضی صورتنده ايراد واتركه كلمه سنی اسقاط ايلدی

شارحك بيانه كوره تهذيب ومجمع الامثال وعبابده جوهرى يه موافق مثبتدر واقعا ازجمله مستقصاده بورسمه
مرسومدركه دائمى يار وهمدمندن نفرت ومفارقت ايدن كسـه حقنده مثل ضرب ايدوب ترك الظبى ظله ديرلر
وترك وهجرانله همدمنى ايعاد ايدن كمسه لاتركنك ترك الظبى ظله ديركه هجران ابدى يه تلميح ايدر فى الحقيقه ملايم
اولان دخى بويله اولمقدر * زيرا مؤلفك ضرب ومضربى وجدانه ملايم دكلدر وظلّ جنت اعلايه اطلاق اولنور
ومنه قوله تعالى ﴿ولا الظلّ ولا الحرور﴾ اى الجنة والنار ومرئى اولان خياله اطلاق اولنور كرك جن طائفه سندن
وكرك سـائردن اولسون يقال اصابه ظلّ اى خيال من الجنّ وغيره وظلّ مسلمة بن عبدالملك بن مروانك فرسى
اسميدر وعزّ ومنعه وشوكت معناسنه مستعملدر يقال به ظلّ اى عزّ ومنعة ولباسك پروزنه اطلاق اولنور يقال
بدا ظلّ الثوب اى زئبره وكيجه يه ياخود بر بلوكنه اطلاق اولنور تقول دخلنا الظلّ اى الليل او جنحه وهرنسنه نك
قرالتيسنه وشخص وسوادنه ياخود تستر ايلديكى ثوب وپرده مقوله سنه اطلاق اولنور يقال هو ظله اى شخصه
اوكنه وظلّ الشـباب جوانلغك اوّل هنكامنه اطلاق اولنور يقـال هو فى ظلّ الشـباب اى اوّله وظلّ القيظ
حرارت هوانك شـدّتندن عبارتدر يقال سرنا فى ظلّ القيظ اى شدّته وظلّ السحاب شمسى ستر ايدن پارچه سـنه
ياخود يره دوشن سوادنه اطلاق اولنور وظلّ النهار شمس تمام ارتفاع بولوب پرتوى غالب اولديغى هنكامده
نهارك لوندن عبارتدر يقال اعجبنى ظلّ النهار اى لونه اذا غلبته الشمس وظلّ كنف وحمايت معناسنه مستعملدر
يقال هو فى ظلّه اى كنفه وحمايته وظلّ اظلالدن اسم اولور برنسنه يى بوريوب اورتن اورتويه دينور يقال هو
فى ظلّ اى فى ستر وغطاء ﴿الظليل﴾ اميروزننده كولكه لى يره على قول دائما كولكه لى اولان يره دينور يقال مكان
ظليل اى ذو ظلّ اودائم الظلّ ومنه ظلّ ظليل اومبالغة يعنى دائمى كولكه يه اطلاق بومعنادندر ياخود تأكيد
ومبالغه يه محمولدركه پك قويو كولكه ديمكدر ﴿الاظلال﴾ همزه نك كسريله كولكه لى اولمق معناسنه در تقول اظلّ
يومنا اذا صار ذاظلّ وبرنسنه برشيئى اورتوب بوريمك ياخود اكا پك يقين كلمكله كولكه سى بصمق معناسنه در تقول
اظلنى الشئ اى غشينى اودنامنى حتى القى علىّ ظله ﴿الاستظلال﴾ كولكه يه واروب اوتورمق معناسنه در يقال
استظلّ الظلّ اذا مال اليه وقعد فيه وبرنسنه دن يا برنسنه يى كولكه لك ايدوب آنكله كولكه لنمك معناسنه در يقال
استظلّ من الشئ وبه اذا تظلل وآصمه نك وتكاكك صالقملى چبوقلرى برى برينه صارمشمق معناسـنه دركه
كولكه لكى مستلزمدر يقال استظلّ الكرم اذا التفت نواميه وكوز ايچرى باتمق معناسنه مستعملدر يقال استظلت
العيون اذا غارت وايچريدن قان فشغروب چيقمق معناسنه مستعملدركه بشره يى ستر ايدر يقال استظلّ الدم اذا فار
من الجو ﴿الظلّ﴾ ظانك فتحيله و﴿الظلول﴾ قعود وزننده برآدم كيجه اشليوب بتون كوندز ايشلمك معناسنه در يقال
ظلّ نهاره يفعل كذا ظلا وظلولا من الباب الرابع وبعض اشعارده ظلّ ليله عنوانيله ده مسموع اولمشدركه كيجه
ايشلمكده دخى مستعملدر * شارح ديركه مقيد بالوقت اولميه رق صار معناسنه ده مستعمل اولمغله بو اول قبيلدندر
حتى ابن مالكدن طال ياخود دام معناسنه تامّه اولديغى دخى مرويدر وناقصه اولدقده مدخولى اولان جمله نك
مضمونى اكثرى استغراق نهارى مفيد اولور وبونك ماضئ متكلم صيغه سنده كاه اولوركه ظللت اعمل كذا ديرسن
لام اولانك كسريله وكاهجه لام اولايى حذفله ظلت ديرسن كه لست وزننده درو بو شاذ اولان تخفيف انواعندندر
وعربدن بعضلرى لام محذوفه نك كسره سـنى ظايه نقل ايله ظلت ديرلر ملت كبى ﴿الظلة﴾ ظانك فتحيله اقامت
وآرام معناسـنه در يقـال كان به ظلتى اى اقامتى وصاغلغه دينور يقـال حياك الله ظلتك اى صحتك ﴿الظلة﴾
ظانك ضميله برنسنه يى قبلايى بوريوب اورتن اورتويه دينور غاشيه معناسنه وبرظله معناسنه دركه كولكه لكدر
سايبان معناسـنه تقول قعدنا تحت الظلة اى البرطلة وسحابدن ابتدا ظهور ايدوب كولكه ايدن قطعه سنه دينور
واغاجك كولكه لك ايدن يرينه دينوركه آلتنه كيروب كولكه لنور وقوله تعالى ﴿فاخذهم عذاب يوم الظلة﴾ الاية
قالوا غيم تحته سموم اوسحابة اظلتهم فاجتمعوا تحتها مستجيرين بها ممانالهم من الحرّ فاطبقت عليهم يعنى قرأن كريمده
اصحاب ايكه حقنده وارد اولان ظله دن مراد شول مطبق سحاب ايدى كه تحتنده باد سموم وار ايدى جمله سى
آنك تأثيريله هلاك اولديلر وعندالبعض اول كون هواده برقطعه سحاب وار ايدى شدّت حرارت هوادن استراحت
ايچون آنك تحتنه التجا ايلديلر بامره تعالى سحاب مرقوم اول طائفه نك مجموعنك اوزرينه سقف كبى چوكوب
بالجمله آلتنده هلاك اولديلر * شارح ديركه بعض مفسرين ديديلركه بامره تعالى يدى كون على التوالى حرّ جهنم كبى
هوا نهايت درجه ده حارّ اولوب شويله كه چشمه لر غليـان ايلديلر بعده هوا يوزنده برقطعه بلود ظاهر اولوب
استظلال ايلدكلرنده مطر كبى اوزرلرينه آتش امطار ايلكله جمله سى محترق وهلاك اولديلر وظله صفه طرزنده

يره دينوركه حرّو برددن آنكله استتار اولنور جمعى ظلل در صرد وزننده وظلال در ظانك كسريله * مترجم ديركه
مغربك بيانه كوره تعبيرات فقهيّه ده واقع ظلة الدار قولندن مراد باب اوزره اولان سدّه در ﴿الظلالة﴾ كتابه وزننده
ظله كبى كولكه لكه دينور يقـال دامت ظلالة الظلّ وظلته وهى مايستظلّ به وهوا يوزنده برطرفدن يالكزجه
كورينان بلود پارەسنه دينوركه زمينك برسمتنه كولكه صالمش اوله ﴿الظلة﴾ ظانك كسريله ظلال معناسـنه در
پس اسم جمع اولور كولكه لر ديمك اولور ﴿المظلة﴾ ميمك كسرى وفتحى وظانك فتحيله آلاچق تعبير اولنان بيوك
عرب چادرينه دينوركه قيلدن اولور حالا بوديارلرده او به تعبير اولنان چادره ده اطلاق اولنور يقال اتخذ مظلة ومظلة
اى الكبير من الاخبية اوّله كوره اسم آلت وثانى يه كوره اسم مكان اولور جمعلرى مظالّ در ﴿الاظلّ﴾ اجلّ وزننده
پرمغك ايچ يوزنه دينور يقال اصاب اظله وهو بطن الاصبع ودوه بقنه غنك ايچ يوزينه ده دينور جمعى ظلّ كلور
ظانك ضميله وبوشاذدر وعجاج نام شـاعر اشبو * تشكوا الوجى من اظلل واظلل * مصراعنده ضرورت وزن
ايچون اظهار تضعيف يعنى فكّ ادغام ايلمشدر ظاهرا بوافكل كبى اسمدر ﴿الظليلة﴾ سفينه وزننده دره آقنديسنك
اسفلنده اولان صواير كيله جك يره دينور وجابجا طوپ طوپ اغاجلغى كثير اولان باغچه يه ومرغزاره دينور جمعى
ظلائل كلور ﴿ملاعب ظله﴾ كولكه سـيله اوينايجى ديمكدر بومناسبتله برقوشه اطلاق ايلديلر كولكه سـيله
ملاعبه ايلديكيچون دميرى قرلى ايله بيان ايلمشدر كماسيذكر ويقـال فى التثنية ملاعبا ظلهما وفى الجمع ملاعبات
ظلهنّ فاذا نكرته اخرجت الظلّ على العدّة فقلت هنّ ملاعبـات اظلالهنّ بوصورتده اسم عدد حكمنده اولور
ملاعبـات ظلهنّ ديمك صحيح دكلدر ﴿الظلالة﴾ سحابه وزننده برنسـنه نك شخص وقالبنه دينور ﴿الظلال﴾
سحاب وزننده مطلقـا كولكه لك ايدن شيئه دينور سايبـان معناسـنه ﴿ظليلاء﴾ ظانك فتحيله برموضعدر
﴿ابوظلال﴾ كتاب وزننده هلال بن ابى مالك التابعى كنيه سيدر ﴿الظلال﴾ كتاب وزننده جنتك كولكه لرندن
عبـارتدر يعنى قرأن كريمده واقع بالجمله ظلالدن مراد ظلال جنتدر كما فى قوله ❋ ان المتقين فى ظلال وعيون ❋
وظلال البحر دريانك امواجندن عبـارتدر تقول ادهشتنى ظلال البحر اى امواجه ﴿الظلل﴾ فتحتينله اغاجلق
وخيابان ارالغندن آقوب كيدن صويه دينوركه اصلا اكا كونش طوقنميه تقول استرحنا على ظلل وهو الماء الذى يجرى
تحت الشجر لاتصيبه الشمس ﴿التظليل﴾ تفعيل وزننده كولكه لك ايتمك معناسـنه دركه معلومدر وآدمى تخويف
ايچون قامچيله يادكنكله اشارت ايلمك معناسنه در يقال ظلل بالسوط اذا اشار به تخويفا ﴿الظلظل﴾ دلدل وزننده
كيلره دينور سفن معناسنه مفردى ظلظله در ﴿ظلّال﴾ شدّاد وزننده برموضع آديدر

﴿فصل العين المهملة﴾

﴿فصل العين المهملة﴾

﴿عبدل﴾ جعفر وزننده ابن حنظله دركه نهاس ديمكله معروفدر قومى بيننده شريف وذيشان ايدى ومزيد
المحاربىّ وحكم الكوفىّ ابنـا عبدل شاعرلردر ﴿العبـادلة﴾ عينك فتحيله اصحابدن يوز يكرمى نفر ذوات
كرامدركه جمله سى عبدالله ايله مسمادر ومطلق ذكر اولندقده درت نفر ذات شريف مراد اولوركه عبدالله بن
عباس وعبدالله بن عمر وبن العاص وعبدالله بن زبير حضراتيدر عبدالله بن مسعود داخل دكلدر
جوهرى بوبابده توهم ايلمشدر * شارح ديركه جوهرى ثلاثه يه حصر ايدوب عبدالله بن زبيرى ذكر ايلدى وبورأى
فقهادر * مؤلفك بيانى رأى محدّثيندر مؤلف بونى عبد ماده سنده دخى ثبت ايلدى وعبادله كلمسى كلمات منحوته دندر
عبدالله لفظنك معنـاى جمعندن منحوت ومتصرّفدر ﴿العباقيل﴾ قافله ابابيل وزننده بدنده قلان مرض
بقاياسنه وعشق ومحبت بقاياسنه دينور ﴿العبل﴾ طبل وزننده ايرى ويومرى نسنه يه دينور عباله دن وصفدر
انسانده فى ذاته كميكلرى ايرى قالين كوده لو آدمه دينور مؤنثى عبله در جمعى عبال در حبال كبى يقال رجل وبعير
عبل وناقة عبلة اى ضخم وعبل مصدر اولور اغاجك يپراغنى سلكمك معناسنه يقال عبل الشجرة عبلا من الباب
الثانى اذا حتّ ورقها واوقه معبله ديدكلرى يصى واوزون تمرن چورمك معناسنه در يقال عبل السهم اذا جعل
فيه معبلة وكيرو رد ايلمك معناسنه در يقال عبل الشىء اذا ردّه وآليقومق معناسنه در يقال عبله اذا حبسه وكسمك
معناسنه در يقال عبله اذا قطعه وبرنسـنه يى آلوب ايلتمك معناسـنه در يقال عبل به اذا ذهب به ﴿العبالة﴾ كرامه
وزننده برنسـنه ايرى ويومرى اولمق معناسـنه در يقـال عبل الشىء عبالة من الباب الخامس اذا كان ضخما
﴿العبول﴾ قعود وزننده و﴿العبل﴾ فتحتينله بونلرده عباله معناسنه در يقال عبل الشىء عبولا وعبل عبلا من الباب الاول
والرابع اذا ضخم ﴿العبل﴾ كتف وزننده ايرى ودرشت نسنه يه دينور باب رابعدن اسم فاعلدر ﴿الاعبال﴾ همزه نك
كسريله برنسنه قالينلنوب اغارمق معناسنه در يقال اعبل الشىء اذا غلظ وابيضّ * شارحك بيانه كوره فى الاصل
قوللرك قالينلنوب بياض اولمسنه بالخصيصه موضوع اولوب بعده سائر نسنه ده توسيع اولندى واعبال اغاجك

يپراغی دوشوب دوكلمك معناسنه‌در يقال اعبل الشجر اذا سقط ورقه و اغاجك يپراقلری بلورمك معناسنه‌در
يقال اعبل الشجر اذا ظهر ورقه ﴿العبلاء﴾ صحراء وزننده قيايه دينور صخره معناسنه على قول آق اولاننه دينور
واوچ موضع اسملريدر وقيس بلادنده واقع باقر معدننك اسميدر ﴿العبنبل﴾ سمندل وزننده شديد وعظيم الهيكل
نسنه‌يه دينور ﴿العبل﴾ فتحتينله آچق ومنبسط اولميوب قيورشق وبوروق اولان يپراغه دينور طرفا اغاجنك
يپراغی كبی وارطی اغاجنك يمشنه دينور على قول شجرمز بورك غليظ اولوب كنديسيله دباغت اتمكه صالح اولان
اغصاننه دينور وعلى قول خرده يپراغه ياخود اغاجدن دوشن يپراغه دينور وهنوز ظهور ايدن يپراغه دينمكله
ضدّاولور ﴿المعبلة﴾ مكنسه وزننده يصی واوزون تمرنه دينور ﴿العبالة﴾ عينك فتحی ولامك تشديدی وتخفيفيله آغرلق
ثقل معناسنه‌در يقال القى عليه عبالته وعبالته اى ثقله ﴿ذو العابل﴾ ابن رحيب‌دركه اذواء تعبير اولنان ملوك
يمندندر ﴿بنو عبيل﴾ امير وزننده عرب عاربه‌دن برقبيله‌دركه حالا منقرض اولمشلردر عبيل مرقوم ابن عوص
بن ارم بن سام بن نوح عليه السلامدر ﴿العبول﴾ صبور وزننده اولومه دينور منيه معناسنه ومنه يقال عبلته
عبول اى اشعبته شعوب يقال ذلك للرجل اذامات كما يقال غالته غول بوراده تانيث فعل منيه تصوّرينه مبنيدر
مترجم ديركه عبول شعوب كبی منيه‌نك يعنی اولومك اسميدر پس غيرمنصرفدر ضخامت وثقلت معناسندن ياخود
سقوط ورق معناسندندر ولمح وصفيت سبيله كاه اولوركه شعوب كبی اكادخی حرف تعريف داخل اولور ﴿العبال﴾
سحاب وزننده طاغ كلنه دينور ورد جبلیّ معناسنه آنك اغاجی قالين وايری اولوب حتی اندن عصا اتّخاذ اولنور
عصای موسی عليه السلام آنك شاخندن اولديغی بعضلردن مرويدر ﴿عوبل﴾ جوهر وزننده بر رجل اسميدر
﴿الاعبل﴾ احمر وزننده طاشلری آق اولان طاغه دينور ياخود بغايت سرد وخشن وغليظ اولان طاشه دينوركه
قرمزی وبياض وسياه اولور ﴿عبله﴾ غرفه وزننده اساميدندر عبلة بن انمار عميره قبيله‌سی رجالندندر ﴿عبله﴾
طلحه وزننده قريش قزلرندن برخاتون ايدی‌كه برقبيله‌نك والده‌سی ايدی اول قبيله خلقنه عبلات اطلاق اولنور
نسبتلرنده عبلیّ دينور عربیّ وزننده ﴿عبله﴾ فتحاتله محدّثدر ابن ماكولادن روايت حديث ايلدی ﴿عبلة البئره﴾
تمره وزننده مغربده برموضعدر ﴿العبيلة﴾ سفينه وزننده قالين كوده‌لو تنومند عورته دينور يقال امرأة عبيلة
اى غليظة وعبيلة بن قسميل صاحب منقبه بركسه‌در ﴿العنبل﴾ و ﴿العنبلة﴾ عينلرك ضميله فرجده اولان لحم زائده
دينور بظر معناسنه ﴿العنابل﴾ علابط وزننده يوغون شيئه دينور ﴿العنبلیّ﴾ سنبلیّ وزننده زنكی عربه
اطلاق اولنور غلظت وجودلرندن ناشی ﴿المعابل﴾ ميمك فتحيله برموضعدر ﴿المعبل﴾ محدّث وزننده يصی واوزون
تمرنلو اوق طاشيان آدمه دينور ﴿العبهلة﴾ دحرجه وزننده دوه‌يی بوش ومسيب صاليورمك معناسنه‌در يقال
عبهل الابل اذا اهملها وعبهله وعبهال عينك كسريله بركسه‌يه لوم وعتاب ايتمك معناسنه‌در يقال عبهله عبهلة
وعبهالا اذا عاتبه ﴿العباهل﴾ عينك فتحيله و ﴿المعبهلة﴾ مدحرجه وزننده يبانه صالمه ومسيب صاليورلمش دوه‌لره
دينور يقال ابل عباهل ومعبهلة اى مهملة ﴿العباهلة﴾ عبادله وزننده شول اقياله يعنی ملوك يمنه ياخود مطلقا
ملوكه دينوركه دائما ملكلرنده برقرار اولوب اصلا برطرفدن زوال تطرّق ايتميه مفردی عبهل‌در جعفر وزننده
ومنه يقال ماكان لسوقة باهلة ان يباروا الملوك العباهلة وهم الاقيال المقرّون على ملكهم فلم يزالوا عنه وبوذكر
اولنان عبهله معناسندندركه مقيد ومربوط اولميوب كندی باشنه اولان دوه‌لره تشبيه اولنمشلردر وآخرنده‌كی
تاء تاكيد جمع ايچوندر ﴿المتعبهل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله عزّومنعه صاحبی آدمه دينور واصلا برنسنه‌دن منع اولميوب
كندی باشنه مرخص تامّ اولان آدمه دينور ﴿العتلة﴾ فتحاتله ترلاده اولان بيوك كسكه دينوركه ترلا سوريلوركن
يردن قوپوب آريلور وشول دمور قازمه‌يه دينوركه بالته‌نك باشی طرزنده اولور على قول يايوان باشلو دكنك طرزنده
اولوب انكله ديوار هدم ايدرلر تركيده كوسكو تعبير ايتدكلری آلت اوله جقدر ودولكرلرك واو يماجيلرك آی دموری
ديدكلری آلته دينور واصلا كبه قالميان ناقه‌يه دينور ويوغون دكنكه دينوركه صوپه وطويقه تعبير اولنور
وعجم يايه دينور جمعی عتل‌در هاسز وعتلة بن عبد السلمیّ اصحابدندر فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلری
تغيير ايدوب عتبه ايله تسميه ايلديلر زيرا عتله ذكر اولنان آلتلرك اسمی اولوب شدّت وغلظتی متضمّن اولمغله كريه
كوروب تغيير ايلديلر ﴿العتلّ﴾ ضمتينله وتشديد لامله اكول ومنوع الخير وبی منفعت اوله‌رق ناتراش ونادان وسنكدل
وغليظ كسه‌يه دينور يقال هو عتلّ اى اكول منوع جاف غليظ ويوغون مزراغه دينور ﴿العتيل﴾ امير وزننده
ارغاد واجيره دينور وخدمتكاره دينور جمعی عتلاء كلور جهلاء وزننده وعتيل مرض شديده وصف اولور يقال
داء عتيل اى شديد ﴿العنتل﴾ قنفذ وزننده وجندب وزننده فرجده اولان لحم زائده دينور بظر معناسنه ﴿العتل﴾

قتل وزننده برآدمی کوکسندن یاکر یبانندن طوتوب عنف وشدّتله سوریه‌رك آلوب کوتورمك معناسنه‌در اوغری ومجرم چکوب کوتوردکاری کبی یقال عتله عتلا من الباب الثانی والاول اذا جرّه عنیفا فحمله وطوارك یولاری دیبندن قاوره‌یوب یدمك معناسنه‌در یقال عتل الناقة اذا قادها یعنی اخذ من اصل زمامها فقادها ‹ الانعتال › انفعال وزننده معنای مزبورك مطاوعیدر یقال عتله فانعتل ‹ المعتل › منبر وزننده برآدمك کوکسندن یاکریبانندن طوتوب سوریه‌رك کوتورمك بابنده قویّ وتوانا اولان آدمه دینور ‹ العتل › فتحتینله شرّ ایشه سرعت ایلمك معناسنه‌در یقال عتل الی الشرّ عتلا من الباب الرابع اذا اسرع ‹ العتل › کتف وزننده دائما شرّ وشوره سرعت وشتاب ایدر اولان کمسه‌یه دینورکه پیك شرّ تعبیر اولنور ‹ العنتله › دحرجه وزننده برنسنه‌یی پاره پاره یرتمق معناسنه‌در یقال عنتله اذا خرقه قطعا ‹ التعتل › تفعل وزننده برآدم مکانندن ایرلمق معناسنه‌در تقول لااتعتل معك ای لا ابرح مکانی ‹ العتول › درهم وزننده سست اندام کمسه‌یه دینورکه اصلا حرکتی یاخود عورتی اغنا ایده‌جك مرتبه قوّتی اولمیه یقال رجل عتول ای لیس عنده غناء للنساء * کرچه مؤلف درهم وزنیله تقیید ایدوب لکن قثولّ ماده‌سنده تشدید لامله رسم ایلمکله بورایه منافی اولور ‹ العناتل › عنادل وزننده اکل ایده‌جك لاشه مقوله‌سنی پاره پاره ایدن صرتلانلره دینور * شارح دیرکه اکثر نسخه‌لرده الظباء العناتل واقع اولمغله خطادر صواب اولان الضباع اولمقدر ‹ العثل › ثای مثلثه ایله کتف وزننده وفتحتینله جائزدر مطلقا چوق اولان نسنه‌یه دینور وایری ویوغون اولان نسنه‌یه دینور ‹ العثل › فتحتینله برنسنه کثیر اولمق معناسنه‌در یقال عثل الشیٔ عثلا من الباب الرابع اذا کان عثلا ای کثیرا وایری ویوغون اولمق معناسنه‌در یقال عثل الشیٔ اذا کان عثلا ای غلیظا ضخما وعثل قیون قسمنك اشکنبه‌سنی وبغرسقلرینی احاطه ایدن یوفقه‌جه یاغه دینورکه چوز تعبیر اولنور ‹ العثولّ › قرشبّ وزننده سست وصالق وعاجز کمسه‌یه دینور وباشنك وکوده‌سنك قیللری چوق اولان آدمه دینور ‹ العثوثل › صنوبر وزننده عثولّ ایله معنای اوّلده مراد فدر ‹ العثول › صبور وزننده احمق ونادانه دینور جمعی عثلدر کتب وزننده‌ویك یوغون تصلق ویاقشقسز خرما اغاجنه دینور یقال نخلة عثول ای جافیة غلیظة ‹ العثولیة › جعفریّه وزننده کور وصیق قبا صقاله وصف اولور یقال لحیة عثولیة ای کبیرة کثة ‹ عثال › کتاب وزننده بریوقش بیلاك یاخود ارض قبیلهٔ جذامده بردره آدیدر ‹ العثل › عینك کسریله مال قسمنی یعنی طوارلری ایوجه کوروب کوزه‌دوب کرکی کبی تقید ورعایت ایدر اولان آدمه دینور یقال هو عثل مال ای ازاؤه ‹ العثلول › زنبو وزننده آت قسمنك یلیسنك سکیرنه دینورکه یلی آنك او زرنده‌بتر یقال اصاب عثلول الفرس وهو عصب المعرفة ینبت علیه الشعر ‹ امّ عثیل › حذیم وزننده دیشی صرتلانك کنیه‌سیدر وعثیل ارکك صرتلانه دینور واصلا طیب ودهن سورنمیوب وهرکز تزیّن ایلمیان آدمه دینورکه وجودی بدرایحه باغلیوب وصاج وصقالی قارش مورش اولور یقال رجل عثیل ای لایدهّن ولا یتزیّن ‹ العثل › فصل وزننده قرلمش کمیك اکری صارلمغله اکری بتمك معناسنه‌در یقال عثلت یده عثلا من الباب الاول اذا جبرت علی غیراستواء کمایقال عثمت یده ‹ العثجل › جعفر وزننده و ‹ العثاجل › علابط وزننده قرنی بیوك آدمه دینور وککیش بیوك قربه وطولوم وچوال مقوله‌سی قابه دینور ‹ العثجلیة › جعفریه وزننده ارض یمامه‌دن وادی السلیع نام محلده برارضك آدیدر وبرصویك آدیدر ‹ العثجلة › دحرجه وزننده برآدم پك پیرلکدن یاخسته‌لکدن ناشی یرندن کوجله آغر آغر دپرنوب قالقار اولمق معناسنه‌در یقال عثجل الرجل اذا ثقل علیه النهوض من هرم اوعلة ‹ العثکول › و ‹ العثکولة › عینلرك ضمیله و ‹ العثکال › قرطاس وزننده خرما سالقمنك صاپنه یاخود سالقمنه دینور وعثکوله زینت ایچون هودجلره آصدقلری رنکامیز یوکدن وسائر نسنه‌دن اولان پوسکله دینورکه سالقم کبی کیدر کن بری اوته صالنور ‹ المتعثکل › کافك کسری وفتحیله سالقملی خرما دالنه دینور یقال عذق متعثکل ای ذوعثاکیل ‹ العثکلة › دحرجه وزننده هودجی عثکوله دیدکلری پوسکل ایله زینتلمك معناسنه‌در یقال عثکل الهودج اذا زینه بالعثکولة وآغر آغر یلمك معناسنه‌در یقال هو یعثکل ای یعدو ثقیلا ‹ ذوعثکلان › عسقلان وزننده اذواء تعبیر اولنان ملوك یمندن بر ملکدر ‹ العجل › و ‹ العجلة › فتحتینله اسملردر ایومکه وایوجنلکه دینورکه برنسنه‌یی وقتندن مقدّم طلب وتحری ایلمکدن عبارتدر آنکچون مذمومدر یقال اختلّ امره من العجل والعجلة ای السرعة وعجل وعجله مصدر اولور ایومك معناسنه یقال عجل الرجل عجلا وعجلة من الباب الرابع اذا اسرع وعجل بالچغه یاخود سیاه ومتعفّن بالچغه دینور حماء معناسنه * مترجم دیرکه ﴿خلق الانسان من عجل﴾ کریمه‌سنده بعضلر بونکله تفسیر ایدوب لکن راغب بعد التزییف دیدیکه بلکه مراد عجله وسرعت معناسیدر عجله وقلت صبر

مطلب

وثبات انسانك لازم ماهيتى اولمغله كوكه آندن مخلوق اولمشدر نته كه خلق زيد من الكرم ديرلر فرط مبالغه يى
متضمندر وبعضلر بونده قلب وارديديلر خلق العجل من الانسان ايله تأويل ايلديلر كوياكه عجله انسانك طبايع
مجبوله سندن برطبيعت واخلاقندن برجزؤ اولديغنه تنبيه نكته سنه مبنيدر وبالجمله عجل اطلاقى سرعت
معناسندندركه همان طپراق صويى كورديكى كبى متطين اولور ﴿العجل﴾ كتف وندس وزنلرنده و ﴿العجلان﴾
عطشان وزننده و ﴿العاجل﴾ و ﴿العجيل﴾ اميروزننده مشربى ايوه كن اولان آدمه دينور عجلان لفظنك جمعى
عجالى كلور عينك فتحيله وعجالى كلور عينك ضميله وعجلان وعجيلك جمعلرى عجال كلور عينك كسريله وعجلان
شهر شعبانه اطلاق اولنور چابك كلوب كتديكنه بناء زيرا آخرنده صوم مفاجى اولمغله اول خيالله اذهانده
سريع الانقضاء اوله رق جلوه ايدر خصوصا ترياكيلرك وجدانلرنده هفته قدر حكمى اولور وعجلان اعلام
ناسدندر ﴿التعجيل﴾ تفعيل وزننده ايومك معناسنه در يقال عجل الرجل بمعنى عجل وبركمسه يه سبق وتقدم
ايلك معناسنه در يقال عجله اذا سبقه وكش تعبير اولنان يوغورد قوريسنى عجاجيل قلمق معناسنه در يقال
عجل الاقط اذا جعله عجاجيل ﴿التعجّل﴾ تفعل وزننده بودخى ايومك وايوه جنلك ايلك معناسنه در يقال
تعجل فى امره بمعنى عجل ويوغورد قوريسنى عجاجيل قلمق معناسنه در يقال تعجّل الاقط اذا جعله عجاجيل
﴿الاستعجال﴾ ايودرمك معناسنه دركه برآدمه برايشى عجله ايله طوتدرمقدن وعجله ايله طوت ديو امر وتكليف
ايلكدن عبارتدر يقال استعجله اذا حثه وامره ان يعجل وبرآدمك برخصوصده عجله ايلسنى طلب ايلك
معناسنه در ومنه مر فلان يستعجل اى طالبا ذلك من نفسه متكلفا اياه كوياكه كندى نفسندن عجله ايله مرورى
طلب وتكليف ايدر وسبق وتقدم ايلك معناسنه در يقال استعجله اذا سبقه ﴿العجلى﴾ سكرى وزننده اوقى چابك
چيقوب كيدن يايه وصف اولور يقال قوس عجلى اى سريعة السهم ﴿العاجل﴾ آجل وزننده ومقابليدركه
حالا وحاضر اولان شيئه دينور نته كه آجل زمان آتيده اوله جق نسنه يه دينور ومنه يقال لاتبع العاجل بالآجل
﴿الاعجال﴾ همزه نك كسريله سبق وتقدم ايلك معناسنه در يقال اعجله اذا سبقه وناقه خلقتى ناتمام ياورى
دوشورمك معناسنه در يقال اعجلت الناقة اذا القت ولدها لغيرتمام ﴿المعجل﴾ محسن وزننده و ﴿المعجل﴾ محدّث
وزننده و ﴿المعجال﴾ مفتاح وزننده شول ناقه يه دينوركه سنه سى تمامندن مقدم طوغوروب وياوريسى
ديرى قالور اوله يقال ناقة معجل ومعجال وهى ماتنتج قبل ان يستكمل الحول فيعيش ولدها ومعجل شول
ناقه يه دينوركه چوكوردوب اوزرينه بنمك ايچون اياغى اوزنكيسنه وضع ايلديكك كبى يرلشمكه قالميوب همان
صيچرايوب قالقار اوله معجله دخى دينور پس مذكرينه ده معجل دينور يقال ناقه معجل ومعجلة اذا كانت حين
وضعت الرجل فى غرزها وثبت وشول خرما اغاجنه دينوركه خرماسى طرفنده وقتنده ايرشور اوله يقال نخلة معجلة
اى مدركة فى اول الحمل ﴿المعجل﴾ مكرم وزننده سنه تمامندل مقدم طوغوب ديرى قلان دوه كوشكنه دينور ﴿العجالة﴾
عينك كسرى وضميله و ﴿العجل﴾ و ﴿العجلة﴾ عينلرك ضميله عجله ايله ترتيب اولنان شيئه دينور طعام ماحضرى كبى
قال الشارح ومنه قولهم التمر عجالة الراكب وعجله وعجلته يعنى دابه سنه ركوب ايدوب برسمته كيده جك
آدم ايچون خرما طعام ماحضردركه آنك ايچون مكث ايلك اقتضا ايلمزوفى المثل * الثيب عجالة الراكب * بومثل
سهل الحصول اولان نسنه ده ضرب اولنور وعجاله كذلك عينك كسرى وضميله واعجاله همزهٔ مكسوره ايله
وعجل وعجله عينلرك ضميله صاغم وقتندن مقدم چوبانك اوتلاقده كندى ياغيرى ايچون صاغديغى لبن قليله
اطلاق اولنور تقول سقانا عجالة واعجالة وعجلا وعجلة وهى اللبن الذى يعجل الحالب لنفسه اولغير فى الراعى
من لبن يسير ﴿المعجّل﴾ محدّث وزننده دائما وجه مذكور اوزره عجاله اطلاق ايلدكلرى سود صاغان چوبانه
دينور ودائما اهلنه اول سودى كتورن آدمه دينور يقال هو معجل اذا كان يأتى اهله بالعجالة ﴿المتعجل﴾ اسم فاعل
بنيه سيله معجل معناسنه در ﴿العجال﴾ رمّان وزننده و ﴿العجول﴾ سنور وزننده حيس ديدكلرى طعامدن ياخود
خرمادن برصقم شيئه دينوركه آوجله همان صقوب اكلنده استعجال اولنور تقول اتانا بعجال وعجول اى بجماع
الكف من الحيس اوالتمر * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وسويق ايله تخمير اولنمش خرمايه دينوركه على العجله
بى تكلف اكل وبلع اولنور راحة الحلقوم مشابه سنده اولور ﴿العجل﴾ عينك كسريله و ﴿العجول﴾ سنور وزننده
اركك بوزاغى يه دينور ثانينك جمعى عجاجيل كلور * مؤلف بوراده مسامحه ايلمشدر وبصائرده عجلك جمعى عجاجيل
كلور * مؤلف بوراده مسامحه ايلمشدر وبصائرده عجلك جمعى عجول وعجولك جمعى عجاجيل اولديغنى تصريح
ايلمشدر * ومصباحك بيانه كوره عجلك مؤنثى عجله در هاايله وجمعى عجول در ضمتيله وعجله در عنبه وزننده ومغربك

(بيانه)

بیانه کوره عجاجیل عجولك جمعیدرکه سنور وزننده‌درکه جمعی سنانیردر وراغبك بیانه کوره بوزاغی قسمنده
برکونه عجله تصوّر اولندی‌که ثوراولدقدنصکره اول عجله منعدم‌اولور ودمیری دیدیکه بنی‌اسرائیل میعاد موسی
علیه‌السلام تمام اولمزدن‌مقدّم سامری یاپدیغی بوزاغی‌یه پرستش ایتدکلری وجه تسمیه‌در ﴿المعجل﴾ محسن‌وزننده
بوزاغیلی اینکه دینور یقال بقرة معجل ای ذات عجل ﴿بنو عجل﴾ فتحتینله بر جماعتدر ﴿العجلة﴾ عینك کسریله
عجل کلمه‌سنك مؤنثیدر وصوطولومنه دینور ودولابه دینورکه قویی چرخیدر جمعی عجل کلور عنب‌وزننده وعجال
کلور جبال وزننده وبراوتك اسمیدر وشهر انبار قربنده برموضع آدیدر عجله نام برخاتونك اسمیله مسمادر ﴿العجلة﴾
فتحاتله عربه‌یه وقاکلی‌یه وقوچویه دینور جمعی عجل‌در هاسز واعجال وعجال‌در عینك کسریله وچرخه
ودولابه دینور علی‌قول دوه چرخنه دینورکه پك بیوك اولور محاله معناسنه واثواب واثقال طاشیه‌جق تسکره‌یه
وسنم عربه‌سنه دینورکه تخته‌لردن طریقه طرزنده اولور وشول اغاجه دینورکه قویینك کنارنده یاپیلان میل اوزرینه
ارقوری اوزادیلوب قوغه اکا آصیلور وبالچغه وسیاه ومتعفن چاموره دینور وخرما اغاجنك اوزدکنده اویمه
طرزنده اولان بصمغه دینورکه آنلره ایاقلری بصه‌رق تپه‌سنه چیقارلر نته‌که نقیر اویمه بصمقلی اولان خرما
اوزدکنه دینور بونلرك جمله‌سنده سرعت معناسی ملحوظدر وعجله یمنده بر قریه آدیدر ﴿دار العجله﴾ مکه‌ده
مسجد حرامك اتصالنده بر داردر ﴿العجلیّ﴾ عربیّ وزننده عجله‌یه منسوب دیمکدرکه عربه‌جی مراد اولور ومنه
عثمان بن شراب العجلیّ وبو فقهاء ومحدّثیندندر ﴿العجلیّ﴾ عینك کسریله بنو عجل جماعتنه منسوبدر ومنه
ابو الفتوح اسعد وسعد بن علی العجلیان‌که اعلام علمادندر ﴿العجول﴾ صبور وزننده بالطبع ایوه‌کن آدمه دینور
وولدینی‌یاوی قلمش واله وحیران عورته وناقه‌یه دینور جزع واضطرابندن بری‌اوته عجله ایله تردّد ایلدکلرندن اطلاق
اولندی جمعی عجل‌در کتب وزننده وعجائل‌در واولومه اطلاق اولنور یقال صرمته العجول ای المنیة * مترجم
دیرکه شعوب وعبول کبی بودخی غیر منصرفدر وصفیت اصلیه لمحه‌سیله حرف تعریف دخی داخل اولور وعجول
قهوه آلتی تعبیر اولنان مختصری طعامه دینور تقول اطعمنا بالعجول ای اللهنة ومکه‌ده بر قویی اسمیدرکه عبد
شمس یاخود قصی حفر ایلمشدر ﴿المعاجیل﴾ مختصر اولان یوللره دینورکه شاهراه اولمیوب منزله عجله ایله واریله‌جق
یوللردر اوغرین یول تعبیر اولنور مفردی معجال‌در یقال اخذوا معاجیل الطرق ای مختصراتها ﴿العجیلی﴾
مصغّر بنیه‌سی وقصر ایله و﴿العجیلة﴾ جهینه وزننده تیز تیز سرعتله یوریمکه دینور یقال سار العجیلی والعجیلة
ای سریعا ﴿العجیل﴾ زبیروزننده قهوه آلتی وصغرالق تعبیر اولنان طعام مختصره دینور یاخود مسافره
تکلفلو طعامدن مقدّم احضار اولنان مختصر بجه طعامه دینور ﴿العجالة﴾ کتابه وزننده بر نبات آدیدر ﴿العجلاء﴾
صحراء وزننده بر موضع آدیدر ﴿العجلانیة﴾ مصیصه قربنده مرج الدیباج نام محلده بربلده آدیدر ﴿عجلی﴾
سکری وزننده ذو الرمّه نام شاعرك ناقه‌سی اسمیدر وثعلبة بن امّ حزنه وزید بن مرداس السلمیّ ودرید بن الصمه نام
کمسه‌لرك فرسلری اسمیدر ﴿عبید العجل﴾ صفت اوله‌رق حسین بن محمد نام محدّثك لقبیدر ﴿العجاجیل﴾ عجولك
جمعیدرکه ذکر اولندی وسوبو سوبوکش صیقملرینه دینورکه آوج طلوسی صیقوب اکل ایدرلر ﴿المستعجلة﴾
اسم مفعول بنیه‌سیله شاهراهدن بشقه منزله قریب اوغرین یوله دینور تقول اخذت مستعجلة من الطریق
وهذه مستعجلات الطریق بمعنی القربة والخصرة وکذا یقال هذه خدعة من الطریق ومخدع ﴿امّ عجلان﴾ سحبان
وزننده برقوشك کنیه‌سیدر ﴿العدل﴾ عینك فتحی ودالك سکونیله و﴿العدالة﴾ عینك فتحیله و﴿العدولة﴾ عینك
ضمیله و﴿المعدلة﴾ میمك فتحی ودالك کسریله و﴿المعدلة﴾ دالك فتحیله جور ایتمیوب نفوس وعقولده استقامتی
قائم ودرکار اولان امر وحالتی اجرا ایلمك معناسنه‌در لسانمزده عدالت ایلمك تعبیر اولنورکه سلطان ووالی‌یه کوره
ظلم وستم ایتمیوب داد وانصاف ایلمکدن وحاکمه کوره حق ایله حکم ایلمکدن عبارتدر یقال عدل الوالی والحاکم عدلا
وعدالة وعدولة ومعدلة ومعدلة من الباب الثانی ضدّ جار ویقال هو یقضی بالحقّ ویعدل فهو عادل من عدول
وعدل بلفظ الواحد وهذا اسم للجمع ویقال رجل عدل وامرأة عدل وعدلة یعنی صیغه‌مز بوره‌دن اسم فاعل عادل
کلور جمعی عدول‌در وعدل اسم جمع اوله‌رق مستعمل اولور یقال قوم عدل ای عادلون وعادل معناسنه اولور
وبو فی الاصل مصدردر مبالغة وصف اولمشدر اصلیتی اعتباریله مرأه‌یه صفت اولوب امرأة عدل دینور ووصفیتی
اعتباریله علامت تأنیث ادخال اولنوب امرأة عدلة دینور * مؤلف بصائرده دیدیکه عدل کلمه‌سی مصدر اولور
ومبالغة وصف اولور ذو عدل معناسنه بوصورتده تثنیه وجمعی ومؤنثی کلمز پس رجل عدل ورجلان عدل ورجال
عدل وامرأة عدل ونسوة عدل دینور واکر تثنیه وجمع ومؤنث عنوانیله مرئی اولور ایسه خصم وندب کلمه‌لری کبی

فی الاصل مصدر اولیوب وصف اولان کلمه لرك مجراسنه اجرا اولنمش اولورنته که ابن جنی امرأة عدلة عنوانیله ثبت
ومصدری مؤنثه وصف اولمق اوزره اجرا ایتلریله عدل کلمه سنه علامت تأنیث الحاق ایلدیلر دیو حکایت ایلدی
زیرا بوصورتده ذاته منقول اولمغله تثنیه وجمع وتأنیثی صحیح اولور پس منعوت به اولان عین عدالت اعتباری که معنای
مبالغه در ملحوظ اولور ووصف مجراسنه اجرا اولناندە سائر صفات کبی ذات ملحوظ اولور * وشارح دیرکه عدل
نسب اوزره اولمیان عادل بدلی اولور ایسه وصفیتنه اعتبارا صیغه ایله تصویغ اولنور وشهاب مرحوم دیدیکه
منعوت به اولان مصدرده واحد ومذکر وجمع ومؤنث مساوی اولور وبو استواء اصل مطرددر بوصورتده مصدریتی
جهتی مقطوع النظر اولمز وشیخ رضی مرحومك رجلان عدلان قولی بوکه منافی دکلدر زیرا آنده جانب معنا یعنی
وصفیت حقیقیه مراددر نته که کاهجه منتقل الیها اولان حالی اعتباریله تثنیه وجعلنور دیدی ومصباحده باب
رابعدن فتحتینله عدل صیغه سی زیاده ایدوب جار وظلم عبارتیله تفسیر ایلدی کذلك باب خامسدن عدل عدالة
وعدولة فهو عدل ای مرضیّ یقنع به عبارتنی ایراد وواحده وغیره اطلاق اولنور کذلك تثنیه وجمعی دخی کلور دیو
تنصیص ایلکله عدل بوکه کوره شکس کبی وصف اولوب باب ثانیدن مصدر دخی اولمغله ایکی جهتنده ده اعتبار
جائز اولمش اولور زیرا مصدر ایله مبالغة توصیف مطرده در * بوصورتده مؤلفك اسم جمع اولور دیدیکی اصل
مرقومه منافی اولور ومؤلف امام کلمه سنی بوندن تفریق ایلشدر نته که ماده سنده مبیندر وعدل ایکی نوعدر بری عدل
مطلقدر که عقل آنك حسننی مقتضی اولوب وازمنه دن برزمانده نسخ وتبدیلی قابل ووجهامن الوجوه جور واعتدا ایله
متصف اولمیه محسنه احسانی مقابلنده احسان وبر آدمدن رنج واذایی دفع ایدن کسه اوزرندن رنج واذایی دفع
ایلك کبی ونوع آخری شول عدلدر که عدالتی شرعله معلوم اولوب بعض ازمنه ده نسخی ممکن اوله قصاص
وارش جنایات واخذ مال مرتد کبی انتهی * وعدل ومعدله وعداله اسم اولور فارسیده آندن داد ایله تعبیر اولنور یقال
هو اهل العدل والمعدلة والعدالة ای ضدّ الجور وماقام فی النفوس انّه مستقیم * مؤلفك وماقام قولی ضدّ الجور مفهومنی
تفسیردر وسوق تعریفی عادتی اوزره مسامحه در وعدل برنسنه یی برنسنه ایله برابرلشدرمك معناسنه در یقال عدله
عدلا من الباب الثانی اذا وازنه بونده معنای لازم دخی مستعملدر ومحفه ده بر آدمه دنك اولمق معناسنه در یقال
عدله فی المحمل اذا رکب معه وعدل مثل ونظیر معناسنه در جمعی اعدال درکا سیذکر واولیجکه اطلاق اولنور
لکن عادل اولمسی معتبردر یقال اعطاه بالعدل ای بالکیل وبرنسنه مقابلنده اولان جزا وعوض معناسنه مستعملدر
یقال هذا عدل ذاك ای جزاؤه وفریضه ونافله معنالرینه کلور وفدیه معناسنه مستعملدر نفسنه عادل اولدیغنه
مبنی نته که فاء بابنده صرف فصلنده اشبو ﴿ من انتمی الی غیر ابیه لا یقبل الله منه صرفا ولا عدلا ﴾ حدیثنده سبق
ایلدی که فریضه ایله ونافله ایله وفدیه ایله تفسیر ایلدیلر وعدل برابرلکه دینور یقال قسموا بینهم علی العدل ای
علی السویة وطوغریلق استقامت معناسنه در یقال به عدل ای استقامة وعدل برکسه نك اسمیدرکه * وضع علی
یدی عدل * مثلنك منشأیدر مزبور تبع نام ملك یمنك جلادی اولمغله قتلی مراد قطعی اولان کسه لر اکا تسلیم
اولنور ایدی که من بعد خلاصی ناممکن اولور ایدی بعده مطلقا نومید ومأیوس اولنان نسنه حقنده وضع علی یدی
عدل مثلنی ایراد ایلدیلر وعدل برنسنه یی طوغرلتمق معناسنه در یقال عدل السهم عدلا اذا اقامه وعدل عدول
معناسنه درکا سیذکر ویول برسمته دونمك معناسنه در یقال عدل الطریق اذا مال وپوغور دوه دیشی یه آشمغی
فراغت ایلك معناسنه در یقال عدل الفحل اذا ترك الضراب وپوغوری دیشی یه آشمقدن آیروب برطرف
ایلك معناسنه در یقال عدل الجمّال الفحل اذا نحاه یعنی عن الضراب وایکی آدمك بیننی تسویه ایلك معناسنه در یقال
عدل فلانا بفلان اذا سوّی بینهما ﴿ العادل ﴾ عدل وداد ایدیجی آدمه دینور باب ثانیدن اسم فاعلدر جمعی عدول در
شاهد وشهود کبی ﴿ التعدیل ﴾ تفعیل وزننده حاکم حق اوزره طوغریجه حکم ایلك معناسنه در یقال عدّل الحاکم
الحکم اذا اقامه وشاهد مقوله سنی تزکیه ایلك معناسنه درکه مراد عدله نسبتله عادلدر دیمکدر یقال عدّل فلانا
اذا زکاه وترازو کفه لرینی برابرلشدرمك وبرابرجه طوتمق معناسنه در یقال عدّل المیزان اذا سوّاه وبرنسنه یوکلك بردنکی
قدر اولمق معناسنه مستعملدر یقال شرب حتی عدّل ای صار بطنه کالعدل واکری نسنه یی طوغرلتمق معناسنه در
یقال عدّل الشیء اذا اقامه ﴿ العدلة ﴾ فتحاتله و ﴿ العدلة ﴾ همزه وزننده شاهدلری تزکیه ایدن آدملره دینور قاضیلرك
تزکیه نائبلری کبی که آنلرده برقاچ مزکیّ لازمدر علی قول همزه وزننده مفرد وفتحاتله جمع صیغه سیدر ﴿ المعادلة ﴾
مفاعله وزننده برنسنه ایله برابرلشمك وبرابرلك ایلك معناسنه در یقال عادله اذا وازنه وبونده متعدّی معناسی دخی لغتدر
وبرمشکل ایشه کرفتار اولمغله فعل وترکی بیننده متردّد اولمق معناسنه در یقال هو یعادل هذا الامر اذا ارتبك فیه ولم یمضه

مطلب

و بونك مفهومى عدال مفهومنه مغايردر كما سيذكر و برآدمه محفه داش اولمق معناسنه در يقال عادله فى المحمل اذا
ركب معه و برنسنه اكرلمك معناسنه در يقال عادل الشئ اذا اعوجّ (العدل) عينك كسريله بودخى مثل ونظير
معناسنه در جمعى اعدال در و يوكك بردنكنه دينور جمعى اعدال وعدول كلور يقال هذا عدل ذاك الحمل
اى نصفه (العديل) اميروزننده بودخى عدل وعدل كبى مثل ونظير معناسنه در جمعى عدلاء كلور كرماء وزننده
يقال لاعدل له ولاعدل ولاعديل اى المثل والنظير ومحفه ده برآدمه دنك اولان محفه داشه دينور يقال هوعديله
فى المحمل اى معادله (الاعتدال) افتعال وزننده كمّ وكيفده ايكى حالت بيننده متوسّط حالتله متصف اولمق معناسنه در
مثلا برجسم طول وقصر حالتلرى بيننده متوسّط اولمق كبى كه اورته بويلو اولمق تعبيراولنور وصو وهوا حرارت
وبرودت بيننده متوسّط اولمق كبى يقال اعتدل الشئ اذا توسط بين حالين فى كمّ وكيف ومطلقا برنسنه متناسب
وحدّ واسلوبى متوافق اولمغه اعتدال اطلاق اولنور يقال به اعتدال اى تناسب (العدول) قعود وزننده عدل كبى
يولدن صاپمق معناسنه در يقال عدل عن الطريق عدلا وعدولا من الباب الثانى اذا حاد وعدول دونمك معناسنه در
يقال عدل اليه اذا رجع (المعدل) مجلس وزننده و(المعدول) اسم مكاندر دنوب واره جق وصاپه جق يرديمكدر
ثانى معدول اليه حكمنده در يقال ماله معدل ومعدول اى مصرف (الانعدال) انفعال وزننده صاپمق معناسنه در
يقال انعدل عن الطريق اذا حاد (العدال) كتاب وزننده ايكى شقّك بربنى ترجيح وتصميمله اختياره قادر اولەميوب
تفكر واعمال انديشه ايده رك بينلرنده متردّد قالمق معناسنه در ومنه تقول انا فى عدال من هذا الامر وهوان يعرض
امران فلا تدرى لايّهما تصيرفانت تروّى فى ذلك ويقال قطعت العدال فيه اذا صممت* مؤلف بونى كتاب
وزنيله كرچه تقييد ايلدى لكن معادله كبى مفاعله دن مصدر اولمق اغلبدر (عدولى) فتحتينله بحرين ناحيه سنده
برقريه در وعدولى قديم وطويل شجره دينور (العدولية) ياى نسبتله عدولى ديدكلرى قريهٔ مزبوره يه منسوب
بركونه كميلره دينور ياخود عدول نام كيجى يه ياخود عدول نام طائفه يه منسوبدركه هجر بلادنه نازل اولورلر
ايدى وبومفرددر جمعى عدولى در وعدولى كيجى لونديه دينور اعلام غالبه دن اولمشدر يقال هوعدولىّ اى
ملّاح (عديل) زبيروزننده ابن الفرج نام شاعرك اسميدر (معدل) مجلس وزننده ابن احمددركه محدّثدر
(المعدّلات) معظمات وزننده خانه نك كوشه لرينه اطلاق اولنور زوايا البيوت معناسنه (العدل) فتحتينله يوكك
ايكى دنكنك برابرلكنه وبرابرلشمسنه دينور يقال ليس فى الحمل عدل اى تسوية فى عدليه (العدمل) و(العدملىّ)
و(العدامل) و(العداملىّ) عينلرك ضميله مسنّ وقديم آدمه دينوركه نوحى تعبيراولنور وايرى قديم اغاجه دينور
وايرى قوجه كاره دينور (العدمول) زنبوروزننده قوربغه يه دينور ضفدع معناسنه (العدمل) قنفذوزننده اركك
قرتال قوشنه دينور (العنديل) زنجبيل وزننده ابن تمره روايتى اوزره بركوچك قوشك اسميدر على قول عندليبده
لغتدر (العندل) صندل وزننده يومرى باشلو دوه يه دينور مذكر ومؤنثه شاملدر وپك اوزون آدمه دينور مؤنثى
عندله در (العندلة) دحرجه وزننده دوه ياوز ومتين اولمق معناسنه در يقال عندل البعير اذا اشتدّ وبلبل اوتمك
معناسنه در يقال عندل البلبل اذا صوّت (العنادلان) عينك ضميله خايه لره دينور مفردى عنادل در ومنه يقال
هومايعرف سحادليه من عنادليه اى الخصيان (العندليل) زنجبيل وزننده بركونه سرچه قوشيدر (العندلة)
عندلك مؤنثيدركه پك اوزون عورته دينور وايرى ممه لو عورته دينور يقال امرأة عندلة اى ضخمة الثديين
(العندليب) هزاردركه بلبلدر باء بابنده ذكراولندى (العذل) عينك فتحى وذال معجمه نك سكونيله قنه مق معناسنه در
يقال عذله عذلا من الباب الاوّل اذا لامه (التعذيل) عذل معناسنه در يقال عذّله بمعنى عذله (العذل) فتحتينله
اسمدر قنه مغه دينور يقال لاينفعه العذل اى الملامة (الاعتذال) افتعال وزننده و(التعذّل) تفعل وزننده ملامتى
قبول ايلك معناسنه دركه نفسنه مراجعتله جرم وخطاسنى ادراك واعتراف ايلكدن عبارتدر يقال اعتذل
فلان وتعذّل اذا قبل العذل واعتذال برنسنه يى ايشلمكه تمام قصد وتوجّه قلمق معناسنه دركه معناى اوّلك لازمى
اولور يقال اعتذل عليه اذا اعتزم واوق آتان كمسه خطا ايلكله تكرار آتمق معناسنه مستعملدر كويا كه خطادن
ناشى نفسنه لوم ايدوب تكرار آتمغه مباشرت ايدر يقال اعتذل الرامى اذا رمى ثانية (العذلة) همزه وزننده
و(العذّال) شدّاد وزننده دائما ناسى ملامت ايدن آدمه دينور يقال رجل عذلة وعذّال اى كثير العذل
(العذلة) فتحاتله و(العذّال) رمّان وزننده و(العذّل) ركع وزننده عاذل كلمه سنك جمعيدركه لائم معناسنه در
(المعتذلات) معتدلات وزننده و(العذل) ضمتينله پك اسّى كونلره وصف اولور كويا كه پك اسيلكندن ناشى
كندى نفسلرينه لوم ايدرلر يقال ايّام معتذلات وعذّل اى شديدة الحرّ (العاذل) عذلدن اسم فاعلدر وبدن

نسوانده شول طمره دینورکه دم استحاضه آندن خروج ایدر * مؤلف بونی راء مهمله ایله عاذر عنوانده دخی ذکرایلشیدی و برصو یاخود بر موضعك اسمیدر وجاهلیتده شعبان آینك علی قول شوّال آینك اسمیدر جمعی عواذل در (العذّالة) شدّاده وزننده است ومقعده اطلاق اولنور (المعذل) معظم وزننده شول کریم وجوانمرد آدمه اطلاق اولنورکه افراط سخاسندن لوم اولنوراوله یقال هومعذّل اذاکان یعذّل لافراط جوده و بر رجل آدیدر (العرجلة) عینك وجیمك فتحیله آت سوریسندن بربلوکه دینور و پیادکان کروهنه دینور و یکی سوریسنه دینور (العرجول) برذون وزننده جماعت معناسنه در (العردل) صندل وزننده صلب وشدید اولان نسنه یه دینور (العردلة) دحرجه وزننده کوشك وسلپوك یوریمکه دینور یقال یمشی عردلة ای مسترخیا (العرندل) سمندل وزننده اوزون آدمه دینور وصلب وشدید کمسه یه دینور (العرزال) قرطاس وزننده ارسلان یتاغنه دینور وارسلانك یاوریلرینه یاپدیغی یتاغه دینورکه اغاجلردن واوتلقلردن کتوروب یوه طرزنده یاپوب یاوریلرینی آنده یاتورر وخرما وسائر اغاج اوزره اولان باغچوان یتاغنه دینورکه ارسلان مقوله‌سی جانور خوفندن یاپوب آنده آرام ایدرلر وآت بقیه‌سنه دینور وچوال طرزنده اولان قابه دینور وشول کوچك چادر وقولبه مقوله‌سی آرامکاهه دینورکه قتال هنکامنده ملوك ورؤسا ایچون اتخاذ اولنور * یقال انّ الجیش یقاتلون والملك ینظر من العرزال وهو بیت صغیر یتخذ للملك اذا قاتل ومنتار دیوشـورنلرك قولبه لرینه دینور و یلان اینینه دینور ومتاع قلیله دینور واغاجك بداغنه دینور ودکانه دینور حانوت معناسنه وفرقهٔ انسانی یه دینور وآغرلق ثقل معناسنه وذلیل وحقیر معناسنه در وچانطه ودغارجق مقوله‌سنك اغزنه دینور وشول قفیه یه یعنی اکرام قبیلدن اولان طعام مقوله‌سنه دینورکه خاصة انسان ایچون ترتیب واختیار اولنمش اوله مسافر ایچون اختیار اولنان اطعمه کبی (العرازیل) عزازیل وزننده اوغریلق ایچون مجتمع اولمش کمسه‌لره دینور یقال قوم عرازیل ای مجتمعون فی لصوصیة (العرطل) جعفر وزننده و(العرطلیل) زنجبیل وزننده ایری ودیزمان شیئه دینور یقال رجل عرطل وعرطلیل ای ضخم وافراط اوزره اوزون آدمه دینور یقـال رجل عرطل وعرطلیل ای الفاحش الطول (العرطویل) واو ایله زنجبیل وزننده یال وبال صاحبی خوش اندام وسهی قامت جوانه دینور یقال شـابّ عرطویل ای الحسن الشـباب (العراقیل) قافله عرازیل وزننده آفات ودواهی معناسنه در یقال اصابتهم العراقیل ای الدواهی وعراقیل الامور صعاب ومشکلات اموردن عبارتدر یقـال وقعوا فی عراقیل الامور ای صعابها (العرقلة) دحرجه وزننده طوغری یولدن صاپمق معناسـنه در یقال عرقل الرجل اذا جار عن القصد وسوزی جهت واسلوبندن اکوب صاپتمق معناسنه در یقال عرقل کلامه اذا عوّجه و برآدمه برایشی یا برسوزی حق اوزره طوتمیوب وطوغریسنی سـویلمیوب جهتندن چویروب بوکمك معناسـنه در یقال عرقل علی فلان اذا عوّج علیه الفعل والکلام وادار علیه کلاما غیرمستقیم (عرقل) جعفر وزننده ابن الخطیم درکه شـاعردر (العرقیل) قندیل وزننده یمورطه‌نك صاریسنه دینور (العرقلی) حوزلی وزننده صالنه‌رق یورویشه دینور یقال یمشی العرقلی وهی مشیة بتبختر (العرقال) قرطاس وزننده اصلا طوغری معامله ووضعی اولمیان آدمه دینورکه سلوکی وفعل وقولی دائما کج وبج اولان کمسـه‌دن عبارتدر یقال رجل عرقال ای لایستقیم علی رشده (العرکل) جعفر وزننده دفّه دینورکه ساز اقسامندندر وطاوله دینور طبل معناسنه یقال ینقر العرکل ای الدفّ وکذا الطبل و بر رجلك آدیدر (العرهلّ) اردبّ وزننده یاوز دوه‌یه دینور (العراهل) علابط وزننده قورومی تامّ وکامل اولان آته دینورکه هریری اویغون اولور یقال فرس عراهل ای الکامل الخلق (العراهیل) عینك فتحیله صالمه ومسیب دوه کروهنه دینور مفردی عرهول در زنبور کبی و بونلرك مجموعنده زای معجمه ایله ده لغتدر (العزل) عینك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌یی برندن یا کروهندن یاخود عملندن آیروب برطرف ایلمك معناسنه در یقال عزله عزلا من الباب الثانی اذا نحاه جانبا وجماع ایدرکن انزال وقتنده کیه قالمسون دیو ایچری انزال ایلمیوب ذکری طشره اخراج ایلمك معناسنه مستعملدر یقال عزل عن امته اذا لم یرد ولدها وعزل شول مال میری‌یه دینورکه اداسنك وقت معینی حلول‌لندن مقدّم محصل طرفندن همان وزن وانتقاد اولنمقسزین اله یکنی بیت المال طرفنه اوّل باوّل تقدمه طریقیله ارسـال وایراد اولنوب بعده وقت معینی حلولنده طوپدن حسـاب اولنور اوله یقال اتی بالعزل وهو مایورد بیت المال تقدمة غیرموزون ولا منتقد الی محلّ النجم وعزل برموضع آدیدر (التعزیل) تفعیل وزننده عزل ایلمك معناسـنه در یقال عزّله بمعنی عزله (الاعتزال) افتعال وزننده و(الانعزال) انفعال وزننده و(التعزّل) تفعل وزننده عزل وتعزیلك مطاوعلریدر یقال عزله وعزّله فاعتزل وانعزل وتعزّل ای نحاه جانبـا فتنحی واعتزال

عزل ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال اعتزل المرأة بمعنی عزل عنها ﴿ المعزال ﴾ مفتاح وزننده سائر چوبانلره اختلاط
ایتمیوب دائما طوارلرینی بشقه‌جه رعی ایدن چوبانه دینور و دائما کروهندن آلارغه‌یه نازل اولان یولجی‌یه دینور
و سلاحسز آدمه دینور جمعی معازیل در یقال هو معزال ای نازل ناحیة من السفر و کذا لارمح له عربلر رمح ایله
مطلق سلاحدن کنایه ایدرلر و خسّت و دناءتندن قارجیلره قارشمیوب سیرجیلك ایدن کمسه‌یه دینور و عقلی
ضعیف احمق و نادانه دینور که ناسه اختلاطدن محرومدر ﴿التعازل﴾ تفاعل وزننده ناس بری بریندن جدا اولوب
بشقه‌جه اولمق معناسنه‌در یقال تعازل القوم اذا انعزل بعضهم عن بعض ﴿ العزلة ﴾ غرفه وزننده اعتزالدن
اسمدر بشقه‌لغه و آلارغه‌لغه و آیریلغه دینور جدایی معناسنه‌در و منه قولهم من اختار العزلة فالعزّله ﴿ الاعزل ﴾
یالکز بشقه‌جه اولان قوملغه دینور یقال رمل اعزل ای منفرد منقطع و عادتا قویریغی بر طرفه اکری اولان دابه‌یه
دینور یعنی قویریغنك اکریلکی خلقی اولمیوب کندیسی اکری آلشدرمش اوله که ذمیمه‌در عرب فارسلری
علی الاطلاق تشأم ایدرلر خصوصا صاغ طرفنه اکری اوله و منه یقولون اعوذ بالله من الاعزل علی الاعزل
ای من الرجل الذی لاسلاح معه علی الفرس المائل الذنب عادة و یغمورسز بلوده اطلاق اولنور و قربان اتندن
غائب حصّه‌سنه دینور و سماکین اطلاق اولنان ایکی کوکبك برینك وصفیدر که دیکرینه سماك رامح و اکا سماك
اعزل دیرلر سماك رامحك اوکنده اولان کوکبی رمحه تشبیه ایلدیلر و بو یالکز اولمغله کویا که سلاحسزدر یاخود بونك
طلوع و ظهوری ایامنده اصلا ریح و بر د آثاری اولمامغله کویا که سلاحدن عاری اولمشدر * مترجم دیر که بو مناسبتله
اشبو قطعهٔ بلیغه‌نك ثبتی روا کورلدی * لاتطلبنّ بآلة لك رتبة * قلم البلیغ بغیر جدّ مغزل * سکن السماکان
السماء کلاهما * هذاله رمح و هذا اعزل *واعزل اوجه تعبیر اولنان ایکی پوچ کمیکلرینك بریسی ناقص اولان
دابه‌یه دینور و سلاحسز آدمه دینور نته که عزل دخی بو معنایه‌در ضمتینله ایکیسنکده جمعی عزل کلور عینك ضمیله
و اعزال کلور و عزّل کلور رکع وزننده و عزلان کلور ضمله ﴿العزل﴾ فتحتینله اسمدر سلاحسزلغه دینور ﴿العزلاء﴾
حمراء وزننده دبره دینور است معناسنه و طولوم و مشك مقوله‌سنك صودوکیله جك برینه دینور که اغزندن بشقه
اولمغله اورادن صو اخذ اولنور اسفلنده اولان اغزی اوله‌جقدر جمعی عزالی کلور عینك فتحی و لامك کسریله
و عزالی کلور لامك فتحیله و بنو جعفر بن کلابه مخصوص بر فرسك اسمیدر ﴿ العزل ﴾ عینك ضمیله و ﴿العزال﴾
کتاب وزننده ضعف و زبونی معناسنه‌در ﴿الاعازل﴾ بر موضعدر ﴿عزله﴾ غرفه وزننده یمنده شهر بحرانه
اعمالندن بر قریه آدیدر ﴿العزالان﴾ عینك فتحی و تثنیه بنیه‌سیله طوشنجل قوشنك قویریغی اوجنده اولان
ایکی جیغه‌یه دینور ﴿عزیله﴾ جهینه وزننده بر موضعدر ﴿المعتزلة﴾ قدریه‌دن بر فرقه‌در یعنی قدری انکار
ایدنلردن بر فرقه‌در که اصول فرق ضالّه اولان یدی فرقه‌نك بریسیدر زعملرنجه عندلرنده فئهٔ ضالّه عدّ اولنان
اهل سنتدن و خوارج طائفه‌سندن اعتزال ایتدکلرندن ناشی کندی کروهلرینه معتزله اطلاق ایلدیلر بعضلر
دیدیکه لقب مزبوری آنلره حسن بصری علیه الرحمة تلقیب ایلدی و جهی بودر که واصل بن عطاء نام کمسه که
حسن بصرینك اصحابندن و تلامذه‌سندن ایدی بر کون جامعده درس مجلسنه خارجدن بر آدم کلوب دیدیکه
ای مقتدای دین حالا زمانمزده بر کروه پیدا اولدیکه اهل کبیره‌یی اکفار ایدرلر و بر طائفه‌ده کفر ایله طاعت نفع
ویرمدیکی کبی ایمان ایله معصیت دخی ضرر ویرمز دیرلر پس بونده بزه نه کونه اعتقاد ایتمك لازمدر حسن بصری
جواب ویرمزدن مقدّم مزبور واصل جوابه متصدّی اولوب بن کبیره صاحبی مطلق مؤمندر و مطلق کافردر دیمم
بلکه اول کفر ایله ایمان بیننده بر منزله‌در نه مؤمندر و نه کافردر دیرم دیدی بعده مجلسدن قالقوب مسجدك ستونلرندن
بر ستون پایانه اعتزال و کلام مرقومی حسن بصری اصحابندن بر جماعته تقریر ایتمکه ابتدار ایلدکده حسن حضرتلری
قد اعتزل عنّا واصل دیمکله من بعد اول فرقه‌یه معتزله اطلاق اولندی و افعال عبادی کندی قدرتلرینه اسناد ایدوب
قدری انکار ایلدکلری یچون قدریه ایله‌ده ملقب اولدیلر ﴿العزل﴾ فتحتینله طوارك صغری طرفنه دینور و منه یقال
لسائق الحمار اقرع عزل حمارك ای مؤخره ﴿العزلة﴾ فتحاتله طوارك الماجغی اوزره اولان اومه‌جه کمیکنه دینور
﴿العزهول﴾ زنبور وزننده صالمه و مسیب اولان ارکك دوه‌یه دینور جمعی عزاهیل در و چابك و سبکپا آدمه دینور یقال
رجل عزهول ای سریع خفیف ﴿العزهل﴾ زبرج و جعفر وزنلرنده سلکی و پریشان اندام آدمه دینور و کوکرجن قوشنك
ارککنك یاخود پلازینه دینور و عزهل زبرج وزننده و عزهول زنبور وزننده سریع و سابق آدمه دینور ﴿العزهلّ﴾
اردبّ وزننده بیکار و فارغ بوش کزن آدمه دینور آیلاق تعبیر اولنور یقال هو عزهلّ ای فارغ ﴿عزهل﴾ جعفر وزننده بر رجل
آدیدر و بر موضعك اسمیدر ﴿المعزهل﴾ مدحرج وزننده دائما قوت و غداسی کوزل اولان آدمه دینور یقال رجل معزهل

ای الحسن الغداء ﴿عزاهل﴾ علابط وزننده بر موضع آدیدر ﴿العسل﴾ عینك وسینك فتحیله صو آقركن یوزنده پیدا
اولان قبرجغه دینور یقال بدا العسل فی وجه الماء ای الحباب و باله دینورکه فارسیده انکبین دیرلر بال آریسنك لعابندن
عبارتدر وعند البعض مادّه‌سی بر خفیجه شبنم کبی رطوبتدرکه حق سبحانه وتعالی هواده حادث ایدوب چچك
و یپراق مقوله‌سی اوزره نازل اولور الهام ربانیله آری قسمی آغزلریله اول رطوبتی التقاط ایدوب قوانه کوتروب
وضع وجمع ایدر ایشته بال اول رطوبت مجتمعه‌دن عبارتدر وآنك مادّه‌سی بر بخار لطیفدرکه خفیجه ارضدن صعود
وجوّ هواده امتزاجله نضیج بولوب حقیقت اخرایه تحویل ایلدنصکره کیجه وقتی برودت هوادن کسب غلظت
ایدوب عسل اوله‌رق قدرت حلواسی کبی ازهار واوراق اوزره نازل اولور الهام الهی ایله آریلر آنلری التقاط
و نقل ایدرلر وکاه اولورکه بعینه عسل اوله‌رق نازل اولمغله خلق آنی التقاط ایدرلر و بن عسلك منافع واسماسی
بابنده بر کتاب مخصوص تألیف ایلدم کتاب مزبور ترقیق الاسل فی تصفیق العسل اسمیله مسمّادر وعسل کلمه‌سی
مذکر و مؤنث اولور جمعی اعسال و عسل کلور ضمتینله و عسل کلور عینك ضمیله و عسول و عسلان کلور عینلرك
ضمیله و عسل ایله طتلو خوی و سجیه و شمائلدن کنایه اولور و منه یقال هو علی اعسال من ابیه ای علی آسان یعنی فلانده
پدرینك اخلاق و شمائلنه دائر نشئه وحلاوت آثاری واردر کویا که انك عسلندن یعنی مایه‌سندن مخمردر و عسل
خرما پکمزینه دینور یقال اکلنا عسلا ای صقر التمر و عرفط نام شجرك صمغنه اطلاق اولنور ﴿عسل اللبنی﴾ کسل
الکبری وزننده بخور انواعندن برنوع طیب اسمیدرکه برجنس شجردن بنفسه سیلان ایدر خوشبوی اولمغله خلق
انکله تبخر ایدرلر عامّه تحریفله حصی لبان دیرلر بو میعۀ سائله اوله‌جقدرکه خلق حصی لبانی دخی تحریف ایدوب
عسلبندن بخوری دیرلر و بعض دیارده اکازیغله دیرلر و عسل الرمث رانك کسریله رمث دیدکاری نباتدن پیدا اولان
لزوجتلی آق شیره‌درکه کومش قوزه شکلنده ظهور ایدر * مؤلف دهن العسل دیدکاری دارویی اهمال ایلدی ظاهرا
مولّد اولدیغنه مبنیدر ودهن العسل یونانیده اورمالی و بین الاطباء دهن داود دیدکاریدرکه ترکیده داود پیغمبر
یاغی تعبیر اولنور ﴿بنوعسل﴾ بر قبیله‌در و عسل بن ذکوان بر معروف کمسه‌درکه اخباریوندندر اصمعی ایله
ملاقات ایلدی و عسل مصدر اولور کاسیذکر ﴿العسلیّ﴾ یای نسبتله عسل رنکنده اولان شیئه دینور عسلیّ الیهود که
سلفده یهود طائفه‌سی علامت امتیاز ایچون اوموزلری باشنه دیکدکاری صاری پارچه‌دن عبارتدر اول جهتله اطلاق
اولنمشدر واکا غیار دخی دیرلر ایدی صکره قیافتلری بتون تبدیل اولدیغندن اکا حاجت قالمدی ﴿العسّال﴾ شدّاد
وزننده قواندن بال صاغان آدمه دینور و صفوان بن عسّال اصحابدندر و یك دترهیجی مزراغه دینور کاسیذکر
﴿العاسل﴾ بو دخی قواندن بال صاغان آدمه دینور یقال رجل عسّال و عاسل ای مشتارّ العسل من موضعه وقورده
دینور ذئب معناسنه ترکیب آتیدن مأخوذدر جمعی عسّل کلور رکع وزننده و عواسل کلور و شول صالح ومتقی
آدمه دینورکه صلاح وتقواسنك وصف وثناسنی ناس عسل کبی استحلال ایدر اوله یعنی طتلو طتلو وصف وثنا ایدوب
وثناسندن استطابه واستلذاذ ایدەلر و عاسل دترەیجی مزراغه دینور کاسیذکر ﴿العسالة﴾ جبانه وزننده آرینك
بال یاپدیغی کوجه دینور مبالغة اطلاق اولنمشدر کویاکه بال و یریجیدر و تانیثی شوره اعتباریله‌در یقال اطردت
النحل الی العسّالة ای شورتها و بال آریسنه اطلاق اولنور تانیثی نحل اعتباریله‌در زیرا نحل اسم جنسدر ﴿العسل﴾
نسل وزننده طعامه بال قاتمق و بال ایله ترتیب ایلمك معناسنه‌در یقال عسل الطعام عسلا من الباب الثانی والاوّل
اذا خلطه بالعسل و برآدمه زاد ایچون بال و یرمك و زادنی بالدن تهیئه قلمق معناسنه‌در تقول عسلتهم اذا زوّدتهم
العسل و بر آدمی خوش و طتلی مدح وثنا ایلمك معناسنه‌درکه باللندرمق تعبیر اولنور یقال عسل فلانا
اذا طیب الثناء علیه وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال عسل المرأة عسلا من الباب الثانی اذا نكحها و برآدمی خلقه
شیرین کوستوروب سودرمك معناسنه‌در یقال عسل الله فلانا ای حببه الی الناس و عسول و عسلان معناسنه‌در
کاسیذکر و عسل و عسلان فتحاتله قورد وآت تلاش و سرعتله قوشدیغندن چالقنەرق و باشنی دپره‌دوب
اویناده‌رق سکرتمك معناسنه‌در یقال عسل الذئب اوالفرس عسلا و عسلانا اذا اضطرب فی عدوه و هزّ رأسه
یعنی من مضائه مسرعا و عسل سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال عسل الدلیل بالمفازة اذا اسرع و عسل
چابك و رونده ناقه‌یه دینور و بر موضع آدیدر و عسل هلاك و تباب معناسنه مستعملدر سرعتله ذهاب معناسندن
مأخوذدر یقال عسلا له ای تعسا ﴿التعسیل﴾ بو دخی طعامه بال قاتمق معناسنه‌در یقال عسل الطعام اذا خلطه
بالعسل و برآدمه زاد ایچون بال و یرمك معناسنه‌در تقول عسلتهم ای زوّدتهم العسل ﴿الاستعسال﴾ بال استمك
معناسنه‌در یقال استعسل القوم فعسلتهم ای استوهبوا العسل فزوّدتهم اباه ﴿العسل﴾ فتحتینله طاتمق ذوق

(معناسنه‌در)

معناسنده‌در يقال عسل من طعامه عسلا من الباب الاول اذا ذاقه وبوحلب حلبا بابى قبيلندندركه باب اوّلدن مصدرى فتحتينله كلمشدر وعسل وعسلان فتحاتله صو روزكارك تحريكيله چالقنوب اوينامق معناسنده‌در يقال عسل الماء عسلا وعسلانا اذا حرّكته الريح فاضطرب وعسل سرعتله يوريمك معناسنده‌در ومنه الحديث * كذب عليك العسل * بنصب العسل ورفعه اى عليك بسرعة المشى نته‌كه كذب ماده‌سنده شرح اولندى (العسول) قعود وزننده و (العسلان) فتحاتله الده مزراق پك دترەمك معناسنده‌در عسل كبى يقال عسل الرمح عسلا وعسولا وعسلانا من الباب الثانى اذا اشتدّ اهتزازه (العسول) صبور وزننده عاسل وعسال كبى دترەكن مزراغه دينور يقال رمح عاسل وعسال وعسول اى شديد الاهتزاز (العنسل) حنظل وزننده جست وچاپك ناقه‌يه دينور (العسل) عينك كسريله جنّ طائفه‌سندن برقبيله اسميدر وبنو عسل بنو عمرو بن يربوعدن منشعب برقبيله‌در عربلر آنلرك والده‌لرى ساحرۀ جنيه اولديغنى زعم ايدرلر وعسل حيوان قسمنه كركى كبى تقيد وتيمار ايدوب ايوجه كوروب كوزه‌دن آدمه دينور يقال هو عسل مال اى ازاؤه (قصر عسل) بصره‌ده خطۀ بنى ضبه قربنده برقصرك اسميدر صبيغ نام كمسنه‌نك پدرى اولان عسل نام كمسه‌يه مضافدر وصبيغ باب غين معجمه‌ده بيان اولندى لكن مؤلف اوراده صبيغ بن عسيل عنوانده ذكر اتمشدر (ذو عسل) برموضعدر (المعسلة) مرحله وزننده آرى قوانه دينور خليه معناسنه (العسلة) فتحاتله كه عسلدن تاء وحدتله مفرددر برقطعه باله دينور ومنه يقال ما اعرف له مضرب عسلة اى اعراقه مضرب عسل آرينك بال چاله‌جق يريدركه كوچ تعبير اولنور بعده برآدمك عرق واصل ونسبنده استعمال اولندى زيرا كوچ بالك منشأيدر (العسيل) امير وزننده ضربه‌سى سريع وشديد اولان آدمه دينور يقال رجل عسيل اى الشديد الضرب السريع رجع اليد وعطّار سپوركه‌سنه على قول غاليه يعنى قابدن قليه مسك اله‌جق يلكنه دينور وفيلك ودوه‌نك ذكرينه دينور جمعى عسل در كتب وزننده (ابن عسلة) فتحاتله برشاعردر (ابو عسلة) عينك كسريله قوردك كنيه‌سيدر (العسيلة) جهينه وزننده سميراء شرقيسنده برصويك آديدر وعسيله كه عسل لفظندن مصغردر مطلق نطفه‌يه على قول رجلك نطفه‌سنه وعلى رأى جماعك دادينه ولذتنه اطلاق اولنوركه عسله تشبيه اولنمشدر وبكلّ منها فسر الحديث * حتى تذوقى عسيلته ويذوق عسيلتك * وعسيل كلمه‌سنده تانيث غالب اولمغله هاء ايله مصغر اولدى ياخود عسله‌دن مصغردر تركيده اندن بالچغز ايله تعبير اولنور وقدر قليل ايله حليت حاصل اوله‌جغنه تلميح ايچون تصغير ايله اداييورديلر (العسل) ضمتينله صالح ودیندار آدملره اطلاق اولنور مفردى عاسل وعسول‌در نته‌كه عاسل ماده‌سنده وجهى بيان اولندى (العسلة) فرحه وزننده يمنده بلدۀ بعدانيه اعمالندن برقريه‌در (العسبلة) دحرجه وزننده خلق برى برينه كلوب كيدوب تردّد ايلمك معناسنه‌دركه برحادثه هنكامنده ياخود عيد كبى ايام معدوده‌ده ايدرلر يقال الناس يعسبلون اى يختلف بعضهم الى بعض ويتردّد (عسجل) جعفر وزننده بنو سليم حرّه‌سنده برموضع آديدر (العسطلة) دحرجه وزننده نظامسز شوريده سوز سويلمك معناسنه‌در يقال عسطل الرجل اذا كلم غير ذى نظام (المعسطل) مدحرج وزننده هذيان محموم كبى شوريده وپريشان سوزه دينور يقال كلام معسطل اى معلسط (العسقلة) عينك وقافك فتحيله طپراغى پك وپور اوله‌رق آق طاشلق يره دينور تقول نزلنا عسقلة وهى ارض صلبة وفيها حجارة بيض ومصدر اولور سراب ايلدارمق معناسنه يقال عسقل السراب اذا تريّع (العساقيل) مثاقيل وزننده منتارلره دينور مفردى عسقل‌در جعفر وزننده وعسقول‌در زنبور وزننده وعساقيل وعساقل سرابه دينوركه برّيه‌ده صو كبى لمعان ايدر معناى مفرده موضوع اولان صيغه دندر حضاجر كبى وبلوك بلوك بلود پاره‌لرينه دينور * شارحك بيانه كوره بونده جمعدر يقال فى السماء عساقيل وعساقل اى القطع المتفرّقة من السحاب (عسقلان) عينك وقافك فتحيله ساحل بحرشامده‌بربلده‌دركه نصارى طائفه‌سى بهرسال اكا حجّ وزيارت ايدرلر حالا خرابه‌در وبلخ قضاسنده برقريه ياخود برمحله‌در محدثيندن عيسى بن احمد بن وردان العسقلانىّ البلخى آندندر شارح ديركه ابن حجر بلدۀ مذكوره‌دندر وعسقلان الرأس باشك تپه‌سنه دينور يقال ضرب عسقلان رأسه اى اعلاه (العصقول) عصفور وزننده اركك چكركه‌يه دينور (العصاقيل) مثاقيل وزننده قصرغه يللرينه دينور مفردى عصقول‌در يقال هبت العصاقيل اى الاعاصير (العصل) فتحتينله وعينك كسرى وصادك سكونيله بغرسغه دينور معى معناسنه جمعى اعصال‌در وشجر دفلى اسميدركه آغو آغاجى ديدكلريدر مفردى عصله‌در وعصل آت قسمنك قويرق صوقمى برطرفه طوغرى اكيلوب يورق اولمق معناسنه‌در شويله‌كه يانجق اتلرينه واروب طوقنور اوله يقال عصل الفرس عصلا من الباب الرابع اذا كان عسيب ذنبه ملتويا حتى يصيب

کاذته ویقال فی عسیب ذنبه عصل ای التواء ودکنك کبی پك وقاتی نسنه خلقی اکری اولمق معناسنه‌در یقال
عصل العود عصلا وهو الاعوجاج فی صلابة خلقة (العصل) کتف وزننده و (الاعصل) احمر وزننده اکری
اولان پك شیئه دینور عصل کلمه‌سنك جمعی عصال‌در عینك کسریله یقال عود وعصا عصل واعصل ای معوّج
واعصل اکری بجاقلو آدمه دینور یقال رجل اعصل ای المعوّج الساق وبعضیلر دیدیکه اعصل برنسنه اوزره
دائما اکیلوب آوریله‌رق مشغول ومداوم اولان آدمه دینور واکری دیشه واکری اوقه دینور یقال ناب وسهم
اعصل ای اعوج جمعی عسل‌در عینك ضمیله (المعصال) مفتاح وزننده باغچوانلرك ککه وکلبری تعبیر ایتدکلری
اوجی اکری اغاجه دینورکه انکله اغاجك داللرینی اکوب میوه‌قوپاررلر وچوکانه دینور صوجان معناسنه (المعصیل)
میمك کسریله بودخی چوکانه دینور (العصلاء) حمراء وزننده کوده‌سی اتسز دکنك کبی قوبقوری اولان عورته
دینور یقال امرأة عصلاء ای لالحم علیها (العصل) فصل وزننده ایشه‌مك معناسنه‌در یقال عصل الصبی
عصلا من الباب الاول اذا بال واغاجی اکمك معناسنه‌در یقال عصل العود اذا عوّجه فان کان اعوجاجه علی
حلقة قلت عصل کفرح کامرّ (الاعصیلال) اطمینان وزننده برینی اورمق قصدیله دکنکه قاوره‌مق
معناسنه‌در یقال اعصألّ الرجل اذا قبض علی عصاه (التعصیل) کیجکمك وآغردپرنمك معناسنه‌در یقال
عصل الرجل اذا ابطأ (المعصل) منبر وزننده بورجلوسنه شدّت تقاضا ایدن آدمه دینور یقال هو معصل
ای مشدّد علی غریمه (العاصل) قاتی وپك اوقه دینور (المعصل) محدّث وزننده آتلدقده بوریلوب برطرفه
چاوب بیانه کیدن اوقه دینور (العنصل) قنفذ وزننده برموضع آدیدر ویمامه‌دن طوغری بصره‌یه موصل طریقك
اسمیدر وعنصل که عنصل دخی دینور جندب وزننده ومدّ ایله عنصلاء وعنصلاء دخی دینور بصل بری اسمیدرکه
اسقال ایله وبصل الفار ایله متعارفدر ترکیده آطه صوغانی دیرلر بین الاطباء اسقیل ایله معروفدر داءالثعلب وفالج
وعرق النسأ علتلرینه نافع وسرکه‌سی سعال مزمن وربو وضیق نفس وحشرجه علتلرینه مفید وبدن ضعیفی
مقوّیدر (العصیل) عینك ضمیله اعصلك جمعیدرکه ذکر اولندی وبرموضع اسمیدر (العضلة) عینك وضاد
معجمه‌نك فتحیله و (العضیلة) سفینه وزننده بالدر وقول مقوله‌سی اعضاده اولان سکیرلی قالین وقبا اته دینورکه
بالق اتی تعبیر اولنور * مؤلف کرچه کلّ عصبة معها لحم غلیظ عبارتیله تفسیر ایدوب لکن مراد ترجه اولنان اسلوبدر
صاحب تذکره‌نك بیانه کوره بدن انسانده صغیر وکبیر بشیوز اوتوز عضله واردر (العضل) فتحتینله برآدمك
کوده‌سنده بالق اتی چوق اولمق یاخود بالدرینك بالق اتی قبا ویوغون اولمق معناسنه‌در یقال عضل الرجل عضلا
من الباب الرابع اذا صار کثیر العضل او ضخمت عضلة ساقه (العضل) کتف وزننده و (العضل) ندس وزننده
صفتلرده وصف مذکور اوزره اولان آدمه دینور (العضل) فضل وزننده برآدمی صقشدروب تضییق ایلمك
معناسنه‌در یقال عضل علیه عضلا من الباب الاول اذا ضیق وبرآدمك ایشی پك دشوار وشدید اولمق معناسنه‌در
کویاکه کندیسنی تضییق ایدر یقال عضل به الامر اذا اشتدّ وعضل وعضل وعضلان عینلرك کسریله برکسه
برخاتونی اره‌وارمقدن ظلما منع ایلمك معناسنه‌در یقال عضل المرأة عضلا وعضلا وعضلانا من الباب الاول والثانی
والرابع اذا منعها الزوج ظلما (الاعضال) همزه‌نك کسریله بودخی برماده صرپلنوب دشوار اولمق معناسنه‌در
یقال اعضل الامر اذا اشتدّ وبردشوار ایش برآدمی عاجز وفرومانده قلمق معناسنه‌در یقال اعضله الامر اذا غلبه
واعیاه وخاتونك وطاوق وسائر حیوانك طوغورمسی عسرتلو اولمق معناسنه‌در یقال اعضلت المرأة والدجاجة
وغیرها بولدها اذا عسر علیها وبرمشکل درد ومرض اطبایی عاجز ومغلوب ایلمك معناسنه‌در یقال اعضل الداء
الاطباء ای غلبهم (التعضیل) بودخی برخاتونی اره‌وارمقدن ظلما منع ایلمك معناسنه‌در یقال عضل المرأة بمعنی عضلها
ویراهل مجلسه طار المق معناسنه‌در یقال عضل المکان اذا ضاق وبریر ناسله طپطلو اولمق معناسنه‌در یقال عضلت
الارض باهلها اذا غصت بهم وخاتون وسائر حیوان طوغورمقدن عسرتلنمك معناسنه‌در یقال عضلت المرأة والدجاجة
وغیرها اذا عسر علیها (المعضل) محسن وزننده و (المعضل) محدّث وزننده طوغورمسی صرپ ودشوار اولان
خاتونه وسائر حیوانه دینور ومعضل محسن وزننده پك چرکین شیئه دینورکاسیذکر (التعضل) تفعل وزننده برعلت پك
مشکل اولمغله اطبایی چاره وتدبیردن عاجز قلمق معناسنه‌در یقال تعضل الداء الاطباء اذا غلبهم یعنی فاعیاه دواؤه
(العضال) غراب وزننده پك مشکل مرضه دینورکه طبیبلری عاجز وفرومانده ایده یقال داء عضال ای معیی غالب
یعنی علی الاطباء وشول شدید یمینه وصف اولورکه اصلا استثناء ورجوع وانصرافی ممکن اولمیوب قطعی اوله
یقال حلفة عضال ای شدیدة لامثنویّة فیها * مترجم دیرکه مثنویّة استثناء ورجوع وانصراف معناسنه‌درنته‌که نابغه‌نك

(اشبو)

اشبو حلفت يمينا غيرذى مثنوية مصراعنك شرحنده استثناء ورجوعله شرح اولديغنى شهاب مرحوم ❊ ان الله
على كلّ شئ قدير * وخالق كلّ شئ ❊ كريمه لرينك تفسيرنده بيضاوى مرحومك فهماعلى عموممها بلامثنويّة قولنك
شرحنده بيان ايلمشدر (الاعضيلال) اطمئنان وزننده آغاجك داللرى كور وفراوان اولمغله برى برينه صارمشمق
معناسنه‌در يقال اعضألت الشجرة اذا كثرت اغصانها والتفت (العضل) عينك كسريله داهيه اولان آدمه دينور
وبك چركين شيئه دينور (العضل) فتحتينله باديه‌ده برموضعدركه چوق ميشه واورمانلو محلدر ياخود عينك فتحى
وضادك سكونيله‌در وعضل بن الهون بن خزيمه برقبيله‌نك پدريدر وجرذ ديدكارى ايرى صيچانه دينور جوهرينك
سياق كلامنك مقتضاسى عينك ضميله اولمقدر لكن اويلجه دكلدر بلكه همان فتحتينله‌در جمعى عضلان كلور عينك
كسريله (العضل) صرد وزننده و (العضل) قفل وزننده آفات ودواهى يه اطلاق اولنور مفردلرى عضله‌در
غرفه وزننده (وعضل) صرد وزننده برموضعدر (بنوعضيله) جهينه وزننده بربطندر (المعضلات) محسنات
وزننده شدائد ونوائبه اطلاق اولنور مفردى معضله‌در يقال نزلت بهم المعضلات اى الشدائد (العضيلّ) قرشبّ
وزننده لئيم وتنكخوى وبى امتزاج كيمسه يه دينور يقال رجل عضيل اى لئيم ضيق الخلق (العضيل) جعفر وزننده
صلابتلو پك نسنه يه دينور (العضهلة) دحرجه وزننده شيشه‌نك اغزينى طيقامق معناسنه‌در يقال عضهل
القارورة اذا ضمّ رأسها (العطل) فتحتينله و (العطول) قعود وزننده خاتون دوزكوندن وپيرايه‌دن خالى اولمق
معناسنه‌در يقال عطلت المرأة عطلا وعطولا من الباب الرابع اذالم يكن عليها حلىّ وعطل فتحتينله بيونه اطلاق
اولنور لباسدن خلوّى اولديغيچون يقال انّها لحسنة العطل اى العنق وبرآدمك كوده‌سى بيوك اولمق معناسنه
مستعملدر هرلباس اويمديغندن كذلك سرعتله ايش كوج كوره‌مز اولديغندن استعمال اولندى يقال عطل الرجل
عطلا من الباب المزبور اذا عظم بدنه وبركيمسه مالدن ياخود ادبدن عارى وبى بهره اولمق معناسنه مستعملدر يقال
عطل الرجل من المال والادب اذاخلا والادب قولنده واو او معناسنه‌در وعطل شخص وهيكله اطلاق اولنور
جمعى اعطالدر (التعطل) تفعل وزننده بودخى خاتون دوزكوندن خالى اولمق معناسنه‌در يقال تعطلت المرأة
بمعنى عطلت وبركيمسه ايشسز كوجسز بيكار قالمق معناسنه‌در يقال تعطل الرجل اذا بقى بلا عمل (العاطل)
و (العطل) ضمتينله عطلدن اسم فاعلدر پيرايه‌دن خالى خاتونه دينور عاطلك جمعى عواطلدر وعطلدر ركع
وزننده وعطلك جمعى اعطالدر يقال امرأة عاطل وعطل اى خالية من الحلىّ (وعطل) ضمتينله قلاده‌سى
ويولارى اولميان بوش آته ودوه يه دينور وتمغاسز دوه‌يه دينور وسلاحسز آدمه دينور جمعى اعطالدر ومال
وادبدن بى‌بهره آدمه دينور (المعطال) محراب وزننده دائما زينت وپيرايه‌دن خالى اولمق معتادى اولان خاتونه
دينور يقال امرأة معطال اى المعتادة العطل (المعاطل) معطلك جمعيدركه مقعد وزننده‌در نسوانك دوزكون
طاقنه‌جق عضولرينه دينور بيون وبيلكجه وطپوق كبى يقال انّها لحسنة المعاطل اى مواقع الحلى (الاعطال)
عطلك جمعيدركه ضمتينله‌در وعطلك جمعيدركه فتحتينله‌در نته‌كه ذكر اولنديلر (التعطيل) تفعيل وزننده قاب
مقوله‌سى نسنه‌يى بوشالتمق وبوش قومق معناسنه‌در يقال عطله اذا فرّغه واخلاه وبرنسنه‌يى ضايع وتباه
اوله‌رق بوشلامق معناسنه‌در قيويى ايشلتميوب خرابه بوشلامق كبى وديارى خالى وخرابه ترك ايلمك كبى يقال
عطل الشئ اذا تركه ضياعا (العطلة) فرحه وزننده اندام ووجودى خوب دوه‌لره دينوركه زينتدن مستغنى
اولورلر يقال ابل عطلة اى حسنة الجسم واحدنده عطل دينور وسودى فراوان كزيده ناقه‌يه دينور كذلك سودى
چوق قيونه دينور وكوشه لريله آغاجنك ارالغنه باغلدقلرى قايشى قرلمش قوغه‌يه دينور (العيطل) حيدر
وزننده حسن اندام وتناسب اعضا ايله هريانى اويغون اوزون كردنلى خاتونه دينور ياخود مطلقا اوزون كردنلى
انسان وحيوانه دينور وبوصفتلر زينتدن مستغنى ايدر يقال امرأة عيطل اى الطويلة العنق فى حسن جسم
اوهو كلّ ماطال عنقه وعيطل اركك خرما آغاجنك چچكنك دالنه دينوركه آنى آنثى قلمى ايدرلر واكا عطيل دخى
ديرلر امير وزننده ميوه‌دن خالى اولديغيچون (المعطل) معظم وزننده هذيل قبيله‌سندن برشاعردر ومعطل
حراثت وزراعتدن خالى بوريره دينور ارض موات معناسنه (المعطّلة) معظمه وزننده چوبانسز صالمه دوه‌لره
وصف اولور يقال ابل معطّلة اى لاراعى لها (عطاله) سحابه وزننده بنوتميم يوردنده برطاغك آديدر (العطلة)
غرفه وزننده تعطل معناسندن اسمدر بوشلق وبيكارلق معناسنه‌در (العطل) عينك ضميله وضمتينله مالدن
ياادبدن بى‌بهره آدمه دينور يقال رجل عطل وعطل اى خال من المال اوالادب وكريشسز يايه دينور يقال
قوس عطل اى بلاوتر (العطبل) و (العطبول) و (العطبولة) عينلرك ضميله و (العيطبول) حيزبون وزننده كوزل

ودلبر اتلو جانلو اوزون کردانلو تازه محبوبه‌یه دینور جمعی عطابل و عطابیل کلور و بعضلر دیدیکه عیطبول اوزون بویلو خاتونه دینور ﴿العظال﴾ اعجامله کتاب وزننده و ﴿المعاظلة﴾ مقاتله وزننده دیشیسیله جماع حالتنده چاتشوب ایلیشور اولان کلب وچکرکه مقوله‌سی جانور چاتشوب چنکللشمك معناسنه‌در یقال عاظل الکلب والجراد عظالا و معاظلة اذا تراکب و تشدّد عند السفاد و عظال بین الشعراء تضمین قافیه ایلمکه اطلاق اولنورکه بیت مؤخّرك تمام معناسی بیت مقدّمه مرهون و مربوط ایلمکدن عبارتدر یقال عاظل فی القافیة عظالا اذا ظمن ﴿التعاظل﴾ تفاعل وزننده و ﴿الاعتظال﴾ افتعال وزننده معاظله معناسنه‌در یقال تعاظلت الکلاب واعتظلت اذا تراکبت عند السفاد ﴿العظل﴾ عینك فتحیله کوپك چاتشمق معناسنه‌در یقال عظلت الکلاب و عظل عظلا من الباب الاول والرابع اذا ارکب بعضها بعضا مثالده عظل الکلب عنوانیله اولسه مناسب ایدی‌که مؤنثدر ﴿العاظل﴾ و ﴿العظلی﴾ سکری وزننده چفتلشمکده بری برینه باغلنوب آیرلمیان چکرکه‌لره دینور یقال جراد عاظل و عظلی ای متعاظلة لاتبرح کلب مقوله‌سی سائر حیوانه‌ده وصف اولورلر ﴿التعظل﴾ تفعل وزننده و ﴿التعظیل﴾ ناس برنسنه اوزره مجتمع اولمق معناسنه‌در یقال تعظلوا علیه و عظلوا اذا اجتمعوا علیه ﴿یوم العظالی﴾ حباری وزننده بین العرب بریوم معروفدرکه آنده بنوتمیم بکر بن وائل قبیله‌سنه شبخون ایلدی لدی الانهزام خلق مزاحمه‌دن بری برینك اوزرینه باصیلوب یاخود ایکیسی اوچی بردابه‌یه رکوب ایلدکلرندن ناشی اطلاق اولندی ﴿العظل﴾ ضمتینله مأبون وککزه اطلاق اولنور تقول لاتقرب منها فانها عضل ای مأبون ﴿المعظل﴾ محسن وزننده و ﴿المعظئل﴾ مشمعلّ وزننده آغاجلق و قورولق یره دینور یقال موضع معظل و معظئلّ ای الکثیر الشجر ﴿العفل﴾ عینك وفانك فتحیله و ﴿العفلة﴾ فتحاتله شول شیئه دینورکه بعض نسوانك و ناقه‌نك فرجنده ظهور ایدر بعض رجالده حادث اولان دبّه‌لك کبی * شارح دیرکه بوقرن دیدکلری دکلدر زیرا قرن که آصلق تعبیر اولنور اول فرجك ایچنده قاتی ات یاخود دکیك تحدّث ایلمکله مدخل بتشك اولور و بوابکاره مخصوصدر و عفل دبّه‌لکدرکه شیش ظهور ایدوب کذلك مدخلی سدّ ایدر وکاهجه پك بیویوب حتی اوتوردقده یره مسّ ایدر اولور و بواکثر بعدالولاده ظهور ایدر و بعضلر ایکیسنی برعدّ ایلدیلر انتهی * مترجم حقیر دیرکه اشبو ماده احکام فقهیه‌یه متعلق اولمغله برمقدار جه ارخای عنان روا کورلدی * معلوم اوله‌که بونده اوچ تعبیر متداولدر بری رتق و بری عفله و بری قرندر * مؤلفك بیاننه کوره رتق فرجك ایچریسنك جاتیسنده کرچه منفذ متخیل اولوب لکن بتشك طرزنده اولمغله بردرلو انفاذ قابل اولمیه یاخود ایچ منفذی اولمیوب یالکز مبالدن عبارت اوله و بوابکاره مخصوصدر و عفله وجه مذکور اوزره بعض رجالده حادث اولان ادره کبی نسوانك فرجنده متحدّث شیئه یعنی شیشه دینور و ادره‌که دبّه‌لکدر فتق سببیله کیسهٔ خصیه منتفخ و متعظم اولور و بونك قروقیله و ادره واسم عام اولان فتق کبی اسباب و انواع مختلفه‌سی وخفیفی وشدیدی وصغیری وکبیری واردر بوحادثه نسوانده دخی اولور کیمنده خلقی و کیمنده عارضی اولورکه فرجنك اغزنده سکیرلی ات کبی نسنه اولور و بیوکی و کوچکی اولور و کیمنده پرده اولوروا کاریح یاخود ماء یاخود اجسام سائره اینوب طشره‌یه طومالدر پس بوابکارده و اکثری ثیباتده ولادت زوریله حادث اولور کتب طبیه‌ده بورتق اسمیله معبردر ترکیده بوکه آصلق دیرلر * مؤلفك عفله دیدیکی بواوله‌جقدر و قرن مؤلفه کوره عفلهٔ صغیره‌در و اطبایه کوره ماده‌سی خلقی کیکدر یاخود خلط صلب شدیددر بوکه علاج همان غیرقابلدر و بعضا انضمام و امتلاء سببیله‌ده نفوذ ممکن اولمز * و مؤلفك رتق ماده‌سنده تقدیم ایلدیکی قول بواوله‌جقدر و مغربك و مصباحك و نهایه‌نك بیانلری دخی تفصیل مرقومه ملایمدر انجق نهایه‌ده عفله ایله قرنی فرق ایتمامشدر و قاضیٔ شریح محضرینه برجاریهٔ قرناء کتوروب استفتا ایلدکده یره اوتوردلك اکر اول حادثه یره طوقنورسه عیبدر و الا عیب دکلدر دیو افتا ایلدیکنی نقل ایلمشدر * بوکه کوره رتق خلقی بتشك و عفل و قرن دبّه‌لك اولور * نته‌که مؤلفه کوره‌ده ایکیسی بردر لکن صغر وکبر جهتیله فرقلری واردر پس بینلرنده عموم و خصوص مطلق اولمق ملحوظدر فلیحفظ یقال بها عفل وعفلة و هو شیٔ یخرج من قبل النساء و حیاء الناقة کالادرة للرجال و عفل مصدر اولور خاتونده یاخود ناقه‌ده عفله حدوث ایلمك معناسنه یقال عفلت المرأة او الناقة عفلا من الباب الرابع اذا صارت بها عفلة ﴿العفلاء﴾ حمراء وزننده وصف مزبور اوزره اولان خاتونه و ناقه‌یه دینور ﴿التعفیل﴾ تفعیل وزننده عفله دیدیکی علت مذکوره‌یی علاجله اوکولتمق معناسنه‌در بناسی ازاله ایچوندر یقال عفل المرأة اذا اصلح عفلتها و برعورت حقنده عفلادر دیمك معناسنه‌در یقال عفلها اذا نسبها الی العفلة ﴿العفل﴾ نفل وزننده یکی تکه‌سنك و اکوزك پاچه‌لری ارالغنك یاغنك کثرتنه دینور و بوانمش خصی اولنلرده مستعملدر زیرا آنلر سموز و اورالری یاغلو اولور یقال فی التیس

مطلب

اوالثور عفل وهو كثرة شحم مابين رجليهما وهو اعفل وعفل دبر ايله ذكرك بيننده اولان جزكي‌يه دينور وقوج قسمنك
خايه‌لرينك وچوره يانلرينك ياغنه دينور وقوج قسمنك سموزلكنى وآريقلغنى بيلمك ايچون ال ايله يوقلنه‌جق قاورام
يرينه دينور ﴿العافل﴾ دائما اوزون لباس اوزرندن قصه لباس كيراولان آدمه دينور يقال رجل عافل اذا كان
يلبس الثياب القصار فوق الطوال ﴿عفال﴾ قطام وزننده نسوانه مخصوص سب ودشنام وآزار كلماتندندر ﴿عفلان﴾
سكران وزننده بنو ابى بكر بن كلاب يوردنده بر طاغك آديدر ﴿عفلانه﴾ جبل عفلان قربنده بر قديم صويك آديدر
﴿العفلاء﴾ عفله‌سى لو اولان عورتدركه ذكر اولندى وكولركن طشره دوريلان دوداغه دينور يقال شفة عفلاء اذا
كانت تتقلب عند الضحك ﴿بنو العفيل﴾ زبير وزننده بنو مالك بن سعد جماعتيدركه عجاج راجزك قوميدر ﴿العفنجل﴾
سمندل وزننده شول ثقيل و ياوه كوى و فضول و هرزه كاره دينوركه هر ماده‌ده وظيفه‌سى اولميان هذر و هذيان
سوزلر تفوه ايدر اوله ﴿العفشل﴾ شين معجمه ايله جعفر وزننده و ﴿العفنشل﴾ سمندل وزننده و ﴿العفشليل﴾
زنجبيل وزننده ثقيل و كرانجان وخيروشره يرامز كمسه‌يه دينور و عفشليل غليظ و ناتراش و تصلق ثقيل و نادان
شخصه دينور وكوده‌سنك اتلرى سلپوكلنوب صالقى صالقى اولان قوجه قارى‌يه دينور وزيلوكبى تويلرى چوق اولان
كليمه دينور وديشى صرتلانه ياخود ارككنه دينور ﴿العفشال﴾ قرطاس وزننده قورقق ويواش آدمه دينوركه
كمسه‌يه شدتله معامله ايده‌مز يقال رجل عفشال اى قليل البأس ﴿العفطلة﴾ دحرجه وزننده بر نسنه‌يى بر آخر
نسنه‌يه قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در يقال عفطله به اذا خلطه ﴿العفقل﴾ قافله جعفر وزننده بيوك يوزاو آدمه
دينور يقال رجل عفقل اى العظيم الوجه ﴿العفكل﴾ جعفر وزننده احمق وسبكمغز آدمه دينور ﴿العقل﴾ عينك
فتحى وقافك سكونيله علم وادراك معناسنه‌دركه ذهنده حاصل اولان صورتدن عبارتدر على قول اشيانك حسن
وقبح وكمال ونقصانه متعلق صفاتنى ادراكه اطلاق اولنور بو معناى اولدن اخصدر و عند البعض ايكى خير
اولان شيئك خيرده ازيد وابلغ اولاننى و ايكى شر اولان شيئك شر ومضرتده اشد واوفر اولاننى ادراكدن
عبارتدر وبعضلر عندنده امور عديده‌يه اطلاق اولنور يعنى عقل بر قوت معنويهٔ مودوعه‌دركه انسان آنك
وساطتيله قبيح وحسن بيننى فرق وتمييز ايدر ايشته اول قوتدن كذلك ذهن انسانده بعض مقدمات سببيله حاصل
ومترتب اولان صور ومعانئ مجتمعه‌دن عبارتدركه آنلرك وساطتيله اغراض ومصالح وامور وجوه لايقه‌سى اوزره
مستتب ومستقيم ومستكمل اولور كذلك انسانك حركات وكلماتى باننده كنديسنه مخصوص هيئت محموده وشيوهٔ
مطبوعه‌دن عبارتدر پس اشبو امور ثلاثه‌ده مشترك اولور لكن اولده حقيقت واخيرنده مجاز اولور زيرا بونلر قوت
مذكوره‌نك اثر وثمره‌سيدر قالديكه كرچه اشبو تعريفاتله تعريف ايلديلر لكن حق اولان بودركه عقل بر نور روحانيدن
عبارتدركه نفس انسانى انك وساطتيله علوم ضروريه ونظريه‌يى ادراك واذعان ايدر وانك ابتداى وجودى ولدك
رحمده استكمال خلقتله هنوز جنين اولديغى هنكامده‌در بعده تدريجله بلوغى وقتنه قدر تزايد ونماء اوزره اولور
فارسيده اكاهوش وخرد وتركيده اوص تعبير اولنور جمعى عقول‌در * مؤلفك ويطلق لامور لقوة بهاقولنده واقع
لقوة كلمه‌سى لامور قولندن بدلدر ولمعان ولهيئة قوللرى معطوفدر وبو بدل بعض طريقيله‌در ياخود نمع ماعطف
عليه اعتباريله بدل كل اولور اولقوة نسخه‌سى غلطدر * مؤلفك بصائرده بياننه كوره اصل عقل امساك واستمساك
معناسنه موضوع‌در وديعهٔ مذكوره انسانى امور قبيحه‌دن منع وامساك ايلديكى ملابسه‌سيله عقل اطلاق اولندى
وتسميه بالمصدردر نته‌كه حجر ونهى اطلاقى دخى بوملابسه ايله‌در ومصدر اوله‌رق استعمال اولنور نته‌كه معقول
دخى مصدردر مفعول وزننده عقلى استعماالله هر نسنه‌يى بيلور اولمق معناسنه‌دركه اوغلان عاقل وبالغ اولمق
تعبير اولنور يقال عقل الغلام عقلا ومعقولا من الباب الثانى اذا ادرك فهو عاقل من عقلاء وفى الاساس يقال
مافعلت منذ عقلت ويقال عقل فلان بعد الصبا اى عرف الخطأ الذى كان عليه يعنى كنديده اولان خطانك
خطا اولديغنى فهم وادراك ايلدى * ومقدمة الادبده زمخشرى عقل خردمند كشتن يعنى عقللو اولمق وعقل الغلام
خردمندشد يعنى اوغلان عاقل اولدى عنوانيله تفسير ايلمكله وجه مذكور اوزره ترجمه اولندى ومصباحده باب
ثانيدن متعدى اوله‌رق ادراك وباب رابعدن لازم معناسيله مرسومدر حتى عقلاء اوزره جمعلنمسى اكا مبنيدر
ومؤلفه كوره صالح وعالم كبى نوادردن اولور انتهى * وعقل علاج يوركى قبض ايلمك معناسنه‌در يقال عقل الدواء
بطنه عقلا من الباب الثانى والاول اذا امسكه وفهم وادراك ايلمك معناسنه‌دركه ذكر اولنان نور روحانى اثريدر
يقال عقل الشئ عقلا من الباب الثانى اذا فهمه ودوه‌نك اياغنى بوكوب بيلكجه سنى قولنه باغلمق معناسنه‌در
يقال عقل البعير اذاشد وظيفه الى ذراعه وبرآدم مقتولك خون بهاسنى ويرمك معناسنه‌در يقال عقل القتيل

مطلب

اذا وداه و برکسه قاتلدن بدل اولوب قاتل اوزره لازم کلان خونبهایی کندی مالندن ادا ایلمك معناسنه‌در یقال
عقل عن فلان اذا ادّی جنایته بوراده عن کلمه‌سی بدلیت ایچوندر وخونبها آلمق ایچون قود وقصاصی ترك ایلك
معناسنه‌در یقال عقل له دم فلان اذا ترك القود للدیّة وعقل وعقول آهو قسمی یوکسك صرپ طاغه قاچوب
چیقمق معناسنه در یقال عقل الظبی عقلا وعقولا من الباب الثانی اذا صعد وعقل کولکه تمام نصف نهار
حدّنده سیردن قالوب ثابت اولمق معناسنه‌در یقال عقل الظلّ اذا قام قائم الظهیرة وعقل وعقول بریره صغنمق
معناسنه‌در یقال عقل الیه اذا لجأ وکورشجی خصمنی صارمه تعبیر اولنان فند ایله ییقمق معناسنه‌در یقال عقل فلانا
اذا صرعه الشغربیة ودوه عاقول دیدکلری نبات اوتلامق معناسنه‌در یقال عقل البعیر اذا اکل العاقول وعقل
خونبهایه اطلاق اولنور فی الاصل خونبها ایچون ویردکاری دوه‌لری کوتروب ولیّ مقتولك قپوسنه عقل وبند
ایدرلر ایدی صکره خونبهاده دخی استعمال اولندی ومنه یقال العقل علی العاقلة ای الدیة وقلعه‌یه وحصن وحصاره
اطلاق اولنور وصغنه‌جق یره دینور تقول هو عقلی ای حصنی وملجأی وانسانك کوکلنه اطلاق اولنور قلب معناسنه
بونلر تسمیه بالمصدرلردر ومحفه اورتوسی اولان قرمزی بزه دینور علی قول برچشید آلاجه قماش آدیدر محفه پوشیده‌سی
دخی ایدرلر وعقل عروضیین اصطلاحنده بحر وافرك مفاعلتن جزؤندن لامی که بشنجی حرف متحرکدر اسقاط
ایلمکه اطلاق اولنور پس مفاعلن جزؤنه نقل اولنور عقل بعیردن مأخوذدر بوراده اسقاط الیاء من مفاعیلن
نسخه‌سی غلط محضدر (التعقیل) تفعیل وزننده بودخی عاقل وخردمند اولمق معناسنه‌در یقال عقل الرجل بمعنی
عقل ودوه‌نك دیزینی باغلمق معناسنه‌در یقال عقل البعیر بمعنی عقله وبرآدمی عاقل ایلمك معناسنه‌در یقال عقله الله
ای جعله عاقلا وآصمه قورق ویرمك معناسنه‌در یقال عقل الکرم اذا اخرج الحصرم (العاقل) عقل ومعقولدن
اسم فاعلدر صاحب عقل کمسه‌یه دینور جمعی عقلاء وعقّال کاور رمّان وزننده بونك عقلاء اوزره جمعلنمسی
وجه مذکور اوزره باب رابعدن دخی ورودینه مبنیدر زیرا فعلاء وزننده جمع فعیل بنیه‌سنه مخصوصدر ومؤلفه
کوره نوادردندر وعاقل کیکه وجیلانه دینور ظبی معناسنه یوکسك طاغلره صعود ایلدیکیچون وبر طاغك اسمیدر
ویدی موضعك آدیدر * وعاقل بن البکیر بن عبد یالیل اصحابدندر مقدّما اسمی غافل اولمغله نبیّ اکرم صلی الله علیه
وسلم حضرتلری تحویل وعاقل ایله تسمیه بیوردیلر (العقول) صبور وزننده فهم وادراکی غالب فهم ومدرك
آدمه دینور (الاعتقال) افتعال وزننده بودخی دوه‌نك دیزینی بوکوب باغلمق معناسنه‌در یقال اعتقل البعیر بمعنی
عقله وبرآدمی کورشده ایاقله صارمه‌یه کتوروب ییقمق معناسنه‌در یقال اعتقله اذا صرعه الشغربیة وفارس
نیزه‌سنی پاچه‌سیله رکابی آراغنه صوقوب طوتمق معناسنه‌در یقال اعتقل رمحه اذا جعله بین رکابه وساقه وصاغمق
ایچون قیونك ایاقلرینی حالب ایکی بجاغی ارالغنه چکوب آلمق معناسنه‌در یقال اعتقل الشاة اذا وضع رجلیها بین
ساقه وفخذه فحلبها وبرآدم اکراوزره یاخود پالان اوزره ایاغنی بوکوب اوجه‌سی کلان موضعه قومق معناسنه‌در
یقال اعتقل رجله اذا ثناها فوضعها علی المورك ومقتول ایچون دیت آلمق معناسنه‌در یقال اعتقل من دم فلان اذا
اخذ العقل ودل طوتلمق معناسنه‌در یقال اعتقل لسانه علی المجهول اذا لم یقدر علی الکلام (العقل) فتحتینله طپوق
چلارکبی دیزلری بری برینه چارپلوب سورنمك معناسنه‌درکه ضعفدن نشئت ایدر یاخود ایاقلری طوغری اولیوب
طشره‌یه طوغری بورق ودورك اولمق معناسنه‌درکه آت قسمنده اولورسه اکا ایت اللی تعبیر ایدرلر یقال عقل
البعیر عقلا من الباب الرابع وهو اصطکاك الرکبتین او التواء فی الرجلین (الاعقل) وصف مذکور اوزره اولان
دوه‌یه دینور مؤنثی عقلاءدر (التعاقل) تفاعل وزننده برمقتولك دیتنی نیچه کمسه‌لر چکشمك معناسنه‌در یقال تعاقلوا
دم فلان اذا عقلوه بینهم (المعقلة) میمك فتحی وقافك ضمیله توزیع غرامت جهتیله ادا اولنان ماله دینور یقال
صار دمه معقلة علی قومه ای غرم علیهم وخونبهایه دینور یقال لنا عند فلان ضمد من معقلة ای من دیة کانت علیه جمعی
معاقلدر ومنه یقال هم علی معاقلهم الاولی ای علی حال الدیات التی کانت فی الجاهلیة یعنی دیتلری زمان جاهلیتده
نه رسمه ادا ایدرلرسه حالیا اول وضع اوزره ادا ایدرلر وبعضلر علی مراتب آبائهم عبارتیله تفسیر ایلدیلر ومعقله دهناء
نام موضعده بردوز اوه‌نك آدیدر (العقال) کتاب وزننده دوه‌نك دیزینی باغلدقلری ایپه دینور وعربلرك عقال المئین
تعبیرلری که مئین جمع بنیه‌سیله‌در بوندن مأخوددر شول شریف وعالیشان آدمه دینورکه اسیر اولدقده فکاکه وفداسی
نیچه یوز مهار دوه اوله وعقال دوه‌دن وقیوندن برسنه‌لك لازم کلان زکاته دینور ومنه قول ابی بکر رضی الله عنه
حین امتنعت العرب عن اداء الزکاة الیه * لو منعونی عقالا کانوا یؤدونه الی رسول الله صلی الله علیه وسلم لقاتلتهم علیه *
وعقال بر رجلك اسمیدر وعقال کنج دیشی دوه‌یه دینور (التعقل) تفعل وزننده بر ایاغی بوکوب اوجه

(کمیکی)

کیکی کلان یرك اوزرینه قومق معناسنه در یقال تعقل الرجل اذا ثناها فوضعها علی المورك و برکسه یی دوه یه ارکاب ایدن آدم ایکی اللرینك پرمقلرینی بری برینه کچروب زردبان کبی طوروب طوتمق معناسنه درکه کعبه یولنده عکاملر اویلجه ارکاب ایدرلر یقال تعقل له بکفیه اذا شبك بین اصابعهما لیرکب الجمل واقفا ﴿العقال﴾ رمّان وزننده حوط بن ابی جابرك فرسی اسمیدر ودابه قسمنك ایاقلرینه مخصوص برعلت اسمیدرکه یوریمکه باشلدقده برساعت قدر آغسیوب بعده کشاده و منبسط اولور بعضلر آت قسمنه تخصیص ایلدیلر ﴿عقّال﴾ شدّاد وزننده اسم ابی شیظم بن شبه درکه محدّثیندندر ﴿العقیلة﴾ سفینه وزننده کریمه و مخدّره اولان خاتونه دینور کویا که کندی نفسنی خارجدن عقل و منع وحراست ایدر یقال هی عقیلة بین قومها ای کریمة مخدرة وعقیلة القوم برقومك سید وذیشاننه اطلاق اولنور اصل عقیله معنای اوّله موضوعدر بعده مطلقا عزیز و نفیس آدمه و نسنه یه توسیع اولندی مذکرده تاء اسمیته یاخود مبالغه یه محمول اولور یقال هو عقیلة قومه ای سیدهم و هرنسنه نك انفس و اکرمنه اطلاق اولنور وعقیلة البحر شاه دانه انجویه دینور وعقیله بغایت جنسی پاك دوه یه دینور ﴿العاقول﴾ دریانك انکین یرینه علی قول طالغه سنه اطلاق اولنور و درەنك و نهرك بورغاج یرینه دینور و چیره‌شك و مشتبه و ملتبس اولان ایشه و ماده یه دینور وشول ارضه دینورکه بورغاجی چوق اولدیغندن یولی بولنوب سمت مقصوده کیدلمز اوله و ترکیده یاندق اوتی دیدکلری تیکنلی اوته دینورکه دوه مرعاسندندر ﴿دیرعاقول﴾ نهروان قضاسنده بربلده در محدّثیندن عبدالکریم بن الهیثم العاقولی اکا منسوبدر کذلك مغربده بربلده در ابوالحسن علی بن ابراهیم العاقولی اورادندر و موصل قضاسنده برقریه آدیدر ﴿عاقولا﴾ الفك قصریله توراة کتابنده کوفه شهرینك اسمی اولمق اوزره مرقومدر ﴿العاقلة﴾ فی الاصل دیت وخونبها معناسنه اولان عقلدن اسم فاعلدر جماعت عاقله دیمکدر بعده برآدمك عصبه سنه اطلاق اولندیکه قتل خطا ایله دیت لازم اولدقده دیتنی چکوب ادا ایدرلر بوصفات غالبه دن اولمشدر و منه قول الشعبیّ * لاتعقل العاقلة عمدا ولاعبدا * و بو حدیث دکلدر وجه مرسوم اوزره شعبی کلامیدر جوهری و همندن ناشی حدیث اولمق اوزره ثبت ایلمشدر و معناه ان یجنی الحر علی عبد لا العبد علی حرّ لانه لوکان المعنی کذلك لکان الکلام لاتعقل العاقلة عن عمد و لم یکن و لاتعقل عبدا * یعنی عن قصد جنایت ایدن آدمك دیتنی عاقله سی تحمل ایلمز بلکه اول جنایت ایدن کسه نك مالندن لازم کلور کذلك برعبد جنایت ایلسه مولاسنك عاقله سی اوزره دیتی لازم کلمز بلکه جنایتی رقبه سنه اصابت ایدرکه بو امام اعظم علیه الرحمه حضرتلرینك قولیدر اصمعی دیدیکه بو مبحثی هارون رشید حضورنده ابویوسف حضرتلرینه ایراد ایلدیکمده عقلته ترکیبیله عقلت عنه ترکیبینك بینی فرق ایلدی حتی بن اکا تفهیم ایلدم * شارح دیرکه ابن ابی لیلی قول مذکوری خلافی اوزره تفسیر ایلمشدر یعنی احراردن برآدم برعبد اوزره جنایت ایلسه دیتنی اول جنایت ایدن آدمك عاقله سی متحمل اولمیوب بلکه کندینك خاصةً مالندن لازم کلور و اصمعی دیدیکه ابن ابی لیلانك کلامی استعمال عربه موافقدر زیرا معنا قول اوّل اوزره اولسه لاتعقل العاقلة عن عبد اولمق اقتضا ایدرایدی * مترجم حقیر بعد الاستقراء الکثیر دیرکه اوّلا کلام مرقوم امام محمدك موطاسنده سند ابن عباس ایله ❋ لاتعقل العاقلة عمدا ولاصلحا ولااعترافا ولاماجنی المملوك ❋ عنوانیله حدیث اولمق اوزره مثبتدر ثانیا عبابده وفی حدیث الشعبی ❋ لاتعقل العاقلة عمدا ولاعبدا ولاصلحا ولااعترافا ❋ عبارتیله مرسوم اولمغله حدیث اول حدیث ثانی یی مبیندر نته که ابن اثیر نهایه ده متن ثانی عنوانیله رسم ایلمشدر یعنی عمدا اولان جنایت خاصة جانی مالندن لازم کلوب عاقله سی تحمل ایلمز کذلك خطأ اولوب صلح اولدقلری جنایتی کذلك من غیر بینة جانینك اقرار ایلدیکی جنایتی عاقله سی التزام ایلمز کذلك عبد حرّ اوزره جنایت ایلسه عاقلهٔ مولاسی متحمل اولمیوب رقبه سندن اقتضا ایدر پس حدیث مرقومك سباقی که لاتعقل العاقلة عمدا قولیدر وسیاقی که ولاصلحا ولااعترافا قولیدر عقله ترکیبی بوراده عقل عنه معناسنه مستعمل اولدیغنه دلالت ایدرلر پس معنا لاتعقل العاقلة عن عمد وعمن صلح وعمن اعترف سبکنده اولور نته که هدایه شارحی اکمل بورسمه تحریر ایلمشدر واکر معنا وجه مذکور اولسه بتر نظم نقیصه سی لازم کلور * ومؤلف کما توهّم ابوحنیفة قولیله اسأت ادب ایلمشدر زیرا هرنقدر وهمك معنای راجحی خطرات قلب ایسه ده مرجوحده استعمالی شایعدر محمل مذکور امکانده اولدیغندن بشقه المجتهد یخطی ویصیب مفهومی اوزره مجتهد همیشه صائب اولمدیغی معلومدر ظهور خطأ صورتنده دخی وظیفه و ادب اوزره حسن تعبیر ایلمك اهل انصافه واجبدر مؤلفك عادت مستمرّه سی جوهری یه وسائره تعرّضده دائما توهّم عنوانیله حرف انداز اولمغله قلمنه تعبیر مذکور طبیعت ثانیه اولمشدر حتی بومادەدن چند حرف مقدّمجه ینه جوهری یه تعبیر مزبور ایله تعرض ایلمشدر بوجهتله

امام اعظم حقنده دخی فکر ورویتسز سبق لسان قلم ایتمشدر یوخسه بورسمه خارج حدّادب تعبیر ناسزا یه الایشدن
کعبی بالاتردر خصوصا بومسئله کندی مذهبیله منازعه یه متعلق دکلدر * وامام اعظم حضرتلرینی قچن ذکر
ایلسه امام عنوانی کبی تعبیرات تعظیمله ذکر ایلك عادتیدر خصوصا المرقات الوفیه فی طبقات الحنفیه نام تالیفنده
مذهب حنفیده اولان فقهاء کرامه خدمت ایلمشدر * والحاصل تعبیر مذکور وجه محرّر اوزره جوهری لاطحه سندن
من غیر استحضار الذهن سبق ایلمکله زلّة العاقل قبیلندندر معذلك کندیسنه شین عظیم عدّ اولنمشدر
غریبدرکه بوحقیر عربستانده بعض شافعی اساتذه دن تلمذ سببیله انلر ایله اختلاطمز اولمشیدی حنفی طائفه سنده
ذرّة ما تعصب شائبه سی اولمیوب بالطبع شافعی قسمنده درکار اولمغله بوشیوه لری باعث استعجاز اولورایدی
فالمؤلفّ منهم تجاوز الله عنه (المعاقلة) مفاعله وزننده باب مغالبه ده مستعملدر برکسه ایله عقل یارشی ایتمك
معناسنه در یقال عاقله فعقله کنصره ای غالبه فی العقل فغلبه وکان اعقل منه وبرکسه ایله دیت خصوصنده برابر
اولمق معناسنه درکه بونکده دیتی آنك دیتی مقدارنده اولمقدن عبارتدر ومنه المرأة تعاقل الرجل الی ثلث دیتها ای موضحته
وموضحتها سواء فاذا بلغ العقل ثلث الدیة صارت دیة المرأة علی النصف من دیة الرجل یعنی رجلك موضحه سیله
عورتك موضحه سی مساویدر پس عقل ثلث دیته بالغ اولدقده عورتك دیتی رجلك دیتنك نصف مقدارینه
رجوع ایدر موضحه شول باش یاریغیدرکه باش کمیکنك بیاضی کورنه بومسئله نك تفصیلی بودرکه فی الاصل نسوانك دیتی
رجال دیتنك نصفی ایدی حصهٔ میراث کبی سعید بن المسیب بورسمه حکم ایلدیکه اکر مجنی علیها اولان خاتونك جنایتی
ثلث دیت کاملدن ناقص اولورسه رجل ایله مساوی اولورکه رجل اول جنایت واقعه مقابلنده نه مقدار دیت آلورسه
خاتون دخی اول مقدار آلور واکر ثلث دیته بالغ اولورسه رجلك دیتنك نصفنی آلور مثلا برعورتك برپرمغنه جنایت اولنسه
اون دوه دیت آلورنته که رجل دخی بومقدار آلور وایکی پرمغنه جنایت اولنسه یکرمی دوه آلور واوچ پرمغنه اوتوز
آلور ودرت پرمغنه یکرمی دوه یه رجعت اولنور زیرا ثلث دیتی تجاوز ایلمکله نصف دیت رجله ردّ اولندی
شارح دیرکه شافعی واهل کوفه اکا اعتبار ایلمدیلر عورتك برپرمغنده بش وایکی پرمغنده اون دوه اخذیله عمل
ایلدیلر (العقیلی) سمیهی وزننده اوزم قوریغنه دینور یقال فی الکرم عقیلی ای الحصرم (الاعقال) همزه نك
کسریله برکسه یی عاقل بولمق معناسنه در یقال اعقله اذا وجده عاقلا وبرآدم اوزره برسنه لك زکاة واجب
اولمق معناسنه در یقال اعقل الرجل اذا وجب علیه عقال ای زکاة عام وجوهرینك ما اعقل عنك شیئا ای دع
عنك الشكّ قولی تصحیفدر صواب اولان ما اغفله اولمقدر * غریبدرکه مؤلفّ بونی محلنده اهمال ایلمشدر ان شاء الله
تعالی ذکر اولنور (العقلة) غرفه وزننده رمّال اصطلاحنده اشکال رملیه دن برشکل اسمیدرکه برزوج وایکی
فرد وبرزوجدن عبارتدرکه صورتی بودر ⁞ مترجم دیرکه بین الرمّالین بونك مدلولی نون حرفیدر زیرا هرشکل
برحرفه دال اولمغله استنطاق ایدرلر وترتیبلری ابجد ترتیبی اوزره در مثلا لحیانك مدلولی الف وانکیسك مدلولی باء
حرفلریدر (عقیل) زبیر وزننده حوران قضاسنده برقریه آدیدر واسامئ رجالدندر وبرقبیله نك پدری اسمیدر
(المعقل) محدّث وزننده ربیعة بن کعب لقبیدر (المعقل) منزل وزننده صغنه جق یره دینور حصن وقلعه وصرپ
یرلر کبی یقال لجاؤا الی معقل ای ملجأ ومعقل بن المنذر ومعقل بن یسار ومعقل بن سنان وابن مقرّن وابن
ابی الهیثم که ابن امّ معقلدر واکا معقل بن ابی معقل دخی دیرلر جمله سی اصحابدندر (عوقله) جوهره وزننده
اسمادندر ذؤالة بن عوقله صحابیدر (عقیل) امیر وزننده ابن ابوطالبدرکه امام علی کرم الله وجهه حضرتلرینك
لاب برادرلریدر قریشك انساب وتواریخ بابنده اعلملری ایدی وعقیل بن مقرّن دخی صحابیدر (العقنقل) سمندل
وزننده بیولئو ککیش دره یه دینور وبری بری اوزره ییغلمش قوم یغننه دینور وکلر دیدکاری جانورلك قورسغنه دینور
عنقل دخی دینور جعفر وزننده وچناغه وکاسه یه دینور وقلجه دینور (العقابیل) عینك فتحیله جمعدر مفردی
عقبول وعقبوله درعینلرك ضمیله مرض وعلت وعداوت وعشق ومحبت بقیه لرینه دینور واوچق تعبیر اولنان
خرده سیوجه لره دینورکه حمی عقبنده دوداقده ظهور ایدر فارسیده تبخاله دینور ومحنت وشدیده یه دینور وشرّ
وشور معناسنه در یقال هو ذو عقابیل ای شرّیر (التعقبل) تدحرج وزننده برآدمی کناهی ایچون مؤاخذه
ایلمك معناسنه در یقال تعقبله اذا تعقبه (العقبلة) علبطه وزننده برآدمك دائما اردنه دوشوب جرم ونقیصه سنی
بولوب قدح ومؤاخذه ایدن کمسه یه دینور یقال هو عقبلة فلان ای یتعقبه (العقرطل) سفرجل وزننده وبعضاعین
وقاف وطاء مکسور اولور فیل دیدکاری حیوانك دیشیسنه دینور انثی الفیله معناسنه بوراده الفیلة عنبه وزننده
فیلك جمعی اولمغله غین معجمه ایله الغیلة لفظی غلطدر (العکل) شکل وزننده بریکدرمك معناسنه در یقال عکل

الشیء عكلا من الباب الاوّل والثانی اذا جمعه و دوه‌لری اوته‌دن بری طوپلیوب سورمك معناسنه در یقال عكل
الابل اذاحازها وساقها و دوه‌نك بلكجه‌لرینی ایپ ایله قوللرینه باغلمق معناسنه‌در یقال عكل البعیر اذاشدّ
رسغ یدیه الی عضده بحبل و برخصوصده كندی قریحه ورأیندن سوز سویلیوب حكم ایلمك معناسنه‌در یقال
عكل فی الامر اذاقال فیه برأیه و برنسنه چیرشك مشتبه اولمق معناسنه در یقال عكل علیه الامر اذا التبس
و برنسنه حقنده كندی فراستیله ظنّ و تخمین ایلمك معناسنه‌در یقال عكل برأیه اذا حدس و برآدمی حبس ایلمك
علی قول یره ییقمق معناسنه‌در یقال عكل فلانا اذاحبسه اوصرعه ومتاعی بری بری اوزرینه استف ایلمك
معناسنه در یقال عكل المتاع اذانضد بعضه علی بعض واولمك معناسنه‌در یقال عكل فلان اذامات و برخصوصده
چالشوب چبالمق معناسنه در یقال عكل فی الامر اذاجدّ (العكال) كتاب وزننده دوه‌نك دیز باغنه دینور
عقال كبی (الاعكال) همزه‌نك كسریله و (الاعتكال) افتعال وزننده بونلرده برماده چپارز ومشكل ومشتبه
اولمق معناسنه در یقال اعكل علیه الامر واعتكل اذا التبس واعتكال ناسدن عزلت ایلمك معناسنه‌در یقال
اعتكل الرجل اذا اعتزل وایكی اكوز بری بریله سوسشمك معناسنه در و بناسی مشاركت ایچوندر یقال اعتكل
الثوران اذاتناطحا (العكل) عینك كسری وفتحیله لئیم وفرومایه كمسه‌یه دینور جمعی اعكال در (العوكل)
جوهر وزننده قوم یغننك صرتنه دینور یقال قعد علی العوكل ای ظهر الكثیب وعظیم اولان قوملغه علی قول
بری بری اوزره متراكم اولان قوم یغننه دینورو بردرلو قاتیغه دینوركه اعراب طائفه‌سی چوربایه قاتوب اكل ایدرلر
ومنه مرقة عوكلیة وعوكل اصرغان طاوشانه دینور ظاهرا طوشانك بونوعیده اولور ایمش تقول اتانی بعوكل
ای بارنب عقور وآپیشاق بودوره دینور قصیرو افحج معناسنه وحماقتلو بون عورته دینوروعربلرك قلدته قلائد
عوكل قوللری كه قلدته قلائد الفضائح ایله مفسردر بن آنی رسوای و مفتضح قلدم دیمكدر معانیء مذكوره‌دن
مأخوذدر (عكل) عینك ضمیله بربلده آدیدر و برقبیله‌نك پدری لقبیدركه خلقی غباوت و بلادتله متصفلردر
ومز بورك اصل اسمی عوف بن عبد مناة اولوب كندیسنی عكلی نام جاریه تربیه ایلمكله عكل ایله ملقب اولدی
(العاكل) اوغورسز بخیل وناكس بودوره دینور یقال هوعاكل ای قصیر بخیل مشؤم جمعی عكل در كتب
وزننده و بررجل اسمیدر (عكال) كتاب وزننده و (عكیل) و (عكال) زبیر وشدّاد وزنلرنده اسامیء رجالدندر
(العوكلان) عینك فتحیله ایكی كوكبه اطلاق اولنور و بر موضع آدیدر و برقبیله‌نك پدری اسمیدر (العكلیة)
عینك ضمیله بنی ابی بكر بن كلاب یوردنده برصو یك آدیدر (المعكل) منبر وزننده چوبان اغاجدن پیراق سلكه‌جك
دكنكنه دینور (العكل) فتحتینله چراغده یاغك پوصه‌سی دیبنه چوكوب بریكمك معناسنه‌در یقال عكلت
المسرجة عكلا من الباب الرابع اذاعكرت (العكازیل) عینك فتحیله ارسلان پنچه‌لرینه دینور مفردی عكزوله در
(العلّ) عینك فتحی ولامك تشدیدیله و (العلل) فكّ ادغام ایله صو مقوله‌سی مشروبی بركرّه ایچدكدنصكره ایكنجی
دفعه‌ده ایچمك علی قول متتابعا تكرار ایچمك معناسنه‌در یقال علّ الرجل علاوعللا من الباب الثانی والاوّل
اذاشرب شربة ثانیة اوشرب بعد الشرب تباعا وعلّ بومعناده متعدّی اولور یقال علّه اذاسقاه ثانیة اوتباعا وطعامدن
برمقدار اكل ایلمك معناسنه مستعملدر یقال هذا طعام قدعل منه علی المجهول ای اكل منه وعلّ صفت اولورا كثری
نسوانه متردّد اولان زندوسته اطلاق اولنور یقال هو علّ النساء اذا كان یزورهنّ كثیرا و بیوك ودیزمان پچی
تكه‌سنه دینور وایری كنه‌یه علی قول خرده كنه‌یه دینمكله ضدّ اولور ونحیف وزبون اختیار آدمه دینورو مطلقا
جثه‌سی خرده اولوب یاشلو اولان حیوانه دینورو مرضدن كوده سنك دریلری بورش بارش اولمش آدمه دینور یقال
رجل عل اذا كان قدتقبض جلده من مرض وعلّ وعلل برآدمه پیدرپی اولورب دوكمك معناسنه مستعملدر یقال
علّ الضارب المضروب اذاتابع علیه الضرب (الاعلال) همزه‌نك كسریله بودخی ایكنجی دفعه‌ده ایچورمك معناسنه در
یقال اعله اذاسقاه ثانیة و برآدمك طواری ایكنجی مرتبه‌ده صوایچمك معناسنه در یقال اعل القوم اذا علت ابلهم
و برآدمی خسته وعلیل قلمق معناسنه در یقال اعله الله ای اصابه بعلة فهو معلّ وعلیل ولاتقل معلول والمتكلمون یقولون
ولست منه علی ثلج یعنی معلول عنوانی جائزدكلدر هرنقدر متكلمون استعمال ایدرلرسه‌ده و بنم اكا وثوق واعتمادم
یوقدر * مترجم دیركه مصباحك تحریرینه كوره مجهول بنیه‌سیله عل الانسان صیغه‌سی واردر مرض معناسنه و بعضلر
باب ثانیدن لازم اوله‌رق مبنی للفاعل ایراد ایدرلركه اسم مفعول علیل اولور نته‌كه مؤلف دخی مصدر علّه اوله‌رق
رسم ایلمشدر ومغربده ذوعله ایله مفسردر پس اعله الله فهو معلول تركیبی قول صحیح اوزره تداخل قبیلندندر
زیرا اصلی اعله الله فعل علی بناء المفعول فهو معلول در حتی خسته ایلمك معناسنه متعدّی اوله‌رق علّه صیغه‌سی

مطلب

دخی وارد اولمغله معلول آندن قیاس اوزره مصوغدر واعلالدن قیاس اوزره اسم مفعول معلّ عنوانده دخی
وارددر لکن قلیل الاستعمالدر * بو تقدیرجه مؤلفك تردّدی ناملایم اولور حتی سیبویهك کاهجه مفعل بنیه سندن
مفعول ایله استغنا اولنور قولی وجه اوّل دقیقه سنه یعنی تداخله محمول اولور نته که احمه فهو محموم واجنه فهو
مجنون قوللرنده دخی بورسمه تعبیر ایلمشدر واعلال دوه صویی ایچوب کرکی کبی قانمقسزین دوندرمك معناسنه در
تقول اعللت الابل اذا اصدرتها قبل ریها وعلی قول بونده مجه ایله در ﴿التعلل﴾ تفعل وزننده سائر نسنه یی
ترك ایدوب برنسنه ایله مشغول اولوب وقت کچورمك معناسنه در علی قول آونمق معناسنه در یقال تعلل
بالامر اذا تشاغل به او تجزأ وعورت ایله کولوب او ینایوب ارشمك معناسنه در زندوسته عل اطلاقی بوندندر
یقال تعلل بالمرأة اذا تلهی بها وخاتون نفاسدن قورتلوب پاکلنمك معناسنه در یقال تعللت المرأة من نفاسها اذ خرجت
﴿الاعتلال﴾ افتعال وزننده تعلل ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال اعتل بالامر بمعنی تعلل وخسته وعلیل
اولمق معناسنه در یقال اعتل الرجل اذا مرض وبرعذر وعلتله بهانه ایلمك معناسنه در یقال اعتل الرجل
اذا اعتذر وبرآدمی برایشدن عوق ایلمك علی قول اوزرینه صوچ آتمق معناسنه در یقال اعتله اذا اعتاقه عن امر
او تجنی علیه ﴿التعالّ﴾ تشدید لامله تفاعل وزننده بودخی خاتون نفاسدن چیقمق معناسنه در یقال تعالّت المرأة
اذا خرجت من نفاسها ﴿التعلیل﴾ تفعیل وزننده برکسه یی برنسنه ایله آویدوب اکلندرمك معناسنه در یقال
علله بطعام وغیره اذا شغله به ﴿التعلة﴾ تانك فتحی وعینك کسری ولامك تشدیدله و ﴿العلة﴾ عینك فتحیله و ﴿العلالة﴾
عینك ضمیله آونوب اکلنه جك نسنه یه دینورکه اکلنجه تعبیر اولنور یقال وماهی الاتعلة وعلة وعلالة یتعلل بها
وهو مایتعلل به وعلاله ابتدا صاغمدنصکره صاغیلان سوده دینورکه برکرّه صاغدقدنصکره ولدی صالیویریلوب
صکره جه صاغیلان سود اولور اول صاغمه فیقهٔ اولی دیرلر وممه ده قلان سود بقیه سنه وآتك سکرتمسندن قلان
بقیه یه ومطلقا هر شیئك بقیه سنه اطلاق اولنور وناقه یی صباح واویله واخشام وقتی صاغدقده اویله وقتی صاغیلان
سودنه دینور بومعنای سابقدن بشقه در ﴿المعالة﴾ مفاعله وزننده ناقه یی وجه مذکور اوزره صاغمق معناسنه در
تقول عاللت الناقة اذا اخذت علالتها بوراده لام مشدّده ایله عالّت نسخه سی غلطدر ﴿العلال﴾ کتاب وزننده
معاله دن اسمدر وجه مذکور اوزره اولان صاغمه دینور ﴿العلة﴾ عینك فتحیله اکلنجه یه دینورکه ذکر اولندی
وزوجه نك اورتاغنه اطلاق اولنور وجه آتی اوزره شربت ثانیه دن مأخوذدر یقال هی علتها ای ضرّتها جمعی
علات در بومعنادندرکه لاب قرنداشلره بنو العلات اطلاق اولنور امّهات مختلفه دن یعنی پدرلرینك ازواج
متعدده سندن حاصل اولان اولاددر یقال هؤلاء بنو علات ای بنو امّهات شتی من رجل واحد وانما سمیت بذلك
لان الذی تزوّجها علی اولی قدکانت قبلها ناهل ثم عل من هذه یعنی ان الرجل الذی تزوّج الامّهات علی
الزوجة الاولی التی قدکانت قبل الاخیرات ناهل ای شارب اوّل شرب ثمّ علّ من الاخیرات بوراده کانت وجدت
معناسنه در پس قدکانت قولی اولی کلمه سنك صفتی وناهل قولی ان الذی قولنده ان کلمه سنك خبریدر * شارح دیرکه
بنو العلات مافوق واحده اطلاق اولنور * معلوم اوله که قرنداشلر اوچ قسمدر بنو الاعیان لأبوین وبنو العلات
لاب وبنو الاخیاف لام اولنلردر صاحب مصباح اشبو قطعه ده تعریف وبیان ایلمشدر * ومتی اردت تمیز الاعیان
فهم الذین یضمهم ابوان * اخیاف امّ لیس یجمعهم اب * وبعکسه العلات یفترقان * ﴿العلة﴾ عینك کسریله مرض
معناسنه در اسم ومصدر اولور اسمك جمعی علل در سدره وسدر کبی علیلی اشغال ایلدیکیچون یاخود عرض متکرر
اولدیغیچون تسمیه اولنمشدرکه علل مذکوردن مأخوذدر ویقال عل الرجل علة من الباب الثانی اذا مرض ذکر
اولنان علیل بوندن مأخوذدر وجه مذکور اوزره لازم اولمغله علیل وارد اولمشدر ویقال عرضته العلة ای المرض
وعذر وحدث وبهانه یه اطلاق اولنورکه صاحبنی توجه ایلدیکی جهتدن عوق واشغال ایدر ومنه حدیث عاصم بن
ثابت * ماعلتی وانا جلد نابل * ای ماعذری فی ترك الجهاد ومعی اهبة القتال ومنه المثل * لاتعدم خرقاء علة * یعنی عذر
وبهانه نك انواعی کثیر وایرادی یسیردر شویله که نادان عورتلر دخی برعذر وبهانه بولوب ایراد ایده بیلور بومثل
برمادّه نك اتیانه مقتدر ایکن اعتذار ایدن کمسه حقنده ضرب اولنورکه اعتذاردن نهی ومنعی متضمندر وعله سبب
وباعث معناسنه مستعملدر بونلر مرض معناسندندر یقال هذه علته ای سببه فقهانك شرعده مثبت حکم اولان
امره علت اطلاقی بوندندرکه تکرّریله حکم متکرّر اولور واهل معقولك دخی علت تعبیرلری بوندندر وصرفیونك
وای حرفلرینه حرف علت اطلاقی بوندندر زیرا علیل زبانزدیدر اضافت ادنی ملابسه ایچوندر یاخود مرض کبی
کلماته نفوذلرینه مبنیدر وعلة بن غنم قضاعه قبیله سنك نسبی رجالندندر بومعنالرده علهنك جمعی علات در

وعلات حالات معناسنه مستعملدر ومنه قولهم على علاته اى على كلّ حال ﴿المعلل﴾ محدّث وزننده عذر وعلتلر سرديله خراج جابيسنى صاوب دفع ايدن آدمه دينور يقال هو معلل اى دافع جابى الخراج بالعلل وطوارى بركرّه صوارقدنصكره تكرار صوارراولان كسه يه دينور وميوه يى بردفعه ديردكدنصكره تكرار ديرن آدمه دينور يقال ناطور معلل اذا كان يجنى الثمرة مرّة بعد مرّة ومعلل برد العجوز ايامندن بريومك اسميدركه مراد يوم سادسدر ﴿علّ﴾ عينك ولام مشدّده نك فتحيله كلهٔ طمع واشفاقدر اوّلنه لام زياده سيله لعلّ دخى دينور وبونده لغات عديده واردر لعلّ ماده سنده مذكوردر ﴿اليعلول﴾ يعفور وزننده صويى صاف وآق وبرّاق اولوب جريان اوزره اولان كوله دينور وصويك يوزنده پيدا اولان قبرجغه دينور يقال ظهر على الماء يعلول ويعاليل اى حباب ونفاخة وآق بلوده على قول برپاره آق بلوده دينور يقال فى السماء يعلول اى السحاب الابيض او القطعة البيضاء منه ويغمور عقبنده تكرار ياغان يغموره دينور وبزى بركرّه بويادقدنصكره ايكنجى دفعه ده اولان بويايه دينور يقال اثر اليعلول فى الثوب وهو ما علّ من الصبغ مرّة بعد اخرى وايكى اوركجلو دوه يه دينور تقول رأيت يعلولا من الابل اى ذا السنامين ﴿العلعل﴾ هدهد وزننده وفدفد وزننده ذكره دينور على قول قوامه كلدكده شدّتلنميوب ترياكى آلتى كبى سلپوك اولانه دينور وطويغار قوشنك اركڭنه دينور وكوكس نهايتنده قارن اوزره حواله اولان لسان شكلنده كميكه دينور يقال اصاب علعله اى الرّهابة التى تشرف على البطن من العظم كانّه لسان ﴿العلعال﴾ سلسال وزننده بودخى طويغار قوشنك اركڭنه دينور وشامده برطاغك آديدر ﴿العلعول﴾ سرسور وزننده شرّ دائمى واضطراب وفتنه وحرب وقتال معناسنه در يقال وقعوا فى العلعول اى الشرّ الدائم والاضطراب والقتال ﴿تعله﴾ تانك فتحيله بررجل اسميدر ﴿عل عل﴾ فدفد وزننده قيون وكچى قسمنه مخصوص سوره جك زجر وآزار كلماتندندر ﴿العليلة﴾ سفينه وزننده بركره طيب سورندكدنصكره تكرار سورنمش خاتونه دينور يقال امرأة عليلة اى مطيبة طيبا بعد طيب شارحك بيانه كوره عليله عليل كلمه سندن دخى مؤنث اولور ﴿العلية﴾ عينك ولام مشدّده نك كسريله وعينك ضميله لغتدر چارداغه دينوركه اوست طبقه ده اولور جمعى علالى كلور عينك فتحيله تقول قعدنا فى العلية اى الغرفة و﴿عليه﴾ و﴿عليه﴾ و﴿عليه﴾ عينك كسرى ولامك سكونى ويانك تخفيفيله و﴿علّى﴾ عينك ولام مشدّده نك كسريله و﴿على﴾ عينك ضميله كه بو ايكيده تاء يوقدر علوّ وشان وشرف صاحبى كمسه لره وصف اولور يقال هو من علية قومه وعليتهم وعليتهم وعليهم وعليهم اى من اهل العلوّ والشرف والرفعة وقوله تعالى ❊ كلا انّ كتاب الابرار لفى عليين ❊ الواحد علىّ كسكين وعلية بالهاء وعلية بضمّ العين او جمع بلا واحد وسيعاد فى المعتلّ * مؤلفك بورادە ايرادى همان لفظنه رعايته مبنيدر ﴿العلعلان﴾ عينلرك فتحيله برجنس شجر كبير اسميدر ﴿التعلعل﴾ تزلزل وزننده برنسنه سلپوك اولمغله برى اوته صالنوب اوينامق معناسنه در يقال تعلعل الشىء اذا اضطرب واسترخى ﴿عللان﴾ فتحاتله حسمى نام محلده بر صو آديدر ﴿العلانة﴾ سكرانه وزننده جاهل ونادان عورته دينور مذكرى علان در يقال امرأة علانة ورجل علان اى جاهلة وجاهل ﴿عليل﴾ زبير وزننده بر آدمك اسميدر ﴿العالّة﴾ تشديد لامله ايكنجى دفعه دخى صواريلان دابّه يه ودوه لره دينور ذو علل معناسنه در ومنه المثل * عرض علىّ سوم العالة * يعنى آنى بكا عرضده مبالغه والحاح ايلدى كه مراد سطحى ولفظى عرض ايلدى ديمكدر لسانمزده يارم آغز ايله تكليف ايلدى ديه جك يرده ضرب اولنور زيرا ايكنجى دفعه ده صواريلان حيوانلره صويك عرضنده چندان ابرام ومبالغه اولنمز ﴿العمل﴾ فتحتينله ايشلنه جك ايشه دينور مهنت وفعل معناسنه تسميه بالمصدردر فارسيده كار وكردار دينور جمعى اعمالدر يقال عمله جيد ورأيته فى عمل شديد اى المهنة والفعل ومصدر اولور ايش ايشلمك معناسنه يقال عمل الرجل عملا من الباب الرابع اذا مهن وفعل * مؤلفك بصائرده بيانه كوره عمل فعل ايله مرادفدر وعند البعض فعلدن اخصدر زيرا فعل بقصد وبغير قصد اولانه شاملدر انكچون بعض حيواناته نسبت اولنور وعمل بقصد اولانه مخصوصدر ابل عواملدن غيرى حيواناته نسبت اولنمامشدر اولدخى مجازدر وبو قول عند المؤلف راجح اولمغله المهنة والفعل عنوانيله تفسير ايلدى انتهى * وعمل دوه اشكين وايشلك اولمق معناسنه در يقال عملت الناقة اذا كانت عملة وشمشك متصل چاقوب اوينامق معناسنه مستعملدر يقال عمل البرق اذا دام وبركلمه بر آخر كلمه ده انواع اعرابدن بريني احداث ايلمك معناسنه دركه عرف نحويندر يقال عمل الشىء فى الشىء اى الكلمة فى الكلمة اذا احدث فيها نوعا من الاعراب والعامل ما عمل عملا ما فرفع او نصب او جرّ ودابه ده عمل اذن ايله سرعتدن كنايه اولور زيرا سرعت هنكامنده شدّت سيردن قولاقلرينى تحريك ايدر يقال عملت الناقة باذنيها اذا اسرعت ﴿الاعمال﴾ همزه نك كسريله ايش ايشلتمك معناسنه در يقال اعمله اذا جعله عاملا وآلت مقوله سى

نسنه‌یی ایشه قوللانمق معناسنه‌در یقال اعمل رأیه وآلته اذا عمل به (الاستعمال) بر آدمی ایشلتمك معناسنه‌در یقال استعمله غیره بمعنی اعمله وآلت مقوله‌سنی ایشه قوللانمق معناسنه‌در یقال استعمل رأیه وآلته اذا عمل به * مترجم دیرکه ماء مستعمل بو معنادندر پس بعضلرك قیاسه مخالفدر قوللری نابجادر (الاعتمال) افتعال وزننده بر ایشی بر آدم بنفسه ایشلمك معناسنه‌در یقال اعتمل الرجل اذا اعمل بنفسه * مؤلفك تفسیرینه کوره اعتمال سائرك مدخل ومعاونتی اولمیه‌رق یالکز باشنه ایشلمك اولورکه مشقتی مستلزمدر لکن اساسده الرجل یعتمل لنفسه ویستعمل غیره ویتعمل فی حاجات الناس عبارتیله مرسوم اولمغله اکا کوره اعتمال بر آدم کندی نفسیچون یعنی اول ایش کندیسنه عائد اولمق ایچون ایشلمك اولور مثلا کاتب کندی نفسیچون بر کتاب یازمق کبی وتعمل غیرایچون زحمت چکوب ایشلمك اولور اکر مؤلفك تفسیری بوقوله توفیق مراد اولنور ایسه اذا عمل الرجل عملا متعلقا بنفسه تقدیر اولنور فلینظر (العمل) کتف وزننده و(العمول) صبور وزننده وصفلردر دائما ایشلی کوجلی آدمه دینور یاخود ایش اوزره مطبوع اولان یعنی ایشسز بیکار طورمیوب ایشه کوجه ادمان واعتیادی اولان آدمه دینور یقال رجل عمل وعمول ای ذو عمل او مطبوع علی العمل وعمل متصل چاقوب اوینیان شمشکه وصف اولور یقال برق عمل ای دائم العمل (العملة) فرحه وزننده عمل معناسنه‌در وایشلنان ایشه دینور (العملة) عینك کسریله بودخی ایشلنان ایشه دینور وبناء نوع اولور هیئت عمل معناسنه‌که آندن ایشلیش ایله تعبیر اولنور یقال انّه لحسن العملة ای هیئة العمل وبر آدمك درونده مکنون اولان خاصّه شرّ وفاسد وضع ونیته دینور یقال هو فاسد العملة وهی باطنة الرجل فی الشرّ واجیره اجرتی مقابلنده ویریلان اجرته دینورکه ایشجیلك تعبیر اولنور کاسیذکر (العملة) عینك ضمیله و(العمالة) عینك حرکات ثلاثیله بونلرده اجرت عمله دینور یقال اعطی عملته وعملته وعمالته ای اجر عمله (التعمیل) تفعیل وزننده ایش ایشلیان ارغاده اجرت ویرمك معناسنه‌در یقال عمل فلانا اذا اعطاه العمالة وبرقوم اوزره ویوده نصب ایلك معناسنه‌در واول ویوده‌یه عامل دینور یقال عمل فلان علیهم علی المجهول اذا امّر (العملة) فتحاتله عاملك جمعیدر اللریله ایش ایشلیان آدملره دینور رنجبرلر کبی یقال هم عملة ای العاملون بایدیهم (بنو العمل) پیادکانه اطلاق اولنور یقال هم بنو العمل ای مشاة (المعاملة) مفاعله وزننده برکسه ایله بر ایشی بازارلشمق معناسنه‌درکه اقچه ایله مدّت معلومه یاخود مطلق اوله‌رق ایشه قوللانمقدن عبارتدر یقال عامله اذا سامه بعمل (العملین) کسرتینله وتشدید لامله یاخود عملین‌که غسلین وزننده‌در یاخود عملین‌که برحین وزننده‌در افراط اذیّت واشکنجه وتعب موقعنده مستعملدر یقال عمل به العملین او العملین او العملین ای بالغ فی اذاه پس وزن اوّله کوره مفردی عمل اولور طمرّ وعفر وزنلرنده وثانی‌یه کوره مفرد اولور غسلین کبی‌که یاء ونون زائدلردر وثالثه کوره اوّلك حرکات ثلاثیله مفردی عمل اولور برحین وبلغین مادلرنده ذکر اولندیغی اوزره برخطب وامرك شدّت نکایتنی اشعار ایچون قصد وتعمد صاحبی عقلاء منزلنده جمع سلامتله جمعلندروب بعد علم اوله‌رق استعمال ایدرلر بو جهتله بونلرده جمع ومفرد اعرابی جائزدر امّا وزن ثانی مفرددر (الیعملة) یانك ومیمك فتحیله صوی وایشلك وایشه آلشق طیانقان ناقه‌یه دینور مذکری یعمل‌در وبونلر اسمدر صفت دکللردر پس جمل یعمل وناقة یعملة دیمك جائز دکلدر (العمالة) کرامه وزننده ناقه ایشلك واشکین اولمغه دینور (العملة) فرحه وزننده ایشلك واشکین ناقه‌یه دینور یقال ناقة عملة ای فارهة بینة العمالة (العوامل) ایاقلره اطلاق اولنور یقال ضعفت عوامله ای ارجله وچفت اوکوزلرینه وخرمن دوکدکلری اوکوزلره اطلاق اولنور مفردلری عامله‌در (العامل) و(العاملة) مزراغك صدرینه دینورکه تمره‌نك التی یانیدر ومنه الرمح بعامله وعاملته ای صدره (بنو عامله) ابن سباءدرکه عنده برجماعتدر قاسط اولاندندر (بنو عمل) فتحتینله عنده برجماعتدر (بنو عمیله) جهینه وزننده برقبیله‌در (عملی) جمزی وزننده برموضعدر (العملة) تمره وزننده سرقت یاخود خیانت معناسنه‌در تقول سمعت به عملة ای سرقة او خیانة (المعمول) سود ایله بال قارشق اولان شربته دینور تقول سقانا شرابا معمولا وهو ما فیه اللبن والعسل (عملة) عینك ومیم مشدّده‌نك فتحیله برموضعدر (المعمل) مقعد وزننده وادی پیشه‌ده هاشمیونه مخصوص برملکك اسمیدر (یوم الیعملة) بین العرب یوم معروفدر (التعمّل) تفعل وزننده برایش ایچون یاخود ایش ایشلمکدن تعب وزحمت چکمك معناسنه‌درکه مراد زحمت وتکلفله بزور ایش ایشلمکدر یقال تعمّل الرجل اذا تعنّی * مؤلف عامل الصدقه‌یی ضمنا ذکر ایلدی انشاء الله تعالی سعی ماده‌سنده تفصیل اولنور (العمیثل) عینك وثای مثلثه‌نك فتحیله شول انسان وحیوانه دینورکه جثه‌سی بیوك وسلپوك اولدیغندن بطیء الحرکه اوله علی قول شیوه واداجهتیله لباسنی یره طوغری صارقیدوب اتکلری یری سپوره‌رك

يورر اوله اصلا اتكلرنى چره‌يوب ياخود بلنه صوقز اوله‌و چرك جلادتلو جنبشلو آدمه ديمكله ضدّ اولور مؤنثى عميثله‌در و دائما اوزون لباس كين آدمه دينور و كوده‌سى سلپوك بودوره دينور و اوزون قوبرقلو كيكه وطاغ چكيسنه دينور و ايرى ويصى كوده‌لو متين وشديد آدمه دينور و ارسلانه دينور و كريم ومتعين وذيشان آدمه دينور يقال هو عميثل اى سيد كريم ‹العميثلة› هايله عميثلك مؤنثيدركه ذكر اولندى و تنومند ناقه‌يه دينور ‹العميثلية› ياى مشدّده ايله كيرويه چكنليه‌رق واتكنى سوروبه‌رك اولان يوريشه دينور يقال يمشى العميثلية وهى مشية فى تقاعس وجرّ ذيول ‹العنبلة› قنفذه وزننده‌و ‹العنبل› قنفذ وزننده فرج نسوانده اولان لحم زائده دينور و عنبله لحم زائدى اوزون اولان خاتونه دينور و شول اغاجدن و تخته‌دن مصنوع نسنه‌يه دينوركه اوزرنده هاون و ديبك مقوله‌سيله نسنه دوكيلور * مؤلف و الخشبة يدقّ عليها بالمهراس عبارتيله بيان ايلمكله بورسمه ترجمه اولندى ظاهرا اول كونه برنسنه اولور ايمش كه اوزرينه هاون و ديبك مقوله‌سى قونوب نسنه دوكيلور عربلرك ادوات و اوعيه‌لرى بوديارلرده وبوديارلرك ادوات و اوعيه‌لرى عربستانده متعارف دكلدر فلينظر ‹العنابل› علابط وزننده قالين كيريشه دينور و ضخم الهيكل آدمه دينور ‹العنبلىّ› سنبلىّ وزننده غليظ الجثه زنكى عورته دينور ‹العنتعل› تاى فوقيه ايله قنفذ وزننده قتى و پك نسنه‌يه دينور و عورتك لحم زائدينه دينور عنبل كلمه‌سنده لغتدر ‹العنتلة› دحرجه وزننده برنسنه‌يى پاره پاره يرتمق معناسنه‌در يقال عنتل الشىء اذا خرقه قطعا ‹العناتل› عينك فتحيله شول صرتلانلره دينوركه اكيله‌سنى يعنى طعمه‌سى اولان لاشه مقوله‌سنى پاپاره ايدر اوله ‹امّ عنثل› ثاى مثلثه ايله جندل وزننده صرتلانك كنيه‌سيدر امّ عثيل كلمه‌سنده لغتدر ‹العنجل› قنفذ وزننده كوده‌سنك اتى كيدوب كميكلرى چيقمش پير واختياره دينور ‹العنجول› زنبور وزننده بربوجك آديدر ‹العندلة› دحرجه وزننده دوه‌نك سكيرلرى قاصقتى پك و متين اولمق معناسنه‌در يقال عندل البعير اذا اشتدّ عصبه و بلبل اوتمك معناسنه‌در يقال عندل الهزار اذا صوّت * مؤلف بونى عدل ذيلنده دخى ذكر ايلمشدر ‹العندل› جعفر وزننده باشى بيوك دوه‌يه دينور مذكر و مؤنثه اطلاق اولنور و اوزون وكريملو دوه‌يه دينور مؤنثى عندله‌در ‹العنادلان› عينك ضمى و تثنيه بنيه‌سيله خايه‌لره دينور ومنه هو لايعرف سحادليه من عنادليه اى خصييه ‹العندليل› عندليب وزننده سرچه جنسندن برقوشك آديدر ‹العندلة› عينك و دالك فتحيله ممه‌لرى طولوم كبى ايرى اولان عورته دينور يقال امرأة عندلة اى ضخمة الثديين ‹العنادل› عندليب كلمه‌سنك جمعيدر آخرى حذف اولنمشدر زيرا هر اسم كه ماده‌سى درت حرفدن متجاوز اولوب وحرف رابع حرف مدّ و لين اولمز ايسه رباعى‌يه ردّ اولندقدنصكره جمع بنا اولنور * شارح ديركه واكر حرف رابع حرف مدّ و لين اولورسه رباعى‌يه ردّ اولنمقسزين بنا اولنور ‹العنصل› قنفذ وزننده بصل الفار اسميدركه آطه صوغانيدر سقل و عصل ماده‌لرنده دخى ذكر اولندى ‹العنظل› ظاى معجمه ايله جندل وزننده اورمجك اوينه دينور بيت العنكبوت معناسنه ‹العنظلة› دحرجه وزننده يلك معناسنه‌در يقال عنظل الرجل اذا عدا ‹العنكل› جندل وزننده طاش كبى پك نسنه‌يه دينور ‹عينيل› عينك و نونك فتحيله ابن ناجية بن الجماهر دركه اشعر قبيله‌سنك نسبى رجالندندر ‹العول› قول وزننده حقدن ميل و عدول ايله جور ايلمك معناسنه‌در يقال عال فى الحكم يعول عولا اذا جار ومال عن الحقّ و ترازو حقّ و اعتدالدن ناقص و مائل ياخود زائد اولمق معناسنه‌دركه درهم كفه‌سى آغر اولوب مبيع كفه‌سى خفيف اولمغله هوايه آغمقدن عبارتدر يقال عال الميزان يعول عولا و يعيل عيلا اذا نقص وجار اوزاد و برماده بيوبوب مشتبه و مشكل اولمق معناسنه مستعملدر يقال عال امرهم اذا اشتدّ وتفاقم و برمادهٔ شديده برآدمى باصوب كال اوزره ثقلت و اضطراب و يرمك معناسنه‌در يقال عال الشىء فلانا اذا غلبه و ثقل عليه و اهمه و اهل فرائض اصطلاحنده مخرج ضيق اولمغله فريضه و سهام مخرج اوزره زائد اولمق معناسنه‌در و بو معناده متعدى اولور يقال عالت الفريضة فى الحساب اذا زادت و ارتفعت و تقول علت الفريضة اى زدتها نته كه فرائضده منبريه مسئله‌سنده عول واقع اولمشدر و عول و عياله كتابه وزننده برآدمك عيالى چوق اولمق معناسنه‌در يقال عال فلان عولا و عيالة اذا كثر عياله و عول و عوول قعود وزننده و عياله كتابه وزننده اولادو عيالك مؤنت و نفقه‌لرينى كورمك معناسنه‌در يقال عال عياله عولا و عوولا و عيالة اذا كفاهم ومانهم و عول اعوالدن اسم اولور عوله و عويل كبى كه صيحه ايله و بلندآواز ايله اولان بكايه دينور و منه يقال عيل عول اى ثكلته امّه و يقال عيل صبرى اى غلب يعنى صبرم توكندى و يقال عال عوله و عال صبرى على بناء المعلوم تركيب ثانى رفع معناسنه اولان عولدن مأخوذدر و يقال عيل ماهو عائله اى غلب ماهو غالبه يعنى اكا غالب اولان مغلوب اولسون برآدمك كلامندن ياسائر نسنه‌دن تعجب اولندقده دعاء مقامنده ايراد اولنور و عول برآدمه بار و ثقلت اولان

نسـنه يه اطلاق اولنور و صف بالمصدر در تقول هذا كان عليّ عولا اى ثقلا و مهمات ولوازمده كنديسندن
استعانت اولنـان كسه يه دينور يقال هو عول له اى مستعان به و عيالك قوت و نفقه لرينه اطلاق اولنور يقال
عال عول عياله اى قوتهم و عربلر فلان اصلا بر نسنه يه مالك دكلدر ديه جك يره ماله عال ولا مال ديرلر قول لفظنده
قال ديدكلرى كبى كه مصدر در قوت و نفقه معناسنه در و ماله عال و مال ديركه بو راده فعل ماضى صيغه لريله در
وما كلمه سى نفسندن عبارتدر بو فقره فلانك عيالى كثير اولوب و حكمنده مصيب و عادل اولميوب جائر و مائل اولسون
ديمكدر كه بددعاء موقعنده ايراد اولنور و اياغى سورچوب يقلان كسه يه عالك عاليا ديرلر رفع معناسندندر سنى
حق تعالى درست و عالى اوله رق يقلديغك يردن قالدرسون ديمكدر نته كه بو محلده لعالك عاليا دخى ديرلر كه اعضاء
و جوارحك درست و تامّ اوله رق قالقه سن ديمكدر و عول و يب و ويل معناسنه مستعملدر كه واى و يازق ديمكدر
يقال عولك و عول زيد مثل ويلك و ويب زيد ﴿الاعالة﴾ همزه نك كسريله بو دخى فرائضى عول ايتدرمك
معناسنه در تقول اعلت الفرائض بمعنى علته و اولاد و عيالك نفقه و مؤنتلرينى كورمك معناسـنه در يقال اعال
عياله اذا كفاهم و مانهم و حريص اولمق معناسـنه در يقال اعال فلان اذا حرص و يقال اعيل فهو معول و معيل
پس بو معناده واوى و يائى اولور و فقير و محتاج اولمق معناسنه در يقال اعال الرجل اذا افتقر ﴿الاعوال﴾ همزه نك
كسريله بر آدم عيالمند اولمق معناسـنه در يقال اعول فلان اذا كثر عيـاله و فيه يقـال اعيل و فرياد ايله آغلمق
معناسنه در يقال اعول الرجل اذا رفع صوته بالبكاء و الصياح و بر كسه يه ناز و ادا ايله تكلفانه وضع ايلمك معناسنه در
يقال اعول عليه اذا ادلّ و حل و حريص اولمق معناسـنه در يقال اعول فلان اذا حرص كما يقال اعال و اعيل
و اوق آتلدقدنصكره ياى چكره مك معناسنه در يقال اعولت القوس اذا صوّتت ﴿التعييل﴾ تفعيل وزننده بو دخى
عيال مؤنتنى كورمك معناسـنه در يقال عيل عياله اذا كفاهم و مانهم و بر كسه يى عيال ايدينوب وجه معـاشنى
كورمك ياخود اهمال ايدوب كندى باشنه براقق معناسـنه يقال عيلهم اى صيرهم عيالا او اهملهم اشبو تعييل
ماده سى يائيه اولان عيال ماده سـندندر كما سيذكر ﴿التعويل﴾ تفعيل وزننده فرياد ايله آغلمق معناسـنه در يقال
عوّل الرجل اذا رفع صوته بالبكاء و الصياح و بر كسه يه ناز و شيوه ايله طفره ايلمك معناسـنه در يقال عوّل عليه
اذا ادلّ و حل و منه يقال عوّل عليّ ماشئت يعنى بن سنك جفا و ستم و اوضاعكى متحملم بكا هر نه ديلرسك تحميل ايله
و اعتماد ايلمك معناسنه در يقال عوّل عليه معوّلا اذا اتكل و اعتمد عليه * مؤلفك مثالنه كوره معوّل معظم وزننده
مصدر ميمدر بو معناده استعمالى ماده مزبوره يه خاصّ اولور پس تعويل عنوانى معناى مزبورده مستعمل اولمز
نته كه شارحك مستشهداتى دخى بونى ناطقدر و قال فى الاساس انما الدنيـا دول ليس عليها معوّل لكن مصباحده
تعويل عنوانيـله مرسومدر و تعويل عاله ديدكلرى سايبـان طوتمق معناسـنه در يقال عول الرجل اذا اتخذ
العالة و بر كسه دن استعانه ايلمك معناسـنه در يقال عوّل عليه اذا استعان به ﴿العولة﴾ عينك فتحيله و ﴿العويل﴾
امير وزنـنده اعوال و تعويلدن عول كبى اسملردر فرياد و فغانله اولان آغلمغه دينور يقـال لفلانة عول و عولة
و عويل اى البكاء بالصياح ﴿المعول﴾ مقول وزننده غلبه معناسـندن مفعولدر تقول صبرى معول اى مغلوب
﴿العول﴾ عنب وزننده اعتماد معناسـنه اولان تعويلدن اسمدر اعتماد معناسـنه در يقال ما عليه عول اى اعتماد
و استعانه معناسنه در يقال لم يثر عوله اى استعانته ﴿العيل﴾ كيس وزننده ﴿و العيال﴾ كتاب وزننده بر آدمك بسليوب
زاد و نفقه لرينى كورديكى كسه يه دينور اولاد و ازواج و اتباع كبى ثقلت معناسندندر و بو واويه و يائيه در عيل
كلمه سنك جمعى عاله و عيايل كلور يقال نسوة عيايل * مؤلف بونى عيل ماده سـنده دخى ذكر ايلدى قالديكه بو راده
عيل و عيال كلمه لرينى من تتكفل بهم عبارتيله بيان ايدوب و اورده عيل عيال كلمه سنك مفردى و جمع الجمعى عيايل
اولديغنى تصريح ايلمشدر * و شارح ديركه نهـايه ده تصريح اولنديغى اوزره عيل كلمه سى عيالك مفرديدر جيد
و جياد كبى كذلك جمعى عيايل كلور نته كه جيدك جمعى جيايد دخى كلور و عيل بعضا جماعته دخى اطلاق اولنور
و عيال بعضا مفرده دخى اطلاق اولنور و جمعنده عاله كلديكى سيد و ساده كبيدر * مؤلف تشويش و تضييق ايلمشدر
و نسوة عيايل قوليله كرچه جمع مؤنثه تلميح ايليوب لكن فى الحقيقه بو ماده مذكر و مؤنثه اطلاق اولنور انتهى
﴿المعول﴾ منبر وزننده طاشجيلرك كلنك تعبير ايتدكلرى آلته دينور جمعى معاول در و منه ما زال يقرع صفاته بمعاوله
و يفرى اديمه بمغازله و هى حديدة ينقر بهـا الجبال ﴿العالة﴾ دوه قوشـنه دينور نعامه معناسـنه و يغموردن
تستر ايچون اتخاذ اولنان سايبانه دينور ﴿المعاول﴾ و ﴿المعاولة﴾ ميملرك فتحيله ازد قبيله سندن منشعب بر نيچه قبائلدر
﴿العوّال﴾ شدّاد وزننده اسـاميدندر سبرة بن العوّال بر معروف كسه در و خارجة بن عوّال عمرو بن العاص ايله

مصر فتحنه حاضر اولديلر (الاعتوال) افتعال وزننده آغلمق معناسنه دركه مراد فرياد ايله اغلمقدر يقال اعتول الرجل اذا بكى يعنى مارفع الصوت (عوال) غراب وزننده بنى عبدالله بن غطفاندن برجماعتدر وايكى موضع اسميدر (العيهل) حيدر وزننده و (العيهلة) هايله و (العيهول) طيفور وزننده و (العيهال) بيطار وزننده جست وروندهناقه يه دينور وصويى پاك ياوز ناقه يه دينور وعيهل اركك دوه يه دينور وخفيف وسبكمشرب آدمه دينوركه خفتندن بر يرده قرار ايلمزاوله يل قوان تعبير اولنور مؤنثلرى عيهله در وشديد اسن روزكاره دينور واوزون خاتونه دينور وعيهله قوجه قارى يه دينور (العاهل) هانك كسريله پادشاه اعظمه دينور خليفه كبى يقول قعدعلى سرير ملكه العاهل وهوالملك الاعظم كالخليفة وزوجى اولميان خاتونه دينور (العيل) سيل وزننده و (العيلة) هايله و (العيول) قعود وزننده و (المعيل) مكيل وزننده فقير وكدا اولمق معناسنه در يقال عال الرجل يعيل عيلا وعيلة وعيولا ومعيلا اذا افتقر وعيله اسم اولور فقر وفاقه معناسنه يقال هو فى عولة من عيلة اى فى بكاء من فقر وعيل ومعيل بر آدمى بر مشكل نسسنه نك تحصيلى عاجز وفرومانده قلمق معناسنه در تقول عالنى الشىء عيلا ومعيلا اى اعوزنى ونازنده لكله ايكى جانبه ميلانله صالنى صالنى يوريمك معناسنه در يقال عال الرجل والفرس فى مشيه اذا تمايل واختال وتبختر وبرآدم يتكى قنده آرايوب بوله جغنى بيليوب متحير قالمق معناسنه در يقال عال الضالة اذالم يدر اين يبغيها وعيل وعيول بر يرده كزوب دونشدرمك معناسنه در يقال عال فى الارض اذاذهب ودار (العائل) معناى اولدن اسم فاعلدر جمعى عاله وعيّل كلور ركع وزننده وعيلى كلور سكرى وزننده شارحك بيانته كوره عاله عوله تقديرنده در فتحاتله (المعيل) ميمك ضميله ارسلانه دينور وقپلانه دينور وقورده دينور صيدلرينى اعاله يعنى طلب ايلدكلريچون وبوكزوب دونمك معناسنه اولان عيلدن مأخوذدر يقال اعاله اذا التمسه (التعيل) تفعل وزننده بودخى ايكى طرفه ميلانله صالنى صالنى يوريمك معناسنه در يقال تعيل فى مشيه بمعنى عال (العيالة) شدّاد وزننده صالنى صالنى يوروين خاتونه دينور يقال امرأة عيالة اى متبخترة ميالة (العيلان) سلمان وزننده اركك صرتلانه دينور وقيسك پدرى اسميدر ياخود صواب اولان قيس عيلان اولمقدر اضافتله وعربده آنك همنامى يوقدر وعيلان فى الاصل قيسك فرسى اسميدر كنديسى اكا مضاف اولمشدر (العيال) كتاب وزننده عيل كلمه سنك جمعيدركه جيد وزننده در كشينك نفقه ومؤنتنى رؤيت ايلديكى كسه لردر فقر وعجز معنالرندندر جمع الجمعى عيايلدر وبوماده عول ماده سنده دخى ذكر اولندى (العيلة) تمره وزننده على قول كيسه وزننده در صخرك پدر يدر وصخر اصحابدندر واكا ابن ابى العيله دخى ديرلر وعيلة فقر وفاقه معناسنه دركه ذكر اولندى وبر آدمك زاد ومؤنتنى كورمكه دينور تقول طال عيلتى اياك اى طال ماعلتك يعنى چوق زماندر بن سنك مؤنتكى اداره ايده رم (العيالة) كتاب وزننده و (المعالة) مقاله وزننده دابّه نك يمنه دينور يقال عيالة البرذون اى معالته اى علفه * شارح ديركه عباره ده سقط واردر زيرا معاله يى مقدّم تفسير ايلمامشدر (العيل) فتحتينله برآدم برخبرى يابر كلامى آنك طالب ومريدى اولميوب واول خبرو كلام شانندن اولميان كسه يه عرض ايلمك معناسنه دركوياكه طالب ومريدنه ظفرياب اولمديغندن مريد اولميان كسه يه عرض ايدر اخفشك لچى يه درس اوقتديغى كبى اولورو بومعنا ضاله يى قنده ارايه جغنى بيلمامك معناسنه اولان عيلدن متصرّفدر قال الشارح ومنه الحديث ﴿ان من البيان سحرا وان من العلم جهلا وان من القول عيلا﴾ وهو عرضك حديثك وكلامك على من لايريده وليس من شانه كانه لم يهتدلمن يريده فعرضه على من لايريده نهايه ده دخى بعينها بوعباره ايله مفسر درپس كانّه لم يهتد كلامى التفات بابندن اولور (عيله) كيسه وزننده اسماء نسواندر

فصل الغين المعجمة

(الغتل) غينك وتاى فوقيه نك فتحيله بر محل اغاجلق اولمق معناسنه در يقال غتل المكان غتلا من الباب الرابع اذا كثر فيه الشجر (الغتل) كتف وزننده اغاجلق مكانه دينور وضيق وفراوان اولديغندن برى برينه صارمشمش اغاجلره دينور يقال نخل غتل اى ملتفّ بوراده نخل كلمه سنى مذكر ايله وصف تميم لغتنه مبنيدر (الغيدل) حيدر وزننده وسعت ورفاهيت اوزره اولان ديرلكه دينور يقال هو فى غيدل من العيش اى واسع رغد (الغدفل) سبحل وزننده يك اوزون كثيى يه دينور وهريانى اويغون وتامّ وعظيم الخلقه دوه يه دينور ووسعتلو ديرلكه دينور يقال هو فى غدفل اى عيش واسع ويپريمش اسكى ثوبه دينور جمعى غدافلدر ومنه المثل * غرّنى بردانك من غدافلى * يعنى سنك ويره جكك قاش جامه لرينى فريفته ايلمكله اسكى اثوابمدن دورايلدى اصلى بودركه بركسه يه بردو لتلودن كسوت نياز اولدخى وعد ايلمكله وعدنه فريفته اولوب اكننده اولان اسكى لباسلرينى طرح ايلدكدنصكره دولتلو اخلاف وعد ايلمكله بيچاره عريان قالدقده كلام مزبورى ايراد ايلدى (الغدفلة) سبحله وزننده وسعتلو نسنه يه

دینور تانیثی موصوفی اعتباریله‌در یقال رحة وملاءة غدفلة ای واسعة وملاءه تمامه وزننده ایکی شقه‌دن
دیکلمش چارشفه دینور ﴿الغدافل﴾ علابط وزننده قویریغنك تویلری کور وفراوان اولان دوه‌یه یاخود قوچه
دینور یقال بعیر اوکبش غدافل ای کثیر شعر الذنب ﴿الغدفلة﴾ دحرجه وزننده برآدم دائما اکل وشربله یاخود
اکل وجماعله اوغراشمق معناسنه‌در یقال غدفل الرجل اذا وقع فی الاهیغین ﴿الغرلة﴾ غینك ضمیله ذکرك
باشنده سنت اوله‌جق دری‌یه دینور قلفه معناسنه ﴿الاغرل﴾ اقلف وزننده ومرادفیدرکه سنتسز کشی‌یه
دینور یقال رجل اغرل ای اقلف واجوزلق بوللق یله دینور یقال عام اغرل ای مخصب ووسعتلو دیرلکه
دینور یقال عیش اغرل ای واسع ﴿الغرل﴾ کتف وزننده اوزون مزراغه دینور یقال رمح غرل ای طویل وبنیه
وخلقتی صالق وسلپوك آدمه دینور یقال رجل غرل ای المسترخی الخلق ﴿الغریل﴾ حذیم وزننده حوض
دیبنده قلان چاموره دینور وتوزه دینور غبار معناسنه وشول چاموره دینورکه سیل صویی کتوروب یرك یوزنده
یاریلوب قالمش اوله کرك یاش وکرك قوری اولسون وهر بتون طرنقلی حیوانك سموکنه دینور وشول کوله
دینورکه صویی چکیلوب دیبنده دعامیص یعنی ایت بالغی دیدکلری سیاه خرده بوجکلر قالمش اوله‌که آنده قلان
صویك ایچلکه امکان وصلاحیتی اولمیه وشیشه‌نك دیبنده قلان یاغ مقوله‌سنك پوصه‌سنه وطورطوسنه دینور
﴿الغربلة﴾ دحرجه وزننده اون وسائر نسنه‌یی قلبورلیوب الهمك معناسنه‌در یقال غربل الدقیق اذا نخله * قال الشارح
ومنه المثل * من غربل الناس نخلوه * یعنی خلقی قلبورلیان کمسه‌یی خلق دخی اون کبی الرلر وکسمك معناسنه‌در یقال
غربله اذا قطعه وقتل عام ایلك معناسنه مستعملدر یقال غربلهم اذا قتلهم وطحنهم ﴿المغربل﴾ مدحرج وزننده
دون وخسیس والچق شخصه دینور یقال رجل مغربل ای دون خسیس ولاشه‌سی شیشوب قبارمش مقتوله
دینور وتباه وخاکسار وبرباد اولمش ملك وسلطنته اطلاق اولنور ﴿الغربال﴾ قرطاس وزننده معروفدرکه ترکیده
تحریفله قلبور دیرلر ودف ودائره دیدکلری چالغی‌یه دینور وقوغجی ونمام شخصه اطلاق اولنور ﴿الغرزحلة﴾
حای مهمله ایله قندحره وزننده دکنکه دینور عصا معناسنه * شارحك وصفنه کوره صوپه وصوپانتی تعبیر اولنان
یوغون دکنك اوله‌جقدر ﴿الغرقلة﴾ قافله دحرجه وزننده باشه بردن صو دوکمك معناسنه‌در یقال غرقل الرجل
اذا صبّ علی رأسه الماء بمرّة وبمورطه ایکدین اولمق وقاون وقارپوز پوصالمق معناسنه‌در یقال غرقل البیضة
والبطیخ اذا فسد مافی جوفهما ﴿الغرمول﴾ زنبور وزننده ذکره دینور علی قول یوغون اوله‌رق سلپوك اولانه دینور
هنوز ختان اولمزدن مقدّم ﴿غرمل﴾ قنفذ وزننده یعقوب نام محدّثك پدری اسمیدر ﴿الغرامیل﴾ برنیچه قزل طپراقلی
بایرلره اطلاق اولنور ﴿الغزل﴾ عزل وزننده ایپلك اکیرمك معناسنه‌در یقال غزلت المرأة القطن غزلا من الباب
الثانی وغزل اکیرلمش ایپلکه دینور مغزول معناسنه ﴿الاغتزال﴾ افتعال وزننده غزل معناسنه‌در یقال اغتزلته
بمعنی غزلته ﴿الغزل﴾ رکع وزننده و﴿الغوازل﴾ ایپلك اکیرن خاتونلره دینور مفردی غازله‌در یقال نسوة غزّل
وغوازل ای تغزلون الغزل ﴿المغزل﴾ میمك حرکات ثلاثیله وزائك فتحیله ایپلك اکیره‌جك آلته دینورکه ایك اوله‌جقدر
فارسیده دوك دینور ﴿الاغزال﴾ همزه‌نك کسریله ایپلك اکیررکن مغزلی چویرمك معناسنه‌در یقال اغزل
الغازل اذا ادار المغزل ﴿المغیزل﴾ مصغر بنیه‌سیله انجه سجیمه اطلاق اولنور ﴿المغازلة﴾ مفاعله وزننده نسوانله
عاشقانه خورطه ایدوب ارشمك وملاطفه ایلك معناسنه‌در غزال معناسندن مأخوذدر یقال هو یغازل النساء
ای یحادثهنّ وبر نسنه‌یه پك یقین اولوب چاتمق معناسنه‌در یقال غازل الاربعین اذا دنی منها ﴿الغزل﴾ فتحتینله
معنای اوّلدن اسمدر نسوانله عاشقانه لطیفه‌یه وخورطه‌یه دینور ومصدر اولور زنانله آلفته‌لك وجهیله
قونشمق معناسنه‌در یقال غزل فلان بها غزلا من الباب الرابع اذا حادثهنّ وآهونك اکسه‌سنه دوشوب قوون تازی
آهویی شکاردن فاتر اولمق معناسنه‌در برحیثیتله‌که یتشوب آله‌جغی انده آهو خوفندن باغرمغله یاپشمیوب تهی عدول
ایلیه یقال غزل الکلب اذا فتروهو ان یطلبه حتی اذا ادرکه ثغا من فرقه انصرف عنه ﴿المغزل﴾ مقعد وزننده
غزل کبی بودخی اسمدر زنانله عاشقانه صحبت ولطیفه‌یه دینور ﴿التغزل﴾ تفعل وزننده زنانله صحبت والفتده تکلف
ایلك یعنی تکلفله حاصل قلمق معناسنه‌در یقال تغزّل فلان اذا تکلف للمغازلة بالنساء ﴿الغزل﴾ کتف وزننده
دائما نسوانله عاشقانه ارشوب مغازله ایدن زندوسته دینور یقال هو غزل ای متغزل بالنساء وهرنسنه‌دن عاجز
وضعیف اولان آدمه دینورکه اصلا برشیئك اداره‌سنه قدرتی اولمیه یقال رجل غزل ای ضعیف عن الاشیاء
﴿الاغزل﴾ احمر وزننده شول حمایه دینورکه اصابت ایلدیکی علیلك غریم کبی کریبانی صالیورمیه یقال اصابته
حمی اغزل وهی ماکانت معتادة للعلیل متکرّرة بوراده تذکیر مرض تصوّریله‌در ﴿الغزال﴾ سحاب وزننده

(شول)

شول آهو ياوريسنه دينوركه حركت ايدوب كزمكه باشلمش اوله على قول طوغديغى آندن چاق كركى كبى سكرتمك درجه‌سنه وارنجه اطلاق اولنور جمعى غزله وغزلان كلور غينلرك كسريله يقال رأيت غزالا وهو شادن حين يتحرّك ويمشى اومن‌حين يلد الى ان‌يبلغ اشدّ الاحضار ﴿المغزل﴾ محسن وزننده غزالى اولان كيكه دينور وصف خاصدر يقـال ظبية مغزل اى ذات غزال ﴿الغزالة﴾ سحابه وزننده كونشه اطلاق اولنور خبوط الشمس تعبير اولنان شعاعى ايپلك غزل ايدركبى احداث وتمديد ايلديكيچون اطلاق اولندى على قول طلوعى آننده وعند البعض ارتفـاعى هنكامنده اطلاق اولنور وبعضلر عندنده عين الشمس يعنى چشمهٔ آفتابه اطلاق اولنوركه كونشك اوزى ومنشأ شعاعيدر يقال طلعت الغزالة اى الشمس اوعند طلوعها اوعند ارتفاعها اوعين الشمس * شارح ديركه بونده غربت الغزالة ديمك جائز دكلدر ديو حريرى وزمخشرى تنصيص ايلديلر لكن مؤلفك قول اوّلنه كوره جائزدر وغزاله برخاتونك اسميدر وبعضلر حرف تعريفى محذوف اولور وبرنوع نبات آديدركه حلاوتلو اولمغله هرحيوان انى اكل ايدر ومخطم بن‌ارقك فرسى اسميدر وغزالة الضحى وغزالات الضحى قوشلق وقتنك اوّلنه ياخود كونش يريوزينه يايلدقدنصكره‌جه اولان وقته دينوركه كنبح قوشلق تعبير اولنور وعلى قول قوشلغك اوّلندن خمس نهار كذران ايدنجه قدر اطلاق اولنور تقول لقيته غزالة الضحى وغزالات الضحى اى اوّلها اوبعيد ماتنبسط الشمس وتضحى او اوّلها الى مضى خمس النهار پس غزالات اوان اعتبارينه مبنيدر ﴿غزال‌شعبان﴾ بربوجكدر ﴿دم‌الغزال﴾ طرخونه شبيه حريفيتلو برنبات آديدر قزل‌سودلكن كبى صويى اولمغله نسوان اعراب آنك صويله قوللرينه بلازك طرزنده خطوط چويررلر وغزال برعقبه‌نك اسميدر وغزال وغزاله اساميدندر ﴿الغزيل﴾ ربيع وزننده هبيرة بن عبديغوثك جدّى اسميدر ﴿دارة‌الغزيل﴾ بلحارث بن ربيعه قبيله‌سنه مخصوص برموضعدر ﴿المغازل﴾ ميمك فتحيله خرمن عربه‌سنك عمودلرينه دينوركه مراد ايكلرى اوله‌جقدر * مؤلف طوس قضاسـنده واقع غزاله نام قريه‌دن سكوت ايلدى اول قريه امام ابوحامد الغزالى عليه الرحمه حضرتلرينك مولدى اولمغله نسبتى اورايه‌در بونده زايك تشديدى خطادر نته‌كه مصباحده منصوصدر ﴿الغسل﴾ غينك فتحى وضميله ياقمق معناسنه‌در يقال غسل الثوب غسلا من الباب الثانى اذا طهره بالماء بعضلر عندنده غينك فتحيله مصدر وضميله اسميدركه ياقمغه ويايقنمغه دينور وغسـل برآدمى دوكوب وجودنى آججق معناسنه مستعملدر يقال غسله اذا ضربه فاوجع وچوق جماع ايلك معناسنه مستعملدر انسـان وحيوانده استعمال اولنور يقـال غسل المرأة اذا جامعها كثيرا ويقال غسل الفحل الناقة اذا اكثر ضرابها وآت پك ترلمك معناسـنه مستعملدر يقال غسل الفرس على المجهول اذا عرق ﴿الغسيل﴾ اميروزننده والمغسول يايقنمش نسنه‌يه دينور جمعى غسلى وغسلاء كلور قتلى وقتلاء كبى مؤنثنده غسيل وغسيله دينور شارح ديركه اكرچه فعيل بمعنى مفعولده تذكيروتأنيث مساويدر لكن بونده غلبهٔ اسميتله تاء داخل اولان صفت مجراسنه اجرا اولندى نطيحه كبى وبونك جمعى غسالى كلور سكارى كبى ﴿المغسل﴾ مقعد وزننده و﴿المغسل﴾ منزل وزننده و﴿المغتسل﴾ معتبروزننده‌كه اسم مكاندر خاصّة ميت غسل اولنان يره دينور * شارح ديركه مغتسل غسل ايده‌جك يره‌ده دينور ﴿الاغتسال﴾ افتعال وزننده بدنى يايقه‌مق معناسـنه‌دركه يونمق ويايقانمق تعبير اولنور يقال اغتسل بالماء اذا غسل بدنه وبتون بدنه طيب سورنمك معناسـنه مستعملدركه كركى كبى ترشح ايدر وجهله سورنمكدن عبارتدر ياغه‌چدى تعبير اولنور يقال اغتسل بالطيب اذاتنضح وآت كركى كبى ترلمك معناسنه مستعملدر يقـال اغتسل الفرس اذا عرق ﴿الغسل﴾ غينك ضميله اسمدر يونوب يايقانمغه دينور غسل شرعى معلومدر ومنه الغسل فرضه كذا وغسل اغتسال اولنه‌جق صويه دينور اكل اولنه‌جق نسنه‌يه اكل ديدكلرى كبى تقول سكيت له غسلا اى ماءايغتسل به ﴿الغسل﴾ و﴿الغسلة﴾ غينلرك كسريله و﴿الغسول﴾ صبور وزننده و﴿الغسول﴾ تنور وزننده بونلرده اغتسال اولنه‌جق صويه دينور وخطمى‌يه يعنى كنديسيله نسنه غسل ايده‌جك خاتم‌چچكنه وچوغان مقوله‌سنه دينوركه اعرابك صابونلريدر بوجهتله صابونه‌ده اطلاق اولنور وغسله غينك كسريله مطلقا طيبه وسورينه‌جك دهنه اطلاق اولنور ونسوان صاچلرينى طراركن يومشتق ايچون صاچلرينه صاچدقلرى عبير مقوله‌سنه دينور وغسل وغسله كذلك غينلرك كسريله باش يايقادقلرى نسنه‌يه دينور مرسين وخاتم‌چچكى وچوغان وكل تعبير اولنان چاموركبى ومرسين يپراغنه دينوركه بعض طيبله تركيب ايدوب نسوان صاچلرينه سورينورلر ﴿الغسالة﴾ ثمامه وزننده نسنه يايقايجق صويه دينور ويايقانمش نسنه‌نك صوينه دينوركه يايقندى تعبير اولنور ومغسول اولان ثوب مقوله‌سنه دينور ﴿الغسلين﴾ غينك كسريله بودخى مغسول اولان ثوب مقوله‌سنه

دینور واهل جهنمك محترق اولورکن دریلرندن سیلان ایدن چرکابه دینورکه یاپقندی منزلنده‌در قال تعالی
﴿ ولاطعام الا من غسلین ﴾ وهومایسیل من جلود اهل النار وپك اسی وکرمناك نسنه‌یه دینور وجهنمده برشجرك
آدیدر شارحك بیانه کوره فعلین وزننده‌در یاء ونون زائددر مبالغه‌یی متضمندر (المغسل) منبر وزننده کندیسیله
نسنه غسل اولنه‌جق آلته دینور طاس وابریق کبی (التغسیل) تفعیل وزننده چوق جماع ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال غسل المرأة اذاجامعها کثیرا وغسل اعضاء خصوصنده مبالغه ایلمك معناسنه‌در اسباغ وضوء کبی
یقال غسل الاعضاء اذابالغ فی غسله (الغسل) غینك کسریله و(الغسل) صرد وزننده و(الغسیل) امیر
وزننده و(الغسلة) غینك ضمیله همزه وزننده و(المغسل) منبر وزننده و(الغسیل) سکیت وزننده دیشی‌یه چوق
آشیجی آیغر آته وبوغور دوه‌یه دینور علی قول چوق آشوب کبه ایتمز اولانه دینور یقال فحل غسل وغسل
وغسیل وغسلة ومغسل وغسیل ای کثیر الضراب اویکثر الضراب ولایلقح وبو انسانده دخی استعمال اولنور
(المغاسل) میمك فتحیله یمامه‌ده نیچه وادیلره اطلاق اولنور (غسل) غینك کسریله بنی اسد دیارنده برموضعدر
(ذات غسل) برموضع آخردر (غسل) غینك ضمیله سمیراء نام محلك صاغ طرفنده برموضعدر آنده برصو اولمغله
اکا غسله دخی دیرلر (غسله) فتحاتله تیماء نام محل ایله طی قبیله‌سنه مخصوص اجأ وسلمی نام طاغلرك بیننده برطاغك
آدیدر (الغسولة) فتوله وزننده حمص قربنده برقریه آدیدر (المغسلة) منزله وزننده مدینه‌ده برجبانه اسمیدرکه
آنده اثواب غسل ایدرلر (ابوغسله) غینك کسریله قوردك کنیه‌سیدر (الاغسال) همزه‌نك کسریله ارکك حیوان
دیشی‌یه چوق آشمق معناسنه‌در یقال اغسل الفحل اذا اکثر الضراب (الغسویل) غینك فتحیله برنوع اوتدرکه
چوراق یرلرده اولور (الغسبلة) سین مهمله ایله دحرجه وزننده صویی طلازیدوب صاورمق معناسنه‌در یقال
غسبل الماء اذا ثوره (الغشقل) شین معجمه ایله جعفر وزننده تلکی‌یه دینور (الاغضیلال) ضاد معجمه ایله
اخضیلال وزننده ومرادفیدرکه اغاجك برك وشاخلری کور وفراوان اولمق معناسنه‌در یقال اغضألت الشجرة
اذا اخضألت (الغطل) غینك فتحی وطانك سکونیله کوك یوزینی بلود قپلایوب هوایی ظلمت بورمك معناسنه‌در
یقال غطلت السماء یومناهذا غطلا من الباب الاول اذا اطبق دجنها (الاغطال) همزه‌نك کسریله غطل معناسنه‌در
یقال اغطلت السماء بمعنی غطلت (الغطل) فتحتینله کیجه پك قراکو اولمق معناسنه‌در یقال غطل اللیل غطلا
من الباب الرابع اذا التبست ظلمته (الغیطول) طیفور وزننده هرطرفی طوتمش قپلایی ظلمته دینور وعسکرك قارشق
جغلتی وغریوو فریادلرینه دینور وقراکولغه دینور (الغیطلة) غینك فتحیله غیطول ایله ایکی معنای اخیرده مرادفدر
وامن وآسایشله اولان اکل وشرب وفرح وسروره دینور یقال هوفی غیطلة ای اکل وشرب وفرح بالامن وکوزی
اویقو باصمغه دینور تقول اخذتنی الغیطلة ای غلبة النعاس وغیطلة اللیل کیجه قراکولغی چوکمکدن عبارتدر یقال
اعتکرت غیطلة اللیل ای التجاج سواده ومال مطغی‌یه دینور * شارح دیرکه مطغی کلمه‌سی اطغادن اسم فاعلدرکه طغیان
ایتدیریجی یعنی صاحبنه باعث بطر وطغیان اولان مال دیمکدر بوراده مرام بودکلدر بلکه طغی ماده‌سندن مأخوذدرکه
صغر مقوله‌سنك باغرمسنه دیمکله مال مطغی اکوز وجاموس مقوله‌سی باغریجی مال دیمك اولور وبو امام
فرآء مرحومدن منقولدر وغیطله نعیم دنیایه اطلاق اولنور یقال له غیطلة ای المال المطغی * مترجم دیرکه
بوراده طغیانه حمل ایلمك شارحك تحریرندن ارجح ظن اولنور زیرا اطغا مال قسمنك همان صفت خاصه‌سیدر
حتی نیچه احادیثده وصف اولنه‌رق واردر ازجمله اشبو ﴿ ان للعلم طغیانا کطغیان المال ﴾ حدیثنده مصرحدر
وبو معنا متبادردر وبو محلی صاحب اساس تصریح ایلمشدر حیث قال ابطرتهم غیاطل الدنیا ای نعمها المترادفة
پس مؤلفك ونعیم الدنیا قولی عطف تفسیر اولور انتهی * وغیطله بری برینه صارمشمش چتلمق کور اغاجلغه دینور
وایلغین اغاجلغنه دینور وجاعت انسانی‌یه دینور وسودلو کیکه واینکه دینور (الغیطل) حیدر وزننده کدی‌یه
دینور سنور معناسنه وغیطل الضحی قوشلق وقتندن شول زماندرکه کونش مشرقدن اول درجه‌یه کلدکده
مغرب طرفندن ایکندی وقتنك درجه‌سنه کلمش هیئتنده اولورکه نهارك طلوع شمسدن عشرنه قریب وقت
اولور بعض نسخه‌ده ظهر عنوانیله مرسوم اولمغله اویله وقتنك درجه‌سنه کلمش کبی اولورکه زواله قریب زمان
اولور بوکه کوره قوشلغك نهایتی زمان اولور یقال جاء فی غیطل الضحی وهو حیث تکون الشمس من مشرقها
کهیئتها من مغربها وقت العصر او الظهر (الغطیلة) تقدیم طایله دحرجه وزننده برآدم مال وحشم ونعمت
خصوصنده رفاه ووسعت اوزره اولمق معناسنه‌در یقال غطیل الرجل اذا اتسع فی ماله وحشمه وصغرآلوب صاتمق
معناسنه‌در یقال غطیل الرجل اذاجعل تجارته فی البقر وناس بلند آواز ایله شماطه ایده‌رك لاقردی‌یه طالمق معناسنه‌در

يقال غطيل القوم اذا افاضوا فى الحديث وارتفعت اصواتهم (الغوطالة) غينك ضميله باغچه‌يه وچمزاره دينور
(الاغطيلال) اخضيلال وزننده برنسنه قات قات برى برينك اوزرينه بنكشيوب چوكمك معناسنه‌در امواج
بحركبى وسحاب متراكم كبى يقال اغطألّ الشئ اذاركب بعضه بعضا (الغفول) فاعله شمول وزننده برنسنه‌يى
قلت تحفظ وتيقظدن ناشى سهو وترك ايلمك معناسنه‌در يقال غفل عنه غفولا من الباب الاول اذا تركه وسهى
عنه (الاغفال) همزه‌نك كسريله غفول معناسنه‌در يقال اغفله بمعنى غفل عنه وبعضلر ديديكه غفل الرجل
صار غافلا معناسنه‌در وغفل عنه واغفله وصّل غفلته اليه معناسنه‌در * مؤلف عقل ماده‌سنده ما اعقله
عنك عبارتنى ثبت ايلديكيچون جوهرى‌يه تعرض وصواب اولان ما اغفله عنو انده اولمقدر ديوب وبوراده آنى
ثبت ايلمدى سيرافى توجيهنه كوره كلام مزبور بركلام سابقه مبنيدر مثلا متكلم مخاطبه زيد ليس بغافل عنى
ديوب مخاطب دخى بلى ما اغفله عنك انظر شيئا يعنى تفقد امرك ديمش اوله‌كه بوبابده شكّ وشبهه يوقدر
على التحقيق زيدسندن غافل دكلدر ديمك اولور پس ضيق وقت ياخود اهتمام ايچون انظر كلمه‌سنى حذف
ايلمشدر فلينظر (الغفلة) تمره وزننده و(الغفل) فتحتينله و(الغفلان) غينك ضميله اسمدر غافللك معناسنه‌در
(التغافل) تفاعل وزننده و(التغفل) تفعل وزننده عن قصد غفلت كوستورمك معناسنه‌در يقال تغافل
الرجل وتغفل اذا تعمد الغفل (التغفيل) تفعيل وزننده برآدم برنسنه ايله مهمّ اولميوب غافل وبيخبر كندى
عالمنده ايكن على الغفلة اوزرينه وارمق ياطوتمق معناسنه‌دركه غافللتمك وغافل آولمق تعبير اولنور يقال غفل
فلانا اذا كفاه وهو غافل لايعنى بشئ وستر ايلمك معناسنه‌در يقال غفله اذا ستره (المغفل) معظم وزننده
رشد وفطنتدن بى بهره آدمه دينور يقال رجل مغفل اى لافطنة له وبررجل اسميدر (الغفول) صبور وزننده
بون وابله ناقه‌يه دينوركه كيمك ياوريسى كلوب كنديدن امرسه امزيرراوله يقال ناقة غفول اى بلهاء (الغفل)
غينك ضميله شول كسه‌يه دينوركه خيرى مأمول وشرّندن احتراز اولنميه يعنى نه خيره ونه شرّه يراراوله يقال رجل
غفل اذا كان لايرجى خيره ولايخشى شرّه ونشان وعلامتى اولميان قار اوقنه ويوله وسائرنسنه‌يه دينور واثر عمارتى
اولميان ارضه دينور وتمغاسى اولميان دابّه‌يه دينور ونصيب وغرامتى اولميان قار اوقنه دينوركه مهمل اولور وحسب
وشرفى اولميان خامل وبيوجود آدمه دينور يقال رجل غفل اى لاحسب له وشاعرى نامعلوم اولان شعره دينور
وشاعر مجهوله دينور ودوه‌نك تويلرينه دينور اوبار الابل معناسنه (المغفلة) مرحله وزننده عنفقه معناسنه‌دركه
آلت دوداق ايله ذقن بيننده مجتمع اولان طوپ قللره دينور جوهرى وهمندن ناشى آنك ايكى جانبيله تفسير ايلدى
شارح ديدكه نهايه‌ده رأى رجلا يتوضأ فقال ﴿عليك بالمغفلة والمنشلة﴾ حديثنك تفسيرنده مغفله عنفقه ايله مبيندر
زيرا وضوء حالنده غفلت محلى اولمغله احتياطله امر ايلديلر ومنشله سرچه پرمغنده خاتم طوران محلدر (غافل)
عبد الله بن مسعود رضى الله عنه حضرتلرينك جدّى اسميدر وبر موضع آديدر وغافل بن صخر برادر قريم
بن صاهله‌در (غفيله) جهينه وزننده عربدن بر بطندر وغفيلة بن عوف سكون قبيله‌سنك نسبى رجالندندر
وغفيلة بن قاسط ربيعه رجالندندر وغفيلة بنت عامر بن عبد الله بن العويج العدويّه‌در وهبيب بن مغفل كه محسن
وزننده‌در اصحابدندر (الغفل) فتحتينله بول وچوق رفاه ورفاغتلو ماله ودير لكه اطلاق اولنور باعث غفلت
اولديغيچون يقال هو فى غفل من العيش اى كثير رفيغ واسع (بنو المغفل) معظم وزننده بر بطندر وكامل
بن غفيل كه زبير وزننده‌در محدّثدر (الغلّ) و(الغلة) غينلرك ضميله و(الغلل) فتحتينله و(الغليل) ازير وزننده
صوسزلغه على قول شدّتنه دينوركه پك صوسزلقدر ياخود صوسزلقدن جوفك يانوب كوينسنه دينور يقال
اخذه الغل والغلة والغلل والغليل اى العطش اوشدّته اوحرارة الجوف وغل وغله مصدر اولور صوصه‌مق
ياخود صوسزلقدن ايچريسى كويمك معناسنه يقال غلّ الرجل على المجهول غلاّ وغلة اذا عطش او اشتدّ
او احترق جوفه فهو غليل ومغلول ومغتلّ (الغالّ) تشديد لامله و(الغلاّن) علاّن وزننده صوسزدوه‌يه دينور
بناء آتيدندر يقال بعير غالّ وغلاّن اى عطشان (الغلة) غينك فتحيله دوه پك صوسز قالمق معناسنه‌در
يقال غلّ البعير غلّة من الباب الرابع اذا عطش شديدا (الاغتلال) افتعال وزننده بودخى دوه پك صوصه‌مق
معناسنه‌در يقال اغتلّ البعير بمعنى غلّ وبركسه غاليه سورنمك معناسنه‌در يقال اغتلّ بالغالية اذا تطيب بها
وايچمك معناسنه‌در تقول اغتللت الشراب اذا شربته وثياب آلتندن برثوب دخى كيمك معناسنه‌در تقول اغتللت
الثوب اذا لبسته تحت الثياب وقيونلره غلل وغلاله ديديكى مرض اوغرامق معناسنه‌در يقال اغتلت الغنم اذا اخذته
الغلل والغلالة كما سيذكر (الغليل) عليل وزننده صوسزلغه دينوركه ذكر اولندى وقلبده مضمر اولان حقد

وكينه يه دينور ومصدر اولور كماسيذكر ويونجه ايله قارشق خرما چكردكنه دينوركه ناقه يه ويررلر ودرونده
جايكير اولان عشق وحزن واندوه وتاسه حرارتنه دينور يقال فى قلبه غليل اى حرارة الحبّ والحزن (الغلّ)
غينك كسريله بودخى غليل كبى درونده مضمر اولان كينه يه دينور يقال بقلبه له غلّ وغليل اى حقد ومصدر
اولور بر آدمك درونى بر كمسه يه كيندار اولمق وكين باغلمق معناسنه يقال غلّ صدره غلاّ وغليلا من الباب
الثانى اذا حقد وضغن (الاغلال) همزه نك كسريله خيانت ايلك معناسنه در يقال اغلّ الرجل اذا خان
ودوه يى ايوجه قاندر ميوب صوسز قومق معناسنه در يقال اغلّ الابل اذا اساء سقيها فلم تروو قد غلت
الابل كما ذكر وقصاب درى يى يوزركن اتنى وياغنى كركى كبى صيرميوب دريده برازينى آليقومق
معناسنه در يقال اغلّ الجازر فى الجلد اذا اخذ بعض اللحم والشحم فى السلخ يعنى وترك بعضه ملتزقا
بالجلد وبر آدمك قيونلرى پك صوصه مق معناسنه در يقال اغلّ فلان اذا اغتلت غنمه اى عطشت ودره
غلاّن ديدكلرى نبات بتورمك معناسنه در يقال اغلّ الوادى اذا انبت الغلان وبر آدمك غله ومحصولى
ايرشمك معناسنه در يقال اغلّ القوم اذا بلغ غلتهم وبر نسنه يه ديكه شدتله باقق معناسنه در
يقال اغلّ البصر اذا شدّد النظر وترلا محصول ويرمك معناسنه در يقال اغلت الضياع اذا اعطت الغلة
مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وبرآدمى خيانته نسبت ايلك معناسنه دركه فلان خائندر ديمكدن عبارتدر يقال اغلّ
فلانا اذا نسبه الى الغلول والخيانة (الغلول) قعود وزننده مطلقا خيانت ايلك وعند البعض غنيمت مالنه مخصوصدر
يقال غلّ الرجل غلولا من الباب الاول اذا خان اوهو خاصّ بالفئ (الغلّ) غينك فتحيله ادخال ايلك معناسنه در
يقال غله فى الشئ غلاّ من الباب الاول اذا ادخله وداخل اولمق معناسنه لازم اولور يقال غلّ فيه اذا دخل
واثواب التندن غلاله كيمك معناسنه در يقال غلّ الغلالة اذا لبسها وصاچك ديبلرينه دهن وطيب صوقشدروب
اويوشدرمك معناسنه در يقال غلّ الدهن فى رأسه اذا ادخله فى اصول شعره وبرآدمك بصرى سمت صوابدن
صاپمق معناسنه در يقال غلّ بصره اذا حاد عن الصواب واغاجلر ارالغندن صوآقوب كتمك معناسنه در يقال
غلّ الماء بين الاشجار اذا جرى فيها وجماع ايدن آدمك ذكرى پك بيوك اولمغله عورتك فرجنى طپطلو طيقامق
معناسنه در يقال غلّ المرأة اذا حشاها يعنى ولا يكون الاّ من ضخم وبر آدمك بيوننه يا النه دمور لاله چكورمك
معناسنه در يقال غلّ فلانا اذا وضع فى عنقه او يده الغلّ وعربلرك ماله الّ وغلّ قوللرى بددعادر الّ وغلّ كلمه لرى
ماضئ مجهوللردر الّ قفاسندن قاقيلوب دفع اولنه وغلّ ديوانه اولوب بيوننه طوق ولاله چكوريله ديمكدر وبوراده
ماءلفظى نفسندن عبارتدر (الغلغلة) دحرجه وزننده ادخال ايلك معناسنه در يقال غلغل فيه اذا ادخل وتيز تيز
يوريمك معناسنه در يقال غلغل الرجل اذا اسرع وغلغله نيچه طاغ يوللريدركه جبل رياندن بروكاورلر
وبر موضع آديدر (الانغلال) انفعال وزننده و(التغلل) تفعل وزننده و(التغلغل) تزلزل وزننده بر نسنه نك ايچنه
صوقيلوب كيرمك معناسنه در يقال انغلّ فيه وتغلل وتغلغل اذا دخل وتغلل وتغلغل غاليه سورنمك معناسنه در
يقال تغلل بالغالية وتغلغل اذا تطيب بها وتغلغل تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال تغلغل الرجل اذا اسرع
(التغليل) تفعيل وزننده بركسه يه غاليه سورمك معناسنه در يقال غلله بالغالية اذا طيبه بها (الغلالة) كتابه
وزننده و(الغلة) غينك ضميله قفتان واوستلك آلتندن كيدكلرى نيمتن لباسه دينوركه زيبون وانتارى وايجلك
وزره كوملكى مقوله سندر يقال برزت فلانة فى غلالة وهو شعار يلبس تحت الثوب وغلاله عظامه
معناسنه دركه قاريلرك بيوك كورنمك ايچون لباس آلتندن قيچلرينه باغلندقلرى بوغچه در ودمور حلقه نك
ايكى اوجلرنى قاوشدروب وصل ايده جك برچنه دينور (الغلّ) غينك ضميله محبوس ومجنون بيوننه والنه
چكوردكلرى دمور طوقه ولاله يه دينور جمعى اغلال در (الغلة) غينك فتحيله صوصه مق معناسنه دركه ذكر اولندى
واسم اولور برنسنه نك دخل وحاصلاتنه دينوركه محصول تعبير اولنور خانه كراسى واجر غلام وفائدهٔ ارض
مقوله سى حاصلاتدن عبارتدر يقال اخذ غلته وهو الدخل من كراء دار واجر غلام وفائدة ارض (المغلغلة) مدحرجه
وزننده بر شهردن برشهره مرسل ومحمول اولان رساله يه اطلاق اولنور يقال رسالة مغلغلة اى محمولة من بلد الى بلد
(الغلاّن) غينك ضميله طلح نام ميشه اغاجنك منبتلرينه على قول درين وچقور دره لره دينور مفردى غالّ وغليل در
وبر نوع نبات معروف اسميدر بونك مفردى غالّ در (الغلائل) حلائل وزننده زرهلره دينور على قول حلقه لرك اوجلرينى
قاوشدروب وصل ايده جك برچينه دينور ياخود زره كوملكلرينه دينوركه زره آلتندن كيلور مفردى غليله در (الغلل)
فتحتينله و(الغلالة) ثمامه وزننده قيون وكچى قسمنه مخصوص بر مرض اسميدر ممه لرينى ايوجه صاغميوب بقيه

تركندن حادث اولور ﴿غلغل﴾ هد هد وزننده بحرين نواحيسنده برطاغدر ﴿غلائل﴾ علابط وزننده بلاد
خزاعه‌دن بر بلده‌در ﴿المغتلّ﴾ مختلّ وزننده صوسز تشنه كمسه‌يه دينور ومشتاق وارزومند معناسنه مستعملدر
تقول انا مغتلّ اليه اى مشتاق ﴿الاستغلال﴾ برآدمه بركمسه كندى ايچون غله قزانمق تكليف ايلمك معناسنه‌در يقال
استغلّ عبده اذا كلفه ان يغلّ عليه وغله موقعندن غله آلمق معناسنه‌در يقال استغلّ المستغلّات اذا اخذ غلتها
﴿الغلول﴾ صبور وزننده راحة الحلوم كبى چينمكسزين جوفه داخل اولان طعامه دينور يقال نعم غلول الشيخ
هذا وهو الطعام الذى يدخله جوفه ﴿الغمل﴾ غينك فتحى وميمك سكونيله دباغت اولنه‌جق درى‌يى دباغت
ايدركن افساد وتباه ايلمك على‌قول تويى ويوكى چورويوب طاغلمق ايچون انباشته‌يه باصمق ياخود تعفن ايدوب
كوشمكله تويى آسان يولنمق ايچون قومه كومك معناسنه‌در يقال غمل الاديم غملا من الباب الاول اذا افسده او جعله فى غمة
ليفسخ صوفه او دفنه فى الرمل فيسترخى فينتف شعره كذلك چاپك نضيج بولوب ادراك ايلمك ايچون خرما قوريغى
اورتوب باصرمق ياخود يره كومك معناسنه‌در يقال غمل البسر اذا غمه وبرآدمى ترلتمك ايچون اورتوب بوريمك
معناسنه‌در يقال غمل فلانا اذا غطاه ليعرق وبرنسنه‌يى اصلاح ايلمك معناسنه‌در يقال غمل الشئ اذا اصلحه واوزم
سالقملرينى برى برينك اوزرينه استف ايدوب ديزمك معناسنه‌در يقال غمل العنب اذا نضد بعضه على بعض واوتلر
كورلكندن برى برينك اوزرينه بنكشمك معناسنه‌در يقال غمل النبات اذا ركب بعضه بعضا وغمل بر موضع
آديدر ﴿الانغمال﴾ انفعال وزننده ذكر اولنان غمل اديم معناسندن على الاختلاف مطاوعدر يقال غمل الاديم
فانغمل ﴿الغمل﴾ فتحتينله صارقينك برى برى اوزره كثرتندن ناشى ياره صقيلوب آزتمق معناسنه‌در يقال غمل
الجرح غملا من الباب الرابع اذا فسد يعنى من تراكب الجبائر ﴿الغميل﴾ اميروزننده برى برينك اوستنده بتمش
بغدايجق اوتنه دينور ﴿الغملول﴾ زنبور وزننده اغاجلق دره‌يه دينور على قول عرضى آزجه اوزون اوزادى دره‌يه
دينوركه اغاجلرى واوتلرى برى برينه صاريلوب چتلق اوله ويوكسك تپه‌يه دينور ومطلقا طوپ ومجتمع نسنه‌يه
دينوركه مظلم ومترا كم اوله كرك اغاجلق وكرك بلود وكرك قرا كولق اولسون حتى اوطه‌نك كوشه‌سى بوهيئتده
اولمغله اكا دخى اطلاق اولنور وبرنوع سبزه اسميدركه طبخ واكل اولنور بوسبزه قنابرى اوله جقدركه ارمنيلر
خيارى وسلوكلى پنچار ديدكاريدر ﴿التغمل﴾ تفعل وزننده بولالمق معناسنه‌در يقال تغمل الشئ اذا توسّع
﴿غملى﴾ جمزى وزننده بر موضعدر ﴿المغمول﴾ بى نام ونشان اولان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مغمول
اى خامل ﴿الغنبول﴾ زنبور وزننده برقوش آديدر ﴿الغنتل﴾ تاى فوقيه ايله جندل وزننده بى نام ونشان اولان
آدمه دينور يقال رجل غنتل اى خامل ﴿امّ غنتل﴾ صرتلانك كنيه‌سيدر ﴿الغنجل﴾ قنفذ وزننده قره
قولاق ديدكلرى جانوره دينور جمعى غناجل كلور ﴿الغنجول﴾ زنبور وزننده برجانوردر حقيقتى نامعلومدر
﴿الغندلانىّ﴾ غينك ودالك ضميله ايرى باشلو آدمه دينور يقال رجل غندلانىّ اى الضخم الرأس ﴿الغول﴾
قول وزننده هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال غاله يغوله غولا اذا اهلكه وبرنسنه‌يى بيركمسه‌يى ناكهانى اخذ
ايلمك معناسنه‌در يقال غاله اذا اخذه من حيث لم يدر وغول باش آغريسنه دينور يقال اخذه الغول اى الصداع
وسرخوشلغه دينور يقال شرب الخمر فاخذه الغول اى السكر وبعد مفازه معناسنه‌در يقال مفازة ذات
غول اى بعد ورنج ومشقت معناسنه‌در يقال هوّن الله عليك غول هذا السفر اى مشقته واوبرق الچق يره
دينور وموز اغاجلغنه دينور وچوق طپراغه دينور وبر موضع آديدر وغول الرجام راء مكسوره ايله بر
بشقه موضعدر ﴿الاغتيال﴾ افتعال وزننده بودخى هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال اغتاله اذا اهلكه ﴿الغول﴾
غينك ضميله سبب هلاك اولان نسنه‌يه دينو يقال وقع فى الغول اى الهلكة ويقال غالته غول اى اهلكته
هلكة وآفت وداهيه‌يه دينور يقال اصابته الغول اى الداهيه وسعلاة معناسنه‌دركه تنها بيابانده بعض شكل ايله انسانه
مرئى اولوب اضلال وتلاعب ايدن برجنس جنّ طائفه‌سنه دينور تركيده قونجلوز تعبير اولنور جمعى اغوال وغيلان
كلور غينك كسريله قال الشارح وفى النهاية وفى الحديث ❊ لا غول ولا صفر ❊ ابن اثير ديديكه غول جنّ وشياطيندن
برجنسدر عرب زعم ايدرلركه غول تنها بيابانده انسانه صور مختلفه ايله متلوّن اوله‌رق مرئى اولوب يولندن اضلال
واهلاك ايدر بونك وجودينى فخر انام عليه السلام نفى ايلدى وبعضلر ديديكه منفى اولان عين غول اولميوب بلكه
صور مختلفه ايله متشكل اوله‌رق انسانه تسلطنى نفى ايلديلر حتى اشبو ❊ اذا تغوّلت الغيلان فبادروا بالاذان ❊ حديثى
❊ ولا غول ولكن السعالى ❊ حديثى قول ثانى‌يى مؤيددر * نته‌كه مؤلف دخى بيان ايدر وغول سمادن ساقط اولان
شهبدن مخلوق اولمق اوزره مشهوردر قالديكه واقعا برآدم كيجه‌لرده برتنها محلده ياخود يولده بولنوب وهم

ووحشت پیدا ایلسه کوزینه اشکال مهوله ایله متشکل صورت غریبه تخییل ایدر حقیقتی واهمه نك فعلیدر وکرچه
جنّ طائفه سنك وجودی شرعا ثابتدر لکن قول تحقیق اوزره تسلط واضراردن ممنوعلردر وروم ایلی اولکه سنك
بعض قطرنده جادو تعبیر ایتدکلری شخص نقللرینه کوره غول نوعندندر * ابن کمال وابوالسعود وسعدالدین
حسنجانی فتوالری اوزره ارواح خبیثه کندولر ایله مناسبتی اولان اجساد خبیثه یه دخول وتصرف ایدوب کندیلر کبی
مردارنزه اضرار ایدرلر لکن اهل ایمانه مسلط اوله مزلر ودفعنك چاره سی دخی فتاوای مذکوره ده مشروحدر
انتهی * وغول یلانه دینور حیه معناسنه بونك جمعی اغوالدر وجنّ طائفه سنك ساحره سنه دینورکه جادو تعبیر
اولنور واولومه دینور منیه معناسنه وبرموضع آدیدر وبرجنس شیطانه دینورکه انسانی اکل ایدر علی قول
بوبرجانوردرکه بعض عرب بادیه ده آنی کوروب بیلدیلر حتی تابط شرّا لقبیله ملقب اولان کمسه آنی قتل ایلمشدر
وغول الوان واشکال مختلفه ایله متلوّن ومتشکل اولان ساحرلره واویلسی جنّ طائفه سنه اطلاق اولنور یاخود
مطلقا مزیل عقل اولان شیئه دینور بو معناده غینك فتحیله ده جائزدر (الغوائل) غائله نك جمعیدر آفات
ودواهی یه اطلاق اولنور یقال اصابتهم الغوائل ای الدواهی وغائلة الحوض حوضك کدکنه ورخنه سنه
دینورکه آندن صویی تلفه جریان ایدر وغائله تاکید داهیه ایچون غول کلمه سنه صفت اولور تاء مبالغه ایچوندر یقال
اتی غولا غائلة ای امرا داهیا منکرا (المغاولة) مفاعله وزننده مبادره ومسابقه معناسنه در تقول کنت اغاول
حاجة ای ابادر * مترجم صحاح مبادله ایله بیان ایلمکله ظاهرا نسخه سی غلط ایمش حتی نهایه ده المغاولة المبادرة
فی السیر واصله من الغول ای البعد عبارتیله مرسومدر (المغول) منبر وزننده بعض قامچیلره چوریلان
دمور ناملویه دینورکه قامچی اکا غلاف منزلنده اولور قامچی صورتیله آنکله اوروب قطع وجرح ایدرلر ومشمل
یعنی پاله طرزنده برکونه آلته دینورکه پاله دن انجه واوزنجه اولور بوکه فارسیده بلسك وترکیده پنیال وشیش تعبیر
ایدرلر واوزون تمرنه دینور وعند البعض مغول اکسه لی برکونه انجه رك قلجه دینورکه ترکیده کورده دیدکلری
اوله جقدرکه عربلرك جنبیه تعبیر ایتدکلری دخی بو قسمدندر بو آلتی فتاکلر قوللنورلر اغتیال ایله همان اعمال ایدرلر
ومغول بررجل اسمیدر ومغول کذلك غولدن اسم آلت اولورکه چابك هلاك ایدن نسنه یه اطلاق اولنور ومنه یقال
فرس ذات مغول ای ذات سبق کویا که سائر آتلری سبق ایله اغتیال ایدر (الغولان) خولان وزننده چوغانه شبیه
بر نوع اکشی اوتك اسمیدر وبر موضع آدیدر (التغوّل) تفعل وزننده تلوّن معناسنه در یقال تغوّلت المرأة
اذا تلوّنت (الاغول) احمر وزننده و(الغوّل) سکر وزننده رفاه ونعومتلو نرم ولطیف دیرلکه دینور یقال عیش
اغول وغوّل ای ناعم (غویل) زبیر وزننده برموضعدر (الغیل) میل وزننده مؤلف اللبن ترضعه المرأة ولدها
وهی تؤتی او وهی حامل واسم ذلك اللبن الغیل ایضا عبارتیله بیان ایلمکله غیل خاتون جماع اولنورکن یاخود
حامل ایکن چوجغه ویردیکی سوددن عبارت اولور زیرا مقتضای عباره بودر * شارح دیرکه مؤلف عادتی اوزره
بوراده دخی مسامحه اوزره مشوشا تفسیر ایلمشدر زیرا غیل لفظنی ابتداء اسم اوله رق تفسیر ایلدکدنصکره واسم
ذلك اللبن الغیل ایضا عباره سی زائد ومهملدر اصل حقّ عباره غیل مصدر واسم اولمقدر مصدر یتی صورتده
جماع اولنان یاخود حامل اولان خاتون ولدینی امزرمك معناسنه درکه اول ولد سود خسته سی اولور یقال
غالت المرأة ولدها تغیل غیلا اذا ارضعها وهی تؤتی او وهی حامل واول سودك دخی اسمی غیلدر نته که
نهایه ده وامّهات سائره ده الغیل هو ان یجامع الرجل زوجته وهی مرضع اوحامل عبارتیله مفسردر وغیل اتلو
طلو بلکجه یه دینور واتنه طلو تومند دلو قانلویه دینور ویر یوزنده اقان صویه دینور وبرنسنه اوزره چزلمش
چزکی یه دینور ومکه ده جبل ابی قبیس دیبندن آقان صویك اسمیدرکه چرپچیلر آنده بز چرپرلر وآقار پیکارلی دره یه
دینور ویقین کورینان ایراق یره ونسنه یه دینور ویلملو یانده برموضع آدیدر ویمامه قربنده برموضع آدیدر
وبنوجعده یوردنده بردره آدیدر وبشقه برموضع آدیدر ومطلقا صولی یره دینور وثوبده اولان تمغایه دینور وبول
جامه یه دینور (الاغالة) همزه نك کسریله و(الاغیال) اصلی اوزره عورت جماع اولنور ایکن یاخود حامل ایکن
چوجغی امزرمك معناسنه در یقال اغالت المرأة ولدها واغیلته اذا سقته الغیل * کرچه مؤلف آنفا غیل کلمه سنی
وجه مشروح اوزره بیان ایدوب شارح دخی وتیرهٔ مرقومه اوزره تصحیح ایلدی لکن دردست اولان
اصولك مجموعنده بومعنا افعال بابندن مرسومدر ظاهرا مؤلفك ابتداء الغیل قولی سودك اسمی اولوب ثانیا
عباره واسم ذلك الارضاع ایکن الارضاع یرینه اللبن کلمه سی طغیان قلم ناسخ اولمق اغلبدر زیرا نهایه دن وسائره دن
منفهم اولان بو یلجه اولمقدر مغیل ومغال عنوانلری دخی مزیدن اولدیغنی مؤیددر واغیال اغاجك برلك

وشاخلری کور وصیق وبری برینه صارمشق اولمغله قویو کولکه‌لك اولمق معناسنه‌در یقال اغیل الشجر اذا صار
مغیالا کما سیذکر وکچی وقیون مقوله‌سی حیوان برسنه‌ده ایکی دفعه دول ویرمك معناسنه‌در یقال اغیلت الغنم
اذا نتجت فی السنة مرّتین ﴿الاستغیال﴾ عورت چوجق امزررکن یاخود حامل ایکن جماع اولنمق معناسنه‌در
یقال استغیلت المرأة اذا جامعها زوجها غیلا واغیال ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال استغیل الشجر اذا صار
مغیالا ﴿المقیل﴾ معین وزننده و ﴿المغیل﴾ محسن وزننده جماع اولنورکن یاخود حامل ایکن چوجغنه سود ویرن
خاتونه دینور ﴿المغال﴾ مباح وزننده و ﴿المغیل﴾ مکرم وزننده حالت مزبوره‌ده سود امن چوجغه دینور اوّل
اغاله‌دن ثانی اغیالدن مأخوذدر ﴿الغیلة﴾ غینك کسریله اسمدر حالت ارضاعده اولان جماعه وحامل خاتون
ولدنی ارضاعه دینور ومنه الحدیث ❊ لقد هممت ان انهی عن الغیلة ❊ وغیله برموضع آدیدر وشقشقه معناسنه‌درکه
دوه‌نك اسردکده اغزندن چیقان دغارجغه دینور وغیله برکسه‌یی حیله وخدعه ایله آلدایوب بریره کوتروب هلاك
ایلمکه دینور یقال قتله غیلة ای خدعه فذهب به الی موضع فقتله ﴿المغتال﴾ مختار وزننده بودخی سموز طولغون
بیلکه دینور یقال ساعد مغتال ای ریّان ممتلیٔ واتلو جانلو تنومند دلو قنلو یه دینور ﴿الغیل﴾ غینك کسریله بری برینه
صارمشمش صیق وچتلق اغاجلغه دینور فتحه‌له‌ده زبانزده‌در وسازلغه دینور وبوك تعبیر اولنان صیق میشه‌یه
دینور وهر صولو دره‌یه دینور جمعی اغیال وغیولدر وبرموضع آدیدر ﴿المغیل﴾ محدّث وزننده و ﴿المتغیل﴾
متحیر وزننده سازلقده واورمانلقده ثابت واکا داخل اولان کسه‌یه دینور ﴿المغیال﴾ محراب وزننده شاخلری بری برینه
صارمشق وصیق بوداقلی اغاجه دینورکه آلتی قویو کولکه‌لك اوله یقال شجرة مغیال ای الملتفة الافنان وارفة
الظلال ﴿التغیل﴾ تفعل وزننده اغاج مغیال اولمق معناسنه‌در یقال تغیل الشجر اذا صار مغیالا وبر قومك مالاری
چوغالوب کور وفراوان اولمق معناسنه‌در علی قول کندیلری چوغالمق معناسنه‌در یقال تغیل القوم اذا کثر
اموالهم اوکثروا ﴿الغیلة﴾ تمره وزننده سموز عورته دینور یقال امرأة غیلة ای سمینة ﴿الغیل﴾ ضمتینله چوق
یاخود سموز وطاولی دوه‌لره وصغرلره دینور یقال ابل اوبقر غیل ای کثیرة اوسمان ﴿غیلان﴾ سلمان وزننده
ذو الرمّه ایله معروف شاعرك اسمیدر وبرآدمك اسمیدرکه برقوم ایله میانه‌لرنده دمه دائر برمادّهٔ عداوت اولمغله چاق
کندی کوزلرینه طپراق کیرمدکجه یعنی هلاك اولمدقجه قوم مزبور ایله مسالمه ومصافات ایلمامك باننده یمین ایلمشیدی
برکون قوم مرقوم ناکهانی کندیسنی احاطه واوزرینه قصد وهجوم ایلملریله کویا که عهدهٔ یمیندن خروجله مصالحه‌یه
رام وقائل اولدیغنی اشعار ایچون تحلل یاغیل دیه‌رك کندی کوزلرینه طپراق صاچغه باشلدی لکن اول وضعی
قبول ایلیوب قتل ایلدیلر تحلل کلمه‌سی امردر عهدهٔ یمیندن خروج ایله دیمکدر وغیل غیلاندن مرخمدر ﴿امّ غیلان﴾
سلمان وزننده شجر سمردرکه بادیه اشجارندن مغیلان اغاجی دیدکلریدر ﴿الغائلة﴾ و ﴿المغالة﴾ مقاله وزننده
درونده مضمر اولان حقد وکینه‌یه دینور وشرّ وشور معناسنه‌در یقال بینهم غائلة ومغالة ای شرّ ﴿اغیال﴾
یاخود ذات اغیال همزه‌نك فتحیله یمامه‌ده بر وادی اسمیدر ﴿الاغتیال﴾ افتعال وزننده اوغلان سموروب
تنومند اولمق معناسنه‌در یقال اغتال الغلام اذا سمن وغلظ ﴿فصل الفاء﴾ ﴿الفأل﴾ فانك فتحی وهمزه‌نك
سکونیله طیره مقابلیدرکه لسانمزده فال دیرلر اوغور طوتمه ویمن محرّفی یوم طوتمه تعبیر اولنور مثلا برخسته
برکسه‌دن یاسالم وغائب تجسس ایدن یاواجد لفظلرینی استماع ایدوب شفاء ووجدانه تیمّنله عزم وامید ایدر
وبو همیشه خیرده مستعملدر علی قول خیر وشرده استعمال اولنور جمعی فؤول کلور فانك ضمیله وافؤل کلور افلس
وزننده وتقول العرب لافأل علیك ای لاضیر زیرا اعراب طائفه‌سی خیر وشرّی تفألدن زعم ایدرلر * شارح دیرکه
همزه‌یی الفه قلبله فال دخی جائزدر ﴿التفاءل﴾ تفاعل وزننده‌که * شارحك بیاننه کوره اصلی تفأل ایدی‌که تفعل
وزننده‌در همزه تخفیف والفه قلب اولنمشدر و ﴿التفأل﴾ اصلی اوزره تفعل وزننده و ﴿الافتأل﴾ افتعال وزننده
فال طوتمق معناسنه‌در یقال تفاءل بالشیٔ وتفأل وافتأل ضدّ تطیر ﴿التفئیل﴾ تفعیل وزننده برآدمه فال
آچدرمق یافال طوتدرمق معناسنه‌در یقال فأله به اذا جعله یتفأل به ﴿الفئل﴾ کتف وزننده ملحم آدمه دینور
یقال رجل فئل اللحم ای کثیره ﴿الفئال﴾ کتاب وزننده صبیانه مخصوص برلعب اسمیدر برکومه طپراق ایچره برنسنه
صاقلدقدنصکره طپراغی برقاج بلوك اوبك ایدوب اول نسنه‌قنغی بلوکده‌در دیو رفیقلرینه صورارلر ﴿الفتل﴾
فتل وزننده بوکمك معناسنه‌در یقال فتل الحبل فتلا من الباب الثانی اذا لواه فهو فتیل ومفتول ویوزی برطرفه
چویرمك معناسنه مستعملدر یقال فتل وجهه عنهم اذا صرفه وفتل ذؤابه برآدمی خدعه ایله رأی واندیشه‌سندن
ازاله ایلمکدن کنایه اولنور یقال فتل ذؤابته اذا ازاله عن رأیه وفی الامثال * مازال یفتل من فلان فی الذروة والغارب *

﴿فصل الفاء﴾

ای یدور من وراء خدیعته یعنی دائما حیله و خدعه آردندن طولانورکه آنی فند و مکر ایله مغلوب ایلمکه سعی ایدر
شارح دیرکه نهایه ده و منه حدیث الزبیر انه سأل عایشة رضی الله عنهما الخروج الی البصرة * فابت علیه فمازال یفتل
فی الذروة و الغارب * عبارتنك تفسیرنده بو وجهله مرسومدرکه ذروه دن مراد اورکجك یو قریسی و غارب اورکج ایله
بیونك ارالغیدر مثل مزبورك اصلی بودرکه سرکش دوه یه یولار بچورمك مراد ایدن کمسه ابتدا ذروه وغاربنی صغیه رق
و بیونی او خشه یه رق و تویلرینی لطفله اوروب بوکه رك کندیسنه مونس و رام ایدوب بوتقریبله اکا یولار بچورر بعده
مطلقا لطایف الحیل ایله الداتمقده استعمال اولندی و فتل بلبل او تمك معناسنه مستعملدر یقال فتل البلبل اذا صاح
(التفتیل) بودخی بوکمك معناسنه در یقال فتل الحبل بمعنی فتله (الفتیل) امیر وزننده و (المفتول) بوکلش نسنه یه
دینور و فتیل لیفدن بوکلش انجه سجیمه دینورکه بعضا آنی کروید اغاجلرینك قاوشدقلری یرده اولان حلقه یه ده
بند ایدرلر و خرما چکردکنك شقنده ایپلك طرزنده اولان نسنه یه دینور و پرمقلرك ارالقلرنده جمع اولوب ایپلك
ایپلك بوکلش کیر و پاسه دینور بوجهتله حماملرده دلاکلرك اخراج ایلدکلری اوزون اوزون کیر بوکلرینه ده
دینور و فتیل ایله ناچیز نسنه دن کنایه اولنور کما سیذکر (الانفتال) انفعال وزننده و (التفتّل) تفعل وزننده
بوکلمك معناسنه در یقال فتله فانفتل و تفتل (الفتیلة) سفینه وزننده بودخی پرمقلرك ارالقلرنده بوکیلان ایپلك
ایپلك کیره دینور و ذباله معناسنه درکه چراغ فتیلیدر فارسیده پلیته دینور یقال طوّل فتیلة السراج ای ذبالته
(الفتلة) تمره وزننده و فتحاتله جائزدر فتیل کبی ناچیز و حقیر نسنه یه اطلاق اولنور یقال مااغنی عنك فتیلا و لافتلة
ای شیئا و فتله خاصّة سلم و سمر اغاجنك ثمری اولان دانه لرك قابنه دینورکه فاصولیه قابی طرزنده اولور و بوهنوز
طومورجقلنوب ظهور ایلدیکی هنکامده اولور و عرفط نام میشه اغاجنك یمشنه دینور بونده فتحاتله ده زبانزده در
و بعضلر دیدیکه فتلکه فتله نك جمعیدر یپراق اولمیوب لکن یپراق مقامنه قائم اولان یمش مقوله سی نسنه یه دینورکه
بعض میشه اغاجنك یپراغی اولمیوب یپراغی یرنده زائد نسنه سی اولور و زمینه یاطیان نباته دینورکه براوزدکدن
عبارت اولوب اشخون نام نبات کبی بوریلوب بوکیلور اوله (الافتال) همزه نك کسریله سلم و سمر اغاجلرینك
دانه لری قبجوقلنمق معناسنه در یقال افتل السلم و السمر اذا صار ذا فتلة (الفتل) فتحتینله ناقه نك دیرسکاری
کیرکین و صوقشدرمه طوپاج اولمغله ایکی یانلرندن آچق و میدانلو اولمق معناسنه در کویاکه یانلرندن بوکلش
کبی اولور یقال ناقة فی مرفقیها فتل ای اندماج فی مرفقیها (الافتل) احمر وزننده و صف مذکور اوزره اولان
دیرسکه دینور (الفتلاء) حمراء وزننده صفت مذکوره اوزره اولان ناقه یه دینور و بعضلر عندنده فتلاء
ایاقلری چنبر کبی مقوّس اولوب آغر یورویشلی اولان ناقه یه دینور (الفتّال) شدّاد وزننده بلبل قوشنه
اطلاق اولنور فتل نغمات و مقامات ایلدیکنه مبنی (یفتل) یجعل وزننده طخارستان اولکه سنده بر بلده آدیدر
(الفتکلین) فانك ضمیله درخین وزننده آفت و داهیه یه دینور (الفجل) فانك فتحی و جیمك سکونیله
و فتحتینله برنسنه یوغونلنوب کوشك و سلپوك اولمق معناسنه در یقال فجل الشیء و فجل فجلا و فجلا من الباب الرابع
و الاول اذا استرخی و غلظ (التفجیل) تفعیل وزننده برنسنه یی یصیله دوب اینلولتمك معناسنه در یقال فجله
اذا عرّضه (الافجل) احمر وزننده و (الفنجل) جندل وزننده بجاقلرینك ارالغی میدانلو اولان آدمه دینور (الفجل)
فانك ضمیله و (الفجل) ضمتینله طورپ تعبیر اولنان سبزه یه دینور مفردی فجله درهایله و جمع مفاصله و یرقان علتنه
و جکر اغریسنه و استسقایه و یلانو عقرب صوقانه بغایت نافع و قشری یاصوبی عقرب اوزره وضع اولنسه عقربی
قاتلدر و بعد الطعام تناولی هاضم و ملین و قبل الطعام اشتهایی مسکندر و تخمی سائر اجزاسندن اقوی و بعده قشری
و بعده ورقی و صکره لحمیدر (حبّ الفجل) بشقه بردارودر دهن الفجل دیدکلری یاغ آندن اتخاذ اولنور بو بیانی
طورپ دیدکلریدرکه آندن سیمغه دیدکلری یاغ اتخاذ اولنور (الفنجلة) دحرجه وزننده و (الفنجلی) قصر ایله
کوشك کوشك یوریمکه دینور پیر آدملرك یوریمسی کبی (الفاجل) قارجی یه دینور یقال هو فاجل ای قامر
(الافتجال) افتعال وزننده یکیدن برنسنه پیدا ایلمك معناسنه در یقال افتجل الامر اذا اختلقه (الفحل) فانك
فتحی و حای مهمله نك سکونیله هر حیوانك ارککنه یعنی دولی آلنور اولان ارککنه دینورکه آنده آیغر و دوه ده بوغور
تعبیر اولنور جمعی فحول و افحل کلور افلس وزننده و فحال و فحاله کلور فانك کسریله و فحل مصدر اولور برآدم
دوه لرینه صوبی پاك بوغور اختیار ایدوب چکمك معناسنه یقال فحل ابله فحلا کریما من الباب الثالث اذا اختار لها
و دیشیلره ارکك صالیورمك معناسنه در یقال فحل الابل اذا ارسل فیها فحلا و فحل سهیل یلدزنه اطلاق اولنور
سائر یلدزلردن الارغه طوردیغیچون دوه نك بوغورینه تشبیه اولندی زیرا بوغور ناقه یه آشدقدنصکره الارغه اولور

(ومنه)

ومنه يقال اما ترى الفحل كيف تزهواى سهيل وفحل بن عيّاش بن حسّان قاتل يزيد بن المهلب در بر ضربه ده تخالف
ايلمريله برى برينه زخم يتشدروب يكديكرى قتل ايلديلر وفحل اركك خرما اغاجنه دينور كه ديشى يه آندن آشى
آلنور وخبرو حديث واشعار روايت ايدن راوى يه دينور جمعى فحول كاور ومنه جرير والفرزدق فحل بنى مضر
اى راويهم ويقال هم فحول اى رواة وفحل اركك خرما يپراغندن نسج اولنمش حصيره دينور يقال بسط له
فحلا اى حصيرا من فحال النخل وفحل شامده بر موضع آديدر كه صدر اسلامده اوراده وقايع واقع اولدى وفحل
علقمه نام شاعرك لقبيدر امرء القيس زوجه سى اولان امّ جندب مزبورى شاعريتده امرء القيس اوزره ترجيح
ايلديكيچون امرء القيس مزبوره يى تطليق ايلدكدنصكره علقمه تزوّج ايلكله آنكله ملقب اولدى وفحول الشعراء
كنديلر ايله مهاجات ايدن شاعرلره غالب اولنلره اطلاق اولنور جرير وفرزدق كبي وشول شاعرلره اطلاق اولنور كه
حين مشاعره ده معارضلرينه تفضيل وترجيح اولنه لر يقال هو من فحول الشعراء وهم الغالبون بالهجاء من
هاجاهم وكذا كلّ من اذا عارض شاعرا فضل عليه (الفحولة) فانك ضميله و (الفحالة) و (الفحلة) فالرك
كسريله اركلك وايغرلق معناسنه در يقال هو فحل بين الفحولة والفحالة والفحلة اى الذكورة * شارحك
بيانه كوره بونلر كرچه مصدر اولوب لكن بونلردن فعل متصرّف اولمز پس اسم برنده مستعمل اولورلر (الفحيل)
امير وزننده حشارى آيغر آدمه دينور يقال رجل فحيل اى بين الفحولة ودول ايچون ناقه يه آشمقده ماهر اولان
جنسى پاك پوغوره دينور يقال فحل فحيل اى كريم منجب فى ضرابه وضخامتده پوغوردوه يه شبيه اولان عظيم الجثه
قوچه اطلاق اولنور يقال كبش فحيل اى يشبه فحل الابل فى نبله (الافتحال) افتعال وزننده بودخى ناقه لره چكمك
ايچون صوى پوغور انتخاب ايلمك معناسنه در يقال افتحل ابله فحلا كريما اذا اختار لها (الافحال) همزه نك كسريله
بر آدمه دولنى آلمق ايچون عاريت وجهيله پوغور ويرمك معناسنه در يقال افحله فحلا اذا اعاره (الاستفحال) هندستانده
ولايت كابل علجلرينك يعنى اصلا بر دين ايله متدين اولميان طائفه نك كندى عورتلرى ايچره اركك صاليورملرينه
اطلاق اولنور اورايه عربدن برتنومند عظيم الهيكل شخص وارد قده دولنى آلمق ايچون نسوانلريله مزبورى تخليه
ايدوب ديوثلق ايدر يقال الاعلاج تستفحل وهو مايفعله اعلاج كابل اذا رأوا رجلا جسيما من العرب خلوا بينه وبين
نسائهم ليولد فيهم مثله وخرما اغاجى صكره دن اركلك ايلمك معناسنه در كه ميوه ويرمز اولور يقال استفحلت
الناقة اذا صارت فحالا وبرماده بيويوب مشتدّ وعظيم اولمق معناسنه مستعملدر يقال استفحل الامر اذا تفاقم
(الفحّال) رمّان وزننده خاصة اركك خرما اغاجنه دينور جمعى فحاحيل در (التفحّل) تفعل وزننده آيغره اوبكمك
معناسنه دركه زعمنجه آيغرلنمق تعبير اولنور يقال تفحل فلان اذا تشبه بالفحل يعنى فى الذكورة ولباس وطعام
خصوصنده تبذّل وتخشن ايلمك يعنى تصنع وتزيّن ايليوب بلغور بولاج مقوله سى درشت نسنه لر ييوب وقبا
ودرشت لباسلر كيمك معناسنه مستعملدر وبو فحوله دن مأخوذ دركه انثى مقابليدر زيرا لباسده تزيّن وتصنع
نسوان شيوه سيدر بعده مطعم خصوصنده دخى شايع اولدى يقال تفحل الرجل اذا تكلف الفحولة فى اللباس والمطعم
فخشنهما (فحلان) فانك كسريله جبل احد يانده بر موضع اسميدر (الفحلتان) فانك فتحيله بر موضعدر (فحل)
فانك كسرى وفتحيله وكتف وزننده بر موضع آدلريدر (الفحلاء) بر موضعدر (المتفحل) متحمل وزننده اركك كبي
حامل اولميان يعنى ميوه طوتميان اغاجه دينور اركك انجير واركك توت اغاجلرى كبي (الفحلة) فحل كلمه سنده مؤنثدر
بى پرده دلى زفير اولوب هركسه شركير اولان قارى يه دينور يقال امرأة فحلة اى سليطة (الفحجل) جعفر وزننده
بو كلمه يى كرچه نحويون كتابلرنده ذكر وافحج ايله يعنى آيشق كمسه ايله تفسير ايلديلر لكن بنم عندمده بو وهمدر
زيرا افحج آدمه فنجل دينور نته كه ذكر اولندى انلره تباعا بندخى ايراد ايلدم (التفخل) خاى معجمه ايله تفعل وزننده
حلم ووقار وتمكين كوستورمك معناسنه در يقال تفخل الرجل اذا اظهر الوقار والحلم وبر آدم نماز عيد ياخود
سور مقوله سنه كيده جك اولمغله فاخر لباسلرينى كيمك معناسنه در يقال تفخل فلان اذا تهيأ ولبس احسن ثيابه
(الفداكل) فانك فتحيله امور عظيمه يه دينور يقال عرضت عليه فداكل اى عظام الامور (الفرجلة) دحرجه
وزننده آيشى آيره رق تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال فرجل زيد اذا تفحج واسرع (الفرجول) برذون وزننده
قشاغى يه دينور فرجون معناسنه (الفرزل) زبرج وزننده بوقاغى يه دينور يقال قيده بالفرزل اى القيد
ودمورجى مقراضنه دينور كه انكله دمور كسرلر يقال قطعه بالفرزل اى بمقراض الحدّاد (الفرزلة) دحرجه
وزننده بوقاغى يه اورمق معناسنه در يقال فرزل اللصّ اذا قيده (الفرزل) قنفذ وزننده ايرى وديزمان آدمه
دينور (الفرعل) عين مهمله ايله قنفذ وزننده صرتلان انيكنه دينور مؤنثى فرعله در جمعى فراعل وفراعله در

مترجم دیرکه * اغزل من الفرعل * امثالدندر میدانی مرحومك بیانه كوره بوراده اغزل دهشت وفتور معناسنه اولان غزل مادّه سندندر تنه‌که کلب صید آنکله متصف اولور کما ذکر ﴿ الفرعلان ﴾ عنفوان وزننده ارکك صرتلانه دینور ﴿ الفرافل ﴾ علابط وزننده بیوت شهر عمانه مخصوص برکونه سویق یعنی قاوت اسمیدر ﴿ الفیزلة ﴾ حیدره وزننده شول ارضه دینورکه یغمور یاغدقده صویی چکمیوب همان آقوب کیدر اوله‌یقال نزلنا فی فیزلة ای الارض السریعة السیل ﴿ الفسل ﴾ نسل وزننده باغ وآصمه چوغنه دینورکه اناسندن قطع وغرس اولنور یقال قطع فسلا من الکرم ای قضیبا للغرس ومرؤتسز دنی ورذیل کمسه‌یه دینورکه انسان مولوزی تعبیر اولنور جمعلری افسل کلور افلس وزننده وفسول کلور وفسال کلور کتاب وزننده وفسل وفسوله وفسلاء کلور فالرك ضمیله یقال هو فسل لا یرجی خیره ای رذل لا مرؤة له وفسل مصدر اولور چوجغی ممه‌دن کسمك معناسنه‌در یقال فسل الصبیّ فسلا من الباب الاوّل اذا فطمه ﴿ المفسول ﴾ بودخی مرؤتسز دنی وخسیس وناکسه دینور ﴿ الفسالة ﴾ رذاله وزننده و ﴿ الفسولة ﴾ فانك ضمیله برکمسه خسیس وناکس اولمق معناسنه‌در یقال فسل الرجل بضم السین وفسل بکسرها وفسل علی المجهول فسالة وفسولة من الباب الخامس والرابع اذا کان فسلا ومفسولا ﴿ الفسیلة ﴾ وسیله وزننده خرما فدانه دینور جمعی فسائل وفسیل کلور هاسز وفسلان کلور فانك ضمیله ﴿ الافسال ﴾ همزه‌نك کسریله خرما فدانی اناسندن آیروب بشقه یره دیکمك معناسنه‌در یقال افسل الفسیلة اذا انتزعها من امّها واغترسها و برمتاعی بکنمیوب ارذال ایلمك معناسنه‌در تقول افسل علیه متاعه اذا ارذله واقچه‌یی زیوف عدّ ایلمك معناسنه‌در یقال افسل‌در اهمه اذا زیّفها ﴿ الفسالة ﴾ ثمامه وزننده دمور وباقر مقوله‌سی جکبجله دوکیلورکن صیچرایان خردواته دینور یقال هو اهون عندی من الفسالة وهی ماتناثر من الحدید ونحوه عند الضرب اذا طبع ﴿ المفسلة ﴾ محدّثه وزننده شول عورته دینورکه زوجی جماعه میل واراده ایلدکجه حیضم وار دیو اعتذار بیهوده ایله ردّ وامتناع ایدر اوله زوجنی ترزیل ایتدیکیچون اطلاق اولندی یقال امرأة مفسّلة اذا کانت لما اراد زوجها غشیانها قالت انا حائض لتردّه ﴿ الفسل ﴾ فانك کسریله احمق وبیغزآدمه دینور ﴿ الفسکل ﴾ قنفذوزننده و ﴿ الفسکل ﴾ زبرج وزننده و ﴿ الفسکول ﴾ زنبور وزننده و ﴿ الفسکول ﴾ برذون وزننده اوکدله قوشیلان آتلردن الك صکره کلان آته دینورکه اونبجی اولور وفسکل رذیل وفرومایه کمسه‌یه دینور یقال رجل فسکل ای رذل وفسکول زنبور وزننده و برذون وزننده اویونتی کمسه‌یه دینورکه برطائفه‌یه خودبخود اویوب اکسه‌لرندن کیدر یقال رجل فسکول وفسکول ای متاخر تابع ﴿ الفسکلة ﴾ دحرجه وزننده برکمسه اویونتی اولمق معناسنه‌در وبرکمسه یی اویونتی ایلمك معناسنه متعدّی اولور یقال فسکل الرجل اذا صار فسکولا وفسکل فلانا اذا صیرّه فسکولا ﴿ الفشل ﴾ فانك وشین معجمه‌نك فتحیله برآدم ضعیف وجبان وسست وکاهل اولمق معناسنه‌در یقال فشل الرجل فشلا من الباب الرابع اذا کسل وضعف وتراخی وجبن ﴿ الفشل ﴾ فانك فتحی وشینك سکونیله و ﴿ الفشل ﴾ کتف وزننده قورقق وضعیف واوشنکن وکند اولان شخصه دینور جمعی فشل کلور فانك ضمیله یقال رجل خشل فشل وخشل فشل ای کسلان ضعیف متراخ جبان و ﴿ فشل ﴾ شینك سکونیله خاتون محفه ایچنه فشل دوزمك معناسنه‌در کما سیذکر یقال فشلت المرأة الهودج اذا جعلت لها فشلا ﴿ الفشل ﴾ فانك کسریله محفه اورتوسنه دینور علی قول محفه مندرینه دینورکه نسوان آنك اوستنه اوتوررلر جمعی فشولدر ﴿ الافتشال ﴾ افتعال وزننده و ﴿ التفشّل ﴾ تفعل وزننده خاتونلر محفه ایچره فشل ایدنمك معناسنه‌در یقال افتشلت المرأة فی الهودج وتفشلت بمعنی فشلت وتفشل اولنمك معناسنه‌در یقال تفشل الرجل اذا تزوّج وصو آقمق معناسنه‌در یقال تفشل الماء اذا سال ﴿ الفیشلة ﴾ فیزله وزننده ذکرك باشنه دینور حشفه معناسنه وهراملس ومدوّر اولان شیئك باشنه دینور یقال قطع فیشلته وهو رأس کلّ محوّق جمعی فیاشل‌در وفیاشل برشجرك وبرصویك ونیچه قزل تپه‌لرك اسمیدر ﴿ المفشل ﴾ منبر وزننده محفه اورتوسنه دینور وشول آدمه دینورکه خیره جوره اولاد حاصل اولمامق ایچون قوم واقرباسندن تزوّج ایلیوب بیکانه‌دن تزوّج ایلیه ظاهرا قوم واقربالری برآلای جوره وخورالك ایمشلر ﴿ التفشیل ﴾ تفعیل وزننده که تمتین کبی اسمدر ممه‌یی صاغدقدنصکره بقیه قلان سوده دینور یقال احلب التفشیل ای مایبقی فی الضرع من اللبن ﴿ فشال ﴾ سحاب وزننده زبید قربنده برقریه‌در ﴿ افشولیه ﴾ همزه‌نك ضمیله واسط قضاسنده برقریه‌در ﴿ الفصل ﴾ وصل وزننده ایکی نسنه ارالغنده حاجز اولان شیئه دینور فی الاصل مصدردر فاصل معناسنه‌در یقال بینهما فصل ای حاجز واعضاء بدنده اولان ایکی کمیکك قاوشدقلری یره دینورکه الك یری تعبیر اولنور مفصل دخی دینور * مؤلف کلّ ملتقی عظمین من الجسد عبارتیله تفسیر ایلمکله اویلجه ترجمه

اولندی بوخسه مقتضای ماده ایکی کمیك بری بریندن آیریلان یر اولمقدر کرچه ایکی معنا بیننده ملازمه واردر
اما مؤلفك تعریفی اوصال ماده‌سنه ملایمدر وعنقریب مذکور اولان فصل الجسد بوندن اعمدر زیرا بعض ملتقی
اولان کمیکلر واردرکه کیمی اربطه واوصال ایله ملصوقدر وکیمی مدروزه درو کیمی مسلسله‌درو کیمنك رأسی محکم
وآخرده نقره اولمغله اکا ادخال واحکام اولنمشدر وکیمی اسنان منشار شکلنده اولوب نقره‌لره ادخال اولنمشدر
پس فصل جسد بونلره شاملدر وفصل حق سوزه دینور فاصل معناسنه‌در یقال قوله فصل لاهذر ای حق
وفصل الجسد بدنك اویناق یرینه دینورکه موضع فصلدر بدنده هر ایکی فصلك ارالغنده بروصل واردرکه اول
سکیردر کمیکلر بری برینه آنکله مرتبط اولمشدر وفصل نحاتدن بصریون عندنده کوفیونك عماد اطلاق ایتدکاری
ضمیردن عبارتدر یعنی بصریون اول ضمیره فصل وکوفیون عماد اطلاق ایدرلر کقوله تعالی ﴿ ان کان هذا هو
الحق من عندك ﴾ الایة بنصب الحق لخبریته فقوله هو فصل و عماد * مترجم دیرکه بو ضمیرك شاننده مغنی اللبیب‌درت
مسئله وضع وشروط وفوائدنی بسط ایلمشدر فلیراجع * وفصل حق ایله باطل بینی فرق وتمییز ایله اولان حکم وقضاء
معناسنه‌در فیصل دخی بومعنایه‌در یقال لم یرض بفصله و بفیصله ای قضائه بین الحق والباطل وولدی
ممه‌دن کسمك معناسنه‌در یقال فصل المولود عن الرضاع فصلا من الباب الثانی اذا فطمه بوندن اسم فصال‌در
کاسیذکر وایکی نسنه ارالغنه حاجز اولوب فاصله ویرمك معناسنه‌درکه ماقبلنك منتهی اولدیغنی اشعار
ایچون اولور حدّ وسنور کبی یقال فصل بینهما اذا حجز و برنسنه‌یی کسوب آیرمق معناسنه‌در یقال فصله
اذا قطعه وابانه وفصل اهل عروض اصطلاحنده بیتك عروضنه مخصوص اولان تغییره اطلاق اولنورکه
حشولرده اول تغییر جائز اولمیه و بوعروضدن بر یاخود بردن زیاده حرف متحرّکی اسقاطله حاصل اولور پس بویله
تغییره فصل اطلاق اولنور * مترجم دیرکه کتب عروضده فصل عروضك وصفی اولمق اوزره بووجهله
مرسومدرکه فصل شول عروضه دینورکه کندیسنه صحتك یاخود علتك لزومیله اجزاء حشوه مخالف اوله نته‌که
بووصفله متصف اولان ضربه غایت اطلاق اولنور فصل عروض بحر طویلك لازم القبض اولان عروضی
وبحر بسیطك لازم الخبن اولان عروض اولاسی کبی‌که بوعلتلر بونلره لازم وحشولرده لازم دکلدر کذلك کاملك
ورجزك عروض اولالری کبی‌که بونلره صحت لازم وحشولره لازم دکلدر وعبابده تغییر مذکور ایله مغیر
اولان عروضه فصل ومقابلنه صحیحه اطلاقیله مرسومدر * پس مؤلفك باسقاط حرف متحرّك قولی نظر
وتأمّله محتاج اولور انتهی ﴿المفصل﴾ منزل وزننده فصل مشروح کبی بودخی بدنده اولان اك واویناق
یرینه دینور جمعی مفاصل‌در کاسیذکر ﴿الفیصل﴾ حیدر وزننده فصل کبی حق ایله باطل بینی فرق
وتمییز ایله اولان حکم وقضاء معناسنه‌در وفیصل وفیصلیّ یای نسبتله حاکم وقاضی‌یه اطلاق اولنور
یقال فلان فیصل وفیصلیّ ای حاکم وقطع مادّه ایدن نافذ حکم وقضایه وصف اولور یقال حکومة فیصل
ای قاطعة ماضیة ومطلقا ایکی نسنه آرالغنی تفریق ایدن شیئه دینور ومنه یقال طعنة فیصل ای تفصل بین القرنین
یعنی بری بریله طوتشمش ایکی بهادرك بینی فصل وتفریق ایدر ﴿الافتصال﴾ افتعال وزننده بودخی ولدی سوددن
کسمك معناسنه‌در یقال افتصل المولود عن الرضاع اذا فطمه وفدانی موضع آخره نقل ایلمك معناسنه‌در یقال
افتصل النخلة عن موضعها اذا نقلها ﴿الفصال﴾ کتاب وزننده فصل وافتصال مولوددن اسمدر ولد سوددن
کسلمکه دینور قال الشارح ومنه الحدیث ﴿ لا رضاع بعد فصال ﴾ وهو ان یفصل الولد عن امه ﴿الفاصلة﴾ تسبیح
وقلاده مقوله‌سی دیزینك هر ایکی بونجقلری بیننه دیزلمش آخر بونجغه دینور جمعی فواصل‌در وفواصل القرآن
هر آیت کریمه‌نك اواخرندن عبارتدر نته‌که اشعارك اواخرنه قوافی اطلاق اولنور مفردی کذلك فاصله‌در مثلا
سورهٔ مائده‌نك فواصل آیاتی آلتی حرفدن عبارتدرکه لام ومیم ونون ودال وباء وراء حرفلریدر لم نذبر کلمه‌سی آنلری
جامعدر وفاصله اهل عروض اصطلاحنده ایکی نوعدر بری فاصلهٔ صغری درکه اوچ متحرك بعدها ساکندن
عبارتدر ضربت کلمه‌سی کبی که مؤنثدر وبری فاصلهٔ کبری درکه درت متحرّك بعدها ساکندن عبارتدر ضربتا کبی
وشول نفقهٔ فاصله که اشبو ﴿ من انفق نفقة فاصلة فی سبیل الله فبسبعمائة ضعف ﴾ حدیثنده واقعدر مراد شول
نفقه‌درکه انفاق ایدن آدمك کفریله ایمانی بینی فصل ایدر ﴿التفصیل﴾ تفعیل وزننده دیزی‌یه فاصله چکورمك
معناسنه‌در یقال فصل النظم اذا جعل فیه الفاصلة و برنسنه‌یی بیان ایلمك معناسنه‌در یقال فصله اذا بینه
شارح دیرکه اجمال مقابلی تفصیل بوندندر زیرا اصل تفصیل برنسنه‌یی فصول متمایزه قلمق معناسنه‌درو اطاله
واکثارا کالازمدر بومناسبتله اکثار کلامده استعمال اولنوب بعده لازمی اولان تبیینده استعمال اولندی ﴿الفاصل﴾

مطلب

* لث *

و (الفصيل) امير وزننده فيصل كبى ناقذ اولوب مادهٔ نزاعى قاطع اولان حكم وقضايه وصف اولور يقال حكم
فاصل وفصيل وحكومة فيصل اى ماض وفصيل بر محلده چويرلمش شول ديواره دينوركه قلعه باروسندن
ياخود سور بلده‌دن دون وقصير اوله شرانپول كبى ومعه‌دن قطع اولنمش دوه كوشكنه دينور جمعى فصلان كلور
فانك ضمى وكسريله وفصال كلور كتاب وزننده وفصيل اساميدندر حكم بن فصيل وعدىّ بن الفصيل وبحير
بن الفصيل محدثلردر (الفصيلة) هايله فصيلك مؤنثيدر وبرآدمك پك قريب اولان عشيرت واقرباسنه دينور
على قول آباء واجدادى طرفندن اقرب اولان اقرباسنه دينور ومنه كان العباس رضى الله عنه فصيلة النبىّ
عليه الصلوة والسلام * شارح ديركه فصيله فخذدن اقربدر زيرا قطعهٔ لحم فخذ معناسندن مأخوذدر انتهى * وفصيله
او يلق اتندن برپارچه‌يه دينور ومطلقا اعضاى بدندن برقطعه‌يه دينور (الفصول) قعود وزننده بركسه يردن
چيقوب ايرلمق معناسنه‌در يقال فصل فلان من البلد فصولا من الباب الاوّل اذا خرج منه وآصمه‌نك خرده خرده
دانه‌لرى بلورمك معناسنه‌در يقال فصل الكرم اذا خرج حبّه صغيرا (الفصلة) ثمره وزننده يردن چيقاريلوب آخر يره
نقل وغرس اولنمش خرما فدانه دينور (المفاصل) مفصلك جمعيدركه ذكر اولندى ويلك وقاتى طاش يغننه دينور
وايكى طاغ بيننده اولان قوم وخرده چاقل مقوله‌سنه دينوركه اوزرندن آقان صو بغايت صاف وبرّاق آقوب كيدر
اصلا طپراغى وچامورى اولمامغله قطعا متكدّر اولمز (المفصل) منبر وزننده دله اطلاق اولنور لسان معناسنه
(الفصّال) شدّاد وزننده صله وعطيه امنيه‌سنله دائما ناسى مدح وثنا ايدن كسه‌يه دينور وبو دخيلدر عربىّ صحيح
دكلدر يقال رجل فصّال اى مدّاح الناس ليصلوه نته‌كه السنهٔ عوام تركيده پك ذمّام شخصه ده فصال اطلاق
اولنور كويا كه ذم ايتديكى آدمك اعضاسنى بندبند فصل ايلمكله توجيهدن بعيد دكلدر (فصل) فانك فتحيله
اساميدندر ابوالفصل البهرانىّ برشاعردر (فصل) زفر وزننده واحددر يعنى همنامى يوقدر واول جهينه
قبيله‌سندن بركسه‌در لكن صواب اولان قاف ايله اولمقدر فا ايله غلط صريحدر اسمعيل بن خالد جنابندن بزه سند
متّصل ايله مرويدركه ظهور افتاب اسلامدن مقدّمجه قبيلهٔ جهينه‌دن عمير بن جندب نام برشخص وفات ايلمكله
تجهيز وتكفين اولنوب تابوته وضع اولندقدنصكره اليله باشندن پوشيده‌سنى آچوب قعود واين القصل ديو عموجه
زاده‌سى اولان قصل نام كسه‌يى سؤال ايلدى اطرافنده اولان آدملر بوحالى مشاهده ايلدكده تعجبله سبحان الله
قصلى نيلرسن اول شمدى كتدى ديدكارنده اشبو تعبيرات مسجعه ايله تكلم وافادهٔ حال ايلدى * اتيت فقيل لى
لامّك الهبل * الاترى الى حفرتك تنتثل * وقد كادت امّك تثكل * ارأيناك ان حوّلناك الى محوّل * ثمّ غيب فى حفرتك
القصل * الذى مشى فاحزألّ * ثمّ ملاءناها من الجندل * اتعبد ربّك وتصلّ * وتترك سبيل من اشرك واضل *
بوعبارده اتيت كلمه‌سى ماضىٔ مجهولدر وهبل فتحتينله والده ولدنى ياوى قلمغه دينور وتنتثل انتثالدن مضارع
مجهولدر قازيلان چقوردن طپراق چيقارمق معناسنه‌در ومحوّل تحويلدن اسم مكاندر وغيب تغييبدن ماضىٔ
مجهولدر واحزألّ كلمه‌سى احزيلالدن ماضيدر يورو يشى آزرمق معناسنه‌در مفهومى بودركه بكا برشخص كلوب
ديديكه كورمزميسن كه ايشته قبرك حفر اولنيور والده‌ك سنى ياوى قلمق اوزره‌در نه ديرسن رأى ايدرميسن كه
سنى بشقه يره تحويل ايدوب قصل سنك يركه دفن اولنوب حفره‌سنى طاش ايله طپطلو ايده‌لم ومن بعد سن اهل شرك
وضلالت يولنى ترك برله خالقكه طاعت وعبادت ايدرميسن ديمكدر بعده اول قائله بندخى نعم ديو تكليفنى تقبل
ايلدم راوى ديركه مز بور آندنصكره افاقت بولوب نيجه زمان ساحهٔ حياتده معمّر اولوب ونيجه خاتونلر تزوّج
ومتعدّد اولادلرى ظهور ايلدى وقصل وقعهٔ مرقومه‌دن اوچ كون مرورنده فوت وعميره احضار اولنان قبره دفن
اولندى (المفصّل) معظم وزننده سور قرآنيه‌دن ابتدا سورهٔ حجراتدن آخر قرآنه قدر اطلاق اولنور واصحّ
اقوال بودر وعلى قول سورهٔ جاثيه‌دن ياخود سورهٔ قتالدن وامام نووى قولى اوزره سورهٔ قافدن وعلى رأى
سورهٔ صافّاتدن ياخود سورهٔ صفّ وابن ابى الصيف روايتى اوزره تبارك سوره‌سندن ودزمارى قولنجه
انّا فتحنا سوره‌سندن وفقيه شام اولان فركاح روايتى اوزره سبّح اسم ربّك الاعلى سوره‌سندن وخطابى قولنجه
ضحى سوره‌سندن آخر قرآنه قدر اطلاق اولنور سور مرقومه بينلرنده فصول كثير اولديغيچون ياخود بونلرده
آيت منسوخه قليل اولديغيچون اطلاق اولندى (فصل الخطاب) اصل الكتاب وزننده‌كه قرآن كريمده
﴿ وآتيناه الحكمة وفصل الخطاب ﴾ آيتنده وارد اولمشدر مراد امّا بعد كلمه سيدركه كلامين بينى فصل ايدر
وعلى قول البينة للمدّعى واليمين على المدعى عليه كلاميدر ياخود حقّ ايله باطل بينى فصل ايدن حكم وقضادن
عبارتدر (المفاصلة) مفاعله وزننده بركسه شريكندن آيرلمق معناسنه‌در يقال فاصل شريكه اذا باينه

﴿الفصعل﴾ زبرج وزننده و﴿الفصعل﴾ قنفذ وزننده عقربه دینور علی قول کوچك یاوریسنه دینور ولئیم وفرومایه
کمسه یه دینور ﴿الفضل﴾ فانك فتحی وضاد معجمه نك سکونیله زیاده معناسنه درکه آرتمغه وآرتغه دینور نقص
مقابلیدر جمعی فضول کلور یقال به علیه فضل ای ضدّ نقص ومصدر اولور آرتمق معناسنه یقال فضل
الشیٔ وفضل فضلا من الباب الاوّل والرابع ضدّ نقص وبونده برلغت دخی واردرکه باب رابع ایله باب اوّلدن
مرکبدر ماضیده کسرعین ومضارعده ضمیله فضل یفضل دینور وبوتداخل اللغتین قبیلندندر وفضل هذیل
قبیله سی یوردنده برطاغك آدیدر * وفضل بن عباس اصحابدندر وفضل محدّثیندن برجاعتك اسمیدر وفضل
برنسه نك بقیه سنه دینورکه آرتق تعبیراولنور فضله کبی کما سیذکر ومصدر اولور برنسه دن بقیه قالمق
معناسنه یقال فضل الشیٔ کنصر وفضل کحسب فضلا اذا بقی منه شیٔ ﴿الفضّال﴾ شدّاد وزننده
و﴿المفضل﴾ منبروزننده و﴿المفضال﴾ محراب وزننده و﴿المفضّل﴾ معظم وزننده کثیرالفضل آدمه دینور یقال
رجل فضال ومفضل ومفضال ومفضل ای کثیر الفضل وفضّال بن جبیر تابعیندندر ﴿الفضیلة﴾ سفینه وزننده
آرتقلغه دینور یقال به فضیلة ای ضدّ نقیصة وفضل جهتیله اولان درجهٔ رفیعه یه دینور تقول رأیته فی فضیلة
ای درجة رفیعة * شارح دیرکه فضیله خصلت ذاتیه یه مخصوصدر شجاعت کبی جمعی فضائلدر وفاضله مزیّت
متعدیه یه مخصوصدر انعام واحسان کبی جمعی فواضلدر ﴿الفاضلة﴾ فضیله دن اسمدر بلند پایه لکه دینور
﴿التفضیل﴾ تفعیل وزننده برآدمه فضل ومزیت ویرمك یعنی سائردن زیاده اکا مزیّت اثباتیله ترجیح ایلك
معناسنه در یقال فضله علی غیره اذا مزّاه ﴿الفضال﴾ کتاب وزننده که مفاعله دن مصدردر و﴿التفاضل﴾
تفاعل وزننده بری بریله فضل ومزیّتده ادّعا ایله یارشمق معناسنه در یقال فاضله فضالا ای مازاه ویقال
تفاضلا اذا تمازیا ومفاعله باب مغالبه ده استعمال اولنور تقول فاضلنی ففضلته ای کنت افضل منه ﴿التفضل﴾
تفعل وزننده برکمسه اوزره مزیّتلنمك یاخود احسانله ممنون ایلك یاخود اقرانی اوزره فضل ومزیّت ادعا ایلك
معناسنه در یقال تفضّل علیه اذا تمزّی او تطوّل ای احسن واناله من فضله او ادّعی الفضل علی اقرانه وتوشّح
معناسنه درکه ثوبی صاغ قولتغندن آلوب صول اموزینك اوزرندن وبر اوجنی صول قولتغندن آلوب صاغ
اموزندن آتمقدر یقال تفضل الرجل اذا توشّح ای خالف بین اطراف ثوبه علی عاتقیه ﴿الافضال﴾ همزه نك
کسریله برآدمی لطف واحسانله ممنون ایلك معناسنه در یقال افضل علیه اذا تطوّل وحسب جهتیله
برکمسه دن افزون وزیاده اولمق معناسنه در یقال افضل علیه فی الحسب اذا صار فاضلا وبرنسه دن زیاده
کلمك معناسنه در یقال افضل عنه اذا زاد وبرنسه دن آرتروب بقیه قومق معناسنه در تقول افضلت منه الشیٔ
ای ترکت منه وابقیته ﴿الفواضل﴾ فاضله نك جمعیدر جسیم یاخود جمیل اولان عطایا وانعاماته اطلاق اولنور یقال له
علیهم الفواضل ای الایادی الجسیمة او الجمیلة وفواضل المال مواشی وعقاراتدن حاصل اولان غلال ومحصولات
وتجارتدن اولان ارباح مقوله سی منافعه اطلاق اولنور یقال له مال کثیر الفواضل وهی ما یأتیك من غلته
ومرافقه ولهذا قالوا * اذا غرب المال قلت فواضله * یعنی چفتلك بعید اولیجق منافعی صاحبنك النه آزجه کیرر
﴿الفضلة﴾ تمره وزننده فضل کبی بقیه معناسنه در کما سیذکر وکیجه لك لباسنه اطلاق اولنور یقال نام وعلیه
فضلة وهی الثیاب التی تبتذل للنوم وباده یه دینور خمر معناسنه جمعی فضلات کلور فتحاتله وفضال کلور فانك
کسریله ﴿الفضالة﴾ ثمامه وزننده بودخی بقیه معناسنه در یقال هذا فضل الماء وفضلته وفضالته ای بقیته
﴿الفضال﴾ کتاب وزننده بودخی خمره دینور ﴿فضیل﴾ زبیروزننده اسمادندر فضیل بن عیاض الزاهد شیخ الحرمدر
وفضیل بن عیاض التابعی ضعیف الروایه در وفضیل بن عیاض الصدفی ثقه دندر وفضیل محدّثیندن برجاعتك
اسملریدر ﴿فضاله﴾ سحابه وزننده وثمامه وزننده محدّثیندن برجاعت اسملریدر وفضالة بن ابی فضاله وفضالة
بن مفضل بن فضاله محدّثلردر وفضالة بن عبید وفضالة بن هلال وفضالة بن هند وفضالة بن عبدالله اصحابدندر
وفضاله رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری موالیسندن بررجل آخردرکه برنسنه یه نسبتی یوقدر ﴿فضیله﴾
جهینه وزننده برخاتون اسمیدر ﴿فضاله﴾ ثمامه وزننده برموضعدر ﴿المفضل﴾ منبروزننده و﴿المفضلة﴾ مکنسه
وزننده و﴿الفضل﴾ عنق وزننده نسوان قسمنك خانه ده اولدیغی ایامده کیدکلری کونده لك لباسنه وایش لباسنه
اطلاق اولنور یقال جائت وعلیها المفضل والمفضلة والفضل ای الثوب الذی تتفضل فیه المرأة یعنی ثوب المهنة
شارح دیرکه مؤلّف بونی اخفی ایله تفسیر ایلدی زیرا تفضل کلمه سنك بورایه ملایم معناسنی ذکر ایلدی مگر توشّح
معناسندن اعتبار ایتمش اوله اول دخی بعیددر قالدیکه نهایه ده وامّهات سائره ده ثوب المهنة والعمل عبارتیله

مفسر ویقال تفضلت المرأة اذا لبست ثیاب مهنتها او كانت فی ثوب واحد مثالیله مبیندر (الفضل) ضمتینله دائما
ثوب واحد كیر اولان اره وعورته دینور یقال رجل وامرأة فضل ای متفضل فی ثوب واحد (الفضلة) فانك
كسریله بناء نوعدر ذكر اولنان ثوبی كیمك حالتنه وهیئتنه دینور یقال انه لحسن الفضلة ای حالة التفضل
(فضلان) سحبان وزننده بررجل اسمیدر (الفاضلة) اهل عروض اصطلاحنده فاصلهٔ كبرایه دینوركه
عروض اركاننددر نتهكه ذكر اولندی (الفضولیّ) فانك ضمیله دائما عبث ومالایعنی یه مشتغل اولان بوش بوغاز
كمسه یه دینور یقال هو فضولیّ ای مشتغل بمالایعنیه * شارحك بیاننه كوره فضول فضلك جمعیدركه بوراده
حدّ و وظیفه دن زائد قول وفعل دیمكدر بعده جمعی مفرد موقعنده استعمال ایدوب لفظنه نسبتله فضولیّ دیدیلر
انتهی * وفضولیّ ترزی یه دینور خیّاط معناسنه (الفضالی) سمانی وزننده لطف واحسانله دائما ناسی ممنون ایدن
آدملره دینور یقال هم فضالی ای المتفضلون (المفضال) محراب وزننده فضل وجود وسماحت صاحبی آدمه
دینور مؤنثی مفضالهدر یقال رجل مفضال علی قومه ای ذو فضل سمح (الاستفضال) برنسنهدن بقیه آرترمق
معناسنهدر تقول استفضلت منه الشیء اذا تركت منه وابقیته (حلف الفضول) فانك ضمیلهكه اشبو * شهدت
فی دار عبدالله بن جدعان حلفا لو دعیت الی مثله فی الاسلام لاجبت * حدیثنده وارد اولمشدر شول عهد ویمیندن
عبارتدركه مكه یه ورود ایدن بعض تجار مقولهسنه بعض اهالی جور واذا ایتمرلیله بركون رؤسای قریشدن هاشم
وزهره وتیم نام كمسهلر عبدالله بن جدعان خانهسنه كلوب من بعد ظلمك رفعی وظالمدن مظلوم حقنك اخذی
وفضولك ردّی ضمننده عقد عهد ویمین ایلدیلر بومناسبتله حلف الفضول اطلاق اولندی (الفطحل) هزبر
وزننده هنوز نوع انسان خلق اولنمزدن مقدّم اولان زمانه دینور علی قول نوح پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام
دورنه دینور یاخود شول زمان سابقدن عبارتدركه آنده طاشلر یكشمیوب چامور كبی رطب ونرم ایدی
ومنه المثل * كان ذلك زمن الفطحل * وهو الدّهر لم یخلق فیه الناس بعد او زمن نوح علیه السلام او زمن كانت
الحجارة فیه رطابا * مترجم دیركه زمخشری مستقصاده قول ثالثله تفسیر وتكاذیب عربدن اولمق اوزره تقریر
ایلمشدر ومثل مزبور قدیم العهد معرضنده مضروبدر * وفطحل سیل صوینه دینور واته طلو طقناز تنومند
آدمه دینور واری ویومری دوه یه دینور (فطحل) جعفر وزننده و(فطحل) قنفذ وزننده اسامیٔ رجالدندر
(الفعل) فانك كسریله حركت انساندن عبارتدر علی قول آخره مؤثر ومتعدّی اولان هر عملدن كنایهدر تركیده
ایش وفارسیده كار دینور پس اوّله كوره اعمّ اولوركه كرك آخره متعدّی یعنی برنسنه یی احداث ضمننده
اولسون كرك اولمسون وعمل مادّهسنده فرقلری بیان اولنمشیدی * شارح دیركه راغب علیه الرحمه مفرداتنده
جهت مؤثردن اولان تأثیر ایله تفسیر ایدوب وكرك مؤثرك ایجادیله اولسون وكرك عن علم اولسون وكرك قصدایله
اولسون وكرك بونلرك خلافیله اولسون وكرك انسان وحیواندن وكرك جماداتدن صادر اولسون دیو
تعمیم وعمل وصنعی تخصیص ایلمشدر * واقعا مؤلفك تعریفلرندن بو تعریف اولادر زیرا مؤلفك ابتدا تفسیریكه
حركت انسانه تخصیص ایلمشدر * یا اباعمیر ما فعل النغیر * حدیثی آنی مانعدر وتفسیر ثانی یی تكلم ایدن آدمه قد فعل
دیدكلری ردّ ایدر هر نقدر بونلرده مجاز ایسهده وفعل كلمهسنك جمعی فعال كلور قداح كبی انتهی * وفعل ناقهنك فرجنه
وهر اناثك فرجنه اطلاق اولنور مفعول تأویلیلهدر (الفعل) فانك فتحیله مصدر در ایشلمك معناسنهدر یقال فعل
الرجل فعلا من الباب الثالث اذا عمل (الفعال) سحاب وزننده فعل حسنك اسمیدركه كوزل وپسندیده ایش دیمكدر
یقال اتی بالفعال ای الفعل الحسن وجود وكرمه اطلاق اولنور علی قول خیر وشرده استعمال اولنور خیر وحسنه
خاص دكلدر ویالكز برفاعلدن صدور ایدن فعله مخصوصدر ایكی فاعلدن صدور ایدرسه فعال استعمال اولنور
فانك كسریلهكه مفاعلهدن اولور یقال فیه السودد والفعال ای الكرم او یكون فی الخیر والشرّ (الفعال) قتال
وزننده وجه مذكور اوزره مفاعلهدن مصدر در بركمسه ایله ایش ایشلشمك معناسنهكه طرفیندن اولور یقال
فاعله اذا صانعه وفعال فعل لفظندن جمع اولور ایشلره وكار وكردارلره دینور وفعال بالفتح وكسر مثللو آلاتك
صاپلرینه دینور جمعی فعل در كتب وزننده (الفعلة) فتحاتله فی الاصل فاعلك جمعیدر بعده دیوار یاپمق وقویو
قازمق مثللو ایشلری ایشلیان رنجبرلرده وارغادلرده صفت غالبه اولدی یقال تسخر الامیر الفعلة وهم الذین یبنون
ویحفرون (الفعلة) فرحه وزننده دأب وعادته اطلاق اولنور یقال هی فعلته ای عادته (الافتعال) برنسنه یی
یكیدن كندیلكندن یاپمق ودوزمك معناسنهدر بعده قریحهسندن بریلان سوز دوزمكده غالب اولدی یقال
افتعل علیه كذبا اذا اختلقه (المفتعل) معتبروزننده امر عظیم وخطب جسیم معناسنه مستعملدر یقال جاء

(بالمفتعل)

بالمفتعل ای بامر عظیم (فعال) قطام وزننده اسم فعل امردر افعل معناسنه وشول فعاله که ثمامه وزننده‌در عوف
بن مالك نام شاعرك اشبو * تعرّض ضیطار وفعالة دوننا * مصراعنده واقعدر خزاعه قبیله‌سندن کنایه‌در
و فعاله مفعولیتدن کنایه‌درکه استحقاری مشعردر وضیطارو کلمه‌سنك اصلی ضیطارون ایدی اضافت سببیله نون
ساقط اولدی وضیطار قیجی بیوك فرومایه‌یه دینور (الفعمل) جعفر وزننده اصلی فعم ایدی لامی زائده‌در طپطلو
ممتلی معناسنه‌در (الفوفل) فای اولانك ضمی و ثانیه‌نك فتحیله برجنس ثمردر شجری نارجیل اغاجنه شبیه اولور
و صالقملری اولوب خرما شکلنده فوفل دیدکاری ثمر نابت اولور بوشجر هندستانه مخصوصدر ثمرینه هندیده
پوپل و ترکیده فلفلك دیرلر برمقدار عفوصتلی وجزئیجه آجی وسیاه وقرمزیسی اولور اهل آنی تانبول یپراغیله
اکل ایدرلر طلاسی اورام حارّهٔ غلیظه‌یی دافع واکتحالی التهاب عینه نافعدر * مترجم دیرکه ظاهرا فوفل پوپل
معرّبیدر (فوفله) جوهره وزننده بررجل اسمیدر (الفقل) فانك فتحی وقافك سکونیله یبا ایله خرمن صاورمق
معناسنه‌در یقال فقل البیدر فقلا من الباب الاوّل اذا ذرّاه ورفع دقه بالمفقلة وفقل یرمحصولنه دینور یقال ارض
کثیرة الفقل ای کثیرة الریع (المفقلة) مکنسه وزننده خرمن صاوره‌جق یبایه دینور (الافقال) ترلا وچفتلك
محصولدار اولمق معناسنه‌در یقال افقلت الارض اذا صارت فقلا (فقل) فانك ضمیله برجنس زهرناك بالق
اسمیدرکه پرمق مقدارنده اولور اصلا اکل اولنمز (الفقحلة) دحرجه وزننده برکسه محلسز ومناسبتسز چاپك چاپك
اویکه‌لنوب طارلمق معناسنه‌در یقال فقحل الرجل اذا اسرع الغضب فی غیر موضعه (الفقحل) قنفذ وزننده
سریع الغضب آدمه دینور (فقحل) جعفر وزننده شیبان قبیله‌سندن برجماعتدر (الافکل) احمد وزننده
دترمکه دینور لرزش معناسنه تقول اخذنی من البرد الافکل ای الرعدة فهو مفکول * شارح دیرکه بوندن فعل
بنا اولنمز وهمزه‌سی زائده‌در لکن مؤلفك وهو مفکول قولی فکل ماده‌سنك تصرفنی مشعردر پس افکل فکلدن
اسم اولمش اولور اساسده دخی مفکول عنوانی مثبوتدر انتهی * وافکل آری قوشنه دینور شقرّاق معناسنه
وجماعت وکروه معناسنه‌در ومنه یقال جاؤا بافکلهم ای بجماعتهم وافکل نزال بن عمرو المرادی فرسنك اسمیدر
واود قبیله‌سندن افوه نام شاعرك لقبیدر وبربطن پدرینك اسمیدر اولادنه افاکل اطلاق ایدرلر (الافاکیل) افکلك
جمعیدرکه جماعت معناسنه‌در پس یاء اشباعیه اولور یقال عنده افاکیل من کذا ای افواج منه وتقول اخذت
بی ناقتی افکلا من السبق ای فوجا منه (الافتکال) افتعال وزننده برایشده پك سعی وجدّ ایلك معناسنه‌در یقال
افتکل فی فعله اذا احتفل (الفلّ) فانك فتحی ولامك تشدیدیله برنسنه‌یی رخنه‌دار ایلك معناسنه‌درکه کدمك
تعبیر اولنور یقال فل السیف فلاّ من الباب الاوّل اذا ثلمه وجنکده عسکری بوزمق معناسنه‌در یقال فلّ القوم
اذاهزمهم وفلّ منهزم اولان عسکره دینور * شارحك بیاننه کوره فی الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعی مساویدر
و وصفیتی اعتباریله جمعلنور یقال قوم فلّ ای منهزمون جمعی فلول وافلال کلور وفلّ اسم اولور کدکه دینور
رخنه معناسنه جمعی فلول کلور یقابه فلّ ای ثلم وفلّ کروه وجماعت معناسنه‌در وبرنسنه‌دن آریلوب صچرایان
شیئه دینور آلتون اکنتیسی ودمور براده‌سی وآتش قغلجمی کبی وقوراق یره دینور بونده فانك کسریله ده
جائزدر علی قول شول یره دینورکه اکا یغمور یاغوب لکن اوت بتورمز اوله یاخود بعض سنه‌لر اکا یغمور یاغمز اوله
یاخود یغمور یاغمش ایکی ارض بیننده واقع قوراق یره دینور یاخود اوتسز صوسز قیریره دینور بونلرك جمعنده
فلّ دینور مفردی کبی وافلال اوزره ده جمعلنور یقـال ارض فلّ وارضون فلّ وافلال ای جدبة اوالتی تمطر
ولا تنبت اوما اخطأها المطر اعواما اوما لم تمطر بین ممطورتین اوالقفرة وفلّ برآدمك عقلی کیدوب ینه کلك
معناسنه‌در یقال فلّ عنه عقله فلّا اذا ذهب ثمّ عاد (التفلیل) تفعیل وزننده بودخی برنسنه‌یی کدمك معناسنه‌در
یقال فلله اذا ثلمه (التفلل) تفعل وزننده و (الانفلال) انفعال وزننده و (الافتلال) افتعال وزننده برنسـنه
کدلمك ورخنه‌دار اولمق معناسنه‌در یقال فلله فتفلل وانفلّ وافتلّ اذا تثلم وتفلل عسکر صنمق معناسنه‌در یقال
تفلل القوم وانفلوا اذا انهزموا (الفلیل) امیروزننده و (المفلول) و (الافلّ) و (المنفلّ) آغزی کدلمش قلیجه
وصف اولورلر یقال سیف فلیل ومفلول وافلّ ومنفلّ ای منثلم وفلیل شکست اولمش دوه آزیسنه دینور یقال
ناب فلیل ای منکسر وکروه وجماعت معناسـنه‌در وطوپلنمش صاچه دینور یقال شعر فلیل ای مجتمع وبونده
فلیله دخی دینور وخرما لیفنه دینور (الفلول) فانك ضمیله فلّ کلمه‌سـنك جمعیدر کدکلره دینورکه ذکر
اولندی (الافلال) همزه‌نك کسریله فلّ دیدکاری ارض مذکوره‌ده کتمك معناسنه‌در تقول افللنا ای وطئنا
الفلّ وبرآدمك مالی ضایع اولوب کتمك معناسـنه‌در یقال افلّ الرجل اذا ذهب ماله (الفلّ) فانك کسریله

نباتسز چبلاق یره دینور واینجه صاچه دینور «الاستفلال» برنسنه‌نك اجزاسندن بك آزجه نسنه آلمق
معناسنه‌درکه کویاکه بریرینی کدکلش کبی اولور مثلا برنسنه‌نك عشرنی آلمق کبی یقال استفلّ الشیٔ اذا اخذ منه
ادنی جزء کعشره «الفلی» ربّی وزنده منهزم اولمش عسکره دینور یقال کتیبة فلی ای منهزمة «الفلفل» هدهد وزنده
و«الفلفل» زبرج وزنده برجنس حبّ هندی اسمیدرکه ترکیده ببر تعبیر اولنور سیاهی و بیاضی اولور ترکیده آق ببر
و قاره ببر تعبیر ایدرلر بیاضی سیاهندن اصلح اولور ایکی نوعی دخی زفت ایله آغزده چینمك لزوجتلی بلغمك قلعنده
مؤثر و تناولی سکیرلری و بالق اتلرینی تسخینده بی‌نظیر و سانجو و نفخ مثللو عارضه‌لره نافع و لعوق ایله استعمالی
سعاله و اوجاع صدره مفید و قلیلی قابض و کثیری مسهل و رطوباتی مجفف و بولی مدرّ و بعدالجماع فرزجه‌سی
رحمدن منی‌یی تبدیل ایله کرکی کبی حمله مانعدر و امادار فلفل که هنوز مثمر اولان شجر فلفل اوله جقدر جماعی مکثر
و طعامی هاضم و سانجویی مزیل و دهن ایله طلاسی حشرات صوقدیغی عضوه نافعدر لکن مفردات طبیه‌ده
دارفلفل شجر فلفلك غیری اولمق اوزره مرسومدرکه فارسیده اکا فلفل دراز دیرلر و فلفل هدهد وزنده رشد
و اذعان و کیاست صاحبی خدمتکارده دینور و خرما لیفنه دینور و بررجلك اسمیدر «التفلفل» تزلزل وزنده
آدیملری صیق صیق آتارق صالنی صالنی یوریمك معناسنه‌در یقال تفلفل الرجل اذا قارب بین الخطا و تبختر
و آغزه مسواك طوتمق معناسنه‌در یقال تفلفل الرجل اذا شاص فاه بالسواك و ممه‌نك باشلری قرارمق معناسنه‌در
یقال تفلفل قادمتا الضرع اذا اسودّت حلمتاها «الفلفلة» زلزله وزنده تفلفل ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر
«الفلیة» کسرتینله و تشدید لام ایله شول ارضه دینورکه بوسنه ظرفنده اکا یغمور یاغمامش اوله چاق که جك سنه
اکا یغمور یاغنجه قدر اطلاق اولنور جمعی فلالی کلور علالی وزنده یقال ارض فلیة اذا کانت لم یصبها مطر
عامها حتی یصیبها المطر من القابل «المفلفل» مدحرج وزنده شول قماشه دینورکه زمانی فلفل نقشنده اوله یقال
ثوب مفلفل ای موشی کصعاریر الفلفل و شول شرابه دینورکه لسانی فلفل کبی یاقار اوله یقال شراب مفلفل
اذا صار یلذع لذع الفلفل و پك قیورجق صاچه دینور یقال شعر مفلفل ای شدید الجعودة و شول میشینه
و سختیانه دینورکه دباغتده چوق یاتمغله بورتشوب یوزی فلفل دانه‌لری کبی دانه دانه پورتق پورتق اولمش اوله یقال
ادیم مفلفل اذا نهکه الدباغ «الافلّ» کدکلنمش قلجه وصف اولورکه ذکر اولندی و عدیّ بن حاتمك قلجی اسمیدر
«فلفلان» فالرك کسریله اصفهان قضاسنده برموضعدر «الفنأل» نون و همزه ایله زبرج وزنده بودور عورته
دینور و فیل دیدکلری حیوانك یوننه دینور «الفنجل» قنفذ وزنده قره‌قولاق دیدکلری جانوره دینور «الفنجل»
صندل وزنده آپشق آدمه دینور افحج معناسنه «الفنجلة» دحرجه وزنده ایکی پاچه‌نك ارالغی میدانلو اولمغه
دینورکه آپشقلق تعبیر اولنور یقال به فنجلة ای تباعد مابین الساقین و القدمین و آهسته آهسته ضعیف ضعیف
یورویشه دینور پیرلرك یورویشلری کبی نته‌که فنجلی دخی بو معنایه‌در قصر ایله یقال یمشی الفنجلة و الفنجلی
ای مشیة ضعیفة «فندله» جندله وزنده وزیر و کاتب ابوبکر محمدك پدری اسمیدر «المفنشل» فنشله‌دن اسم فاعل
بنیه‌سیله دائما صقالنی الیله اوینایوب دیدکلر اولان آدمه دینور مقنشی معناسنه تقول اتانا مفنشلا لحیته ای مفنشیا
یعنی منفشا «الفول» فانك ضمیله نخوده شبیه برنوع دانه اسمیدر و اهل شام بقله‌یه اطلاق ایدرلر علی قول قوریسنه
مخصوصدر تازه‌سنه اطلاق اولنمز مفردی فوله‌در و فوله فلسطین قضاسنده بربلده‌در «فهلل» جعفر وزنده
غیرمنصرف اوله‌رق باطل و بیهوده اسماسندندر و منه قولهم الضلال بن فهلل ای الباطل * شارح دیرکه علمیتدن
غیری برعلت معلوم اولمامغله منعی موجب تأمّلدر ظاهرا وزن فعلیت دخی اعتبار اولنور «الفیل» فانك کسریله
بو اسمله معروف حیواندر جمعی افیال و فیول کلور و فیله کلور عنبه وزنده مؤنثی فیله‌در * مترجم دیرکه فارسیده پیل
دینور صاحب طراز آندن معرّب اولمق اوزره رسم ایلمشدر انتهی * و فیل ثقیل و خسیس و ناکسه اطلاق اولنور
و فکری ضعیف و رأی و ذهن و تدبیری سخیف و مخطی آدمه فیل الرأی اطلاق اولنور فانك کسری و فتحیله
کما سیذکر جمعی افیالدر «الفیال» شدّاد وزنده فیلجی‌یه دینورکه فارسیده پیلبان دیرلر یقال هو فیّال ای صاحب
الفیل «المفبولاء» مشیوخاء وزنده فیل یاوریلرینه دینور «الاستفیال» دوه قسمی دیزمانلقده فیل هیئت
اولمق معناسنه‌درکه فیللنمك تعبیر اولنور یقال استفیل الجمل اذا صار کالفیل یعنی فی عظمه «التفیل» تفعل
وزنده نبات کرکی کبی کرته‌سنی و مقدارینی بولوب چکلنمك معناسنه‌در یقال تفیل النبات اذا اکتهل و دلوقانلو
تمام یال و بالنی بولوب وجودینی طولدرمق معناسنه‌در یقال تفیل الشباب اذا زاد و سمورمك معناسنه‌در یقال
تفیل فلان اذا سمن و برآدم ضعیف الرأی اولمق معناسنه‌در یقال تفیل رأیه اذا ضعف «الفیلولة» قیلوله وزنده

(وبعض)

وبعض نسخه‌ده فيوله مرسومدر و (الفيلة) فانك فتحيله برآدمك فكروذهن واندیشه‌سی ضعيف ومخطى اولمق
معناسنه‌در يقال فال رأيه يفيل فيلولة وفيلة اذا اخطأ وضعف (التفييل) تفعيل وزننده برآدمك رأى وتدبيرنى
پسند واستصواب ايليوب قبيح وخطا كورمك معناسنه‌در يقال فيل رأيه اذا قبحه وخطأه (الفيل) كيس
وزننده و (الفال) حال وزننده كه اصلى فيل ايدى ياخود فائلدن مقلوبدر فيل مذكور كبى رأى لفظنه مضاف
اوله‌رق رأى واندیشه‌سی ضعيف وتدبيرى سخيف آدمه دينور يقال رجل فيل الرأى كما ذكر وفيل الرأى وفائل
الرأى بالاضافة وفال من غير اضافة وفائل الرأى اى ضعيف الرأى وفال فائل ديدكلرى طمره دينور كما سيذكر
وفارس اولكه‌سنده بر قصبه آديدر پال معربيدر كتاب تقريب وسائر بعض تأليفات صاحبى قطب
فالى اورادندر وقاضىٔ شيراز اسمعيل بن ابراهيم الفالى اورادندر وخوزستان قضاسنده بر بلده آديدر
ابو الحسن علىّ بن احمد الاديب الفالىّ اورادندر ياخود بونك اسمى فاله‌در وفيل كيس وزننده ملحم آدمه اطلاق
اولنور يقال رجل فيل اللحم اى كثيره وفائل اوجه كميكنك چقورنده اولان اته دينور على قول آنده اولان طمره
دينور (الفائلتان) تثنيه بنيه‌سيله ايكى پاره اتجكزدركه اسفللرى صغرينك ايكى طرفنده سكردن باشى تعبير اولنان
يرلرك آلتندن قويرق ديبنه طوغرى قويريغك صاغ وصول يانده اولان اويلق اتلرى اوزره اولوب عصعص ديدكلرى
بزدم كميكنى احاطه ايده‌رك اويلقلرك ايكى جانبلرينه منحدر اولمشلردر آتده وانسانده دخى بويله‌در وبعضلر ديديكه
فائلتان اويلغك ايچ يوزلرينك ايچنده ايكى طمرك اسميدر هربرينه فائله دينور وبونلرده فال دخى لغتدر (الفيالة) فانك
فتحيله و (الفيولة) فانك ضميله رأى وذهن واندیشه‌ده اولان ضعف وسخافته دينور يقال فى رأيه فيالة وفيولة اى ضعف
(المفايلة) مفاعله وزننده و (الفيال) جدال وزننده فتيان عربه مخصوص برلعب ملاعبه سندن عبارتدر خطا ايدنه فال
رأيك ديرلر نته‌كه فأل ماده‌سنده كه مهموزدر كذر ان ايلدى (فيلان) فانك كسريله باب الابواب قربنده بر موضع آديدر
(فيل) فانك كسريله قديمده شهر خوارزمك اسميدر صكره منصوره اطلاق اولنوب بعده كركانج ايله تسميه اولندى
وفيل بن عراده محدثدر وزياد بن ابى سفيانك مواليسندن بركسه‌در وابو الفيل اصحابدندر

فصل القاف

فصل القاف

(قبل) قافك فتحى وضمّ اوزره بنا ايله بعد كلمه‌سنك نقيضيدر فارسيده پيش وتركيده ايلرى واوكدون تعبير اولنور
ويقال اتيتك من قبل وقبل مبنيّين على الضمّ ويقال قبلا وقبل منونتين الاوّل بالنصب والثانى بالضمّ ويقال
قبل بالفتح * شارحك مفردات راغبدن بيانه كوره قبل تقدّم منفصله موضوعدر نته‌كه بعد تاخّر منفصله
موضوعدر وقبل قافك ضمّيله وقبل ضمّتينله تقدّم متصلده مستعملدر دبر ودبر مقابليدر وقبل كلمه‌سى كه بعد
مقابليدر بحسب الاضافه ظرف مكان اولور مثلا يمندن قدس شريفه عازم اولانك مكة قبل المدينة قولى كبى
وقدسدن يمنه كيدنك المدينة قبل مكة قولى كبى وظرف زمان اولور زمان عبد الملك قبل المنصور كبى ورتبه ومنزلتده
استعمال اولنور عبد الملك قبل الحجاج كبى وترتيب صناعيه‌ده استعمال اولنور تعلم الهجاء قبل الخط كبى انتهى
(القبل) قافك ضميله و (القبل) ضمّتينله اوكه دينوركه آردمقابليدر يقال جاء من قبل وقبل ضدّ دبر ودبر وقبل الجبل
قافك ضميله طاغك يورەسنه اطلاق اولنور يقال يمشى من قبل الجبل اى من سفحه وقبل الزمن موسمك اوّل
هنكامنه اطلاق اولنور يقال كان ذلك فى قبل الصيف اى فى اوّله وقبل طوغرى جهته اطلاق اولنور ومنه
قولهم اذا اقبل قبلك اى اقصد قصدك واتوجّه نحوك وقبل ضمّتينله عيان وآشكاره معناسنه‌در كما سيذكر (القبلة)
قافك ضميله اوپوش بوسه معناسنه‌در تقول اخذت من خدّه قبلة اى لثمة وساحره‌لرك برآدمى تسخير وطالب
طرفنه توجيه واماله ايچون سحر وافسون ايده‌جك بونجق مقوله‌سى نسنه‌لرينه دينور وقيون قسمنه مخصوص
بر تمغا اسميدركه قولاغنك كوزدن طرفه اوكنه باصيلور وكفالت معناسنه‌در يقال قبل قبلته اى كفالته (القبلة)
قافك كسريله شول سمت وجهته اطلاق اولنوركه اكا توجهله نماز ادا اولنه يقال صلى قبلة كذا وهى الجهة
التى يصلى نحوها ومطلق جهت معناسنه‌در ومنه يقال ماله قبلة ولا دبرة اى وجهة وكعبهٔ مكرمه‌يه اطلاق اولنور
وهر توجه واستقبال اولنان نسنه‌يه اطلاق اولنور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره قبله فى الاصل بناء نوعدر برنسنه‌يه
طوغرى بونلك حالت وهيئتندن عبارتدر بعده عرفده يونلنديكى مكانه اطلاق اولندى ومنه قوله تعالى ﴿واجعلوا
بيوتكم قبلة﴾ اى متقابلة (القبالة) ثمامه وزننده قارشويه ويماجه دينور وبو اسمدر ظرف اوله‌رق استعمال اولنور
يقال جلس فلان قبالته اى تجاهه (القبال) كتاب وزننده اياق قابنده شول تصمه‌يه دينوركه اورته پرمقله
يانده‌كى پرمغك اراغنه چكر بوحالا حرمين اهاليسنك جمجمه طرزنده اولان نعللرنده اولور (القبل) قافك فتحيله
نعلينه قباله ديديكى ذكر اولنان تصمه‌يى چكورمك معناسنه‌در يقال قبل النعل قبلا من الباب الثالث اذا جعل لها

قبالین بوراده باب ثالث بلاشرط وارداولمشدرو بوراده اقبال و مقابله و قبل بینلرنده بعضلره كوره اختلاف اولمغله
عنقریب ذكر اولنور و قبل كیجه قابله معناسنه‌در یقال قبلت اللیلة اذا صارت قابلة و قبل و قبول قافك ضمی
و فتحیله قبول دیدیكی روزكار اسمك معناسنه‌در یقال قبلت القبول قبلا و قبولا و قبولا من الباب الاوّل اذاهبت
وقبل بر نسنه‌یه باشلیوب اكا ادمان ومداومت ایلك معناسنه‌در یقال قبل علی الشیٔ قبلا اذا لزمه واخذ فیه
(المقابلة) مفاعله وزننده بو دخی نعلینه قباله دیدیكی تصمه چكورمك معناسنه‌در یقال قابل النعل بمعنی
قبلها و بركمسه ایله قارشو قارشویه اولمق معناسنه‌در یقال قابله اذا واجهه و بر كتاب و مكتوبی آخر كتابله مقابله
ایلك معناسنه‌در یقال قابل الكتاب اذا عارضه (الاقبال) همزه‌نك كسریله بو دخی نعلینه قباله چكورمك
معناسنه‌در قبل و مقابله كبی یقال اقبل النعل بمعنی قبلها و بعضلر بینلرینی فرق ایدوب دیدیكه مقابله ذكر اولنان
نعلین تصمه‌سنك یره كلان اوجنی عقده‌یه طوغری بوكوب ایكی قات ایلك و قبل نعلینه قباله‌یی باغلمق و اقبال قباله
چكورمك معناسنه‌در فیقال قابل النعل اذا ثنی ذؤابة الشراك الی العقدة وقبلها اذا شدّ قبالها و اقبلها اذا جعل لها
قبالة و اقبال كیجه قابله اولمق معناسنه‌در یقال اقبلت اللیلة بمعنی قبلت و كوزك سیاهنی برون طرفنه طوغری
اكوب كتورمك معناسنه‌در تقول اقبلت عینی اذا صیرتها قبلاء كما سیذكر و بر نسنه‌یه یونلمك معناسنه‌در یقال
اقبل علیه نقیض ادبر و بر آدم فی الاصل احمق و نادان ایكن عارف و دانا اولمق معناسنه‌در یقال اقبل الرجل اذا عقل
بعد حماقة و بر نسنه‌یه شروع ایدوب اكا ادمان و مداومت ایلك معناسنه‌در یقال اقبل علی الشیٔ اذا لزمه واخذ فیه
و بر نسنه‌یی بر آدمك اوكنه قارشو طوتمق یا كتورمك معناسنه‌در یقال اقبلته الشیٔ ای جعلته یلی قبالته
(القوابل) قابله‌نك جمعیدر بر نسنه‌نك اوائلنه دینور تقول اخذت الامر بقوابله ای اوائله (القابلة) قوابلك مفردیدر
و قابله كله‌جك كیجه‌یه دینور تقول افعله فی القابلة ای اللیلة المقبلة * شارح دیركه بعضلر عندنده فعل تصرّف اولنور
نته‌كه مؤلّف قبلت و اقبلت عنوانلریله ثبت ایلدی و بعضلر انكار ایلدیلر و منه یقال قبح الله منه ماقبل و مادبر یعنی
حق تعالی آنك اوكنی صوكنی بی‌خیر ایلسون و قابله ابه قادینه دینور یقال قابلته حاذقة وهی المرأة التی تأخذ الولد
عند الولادة (القبول) صبور وزننده بو دخی ابه قادینه دینور و قبول مصدر اولور هبه و نصیحت مقوله‌سی نسنه‌یی
تلقی ایله آلوب درعهده ایلك معناسنه فارسیده پذیرفتن مرادفیدر لسانمزده قبول ایتمك تعبیر اولنور یقال قبل الشیٔ
قبولا من الباب الرابع اذا اخذه و كاهجه قافی مضموم اولور و قبول صبایلنه دینور زیرا دبور دیدكلری باطی یلنه
مقابلدر یاخود باب كعبه‌یه مقابل اسدیكیچون یاخود عند النفس مقبول و مرغوب اولدیغنه مبنیدر پس قبول
مقبول معناسنه‌در یقال هبت القبول ای ریح الصبا و قبول حسن و جمال و بشر و بشاشت و طلاقت معناسنه
مستعملدر قافك ضمیله ده بعضا بانزده‌در ومنه قول ندیم المأمون العباسی فی الحسنین * امّهما البتول و ابوهما القبول *
و اسم مصدر اولور نفس عفو و صفح مقوله‌سی نسنه‌یه میل و رضا و محبت ایلیوب اكا یونلمكه دینور و بونك فعلی هجر
و اماته اولنمشدر كه آندن فعل تصرف اولنمز قال الشارح و فی النهایة و منه الحدیث * ثمّ یوضع له القبول فی الارض *
ای المحبة والرضا بالشیٔ و میل النفس الیه و قبول مصدر اولور قیودن صو چكن آدمك الندن قوغه‌یی آلمق
معناسنه یقال قبل القابل الدلو قبولا من الباب الرابع اذا اخذها الساقی و قبول اسامیٔ رجالدندر (القبیل)
امیر وزننده بو دخی ابه قادینه دینور و عیان و آشكاره معناسنه‌در كما سیذكر و كفیل معناسنه‌در یقال هو قبیل له
ای كفیل و بر قومك كتخداسنه دینور یقال هو قبیل القوم ای عریفهم و ضامن معناسنه‌در یقال صار قبیلا له ای ضامنا
مؤلّف كرچه ماده سنده ضامنی كفیل ایله تفسیر ایلمشدر لكن بوراده ظاهرا كفالتی اعمّ اعتبار ایتمشدر و قبیل خاتونك
زوجنه اطلاق اولنور و طوائف مختلفه‌دن مجتمع اوچ نفر و آندن زیاده جماعته دینور زنج و روم و عرب آدملری كبی
و كاه اولور كه اصل و احددن اولنلره ده اطلاق اولنور و بعضا بر پدرك اولادندن اولنلره ده دینور جمعی قبل كلور
عنق وزننده تقول رأیت قبیلا من الناس وهی جماعة من الثلاثة فصاعدا من اقوام شتیّ وقد یكون من نجر
واحد وربّما كانوا من اب واحد و خاتون اكیردیكی ایپلكی بوكركن اوكنه طوغری چكدیكی تله دینور و منه
المثل * هو مایعرف قبیلا من دبیر * بوراده قبیل ذكر اولنان تلدر و دبیر آنك مقابلیدر و بعضلر بوراده قبیلی
ربّ متعال حضرتلرینه طاعت و دبیری معصیت ایله تفسیر ایلدیلر یاخود قبیلدن مراد قمار اوقنك فائز اولانی
و دبیر خائب اولانیدر یاخود قبیلدن مراد اایاق قابندن ایاق كیردیكی یرك باش پرمق طرفنه كلان و دبیر سرچه
پرمغه كلان یریدر یاخود قبیل بوكیلان ایپدن و ایپلكدن كوكسه طوغری چكیلان تل و دبیر كیرویه دفع اولنان تلدر
نته‌كه ذكر اولندی یاخود قبیل بوكومك ایچ یوزی و دبیر طشره یوزیدر یاخود قبیل اوّلكی بوكوم و دبیر

الك صكره‌كى بوكومدر ياخود قبيل قولاغك اسفلى و دبير اعلاسيدر ياخود قبيل پموغه و دبير كتانه دينور ياخود
اشبو مايعرف قبيلا من دبير قولنده كذلك مايعرف قبالا من دبار قولنده‌كه كتاب وزننده‌در قبيلدن مراد شاة مقابله
و دبيردن مراد شاة مدابره‌در كاسيذكر ياخود قبيلدن مراد بركسه‌يه توجه ايدوب كلان و دبيردن مراد اكا ارقه
و يروب كيدن آدمدر ياخود مايعرف نسب امه من نسب ابيه معناسنه‌دركه والده‌سنك صويني پدرينك صويندن
فرق و تميزه قدرتى يوقدر ديمكدر نسوانك شهوتى صدرندن نبع ايلديكنه مبنى والده‌يه قبيل اطلاق اولنوب
و رجالك ظهرندن نشئت ايلديكيچون دبير ايله كنايه اولندى و قبيل بر رجل اسميدر ﴿القبالة﴾ كتابه وزننده خاتون
ابه‌لك ايلمك و ابه اولمق معناسنه‌در يقال قبلت المرأة قبالة من الباب الرابع اذا كانت قابلة ﴿التقبل﴾ تفعل وزننده
برنسنه‌يى قبول ايتمك معناسنه‌دركه ردّ ايتميوب آلمقدن عبارتدر يقال تقبّل الشئ اذا اخذه و بر ايشى و برنسنه‌يى
برآدمه تكفيل و عهدهٔ التزامنه تفويض و الزام ايلمك معناسنه‌در ميريدن مقاطعه و خراج و جبايت مقوله‌سى
عمل الزامى كبى و بو نادر اوله‌رق تفعيل بابندن متصرّفدر نته‌كه تقبيل دخى نادر اوله‌رق تفعّلدن متصرفدركه
اولمقوله موادّى‌در عهدهٔ التزام ايلمك معناسنه‌در تقول قبلت العامل العمل تقبّلا اذا الزمته عليه بعقد و يقال
تقبل العامل العمل تقبيلا اذا التزمه بعقد و بونلر قياسدن خارج اولمغله شاذّ و نادرلردر * شارح ديركه قياس اوزره
قبلته اياه تقبيلا و تقبله تقبّلا دخى وارددر ﴿القبالة﴾ سحابه وزننده ذكر اولنان تقبيل و تقبل مادّه‌لرندن اسمدر
التزام تمسكنه دينور نته‌كه صناعه‌سنه يعنى التزامجيلغه قباله دينور قال فى الاساس و كلّ من تقبل بشئ مقاطعة
و كتب عليه بذلك الكتاب فعمله القبالة بكسر القاف و الكتاب المكتوب عليه القبالة بفتح القاف ﴿القبل﴾ فتحتينله
يولده كيدركن قرشودن پيدا اولان تومسك و يوجه يره دينور على قول اويوك ياخود طاغ تپه‌سنه ياخود قوم يغننه
دينوركه مقابله‌يه كلور و آچق و ايشلك يوله دينور و ابه قادين ايوجه و استادانه ابه‌لك ايلمكه دينور يقال بالقابلة
قبل اى لطف لاخراج الولد و آيشقلغه دينور يقال فى رجله قبل اى فحج و قبل العين كوزك سياهى برونه طوغرى
ميللو اولمغه ياخود شاشيلق هيئتنده ياخود شاشيلق هيئتندن لطيف و نازك اولمغه دينور ياخود ايكى كوزك
سياهلرى برى برينه طوغرى مائل و متوجّه اولمغه ياخود بورنك صرتنه ميللو اولمغه ياخود خانهٔ چشم اوزره يعنى
كوزك اويومى اوزره ياخود يوقارى قاشه طوغرى مائل اولمغه ياخود ايكى كوزك باقشلرى برى برينه مائل و ناظر اولمغه
دينور و بو معناده مصدر اولور يقال قبلت عينه و قبلت قبلا من الباب الاول و الرابع و يقال بعينه قبل و هو
اقبال سوادها على الانف او مثل الحول او احسن منه او اقبال احدى الحدقتين على الاخرى او اقبالها على عرض
الانف او على المحجر او على الحاجب او اقبال نظر كلّ من العينين على صاحبها و قبل دوه‌نك باشنه صودوكيله‌رك
صو ايچمكه دينوركه حوضه اولوقدن صو اقاركن ايچمسندن عبارتدر و قيون قسمنك بوينوزلرى يوزينه طوغرى
چوكك اولمق معناسنه‌در يقال قبلت الشاة قبلا من الباب الرابع اذا صار قرناها مقبلا على وجهها و برآدم
برسوزى بى توقّف بالبداهه سويلكه دينوركه مقدّمجه آنى تهيئه و تصميم ايلامشيدى يقال قاله قبلا و هو ان يتكلم
بكلام و لم يستعدّ له و هلالى جمله‌دن اوّل كورمك على قول مطلقا الك اوّل مرئى اولان شيئه دينور و قبله كلمه‌سندن
جمع اولوركه آغرشغه دينور فلكه معناسنه و بركونه بونجق اسميدركه نسوان عرب تسخير و تأخيذ ايچون
اكا افسون ايدرلر على قول فيل كميكندن دوزلمش دكرمى و برآق برنسنه‌دركه قاريلر بوينلرينه و آتلرك بوينلرينه‌ده
تعليق ايدرلر و قبل قبيل كبى عيان و آشكاره معناسنه‌در كاسيذكر و كله‌جك وقت و زمانه اطلاق اولنور بونده
عنب وزننده دخى لغتدر و منه يقال لا اكلمك الاعشر من ذى قبل و قبل اى فيما استأنف يعنى استقبل من وقت
مستقبل او معنى المحرّكة لا اكلمك الى عشر تستقبلها و معنى المكسورة القاف لا اكلمك الى عشر مماتشاهده من الايّام
اى فيما تستقبل و قبل جبل وزننده دومة الجندل قربنده بر طاغك آديدر ﴿الاقبلال﴾ احمرار وزننده و ﴿الاقبيلال﴾
احيرار وزننده كوز ذكر اولنان قبل صفتيله يك متّصف اولمق معناسنه‌در يقال اقبلت عينه و اقبالّت
اذا كانت بها قبل ﴿الاقبل﴾ احمر وزننده كوزنده قبل اولان كشى‌يه دينور يقال رجل اقبل اى بين القبل كانه ينظر
الى طرف انفه ﴿القبلاء﴾ حمراء وزننده كنديده ذكر اولنان قبل اولان كوزه دينور و بوينوزلرى يوزينه طوغرى
چوكك اولان قيونه دينور يقال شاة قبلاء اى المقبلة القرن على وجهها ﴿القبلة﴾ فتحاتله آغرشغه دينوركه ذكر
اولندى و جشار معناسنه‌دركه صدره عارض اولان خشونته دينور * شارح ديركه كرچه نسخه‌لرده جشار عنوانيله
مرسومدر لكن غلطدر صوب اولان خباز اولمقدركه ابه‌كومجى ديدكارى نباتدر و ابو بكر محمدّ بن عمر و ابو يعقوب
القبليان محدّثلردر * شارحك بيانه كوره بو قباله منسوب ديمكدر نته‌كه سيبويه قبائله نسبتنده قبلى اولمغى

* لث *

تنصيص ايلدى فنه قولهم فى رجل من القبائل قبلىّ وفى المرأة قبلية وقبله‌در بندكه كوه البرزده باب الابواب
اوله‌جقدر آنك قربنده بربلده آديدر (القبلة) تمره وزننده بودخى نسوان عربك افسون بونجقلرينه دينور (القبل)
صرد وزننده بودخى يماجده ظاهر واشكاره اولان شيئه دينور كما سنيذكر وبرموضع آديدر (القبل) عنب
وزننده و(القبلىّ) عربىّ وزننده بونلرده قرشوده عيان واشكاره اولان شيئه دينور تقول رايته قبلا
محرّكة وقبلا بضمتين وقبلا كصرد وقبلا كعنب وقبليا وقبيلا اى عيانا ومقابلة وقبل عنب وزننده عند
معناسنه مستعملدر تقول لى قبل فلان حقّ اى عنده وتاب وطاقت ومقاومت معناسنه مستعملدركه
بوندن قرشولق ايله تعبير اولنور تقول مالى به قبل اى طاقة وذى قبل كله‌جك زماندن كنايه اولوركه ذكر اولندى
(القبيلة) سفينه وزننده قبائل رأسك مفرديدركه باش كاسه سنك شبكه كبى برى برينه صوقشمه اولان كميكلرك
قطعه‌لرينه دينور هر برقطعه سنه قبيله دينور آنلرى برى برينه صوقشدروب بند ايدن سكيره شأن دينور جمعى
شئون‌در تقول كادت تصدع قبائل رأسى من الصداع وهى قطع مشعوب بعضها الى بعض وقبائل عربك
هر برينه قبيله اطلاقى بوندن مأخوذدر وآنلر برپدرك ذرّيتندن منشعب اولان جماعتدر تراكه بيننده بوى واويماق
تعبير اولنور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره جماعات انسانيه ترتيب اعضاء اوزره مرتّبدر ابتداقبيله‌در بعده شعب
وعماره‌كه صدر معناسنه‌در بعده بطن وفخذ وفصيله‌در واعظملرى حىّ دركه مجموعنى جامعدر انتهى * وقبيله
آت كمنك باشلق ديدكارى قايشلرك هر بريسنه دينور مجموعنه قبائل دينور يقال لجام حسن القبائل اى السيور
وقيو اغزينك كنارنده اولان صخره‌يه وحجر كبيره دينور وحصين بن مرداسك فرسى اسميدر (المقبل) مكرم وزننده
توجّه ايده‌جك سمت ومحله دينور اقبالدن اسم مكاندر ومصدر ميمى اولور ومنه قولهم اقبل مقبلا كادخلنى مدخل
صدق (القبالة) كفاله وزننده ومراد فيدركه كفيل وضامن اولمق معناسنه‌در يقال قبل به وقبل قبالة
من الباب الاول والرابع والثانى اذا كفل به وضمن وقباله التزام تمسكنه دينور نته‌كه ذكر اولندى يقال
تقبّل العامل فاعطاه قبالة اى مكتوباله (المقابلة) اسم مفعول بنيه سيله شول قيونه دينوركه قولاغندن برپاره كسوب
لكن آيرلميوب اولك طرفنده صالنوب طورر اوله اكر آرد طرفنده صالنوب طوررسه مدابره ديرلر يقال شاة
مقابلة اذا قطعت من اذنها قطعة وتركت معلقة من قدم (التقابل) تفاعل وزننده قرشو قرشويه اولمق معناسنه در
يقال تقابلا اذا تواجها (المقابل) اسم مفعول بنيه سيله پدرى ومادرى طرفلرندن صويى پاك ونسبى كريم آدمه
دينور آنده اولورسه ايكى باشى كحيلان تعبير اولنور يقال رجل مقابل اى كريم النسب من قبل ابويه (الاقتبال)
افتعال وزننده برايشه يكى باشدن باشلمق معناسنه‌در يقال اقتبل امره اذا استأنفه وبالبداهه سوز سويلك
وكلام وخطبه احداث ايلك معناسنه‌در يقال اقتبل الخطبة اذا ارتجلها (المقتبل) اسم مفعول بنيه سيله يكى باشدن
استيناف اولنان شيئه دينور ومنه تقول العرب رجل مقتبل الشباب اذا لم يظهر فيه اثر كبر يعنى جوانلغى مدّت
مديده سوروب هنوز پيرلك اثر وشائبه سى ظهور ايلدى كويا كه ساعت بساعت جوانلغى استيناف اولنمش اولور
(قصيرى قبال) مصغر بنيه سيله وقصر ايله وقبال كتاب وزننده برجنس يلانه دينوركه بغايت خبيث وقتال
اولور (قبلى) حبلى وزننده غرّب نام جبل نجد ايله ريّان نام وادى بيننده برموضع آديدر (القابل) مناده مسجد
خيف يسارى طرفنده برمسجدك اسميدر (المقبول) و(المقبل) معظم وزننده يمالى ثوبه دينور يقال ثوب مقبول
ومقبل اى مرقّع (القبلية) قافك كسريله و(القبلية) فتحاتله نخله ومدينه بيننده فرع نواحيسندن برناحيه آديدر
(مقبل) محسن وزننده و(قابل) صاحب وزننده وقبيل امير وزننده وقبول صبور وزننده اسامئ رجالدندر (القبعلة)
دحرجه وزننده و(القعبلة) عينك تقديميله اياقلر برى برينه طوغرى مائل اولمق على قول اياغك برونلرى برى برينه
يقين واوكچلرى ميدانلو اولمق معناسنه‌در ياخود پيرواختيار يوريشى كبى ضعيف وآهسته يوريمك ياخود
اياقلريله طپراق صاورر كبى يوريمك معناسنه‌در يقال قبعل الرجل وقعبل اذا اقبل قدمه كلها على الاخرى
اوهو تباعد مابين الكعبين اومشى ضعيف اومشى من كانّه يغرف التراب بقدميه (القتل) قافك فتحى وتانك
سكونيله و(التقتال) تذكار وزننده اولدرمك معناسنه‌در يقال قتله وقتل به قتلا وتقتالا اذا اماته بورادە باء حرفيله
قتل به عنوانى ثعلبه‌دن مرويدر *شارح ديركه قتل جسد حيواندن ازالهٔ روح ايلك معناسنه موضوعدركه متولّى
ومباشر فعلنه مقروندر واكر فوت حيات ايله اعتبار اولنورسه اكاموت دينور انتهى* وقتل برنسنه‌يه كركى كبى مطلع
اولوب بيلك معناسنه مستعملدر كويا كه جهلى قتل ايدر يقال قتل الشئ خبرا اذا علمه يعنى علما تاماً ومشروب
يوفقه‌جه اولمق ايچون صوقاتمق معناسنه مستعملدر يقال قتل الشراب اذا مزجه بالماء ولعن ونفرين ايلك

معناسـنه‌در ومنه قوله تعالى ﴿ قتل الانسان ما اكفره ﴾ اى لعن (التقتيل) تفعيل وزننده بو دخى اولدرمك
معناسنه‌دركه تكثيرى متضمندر يقال قتله بمعنى قتله (القتال) جدال وزننده و(المقاتلة) مجادله وزننده و(القيتال)
فيعال وزننده قتل ايدشمك معناسنه‌در واحذ وزياده ايچون اولور يقال قاتله قتالا ومقاتلة وقيتالا وبركمسه‌يه لعن
ونفرين ايلمك معناسنه مستعملدر يقال قاتلهم الله اى لعنهم * شارح ديركه عربلر قاتله الله كلامنى كاه اولوركه
تعجب مقامنده ايراد ايدرلر تربت يداه ديدكلرى كبى بومقوله كلامك معناسى مراد وملحوظ اولمز (القتلة) قافك
كسريله بناء نوعدر قتل حالتنه وهيئتنه دالدر بركونه اولدرمك معناسنه‌دركه آندن اولدرش ايله تعبير اولنور يقال
قتله قتلة سوء وهى هيئته (القتل) قافك كسريله قتل باينده دلير وماهر دشمن مقاتله دينور جمعى اقتال كلور يقال
هو قتل اى عدوّ مقاتل وصديق دوسته ديمكله ضدّ اولور يقال هو قتله اى صديقه وبر نسنه‌نك مثل ونظيرينه
دينور يقال ماله قتل اى نظير وبر آدمك عموجه زاده‌سنه دينور تقول هو قتلى اى ابن عمى وبهادر ودلاوره دينور
يقال رجل قتل اى شجاع وجنكده بر آدمك همتاسنه دينور يقال قتل قتله اى قرنه وشرّ وشور خصوصنى خوشجه
بيلور اولان كمسه‌يه دينور يقال انه لقتل شرّ اى عالم به (القتل) قافك ضميله و(القتل) ضمتينله قتولك جمعيدركه
صبور وزننـده در كثير القتل آدمه دينور يقال هو قتول وهم قتل وقتل اى الكثير القتل (الاقتال) همزه‌نك
كسريله برآدمى قتل اولنمغه عرض ايلمك معناسنه‌دركه آنى برسببله عرضهٔ قتل ايدوب قتلنه باعث اولمقدن عبارتدر
يقال اقتله اذا عرّضه للقتل (المقتل) معظم وزننده اشمش يورتمش تجارب ايله احوال كونيه‌يه واقف وآكاه اولمش
آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مقتل اى مجرّب للامور وشول بيچاره كوكله وصف اولوركه عشق ومحبت صدمه‌سى
آنى مقهور ومذلّل ايلمش اوله يقال قلب مقتل اى مذلل قتله الحبّ والعشق (الاستقتال) بركمسه هلاكدن بى باك
اولوب فرط شجاعت وجلادتندن نفسنى هلاكه تسـليم ايلمك معناسـنه‌در يقال اسـتقتل فلان اذا استمات
(القتيل) امير وزننده قتل اولنمش كمسه‌در مذكر ومؤنثه وصف اولور يقال رجل قتيل وامرأة قتيل اى مقتول
واكر موصوفه اولان امرأه لفظى ذكر اولنمزسه تا ايله فرق ايدوب هذه قتيلة بنى فلان ديرلر (القتول) صبور
وزننده كثير القتل آدمه دينور ذكر اولندى بونده دخى تذكير وتأنيث مساوى اولور يقال رجل قتول وامرأة قتول
اى قاتل وقاتلة (القتال) سحاب وزننـده نفس وذات معناسـنه‌در يقال ناقة ذات قتال اى ذات نفس
وثيقة وبقيهٔ جسم وجثه‌يه اطلاق اولنور يقال لم يبق به قتال وهى بقية الجسم وزور وقوّت معناسنه‌در
يقال انه لذو قتال اى قوّة (الاقتتال) افتعال وزننده اشـتراك ايچوندر جنك وقتال ايدشمك معناسـنه‌در يقال
اقتتلوا اذا تقاتلوا وبر آدمى عشق ياخود جنّ طائفه‌سى هلاك ايلمك معناسنه‌در يقال اقتتل فلان على بناء المفعول
اذا قتله العشق او الجنّ واشبو اقتتل ماده‌سـنده افصح اولان عدم ادغامدر زيرا تاء كلمه‌يه لازم دكلدر وبعضلر
تاء اولانك حركه‌سنى قافه نقل وتارى ادغام ايدوب وماضينك همزه‌سى قافك سـكونى ايچون زياده اولديغندن
استغنا اولنمغله ماضيده قتلوا ومضارعده يقتلون ديديلر قافك فتحى وكسريله وبعضلر اجتماع سـاكنين ايچون
ماضيده ومضـارعده قافلرى مكسـور ايلديلر پس وجه اوّلده اسم فاعل مقتل اولور محدّث وزننده وثانيده
مقتل اولور ميمك ضمى وقافك كسريله واهل مكه ضمى ضمه‌يه اتباعله مقتل ديرلر ميمك وقافك ضميله (التقتل)
تفعل وزننده بر ايشى سـهل ومناسب وجهيله طوتمق معناسـنه‌دركه يوليله ويوللو طوتمق تعبير اولنور يقال
تقتل فلان لحاجته اذا تاتى لها وخاتون ادا وشيوه‌سندن اكيله‌رك وبوكيله‌رك صالنى بولانى يوريمك معناسنه‌در يقال
تقتلت المرأة فى مشيتها اذا تثنت (القتول) عثول وزننده چولپه وعاجز وهمج وصالق آدمه دينور يقال رجل
قتول اى عيىّ مسترخ (قتله) حمزه وزننده و(قتيله) جهينه وزننده و(قتال) كتاب وزننده و(قتّال) شدّاد
وزنـنده و(قتل) زفر وزننده و(قتيل) امير وزننده اسـاميدندر (مقاتل) مجادل وزننده ابن حياندر كه امام
معروفدر ومقاتل بن دوالدوز محدثيندن بشقه بر ذاتدر على قول ايكيسى بردركه دوالدوز پدرينك لقبيدر ودوالدوز
فارسيدر تصمه ديكن آدمه دينور ومقاتل بن سليمان المفسر ضعيفدر ومقاتل بن الفضل ومقاتل بن قيس وغير
منسـوب اوله‌رق مقاتل محدّثلردر (المقثعل) ثاى مثلثه ايله مشمخرّ وزننده ايوجه ودوزجه يوكلمامش كج وچ
اوقه دينور ياخود بومقتعلّ كلمه‌سندن مصحفدر قعل ماده‌سنده مرسومدر (القثول) عثول وزننده ومرادفيدركه
همج وپريشان وصالق كمسه‌يه دينور وايرى خرما صالقمنه دينور وكميكلى ايرى ات پارچه‌سنه دينور (القحول) حاى
مهمله ايله قعود وزننده و(القحل) نخل وزننده وحرف حلق ايچون فتحتينله افراط ضعف وهزالدن بدنك
دريسى قوبقورى اولوب كميكه ياپشمق معناسـنه‌در يقال قحل الشيخ قحولا وقحل قحلا من الباب الثالث

والرابع وقحل على بناء المفعول قحولا اذا يبس جلده على عظمه (التقحل) تفعل وزننده قحول معناسنه‌در
يقال تقحل الشيخ بمعنى قحل (الاقحال) همزه‌نك كسريله برآدمى زبونلدوب دريسى قوبقورى كميكه ياپشىق
ايلمك معناسنه‌در يقال اقحله الصوم اذا ايبس جلده على عظمه * شارح ديركه بوتركيب مطلقا برنسنه قوريمق
معناسنه موضوعدر (المتقحل) اسم فاعل بنيه‌سيله يك زبونلقدن دريسى قوبقورى اولوب كميكنه ياپشمش حالى
ديكركون آدمه دينور يقال صار فلان متقحلا وهو اليابس الجلد السئ الحال (القحل) فتحتينله قحول معناسنه‌در
يقال قحل الشيخ قحلا من الباب الرابع اذا يبس جلده على عظمه (القحل) قحل وزننده و (القحل) كتف
وزننده و (الانقحل) جردحل وزننده يك پيرلكدن كوده‌سى قوريوب دريسى كميكنه ياپشمش آدمه دينور
مترجم ديركه انقحل كلمه‌سى كه همزه ونوننه‌در عندالاكثر زائده‌در وعندالبعض اصليه اولمغله وزنى جردحل در
مؤلف قول ثانى بى التزام ايلدى لكن بوصورتده محلى فصل همزه اولديغى عياندر مكر اطراد ذكريه حمل اولنه
وبو مادّه شافيه شرحنده مشروحدر (المقاحلة) مفاعله وزننده مداومت وملازمت معناسنه‌در وجودك
ضعفندن دريسنك كميكه ياپشمسى معناسندن مأخوذدر يقال قاحله اذا لازمه (القحال) غراب وزننده قيون قسمنه
مخصوص برمرض اسميدركه دريلرى قوريوب هلاك اولورلر (القحزلة) زاى معجمه ايله دحرجه وزننده برنسنه‌يى
اوروب يره دوشورمك معناسنه‌در يقال قحزله اذا اسقطه وضربه وقحزله اسم اولور دكنكه دينور عصا معناسنه
(القندويل) زنجبيل وزننده بيوك باشلى آدمه دينور يقال رجل قندويل اى العظيم الرأس (القذال) سحاب
وزننده باشك كيروسنك ديوشورلمش طوپ ويومرى يرينه دينوركه مراد قفا چقورندن يوقارى اكسه‌در كذلك قفانك
ايكى جانبيدر قفا چقورندن قولاغه وارنجه وآت قسمنده ناصيه‌نك اكسه‌سنده اويان باشلغى طورن يردن عبارتدر
جمعى قذل در ضمتينله واقذله در يقال ضرب قذاله اى جماع مؤخّر رأسه * شارحك بيانه كوره تثنيه‌سى
قذالان در (القذل) عزل وزننده برآدمك قذالنه اورمق معناسنه‌در يقال قذله قذلا من الباب الاول اذا ضرب
قذاله وطوغريدن صاپمق معناسنه‌در يقال قذل فلان اذا مال وجار وبركسه‌يه اويمق على قول عيبلمك معناسنه‌در
يقال قذل فلانا اذا تبعه اوعابه وبرخصوصده جدّ وجهد ايلمك معناسنه‌در يقال قذل فى الامر اذا جدّ (القذل)
فتحتينله عيب ونقيصه معناسنه‌در يقال مابه قذل اى عيب (القذعل) قنفذ وزننده و (القذعل) سبحل وزننده
لئيم وخسيس وناكسه دينور (الاقذعلال) اشمعلال وزننده برنسنه چپارزلنوب دشوار اولمق معناسنه‌در يقال
اقذعلّ الامر اذا عسر (المقذعلّ) مشمعلّ وزننده چاپك وچالاك آدمه دينور يقال رجل مقذعلّ اى سريع
(القنذعل) جردحل وزننده احمق ونادانه دينور (القذعملة) قافك ضمّى وذالك فتحى وميمك كسريله خست
ودنائتى اولان بودور عورته دينور وايرى وعظيم الهيكل دوه‌يه دينور قذعمل دخى دينور هاسز وناچيز نسنه
معناسنه مستعملدر معناى اوّلدندر يقال ما عنده قذعملة اى شئ وكلك وحقارت معناسنه‌در يقال ما فى حسبه
قذعملة اى ضؤولة (القذعميل) قافك ضميله يك پيروسالخورده آدمه دينور (القذامل) علابط وزننده بولنسنه‌يه
دينور يقال فضاء قذامل اى واسع (القرلى) زمكى وزننده برجنس قوشدركه مارتى قوشى كبى بالق صيد ايدر
بغايت حزم وحذر صاحبى برقوشدر هوا يوزنده كوزينك برى دائما صو ايچنده‌كى بالغه وبريسى حذر واحتياطندن
يوقارى‌يه ناظر اولوركه جوارحدن برى كنديسنه قصد ايليه اكا بناء حزم واحتياطده ضرب مثل اولمشدر * يقال احزم
من قرّلى واحذر ان رأى خيرا تدلّى وان رأى شرّا تولّى * (القرثل) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده يك خور وجوجه
اولان بودوره دينور مؤنثى قرثله در (القرزحلة) جردحله وزننده بردرلو بونجق اسميدركه صبيان عربلر
طاقنورلر كذلك برى بر به تفاخر ايچون ازواجه اورتاقلرى طاقنورلر وعصا طرزنده برارشون قدر صويه‌يه دكنكه
دينور وبودور عورته دينور (القرزل) قنفذ وزننده لئيم وفرومايه كمسه‌يه دينور ونسوان عربك باشلرينك تپه‌سنه
طوپ پرچم طرزنده وضع ايلدكلرى خوطازه واول هيئتده صاچه دينور وبوقاغى‌يه دينور وطاش كبى يك نسنه‌يه
دينور واعضاسى ديرنكلو خوب ولطيف آته دينور وحذيفة بن بدرك وطفيل بن مالكك فرسلرى اسميدر
(القرزلة) دحرجه وزننده عورت باشنك تپه‌سنه قرزل قومق معناسنه‌دركه پرچم طرزنده صاچنى اورايه طوپلقدن
عبارتدر يقال قرزلت المرأة القرزل اذا جعلته فوق رأسها * شارح ديركه لسان العربده قرزلت المرأة شعرها اذا جمعته
وسط رأسها عبارتيله مرسوم اولمغله مؤلفك شئ تعبيرى اول رسمه صاچدن عبارت اولديغى متبين اولور (القرطلة)
قرشبه وزننده (القرطالة) قرطاسه وزننده اشك يوكنك بردنكى اولان سپده وكوفه‌يه دينور وقرطاله قرطالك مفرديدر
(القرعبلانة) قافك وراثك وبانك فتحيله بركوچك جانوردركه قارنى بيوك وجثه‌سى بصى ويايوان اولور بونك اصلى

قرعبل ایدی اوچ حرف زیاده اولدی مصغری قريعبه در ﴿القرنفل﴾ ﴿والقرنفول﴾ قافلرك فتحیله بر جنس شجرك یمشیدر كه هنداولكه سنك اشاغی طرفلرنده بلاد چینه مجاور اولان سواحلده نابت اولور افاویه حاره نك اطیب واذكاسیدر ارككی و دیشیسی اولور ارككنك آق چچكی اولور ثمری اولمز و دیشیسنك ثمری اولور و چچكی اركككندن اذكا اولور و ایكی نوعی دخی لطیف و اعضای باطنیه یه مؤثر و قلب و دماغی مصفی و مقوی و خفقان و ضعف بصر و غشاوه علتلرینه نافع و آغزده اولان رایحهٔ كریههیی مزیل و طعامی هاضمدر * شارحك بیانه كوره قرنفولده واو اشباعیه در ﴿المقرفل﴾ و ﴿المقرنف﴾ مدحرج وزنلرنده قرنفل كلمه سندن متصرّف اسم مفعوللردر قرنفل ایله مطیب طعامه دینور اوّلده نون و ثانیده لام حذف اولنمشدر نته كه خماسینك تصغیرلرنده دخی بو یلجه جاریدر یقال طعام مقرفل و مقرنف ای مطیب بالقرنفل ﴿القرقل﴾ قافله جعفر وزننده و لامك تشدیدیله زبانزده در عرب نسوانه مخصوص بر كسیم كوملكدر یاخود یكاری اولمیان لباسه دینور جمعی قراقل در ﴿القرمل﴾ جعفر وزننده بر جنس تیكنسز بغایت ضعیف شجرك اسمیدر ایاقله باصیلوب چكنناندكده همان یاریلوب طاغیلور مفردی قرمله در و منه المثل * ذلیل عاذ بقرملة * برآدم كندی دردینه درمان اولمیه جق بردنی و بی خیر آدمه التجا و مراجعت ایلدكده ضرب اولنور و قرمل عروة بن وردك فرسی اسمیدر ﴿القرمل﴾ زبرج وزننده بسرك دوه نك یاوریسنه دینور علی قول ایكی اوركجلی دوه یه دینور و نسوانك صاچ باغلرینه دینور كه ترك تعبیر اولنور و تویلری چوق خرده دوه لره دینور قرملیه دخی دینور ﴿قرمل﴾ قنفذ و جعفر وزنلرنده ابن الحمیم دركه ملوك حمیردندر مرثد بن ذی جدن نام ملكدن صكره شاه اولمشدر ﴿قرملاء﴾ كربلاء وزننده بر موضعدر ﴿القرمول﴾ زنبور وزننده غضا نام شجر یمشندن بر كونه یمشك اسمیدر ﴿القزل﴾ قافك و زای معجمه نك فتحیله پك چركین طوپاللغه دینور علی قول بالدرلرك اتلری زبونلقدن كتمكله چوب كبی انجه قالمسنه دینور یاخود وصف ثانیله مجتمع اولان طوپاللغه دینور و بو معناده مصدر اولور یقال قزل الرجل قزلا من الباب الرابع و فیه قزل ای اسوء العرج او دقة الساق لذهاب لحمها او هما جمیعا و قزل ایاغی كسلمش آدمك یوریمسی كبی یوریمك معناسنه در یقال یقزل فلان اذا كان یمشی مشیة المقطوع الرجل و صالنی صالنی یوریمك معناسنه در یقال قزل الرجل اذا تبختر ﴿الاقزل﴾ احمر وزننده و صفدر ایاغنده قزل اولان كشی یه دینور و بر نوع یلانه دینور و سباعدن قورده اطلاق اولنور ﴿القزلان﴾ فحاتله و ﴿القزل﴾ عزل وزننده صیچرامق معناسنه در یقال قزل الرجل قزلانا و قزلا من الباب الثانی اذا وثب و طوپال كبی یوریمك معناسنه در یقال قزل الرجل اذا مشی مشیة العرجان ﴿الاقزلان﴾ تثنیه بنیه سیله طوشنجل قوشنك قویریغنك اورته سنده اولان ایكی جیغه یه اطلاق اولنور جمعی اقازل در ﴿القزحلة﴾ قافك و حای مهمله نك فتحیله یایه دینور قوس معناسنه ﴿المقزعلّ﴾ مشمعلّ وزننده شرف ناپایدار ایله متعین و متشخص اولان آدمه دینور صكره دن توره مه اعیان و دره بكلری كبی یقال هو مقزعلّ ای علی شرف غیر مطمئن و مطلقا سریع و تیزرو شیئه دینور یقال شیء مقزعل ای سریع ﴿القزمل﴾ جعفر وزننده پك چركین جثه لو بودوره دینور ﴿القزمیلة﴾ قافك كسریله ذكره دینور ﴿القسطل﴾ جعفر وزننده و ﴿القسطال﴾ و ﴿القسطلان﴾ قافلرك فتحیله و ﴿القسطول﴾ زنبور وزننده توزه دینور غبار معناسنه ﴿امّ قسطل﴾ جعفر وزننده آفت و داهیه نك كنیه سیدر ﴿القسطلانیة﴾ قافك فتحیله قوس قزح دیدكاری دائرهٔ هوائیه یه دینور كه الكم صاغمه تعبیر اولنور علایم سماویه دن غلطدر و شفقك حمرتنه دینور و بردرلو ثوب اسمیدر كه قسطلان نام نساجه یاخود بلاد اندلسدن قسطله نام شهره نسبت اولنور الف و نون تغییر نسب قبیلندندر * مترجم دیركه بروسه قربنده كستل نام قصبه نك دخی تعریبله نسبتی قسطلانی در ﴿قسطیلیه﴾ قافك فتحی و یانك تخفیفیله اندلسده بشقه بر شهردر ﴿القسطلة﴾ دحرجه وزننده دوه اسریوب كوكره مك معناسنه در یقال قسطل الجمل اذا هدر و آقان صو چاغلمق معناسنه در یقال قسطل النهر اذا حسّ و صوت ﴿القسطال﴾ قرطاس وزننده چاغلیان ایرمغه دینور یقال نهر قسطال ای مصوت ﴿القسطبیلة﴾ قافك ضمیله ذكره دینور قسطبینه لفظنده لغتدر ﴿القسمل﴾ زبرج وزننده ارسلان یاوریسنه دینور و ازد قبیله سندن بر بطن اسمیدر ﴿قسمیل﴾ ازمیل وزننده بر بطن پدرینك اسمیدر ﴿القساملة﴾ و ﴿القسامیل﴾ قافلرك فتحیله اعرابدن بر نیچه اوبه لره اطلاق اولنور ﴿قسمله﴾ قافك فتحیله جذیمة الابرش نام امیر عربك برادری عائذ بن عمروك لقبیدر صاحب حسن و جمال اولدیغیچون تلقیب اولندی پس لامی زائد اولور حسن و جمال معناسنه اولان قسم و قسامه دن اولور ﴿القصل﴾ فصل وزننده كسمك معناسنه در یقال قصله قصلا من الباب الثانی اذا قطعه و خرمن دوكمك معناسنه در یقال قصل البرّ اذا داسه و برآدمك بیونی اورمق معناسنه مستعملدر یقال قصل عنقه اذا ضربها و دابّه یه قصیل یدرمك معناسنه در یقال قصل الدابّة و علیها اذا علفها القصیل و قصل قصاله

معناسنه‌در کاسیذکر وسلم اغاجنك چکنه دینور (الاقتصال) افتعال وزننده بودخی کسمك معناسنه‌در یقال اقتصله اذا قطعه وکسلمك معناسنه مطاوع ولازم اولور یقال قصله فاقتصل (الانقصال) انفعال وزننده بودخی کسلمك معناسنه مطاوعدر یقال قصله فانقصل ای انقطع (القصیل) امیروزننده حصاد وقتندن مقدم بچلمش کوك تازه اکینه دینورکه طواره‌یدررلر فارسیده خوید دینور یقال اجتزّ للدابة قصیلا وهو مااقتصل من الزرع اخضر وجماعت وکروه معناسنه مستعملدر قطیع کبی (القاصل) و(المقصل) منبروزننده و(القصال) شدّاد وزننده پك کسکین قلیجه وصف اولور یقال سیف قاصل ومقصل وقصال ای قطاع ومقصل لسان حدیده وصف اولور یقال لسان مقصل ای ماض (القصل) فتحتینله و(القصالة) ثمامه وزننده قصل کبی ترکیده کسمك وبوغوم تعبیر اولنان نسنه‌یه دینورکه بغدایك ایچندن تنقیه وطرح اولنور وبعضا انی یکیدن دوکوب صمان ایدرلر یقال هذا قصل البرّ وقصالته وهو ماعزل منه اذا نقی فیرمی به (القصل) قافك کسریله قصاله معناسنه‌در نته‌که قافك فتحیله‌ده لغتدر وقصل اصلا خیر وشرّه یرامیان ضعیف وناکس شخصه دینور ویرایشه یرامز اولان احمق ونادانه یاخود فرط حماقتدن ناشی نفسنه مالك اولمیان احمق ونادانه دینور یقال رجل قصل ای فسل ضعیف وکذا احمق لاخیرفیه اومن لایتمالك حمقا (القصلة) قافك کسریله بون ونادان عورته دینور ودوه سوریسنه علی قول اون مهاردن قرقه وارنجه اطلاق اولنور (قصل) زفر وزننده جهینه قبیله‌سندن برکسه‌درکه من عاش بعدالموت کتابنده قصه‌سی مذکوردر نته‌که فصل ماده‌سنده مرور ایلدی (القصیلة) قافك کسری ویای تحتیه‌نك ولام مشدّده‌نك فتحیله یصتی کوده‌لو بودور آدمه ودوه‌یه دینور وطوپاچ کوده‌لو طقناز قرنی بیوك آدمه دینور (القصلة) ثمره وزننده کوشك اغاجه دینور یقال شجرة قصلة ای رخوة وبعضلر دیدیکه قصله چوق اکیندن بولنمش بربلوك اکینه دینور ودوه سوریسنه دینور بونده قافك کسریله‌ده لغتدر وقبون وچکی مقوله‌سی مواشی سوریسنه (القصال) شدّاد وزننده ارسلانه دینور (الاقصیلال) اطمینان وزننده برنسنه‌یی پنجه‌ایله قاوره‌یوب طوتمق معناسنه‌در یقال اقصألّ به اذا قبض علیه وبریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال اقصألّ بالمکان اذا اقام به (القصبلة) دحرجه وزننده قابده اولان طعامك مجموعنی صیروبمك معناسنه‌در یقال قصبل الطعام اذا اکله اجمع (قصدال) قافك فتحیله برموضعدرکه اندن عنبرجلب اولنور (القصعل) قنفذ وزننده لئیم وفرومایه وناکسه دینور وعقربه علی قول یاوریسنه دینور زبرج وزننده دخی لغتدر یاخود خرده اولان عقربه دینور صغانی علیه الرحمه تکمله‌سنده صواب اولان فاایله اولمقدر دیو جوهری‌یی تغلیط ایلمکله کندیسی غلط المشدر زیرا فاایله وقاف ایله‌ده معنیین مذکورینده لغت فصیحه‌لردر وقصعل قوردانیکنه دینور (الاقصعلال) اضمحلال وزننده کونش نصف النهار درجه‌سنه کلمك معناسنه‌در یقال اقصعلت الشمس اذا تکبدت السماء (القصفلة) فاایله دحرجه وزننده قصبله معناسنه‌درکه ذکر اولندی یقال قصفل الطعام بمعنی قصبله (القصملة) دحرجه وزننده آدمی صیق صیق آتارق یورمك معناسنه‌در یقال قصمل الرجل اذاقارب الخطا یعنی فی مشیه وبرآدمی یره‌ییقمق معناسنه‌در یقال قصمل فلانا اذا صرعه وکسمك معناسنه‌در یقال قصمله اذا قطعه وقابده وسفره‌ده اولان طعامی بتونجه یمك معناسنه‌در یقال قصمل الطعام اذا اکله اجمع واشك کبی یه‌جکی پك‌پك دیشیله قاوره‌یوب اکل ایلمك معناسنه‌در یقال فلان یقصمل اذاکان یعض الطعام شدیدا فیأکل وقصمله اسم اولور دیشلرده تکوّن ایدن قورتجغزه‌دینورکه دیشلری اویوب چوریدروصو مقوله‌سنك قابده قلان بقیه‌سنه دینورکه دوکیلور وقصمله دوه‌کوشکی قصمل دیدکلری علته اوغرامق معناسنه‌در یقال قصمل الفصیل اذااصابه القصمل (القصملی) خوزلی وزننده لقمه‌یی شدّتله یوتمغه‌دینور یقال التقمه القصملی ای التقاماشدیدا(القصمل)قنفذوزننده برمرضدرکه‌دوه کوشکلرینه‌عارض اولوب وآندن هلاك اولورلر (القصمل) اسم فاعل بنیه‌سیله ارسلانه دینور ودکنکی محکم وشدید اولان چوبانه دینور (القصمل) زبرج وزننده بودخی ارسلانه دینور وپاوز شدید آدمه دینور (القصمل) علبط وزننده و(القصمل) جعفر وزننده بونلرده یاوزوشدید آدمه دینور (القطل) قافك فتحی وطانك سکونیله کسمك معناسنه‌در یقال قطله قطلا من الباب الثانی اذا قطعه وبرآدمك بیوننه اورمق معناسنه‌در یقال قطل عنقه اذا ضربها (المقطول) مقطوع معناسنه‌در (القطیل) امیروزننده مقطول معناسنه‌در وخاصّة کوکندن کسلمش خرما اغاجنه وصف اولور یقال نخلة قطیل اذا قطعت من اصلها ویقال جذع قطیل وقطل بضمتین ای مقطوع (التقطیل) تفعیل وزننده کسمك معناسنه‌در یقال قطله اذا قطعه وبرآدمی یانی اوزره دویروب ییقمق یاخود یره‌چالمق معناسنه‌در یقال قطله

اذاالقاه على جنبه اوصرعه ﴿القطل﴾ ضمتينله قطيل كلمه‌سندن جمعدر و مقطوع معناسنه مفرداولور ﴿التقطل﴾
تفعل وزننده خرمانك دالی دیبندن كسلمك معناسنه‌در یقال تقطّل الجذع اذا تقطع من اصله ﴿المقطلة﴾ مكنسه
وزننده مطلقا نسنه قطع ایده‌جك دمور آلته دینور ﴿قطیل﴾ امیر وزننده شعرادن ابوذویب الهذلی‌نك لقبیدر
﴿القطیلة﴾ سفینه وزننده شول عبا وثوب پارچه‌سنه دینوركه سونكركبی آنكله اصلاق نسنه‌نك صویی آلنور
﴿القاطول﴾ دجله اوزرنده برموضعدر ﴿المقطل﴾ معظّم وزننده پشمش نسنه‌یه دینور یقال شیء مقطل ای مطبوخ
﴿قطربّل﴾ قافك ضمی وطانك سكونی وراء مضمومه وباء موحدهٔ مشدّده‌نك یاخود مخففه‌نك ضمی ولامك
تشدیدیله ایكی موضعك اسمیدر بری عراق دیارنده‌دركه غربیّ دجله‌ده واقعدر خمرك الطفی اورایه نسبت اولنور
شارحك بیاننه كوره موضع ثانی بلدهٔ آمد مقابلنده برقریه‌در ﴿القعال﴾ غراب وزننده اوزم مقوله‌سی نباتك
چچكنه دینور علی قول دوكیلان چچكنه دینور ودوه‌دن دوكیلان تویه دینور ﴿الاقعال﴾ همزه‌نك كسریله اوزم
وقنه مقوله‌سنك چچكی آچمق معناسنه‌در یقال اقعل النور اذا انشقت عنه قعالته ﴿الاقعیلال﴾ اشمعلال وزننده اقعال
معناسنه‌در یقال اقعألّ النور بمعنی اقعل وراكب مركوب اوزره میل كبی دیم دیك طورمق معناسنه‌در یقال
اقعألّ الراكب اذا انتصب ﴿الاقتعال﴾ افتعال وزننده اوزمك چچكنی اصمه سندن سلكوب كیدرمك معناسنه‌در
یقال اقتعل القعال اذا نحّاه واستنفضه ﴿القاعلة﴾ اوزون طاغه دینور ﴿القیعلة﴾ و ﴿القوعلة﴾ قافلرك فتحیله
شول طوشنجل قوشنه دینوركه قاعله دیدیكی طاغ تپه‌لرنده یوه‌طوتوب قرار ایدراوله یقال عقاب قیعلة وقوعلة
علی الصفة والاضافة فیهما اذا كانت تأوی الی القاعلة وتعلوها وقیعله ایری جثه‌لو یاقشقسز تصلق عورته
دینور ورؤس جبالده ایوا وتمكن ایدن طوشنجل قوشنه دینور وقوعله برموضع آدیدروكوچك طاغه یاخود
كوچك تپه‌یه وباره دینور ومصدر اولور ذكر اولنان طاغك یاتپه‌نك اوزرنده اوتورمق معناسنه یقال قوعل
الرجل اذا قعد علی القوعلة ﴿المقتعل﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله خوشجه یونلمامش اوقه دینور یقال سهم مقتعل اذا لم
یبر بریا جیدا ﴿القعولة﴾ قعبله وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی ﴿القعل﴾ نعل وزننده آصمه وتكاك هركنه
دینوركه تازه چبوقلرینك آلتنه طیاق ایدرلر وبخیل واوغورسز اولان بودوره دینور ﴿القعیل﴾ امیر وزننده اركك
طوشانه دینور ﴿المقعالّة﴾ میمك ضمی ولامك تشدیدیله شول قیایه دینوركه یرده كوكی اولمیوب یراوزرنده دیكیلوب
طورر اوله یقال صخرة مقعالّة ای منتصبة لااصل لها فی الارض ﴿القعبل﴾ جعفر وزننده و ﴿القعبل﴾ زبرج وزننده
فطر اسمیدركه منتار انواعندندر تركیده دلوجه منتار دیدكلریدر وبشقه بربیاض نبات آدیدر وقعب معناسنه‌دركه
سود صاغه‌جق قابه دینور آغاجدن اولور كوللك تعبیراولنور وبررجل آدیدر وصویسز حرامزاده كیمسه‌یه دینور
یقال رجل قعبل ای متقلع جلف ﴿القعبول﴾ زنبور وزننده قعبل ایله ایكی معنای اوّلده مرادفدر ﴿المقعبل﴾ اسم
مفعول بنیه‌سیله شول آدمه دینوركه ایاقلری بری برینه طوغری دورك اولمغله پك اكری اوله یقال رجل
مقعبل القدمین اذا كان شدید القبل ﴿القعبلة﴾ قبعله وزننده ومرادفیدركه ذكراولندی ﴿القعثلة﴾ ثای مثلثه ایله
قعبله وزننده ومرادفیدركه ایاقلر بری برینه مائل اولمق معناسنه‌در ﴿التقعثل﴾ تدحرج وزننده اوزلو بالچقدن
چكركبی ایاقلری یوقاری یوقاری چكه‌رك یوریمك معناسنه‌در یقال مرّ فلان یتقعثل ای كانّه یتقلع من وحل
وجوهرینك بوراده المقثعل من السهام قولی یعنی جوهری بوراده مقثعل كلمه‌سنی رسم وایوجه یونلمامش
اوق ایله تفسیر ایلمسی وهمدر زیرا آنك موضعی قثعل ماده‌سیدر نته‌كه ذكراولندی واستشهاد ایچون ایراد ایلدیكی
بیت دخی مصحفدر یعنی لبیدك * فرمیت القوم رشقا صائبا * لیس بالعضل ولابالمفتعل * بیتنده واقع مفتعل كلمه‌سی
مصحفدر روایت صحیحه فا ایله وتای فوقیه ایله‌در وروایت شاذه قافله وتای فوقیه ایله وارد اولمشدركه اقتعالدن
اولور واقتعال اوقی ایوجه یونمیوب كج ومج براقق معناسنه‌در پس بوكه كوره‌ده موضع ذكری قعل ماده‌سی
اولور * مترجم دیركه ظفریاب اولدیغمز صحاح نسخه‌لرنده المقعثلّ عنوانده مرسومدركه عین ثای مثلثه‌دن مقدّمدر
بوصورتده مؤلفك ایرادی وارد اولمز ﴿القعطلة﴾ دحرجه وزننده یره چالمق معناسنه‌در یقال قعطله اذا صرعه
ومدیونه تضییق وتقاضا ایلمك معناسنه‌در یقال قعطل علی غریمه اذا ضیق فی التقاضی وسوزی چوغالتمق
معناسنه‌در یقال قعطل فی الكلام اذا اكثر منه ﴿القعطل﴾ جعفر وزننده جوّاس نام شاعرك پدرینك لقبیدر
اصل اسمی ثابتدر مزبورك حقنده بنوزید بن ثمامه‌دن برشاعر اشبو * فظلّ یمنینی الامانیّ خالیا * وقعطل حتی
قدسئمت مكانیا * بیتنی انشاد ایلكله قعطل ایله ملقب اولدی ﴿القفول﴾ قعود وزننده كیرو دونمك معناسنه‌در
یقال قفل الرجل قفولا من الباب الاوّل والثانی اذا رجع جمیع امّهاتده سفردن دونمكه مخصّصدر وقفول

بوغور دوه یاخود آیغر آت دیشی یه آشمغه یرانمق معناسنه‌در یقال قفل الفحل قفولا من الباب الثانی اذا اهتاج
للضراب ومطر بازلق ایلمك معناسنه‌در یقال قفل الطعام اذا احتکره ودری قوریمق معناسنه‌در یقال
قفل الجلد وقفل قفولا من الباب الاول والرابع اذا یبس و (قفول) و (قفل) نقل وزننده برنسنه‌یی تقدیر ایدوب
اورانلمق واولچوملمك معناسنه‌دریقال قفل الشیء قفلا وقفولا اذا حرزه وغلال بریکدرمك معناسنه‌دریقال
قفل القوم الطعام قفلا وقفولا من الباب الثانی اذا جمعوه وقفول خاصّة آغاج قوریمق معناسنه‌در یقال
قفل الشجر وقفل قفولا من الباب الاول والرابع اذا یبس (القافل) قفولدن اسم فاعلدر راجع معناسنه‌در
جمعی قفال‌در رمّان وزننده وقوری دری‌یه دینور بوباب اوّلدندر یقال جلد قافل ای یابس ووجودینك دریسی
یاخود اللری قوریمش آدمه دینور یقال صار قافلا ای یابس الجلد اوالید وبرموضع آدیدر وبررجل اسمیدر
(القفل) فتحتینله اسم جمعدر سفردن عودت ایدن آدمله دینور یقال رأیت القفل ای القافلین عن السفر وقفل
درینك قوریلغنه دینور یقال جلده قفل ای یبس (القافلة) سفردن عودت ایدن یولداشلره دینور تأنیثی جماعت
اعتباریله‌در ورجوعلرینه تفألا سفره عزیمته آغاز ایدن جماعته اطلاق اولنور حالا برسمته کیدن کاربانلره قافله
اطلاقی بوملابسه‌یه مبنیدر یقال هم قافلة ای رفقة قفال وکذلك مبتدئة فی السفر تفألا بالرجوع (الاقفال) همزه‌نك
کسریله برآدمی سفردن کیرو دوندرمك معناسنه‌درتقول اقفلتهم من مبعثهم اذاارجعتهم وقپویی کلیدلمك معناسنه‌در
یقال اقفل الباب وعلی الباب اذاجعل علیه قفلا وبرکیمسه کیدن آدمك آردنه باقوب طورمق معناسنه‌درکه اردندن
کوز دیکمك تعبیر اولنور یقال اقفلهم اذااتبعهم بصره وناسی بریکدرمك معناسنه‌در یقال اقفلهم علی الامر
اذا جمعهم (القفیل) امیر وزننده قافل کبی قوری دری‌یه دینور وبوباب رابعدن ومبالغه‌یی متضمندر یقال جلد
قفیل ای بین القفل والیبوسة وقوریمش آغاجه دینور وقامچی‌یه دینور وجلبکش آدمه دینورکه برمحلدن صاتلق
دوه سوروب کتورنلردر یقال هوقفیل ای جلاب وایکی طاغ ارالغنده اولان قصیق یوله دینورکویاکه‌مقفل
دروازه‌کبی اولمغله آنده قوشوب کتمك ممکن اولمیه اصطلاحمزده دربند تعبیراولنور تقول اخذنا قفیلا وهو الشعب
الضیق کانّه درب مقفل لایمکن فیه العدو وبرموضعك وبرنباتك اسملریدر (التقفیل) تفعیل وزننده بودخی
دری قوریمق معناسنه‌در یقال قفل الجلد اذا یبس (القفل) نقل وزننده قفیل کبی قوریمش آغاجه‌دینور یقال
شجر قفل وقفیل ای یابس وقفل قرن المنازل نام محل قربنده برصرپ یوقش آدیدر (القفل) قافك ضمیله حجازه
مخصوص برشجر اسمیدر وبررجلك علمیدر ودمور کلیده دینورجمعی اقفال واقفل کلور افلس وزننده وقفول
کلور یقال بالباب قفل وهو الحدید الذی یغلق به الباب وقفل یمنده برحصن اسمیدر (الانقفال) انفعال
وزننده و (الاقتفال) افتعال وزننده اقفالك مطاوعیدر قپو کلیدلنمك معناسنه‌در یقال اقفل الباب فانقفل
واقتفل ای انغلق (التقفل) تفعل وزننده انقفال معناسنه‌در (المتقفل) و (المقتفل) تقفل واقتفالدن اسم فاعل
صیغه‌لریله کلیدلو قپویه دینور بوعلاقه ایله لئیم وناکسه متقفل الیدین ومقتفل الیدین اطلاق اولنور وبعضلر
عندنده هرکز الندن خیرومنفعت وحسنه صدور ایلمیان شخصه اطلاق اولنور یقال رجل متقفل الیدین ومقتفلهما
ای لئیم اولایکاد یخرج من یده خیر (القفلة) ثمره وزننده قفا معناسنه‌در یقال ضرب قفلته ای قفاه وبرنسنه‌نك
مجموعنی بردن ویرمکه اطلاق اولنورکه اکسه‌سنده برنسنه قالمز اولور تقول اعطیته الفاقفلة ای بمرّة ووزنی تامّ
اولان اقچه‌یه دینور یقال درهم قفلة ای وازن بوراده تاء وحدتیه‌در وقوری شجره‌یه دینور بونده فتحاتله‌ده
جائزدر (القفلة) همزه وزننده شول قوّت حافظه صاحبنه دینورکه هرایشتدیکنی حفظ وازبر ایدر اوله کویاکه
باب حافظه‌سنی اقفال ایدر اولور یقال رجل قفلة ای حافظ لکلّ مایسمع (القیفال) قافك کسریله قولده برطمر
آدیدرکه آندن فصد اولنور وبومعرّبدر بوطمر قولده اولان اوچ طمرك بریدرکه بوکه فارسیده سراروی وترکیده
باش طمری تعبیر ایدرلر وبوسریانیدن معرّبدر وبری اکحل دیدکلری طمردرکه اول اوچ طمرك اورته‌سنده واقعدر
وبری باسلیق‌درکه الك اشاغی اولان طمردر فارسیده بوکه‌رك شش دینورکه آق جکر طمریدر وبونلر یونانیده اورطا
تعبیر اولنان آنا طمرندن شعبه‌لردر هرعضوده برراسمله مسمادر (استقفال) برآدم بخیل وممسك اولمق معناسنه‌در
یقال استقفل الرجل اذا بخل (قافلاء) برموضع آدیدر (قوفیل) قافك ضمیله نابلس قضاسنده برقریه آدیدر
(القوفل) فوفل وزننده وآنده لغتدروفایله اشهردرنته‌که ماده‌سنده بیان اولندی (القفثلة) ثای مثلثه ایله دحرجه
وزننده سرعتله برنسنه‌نك مجموعنی صیروب آلمق معناسنه‌در یقال قفثل الشیء اذا جرفه بسرعة (قفرجل)
سفرجل وزننده بررجلك علمیدر (القفشلیل) شین معجمه ایله کفچه‌لیز فارسی معرّبیدرکه آش قوتاره‌جق کبچه‌یه

دینور مغرفه معناسنه ﴿القفصل﴾ صاد مهمله ایله قنفذ وزننده ارسلانه دینور ﴿القفطلة﴾ دحرجه وزننده
برنسنه یی قاپوب آلمق معناسنه در یقال قفطل الشیٔ من بین یدیّ اذا اختطفه ﴿الاقفعلال﴾ اشمعلال وزننده
ال صوغوقدن یا برعارضه دن بوزیلوب بورتلمق معناسنه در یقال اقفعلت یده اذا تشنجت وتقبضت و﴿القوقل﴾
قافلرك فتحیله ککلك قوشنك وبغرتلق قوشنك ارککرینه دینور وانصاردن برجماعت پدرلرینك لقبیدر مرقومه
یاخود یثربه برکسه دادخواه اوله رق التجا ایلسه قوقل فی هذا الجبل وقد امنت دیمکله آنکله ملقب اولدی بوراده
قوقل کلمه سی قوقله دن امر حاضردرکه یوقاری چیقمق معناسنه در یقال قوقل فی الجبل اذا ارتقی ﴿القواقلة﴾
بطن مرقوم جماعتنه اطلاق ایدرلر ﴿القاقلّة﴾ قافك ضمی ولامك تشدیدیله ترکیده تخفیفله قاقله دیدکلری دارویه
دینورکه برنبات هندی ثمریدر عطروافاویه قسمندندر معده یی وجکری مقوّی وقیٔ وغثیانه نافع واعلال بارده یی
مانعدر وکبیرنوعنك قبضی صغیرندن ازید وحرافتی اندن اقل اولور ﴿القاقلیّ﴾ یای مشدّده ایله چوغانه شبیه
ملوحیتلو برنباتدر دوه قسمنك مرغوبی اولمغله رعی ایدرلر بولی ولبنی مدّر وصاری صویی مسهلدر بونباته
رجل الفروج دخی دیرلر ترکیده دوه اوتی تعبیر اولنور ﴿القلّ﴾ قافك ضمی ولامك تشدیدیله و﴿القلة﴾ قافك کسریله
آزلغه وآز اولمغه دینور کثرت وکثر مقابلیدر یقال فی ماله قلّ وقلة ضدّ کثر وکثرة ومصدر اولورلر آز اولمق
معناسنه یقال قلّ الشیٔ قلاّ وقلة من الباب الثانی نقیض کثر وقلّ آز نسنه یه اطلاق اولنور * یقال الحمدلله
علی القلّ والکثر ای القلیل والکثیر وقلّ الشیٔ اول نسنه نك اقلنه اطلاق اولنور یقال قلّ الرجال ای اقلّهم
ویقال اخذقلّه وترك کثره ای اقلّه ومجهول وبیوجود معناسنه مستعملدر ومنه یقال هوقلّ بن قلّ اذا کان لایعرف
هوولا ابوه نته که ضل بن ضل دخی بوموقعده استعمال اولنور وقل نفی محض موقعنده استعمال اولنور اقل کلمه سی
کبی نته که اکثر کلّ مقامنده مستعمل اولور * ومنه یقال قل رجل واقل رجل یقول ذلك الاّ زید معناهما مارجل یقوله
الاّ هو * قال الشارح ومنه یقال قلما یفعل کذا ولهذا یصحّ ان یستثنی منه علی حدّ مایستثنی من النفی فیقال الاقاعدا
اوقائما وقل برکسه سی اولمیان فرد ویکتا آدمه اطلاق اولنور یقال رجل قل ای فردلا احدله وقل برنسنه یی
کتورمك معناسنه در یقال قل الشیٔ اذا حمله ورفعه وقله دترمکه دینور یقال اخذته القلة ای الرعدة کتورمك
معناسنده کویاکه اول نسنه یی استقلال ایلمکله تحمله مقتدر اولمق ودترمك معناسنده کویاکه قوّتی قلیل اولمق
تصوّرینه محمولدر پس ایکی معنا دخی مجازیدر ﴿القلیل﴾ امیروزننده وصفدر آزجه نسنه یه دینور یقال شیٔ قلیل
ضدّ کثیر وجثه سی نحیف وزبون بودوره اطلاق اولنور یقال رجل قلیل ای قصیر نحیف بونك مؤنثی قیله در
جمعلری قلیلون واقلاء کلور احبّاء وزننده وقلل کلور ضمتینله وقللون کلور ضمتینله وقلیل عددی آز اولان نسنه ده
وجثه سی خرده اولان انسانده وحیوانده استعمال اولنور ﴿القلال﴾ غراب وزننده و﴿القلال﴾ سحاب وزننده
قلیل کبی صفتلردر آز نسنه یه دینور ﴿الاقلال﴾ همزه نك کسریله برنسنه یی آزالتمق وآز قلمق معناسنه در یقال
اقلّ الشیٔ اذا جعله قلیلا وبرنسنه یی آزجه بولمق معناسنه در یقال اقلّ الشیٔ اذا صادفه قلیلا وبرنسنه یی
میدانه آزجه چیقارمق معناسنه در یقال اقلّ الشیٔ اذا اتی بقلیل وبرآدمی دترمه طوتمق معناسنه درکه دترتمك تعبیر
اولنور یقال اقلته الرعدة اذا ارعد وبرآدم زنکین ایکن فقیر اولمق معناسنه در یقال اقلّ الرجل اذا قلّ جدته ای
ماله وبرنسنه یی قالدیروب یوکلنمك معناسنه در یقال اقلّ الشیٔ اذا حمله ورفعه ﴿التقلیل﴾ تفعیل وزننده بودخی
برنسنه یی آزالتمق وابتداء آزجه قلمق معناسنه در یقال قلله اذا جعله قلیلا ﴿المقل﴾ میمك ضمی وقافك کسریله که
اقلالدن اسم فاعلدر و﴿الاقلّ﴾ اجلّ وزننده شول فقیره اطلاق اولنورکه مقدّما زنکین اولوب بعده مالنه
قلت کلوب لکن برمقدارجه بقیه سی قالمش اوله یقال رجل مقل واقلّ ای فقیروبه بقیة واقلّ نفی محض موقعنده
مستعملدر نته که مثالی اوائل مادّه ده مرور ایلدی ﴿المقالّة﴾ مفاعله وزننده برنسنه یی برآدمه آزجه عدّ وجزم
ایلسون دیو صورتا آزجه کوستورمك معناسنه در مثلا بولده صوسزلقدن اندیشه ایلمکله چوق طلب ایلمسون دیو
مستحیی اولان صویی آزجه کوستورمك کبی تقول قاللت له الماء اذا خفت العطش فاردت ان یستقلّ ماءك یعنی
فلا یطلب منك کثیرا وبرآدمه آزجه عطیه ویرمك معناسنه در تقول قاللت له اذا قللت عطاءه ولسان العربده قللت
ماعطیته عنوانیله مرسومدر ﴿القلل﴾ ضمتینله قلیل کلمه سینك جمعیدرکه ذکراولندی وقبائل مختلفه دن یاخود غیر
مختلفه دن اولان بلوك بلوك آدملره دینور واکر مجموعی بریره کلوب مجتمع اولسه لر اول صورتده قلل دینور صرد وزننده
﴿القلة﴾ قافك فتحیله برعلتدن یاخود فقروفاقه دن ناشی آخر سمته کوچمکه دینور بومکرّر قید اولنمشدر یقال احسست
بهم قلة ای نهضة من علة اوفقر ﴿القلة﴾ قافك ضمیله باشك تپه سنه دینور یقال قلة الرأس ای اعلاه کذلك اورجك

و طاغك تپه‌لرینه اطلاق اولنور علی قول هر نسنه‌نك تپه‌سنه اطلاق اولنور و جماعت انسانی‌یه دینور و بیوك کوپه
دینور علی قول بیوك دستی‌یه دینور یا مطلقا دستی‌یه دینور یاخود ساقسیدن اولانه دینور یقال عنده قلة من قلال
هجر وهی الحبّ العظیم او الجرّة العظیمة او عامّة او من الفخار و کوچك بر داغه دینمکله ضدّ اولور جمعی قلل کلور
صرد وزننده و قلال کلور جبال وزننده و قلة السیف قلجك قبیعه‌سنه یعنی پرازوانه‌سنه دینور ﴿الاستقلال﴾
بر نسنه‌یی قالدیروب یوکلنمك معناسنه‌در یقال استقلّ الشیء اذا حمله و رفعه و یوکسلمك معناسنه‌در یقال استقلّ الطائر
فی طیرانه اذا ارتفع و نبات اوزایوب بویلنمق معناسنه‌در یقال استقلّ النبات اذا اناف و بریردن کوچوب گیتمك
معناسنه‌در یقال استقلّ القوم اذا ذهبوا و ارتحلوا و بر نسنه‌یی آز نسیمق معناسنه‌در یقال استقله اذا عدّه قلیلا
و طارلمق و اویکه‌لنمك معناسنه‌در یقال استقلّ الرجل اذا غضب و بر آدمی دترمه طوتمق معناسنه‌در یقال
استقلته الرعدة اذا ارعدت ﴿التقالّ﴾ تشدید لامله تفاعل وزننده بودخی بر نسنه‌یی آز نسیمق معناسنه‌در یقال
تقالّه اذا عدّه قلیلا و کونش درجه‌سندن یوریوب ارتفاع بولمق معناسنه مستعملدر یقال تقالّت الشمس
اذا ترحلت * قال الشارح و منه الحدیث ❊ حتی تقالّت الشمس ❊ ای استقلّت فی السماء و ارتفعت ﴿القلّ﴾ قافك کسریله
شول طپراقده‌کی چکردکه دینورکه طوپ اولمیوب یالکزجه و ضعیف نابت اوله و دترمه‌که دینور علی قول غضب
استیلاسنده اولان دترمه‌که یاخود بر نسنه‌یه اولان فرط حرص و طمعدن عارض اولان دترمه‌که دینور نته‌که قله
دخی بو معنایه‌در جمعی قلل کلور عنب وزننده یقال اخذه القلّ والقلة ای الرعدة او اذا کانت غضبا او طمعا
و قلّ قصه و آلچق دیواره دینور ﴿القلال﴾ کتاب وزننده آصمه کرویدلرینه اوریلان طباغه دینور و کوچك هرکه
دینور ﴿القلیلة﴾ و ﴿القلیلیّ﴾ قافلرك و لام مشدّده‌لرك کسره‌لریله و ﴿الاقلیلی﴾ همزهٔ مکسوره ایله هپ و جمیع
معناسنه‌در یقال اخذ بقلیله و قلیلاه و اقلیلاه ای بجملته ﴿القلیة﴾ قافك و لام مشدده‌نك کسریله جمیع و جماعت
معناسنه‌در یقال ارتحلوا بقلیتهم ای بجماعتهم لم یدعوا وراءهم شیئا و یقال اکل الضبّ بقلیته ای بعظامه
و جلده یعنی اعرابی کلری کمیکیله و دریسیله بوس بتون خوره چکوردی و قلیه نصاری طائفه‌سنك صومعه کونه
عبادتخانه‌لرینه دینور * مترجم دیرکه ابن اثیر بونی نهایه‌ده قلی مادّه‌سنده رسم و بینلرنده کلاذه معرّبی اولمق
اوزره قلایه تعبیر اولنان صومعه طرزنده عبادتخانهٔ مخصوصلریله بیان ایلمشدر ﴿القلقال﴾ سلسال وزننده
اصلا آرام ایلمیوب دائما سفره مداوم آدمه دینور یقال رجل قلقال ای مسفار ﴿القلقل﴾ هدهد وزننده خفیف
و چالاك آدمه دینور و قلقل و قلاقل علابط وزننده یولده رفیقلرك امورلرینه قوشوب همیشه بری اوته سعی
و اعانت ایدر اولان جست و سبکروح غیرتلو آدمه دینور یقال رجل قلقل و قلاقل ای معوان سریع
التقلقل ﴿القلقل﴾ زبرج وزننده بر نباتدرکه سیاه و خوشبو دانه‌لری اولور مطلقا جماعی محرّك خصوصا سمسم
ایله دق اولنوب عسل ایله معجونی اولبابده بی‌نظیردر و اکا قلقلان و قلاقل دخی دیرلر قافلرك ضمیله علی قول
ایکسی بشقه‌جه نباتلردر قلقلان کوکی مغاث دیدکلری کوکدر و مغاث عندالاکثر رمّان برّی کوکیدر و منه المثل
* دقك بالمنحاز حبّ القلقل * و عامّه بونی فایله تکلم ایدرلر غلطدر صواب اولان قاف ایله اولمقدر ذکر اولنان دانه‌لر
دوکیلوب قیرلمز درجه‌سنده صلب و متین اولمغله فرط صلابتده مثل اولمشدر بغایت شحیح و بخیل کسه‌یه بر نسنه
طلبیله ابرام و الحاح اولنمق موقعنده ضرب اولنور منحاز هاونه دینور و مثل مزبور نحز مادّه‌سنده دخی ذکر اولندی
﴿القلقلانی﴾ قافلرك ضمیله اوکیك قوشنه شبیه بر قوش آدیدر ﴿القلقلة﴾ زلزله وزننده سسلنمك معناسنه‌در یقال
قلقل الشیء اذا صوّت و قلقله و قلقال زلزال وزننده بر نسنه‌یی ارغلایوب دپرتمك معناسنه‌در یقال قلقل الشیء
اذا حرّکه و بعضلر عندنده قلقالده قافك فتحیله ده جائزدر علی قول کسر ایله مصدر و فتح ایله اسمدر و سیر و سیاحت
ایدوب کزمك معناسنه‌در یقال قلقل الرجل فی الارض اذا ذهب بها ﴿حروف القلقله﴾ اهل صرف و تجوید
عندنده بش حرفدن عبارتدرکه * قطب جد * ترکیبی مشتملدر عندالوقف احداث صوت ایلدکلری‌چون اطلاق
اولندی ﴿التقلقل﴾ تزلزل وزننده بری اوته دپرنمك و ارغلانمق معناسنه‌در یقال تقلقل الشیء اذا تحرّك ﴿القلّی﴾
ربّی وزننده بودور قیزه دینور ﴿قلّما﴾ قافك ضمی و لام مشدده‌نك فتحیله که مجهول ماضیدر معلوم اولان قلّ
کلمه‌سنده لغتدر تقول قلّما جئتك بمعنی قلّما جئتك * مترجم دیرکه معلوم اوله‌که اشبو قلّما ترکیبی که قلّ‌دن فعل ماضیدر
مالفظنه متصلدر ایکی معنایه استعمال اولنور بری نفی محض معناسنه‌در و بری شیء قلیل اثبات ایچوندر مثلا قلّما جاء
ترکیبی اوّله کوره هیچ کلمدی و ثانی‌یه کوره پك آز کلدی دیمك اولور و اوّلدن استثناء اولنور و بو قلّما و طالما کلمه‌لرنده
واقع مالفظی کافه‌در فعللری فاعل نحوی طلبندن منع ایلمشدر و بعضلر عندنده مصدریه‌در و فاعل مصدردر

مطلب

قمل مجیئه دیمك اولور لکن قول اوّل ارجحدر بناء علیه فعلاره متصلا رسم اولنور و مصدریه یه ذاهب اولنلر عندنده منفصلا مرسوم اولور ﴿المقلل﴾ معظم وزننده پرازوانه‌لی قلیجه دینور یقال سیف مقلل ای له قبیعة ﴿القمل﴾ نمل وزننده بته دینور فارسیده سپش دینور بقله یی دلوب باش بتنی اول دلکه وضع ایدب بلع ایلسه‌لر حمای ربعی دفع ایچون مجربدر مفردی قمله‌در ﴿القمال﴾ سحاب وزننده بودخی کهله یه دینور ﴿قمل قریش﴾ حبّ صنوبره اطلاق اولنور که چام فستغیدر ﴿قملة النسر﴾ بربوجکدر ﴿القمل﴾ فتحتینله بتلی اولمق و وجود بتلنمك معناسنه‌در یقال قمل رأسه قملا من الباب الرابع اذا کثر قمله و عرفج دیدکاری اغاجك داللری برمقدارجه قراروب کهله شکلنده نسنه‌لر پیدا اولمق معناسنه‌در یقال قمل العرفج اذا اسودّ شیئا و صار فیه کالقمل و ناس چوغالمق معناسنه مستعملدر یقال قمل القوم اذا کثروا و بعدالهزال سمورمك معناسنه مستعملدر یقال قمل الرجل اذا سمن بعدالهزال و برآدمك قرنی قباروب بیومك معناسنه مستعملدر یقال قمل بطنه اذا ضخم ﴿القمل﴾ کتف وزننده بتلی آدمه و بتلی نسنه یه دینور و منه غل قمل یعنی فی الحدیث ﴿من النساء غلّ قمل یقذفه الله تعالی فی عنق من یشاء ثمّ لا یخرجها الّا هو﴾ یعنی نسو آندن برصنف وار درکه اول غلّ قمل یعنی بتلی دمور لاله‌در آنی بارتعالی دیلدیکی قولك کردننه کچوررر و بعده لطف و رحمتندن ینه کندیسی اخراج و تخلیص ایدر بونك اصلی بودرکه عربلر طوتساغك بیوننه اوزری تویلو قایشدن طوق کچوررلر اول طوتساغك زندانده طول مکثی سببیله اول تویلره کهله اوشوب برطرفدنده محبوسه اول اذا ایدر و بر وجهله اوکهله لرك دفعنه چاره بوله مز بو مناسبتله متصل زوجنی آزرده ایدن بدخوی و موذیه و ملعونه عورتده مثل اولدی ﴿الاقمال﴾ همزه‌نك کسریله رمث دیدکاری نباتك یپراغی یکیجه یاروب کهله طرزنده طمور جقلنمق معناسنه‌در یقال اقمل الرمث اذا تفطر بالنبات وقدبدا ورقه صغارا ﴿القملیة﴾ جبلیه وزننده و ﴿القملة﴾ فرحه وزننده و ﴿القملة﴾ سکره وزننده جوجه عورته دینور یقال امرأة قملیة و قملة و قملة ای قصیرة جدا ﴿القمليّ﴾ عربیّ وزننده حقیرالشان بودوره دینور و صکره‌دن بلدی اولمش بدوی یه دینور یقال هو قمليّ ای بدویّ صار سوادیا ﴿القمل﴾ سکر وزننده خرده قرنجه یه دینور و قنادسز چکرکه یه دینورکه کوترم چکرکه تعبیر اولنور علی قول بوبرجنس کوچك بوجکدرکه قزل قنادلری اولور و خرده کنه یه شبیه بر بدرایحه بوجکه‌ده دینورکه اکینلره مستولی اولور لکن بو چکرکه کبی اکل ایلمیوب دانه‌لر هنوز تازه ایکن اوزینی صوروب محو ایدر بعضلر دیدیکه بیوك کنه اندامنده بربوجکدر مفردی قمله‌در و عندالبعض مراد کهله‌در لکن بو قول مردوددر مؤلف اشبو ﴿فارسلنا علیهم الریح والجراد والقمل﴾ آیت کریمه سنه تلمیح ایلشدر ﴿قملی﴾ جمزی وزننده برموضع آدیدر ﴿قملان﴾ فتحاتله یمنده بربلده آدیدر ﴿قموله﴾ قافك فتحیله صعید مصرده بربلده‌در البحر المحیط فی شرح الوسیط للغزالی مصنفی احمد بن محمد القمولیّ اورا دندر ﴿المقمل﴾ منبر وزننده فقیر ایکن زنکین اولمش آدمه دینور ﴿التقمل﴾ تفعل وزننده برمقدارجه سمورمکه باشلمق معناسنه‌در یقال تقمل الرجل اذا بدا ادنی السمن فیه ﴿القیمولیا﴾ قافك فتحیله رخامه شبیه آق و برآق صفحه‌لردر صوایله و سرکه ایله محلولنی طلا بالخاصّه حرق ناره نافعدر مفرداتده بونی طین قیمولیا عنوانیله ثبت و ترکیده کفه کیلی تعبیر ایتدکاری چامور ایله بیان ایدرلر زوجتلی و قرنلسی و صوده انحلالی بطیء اولور بلاداندلسدن وارمندن ظهور ایدر ولفظ مزبور یونانیدر ﴿القمیثل﴾ ثای مثلثه ایله سمیدع وزننده بدیورو یشلی آدمه دینور یقال رجل قمیثل ای القبیح المشیة ﴿القمعل﴾ قنفذ وزننده و ﴿القمعول﴾ زنبور وزننده بیوك کاسه یه دینور علی قول کوچك کولکه دینور یقال سقانی بالقمعل و القمعول ای القدح الضخم او القعب الصغیر و قمعل بوغازی طارجه قزغانه دینور و برکوچك قوش آدیدرکه بیونی و بورنی یك قیصه اولور و عورت فرجنك دلجکنه دینور بونده عینك فتحیله ده زبانزده‌در ﴿القمعولة﴾ قافك ضمیله بدنده اولان جابجا عقده یه دینورکه دوکوم کبی دوکولوب طومالور جمعی قماعیل در یقال فی رأسه قماعیل ای عجر و اغاج چچکنك طمورجغنه دینور ﴿القمعال﴾ قافك کسریله برقومك سید و ذیشاننه دینور یقال هو قمعال القوم ای سید هم و چوبانلرك باشبوغنه دینور ﴿القمعلة﴾ دحرجه وزننده برکسه قمعال اولمق معناسنه‌در یقال قمعل الرجل اذا کان قمعالا و نبات و اشجار طمورجقلنمق معناسنه‌در یقال قمعل النبت اذا خرجت قماعیله ﴿القمعالة﴾ قافك کسریله یك اکری ذکر باشنه دینور ﴿القنئل﴾ نونله و همزه ایله زبرج وزننده فیل دیدکاری حیوانك بیوننه دینورکه یوق درجه سنده قصه اولور و بودور عورته دینور ﴿القنبل﴾ و ﴿القنبلة﴾ قافلرك فتحیله انسان کروهنه و آت بلوکنه دینور جمعی قنابلدر ﴿القنابل﴾ علابط وزننده برمعروف حمارك اسمیدر و قالین کوده‌لی آدمه دینور ﴿القنبل﴾ سنبل وزننده بودخی قالین کوده‌لی آدمه دینور و جست و سبکروح و حدّت دماغ صاحبی اوغلانه دینورکه شعلهٔ جواله کبی جولان ایدر یقال غلام قنبل ای حادّ الرأس

مطلب

خفيف الروح و برشجر آديدر ومحمد بن عبد الرحمن القارى لقبيدركه ابن كثيرك راويسيدر ديكر راويسى
بزّى‌در ﴿القنبلانىّ﴾ قافك ضميله شول تنجره‌يه دينوركه ناسدن بر كروهى جمع ايليه يعنى ايچنده طبخ اولنان
طعام بر كروهه كافى اوله يقال قدر قنبلانىّ اذا كانت تجمع القنبلة من الناس *شارحك بيانه كوره صواب اولان
قنبلانيه اولمقدر لكن لفظى اعتباريله تذكيرى ممكندر ﴿القنبلة﴾ قنفذه وزننده نهس ديدكلرى كه ابو براقش دخى
ديرلر قوشدر آنى طتوب آوليه‌جق دوزاغه دينور ﴿القنبلة﴾ دحرجه وزننده بر آدم يالكز باشنه ايكن جماعت
صاحبى اولمق معناسنه‌در يقال قنبل فلان اذا صار ذاقنبلة بعدالوحدة وشجر قنبل يافق معناسنه‌در يقال
قنبل الرجل اذا اوقد شجر القنبل ﴿القنبيل﴾ زنبيل وزننده قوملرده بولنور بركونه تخم اسميدركه قرمزى‌يه مائل
اولور قابض وصو غلجانلرى مخرج وجرب وسعفه‌يه بغايت نافعدر مفرداتده بودارو قومه شبيه وحمرته مائل
صارى نسنه‌در وعند البعض سمادن نازل اولور منّ مقوله‌سى اولمق اوزره مرسومدر حلقك قنبيل اوتى ديدكلرى
بودكلدر اول كا كنجدركه ايت اوزمى انواعندندر ﴿القنثلة﴾ ثاى مثلثه ايله دحرجه وزننده اياقله طپراق صاوره‌رق
يوريمك معناسنه‌در نته‌كه نقثله دخى بو معنايه‌در يقال يقنثل الرجل اذا كان يثير التراب عند المشى ﴿القنجل﴾
قنفذ وزننده كوله‌يه دينور عبد معناسنه ﴿القنحل﴾ حاى مهمله ايله قنجل وزننده ومراد فيدر على قول يرامز شرير
كوله‌يه دينور يقال له قنحل اى عبد او هو شرّ العبيد ﴿القندل﴾ جندل وزننده و ﴿القنادل﴾ علابط وزننده
و ﴿القندويل﴾ زنجبيل وزننده باشى بيوك دوه‌يه وسائر دابه‌يه دينور وپك اوزون شيئه دينور ﴿القندلة﴾ دحرجه وزننده
انسان وحيوانك باشى بيوك اولمق معناسنه‌در يقال قندل الرجل و الجمل اذا عظم رأسه و كوشك و صالق
يوريمك معناسنه‌در يقال قندل فى مشيته اذا مشى فى استرخاء واسترسال ﴿القندلىّ﴾ جعفرىّ وزننده بر جنس
شجر آديدر ﴿القنديل﴾ قافك كسريله معروفدركه لسانمزده قافك فتحيله متعارفدر * شارح ديركه نونك اصالتى
وزيادسى مختلف فيهدر ﴿القندول﴾ زنبور وزننده شام ديارنه مخصوص بر شجر اسميدركه چكندن شريف
ومعتبر دهن استخراج ايدرلر بوشجر دار شيشعان‌دركه تركيده عود فرنكى و شمشك اغاجى و قنديل اغاجى تعبير
اولنور ﴿القندعل﴾ جردحل وزننده احمق و سبكمغز آدمه دينور ﴿القندفيل﴾ زنجبيل وزننده كنده پيل فارسى
معرّبيدركه ايرى فيل ديمكدر بعده مطلقا ايرى و ديزمان نسنه‌يه اطلاق اولندى وعند البعض ايرى باشلو ناقه‌يه
اطلاق اولنور ﴿القنذعل﴾ قندعل وزننده ومراد فيدر ﴿القنصل﴾ قنفذ وزننده بودوره دينور ﴿القنعدل﴾
سفرجل وزننده احمق آدمه دينور ﴿القنفلة﴾ فايله دحرجه وزننده آغر آغر يوريمك معناسنه‌در يقال يقنفل
الرجل اى يمشى ثقيلا ﴿القنفل﴾ قنفذ وزننده بررجل اسميدر وايرى ديشى پچى‌يه دينور ﴿القنقل﴾ قافله جعفر وزننده
بيوك اولچكه دينور يقال اعطاه بالقنقل اى المكيال الضخم ويورركن اياغنى يره آغر آغر بصان آدمه دينور
يقال رجل قنقل اى الثقيل الوطء وقنقل كسراى عجمك تاج مخصوصى اسميدر ﴿القول﴾ قافك فتحى وواوك سكونيله
سوزه دينور كلام معناسنه على قول مطلقا لسانك مذل ونشر وافشا ايلديكى يعنى تكلم ايلديكى سوزدن عبارتدر
كرك تامّ وكرك ناقص اولسون جمعى اقوال وجمع الجمعى اقاويل‌در تقول سمعت قوله اى كلامه او هو كل لفظ مذل به
اللسان تامّا او ناقصا پس تفسيرين بيننده فرق اولور زيرا تفسير اوّل كلام نفسى‌يه ده شاملدر وثانى مخصص
باللساندر كذلك تفسير اوّلدن مراد كلام مرتبدركه اجزاسى تامّ ومستغنى اولان سوزدر نحويونك جمله ديدكلريدر
پس اكا كوره زيد قائم كلامنه قول دينور يالكز زيد لفظنه دينمز وثانى‌يه كوره جمله‌يه وزيده وقائمه قول اطلاق اولنور
بو صورتده بينلرنده عموم وخصوص من وجه اولور وبعضلر ديديكه قول خير اولان سوزه وقيل وقال وقاله شرّ
اولانه مخصوصدر وعلى رأى قول كلمه‌سى مصدردر وقيل وقال اسملردر وبعضلر ديديكه قول وقيل قافك
كسريله وقوله قافك فتحيله ومقال ومقاله ميملرك فتحيله مصدرلردر سويلك معناسنه‌در خير وشرده مستعملدر
يقال قال الرجل يقول قولا وقيلا وقولة ومقالا ومقالة اذا تكلم * مؤلفك بصائرده بيانه كوره قيل وقال كه اسملردر
فضول كلماتده استعمال اولنورلر فارسيده كفتكو وتركيده سوز صاو تعبير اولنور ومنه انه عليه السلام ﷺ نهى عن قيل
وقال ﷺ وبونلر عند البعض فى الاصل فعل ماضى اولمغله بناء محكى اوزره آخرلرى مفتوحدر وعند البعض اسميت
سببيله مجروردر وقول وجوه عديده‌يه اطلاق اولنور اظهرى نطق واسطه‌سيله خارجه ابراز اولنان حروفدن
مركب لفظدر كرك مفرد وكرك جمله اولسون فارسيده سخن وتركيده سوز دينور ثانى نفس انسانيده قبل الابراز
متصوّر اولانه اطلاق اولنور يقال فى نفسى قول ثالث اعتقاد معناسنه مستعملدر يقال فلان يقول بقول
ابى حنيفة رابع بر نسنه‌يه دلالت معناسنه‌در يقال امتلاء الحوض فقال قطنى خامس بر نسنه‌يه قصد وعنايت صادق

مطلب

معناسنه‌در يقال فلان يقول بكذا اى يقصده بعناية صادقة سادس اهل معقول حدّ وتعريف معناسنه
استعمال ايدرلر يقولون انّ قول الجوهر كذا سابع الهام معناسنه مستعملدر يقال قيل به اى الهم وابن اثير
نهايه‌ده ديديكه عرب قول ماده‌سنى اتساع ومجاز اوزره جميع افعالدن عبارت ايدوب كلامك غيريده استعمال
ايدرلر مثلا قال بيده ديرلر اخذ معناسنه پس مجاز بمرتبتين اولور وقال برجله ديرلر مشى معناسنه وقالت عينه ديرلر
اومأت معناسنه وقال بثوبه ديرلر رفعه معناسنه وفعل قول كلام معناسنه اولورسه مابعدنده عمل ايلمز وبعضلر
اعمال ايدوب ومثلا قلت زيدا قائما ديرلر وقول ظنّ معناسنه استعمال اولنورسه استفهامه مقارن اولديغى
حالده عمل ايدر مثلامتى تقول زيدا ذاهباديرلر انتهى* وقول قهر وغلبه معناسنه مستعملدر يقال قال به اى غلب به
ومنه حديث الدعاء ❊ سبحان من تعطف بالعزّ وقال به ❊ اى تردّى برداءالعزّ وغلب به كلّ عزيز وملك عليه امره وقتل
معناسنه مستعملدر يقال قال القوم بفلان اذا قتلوه وابن انبارى ديديكه قال كلمه‌سى تكلم وضرب وغلب ومات
واستراح واقبل معنالرينه استعمال اولنور معناى اوّلده حقيق وسائرده اتّساعه مبنيدركه جمله‌سنده مجاز بمرتبتين
اولور وكاه اولوركه طفق واخذ كلمه‌لرى كبى افعاله تهيوء واستعداده دلالتله تعبير اولنور يقال قال فاكل وقال
فضرب وقال فتكلم ونحوه وقال كلمه‌سنك مجهولنده قيل دينور وقول دخى آنده لغتدر قافك ضمى وواوك مدّيله
نته‌كه كتب صرفده مبيندر وتقول كلمه‌سنى استفهامه مقارن اولورسه عملده‌تظن مجراسنه اجرا ايدرلر يعنى تظنّ كبى
تقول ايله مفعوليتى منصوب ايدرلر مثلامتى تقول زيدا ذاهبا ديرلر (القائل) اسم فاعلدر سويليجى متكلم معناسنه يقال
هو قائل وقال على القلب والحذف وقوول كصبور بالهمز والواو وقائل كلمه‌سى سنك جمعى قوّل وقيل كلوركع وزننده
كويا كه قيل لفظندندر وقاله كلور ساده‌وقاده كبى وقؤول كلور ضمتينله همزه ايله وواو ايله (القوّال) شدّاد وزننده
و(القوّالة) علّامه‌وزننده‌و(التقولة) و(التقوالة) تالرك كسريله و(المقول) منبروزننده (المقوال) محراب‌وزننده
و(القولة) همزه‌وزننده خوشكوى ونازك سخن آدمه دينور على قول طلاقتلو فصاحتلو كثير القول آدمه
دينور يقال رجل قوّال وقوّالة وتقولة وتقوالة ومقول ومقوال وقولة اى حسن القول او كثيره لسن ومؤنثنده
مقول ومقوال دينور وبو معنادن اسم قاله وقيل وقال دركه كوزل سوز ياخود چوق سوز ديمك اولور وشول
قال وقيل كه ❊ انّه نهى عن قيل وقال ❊ حديثنده وارددر قالدن مراد ابتداى كلام وقيلدن مراد جوابدركه صحت
وحقيقتى معلوم اولميان بيهوده سؤال وجوابدن نهى ايلمشلردر بو معنا مصدر ياخود اسم اولمرينه مبنيدر
شارح ديركه نهايه‌ده فعل اولمق اوزره‌ده روايت مثبتدر يعنى امر مهمى ترك ايدوب فلان شويله ديدى
وبويله ديلدى ديو بيهوده‌تضييع جوهر انفاس ايلمكدن نهى شرعى وارداولمشدر انتهى (ابن اقوال) و(ابن قوّال)
شدّاد وزننده طلاقتلو بلاغتلو خوش سخن ونازك اداكمسه‌يه اطلاق اولنور يقال هو ابن اقوال وابن قوّال
اى فصيح جيد الكلام (الاقوال) همزه‌نك كسريله بركمسه حقنده ديمديكى سوزى ديدك ديو ادّعا ايلمك معناسنه‌در
يقال اقواله مالم يقل اذا ادّعاه عليه (التقويل) تفعيل وزننده و(الاقالة) اماله وزننده بونلرده اقوال معناسنه‌در
يقال قوّله واقاله مالم يقل اذا ادّعاه عليه (المقول) و(المقول) اصلى اوزره اسم مفعوللردر سويلنمش سوزه دينور
يقال قول مقول ومقوول (التقوّل) تفعل وزننده برآدم قريحه سندن يلان سوز پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال
تقوّل قولا اذا ابتدعه كذبا (المقوّلة) معظمه‌وزننده مرّة بعد اخرى سويلنمش سوزه دينور يقال كلمة مقوّلة
اى قيلت مرّة بعد مرّة (المقول) منبروزننده كثير القول آدمه دينوركه‌ذكر اولندى ولسانه اطلاق اولنور يقال له
مقول فصيح اى لسان وپادشاهه اطلاق اولنور على قول ملوك حميره مخصوصدر مراد ايلديكى كلامى قول
وانفاذ ايلديكيچون اطلاق اولندى وبعضلر ديديكه ملك اعلادن يعنى شاهنشاهدن دون اولان ملكه
اطلاق اولنور جمعى مقاول ومقاوله كلور ميملرك فتحيله (القيل) قافك فتحيله بو دخى حمير قبيله‌سنك ملكلرينه
اطلاق اولنور اصلى قيل ايدى فيعل وزننده نافذ اولديغيچون اطلاق اولنمشدر جمعى اقوال‌در اصلنه مبنى
واقيال كلور لفظنه مبنى ارياح كبى (الاقتيال) افتعال وزننده حاكم اولمق معناسنه‌در يقال اقتال عليهم اذا احتكم
واختيار ايلمك معناسنه‌در يقال اقتال الشئ اذا اختاره (القولية) بوليه وزننده اراذل واوباش مقوله‌سى سفله
ناسه اطلاق اولنور يقال هم القولية اى الغوغاء (القال) قول معناسنه‌دركه ذكر اولندى وقله معناسنه‌دركه
صبيانك چليك تعبير ايتدكلرى برقارش مقدارى اغاجه دينور على قول چليكى چاله‌جق دكنكه دينور جمعى
قيلان‌در قافك كسريله (قوله) قافك ضميله ابن خرشيد لقبيدركه ابو القاسم القشيرى شيخيدر (القهبلة)
قافك وبانك فتحيله كوده‌سى يوغون ديشى يبان اشكنه دينور وبردرلو يورويشه دينور (القهبل) جعفر وزننده

یوزه دینور وجه معناسنه یقال حیا الله قهبلك وجهك ﴿القهبلة﴾ دحرجه وزننده برآدمه حیا الله قهبلك اداسیله دعا ایلمك یاخود تحیت حسنه ایله تحیت ایلمك معناسنه‌در بوندن لسانمزده القشلمق ایله تعبیر اولنور یقال قهبل فلانا اذا قال له حیا الله قهبلك اوحیاه باحسن تحیة ﴿القهل﴾ سهل وزننده و ﴿القهول﴾ قعود وزننده بدنك دریسندن تاب وطراوت چکیلوب قوبقوری قالمق معناسنه‌در یقال قهل جلده وقهل قهلا وقهولا من الباب الثالث والرابع اذا یبس وقهل احسانه شکر ایلیوب کفران ایلمك معناسنه‌در یقال قهل فلان قهلا من الباب الثالث اذا کفر الاحسان وبرآدمی سوء ذکر ایله یاد ایدوب ذمّ وقدح ایلمك معناسنه‌در یقال قهل فلانا اذا اثنی علیه ثناء قبیحا ﴿القهل﴾ فتحتینله برآدم تنظیف بدنه تقیّد ومبالات ایلیوب دائما کیرلو پاسلو اولمق معناسنه‌در یقال قهل الرجل قهلا من الباب الرابع اذا لم یتعهد جسمه بالماء ولم ینظفه وبرکمسه‌نك کندیسنه ویردیکی عطیه‌یی آزنسیمق معناسنه‌در یقال قهل الرجهل اذا استقلّ العطیة ﴿التقهل﴾ تفعل وزننده بودخی کوده‌نك دریسی قوبقوری قالمق معناسنه‌در علی قول بو کثرت عبادت ووفرت مجاهده‌دن ناشی بدن نحیف اولوب قوبقوری قالمغه مخصوصدر یقال تقهّل جلده اذا یبس اوهو خاص بالیبس من کثرة العبادة وبرآدم تنظیف بدنه مبالات ایلیوب چرکین وو"سخناك اولمق معناسنه‌در یقال تقهل الرجل اذا لم یتعهد جسمه بالماء ولم ینظفه ویابجه یابجه یوریمك معناسنه‌در یقال تقهل الرجل اذا مشی مشیا ضعیفا وسس آهسته وضعیف اولمق معناسنه‌در یقال تقهّل صوته اذا ضعف ولان ﴿القیهل﴾ و ﴿القیهلة﴾ قافلرك فتحیله انسانك یوزینه وچهره‌سنه دینور ومنه قول علیّ کرّم الله وجهه لکاتبه * واجعل حندورتیك الی قیهلی * ای مقلتیك الی وجهی ﴿الانقهال﴾ انفعال وزننده برآدم پیرلکدن یابرعلتدن ناشی ضعیف وافکنده وبی مجال اولمق معناسنه‌در یقال انقهل الرجل اذا سقط وضعف واماهمیان نام شاعرك حمار واتانی وصفنده انشاد ایلدیکی اشبو * تضرحه ضرحا فینقهلّ * مصراعنده ینقهلّ کلمه‌سی که لامك تشدیدیله دراصل تخفیفله اولوب ضرورت ایچون تثقیل ایلدی * شارح دیرکه ابن سکیت معنای مرقومده انقهلال ماده‌سنی دخی روایت ایلمکله اکا کوره ینقهلّ انفعالدن اولمز ﴿قیهل﴾ حیدر وزننده بررجل اسمیدر ﴿القائلة﴾ نائله وزننده نصف نهار وقتنه دینور تقول اتیته عند القائلة ای نصف النهار ومصدر اولور کاسیذکر ونصف نهار وقتنده ایچیلان صویه اطلاق اولنور حالیت علاقه‌سیله یقال شربت الابل قائلة ای ماء فی وقت القائلة بوراده قائلة لفظی ظرف اولمق دخی محتملدر ﴿القیل﴾ سیل وزننده و ﴿القائلة﴾ و ﴿القیلولة﴾ حیلوله وزننده و ﴿المقال﴾ و ﴿المقیل﴾ میملرك فتحیله نصف نهار وقتنده اویومق معناسنه‌در یقال قال الرجل یقیل قیلا وقائلة وقیلولة ومقالا ومقیلا اذا نام فی القائلة وقیل سیل وزننده شرب کلمه‌سی کبی اسم جمع اولور قیلوله ایدن کسه‌لره دینور وقیل وقیول صبور وزننده نصف نهارده ایچیلان سوده دینور تقول شربت القیل والقیول وهو اللبن الذی یشرب فی القائلة وبعضلر عندنده قیل نصف نهارده سود ایچمك معناسنه مصدردر یقال قال الرجل قیلا اذا شرب اللبن فی القائلة وقیل نصف نهارده صاغیلان ناقه‌یه دینور قیله دخی دینور یقال ناقة قیل وقیلة اذا کانت تحلب عند القائلة وقیلوله ایدن آدمه دینور یقال هو قیل ای قائل وقیل بیع معقودی فسخ ایلمك یعنی پازاری بوزمق معناسنه کلور تقول قلته البیع بکسر القاف اقیله قیلا اذا فسخته * شارحك بیاننه کوره بومعنا قیل ماده‌سندندرکه نصف نهارده سود ایچمك معناسنه‌درکه دفع حرارتی مستلزمدر دفع حرارت جهتنی تصوّر ایله دفع عقد بیع معناسنده استعمال اولندی پس بو اقاله‌ٔ بیع ماده‌سی یائیه‌در وبعضلر واویه‌در دیدیلر ثلاثیدن ورودنی کویا که انکار ایدوب اقاله‌نك همزه‌سنی ازاله‌یه حمل ایلدیلر لکن غیر صحیحدر وقیل عاد قومندن برکسه‌درکه مکه‌یه وفود ایلمشدر یعنی دیارلرنده احتباس مطر اولمغله استسقا ایچون برمقدار کسه‌لر ایله مکه‌یه کلوب استمطار وطلب واختیارلریله سحاب عذاب صدمه‌سیله مضمحل تبار اولدیلر ﴿القائل﴾ قیوله‌دن اسم فاعلدر جمعی قیّل کلور رکع وزننده وقیال کلور رمّان وزننده ﴿التقیل﴾ تفعّل وزننده قیلوله ایلمك معناسنه‌در یقال تقیل الرجل اذا نام فی القائلة ونصف نهار وقتنده‌نسنه ایچمك علی قول اولوقتده ناقه‌یی صاغمق معناسنه‌در یقال تقیل الرجل اذا شرب فی القائلة اوحلب الناقة فیها وبرکمسه اوضاع واخلاق واطوارنده پدرینه چکمك معناسنه‌در یقال تقیل اباه اذا اشبهه وبریرده صو بریکمك معناسنه‌در یقال تقیل الماء اذا اجتمع ﴿التقییل﴾ تفعیل وزننده برآدمه قائله وقتنده نسنه ایچورمك معناسنه‌در تقول قیلته اللبن اذا سقیته ایاه عند القائلة ودوه‌یی قائله وقتنده صویه کتورمك معناسنه‌در تقول قیلت الابل اذا اوردتها الماء فی القائلة ﴿الاقالة﴾ همزه‌نك کسریله بودخی دوه‌یی قائله وقتنده صوارمق معناسنه‌در تقول اقلت الابل بمعنی قلتها

وپازاری بوزمق معناسنه‌در تقول اقلته البيع اذا فسخته وجرم وخطايی عفو ايلمك معناسنه مستعملدر ومنه يقال اقال الله عثرتك واقالكها ای صفح عنك (الاستقالة) اقالهٔ بيع طلب ايلمك معناسنه‌در يقال استقاله اذا طلب اليه ان يقيله (التقايل) تفاعل وزننده بايع ايله مشتری بينلرنده معقود اولان پازاری بوزشمق معناسنه‌در كه مبيع مالكه وثمن مشتری‌يه عائد اولور يقال تقايل البيعان اذا تفاسخا (قيله) قافك فتحيله اوس وخزرجك والده‌لری اسميدر ويمنده شهر صنعاء ترابنده واقع كتن نام طاغك تپه‌سنده بر پلانقه آديدر وقيله دبّه علتنه دينور بونده قافك كسريله افصحدر يقال به قيلة ای ادرة وبوعارضه فتق انواعندندر زيرا برقاچ نوع اولور قروقيله ادره كبی (قيال) كتاب وزننده باديه‌ده بر طاغك آديدر (القيولة) صبوره وزننده شول ناقه‌يه دينوركه صاحبی سودينی قائله وقتنده صاغوب ايچمك ايچون مرعايه ارسال ايليوب خانه‌ده توقيف ايليه (الاقتيال) افتعال وزننده دكشمك معناسنه‌در يقال اقتاله به اذا استبدله به (المقايلة) مفاعله وزننده معاوضه معناسنه‌در يقال قايله اذا عاوضه

فصل الكاف

(الكأل) كافك فتحی وهمزه‌نك سكونيله و(الكألة) هايله و(الكؤلة) عمومه وزننده زيد عمرو ذمتنده اولان دينی عمروك بشر ذمتنده اولان دينته بدل صاتمق ياخود آلمق معناسنه‌دركه من بعد مطلوبی بشر ذمتنه تحوّل ايدر يقال كأل فلان بفلان دينه كألا وكألة وكؤولا من الباب الثالث وهو ان يبيع او يشتری ديناله علی رجل بدين له علی آخر (الكوألل) سفرجل وزننده و(المكوئلّ) مشمعلّ وزننده بودور آدمه دينور علی قول قالين كوده‌لو بودوره ياخود آپشق اولان بودوره دينور يقال رجل كوألل ومكوئلّ ای قصير او مع غلظ او مع فحج (الاكويلال) اضمحلال وزننده بر كمسه مكوئلّ اولمق معناسنه‌در يقال اكوئلّ الرجل اذا كان مكوئلاً (الكبرتل) سفرجل وزننده اوصورغان بوجكنك اركگنه دينور وبوق بوجكنك ياوريسنه ياخود كنديسنه دينور (الكبوثل) ثای مثلثه ايله سموءل وزننده اوجاق چكركه‌سنه دينور وبو ابن خالويه روايتيدر (الكبل) كافك فتحی وكسری وبانك سكونيله بوقاغويه دينور علی قول بيوك بوقاغويه دينور جمعی كبول‌در كافك ضميله يقال فی ساقه كبل ای قيد او اعظمه وكبل قوغه‌نك كنارنده بوكيلوب قيوريلان دری‌يه دينور علی قول قوغه‌نك كنارنه دينور وتويی چوق كوركه دينور يقال جاء وعليه كبل ای فرو كثير الصوف وكبل مصدر اولور برآدمی زندانده ياغيری يرده حبس ايلمك معناسنه‌در يقال كبله كبلا من الباب الثانی اذا حبسه فی سجن او غيره وتأخير ايلمك معناسنه‌در يقال كبل الدين عن غريمه اذا اخّره عنه (التكبيل) تفعيل وزننده بودخی برآدمی حبس ايلمك معناسنه‌در يقال كبله بمعنی كبله (المكابلة) مفاعله وزننده برآدم ذمتنده اولان دينی ادا ايليوب تأخير ايلمك معناسنه‌در يقال كابل زيد غريمه اذا اخّره وبركمسه جوارنده صاتيلان خانه‌نك اشتراسنه صميمی ضميرندن طلبكار ايكن سكوتله تأخير ايدوب صاتلدقدنصكره شفعه ادّعاسيله اخذ ايلمك معناسنه‌در وبومكروهدر ومنه الحديث ✽ لامكابلة اذا احدّت الحدود ✽ وهی ان تباع الدار الی جنب دار وانت تريدها فتؤخّر ذلك حتی يستوجبها المشتری ثمّ تأخذها بالشفعة * شارح ديركه ادّعای مذكور شفعهٔ جار ثبوتنی رأی ايدن مذهبه مبنيدر (الكابول) صياد آغنه دينور وطبريّه ايله عكاّ بيننده برقريه آديدر (كابل) بانك ضميله آمل وزننده طخارستان سرحدلرندن بربلده آديدر (الكابلیّ) بانك كسريله بودوره دينور يقال رجل كابلیّ ای قصير (الكبل) فتحتينله قصه كوركه دينور يقال فرو كبل ای قصير (الكبولاء) كافك فتحی وبانك ضميله بولامج آشنه دينور (الكتلة) كافك ضميله بركومه وبريغن خرما وچامور وسائر نسنه‌يه دينور يقال اعطاه كتلة من التمر وهی ماجمع منه وبرطوپاق اته دينور يقال اطعمه كتلة من اللحم ای قدرة ظاهرا تركيده بركلته تعبيری بوندن محرّفدر وكتله برموضع آديدر (المكتل) معظم وزننده يوارلق طوپ اولان شيئه دينور باش كبی يقال شیٔ مكتل ای مدوّر مجمع وبودور آدمه دينور ويوغون كوده‌لو طوپاج آدمه دينور يقال رجل مكتل ای الغليظ الجسم (المكتل) منبر وزننده اون بش صاع آلور زنبيله دينور يقال اعطاه بالمكتل وهو زنبيل يسع خمسة عشر صاعا وبر رجل اسميدر (الكتال) سحاب وزننده نفس وذات معناسنه‌در يقال هو كريم الكتال ای النفس وحاجت ومهمه‌يه دينوركه كركلو ايشدن عبارتدر يقال قضی كتاله ای حاجته ومؤنت معناسنه‌در يقال كتاله علی فلان ای مؤنته وانسانك طعام وكسوت مقوله‌سی مصلحتنه دينوركه رؤيت واصلاحی لازمه‌دندر تقول سوّيت كتاله وهو كلّ ما اصلح من طعام او كسوة وناخوش ديرلكه دينور يقال به كتال ای سوء عيش وكوده‌نك قالينلغنه ويوغونلغنه دينور يقال به كتال ای غلظ الجسم واته دينور تقول اكلنا الكتال ای اللحم (الكتل) فتحتينله بودخی كوده‌نك قالينلغنه دينور يقال فی جسمه كتل ای غلظ ومصدر اولور بلمشك نسنه برشيئه بيلاشوب ياپشمق معناسنه يقال كتل الشیٔ به كتلا من الباب الرابع

اذا تلزّق وتلزّج (التكتل) تفعل وزننده بودور آدمك يورويشى كبى يوريمك معناسنه‌در يقال فلان يتكتل
اى يمشى مشية القصير (الاكتل) احمر وزننده قاتى نسنه‌يه دينور يقال شئ اكتل اى شديد وبليه ومحنته
اطلاق اولنور و بر معروف خرسزك آديدر واكتل بن الشماخ محدّثدر (الكتل) قتل وزننده حبس ايلمك
معناسنه‌در يقال كتله كتلا من الباب الاول اذا حبسه (الكتيلة) سفينه وزننده ال ايرشمز اولان خرما اغاجنه
دينور يقال نخلة كتيلة اذا فاتت اليد (كتيل) زبير وزننده بر رجل اسميدر (الكتول) كافك ضميله كتله‌نك
جمعيدركه كومه‌يه دينور بومعناندركه كتول الارض جابجا خرمن طرزنده تومسك تومسك يرلره اطلاق اولنور تقول
نزلنا كتول الارض وهى ما اشرف منها (اكتال) همزه‌نك فتحيله بر موضعدر (الكواتل) توابل وزننده
طريق رقّه‌ده بر قوناق يرينك اسميدر (الانكتال) انفعال وزننده صاوشوب كتمك معناسنه‌در يقال انكتل الرجل
والدهر اذا مضى (المكاتلة) مفاعله وزننده برينى قتل ايلمك معناسنه‌در يقال كاتله الله اذا قاتله (الكوثل) ثاى
مثلثه ايله جوهر وزننده كمينك قچنه دينور على قول دومنه دينور وبعضا لامى مشدّد اولور تقول اقعد فى كوثل
السفينة اى فى مؤخرها يعنى ذنبها او هو سكان السفينة وكوثل بركمسه‌نك اسميدركه سباع نام شاعر اكا نسبت اولنور
بونى سباعك پدريدر ديرلر (الكثل) نسل وزننده بريكدرمك معناسنه‌در يقال كثله كثلا من الباب الاول اذا
جمعه وكثل جج بغدايه دينور يقال عنده كثل من الطعام اى صبرة (اكثال) همزه‌نك فتحيله بر موضع اسميدر
(الكواثل) كافك فتحيله باديه‌ده بر ارضك اسميدر وبو تاى فوقيه ايله كواتل مصحفى دكلدر (الكحل) كافك
ضمى وحاى مهمله‌نك سكونيله چوق ماله دينور يقال لفلان كحل اى مال كثير وبو معناى آتيدن مأخوذدر سواد
اعتباريله وكوزه چكه‌جك سرمه‌يه دينور يقال فى عينها كحل اى اثمد ومطلقا استشفا ايچون كوزه چكيلان توتيايه
وكوز اوتى مقوله‌سنه دينور وكحل السودان بشمه‌دركه چشمك وچشمه‌زن وكوز طاشى ديدكلرى دارودر وكحل
فارس انزروت ديدكلرى دارودر وكحل خولان حضضدركه خولان هندى ديدكلرى دارودر مكى قسمى دخى
اولور (الكحال) كتاب وزننده بودخى سورمه‌يه دينور يقال بعينه كحل وكحال اى اثمد (الكحل) كافك فتحيله
كوزه سرمه چكمك معناسنه‌در يقال كحل العين كحلا من الباب الثالث والاول اذا جعل الكحل فى عينه وكحل
حرف تعريفله ومجرّد اوله‌رق سمانك اسميدر كوك معناسنه ومعرفه اوله‌رق كحله دخى اسم سماء‌در تانيث وتعريفله
بوغير منصرفدر يقال امسكت عليهم كحلة والكحل وكحل اى السماء وكحل ييل قتلق اولمق معناسنه‌در يقال كحلت
السنة كحلا من الباب الثالث اذا اشتدّت وناسه قتلق ايرشمك معناسنه‌در يقال كحلت السنون القوم اذا اصابتهم وكحل
منصرف وغير منصرف اوله‌رق قتلق ييله دينور يقال اصابهم كحل واصابتهم كحل اى السنة الشديدة وكحل يك قتلق
اولمغه دينور يقال صرّحت هذه السنة كحلا اى شدّة المحل (المكحولة) و(الكحيل) و(الكحيلة) و(الكحل)
نجل وزننده سرمه چكلمش كوزه دينور وكحيل كلمه‌سنك جمعى كحلى كاور سكرى وزننده وكحائل كلور (التكحيل)
تفعيل وزننده بودخى كوزه سرمه چكمك معناسنه‌در يقال كحل العين بمعنى كحلها (الكحل) فتحتينله كوزك
كرپكلرى بتديكى يرلرده خلقى اولان سياهلغه دينور على قول سرمه چكيله‌جك يرلرده اولان خلقى سياهلغه دينوركه
قدرتدن سرمه‌لو تعبير اولنور آهو كوزى كبى وبو معناده مصدر اولور يقال فى عينه كحل ويقال كحلت عينه كحلا
من الباب الرابع وهو ان يعلو منابت الاشفار سواد خلقة او ان يسودّ مواضع الكحل (الاكحل) احمر وزننده كوزى
قدرتدن سرمه‌لو كشى‌يه دينور مؤنثى كحلاء‌در كوزه‌ده وصف اولور واكحل قولده بر طمر آديدر على قول قولده
عرق الحياة ديدكلرى طمردركه جميع اعضاده شعبه‌لرى واردر قطع اولنسه اصلا قانى ساكن اولمز وبونده عرق
الاكحل ديمك جائز دكلدر زيرا شئ كندى نفسنه مضاف اولمق اقتضا ايدر يقال قطع الاكحل وهو عرق فى اليد
او عرق الحياة * شارح ديركه عرق الاكحل وعرق النساء ديمك كرچه جائز دكلدر ديو مؤلف تنصيص ايلدى لكن
يوم الاحد وشجر الاراك قبيلندن اولمق جائزدر وانسانك قولنده اوچ طمر واردر برى اكحل دركه بدن طمرى
وعرق الحياة ديرلر اول اوچ طمرك اورته‌سنده اولان طمردر ايكنجيسى قيفالدركه باش طمريدر اول اوچ طمردن
اوّلكى طمردر اوچنجى باسليق دركه جمله‌دن اشاغى اولان طمردرنته كه قيفال ماده‌سنده شرح اولندى (الكحلاء)
حمراء وزننده كوزلرى پك سياه اولان ياخود كوزلرى سرمه‌لو شكلنده اولان خاتونه دينور يقال امرأة كحلاء اى الشديدة
سواد العين او التى كانّها مكحولة وان لم تكحل وتويلرى آق كوزلرى سياه ديشى قيونه دينور يقال نعجة كحلاء
اى بيضاء سواد العينين وبر نبات آديدركه بال آريسى رعى وآندن بال ترتيب ايدر على قول بر نباتدركه سهل يرلرده
نابت اولوب خوشمنظر چچكى اولور ولسان الثور ديدكلرى نباته دينور مفرداتده كحلاء‌درت نبات ايله مبيندركه

لسان الثور و مرد قوش و خردل برّی و ابو خلساءدر و کحلاء بر قوش اسمیدر (الکحیلاء) مصغر بنیه‌سیله بودخی
لسان الثور نباتنه دینور (الکحلة) تمره‌وزننده بر کونه بونجق اسمیدر که نسوان عرب تسخیر و تأخیذ ایچون افسونله
استعمال ایدرلر علی قول دفع نظر ایچون استصحاب ایدرلرکه کوز بونجغی دیدکلری آلاجه مائی بونجقدر و کحله
غیر منصرف اوله‌رق اسم سماءدر نته‌که ذکر اولندی (الکحال) و (الکحل) کافرلرك کسریله بونلرده کحله دیدکلری
ذکر اولنان بونجغه دینور (الکحلة) غرفه وزننده بر کونه مأکول نبات اسمیدر جمعی شاذ اوله‌رق اکاحل
کلور (الاکتحال) افتعال وزننده کوزه سرمه چکمك معناسنه‌در یقال اکتحلت المرأة اذا جعلت الکحل بعینها
وروی زمین تازه چنلر و اوتلر ایله یم یشل اولمق معناسنه مستعملدر یقال اکتحلت الارض بالنبات اذا اخضرّت
اوّل حضرة النبات و بر کمسه شدّت و محنته صناشمق معناسنه‌در یقال اکتحل الرجل اذا وقع فی شدّة (التکحیل)
تفعیل وزننده‌و (التکحل) تفعل وزننده‌و (الاکحال) افعال وزننده‌و (الاکحیلال) احمیرار وزننده بونلرده یرك
یوزی تازه چایر و چنلر ایله یم یشل اولمق معناسنه‌در یقال کحلت الارض و تکحلت و اکحلت و اکحالّت بمعنی اکتحلت
(المکحل) منبر وزننده‌و (المکحال) محرب وزننده کوزه سرمه چکه‌جك میله دینور یقال اکتحلت بالمکحل
و المکحال ای بالملول یکتحل به (المکحالان) تثنیه بنیه‌سیله آت قسمنك قوللرینك ایچ یوزلرینه ملاصق ایکی
دیك کمیکلره دینور علی قول یانجق طرفنده اوجه کمیکلرندن عبارتدر (الکحیل) زبیر وزننده نفت یاغنه دینور
نفط معناسنه علی قول قطرانه دینورکه انکله دوه‌لر یاغلنور و جزیره‌ده بر موضع آدیدر (کحیله) جهینه وزننده
بر موضعدر (المکحلة) میمك و حانك ضمیله سرمدانه دینورکه ایچنه سرمه قورلر و بو ضمّ میمله کلان اسم آلتلرك بریدر
مدهن و مسعط کبی (مکحل مکحل) میملرك و حالرك ضمیله قیونی صاغمق ایچون چاغره‌جق نوازشلو تعبیراتدندر
سیاهلغنی و صفله کویا که سیاه سرمه ایله مملو مکحله‌در دیمکدر (کحل کحیله) کافلرك ضمیله دیشی قیونه مخصوص
زجر و آزار کلماتندندر که سود سویده دیمکی مراد ایدرلر یعنی دیب قاره‌سی دیمکدر (کحل) قفل وزننده بر موضعدر
(کحلان) عثمان وزننده ابن شریح درکه بر قبیله پدریدر (مکحول) فخر عالم صلی الله علیه و سلم موالیسندندر
و مکحول التابعیّ الدمشقیّ فقیه شامدر و مکحول علیّ بن شبیب الازدیّ فرسنك اسمیدر (کحله) فتحاتله جشم
قبیله‌سی یوردنده بر صو اسمیدر (التمکحل) تمذهب وزننده مکحله‌دن تمفعل در سرمدان ایدنمك معناسنه‌در یقال تمکحل
الرجل اذا اتخذ مکحلة (الکحثلة) ثای مثلثه ایله دحرجه وزننده قرن یوکلکنه دینور تقول ماهذه الکحثلة ای عظم
البطن (المکدّل) معظم وزننده مکدّر معناسنه‌در یقال ماء و قلب مکدّل ای مکدّر (الکندلی) کافك و دالك فتحی
و قصر ایله بر نوع نباتدر که دکز صویله نشو و نما بولور (کدمّل) ثلاث ضمات و میم مشدده ایله صغرّق وزننده
ساحل بحر یمنده واقع و صم نام قریه یماجنده دریانك وسطنده بر طاغك آدیدر (الکربل) جعفر وزننده بر اوتك
اسمیدر که سرخ و برّاق چچکلری اولور (الکربلة) کافك و بانك فتحیله ایاقلرده اولان سستلکه و سلپوکلکه دینور
یقال به کربلة ای رخاوة فی قدمیه و چامورلقده یوریمك معناسنه‌در یقال کربل الرجل اذا مشی فی الطین
و صویه طالمق معناسنه‌در یقال کربل فی الماء اذا خاض فیه و قارشدرمق معناسنه‌در یقال کربل الشیءٔ به
اذا خلطه به و بغدایی آیرتلیوب پاکلمك معناسنه‌در یقال کربل الحنطة اذا هذبها و نقاها (الکربال)
قرطاس وزننده حلاج طوقمغنه دینور (کربال) کافك ضمیله فارس اولکه‌سنده بر قضا آدیدر (کربلاء)
کافك و بانك فتحیله عراقده بر موضع آدیدرکه امام حسین رضی الله عنه حضرتلرینك مشهدلری آنده‌در
کرب و بلاء فاجعه‌سی معلومدر بو حقیر حسینی اولمغله بر قصیدهٔ ناچیزانمزك اشبو بیت رقتمآل جملهٔ
مستحسنالندندر * دم اولمزکه وجودم خون غمله اولمیه آلود * بو جسمك آب و خاکی خون و دشت کربلادندر *
بهر سنه محرّم الحرام آینده مذکور کربلاء ترابنده جابجا دم لوننده قزللق ظهوری منقولدر و بیت مرقوم
اکا مبنیدر (کرمل) زبرج وزننده طیّ قبیله‌سنه مخصوص اجأ و سلمی طاغلرنده بر صو آدیدر و ساحل
بحر شامده بر حصار آدیدر و فلسطین قضاسنده بر قریه آدیدر (الکسل) کافك و سینك فتحیله بر ایشه
سستلك و آغرلقله دیرنمك معناسنه‌درکه اوشنمك تعبیر اولنور یقال کسل عنه کسلا من الباب الرابع اذا تثاقل
عنه و فتر و جماعده انزال هنکامنده طشره چکلمك معناسنه‌در یقال کسل فی الجماع اذا عزل و لم یرد ولدا
(الکسل) کتف وزننده‌و (الکسلان) عطشان وزننده اوشنکن و تنبل آدمه دینور و کسلان لفظنك جمعنده کسالی
دینور کافك حرکات ثلاثی و الفك قصریله و کسالی دینور لامك کسریله و کسلی دینور قتلی وزننده (الکسلانة)
و (الکسول) صبور وزننده‌و (المکسال) مکثار وزننده اوشنکن و تنبل قاری یه دینورکه اشك ایکولی تعبیر اولنور

وكسول ومكسال مجلسدن اصلا حركت ايلمز اولان نازپرور ونازنين محبوبه يه وصف اولمغله حقنده مديحه در
زيرا وقار وتمكيننددن كنايه در يقال جارية كسول ومكسال اى منعمة لاتكاد تبرح من مجلسها (الاكسال) همزه نك
كسريله برآدمه سستلك وكسل وفتور ويرمك معناسنه در يقال اكسله الامر اذا فتره وجماع هنكامنده فتوردن
ناشى انزالدن قالمق على قول ولد اولمسون ديو هنكام انزالده طشره چكمك معناسنه در يقال اكسل فى الجماع
اذا خالطها ولم ينزل وعزل ولم يرد ولدا (الكسل) كافك كسريله و(المكسل) منبر وزننده حلاج ياينددن چيقمش
كيريشه دينور ومكسل صلاح وسيادت وشرف صاحبى آباء واجدادى قليل اولان صويه وصف اولور يقال
نسب مكسل اذا كان قليل الاباء فى السودد والصلاح (الكوسالة) كافك ضميله و(الكوسلة) كافك فتحيله ذكرك
باشنه دينور حشفه معناسنه (الكسيلى) خليفى وزننده كهيلى معربيدركه لفظ هنديدر فوه يه يعنى قزل كوك
وقزل بويه كوكى ديدكارى كوكه شبيه وحمرته مائل چوپلره دينور معتمدر بوچوپلره تركيده آق سليخه وسموزلك
اوتى ديدكلريدركه بر شجرك داللريدر (المكسل) محسن وزننده شول دره يه دينوركه پك طولانى اولمامغله
سيل صولرى اكايقين يرلردن كلور اوله يقال واد مكسل اذا كان يأتيه السيل من قريب (كسيله) سفينه وزننده
بر رجلك اسميدر (الكسطل) جعفر وزننده و(الكسطال) قسطال وزننده توزه دينور غبار معناسنه قسطل
وقسطالده لغتدر (الكسملة) دحرجه وزننده آديملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه در يقال يكسمل
الرجل اى يمشى فى تقارب الخطى (الكوشلة) شين معجمه ولام مشدده ايله دوخله وزننده (والكوشالة) كافك
ضميله ايرى ذكر باشنه دينور (الكضل) كافك فتحى وضاد معجمه نك سكونيله دفع ايلمك معناسنه در يقال كضله
كضلا من الباب الثانى اذا دفعه (الكعل) نعل وزننده هر حيوانك وضع ايلديكى آنده نجسنه دينور تقول
كنس الكعل وهو رجيع كل شئ حين يضعه وقوج قيونلرك خايه لرينه ياپشوب صالنان چقلداغه دينور
وبودور قاره كشى يه دينور كعل دخى دينور صرد وزننده ولئيم وناكس چوبانه دينور وبرى برينه ياپشق
خرمايه دينور وبخيل وممسك اولان زنكينه دينور يقال هو كعل اى غنى بخيل (التكعل) تفعل وزننده برنسنه برشيئه
پك ياپشمق معناسنه در يقال تكعل به اذا اشتد التزاقه به (المكعل) محدث وزننده شدت خشم وغضبدن
طولوم كبى شيشوب قبارمش آدمه دينور يقال رجل مكعل اى منتفخ غضبا وقچنى چالقيه رق يورر اولان كمسه يه
دينور يقال هو مكعل اذا كان يحرك استه عند المشى (الكعطلة) دحرجه وزننده شدتله يلمك على قول يابجه
يابجه يلمك معناسنه اولمغله ضد اولور يقال كعطل الرجل اذا عدا عدوا شديدا او بطيئا ويورغونلقدن وفتوردن
استراحت ايچون اللرينى سوندروب كرنمك معناسنه در يقال كعطل بيده اذا تمطى وتمدد (الكعطل) جعفر وزننده
و(المكعطل) اسم فاعل بنيه سيله كعطله صاحبى ارسلانه دينور يقال اسد كعطل ومكعطل اى ذو كعطلة
بوراده كعطله ذكر اولنان ايكى معنايه ده صالحدر * شارح ديركه بوراده اسد نسخه لرى غلطدر صواب اولان
شد اولمقدر نته كه ابو عمرو اشبو * لايدرك الفوت بشد كعطل * مصراعيله استشهاد وبطئ ايله تفسير ايلدى
(الكعظلة) ظاى معجمه ايله كعطله وزننده وجميع معانيده مراد فيدر (الكفل) كافك وفانك فتحيله عجز معناسنه دركه
آتك وآدمك ديب طرفيدر آرد تعبير اولنور على قول ردف معناسنه دركه دابه اوزره آردلشان آدمك بنوب
اوتورديغى موقعدن عبارتدر ياخود قطن معناسنه دركه ايكى اوجه كميكنك ارقه طرفنده اولان مابينيدركه
حيوانده صغرى وانسانده قيچ تعبير اولنور فارسيده سرين دينور جمعى اكفالدر يقال عظيم الكفل وهو العجز
او ردفه او القطن (الكفل) كافك كسريله ضعف معناسنه دركه قات ديمكدر يقال جازاه به كفلا اى ضعفا
وكفلين اى ضعفين وبهره ونصيب معناسنه در يقال له كفل منه اى حظ ونصيب وچفت اوكوزينك بيوندريغى
آلتنه بيون صقلامق ايچون وضع اولنان پچاوره يه دينور ودوه نك قوپمش تونك يرينه بتن تويه دينور وآت
ارقه سنده اوتوره ميان آدمه دينور يقال هو كفل اى لايثبت على الخيل وهنكام محاربه ده جبانلقدن ناشى
قچنليوب سمت فراره رهياب اولمق قصديله عسكرك اكسه جانبنده طوران كمسه يه دينور يقال لايليق لك
ان تكون كفلا وهو الرجل الذى يكون فى مؤخر الحرب همته التأخر والفرار ومثيل ونظير معناسنه در يقال ماله
كفل اى مثيل وداعما ثقلت ومؤنتنى ايل اوزره تحميل ايله كنديسنى خلقك باشنه طرح والقا ايدن كدا مشرب
شخصه دينور يقال هو كفل اذا كان يلقى نفسه على الناس وكفل رجاله مخصوص برمركب اسميدر واول احرام
ياخود جاجيم مقوله سيدركه ايكى اوجلرينى دوكليوب براوجنى دوه نك پالانك اوكنه وديكر اوجنى اكسه سنه
چكروب اوستنه يايدقدنصكره اوزرينه ركوب وقعود ايدرلر على قول بز وجاجيم مقوله سندن اتخاذ اولنمش

دکرمی دوشمه‌درکه دوه‌نك اورکجی اوزره بسط اولنوب آنك اوزرینه رکوب ایدرلر ﴿ذو الکفل﴾ بر پیغمبر عالیشان حضرتلریدر * مترجم دیرکه بیضاوی سورهٔ انبیاده حضرت الیاس وعند البعض یوشع وعلی قول زکریا عبارتیله وسورهٔ صادده ابن عم یسع یاخود بشر بن ایوب عنوانیله علی الاختلاف تفسیر ایلمشدر وکتب تواریخ معتبره‌نك اکثرنده بشر بن ایوب ایله مبین اولوب لکن نبوتی مختلف فیهادر ﴿الکفیل﴾ امیر وزننده بودخی مثیل وعدیل معناسنه‌در یقال هو کفیله ای مثیله وضامن معناسنه درکه آخرك دیننی درعهده ایدن کمسه‌دن عبارتدر فارسیده پایندان دینور جمعی کفلاء کلور کرماء وزننده وکفیل جمع اولور مفردی کبی نته‌که صدیق دخی بویله‌در ﴿الاکتفال﴾ افتعال وزننده دوه ارقه‌سنه کفل دیدکلری ذکر اولنان دوشمه ترتیب ایلمك معناسنه‌در یقال اکتفل البعیر اذا جعل له کفلا وبر نسنه‌یی اکسه طرفنه آلمق معناسنه‌در یقال اکتفل بکذا اذا ولاه کفله ای جعله وراءه ﴿الکافل﴾ عائل معناسنه‌درکه برآدمی بسلمکی درعهده ایدن آدمه دینور تقول جعلنی کافله ای عائله وطعام اکل ایلمز اولان علی قول صوم وصال طوتان یاخود حالت صیامده اصلا تکلم ایلمیوب سکوتی التزام ایدن آدمه دینور جمعی کفل کلور رکع وزننده پس قول اوله کوره اهل ریاضت اولور یقال رجل کافل اذا کان لا یأکل او یصل الصیام او الذی جعل علی نفسه ان لا یتکلم فی صیامه وکفیل کبی ضامن معناسنه‌در جمعی کفل کلور رکع وزننده یقال هو کفیل بنفسه وبماله وکافل ای ضامن ﴿الکفل﴾ نفل وزننده برآدمك مؤنتنی درعهده ایلمك معناسنه‌در یقال کفله کفلا من الباب الاول اذا کان کافلاله وکفل وکفول شمول وزننده وکفاله کرامه وزننده برآدمه کفیل اولمق معناسنه‌در یقال کفل بالرجل وکفل وکفل کفلا وکفولا وکفالة من الباب الثانی والاول والخامس والرابع اذا کان کفیلا له * قال الشارح وفی المغرب والمصباح کفلت بالمال وبالنفس وکفت عنه بالمال لغریمه والاسم الکفالة ﴿التکفیل﴾ تفعیل وزننده بودخی برآدمك مؤنتنی التزام ایلمك معناسنه‌در یقال کفله اذا کان کافلاله وبرآدمی کفیل قلمق معناسنه‌در یقال کفله ایاه اذا ضمنه ﴿التکفل﴾ تفعل وزننده کفیل اولمق معناسنه‌در یقال تکفل بالرجل بمعنی کفل به ﴿الاکفال﴾ همزه‌نك کسریله بودخی کفیل قلمق معناسنه‌در یقال اکفله ایاه اذا ضمنه ﴿المکافل﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله بری برینی حمایت وداد وامداد ایتمك ایچون حلف وشرط ایدن کمسه‌لرك هر برینه اطلاق اولنور کذلك اتحاد اوزره عقد عهد وپیمان ایدنلرك هر برینه اطلاق اولنور یقال هو مکافله ای مجاور ومحالفله وکذا معاقد ومعاهدله ﴿الکل﴾ کافك ضمی ولامك تشدیدیله بر لفظ مفرددرکه جمیع اجزانك شمول واستغراق اوزره اسمیدر مذکر ومؤنثده مساویدر یقال کل رجل وکل امرأة وبعضلر عندنده کل رجل وکلة امرأة دینورکه مؤنثده هایله‌در وکلهن منطلق ومنطلقة دینورکه اولده لفظ اوزره وثانیده معنای اضافی اوزره محمولدر وکاه اولورکه کل کلمه‌سی بعض معناسنه استعمال اولنمغله اضداددن اولور * شارحك بیاننه کوره قول اصح اوزره مجازیدر نته‌که بعض دخی اکثر وکل مقاملرنده مستعمل اولور * مترجم دیرکه دده جونکی نام مجموعه‌ده بو مبحثلر مبسوطدر وکل وبعض کلمه‌لری معرفه‌لر در کلام عربده معرف باللام اوله‌رق وارد اولمدیلر زیرا معنای اضافتی متضمنلردر مثلا کل منطلق وبعض منطلق کلهم وبعضهم سبکنده درلر ومعرف باللام اولملری جائزدرکه حرف تعریف اضافتدن عوض اولور وکل کلمه‌سی موصوفك متصف اولدیغی صفتده کالنه دلالت ایچون ذکر اولنور یقال هو العالم کل العالم یعنی فلان علم صفتنده نهایت درجه‌یه بالغ عالم تام وکاملدر دیمکدر ﴿الکل﴾ کافك فتحیله بچاغك وقلجك صرتنه دینورکه کسمز طرفیدر یقال ضربه بکل السیف ای قفاه وبرآدمك وکیلنه اطلاق اولنور ثقلتنی تحمل اولدیغیچون یقال هو کل له ای وکیل وبته اطلاق اولنور عجزندن ناشی صنم معناسنه بعض نسخه‌ده ضیم عنوانیله که ظلم معناسنه‌در مرسوم المغله ثقلت معناسی تصویریله بودخی ملایمدر وکل مصیبت حادثه‌یه دینور یقال اصابه کل ای مصیبة حادثة ویتیمه اطلاق اولنور یقال هو کل ای یتیم واصلا ایشه کوجه یرامیان بی خیر ومنفعت ثقیل وکرانجان شخصه دینور یقال رجل کل ای ثقیل لا خیر فیه وعیالمند آدمه دینور یقال هو کل ای عیل وعیاله دینور وآغرلغه دینور یقال علیه کل ای عیال وکذا ثقل جمعی کلول کلور ویورغنلغه دینور کاسیذکر وولدی ووالدی اولمیان آدمه دینور یقال رجل کل ای لا ولدله ولا والد وبو ایکی معناده مصدر اولور کاسیذکر وکلیل کبی کسمز کند بچاغه وقلجه دینور کاسیذکر ﴿الکلال﴾ و﴿الکلالة﴾ کافلرك فتحیله یورغنلغه دینور کل کبی یقال اخذه الکل والکلال والکلالة ای الاعیاء ﴿الکلة﴾ کافك کسریله و﴿الکلالة﴾ کرامه وزننده و﴿الکلولة﴾ و﴿الکلول﴾ کافلرك ضمیله یورلمق وفرومانده اولمق معناسنه‌در یقال کل الرجل کلا وکلة وکلالة وکلولة وکلولا من الباب الثانی اذا اعیا وبرآدم ولدو والدسز اولمق

معناسنه يقال كل الرجل اذا صار كلا اى لا ولد له ولا والد وكوزده حدت بصر اولميوب فرسز خيره اولمق كذلك قلج و بچاق مقوله سى كسمز كند اولمق معناسنه در يقال كل البصر والسيف وغيره اذا لم يقطع وكذا يقال كل لسانه و بصره اذا نبا ولم يحقق المنظور (الكليل) اميروزننده خيره كوزه و كسمز آلته دينور تركيده اول كوزه چونكى وطونق تعبير اولنور بصرى ضعيف و فرسز اولور هر نسنه يى واقع حال اوزره كورمز ياخود يقيندن بركونه وايراقدن بركونه كوره ودخى انواعى واردر يقال بصر وسيف كليل اى لا ينفذ ولا يقطع (التكليل) تفعيل وزننده بودخى بصر خيره وآلت كسمز كند اولمق معناسنه در يقال كلل البصر والسيف اذا لم يقطع و بركمسه اهل وعيالنى تلف و بى امان و بيچاره براقوب ديار آخره باشن آلوب كتمك معناسنه در يقال كلل الرجل اذا ذهب وترك اهله بضيعة و برخصوصده چباليوب جدّ وجهد ايلمك معناسنه در يقال كلل فى الامر اذا جدّ و برمادّهٔ مهوله دن اصلا چكنلميوب اقدامله دليرانه حمله وهجوم ايلمك معناسنه يقال كلل السبع اذا حمل ولم يحجم شارح ديركه عربلر الاسد يهلل ويكلل والنمر يكلل ولا يهلل ديرلر يعنى ارسلان كاه اولوركه ايدر حمله لكن وارميوب ينه كيرو رجعت ايدر وقپلان بركرّه حمله ايلدكدنصكره اصلا رجعت ايلميوب البته واروب كارينى اجرا ايدر زيرا قپلان بالطبع خونى وسفاك وغداردر انتهى * وتكليل برنسنه دن خوف ايلمكله چكنلنوب كيرو طورمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال كلل عن الامر اذا احجم وجبن و برآدمه تاج كيدرمك معناسنه در يقال كلل فلانا اذا البسه الاكليل (الاكلال) همزه نك كسريله برنسنه برآدمك كوزينى فرسز خيره ايلمك معناسنه در يقال اكلّ بصره البكاء اذا جعله كليلا و برآدمك دوه سى فرومانده اولمق معناسنه در يقال اكلّ الرجل اذا كلّ بعيره ودوه يى يوروب درمانده قلمق معناسنه در يقال اكلّ البعير اذا اعياه (الكلالة) سحابه وزننده مصدردركه ذكر اولندى وكلاله والدى وولدى اولميان كشى يه دينوركه تسميه بالمصدردر ونسبى اولاشق و پيوند اولميان قريبه دينور مثلا هو ابن عمّ الكلالة ديرلر اوزعموجه زاده سى اولميوب پدرى طرفندن عشيرتى ولدى اولسه نته كه بونك مقابلنده ابن عمه لحا ديرلر لاصق النسب معناسنه كه اوز عمزاده سى اولور پس بوكه كوره بعيد اولان عصبه دخى كلاله اولور وعند البعض كلاله تكلل النسب قولندن مأخوذدركه احاطه معناسنه در يعنى نسبى نسبكى احاطه ايدندر عمزاده مقوله سى كبى وعلى قول كلاله لامّ قرنداشلردر اخوة للامّ معناسنه ياخود بعيد اولان عمزاده لردر ياخود والد وولددن غيرى اولان اقربالردر ياخود عصبه دن شول كسه دركه آنكله بيله جه لامّ قرنداشلر وارث اوله لر پس وجه مذكور اوزره يدى كونه تفسير اولنمشدر يقال ورثه كلالة وهو الرجل الذى لا والد له ولا ولد او مالم يكن من النسب لحا او من تكلل نسبه بنسبك كابن العمّ وشبهه او هى الاخوة للامّ او بنو العمّ الاباعد او ماخلا الوالد والولد او هى من العصبة من ورث معه الاخوة للامّ (الكلة) كافك فتحيله كسمز كور بچاغه دينور يقال شفرة كلة اى كالة (الكلة) كافك ضميله كيرو لمكه دينور تأخير معناسنه وكلّ كلمه سندن مونث اولوركه ذكر اولندى (الكلة) كافك كسريله حالت معناسنه در يقال بات فلان بكلة سوء اى بحالة سوء و اينجه پرده يه دينوركه زار تعبير اولنور يقال قعد وراء الكلة اى الستر الرقيق و جبنلك تعبير اولنان پرده يه دينوركه سيورى سينك ايچون قوريلور ناموسيه دخى دينور يقال بات بالكلة وهى غشاءة رقيقة يتوقى بها من البعوض وجبن كسرتيله تاتار و ترك لسانده سيورى سنكه ديمكله جبنلك تعبيرى فصيح اولور وكله هودج ومحفه باشلرينه آصدقلرى قرمزى يولك پارچه سنه دينوركه زينت ايچون آصارلر (الاكليل) همزه نك كسريله تاجه دينوركه سلاطين سلفك باش كسوتلريدر احاطه معناسندندر يقال برأسه اكليل اى تاج وعصابه طرزنده باش باغنه دينوركه انواع جواهر ايله مزين اولور بونسوانه مخصوصدركه باشلرينه كيرلر * شارحك بيانى اوزره حالا بوسمتك نسوانلرينك باشلرينه كيدكلرى خوطاز طارزنده اولوركه تپه لرينه وضع ايدرلر بوجهتله اول خوطازه ده اطلاق اولنور وخوطاز قطاس محرفيدر و اكليلك جمعى اكاليلدر و اكليل منازل قمردن برمنزل اسميدركه درت عدد كواكب منتظمه دن عبارتدر وطرنغك چوره سنى احاطه ايدن اته دينور وشول سحابه دينوركه اوزرينه زار چكلمش طرزنده مرئى اوله (اكليل الملك) پادشاه تاجى ديمكدر ايكى كونه نباته دينوركه برينك يپراغى حلبه يعنى بوى يپراغنه ورايحه سى انجير رايحه سنه شبيه و چچكى صارى وهردالنك اوجنده نصف دائره يعنى هلال فلك شكلنده اكليلى يعنى غلافى اولوب وايچنده بوى تخمنه شبيه خرده ومدوّر وصارى تخملرى اولور و برينك يپراغى نخود يپراغنه شبيه وزمين اوزره منبسط چوق داللرى اولوب و چچكى صارى و بعضى بياض وهر دالنده خرده ومدوّر اكاليل يعنى غلافلرى اولور ايكيسيده محلل ومنضج ومفاصل واحشاده اولان اورام صلبه يى ملينه ر مفردتداه بو ايكى نبات بر نبات اولمق اوزره مرسومدر برقاچ نوعى

دخی تصویر ایدرلر و بوترکیده قوج بوینوزی دیدکاری نبات اوله جقدر (اکلیل الجبل) برنبات آخردر یپراغی
انجه واوزون وبری برینه صقشمش وسیاهه مائل ودالاری قتی وچچکی بیاضله کوك ماییننده اولوب وثمری
قتی وقوریدقده خردلدن خرده تخملری متناثر اولور ویپراغنده مرارت وحرافت اولوب ورایحه سی خوش اولور
مدرّ ومحلّل وسدّه لری مفتح وخفقان وسعال واستسقایه نافعدر بونبات ترکیده ببریّه دیدکاری نباتدر (التكلل)
تفعل وزننده برنسنه یی چپ چوره احاطه ایلك معناسنه در یقال تكلل به اذا احاط وتكلل السحاب بلودنور برق ایله
شعله لنوب بیاضندن سیاهی آچیلوب سچلمسندن عبارتدر یقال تكلّل السحاب اذا تبسم (المكللة) معظمه وزننده
چپ چوره سی کوناکون چچکار ایله محاط اولان باغه وچمنزاره وصف اولور یقال روضة مكللة ای محفوفة
بالنور (الانكلال) انفعال وزننده آهسته جه کولمك معناسنه در یقال انكلّ الرجل اذا ضحك وقلج کورلنمك
معناسنه در یقال انكلّ السیف اذا ذهب حدّه وسحاب تبسم ایلك معناسنه در که پرتو برق ایله شعله لنوب
اچلمقدن عبارتدر یقال انكلّ السحاب اذا تبسّم وشمشك آهسته جه یلابیق معناسنه در یقال انكلّ البرق اذا لمع خفیفا
(الاكتلال) افتعال وزننده بودخی انكلال سحاب معناسنه در یقال اكتلّ السحاب بمعنی انكلّ (الكلكل) فدفد
وزننده و (الكلكال) سلسال وزننده کوکسه دینور صدر معناسنه علی قول بیون چنبرلرینك ماییننه دینور
یاخود کوکس تخته سنك ایچ یوزینه دینور یقال ضرب كلكله وكلكاله ای صدره او هو مابین الترقوتین او باطن الزور
وآت قسمی یاتدقده قولان بند ایده جك یرندن که بوش بوکوری اوله جقدر زمینه طوقنان یرینك ارالغنه اطلاق
اولنور (الكلكل) هدهد وزننده بغایت جست وچالاك آدمه دینور علی قول قالین کوده لی بودوره دینور
یقال هو كلكل ای ضرب او قصیر غلیظ مؤنثی كلكله در (الكلاكل) علابط وزننده كلكل معناسنه در مؤنثی
كلاكله در (كلان) شدّاد وزننده بر طاغك آدیدر (الكلل) فتحتینله حال معناسنه در یقال بات بكلل سوء ای
حال سوء (الكلاكل) زلازل وزننده جماعات معناسنه در مفردی كلكله در زبرجه وزننده که جماعت دیمكدر
(كلال) غراب وزننده اسامیدندر ابن عبد یالیل بن عبد كلال شول کمسه در که فخر انام علیه السلام حضرتلری
ایمان ایچون نفس همایونلرنی عرض بیورمشیکن مراد شریفلرینه اجابت ایلمدی مرسوم طائف اهالیسنك
سرکرده لری ایدی قبل الهجره بالنفس حضرت سید الانام واروب عرض اسلام بیوردقده اجابتدن قطع نظر
جور واذا ایلمشیدی (الكمال) جمال وزننده اسمدر برشیئك جمیع اجزاسنك یرلو یرنده کفایت وتمامنه دینور
یقال به كمال ای تمام وكمال وكمول مصدر اولورلر برشیئك جمیع اجزاسی یرلو یرنده تام وکافی اولمق معناسنه در یقال
كمل الشیء وكمل وكمل كمولا وكمالا من الباب الاوّل والخامس والرابع اذا تمّ (الكامل) و (الكميل) امیر وزننده ابواب
مذکوره دن اسم فاعللردر اجزاسی تامّ وکافی اولان شیئه دینور یقال شیء كامل وكميل ای تامّ وكامل بحور عروضدر
بربحرك اسمیدرکه التی کرّه متفاعلن جزؤندن عبارتدر وكامل میمون بن موسی المری ورقاد بن المنذر الضبی وهلقام
الكلبی وحوفران بن شریك وسنان بن ابی حارثه وزید الفوارس الضبیّ وشیبان الهندیّ وزید اسخیل الطائی
فرسلرینك اسملریدر (التكامل) تفاعل وزننده و (التكمل) تفعل وزننده برنسه کمالنی بولمق وکامللنمك معناسنه در
یقال تكامل الشیء وتكمل اذا كان كاملا (الاكمال) همزه نك کسریله و (الاستكمال) و (التكميل) تفعیل وزننده
برنسنه یی تامّ وکامل قلمق معناسنه در یقال اكمله واستكمله وكمله اذا اتمّه وجمله ای جعله جملة (الكمل) فتحتینله
کوتری معناسنه در یقال اعطاه المال كملا ای كاملا (الكاملة) عمرو بن معدی کربك فرسی اسمیدر ویزید بن قنان
نام کمسه نك فرسی اسمیدر (الكاملية) روافضك اشرّ واخبثی اولان بر طائفه در * مترجم دیرکه ملل ونحلده مرسومدرکه
کاملیه طائفه سی ابوکامل نام کمسنه نك اصحابیدر مسفور جمیع صحابهٔ کرامی امام علی حضرتلرینك بیعت
ونصرتنی ترك ایتدیلر دیوا کفار وامام علی حضرتلرینی طلب حقنی ترك ایلدی دیوا کفار ایلدی وعند الموت تناسخ
ارواحه قائللردر (المكمل) منبر وزننده خیر وشرّ جهتلرنده کامل ووافی کمسه یه دینور یقال رجل مكمل ای كامل
للخیر والشرّ (الكومل) جوهر وزننده یمنده برحصن اسمیدر (كمل) کافك فتحیله و (مكمل) معظم وزننده
و (كميل) زبیر وزننده و (كميله) جهینه وزننده اسامیٔ ناسدندر (الكملول) زنبور وزننده قنابری ایله معروف اولان
نباته دینور که شجرة البهق دخی دیرلر فارسیده برغست دیرلر ترکیده ارمنیلر خیاری وسلوکلی پنجار دیرلر ابتدای
بهارده سائر سبزه لردن مقدم شوك وعوسج انبات ایدن اراضی طیبه ده چوق یتشور لطیف وجلاء وبهق ووضح
عارضه لرینه اکلا وضمادا انفع وایام قلیله ده آنلری مزیل ومعده یه وجکره صالح ومزاج محروره ومبروده موافق
وممالحی طعامه مشتهیدر (الكمتل) تای فوقیه ایله جعفر وزننده و (الكماتل) علابط وزننده پك قاتی نسنه یه دینور

(المكمتلة) مدحرجه وزننده قورومی قوندوقوی ترکیب واعضاسی صمصیق ناقه یه دینور یقال ناقة مكمتلة الخلق
ای متداخلة مجتمعة (الكميثل) ثای مثلثه ایله عميثل وزننده بودوره دینور (الكمهلة) دحرجه وزننده یوله کیدن
آدم اتکلرینی دیوشروب بلنه باغلمق معناسنه‌در یقال كمهل الرجل اذا جمع ثيابه وحزمها للسفر و بر آدمك حق
ومطلوبنی ادا ایلیوب امتناع ایلمك معناسنه‌در یقال كمهل علينا ای منعنا حقنا و برخبری یابر سوزی بر کمسه‌دن
صقلیوب کزلمك معناسنه‌در یقال كمهل الحديث اذا اخفاه وعماه و جمع مال ایلمك معناسنه‌در یقال كمهل المال
اذاجمعه (الاكمهلال) اضمحلال وزننده کرپی کبی بوزیلوب طورطوپ اوتورمق معناسنه‌در یقال اكمهل الرجل
اذا انقبض وقعد واقرنبع (التكمهل) تدحرجه وزننده مجتمع اولمق معناسنه‌در یقال تكمهل الشئ اذا اجتمع
(المكمهل) مزعفروزننده دانه‌لو بوغه دینورکه چکیت تعبیر اولنور (الكنبل) قنفذوزننده و (الكنابل) علابط
وزننده صلب وشدید آدمه دینور و کنابل بر موضع آدیدر (الكنتأل) تای فوقیه ایله جردحل وزننده بودوزه دینور
(الكندلی) کافك و دالك فتحی و قصر ایله و مد ایله بر نوع نباتدرکه ماء بحر ایله نشو و نما بولور و بو نبات شوره دیمکله
معروفدر و قشری ایدع یعنی دم الاخوین دیدکلری دارودر و آنکله دباغت اولنور صمغی جامی مقویدر (الكنفليل)
زنجبيل وزننده قبا صقاللو آدمه دینور یقال رجل كنفليل اللحية ای ضخمها و قبا صقاله دینور یقال لحية كنفليلة
ای ضخمة (الكنهبل) سفرجل وزننده و بانك ضمیله ده زبانزده‌در و (الكهبل) جعفر وزننده بر نوع ایری اغاج
اسمیدرکه میشه اغاجلرندندر و ایری سنبله‌لو ارپه صاپنه دینور (كنهل) جعفر و زبرج وزنلرنده بر موضع اسمیدر
و کاه اولورکه علمیت و تانیث سببیله غیر منصرف اولور علمیتی بقعه اعتباریله‌در و زبرج وزننده کنهل بنی عوف بن عاصم
جماعتنه مخصوص بر صو آدیدر (الكنهدل) سفرجل وزننده ایری و یوغون شیئه دینور و صلب و شدید نسنه‌یه دینور
(الكهل) اهل وزننده شول کمسه‌یه دینورکه صقالنه قیرسپوب وجود و اوضاعنده کمال و تمکین شیخوخت اماره‌سی
ظهور ایلمش اوله علی قول اوتوز یاخود اوتوز درت یاشندن اللی بر یاشنه وارنجه کهل دینور جمعی کهلون کلور و کهول
کلور کافك ضمیله و کهال کلور کافك کسریله و کهلان کلور کافك ضمیله و کهل کلور رکع وزننده مؤنثی کهله‌در جمعی
کهلات‌در کافك فتحی و هانك سکونیله و فتحاتله جائزدر و عندالبعض کهله تعبیری جائز دکلدر الاشهله لفظنه
ازدواجله بالمشاکله ایراد اولنور یقال هو كهل وهی كهلة اذا وخطه الشيب ورأيت له بجالة او هو من جاوز الثلاثين
او اربعا وثلاثين الى احدى وخمسين اولا یقال امرأة كهلة الامزدوجا بشهلة فیقال امرأة شهلة كهلة و کهل
اوزانوب قدر و کمالی بولمش نباته اطلاق اولنور یقال نبت كهل ای متناه وتقول العرب طارله طائر كهل ای له
جدّ وحظ فی الدنيا یعنی دنیا جهتنده بخت و نصیب وافر صاحبی اولسه و بو بخت و اقبالك کمال و وفورندن
کنایه‌در (الاكتهال) افتعال وزننده بر آدم کهل اولمق معناسنه‌در یقال اكتهل الرجل اذا صار كهلا و اهل لغت
بو ماده‌یی ثلاثیدن استعمال ایلمامکله کهل الرجل دیمك صحیح دکلدر کرچه حدیث آتیده ثلاثیدن مأخوذ اوله‌رق
کاهل کلمه‌سی وارد اولمشدر اولدخی اختلاف اوزره‌در مانصه ان الرجل سأل النبی علیه السلام الجهاد معه فقال
* هل فی اهلك من كاهل * بکسر الهاء و یروی من کاهل بفتح المیم والهاء ای من تزوّج فلما قال له ماهم الا اصبية صغار
اجابه فقال علیه السلام * تخلف وجاهد فيهم ولاتضيعهم * پس اوّله کوره کاهل کهولتله متصف کمسه دیمکدر
و ثانی‌یه کوره مکاهله‌دن اولورکه تزوّج معناسنه مستعملدر * شارح دیرکه اوّله کوره کاهل بعیردن مأخوذ اولمقده
محتملدر زیرا عربلر فلان کاهل بنی فلان دیرلر عهدتهم فی الملمات وسندهم فی الملمات معناسنی اراده ایدرلرکه اهل
و عیالنك امورینه متکفل و متعهد آدم دیمك اولور انتهى * و اکتهال باغچه‌نك چچکلری سراپا آچمق معناسنه
مستعملدر یقال اكتهلت الروضة اذا عمّ نورها (المكتهل) اسم فاعل بنیه‌سیله تمام بوینی بولمش و قدر و مقدار ینه
وارمش نباته وصف اولور یقال نبت مكتهل ای متناه و مکتهله شول دیشی قیونه دینورکه باشی صقر اوله یقال
نعجة مكتهلة ای مختمرة الرأس بالبياض (الكاهل) صاحب وزننده علی الاختلاف کهولتله متصف آدمه دینورکه
ذکر اولندی و حارك معناسنه‌درکه ارقه‌نك یوقریسنده ایکی کورکك اوستی یانیدر علی قول ارقه‌نك بیون کوکنه
طوغری یوقریسنك مقدّمنه دینورکه ارقه‌نك ثلث اعلاسیدر التی عدد اکورغه کمیکلرینی مشتملدر یاخود ایکی کورکك
ارالغنه دینورکه ترکیده یغرنی تعبیر اولنور فارسیده یال دینور یاخود بیونك ارقه‌یه قاوشدیغی یره دینور یقال ضرب
کاهله وهو الحارك او مقدم اعلى الظهر مما يلى العنق وهو الثلث الاعلى وفيه ست فقر او مابين الكتفين * شارح دیرکه
کاهل اسمدر جمعی کواهل‌در و کاهل بنو اسددن بر قبیله‌نك پدری اسمیدرکه کاهل بن اسد بن خزیمه‌در و آنلر
امرء القیسك پدرینك قاتللریدر و عربلر شدید الغضب آدمه واسرمش دوه‌یه ذو کاهل اطلاق ایدرلر کاهل موقع

(قوت)

قوت اولدیغنه مبنیدر حتی دوه نك یولك محلیدر یقال رجل ذوکاهل ای الشدید الغضب و یقال فحل ذوکاهل ای هایج
وشوکت صاحبی منیع الجانب آدمه شدید الکاهل اطلاق اولنور یقـال انّه لشدید الکاهل ای منیع الجانب
(ابوکاهل) قیس بن عائذ البجلیّ اصحابدندر (الکهلول) زنبور وزننده کولکن خندان آدمه دینور یقـال هو
کهلول ای ضحاك وکریم آدمه دینور یقال رجل کهلول ای کریم (کهل) سهل وزننده و(کاهل) صاحب
وزننده و(کهیل) زبیروزننده و(کهلان) سکران وزننده اسامی ناسدندر (کهیله) جهینه وزننده بر موضعدر
(کهال) غراب وزننده برکاهل جاهلی اسمیدر (الکهول) جرول وزننده (الکهول) صبور وزننده اورمجکه
دینور عنکبوت معناسنه (الکهبل) جعفر وزننده بودوره دینور وبرجنس ایری شجر اسمیدر وبوکنهبل ایله
ایکی معناده دخی مرادفدر (الکهدل) جعفروزننده اتنه طلو سموزتازه خاتونه دینور وقوجه قاری یه دیمکله ضدّ
اولور یقال تزوّج کهدلا ای شابّة سمینة وکذا عجوزا واورمجکه دینور ویکی یتشمش قیزه دینور وبررجل وبرراجز
علمیدر (الکهمل) کهدل وزننده ثقیل وبی مزه وناهضم کسه یه دینور یقال جاء کهمل ای ثقیل وخم (المکهمل)
مدحرج وزننده جمله وجمیع معناسنه‌در یقال اخذ الامر مکهملا ای باجمعه (کول) زفر وزننده فارس قضاسنده
برقریه‌در عامّه کوار دیرلر صغانی مرحومك ظن ایلدیکی کبی شیرازده محله اسمی دکلدر (الکولان) کافك فتحی
وضمیله بردی نباتنه دینورکه قوغه‌لق وحصیرا وتی دیدکاریدر وماوراء النهرده بر بلده آدیدر (الکولة) تمره وزننده
یمنده برحصن اسمیدر (الکوألل) سفرجل وزننده بودوره دینور (الاکوئلال) اشمعلال وزننده بودور اولمق
معناسنه‌در یقال اکوألّ الرجل اذا قصر اشبو کوألل واکوئلال ماده‌لرینی جوهری کأل ماده‌سنده وهمندن ناشی
ذکر ایلمشدر * شارح دیرکه مؤلف دخی اوراده ثبت ایلمکله تعارضا تساقطا قبیلندن اولور (التکوّل) تفعل وزننده
بریکمك معناسنه‌در یقال تکوّلوا اذا تجمعوا وبرکسه اوزرینه متصل وپیدرپی شتم وضربله اوشوب ایدوب حواله
اولمق معناسنه‌در یقال تکوّلوا علیه اذا اقبلوا علیه بالشتم والضرب فلم یقلعوا (الانکیال) انفعال وزننده تکوّل ایله
معنای اخیرده مرادفدر یقال انکالوا علیه بمعنی تکوّلوا (التکاول) تفاعل وزننده جعلی قصه‌لنمق معناسـنه‌در
یقال تکاول الرجل اذا تقاصر (الاکول) اطول وزننده طاغلر شکلنده جابجا تومسکلی اولان ارضه دینور
(الکیل) سیل وزننده و(المکال) مقال وزننده و(المکیل) مسیل وزننده اولچمك معناسنه‌در یقال کال الطعام یکیل
کیلا ومکالا ومکیلا اذا وزنه بالکیلة ویقال کاله طعاما وکال له طعاما بمعنی یعنی مفعولینه تعدیه ایدوب وبعضا مفعول اوّله
لام داخل اولور پس کاله طعاما قولی اکا بغدای اولچدی که اکا اولچك ایله یاخود اولچه‌رك بغدای ویردی دیمك اولور
حتی راغب کلته الطعام اذا اعطیته کیلا عبـارتیله رسم ایلمکله تضمین بابندن اولدیغنی تلمیح ایلمشدر وکال له طعاما
قولی اکا ویرمك ایچون بغدای اولچدی دیمکدر * پس بیضاوی مرحومك سورهٔ مطففین اولنده حذف وایصالدن عدّ
ایلمسنه حاجت قالمزتنه‌که عصام دخی لغتده لامدن مجرد اورودینی تصریح ایلمشدر فلینظر وکیل مکیال کبی اولچکه‌ده
اطلاق اولنور وآقچه‌یی وزن ایلمك معناسـنه مستعملدر یقال کال الدراهم اذا وزنها وچقماقدن آتش چیقمیوب
آتشسز اولمق معناسنه مستعملدر چقماقدن مراد اعرابك اغاجدن اولان چقماغیدر آتش یرینه خرده حکاکه‌لری
چیقمق ملابسه‌سیله استعمال اولندی یقال کال الزند اذا کبا وبرنسنه‌یی برنسنه‌یه قیاس ایلمك معناسـنه مستعملدر
کویاکه آنك اولچکنه توفیق ایدر یقال کال الشیء بالشیء اذا قاسه به وکیل چقماق چاقیلورکن صیچرایان خرده
خرده پاره‌لرینه اطلاق اولنور وعربلر هذا طعام لایکیلنی دیرلر لایکفینی کیله معناسنی مراد ایدرلرکه تضمینی متضمندر
(واذا طلع سهیل * رفع کیل * ووضع کیل * دیرلر یعنی سهیل یلدزی طوغدقده اولچکك بری رفع وبری وضع اولنورکه
حرارت هوا زائل اولوب برودتك عارض اولمسنی مراد ایدرلر (الاکتیال) افتعال وزننده بودخی اولچمك معناسنه‌در
یقال اکتال الطعام بمعنی کاله * بوراده مؤلف قصر ایلمشدر زیرا اکتیال اولچك ایله نسنه آلان آدم کندی نفسیچون
اولچمك واولچوب آلمق معناسنه‌ده کلور قال الراغب اکتلت علیه اذا اخذت منه کیلا وفی المصباح اکتلت منه وعلیه
اذا اخذت وتولیت الکیل بنفسك ویقال کال الدافع واکتال الآخذ وعلی حرفیله صله‌لنمق خصوصنده سورهٔ
مطففین اوّلنده ابو السعود حضرتلرینك کلام نفیسی واردر فلیراجع (الکیلة) کافك کسریله اسمدر اولچویه
دینور (المکیل) منبروزننده و(المکیال) محراب وزننده و(المکیلة) مکنسه وزننده کیل کبی اولچکه دینور یقال
اخذه بالکیل والمکیل والمکیال والمکیلة وهو ما کیل به (التکایل) تفاعل وزننده بربرینه مکافات اوزره معامله ایلمك
معناسنه‌در یقال هما یتکایلان ای یتعارضان بالشتم او الوتر وقولهم لاتکایل بالدم ای لایجوز لك ان تقتل الآثارك
یعنی قاتلدن غیری یی قتل جائز دکلدر طرفینده فضل ومزیّت جهتیله مسـاوات معتبر دکلدر قاتل کرك مقتولدن

دون وكرك افضل اولسون بهر حال قصاص اكا مترتب اولور ﴿المكايلة﴾ مفاعله وزننده بر آدمه بر كسه هر نه سويلديسه
اولدخی اكا آنی سويلك ياخود آنك كندی حقنده ايشلديكنی اولدخی ايشلمك معناسنه مستعملدر ياخود كنديسنه
شتم ايدنك شتمندن ازيد شتم ايلمك معناسنه مستعملدر لسان عوامده تركيده بوندن اولچكنه اولچك بلكه برباش
زياده ويرمك تعبير اولنور يقال كايله اذا قال له مثل مقاله او فعل كفعله او شاتمه فاربى عليه ﴿الكيول﴾ عيوق وزننده
جنكده الك كيروده اولان طابوره دينور يقـال قام فی الكيول ای فی آخر الصفوف فی الحرب وقورقق بيدل
كسه يه دينور يقال رجل كيول ای جبان و يوكسك يره دينور تپه كبی و چقماقدن صچرايان آتشسز سياه قغلجمه
دينور * مترجم ديركه ابن اثيرك بياننه كوره آخر صف وجبان معنالری كيل الزند معناسندندركه آتشی چيقمز
ديمكدر ياخود جبان معناسی معنای اخيردندركه كيروده بريوكسك يرده طوروب ايلرونك حالنه نظر ايدر بو مناسبتله

(حكايه)

بولطيفه ثبت اولندی بر محاربه هنكامنده برآق صقاللو پير واختيار كسه عسكرك كيروسنده برآلارغه محلده توقف
ايدر ايمش نفراتك بری يانه وارروب اولادك مثابه سنده كسه لر ايلروده جنك ايده يورلرسن آق صقاللكدن اوتانميوب
بويله كيروده طورمق روا ميدر ديو سرزنش ايتدكده ای اوغل بن دائما بويلجه كيروده طورمقله بو آق صقاله مالك
اولدم يوخسه ايلرويه اقتحام ايلسم ايدی قاره صقاله دخی مالك اولمز ايدم ديو جواب المشدر ومن القصة الحصة
﴿الكيل﴾ هين وزننده بودخی چقماقدن صچرايان آتشسز سياه قغلجمه دينور يقال خرج من الزند الكيول والكيل
ای السحالة ﴿التكلی﴾ تجلی وزننده تكيل كلمه سندن مقلوبدر جنكده الك كيروده كی طابورده طورمق معناسنه در
يقال تكلی الرجل اذا قام فی الكيول ﴿التكييل﴾ تفعيل وزننده بركسه قورقق اولمق معناسنه در يقال كيل الرجل
اذا كان كيولا ای جبانا

فصل اللام

﴿لتله﴾ لامك فتحی وتای فوقيه نك سكونيله بر موضع آديدر ﴿لعلّ﴾
فتحتينله ولام مشدده مفتوحه ايله و ﴿لعل﴾ لام مخففه نك سكونيله كلمهٔ طمع واشفاقدر يعنی مرجو ومأمولی ياخود
مخوف ومكروهی توقع وامید ايچوندركه حاصلی محبوبی ترجی ومكروهدن انديشه واشفاقه دلالت ايدر مثلا لعل الله
يغفر ذنبی ديرلر اميددر ومأمولدركه خدای متعال كناهمی مغفرت ايليه ولعل زيدا يموت ديرلر قورقرمكه زيد وفات ايليه
ديمكدر بو معنالردن فارسيده مكر وشايد كلمه لريله تعبير اولنور بونده يكرمی سكز لغت واردر (١) لعلّ (٢) لعل كه
ذكر اولندی (٣) علّ بغير لام (٤) عنّ نون مشدده ايله (٥) غنّ غين معجمه ايله (٦) انّ همزه ونون مشدده ايله (٧) لأنّ
لام وهمزه ونون مشدده ايله (٨) لونّ لام وواو ونون مشدده ايله (٩) رعلّ راء وعين ولام مشدده ايله (١٠) لعنّ
لام وعين ونون مشدده ايله (١١) لغنّ لام وغين معجمه ونون مشدده ايله (١٢) رغنّ راء وغين معجمه ونون مشدده ايله
(١٣) وعلی افعل دينور عين ولام مشدده وياء متكلم ايله (١٤) وعلنی افعل دينور نون وقايه زياده سيله (١٥)
لعلی دينور (١٦) لعلنی دينور (١٧) لعنی دينور نون مشدده ايله (١٨) لعننی دينور نون وقايه ايله (١٩) لغنی غين
معجمه ايله (٢٠) لغننی نون وقايه ايله (٢١) لونیّ نون مشدده ايله (٢٢) لوننی نون وقايه ايله (٢٣) لأنی همزه ونون مشدده ايله
(٢٤) لأننی نون وقايه ايله (٢٥) إنی همزهٔ مفتوحه ايله (٢٦) اننی نون وقايه ايله (٢٧) رغنی غين معجمه ايله (٢٨) رغننی
نون وقايه ايله * مترجم ديركه مؤلفك بصائرده وشهابك درة الغواص شرحنده اشبو لعلّ كلمه سنه متعلق نفايس اولمغله
طالب اولنلر مراجعت ايده لر ﴿اللمال﴾ سحاب وزننده وغراب وزننده سرمه يه دينور يقـال بعينه لمال ولمال
ای كحل ﴿التملل﴾ تفعل وزننده آغزك ايچنده اولان بقيهٔ طعامی دل ايله يلاشدرمق معناسنه در يقال تملل بفمه
اذا تلمظ ﴿اللولاء﴾ صحراء وزننده ضرّ وشدّت ومحنت معناسنه در يقال وقع فی اللولاء ای الشدّة والضرّ ﴿لال﴾
حال وزننده فقهادن احمد بن علیّ بن احمدك پدرينك جدّی اسميدر ولال فارسی اولمغله دلسزه دينور اخرس
معناسنه ﴿الليل﴾ سيل وزننده و ﴿الليلاة﴾ الف وهاايله كيجه يه دينوركه غروب شمسدن فجر صادقك طلوعنه قدر
علی قول شمسك طلوعنه قدر مدتدن عبارتدر جمعی ليالی كلور غير قياس اوزره ياء زياده سيله و ليائل كلوركه مقلوبدر
شارح ديركه ليلاة ليله نك اصليدر زيرا مصغری لييليه در و ليله ليلك مفرديدر تمره وتمر كبی ومرزوقی ديديكه ليل ازاء
نهارده وليله ازاء يومده استعمال اولنور انتهی * وليل طوی قوشنه دينور حباوی كبی علی قول ياوريسنه دينور
وكروان قوشنك كه چاغرغان طوی ديدكلريدر ياوريسنه ده دينور وعرفجة بن سلامة الكندی نام كسه نك قلجی اسميدر
وتقول العرب البس ليل ليلا ای ركب بعضه بعضا يعنی برنسنه نك اجزاسی بری برينك اوستنه بنكشدی ﴿الاليلاء﴾
حمراء وسكری وزنلرنده كيجه نك طول وشدّتنی افاده ضمننده تأكيد ايچون ايراد اولنور عند البعض پك قرا كو اولان
كيجه يه ياخود اوتوزنجی كيجه سنه وصف اولور نته كه دهماء يكرمی طقوزنجی ودعجاء يكرمی سكزنجی كيجه در
يقال ليلة ليلاء وليلی ای طويلة شديدة اوهی اشدّ ليالی الشهر ظلمة اوليلة ثلاثين ﴿الأليل﴾ احمر وزننده و ﴿اللائل﴾

(صاحب)

صاحب وزننده و (المليل) معظم وزننده بونلرده تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال ليل اليل ولائل ومليل اى شديد الظلمة (الالأل) همزه ايله اهمال وزننده و (الاليال) همزهٔ ثانيه بدلى يايله كيجه يه كيرمك معناسنه در يقال الألـ القوم و اليلوا اذا دخلوا فى الليل اوّلكيده همزهٔ اولى مناسبتيله ياء همزه يه ابدال اولنمشدر (امّ ليلى) سياه باده نك كنيه سيدر كه پاپاس قاره سى ديدكاريدر و ليلى باده نك ابتداى كيف ونشئه سنه اطلاق اولنور بخار تصوّرينه مبنيدر تقول اخذتنى الخمر ليلاها اى نشوتها وبدء سكرها و برخاتون اسميدر جمعى ليالى كلور (حرّة ليلى) باديه ده برقره طاشلق تپه در (ابن ليلى المزنى) و (ابو ليلى الاشعرىّ) و (ابو ليلى الجعدىّ) و (ابو ليلى المازنىّ) و (ابو ليلى الغفارىّ) و (ابو ليلى الخزاعىّ) صحابه لردر (الملايلة) مفاعله وزننده اجيرى كيجلكله طوتمق معناسنه در نته كه مشاهره آيلقله ومياومه كونده لكله معامله دن عبارتدر تقول لايلته اذا استأجرته لليلة ويقال عامله ملايلة كياومه مياومة من اليوم

فصل الميم

(المأل) ميمك فتحى وهمزه نك سكونيله و (المئل) كتف وزننده سموز و يومرى كوده لو كشى يه دينور مؤنثى مأله ومئله در (المؤولة) عمومه وزننده و (المألة) كرامه وزننده بركسه سموز وتنومند اولمق معناسنه در يقال مأل الرجل ومئل مؤولة ومألة من الباب الثالث والرابع اذا كان مألا اى سمينا ضخما (المأل) و (المألة) ميملرك فتحيله بر ايشه قبل الوقوع ياپنوب آماده اولمق معناسنه در يقال جاء امر مامأل له وماماًل مألة من الباب الخامس والثالث اى لم يستعدّله ولم يشعر به (المألة) تمره وزننده باغچه يه وچمنزاره دينور روضه معناسنه ودكرمنه دينور رحى معناسنه جمعى مئال در ميمك كسريله (المتل) قتل وزننده برنسنه يى صرصوب ارغالمق معناسنه در يقال متل الشئ متلا من الباب الاوّل اذا زعزعه وحرّكه (المثل) ميمك كسرى وثاى مثلثه نك سكونيله و (المثل) فتحتينله و (المثيل) اميروزننده برشيئك بكزرى ويكتاشى شبه ومانند معناسنه در جمعلرى امثالدر يقال هذا مثله ومثله ومثيله اى شبهه وقول العرب فلان مستراد لمثله اى مثله يطلب ويشحّ عليه يعنى فلان نسنه كمياب اولمغله مثل ومانندى مطلوب اولوب وكنديسى فدا اتمليوب حقنده بخل وضنت اولنه جق يادكار بيهمتادر ديمكدر (المثل) فتحتينله شبه ومانند معناسنه دركه ذكر اولندى ودليل وحجت معناسنه مستعملدر يقال اقام له مثلا اى حجة وقصه وحديث وداستان معناسنه در يقال بسط له مثلا اى حديثا وبرنسنه نك صفتنه اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ﴿مثل الجنة التى وعد المتقون﴾ اى صفة الجنة * شارح ديركه مثل تعبير اولنان كلام كه قبولله متسم وتداول ايله مشتهردر شبه معناسندن مأخوذدر كوياكه محاضرى اولان كسه موردنى مضربنه مثل ونظير ايده رك ايراد ايدر (التمثيل) تفعيل وزننده برقصه وبر لاقردى بيان ايلمك معناسنه در يقال مثل بالمثل اى بالحديث اذا بينه وافاده وحدثه وبرنسنه يى برنسنه يه بكزتمك معناسنه در يقال مثله به اذا شبهه به وبرنسنه نك بعينه صورتنى نقش وكتابت مقوله سيله تصوير ايلمك معناسنه در شويله كه شئ مصوّرك شخصنه نظر ايدر كبى بعينه تصوير ايليه يقال مثل الشئ له اذا صوّرله حتى كانه ينظر اليه وبر آدمه مثله تعبير اولنان عقوبتله اشكنجه قلمق معناسنه در يقال مثل لفلان اذا نكل به (الامتثال) افتعال وزننده بو دخى مثل وقصه بيان ايلمك معناسنه در يقال امتثل المثل اى الحديث بمعنى مثله وبركسه مثل جهتيله بالمناسبه ابيات ثلاثه انشاد ايلمك معناسنه در يقال امتثل عندهم مثلا حسنا اذا انشد بيتا ثمّ آخر ثمّ آخر نته كه تمثّل دخى بومعنايه دركما سيذكر وبرنسنه نك صورتنه كيرمك معناسنه در يقال امتثله اى تصوّره * شارحك بيانه كوره تمثيلك مطاوعيدر فيقال مثله له فامتثله اى صوّره له فتصوّره وبر آدمك طريقه ومسلكنه تابع اولوب اصلا آندن عدول وتجاوز ايتميه رك اقتدا وانقياد ايلمك معناسنه در يقال امتثل طريقته اذا تبعها فلم يعدها وقاتلى قصاص ايلمك معناسنه در يقال امتثل منه اذا اقتصّ (التمثّل) تفعل وزننده بو دخى مثل وقصه بيان ايلمك معناسنه در يقال تمثّل الحديث وبالحديث بمعنى امتثل * قال الشارح ومنه قول جرير * والتغلبىّ اذا تنحنح للقرى * حك استه وتمثل الامثالا * وتمثل امتثال كبى برمناسبتله مثل قصديله ابيات ثلاثه انشاد ايلمك معناسنه در يقال تمثل عندهم مثلا حسنا اذا انشد بيتا ثمّ آخر ثمّ آخر * شارح ديركه مؤلفك صورت تفسيرندن ابيات ثلاثه انشاد اولنمدقجه امتثال وتمثل اطلاق اولنميه جغى منفهم اولور لكن امّهات سائره نك منطوقى اوزره مصراع واحدده دخى مستعملدر ومنه قول عايشة كان عليه السلام يتمثل بقول الشاعر * ويأتيك بالاخبار من لم تزوّد * پس مؤلّفك مرادى مطلقا متعدّد منظومه ديمك اولور وبومعناده امتثال وتمثل بنفسه وباء حرفيله متعدّى اولور كما قال فى الاساس هذا البيت مثل نتمثله عندنا ونتمثل به ونمتثله ونمتثل به * ومؤلف تمثل صورتلنمك وبر شيئك صورتنه كيرمك معناسنه ده ورودنى اهمال ايلدى وتمثل برنسنه يى يابر كلامى مثل ضرب وايراد ايلمك معناسنه در يقال تمثل بالشئ اذا ضربه مثلا ويقال هذا البيت مثل

تمثل به وقصاص آلمق معناسنه‌در يقال تمثّل منه اذا اقتص‌ّ (الامثولة) اضحوكه وزننده اسمدر تمثل اولنان
بيته دينور (المثال) كتاب وزننده مقدار معناسنه‌در يقال هذا على مثاله اى مقداره وقصاص معناسنه‌در
يقال اخذ منه مثاله اى قصاصه وبرنسه‌نك اورنكنه وصفتنه دينور يقال هذا على مثال ذاك اى على صفته
ودوشكه دينور يقال نام على المثال اى الفراش جمعى امثله ومثل كلور كتب وزننده (التماثل) تفاعل وزننده
خسته صحت وافاقته يقلشمق معناسنه‌در وبومثول وقيام معناسنه‌ندر يقال تماثل العليل اذا قارب البرء (الامثل)
افضل وزننده ومرادفيدر جمعى اماثل‌در يقال هذا امثل قومه اى افضله * راغبك بيانته كوره اشبه وامثل
كلمه‌لرى فى الاصل اشبه بالافاضل وامثل بالافاضل اولوب بعده كثرت دوران سببيله مشبه به اسقاط ومطلق افضل
مقامنده اقامه واستعمال اولنديلر وانلردن صيغه تصريف اولندى وقوله تعالى ﴿ اذيقول امثلهم طريقة ﴾ اى
اعدلهم واشبههم باهل الحق‌ّ اواعلمهم عند نفسه بما يقول (المثالة) كرامه وزننده فاضل اولمق معناسنه‌در يقال
مثل الرجل مثالة من الباب الخامس اذا فضل (المثلى) ميمك ضميله امثلك مؤنثيدر اقصى وقصوى كبى وقوله تعالى
﴿ ويذهبا بطريقتكم المثلى ﴾ اى الطريقة التى هى الاشبه بالحق‌ّ (المثيل) اميروزننده مثل ونظير معناسنه‌دركه
ذكر اولندى وفاضل معناسنه‌در يقال رجل مثيل اى فاضل (التمثال) تانك فتحيله تفعيلدن مصدردر برنسنه‌يى
آخره بكزتمك معناسنه‌در يقال مثله به تمثيلا وتمثالا اذا شبهه به (التمثال) تانك كسريله مصنوع اولان صورته
دينور كرك قلم ايشى وكرك سائر كونه اولسون تقول رأيت تمثالا فى يده اى صورة واشعث بن قيس الكندى‌ّ قلجنك
اسميدر (المثول) قعودوزننده اياق اوزره ديكيلوب طورمق معناسنه‌در يقال مثل بين يديه ومثل مثولا من الباب الاوّل
والخامس اذا قام منتصبا وسينوب يره ياپشمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال مثل الرجل اذا لطأ بالارض ويرندن
ايرلمق معناسنه‌در يقال مثل فلان اذا زال عن موضعه وبرنسنه‌يى برنسنه‌يه بكزتمك معناسنه‌در يقال مثل فلانا
فلانا وبفلان اذا شبهه به وبكزمك معناسنه‌در يقال مثل فلان فلانا اذا صار مثله (المثل) غسل وزننده و(المثلة)
ميمك ضميله برآدمه غيره عبرت اوله‌جق عقوبت ايلك معناسنه‌در بورنى وقولاغنى وسائر بعض اعضاسنى كسمك
وكوزينى اويمق كبى يقال مثل بفلان مثلا ومثلة من الباب الاوّل اذانكل (المثلة) ميمك فتحى وثانك ضميله وسكونيله
اسمدر عبرت آله‌جق عقوبته دينور جمعى مثولات كلور ميمك فتحيله ومثلات كلور ميمك فتحى وثانك ضميله (الامثال)
همزه كسريله برآدمى قصاص جهتيله قتل ايلك معناسنه‌در يقال امثله اذا قتله بقود (الماثل) صاحب
وزننده عقوبت معناسنه اولان مثل كلمه‌سنى تاكيد ايچون ايراد اولنور يقال مثل ماثل اى جهد جاهد هرشديد محنتى
اكا تشبيه ايدرلر وماثل اثر وعلامتى بالكليه نابود اولوب خاكسار اولمش رسم بناء وعمارته دينور يقال كان رسم
الدار ماثلا اى الذاهب الاثر (المأثول) مدينه‌ده برموضعدر (الماثلة) چراغپادركه شمعدان طرزنده اولور چراغه
وايلكمن تعبير اولنور بومناسبتله شمعدانه‌ده اطلاق اولنور يقال اتى بالماثلة اى بمنارة المسرجة (المثل) ميمك
كسريله ابن عجل بن لجيم‌در ملوك يمنندر امويه‌دن عبدالملك بن مروان طرفنه يمندن برطائفه ورود ايدوب
حضورنده مثول واثناى مصاحبتده عبدالملك ذكر اولنان مثل لفظنى مصحف اوله‌رق ماالميل منكم تعبيريله
استفسار ايلدكده مرقوملر مرادنى فهم ايدوب فى ذاتهم ادب آشنا اولملريله اسلوب حكيمانه ايله ياامير المؤمنين كان
ملك لنا يقال له المثل ديدكلرنده عبدالملك شرمسار اولدى وبنو المثل بن معاويه برقبيله‌در ابو الشعثاء يزيد الكندى‌ّ
آنلردندر (المثل) ميمك ضميله فلج نام محلده برموضعدركه رحى المثل دخى ديرلر (الامثال) همزه‌نك فتحيله بصره‌يه
قريب برنيچه طاغلو ارضه اطلاق اولنوركه برى برينه متشابهلردر (المجل) ميمك فتحى وجيمك سكونيله و(المجل)
فتحتينله و(المجول) قعودوزننده كثرت عملدن ال ناسورلنوب قبارمق معناسنه‌در يقال مجلت يده ومجلت مجلا ومجلا
ومجولا من الباب الاوّل والرابع اذا نفطت من العمل فمرنت وطوارك طرنغى طاشرقدقدنصكره اوكولوب قتيلنمق
معناسنه‌در وعندالبعض مجل بدنده درى ايله اتك بيننده صو حادث اولمق معناسنه‌دركه آتش اصابتندن ياخشونتلو
نسنه استعمالندن حادث اولور تركيده بوكه دخى قبارمق تعبير اولنور وبعضلر عندنده مجله كه مجل لفظنك مفرديدر
شول يوفقه دريجكه دينوركه ايش ايشلمكدن قباروب ايچنده صوطولار تركيده قبارجق تعبير اولنور بونك جمعى مجال‌در
ميمك كسريله ومجل درتمرو تمره كبى يقال مجل الحافر اذانكبته الحجارة فبرئ فصلب او المجل ان يكون بين الجلد واللحم
ماء او المجلة قشرة رقيقة يجتمع فيها ماء من اثر العمل ومنه يقال جاءت الابل كالمجل اى رواء ممتلئة يعنى دوه‌لر صويه
كركى كبى قانوب قارنلرى مجل كبى صو ايله طبطلو كلديلر (الامجال) همزه‌نك كسريله بو دخى ال كثرت عملدن
نصرلنوب قبارمق معناسنه‌در يقال امجلت يده بمعنى مجلت وايش الى قبارتمق معناسنه‌در يقال امجل يده العمل اذا صيّرها

(ماجلة)

ماجلة ﴿الماجل﴾ طاغك ودره‌نك دیبنده مجتمع اولان صویه دینور وباب مکه‌ده بر موضع آدیدرکه اطرافدن
ترشح ایدن صو آنده مجتمع اولور ﴿المحل﴾ فحل وزننده مکر وکید معناسنه‌در یقال لایضرّه محله ای مکره وکیده
وتوزه دینور غبار معناسنه وقوراقلغه وقیتلغه دینور یقال اصابهم محل ای شدّة وجدب وانقطاع المطر ومحول
وممحله کبی قوراق یره دینورکاسیذکر ومصدر اولور یرقوراق اولمق معناسنه یقال محلت الارض محلا من الباب
الثالث اذا کانت ممحلة ومحل ومحال کتاب وزننده امیر ووالی وحاکمه غمز وسعایتله برآدمه کید وضرر ایراث
ایلك معناسنه‌در یقال محل بفلان ومحل به ومحل به محلا ومحالا من الباب الثانی والرابع والخامس اذا کاده بسعایة
الی السلطان ومحل اصلا خیرومنفعتی اولمیان جماد خلقت کمسنه‌یه اطلاق اولنور ارض محله تشبیهله یقال
رجل محل ای لاینتفع به ﴿المحلة﴾ تمره وزننده و﴿المحول﴾ صبور وزننده و﴿الممحلة﴾ محسنه وزننده و﴿الممحل﴾
محسن وزننده که بو امحالدن قلیلدر و﴿الممحال﴾ محراب وزننده محل کبی قوراق یره دینور یقال ارض محل
ومحلة ومحول وممحلة وممحل وممحال ای جدبة ﴿المحالة﴾ مقالة وزننده بر قوراق اولمق معناسنه‌در یقال
محلت الارض محالة من الباب الخامس اذا کانت جدبة ﴿الامحال﴾ همزه‌نك کسریله بر محل قیتلق وقوراقلق
اولمق معناسنه‌در یقال امحل البلد اذا اجدب فهو ماحل وممحل قلیل وناس قیتلغه صتاشمق معناسنه‌در یقال
امحل القوم اذا اجدبوا ﴿الماحل﴾ قیتلق وقوراق شهره ومحله دینور ممحل دخی دینورکه امحالدندر لکن غیرقیاس
اوزره ماحل مستعملدر ممحل قلیدر وماحل وجودی متغیر اولمش آدمه دینور ﴿المتماحل﴾ متمایل وزننده پك
اوزون اولوب اندامی پریشان ومضطرب ونازیبا دوه‌یه وآدمه دینور ومنه کلام علیّ رضی الله عنه * انّ من ورائکم
امورا متماحلة * ای فتنا یطول شرحها وبو کلام مرتضویدر جوهری توهمندن ناشی حدیث عنوانیله تقیید ایلدی
کذلك امورا کلمه سی منصوبدر جوهری تغییر ایدوب مرفوعا رسم ایلمشدر * شارح دیرکه حدیث موقوف
جمله سندن اولمق احتمالندن بشقه کلام اصحابه حدیث اطلاقی اصولده مقرّردر واقعا نهایه‌ده دخی وفی حدیث علیّ
عنوانیله مثبتدر وجوهری همان امور متماحلة کلامیله اکتفا ایلمشدر ومتماحل ایراق اوبه‌یه واوه دینور یقال دار
متماحلة ای متباعدة ووجودی متغیر اولمش کمسه‌یه دینور ماحل دخی دینور تقول رأیته متماحلا وماحلا ای متغیر البدن
﴿التمحّل﴾ تفعل وزننده حیله ایلك معناسنه‌در یقال تمحل له اذا احتال وبرآدمك حق ومطلوبنی ادا خصوصنده
آنی کلفت وزحمته اوغراتمق معناسنه‌درکه اذا ورنجله ادا ایتمکدن عبارتدر یقال تمحل له حقه اذا تکلفه له
مؤلفینك تمحّل تعبیرلری بوندندر ﴿الممحل﴾ معظم وزننده اوزاتمش نسنه‌یه دینور یقال شیء ممحل ای مطوّل
وشول سوده دینورکه طعمی اکشیمکه باشلمش اوله علی قول طولومه وضع وحفظ اولنوب لکن هنوز طعمی تمام متغیر
اولمقسزین شرب اولنه یقال لبن ممحل ای اخذ طعم حموضة اوما حقن فلم یترك یأخذ الطعم وشرب ﴿المحال﴾
کتاب وزننده کید ومکر معناسنه‌در یقال هو ضعیف المحال ای الکید وفند وحیله ایله بر خصوص ومصلحتی
طلب وتسخیر ایلمکه دینور یقال فاز مطلبه بالمحال وهو روم الامر بالحیل وتدبیر معناسنه‌در یقال قویّ المحال
ای التدبیر وقدرت معناسنه‌در وجدال معناسنه‌در یقال هو شدید المحال ای الجدال وعذاب وعقاب وعداوت
معنالرینه‌در ومفاعله‌دن مصدر اولور دشمنلك ایلك معناسنه یقال ماحله ومماحلة ومحالا اذا عاداه وزور وقوّت
معناسنه‌در وشدّت ومحنت وهلاك معناسنه‌در یقال وقع فی المحال ای الشدّة والهلاك وهلاك ایلمکه دینور
وینه مفاعله‌دن مصدر اولور مماحله کبی برکمسه ایله زور وقوّت خصوصنده مباحثه ایدوب یارشمق معناسنه
تاکه احدهمانك قوّتی آخردن زیاده اولدیغی ظاهر اوله یقال ماحله مماحلة ومحالا اذا قاواه حتی یتبین ایهما اشد
﴿المحالة﴾ سحابه وزننده بیوك بکره‌یه وچرخه دینورکه اکا دوه قوشوب قویدن صو چکرلر تاء وحدتیه‌در یقال
استق علی المحالة ای البکرة العظیمة * مؤلف بونی حول ماده‌سنده دخی ثبت ایلمشیدکه دونمك معناسندن
مأخوذدر بوراده میمی اصلیه اعتبار ایلمشدر ظاهرا مکر وحیله یاخود قوّت وشدّت معنالرندن متصوّردر ومحاله
دوه قسمنك ارقه اوکورغه‌لرندن براوکورغه‌یه دینور جمعلری محال کاورهاسز وجمع الجمعی محل کاور میمك ضمیله
واسکله‌یه دینورکه دیوارجیلر وصواجیلر آنك اوزرنده اوتوروب عمل ایدرلر قاره چاو دخی تعبیر اولنور یقال
عمل الطیان علی المحالة وهی الخشبة التی یستقرّ علیها الطیانون ﴿المحال﴾ سحاب وزننده بودخی بیوك بکره‌یه وچرخه
دینور ونسوان دوزکونلرندن بر دوزکون آدیدرکه اوکورغه کمیکلری هیئتنده اولور یقال جاءت وعلیها
المحال وهو ضرب من الحلیّ یکون علی هیئة الفقار ﴿الممحلة﴾ مرحله وزننده تازه اوغلاق دریسندن اولان
سود طولومنه دینور ﴿المحل﴾ کتف وزننده شول آدمه دینورکه اکسه سندن قوغیلوب اوزون اوزادی سوریله‌رك

درمانده و بی مجال قالمش اوله یقال صار زید محلا ای مطرودا حتی اعیا (التمحیل) تفعیل وزننده قوتلندرمك وقوّت ویرمك معناسنه‌در تقول محلنی یافلان ای قوّنی (الماخل) خای معجمه ایله داخل وزننده قاچغین آدمه دینور ماخ کبی یقال هو ماخل و ماخ ای هارب (المدل) میمك کسریله شول خیره و چلمسز لاغر آدمه دینورکه پك لاغرلکندن قرالتیسی کوجله بلوروب تشخیص اولنه یقال فلان صیرّه المرض مدلا و هو الرجل الخفیّ الشخص القلیل اللحم (المدل) میمك فتحیله خسیس و دنی کمسه‌یه دینور یقال هو مدل ای خسیس و یوغوردکبی پك قویلمش سوده دینور یقال لبن مدل ای خاثر (مدل) جبل وزننده ملوك قبیلهٔ حمیردن برینك اسمیدر (مدلین) سقسین وزننده اندلسده برحصن آدیدر * شارح دیرکه اندلس اولکه‌سنده دکلدر بلکه حالا آق‌دکزده مدللی دیدکاری جزیره اوله‌جقدر (المدلاء) صحراء وزننده نجران شرقیسنده برقوملق آدیدر (مداله) سحابه وزننده برموضعدر (التمدل) تفعل وزننده مندیل ایله سیلنمك معناسنه‌در یقال تمدّل بالمندیل بمعنی تمندل ظاهرا نون داله مبدّلدر (المذل) ذال معجمه ایله عمل وزننده برعارضه سببیله تنکدل و مضطرب و بیقرار اولمق معناسنه‌در یقال مذل الرجل مذلا من الباب الرابع اذا ضجر و قلق و مذل اویوشقلغه و سستلکه دینور یقال اخذه المذل ای الفترة والخدر (المذل) کتف وزننده و صفدر برعارضه سببیله تنکدل و مضطرب و بیقرار آدمه دینور یقال صار مذلا ای ضجرا وقلقا و مذیل معناسنه‌در کاسیذکر (المذل) عزل وزننده و (المذال) مقال وزننده بر آدم رازینی حفظ وکتم ایده‌میوب افشا ایلك معناسنه‌در یقال مذل فلان بسرّه و مذل مذلا و مذالا من الباب الاوّل والخامس اذا افشاه بابین اخیرینده طبیعی اولور و بذل و سماحت ایلك معناسنه‌در یقال مذلت نفسه بالشئ و مذلت من الباب الرابع والخامس اذا سمحت و بر عضو اویوشمق معناسنه‌در یقال مذلت رجله من الباب الرابع اذا خدرت و مذل وصف اولور پك باذل و سخی آدمه اطلاق اولنور یقال رجل مذل النفس و مذل الید ای سمح (المذیل) امیر وزننده مذل کبی و صفدر سرّینی صقلیه‌میوب افشا ایدر اولان آغزی کوشك آدمه دینور یقال هو مذل ککتف و مذیل اذا کان یفشی بسرّه و مذیل بیقرار اولان خسته‌یه دینور یقال مریض مذیل اذا کان لایتقارّ وفارسیده نرم آهن دیدکاری دموره دینورکه دیشی دمور تعبیر اولنور پولاد و چلیك ارکك دموردر (الامذال) همزه‌نك کسریله بودخی برعضو اویوشمق معناسنه‌در یقال امذلت رجله اذا خدرت و یقال به امذال ای فترة وخدر (المذل) میمك کسریله مذل کلمه‌سنده لغتدرکه بغایت خیره و لاغر و خیال آدمه دینور (المذلی) قتلی وزننده مذل یاخود مذیل کلمه‌سنك جمعیدرکه بیقرار خسته‌یه دینور بو جهتله اصلا آرام ایلیوب دائما حرکت و اضطراب اوزره اولان کمسه‌لرده استعمال اولندی یقال رجال مذلی ای لایطمئنون (الممذل) منبروزننده اهلنه پزونکلك ایدن قورمساغه دینور یقال سمعت انّه ممذل ای قوّاد علی اهله (الامذلال) احمرار وزننده بودخی برعضو اویوشق اولمق معناسنه‌در یقال امذلّت رجله بمعنی امذلت (الممذئلّ) مشمعلّ وزننده اویقوسنی آلمامش یاخود مخمور و خمیازه‌کش کبی نفس و مزاجنه غلظت و فتور وانتفاخ عارض اولمش آدمه دینور یقال اصبح ممذلا ای خاثر النفس (المذال) کتاب وزننده مذاء معناسنه‌درکه قورمساقلغه و قلتبانلغه دینور یقال به مذال ای مذاء و بر کمسه زوجه‌سیله همفراش ایکن زوجه‌سنك آشناسی کلمکله همسر اولسون دیو فراشدن یابجه یابجه یورالنه‌رق آلارغه‌یه چیقمغه دینور قال الشارح ومنه الحدیث * الغیرة من الایمان والمذال من النفاق * و یروی المذاء من الناق وهو ان یقلق الرجل بفراشه الذی یضاجع فیه حلیلته و یتحوّل عنه حتی یفترشها غیره (الممرجل) مزعفر وزننده برجنس آلاجه قماش آدیدر * مؤلف بونی رجل ماده‌سنده ثبت و مرجل صورتلری منقوش آلاجه قماش ایله بیان ایلشیدی (المردلة) دحرجه وزننده برایشی احکام و متانت و جهیله ایشلیوب کوشك و بیاغیجه ایشلمك معناسنه‌در یقال مردل العمل اذا لم یحکمه (المرطلة) دحرجه وزننده برعمله مداومت ایلك معناسنه‌در علی قول فساد اولان عمله مداومت ایتمکه مخصوصدر یقال مرطل العمل اذا ادامه او لاتکون الّا فی فساد و برآدمه برنسنه بیلاشدرمق معناسنه‌در یقال مرطل فلانا بالطین و غیره اذا لطخه به و بر آدمك عرضنه طوقنمق معناسنه‌در یقال مرطل عرضه اذا وقع فیه و اصلاتمق معناسنه‌در یقال مرطل المطر فلانا اذا بله (الامزهلال) اضمحلال وزننده هوا بوزندن بلود آچلمق معناسنه‌در یقال امزهلّ السحاب اذا انقشع و قار اریمك معناسنه‌در یقال امزهلّ الثلج اذا ذاب و بو ازمهلّ ماده‌سندن مقلوبدر (المسل) فتحتینله اطرافندن مفرز خط کبی طوغری و اوزون اوزادی ارضه دینور و صو اقندیسنه دینور مسیل الماء معناسنه جمعی امسله کلور و مسل کلور ضمتینله و مسلان کلور میمك ضمیله و مسائل کلور * شارح دیرکه مسائل

مسیل تصورینه مبنی اولمق غالبدر ﴿المسالة﴾ مقاله وزننده بعض یوزده اولان یاقشقلو و دلبرسو بولکه و آقندیلغه دینور یقال فی وجهه مسالة ای طول فی حسن ﴿المسل﴾ نسل وزننده آقق معناسنه در یقال مسل الماء مسلا من الباب الاول اذا سال ﴿الامتسال﴾ افتعال وزننده قلجی قیندن صیرمق معناسنه در یقال امتسل السیف اذا استله ﴿مسولی﴾ تنوفی وزننده ومدّ ایله برموضع آدیدر ﴿المشل﴾ میمك فتحی و شین معجمه نك سكونیله آزجه سود صاغمق معناسنه در یقال مشل الرجل اللبن مشلا من الباب الاول اذا حلبه قلیلا وقلجی قیندن صیرمق معناسنه در یقال مشل السیف اذا استله ﴿الممشل﴾ منبر وزننده سهولتله سود صغان آدمه دینور یقال هو ممشل ای حالب رقیق بالحلب ﴿التمشیل﴾ تفعیل وزننده ناقه آزجه سود ویرمك معناسنه در علی قول سودی اعضاسنه یایلمغله ممه یه سود پك آز اینمك معناسنه در یقال مشلت الناقة اذا انزلت شیئا قلیلا او انتشرت درّتها ﴿الامتشال﴾ افتعال وزننده قیندن قلج صیرمق معناسنه در یقال امتشل السیف اذا استله ﴿موشیل﴾ میم مضمومه ایله بوصیر وزننده ارمیه قضاسنده برقریه در غانم بن حسین الفقیه ابو الغنایم الموشیلیّ اورادندر یاخود موشیلایه منسوبدر كه نصاری طائفه سنه مخصوص بر كتابدر مومی الیهك جدّی مهتدی اولمشیدی ﴿المشول﴾ شمول وزننده كوده نك اتی آزالمق معناسنه در یقال مشل لحمه مشولا من الباب الاول اذا قلّ ومنه یقال فخذ ماشلة ای قلیلة اللحم ویقال رجل ممشول الفخذ ای قلیل اللحم ﴿المصل﴾ اصل وزننده و ﴿المصالة﴾ سحابه وزننده یوغردی قینادوب صقدقدنصكره غلیظنه كه كش تعبیر اولنور آنك صوینه دینور كه بر دفعه دخی قینادوب صقرلر تركلر قاره قورت و قاره كش تعبیر ایدرلر فارسیده اكا ترف و كشك سیاه دیرلر پك حامض و بارد وردیّ الكیموس والهضم و معده یه مضرّ بر نسنه در یقال سقاه المصل والمصالة وهو ماسال من الاقط اذا طبخ ثم عصر ومصل ومصول قعود وزننده طاملق معناسنه در یقال مصل الشیء مصلا ومصولا من الباب الاول اذا قطر ویوغوردی خرما چوپندن ایشلنمش سپت مقوله سی ظرفه یاطوربه یه قویوب صوینی سوزمك معناسنه در كه اكا طوربه یوغوردی تعبیر اولنور یقال مصل اللبن مصلا اذا صار فی وعاء خوص او خرق لیقطر ماؤه * مؤلفك ظاهر عباره سی لازم اولمسنی مشعردر لكن مسامحه یی متضمندر محكمده وسائر اصولده اذا وضعه فی وعاء عبارتیله مرسومدر و مصل كش تعبیر اولنان یوغرد قوریسنی مصل دوزمك معناسنه در یقال مصل الاقط اذا عمله و یاره دن جزئیجه چرك صیزوب سیلان ایلمك معناسنه در یقال مصل الجرح اذا سال منه شیء یسیر و مدیون داینه حقندن پك آزجه نسنه ویرمك معناسنه مستعملدر یقال مصل لفلان من حقه اذا خرج له منه یعنی شیء یسیر و مالی نابجا یره صرفله تباه ایلمك معناسنه مستعملدر یقال مصل ماله اذا افسده یعنی صرفه فیما لاخیر فیه ﴿المصول﴾ قعود وزننده طاملق معناسنه در كه ذكر اولندی وصویی یوغردن سوزوب آیرمق معناسنه در یقال مصل اللبن مصولا اذا میز عنه الماء ﴿المصالة﴾ میمك ضمی و فتحیله كوپدن صیزوب آقان صیزندی یه دینور ﴿الماصل﴾ حاصل وزننده آزجه ویركویه دینور یقال نال منه ماصلا ای عطاء قلیلا و آزجه سوده دینور ﴿الممصل﴾ محسن وزننده و ﴿الممصال﴾ محراب وزننده شول قیونه دینور كه سودی كولكه صاغلدقده مایه سز و قوتسز اولمغه طولومه چكمكسزین آچلی آچلی ویروب همان متزایل اوله یقال شاة ممصل و ممصال اذا كانت یتزایل لبنها قبل ان یحقن و ممصل شول خاتونه دینور كه رحمنده جنین هنوز مضغه ایكن دوشورر اوله یقال امرأة ممصل اذا كانت تلقی ولدها مضغة ﴿الممصل﴾ منبر وزننده بویه جی سوزكوسنه دینور كه آنكله بویه سوزرلر ﴿الامصال﴾ همزه نك كسریله بودخی مالی بیوجه تباه ایلمك معناسنه در یقال امصل ماله اذا افسده وقیونك بالجمله سودنی صاغمق معناسنه در یقال امصل الغنم اذا حلبها مستوعبا یعنی مافیها ﴿المصلاء﴾ حمراء وزننده بازولری انجه خاتونه دینور یقال امرأة مصلاء ای الدقیقة الذراعین ﴿الاستمصال﴾ قرن اسهاله اوغرامق معناسنه در یقال استمصل البطن اذا اسهل ﴿الامضحلال﴾ اضمحلال وزننده و مراد فیدر یقال امضحلّ الشیء بمعنی اضمحلّ ﴿المطل﴾ قتل وزننده وعده یی و دینی اوزادوب گجكدرمك معناسنه در یقال مطل العدة والدّین مطلا من الباب الاول اذا سوّفه و ایپی سوندروب اوزاتمق معناسنه در یقال مطل الحبل اذا مدّه و دموری دوكوب اوزاتمغله سبیكه ایدوب توغلغه دوزمك معناسنه در یقال مطل الحدید اذا سبكه و طبعه و صاغه بیضة ﴿الامتطال﴾ افتعال وزننده و ﴿المماطلة﴾ مفاعله وزننده و ﴿المطال﴾ قتال وزننده بونلرده وعده یی و دینی لیت و لعل ایله اوزادوب گجكدرمك معناسنه در یقال امتطل الوعد والدین و ماطله اذا سوّفه و امتطال اوت اوزایوب كوراولمغله بری برینه صارمشمق معناسنه در یقال امتطل النبات اذا التفّ ﴿المطول﴾ صبور وزننده و ﴿المطّال﴾ بطّال وزننده دائما وعدی یاخود دینی اوزادوب

بجکدر راو لان کسه یه دینور یقال رجل مطول و مطّال ای مسوّف و مطّال دموری دوکوب مغفر دوزن آدمه دینورکه توغلغه‌جی تعبیر اولنور «المطالة» کتابه وزننده دموری دوکوب مغفر دوزمك حرفتنه دینور «الممطول» هردوکیلوب سبیکه طرزنده اوزانمش نسنه یه دینور قلج و بچاق دمورلری کبی «المطلة» تمره وزننده و فتحاتله حوضك دیبنده قلان صو بقیه‌سنه دینور «المطلة» غرفه وزننده طولومدن دوکیلان آزجه صو وشراب مقوله‌سنه دینور «ماطل» بردوه پوغورینك اسمیدر ابل ماطلیه اکا نسبت اولنور «المعل» نعل وزننده حیوانك خایه‌لرینی چیقارمق معناسنه‌درکه انه‌مك و انسانده خادم ایتمك و خروسده املیق ایتمك تعبیر اولنور یقال معل الحمار معلا من الباب الثالث اذا استلّ خصییه و برنسنه‌یی قاپمق معناسنه‌در یقال معل الشیٔ اذا اختطفه و اختلسه و برآدمی ایودروب ازعاج ایلمك معناسنه‌در یقال معله عن حاجته اذا اعجله وازعجه و برآدم عجله ایلکله ایشنی تباه و برباد ایلمك معناسنه‌در یقال معل امره اذا عجل به وقطعه وافسده وسرعتله یوریوب کتمك معناسنه‌در یقال معل الرجل اذا اسرع فی السیر و یولده کیدرکن دابه‌لری بری برندن کسوب آیرمق معناسنه‌در یقال معل رکابه اذا قطع بعضها عن بعض و اغاج و تخته مقوله‌سنی یارمق معناسنه‌در یقال معل الخشبة اذا شقها و ناقه‌نك فرجنه ال صوقوب ایچندن یاوری‌یی عجله ایله چکوب چیقارمق معناسنه‌در یقال معل الحوار اذا مدّه من حیاء الناقة واستخرجه بعجلة بوراده او کلمه‌سیله او استخرجه نسخه‌لری غلطدر و برآدمك عرض و ناموسنه خلل و یروب دیلملك معناسنه‌در یقال معل به اذا وقع به «الامعال» همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی ایشندن ایودروب ازعاج ایلمك معناسنه‌در یقال امعله عن حاجته اذا اعجله وازعجه «المعالة» مقاله وزننده شرّ و شور معناسنه‌در یقال هو صاحب معالة ای شرّ «المعل» کتف وزننده دائما عجله ایدیجی آدمه دینور یقال رجل معل ای مستعجل «بطن معوله» معونه وزننده بر موضعدر «الامتعال» افتعال وزننده برکسه یه سرعت و اختلاسله مزراغی پیدرپی سانجمق معناسنه‌در یقال امتعل فلانا اذا دارك الطعان فی اختلاس «مغیل» غین معجمه ایله امیر وزننده مغربده شهر فاس قربنده بر بلده آدیدر آندن نیچه محدّثلر ظهور ایلدی «بنو مغاله» مقاله وزننده انصاردن برقوم و جماعتدر «المغالة» مقاله وزننده غشّ و غدر و خیانت معناسنه‌در یقال به مغالة ای خیانة و غشّ و غمز و سعایت معناسنه‌در کما سیذکر «المغل» میمك فتحی و غینك سکونیله طوار چایر ایله بیله‌جه طپراق یمکله یورکی اغریمق معناسنه‌در یقال مغلت الدابة مغلا من الباب الثالث والاوّل اذا اکلت التراب مع البقل فاخذها وجع فی بطنها و مغل کبه خاتونك چوجغه امزردیکی سوده دینور فتحتینله ده زبانزده‌در و مغل و مغاله برآدمك والی و حاکم یاننده سوء حالنی ذکر ایله غمز و سعایت ایلمك معناسنه‌در علی قول عموما یعنی والی یاننده و سائر محللرده مساویسنی نقل ایله دیلملك معناسنه‌در یقال مغل به مغلا و مغالة من الباب الثالث اذا وشی به عند السلطان او عامّ «المغلة» فرحه وزننده چایر ایله بیله‌جه طپراق یمکله یورکی آغریان دابّه‌یه دینور یقال دابّة مغلة اذا صارت قد اکلت التراب مع البقل فوجع بطنها «المغلة» تمره وزننده اسمدر دابّه‌یه وجه مذکور اوزره عارض اولان آغری‌یه دینور یقال بالفرس مغلة ای وجع بطن من اکل التراب و فساد معناسنه‌در یقال به مغلة ای فساد و مغله شول قیونه دینورکه برسنه‌ده ایکی دفعه دول ویره جمعی مغال‌در میمك کسریله یقال نعجة مغلة اذا کانت تنتج فی عام مرّتین «الامغال» همزه‌نك کسریله برآدمك دوه‌لری مغله دیدکلری مرض مذکوره اوغرامق معناسنه‌در یقال امغل القوم اذا امغلت ابلهم و کبه خاتون چوجغی امزرمك معناسنه‌در یقال امغلت الحامل ولده اذا ارضعته بالمغل و خاصة دیشی قیون برکونه دردده مبتلا اولمق معناسنه‌درکه هرکبه اولدقجه اول درد سببیله دولنی براقور علی قول امغال قیون قسمی بهرسنه متّصل طوغرمق و عندالبعض برسنه‌ده ایکی دفعه کبه اولمق معناسنه‌در یقال امغلت الشاة اذا اصاب وجع فی بطنها کلما حملت القت ولدها او هو ان تنتج سنوات متتابعة او ان یحمل علیها فی السنة مرّتین و امغال خاتون بهرسنه چوجغی هنوز ممه‌دن کسلمکسزین کبه قالوب طوغورمق معناسنه‌در یقال امغلت المرأة اذا ولدت کلّ سنة و حملت قبل الفطام «المغل» فتحتینله کبه خاتون چوجغنی امزرمك معناسنه‌در یقال مغلت الحامل ولده مغلا من الباب الرابع اذا ارضعته و برآدمك کوزی بوزیلوب فاسد و تباه اولمق معناسنه‌در یقال مغل الرجل اذا فسدت عینه «الممغل» محسن وزننده چوجغنی امزیرن کبه خاتونه دینور و بهرسنه کبه قالور اولان خاتونه دینور «الممغل» منبر وزننده طپراق یمکه دوشکون اولان کسه یه دینور یقال هو ممغل ای مولع باکل التراب * مؤلفك احاطه ملتزمی ایکن مغل ماده‌سنی که میم مضمومه ایله قبائل اترا کدن براویماق آدیدر اهمال ایلمشدر و اتراك اصلی مغل بن النجه خان بن ترك بن یافث بن نوح علیه السلام‌در بونك برادری تاتاردر تاتار اویماغی دخی اندن

تورەمشدر (المقل) نقل وزننده باقمق معناسنه‌در يقال مقله مقلا من الباب الاول اذا نظر اليه و صويه طالدرمق معناسنه‌در يقال مقله فى الماء اذا غمسه قال الشارح ومنه الحديث * اذا وقع الذباب فى الطعام فامقلوه فانّ فى احد جناحيه سمّا وفى الاخر شفاء وانّه يقدّم السمّ ويؤخرّ الشفاء * ومقل صويه طالمق معناسنه‌در يقال مقل فى الماء اذا غاص فيه وممه‌دن بركونه سود امكه دينور وقيونك ديبنه دينور يقال وقع فى مقل البئر اى اسفله و برآدم دوه‌سنك كوچك كوشكنك ممه‌دن كنديسى امدكده چوق امكله سود طوقنور ديو انديشه‌سندن ايله آزجه آزجه سود ايچورمك معناسنه‌در يقال مقل فصيله اذا سقاه فى كفه قليلا قليلا وذلك اذا خاف عليه من شربه اللبن و برقابه ذكرى آتى مقله ديدكلرى چقل طاشنى قيوب اوزرينه صو دوكمك معناسنه‌در يقال مقل المقلة اذا القاها فى الاناء وصبّ عليها الماء (المقل) ميمك ضميله كندر اسميدركه آق كونلك ديدكلرى دارو در يهود طائفه‌سى تبخر ايدرلر و بر نوع صمغ اسميدركه بر شجردن حاصل اولور هندى و عربى و صقلى قسمى اولور مجموعى سعال و نهش حشرات و بواسير وتنقيهٔ رحم وتسهيل ولادت وانزال مشيمه و بوكركده حادث اولان طاشلرى ازاله و رياح غليظه‌يى تحليل بابنده نافع ومدرّ ومسمن ومقوّى واورامى محلل ودافعدر اشبو دارو بلاد عربده خصوصا يمنده نابت بر شجرك صمغيدر مقل ازرق ديمكله معروفدر تركيده كورن ديرلر وصفرته مائل اولانه مقل اليهود ديرلر * پس مؤلفك كندر ايله بيان ايلديكى بو اولمق كركدر وغبرت وسواده مائل اولانه صقلى ديرلر ظاهرا صقليه اطه‌سنه منسوبدر ونواحئ يمندن ظهور ايدن بادنجانى اولور اكا مقل عربى ديرلر صاف وحمرته مائل اولانه هندى ديرلر (المقل المكىّ) دوم اغاجنك ثمريدر نضيج بولدقده اكل اولنور عفوصتلى وخشونتلى قابض وبارد و معده‌يى مقوّيدر بونك تازه‌سنه بهش وقوريسنه دقل ديرلر (المقلة) ميمك ضميله كوزك آق وقاره‌سنى جامع شحمه‌سنه دينور على قول آق وقاره‌سنه دينور ياخود حدقه‌يه دينوركه كوزك بيوك قاره‌سيدر جمعى مقل كلور صرد وزننده وقوله هذا خير يعنى ماورد فى حديث ابن مسعود وسئل عن مسح الحصا فى الصلوة فقال * مرّة وتركها خير من مائة ناقة لمقلة * اى خير من مائة تختارها بعينك ونظرك يعنى نماز ايچره موضع سجده‌دن مسح حصا ايلك خصوصندن سؤال اولندقده بركره مسح ايلك جائزدر لكن آنيدخى ترك ايلك نظركده كزيده وپسنديده اولان يوز ناقه‌يه مالك اولمقدن افضلدر (المقلة) تمره وزننده شول خرده طاشلره دينوركه اهل سفر بريه‌ده صويك قلتندن ناشى يانلرنده موجود اولان صويى تقسيم ايلدكلرنده اول طاشلرى برقابه قويوب آنلرى اورته‌جك مقدارى صو وضع و هر كسه او لقدرجه صو توزيع ايدرلر يقال تقاسموا الماء بالمقلة اى حصاة القسم توضع فى الاناء اذا عدم الماء فى السفر ثم يصبّ عليه مايغمر الحصاة فيعطى كلّا منهم سهمه (التماقل) تفاعل وزننده ايكى كسه برى برينى صويه طالدرمق معناسنه‌در يقال تماقلا اذا تغاطّا فى الماء (الامتقال) افتعال وزننده پيدرپى صويه طالمق معناسنه‌در يقال امتقل الرجل اذا غاص مرارا (المكلة) ميمك فتحى وضمى وكافك سكونيله قيونك ديبنده ايركيلوب بريكمش صو ماده‌سنه دينور على قول آندن ابتدا چكيلوب اخراج اولنان صويه دينور تقول اعطنى مكلة بئرك وهى جمة البئر او اوّل مايستقى من جمتها بوراده نسخهٔ صحيحه بودر وبعضلر عندنده مكله قيونك ديبنده قلان آزجه بقيه‌يه دينور ياخود قابده قلان آزجه بقيه‌يه دينور قول اوّله كوره اضداددن اولور (المكول) قعود وزننده قيونك ديبنده مكله ديديكى صو اولمق معناسنه‌در يقال مكلت البئر مكولا من الباب الاول اذا كانت بها مكلة (المكول) صبور وزننده ايچنده مكله ديديكى صو اولان قيويه دينور جمعى مكل كلور كتب وزننده وشول قيويه دينوركه صويى آز المغله اطرافدن آزجه آزجه ايركيلوب برمقدارجه ديبنده مجتمع اوله يقال بئر مكول اذا قلّ ماؤها فاستجمّ حتى اجتمع الماء فى اسفلها (المكل) عنق وزننده و(المكل) كتف وزننده و(الممكلة) مكرمه وزننده و(الممكولة) بالجمله صويى چكيلوب اخراج اولنمش اسكى قيويه دينور يقال قليب مكل ومكل وممكلة وممكولة اذا كانت قدنزح ماؤها (الممكل) منبر وزننده صويى آزجه كوله دينور يقال غدير ممكل اى القليل الماء وايچنده صو اولان قيويه دينور يقال بئر ممكل اذا كان فيها ماؤها (الاستمكال) تزوّج ايلك معناسنه‌در يقال استمكل بفلانة اذا تزوّج بها (المكال) غراب وزننده ايچ ياغنه دينور بوراده قوّتدن كنايه‌در يقال مابالناقة مكال اى شحم (المكولىّ) صبورىّ وزننده لئيم وبدكهر كسه‌يه دينور يقال رجل مكولىّ اى لئيم (المماكل) مماثل وزننده بولديغى وكورديكى نسنه‌لرى جمع وادّخار ايدن آدمه دينور (ميكائيل) ميمك كسريله ملائكهٔ اربعه‌دن بر فرشته اسميدر عليهم السلام ونونله ميكائين دخى لغتدر شارح ديركه حق سبحانه وتعالى اول فرشته‌يى روى زمينده كائن انسان وحيوانك ارزاقنى تحصيله مؤكّل ايلمشدر (الملل) فتحتينله و(الملة) غلّه وزننده و(الملالة) و(الملال) ميملرك فتحيله اوصانمق معناسنه‌در تقول مللته ومللت منه

مللا و ملة و ملالة و ملالا من الباب الرابع اذا سئمته ﴿الاستملال﴾ بودخی اوصانمق معناسنه در تقول استمللته بمعنى مللته ﴿الاملال﴾ همزه نك كسريله برآدمی یوروب اوصاندرمق معناسنه در يقال املنی و امل علیّ ای ابرمنی و برآدمك سفر وغربتی مدید اولمق معناسنه مستعملدر يقال امل عليه السفر اذا طال واملاء طريقيله يعنی بريسی سويليوب كنديسی يازمق معناسنه در يقال امله ای قال له فكتب عنه ﴿الملول﴾ و ﴿الملولة﴾ صبور و صبوره وزننده و ﴿المالولة﴾ فاعوله وزننده و ﴿الملّالة﴾ شدّاده وزننده و صفلر در ملالتلو اوصانق آدمه دینور مؤنثنده دخی ملول و ملوله دینور يقال هو ملول وملولة ومالولة وملّالة و ذو ملة و هی ملول و ملولة *شارح دیرکه اوّلكی ملولهده تاء مبالغه ایچوندر و مالوله تاموره وزننده مبالغه در و ذو مله بونلرك فاعل معناسنه اولدقلرینه اشارتدر ﴿الملل﴾ فتحتينله مصدر درکه ذکر اولندی و دوه نك قولاغی توزینه باصيلور برکونه تمغا اسميدر ﴿الملة﴾ غله وزننده مصدر درکه ذکر اولندی و استی کوله دینور يقال اطعمه خبز ملة وهی الرّماد الحارّ خبز مله استی کولده پشمش اتمکه دینورکه اعراب واحشام طائفه سی پشوررلر وبعض طشره دکرمانلرده دخی پشوررلر پوغاچه تعبير ايدرلر وآتش قورینه دینور جمره معناسنه وحمّا حرارتندن عارض اولان تره دینور ملال کبی کما سیذکر ﴿الملال﴾ غراب وزننده بودخی حمّا ترینه دینور يقال اخذ المحموم الملة والملال ای عرق الحمّی ﴿الملة﴾ میمك ضميله دیکشك ابتدا چاتيسنه دینورکه ایلمه وایلندی تعبير اولنور يقال الثوب على الملة ای الخياطة الاولی ﴿الملة﴾ میمك کسريله دين و شريعته اطلاق اولنور املت الکتاب ماده سندن مأخوذ در يقال ملة ابراهيم خير الملل ای شريعته و دينه اساسده زمخشری دیدیکه مله طريق مسلوکه معناسنه در دين و شريعت شاهراه مستقيم اولمغله آنكله تسميه اولندی و مله دیت و خونبها معناسنه در يقال اخذ ملته ای دیته ﴿التملل﴾ تفعل وزننده و ﴿الامتلال﴾ افتعال وزننده برملته ملتلنمك معناسنه در يقال تملل ملة الاسلام و امتلّ اذا دخل فيها و سرعتله یوریمك معناسنه در يقال تملل فی المشی و امتلّ اذا اسرع و تملل خسته لكدن یاخود غمّ و تاسه دن مضطرب و بيقرار اولمغله بری اوته چباليوب دونشدرمك معناسنه در تقول تمللت اذا تقلبت مرضا او غمّا ﴿الملّ﴾ میمك فتحيله یای واوق مقوله سنی طوغرلتمق ایچون آتشه طوتمق معناسنه در يقال ملّ القوس او السهم بالنار ملا من الباب الاول اذا عالجه بها و برنسنه يی آتش قورینه کومك معناسنه در يقال ملّ الشیء فی الجمر اذا ادخله فيه و سرعتله یوریمك معناسنه در يقال ملّ فی المشی اذا اسرع و ثوبی چاتوب ایلمك معناسنه در يقال ملّ الثوب اذا خاطه يعنی بالملة و اتمکی یا اتی کوله کوموب پشورمك معناسنه درکه کول باصدی و پوغاچه یاپمق تعبير اولنور يقال ملّ الخبز او اللحم اذا ادخله فی الملة و برآدمك سفر وغربتی اوزامق معناسنه در يقال ملّ عليه السفر اذا طال و ارقه اغریسنه اوغرامق معناسنه در تقول ملت و ملت ملا من الباب الرابع و الاوّل اذا اصابك الملال و حمّا ثقلتندن ترلمك معناسنه در يقال ملّ المحموم اذا اخذه الملال و مرضدن یاغمّ و تاسه دن بيقرار اولوب بری اوته دونمك معناسنه در تقول مللت اذا تقلبت مرضا او غمّا و برنسنه يی بيقرار ایدوب بری اوته چویروب دوندرمك معناسنه در تقول مللته ملّا من الباب الاوّل اذا قلبته ﴿الملال﴾ غراب وزننده حمّا ثقلتندن عارض اولان تره دینور و قلچ قبضه سنك اغاجنه دینورکه بالچاغی اوله جقدر اوزرینی طلا و تزيين ايدرلر و یایك ارقه سنه دینور يقال کسر ملال القوس ای ظهره و برموضع آدیدر و بدنده کميك ایچره عارض اولان حرارته دینورکه حمانك شدتندن کميکلرك ایچنه تأثير ايدر و ارقه اغریسنه دینور و مرضدن یاغم و تاسه دن بيقرار اولوب بری اوته چباليوب دونمکه دینور يقال اخذه الملال ای التقلب مرضا او غمّا ﴿المليل﴾ امير وزننده و ﴿المملول﴾ استی کولده پشمش اتمکه دینور پوغاچه و کول بصدی کبی يقال اطعمه مليلا و مملولا ای خبز الملة و مليل آینده و رونده سی چوق ایشلك یوله دینور مملّ کبی کما سيذکر ﴿المليلة﴾ سفينه وزننده بودخی کميکه تأثير ایلمش حرارته دینور ﴿المملّ﴾ میم اولانك ضمی و ثانيه نك فتحيله بودخی آینده و رونده سی چوق ایشلك یوله دینور يقال طريق مليل و مملّ ای سلك فهو معلم لاحب ﴿التمليل﴾ تفعيل وزننده و ﴿التململ﴾ تزلزل وزننده بونلرده مرضدن یاخود تاسه دن دوشك ایچره بيقرار اولوب بری اوته دونشدرمك معناسنه در تقول مللت و تمململت اذا تقلبت مرضا او غما ﴿الملامل﴾ علابط وزننده جست و رونده اشکه دینور يقال حمار ملامل ای سريع ﴿المملی﴾ میمك فتحی و الفك قصريله اشکين و چابك ناقه یه دینور يقال ناقة مملی ای سريعة ﴿المملة﴾ زلزله وزننده سرعتله یوریمك معناسنه در يقال ململ الرجل اذا اسرع ﴿المملول﴾ میمك ضميله کوزه سرمه چکه جك میله دینور يقال كحل عينه بالمملول ای المکحال و تلکونك و دوه نك ذکرلرینه دینور و دمور قلمه دینورکه لوحهٔ دفتره آنكله یازو یازارلر يقال کتبه بالمملول ای بالحديدة التی یکتتب بها فی الواح الدفتر ﴿ململ﴾ جبل وزننده برموضعدر

(مليله) سفينه وزننده مغربده بربلده آديدر (ملّاله) جبانه وزننده بجايه قربنده برقريه‌در (الملى) ربّى وزننده كركى كبى پشكين اتمكه دينور يقال خبزة ملى اى منضجة (ملول) تنور وزننده اساميدندر هارون بن ملول وشعيب بن اسحق المعروف بابن اخى ملول محدّثلردر (المليل) زبير وزننده قرغه‌قوشنه دينور و بررجل اسميدر وابو مليل ابن عبدالله وابو مليل ابن الاغر صحابه‌لردر (الانملال) انسلال وزننده ومرادفيدركه برنسنه‌نك ايچندن صيرلوب چيقمق معناسنه‌در يقال انملّ منه اذا انسلّ (المال) حال وزننده برآدمك مالك اولديغى نسنه‌يه دينور فارسيده خواسته دينور جمعى اموال‌در يقال له مال كثير وهو ماملكه من كلّ شئ * شارحك بياننه كوره اصلى مول‌در * مترجم ديركه مال اورمجك اسمى اولان موله‌دن مأخوذ اولمق خاطره‌سى درونده خلجان ايدر (المول) قول وزننده و (المؤول) شمول وزننده مالدار اولمق معناسنه‌در تقول ملت يافلان بكسر الميم تمال وملت بضم الميم تمول مولا ومؤولا من الباب الرابع والاول اى صرت ذامال و برآدمه مال ويرمك معناسنه‌در تقول ملته مولا من الباب الاول اذا اعطيته المال (التموّل) تفعل وزننده و (الاستمالة) چوق مال صاحبى اولمق معناسنه‌در تقول تموّلت واستملت يافلان اى كثر مالك (التمويل) تفعيل وزننده برآدمى مالدار ايلك معناسنه‌در يقال موّله اذا صيره ذامال (المال) اصلى مائل اولمغله بعد القلب عينى زائل اولمشدر مال صاحبى ديمكدر (الميل) سيد وزننده‌كه واو يايه مبدله‌در و (الموّل) بودخى سيد وزننده صاحب مال آدمه دينور مال كلمه‌سنك جمعى مآله كلور قائد وقاده كبى ومالون كلور مؤنثى ماله‌دركه اصلى مائله بعده مالئه اولوب عينى حذف اولنمشدر كذلك جمعى دخى ماله كلور ومالات كلور يقال رجل مال وميل وموّل وهم مالة ومالون وهى مالة وهنّ مالة ومالات اى كثير المال (الامالة) همزه‌نك كسريله بودخى برآدمه مال ويرمك معناسنه‌در تقول املته اذا اعطيته المال (المولة) ميمك ضميله اورمجكه دينور عنكبوت معناسنه (مويل) زبير وزننده شهور عربيه‌دن شهر رجبك اسم قديميدر (المهل) اهل وزننده وفتحتينله‌ده لغتدر حرف حلق ايچون و (المهلة) ميمك ضميله برخصوصده عجله وتشديد ايليوب رفق وتانى ايله ميدان ويرمك طوتمق معناسنه‌در يقال مهل فى عمله مهلا ومهلة من الباب الثالث اذا عمله بالسكينة والرفق ويقال عمل ذلك فى مهل ومهلة اى على تؤدة وسكينة ومهله طورى قطرانه دينور مهل كبى ويات وپراغه دينور يقال اخذ مهلته اى عدّته و برآدمه سنّ وعمر ياخود ادب وعرفان جهتيله اولان سبق وتقدّم معناسنه مستعملدر ومنه يقال اخذ على فلان المهلة اذا تقدمه فى سن او ادب (الامهال) همزه‌نك كسريله برآدمه برخصوصده تعجيل وتضييق ايليوب رفق وسهولتله معامله ايلك معناسنه‌در يقال امهله اذا رفق به و برماده‌ده افراطله عذر وبهانه ايراد ايلك معناسنه‌در يقال امهل فلان فيه اذا بالغ واعذر و برآدمه برماده ضمننده مهلت وزمان ويرمك معناسنه‌در مثلا اداء دينك وقتى حلول ايتمشيكن برزمان دخى تأخير ايدوب ميدان ويرمك كبى يقال امهله اذا انظره (التمهيل) تفعيل وزننده بودخى مهلت وزمان ويرمك معناسنه‌در يقال مهله اذا اجله (التمهل) تفعل وزننده برخصوصده عجله ايتميوب سكونت وتأنّى اوزره اولمق معناسنه‌در يقال تمهل فى عمله اذا اتأد و برخير وحسنه‌ده سائره سبق وتقدّم ايلك معناسنه‌در يقال تمهّل فلان اذا تقدم فى الخير (مهلا) ميمك فتحى وآخرك نصبيله مصادر محذوفة الافعال قسمندندر سقيا ورعيا كبى اصلى امهلنى مهلا ايدى بكا مهلت وير عجله ايله ديمكدر مفرد ومذكر ومؤنث وجمعى برابردر تقول مهلا يارجل ويارجال ويافلانة اى امهلنى و بركمسه برماده‌ده مهلت طلبيله مهلا ديسنه ياخود مأمور اولسه آنى ردّ ايچون لامهل والله ديرلر لامهلا ديمزلر زيرا اوّلكى عدم مساعده‌يى مشعردر وثانى لاتقل مهلا ايهامنى مذكردر وتقول مامهل والله بمغنية عنك شيئا بالرفع وعربلر رزق فلان مهلا ديرلر برآدم ايشلديكى كناهك عقوبتنده تعجيل اولنميوب تأخير ايله كنديسنه مهلت وميدان ويرلدكده فيقال فلان رزق مهلا اى ركب الخطايا فمهل ولم يعجل (المهل) ميمك ضميله جميع معدنيات جواهره شامل اسم جنسدر كومش والتون وباقر ودمور كبى يقال احرز المهل وهو اسم يجمع معدنيات الجواهر كالفضة ونحوها وطورى قطرانه دينور مهله كبى يقال طلا ابله بالمهل والمهلة اى بالقطران الرقيق واريمش توجه وباقر ودموره دينور يقال هو كالمهل اى الصفر الذائب او الحديد وزيتون ياغنه ياخود طورطوسنه ياخود طورى اولانه دينور وكولده پشمش اتمكدن دوكيلان كوله وقوره دينور وآغويه دينور يقال سقا مهلا اى سما ويارده‌دن آقان اريكه دينور يقال يسيل المهل من الجرح اى القيح وميتك كوده‌سندن آقان صارى صويه دينور (المهل) اهل وزننده مصدركه ذكر اولندى ومهل مضموم كبى بودخى ميتك جسدندن آقان صارى صويه دينور ودوه‌يه قطران سورمك معناسنه مصدر اولور يقال مهل البعير مهلا من الباب الثالث اذا طلاه بالخضخاض وطوارر فق وسهولتله

او تلامق معناسنه‌در يقال مهلت الغنم اذا رعت على مهلتها (المهل) فتحتينله بودخی میتك جسدندن آقان صاری صویه دینور وخیر وحسنه خصوصنده سائره سبق وتقدم ایلمکه دینور یقال فلان ذومهل ای تقدم فی الخیر وبر آدمك تقدم ایدن کذشته اسلافنه دینور یقال رحم الله مهلك ای اسلافك المتقدمین (المهلة) میمك حرکات ثلاثی وهانك سکونی وفتحیله بودخی میتك جسدندن آقان صاری صویه دینور (الماهل) جست وسریع معناسنه‌در وسابق ومتقدم معناسنه‌در (ابومهل) فتحتینله عروة بن عبدالله الجعفی کنیه‌سیدر اتباع تابعیندندر (الاستمهال) بر کمسه‌دن بر خصوصده مهلت ومیدان ایستمك معناسنه‌در یقال استمهله اذا استنظره (الانمهلال) انفعلال وزننده دیکنه طوغری دیکیلوب طورمق معناسنه‌در یقال انمهل الشیء اذا اعتدل وانتصب وبر نسنه‌دن فتور وسکونت کلمکله سست وفاتر اولمق معناسنه‌در یقال انمهل الشیء اذا سکن وفتر (المهصل) قنفذ وزننده قالین یاپیلو اشکه دینور یقال حمار مهصل ای غلیظ (المیل) سیل وزننده و (الممال) میم مفتوحه ایله معاب وزننده و (الممیل) معیب وزننده و (التمیال) تذکار وزننده و (المیلان) فتحاتله و (المیلولة) قیلوله وزننده اعتدالدن بر یکا صاپوب اکیلمك معناسنه‌در یقال مال الیه یمیل میلا ومالا ومیلا وتمیالا ومیلانا ومیلولة اذا عدل فهو مائل وتقول العرب هو لاتمیل علیه المربعة ای قوی یعنی فلان پك قوتلو زور مندر دیه‌جك یرده هو لاتمیل علیه المربعة دیرلر مربعه مکنسه وزننده طوار اوزره یوك قالدیره‌جق اغاجه دینور ومیل متعدی اولور برنسنه‌یی بر یکا طوغری اکمك معناسنه یقال ماله اذا صیره مائلا (المائل) بر جانبه طوغری اکلمش نسنه‌یه دینور خمیده معناسنه جمعی ماله کلور ومیل کلور رکع وزننده (الامالة) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی بر طرفه طوغری اکمك معناسنه‌در یقال اماله اذا صیره مائلا ودوه‌یه طتلو اوت اوتارمق معناسنه‌در یقال امال الابل اذا رعاها الخلة (التمیل) تفعیل وزننده اماله معناسنه‌در یقال میله بمعنی اماله وشك وتردد معناسنه مستعملدر یقال ماملوا ای لم یشکوا وتقول میلت بین الامر اذا ترددت (الاستمالة) بر طرفه طوغری صاپوب اکیلمك معناسنه‌در یقال میله فاستمال وبر نسنه‌یی خرمندن بغدای آلور کبی ایکی آوجله یاخود ایکی قوللری آچوب اللری بری برینه قاوشدیرمه اولچوسیله کندویه طوغری چکوب آلمق معناسنه‌در یقال استماله اذا اکتاله بالکفین او بالذراعین وبر آدمك کوکلنی کندی طرفنه جذب واماله ایلمك معناسنه‌در یقال استمال فلانا واستمال بقلبه ای اماله (المیلاء) صحراء وزننده باشه بر کونه دلبند صارنمغه دینور ظاهرا بجرو صارنمقدر وخاتونلر صاچلرینی بر طرفه خمیده ومائل ایده‌رك طرایوب ودوزوپ قوشمغه دینورکه آلفته‌لر شیوه‌سیدر *ومیلاء اورکجی بر جانبه طوغری مائل اولان دوه‌لره دینور یقال ابل میلاء ای مائلة السنام وبری برینك اوستنه متراکم اولمش بیوك قوم یغننه دینور وشاخلری چوق وکور اغاجه وصف اولور یقال شجرة میلاء ای الکثیرة الفروع (المیول) قعود وزننده کونش غروبه واروب چاتمق علی قول وسط سمادن زواله وارمق معناسنه‌در یقال مالت الشمس میولا اذا ضفت للغروب اوزالت عن کبد السماء ویول منزله یقلشمق معناسنه‌در تقول مال بنا الطریق اذا قصد ای قرب ومنه لیلة قاصدة (المیل) فتحتینله برنسنه خلقی بر طرفه مائل اولمق معناسنه‌در وکاه اولورکه بناء وعمارتده دخی استعمال اولنورکه معمار اکری یاپدیغندن اولور یقال میل الشیء میلا من الباب الرابع اذا کان مائلا خلقة (الامیل) احمر وزننده بر جانبه طوغری خلقی مائل اولان نسنه‌یه دینور یقال شیء امیل ای مائل خلقة واکر اوزره طوغری اوتوره‌مز اولان آدمه دینور یقال رجل امیل اذا کان یمیل عن السرج فی جانب وقلقانسز علی قول قلجسز یاخود مزراقسز ساده آدمه دینور یقال رجل امیل ای لاترس معه اولا سیف اولا رمح وقورقق آدمه اطلاق اولنور یقال هو امیل ای جبان (الممایلة) مفاعله وزننده باصقن ایلمك معناسنه‌در تقول مایلنا الوالی فمایلناه ای اغار علینا فاغرنا علیه (المیل) میمك کسریله کوزه سرمه چکه‌جك آلته دینور ترکیده دخی میل دینور یقال کحل عینه بالمیل ای بالململ وکوز ایریمی قدر یره دینورکه آندن اوته‌یه نظر ایشلمز یقال بینهما قدر میل ای قدر مد البصر ویوللرده مسافه نشانی ایچون یاپدقلری مناره‌یه دینور وبعضلر دیدیکه میل بر حد ومقدار ایله محدود ومعین دکلدر بلکه همان متراخی ومستطیل مسافه‌دن عبارتدر وعند البعض طقسان التی بیك اصبع مقدارندن عبارتدر علی قول اوچ بیك وعلی رأی درت بیك ذراع مقداری مسافه‌یه دینور فرسخ ماده‌سنده اختلاف ایلدکلری اوزره بعضلر قدماء ذراعیله طقوز بیك ذراع وبعضلر محدثین ذراعیله اون ایکی بیك ذراع تقدیر ایلدیلر ومیل کلمه‌سنك جمعی امیال ومیول‌در شارح دیرکه طقسان التی بیك اصبع تقدیر ایدن قولله درت بیك ذراع تقدیر ایده‌نك بیننده منافات یوقدر زیرا هر ذراع یکرمی درت اصبعدن عبارت اولمغله درت بیکه ضرب اولندقده طقسان التی بیك حاصل اولور *ومؤلف

فرسخ مادّه‌سنده كرچه بيان ايلميوب لكن برد مادّه‌سنده بريدى فرسخان و اثناعشر ميلا عبارتيله تعريف ايلمكله
هرفرسخ التى ميلدن عبارت اولمش اولورهرفرسخ ايسه اوچ ميلدن عبارتدركه ميل فرسخك ثلثى اولور وميل
درت بيك خطوه‌درو هرخطوه بربچق ذراعدر پس التى بيك ذراع ايدرو فرسخ اوچ ميل اولمغله اون سكز بيك ذراع
ودرتيوز اوتوز ايكى بيك اصبع ايدر انتهى * وميل بنت مشرّح تابعيه‌در (المائلات) مائله لفظنك جمعيدركه مائل
مؤنثيدر وشول مائلاتكه اشبو ❊ صنفان من اهل النار لم ارهما بعدقوم معهم سياط كاذناب البقر يضربون بها
الناس ونساء كاسيات عاريات مائلات مميلات رؤسهنّ كاسنمة البخت المائلة لايدخلن الجنة ولايجدن ريحها ❊
حديثنده وارد درمراد كبرونخوتله تبختروميلان ايده‌رك مشى ايدن نسوانـدرو مميلات قلوب رجالى كنديلره برتقريبله
اماله وجذب ايدنلردر ياخود عرض جمال ايچون نقابلرينى برجانبه اماله ايدنلردر (الميلة) حيله وزننده وقت وزمانه
دينور جمعى ميل‌در عنب وزننده يقال مضى بينهما ميلة اى حين وزمان

فصل النون

❊ فصل النون ❊ (النأل) نونك فتحى
وهمزه‌نك سكونيله و(النألان) فتحاتله و(النئيل) نفيروزننده برآدم باشنى يوقرى طوتوب سلكه‌رك يوريمك معناسنه‌در
صرتنده يوكى اولان آدم سكردركن باشنى يوقرى طوتديغى كبى يقال نأل الرجل نألا و نألانا ونئيلا من الباب الثالث
اذا مشى ونهض برأسه يحرّكه الى فوق كمن يعدو وعليه حمل ينهض به وآت ياخود صرتلان ارغلنه‌رق يوريمك
معناسنه‌در يقال نأل الفرس اوالضبع اذا اهتزّ فى مشيه وحسد ايلمك معناسنه‌در يقال نأل فلانا اذا حسده
وعربلر نأل كلمه‌سنى ينبغى موقعنده استعمال ايدرلركه لايق ومناسب اولور ديمكدر يقولون نأل ان تفعل اى ينبغى
شارح ديركه نته‌كه نول مادّه‌سى دخى بومعنايه مستعملدركه تناولدن مأخوذدر ظاهرا بوآندن متغيردر نته‌كه مادّه‌سنده
مشروحدر (النؤول) صبور وزننده نأل ونألاندن وصفدر باشنى يوقرى طوته‌رق يوريان آدمه وارغلنه‌رق
يوريان آته وصرتلانه دينور (النئدل) زبرج وزننده آفت وداهيه‌يه دينور (النئدلان) نونك ودالك كسرى ودالك
ضميله ينئدلان لفظنده لغتدر كماسيذكر (النأرجيل) همزه ايله نارجيل كلمه‌سنده لغتدركه هندستان جوزيدر
(النئطل) زبرج وزننده يك شنيع وشديد داهيه‌يه دينور يقال اصابه النئطل اى الداهية الشنعاء ويك زيرك وصاحب
فطنت آدمه دينور يقال رجل نئطل اى داه (النأملة) دحرجه وزننده اياغى بوقاغيلو كسه يوريمك وانك
يورويشى كبى يوريمك معناسنه‌در يقال نأمل المقيد اذا مشى ويقال نأمل الرجل اذا مشى مشية المقيد (النبل)
نونك ضميله ذكاء ونجابت معناسنه‌دركه فطنت وكرم وشرف جهتيله فاضل وعاليقدر اولمقدن عبارتدر يقال
فيه نبل اى ذكاء ونجابة (النبالة) كرامه وزننده برآدم نبل صفتيله متصف اولمق معناسنه‌در يقال نبل الرجل
نبالة من الباب الخامس اذا كان فيه نبل (النبيل) اميروزننده و(النبل) فتحتينله وشارحك تصويبى اوزره حبل وزننده
وصفلردر ذكاء وشرف وحسب جهتيله فاضل وعاليقدر اولان آدمه دينور نبل كلمه‌سنك مؤنثنده نبله دينور ونبيلك
ونبلك جمعلرى نبال كلور كرام كبى ونبيلك جمعى نبل دخى كلور فتحتينله ادم واديم كبى * ياخود بوشارحك بيانـنه كوره
اسم جمعدر كذلك جمعى نبله كلور فتحاتله ونبيل تيراندازلك فننده استاذ اولان آدمه دينور نابل كبى كماسيذكر
وابو عاصم النبيل محدّث وثقه‌در (النبيلة) نبيل كلمه‌سنك مؤنثيدر حسن وجمال بابنده فضل ومزيت صاحبه‌سى
خاتونه اطلاق اولنور يقال امرأة نبيلة فى الحسن اى بينة النبالة فاضلة وفائقة وكذا الناقة والفرس والرجل يقال
ناقة نبيلة وفرس ورجل نبيل اى فاضل فى الحسن ونبيله جيفه‌يه دينور ميته معناسنه ونبيله بنت قيس صحابيه‌در
(التنبل) تفعل وزننده برآدم نبيل اولمق معناسنه‌در يقال تنبل الرجل بمعنى نبل ونبل ديدكارى طاشله استنجا
ايلمك معناسنه‌در يقال تنبل بالنبل اذا استنجى بها واولمك معناسنه‌در يقال تنبل البعير والرجل اذا مات وبوميته
معناسنه اولان نبيله‌دن مأخوذدر وبرآدم فى ذاته نبالت يوغيكن تكلفله نبيللنمك وفضيلت تصنعيله فضلايه
بكزنمك معناسنه‌در يقال تنبل فلان اذا تكلف النبل وبرنسنه‌نك ايچندن كزيده وافضلرينى سچوب آلمق
معناسنه‌در يقال تنبل الرجل منه اذا اخذ الانبل فالانبل ومطلقا اخذ ايلمك معناسنه‌در يقال تنبل ماعندى
اى اخذه (الانتبال) افتعال وزننده سهام معناسنه اولان نبل ونبالدن ياخود يراق معناسنه اولان نبلدن مأخوذدر
بركسه يات ويراغنى دوزوب قوشوب آماده اولمق معناسنه‌در ومنه المثل * ماانتبل نبله الآباخرة * وبونده لغت
اربعه دخى واردر نبال ونباله‌كه نونلرك فتحيله‌در ونبل ونبله‌كه نونلرك ضميله‌در اول خصوصده تنبه ايلميوب غافل
اولمغله آماده اولمدى ديمكدر بومثل فرصت فوت اولدقدنصكره تداركه ابتدار ايدن كمسه حقنده ضرب اولنور
وانتبال اولمك معناسنه‌در يقال انتبل الرجل اذا مات وقتل ايلمك معناسنه المغله ضدّ اولور يقال انتبل
فلانا اذا قتله وسرعتله برنسنه‌نك مجموعنى بردن قالدروب يوكلنمك معناسنه‌در يقال انتبل الشئ اذا احتمله بمرّة

سر يعا (النبل) فتحتينله بيوك طاشلره و بيوك كسكلره دينور مفردى نبله در و كوجك طاشلره و كسكلره ديمكله ضدّ
اولورو استنجا ايده جك طاشلره دينور (النبل) صرد وزننده بودخى استنجا ايده جك طاشلره دينور* شارحك بيانه كوره
مفردى نبله در غرفه و غرف كبى (التنبيل) تفعيل وزننده برآدمه استنجا طاشلرى و يرمك معناسنه در يقال نبله النبل
و النبل اذا اعطاه اياها (الاستنبال) برنسنه نك كزيده و افضلنى اخذ و انتخاب ايلمك معناسنه در يقال استنبل المال
اذا اخذ خياره (التنبالة) و (التنبال) تانك كسريله بودوره دينور يقال رجل تنبالة و تنبال اى قصير و تنباله بودور لغه
دينور يقال فيه تنبالة اى قصر (النبل) حبل وزننده اوقلره دينور سهام معناسنه و بو جمعدر لفظندن مفردى يوقدر
على قول مفردى نبله در تمر و تمره كبى جمعى انبال در و نبال در سهام وزننده و نبلان در نونك ضميله* شارحك بيانه
نبل عربلرك قوللندقلره اوقه مخصوص صدر و عند الافصح لفظندن مفردى يوقدر مفردنده سهم ديرلر و نبل مصدر
اولور برآدمه اوق آتمق معناسنه ياخود برآدمه اوق و يرمك معناسنه در يقال نبله نبلا من الباب الاول اذا رماه بالنبل
او اعطاه النبل و اول اتانلر ايچون يردن آتيلان اوقلرى ديوشرمك معناسنه در يقال نبل على القوم اذا القط النبل لهم
و بر كمسه يى آزجه آزجه طعام و يره رك اويونلندرمك معناسنه در يقال نبل فلانا بالطعام اذا علله به الشئ بعد الشئ
و رفق و سهولتله معامله ايلمك معناسنه در يقال نبل به اذا رفق و دوه سورمك معناسنه در يقال نبل الابل اذا ساقها
و دوه نك مصلحت و مهمه سنى رؤيت و تنظيم ايلمك معناسنه در يقال نبل الابل اذا قام بمصلحتها و يولده پك اشوب
كتمك معناسنه در يقال نبل الرجل اذا سار شديدا (النبال) شدّاد وزننده اوق صاحبنه دينوركه مراد اوق طاشيان
و اوق ايله تجارت ايدندر و اوق ايشليان آدمه دينوركه اوقجى تعبير اولنور و بوكه نابل دخى دينور (النبالة) كتاب وزننده
اوقجيلغه دينور يقال هو نبال و نابل حسن النبالة اى صانع النبل (النابل) اوقجى يه دينور و اوق آتمقده استاذ
و ماهر تيراندازه دينور يقال هو نابل و ابن نابل اى حاذق و ابن حاذق يعنى مطلقا برايشده حاذق اولانه ده اطلاق
اولنور* و ثار حابلهم على نابلهم* مثلى حبل ماده سنده بيان اولندى (النبل) ركع وزننده نابلك جمعيدر استاذ
تيراندازلره دينور يقال قوم نبل اى رماة (المنتبل) اسم فاعل بنيه سيله اوق طاشيان آدمه دينور يقال هو منتبل
اى حامل النبل (الانبال) همزه نك كسريله برآدمه اوق و يرمك معناسنه در يقال انبله اذا اعطاه النبل و خرما اغاجى
تازه يمش و يرمك معناسنه در يقال انبل النخل اذا ارطب و اوقلرى يوغون يوغون دوزمك معناسنه در يقال انبل
قداحه اذا جاء بها غلاظا (النبلة) غرفه وزننده جزاء و عوض معناسنه در يقال نال منه النبلة اى الثواب و الجزاء
و لقمه يه دينور و يات و يراغه دينور نباله كبى كاسيذكر (نابل) باى مضمومه ايله آنك وزننده بر رجل اسميدر
و افريقيه ده بر موضع آديدر اعلامدن احمد بن على بن عمّار النابلى او رادندر (انبل) احمد وزننده اندلسده شهر
بطليوس نواحيسندن بر ناحيه در (نبل) زفر وزننده بنت بدر دركه محدّثه در (النبالة) ثمامه وزننده نبله كبى يات و يراغ
و پوصاته دينور يقال اخذ نبالته و نبلته اى عدّته و عتاده (المنابلة) مفاعله وزننده باب مغالبه ده مستعملدر
اوق يارشمق معناسنه در و بعضلر نباله ده يعنى فضيلتده مباحثه ايلمكله بيان ايلديلر تقول نابلته فنبلته اى كنت
اجود نبلا منه او اكثر نبالة (النبتل) جعفر وزننده دمور كبى قتى و پك نسنه يه دينور و بر موضع آديدر و بر رجل
علميدر و عبدالله بن نبتل منافقيندندر (النتل) قتل وزننده و (النتول) قعود وزننده و (النتلان) فتحاتله ايلرويه
چكمك معناسنه در يقال نتل من بينهم نتلا و نتولا و نتلانا من الباب الثانى اذا تقدّم و نتل برآدمى ايلرويه چكمك
معناسنه در يقال نتله نتلا اذا جذبه الى قدّام و زجر و آزار ايلمك معناسنه در يقال نتله اذا زجره و نتل شول
دوه قوشى يومورطه سنه دينوركه ايچنه صو طولدروب يرّه ده دفن ايدرلر نتل دخى دينور فتحتينله بونى اعراب
طائفه سى قيش اياّمنده ايدرلر شدّت حرارتده صو بولنمديغى وقتلر چيقاروب ايچرلر و نتل دغارجغى سلكوب ايچنده
اولان توشه يى چيقارمق معناسنه در يقال نتل الجراب اذا نثله (الاستنتال) بودخى ايلرويه چكمك معناسنه در
يقال استنتل من بينهم اذا تقدّم (التناتل) تفاعل وزننده اوتلر برى بريندن اوزون اولمق معناسنه در يقال تناتل
النبت اذا صار بعضه اطول من بعض (ناتل) هاجر وزننده عربدن بر رجل اسميدر و محمد بن احمد الناتلى محدثدر
شارحك بيانه كوره آمل طبرستان ايالتنده ناتل نام قصبه يه منسوبدر (ناتل) صاحب وزننده ربيعة بن مالكك
فرسى اسميدر ياخود ثاى مثلثه ايله در (نتله) حمزه وزننده (نتيله) جهينه وزنند اساميدندر (النتيلة) سفينه وزننده
وسيله معناسنه در يقال هى نتيلته اى وسيلته (التنتل) زبرج وزننده و (التنتيل) زنبيل وزننده و (التنتالة)
قرطاسه وزننده بودوره دينور و بو تنباله مصحفى دكلدر يقال رجل تنتل و تنتيل و تنتالة اى قصير (النثل) نونك فتحى
و ثاى مثلثه نك سكونيله قويودن طپراق چيقارمق معناسنه در يقال نثل الركية نثلا من الباب الثانى اذا استخرج

(ترابها)

ترابها و ترکشدن اوقی چیقاروب طاغتمق معناسنه‌در یقال نثل الکنانة اذا استخرج نبلها فنثرها و کیملو کسه
اکنندن کیمی چیقاروب براقمق معناسنه‌در یقال نثل درعه اذا القاها عنه واتی پاره‌لیوب چوملکه صالمق معناسنه‌در
یقال نثل اللحم فی القدر اذا وضعه فیها مقطعا و اکننه کیم کیمك معناسنه‌در یقال نثل علیه درعه اذا صبها علیه
ای لبسها * شارح دیرکه بو ماده خلع علیه الثوب و خلعه عنه قبیلندندر انتهی * و نثل طوار ترسلمك معناسنه‌در یقال
نثل الفرس نثلا من الباب الاول اذا راث (النثیلة) سفینه وزننده و (النثالة) ثمامه وزننده قویودن چیقاریلان
طپراغه دینورو نثیله بقیه معناسنه‌در و سموز اته دینور (النثول) صبور وزننده اکثری اتی تنجره‌یه پاره‌لیوب
صالان خاتونه دینور (المنثل) منبر وزننده چوق ترسلیان آته دینول (النثیل) امیر وزننده آت فشقیسنه دینور
(النثلة) تمره وزننده ایکی بیغك آرالغنده اولان یوه‌دینورو زرهه دینور علی قول بول اولانه دینور یقال جاء و علیه نثلة
ای درع او واسعة منها (ناثل) صاحب وزننده نثل ماده سنده ذکر اولندی (التناثل) تفاعل وزننده برنسنه‌یه
اوشونتی ایلك معناسنه‌در یقال تناثلوا الیه اذا انصبوا (النجل) نونك فتحی و جیمك سکونیله ولده دینور یقال
هو نجله ای ولده و پدره دیمکله ضد اولور * شارحك بیاننه کوره نجل فی الاصل مصدر درکاسیذکر ولده اطلاقی
منجول و والده اطلاقی ناجل معناسنه‌در یقال نجله اب کریم ای والده و مصدر اولور آتمق معناسنه‌در یقال نجل
الشی نجلا من الباب الثانی اذا رماه و عمل و فعل معناسنه‌در یقال نجله جید ای عمله و ناسدن جمع کثیر معناسنه‌در
و شدتله یوریمك معناسنه‌در یقال نجل الرجل اذا سار شدیدا و آچق یوله دینور شاهراه معناسنه یقال اخذوا
النجل ای المحجة و چوجق مشق ایلدیکی لوحه‌سنك یازوسنی سیلوب محو ایلك معناسنه‌در یقال نجل الصبی
لوحه اذا محاه و دورتمك معناسنه‌در یقال نجله بالرمح اذا طعنه به و یارمق معناسنه‌در یقال نجله اذا شقه و نجل یردن
و دره‌دن صیزوب چیقان صیزندی‌یه دینور یقال یرشح النجل من الارض ای النز و آقان صویه دینور یقال به
نجل ای ماء سائل و نجل ولد حاصل قلمق معناسنه‌در یقال نجله ابوه نجلا من الباب الاول اذا ولده و ذبح اولنمش
حیوانك دریسنی یوزرکن ابتدا بجاقلرینك اکسه سکیرلرندن یاروب یوزمك معناسنه‌درکه حالا قصابلر اویلجه
ایدرلر یقال نجل الاهاب اذا شقه عن عرقوبیه ثم سلخه و برآدمه ایاغك اوجیله اورمق معناسنه‌در یقال نجل فلانا
اذا ضربه بمقدم رجله و یر نباتله یم‌یشل اولمق معناسنه‌در یقال نجلت الارض اذا اخضرت و ناس ایله شر
و آشوب قوپرمق معناسنه‌در یقال نجل الناس اذا شارهم و برنسنه‌یی عیان ایلك معناسنه‌در یقال نجل الشیء
اذا اظهره (الاستنجال) یردن صیزوب چیقان صوچوغالمق معناسنه‌در یقال استنجلت الارض اذا کثر نجلها (نجل)
نونك ضمیله حجازده ضغینه نام محلك اشاغی سمتنده برقریه‌در (النجل) فتحتینله برآدمك کوزینك دائره‌سی بیوك
اولمق معناسنه‌در یقال نجل الرجل نجلا من البـاب الرابع اذا وسعت عینه و نجل کریج دوزه‌جك چاموره
قاتمق ایچون تسکره ایله کوبره طاشیـان کسه‌لره دینور مفردی ناجل‌در یقـال هم نجل ای نقالوا الجعول طین
اللبن (الانجل) احمر وزننده بیوك کوزلو آدمه دینور جمعی نجل‌در نونك ضمیله و نجال‌در کرام وزننده
یقال رجل انجل ای واسع العین و اوزون اوله‌رق انلو و ککیش شیئه دینور یقال شیء انجل ای واسع عریض
طویل (الناجل) کریم النسل اولان انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس ناجل ای کریم النسل (المنجل)
منبر وزننده اوراغه دینورکه آنکله اکین بچیلور فارسیده داس دینور اساسك بیاننه کوره رمی معناسنه اولان
نجلدن مأخوذدرکه اکینی بچوب آتاجق آلتدر و یاره‌یی بیوك آچان مزراق تمرننه دینور و بری برینه صارمشق کولك
اکینه دینور یقـال زرع منجل ای ملتف و کثیر الولد آدمه دینور یقال رجل منجل ای کثیر الولد و طبـانلریله
یوررکن قاقوب یردن منتار چیقارر اولان دوه‌یه دینور یقال بعیر منجل اذا کان ینجل الکمأة بخفه و صبیانك مشق
ایلدکلری تعلیم تخته‌لرینك یازولرینی سیله‌جك نسنه‌یه دینور سونکر کبی (منجل) مقعد وزننده برطاغك آدیدر
(الانجیل) همزه‌نك کسری و فتحیله عیسی علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینه نازل اولان کتابك اسمیدر و صحیفه
اعتباریله تانیثی جائزدر * مترجم دیرکه زاهرده مسطوردرکه انجیل عند بعض اهل اللغة اصل و دستور معناسنه‌درکه
نازل اولدیغی قوم آنك مضمونیله عامل اولوب حلال و حرام خصوصنده اکا مراجعت ایده‌لر و بو والد معناسنه
اولان نجلدن مأخوذدر و علی قول انجیل تسمیه اولندیغی حضرت حق جل و علا آنی اظهار ایتدیکیچوندر
نزولی ایامنده حق بالکلیه مندرس اولمشیدی حق بیان ایچون آنی اظهار ایلدی و بو اظهار معناسنه اولان نجلدن
مأخوذدر و ابو عمرو دیدیکه مخاصمه معناسنه اولان تناجلدندر کتاب مزبور نازل اولدقده آنك خصوصنده ناس
منـازعه ایتدکاریچون تسمیه اولندی و آملی کشکول نام تألیفنده دیدیکه انجیل مژده و بشارت معناسنه‌درکه

عبرانیدر کتاب مزبور ایله عامل اولانلری جنت ایله تبشیر ایلدیکیچون تسمیه اولندی و عندالبعض انکلیون یاخود
انکیل عبرانی معرّبیدر و برهانده قول اخیره منحصر امر سومدر و کشکول صاحبنك مرادی دخی بو اولمق ملحوظدر
(التناجل) تفاعل وزننده نزاع و خصومت ایدشمك معناسنه در یقال تناجلوا اذا تنازعوا (الانتجال) افتعال وزننده
بر نسنه کرکی کبی ظاهره چیقوب یوریمك معناسنه در یقال انتجل الامر اذا استبان ومضی و بر آدم دیواری دیبندن
ترشح ایدن صویی طپراقدن پاك ایدوب صافی قلمق معناسنه در یقال انتجل الرجل اذا صفی ماء النجل من اصل
حائطه (النجیل) امیر وزننده بر جنس شور اوتك اسمیدر علی قول شوراو تلرك قوپوب قیریلان پیراغنه دینور
مفرداتده نجیل آیرق تعبیر اولنان اوت ایله مبیندر و نجیلك جمعی نجلدر ضمتینله (الانجال) همزه‌نك کسریله بر آدم
طواری نجل دیدیکی نبات مذکوراو تلامغه صالیویرمك معناسنه در یقال انجل دابته اذا ارسلها فی النجیل (نجیل) زبیر
وزننده مدینه ده بر موضعدر علی قول ینبع ناحیه سنده در (نجیل) امیر وزننده مسلح نام محل قربنده بر دوزاوه‌نك اسمیدر
(نجیله) جهینه وزننده عمامه ایله ضریه بیننده واقع وادی نشناش نام محلده بر صو آدیدر (مناجل) منازل وزننده بر موضع
آدیدر (النحل) نونك فتحی وحای مهمله‌نك سكونیله بال آریسنه دینور مذکر و مؤنثنه اطلاق اولنور ادباء علمادن ابو الولید
النحلی اکا منسوبدر که انکله تجارت ایدر ایدی مفردی نحله در تمر و تمره کبی و نحل مصدر اولور بلاعوض بر آدمه
نسنه بخش ایلك علی قول عموم اوزره ویرمك معناسنه در که انواع عطایه شاملدر * مؤلف بوراده مثال کتور میوب
واشاغیده وبالضمّ مصدر قولی بونك اسم اولمسنی اشعار ایدر و اعطا اولنان نسنه یه اطلاق اولنور منحول معناسنه
یقال هو نحل منی ای عطیة و ناحل معناسنه مستعملدر که لاغر و نحیف آدمه دینور یقال رجل نحل ای ناحل
و بر قریه اسمیدر محدّثیندن منیح بن سیف النحلی اورادندر و نحل یکی ایلره اطلاق اولنور اهله معناسنه نحافتندن
ناشی اطلاق اولنور و بو اسم جمعدر و نحل بر کسه یه بر آخرك سویلدیکی سوزی عزو و اسناد ایلك معناسنه در
یقال نحله القول نحلا من الباب الثالث اذا نسبه الیه یعنی قولا قاله غیره و بر آدمه سوکك معناسنه در که لسانمزده
سوندن ویرشدرمك ایله تعبیر اولنور یقال نحل فلانا اذا سابّه (النحل) نونك ضمیله مصدر در بر آدمه عطیه ویرمك
معناسنه در یقال نحله نحلا اذا اعطاه * شارح دیرکه بو معناده فتحله مستعمل دکلدر آنفا مؤلفك فتحله ذکر ایلدیکی
بودر سبق قلم واقع اولمشدر لکن آنك اسم مصدر اولمق احتمال غالبی اشعار اولندی انتهی * و نحل خاتونه مهر ویرمك
معناسنه در یقال نحلها اذا اعطاها المهر و نحلان معناسنه در کاسیذکر (النحلة) نونك کسری و ضمیله زوجه یه
ویریلان مهر و کابینه دینور ودعوا معناسنه در یقال لم یسمع نحلته ای دعواه (النحلی) بشری وزننده
ویرکویه دینور بخشش معناسنه تقول هذا منّی نحلی ای عطیة (الانحال) همزه‌نك کسریله ویرمك معناسنه در
یقال انحله ماء اذا اعطاه و بر کسه بر آدمه مالندن بر مقدار نسنه تخصیص و افراز ایلك معناسنه در یقال انحله مالا
اذا خصه بشیء منه و وجودی اریقلتمق معناسنه در یقال انحله الهمّ اذا اهزله (التنحیل) تفعیل وزننده انحال ایله
ایکی معنای اولده مرادفدر (النحل) و (النحلان) نونلرك ضمیله بر آدمه اعطا اولنان شیئه دینور یقال هذا له نحل
و نحلان ای عطیة (الانتحال) افتعال وزننده و (التنحل) تفعل وزننده بر آخر آدمك نسنه‌سنی بندر دیو نفسنه
عزو ایله ادّعا ایلك معناسنه در مثلا بر شاعرك شعرینی بندر دیو ادّعا ایلك کبی یقال انتحل الشیء و تنحله اذا ادّعاه
لنفسه و هو لغیره (النحول) قعود وزننده وجود آریقلق معناسنه در یقال نحل جسمه و نحل و نحل نحولا من الباب
الثالث و الرابع و الاول و الخامس اذا ذهب من مرض او سفر (الناحل) و (النحیل) امیر وزننده وجودی اریقلیوب
چوپ کبی خیره و لاغر اولان آدمه دینور نحیلك جمعی نحلی کلور سکری وزننده و ناحلك مؤنثی ناحله در و انجه
یاپیلو دوه یه و یوفقه قلججه وصف اولور یقال جمل و سیف ناحل ای رقیق (نحله) تمره وزننده کنده نام کمسه‌نك
و سبیع بن الخطیم نام کمسه‌نك فرسلری اسمیدر و بعلبك قربنده بر قریه آدیدر (ابو نحیلة البجلی) جهینه وزننده در
اصحابدندر علی قول معجمه ایله در (نحلین) غسلین وزننده حلب قضاسنده بر قریه در محدّثیندن عامر بن سیار
النحلی اورادندر یاء و نون ساقطدر (النخل) نونك فتحی و خای معجمه‌نك سكونیله بر نسنه یی اوکور تلمك معناسنه در
یقال نخل الشیء نخلا من الباب الاول اذا صفاه و اختاره و نخل خرما اغاجنه دینور مؤنث و مذکر اولور مفردی
نخله در جمعی نخیل کلور نونك فتحیله تنه که نخیل نخل کبی اسم جمع اولور * شارح دیرکه صاحب مصباحك بیاننه کوره
مطلقا مفردیله کندی بینی هاء ایله فرق اولنان اسم جمع که نخل و تمر و برّ و بقر کبی در اهل حجاز آنلری مؤنثا استعمال
ایدرلر فیقولون هی التمر و هی النخل و اهل نجد و تمیم مذکرا استعمال ایدرلر فیقولون هو النخل و هو التمر و نخل کریم
و امّا نخیل کلمه‌سی بالاتفاق مؤنثدر انتهی * و نخل مصدر اولور اون الهمك معناسنه یقال نخل الدقیق نخلا من الباب

الاول اذاغربله * شارح دیرکه مؤلف بومادّه‌یی دخی عجیب ایجاز ایلدی زیرا نخل مادّه سنك اون اله‌مك معناسی
کتب لغویه‌نك جمله‌سنده ثابت ایکن کندوسی ایما ایله اکتفا ایلدی و اشاغیده وتنخیل الثلج والودق عنوانیله
کلامی بتر ایلدی * واقعا شارحك دیدیکی کبیدر اکا بناء بوحقیر شارحك تصریحی اوزره انلری تمثیل وترجمه
ایلمشدر واون اله‌مك معناسی تصفیه واختیار معناسندن مأخوذدر ونخل سحاب قارودپی یاغدرمق معناسنه
مستعملدر یقال نخل السحاب الثلج والودق اذاصبه ونخل برکونه نسوان پیرایه‌سنه دینور نخل شکلنده دوزرلر
و برموضع آدیدر (التنخل) تفعل وزنده و(الانتخال) افتعال وزنده بونلرده برنسنه‌یی اوکورتلمك معناسنه‌در
یقال تنخل الشیء وانتخله اذاصفاه واختاره (النخالة) ثمامه وزنده اوکرتلنوب اختیار اولنان کزیده‌یه دینور
یقال هی نخالته ای مانخلت منه والکدن چکن اونه دینور یقال هی نخالة وهی مانخل من الدقیق والکده قلان
کپکه دینور وچوزندی‌یه دینور یقال نخل الدقیق ورمی نخالته ای مابقی فی المنخل ممایـنخل اشبو کپکك
خواصندندرکه صو ایله یاخود سبزواتدن طورپ صویله مطبوخنی عقرب صوقدیغی یره ضماد ایلسه‌لر
بغایت نافعدر (المنخل) میمك وخانك ضمیله وخانك فتحیله اون الیه‌جك الکه دینور وبو قیاسدن خارج اولان
اسم آلتلردندر (النخیل) امیر وزنده نخل کبی خرما اغاجنه دینور اسم جمعدر ونخل کلمه‌سنك جمعی اولور
خرما اغاجلری وخرمالق دیمك اولور (نخیله) جهینه وزنده حضرت عائشه‌نك موالیسندندر ونخیله طبیعت
وسجیت معناسنه‌در * شارحك بیاننه کوره بومعناده وآتیده سفینه وزنده‌در نسخه‌لرده سقط واقعدر یقال له
نخیلة کریمة ای طبیعة ونصیحت معناسنه‌در یقال هو لایقبل النخیلة ای النصیحة ونخیله جهینه وزنده بادیه‌ده
برموضعدر وعراقده برموضعدرکه امام علی رضی الله عنه حضرتلریله خوارج طائفه‌سنك جنکاهیدر
وابونخیلة العکلی وابونخیلة السعدی راجزلردر وابونخیلة البجلی وابونخیلة اللهبی صحابه‌لردر (المنخل) معظم
وزنده برشاعردر ومنه المثل * لاافعله حتی یؤوب المنخل * یعنی منخل کتدیکی یردن رجعت ایدنجه‌قدر آنی ایشلم
مزبور برخصوص ایچون برسمته عزیمت ایدوب بردخی عودت ایلمامکله تأبید ایچون ضرب مثل اولدی
(المتنخل) اسم فاعل بنیه‌سیله مالك بن عویمر الهذلی نام شاعرك لقبیدر (نخیل) زبیر وزنده شامده برموضع
آدیدر ومدینه قربنده برپیکارك اسمیدر وبشقه ایکی موضعلردر (ذو النخیل) امیر وزنده مغمس ایله اثبره بیننده
برموضعدر ویمنده برموضعدر (نخلة الشامیه) و(نخله الیمانیه) مکهٔ مکرمه‌یه برمرحله مسافه‌ده ایکی وادی
اسمیدر ونخله بش موضعك دخی اسمیدر (ذو النخلة) مسیح بن مریم علیهما السلام مراددر زیرا جذع نخله یاننده
سززدهٔ عالم شهود اولمشدر (بنو نخلان) سلمان وزنده ذوکلاع قبیله‌سندن بربطندر وعمران بن سعید النخلی
تابعیندندر وابراهیم بن محمد النخلی تاریخ صاحبیدر (الندل) عدل وزنده برنسنه‌یی آخر یره نقل ایلمك معناسنه‌در
یقال ندله ندلا من الباب الاوّل اذا نقله وسفره‌دن اتمك وسپتدن خرما مقوله‌سنی آوجلیوب کومه‌سیله آلمق
معناسنه‌در یقال ندل الخبز من السفرة والتمر من الجلة اذاغرف بکفه کتلا وتناوله وقاپمق معناسنه‌در یقال ندله
اذا اختلسه ویورك سورمك معناسنه‌در یقال ندل بسلحه اذارمی وندل کیر وپاسه دینور یقال بیده ندل ای وسخ
(الندل) فتحتینله وجود کیرلنمك معناسنه‌در یقال ندلت یده ندلا من الباب الرابع اذا وسخت (المندل) منبر وزنده
چیلاق کبی کوردیکی نسنه‌یی همان قاپوب آلور اولان آدمه دینور یقال هو مندل ای مختلس وپك ومتین
ذکره دینور (المندل) مقعد وزنده جزمه‌یه وادکه دینور خف معناسنه وهندستانده بربلده آدیدر وعود اغاجنه
علی قول ابوسنه واعلاسنه دینور (المندلی) یای نسبتله بودخی عود اغاجنك اعلاسنه دینور پس مبالغة نفسنه
نسبت اولور علی قول مندل شهرنه منسوب اولاننه دینورکه عودك اعلاسی آندن مجلوب اولور (ابن مندله)
مرحله وزنده ملوك عربدن برملك ایدی (الندل) ضمتینله دعوت وضیافت خدمتکارلرینه دینورکه مهمانلره
خدمت ونقل طعام ایدرلر یقال هم ندل ای خدم الدعوة (النیدلان) نونك ودالك کسری ودالك ضمیله
و(النیدل) درهم وصیقل وزنلرنده ونونك کسری ودالك حرکات ثلاثیله ونونك فتحی ودالك ضمیله و(النئدلان)
نونك کسری وهمزه‌نك سکونی ودال مکسوره ایله ومضمومه ایله و(النئدل) نونك کسری ودالك ضمیله انسانه
اویقو ایچره عارض اولان آغرلغه دینورکه آغر بصمه وآل بصمه تعبیر اولنور کابوس معناسنه علی قول اکا شبیه
برعارضه‌یه دینور (المندیل) میمك کسری وفتحیله و(المندل) منبر وزنده ال سیله‌جك دستماله دینور تقول خذ
المندیل والمندل وهو الذی یتمسح به اساسك ومصباحك بیاننه کوره نقل معناسندن وبعض آخرك بیاننه کوره وسخ
معناسندن مأخوذدر وبوحالاهاولی ومقرمه وچوره تعبیر اولنان دلبندك مجموعنه شاملدر (التندّل) تفعل وزنده

و (التمندل) تمسكن وزننده دستمال ایله سیلنمك معناسنه در یقال تندّل بالمندیل وتمندل اذا تمسح به (النودلة)
حوقله وزننده برآدم پك پیرلکدن قاغشیوب صارصق اولمق معناسنه در یقال نودل الشیخ اذا اضطرب کبرا
وخایه‌لر صالقی وسلپوك اولمق معناسنه‌در یقال نودلت خصیتاه اذا استرختا (النودل) جوهر وزننده نسوان
مه‌سنه دینور و بررجل اسمیدر (النأدل) زبرج وزننده امر جسیم وعظیم معناسنه‌در یقال عنّ له نئدل ای
امر جسیم (الاندیال) انفعال وزننده‌که بطن اسهال اولمق معناسنه‌در بونك موضع ذکری دول ماده سیدر
جوهری و همندن ناشی بوراده ذکر ایلمشدر (النذل) نونك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله و (النذیل) امیرو زننده
جمیع احوال‌واوضاعنده خسیس ودنی ومحتقر وکمایه کمسه‌یه‌دینور جمعی انذال ونذول کلور نونك ضمیله‌ونذیلك
جمعی نذلاء کلور کرماء وزننده ونذال کلور کرام وزننده یقال هو نذل ونذیل ای خسیس محتقر فی جمیع احواله (النذالة)
رذاله وزننده‌و (النذولة) عمومه وزننده برکمسه نذیل اولمق معناسنه در یقال نذل الرجل نذالة ونذولة من الباب الخامس
اذا کان نذیلا (النارجیل) جوزهندی اسمیدرکه هندستان جویزی تعبیر اولنور مفردی نارجیله‌در وبعضا مهموز
اولور شجری خرما اغاجنه شبیه اوزون وبغایت ترو ملایم اولمغله اوزرینه چیقان آدم تازه نهال اوزره چیقمش کبی یره
طوغری اکیلوب باصیلورو صوی اولان دالارینك هر برنده او توز عدد نارجیل حاصل اولورو آنلرده برکونه سود
حاصل اولورکه اکا طواق دیرلرتنه‌که ماده‌سنده بیان اولندی اوزرلرندن بیل چکوب اسکیمش صو غلجانلری مخرج
ومسهل وتازه سی تقویت جماعده مؤثردر (النزول) شمول وزننده و (المنزل) مقعد وزننده قونمق معناسنه‌در
یقال نزلهم ونزل بهم وعلیهم نزولا ومنزلا من الباب الثانی اذا حلّ * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره اینمك معناسنه
موضوعدر قونمق معناسی لزوم علاقه‌سیله مجازدر ونزول خاصّة حجاج منایه کلوب قونمق معناسنه‌در یقال
نزل القوم اذا اتوا منی (التنزیل) تفعیل وزننده ایندرمك معناسنه‌در یقال نزّله تنزیلا اذا صیره نازلا (الانزال)
همزه‌نك کسریله و (المنزل) مجمل وزننده تنزیل معناسنه‌در یقال انزله انزالا ومنزلا بمعنی نزّله * مؤلفك بصائرده
بیاننه کوره تنزیل برنسنه‌یی تدریجله متفرّقا ایندرمك وانزال اندن اعمدر (الاستنزال) انزال معناسنه در یقال
استنزله بمعنی انزله (التنزّل) تفعل وزننده تدریجله آزجه آزجه اینمك معناسنه‌در یقال تنزل الرجل اذا نزل
فی مهلة (النزل) ضمتینله قوناق یرینه دینور تقول نزلنا نزلا لطیفا ای منزلا ومهمان ایچون تهیئه واحضار اولنان
طعامه دینور نزل دخی دینور زانك سکونیله جمعی انزال کلور یقال اعدّ لضیفه النزل وهو ماهيّء للضیف ان ینزل علیه
وبرکتلو رزق وطعامه دینور یقال هو نزل ای طعام ذو برکة وفضل وزیاده معناسنه‌درو عطاء وبخشش معناسنه‌در
وبریره قونمش جماعته دینور یقال هم نزل ای نازلون بومعناده نازل ونزیل لفظلرندن جمعدر واکلمش اکینك کور
وبرکتلو اولوب اوکوب بتمسنه دینور یقال زرع ذو نزل ای زوریع وزکاء ونماء وبونده زانك سکونیله ده لغتدر (النزل)
نونك ضمی وزانك سکونیله مهمان ایچون تهیئه اولنمش طعامه واکینك اوکوب کور وبرکتلو اولمسنه دینور ومنی‌یه
اطلاق اولنور نطفه معناسنه (النزیل) امیرو زننده بودخی برکتلو طعامه دینور یقال طعام نزیل ای ذو برکة وقصر
ونقصانی اولمیوب اندامی تامّ اولان لباسه دینور یقال ثوب نزیل ای کامل ومهمانه دینور یقال هو نزیله ای ضیفه (النزل)
فتحتینله بودخی اکلمش اکینك برکتلو لکنه واوکادلغنه دینور یقال زرع ذو نزل ای ریع ونماء ومصدر اولورا کین پك
اوکوب بتمك معناسنه‌در یقال نزل الزرع نزلا من الباب الرابع اذا راع ونمی ونزل یغموره اطلاق اولنور یقال سحاب
ذو نزل ای مطر (النزل) کتف وزننده شول قوناق برینه دینورکه اکا چوق قونیلور اوله یقال مکان نزل ای ینزل فیه کثیرا
وشول یره دینورکه پك ومتین اولمغله یغموری ایچمیوب همان آقار اوله یقال مکان نزل ای صلب سریع السیل (النزال)
جدال وزننده ایکی عسکر دوه‌لرندن اینوب آتلنوب محاربه ایلمکه دینور یقال حاربوا بالنزال وهو ان ینزل
الفریقان عن ابلهما الی خیلهما فیتضاربوا (التنازل) تفاعل وزننده ایکی عسکر دوه‌لرندن اینوب آتلنوب جنك
ایدشمك معناسنه‌در یقال تنازلوا اذا نزلوا عن ابلهم الی خیلهم فتضاربوا * شارح دیرکه فی الاصل ایکی فارس
بری برینه نزال نزال یعنی آتکدن نزول ایله ده پیاده جه جنك ایدهلم دیو چاغرمقدن عبارتدر وزمخشری آتلرندن
اینوب پیاده جنك ایدشمکله بیان ایلمدی (نزال) قطام وزننده اسم فعل امردر انزل معناسنه‌در مفرد ومذکر
وجمع ومؤنثه ایراد اولنور یقال تداعوا نزال ای قال بعضهم بعضا انزل نحارب راجلا (المنزلة) میمك فتحی وزانك
کسریله قوناق یرینه دینور یقال طریق قریب المنزلة ای موضع النزول وپایه ومرتبه معناسنه مستعملدر بونده
جمع قلنمز یقال له منزلة عند الامیرای درجة وخانه وسرایه اطلاق اولنور یقال له منزلة عالیة ای دار (النزالة)
ثمامه وزننده ارککك انزال ایلدیکی منی‌یه دینور (النزالة) کتابه وزننده سفر ایلمك معناسنه‌در تقول مازلت

انزل نزالة ای اسافر ﴿النازلة﴾ محنت و بليه ونائبه يه اطلاق اولنور يقال اصابته نازلة من نوازل الدهر ای شديدة ﴿النزلة﴾ تمره وزننده اكينی كور واوكات اولان يره دينور يقال ارض نزلة ای زاكية الزرع وزكام علتنه دينور يقال اصابته نزلة ای زكام ومصدر اولور زكامه اوغرامق معناسنه يقال نزل الرجل نزلة من الباب الرابع اذا زكم و نزولدن بناء مرّه اولور بركرّه اينمك معناسنه يقال نزل نزلة ای مرّة ﴿نزيل﴾ زبيروزننده اساميدندر مضارب بن نزيل محدّثدر ونزيل بن مسعود الكلبی كذلك محدّثدر ﴿النزلات﴾ نونك فتحی وزانك كسريله وفتحيله ريع و بركت ونماء معناسدن جمعدر بعده برقومك حاللری منتظم وآرامش وآسايش اوزره اولمسنده استعمال اولندی ومنه تقول تركت القوم على نزلاتهم ای على استقامة احوالهم ﴿منازل﴾ ميمك فتحيله ابن فرعاندركه شاعردر ﴿قرن المنازل﴾ طائف قربنده برقريه‌در ﴿النزل﴾ نونك كسريله طوپ و مجتمع نسنه‌يه دينور ﴿المنزل﴾ مجلس وزننده بنات نعش ديدكلری يدی كوكبه دينوركه يديكر تعبير اولنور وصحرالرده قوناق يرينه دينور يقال نزلوا منزلا لطيفا ای منهلا وخانه وداره اطلاق اولنور تقول شريت منزلا ای دارا ﴿منازل﴾ مساعد وزننده ﴿نزّال﴾ شدّاد وزننده اسامیٔ رجالدندر ﴿النسل﴾ نونك فتحی وسينك سكونيله خلق ومخلوقه دينور وولد وذرّيته دينوركه دول دوش تعبير اولنور جمعی انسالدر يقال له نسل كثير ای ولد ونسل مصدر اولور ولد حاصل قلمق معناسنه يقال نسل الولد نسلا من الباب الاول اذا ولده وحيوانك تويلرينی قوپروب دوكمك معناسنه‌در تقول نسلت صوفه اذا نتفته واسقطته ونسل ونسل فتحتينله ونسلان سرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال نسل الماشی نسلا ونسلا ونسلانا من الباب الثانی والاول اذا اسرع ﴿النسيلة﴾ سفينه وزننده بودخی ولد وذريته دينور يقال لفلان نسيلة كثيرة ای ولد وچراغ فتيله‌سنه وباله دينور عسل معناسنه ﴿الانسال﴾ همزه‌نك كسريله دول پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال انسل الوالد اذا ولد وحيوانك تويلری دوكيلوب دوشمك معناسنه‌در يقال انسل صوف الدابّة اذا سقط و بو معناده متعدّی اولور تقول انسلت الصوف اذا اسقطته و بغدايجق اوتی اوجلرنده اولان توی كبی نسنه‌لرينی ابراز ايتدكدنصكره دوكمك معناسنه‌در يقال انسل الصليّان اطرافه اذا ابرزها ثمّ القاها ودوه قسمی تويلرينی دوكوب قاوليه‌جقلری زمان كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال انسلت الابل اذا حان لها ان ينسل وبرها وتقدّم ايلمك معناسناسنه‌در يقال انسل القوم اذا تقدّمهم ﴿النسول﴾ وصول وزننده حيوانك تويی قاوليوب دوشمك معناسنه‌در يقال نسل الصوف نسولا من الباب الاول اذا سقط ﴿النسيل﴾ اميروزننده و﴿النسال﴾ غراب وزننده حيواندن قوپوب دوكيلان تويلره دينور مفردلری ها ايله‌در ونسيل باله دينور عسل معناسنه ونسال بغدايجق اوتنك سنبله‌سنه دينوركه قوريدقده اوزی اولمامغله اوچوب صاوريلور ﴿التناسل﴾ تفاعل وزننده بری برندن طوغوب اورەمك معناسنه‌در يقال تناسلوا اذا انسل بعضهم بعضا ﴿النسل﴾ فتحتينله كوك اينجيردن چيقان سوده دينور ﴿الناسلة﴾ چلمسز اويلغه وصف اولور يقال فخذ ناسلة ای قليلة اللحم ﴿الناشلة﴾ شين معجمه ايله بودخی اتسز وچلمسز اولان اويلغه دينور يقال فخذ ناشلة ای ناسلة قليلة اللحم ﴿النشول﴾ وصول وزننده اويلق چلمسز واتسز اولمق معناسنه‌در يقال نشلت فخذه نشولا من الباب الاول اذا كانت ناشلة ﴿النشل﴾ نونك فتحی وشينك سكونيله برنسنه‌يی سرعتله يرندن چكوب چيقارمق معناسنه‌در يقال نشل الشیٔ نشلا من الباب الاول اذا اسرع نزعه وجماع ايلمك معناسنه‌در يقال نشل المرأة اذا جامعها وتنجره‌دن كبجه‌سز ال ايله ات چيقارمق معناسنه‌در يقال نشل اللحم نشلا من الباب الاول والثانی اذا اخرجه من القدر بيده بلا مغرفة وعند البعض نشل برپشمش عضوی النه آلوب اتنی آغزيله كميروب يمك معناسنه‌در يقال نشل اللحم اذا اخذ بيده عضوا فتناول ماعليه من اللحم بفيه واتی حوايجسز ساده‌جه طبخ ايلمك معناسنه‌در يقال نشل اللحم اذا طبخه بغير تابل ﴿الانتشال﴾ افتعال وزننده بودخی چوملكدن اتی ال ايله چكوب چيقارمق معناسنه‌در يقال انتشل اللحم بمعنى نشله ﴿النشيل﴾ امير وزننده و﴿المنتشل﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله چوملكدن ال ايله چيقارلمش اته دينور ونشيل حوايجسز طبخ اولنمش ساده‌جه اته دينور يقال اطعمه النشيل ای اللحم المطبوخ بلا توابل وهنوز صاغلمش سوده دينور يقال سقاه النشيل ای اللبن ساعة الحلب وانجه وخفيف قلجه دينوركه قامچی قلج تعبير اولنور يقال ضربه بالنشيل ای بالسيف الخفيف الرقيق وقيودن الك اوّل چيقارلمش صويه دينور ﴿المنشلة﴾ ميمك وشينك فتحيله پرمقده خاتم موضعنه دينوركه ابدست آلوركن اورايی تفقّد ايلمك مستحبدر جوهری بونی وفی الحديث عنوانيله ذكر ايلمكله وهم ايلدی زيرا اول بعض تابعين كلامی جمله‌سندندر * شارح ديركه ابن اثير نهايه‌ده وفی حديث ابی بكر قال لرجل فی وضوئه * عليك بالمنشلة * عبارتيله رسم ايلمشدر كذلك اساسده دخی وفی الحديث عبارتيله مرسومدر ﴿المنشال﴾ محراب

وزننده بخنیکش دیدکلری دمورآلته دینورکه آنکله تنجره‌دن ات چکوب چیقاررلر واکا منشل دخی دینور
منبر وزننده یقال نشل اللحم من القدر بالمنشال والمنشل وهو حدیدة ینشل بها اللحم منها ومنشال حجر بن
معاو یه‌نك فرسی اسمیدر (التنشیل) تفعیل وزننده برآدمه قهوه آلتی یدرمك معناسـنه مستعملدر فی الاصل
برمقدارجه نشیل یدرمك معناسنه‌در ومنه تقول نشل ضیفك ای سلفه (النشّـال) شدّاد وزننده همدم
ورفقاء وارایکن آنلره باقیوب یالکزجه تنجره‌یه اتمك پارچه‌سی باتوب اکل ایدر اولان صوغمسز آدمه
دینور یقال هو نشال وهو من یأخذ حرف الجردقة فیغمسه فی القدر فیأکله دون اصحابه ظاهرا شامده
کیسه یاریجی عیّار وطرّاره نشّال تعبیری بوندن مأخوذدر (النصل) و (النصلان) نونلرك فتحی وصادلرك
سکونیله اوق ومزراق تمرننه دینور وقلج و بچاق ناملوسنه دینور جمعی انصل کلور افلس کبی ونصال
کلور نونك کسریله ونصول کلور وکدی اوتی دیدکلری اوتك قلچغنه دینور وباشه دینور جمیع اجزاسیله
کوز وقولاق وقاش وسائر اندامیله‌در یقال اصاب نصله وهو الرأس بجمیع مافیه وقفاده اولان یومری یره
دینور یقال ضرب نصله ای قمحدوته وبعض دوه وآت قسمنك باشلرنده اولان تمرن کبی اوزنلق حالتنه دینور
یقال برأس البعیر والفرس نصل ای طول وایکدن چیقارلمش ایپلکه دینور ونصل مصدر اولور اوق تمرنه
بچوب کرکی کبی یرلشوب طوتمق معناسنه‌در یقال نصل السهم فی النصل نصلا من الباب الاول اذا ثبت فیه
واوقی تمرنه یرلشدرمك معناسنه‌در تقول نصلت السهم اذا اثبته فی النصل واوق تمرندن چیقمق معناسنه اولمغله
ضدّ اولور یقال نصل السهم اذا خرج من النصل ونصل الرأس باشك تپه‌سندن عبارتدر یقال ضرب نصل رأسه
ای اعلاه وقبضه‌سی چیقمش قلج و بچاق مقوله‌سنه دینورکه وصف بالمصدر در یقال معول نصل اذا خرج عنه
نصابه (الانصال) همزه‌نك کسریله و (التنصیل) تفعیل وزننده اوقه تمرن بچورمك معناسنه‌در یقال انصل
السهم ونصله اذا جعل فیه نصلا واوقك تمرننی چیقارمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور بابلری ازاله ایچون اولور
یقال انصل السهم ونصله اذا ازال النصل عنه وانصال مطلقا اخراج ایلك معناسنه مستعملدر تقول انصلته منه
اذا اخرجته (النصول) قعود وزننده صقالك بویه‌سی صیریلوب رنکی زائل اولمق معناسنه‌در یقال نصلت اللحیة
نصولا من الباب الاول والثالث اذا خرجت من الخضاب ویلان وعقرب وآری مقوله‌سنك صوقدیغی یرك
ایکنه‌سی وسمی زائل وبرطرف اولمق معناسنه‌در یقال نصلت اللسعة والحمة اذا خرج سمهما وزال اثرهما
وطوارك طرنغی یرندن قوپوب چیقمق معناسنه‌در یقال نصل الحافر اذا خرج من موضعه (الناصل) بویه‌سی
زائل ارلمش صقاله دینور یقال لحیة ناصل اذا زال خضابها و بو وصف خاصدر (الانصولة) اضحوکه وزننده
کدی اوتنك قنجوغنده اولان چچکنه یاخود هوانك اسیلکندن قوریوب قاتیلنمش کدی اوتنه دینور (الاستنصال)
هوانك اسیلکی کدی اوتنك قلچقلرینی انصوله قلمق معناسنه‌در یقال استنصل الحرّ السفاء اذا جعله اناصیل
واستخراج معناسنه‌در یقال استنصل الشیٔ اذا استخرجه وکدی اوتنك قلچقلرینی وبشاغنی روزکار صاوروب
دوکمك معناسنه‌در یقال استنصل الهیف السفاء اذا اسقطه (النصیل) امیر وزننده برارشون قدر اوزن طاشه
دینورکه آنکله نسنه دقّ اولنور دنك الی کبی وانسانك وحیوانك اغزینك طماغنه دینور وتمیزلنمش پاك بغدایه
دینور وچکه‌لرك التندن بیون ایله باشك قاوشدیغی یرده اولان مفصله دینور یقال ضرب نصیله وهو مفصل مابین
العنق والرأس تحت اللحیین وطوارك برونك واغزینك اوجنه دینور وفرج نسوانده اولان لحم زائده دینور
وبالته‌یه دینور فاس معناسنه وباشك تپه‌سنه دینور (المنصیل) مندیل وزننده و (المنصال) منهال وزننده بونلرده
ذکر اولنان نصیل دیدکلری طاشه دینور (المنصل) میمك وصادك ضمیله و (المنصل) مکرم وزننده قلجه دینور
(التنصل) تفعل وزننده برکناهدن صیریلوب چیقمغله بریٔ الذمّه اولمق معناسنه‌در یقال تنصل الی فلان
من الجنایة اذا خرج وتبرّأ بوراده الی ایله صله‌لندیغی اعتذار معناسنی تضمینه مبنیدر وتنصل برنسنه‌یی چیقارمق
معناسنه‌در یقال تنصل الشیٔ اذا اخرجه وبرنسنه‌یی سائرك ایچندن اورندیلك معناسنه‌در یقال تنصل الشیٔ
اذا تخیره وبرآدمك محبوبی اولان نسنه‌لرینی بالجمله آلمق معناسنه‌در یقال تنصل فلانا اذا اخذ کلّ شیٔ معه
(منصل الاسنة) یاخود منصل الألّ محسن وزننده والّ همزهٔ مفتوحه ولام مشدّده ایله مزراقدن واوقدن تمرنلری
وحربه‌لری چیقاریجی دیمکدر بومناسبتله زمان جاهلیتده رجب آینه اطلاق اولنور ایدی زیراماه مزبور
حلولنده جنك وقتالی ترك وتأخیر ایله آلات واسلحه‌یی تعطیل ایدرلر ایدی یقال قدحلّ منصل الاسنة او الألّ
ای شهر رجب (الانتصال) افتعال وزننده کدی اوتنك قلچقلری چیقمق معناسنه‌در یقال انتصل السفاء اذا خرج

نصله (المنصلية) میمك و صادك ضمیله بر موضع آدیدر (المنصال) محراب وزننده اوچیوز مقدار سواری عسکردن قلیل اولان عسکره دینور یقال ارسل علیهم منصالا ای جیشا اقلّ من المقنب (النضل) نونك و ضاد معجمه نك فتحیله انسان وحیوان بغایت یور یلوب زبون و بی مجال اولمق معناسنه‌در یقال نضل البعیر نضلا من الباب الرابع اذا هزل واعیا وتعب (الانضال) همزه نك کسریله انسان وحیوانی پك یوروب زبون و بیتاب ایلك معناسنه‌در تقول انضلت البعیر اذا اهزلته واتعبته (نضل) فضل وزننده بر موضع آدیدر (نضله) حمزه وزننده اسامیدندر نعمان بن نضله ونضلة بن خدیج ونضلة بن عبید ونضلة بن طریف وابن عمرو وابن ماعز صحابه‌لردر وابو نضلة هاشم بن عبد منافك کنیه‌سیدر (المناضلة) مفاعله وزننده و(النضال) قتال وزننده و (النیضال) قیتال وزننده تیراندازلر اوق یارشمق معناسنه‌در یقال ناضله مناضلة ونضالا ونیضالا اذا باراه فی الرمی و برکسه طرفندن عذر بیانیله یاخود مخاصمه ایله آندن دفع ضرر ومحذور ایلك معناسنه‌در یقال ناضل عنه اذا دافع (النضل) فضل وزننده اوق یارشمقده خصمی یکمك معناسنه‌در باب مغالبه‌ده مستعملدر تقول ناضلته فنضلته نضلا من الباب الاول ای سبقته (التنضل) تفعل وزننده و (الانتضال) افتعال وزننده اخراج ایلك معناسنه‌در یقال تنضله وانتضله اذا اخرجه وانتضال اورندیلك معناسنه‌در یقال انتضل منه اذا اختاره ودوه قوللرینی صالوب آته‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال انتضلت الابل اذا رمت بایدیهم فی السیر وبری برینه تفاخر ایلك معناسنه‌در یقال انتضل القوم اذا تفاخروا (النئضل) همزه ایله زبرج وزننده آفت وداهیه معناسنه‌در یقال اصابه نئضل ای داهیة (النطل) نونك فتحی وطانك سکونیله اوزم دانه‌سنك اوزی اوزره اولان انجه قبوغه دینورکه زار تعبیر اولنور یقال هو ارقّ من النطل وهو ما علی طعم العنب من القشر وشرابِ ایچون اصلانمش قوری اوزمك ابتدا صقوب شیره‌سی آلندقدنصکره تکرار صوقویوب اصلاتمغله حاصل اولان شیره‌یه دینورکه مکدّر وغلیظ اولور یقال سقاه من النطل ولم یسقه من السلاف وهو ما یرفع من نقیع الزبیب بعد السلاف یعنی اذا نقع الزبیب فاوّل ما یرفع من عصارته هو السلاف فاذا صبّ علیه ثانیة فهو النطل (الناطل) عاطل وزننده بر ایچم صو وسود و باده مقوله‌سی مشروبه دینور تقول سقانی ناطلا من الماء وغیره ای جرعة وشراب پیمانه‌سنك دیبنده قلان بقیه‌یه دینور یقال ما فی النیطل ناطل ای فضلة وشرابه دینور خمر معناسنه وشرابك پیمانه‌سنه دینور وبونده طانك فتحیله‌ده وهمزهٔ ساکنه ایله‌ده لغتدر یقال عنده ناطل من خمر وناطل ونأطل ای مکیال وناطل ایله جزئیجه نسنه‌دن کنایه اولنور تقول ما ظفرت منه بناطل ای بشیٔ یعنی یسیر (النیطل) صیقل وزننده بودخی شراب پیمانه‌سنه دینور ودهاتدن اولان زیرك وصاحب فطنت آدمه دینور یقال رجل نیطل ای داه وذکرِ اوزون انسان وحیوانه دینور * مؤلفك الطویل المذاکیر عنوانده ایرادی افراد اعتباریله‌در وقوغه‌یه دینور دلو معناسنه وآفت وداهیه‌یه دینور (النطل) قتل وزننده خمر صقمق یعنی اوزمی صقوب شیره‌سنی وشرابنی آلمق معناسنه‌در یقال نطل الخمر نطلا من الباب الاول اذا عصرها وخسته‌نك باشنه ادویه ایله مطبوخ آزجه آزجه صو دوکمك معناسنه‌در یقال نطل رأس العلیل بالنطول اذا جعل المـاء المطبوخ بالادویة فی کوز ثم صبّه علیه قلیلا قلیلا (النطول) صبور وزننده ادویه ایله مطبوخ اولان صویه دینورکه خسته‌نك اعضاسی اوزره دوکرلر (النطل) نونك کسریله شرابك پوصه‌سنه دینور یقـال سقاه النطل ای خثارة الشراب (النطلة) جرعه وزننده ومرادفیدرکه بریودم و برایچم صویه دینور یقال ما فی الدنّ نطلة ای جرعة وال ایله طولومك اغزندن چیقاریلان بر مقدارجه نسنه‌یه دینور (النطلاء) صحراء وزننده داهیه‌یه دینور (الانتطال) افتعال وزننده طولومدن بر مقدارجه شراب صیرقمق معناسنه‌در یقال انتطل من الزق اذا صبّ منه یسیرا (المناطل) میمك فتحیله صیقلمش شیره‌لره وشرابلره دینور معاصر معناسنه (الانطلة) اجوبه وزننده دواهی وآفاته دینور یقال رماه بالانطلة ای بالدّواهی (النعل) نونك فتحی وعینك سکونیله ایاغی یره جبلاق طوقمقدن حفظ ایده‌جك نسنه‌یه دینورکه ایاق قابی وپاپوش تعبیر اولنور فارسیده پای افزار دیرلر انواعنه شاملدر هر محلده برکونه دیکوب ایاقلرینه کیرلر وترکیده نالین دیدکلری که چامورلقده کیلور نعلین محرّفیدر ونعل کلمه‌سی مؤنثدر وهایله نعله دخی لغتدر جمعی نعال کلور نونك کسریله ظاهرا نعله‌ده‌کی هـاء وحدتیه‌در ومحدّثیندن حسـین بن احمد بن طلحه واسحق بن محمد وابو علیّ بن دودما النعالیون نعال عملنه منسوبلردر ونعل قلج قننك دیبلك تعبیر اولنان دمورینه دینور یقال لسیفه نعل ای حدیدة تکون فی اسفل غمده وچقللری پرلاق پك وپوریره دینورکه نبات بتورمز اوله یقال سلکوا نعلا من الارض وهی قطعة غلیظة منها یبرق حصاها ولا تنبت وذلیل وخاکسار آدمه دینورکه هرکس پایمال ایدر

اوله يقال ما كنت نعلا اى ذليلا اوطأ كما نوطأ الارض و كوشهٔ كمان صرتنه صاريلان سكيره دينوركه زاغ تعبير اولنور على قول كمانك بتون ارقه سنه صاردقلرى درى يه دينور يقال لقوسه نعل اى عقب يلبس على ظهر سيتها او جلد على ظهر القوس كلّه وزوجه يه اطلاق اولنور يقـال خلع نعله اى زوجته و چفتجيلرك صبان دمورينه دينور و برجنس بالق آديدركه باشى يومرى اولور وشطب نام طاغك باشنده برپلانقه آديدر وطوار اياغنه قاقيلان دموره دينوركه نعل محرّفى نال تعبير اولنور طوارك پاپوشى يرنده در و نعل مصدر اولور برآدمه اياق قابى باغشلمق معناسنه يقال نعلهم نعلا من الباب الثالث اذا وهب لهم النعال وطوارى نالمق معناسـنه در يقال نعل الدابّة اذا البسها النعل ﴿النعل﴾ فتحتينله برآدم اياق قابى كيمك معناسنه در يقال نعل الرجل نعلا من الباب الرابع اذالبس النعل ﴿التنعل﴾ تفعل وزننده و ﴿الانتعال﴾ افتعـال وزننده بونلرده اياق قابى كيمك معناسـنه در يقـال تنعل الرجل وانتعل اذا لبس النعل و انتعال پياده جه سير وسفر ايلك معناسـنه در يقال انتعل الرجل الارض اذا سافر راجلا وطپراغى پك وپور يره اكين اككك معناسنه در على قول اويلسى يرده كتمك معناسنه در يقال انتعل الرجل اذازرع فى الارض الغليظة اوركبها ﴿الانعال﴾ همزه نك كسريله بودخى طوارى نالمق معناسنه در يقال انعل الدابّة اذا البسها النعل و بر آدمك اياق قابلرى چوق اولمق معناسـنه در يقال انعل الرجل اذا كثرت نعاله ﴿التنعيل﴾ تفعيل وزننده بو دخى طوارك اياغنى نالمق معناسـنه در يقال نعل الدابّة اذا البسها النعل * بونى مؤلف تكرار ايلشدر و دوه نك اياقلرى آشنوب فرسوده اولمسون ديو دريدن نال دوزوب چورمك معناسنه در يقال نعل البعير اذا البس خفه بجلد لئلا يحفى ﴿الناعل﴾ اياق قابلرى كثيراولان آدمه دينور غير قيـاس اوزره انعالدن فاعلدر ايفع ويافع كبى يقال انعل الرجل فهو ناعل اى كثير النعال و اياغى پاپوشلو آدمه دينور يقال رجل ناعل اى ذو نعل و صلب ومتين طوار طرنغنه اطلاق اولنور يقال حافر ناعل اى صلب و يبان اشكنه دينور تقول رايت ناعلا اى حمار الوحش ﴿المنعل﴾ مكرم وزننده بودخى اياغى پاپوشلى آدمه دينور يقال رجل منعل اى ذو نعل وطرنغى پك ومتين دابه يه دينور يقال فرس منعل اى شديد الحافر * شارحك بيانته كوره مسهب كبى بونلرده غير قياسيدر ومنعل شول آته دينوركه بيلكجه سى نهايت بولديغى يرده طرنغنك اوزرنده تويلرى بياض اولوب لكن ذكرميجه اولميه وبو انعالدن اسم مفعولدر على قول انعال آتك طرنقلرى اوزره اولان قيللرك خاتم تعبير اولنان جزئيجه بياضلقدن متجاوز بياض اولمسندن عبارتدر الحاصل بيلكجه نك طرنغه قاوشديغى آشق كميكى اوزره قيللرك بياض اولمسنه انعال و اول صفتده اولان آته منعل اليد او الرجل دينور يقال فرس منعل يد كذا او رجل كذا او اليدين او الرجلين اذا كان فى مأخير ارسـاغه بياض ولم يسـتدر او الانعال هو ان يجاوز البياض الخاتم وخاتم ميم بابنده مادّه سـنده مرسومدر ﴿المنعل﴾ مقعد وزننده و ﴿المنعلة﴾ مقعده وزننده طپراغى غليظ اولان ارضه دينور و بو اسم و صفت اولور تقول نزلنا منعلا ومنعلة و ارضا منعلا و منعلة اى غليظة ﴿بنو نعيلة﴾ ابن مليك بن ضمره در جهينه وزننده در عربدن بر بطندر ﴿ذات النعال﴾ زبير بن عوام حضرتلرينك فرسى اسميدر ﴿النعـابل﴾ مساجد وزننده طارق بن ديسق نام كمسه نك قومنه اطلاق اولنور ﴿النعثل﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده اركك صرتلانه دينور و احمق پير و اختيار آدمه دينور و بر يهودى اسميدركه مدينه ده اولور ايدى و اوزون صقاللو بر آدمك اسميدركه حضرت عثمانك محاسنى طولانى اولمغله بعد الوقعه عداوت و شماتت ايدنلر اكا تشبيهيله ازدرا ايدرلر ايدى و علىّ بن نعثل محدّثدر ﴿النعثلة﴾ دحرجه وزننده بريكدرمك معناسـنه در يقال نعثل الشئ اذا جمعه و بونلكه واوغوزلغه دينور يقال به نعثلة اى حمق و قوجه آدمك يوريمسنه دينور يقال يمشى النعثلة اى مشية الشيخ وادا وخرامله آپشلرينى آچوب اياقلرينى ايكى طرفه چويره رك يوريمكه دينور اياقلرينى طالديروب طپراق آلور كبى يقـال هو ينعثل اى يمشى مفاجا ويقلب قدميه كانّه يغرف بهما وهو من التبختر ﴿المنعثل﴾ اسم فاعل بنيه سـيله شول آته دينوركه يورركن آپشنى آيروب اياقلرينى يردن آلوركن چامور دن چيقارر كبى آلور اوله يقال فرس منعثل اذا كان يفرّق قوائمه عند المشى فاذا رفعها فكانّما ينزعها من وحل ﴿النعظلة﴾ ظاى معجمه ايله دحرجه وزننده آغر آغر يلك معناسنه در يقال هو يعنظل اى يعدو بطيئا و صاغه صوله پوجه اوره رق يوريمك معناسنه در شيشمان بودور يوريمسى كبى يقال يعنظل الرجل اذا كان يحيك فى المشى يمنة ويسرة ﴿النغل﴾ نونك و غين معجمه نك فتحيله دباغت ايدركن انباشته ده درى چوق ياتمغله چوريوب تباه اولمق معناسنه در يقال نغل الاديم نغلا من الباب الرابع اذا فسد فى الدباغ و ياره آزمق معناسـنه مستعملدر يقال نغل الجرح اذا فسد و بر آدمك نيتى فاسد اولمق معناسنه مستعملدر يقال نغلت نيته اذا ساءت و بر آدمك درونى كيندار اولمق معناسـنه مستعملدر تقول نغل قلبه علىّ

اى ضغن وقوغجيلق ونقل مقال ايله ناسـك بينى شوريده وافساد ايلمك معناسنه‌در يقال نغل بينهم اذا افسد
ونم (الانغال) همزه‌نك كسريله دباغ درى‌يى دباغتده چوريدوب برباد وافسـاد ايلمك معناسـنه‌در يقال
انغل الاديم اذا افسـده (النغلة) غرفه وزننده اسمدر دباغت اولنان درينك چوركلكنه وبوزغنلغنه دينور
يقال بالاديم نغلة اى فساد (النغلة) فرحه وزننده ايچى بوزوق وچورك فاسد جوزه وصف اولور يقال
جوزة نغلة اى متغيرة زمخة (النغولة) نونك ضميله مولود فاسد اولمق معناسنه‌دركه مراد حرامزاده وحيز اولمقدر
يقال نغل المولود نغولة من الباب الخامس اذا فسد (النغل) نونك فتحى وغينك سكونيله و(النغل) كتف وزننده
و(النغيل) امير وزننده ولدزنايه وحرامزاده‌يه دينور مؤنثلرى هايله‌در يقال غلام نغل ونغل ونغيل وجارية نغلة
ونغلة ونغيلة اى لزنية (نغيل) زبير وزننده اسمادندر مالك بن نغيل محدثدر (النغبول) زنبور وزننده برقوشك
وبراوتك اسملريدر (المنغدل) منعدم وزننده ايرى وسلپوك باشلى آدمه دينور يقال رجل منغدل الرأس اى مسترخيه
فى عظم وضخم (النغضل) ضاد معجمه ايله جعفر وزننده اياغى آغر دابه‌يه دينور يقال برذون نغضل اى ثقيل
(النفل) نونك وفانك فتحيله مال غنيمته دينوركه طويملق تعبير اولنور عطاء الهى اولديغيچون اطلاق اولندى
يقال اصاب الغازى نفلا اى غنيمة وبخششه دينور يقال اعطاه نفلا اى هبة جمعى انفال ونفال كلور نونك
كسريله ونفل جاجق وصلاته ياپيلان اوتلردن بركونه اوت اسميدركه خوشبو صارى چچكلرى اولور آت قسمنى
مسمندر (النفل) صرد وزننده هر آيك ابتدا اوچ كيجه‌دنصكره اولان اوچ كيجه‌يه اطلاق اولنوركه دردنجى
وبشنجى والتنجى اولور (النفل) نونك فتحى وفانك سكونيله برآدمه مال غنيمت ويرمك معناسنه‌در يقال نفله النفل
نفلا من الباب الاول اذا اعطاه اياه ويمين ايلمك معناسنه‌در يقال نفل الرجل اذا حلف وبرآدمه عطيه ويرمك
معناسنه‌در يقال نفله اذا اعطاه نافلة من المعروف وپادشاه مال غنيمتى كندى قبول ايليوب على العموم عسكره
بخش ايلمك معناسنه‌در يقال نفل الامام الجند اذا جعل لهم ماغنموا وبرآدمك من غير وجوب ايشلديكى ايشه دينور
نافله كبى كاسيذكر وصوغوق برد معناسنه‌در يقال اصابه نفل اى برد (الانفال) همزه‌نك كسريله بودخى برآدمه
مال غنيمت ويرمك معناسنه‌در يقال انفله النفل اذا اعطاه اياه وبركسه كون اغاجنى بالته ايله كسوب دوه‌سنه
يدرمك معناسنه‌در يقال انفل الرجل اذا اخذ الفاس وقطع القتاد لابله (التنفيل) تفعيل وزننده بودخى برآدمه
مال غنيمت ويرمك معناسنه‌در يقال نفل النفل اذا اعطاه اياه وبرآدمه يمين ويرمك معناسنه‌در يقال نفله اذا حلفه
وبركسه اوزرندن برضرر ومحذور دفع ايلمك معناسنه‌در يقال نفل عنه اذا دفع عنه (النافلة) مال غنيمته دينور
يقال اصاب نافلة اى غنيمة وعطيه‌يه اطلاق اولنور يقال اعطى نافلة سنية اى عطية ومن غير وجوب اتيان اولنان
فعله وعمله دينور نفل كبى ومنه نافلة الصلوة ونفلها فريضه اوزره زائد اولوب كذلك واجب اولمديغيچون اطلاق
اولندى ونافله ولدك ولدينه اطلاق اولنوركه طورون تعبير اولنور يقال له نافلة اى ولد ولد (النوفل) جوهر
وزننده دريايه دينور بحر معناسنه وويركويه دينور ويرنجى جانورلرك بعض ياوريلرينه دينور واركك صرتلانه
واركك چقاله دينور وشدّت معناسنه‌در يقال وقع فى نوفل اى شدّة وكثير العطاء آدمه دينور يقال رجل
نوفل اى معطاء وخوب ودلبر تازه جوانه دينور تقول رأيت نوفلا اى شاباً جميلا ونوفل بن ثعلبه ونوفل بن حارث
وابن طلحه وابن عبدالله وابن فروه وابن مساحق وابن معاويه صحابه‌لردر (النوفلة) جوهره وزننده طوزله‌يه
دينور تقول نزلنا قرب نوفلة اى مملحة (الانتفال) افتعال وزننده ايستمك معناسنه‌در يقال انتفل الشئ منه
اذا طلبه منه وبرنسنه‌دن تبرّى قيلوب بيزارلق ايلمك معناسنه‌در يقال انتفل منه اذا تبرّأ واتقى منه ونافله نماز
قلمق معناسنه‌در يقال انتفل الرجل اذا صلى النوافل (التنفل) تفعل وزننده بودخى نافله نماز قلمق معناسنه‌در
يقال تنفل الرجل اذا صلى النوافل وسائر عسكرك الدقلرندن ازيد غنيمت آلمق معناسنه‌در يقال تنفل على اصحابه
اذا اخذ اكثر مما اخذوا من الغنيمة (نفيل) زبير وزننده بر رجل اسميدر (النوفلية) جوهريه وزننده قيون يوكندن
طوقنمش جار شكلنده بردرلو اورتودركه نسوان عرب باشلرينه اورترلر (النقل) نونك فتحى وقافك سكونيله برنسنه‌يى
يردن برآخر يره كوچورمك معناسنه‌در يقال نقل الشئ نقلا من الباب الاول اذا حوّله ونقل اسكى جزمه‌يه ومسته
واسكى پاپوجه دينور نونك كسريله وفتحتينله ده لغتدر جمعى انقال ونقال كلور نونك كسريله تقول جاءنا فى خف
نقل ونعل نقل اى خلق ومصدر اولور دوه‌نك طاشدن طاشر قيوب مجروح اولان طبانته دريدن يامه اورمق
معناسـنه تقول نقلت خف البعير اذا رقعته وفرسوده اولمش جزمه‌يى ياخود پاپوجى يماوب مرمّت واصلاح
ايلمك معناسنه‌در تقول نقلت الخف او النعل اذا اصلحته ويرتق اثوابى يمامق معناسنه‌در تقول نقلت الثوب اذا رقعته

ونقل عشرت مزه سنه دینورکه اوزرینه تناول اولنان نواله‌دن عبارتدر وبعضا نونی مضموم اولور علی قول
ضمه سی خطادر یقال تفکهوا بالنقل وهو ماینتقل به علی الشراب ودوه‌لری کندی باشلرینه صو ایچمکه آلشدرمق
معناسنه‌در تقول نقلت الابل اذا جعلتها تشرب نقالا (الانتقال) افتعال وزننده بر یردن بر یره کوچمك معناسنه‌در
یقال نقله فانتقل (النقلة) غرفه وزننده انتقالدن اسمدر کوچمکه و کوچه دینور یقال اسرعوا النقلة ای الانتقال
وقوغجیلغه دینور یقال حرّش بینهم بالنقلة ای بالنمیمة (النقلة) نونك کسریله اتاسی اونده اخشاملمش قاری قیزه
دینورکه یاشلولغندن برکمسه تزوّجنه رغبت ایلیوب اویلجه مهجوره قالمش اوله یقول سمعت فلانا یخطب نقلة وهی
المرأة التی ترکت ولاتخطب لکبرها (النواقل) برقریه‌دن برقریه‌یه منقول اولان اموال خراجیه‌یه دینور یقال قسمت
النواقل ای الاخرجة التی تنقل من قریة الی قریة و برقومدن قوم آخر طرفنه نقل ایدن قبیله خلقنه دینور (المنقال)
محراب وزننده و (النقّال) شدّاد وزننده و (المناقل) مقاتل وزننده ایاقلرینی بصدیغی یردن چابك آلوب آتان آته
دینور یقال فرس منقال ونقّال ومناقل ای سریع نقل القوائم (النقیل) نونك فتحیله آت ناقللمغه دینور یقال فرس
ذونقیل ای سرعة نقل القوائم وغریب آدمه دینور مؤنثی نقیله‌در ونقیل دینور هاسز یقال رجل نقیل ای غریب
وامرأة نقیلة ونقیل ویغمور یاغمش یردن یاغمدق یره آقوب کلان سیل صوینه دینور یقال سیل نقیل اذا جاء من ارض
ممطورة الی غیرها و بردرلو یورویشه دینورکه مراد آدیملری تیز تیز الهرق یوریمکدر (المناقلة) مفاعله وزننده
و (النقال) قتال وزننده آت نقللیه‌رق یوریمك علی قول لنك ایله اشکین بیننده یوریمك معناسنه‌در یقال ناقل الفرس
مناقلة ونقالا اذا اسرع نقل القوائم اوسار بین العدو والخبب وهمدملر بالمناوبه لاقردی ایلمك معناسنه‌در یقال ناقله
الحدیث اذا حدّث کلّ واحد الی الاخر (المنقلة) محدّثه وزننده شول باش یاریغنه دینورکه اتك التنده کمیك اوزره
اولان زارکبی انجه انجه خرده کمیکلر ظاهر و متنقل اوله یقال اصابته شجة منقلة وهی التی تنقل منها فراش العظام وهی
قشور تکون علی العظم دون اللحم (المنقلة) مرحله وزننده ومرادفیدر تقول سرنا منقلة ای مرحلة (المنقل)
مقعد وزننده طاغ یولنه دینور واسکی جزمه‌یه واسکی پاپوجه دینور (النقیلة) سفینه وزننده یرتق جزمه‌یه و یرتق
پاپوجه اوریلان یامه‌یه و پینه‌یه دینور و بیریمش دوه طبانته اوریلان دریدن یامه‌یه دینور جمعی نقایل
ونقیل‌در و نقیلة العضد بازوده قره‌جه تعبیر اولنان یرده اولان بالق اتنه دینور (الانقال) همزه‌نك کسریله
بودخی یرتق ایاق قابنی یمایوب مرمّت ایلمك معناسنه‌در تقول انقلت الخف او النعل اذا اصلحته (التنقیل) تفعیل
وزننده انقال معناسنه‌در تقول نقلت الخفّ بمعنی انقلته (النقلة) فتحاتله دره‌دن آقان سیل صوینك چاغلدیسنه
دینور تقول سمعت نقلة الوادی ای صوت سیله (النقل) فتحتینله بری برینه بلند آواز ایله قرشولقلی سوز دوندرمکه
دینور تقول سمعت نقلهما وهی مراجعة الکلام فی صخب و براوقدن چیقاریلوب آخر اوقه یچورلمش یلکه
دینور و طاشلره دینور مفردی نقله‌در و برعلت اسمیدرکه دوه‌نك طبانته عارض اولور (النقال) کتاب وزننده
یصی وقیصه تمرلره دینور مفردی نقله‌در تمره وزننده ونقال دوه قسمی ابتدا صویی وثانیا ایچه‌جك صویی برکمسه‌نك
سوقی اولمیه‌رق کندی باشلرینه ایچمکه دینور یقال شربت الابل نقالا وهو ان تشرب عللا ونهلا بنفسها من غیر
احد (النقال) شدّاد وزننده برنسنه‌یی نقل ایدیجی دیمکدر حارث بن شریح وبسام بن یزید واحمد بن محمد وحسین
بن ابی بکر ونفیس بن کرم النقالون محدّثلردرهر بری برکونه نقل فعلنده بولنمغله توصیف اولندیلر ازجمله حارث بن شریح
ید امام شافعیدن کتاب الرساله‌یی عبدالرحمن بن مهدی‌یه نقل ایلمکله نقال ایله ملقب اولدی و ناقل بن عبید محدّثدر
(المنقل) مقعد وزننده اسکی ایاق قابنه دینورکه ذکر اولندی وشو منقل که کمیت نام شاعرك اشبو * وصارت اباطحها
کالارین * وسوّی بالحفوة المنقل * بیتنده واقعدر میمك ضمیله درجوهرینك توهّم ایلدیکی کبی میمك فتحیله دکلدر و میمك
فتحیله نقیله ایله ایاق قابنه یامه اورن آدمه دینور بورادن مراد ایاغی پاپوجلی کمسه دیمکدر وحفوه یالین ایاقلقدر و ارین
اره‌نك جمعیدرکه آتشه دینور پس معنا مکه‌نك دره‌لری فرط حرارتدن آتشین اولمغله متنعل وحافی انده یکساندر
پس حفوه ذوحفوه تقدیرنده اولور یاخود حفوه اوتلاغك اوتنی دوکتمکه دینور ومنقل اوتلاغك برینك اوتلری
دوکندکدنصکره نقل اولنان دیکر اوتلاغه دینور بوکه کوره جمیع مرعالری یکساندر یعنی اوتلقلو واوتسز
اولمقده مساویدر (الناقلة) کوچر اولی طائفه‌یه دینور یقال هم ناقلة ای لیسوا بقاطنین ونواقل الدهر
ماده‌سندن دخی مفرد اولورکه انسانی حالدن حاله نقل وتحویل ایدن حوادث ونوائب زماندن عبارتدر یقال
اصابته نواقل الدهر ای نوائبه التی تنقل من حال الی حال (الانقلاء) انصباء وزننده برجنس خرمایه دینور (النقثلة)
پای مثلثه ایله دحرجه وزننده پیروسالخورده آدمك یوریمسنه دینورکه ایاغنی سوریه‌رك یوریمکله طپراق صاویرد

اوله يقال يمشى النقثلة وهى مشية الشيخ يثير التراب فى مشيه ﴿النكول﴾ شمول وزننده برنسنه دن خوف واندیشه
ایلمکله اقدام ایلیوب چكنلمك معناسنه در يقال نكل عنه ونكل نكولا من الباب الثانى والاول والرابع اذا نكص وجبن
﴿التنكيل﴾ تفعيل وزننده برآدمه سائرلره مدار خوف وعبرت اوله جق برايش ايتمك معناسنه در على قول برآدمى
قبولكرده سى اولان نسنه دن برطرف ايلمك معناسنه در يقال نكل فلانا اذا صنع به صنيعا يحذر غيره او نحاه عما قبله
﴿النكال﴾ سحاب وزننده و﴿النكلة﴾ غرفه وزننده و﴿المنكل﴾ مقعد وزننده اشكنجه وعقوبته دينوركه سائرلره
مدار عبرت اولورنه درلو اولورسه اولسون يقال جعله نكالا لهم ونكلة ومنكلا وهو ما نكلت به غيرك كائنا ما كان
ومنكل مقعد وزننده قيايه دينور صخر معناسنه ﴿النكل﴾ شكل وزننده اشكنجه ونكالى قبول ايلمك معناسنه در
يقال نكل الرجل نكلا من الباب الرابع اذا قبل النكال ﴿النكل﴾ نونك كسريله كنديسيله اشكنجه وعقوبت
اولنه جق شيئه دينور ومنه يقال انه لنكل شر اى ينكل به اعداؤه يعنى اعداسنه مدار تنكيل وعقوبتدر وشدتلو
بوقاغىيه دينور جمعى انكالدر على قول آتشدن اولان بوقاغىيه دينور قال الشارح ومنه قوله تعالى ❋ان لدينا
انكالا وجحيما❋ فالنكل القيد الشديد او قيد من نار نكل بركونه آت كمنه على قول منزل سورن اولاقلرك قوللندقلرى
لمه دينور قنطارمه وشبش كبى ولجامك دمورينه اطلاق اولنوركه آتى ضبط ايدر وبولاره اطلاق اولنور ﴿النكلة﴾
غرفه وزننده سائره عبرت اوله جق اشكنجه يه دينوركه ذكر اولندى وتقول العرب رماه الله بنكلة اى بما ينكله به يعنى
انى برعقوبته كرفتار ايلسون كه ناسه مدار عبرت اوله ﴿النكل﴾ فتحتينله شول ايپه دينوركه بيوك قوغه نك اشاغيسنه
باغلدقدنصكره براوجنى دخى قوغه نك اغاجنه باغلرلر اكا عناج دخى ديرلر وبهادر وزورمند وجنك وجدال
خصوصنده مجرب ومبدئ ومعيد اولان دلاوره اطلاق اولنور يقال هو نكل اى قوى مجرب مبدئ معيد وبو وصفله
متصف اولان آته ده اطلاق اولنور ومنه الحديث ❋ ان الله يحب النكل على النكل ❋ مبدئ ومعيد اصلا فاترو سست
اولميان مقدم وغيور آدمه اطلاق اولنور مثلا غزا وجهادك برينى ادا ايلدكدنصكره فيصل ويرميوب برينه دخى
مبادرت ايدر وبو صفتده اولان ياخود مؤدب ومنقاد اولان آته ده اطلاق اولنور ﴿المنكل﴾ منبر وزننده اشكنجه آلتنه
دينور ﴿الانكال﴾ همزه نك كسريله دفع ايلمك معناسنه در يقال انكله اذا دفعه ومنه الحديث ❋ مضر صخرة الله
التى لا تنكل ❋ اى لا تدفع عما وقعت عليه ﴿الناكل﴾ قورقق وضعيف آدمه دينور يقال رجل ناكل اى ضعيف جبان
﴿نكيتل﴾ تاى فوقيه ايله سفيرج وزننده اصحابدن برذاتدر ﴿النلنل﴾ هدهد وزننده ضعيف وناتوان كسه يه دينور
﴿النمل﴾ نونك فتحى وميمك سكونيله وبعضا ضميله قرنجه يه دينور فارسيده مور ديرلر مفردى نمله در جمعى نمال در نونك
كسريله * شارحك بيانه كوره نمله ده تاء وحدتيه اولمغله ذكر وانثايه شاملدر وبو ماده حركت معناسندن مأخوذدر
﴿النملة﴾ زنجه وزننده قرنجه لو يره دينور يقال ارض نملة اى كثيرة النمل ﴿المنمول﴾ قرنجه اوشمش نسنه يه دينور
يقال طعام منمول اذا كان قد اصابته النمل ﴿النملة﴾ نونك حركات ثلاثى وميمك سكونيله و﴿النميلة﴾ سفينه وزننده
قوغجيلغه دينور نميمه معناسنه ﴿النمل﴾ كتف وزننده و﴿النامل﴾ و﴿المنمل﴾ محسن وزننده و﴿المنمل﴾ منبر وزننده
و﴿النمال﴾ شداد وزننده قوغجى يه دينور يقال رجل نمل ونامل ومنمل ومنمل ونمال اى نمام و﴿نمل﴾ كتف وزننده
جنبش ونشاطندن بريرده آرام ايلميوب كثير الحركه اولان آته وصف اولور يقال فرس نمل اى لا يستقر فى مكان وشول
آدمه دينوركه بغايت چيره دست اولمغله كورديكى ايشى همان بعينه عمله كتورر اوله على قول هر صنعتده استاذ
اولان آدمه دينور يقال رجل نمل اى خفيف الاصابع لا يرى شيئا الا عمله او حاذق ﴿النمل﴾ حمل وزننده قوغجيلق
ايلمك معناسنه در يقال نمل فلان ونمل نملا من الباب الاول والرابع اذا نم واغاجه چيقمق معناسنه در يقال نمل فى الشجر
نملا من الباب الاول اذا صعد ﴿الانمال﴾ همزه نك كسريله بودخى قوغجيلق ايلمك معناسنه در يقال انمل فلان
اذا نم ﴿النملة﴾ نونك فتحيله كذب ودروغ معناسنه در يقال فيه نملة اى كذب ونمله بعض دابه قسمنك طرنغنده
اولان چتلاغه دينوركه تويى نهايت بولديغى يردن طرنغك يونيلان يرينه وارنجه اولان يارقدر معايبدندر يقال
بالفرس نملة اى شق فى حافره وانسانك جنبنده ظهور ايدر بركونه ياره اسميدر نمل دخى ديرلر كذلك بدن انسانى يه
عارض اولور بركونه خرده سيوجيلره دينوركه ابتدا آتش كبى احتراق والتهابله وجزئيجه شيش ايله ظهور ايدوب
بعده قرنجه كبى اطرافه يورويوب يايلور سببى حدتلو صفرادركه دقيق طمرلرك اغزلرندن خروج ايدوب حدتندن
وشدت لطافتندن ظاهر بشره نك داخللرنده محتبس اولميوب طشره اورر كتب طبيه ده بو ايكى علت شئ واحد
اولمق اوزره مرسومدر اكثرى انسانك جنبنده تحدث ايدر اكر صفراده پك حدت وشدت يوق ايسه بثره لر ظهور
وقرنجه كبى اطرافنه سير وسريان ايدر وقرنجه اصرر كبى اجيدر بوكه طشره تركيسنده سيرجك واصرغى تعبير

اولنور واكر غليظ وحاده ايسه برمحلى قرنجه يوه‌سى كبى اويوب متقرح اولور اكا قرنجه يوه‌سى وكوستبك
يوه‌سى تعبير اولنور كتب طبيه‌ده جاورسيه وساعيه ورطبه اسملريله انواعى مرسومدر وحياة الحيوانده
رقيه‌سى مرقومدر وابونمله عمار بن معاذ الانصارى اصحابندندر «النملة» معظمه وزننده و «النملى»
سكرى وزننده خفتندن قطعا بر يرده آرام ايلمز اولان خاتونه دينور يقال امرأة منملة ونملى اذا كانت لاتستقر
فى مكان «التنمل» تفعل وزننده ناس قرنجه كبى قينايوب كيريش چيقش اويناMق معناسنه‌در يقال تنمل القوم
اذا تحركوا ودخل بعضهم فى بعض «النمل» فتحتينله برعضو اويوشمق معناسنه‌در يقال نملت يده نملا
من الباب الرابع اذا خدرت واغاجه طيرمانوب چيقمق معناسنه‌در يقال نمل فى الشجر اذا صعد «المنمل» معظم
وزننده يامه اورلمش نسنه‌يه دينور يقال ثوب منمل اى مرفوء ويازلمش نامه‌يه ياخود خرده قرنجه كبى خرده
وصيق يازيلو مكتوبه دينور سياقت يازوسى كبى كه اوائلده اكا غبار دينور ايدى يقال ورق منمل اى مكتوب
اومتقارب الخط «المنمل» مكرم وزننده بودخى خرده وصيق يازيلومكتوبه دينور «النملة» غرفه وزننده
حوضده قلان صوبقيه‌سنه دينور «نملى» جمزى وزننده مدينه قربنده برصو اسميدر «النملان» فتحاتله برنسنه
اوزره حواله ومشرف اولمغه دينور «المنمول» زنبور وزننده لسانه دينور «النامله» يوجيلره دينور يقال
هم نامله اى سابلة «النمل» كتف وزننده يكى طوغدقده آوجنه قرنجه وضع اولنمش چوجغه دينور عربلر فطنت
وكياست صاحبى اولمسنه تفأل ايدرلر يقال رجل نمل اذا جعل فى يده نملة اذاولد «نمله» حمزه وزننده «نميل» زبير
وزننده «نميله» جهينه وزننده اساميدندر ونميله منسوب اولميه‌رق ونميلة بن عبدالله بن فقيم اصحابندندر واسمعيل
بن نميل ومحمد بن عبدالله بن نميل الخلالان محدثلردر «المؤنمل» اسم فاعل بنيه‌سيله پرمقلرى قصه اولوب
اوجلرى يوغون اولان آدمه دينور يقال رجل مؤنمل الاصابع اى غليظ اطرافها فى قصر «المناملة» مفاعله
وزننده اياغى بوقاغيلى آدمك يوريشى كبى يوريمك معناسنه‌در يقال ينامل الرجل اذا كان يمشى مشية المقيد
«الانملة» همزه‌نك وميمك حركات ثلاثيله كه مجموعى طقوز لغت اولور پرمغك اوجنه دينوركه طرنق اولان يردر
جمعى انامل وانملات كلور * شارحك بيانه كوره طرنق اولان بوغومدن عبارتدر وهمزه‌سى زائده‌در «النوال»
نونك فتحيله و «النال» حال وزننده و «النائل» ويركويه دينور يقال هو كثير النوال والنال والنائل اى العطاء * شارح
ديركه نال كلمه‌سنك اصلى نول ايدى «النول» قول وزننده برآدمه عطيه ويرمك معناسنه‌در تقول نلته بضم النون
ونلت له ونلت به انوله نولا من الباب الاول اذا اعطيته ويقال نالت المرأة بالحديث والحاجة اى سمحت او همت يعنى
محبوبه‌سى اكا صحبت كرمنى احسان ايلدى ياخود نيازنه مساعده ايدوب كنديسنه اقبال ايلدى وتقول العرب
* نولك ان تفعل كذا * ونوالك ومنوالك ان ينبغى لك بونلر تناول لدندر فى فعله نوال صلاحك سبكنده‌در وبعضلر نول
ونوالى بهره ونصيب معناسنه حمل ايلمكله سنك بويلجه ايلمك بهره ونصيبكدر نفعى سكا عائددر وسنك راتبهٔ حقك
منزله‌سنده‌در ديمكدر بعده ينبغى معناسنه استعمال اولندى كه سكا لايق وروا اولان بودر وبويلجه ايلمكدر
ديمكدر وعكسنده مانولك ديرلر ماينبغى لك ان تناله معناسنه‌دركه شويله ايلمك سكا لايق دكلدر ديمك اولور
شارح ديركه فراء ديديكه مادهٔ مزبوره انى معناسنه يعنى برنسنه‌نك وقتى كلوب چاتمق معناسنه اولان نولدندر
عربلر * نال له ان يفعل كذا نولا * والم يأن لك والم ينل لك ديرلر وابن مالك نولك كلمه‌سنى مبتدأ وان تفعل جمله‌سنى خبر
تركيب ايدوب لكن ماكان نولك ان تفعل كلاميله آنى رد ايلديلر وجامع شرحنده نولك فعل معناسنى يعنى ينبغى
معناسنى متضمن مبتداو ان تفعل فاعل اولوب مبتدانك خبرى مقامنه قائم اولمشدر ديو مرسومدر ومفردات راغبده
نوال صلاحك فيه تقديريله مشروحدر واساسده نولك ان تفعل كذا بمعنى حقك وماينبغى ان تعطيه من نفسك
عبارتيله ونهايه‌ده ينبغى لك وحظك عنوانيله مفسردر والحاصل بوماده فى الاصل عطاء معناسنه اولوب
بعده حظ ونصيب معناسنه مستعمل اولمغله بورادە سنك نصيب اولان قدر وشانكك مقتضاى لياقتى شويله
ايلمكدر ديمك اولور بوموقعده مثل اولمشدر انتهى * ونول صويى اقان چايه ودره‌يه دينور وكمى اجرتنه دينوركه
تحريفله نولين تعبير اولنور يقال لم يعط نول السفينه اى جعله وجلاهلرك سرمين ديدكلرى اغاجه دينوركه
نسج اولنان بزى اكا صرارلر سرمين محرفى سلمن اغاجى تعبير ايدرلر جمعى انوال‌در ومنوال دخى بومعنايه‌در
«الانالة» همزه‌نك كسريله و «التنويل» تفعيل وزننده برآدمه عطيه ويرمك معناسنه‌در تقول انلته اياه ونولته
ونولت عليه ونولت له اذا اعطيته وانا له يمين ايلمك معناسنه‌در يقال انال بالله اذا حلف ومعدنده جوهر
بولنمق معناسنه مستعملدر كوياكه معدن جوهر اعطا ايتمش اولور يقال انال المعدن اذا اصيب فيه شئ «النال»

ویركویه دینوركه ذكر اولندی اصلی نول ایدی ونال سخی وجوانمرد علی قول احسانی چوق اولان آدمه دینور
یقال رجل نال ای جواد اوكثیر النائل * شارح دیركه ابن سیده دیدیكه بو فعل وزنده‌در یعنی اصلی
نول‌دركه مصدردر مبالغة وصف اولور یاخود اصلی نائل اولوب بعد القلب عینی زائل اولمشدر انتهى ﴿النایل﴾
و﴿النیل﴾ سیل وزننده برآدم جوانمرد اولمق یاخود كثیر الانعام اولمق معناسنه‌در یقال نال الرجل ینال نائلا
ونیلا من الباب الرابع اذا صار نالا ﴿ مانوله ﴾ فعل تعجبدر یقال مانوله ای ما اكثر نائله ﴿ النولة ﴾ جوله وزننده
عطیه‌یه دینور تقول ماصبت منه نولة ای نیلا وبوسه‌یه دینور تقول اصبت من خدّها نولة ای قبلة وبرحصار
آدیدر ونوله بنت اسلم صحابیه‌در علی قول نویله‌در جهینه وزننده وعلیّ بن محمد بن نوله محدّثدر ﴿المناولة﴾ مفاعله
وزننده برنسنه‌یی النی اوزادوب ویرمك معناسنه‌در ﴿ التناول ﴾ تفاعل وزننده برنسنه‌یه ال صونوب آلمق
معناسنه‌در تقول ناولته الشیٔ فتناوله ای اعطیته فاخذه ﴿المنول﴾ و﴿ المنوال ﴾ منبر ومحراب وزنلرنده جلاهه‌لرك
سلن اغاجنه دینوركه نسج اولنان بزی اكا صرارلر بومعنادندركه عربلر برطائفه اخلاق واوضاعده یكسان
ویكرنك اولسه‌لر هم علی منوال واحد دیرلر استوت اخلاقهم معناسنه ومنوال جلاهه دینور یقال هو منوال
ای حائك ﴿النول﴾ نونك ضمیله سیاه عربلردن برطائفه‌نك علمیدر ﴿النالة﴾ حرم شریفك چوره‌سنه دینور
علی قول ساحهٔ مكهٔ مكرّمه‌یه اطلاق اولنور ﴿النوال﴾ سحاب وزننده عطاء معناسنه‌دركه ذكر اولندی وبهره
ونصیب معناسنه‌در یقال اخذ نوّاله ای نصیبه ﴿نوّال﴾ شدّاد وزننده و﴿منوّل﴾ محدّث وزننده اسامیٔ
رجالدندر ﴿منوله﴾ مقوله وزننده برقبیله‌نك والده‌سی اسمیدر ﴿نائله﴾ برصنمك اسمیدركه اسف مادّه‌سنده
ذكر اولندی ونائله بنت سعد صحابیه‌در وابونائله سلكان بن سلامه اصحابدندر ﴿النهل﴾ نونك وهانك فتحیله اوّل
شرب معناسنه‌دركه ابتدای امردن صو ایچمكه دینور زیرا دوه‌قسمنی ابتداء صویه كتوروب اسقا ایلدكدنصكره
یتاغنه كتوررلر بودفعه‌ده ایچمكه نهل دیرلر بعده ینه صویه كتوروب اسقا ایدرلر بعده مرعایه كتوررلر بودفعه
ایچمكه علل دیرلر بعده مطلقا انسان وحیوانده استعمال اولندی یقال سقی الابل نهلا ای شربا اوّلا ویقال سقی
عللا بعد نهل ونهل ومنهل مقعد وزننده مصدر اولورلر ابتدای امردن صو ایچمك معناسنه‌در یقال نهلت الابل
نهلا ومنهلا من الباب الرابع اذا شربت فی اوّل الورد ونهل ناهل كلمه‌سندن جمع اولور كماسیذكر واكل اولنان طعامه
اطلاق اولنور ﴿النواهل﴾ و﴿النهال﴾ جیاع وزننده و﴿النهل﴾ خدم وزننده و﴿النهول﴾ فضول وزننده
و﴿النهلة﴾ عمله وزننده و﴿النهلی﴾ سكری وزننده ناهلك جمعلریدركه ابتداء امردن صو ایچن دوه‌لره دینور
﴿الانهال﴾ همزه‌نك كسریله دوه‌یی اوّل مرتبه‌ده صوارمق معناسنه‌در یقال انهل الابل اذا سقاها نهلا وبرآدمك
دوه‌سی ابتداء امرده صو ایچمك معناسنه‌در یقال انهل القوم اذا نهلت ابلهم وبرآدمی طارلتمق معناسنه‌در یقال
انهله اذا اغضبه وكفایت ایلك معناسنه مستعملدركه صویه قانمق معناسنه اولان نهلدن مأخوذدر كماسیذكر
تقول انهل تلان ای حسبك الان وتلان الآن معناسنه‌در نته‌كه مادّه‌سنده مرسومدر ﴿المنهل﴾ مقعد وزننده
حیوان صوارەجق وصو ایچه‌جك صواده‌دینور پیكاروحوض وآیازمه ونهروخرق كنارلرنده اولان صولاق كبی
فارسیده آبخور دیرلر یقال وردوا منهلا ای مشربا وصو ایچمك معناسنه مصدر میمی اولور یقال نهل الماء
منهلا اذا شرب وصوادی اولان محله دینور یقال وردوا منهلا ای موضعا فیه المشرب وبریّه‌ده مسافر قونه‌جق
قوناق یرینه دینوركه اكثری صوادلی اولور یقال نزلوا منهلا ای منزلا بالمفازة ﴿الناهلة﴾ صوادلی یرلره
تردّد ایدن كمسه‌لره دینور یقال هم ناهلة ای مختلفة الی المنهل ﴿المنهال﴾ محراب وزننده دوه‌یی ابتداء امرده چوق
صوارر اولان آدمه دینور یقال رجل منهال ای كثیر الانهال وشول یوكسك قوم تپه‌یه دینوركه قوملری طورمیوب
دائما هارل هارل اشاغی اینوب اوبرلقده اوله یقال كثیب منهال ای عال لا یتماسك انهیارا وقبرومزاره دینور
ونهایت مرتبه‌ده كریم وجوانمرد اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هو منهال ای غایة فی السخاء وبرارضك اسمیدر
ومنهال القیسیّ اصحابدندر علی قول صواب اولان ملحان اولمقدر ﴿المنهل﴾ منبر وزننده بودخی قبره دینور وبغایت
كریم وسخی آدمه دینور ﴿نهیل﴾ زبیر وزننده بررجل آدیدر ﴿النهلان﴾ سكران وزننده چوق صو ایچن شارب
معناسنه‌در وصویه قانمش انسان وحیوانه دینور یقال شرب فاهو نهلان ای ریّان وصوسزه دینمكله ضدّ اولور یقال
هو نهلان ای عطشان ﴿الناهل﴾ كذلك ریّان وعطشان معنالرینه أضداددندر * شارحك بیانه كوره‌ریّ
وعطش معنالرینه اولان نهلدن كه فتحتینله‌در مأخوذدر * مؤلّف اوزره بو مادّه مستدركدر ﴿منهل﴾ محسن وزننده
سلیم قبیله‌سی یورندە برصو اسمیدر ﴿النواهل﴾ آج دوه‌لره اطلاق اولور یقال ابل نواهل ای جیاع ﴿النهبلة﴾ دحرجه

وزنده يك پير اولمق معناسنه‌در يقال نهبل فلان اذا اسنّ وآغر آغر يوريمك معناسنه‌در يقال ينهبل الشيخ
اى يمشى فى ثقل ونهبله اسم اولور ايرى جثه‌لو ديزمان ناقه‌يه دينور ﴿النهبل﴾ جعفر وزنده يك پير آدمه دينور
مؤنثى نهبله‌در يقال شيخ نهبل وعجوز نهبلة اى مسنّ وفى سنن الترمذى فى حديث الدجّال ❊ فيطرحهم بالنهبل ❊
وهو تصحيف والصواب بالميم يعنى بومنزل وزنده مهبل كلمه‌سندن مصحفدر نته‌كه هبل ماده‌سنده مرسومدر
﴿النهشل﴾ شين معجمه ايله جعفر وزنده سباعدن قورده دينور ذئب كبى وچاقر طغانه دينوركه مراد بلبان تعبير
اولنان طغاندر وبونلر اصرمق معناسندندر وبر كشينك وبر قبيله‌نك اسملريدر واختيارلقدن مضطرب وپريشان
اندام اولمش قوجه‌يه دينور على قول وجودنده برمقدارجه قوّت بقيه‌سى قالمش قوجه‌يه دينور مؤنثى نهشله‌در
يقال هو نهشل اى مسنّ مضطرب كبرا اوفيه بقية وابو نهشل لقيط بن زرارة التميمى كنيه‌سيدر *شارحك بيانه
كوره نهشل كلمه‌سى فعلل وزنده منصرفدر وزن فعليتى غير معتبردر ﴿النهشلة﴾ دحرجه وزنده قوجامق
معناسنه‌در يقال نهشل الرجل اذا كبر وديش ايله اصروب برملك معناسنه‌در يقال نهشله اذا عضه تخميشا
وبرنسنه‌يى پك آج آدمك اكل ايلمسى كبى اكل ايلمك معناسنه‌در يقال نهشله اذا اكله اكل الجايع وعاريت آلنمش
ناقه‌يه بنمك معناسنه‌در يقال نهشل الرجل اذا ركب الهشيلة اى الناقة المستعارة ﴿النهضل﴾ ضاد معجمه ايله جعفر
وزنده يك پير وسالخورده آدمه دينور وقوجه كركس قوشنه وقوجه طغانه دينور ﴿النيل﴾ سيل وزنده و﴿النال﴾
حال وزنده‌كه الف يادن مقلوبدر و﴿النالة﴾ حاله وزنده مطلوبه ايرشمك معناسنه‌دركه دسترس اولمق تعبير
اولنور تقول نلت مطلوبى انيله وانا له نيلا ونالا ونالة من الباب الثانى والرابع اى اصبته ومتعدّى اولور تقول نلته
ايّاه اى صيرته نائلا ونيل دسترس اولديغك شيئه دينور نائل كبى كما سيذكر وبرآدمى دلليوب نامو سنه طوقنمق
معناسنه مستعملدر يقال نال فلان من عرضه اى سبه ونيل ونيله ونوله نونك ضميله دسترس اوله‌جغك شيئه
دينور يقال مااصاب منه نيلا ونيلة ونولة وهو ماتصيبه من خير ﴿الانالة﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى برنسنه‌يه
دسترس ايلمك معناسنه‌دركه نائل قلمق تعبير اولنور تقول انلته ايّاه وانلت له اى جعلته نائلا له ﴿النائل﴾ نيل كبى
دسترس اولديغك نسنه‌يه دينور تقول اصبت منه نيلا ونائلا وهو ما نلته ﴿النالة﴾ مصدردركه ذكر اولندى وخانه‌نك
قاعه وايوانه اطلاق اولنور يقال رأيته يقعد فى نالة الدار اى فى قاعتها ﴿النيل﴾ نونك كسريله نهر مصرك اسميدركه
انهار اربعه‌دندر وكوفه ويزد قضالرنده برر قريه اسمل‌ريدر وبغداد ايله واسط بيننده بر بلده‌در ونيل نبات عظلم
اسميدركه چويد اوتيدر آندن نيلج يعنى چويد اتّخاذ اولنور يپراقلرينى آلوب اسّى صو ايله غسل ايدرلر تاكه اوزرنده
اولان غبار طرزنده كوكلك زائل اولوب يم يشل قالور اندن اول صويى حالى اوزره قورلر تاكه طوريلوب چويد
چامور كبى دیبنه چوكر بعده اوستنه كلان صويى سوزوب دوكدكدنصكره دیبنه چوكن قوريوب چويد اولور
طبيعتى مبرّد واورامك ابتداسنده طلاسى محلل ودرت ارپه قدرنى ماء بارد ايله حلّ وشرب هيجان اورامى مسكن
وسيلان دمى دافع وعارضهٔ عشقى قبل التمكن مزيل وضمادى كلف وبهق علتلرينه مفيدو رحمدن دم دائمى يى
قاطع وداء الثعلب وحرق ناره نافع وهندى نوعندن بردرهمنى براوقيه كلبشكر ايله تناول وحشت وغمّ وهمّ وخفقانى
دافعدر ونيل بشقه برنباته دخى دينوركه ساقى محكم وداللرى خرده ويپراقلرى صغير اولور وايكى طرفى نظام
اوزره مرتّب اولور ومحمد بن نيل القهر وابو النيل الشامى محدّثلردر وبونلرده نونك فتحيله‌دەزبازده‌در ﴿نيال﴾ غراب
وزنده بر موضع آديدر نجز بحمده تعالى ﴿فصل الواو﴾ ﴿الوأل﴾ واوك فتحى وهمزه‌نك سكونيله و﴿الوؤل﴾
قعود وزنده و﴿الوئيل﴾ وبيل وزنده برنسنه‌يه يا بركمسه‌يه صغنوب قورتلمق معناسنه‌در يقال وأل اليه وألا ووؤلا
ووئيلا من الباب الثانى اذا لجأ اليه وخلص ووأل صغنه‌جق يره دينور تسميه بالمصدر يقال اتخذه وألا اى موئلا
ونجات طلب ايلمك معناسنه‌در يقال وأل الرجل اذا طلب النجاة وبريره قوشوب مبادرت ايلمك معناسنه‌در يقال
وأل الى المكان اذا بادر اليه وبر محل فشقيلى وكوبره‌لى اولمق معناسنه‌در يقال وأل المكان اذا صار ذا وألة كما سيذكر
﴿المواألة﴾ مفاعله وزنده و﴿الوئال﴾ جدال وزنده بودخى بريره ياخود بركمسه‌يه صغنوب قورتلمق معناسنه‌در يقال
وآءل اليه مواءلة ووئالا اذا لجأ وخلص ونجات ايستمك معناسنه‌در يقال واءل فلان اذا طلب النجاة ﴿الوألة﴾ تمره
وزنده قيون وكچى ودوه قسمنك بريكوبدر طوپ اولمش قيغلرينه دينور وبالكزجه دوه‌نك آميخته اولمش بول
وابعارنه دينور ﴿الايئال﴾ همزه‌نك كسريله بريرى فشقيلق ايلمك معناسنه‌در يقال اوأل المكان اذا جعله
ذا وألة ﴿الموئل﴾ محفل وزنده اسم مكاندر صغنه‌جق يره دينور يقال هو موئل القوم اى ملجأه وسيل صويى
قرار ايده‌جك محلّه اطلاق اولنور يقال هذا موئل السيل اى مستقره ﴿الاوّل﴾ همزه‌نك وواو مشدّده‌نك فتحيله

﴿فصل الواو﴾

مطلب

برنسنه نك ابتدأ و پیشینه دینورکه آخری مقابلیدر یقال هو اوّله ای ضدّ آخره و اوّل کلمه سنك اصلی اوءل ایدی
افضل وزننده تخفیف ایچون همزه واوه قلب وادغام اولندی علی قول اصلی ووءل ایدی فوعل وجوهر وزننده
وجمعی اوائل کلور واوالی کلور قلب مکان اوزره واوّلون کلور مؤنثنده اولی دینور همزه نك ضمیله فضلی کبی
وبونك جمعنده اول دینور صرد وزننده اخری واخر کبی واوّل دینوررکع وزننده واوّل کلمه سی صفت قلنورسه
غیر منصرف اولور وزن فعل ووصف علتلریله تقول لقیته عاما اوّل واکر صفت قلنمز ایسه منصرف اولور
تقول لقیته عاماً اوّلاً وتعریف واضافتله عام الاوّل قلیل ونادر درکه موصوفك صفته اضافتی قبیلندن اولور
ومارأیته مذ عام اوّل دیرسن که صفت اولمق اوزره مرفوعدر ومذ عام اوّل دیرسن که ظرفیت اوزره منصوبدر
مذ عام قبل عامنا قوّه سنده در وابدأ به اول دیدیکك صورتده غایتلك اوزره مضموم اولور فعلته قبل دیدیکك کبی
وفعلته اوّل کلّ شیء دیدیکك وقتده منصوب ایدرسن فعلته قبل فعلك دیدیکك کبی وبر آدمی دونکی کوندن برو
کورمسك مارأیته مذامس دیرسن واوته کی کوندنبرو کورمسك مارأیته مذ اوّل من امس دیرسن واکر ایکی کون
مقدّمدنبرو کورمسك مارأیته مذ اوّل من اوّل من امس دیرسن وبوندن زیاده به تجاوز اولنمز ویقـال هذا اوّل ای
بین الاوّلیة بو صورتده اسمیت اوزره منوّن اولور * شـارح دیرکه مؤلف اشبو اوّل مادّه سنی همزه بابندن اوّل
فصلنده ثبت ایلشـدر کویاکه رجوع معناسندن مأخوذدر معدوداتك کویاکه مرجعیدر وبونده مذهب تحقیق
بودرکه اشبو اوّل کلمه سی برشیء مستعملدن مشتق دکلدر آنکچون کندیده وصفیت معناسی خفی اولمغله وصفیتنی
موصوف ذکریله اعتبار ایلدیلر پس لقیته عاما اوّل دیدکده اوّل کلمه سی عام لفظنه صفت اعتبـار اولنور اوّل
من هذا العام معناسنه اولورکه مانحن فیه اولان عامك ماقبلی اولان عام دیمك اولور ترکیده کچن ییل وبیلدر ایله
تعبیر اولنور ولقیته عاما اوّلا دیدکده اوّلا کلمه سی عاما لفظندن بدل ولقیته فعلنه متعلق ظرف محض اولور عاما
سابقا فی الجملة علی هذا العام قوّه سنده اولورکه بو ییلدن مقدّمجه اولان ییل دیمك اولور بیلدرکی ییله وآنك ماقبلی
اولان ییله شـاملدر * ومؤلفك ابدأ به اوّل قولنده غایتلك اوزره مضموم اولور دیدیکنده غایتدن مراد بناسی
عارضی اولان کلمات قبیلندن اولور دیمکدرکه کلمه فی الاصل مضاف اولوب بعده مضاف الیه لفظا لانیة متروك
اولور کرك ظرف اولسون من قبل ومن بعد کبی وکرك اولمسون حسب ولاغیر کبی ومصباحك بو بابده خلاصه سی
بودرکه اوّل کلمه سی مفتتح عدد درکندی ایچون ثانی واردر وبو آخر مقابلیدر وواحد معناسـنه اولور ومنه
فی صفات الله تعالی هو الاوّل ای هو الواحد الذی لاثانی له مصنفینك وله شروط الاوّل کذا قولرنده استعمال
ایلدکاری اوّل بومعنایه مبنیدر واقوال فقهاده اوّل ولدتلده الامة حرّ قولنده کذلك واحد معناسنه محمولدر واشبو
واحد معناسنه اولان اوّلك مؤنثی اولی کلورکه واحد معناسنه اولور ومنه قوله تعالی ﴿ الّا الموتة الاولی ﴾ ای سوی
الموتة التی ذاقوها فی الدنیا ولیس بعدها اخری نته که آخر کلمه سی دخی واحد معناسنه اولوب مؤنثنده اخری دینور
فقوله علیه السلام فی ولوغ الکلب ﴿یغسل سبعا﴾ فی روایة اولاهنّ وفی روایة اخراهنّ وفی روایة احداهنّ الکلّ الفاظ
مترادفة علی معنی واحد ولاحاجة الی التأویل وبونك اصلی اوءل ایدی که مهموز الوسط در تخفیفا همزه واوه قلب
وادغام اولندی واوّل کلمه سـنده معنای تفضیل واردر هرنقدر فعلی یوق ایسه ده وافعل تفضیل کبی استعمال
اولنورکه مفرده وتثنیه به وجمعه لفظ واحدایله وصف اولنور ویقال الاوّل واوّل القوم واوّل من القوم وافعل
تفضیل کبی مستعمل اولدیغنه بناء کندیدن حال وتمیز اوله رق منصوب واقع اولور ویقال انت اوّل دخولا وانتما
اوّل دخولا وانتم اوّل دخولا وافعل تفضیل معناسنی یاخود وزننی متضمن اولدیغندن ناشی غیر منصرف اولور
ابن حاجبدن منقولدرکه اوّل کلمه سی افعل تفضیلدر لکن فعلی یوقدر نته که آبل کلمه سی دخی بوکونه در دوه قسمنه
کوزل تیمار ایدن کسه به وصفدر وبو بصریون مذهبیدر واصح اولان بودرزیرا کوفیون قولی اوزره فوعل اولسه
مؤنثنده اولة دینور ایدی وتعریف واضافتله عام الاوّل دیمك جائزدر لکن ترکیب اوزره عام اوّل جائز دکلدر وشارح
دیرکه مؤلفك بصائرده اوّل مادّه سنده ذکری رجوع شمه سی اعتباریله اولوب وقاموسده وأل مادّه سنده رسمی سبق
ومبادرت معناسی شائبه سنه مبنیدر * مترجم دیرکه اشبو کلام آتی استماعه حقیقدر معلوم اوله که اوّل کلمه سی لامحاله
غیر منصرفدر زیرا عامّهٔ ائمهٔ لغت آخرك ضدّی ایله تفسیر ایلدیلر پس اوّل صفت تقدّمله ذات مبهمه دن عبارت اولور
نته که آخر صفت تأخر ایله ذات مبهمه دن عبارتدر وذات مبهمه دن مراد برصفتله موصوفیتی وقوعی صحیح اولان
نسنه درکرك جسم وکرك زمان ومکان وکرك حدث اولسون پس اوّل کلمه سی موضوع للوصفیة اولمغله وصفیت
ووزن فعل علتلریله البته غیر منصرف اولور اوسط کبی بوجهتله صاحب قاموسك وسائرلك اذا جعلت اوّل صفة

منعته والاصرفته كلاملرى مرضى دكلدر زيرا وصفيتده اصل وضع معتبراولمغله آنده جاعلك جعلى جارى اولمز حتى جاعل بروصف اصلىيى اسم قيلسه وصفيتى اعتبارندن اخراج ايده‌مزنته‌كه براسم اصلى‌يى وصف قلمغله اعتبار وصفيته ادخال ايده‌مز وقالديكه اوّل لفظنك صفت اولماسى باننده مسرود اولان مثلا لقيته عاما اوّلا مقوله‌سى مثاللرده اوّل كلمه‌سى خالى دكل يازمانك يامكانك ياحدثك صفتى اولور منع صرفده ايسه وصفيت اصليه كفايت ايدر والحاصل اوّل كلمه‌سى اكر موضوع للصفة ايسه اسم قلنديغى صورتده صرفنك وجهى يوقدر زيرا معتبراولان همان وصفيت اصليه‌در واكر موضوع لغير الصفة ايسه صفت قلنديغى حينده منع صرفنك وجهى يوقدر زيرا وصفيت عارضه‌يه اعتبار يوقدر وصفت وغير صفتك احتمال اشتراكى دخى ثابت دكلدر واحتمال مجرد ايسه اثبات وضع باننده غير مفيددر نهايت عدم صرفى معلوم ايكن رعاية لاشتهار الصرف منصرف عنوانيله تعبير اولنمقده مضايقه يوقدر فلاتغفل وقالديكه منصرف اوله‌رق اوّلا عنوانى ثانيا لفظنه مشاكله‌يه محمولدر *سلاسلا واغلالا* قول شريفى كبى فليحفظ (الموئل) محدّث وزننده مواشيسى اولان آدمه دينور يقال رجل موئّل اى صاحب الماشية (وأله) حمزه وزننده برالچق قبيله اسميدر (بنوموءله) مسعده وزننده بربطندر (وألان) سحبان وزننده شكر بن عمرو لكه برقبيله پدريدر لقبيدر ووألان بن قرفة العدوىّ ومحمود بن وألان العدنى محدّثلردر (وائل) اساميدندر وائل بن قاسط برقبيله‌نك پدريدر ووائل بن حجر ووائل بن ابى القعيس وابو وائل شقيق بن سلمه اصحابدندر (الوبل) واوك فتحى وبانك سكونيله ايرى دانه‌لو شدّتله ياغان يغموره دينور يقال جاد وبل اى المطر الشديد الضخم القطر ووبل مصدر اولور ايرى دانه‌لو شديد يغمور ياغدرمق معناسنه‌در يقال وبلت السماء وبلا من الباب الثانى اذا امطرت الوبل وشدّتله شكار سوروب كتمك معناسنه مستعملدر يقال وبل الصيداذا طرده شديدا وبرآدمى دكنكله هارل هارل دوكمك معناسنه مستعملدر يقال وبله بالعصا اذا ضربه بها (الوابل) بودخى ايرى دانه‌لى صاغانقلى شديد يغموره دينور تقول اخذنا فى الطريق وابل بمعنى وبل ووابل مدينه‌نك بوقارى سمتنده برموضع آديدر وهشام بن يونس اللؤلؤىّ نام محدّثك جدّى اسميدر (الوبيل) اميروزننده شديد نسنه‌يه دينور يقال ضرب وبيل اى شديد وصوپه وطويقه ديدكلرى يوغون دكنكه دينور يقال ضربه بالوبيل اى العصا الضخمة ونوعا يومشقلغى اولان چبوغه دينور يقال ضربه بالوبيل اى القضيب فيه لين ونصارانك چالك چالدقلرى اغاجه دينور يقال صكّ النصرانىّ الناقوس بالوبيل وهى خشبة يضرب بها الناقوس وبرقوجاق اوطونه دينور وچريچى طوقمقنه دينور يقال دقّ القصّار الثوب بالوبيل وهو مدقّته وهواسى آغر ووخيم اولان مرعايه دينور يقال مرعى وبيل اى وخيم وشول وبيل كه طرفه نام شاعرك اشبو * فرّت كهاة ذات خيف جلالة * عقيلة شيخ كالوبيل الندد * بيتنده واقعدر مراد دكنكدر ياخود چريچى طوقمغيدر جوهرينك وهم ايلديكى كبى برباغ اوطون دكلدر شارح ديركه صغانى دخى جوهرى‌يه موافق تفسير ايلدى (الميبل) منبروزننده بودخى صوپه وصوبمانتى تعبير اولنان يوغون دكنكه دينور وقايشدن بوكلمش قيرباجه دينوركه انكله دوه قسمنى ضرب ايدرلر يقال ضرب البعير بالميبل وهى ضفيرة من قدّ مركبة فى عود يضرب بها الابل (الوبيلة) سفينه وزننده بودخى صوپه‌يه وصوبمانتى‌يه دينور وبرباغ اوطونه دينور واوتلاقلرى بدهوا وثقيل وناكوار اولان يره دينور يقال ارض وبيلة اى وخيمة المرتع جمعى وبل دركتب وزننده (الموبل) مجلس وزننده بودخى صوپه‌يه وصوبمانتى‌يه دينور (الابالة) اجّانه وكتابه وزننده بودخى برقوجاق اوطونه دينور * مؤلف بونى همزه فصلنده دخى ذكر ايلدى ومنه المثل *ضغث على ابالة * ظاهرا بوراده همزه واودن مبدلدر وشاح واشاح كبى (الوبالة) و (الوبال) واوك فتحيله و (الوبولة) واوك ضميله اوتلاق وخيم وناكوار اولمق معناسنه‌در يقال وبل المرتع وبالة ووبالا ووبولا من الباب الخامس اذا وخم كذلك يروخيم اوتلاقلو اولمق معناسنه‌در يقال وبلت الارض اذا صارت وخيمة المرتع (الاستيبال) بريرك هواسى وخيم اولمغله مزاجه ناموافق بولمق معناسنه‌در يقال استوبل فلان الارض اذا لم توافقه وان كان محبالها وقيون وكچى قسمى ارككه قيزمق معناسنه‌در يقال استوبلت الغنم اذا ارادت الفحل (الوبلة) و (الابلة) فتحاتله كه همزه واودن مبدلدر ثقيل وناكوار طعام اكلندن نشئت ايدن معده فسادنه دينور يقال اخذته وبلة الطعام وابلته اى تخمته ووبله قيونده عارض اولان اركككه قزغنلغه دينور يقال بالشاة وبلة اى شهوة للفحل (الوبال) سحاب وزننده شدّت وثقلت معناسنه‌در يقال احذه الوبال اى الشدّة والثقل * مترجم ديركه بومعنا وخامتدن مأخوذدر پس سوء عاقبه‌ده استعمالى مجاز بمرتبتين اولور ووبال ضمرة بن جابر بن قطن نام كمسه‌نك فرسى اسميدر وبنو اسد يوردنده برصو آديدر (الابيل) اميروزننده پيروسالخورده آدمه دينور

(ومنه)

ومنه قولهم ابيل على وبيل اى شيخ على عصا بونكده همزه‌سى واودن مبدلدر ﴿الوابلة﴾ قابله وزننده بازونك
واويلغك باشلرينك اوجلرينه دينور على قول كوركلك اوجنه ياخود ديز اغرشغى ديدكلرى كميكه ياخود اويلغك
طوپ ويومرى اولان اتنه دينوركه بوط اتى اوله‌جقدر يقال هو يشكو الوابلة وهى طرف رأس العضد والفخذ
اوطرف الكتف اوعظم فى مفصل الركبة اومالتف من لحم الفخذ ودوه وقيون وكچى قسمنك دوللرينه دينور يقال
وابلة كثيرة وهى نسل الابل والغنم ﴿الوبلى﴾ جمزى وزننده شول سودلو حيوانه دينوركه ابتدا وبل كبى يعنى صاغانقلى
يغمور كبى سودى چيقوب بعده على العاده ادرار ايدر اوله يقال ناقة وشاة وبلى اذا كانت تدرّ بعد الدفعة الشديدة
كالوبل ﴿الموابلة﴾ مفاعله وزننده مداومت وادمان ايلك معناسنه‌در يقال وابله اذا واظبه ﴿الميبلة﴾ مكنسه وزننده
طوره‌يه دينور يقال ضربه بالميبلة اى بالدرة ﴿الوتل﴾ واوك وتاى فوقيه‌نك ضميله شول كسه‌لره دينوركه قرنلرى
شرابدن طولوم كبى مملو اوله شرابدن مراد هر درلو شربتدر مفردى اوتل‌در احمر وزننده يقال رجل اوتل ورجال
وتل اذا ملؤا بطونهم من الشراب ﴿الوثل﴾ واوك وثاى مثلثه‌نك فتحيله ليفدن بوكلمش ايپه واورغانه دينور ﴿الوثيل﴾
اميروزننده ليفه دينور وانجه وضعيف ايپه دينور ومطلقا اغاج قبوغندن وييراغندن وليفدن وكندردن بوكلمش
ايپه واورغانه دينور وضعيف نسنه‌يه دينور وبرموضع معروف اسميدر وسحيم نام شاعرك پدرى اسميدر ﴿الموثول﴾
موصول وزننده ومرادفيدر ﴿التوثيل﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يى بريره كركى كبى يرلشدروب پايدار ايلك معناسنه‌در
يقال وثّل الشىء اذا اصله ومكنه وجمع ايلك معناسـنه‌در يقال وثّل المال اذا جمعه ﴿ذو وثله﴾ فتحاتله اذواء تعبير
اولنان ملوك حميردن برملك لقبيدر ﴿وثله﴾ فتحاتله برقريه اسميدر ﴿وثّال﴾ شدّاد وزننده بررجل اسميدر ﴿واثله﴾
اساميدندر واثلة الليثى شول كسه‌دركه حجراسودى بياض اولمق اوزره مشاهده ايتدم ديو حكايت ايلدى ظاهرا ايك
معمر ايمش واوغلو ابو الطفيل عامر اصحابدندر وواثلة بن الاسقع وواثلة بن الخطاب وابو واثلة الهذلى صحابه‌لردر
﴿الوجل﴾ واوك وجيمك فتحيله قورقويه دينور يقال فى قلبه وجل اى خوف وقورقمق معناسنه مصدر اولور موجل
دخى مصدر ميميدر مقعد وزننده يقال وجل ياجل وييجل ويوجل وييجل بكسر اوّله وجلا وموجلا من الباب الرابع
اذا خاف يعنى بونك مستقبلنده درت لغت واردر برى ياجل دركه واو الفه قلب اولنمشدر وبرى ييجل دركه يايله در
بنواسددن ذكرى آتى يعلم كلمه‌سنه قياسله در برى يوجل دركه اصل اوزره‌در وبرى ييجل دركه ياى اولانك كسريله در
بنى اسد لغتنه اتباعله دركه انلر ييجل وايجل ونيجل ديرلر مضارعت حرفنى مكسور ايدرلر واما يعلم كلمه‌سنده ياىى مكسور
ايلمزلر ياء اوزره كسره‌يى ثقيل عدّ ايدرلر وييجل كلمه‌سنده يالرك برينه آخردن قوّت حاصل اولمغله مكسور ايدرلر وبونك
امر حاضرنده ايجل دينوركه واو يايه منقلب اولور ﴿الموجل﴾ منزل وزننده اسم مكاندر محل خوف معناسنه‌در * شارح
ديركه بوموعد كبيدركه مضارعنده واوى ساقط اولان معتلّ الفاء صيغه‌سنك اسم مكانى مطلقا مكسور العين كلور
﴿الاوجل﴾ احمر وزننده و ﴿الوجل﴾ كتف وزننده وصفلردر قورقق آدمه دينور وجلك جمعى وجال كلور واوك
كسريله ووجلون كلور فرحون وزننده مؤنثى وجله‌در ﴿المواجلة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه‌ده مستعملدر قورققلق
بابنده يارشمق معناسنه‌در يقال واجله فوجله وجلا من الباب الاول اى كان اشدّ وجلا منه ﴿الوجيل﴾ امير وزننده
و ﴿الموجل﴾ موعد وزننده صوايركيله‌جك چقوره دينور ﴿ايجلى﴾ همزه‌نك كسريله وقصر ايله برموضعدر ﴿ايجلن﴾
همزه‌نك كسرى وجيم ولامك فتحيله مغربده برقلعه آديدر ﴿ايجيلين﴾ همزه‌نك وجيمك كسريله اندلسده شهر
مرّاكش اوزره مشرف برجبل آديدر ﴿الوجالة﴾ خجاله وزننده پير اولمق معناسنه‌در يقال وجل الرجل وجالة من الباب
الخامس اذا كبر ﴿الوجول﴾ اصول وزننده پير آدملره دينور شيوخ معناسنه ﴿الوحل﴾ واوك فتحى وحاى مهمله‌نك
سكونيله وفتحيله صولى صيويق چاموره دينوركه طوار قسمى كوميلور جمعى اوحال ووحول كلور يقال طريق
ذو وحل ووحل اى طين رقيق يرتطم فيه الدوابّ ووحل فتحتينله صيويق صولى چاموره دوشمك معناسنه‌در
يقال وحل الرجل وحلا من الباب الرابع اذا وقع فى الوحل ﴿الاستيحال﴾ و ﴿التوحّل﴾ تفعل وزننده برمحل صيويق
چامورلى اولمق معناسنه‌در يقال استوحل المكان وتوحّل اذا صار ذا وحل ﴿الموحل﴾ منزل وزننده اسم مكاندر
صيويق چامورلى يره دينور يقال هذا موحل لايطاق فيه المشى اى موضع الوحل واسم اولور صيويق چاموره
دوشمكه دينور ﴿الموحل﴾ مقعد وزننده مصدر ميميدر صيويق چاموره دوشمك معناسنه‌در يقال وحل الرجل
وحلا وموحلا اذا وقع فى الوحل وبرموضع آديدر ﴿الايحال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى صيويق چاموره دوشورمك
معناسنه‌در تقول اوحلته اذا اوقعته فى الوحل وبرآدمى بورطه‌يه اوغرادوب شرّ وشور ايله باصدرمق معناسنه‌در
يقال اوحل فلانا شرّا اى اثقله به ﴿المواحلة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه‌ده مستعملدر صيويق چاموك طالوب يعنى

انده یوریوب چیقمق خصوصنده یارشمق معناسنه‌در وانقولینك بالچق ایدشمك تعبیری چامورلیدر تقول واحلته
فوحلته احله ای کنت اخوض للوحل منه (الاتحال) تای مشدده ایله افتعال وزننده یمینده استثنا ایلمك معناسنه‌در
والله افعل ذلك ان شاءالله دیمك کبی یقال اتّحل فی یمینه اذا تحلل واستثنی * شارح دیرکه کرچه بونك اصلی اوتحل
اولمغله واو تایه مبدل ومدغم اولدی لکن وضع ماده‌یه ملایمتی معلوم اولمدی * مترجم دیرکه استثناء ایله اولان یمین
اوزلو یاپشقان بالچق کبی اولمیوب خلاصی اسهل صولو صیویق بالچق کبی اولمسی مدار ملایمت ماده‌در فلینظر
(الودل) عدل وزننده طولومی ایچنده اولان آیران یاغ اولمق ایچون چالقیوب یایمق معناسنه‌در یقال ودل السقاء یدل
ودلا اذا مخضه (الوذیلة) ذال معجمه ایله سفینه وزننده آیینه‌یه دینور وجلا ویرلمش کومش پارچه‌سنه دینور علی
قول اعمدر کرك مجلا وکرك غیر مجلا اولسون جمعی وذیل کلور ووذایل کلور تقول اقبل علیّ بوجه کالوذیلة وهی
المرآة اوالقطعة من الفضة المجلوّة اواعمّ واورکج یاغندن برپارچه‌یه دینور کذلك قیون قویریغنك یاغندن برپارچه‌یه
دینور وشول جاریه‌یه دینورکه قیناقلری قصه وقامت واندامی لسان کبی سیوری اوله یقال امة وذیلة ای لسناء قصیرة
الالیتین وقدّ وقامتی موزون جنبشلو شوخ وشنکل قیزه دینور یقال جاریة وذیلة ای نشیطة رشیقة (الوذلة) فتحاتله
بودخی قدّی موزون شوخ وشنکل قیزه دینور وجست وچالاك آدمه دینور یقال خادم وذلة ای خفیف (الوذلة)
زنخه وزننده شطارتلو سهی قدّ محبوبه‌یه دینور (الوذالة) رذاله وزننده قصابك لا علی طریق القسمة کسدیکی اته
دینور (التوذّل) تفعل وزننده قصابدن پاره‌لنمدك بتون ات المق معناسنه‌در یقال توذلوا من الجزّار اذا اخذوا منه
الوذالة (الورل) فتحتینله کلره شبیه برجانوردر علی قول کرتنکله انواعندن ایری وقویریغی اوزون باشی کوچك
اولاندر ترکیده بوکه بوزمجه تعبیر اولنور جلدی سیاه وخشونتلی وصاری خطوطله مخطط وابلق اولور لحمی بغایت
حارّ وزیاده‌سیله مسمن ونجسنی طلا بدننده اولان تمرکی وبرص عارضه‌لرینی مزیل وشحمنی طلا ایدوب دلك ایلمك
معظّم ذکردر جمعی ورلان‌در واوك کسریله واورال وارءل کلور همزه ایله افلس وزننده وبو مقلوبدر (الورلة)
تمره وزننده بنو کلاب یوردنده برقویینك اسمیدر (اورال) همزهٔ مفتوحه ایله برموضعدر (الورنتل) سمندل وزننده
آفت وداهیه‌یه دینور وامر عظیم معناسنه‌در وبرموضع آدیدر (الورنتلی) قصر ایله ورنتل معناسنه‌در (الوسیلة)
سفینه وزننده و(الواسلة) پایه ورتبه وقربته دینورکه ملوك یاننده اعتبار اولنور یقال له عند الملك وسیلة وواسلة
ای منزلة ودرجة وقربة * مؤلف بصائرده دیدیکه وسیله حقیقتی کندیسیله برنسنه‌یه رغبتله توصل اولنه‌جق
نسنه‌دن عبارتدر وبو توصلدن اخصدر زیرا بو رغبتی متضمندر بعده بو مناسبتله پایه ومنزلتده استعمال اولندی
(التوسیل) تفعیل وزننده حق تعالی درکاهنه تقرّب ایده‌جك عمل ایشلمك معناسنه‌در یقال وسّل الی الله تعالی اذا
عمل عملا تقرّب به الیه تعالی (التوسّل) تفعل وزننده توسیل معناسنه‌در یقال توسّل بمعنی وسّل واوغریلق ایلمك
معناسنه مستعملدر تقول اخذ فلان ابلی توسّلا ای سرقة (الواسل) واجب ولازم معناسنه‌در یقال صار علیه واسلا
ای واجبا وراغب الی الله اولان آدمه دینور یقال هو واسل ای راغب الی الله تعالی (مویسل) مصغر بنیه‌سیله
طی قبیله‌سی یوردنده برصو آدیدر (امّ موسل) منزل وزننده بر بایر اسمیدر (اوسله) همزهٔ مفتوحه وسین مکسوره
ایله همدان قبیله‌سنك اسمیدر (الوشل) واوك وشین معجمه‌نك فتحیله طاغدن یاخود قیادن صزوب اقان ازجه صویه
دینورکه قطره‌لری بری برینه متصل اولمیه علی قول طاغك بوقاریسندن صزوب این ازجه صویه خاصدر یقال
مافیه الاوشل وهو الماء القلیل یتحلب من جبل اوصخرة ولا یتصل قطره اولا یکون الا من اعلی جبل وچوق صویه
دیمکله ضدّ اولور یقال فیه وشل ای ماء کثیر کذلك ازجه کوز یاشنه وچوق کوز یاشنه اطلاق اولنور وتهامه‌ده
برجبل عظیم اسمیدر وایکی موضع آدیدر ووشل هیبت وخوف وخشیت معناسنه‌در تقول اخذنی منه الوشل
ای الهیبة والخوف (الوشل) واوك فتحی وشینك سکونیله و(الوشلان) فتحاتله صو سیلان ایلمك علی قول طاملمق
معناسنه‌در یقال وشل الماء وشلا ووشلانا من الباب الثانی اذا سال اوقطر وبر آدمك حالی ضعیف وفقیر وکدا
اولمق معناسنه‌در یقال وشل الرجل اذا ضعف واحتاج وافتقر ونیاز وتضرع ایلمك معناسنه‌در یقال وشل الیه
اذا ضرع (الواشل) دائما کندیدن صو صزوب سیلان ایدن طاغه دینور یقال جبل واشل ای لا یزال یتحلب
منه ماء (الایشال) همزه‌نك کسریله برآدمك نصیبنی اکسلدوب از ویرمك معناسنه‌در یقال اوشل حظه اذا اقله
وصویی ازجه صزندی بولمق معناسنه‌در یقال اوشل الماء اذا وجده وشلا وسود امکی اوکرنسون دیو صاحبی
ناقه‌نك ممه‌لرینی کوشکك اغزینه ویرمك معناسنه‌در یقال اوشل الفصیل اذا ادخل اطباء الناقة فی فیه لیتعلم الرضاع
(الوشول) قعود وزننده برآدمك غناسی قلت بولوب حالی ضعیف اولمق معناسنه‌در یقال وشل الرجل وشولا

اذا قلّ غناؤه (الاوشال) همزهٔ مفتوحه ایله ذکر اولنان وشل کلمه سنك جمعیدرکه طمله طمله صزووب اقان صویه
دینور بو مناسبتله بری برینك اردنجه قطار کبی ورودایدن کسه‌لره اطلاق اولنور یقال جاء القوم اوشالا ای یتبع
بعضهم بعضا (المواشل) میمك فتحیله برنیچه مواضعك اسملریدر (الوصل) اصل وزننده و (الصلة) صادك
کسریله و ضمیله برنسنه یی برنسنه یه اولاشدیروب بتشدرمك و اکله‌مك معناسنه‌در یقال وصل الشئ بالشئ وصلا
و صلة و صلة من الباب الثانی اذا لامه و وصلك الله بالکسر لغة فی الفتح یعنی لغت قلیله ده باب رابعدن دخی کلمشدر
شارحك بیاننه کوره صله‌نك اصلی وصل ایدی وعد وعده کبی و صادك ضمی اصلی و او مضمومه ایله وصله اولدیغنه
مبنیدر لکن وصله لازمه مخصوص اولمغله فرق ایچون واوی حذف و بیان ضمه ایچون صادی مضموم ایلدیلر و وصل
و صله عاشق معشوقنه قاوشمق معناسنه‌در کرك عفاف و نزاهت و کرك خباثت وجهیله اولسون یقال وصله وصلا
و صلة اذا التأم یکون فی عفاف الحبّ و دعارته (الوصول) قعود وزننده و (الوصلة) واوك ضمیله و (الصلة) عده
وزننده برنسنه‌یه ایریشوب اولاشمق معناسنه‌در یقال وصل الشئ و وصل الیه وصولا ووصلة وصلة اذا بلغه وانتهی
الیه و وصله اسم اولور بتشکلکه واولاشلغه دینور یقال بینهم وصلة ای اتصال و برنسنه‌یی برنسنه‌یه اکلیوب
بتشدیرن شیئه دینورکه الك تعبیر اولنور جمعی وصل در صرد وزننده (التوصیل) تفعیل وزننده برنسنه‌یی برنسنه‌یه
اولاشدیروب اکلمك معناسنه‌در یقال وصله به اذا لامه (الایصال) همزه‌نك کسریله ایرشدرمك و اولاشدرمق
معناسنه‌در یقال اوصله الیه اذا بلغه و انهی الیه (الاتصال) اتصاف وزننده برنسنه‌یه همیشه اولاشق و بتشك
اولمق معناسنه‌در یقال اتصل به اذا لم ینقطع (الواصلة) شول عورته دینورکه صاچی قصه و ازجه اولمغله
سائرك صاچندن کندی صاچنه اکلر اوله یقال امرأة واصلة اذا کانت تصل شعرها بشعر غیرها (المستوصلة) صاچنه
صاچ اکلمکی طالبه اولان عورته دینور قال الشارح و منه الحدیث ❊ لعن الله الواصلة و المستوصلة ❊ فالواصلة التی
تصل شعرها بشعر غیرها و المستوصلة الطالبة لذلك * نهایه ده عایشهٔ صدیقه‌دن مروی اوله‌رق مرسومدرکه واصله
کنج ایکن فاحشه اولوب عجوز اولدقده پزونکلك ایدن ملعونه‌یه دینور و حدیث مرقومده واصله‌دن مراد بودر
(المواصلة) مفاعله وزننده و (الوصال) جدال وزننده محب محبوبنه واصل اولمق معناسنه‌در وصله کبی کرك عفاف
و عصمت و کرك خبث و شناعت جهتیله اولسون یقال واصله مواصلة و وصالا یکون فی عفاف الحب و دعارته
(الموصل) مجلس وزننده برایپك آخر ایپه اکلنن یرینه دینور یقال هذا موصل الحبلین ای معقدهما و موصل بر بلده آدیدر
حالا دیاربکردن اوته ضمّ میمله موصل دیدکلریدر ایکی ایالت معقدی اولدیغیچون تسمیه ایلدیلر و عراق ایله جزیره
میاننده بر ارضك اسمیدر (الموصلان) تثنیه بنیه سیله بلدهٔ مرقومه ایله جزیرهٔ ابن عمره اطلاق اولنور (الاوصال)
همزه‌نك فتحیله وصل کلمه سنك جمعیدرکه واو مفتوحه ایله درمفاصله دینورکه بدنده الك واو یناق یرلری یاخود کمکلری
بری برینه قاوشدیغی یرلره دینور * شارح دیرکه مؤلفك بو عباره سی مخالفدر زیرا فصل ماده سنده بیاننه کوره وصل الك
یرلنده اولان یومشق سکیره دینورکه اکاری بری برینه اکلیوب بتشدرر پس بو راده ضدّیله تفسیر ایلمشدر مکرکه
وصل بتشدیکی اعتباریله و فصل ایرلدیغی اعتباریله اوله انتهی و اوصال وصل کلمه سندن جمع اولورکه واوك کسری
و ضمیله دربدنده شول کمیکه دینورکه اصلا قیرلمیوب و بشقه‌جه اولوب سائر کمیکه قارشمز اوله اوجه کمیکی کبی (الوصیلة)
سفینه وزننده اون قرن بری بری اوزره دول طوغرمش ناقه‌یه دینور و قیون و کچی قسمندن یدی قرن ایکیز اوله‌رق
دیشی طوغرنه دینور و اکر یدنجیده ارکك و دیشی اوله‌رق ینه ایکیز طوغرسه وصلت اخاها دیوب من بعد اناسنك
سودینی نساء طائفه سی ایچمیوب همان رجال ایچوب سائبه اولان دوه مجراسنه اجرا ایدرلر و بعضلر دیدیلرکه وصیله
همان غنم یعنی قیون قسمنه مخصوصدرکه دیشی طوغردقده کندیلره عائد اولوب ارکك طوغردقده بتلری
ایچون تخصیص و ذبح ایدرلر و اکر ارککلی دیشیلی ایکیز طوغرسه وصلت اخاها دیوب اول ارککی بتلری
ایچون قربان ایلمزلر یاخود شول قیونه دینورکه برسنه ارکك و ایکنجی سنه دیشی طوغرر اوله اول ارککی دیشی‌یه
رعایتا ذبح ایلمزلر و اکر تخلف ایدوب ارکك ظهور ایدرسه هذا قربان لالهتنا دیوب صنملری ایچون انی قربان ایدرلر
و بو اوضاع جاهلیه‌دن ایدی کما فی التنزیل ❊ ماجعل الله من بحیرة ولا سائبة ولا وصیلة ❊ الآیه و وصیله معمور و آبادان
و مزارع و مراتعی فراوان اولان یره اطلاق اولنور و برچشید چبوقلی الاجه قماش یمنی اسمیدر و یولداشلره
اطلاق اولنور تقول ذهبنا وصیلة کثیرة ای رفقة و قلجه اطلاق اولنور و ایپلك یومغنه دینور کبة الغزل
معناسنه و ارض واسعه‌یه دینور یقال ارض وصیلة ای واسعة (لیلة الوصل) واوك فتحیله ایك اخر
کیجه سنه اطلاق اولنور تقول جاءنا لیلة الوصل ای اخر لیالی الشهر (حرف الوصل) فنّ عروض اصطلاحنده

بيتنده روى اولان حرفدنصكره مذكور اولان حرفه اطلاق اولنور روى حرفنك حركه سنى وصل ايلديكيچون
اطلاق اولندى وحرف مرقومه درت حرفدن عبارتدر * واو وياء والف وهاء ساكنه ومتحركه در ومتحركه اولان
هانك حركه سنه نفاذ واكا تابع اولان حرف لينه خروج اطلاق ايدرلر مثلا شاعرك اشبو * سقيت الغيث
أيتها الخيامو * مصراعنده ميم رويدر واشباعدن حاصل اولان واو وصلدر كذلك اشبو * كانت منازله
من الايامى * مصراعنده روى ميمدر وياء وصلدر و * فازلت ابكى عنده واخاطبه * مصراعنده روى باء ووصل
هاء ساكنه در و * اذا مار أينا زال منازويلها * مصراعنده روى لامدر ووصل هاء مفتوحه در آنك فتحه سنه نفاذ
واكا تابع اولان الفه خروج ديرلر * مؤلف الف وصله مثال ايراد ايلدى واول اشبو * اقل اللوم عاذل والعتابا *
مصراعنده واقع الفدر (الموصول) برجانور اسميدركه اشك آريسنه شبيه اولور وآنك كبى آدمى صوقار وبر رجل
اسميدر (موصّل) معظم وزننده اساميدندر اسمعيل بن موصّل محدّثدر (الوصيل) امير وزننده دائما سنكله
هر يره بيله جه كيروب چيقان يعنى قطعاسندن مفارقت ايتمز اولان آدمه دينور يقال هو وصيلك وهو من يدخل
معك ويخرج يعنى لايفارقك (تصل) تعد وزننده بلاد قبيلهٔ هذيلده برقويى آديدر (واصل) اسامىٔ رجالدندر
واصلة بن جناب صحابه در ياخود صواب اولان واثلة بن الخطّاب اولمقدر (ابو الوصل) اصحابدندر (الوعل) واوك
فتحيله فلس وزننده و (الوعل) كتف وزننده و (الوعل) دئل وزننده وبو نادردر طاغ كچيسنك تكه سنه دينور
جمعى اوعال ووعول كلور واوك ضميله ووعل كلور ضمتينله وموعله كلور مشيخه وزننده ووعله كلور فرحه وزننده
كذلك مؤنثى وعله در فرحه وزننده * شارحك بياننه كوره موعله ووعله اسم جمعدر ومؤنثك جمعى وعالدر واوك
كسريله انتهى ووعل نعل وزننده شريف وعاليشان آدمه اطلاق اولنور جمعى اوعال ووعولدر يقال هلك
الاوعال اى الاشراف وبقى الاوغال اى الانذال وملاذ وملجأ معناسنه در يقال هو وعله اى ملجأه بو معنادندركه
عربلر مالك عنه وعل ديرلر مالك عنه بدّ وخلو معناسنه كه سنكچون آندن مفارقت ايتمك يوقدر ديمكدر ملجأ
معناسندن مأخوذدر كذلك هم علينا وعل واحد ديرلر مجتمعون معناسنه كه انلر بالاتفاق والاتحاد اوزرمزه قصد
ايده جكلردر ديمكدر هم علينا الب واحد ديدكلرى كبى طاغ كچيلرى دائما سورى سورى اجتماعله كزدكلرندن ناشى
اخذ واستعمال ايلديلر ووعل شوّال آينك اسم قديميدر ومصدر اولور يوكسكه چيقمق معناسنه يقال وعل الرجل
وعلا من الباب الثانى اذا اشرف (الوعل) كتف وزننده شهر شعبانك اسم قديميدر جمعى اوعال ووعلان در
واوك كسريله (الاستيعال) صغنمق معناسنه در يقال استوعل اليه اذا لجأ وجيرانلر طاغه قاچوب كتمك
معناسنه در يقال استوعلت الاوعال اذا ذهبت فى الجبال (الوعلة) تمره وزننده لباسك ايلكنه دينوركه اكا تكمه
كچوريلور وطاغك صرپ يرينه دينور ياخود طاغدن طومالوب چيقان يوكسك يالم قيايه دينور ووعلة القدح
ووعلة الابريق كاسه نك وابريغك قولپلرندن عبارتدر وبرشاعر جرمى آديدر ووعلة بن يزيد اصحابدندر
(وعال) غراب وزننده برموضع ياخود برجبل آديدر (وعيله) جهينه وزننده برصو اسميدر (ذو اوعال) همزهٔ
مفتوحه ايله برموضعدر (وعلان) سحبان وزننده برقبيله نك پدرى اسميدر ويمنده برحصن آديدر (وعل) تمر
وزننده (وعلتان) تثنيه اوله رق ايكى حصن اسملريدر (المستوعل) اسم مفعول بنيه سيله طاغلرك تپه لرنده طاغ
كچيلرينك حصن كبى محفوظ ومنيع مأوالرينه دينور جمعى مستوعلاتدر (امّ اوعال) همزه نك فتحيله برمعروف
ياصتم طاغك آديدر (التوعّل) تفعل وزننده طاغك تپه سنه چيقمق معناسنه در تقول توعّلت الجبل اذا علوته
(الوغل) واوك فتحى وغين معجمه نك سكونيله ضعيف وناكس وبى اعتبار وهر خصوصده دون همت ومقصر آدمه
دينور يقال هو وغل اى ضعيف نذل ساقط مقصر فى الاشياء وبرى برينه صارمشق چتلق وقوريلق اغاجلغه
دينور وقوش يمى تعبير ايتدكلرينه دينوركه كوكرجينلر اكل ايدرلر ويلاندن نسب ادّعا ايدن صو يسزه دينور
يقال انه لوغل اى مدّع نسبا كاذبا وصغنه جق يره دينور يقال هو وغله اى ملجاؤه وبدغدا اولان كسه يه دينور يقال
رجل وغل اى السيئ الغذاء ودعوتسز وتكليفسز مجلس طعام وشرابه همان صوقيلوب كيرمك عادتى اولان
يوزسز وعارسز آدمه دينور واغل دخى دينور كاسيذكر واول كسه نك كيروب ايچديكى شرابه ده وغل دينور
شارح ديركه وغل وواغل شرب مجلسنده وورش وواغل طعام خصوصنده مستعملدر * مؤلف اوّلا تعميم بعده
تخصيص ايلكله ناملايمدر مكر ثانى اكتفا يه حمل اولنه (الوغل) كتف وزننده بو دخى بدغدا كسه يه دينور (الواغل)
بو دخى مجلسه بى دعوت صوقيلوب كيرر اولان يوزسزه دينوركه كيرنتى تعبير اولنور يقال رجل وغل وواغل
اى داخل على القوم فى طعامهم وشرابهم (الوغول) دخول وزننده برنسنه ايچره كيروب كيرلنمك على قولپك ايراق

کتمك معناسنه‌در یقال وغل فی الشیٔ وغولا من الباب الثانی اذادخل فیه وتواری اویقال وغل اذابعدوذهب (الایغال) همزه‌نك کسریله پك ایراق کتمك معناسنه‌در یقال اوغل فی البلاد اذا ذهب وبالغ وابعد وکذا یقال اوغل فی العلم وبرآدمی عجله‌ایله بریره صوقمق معناسنه‌در یقال‌اوغلته الحاجة فیه اذا ادخلته فیه (التوغّل) تفعل وزننده بودخی پك ایراق کتمك معناسنه‌در یقال توغّل فی البلاد والعلم اذا ذهب وبالغ وابعد (الموغل) اسم‌فاعل بنیه‌سیله بالعجله برنسنه ایچره صوقیلوب کیرن‌شیئه‌دینور (الاستیغال) بدنی‌غسل ایدرکن قولتق وقاسیق یرلرینی غسل ایلمك معناسنه‌در یقال استوغل الرجل اذا غسل مغابنه (الوفل) نفل وزننده آزجه نسنه‌یه دینور یقال مافیه الآوفل ای شیٔ‌قلیل ومصدراولور برنسنه‌نك قبوغنی صویوب کیدرمك معناسنه تقول وفلت الشیٔ وفلا من‌الباب الثانی اذا قشرته (الوافل) کاملی بولمش تمام یتشمش اولان یاخود هرطرفی تامّ ووافر اولان شجر مقوله‌سنه دینور یقال قصب وافل ای بالغ اووافر (التوفیل) توفیروزننده ومرادفیدر تقول وفلته اذا وفرته وتوفیل مرودیدکلری نباتك اسمیدر (الوقل) نقل وزننده طاغه چیقمق معناسنه‌در یقال وقل فی‌الجبل وقلا من‌الباب الثانی اذا صعد وبرایاغی قالدروب اوبرایاغی باصمق معناسنه‌در یقال وقل الرجل اذارفع رجلاواثبت اخری ووقل شجر مقل اسمیدر یاخود ثمرینه یاخود ثمرینك قوریسنه دینور تازه‌سنه بهش دینور جمعی اوقال‌در (الوقل) کتف وزننده و (الوقل) ندس وزننده و (الوقل) جبل وزننده طاغه چیقمق بابنده قویّ وتوانا انسان وحیوانه دینور یقال فرس وقل ووقل ووقل ای صاعد یعنی‌قویّ فی‌الصعود (الوقلة) تمره وزننده ذکر اولنان مقل یمشنك چکردکنه‌دینور جمعی‌وقول‌در وپك کوچك باشلی آدمه اطلاق‌اولنور یقال‌رجل وقلة‌الرأس ای صغیره‌جدًّا (الوقل) فتحتینله طاشلره‌دینور حجاره‌معناسنه‌مفردی‌وقله‌درو خرما‌اغاجنك‌داللری کسلدکدنصکره بداق یرنده قلان کتوکه دینورکه دیبندن کسلیوب برمقداری اموز هیئتنده قالمغله اکا یاپشوب یوقاریسنه چیقمق ممکن اولور (التوقلة) تای‌فوقیه ایله جوهره وزننده طاغه صعود ایتمسی خوب وراحت وبی‌اضطراب اولان آته دینور یقال فرس توقلة ای‌حسن الصعود فی‌الجبل (الوکل) اکل وزننده هرخصوصده حضرت خدای متعاله اعتماد وانقیاد ایلمك معناسنه‌در یقال وکل بالله وکلا من‌الباب الثـانی اذا استسلم الیه ووکل ووکول وصول وزننده برایشی‌بالکلیه برآدمه سپارش ایدوب اصمرلمق معناسنه‌در یقال وکل الیه الامر وکلا ووکولا اذا سلمه وترکه ودابّه یوریمکدن بیقوب سست وفاتر اولمق معناسنه‌در یقال وکلت الدابّة اذا فترت فی السیر (التوکل) تفعل وزننده بودخی ایشده خدای متعاله اعتماد وانقیاد ایلمك معناسنه‌در یقال توکل علی‌الله اذا استسلم الیه وبرایشده اظهار عجزایدوب غیره سپارش واعتماد ایلمك معناسنه‌در یقال توکل فی‌الامر اذا اظهر العجز واعتمد علی الغیر (الایکال) همزه‌نك کسریله و (الاتّکال) افتعال وزننده بونلرده خدای متعاله تسلیم امور ایله انقیاد واعتمادایلمك معناسنه‌در یقال‌اوکل بالله واتّکل علیه‌ای‌استسلم الیه (الوکل) فتحتینله و (الوکلة) همزه وزننده و (التکلة) کذلك همزه وزننده‌که تاء واودن مبدلدر و (المواکل) مسافر وزننده شول آدمه دینورکه کندی‌امور ومصالحنده‌بنم‌کبی عاجزاولمغله دائماغیره سفارش‌وتفویض ایدراوله یقال‌رجل وکل‌ووکلة وتکلة ومواکل ای‌عاجز یعنی یکل امره الی غیره (الوکال) کتاب وزننده طوار ایوجه اشمیوب بدوفنا یوریمك معناسنه‌در یقال واکلت الدابة وکالا اذا ساءت السیرومواکله ووکال بری‌برینه اعتماد ایدوب ایشلرینی سپارش ایدشمك معناسنه‌در یقال واکلوا اذا اتکل بعضهم علی بعض (التواکل) تفاعل وزننده مواکله معناسنه‌دریقال تواکلوا بمعنی واکلوا بوراده اکثرنسخه‌لرده تواکلوا مواکلةووکالا عنوانده وارداولمغله نسخه‌لردن‌وواکلوا کلمه‌سی ساقطدر وتواکل برآدمی ناس بالکلیه ترك وفراموش ایدوب اندن بی‌قید اولمق معناسنه‌در یقال تواکله الناس اذا ترکوه یعنی لم‌یعنوه جدًّا ومنه قول‌امیة بن‌الصلب * سدز تواکله القوائم‌اجرد * ای لاقوائم له بوشعری برفرس وصفنده سویلمشـدر (الوکیل) امیروزننده معلومدرکه برآدمك برایشی کندیسـنه بالکلیه سپارش وتفویض ایلدیکی کمسه‌دن عبارتدر یقال هوله‌وکیل فی‌الامر ای‌موکول الیه وکاه اولورکه جمعه ومؤنثه‌دخی اطلاق اولنور * شارح دیرکه بوراده بمعنی مفعولدر وحافظ معناسنه بمعنی فاعل دخی اولور (التوکیل) تفعیل وزننده برآدمی وکیل قلمق معناسنه‌در یقال وکله توکیلا اذا جعله وکیلا (الوکالة) واوك فتحی وکسریله اسمدر وکیللکه دینور (موکل) مقعدوزننده برطاغك یاخود برحصارك اسمیدرو ربیعة بن غزالة السکونیّ فرسنك اسمیدر (التکلان) تانك ضمیله اسمدرتوکل معناسنه‌دراظهارعجزایله غیره اعتمادایلمکه دینورتاء واودن‌منقلبه‌در یقال‌علیه التکلان ای التوکل (المتوکل) توکل ایدیجی دیمکدر ومتوکل العجلیّ ومتوکل بن عبدالله بن نهشل ومتوکل بن‌عیاض شاعرلردر

ومتوكل خلفا عباسیه‌دن جعفر بن محمدك لقبیدر وابوالمتوكل النـاجی محدّثدر ﴿الولوال﴾ بلبـال وزننده
ومرادفیدركه غصه وتاسه معناسنه‌در یقال اخذه الولوال ای البلبال وویل وهلا كله دعا ایلمكه دینور تقول
سمعت ولوال المرأة وهو الدعاء بالویل وبونده مصدر اولمق دخی محتملدر وولوال اركك بیقوشه دینور ﴿الولولة﴾
زلزله وزننده و﴿الولوال﴾ بلبال وزننده یای چكرمه‌مك معناسنه‌در یقال ولولت القوس ولولة وولوالا اذا صوّتت
ونوحه ایدن عورت فریاد وفغان ایله آغلمق معناسنه‌دركه مرادو اویلادیه‌رك اغلمقدر یقال ولولت المرأة اذا اعولت
مترجم دیركه مضاعف اولان فعلال وزننده مفتوح الفاء اوله‌رق دخی لغتدر ﴿ولول﴾ فدفد وزننده عتـاب
بن اسیدك قلیجی اسمیدر ﴿الوهل﴾ فتحتینله برآدم ضعیف اولوب هرنسنه‌دن بلكلیوب قورقار اولمق معناسنه‌در یقال
وهل الرجل وهلا من الباب الرابع اذا ضعف وفزع وبرنسنه‌ده سهو ونسیان حسبیله غلط ایلمك معناسنه‌در یقال
وهل عنه اذا غلط فیه ونسیه ﴿الوهل﴾ كتف وزننده و﴿المستوهل﴾ هرنسنه‌دن بلكلیوب قوقار اولان آدمه
دینور یقال رجل وهل مستوهل ای فزع ﴿التوهیل﴾ تفعیل وزننده قورقتمق معناسـنه‌در یقال وهله اذا فزعه
﴿الوهل﴾ اهل وزننده ذهن صوابدن صاپوب آخر نسنه‌یی وهم ایلمك معناسنه‌در یكلش اكلمق ویكلش وارمق
تعبیر اولنور یقال وهل الی الشیٔ یوهل ووهل یهل وهلا من الباب الثالث والثانی اذا ذهب وهمه الیه ﴿الوهلة﴾ سهله
وزننده وفتحاتله و﴿الواهلة﴾ هرشیئك اوّل وابتداسنه دینور بوندن ابتدای امر ایله تعبیر اولنور تقول لقیته اوّل
وهلة وواهلة ای اوّل شیٔ * شارحك بیاننه كوره فی الاصل وهله وواهله فزعه وفازعه معناسنه‌دركه برنسنه‌یی
اوّل امرده كورنجه عارض اولان خوف وفزعدن عبارتدر بعده هرنسنه‌نك ابتدای كرّه‌سنده استعمال اولندی
لكن بوكه كوره تجریدی متضمن اولور ﴿التوهل﴾ تفعل وزننده برآدمی یاكلتمق قیدنده اولمق معناسنه‌در یقال
توهّل فلانا اذا عرّضه لان یغلط ﴿وهبیل﴾ واوك فتحیله ابن سعد بن مالك بن النخع دركه بربطن پدریدر محدّثیندن
علی بن مدرك الوهبیلیّ انلردندر ﴿الاوّل﴾ همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحیله آخر مقابلیدر نته‌كه وأل ماده‌سنده
بسط اولندی كرچه اهل لغت اوراده رسم ایلدیلر لكن موضع ذكری بومقام اولمغله اشارت اولندی نحویّون
دیدیلركه اوائل‌كه اوّلك جمعیدر اصلی اواول ایدی الفی ایكی واواحاطه ایدوب بریسی كلمه‌نك اوجنه مقارن
اولمغله ضعیف وكلمه دخی جمع اولمغله مستثقل اولدیغندن ضعیف اولان واو الفه قلب اولنوب اوائل دیدیلر
وكاهجه قلب مكان ایدوب اوالی دیرلر * مؤلف كویاكه اصلی ووّل اولمسنه اعتنا ایلشدر ﴿الویل﴾ لیل وزننده
حلول الشرّ معناسنه‌در یقال ویل له ای حلّ به الشرّ بعضلر دیدیكه ویل كلمهٔ تفجیعدر برمصیبت حدوثنده ایراد
اولنور لسانمزده وای یازیق وحیف ودریغ ایله تعبیر اولنور یقال ویله وویلك وویلی وحالت ندبه‌ده ویلاه دیرلر
كندیسنه اصابت ایدن امر فظیعدن ناشی كویاكه ویل وهلاكی دعوت ایدر وویل كلمهٔ عذاب اولوركه بربادلق
وهلاك وخسار معناسنه اولور یقال ویل له ای هلك وعذاب له وتقول ویل الشیطان مثلثة اللام مضافة وویلاله
مثلثة منونة * شارح دیركه بو التی وجه اوزره اولمشدر اضافت صورتنده مرفوعیتی ابتدا ایله اولوب خبر تقدیر
اولنور وكسری صورتنده اصلی وی للشیطان اولور وی كلمه‌سی حزن وخسران معناسنه‌در كثرت استعمالدن ناشی
وی لفظنه متصل اولدی وفتحی صورتنده یالضبة كلمه‌سنده اولان لام كبی مفتوح ایلدیلر یعنی آنك اصلی یالضبة
اولمغله یا كلمه‌سیله كثرت استعمالدن حرف واحد منزلنده اولوب حركاتدن برحركه ایله معتبر اولمامغله فتحه‌یی اختیار برله
مفتوح ایلدیلر انتهی * وویل جهنمده بردره یاخود برقویو اسمیدر یاخود جهنمك برقپوسی آدیدر ویقال رجل ویله
بكسر اللام * وویله بضم اللام ای داه یعنی عربلر بوتركیبی مثل مجراسنده استعمال ایدرلر فلان عجب آفت وزیركدر
دیه‌جك موقعده تفوّه ایدرلر * شارحك بیاننه كوره بونلرك اصلی ویل لأمّه ایدی تركیب وتخفیفله ویله دیدیلر
بوراده وی كلمهٔ مفرده كذلك لام كلمهٔ مفرده اولوب وی كلمه‌سی تعجب معناسنه اولمغله والده‌سنه عجبدركه بویله عقل
وذهانتده بیهمتا اولد طوغرمش دیمك اولور یاخود قاتله الله وتربت یداه كلاملری كبی معناسی ملحوظ اولمیوب همان تعجب
ضمننده استعمال اولنه یاخود ویل كلمهٔ مخصوصه اولوب عذاب وخسار معناسنه اولمغله والده‌سی برباد اولسونكه بومثللو
آفت وداهی ولد طوغردی دیمك اوله‌كه مقام تأسّف وانفعال اولور یاخود والده‌سنه حیف‌كه بویله اولادی یالكز
طوغردی بونك مثلنی بردخی طوغرمدی دیمك اولور بعده تركیب وتخفیفله كلمهٔ واحده ایدوب داهی معناسنده
بالتعجب استعمال ایلدیلر كذلك برنسنه‌یی بغایت پسند ایلمكله تعجب واستجاده مقامنده ویله دیرلر بودخی ویل لأمّه
معناسـنه‌در وویل لامّ مخففیدر نته‌كه لاب لك دیرلركه لا اب لك مخففیدر وداهی لفظنه مبـالغة هاء الحاق
اولندیغی كبی اكا دخی هاء الحاق ایدوب ویله دیدیلر پس بونده‌كی هاء ضمیر دكلدر های مبـالغه‌در صورت

مطلب

اوّلده پك داهی وزيرك و ثانيده پك ايو وپك كوزل معناسنده مستعملدر معناى اوّلده تجريد اولنمغله قطعا ملحوظ
دكلدركه اصواتدن اولمش اولور نته‌كه امام فرّاء على الاطلاق ويل مادّه‌سنى اصواتدن عدّ ايلمشدر وقال الزجاج
قولهم ويله فى تقدير يقال له من دهائه ويله * وزمخشرينك كلامندن مستفاد اولان بودركه ويله كلمه‌سى وجه مذكور
اوزره وى لأمّه ياخود ويل لامّه كلمه‌سندن منحوتدر آخرنده‌كى هاء ضميردر مابعدنده كلان كلمه تميزدر اضمار
على شريطة التفسير ضميرا كا راجعدر ربّه رجلا قوللرى كبيدر يقال ويله رجلا وقال ذوالرمّة * ويلمها روحة
والرّيح معصفة * والغيث مرتجز والليل مقترب * وفى النهاية ومنه حديث علىّ كرّم الله وجهه * ويله كيلا بغير
ثمن لوانّ له وعاء * اويكيل العلوم الجمة بلاعوض الّا انّه لايصادف واعيا الويل للتعجب وقيل وى كلمة مفردة ولامه
مفردة وهى كلمة تفجع وتعجب وحذفت الهمزة من امّه تخفيفا ولقيت حركتها على اللام وينصب مابعدها
على التميز وكافيه شرحنده شيخ رضى مفعول مطلق واسماء افعال مبحثلرنده بو مادّه‌يى تفصيل وتحقيق ايلمشدر
فليراجع (الويلة) هايله رسوايلغه دينور يقال رماه الله بالويلة اى الفضيحة (التويبل) تفعيل وزننده برآدمى ويل
وهلاك دعاسيله چوق ذكر ايلمك معناسنه‌دركه مراد ويل ايله اكا چوق بددعا ايلمكدر يقال ويّله وويّل له اذا
اكثرله من ذكر الويل (التوايل) تفاعل وزننده برى برينه ويل ايله دعا ايدشمك معناسنه‌در يقال هما يتوايلان
اى يدعو واحد هما على الاخر بالويل (التويّل) تفعل وزننده بركمسه كنديسنه اصابت ايدن حادثه‌دن ناشى ويلى
ويلى ديو نفسنه دعا ايلمك معناسنه‌در يقال تويّل الرجل اذا دعا بالويل لما نزل (الوائل) و(الوئل) كتف وزننده
و(الويّل) اميروزننده ويل كلمه‌سنى تأكيد ايچون ايراد اولنور يقال ويل وائل ووئل وويّل مبالغة تجزت الواو
بحمده تعالى ﴿فصل الهاء﴾ (الهبل) فتحتينله والده ولدنى ياوى قلمق معناسنه‌در يقال هبلته امّه هبلا
من الباب الرابع اذا ثكلته وهبل حال وشان وشغل معناسنه مستعملدر كما سيذكر (المهبل) معظم وزننده تهبيل
اولنان كمسه‌دركه كنديسنه هبلتك امّك يعنى مادرك سنك هلاككك ايچون اغلسون دينلمش كمسه‌يه دينور يقال
هو مهبل اى مقول له هبلتك امّك وشيشكن يوزلو لحيم وتنومند آدمه دينور يقال رجل مهبل اى لحيم مورّم الوجه
(المهبل) منبر وزننده جست وخفيف آدمه دينور (المهبل) منزل وزننده قرنده دول يتاغنه دينور رحم معناسنه
على قول رحمك چاق اوته دينه دينور ياخود طريق ذكره دينوركه فرجله رحمك ارالغيدر ياخود رحمك آغزنه
دينور ياخود رحمده نطفه نازل اولان دول يتاغنه دينور ياخود ولد طوغديغى آنده نزول ايلديكى موقعه دينور
ومهبل دبره دينور است معناسنه وطاغدن دره‌يه قدر بوش ارالغه دينور (الاهتبال) افتعال وزننده چوق يلان
سويلمك معناسنه‌در يقال اهتبل الرجل اذا كذب كثيرا وصياد صيد وشكار اراشدرمق معناسنه‌در يقال اهتبل الصيد
اذا بغاه وبر آدم ولدنى ياوى قلمغله كريه وزارى قلمق معناسنه‌در يقال اهتبل على ولده اذا اثكل ومنه يقال
اهتبل هبلك على الامر اى عليك بشانك يعنى سن كندى حال وشانكه مشغول اول ديمكدر لسانمزده دخى
بو موقعده وارسن كندى اولوكه آغله تعبيرى واردر واهتبال رنجبرلكله كسب وكاره چالشمق معناسنه‌در يقال
اهتبل لاهله اذا تكسب واغتنام ايلمك معناسنه‌در يقال اهتبل كلمة حكمة اى اغتنمها (التهبيل) تفعيل وزننده
و(التهبل) تفعل وزننده بونلرده امك چكوب كسب وكار ايلمك معناسنه‌در يقال هبل الرجل لعياله وتهبل اذا تكسب
(الهبّال) شدّاد وزننده انواع فند وطريق ايله كسب وكار ايدر اولان آدمه دينور يقال هو هبّال اى كاسب محتال
وصياده دينور (الهبل) ابل وزننده ايرى جثه‌لو قوجه آدمه كذلك اويلسى دوه‌يه ودوه قوشنه دينور (الهبل)
طمر وزننده و(الهبلّ) هجفّ وزننده‌كى ارسلانى كبى تنومند آدمه على قول پك اوزون آدمه دينور مؤنثى هايله‌در
يقال رجل هبل وهبل وامرأة هبلة وهبلة اى عظيم او طويل (هبل) صرد وزننده جاهليه‌ده مشركين قريشك
بر بتلرى اسميدركه كعبهٔ معظمه‌ده طورر ايدى ذكر اولنان عظم وضخامت معناسندندر وكلب قبيله‌سندن بر بطن
اسميدر اهاليسنه هبلات ديرلر (الهبل) سجل وزننده بر شجر آديدر (هبيل) اميروزننده بر بطن پدريدر (ابن هبوله)
ياخود ابن الهبوله كه معرفدر ياخود ابن الهبول صبوره وصبور وزنلرنده ملوك عربدن بر ملك ايدى (الهبلى) زمكى
وزننده صالنه‌رق يوريمكه دينور يقال يمشى الهبلى اى بالتبختر (الاهبال) همزه‌نك كسريله سرعت ايلمك معناسنه‌در
يقال اهبل الرجل اذا اسرع (الهبالة) سحابه وزننده طلب وخواهش معناسنه‌در يقال ماله يهبالة اى بطلب
وبر ناقه‌نك اسميدر (هباله) ثمامه وزننده بر موضع آديدر (هبيل) زبيروزننده اساميدندر هبيل بن وبره وهبيل
بن كعب اصحابدندر (هابيل) ابن آدم عليه السلامدركه برادر قابيلدر شارح ديركه قابل هابيلى شامده جبل
قاسيونده بر مغاره ايچره قتل ايلدى حالا موضع دمى معروفدر زيرا حضرت آدم حجه كيدوب قابيل اكبر اولادى اولمغله

خانمانه وصیّ نصب ایلدی اوخلالده برادری هابیلی قتل ایدوب حضرت آدم بعدالعود سؤال ایلدکده بیلم دیو
جواب ایلدی حضرت آدم کیفیتی ادراك ایلدیله * اللهم العن ارضا شربت دمه * عنوانیله دعا ایلمکین دمنی ارض
ابتلاع ایلمیوب حالا اثری باقیدر (هنبل) حنبل وزننده ابن یحیادرکه محدّثدر (الهبرکل) سفرجل وزننده اندامی
خوب وبدنی نازك تازه جوانه دینور تقول رأیت هبرکلا ای شاباً حسن الجسم (الهتل) قتل وزننده و (الهتول)
قعود وزننده و (التهتال) تذکار وزننده و (الهتلان) فتحاتله هطل معناسنه درکه سحاب پیدرپی ایری دانه‌لو
یغمور یاغدرمق معناسنه‌در علی قول بو هطل مفهومندن ازیددر وعندالبعض هتلان متصل یاغان یواشجه
یغموره دینور یقال هتلت السماء هتلا وهتولا وتهتالا وهتلانا من الباب الثانی اذا هطلت اوهو فوق الهطل
او الهتلان المطر الضعیف الدائم * بوراده مؤلفك اوالهلان قولی مصادر سائره‌دن اکتفا ایله ینه مصدر اولوب
المطر الضعیف قولی بالمسامحه متصل یواشجه یغمور یاغدرمق معناسنه‌در دیمك اولور یاخود یالکزجه هتلان
مصدر اولمیوب معنای مزبورده اسم اولمسی دخی محتملدر (الهتل) رکع وزننده هاتلك جمعیدر مطر مزبوری
امطار ایدن سحابه دینور یقال سحایب هتل ای هطل (هتلی) سکری وزننده بر نبات اسمیدر (هتیل) امیروزننده
بر موضع آدیدر (الهتملة) دحرجه وزننده کیزلو سوز سویلمك معناسنه‌در یقال هتمل الرجل اذا قال بکلام خفیّ
واسم اولور کیزلو سوزه دینور * شارحك بیاننه کوره جمعی هتامل‌در (المهتمل) اسم فاعل بنیه‌سیله قوغمجی‌یه
دینور یقال رجل مهتمل ای نمام (الهثملة) ثای مثلثه ایله دحرجه‌وزننده فسادو آشوب وفتنه واختلال معناسنه‌در
یقال وقعوا فی هثملة ای فساد واختلاط (الهجل) هانك فتحی وجیمك سکونیله اوبرق والچق اوتوراقلی
یره‌دینور ایکی طاغ بیننده اولان یرکبی جمعی اهجال وهجال کلور هانك کسریله وهجول کلور اصول کبی وهجلات
کلور فتحاتله (الهجیل) امیروزننده هجل معناسنه‌در (الهوجل) جوهر وزننده نشانسز وعلامتسز ایراق
بیابانه دینور یقال سلکوا هوجلا ای مفازة بعیدة لاعلم لها وشول ناقه‌یه دینورکه بونلکندن وحماقتندن
سرعتله یوریوب کیدر اوله یقال ناقتی هوجل اذا کان بها هوج من سرعتها وقلاغوزه دینور دلیل ورهبر
معناسنه وکاهل واوشنکن ثقیل آدمه دینور یقال رجل هوجل ای بطیء ثقیل واحمق وسبکمغز آدمه دینور یقال
رجل هوجل ای احمق وفرجی واسع قاری‌یه دینور وروسبی‌یه دینور یقال هی هوجل ای فاجرة وکوشك
وصالق یورویشه دینور یقال یمشی هوجلا ای مسترخیا وپك اوزون کیجه‌یه دینور لیل طویل معناسنه
وکوزده قلان اویقو بقیه‌سنه دینورکه انی تکمیل ایلدکجه دماغ آسوده اولمز تقول انتبهت وفی عینی هوجل ای بقیة
النعاس وکمی دمورینه دینور لنکر معناسنه یقال ارسی السفینة بالهوجل ای بالانجر وشول اوزون احمق آدمه
دینورکه حمقندن دائما تیزتیز وچالق چالق یورر اوله یقال رجل هوجل ای اهوج (الهجول) عجول وزننده
بودخی فرجی بول عورته دینور (الهاجل) اویقوجی آدمه دینور یقال رجل هاجل ای نائم وکثیرالسفر آدمه
دینور یقال رجل هاجل ای کثیرالسفر (الهوجلة) حوقله وزننده اویومق معناسنه‌در یقال هوجل زید اذانام
وهجل دیدکلری ارض مذکوره‌ده کتمك معناسنه‌در یقال هوجل فلان اذا سار فی الهجل (المهاجلة) مفاعله
وزننده بودخی هجل دیدکلری ارضده کتمك معناسنه‌در یقال هاجل فلان اذا سار فی الهجل وبرخصوصده
یارشمق معناسنه‌در یقال هاجله اذا ساجله (الاهجال) همزه‌نك کسریله دوه‌لری مسیب صالیورمك معناسنه‌در
یقال اهجل الابل اذا اهملها وبرنسنه‌یی توسیع ایلمك معناسنه‌در یقال اهجل الشیء اذا وسعه ومالی تلف
وضایع قلمق معناسنه‌در یقال اهجل المال اذا ضیعه (ابوالهجنجل) برآدمك کنیه‌سیدر (الهنجل) قنفذ وزننده
ثقیل وکرانجان آدمه دینور یقال رجل هنجل ای ثقیل (الاهتجال) افتعال وزننده برنسنه‌یی یکیدن پیدا ایلمك
معناسنه‌در یقال اهتجل الشیء اذا ابتدعه (الهجل) ضمتینله واضح اولمیان یوله دینور یقال طریق هجل ای غیر
ملحوب (المهجل) منزل وزننده مهبل معناسنه‌درکه رحمه دینور علی الاختلاف بیان اولندی (الهجل) هانك
فتحیله عورت قسمی برآدمه کوزنی چویروب غمز واشارت ایلمك معناسنه‌در یقال هجلت المرأة بعینها هجلا
من الباب الاول اذا ادارتها تغمز الرجل (المهجلة) مکرمه وزننده ایکی دلیکی براولمش عورته دینور یقال امرأة
مهجله ای مفضاة (التهجیل) تفعیل وزننده برآدمك ناموسنی دیلملك وعرضنه طوقنمق معناسنه‌در یقال هجل
فلانا اذا وقع فیه (الهجول) اصول وزننده متصل اقان کوز یاشلرینه دینور هاجل مفردیدر یقال دموع هجول
ای سائلة (الهجفل) جحمرش وزننده اوقی خفیف اولان یایه دینور یقال قوس هجفل ای خفیفة السهم (الهدیل)
هانك فتحیله کوکرجین قوشنك آوازنه دینور علی قول یبانی کوکرجینه مخصوصدر تقول سمعت هدیل الحمام

اى صوته اوهو خاصّ بوحشيها و هديل مصدر اولور كوكرجين اوتمك معناسنه يقال هدل الحمام هديلا من الباب
الثانى اذا صوت و هديل كوكرجين پلازنه دينور على قول اركك كوكرجينه دينور ياخود هديل بركوكرجين
ياوريسى ايدى كه نوح پيغمبر على نبينا وعليه السلام زماننده ايدى صوسزلقدن هلاك اولدى على قول برتجى قوشلردن
برى آنى صيد ايلمكله حالا بركوكرجين يوقدركه آنكچون كريه و افغان ايليه (الهدل) عدل وزننده برنسنه يى
اشاغى صاليوروب صارقتمق معناسـنه در يقال هدل الشئ هدلا من البـاب الثانى اذا ارسله الى اسفل وارخاه
(الهدل) فتحتينله دوه نك دوداغى صارقق اولمق معناسنه در يقال هدل المشفر هدلا من الباب الرابع اذا استرخى
و دوه نك دوداغنده ياره چيقمغله دوداغى اشاغى صارقق معناسنه در يقال هدل البعير اذا اخذته القرحة فاسترخى مشفره
(الهادل) و (الاهدل) صارقق حيوان دوداغنه دينور يقال مشفر هادل واهدل اى مسترخ (الهدلاء) حمراء
وزننده دورك دوداغه وصف اولور يقـال شفة هدلاء اى منقلبة عن الذقن (التهدّل) تفعل وزنـنده خايه لرك
دريسى سلپوكلنوب قوغه كبى صارقق معناسنه در يقال تهدّلت الخصيته اذا استرخى جلدها (الهدال) سحاب
وزننده اشاغى صارقق اغاج دالنه دينور (الهدالة) سحابه وزننده جماعت معناسنه در يقال جاءت هدالة من الناس
اى جماعة و هداله برشجر اسميدركه سمر ديدكلرى اغاجده نابت اولور و آندن دكلدر جمعى هدال در سحاب كبى و يمنده
برقريه آديدر (الهيدلة) حيدره وزننده چيلاق قوشنه دينور (الهدل) هانك كسريله اكشى يوغرده دينور يقال
لبن هدل اى ادل (الهدبل) سبحل وزننده صاچى چوق و فراوان آدمه دينور على قول صاچى پياغيلنوب اصلا
يويوب طراميوب نظـام و يرمز اولان آدمه دينور يقال رجل هدبل اى الكثير الشعر او اشعث الذى لايسرح
رأسه وثقيل و كرانجان آدمه دينور (الهدمل) زبرج وزننده اسكى ثوبه دينور يقال جاء وعليه هدمل من الثياب
اى خلق و زمان قديمدن قالمش نسنه يه دينوركه اوزرندن چوق مدت كذران ايلمش اوله و شول كورصاچلى آدمه
دينوركه صاچى پياغيلنوب اصلا يويوب طرامز اوله يقال رجل هدمل اى كثير الشعر الاشعث (الهدمل) سبحل
وزننده اسكى جامه يه دينور وثقيل و كرانجان آدمه دينور و يوكسك اويوكه دينور يقال بالارض هدمل اى تلّ عال
(الهدملة) سبحله وزننده اغاجلغى چوق قومساله دينور واسكى زمانه دينور يقال بقى من الهدملة اى الدهر القديم
و برموضع آديدر وجماعت انسانى يه دينور يقال جاءت هدملة اى جماعة من النـاس (الهدملة) دحرجه وزننده
بركمسه اثوابنى يرتمق معناسنه در يقال هدمل الرجل اذا خرق ثيـابه (الهاذل) ذال معجمهٔ مكسوره ايله كيجه نك
وسطنه دينور يقال جاءنى هاذل الليل اى فى وسطه (الهذلول) زنبور وزننده جست وچالاك اولان آدمه دينور
كذلك چاپك اوقه و قورده وصف اولور يقال رجل وسهم و ذئب هذلول اى خفيف و عجلان بن نكره و جابر بن
عقيل السدوسى فرسلرينك اسميدر و كريملو متين و توانا آته دينور يقال فرس هذلول اى طويل صلب و كوچك ايوكه
دينور تلّ صغير معناسنه و كوچك صوخرقنه دينور و انجه و خرده قوملره دينور و هبيرة بن ابى وهب المخزومى قلچنك
اسميدر وآفت وبلاء معناسنه در يقال اصابه هذلول اى آفة و كيجه نك اوّلنه على قول بقيه سنه دينور واير اقده كورينان
يغموره دينور و انجلش سحابه دينور (الهوذلة) حوقله وزننده سرعتله يوريمك معناسنه در على قول چالقنه رق
سكرتمك معناسنه در يقال هوذل فى مشيه اذا اسرع او اضطرب فى عدوه و سود طولومى چالقنوب يالمق معناسنه در
يقال هوذل السقاء اذا تمخض وجماع خصوصنده ضعيف و بيمجال اولمق معناسنه در يقال هوذل الرجل اذا ضعف
فى الجماع و چوكدروب ايشه مك معناسنه در يقال هوذل ببوله اذا نزاه و رمى به (هذيل) زبير وزننده اصحابدندر
پدرومادرى مقعد ايديلر و هذيل بن مدركة بن الياس بن مضر بر كوچك قبيله نك پدريدر و ابو هذيل صحابيدر (الهذمله)
دحرجه وزننده آديملرى اوفق و صيق اتارق يوريمك معناسنه در هذمله كبى يقـال يهذمل الرجل اى يمشى مقرمطا
(الهرجلة) دحرجه وزننده قارشق شوريده يوريمك معناسنه در يقال هرجل فلان اذا مشى مختلطا (الهرجل) قنفذ
وزننده اديملرينى سيرك سيرك اتارق يوريان آدمه دينور يقال رجل هرجل اى بعيد الخطو (الهراجيل) اراجيف
وزننده اوزون آدملره دينور و ايرى و ديزمان دوه لره دينور مفردى هرجول در (الهرطال) قرطاس وزننده اوزون آدمه
دينور يقال رجل هرطال اى طويل (الهراعلة) فراعنه وزننده ناكس و فرومايه لره دينور هرعال مفرديدر يقال هم
هراعلة اى لئام (هرقل) قافله سبحل وزبرج وزننده قياصرهٔ رومدن بر قيصرك آديدر ابتدا التونه سكه ضرب
ايدن و كليسا و مناسترلرى احداث ايدن بودر * مترجم ديركه مرسوم زمان سعادتده معاصر اولمغله ديوان رسالتدن
الى هرقل عظيم الروم عنوانيله نامهٔ شرفعلامه صادر اولدى و بو اركليس معرّبيدر و هرقل زبرج وزننده اون الكنه دينور
منخل معناسنه (هرقله) سبحله وزننده روم اولكه سنده بربلده آديدر حالا اناطوليده اركيلى ديدكلرى بلده دركه هرقل مرسوم

بنا كرده‌سيدر (الهركلة) هانك وكافك فتحيله و(الهركلة) علبطه‌وزننده و(الهركلة) سبحله وزننده و(الهركولة) برزونه‌وزننده و(الهركيل) قنديل وزننده تن واندامى خوب ورعنا ومشى ورفتارى لطيف ودلارا محبوبه‌يه دينور (الهراكل) علابط وزننده يومرى كوده‌لو تنومند انسان وحيوانه دينور يقال رجل وجمل هراكل اى ضخم جسيم (الهراكلة) هانك فتحيله ايرى بالقلره دينور قدرغه بالغى وفالينوس كبى على قول صوكلبلرينه ياخود دكزدوه‌لرينه دينور ودكز جانورلرندن صغريلرى ايرى وبيوك اولان جانورلره دينور وامواج بحرك جمعيتكاهنه دينوركه اطرافدن موجلر كلوب اوراده تكثر وتجمع پيدا ايدر وجوهرى ابن احمر نام شاعرك اشبو * رأى من دونها الغواص هولا * هراكلة وحيتانا ونونا * بيتنى معناى مزبوره استشهاد ايچون ايراد ايلمكله وهم ايلمشدر زيرا انده اولان هراكله ايرى بالقلر ياخود دكز كلبلرى ياخود دكزدوه‌لرى ديمكدر نته‌كه ذكر اولندى * شارح ديركه نيچه ائمه دخى جوهرى كبى تفسير ايلديلر وهراكله‌نك مفردى هركل در زبرج وزننده (الهركلة) دحرجه وزننده صالنه‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال هو يهركل اى يمشى فى اختيال (الهركولة) برذونه وزننده شول خاتونه دينوركه قچى بيوك وسموز اولمغله قراماں قيونك قويريغى كبى دتره‌يه‌رك يورر اوله يقال امرأة هركولة اى المرتجة الارداف (الهرملة) دحرجه وزننده برآدمك بدنندن قيل يولمق معناسنه‌در يقال هرمله اذا نتف شعره ومطلقا قيل وبوك يولمق وكسمك معناسنه‌در يقال هرمل الشعر اذا نتفه وقطعه وكذا الوبر وقوجه قارى پك ياشلو لغندن چوريوب فرسوده اولمق والدن كتمك معناسنه‌در يقال هرملت العجوز اذا بليت كبرا وبرايشى تباه وبرباد ايلمك معناسنه‌در يقال هرمل عمله اذا افسده (الهرمل) زبرج وزننده پك قوجه قارى‌يه دينور وصالقى وچولپه همج وپريشان عورته دينور وپك قوجه ناقه‌يه دينور (الهرمول) زنبور وزننده تراش اولوب ياخود صاچى قيرقدقدنصكره باشك اطرفنده قلان قيللره دينور كذلك قوشك ودوه‌نك تويلرينى يولدقدنصكره جابجا قلان توى بولكنه دينور (الهرمولة) زنبوره وزننده اسكى كوملكك ولباسك اتكلرنده اولان پارچه پارچه صالقم صچاغه دينور (الهرولة) دحرجه‌وزننده سكرتمه ايله يوريمه بيننده اولان يوريمكدركه يلك تعبير اولنور على قول عنق ديدكلرى يوريمكدن زياده‌جه‌در ياخود سرعتله يوريمكدر خلاصه‌سى لنك ايله يوريمكدر يقال هرول الرجل اذا مشى بين العدو والمشى اوبعد العنق او اسرع * مترجم ديركه محشى سعدى چلبى بو ماده‌يه هرل كلمه‌سنى كه فتحتينله در استدراك ايلمشدر واول شارح بخارى ابن حجرك ثبتى اوزره زوجه‌نك زوج اولدن اولان ولدينه دينور (الهزل) عزل وزننده طنز ولغو وخوراطه ايلمك معناسنه‌در كرك قولده وكرك فعلده اولسون وبوجدك مقابليدركه اول برايشى لطيفه كونه ايليوب كرچكدن قصد ايله ايتمكدر يقال هزل فى فعله اوقوله وهزل هزلا من الباب الثانى والرابع ضد جد وهزل هانك فتحى وضميله انسان وحيوان آريقليوب لاغر اولمق معناسنه‌در يقال هزل الرجل هزلا من الباب الاول اذا صار مهزولا وآريقلتمق معناسنه متعدى اولور تقول هزلته انا هزلا من الباب الثانى اذا صيرته مهزولا وبرآدمك حيوانلرى مهزول اولمق معناسنه‌در يقال هزل القوم اذا هزلت اموالهم وبرآدمك مواشيسى قيرلمق معناسنه‌در يقال هزل الرجل اذا موتت ماشيته وفقير ومحتاج اولمق معناسنه مستعملدر يقال هزل الرجل اذا افتقر (المهازلة) مفاعله وزننده بودخى خوراطه ايلمك معناسنه‌در يقال هازله الرجل بمعنى هزله (الهزل) كتف وزننده دائما لاغ وخوراطه ايدن آدمه دينور يقال رجل هزل اى كثير الهزل (الاهزال) همزه‌نك كسريله برآدمى لاغ وخوراطه‌يه پك مشغول بولمق معناسنه‌در يقال اهزل فلانا اذا وجده لعابا وبرآدمك حيوانلرى آريقلمق معناسنه‌در يقال اهزل القوم اذا هزلت اموالهم ويل قوراق اولمغله صحراده اوت اثرى اولمديغندن دواب ومواشى‌يى صاليورميوب اوبه‌ده وخانه‌ده آليقومق معناسنه‌در يقال اهزل القوم اذا حبسوا اموالهم عن شدة وضيق (الهزالة) هانك ضميله لاغ ولطيفه‌يه دينور يقال وقعت بينهما هزالة اى فكاهة (الهزال) هانك ضميله اسم اولور آريقلغه دينور يقال به هزال اى ضد سمن ومصدر اولور آريقلمق معناسنه‌در يقال هزل الرجل هزالا على بناء المجهول اى صار مهزولا (التهزيل) تفعيل وزننده آريقلتمق معناسنه‌در تقول هزلته اذا جعلته مهزولا (المهازل) ميمك فتحيله مهزله‌نك جمعيدركه مرحله وزننده‌در حيوانلرى مهزول ايلمكه باعث اولان قوراقلغه دينور يقال اخذتهم المهازل اى الجدوب (هزال) شداد وزننده اساميدندر هزال بن مرة وهزال بن ذياب بن يزيد ومنسوب اولميه‌رق ديكر هزال صحابه‌لردر (هزيل) زبير وزننده ابن شرحبيل دركه تابعيندندر جاهليه زمانى ادراك ايلمشدر (هزيله) جهينه وزننده بنت حارث دركه ام المؤمنين ميمونه جنابلرينك همشيره‌لريدر صحابيه‌در كذلك هزيله بنت مسعود وبنت عمرو وبنت سعيد صحابيه‌لردر (الهيزلة) حيدره وزننده بيراغه اطلاق اولنور

روز كار آنكله اوغراشوب اوبناشديغيچون يقال ساروا وفيهم هيزلة اى راية ﴿الهزلى﴾ سكرى وزننده يلانلره
اطلاق اولنوركه وصف غالبدر حيات معناسنه وبونك مفردى يوقدر ﴿الهزبلة﴾ باء موحده ايله دحرجه وزننده
يك فقير وخاكسار اولمق معناسنه‌در يقال هزبل الرجل اذا افتقر فقرا مدقعا ﴿الهزبليلة﴾ زنجبيله وزننده
ناچيز نسنه‌يه دينور يقال ما فيه هزبليلة اى شئ ﴿الهزامل﴾ هانك فتحيله اصوات معناسنه‌در اصلى ازامل‌در
همزه هايه مقلوبدر ﴿الهشيلة﴾ شين معجمه ايله سفينه وزننده صاحبنك اذن ودستورى اولميه‌رق برآدمك سوار اولديغى
دابه‌يه دينور وغصبا اخذ اولنان دوه‌يه وسائر حيوانه دينور يقال ابل هشيلة اى مغصوبة ﴿الاهتشال﴾ افتعال
وزننده صاحبنك اذنى اولميه‌رق دابه‌سنه بنمك معناسنه‌در تقول اهتشلت فرسه اذا ركبته بغير اذن صاحبه
﴿الاهشال﴾ همزه‌نك كسريله برآدمه دابهٔ مغصوبه ويرمك معناسنه‌در يقال اهشله اذا اعطاه الهشيلة ﴿الهيشلة﴾
حيدره وزننده ياشلو سموز ناقه‌يه دينور يقال ناقة هيشلة اى مسنة سمينة ﴿التهشيل﴾ تفعيل وزننده ناقه ممه‌سنه
آزجه سود كتورمك معناسنه‌در يقال هشلت الناقة اذا انزلت شيئا من اللبن ﴿الهيضلة﴾ ضاد معجمه ايله حيدره وزننده
اورته ياشلو عورته دينور يقال امرأة هيضلة اى نصف وسودى چوق ناقه‌يه دينور ويومرى كوده‌لو ايرى واوزون
عورته دينور وقوجه قارى‌يه وسائر حيوانه دينور يقال امرأة واتان هيضلة اى مسنة وسلاحپوش عسكره وجماعته
دينور يقال جماعة هيضلة اى متسلحة وناسك غريو وفريادلرينه دينور تقول سمعت هيضلة الناس اى اصواتهم
﴿الهيضل﴾ حيدر وزننده بودخى سلاحلو جماعته دينور وچوق عسكره دينور يقال جاء هيضل اى جيش
كثير ﴿الهضل﴾ فضل وزننده چوق نسنه‌يه دينور كثير معناسنه ومصدر اولور يك چوق سوز سويلمك معناسنه
يقال هضل بالشعر وبالكلام هضلا من الباب الاول اذا سح سحا ﴿الهضلاء﴾ حمراء وزننده اوزون ممه‌لو عورته
دينور يقال امرأة هضلاء اى الطويلة الثديين ﴿الاهضال﴾ همزه‌نك كسريله بلود يك چوق يغمور ياغدرمق
معناسنه‌در يقال اهضلت السماء اذا سحت بمطرها وقويدن قوغه‌يى چكركن ديوارينه چارپمغله صو ينى سرپمك
معناسنه‌در يقال اهضلت الدلو اذا ضربها جال البئر فنضحت بالماء ﴿الهطل﴾ هانك فتحيله و﴿الهطلان﴾ فتحاتله
و﴿التهطال﴾ تذكار وزننده پيدرپى بلوك بلوك ايرى دانه‌لو يغمور ياغمق معناسنه‌در يقال هل المطر هطلا وهطلانا
وتهطالا من الباب الثانى اذا مطر متتابعا متفرقا عظيم القطر وهطل اسم اولور متصل ياغان ضعيف يغموره
دينور يقال امطر السحاب هطلا وهو المطر الضعيف الدائم وهطل آتى سكرتدرمكله كوده‌سنك ترينى شيئا
فشيئا دوكمك معناسنه مستعملدر يقال هطل الجرى الفرس اذا خرج عرقه شيئا بعد شئ وآهسته‌جه يوريمك
معناسنه‌در يقال هطلت الناقة اذا صارت سيرا ضعيفا وكوز ياش آقتمق معناسنه مستعملدر يقال هطلت العين
بالدمع اذا سالت به ﴿الهطل﴾ هانك ضميله پيدرپى ياغان ايرى قطره‌لو دائمى يغموره دينور ﴿الهطلاء﴾ حمراء وزننده
هطل معناسنه‌در يقال ديمة هطل وهطلاء ولايقال سحاب اهطل كما يقال سحابة هطلاء يعنى مؤنث
اوله‌رق هطلاء استعمال اولنوركه ديمه وسحابه كلمه‌لرينه صفت اولور لكن مذكر اوله‌رق اهطل مستعمل دكلدر
نته‌كه روعاء ديرلر حديد القلب قسراغه ومذكرنده اروع ديمزلر ﴿الهطل﴾ كتف وزننده و﴿الهطّال﴾ شدّاد
وزننده مطره وسحابه وصف اولور يقال مطر وسحاب هطل وهطال وسحايب هطل كركع جمع هاطل ﴿الهطل﴾
هانك كسريله قورده دينور ذئب معناسنه واوغرى‌يه دينور يقال هو هطل اى لص واحمق آدمه دينور بورادە
واوسز الاحمق نسخه‌لرى خطادر ويوريلوب فرومانده اولمش انسان وحيوانه دينور على قول دوه‌يه مخصوصدر
﴿الهطلى﴾ سكرى وزننده يابجه يابجه يورر اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة هطلى اذا كانت تمشى رويدا و﴿هطلى﴾
و﴿هطلى﴾ جزى وزننده سوريدن منقطع اولان على قول سوريجيسى اولميوب باشلو باشلرينه صالمه كيدن دوه‌لره
دينور يقال ابل هطلى وهطلى اى منقطعة اومطلقة لا سائق لها ﴿الهيطل﴾ حيدر وزننده تلكى‌يه دينور
وماوراء النهر اولكه‌سنك اسميدر وكنديلر ايله غزا اولنور اولان برمقدارجه سپاهه دينور وترك طائفه‌سندن على قول
هندولردن برجنس مخصوص ايدى كه سلفده ظهور ايلديلر وصاحب شوكت ومناعت ايديلر وآنلره هياطل
وهياطله دخى دينور ايدى برمدت هندستان طرفلرنده دولتلرى مستمر اولمشدر * مؤلف مفرد وجمعى برعد ايلمشدر
وبو قيصر وقياصره وكسرى واكاسره كبيدر آخرنده‌كى تاء بومقوله اقصاى جمعه داخل اولور مفردينك عجمه
اولديغنه اشارت ايچون وعدم دخولى دخى جائزدر وقالديكه برهانده مرسومدركه هيتال تاء ايله نام ولايت خطلان‌در
پادشاهلرينه هياتله دينور پس هيطل مخففا هيتال معربى اولوب جمعنده هياطله ديمشدر ﴿هطال﴾ شدّاد وزننده
زيد الخيل الطائى فرسنك اسميدر وبر طاغك آديدر ﴿الهيطلة﴾ حيدره وزننده باقر تنجره‌يه دينور پاتيله فارسى

معرّبيدر ﴿التهيطل﴾ تدحرج وزننده خسته لكدن صاغالمق معناسنه در يقال تهيطل من المرض اذا برأ ﴿الهقل﴾
هانك كسرى وقافك سكونيله كنج دوه قوشنه دينور وچالقسى همج اوزون آدمه دينور يقال هو هقل اى طويل
اخرق ﴿الهقل﴾ كتف وزننده آج لكسه يه دينور جايع معناسنه در ﴿الهاقل﴾ اركك فاره يه دينور ﴿الهيقل﴾ حيدر
وزننده اركك دوه قوشنه دينور وكلره دينور ضبّ معناسنه ﴿الهيقلة﴾ دحرجه وزننده بركونه يوريمكه دينوركه
مراد آغر آغر يوريمكدر ﴿الهيكل﴾ صيقل وزننده مطلقا ايرى وديزمان نسنه يه دينور وكريملو اوزون آته دينور
وكالنى بولوب مقدارنجه يوغونلنمش واوزامش نباته دينور ونصارى طائفه سنه مخصوص شول بيته وحجره يه
دينوركه آنده مريم عليها السلام صورتنى وضع ايدرلر ونصارانك مناسترلرننده هيكل دينور يقال كانّه الراهب
فى هيكله اى فى ديره ويوكسك بنايه دينور يقال بناء هيكل اى مرتفع وهيكل بن جابر اصحابدندر برهانده مشروح
اولديغى اوزره هيكل اعجمى اولەرق بتخانه يه وصورته دينور اسلاف حكماء اعتقادلرنده كواكب انوار مجرده نك
ظلال وهياكلى اولمغله هر كوكب ايچون مناسب طلسم وضع واول طلسم ايچون بيوت بنا ايدوب اول بيوته هياكل
النور ديرلر ايدى ﴿الهيكلة﴾ دحرجه وزننده نبات اوزايوب يوغونلنمق معناسنه در يقال هيكل النبات
اذا صار هيكلا وهيكله اسم اولور بيوك جثه لو تنومند خاتونه دينور يقال امرأة هيكلة اى عظيمة ﴿التهاكل﴾
تفاعل وزننده نزاع ايدشمك معناسنه در يقال تهاكلوا فى الامر اذا تنازعوا ﴿التهكيل﴾ تعثير وزننده آيغر آت
وعورت قسمى شيوه ورفتار ايله يوريمك معناسنه در يقال تهكيل الحصان او المرأة اذا مشى اختيالا ﴿الهلال﴾ هانك
كسريله بر كيجه لك على قول ايكى كيجه لك يكى آيه دينور ماه نو معناسنه ياخود اوچ كيجه يه قدر ياخود يدنجى كيجه يه
قدر هلال اطلاق اولنور وهر آيك آخرنده يكرمى التنجى ويكرمى يدنجى كيجه لك آيه ده هلال اطلاق اولنور
ماعدايه يعنى ماۤبينه قمر دينور وهلال آزجه صويه اطلاق اولنور يقال مافيه الّا هلال اى ماء قليل وتمرنه اطلاق
اولنور سنان معناسنه ويلانه على قول ارككنه اطلاق اولنور ويلان قاونه دينوركه صويلمش دريسيدر وآريق
ومهزول اركك دوه يه دينور وسمرك وپالانك ايكى بوكورينى برى برينه قاوشديرن دموره دينور واياق قابنك اياغه
يكن يرندن يره طوقنان محلنه دينور وتوزه دينور غبار معناسنه واشك قسمنك سكرنى كسه جك كوچك دهره كبى
برچاغه دينور وسيل صوينى طشره صاومق ايچون چادرك چوره سنه قازيلان خرقك نصف دائره كبى
مقوّسنه دينور ودوه قسمنه مخصوص بر تمغانك اسميدر كه يكى آى شكلنده اولور ودلبر ومحبوب اوغلانه دينور
تقول رأيت هلالا اى غلاما جميلا وهوازن قبيله سندن بر جماعت آديدر ودكرمن طاشنك قيرلمش اوجنه دينور
وطولانى دوشمش قالدرم طاشلرينه دينور وانسانك طرنقلرى ديبنده اولان بياضه دينور ويغمور بوره سنه دينور
تقول اخذنا الهلال اى دفعة من المطر وهلالك جمعى اهله كلور اجله كبى واهاليل كلور وهلال مهالّة كبى مفاعله دن
مصدر اولور كاسيذكر واون التى صحابهٔ كرام اسميدر وابو هلال التيمى دخى صحابه در ﴿الهلال﴾ سحاب وكتاب
وزننده يغمورك اوّلنه دينور يقال جاء الهلال والهلال اى اوّل المطر ﴿هلال﴾ غراب وزننده تهامه ده بر دره
بوليدركه سراة اولكه سنده يسوم ناحيه سندنبر وكلور ﴿الهلّ﴾ هانك فتحى ولامك تشديديله يغمور صاغانقلى ياغمق
معناسنه در يقال هلّ المطر هلّاً من الباب الاول اذا اشتدّ انصبابه ويكى آى كورنمك معناسنه در يقال هلّ الهلال
اذا ظهر وآيك غرّه سى كورنمك معناسنه دركه شهره مسند اولور يقال هلّ الشهر اذا ظهر هلاله ولا تقل اهلّ الشهر
اهلالا وفرحناك اولمق معناسنه در يقال هلّ الرجل اذا فرح وحيقرمق معناسنه در يقال هلّ الرجل اذا صاح وهلّ نازك
نسج اولنمش ثوبه دينور يقال ثوب هلّ اى رقيق النسج ﴿الانهلال﴾ انفعال وزننده بو دخى يغمور صاغانقلى دوكلمك
معناسنه در يقال انهلّ المطر اذا اشتدّ انصبابه وكوز ياشى صاپر صاپر آقمق معناسنه در يقال انهلت العين اذا سالت بالدمع
﴿الاستهلال﴾ بو دخى يغمور شدّتله دوكلمك معناسنه در يقال استهلّ المطر اذا اشتدّ انصبابه ويكى آى كورنمك معناسنه در
يقال استهلّ الهلال على المجهول اذا ظهر وصبى والده سندن تولد ايلديكى آنده بكا ايله چاغرمق معناسنه در
يقال استهلّ الصبىّ اذا رفع صوته بالبكاء يعنى عند الولادة وكذا كلّ متكلم رفع صوته او خفض وقلج غلافندن
صيريلوب چيقمق معناسنه در يقال استهل السيف اذا استل واى يكى اولمق معناسنه در ومنه يقال اتيته فى استهلال الشهر
اى فى وقت استهلاله ﴿الاهلال﴾ همزه نك كسريله يكى آى كورنمك معناسنه در يقال اهلّ الهلال واهلّ على المجهول
اذا ظهر * مؤلفك ولا تقل اهلّ قوليله نهيى شهره اسناد اولنمق صورتنده دركه ذكر اولندى واهلال چوجق تولد ايلديكى
آنده بكا ايله چاغرمق معناسنه در يقال اهلّ الصبىّ بمعنى استهلّ ويكى آيه باقمق معناسنه در يقال اهل الرجل
اذا نظر الى الهلال وقلج مضروبك اعضاسندن بر مقدارينى كسوب آيرمق معناسنه دركه هلال وارى اولور يقل

اهلّ السيف بفلان اذاقطع منه ويك صوسز كسه توكركى يغلمقله بوغازينه نوعا رطوبت كلمك ايچون دلنى كوچك
دله طوغرى قالدروب بوكمك معناسـنه‌در يقال اهلّ العطشان اذا رفع لسانه الى لهاته ليجتمع له ريقه و برآدم آيك
غره‌سنى كورمك معناسنه‌در يقال اهلّ الشهر اذا رأى هلاله وحج ايدن كمسه بلندآوازايله تلبيه ايلمك معناسنه‌در
يقال اهلّ الملبى اذا رفع صوته بالتلبية ﴿التهلل﴾ تفعل وزننده بشر وسروردن يوز كولوب ايشيمق معناسنه‌در
يقال تهلل الوجه اذاتلألأ و شمشك چاقغله سحاب ايدينلنمق معناسنه‌در يقال تهلل السحاب اذا تلألأ وكوز ياشى
صاپر صاپر اقمق معناسنه‌در يقال تهللت العين اذا سالت بالدمع ﴿الاهتلال﴾ افتعال وزننده بودخى چهره وسحاب
ايشيمق معناسنه‌در يقال اهتلّ الوجه والسحاب اذا تلألأ وبرآدم تبسم ايلمكله ديشلرى ايشيمق معناسـنه‌در يقال
اهتلّ الرجل اذا افترّعن اسنانه ﴿الهليلة﴾ سفينه وزننده شول يره‌دنوركه اكا يغمور ياغوب چوره‌سـنده اولان
يرلره ياغمامش اوله يقال ارض هليلة اى ممطورة دون ماحولها ﴿التهليل﴾ تفعيل وزننده لا اله الا الله ديمك معناسنه‌در
يقال هلل المؤمن اذاقال لا اله الا الله * شارحك بيانه كوره هيلله‌دن مأخوذدركه بسمله وحوقله كبيدر وتهليل برنسنه‌دن
قورقغله چكينليوب قاچمق معناسنه‌در يقال هلل عنه اذا نكص وجبن وفرّ و يازى يازمق معناسنه‌در يقال هلل
الكاتب اذا كتب الكتاب و برآدمه شتم ايدركن امساك ايدوب كيرولنوب اپسم اولمق معناسـنه‌در يقـال هلل
عن شتمه اذاتاخر ﴿الهلل﴾ فتحتينله قورقويه دينور تقول اخذنى منه الهلل اى الفرق ويغمورك اوّلنه دينور واورمجك
اوينه دينوركه تل تل نسج ايتديكيدر وهله لفظندن‌كه مطره دينور جمع اولور يقال مطرت فى هذا العام هلل كثيرة
اى امطار وفيل ديدكارى حيوانك دماغنه دينوركه سمّ ساعه‌در تناول ايدن فى الحال هلاك اولور ﴿الهلهل﴾ دلدل
وزننده قاره دينور ثلج معناسـنه ﴿الهلهل﴾ فدفد وزننده آغويه دينور يقال سقاه هلهلا اى سما واهتمامسز
كوشك و پازارى طوقنمش سيرك بزه دينور يقال ثوب هلهل اى سخيف النسج وانجه ويوفقه طوقنمش بزه وقاشه
دينور يقال ثوب هلهل اى رقيق وتعبيراتى ومضمونى نازك قاشى لطيف شعر وغزله دينور يقال شعره هلهل اى رقيق
﴿الهلهلة﴾ زلزله وزننده بزى اهتمامسز كوشك و پازارى طقومق معناسـنه‌در يقـال هلهل الثوب النساج اذا
نسجه سخيفا وبرنسنه‌يه يك يقلشوب چاتمق معناسنه‌در يقال هلهل يدركه اى كاد وصوتى دونديره‌رك ازكى‌يه المق
معناسنه‌در خواننده‌لرك ترجيعلرى كبى يقال هلهل الصوت اذارجعه و برخصوصده مهل وتانى ايله حركت ايدوب
انجامنه منتظر اولمق معناسنه‌در يقال هلهل الرجل فى الامر اذا انتظر وتأنّى واونى برسخيف نسنه ايله الهمك
معناسنه‌در يقال هلهل الطحين اذا نخله بشىء سخيف وآت قسمنى هلاديو زجر وازار ايلمك معناسنه‌در يقال
هلهل بفرسه اذا زجره بهلا ﴿الهلهال﴾ سلسـال وزننده و ﴿الهلاهل﴾ علابط وزننده بونلرده نازك وانجه
طوقنمش ثوبه ولطيف ونازك شعره دينور يقال ثوب وشعر هلهال وهلاهل اى رقيق و هلاهل چوق اوله‌رق صافى
صويه دينور يقـال بالغدير ماء هلاهل اى صاف كثير ﴿ذوهلاهل﴾ ياخود ذوهلاهله اذواء تعبير اولنان ملوك
يمندن برملكدر ﴿المهلهل﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله بودخى نازك ولطيف ثوبه وشعر وكفته‌يه دينور ﴿هليان﴾ كسرتينله
وياءنك تشديديله و ﴿ذوهليان﴾ نابود ونابديد اوله‌جق يرده مستعملدر نته‌كه بليان دخى بومعنايه‌در بلل ماده‌سنده
تفصيل اولندى يقـال ذهبوا بهليـان و بذى هليان اى بذى بليـان * مؤلف بونلرى معتلّ بابنده دخى ذكر
ايلمشدر ﴿الاهاليل﴾ كاليل وزننده امطار معناسنه‌در مفردى يوقدر ياخود اهلول در اسلوب كبى ﴿تهلل﴾ تفعل
وزننده باطل ولغو وبيهوده‌نك اسميدر يقـال ذهب دمه فى تهلل اى فى الباطل وبوعلميت ووزن فعل ايله غير
منصرفدر ﴿الهلة﴾ غله وزننده يغموره دينور وآيك ابتداسنه دينور وچراغدانه وشمعدانه دينور مسرجه معناسنه
وناچيز نسنه‌يه اطلاق اولنور يقال ما اصاب هلة اى شيئا ﴿الهلّ﴾ هانك كسريله بودخى آيك ابتداسنه دينور تقول
اتيته فى هلة الشهر وهله واهلاله اى استهلاله يعنى وقت استهلاله وهلّ يالكزجه برقات جامه ايله طوران خاتونه
دينور يقال امرأة هلّ اى متفضلة فى ثوب واحد ﴿المهالّة﴾ مقاتله وزننده و ﴿الهلال﴾ قتال وزننده برآدمى هرآى
آيلقله قوللنمق معناسـنه‌در يقال هالّه مهالّة وهلالا اذا استأجره كلّ شهر بشىء ﴿المهللة﴾ محدّثه وزننده شول
دوه‌لره دينوركه پك زبون اولمغله بللرى ياى كبى مقوّس اوله يقال ابل مهللة اى ضامرة متقوّسة ﴿المهلل﴾ معظم
وزننده هلال كبى مقوس اولمش نسنه‌يه دينور يقال شىء مهلل اى متقوّس ﴿مهلهل﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله برشاعرك
لقبيدركه اسمى عدى ياخود ربيعه ايدى اشعار عربى‌يه ابتدا رقت ونزاكت صورتى ويرن مرقوم اولمغله مهلهل ايله
ملقب اولدى نته‌كه شعراى رومده كى باقى مرحوم كبى ياخود اشبو * لما توغل فى الكراع هجينهم * هلهلت
اثأر مالكا او صنبلا * بيتنى تفوّه ايلمكله سبب تلقيب اولدى ﴿الهلى﴾ هانك ضميله ربى وزننده غم وتاسه دنصكره

شرفورود ایدن فرح وانبساطه دینور تقول وجدت الهلی ای الفرجة بعد الغم ﴿ ذوالهلالین ﴾ زید بن عمر بن الخطاب رضی الله عنهما لقبیدر والدەسی امّ کلثوم بنت علیّ بن ابی طالب اولمغله ایکی جدّ امجدندن کنایه ایله ملقب اولدی ﴿ هل ﴾ هانك فتحی ولامك سکونیله کلمهٔ استفهامدر ام وبل وقد کلمەلری منزلەلرنده استعمال اولنور وجزاء معناسنه کلور وجحد ونفی معناسنه اولور وامر معناسنه اولور وکاه اولورکه هل کلمەسنه حرف تعریف داخل اولوب اسم معرب اولور ابو الدقیش نام اعرابی یه هل لك فی زبد وتمر دیدکلرنده جوابنده اشدّ الهلّ دیدی حروف اصولك عددی اسمده تکمیل اولمق ایچون لامی مشدّد قلدی وهل کلمەسنده ال دخی لغتدر ومصغرنده هلیل دینور وهلیه وهلیّ دینور یای مشدده ایله ﴿ هلا ﴾ هانك فتحی ولامك تشدیدیله کلمهٔ حثّ وتحضیضدرکه لوم وعتاب کونه قندرمغه دلالت ایدر هل ایله لا کلمەسندن مرکبدر وعربلرك حیهل الثرید کلاملرنده حیّ اسم فعل امردر اقبل وهلمّ معناسنەدر هل کلمەسیله مرکب اولمغله اسم واحد قلنوب اسرع لفظنه اسم قلندی مفرد وجمعی برابردر شارح دیرکه وقف حالنده حیهلا دینور فتحه‌یی بیان ایچون الف الحاق اولنور عجله کل دیمك معناسنەدر انتهی * وحیهل الصلوة دیرلر ائتوها معناسنه که نمازه اقبال ایدك دیمکدر وکاف خطاب الحاقیله حیهلك دیرلر هلمّ وتعال معناسنه بونك تفصیلی حیّ مادەسندەدر ﴿ هلا ﴾ هانك فتحی والفك قصریله و ﴿ هال ﴾ حال وزننده آت قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر یقین کل دیمکدر مثلا بنك طاشنه یناشمدقده بری کل یناش دیجك یرده تفوّه ایدرلر ﴿ الهمل ﴾ فتحتینله لیلا ونهارا کندی باشنه صالمه ترك اولنوب تقید اولنمیان ایلقی دوەلره دینور یقال ابل همل ای سدی متروك لیلا ونهارا ﴿ الهمل ﴾ حمل وزننده دوه قسمی لیلا ونهارا چوبانسز صالمه کزمك معناسنەدر یقال هملت الابل هملا من الباب الثانی اذا ترکت سدی وهمل وهملان فتحاتله وهمول شمول وزننده کوز یاشی خروشله آقق معناسنەدر یقال هملت عینه هملا وهملانا وهمولا من الباب الثانی والاول اذا فاضت ﴿ الهامل ﴾ لیل ونهار چوبانسز صالمه کزوب یوریان دوه‌یه دینور جمعی هوامل وهموله کلور وهامله کلور وهمل کلور فتحتینله وهمل کلور رکع وزننده وهمال کلور رخال وزننده وهملی کلور سکری وزننده * شارح دیرکه نسخەلرده فهی هامل عنواننده واقعدر ماشیه اعتباریلەدر یاخود طغیان قلم ناسخدر وجمع عدادنده هامله جمع اولوب هاء تانیثله جمعیت موصوف اعتباریلەدر وفتحتینله همل اسم جمعدر وهملی ورودی وصفیت اعتباریلەدر ومصباحده ونهایەده همل فتحتینله هاملك جمعی اولمق اوزره مرسومدر کذلك مصباحده فتحتینله مصدر اولمق اوزره‌ده مثبوتدر پس رأس مادەده مؤلفك افرازی اسم جمع یاخود مصدر اصلی اولدیغنی مشعردر وهمل وهملان وهمول یغمور ارالق ارالق دیکەرك دائمی یاغمق معناسنەدر یقال هملت السماء اذا دام مطرها فی سکون ﴿ الانهمال ﴾ انفعال وزننده بودخی کوز یاشی طاشوب اقق معناسنەدر یقال انهملت عینه بمعنی هملت ﴿ الهمل ﴾ هانك کسریله بدوی کلیملرندن برکونه کلیمه دینور واسکی قیل چادره دینور تقور رأیته یقعد فی همل ای بیت خلق من الشعر ویمالی ثوبه دینور یقال جاء وعلیه همل ای ثوب مرقع ﴿ الهمل ﴾ فتحتینله خرما اغاجندن قوپمش لیفه دینورکه صابونله استعمال اولنور واصلا اوکونده مانعی اولمامغله همیشه سیلان اوزره اولان صویه دینور یقال ماء همل ای سائل لامانع له ﴿ الاهمال ﴾ همزەنك کسریله برنسنه‌یی رغبت والتفات ایلیوب بوشلامق معناسنەدر علی قول حالی اوزره ترك ایدوب قوللنمقدن مهجور ایلك معناسنەدر یقال اهمله اذا خلی بینه وبین نفسه او ترکه ولم یستعمله ﴿ الهمّال ﴾ رمّان وزننده سست وکوشك وسلپوك نسنه‌یه دینور یقال شیء همّال ای رخو وشول ارضه دینورکه حروب وقتاله مخصوص اولمغله خراب اولوب برکمسه عمارتنه قصد ورغبت ایلیه یقال ارض همّال اذا کانت قد تحامتها الحروب فلایعمرها احد بوراده نسخەلر تحامتها عنواننده مرسومدرکه تحامی مادەسندن ماضیٔ مؤنثدر بریری قوریلق محمی ایلك معناسنەدر کویاکه حروب اورایی کندی نفسنه تخصیصله قوریلق ایلمش اولورکه خلاصەسی قبائلك جنکاه مخصوصی اولور لکن لسان العربده هایله تهامتها عنواننده مرسوم اولوب انصباب معناسنه اولمغله آنده پك چوق جنك وجدال اولمغله خراب اولمش دیمك اولور ومادەیه بوملایمدر ﴿ همّال ﴾ شدّاد وزننده بر رجل اسمیدر ﴿ همیل ﴾ زبیر وزننده ابن الدمون درکه صحابیدر ﴿ الهمالیل ﴾ هانك فتحیله مرعاده قلان اوت بقیەلرینه دینور وضعیف طیورە دینور وبونك مفردی یوقدر ویرتق لباسلره دینور ﴿ الهمرجل ﴾ سفرجل وزننده جنسی پاك یوکرك آته دینور واشکین ورونده ناقه‌یه دینور ومطلقا عجول وخفیف وسریع انسان وحیوانه دینور ﴿ الهنبلة ﴾ دحرجه وزننده صرتلان کبی بریکا طوغری یکدروب اغسیه‌رق یوریمك معناسنەدر یقال هنبل الرجل اذا ظلع ومشی مشیة الضباع بوراده السباع نسخەلری غلطدر ﴿ هنتل ﴾ جندل

وزنده برموضعدر ﴿الهنجل﴾ قنفذوزننده ثقیل وکرانجان آدمه دینور ﴿الهندویل﴾ زنجبیل وزننده ایری و دیزمان شیئه دینور و بون وصالق وعقلی ضعیف همج آدمه دینور ﴿الهول﴾ قول وزننده برآدمی بلکلندروب قورقتمق معناسنه‌در یقال هاله یهوله هولا اذا افزعه و هول شول قورقنج نسنه‌نك قورقوسنه دینورکه آندن نه‌کونه حالت حادث اوله جغی نامعلوم اولمغله اولطرفدن دائما اندیشه‌ناك اولنور هول بحرکبی جمعی اهوال و هوول کلور هانك ضمیله یقال رکب هول اللیل وهول البحر وهو المخافة من الامر لایدری ماهجم علیه و هول سرخوش کمسه اختلال دماغ سببیله بعض صور ومخیلات توهم ایلمکله آندن بلکلیوب اورکمك معناسنه‌در یقال هیل السکران یهال هولا علی المجهول اذا رأی تهاویل فی سکره فقزع منه ﴿التهویل﴾ تفعیل وزننده قورقنج نسـنه ایله برآدمی قورقتمق معناسنه‌در یقال هوّله اذا افزعه وتهاویل کلمه‌سـندن مفرد اولور کاسیذکر ومزیّن لباسله وحلیاتله بزنمك معناسنه‌در یقال هوّلت المرأة اذا تزیّنت بزینة اللباس والحلیّ و برخصوصی تشنیع ایلمك معناسـنه‌درکه هائلیتله وصف وتعریف ایلمکدر تاکه مخاطب اول امره تقرّب ایلیه یقال هوّل الامر اذا شنعه و برآدمی قورقیده‌جق قورقنج نسنه‌یه دینورکه اسم اولور یقال هوّله بالتهویل وهو مایهوّل به وتهویل اهل جاهلیت افعالندن شول نسنه‌درکه هرقومك برر قیولری وارایدی وآنلرك خدّاملری اولوب ایچنه آتش یاقوب خدمت ایدرلر ایدی ایکی کمسه بیننده خصومت واقع اولوب یمین ویرمك اقتضا ایلدکده اول آتشك یاننه ایلتوب خفیة خادملر آتش ایچره طوز طرح ایتملریله آتش چاتر پاتر اولوب مضطرب اولدقجه خادملر اول کمسه‌یی تخویف ایدرلر ایدی تاکه یمینی خلاف ایسه نکول ایدر ایدی ایشـته بوفعله تهویل واول آتشه هوله دیرلر هانك ضمیله ﴿الاهتیال﴾ افتعال وزننده برنسنه‌دن بلکلیوب قورقمق معناسنه‌در یقال هوّله فاهتال ﴿الهیلة﴾ حیله وزننده‌که اصلی هوله ایدی بودخی انجامی نامعلوم اولان قورقنج نسـنه‌دن عارض قورقویه دینور ﴿الهائل﴾ و ﴿المهول﴾ مقول وزننده هول کلمه‌سنی تاکید اولورلر یقال هول هائل ومهول تأکید بوراده مهول مرطوب ومیسور کبی نسبت اوزره کلان مفعوللردندر ﴿التهاویل﴾ الوان مختلفه‌یه اطلاق اولنور یقال به التهاویل ای الالوان المختلفة وکوناکون نقوش وتصاویر وحلیات زینتلرینه اطلاق اولنور مفردلری تهویلدر یقال تزینت المرأة بالتهاویل وهی زینة التصاویر والنقوش والحلیّ ﴿المهول﴾ محدّث وزننده جاهلیه‌ده ذکر اولنـان تهویل عملیله یمین ویرن کمسه‌یه دینورکه آتشکدهٔ مزبورك خادمیدر ﴿الهولة﴾ هانك ضمیله ذکر اولنان تهویل جاهلیه آتشـنه دینور وعجیب اولان نسنه‌یه دینور یقال انّه لهولة ای عجب وشول محبوبه‌یه دینورکه نهایت مرتبه‌ده خوب ودلبر اولمغله حسن وجمالی تماشا ایدنلری آفت کبی تهویل ایلیه یقال انّها لهولة ای تهوّل بحسنها من نظر الیها ﴿الهول﴾ هانك ضمیله قورقنج نسنه‌یه دینور ویاوز وتیزدل ناقه‌یه هول الجنان اطلاق اولنور یقال ناقة هول الجنان ای حدید القلب ﴿التهوّل﴾ تفعل وزننده قورقنج اولمق معناسنه‌در یقال تهوّل الشیٔ اذا کان هائلا و برناقه‌یی برباوری‌یه یاقق مراد اولنوب ناقه امتناع ایلمکله صاحبی بریرتجی جانور صورتنه کیروب ناقه‌یی قورقتمق معناسنه مستعملدر یقال تهوّل الرجل الناقة اذا تشبه لها بالسبع لتکون ارأم و برآدمك مالنه کوز دکورمك قصدنده اولمق معناسنه‌در یقال تهوّل لماله اذا اراد اصابته بالعین ﴿الهولول﴾ سفرجل وزننده خفیف وسبکمشرب آدمه دینور چالی قوشی کبی یقال رجل هولول ای خفیف ﴿الهالة﴾ آی آغیلنه دینور یقال خرج القمر من هالته ای من دائرته * شارح دیرکه هاله لفظی هائله مخففیدر عادتا یغموره دلالت ایلدیکیچون اعراب طائفه‌سی تدارك اوزره اولورلر و بعضلر هاله‌یی قرینده استعمال ایدرلر وهاله عبدالمطلبك زوجه‌سی اسمیدرکه والدهٔ حضرت حمزه‌در وهاله امّ الدرداءدرکه صحابیه‌در وابوهاله وابنة هند نبش ماده‌سنده ذکر اولندی ﴿ابوالهول﴾ برشاعرك کنیه‌سیدر ومصرده هرمان یاننده برانسان باشی صورتیدرکه طاشدن تراشیده‌در طلسم رمال اولمق اوزره منقولدر حالا هانك ضمیله متداولدر ﴿الهال﴾ حال وزننده آل معناسنه‌درکه سرابه دینور وهال تنوینله آت قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر ﴿الهیل﴾ سیل وزننده برنسنه‌یی بوشالدوب دوکمك معناسنه‌در یقال هال علیه التراب یهیل هیلا اذا صبه وهیل تپه‌دن دوکیلان قومه دینور ﴿الاهالة﴾ همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌یی بوشالدوب دوکمك معناسنه‌در ﴿الانهیال﴾ برنسنه صاپر صاپر دوکلمك معناسنه‌در یقال اهال التراب فانهال ای صبّه فانصبّ وناس برکمسه اوزره شتم وضرب ایله اوشونتی ایلمك معناسنه‌در یقال انهالوا علیه اذا تتابعوا علیه وعلوه بالشتم والضرب ﴿التهییل﴾ تفعیل وزننده بودخی برنسنه‌یی دوکمك معناسـنه‌در ﴿التهیّل﴾ تفعل وزننده دوکلمك معناسـنه‌در یقال هیل التراب فتهیل ای صبّه فتصبب ﴿الهیال﴾ سحاب وزننده و ﴿الهیلان﴾ فتحاتله یغندن دوکیلان قومه دینور ﴿الهآل﴾ و ﴿الاهیل﴾ احمر وزننده

و (المنهال) منقاد وزننده برقرار اولیوب دائما آقوب دوکیلان قومه دینور یقال رمل هال واهیل ومنهال ای منصبّ
بوراده هال هائل لفظندن مقلوب ومحذوف العجزدر (الهیل) سیل وزننده و (الهیلان) هانك فتحی ولامك
فتحی وضمیله ایکی کلمه درکه مال کثیر معناسنه استعمال اولنور علی قول قوم ایله روزکار دیمکدرکه آنلرك عددنجه
دیمکدر یاخود بوش وهوا ایله کلدی دیمکدر یقال جاء بالهیل والهیلان ای بالمال الکثیر او الرمل والریح (الاهیل)
برموضعدر (الهیول) صبور وزننده ذرّه تعبیر اولنان خرده غباره دینورکه کونشك شعاعی باجه دن اوطه ایچره
نفوذ ایلدکده قرنجه ایاغی کبی ظاهر اولور * شارحك بیاننه کوره عبرانیدن معرّبدر (الهالة) آی آغیلنه دینور
پس واوی ویائی اولور بونده دخی اصلی ها ایله درصبّ مطر ملاحظه سنه مبنیدر جمعی هالات کلور (هیلاء) صحراء
وزننده مکه ده برقاره طاغك آدیدر (الهیولی) هانك فتحی ویانك ضمی والفك قصریله وابن قطّاع نقلی اوزره
یای مضمومه نك تشدیدیله ده جائزدر بوغه دینور قطن معناسنه اوائل یعنی حکماء سلف طینت عالمه بالتشبیه
هیولی اطلاق ایلدیلر پموق اصل انواع ثیاب اولدیغی کبی سرشت عالم دخی اصل انواع صور کونیه در وعندالبعض
اصطلاح فلاسفه ده برموصوفدرکه اهل توحیدك ذات بحت الهی یی توصیف ایلدکلری صفتلریله متصفدر
یعنی کمیت وکیفیتسز واکا سمات حدوثدن برعلامت مقترن اولمیه رق برموجوددن عبارتدر بعده اکا صنعت صانع
بیچون حلول وعرضلر اعتراض ایلکله آندن اشبو عالم کون وفساد حادث اولدی خلاصه سی صور جنسیه ونوعیه یه
قابل ماده دن مجرّد برجوهردر (هیله) تمره وزننده بردیشی کچی اسمیدرکه برخاتونك ایدی کندیسنه آزار
واذا ایدن کمسه یه بول سود ویروب نوازش ایدنلره ویمویرنلره بوینوزیله ضرب ایدر ایدی ومنه المثل * هیل خیر حالبیك
تنطحین * بوراده منادی مرخمدر ﴿فصل الیاء﴾ (الیسل) یانك فتحی وسینك سکونیله قریش ظواهرك
یعنی مکه نشین اولمیوب ظواهر مکه یه نازل اولان قریش طائفه سنك اعتضاد ایتدکلری ایکی قبیله نك بریسیدرکه
دیکری بسلدر مراد بنو عامر بن لؤیّ قبیله سیدر (الیلل) فتحتینله اوست دیشلرك قصه لغنه علی قول
نظامسز اختلاف اوزره بتوب اغز ایچره دورك ویاتیق اولمسنه دینور یقال فی اسنانه یلل ای قصر فی اسنانه
العلی او انعطاف الی داخل الفم واختلاف نبتها نته که الل دخی بومعنایه در همزه ایله ویلل قیانك دوزلکنه
ویالیچینلغنه دینور (الایلّ) همزه نك ویانك فتحی ولامك شدّه سیله دیشلری وصف مرقوم اوزره اولان کشی یه
دینور مؤنثی یلاءدر وغلیظ وتومسك ارضه دینورکه تپه کبی طومالوب چیقمش اوله یقال قفّ ایلّ
ای غلیظ مرتفع وطرنقلری قصه اولان آت وقاتر ایاغنه دینور یقال حافر ایلّ ای قصیر السنبك (یالیل)
برکسه اسمیدر وبرصنم آدیدر وعبد یالیل کلل ماده سنده ذکر اولندی (یلیل) زمزم وزننده
وادی الصفراء قربنده برموضع آدیدر (یوله) یانك ضمیله محدّثیندن احمد بن محمد الیهنیّ جدّینك اسمیدر
نجز اللام بعون الله الملك المنعام والصلاة والسلام علی خیر الانام الی قیام الساعة وساعة القیام

﴿باب المیم﴾

﴿فصل الهمزة﴾ (ابام) بای موحده ایله غراب وزننده و (ابیم) یای تحتیهٔ مشدّده ایله غریب وزننده و (ابیمه) دخی
دینور جهینه وزننده نخلهٔ یمامه ده ایکی شعب اسمیدرکه بینلرنده برطاغ واردر (ابامه) اسامه وزننده ابن غطفان درکه
جذام قبیله سنك نسبی رجالندندر وابامة بن سلمه وابامة بن ربیعه سکون قبیله سی خلقندندر وابامة بن وهب الله خشعم
قبیله سنك نسبی رجالندندر وبونلردن ماعداسی اسامه درسینله (الاتم) ختم وزننده قربه نك ایکی نکنده سنی سوکوب
بری برینه اولاشدرمغله ایکیسنی برایلك معناسنه در یقال اتمت القربة اتما من الباب الثانی اذا فتق خرزتاه فصارتا
واحدة وکسمك معناسنه در یقال اتمه اذا قطعه وبریرده مقیم اولمق معناسنه در یقال اتم بالمکان اذا اقام به (الاتم)
فتحتینله کیجکمك واویالنمق معناسنه در یقال اتم الرجل اتما من الباب الرابع اذا ابطأ (الاتم) همزه نك ضمیله و (الاتم)
ضمتینله یبان زیتوننه دینور عتم لفظنده لغتدر (الاتوم) صبور وزننده فرجی صغیر عورته دینور یقال امرأة اتوم
ای الصغیرة الفرج وایکی دلیکی بر اولان عورته ده دیمکله ضدّ اولنور یقال امرأة اتوم ای مفضاة بوراده مغلضه
نسخه لری غلطدر وبونك فرجنده وسعت اولمغله ضدّیت ثابتدر (الاتیام) همزه نك کسریله و (التاتیم) تفعیل
وزننده عورتك ایکی دلیکنی برایلك معناسنه در یقال آتم المرأة واتّمها اذا صیرها اتوما (المأتم) مقعد وزننده رجال
ونسواندن حزن ومصیبت یاخود فرح ومسرّت دیرنکنه دینور علی قول نسوان یاخود کنج وتازه نسوان
دیرنکنه مخصوصدر یقال حضروا مأتم فلان وهو کلّ مجتمع فی حزن او فرح او خاصّ بالنساء ای بالشواب * شارحك
بیاننه کوره اسم مصدر واسم مکان اولور وبوقطع وفتق معناسندندر واساسك بیاننه کوره حزن ومصیت ضمننده

جمعیت نسوانده غالب اولمشدرکه حالا السنه‌ده همزه‌یی الفه قلبله متد اولدر فارسیده‌ا کاشیون دینور (الآتمات)
حاصلات وزننده آتمه‌نك جمعیدر یوریلوب فرومانده قالمغله اویالنوب آغرآغر یوریان دوه‌لره دینور قطع وابطاء
معنالرندن مأخوذدر یقال ابل آتمات ای معیية مبطئة (الاثم) همزه‌نك کسری وثای مثلثه‌نك سکونیله کناه وذنب
معناسنه‌در وخمره وقماره اطلاق اولنور وحلال ومباح اولمیان عملی ایشلمك معناسنه‌در یقال اثم الرجل
اثما من الباب الرابع اذا عمل مالایحلّ واثم ومأثم مقعد وزننده کناه ایلمك معناسنه‌در یقال اثم الرجل اثما ومأثما
اذا اذنب واثم ومأثم اشکنجه وعقوبته دینورکه کناه جزاسیدر (الآثم) قاسم وزننده و (الاثیم) امیروزننده
و (الاثام) شدّادوزننده و (الاثوم) صبوروزننده کناهکاره دینور (الاثم) همزه‌نك فتحیله برماده‌یی برکسه‌اوزره
کناه عدّ ایلمك معناسنه‌درکه اول کسه‌یی انك سببیله کنهکار عدّ ایلمکدن عبارتدر یقال اثمه الله فی کذا اثما من الباب
الثالث علی الشذوذ ومن الباب الاوّل ای عدّه علیه اثما (المأثوم) برماده ضمننده کنهکار عدّ اولنمش آدمه دینور
(الایثام) همزه‌نك کسریله برآدمی کناهه قومق معناسنه‌در یقال آثمه اذا اوقعه فی الاثم (التأثیم) تفعیل وزننده
برکسه‌یه کنهکار اولدك دیمك معناسنه‌در یقال اثّمه اذا قال له اثمت وتأثیم اسم اولور اثم معناسنه تنبیت کبی (التأثم)
تفعل وزننده کناهدن توبه واستغفار ایلمك معناسنه‌در یقال تأثّم الرجل اذا تاب من الاثم وکناهدن پرهیز ایلمك
معناسنه‌در یقال تاثّم الرجل اذا تحرّج بونك بناسی سلب ایچوندر (الاثام) سحاب وزننده جهنمده بر دره‌نك
اسمیدر وعقوبت ونکال معناسنه‌درکه کناهك جزاسیدر کتاب وزننده دخی جائزدر یقال لقی اثامه واثامه ومأثمه ای عقوبته
(الاثیم) امیروزننده کنهکار معناسنه‌درکه ذکراولندی وکذّابه اطلاق اولنور یقال رجل اثیم ای کذّاب واثیم واثیمه
هایله چوق چوق کناه ارتکابنه دینور یقال هو متهافت علی الاثیم والاثیمة ای کثرة رکوب الاثم واثیم ابوجهل
ملعونه اطلاق اولنور (الاثوم) صبوروزننده بودخی کذّابه دینور (المؤاثم) ملازم وزننده صورت حالندن
کرکی کبی رونده‌لك مأمول ایکن خلاف مأمول یورر اولان انسان وحیوانه دینور یقال هو مؤاثم اذا کان یکذب
فی السیر (الأآتمات) آتمه‌نك جمعیدر یوریلوب کسلمکله آغرآغر یوریان ناقه‌لره دینور یقال نوق آتمات ای مبطئات
معیيات * مؤلف بونی عنقریب تای فوقیه ایله‌ده رسم ایلمشدر لغت مخصوصلردر یاخود احدهما آخردن محرفدر
(الاجم) رجم وزننده برنسنه‌دن کثرت مداومت سببیله بیقوب اوصانمق معناسنه‌در یقال اجم الطعام وغیره اجما
من الباب الثانی اذا کرهه ومله وصو بوزلمق معناسنه‌در یقال اجم الماء اذا تغیّر وبرآدمی خوشلنمدیغی نسنه‌یه
اوغراتمق معناسنه‌در یقال اجم فلانا اذا حمله علی مایکرهه (التأجم) تفعل وزننده طارلمق واوپکه‌لنمك
معناسنه‌در یقال تأجم علیه اذا غضب واتش علولنمك معناسنه‌در یقال تأجمت النار اذا ذکت وهوا پك اسّی
اولمق معناسنه‌در یقال تأجم النهار اذا اشتد حرّه وارسلان کندی یتاغی اولان بوکه کیرمك معناسنه‌در یقال
تاجم الاسد اذا دخل فی اجمته (الاجیم) اجیج وزننده ومرادفیدرکه آتش علوینه دینور یقال اجیم النار
ای اجیجها (الاجم) همزه‌نك فتحیله مربع ومسطح اولان خانه‌یه دینور تقول رأیته یقعد فی اجم ای بیت مربّع مسطح
(الاجم) ضمتینله حصن وحصاره وپلانقه‌یه دینور جمعی آجام‌در عنق واعناق کبی ومدینه‌ده برحصن مخصوص
آدیدر (الاجم) فتحتینله شامده فرادیس قربنده برموضع آدیدر (الاجة) فتحاتله بری برینه کیرکین صارمشق صیق
وکورا غاجلغه دینورکه بوك تعبیر اولنور اکثری ارسلان یتاغی اولور جمعی اجم کلور همزه‌نك ضمیله واجم کلور
ضمتینله واجم کلور فتحتینله وآجام کلور همزه‌نك مدّیله واجات کلور فتحاتله (الآجام) همزه‌نك مدّیله قوربغه‌لره
دینور ضفادع معناسنه (الایجام) برنسنه‌دن برکسه‌یی خوشلندرمیوب بیزار ایلمك معناسنه‌در یقال آجمه منه
ایجاما اذا کرّهه الیه (الاجوم) صبوروزننده ناسی نفسندن بیزار ایدن کسه‌یه دینور یقال هو اجوم ای یؤجم الناس
ای یکره الیها انفسها ضمیر تانیث جماعت اعتباریله‌در (الادمة) همزه‌نك ضمیله خصملق ویقینلق معناسنه‌در
یقال بینهما ادمة ای قرابة ووسیله معناسنه‌در بونده فتحاتله ده جائزدر تقول اتخذته ادمة ای وسیلة وخلطه
والفت وموافقت معناسنه‌در یقال بینهم ادمة ای خلطة وموافقة وادمه دوه قسمنده برلوندرکه تویی سیاهه
مائل اولمقدر قرامتق تعبیر اولنور علی قول آقچیل اولمقدر یاخودپك آقلقدر یاخود لون مزبور آهو قسمنده آقچیل
اولمقدر وانسانده قاره‌یاغزلقدر سمرت معناسنه‌که بغدای اکلو اولمق تعبیر اولنور (الادم) همزه‌نك فتحیله ایکی نسنه
بینینی بتشدرمك معناسنه‌در یقال ادم بینهم ادما من الباب الثانی اذا لأم واتمکی قاتیغه بولامق معناسنه‌در یقال
ادم الخبز اذا خلطه بالادم کذلك برآدمك اتمکنی قاتیغه بولامق معناسنه‌در یقال ادم القوم اذا ادم لهم خبزهم
وادم برقومك تعین ومعروفیتلرینه مدار اولان متشخص وذیشان سرکرده‌لرینه دینور کما سیذکر ومصدر اولور

بر قومه مدار تعین اوله رق سرکرده اولمق معناسنه یقال ادم فلان القوم ادما من الباب الاول اذا صار لهم ادما (الایدام) همزه نك كسريله بو دخی ایکی نسنه ارالغنی بتشدرمك معناسنه‌در یقال آدم بینهم ایداما اذا لأم و بر نسنه‌یی اتمکه قاتیق ایلك معناسنه‌در یقال آدم الخبز بمعنی ادمه و سختیانك ایچ یوزینی طشره کتورمك معناسنه‌در یقال آدم الادیم اذا اظهر ادمته (الادمة) ثمره وزننده و فتحاتله و (الادام) کتاب وزننده آدم کبی شول ذیشان و متعین آدمه دینورکه قومی کندی سببیله بین الانام متعارف و نامدار اوله‌لر و بو اصلاح و الأم معناسندندر یقال هو ادم اهله وادمتهم وادمتهم و ادامهم ای اسوتهم الذی به یعرفون و ادام مطلقا اویغون و جسبان اولان شیئه دینور یقال هو ادامه ای موافقه و بر خاتون اسمیدر و مکه‌یه بر مرحله مسافه‌ده برقیو آدیدر و اتمك قاتیغنه دینور فارسیده نانخورش دینور جمعی آدمه کلور همزه‌نك مدیله که اصلی اءدمه‌در و آادام کلورکه اصلی اءدام ایدی تقول اکلت الخبز بلاادام و هو مایؤتدم به (ادام) سحاب وزننده بر موضعدر (الایتدام) افتعال وزننده اتمکی قاتیقله تناول ایلك معناسنه‌در یقال ائتدم الرجل اذا اکل الخبز مع الادام و اشبو ادام خلطه و الفت معناسندن مأخوذدر و ایتدام اغاجه صو یوریوب تاب و طراوت پیدا ایلك معناسنه‌در یقال ائتدم العود اذا جری فیه الماء (الادیم) امیر وزننده قاتیق اولمش طعامه دینور یقال طعام ادیم ای مأدوم و ادیم هذیل بلادنده بر موضع آدیدر و ابرش کلبی فرسنك اسمیدر و دری‌یه دینور جلد معناسنه یاخود قرمزی‌یه بویانمشنه دینور علی قول دباغت اولنمش دری‌یه دینورکه سختیان تعبیر اولنور جمعی آدمه کلور همزه‌نك مدیله که افعله وزننده‌در و ادم کلور ضمتینله و آادام کلور همزه‌نك مدیله و ادم کلور فتحتینله که بو اسم جمعدر یقال قطع الادیم ای الجلد او هو احمره او مدبوغه و منه یقال ظل صائما ادیم النهار ای عامته یعنی بتون کوندز صائم اولدی او یقال اعجبنی الیوم ادیم النهار ای بیاضه و تقول جئتك ادیم الضحی ای فی اوله و یقال لیس تحت ادیم السماء و فوق ادیم الارض اکرم منه و هو ماظهر منهما (ادیم) زبیر وزننده تهامه ایله یمن بیننده تثلیث نام موضعه مجاور بر موضع آدیدر (ادیمه) جهینه وزننده بر طاغك آدیدر (الادمة) فتحاتله بدنده درینك ایچ یوزینه دینورکه ات جانبنه کلور علی قول طشره یوزینه دینورکه قیل بتن یوزیدر و باشك درینسك طشره یوزینه دینور و یرك ایچ یوزینه دینور باطن الارض معناسنه (المؤدم) مکرم وزننده درینسك ایچ یوزی تر و ملایم آدمه دینور نته‌که مبشر درینسك طشره یوزی خشونتلو اولان آدمه دینور بعده بو ایکی کلمه بالمعیه اوزو حاذق و مجرب و کارآکاه و احوال آشنا کمسه‌یه اطلاق اولندی‌که موقعلرینه کوره حسب الاقتضاء ملایمت و خشونتله معامله ایدر و ظاهرا خشونتلو کورینور لکن باطنا ملایم اولور یقال رجل مؤدم مبشر ای حاذق مجرب جمع لین الادمة و خشونة البشرة مؤنثی مؤدمه و مبشره‌در (الادم) فتحتینله و (الادومة) همزه‌نك ضمیله قره یاغز اولمق معناسنه‌در یقال ادم الصبی و ادم ادما و ادومة من الباب الرابع و الخامس اذا کان به ادمة (الآدم) همزه‌نك مدیله احمر وزننده ذکر اولنان ادمه رنکنده اولان آهو یه و دوه‌یه دینور و قاره یاغز کمسه‌یه دینور جمعی ادم کلور همزه‌نك ضمیله و ادمان کلور کذلك همزه‌نك ضمیله مؤنثنده ادماء دینور حمراء وزننده و شاذ اوله‌رق ادمانه دینور جمعی ادم کلور همزه‌نك ضمیله و آدم ابو البشر علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینك اسمیدر و شاذ اوله‌رق ادم دخی دینور فتحتینله که الف تخفیف اولنور جمعی اوادم کلور * مترجم دیرکه مؤلفك سیاقندن آدم ادمه‌دن یاخود ادیم ارضدن مشتق عربی اولمسنه ذهابی منفهم اولور نته‌که شافیه‌ده دخی اصلی همزتینله اءدم اوله‌رق افعل وزننده عربیتی مرسومدر و جمعنده همزه واوه قلب اولنور قالدیکه جمعیتی ذریتنه متعلقدر بر قبیله پدرینك اسمیله قبیله مسما اولدیغی کبی و عند البعض اصلی سریانی اوله‌رق آدام ایدی خاتام وزننده بعده تعریبله الف ثانیه حذف اولندی و امام شعبی عبرانی اولوب وزنی فاعل اولدیغنه ذاهب اولدی آذر و عاذر کبی و سریانیده آدم طپراغه دینور دیدی و کشافده زمخشری و بیضاوی و سائر اهل تحقیق عجمی اولدیغی تنصیص ایلدیلر پس عربی و اعجمی دینلره کوره‌ده غیر منصرف اولور انتهی * و ابو بکر احمد بن آدم الآدمی محدثدر (الادمان) فتحاتله بر شجر اسمیدر و خرما اغاجنك بینیسنه عارض اولان چورکلکه و سیاهلغه دینورکه اغاجك تباه اولمسنی مؤدی اولور یقال رکب فی النخلة ادمان ای عفن و سواد فی قلبها (ادمی) اربی وزننده یاخود معرف اوله‌رق بر موضع آدیدر (الایدامة) همزه‌نك کسریله طپراغی پك و محکم اولوب اصلا طاشلری اولمیان ارضه دینور جمعی ایادیم کلور جوهری بونك مفردنی سلب ایلکله وهم ایلمشدر (الادم) فتحتینله قبر و مزاره دینور و برنی دیدکلری برکونه خرمایه دینور و ذی قار قربنده بر موضع آدیدر و عمق قربنده بر موضعدر و یمنده شهر صنعاء قضاسنده بر قریه آدیدر و هجر قربنده بر ناحیه آدیدر و عمان نواحیسندن بر ناحیه اسمیدر (ادیم) غلیم وزننده سراة ایله تهامه و یمن بیننده بر ارضك

اسميدر و وادى القرى يانندە برموضع آديدر ﴿ادمام﴾ همزەنك ضميله مغربدە بربلدەدر ﴿المأدوم﴾ قاتيق اولمش
طعامە دينوركە ذكر اولندى ومنه قولهم اطعمتك مأدومى اى اتيتك بعذرى يعنى بطانۀ احوالمدە اولان عذرو علتمى
سكا ايراد ايلدم و بوكناياتدندر ﴿اذيم﴾ ذال معجمە ايلە زبير وزننده اساميدندر اذيم الثعلبىّ صحابەدر ﴿الارم﴾ همزەنك
فتحى و رانك سكونيله حاضر اولان طعامك مجموعنى اكل ايلمك معناسنەدر يقال ارم ما على المائدة ارما من الباب الاول
اذا اكله فلم يدع شيئا و بو مشتق معناسنەدر يقال ارم فلانا اذا لينه و برقومى استيصال ايلمك معناسنەدر يقال ارمت السنة
القوم اذا قطعتهم و برنسنەيى محكم باغلق معناسنەدر يقال ارم الشئ اذا شدّه و اصرمق معناسنەدر يقال ارم عليه اذا عضّ
و ايپى محكم بوكمك معناسنەدر يقال ارم الحبل اذا فتله شديدا ﴿الارمة﴾ فرحه وزننده خلقى استيصال ايدن قوراق و قيتلق
سنەيە دينور يقال سنة ارمة اى قاطعة مستأصلة ﴿الارّم﴾ ركع وزننده آزى ديشلرە دينور و پرمغك اوجلرينە
دينور و طاشلرە دينور و خردە چقل طاشلرينە دينور ﴿المأرومة﴾ و ﴿الارماء﴾ حمراء وزننده شول ارضە دينوركە طوارلر
بتون اشجار و نباتاتنى سيلوب سپورمكلە اصول و فروعلرندن برنسنە قالمامش اولە يقال ارض مأرومة و ارماء اى لم
يترك فيها اصل ولافرع و بو استيصال قحطلە ناسدە دخى مستعملدر و مأرومە هريانى اويغون اعضاء و اندامى
دير نكلو متناسب محبوبەيە اطلاق اولنور قتل معناسندن مأخوذدر يقال جارية مأرومة اى حسنة الارم يعنى
مجدولة الخلق ﴿الآرام﴾ همزەنك مدّيلە نشان ايچون بريەدە نصب اولنان ميل و منارەلرە دينور يقال مفازة ليست
فيها آرام اى اعلام و على قول بو عادى اولنلرە يعنى پك قديم اولنلرينە مخصوصدر مفردى ارم درعنب كبى و ارم در
كتف كبى و ارمى در عنبىّ كبى و فتحتينلە جائزدر و ايرمى در حيدرىّ وزننده و يرمى در يانك و رانك فتحيلە كما سيذكر
﴿الاروم﴾ همزەنك ضميلە بو دخى اعلام معناسنەدركە نشان ايچون ديكيلان ميل و منارەلردر و عاد قومنك قبورينە
دينور و اروم الرأس باشلرك تپەدن طرفە او جلرينە اطلاق اولنور *شارح ديركە مفردى ارمە درغرفە وزننده ﴿ارم﴾
عنب وزننده و ﴿ارام﴾ سحاب وزننده عاد اولى ياخود عاد اخيرەنك پدرلرى اسميدر على قول بلدەلرى اسميدر
ياوالدەلرى ياخود قبيلەلرينك اسميدر و ارم ذات العمادكە قرأن مبيندە وارد اولمشدر مراد دمشق شام ياخود
اسكندريّە شهريدر و ارم فارس اولكەسندە برموضعدر ﴿ارم الكلبه﴾ ياخود ﴿ارمىّ الكلبه﴾ بصرە ايلە مكە ميانندە
برموضعدر ﴿ارام﴾ سحاب وزننده اطراف شامدە جذام قبيلەسى ديارندە برطاغك و برصويك آديدر و ارام قبائل
رأسك قاوشدقلرى يرە دينور و قبيلە باشدە اولان كميك قطعەلرينە دينور نتەكە ذكر اولندى ﴿الارومة﴾ همزەنك
فتحى و ضميلە هرنسنەنك كوكنە دينوركە مراد كوم و فراوان اولان كوكدر تركيدە اكا اويوم تعبير اولنور جمعى
اروم در يقال ارومته قويّة اى اصله ﴿المؤرّم﴾ معظم وزننده كميك قطعەلرى ايرى اولان باشە وصف اولور يقال
رأس مؤرّم اى ضخم القبائل و بو قريسى بول اولان توغلغەيە دينور يقال بيضة مؤرّمة اى واسعة الاعلى ﴿الارم﴾
فتحتينلە و ﴿الاريم﴾ امير وزننده و ﴿الارمىّ﴾ عنبىّ وزننده و همزەنك فتحيلەدە جائزدر و ﴿الايرمىّ﴾ حيدرىّ
وزننده و همزەنك كسريلە لغتدر ناسدن بركمسە و اثر و نشان معنالرينە مستعملدر ميل و منارە معناسندن مأخوذدر
يقال ما بالمكان ارم واريم وارمىّ و ايرمىّ اى احد وعلم *شارحك بيانە كورە نفى موقعنە مخصوصدر و ارمىّ و ايرمىّ
كلمەلرندە ياء وحدتيەدركويا كە ارم و ايرم جنس عدّ اولنمشدر جمعى ارام درنتەكە ذكر اولندى ﴿ارما﴾ فتحتينلە و ﴿ارم﴾
جبل وزننده حلف و قسمە مقرون اولەرق اما وام معناسنە مستعملدر ارما لفظى امّا معناسنەدركە حرف
استفتاحدر و ارم كلمەسى ام معناسنەدركە بل مرادفيدر يقال ارما والله اى اما والله و ارم والله اى ام والله نتەكە هما
وحرمى و جربى و عزمى والله اما والله مقامندە مستعملدر و اما لفظى حقّا معناسنەدر و بونلر استعمالات عربدر
هربرينك مناسبت معنويەسى واردر مادەلرندە مشروحدر جملەسى قسم و يمين مقامندەدر ﴿ارم﴾ همزەنك
ضميلە طبرستاندە برموضعدر ﴿ارميه﴾ همزەنك ضمى و ميمك كسرى و يانك تخفيفيلە آذربيجان اولكەسندە بربلدە
آديدر ﴿اروم﴾ صبور وزننده بنى سليم يوردندە برطاغك آديدر ﴿آرم﴾ احمد وزننده برموضعدر ﴿بئرارمى﴾ حسمى
وزننده مدينە قربندە برقيو آديدر ﴿الاورم﴾ همزەنك فتحيلە ورم مادەسندە مرسومدر ﴿آرم﴾ صاحب وزننده
مازندرا اولكەسندە بربلدەدر خسرو بن حمزة المؤدّب اورادندر و دهستان قربندە برقريەدر ﴿آرام﴾ همزەنك
مدّيلە بين الحرمين برطاغك آديدر ﴿ذات آرام﴾ قبيلۀ ضباب ديارندە برطاغدر ﴿ذوآرام﴾ برمرتفع و پك يراسميدركە
آندە عاد قومى نشان ايچون اعلام جمع ايلمشلردر ﴿الازم﴾ همزەنك فتحى و زاى معجمەنك سكونيلە و ﴿الازوم﴾ قعود
وزننده برنسنەيى ديشلرك مجموعيلە قاوريوب پك اصرمق معناسنەدر يقال ازم الشئ ازما و ازوما من الباب الثانى
اذا عضه بالفم كلّه شديدا و آت كم طماغنى ديشلريلە صقوب آزىيە چالمق معناسنەدر يقال ازم الفرس على فاس

اللجام اذا قبض ویل پك قوراق وقيتلق اولمق معناسنه مستعملدر يقال ازم العام اذا اشتدّ قحطه و خلق قیروب
چورمك معناسنه مستعملدر يقال ازم القوم اذا استأصلهم و برآدم بركسه يه ياخود بر محله ايرلمامق وجه اوزره ملازمت
ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ازم بصاحبه وبالمكان اذا لزم و برنسنه يى محكم بوكمك معناسنه در يقال ازم
الحبل اذا احكم فتله ودائمى برنسنه اوزره اولمق معناسنه در يقال ازم عليه اذا واظب و برآدم مزرعه وچفتلك
مقوله سى ملكنى محافظه ايلمك معناسنه در يقال ازم بضيعته اذا حافظ وقپويى قپامق معناسنه در يقال ازم الباب
اذا اغلقه و برنسنه بوريشوب و بورتلوب طورطوپ اولمق معناسنه در يقال ازم الشئ اذا تقبض و انضمّ
و برنسنه يى ديش ايله وبچاق مقوله سيله كسمك معناسنه در يقال ازم الشئ بنابه اوبالسكين اذا قطعه
و برنسنه دن امساك و فراغت ايلمك معناسنه در يقال ازم عن الشئ اذا امسك عنه ويمكى ترك ايدوب كيرو طورمق
معناسنه در * قال الشارح سأل كسرى الحارث بن كلدة وهو طبيب العرب ما اصل الطبّ قال الأزم قال فما الازم
قال ضبط الشفتين والرفق باليدين قال اصبت وازم طعام اوزره طعام اد خالندن پرهيز ايلمك معناسنه در
يقال هو يأزم اى لايدخل الطعام على الطعام وصمت وسكوت معناسنه در يقال عليك بالازم اى الصمت
(الآزم) صاحب وزننده و (الازوم) صبور وزننده برنسنه يى ديشلرينك مجموعيله قاوره يوب پك اصرر
اولان آدمه دينور وآزم آزى ديشنه دينور جمعى ازّم كلور ركع وزننده وازوم كذلك آزى ديشه دينور
جمعى ازم كلور عنق وزننده (الازم) فتحتينله بودخى برنسنه بوريشوب طورطوپ اولمق معناسنه در
يقال ازم الشئ ازما من الباب الرابع اذا تقبض و انضمّ ومهمان اوزره مهمان قوندرمق معناسنه در تقول ازم بى
عليه اى المّ (الازمة) تمره وزننده و (الازمة) فرحه وزننده و (الازومة) ملوله وزننده پك قوراق وقيتلق
ييله وصف اولور يقال سنة ازمة وازمة وازومة اى شديدة وازمه تمره وزننده وفتحاتله كونده براو كون يمك يمكه دينور
يقال اعتاد فلان فى اليوم ازمة اى اكلة واحدة وشدّت ومحنت معناسنه در جمعى ازم كلور تمره وتمر كبى وازم كلور
عنب وزننده بدره وبدر كبى قال الشارح ومنه * اشتدّى ازمة تنفرج * (المأزم) منازل وزننده مأزم كلمه سنك جمعيدر كه
منزل وزننده در هر نسنه نك صقشوب تنك وثقلت اولان يرينه دينور ومنه مأزم الارض والفرج والعيش اى مضايقها
بو جهتله جمع ايله يعنى مزدلفه ايله عرفات بيننده واقع طاره جق يره مأزم اطلاق اولندى واكا مأزمان دخى دينور تثنيه
صيغه سيله ايكى طرفنده كى جبل اعتباريله و مأزمان مكه ايله منا ارالغنده بر موضعك دخى اسميدر (الآزمة) صاحبه
وزننده بودخى شدّت ومحنته دينور يقال وقعوا فى آزمة اى شدّة وآزى ديشه دينور جمعى اوازم كلور (ازيم) امير
وزننده باديه ده بر طاغك آديدر (ازام) قطام وزننده قيتلق وقوراق سنه يه دينور يقال اصابتهم ازام اى السنة
الجدبة (الازوم) صبور وزننده و (الازام) غراب وزننده برنسنه يه مداوم اولان كسه يه دينور يقال هو ازوم به
وازام اى ملازم له (المتأزم) متألم وزننده قحط وشدّته اوغرامش آدمه دينور يقال هو متأزّم اى اصابته ازمة (ازم)
فتحتينله ايرانده سيراف قضاسنده بر ناحيه در محدّثيندن بحر بن يحيى بن بحر الازمىّ اورادندر واهواز ايله رامهرمز ميانده
بر موضعدر مبرمان ديمكله معروف محمّد بن على النحوىّ الازمىّ اورادندر (اسامة) همزهٔ مضمومه ايله معرفه اوله رق
ارسلانك علم جنسيدر يقال هذا اسامة عاديا اى جريئا وحرف تعريفله الاسامة دخى لغتدر كافيه شارحى شيخ رضى
معرفه بحثنده تحقيق ايلمشدر فليراجع واسامه اساميدندر اسامة بن زيد فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
مواليسندندر و بغايت سوديكى ذواتدندر واسامة بن شريك الثعلبىّ واسامة بن عمير الهذلىّ وابن مالك الدارمىّ
وابن اخدرىّ الشقرىّ صحابه لردر و بونده همزه سز سامه دخى لغتدر واسم كلمه سى معتلّ اللام اولمغله سموّ مادّه سنده
مرسومدر (الاشم) همزه نك وشين معجمه نك فتحيله ذكر اولنان ازم لفظنده لغتدر كه مهمان اوزره مهمان قوندرمق
معناسنه در تقول اشم بى على فلان اشما من الباب الرابع بمعنى ازم (اشموم) همزه نك ضميله مصرده ايكى قريه اسميدر
(الاصطكمة) همزه نك كسرى وطانك فتحيله كولده پشمش اتمكه دينوركه طشره اهاليسى پوغاچه تعبير ايدرلر تقول
اكلت اصطكمة اى خبز الملة (الاضم) همزه نك وضاد معجمه نك فتحيله حقد وكينه معناسنه در يقال بقلبه اضم اى حقد
وحسد معناسنه در وطارغنلق غضب معناسنه در جمعى اضمات كلور فتحاتله واضم مصدر اولور طارلمق معناسنه در
يقال اضم عليه اضما من الباب الرابع اذا غضب و برآدمه اذا ورنجيده ايده رك شركير اولمق معناسنه در يقال اضم به
اذا علق يؤذيه وآيغر حيوان ديشيلره صتاشوب كيمنى قاپوب كيمنى اوكنه قاتوب قوغمق معناسنه در يقال اضم الفحل
بالشول اذا علق بها يطردها ويعضها (اضم) عنب وزننده بر طاغك آديدر وشول وادى اسميدركه مدينهٔ منوّره
اول واديده بنياد وآباد اولمشدر مدينه نك اتصالنده اولان يرينه قناة ديرلر ومدينه دن يوقرى سدّ قناة يانده اولان

برينه شـظاة ديرلر وآندن اشاغى يه اضم ديرلر ﴿ذواضم﴾ مكة ايله يمانه بيننده برموضع آديدر ﴿الاطم﴾ ضمتينله كوشـكه دينور قصر معناسنه ومطلقا طاشدن يابلمش حصن وحصاره دينور پلانقه وقله وطابيه وشانص كبى كه فارسيده ديزه ديرلر اطوم مدينه بوندندركه سلفده طاملرى اوزره تحصن ايده جك قله‌لر بناوآنده متحصن اولورلر ايدى واطم مطلقا مربّع ومسطح كاركيرخانه يه دينور جمعى آطام كلور همزه‌نك مدّيله واطوم كلور لسانمزده اوطه تعبيرى اطم محرّفى اولمق ذهنده جولان ايدر وقولهم آطام مؤطّمة كعظمة مثل اجناد مجنّدة يعنى رفعت ومناعتنى توصيف ايچون ايراد اولنور واطم الاضبط بن قريع يمنده برحصندر ﴿الاطم﴾ فتحتينله اويكه لنوب طارلمق معناسنه‌در يقال اطم الرجل اطما من الباب الرابع اذا غضب و برآخر نسـنه يه منضمّ اولمق معناسـنه‌در يقال اطم اليه اذا انضمّ واطام مرضنه اوغرامق معناسنه‌در يقال اطم الرجل والبعير اذا اصابه الاطام ﴿الاطيمة﴾ سفينه وزننده آتش يالجق اوجاغه دينور ﴿الاطوم﴾ صبور وزننده دكز قبلوبغه سنه دينوركه دريسى غليظ اولور و برجنس بالق اسميدركه ايرى ودريسى غليظ اولور وشول يايه دينوركه كريشى بغرينه ياپشق اولمغله باصق اوله يقال قوس اطوم اى لازق وترها بكبدها وكرپى يه دينور قنفذ معناسـنه واكوزه دينور وصدفه دينوركه انجو قابيدر ﴿الاطام﴾ غراب وزننده و﴿الاطام﴾ كتاب وزننده برعارضه سببيله بول وفضلاتك منقبض اولمسنه دينوركه علت مخصوصه‌در ﴿الاطم﴾ همزه‌نك فتحيله ذكر اولنان علته اوغرامق معناسنه‌در يقال اطم الرجل والبعير اطما على بناء المجهول واطم عليه فهو مأطوم اذا اصابه الاطام واصرمق معناسنه‌در يقال اطم بيده اطما من الباب الثانى اذا عضّ وچقرمق معناسنه‌در يقال اطم بسلحه اذا رمى به وقويينك اغزينى طاره چق يابمق معناسنه‌در يقال اطم البئر اذا ضيق فاها وپرده‌يى صاليورمك معناسنه‌در يقال اطم على البيت اذا ارخى ستوره ﴿الائتطام﴾ افتعال وزننده بودخى اطام ديدكارى مرض مزبوره اوغرامق معناسـنه‌در يقـال ائتطم الرجل عـلى بناء المجهول اذا اصابه الاطام ﴿التاطّم﴾ تفعل وزننده پك غضبناك اولمق معناسنه‌در يقال تاطّم الرجل اذا تاجّم وغضب وطالغه‌لر يوكسـلوب برى برينه چارپمغله برى برى اوستنده چتلايوب يارلمق معناسنه‌در يقال تاطّم السيل اذا ارتفعت امواجه فتكسر بعضها على بعض وكيجه پك قراكو اولمق معناسنه‌در يقال تاطّم الليل اذا اشتدّت ظلمته وكدى قسمى اويوركن ميرلدايوب خيرلدامق معناسنه در يقال تاطّم السـنور اذاخرّ فى نومه وبركسه مافى الضميرنى كتم وامساك ايدوب آچمازده قومق معناسنه‌در يقال تاطم فلان اذاسكت على مافى نفسه ﴿الايطام﴾ همزه‌نك كسريله قپويى قپامق معناسنه در يقال آطم بابه ايطاما اذا اغلقه ﴿التأطيم﴾ تفعيل وزننده اورتو ايله محفه‌يى ومحملى اورتمك معناسنه در اطّم الهودج اذا ستره بثياب ﴿آطام﴾ همزه‌نك مدّيله يمامه‌ده برقريه‌در ﴿الاكمة﴾ فتحاتله جنس واحد طاشـلقدن اولان يوكسك تپه‌يه دينوركه يغين اولميه على قول طاغدن الچق تپه‌يه دينور ياخود اطرافندن پك يوكسك اولان يره‌وپاره‌دينوركه طپراغى غليظ اولوب لكن غلظتده طاش درجه‌سنه بالغ اولميه جمعى اكم كلور فتحتينله واكم كلور ضمتينله وآكم كلور اجبل وزننده واكام كلور جبال وزننده وآاكام كلور اجبال وزننده واكه طىّ قبيله‌سى يوردنده اجأنام طـاغك هضباتندن برهضبه آديدر وحاجز قربنده برموضع آديدركه اكمة العشرق ديمكله متعارفدر ﴿الاستيكام﴾ برمحل تپه‌لك اولمق معناسنه‌در يقال استأكم الموضع اذاصار اكاواوتوره‌جق يرى ملايم بولمق معناسنه‌در يقال استأكم مجلسه اذا استوطأه ﴿المأكم﴾ و﴿المأكمة﴾ ميمك فتحى وكافك فتحى وكسريله اوجه كميكنك باشنده اولان اته دينوركه ايكى طرفلو ايكى ات پارچه‌سيدركه بالجق اتى تعبير اولنور على قول ايكى قطعه اتدركه قيناقلر ايله ارقه‌نك ايكى جانبنى وصل ايلمشلردركه پوچ اتى تعبير اولنور جمعى مآكم كلور منازل وزننده ﴿المؤآكمة﴾ مفاعله‌دن اسم فاعل بنيه‌سيله و﴿المؤكمة﴾ محدّثه وزننده مأكم ديدكارى اتلرى بيوك اولان عورته دينور يقال امرأة مؤاكمة ومؤكمة اى العظيمة المأكمتين وهى لحمة على رأس الورك وهما ثنتان اولحمتان وصلتا بين العجز والمتنين ﴿الاكم﴾ همزه‌نك فتحى وكافك سكونيله يرده اولان اوتلرك مجموعى رعى اولنمق معناسنه‌در يقال اكمت الارض على المجهول اكما من الباب الاوّل اذا اكل جميع مافيها ﴿اكام﴾ غراب وزننده برطاغك آديدر ﴿التأكيم﴾ تفعيل وزننده صغرى بيوك اولمق معناسنه‌در يقال اكمت المرأة اذاغلظ كفلها ﴿المأكوم﴾ غمّ واندوه سببيله رنكى متغيّر اولمش آدمه دينور يقال رجل مأكوم اى كمدغماً ﴿الالم﴾ فتحتينله آغرى يه دينور جمعى الام‌در همزه‌نك مديله يقال به الم شديد اى وجع * شارح ديركه الم و جعدن اعمدر حتى مؤلف ذال بابنده لذه‌يى كه خوشـلقدر ضدّا لالم ايله تعبير ايلدى پس الم ناخوشـلق ديمك اولور كرك وجع ايله وكرك فتور واندیشه كبى عارضه ايله اولسون انتهى * والم مصدر اولور دردناك اولمق معناسنه يقال الم رأسه الما

من الباب الرابع اذاوجع (الابلة) همزه‌نك ولامك فتحيله بودخی وجع معناسنه‌در يقال اخذه الالم والابلة ای
الوجع وحركت وجنبش معناسنه‌در يقال مابه ابلة ای حركة وسس معناسنه‌در تقول سمعت ابلته ای صوته
(الالم) كتف وزننده دردناك آدمه دينور يقال رجل الم ای وجع (التالم) تفعل وزننده دردناك اولمق
معناسنه در يقال تألم الرجل اذاتوجّع (الايلام) همزه‌نك كسريله در دناك ايلمك معناسنه در يقال آلمه ايلاما
اذا اوجعه (الاليم) امير وزننده آجيدوب آغريدن نسنه‌يه دينور يقال ضرب اليم ای مولم و بوسميع ومسمع كبيدر
وايجاع وايلامی نهايت درجه‌يه بالغ اولان اشكنجه وعذابه دينور يقال عذاب اليم اذابلغ ايجاعه غايت البلوغ
(الألومة) همزه‌نك فتحيله خست ولؤم ودنائت معناسنه‌در يقال به الومة ای لؤم وخسة و برموضع آديدر
(الامّ) همزه‌نك فتحی وميمك تشديديله قصد وآهنك ايلمك معناسنه‌در يقال امّه امّا من الباب الاول اذاقصده وباشی
دماغه وارنجه يارمق معناسنه‌در يقال امّ فلانا اذا اصاب امّ رأسه (الايتمام) افتعال وزننده بودخی قصد ايلمك
معناسنه در يقال ائتم شيئا اذا قصده واقتدا ايلمك معناسنه‌در يقال ايتمّ به اذا اقتدی و يقال ايتمی به علی البدل
يعنی شدّه‌يی استثقالله يايه ابدال ايدوب ايتمی دخی ديرلر (التأميم) تفعيل وزننده و (التأمم) تفعل وزننده بونلرده
قصد ايلمك معناسنه‌در يقال اممه وتأممه اذا قصده و بونلرده همزه‌يی يايه ابدالله يممه وتيممه دخی ديرلر وتيمم توضؤ
بالتراب معناسنه مستعمل اولوركه عرف شرعيدر قصد معناسندن مأخوذدر يقال تيمم التراب اذا توضّأ به بونكده
اصلی تاممّ ايدی همزه يايه ابدال اولندی وتأمّم اناالق ايدنمك معناسنه‌در يقال تاممّ فلانة اذا اتخذها امّا (المئمّ)
ميمك كسری وهمزه‌نك فتحيله استاذ رهبره دينور يقال هو مئمّ ای دليل هاد وداڭما اوكجه ايلروده كيدن اركك
دوه‌يه دينوركه سائرلری اكا اويوب اردنجه كيدرلر پيشاهنك تعبير اولنور مؤنثی مئمه‌در هايله (الامّة) همزه‌نك
كسريله حالت معناسنه‌در يقال له امّة حسنة ای حالة و بوراده حالتدن بناء نوع اولمق محتملدر امامت ماده‌سندن
وامّه مذهب ودين معناسنه كلور همزه‌نك ضميله‌ده لغتدر ونعمت معناسنه‌در وشان وهيئت معناسنه‌در وديرلك
خوشلغنه دينور يقال به امّة ای غضارة عيش وسنت وعادت معناسنه‌در بونده هانك ضميله‌ده جائزدر
وطريقه وروش واسلوب معناسنه‌در يقال له امّة معتدلة ای طريقة واماملق معناسنه‌در امامت كبی وامامه اويغه
دينور يقال صلی بالامّة ای بالايتمام بالامام (الامّة) همزه‌نك ضميله انواع خيری جامع اولان آدمه دينور جماعت كثيره
مقامنده‌در * قال الشارح و به فسر قوله تعالی ❁ انّ ابراهيم كان امّة ❁ الآية وهو الرجل الجامع للخير و امام ومقتدايه
دينور يقال هو امّتهم ای امامهم وكنديلره پيغمبر كوندريلان جماعته دينوركرك ايمان ايلسونلركه امّت اجابت
اطلاق اولنوركرك ايمان ايلسونلركه امّت دعوت اطلاق اولنور وهرقبيله‌دن برطائفه وجماعته دينور وهرحيوان
جنسنه دينور * قال الشارح وفی الحديث ❁ لولا انّ الكلاب امّة من الامم لامرت بقلتها ❁ وشول آدمه دينوركه سائر
اديانه مخالف دين حق اوزره اوله و وقت وحين معناسنه‌در وقدّ وقامت معناسنه‌در و يوزه دينور وجه معناسنه و فرح
ونشاط معناسنه‌در وطاعت وانقياد معناسنه‌در وعالم ودانايه دينور يقال هو امّة ای عالم وامّة الوجه يوزك بيوك وطولغون
يرينه اطلاق اولنوركه حسن وجمال علامتنك محليدر وامّة الطريق كذلك يولك اولو يرينه اطلاق اولنور يقال ذهبوا
من امّة الطريق ای معظمه وامّة الرجل برآدمك قوم وجماعتنه اطلاق اولنور وامّة الله حضرت خالق لايزالك
مخلوقندن عبارتدر (الامّ) همزه‌نك ضميله بودخی هرقبيله‌دن بركروهه دينور وحيواندن هرجنسه دينور وآنايه
دينور فارسيده مادر ديرلر بونده همزه‌نك كسريله‌ده جائزدر يقال له امّ خيرة ای والدة و بونده امّة دخی دينور هايله
وامهه دخی دينور جمعلری امّات وامّهات كلور علی قول امّهات ذوی العقوله وامّات بهايمه مخصوصدر پس بونده
درت لغت اولور امّ كه همزه‌نك ضميله در وامّ در همزه‌نك كسريله وامّه‌در هايله وامّهه‌در ايكی هايله * شارح
ديركه اهل تحقيق قولی اوزره امّه وامّهه لغت مخصوصه‌لردر امّ لفظنك اصلی كذلك امّهه‌در هامزيدكلدر
انتهی * وامّ لفظنی اب كلمه‌سنه تغليب ايدوب هما امّاك ديرلر هما ابواك معناسنه وعندالبعض بوندن مراد والده ايله
خاله‌در يقال هما امّاك ای امّك وخالتك * شارح ديركه قول اوّله كوره اصل معناسندن مأخوذ اولمغله خلاف قياس
مؤنث مذكره تغليب اولندی وامّ برآدمك ياشلو ومسنّه اولان زوجه‌سنه اطلاق اولنور و برآدمك مسكن
ومأواسنه اطلاق اولنور و برقوم وجماعتك خدمتكارنه دينور يقال هو امّ القوم ای خادمهم وهرنسنه‌نك اصل وعمادنه
دينور يقال هو امّه ای اصله وعماده وامّ القوم برجماعتك باشبوغنه وسركارنه اطلاق اولنور يقال هذا امّ القوم
ای رئيسهم وامّ القرأن سورۀ فاتحه‌در علی قول شرايع واحكام وفرايض آيتلرندن هرآيت محكمه‌يه اطلاق اولنور
تقول قرأت امّ القرأن ای الفاتحة اوكلّ آية محكمة من آيات الشرايع والاحكام والفرائض (امّ النجوم)

کهکشان فلکدر یقال ماأشبه مجلسك بامّ النجوم وهی المجرّة (امّ الرأس) دماغدر علی قول دماغ اوزره اولان انجه زاردن عبارتدر یقال بلغت الشجة امّ الرأس ای الدّماغ او الجلدة الرقیقة التی علیها کتب تشریحده بیان اولندیغی اوزره دماغ ایکی زار ایله محصندر بریسی باش چناغنه مماسدر شویله که درزلرینه مخالطدر ثانی بونك آلتندهدر و نرم و لطیفدر کرچه دماغه مماس دکلدر لکن غلیان غیظ و غضب وقتنده دماغ قالقوب اکا طوقنمق صورتنده اولور ایشته بوزاره امّ رأس وامّ دماغ دیرلر (امّ الرمح) بیراغه اطلاق اولنور یقال تجمعوا تحت امّ الرّمح ای اللواء (امّ التنایف) تای فوقیهٔ مفتوحه ایله بیابانك کنیهسیدر مفازه معناسنه * شارح دیرکه بونك مفردی تنوفهدر امّهات سائرهده اشدّ المفاوز و اشقها عبارتیله مفسردر (امّ البیض) دیشی دوه قوشنك کنیهسیدر و (امّ) مطلقا شول شیئه اطلاق اولنورکه اصل کبی سمتنده اولان نیجه نسنهلر اکا منضمّ و مرتجع اوله اقطار دائرهنك مرکزی اولان نقطه کبی (امّ القری) مکهٔ مکرمهدر کرهٔ ارضك علی مازعموا وسطی اولدیغنه مبنیدر یاخود اهل اسلامك قبله و مقصدلری اولوب یاخود قرای سائرهدن قدر و شانی عظیم اولمغله اطلاق اولندی (امّ الکتاب) اصل کتاب یاخود لوح محفوظ مراددر یاخود سورهٔ فاتحهدر یاخود مجموع قرآن کریم مراددر * مترجم دیرکه بوراده او اللوح لفظنده غالبا او عنوانی قلم ناسخ طغیانیدر صواب اولان واو ایله اولمقدرکه اصل کلمهسنی عطف تفسیردر نتهکه بیضاوی امّ الکتاب ای اللوح المحفوظ فانّه اصل الکتب السماویّة عبارتیله بیان ایلمشدر و عربلرك ویله قوللری و یل مادّهسنده بیان اولندی و لا امّ لك قوللری ذمّ و قدح معرضنده مستعملدرکه مخاطبك لقیط اولدیغندن کنایه ایدرلر و کاهجه مدح مقامنده دخی استعمال اولنورکه نسوان مقولهسی ناقصاتدن بویله کامل ظهوری محال کبی بر معنادر دیمك دقیقهسیله تعجب اولنور (الامومة) همزهنك ضمیله والده اولمق معناسنهدر یقال امّت فلانة امومة ای صارت امّا و یقال ما کنت امّا فامت امومة من الباب الرابع ای صرت امّا (الاستیمام) آنالق ایدنمك معناسنهدر یقال استأمّها اذا اتّخذها امّا (الامیم) امیر وزننده و (المأموم) باشی امّ رأسه وارنجه قدر یارلمش آدمه دینور یقال رجل امیم و مأموم ای اصابته الشجة الی امّ رأسه و امیم قدّ و قامتی خوب و موزون آدمه دینور و مأموم شول دوهیه دینورکه اورمقدن یاخود یاغر اولمقدن ناشی صرتنك تویلری کتمش اوله وطیّ قبیلهسندن بر رجل اسمیدر (الآمّة) همزهنك مدّی و میمك شدّهسیله و (المأمومة) شول باش یاریغنه دینورکه امّ رأسه قدر وارمش اوله یقال شجة آمّة و مأمومة ای بلغت امّ الرأس (الامیمة) جهینه وزننده کندولر ایله باش یاریلور اولان طاشلره دینور و امّ کلمهسندن مصغر اولور و دمورجی چکیجنه دینور یقال ضربه بالامیمة بمطرقة الحدّاد و اون ایکی صحابیه خاتون اسمیدر و ابو امیمة الجشمی یاخود جعدی اصحابدندر (المأموم) باشی امّ رأسه وارنجه یارلمش آدمه دینور و صرتنك تویلری اورمقدن یاخود یاغر اولمقدن ناشی زائل اولمش ارکك دوهیه دینور وطیّ قبیلهسندن بر رجل اسمیدر (الامیّ) همزهنك ضمیله و (الامّان) رمّان وزننده یازو یازمق بیلمیان آدمه دینور علی قول شول آدمه دینورکه اصلا اوقیوب یازمغی تعلیم و تعلّم ایلمیان طائفه ایچره نشئت ایلمکله آنلر کبی اوقیوب یازمقدن و یازویی و اوقومغی بیلمکدن بی بهره اولوب واول جبلت اوزره نشو و نما بولمش اوله یقال هو امّی و امّان و هو من لا یکتب او من علی خلقة الامّة لم یتعلم الکتاب و هو باق علی جبلته * شارح دیرکه بوراده امّان کلمهسنك اصلی امّانی ایدی الف و نون تغییر نسب ایچوندر و تخفیفا یاء محذوفدر و علی خلقة الامّة قولنده امة کلمهسندن مراد قوم و جماعت عربدر زیرا آنلر علم و کتابتدن بی بهره ایدیلر و والده مراد اولدیغنه کوره والدهسندن تولدی خلقت اوزره دیمکدرکه اولمقوله افعال و اوضاعدن عاری اولور یاخود آناسنك خلقتی اوزره درکه نسوان قسمی درس و کتابتدن بی بهره اولورلر و بو وصف مفخر عالم صلی الله علیه وسلم حقنده فضیلت جلیهدر بلا تعلّم علوم اولین و آخرینی جامع و کلمات مکتوبهیی و کتابتی عالم اولمسی معجزهٔ کبرادر * مترجم دیرکه بر کمسهنك علما و تعلیما کندیلری اوزره فضل و تفوّقی نقیصهسندن مصون ولمسی دخی فضائل مذکورهدندر انتهی * و امّی اصلا سوز بیلمز غبی و عاجز و ناتراش و نامؤدّب کمسهیه اطلاق اولنور یقال رجل امّی ای غبیّ جلف جاف قلیل الکلام (الامام) سحاب وزننده او که دینورکه فارسیده پیش دیرلر قدّام لفظی کبی جهات ستهدندر وراء نقیضیدر اسم اولور و ظرف اولور و بو مؤنثدر بعضا مذکر اولور و قولهم امامك بالنصب کلمة تحذیر یعنی او که باق و او کدن بصیرت اوزره اول (امامه) ثمامه وزننده اوچیوز مهار دوهیه اطلاق اولنورکه اسمدر یقال اعطاه امامة ای ثلاثمائة من الابل * شارح دیرکه نتهکه هنیده یوز دوهیه اسمدر انتهی * و امامه بنت قشیر و بنت حارث و بنت العاص و بنت قریبه صحابیهلردر و ابو امامة الانصاری

وابو امامة بن سهل بن حنيفه وابن سعد وابن ثعلبه وابن عجلان اصحابدندر وابو امامة بن سهل بن حنيفه محدّثيندن عبدالرحمن الامامی منسوبدر زيرا آنك اولادندندر ﴿ امّا ﴾ همزه نك فتحی ومیمك تشديديله حرف شرطدر جوابنده فاء لازمدر كقوله تعالى ﴿ فاما الذّين آمنوا فيعلمون انّه الحق من ربهم ﴾ الايه وكاه اولوركه ميم اولاسنی استثقالا للتضعيف يای تحتيه يه ابدال ايدوب ايما ديرلر كقول عمرو بن ابی ربيعة * رأت رجلا ايما اذا الشمس عارضت * فيضحی وايما بالعشی فيخصر * وامّا كلمه سی تفصيل ايچون اولوركه غالب احوالی بودر ومنه قوله تعالى ﴿ اما السفينة فكانت لمساكين ﴾ الاية وكقوله تعالى ﴿ وامّا الغلام فكان ابواه ﴾ الاية وقوله تعالى ﴿ وامّا الجدار فكان لغلامين ﴾ الاية وتاكيد ايچون اولور كقولك امّا زيد فذاهب اذا اردت انه ذاهب لامحالة وانه منه عزيمة امّا همزه نك كسريله شرط معناسنه مستعملدركه كلم مجازاتدن اولور بو صورتده اصلی انّ وما اولوب تركيب وادغامله اما اولدی وبعضا همزه سی مفتوح وبعضا ميم اولاسی يايه قلب اولنور كقول الشاعر * ياليتما امّنا شالت نعامتها * ايما الى جنة ايما الى نار * وكاه اولوركه احد جزئينی اولان ماء كلمه سی حذف اولنور كقول الشاعر * سقته الرواعد من صيف * وان من خريف فلن يعدما * ای امامن صيف واما من خريف واما كلمه سی بش معنايه دلالت ايدر اوّل شك وترديد ايچون اولور كقوله جاءنی امازيد واما عمرو اذا لم يعلم الجائی منهما ثانی ابهام ايچون اولور كقوله تعالى ﴿ امايعذبهم واماتوب عليهم ﴾ ثالث ايكی نسنه بيننده تخيير ايچون اولوركه ايكيسنی جمع جائز دكلدر كقوله تعالى ﴿ اما ان تعذب واما ان تتخذ فيهم حسنا ﴾ رابع اباحه ايچون اولوركه جمعی جائز دكلدر كقولك تعلم امافقها واما نحوا بومعنايه ورودنده نحاتدن برجماعت نزاع ايلديلر خامس تفصيل ايچون اولور كقوله تعالى ﴿ اما شاكرا واما كفورا ﴾ ﴿ الامم ﴾ فتحتينله يقينلق معناسنه در يقال بينهما امم ای قرب وقولای ويسير نسنه يه دينور يقول ماطلبت الاشيئا امما ای يسيرا وبللو وعيان شيئه دينور يقال امره امم ای بين وقصد ووسط معناسنه دركه اعتدالدن عبارتدر يقال ماركب الّا امما ای قصدا وسطا ﴿ المؤامّ ﴾ ميمك ضمّی والفك مدّيله كه مفاعله دندر بو دخی بللو وآشكار ايشه دينور واويغون وموافق معناسنه در يقال هو مؤامّ له ای موافق ﴿ الام ﴾ همزه نك فتحيله و﴿ الامام ﴾ كتاب وزننده و﴿ الامامة ﴾ كتابه وزننده ناسه تقدّم ايلك يعنی اوكلرينه چكمك معناسنه در يقال امّهم وامّ بهم اما واماما وامامة من الباب الاول اذا تقدّمهم وامامه اسم مصدر اولور امامـلق معناسنه كه عرف شرعده اهل نمازه مقتدا اولمقدن عبارتدر ومنه قول الفقهاء ويكره امامة الفاسق ای تقدّمه اماما * مؤلّفك وهی الامامة قولنده ضمير عادتی اوزره فعله يه راجعدركه اسم مصدری امامه ديمكدر پس ترجمه ده امامه لفظی سائر بعض اصولدن مأخوذدر انلرده هم مصدر وهم اسم اوله رق مرسومدر اشتراك صورتنده مؤلفك وهی قولنده واو عاطفه يه حمل اولنور فلينظر ﴿ الامام ﴾ كتاب وزننده شول آدمه دينوركه كنديسنه ائتمام واقتدا اولنه كرك رئيس اولسون وكرك اولمسون جمعی مفردينك لفظی اوزره امامدر وبو عدل كلمه سنك حدّ ووجهی اوزره دكلدر زيرا بونك تثنيه سنده امامان ديديلر بلكه تقديرا جمع مكسرنده مفردی كبی امام دينور وشاذ اوله رق جمعی ايمه كلور همزه نك فتحی ويانك كسريله كه همزهٔ ثانيه يايه مبدلدر وائمه كلور همزه ايله كه اصلی اوزره در * مترجم ديركه عدل كلمه سی اسم جمع اولور ومصدر اولور ومبالغة وصف بالمصدر اولور بو صورتله مؤنث وتثنيه وجمعی مساويدر وكاهجه وصف مجراسنه جاری اولمغله مؤنثده عدله وتثنيه سنده عدلان دينور * پس مؤلّفك حدّ عدل اوزره دكلدر ديديكی صورت اولايه كوره اولوركه مصدريت بالكليه زائل اولميان صورتدر جنب كبی اما مصدريت طرفی اعتبار اولنميوب خصم كلمه سی قبيلندن يعنی وصفيتی معتبر اولديغی حينده تثنيه وجمعی وتانيثی صحيحدر حتی مؤنثده امامه دينور واشبو امام لفظی فی الاصل مصدر اولوب بعده اسم اولمشدر انكچون تثنيه سنده امامان وجمعنده امام دينور مفردی اوزره دلاص وهجان وفلك كبی بلكه ائمه دخی كلوركه اصلی اءممه ايدی ويايه قلبله ايمه دخی دينور والحاصل مؤلّفك ايكی ماده ده سرد ايلديكی كلامدن منفهم اولديغی اوزره عدل كلمه سی اوچ صورتی متضمندركه اسم جمع ومصدر ووصف اولمقدر وامام كلمه سی دخی اوچ صورتی متضمندر مصدر ووصف واسم اولمقدر هربرينك مقتضاسی اجرا اولنور بوجهتله امام عدل حدّندن خارجدر وبعض اصولدن نقل وتصريحله بومبحث عدل ماده سنده زياده جه اشباع اولندی انتهی * وامام معمارلرك چرپی ايپی ديدكلری ايپه دينوركه بنايی آنكله تسويه ايدرلر يقال سوّی المعمار بنائه بالامام ای بالخيط الذی يمدّ علی البناء فيبنی ويوله اطلاق اولنور تقول اخذت اماما مستقيما ای طريقا وبرايشك دائما اوزرينه اولوب اصلاح وتنظيمنه تقيد واهتمام ومداومت ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال هو امام ذلك الامر ای قيمه مصلح له وقرأن كريمه

مطلب

اطلاق اولنور * واسوهٔ انام نبیّ همام علیه الصلوة و السلام حضرتلرینه اطلاق اولنور * وخلیفه یه اطلاق اولنور که امام المسلمین در یقال هو امام ای خلیفة و لشکرك باشبوغنه اطلاق اولنور یقال هو امام الجند ای قائدهم و اطفال مکتبك یومیه تعلم ایلدکلری سبقلرینه و درس حصه لرینه اطلاق اولنور و بر نسنه نك قالب و اندازه سنه اطلاق اولنور که آنك اوستنه رسم و تقویم اولنور و دلیل و رهبره دینور و دوه لرك او کنجه طرب و تغنی ایدن خوانده یه دینور که دوه لر آنك نغمه سنه روان اولورلر حادی معناسنه در * و قبله جانبنه دینور تقول توجهت الامام ای تلقاء القبلة و یاپك کیریشنه دینور و تر معناسنه و کارکیر بنالرده بنانك مدار تسویه سی اولان اعاجه دینور و امام کلمه سی آم لفظندن که مدّ ایله در جمع اولور صاحب و صحاب کبی قاصد معناسنه در و محمد بن عبد الجبار و محمد بن اسمعیل البسطامیان محدثلردر (الایمّ) فتحتینله و (الاومّ) واو ایله افعل تفضیللردر امامت خصوصنده احسن وافضل دیمکدر میم یاء و واوه مبدله در یقال هذا ایمّ منه واومّ ای احسن امامة (ام) همزهٔ مفتوحه ایله معنای استفهامده حرف عطفدر و بعضا بل معناسنه اولورکه اضراب ایچون اولور و الف استفهام معناسنه اولور کقولك ام عندك غداء حاضر و کاه اولورکه هل کلمه سی اوزره داخل اولور تقول ام هل عندك عمرو و کاهجه زائد اولور (الانام) سحاب وزننده و (الآنام) ساباط وزننده و (الانیم) امیر وزننده جملهٔ مخلوقه دینور علی قول جنّ و انس یاخود یر یوزنده اولان مخلوقك مجموعنه دینورکه سماوی یه اطلاق اولنمز قال فی الاساس لو رزقنا الله عدل سلطانه لانام انامه فی ظلّ امانه (الاوام) غراب وزننده صوسزلغه دینور علی قول صوسزلق حرارتنه دینور یقال فی جوفه اوام ای عطش او حرّ عطش و توتونه دینور دخان معناسنه و باش دونمسنه دینورکه اکثری صفرادن تحدّث ایدر تقول اخذنی الاوام ای دوار الرأس و کیریشه دینور وتر معناسنه و صوسزلقدن اولان فریاده دینور تقول سمعت اوامه ای ضجته من العطش (الاوم) نوم وزننده صوسزلقدن درون یانمق معناسنه در یقال آم الرجل یؤوم اوما اذا اشتدّ حرّ عطشه و توتسی ویرمك معناسنه در یقال آم النحل و علیها اذا دخن علیها لتخرج من الخلیة و صوسزلقدن فریاد ایلمك معناسنه در یقال آم من العطش اذ ضجّ و بر نسنه یی محافظه ایدوب امورنه رعایت و اهتمام ایلمك معناسنه در یقال آمه اذا ساسه (الایام) کتاب وزننده اوم معنالریله مصدردر و توتونه دینور دخان معناسنه جمعی ایم کلور کتب وزننده (المؤوّم) معظم وزننده بیوك باشلو علی قول چرکین باشلو انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس مؤوّم ای العظیم الرأس او المشوّه (التأویم) تفعیل وزننده صوصاتمق معناسنه در یقال اوّمه اذا عطشه (الآمة) قامه وزننده اجوزلق و بوللق معناسنه در یقال بالعام آمة ای خصب و عیب و نقیصه یه دینور یقال ما به آمة ای عیب و یکی طوغان طفلك کوبکنه یاپشوب بیله جه چیقان شیئه دینورکه بغرسق کبی بر نسنه در علی قول طوغدقده چوجغی صاردقلری بزمقوله سنه دینور یاخود چوجقله بیله جه چیقان فضله یه دینور (آام) نام وزننده بر بلده آدیدر ثیاب آمیه اکا منسوبدر و جزیرهٔ ابن عمرده بر قریه آدیدر (الاوم) صرد وزننده بغایت معظم و مهول کیجه لره دینور یقال لیال اوم ای منکرة (الایّم) کیس وزننده زوجی اولمیان خاتونه دینور کرك بکر و کرك ثیب اولسون یقال امرأة ایّم ای لا زوج لها بکرا او ثیبا * شارح دیرکه ایمه دخی منقولدر هایله انتهی * بونك جمعی ایایم کلور و ایامی کلور یتامی وزننده و ایّم زوجه سی اولمیان اره دخی دینور یقال رجل ایّم ای لا امرأة له مصباحك بیانه کوره رجل دخی کرك مقدمدن تزوّج ایلسون و کرك ایلمسون و ایامی کلمه سنك اصلی ایائم ایدی و ایمّ حرّه اولان خاتونه دینورکه امه مقابلیدر یقال امرأة ایّم ای حرّة و بر آدمك قیزی و همشیره سی و خاله سی کبی قریب خصمینه دینور و حمی ضربّه نام محلده بر طاغك آدیدر و آق و لونی لطیف یلانه دینور علی قول مطلقا یلانه دینور حیه معناسنه (الایم) همزه نك فتحیله و (الایوم) قعود وزننده و (الایمة) همزه نك فتحیله و (الایمة) همزه نك کسریله خاتون ارسز قالمق معناسنه در یقال آمت المرأة ایما و ایوما و ایمة و ایمة من الباب الثانی اذا اقامت لا تتزوج بکرا او ثیبا و عربلر بدعا معرضنده ماله آم و عام دیرلر ایکیسیده ماضی صیغه سیله در و ما کلمه سی موصوله در هلکت امرأته و ماشیته حتی یئیم و یعیم معناسنه که هم زوجه سی و هم صاغیلور مواشیسی هلاك اولوب عورتسز و سودسز اوله رق پریشان حال قالسون دیمکدر (الأآمة) اعامه وزننده ایّم اولان خاتونی تزوّج ایلمك معناسنه در تقول امت الایمّ ائامة ای تزوّجتها ایما بعض نسخه ده ائتمتها عنوانیله مرسوم اولمغله مصدری ائتیام اولور افتعال وزننده و بو نسخه اوّلکیدن ارجحدر و ائتمتها کلمه سنك اصلی ائتیمتها ایدی یاء حذف اولندی (الایمان) سکران وزننده زوجه سی وفات ایلمش آدمه دینور یقال رجل ایمان عیمان ای هلکت امرأته و ماشیته یعنی زوجه سی و مواشیسی هلاك اولمغله زوجه یه و سوده محتاجدر (الایمی) سکری وزننده زوجی وفات ایدن عورته دینورکه

زوجه محتاجدر ایمان کلمه سنك مؤنثیدر یقال امرأة ایمی عیمی ای هلك زوجه و ماشیته (المأیمة) مرحله وزننده
خاتونی ارسز قومغه باعث اولان شیئه دینور یقال الحرب مأیمة للنساء ای تقتل الرجال فتدع النسـاء بلا ازواج
(التأیّم) تفعیل وزننده برآدم مدّت مدیده تأهّل ایتمیوب ارکن قالمق معناسـنه در یقال تأیّم الرجل اذا مکث زمانا
لم یتزوّج (التأییم) تفعیل وزننده برآدمی جفتسز قومق معناسنه در اراولسون وعورت اولسون یقال ایّمه الله تعالی
ای جعله ایما (الایم) همزه نك کسریله بو دخی آق ولونی لطیف یلانه یاخود مطلقا یلانه دینور جمعی ایوم کلور
(الآمة) هامه وزننده عیب معناسنه در یقال مابه آمة ای عیب و وضع و انحطاط معناسنه در یقال فی ذلك آمة علینا
ای نقص وغضاضة یعنی وضع وانحطاط القدر (بنوایّام) کذاب وزننده عربدن بربطندر (المؤیمة) محسـنه
وزننده مالدار اولوب ارسز اولان خاتونه دینور یقال امرأة مؤیمة ای موسرة ولازوج لها (الایام) غراب وزننده
و (الایام) کتاب وزننده دوه قسمنه مخصوص برمرض اسمیدر و ایام کتاب وزننده دخانه دینور وزید بن الحارث
والعلاء بن عبدالکریم الایامیان محدثلردر * شارحك بیانه کوره ایام نام قبیله یه منسوبلردر و ایام مصدر اولور اوم کبی
بال آریسنه توتسی ویرمك معناسنه یقال آم النّحل ایاما من الباب الاول اذا دخّن علیها لیشتار العسل وعربلر ایم الله
قوللری که قسمدر یمن ماده سنده در

فصل الباء

(ابنبم) نوندنصکره ده باء ایله سـفرجل وزننده تثلیث
قربنده بر موضعدر ینبم دخی دیرلر یاء تحتیه ایله (البتم) بانك ضمی و تانك سکونیله و (البتم) فتحتینله و (البتم) زمّج
وزننده فرغانه قضاسنده بر ناحیه یابر حصن یاخود برجبل آدیدر (البجم) رجم وزننده و (البجوم) هجوم وزننده
عجز سـببیله یاخود برنسـنه دن قورققدن یامهابتدن ناشی اپسم اولمق معناسـنه در یقال بجم الرجل بجما و بجوما
من الباب الثانی اذا سـکت من عیّ اوفزع اوهیبة واویالنوب کیجکمك معناسـنه در یقال بجم الرجل اذا ابطأ
ومنقبض اولمق معناسـنه در یقال بجم الرجل اذا انقبض (التبجیم) تفعیل وزننده بجم ایله ایکی معنای اخیرده
مرادفدر و برنسـنه یه دقّت ایله نظر ایلمك معناسـنه در یقال بجم النظر اذا حدّق (البجارم) بانك فتحی و رانك
کسریله آفات ودواهی معناسـنه در یقال رماه الله بالبجارم ای بالدّواهی (البحوم) حای مهمله ایله جعفر
وزننده صویی فراوان کوله دینور یقال غدیر بحوم ای کثیر الماء (بخذم) خاء وذال معجمتین ایله جعفر وزننده
بر رجل اسمیدر (البذم) بانك ضمی وذال معجمه نك سـکونیله فکرمتین ورأی وحزم معناسـنه در یقال رجل
ذوبذم ای رأی وحزم ونفس وذات معناسـنه در وکثافت معناسـنه در یقال به بذم ای کثافة وچالاکلك
جلادت معناسنه در یقال هو ذوبذم ای جلد وسموزلکه دینور یقال به بذم ای سمن وتحمیل اولنان تکالیف
وعارضـاتی احتماله اولان صبر وثبـات وتحمله دینور وزور وقوّت معناسـنه در (البیذمان) بانك فتحی
وذالك ضمیله بر اوتك اسمیدر (البذیم) امیر وزننده زورمند آدمه دینور یقال رجل بذیم ای قویّ وبد رایحه لو
آغزه دینور یقال فم بذیم ای المتغیر الرایحة وعند الغضب دماغی متغیر اولمیوب کما کان عاقل وهشـیار اولان
آدمه دینور که اولوقتده خبط ایلمیوب نفسنی نابجا وضع وحرکتدن ضبط وحفظ ایدن حوصله دار آدمدن عبارتدر
یقال رجل بذیم ای عاقل عند الغضب (البذیمة) هایله بذیم ایله معنای اخیرده مرادفدر وبذیمه جابر بن سمره نك
عتقاسـندندر وابو عبد الله بن بذیمه اتباع تابعیندندر (البذامة) کرامه وزننده بر آدم غضب هنکامنده
خبط وخطا ایلمیوب تمکینلو عاقل ومتبصر اولمق معناسـنه در یقال بذم الرجل بذامة من الباب الخامس اذا کان
بذیما (الابذام) همزه نك کسریله ناقه نك کوسنیمکدن فرجی شیشـوب قبارمق معناسـنه در یقال ابذمت الناقة
اذا ورم حیاؤها من شدّة الضبعة (المبذم) منبر وزننده توانا اولان ناقه یه دینور یقال ناقة مبذم ای قویّة (باذام)
بادام فارسی معربیدرکه میوهٔ معروفدر عربیده لوز دینور بونکله بعض کمسه لر تسمیه اولندی ازجمله باذام
ابو صالح که عتیق امهانی در مفسر ومحدّثدر * امام علی حضرتلرندن وسیده سی امّهانی جنابندن روایت ایلدی
لکن ضعیفدر وباذام عجمه وعلمیتله غیر منصرفدر (البرم) فتحتینله شـول لئیم کمسـه یه دینورکه بخل ولؤمندن
قارجیلر ایله برابر قماره کیرمز اوله یقال رجل برم ای لایدخل مع القوم فی المیسر بخلا ومنه المثل * ابرما قرونا
ای ثقیل ویأکل مع ذلك تمرتین تمرتین * یعنی داخل مجلس اولمیوب ثقیل وناتراش اولدیغندن بشـقه خرمایی
ایکیشر ایکیشرمی اکل ایدر وبرم کلمه سنك جمعی ابرام کلور وبرم مصدر اولور برنسنه دن بیقوب اوصانمق معناسنه
یقال برم به برما من الباب الرابع اذا سئم وضجر وبرم ایری میشه اغاجنك یمشنه دینور وهنوز داری باشی قدر اولمش
خرده اوزم قوریغنه دینور یقال بدا البرم ای حبّ العنب اذا کان مثل رؤس الذرّ وطاغ قله لرینه دینور مفردی برمه در
وبر ناقه نك اسمیدر ومسواك اغاجلرینه دینور کذلك مفردی برمه در * شارح ثمر اراك ایله بیان ایلشدر وذوب اولنمش

رواق سرمه یه دینور یقال صبّ فی اذنه البرم ای الکحل المذاب (الابرام) همزه نك کسریله اصمه نك قورقلری
داری باشی قدر اولمق معناسـنه در یقال ابرم الکرم اذا صار حبه مثل رؤس الذرّ وایپی ایکی قات ایدوب بوکمك
معناسـنه در یقال ابرم الحبل اذا جعله طـاقین ثمّ فتله وبرآدمه برنسـنه ضمننده ثقلت ویره رك ملول ایدوب
اوصاندرمق معناسنه در یقال ابرمه فبرم ای امله فمل وبرایشی محکم واستوار قلمق معناسـنه در یقال ابرم الامر
اذا احکمه (البرام) کتاب وزننده بودخی برمه نك جمعیدرکه مسواك اغاجیدر (التبرم) تفعل وزننده برنسـنه دن
ملالت کلوب اوصانمق معناسـنه در یقال تبرم منه اذا ملّ (المبارم) مکارم وزننده ایپلك بوکجك ایکلره دینور
مفردی مبرم در منبر وزننده (المبرم) محسن وزننده برم یعنی ایری میشه اغاجی یمشنی دیروب دیوشورن آدمه دینور
وبرمه دیدکاری چوملك یپان علی قول طاغلردن اول چوملك طاشلرینی قطع ایدن آدمه دینور یقال رجل مبرم
ای صانع البرمة اوهو من یقتلع حجارتها من الجبال وثقیل وکرانجـام کمسه یه اطلاق اولنور کویاکه همدملرینك
وجودلرینی قلع وقمع ایدر یقال رجل مبرم ای ثقیل ودائما بیهوده وبیمعنی افسانه کوی اولان کمسه یه اطلاق اولنور
یقال هو مبرم ای غثّ الحدیث (البرم) بانك فتحیله بودخی برایشی محکم ومتین ایلمك معناسنه در یقال برم الامر برما
من البـاب الاول اذا احکمه وبرکمسه برماده ضمننده سرد ایده جك دلیل وبرهان ایرادنه قصد ونیت ایلمشیکن
احضارندن عاجز اولمق معناسنه مستعملدر کویاکه اندن ملالت کلمکله ترك ایلمش کبی اولور یقال برم بحجته برما
من الباب الرابع اذا نواها فلم تحضره (البریم) امیر وزننده صباح وقتنه دینور یقال جاءنی فی البریم ای فی الصبح وقیطان
تعبیر اولنـان خیطه دینورکه آق وقرمزی خیطلردن بوکوب نسوان اعراب آنی بللرینه قوشـانورلر وقوللرینه
باغلرلر ومطلقا قارشق ایکی رنکدن مرکب آلاجه نسنه یه ده دینور وشول ایپه دینورکه آلاجه اولوب نسوان قسمی
آنی جواهر ایله تزیین ایدوب حمائل کبی طاقنورلر یقال جاءت وعلیها بریم وهو حبل للمرأة فیه لونان مزین بجوهر
وسرمه ایله قارشق آقان کوز یاشنه اطلاق اولنور یقال سال من عینه بریم ای دمع مختلط بالاثمد وقبائل مختلفه دن
مجتمع قوم وکروه ناسه اطلاق اولنور یقال جاء بریم من الناس ای لفیف وعسکره اطلاق اولنور اخلاط ناسدن
مجتمع اولوب یاخود آنده قبائل مختلفه نك کوناکون شعار وعلامتلری واقع اولدیغیچون یقال بریم عظیم ای جیش
وحرز وعوذه یه دینورکه رنکارنك آلاجه ایله دیکوب اطفاله تعلیق اولنور وقیون وکچی قارشق سوری یه دینور
ومتهم آدمه دینور یقال هو بریم به ای متهم ودوه نك اوکجیله قاره جکرنه دینور طولا قطع اولوب ایپ مقوله سی
نسنه ایله بری برینه صاروب پشوررلر اورکج آق وجکر سیاه اولمغله آلاجه لغی باعث تسمیه در تقول اشولنا من بریمها
ای کبدها وسنامها یقدان طولا ویلفان بخیط اوغیره (البرمة) غرفه وزننده طـاشدن دوزلمش چوملکه دینورکه
مراد حجر البرام دیدکاری برنوع طاشدن دوزلمش اولاندر جمعی برم کلور بانك ضمیله وبرم کلور صرد وزننده
وبرام کلور جبال وزننده (المبرم) مکرم وزننده ایکی قات بوکلمش ایپلکله طوقنمش ثوبه دینور یقـال ثوب مبرم
ای المفتول الغزل طـاقین وبرجنس بز اسمیـدرکه بوغاصی دیدکلریدر طشره مملکتلرده مبروم تعبیر ایدرلر
ایکی قات ایپلکدن نسج اولنور (البیرم) حیدر وزننده عتله معناسـنه درکه دیوار جیلرك دیوار یقه جق آلتلریدر
علی قول عتلۀ نجاره مخصوصدرکه دولکرلرك آی دموری دیدکلریدر فارسـیده اسکنه دیرلر وبیرم اریدلمش
سرمه یه دینور کحل مذاب معناسنه وبرطیل معناسـنه درکه اوزون ویك طاشدرکه پلاندز طاشی تعبیر ایدرلر
(البرام) غراب وزننده کنه یه دینور قراد معناسنه جمعی ابرمه کلور اجوبه وزننده (ابرم) احمد وزننده بربلده آدیدر
یاخود برنبات اسمیدر (برم) بانك ضمیله برموضعدر (برمه) سرمه وزننده بررجل اسمیدر (برام) سحاب وزننده
و(برام) قطـام وزننده برموضع آدیدر (بریمه) جهینه وزننده اسـامیٔ عربدندر (مبرمان) پهلوان وزننده
ابوبکر الازمیّ اللغویّ لقبیدر (بدثم) ثای مثلثه ایله قنفذ وزننده عبدالرحمن نام محدثك پدری اسمیدر (البرجمة)
قنفذه وزننده پرمقلرك طشره یوزینك بوغوم باشـنه علی قول ایچ یوزینك بوغوم باشـنه دینور یاخود جمیع
بوغوم باشلرینه دینور کرك ظاهر وکرك باطن اولسون که الك واوبناق یرلرینك تکمه لری اوله جقدر یاخود پرمق
قلملك صرتنه دینور یاخود سلامیـاتك یعنی پرمقده اولان انجه انجه کمیکلرك اوچلرینـه دینورکه آوجی یومدقده
طشره طوغری تومـوب چیقار اورته بوغوملرك طشره یوزندن اوبناق یرینك عقده لری اولور جمعی براجم کلور
بانك فتحیله یقال اصاب برجمه وهو المفصل الظاهر او الباطن من الاصابع او هو مفصل الاصابع کلها او ظهور القصب
من الاصابع او رؤس السلامیات التی اذا قبضت کفك نشزت وارتفعت لکن نهایه ده ❋من الفطرة غسل البراجم❋
حدیثی ذیلنده هی العقد التی فی ظهور الاصابع یجتمع فیها الوسخ عبارتیله مفسر اولمغله اکا کوره مطلقا پرمقلرك

بوغوملرينك طشره يوزنده‌كى اوينساق يرينك تكمه‌لرى اولوركه دريلرنده يبو اولمغله كير تخلل ايدر و برجه قوش قسمنك پنجه‌سنك اورته پرمغينه دينوركه جوارحده صويه تعبير اولنور (البراجم) برجه‌نك جمعيدر وحنظلة بن مالك بن تميم اولادندن برقوم اسميدر ومنه المثل * انّ الشقى وافد البراجم * اصلى بودركه عمرو بن هند نام اميرك بنو دارم بن مالك بن حنظله‌دن بركسه برادرينى قتل ايلمكله عمرو آنلردن يوز نفر كمسه‌يى احراق بالنار ايلمك بابنده يمين ايلمكله طقسان طقوز نفرنه دسترس اولوب احراق ايلدى بركون براجم ديدكارى قوم مزبوردن بركسه اول سمتدن كذران ايدركن عمرو اولخلالده بنه بريسنى احراق ايدر اولمغله مزبورك مشامنه ات رايحه‌سى كلمكين امير بريان طبخ ايتدره‌يور شوندن بزدخى حصّه‌ياب تناول اوله‌لم ديه‌رك واردقده عمرو اول شخصدن نام وشاننى سؤال ايلمكله مزبور دخى براجمدن اولديغنى افاده ايتدكده همان اخذ واحراق ايلمكله يوز نفرى تكميل ايلدى كمال مرتبه حرصندن كندويى مهلكه‌يه دوشورن كمسه حقنده ضرب اولنور وهيّاج البرجمىّ تابعيندندر وحفص بن عمران ومحمد بن زياد وسنان بن هارون وعمرو بن عاصم البرجميون محدّثلردر بونلرده بانك فتحى لحن وخطادر (البرجمة) دحرجه وزننده درشت وغليظ سوز سويلمك معناسنه‌در يقال برجم الكلام اذا اغلظه (البرسام) بانك كسريله برعلت اسميدركه عياذا بالله تعالى مبتلا اولنلر مختلّ الدماغ اولمغله هذيان تكلم ايدر يقال به برسام وهى علة يهذى فيها مفردات طبيه‌ده مرسوم اولديغى اوزره برسام فارسى معرّبيدركه باى مفتوحه ايله‌در ورم الصدر معناسنه‌در خلاصه‌سى ذات الجنب ديدكارى علت انواعندندر حتى موجز نام كتابده ذات الجنب ويسمى شوصة وبرسام عبارتيله اتحادلرى مرسومدر وتذكره صاحبى ومنهاذات العرض وذات الصدر والبرسام عبارتيله انواعندن اولديغنى تحرير وبيان ايلمشدر * ومؤلفك هذيان سويلر ديديكى سرسام علتنك وصفيدركه اول دماغه عارض اولور (المبرسم) مدحرج وزننده برسام علتنه اوغرامش آدمه دينور يقال برسم الرجل على المجهول فهو مبرسم اى به برسام (الابريسم) همزه‌نك كسرى وسينك فتحى وضميله ايپكه دينور حرير معناسنه على قول ابريشم فارسى معرّبيدر بدنى مسخّن ومعتدل واكتحالى بصرى مقوّيدر * شارح ديركه بعضلر ابريسمى بوكلمش ايپكه وقزّى خام ايپكه وحريرى مطبوخ اولوب هنوز بوكلمامش اولانه تخصيص ايلديلر (البرسيم) بانك كسريله قرط ديدكارى نباتك تخمنه دينوركه يونجه‌يه شبيه يا آندن بيوك اولور * مؤلف قرط ماده‌سنده يونجه‌يه شبيه اولور ديو بيان ايدوب لكن مفرداتده يونجه انواعندن فارسيده سه بركه ديرلر اوچ يپراقلو اولور ديومبيندر ومصريلر مطلق يونجه‌يه برسيم ديرلر وبرسيم قاهرهٔ مصرده برسوقاغك اسميدر محدّثيندن عبد العزيز البرسيمىّ اورايه منسوبدر (البرشمة) شين معجمه ايله دحرجه وزننده حزن واندوه اظهار ايلمك معناسنه‌در على قول چهره‌يى بورشدرمق معناسنه‌دركه انفعال اثريدر يقال برشم الرجل اذا وجم واظهر الحزن او شنّج الوجه وكوناكون بنكلر ايله برنسنه‌يى بنكليوب نقش ايلمك معناسنه‌در چوجغك يوزينى درلو درلو نقطه‌لر ايله و بنكلر ايله نقش وتزيين ايلدكارى كبى يقال برشم فيه اذا لوّن فيه النقط الوانا يعنى من النقوش كما يبرشم الصبىّ وبرشمه وبرشام دحراج وزننده برنسنه‌يه متصل باقوب طورمق ياخود ديكه ديكه باقمق معناسنه‌در يقال برشم اليه برشمة وبرشاما اذا ادام النظر اليه او احدّه (البراشم) علابط وزننده حديد النظر آدمه دينور (البرشم) قنفذ وزننده پچه‌يه دينوركه عربستان واناطولى نسوانلرى يوزلرينه طوتنورلر پك كوزل عادتدر يقال جاءت وفى وجهها برشم اى برقع (البرشوم) بانك ضمى وفتحيله بصره‌يه مخصوص برجنس خرما اغاجيدركه ميوه‌سى سائردن مقدّم ايريشور (البرصوم) عصفور وزننده شيشه مقوله‌سنك اغزلرى باغنه دينور (البرطام) قرطاس وزننده و (البراطم) علابط وزننده ايرى ويومرى دوداقلو آدمه دينور يقال رجل برطام وبراطم اى الضخم الشفة وبرطام دوداغه وصف اولور يقال شفة برطام اى ضخمة (البرطم) جعفر وزننده تكلمده عجزى اولان آدمه دينور يقال رجل برطم اى العيىّ اللسان (البرطمة) دحرجه وزننده پرغضب اولمق معناسنه‌دركه كمال غضبدن طولوم كبى شيشوب قبارمقدر يقال برطم الرجل اذا انتفخ غضبا وبرآدمى پك اويكه‌لندروب طارلتمق معناسنه‌دركه متعدّى اولور يقال برطم فلانا اذا غاظه وكيجه پك مظلم اولمق معناسنه‌در يقال برطم الليل اذا اسودّ (التبرطم) تدحرج وزننده برسوزدن ناشى طارغنلق پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال تبرطم الرجل اذا تغضب من كلام قاموسده وصحاحده بو عباره ايله مرسوم اولمغله بورسمه ترجمه اولندى لكن زمخشرى مقدّمة الادبده تبرطم * خشم كرفتن بادنديدن * عبارتيله بيان ايلمكله اكا كوره كومردنوب صوموردنه‌رق طارلمق ياخود طارغنلقدن كومردنوب صومورد نمق ديمك اولورا كربو صواب ايسه مؤلفك بورسمه تفسيرى مسامحه‌يه مبنى اولور (البرعم) و (البرعوم) و (البرعمة) و (البرعومة) بانك ضميله اغاجك هنوز

ياروب چيقان يمشنك چكنك قبجوغنه دينور على قول هنوز اچلمامش چچكنه دينوركه طومورجق تعبير اولنور (البرعمة) دحرجه وزننده و (التبرعم) تدحرج وزننده آغاجك برعومى ظهور ايلمك معناسنه در يقال برعمت الشجرة وتبرعمت اذاخرجت برعمتها (البراعيم) بانك فتحيله برموضع اسميدر على قول شول قومسالره دينوركه ارالقلرنده بقول انبات ايدر حوزه‌لر اوله و براعيم الجبال طاغلرك سيورى سيورى تپه‌لرينه اطلاق اولنور (البرهمة) دحرجه وزننده كوزى قيپوب وقپاغنى دپرتميه‌رك برنسنه‌يه متصل باقوب طورمق معناسنه در يقال برهم اليه اذا ادام النظر اليه فى سكون الطرف و برهمه اسم اولور برعمة الشجر معناسنه بونده قنفذه وزننده دخى جائزدر (ابراهيم) اسم اعجميدر بونده يدى لغت واردر (ابراهيم) (ابراهام) (ابراهوم) هانك ضميله (ابراهم) يايى حذفله و هانك حركات ثلاثيله (ابرهم) الفسز هانك فتحيله كه يدى لغت اولور مصغرنده بريه دينور زبيروزننده همزه‌نك و ميمك طرحيله على قول ابيره دينور سفرجلده سفيرج ديدكلرى كبى وعندالبعض بريهيم دينور همزه‌سنى زائد توهم ايلمشدر وجمعى اباره واباريه وابارهه وبراهم وبراهيم و براهمه وبراه كلور ميمسز * مؤلفك بصائرده بيانته كوره ابراهيم خليل الرحمن على نبينا وعليه السلام حضرتلرينك اسم شريفيدر لفظ سريانيدر اب ايله راهيم لفظندن مركبدركه اب رحيم ديمكدر ارض عراقدن بابل ولايتندن كوثى نام قصبه‌ده تولد ايلدى غوطهٔ دمشق قرالرندن برزه نام قريه‌يه نسبتى آنده متمكن اولديغنه مبنيدر (الابراهيمون) اون ايكى نفر اصحاب كرامدركه اسملرى ابراهيم ايدى (البراهمة) برطائفه‌دركه حق جلّ وعلا حضرتلرينك پيغمبرارسالنى تجويز ايلمزلر يقال هو من البراهمة وهى قوم لايجوّزون على الله بعثة الرسل * مترجم ديركه مصباحك بيانته كوره براهمه هندولرك عبّاد و زهّادنه اطلاق اولنور مفردى برهمن در تونى تنوينه مشابهدركه نسبتده ساقط اولوب برهمى ديرلر على قول بوحكماء هنوددن برهمان نام شخصه منسوبدركه توابعنه تمهيد قواعد عقائد ايدن كيمسه اوله جقدر بوصورتده نسبتى غير قياس اوزره اولور و بونلر بعثت انبيايى تجويز ايلمزلر و لحوم حيوانى تحريم ايدرلر ذنوب وعدواندن برئ اولان حيواناتى ايلام و تعذيب حكمتدن خارج ظلمدر ديرلر و برهانده برهمن هندستانده مجوس قومنك پاپاسلرينه علم خاصّ اولمق اوزره مرسومدر وتفصيل عقائدلرى كتب كلاميه‌ده مبسوطدر (الابراهيمىّ) برنوع سياه خرمايه دينور (الابراهيمية) اوچ قريه آديدر بريسى واسط قضاسنده و بريسى جزيرهٔ ابن عمرده و بريسى نهر عيسى قضاسنده واقعدر (ابو البرهسم) سين مهمله ايله سفرجل وزننده عمران بن عثمان الزبيدىّ الشامىّ كنيه‌سيدركه قرأات شواذ صاحبيدر (البزم) زاى معجمه ايله جزم وزننده برنسنه‌يى ديشلرك اوجلريله اصرمق معناسنه در على قول درت اوك ديشلر ايله و اول ديشلرك ارديده اولان درت ديش ايله اصرمق معناسنه در يقال بزم عليه بزما من الباب الثانى والاول اذاعض بمقدم اسنانه او بالثنايا والرباعيات و براغى يوكى يوكلنوب اصلا استثقال ايلميه‌رك بى محابا حركته مقتدر اولمق معناسنه در يقال بزم بالعبء اذاحمله فاستمرّ به و باش پرمقله و شهادت پرمغيله سود صاغمق معناسنه در يقال بزم الناقة اذا حلبها بالسبابة والابهام و برآدمك لباسنى قاپوب المق معناسنه در يقال بزم فلانا ثوبه اذاسلبه اياه كما يقال بزّه اياه و برايشه قطعى عزيمت ايلمك معناسنه در يقال بزم الامر اذاصرم عليه اى عزم و غليظ سوز سويلمك معناسنه در يقال بزم القول اذا اغلظ و قيرمق معناسنه در يقال بزمه اذا كسره و يايك كريشنى سبابه و ابهامله چكوب صاليورمك معناسنه در يقال بزم وتر القوس اذا اخذه بالسبابة والابهام ثم ارسله (المبازمة) مفاعله وزننده ايشى عزم قطعى ايله كسوب بجمك معناسنه در يقال فلان ذو مبازمة فى الامر اى ذو صريمة (البزيم) اميروزننده سبزه باغى صاريلان خرما يپراغنه دينور و چوملك ديبنده قلان ساده‌ات صوينه دينور و جوهرى بزيم لفظنى خيط القلاده ايله يعنى قيطان ايله تفسير ايلمكله تصحيف ايلمشدر صواب اولان لغتده و استشهاد ايلديكى ايكى بيتده دخى راء مكرّره ايله اولمقدر * مؤلفك راء مكرّره‌دن مرادى راء مهمله‌در و بو اهل تجويد اطلاقاتندندر زيرا تكرير راء مهمله‌نك صفتيدر (الابزام) و (الابزيم) همزه‌لرك كسريله كمر و قولان مقوله‌سنك اوجلرنده اولان طوقه‌يه دينوركه اكثرى دموردن اولور ديكر اوجلرينى اكا كچوررلر اصرمق معناسندن مأخوذدر (الابزام) اكرام وزننده برآدمه نسنه ويرمك معناسنه در يقال ابزمه الفا اذا اعطاه اياه (البزمة) بانك فتحيله كونده براوكون طعام ايلمك معناسنه در يقال فلان يأكل بزمة اى اكلة واحدة و اوتوز درهم وزننه دينور يقال اعطاه بزمة اى وزن ثلاثين درهما (الابتزام) افتعال وزننده كون كچورمك معناسنه در يقال ابتزم اليوم كذا اى سبق به (البسم) بانك فتحى و سينك سكونيله آهسته و لطيف كولمك معناسنه دركه كندى ايشيده‌جك قدر كولمكدن عبارتدر صرتمق تعبير اولنور يقال بسم الرجل بسما من الباب الثانى وهو اقل الضحك واحسنه و برنسنه‌يى طاتمق معناسنه مستعملدر تقول مابسمت فى الشئ اى ماذقته

﴿الابتسام﴾ افتعال وزنده و﴿التبسم﴾ تفعل وزنده بونلرده آهسته و نازكانه كولمك معناسنه‌در يقال ابتسم الرجل
وتبسم بمعنى بسم ﴿الباسم﴾ و﴿المبسام﴾ محراب وزنده و﴿البسّام﴾ شدّاد وزنده اكثرى تبسم اوزره اولان آدمه
دينور ﴿المبسم﴾ منزل وزنده اوك ديشلره اطلاق اولنور محلّ بسم اولديغيچون ﴿المبسم﴾ مقعد وزنده مصدر ميميدر
بسم معناسنه ﴿بسّام﴾ شدّاد وزنده و﴿بسّامه﴾ شدّاده وزنده اساميدندر واحمد بن محمد الطبسى البسامى محدّثدر
﴿بسطام﴾ بانك كسريله اسماء رجالدندر بسطام بن قيس بن مسعود شيبان قبيله‌سندن بركيمسه‌در وبسطام ايرانده
بربلده آديدر بانك فتحيله‌ده زبانزده‌در ياخود فتحى لحندر اول بلده‌ده كوز اغريسنه وعارضهٔ عشقه مبتلا اولمش
كيمسه مرئى اولمامشدر اكرآنلردن برى اول بلده‌يه ورود ايلسه باذنه تعالى افاقت بولور عارف معروف ابويزيد
بسطامى ومحدّثيندن عمر ومحمد ابنا محمد وحسين بن عيسى البسطاميّون اورايه منسوبلردر وعلىّ بن احمد بن
بسطام البسطامىّ جدّنه منسوبدر بودخى محدّثدر ﴿البشم﴾ بانك وشين معجمه‌نك فتحيله تخمه وامتلا اولمق
معناسنه‌در طشره تركيسنده ككك آزمق تعبير اولنور يقال بشم الصبيّ من كثرة اللبن بشما من الباب الرابع اذا اتخم
وبدنسنه‌دن بيقوب اوصانمق معناسنه مستعملدر يقال بشم منه اذا سئم ﴿الابشام﴾ همزه‌نك كسريله امتلا ايلك
معناسنه‌در يقال ابشمه الطعام اذا اتخمه ﴿البشام﴾ سحاب وزنده برخوشبو شجر اسميدر يپراغنى خضاب
ودالرندن مسواك ايدرلر بوشجر بواسمله معروفدر حجازيدر عراق ومصرده دخى اولور حالا دهن بلسان مفقود
اولمغله آندن حاصل اولان دهنى بلسان ياغى ديو كتوررلر ﴿بشامه﴾ سحابه وزنده اساميدندر بشامة بن العذير
وبشامة بن حزن شاعرلردر ﴿البصم﴾ بانك ضمى وصادك سكونيله سرچه پرمقله ياننده‌كى آدسز پرمغك اوجلرينك
آچلديغى حالده مابينى اولان مقداره دينورنته‌كه باش پرمقله شهادت پرمغنك آچلديغى حالده مابينى اولان مقداره
فتر دينور كذلك سائر پرمقلرك ارالقلرينك دخى اسم مخصوصلرى واردر يقال طوله قدرالبصم اى مابين طرف
الخنصر الى طرف البنصر وبوغونلق غلظت معناسنه‌در يقال رجل اوثوب ذوبصم اى غليظ ﴿البضم﴾ بانك
ضمى وضاد معجمه‌نك سكونيله نفس معناسنه‌دركه روح حيوانيدر يقال كريم البضم اى النفس ودانه‌دن هنوز
چيقوب بيومكه باشلمش سنبله‌يه دينور ﴿البضم﴾ هضم وزنده اكينك دانه‌لرى ايريلنمك معناسنه‌در يقال بضم
الزرع بضما من الباب الاول اذا غلظ حبّه وسنبله‌نك دانه‌لرى برمقدارجه ايريلشوب پكشمك معناسنه‌در يقال
بضم الحبّ اذا اشتدّ قليلا ﴿البطم﴾ بانك ضميله وضمتينله حبة الخضراء اسميدركه ساقز آغاجنك يمشيدر چتلنبك
ومنوش تعبير اولنور على قول شجرنه دينور يمشى مسخن وبولى مدرّ وجماعى مقوّى وسعال ولقوه وكليه علتلرينه
نافع وقوريمش يپراغنى اوفادوب الكدن كچوردكدنصكره طلا ايلك صاچ وصقالى منبت ومحسندر ﴿البظرم﴾
ظاى معجمه ايله جعفر وزنده خاتمه دينور يقال فى اصبعه بظرم اى خاتم ﴿التبظرم﴾ تدحرج وزنده پرمغى يوزكلى
احمق وبيغز كيمسه يوزكلو پرمغنى لاقردى اثناسنده يوزينه طوغرى اشاره وامالة ايده‌رك
تكلم ايلك معناسنه‌در يقال تبظرم الرجل اذا كان احمق وعليه خاتم فيتكلم ويشير به فى وجوه الناس * شارح ديركه
اول كيمسه‌يه بظرميت دينور زنجبيل وزنده ﴿البعيم﴾ اميروزنده بربتك اسميدر وآغاجدن دوزمه صورته دينور
كذلك آغاج پوصه‌سندن دوزلمش صورته دينور بال مومندن دوزلديكى كبى بورا‌ده من الصبغ نسخه‌لرى غلطدر
صواب اولان من الصمغ اولمقدر وشول عاجز ومفحم وبى ناطقه كيمسه‌يه دينوركه اصلا شعرو منظوم نظم وانشادنه
قادر اولميه سلفده بين العرب انشاد شعره مقتدر اولميان كيمسه انساندن معدود اولمزايدى يقال هو بعيم اى مفحم
لايقول الشعر ﴿بعثم﴾ ثاى مثلثه ايله قنفذ وزنده مسجد خيره صاحبى عيان نام كيمسه‌نك پدرى اسميدر ﴿البغام﴾ غين
معجمه ايله غراب وزنده و﴿البغوم﴾ قعود وزنده آهو قسمى زاريلق ايدركبى يانق يانق كندى ياوريسنه باغروب
مله‌مك معناسنه‌در يقال بغمت الظبية بغاما وبغوما من الباب الثالث والاول والثانى اذا صاحت الى ولدها بارخم
مايكون من صوتها وناقه كسيك كسيك حنين وزارى ايلك معناسنه‌دركه ياوريسنه شوق وآرزو ايله حنين
ايلكدر يقال بغمت الناقة اذا قطعت الحنين ولم تمدّه وصغن وجيران مقوله‌سى مله‌مك معناسنه‌در يقال بغم
التيتل والايّل والوعل اذا صوّت وبرآدم سوزى خوشجه افاده وبيان ايليوب آكلدراكلاتمز آرقن سويلك
معناسنه‌در يقال بغم فلان بصاحبه اذا لم يفصح له عن معنى مايحدّثه ﴿التبغّم﴾ تفعل وزنده بغام ايله اوچ معناى
اوّلده مرادفدر ﴿بغم﴾ لغم وزنده و﴿بغوم﴾ صبور وزنده بنت المعدّل اسميدركه صحابيه‌در ﴿المباغمة﴾ مفاعله وزنده
برآدم ايله آرقون آرقون لاقردى ايلك معناسنه‌در عاشقك معشوقله لاقرديسى كبى يقال باغمه اذا حادثه بصوت
رخيم ﴿بغثم﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزنده بررجل اسميدر ﴿البقّم﴾ بانك وقاف مشدّده‌نك فتحيله بويه آغاجى ديدكلريدركه

شجری عظیم اولور احشابنی صباغلر استعمال ایدرلر بقّم بویه‌سی معروفدر اغاجنك یپراغی بادم یپراغنه شبیه
وساقی قزل اولور احشابنك مطبوخیله بویه بویارلر ذروری یاره‌لری اوکولدوب وهر اعضادن سیلان دمی قاطع
وقرحه‌لری مجففدر وکوکی سمّ ساعه‌در * شارح درکه بقّم معرّبدر واقعا برهان قاطعده بکم معرّبی اولمق اوزره
مرقومدر ﴿البقّم﴾ سکر وزننده شجر جوز مائل اسمیدرکه ترکیده تاتوله دیدکلری نباتدر بادنجان نباتی قدر اولور
دانه‌لری مسکر ومخدّردر ﴿البقامة﴾ ثمامه وزننده پیاغی دوکندیسنه دینورکه خالصی اکیریلوب کیرویه قلان ایشه
یرامز طلاشـندن عبارتدر اکیرلمسی ممکن اولمز کذلك یورغانجیلرك ویوبجیلرك ایشه یرامدیغندن آتدقلری خرت
ومرت طرانتی وطلاش مقوله‌سی پیاغی دوکندیسنه دینور بورادہ النجار نسخه‌سی‌که وا ایله‌در غلطدر صواب
اولان النجاد اولمقدر داله‌که یورغانجی‌یه دینور وعقلی آزجه رأی وفکر واندیشـه‌سی ضعیف خیره دل آدمه
اطلاق اولنور یقـال هو بقامة ای القلیل العقل الضعیف الرأی ﴿البقم﴾ بانك ضمیله وضمتینله بربطن اسمیدر
﴿باقوم﴾ یاقوت وزننده رومیّ الاصل نجّاردرکه سعید بن العاص عتیقیدر مسجد نبویده منبر شریفی اول دوزمشدر
شارحك بیانه کوره اصحابدندر ﴿البقم﴾ فتحتینله دوه عنظوان دیدیکی اوت اوتلامغله خسته لنمك معناسـنه‌در
یقال بقم البعیر بقما من الباب الرابع اذا عرض له داء من اکل العنظوان ﴿التبقّم﴾ تفعل وزنـنـده قیونك قرننده
قوزیسی پك بیومکله آغرلشوب حرکتدن قالمق معناسنه‌در یقال تبقمت الغنم اذا ثقل علیها اولادها فی بطونها فلم تثر
﴿البکم﴾ فتحتینله و ﴿البکامة﴾ کرامه وزننده دلسز اولمق معناسـنه‌در خرس کبی علی قول عجز وبلاهته مقارن
اولان دلسزلکدر یعنی ابله ونادان اولمغله نطقدن عاجز اولمق حسبیله اولان دلسزلکدر یاخود آنادن دلسز وکوزسز
وقولاقسز طوغمغه دینورکه مادرزاد اوله‌رق دلسز وکور وصاغر اولمقدن عبارتدر یقال بکم الصبیّ بکما وبکامة
من الباب الرابع اذا خرس او هو مع عمیّ وبله او ان یولد لا ینطق ولا یسمع ولا یبصر ﴿الابکم﴾ احمر وزننده و ﴿البکیم﴾
امیر وزننده معنای مزبوردن صفتدر ابکم لفظنك جمعی بکماندر بانك ضمیله وبکم در بانك ضمیله ﴿البکامة﴾
اکرامه وزننده بکم معناسـنه‌درکه ذکر اولندی وعن قصد دلسزلك ایدوب اپسم اولمق معناسـنه‌در یقال بکم
الرجل بکامة من الباب الخـامس اذا امتنع عن الکلام تعمّدا وبرآدم بیلمدیکندن یا عن قصد جماعدن منقطع
اولمق معنـاسـنه مستعملدر یقال بکم الرجل اذا انقطع عن النکاح جهلا اوعمدا ﴿التبکّم﴾ تفعل وزننده
سوزده حصر اولمغله تکلمدن طوتیلوب قالمق معناسـنه‌در یقال تبکم علیه الکلام اذا ارتجّ ﴿ذو بکم﴾ عنق
وزننده برموضع آدیدر ﴿البلم﴾ فتحتینله خرده بالقره دینور آترینه وطرهوز کبی وبلم ناقه قسمنك کوسـنکلکـنه
دینـور علی قول پك کوسنمکدن فرجی شیشمکه دینور بلمه دخی بومعنـایه‌در فتحاتله یقـال بالناقة بلم وبلمة
ای ضبعة او هو ورم الحیاء من شدّة الضبعة وبلمه دوداغك شیشوب قبارمسنه دینور یقال ماهذه البلمة فی شفتك
ای الورم ﴿البلم﴾ بانك فتحی ولامك سـکونیله ناقه کوسنمك معناسـنه‌در یقال بلمت الناقة بلما من الباب الاول
اذا اشتهت الفحل ﴿الابلام﴾ همزه‌نك کسریله بلم معناسـنه‌در یقال ابلمت الناقة بمعنی بلمت وتقبیح ایلمك
معناسنه‌در یقال ابلم علیه الامر اذا قبحه وطنیوب سکوت ایلمك معناسـنه‌در یقال ابلم الرجل اذا سکت ﴿الابلم﴾
احمر وزننده قالین دوداقلو آدمه دینور یقال رجل ابلم ای الغلیظ الشـفتین وبرجنس نبات مأکول اسمیدرکه
بقله طرزنده قرونلری اولور ومقل اغاجنك یپراغنه دینور بونده همزه‌نك حرکات ثلاثیله لغتدر ﴿الابلمة﴾
همزه‌نك ولامك حرکات ثلاثیله بودخی مقل اغاجنك یپراغنه دینور ومنه یقال المال بیننا شـقّ الابلمة ای نصفین
زیرا اول یپراق اورته‌سـندن طولانی دوزشقّ اولنور ﴿البیلم﴾ حیدر وزننده حصیراوتنك طوزاغنه دینورکه
پموق طرزنده اولور ودولکرلرك آنی دمورینه‌دینور بیرم کبی وپموق قوزه‌سنه دینور جوز القطن معناسنه
وقامش وقارغی طوزاغنه دینور ﴿المبلم﴾ محسن وزننده و ﴿المبلام﴾ محراب وزننده پك کوسنمکدن سـسلنه‌مز اولان
ناقه‌یه دینور ومبلم هنوز بوغوره چکلمیوب وطوغورمامش اولان کنج ناقه‌یه دینور ﴿التبلیم﴾ تفعیل وزننده تقبیح
ایلمك معناسـنه‌در یقال لاتبلم علیه امره ای لاتقبح ﴿تیلمان﴾ پهلوان وزننده یمنده یاخود سـند اولکه‌سنده یاخود
هندسـتانده برموضع آدیدر سیوف بیلمانیه اورایه منسوبدر وعبدالرحمن بن بیلمانیّ عمر بن الخطّاب رضی الله عنه
عتقاسندندر ﴿الابلیم﴾ همزه‌نك کسریله عنبره دینور یقال اتی من الهند بالابلیم ای بالعنبر وباله دینور عسل معناسنه
﴿البلماء﴾ صحراء وزننده آیك اون دردنجی کیجه‌سنه دینور لیلة البدر معناسنه ﴿بلام﴾ غراب وزننده حمض دیدکلری
نباتك تازه ویشل اولانه دینور * غریبدرکه مؤلف بالامّ ماده‌سندن ذهول ایلدی قال فی النهایة فی ذکر ادم اهل الجنة
قال ادامهم بالام والنون قالوا وماهذا قال * ثور ونون * شرّاحك خلاصهٔ تحقیقلری اوزره بالام لفظ عبرانیدر اوکوزه

دینور و نون بالغه دینور ﴿البلتم﴾ تای فوقیه ایله جعفر وزننده طلاقتله تکلمدن عاجز اولان کسه یه دینورکه پلتك
تعبیراولنور یقال رجل بلتم ای العیی الثقیل اللسان وخلق و ناس معناسنه‌در یقال فیه بلتم کثیرای خلق و ناس
کثیر ﴿البلجمة﴾ جمیله دحرجه وزننده طوارك ایاغنی بجلغان و طوپوق چالمه کبی مرضلردن ناشی صارقی ایله صارمق
معناسنه‌در یقال بلجم البیطار الدابة اذا عصب قوایمها من داء یصیبها ﴿البلدم﴾ جعفر وزننده کوکسك
مقدّمنه دینورکه بوغاز سمتیدر ترکیده دوش تعبیراولنور علی قول بوغازایله بوغازك قرتلاق یاپشق اولان یرك مجموعنه
وعلی قول آت قسمنك بوغازنده قلدایوب اوینیان یرینه دینور یقال اصاب بلدمه وهو مقدّم الصدر او الحلقوم
وما اتصل به من المریٔ اوما اضطرب من حلقوم الفرس و کند ذهن و بد منظر و ثقیل الهیئه اندامی مضطرب
یاقشقسز ناتراش آدمه دینور و کسمز کور قلیجه دینور یقال سیف بلدم ای کهام ﴿البلندم﴾ سفرجل وزننده
و ﴿البلدام﴾ و ﴿البلدامة﴾ بالرك کسریله بونلرده کند ذهن بدمنظر ناتراش و نادان چولپه کسه یه دینور لکن زیادهٔ
حروف زیادهٔ معنایه دالّ اولمغله بونلر بلدم لفظندن ابلغ اولور ﴿البلدمة﴾ دحرجه وزننده قورقمق معناسنه‌در
یقال بلدم الرجل اذا خاف ﴿البلسمة﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌دن قورقغله اپسم وخوش اولمق معناسنه‌در یقال
بلسم الرجل اذا سکت عن فزع وچهره‌یی اکشیدوب بورتمق معناسنه‌در یقال بلسم الرجل اذا کرّه وجهه
﴿التبلسم﴾ تدحرج وزننده بودخی چهره‌یی اکشیدوب بورتمق معناسنه‌در یقال تبلسم الرجل اذا کرّه وجهه
﴿البلسام﴾ برسام وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی ﴿البلنسم﴾ سمندل وزننده قطرانه دینور ﴿البلعوم﴾ زنبور
وزننده و ﴿البلعم﴾ قنفذ وزننده بوغازده طعام مرور ایده‌جك یره دینورکه قرتلاق اوله‌جقدر بوغازده ایکی مجرا
واردر بری مریٔ و بلعومدرکه معده‌نك یولیدر و بری مجرای هوادر یقال قطع بلعومه و بلعمه وهو مجری الطعام
فی الحلق و بلعوم حمار قسمنك دوداغنده اولان صقرلغه دینور و بو کسکجه یرآلتندن کلان صو کاریزینه دینور
﴿البلعم﴾ جعفر وزننده پك پك یودان اکول و کستاخ آدمه دینور یقال رجل بلعم ای اکول شدید البلع * و بلعم بر معروف
کسه اسمیدر یاخود بو بلعامدر الفله اشبو کسه بلعم بن باعورا دیدکلریدرکه کنعانیونده ایدی اسم اعظم بیلور ایدی
و بغایت عابد و پرهیزکار و اسم اعظم برکاتیله مستجاب الدعوه ایدی حضرت موسی علیه السلام بنی اسرئیل
اوزرلرینه مأمورا ورودلرنده قومی دفع موسی بابنده دعاسنی نیاز و بالاخره اطماع ایله الزام ایلدیلر معاذالله تعالی
تخذیل الهی ایله حضرت موسی حقنده دعایه جسارت ایلدکده درونندن برمرغ ابیض خروج و طیران ایدوب
ولسانی صدرینه ساقط اولوب کلب کبی لهث ایده‌رك مرد اولدی نعوذبالله من الخذلان * و بلعم روم نواحیسنده
بر بلده آدیدر و برقبیله اسمیدر بونك اصلی بنو العمّ ایدی بنو الحارث و بنو العنبر کلمه‌لرنده تخفیفله بلحارث و بلعنبر
دیدکلری کبی بونیده تخفیف ایلدیلر ﴿البلغم﴾ غین معجمه ایله جعفر وزننده اخلاط اربعهٔ بدندن برخلط اسمیدر
واخلاط اربعه صفراء وسوداء ودم وبلغمدن عبارتدر ﴿البمّ﴾ بانك فتحی و میمك تشدیدیله طنبورك ولاغوته‌نك
قالین تلنه دینورکه آوازی دخی قالین اولور بام تلی تعبیراولنور زیر مقابلیدر * شارحك بیاننه کوره ایکیسیده فارسیدن
معرّبدر و بمّ کرمان ایالتنده بربلده آدیدر ﴿البمّ﴾ بانك ضمیله بیقوشه دینور بوم کبی ﴿البنام﴾ بنان وزننده
ومرادفیدرکه پرمغك اوجنه دینور و قولهم هذا ابنم ای ابن والمیم زائدة وذکر فی بنی یعنی معتلّ بابنده بنی ماده‌سنده
مرسومدر ﴿البوم﴾ و ﴿البومة﴾ بالرك ضمیله بایقوشه دینور بونلردن هر بری مذکر ومؤنثنه اطلاق اولنور که تاء وحدتیه
اولور * شارح دیرکه فارسی ایله لغت متوارده‌در و بومه محمد بن سلیمان نام محدّثك لقبیدر ﴿البهیمة﴾ سفینه وزننده
درت ایاقلو حیوانك جمله‌سنه دینور چارپا معناسنه برّ و بحرده اولانه شاملدر علی قول مطلقا تمیز و ادراکی اولمیان
جانلویه دینورکه انساندن ماعدا بالجمله حیوان اولور جمعی بهایم کلور یقال هو کالبهیمة وهی کل ذات اربع قوائم
ولو فی الماء اوکل حیّ لایمیز ﴿البهمة﴾ تمره وزننده قوزی یه کذلك اوغلاغه کذلك بوزاغی یه دینور جمعی بهم کلور
تمره وتمر کبی وهانك فتحیله‌ده جائزدر حرف حلق اولدیغیچون و بهام کلور سهام کبی وجمع الجمعی بهامات کلور
یقال اتی بالبهمة وهی اولاد الضأن والمعز والبقر ﴿الابهم﴾ ابکم وزننده هر نطق و تکلمه قدرتی اولمیان آدمه دینور
یقال رجل ابهم ای اعجم ﴿الاستبهام﴾ کلامدن عجز وحصر ایله طوتیلوب اپسم وخوش اولمق معناسنه‌در
یقال استبهم علیه علی المجهول اذا استعجم فلم یقدر علی کلام و برایش چپارزلنوب مشکل ومغلق اولمق
معناسنه‌در یقال استبهم الامر اذا اشتبه ﴿البهمة﴾ تهمه وزننده مشکل وشدید امر وحادثه‌یه دینو یقال وقع
فی بهمة ای خطة شدیدة وشول بهادره دینورکه کال قوّت وسطوتندن ناشی اخذ ومقاومت وتغلب ایده‌جك سمت
وجهتی نامعلوم اوله یقال هو بهمة ای شجاع لایهتدی من این یؤتی وقیایه اطلاق اولنور صخره معناسنه وعسکره

اطلاق اولنور جمعی بهم کلور صرد وزننده (التبهیم) تفعیل وزننده قوزی‌یی یاخود اوغلاغی یابوزاغی‌یی آنالرندن آیرمق معناسنه‌در یقال بهموا البهم اذا فردوه عن امّهاته و بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال بهموا بالمکان اذا اقاموا (الابهام) همزه‌نك کسریله برایش مغلق و مشتبه اولمق معناسنه‌در یقال ابهم الامر اذا اشتبه و بر آدمی بر ایشدن برطرف ایلك معناسنه‌در یقال ابهم فلانا عن الامر اذا نحّاه و بر بهمی دیدکاری نبات بتورمك معناسنه‌در یقال ابهمت الارض اذا انبتت البهمی * شارح دیرکه ابهام قپویی قپامق معناسنه‌ده کلور نته‌که مبهم عنوانیله اکا اشارت ایلدی * مؤلّفینك ابهم و مبهم تعبیرلری بوندن مأخوذدر (البهمی) حبلی وزننده نبات معروف اسمیدرکه صبیانك پسی پسی و طشره صبیانلرینك ابه پسکی دیدکاری قلچقلی اوتدر کدی اوتی تعبیر اولنور اربه نباتنه شبیه لکن اندن اصغر اولور و بهمی کلمه‌سی مفرد و جمعه اطلاق اولنور علی‌قول مفردنده بهماة دینورکه الفی الحاق ایچون اولور (البهمة) فرحه وزننده بهمی دیدکاری نبات مزبوری چوق اولان یره دینور یقال ارض بهمة ای کثیرة البهمی (المبهم) مکرم وزننده قپانمش قپویه دینور یقال باب مبهم ای مغلق و مجوّف اولمیوب مصمت اولان شیئه دینور یقال شیٔ مبهم ای اصمت و شول حرام و محظور اولان شیئه اطلاق اولنورکه اباحه و تحلیلنه بوجه من الوجوه سمت و جهت ممکن اولمیه حرام قطعی تعبیر اولنور تحریم تزوّج امّ و اخت کبی (الابهم) اکرم وزننده بو دخی مصمت اولان شیئه دینور (البهیم) امیر وزننده پك سیاه نسنه‌یه دینور جمعی بهم کلور بانك ضمیله و بهم کلور ضمتینله یقال شیٔ بهیم ای اسود بو مقامده نسخه‌لرده ناسخك تقدیم و تأخیری واردر بو جمعلری مبهم ذیلنده نسخ ایلشلردر و بهیم بنو کلاب بن ربیعه‌یه مخصوص برفرسك اسمیدر و شول آته دینورکه رنکی صافی اولوب اصلا غیری رنك و الاجه لق قارشمامش اوله‌که یکرنك تعبیر اولنور نه طونده اولورسه اولسون مذکر و مؤنثنه اطلاق اولنور یقال فحل و فرس بهیم ای لاشیة فیه و قاره دیشی قیونه دینور و دوپدوز اولوب اصلا ترجیع و تردیدی اولمیان آوازه دینور یقال صوت بهیم ای لاترجیع فیه و شول خالص و صافی رنکه دینورکه اکا رنك آخر قارشمامش اوله یقال لون بهیم ای لم یشبه غیره بوراده یشبه کلمه‌سی شوب ماده‌سندندر و منه الحدیث ❊ یحشر الناس بهما ❊ ای لیس بهم شیٔ مما کان فی الدنیا نحو البرص و العرج او عراة یعنی بو حدیثده بهم کلمه‌سی‌که بانك ضمیله‌در بهیم لفظندن جمعدر خالص و یکسان رنکه دینور بوراده تجوّز اوزره مستعملدرکه مراد عالم دنیایه مخصوص اولان کورلك و طوپاللق و ابرشلق کبی امراض و عاهاتدن صحیح و سالم اوله‌رق محشور اولورلر دیمکدر و بعضلر عراة ایله تفسیر ایلدیلرکه دنیایه مخصوص اولان امتعه و البسه‌دن عاری اوله‌رق حشر اولنورلر دیمکدر (البهایم) بانك فتحیله حمی ترابنده برنیجه طاغلره اطلاق اولنور یکرنك اولدقلری ایچون و آنده واقع صویه منبجس دیرلر و بهایم برارضك اسمیدر (ذو الاباهیم) بنو قطیعه‌دن زید نام شاعرك لقبیدر (الابهام) همزه‌نك کسریله باش پرمغه دینور الك و ایاغك اولسون و بو مؤنثدر بعضا مذکر اولور جمعی اباهیم و اباهم کلور و بو اعصار کبی افعال وزننده کلنلردندر (سعد البهام) و عد الکرام وزننده منازل قردن برمنزل آدیدر * مؤلّف سعد ماده‌سنده بونی منازلدن عدّ ایلامشدر (الاسماء المبهمة) نحویون عندنده اسماء اشاراتدن عبارتدر هذا و هؤلاء و ذاك و اولئك کبی (البهرم) جعفر وزننده و (البهرمان) قهرمان وزننده اصپور چچکنه دینور عصفر معناسنه و بهرم قنه‌یه دینور حناء معناسنه (البهرمة) بانك و رانك فتحیله چچکك حسن و رونقنه و آب و تابنه دینور یقال اعجبتنی بهرمة النور ای زهره و اهل هندك عبادتنه دینورکه مراد براهمه دیدکاری مجوس طائفه‌سنك عبادتلریدر و بهرمه مصدر اولور صاچ و صقالی کرکی کبی قنه ایله بویامق معناسنه‌در یقال بهرم لحیته اذا حناها مشبعة (التبهرم) تدحرج وزننده خضاب سببیله صاچ قزارمق معناسنه‌در یقال تبهرم الرأس اذا احمرّ یعنی من البهرمة (بهرام) بانك فتحیله بر رجل اسمیدر مراد ملوك فرسدن بهرام بن یزدجرد اوله‌جقدر و نعمان بن عتبة بن العتکیّ فرسنك اسمیدر (المبهرم) مدحرج وزننده عصفر ایله بویانمش نسنه‌یه دینور یقال ثوب مبهرم ای معصفر (البهصم) صاد مهمله ایله قنفذ وزننده صلب و شدید اولان شیئه دینور

﴿ فصل التاء ﴾

(التوأم) جوهر وزننده جمیع حیوانات‌ك بربطندن چفت طوغوردیغی ولده دینورکه فارسیده همشکم و ترکیده ایکیز دیرلر کرك ایکی و کرك زیاده اولسون و کرك ارکك و دیشی اولسون و کرك مختلط اولسونلر هر برینه آخره نسبتله توأم دینور جمعی توائم کلور و تؤآم کلور تانك ضمیله رخال کبی و مذکرنده توأم و مؤنثنده توأمه دخی دینور و ایکیسی جمع اولدقده توأمان دینور کذلك توأم دینور هما زوجان و هما زوج دیدکاری کبی * شارح دیرکه مؤلّف بونی واو فصلنده دخی رسم ایلدی تانك اصلیه اولوب و واودن انقلابی مختلف اولدیغنه بناء انتهی * و توائم النجوم بری برینه صوقشمش هیئتنده اولان کواکبه اطلاق اولنور کذلك توائم اللؤلؤ

صدف ایچره بری برینه صقشمش انجولردن عبارتدر و توأم جوزاء برجنده منازل قردن برمنزل آدیدر * شارح دیرکه آنده اولان ایکی منزله توأمان دیرلرکه هقعه ایله هنعه اوله جقدر هر برینه توأم دیرلر و توأم قمار اوقلرندن براوقه علی قول ایکنجی چیقان اوقه دینور فائز اولورسه ایکی نصیبی و خاسر اولورسه ایکی غرامتی واردر و اسامیٔ رجالدندر نته که توأمه اسامیٔ نسواندندر توأمه بنت امیة بن خلف صحابیه در اهل حدیثدن صالح بن ابی صالح انک عتقاسندندر شارح دیرکه امام خلیل قولی اوزره توأم لفظنک اصلی ووأم ایدی واو تایه قلب اولندی * نته که مؤلف واو ماده سنده دخی ذکر ایلمشدر (الاتأم) اکرام وزننده ایکیز طوغورمق معناسنه در یقال اتأمت الامّ اذا ولدت اثنین فصاعدا من بطن واحد و خاتونک ایکی دلیکنی بر ایلمك معناسنه در یقال اتأم المرأة اذا افضاها (المتئم) محسن وزننده ایکیز طوغوران عورته و حیوانه دینور و صف خاصدر (المتأآم) محراب وزننده هربار ایکیز طوغورر اولان عورته و حیوانه دینور (المتاءمة) مفاعله وزننده بر قرندن ایکیز ایشی اوله رق طوغمق معناسنه در یقال تاءم اخاه متاءمة اذا ولد معه و ارشی و ارغاجی ایکیشر قات اوله رق بز طوقومق معناسنه مستعملدر یقال تاءم الثوب اذا نسجه علی طاقین فی سداه و لحمته و آت بر باش سکرتدکدنصکره بنه سکرتمك معناسنه مستعملدر یقال تاءم الفرس اذا جاء جریا بعد جری (التئم) تانک کسریله و (التؤم) تانک ضمیله و (التئیم) امیر وزننده ایکیزك ایشنه دینور هر بری آخره نسبتله در یقال هو تئمة و تؤمه و تئیمه ای ولد معه (التؤامیة) غرابیه وزننده انجو دانه سنه دینور (التؤآم) غراب وزننده عمان اولکه سنک قصبه سی اولان شهره یکرمی فرسخ مسافه ده بر بلده آدیدر جوهری بونی جوهر وزننده تقیید و قصبهٔ عمان ایله تفسیر ایلمکله ایکی وجهله وهم ایلمشدر و تؤآم بحرین ترابنده بر موضع آدیدر (التوءمان) بهرمان وزننده بر جنس خرده اوتك اسمیدر (التئمة) تانک کسریله خاتونک صاغملق اتخاذ ایلدیکی قیونه دینور (الاتّأآم) تشدید تایله افتعال وزننده ذکر اولنان صاغملق قیونی بوغازلمق معناسنه در یقال اتّأم الرجل اذا ذبح التئمة بوراده افعال وزننده اولان نسخه غلطدر (التوءمات) جوهرات وزننده توءمه لفظندن جمعدر نسوانه مخصوص محفه کبی برکونه مرکب اسمیدرکه مشاجر دیدکلری اوستی آچق مرکب طرزنده بونکده اورتوسی اولمز بوراده کالمشاجب نسخه لری غلطدر صواب اولان کالمشاجر اولمقدر (التحم) تانک فتحی و حای مهمله نک سکونیله جلّاه بزی آلاجه طوقومق معناسنه در یقال تحم الحائك الثوب تحما من الباب الاول اذا وشاه (التاحم) آلاجه بز طوقیان جلّاهه دینور (الاتحمیّ) ادهمیّ وزننده و (الاتحمیة) هایله و (المتحمة) مکرمه وزننده و (المتحمة) معظمه وزننده بر چشید قماش معروف اسمیدر و متحم معظم وزننده رنکی اشقره مائل سیاه آته دینورکه ترکیده قوکور تعبیر اولنور یقال فرس متحم اللون ای اسود الی الشقرة (التحمة) غرفه وزننده پك سیاهلغه دینور یقال به تحمة ای شدّة السواد (التحمة) فتحاتله شول قماشلره دینورکه چبوقلری و قملری صاری اوله (الاتحم) ادهم وزننده و مرادفیدرکه یاغز آته دینور یقال فرس اتحم ای ادهم (التخوم) تانک و خای معجمه نک ضمیله ایکی ارضك بینینی فصل ایدن سنوره دینور فارسیده مرز دیرلر کرك نشان منصوب و کرك حدّ معین اولسون و بو مؤنثدر جمعی تخوم کلور مفردی کبی و تخم کلور عنق وزننده و علی قول تخوم جمعدر مفردی تخم در تانک ضمیله کذلك تخم و تخومه در تالرك فتحیله و تخوم انسانك مراد و دلخواهی اولان حاله دینور (المتاخمة) مفاعله وزننده بر ارض بر آخر ارضه همسنور اولمق معناسنه در یقال ارضنا تتاخم ارضكم ای تحادّها (التخمة) تانک ضمیله که امتلا اولمغه دینور و خم ماده سنده مرسومدر (التریم) حذیم وزننده بر موضع آدیدر (التریم) امیر وزننده متواضع لله اولان آدمه دینور یقال رجل تریم ای متواضع لله تعالی و معائب و نقائصله علی قول کیر و پاسله آلوده و ملوّث کسه یه دینور یقال رجل تریم ای ملوّث بالمعایب او بالدرن (الترم) فتحتینله طوار قسمنك دبری آغریمغه دینور (لاترما) فتحاتله کلمات تخصیصدندر لاسیما معناسنه در خصوصا دیمکدر (تارم) هاجر وزننده آذربیجان اولکه سنده بر ایالت آدیدر و فارس اولکه سنده فرج نام بلده ایله همسنور بر بلده آدیدر و سکون رایله تارم دخی دیرلر (الترجمان) عنفوان وزننده و (الترجمان) زعفران وزننده و (الترجمان) ایهقان وزننده شول آدمه دینورکه بر لغتی آخر لغتله بیان و تفسیر ایلیه و ترجمان بن هریم بن ابی طحمه بر معروف کسه در (الترجمة) دحرجه وزننده بر لسانی آخر ایله تفسیر و بیان ایلمك معناسنه در یقال ترجم اللسان و ترجم عنه اذا فسر کلامه بلسان آخر و اشبو فعل بر ماده نك اصالت تاینه دلالت ایدر * مؤلف بونکله جوهری یه تعریض ایلمشدر زیرا جوهری بونی رجم ماده سنده رسم ایلدی کویا که رجم کلمه سندن مأخوذ اولوب تانک زیاده سنه ذاهب اولدی (الترکمان) عنفوان وزننده ترك قومندن بر طائفه در برآیده آنلردن ایکیوز بیك نفر کسه ایمانه کلمکله مبالغة ایمانه اضافتله کندیلره ترك ایمان دیدیلر بعده کثرت استعماله تخفیف

ایدوب ترکمان دیدیلر * مترجم دیرکه کتب فارسیه‌ده بو رسمه مرسومدرکه قوم مزبور اوضاع واطوارده ترك طائفه‌سنه مشابه اولمغله ترکمان اطلاق اولندی مان لفظی فارسیده شبه ومثل معناسنه‌در ﴿تغلم﴾ غین معجمه ایله جعفر وزننده برموضع آدیدر وبرطاغك اسمیدر یاخود اول طاغك اسمی تغلمان‌در زعفران وزننده ﴿تغمی﴾ بهمی وزننده مهرة بن حیدان قبیله‌سندن بر قبیله‌در ﴿المتغمة﴾ مرحه وزننده تخمه وامتلا ایلکه باعث اولان طعامه دینور یقال طعام متغمة ای متخمة ﴿الاتغام﴾ همزه‌نك کسریله تخمه وامتلا ایلك معناسنه‌در یقال اتغمه اذا اتخمه ﴿تکمه﴾ غرفه وزننده مرّ نام کسه‌نك قیزینك اسمیدرکه غطفان علی قول سلیم نام قبیله پدرلرینك والده‌سیدر ﴿التلم﴾ فتحتینله ترلاده چفت سوررکن صبان دمورینك یاروب کتدیکی آرق کبی یاریغه دینور علی قول مطلقا یرده اولان یاریغه وخندکه دینور جمعی اتلام کلور ﴿التلم﴾ تانك کسریله غلام معناسنه‌در یقال هذا تلم فلان ای غلامه وچفتجی‌یه دینور یقال هو تلم ای اکار وقیومجی‌یه دینور صائغ معناسنه علی قول قیومجیلرك اوزون کورکنه دینور جمعی تلام کلور تانك کسریله ﴿التلام﴾ سحاب وزننده تلامیذ دیمکدرکه شاکردلر دیمك اولور یعنی اصلی تلامیذ اولوب ذالی حذف اولنمشدر جوهری بوراده تلام کلمه‌سنی بو معنادن غیری ایله بیان ایلیوب حصر ایلمشدر وحالاکه بو ماده‌دن اولمیوب بلکه محلّ ذکری باب الذال اولمقدر * شارح دیرکه مؤلف ذال بابنده تلمیذ ماده‌سنی بیان ایلدی وتلامیذ کلمه‌سندن یالکز ذالك حذفنه قصر ایلدی زیرا صورت مزبوره‌ده یاء وذال اسقاط اولنمغه محتاجدر غریبدرکه مؤلف جوهری‌یه حرفکیرلك تهالکندن تحریر وتقریرنده رابطه‌یی غائب ایلمشدر زیرا اصول سائره‌نك اکثرنده تلامیذك مفردی اولان تلمیذ برأسه لغت عربیه اولوب شاکرد معناسنه اولمق اوزره مرسومدر وتلام لفظی اعجمیّ معرّب اولوب صاغه وغلمان صاغه وتلامیذ معناسنه اولمق اوزره مرقومدر بو صورتده مرخّم اولمز واکر عندیه ایله لغت ثابت اولیدی اشبو تلمیذ کلمه‌سی لمذ ماده‌سندن مأخوذ اولدیغنه حکم اولنور ایدی زیرا لمذ بر نسنه‌یی دیشلرك اوجلریله اکل ایلمکدر شاکرد دخی استاذندن استحصال ایلدیکی علوم ومعارفی تدریجی اخذ ایلدکلری تصوّریله آندن تصرّف ایدوب شاکرده تلمیذ اطلاق ایلدیلر دیمك موافق اولور ایدی زیرا بوکونه اخذ وتصرّفله اول کلمه‌یه تاء ادخالی تصرّفات عربیه‌دن کثیرة الامثالدر و بو بحث لمذ ماده‌سنده اشباع اولندی ﴿التمّ﴾ تانك حرکات ثلاثی ومیمك تشدیدیله و ﴿التمام﴾ کذلك تانك حرکات ثلاثیله و ﴿التمامة﴾ تانك فتحی وکسریله بر نسنه کامل اولمق معناسنه‌درکه جمیع اجزاسی کمال بولمقدن عبارتدر یقال تمّ الشیءُ تمّاً وتماما مثلثین وتمامة وتمامة من الباب الثانی اذا کمل * مؤلف کمالی تمام ایله بیان ایلمکله مثال مزبور کمل لفظیله تفسیر اولندی * شارح دیرکه مفردات راغبده مرسوم اولدیغی اوزره تمام الشیء اول نسنه‌نك بر حدّه بلوغ وانتهاسندن عبارتدرکه من بعد خارج نسنه انضمامنه محتاج اولمیه پس ناقص مقابلیدرکه البته خارج انضمامنه محتاجدر وکمالی حصول مافیه الغرض ایله تفسیر ایلدی انتهی * وتمّ وتمام ماده‌سی باء وعلی حرفلریله صله‌لندقده متعدّی اولور بر نسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال تمّ به وتمّ علیه اذا جعله تامّا ﴿الاتمام﴾ همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال اتمه اذا جعله تامّاً وحاملك مدّت حملی نهایت بولوب طوغرمسی کلوب چاتمق معناسنه‌درکه آیی کونی تمام اولمق تعبیر اولنور یقال اتمت الحبلی اذا دنا ولادها ونبات قسمی تمام مقدارینی بولمق معناسنه مستعملدر یقال اتمّ النبت اذا اکتهل وآیك نوری تمام طولوب بدر اولمق معناسنه‌در یقال اتمّ القمر اذا امتلأ فبهر فهو بدر تمام کسیذکر وبر آدمه تمّ ویرمك یعنی دمور بیل ویرمك معناسنه‌در یقال اتمّ فلانا اذا اعطاه التمّ ﴿التتمیم﴾ تفعیل وزننده بو دخی برنسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال تممه تتمیما وتتمة بمعنی اتمه وقیریلان نسنه آیرلمامق اوزره چتلامق علی قول چتلایوب یارلدقدنصکره آیرلمق معناسنه‌در یقال تمم الکسر اذا انصدع فلم یبن او انصدع ثم بان ومجروحی صولوق ویرمیوب ایشنی چابك بتوروب تپه‌لمك معناسنه‌در یقال تمم علی الجریح اذا اجهز وبرکسه قمار اوقندن فائض اولدیغی نصیبنی غیره ویرمك معناسنه‌در یقال تمم القوم اذا اعطاهم نصیب قدحه وبر عربك هوا وهوسی یارأی وفکری یامحله وآرامکاهی تمیمی اولمق یعنی تمیم قبیله‌سی اهالیسیله هم اولمق معناسنه‌در یقال تمم الرجل اذا صار هواه اورأیه او محلته تمیمیا وبر نسنه‌یی نهایتنه یتشدروب اهلاك وافنا ایلمك معناسنه‌درکه ایشنی بتورمك تعبیر اولنور یقال تمم الشیءَ اذا اهلکه وبلغه اجله وصبی‌یه تمیمه طاقمق معناسنه‌در یقال تمّم المولود اذا علق التمیمة علیه ﴿الاستتمام﴾ بودخی برنسنه‌یی تمام ایلمك معناسنه‌در یقال استتمّ الشیءَ اذا اتمّه وبرنسنه‌نك اتمامنی ایستمك معناسنه‌در یقال استتمّ النعمة اذا سأل اتمامها وبرکسه‌دن دمور بیل طلب ایلمك معناسنه‌در یقال استتمه اذا طلب منه التمّ فاتمه

اى اعطاه اياه (التمام) و (التمامة) تارك فتحيله و (التتمة) تحله وزنده برنسنه نك نقصانى كنديسيله مكمل اولان شيئه دينور يقال هذه الدراهم تمام المائة وتمامتها وتتمتها اى ماتم بها وتمام اوچ نفر صحابه اسميدر وتمامه بنت حسين بن قنان محدثه در وعروضيون اصطلاحنده شول بيته اطلاق اولنور كه نصفى دائره نك نصفنى استيفا واستكمال ايدوب نصف اخرى حشو منزلنده قاله كه حشوه عروض اتمه سى جائز اولان عارضه انده دخى جائز اوله وعند البعض شول بيته دينور كه اجزاسنه زحاف دخولى ممكن ايكن زحافدن سالم اوله (ليل التمام) كتاب وزنده اطول ليالئ شتادر كه شب يلدا تعبير اولنان كيجه در بونده اضافتله ليل التمام وصفت اوله رق ليل تمام ونسبتله ليل تمامى دخى جائزدر على قول ليل التمام شول اوچ كيجه در كه نقصانى مستبان اولميه كه تساوئ ليل ونهار هنكامنده اولور وعلى رأى اون ايكى ساعته ودخى زياده يه بالغ اولان كيجه دن عبارتدر يقال هذه ليلة التمام وليلة تمامية اى اطول ليالى الشتاء او هى ثلاث لا يستبان نقصانها او هى اذا بلغت اثنتا عشرة ساعة فصاعدا (التم) تانك كسريله و (التمام) تانك كسرى وفتحيله ولد قسمى تمام وقتنده خلقتى مكمل اوله رق طوغمغه دينور يقال ولدته امه لتم وتمام اى تمام الخلق بورادة لتم كلمه سنده كى لام وقت معناسنه در وتمام آى بدر اولمغه دينور وبدر اولمش آيه وصف اولور يقال هذه ليلة تمام القمر اى ليلة بدره ويقال بدر تمام بالفتح والكسر والاضافة ويقال بدر تمام بالوصف (المتم) اسم فاعل عنوانيله آيى كونى تمام اولمش كبه يه دينور يقال حامل متم اذا دنا ولادها (التتم) تفعل وزنده بودخى تميم قبيله سى خلقنه اويمق معناسنه در يقال تتمم فلان اذا صار هواه اورأيه او محلته تميميا وقيريلان نسنه آيرلمامق اوزره چتلامق على قول چتلادقدنصكره آيرلمق معناسنه در يقال تتمم الشئ اذا انصدع ولم يبن او انصدع ثم بان واياغى شكست اولان آدم انكله كزوب طورركن كسوب آيرمق معناسنه در يقال تتمم الرجل اذا كان به كسر يمشى به ثم ابت (التميم) اميروزنده خلقت وبنيه سى تام وكامل اولان آدمه دينور يقال ولد تميم اى تام الخلق وياوز وشديد انسان وحيوانه دينور وتميمه كلمه سندن جمع اولور وتميم بن مر بن ادبن طابخه برقبيله پدريدر غير منصر فدر قبيله تأويليله ثقيف كبى ومنصرف اولور واون سكز صحابهٔ كرام اسملريدر (التميمة) سفينه وزنده كوز بونجغنه دينور كه الاجه وبنكلو بونجقدر ايپه ياخود صريمه ديزوب دفع نظر ايچون اطفال بيونلرينه تعليق ايدرلر جمعى تميم وتمايم كلور عربلر بونى كويا كه تمام دواء وشفاء عدايدرلر وتميه بنت وهب وتميمه بنت اميه صحابيه لردر (المتم) ميمك ضمى وتانك فتحيله كوبكنك طمرى منقطع اولمش كسه يه دينور (التم) صرد وزنده و (التم) عنب وزنده قيل ويوك وتوى قرقنديلرينه دينور نسج اولنان نسنه يى آنكله اتمام ايدرلر مفردلرى تمه در وتمه در ضمله وكسر ايله (التم) تانك فتحيله اسم جمعدر تام اولان نسنه لره دينور يقال دراهم تم اى تمام (التم) تانك كسريله بالته يه دينور فأس معناسنه ودمور بيله وچاپه يه دينور مسحاة معناسنه (التمة) و (التمى) تالرك ضميله برآدمه هبه اولنان بيله وچاپه يه دينور (المتمم) معظم وزنده شول نسنه يه دينور كه اجزاسى كفايت واعتدال اوزره اولدقدنصكره اكا نسنه زياده اولنمش اوله يقال شئ متمم اى زيد عليه بعد اعتدال نته كه فن عروضده متمم بوندن مأخوذدر بحر رملك ضربنده فاعلاتن كلديكى كبى ومتمم بن نويرة التميمى برشاعردر (المتمم) محدث وزنده شول آدمه دينور كه قارده اوقى مرة بعد اخرى فائز اولمغله مبحث اولان جزورك لحمنى فقراء ومساكينه تصدق واطعام ايدر اوله على قول قار جزورنك كه يكرمى سكز ياخود اون قسم اولور اولدكلو مقامر بولنمامغله خارجدن كيروب بقيه يى اخذ ايله نصيبلرينى تكميل ايدن كسه يه دينور (التتمة) زلزله وزنده پيه پيلكدن بر كونه سيدر كه كلامى تاء وميم حرفلرينه رد ايده رك سويلكدن عبارتدر على قول دلنى سويلركن اوست طماغنه چاله رق سويلكدن عبارتدر يقال فلان يتمم الكلام اى يرده الى التاء والميم او هو ان تسبق كلمته الى حنكه الاعلى ويقال به تمتمة (التمتام) سلسال وزنده لسانده تمتمه اولان آدمه دينور مؤنثى تمتامه در وتمتام محدثيندن محمد بن غالب الضبى التمار لقبيدر (التمامة) ثمامه وزنده بقيه معناسنه در يقال مافيه تمامة اى بقية (تمام) شداد وزنده نيچه كسه لرك اسملريدر (التتام) تشديد ميمله تفاعل وزنده هركس كلوب تمام اولمق معناسنه در يقال تتاموا اى جاؤا كلهم وتموا (التمتم) هدهد وزنده سماق اسميدر كه معروف اكشى دانه لردر (التمتم) فدفد وزنده شول آدمه دينور كه اياغى شكست اولوب لكن انكله كزوب يوريمكه امكانى وار ايكن قطع اولنمش اوله (التنوم) تنور وزنده برجنس يمشلو شجر اسميدر بعض مفرداتده بونى خان ايله بيان ايلشلركه تركيده مرورديدكلرى نباتدر كبيرى وصغيرى اولور كبيرى شجره قريبدر صغيرينه برمرورى تعبير اولنور وتحفه ترجمه سنده صامربومادن يعنى پانبال اوتى وكونه بقان ديدكلرى نباتدن برنوع اولمق اوزره مرسومدر ثمرنى تره تخميله شرب صوغلجانلرى مخرج وورقنى سركه ايله ضماد بدندن سكيللرى قالعدر مفردى تنومه در (التنم) تانك فتحيله دوه ذكر

اولنان تنوم اوتلامق معناسنه‌در يقال تنم البعير تنما من الباب الاوّل اذا اكل التنوم (التومة) تانك ضميله انجو يه
دينور جمعى توم كلور قفل كبى و توم كاور صرد كبى يقال فى قرطها تومة كبيرة اى لؤلؤة صحاحده انجو دانه‌سى كبى
كومش تكمه ايله مفسردر و اساسده بعضلر عندنده عنوانيله مرسومدر لسانمزده تكمه تعبيرى همان تومه محرّفى ظن
اولنور و تومه بيوك حبه‌لو كوپه‌يه دينور يقال صبية ذو تومة اى قرط فيه حبة كبيرة و دوه قوشى يمورطه‌سنه دينور
(امّ تومه) صدفك كنيه‌سيدر (توماء) تانك ضميله دمشق قضاسنده بر قريه‌در (تومى) طوبى وزننده
حواريوندن برذات اسميدر (تومى) واوك فتحيله اربى وزننده جزيره‌ده برموضع آديدر (توم) نوح وزننده
انطاكيه قضاسنده بر قريه‌در (توم) فتحتينله يمامه‌ده بر قريه‌در (تويمه) جهينه وزننده بنو سليم يوردنده
بر صو آديدر (المتوّم) معظم وزننده بيونى قلاده‌لو آدمه دينور يقال حبى متوّم اى مقلد (التهم) فتحتينله
ياغ وات مقوله‌سى نسنه بوزلمق معناسنه‌در يقال تهم الدهن و اللحم تهما من الباب الرابع اذا تغير و بر نسنه
بدرايحه باغلمق معناسنه‌دركه قوقق تعبير اولنور يقال تهم اللحم اذا زهم و بركسه بر نسنه‌دن عجزى ظهور ايتمكله
متحير اولمق معناسنه‌در يقال تهم فلان منه اذا ظهر عجزه و تحير و دوه اوتلاديغى اوتلغى بكنميوب يكرنه‌رك
اوتلامغله ايچنه سيكميوب زبونلمق معناسنه‌در يقال تهم البعير اذا استنكر المرعى فلم يستمرئه و اصلا روزكار
قلداميوب هوا راكد اوله‌رق بغايت اسّى اولمق معناسنه‌در يقال وقعنا فى تهم وهو شدّة الحرّ وسكون الريح
(التهمة) فتحاتله متغير اولمش ياغ وات مقوله‌سنك بدرايحه‌سنه دينور يقال فيه تهمة اى خبث ريح وزهومة و دريايه
طوغرى انكين و انكبه اولان ارضه دينور تهم دخى دينور بونلر كوياكه فى الاصل تهامه‌دن مصدرلردر يعنى تهامه
بونلردن مأخوذدر زيرا تهامه‌نك بالجمله اراضيسى بحره طوغرى انكبه‌در (التهم) كتف وزننده بدرايحه باغلمش
نسنه‌يه دينور (تهامه) تانك كسريله مكهٔ مكرمه‌نك اسميدر شدّت حرارت معناسنه اولان تهمدن مأخوذدر
و برارض معروفه‌نك اسميدركه غور و نجد بلادنه متاخم ارضدن عبارتدر جوهرى و همندن ناشى بلده ايله تفسير
ايلدى نسبتنده تهامىّ دينور تانك كسريله و تهام دينور تانك فتحيله يمان كبى يقال رجل تهامىّ و تهام و قوم
تهامون كيمانون * شارح ديركه لغت ثانيه تغييرات نسب قبيلندندر (المتهام) محراب وزننده ارض تهامه‌يه چوق
تردّد ايدن آدمه دينور يقال هو متهام اى كثير الاتيان الى تهامة (الاتهام) همزه‌نك كسريله تهامه اولكه‌سنه كلمك
ياخود ارض تهامه‌يه قونمق معناسنه‌در يقال اتهم الرجل اذا اتى تهامة او نزل فيها و بريرك هواسى وخيم و ثقيل
بولمق معناسنه‌در يقال اتهم البلد اذا استوخم (المتاهمة) مفاعله وزننده و (التتهم) تفعل وزننده بونلرده
ارض تهامه‌يه كلمك ياخود قونمق معناسنه‌در يقال تاهم الرجل و تتهم بمعنى اتهم (التهمة) تمره وزننده شهر و بلده
معناسنه‌در و تهامه لفظنده لغتدر (تهم) زفر وزننده جوارى اسماسندندر (تهام) كتاب وزننده يمامه‌ده بر وادى
اسميدر (التهمة) غرفه وزننده وهم ماده‌سنده مرسومدر (التيم) تانك فتحى و يانك سكونيله قوله دينور يقال هو
تيم الله اى عبد الله بكر وائل قبيله‌سندن بر بطن اولان تيم الله بن ثعلبة بن عكابه معناى مذكوردن اسمدر و تيم الله
نمر بن قاسط قبيله‌سى نسبنك رجالندندر و اضافتسز يالكز تيم ايله تسميه ايدرلر ازجمله تيم بن مرّه قريش نسبنده
ابو بكر الصديق رضى الله عنه حضرتلرينك قوميدر يعنى جدّيدر و تيم بن غالب بن فهر كذلك قريش رجالندندر
و تيم بن قيس بن ثعلبة بن عكابه تيم الله مرقومك برادريدر و تيم بن شعبان بن ثعلبه مزبورك عمزاده‌سيدر و تيم اللات
ضبه قبيله‌سندن بركسه‌در و تيم بن ضبه مزبورك عموجه‌سيدر و تيم اللات بن ثعلبه خزرج قبيله‌سندندر (التيم)
تانك فتحيله بر آدمى بنده ايلمك معناسنه‌در يقال تامته المرأة او تامه العشق يتيم تيما اذا عبدته و ذللته (التتييم)
تفعيل وزننده تيم معناسنه‌در يقال تيمته المرأة او العشق بمعنى تامته (التيمة) تانك كسريله همزه ايله تئمه دخى لغتدر
بك آجلق و مضايقه هنكامنده ناچار ذبح اولنان قيونه دينور و قرق عدد قيوندن نصاب آخره وارنجه زائد اولان
قيونلره دينور و سائمه اولميوب خانه‌ده صاغملق اتخاذ اولنان قيونه دينور و تميمه معناسنه‌دركه اطفاله تعليق اولنان
كوز بونجغيدر (التيماء) حمراء وزننده شنلكسز و اوتسز صوسز مضلّ و مهلك اولان على قول واسع اولان
ارضه دينور يقال ارض تيماء اى قفرة مضلّة مهلكة او واسعة و بيابانه دينور مفازه معناسنه و بر موضع آديدر
و جوزاء برجنده اولان جوزاء صورتنده مركوز كواكبه اطلاق اولنور (تيم) فتحتينله غافق قبيله‌سندن بر بطندر
ماضى بن محمد التيمىّ انلردندر انس حضرتلرندن روايت ايلمشدر (متيم) معظم وزننده بر رجل اسميدر

فصل الثاء المثلثة

(الثم) ختم وزننده ديكشى تباه ايلمك معناسنه‌در يقال ثمت المرأة خرزها ثما
من الباب الاول اذا افسدته و اسهالله دفع طبيعى ايلمك معناسنه‌در يقال ثتم الرجل بما فى بطنه اذا رمى به (التثم)

تفعل وزنده و (الانتثام) انفعال وزنده برآدم بد وناسزا سوزلر سویلمك معناسنه‌در یقال تثتم فلان وانثتم اذا
انفخر بالقوم القبیح وتثتم اثواب پاره‌لنمق معناسنه‌در یقال تثتم الثوب اذا تقطع وات زیاده پشمکله پرپوب مهرّا
اولمق معناسنه‌در یقال تثتم اللحم اذاتهرّأ واشمه تعبیر اولنان قیوچوکوب ییقلمق معناسنه‌در یقال تثتم الحسی اذا تهدّم
(الثجم) رجم وزنده برکسه‌یی یا برنسنه‌یی برنسنه‌دن سرعتله صرف ایلمك معناسنه‌در یقال ثجمه عنه ثجما
من الباب الثانی اذا صرفه عنه سریعا (الثجم) فتحتینله برنسنه‌دن چابك منصرف اولمق معناسنه‌در یقال ماهذا
الثجم ای سرعة الانصراف (الاثجام) و (التثجیم) برنسنه دائمی اولمق معناسنه‌در یقال اثجم الشیء اذادام ویغمور
سرعتله متصل یاغمق معناسنه‌در یقال اثجمت السماء وثجمت اذا اسرع مطرها ودام (الثدم) ثانك فتحیله
ثقیل وسلپوك چولپه کسه‌یه دینورکه اداره‌ء کلامدن وتفوّه ایتدیکی کلامه دلیل وبرهان ومثل ایرادندن عاجز
ونادان اوله یاخود وجودی غلیظ شیشمان ویاقشقسز تصلق اوله‌رق احمق وبیغز شخصه دینور مؤنثی ثدمه‌در
یقال رجل ثدم وامرأة ثدمة ای فدم عییّ من الکلام والجة مع ثقل ورخاوة او الغلیظ السمین الاحمق الجافی (الثدام)
کتاب وزنده سوزکویه دینور مصفاة معناسنه (المثدّم) معظم وزنده اغزی سوزکیلی برداق وابریق مقوله‌سنه
دینور یقال ابریق مثدّم ای وضع علیه الثدام (الثدقم) زبرج وزنده سوزبیلز وسوزا کلامز ثقیل وناتراش کمسه‌یه
دینور وبررجل اسمیدر (الثرم) فتحتینله اغزده دیش کوکندن قیرلمق علی قول ثنایا ورباعیاتدن قیرلمغه
مخصوص صدر یاخود اوك دیشلره خاصدر یقال ثرم الرجل ثرما من الباب الرابع اذا انکسرت سنه من اصلها او سنّ
من الثنایا والرباعیات او خاصّ بالثنیة (الاثرم) احمر وزنده معنای مزبوردن وصفدر ثرماء مؤنثیدر واثرم اهل
عروض اصطلاحنده شول جزؤه دینورکه آنده قبض وخرم علتلری مجتمع اوله خرم وتد مجموعك اوّلنی وقبض
بشنجی حرف ساکنی حذفدن عبارتدر مثلا مفاعیلن فاعلن وفعولن عول قالور وعلی قول فعول جزؤنه
مخصوص صدرکه خرم وقبض اولوب عول قالور یعنی بحر طویل ایله متقاربه مخصوص صدر (الثرم) ثانك فتحیله
برآدمك وجه مذکور اوزره دیشلرینی قیرمق معناسنه‌در یقال ثرمه ثرما من الباب الثانی اذاجعله اثرم (الاثرام)
همزه‌نك کسریله ثرم معناسنه‌در (الانثرام) انفعال وزنده اثرامك مطاوعیدر یقال اثرمه فانثرم (الاثرمان)
تثنیه صیغه‌سیله لیل ونهاره اطلاق اولنور تناقصلری تصوریله (الثرمان) سلمان وزنده چوغانه شبیه
براکشی شجر نباتیدر دوه وقیون مرعاسندندر (ثرم) فتحتینله یمامه‌ده برطاغك اسمیدر (ثرام) سحاب
وزنده یمامه‌ده برصرپ یوقش آدیدر (ثرمه) فتحاتله آق دکزده سجلیه آطه‌سنده بربلده آدیدر (الثرثم)
ثای مثلثه ایله قنفذ وزنده قابده قلان طعام وقاتیق مقوله‌سی بقیه‌سنه دینور علی قول چناقده وقواطه‌ده قلان
بقیه‌یه خاصدر (الثرطمة) دحرجه وزنده من غیر غضب ولاتکبر باشی یره اکوب ایسم وساکت طورمق
معناسنه‌در یقال ثرطم فلان فی المجلس ای اطرق من غیر غضب ولاتکبر وحیوان بغایت سمورمك معناسنه‌در
یقال ثرطم الکبش اذا تناهی فی السمن (المثرطم) اسم فاعل بنیه‌سیله نهایت درجه‌ده سمورمش انسان وحیوانه
دینور علی قول دابّه قسمنه مخصوص صدر (الثرعامة) قرطاسه وزنده برآدمك زوجه‌سنه دینور علی قول مطلقا
عورته دینور (التثطم) تدحرج وزنده ناسه سوزایله حواله وشرکیر اولمق معناسنه‌در یقال تثطم علی اصحابه
اذا علاهم بالکلام (الثطعمة) دحرجه وزنده معنای مزبوردن اسمدر (الثعم) ثانك فتحی وعینك سکونیله
برنسنه‌یی چکوب قوپرمق معناسنه‌در یقال ثعمه ثعما من الباب الثالث اذانزعه (التثعم) تفعل وزنده بریر برآدمه
بغایت خوب کلوب آندن خوشلنمق معناسنه‌در تقول تثعمتنی ارض کذا ای اعجبتنی (الثعامة) ثمامه وزنده
روسبی عورته دینور سفهایی کندیسنه نزع ایلدیکیچون (الثغام) غین معجمه ایله سحاب وزنده برنبات اسمیدرکه
فارسیده درمنه دیرلر بوصورتده آق یوشان دیدکاری نبات اولور لکن برهانده جاورد ایله مفسردرکه یاندیق اوتی
دیدکاری بیاض تیکندر مفردی ثغامه‌در (الاثغماء) انصباء وزنده ثغامه‌دن اسم جمعدر (الاثغام) همزه‌نك
کسریله برثغام بتورمك معناسنه‌در یقال اثغم الوادی اذا انبت الثغام وصاچ ثغام کبی اغارمق معناسنه‌در یقال
اثغم الرأس اذا صار کالثغامة بیاضا وطولدرمق معناسنه‌در یقال اثغم الاناء اذا ملأه وبرآدمی اویکه‌لندرمك
علی قول سوندرمك معناسنه‌در یقال اثغم فلانا اذا غضبه اوفرّحه (الثاغم) ثغام کبی آق اولان رنکه دینور
یقال لون ثاغم ای ابیض کالثغام (الثغم) کتف وزنده شکاره باولیوب دداغمش تازی‌یه دینور یقال کلب ثغم ای ضار
(المثاغمة) مفاعله وزنده اوپشمك معناسنه‌در یقال ثاغمت المرأة المرأة اذا لاثمتها (الثکم) ثانك فتحی وکافك
سکونیله برآدمك ایزنه دوشوب یاخود ایزینی سوروب کتمك معناسنه‌در یقال ثکم آثارهم ثکما من الباب الاول

اذا اقتصها و بر نسنه یه مداومت ایلك معناسنه‌در یقال ثکم الامر اذا لزمه و بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در
یقال ثکم بالمکان اذا اقام (الثکم) فتحتینله ثکم کلمه‌سیله ایکی معنای اخیرده مراد فدر یقال ثکم الامر ثکما من الباب
الرابع اذا لزمه ویقال ثکم بالمکان اذا اقام و ثکم الطریق و ثکم الطریق صرد وزننده یولك آچیق طوغری
و بللو صرتنه دینور یقال اخذ ثکم الطریق و ثکمه ای سننه (ثکامه) ثمامه وزننده بر بلده آدیدر (ثکمه) عروه
وزننده بر رجل اسمیدر (الثلم) ثانك فتحی و لامك سکونیله برنسنه‌یی رخنه‌دار ایلك معناسنه‌درکه کدمك تعبیر
اولنور قلج اغزنده و دیوارده اولدیغی کبی یقال ثلم الاناء و السیف و نحوه ثلما من الباب الثانی اذا کسر حرفه (التثلیم)
تفعیل وزننده ثلم معناسنه‌در (الانثلام) انفعال وزننده و (التثلم) تفعل وزننده مطاوعلردر یقال ثلمه ثلما
و ثلمه تثلیما فانثلم و تثلم (الثلمة) غرفه وزننده اسمدر کدکه دینور رخنه معناسنه یقال به ثلمة وهی فرجة المکسور
و المهدوم (الثلم) فتحتینله بودخی برنسنه‌یی کدمك معناسنه‌در یقال ثلم السیف ثلما من الباب الرابع اذا کسر
حرفه و دره‌نك و چایك قیسندن کدك آچلمق معناسنه‌در یقال ثلم الوادی اذا انثلم حرفه و ثلم بر موضع آدیدرکه
ثلماء دخی دیرلر (مثلم) معظم وزننده بر موضع آدیدر (المتثلم) لام مشدده‌نك فتحیله بر ارضك اسمیدر (الاثلم) فن
عروضده اثرم معناسنه‌درکه خرم ایله قبض علتلری مجتمع اولان جزؤه دینور * کرچه مؤلف بورسمه بیان ایلدی
لکن کتب عروضده بینلری فرق اوزره مرسومدر (الثم) ثانك فتحی و میمك تشدیدیله برنسنه‌یی ایاقله باصوب
چکنه‌مك معناسنه‌در یقال ثم الشیء ثما من الباب الاول اذا وطئه و برنسنه‌یی مرمت و اصلاح ایلك معناسنه‌در
یقال ثمه اذا اصلحه و بریکدرمك معناسنه‌در یقال ثمه اذا جمعه و بو حشیش بریکدرمسنده کثیر الاستعمالدر و الی
اوت ایله سیلمك معناسنه‌در یقال ثم یده بالحشیش اذا مسحها به و قیون اغزیله اوت قوپارمق معناسنه‌در یقال ثمت
الشاة النبت اذا قلعته بفیها و طعامی یخشی یمان دیمیوب مجموعنی سپوری یمك معناسنه‌در یقال ثم الطعام اذا اکل
جیده و ردیئه (التثمیم) تفعیل وزننده بودخی برنسنه‌یی ایاقله باصوب چکنه‌مك معناسنه‌در یقال ثممه اذا وطئه
و بتشك کمیکی آیرمق معناسنه‌در یقال ثمم العظم اذا ابانه و ذلك اذا کان عنتا (الثمة) ثانك ضمیله بر طوتام اوته
دینور تقول اخذت من الحشیش ثمة ای قبضة (الثموم) صبور وزننده اغزیله اوت قوپاران قیونه دینور (المثم)
و (المثمة) میملرك کسریله شول کسه‌درکه ایوکوتو دیمیوب مجموع طعامی سیلوب سپورر اوله یقال رجل مثم و مقم
و مثمة و مقمة اذا کان یأکل الطعام جیده و ردیئه و مقم کذلك برنسنه‌نك مجموعنی سپوروب آلان کسه‌یه دینور
(الاثمام) انفعال وزننده برنسنه یابرکسه اوزره اوشوب دوشمك معناسنه‌در یقال انثم علیه اذا انثال و وجود
اریمك معناسنه‌در یقال انثم جسمه ای ذاب و قوجامق معناسنه‌در یقال انثم الرجل اذا شاخ (الثم) ثانك ضمیله
اومتاعنه دینورکه قاب قاجاق و خردمرت مقوله‌سیدر و منه یقال ماله ثم و لارم ای مال (ثم) ثانك ضمی و میم مشدده‌نك
فتحیله حرفدر یعنی حرف عطفدر امور ثلاثه‌یی اقتضا ایدر یعنی اوچ معنایه دلالت ایدر و هر برنده نحویونك اختلافی
واردر اول مابعدنی حکمده ماقبلنه تشریك ایدر بعضلر عندنده کاهجه بو معنادن تخلف ایدرکه عاطفه اولمیوب زائد
اولور کما فی قوله تعالی ﴿ و ظنوا ان لا ملجأ من الله الا الیه ثم تاب علیهم ﴾ ثانی ترتیب اقتضا ایدر علی قول اقتضا ایلمز
کما فی قوله تعالی ﴿ و بدأ خلق الانسان من طین ثم جعل نسله ﴾ الایة ثالث مهلت اقتضا ایدر علی قول کاهجه بوندن
متخلف اولور کقولك اعجبنی ماصنعت الیوم ثم ماصنعت امس اعجب زیرا بورادہ ثم کلمه‌سی ترتیب اخبار ایچوندر ذکر
اولنان اخبارین بیننده ایسه مهلت و تراخی یوقدر (ثم) ثانك فتحیله بر اسمدرکه آنکله مکان بعیده اشارت اولنور هناك
معناسنه‌درکه اوراده دیمکدر تقول رأیته ثم ای هناك بوراده هناك کلمه‌سی هاء مفتوحه و نون مشدده ایله‌در و اشبو ثم
کلمه‌سی ظرفدر اعرابله تصرف اولنمز و اشبو ﴿ اذا رأیت ثم رأیت ﴾ الایة کریمه‌سنده ثم کلمه‌سی رأیت فعلنك مفعولی
اولمق اوزره معرب اولمسنه قائل اولانلر وهم ایلدیلر * مترجم دیرکه صاحب کشافك بیانینه کوره رأیت فعلنك ظاهر و مقدر
مفعولی یوقدر عموم و شیوعه دالدر یعنی مصدری لام استغراقله مقدردرکه اذا وجدت الرؤیة ثم سبکنده‌در پس
معنا رائینك بصری نیره‌یه اوغرارسه نعم کثیر و ملك کبیردن غیری نسنه ادراك اولنمز دیمکدر و ثم لفظی ظرفیت
اوزره منصوبدر فی الجنة دیمکدر (المثم) و (المثمة) میملری و ثالرك فتحیله آت قسمنك کوبکنك کسلدیکی یره دینور
(الثمثام) سلسال وزننده شول آدمه دینورکه بغایت زوربازو یه مالك اولمغله طوتدیغی نسنه‌یی قیروب اوفادر اوله
یقال رجل ثمثام ای اذا اخذ الشیء کسره (الثمام) غراب وزننده و (الیثموم) ینبوت وزننده بر نبات معروف اسمیدر
بو نبات بیان داریسی دیدکلری اوتدرکه سمر اوتی دخی دیرلر بعینه داری باشی و داری صاپی کبی اولور بیانده بتر
دوکوب صوینی کوزه صقارلر بیاض عینی دافعدر مفردی ثمامه‌در بدویلر بو اوتی قتیق ایدوب هاوید و سمر

ویصدیق ایچلرینه حشو ایدرلر وسازلقدن یاپدقلری هوغ تعبیر اولنان بیوت اوزرینه سطح ایدرلر وبو نبات
پك قصیر اولمغله تناولی یسیر اولدیغندن مطلقا سهل التناول اولان نسنه ده ضرب مثل ایدوب هو علی طرف
الثمام دیرلر وثمام بن اللیث محدّثیندندر (المثموم) سطحی ذکر اولنان ثمام ایله اورتلمش اوه دینور یقال بیت
مثموم ای مغطی بالثمام (صحیرات الثمامة) صادك ضمیله فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بدر غزاسنه
عزیمتلری خلالنده واقع قوناقلردن برینك اسمیدر وثمامة بن اثال وثمامة بن ابی ثمامه وثمامة بن حزن وثمامة
بن عدل صحابه‌لردر (الثمیمة) سفینه وزننده اغزی باغلو اولان ابریغه ومطهره‌یه دینور (الثثم) فد فد وزننده
شکار کلبنه دینورکه فارسیده یوزه وترکیده زغر دیدکلری کلب اوله جقدر وثمم العبدیّ شعرادندر ورزین بن
ثمم الضبیّ سهم بن ابی اصرم ایله قتال ایدن کسه‌در (الثمة) ثانك کسریله پیرو اختیار آدمه دینور (الثثمة) زلزله
وزننده قابك قچاغك اغزنی قپاق ایله قپامق معناسنه‌در یقال ثمم الاناء اذا غطی رأسه وآلیقومق معناسنه‌در
یقال ثمموا بنا ساعة ای احتبسونا حتی نستریح وبرایشی ایوجه بجره‌میوب فناء وناخوش یاپمق معناسنه‌در یقال
ثمم العمل ای ماجاد وایچنده سود اولان طولومك اغزنی باغلیوب دیرکه آصمق معناسنه‌در وتمرنك وناملونك
اغزی اکیلوب دونمك معناسنه‌در یقال هذا سیف لایثمم نصله ای لاینثنی اذا ضرب به ولایرتدّ (المثم) میمك
کسریله مسنّ وزننده شول مروتلو عالی همتلو آدمه دینورکه حامی ومحافظی اولمیان بیکسلره حامی وراعی اولوب
ومرکوبی اولمیوب پیاده قالمشلری ارکاب واهل قبیله‌نك عاجز وقاصر قالدقلری امور ومصالحلرنی مرمّت
واصلاح ایدر اوله یقال هو مثمّ ای یرعی علی من لاراعی له ویفقر من لاظهر له ویثمّ ماعجز عنه الحیّ من امرهم
(التثمم) تزلزل وزننده توقف ایلك معناسنه‌در یقال تثمم عنه اذا توقف وایرکیلوب طوتیله‌رق تکلم ایلك
معناسنه‌در یقال تکلم وماتثمم ای ماتلعثم (الثوم) ثانك ضمیله صرمساغه دینور بستانی اولورکه معروفدر
وبریسی اولورکه یبان صرمسغی تعبیر اولنور عربیده ثوم الحیه دیدکلریدر بستانیدن اقوی اولور ایکی نوعی
دخی مسخن وریحلری وصو غلجانلری مخرج وبغایت مدرّ وافضل خواصی نسیان عارضه‌سنی دافع وربو
وسعال مزمن وطحال وخاصره ریحلرنی وقولنج وعرق النسأویان وقالچه اغریلرنی ونقرس وحشرات ویلان
وعقرب صوقدقلری یره وقدوز کلب اصردیغی یره نافع وعطش بلغمی وتقطیر بول وبوغازه یاپشان سلوك
وبلغمدن تصفیه خصوصنده مفید وجماعی مقوّی وقاورلمشی دیش اغریسنی مسکن ومبرود المزاج اولنلرك
وپیرلرك صحتنی محافظدر وبواسیر وزخیر وخنازیر ودقّ علتلرینه وکبه خاتونلره وامزکلی خاتونلره وصداع
اصحابنه مضردر مصلحی جزئی طوز ایله صو ایچره طبخ اولنوب بادم یاغی اضافه ایلك وبعد الاکل اکشی
نار مصّ ایلکدر (الثومة) ثوم لفظنك مفردیدر وثومه قلج قبضه‌سنك پرازوانه‌سنه دینور قبیعة السیف معناسنه
(بنو ثومة بن مخاش) برقبیله‌در اعلامدن حکم بن زهرة الثومیّ انلردندر (الثومة) عنبه وزننده برشجر عظیم اسمیدر
ثمری اولمز ورایحه‌سی مورد اغاجندن اطیب اولور ودالرندن مسواك اتخاذ اولنور شری طاغنده کورمشدرز

فصل الجیم

فصل الجیم

(الجثم) ثای مثلثه ایله رسم وزننده و(الجثوم) قعود وزننده اولدیغی یردن اصلا قلدامق
اوزره یرلشوب اوتورمق علی قول کوکسی اوزره چوکوب اوتورمق معناسنه‌درکه انسانده دیز چوکوب وکوکسی
اوزره یصیله‌رق اوتورمق اولور وعلی رأی یره کوکس ویره‌رك چوکوب اوتورمق معناسنه‌در قوشك کوکس
ویروب اوتورمسی کبی یقال جثم الانسان والطائر والنعام والخشف والیربوع جثما وجثوما من الباب الثانی والاول
اذا لزم مکانه فلم یبرح اووقع علی صدره اوتلبد بالارض وجثوم کیجه یاری اولمق معناسنه مستعملدر یقال جثم
اللیل جثوما اذا انتصف واکین قسمی یردن یوکسلوب قالقمق معناسنه‌در یقال جثم الزرع اذا ارتفع عن الارض
واستقلّ نباته وخرما دالنك قوریغی ایریلنوب بیومك معناسنه‌در یقال جثم العذق اذا عظم بسره وچامور وطپراق
وکول مقوله‌سنی بریکدرمك معناسنه‌در یقال جثم الطین والتراب والرماد اذا جمعه یعنی جمع کلّ واحد منها وجثوم
عرب دیارنده برصویك وبرطاغك آدیدر وطپراق تپه‌یه دینور اکمه معناسنه (دارة الجثوم) بنی الاضبط جماعتنه
مخصوص برموضعدر (الجاثم) و(الجثوم) صبور وزننده جثم وجثومدن اسم فاعلدر معانی مختلفه‌سی اوزره
متصف اولان انسان وحیوانه دینور بعض نسخه‌ده فهو جاثم جمعه جثوم عبارتیله مرسوم اولمغله اکا کوره
یالکز جاثم اولور (الجثم) رسم وزننده مصدر درکه ذکر اولندی ووصف اولور یردن یوکسلوب قالقمش اکینه
دینور فتحتینله ده جائزدر وقوریغی اریلنمش خرما دالنه دینور (الجثمة) غرفه وزننده چامور یا طپراق یاخود کول
کومه‌سنه دینور (الجثام) غراب وزننده و(الجاثوم) اویقوده عارض اولان آغرلغه دینورکه آغر بصمه تعبیر

اولنور كابوس معناسنه‌در وجاثوم اويقوجی تنبل آدمه دینورکه سیروسفره لیاقت واقتداری اولماز (الجثّامة)
شدّاده وزننده كند ذهن بليد ونادان كمسه‌یه دینور يقال رجل جثّامة ای بليد وحليم وسهل العطف سيد ومتعين
آدمه دینور يقال هو جثّامة ای سيد حليم واويقوجی تنبل آدمه دینور جاثوم كبی يقال رجل جاثوم وجثّامة
ای نوّام لايسافر وصعب بن جثّامه اصحابدندر وجثّامة المزنية صحابيه‌در (الجثمة) همزه وزننده و (الجثم) صرد
وزننده بونلرده اويقوجی تنبل آدمه دینورکه بردرلو سيروسفره لياقت واقتداری اولميه (الجثمان) عثمان وزننده
جسم وبدن معناسنه‌در وشخص وقالب معناسنه‌در وفرزدق نام شاعرك اشبو * وباتت بجثمانية الماء نيبها *
الى ذات رحل كالمأتم حسرا * بيتنده واقع جثمانية الماء قولندن مراد صويك كنديسيدر ياخود وسطی ياجمتمعی
مراددر (الجثمة) فتحاتله بودخی يوكسك تپه‌یه دینور (جاثم) اسمادندر جاثم بن مريد الدلاّل محدّثدر اندن ابراهيم
بن نهد روايت ايلمشدر علی قول حای مهمله ايله‌در (الاجحام) همزه‌نك كسری وجيمك سكونيله برايشه اقدام
ايليوب كيرو طورمق معناسنه‌دركه وازكلمك تعبير اولنور يقال اجحم عنه اذا كفّ وبرآدمی هلاك ايلك مرتبه‌سنه
كلمك معناسنه‌دركه هلاك ايده يازمق تعبير اولنور يقال اجحم فلانا ای دنا ان يهلكه (الجحيم) امير وزننده علوی
بغايت شديد اولان آتشه دینور وبری برينك اوزرنده قات قات ينان آتشه دینور وچقور يرده ينان عظيم آتشه
دینور وپك اسّی یره دینور (الجحمة) جيمك فتحی وضميله بودخی قات قات يانان آتشه دینور وكوزه دینور عين معناسنه
توقدی ايچون (الجاحم) بودخی پك اسّی مكانه دینور وپك شعله‌لو آتش قورنه دینور وجنك وجدالك انكين ومعظم
ومزدحم كاهنه دینور ومعركهٔ حربده اولان قتال شديده دینور (الجحم) رحم وزننده آتشی ياقوب علولندرمك
معناسنه‌در يقال جحم النار جحما من الباب الثالث اذا اوقدها وجحم وجحوم آتش علولنمك معناسنه‌در
يقال جحمت النار جحما وجحوما من الباب الرابع اذا اضطرمت ويقال جحمت النار جحما من الباب الخامس
اذا اضطرمت (الجحام) غراب وزننده برمرض آديدركه كوزده ظهور ايدر علی قول كلاب قسمنك باشلرنده
ظهور ايدر (الجحاّم) شدّاد وزننده بخيل وناكسه دینور (جحم) صرد وزننده برقوش آديدر (الجحم) عنق وزننده
شرم وحياسی اولميان كمسه‌لره دینور يقال هم جحم ای القليلو الحياء (التجحيم) تفعيل وزننده اصلا كوزينك قپاقلرينی
وكرپكلرينی قلداتميه‌رق برنسنه‌یه كوز بلردوب باقمق معناسنه‌در علی قول قيه قيه دقتله باقمق معناسنه‌در
تقول جحمنی بعينه اذا استثبت فی نظره لاتطرف عينه او احدّ النظر (الجاحجة) بلرمش كوزه دینور يقال عين
حاجة ای شاخصة (الاجحم) احمر وزننده كوزی پك قزل اوله‌رق دائره‌سی واسع اولان آدمه دینور جحماء
مؤنثيدر جمعی جحم در كتب وزننده وجحمی كلور سكری وزننده واجحم بن دندنه رجالات عربدن بركمسه‌در
(الجوحم) جوهر وزننده قرمزی كله دینور حوجم معناسنه (التجحم) تفعل وزننده برآدم فرط حرص وبخلندن
ناشی يانوب ياقلمق معناسنه‌دركه برطرفدن حرص جمع وبرطرفدن مصرفی كوردكجه آتشلره‌ينار يقال تجحم الرجل
اذا تحرّق حرصا وبخلا وبرمحلّ وحال مقوله‌سی نسنه صقشوب طارالمق معناسنه‌در يقال تجحم المكان او قلبه اذا
تضايق (الجحدمة) مرحله وزننده سرعتله يليوب يوپورمق معناسنه‌در يقال جحدم الرجل اذا عدا سريعا
(جحدم) جعفر وزننده اسمادندر جحدم بن فضاله ومنسوب اولميه‌رق جحدم اصحابدندر (الجحرمة) دحرجه
وزننده بدخويلق وتنك مشرب بلكه دینور يقال به جحرمة ای ضيق وسوء خلق (الجحرم) جعفر وزننده
(والجحارم) علابط وزننده بدخوی وتنك مشرب آدمه دینور يقال رجل جحرم وجحارم ای به جحرمة (الجحشم)
شين معجمه ايله جعفر وزننده يانلری قبا دوه‌یه دینور (الجحظم) ظای معجمه ايله جعفر وزننده بيوك كوزلو آدمه دینور
يقال رجل جحظم ای الكبير العينين (الجحلمة) دحرجه وزننده يره چالمق معناسنه‌در يقال جحلمه اذا صرعه
(الجخدمة) خای معجمه ايله دحرجه وزننده ايش ايشلمكده ويوريمكده سرعت ايلك معناسنه‌در يقال جخدم فلان
اذا اسرع فی العمل والمشی (الجدمة) فتحاتله بودور آدمه دینور جمعی جدم در هاسز وكوتو وكمتر قيونه دینور
شاة رديئه معناسنه وبرقججوقده چتال بتمش خرما قورقلرينه دینور وخرمنده دوكيلوب اوفانمامش اكين باشنه
دینوركه بشاق خردہ سيله قلان كسمكدن عبارتدر (الجدم) فتحتينله برجنس قوش اسميدركه سرچه
شكلنده وبرونلری قزل اولور وبرنوع خرما اسميدر (الجدامه) ثمامه وزننده شول كسمكه دینوركه خرمن
صاوريلوب صمانی جحدن آيرلدقدنصكره بعض بشاق خرده‌سيله قالور آنی تكرار دوكوب تفريق ايدرلر جدمه كبی
وجدامه اسامئ نسواندندر جدامه بنت وهب وجدامه بنت جندل وجدامه بنت حارث صحابيه‌لردر (الجدم)
هدم وزننده خرما اغاجی يمش ويردكدنصكره قوريمق معناسنه‌در يقال جدمت النخلة جدما من الباب الاول

اذا اثمرت و يبست ﴿ الجدامىّ ﴾ غرابىّ وزننده برجنس خرما اسميدر ﴿ الجدامية ﴾ غرابيه وزننده داللرى وميوه‌لرى
بك فراوان شاخ برشاخ اولان خرما اغاجنه دينور ﴿ اجدم ﴾ همزه‌نك كسرى و دالك فتحيله آت قسمنه مخصوص
زجر و آزار كلماتندندر اقدام ايچون تفوّه ايدرلر اصلى هجدم ايدى ﴿ الاجدام ﴾ اقدام وزننده آت قسمنه اشوب كتمكه
اقدام ايچون اجدم ديمك معناسنه در يقال اجدم الفرس اذا قال له اجدم ﴿ الجذم ﴾ جيمك كسرى و فتحى و ذال معجمه‌نك
سكونيله برنسه‌نك كوكنه دينور اصل معناسنه در جمعى اجذام و جذوم در ﴿ الجذم ﴾ فتحتينله فهم قبيله‌سى بلادنده
بر ارضك اسميدر وجذم مصدر اولور برآدمك الى كسلمك معناسنه يقال جذمت يده جذما من الباب الرابع
اذا انقطعت ﴿ الجذم ﴾ كتف وزننده جست و چالاك انسان و حيوانه دينور ﴿ الجذم ﴾ جزم وزننده كسمك معناسنه در
يقال جذمه جذما من الباب الثانى والاول اذا قطعه و خاصّة ال كسمك معناسنه در يقول جذمت يده اذا قطعتها
﴿ التجذيم ﴾ بودخى كسمك معناسنه در ﴿ الانجذام ﴾ انفعال وزننده و ﴿ التجذم ﴾ تفعل وزننده كسلمك معناسنه در يقال
جذمه فانجذم و تجذم اى قطعه فانقطع و تقطع ﴿ الجذمة ﴾ جيمك كسريله مطلقا اوجى كسيلوب ديبى قالمش قطعه‌يه
دينور تقول رأيت فى يده جذمة حبل اى قطعة منه قد قطع طرفه و بقى اصله و قامچى‌يه اطلاق اولنور سوط معناسنه
﴿ الجذمة ﴾ فتحاتله خرما اغاجنك الك تپه‌سنده اولان بينيسنه دينوركه اجود و الطف اودر ﴿ المجذام ﴾ و ﴿ المجذامة ﴾ ميملرك
كسريله امور و قضايايى طبان قلج كبى قطع و فصل ايدن رأى قاطع صاحبى آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مجذام
و مجذامة اى قاطع للامور فيصل و مجذامه حقوق و الفت و محبتى چابك قطع ايدن فلك مشرب آدمه دينور يقال
هو مجذامة اى سريع القطع للمودّة و مجذام بنوير بوع جماعتندن برينك فرسى اسميدر ﴿ الاجذم ﴾ احمر وزننده
مقطوع اليد آدمه دينور على قول پرمقلرينك اوجلرى دوشمش آدمه دينور يقال رجل اجذم اى المقطوع اليد
او الذاهب الانامل و مجذوم كمسه‌يه دينور جوهرى اجذم ديمك جائز دكلدر ديو منع ايلمسى و همدر * شارحك بيانه كوره
جوهرى فصاحتنى منع ايلمشدر ﴿ الاجذام ﴾ همزه‌نك كسريله بودخى ال كسمك معناسنه در تقول اجذمت يده
اذا قطعتها و سرعتله يوريمك معناسنه مستعملدر يقال اجذم السير اذا اسرع فيه و آت پك سكرتمك معناسنه در
يقال اجذم الفرس اذا اشتدّ عدوه و برنسنه‌دن فراغت ايدوب وازكلمك معناسنه در يقال اجذم عن الشئ اذا اقلع
و برنسنه‌يه عزم ايلمك معناسنه در يقال اجذم عليه اذا عزم ﴿ الجذمة ﴾ تمره وزننده و فتحاتله الك كسيلان يرينه
دينور ﴿ الجذمة ﴾ غرفه وزننده اسمدر ال كسلكنه دينور ﴿ الجذام ﴾ غراب وزننده معاذالله تعالى برعلت آديدر كه
سودانك جميع بدنه انتشارندن تحدّث ايدوب جمله اعضانك مزاجى و هيئتى فاسد و متغير اولور و بدنده يرامز ياره‌لر
و چبانلر ظهور ايدر و كاه اولوركه اعضانك ييريوب دوكلسنى مؤدّى اولور تركيده مسكينلك ديدكلريدر و جذام برقبيله
اسميدر حسمى طاغلرنده ساكن اولورلر معد نسلندن منشعبلردر ﴿ المجذوم ﴾ جذام علتنه اوغرامش كمسه‌يه دينور
يقال جذم الرجل على بناء المجهول فهو مجذوم اى به جذام ﴿ المجذم ﴾ معظم وزننده و ﴿ الاجذم ﴾ احمر وزننده كه
ذكر اولندى مجذوم معناسنه در ﴿ جذيمه ﴾ سفينه وزننده عبدالقيس قبيله‌سندن برقبيله آديدر نسبتنده جذمىّ
دينور عربىّ وزننده و بعضا جيمى مضموم اولور و جذيمة الابرش فهم قبيله‌سندن ابن مالك دركه امير اولكاى
حيره‌در زبّاء نام ملكه‌نك مقارنيدركه قصه‌لرى معلومدر ﴿ الجذمان ﴾ جيمك ضميله ذكره على قول ذكرك كوكنه
دينور ﴿ الجذماء ﴾ حمراء وزننده شيبان قبيله‌سندن برخاتوندركه برشاء نام خاتونك ضرّه‌سى ايدى بركون برشاء
نام خاتونى طوتوب آتشه آتمغله اعضارى يانوب صويلديغندن اكا برشاء ديديلر و برشاء دخى برتقريبله آنك
النى قطع ايلكله اكا دخى جذماء اطلاق ايلديلر ﴿ الاجذم ﴾ اسلم وزننده اسمادندر كروّس بن الاجذم
شعرادندر ﴿ شعب المجذّمين ﴾ معظم وزننده مكهٔ مكرمه‌ده برشعب اسميدر ﴿ الجرم ﴾ جيمك فتحى و رانك
سكونيله كسمك معناسنه در يقال جرمه جرما من الباب الثانى اذا قطعه و جرم و جرام سحاب و كتاب
وزنلرنده خاصة خرما يمشنى كسمك معناسنه در يقال جرم النخل جرما و جراما و جراما اذا صرمه و خرما
اغاجنك اوزرنده اولان خرمالرى رطب ايكن رسيده اولدقده نه مقداره بالغ اولور ديو تخمين ايلمك معناسنه در
يقال جرم النخل اذا خرصه و كناه ايلمك معناسنه در يقال جرم الرجل اذا اذنب و كسب و كار ايلمك معناسنه در
يقال جرم لاهله اذا كسب و برآدمه جنايت ايلمك معناسنه در يقال جرم عليهم و اليهم جريمة اذا جنى جناية
و قيونك يوكنى قرقق معناسنه در يقال جرم الشاة اذا جزّها و جرم اسى‌يه دينور و بوكرم فارسى معرّبيدر
تقول يومنا هذا جرم اى حارّ و هواسى بغايت اسى اولان ارضه دينور و اهل يمن لسانده بركونه قايغه دينور جمعى
جروم در ظاهرا نيل مصرده جرم ديدكلرى يوجك قايق اوله جقدر و جرم طىّ قبيله‌سندن بربطن اسميدر

وجرم بن زبان قضاعه قبيله سندن بر بطندر (الاجترام) افتعال وزننده بو دخی خرما اغاجنك ميوه سنى تخمين
ايلمك معناسنه‌در يقال اجترم النخل اذا خرصه وكناه ايلمك معناسنه‌در يقال اجترم فلان اذا اذنب وامك چكوب
كسب وكار ايلمك معناسنه در يقال اجترم لاهله اذا كسب (الاجرام) همزه‌نك كسريله بو دخی كناه ايلمك
معناسنه‌در يقال اجرم الرجل اذا اذنب وبرآدمه جنايت ايلمك معناسنه‌در يقال اجرم عليهم واليهم اى جنى عليهم
وتنومند اولمق معناسنه در يقال اجرم الرجل اذا عظم يعنى جرمه وجسده ورنك صافى وخالص اولمق
معناسنه‌در يقال اجرم لونه اذا صفا وبرنسنه‌يه قان ياپشمق معناسنه‌در يقال اجرم به الدم اذا لصق وبرآدمك
صوتى صافى اولمق معناسنه‌در يقال اجرم الرجل اذا صفا صوته (المجرم) اجرامدن اسم فاعلدر و(الجريم) امير
وزننده ثلاثيدندر كنهكاره دينور وفى قوله تعالى ﴿وكذلك نجزى المجرمين﴾ اى الكافرين ومجرم بر رجل آديدر
وجريم قورى خرمايه دينور وچكردكه دينور وتنومند آمه دينور مؤنثى جريمه‌در جمعى جرام كلور كرام كبى يقال
رجل جريم وامرأة جريمة اى العظيم الجسد (الجريمة) سفينه وزننده صوچه وكناهه دينور وجنايت معناسنه‌در
يقال اخذ فلان بجريمته اى بجنايته وجريمة القوم اول زمره‌نك كنديلر ايچون كسب وكار ايدن تملدارلرينه دينور
يقال هذا جريمة القوم اى كاسبهم وبرآدمك الك صوك ولدينه دينور يقال هذا جريمته اى آخر ولده (الجرمة)
جيمك كسريله خرما كسن كمسه‌لره دينور يقال جاءت جرمة وهى القوم يجترمون النخل (الجرم) جيمك ضميله
كناهه دينور جمعى اجرام وجروم كلور يقال ماله جرم اى ذنب (الجرمة) كلمه وزننده بو دخی كناهه دينور
(الجرامة) ثمامه وزننده كسيلوركن اغاجدن يره دوشن خرمايه دينور وكسلمش خرمايه دينوركه كسنتى تعبير اولنور
على قول خرما كسيمدنصكره بداق باشلرنده قالمغله صكره‌دن كسيلان بشاق خرمالره دينور يقال هذه جرامة نخلك
اى التمر المجروم اوما يجرم منه بعدما يصرم يلقط من الكرب وبغداى واريه كسموكنه دينوركه بشاقلو قالمغله
تكرار دوكيلوب تميزلنور (التجرّم) تفعل وزننده برآدمه برجرم وتهمت اسناد ايلمك معناسنه‌در يقال تجرّم عليه
اذا ادّعى عليه الجرم وان لم يجرم وزمان يچوب كتمك معناسنه مستعملدر انقطاع معناسندندر يقال تجرّم الليل
اذا ذهب وتكمل ويقال تجرّم الحول اذا انقضى وتمّ (الجرم) جيمك كسريله جسد وتن معناسنه‌در جمعى اجرام
وجروم وجرم كلور ضمتينله *شارح ديركه جماداتده استعمالى غالبدر وجرم بوغازه دينور حلق معناسنه وصوت
وآوازه دينور على قول صوتك بلند اولمسندن عبارتدر يقال له جرم الصوت اى جهارته ورنك ولون معناسنه‌در
(الجرمان) جيمك كسريله بو دخی جسد وتن معناسنه‌در (المجروم) بو دخی تنومند آدمه دينور (المجرّم) معظم
وزننده تمام اولان ييله اطلاق اولنور يقال حول مجرّم اى تامّ (التجريم) تفعيل وزننده بر طائفه ايچندن چيقوب
كتمك معناسنه‌در قطع معناسندندر تقول جرّمناهم اى خرجنا عنهم لسانمزده مصادره موقعنده والى فلانى تجريم
ايلدى تعبيرى مولّدر اسناد جرم ايلمكدن مأخوذدر (لاجرم) فتحتينله وآخرك فتحيله بونده بر قاچ لغت دخی
واردر لاذا جرم ولا ان ذا جرم ان مفتوحه ايله ولاعن ذا جرم ولاجر حذف ميمله ولاجرم رانك ضميله كرم وزننده
ولاجرم جيمك ضميله بونلرك مجموعى لابدّ معناسنه‌دركه چاره‌سز وضرورى ديمكدر على قول حقا معناسنه‌در
ياخود لامحالة معناسنه دركه شبهه‌سز والبته ديمكدر وعند البعض اصل معناسى بودر كثرت استعماله برد
رجه‌يه واردكه قسم مقامنده مستعمل اولدى انكيچون قسم جوابى كبى بونكده جوابنه لام ادخال ايدوب مثلا
لاجرم لاتينك ديديلر* شارحك بيانه كوره قطع معناسندن مأخوذدركه فى الاصل انى كسمك واندن كسلمك يوقدر
ديمكدر بعده لازمى اولان معناى مزبورده استعمال اولندى (جرم) جيمك كسريله بدخشان اولكه‌سنده بر بلده آديدر
(بنوجارم) عربدن ايكى بطندر (الجرم) فتحتينله خرما كسيلوركن يره دوشنلرى اكل ايلمك معناسنه‌در يقال
جرم الرجل جرما من الباب الرابع اذا صار يأكل جرامة النخل (جاجرم) جيمك فتحى وراءنك سكونيله نيسابور ايله
جرجان بيننده بر بلده آديدر (اجرم) احمد وزننده خثعم قبيله‌سندن بر بطندر (الاجرام) همزه‌نك فتحيله چوبان
قسمنك ساز وسلبنه دينور وايكى درلو رنكى اولان بالقره دينور (الجرثومة) جيمك وثاى مثلثه‌نك ضميله برنسنه‌نك
كوكنه دينور اصل معناسنه‌در على قول اغاجك ديبلرنده ييغلمش طپراق كومه‌سنه دينور ويل صاوردیغى
طپراغه دينور وقرنجه يواسنه دينور وبوغازلك باشنده اولان يومريجه يره دينوركه دل دبنده اولور وابو ثعلبة
الخشنى جرثوم بن ناشر ياخود ناشم اصحابدندر على قول اسمى جرهم‌در (الاجرنثام) احرنجام وزننده و(التجرثم)
تدحرج وزننده يوكسكدن اشاغى يه دوشمك معناسنه‌در يقال اجرنثم الرجل وتجرثم اذا سقط من علو الى سفل
ودرطوب دير نشوب قلدانميه‌رق يرنده ساكن اولمق معناسنه‌در يقال اجرنثم الرجل وتجرثم اذا اجتمع ولزم موضعه

وتجرثم برنسنه نك كومنى اخذ ايلك معناسنه در يقال تجرثم الشئ اذا اخذ معظمه ﴿جرثم﴾ قنفذ وزننده بنى اسد
يوردنده برموضع ياخود برصويك آديدر وشديد بن قيس بن هانئ بن جرثمه محدّثدر ﴿المجرنثم﴾ اسم فاعل بنيه سيله
عريض اولان فرجه دينور يقال ركب مجرنثم اى مستهدف ﴿الجرجمة﴾ جيمله دحرجه وزننده ايچمك معناسنه در
يقـال جرجم الماء اذا شربه ويره ييقمق معناسـنه در يقـال جرجمه اذا صرعه وبنايى ييقمق على قول هدم
ايلكسزين سوكوب بوزمق معناسنه در يقال جرجم البيت اذا هدمه اوقوّضه وطعام اكل ايلك معناسنه در
يقال جرجم الطعام اذا اكله ﴿التجرجم﴾ تدحرج وزننده يره ييقلوب دوشمك معناسنه در يقال تجرجم الرجل اذا سقط
وتجدّل وقويويه يوارلنوب كتمك معناسنه در يقال تجرجم الشئ اذا انحدر فى البئر وبنا هدم اولنقسزين سوكيلوب
بوزلمق معناسنه در يقال تجرجم البيت اذا تقوّض وبنا ييقلمق معناسنه در يقال تجرجم البناء اذا انهدم واكل وشربده
اكثار وافراط ايلك معناسنه در يقال تجرجم فى الاكل والشرب اذا اكثر وجانور ياتاغنده طور طوپ قلدانميه رق
اوتورمق معناسنه در يقال تجرجم الوحشىّ وغيره فى وجاره اذا تقبض وسكن ﴿الجرجوم﴾ عصفور وزننده اصبور
چكنه دينور واقران وهمتالرينى صرع ايدن پهلوان كورشجى يه دينور يقال هو جرجوم اى صرعة ﴿الجراجم﴾
جيمك فتحيله طولومده اولان سودك برى اوته چالقندقده ظهور ايدن سسينه دينوركه وجردى تعبير اولنور
﴿الجراجمة﴾ عمالقه وزننده عربدن برطائفه دركه جزيرده تمكن ايدرلر على قول نبط شام قوميدر ﴿الجرجان﴾
عنفوان وزننده اكول آدمه دينور ﴿الجردم﴾ جعفر وزننده برجنس چكركه دركه باشلرى يشل وبدنى سياه اولور
واوزان وپركوى آدمه دينور يقال رجل جردم اى مكثار ﴿الجردمة﴾ دحرجه وزننده جردبه معناسنه دركه
فرط حرص ودنائتدن ناشى طعام يركن آخر كمسه يمسون ديو صول اليله طعام اوزرينى قپامقدن عبارتدر يقال
جردم فى الطعام بمعنى جردب وقابده اولان طعامك مجموعنى سيلوب سپورمك معناسنه در يقال جردم مافى الجفنة
اذا اتى عليه وبرآدم التمش ياشنى چكمك معناسنه در يقال جردم الستين اذا جاوزها وبتون اتمكك مجموعنى يمك
معناسنه در يقال جردم الخبز اذا اكله كله وچوق سويلك معناسـنه در يقال جردم الرجل اذا اكثر الكلام
وسرعت ايلك معناسنه در يقال جردم الرجل اذا اسرع ﴿الجرذمة﴾ ذال معجمه ايله بودخى سرعت ايلك معناسنه در
عملده وسيرده اولسون يقال جرذم الرجل اذا اسرع ﴿الجرزم﴾ زاى معجمه ايله جعفر وزننده و﴿الجرزم﴾
زبرج وزننده قاتقسز قورى اتمكه دينور ﴿الجرسمة﴾ دحرجه وزننده برنسنه يه قيه قيه باقمق معناسنه در يقال جرسم
اليه اذا احدّ النظر ﴿الجرسام﴾ جيمك كسريله برسام معناسـنه دركه علت معروفه در وزهر قاتله دينور يقال
سقاه الجرسام اى السمّ الذعاف ﴿الجرشمة﴾ شين معجمه ايله دحرجه وزننده خسته لكدن افاقت بولمق معناسنه در
يقال جرشم الرجل اذا اندمل بعدالمرض وچهره يى بورتروب اكشمك معناسنه در يقال جرشم الرجل اذا كرّه
وجهه ﴿الجرضم﴾ ضاد معجمه ايله قنفذ وزننده و﴿الجراضم﴾ علابط وزننده اكول واينهان آدمه دينور ﴿الجرضم﴾
جعفر وزننده ضعف وهزالدن افتاده اولان پير واختيار آدمه دينور ﴿الجرضمّ﴾ قرشبّ وزننده بودخى اكول
واينهان آدمه دينور وبيوك سموز قيونه دينور ﴿جرهم﴾ قنفذ وزننده يمنده برقبيله آديدركه حضرت اسمعيل على نبينا
وعليه السلام انلردن تزوج ايلدى وجرهم بن ناشر جرثم ماده سنده ذكر اولندى ﴿الجراهم﴾ علابط وزننده ارسلانه
دينور وايرى وديزمان دوه يه دينور مؤنثى جراهمه در ﴿الجرهام﴾ قرطاس وزننده بودخى ارسلانه دينور وهر امور
وخصوصنده چالشقان آدمه دينور ﴿المجرهم﴾ اسم فاعل بنيه سيله بودخى امور ومصالحنده چالشقان آدمه دينور
يقال رجل جرهام ومجرهم اى جادّ فى امره ﴿الجزم﴾ عزم وزننده كسمك معناسنه در يقال جزمه جزما من الباب
الثانى اذا قطعه وشروط واستثناسز حتم وقطعى وجه اوزره يمين ايلك معناسنه در يقال جزم اليمين اذا امضاها
وبرايشى اصلا ايلشك قالمامق اوزره كسوب بچمك معناسنه در يقال جزم الامر اذا قطعه قطعا لاعودة فيه
ونحويون عندنده جزم كلمه نك آخرنده اولان حرفك حركه سنى اسكان ايلكدن عبارتدركه حركه سنى قطع ايدر
لم ينصر كلمه سى كبى يقال جزم الحرف اذا اسكنه وبرنسنه دن قورقوب عاجز اولمق معناسـنه در يقال جزم عنه
اذا جبن وعجز وبرخصوصده اصلا طنميوب خموش واپسم اولمق معناسـنه در يقال جزم عليه اذا سكت وقرأن
كريمده حروفى يرلو يرينه وضع ايدوب مخرجلرندن اخراجله دانه دار اوله رق فصاحت وبيان وتأنى وسكونت
وجهيله اوقومق معناسـنه در يقال جزم القرأة اذا وضع الحروف مواضعها فى بيان ومهل وقربه يى طولدرمق
معناسنه در يقال جزم السقاء اذا ملاه وخرما اغاجنك اوزرنده اولان ميوه يى تخمين وتقدير ايلك معناسنه در يقال
جزم النخل اذا خرصه ودفع طبيعى ايدركن فضله نك ياريسنى چيقاروب ياريسنى كسه قومق معناسنه در

وعلى قول نجس آتمق معناسنه در يقال جزم بسلحه اذا اخرج بعضه وبقى بعضا واخذفه وطولوم كبى ايچروسى طولمق درجه سنده اكل ايلمك على قول يكرمى درت ساعتده براوكون طعام ايلمك معناسنه در يقال جزم الرجل اذا اكل اكلة تملأ عنها او اكل فى كل يوم وليلة اكلة وبر نسنه يى بركسه اوزره ايجاب والزام قلمق معناسنه در يقال جزم على فلان كذا وكذا اذا اوجبه ودوه صوبه قانمق معناسنه در يقال جزمت الابل اذا رويت من الماء وعند الكتاب جزم تسوية حروف وكلماتدن عبارتدركه برچرپى اوزره راست وهموار يازمقدر يقال جزم الخط اذا سوى حروفه وشول قلمه دينوركه اوجى محرّف قطع اولنميوب دوز قطع اولنمش اوله نته كه عربلر وهنديلر اويلجه قطع ايدرلر وبو فى الاصل مصدردر يقال قلم جزم اى مستوى القط لاحرف له وعرب اشبو حروف هجيدن مؤلف ومرتب اولان خطّ متعارفه جزم اطلاق ايدرلر سلفده حمير طائفه سنك خطلرندن مقطوع ومأخوذ اولديغيچون * شارح ديركه اول خطّه مسندد برلرحالا يمنده متعارفدر وجزم ناقه نك فرجنه ادخال ايلدكلرى نسنه يه دينور واكادرجه دخى ديرلر نته كه درج ماده سنده بيان اولندى وجزم الامور وقتندن مقدم ظهور ايدن امر وماده يه دينور نته كه وزم وقتنده ظهور ايدنه دينور هرنه اولورسه اولسون (التجزيم) تفعيل وزننده بو دخى برخصوصده اصلا طنيوب ساكت اولمق معناسنه در يقال جزّم عليه اذا سكت وبر نسنه دن خوفه دوشمكله عاجز اولمق معناسنه در يقال جزّم عنه اذا جبن وعجز وطولومى طولدرمق معناسنه در يقال جزم السقاء اذا ملأه (الجازم) و(المجزم) منبر وزننده طلوطولومه دينور يقال سقاء جازم ومجزم اى ملآن وجازم صوبه قانمش دوه يه دينور يقال بعير جازم وابل جوازم اى ريّان ومجزم بر رجل آديدر (الاجترام) افتعال وزننده خرما اغاجنك ميوه سنى تقدير وتخمين ايلمك معناسنه در يقال اجترم النخل اذا خرصه وبرمالك كيمنى كسوب آلوب كيمنى كيرو قومق معناسنه در يقال اجترم جزمة من المال اذا اخذ بعضه وابقى بعضه وخرما سره جك بر ياخود آغيل اشترا ايلمك معناسنه در يقال اجترم خطيرته اذا اشتراها (الانجزام) انفعال وزننده كميك قرلمق معناسنه در يقال انجزم العظم اذا انكسر (التجزم) تفعل وزننده دكنك مقوله سى نسنه چتلايوب يارلمق معناسنه در يقال تجزّمت العصا اذا تشققت (الجزمة) جيمك كسريله بر نسنه دن كسلمش قطعه يه دينور ويوز عدد وآندن زياده جه اولان ماشيه سوريسنه دينور على قول اوندن قرقه وارنجه دينور ياخود بر بلوك دوه يه دينور وبر سورى قيونه دينور (مجزم) معظم وزننده بر رجل اسميدر (الجوازم) سود ايله طلو اولان طولومله دينور مفردى جازم دركه ذكر اولندى (الجسم) جيمك كسريله انسانك وسائر خلقتى عظيم ومتشخص اولان انواع حيوانك بدن واعضالرينك جماعتنه يعنى مجموعنه دينور جمعى اجسام وجسوم كلور تركيده كوده تعبير اولنور * شارح ديركه مؤلف بو تعريفده ابوزيده اقتفا ايلدى لكن ابن دريد مطلقا ادراك اولنان يعنى مبصر اولان شخص ايله تعريف ايلدى پس ابو زيدك ومؤلفك تفسيرلرينه كوره جسد ايله موافق اولور جماد ونباته وجرم صغيره جسم اطلاق اولنمز وابن دريده كوره حيوان وجماد ونباته وجرم صغيره شامل اولور * ومؤلف بصائرده اهل معقوله اقتدا ايدوب جسمى ابعاد ثلاثه دن مركب نسنه ايله تعريف ايلدى يعنى طول وعرض وعمق اولان نسنه دن عبارتدر ديدى وجسمك اجزاسى تجزيئه وتقطيعله اجسام اولقدن زائل اولمز ديدى انتهى (الجسمان) جيمك ضميله جسم معناسنه در يقال له جسم لطيف وجسمان وهى جماعة البدن والاعضاء من الناس وسائر الانواع العظيمة الخلق (الجسامة) كرامه وزننده عظيم الجسم اولمق معناسنه در يقال جسم الرجل جسامة من الباب الخامس اذا عظم (الجسيم) امير وزننده و(الجسام) غراب وزننده وصغلردر تنومند وعظيم الخلقه شيئه دينور مؤنثلرى هايله در واتلو جانلو سموز آدمه دينور يقال رجل جسيم اى بدين وشول محله دينوركه صحن زميندن يوكسك اولوب لكن اكا صو چيقوب آشار اوله جمعى جسامدر كتاب كبى (بنو جوسم) جوهر وزننده سلفده عربدن بر جماعت ايديلر حالا منقرضلردر (بنو جاسم) بر قديم جماعت آديدر (التجسم) تفعل وزننده عظيم نسنه يه عزم واقدام ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تجسم الامر والرمل اذا ركب معظمهما وبر ارضك برسمتنى قصد ايدوب اوراسنه توجه وعزم ايلمك معناسنه در يقال تجسم الارض اذا اخذ نحوها وبر طائفه دن بر آدمى اختيار ايلمك معناسنه در يقال تجسم من العشيرة فلانا اذا اختاره (الاجسم) اضخم وزننده ومرادفيدركه يك ايرى ديزمان شيئه دينور (جاسم) صاحب وزننده شامده بر قريه اسميدر (الجشم) جيمك فتحى وشين معجمه نك سكونيله و(الجشامة) كرامه وزننده بر آدم بر زحمتلو كوچ ايشى اوزرينه آلوب رنج وزحمتنى مرتكب اولمق معناسنه در يقال جشم الامر جشما وجشامة من الباب الرابع اذا تكلفه على مشقة (التجشم) تفعل وزننده جشم معناسنه در يقال تجشمه بمعنى جشمه (الاجشام) همزه نك كسريله و(التجشيم)

تفعيل وزننده برآدمی رنج وزحمتلو ایشه اوغراتمق معناسنه در تقول اجشمنی الامر وجشمنی ای کلفنی ایّاه ﴿الجشم﴾ فتحتينله و ﴿الجشم﴾ شينك سكونيله آغرلق معناسنه در تقول القی علیّ جشمه و جشمه ای ثقله و فتحتينله سموزلكه دینور سمن معناسنه در ﴿الجشم﴾ کتب وزننده سموز کسه‌لره دینور یقال قوم جشم وابل جشم ای سمان ﴿الجشيم﴾ امير وزننده یوغون وغليظ نسنه‌یه دینور ﴿الجشم﴾ صرد وزننده انسانك وحیوانك جوفنه دینور علی قول کوکسه مشتمل ایکولریله برابر کوکسه دینور وآغرلق ثقل معناسنه در وجشم مضر قبيله‌سندن ویمن خلقندن وتغلب قبيله‌سندن بر جماعت آدیدر وثقيف وهو ازن قبيله‌لری نسبلرینك رجالندن بر کسه‌نك اسمیدر وبیهق قضاسنده برقریه آدیدر وبرعبد حبشی اسمیدرکه حارث بن لؤی نام کسه‌یی تربیه ایلمکله حارثك اولادنه بنو جشم اطلاق ایلدیلر ﴿الجشم﴾ محسن وزننده ارسلانه دینور ﴿الجضم﴾ جيمك وضاد معجمه‌نك ضميله كثير الاکل آدملره دینور * شارحك بياننه کوره مفردی کویاکه جاضم در ﴿الجنضم﴾ جندب وزننده یانلری وبلی ایری وقبا آدمه دینور ﴿التجضم﴾ تفعل وزننده برنسنه‌یی بتون اغزایله المق معناسنه در یقال تجضم الشیٔ اذا اخذه بالفم ﴿الجم﴾ فتحتينله طمع ایلمك معناسنه در یقال جم فيه جمما من الباب الرابع اذا طمع وبرآدم بوغازی واسع اولمغله قالین وقباسوزلو اولمق معناسنه در یقال جم الرجل اذا غلظ کلامه فی سعة حلق وات قسمنه پك اشتهالو اولوب چوق اکل ایدر اولمق معناسنه در یقال جم الی اللحم اذا قرم وهو اکول ودوه قسمی شوراوت وتیکنلك بولمامغله کیکلر ونجس کلاب اکل ایدر اولمق معناسنه در یقال جممت الابل اذا قضمت العظام وخرء الکلاب لشبه قرم بها یعنی دوه قسمی ذکر اولنان مرعایی بولمیجق انلره اشتها ایدر وبرآدم طعامه بی اشتها اولوب اصلا کوکلی استمز اولمق معناسنه در یقال جم فلان اذا لم يشته الطعام بوجهتله معنای اسبق بیننده تضادّ اولور ودوه قسمی پك پیر اولمغله دیشلری دوکلمك معناسنه در یقال جممت الابل اذا ذهبت اسنانها یعنی من الکبر ﴿التجم﴾ تفعل وزننده بودخی طمع ایلمك معناسنه در یقال تجم فيه اذا طمع وياشلو قوجه دوه حزين حزين بوکورمك معناسنه در یقال تجم العود اذا تحنن ﴿الجم﴾ کتف وزننده اته پك مشتهی اولمغله چوق اکل ایدن کسه‌یه دینور وطعامه اشتهاسی اولمیان آدمه دینور ﴿الجم﴾ جيمك کسریله بودخی اته پك اشتهادار اولان اکوله دینور ﴿الجم﴾ جيمك فتحيله طعامه بی اشتها اولمق معناسنه در یقال جم فلان جمما من الباب الثالث اذا لم يشته الطعام ودوه نسنه اکل ایلمسون وبرکسه‌یی اصرمسون دیو اغزنه باغ ایلمك معناسنه درکه اسنك اورمق تعبیر اولنور یقال جم البعير اذا وضع علی فيه ما يمنعه من الاکل والعض ﴿المجعوم﴾ طعامه اشتواسی اولمیان آدمه دینور وبومرطوب کبی نسب اوزره در ﴿الجعماء﴾ حمراء وزننده پیرلکدن هپ دیشلری دوکلمش دوه‌لره دینور یقال ابل جعماء ای ذهبت اسنانها کلها وناقه‌یه‌ده وصف اولور ودبر ومقعده دینور وبونامش قوجه قاری‌یه دینور مذکرنده اجم دینمز ﴿الاجعام﴾ همزه‌نك کسریله یرك نباتی کوکلرینه دك اوتلانمش اولمق معناسنه در یقال اجعمت الارض اذا کثر الحنك علی نباتها فاکله والجأه الی اصوله بوراده حنك فتحتينله اوتجیلره دینورکه جابجا طوارلرنی رعی ایدرلر ویقال اجعم الشجر ای اکل ورقه الی اصوله واجعام استيصال معناسنه در یقال اجعم الشیٔ اذا استأصله ﴿الجيعم﴾ حيدر وزننده آج وجایع معناسنه در ﴿المجعم﴾ مقعد وزننده صغنه‌جق یره دینور یقال هو مجعم له ای ملجأ ﴿الجعام﴾ غراب وزننده برعلتدرکه دوه‌یه وسائر دوابّه عارض اولور یازمو سمندنصکره یغمور سببیله یکیدن تازه لنن اوت یمکدن نشئت ایدوب اسهاله دوچار اولورلر ﴿الجعثم﴾ زبرج وزننده بعدابجق اوتك کوکلرینه دینور ﴿الجعثوم﴾ زنبور وزننده ایری ذکرکله‌سنه دینور ﴿جعثمه﴾ قنفذه وزننده هذیل قبيله‌سندن علی قول ازد السراة قبيله‌سندن برجماعتدر ﴿الجعثميات﴾ جيمك وثانك ضميله یایلره اطلاق اولنور قسیّ معناسنه وبوفی الاصل جماعت مزبوره‌یه منسوبدر اعلا یای دوزرلر ایدی ﴿التجعثم﴾ تدحرج وزننده بوزیلوب دیرنشمك معناسنه در یقال تجعثم الشیّ اذا نقبض ودخل بعضه فی بعض ﴿الجعشم﴾ شين معجمه ايله جعفر وزننده اورته‌یه دینور وسط معناسنه ﴿الجعشم﴾ قنفذ وجندب وزنلرنده طوپاج وقوندکوده‌لو بودوره دینور وتومنداوزون آدمه دیمکله ضدّ اولور وقنفذ وزننده اساميدندر جعشم بن خليبة بن جعشم وسراقة بن مالك بن جعشم اصحابدندر ﴿الجلم﴾ جيمك فتحی ولامك سكونيله کسمك معناسنه در یقال جلمه جلما من الباب الثانی اذا قطعه وکمیك اوزره اولان اتی صویوب المق معناسنه در یقال جلم الجزور اذا اخذ ما علی عظامها من اللحم وقيونك يوكنی قرقمق معناسنه در یقال جلم الصوف اذا جزّه ﴿الاجتلام﴾ افتعال وزننده کمیك اوزره اولان اتی صیروب المق معناسنه در یقال اجتلم الجزور بمعنی جلمه ﴿الجلامة﴾ ثمامه وزننده قرقلمش یوکه دینورکه قرقنتی تعبیر اولنور ﴿الجلم﴾ جيمك کسريله قيونك بوکرك یاغنه دینورکه

(بوکرکلری)

بوكركارى احاطه ايدن ياغدر (المجلوم) محلوق وتراشيده معناسنه‌در يقال هن مجلوم اى محلوق بورادههن فرجدن
كنايه‌در (الجلمة) فتحاتله دريسى يوزلمش قيون كودهسنه دينور ايچى چيقوت پاچه‌سى كسلدكدنصكره
وكوترى هپ معناسنه‌در يقال اخذه بجلمته اى باجمعه بونده جيمك ضمى ولامك سكونيله‌ده جائزدر (الجلمة) ثمره
وزننده بودخى كوترى جمله معناسنه‌در (الجلّام) زنّار وزننده تويلرى قيرقلمش قاولاق كچى تكه‌لرينه دينور
مفردى جلّامه‌در (الجلم) فتحتينله برجنس قيوندركه اياقلرى اوزون اولوب وبجاقلرنده توى اولميوب طاز اولور
طائف شهرينه مخصوصدر وكيك وكچى تكه‌لرينه وقيون قوچنه دينور جمعى جلام‌در كتاب كبى ويوك قرقه‌جق
مقصه دينور وكنه‌يه دينور قراد معناسنه ودوه قسمنه مخصوص بر تمغا اسميدر وآيه دينور قمر معناسنه على قول
هلاله دينور واوغلاغه دينور (الجيلم) حيدر وزننده بودخى آيه دينور قمر معناسنه (جلثم) ثاى مثلثه ايله جعفر
وزننده بررجل اسميدر (الجلحمة) دحرجه وزننده ايپ بوكمك معناسنه‌در يقال جلحم الحبل اذافتله (الاجلحمام)
اقشعرار وزننده ناس هر طرفدن كلوب بريكمك معناسنه‌در يقال اجلحمّ القوم اذا اجتمعوا (الاجلخمام)
خاى معجمه ايله اجلحمام وزننده ناس هر طرفدن كلوب بريكوب پك چوق ومزدحم اولمق معناسنه‌در يقال
اجلخمّ القوم اذا استكثروا واجتمعوا (الجلسام) جيمك كسريله عامّه‌نك برسام ديدكلرى علته دينوركه ماده‌سنده
بيان اولندى پس فصيحى جلسام اولور (الجلاعم) جيمك فتحيله بنى سحمه‌دن بر بطندركه عمامه ايله بحر بيننده
متمكن اولورلر (الجلهمة) قنفذه وزننده وجيمك وهانك فتحيله دره‌نك قيسنه دينور تقول رأيته يقعد فى اجلاهمة
اى فى حافة الوادى وقنفذ وزننده شدّت ومحنت معناسنه‌در ومشكل ايشه دينور وامر عظيم معناسنه‌در يقال
وقع جلهمة اى شدّة وكذا خطة وامر عظيم وبر رجل اسميدر (الجلهم) قنفد وزننده ايرى وبيوك فاره‌يه
دينور وبر خاتون اسميدر (الجلهوم) عصفور وزننده جماعت كثير معناسنه‌در (الجلاهم) جيمك فتحيله ربيعه
قبيله‌سندن منشعب بركوچك قبيله اسميدر (الجمّ) جيمك فتحى وميمك تشديديله چوق نسنه‌يه دينور يقال مال جمّ
اى كثير وجمّ الظهيرة نصف نهارك تمام طولغنلغى كرته‌يه اطلاق اولنور تقول سرنافى جمّ الظهيرة اى فى معظمها
وجمّ الماء صويك انكين يرندن عبارتدر وجمّ كلمه‌سنك جمعى جمام كلور جيمك كسريله وجموم كلور وجمّ وجمام
حركات ثلاثله مصدر اولورلر اولچكى باشلو اولچمك معناسنه يقال جمّ الكيل جمّاً وجماما من الباب الثانى
اذا كاله الى رأس المكيال وجمّ وجمام سحاب وزننده يورغون آت بنلميوب ديكلنمك معناسنه‌در يقالة جمّ الفرس
جما وجماما اذا ترك ولم يركب فعفا من تعبه وجم كميكك اتى چوق اولمق معناسنه‌در يقال جم العظم اذا كثر لحمه
وصو بريكسون ديو آلميوب حالى اوزره ترك ايلمكله اركمك معناسنه‌در يقال جمّ الماء اذا تركه يجتمع وبر ايش
وبرنسنه‌يك يقلشوب چاتمق معناسنه‌در يقال جمّ الامر اذا دنا وكيله اوزرينه باش ييغمق معناسنه‌در تقول جممت
المكيال اذا جعلته على رأسه طفافا (الجميم) اميروزننده بودخى چوق معناسنه‌در يقال شئ جميم اى كثير وچوق
چايره واوته دينور ياخود تمام بويلنمش وهريره يايلمش اولانه دينور جمعى اجماء كلور لبيب والباء كبى (الجمّة) جيمك
ضميله بودخى صويك انكين وفراوان اولان يرينه دينور يقال وقع فى جمة الماء اى معظمه وباشده اولان صاچك
كوروفراوان اولانه دينوركه كثرتندن اموزلره قدر نازل اولور وجمه جماعت عظيمه‌يه دينور وسليمان بن جمه تابعيدر
محدّثيندندر مؤلف بونى تكرار ايلمشدر (الجمّ) جيمك كسريله شيطانه ياخود شياطينه اطلاق اولنور (الجمّ) جيمك
ضميله بركونه صدف بحرى اسميدر (الجموم) عموم وزننده كول وقويى مقوله‌سنك صويى بريكوب چوغالوب معناسنه‌در
يقال جمّ الماء جموما من الباب الاول والثانى اكثر واجتمع وقويينك صوغلمش صويى كيرو ظهور ايلمك معناسنه‌در
يقال جمت البئر اذا تراجع ماؤها (الجمام) سحاب وزننده آيغر آت وپوغور ديشى‌يه اشمغى برمدّت ترك ايلمكله صلبنده
منيسى مجتمع ومتكثر اولمق معناسنه‌در يقال جمّ الفرس جماما اذا ترك الضراب فتجمع ماؤه وديكلنمكه وآسوده‌لكه
دينوركه اسميدر يقال وجد جمامه اى راحته (الاجمام) همزه‌نك كسريله بودخى آت قسمى بنلميوب صولو قلنمق
وديكلنمك معناسنه‌در يقال اجمّ الفرس اذا ترك فلم يركب فعفا من تعبه ومتعدّى اولور آتى ديكلندرمك معناسنه‌در
يقال اجمّ فرسه اذا تركه ولم يركب عليه فعفا من تعبه وصو بريكسون ديو حالى اوزره ترك ايله اركمك معناسنه‌در
يقال اجمّ الماء اذا تركه يجتمع وبر نسنه كلوب چاتمق معاسنه‌در يقال اجم الامر اذا دنا واولچكك اوزرينه باش
ييغمق معناسنه‌در تقول اجممت المكوك اذا جعلته على رأسه طفافا (الاجمّ) اعمّ وزننده اوزرنده اتى چوق
كميكه دينور يقال عظم اجمّ اى كثير اللحم ومزراقسز آدمه دينور يقال رجل اجمّ اى لارمح معه وبوينوزسز
قباق قوچه دينور يقال كبش اجمّ اى بلا قرن وعورت قسمنك فرجنه اطلاق اولنور بوينوزسز اولديغيچون

وچناغه دینور (الجمة) جیمك فتحیله کمیلرده وقایقلرده قیچ التنده اولوب صزان صولر بریکدیکی یره دینور
سنتنه تعبیر اولنور یقال تعفنت جة السفینة وهی الموضع الذی یجتمع فیه الرشح من خروزه وصویی فراوانکه
قویی یه دینور یقال بئر جة ای الکثیرة الماء ومقتوللرینك دیتنی طلب ایدن جماعته دینور بومعناده جیمك ضمیله ده
لغتدر یقال جاء فی جة عظیمة ای جماعة یسئلون الدیة (المجمّم) معظم وزننده صاچی فراوان اولمغله اموزلرندن
اشاغی یه قدر اینز اولان آدمه دینور یقال رجل مجمّم ای ذو الجمة (الجمّامیّ) رمّانی وزننده باشـنك صاچی
طوپ وکور اولهرق اوزون آدمه دینور یقال رجل جمّانیّ ای طویل الجمة * شارحك بیانه کوره بونده نونك
زیادهسی خلاف قیاس اوزرهدر واکرچه ایله برآدم مسمّا اولوب واکا نسبت اولنسه جمّیّ دینور (الجمام) غراب
وزننده و (الجمام) کتاب وزننده آیغر چکلمکدن برمدّت ترك او لنمغله صلبنده مجتمع اولان منی یه دینور وجمام حرکات
ثلاثه ایله وجمم جبل وزننده باشلو اولچیلان اولچکك باشنه دینور یقال اعطاه جمام المکوك مثلثة وجممه وهو ما علی
رأسه فوق طفافه وجمام غراب وزننده اسامیدندر کاسیذکرو جمام کتاب وزننده جمیع بطونك منسوب اولدقلری
قبیلهلره دینور جماجم کبی کاسیذکر * شارحك بیانه کوره جمعی جممهدر جممه وزننده (التجمیم) تفعیل وزننده
بودخی اولچکه باش ییغمق معناسنهدر تقول جممت المکوك اذا جعلت رأسـا علیه ویرك اوتلری چایرلری جمیم
اولمق معناسنهدر یقال جمم النبت اذا صار جمیما وتجمیم مطلقا خاتونه ویریلان متعهیه دینور * مؤلفك رسمنه کوره
تمتین کبی اسمدر ظاهرا مقدّم مصدر اولوب بعده اسم اولمشدر (الجمان) عطشان وزننده و (الجمام) شدّاد وزننده
باشلو اولچکه دینور وجمام بن دعمیّ حمیر قبیلهسی نسبنك رجالندندر وجمّان بن هداد ازد قبیلهسندندر (الجماء)
صماء وزننده طلو قواطه یه دینور یقال جمجمة جماء ای ملأی وجماء العظام کمیکلری پك اتلو خاتونه وصف اولور
یقال امرأة جماء العظام ای کثیرة اللحم وعربلرك جاؤا جمّا غفیرا والجماء الغفیر قوللریکه باجمعهم معناسـنه
مستعملدر غفر مادهسنده بیان اولندی وجماء مهره تختهسی کبی دوپدوز نالچین نسنهیه دینور تأنیثی موصوف
اعتباریلهدر یقال ارض وصخرة وعمارة جماء ای ملساء وجنکلرده باشه کیلان توغلغهیه دینور (الجموم) صبور
وزننده صویی فراوان قویی یه دینور یقال بئر جموم ای الکثیرة الماء ومایهلو آته اطلاق اولنورکه بردفعه
سکرتدکدمصکره اصلا اشاغیلیوب بلا فتور تکرار سکردر اوله یقال فرس جموم ای کلما ذهب منه جریٌ جاءه
جری آخر (التجمم) تفعل وزننده بودخی اوت جمیم اولمق معناسـنهدر یقـال تجمم النبت اذا صـار جمیما
(الجمیمة) سفینه وزننده شول تازه بغدایجق اوتنه دینورکه نباتی یارم آیلق اولمغله رعی ایدن حیوانك قاورهمنه
کلوب اغزینی طولدرر اوله (جمیمة) امیمه وزننده که بنت صیفیدر کذلك جمیمة بنت جمام بن الجموح که پدری
غراب وزننده در ایکیسیده صحابیهلردر (الاستجمام) بریرك صویی تجمع ایدوب کثرت بولمق معناسنهدر یقال
استجم الماء اذا کثر واجتمع ویرك چایرلری چیقوب کورنمك معناسنهدر یقال استجمت الارض اذا خرج نبتها (المجم)
فتحتینله کوکسه اطلاق اولنور صدر معناسنهدر ومنه یقال هو واسع المجم ای رحب الذراع وواسع الصدر * شارح دیرکه
اصل مجم قویینك دیبنده صو مجتمع اولان یرینه دینورکه قویینك طشتی وتکنهسی تعبیر اولنور بومناسبتله صدره دخی
اطلاق اولندی (الجمی) ربّی وزننده بقلهیه دینور باقلاء معناسنه (الجمجمة) زلزله وزننده و (التجمجم) تزلزل
وزننده سوزی آچق سویلیوب یعنی حروفلری بریرین تمیز ایدهرك دانهدار ادا ایتمیوب دکرمندن داری چکر کبی
سویلك معناسنهدر یقال جمجم الکلام وتجمجم اذا لم یبین کلامه وجمجمه برنسـنهیی درونده کتم واخفا ایلك
معناسنهدر یقال جمجم الشیء اذا احفاه فی صدره وهلاك ایلك معناسنهدر یقال جمجم فلانا اذا اهلکه (الجمجمة)
جیملرك ضمیله باشك چناغنه دینور کاسهٔ سر معناسنه علی قول دماغه ظرف اولان کمیکه دینور جمعی جمجم درهاسز
بونك تفصیلی قحف مادهسنده مرور ایلدی وبرکونه اولچك اسمیدر وچوراق یرده قازلمش قویی یه دینور واغاجدن
دوزلمش چناغه وقواطهیه دینور یقال تقول سقانی فی جمجمة ای قدح من خشب (الجماجم) جمجمه جمعیدر
وجماجم سادات واشرافه اطلاق اولنور یقال هم الجماجم ای السادات وجمیع بطونك منتسب اولدقلری قبائله
دینور عظیم اولدیغیچون جمیع بطونی جمع ایدر مثلا کلب بن وبره قبیلهسی کبی که کلبی دینسه بطوندن شیء آخره
نسبته حاجت قالمز وجماجم جرجان شهرنده برصوغاغك آدیدر (دیر الجماجم) کوفه قربنده برموضع آدیدر وحسن
بن یحیی وعلیّ بن مسعود الجماجمیان محدّثلردر (الجماوان) شدّادان وزننده مدینه قربنده ایکی پاره اطلاق اولنور
(الجمجم) هدهد وزننده برکونه پاپوشه دینور وبومعرّبدر حالامکهده جمجمه دیدکلری پاپوش اولهجقدر فارسیده
جمجم دیرلر جیملرك کسریله (الجنة) جیمك فتحی ونونك سکونیله وفتحیله برنسنهنك جماعتنه دینور ویقال اخذه

بجمته ای کله (الجوم) قوم وزننده بر لکده اولان چوبانلره دینور اسم جمعدر یقال هم جوم ای رعاء یکون امرهم
واحدا وجوم مصدر اولور بر نسنه طلب ایلك معناسنه کرك خیر و کرك شرّ اولسون یقال جام الرجل یجوم
جوما اذا طلب شیئا خیرا او شرّا (الجام) نام وزننده کومشدن اولان قابه دینور کاسه ومشربه وسائری کبی جمعی
اجؤم کلور همزه ایله افلس وزننده و اجوام و جامات کلور وجوم کلور جیمك ضمیله یقال شرب من الجام وهو اناء من فضة
وجام نیسابور اعمالندن برقصبه آدیدر عارف ابو نصر احمد بن الحسین واوغلو شیخ الاسلام اسمعیل ومحدّثیندن
سلیمان بن حمزه ویوسف بن عمر الجامیون اورایه منسوبلردر (جویم) زبیر وزننده فارس ایالتندن بر بلده آدیدر
عامّه بونك یاسنی مضموم تفوّه ایدرلر (الجهم) سهم وزننده و (الجهم) کتف وزننده یومری وطوپاج ودورك
چرکین یوزه دینور یقال وجه جهم وجهم ای غلیظ مجتمع سمج وجهم سهم وزننده برآدمی ترش وعبوس چهره ایله
قرشولمق معناسنه در یقال جهم فلانا وجهمه جهما من الباب الثالث والرابع اذا استقبله بوجه کریه وجهم
عاجز وضعیف وبی مجال آدمه دینور یقال رجل جهم ای عاجز ضعیف وارسلانه دینمکله ضدّ اولور وجهم بن
قیس یاخود بو زبیر وزننده در وجهم بن قثم وجهم نامنده ایکی ذات دخی که بری بلویّ وبری اسلمی در صحابه دندر
(الجهامه) ندامه وزننده و (الجهومة) عمومه وزننده برآدمك یوزی طوپاج یومری ودورك چرکین اولمق معناسنه در
یقال جهم وجهه جهامة وجهومة من الباب الخامس اذا کان جهما (التجهم) تفعل وزننده بودخی برآدمی بد چهره ایله
قرشولمق وقرشوسنه وارمق معناسنه در یقال تجهمه وتجهم له اذا استقبله بوجه کریه (الجهمة) جیمك فتحی
وضمیله اواخر لیلك ابتداسنه دینور علی قول آخرندن هنوز قراکولق بقیه سنه دینور یقال خرج فی جهمة اللیل
ای اوّل مأخیره او بقیة سواد من آخره وبیوك قزغانه دینور (الاجتهام) افتعال وزننده جهمهٔ لیل وقتنه کیرمك
معناسنه در یقال اجتهم الرجل اذا دخل فی جهمة اللیل (الجهمة) غرفه وزننده سکسان مهار مقداری دوه
بلوکنه دینور (الجهوم) صبور وزننده بودخی عاجز وزبون وضعیف آدمه دینور (الجهیم) زبیر وزننده یاخود
لامسز ابن الصلت وجاهمة بن العباس صحابه لردر (الجهام) سحاب وزننده یغمورسز بلوده دینور علی قول یغموری
یاغمش اولاننه دینور یقال ماهو الا جهام ای سحاب لاماء فیه او هراق ماؤه (الاجهام) همزه نك کسریله بلود
جهام اولمق معناسنه در یقال اجهمت السماء اذا صارت جهاما (جیهم) حیدر وزننده بر رجل اسمیدر و بر موضع
آدیدر که آنده جنّ طائفه سی چوقدر (الجیهمان) ریهقان وزننده زعفرانه دینور (جهدمه) مرحله وزننده بشیر بن
الخصاصیه نك خاتونیدر که نبیّ اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینی رؤیت ایلدیلر (جهرم) جعفر وزننده فارس
اولکه سنده بر بلده آدیدر دوشمه یاخود کتان جنسندن ثیاب جهرمیه دیدکلری اورایه منسوبدر (الجهضم) جعفر
وزننده بیوك باشلو دکرمی یوزلو آدمه دینور ویانلری میدانلو وکوکسی ککیش کمسه یه دینور وارسلانه دینور
وبر رجل اسمیدر (التجهضم) تدحرج وزننده تعظم وتکبر ایله طفره لنمق معناسنه در یقال تجهضم الرجل
اذا تغطرس وتعظم وپوغور دوه سائر پوغورلری کوکسیله چالوب چارپوب پایمال ایلك معناسنه در یقال تجهضم
الفحل علی اقرانه اذا علاهم بکلکله (جهنام) ضمتینله ونون مشدّده ایله اعشی نام شاعرك تابعه سی اولان جنینك
اسمیدر وعمرو بن قطن نام کمسه نك لقبیدر بونده کسرتینله ده زبانزده در (جهنّام) کسرتینله قیس بن حسّانك فرسی
اسمیدر وجهنّام جیمك حرکات ثلاثیله و (جهنم) عملس وزننده دیبی درین قویویه دینور یقال رکیة جهنّام
وجهنم ای بعیدة القعر وجنت مقابلی اولان جهنم اعاذنا الله منها آنکله تسمیه اولندی * شارح دیرکه بو صورتده تأنیث
وعلمیتله غیر منصرف اولور و تأنیثی مسماسی اولان بئر یاخود نار اعتباریله در و بعضلر اصلی کهنام عبرانی اولمسنه
ذاهب اولمغله اکا کوره اعجمیه اولور (الجیم) میم وزننده اسرمش دیشی یه قزمش دوه یه دینور ودیبا تعبیر اولنان
قماشه دینور دیباج معناسنه لفظ مزبورك بو معناره ورودی کتاب الجیم مؤلّفی ابو عمرودن ناقل اوله رق بعض
علماء کرامدن مسموعمز اولدی وجیم حروف هجادن بر حرف معهوده در ومؤنثدر (التجییم) تفعیل وزننده جیم
حرفی یازمق معناسنه در یقال جیم جیما اذا کتب الجیم ﴿ فصل الحاء المهملة ﴾ (المحبرم) مزعفر وزننده
حبّ رمّان چورباسنه دینور که عربستانده معروفدر (الحبرمة) دحرجه وزننده حبّ رمّان چورباسی یاپمق
معناسنه در یقال حبرم الرجل اذا اتخذ الحبرمة * شارحك بیاننه کوره اشبو حبرمه ماده سی حبّ ایله رمّان
کلمه سندن منحوتدر (الحتم) ختم وزننده خالص معناسنه در بونده محت لفظندن مقلوبدر یقال شیٔ محت وحتم
ای خالص وحکم وقضا معناسنه در یقال حتم مقضیّ ای حکم وایجاب والزام معناسنه در یقال وقع بحتمه
ای بایجابه و برایشی محکم و متین ایلکه دینور جمعی حتوم کلور * شارح دیرکه بوراده بعض نسخه ده تقدیم و تاخیر واقعدر

﴿ فصل الحاء المهملة ﴾

صواب اولان واحكام الامر وايجابه عنوانندە اولقدر وحتم لفظى فى الاصل مصدر در اسم موقعندە دخى مستعملدر وحتم مصدر اولور بركسه اوزره برنسنه ايله حكم ايلمك معناسنه يقال حتم بكذا حتما من الباب الثانى اى قضى وبرنسنه يى بركسه اوزره ايجاب والزام ايلمك معناسنه در يقال حتم عليه الامر اذا اوجبه وبرايشى متين ومحكم قلمق معناسنه در يقال حتم الامر اذا احكمه ﴿الحاتم﴾ حاكم وزننده ومرادفيدر كه قاضى يه دينور جمعى حتوم كلور يقال حتم الحاتم بكذا اى حكم القاضى وسياه قرغه يه اطلاق اولنور كه قوزغون تعبير اولنور وغراب البين اطلاق ايلدكلرى قرغه يه ده اطلاق اولنور كه منقارى واياقلرى قزل اولور اكين قرغه سى ديدكلريدر عربلر بونلرك آوازندن فراقه تطير ايدرلر كوياكه بونلر فراقله حكم ايتدكلرينه مبنى اطلاق ايلديلر وحاتم بن عبدالله بن سعد الطائىّ جود وسخاده ضرب مثل اولنان كسه در لسان عامه ده تاى مفتوحه ايله متداولدركه محرّفدر ﴿التحتّم﴾ تفعل وزننده برنسنه يى نفسنه واجب ولازم قلمق معناسنه در يقال تحتم الشئ اذا جعله حتما يعنى على نفسه وآغزده ملايم اولان نسنه اكل ايتمك معناسنه در يقال تحتم الرجل اذا اكل شيئا هشا فى فيه وحتامه يى يمك معناسنه در يقال تحتم فلان اذا اكل الحتامة وبرآدمك حقنده تفأل ايله خير اميد ايلمك معناسنه در يقال تحتم لفلان بخير اذا تمنى له خيرا وتفأل له وبرنسنه ايچون منبسط وصفاياب اولمق معناسنه در يقال تحتم لكذا اذا هش له ويقال هو ذو تحتم اى هشاش ﴿المتحتم﴾ اسم مفعول بنيه سيله كنديسيله هشاشت كلوب نشاطمند اولنه جق نسنه يه دينور ومنه يقال هو غض المتحتم اى هش مرتاح دائما ﴿الحتمة﴾ غرفه وزننده سياهلغه دينور يقال به حتمة اى سواد ﴿الحتمة﴾ فتحاتله اوفانمش شيشه يه دينور ﴿الحتامة﴾ ثمامه وزننده طعام اكل اولندقدنصكره سفره ده وتبسيده قلان طعام بقيه سنه دينور على قول اكل اولنوركن دوكيلوب دوشن طعام دوكنديسنه دينور يقال اكل الحتامة فلم يطرحها وهى مايبقى على المائدة من الطعام اوما سقط منه اذا اكل ﴿الحتومة﴾ حانك ضميله اكشيلكه دينور يقال فى طعمه حتومة اى حموضة ﴿الاحتيام﴾ اطمينان وزننده قطع ايلمك معناسنه در يقال احتأمّ الامر اذا قطعه ﴿الاحتم﴾ احمر وزننده سياه نسنه يه دينور يقال شئ احتم اى اسود ﴿حتلم﴾ تاى فوقية ايله زبرج وجعفر وزنلرنده برموضع آديدر ﴿الحثمة﴾ حانك فتحى وثاى مثلثه نك سكونيله وفتحيله طپراغى قزل كوچك تپه يه دينور على قول قاره طاشلق تپه يه دينور وبورنك اوجنه دينور ارنبه معناسنه وكوچك آت قولونه دينور مهر صغير معناسنه جمعى حثام كلور حانك كسريله ومكه ده حجون قربنده برموضع آديدر وبلالام بر خاتون اسميدر وابو حثمه حضرت فاروق جلسارندندر وابن ابى حثمه ابوبكر بن سليمان المحدّث علماء قريشدندر ﴿الحثمة﴾ غرفه وزننده صوبندندن صوبك دوكيله جك موقعنه دينور ﴿الحوثم﴾ جوهر وزننده انساندن ودوه قسمندن معتدل الطول اولانه دينوركه مراد اوزونلغه مائل اورته بويلو اولقدر ﴿الحثماء﴾ صحراء وزننده سيل صويى اقوب كتدكدنصكره دره ده قلان قوم بقيه سنه دينور ﴿الحثم﴾ خصم وزننده ويرمك معناسنه در يقال حثم له حثما من الباب الاوّل اذا اعطاه ﴿الحثرمة﴾ دحرجه وزننده دوداق قالين اولمغه دينور يقال به حثرمة اى غلظ الشفة ﴿الحثرمة﴾ زبرجه وزننده بورنك اوجنه دينوركه يومشق يريدر على قول الك اوجنه دينور وبورنك التنده اوست دوداغك اورته سنده اولان خرده دائره يه دينور ﴿الحثارم﴾ علابط وزننده دوداقلرى قالين آدمه دينور يقال رجل حثارم اى الغليظ الشفة ﴿الحثلم﴾ زبرج وزننده طبيب مقوله سى ياغك ياخود صافى ياغك ديبنده قلان طورطوسنه وپوصه سنه دينور ﴿الجم﴾ حانك فتحى وجيمك سكونيله برنسنه نك ال سوروب يوقلنه جق واله طوقنه جق يومريجه جثه ومقدارنه دينوركه چليم تعبير اولنور جمعى حجوم كلور يقال حجم الكتاب ضخم وهو ملمسه الناتئ تحت اليد وحجم مصدر اولور منع ايلمك معناسنه يقال حجمه عنه حجما من الباب الاوّل اذا منعه وقيزك ممه سى توموب اغرشقلنمق معناسنه در يقال حجم ثدى الجارية اذا نهد وكميكده اولان اتى كيروب يمك معناسنه در يقال حجم العظم اذا عرقه وامزمك وصورمق معناسنه در يقال حجم الصبىّ ثدى امّه حجما من الباب الاوّل والثانى اذا مصه ﴿الحجام﴾ شدّاد وزننده برنسنه يى پك اموب صوريجى كسه يه دينور مصّاص معناسنه در دائما حجامت ايدن آدمه حجام اطلاقى بومعنايه مبنيدر * وافرغ من حجام ساباط * مثلى سبط ماده سنده مرور ايلدى ﴿الحجوم﴾ صبور وزننده و﴿المحجم﴾ منبر وزننده رفق وسهولتله حجامت ايدن اوز استاذه دينور يقال حاجم حجوم ومحجم اى رفيق وحجوم نسوانك فرجنه اطلاق اولنور مصوص اولديغيچون و﴿محجم﴾ منبر وزننده و﴿محجمه﴾ مكنسه وزننده حجامت آله جق شيشه يه وبوينوزه دينور ﴿الحجامة﴾ كتابه وزننده حجاملق حرفتنه دينوركه حجامتجيلك تعبير اولنور ﴿الاحتجام﴾ افتعال وزننده حجامدن حجامت آلمنى ايستمك معناسنه در يقال احتجم الرجل اذا طلب الحجامة ﴿الاحجام﴾ همزه نك كسريله برايشدن كيرو طوروب

واز كلمك ياخود خوف و هيبتندن قچنلمق معناسنه در يقال اجم عنه اذا كفّ عنه او نكص هيبة * شارح ديركه
بو معناده اجام منع معناسنه اولان جمك مطاوعيدر كببته فاكبّ قبيلندندر و اجام قيزلڭ ممه سى توموب
اغر شقلنمق معناسنه در يقال اجم ثدى الجارية اذا نهد وخاتون هنوز طوغمش ولدنى الك اوّل امزرمك معناسنه در
يقال اجمت المرأة للمولود اذا ارضعته اوّل رضعة (المحجام) محراب وزننده دائما هر نسنه دن خوف و هيبتله
قچنليوب كيرو طورراولان كسه يه دينور (الحجام) كتاب وزننده اصرمسون ديو خويسز دوه نك اغزنه ياخود
بورندرغنه باغلدقلرى اسنك تعبير اولنان شيئه دينور (الحوجة) جوهره وزننده قرمزى كله دينور ورد احمر
معناسنه جمعى حوجم در (التحجيم) تفعيل وزننده بر كسه يه شدّتله ديكه ديكه باقمق معناسنه در كوياكه نظريله
قاننى ايليكنى صوروب چيقارر يقال حجم اليه اذا نظر اليه شديدا (الحدم) حانك فتحى و دالك سكونيله و فتحيله
آتشك پك حرّ واحراقنه دينور يقال ماشدّ حدم النار وحدمها اى شدّة احراقها وحميها (الاحدام) همزه نك
كسريله آتش كذلك هوانك اسّيلكى يانوب طوتشمق معناسنه در يقال احدمت النار والحرّ اذا اتقدا
(الاحتدام) افتعال وزننده بر كسه يه افراط غيظ وغضبدن پر آتش اولوب يانوب ياقلمق معناسنه در يقال احتدم
عليه غيظا اذا تحرّق وآتش علولنمك معناسنه در يقال احتدمت النار اذا التهبت وقان پك قرمزى اولمق
معناسنه در شويله كه سياهلق درجه سنه بالغ اوله يقال احتدم الدّم اذا اشتدّت حمرته حتى يسودّ (التحدّم)
تفعل وزننده احتدام ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال تحدّم عليه غيظا اذا تحرّق (الحدمة) فتحاتله آتش علوينك
پارلديسنه وكورلديسنه دينور تقول سمعت حدمة النار اى صوت التهابها وحيه قسمنك جوفندن كلان
سسه على قول انسانك غيظ وغضبدن ناشى ايچريسندن ظهور ايدن كورلدى كبى كومورديسنه دينور
(حدمه) غرفه ياخود همزه وزننده بر موضع معروف اسميدر (الحدمة) فرحه وزننده چاپك قينار اولان تنجره يه
وچوملكه دينور يقال قدر حدمة اى سريعة الغلى (الحذم) حانك فتحى وذال معجمه نك سكونيله بر نسنه يى
كسمك على قول تيز وچاپك كسمك معناسنه در يقال حذمه حذما من الباب الثانى اذا قطعه او قطعا وحيا
ومطلقا سرعت ايلمك معناسنه در يقال حذم فى قراءته وغيرها اذا اسرع (الحذم) كتف وزننده پك كسيجى
نسنه يه دينور يقال سيف حذم اى قاطع (الحذيم) حانك كسرى ويانك فتحيله بودخى پك كسيجى نسنه يه دينور
وهر ايشده اوز واستاذ اولان چيره دست آدمه دينور يقال هو حذيم اى حاذق ونجد اولكه سنده بر موضع
آديدر وتيم الرّباب قبيله سندن بر متطبب كسه نك اسميدر وحذيم بن عمرو السعدى وحذيم بن حنيفة بن حذيم
وابو حنيفه وابو حنظلة بن حذيم صحابه لردر وسلم بن حذيم وتميم بن حذيم تابعيلردر وبو تميم بن حذلمك غيريدر
(الحذم) فتحتينله قنادى كسلمش قوشلك اوچمسنه دينور كه كسيك كسيك اوچر (الحذم) ضمتينله پك چاپك
طوشنلره واوز اوغريلره دينور (الحذم) صرد وزننده و (الحذمة) همزه وزننده آديملرينى صيق صيق
آته رق يوريان بودوره دينور اوّلك مؤنثى ها ايله در (الحذمان) فتحاتله سرعتله يوريمك معناسنه در يقال
حذم الرجل حذمانا من الباب الثانى اذا مشى مسرعا وآغر آغر اويالنه رق يوريمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور
يقال يحذم اى يمشى بطيئا (حذام) قطام وزننده وسحاب وزننده بر خاتون اسميدر (حذمه) همزه وزننده
بر فرس اسميدر (الحذام) غراب وزننده ياب ياب اويالنه رق كسل وبطالتله اولان يورويشه دينور قطع معناسندندر
يقال اشترى عبدا حذام المشى اى بطيئا كسلان (حذيمه) سفينه وزننده ابن يربوع بن غيظ بن مرّه در (الحذرمة)
دحرجه وزننده كثرت كلام معناسنه در يقال حذرم فلان اذا اكثر الكلام (الحذارمة) علابطه وزننده چوق
سوزلو اوزان آدمه دينور يقال رجل حذارمة اى مكثار (الحذلمة) دحرجه وزننده آته تيمار واصلاح ايلمك
معناسنه در يقال حذلم فرسه اذا اصلحه واغاجى اوق كبى يونوب بچاق كبى كسكين ايلمك معناسنه در يقال حذلم العود
اذا برأه واحدّه وسرعتله يوريمك معناسنه در يقال حذلم الرجل اذا اسرع وطولدرمق معناسنه در يقال حذلم
سقاءه اذا ملأه وعجله سندن يوارلنور كبى يوريمك معناسنه در تحذلم دخى بو معنايه در كما سيذكر (التحذلم)
تدحرج وزننده بودخى سرعتله يوريمك معناسنه در يقال تحذلم الرجل اذا اسرع وبر آدمك فضول حمق
وچولپه لغى كيدوب ادب وعرفان صاحبى اولمق معناسنه در يقال تحذلم الرجل اذا تادّب وذهب فضول حمقه
وسرعتدن يوارلنور كبى يوريوب كتمك معناسنه در يقال مرّ فلان يحذلم ويتحذلم اى مرّ كانّه يتدحرج (الحذلوم)
زنبور وزننده پك چاپك وچالاك انسان وحيوانه دينور (الحذلم) جعفر وزننده طقناز كوده لو بودوره دينور
وتميم بن حذلم تابعيدر (الحرم) حانك كسريله حرام لفظنده لغتدر كه حلال ومباح مقابليدر استعمالى ممنوع

اولان نسنه‌دن عبارتدر جمعی حرم کلور ضمتینله وحریم وحرمان معناسنه مصدر اولور کاسیذکر وواجب
معناسنه مستعملدر ومنه قوله تعالی ﴿وحرم علی قریة اهلکناها﴾ الآیة ای واجب * شارح دیرکه وحرام قراءتنه کوره
حرام کندی معناسنه‌در لکن اشبو حرم قراءتنه کوره کسائی واجب ایله تفسیر ایلدی وبو مجازدر ﴿الحرم﴾ حانك
ضمیله و﴿الحرام﴾ سحاب وزنده برنسنه برکسه‌اوزره ممنوع اولمق معناسنه‌درکه مراد تسخیرالهی یاخود منع قهری
ایله عن اصل ممنوع اولمقدر یقال حرم الشئ علیه حرما وحراما من الباب الخامس اذا کان ممنوعا * مؤلفك
بصائرده بیاننه کوره اصل حرام که ممنوع منه اولان نسنه‌دن عبارتدر یاتسخیر الهی ایله اولور یاخود منع قهری ایله یاخود
من جهة العقل یاخود من جهة الشرع اولور یاخود امر ومصلحتنك مرتسم اولدیغی جهتندن اولور اشبو قاموسده
بومحلده ایراد ایلدیکی مثالر ظاهرامعنای واحد قیاس اولنمغله تکرار وهم اولنور لکن ذکر اولنانك حرمتی وجه مذکور
اوزره‌در ومثال آتینك حرمتی عارضیدر پس بو ایکی حرامك بیننده فرق فارق واردر انتهی * ویقال حرمت الصلوة
علی المرأة ای الحائض وکذا السحور علی الصائم حرما وحرما بضمتین من الباب الخامس اذا امتنع فعلها وحرم
احرام بالحج معناسنه اسمدر حل مقابلیدر * قال الشارح ومنه الحدیث * قالت عائشة رضی الله عنها ﴿کنت اطیب النبی
علیه السلام لحله وحرمه﴾ ای وعنداحرامه ﴿الحرم﴾ فتحتینله ﴿والحرام﴾ سحاب وزنده بودخی برنسنه برکسه‌دن
ممنوع اولمق معناسنه‌در یقال حرمت الصلوة علی الحائض وحرم السحور علی الصائم حرما وحراما من الباب
الرابع اذا امتنع فعلها وحرم فتحتینله مطلق ذکر اولندقده مراد حرم مکهٔ مکرمه‌درکه حرم الله وحرم رسول الله‌در
علیه الصلوة والسلام وبو حل مقابلیدرکه مواقع معروفهٔ محدده‌نك خارجی حل وداخلی حرمدر نیچه افعال
انده ممنوع ومحظوردر واکا محرم دخی اطلاق اولنور وتثنیه صیغه‌سیله حرمان مکهٔ مکرمه ایله مدینهٔ منوره‌یه
اطلاق اولنور وحرم لفظنك جمعی احرامدر وحرم الرجل حریم معناسنه‌در کاسیذکر وحرم مصدر اولور
برآدم قمار اویونده همیشه مغلوب اولمق معناسنه‌در یقال حرم فلان حرما من الباب الرابع اذا قمر ولم یقمر هو واونکولك
ونیازلق ایلمك معناسنه‌در یقال حرم فیه اذا لج ومحك وابوالحرم محدثیندن برجماعتدر ﴿التحریم﴾ تفعیل
وزنده حق جل وعلی برنسنه‌یی حرام قلمق معناسنه‌در یقال حرمه الله ای جعله حراما وشهر حرامه کیرمك
معناسنه‌در یقال حرم الرجل اذا دخل فی الشهر الحرام وبرآدمه قمارده غالب اولوب یکمك معناسنه‌در یقال
حرم فلانا اذا قمره ﴿الحرام﴾ سحاب وزنده مصدردرکه ذکر اولندی واسم اولورکه حلال مقابلیدر ممنوع منه
اولان شیئه دینور یقال هو حرام علیه ضد حلال واشهر حرمدن مفرد اولور کاسیذکر وحرام اسامیدندر
مدینه اهالیسی بیننده اسم شایعدر حرام بن عثمان مدنی ومحدث واهی وضعیفدر ومحمد بن حفص وموسی بن
ابراهیم الحرامیان محدثلردر وحرام بن عوف وحرام بن ملحان وحرام بن معاویه یاخود بوزای معجمه ایله‌در وحرام بن
ابی کعب صحابه‌لردر وعربلرك حرام الله لا افعل قوللری یمین الله لا افعل ترکیبی قبیلندندرکه بینلرنده یمیندر * شارحك
بیاننه کوره بو عقیل قبیله‌سنه مخصوصدر رب متعالك حلال ایلدیکی نسنه بکا حرام اولسون دیمکدر وحتی
بوندن تصرفله تحریم لفظنی یمین ایلمك معناسنه استعمال ایلدیلر انتهی ﴿المحارم﴾ میمك فتحیله حق تعالینك حرام
قلدیغی نسنه‌لردر مفردی محرم درمقعد وزنده یقال اتقوا المحارم ای ما حرم الله تعالی ومحارم اللیل قورقنج کیجه‌لردن
عبارتدرکه پك خطرناك اولمغله آنلرده بی محابا یوله کتمك حرام اولور یقال سری فی محارم اللیل ای مخاوفه ﴿المحرم﴾
معظم وزنده بودخی حرم مکه‌یه اطلاق اولنور وشول دوه‌یه اطلاق اولنورکه کرچه برمقدار قوللنمغله اورته‌جه
یواشیوب لکن دلخواه اوزره قوللنمسی هنوز دشوار اوله وسرداولمیوب اله ملایم طوقنور اولان برونه دینور ویکی
قامچی‌یه دینور ودباغت اولنمامش دری‌یه دینور وشهر الله الاصب اسمیدر جمعی محارم ومحاریم ومحرمات کلور
شارح دیرکه کرچه مراد اول شهور سنه اولان آیدرکه محرم الحرامدر * لکن مؤلفك اصب ایله توصیفی ملایم دکلدر
زیرا اصب لفظی اصم کبی ماه رجبك وصفیدر دخولنده سلاحلر الدن دوکلدیکیچون یعنی آنده قتال ترك
اولندیغیچون متصف اولمشدر * ومؤلف بونی ماده‌سنده بیان ایلمامشدر کذلك شهر الله دخی رجبك اوصافندندر
حتی اشهر حرم تعریفنده کندوسی دخی تصریح ایلمشدر لکن اشهر مبارکه‌نك هر برینه تعظیما شهر الله اطلاق
اولنمشدر نهایت برر وصف مخصوصله تمییز ایدرلر مثلا محرمه شهر الله الحرام ورجبه شهر الله الاصم وشعبانه
شهر الله المعظم ورمضانه شهر الله المبارك اطلاق ایدرلر وقالدیکه اصب وصفی محرمه رجبدن ازید ملایمدر
ومؤلف صمم ماده‌سنده رجبی اصم ایله وصف ایلمشدر فلینظر انتهی * ومحرم اسامی رجالدندر ﴿الاحرام﴾ همزه‌نك
کسریله حرم مکه‌یه داخل اولمق یاخود هتك وفسخ اولنمیان حرمته یاخود شهر حرامه داخل اولمق معناسنه‌در

مطلب

(یقال)

يقال احرم الرجل اذا دخل فى حرم مكة او فى حرمة لاتهتك اوفى الشهر الحرام و برنسنه يى حلال ايكن حرام قلمق
معناسنه در يقال احرم الشئ اذا جعله حراما و حج ايچون و عمره ايچون احراملنمك معناسنه دركه حلال اولان
نسنه كندوسيله حرام اولان اعماله كيرمكدن عبارتدر يقال احرم الحاجّ و المعتمر اذا دخل فى عمل حرم عليه به
ما كان حلالا و برآدمى قارده يكمك معناسنه در يقال احرم فلانا اذا قمره (الحريم) اميروزننده شول شيئه دينوركه
تحريم اولنمغله اصلا ياپشلميوب و طوقنلمز اوله يقال شئ حريم و هو ماحرّم فلم يمسّ و برآدمك اورتاغنه دينور يقال
هوحريمه اى شريكه و يمامه ده برموضع آديدر و بغداد ده برمحله آديدركه طاهر بن حسين طرفنه نسبت اولنور
مرقوم مأمون خليفه نك وزيرى و سرعسكرى ايدى اعلامدن ابن اللتىّ الحريمىّ اورادندر و حريم احرامه
كيرمش آدمك كيندیكى لباسنه دينوركه لسانمزده احرام تعبير اولنان فوطه لردر كذلك احرامه كيرمش آدمك
ارقه سندن چقارديغى لباسنه دينوركه احرامده اولدقجه آنى تلبس ايلمز و حريم الدار اول خانه يه مضاف اولان
حقوق و منافعنه اطلاق اولنوركه چوره سنده و يوره سنده خانه يه لازم اوله جق يرلردن عبارتدر سائرك تعرّضى
حرامدر مثلا زبيل دوكجك يركبى و حريم البئر قويى قازيلوركن يوره سنده طپراغى القا اولنه جق محللردن عبارتدر
شارح ديركه كتب فقهيه ده مسائل مخصوصه يى مشتملدركه اكثرى هرطرفندن قرقر آرشون محل ايله تحديد ايلديلر
و حريم الرجل كشى يه صون و حمايتى واجب اولوب و آنلردن بيكانه نك دخل و تعرضنى منع و دفع ضمننده مقاتله
اولنه جق نسنه لردن عبارتدركه اصطلاحمزده عرض و ناموس تعبير اولنور و اكا حرم دخى دينور كما ذكر جمعى
احرام و حرم كلور ضمتينله يقال هو يحمى حريمه و حرمه و هو مايحميه و يقاتل عنه و حريم مصدر اولور حرمان كبى
كما سيذكر و اساميدندر حريم ابن جعفى بن سعد العشيره در و مالك بن حريم الهمدانى جدّ مسروقدر (الحريم)
حانك فتحيله و (الحرمان) حانك كسريله و (الحرم) و (الحرمة) كذلك حالرك كسريله و (الحرم) و (الحرمة) حالرك
فتحى و رالرك كسريله و (الحريمة) حانك فتحيله بركمسه دن برنسنه يى منع ايلمك معناسنه دركه اول كمسه يى آندن
محروم ايلمك تعبير اولور يقال حرمه الشئ و حرمه حريما و حرمانا و حرما و حرمة و حرما و حرمة و حريمة
من الباب الثانى و الرابع اذا منعه و قولهم احرمه لغية يعنى بو معناده افعال بابندن ورودى لغت فصيحه دكلدر
(المحروم) خيردن ممنوع اولان يعنى هميشه مدبر و بدبخت اولوب فلاحدن بى بهره اولان آدمه دينور خزينه يه ده
كيرسه ينه خائب و خاسر خروج ايدر يقال فلان محروم اى ممنوع عن الخير و اصلا مالى نما و بركت بولمز آدمه
اطلاق اولنور يقال هو محروم اذا كان لاينمى له مال و شول اهل حرفت آدمه دينوركه هرنقدر سعى و اقدام ايلسه
بهرحال برقزانجه نائل اولەمز اوله يقال هو محروم اى محارف لايكاد يكسب و محروم بربلده آديدر و محروم اسماء
رجالدندر (الحريمة) مصدركه ذكر اولندى و مفعول معناسنه وصف اولوركه ممنوعه ديمك اولور و منه حريمة
الرب و هى التى منعها من شاء يعنى كشينك حريمه سى شول نسنه لردركه كندى مال و ملكى اولمغله ديلديكى
كمسه لردن آنى منع ايدر اوله يعنى قبضهٔ تصرفنده اولمغله ديلديكنه اعطا و ديلديكنه منع ايدر اولديغى نسنه دن
عبارتدر تاء اسميت ايچوندر ياخود تأنيثى موصوف اعتباريله در (الحرام) حانك كسريله چتال طرنقلى حيوان
و قورد و كلب مقوله سى جانور ارككه قيزمق معناسنه دركه يالقمق تعبير اولنور يقال حرمت ذات الظلف
و الذئبة و الكلبة حراما من الباب الرابع اذا ارادت الفحل (الحرمى) سكرى وزننده حرامدن وصفدر اير ككه
قيزمش حيوان مذكوره يه دينور جمعى حرام كلور جبال كبى و حرامى كلور سكارى وزننده (الحرمة) حانك كسريله
معناى مرقومدن اسمدر حيوان مذكورك ارككه قيزغنلغنه دينور يقال شاة و بقرة و كلبة حرمى و بها حرمة
اى ارادة الفحل و بونده فتحاتله حرمه دخى لغتدر و حديثده ذكور اناسى قيزغنلغنده دخى استعمال اولندى
قال الشارح و فى النهاية و منه الحديث ❊ الذين تدركهم الساعة تبعث عليهم الحرمة ❊ و هى بالكسر الغلمة و طلب
الجماع پس حديث مذكورده مجاز اولور زيرا وصف مذكور اذل بهائم صفتيدر (الاستحرام) حرام معناسنه در
يقال استحرمت ذات الظلف و الذئبة و الكلبة اذا ارادت الفحل (الاشهر الحرم) ضمتينله كه حرامك جمعيدر ذو القعده
و ذو الحجه و محرم و رجب آيلرندن عبارت شهور اربعه در جاهليه اهلى شهور مذكوره ده قتالى كنديلره حرام
ايلمشلر ايدى * قال الشارح و هى اربعة واحدة فرد و هو رجب و ثلاثة سرد و هى ذو القعدة و ذو الحجة و المحرم
(الحرمة) حانك ضميله و (الحرمة) ضمتينله و (الحرمة) همزه وزننده فتح و انتهاكى حلال اولميان شيئه دينور كشينك
عرض و ناموسى كبى يقال لايليق بك ان تهتك حرمته و حرمته و حرمته و هى مالايحل انتهاكه و عهده و ذمت
معناسنه در يقال هو فى حرمته اى فى ذمته و مهابت معناسنه در يقال هو اهل الحرمة اى المهابة توقير مقامنده

مستعمل اولان احترام بومعنادندر وبهره ونصيب معناسنه‌در وقوله تعالى ﴿ومن يعظم حرمات الله﴾ الآيه
اى ماوجب القيام به وحرم التفريط فيه اشبو آيت كريمه‌ده حرمات حرمه‌نك جمعيدر غرفه وغرفات كبى مراد
قيام واداسى عباد اوزره واجب اولوب تفريط وتقصيرى حرام اولان اعمال مأموره‌در (الحرم) صردو زننده
بودخى حرمه‌نك جمعيدر برآدمك زوجه‌سنه واجانبدن حمايه‌سى لازم اولان اهل وعيالنه دينور (المحارم) ميمك
فتحيله بودخى حرم معناسنه‌در مفردى محرمه‌در مكرمه وزننده ورايى مفتوح اولوب محرمه دخى دينور مقعده
وزننده (المحرم) مقعد وزننده برآدمه تزوّجى حلال اولميان اقربادن عبارتدر ذكور اولسون واناث اولسون
يقال رحم محرم اى محرّم تزوّجها ويقال هى له محرم وهولها محرم (التحرم) تفعل وزننده ناسزا برنسنه‌دن
عزت نفس وجناب وجلالتله قورنمق معناسنه‌در يقال تحرّم منه بحرمة اذا تمنع وتحمى بذمة (المحرم) محسن
وزننده برآدمك مصالحه ايلديكى كمسه‌يه اطلاق اولنور يقال هو محرمك اى مسالمك وبرآدمك حريم وحمايتنده
اولان آدمه دينور وبركمسه‌نك هروجهله اذا وتعرّضى حرام ونا روا اولان آدمه اطلاق اولنور كه اول آندن
هميشه معاف ومسلم اولور يقال انه لمحرم عنك اى يحرم اذاه عليك واسمادندر (حريم) زبير وزننده حضرموت
قبيله‌سندن بربطن اسميدر على قول بوامير وزننده‌در عبدالله بن يحيى الحريمىّ التابعىّ آنلردندر وجعشم
بن حليه‌نك جدّى اسميدر وحضرموت قبيله‌سى نسبنك رجالندن بركمسه‌نك اسميدر حضرموتك منتهى اولديغى
بطن پدرى اولان صدف نام كمسه‌دن مزبور حريم تولد ايلدى واكا احروم وجذام واجذوم دخى ديرلر ايدى
(احرم) احمد وزننده اسمادندر احرم بن هبرة الهمدانى جاهليه‌دندر (حرمىّ) عربى وزننده اسمادندر حرمى
بن حفص القسملىّ وحرمى بن عمارة العتكىّ ثقاة محدثيندندر (ابو الحرم) ضمتينله ابن مذكور الاكافدر (الحيرم)
حيدر وزننده صغره دينور بقر معناسنه مفردى حيرمه‌در (حرمى والله) سلمى تالله وزننده اما والله قبيلنندر كه
بين العرب كلمات قسميه‌دندر (الحروم) صبور وزننده رحمى قپانق اولمغله قطعا كبه اولمز اولان ناقه‌يه دينور يقال
ناقة حروم اى المعتاصة الرحم (الحارم) مانع معناسنه‌در ومنه يقال هو بحارم عقل اى له عقل يعنى عقل كامل
صاحبيدر كه ناسزالردن مانعدر وبوظاهرا جرد قطيفة قبيلنندر ومحمود بن تكش الحارمىّ شهر حماة صاحبى
وحكمرانى ايدى * مترجم ديركه حارم حلبه ايكى مرحله مسافه‌ده بربلدهٔ صغيره نكده آديدر (الحرامية) سحابيه
وزننده بنوزنباع يوردنده برصو آديدر كذلك بنو عمرو بن كلاب يوردنده برصودر (الحرمان) حانك كسريله ايكى
واديدر كه صو يى بطن ليث يوردنه منصبّ اولور (حرمة) حانك كسريله حمى ضريّه جنبنده برموضعدر (حرمان)
حانك كسريله يمنده دملوه قربنده برحصن آديدر (الحرمّان) فتحتينله وتشديد ميمله برازكوچك تپه‌لره دينوركه
اصلا نسنه اثبات ايلمزلر (محرمه) مقعده وزننده طى قبيله‌سى جبالندن سلمى نام جبل محاضرندن برمحضر
اسميدركه صويه وارەجق موضع اوله‌جقدر (الحورم) جوهر وزننده صامت وناطقدن مال كثيره دينور
يقال له حورم اى مال كثير من الصامت والناطق (الحرجمة) دحرجه وزننده دوه‌لرى كيرو توسكروب برى
برى اوزره طوپلنق معناسنه‌در يقال حرجم الابل اذا ردّ بعضها على بعض (الاحرنجام) افرنقاع وزننده
بركمسه برايشى اراده ايدوب صكره اندن رجوع ايلك معناسنه‌در يقال احرنجم الرجل اذا اراد الامر ثم رجع عنه
وناس ياخود دوه‌لر برى برى اوزره طوپلنوب صقشمق معناسنه‌در يقال احرنجم القوم او الابل اذا اجتمع بعضهم
على بعض وازدحموا (المحرنجم) اسم فاعل بنيه‌سيله عدد كثيره دينور (الحردمة) دحرجه وزننده برايشده
اونكوللك ايلك معناسنه‌در يقال حردم فى الامر اذا لجّ (الحرزمة) زاى معجمه ايله لعنت ونفرين ايلك معناسنه‌در
يقال حرزمه الله اى لعنه وطولدرمق معناسنه‌در يقال حرزم الاناء اذا ملأ (حرزم) جعفر وزننده ماردين قربنده
برقريه‌در وبراركك دوه اسميدر وشعرادن اغلب كلبى پدرينك اسميدر (الحرسم) زبرج وضفدع وزنلرنده آغويه دينور
سم معناسنه واولومه دينور موت معناسنه (الحرسم) جعفر وزننده كوشه‌يه دينور زاويه معناسنه (حرقم) قافله
جعفر وزننده برموضع آديدر (الحراقم) حانك فتحيله سختيانه وكوسله‌يه دينور وتصمه وترشه بويادقلرى قزل
بويايه دينور (الحزم) عزم وزننده و(الحزامة) كرامه وزننده و(الحزومة) عمومه وزننده برآدم دائما رشدور ويتله
امورينى مضبوط ايدوب اتقان واستحكام وجهيله طوتار اولمق معناسنه‌در يقال حزم الرجل حزما وحزامة
وحزومة من الباب الخامس اذا كان يضبط الامر ويأخذ فيه بالثقة فهو حازم وحزيم وحزم اساميدندر حزم بن
ابى كعب اصحابدندر وحزم بن ابى حزم القطعى تبع تابعيندندر وابو محمد بن حزم تصانيف صاحبى ذات معروفدر
وابو الحزم جهور اندلسده قرطبه شهرينك رئيسى ايدى وحزمه بنت قيس كه اخت فاطمه‌در صحابيه‌در وعجاج

نام شاعرك قيزى اسميدر وحزم كذلك مصدر اولور برنسنه يى محكم چكوب باغلمق معناسنه يقال حزمه حزما من الباب الثانى اذا شدّه ودابّه يه قولان چكمك معناسنه در يقال حزم الفرس اذا شدّ حزامه وحزم غليظ ياخود مرتفع ارضه دينور (الحازم) و(الحزيم) امير وزنده حذامه دن اسم فاعلدر دائما رشد وبصيرتله امورينى مضبوط ايدوب اتقان واستحكام جهتيله طوتان آدمه دينور حازمك جمعى حزمه در كاتب وكتبه كبى وحزيمك جمعى حزماءدر كرماء كبى وحازم اساميدندر امام ابو بكر محمد بن موسى الحازمى صاحب تصانيفدر واحمد بن محمد بن ابراهيم بن حازم الحازمى محدّثدر وحازم بن ابى حازم وحازم بن حرمله وحازم بن حزام ومنسوب اولميه رق حازم صحابه لردر وقيس بن ابى حازم تابعيدر زمان سعادتى ادراكه يك قريب ايدى (الاحزام) همزه نك كسريله دابّه يه قولان ياپمق وقولان طاقمق معناسنه در يقال احزم الفرس اذا جعله له حزاما (التحزّم) تفعل وزنده و(الاحتزام) افتعال وزنده دابّه نك قولانى چكلمك كذلك برآدم بلنه قولان كبى قوشاق قوشانمق معناسنه در يقال تحزم الفرس والرجل واحتزم اذا تلبّب (الحزيم) امير وزنده كوكسه دينور على قول كوكسك اورته سنه دينور جمعى احزمه وحزم كلور كتب وزنده (الحيزوم) قيصوم وزنده حزيم معناسنه در وبدنده ارقه ايله قرنك چپ چوره دائره سنه دينور كه كوكسدن اشاغى وقاسقلردن يوقرى دائره سيدر على قول يورك طرفنده اولان ايكو ايله كوكس طرفندن حلقومى دائر اولان يره دينور كه كوكس قاوشديره جق يراولور وغليظ ياخود تومسك ارضه دينور وجبريل عليه السلام حضرتلرينك فرسلرى اسميدر * شارح ديركه اكا فرس الحيوة دخى اطلاق اولنور حضرت موسى يى بحردن كچورمكه ينوب كلشيدى سامرى انك اياغى ترابندن اخذ وعجل صورتنه طرح ايلشيدى كذلك بدر غزاسنده دخى اول آته سوار اولمشيدى (الحزمة) غرفه وزنده برباغ وبردمت شيئه دينور اورته سندن باغلنديغيچون جمعى حزم كلور ضمتينله تقول اخذت منه حزمه وهى هزم واسيلم بن احنف وحنظلة بن فاتك نام كسه لرك فرسلرى اسميدر (المحزم) منبر وزنده و(المحزمه) مكنسه وزنده و(الحزام) و(الحزامة) كتاب وكتابه وزنلرنده قولانه وچوجق بغرداغنه وسائر بومقوله نسنه لره دينور وضحاك بن عثمان وابراهيم بن المنذركه امامى بخارى شيخيدر وابو بكر شيبة بن عبدالرحمن بن عبدالملك الحزاميون محدثلردر وحكيم بن حزام كنديسى وپدرى صحابه در واوغلو حزام كذلك حزام بن درّاج تابعيلردر وحزام بن هشام وحزام بن اسمعيل وموسى بن حزام الترمذى محدّثلردر (الاحزم) احمر وزنده بودخى غليظ ياخود مرتفع ارضه دينور وكوكسلو وقرنلو انسان وحيوانه دينور اهضم مقابليدركه كوكسى وقرنى باصق اولاندر يقال رجل وفرس احزم اى ضدّ الاهضم وحيزوم ديديكى عضو مذكورى بيوك اولانه دينور يقال رجل احزم اى العظيم الحيزوم ونبيشة السلمى فرسنك اسميدر واحزم بن دهل سامة بن لؤى نسبنك رجالندندر قاضئ بصره عباد بن منصور واشراف عربدن عبدالله ذو الرمحين انك نسلندندر (الاحزيزام) اشميراز وزنده برنسنه طوپلنوب صمصيق طوپاج اولمق معناسنه در يقال احزوزم الشئ اذا اجتمع واكتنز وبرير غليظ اولمق معناسنه در يقال احزوزم المكان اذا غلظ وبرآدم يك طولغون اولميه رق قرنلو اولمق معناسنه در يقال احزوزم الرجل اذا بطن ولم يمتلئ (الحزم) فتحتينله انسانك وحيوانك كوكسى طوتغون اولمق معناسنه دركه ضيق نفسى مؤدّيدر يقال حزم الرجل حزما من الباب الرابع اذا غصّ فى صدره (الحزمة) ضمتينله وتشديد ميمله بودوره دينور (الاحزام) احزاب وزنده ومرادفيدر يقال هم احزامه اى احزابه ظاهرا مفردى حزم اولور حزب كبى (حزمى والله) حرمى والله وزنده وانك كبى كلمات يمينندر اما والله دخى بو قبيلدندر (الحزام) شدّاد وزنده قولانجى يه دينور علامه عماد الدين الحزامى كه اكا منسوبدر متاخريندندر (حزيمه) سفينه وزنده اساميدندر حزيمة بن حرب بجيله قبيله سى نسبندندر وحزيمة بن حيان بنو سامة بن لؤى نسبنده در وحزيمة بن نهد قضاعه ده در وزبير بن حزيمه وهبيرة بن حزيمه روايت حديث ايلديلر وابو حزيمه سعد بن عباده نك جدّيدر (الحزيمتان) و(الزبينتان) باهله قبيله سندن ايكى كسه در برينك اسمى حزيمه وبرينك زبينه در وبعضا يكديكره تغليب اولنور (حزرم) جعفر وزنده برجبل معروف اسميدر (الحسم) حانك فتحى وسينك سكونيله كسمك معناسنه در يقال حسمه حسما من الباب الثانى اذا قطعه وطمرى كسوب قانى ديكمك ايچون داغلمق معناسنه در يقال حسم العرق اذا قطعه ثمّ كواه لئلا يسيل دمه وبرمرضى دوا ايله قطع وازاله ايلمك معناسنه مستعملدر يقال حسم الداء اذا قطعه بالدواء وبركسه دن برنسنه يى ويرميوب منع ايلمك معناسنه مستعملدركه ويروب طورركن ويرمامكدن عبارتدر يقال حسم فلانا الشئ اذا منعه اياه (المحسمة) مرحمه وزنده برنسنه نك باعث قطعى اولان شيئه دينور ومنه يقال هذا محسمة للداء اى يقطعه (الحسام) غراب وزنده كسكين قلجه دينور على قول اغزينه دينوركه چالم يريدر اوراسيله ضرب وقطع اولنور يقال ضربه بالحسام اى بالسيف القاطع اوطرفه الذى

یضرب به و حسام اللیالی دائمه اولان یعنی پك اوزون اولان لیله یه اطلاق اولنور و بر رجل اسمیدر ﴿الانحسام﴾
انفعال وزننده کسلمك معناسنه در یقال حسمه فانحسم ای قطعه فانقطع ﴿المحسوم﴾ رضاعدن مقطوع اولان صبی یه
دینور وغداسی بد و فنا اولان صبی یه دینور ﴿الحسوم﴾ حانك ضمیله اوغورسزلغه دینور یقال فیه حسوم ای
شؤم و بر ایشه امك چکوب ادمان و جهیله چالشمق معناسنه در یقال حسم فی العمل حسوما اذا دأب فیه وحاسم
لفظندن جمع اولورکه قاطع معناسنه در وقوله تعالی ﴿ سبع لیال وثمانیة ایام حسوما ﴾ ای متتابعة اوالليالى الحسوم
التی تحسم الخیر عن اهلها و ایّام حسوم بالصفة وتضاف کذلك * شارحك بیاننه کوره تتابع معناسی حسمت الدابة
قولندن مأخوذدر یقال حسمت الدابّة اذا تابعت بین کیها * لکن مؤلف بومعنادن ساکت اولمشدر ومعنای ثانی
قطع ومنع معنالرندندر وبعض مفسرین نحسات ایله تفسیر ایلدیکه شؤم معناسندندر وبعضلر قطعی استیصاله حمل
ایلدیلر وبعضلر حسوم لفظنی مصدر اعتبار ایلدیلر علیت اوزره منصوبدر دیدیلر و ایّام مزبوره ایّام عجوز ایدیکه
عاد قومنك صرصر ایله برباد اولدقلری کوندر برچارشنبه کوندن بدأ ایدوب اوبر چارشنبه کونی تمام اولدی
﴿الجیسمان﴾ ریهقان وزننده یومری و ایری کوده لو قاره یاغز آدمه دینور یقال رجل حیسمان ای ضخم آدم و حیسمان
بن ایاس الخزاعیّ اصحابدندر ﴿حسمی﴾ حانك کسری والفك قصریله بادیه ده بر ارضك اسمیدر آنده نجه یوکسك
طاغلر واردرکه اصلا توزدن خالی اولمز وجذام قبیله سنه دینور ﴿حسم﴾ زفر وزننده اسامیدندر حسم ابن ربیعة
بن الحارث بن سامة بن لؤی در ﴿الحسامیة﴾ غرابیه وزننده حمید بن حریث الکلبی فرسنك اسمیدر ﴿حسم﴾ عنق وزننده
وحسم صرد وزننده وحاسم صاحب وزننده بر موضع آدیدر ﴿الحسمیّ﴾ عمریّ وزننده بدنی قیللو آدمه دینور یقال
رجل حسمیّ ای کثیر الشعر ﴿الحشمة﴾ حانك کسریله پك او تانمغه دینور شویله که او تاندیغندن بوزیلوب قالور اوله وبو
اسمدر تقول اخذنی منه الحشمة ای الحیاء والانقباض وحشمه بر آدم همنشینی اولان کمسه یه خوشلنمیوب آزرده اوله جغی
سوز ایشتدرمکله رنجیده ایلکه دینور بونده حانك ضمیله ده لغتدر ﴿الاحتشام﴾ افتعال وزننده بر آدمدن او تانمق
معناسنه در یقال احتشم منه وعنه اذا استحیى ﴿الحشم﴾ حانك فتحی وشینك سکونیله بر آدمی او تاندروب شرمسار ایلك
معناسنه در یقال حشمه حشما من الباب الثانی اذا اخجله و برکمسه یاننه کلان آدمی خوشلنمیوب آزرده اوله جق کلام
اسماع وتشنیعیله رنجیده ایلك معناسنه در یقال حشمه حشما من الباب الاول والثانی اذا اذی من جلس الیه بتسمیعه
مایکره و بر آدمی طار لتمق معناسنه در یقال حشمه حشما من الباب الرابع اذا اغضبه ﴿الاحشام﴾ همزه نك کسریله حشم
ایله معانیٔ ثلاثه ده مرادفدر یقال احشمه بمعنی حشمه ﴿الحشم﴾ فتحتینله طارلمق معناسنه در یقال حشم الرجل حشما
من الباب الرابع اذا غضب وحشم احشام لفظندن مفرد اولور حشمه معناسنه کما سیذکر و بر آدمك مطلوبی اولان شیئه
دینور یقال هو حشمه ای طلبته ﴿التحشیم﴾ تفعیل وزننده بودخی طارلتمق معناسنه در یقال حشمه اذا اغضبه ﴿الحشمة﴾
تمره وزننده و ﴿الحشمة﴾ فتحاتله و ﴿الاحشام﴾ همزه نك فتحیله که حشم لفظندن جمعدر سبب واسباب کبی بر آدمك اهل
وعبید و همجواری مقوله سی خاصّه ومتعلقاتنه دینورکه اول آدمك غیرتنی چکوب جیتلرندن ناشی اعداسنه و بدخواهنه
غضب ایدر اوله لر و بونده احشامك مفردی اولان حشم مفرد وجمعه اطلاق اولنور مصدر اصلی اولدیغیچون
یقال هو من حشمته وحشمته واحشامه وحشمه ای خاصّته الذین یغضبون له من اهل وعبید او جیرة وحشم کشینك
عیالنه وخصم واقرباسنه اطلاق اولنور * مترجم دیرکه کوچر طائفه سنه حشم نشین تعبیری قوم ومتعلقاتلریله
اوبه اولدقلرینه مبنیدر یالکز حشم واحشام دخی دینور ﴿الحشوم﴾ قعود وزننده وجوده هزال ونحافت
کلدکدنصکره طاولنمغه یوز طوتمق معناسنه در یقال حشم الرجل حشوما من الباب الثانی اذا اقبل بعد هزال ودابّه
قسمی اوائل بهارده چایر بولوب اوتلامغله جانلنوب وقرنلنوب طاولنمق معناسنه در یقال حشمت الدابّة فی اوّل
الربیع ای اصابت منه شیئا فسمنت وصلحت وعظم بطنها وجزئی نسنه اکل ایلك معناسنه در تقول ماحشم من طعامنا
ای ما اکل وصیاد ناچیز شکار بولمق معناسنه در یقال ماحشم الصید ای ما اصابه و یوریلوب درمانده اولمق
معناسنه در یقال حشم الرجل اذا اعیی و بوزیلوب بورترمق معناسنه در یقال حشم منه اذا انقبض وحشوم حشم کبی
بر آدمك طلب ایلدیکی نسنه یه دینور ﴿الحشماء﴾ کرماء وزننده بر آدمك قومشولرینه دینور تقول هم حشمائی ای جیرانی
کویا که حشیمك جمعیدر ومهمانلره دینور یقال فی بیته حشماء ای الاضیاف ﴿الحشمة﴾ غرفه وزننده کشینك عورتنه
دینور وعهده وذمام وحرمت معناسنه در ورحم وقرابت وخصملق معناسنه در یقال بینهما حشمة ای قرابة
﴿الحشیم﴾ امیر وزننده ناسدن شرم وحیا ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل حشیم ای محتشم ﴿التحشم﴾ تفعل
وزننده خلقدن استحیاء سببیله برناسزا نسنه دن استنکاف ایلك معناسنه در تقول انّی لاتحشم منه ای اتذمّم منه

واستحيي (الحشم) ضمتينله حيـاء تام صاحبي آدملره دينور مفردى حشيم در يقـال حشم اى ذووا الحياء التامّ
(حشم) حانك كسريله و (حيشم) حيـدر وزننده اسـامئ رجالدندر (الحصم) خصم وزننده ضرطه‌لمق
معناسـنه‌در على قول بوآت قسمنه مخصوصدر يقـال حصم بها اى بالمرأة حصما من الباب الثـانى اذا ضرط
او خاصّ بالفرس (الحصوم) صبور وزننده اوصورغان آدمه دينور يقال رجل حصوم اى ضروط (الحصيم)
امير وزننده خرده چقل طاشلرينه دينور (الحصماء) حمراء وزننده ضرطه‌جى قانجق مركبه دينور (الانحصام)
انفعال وزننده قرلمق معناسنه‌در يقال انحصم الشئ اذا انكسر (المحصمة) مكنسه وزننده دمورجيلرك دمور
دوكجك بيوك چكجلرينه دينور يقال ضربه بالمحصمة اى بمدقّة الحديد (الحصرم) زبرج وزننده خام وناپخته
خرمايه دينوركه قورق تعبير اولنور و بغايت بخيل وجرى آدمه اطلاق اولنور كذلك اوزمك ابتدا كرته‌سنه دينور
هنوز يشل اولدقجه‌كه اكادخى قورق تعبير اولنور كولكه‌ده قوريمشنك مسحوقنى حمّامده كركى كبى بدنه سورمك
اول سـنه ظرفنده بدنده حصفه تحدثنه مانع ووجودى تقويت وتبريد خصوصنده نافعدر وحصرم قويدن
قوغه چيقاره‌جق چنكاله دينور يقال اخرج الدلو بالحصرم وهى الحديدة التى تخرج بها الدلو وبودور آدمه دينور
و يبان نار اغاجنك يمشنه دينور ومطلقـا هرنسـنه‌نك اكل وتناوله صلاحيتى اولميان كمترينه دينور وغورك
بن الحصرم الحصرمىّ صادقدن روايت حديث ايلدى غريبدركه پدر وپسر ناپخته لكدن قورتلمامشلر زيرا غوره
دخى فارسيده قورغه دينور وكاف اداة تصغيردر (الحصرمة) دحرجه وزننده طولدرمق معناسنه در يقال
حصرم القربة اذملأها وياى قورمق معناسنه در يقال حصرم القوس اذا شد توتيرها وقلم يونمق معناسنه‌در
يقال حصرم القلم اذا برأه وايپى محكم بوكك معناسنه در يقال حصرم الحبل اذا فتله شديدا وبخل معناسنه‌در
يقال به حصرمة اى شح (المحصرم) مدحرج وزننده جاهليت واسلامى ادراك ايلمش شاعره دينور لبيدكبى يقال
شاعر محصرم اى مخضرم وصوغوغك تأثيرندن طوپلنميوب طاغيلان كره‌ياغنه دينور يقال زبد محصرم اى متفرق
لايجتمع من شدة البرد (الحصلم) زبرج وزننده طپراغه دينور تراب معناسنه (الحضجم) ضاد معجمه ايله زبرج وزننده
و (الحضاجم) علابط وزننده كوده سنك اتلرى قالين وجودى تصلق ياقشقسز آدمه دينور يقال رجل حضجم
وحضاجم اى جاف غليظ اللحم (الحضرمة) دحرجه وزننده برآدم كلامنده عربيه‌يه مخالف لحن وخطا ايلك
معناسـنه‌دركه دائما لحن ايله تكلم ايلمكدن عبـارتدر يقال حضرم الرجـل اذا لحن فى كلامه واغاجن قبوغنى
صويوب قوپرمق معناسـنه‌در يقـال حضرم الرجل اذا انتزع لحاء الشجر وبايك كير يشنى چكوب قورمق
معناسنه‌در يقال حضرم القوس اذا شدّ توتيرها وقارشدرمق معناسنه‌در يقال حضرمه اذا خلطه (الحضرمىّ)
ياى مشدده ايله اوجى سيوريجه وياپوسى ايوجه ياقشقلو اياق قابنه دينور يقال نعل حضرمى اى ملسن * شارح
ديركه حضرموت شهرنه منسوبدر (الحضرمية) لسانده اولان لكنته دينور يقال فى لسانه حضرمية اى لكنة
(المحضرم) مدحرج وزننده مخضرم معناسـنه‌دركه جاهليه واسلامى ادراك ايلمش شاعره دينور يقال شاعر
محضرم اى مخضرم (الحضرميون) حضرموت شهرنه منسوب اولان كمسه‌لردر جمعنده حضارمه دخى دينور
وفى الاصل حضرموت شهرندن اولوب مصرده ساكن اولان حضارمه جماعتى خير بن نعيم القاضى وآل بن لهيعه
وحبوة بن شريح وغوث بن سليمان وعمرو بن جابر وزياد بن يونس نام محدثلردر * وكوفه‌ده متمكن اولان حضارمه
اوس بن ضمعج وسلمة بن كهيل ومطين وسائرلريدر وبصره‌ده آرام ايدنلر مقرئ بصره يعقوب كه قرأتده جواد
ايدى وبرادرى احمد وسائر بر فرقه جماعتدر وشامده قرار ايدنلر جبير بن نفير واوغلو وكثير بن مرّه ونصر بن علقمه
وبرادرى محفوظ وعفير بن معدان ويحيى بن حمزة الحضرميون واعلام علماء زمره سـنده علاء بن الحضرمى
وحضرمى بن عجلان وحضرمى بن احمد بونلرك جمله‌سى محدثلردر (الحطم) حانك فتحى وطانك سكونيله قرمق
معناسـنه‌در على قول قورى نسنه‌يى قيرمغه مخصوصدكه اوفاتمق اولور يقال حطمه حطما من الباب الثانى اذا
كسره او خاصّ باليابس (التحطيم) تفعيل وزننده بودخى حطم معناسنه‌در يقال حطمه بمعنى حطمه (الانحطام)
انفعال وزننده و (التحطم) تفعل وزننده مطاوعلردر يقال حطمه فانحطم وتحطم اى كسره فانكسر وتكسر
وتحطم برآدمه غيظ وكينه‌دن پرآتش اولمق معناسـنه در حطمه معناسـندن مأخوذدر يقال تحطم فلان غيظا
اذا تلظى (الحطمة) حانك كسريله و (الحطامة) ثمامه وزننده قيرلمش نسنه‌يه دينوركه قيرق تعبير اولنور يقال
هذا حطمته وحطامته وهى ما تحطم من ذلك وحطمه لفظنك جمعى حطم دركسره وكسركبى ومنه يقال صعدة
حطم باعتبار الاجزاء يعنى هرجزؤى اعتباريله جمع ايله وصف اولندى (الحطام) غراب وزننده قورى نسنه‌نك

قیرنتیسنه دینور وحطام البیض یمورطه‌نك قبوغنه اطلاق اولنورکه مراد قیرنتیسیدر (الحطیم) امیروزننده حجر
کعبهٔ معظمه‌یه اطلاق اولنورکه جانب شمالیسنده اولان محلدر بیت شریفدن مخرجدر علی قول آنك دیوارینه
دینور یاخود رکن ایله زمزم ومقام ابراهیم مابیننده عبارتدر وبعضلر بوتفسیرده حجری دخی ضمّ وزیاده ایلدیلرکه
دردینك مابینی اولور وعلی قول مقام ابراهیمدن باب بیته وارنجه محلدر یاخود رکن اسود ایله باب بیتك مقام ابرهیمه
وارنجه مابینیدرکه ناس آنده دعا ایچون مزدحم ومتکسّر اولورلر * واهل جاهلیه اوراده مجتمعا تحالف وتعاهد
ایدرلر ایدی وحطیم یچن سنه‌دن قالمش نباته اطلاق اولنور (حطیم) زبیروزننده تابعینددر (الحطمة) حانك
فتحی وضمیله و (الحاطوم) قوراق وقیتلق ییله اطلاق اولنور یقال اصابتهم حطمة وحاطوم ای سنة شدیدة
وحاطوم طعامی هضم ایتدریجی کوارا نسنه‌یه دینور یقال نعم حاطوم الطعام البطیخ ای الهاضوم (الحطوم)
صبور وزننده و (الحطام) شدّاد وزننده و (المحطم) منبروزننده ارسلانه اطلاق اولنور (الحطمة) همزه
وزننده چوق دوه سوریسنه وچوق قیون وکچی سوریسنه دینور اوغرادقلری نسنه‌لری حطم ایکلر ایچون
وپك شدّتلو آتشه دینور وجهنم اسماسندندر علی قول برقپوسنك اسمیدر درونه القا اولنانلری کسر ایلدیکیچون
اطلاق اولندی وشول مرحمتسز وشفقتسز سنکدل چوبانه دینورکه مواشی‌یی شدّتله زجر وضرب ایده‌رك
بری برینه قاتوب قیروب یچوررا اوله واکا حطم دخی دینور صرد وزننده ومنه الحدیث ✻ شرّ الرعاء الحطمة ✻
ای الراعی الظلوم للماشیة یهشم بعضها ببعض وبوحدیث صحیح اولمغله جوهری وفی المثل عبارتیله ضرب مثل
اوله‌رق ایراد ایلمسی وهمدر * مترجم دیرکه حدیث اولمق مثل اولمغه منافی دکلدر ✻ الآن حمی الوطیس ✻ کبی
حتی نهایه‌ده مثل مضروب اولدیغی مصرّحدر وزمخشری مستقصاده ثبت ایلمشدر وحطمه اسامیدندر حطمة بن
محارب دائما زره ایشلر زرهجی برآدم ایدی دروع حطمیات اکا منسوبدر یاخود سیوفی کسر ایدن قویّ ومتین
زرهلر دیمکدر یاخود دبافته‌لری انلو آغر زرهلره اطلاق اولنور (الحطم) فتحتینله ذوابّ ایاغنه مخصوص برعلت
آدیدر (الحطم) کتف وزننده فی نفسه قیریلوب اوفانور اولان شیئه دینور خطایی کاغد وکورك نسنه‌لر کبی
یقال شیٔ حطم ای متکسر فی نفسه (بنوحطامه) ثمامه وزننده بربطندر وبو بنوخطامه‌نك غیریدرکه اول معجمه
ایله‌در (الحقم) حانك فتحی وقافك سکونیله کوکرجین قوشنه دینور علی قول کوکرجینه شبیه بشقه برقوشدر
(الحقیمان) حانك فتحی وتثنیه بنیه سیله کوزلرك طولون طرفلرندن قوپرقلرینه اطلاق اولنور هربری حقیم‌در
(الحکم) حانك ضمیله قضا معناسنه اسمیدرکه شونسنه شویله‌در دیمکدن عبارتدر جمعی احکام‌در وحکم وحکومه
مصدر اولور شونسنه شویله‌در دیو امضا ایلمك وفصل خصومتله قاضیلق ایلمك معناسنه یقول حکم علیه بالامر
حکما وحکومة من الباب الاوّل اذا قضی علیه به وکذلك یقال حکم بینهم اذاقضی وفصل وبو منع معناسندن
مأخوذدر وحکومه اسم اولور احکومه کبی فصل خصومت معناسنه (الحاکم) انفاذ حکم ایدن کمسه‌درکه قاضی
اوله جقدر جمعی حکّام‌در یقال هوحاکم بینهم ای منفذ الحکم وزمان جاهلیه‌ده کائن حکّام عربکه آنلرك هرماده
ضمننده حکومتلری دستور العمل ونافذ ایدی اشبو اشخاص مذکوره‌دن عبارتدر * اکثم بن صیفیّ وحاجب بن زراره
واقرع بن حابس وربیعة بن مخاشن وضمرة بن ضمره‌که بونلر تمیم قبیله سنك حاکمی ایدی * وعامر بن الظرب وغیلان بن سلمه
حاکم قبیلهٔ قیس ایدیلر * وحاکم قریش اولان عبدالمطلب وابوطالب وعاصی بن وائل وعلاء بن حارثه وحاکم قبیلهٔ
اسد اولان ربیعة بن حذار وحاکم کنانه اولان یعمر بن الشداخ وصفوان بن امیه وسلمی بن نوفل‌در (الحکم) فتحتینله
بودخی حاکم معناسنه‌در * شارحك بیانه کوره حکم حاکمدن ابلغدر ومفرد وجمعه اطلاق اولنور انتهی * وتثنیه
صیغه سیله حکمان ذکر اولندقده مراد اصحابدن ابوموسی الاشعری ایله عمرو بن العاص‌درکه امام بالحق علیّ
المرتضی طرفندن ابوموسی ومعاویه جانبندن عمرو تعیین اولنمشلر ایدی وحکم یاشلو کون یچورمش پیرآدمه اطلاق
اولنور یقال رجل حکم ای مسنّ ویمن اقلیمنده براولکه‌نك اسمیدر ویکرمی مقدار صحابهٔ کرام واوتوز قدر
محدّثین اسملریدر (المحاکمة) مفاعله وزننده مدعی اولان آدم خصمنی حاکم حضورینه دعوت ایدوب مرافعه
ایلمك معناسنه‌در یقال حاکمه الی الحاکم اذا دعاه الیه وخاصمه (التحکیم) تفعیل وزننده برآدمی برماده ضمننده
حکم اتّخاذ ایدوب مقتضاسیله حکم ایلمسنی امر والتماس ایلمك معناسنه‌در یقال حکّمه فی الامر اذا امره ان یحکم
وتحکیم الحروریّه نصب حکم خصوصنده امام علیّ کرم الله وجهه اوزرینه بغی وخروج ایدن خوارج طائفهٔ
حروریّه‌نك لاحکم الا الله دیملرندن عبارتدر نصب حکم بابنده امام حضرتلرینی تخطئه ایله خروج ایلدیلر وتحکیم
برآدمی فسادن منع ایلمك معناسنه‌در یقال حکم فلانا اذا منعه عن الفساد وبرآدمی مراد ودلخواهندن منع

ومحروم قلمق معناسنه‌در يقال حكمه اذا منعه مما يريد (الاحتكام) افتعال وزننده برآدمك تحكيمنى قبول ايدوب
حكم اولمق معناسنه‌در يقال حكم فلانا فى الامر فاحتكم فيه (التحكم) تفعل وزننده حاكمك مادهٔ محكومه‌ده
حكمى نافذ اولمق معناسنه‌در يقال تحكم فى الامر اذا جاز فيه حكمه (الاحكومة) اضحوكه وزننده اسمدر حكومه
كبى (الحكيمة) حكيمك مؤنثيدركه حكمتله متصفه اولان خاتونه دينور جمعى حكيمات‌در وبين العرب حكيمات
صخر بنت لقمان وهند بنت الحسن وجمعة بنت حابس وبنت عامر بن الظرب نام خاتونلر ايدى وعلىّ بن يزيد بن
ابى حكيمه ومحمد بن عبدالله بن ابى حكيمه محدّثلردر (الحكمة) حانك كسريله عدل وعلم وحلم ونبوّت وقرأن وانجيله
اطلاق اولنور * مؤلّفك بصائرده بياننه كوره منع عن الفساد ومنع لقصد الاصلاح معناسندن مأخوذدر علماء
تعاريف متعدّده ايله تعريف ايلديلر واكثرى صفات الهيه‌دن اولان حكمتى معرفة الاشياء وايجادها على غاية الاحكام
والاتقان عنوانيله وحكمت انسانيه‌يى معرفة الموجودات وفعل الخيرات عبارتيله تعريف ايلديلر وتنزيل مبينده
مذكور اولان حكمت وجه مذكور اوزره عدل وعلم وحلم ونبوّت وقرأن وانجيل معنالرينه وارددر وطاعت بارى
وفقه ودين وعمل بالدين وخشيت وفهم وورع وتقوى وعقل وقول وفعلده اصابت وتفكر فى امر الله تعالى
واتباع امر معنالرينه‌ده مستعملدر انتهى (الاحكام) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى متين واستوار ايلمك معناسنه‌در
يقال احكم الشئ اذا اتقنه وبرآدمى محافظه ايدوب فساددن منع ايلمك معناسنه‌در يقال احكمه اذا منعه عن الفساد
وبرآدمى بر ايشدن دوندرمك معناسنه‌در يقال احكمه عن الامر اذا رجعه وبرآدمى ديلديكى نسنه‌دن منع
ايلمك معناسنه‌در يقال احكم فلانا اذا منعه مما يريد وآتك لجامنه حكمه چكورمك معناسنه‌در يقال احكم الفرس
اذا جعل للجامه حكمة (الحكم) حانك فتحى وكافك سكونيله بودخى برآدمى فساددن منع ايلمك معناسنه‌در يقال
حكمه حكما من الباب الاوّل اذا منعه عن الفساد وبر ايشدن رجوع ايلمك معناسنه‌در يقال احكمه عن الامر
فحكم اى رجعه فرجع وبرآدمى مراددن منع ايلمك معناسنه‌در يقال حكمه اذا منعه مما يريد وآتك لجامنه حكمه
طاقمق معناسنه‌در يقال حكم الفرس اذا جعل للجامه حكمة (الاستحكام) برنسنه متين ومحكم اولمق معناسنه‌در
يقال احكم الشئ فاستحكم اى اتقنه فصار متقنا * شارح ديركه شهابك بياننه كوره متين واستوار اولمش نسنه‌يه
عامّه‌نك فتح كافله مستحكم قوللرى خطادر زيرا فعلى لازم اولمغله البته كافك كسريله اولمق لازمدر (الحكمة)
فتحاتله آت قسمنك لجامندن ايكى طرفلو چكه‌لرينى احاطه ايدن دموره دينوركه كمك ايكى طرفلو قوللريدر اوستلرنده
ايكى حلقه اولور باشلغك قوللرينى انلره چكوررلر والتلرنده دخى ايكى حلقه اولور دزكينك ايكى قولنى اكا چكوررلر
وحكمة الانسان آدمك يوزينك ياخود باشنك مقدّمنه اطلاق اولنور وامر وشان وحال معناسنه مستعملدر
يقال حكمته كذا اى شانه وامره وحكمة الضائنه قيون قسمنك اككندن عبارتدر يقال ضرب حكمة الضائنة
اى ذقنها وقدر وپايه ومنزله معناسنه مستعملدر يقال هو اعظم حكمة منك اى قدر اومنزلة (المحكمة) مكرمه
وزننده غير منسوخ اولان سوره‌يه وصف اولور يقال سورة محكمة اى غير منسوخة * مؤلّفك مرادى كنديده آيت
منسوخه اولميان سوره ديمكدر غير منسوخة فيها تقديرنده‌در بصائرك اوائلنده بسط ايلديكى اوزره يوزيكرمى
درت سوره‌دن كنديده ناسخ ومنسوخ آيات اولان قرق اوچ سوره‌در * ياخود مؤلّفك مرادى غير منسوخيت بالنفس
سوره‌نك وصفى اولمقدر زيرا اينه محلّ مزبورده بيان ايلديكى اوزره منسوخ اوچ نوع اوزره‌در برى كتابتى وقرائتى
منسوخ اولاندرنته‌كه انس حضرتلرندن مرويدركه سورهٔ براءه‌يه مقارن بر سورهٔ طويله وار ايدى كه زمان سعادتده
تلاوت ايدر ايدك بعده بكليتها منسوخ اولوب بين المسلمين همان اشبو آيت قالدى ❊ لوكان لابن آدم واديان من ذهب
لابتغى اليهما ثالثا ولو كان ثالثا لابتغى رابعا ولا يملأ جوف ابن آدم الا التراب ويتوب الله على من تاب ❊ نوع ثانى كتابتى
منسوخ وحكمى باقى اولاندر اشبو ❊ الشيخ والشيخوخة اذا زنيا فارجموهما البتة نكالا من الله والله عزيز حكيم ❊ ثالث
حكمى منسوخ وكتابتى باقى اولاندر مثالى كثيردر انتهى (الايات المحكمات) سورهٔ انعامده ❊ قل تعالوا اتل ما حرّم ربكم ❊
الايه كريمه سندن آخر سوره‌يه قدر آيات كريمه‌دن عبارتدركه اوامر ونواهى صريحه‌يى مشتملدر على قول متشابه
ومحتمل اولميوب محكم ومتين اولمغله سامعى قطعا تأويله محتاج اولميان آيتلردن عبارتدر اقاصيص انبياء كبى (المحكم)
محدّث وزننده كه طرفه‌نك شعرنده واقعدر اشمش يورتمش جهانديده واحوال آشنا پير آدمدن عبارتدر جوهرى
كافى مفتوحا قيدا تمكله وهم ايلشدر واشبو ❊ انّ الجنة للمحكمين ❊ حديثنده وارد اولان محكم لفظى كافك فتحيله
وكسريله مرويدر كسر روايتنه كوره منصف من نفسه معناسنه‌در وآنلر اصحاب اخدوددن شول قومدركه
كفار كنديلرى قتل ايله كفر بيننده تخيير ايلدكلرنده اسلام اوزره ثباتله قتل اولنمغى اختيار ايلديلر (الحكيم) امير

مطلب

وزننده حكمتله متصف اولان آدمه دینور واسماء رجالدندر حكیم بن امیّه وابن جبله وابن حزام وابن حزن وابن قیس وابن طلیق وابن معاویه صحابه‌لردر * وحكیم نامنده یكرمی مقدار محدث واردر (حكیم) زبیروزننده اسمادندر حكیم بن سعد وابن معاویه وابن عمار وابن عبدالله بن قیس واوغلو صلت بن حكیم وعموجه زاده‌سی حكیم بن محمد محدثلردر (حكیمه) جهینه وزننده بنت غیلان الثقفیه درکه صحابیه‌در وحكیمة بنت امیمه تابعیه‌در (حكام) شدّاد وزننده ابن اسلم الكنانی درکه ثقاتدندر وبنو حكام یمامه‌ده بربطندر (احكم) احمد وزننده اسامیدندر سعد بن احكم تابعیدر (حكمان) سلمان وزننده بررجل اسمیدر وبصره‌ده برموضع آدیدرکه حكم بن ابی العاص اسمیله مسمادر (حكمون) حمدون وزننده بر رجل اسمیدر (الحكامیة) شدّادیّه وزننده ذكر اولنان بنی حكامه مخصوص برخرمالق آدیدر (محكم) معظم وزننده معروف محكم الیمامه درکه مرتدّین غزاسنده خالد بن الولید آنی قتل ایلدی (ذو الحكم) ضمتینله اكثم بن صیفی پدری اولان صیفی بن ریاح لقبیدر (الحلم) حانك ضمی ولامك سكونیله وضمتینله دوشه دینورکه اویخوده اولان آدمك عالم خیالده مشاهده ایلدیكی مثالدن عبارتدر جمعی احلام كلور یقال رأی فی حلمه كذا ای فی رؤیاه وحلم مصدر اولور دوش كورمك معناسنه یقال حلم فی نومه حلما من الباب الاول ای رأی فی منامه رؤیا وباء وعن حرفیله صله‌لندقده برآدمك حقنده دوش كورمك معناسنه‌در استخاره جیلر كبی یاخود اول آدمی دوشنده كورمك معناسنه اولور یقال حلم به وعنه اذا رأی له رؤیا اورأه فی النوم و(حلم) حانك ضمیله رؤیاده جماع ایلمك معناسنه‌در یقال حلم الغلام اذا جامع فی النوم احتلام دخی بومعنایه‌در بونلردن اسم حلم درعنق وزننده بوكه عوام تركیده دوش آزمق تعبیر اولنور (الاحتلام) افتعال وزننده حلم ایله ایكی معناده دخی مرادفدر یقال احتلم الرجل اذا رأی فی نومه رؤیا ویقال احتلم الغلام اذا جامع فی رؤیاه (التحلم) تفعل وزننده و(الانحلام) انفعال وزننده بونلرده دوش كورمك معناسنه‌در یقال تحلّم الرجل وانحلم بمعنی حلم وتحلم یلاندن رؤیا دوزوب سویلمك معناسنه‌در یقال تحلم الحلم اذا استعمله قال فی الاساس تحلّم فلان اذا قال حلمت بكذا وهو كاذب وقال ابن الاثیر فی النهایة ومنه الحدیث ﴿ من تحلم كلف ان یعقد بین شعیرتین ﴾ ای قال انه رأی فی النوم مالم یره یقال حلم بالفتح اذا رأی وتحلّم اذا ادّعی الرؤیا كاذبا یعنی برآدم یلان رؤیا نقل ایلسه آخرتده ایكی آرپه دانه‌سنی بری برینه بتشدرمك تكلیفیله عقوبته دوچار اولورکه عقاب شدیددن كنایه‌در زیرا رؤیای صادقه نبوتدن جزؤدر ونبوت انجق وحی ایله اولور پس كاذب فی الرؤیا اولان شخص كورمدیكی نسنه‌یی حق تعالی كندیسنه كوستردیكنی ادعا ایلمكله نبوتدن دخی برجزؤ اعطا ایلدیكنی ادعا ایتمش اولور بوجهتله افتراء علی الله اولور انكچون یقظه‌ده كذب ایدنلردن اشد عقوبته مظهر اولورلر زیرا كذب علی الله كذب علی الخلق شنیعه سندن اشنعدر انتهی * وتحلم ذاتنده حلیم اولمیان آدم كوجله حلیملنمك وحلم كوسترمك معناسنه‌در یقال تحلم الرجل اذا تكلف الحلم ومواشی طاولنمق معناسنه‌در یقال تحلم المال اذا سمن وچوجق وكاروچكركه مقوله‌سی وجودلنوب سمورمكه یوزطوتمق معناسنه‌در یقال تحلم الصبی والضبّ والجراد اذا اقبل شحمه (الحلم) حانك كسریله انسانده یواشلغه دینور یقال فیه حلم ای اناة وعقل معناسنه مستعملدر سبب حلم اولدیغیچون جمعی احلام وحلوم كلور ومنه قوله تعالی ﴿ ام تأمرهم احلامهم ﴾ ای عقولهم وحلم مصدر اولور آدم یواش اولمق معناسنه یقال حلم الرجل حلما من الباب الخامس اذا كان حلیما (الحلیم) امیروزننده حلم ایله متصف اولان كمسه‌یه دینور جمعی حلماء كلور علماء وزننده واحلام كلور اشراف وزننده وحلیم مهزول اولان بدنه یوریمكه باشلمش تاب وقوّته وسموزلكه دینور وطاولی دوه‌یه دینور یقال بعیر حلیم ای سمین وحلیم اسمادندر حلیم بن وضاح فقهادندندر وصاحب تصانیف اولان ابوعبدالله حسین بن محمد بن الحسن الحلیمی وبرادری حسنك جدی اسمیدرکه مومی الیه اكا منسوبدر وحلیم بن داود ومحمد بن حلیم المروزی محدثلردر (التحلیم) تفعیل وزننده و(الحلام) كذاب وزننده برآدمی یواشتمق یاخود یواشلق ایتمسیله امر ایلمك معناسنه‌در یقال حلمه تحلیما وحلاّما اذا جعله حلیما وامره بالحلم وحلم دیدیكی بوجك اوشمش دریدن اول بوجكلری آیرتلیوب قوپرمق معناسنه‌در یقال حلّم الجلد اذا نزع الحلم عنه (الاحلام) همزه‌نك كسریله برخاتون حلیم اولادطوغورمق معناسنه‌در یقال احلمت المرأة اذا ولدت الحلماء (ذو الحلم) عامر بن الظرب لقبیدر (الاحلام) همزه‌نك فتحیله حلم لفظندن جمعدركه عقول معناسنه‌در واجسام معناسنه كلور بونك مفردی یوقدر یقال لهم احلام عاد ای اجسامهم (احلم) همزه‌نك فتحی ولامك ضمیله اسمادندر احلم بن عبید البخاری وعمر بن حفص بن احلم محدثلردر (الحلمة) فتحاتله ممه‌نك وسطنده یعنی اوجنده اولان خرده دانه‌یه دینوركه ممه تكمه‌سی تعبیر اولنور وشجر سعدان اسمیدر وبرنبات آخر آدیدر وخرده كنه‌یه دینور قراد صغیر معناسنه

مطلب

على قول ايريسنه دينكله ضد اولور تركيده بوكه صقرغه تعبير اولنور وبركونه خرده كوه كبى بوجكه دينوركه
دريلره اوشوب اكل ايدر يچن اول درى دباغت اولنسه اكل ايلديكى موضعلر صيريق ودليك دليك اولمغله
ايشه يرامز اولور جمعى حلم درهاسز وحلمه بركوچك قبيله اسميدر وهدر اولان قانه دينور يقال كان دمه حلمة
اى هدرا ﴿الحلم﴾ فتحتينله طواركنه‌لو ياخود صقرغه‌لى اولمق معناسنه در يقال حلم البعير حلما من الباب الرابع
اذا كثر حلمه ودرى يه حلمه ديدكلرى ذكر اولنان بوجك اوشمك معناسنه در يقال حلم الجلد اذا وقع فيه الحلم ﴿الحلم﴾
كتف وزننده كنه ياخود صقرغه اوشمش دوه مقوله‌سنه دينور مؤنثى حلمه در يقال بعير حلم وعناق حلمة ﴿التحلمه﴾
تانك ولامك كسريله بودخى صقرغه ياخود كنه اوشمش يچى يه دينور جمعى تحالمه در ﴿الحلم﴾ حانك فتحيله دريدن
حلمه ديدكلرى بوجكى ايرتليوب قوپرمق معناسنه در يقال حلم الجلد حلما من الباب الاول اذا نزع الحلم عنه ﴿الحلام﴾
زنار وزننده اوغلاغه دينور جدى معناسنه واركك قوزى يه دينور وعدوان قبيله‌سندن بر جماعت آديدر
وهدر اولان قانه دينور يقال دم حلام اى هدر ﴿الحالوم﴾ كش تعبير اولنان يوغرد قوريسندن بردرلو يه دينور
على قول زياده سيله قيواولديغندن تازه پنير طرزنده اولان سوده دينور * شارحك بيانه كوره تلمه ديدكلريدر ﴿حليمه﴾
سفينه وزننده حليمك مؤنثيدر واسامئ نسواندندر * حليمه بنت ابى ذؤيب فخر عالم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك
مرضعه‌لريدر * وحليمه بنت الحارث بن شمر شول خاتوندركه پدرى حارث عدوسى اولان منذر بن ماء السماء نام
اميراوزره عسكر تجهيز وتوجيه ايلدكده مزبوره حليمه طيبله مملو بر لكن چيقاروب عادت عرب اوزره تهييج غيرت
ايچون بالجمله عسكرى تطييب ايلدى بناء عليه يوم مرقوم يوم معروف اولمغله * مايوم حليمة بسر * ديديلر وكيده‌رك
السنه‌ده متداول اولوب مثل اولدى بين الناس پك مشهور ومتعين اولان نسنه حقنده ضرب اولنور كذلك ذكرى
عالى شريف ونامدار كمسه حقنده ايراد اولنور ابو حليمه معاذ القارى اصحابدندر ﴿حليمه﴾ جهينه وزننده برموضع
آديدر ﴿حليمات﴾ جهينات وزننده دهناء نام محلده بر نيچه قوم يغينته اطلاق اولنور ياخود بطن فلج نام محلده
نيچه تپه‌لره اطلاق اولنور ﴿الحلمتان﴾ فتحاتله برموضع آديدر ﴿الحيلم﴾ حيدر وزننده خرده بوجكلره دينور
﴿الحلسم﴾ تشديد لامله جردحل وزننده حريص آدمه دينور يقال رجل حلسم اى حريص ﴿الحلقوم﴾
زنبور وزننده بوغازه دينور حلق معناسنه ﴿الحلقمة﴾ دحرجه وزننده بوغازى كسمك معناسنه در يقال حلقمه
اذا قطع حلقومه اى حلقه ﴿المحلقم﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله شول خرما قوريغنه دينوركه چوبى بتديكى يرده
اولان نسنه دنبرو نضج بولمغه باشلمش اوله يقال رطب محلقم اذا بدا فيه النضج من قبل قمعها ويقال رطبة
حلقامة ﴿الاحلنقام﴾ احر نجام وزننده طعامدن چكيلوب ترك ايلك معناسنه در يقال احلنقم الرجل
اذا ترك الطعام ﴿الحلكم﴾ قنفذ وجعفر وزنلرنده سياه نسنه يه دينور ﴿الحلكمة﴾ دحرجه وزننده سياهلغه دينور
يقال فيه حلكمة اى سواد ﴿الحم﴾ حانك فتحى وميمك تشديديله قضاء وتقدير معنالرينه در يقال حم الامر
على بناء المجهول حما من الباب الاول اى قضى ويقال حم له ذلك اى قدر وقصد معناسنه در يقال حم حمه
اذا قصد قصده وتنورى وفرون مقوله‌سنى قيزدرمق معناسنه در يقال حم التنور اذا سجره وايچ ياغنى
ارتمك معناسنه در يقال حم الشحمة اذا اذابها وصويى ايصتمق معناسنه در يقال حم الماء اذا سخنه
ودوه‌نك كوچوب كتمسنى تعجيل ايلك معناسنه در يقال حم ارتحال البعير اذا عجله * وحق جل وعلا بركمسه حقنده
برنسنه قضا ايلك معناسنه در يقال حم الله له كذا اى قضاه وبركمسه يه برنسنه مهم وضرورى اولمق معناسنه در
يقال حمه الامر اذا اهمه وهم وحاجت معناسنه در بونده حانك ضميله ده جائزدر ومنه يقال ماله حم ولاسم اى هم
بعضلر بونى مال اطلاق اولنور نسنه ايله تفسير ايلديلر فقالوا ماله حم ولا سم اى لا قليل ولا كثير وضرورى
وناچار معناسنه ده مستعملدر يقال ماله حم عنه اى ماله بد وبرنسنه‌نك كثير ووافرنه اطلاق اولنور يقال
اخذ من حم الشئ اى من معظمه وحم الظهيرة اويله اسيليكنك شدتندن عبارتدر تقول جائنى فى حم الظهيرة
اى فى شدته وصويى پاك دوه يه دينور جمعى حمائم كلور وبرآدمه ايصتمه اوغرامق معناسنه در يقال حم الرجل
وعلى المجهول اذا اصابته الحمى بونده محموم دينمز زيرا خلاف قياس اوزره احامدن مستعملدر كما سيذكر ويقال
حممت حمى على المجهول كذلك وآتش قرارمق معناسنه در يقال حمت الجمرة حما كمل ملا من الباب الرابع
اذا صارت حممة وصوقيزمق معناسنه در يقال حم الماء اذا سخن وحم اسامئ رجالدندر ﴿الاحمام﴾ همزه‌نك كسريله
بودخى صويى ايصتمق معناسنه در يقال احم الماء اذا سخنه وخداى متعال بركمسه حقنده برنسنه‌يى قضا
ايلك معناسنه در يقال احمه الله له كذا اى قضاه وبرنسنه پك يقين اولوب چاتمق معناسنه در يقال احم الشئ

اذا دنا وحضر و بر نسنه برآدمه مهمّ اولمق معناسنه در يقال احمّ الامر فلانا اذا اهمه و برآدم صوغوق صو ايله
يايقانمق معناسنه دركه حرارتنى ازاله ايچون ايدر بناسى سلب ايچوندر يقال احمّ فلان نفسه اذا غسلها بالماء البارد
و بر يرايصتمه لو اولمق معناسنه در يقال احمت الارض اذا صارت ذات حمى و برآدمى محموم قلمق معناسنه در يقال
احمّه الله فهو محموم او يقال حممت حمى بو جهتله ثلاثيدن محموم وارد اولور حتى اساسده حم الرجل حمى
شديدة وهو محموم عبارتيله مرسومدر واحام بر نسنه يى قاره قلمق وقرارتمق معناسنه در. يقال احمه الله
اى جعله احم (التحميم) تفعيل وزننده بو دخى صو يى ايصتمق معناسنه در يقال حم الماء اذا سخنه و برآدمك
يوزينى كمور ايله قرارتمق معناسنه رر يقال حمم فلانا اذا سخم وجهه بالحمم و تازه اوغلان مزلف اولمق معناسنه در
يقال حمم الغلام اذا بدت لحيته و باشك تراشى كلوب قرارمق معناسنه در يقال حممّ الرأس اذا نبت شعره بعدما حلق
و مطلقه يه متعه و يرمك معناسنه در يقال حممّ المرأة اذا متعها بالطلاق و يرك چايرلرى ظهور ايدوب يرك يوزى
قرامتق يم يشل اولمق معناسنه در يقال حممت الارض اذا بدا نباتها احضر الى السواد و قوش ياوريسى تويلنمكه
باشلمق معناسنه در يقال حممّ الفرخ اذا نبت ريشه (الحمام) كتاب وزننده اسمدر قضاء الموت وقدره معناسنه در
قال الشارح و منه شعر ابن رواحه * هذا حمام الموت قد صليت * اى قضاؤه وقدره بوراده موت مقضى ومقدّر
معناسى دخى محتملدر فى الاصل تقدر معناسنه مصدر اولمغله مفعول معناسنه اولور (الحمام) غراب وزننده
مطلقا دابّه قسمنه عارض اولان حمى علتنه دينور مثلا دوه يه چوق چكردك يمكدن عارض اولمغله كوده سنه
چامور سوروب تبريد ايدرلر و حمام قومى بيننده متعين وشرف وشان صاحبى آدمه دينور يقال هو حمام القوم
اى السيد الشريف و بر رجل اسميدر وذو الحمام بن مالك اذواء تعبير اولنان ملوك يمنندر (الحمام) سحاب وزننده
يبانى كوكرجين قوشنه دينوركه بيوته مألوف اولمز على قول مطلقا كردنى مطوّق اولان قوشه دينور كوكرجين وقمرى
واوكيك كبى مفردى حمامه در هاء وحدتله حيه لفظى كبى مذكر ومؤنثه حمامه اطلاق اولنور ارككنه حمام ديمز
جمعى حمائم كلور * شارح ديركه مؤلف يمامه يى دخى يبانى كوكرجين ايله بيان ايلدى لكن اكثر اهل لغت عندنده
حمامه اهلى و يمامه يبانى كوكرجين ايله مفسردر انتهى اشبو كوكرجين قسمنك بيوتده مجاورتى خدر وفالج
وسكته وخمود وسبات علتلرندن امانه سبب ولحمى جماعى مقوّى ودمى ومنى يى مكثر وزنده ايكن قرننى ياروب
عقرب صوقديغى يره ضماد زهرى جاذب وبرء وافاقتى باينده مجرب ودمنى جبهه يه طلا رعافى قاطعدر * ومحدثيندن
محمد بن يزيد الحمامى ومحمد بن احمد بن محمد بن فوارس وابو سعد الطيورى وهبة الله بن الحسن وداود بن على بن
رئيس الرؤساء الحماميون ذكر اولنان حمامه يه منسوبلردر و حمام بن الجموح و منسوب اولميه رق ديكر حمام صحابه لردر
(الحمة) حانك ضميله مقدّر ومقضىّ اولان شيئه دينور ومنه حمة الفراق تقول عجلت بنا وبكم حمة الفراق اى ما قدر منه
وقضى جمعى حمم كلور صرد وزننده و حمام كلور جبال وزننده * شارح ديركه بوراده حمى قيزغنلق معناسندن
دخى ممكندر حرق ومضطرب ايلديكيچون وحمه بر كونه لون اسميدركه دهمه ايله كمته بيننده اولوب وحوّه
ديدكلرى لوندن دون اولور يعنى نه سياه ونه قويو قرمزى اولوركه زيتونى تعبير اولنور نسوان اعرابك دوداقلرينك
رنكى كبى وآت قسمنده كستانه طوغريسى تعبير اولنور يقال به حمة وهى بين الدهمة والكمتة ودون الحوة
وحمه بر بلده آديدر ومخفف اولان حمه لفظنده لغتدركه عقربك صوقه جق تيكننه دينور و برموضع آديدر وحمى
علتنه دينور يقال احذته الحمة اى الحمى و تحممّ لفظندن اسم اولور سياهلق معناسنه يقال به حمة اى سواد (المحامّة)
تشديد ميمله مفاعله وزننده بر نسنه يه يابركسه يه يقلشمق معناسنه در يقال حامّه اذا قاربه و مطالبه معناسنه در
تقول حاممته اى طالبته (الحميم) اميروزننده يقين خصمه دينور جمعى احماّء كلور خليل واخلاء كبى وكاه اولوركه
حميم جمعه ومؤنثه ده اطلاق اولنور يقال هو وهى وهم حميمى اى قريبى واسّى صويه دينور جمعى حمائم كلور
وصوغوق صويه ديمكله ضدّ اولور تقول اغتسلت بالحميم اى بالماء الحارّ وكذلك بالماء البارد ويك اسّى
وكرمناك اولان ياز وقتنه دينور تموز آيى كبى وهوانك پك اشتداد حرارتى عقبنده ياغان يغموره دينور وكوده دن
ترشح ايدن تره دينور عرق معناسنه (المحمّ) مهمّ وزننده بو دخى آدمك يقين خصمنه دينور يقال هو محمه اى قريبه
(الحميمة) سفينه وزننده بو دخى اسّى صويه دينور وايصنمش سوده دينور يقال سقانى حميمة اى لبنا مسخنا
وجنسى پاك اولان صوى دوه يه دينور جمعى حمائم كلور (الاستحمام) اسّى صو ايله يايقانمق معناسنه در
يقال استحمّ الرجل اذا اغتسل بالحميم وترلمك معناسنه در يقال استحمّ الرجل اذا عرق (الاحتمام) افتعال وزننده
برآدم كيجه ايچره بر نسنه يى مهمّ ايدوب تاسه لنمك ياخود غصه وتاسه دن اويوميوب بيدار قالمق معناسنه در

یقال احتمّ الرجل اذا اهتم باللیل اولم ینم من الهمّ وکوزه اصلا اغریسی اولمیه‌رق اویقو کلمیوب تابصباح اویانق
طورمق معناسنه‌در یقال احتمت العین اذا ارقت من غیر وجع (الحامّة) عامه وزننده ومرادفیدر یقال جاؤا
حامة ای عامة وبرآدمك متخصص اقربا ومتعلقاتنه دینور اهل وعیال واولاد واقرباسی کبی یقال هم حامة
فلان ای خاصته ودوه قسمنك کزیده‌سنه دینور (الحمّام) شدّاد وزننده دیماس معناسنه‌درکه لسانمزده دخی
حمام تعبیر اولنان محل اغتسالك اسمیدر فارسیده کرمابه دینور وحمام لفظی مذکردر جمعی حمامات‌در لکن
مصباحده مرسومدرکه حمام لفظنده تأنیث اغلبدر انکیچون جمعی قیاس اوزره حمامات کلور پس مذکرك
جمعی خلاف قیاس اولور وظاهرا تانیثی بقعه تصورینه مبنیدر * ولطا نقدندرکه ادبادن بری هذه الحمام عبارتیله
مؤنثا ایراد ایلمکله مخاطب حمام مذکردر نیچون تأنیثنه منحرف اولدیکز دیو استفسار ایلدکده نسوان حمامنی
مراد ایلدم دیو جواب ویرمشدر * وآدابدندرکه حمامدن چیقان آدمه طاب حمامك دیمك جائز دکلدر زیرا
اول حامه دعا اولور بلکه طابت حمتك دینورکه حانك کسریله حاملنمق یاخود ترمعناسنه‌در یاخود طاب
حمیمك دیمك کرکدر زیرا خسته‌نك تری بدرایحه وصاغك تری خوشبوی اولمغله دائما صحت وعافیت اوله
دیمکدن کنایه اولور وابو الحسن الحمامی مقریٔ القرآن‌در (ذات الحمام) اسکندریه ایله افریقیه میانده
برقصبه آدیدر (الحمة) حانك کسریله اسی صوقاینایوب چیقان پیکاره دینورکه اصحاب علت آنك صویله استشفاء
واغتسال ایدرلر ترکیده ایلیجه تعبیراولنور وبروسه شهرنده قابلوجه وروم ایلیده بانه تعبیر ایدرلر وحمه حم لفظندن
مفرداولورکه صزلمش ایچ یاغنه وقویرق یاغنه دینور علی قول قاقرداغنه دینور ویمامه‌ده بروادی آدیدر (حمتا الثور)
ایکی طاغه اطلاق اولنور (الحمة) حانك کسریله حاملنمغه دینور اسمدر وتره دینور عرق معناسنه والومه
دینور منیه معناسنه (الحمی) حانك ضمی والفك قصریله بواسمله معروف مرضك آدیدرکه انواعی واردر ایصتمه
دیدکاری دترتمه لو عارضه اندن برنوعدر (المحمة) میمك وحانك فتحیله و(المحمة) میمك ضمی وحانك کسریله ایصتمه‌لو
وحالو ارضه دینور یاخود ایصتمه‌سی وحماسی چوق یره دینور یقال ارض محمة ومحمة ای ذات حمی اوکثیرتها
وحمی ایراثنه باعث اولان نسنه‌یه دینور یقال لاتأکل منه فانه محمة وهی ماحم علیه ومحمه صعید مصر قضاسنده
برقریه آدیدر وشرقیهٔ مصرده برقضانك اسمیدر وضواحیٔ اسکندریه‌ده برقریه آدیدر (الاحمّ) فتحتینله برداغه
دینور قدح معناسنه ویك قاره نسنه‌یه دینور یقال شیٔ احم ای اسود وآق نسنه‌یه دیمکله ضد اولور یقال شیٔ
احم ای ابیض (الیحموم) یعفور وزننده و(الحمحم) سمسم وهدهد وزنلرنده بونلرده سیاه نسنه‌یه دینور ویحموم
تونه دینور دخان معناسنه وبرقوش ادیدر وقاره طاغه دینور * وامام حسین بن علی المرتضی حضرتلرینك
فرسی اسمیدر وهشام بن عبد الملك اموینك دخی فرسی اسمیدرکه حرون نام فرسك نسلندن ایدی وحسان الطائی
ولقمان بن منذرك دخی فرسلری اسمیدر ومصرده برطاغك آدیدر وغربیّ مغیثه‌ده برصویك آدیدر وقبیلهٔ ضباب
دیارنده برطاغك آدیدر وهدهد وزننده حمحم برقوشك آدیدر (الحمم) فتحتینله برنسنه قرارمق معناسنه‌در یقال
حممت حما من الباب الرابع ای صرت اسود (الاحمیاء) افعیعال وزننده و(التحمم) تفعل وزننده و(التحمحم)
تزلزل وزننده بونلرده قرارمق معناسنه‌در تقول احمومیت وتحممت وتحمحمت ای صرت اسود * شارح دیرکه
احمیاء ماده‌سی معتل اولمغله بوراده اطرادی ذکر اولنمشدر انتهی وتحمحم حمحمه معناسنه‌در کاسیذکر (الحماء)
حانك فتحیله انسانك دبرنه دینور است معناسنه سیاهلقدن مأخوذدر جمعی حم کلور حانك ضمیله (الحمم)
صرد وزننده کموره دینور فحم معناسنه مفردی حممه‌در (الحمامة) سحابه وزننده حمام لفظنك مفردیدرکه
کوکرجنه دینور وکوکسك اورته‌سنه دینور وعورته یاخود کوزل ودلبراولانه دینور یقال جاءت حمامة ای مرأة
اوجیلة وبرصو اسمیدر ودواب ومواشی قسمنك کزیده‌سنه دینور ودوه‌نك کوکسندن یره کلان دکرمی مهره‌سنه
دینور وسپورلمش پاکیزه کوشك حولوسنه دینور وقوغه‌یه چکریلان بکره‌یه دینور وقپوحلقه‌سنه دینور وحمامة
الفرس آتك کوکسنه دینور وحمامه ایاس بن قبیصه‌نك وقراء بن زیدك فرسلری اسمیدر وحمامة الاسلمی وحبیب بن
حمامه بونلری بعضلر سلسلهٔ اصحابده ذکر ایلدیلر (حمال) حانك کسریله تمیم قبیله‌سندن برجماعته دینور
(حمومه) صبوره وزننده ملوك یمندن برملك اسمیدر (حمه) حانك فتحیله اسامیدندر عبدالرحمن بن عرفة بن حمه
واحمد بن العباس بن حمه محدثلردر (الحمحمة) زلزله وزننده بارکیروآت قسمی اوقرامق معناسنه‌درکه بارکیرمی
کوردکده وآت صاحبنی کوردکده پك کشنمیوب ایچریسندن آله‌رق سهلجه ویواشجه کشنمکدن عبارتدر تحمحم
دخی بومعنایه‌در یقال حمحم البرذون وتحمحم اذا صوّت عند الشعیر وحمحم الفرس وتحمحم اذاعرّ حین یقصر

فی الصهیل واستعان بنفسه و حمحمه اکوز قسمی دیشی یه چکلدیکی هنکامده یواشجه بوکورمك معناسنه‌در
یقال حمحم الثور اذانبّ للسفاد (الحمحمة) حالرك کسری وضمیله برنبات آدیدر علی قول لسان الثور دیدیکی
نباتدر جمعی حمحم کلور (الحمام) حانك فتحیله حبق بستانی اسمیدرکه عریض الورق اولور حبق نبطی دخی
دیرلر مفردی حمامه‌در ترکیده فرنکی فسلکن ولالهٔ خطایی دیدکاری نباتدر زکامی دافع وسدهٔ دماغی مفتح
وقلبی مقوی وقاورلمشنی کل یاغی وماء بارد ایله شرب اسهال مزمنی قاطعدر ومحمد بن عبدالله ابو المغیث الحمامی
محدثیندندر (آل حامیم) همزه‌نك مدیله‌که ذوات حامیم دخی اطلاق اولنور قرآن کریمده حامیم کلمه‌سیله مفتتح اولان
سورهٔ معلومه‌لردر حوامیم دیمك جائزدکلدر لکن بعض شعرده وارداولمشدر وحامیم اسم اعظمدر یاخود قسمدر
یاخود * الرحمن * اسم شریفنك حروف مقطعه‌سیدر تمامی * الر اونون * حرفلریدرکه ابتدای سوره‌لردر * قال الشارح
قال ابن مسعود * آل حامیم دیباج القرآن * ای زینته لمافیه من امور الاخرة وکذا فی الحدیث * قولوا حم لا ینصرون *
ابن اثیر دیدیکه حامیم اسماء الهیه‌دن اولغله اللهم لا ینصرون معناسنه‌در یاخود قسمدر والله لا ینصرون معناسنه‌در
یاخود سور مرقومه ذیشان اولغله استنزال رحمت بابنده کندیلر ایله استظهار اولنور پس لا ینصرون کلام مستانف
اولورکو یاکه حم کلمه‌سنی دیدیکمز حینده نه ترتب ایدر دیو استفساره جواب اولور وشهاب مرحوم درة الغواص
شرحنده دیدیلرکه حوامیم وطواسین فصیح اشعارده وارد اولمشدر قوابیل کبی که قابیل جمعیدر وآل حامیم کلمه‌سنده
اولان آل اهل معناسنه دکلدر بلکه اسماء مرکبه مقوله‌سندن تثنیه وجمعی صحیح اولمیان کلماتك جمع وتثنیه‌سنی
مراد ایتدکده عربلر آل وذو کلمه‌لرینی ادخال ایدوب تثنیه یاخود جمع معناسنی اراده ایدرلر مثلا بکار بر نیچه تابط شرا
اسمیله مسما کمسه‌لر کلدی دیجك یرده جاءنی آل تابط شرّا وذو تأبط شرا دیرلر پس آل حامیم وذوات حامیم
بوقبیلدندرکه حامیم اطلاق اولنان سوره‌لر دیمکدر صحبت معنویه‌دن مجازدر انتهی (المحامّ) میمك ضمیله ثابت
وبرقرار معناسنه‌در تقول انا محامّ علی هذا ای ثابت (حمحام) حانك فتحی وآخرك کسر اوزره بناسیله اسم فعلدر
برنسنه قالمدی هب دوکندی معناسنه‌در یقال قلت ابق عندکم شیٔ قال حمحام ای لم یبق شیٔ نته‌که همهام ومحماح
وبحباح دخی بومعنایه‌در (حمیه) جهینه وزننده بلقاء ناحیه‌سنده برکوجك بلده آدیدر (حمّ) حانك کسریله
طی قبیله‌سی دیارنده بردره آدیدر (حمّ) حانك ضمیله دیار بنی کلابده نیچه قاره طاغجغزلردر (الحمایم) حانك فتحیله
یمامه‌ده برنیچه طاغلردر (حمویه) شبویه وزننده اسامیدندر عبدالله بن احمد بن حمویة السرخسی راویٔ
صحیح بخاریدر وبنو حمویة الجوینی نیجه مشایخ کرامدر * مترجم دیرکه فاضل مشهور سعد الدین الحموی شهابك
بیانه کوره حانك فتحی ومیم مشدده‌نك ضمی وواوك کسریله‌درکه جدی اولان حمویه‌یه منسوبدر (حم) حانك
فتحیله و(حم) حانك ضمیله و(حمّان) عمران وزننده و(حمّان) عثمان وزننده و(حمامه) نعامه وزننده و(حممه) همزه
وزننده و(حمام) غراب وزننده و(حمحمه) کرکره وزننده و(حمی) حانك ضمی ومیمك ضمه‌یه اماله‌سیله و(حمامی)
غرابی وزننده اسامی عربدندر (الحمیمات) حانك ضمیله حمیمه‌نك جمعیدر آتش قورنه دینور جره معناسنه (التحمة)
تحله وزننده تفعیلدن مصدردر مطلقه‌یه متعه ویرمك معناسنه‌در تحمیم کبی بوجهتله متعه ضمننده اعطا والباس
ایلدکاری ثیابه ثیاب التحمه اطلاق اولنور (الحنمة) حانك ونونك فتحیله بایقوش قوشنه دینور بومه معناسنه
حنم جمعیدر (الحنتم) جعفر وزننده صرلی یشل دستی‌یه دینور یقال جاء وفی یده حنتمة ای جرة خضراء وحنظل
اغاجنه دینور وبرارضك اسمیدر وسیاه بولتلره دینور حناتم دخی دینور یقال ظهرت فی السماء حنتم وحناتم ای سحائب
سود (الحنتمه) هایله ذکراولنان حنتم وحناتمك مفردیدر وحنتمة بنت عبدالرحمن بن الحارث درکه شارحك بیانه
کوره صحابیه‌در وحنتمه بنت ذی الرمحین والدهٔ عمر بن الخطاب‌در رضی الله عنه وبو ابوجهلك همشیره‌سی دکلدر
نته‌که بعضلر اویلجه وهم ایلدیلر بلکه عموجه زاده‌سیدر (الحندم) جعفر وزننده قزل بویه دیدکلری کوکك
شجری اسمیدر مفردی حندمه‌در وبر رجلك علمیدر (الحندمان) حانك ودالك کسریله جماعت معناسنه‌در
علی قول طائفه معناسنه‌در یاخود برقبیله اسمیدر (الحوم) قوم وزننده بیك مهاره قدر اولان دوه سوریسنه
دینورکه یك بیوك سوری اولور علی قول عدد معین ایله محدود اولمیان بیوك سوری‌یه دینور وحوم وحومان
فتحاتله مصدر اولورلر برنسنه‌نك چوره‌سنی طولنمق معناسنه یقال حام الطیر علی الشیٔ یحوم حوما وحومانا
اذا دوّم وکذا یقال حامت الابل حول الماء اذا طاقت وحوم وحیام کتاب وزننده وحوؤم قعود وزننده وحومان
فتحاتله برنسنه‌یی قصد وطلب ایلمك معناسنه مستعملدر یقال حام فلان علی الامر حوما وحیاما وحوؤما وحومانا
اذا رامه (الحائم) معنیین مذکوریندن اسم فاعلدر جمعی حوم کلور حانك ضمیله * لکن شارحك بیانه کوره رکع

مطلب

(وزنده)

فصل الخاء المعجمة

وزنده در وحائم صوسز عطشان معناسنه در يقال بعير حائم وابل حوائم وحوّم اى عطشان ﴿الحومة﴾ ثمره وزنده هر نسنه نك كومنه و معظمنه ياخود اشد اولان يرينه دينور مثلا حومة البحر دريانك انكين يرينه دينور وحومة الرمل وحومة القتال قوملغك و معركه نك كوم و جمعيتلو يرينه دينور ياخود معركه نك جنكى پك شديد اولان يرينه دينور ﴿الحومانة﴾ حانك فتحيله طپراغى غليظ اولوب لكن صرپ اولميان مكانه دينور جمعى حومان در وحوامين كلور و برنبات آديدر بونك جمعى حومان در بونبات بونجه انواعندن ترفيل ديدكلريدر ﴿حام﴾ سام وزنده ابن نوح عليه السلامدر ابو السودان در يعنى سياه زنكى آدملر آنك ذريتندن نشأت ايلديلر و منه غلام حامىّ اى اسود و انجب بن احمد الحامىّ محدثدر ﴿الحومة﴾ حانك ضميله بللوره دينور ﴿الحوم﴾ حانك ضميله شول باده يه دينور كه پك كسكين اولوب باشه اورمغله بخارى كاسهٔ سرده دوران ايدر اوله نسخه لردن الخمر كلمه سى ساقط اولمشدر ﴿التحويم﴾ تفعيل وزنده استدامه معناسنه در يقال حوّم فى الامر اذا استدام ﴿الحيمة﴾ حانك فتحيله يمنده ايالت جند قرالرندن برقريه اسميدر ﴿المحيم﴾ مكتل وزنده بغايت دماغى تيز زيرك وهوشمند اولان صبى يه دينور

فصل الخاء المعجمة

﴿الختم﴾ شتم وزنده و ﴿الختام﴾ كتاب وزنده برنسنه يه مهر باصمق معناسنه دركه مهرلمك تعبير اولنور يقال ختمه ختما وختاما من الباب الثانى اذا طبعه وختم القلب حق جل وعلا كفارك قلوبنى سدّ ايدوب ايمان واعتقادات حقه يه دائر نسنه فهم ايتميوب واعتقاد وايمانه متعلق نسنه صدور ايلمز قلمقدن عبارتدر يقال ختم الله على قلبه اى جعله لايفهم شيئا ولايخرج منه شئ وختم برنسنه يى اتمام ايدوب آخرلمك معناسنه مستعملدر كويا كه آنى سد وختم ايتمش اولور يقال ختم الشئ ختما اذا بلغ آخره واكينى اكدكدنصكره ابتدا صوارمق معناسنه مستعملدر يقال ختم الزرع وعليه اذا سقاه اوّل سقية وختم باله اطلاق اولنور عسل معناسنه وبو وصف بالمصدردر وآرى قوانلرينك آغزلرينه اطلاق اولنور وبال آريسى انجه موم ايله كوجك بوزينى صيوامق معناسنه دركه صرلمق تعبير اولور بال موممندن انجه زاركبى موم ايله صيوايوب سد ايدر كويا كه كوجى مهرلمش اولور يقال ختم النحل اذا جمع شيئا من الشمع رقيقا ارقّ من الشمع فطلاه به ﴿الختام﴾ كتاب وزنده مصدر دركه ذكر اولندى وختام برنسنه يى مهرليه جك بالچغه دينوركه سلفده بالچق استعمال ايدرلر ايدى حالا معروف مهر مومى استعمال اولنور يقال ختم الكتاب بالختام اى الطين الذى يختم به عليه ﴿الخاتم﴾ تانك فتحيله ختم اولنه جق نسنه اوزره باصيلان شيئه دينوركه مهر تعبير اولنور يقال وضع عليه الخاتم وهو مايختم به وزينت ايچون پرمغه كچردكارى يوزكه دينور واشبو خاتم ماده سنده يدى لغت واردر (١) خاتم كه تانك فتحيله در (٢) خاتم تانك كسريله (٣) خاتام (٤) خيتام خانك فتحيله (٥) ختام كتاب وزنده (٦) ختم فتحتينله (٧) خاتيام تانك كسريله در جمعى خواتم وخواتيم كلور * وخاتم برنسنه نك انجامنه وصوكنه دينور يقال خاتمته خير اى عاقبته وآخرته وخاتم القوم تانك فتحى وكسريله برقوم وزمره نك الك آخرى اولان آدمه دينور يقال هو خاتم القوم وخاتمه اى آخرهم وخاتم القفا تانك فتحيله انسانك قفاسى چقورنه اطلاق اولنور نقرة القفا معناسنه وخاتم آت قسمنك اياغنده اولان سهلجه صقرلغه دينوركه بللو بللوسز اولور تحذيم ديدكلرى صقرلقدن آز اولور يقال مافى قوائم الفرس الاخاتم وهو اقل الوضح وخاتم الفرس قسراغك ممه لرندن قرنه يقين اولان ممه سى باشنه اطلاق اولنور ﴿الخاتمة﴾ تانك كسريله بودخى برشيئك آخر وانجامنه دينور ﴿التختم﴾ تفعل وزنده پرمغه خاتم طاقنمق معناسنه در يقال تختم بالخاتم اذا جعله فى اصبعه وبرنسنه دن تغافل ايدوب طنميوب اپسم اولمق معناسنه مستعملدر يقال تختم عنه اذا تغافل وسكت وبرماده يى كتم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تختم بامره اذا كتمه وباشه دستار صارنمق معناسنه مستعملدر يقال تختم الرجل اذا تعمم وبو معنادن اسم تختمه در تذكره وزنده ﴿المختم﴾ معظم وزنده اياقلرنده خاتم اولان يعنى سهلجه صقرلغى اولان آته دينور يقال فرس مختم اذا كان فى قوائمه خاتم ﴿المختم﴾ منبر وزنده شول جوزه دينوركه برنسنه يه سوروب دوز ويالچين ايلدكدنصكره اكا اويمه اويارلر فارسيده تير ديرلر لكن لغات فارسيده بومعنايه تير بولنميوب انجق يوارلق معناسنه ده كلديكى مرسومدر * مؤلف اول لغتك دخى اهلى اولمغله بزلره اويلجه ضبط ايلمك لازمه دندر ﴿المختوم﴾ اولچكه اطلاق اولنور صاع معناسنه مقدار معدّلى اوزره ختم اولنديغيچون ﴿الختم﴾ ضمتينله آت قسمنك اوياق يرلرنده آشق والك تعبير اولنان بندلره دينور مفردى ختام در كتاب وزنده وخاتم در عالم وزنده ﴿الخترمة﴾ دحرجه وزنده عجز ياخود خوف وفزع سببيله تكلمده خاموش اولمق معناسنه در يقال خترم الرجل اذا سكت عن عىّ او فزع ﴿الختلمة﴾ دحرجه وزنده برنسنه يى نهانيجه اوغورلقله اخذ ايلمك معناسنه در يقال ختلم الشئ اذا اخذه فى خفية ﴿التختيم﴾ ثاى مثلثه ايله تفعيل وزنده برنسنه يى

يصيلدوب انلو لتمك معناسـنه در يقال خثمه تخثيما اذا عرّضه ﴿الخثم﴾ فتحتينله بورون يصى ياخود قالين اولمق
كذلك قولاقلرك اوجلرى مقوله‌سى يصى و يايوان اولمق معناسـنه در يقال خثم الرجل خثما من الباب الرابع اذا
كان انفه عريضا اوغليظا وكذلك اذا كانت اذنه عريضة و يقال خثم انفه و خثمت اذنه كذلك كلنك ديدكارى
آلت چونكلوب يصيلنمق معناسنه در يقال خثم المعول اذا صار مفلطحا و ناقه‌نك ممه‌لرينك دليكلرى قپانمق معناسنه در
يقال خثمت اخلاف الناقة اذا انسدّت ﴿الاخثم﴾ احمر وزننده وصفدر يصى بورونلو آدمه دينور و يايوان يصى بورونه
دينور و ارسلانه دينور و ناملوسى انلو قلجه دينور و يومرى قالين فرجه دينور ﴿الخثيم﴾ امير وزننده بودخى يومرى
قبا فرجه دينور ﴿المخثمة﴾ معظمه وزننده اوجى سـيورى اولميه‌رق جرمى يصى و يايوان اياق قابنه دينور يقال
نعل مخثمة اى معرّضة بلا رأس ﴿الخثمة﴾ غرفه وزننده اكوز قسمنك بورنلرنده اولان قيصه لغه و يصيلغه دينور
﴿الخثماء﴾ حمراء وزننده شول ناقه‌يه دينوركه طبانى دكرمى و بقه‌نقلرى قصه اوله يقال ناقة خثماء اى المستديرة الخف
القصيرة المناسم و يمامه‌ده بر موضع آديدر ﴿خيثمه﴾ حيدره وزننده ابن الحارثدركه اصحابدندر ﴿خيثم﴾ حيدر وزننده
و ﴿خثامه﴾ اسامه وزننده و ﴿اخثم﴾ احمر وزننده و ﴿خثمان﴾ عثمان وزننده و ﴿خثيمه﴾ جهينه وزننده اسامئ
رجالدندر ﴿الخثم﴾ خانك فتحيله بر آدمك بورننى اوروب اوزمك معناسنه دركه يامه يصى قالور يقال خثم انفه خثما
من الباب الاول اذا دقّه ﴿ابن خثيم﴾ زبير وزننده عبد الله بن عثمان دركه محدّثدر ﴿الختارم﴾ علابط وزننده
هر نسنه‌دن تطير ايدن يعنى بدفال ايدوب تشأم ايدر اولان آدمه دينور يقال رجل ختارم اى متطير و عمرو البجلى نام
كسه‌نك كه كيت نام شاعرك عموجه‌سيدر پدرى اسميدر و قالين دوداقلى آدمه دينور يقال رجل ختارم اى الغليظ
الشفة ﴿الختزمة﴾ خانك و رانك كسريله ختزمه معناسنه دركه اوست دوداغك اورته‌سنده اولان تكمه جكه دينور
﴿الختزمة﴾ دحرجه وزننده بر ايشده بجركسز چولپه و همج اولمق معناسنه در يقال ماهذا الختزمة اى الخرق فى العمل
﴿خثعم﴾ جعفر وزننده بر طاغك آديدر آنده متمكن اولنلره خثعميون اطلاق اولنور و خثعم بن انمار معد قبيله‌سندن
منشعب بر قبيله‌نك پدرلرى اسميدر و بر اركك دوه‌نك اسميدر اول قبيله خلقى آنى بوغزلدقدن ناشى پدرلرى خثعم ايله
تسميه اولندى و ابن ابى خثعم عمر بن عبد الله دركه محدّثدر و خثعم ارسلانه دينور ﴿المخثعم﴾ مدحرج وزننده بودخى
ارسلانه دينور و يوزى انلو و دكرمى آدمه دينور يقال رجل مخثعم الوجه اى مكلثمه ﴿الخثعمة﴾ دحرجه وزننده
بدن قانه بيلاشمق معناسنه در على قول اعمال عربدن بر عملدر و اول بر قوم تعاون و تناصر اوزره عهد و پيمان
ايده‌جك اولدقلرنده بر ارايه كلوب بر حيوانى ذبح و لحمنى اكل ايلدكدنصكره قاننى بر قاب ايچره وضع و اكا بعض
طيب خلط ايدوب اللرينى اكا باتوردقلرى حالده عقد عهد و ميثاق ايدرلر ايشته خثعمه بوندن عبارتدر و خثعمه
قزل تويلو كچى‌يه دينور قيونه اطلاق اولنمز يقـال عنز خثعمة اى حمراء ﴿الختلة﴾ دحرجه وزننده قارشمق
اختلاط معناسنه در و بر نسـنه‌يى اوغورلين كيزلوجه آلمق معناسـنه در يقال ختله اذا اخذه فى خفية ﴿ختلم﴾
جعفر وزننده بر رجل آديدر ﴿الخجام﴾ كتاب وزننده و ﴿الخجوم﴾ صبور وزننده فرجى بول قارى‌يه دينور يقال
امرأة خجام و خجوم اى الواسـعة الهن ﴿الخدمة﴾ خانك كسريله و فتحيله بر آدمك ايشنى كوجنى كوروب بنده‌لك
و پيشكارلق ايلك معناسنه دركه تحريفله خذمت ايلك تعبير اولنور يقال خدمه خدمة و خدمة من الباب الثانى و الاول
اذا عمل له ﴿الخادم﴾ خدمتكاره دينور فارسيده پيشكار ديرلر جمعى خدام كلور كاتب و كتاب كبى و خدم كلور فتحتينله
مؤنثنده كذلك خادم دينور و خادمه دينور هايله * شارح ديركه خادم اسم مجراسنه اجرا اولنمشدر حدث معناسـنده
هاء الحاق اولنور تقول هذه خادمة غدا ﴿الاختدام﴾ افتعال وزننده بر آدمك خدمتكارى اولمامغله ايشنى كوجنى
كنديسى كورمك معناسـنه دركه كندى نفسـنه خدمتكارلق ايلكدر يقال اختدم الرجل اذا خدم نفسـه قال
الشارح و منه يقال لا بد لمن لم يكن له خادم ان يختدم و بر كمسـه‌دن خدمتكار ايستمك معناسـنه در يقال اختدمه اذا
استوهبه خادما ﴿الاستخدام﴾ بودخى بر كمسه‌دن خدمتكار ايستمك معناسنه در ﴿الاخدام﴾ همزه‌نك كسريله بر آدمه
خدمتكار ويرمك معناسـنه در يقال استخدمه و اختدمه فاخدمه اى اسـتوهبه خادما فوهبه له ﴿الخدمة﴾ فتحاتله
شول حلقه طرزنده قالين و محكم تصمه‌يه دينوركه دوه‌نك بيلكنه باغليوب اكا دوه‌نك اياغنه ديكدكلرى چارغى
بند ايدرلر و بريرده دائره اولمش ناس حلقه‌سـنه دينور و منه يقال فضّ الله خدمتهم اى فرّق جمعهم و خدمه
خلخاله اطلاق اولنور يقال جاءت و فى رجلها خدمة اى خلخال و بالدره اطلاق اولنور جمعى خدام كلور هاسز
و خدام كلور كتاب وزننده ﴿المخدّم﴾ معظم وزننده اياقده خلخال پچوره‌جك يره دينور و دوه‌نك بيلكجه‌سنده
ذكر اولنان خدمه ديدكارى تصمه پچوره‌جك يره دينور مخدّمه دخى دينور هايله و نسوانك اياقده طون پاچه‌لرينى

باغلدقلری طون حلقه سنه دینور زیرا انلر طونلرینك پاچه لرینی طپوق اوزرینه چكوب بندایدرلر طون اوراده قیورم قیورم یری سپورر یقال مخدّم سراویلها یتذبذب ای رباطه عند اسفل رجله وشول آته دینورکه ایاغنده اولان سكیلی طرنق اوزره دائره كبی اولان قیللردن یوقریجه دكرمی اوله واكا اخدم دخی دینور علی قول سكیلی بیلكلرینك بتوننی یاخود بعض یرینی تجاوز ایلمش اوله یقال فرس مخدّم واخدم اذا كان تحجیله فوق اشاعره اوجاوز البیاض ارساغه اوبعضها (الخدماء) حمراء وزننده الری وایاقلری آق اولان قیونه دینور علی قول رایاغی آق وسائر بدنی سیاه اولانه دینور یاخود بجاغی بیلكجه سنه قریب قرامتق آق اوله یاخود آنجق قره اوله كذلك بوصفت اوزره اولان طاغ كچیلرینه ده دینور (الخدمة) غرفه وزننده خدماء لفظندن اسمدر حمرت كبی (الخدمة) خانك فتحیله لیل ونهاردن برساعته دینور یقال مضت خدمة من لیل اونهار ای ساعة (الخدمة) عنبه وزننده قایشه دینور (المخدوم) شول آدمه دینوركه جنّ طائفه سندن تابعه سی اوله كه خدّام صاحبی تعبیر اولنور (المخدّمون) معظمون وزننده مخدّم كلمه سنك جمعیدر خدم وحشمی فراوان آدمه دینور یقال قوم مخدّمون ای كثیروا الخدم (ابن خدام) كتاب وزننده برشاعردر یاخود بوذال معجمه ایله در وابو اسحق ابراهیم الخدامی كه فقهاندر خانك ضمیله در ابو الفرج مهمله ایله تقیید ایلمشدر لكن وهمدر معجمه ایله اولمق ملحوظدر (الخذم) خانك فتحی وذال معجمه نك سكونیله كسمك معناسنه در یقال خذمه خذما من الباب الثانی اذا قطعه وشكاری قوش شكارینه یاخود طعمه سنه پنجه اورمق معناسنه در یقال خذمه الصقر اذا ضربه بمخلبه وكسلمك معناسنه در یقال خذم الشیء خذما من الباب الرابع اذا انقطع وسرخوش اولمق معناسنه در یقال خذم فلان اذا سكر (التخذیم) تفعیل وزننده و (التخذّم) تفعل وزننده بونلرده كسمك معناسنه در یقال خذّمه وتخذمه اذا قطعه وتخذم كسلمك معناسنه در یقال تخذّم الشیء اذا انقطع (الخذیم) امیر وزننده سرخوشه دینور مؤنثی خذیمه در یقال رجل خذیم ای سكران وامرأة خذیمة ای سكری وكسلمش قولاغه دینور یقال اذن خذیم ای مقطوعة (الخذم) فتحتینله سرعت ایلك معناسنه در یقال خذم الرجل خذما من الباب الرابع اذا اسرع (الخذم) كتف وزننده و (الخذوم) صبور وزننده و (المخذّم) معظم وزننده كسكین قلیجه دینور یقال سیف خذم وخذوم ومخذّم ای قاطع وخذم خوشطبع ونیكخوی كریم وجوانمرد آدمه دینور جمعی خذمون در یقال رجل خذم ای سمح طیب النفس ومرداس بن ابی عامرك فرسی اسمیدر (الخذامة) ثمامه وزننده برنسنه دن كسلمش پاره یه دینوركه كسنتی تعبیر اولیور یقال هذه خذامته ای قطعته (الخذماء) حمراء وزننده شول قیونه دینوركه قولاغی ارقوری كسیلوب لكن قوپوب آیرلمامغله یریق قالمش اوله یقال شاة خذماء وهی التی شقت اذنها عرضا ولم تبن (الخذمة) تمره وزننده دوه یه مخصوص بركونه تمغا اسمیدر وبوزمان اسلامده احداث اولنان تمغالردندر (خذام) كتاب وزننده محارب قبیله سندن بربطندر وحیاش بن قیس بن الاعور نام كسه نك فرسی اسمیدر وابن خدام آنفا خدم ماده سنده ذكر اولندی (الاخذام) همزه نك كسریله بركسه ذلّ وحقارتنی اقرار ایدوب اپسم اولمق معناسنه در یقال اخذم الرجل اذا اقرّ بالذلّ وسكن وسرخوش ایلك معناسنه در یقال اخذمه الشراب اذا اسكره (خذیم) زبیر وزننده اسامیدندر محمد بن ربیع خذیم محدّثدر (مخذم) منبر وزننده حارث بن ابی شمر الغسانی نام امیرك قلیجی اسمیدر (ذو الخذمة) فتحاتله عامر بن معبدك لقبیدر (الخذاریم) خانك فتحیله پك كهنه پاره پاره لباسه دینور یقال ثوب خذاریم ای رعابیل ای اخلاق وبو برمة اعشار قبیلندندر (الخذلمة) دحرجه وزننده سرعتله یوریمك معناسنه در یقال خذلم الرجل اذا اسرع وبو حای مهمله ایله ده لغتدر (الخرم) خانك فتحی وراءنك سكونیله برنسنه نك دیكشنی ونكده سنی سوكوب ایرمق معناسنه در یقال خرم الخرزة خرما من الباب الثانی اذا فصمها وبرآدمك برونك دیركنی یرمق معناسنه در یقال خرم فلانا اذا شق وترة انفه وخرم طاغك برونه دینوركه سیوری چیقان اوجندن عبارتدر وخرم عروضیون اصطلاحنده فعولن جزؤندن فانك یاخود مفاعیلن جزؤندن میمك اسقاطندن عبارتدر پس فعولن عولن قالمغله فعلن جزؤنه نقل اولنور ومفاعیلن فاعیلن قالمغله مفعولن جزؤنه نقل اولنور وخرم علتی عارض اولان بیته مخروم واخرم دیدلر وخرم كلمه سنك جمعی خروم در بوراده والمیم من مفاعلتن نسخه لری غلطدر (التخریم) تفعیل وزننده بودخی برنسنه نك دیكشنی سوكوب یرمك معناسنه در یقال خرّم الخرزة بمعنی خرمها (التخرم) تفعل وزننده مطاوعدر دیكش سوكیلوب یرلمك معناسنه در یقال خرّم الخرزة فتخرّمت ای فصمها فانفصمت وبرنسنه یی تمامه كسوب ایرمق معناسنه در بومناسبتله برطائفه یی بالجمله استیصال ایدوب كوكنی كسمك معناسنه مستعملدر یقال تخرمت المنیة القوم اذا استأصلتهم واقتطعتهم وتخرّم الزند برآدم بركسه یه ظلم وحمق ایله شركیر اولمق معناسندن

عبارتدر تقول فلان يتخرّم زنده اى يركبنا بالظلم والحمق * شارح ديركه متخرّم اولان زنديعنى برطرفى كسيلوب يرلمش
اولان چقماغك آتشى چقمامغله خير ومنفعتى اولمديغندن خير وفائده‌سى اولميوب همان بيهوده جور وجفا واوضاع
احمقانه ايله القاء ثقلت ايدن كمسه‌دن كنايه ايدوب يتخرّم زنده ديرلر فائده‌سز استيلا ايدر ديمكدر كذلك تخرّم زبده
ديرلركه باء موحده ايله در كره ياغنه دينور غضبى ساكن اولدى ديه‌جك يرده استعمال ايدرلر انتهى * وتخرّم خرميه
طائفه‌سنك دين وآيينلرينه تابع اولمق معناسنه‌در يقال تخرّم الرجل اذا دان بدين الخرّمية (الخرم) فتحتينله
برآدمك برونك ديركى يرلمك معناسنه‌در خرم الرجل خرما من الباب الرابع اذا تخرّمت وترة انفه (الخرمة)
فتحاتله برونه يرلمش يره دينوركه يريق تعبير اولنور (الخرماء) حمراء وزننده يرلمش قولاغه دينور يقال اذن خرماء
اى منخرمة وصفراء نام محلده برچشمه آديدر وزيد الفوارس الضبّى وراشد بن شماس المعنى فرسلرينك اسميدر وبنى
ابى ربيعه‌يه مخصوص برفرس اسميدر وخرماء شول يوكسك بايره دينوركه برطرفى چقور وايسيك يره انكبه اوله
على قول شول تپه‌يه دينوركه برجانبى بغايت صرپ اولمغله اورادن صعود ممكن اولميه وقولاغى ارقوريدن يرلمش
ديشى كچى‌يه وصف اولور يقال عنز خرماء اذا كانت قدشقت اذنها عرضا (خرم) خانك ضميله برموضع ياخود
برنيچه خرده طاغلرك اسميدر وخرم الاكمة تپه‌نك توكنوب كسلديكى يردن عبارتدر كما سيذكر (الاخرمان) تثنيه
صيغه‌سيله اوست طماغك يوقرى اوجلرنده چكه‌لردن ايروجه ايكى كميكه اطلاق اولنور واخرما الكتفين ارقه‌ده
كورك كميكلرينك قوللر طرفنده اولان اوجلرينه دينور على قول كورك كميكلرينك اشاغى اوجلرندن عبارتدركه كعبره
ديدكارى يومريجه كميكى احاطه ايلمشدر يقال اصاب اخرما الكتفين وهما عظمان منخرمان من قبل العضدين
اوطرفا اسفل الكتفين اللذان اكتنفا كعبرة الكتف بوراده فى زياده‌سيله اخرما فى الكتفين نسخه‌لرى غلط
صريحدر (الاخرم) اخرمان لفظندن مفرددر وكوزى يرتيلان آدمه دينو يقال رجل اخرم اى منقطع العينين وقولاغى
يرتق آدمه دينور وبرونك ديركى يريق كمسه‌يه دينور وملوكروم‌دن برينك اسميدر وبنو سليم يوردنده برطاغك آديدر
وطرف دهناده بربشقه طاغك آديدر رانك ضميله زبانزده‌در ونجدده برطاغك آديدر (المخرم) مجلس وزننده خرم كبى
بودخى تپه‌نك توكنوب كسلديكى يره دينور يقال نزلوا فى خرم الاكمة ومخرمها اى منقطعها ومخرم الجبل ومخرم السيف
طاغك وقلجك برونلرندن عبارتدر جمعى مخارم‌در ومخارم بك وغليظ يرلرده اولان يوللره اطلاق اولنور وكيجه‌نك اوائلنه
اطلاق اولنور تقول سرنا مخارم الطرق فى مخارم الليل اى الطرق فى الغلظ فى اوائل الليل (الخورمة) جوهره وزننده
برونك اوك طرفنه على قول دليكلرينك ارالغنه دينور وخورم كلمه‌سندن مفرداولوركه ياريغى وچتلاغى اولان قيايه
دينور (الاختزام) افتعال وزننده كسلمك معناسنه‌در بومناسبتله اولمك معناسنده مستعملدر تقول اخترم فلان عنا
على المجهول اذامات ويقال اخترمته المنية اى اخذته وبرقومى استيصال ايدوب اوته‌سنى كسمك معناسنه مستعملدر
يقال اخترمت المنية القوم اذا استأصلتهم واقتطعتهم (الخارم) رانك كسريله صوغوق نسنه‌يه دينور بارد معناسنه
وتارك معناسنه‌در يقال هو خارم العلم اى تاركه ومفسد معناسنه‌در وخاصّة صوغوق روزكاره دينور (الخريم) امير وزننده
ماجن ولاابالیانه مشرب كمسه‌يه دينور يقال رجل خريم اى ماجن (الخرامة) كرامه وزننده برآدم ماجن ولاابالى
اولمق معناسنه‌در يقال خرم الرجل خرامة من الباب الخامس اذا كان خريما (الخرّم) سكر وزننده شجرك نباتنه
دينوركه مراد اغاجك داللرى وبداقلرى ويپراقلريدركه تاب وطراوتلو اوله وكدر وزحمتسز خوش وملايم ديرلكه
دينور على قول خرم لفظى معرّبدر يعنى فارسيدن معربدر لكن فارسيده مسرور وشادان معناسيله مبين اولمغله
ظاهرا معناى مزبور مجاز اولور وخرّم حافظ حسين بن ادريسك پدرينك لقبيدر وخرّمه لفظندن جمع اولوركه
بوكرجه‌يه شبيه برنبات اسميدر لونى بنفسجى وبغايت خوشبو وخوشمنظر اولور استصحابى باعث محبت وچكندن
ترتيب اولنان ياغله ادهان ذكر اولنان محبت خصوصنده نافع وعدواتى دافعدر بونباتى مفرداتده ارغوانى شبوى
ايله بيان ايدرلر وبعض مفرداتده تركيده اناسنه دل دوندرن تعبير ايدرلر بعينه فاصوليا قابى كبى چچكلرى اوزون
اوزون ورنكى كوكجل مور اولور اوجنده خرده برصاريجه تل كبى نسنه‌سى اولمغله انى لسان عد ايدوب كوياكه
لسانى اكسه‌سنه چكلمش اولور ديومرسومدر * وخرّمه فارس ديارنده برقريه آديدر بابك الخرمى ديدكلرى مجوسىّ
مشهور اورادندر مسفور معتصم خليفه زماننده ظهور ومزدكيه آيينينى خلقه نشر ايلدى تناسخ اعتقادنده اولوب
ونسوانده هركس مشتركدر ديو اباحت نساايله فتى وافرفساده باعث واكثر بلاده مستولى اولدى وخرّميه ديدكلرى
طائفه بونك قومدر (امّ خرّمان) برموضع آديدر (مخرّم) محدّث وزننده بغدادده برمحله‌در يزيد بن مخرّم نام كمسه‌يه
منسوبدر (الخرمان) عثمان وزننده يلان سوزه دينور كذب معناسنه (الخرّام) زنّار زننده طاعت وعبادتدن

بالكليه منقطع اولوب مدام ارتكاب معاصى و اثام ايدن كمسه‌لره دينور يقال هم خرام اى المتخرمون فى المعاصى
و بوكويا كه خارمك جميدرو خرام احمد بن عبدالله و عمرو بن حمويه نام محدّثلرك جدّلرى اسميدر (خريم) زبير وزننده
اساميدندر موسى بن عامر و سعيد بن عمرو بن خريم و محمد بن ابى حجوش الخريميون محدّثلردرو خريم بن فاتك بن الاخرم
و خريم بن ايمن اصحابدندر (الخرومانة) خانك فتحيله بر بد رايحه‌او تدركه صويه يقين دوه‌يتاقلرنده بتر (مخرّم) معظم
وزننده بر رجل اسميدر (الخرثمة) خانك و ثاى مثلثه‌نك فتحه‌لريله و كسره‌لريله اياق قابنك اوجنه دينوركه بورنى تعبير
اولنور اكر خرثمه‌سى بوغيسه اكالسنه ديرلركه كوكسندن اوجنه‌وارنجه لسان هيئتنده مخروطى اولور (الخرشوم) شين
معجمه ايله زنبور وزننده طاغك دره‌يه ياخود صحرايه طوغرى حواله چيقان بورنه دينور و بيوك طاغه دينور و پك
و غليظ ارضه دينور (الخرشمّة) ميم مشدده ايله هرشفه وزننده بودخى پك و قالين ارضه دينور (المخرنشم) اسم فاعل
بنيه سيله خودبين متعظم و كبرآلودكمسه‌يه دينور يقال رجل مخرنشم اى متعظم متكبر فى نفسه و آريقليوب متغير اللون
اولان آدمه دينور و كوده‌سى كرپى كبى طوپاج اعضالرى بودور آدمه دينور (الخرطوم) زنبور وزننده و (الخرطم)
قنفذ وزننده بورنه دينور على قول بورونك اوكنه دينوركه اوج طرفيدر ياخود ايكى طرفلو طماقلرك بورنه قاوشديغى
يره دينور يقال اصاب خرطومه و خرطمه اى انفه اومقدّمه اوهو ماضممت عليه الحنكين * شارح ديركه خرطوم
فيلك انفنه موضوعدر بعده على الاطلاق استعمال اولندى و خرطوم چابك سرخوش ايدن كسكين خمره دينور
ياخود صيقيلان اوزمدن الك اوّل آقان شيره‌يه دينوركه اياقله چكنمزدن اوّل آقار شيره بورنى تعبير اولنور آنك شرابى
پك تيز اولور يقال شرب الخرطوم اى الخمر السريعة الاسكار او هو مايجرى من العنب قبل ان يداس (ذو الخرطوم)
عبدالله بن انيس رضى الله عنه قلجنك اسميدر و خرطوم الجبارى برشاعردر اسمى عبدالله بن زهيردر و خرطومان
حشم بن الخزرج ايله عوف بن الخزرج در و خرطوم لفظنك جمعى خراطيم كلور و خراطيم برقومك اعيان
و ذيشانلرينه اطلاق اولنور يقال هم خراطيم القوم اى ساداتهم (الخراطم) علابط وزننده ياشنى بولمش قوجه‌مان
قارى‌يه دينور (الخرطمة) دحرجه وزننده برآدمك بورننه اورمق ياخود بورننى برطرفه طوغرى اكمك معناسنه‌در
يقـال خرطمه اذا ضرب خرطومه او عوّجه (الاخرنطام) احرنجام وزننده كبرو دماغدن ناشى بورنى يوقرى
طوتمق معناسـنه‌در يقال اخرنطم الرجل اذا رفع انفه واستكبر و غضبناك اولمق معناسـنه‌در يقال احرنطم
الرجل اذا غضب (الخرطمان) عنفوان وزننده پك اوزون آدمه دينور (الخزم) زاى معجمه ايله عزم وزننده ديزمك
معناسنه‌در يقال حزم اللؤلؤ حزما من الباب الثانى اذا شكه و دوه‌نك بورننه خزامه كچرمك معناسنه‌در يقال خزم
البعير اذا جعل فى جانب منخره الخزامة و خزم اهل عروض اصطلاحنده بيتك اوّلنه يعنى شطر اوّلك صدرنه
بردن درده قدر حرف زياده ايلمكدن عبارتدركه اول حرف تقطيعده معتدّبها اولمز * شارح ديركه عندالاخفش
مصراع ثانينك ابتداسنه‌ده زياده قلنور برحرف يا ايكى حرف اولور بونده اوچ و درت اولمز مثلا بحر طويلدن اشبو
و اذا انت جازيت امرأ السوء فعله * اتيت من الاخلاق ما انت راضيـا * بيتك شطر اولنده واو زياده اولمشدر
بنه فعولن تقطيعنده‌در (الخزامة) كتابه وزننده بره معناسنه‌دركه دوه‌نك بورننك برطرفنه كچوردكلرى حلقه‌در
بورنده‌رق تعبير اولنور و خزامة النعلين شول اينجه ترشه‌يه دينوركه آنكله نعلين تصمه‌لرينى برى برينه ديكوب
قاوشدررلر (التخزيم) تفعيل وزننده بودخى دوه‌نك بورننه بورنده‌رق كچرمك معناسنه‌در يقال خزّم البعير بمعنى
خزمه (الخزمى) سكرى وزننده بورنلرينه بورنده‌رق كچورلمش دوه‌لره دينور و طيور قسمنك جمله‌سى كذلك دوه‌قوشى
مخزومه و مخزّمه اولورلر زيرا بورنلرينك و ترەلرى بالجمله دليك اولور (التخزّم) تفعل وزننده ديزلمك معناسنه‌در
و منه يقال تخزم الشوك فى رجله اذا شكها و دخل فيها (المخازمة) مفاعله وزننده ايكى آدم برمحلده بولشمق قوليله
هر برى بريوله سلوك ايلمك معناسـنه‌در يقـال خازمه الطريق اذا اخذ فى طريق و اخذ الآخر فى طريق حتى
التقيا فى مكان (الخازم) پك صوغوق روزكاره دينور يقـال ريح خازم اى خارم (الخزم) فتحتينله دوم اغاجنه
شبيه برشجر آديدر قبوغندن ايپ بوكيلور (الخزّام) شدّاد وزننده شجر مزبورى صاتجى آدمه دينور مدينه‌ده
سوق الخزامين ديدكلرى چارسو اكا مضافدر (الخزمة) فتحاتله مقل اغاجنك يپراغنه دينور و خزمه اسـاميدندر
خزمة بن خزمه و حارث بن خزمه و نهيك بن اوس بن خزمه و زانك سكونيله حارث بن خزمه و عبدالله بن ثعلبة بن خزمه
اصحابدندر (الخزامى) حبـارى وزننده برنبـاتدر على قول خيرى البرّ يعنى يبانى شبوى اسميدر چچكى بالجمله
صحرا چچكلرندن خوشبوى اولور تبخيرى مطلقا رايحهٔ منتنه‌يى مزيل و فرزجه‌سى رحمى منق اولمغله محبل و اندن
معمول شربتك شربى كبد و طحال و دماغ باردى مصلحدر بونبات حلقك تحريفله حسامه ديدكلريدر حسامه

روحی معروفدر ﴿الخزومة﴾ صبوره وزننده صغر اینکنه دینور علی قول یاشلو وقصه کودهلو اولانه دینور
جمعی خزایم وخزوم کلور ﴿الاخزم﴾ احمر وزننده ارکك یلانه دینور وقصه طماقلی ذکره دینور واسامیدندر ابو اخزم
الطائی حاتم نام کریم مشهورك جدی یاخود جدینك جدیدر اخزم نام اوغلو وفات ایدوب آنك برقاچ اوغللری
قالمشیدی برکون برماده ضمننده جملهسی مرقومك اوزرینه خروج وهجوم وضرب وجرح ایلدیلر انشبو
انّ بنی زملونی بالدم * من یلق آساد الرجال یكلم * ومن یكن درء به یقوّم * شنشنة اعرفها من اخزم * قطعهسنی نظم
وایراد ایدوب پدرلری اخزم دخی کندیسنه بوکونه عقوق وعصیان صاحبی اولمغله اولادلری دخی انکله همخوی
اولدقلرینی اشعار ایلدی ومن بعد مصراع اخیر ضروب امثالدن اولدی بوراده درء لفظی اکریلك وشنشنه
کسرتیله خوی وطبیعت معناسنهدر و اخزم مدینه قربنده برطاغك آدیدر و بر معروف جنسی یالدوه بوغورینك
اسمیدر ﴿الخزماء﴾ حمراء وزننده قصه ذکر باشنه دینور یقال کمرة خزماء ای القصیر الوترة ﴿خزام﴾ غراب وزننده
نجدده بردره اسمیدر ﴿الخزیمیة﴾ زبیریه وزننده اجفر ایله ثعلبیه نام محل بیننده برججاج قوناغنك اسمیدر ﴿خازم﴾
اسامیدندر خازم بن الجهبد وابن جبله وابن القاسم وابن مروان یاخود بو حای مهمله ایله در و خازم بن خزیمه و خازم بن
محمد بن خازم القرطبی وابن محمد الجهنی وابن محمد الرحبی * وپدرلری خازم اولنلردن سعید بن خازم الکوفی
وخزیمة العباسی واحمد اللهیقی ومحمد الضریر ابو معاویه ومسعده وخالد وحسن بن مخلد بن خازم وعبدالله بن
خالد بن خازم * وکنیهسی ابو خازم اولنلردن ابو خازم جنید بن العلاء وعبد الغفار بن حسن وعبد الحمید القاضی
واحمد بن محمد بن صلب وعبدالله بن محمد وابن الفرّاء وابن ابی یعلی جملهسی محدّثلردر * ومحمد بن جعفر بن محمد
واسمعیل بن عبدالله واحمد وجعفر ابنا محمد وامام کبیر محمد بن عمر بن ابی بکر الخازمیون علماء کرامدندر وحسین
بن اسمعیل الششدانقی که محدّثدر خزیمة بن ثابت الانصاری نسلندندر * وامام محمد بن اسحق بن خزیمه ومحمد بن
علی بن محمد بن علی بن خزیمة الخزیمیان جدلرینه منسوبلردر ﴿خزیم﴾ زبیر وزننده اسامیدندر ابراهیم بن
خزیم ومحمد بن خزیم الشاشیّان محدثلردر ومحمد بن خضر بن حزام که شدّاد وزننده در یاخود ابن ابی خزّامدر
امام بغویدن سماع وتلقی ایلدی ﴿محزّم﴾ معظم وزننده بررجل اسمیدر ﴿خزیمه﴾ جهینه وزننده بودخی
اسامیدندر خزیمة بن اوس وابن ثابت وابن حکیم وابن جزی وابن جهم وابن الحارث وابن خزمه وابن
عاصم وابن معمر وثمامه وزننده خزامة بن یعمر اللیثی اصحابدندر وابن ابی خزامه یاخود ابو خزامة بن خزیمة
زهرینك شیخیدر وخزامه بنت جهمة صحابیهدر ﴿الاخسوم﴾ اسلوب وزننده چوالك قولپنه دینور ﴿الخشم﴾ خانك
وشین معجمهنك فتحیله ات تعفن ایدوب قوقمق معناسنهدر یقال خشم اللحم خشما من الباب الرابع اذا تغیّرت رایحته
وخشم وخشوم قعود وزننده برآدمك بورنك دلیكی ککیش اولمق معناسنهدر یقال خشم الرجل خشما وخشوما
من الباب المزبور اذا اتسع انفه وبورون ایچنده قروح وسرطان وباسور مقولهسی علت عروضندن بدرایحه باغلمق
معناسنهدر یقال خشم الانف اذا تغیرت رایحته من داء فیه و برآدمك ککزی زائل اولمق معناسنهدر که قوّت
شامهسی عاطل اولمغله اصلا رایحه طویمز اولور خشام دخی بومعنایهدر غراب وزننده یقال خشم فلان خشما
وخشاما اذا سقطت خیاشیمه ﴿الاخشام﴾ همزهنك کسریله و ﴿التخشم﴾ تفعل وزننده بونلرده ات بوزلمغله قوقمق
معناسنهدر یقال اخشم اللحم وتخشم اذا تغیّرت رایحته ﴿الخیشوم﴾ قیصوم وزننده بورونك قصبهسندن نخرهنك مافوقیله
خشارم رأسدن نخرهنك ماتحتنه دینور قصبة الانف بورون کمیکیدر ونخره بورونك ایلروسیدر وخشارم الرأس باشدن بورون
ایچره اینن یوفقه کمر تلکلردر پس خیشوم مقدّم دماغده حس مشترك اولان یره متصل موضع اولورکه ترکیده ککز
تعبیر اولنور جمعی خیاشیمدر وعندالبعض خیاشیم انفك نهایتنده اولان کمر تلکلردن عبارتدرکه بورون ایله دماغك
بیننده اولور وعلی قول بورونك ایچنده اولان طمرلره دینور انکچون جمع اولهرق استعمال ایدرلر ﴿الخشم﴾ خانك فتحیله
برآدمك ککزینی ازمك معناسنهدر یقال خشمه خشما من الباب الثانی اذا کسر خیشومه ﴿الاخشم﴾ احمر وزننده
بورنك ایچی ککیش اولان آدمه دینور وککزی طوتقون کمسهیه دینورکه اصلا رایحه طویمز اولور وبورنه دخی وصف
اولور ﴿المخشم﴾ معظم وزننده و ﴿المخشوم﴾ و ﴿المتخشم﴾ اسم فاعل بنیهسیله سرخوشه دینور یقال رجل مخشم ومخشوم
ومتخشم ای سکران ﴿التخشیم﴾ تفعیل وزننده کسکین شرابك رایحهسی ککزه صیچرامغله آدمی سرخوش ایلمك
معناسنهدر یقال خشمه الشراب اذا ثورت رایحته فی الخیشوم فاسکرته ﴿الخشمة﴾ غرفه وزننده تخشیمدن اسمدر
﴿الخشام﴾ غراب وزننده ارسلانه دینور وبیوك بورنه دینور وبیوك طاغه دینور وثعلبة بن الخشام فارس مشهوردر
﴿الخشام﴾ شدّاد وزننده عمرو بن مالك نام محدّثك لقبیدر بورنی بیوك اولدیغندن ملقب اولدی ﴿الخشرم﴾ جعفر

وزنده آری جماعتنه دینور کرك بال آریسی و کرك اشك آریسی اولسون مفردی خشرمه‌در وآری بکنه دینور امیرالنحل معناسنه وآریلرك بال یاپدقلری کوبجه دینور و یومشق کوفکی طاشلره دینور و بررجل اسمیدر وشول تومسك تپه طرزنده طاشلق یره دینور که طاشلری خرده و فرسوده اوله جمعی خشارمه‌در ﴿الخشارم﴾ خانك فتحیله برموضع آدیدر وخشارم الرأس خیشومده اولان یوفقه کمرتلکاره دینور ﴿الخشارم﴾ علابط وزنده سسلره دینور اصوات معناسنه‌در وغلیظ اولان برونه دینور ﴿الخشرمة﴾ دحرجه وزنده صرتلان برنسنه اکل ایدرکن آغزینی اوتدرمك معناسنه‌در یقال خشرمت الضبع اذا صوّتت فی اکلها ﴿خشسبرم﴾ خانك وشینك فتحی وسین مهمله‌نك سکونی و باؤ وراء مفتوحتینله ریاحین بریّه انواعندندر * شارحك بیاننه کوره بوخوش اسپرم معرّبیدر که فارسیده ریحان طیب دیمکدر مراد یبان فسلکنی دیدکاریدر ﴿خشنام﴾ خانك ضمیله بررجلك علمیدر خوشنام فارسی معرّبیدر که آدی خوش آدم دیمکدر ﴿الخصومة﴾ خانك ضمیله اسمدر جدل ونزاع معناسنه‌در یقال کنّا فی خصومة ای جدل ومفاعله‌دن مصدر اولور برآدم ایله چکشمك معناسنه مخاصمه کبی پس خصومه بوبابده نوادردن اولور وباب مزبور مغالبه‌ده استعمال اولنور یقال خاصمه مخاصمة وخصومة فخصمه یخصمه خصما من الباب الثانی ای جادله فغلبه وهو شاذّ یعنی باب مغالبه‌دن غلبه معناسنی متضمن اولان فعل البته باب اولدن کلمك مطرد ایکن بونده باب ثانیدن کلمکله قیاسدن خارجدر * معلوم اوله که فاعلته ففعلته بابنده یعنی مغالبه بابنده حروف حلقدن عاری اولان فعلك مضارعی ضمه‌یه ردّ اولنور عالمته فعلمته اعلمه دینور وحرف حلقی مشتمل اولورسه باب ثالثدن اولور فاخره ففخره یفخره دینور صحیح اولان بابلرك جمله‌سنده حال بویلجه‌در واکر معتلّ اولورسه وجدت وبعت ورمیت وخشیت وسعیت

کبی بونلرك جمله‌سنده کسره‌یه ردّ اولنور مکر که معتل واوی یعنی اجوف وناقص واوی اوله اول صورتده ضمه‌یه ردّ اولنور راضیته فرضوته ارضوه وخاوفنی فخفته اخوفه کبی امابو نزاع وجدال معناسنی متضمن اولان بابده جاری اولمز مثلا نازعته فنزعته دیمزلر زیرا غلبته لفظیله استغنا حاصل اولمشدر پس مانحن فیهده فخصمه یخصمه عنوانی که باب ثانیدندر قیاسا واستعمالا شاذّ اولور زیرا قیاسده باب اوّله ردّ اولنوب واستعمالده خصمه یرینه غلبه لفظی ایراد اولنمق لازمدر ﴿الاختصام﴾ افتعال وزنده مشارکت ایچوندر بریله خصومت ایدشمك معناسنه‌در یقال اختصم القوم وتخاصموا بمعنی ومن قرأ قوله تعالی ﴿وهم یخصمون﴾ الآیة یعنی یخصمون کلمه‌سنی خانك فتحی وصاد مشدده‌نك کسریله قرائت ایدنلر اصلی یختصمون ایدی دیدیلر که افتعالك تایی صاده قلب وادغام وفتحه‌سی خایه نقل اولندی وبعضلر فتحه‌یی نقل ایلیوب اجتماع ساکنیندن ناشی اذا حرك الساکن قاعده‌سنه مبنی خایی مکسور ایلدیلر وابوعمرو خانك حرکه‌سنی اختلاس یعنی حرکهٔ غیر متمیزه ایله قرائت ایلدی اجتماع ساکنیندن احتراز ایله واما ساکنین بینینی جمع ایلمك لحندر مؤلف بونکله امام نافع قرائتنه تعریض ایلمشدر که ثانی مدغم اولان یرده اجتماع ساکنینی تجویز ایلمشدر وبوراده جوهرینك ویقال السیف یختصم جفنه اذا اکله قولی غلطدر بوضاد معجمه ایله‌در ﴿الخصم﴾ خانك فتحیله مصدردر که ذکر اولندی نزاع وجدال ایلمك معناسنه ومنه قراءة حمزة وهم یخصمون بکسر الصاد من الباب الثانی وخصم مخاصم معناسنه اولور که وصف بالمصدر اولور جمعی خصوم کلور وکاه اولور که مفرد وتثنیه وجمع ومذکر ومؤنثی مساوی اولور بومجملك مفصلی بودر که خصم لفظی فی الاصل وجه مذکور اوزره مصدردر وکاهجه برکسه‌یه مبالغة وصف اولوب مخاصم معناسنه اولور اکر مصدریت جهتی مقطوع النظر اولوب وصفیتی ملحوظ ومعتبر اولورسه تثنیه‌لنوب جمعلنور واکر وصف اولوب مصدریت جهتی ملحوظ اولورسه مفرد وتثنیه وجمعی ومذکر ومؤنثی مساوی اولور ﴿الخصیم﴾ امیر وزنده مخاصم معناسنه‌در که ایکی خصمك هر برینه اطلاق اولنور جلیس ومجالس کبی جمعی خصماء کلور کرماء کبی وخصمان کلور خانك ضمیله یقال هو خصیمه ای مخاصمه ﴿الخصم﴾ کتف وزنده جدال وخصومتی شدید آدمه دینور یقال رجل خصم ای مجادل جمعی خصمون کلور ﴿الخصم﴾ خانك ضمیله جانب معناسنه‌در تقول ضعه فی خصمه ای جانبه وبرنسنه‌نك کوشه‌سنه دینو یقال وقع المتاع فی خصم الوعاء ای زاویته وناحیه معناسنه‌در یقال قعد فی خصم ای ناحیة وطولومك ومشکك اشاغی اغزی طرفنده اولان اوجنه دینور که دیب طرفی اوله جقدر یوقری طرفنه عصم دینور جمعی اخصام وخصوم کلور یقال اخذ بخصم الراویة وعصمها فرفعها ای بطرفها الاسفل وبطرفها الاعلی واخصام العین کوزلك کرپك یومیلان کنارلرینه اطلاق اولنور که کرپك دیبلری اولور ﴿الاخصوم﴾ اخسوم وزنده ومرادفیدر که ذکر اولندی ﴿الخصمة﴾ تمره وزنده شول خاصیتلو مهره وجوهر مقوله‌سنه دینور که برآدم جنك ومعرکه‌یه یاخود حضور سلاطینه وارەجق اولدقده امان وسلامت بولمق ایچون طاقنورلر بعض خاصیتلو جوهر یاخود خواص واوفاقی مشتمل خاتم وطلسم مقوله‌سی

اوله جقدر و بعض نسخه ده حای مهمله ایله من حروز عنوانده مرسوم اولمغله حرز و تعویذ و بازوبنده مقوله‌سی نسنه اولور (الخصوم) خانك ضمیله درەلرك دیبلرینه كذلك اغزلرینه اطلاق اولنور ذكر اولنان خصم لفظندن جمعدر (الخضم) خانك فتحی وضاد معجمه‌نك سكونیله اكل ایلمك علی قول اغزك الك اوته‌سنده اولان آزی دیشلریله اكل ایلمك یاخود اغزی طولدیره‌رق حرص و شره ایله یمك معناسنه‌در یاخود خیار مقوله‌سی رطب نسنه‌لری یمكه مخصوصدر چاتر چاتر و خایر خایر یمك اولور یقال خضم الشیء خضما و خضمه خضما من الباب الرابع والثانی اذا اكله او باقصی الاضراس او هو ملء الفهم بالمأكول او خاصّ بالشیء الرطب كالقثاء و كسمك معناسنه‌در یقال خضمه خضما من الباب الثانی اذا قطعه و برآدم مالدن برمقدار افراز ایدوب بركسه‌یه ویرمك معناسنه مستعملدر یقال خضم له من ماله اذا اعطاه و ضرطه لمق معناسنه‌در یقال خضم بها ای بالمرأة اذا حبق (الخضامة) ثمامه وزننده خضم اولنان یعنی وجه مذكور اوزره اكل اولنان یمنتی‌یه دینور (الخضیمة) سفینه وزننده تر و تازه یشل اوتلغه و چایره دینور و چایرلو چمنلو لطیف و نرم و منبت ارضه دینور و صوده طبخ اولنمش بغدایه دینور اطفالك دیش بغدایی كبی (الاختضام) افتعال وزننده بو دخی كسمك معناسنه‌در یقال اختضم الشیء اذا قطعه ومنه یقال اختضم الطریق اذا قطعه و یقال السیف یختضم جفنه ای یقطعه و یأكله (المخضم) محسن وزننده شول شور اجه صویه دینوركه آجیلق درجه‌سنده اولمامغله طوار ایچوب لكن انسان ایچه‌مز اوله یقال ماء مخضم اذا كان لم یبلغ ان یكون اجاجا یشربه المال لا الناس (المخضم) معظم وزننده و (المخضم) مكرم وزننده دنیاسی وسعت اوزره اولان مضایقه‌سز حال و مال صاحبی نیكبخت آدمه دینور یقال رجل مخضم و مخضم ای موسّع علیه فی الدنیا (الخضمة) حزّقة وزننده بر نسنه‌نك اورته‌سنه دینور وسط معناسنه و هرشیئك كوم و فراوان یرینه دینور یقال اخذ من خضمته ای من معظمه و قولك قالین و یوغون یرینه دینوركه قره‌جه‌لری اولور و هرشیئك خالصنه اطلاق اولنور ومنه یقال هو فی خضمة قومه ای فی مصاصهم (الخضمّ) خدبّ وزننده جول و دریادل و كریم و جوانمرد اولان متعین و ذیشان آدمه دینور و بو رجاله مخصوصدر نسوانه وصف اولنمز جمعی خضمون كلور یقال رجل خضمّ ای سید جول معطاء و خضمّ دریایه دینور و جمع كثیره دینور و ایری جثه‌لو عظیم الهیكل آته دینور یقال فرس خضم ای ضخم و پك كسیجی قلیجه دینور یقال سیف خضم ای قاطع و بلكویه دینوركه بچاق بیلنور مسنّ معناسنه زیرا بچاق مقوله‌سی دموری بیلیوب قطع ایدر اولمغله سببیت علاقه‌سیله اطلاق اولندی جوهری بونی میمك ضمی و سینك كسریله اخذ ایلمكله المسن من الابل یعنی یاشلو قوجه دوه ایله تفسیر ایلمكین غلط ایلدی و ابی وجزه‌نك بیتنده بو معنایه وارد اولمشدر دیو استشهاده اشارت ایدوب و بیتی ذكر ایلدی و اول بیت بودر * شاكت رغامی قذوف الطرف خائفة * هول الجنان نزور غیر مخداج حرّی موقعة ماج البنان بها * علی خضمّ یسقی الماء عجاج * بیت ثانیده اولان حری كلمه‌سی شاكت لفظنك فاعلیدر معنای بیت دخلت فی كبدها حدیدة عطشی الی دم الوحش وقد وقعها الحذاد واضطرب البنان بتحدیدها علی مسنّ مسقیّ دیمكدر پس حاصل معنا بچاقجی بیلكویه سوررکن پرمقلرینك اوجلری بری اوته متحرك و مضطرب اولان حدیدۀ مسقیه كه دم آهویه تشنه‌در و صف مذكور اوزره اولان آهونك جكر گوشه‌سنه طوقنوب اورایه صاپلندی دیمك اولور (الخضمّ) بقمّ وزننده انساندن جمع كثیره دینور و بر بلده و بر صو اسملریدر و بر رجل آدیدر علی قول عنبر بن عمرو بن تمیمك اسمیدر قبیله‌سنده استعمالی غالب اولمشدر كثیر الاكل اولدقلرندن اطلاق اولنمشدر زیرا خضمّ صیغه‌سی ابنیۀ مبالغه‌دندر (الخضمان) جربان وزننده و مرادفیدركه كوملكك یقاسنه دینور (الخضمة) خانك فتحیله خصمه وزننده و مرادفیدركه ذكر اولندی (الخضرم) زبرج وزننده صویی چوق قویویه دینور یقال بئر خضرم ای الكثیر الماء و بیوك دریایه دینور بحر سفید كبی یقال بحر خضرم ای غطمطم و مطلقا چوق فراوان شیئه و واسع نسنه‌یه دینور و كریم و بخشنده آدمه دینور یقال رجل خضرم ای جواد معطاء و ناسك حوایج و مهماتنی جول و متكفل دریادل متعین و ذیشان آدمه دینور یقال رجل خضرم ای سید جول جمعی خضارم و خضارمه كلور خانك فتحیله و خضرمون كلوركه جمع سالمدر و بونلر رجاله مخصوصلردر نسوانه اطلاق اولنمزلر (الخضارم) علابط وزننده بو دخی سید جول آدمه دینور (الخضرم) علبط وزننده كلر یاوریسنه دینور و طتلو صویه دینور علی قول طتلو ایله اجی بیننده اولانه دینور قویی صویی كبی (المخضرم) اسم مفعول بنیه‌سیله سنت اولمامش آدمه دینون یقال رجل مخضرم اذا كان لم یختتن و عمرینك نصفی جاهلیت زماننده و نصفی اسلام عهد و اواننده كذران ایدن آدمه دینور علی قول جاهلیت و اسلامی ادراك ایدن كسه‌یه دینور یاخود جاهلیت

(واسلامی)

واسلامى مدرك اولان شاعره دينور لبيد كبى يقال هو مخضرم وهو الماضى نصف عمره فى الجاهلية ونصفه فى الاسلام او من ادركهما او شاعر ادركهما * شارح ديركه حلو ومرّ بيننده ياخود خفيف وثقيل بيننده اولان صو معناسندن مأخوذدر وعند البعض خضرمه قطع معناسنه اولمغله اول معنادن مأخوذدر * لكن مؤلف مهملتين ايله وضاد معجمه ايله ده ثبت ايلمكله تامّل اولنمق لازمدر انتهى * ومخضرم پدرى ابيض وكندى اسود اولان كمسه يه دينور يقال هو مخضرم اى اسود ابوه ابيض وناقص الحسب اولان آدمه دينور ومخضرم النسب بر آدمك اوغل ايدنديكى كمسه يه دينوركه اوغلق تعبير اولنور وپدرى مجهول اولان ياخود ولد سرارى يه اطلاق اولنور وشول اته دينوركه اركك طوارا تميدر يوخسه ديشى طوارا تميدر نامعلوم اوله يقال لحم مخضرم اذا كان لايدرى امن ذكر ام من انثى وطاتسز ناخوش طعامه دينور يقال طعام مخضرم اى تافه وثقيل وخفيف بيننده ميانه اولان صويه دينور (المخضرمة) مدحرجه وزننده قولاغنك اوجى كسلمش ناقه يه دينور يقال ناقة مخضرمة اذا كانت قطع طرف اذنها وبو خضرمه دن مأخوذدركه قطع معناسنه‌در وختان اولمش خاتونه دينور يقال امرأة مخضرمة اى مخفوضة (الخضارمة) خانك فتحيله عجم صنفندن بر طائفه دركه ابتداى اسلام هنكامنده وطنلرندن چيقوب ديار شامده ساكن اولديلر مفردى خضرمىّ در خانك ورانك كسريله محدّثيندن عبدالكريم بن مالك وهبار بن عقيل وعبّاس بن حسن الخضرميون آنلردندر * شارح ديركه طائفهٔ مزبوره بلاد عربه متفرّق اولديلر آنلردن بصره ده اقامت ايدنلره اساوده وكوفه ده آرام ايدنلره احامره وشامده تمكن ايدنلره خضارمه وجزيره ده توطن ايدنلره جراجمه ويمنده ساكن اولنلره ابناء وموصلده قرار ايدنلره جرامقه اطلاق اولندى (المتخضرم) اسم فاعل بنيه‌سيله شول كره ياغنه دينوركه صوغوغك شدتندن طولومده طاعنق وكسيك كسيك اولوب بر درلو طوپلنمز اوله يقال زبد متخضرم اى متفرّق لايجتمع من البرد (الخطم) خانك فتحى وطانك سكونيله امر عظيم معناسنه‌در يقال هذا خطم اى خطب جليل وبر موضع آديدر وقوشك بورنه دينور منقار معناسنه ودابّه قسمنك بورنلرينك واغزلرينك اوكلرينه واوجلرينه دينور وانسانك بورنه دينور وخطم مصدر اولور بر آدمك يا بر حيوانك بورنه اورمق معناسنه يقال خطمه خطما من الباب الثانى اذا ضرب انفه ودوه‌نك بورنه خطام طاقمق على قول خطام ايچون بورننى يوفقه‌جه كدمك معناسنه‌در يقال خطم البعير بالخطام اذا جعله على انفه او جزّ انفه وبر آدمه سوز ايله قهر وغلبه ايلمك معناسنه مستعملدر شويله كه مقابله‌سنده شقّ شفه يه قادر اولميه يقال خطمه بالكلام اى قهره ومنعه حتى لاينبس وتختيانك كنارلرينى پرواز ايدوب ديكمك معناسنه‌در يقال خطم الاديم اذا خاط حواشيه وخطم وخطام كتاب وزننده يايه كريش چكورمك معناسنه‌در يقال خطم القوس بالوتر خطما وخطاما اذا علقها يعنى علق الوتر عليها (المخطم) مجلس وزننده و(المخطم) منبر وزننده بونلرده انسانك بورننه دينور يقال ضرب على خطمه ومخطمه ومخطمه اى على انفه (التخطيم) تفعيل وزننده بو دخى دوه‌نك بورننه خطام چكورمك معناسنه‌در يقال خطم البعير بالخطام اذا جعله على انفه (الخطام) كتاب وزننده مصدردركه ذكر اولندى ويايه چكوريلان شيئه دينور كريش اولسون وابريشم وغيطان مقوله‌سى اولسون وخاصّة يايك كريشنه اطلاق اولنور ودوه‌يى يدمك ايچون بورننه چكوريلان نسنه يه دينوركه يولار تعبير اولنور كرك ايپ وكرك قايش وليف مقوله‌سى اولسون جمعى خطم كلور كتب وزننده يقال وضع على البعير خطامه وهو ما وضع فى انفه ليقتاد به * شارح ديركه ابن اثير خطام ايله زمامى بو كونه فرق ايلديكه خطام ذكر اولنان اوزون يولاره دينور وزمام بورننه چكوردكلرى انجه ايپدن حلقه يه دينوركه يولارى اكا چكوررلر انتهى وخطام بر كونه تمغا اسميدركه دوه‌نك بورننه ياخود ارقوريدن يكاغنه طوغرى يوزينه باصيلور وكاه بر وكاهجه ايكى دانه بصارلر ومنه يقال جمل مخطوم خطام او خطامين بالاضافة (الاخطم) اوزون بورنلو آدمه دينور يقال رجل اخطم اى الطويل الانف وسياه آدمه دينور (المخطم) معظم وزننده شول آته دينوركه بورندن آلت چكه‌سنه طوغرى صقر اوله يقال فرس مخطم اذا اخذ البياض من خطمه الى حنكه الاسفل واوزرنده جزكيلر اولان خرما قوريغنه دينور مخطم دخى دينور محدّث وزننده (الخطمىّ) خانك كسرى وفتحيله نبات معروفدركه چچكنه خاتم چچكى تعبير اولنور محلل ومنضج وملين وعسر بوله مفيد ومثانه ده اولان طاشلرى دافع وعرق النسأ وامعاده اولان قرحه‌لره وارتعاش ونضج جراحات وتسكين وجع خصوصنده نافع وسركه ايله ضمادى بهق علتنى ومضمضه‌سى ديش اغريلرينى مزيل كذلك سركه ايله ضمادى حيوانات سمومنه وآتش يانيغنه وصو ايله مخلوط تخمنى ياسحق اولنمش كوكنى ضماد آتش يانغنى قوريدوب اوكولتمقده مؤثردر واتّى صو ايله مستخرج اولان لعابنده جلوس عقيم خاتونه وورم مقعده مفيددر (ذات الخطمى) تبوك قلعه‌سى

بولنده برموضعدركه انده مسجدنبوى عليه السلام واردر (خطيم) زبيروزننده ابن علىّ بن خطيم دركه محدّثيندندر (خطيم) اميروزننده اصحابدندر وخطيم بن نويره وقيس بن الخطيم شاعرلردر ونجم بن الخطيم محدثدر وخطيم عباد بن عبدالعزى لقبيدر جمل وقعه‌سنده برونه اورلمغله ملقب اولدى (خطام) كتاب وزننده بررجل اسميدر وخطام الكلب برشاعردر (خطمه) تمره وزننده برموضعدرو خطمه وخطيمه جهينه وزننده ابنا سعد بن ثعلبه دركه طىّ قبيله سندندر وخطمه انصاردن بربطندركه بنو عبدالله بن مالك بن اوسدر (بنوخطامه) ثمامه وزننده ازد قبيله سندن برجاعتدر (الخطّام) شدّاد وزننده رايحه سى ككزلرى طوتوب طولدرراولان تيز مسكه وصف اولور يقال مسك خطام اذا كان يفغم الخياشيم (الخوعم) جوهر وزننده بون واحمق آدمه دينور يقال رجل خوعم اى احمق (الخيعامة) خانك فتحيله بدكاراولان كسه حقنده اوصاف شنيعه دن بروصفدر ياخودمأبون ديمكدر (خيقم) حيدر وزننده حكاية صوتدر (خيقمانه) خانك فتحيله بنوتميم ديارنده پك قديم وعادى برقويينك اسميدر (الخلم) خانك كسريله دوست وصديق معناسنه دريقال هو خلمه اى صديقه وبرآدمك همدمنه دينور يقال هو خلمى اى صاحبى وآهو يتاغنه دينور على قول اورمانلق ايچره اتخاذ ايلديكى اينه دينور وشئ عظيم معناسنه دروقيون بوكركنك ياغنه دينور جمعى اخلام وخلماء كلور علماء وزننده (الخالم) ظالم وزننده بغايت دوزوهموار اولان نسنه يه دينوركه اجزاء واندامنك برى برندن قطعا تفاوتى اولميه يقال شئ خالم اى مستو لايفوت بعضه بعضا (الخلمة) خانك كسريله بول چارلقده اوتليان دوه‌لره دينور يقال ابل خلمة اى رتاع (الاختلام) افتعال وزننده و(التخليم) تفعيل وزننده اختيار ايلمك معناسنه‌در يقال اختلمه وخلمه اذا اختاره (المخالمة) مفاعله وزننده دوستلق ايلمك معناسنه‌در يقال خالمه اذا صادقه (الخلجم) جعفر وزننده و(الخليجم) سميدع وزننده تنومند وعظيم الهيكل آدمه دينور على قول اعضاء واندامى كريملو اوزون آدمه دينور (الخمّ) خانك فتحى وميمك تشديديله سپورمك معناسنه‌در يقال خمّ البيت والبئر خما من الباب الاول اذا كنسهما وخمّ الثياب ثنا وستايش ايلمكده مستعملدر يقال هو يخمّ ثياب فلان اى يثنى عليه يعنى اوستنه توز قوندرميوب دائما مدح وثناسنى ايدر وخمّ سود صاغمق معناسنه‌در يقال خمّ الناقة اذا حلبها وخمّ وخموم قعود وزننده ات بوزيلوب قوقمق معناسنه‌در وبو مطبوخ ومشوى اولان اتده كثير الاستعمالدر يقال خمّ اللحم خمّا وخموما من الباب الثانى والاول اذا انتن وخم وصف اولور قوقمش اته دينور يقال لحم خم اى منتن وخم سودك طعمنى طولومك بد رايحه سى تغيير ايلمك معناسنه‌در يقال خم اللبن اذا غيره خبث رايحة السقاء وقفسده طاوق حبس اولنمق معناسنه در يقال خمّ الدجاج على المجهول اذا حبس وكسمك معناسنه‌در يقال خمه اذا قطعه وبرآدمى كوزل ثنا ايلمك معناسنه مستعملدر نته‌كه خمّ الثياب دخى مستعملدر يقال خمّ فلانا اذا اثنى عليه طيبا وپك اغلمق معناسنه‌در يقال هو يخمّ اى يبكى شديدا (الاختمام) افتعال وزننده بودخى سپورمك معناسنه‌در يقال اختمّ البيت والبئر اذا كنسهما وكسمك معناسنه‌در يقال اختمه اذا قطعه (الاخمام) همزه‌نك كسريله بودخى سودك طعمنى طولومك بدرايحه سى بوزمق معناسنه‌در يقال اخمّ اللبن اذا غيره خبث رايحة السقاء (المخمة) ميمك كسريله سپوركه يه دينور (الخمامة) ثمامه وزننده سپورنديه دينور كناسه معناسنه وطعام دوكنديسنه دينوركه اجر وثواب ايچون ديوشوروب اكل ايدرلر (المخموم) سپورلمش اوطه يه وقويى يه دينور بومناسبتله درونى غلّ وحسد وكينه مقوله سى غبار وقاذوراتدن پاك وپاكيزه آدمه مخموم القلب اطلاق اولنور ومنه الحديث سئل عليه السلام اىّ الناس افضل فقال ❋ الصادق اللسان المخموم القلب ❋ اى النقيه من الغلّ والحسد (الخم) خانك ضميله طاوق قفسنه دينور وبروادى اسميدر خانك فتحيله ده زبانزده‌در ومكه‌ده برقويى اسميدركه عبد شمس بن عبد مناف حفر ايلمشدر (غدير خم) بين الحرمين جحفه يه اوچ ميل مسافه‌ده برموضعدر ياخود خم موضع مرقومده برميشه اسميدر انده بركول واردركه صويى سميتلودر اوراده تولد ايدن ولدبلوغه قدر ياشايوب قالمز مكركه مقدّمجه اورادن محلّ ديكره انتقال ايده‌لر وخمّ برده قازلمش شول بيوجك چقوره دينوركه ديبنه كول قويوب يكى طوغان قوزيلرى واوغلاقلرى اورايه وضع وحفظ ايدرلر آغيل كبى اولوب محفوظ اولورلر جمعى خممه كلور قرده كبى وقوصره سپدندن يايدقلرى فوللغه دينوركه سپدك ايچنه صمان طولديروب انده طاوق باصدررلر (الخم) خانك كسريله اشجار واثماردن خالى قالمش بستانه دينور (الخمّان) شدّاد وزننده ضعيف وفرسزمزراغه دينور وشامده برموضع آديدر (الخمّان) خانك ضميله رذيل وفرومايه اسفال ناسه دينوركه انسان مولوزى تعبير اولنور يقال هو من خمّان الناس اى رذالهم وشجرك ومتاعك كوتوسنه وكترينه دينور وخانك ضميله برنبات آديدركه خامى دخى دينور خزامى

(وزننده)

وزنده ترکیده مرور دیدکاریدر مطبوخی استسقا علتنه و یلان صوقانه نافع و سقطه دن عارض اولان کسر و وثی
وقدوز کلب اصردیغی یره مفید وتسوید شعرده مؤثردر (الخمخمة) زلزله وزنده خنخنه معناسنه درکه
سوزی ککزدن سویلمکدر یقال فلان یخمخم ای یخنخن (الخمخم) سمسم وزنده سودی چوق ممه یه دینور
وتیکنلو برنبات آدیدر همان کندیسنه سورنوب اوغرایتلره یاپشوب ایلیشور ظاهر قاهرهٔ مصرده چوق
اولور بعضلر بونی لسان الثور توهم ایلدیلر لکن دکلدر اول حاء مهمله ایله در بونی مفرداتده صغردلی دیدکاری
نباتله بیان ایدرلرکه لسان الثورك غیریدر بعضلر قوش اتمکی دینور دیدیلر (الخمخم) هدهد وزنده در یا جانورلرندن
بر کوچك جانور آدیدر (الخمخار) ثرثار وزنده ابن الحارث درکه اصحابدندر (اخمیم) همزه نك کسریله
مصرده بر بلده آدیدر و بنی عنزه یوردنده برموضعدر (خمّام) زنار وزنده وغراب وزنده ازد قبیله سندن
بر بطندر خویل بن محمد الزاهد وفرزدق بن جوّاس نام محدّثلر آنلردندر (الخمیم) امیر وزنده ممدوح وستوده
خصال آدمه دینور یقال رجل خمیم ای ممدوح و ثقیل و مستثقل شخصه دینور یقال رجل خمیم ای الثقیل الروح
وهنوز صاغلمش تازه سوده دینور (الخمامة) کتابه وزنده قوشك یلکاری آلتنده اولان فاسد تویه دینورکه
مردار توی تعبیر اولنور (خماء) حناء وزنده برموضعدر (التخمم) تفعل وزنده سفره ده قلان اتمك وطعام
دوکندیسنی وقرنتیسنی اکل ایلمك معناسنه در یقال تخمّم الرجل ماعلی الخوان اذا اکل بقایا ماعلیه من کسار
وحتات (الخندمة) مؤلفك قاعده سی اوزره خانك فتحیله اولمقدر لکن سائر محللرده زبرجه وزنده مضبوطدر
مکه ده بر طاغك اسمیدر (الخندمان) خانك ودالك کسریله بر قبیله آدیدر (الخمة) فتحاتله صدردن آخروب بلغم
اخراج ایدرکن صولوق طارلغی عارضه سنه دینور یقال اخذه الخمة ای ضیق فی النفس عند التنخم (تخنم)
تضرب وزنده برموضع یاخود برجبل آدیدر (الخامة) هواسی بدو ثقیل وخسته لکلی اولان یره دینور * شارحك
بیاننه کوره اصلی خومه در یقال ارض خامة ای وخمة وخامه طورپ دیدکاری سبزه یه دینور فجله معناسنه
جمعی خام در وساق واحده اوزره نابت تازه اکینه دینور و بو یائیه اولمغله مادهٔ آتیه ده مرسومدر جوهری
وهمندن بوراده ذکر ایلدی (الخومان) فتحاتله بریره وخیم اولمق معناسنه در یقال خامت الارض تخوم خومانا
اذا کانت خامة (الاخامة) همزه نك کسریله صفون معناسنه درکه آت اوچ ایاغی اوزره طوروب اللرینك یاخود
آیاقلرینك برنی یوقریجه چکوب طرنغنی دیکمك معناسنه در یقال اخام الفرس اذا صفن و بو واویه و یائیه اولمغله
مادهٔ آتیه ده دخی مثبتدر (الخیمة) خانك فتحیله ابانین دیدکاری طاغلرك اوست طرفنده بر تپه نك اسمیدر
وخیمه بیوت اعرابدن مستدیر اولان بیته دینورکه چادر تعبیر اولنور و بعضلر دیدیکه اوچ یاخود درت عمود
اوزره ترتیب اولنوب اوزرینی ثمام دیدکاری اوتلقله اورتدکاری بیتدرکه حرارت هوادن آنده مستظل اولورلر
یاخود مطلقا آغاج داللرندن ترتیب ایتدکاری بیته دینورکه ترکیده بونلره صلاش تعبیر اولنور خلاصه سی اعراب
طائفه سی قیلدن مدوّر قبه طرزنده اتخاذ ایدرلر و بعضا مستطیل اولور ودریدن دخی دوزرلر لسانمزده بونلره
چادر تعبیر اولنور وآغاجدن چاتدقلرینه ترکمان لساننده آلاچق تعبیر اولنور وسازلقدن یاپدقلرینه هوغ تعبیر
اولنور وحالا متعارف اولان چادرلر محدثدر اوتاق وشمسیه وقبه وآیلاق چادرلری کبی کوناکونی احداث اولنمشدر
وخیمه نك جمعی خیمات کلور فتحاتله وخیام کلور خانك کسریله وخیم کلور خانك فتحی و یانك سکونیله وخیم کلور
عنب وزنده (الاخامة) و (الاخیام) اصلی اوزره خیمه قورمق معناسنه در یقال اخام الخیمة واخیمها اذا بناها
واخامه آت اوچ ایاغی اوزره طوروب اول برنی برمقدارجه چکوب طرنغنی دیکه رك طورمق معناسنه در نته که
واویه ده دخی ذکر اولندی یقال اخام الفرس اذا صفن (التخییم) تفعیل وزنده خیمه یه کیروب او تورمق معناسنه درکه
خیمه نشین اولمق تعبیر اولنور یقال خیم القوم اذا دخلوا فی الخیمة و برمحلده مقیم اولمق معناسنه مستعملدر
یقال خیموا بالمکان اذا اقاموا به و برخوشبو نسنه یی رایحه سی سنمك ایچون مندیل مقوله سیله اورتوب بوریمك
معناسنه در یقال خیم الشیء اذا غطاه بشیء کی یعبق به (الخیم) خانك فتحیله و (الخیمان) فتحاتله و (الخیوم)
و (الخیومة) خالرك ضمیله و (الخیمومة) دیمومه وزنده و (الخیام) کتاب وزنده برنسنه دن قورقوب
چکنلمق معناسنه در یقال خام عنه خیما وخیمانا وخیوما وخیومة وخیمومة وخیاما اذا نکص وجبن و برکیمسه بر آدمه
کید ومکر ایدوب ضرر ووخامتی کندیسنه عائد اولمق معناسنه در یقال خام فلان اذا کاد کیدا فرجع علیه
وایاغی یوقاری قالدرمق معناسنه در یقال خام رجله اذا رفعها (الخامة) ساق واحده اوزره بتمش اکینه دینور
علی قول تازه اکین دسته سنه دینور یاخود صاپنه دینور (الخام) دباغت اولنمامش دری یه دینورکه ترکیده دخی

خام دری تعبیراولنور یاخود دباغتنده اهتمام اولنمامش دری‌یه دینور وهنوز چریلمامش بزه دینوربومعنالرده
فارسیدن معرّبدر وطورپ تعبیر اولنان سبزه‌یه دینور نته‌که واو یه‌ده دخی ذکر اولندی ومحدّثیندن احمد بن
محمد بن عمر والخامی خام کون عملنه منسوبدر (التخیم) تفعل وزننده برآدم چادرنی قورمق معناسنه‌در یقال
تخیم هنا ای ضرب خیمته‌به وطیبك رایحه‌سی صارلدیغی نسنه‌یه یاخود لباسه سینمك معناسنه در یقال
تخیمت الریح الطیبة فی الثوب اذا عبقت به (الخیم) خانك کسریله خوی وطبیعت معناسنه‌در لفظندن مفردی
یوقدر یقال هو کریم الخیم وهم کریم الخیم ای السجیة والطبیعة وقلجك ناملوسنده اولان جوهره دینور فرندمعناسنه
(المخیم) مکیل وزننده بچلمش اکین دمدینه ودسته‌سنه دینور * مؤلف بوراده مسامحه‌ایله تفسیر ایلمشدر ومخیم
بروادی یاخود برجبل آدیدر (المخیّم) معظم وزننده و (المخیّمات) معظمات وزننده بطن بیشه‌ده بنو سلوله
مخصوص برخرمالق آدیدر (خیم) خانك فتحیله و(ذوخیم) و (ذات خیم) برموضع آدیدر (الخیماء) خانك
کسریله ومدّ وقصر ایله ویانك فتحیله‌ده زبانزده دربنی اسد یوردنده برصو آدیدر (خیم) عنب وزننده برطاغك
آدیدر ﴿فصل الدال﴾ (الدأم) دالك فتحی وهمزه‌نك سکونیله برجانبه میل ایدوب اکیلال شیئه طیاق

﴿فصل الدال﴾

اوروب طوغرلتمق معناسنه‌در یقال دأمه دأما من الباب الثالث اذا دعمه و برنسنه‌یی اورتوب بوریان شیئه دینور
(التدأم) تفعل وزننده صو برنسنه‌یی بوریوب اورتمك معناسنه‌در یقال تدأم الماء الشیٔ اذا غمره وپوغور ناقه‌یه
آشمق معناسنه‌در یقال تدأم الفحل الناقة اذا تجللها (التداءم) تفاعل وزننده برنسنه تراکم ایدوب متزاحم
اولمق معناسنه‌در یقال تدأمه الامر اذا تراکم علیه وتزاحم (الدأماء) صحراء وزننده دکزه دینور بحر معناسنه
مؤلف بونی دوم ماده‌سنده دخی ثبت ایتمشدر هربرینك مناسبتی واردر (المدأم) منبر وزننده شول عسکره دینورکه
کثرتندن اوغرادقلری کوه وصحرایی بوریوب احاطه ایلیه یقال جیش مدأم ای یرکب کلّ شیٔ (المتدأم) اسم
مفعول بنیه‌سیله مأبون کیمسه‌یه دینورکه ککز تعبیر اولنور یقال هی متدأم ای مأبون (الدثیمة) ثای مثلثه ایله
سفینه وزننده صیچانه دینور فأره معناسنه (الدجم) رجم وزننده محزون وغمناك اولمق معناسنه در یقال
دجم الرجل دجما من الباب الرابع ودجم علی المجهول اذا حزن ومظلم اولمق معناسنه‌در یقال دجم اللیل دجما
من الباب الاول اذا اظلم ودجم کون وضرب ونوع معناسنه‌در یقال امن هذا الدجم هو ای من هذا الضرب
(الدجم) صرد وزننده دجه‌نك جمعدرکه چوقلقدن برنسنه‌یی بوریوب احاطه ایدن شیئه دینور ومنه اخذته
دجم العشق ای غمراته وظلمه (الدجم) عنب وزننده دجه‌نك جمعیدر دالك کسریله احباب ویاران
واصحاب معناسنه‌در یقال هو کثیر الدجم ای الاخذان والاصحاب ورسوم وعادات معناسنه‌در یقال هم کریم
الدجم ای العادات (الدجة) دالك فتحی وضمیله برسوزه دینور تقول ماسمعت له دجة ای کلمة (الدحم) حای
مهمله ایله رحم وزننده برنسنه‌یی شدّتله اوته قاقق معناسنه‌در یقال دحمه دحما من الباب الثالث اذا دفعه شدیدا
وجماع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال دحم المرأة اذا نکحها (الداحوم) تلکی دوزاغینه دینور (الدحم) دالك
کسریله اصل وبنیاد معناسنه‌در یقال هو من دحم فلان ای من اصله (دحم) (دحمان) داللرك فتحیله (دحیم)
زبیر وزننده اسامیٔ رجالدندر (دحمه) رحمه وزننده (دحام) غراب وزننده اسامیٔ نسواندندر دحمه بنت
جدیع امّ یزید بن المهلب در ابو النجم اشبو * لم یقض ان یملکنا ابن الدحمة * مصراعنده ضرورت وزن ایچون
تحریك ایلمشدر (الدحسم) و (الدحسمان) و (الدحسمانیّ) داللرك وسینلرك ضمیله قاره یاغز اولوب اندامی
دیرنکلو تنومند آدمه دینور ودحسمان تخلیط امور ایدن کیمسه‌یه دینورکه نادانلغندن طوتدیغی مصلحتی عرب صاچی
کبی شوریده وافساد ایدر یقال انه لدحسمان الامر ای مخلطه (الدحقوم) قافله عصفور وزننده عظیم الخلقه
انسان وحیوانه دینور دحوق ودحوق کبی (الدحلمة) دحرجه وزننده برنسنه‌یی طورطوپ ایدوب طاغدن
یابر یوکسك یردن اشاغی‌یه یاخود قویویه القا ایلمك معناسنه‌در یقال دحلم الشیٔ اذا دهوره من جبل الی مهواة او بئر
(الدخم) دالك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌یی عنف وازعاجله اوته قاقق معناسنه‌در یقال دخمه دخما
من الباب الثالث اذا دفعه بازعاج وجماع ایلمك معناسنه‌در یقال دخم المرأة اذا جامعها (الدخشم) شین معجمه ایله
جعفر وزننده و(الدخشم) قنفذ وزننده یومری وایری کوده‌لو قاره آدمه دینور وبودور کیمسه‌یه دینور
وبررجل اسمیدر * مؤلف دخش فصلنده میمی زائد اولمق اوزره ثبت ایلمشدر ونسخه‌لرده حرف تعریفدن
مجرّد مرسوم اولمغله ابتردر (الدودم) علبط وزننده و (الدوادم) علابط وزننده قانه شبیه برنسنه‌درکه سمره
یاخود غرز دیدکلری بادیه اشجارندن حاصل اولور مومیا مقامنه قائم وآنك فعلنی اجراده مجربدر اکثر شام بلادندن

بیروت طاغلرنده بولنور بوماده‌یی دوم ماده سنده ذکر ایلك وهمدر (الدرم) دالك ورانك فتحیله آدمك بالدری دوز و هموار اولمق معناسنه‌در یقال درم الساق درما من الباب الرابع اذا استوی وطپوقلری یاکمیکاری سموزلکدن ات باصوب بوریمك معناسنه در شویله که طپوغك وکمیکك حجمی ات التنده قالوب بلورسز اوله یقال درم الکعب او العظم اذا واراه اللحم حتی لم یبن له حجم ودیشلر چوریوب دوکلمك معناسنه در یقال درمت الاسنان اذا تحاتت ودوه‌نك قوجه‌لقدن دیشلری آشنوب دوکلمك اوزره اولمق معناسنه‌در یقال درم البعیر اذا ذهبت اسنانه ودنا وقوعها (الدرم) دالك فتحی ورانك سکونیله و (الدرم) کتف وزننده و (الدرم) کرم وزننده و (الدرمان) فتحاتله و (الدرامة) کرامه وزننده کرپی وطوشان مقوله‌سی حیوان سرعتله آدملرینی صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه‌در یقال درم القنفذ درما ودرما ودرما ودرمانا ودرامة من الباب الثانی اذا قارب الخطو فی عجلة (الدرماء) حمراء وزننده شول خاتونه دینورکه اتنه‌طلو اولمغله طپوقلرینی ودرسکلرینی ات بوریوب بلورسز ایلمش اوله یقال امرأة درماء اذا کانت لاتستبین کعوبها ومرافقها وکلّ ماغطاه الشحم واللحم وخفی حجمه فقد درم کما ذکر بین العرب بوصفتده اولان نسوان معتبراولمغله همان بونی نسوانده استعمال ایدوب مذکرندن قطع نظر ایلدیلر ودرماء قزل یپراقلی براوتك آدیدروطاوشانه دینور ارنب معناسنه (الدرمة) فرحه وزننده و (المدرّمه) معظمه وزننده جابجا چیقلری ویومریلری اولمیوب دوزوهموار اولان یاخود سرد اولمیوب ملایم ولطیف اولان زرهه‌وصف اولور یقال درع درمة ومدرّمة ای ملساء اولینة ودرمه طاوشانه دینور عندالاکثر ارنب مؤنثه اطلاق اولنمغله اکثری اسامیسی مؤنث عنوانـنده اولور (الادرم) احمر وزننده دیشلری چوریوب دوکلمش آدمه دینور ودوپدوز هموار نسنه‌یه دینور وبرموضع آدیدر وبنو الادرم قریشدن برجماعتدر (الادرام) همزه‌نك کسریله کوچك چوجغك دیشـلری اوینامق معناسـنه‌درکه یرلرندن اصل متین دیشلر چیقمغه باشلدقده اولور دیش سورمك تعبیراولنور یقال ادرم الصبیّ اذا تحرّکت اسنانه لیستخلف اخر ودوه کوشکی بشنجی یاخود التنجی یاشنه وارمق معناسـنه‌درکه اوراده دیشلرینی القا ایدر یقال ادرم الفصیل اذا شرع للاجذاع والاثناء ویردرماء دیدکاری نبات مزبور بتورمك معناسنه‌در یقال ادرمت الارض اذا انبتت الدرماء (الدرّامة) جبّانه وزننده طاوشانه دینور وکرپی‌یه دینور وچرکین یوریشلو بودور وجوجه عورته دینور یقـال امرأة درّامة ای السیئة المشی القصیرة فی الصغر (الدروم) صبور وزنـنده بودخی بدیوریشلو بودور جوجه عورته دینور وکیجه‌لرده ناسزا محلاره تردّد ایدن باشی طشره عورته دینور یقال امرأة دروم اذا کانت تجیئ وتذهب باللیل * شارحك بیـانـنه کوره الذی یجیئ نسخه‌لری غلطدر (الدرّام) شدّاد وزننده کرپی‌یه دینور وچرکین یورویشلو آدمه دینور یقال رجل درّام ای القبیح المشیة (الدارم) غضانام شجره شبیه برشجر معروف آدیدر ودارم بن ابی دارم اصحابدندر ودارم بن مالك بن حنظله تمیم قبیله‌سندن برجماعت پدریدر مقدما اسمی بحر ایدی برکون پدرینه بعض کسه‌لر اقتضا ایدن بردیت خصوصنده استعانه ایلدیله پدری مزبور بحره یابحر ایتنی بخریطة لمال دیو اقچه کیسه‌سنی کتورمکله امر ایلدی اولدخی واروب کیسه‌یی ارقه‌سنه آلوب کندی صغیر وکیسه کبیر وثقیل اولدیغندن آلتنده طوشان کبی درامتله یعنی آدیملرینی خرده خرده آتارق کتورمکله دارم ایله تلقیب ایلدیلر (الدریم) امیر وزننده اتلو جانلو نازکبدن تازه دلبردلوقنلویه دینور (الداروم) شامدن مصر یولنده غزه‌دن‌اوته‌ده برقلعه آدیدر (التدریم) تفعیل وزننده طرنقلری کسدکدنصکره دوزلتمك معناسنه‌در یقـال درّم اظفاره اذا سوّاها بعد القصّ (المداریم) میمك فتحیله مدارین معناسنه درکه مدران لفظندن جمعدر دائما وسخناك وآلوده اولان آدمه دینور مداریم دخی مدرام لفظندن جمعدر (الدرم) کتف وزننده برشجر آدیدر وشیبان قبیله‌سندن برکسه اسمیدر * اودی درم * مثلنك منشأیدر قتل اولنوب انتقامی اخذ اولنمدیغندن علی قول قارظ عنزی کبی نابدید اولدیغندن ضرب اولندی اودی هلك معناسنه‌در (الدرخمین) خای معجمه ایله شرحبیل وزننده آفت وداهیه معناسـنه‌در مبالغة جمع عاقل بنیه سـنده‌در یقال رماه الله بالدرخمین ای الداهیة (الدردم) زبرج وزننده کیجه‌لرده ناسزا محلاره تردّد ایدن باشی طشره عورته دینور وقوجه ناقه‌یه دینور (الدرعم) زبرج وزننده آلچق وکم مایه بدزبان کسه‌یه دینور یقال رجل درعم ای ردیئ بذیئ (الدرقم) قافله زبرج وزننده وقع وحیثیتی اولمیان بی‌قدر وساقط کسه‌یه دینور ودجالك اسمیدر * شارح دیرکه صواب اولان اسم للرجال اولمقدرکه رجلك جمعیدر نته که محکمده هو من اسمـاء الرجال عنوانیله مثبتدر (الدرهم) منبر وزننده و (الدرهام) محراب وزننده و (الدرهم) زبرج وزنـنده وزن معلوم اسمیدرکه مکث بابنده ذکر اولندی التی دانق وزندن

عبارتدر جمعی دراهم ودراهیم کلور* شارح دیرکه بعده سکه‌لو فضه‌ده دخی استعمال اولندی که اقچه تعبیر اولنور
ودم فارسیدن معربدر * مترجم دیرکه یونانی اولان درخمی معرّبی اولدیغی بعض کتب اسلافده رسیدهٔ نظردر
انتهی * ودرهم منبر وزننده اطرافی دیوارلو باغچه‌یه دینور واسامیدندر درهم ابوزیاد ودرهم ابو معاویه اصحابندندر
ودرهم خداش بن زهیرك فرسی اسمیدر وحماد بن زید بن درهم محدّثدر ﴿المدرهم﴾ مدحرج وزننده اقچه‌سی
چوق آدمه دینور یقال رجل مدرهم ای کثیر الدراهم ولاتقل درهم مبنیا للمفعول لکنه اذا وجد اسم المفعول
فالفعل حاصل یعنی بونك فعلی کرچه استعمال ایلمدیلر لکن اسم مفعول موجود اولیجق البته آنك فعلی حاصلدر
﴿الدرهمة﴾ دحرجه وزننده ابه کومجنك یپراقلری درهم شکلنده اولمق معناسنه‌در یقال درهمت الخبازی
اذا صار ورقها کالدّراهم ﴿المدرهمّ﴾ مشمعلّ وزننده عملمانده پك پیرفانی‌یه دینور یقال شیخ مدرهمّ
ای ساقط کبرا ﴿الادرهمام﴾ اشمعلال وزننده برآدمك كوزلری کورمکدن قالمق معناسنه‌در یقال
ادرهمّ بصره اذا اظلم وپك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال ادرهمّ فلان اذا کبرسنه ﴿الدسم﴾ دالك
وسینك فتحیله چرویش یاغنه دینور یقال طعام کثیر الدسم ای الودك ویاغك زفیرینه وبیلاشغندن اولان
کیرو پاسه دینور یقال بیده اوبثیابه دسم ای وضر ودنس ومصدر اولور طعام پك چرویش یاغلو اولمق
معناسنه‌در یقال دسم الطعام دسما من الباب الرابع اذا کثر ودکه وبرآدمك الی یاخود لباسی یاغدن زفیرلنوب
وکیرلو پاسلو اولمق معناسنه‌در یقال دسمت یده اوثوبه اذا کانت دسمة ویقال یده من الدسم سطلة یعنی الی پك
زفیرلولکدن بعینه یاغ سطلی اولمشدر ودسم برنسنه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دسم الشیٔ
اذا کان اغبر الی السواد ﴿الدسم﴾ رسم وزننده جماع ایلمك معناسنه‌در یقال دسم المرأة دسما من الباب الاوّل
اذا جامعها وشیشه‌نك اغزنی طیقامق معناسنه‌در یقال دسم القارورة اذا سدّها وبرنسنه‌نك اثر ونشانی
کیدروب بلورسز ایلمك معناسنه‌در یقال دسم الاثر اذا طسمه ویری یغمور برمقدارجه اصلاتمق معناسنه‌در
یقال دسم المطر الارض اذا بلها قلیلا وقپویی قپامق معناسنه‌در یقال دسم الباب اذا اغلقه ودوه‌یی قطرانلمق
معناسنه‌در یقال دسم البعیر دسما من الباب الثانی اذا طلاه بالهناء ودسم برنسنه‌نك اوجنه وکوشه‌سنه اطلاق
اولنور کویاکه اول نسنه‌نك بیلاشغی اولور ومنه تقول انا علی دسم الامر ای علی طرف منه ودسم مکه قربنده
برموضع آدیدر ﴿الادسام﴾ همزه‌نك کسریله بودخی شیشه‌نك اغزنی طیقامق معناسنه‌در یقال ادسم القارورة
اذا سدّها ﴿الدسام﴾ کتاب وزننده شیشه‌نك طیقاجنه دینور یقال دسم القارورة بالدسام ای السداد ﴿الدسمة﴾
غرفه وزننده طولومك یرتغی سدّ اولنه‌جق یامه‌یه دینور وقرامتق بوزلغه دینورکه فعلی آنفا ذکر اولندی یقال به
دسمة ای غبرة الی السواد وخسیس وکم مایه انسان مولوزی کمسه‌یه دینور یقال ماهو الّا دسمة ای ردیٔ * شارحك
بیانه کوره بونده تسمیه بالمصدردر ﴿الادسم﴾ احمر وزننده پك یاغلو نسنه‌یه دینور ویاغدن زفیرلنمش نسنه‌یه
دینور ولونی قرامتق بوز اولان شیئه دینور مؤنثی دسماءدر ﴿الدیسم﴾ حیدر وزننده تلکونك قانجق کوپکدن اولان
یاوریسنه دینور علی قول قوردك قانجق کوپکدن اولان اینکنه دینور تقول رأیت دیسما ای ولد الثعلب من الکلبة
اوولد الذئب منها وآیو یه دینور دبّ معناسنه علی قول یاوریسنه دینور وبال آریسنك اوغولنه دینور فرخ النحل
معناسنه وظلمت وسواد معنالرینه‌در وبرنبات اسمیدر مفرداتده حماحم ایله تفسیر ایدرلرکه فرنك فسلکنی
دید کاریدر ودیسم قطرب نام امام لغوینك اصحابندن ابو الفتح اللغوی اسمیدر وهر اموره رفق وتانی وشفقت اوزره
اولان ملایم مشرب آدمه دینور یقال هو دیسم ای رفیق بالعمل مشفق وتلکو یه دینور ﴿الداسم﴾ راسم وزننده بودخی
امور ومعاملاتده رفق وشفقت اوزره اولان ملایم ومتانی آدمه دینور ﴿الدیسمة﴾ حیدره وزننده خرده قرنجه‌یه
دینور ﴿التدسیم﴾ تفعیل وزننده دفع چشم زخم ایچون چوجغك زنخدانی چقورنی آزجه سیاه نسنه ایله قاره‌لیوب
بکلمك معناسنه‌در ومنه حدیث عثمان رضی الله عنه انه رأی صبیا تأخذه العین جمالا فقال * دسّموا نونته *
ای سوّدوها لئلا تصیبه العین ﴿الدسیم﴾ امیر وزننده کثیر الذکر آدمه اطلاق اولنور ومنه الحدیث الضعیف
❊لاتذکرون الله الّا دسما❊ یحتمل ان یکون مدحا وان یکون ذمّا یعنی ابو الدرداء حضرتلرندن مروی ❊ارضیتم ان شبعتم
عاما ثم عاما لاتذکرون الله الّا دسما❊ حدیثنده واقع دسم لفظی که رسم وزننده‌ده قاروره اغزنی طیقامق معناسندن
مأخوذ اولمغله درونلری ودهانلری ذکر خدای متعال‌ایله طولمش وطیقانمش دیمك اولورکه مدح اولور یاخود
تدسیم نونه‌دن مأخوذ اولمغله قلت معناسنی متضمن اولدیغندن ذمّ اولور کرچه نسخه‌لرده غائب صیغه‌سیله
لایذکرون عبارتیله مرسوم اولوب لکن نهایه‌ده عبارت مرقومه ایله مثبوت اولمغله بعینها نقل اولندی ﴿دسمان﴾ عثمان

وزنده بر موضع آدیدر (الدشمة) شین معجمه ایله غرفه وزنده خیرو منفعتسز جاد کبی شخصه دینور یقال ما انت
الّا دشمة ای لاخیرفیك (الدعم) دالك فتحی و عینك سکونیله بر طرفه میل ایلمش نسنه یه طیاق اوروب طوغرلتمق
معناسنه‌در یقال دعم الشیٔ دعما من الباب الثالث اذا مال فاقامه و جماع ایلك علی قول دورتشدرمك یاخود
ایچنه بوس بتون صوقمق معناسنه‌در یقال دعم المرأة اذا جامعها او طعن فیها او اولجها اجمع (الدعمة) و (الدعامة)
و (الدعام) داللرك کسریله تمکین ایچون بینه اوریلان دیرکه دینورکه پاینده تعبیر اولنور یقال مال حائطه فدعمه
بدعمة و دعامة و دعام و هو عماد البیت و اصمه کرویدنه اوریلان طیاغه دینور جمعی دعم کلور عنب وزنده و دعائم
کلور و دعامة القوم بر قومك سید و سرکرده‌لرینه اطلاق اولنور یقال هو دعامة قومه ای سیدهم و بکره‌نك
ایکی اغاجلرینك هر برینه یعنی قیونك ایکی جانبنده اولان اغاج میللرك هر برینه دینورکه چرخی انلره وضع ایدرلر
ایکیسنه دعامتان دیرلر و دعامه اسامیدندر دعامة بن غریز و اوغلو قتاده بن دعامه اصحابدندر (الادعام) تشدید
دالله افتعال وزنده دعامه یه طیانمق معناسنه‌در یقال ادعم الرجل اذا اتّکأ علی الدّعامة (الدعمیّ) کردیّ
وزنده دولکره اطلاق اولنور یقال هو دعمیّ ای نجّار بو جهتله کراسته جیه‌ده اطلاقی صحیحدر و دعمیّ الطریق
یوللك اولو برینه یاخود اورته‌سنه اطلاق اولنور یقال اخذ دعمیّ الطریق ای معظمه او وسطه و قوامی پك و محکم
شیئه دینور یقال شیٔ دعمیّ ای شدید الدعام و شول آته دینورکه کوکسنده یاخود سینه‌بند یرنده صقرلغی اوله
ادعم دخی دینور و دعمیّ بن جدیله بر قبیله پدریدر (الادعم) احمر وزنده بو دخی کوکسنده یاخود سینه‌بند یرنده
صقرلغی اولان آته دینور یقال فرس دعمیّ و ادعم اذا کان فی صدره اولبته بیاض (الدعامة) سحابه وزنده
شرط معناسنه مستعملدر مشروطك ادّعامی تصوّریله‌در یقال له دعامة ای شرط (دعام) غراب وزنده
عربدن بر بطن عظیم اسمیدر (دعام) کتاب وزنده بر رجل اسمیدر (دعمان) سحبان وزنده بر موضعدر (دعمه)
غرفه وزنده اجأ نام جبلده بر صو آدیدر (الدعرم) زبرج وزنده جثه‌سی خوار و چرکین اندامسز بودوره دینور
و دعقس معناسنه‌درکه سائر دوه‌لر ایچه‌دکدنصکره ایچن دوه‌یه دینور ذلتندن ایلرو یه صوقلیوب دوه‌لرك ایچمنه
منتظر اولوب انلردنصکره واروب ایچر (الدعرمة) دحرجه وزنده آدملری طوشان کبی تیز تیز و صیق صیق
اتارق یوریمك معناسنه‌در یقال یدعرم فی مشیه ای یخطی قصرا فی عجلة (دعسم) جعفر وزنده بر رجل اسمیدر
(دعشم) شین معجمه ایله بر رجل آدیدر (دعانیم) اقانیم وزنده خثعم قبیله‌سندن بنو الحلیس یورنده بر صو آدیدر (الدغم)
دالك فتحی و غین معجمه‌نك سکونیله اسّی یاخود صوغوق بر آدمی قپلامق معناسنه‌در یقال دغمهم الحرّ و البرد و دغمهم
دغما من الباب الثالث و الرابع اذا غشیهم و برونك کیکنی ایچنه طوغری ازمك معناسندر یقال دغم انفه دغما من الباب
الثالث اذا کسره الی باطن و قابی قپاقلیوب اورتمك معناسنه‌در یقال دغم الاناء اذا غطاه و رغم کلمه‌سنی تأکید ایچون
ایراد اولنور یقال فی الدعاء رغماله دغما سغما (الادغام) همزه‌نك کسریله بو دخی اسّی یا صوغوق برکسه‌یی قپلامق
معناسنه‌در یقال ادغمهم الحرّ و البرد اذا اغشیهم و یوزی قرارتمق معناسنه‌در یقال ادغمه الله ای سوّد وجهه یعنی اذلّه
و آتك اغزینه کم کچورمك معناسنه‌در یقال ادغم الفرس اللجام اذا ادخله فی فیه و صرفیون اصطلاحنده بر حرفی آخر
حرف ایچره درج و ادخال ایلمکدن عبارتدرکه جنس و احددن اوله‌لر یقال ادغم الحرف فی الحرف ای ادخله و طعامده
آج کوزلولکدن ناشی اهل سفره کندیسنی سبق ایدرلر دیو تیز تیز لقمه‌یی چینمکسزین یوده‌رق یمك معناسنه‌در
یقال ادغم فلان اذا بادر القوم مخافة ان یسبقوه فاکل بلا مضغ و بر آدمی خوار و خاکسار ایلمك معناسنه‌در یقال
ادغمه الله ای ارغمه (الدغمة) غرفه وزنده و (الدغم) فتحتینله آت الوانندن بر لوندرکه چهره‌سی و دوداقلری
اطرافی قرامتق اولوب سائر جسدینك سیاهلغندن اشدّ اوله مراد اچق یاغز اولوب لکن چهره‌سی و دوداقلری
اطرافی بدنندن زیاده یاغز اوله‌قدر خلاصه‌سی بوزمتق یاغزدرکه ترکمانلر قوکور تعبیر ایدرلر مقبول لون دکلدر
(الادغیمام) احمیرار وزنده آت دغمه رنکده اولمق معناسنه‌در یقال ادغامّ الفرس اذا کانت به دغمة (الادغم) احمر
وزنده دغمه رنکنده اولان آته دینور مؤنثی دغمـاءدر بو طونده اولان آته فارسیده دیزج دینور یقال فرس ادغم
اذا کانت به دغمة و هی من الوان الخیل ان یضرب وجهه و جحافله الی السواد و یکون ذلك اشدّ سوادا من سائر
جسده ☼ مؤلف کرچه فارسیده دیزج دینور دیو بیان ایلدی لکن دیزج دیزه معرّبیدرکه یاغز آته کذلك بوز آته
دینورکه قرامتق اوله بعض قوردلك و بیان اشکنك رنکلری طرزنده اولان یاغز اولورکه یلیسی و چهره‌سی و اغزینك
چوره‌سی زیاده‌جه قرامتق اولور و ادغم برونی سیاه اولان حیوانه دینور و ککزندن سویلر اولان آدمه دینور یقال
رجل ادغم ای یتکلم من قبل انفه (الادّغام) دالك تشدیدیله افتعال وزنده بو دخی بر حرفی آخر حرف ایچره درج

وادخال ايلمك معناسنه‌در يقال ادغم الحرف فى الحرف اذا ادخله (الدغمان) عثمان وزننده سياه آدمه دينور
على قول عظيم الهيكل سياه آدمه دينور و بررجل اسميدر دالك فتحيله ده زبا نزده‌در (الداغم) راغم وزننده‌واكا
مؤكد اذكر اولنور يقال رجل راغم داغم (الدغام) غراب وزننده بوغاز اغريلرندن بركونه اغرى‌يه دينور (دغيم)
زبير وزننده بررجل اسميدر (الدغم) دالك ضميله بيض معناسنه‌در يعنى ادغم لفظندن جمع اولوب آق نسنه‌لره
دينور بوجهتله كوياكه ضدّ اولور (الدقم) دالك فتحى و قافك سكونيله شديد غم واندوهه دينور كرك بورج وكرك
سائر جهتدن اولسون يقال اخذه الدقم اى الغمّ الشديد من دين وغيره ودقم مصدر اولور بر آدمك ديشلرينى
اوفاتمق معناسنه‌در يقال دقه دقامن الباب الاول والثانى اذا كسر اسنانه و برآدمى آنسزين اوته قاقق معناسنه‌در
كذلك كوكسنه قاقيورمك معناسنه‌در يقال دقه اذا دفعه مفاجأة وكذا يقال دقه اذا دفعه فى صدره وايچريده
اولان كمسه اوزره روزكار كيرمك معناسنه‌در يقال دقت الريح عليه اذا دخلت (الدقم) فتحتينله ضرر وزيان
معناسنه‌در يقال به دقم اى ضرر * شارح ديركه صواب اولان ضنز اولمقدر زائين معجمتين ايله‌كه مخرج كلامى
ضاد حرفنه اورمقسزين سويليه‌مز اولمق معناسنه‌در ودقم بر آدمك اوك ديشلرى چوريوب دوكلمك معناسنه‌در
يقال دقم الرجل دقامن الباب الرابع اذا ذهب مقدّم اسنانه (الاندقام) انفعال وزننده بودخى بركمسه اوزره
طشره‌دن روزكار كيرمك معناسنه‌در يقال اندقت الريح عليه اذا دخلت (الدقّ) فلزّ وزننده ديشلرى قيريق
آدمه دينور يقال رجل دقّ اى المكسور الاسنان (الدقّ) هجفّ وزننده‌واسع نسنه‌يه دينور (الادقم) احمر
وزننده اوچ ديشى صنمش آدمه دينور دقم مذكوردن وصفدر يقال رجل ادقم اذا كانت قدانكسرت ثلاث من اسنانه
(المدقم) محسن وزننده شول قارى‌يه دينوركه فرجى پك واسع اولمغله هر نسنه‌يى بردن بلع ايدر اوله على قول جماع
اولنوركن فرجى اوتر اوله يقال امرأة مدقم اذا كانت يلتهم فرجها كلّ شئ او يصوّت فرجها عند الجماع (دقيم)
زبير وزننده (دقان) عثمان وزننده اسامئ رجالدندر (الدقة) فرحه وزننده پك قوجه‌لقدن ديشلرى دوكيلوب
چكه‌لرى الدن كتمش دوه‌يه وقيونه دينور (الدكم) دالك فتحى وكافك سكونيله برآدمك كوكسنه قاقق معناسنه‌در
تقال دكم فى صدره دكما من الباب الاول اذا دفع و برنسنه‌يى برى برى اوزره دوكوب خرد ايلمك معناسنه‌در خرمن
دمتلرينى دوكدكلرى كبى يقال دكم الشئ اذا دقّ بعضه على بعض (التداكم) تفاعل وزننده ايتشمك
معناسنه‌در يقال تداكموا اذا تدافعوا (الاندكام) انفعال وزننده برتنك ياخود شدّتلو يره صوقيلوب كيرمك
معناسنه‌در يقال اندكم فلان اذا انقحم (دكمه) ثمره وزننده مغربده بربلده آديدر (التدكيم) تفعيل وزننده برنسنه‌يى
برنسنه ايچره صوقمق معناسنه‌در يقال دكمه فيه اذا ادخله فيه وبر آدمك بوغازينك اورته‌سنه باش ايله
سوسوب قاقق معناسنه‌در يقال دكم فلانا برأسه اذا انطحه فى حاق حنجورته (دكيم) زبير وزننده بررجل اسميدر
(الدلم) فتحتينله برنسنه دوز وطانيجق يالچين اوله‌رق پك سياه اولمق معناسنه‌در يالچين سياه قيا كبى يقال دلم
الشئ دلما من الباب الرابع اذا اشتدّ سواده فى ملوسة ودوداق صارقق اولمق معناسنه‌در يقال دلمت الشفة اذا
تهدلت واسم اولور دوداقده اولان صارققلغه دينور يقال فى شفته دلم اى هدل وحيه‌يه شبيه برجانور اسميدركه
حجاز ديارنه مخصوصدر پك ياوز جانور اولمغله * اشدّ من الدلم * ضرب مثل اولمشدر و بررجلك اسميدر (الادليمام)
احميرار وزننده بودخى برنسنه دوز ويالچين اوله‌رق پك سياه اولمق معناسنه‌در يقال ادلامّ الشئ اذا اشتدّ
سواده فى ملوسة وكيجه پك قرا كو اولمق معناسنه‌در يقال ادلامّ الليل اذا ادلهمّ (الادلم) احمر وزننده قره ياغز
آدمه دينور يقال رجل ادلم اى آدم وپك سياه آدمه وپك سياه طاغه دينور وارسلانه دينور وارندج معناسنه‌دركه
زاج تعبير اولنان قاره بويه‌در (الدلام) سحاب وزننده سياهلغه دينور يقال به دلام اى سواد وسياه نسنه‌يه
دينور يقال شئ دلام اى اسود (الدلماء) حمراء وزننده آيك اوتوزنجى كيجه‌سنه اطلاق اولنور يقال هذه ليلة الدلماء
اى ليلة ثلاثين (الديلم) حيدر وزننده برمعروف طائفهٔ انسانى اسميدر برهانده مسطور اولديغى اوزره ديلم ايرانده
كيلان ايالتنده برشهردر خلقى بغايت شديد اولوب صاچلرى قيورجق اولور آنلره دخى ديلم اطلاق اولنور فى الاصل
اكراد قسمندن برصنف ايديلر وديلم آفت وداهيه معناسنه‌در ودشمن وعدوّ معناسنه مستعملدر يقال هو ديلم
من الديالمة اى عدوّ من الاعداء وجماعت وكروه معناسنه مستعملدر وقرنجه‌لق وكنه‌لك يره دينوركه حوض
اياقلرنده ودوه ياتاقلرنده اولور وتراج قوشنك ارككنه دينور يقال صاد ديلما وهو ذكر الدراج وباديه‌ده سلم
اغاجنك اسميدر وبنوضبه جماعتنك لقبيدر پك سياه اولدقلرندن ملقب اولديلر وبنى عبسن يوردنده برصويك
آديدر وبغرتلق قوشندن برنوع ياخود ارككنه دينور وديلم بن فيروز ياخود فيروز بن ديلم اصحابدندر

و بو پیغمبرلك ادعاسنده اولان اسود عنسی نام كذابك قاتلی فیروز دیلمیّ دكلدر اول دیلم طائفه‌سنه منسوبدر
و جبل دیلمی اضافتله مكه‌ده مروه اوزره مشرف طاغك اسمیدر ﴿ابودلامه﴾ ثمامه وزننده بركمسه‌نك كنیه‌سیدر
مأمون خلیفه‌یه معاصر و كتب ادبیه‌ده لطائف و مناقبی مثبت برشوخ و شیرینكار آدم ایدی و ابودلامه مكه‌ده
حجون اوزره مشرف برطاغه اطلاق اولنور ﴿الدلم﴾ صرد وزننده فیل دیدكلری حیوانه دینور ﴿دلام﴾ غراب
وزننده ﴿دلیم﴾ زبیر وزننده اسمادندر ﴿الدلثم﴾ ثای مثلثه ایله جعفر وزننده و ﴿الدلاثم﴾ علابط وزننده جست و چالاك
انسان و حیوانه دینور ﴿الدلخم﴾ خای معجمه و تشدید لامله جردحل وزننده جثه‌سی عظیم یومری و ایری دوه‌یه دینور
و شدید علت و مرضه دینور یقال اخذه دلخم ای داء شدید و خفیف اویقویه علی قول اوزون اوزادی اویقویه
دینور و هرثقیل نسنه‌یه دلخم دینور ﴿الدلظم﴾ ظای معجمه ایله جعفر وزننده و زبرج و سبحل و جردحل و اردبّ
وزنلرنده بغایت یاشلو اولغله عملانده اولمش ناقه‌یه دینور و سبحل وزننده قویّ و توانا اركك دوه‌یه و یاوز و شدید
آدمه دینور ﴿الدلقم﴾ قافله زبرج وزننده قوجه قاری‌یه دینور و پك یاشلولغندن دیشلری آشنوب اوفانمش ناقه‌یه
دینور ﴿الادلهمام﴾ اقشعرار وزننده پك قراكولق باصمق معناسنه‌در یقال ادلهمّ الظلام اذا كثف و یقال
اسود مدلهمّ مبالغة ﴿الدلهم﴾ جعفر وزننده مظلم معناسنه‌در یقال لیل دلهم ای مظلم و قورده دینور ذئب
معناسنه و بغرتلق قوشنك ارككنه دینور و عشق و هوادن دیوانه و ارسرسم و واله و آشفته اولمش عاشقه دینور
یقال هو دلهم ای المدله العقل من الهوی و دلهم بررجل اسمیدر ﴿الدلهام﴾ قرطاس وزننده ارسلانه دینور
و ایشلك كاركذار و نافذ كمسه‌یه دینور یقال رجل دلهام ای ماض ﴿الدمّ﴾ دالك فتحی و میمك تشدیدیله برنسنه‌یی
برشیئه سوروب صوامق معناسنه‌در یالدزو بویه سورمك كبی یقال دمّه یدمّه دمّا من الباب الاوّل اذا طلاه به و دیواری
كرج ایله صوایوب بادانه چالمق معناسنه‌در یقال دمّ البیت اذا جصصه و كمی‌یی زفت ایله قلفاتلمق معناسنه‌در
یقال دمّ السفینة اذا قیرها و كوزك طشره‌سنه دمام یعنی اصپور و زعفران مقوله‌سی نسنه سورمك معناسنه‌در
یقال دم العین اذا طلا ظاهرها بدمام و یری دوزلتمك معناسنه‌در یقال دمّ الارض اذا سوّاها و بركمسه‌یه تمام
درجه‌ده شدید عذاب ایله عذاب ایلمك معناسنه‌در یقال دمّ فلانا اذا عذبه عذابا تامّا و برآدمك باشنی ازوب خرد
ایلمك یاخود یارمق معناسنه‌در یقال دمّ رأسه اذا شدخه او شجه و اورمق معناسنه‌در یقال دمّه اذا ضربه و سرعتله
یوریمك معناسنه‌در یقال دمّ الرجل اذا اسرع و خلقی استیصال و جهیله ریزه ریزه قیروب چورمك معناسنه‌در
یقال دمّ القوم اذا طحنهم فاهلكهم و عرب طاوشانی یوه‌سنك اغزنی طپراغله دوپدوز اورتوب بلورسز ایلمك
معناسنه‌در یقال دمّ الیربوع جحره اذا غطاه و سوّاه و آیغر قسراغه آشمق معناسنه‌در یقال دمّ الحصان الحجر
اذا نزا علیها و یرده منتارك اوزرینی طپراقلیوب كومك معناسنه‌در یقال دمّ الكمأة اذا سوّی علیها التراب و دم
برنسنه‌یه طلا اولنان شیئه دینور دمام كبی كما سیذكر و برنبات آدیدر و دمّ مخففه‌ده لغتدركه قانه دینور دم مخففه‌نك
اصلی دمی ایدی * شارح دیركه نته‌كه شاعرك اشبو * اهان دمك فرغا بعد عزته * یاعمرو بغیك اصرارا علی الحسد *
بیتنده تضعیفله وارداولدی لكن ینه اصلی دمی اولوب یاء میمه قلب و ادغام اولنمق ملحوظدر ﴿التدمیم﴾ تفعیل وزننده
بودخی كوزك طشره‌سنه زعفران و خولان مقوله‌سی نسنه سورمك معناسنه‌در یقال دمّم العین اذا طلا ظاهرها
بدمام ﴿الدمدمة﴾ زلزله وزننده بودخی ناسی استیصال و جهیله خاكسار ایدوب ریزه ریزه قیروب چورمك
معناسنه‌در طلا معناسندن مكرردر یقال دمدم القوم و دمدم علیهم ای طحنهم فاهلكهم و خشم و غضب
معناسنه‌در یقال اخذته الدمدمة ای الغضب و برآدمه خشم و غضبله كومورده‌نرك سوز سویلمك و آلاباندوه‌ یرمك
معناسنه‌در یقال دمدم علیه اذا كلمه مغضبا ﴿الدمیم﴾ و ﴿الدمیمة﴾ دالك فتحیله شول چوملكه دینوركه قیریغی
جبر و مرمت اولدقدنصكره اوزری طحال یا كید یاخود دم ایله صوانمش اوله بونی ایوجه طوتسون دیو ایدرلر یقال
قدر دمیم و دمیمة ای مطلیة بالطحال او الكبد او الدم بعد الجبر و دمیم جثه‌سی حقیر و چركین خیره و جوره آدمه دینور
جمعی دمام كلور جبال وزننده مؤنثی دمیمه‌در جمعی دمائم كلور و دمام كلور جمع مذكری كبی یقال رجل دمیم
ای حقیر یعنی قبیح ﴿الدمم﴾ عنب وزننده قیریق و یاریق چوملك قیریغنی و یاریغنی صیوایه‌جق نسنه‌یه دینور
قان كبی و قویو اغوز كبی اعراب طائفه‌سی بو مقوله ایله صوارلر زیراطین حكمت مقوله‌سی انلرده اولمز ﴿الدمام﴾ كتاب
وزننده صوایه دینور نه‌كونه اولورسه اولسون یقال دمّه بالدمام و هو ماطلی به و كوچك چوجغك جبهه‌سنه طلا
ایلدكلری دوایه دینور خولان مكی كبی و یغمورسز سحابه دینور یقال بدا فی السماء دمام ای سحاب لاماء فیه
﴿المدموم﴾ كوده‌سی لحم و شحم ایله مملو اولوب نهایت درجه‌ده سموز اولان انسان و حیوانه دینور یقال رجل و فرس

مدموم اى المتناهى السمن الممتلئ بالشحم ﴿الدمّة﴾ دالك كسريله كهله يه دينور قمله معناسنه وقرنجه يه دينور
وهيئتى خرده وحقير بودور آدمه دينور وكدى يه دينور هرّه معناسنه ودوه قيغنه دينور بعره معناسنه وقيون
يتاغنه دينور ﴿الدمّة﴾ دالك ضميله طريقه واسلوب معناسنه در يقال هو فى دمّة حسنة اى طريقة وبرلعب آديدر
وداماء معناسنه دركاسيذ كر ﴿المدمّة﴾ ميمك كسريله اغاجدن برآلتدركه ديشلرى اولور چفتجيلر اكين اكدكدنصكره
انكله اكيلان يرى تسويه ايدرلر سوركو تعبير اولنور ﴿الدممة﴾ صردهوزننده و﴿الداماّء﴾ ميمك تشديديله كه اصلى دامماء
ايدى عرب طوشانك يوه‌لرندن برينك اسميدركه ديكرلرينه نافقاء وقاصعاء وراهطاء دينور وشول طپراغه دينوركه
عرب طوشانى كندى يواسندن طشره چكوب آنكله يواسنك اغزنى اورتوب بلورسز ايلر جمعى دوامّ كلور فى الاصل
فواعل وزننده ﴿الدمامة﴾ كرامه وزننده برآدم چركين وجودلى خوار وبدمنظر اولمق معناسنه در يقال دممت
يافلان ودممت ودممت دمامة من الباب الثانى والاول والرابع والخامس اى اسأت يعنى صرت قبيح المنظر ﴿الادمام﴾
همزه‌نك كسريله بدو ناسزا ايش ايشلمك معناسنه در يقال ادممت يافلان اى قبحت الفعل وبركمسه چركين وبدهيئت
اولمق على قول خرده وچركين اولادى اولمق معناسنه در يقال ادمّ الرجل اى اقبح اوولدله ولد دميم ﴿الديموم﴾
و﴿الديمومة﴾ دالك فتحيله ككيش بيابانه دينور ﴿الدمدامة﴾ دالك فتحيله برنوع اوت اسميدركه هاويج كوكى كبى
اولوب پك ولذيذ اولمغله اكل اولنور جمعى دمدام كلور هاسز ﴿الدمّ﴾ دالك كسريله دبّه لكه دينور يقال به دمّ
اى ادرة ﴿الدمادم﴾ علابط وزننده برنوع نباتدر ايكى صنف اولور برى زياده سيله قرمزى وبريسى اندن اچق اولوب
وتپه سنده سياهلق اولور ايكى نوعيده آغزدن اقان سالياري قاطعدر وايكى نوعندن دخى يارمدنك مقدارنى شرب
دماغ صبيانى مقوّيدر ﴿الدمدم﴾ زبرج وزننده قورى اوتلغه دينور واوزرندن ييل چكمش بغدايجق اوتنك قوريسنه
دينور ﴿دمدم﴾ جعفروزننده برموضع آديدر ﴿دممى﴾ زمكى وزننده نهر فرات اوزره برقريه آديدر ﴿الدمماء﴾ غلواء
وزننده داماء معناسنه دركه عرب طوشانى يوه‌لرندن بريسنه دينور ﴿المدمّم﴾ معظم وزننده ايچنك ديوارى طاشله
اورلمش ديبى يقين قيويه دينور ﴿الدنّمة﴾ و﴿الدنّامة﴾ داللرك كسرى ونونلرك تشديديله بودور آدمه دينور وخرده
قرنجه يه دينور ﴿التدنيم﴾ تفعيل وزننده بركمسه دنى والچق وفرومايه اولمق معناسنه در يقال دنّم الرجل اذا نذل
ويياى ولكن مقوله‌سى چكره مك معناسنه در ترنيم كبى يقال دنّمت القوس والطست اذا صوتت ﴿الدندم﴾ زبرج
وزننده قرارمش اسكى اوته دينور ﴿الدوم﴾ نوم وزننده و﴿الدوام﴾ و﴿الديمومة﴾ داللرك فتحيله دائم وبرقرار
اولمق معناسنه در يقال دام الشئ يدوم ويدام دوما ودواما وديمومة من الباب الاول والرابع اذا ثبت وامتد
وقولهم دمت تدوم نادرة يعنى ماضيده عينك كسرى ومضارعده ضميله شاذدر * شارح ديركه بومت تموت وفضل
يفضل كبى شواذ دندر وعند البعض تداخل اللغتين قبيلندندركه دمت باب رابعدن وتدوم اوّلدن اخذ اولنمشدر
انتهى * ودوم دائم وثابت معناسنه اولوركه وصف بالمصدر اولور يقال ظلّ دوم اى دائم ودوم ودوام متحرّك
نسنه سكونت بولمق معناسنه مستعملدركه ديكلمك تعبير اولنور يقال دام الشئ اذا سكن ومنه الماء الدائم وقوغه
صوايله طپطلو اولمق معناسنه مستعملدر يقال دامت الدلو اذا امتلأت ودوم سحاب دائم المطر اولمق معناسنه در
كماسيذكر ودوم برشجر اسميدركه مقل آنك ثمريدر بلاد عربده خصوصا يمنده اولور وسدر اغاجنه ده دوم دينوركه نبق
آنك ثمريدر وپك اولو اغاجه دخى دينور * مؤلفك ماكان قولنده ماء لفظى مبالغه ايچوندر ودوم اسماندر دوم بن حمير
بن سبا اولاد قحطاندندر ﴿الادامة﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى دائم ايلمك معناسنه در يقال ادام الشئ اذا جعله
دائما وقوغه‌يى طولدرمق معناسنه در يقال ادام الدلو اذا ملأها وسحاب ديمه ديدكلرى يغمور ياغدرمق
معناسنه در يقال ادامت السماء اذا مطرت ديمة وقينايان تنجره‌نك قينامسنى تسكين ايچون صوغوق صو سرپمك
معناسنه در يقال ادام القدر اذا نضحها بالماء البارد ليسكن غليانها واوقى باش پرمق اوزره چكرتمك معناسنه در
يقال ادام السهم اذا نقره على الابهام وتنجره‌نك غليانى ساكن اولدقدنصكره ساج اياغندن ايندرميوب على حاله
قومق معناسنه در يقال ادام القدر على الاثفية اذا ابقاها عليها بعد الفراغ ﴿الاستدامة﴾ برخصوصده
عجله ايليوب تأنّى قلمق على قول دوامنى طلب ايلمك معناسنه در يقال استدامه اذا تأنّى فيه او طلب دوامه
وقوش هواده دائره كبى دور ايده‌رك پرواز ايلمك معناسنه دركه يوكسلمك ايچون دوران ايدرلر يقال استدام الطائر
اذا حلق فى الهواء وحق طلب بابنده مديونه رفق وسهولتله معامله ايلمك معناسنه در يقال استدام غريمه
اذا رفق به نته‌كه استدماء دخى بومعنايه‌در ﴿المداومة﴾ مفاعله وزننده بودخى برايشده عجله ايليوب تأنّى قلمق
معناسنه در على قول دوامنى طلب ايلمك معناسنه در يقال داوم الامر اذا تأنّى فيه او طلب دوامه ﴿الديّوم﴾ قيّوم

وزننده دائم و همیشه نسنه یه دینور یقال شیٔ دیّوم ای دائم (الدائم) همیشه و ثابت نسنه یه دینور و آقیوب طورن
صویه دینور یقال ماء دائم ای ساکن (الدیمة) دالك کسریله رعد و برقسز سکون اوزره چوق زمان یاغان یغموره
دینور علی قول بش کون یاخود التی یایدی کون یاخود بر کون بر کیجه متصل یاغان یغموردن عبارتدر و عندالبعض
دیمه نك اقلّ مدّتی ثلث نهاردر یاخود ثلث لیل مقداریدر و اکثرینه حدّ یوقدر جمعی دیم کلور قربه و قرب کبی
و دیوم کلور یقال مطرتهم السماء بدیمة و هو مطر یدوم فی سکون بلا رعد و برق او یدوم خمسة او ستة او سبعة او یوما
و لیلة او اقله ثلث النهار او اللیل و اکثره مابلغ یعنی مابلغ من العدّة و یقـال مازالت السماء دوما دوما و دیما دیما
ای دائمة المطر (الدیم) دالك فتحیله دوم کبی سحاب دائمة المطر اولمق معناسـنه درکه ذکر اولندی و سحاب
دیمه دیدکلری مطر یاغدرمق معناسنه در یقال دامت السماء تدیم دیما اذا مطرت دیمة (التدویم) و (التدییم) تفعیل
وزنلرنده بونلرده سحاب دیمه یاغدرمق معناسـنه در یقال دوّمت السماء و دیمت اذا امطرت الدیمة پس بو واویه
و یائیه در و کلب قسمی پك اوزون اوزادی سکردوب کتمك معناسـنه در یقال دوّمت الکلاب اذا امعنت فی السیر
و کونش فلکده دوران ایلك معناسـنه در یقـال دوّمت الشمس اذا دارت فی السماء و کوزك سیاهی اغرشقده
دونر کبی دوران ایدر هیئتنده کورنمك معناسنه درکه کوزی چرخ کبی دونر تعبیری زبانزده در یقال دوّمت عینه
اذا دارت حدقتها کانها فی فلکة کذلك چور بایه یاغ قوندقده یوزنده قلقان شکلنده دوران ایلك معناسـنه در
یقـال دوّمت المرقة اذا اکثر فیها الاهالة حتی تدور فوقها و بر نسنه یی یشارتمق معناسـنه در یقـال دوّم الشیٔ
اذا بله و زعفران مقوله سی داروبی صویه اصلاتمق معناسـنه در یقال دوّم الزعفران اذا دافه و تنجره قینار ایکن
غلیانینی تسکین ایچون صوغوق صو سرپمك معناسنه در علی قول مطلقا بر نسنه ایله تنجره نك غلیانینی تسکین ایلك
معناسـنه در یقال دوّم القدر اذا نضحها بالماء البارد لیسکن غلیانها او کسر غلیانها بشیٔ و قوش هواده دائره
قوروب دوران ایلك معناسنه درکه آیلنمق تعبیر اولنور بالایه صعود ایچون دوران ایده رك پرواز ایدر یقال دوّم
الطائر اذا حلق فی الهواء بعضلر دیدیکه تدویم قوش قنادلرینی اوینائمیه رق پرواز ایلمسندن عبارتدر یقال دوّم
الطائر اذا طار فلم یحرّك جناحه و دوّامه اوینامق معناسنه در تقول دوّمت الدوّامة ای لعبتها (الدوّامة) رمّانه
وزننده فرلاق دیدکلری نسنه درکه اوغلانجقلر اوینارلر اغرشق کبی صاپلو اغاجدن یپارلر جمعی دوّام در هاسز
(المدیمة) میمك فتحیله دیمه دیدکلری یغمور یاغمش یره دینور یقال ارض مدیمة اذا اصابتها الدیمة (المدام) غراب
وزننده مطر دائمی یه دینور و خمره دینور مدامه دخی دینور مبتلا اولان مداومت ایلدیکیچون و اشربهٔ سائره نك
مداومت شربنه آدم طاقت کتوره میوب اکا مستطیع اولدیغیچون اطلاق اولندی یقـال شرب المدام و المدامة
ای الخمر (الداماء) مدّ ایله دریایه دینور اصلی دوماء ایدی دالك و واوك فتحیله یاخود واوك سکونیله بو صورتده اعلالی
یعنی واوی الفه قلب اولنمسی شاذّ اولور (الدیموم) دیم ماده سنده ذکر اولندی (المدوم) منبر وزننده و (المدوام)
محراب وزننده تنجره نك غلیانینی تسکین ایده جك اغاجه دینور چومچه کبی (دومة الجندل) که * دوماء الجندل *
دخی دینور دالك ضمیله در بر حصن آدیدرکه حجاز ایله شام میانینی فاصلدر (دومان) سحبان وزننده ابن بکیل بن
جشمدرکه همداندن بر قبیله پدریدر (الدومیّ) رومیّ وزننده ابن قیس بن ذهل درکه اصحابدندر (الدام) بر موضع
آدیدر (یدوم) یقول وزننده بر جبل یاخود بر وادی اسمیدر (ذو یدوم) یمنده بر قریه یاخود بر نهرك اسمیدر (الدوام)
غراب وزننده باش دونمسی عارضه سـنه دینورکه باش چکرنمه تعبیر اولنور یقـال اخذه الدوام ای الدوار
(المدیم) مقیم وزننده دائما برونی قنایان آدمه دینور یقال هو مدیم ای راعف (الدومة) تمره وزننده خایه یه دینور
خصیه معناسـنه شجر دوم ثمرینه تشبیهله در و بر میخانه جی عورتك اسمیدر (الدومان) قحطانله قوشك هواده
یاخود صو چوره سـنده دونمه سـنه دینور (مدامه) سحابه وزننده بر موضع اسمیدر (التدوّم) تفعل وزننده
بر نسنه یه منتظر اولمق معناسنه در یقال تدوّم الرجل اذا انتظر (الدهمة) دالك ضمی و هانك سکونیله قاره لغه
دینور یقال فیه دهمة ای سواد (الادهم) احمر وزننده قاره نسنه یه دینور یقـال شیٔ ادهم ای اسود یاغز آته
ادهم اطلاقی بو جهتله در و یرده اولان یکی ایاق ایزینه دینور و بوزلمش اسکی ایزه دخی دینمکله ضدّ اولور
شارح دیرکه بوزلمش اسکی ایزه اغبر دخی دینور کذلك وطأة دهماء و وطأة غبراء دخی اول معنایه در * مؤلفك
من الاثار قولی ایز معناسـنه اولان اثرك جمعیدر و بای موحده ایله من الابار نسخه لری غلطدر انتهی * و ادهم
سیاهی غالب اولان دوه یه دینورکه بیاضی بلوسز اولمش اوله اندن زیاده سیاه اولانه جون دیرلر دهماء مؤنثیدر
و ادهم بوقاغی یه اطلاق اولنور جمعی اداهم در یقـال حمله علی الادهم ای القید و ادهم هاشم بن حرملة المرّی

وعنترة بن شدّاد العبسيّ ومعاوية بن مرداس السلميّ نام كسه لرك و بنو بجير بن عبادك فرسلرى اسميدر (الادهمام) احمرار وزننده آت ادهم اولمق معناسنه در يقال ادهمّ الفرس ادهماما اذا صار ادهم (الادهيمام) احميرار وزننده برنسنه سياه اولمق معناسـنه در يقال ادهامّ الشيء ادهيماما اذا اسودّ (الدهام) غراب وزننده سياه نسنه يه دينور يقـال شيء دهام اى اسـود و برمعروف دوه پوغورينك اسميدر ابل دهاميه اكا منسوبلردر (الدهمـاء) حمراء وزننده ادهمك مؤنثيدر و دهماء تنجره يه اطلاق اولنور يقال بيده الدهماء اى القدر واسكى و قديم ايزه وطأه دهماء اطلاق اولنور بوراده نسخه لرده والوطأة الدهماء لفظى ساقطدر و تويلرى خالص قزل اولان قيونه دينور يقال شاة دهماء اى الخالصة الحمرة و عدد كثيره دينور و جماعت انسانى يه دينور و برآدمك سيما و هيئتنه دينور و براوت آديدركه يصى اولور انكله دباغت ايدرلر و معقل بن عامر و خباشة الكنانى فرسلرينك اسميدر و آيك يكرمى طقوزنجى كيجه سنه دينور يقال اتانى ليلة الدهماء اى فى ليلة تسع وعشرين (الدهم) دالك ضميله آيك اخر اوچ كيجه سنه دينور و دهم مخلوقاته اطلاق اولنور سوادكبى ومنه يقال اىّ الدهم هو و اىّ دهم الله هو اى اىّ خلق الله هو (الادهام) همزه نك كسريله برآدمه كلك و كوتيلك ايلك معناسنه در يقال ادهم فلانا اذا ساءه (الدهم) وهم وزننده برنسنه نا كهانى كلوب باصمق و استيلا ايلك معناسنه در يقال دهمك الامر و دهمك دهما من الباب الرابع والثالث اى غشيك (الدهيم) زبير وزننده آفت و داهيه يه دينور امّ الدهيم دخى ديرلر و احمق و سبكمغز آدمه دينور و عمرو بن الريّان الذهليّ ناقه سنك اسميدر مزبور برادرلريله قتل اولنوب رؤس مقطوعه لرى اول ناقه يه تعليق و تسييب اولنمغله *اشأم من الدهيم* ضرب مثل اولمشدر و ثوابة بن دهيم و قاسم بن دهيم محدّثلردر (التدهيم) تفعيل وزننده برنسنه يى قرارتمق معناسنه در تقول دهّمت النار اذا سوّدتها (المتدهّم) اسم مفعول بنيه سيله متدأم وزننده و مرادفيدركه مأبون شخصه دينور (دهام) غراب وزننده (ادهم) احمد وزننده (دهمان) عثمان وزننده اسامئ رجالدندر (الدهماء) حمراء وزننده و (المدهامّة) ميمك ضميله شول باغچه يه وصف اولوركه نباتاتى پك فراوان و پرتاب و طراوت اولمغله كيرودن قرامتق قويويشل كورينور اوله يقال حديقة دهماء و مدهامّة اى خضراء تضرب الى السواد نعمة وريّا ومنه قوله ❊مدهامّتان❊ اى سود اوان من شدّة الخضرة من الرىّ (الدهثم) ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده ياوز و شديددوه يه دينور و ملايم مشرب نازك طبيعت آدمه دينور و دوزو ملايم ارضه دينور دهثمه دخى ديرلر و دهثم بن قران محدّثدر (الدهدمة) دحرجه وزننده بنايى ييقمق معناسـنه در يقـال دهدم البيت اذا هدمه و يغلمش نسنه نك آلتلرينى اوستلرينه چويرمك معناسنه در يقال دهدم الشيء اذا قلب بعضه على بعض (التدهدم) تدحرج وزننده دوشمك معناسـنه در يقـال تدهدم الشيء اذا سـقط (الدهسمة) دحرجه وزننده برنسنه يى كيزلمك معناسنه در يقال دهسم الشيء اذا اخفاه (دهشم) شين معجمه ايله جعفر وزننده بررجل آديدر (الدهكم) جعفر وزننده پيرفانى يه دينور يقال شيخ دهكم اى بال (التدهكم) تدحرج وزننده برامر شديده بيمحابا صالدرمق معناسنه در يقال تدهكم فلان اذا اقتحم فى امر شديد و نا كهانى چيقه كلك معناسنه در يقال تدهكم علينا اذا تدرّأ (الديمة) دالك كسريله مطر دائمى يه دينورو بو واوتيه و يائيه در (الديمومة) دالك فتحيله پك ايراق بيابانه دينور نته كه دوم ماده سنده بيان اولندى جوهرى و همندن ناشى بوراده ذكر ايلمدى * شارح ديركه بعضلر دوامدن اخذ ايلديلر

﴿فصل الذال المعجمة﴾ (الذأم) ذالك فتحى و همزه نك سكونيله برآدمى ذمّ و تحقير ايلك معناسـنه در يقال ذأمه ذأما من الباب الثالث اذا حقره و ذمّه و طرد ايلك معناسنه در يقال ذأمه اذا طرده و اهانت ايلك معناسنه در يقال ذأمه اذا خزاه (الاذأم) همزه نك كسريله برآدمى قورقتمق معناسـنه در يقال اذأمه اذا رعبه (الذأمة) تمره وزننده كلمه معناسنه در تقول ماسمعت له ذأمة اى كلمة (الذجمة) جمله ذأمه وزننده و مرادفيدر تقول ماسمعت له ذجمة اى كلمة (الذحملة) حاى مهمله ايله دحرجه وزننده بوغزلمق معناسنه در يقال ذحمله اذا ذبحه و برنسنه يى اوبرق يره آتمق معناسنه در يقال ذحمله اذا دهوره (التذحلم) تدحرج وزننده اوبرق يره آتلمق معناسنه در يقال ذحمله فتذحلم اى تدهور (الذرم) ذالك فتحى و رانك سكونيله صقنديله چوجق طوغورمق معناسنه در يقال ذرمت المرأة بولدها ذرما من الباب الاوّل اذا رمت بها (اذرمه) همزه نك و رانك فتحيله آذنه شهرينك قضاسنده برقريه آديدر (الذلم) فتحتينله دره نك و چايك اياغى باتديغى يره دينور يقال نزلوا فى ذلم الوادى اى مغيض مصبه (الذمّ) ذالك فتحى و ميمك تشديديله و (المذمّة) ميمك و ذالك فتحيله يرمك و قرامق معناسنه در اوكمك مقابليدر يقال ذمّه ذمّا و مذمّة من الباب الاوّل ضدّ مدحه و تقول العرب افعل كذا و خلاك ذمّ اى خلا منك ذمّ اى لا تذمّ بوراده افعل امر صيغه سيله در و واو خلاك لام تعليل معناسنه اولمغله سن شويلجه ايشله كه سندن ذمّ و لؤم زائل

اولسون يعنى بين الناس ملوم ومذموم اوليه سن وذمّ بروندن سموك آقق معناسنه در يقال ذمّ انفه وذنّ اذا سال
(المذموم) ممدوح اوليان كسه يه دينور (الذميم) اميروزننده مذموم معناسنه در يقال رجل مذموم وذميم ضدّ ممدوح
وذميم صوبى آز قيويه دينور وصوبى چوق قيويه ديمكله ده ضدّ اولور ذميمه كبى وشول خرده سيوجيلره دينوركه
حرارتدن ياخود بجيكدن انسانك چهره سنده تحدّث ايدر ورطوبت ونمّ معناسنه در على قول چه تعبير اولنان رطوبته
دينور شبنم معناسنه كه كيجه لر اشجار ونباتاته دوشوب بيلاشديغى طپراق پربرطپراق پارچه لرى كبى اولور وذميم
اوغلاغك برونى اوزرنده اولان بياضه دينور ومكروه صويه دينور وسموكه دينور مخاط معناسنه وتكه قسمنك
ذكرندن بنفسه اقان بوله دينور بورادده بول كلمه سى مخاط اوزره مقدّم مرسوم اولان نسخه لر غلطدر وقيون قسمنك
ممه سندن بنفسه سيلان ايدن سوده دينور (الذمّ) ذالك فتحى وكسريله مذموم معناسنه در ذالك فتحى وصف بالمصدردر
وكسرى حبّ لفظى كبى مفعول معناسنه در (الاذمام) همزه نك كسريله بركسه يى يا برنسنه يى مذموم بولمق معناسنه در
يقال اذمّه اذا وجده ذميما وبرآدمى حقير كورمك ياخود بين الناس آنى مذموم ترك ايلمك معناسنه در يقال اذمّ بهم
اذا تهاون او تركهم مذمومين فى الناس وطوار يولده يوريلوب اشلرندن تخلف ايلمك معناسنه در كويا كه اول جهتله
ذمّه مستحق ايش ايشلمش اولور ياخود قليلة الماء معناسنه اولان ذميمدن مأخوذدر يقال اذمّت ركابهم اى غيت
وتخلفت وبرآدم مذمّت اولنه جق ايش ايشلمك معناسنه در يقال اذمّ فلان اذا اتى بما يذمّ عليه وبركسه دن برنسنه
حقنده عهد وامان آلمق معناسنه در يقال اذمّ له عليه اذا اخذله الذمّة وبرآدمى امانه آلوب مدد ايلمك معناسنه در
بونلر ذمامدن مأخوذدر يقال اذمّ فلانا اذا جاره (التذامّ) تفاعل وزننده برى برلرينى فصل ومذمّت ايلمك
معناسنه در يقال تذامّوا اذا ذمّ بعضهم بعضا (المذمة) ميمك فتحى وذالك كسرى وفتحيله مصدردركه ذكر اولندى
وذمّ وقدح اولنغه باعث اولان نسنه يه دينور ومنه يقال قضى مذمّته اى احسن اليه لئلاّ يذمّ يعنى فلان كسه
بنى ذمّ ايلسون ديو اكا احسان ايلدى ويقال رجل ذو مذمّة اى كلّ على الناس يعنى فلان ناس اوزره بار وثقلتدر
وبو طوارك يوريلوب درمانده قالمسى معناسندن مأخوذدر ومذمّه حقّ وحرمت معناسنه مستعملدركه ترك وتهاونى
موجب ذمّ وقدحدر يقال هو يحفظ مذمّته اى حقّه وحرمته وبرآدمك حقّ وحرمتنى ترك ايلمكدن عارض اولان
رقّت وعار معناسنه مستعملدر بونده ذالك كسريله ده جائزدر ومنه يقال اخذتنى منه مذمّة اى رقة وعار من ترك
الحرمة ويقال اذهب مذمتهم بشئ اى اعطهم شيئا فانّ لهم ذماما * شارح ديركه بو معنا ذمام ماده سنده ذكر
اولنه جق حديث آتيدن مأخوذدر انتهى * وعربلرك البخل مذمّة قوللرى ذالك فتحيله در ذمّ وقدح اولنغه
باعث خصلتدر ديمكدر (الاستذمام) بركسه ذمّ وقدح اولنه جق ايش ايشلمك معناسنه در يقال استذمّ اليه
اذا فعل مايذمّه على فعله (الذموم) ذالك ضميله عيوب معناسنه در پس مفردى اولان ذمّ عيب معناسنه اولور
يقال به ذموم اى عيوب (الذمّة) ذالك فتحيله و(الذميمة) سفينه وزننده ذميم كبى صوبى آز وصوبى چوق
اولان قويويه دينوركه اضداددن اولور ذمّه نك جمعى ذمام كلور ذالك كسريله يقال بئر ذمّة وذميم وذميمة اى قليلة
الماء وغزيرته وذميمه كوترملكه دينور يقال به ذميمة اى زمانة تمنعه الخروج (الذمام) كتاب وزننده مذمّه كبى حقّ
وحرمت معناسنه دركه اضاعه مستوجب مذمت اولور جمعى اذمّه كلور اغزّه وزننده * قال الشارح ومنه الحديث
سئل النبىّ عليه السلام مايذهب عنى مذمّة الرضاع ﴿ فقال غرّة عبد او امة ﴾ يعنى بمذمة الرضاع مذمة المرضعة
يعنى مذمۀ رضاعدن مراد حرمت مرضعه يى ترك ايلمكدن لاحق اولان رقت وعاردر ونخعى ذمام المرضعه ايله
يعنى حقّ وحرمت مرضعه ايله تفسير ايلدى زيرا عربلر اوغللرنى ممه دن كسدكده مرضعه يه اجرتندن بشقه
بخشش ويرمكى استحباب ايدرلر ايدى پس سائل دايه يه نه ويرملك كركدركه تمام حقنى ترك ايلمكدن عارض اولان
عار ونقيصه يى ازاله ايليه ياخود حقى تمام وكامل ادا اولنمش اوله ديو سؤال ايلمشدر وابن اثير ديديكه ذالك فتحيله
باعث ذمّ اولان نسنه ديمكدر وذالك كسريله حقّ وحرمت معناسنه در (الذمّة) ذالك كسريله عهد وامان معناسنه دركه
نقضى موجب ذمّ اولور يقال هو ذمىّ اى له عهد وكفالت معناسنه در يقال له عليه ذمّة اى كفالة ودعوت
طعامنه دينور كرك ضيافت وكرك وليمه اولسون يقال حضرنا ذمّته وهى مأدبة الطعام او العرس وكندولر ايله عهد
وپيمان اولنمش قوم وجماعته دينوركه محلّ ذمّتلردر يقال هم ذمّة اى المعاهدون * شارح ديركه فقهانك ثبت فى ذمتى
كذا قوللرى عهد معناسندندركه محلّ التزام عهدده استعمال ايدرلر (الذمامة) ذالك فتحى وكسريله بودخى
كفالت معناسنه در (الذمّ) ذالك كسريله كفالت معناسنه در وفرط هزالدن اولو مجل كرته سنه وارمش
انسان وحيوانه دينور يقال رجل وفرس ذمّ اى المفرط الهزال الهالك (الذمذمة) زمزمه وزننده آز بخشش

و يرمك معناسنه‌در يقال ذمذم الرجل اذا قلل عطيته (الذمامة) ثمامه وزننده بقيه معناسنه‌در (المذمّم) معظم
وزننده پك مذموم آدمه دينور يقال رجل مذمّم اى مذموم جدّا (المذم) ميمك كسريله مسنّ وزننده و(المذمّ) متمّ
وزننده يرندن قلدايه‌مز اولان آدمه دينور زمانت معناسنه اولان ذميه‌دندر يقال رجل مذمّ ومذمّ اى لاحراك به
ومذمّ متمّ وزننده عيبلو نسنه‌يه دينور يقال شئ مذمّ اى معيب (التذمّم) تفعل وزننده موجب مذمّت اولان نسنه‌دن
استنكاف ايلك معناسنه‌در بناسى سلب ايچوندر يقال تذمّم الرجل اذا استنكف ومنه يقال لولم اترك الكذب تأثما
لتركته تذمّما (ذوذنم) ذالك و نونك فتحيله سعد بن القيس الهمدانى‌نك لقبيدر (الذيم) ذالك فتحى و يانك سكونيله
و(الذام) حال وزننده عيب و ذمّ و قدح معنالرينه‌در يقال ذامه يذيمه ذيما و ذاما اذا عابه و يقال ذامه اذا ذمّه فهو
مذيم كمكيل على النقص ومذيوم اى معيب ومذموم * قال الشارح ومنه المثل * لا تعدم الحسناء ذاما * اى عيبا يعنى هر نقدر
دلبر اولسه ينه عيب و نقيصه‌سى بولنور

فصل الراء المهملة

(الرأم) رانك فتحى و همزه‌نك سكونيله بر نسنه‌يه
يا بركسه‌يه محبت ايدوب آنكله آلشمق وانس و الفت ايلك معناسنه‌در يقال رئم الشئ رأما من الباب الرابع اذا احبه
والفه ورأم ورئمان رانك كسريله ياره اوكولغله اغزى ديرنشوب بتشمك معناسنه‌در يقال رئم الجرح رأما ورئمانا
اذا انضمّ للبرء و ناقه ولدينه ياقلق معناسنه‌در يقال رئمت الناقة ولدها اذا عطفت عليه ولزمته ورأم ايپى پك
بوكك معناسنه‌در يقال رأم الحبل رأما من الباب الثالث اذا فتله شديدا و قريق چناق مقوله‌سنى كندلمك معناسنه‌در
يقال رأم القدح اذا اصلحه ورأم بوّ معناسنه‌دركه دوه‌نك ياوريسى هلاك اولمغله سود ويرمز اولدقده اول ياورينك
دريسنى يوزوب صمان ايله طولدررلر اناسى آنى ياوريسى ظنيله ياقيلوب بوتقريبله سودينى صاغارلر اول ياورينك
صورت مزبوره‌سنه بوّ ديرلر ورأم بر موضع آديدر (الرؤم) صبور وزننده و(الرائمة) و(الرائم) ياوريسنه ياقلمش
ناقه‌يه دينور يقال ناقة رؤم ورائمة ورائم اى عاطفة على ولدها ورؤم شول اكدى و آلشقان قيونه دينوركه يانندن
چكلرك اثوابنى يلار اوله يقال شاة رؤم اى الوف تلحس ثياب من مرّ بها (الارأم) همزه‌نك كسريله ناقه‌يى كندى
ياوريسنك غيرى‌يه ياقمق معناسنه‌در يقال ارأم الناقة اذا عطفها على غير ولدها و ياره‌يه تيمار ايدوب اوكولتمق
معناسنه‌در يقال ارأم الجرح اذا عالجه حتى رئم و بركسه‌يى بر ماده‌يه جبر و اكراه ايلك معناسنه‌در يقال ارأم فلانا
على الشئ اذا اكرهه و ايپى محكم بوكك معناسنه‌در يقال ارأم الحبل اذا فتله شديدا (الرأم) رانك كسريله بياضى
خالص و صافى اولان آق آهويه دينور جمعى ارأم كلور اجرام كبى و آرام كلور آمال كبى يقال كانّها رأم اى ظبى
خالص البياض * شارح ديركه صيغهٔ ثانيهٔ جمع مقلوبدر (الرؤام) غراب وزننده اغزدن اقان سالياره دينور (رمام)
كتاب وزننده حمير قبيله‌سنه مخصوص بر بلده آديدر (الرئم) دئل وزننده انسان دبرنه دينور است معناسنه
و بر موضع آديدر (الروائم) رانك فتحيله ساج اياغنه و چاتمه اوجاق طاشلرينه اطلاق اولنور اثافىّ معناسنه رماده
انيس اولوب ياقلديغيچون اطلاق اولندى و منه يقال رئمت الروائم الرماد اى الاثافىّ لانّ الرّماد كالولد لها (الرأمة)
تمره وزننده تسخير و محبّت ايچون افسونله استعمال ايلدكلرى بونجغه دينور (الترأم) تفعل وزننده اسركمك
معناسنه‌در تقول ترأمته اى ترحمت عليه (الرومة) رانك ضميله كه توتقاله دينور بونى جوهرى مهموز قياسيله بوراده
ذكر ايلمسى وهمدر زيرا بواجوفدر * شارح ديركه ثعلب مهموزا روايت ايدوب و ماده دخى مناسبتلو اولمغله جوهرى‌يى
توهيم و همدر (دارة الارآم) همزه‌نك فتحيله دارات عربدن بر داره‌در (الربم) رانك و بانك فتحيله برى برينه متّصل
صيق چايره دينور (الرتم) كتم وزننده قيروب اوفاتمق معناسنه‌در على قول كسر انفه مخصوصدر يقال رتمه رتما
من الباب الثانى اذا كسره و دقّه اوخاصّ بكسر الانف و رتم قيريلوب خرد اولمش نسنه‌يه دينوركه وصف بالمصدر در
مرتوم معناسنه‌در و نشأت ايلك معناسنه‌در يقال رتم فى بنى فلان اى نشأ و رتم ديدكلرى ذكرى آتى نبات اكل
ايلمكله باىلمق معناسنه‌در يقال رتم الرجل اذا اخذه غشى من اكل الرتم و مواشى رتم ديدكلرى نبات اوتلامق
معناسنه‌در يقال رتمت المعزى اذا رعت الرتم و سوز سويلك معناسنه‌در يقال مارتم فلان بكلمة اى ماتكلم بها (المرتوم)
و(الرتيم) اميروزننده قيرلوب خرد اولمش نسنه‌يه دينور رتم كبى و رتيم اويالنه‌رق آغر آغر يوريمك معناسنه‌در
يقال رتم الرجل رتيما اذا سار بطيئا (الرتمة) تمره وزننده سپارش اولنان نسنه‌يى اونودرسه تذكير ايچون بر آدمك
ياخود كنديسنك پرمغنه باغلديغى ايپلكه دينور جمعى رتم در تمر كبى (الرتيمة) سفينه وزننده رتمه معناسنه‌در يقال
هو ذكور لا يحتاج الى عقد الرتمة والرتيمة وهى خيط يعقد فى الاصبع للتذكير رتيمه‌نك جمعى رتائم در و رتام در جبال
وزننده * ديدم پرماغنه بندايت اوتمه رشتهٔ جانى * اوشوخ دلستانم دولامش پرماغنه آنى * و رتيمه سفره عازم اولان
اعرابينك بند ايلدكلرى اغاج چبوغنه دينور جاهليتده بركسه سفر ايلك مراد ايلدكده تنهاجه بر اغاجك ايكى دانه

دالنی بری برینه بند ایدر ایدی سفردن عودت ایلدکده اکر اول دالری حالی اوزره باغلو بولورسه خاتونی بیکانه یه
تسلیم دامن ایلامش پاکیزه اولوب واکر کشاده بولورسه خیانت ایلمش اعتقاد ایدر ایدی ﴿الارتام﴾ همزه نك
کسریله پرمغه تذکیرایچون رتیمه باغلمق معناسنه در یقال ارتم فلانا اذا عقد الرتیمة فی اصبعه و دوه کوشکننك اوریجی
یاغ باغلیوب سموزلنمك معناسنه در یقال ارتم الفصیل اذا اجذی سنامه ﴿الارتتام﴾ افتعال وزننده و ﴿الترتم﴾
تفعل وزننده بر کمسه پرمغنه رتیمه باغلمق معناسنه در یقال ارتمه فارتتم و ترتم ﴿الرتم﴾ فتحتینله قاطرطرنغی دیدکاری
نباته دینور ایپلك کبی انجه اولمغله رتم دیدکاری رشته یه تشبیه اولنمشدر چچکی شبوی چچکنه و تخمی مرجمکه
شبیه اولور چچکی و تخمی قوتلو مقیی و داللرینك عصاره سنی علی الریق شرب کذلك دکز صویله منقوعنی احتقان
عرق النسا علتنه نافع و تخمندن یکرمی بردانه سنی علی الریق ابتلاع کوده ده چیقان چبانلری دافعدر رتم
لفظنك مفردی رتمه در هایله و رتم صو ایله طلو طولومه و مشکه دینور و آچق اولو یوله دینور شاهراه معناسنه
و کیرلو سوزه دینور و پك اوتانمغه دینور یقال اخذه منه الرتم ای الحیاء التام و رتیمه دیدکاری ذکر اولنان
اغاج داللرینه دینورکه سفر بر اولان عرب بری برینه بند ایدر ﴿الرتماء﴾ حمراء وزننده شول ناقه یه دینورکه رتم
دیدیکی ذکر اولنان نباتی بغایت سووب دادانمغله اراوب بولوب رعی ایدر اوله و طلو صو طولومنی کوتورر اولان
ناقه یه دینور ﴿الرتام﴾ غراب وزننده قیرلوب اوفانمش نسنه نك قیرنتیسنه و اوفانتیسنه دینور ﴿الرتامی﴾ سکاری
وزننده رتم دیدیکی نبات مذکوری اکل ایلمکله بایغنلق عارض اولان کمسه لره دینور کویا که مفردی رتیم در
﴿الراتم﴾ مقیم و ثابت معناسنه در یقال مازال راتما علی هذا الامر ای مقیما ﴿الترتم﴾ قنفذ و جندب وزنلرنده شر
و شور دائمی یه دینور یقال شر ترتم و ترتم ای دائم ﴿ارتم﴾ احمد وزننده اسامیدندر خالده بنت ارتم کردم نام
کمسه نك والده سیدر مزبور کردم حنین غزوه سنده درید بن الصمه یی مزراغله طعن و قتل ایلدی ﴿الرثم﴾ رانك
و ثای مثلثه نك فتحیله و ﴿الرثمة﴾ غرفه وزننده آت قسمنك برونی اوجنده اولان آقلغه دینور یاخود اوست دوداغندن
برونه قدر یایلمش اولانه و علی قول برونده اولان آقلغه دینورکه صقرلق تعبیر اولنور یقال بالفرس رثم و رثمة
ای بیاض فی طرف انفه او کل بیاض اصاب الجحفلة العلیا فبلغ المرسن او بیاض فی الانف و رثم مصدر اولور آت رثمه لو
اولمق معناسنه در یقال رثم الفرس رثما من الباب الرابع اذا کان به رثمة ﴿الارثمام﴾ احمرار وزننده رثم معناسنه در
یقال ارثم الفرس بمعنی رثم ﴿الرثم﴾ کتف وزننده و ﴿الارثم﴾ احمر وزننده رثمه لو آته دینور رثماء مؤنثیدر و رثماء
شول دیشی قیونه دینورکه برونك اوجی سیاه و سائر اعضاسی آق اوله یقال نعجة رثماء ای سوداء الارنبة و سائرها
ابیض ﴿الرثم﴾ رانك فتحی و ثانك سکونیله برآدمك برونی یاخود اغزینی ازوب قناتمق معناسنه در یقال رثم انفه او فاه
رثما من الباب الثانی اذا کسره حتی تقطر منه الدم و خاتون برونه طیب سورنمك معناسنه مستعملدر یقال رثمت
المرأة انفها بالطیب اذا لطخته ﴿المرثوم﴾ و ﴿الرثیم﴾ امیر وزننده برونی یاخود اغزی ضربه ایله ازیلوب قانامش
آدمه دینور و اول برونه و اغزه ده وصف اولور و مطلقا شکست اولوب قانله آلوده اولان عضوه ده اطلاق
اولنور ﴿المرثم﴾ منبر وزننده و ﴿المرثم﴾ مجلس وزننده برونه اطلاق اولنور یقال ضرب مرثمه و مرثمه ای انفه ﴿الرثیمة﴾
سفینه وزننده فاره یه دینور * شارح دیرکه فایله اولان نسخه لر غلطدر صواب اولان قافله اولمقدرکه سیاه و بیوك قیابه
دینور ﴿الرثمة﴾ تمره وزننده یاخود فتحاتله ضعیف چسنتی یغموره دینور جمعی رثام در جبال وزننده یقال خرجنا
و فی السماء رثمة ای رك من المطر و برخبرو بر لاقردی نبذه سنه اطلاق اولنور یقال هل عندك رثمة من خبر او طرف
منه ﴿المرثمة﴾ معظمه وزننده رثمه دیدکاری مطر مزبور یاغمش یره دینور یقال ارض مرثمة ای ممطورة الرثمة ﴿یرثم﴾
ینصر وزننده بنی سلیم یوردنده بر طاغك آدیدر ﴿الرجم﴾ رانك فتحی و جیمك سکونیله قتل ایلمك معناسنه در بو معنا
و معانی سائره رمی بالحجاره معناسندن متفرعدر یقال رجمه رجما من الباب الاول اذا قتله و برآدمك ناموسنه
بهتان ایلمك معناسنه در یقال رجمه اذا قذفه و غیب معناسنه در یقال قاله رجما ای غیبا و ظن و کمان معناسنه در
یقال قال ذلك رجما ای ظنا و دوست معناسنه در یقال هو رجم فلان ای خلیله و ندیم و مصاحبه دینور یقال هو
رجمه ای ندیمه و لعن و نفرین معناسنه در یقال رجمه رجما اذا لعنه و سوکمك معناسنه در یقال رجمه اذا شتمه
و برنسنه یی کلیا ترك و قطع ایلمك معناسنه در یقال رجم فلانا اذا هجره و قوغمق معناسنه در یقال رجمه اذا طرده
و برآدمی طاشه طوتمق سنکسار معناسنه در یقال رجمه اذا رماه بالحجارة و رجم برکسه یه آتیلان طاشك اسمیدر
جمعی رجوم در قال الشارح و فی النهایة و فی حدیث قتادة * خلق الله هذه النجوم لثلاث زینة للسماء و رجوما
للشیاطین و علامات یهتدی بها * فالرجوم جمع رجم و هو ما یرجم به بوراده رجومدن مراد شهابلردر کواکب مرکزلرنده

ثابت اولوب ملائك آنلرك علو آتش كبي نورندن اخذو شياطين اوزره رمي ايدرلر ورجم قبره طاشدن نشان وعلامت
نصب ايلمك على قول قبر اوزره رجام ديديكي طاشلر وضع ايلمك معناسنه در يقال رجم القبر رجما من الباب الاوّل
اذا علمه اوو ضع عليه الرجام وآتش كبي شدّتله يلمك معناسنه در يقال جاء يرجم اذا مرّ وهو يضطرم في عدوه
بوراده يرجم لفظى ساقط اولان نسخه‌لر ساقطدر (الرجم) فتحتينله قويى يه دينور بئر معناسنه وتوره دينور ودكرمى
ككيش يره دينور جفره معناسنه واجأنام جبل قربنده برجبل آديدر وقبره ومزاره دينور وقرنداشلره دينور اخوان
معناسنه مفردى كراع لغوى بيانى اوزره رجم در رانك فتحى وجيمك سكونيله وفتحيله لكن بوكونه جمع ومفردك
كيفيتى بزه نامعلومدر (الرجمة) رانك فتحيله وضميله بودخى قبر ومزاره دينور (الرجم) ضمتينله شياطين اوزره رمى
اولنان نجومه اطلاق اولنور كه مراد شهابدرنته كه آنفا ذكر اولندى * شارحك بيانته كور مفردى رجم در بجم وزننده
وقبر اوزره نصب اولنان طاشلره دينور كه قبر آنكله مسنم اولور (الرجمة) غرفه وزننده بودخى قبر اوزره نصب اولنان
طاشلره دينور جمعى رجم كلور صرد وزننده ورجام كلور جبال وزننده وعلى قول رجم ورجمه قبر اوزره نصب اولنان
طاشدن علامت ونشانه دينور كه سنك مزار اوله جقدر ورجمه صرتلان اينته دينور وجار الضبع معناسنه وميوه سى
فراوان اولان خرما اغاجى يقلماق ايچون پاينده ودستك طرزنده يوقاريسنه طوغرى ياپدقلرى سدّه وسكى يه دينور
رجبه دخى دينور (المراجم) ميمك فتحيله بد وقبيح سوزلره دينور * شارحك بيانته كوره مفردى مرجمه در
مكنسه وزننده يقال تراموا بالمراجم اى بقبيح الكلام (المراجمة) مفاعلة وزننده مناضله معناسنه دركه بنفسه
اولورسه آتشمق معناسنه در وعن حرفيله متعدّى اولورسه بركسه طرفندن عذر بيانيله ياخود وجه آخر ايله
محذورينى دفع معناسنه اولور بوراده معناى ثانيدر يقال راجم عنه اى ناضل عنه وبركسه ايله سوزده
ياخود سكرتمكده ياجنك ايلمكده مبالغه وجهيله يارشمق معناسنه در يقال راجمه في الكلام والعدو والحرب
اذا بالغه باشدّ مساجلة (مرجوم العصرىّ) بني عصر جماعتندندر جاهليه‌ده عبد القيس قبيله سنك اشرافندن
ايدى ومرجوم اسمنده بر آدم دخى وار ايدى كه سادات عربدن ايدى بركسه ايله ملك حيره حضورنده مفاخره
ايدوب ملك مرقومه فخر ايله حكم ايدوب قد رجمتك بالشرف ديمكله مرجوم ايله ملقب اولدى ومرجوم
باديه‌ده مضحيات جماجدن بر مضحىّ يعنى بر كونى قوناغك اسميدر (مراجم) مزاحم وزننده ابن العوّامدركه
محدّثدر (الارتجام) افتعال وزننده برنسنه برى برى اوزره قاتلنوب بنكشمك معناسنه در يقال ارتجم الشئ اذا ركب
بعضه بعضا (الترجمان) ترجم ماده سنده كذران ايلدى * مترجم ديركه راغب مفرداتده بوراده ثبت ايدوب رجم
كلام معناسندن مأخوذ اولديغنى اشعار ايلمشدر (الارجام) همزه‌نك فتحيله برطاغك اسميدر (رجمان) رانك فتحى
وضميله خابور قضاسنده بر قريه آديدر (المرجام) محراب وزننده بيوننى سوندروب اوزاده‌رق يورر اولان
على قول شديد السير اولان دوه يه دينور وصپانه دينور كه آنكله طاش آتيلور (رجام) كتاب وزننده بر موضعدر
ومرجاس معناسنه در واول شول طاشه دينور كه برايپه باغليوب قويى يه صارقدرلر وآنكله قويى ايچره اولان صويى
چالقيه‌رق بولاندررلر تا كه اول بولانق صو چكيلوب قويى پاك اوله وكاه اولور كه قوغه اغاجنك اوجنه بند ايدرلر
تا كه قوغه آغرلشوب تيز نزول ايليه پس بو طاشه‌ده رجام دينور وقويى آغزينه ياپيلان بنايه دينور كه اوزرينه
بر ار قورى اغاج وضع ايدوب قوغه يى اكا تعليق ايدرلر چرخ منزلنده اولور ورجامان تثنيه بنيه سيله قويى اغزنده
ايكى طرفلو ديكلمش اغاجلره دينور كه چرخك ايكى اوجلرى انلره وضع اولنور (المرجم) منبر وزننده بغايت
ياوز وشديد آدمه اطلاق اولنور كويا كه آنكله دشمن رجم اولنور يقال رجل مرجم اى شديد كانّه يرجم به عدوّه
وشول آته دينور كه شديد الوطأ اولمغله يورركن طرنقلريله يرك طپراغنى وطاشنى كيروپوسكورر اوله يقال فرس مرجم
اذا كان يرجم الارض بحوافره (المرتجم) معظم وزننده شول خبره ولاقردى يه دينور كه حقيقتنه وقوف حاصل
اولميه ظن وتخمينله سويلنلمش اولمغله مظنون ومشتبه اوله يقال حديث مرتجم اذا كان لا يوقف على حقيقته
(الرحمة) رانك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله وفتحيله و(المرحمة) ميمك وحانك فتحيله و(الرحم) رانك ضميله
وضمتينله بركسه يى اسركمك ورقّت وشفقت ايلمك معناسنه در يقال رحمه رحمة ومرحمة ورحما من الباب الرابع
اذا رقّ له وغفر وتعطّف * مؤلّفك بصائرده بيانته كوره رحمت مرحومه احسانى مقتضى رقتدن عبارتدركه اسركمك
تعبير اولنور عطفدن ابلغدر وكاه اولور كه رقّت مجرّده‌ده ورقتدن احسانده استعمال اولنور رحم الله فلانا كبى
قچن آنكله خداى متعال وصفلنسه همان احسان مجرّد اولور رقّت مراد اولمز زيرا رقّت قلبك حالتيدر پس
غايتى اولان احسان اراده اولنور ورحمن اسمى انجق خداى متعاله مخصوصدر ورحيم مخلوقده‌ده وصف اولور

زيرا رحمن ابلغدر و امام مبرّد و ثعلب ديديلركه رحمن لفظى سريانيدر و اصلى خاى معجمه ايله در و رحم رانك ضميله مصدر اولديغى كبى اسم دخى اولور * مؤلفك و المغفرة و التعطف قولى تخصيص بعد التعميم در انتهى * و قوله تعالى ﴿و الله يختص برحمته من يشاء﴾ اى يختص بنبوّته ﴿الترحيم﴾ تفعيل وزننده و ﴿الترحم﴾ تفعل وزننده بركمسه حقنده رحمه الله ديو دعا ايلمك معناسنه در يقال رحّم عليه ترحيما و ترحم اى قال له رحمه الله لكن اولى يعنى تفعيل بابندن ورودى فصحى در يعنى تفعل بابنه نسبتله افصحدر * زيرا مؤلفك و الاولى الفصحى قولنده فصحى افصحك مؤنثيدر الرحمى طوبى و بشرى وزننده معناى مزبوردن اسمدر ﴿الرحموت﴾ رانك و حانك فتحيله فعلوت وزننده كه مبالغه در مرحمت عظيمه معناسنه در و همان رهبوت كلمه سيله مزدوج و مقترن اوله رق استعمال اولنور و منه يقال رهبوت خيرلك من رحموت اى ان ترهب خير من ان ترحم يعنى سنده رحم و احسانه متحمل حوصله اولمامغله طغيانكه باعث اولديغندن ناشى سكا دائما خوف و خشيت مركزنده اولمق حقكه موجب خير و صلاحيتدر * شارح ديركه اشبو رحموت و رهبوت و ملكوت و جبروت و لاهوت و طاغوت مقوله سى عند الاكثر مصدر معناسنى مفيد اسمدر و عند البعض مصدردر ﴿الرحم﴾ رانك كسريله و ﴿الرحم﴾ كتف وزننده نسوانده و ديشى حيوانده اولان دول يتاغنه دينوركه ولد آنك ايچنده تكون ايدر فارسيده زهدان دينور يقال وقعت النطفة فى الرحم و الرحم و هو بيت منبت الولد و وعاؤه و خصملغه دينور قرابه معناسنه ياخود اصل و اسبابنه دينور جمعى ارحام كلور * شارح ديركه مؤلفك او اصلها و اسبابها قولنده او اصلها لفظى تفسيردن دكلدر * مؤلف زيغ ايلمشدر زيرا مأخذى اولان محكمده و الرحم اسباب القرابة و اصلها الرحم التى هى منبت الولد عبارتيله مثبت اولمغله مؤلف زيغ نظر ايله تفسيردن ظنّ و نقل ايلمشدر و اساسده هى علاقة القرابة و سببها عبارتى آنى مؤيددر و اسباب قرابتدن مراد اخوّت و عمومت كبى وسائل قرابتدر و رحم لفظى مؤنثدر قرابت اعتباريله انتهى ﴿ام رحم﴾ و ﴿ام الرحم﴾ رالرك ضميله مكۀ مكرّمه نك كنيه سيدر بوراده رحم رحمت معناسنه اولمغله اصل رحمت ديمك اولور ﴿المرحومة﴾ مدينۀ منوره اسماسندندر شرّفها الله تعالى ﴿الرحوم﴾ صبور وزننده و ﴿الرحماء﴾ حمراء وزننده شول خاتونه و حيوانه دينوركه طوغوردقدنصكره رحمى آغريمغله اندن هلاك اوله ﴿الرحامة﴾ كرامه وزننده و ﴿الرحم﴾ رانك فتحيله و ﴿الرحم﴾ فتحتينله خاتون ياخود حيوان طوغوردقدنصكره رحم آغريسنه مبتلا اولمق معناسنه در يقال رحمت المرأة و الناقة و رحمت على المجهول رحامة و رحما و رحما من الباب الخامس و الرابع اذا اشتكت رحمها بعد الولادة بعضلر ديديكه رحامه و رحم برعلتدركه رحمده حادث اولمغله دول طوتمز اولور على قول طوغوردقدنصكره صوكى دوشمز اولوركه هلاكى مؤدّيدر * مؤلف بوراده دخى مسامحه ايلمشدر زيرا اول علتك اسمى رحام در غراب وزننده و رحامه و رحم وجه مذكور اوزره مصدرلردر ﴿الراحم﴾ حانك كسريله رحمى متورّم اولان حيوانه دينور يقال شاة راحم اى وارمة الرحم ﴿رحمويه﴾ عمرويه وزننده ﴿رحيم﴾ زبير وزننده ﴿مرحوم﴾ مرقوم وزننده اساميدندر محمد بن رحمويه و رحيم بن مالك الخزرجى و رحيم بن حسن الدهقان و مرحوم العطار محدّثلردر ﴿رحمه﴾ طلحه وزننده اسماء نسواندندر ﴿الرخم﴾ رانك و خاى معجمه نك فتحيله قويى سوده دينور تقول سقانى رخما اى لبنا غليظا و اسركمكه دينور عطف معناسنه و محبت و ملايمت معناسنه در و منه يقال القى عليه رخمته و رخمه اى عطفه و محبته و لينه بوراده رخمه مفرديدر * شارح ديركه رخم مصدر اوله رق دخى مستعمل اولور فيقال رخمه رخما من الباب الرابع اذا عطف عليه و رخم شام ايله نجد ميانده برموضع آديدر و مكه ده برشعب آديدر و قرتال تعبير اولنان قوشه دينور مفردى رخمه در مراره سى بيلان و سائر زهرناك جانورلك صوقديغى يره طلا اولنور نافعدر و خردل ايله لحم قديدنى يدى دفعه يه قدر تبخير نسواندن باغلو اولان كمسه نك باغى چوزلمك ايچون مجربدر و صماغ قناديننك تويلرينى نسوانك پاچه سى ارالغنه وضع تسهيل ولادته باعث و نجسنى تبخير خانه دن طرد هوام خصوصنده نافع كذلك خمردن منقلب سركه ايله اصلانمش نجسنى طلا برص علتنى مزيل و قاورلمش جكرينك مسحوقنى خمر ايله اصلادوب اوچ كونه دك متواليا كونده اوچر كره ايچورمك جنونى دفع ايچون مؤثردر ﴿الرخم﴾ ضمتينله سود آغوزينك كليچه سنه و طوپاجنه دينور ﴿الارخام﴾ همزه نك كسريله طاوق يمورطه باصمق معناسنه در يقال ارخمت الدجاجة على بيضها اذا حضنتها ﴿الرخم﴾ رانك فتحيله و ﴿الرخم﴾ فتحتينله و ﴿الرخمة﴾ فتحاتله ارخام معناسنه در يقال رخمت الدجاجة البيض و عليه رخما و رخما و رخمة من الباب الاول اذا حضنته * شارح ديركه بوراده ضميرلر مشوّشدر و رخم و رخمه چوجقله والده سى اريشوب اويناشمق معناسنه در يقال رخمت المرأة ولدها رخما و رخمة من الباب الاول و الثالث اذا لاعبته و رخم

مطلب

وشفقت ايلك معناسنه‌در پس مهمله و معجمه برمعنایه‌در تقول رخمت الشیٔ ای رحمته و صوت یا کلام آهسته و نرم
وملایم اولمق معناسنه‌در یقال رخم الصوت او الکلام رخما من الباب الاول اذا لان وسهل (المرخم) محسن
وزننده‌و (الراخم) قولجغه طاوغه دینور یقال دجاجة مرخم وراخم اذا کانه قدحضنت البیض (الرخامة)
وخامه وزننده بودخی صوت یا کلام نرم وآهسته ورقیق اولمق معناسنه‌در یقال رخم الکلام رخامة من الباب
الخامس اذا لان وسهل وقیز نرم وآهسته وانجه سوزلو اولمق معناسنه‌در یقال رخمت الجاریة اذا صارت سهلة
المنطق (الرخیمة) سفینه وزننده و (الرخیم) امیروزننده صوتی انجه ویواش وسوزی نرم ولطیف اولان قیزه
دینور یقال جاریة رخیمة ورخیم اذا رخم صوتها وکلامها (الترخیم) تفعیل وزننده قولجغه طاوغی یمورطه‌یه
باصدرمق معناسنه‌در یقال رخم الدجاجة اهلها اذا الزموها البیض و ترخیم نحویون اصطلاحنده اسمك
حالت نداده حرف اخیرنی اسقاط ایلمکدن عبارتدر سهل کلام معناسنه اولان رخامه‌دن مأخوذدر زیرا کلمهٔ
مرخمه ایله نطق سهل وآسان اولور مثلا یامالك ویاعثمان کلمه‌لرنده یامال ویاعثم دینور (الرخامی) سکاری
وزننده و (الرخامة) ثمامه وزننده برنبات اسمیدر ورخامی نرم ولطیف اسن روزکاره دینور (الرخام) غراب
وزننده برجنس آق وملایم طاش اسمیدر حمری واصفر وزرزوری یعنی قرمزی وصاری وآلاجه اولانی سائر
اصناف احجاردندرکه رخامدن دکلدر بورادہ حمری حمرته منسوب دیمکدرکه پك قرمزی اولمیوب قزلجه دیمکدر
وزرزوری الاجه دیمکدر زیرا زرزور صغرجق قوشنه دینورکه الاجه اولور* پس مؤلفه کوره بیاض اولمیانی
رخامدن معدود دکلدر وبوطاش یومشق مرمر اوله جقدرکه سنك مزار ایدرلر یانمشنك مسحوقنی پاره اوزره
اکسه‌لر فی الحال دمنی قاطع ومسحوقندن برمثقالنی اوچ کونه‌قدر عسل ایله شرب دموی چبانلری دافع ولوحهٔ
قبراتدکلرینك مسحوقنی معشوقك اسمنی یاد ایدرك شرب مرض عشقی مزیلدر * شارح دیرکه حجر مزبور اکثر
عربستانده اولور (رخمان) سحبان وزننده برموضعدرکه آنده تأبط شرا دیدکاری شاعر قتل اولندی (ارخمان)
همزه‌نك فتحی وخانك ضمیله فارس اولکه‌سنده بربلده آدیدر (رخیم) امیروزننده بردره اسمیدر (رخیم) زبیروزننده
بررجل اسمیدر (رخیمه) جهینه‌وزننده برصو اسمیدر (رخیمه) سفینه‌وزننده یمامه‌ده بنی وعله یوردنده برصو آدیدر
(رخمه) حمزه‌وزننده هذیل بلادنده برموضعدر (الیرخم) و (الیرخوم) ینصر ویعفور وزنلرنده‌و (الترخوم) تای فوقیهٔ
مفتوحه ایله قرتال قوشنك ارککنه دینور (الترجم) قنفذوزننده منصرف اوله‌رق و (ترخم) غیرمنصرف اوله‌رق
و (ترخم) جندب وزننده‌و (ترخمه) قنفذه‌وزننده‌و (ترخمه) جندبه وزننده ناس معناسنه‌در تقول ماادری من ای ترخم
مصروفا ومن ای ترخم ممنوعا وترخم مصروفا وممنوعا وترخمة وترخمة ای ای الناس هو (رخیم) امیروزننده یاخود
زبیروزننده ذکری آتی خالد بن رخیم البصری وحسن بن رخیم که محدثلردر پدرلری اسمیدر (الرخماء) حمراء
وزننده شول قیونه دینورکه باشی آق وسائری سیاه اوله یقال شاة رخماء ای ابیض رأسها واسود سائرها (الارخم)
احمر وزننده باشی آق وسائری قاره اولان آته دینور یقال فرس ارخم ای الابیض الرأس وسائره اسود (ترخم)
عنصر وزننده حمیردن برقبیله آدیدر ذوترخم بن وائل بن الغوث ازواء حمیردندر ومحمد بن سعید وعمرو بن ابهر
الترخمیان محدثلردر (الردم) هدم وزننده قپو وکذلك مقوله‌سی یرلری تماما قپامق علی قول ثلث مقدارنی قپامق
معناسنه‌در یاخود ردم سد معناسندن اکثر وابلغدر زیرا ردم کدکی قات قات نسنه ایله قپایوب برکتمك معناسنه‌در
یقال ردم الباب والثلمة ردما من الباب الثانی اذ سده کله اوثلثه اوالردم اکثر من السد وردم بحرین ایالتنده
برقریه اسمیدر ومکه‌ده برموضعدرکه بنی جمح جماعتنه مضاف اولوب ردم بنی جمح دیرلر اول ایسه بنی قراد جماعتنه
مخصوصدر وردم یقیلان دیواردن ساقط اولان طاشه وطپراغه دینور وردم بری طرفله یأجوج مأجوج قومی
بیننده واقع سده دینورکه ذوالقرنین بنا ایلمشدر ومنه قوله تعالی ﴿اجعل بینکم وبینهم ردما﴾ ویایدن اوق
چیقدقدنصکره ظهور ایدن سسه دینورکه چکردی تعبیر اولنور علی قول مطلقا سسه دینور وخیر ومنفعتسز
کمسه‌یه دینور کاسیذکر وضرطه‌یه دینور ویایی طنقردتمق معناسنه‌در یقال ردم القوس ردما اذا صوتها وبرنسنه
دائمی اولمق معناسنه‌در یقال ردمت السحاب والورد والحمی ردما من الباب الاول اذا دامت واغاج قوریدقدن صکره
یشرمك معناسنه‌در یقال ردمت الشجرة اذا اخضرت بعد یبوستها وسیلان ایلمك معناسنه‌در یقال ردم
الشیٔ اذا سال (الردم) فتحتینله ردم لفظنك معنای اولندن اسمدرکه سد وبند معناسنه‌در جمعی ردوم‌در
(المردام) محراب‌وزننده‌و (الردام) غراب وزننده بونلرده بی خیر ومنفعت کمسه‌یه دینور یقال رجل ردم ومردام
وردام ای لاخیرفیه وردام ضرطه‌یه دینور (الردم) رانك کسریله برموضع آدیدر (المردم) معظم وزننده عالی

ثوبه دينور يقال ثوب مردّم اى مرقع ﴿الرديم﴾ امير وزننده اسكى جامه يه دينور جمعى ردم دركتب كبى يقال
ثوب رديم اى خلق ورديم شهسواران عربدن برينك اسميدر سدّ كبى عظيم الهيكل اولمغله تسميه اولنمشدر ﴿التردّم﴾
تفعل وزننده اثوابى يماموق معناسنه‌در يقال تردّم ثوبه اذا رقعه واثواب اسكى و يرتق اولديغندن يمالو اولمق
معناسنه‌در يقال تردّم الثوب اذا استرقع واخلق وميانه‌ده خصومت ممتدّ اولمق معناسنه‌در يقال تردّمت
الخصومة اذا بعدت وطالت و برآدمك آردنى اراشدروب جستجو ايده‌رك نه حالده اولديغنه واقف اولمق
معناسنه‌در تاكه برخللى وار ايسه سدّ ايليه يقال تردّم فلانا اذا تعقبه واطّلع على ماهو فيه وعورت يابرغير
حيوان ولدينى اسركيوب ياقلمق معناسنه‌در يقال تردّمت الناقة على ولدها اذا عطفت ﴿المتردّم﴾ اسم مفعول
بنيه‌سيله لباسده يامه اورلمش يره دينور ﴿الاردام﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه دائمى اولمق معناسنه‌در
يقال اردمت السحاب والورد والحمّى اذا دامت واغاج قوريدقدنصكره يشرمك معناسنه‌در يقال اردمت
الشجرة اذا اخضرت بعديبوستها وطوارى دورتمك معناسنه‌در يقال اردم البعير اذا غمزه ﴿ردام﴾ كتاب وزننده
اساميدندر محمدبن يوسف بن ردام محدّثدر ﴿الاردم﴾ ارقم وزننده استادكيجى يه دينور جمعى اردموندر يقال
هواردم اى ملّاح حاذق ﴿الردمة﴾ رانك كسريله قوصره وسپت ديبلرنده قلان بقيه‌يه دينور ﴿الترديم﴾ تفعيل
وزننده عورت وسائر حيوان ولدنى اسركيوب مهر بانلق ايلمكله ياقلمق معناسنه‌در يقال ردّمت الناقة على ولدها
اذا اعطفت ﴿الرديمة﴾ سفينه وزننده لفاق طرزنده برى برينه ديكلمش ايكى ثوبه دينور ولفاق كتاب وزننده ايكى
ايندن ديكلمش فوطه‌يه دينور ورديمه‌نك جمعى ردم كلور كتب وزننده ﴿ردمان﴾ سلمان وزننده يمنده برموضع
آديدر وردمان بن ناجيه وردمان بن وائل وابن رعين برر قبيله پدرلريدر ﴿داة المردمه﴾ مرجه وزننده بنى مالك
بن ربيعه‌يه مخصوص صدر ﴿الرذم﴾ رانك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله و ﴿الرذمان﴾ فتحاتله اقمق معناسنه‌در يقال
رذم انفه رذما ورذمانا من الباب الثانى اذا سال ورذم الچق وكمايه كسه‌يه دينور يقال رجل رذم اى فسل ﴿الراذم﴾
سودنى طولمبه كبى بردن ادرار ايدن ناقه‌يه دينور يقال ناقة راذم اذا دفعت بلبنها ﴿الرذوم﴾ صبور وزننده مطلقا
سيلان ايدن نسنه‌يه دينور وشول طولو كاسه‌يه وچناغه دينوركه پك طولغنلغندن ناشى كنارلرندن طاشوب آقار
اوله يقال قصعة رذوم اى ممتلئة تصبب جوانبها وايلكلى عضوه دينور جمعى رذم كلور كتب وزننده وفتحتينله
لغتدر عمود وعمد وعمد كبى ﴿الرذم﴾ فتحتينله چناق كنارلرندن طاشوب آقار اولمق وجهيله طپطلو اولمق معناسنه‌در
يقال رذمت القصعة رذما من الباب الرابع اذا صارت رذوما ورذم متفرق كروه انسانى‌يه دينوركه اسم جمعدر
يقال رأيت رذما من الناس اى متفرقين واسكى لباسه دينور يقال صار فلان بعد الخزّ فى رذم اى خلقان ﴿الرذام﴾
غراب وزننده بودخى الچق وكمايه كسه‌يه دينور ﴿الارذام﴾ همزه‌نك كسريله چناق اغزندن دوكيلوب اقاروجه
اوزره طولمق معناسنه‌در يقال ارذمت القصعة بمعنى رذمت و برنسنه اوزره زياده اولمق معناسنه‌در يقول ارذم
على الخمسين اذا زاد ﴿الروذمة﴾ جوهره وزننده باركير قسمنك يوريشنه دينور يقال يمشى الروذمة وهى مشى
البرذون ﴿الرذمان﴾ فتحاتله برمقدارجه كروه انسانى‌يه دينور يقال هو فى رذمان من الناس اى ليسوا بالكثير
﴿الرزم﴾ رانك ضمى وزاى معجمه‌نك فتحيله براوزره ثابت وقائم اولان نسنه‌يه دينور وارسلانه دينور ﴿المرزم﴾
محسن وزننده رزم معنالرينه‌در * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر ﴿الرازم﴾ شول دوه‌يه دينوركه پك زبونلغندن قيامه
قدرتى اولميوب لاشه كبى يره ياپشوب قالمش اوله يقال بعير رازم اذا كان لايقوم هزالا ﴿الرزوم﴾ قعود وزننده
و ﴿الرزام﴾ غراب وزننده دوه ناتوانلغندن قيامه قادر اولميوب يره ياپشوب قالمق معناسنه‌در يقال رزم البعير
رزوما ورزاما من الباب الثانى والاوّل اذا صار رازما ﴿الرزمة﴾ فتحاتله چوجق سسنه دينور تقول سمعت رزمة
اى صوت الصبىّ وناقه‌نك ولدينه اوزليوب تحنن ايلدكده بوغازندن اخراج ايلديكى رقتلو سسجكزه دينور ومنه
المثل * لاخير فى رزمة لادرّة فيها * يعنى ذاتنده سودسز ايكن سودى واركبى ظهور ايدن آوازه ناقه‌ده خير يوقدر
بو مثل وعدايدوب وفا ايليان كسه حقنده ايراد اولنور ﴿الارزام﴾ همزه‌نك كسريله رعدپك كورلدمك على قول يابجه
كورلدمك معناسنه‌در يقال ارزم الرعد اذا اشتدّ صوته او صوّت غير شديد و ناقه ياورى يسنى اوزلمك معناسنه‌در
يقال ارزمت الناقة اذا حنت على ولدها ومنه المثل * لا افعله ما ارزمت امّ حائل * وانسانك وحيوانك جوفنده
جولان ايدن يل سسلنوب قورلدامق معناسنه‌در يقال ارزمت الريح فى الجوف اذا صاتت ﴿الرزمة﴾ رانك كسريله
برثوبه درطوپ صارلوب باغلنمش نسنه‌يه دينوركه بوغچه تعبير اولنور فارسيده پرونده دينور يقال عنده رزمة
من الثياب وهى ماشدّ منها فى ثوب واحد ورزمه ضرب شديد معناسنه‌در رانك فتحيله ده لغتدر ﴿الترزيم﴾ تفعيل

وزنده اثوابی بوغچه بوغچه ایدوب باغلمق معناسنه در یقال رزّم الثیاب اذا شدّها یعنی رزما بوراده رزم رزمه نك جمعیدر وترزیم برمحلده اصلا جدا اولمامق وجه اوزره ثابت و پایدار اولمق معناسنه در یقال رزّم القوم اذاضربوا بانفسهم الارض لایبرحون ﴿المرازمة﴾ مفاعله وزنده معاقبه فی الطعام معناسنه درکه هرکون طعامی دکشدیره رك اکل ایلمکدن عبارتدر یقال رازم فی الطعام اذا عاقب بان یأكل یوما لحما و یوما عسلا و یوما لبنا ونحوه لایداوم علی شیء و اکلی شکر ایله و لقمه لری حمد ایله خلط و معاقبه ایلمك معناسنه در بونلریده کویاکه بوغچه بوغچه ایدر یاخود مرازمه دائما نفیس وجرب طعامه حصر ایلیوب کاه تروکاه خشك وکاه حلو وکاه حامض وکاه قاتقسز وکاه قاتقلی اکل ایلمکدن عبارتدر یاخود برسفره ده ذکر اولنان مقوله لردن بالمقابله اکل ایلمکدرکه مثلا نرم طعام وارایسه خشونتلوسنی وحلو وار ایسه حامضنی دخی بولندروب کاه اندن وکاه بوندن تناول ایلمکدن عبارتدر و بکلّ فسر قول عمر رضی الله عنه * اذا اکلتم فرازموا * ای عاقبوا فی الطعام کما ذکر او المرازمة ان یخلط الاکل بالشکر واللقم بالحمد او اکل اللین والیابس والحلو والحامض والجشب والمأدوم و مرازمه ایکی نسنه بینی جمع ایلمك معناسنه در یقال رازم بینهما اذا جمع و بریرده مدّت مدیده آرام ایلمك معناسنه در یقال رازم الدار اذا اقام بها طویلا و مرازمة السوق پازارده تمام یوك دنکندن ناقص نسنه اشترا ایلمکدن عبارتدر یقال رازم السوق اذا اشتری منها دون ملء الاحمال ﴿الرزم﴾ عزم وزنده اولمك معناسنه در یقال رزم الرجل رزما من الباب الاول اذا مات و برنسنه یی اخذ ایتمك معناسنه در یقال رزم بالشیء ای اخذ به و طوغورمق معناسنه در یقال رزمت الامّ به اذا ولدته و خصمنی یکوب اوستنه چوکمك معناسنه در یقال رزم علی قرنه اذا غلب علیه و برك و برنسنه یی طوپلیوب بوغچه ایلمك معناسنه در یقال رزم الشیء رزما من الباب الثانی والاول اذا جمعه فی ثوب ﴿الرزمة﴾ رانك فتحیله صوغوق اولمق معناسنه در یقال رزم الشتاء رزمة اذا برد و نوء المرزم معناسنه درکه ذکری آتی مرزمان دیدکاری کوکبلرك سقوطندن عبارتدر اول هنکامده بردك شدّتی اولمغله اطلاق اولندی و رزمه علوفه و وظیفه یه دینور یقال اکل الرزمة ای الوجبة ﴿امّ مرزم﴾ منبر وزنده پوبراز یلنه دینور شمال معناسنه علی قول مطلقا یله دینور ریح معناسنه ﴿المرزمان﴾ منبران وزنده که تثنیه در ثوابتدن ایکی کوکبدرکه شعرای شامی و شعرای یمانی دیدکاری کوکبلر ایله یعنی انلره مقارن اولورلر هر برینك نوء و سقوطی دلیل برد و مطردر ذراع مقبوضه انلرك بریدر و فرقد و فرقدان کبی بونلره ده مرزم و مرزمان دخی دیرلر ﴿الرزام﴾ کتاب وزنده یاوز و سرکش چتین آدمه دینور یقال رجل رزام ای شدید صعب و رزام بن مالك بن حنظله تمیمدن برقبیله پدریدر ﴿رزم﴾ عزم وزنده مراد قبیله سی دیارنده برموضعدر ﴿خوارزم﴾ بر بلده آدیدرکه ماوراء النهرده واقعدر عند البعض اصلی خوارزم ایدی خانك ضمیله مضاف اولەرق بعده تخفیف اولنوب خوارزم دیدیلر معلوم اوله که تقویم البلدان صاحبنك بیانی اوزره خوارزم خانك حرکه سی فتحه ایله ضمه بیننده واو معدوله ایله وراء مهمله و زای معجمهٔ مفتوحه ایله ماوراء النهرده برمملکت آدیدر وجه تسمیه سنده دیمشدرکه بوخوار لفظیله که حقیر معناسنه در زمین معناسنه اولان زم لفظندن مرکبدر زیرا خلقی خوارلق کورمینجه اطاعت ایلمزلر و بعضلر دیدیکه سلاطیندن بری برقومی بو بیابانه نفی ایدوب واردقلرنده خانه لر یاپوب تمکن ایلدیلر برزماندنصکره ملك مرقوم منفیلری تفحّص ایچون آدم کوندروب کلدکده کوردیکه اولر یاپمشلر واوطونلر یغمشلر نهردن بالق صید ایدوب طبخ ایدرلر انلرك لساننده خوار لحم وزم اوطون معناسنه اولمغله ات واوطون یری آنجق دیه رك ترکیب اولنوب خوارزم دیدیلر * ومؤلفك عند البعض خوار لفظی که غراب وزنده در رزم لفظنه مضاف اوله رق اصلی خوارزم اولوب بعده تخفیفله رانك بری حذف اولنوب خوارزم دیدیلر قولنه کوره خوار صوت و رزم فارسیده جنك معناسنه اولمغله جنك اوازی دیمك اولور خلقی جنکاور و دائما حرب و قتال ایله مشتغل اولملریله هرزمان اورادن آواز جنك مسموع اولمغله کیده رك آنده اسم اولمش اولور و تعریب ایدوب خوارزم دیدیلرکه خانك و واوك و رانك فتحیله در و قول ثانی یی شقیق بن سلیك نام شاعرك اشبو وخافت من جبال الصغد نفسی * وخافت من جبال خوارزم * بیتی مؤیّددر و بعضلر دیدیکه خوار غراب وزنده خوارزمی لساننده اته دینور و رزم ذکر اولندیغی اوزره اوطونه دینور وجه تسمیه سی مادهٔ مرقومه در انتهی ﴿المرزامة﴾ میمك کسریله اشکین و رونده ناقه یه دینور یقال ناقة مرزامة ای فارهة ﴿المرتزم﴾ ارتزامدن اسم مفعولدر یره یاپشدرلمش دیمکدر تقول ترکته بالمرتزم ای الزقته بالارض ﴿رستم﴾ رانك ضمی و تانك فتحیله و بعضا مضموم اولور اسم فارسیدر محدّثیندن برجاعتك اسمیدر ﴿الرستمیون﴾ برجاعتدرکه جدلری اولان رستم نام کمسنه یه

منسوبلردر (الرسم) رانك فتحى وسينك سكونيله اشمه تعبير اولنان قيويه دينوركه طپراغله اورتلوب باصيرلمش اوله
وبرنسنه نك اثر ونشانه دينور على قول برنسنه نك اثر بقيه سنه دينور مثلا خرابه يرك باقى قلان اثر ونشانى كبى
وعندالبعض آثاردن شخص وسواد مرئيسى هركز قالميان اثره دينور مثلا يره برابر ويران اولان خانه نك تحت التراب
تملى كبى جمعى ارسم كاور افلس وزننده ورسوم كلور ومنه يقال عفت رسوم الديار اى الاثار او بقاياها او هى
مالا شخص له من الاثار * شارح ديركه شيوه وعرف وعادت معناسنه متداول اولان رسم اثر ونشان معناسندندر
ورسم مصدر اولور برحادثه بريرى خراب ويباب ايدوب يره برابر اثرينى قومق معناسنه در يقال رسم الغيث الديار
رسما من الباب الاول اذا عفاها وابقى اثرها لاصقا بالارض وبرآدمه برنسنه ايله امر ايلمك معناسنه در يقال رسم له كذا
اذا امره به وارض ايچره نابديد اولمق معناسنه دركه اولمكدن كنايه در يقال رسم فى الارض اذا غاب فيها
وبركسه ايچون مرسوم يعنى وظيفهٔ معينه كتب وتعيين ايلمك معناسنه در يقال رسم على كذا اذا كتب * شارحك
بيانه كوره اول وظيفه يه مرسوم دينور جمعى مراسيم در بعضا تخفيفله مراسم دخى ديرلر (الترسم) تفعل وزننده
برنسنه نك باقى قلان نشانه وآثارينه نظر ايلمك معناسنه در يقال ترسم الدار اذا نظر الى رسومها ومكتوب واشعار
مقوله سنى اوقيوب مفهومنه كركى كبى امعان ودقت ايلمك معناسنه مستعملدر تقول بصيغة الامر ترسم هذه القصيدة
اى ادرسها وتذكرها (الرسيم) رميم وزننده دوه يره زور وشدتله باصمغله طبانى يرده تأثير ايلمك معناسنه در
يقال رسمت الناقة رسيما من الباب الاول اذا اثرت فى الارض ودوه قسمى بر كونه يوريمك معناسنه دركه
ذميل ديدكارى يوريمكدن زياده اولوركه طبانلرى يره تأثير ايدر يقال رسم البعير رسيما من الباب الثانى
اذا سار فوق الذميل ورسيم اصحابدن برذات اسميدركه هجر نام بلده اهاليسندن وبنو عبدالقيس جماعتندندر
(الارسام) همزه نك كسريله دوه يه زور ويرمكله يرى شدتله چكندوب طبانى يرده تأثير ايتدرمك معناسنه در
تقول ارسمت الناقة ولاتقل ارسمت هى (الارتسام) افتعال وزننده برآدمك امر ايلديكى نسنه يه امتثال ايلمك
معناسنه در يقال رسم له كذا فارتسم اى امره به فامتثل وخداى متعال دركاهنه تكبير وتعوذ والتجا ودعا ايلمك
معناسنه در يقال ارتسم لله تعالى اى كبر له وتعوذ ودعى (الروسم) جوهر وزننده آفت وداهيه يه دينور وشول تمغايه
دينوركه اكا خاتم كبى برايكى خط قازوب آنكله طلوكوپ اغزينه مهر اورلر كذلك شول كوچك تخته يه دينوركه
تمغا نقشى كبى اويمه نقشى اولمغله آنكله جچ خرمن مهرلنور روشم دخى دينور شين معجمه ايله واقعا بزم ديارلرده اكا رشم
تعبير ايدرلر خرمنى شحنه رشملدى ديرلر كوپ قپاغندن يوجك قولپلى وتمغالى تخته در تمغا بصار كبى آنكله جچ خرمنك
هر طرفنه بصارلر تاكه مهر التنده قالوب دست خيانتدن محفوظ اولور بوجهتله حالا كيله ودرهم مقوله سى اوزره
باصيلان تمغالره ده اطلاق اولنور وروسم علامت معناسنه در واثر ورسم معناسنه در والتونه جلا ويره جك نسنه يه دينور
(الراسوم) بودخى روسم كبى طلوكوپ اغزينه مهر اوره جق تمغايه دينور (الرواسيم) رانك فتحيله زمان جاهليتده
استعمال ايلدكلرى كتابلره دينور مرادبينلرنده احكام واوضاع جاهليه اوزره متداول اولان كتابلردر آنلر كتابى
اولمامغله كتب سماويه وكتب شريعتلرى اولميوب نهايت حكمالرى بعض كتاب ترتيب وآنكله عمل واعمال ايدرلر ايدى
يهودك مزامير ديدكلرى كتاب كبى (الراسم) ماء جارى معناسنه در يقال ماء راسم اى جار (الرسم) فتحتينله كوزل
ولطيف يورويشه دينور يقال له مشى رسم اى حسن المشى (المرسم) منبر وزننده رسيم كبى دوه يه مخصوص
بركونه يورويشه دينوركه مراد اياقلرينى پك پك باصه رق شدت وسرعتله اولان يورويشيدر (المرستم) معظم وزننده
چبوقلو وقللو نسيج اولنمش الاجه ثوبه دينور يقال جاء وعليه ثوب مرتسم اى مخطط (الرسوم) صبور وزننده
بركون بركيجه متصل يورر اولان دوه يه دينور يقال بعير رسوم اذا كان يبقى على السير يوما وليلة (الرشم) رانك فتحى
وشين معجمه نك سكونيله يازو يازمق معناسنه در يقال رشم اليه رشما من الباب الاول اذا كتب وروشم ديدكلرى
تمغا ايله جچ خرمنى مهرلمك معناسنه در يقال رشم الطعام اذا ختمه يعنى بالروشم (الروشم) روسم وزننده ومرادفيدركه
رشم تخته سنه دينور (الراشوم) راسوم وزننده ومرادفيدر (الرشم) فتحتينله صرتلان قسمنك چهره سنده اولان
قرامتغه دينور وهنوز ظهور ايلمكه باشلمش نباته دينور ويرده اولان يغمور اثرينه وبيلاشغنه دينور ومطلقا
اثر ونشانه معناسنه در بونده شينك سكونيله ده لغتدر ومصدر اولور طعامى قوقليوب اوزرينه حريص وشرهمند
اولمق معناسنه يقال رشم الرجل رشما من الباب الرابع اذا صار ارشم (الرشماء) حمراء وزننده چهره سى قرامتق اولان
ديشى صرتلانه دينور يقال ضبع رشماء اذا كان فى وجهه رشم (الترشيم) تفعيل وزننده بودخى يازو يازمق
معناسنه در يقال رشم الرجل اذا كتب (الارشام) همزه نك كسريله روشم ايله برطلو قابى مهرلمك معناسنه در

يقال ارشم الرجل اذا ختم اناءه بالروشم وآهو قسمی هنوز ظهور ایدن کورپه نباتی کوروب اوتلامق معناسنه‌در
یقال ارشمت المهاة اذارأت الرشم فرعته واغاج ییراقلنمق معناسنه‌در یقال ارشم الشجر اذا اورق وشمشك آهسته‌جه
چاقمق معناسنه‌در یقال ارشم البرق اذا اوشم (الارشم) احمر وزننده چبوق چبوق الاجه ومنقش اولان
شیئه دینور وطعامی قوقلیوب حرص وشرهه ذوشکون اولان آدمه دینور یقال رجل ارشم اذا کان یتشمم الطعام
ویحرص علیه وغیر ممدوح اولان آزجه یغموره دینور یقال غیث ارشم ای قلیل مذموم وکوپکه دینور
کلب معناسنه (الرصم) رانك وصادك فتحیله طاغ ارالغنده اولان قصق یوله کیرمك معناسنه‌در یقال رصم الرجل
رصما من الباب الاول اذا دخل فی الشعب الضیق (الرضم) رانك فتحی وضاد معجمه‌نك سکونیله انسانك وطوارك
اشکنی آغر وکند اولمق معناسنه‌در یقال رضم الشیخ رضما من الباب الثانی اذا ثقل عدوه وکذا الدابّة واکین اکمك
مقوله‌سی ایش ایچون یری سوکوب سورمك معناسنه‌در یقال رضم الارض اذا اثارها بالزرع ونحوه وبر آدم
خانه‌سنده طاش کبی آغر دوشوب یرده چیقمیوب اوتورمق معناسنه‌در یقال رضم فی بیته اذا سقط لایبرحه
وبر کمسه‌یی یا بر نسنه‌یی یره اورمق معناسنه‌در یقال رضم به الارض اذا ضرب بها ورضم رضام معناسنه‌در کاسیذکر
فتحتینله‌ده لغتدر وقوش یرندن قلدامیوب ثابت اولمق معناسنه‌در یقال رضمت الطیر اذا ثبتت ورضم زباله ایله شقوق
بیننده بر موضع آدیدر وتیماء نواحیسنده بر موضع آدیدر ذات الرضم وادی القری نام محلده بر موضعدر (الرضام) کتاب
وزننده شول قیا کبی عظیم طاشلره دینورکه بنالرده بری بری اوزره وضع وترتیب اولنور قلعه بارولرینك ایری طاشلری
کبی رضم دخی دینور یقال بنی داره بالرضم والرضام ای بالصخور العظام یرضم بعضها علی بعض (الرضمان) فتحاتله
آدیملری صیق صیق آتارق یلمك معناسنه‌در یقال رضم الرجل رضمانا اذا تقارب العدو (المرضم) منبر وزننده
شول شدید وقوی دوه‌یه دینورکه یوررکن ایری ایری طاشلری ایاقلریله چارپوب بری برینك اوزره آتار اوله یقال
بعیر مرضم اذا کان یرمی الحجر بعضه علی بعض (الرضیم) امیر وزننده و(المرضوم) قیا کبی بیوك طاشلر ایله یاپلمش
بنایه وصف اولنور یقال بناء رضیم ومرضوم ای مبنیّ بالصخر (الرضیم) رانك ضمیله رضیم لفظندن مصغردر
بر قوشك اسمیدر (رضام) غراب وزننده بر نبات آدیدر ورضام جزؤ بجه نباته دینور یقال رضام من نبت ای قلیل منه
(الرضمة) همزه وزننده اصلا یواسندن قلدامیوب دائما چوکوب اوتورر اولان قوشه دینور (الرضمان) سلمان
وزننده اشکنی آز کند دوه‌یه دینور یقال بعیر رضمان ای ثقیل (الرطم) رانك فتحی وطانك سکونیله بر آدمی نجات
وخروجی قابل اولمیان بر ایشه کرفتار ایلك معناسنه‌در یقال رطمه رطما من الباب الاوّل اذا اوحله فی امر لایخرج
منه * شارحك بیانه کوره رطم بر آدمی چاموره بولامق معناسنه موضوعدر معانیٔ سائره اندن متفرّعدر انتهی
ورطم ذکری تمام یرلشدرمك وجهیله جماع ایلك معناسنه‌در یقال رطم المرأة اذا نکحها بکلّ ذکره وچقرمق
معناسنه‌در یقال رطم بسلحه اذا رمی (الارتطام) افتعال وزننده جمیع طرق نجات مسدود اولان بر مشکل ایشه
کرفتار اولمق معناسنه‌در یقال رطمه فی امر فارتطم ویقال ارتطم علیه الامر اذا لم یقدر علی الخروج منه وبر نسنه
مزدحم ومتراکم اولمق معناسنه‌در یقال ارتطم الشیٔ اذا ازدحم وتراکم وفضلهٔ طبیعیه‌یی دفع ایلیوب حبس ایلك
معناسنه‌در یقال ارتطم السلح اذا حبسه (الترطّم) تفعل وزننده بودخی حبس فضله ایلك معناسنه‌در یقال
ترطّم السلح اذا حبسه (الراطم) دائما بر نسنه‌یه لزوم ومقارنت اوزره اولان شیئه دینور یقال هو راطم له ای لازم
(الارطام) همزه‌نك کسریله حبس وتوقیف اولنمق معناسنه‌در یقال ارطم البعیر علی المجهول اذا احتبس کما یقال
رطم البعیر علی المجهول من الثلاثیّ وخاموش اولمق معناسنه‌در یقال ارطم الرجل اذا سکت (الرطام) غراب وزننده
ارطامك معنای اوّلندن اسمدر احتباس معناسنه‌در (الرطوم) صبور وزننده فرجی طاره‌جق عورته دینور یقال امرأة
رطوم ای الضیقة الجهاز جوهری وهمندن ناشی واسعة الفرج ایله بیان ایلشدر کذلك فرجی طاره‌جق ناقه‌یه دینور
وآصلمق تعبیر اولنان عورته دینور یقال امرأة رطوم ای رتقاء (الرطمة) غرفه وزننده شول دشوار ایشه دینورکه سمت
وجهتی بیلنمیه یعنی تسهیل وتمشیتی بر له عهده‌سندن خروجی قابل اولمیه (المرطومة) افعال شنیعه ایله متهومه اولان
عورته دینور یقال امرأة مرطومة ای مرمیة بسوء (الرعام) سحاب وزننده حدّتله دیکه دیکه باقمغه دینور یقال
ماهذا الرعام ای حدّة النظر (الرعام) غراب وزننده آت وقیون قسمنك بورنلرندن اقان سموکه دینور علی قول
اعمدر سائر حیوانك دخی اطلاق اولنور جمعی ارعمه کلور اجوبه وزننده ورعام مصدر اولور قیونك زبونلیوب
آریقلدیغندن بورنندن سموك اقار اولمق معناسنه یقال رعمت الشاة رعاما من الباب الثالث اذا اشتدّ هزالها فسال
رعامها (الرعامة) کرامه وزننده رعام معناسنه‌در یقال رعمت الشاة رعامة من الباب الخامس اذا اشتدّ هزالها فسال

رعامها ﴿الرعم﴾ رانك فتحيله برنسنه‌یی حفظ و صیانت ایچون كوروب كوزتمك معناسنه‌در یقال رعم الشیٔ رعما
من الباب الاوّل اذا رقبه ورعاه وكونشك غروبنه كوزدیكوب منتظر اولمق معناسنه‌در یقال رعم الشمس
اذا راقب غیبوبتها ورعم بر طاغك آدیدر ﴿الرعوم﴾ صبور وزننده برونی سموكلی زبون قیونه دینور ونفس
معناسنه‌دركه روح انسانیدر یقال هو كریم الرعوم ای النفس وپك آریقلیوب زبونلمش انسان وحیوانه دینور
یقال رجل وبعیر رعوم ای الشدید الهزال وبرخاتون اسمیدر ﴿الرعامی﴾ حباری وزننده و﴿الرعامة﴾ ثمامه
وزننده برشجر آدیدر ورعامی جكرده اولان زیاده‌یه دینوركه جكر كوشه تعبیر اولنور ﴿الرعوم﴾ رانك ضمیله
بدنی پالوده كبی ترونرم ونازك محبوبه‌یه دینور یقال امرأة رعوم ای ناعمة ﴿الترعیم﴾ تفعیل وزننده قیونك برونندن
اقان سموكی سیلمك معناسنه‌در یقال رعم الشاة اذا مسح رعامها ﴿الرعم﴾ رانك كسریله ایچ یاغنه دینور وبرخاتون
اسمیدر ﴿امّ رعم﴾ رانك كسریله دیشی صرتلانك كنیه‌سیدر ﴿رعمان﴾ سكران وزننده ﴿رعیم﴾ زبیر وزننده
اسامیدندر ﴿الرغم﴾ رانك حركات ثلاثی وغین معجمه‌نك سكونیله و﴿المرغمة﴾ مرحمه وزننده كره معناسنه‌دركه
خوشلنمامقدن عبارتدر اسملردر تقول فعلت ذلك علی رغمه ومرغمته ای علی كره منه ﴿ورغم﴾ رانك فتحی وغینك
سكونیله مصدر اولور برنسنه‌دن خوشلنمیوب كریه كورمك معناسنه‌در یقال رغمه ورغمه رغما من الباب الرابع
والثالث اذا كرهه ورغم طپراغه دینور یقال الق علی الرغم ای التراب وبر ایشی برآدمه زوراكی طوتدرمق
معناسنه‌در یقال رغمه رغما من الباب الثالث اذا قسره وذلّ وحقارت معناسنه‌در یقال رغم انف فلان رغما
من الباب الرابع اذا ذلّ وبوكنایه بابندندر ویقال رغم انفی لله مثلثة الراء ای ذلّ عن كره یعنی باب رابعدن وثالثدن
وخامسدندر ولله قولی لامر الله تقدیرنده اولمغله نفسم ایستمیوب خوشلنمیه‌رق ذلّ وتواضع ایدر اولدی دیمكدر
ورغم برآدمی محض تذلیل وتكدیر ایچون برایش ایشلمك معناسنه‌در تقول رغمته ای فعلت شیئا علی رغمه ﴿الرغام﴾
غراب وزننده بودخی طپراغه دینور وبوماده بومعنایه موضوعدر یقال القاه فی الرغام ای التراب ورعام معناسنه‌دركه
مهمله‌در سموكه دینور یاخو لغت ردیئه‌در ﴿الارغام﴾ همزه‌نك كسریله طپراغه سورمك معناسنه‌در یقال ارغمه
الذلّ ای الصقه بالتراب یعنی پك خاكسار ایتدی اصطلاحجزده دخی برونی طپراغه سورتدی تعبیری زبانزده‌در
وبرآدمی خوشنود ایتمیوب غضبناك ایلمك معناسنه‌در یقال ارغمه ای اسخطه * شارح دیركه بوراده تشویش نسخه
واردر زیرا اصل مأخذلرده وارغمه اسخطه وارغمه الله وادغمه سوّده عنوانده مثبتدر وارغام ادغام
معناسنه‌دركه یوز قرارتمقدركه تذلیل وتحقیردن كنایه‌در یقال ارغمه الله وادغمه ای سوّد وجهه ﴿المرغم﴾ مقعد
وزننده و﴿المرغم﴾ مجلس وزننده برونه اطلاق اولنور ﴿الترغیم﴾ تفعیل وزننده برآدمك حقنده خوار وحقیر
اولسون دیو دعا ایلمك معناسنه‌در یقال رغمه اذا قال له رغما رغما وقولهم راغم داغم اتباع ﴿الرغماء﴾ حمراء
وزننده برونك اوجی آق اولان قیونه دینور علی قول برونك اوجنده سائر بدننك لونه مخالف لون اوله یقال
شاة رغماء اذا كان علی طرف انفها بیاض اولون یخالف سائر بدنها ﴿المرغامة﴾ میمك كسریله بدمشرب ونادان
قاری‌یه دینوركه دائما زوجنی اغضاب ایدر اوله یقال امرأة مرغامة ای مغضبة لبعلها ﴿الرغام﴾ سحاب
وزننده یومشاق طپراغه دینور علی قول طپراقله قارشق قومه دینور وبر قوملق اسمیدر ﴿المراغمة﴾ مفاعله
وزننده بركمسه ایله نزاع ایدوب آنی ترك وفراموش ایلمك معناسنه‌در یقال راغمهم اذا نابذهم وهجرهم وبرآدمدن
ایراقلشمق معناسنه‌در یقال راغمه اذا تباعد عنه ودشمنلك ایلمك معناسنه‌در یقال راغمهم اذا عاداهم
وبرآدمی طارلتمق معناسنه‌در یقال راغمه اذا غاضبه ﴿الترغّم﴾ تفعل وزننده برآدمه طارغنلق پیدا
ایلمك معناسنه‌در یقال ترغّم علیه اذا تغضب ﴿الرغامی﴾ حباری وزننده رعامی لفظنده لغتدركه جكر
كوشه‌یه دینور ورخامی لفظنده لغتدركه بر نبات اسمیدر وبرونه دینور وآق جكرك بوغورتلغنه دینوركه
قرتلاق دخی تعبیر اولنور ﴿المراغم﴾ میمك ضمی وغینك فتحیله كیده‌جك یره دینور یقال وجد فی الارض مراغما ای مذهبا
وقچه‌جق یره دینور تقول مالی عنك مراغم ای مهرب * قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿یجد فی الارض مراغما كثیرا﴾
ای مذهبا یذهب الیه اذا رأی منكرا یلزمه ان یغضب منه ومراغم حصن وحصاره اطلاق اولنور وموقع اضطرابه
دینور یقال وقع فی المراغم ای المضطرب ﴿رغمان﴾ سلمان وزننده بررجل اسمیدر ﴿رغیمان﴾ رانك ضمیله برموضعدر
﴿رغیم﴾ زبیر وزننده بررجل اسمیدر ﴿المرغمة﴾ مرحله وزننده عربلره مخصوص برلعب آدیدر ﴿الرغامة﴾ ثمامه وزننده
مطلوب ودلخواه اولان شیئه دینور تقول لی عند فلان رغامة ای طلبة ﴿الرقم﴾ رانك فتحی وقافك سكونیله یازو
یازمق معناسنه‌در یقال رقم الراقم رقما من الباب الاوّل اذا كتب ویازویه نقطه واعراب وضعیله تبیین ایلمك

معناسنه‌در يقال رقم الكتاب اذا اعجمه و بينه رقم حسابی بوندن مأخوذدر و ثوبی مخطط قلمق معناسنه‌در * شارحك
بيانی اوزره بو اوچ كونه معنايی محتملدر اوّلا جلّاه ثوبی يول يول چبوقلی الاجه نسج ايلمك ثانيا بازركانلر نشان
ايچون جزكيلر ايلمك ثالثا بر طرفنه بهاسنی و اندازه‌سنك عددنی رسم ايلمك معنالريدر يقال رقم الثوب اذا خططه
و رقم آفت و داهيه معناسـنه‌در يقال جاء بالرقم ای بالداهية و بر چشيد چبوقلی الاجه قماشك اسميدر علی قول
خزّ ايله منسوج قطنی قماشه دينور ياخود برد ديدكلری قماش جنسندندر يقال جاء و عليه رقم ای ضرب مخطط
من الوشی او من الخزّ او من البرود و رقم چوق نسنه‌يه دينور كاسيذكر (الترقيم) تفعيل وزننده رقم ايله اوچ معنای
اوّلده مرادفدر يقال رقمه و ترقين معناسـنه‌دركه ديوان ميری كاتبلری رقاع و توقيعات و حسبانات
دفترلرينه علامت مخصوصه ايله نشان ايلمك معناسـنه‌دركه بر محلی تسويد ايله ابطال ايلمكدن عبارتدر تاكه آنك
صورتی روزنامچه‌يه نقل و تبييض اولنمش ظنيله صكره‌دن حسابه ادخال اولنميه حالا ديوان كتابی بيننده مثلا بر فرمانلو
كمسـه‌نك عفوی ظهورنده فرمانلو دفترندن اسمنی چالدقده قيدی ترقين اولنمق تعبيری بو قبيلدندر و محلول
وقوعنده دفتردن اسمی ترقين اولنمق و قضاة عسكر روزنامچه‌لرندن كذلك تذكرهٔ توجيهلرنده مرفوع چكلمك
بو جمله‌دندر يقال رقم الكاتب ای رقن و هی علامة لاهل ديوان الخراج يجعل علی الرقاع و التوقيعات و الحسبانات
لئلاّ يتوهّم انه بيض كيلا يقع فيه حساب (المرقم) منبر وزننده قلمه اطلاق اولنور و عربلر بر شديد الغضب كمسه بيهوده‌يره
خشم و غضبنی طاشردقده * طغی مرقك و جاش مرقك و غلا و طفح و ارتفع و قذف مرقك * ديرلر كويا كه قلمی طغيان
ايدوب مسطردن زايغ اولمسی طغيـان غضبدن كنايه ايدرلر (المرقومة) شول دابه‌يه دينوركه اياقلری چزكيلو
داغلنمش اوله يقال دابة مرقومة اذا كانت فی قوائمها خطوط كيّات و يقال ثور و حمار وحش مرقوم القوائم ای
مخططها بسواد يعنی خلقی سياه سياه جزكيلری اوله و مرقومه نبات قليلی اولان يره دينوركه سيرك سيرك بر مقدارجه
آلاجه نبات اوله (الرقة) ثمره وزننده باغچه‌يه و چمزاره دينور روضه معناسنه و دره‌نك بر جانبنه ياخود صويی مجتمع اولان
يرينه دينور و ابه كومجی ديدكلری نباته دينور (الرقة) فتحاتله بر نبات آديدر (الرقتان) ثمرتان وزننده طوارك
ايكی اللرينك ايچ يوزلرنده طرنغه شبيه ايكی مهره‌دركه بری برينه مقابل اولور علی قول اشك قسمنك يانجق اتلرينی
احاطه ايلمش ايكی اثر و نشـانه‌يه دينوركه داغلقدن پيدا اولمشدر ياخود اتدن ايكی مهره‌دركه آت قسمنك قوللرينك
ايچ يوزلرينه قريب يرلرنده اولور اوزرلرنده توی اولمز ياخود جاعرتاندن عبارتدر * مؤلف جعر ماده‌سنده جاعرتان
موضع الرقتين من است الحمار قولی معنای اخيری مؤيدر و رقتان صمان ناحيه‌سنده ايكی چمزاره دينور (الرقم)
قنفذ وزننده آفت و داهيه معناسنه‌در و مدينه‌ده بر موضع آديدر سهام رقميات اورايه منسوبدر (يوم الرقم) بين العرب
يوم معروفدر (الرقم) كتف وزننده آفت و داهيه‌يه دينور و چوق نسـنه‌يه دينور رقم كبی يقال جاء بالرقم
و بالرقم ای بالكثير (الرقيم) امير وزننده بر موضع آديدر و خرام بن وابصه‌نك فرسی اسميدر و اصحاب كهفك
قريه‌سی اسميدر ياخود مغاره‌لری اولان طاغك ياخود كلبلرينك اسميدر ياخود مغاره‌لری اولان دره‌نك ياخود
صخره‌نك اسميدر ياخود رصاصدن دوزلمش بر لوحك اسميدركه انده اصحاب كهفك نسـبلری و اسمـالری
و دينلری و كنديدن خوفله فرار ايتدكلری ملكك اسمی و قصه‌لری نقش اولنمشدر و رقيم يازو يازه‌جق دواته يعنی
دويده و لوحه دينور * مترجم ديركه بعضلر اصحاب رقيمی بشقه كمسـه‌لر ايله تفسير ايلديلر قصه‌سی تفسير بيضاويده
مبسوطدر (الارقم) احمر وزننده بردرلو يلانه دينوركه جميع يلانلردن يرامز اولوب دائما الدغ ايچون انسان قسمنی
جستجو ايدر علی قول آقلو قاره‌لو آلاجه يلانه دينور ياخود اركك الاجه يلانه دينور مؤنثنده رقشاء دينور رقماء دينمز
و ارقم تغلب قبيله‌سـنده بر كوچك قبيله‌يه دينور جماعتنه اراقم دينور (الرقيمة) سفينه وزننده رشد و فطانت
اهلی كاركذار و مدبّره و مديرهٔ امور اولان خطمان خاتونه دينور يقال امرأة رقيمة ای عاقلة برزة (رقيم) زبير وزننده
اسماندندر حيصه بنت رقيم اصحاب بدردندر (الركم) رانك فتحی و كافك سكونيله بر نسنه‌يی بريكدروب بری بری
اوزره يغمق معناسنه‌در يقال ركم الشیء ركما من الباب الاول اذا جمعه فوق آخر حتی يصير ركاما مركوما (الركام)
غراب وزننده بری بری اوزره يغلمش نسنه‌يه دينوركه يغين تعبير اولنور يقال ركمه حتی صار ركاما كركام الرمل و قات
قات اولمش بلوده دينور و بيوك سوری‌يه دينور يقال قطيع ركام ای ضخم (الركم) فتحتينله بو دخی قاتلنمش سحابه
دينور يقال سحاب ركم ای ركام (الارتكام) افتعال وزننده بر نسنه بری بری اوزره قات قات يغيلوب صقشمق
معناسنه‌در يقال ارتكم الشیء اذا اجتمع يعنی بعضه فوق بعض (المرتكم) اسم مفعولدر و مرتكم الطريق يولك
دوز جادّه‌سنه اطلاق اولنور كويا كه سائر فروع و شعبه‌لری آنده جمع اولنمشدر يقال هذا مرتكم الطريق ای جادّته

(الركمة) غرفه وزننده بالچق كومه‌سنه دينور (التراكم) تفاعل وزننده جمع اولوب برى برى اوزره صقشمق معناسنه‌در يقال تراكم الشئ اذا اجتمع (الرمّ) رانك فتحى وميمك تشديديله و(المرمّة) ميمك ورانك فتحيله خلل بولمش نسنه‌يى اصلاح ايلمك معناسنه‌در كه اوكارمق تعبير اولنور يقال رمّه رمّا ومرمّة من الباب الثانى والاوّل اذا اصلحه وقيون وبچى مقوله‌سى حيوان اغز ايله اغاج بداقلرينك اوجلرينى قاوره‌يوب اوتلامق معناسنه‌در يقال رمّت البهيمة اذا تناولت العيدان بفمها واكل ايلمك معناسنه‌در يقال رمّ الشئ اذا اكله ورمّ ورمّه رانك كسريله ورميم كبك چوريمك معناسنه‌در يقال رمّ العظم رمّة ورمّا ورميما من الباب الثانى اذا بلى (الارتمام) افتعال وزننده بودخى بهيمه اغزيله بداق اوجلرينى چكوب اوتلامق معناسنه‌در يقال ارتمت البهيمة اذا تناولت العيدان بفمها ودوه ياوريسى اوربچى ابتدا ال ايله يوقلنمق درجه‌سنه بالغ اولمق معناسنه‌در يقال ارتمّ الفصيل وهو اوّل ماتجد لسنامه مسا (الارمام) همزه‌نك كسريله بودخى كمك چوريمك معناسنه‌در يقال ارمّ العظم اذا بلى وفى الحديث * قالوا يارسول الله كيف تعرض صلاتنا عليك وقدارمت * على وزن ضربت اى بليت اصله ارممت فخذفت احدى الميمين كاحست فى احسست وارمام كمك ايلكلنمك معناسنه‌در يقال ارمّ العظم اذا جرى فيه الرمّ اى المخ وخاموش اولمق معناسنه‌در يقال ارمّ الرجل اذا سكت ولهو وهوايه ميل ايلمك معناسنه‌در يقال ارمّ الى اللهو اذا مال (الرميم) اميروزننده مصدردركه ذكر اولندى ووصف اولور چوريمش كمكه دينور يقال عظم رميم اى بال (الاسترمام) ديوار كهنه لنمكله مرمّت واصلاحه محتاج اولمق معناسنه‌دركه لسان حالله مرمّتنى دعوت وطلب ايدر يقال استرمّ الحائط اذا دعا الى اصلاحه (الرمّة) رانك ضميله وكسريله چورك ايپ پارچه‌سنه دينور يقال فى رأس الوتد رمّة اى قطعة حبل بال * شارح ديركه نسخه‌لردن بال لفظى ساقط اولمشدر انتهى * ذوالرمّه نام شاعر آنكله ملقب اولدى * شارحك بيانه كوره * اشعث باقى رمّة التقليد * مصراعنه مبنى تلقيب اولندى وبعضلر ديديكه هنوز طفل ايكن برپارچه اسكى ايپ ايله كتابنى كردانه چكوروب مكتبه كيدركن بركسه كوروب ذوالرمّه ديو نوازش ايلديكى باعث تلقيب اولمشدر ورمّه نجد ديارنده بربيوك اوه‌نك اسميدركه اكا نيچه دره‌لر وچايلر منصبّ اولور وكاه اولوركه ميمنى تخفيف ايدرلر ومنه المثل * كل بنىّ يحسينى الا الجريب فانّه يروينى * يعنى عربلر ذكر اولنان اوه‌نك لساندن مثل مزبورى تفوّه ايلديلر جميع اولادم يعنى بكا منصبّ اولان دره‌لرم صوينى بكا آزجه آزجه ايچوررلر لكن جريب ديدكلرى بيوك دره بنى صويه قاندرر مضرب مثل معلومدر ورمّه آلنه دينوركه جبهه معناسنه وبالجمله وبالكليه معناسنه‌دركه هپ وقو تعبير اولنور بركسه بردوه‌نك بيوننه برچورك ايپ پارچه‌سى باغليوب بيع ايتدكده مزبور ايپى دخى مشترى‌يه ويرمكله دفعه اليه برمّته ديديلر من بعد بجملته وكله معناسنه استعمال اولندى يقال دفعه الله برمّته اى بجملته (الرمّة) رانك كسريله مصدردركه ذكر اولندى وچوريمش كميكلره دينور عظام باليه معناسنه * شارح ديركه صواب اولان العظم البالى اولمقدر زيرا رمّه مفرددر جمعى رمم‌در عنب وزننده يقال الله يحيى الرمم اى العظام البالية وقناتلو قرنجه‌يه دينور واغاج قوردنه دينور (الارمام) همزه‌نك فتحيله و(الرمام) كتاب وزننده و(الرمم) عنب وزننده رمّه‌نك جمعلريدر ويقال حبل ارمام ورمام ورمم اى بال وبو ثوب اخلاق قبيلندندر (الرمّ) رانك كسريله فى الاصل چوريمش كميكه دينوركه تراب اولور وعربلر طمّ لفظيله ذكر ايدوب پك فراوان نسنه مراد ايدرلر يقولون جاء فلان بالطمّ والرمّ اى بالبحرىّ والبرىّ او الرطب واليابس او الماء والتراب او بالمال الكثير وصويك كوتروب كتديكى نسنه‌يه دينور على قول صو يوزنده اولان اوتلق وسازلق مقوله‌سنك قيرنتيسنه دينور وكميك ايچره اولان ايليكه دينور (المرمّ) ميمك ضمى ورانك كسريله كميكلرى ايليك طوتمغه باشلمش ناقه‌يه دينور (الرمّ) رانك ضميله درونده اولان همّ وتاسه‌يه دينور يقال فى قلبه رمّ اى همّ ومكه‌ده بركهنه قويينك اسميدر وحجازده بربنانك آديدر (رمّ) رانك فتحيله بش قريه اسميدر مجموعى شيراز اولكه‌سنده‌در (المرمّة) ميمك فتحى ورانك فتحى وكسريله هر چتال طرنقلى حيوانك دوداغنه دينور (الرمرام) ثرثار وزننده بركونه بوزرنكلى نبات آديدر بردانه ديدكلريدركه توكيده آى چچكى ديرلر (رمرم) فدفد وزننده ياخود يرمرم برطاغك آديدر (دارة الرمرم) سمسم وزننده (رمّان) (رمّانتان) رالرك ضميله (ارمام) همزهٔ مفتوحه ايله برر موضعلردر (الرمم) فتحتينله بر وادى اسميدر (الترمرم) تزلزل وزننده سويلمكه آغز آچوب دپرنوب يانمق معناسنه‌در يقال ترمرموا اذا تحركوا للكلام ولم يتكلموا (الرمامة) ثمامه وزننده كفاف معاشه دينور يقال اكتفى بالرمامة اى البلغة (الترمم) تفعل وزننده كميك كرمك معناسنه‌در

يقال ترمّم الرجل اذاتعرق ﴿المراميم﴾ ميمك فتحيله يلكلرى يچوريلوب اصلاح اولنمش اوقلره دينور مفردى مرموم در يقال سهم مرموم وسهام مراميم اى المصلحة الريش ﴿المرمّات﴾ مهمات وزننده دواهى وآفاته دينور مفردى مرمّه در ﴿الرمم﴾ ضمتينله رشد وفطانتلو ذهن وذكا صاحبه سى قيزلره دينور مفردى رامّه در يقال جارية رامّة وجوار رمم اى كيسة ﴿الرمام﴾ غراب وزننده مبالغه در پك چوريمش كميكه دينور ﴿الرنم﴾ ضمتينله خوش آوازه وخوب نغمه لر ايله بسته وشرقيلر سويليان موسيقى آشنا چنكى طاقمنه دينور مغنيات مجيدات معناسنه ﴿الرنم﴾ فتحتينله صوت وآوازه دينور يقال له رنم لطيف اى صوت ﴿الرنيم﴾ رانك فتحيله ازكيلر ايله آيرلمق معناسنه در فارسيده سراييدن مرادفيدر يقال رنم المطرب رنيما اذا طرّب صوته ﴿الترنيم﴾ تفعيل وزننده بودخى خوش ودلكش ازكيلر ايله ايرلمق معناسنه در يقال رنّم المطرب والحمام والجندب والقوس وكذا كلّ ما استلذ صوته ترنيما اذا طرّب صوته ﴿الترنم﴾ تفعل وزننده پستلى تيزلى خوش ازكيلر ايله نغمه وآهنك ايلك معناسنه در يقال ترنّم البلبل اذا رجّع صوته ﴿الرنمة﴾ تمره وزننده و﴿الترنموتة﴾ فعللوته وزننده كه مبالغه در پستلى تيزلى ازكيلر ايله اولان خوش ودلكش نغمه يه دينور يقال له رنمة حسنة وترنموتة اى ترنم ﴿الترنموت﴾ عنكبوت وزنند شول يايه دينوركه آتيلوركن نغمه وترانه كبى خوش وشيوه لى طنقرديسى اوله يقال قوس ترنموت اى لها حنين عند الرمى ﴿الرنمة﴾ فتحاتله بر خرده نبات آديدر ﴿رنوم﴾ صبور وزننده بر موضعدر ﴿الروم﴾ نوم وزننده و﴿المرام﴾ ميمك فتحيله طلب ايلك معناسنه در يقال رامه يرومه روما ومراما اذا طلبه وروم قولاغك يومشغنه دينور ضميله ده لغتدر يقال اصاب روم اذنه اى شحمته واهل تجويد اصطلاحنده روم الحركه كلمه ده اولان كيزلوجه حركهٔ مختلسه دن عبارتدر وبو اشمامدن اكثردر زيرا اشمامده حركه استماع اولنور هر ندكلو خفيه ومختلسه ايسه ده بين بين اولان همزه نك حركه سى كبى همان حركه يه اشارت اولور الحاصل درست حركه دكلدر يقال وقف القارئ على الروم وهى حركة مختلسة مختفاة وهى اكثر من الاشمام لانّها تسمع ومرام مطلب معناسنه كلور يقال هو بعيد المرام اى المطلب ﴿الروم﴾ رانك ضميله نوع انساندن برصنف وطائفه دركه روم بن عيصو بن اسحق عليه السلام نسلندن منشعبلردر وروم لفظى جمع اولور مفردنده رومىّ دينور زنج وزنجىّ كبى يقال رجل رومىّ وهم روم ﴿الرومة﴾ رانك ضميله توتقاله دينور غراء معناسنه وطبريّه قضاسنده برقريه آديدر ومدينه ده برقويى اسميدر ﴿الترويم﴾ تفعيل وزننده اكلمك معناسنه در يقال روّم الرجل اذا لبث وبر آدمى برنسنه يى طلب ايدرقلمق معناسنه در يقال روّم فلانا وروّم به اذا جعله يطلب الشئ وبرنسنه دنصكره ينه برنسنه يى تحصيل فكرنده اولمق معناسنه در يقال روّم رأيه اذاهمّ بشئ بعدشئ ﴿رامه﴾ باديه ده برموضعدر اكثرى اشعارده تثنيه صيغه سيله ايرادايدرلر ايكى طرفى اعتباريله ومنه المثل * تسألنى برامتين سلجما * موضع مزبورده برخاتون شوهرندن شلغم طلب ايلمكله كلام مزبورى تفوّه ايلدى موقعى اولميان محلده نسنه طلب اولندقده ايراد اولنور ﴿رومان﴾ رانك ضميله برموضعدر رومان الرومى ورومان بن نجه اصحابدندر ﴿امّ رومان﴾ امّ عايشة الصديقه در اسمى زينب ايدى ﴿الرومانىّ﴾ رانك ضميله يمامه ده برموضعدر ﴿روميه﴾ رانك ضمى ويانك تخفيفله مدائن شهرلرندن برشهر اسميدركه حالاخرابه در وروميه روم اولكه سنده دخى بربلدهٔ عظيمه در ابن خردادبه نقلى اوزره طاوق بازارى ديدكارى چارشونك طولى بر فرسخ مقداريدر وبدستانى اوچ فرسخ مقدارى مسافه در واسكله سنده باقردن معمول كورفز اولوب وآنده بازركان دكانلرى واردر واول دكانلر شول مرتبه وسعتلودركه هر برنده صاحبنك سفينه لرى طورر وشهرينك سورينك ارتفاعى سكسان وعرضى يكرمى ذراعدر وبو مرقومك نقلى اولمغله * فان يك كاذبا فعليه كذبه * حالا شهر مزبور ايتاليا اولكه سنده روميه ديدكاريدركه پاپانك قرارگاهيدر واقعا اصحاب جغرافيا سلفده پك عظمتنى روايت ايدرلر وخردادبه خانك ضمى وذال معجمه نك كسرى وياى تحتيه نك سكونى وآخرده هايله مضبوطدر اصلى خور داد ايدى كونش ويركيمى ديمكدر ويه كلمه سى صوتدر وبعضلر باى موحده ايله تقييد ايلمكله نه كوزل عطيهٔ شمس ديمك اولور وبعضلر خرزادضبط ايلمكله ابن الشمس ديمك اولور شارح ديركه مدائنده اولان روميه نوشروان بناسيدر وروم ده اولان روميه اوّل ملوك روم اولان روميس بناسيدر ﴿الترومّ﴾ تفعل وزننده برآدمى مسخره لغه المق معناسنه در يقال تروّم به اذا تهزّأ ﴿الروام﴾ غراب وزننده دوه نك اغزنده اولان كپوكه دينور لغام معناسنه ﴿الرومىّ﴾ رانك ضميله بوش كمينك يلكننه دينور نته كه طلو كمينك يلكننه مربع ديرلر ورومى بن مالك شعرادندر وابن الرومىّ متاخرين شعرادندر ﴿ابو رومى﴾

طوبى وزننده وابوالروم بن عمير اصحابندندر (الرام) نام وزننده برشجر آديدر (الرهمة) رانك كسرى
وهانك سكونيله متصل ياغان چسنتى كبى ضعيف يغموره دينور جمعى رهم كلور عنب وزننده ورهام كلور
جبال وزننده يقال وقعت رهمة اى مطر ضعيف دائم (الارهام) همزه‌نك كسريله بلود رهمه ياغدرمق
معناسنه‌در يقال ارهمت السماء اذا اتت بالرهمة (المرهومة) رهمه ديدكلرى يغمور ياغمش باغچه‌يه ومرغزاره
دينور يقال روضة مرهومة ولاتقل مرهمة قياس ايسه ارهامدن مرهمه كلمكدر (المرهم) مقعد وزننده
ياره اوزره اوره‌جق يومشق دوايه دينوركه تحريفله ملهم تعبير اولنور ذكر اولنان رهمه‌دن مأخوذدر ملايمتندن
ناشى اطلاق اولندى يقال وضع على الجرح المرهم وهو طلاء لين يطلى به الجرح *مؤلف اشتقاقنى بيانله معرّب
زعم ايدنلره تعريض ايلمشدر (بنورهم) رانك ضميله عربدن بربطندر (الرهام) غراب وزننده آوجى اولميان
قوش نوعنه دينور وعدد كثير معناسنه‌در (الرهام) سحاب وزننده زبون وآريق قويونه وكچى‌يه دينور
(الرهوم) صبور وزننده آريق ومهزول قيونه دينور يقال شاة رهوم اى مهزولة وظنّ وتردّدى وواهمهٔ
احتمالاتى چوق ضعيف الطلب آدمه دينور احتمال صايمقدن مطلوبنى عزم واهتمامله طلب ايليه‌مز يقال رجل
رهوم اى ضعيف الطلب يركب الظنّ (الرهمان) فتحاتله دوه يورويشندن بركونه يورويشه دينوركه ضعف
وهزالدن ايكى طرفه پوچه اوره‌رق يوريمكدن عبارتدر (رهمان) سكران وزننده برموضع آديدر (رهيمه)
جهينه وزننده شام ايله كوفه بيننده برپيكار آديدر (ابورهم الانمارىّ) رانك ضميله وابورهم السمعىّ والغفارىّ
وابن قيس الاشعرىّ وابن مطعم الارحبى وابورهمه وابورهيمه رانك ضميله على قول ايكيسى بردر جمله‌سى
صحابه‌در (الريم) رانك فتحيله آرتق فضل وزياده معناسنه‌در يقال له على هذاريم اى فضل وعلاوه
معناسنه‌دركه يوكى دابه‌يه چاتدقدنصكره ايكى دنك ارالغنه وضع اولنان برمقدارجه فضله‌يه دينور تركيده
سربار فارسى محرّفى زلبر تعبير اولنور يقال الريم اثقل على الدوابّ من الحمل اى العلاوة وخرده طاغلره دينور
وقبرومزاره دينور على قول قبرك وسطنه دينور وبرنسنه‌دن ايراقلشمق معناسنه‌در يقال رامه يريمه ريما
اذا تباعد عنه وريم خالص آق اولان آهويه دينور نته‌كه مهموزا رأم دخى دينور وكوندزك قراكولق
قاوشنجه قدر آخر وقتنه دينور يقال قدبقى ريم من النهار وهوآخره الى اختلاف الظلمة وريم وريمان فتحاتله
ياره اوكولغله اغزى قاوشوب بتشمك معناسنه‌در يقال رام الجرح يريم ريما وريمانا اذا انضمّ فمه للبرء وريم
دوه‌نك صرتنده اولان يوكى برطرفه طوغرى آغمق معناسنه‌در يقال رام حمل البعير اذا مال ودوه‌يى بوغزليوب
اولشدر دكدنصكره باقى قلان حصه‌يه دينور على قول فضله قلان كميكنه دينوركه بوغزليان قصابه ويريلور
وساعت طويله معناسنه‌در يقال مضى من الليل اوالنهار ريم اى ساعة طويلة وپايه ودرجه معناسنه‌در
يقال له ريم رفيع اى درجة وايرلمق براح وزوال معناسنه‌در تقول مارمت افعل اى مابرحت وتقول مارمت المكان
ومارمت منه اى مابرحت * شارح ديركه ابن مالك عندنده مارام افعال ناقصه‌دندر كان ومادام كلمه‌لرينك
اخواتندندر مابرح ومازال معناسنه‌در آنلر كبى نفيه مخصوصدر انتهى * وقطع وافتراق معناسنه‌در يقال ريم به
اذا قطع (يريم) يبيع وزننده اسمادندر نهيك بن يريم محدّثدر ويريم برپلانقه‌نك اسميدر (تريم) تاى فوقيهٔ
مفتوحه ايله حضرموت ايالتنده بربلده آديدر (مريمه) ميمك فتحى ورانك كسريله ينه حضرموت ايالتنده
بربلده‌در (ريم) رانك كسريله بلاد مغربده برموضعدر ومقدشوه قربنده برموضعدر (ريمه) رانك كسريله مدينه‌ده
بنى شيبه‌يه مخصوص بروادى اسميدر (ريمه) تمره وزننده يمنده برناحيه‌در كذلك يمنده برحصن آديدر (ابوريمه)
رانك فتحيله صحابىّ بصريدر (المريم) مقعد وزننده شول خاتونه دينوركه عفيفه وپاكدامن اوله‌رق رجال قسميله
صحبت ولاقردى ايلكدن خوشلنور اوله يقال هى مريم اذا كانت تحبّ حديث الرجال ولاتفجر ومريم
برخاتون اسميدر يعنى اسم بنت عمران دركه والدهٔ حضرت عيسادر عليهما السلام * مؤلفك بصائرده بيانه
كوره مريم اسم اعجميدر عجمه وعلميت علتلريله غير منصرفدر ولفظ عبرانيدر خادمة الله معناسنه ياخود
امة الله معناسنه‌در ياخود محرّره معناسنه‌در وعندالبعض عربيدر (الترييم) تفعيل وزننده زائد وافزون اولمق
معناسنه‌در يقال ريّم عليه اذا زاد (ريمان) سلمان وزننده ايكى موضع اسمليدر ﴿ فصل الزاى المعجمة ﴾

﴿ فصل الزاى المعجمة ﴾

(الزأم) زانك فتحى وهمزه‌نك سكونيله و(الزوأم) غراب وزننده فورى وفى الحال اولمك معناسنه‌در يقال
زأم الرجل زأما وزؤآما من الباب الثالث اذا مات وحيا وطعامى پك پك شدّتله اكل ايلمك معناسنه‌در يقال
زأم الطعام اذا اكله شديدا وبرآدمى قورقتمق معناسنه‌در يقال زام الرجل اذا ذعره وحق وبطلانى

مطلب

مشكوك اولان برسوز تفوه ايلك معناسنه‌در تقول زأم لی كلمة ای طرحها لا ادری احقٌ هوام باطل و برآدمك ايچريسنی صوغوق قبلامغله اوشيوب دترتمك معناسنه‌در يقال زأمه البرد اذا ملأ جوفه حتی اخذه قلّ ﴿التزئيم﴾ تفعيل وزننده بودخی قورقتمق معناسنه‌در يقال زأمه اذا ذعره ﴿الزأم﴾ فتحتينله برنسنه‌دن پك بلكليوب قورقار اولمق معناسنه‌در يقال زئم فلان زأما من الباب الرابع وزئم علی المجهول اذا اشتدّ ذعره ﴿الزئم﴾ كتف وزننده وصفدر پك بلكليوب قورقمش آدمه دينور ﴿الازدآم﴾ افتعال وزننده بودخی برنسنه‌دن پك قورقق معناسنه‌در يقال ازدأم الرجل اذا اشتدّ ذعره ﴿الزأمة﴾ تمره وزننده صوت شديد معناسنه‌در تقول سمعت زأمة ای صوتا شديدا وحاجت ومهمه معناسنه‌در وشدتله يمكه وايچمكه دينور يقال اعجبتنی زأمته ای شدة اكله وشربه ويله دينور ريح معناسنه وكفايت مقداری زاد وذخيره‌يه دينور يقال له زأمة ای مايكفی من الطعام ای الذخيرة وكلمه معناسنه‌در تقول ماكلمنی بزأمة ای بكلمة ويقال مايعصيه زأمة ای كلمة يعنی آنك برسوزينه مخالفت ايلمز ﴿الزوأم﴾ غراب وزننده چركين وناخوش اولومه دينور بهادران عندلرنده دوشكنده اولان اولوم كبی علی قول فوريجه اولان اولومه دينور يقال موت زوأم ای كريه اومجهز ﴿الازآم﴾ همزه‌نك كسريله بركسه‌يی برايشه جبر واكراه ايلك معناسنه‌در يقال ازأمه علی الامر اذا اكرهه ويارە‌يی صقمغله دريسی قانه ياپشوب قان يارە‌نك اوزرنده قوريمق معناسنه‌در علی قول يارە‌يه تيمار ايدوب صاغالتمق معناسنه‌در يقال ازأم الجرح اذا غمزه حتی لزق جلدته بدمه ويبس الدم عليه اوداواه حتی برئ ﴿الزوأمیّ﴾ غرابی وزننده خونی وقتال آدمه دينور يقال رجل زوأمیّ ای قتال ﴿الزئم﴾ زانك كسريله كوزه دينور يقال يرمون فی زئمك ای فی عينك وحسب ونسبه دينور يقال طعنوا فی زئمه ای فی حسبه ﴿الزهمة﴾ مرحله وزننده عجله وشتاب معناسنه‌در يقال مرّ بزهمة ای بعجلة ﴿الزجة﴾ زانك فتحی وجيمك سكونيله كيزلوجه سويلنان كلامدن مسموع اولان برسوزه دينور تقول سمعت زجة ای شيئا من الكلمة الخفية * مؤلفك تفسيری عادتی اوزره مسامحه قبيلندندر وزجه برسوزجكزه دينور ضمله‌ده لغتدر يقال لم اسمع له زجة ای نبسة ويقال مايعصيه زجة ای كلمة نته‌كه زأمه دخی بومعنايه‌در وطوغوران خاتونك وسائر حيوانك ايقنديسنه وصقنديسنه دينور زجه وزكه كبی يقال ولدته بزجة ای بزحرة ﴿الزجوم﴾ صبور وزننده طنقردامسی فرسز اولان يايه دينور علی قول سسلوجه اولانه دينور يقال قوس زجوم ای الضعيفة الارنان او الحنون وشول ناقه‌يه دينوركه بدخوی اولمغله سائر ناقه‌نك ياوريسنه اصلا ياقليوب قوقلدقجه شك وكمان ايلكله قبول ايلمز اوله ﴿الازجم﴾ اجر وزننده آچق وسربست بوكورە‌مز اولان دوە‌يه دينور يقال بعير ازجم اذا كان لايرغو ولا يفصح بالهدير ﴿رتجم﴾ سكر وزننده برقوش آديدر ﴿الزحم﴾ مهمله ايله رحم وزننده و﴿الزحام﴾ كتاب وزننده برآدمه مضايقه ايلك معناسنه‌دركه صقشدرمق تعبير اولنور طاريرده قصديروب صقشدرمق كبی يقال رحمه زحما وزحاما من الباب الثالث اذا ضايقه وزحم اسم جمع اولور يقال زحم ای مزدحمون وبررجل اسميدر ﴿الازدحام﴾ افتعال وزننده و﴿التزاحم﴾ تفاعل وزننده خلق غلو وغلبه‌لك ايدوب صقشمق معناسنه‌در يقال ازدحم القوم وتزاحموا ای تضايقوا ﴿زحم﴾ زانك ضميله مكهٔ مكرمه‌نك اسميدر ياخود امّ الزحم در غلبه‌لكی مشتمل اولديغيچون ﴿المزحم﴾ منبروزننده كثير الزحام ياخود شديد الزحام اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل مزحم ای كثير الزحام او شديده ﴿المزاحمة﴾ مفاعله وزننده صقشدرمق معناسنه‌در يقال زاحمه اذا ضايقه وبرنسنه‌يه پك يقلشمق معناسنه مستعملدر يقال زاحم الخمسين اذا قاربها ﴿ابومزاحم﴾ مجادل وزننده فيل ديدكلری جانورك كنيه‌سيدر وقريق بوينوزلو اوكوزە اطلاق اولنور وخواقين تركدن عرب قوميله اك اوّل حرب وقتال ايدن خاقانك كنيه‌سيدر ومزاحم بن ابی مزاحم زفر الكوفی ومزاحم بن مزاحم كه عمر بن عبد العزيزك معتقيدر ومزاحم بن داود محدثلردر ومزاحم برفرسك اسميدر ﴿الزحمة﴾ تمره وزننده اسمدر صقشمغه دينور وزحمه معناسنه‌دركه طوغوران خاتونك ولادت بوريسيله اولان ايقنديسنه وصقنديسنه دينوركه آنكله ولد طشره اوغرار ﴿زحويه﴾ عمرويه وزننده اسمادندر زكريا بن يحيی بن زحويه محدثدر ﴿زحه﴾ غرفه وزننده ابن عبد الله الكلبی دركه مرج راهط وقعه‌سنده ضحاك الفهری نام كمسه‌نك قاتليدر ﴿الزخم﴾ زانك فتحی وخاء معجمه‌نك سكونيله برموضع آديدر. وزخم مصدر اولور شدتله اوته قاقمق معناسنه يقال زخمه زخما من الباب الثالث اذا دفعه شديدا ﴿الزخم﴾ فتحتينله ات بوزيلوب قوقمق معناسنه‌در يقال زخم اللحم زخما من الباب الرابع اذا خبث وانتن ﴿الازخام﴾ همزه‌نك كسريله زخم معناسنه‌در يقال ازخم اللحم بمعنی زخم ﴿الزخم﴾ كتف وزننده بوزيلوب قوقمش اته دينور ﴿الزخمة﴾ فتحاتله اسمدر قوقمش اتده اولان بدقوقويه دينور ياخود يرتجی جانور اتنه مخصوص صدر علی قول زخمه زفيری چوق اولان اتك طعمی فاسد

اولديغندن عارض اولان اجيلغه دينور اجيمش ياغ كبي يقال فى اللحم زخمة اى رايحة كريهة اوخاصّ بلحم السبع
اوهوان يكون نمسا كثير الدسم والزهومة (الزخاء) حمراء وزننده كودهسى بدبوى اولان عورته دينور (الازدخام)
افتعال وزننده برنسنه يى يوكلنمك معناسنه در يقال ازدخم الحمل اذا احتمله (الازدرام) افتعال وزننده بيوجك
لقمه يى يوتمق معناسنه در يقال ازدرمه اذا ابتلعه (الزرم) فتحتينله كلب وكدى مقولهسنك فضلهسى دبرنده قصيلوب
قالمق معناسنه در يقال زرم الكلب والسنور زرما من الباب الرابع اذا بقى جعره فى دبره ومطلقا برنسنه منقطع
اولوب طورمق معناسنه در يقال زرم بوله ودمعه وكلامه اذا انقطع (الازريمام) اقشعرار وزننده بودخى برنسنه
منقطع اولوب طورمق معناسنه در يقال ازرأمّ بوله اذا انقطع (الزرم) زانك فتحيله كسمك معناسنه در يقال زرمه
زرما من الباب الثانى اذا قطعه وطوغورمق معناسنه در يقال زرمت به امّه اذا ولدته وحذر واحتراز معناسنه در
يقال ماهذا الزرم اى الحذر وبر وادى اسميدركه نهر دجله يه منصبّ اولور (الازرام) همزهنك كسريله و (التزريم)
تفعيل وزننده بونلرده كسمك معناسنه در يقال ازرمه وزرّمه اذا قطعه وازرام خاصّة تبوّل ايدن كمسهنك بولنى
كسدرمك معناسنه در يقال ازرمه اذا قطع عليه بوله (الزرم) كتف وزننده قوم وقرابتى قليل اولان ذليل وبى
حيثيت آدمه دينور يقال رجل زرم اى ذليل قليل الرهط وبريرده ثبات وآرام ايلمز اولان متحرّك آدمه دينور يقال
هو زرم اى لايثبت فى مكان (المزرئم) مقشعر وزننده و (الزرأميم) زانك ضمى ورانك فتحيله منقبض معناسنه در
(الازرم) اسلم وزننده كدى يه دينور سنّور معناسنه (الزردمة) دحرجه وزننده برآدمى بوغمق ياخود بوغازينى
صقوب قصمق معناسنه در يقال زردمه اذا خنقه اوعصر حلقه ويوتمق معناسنه در يقال زردم الشئ اذا ابتلعه
وزردمه بوغازده اولان يومرى يه دينور غلصمه معناسنه على قول نسنه يودهجق يره دينور (الزراهمة) علابطه
وزننده غليظ اولان نسنهلره دينور واسكى وكهنه نسنهلره دينور (الزعم) زانك حركات ثلاثيله سويلمك معناسنه در
حق وصدق سوزده وباطل وكذب سوزده مستعمل اولمغله اضداددندر واكثرى متحقق اولميوب مشكوك ومشتبه
اولان محلده استعمال اولنور يقال زعم الرجل زعما مثلثة من الباب الاوّل اذا قال قولا حقا وكذا باطلا وكذبا واكثر
مايقال فيما يشك فيه مثلا برقولك صدق وكذبى مشتبه اولان يرده قال كذا ديميوب زعم كذا ديرلر * شارح ديركه
انكچون زعموا مطية الكذب ديرلر (الزعمىّ) زانك ضميله كذاب آدمه دينور يقال رجل زعمىّ اى كذاب وصادق
القول آدمه دينور يقال هو زعمىّ اى صادق (الزعيم) امير وزننده كفيل معناسنه در يقال هو به زعيم اى كفيل
وبر قومك سيد وسركارنه دينور على قول امور ومصالحلرنده جمله طرفندن تكلم ايدن سوز صاحبلرينه دينور
جمعى زعماء كلور كرماء وزننده يقال هو زعيم القوم اى سيدهم ورئيسهم او المتكلم عنهم (الزعم) و (الزعامة)
زالرك فتحيله كفيل اولمق معناسنه در يقال زعم به زعما وزعامة من الباب الاوّل اذا كفل به وزعم زانك فتحيله
وضميله ظنّ وگمان معناسنه درتقول زعمتنى كذا اى ظننتنى وحيوانك سودى مقدّمجه صويق وناخوش ايكن ايو
وخوش اولمق معناسنه در يقال زعم اللبن اذا اخذ يطيب (الزعم) فتحتينله طمع معناسنه در يقال زعم اليه زعما
من الباب الرابع اذا طمع (الزعامة) كرامه وزننده كفالت معناسنه دركه ذكر اولندى وشرف وشان ورياست
معناسنه در يقال له زعامة اى شرف ورياسة وسلاح معناسنه در يقال تقلد الزعامة اى السلاح وزرهه دينور
يقال جاء وعليه الزعامة اى الدرع واينكه دينور بقره معناسنه بونده عينك تشديديلهده لغتدر ومال غنيمتدن
باشبوغه واعيان قومه افراز اولنان حصه يه دينور يقال لا تأخذها فانّها زعامة اى حظّ السيد من المغنم
ومالك كزيدهسنه وافضل واكثرينه دينور كرك ميراث وكرك سائر جهتدن اولسون يقال اخذ الزعامة
من المال اى افضله واكثره من ميراث ونحوه (الزعم) كتف وزننده يك ياغلو جرب كباب وبريانه دينوركه
چويركن ياغى صاپرصاپر آتش اوزره آقار اوله يقال شواء زعم اى كثير الدسم سريع السيلان على النار (الازعام)
همزهنك كسريله برآدمى طمعه دوشورمك معناسنه در يقال ازعم فلانا اذا اطمعه واطاعت ايلمك معناسنه در يقال
زعم اليه اذا اطاع وبر ايش امكانه كلمك معناسنه در يقال ازعم الامر اذا امكن وسود خوشلنمغه باشلمق معناسنه در
يقال ازعم اللبن اذا اخذ يطيب وبرك ابتدا نباتى بلورمكه باشلمق معناسنه در يقال ازعمت الارض اذا طلع
اوّل نبتها (المزاعم) منابر وزننده شول ايشه دينوركه حقيقتى متبين اولمامغله آنده منازعه واقع اوله يقال امر
فيه مزاعم اى منازعة بونك مفردى مزعم در مقعد وزننده كه اسم مكاندر جمع عنوانى هركس آنده بركونهسويلمكله
ياخود طرفيندن قيل وقال كثير واقع اولمغله منازعات وقوعنه مبنيدر (الزعوم) صبور وزننده و (الزعموم)
عصفور وزننده فصاحت وطلاقتى اولمديغندن حقيقتى اوزره اداى مرامدن عاجز وطوتغون اولان آدمه دينور

* لث *

يقال رجل زعوم وزعموم اى العيىّ اللسان وزعوم شول ناقه وقيون مقوله‌سنه دينوركه كوده‌سنك ياغى آزاوله‌كه
زبونلغندن كنايه‌در وياغى چوق اولانه دينوركه سموزلكندن كنايه‌در بوجهتله اضداددندر يقال ناقة وشاة زعوم
اى القليلة الشحم ويقال زعوم اى الكثيرة الشحم وشول ناقه وقيون مقوله‌سنه دينوركه سموزلكنده وزبونلغنده
شكّ واشتباه اولنه يقال شاة زعوم اذا كانت قدشكّ ابها طرق ام لا ﴿المزعمة﴾ مكرمه وزننده بودخى زبون اولان
وسموز وقوّتلو اولان حيوانه دينور زعوم كبى ﴿الزعمة﴾ زايك فتحيله زعم لفظندن بناء مرّه‌در جمعى زعمات كلور
ومنه تقول هذا ولازعمتك ولازعماتك اى لاأتوهم زعماتك تذهب الى ردّ قوله بوكلام ايكى محلده استعمال اولنور
اوّلا بركسه برنسنه‌يى بشقه ظنّ ايله حقيقتى شويله دربو خلاف واقع بيان ايدوب بعده خلافى ظاهر اولدقده
ايراد اولنور ثانيا بر مادّه‌ده آنكله مشورت اولنوب خطا جهتنى ايراد ايتدكده مستشير اولان آدم قول مزبورى
ردّ واباايله جهت صوابى ابراز ايدوب * هذا ولازعمتك ولازعماتك * ديرلر يعنى حق وصواب بودر بن سنك زعم
وظنّ ايلديكك سمتلرى توهّمله عمل وتلقّى ايلم ديمكدر پس لازعمتك فعل مقدّر لاأتوهّم كلمه‌سيله منصوبدر ﴿المزعامة﴾
ميمك كسريله يلانه دينور حيّه معناسنه ﴿التزعّم﴾ تفعل وزننده كوجله يلان سوز دوزمك معناسنه‌در يقال تزعّم
الرجل اذا تكذّب ﴿المزعم﴾ مقعد وزننده چندان اعتماد اولنميه جق ايشه دينوركه حقيقتى متبين اولمامغله حقنده
هركس بركونه زعم ايدر اوله يقال امر مزعم اذا كان لايوثق به ﴿المزاعمة﴾ مزاحمه وزننده ومرادفيدر يقال زاعمه
اى زاحمه ﴿الزغوم﴾ غين معجمه ايله صبور وزننده على قول زغموم كه عصفور وزننده‌در فصاحت وطلاقتى اولمامغله
اداى مرامدن كماينبغى عاجز وطوتغون اولان آدمه دينورنته كه عين مهمله ايله‌ده لغتدر يقال رجل زغوم او زغموم
اى العيىّ اللسان ﴿زغيم﴾ زبير وزننده بر قوش آديدر ﴿التزغم﴾ تفعل وزننده دوه قسمى بوكورمسنى آچق
وسربست چيقارميوب چكه‌لرنده ترديد ايلك معناسنه‌در يقال تزغّم الجمل اذا ردّ درغاءه فى لهازمه اشبو تزغم
لفظنك اصل معناى موضوعى بودر بعده كثرت استعماله طارغين وخشمناك كبى تكلم ايلمكده استعمال اولندى
يقال تزغم الرجل اذا تكلم كالمتغضب ﴿زغمه﴾ غرفه وزننده بر موضعدر ﴿الزغلة﴾ زايك فتحى وضميله شك وشبهه
ووهم معناسنه‌در ودرونده مضمر اولان كينه وعداوته دينور وخراش وخدشهٔ درونه دينور يقال وقع منه فى قلبى
زغلة اى حسكة ﴿الزقم﴾ زايك فتحى وقافك سكونيله برنسنه‌يى لقمه ايدوب يوتمق معناسنه‌در يقال زقمه زقما
من الباب الاوّل اذا لقمه ﴿التزقّم﴾ تفعل وزننده تكلفله لقمه‌يى يوتمق معناسنه‌در يقال تزقّمه اذا تلقمه ﴿الازقام﴾
همزه‌نك كسريله برآدمه برنسنه‌يى يوتدرمق معناسنه‌در ﴿الازدقام﴾ افتعال وزننده يوتمق معناسنه مطاوعدر يقال
ازقمه فازدقم اى ابلعه فابتلعه ﴿الزقوم﴾ تنور وزننده بردرلو طعامه دينوركه خرما ايله قيمقدن ترتيب اولنور وزقّوم
جهنمده برشجرك اسميدر وباديه‌ده نابت بر نبات آديدركه ياسمن طرزنده چچكلرى اولور تركيده دخى زقوم اغاجى
تعبير اولنور حالا نمايشى ايچون باغچه‌لرده دخى يتشدرلمشدر وزقّوم اهل جهنمك طعامنه دينور وغور بلادندن
اريحاء نام بلده‌يه مخصوص برشجر آديدر مفرداتك بياننه كوره شجر اوّلدن برنوعدركه حجازى وشامى اولور حجازى
نوع اوّل وشامى بونوعدر خرمايه شبيه ميوه‌سى اولور حلوو برمقدارجه عفوصتلو اولور وچكردكندن استخراج
اولنان دهن رياح بارده‌يى ومواد بلغميه‌يى واوجاع مفاصلى تحليل ونقرس وعرق النسا وقالچه ايچلرنده اولان
ريحى ازاله ايلمكده عظيم المنافع وعجيب الاثردر ومقدار شربتى اوچ ياخود بش كونه قدر يديشر درهمدر وكاه
اولوركه كوترملرى اياغه قالدرر وديرلركه بو فى الاصل اهليلج كابلى اولوب بنو اميه هندستاندن جلب واريحاء
ارضنده زرع وغرس ايلديلر كيده‌رك ارض مزبوره طبيعتنى تغيير ايلمكله بو صورته منقلب اولدى ﴿الزقة﴾
زجه وزننده طاعون ووباء معناسنه‌در يقال رماه الله بالزقة اى بالطاعون ﴿الزكام﴾ غراب وزننده و﴿الزكمة﴾ زجه
وزننده خلقك دماغى ورشحه ونزله ديدكلرى علت اسميدركه دماغك ايكى بطن مقدّملرندن فضلهٔ رطوبتك برون
دليكلرينه سيلانندن عبارتدر سببى نزله دركه غدائيته صالح اولان اشياء ايله دماغ غدالنوب وغدايه صالح
اولميانى فضله اولوب اغزدن وبروندن مندفع اولور ﴿المزكوم﴾ زكام عارضه‌سنه اوغرامش آدمه دينور يقال زكم
الرجل على المجهول فهو مزكوم اى اصابه الزكام ﴿الزكم﴾ زايك فتحيله و﴿الازكام﴾ همزه‌نك كسريله برآدمى زكام
علتنه اوغراتمق معناسنه‌در يقال زكمه الله زكما من الباب الاوّل وازكمه اى جعله مزكوما وزكم جاعده منى‌يى
آتدرمق معناسنه مستعملدر يقال زكم بنطفته اذا رمى بها وقربه‌يى طولدرمق معناسنه‌در يقال زكم القربة
اذاملأها ﴿الزكمة﴾ غرفه وزننده ثقيل وتصلق وناتراش كسه‌يه دينور يقال هو زكمة اى ثقيل جاف وبرآدمك انك
صكره طوغان ولدنه دينور يقال هو زكمة ولد ابويه اى آخره ﴿الزكمة﴾ زجه وزننده ولد طوغورانك ايقنديسنه

وصقنديسنه دينوركه آنكله ولد طشره اوغرار نته‌كه زجه دخي دينوركه بيان اولندي يقال اخرجت الولد بزكة
واحدةاى بزحرة ﴿الزلقوم﴾ حلقوم وزننده ومرادفيدر ﴿الزلم﴾ فتحتينله و﴿الزلم﴾ صرد وزننده چتال طرنقلى
حيوانك بقنه‌غنه‌دينور ظلف معناسنه على قول بقنه‌غك اكسه‌سنده اولان سيوريجه مهره‌يه دينور ويلكسز
اوقه دينور وقمار اوقنه دينوركه جاهليتده آنلر ايله استقسام ايدرلر ايدى مثلا بركمسه برامره مباشرت ايده‌جك
اولسه اوقك برينه امر وبرينه نهى تحرير وبرظرف ايچره وضع ايدوب الني اكا ادخال ايدر ايدى نه كونه
چيقار ايسه آنكله عامل اولور ايدى جمعى ازلام كلور وزلم وزلم آطه طاوشانه دينور وبرمعناسنه كه وبارك
مفرديدر جمعى ازلام كلور ﴿التزليم﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌يي يومشدوب دوزلتمك وطوغرلتمق معناسنه‌در قتي يايى
يومشدوب طوغرلتمق كبي يقال زلمه اذا سوّاه ولينه ودكرمن طاشنك كلنك ايله اطرافنى ديشيوب دوزلتمكله
دكرميلندرمك معناسنه‌در يقال زلّم الرحى اذا ادارها واخذ من حروفها وبرآدمه ناخوش غدا ويرمك
معناسنه‌در يقال زلّم غدائه اذا اساءه ﴿المزلّم﴾ معظم وزننده خفيف وشوخ وظريف اولان بودوره دينور يقال
رجل مزلم اى قصير خفيف ظريف واعضاسى دېرنكلى قوندياپولى آته دينور يقال فرس مزلّم اى الملزّز الخلق
وقولاغنك اوجى كسلمش دوه‌يه وقيونه دينور جنسى پاك اولان دوه‌نك وقيونك نشان ايچون قولاغنك اوجلرندن
قطع ايدرلر وكسيمى خوب وموزون وطرح وقطعه‌سى لطيف اوقه دينور وطاغ كچيسنه دينور وجوره آدمه دينور
يقال رجل مزلّم اى الصغير الجثة ﴿الازلم﴾ احمر وزننده نشان ايچون قولاغنك اوجلرى كسلمش صويى پاك
اركك دوه‌يه وقيونه دينور مؤنثى زلماءدر ﴿الازلم الجذع﴾ جيمك وذال معجمه‌نك فتحيله طاغ كچيسنه دينور جذع
تازه معناسنه‌در طاغ كچيسى وصغن پك چوق ياشامغله آنكله توصيف اولنور كويا كه هرسنه تازه‌لنورلر بوملابسه ايله
شديد وكثير البلاء دهر وزمانه اطلاق اولنور ﴿الزليم﴾ امير وزننده بودخي قطعه‌سى موزون وكسيمى لطيف اوقه
دينور ﴿الزلمة﴾ زايك فتحى وضمى ولامك سكونيله وفتحاتله و﴿الزلمة﴾ همزه وزننده قطع معناسنه اولان زلم
لفظندن مأخوذلردر بونلر تركيده كسيم وبچم ايله تعبير اولنور وهميشه عبد ايله جاريه‌ده استعمال اولنور يقال
هو العبد زلمة وزلمة وزلمة اى قدّه قدّ العبد او حذوه حذو العبد او يشبهه كأنّه هو وكذلك الامة يعنى شو آدم كوله
كسيمنده وچرپسنده‌در ياخود كوله قلغنده‌در ياخود بركونه كوله‌يه شبيهدركه كويا كه كوله‌در وزلمة كلمه‌سى تمييزيتله
منصوبدر ﴿الزلمة﴾ فتحاتله بعض كچى قسمنك قولاغنده اولان خلقى اتدن اصيق كوپه‌يه دينوركه ايكى دانه اولورسه
زلمتان دينور زنمه دخي دينور ﴿الزلماء﴾ حمراء وزننده ازلم لفظنك مؤنثيدر وطاغ كچيسنك ديشيسنه دينور وچقر
طوغانك ديشيسنه دينور ﴿المزلئمّ﴾ مشمعلّ وزننده چوب كيديجى على قول سير وذهابنده وسائر افعالنده كتدكجه
آرتوروب مزداد ايديجى انسان وحيوانه دينور يقال هو مزلئمّ اى ذاهب ماض او المرتفع فى سير او غيره ومحلّ آخره
نقل وارتحال اوزره اولان آدمه دينور ﴿الازلئمام﴾ اقشعرار وزننده كون قبا قوشلق اولمق معناسنه‌در يقال
ازلأمّت الضحى اى انبسطت ﴿زليم﴾ زبير وزننده ﴿زلّام﴾ شدّاد وزننده اساميدندر ﴿الزلم﴾ زايك فتحيله خطا
ايلك معناسنه‌در يقال زلم الرجل زلما من الباب الاوّل اذا اخطأ وطولدرمق معناسنه‌در يقال زلم الاناء
اذا ملأه وويركوبى ازلتمق معناسنه‌در يقال زلم عطاءه اذا قلله وبرون كسمك معناسنه‌در يقال زلم انفه
اذا قطعه ﴿الازدلام﴾ افتعال وزننده برونى ديبندن كسمك معناسنه‌در يقال ازدلم انفه اذا استأصله وبرآدمك
باشنى كسمك معناسنه‌در يقال ازدلم رأسه اذا قطعه ﴿الزلم﴾ فتحتينله شهر زور قربنده بر طاغك آديدر وبر نبات
اسميدركه تخمى وچچكى اولمزيرك التنه سورمش انجه انجه كوكارى اولور وآنده يابوان دانه‌لرى اولوركه حلو ومقوّيدر
﴿المزلهمّ﴾ مشمعلّ وزننده جست وشيرمرد آدمه دينور يقال رجل مزلهمّ اى خفيف ﴿الزمّ﴾ زايك فتحى وميمك
تشديديله باغلمق معناسنه‌در يقال زمّه زمّاً من الباب الاوّل اذا شدّه ودوه‌نك باشنده اغرى حادث اولمغله باشنى
يوقرى قالدرمق معناسنه‌در يقال زمّ البعير بانفه اذا رفع رأسه لالم به وبركمسه باشنى يوقرى طوتمق معناسنه
مستعملدر يقال زمّ الرجل برأسه اذا رفعه وزمّ الانف برونى هوايه طوتمق معناسنه‌دركه كبر ونخوتله دماغ
ايلكدن كنايه‌در يقال زمّ الرجل بانفه اذا شمخ وطولدرمق معناسنه‌در يقال زمّ القربة اذا ملأها ودوه‌يه يولار
كچورمك معناسنه‌در يقال زمّ البعير اذا خطمه ويوريمكده سائره سبق وتقدّم ايلك معناسنه‌در يقال زمّ الرجل
اذا تقدّم فى السير وتكلّم ايلك معناسنه‌در يقال زمّ الرجل اذا تكلّم وقورد قوزويى قاپوب باشنى يوقارى طوته‌رق
آلوب كوتورمك معناسنه‌دركه قوزينك بيوندن قاورەمغله قوزينك باشى يوقرى قالور يقال زمّ الذئب السخلة
اذا اخذها رافعا رأسها ﴿الزموم﴾ قعود وزننده طولمق معناسنه لازمدر يقال زمّ القربة زما فزمّت هى زموما

ای ملأ ها فامتلأ ت ﴿الزمزمة﴾ زلزله وزننده اوزون اوزادی كورلده یه رك ویاقولیه رق سسلنمك معناسنه در
ایراقدن طاغ ایچندن كلان طوپ ورعد آوازی كبی یقال زمزم الشیٔ اذا صات بعیدا وله دوی بومعناده اسم
اوله رق استعمال اولنور تقول سمعت زمزمة ای صوتا بعیدا وله دوی و پیدرپی كوك كورلده مك معناسنه دركه شدید
اولمامغله كورلدیسی خوش ومعتدل ویغموری فراوان اولور یقال الرعد یزمزم ای یصوّت متتابعاو هو احسنه
صوتا واثبته مطرا وزمزمه آتش پرست طائفه سی طعام ایدركن دمساز اولدقلری نغمه یه دینور كه ككزلرنده
وبوغازلرنده بركونه ازكی ایله وترانه ایله تردید وترجیع آواز ایلمكدن عبارتدر نه شقّ شفه ونه تحریك لسان ایدرلر
بینلرنده اول كلام مصنوعدر بیكانه لر فهم ایلیوب همان كندیلری فهم ایدرلر بومعناده كذلك مصدر واسم اوله رق
استعمال اولنور یقال زمزم العلوج ای تراطنوا علی اكلهم وهم صموت لایستعملون لسانا ولاشفة لكنه صوت
تدیره فی الخیاشیم والحلوق فیفهم بعضهم عن بعض وزمزمه ارسلان كوموردیسنه دینور ﴿الزمام﴾ كتاب وزننده
برنسنه یی باغلیه جق باغه دینور یولاره زمام اطلاقی بوجهتله در جمعی ازمّه كلور ﴿الزمزمة﴾ زانك كسریله
جماعت انسانی یه دینور علی قول دوه قسمندن وانساندن اللی نفردن عبارت كروهه دینور یقال جاءت زمزمة ای جماعة
اوهی خمسون من الابل والناس وجنّ طائفه سندن یاخود یرتجی جانوردن بربلوكه وبرسوری یه دینور وشول
دوه سوریسنه دینوركه ایچنده كوشكلری اولمیه یقال زمزمة من الابل ای جماعة مافیها صغار ﴿الزمزیم﴾ زانك
كسریله بودخی ایچنده صغیر اولمیان دوه سوریسنه دینور ﴿الزمزوم﴾ عصفور وزننده كزیده ومنتخب دوه لره
علی قول یوزمهار دوه یه دینور وزمزوم القوم برقوم وجماعتك كزیده وخلاصه ونخبه سنه دینور یقال هو زمزوم
القوم ای سرّهم بضم السین ﴿الزمزم﴾ جعفر وزننده و﴿الزمازم﴾ علابط وزننده چوق صویه دینور یقال
ماء زمزم وزمازم ای كثیر وزمزم وزمازم كعبهٔ مكرمه نك یاننده اولان معروف قیونك اسمیدر * شارح دیركه
كثرت ماء سببیله اطلاق اولندی وتانیث وعلمیتله غیر منصرفدر پس بعضلرك لفظ سریانیدر قوللری غیر معتبردر
كویاكه ابتدا جریاننه باشلدقده هاجر جنابلری زم زم دیو خطاب ایلمكله من بعد زمزم اطلاق اولندی سریانیده
زم طور كتمه دیمك معناسنه ایمش ﴿زمّ﴾ بقم وزننده بودخی بئر زمزمك اسمیدر ﴿التزمزم﴾ تزلزل وزننده
دوه كوكره مك معناسنه در یقال زمزم الجمل اذا هدر ﴿الزمّام﴾ رمّان وزننده یوكسك بویلو اوته دینور ﴿الازمیم﴾
همزه نك كسریله محاق كیجه لرندن بر كیجه یه دینور وبرموضع آدیدر وآیك اواخرنده هلال شكلنده كورینان آیه
دینوركه نوری آزالمغله اول شكله كیرر ﴿الزمم﴾ فتحتینله قرشو مقابل معناسنه در یقال وجهی زمم بیته ای تجاهه
وقریب معناسنه مستعملدر تقول داری زمم داره ای قریب منها ویقال امرهم زمم امم ای مقارب ﴿زم﴾ زانك
فتحیله جیحون ساحلنده بربلده آدیدر ﴿زم﴾ زانك ضمیله برموضعدر ﴿زمزم﴾ جیروزننده خوزستانده برموضعدر
﴿الازدمام﴾ افتعال وزننده خود بینلك ایلمك معناسنه در یقال ازدم الرجل اذا تكبر وقورد قوزویی قاپوب باشنی
یوقری طوته رق ایلتمك معناسنه در یقال ازدم الذئب السخلة اذا اخذها رافعا رأسه ﴿زنیم﴾ نونله زبیر وزننده
ساریه جنابلرینك والده سی اسمیدر وساریه اصحابدندر نهاوند غزاسنده اهل فرس ایله كارزاره مشغول
ایكن فرس عسكرندن برمقداری اوغورلنوب لشكر اسلامك وراءرنده اولان جبله قصد واول تقریبله بغتة
ارقه دن هجوم ایلمك صددنده ایكن مدینه ده خلیفه فاروق اعظم حضرتلرینك منبر اوزره خطبه اوقوركن
بو حالتی كشف ربانی ایله عین الیقین مشاهده ایلدكده خلال خطبه ده همان یاساریة * الجبل الجبل * دیو
ندا ایلدی ساریه دخی اسماع الهیله ندای فاروقی استماع ایلمكله جبل طرفنه التفات ایلدكده كیفیت
مزبوره یی مشاهده ایدوب فی الحال آنلری دخی حملهٔ كوه اندازایله طعمهٔ تیغ قهر ونكال ایلدیلر وبو كرامات
حضرت فاروقیدندر رضی الله عنه وزنیم برجوجه آدمك اسمیدر كه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری
آنی كوردكده عافیت واعتدال وجود نعمتنه تشكرا سجدهٔ شكران ایدرلر ایدی وزنیم ذویب الطهوی
نام شاعرك اسمیدر كذلك انس بن ابی ایاس نام شاعرك جدی اسمیدر ﴿الزنمتان﴾ فتحاتله كه زنمه نك تثنیه سیدر
بعض قیون وكچی قسمنك قولاقلری یومشغنه قریب وكرتلكنه مقابل اتدن خلق آصقی كوپه یه دینور زلمه وزلمتان
دخی دینور * شارح دیركه مؤلف زلمتان لفظنی زنمتان ایله بیان ایلدی لكن امّهات سائره نك بیانلرینه كوره زلمتن
بعض اغنامك بوغازلرنده اولان وزنمتان بناكوشلرنده اولان كوپه دن عبارتدر وزنمتان اوق كزینك كرتكنك
ایكی اوجلرینه اطلاق اولنور نونك سكونیله ده جائزدر ﴿الزنمة﴾ تمره وزننده و﴿الزنمة﴾ فتحاتله و﴿الزنمة﴾ همزه
وزننده زلمه وزلمه وزلمه معناسنه دركه ذكر اولندی یقال هو العبد زنمة وزنمة وزنمة ای زلمة بودخی قطع معناسنه

اولان زنمهٔ آتیه‌دن مأخوذدر وزنمه فتحاتله برنبات آدیدر و صویی پاك اولان دوه‌نك كسیلان قولاغنك پارچه‌سنه
دینوركه دیبندن كسمیوب اویلجه كوپه طرزنده صالنوب قالور صویی پاك اولدیغنه نشان ایچون ایدرلر ﴿الزنم﴾
كتف وزننده و﴿الازنم﴾ احمر وزننده و﴿المزنم﴾ معظم وزننده زنمه‌لو دوه‌یه دینور مؤنثی زنمه‌در وزنماء ومزنمه‌در
معظمه وزننده ﴿الزنم﴾ فتحتینله زلم وزننده‌و مرادفیدركه قیون وكچی بقنه‌غنك اردنده اولان مهره‌یه دینور ﴿الزنیم﴾
امیر وزننده برقومه صكره‌دن ملحق اولوب آنلردن اولمیان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل زنیم ای مستلحق فی قوم
لیس منهم واوغلغه دینور دعیّ معناسنه ذكر اولنان زنمهٔ اذن معناسندندر. وشول فرومایه ولئیم كمسه‌یه دینوركه
لؤم ودنائتله یاخود شرّ وشناعتله معروف اوله یقال هو زنیم ای لئیم معروف بلؤمه او شرّه ﴿المزنّم﴾ معظم وزننده
زنیم ایله ایكی معنای اوّلده مرادفدر وخرده دوه‌لره دینور وبردوه بوغورینك اسمیدر ﴿ازنم﴾ احمد وزننده بنی
یربوعدن بربطندر وازنم بن جشم تمیمدن بربطن پدریدر وبرموضع آدیدر ﴿الزنام﴾ غراب وزننده آفت وداهیه
معناسنه‌در وهارون رشیدك سازنده‌لرندن براستادنیزن اسمیدر ﴿التزنیم﴾ تفعیل وزننده بركمسه‌یی مخاصمه ایچون
برآدمه یوللامق معناسنه‌در تقول زنموا الی هذا الخصم ای بعثوه لی لیخاصمنی ﴿الازنام﴾ همزه‌نك كسریله اغاج قسمی
قیونك كوپه‌سی كبی صالقم صالقم یمشلنمك معناسنه‌در یقال ازنم الشجر اذا صارت له زنمة ﴿الازنم الجذع﴾ ازلم الجذع
معناسنه‌دركه ذكر اولندی ﴿الزهومة﴾ و﴿الزهمة﴾ زالرك ضمیله قوقمش سموز اتك رایحه‌سنه دینور یقال اخذت
زهومة اللحم وزهمته وهی ریح لحم سمین ﴿الزهم﴾ زاءك ضمیله مطلقا متعفن رایحه‌یه دینور یقال به زهم ای ریح
منتنة ووحشی جانورك یاخود دوه قوشنك وآتك ایچ یاغنه دینور علی قول مطلقا ایچ یاغنه دینور وزباد ایله
معروف یعنی قلیه مسك دیدكلری عطره دینوركه زباد دیدكلری كدینك قویرقلری آلتندن دریله مبالی بیندن
صیروب آلورلر ﴿الزهم﴾ فتحتینله برنسنه‌یه یاغ بیلاشوب زفیر اولمق معناسنه‌در یقال زهمت یده زهما من الباب الرابع
اذا دسمت وتخمه وامتلا اولمق معناسنه‌در یقال زهم الرجل اذا اتخم ﴿الزهمة﴾ فرحه وزننده یاغ بیلاشق اله
دینور یقال یده زهمة ای دسمة ﴿الزهم﴾ كتف وزننده كوده‌سی سموز ویاغلو لحیم وشحیم آدمه دینور علی قول
كوده‌سنده سموزلك بقیه‌سی اولانه دینور یقال رجل زهم ای سمین كثیر الشحم او الذی فیه باقی طرق ﴿المزاهمة﴾
مفاعله وزننده بركمسه‌یه دشمنلك ایلك معناسنه‌در یقال زاهمه اذا عاداه وبرآدمه كوجنوب بیزارلق ایلك
معناسنه‌در یقال زاهمه اذا حاكه ومفارقت معناسنه‌در یقال زاهمه اذا فارقه ویقین اولمق معناسنه‌در
یقال زاهمه اذا قاربه وبوجهتله ضدّ اولور كذلك سیر ومشی حالنده وبیع وشراء وسائر افعال ومعاملاتده مداناة
ومقاربت معناسنه مستعملدر ﴿زهمان﴾ سكران وزننده وزاءك ضمیله بركلبك وبرموضعك آدلریدر ﴿الزهم﴾
وهم وزننده سموزلكدن كیك ایلكلنمك معناسنه‌در یقال زهم العظم زهما من الباب الاول اذا اخّ وبرآدمی
برنسنه‌دن زجر ومنع ایلك معناسنه‌در یقال زهم فلانا عن كذا اذا زجره عنه وبركمسه‌نك حقنده چوق سوز
سویلك معناسنه‌در یقال زهم فلانا اذا اكثر الكلام علیه ﴿الازهام﴾ همزه‌نك كسریله بودخی سموزلكدن كیكلر
ایلیك باغلمق معناسنه‌در یقال ازهم العظم اذا اخّ ﴿الزهمان﴾ عطشان وزننده امتلا اولمش آدمه دینور ﴿الزهزمة﴾
زمزمه وزننده ومرادفیدركه ذكر اولندی ودوه آدملرینی صیق صیق آته‌رق یورغلامق معناسنه‌در یقال زهزم
البعیر اذا ارتك فی المشی ﴿زهام﴾ غراب وزننده برموضعدر ﴿زهدم﴾ جعفر وزننده عنترة العبسی نام شاعر وپهلوانك
فرسی اسمیدر وبشر بن عمرو الریاحی فرسنك اسمیدر وزهدم ارسلانه دینور وچقر طوغانه علی قول طوغان
یاوریسنه دینور وابرق ایله زبا نزده اولان مواضعدن برموضعك آدیدر ﴿ازهدمان﴾ تثنیه بنیه‌سیله بنو عبس
قبیله‌سندن ایكی برادره اطلاق اولنور برینك آدی زهدم وبرینك كردم یاخود قیس ایدی وزهدم بن مضرّب تابعیّ
موثوقدر ﴿الزام﴾ جام وزننده هرنسنه‌نك ربع مقدارینه دینور یقال مضی من النهار زام ای ربع ومضی زامان
ای نصفه زیرا ایكی ربع نصف اولور وزام نیسابور اولكه‌سنده برایالت آدیدر عامّهٔ ناس جام دیرلر جیمله ﴿الزوم﴾ قوم
وزننده اهل یمنه مخصوص بردرلو طعام آدیدركه سود ایله ترتیب ایدرلر لذیذ اولور ﴿زوم﴾ زاءك ضمیله بجازده
برموضعدر وارمینیه اولكه‌سنده برناحیه‌در ﴿زومان﴾ زاءك ضمیله اكرادقومندن برطائفه‌و بربوی آدیدر ﴿الزویم﴾
امیر وزننده بریكمش نسنه‌یه دینور یقال شیء زویم ای مجتمع ﴿الزامات﴾ فرق معناسنه‌دركه فرقه‌نك جمعیدر بلوكلر
وكروهلر دیمكدر مفردی زامه‌در یقال زامة من الناس وزامات ای فرقة وفرق ﴿الزیم﴾ عنب وزننده متفرق اته
دینوركه اعضاده مجتمع اولمامغله ظاهر اولمیه یقال لحمه زیم ای متفرّق یعنی متفرّق فی اعضائه لیس بمجتمع
فی مكان فیبدن وپراكنده دابه‌لره دینور كذلك پراكنده چاپل عسكرینه دینور وجابر بن حیی التغلبیّ واخنس

بن شهاب فرسلرینك اسمیدر وبو علمیت وفرقه تأویلیله تأنیث علتلریله غیر منصرفدر ﴿الزیمة﴾ تمره وزننده نخلهٔ
یمانیه‌ده برقریه آدیدر ﴿الزیمة﴾ زاینك کسریله شول دوه سوریسنه دینورکه اقلی ایکی اوچ واکثری اون بش قدر
اوله ﴿التزیم﴾ تفعل وزننده بلوك بلوك پراکنده اولمق معناسنه در یقال تزیم الخیل اذا تفرق وبدنك اتی پارچه پارچه
وبلوك بلوك اولمق معناسنه در یقال تزیم اللحم اذا صار زیما زیما وکوده‌ده اولان ات پکدیرنکلی وصیق وطقناز
اولمق معناسنه اولمغله کویا که ضد اولور یقال تزیم اللحم اذا اشتد اکتنازه وانضم بعضه الی بعض ﴿الزیزم﴾
زای اولانك کسریله جن طائفه‌سنك جولدیلرندن حکایه‌در ﴿الزیم﴾ زاینك فتحیله مخاطبی اسکات ایدیجی سوز
سویلك معناسنه‌در یقال زام له یزیم ویزام زیما من الباب الثانی والرابع فاسکته ای تکلم له بکلمة فاسکته بها
﴿الازیم﴾ احمر وزننده بوکورمز اولان دوه‌یه دینور یقال بعیر ازیم اذا کان لایرغو ﴿فصل السین المهملة﴾
﴿السأم﴾ سینك فتحی وهمزه‌نك سکونیله و﴿السأم﴾ فتحتینله و﴿السأمة﴾ ضربه وزننده و﴿السآمة﴾ کرامه وزننده
و﴿السآم﴾ سحاب وزننده برنسنه‌دن بیقوب اوصانمق معناسنه‌درکه بزمك وبیزار اولمق تعبیر اولنور یقال سئم
الشیء ومنه سأما وسأما وسأمة وسآمة وسآما من الباب الرابع اذا مل ﴿السؤوم﴾ صبور وزننده اوصانق وبیقغین
آدمه دینورکه بزکین وبیزار تعبیر اولنور ﴿الاسأم﴾ اکرام وزننده برآدمی برنسنه‌دن بیقدروب اوصاندرمق وبزدرمك
معناسنه‌در تقول اسأمته اذا جعلته سؤوما ﴿الستهم﴾ قنفذ وزننده قیچی بیوك آدمه دینور یقال رجل ستهم ای الکبیر
العجز ﴿السجوم﴾ قعود وزننده و﴿السجام﴾ کتاب وزننده کوزیاشی آزجه آقمق علی قول چوق آقمق معناسنه‌در
یقال سجم الدمع سجوما وسجاما من الباب الاول اذا سال قلیلا او کثیرا ﴿السجم﴾ رجم وزننده و﴿السجوم﴾ هجوم
وزننده و﴿السجمان﴾ فتحاتله متعدیدر کوزیاشی آقتمق وبلودیغمور آقتمق معناسنه یقال سجمت العین والسحابة الماء
سجما وسجوما وسجمانا من الباب الثانی والاول اذا قطر دمعها وسال قلیلا او کثیرا ویقال سجم الرجل الدمع وسجم
وسجوم برایشدن اویالنوب کیجکمك وآغر دپرنمك معناسنه‌در یقال سجم عن الامر اذا ابطأ ﴿الاسجام﴾ همزه‌نك
کسریله و﴿التسجیم﴾ تفعیل وزننده و﴿التسجام﴾ تذکار وزننده برآدم کوزیاشنی آقتمق معناسنه‌در یقال اسجم
الرجل الدمع وسجمه تسجیما وتسجاما اذا صبه ﴿السجم﴾ فتحتینله بللو وآشکاره اولان صویه دینور یقال بالارض
سجم ای ماء بین وآقان کوز یاشنه دینور وسکود اغاجنك یپراغنه دینور ﴿الاسجم﴾ ازیم وزننده ومرادفیدرکه
بوکورمز اولان دوه‌یه دینور ﴿الساجوم﴾ برکونه بویه آدیدر وبردره‌نك اسمیدر ﴿السجوم﴾ صبور وزننده
و﴿المسجام﴾ محراب وزننده شول ناقه‌یه دینورکه صاغیلورکن پاچه‌لرینی کروب باشنی یوقری دیکوب طوتار اوله
وبو افراط ادراری موجبدر یقال ناقة سجوم ومسجام اذا فشحت رجلیها عند الحلب وسطعت برأسها ﴿السحم﴾ سینك
وحای مهمله‌نك فتحیله و﴿السحمة﴾ غرفه وزننده و﴿السحام﴾ غراب وزننده سیاهلغه دینور سواد معناسنه
﴿الاسحم﴾ اسود وزننده ومرادفیدرکه سیاه نسنه‌یه دینور وبوینوزه دینور قرن معناسنه وبرصنم آدیدر وشول
قانه دینورکه عربلر برماده ضمننده عهد ویمین ایلدکلرنده اللرینی اکا طالدررلر وسحابه اطلاق اولنور وممه تکمه‌سنه
اطلاق اولنورکه ممه‌نك باشنده اولان خرده دانه‌در سیاهجه اولور حلمة الثدی معناسنه وخمر طولومنه اطلاق
اولنور ﴿السحم﴾ فتحتینله برشجر آدیدر ودموره دینور حدید معناسنه ﴿السحم﴾ ضمتینله دمورجی چکیجلرینه دینور
﴿ذوسحیم﴾ زبیر وزننده برموضع آدیدر وسحیم ابن تبع اسمیدرکه شهزادهٔ یمن ایدی وسحیم مثلم بن مشخرة الضبی
فرسنك اسمیدر وائمهٔ لغتدن برذاتك اسمیدر ﴿السحماء﴾ سوداء وزننده دبره اطلاق اولنور وبرشجر آدیدر وشریك
بن السحماء اصحابدندر سحماء والده‌سنك اسمیدر پدری عبدة بن مغیث ایدی ﴿ابو سحمه﴾ طلحه وزننده باهله
قبیله‌سندن برراجزك کنیه‌سیدر وسحمة بنت کعب قضاعه قبیله‌سی نسبندندر ﴿سحمه﴾ غرفه وزننده بررجل
آدیدر وجزء بن خالدك فرسی اسمیدر ﴿سحم﴾ زفر وزننده نعمان بن منذرك فرسی اسمیدر ﴿سحامه﴾ ثمامه وزننده
یمامه‌ده کلیب قبیله‌سی یوردنده برصو آدیدر ﴿سحامه﴾ سحابه وزننده برمحدث اسمیدر ﴿سحام﴾ غراب وزننده
یمنده برقضا آدیدر وفلج نام محلده بروادی آدیدر وبرکلیك اسمی اولان سخام خای معجمه ایله‌در جوهری مهمله وهم
ایلمشدر ﴿الاسحام﴾ همزه‌نك کسریله بلود یغمور یاغدرمق معناسنه‌در یقال اسحمت السماء اذا صبت ماءها
﴿الاسحمان﴾ افعوان وزننده برشجر آدیدر ﴿اسحمان﴾ زبرقان وزننده برطاغك اسمیدر بونده همزه‌نك ضمی خطادر
وسیاه نسنه‌یه دینور ﴿السخم﴾ سینك وخای معجمه‌نك فتحیله سیاهلغه دینور یقال به سخم ای سواد ﴿الاسخم﴾
اسود وزننده ومرادفیدر یقال شیء اسخم ای اسود ﴿السخیمة﴾ سفینه وزننده و﴿السخمة﴾ غرفه وزننده
برآدمك حقنده قلبك قرارمسنه وحقد وکینه‌یه دینور یقال به لفلان سخیمة وسخمة ای حقد ﴿المسخم﴾

فصل السین المهملة

معظم وزننده برآدمك حقنده كين طوتمش كمسـه يه دينور يقـال هو مسخم بفلان اى به سخيمة ﴿التسخم﴾ تفعل
وزننده بركمسه يه برآدمك قلبي قراروب كين وعداوت باغلمق معناسنه در يقال تسخم فلان عليه اذا تحقد ﴿التسخيم﴾
تفعيل وزننده بركمسه حقنده برآدمى طارلتمق معناسـنه در يقال سخم بصدره اذا اغضبه وبرنسـنه يى سياه ايلك
معناسنه در يقال سخم الله وجهه اى سوّده وصويى اصتمق معناسنه در يقال سخم الماء اذا سخنه وات قوقمق معناسنه در
يقال سخم اللحم اذا انتن ﴿السخام﴾ غراب وزننده و﴿السخامىّ﴾ و﴿السخامية﴾ ياى مشدّده ايله بادهٔ خوشگواره
دينور وسخام كوره اطلاق اولنور وتنجره قارەسنه دينور يقال طلاه بالسخام اى بسواد القدر وقوشك يلكارى
التنده اولان يومشق تويلره دينور يقال وجه الغلام لين كالسخام وهو الريش اللين تحت ريش الطير وقطنى واطلس
كبى يومشق وملايم قماشه وثوبه دينور يقال ثوب سخام اى لين المسّ ﴿السخماء﴾ حمراء وزننده جابجا سهل وغليظ
اولان قره طاشلق تپه يه دينور ﴿السدم﴾ فتحتينله غمكين اولمق على قول ندامتله غمكين اولمق ياخود حزن واندوهه
مقارن غيظ وغضب پيدا ايلك معناسـنه در يقال سدم الرجل سدما من الباب الرابع وهو الهمّ اومع ندم او غيظ
مع حزن وبرنسنه يه پك دوشكون حريص اولمق معناسـنه در يقال سدم بالشئ اذا لهج به وحرص وسدم فحل
مسدوم معناسنه در كما سيذكر ﴿السادم﴾ و﴿السدمان﴾ سكران وزننده غمكين ياخود ندامته مقارن غمكين ياخود
حزن واندوهه مقارن غيظناك آدمه دينور ﴿المسدوم﴾ فحل سدم معناسنه در ﴿السدم﴾ كتف وزننده و﴿المسدّم﴾
معظم وزننده مسدوم وسدم كبى اسرمش دوه يه دينور على قول ديشى دوه سوريسـنه صاليويريلوب بينلرنده
اسريوب كزمكله ناقه لر كوسنيدكده صوى اولمامغله ديشيلره آشمسون ديو ايچلرندن اخراج اولنان اركك دوه يه
دينور ياخود ديشى يه آشمقدن ممنوع اولان دوه يه دينور نه كونه ممنوع اولورسه اولسـون يقال فحل مسدوم
وسدم وسدم ومسدّم اى هايج او الذى يرسل فى الابل فيهدر بينها فاذا ضبعت اخرج عنها استهجانا لنسله او الممنوع
من الضراب باىّ وجه كان وسدم ومسدّم فشقروب آتيلور اولان صويه دينور ﴿السدم﴾ ندس وزننده و﴿السدم﴾
جبل وزننده و﴿السدم﴾ عنق وزننده بونلرده ديك ديك فشقروب آتيلور اولان صويه دينور جمعلرى اسـدام
وسدام كلور جبال وزننده على قول مفردى وجمعلرى برابردر يقال ماء مسدّم وسدم وسدم وسدم وسدم اى مندفق
﴿السديم﴾ امير وزننده كثير الذكر اولان آدمه دينور يقال رجل سديم اى كثير الذكر وجوّ سماده اولان يوفقه جه
سيسه ودومانه دينور على قول مطلقا دومانه وسيسه دينور ﴿السدم﴾ سينك ضميله و﴿السدم﴾ ضمتينله طولمش
ياخود اوزرى طپراقله اورتيلوب بلورسز اولمش قيويه دينور يقال ركية سدم وسدم اى مندفنة ﴿السدم﴾ ردم
وزننده قپويى سدّ ايلك معناسنه در يقال سدم الباب سدما من الباب الاوّل اذا ردمه ﴿المسدّم﴾ معظم وزننده صالمه
دوه يه دينور وشـول دوه يه دينوركه صرتى ياغر اولمغله برمدّت هاويدى آلنوب بوش قالهرق ياغرى قپانوب
صاغالمش اوله ﴿السدم﴾ كتف وزننده قيس مجنون وفرهاد كبى شديد العشق اولان عاشق آشفته يه دينور يقال عاشق
سدم اى شديد العشق ﴿سدوم﴾ صبور وزننده جوهرى لوط عليه السلام قومنك قريه سى اولمق اوزره رسم ايدوب
غلط ايلمشدر صواب اولان سذوم اولمقدر ذال معجمه ايله ومنه المثل *اجور من قاضى سذوم* وعند البعض سذوم حمص
ايالتنده بربلده در *شارح ديركه اهل تحقيقك بيانه كوره سذوم ذال معجمه ايله سدوم معرّبيدر * مترجم ديركه سدوم لوط
قومنه مخصوص آلتى قصبه نك بريسـيدر آنده برقاضى وار ايدى جور ايله مثلدر جورندن برى بودركه بركون
حضورينه ايكى كمسه كلوب برى آخردن دعوا ايلدىكه بنم بونك ذمّتنده بيك درهم حقم واردر مدّعى عليه دخى
اقرار ايدوب لكن بش سنه دنصكره مستحق اوله جقدر سزدن نياز ايدرمكه بش سنه تمامنده بن مزبور بيك درهمى
ادا ايچون كتوردكده بلكه بو آدمى بوله مم كرم ايدوب بونى بش سنه حبس ايلسـكزكه اولوقتده حاضر بوله يم
پس مدعى عليهك بوسـوزيله مدعى مرقومى بش سـنه حبس ايلمشـدر انتهى ﴿السرم﴾ سينك فتحى وراٴنك
سكونيله كلب قسمنى اغرا ايلكه مخصوص زجر كلمه سيدر يقال سرماسرما اذا هيجه ﴿السرم﴾ سينك ضميله قرنده
اولان طوغرى بغرسـغك اوجنه دينوركه مقعدك ايچ حلقه سـيدر فضلات آندن خروج ايدر ﴿السرم﴾
فتحتينله دبر آغريسنه دينور ﴿السرمان﴾ سينك ضميله حمران وزننده برجنس آرى اسميدركه پك خبيث وموذى
اولور اشـك آريسى ديدكاريدر ﴿التسريم﴾ تفعيل وزننده پاره پاره كسمك معناسـنه در يقال سرّمه اذا قطعه
﴿المتسرمة﴾ متورّمه وزننده بلوك بلوك دوه لره دينور يقـال جاءت الابل متسرّمة اى متقطعة ﴿السرجم﴾
جيمله جعفر وزننده پك اوزون نسنه يه دينور طويل معناسـنه ﴿الساسم﴾ سينك فتحيله عالم وزننده برجنس سياه
شجر اسميدر على قول آبنوس اغاجيدر ياخود شـيزى ديدكارى شجردر ياخود براغاجدركه آندن ياى دوزيلور

مؤلف شیرزی کلمه سنی آبنوس یاخود ساسم یاخود خشب جوزدر دیو رسم ایلمشدر ظاهرا ساج اغاجیدر ﴿السرطم﴾
جعفر وزننده و ﴿السرطم﴾ زبرج وزننده اوزون نسنه یه دینور وشول آدمه دینورکه بلیغ و فصیح اولمغله کلامی
بیان و فصاحت اوزره ادا ایدر اوله یقال رجل سرطم ای البین القول فی کلامه وشول تنومند وعظیم الخلقه آدمه
دینورکه بوغازی واسع و سریع البلع واکول اوله یقال هو سرطم ای الواسع الحلق السریع البلع مع جسم وخلق
﴿السطام﴾ سینك کسریله آتش کورکی تعبیر اولنان دمور کورکه دینورکه انکله آتش اولچریلور وقپو طرقزنه
ومندالنه دینور وشیشه طقاجنه دینور و قلجك اغزنه دینور ﴿السطم﴾ سینك فتحیله بودخی قلجك اغزنه دینور
﴿الاسطمة﴾ طرطبه وزننده برقوم وجماعتك وسط و اشرافنه یاخود بر مصلحتلری ظهورنده مرجع و مجمعلری
اولان کارکذار و مصلحت بیلنلری اولان آدمه دینور یقال اسطمة القوم ای وسطهم و اشرافهم او مجتمعهم ﴿السطم﴾
ضمتینله اصول معناسنه درکه اصلك جمعیدر یقال عادت الاشیاء فی سطمها ای اصولها بونك مفردی سطام در
﴿السطم﴾ لطم وزننده قپویی پرکتمك معناسنه در یقا سطم الباب سطما من الباب الاوّل اذا ردمه ﴿الاسطام﴾
همزه نك کسریله آتش اولچره جك کوسکی یه دینور یقال حوّل النار بالاسطام ای بالمسعار و عبدالله بن اصرم نام
کسه نك قلجی اسمیدر ﴿بنو سعدم﴾ جعفر وزننده بنو مالك بن حنظله قبیله سندن بر بطندر میمی زائددر ﴿السم﴾
سینك فتحیله دوه یوریسندن برکونه یورویش اسمیدرکه تیز تیز یوریمك اوله جقدر یقال سم البعیر سعما من الباب
الثالث وهو ضرب من سیر الابل ﴿السعوم﴾ صبور وزننده تیز تیز یوررا ولان ناقه یه دینور ﴿سعیم﴾ زبیر
وزننده اصحابدن مرداس بن عقفانك جدّی اسمیدر ﴿المسعام﴾ محراب وزننده علی قول مشعان وزننده سرعتله
آقان سیلابه دینور یقال سیل مسعام ای سریع ﴿السغم﴾ سینك فتحی و غین معجمه نك سکونیله جماع ایلمك علی قول
انزالدن خوشلنمیوب همان صوقوب چکمك معناسنه در یقال سغم جاریته سغما من الباب الثالث اذا جامعها او هو
ان لایحبّ الانزال فیدخل ثم یخرج وسغم دغم کبی رغم لفظنی تأکیدا ایراد اولنور یقال رغماله دغما سغما و بوتأکید
اولدیغیچون واودن مجرّد اولور ﴿السغم﴾ کتف وزننده بدغدا آدمه دینور یقال رجل سغم ای السیء الغداء ﴿المسغم﴾
معظم وزننده و ﴿المسغم﴾ مکرم وزننده خوش غدا آدمه دینورکه دائما نفایس اکل ایدر یقال هو مسغم و مسغم
ای الحسن الغداء واتلو جانلو تر و تازه و نازکبدن اوغلانه دینور یقال غلام مسغم و مسغم ای ممتلیء البدن نعمة
﴿الاسغام﴾ همزه نك کسریله اوغلان اتلو جانلو تر و تازه و نازکبدن اولمق معناسنه در یقال اسغم الغلام علی
المجهول وکذا سغم علی المجهول اذا کان مسغما و بر آدمی آزرده دل ایلمك وخاطرینه طوقنمق معناسنه در
یقال اسغم فلانا اذا بلغ قلبه الاذی ﴿التسغیم﴾ تفعیل وزننده یودم یودم ایچورمك معناسنه در یقال سغمه الماء
اذا جرّعه ایّاه ﴿سیغم﴾ ضیغم وزننده بر بلده در ﴿السقام﴾ قافله سحاب وزننده و ﴿السقم﴾ جبل وزننده و ﴿السقم﴾
قفل وزننده خسته لکه دینور یقال به سقام وسقم وسقم ای مرض * مؤلف بصائرده مرضی تعمیم ایلمشدرکه
جسمانی و نفسانی اولور لکن سقم جسمانی یه مخصوصدر وسقم فتحتینله وسقم قفل وزننده وسقامه کرامه
وزننده مصدر اولورلر خسته اولمق معناسنه یقال سقم الرجل وسقم سقما وسقما وسقامة من الباب الرابع و الخامس
اذا مرض ﴿السقیم﴾ امیر وزننده وصفدر خسته یه دینور بیمار معناسنه جمعی سقام کلور کرام کبی ﴿سقام﴾
غراب و سحاب وزنلرنده بر وادی آدیدر ﴿سقمان﴾ سلمان وزننده بر موضعدر ﴿السوقم﴾ جوهر وزننده بر جنس
اولو اغاجك اسمیدر ﴿السقمونیا﴾ سینك فتحی و یاء تحتیه نك تخفیفی و قصر ایله بر نبات آدیدرکه ایچندن سدکبی
یلمشك رطوبت استخراج و تجفیف اولنور اول رطوبته دخی سقمونیا دینور ترکیده محموده اوتی و رطوبتنه محموده
تعبیر اولنور بغایت مسهلدر معده و احشایه مخالفتی مسهلات سائره دن اکثردر بناء علیه ساده جه استعمال اولنمیوب
فلفل و زنجبیل و انیسون کبی اشیاء معطرات مصلحات ایله استعمال اولنور آلتی شعیره مقدارندن یکرمی یه قدر
مصلحلر ایله استعمالی مرّه صفرایی و اقاصیء بدندن لزوجات ردیئه یی جاذب و بر جزء محموده بر جزء تربدی
تازه سد ایله علی الریق شرب قارنده بردانه صوغلجان قومیوب بالجمله اخراج ایلمکده عجیب الاثر و مجرّبدر
مترجم دیرکه مفرداتده سقمونیا یونانی اولوب عربیسی محموده اولمق اوزره مرسومدر حتی بك مسهل اولمغله شاعر
اشبو بیت هزل آمیزی تفوّه ایلمشدر * عواقب الصبر فیما قال قائلهم * محمودة قلت اخشی ان تخرّبنا * ﴿السقدم﴾
زبرج وزننده فاره یه دینور ﴿السیکم﴾ حیدر وزننده یاپچه یاپچه و آدیملری صیق صیق یوریان ضعیف آدمه
دینور و بر رجل آدیدر ﴿السکم﴾ سینك فتحی و کافك سکونیله بر آدم سیکم اولمق معناسنه در یقال سکم فلان
سکما من الباب الاوّل اذا صار سیکما ﴿السلم﴾ سینك فتحی و لامك سکونیله برقولپلی قوغه یه دینور سقا قوغه سی

مطلب

كبى جمعى اسلم كاور افلس وزننده وسلام كاور جبال وزننده ومصدر اولور يلان صوقق معناسنه يقال سلمته الحية سلما من الباب الاول اذالدغته * شارحك بيانه كوره سلامتنه تفألدر وسلم ديدكارى اغاجله درى يى دباغت ايلمك معناسنه در يقال سلم الجلد سلما من الباب الثانى اذا دبغه بالسلم وقوغه اسكيوب پيرمكله عملندن فارغ اولوب ترميم واحكام ايلمك معناسنه در يقال سلم الدّلو اذا فرغ من عملها واحكمها ﴿السلم﴾ سينك كسريله وفتحيله بارشمغه دينور صلح معناسنه در مذكر ومؤنث اولور يقال خذوا بالسلم اى بالصلح * شارحك بيانى اوزره تانيثى نقيضى اولان حرب لفظنه حمل ايله در وسلم مصالحه ايدن كمسه يه ده اطلاق اولنور نته كه حرب محاربه ايدن كمسه يه ده اطلاق اولنور تقول انا سلم لمن سالمنى وحرب لمن حاربنى اى مصالح ومحارب وسلم سلام معناسنه دركه انقياد واطاعت ايلمكدر واسلام معناسنه دركه مسلم اولمقدر * قال الشارح وبه قرئ قوله تعالى ﴿ ادخلوا فى السلم كافة ﴾ وفسر بالاسلام ﴿السلم﴾ فتحتينله سلف معناسنه دركه بيوع انواعندن بر نوعك اسميدر يقال عقد عقد السلم اى السلف * مؤلف سلفى سلم ايله وسلمى سلف ايله تعريف ايلدى قدورينك بيانته كوره سلف وسلم لغتده ايكى بدلك برينك تعجيلنى وآخرك تأجيلنى متضمن عقددن عبارتدر وعرف شرعده ثمنك تعجيلنى ومثمن اولان مالك تأجيلنى موجب عقدده مخصوص اولدى شروط واوصافى كتب فقهيّه ده مبسوطدر وسلم انقياد واستسلام معناسنه در ومنه قوله تعالى ﴿ والقوا اليكم السلم ﴾ اى الاستسلام والانقياد وسلم بر شجر اسميدر بو شجر مغيلان اغاجى انواعندندر مصرتيكنى وسنط اغاجى تعبير اولنور يمشنه قرظ دينوركه پلامود اوله جقدر آنكله درى دباغت اولنور مفردى سلمه در وسلم تسليمدن اسم اولوركه حضرت بارى تعالانك امر وحكمنه رضا وانقياددن عبارتدر واسيرلكه دينور يقال اخذه بالسلم اى بالأسر واسير وكرفتاره دينور يقال هو سلم اى اسير ﴿المسلوماء﴾ ميمك فتحى والفك مدّيله ذكر اولنان سلم نام اغاجلرى چوق يره دينور يقال ارض مسلوماء اى كثيرة السلم ﴿السلمة﴾ فرحه وزننده طاشه دينور جمعى سلام در كتات وزننده وهر برى تر ونازك ولطيف اولان خاتونه دينور يقال امرأة سلمة اى الناعمة الاطراف وسلمه اساميدندر سلمة بن قيس الجرمىّ وسلمة بن حنظلة السحيمىّ صحابه لردر وبنو سلمه انصاردن بر بطندر وسلمة بن كهلاء بجيله قبيله سى نسبندندر وسلمة بن الحارث كنده قبيله سى نسبندندر * وسلمة بن عمرو بن ذهل وسلمة بن غطفان بن قيس وعميرة بن خفاف بن سلمه وعبد الله بن سلمة البدرىّ الاحدىّ وعمرو بن سلمة الهمدانىّ وعبد الله بن سلمة المرادىّ رجال محدّثيندندر پس جوهرينك عربده انصاردن بطن اولان سلمه دن غيرى سلمه يوقدر قولى خطادر شارح ديركه جوهرى بنو سلمه يى انكار ايلمشدر ﴿سلمه﴾ فتحاتله اصحابدن قرق نفر ياخود اولقدار ذوات اسميدر واوتوز نفر ياخود اول قدر محدّثين اسملريدر وسلمة الخير وسلمة الشرّ ايكى معروف كمسه در وامّ سلمة بنت اميه كه امّهات مؤمنيندندر وامّ سلمه بنت يزيد وامّ سلمه بنت ابى حكيم ياخود بو امّ سليم ياخود امّ سليمان در صحابيه لردر ﴿السلام﴾ سينك فتحيله نقص وعيب وفناء وزوال شائبه سندن سالم ومنزّه اولان دائم وباقى حق جلّ وعلا حضرتلرينك اسماء حسناسندندر فى الاصل مصدردر وسلام سلامه كبى مصدردر عيوب وآفاتدن برئ وسالم اولمق معناسنه در يقال سلم من العيوب والآفات سلاما وسلامة من الباب الرابع اذا برئ وبين الاسلام تحيت اولان سلام عليكم بو معنادندركه سلامتله دعا ايلمكدر اسم اوله رق دخى استعمال اولنور وسلام يلان صوقمش كمسه يه دينور سليم كبى كاسيذكر وسميساط نام قلعه قربنده بر موضع آديدر * ومكهٔ مكرمه نك اسميدر وحجازده بر طاغك آديدر وقصر السلام رقه ده هارون رشيدك بر كوشكى اسميدر وبر شجر آديدر بونده سينك كسريله ده زبانزده در لطايفدندركه بر اعرابى يه بر آدم تحيت قصديله السلام عليك ديدكده اعرابى جوابنده والجثجاث عليك ديدى اول آدم ياهو بونه كونه جوابدر ديو اعتراض ايلدكده سلام وجثجاث ايكى كونه آجى اغاجلردر سن بريسنى بكا حواله ايلدك بندخى سكا ديكرنى تفويض ايلدم ديو جواب ايلدى وسلام اساميدندر عبد الله بن سلام الحبر وبرادرى سلمة بن سلام ويكانى سلام وسلام بن عمرو صحابه لردر وابو علىّ الجبائى محمد بن عبد الله بن سلام در ومحمد بن موسى بن سلام السلامى كه جدّنه منسوبدر محدّثدر ﴿دار السلام﴾ جنت اعلادركه داخل اولنلر آفاتدن ونعيمى انقضاسندن سالم اولورلر تقول اللّهم ادخلنا دار السلام اى الجنة ﴿نهر السلام﴾ نهر دجله در ﴿مدينة السلام﴾ بغداد بهشت اتسامدر محدّثيندن حافظ محمد بن ناصر وعبد الله بن موسى وشعرادن محمد بن عبد الله السلاميون بغداده منسوبلردر ﴿السليم﴾ اميروزننده و﴿المسلوم﴾ بونلرده سلام كبى يلان صوقمش كمسه يه اطلاق اولنور وبو تفأل قبيلندندر يقال رجل سلام وسليم ومسلوم اى لديغ ﴿سلام﴾ كتاب وزننده بر صو اسميدر ﴿سلام﴾ غراب وزننده بر موضع آديدر ﴿سليم﴾ زبير وزننده اساميدندر سليم بن منصور قيس غيلان قبيله سندن منشعب بر قبيله

پدريدر كذلك جذامدن بر قبيله پدريدر واون بش صحابه اسميدر وامّ سليم بنت ملحان وامّ سليم بنت سحيم
صحابيه‌لردر (ذات السليم) بر موضعدر (درب سليم) بغداد دروازه‌لرندن بر دروازه‌در (سليمه) جهينه وزننده
بررجل اسميدر (ابو سلمى) بشرى وزننده زهير نام شاعرك پدريدر (ابو سلمى) سكرى وزننده وزغ ديدكلرى
آلاجه كلرك كنيه‌سيدر (سلمان) سينك فتحيله بر طاغك آديدر ومراد قبيله‌سندن بر بطندر عبيدة السلمانى آنلردندر
زمان سعادتده اسلامه كلوب لكن شرفياب صحبت اولمدى وسائر بعض محدّثين سلمانيين دخى آنلردندر خطيب
سلمانى كبى وسلمان بن سلامه وابن ثمامه وابن خالد وابن صخر وابن عامر وابن الاسلام الفارسىّ اصحابدندر اخير
سلمان فارسى حضرتلريدر (ابو سلمان) بوق بوجكنك كنيه‌سيدر (السلّم) سكر وزننده نردبانه دينور مؤنثدر
وبعضا مذكر اولور درجه ومرقاة كبى جمعى سلاليم وسلالم كلور يقال صعد على السلم اى المرقاة * شارح ديركه جاى
سلامت اولان محلّ فوقانى‌يه تسليم ايلديكيچون اطلاق اولندى وسلم اوزنكويه اطلاق اولنور يقال جعل بالفرس
سلما اى غرزا وريان بن سيارك فرسى اسميدر وعانه ديدكلرى كواكبك صاغ طرفنك اشاغى سمتنده نيچه كوكبلره
اطلاق اولنوركه نردبان شكلنده‌در وسلم سبب معناسنه مستعملدركه برنسنه‌يه موصل اولان وسيله‌در يقال
اتّخذه سلما اى سببا (السلامة) كرامه وزننده سلام كبى عيوبدن وآفتدن برى وپاكيزه اولمق معناسنه‌در يقال
سلم الرجل عن العيب والافة سلاما وسلامة من الباب الرابع اذا نجا وبرئ منها وسلامه اساميدندر سلامة بن عمير
بن ابى سلامه صحابه‌در وسيار بن سلامه محدّثدر وسلامة بنت الحرّ الازديّه وسلامة بنت معقل الخزاعيه وسلامه كه
حاضنهٔ ابراهيم بن حضرت مصطفويدر عليهما السلام صحابيه‌لردر (التسليم) تفعيل وزننده آفتدن محفوظ
وبرى قلمق معناسنه‌در يقال سلمه الله تعالى من الافة اى وقاه اياها وبر نسنه‌يى برآدمه طپشرمق معناسنه‌در
تقول سلمته الى فلان اذا اعطيته اياه ورضا معناسنه‌دركه خداى متعالك حكم وقضا وقدرنه راضى اولوب امرينه
بيون صونوب هرنه ظهور ايدرسه خيرا وشرّا قبول تامّله قبول ايلمكدن عبارتدر يقال هو فى التسليم اى
فى الرضى وسلام معناسنه‌دركه مراد تحيه‌در سلام عليكم ديو سلام ويرمكدركه تحيت وسلامتله دعا ايلمكدن
عبارتدر يقال سلمه اى قال له سلام عليكم (التسلم) تفعل وزننده تسليم اولنان نسنه‌يى اخذ وقبض ايلمك
معناسنه‌در تقول سلمته اليه فتسلمه اى اعطيته فتناوله واسلامه كلمك معناسنه‌در يقال كان كافرا ثمّ تسلم اى اسلم
(الاسلام) همزه‌نك كسريله اطاعت وانقياد ايلمك معناسنه‌در يقال اسلم الرجل اذا انقاد ومسلمان اولمق معناسنه‌در
يقال اسلم اليهوديّ اى صار مسلما وبرآدمى مخذول ايلمك معناسنه‌دركه همزه‌سى سلب ايچوندر يقال اسلم العدوّ
اذا خذله وطپشرمق تفويض معناسنه‌در يقال اسلم امره الى الله تعالى اى سلمه ومشغول ودركار اولديغى نسنه‌يى
ترك ايلمك معناسنه‌در تقول اسلمت عنه اذا تركته بعدما كنت فيه (التسالم) تفاعل وزننده برى بريله صلح ايدوب
سلامتلشمك معناسنه‌در يقال تسالما اذا تصالحا وتقول العرب هو لا يتسالم خيلاه اى لا يقول صدقا فيسمع منه يعنى
فلانك ايكى فرقه سوارى سپاهى برى بريله صلح ايلمز ديمكدركه فلان كلامى راست سويلمزكه استماع وقبول اوله ديه جك
موقعده ايراد اولنور زيرا ايكى سوارى عسكرى برى بريله مصالحه ايلدكده يكديكره قصد وهجوم ايليه‌رك على حالهما
يوللرينه كيدرلر پس كلام مزبور برآرايه كلمز وبرى برينه اويمز كذّابدر ديمكدن كنايه اولور زيرا ايكى سوزى
برى برينه منافر ومصادم اولان كمسه كذّابدر (المسالمة) مفاعله وزننده بركمسه ايله صلح ايلمك معناسنه‌در برى برينك
شرّندن سالم اولورلر يقال سالما اذا صالحا (الاستلام) افتعال وزننده و(الاستلأم) استفعال وزننده خاصّة
حجر اسودى لمس ايلمك معناسنه‌دركه زيارت ايلمك تعبير اولنور اوپمك ايله يا ال سورمك ايله اولور يقال استلم الحجر
يعنى الاسود استلاما واستلأمه استلأما اذا لمسه امّا بالقبلة او باليد * شارحك بيانى كوره سلمه‌دن مأخوذدركه حجر
معناسنه‌در ياخود سلامدن مأخوذدركه تحيت معناسنه‌در واستفعالده لأمه‌دن مأخوذدركه درع وسلاح
معناسنه‌در كوياكه آنك زيارتى عذابدن حرز ووقايه اولور وابن اعرابى اجتماع معناسنه اولان ملأمه‌دن مأخوذدر
ديدى واستفعالده استعمالى قليلدر انتهى * واستلام اكينك سنبله‌سى ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال استلم الزرع
اذا خرج سنبله وصلح ايدشمك معناسنه‌دركه مشاركت ايچوندر ومنه يقال هو لا يستلم على سخطه اى لا يصطلح
على مايكرهه (الاسيلم) مصغر بنيه‌سيله سرچه پرمقله آدسز پرمق بيننده اولان طمره دينور (الاستسلام) امتثال
وانقياد ايلمك معناسنه‌در يقال استسلم الرجل اذا انقاد واصلا شاشوب صاپيه‌رق متّصل يولك وسطندن كتمك
معناسنه مستعملدر يقال استسلم ثكم الطريق اذا ركبه ولم يخطئه (التمسلم) تمفعل وزننده‌كه باب مخصوصدر
بركمسه مسلم اسميله تسميه اولمق معناسنه‌در يقال كان فلان يسمى محمدا ثم تمسلم اى سمى بمسلم (اسالم) همزهٔ

مضمومه ایله سراة او لکه سنده بر طاغك آدیدر (مدینهٔ سالم) اندلسده بر شهردر (السلامیة) سینك فتحیله ثلماء نام محلّ یانده بنی حزن یوردنده بر صویك آدیدر و بر بشقه صویك آدیدر (سلّام) شدّاد وزننده صعید او لکه سنده بر قریه‌در (خیف سلام) مکه قضاسنده بر ناحیه‌در وسلام بن سلم و ابن سلیم و ابن سلیمان و ابن ابی سلام و ابن شرحبیل و ابن ابی عمره و ابن مسکین و ابن ابی مطیع محدثلردر و سلام بن ابی الحقیق و سلام بن محمد بن ناهض و سعد بن جعفر بن سلام و محمد بن سلام البیکندیّ که محدّثلردر تشـدید وتخفیفلرنده اختلاف اولنمشدر (سلمیه) سینك و لامك فتحی و میمك سکونیله حمص قربنده بر بلده‌در محدّثیندن عتیق السلمانی اکا منسوبدر و سلمانی فتحاتله‌در (ذو سلم) فتحتینله بر موضعدر وذو سلم بن شدید بن ثابت اذواءیمندندر (سلمی) سکری وزننده نجد دیارنده بر موضع آدیدر و طائف شهرنده بر قلعه‌نك اسمیدر و طی قبیله‌سنه مخصوص بر طاغك آدیدر که مدینه‌نك شرقیسنده واقعدر و بر قبیله آدیدر و بر نبات اسمیدر و ایکی صحابه اسمیدر و اون التی صحابیه‌نك اسمیدر (امّ سلمی) ابو رافع جنابلرینك زوجه‌سیدر (سلمی) حبلی وزننده اسامیدندر سلمی بن عبدالله بن سلمی و سلمی بن غیاث و سلمی بن منقذ و ابو سلمی القتبانیّ علی قول بو سکری وزننده‌در محدّثلردر (السلامان) سینك فتحی و تثنیه بنیه‌سیله بر شجر آدیدر و بنی شیبان یوردنده بر صو آدیدر و بر رجل اسمیدر (سلّامه) شـدّاده وزننده بنت عامردر که معتقهٔ حضرت عایشـه‌در و سلّامة المغنیه شول مطربه‌درکه عبدالرحمن بن عبدالله بن ابی عمار که تابعیندن عباد اهل مکه‌دندر مزبوره‌یه تعشّق ایلشیدی و عبدالرحمن افراط عبادتندن قسّ ایله ملقب اولمغله مزبوره‌یی کندیسنه اضافتله سلامة القسّ اطلاق ایلدیلر (السلامیة) شدّادیه وزننده موصل قضاسنده بر قریه‌در عبد الرحمن بن عصمه نام محدث و نیجه محدّثلر اورادندر (السلامی) حباری وزننده دوه‌نك بقنه غنده اولان کمیکه دینور و انسانك اللرنده و ایاقلرنده اولان کوچك کمیکه دینور که پرمق اوزونلغنده و اندن قصه‌رق اولور جمعی سلامیات کلور میمك فتحی و یانك تخفیفیله * مؤلف عظام صغار طول اصبع او اقل فی الید و الرجل عبارتیله رسم ایلمکله اویله جه ترجمه اولندی لکن سائر امّهاتده و کتب تشریحده مشروح اولدیغی اوزره سلامی پرمق کمیکی اوله‌جقدر کرك الك و کرك ایاغك اولسون هر پرمقده اوچر سلامی اولورکه انجه او زنجه کمیکلردر اغلظلری سوافل و ادقلری اواخردر * پس مؤلفك فی الید و الرجل قولی ذکر الکل و ارادة الجزء قبیلندن اولور و سکاری وزننده سلامی جنوب طرفندن اسن یله و صفـا اولورکه بو دیارلرده قبله یلی و قبله لدوسی تعبیر اولنور (السلیم) امیر وزننده یلان صوقمش کمسه‌یه دینورکه ذکر اولندی علی قول اولومجل یاره‌لویه دینور یقال رجل سلیم ای لدیغ او جریح الذی اشفی علی الهلکة و آتك و بارکیرك طرنقلرینك ایچ یوزندن چوره‌سنده قیل بتن یر ایله طرنغنك جوفی بیننه کلان یرینه دینور و افات و امراضدن بریٔ و سالم اولانه دینور جمعی سلماء کلور کرماء کبی (سالم) لامك کسریله عبدالله بن عمر بن خطابك ولدی اسمیدر جوهری سالم لفظنی کوزایله برون ارالغنده اولان دری ایله تفسیری غلط و عبدالله بن عمرك بیتیله استشهادی باطلدر * شارح دیرکه بیت مزبور بودر * یدیروننی فی سالم و اریغه * وجلدة بین العین و الانف سالم * پس عبدالله سالمی کمال محبتندن ذکر اولنان دری منزلنده قالمشدر لکن بیت مرقوم زهیرك اولوب عبدالله انکله تمثل ایلدیکی شیخمك تصحیحکرده‌سی اولمغله جوهرینك کلامی غلط و بطلاندن سـالم اولور (ذات اسلام) همزهٔ مفتوحه ایله سلم اغاجی انبات ایدن ارضه اطلاق اولنور (سلم) سینك فتحیله اسامیدندر سلم بن زریر و ابن جناده و ابن ابراهیم و ابن جعفر و ابن ابی الدبال و ابن عبدالرحمن و ابن عطیه و ابن قتیبه و ابن قیس محدثلردر (باب سلم) اصفهانده بر محله‌در کذلك شیرازده بر محله‌در کتاب الکنایه مؤلفی ابو خلف محمد بن عبدالملك السلمیّ الطبریّ انلرك برندن اولمق محتملدر و کتاب مرقوم فقه شافعی فننده بغایت بدیعدر (سلمی) سکری وزننده ابن جندل‌درکه فردردر یعنی بو اسمده یکتادر (سلمانین) سینك ضمیله بر موضعدر (ذو السلومه) صبوره وزننده بنی الهان بن مالکدن بر کمسه‌در (سلومه) تنوره وزننده بنت حریث بن زیددرکه عدی بن رقاع نام شاعرك زوجه‌سیدر (ذی تسلم) تسمع وزننده بر کلمه‌درکه محل یمینده استعمال اولنور تقول لا بذی تسلم ما کان کذا ای لا و الله الذی یسلمك و تثنیه‌ده بذی تسلمان و جمعنده تسلمون و مفرد مؤنثنده تسلمین و جمعنده تسلمن دینور کذلك اذهب بذی تسلم و اذهبا بذی تسلمان و اذهبوا بذی تسلمون دیرلر اذهب بسلامتك معناسنه و ذو کلمه‌سی انجق تسلم کلمه‌سنه مضاف اولورنته که لدن کلمه‌سی عامل اولدقده انجق غدوة کلمه‌سنی نصب ایلمکله خاصدر * مترجم دیرکه مغنی اللبیبده مرسوم اولدیغی اوزره عربك اذهب بذی تسلم قوللرنده باء حرفی ظرفیت ایچوندر و ذی زمن محذوفك صفتیدر و صاحب معناسنه‌در بو جهتله موصوف نکره اولور اذهب فی وقت صاحب سلامة سبکنده اولورکه مظنهٔ سلامت اولان وقتده کیت دیمك اولور و عند البعض ذو الذی معناسنه اولمغله موصوف محذوف معرفه اولور و جمله اعرابدن محلی اولمیه‌رق صله اولمغله اذهب فی الوقت الذی تسلم

مطلب

فیه دیمك اولور لكن ذو همان طیّ لغتنده الذی معناسنه اولمغله بو قولی تضعیف ایلدیلر و بعضلر اذهب بذی
تسلم قولنی بالشان الذی یقال لك فیه تسلم عبارتیله تفسیر ایلدیلر و بعضلرینه ذو صاحب معناسنه اولوب مقدّر الامر
لفظنك صفتی اولمغله اذهب بالامر الذی هو صاحب سلامتك تاویلنده‌در دیدیلر و سیبویه لاافعل ذلك بذی تسلم
قولنی لاافعل ذلك بذی سلامتك عبارتیله بیان ایلشدر و فعل مستقبل مصدر تقدیرنده‌در و بو عربه مخصوص
یمین كلماتندندركه لسانمزده باشك ایچون ایشلم تعبیری بو قبیلدندر انتهی ﴿سلام﴾ شدّاد وزننده اسامیدندر
و خطیئه نام شاعرك درع وصفنده نظم ایلدیكی اشبو * جدلاء محكمة من صنع سلاّم * مصراعنده سلام لفظندن
مرادی داود علیه السلام‌در من صنع داود دیمكی مراد ایدوب لكن قافیه موافق اولمدیغندن سلیمان لفظنه انتقال
و اكا دخی وزن مطاوعت ایلمكله سلام كلمه‌سنه ارتحال ایلدی * مترجم دیركه مؤلفك بو توجیهی حفید افندی

﴿ لطیفه ﴾

مرحومك تصرّفات مخصوصه‌لری قبیلندندر لطیفه بر كبیرالانف كمسه‌نك یاننده بر آدم بو كون هوا خوشجه دكلدر
دیمش همان اول كمسه شدّت انفعالله ترك مجلس ایدوب كتمش سببنی سؤال ایلدكارنده بنم انفمه تعریض ایلدی
زیرا هوا دكز بحثنه متعلقدر دكزده ایسه قایق اولمغله بونك انفی قایق كبی كبیردر دیو بنی هزل ایتدی دیمش
﴿سلیمان﴾ سینك ضمیله اسامیدندركه بر پیغمبر ذیشانك اسم شریفیدر * مؤلّف بصائرده اسم اعجمی اولمسنی
ترجیح ایلشدر و سلیمان بن ابی سلیمان و ابن صرد و ابن عمرو و ابن مسهر و ابن هاشم و ابن اكیمه اصحابدندر
و امّ سلیمان ایكی صحابیه‌در ﴿مسلم﴾ محسن وزننده یكرمی قدر صحابه اسمیدر ﴿مسلمه﴾ مرحله وزننده
اسامیدندر مسلمة بن مخلد و ابن اسلم و ابن قیس و ابن هانی و ابن شیبان صحابه‌لردر ﴿مسلم﴾ محسن وزننده
﴿مسلّم﴾ معظم وزننده ﴿سلم﴾ جبل وزننده ﴿مسلمه﴾ عدل وزننده ﴿مسلمه﴾ محسنه وزننده ﴿مسلمه﴾ مرحله وزننده
﴿اسلم﴾ احمد وزننده ﴿سالم﴾ آنك وزننده ﴿سلیمه﴾ جهینه وزننده اسامئ ناسدندر ﴿السلالم﴾ علابط وزننده
خیبر قلاعندن بر قلعه‌نك آدیدر ﴿سلمون﴾ قلمون وزننده بش موضع اسمیدر * مؤلّف مسیلمة الكذاب اسمندن
سكوت ایلدی ظاهرا استهجانله صون لسانه مبنیدر ﴿السلتم﴾ تای فوقیه ایله زبرج وزننده آفت و داهیه
معناسنه‌در و غول بیابانی‌یه دینور و پك قیتلق یله دینور و شول قوجمان دوه‌یه دینوركه بتون دیشلری كیدوب
و آلت دوداغی بر درجه‌ده صارقش اوله‌كه یوقاری چكمكه قادر اولمیه و سلتم ناچیز نسنه معناسنه
مستعملدر یقال ما اصاب سلتما ای شیئا ﴿السلجم﴾ جیمله جعفر وزننده شلغم تعبیر اولنان معروف سبزه اسمیدر
بونده ثای مثلثه ایله ثلجم و شین معجمه ایله شلجم دیمك جائز دكلدر یاخود لغت ردیئه‌در و سلجم كریملو
و اوزون آته و اوزون تمرنه دینور و اوزون آدمه دینور و یاشلو اولوب تند و شدید اولان اركك دوه‌یه دینور جمعی
سلاجم كلور و صیق و قالین و كور صقاله دینور و چكه‌لری اوزون اولان باشه دینور و صویی چوق كهنه
قیونه دینور ﴿السلاجم﴾ علابط وزننده اوزون آدمه دینور و یاشلو اوله‌رق یاوز اركك دوه‌یه دینور
بونكده جمعی سلاجم كلور سینك فتحیله ﴿المسلخمّ﴾ خای معجمه ایله مشمعلّ وزننده مدمّغ و متكبّر كمسه‌یه
دینور یقال رجل مسلخمّ ای متكبر ﴿السلعام﴾ عین مهمله ایله ضرغام وزننده بیوك قرنلو بوغازینك دلیكی
بول آدمه دینور یقال رجل سلعام ای الواسع الحلق العظیم البطن و اوزون برونلو آدمه دینور و برونی انجه
و اوزون قورده دینور ﴿ابو سلعامه﴾ سینك كسریله قوردك كنیه‌سیدر ﴿السلقم﴾ قافله جعفر وزننده ارسلانه
دینور و چكه‌سی پك و شدید اولان دوه‌یه دینور و اوزون برونلو آدمه دینور یقال رجل سلقم ای الطویل الانف
﴿السلاقم﴾ علابط وزننده بو دخی ارسلانه دینور ﴿السلقمة﴾ صلقمه وزننده و مرادفیدركه آزی دیشلری
بری برینه سورمك معناسنه‌در یقال سلقم الرجل بمعنی صلقم و ریبه و سوء ظنّ ایلمك معناسنه‌در یقال
سلقمه اذا رابه ﴿السلقامة﴾ سینك كسریله دیشی قورده دینور ﴿السلهم﴾ جعفر وزننده چلمسز انجه آریق
آدمه دینور یقال غلام سلهم ای ضامر و اوزون آدمه دینور و خسته‌لكدن یكیجه قورتیلوب قالقمش آدمه
دینور یقال هو سلهم ای ناقه من المرض و مدحج قبیله‌سندن بر جماعت آدیدر ﴿سلهم﴾ زبرج وزننده بر رجل
اسمیدر ﴿المسلهمّ﴾ مشمعلّ وزننده لونی متغیر اولمش نسنه‌یه دینور ﴿الاسلهمام﴾ اشمعلال وزننده بر نسنه‌نك
لونی متغیر اولمق معناسنه‌در یقال اسلهمّ لونه اذا تغیر ﴿السمّ﴾ سینك فتحی و میمك تشدیدیله دلیكه دینور یقال
اضیق من سمّ الابرة ای ثقبها و بو معنادندركه عربلر اصاب سمّ حاجته دیرلر مقصد و مطلبك دلیكنی بولدیكه
اصابت ایلدی دیمك اولور و سموم الانسان و سمام الانسان بدن انسانیده اولان دلیكلردن عبارتدركه
آغز و برون و قولاق و سائر دلیكلردر و سمّ آغویه دینور زهر معناسنه بو ایكی معناده سینك حركات ثلاثیله‌ده

لغتدر جمعی سموم كلور وسمام كلور سينك كسريله وسمّ سينك فتحيله قاطر بونجغی مقولەسی نسنەلره دینورکه
دكزدن چیقار وآت قسمنك ككزنده اولان ایكی طمرك هر برینه دینور ایكیسنه سمان دینور (سمّ الفار) صیچان
اوتنه دینور (سمّ الحمار) دفلی اسمیدر كه آغو آغاجی دیدكلری شجردر فارسیده خرزهره دینور (سمّ السمك)
شجرۀ ماهیز هرەدرکه بالق اوتی دیدكلری دارونك نباتیدر بوصیر دیمكله معروفدر مفاصل اغریلرینه وقالچه
وآرقه اغریلرینه ونقرس علتنه نافعدر ومستعمل اولان قشریدر دوکوب صویه براقسەلر اکل ایدن بالقلر
سرخوش اولوب صویك یوزینه چیقارلر وبیراغنده قوّت ودهنیت اولمغله چراغلرده فتیل یرینه یقارلر وسمّ
لفظی مصدر اولور برآدمه زهر ایچورمك معناسنه یقال سمّه سمّا من الباب الاوّل اذا سقاه السمّ وطعامه یاشرابه
زهرقاتمق معناسنەدر یقال سمّ الطعام اذا جعل السمّ فیه وشیشەنك اغزینی طیقامق معناسنەدر یقال سمّ القارورة
اذا سدّها وایكی كیمسەیی بارشدرمق معناسنەدر یقال سمّ بینهما اذا اصلح وبرنسنەیی اصلاح ایلمك معناسنەدر
یقال سمّ الشیٔ اذا اصلحه وبرنسنەیی بركیمسەیه مخصوص قلمق ومخصوص اولمق معناسنه متعدّی ولازم اولور
یقال سمّ النعمة الیه فسمّت هی ای خصّها فخصّت وبرمادّەنك كنه وغورنه نظر ایدوب دقّت وامعان ایله
بوقلمق معناسنەدر یقال سمّ الامر اذا سبره ونظر غوره (المسام) میمك فتحیله مسمّەنك جمعیدركه موضع سمّ
معناسنەدر كندیده دلیك اولان یره دینور مسامّ الجسد بومعنادندركه بدنده اولان منافذدر مرادبشرەدەاولان
خفی وخرده منفذلردركه عرق وبخار آنلردن ترشّح وخروج ایدر اول دلیكاره سموم وموقعلرینه مسامّ دینور
یقال هذا دواء یفتح مسامّ الجسد ای ثقبه پس اطبانك مسامّات تعبیرلری جمع الجمع صورتنده اولور وتخفیفی غلطدر
(السامّة) عامّة وزننده خاصّه معناسنەدر یقال عرف ذلك العامّة والسامّة ای الخاصّة واولومه اطلاق
اولنور وزهرناك حیوانه دینور وبولابن وتامر قبیلندندر وسامّ ابرص كه سمّ ابرص دخی دینور برنوع زهرناك
ایری وآلاجه كلردر برص مادّەسنده بیان اولندی (اهل المسمّة) سهل المذمّه وزننده كشینك خاصّه واقارب
ومتعلقاتنه اطلاق اولنور (السموم) صبور وزننده امتی یله دینوركه سامّ یلی تعبیر اولنور اكثری كوندز
هبوب ایدرسمیتلو اولمغله طوقندیغنی برباد ایدر جمعی سمائم كلور یقال اصابته السموم ای الریح الحارّة (المسموم)
بادسموم اسدیكی كونه دینور تقول سمّ یومنا علی المجهول فهومسموم ویقال یوم سامّ ومسمّ علی زنة اسم الفاعل
ای ذوسموم (السمسم) زمزم وزننده و (السماسم) علابط وزننده تلكی یه دینور ثعلب كبی وسمسم
اغویه دینور سمّ معناسنه وكوچك جثەلو قورده دینور علی قول مطلقا قورده دینور وبرقومسال آدیدر
وسماسم خفیف الروح ولطیف وسریع انسان وحیوانه دینورو برقوش آدیدر (السمسام) ثرثار وزننده
قورده دینور وسماسم ایله معنای ثانیده مرادفدر (السمسم) زبرج وزننده شیرلغن یاغنك دانەسنه دینوركه
تحریفله صوصم تعبیر اولنور فارسیده كنجد دینور لزوجتلی ومعدەیی وفمی مفسد یعنی آغزده رائحۀ كریهەیی
مورثدر مصلحی عسلدر منهضم اولانی بدنی مسمّن وبیراغنك مطبوخیله تطول شعری مصلح ومطوّلدر
وبری نوعی كه فارسی تعبیر ایله جبلهنك دیمكله معروفدر بو دیارلرده جبل هندی دیدكلریدر افعالده خربق
دیدكلری دارویه قریبدر كاه اولوركه آندن نصف درهمی بردرهمەدك مفلوجه اسقا ایلمكله خلاص بولورلر
لكن بردرهمی استعمالی خطرناكدر مفردی سمسمەدر. هایله * مترجم دیركه بومعنادن مأخوذ اولەرق اهل
تصوّف بیننده سمسمه اصطلاحلرندندر شول معرفت دقیقەدن عبارتدركه غایت خفادن دقیق اولور
عبارتدن اشارتله ادراك اولنمز وسمسم جلجلان اسمیدركه كشنش دیدكلری تخمدر وبرنوع حیه اسمیدر
وبرقومسال آدیدر مفتوح اولان سمسم مصحّف دكلدر (السمسم) سینلرك ضمیله وبعضا مكسور اولور
یاخود جوهری كسرایله تقییدنده غلط ایلدی قزل قرنجەلره دینور مفردی سمسمەدر * شارح دیركه ضمله
وكسرایله اولدیغنی نیچه ائمۀ لغت ثبت ایلدی وسمسم چابك وچالاك آدمه دینور (السمسمة) زلزلەوزننده
تلكی قسمی لنك ایله یلك معناسنەدر یقال سمسم الثعلب اذاعدا (السمام) سحاب وزننده و (السمسمان)
و (السمسمانی) سینلرك ضمیله بونلرده خفیف الروح لطیف وسریع انسان وحیوانه دینور (السمامة)
سحابه وزننده آدمك شخص وسوادنه دینور كالید معناسنه یقال هوبهیّ السمامة ای الشخص وآت قسمنك
كردننده تویدن بردائره اسمیدركه مقبول نشانەدر وخرابه بنادن قالمش مشخص اثره دینور وبیراغه دینور
لواء معناسنه وطلعت انسانی یه دینور یقال هو حسن السمامة ای الطلعة (السمّة) سینك ضمیله خرما
بیراغندن طوقنمش سفرەیه دینوركه خرما كسدكلری وقتده آنی آغاجك آلتنه بسط ایدرلر تاكه دوكیلنلر

اكا واقع اوله جمعی سمم‌در صرد كبی وقرابت معناسنه‌در یقال بینهمـا سمة ای قرابة ﴿السمة﴾ سینك
كسریله وفتحیله انسانك دبرنه دینور ﴿سمّویه﴾ سینك ومیم مشدده‌نك ضمیله اسمعیل بن عبد الله نام حافظك
لقبیدر ﴿الاسمّ﴾ فتحتینله دلیكلری طاره‌جق برونه وصف اولور یقال انف اسمّ ای الضیق المنخرین
﴿المسمّ﴾ میمك كسریله مسنّ وزننده دسترس اولدیغی طعامی قدرتی یتشدیكی مقداری اكل ایدر اولان آدمه
دینور یقال رجل مسمّ اذا كان یأكل ماقدر علیه ﴿سمّی﴾ ربّی وزننده حجازده بروادی اسمیدر ﴿السمّان﴾
شداد وزننده برنباتدر ﴿السمان﴾ سینك ضمیله جبل صراتده برقریه‌در ﴿سمایم﴾ سینك فتحیله صحار قربنده
بربلده‌در ﴿السنّم﴾ نون مشدّده ایله جردحل وزننده رغم لفظنه اتباعا ذكر اولنور یقال رغماله سنغما علی قول
بوشین معجمه ایله‌در ﴿سنبو﴾ سینك وبانك فتحیله مصر دیارنده ایكی قریه‌در ﴿السنام﴾ سحاب وزننده دوه‌نك
اوركجنه دینور جمعی اسنمه كلور وسنام الارض یرك اورته‌سنه اطلاق اولنور وسنام بصره ایله یمامه بیننده
برطاغك آدیدر وماوان ایله ربذه بیننده برطاغ آدیدر وبصره‌ده برطاغك آدیدركه دجال ایله برابر جه یوریه‌جكی
منقولدر ﴿الاسنام﴾ همزه‌نك كسریله بنی اسد یوردنده برطاغك آدیدر وحلیّ دیدكلری نباتك یمشنه دینور
مفردی اسنامه‌در ﴿المسنمة﴾ محسنه وزننده اسنام دیدیكی نبات انبات ایدن یره دینو یقال ارض مسنمة اذا كانت
تنبت الاسنام ﴿السنّم﴾ سكر وزننده صغره دینور بقره معناسنه ﴿سنوم﴾ صبور وزننده برموضعدر ﴿السنمة﴾
فتحاتله اوتك اوجلرنده سنبله مثالنده اولان چچكنه دینور ﴿السنم﴾ فتحتینله دوه بیوك اوركجلو اولمق معناسنه‌در
یقال سنم البعیر سنما من الباب الرابع اذا صار سنما ﴿التسنیم﴾ تفعیل وزننده دوه‌یی سموردوب اوركجنی بیوتمك
معناسنه‌در یقال سنم الكلاء البعیر اذا عظم سنامه وقابی باشلو طولدرمق معناسنه مستعملدر یقال سنمّ الاناء اذا ملأه
وبرنسنه‌نك اوزرینه واوست طرفنه چیقمق معناسنه مستعملدر یقال سنم الشیء اذا علاه وتسنیم القبر تسطیح
مقابلیدركه قبرك اوزرینی اوركج شكلنده كی یاپمقدن عبارتدر یقال سنمّ القبر ضدّ سطحه وتسنیم جنتده برصویك
اسمیدركه جنتك غرف وقصورلری اوزرندن جریان ایدركه هربرینه اوغرایوب كذران ایدر علی قول برچشمه‌دركه
اهل جنّت اوزره یوقاریدن اشاغی‌یه جاری اولور ﴿الاسنام﴾ همزه‌نك كسریله بودخی دوه‌یی سموردوب
اوركجنی بیوتمك معناسنه‌در یقال اسنم البعیر بمعنی سنمه وتوز وتوتون مقوله‌سی یوقاری هوایه آغمق معناسنه‌در
یقال اسنم الدخان اذا ارتفع وآتشك علوی پك عظیم اولمق معناسنه‌در یقال اسنمت النار اذا عظم لهیبها ﴿السنم﴾
كتف وزننده بویلنوب اوجلرنده چچكی چیقمش نباته دینور واوركجی بیوك دوه‌یه دینور یقال بعیر سنم ای عظیم
السنام ﴿اسنمه﴾ همزه‌نك فتحی ونونك ضمیله یاخود ذات اسنمه طخفه قربنده برتپه‌نك آدیدر ﴿التسنّم﴾ تفعل وزننده
بودخی برنسنه‌نك ازرینه چیقمق معناسنه‌در یقال تسنّمه اذا علاه وبرآدمی تغلبله آنسزین تیزدست طوتمق معناسنه‌در
یقال تسنمه اذا اخذه معافسة ﴿المسنّم﴾ معظم وزننده هاودی آلنوب من بعد ركوبدن آزاده اولمش دوه‌یه دینور
﴿السنمات﴾ فرحات وزننده بنی نمیر یوردنده برنیچه اوزون اوزادی الچق طاغلره اطلاق اولنور ﴿السوم﴾ نوم
وزننده و ﴿السوام﴾ غراب وزننده برمتاعی صاتلق ایلمك معناسنه‌در تقول سمت بالسلعة اسوم بها سوما وسواما
اذا عرّضتها للبیع وصاتلق متاعه قیمت آرترمغله بهایه چیقارمق معناسنه‌در تقول سمت بالسلعة اذا غالیتها * مؤلف
بوراده اقتصار ایلمشدر زیرا سائر اصولده مرسوم اولدیغی اوزره سوم طرفیندن تحقّق ایدر ابتدا سوم البایع دركه
متاعنی صاتلق ایلكله بها تعیین ایلكدر ثانیا سوم المشتریدركه آلمغه طالب اولوب بشقه بها عرض ایلمكدر یقال
سام البایع سلعته وسامها المشتری * مؤلفك سرد ایلدیكی ایكنجی معنا ✱ لایسوم الرجل علی سوم اخیه ✱ حدیثندن
مأخوذدركه بایع ایله مشتری بیننده قرار واقع اولمشیكن خارجدن بركیمسه كندی آلمق ایچون قرار كرده‌دن زائد
قیمت عرض ایلمكدن عبارتدر وسوم بردوزه‌یه آب روان كبی مرور ایلمك معناسنه‌در یقال سامت الابل او الریح
اذا مرّت واستمرّت وطوار اوتلامق معناسنه‌در یقال سامت المال اذا رعت وبرآدمه رنج ومحنتلو برایش تكلیف
ایلمك علی قول رنج ومحنته كرفتار ایلمك معناسنه‌در یقال سامه الامر اذا كلّفه ایّاه وبو اكثری عذاب وشر وظلم
مقوله‌سی حالاتده استعمال اولنور وسوم قوش برنسنه اوزرینه دونوب طولشمق معناسنه‌در یقال سامت الطیر
علی الشیء اذا حامت ﴿المساومة﴾ مكالمه وزننده و ﴿السوام﴾ جدال وزننده بودخی برمتاعه قیمت آرترمغله بهایه
چیقارمق معناسنه‌در تقول ساومت بالسلعة اذا غالیت * مؤلف بونده دخی اقتصار ایلمشدر زیرا امّهات سائره‌نك
بیانلرینه كوره مساومه ابتدا بایع صاتلق متاعنه بربها تعیین ایدوب صكره مشتری آندن ازجه بها عرض ایلمكدر
بووتیره ایله بهاسو یلشه‌رك بینلرنده قرار داده اولور بوندن لسانمزده پازارلشمق ایله تعبیر اولنور تساوم دخی بو معنایه‌در

﴿الاستيام﴾ افتعال وزننده مساومه معناسـنه‌در تقول استمت بالسلعة وعليها اذا غاليتها و صاتلق متاعك بهاسنی
سؤال ايلمك معناسـنه‌در تقول استمته السـلعة وعليها اذا سألته سومها يعنى اكا بها تعيين ايلمسنى طلب ايلدم
﴿السيمة﴾ سينك كسريله و ﴿السومة﴾ سـينك ضميله اسملردر تعيين وتسميه اولنان بازاره دينور كه مراد قيميتدر
يقال انه لغالى السيمة والسومة اى السوم ﴿التسويم﴾ تفعيل وزننده بودخى برآدمه رنج ومحنتلو برايش تكليف ايلمك
ياخود محنتلو برايشه كرفتار قلمق معناسنه در يقال سوّمه الامر اذا كلفه اياه اواولاه اياه وآته نشان ايچون
تمغا باصمق معناسنه در يقال سوّم الفرس اذا جعل عليه سيمة اى علامة وبرآدمى هرنه ايشلرسه ايشلسون
ديو كندى باشنه وكندى حالنه قومق معناسـنه‌در يقال سوّم فلانا اذا خلاه وسـومه لمايريده وبرآدمى بركمسه
كندى مالنه حاكم ايدوب هروجهله تصرفنى اكا طپشرمق معناسـنه‌در چفتلك كتخداسى كبى يقال سـوّمه
فى ماله اذا حكمه وطوارى كندى باشنه مسيب اوتلاغه صاليورمك معناسـنه‌در يقال سـوّم الخيل اذا ارسلها
وبرقومى شبخون ايلكله احواللرينى تباه وبرباد ايلمك معناسـنه‌در يقال سـوّم على القوم اذا اغار فعاث فيهم
﴿السوام﴾ سحاب وزننده و ﴿السائمة﴾ كندى باشنه اوتلاغه صاليورلمش دوه‌لره دينور يقال له سوام وسائمة اى ابل
راعية * مؤلفك دوه‌يه تخصيصى عرب طائفه‌سنه نسبتله‌در يوخسه جميع ماشيه ودابه‌ده جاريدر مكراوّل وضعى
دوه‌يه اولوب بعده متسع اولمش اوله ﴿الاسامة﴾ همزه‌نك كسريله دوه‌لرى كندى باشنه اوتارمق معناسنه‌در يقال
اسام الابل اذا ارعاها وقويينك اغزينى توسيع ايچون برقازمق معناسنه‌در يقال اسأم الحفرة على الركية اذا حفرها
وبرنسنه‌يه حوالهٔ نظر ايلمك معناسـنه مستعملدر يقال اسام اليه ببصره اى رماه به ﴿السيمة﴾ سينك كسريله
و ﴿السومة﴾ سينك ضميله و ﴿السيماء﴾ سينك كسرى ومد وقصر ايله و ﴿السيمياء﴾ الفك مديله علامت ونشان
معناسنه‌در يقال فيه سيمة الصلاح وسومته وسيماه وسيماؤه وسيمياؤه اى علامته * شارح ديركه علم سيميا ايله متداول
اولان سيميا لفظ عبرانى اولان شيم به معربيدركه آله معناسنه‌در ﴿المسوّمة﴾ معظمه وزننده‌كه اشبو ﴿حجارة من طين
مسومة﴾ كريمه‌سـنده واقعدر بعض مفسرين عليها امثال الخواتيم وبعضلر معلمة ببياض وحمرة وبعضلر معلمة
بعلامة يعلم انها ليست من حجارة الدنيـا عبارتيله تفسـير ايلديلر يعنى شـول طاشلردركه اوزرلرنده مهر مثـالى
نقشـلر وار ايدى كه من عند الله اولديغنه عـلامات ايدى ياخود آق وقرمزى الاجه ايدى ياخود انلرده
دنيا حجاره‌سندن اولمدقلرينى معلم بركونه علامت ونشانه وار ايدى وبونلر تسويمك مغناى اولندن مأخوذدركه
نشانه قلمق معناسـنه‌در ﴿السامة﴾ حاله وزننده قويينك اغزنى توسيع ايچون قازيلان حفره‌يه دينور جمعى سيم در
عنب وزننده وطاغلرده اولان شـول طمره دينوركه طاغك اصـل طينتنه مخـالف اوله والتونه وكومشـه
على قول معدنلرده اولان التون وكومش طمرلرينه دينور جمعى سـامدر واغاجك اوزد كنه دينـور
وعربسـتانده بر موضعدر ويمنده ايكى قريه آديدر وبصرده بر محله آديدركه بنوسـامه دخى ديرلر
وسامة بن لؤىّ بن غالب كعبك برادريدركه رجال نسب مصطفويدندر عليه السـلام * محدثيندن ابراهيم بن
الحجاج السـامى وبرجماعت بصريون اكا منسوبلردر ﴿السـام﴾ حال وزننده خيرزان اغاجنه دينور وهذيل
يوردنده برطاغك آديدر واسم ابن نوح عليه السلامدر وقيالرده صوايركله جك خلقى اويمه چقوره دينور ﴿سيمويه﴾
سينك كسرى وميمك ضميله اصحابدندر فى الاصل بلقاء شهرندندر نصرانى ايكن اسـلامه كلدى ﴿المسامة﴾
ملامه وزننده شول انلو وقالين تخته‌يه دينوركه قپونك آلت ايشكنه وضع اولنوب قپونك قاعده‌سى آنك اوزرنده اولور
ومحفه‌نك اوكنده اولان قالين دكنكه دينور ﴿السوام﴾ سحاب وزننده آتك كوزلرى التنده اولان ايكى چقوره
دينور ايكيسنه سوامان ديرلر ﴿سوام﴾ غراب وزننده برقوش آديدر ﴿يسوم﴾ يقول وزننده جبال فرقده متصل
برطاغدركه همان آنده اوق وياى دوزدكلرى نبع وشـوحط اغاجلرى بتوب واول اغاجلرده ميمون كروهى ايوا
ايدرلر ﴿السهم﴾ سينك فتحى وهانك سكونيله حظ ونصيب معناسنه‌در جمعى سهمان وسهمه كلورسينلرك ضميله
يقال له فى هذا سهم اى حظّ وقار اوقنه دينوركه آنكله مقارعه اولنور يلكسز وتمرنسز ساده اولور جمعى سهام
كلور مقارعه معناسـنه مساهمه بوندندر وسهم نبل كلمه‌سنك مفرديدركه عربى اوقه دينور فارسـيده تيردينور
زيرا نبل كلمه‌سـنك لفظندن مفردى يوقدر * شارحك بيانه كوره بونكده جمعى لفظندن سهامدر وسهم البيت
تركيده دخى اوق تعبير اولنان ديركه دينوركه آنى سقف آلتنه اوزادوب سائر ديركلرى واغاجلرى آنك اوزرينه
استوار ايدرلر وسهم معاملات ومساحاتده آلتى ارشون مقداره اطلاق اولنور يقال ضرب المسّاح بسهمه فى الارض
وهو مقدار ست اذرع فى معاملات الناس ومساحاتهم وارسلان طوته‌جق قولبه‌نك قپوسى اوزره وضع ايتدكلرى

مصنع طاشه دینورکه ارسلان اولقولبه قپوسندن ایچری کیروب زنبرکله وضع اولان طعمه یه یاپشـدقده قپان تخته‌سی کبی اول طاش دوشوب قپویی سدّ ایدر وسهم قریشدن برقبیله آدیدرکه بنوسهم ایله متعارفدر کذالك باهله قبیله‌سـندن برقبیله آدیدر (السهم) ضمتینله کونشك پرتوندن هواده ایپلك ایپلك تخیّل اولنان خرده نسـنه‌لره دینورکه اسّی کونلرده متخیّل اولور چوجقلر شـیطان عربه‌سی تعبیر ایدرلر وحرارت غالبه معناسـنه‌در وعاقل وحکیم کار کذارلره دینور یقال هم سـهم ای عقلاء حکماء عمّال (السهمة) غرفه وزننده خصملغه دینور یقال بینهما سهمة ای قرابة وبهره ونصیب معناسـنه‌در یقـال له فی هذا سهمة ای نصیب (السهام) سحـاب وزننده بودخی اسّی کونلرده هواده ایپلك ایپلك متخیّل اولان نسـنه‌لره دینور مخاط الشـیطان معناسـنه ویاز کونلرنده هوانك آتشین اسّیسـنه دینورکه انسان وحیوانی علو کبی چالوب برباد ایدر نته‌که بادیه‌ده واقعدر یقال فی یومنا هذا سـهام وهو حرّ السموم ووهج الصیف ویقال سهم الرجل علی المجهول اذا اصابه السّـهام (السهام) غراب وزننده وفتحله‌ده جائزدر بدنه عارض اولان آریقلغه وبوزقلغه دینور سام یلی چالمش کبی یقال به سهام ای ضمر وتغیرّ (سهام) کتاب وسحاب وزنلرنده یمنده بر وادی آدیدر بعض نسخه‌ده ویفتح لفظی اشاغیده مرسوم اولمغله طغیان قلمدر محلّی بورادر (السهوم) هجوم وزننده برکمسه یابر حیوان آریقلیوب لون وبدنی متغیرّ اولمق معناسنه‌در یقال سهم الرجل وسهم سهوما من الباب الثالث والخامس اذا ضمر وتغیرّ لونه وبدنه وچهره ترش وعبوس اولمق معناسـنه‌در یقال سـهم وجهه اذا عبس ویقال بوجهه سـهوم ای عبوس (السهام) غراب وزننده دوه‌یه مخصوص برمرض آدیدر * شارحك بیاننه کوره بوراده وبالضمّ لفظی ساقطدر ومرض مزبور دوه‌یی اسّی چالمقدن عارض اولور (المسهوم) سهام علتنه اوغرامش دوه‌یه دینور (المسهمة) معظمه وزننده سهام علتنه اوغرامش دوه‌لره دینور یقال بعیر مسهوم اذا اصابه السهام ویقال ابل مسهمة اذا اصابها السـهام (الساهمة) آریقلیوب زبونلنمش ناقه‌یه دینور یقال ناقة ساهمة ای ضامرة (السهوم) صبور وزننده طوشنجل قوشنه دینور (سهم الرامی) برکوکب آدیدر (ذو السهم) معاویة بن عامرك لقبیدر غنایمدن احراز ایلدیکی سهم وحصّه‌سنی دائما قرناء واصحابنه اعطا ایلدیکیچون ملقّب اولدی (ذو السهمین) کرز بن الحارث اللیثیّ لقبیدر (المسهم) معظم وزننده سهام شکلنده چبوقلی نسیج اولنمش قماشه دینور (المسهم) مکرم وزننده هجین اولان آته دینورکه ایکی باشـدن عربی وتحلیل اولمیاندر بوز آت تعبیر اولنور وشول کمسه‌یه دینورکه دردعشق ومحبتدن وجودی نال قلم کبی قالمش اوله یقال رجل مسهم الجسم ای ذاهبه فی الحب ومسهم ذکری آتی اسهامدن نادر اوله‌رق اسم فاعل اولور (الاسهام) همزه‌نك کسریله سـوزی چوغالدوب اوزاتمق معناسـنه‌در یقال اسهم الرجل فهو مسهم کاسهب فهو مسـهب زنة ومعنی بونلر نوادردندر زیرا قیاس اولان هانك کسریله اولمقدر (ساهم) کنده قبیله‌سنه مخصوص برفرس اسمیدر

فصل الشین المعجمة

﴿فصل الشین المعجمة﴾ (الشأم) شینك فتحی وهمزه‌نك سکونیله وبعضا تخفیفا الفه قلبله قبله‌نك صول طرفنده واقع بلادك یعنی اولکه‌نك اسمیدر قبله‌نك مشأمه سنده یعنی صول جانبنده وقوعی باعث تسمیه‌در نته‌که یمن اولکه‌سی یمین قبله‌ده اولمغله یمن اطلاق اولندی وبعضلر دیدیلرکه بنی کنعاندن برقوم اول اولکه‌یه تشأم یعنی صول طرفلرنده واقع اولمغله اکا عزم وارتحال ایتدکلریچون شام تسمیه اولندی وعلی قول سام بن نوح علیهما السلام اورایه نازل اولوب آبادان ایلمکله اسمیله مسمّا اولدی زیرا سام سریانیده شین معجمه ایله‌در یاخود شامه‌دن مأخوذدرکه خال معناسنه‌در اولکه مرقومه‌نك ارضی جابجا خال کبی آق وقزل وسـیاه اولمغله اسم مزبور ایله تسمیه اولندی پس قول اخیرلره کوره مهموز اولمز وشام مؤنثدر ارض تأویلیله وبعضا مذکر اولور * شارح دیرکه زمخشری سائر اهالیٔ شرق کبی حسینی ماده‌سـندن اهل شامه بغض وعداوتلری اولمغله اساسـده هو من اهل الشأم والشأم عن مشأمة القبلة وهم اصحاب المشئمة عبارتیله تعریض وازدراء ایلمشـدر (الشأمی) همزه ایله اصلی اوزره‌در و(الشآمیّ) سحابیّ وزننده و(الشأم) سحاب وزننده اسم منسوبلردر لفظ اخیر تهام ویمان کبیدر شارح دیرکه شـام لفظنده قولین اخیرینه کوره شـامیّ همزه‌سز اولمق لازمدر (الاشأم) همزه‌نك کسریله شام اولکه‌سنه کلمك معناسـنه‌در یقال اشأم الرجل اذا اتی الشام (التشأم) تفعل وزننده شامه نسبتلنمك معناسنه‌درکه بن شـاملویم دیمکدن عبارتدر یقال تشأم الرجل اذا انتسب الی الشام وصول طرفه عزیمت ایلمك وصول طرفه یاتمق وصوله دونمك معنالرینه‌در یقال تشأم الرجل اذا اخذ نحو شماله وبرنسنه‌یی اوغورسز عدّ واتخاذ ایلمك معناسنه‌در یقال تشأموا به مثل تطیرّوا (التشئیم) تفعیل وزننده برآدمی شام طرفنه تسییر ایلمك معناسـنه‌در یقـال شأمهم اذا سیرهم الی الشأم (الشؤم) شینك ضمیله اوغورسزلق معناسنه‌در یقال به شؤم ای ضدّ الیمن * شارح دیرکه

عربلر برسمته کیدرکن صول طرفدن مرئی اولان جانوری تطیّر ایلمکله اوغورسزه شؤم اطلاقی آندن منشعب اولمشدر
انتهی * وشؤم سیاه دوه‌لره دینور وآق تویلو دوه‌لره دینور بوایکی معناده لفظندن مفردی یوقدر ﴿الشأم﴾ شینك
فتحی وهمزه‌نك سکونیله برآدمی اوغورسزلغه اوغراتمق معناسنه‌در یقال شامهم وعلیهم شأما من الباب الثالث
اذا جرّ علیهم الشؤم ﴿الشائم﴾ برآدمی اوغورسزلغه اوغرادیجی کمسه‌یه دینور ﴿الشأمة﴾ سلامه وزننده اوغورسز
اولمق معناسنه‌در یقال شؤم فلان علیهم شأمة وشئم علی المجهول ای صار شؤما علیهم ﴿ماأشأمه﴾ فعل تعجبدر فلان
نه عجب اوغورسزدر دیمکدر ﴿المشؤوم﴾ مذموم وزننده و﴿المشوم﴾ مقول وزننده اوغورسز بداختر ومنحوس کمسه‌یه
دینور * مترجم دیرکه درّة الغوّاص نام کتابنده حریری دیمشدرکه بلاهمز مقول وزننده مشوم دیمك اوهامدندر
صواب اولان مشؤوم اولمقدر مذموم وزننده یقال شؤم الرجل علی المجهول فهو مشؤوم ویقال شأم فلان اصحابه
اذا مسهم بشؤم من قبله یعنی یاران وهمدملرینه اوغورسزلغی سرایت ایتدردی وشهاب شرحنده دیدیکه کلام
مزبورك مقتضاسی مشوم فاعل معناسنه اولمقدر نته‌که مستور ساتر معناسنه‌در وشریف مرتضی قولی اوزره بوعرب
مطلب
استعمالی دکلدر زیرا عربلر بالنفس بدبخت اولانه مشوم وغیره بدبختلکی ساری ولاحق اولانه شائم دیرلر قالدیکه
مشؤوم مضروب وزننده ومشوم مقول وزننده ایکیسیده صحیحدر نهایت وزن ثانی خلاف افصحدر ومادهٔ
مرقومه شأمه‌دن مأخوذدرکه صول جانبه دینور نته‌که اوغورلیلق معناسنه اولان یمن یمنه‌دن مأخوذدرکه صاغ
طرفه دینور زیرا عربلر خیر ومنفعتی یمینه وشرّ ومضرّتی شماله نسبت ایدرلر حتی فلان عندی بالیمین دیرلر فلانك
یانمده وقع وحرمتی واردر معناسنه وفلان عندی بالشمال دیرلر فلان یانمده بی‌عزّ وحیثیتدر دیه‌جك یرده ومفسرینك
اصحاب میمنه ایله اصحاب مشأمه‌نك تفسیری خصوصنده اقاویل عدیده‌لری اولمغله محللرنده مشروحدر انتهی
﴿الاشائم﴾ اشأم لفظنك جمعیدر ایامن مقابلیدرکه ایمن کلمه‌سنك جمعیدر اوغورسزلر ونامبارکلر دیمکدر ویقال طائر
اشأم ای جار بالشؤم ویقال جری لهم الطائر الاشأم والطیر الاشائم زیرا عربلر قوش ایله تفأل وتطیّر ایدرلر ﴿الشومی﴾
طوبی وزننده اشأم لفظندن مؤنثدر صول ایله وصف اولور یقال ضربه بالید الشومی ضدّ الیمنی ﴿الشأمة﴾ تمره
وزننده و﴿المشأمة﴾ مرحله وزننده یمنه ومیمنه مقابلیدرکه صول جانب دیمکدر ﴿الشئمة﴾ شینك کسریله طبیعت
معناسنه‌در یقال هو کریم الشئمة ای الطبیعة نته‌که همزه‌سز دخی لغتدر ﴿المشاءمة﴾ مفاعله وزننده برآدمی یابرنسنه‌یی
صول طرفه المق معناسنه‌در تقول شائم باصحابك علی الامر ای خذبهم ذات الشمال ﴿الشبم﴾ فتحتینله صوغوق
معناسنه‌در یقال یوم شدید الشبم ای البرد ومصدر اولور صوغوق اولمق معناسنه یقال شبم الماء شبما من الباب
الرابع اذا برد ﴿الشبم﴾ کتف وزننده اوشومش آدمه دینور علی قول قرنی آج اوله‌رق اوشومش آدمه دینور یقال
رجل شبم ای بردان اومع الجوع والومه دینور موت معناسنه واغویه دینور سمّ معناسنه بونلره برودتلرندن ناشی
اطلاق اولندی ﴿الشبمة﴾ فرحه وزننده سموز بقره‌یه دینور یقال بقرة شبمة ای سمینة ﴿شبام﴾ سحاب وزننده
برنبات آدیدر ﴿الشبام﴾ کتاب وزننده اناسنی امسون دیو اوغلاق اغزینه ارقوری چکوردکاری اغاجه دینورکه
اسنك تعبیر اولنور وشبام برقبیله وشامده برموضع ویمنده قبیلهٔ همدان یوردنده برطاغ وجبل کوکبان تحتنده حمیر
قبیله‌سنه مخصوص بربلده وزمرمر یاننده بنی حبیب قبیله‌سنه مخصوص بربلده وحضرموت ایالتنده بربلده
اسملریدر وشبام نسوانك یوزلرینه طوتندقلری پچه‌نك باغنه دینورکه ایکی طرفلو ایکی دانه اولمغله شبامان دیرلر
اکسه‌لرندن بری برینه بندایدرلر ﴿الشبمّ﴾ خدبّ وزننده بودخی اوغلاق اغزینه اوریلان اسنکه دینور ﴿الشبم﴾
شینك فتحیله اوغلاق اغزینه اسنك چکورمك معناسنه‌در یقال شبم الجدی شبما من الباب الاول اذا جعل الشبم
فی فیه ﴿التشبیم﴾ تفعیل وزننده شبم معناسنه‌در یقال شبم الجدی بمعنی شبم ﴿المشبّم﴾ معظم وزننده تشبیمدن
اسم مفعولدر ومنه المثل * تفرق من صوت الغراب * وتفرس الاسد المشبم * یعنی قرغه آوازندن قورقوب واغزی
اسنکلی ارسلانی صید ایدرسن مثل مزبور شیٔ حقیردن خوف وخشیت ایدوب امر خطیره اقدام واقتحام ایدن
کمسه حقنده ضرب اولنور بربدویّه خاتون براغزی باغلو ارسلان صید وضبط ایدوب بعده برقرغه آوازی ایشتمکله
خوف ایلدکده کلام مزبوری تفوّه ایلدیلر ﴿الشبرم﴾ قنفذ وجعفر وزنلرنده بودور کشی‌یه دینور وقنفذ وزننده
بخیل وناکسه دینور وکوفه قربنده بنی عجل جماعتی یوردنده برصویك آدیدر ومیشه اغاجلرندن برتیکنلی اغاج
آدیدرکه وباء وطاعونه نافعدر وبربشقه نبات آدیدرکه مرجکه شبیه دانه‌لری اولور وکوکی سود ایله مملؤ وغلیظ
اولور ورقی ولبنی وثمری بالجمله مسهلدر لکن لبنی استعمال خطرناکدر مستعمل اولان کوکیدر برکون برکیجه تازه
سد ایچره نقع وسدی اوچ دفعه تجدید بعده اخراج ایدوب تجفیف ایلدکدنصکره هندبا وراز یانه عصاره‌سنه

تکرار نقع واوچ کون علی حاله ترك ایدوب بعد التجفیف تربد وهلیلج وصبر ایله برابر آندن قرصلر دوزوب استعمال ایده‌لر بو صورت اصلاح اولندقده دوای فائق وداروی رائق اولور بو نبات ترکیده اغاج سدلکنی دیدکلریدرکه مصریلر اکا شربت حجازی تعبیر ایدرلر (الشبرمة) قنفذه وزننده کدی‌یه دینور سنور معناسنه واورغاندن واپلکدن طاغلوب آریلان تللره دینور (المشبرم) مدحرج وزننده بودخی اورغاندن واپلکدن آریلان تللره دینور (الشتم) کتم وزننده و (المشتمه) مرحله وزننده و (المشتمة) تانك ضمیله سوکك معناسنه در یقال شتمه شتما ومشتمة ومشتمة من الباب الثانی والاول اذا سبه (المشتوم) و (الشتیم) امیر وزننده سوکلش آدمه دینور مؤنثی مشتومه وشتیم در مذکری کبی وشتیم بدمنظر وزشت پیکر کمسه‌یه اطلاق اولنور یقال رجل شتیم ای کریه الوجه وآزغین چهره‌لو ارسلانه دینور (الشتیمة) سفینه وزننده اسمدر سوکش ودشنام معناسنه در (المشاتمة) مفاعله وزننده و (التشاتم) تفاعل وزننده سوکشمك معناسنه در یقال شاتما وتشاتما ای تسابا شارح دیرکه مشاتمه اکثری واحد ایچون استعمال اولنور فیقال شاتمه ای شتمه (المشتّم) معظم وزننده و (الشتامة) جبانه وزننده بونلرده آزغین وعبوس چهره‌لو ارسلانه دینور (الشتامة) سلامه وزننده بدچهره اولمق معناسنه در یقال شتم الرجل شتامة من الباب الخامس اذا کان شتیما (شتیم) زبیر وزننده ابن ثعلبه‌درکه ضبه قبیله‌سندن برقبیله پدریدر یاخود صواب اولان شیم اولمقدر یای تحتیه ایله وشتیم بن خویلد الفزاری شاعردر (الاشتوم) اسلوب وزننده تنیس قضاسنده برحصار اسمیدر (الشجم) ضمتینله مناره کبی اوزون وخبیث وداهیه وعفریت اولنلره دینورکه حیه وصفیدر مفردی غیر مسموعدر (الشجم) فتحتینله هلاك معناسنه در یقال شجم الرجل شجما من الباب الرابع اذا هلك (الشجعم) جعفر وزننده ارسلانه دینور واوزون نسنه‌یه دینور وانسانك جسدنه یاخود کردنه دینور (الشحم) شینك فتحی وحای مهمله‌نك سکونیله ایچ یاغنه دینور وتقول العرب لقیته بشحم کلاه ای فی حال نشاطه یعنی فلانه نشاط وانبساطی حالنده ملاقی اولدم دیه‌جك برده لقیته بشحم کلاه دیرلر کلی بوبرکه دینورکه اثر قوّت بدندر وشحم مصدر اولور برآدمه ایچ یاغی یدرمك معناسنه یقال شحمه شحما من الباب الثالث اذا اطعمه (الشحمة) تمره وزننده تای تخصیصله شحمدن برپاره‌یه دینور وبرقوش اسمیدر وعربه مخصوص برلعب آدیدر وشحمة الارض منتاره اطلاق اولنور کذلك آق قور تجغزلره دینورکه چامورلقده اولور علی قول برصو غلجانی دیدکلریدر وشحمة الاذن قولاغك یومشغنه دینورکه کوبه یکره‌جك یریدر وشحمة المرج خاتم چچکنه دینور وشحمة الحنظل ابوجهل قرپوزینك چکردکلرندن غیری ایچنده اولان اتنه دینور اغاج قاوننك اتی کبی وشحمة الرّمان نارك چکردکلری ارقه‌سنده اولان صاریجه انجه زاره دینور خروزلری بینی فصل ایدر (ابو شحمه) عبدالرحمن بن عمر بن الخطّاب کنیه‌سیدر وعبّاس بن محمد بن ابی شحمه محدّثدر (الشحیم) لحیم وزننده سموز آدمه دینور یقال رجل شحیم ای سمین (الشحامة) کرامه وزننده سموز اولمق معناسنه در یقال شحم الرجل شحامة من الباب الخامس اذا کان شحیما (المشحم) محدّث وزننده خانه‌سنده ایچ یاغی چوق اولان آدمه دینور یقال رجل مشحم ای الکثیر الشحم فی بیته (المشحم) محسن وزننده دوه‌لری سموز آدمه دینور (الشحم) کتف وزننده شیره‌سی ازجه اولان انلی اوزمه وصف اولور یقال عنب شحم ای قلیل الماء وایچ یاغنه مشتهی آدمه دینور یقال رجل شحم ای مشتهی الشحم (الشحم) فتحتینله ایچ یاغنه اشتها کار اولمق معناسنه در یقال شحم الرجل شحما من الباب الرابع اذا کان شحما (الشاحم) و (الشحّام) شدّاد وزننده ایچ یاغی صاتیجیسنه دینور (الشخم) شینك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله و (الشخوم) قعود وزننده طعام بوزیلوب فاسد وتباه اولمق معناسنه در یقال شخم الطعام وشخم وشخم شخما وشخوما من الباب الثالث والرابع والخامس اذا فسد (التشخیم) تفعیل وزننده طعامی فاسد وتباه ایلمك معناسنه در تقول شخّمت الطعام ای افسدته (الاشخام) همزه‌نك کسریله سودك رایحه‌سی بوزلمق معناسنه در یقال اشخم اللبن اذا تغیرّت رایحته (الاشخم) احمر وزننده اق قیله دینور یقال شعر اشخم ای ابیض وچایرسز وچمنسز باغچه‌یه دینور یقال روض اشخم ای لانبت فیه وشول یاغز اشکه دینورکه چهره‌سنك وبرونك سیاهی سائر جسدندن زیاده اوله یقال حمار اشخم ای ادغم (الشخم) ضمتینله ککزلری طوتق کمسه‌لره دینورکه اصلا رایحه آلمزلر کرك طیب وکرك خبیث اولسون (الاشخیمام) احمیرار وزننده اوتلرك تازه‌سی قوریسنه قارشمق معناسنه درکه بعض یری تازه وبعض یری قوری اولمقدن عبارتدر یقال اشخامّ النبت اذا اختلط الرطب بالیابس (الشدقم) جعفر وزننده و (الشداقم) علابط وزننده ارسلانه دینور وآوردی ککیش آدمه دینور یقال رجل شدقم ای واسع الشدق وشدقم بردوه بوغورینك اسمیدرکه نعمان بن منذرك ایدی ابل شدقیات انك نسلندندر

(الشذام)

(الشذام) ذال معجمه ايله سحاب وزننده طوزه دينور ملح معناسنه وعقربك وآرينك ايكنه سنه دينور (الشيذمان)
شينك فتحی و ذالك ضميله قورده دينور ذئب معناسنه (الشيذمانة) هايله كنبج وروندده ناقه يه دينور (الشرم) شينك
فتحيله بر شجر آديدر و دريانك انكين يرينه على قول كورفزنه دينور يقال اضطربت السفينة فى شرم البحر
اى فى لجته او فى خليجه * شارح ديركه وضع ماده يه معناى ثانی ملايمدر و شرم پك چوق چاره دينوركه كثرتندن ناشی
طوار قسمی همان باشلرندن او تلايوب اشاغيلرينه محتاج اولميه و شرم بر موضع آديدر شرماء دخی ديرلر صحراء وزننده
وشرم مصدر اولور يارمق معناسنه يقال شرم الشیء شرما من الباب الثانی اذا شقه و برونك اوجنی كسمك
معناسنه در يقال شرم انفه اذا قطع ارنبته بوراده ما بين الارنبه نسخه لری غلطدر و بر آدمه مالندن بر مقدارجه
افراز وتخصيص ايلمك معناسنه مستعملدر يقال شرم له من ماله اذا اعطاه قليلا (الشرماء) صحراء وزننده
شرم ديدكلری موضع مذكوره دينور وايكی دليكی بر اولان عورته دينور يقال امرأة شرماء اى مفضاة (الشرم)
فتحتينله برون اوجی كسيك اولمق معناسنه در (الاشرم) احمر وزننده برونك اوجی كسلمش آدمه دينور يقال رجل
اشرم اى بين الشرم مشروم الانف بوجهتدن سركردهٔ حبشه اولان ابرهه يه اشرم اطلاق اولنور ايدی فيل
وقعه سنده طاشك بريسی برونك اوجنه راست كلوب قطع ايلمشيدی واروب ملكارينه وقعه يی اخبار ايلدكده
فى الحال اولدخی هلاك اولدی (الشرمة) غرفه وزننده بر طاغك آديدر (الشرمة) فتحاتله شحر قربنده بر موضعدر
(الشروم) صبور وزننده و(الشريم) امير وزننده شرماء كبی ايكی دليكی بر اولمش عورته دينور وشريم فرجه
اطلاق اولنور يارق اولديغيچون (الشارم) نشانك بر كوشه سنی ياران اوقه دينور يقال سهم شارم اذا كان يشرم
جانب الغرض (التشريم) تفعيل وزننده بر نسنه يی پك يارمق و يارق يارق ايلمك معناسنه در يقال شرّمه اذا شققه
وشكار يارهلو اولهرق قاچوب قورتلمق معناسنه در يقال شرّم الصيد اذا انفلت جريحا (التشرّم) تفعل وزننده
يارلوب پاره پاره اولمق معناسنه در يقال تشرّم الشیء اذا تمزّق وتشقق (الشرذمة) شينك وذال معجمه نك كسريله
ازجه جماعت انسانی يه دينور يقال جاءت شرذمة من الناس اى قليل وسفرجلدن وسائر نسنه لردن بر پاره يه
و بر بلوكه دينور جمعی شراذم وشراذيم كلور وشراذم كهنه و پاره پاره جامه لره اطلاق اولنور يقال ثياب شراذم
اى اخلاق متقطعة (الشطم) ختم وزننده جماع ايلمك معناسنه در يقال شطم المرأة شطما من الباب الاول
اذا نكحها (الشيظم) ظای معجمه ايله حيدر وزننده كنبج اولوب اوزون وتنومند اولان دوه يه وآته وانسانه دينور
جمعی شياظمه در مؤنثی شيظمه در وقوجان بيوك كرپی يه دينور و بر رجل آديدر وارسلانه دينور (الشيظمی)
حيدری وزننده شيظم ايله معنای اولده مرادفدر وضرب لسانه مالك طلاقتلو فصاحتلو سخنور آدمه دينور يقال
هو شيظمی اى مقول فصيح وسكيرلری قوی وايری ويوكسك ياپيلو آته دينور وارسلانه دينور (التشيظم) تدحرج
وزننده بر كمسه حقنده حدی متجاوز سوزلر ايله حواله و شر كير اولمق معناسنه در يقال تشيظم عليه بالكلام اذا تخطرف
(الشعم) شينك فتحيله ناس بينلرينی اصلاح ايلمك معناسنه در يقال شعم بينهم شعما من الباب الاول اذا اصلح (الشعموم)
زنبور وزننده پك اوزون آدمه دينور (شعثم) ثای مثلثه ايله جعفر وزننده ابن حيّان دركه مصر فتحنده حاضر اولمشدر
وشعثم بن اصيل محدثدر وذؤيب بن شعثم على قول ابن شعثن در اصحابدندر ومهلهل نام امير وشاعرك بيوم الشعثمين
قولنده شعثمين كلمه سنی كرچه تفسير ايلامشلر لكن ظاهرا بر موضع آديدركه انده بر وقعه واقع اولمشدر * شارح ديركه
خلاصهٔ اقوال اهل ادب بودركه شعثمان ايكی كمسه دركه مهلهل يدنده مقتول اولديلر بعضلر ديديكه برى شعثم
و برى شعيث ايدی كه معاوية بن عامرك اوغللريدر تغليب اولنمشدر ومهلهل مرقومك قولندن مرادی اشبو * فلو نبش
المقابر عن كليب * فيخبر بالزنائب اى زير * بيوم الشعثمين لقرّ عينا * وكيف لقاء من تحت القبور * وزنائبدن مراد يوم
الزنائبدركه حرب البسوس وقعه سيدر مزبور شعثمين ديدكلری كمسه لری مهلهل كليبك انتقامنه قتل ايلدی (الشغموم)
غين معجمه ايله عصفور وزننده و(الشغميم) قنديل وزننده اوزون بويلو خوب اندام وخوش سيما آدمه دينور
بو صفتده اولان سائر حيوانه ده اطلاق اولنور يقال رجل شغموم وشغميم وامرأة وناقة شغمومة وشغموم وشغميم اى طويل
مليح (الشغم) كتف وزننده حريص وشرهمند كمسه يه دينور (المشغوم) سودی چوق اولان ناقه يه دينور
(الشقم) شينك وقافك فتحيله بر جنس خرما اسميدر على قول بر شوم ديدكلری نوعيدر مفردی شقمه در (الشكم) شينك
ضميله و(الشكمی) بهمی وزننده اسملردر عوض وجزاء معناسنه درو و بر كويه دينور عطا معناسنه * شارح ديركه بو ماده
عوض ومجازات اولهرق اعطا ايلمكه موضوعدر و بعضا اطلاق وتقييد علاقه سيله همان اعطا معناسنه ده استعمال
اولنور * نته كه مؤلفك عبارهسی اكا تلميحدر انتهى (الشكم) شينك فتحيله بر آدمه بر نسنه مقابلنده عوض وجزا ايلمك

معناسنه در یقال شکمه شکما من الباب الاول اذا جزاه وشکم وشکیم اصرمق معناسنه در یقال شکمه
شکما وشکیما اذا عضه وشکم رشوت ویرمك معناسنه مستعملدر کویاکه شکیمه ایله اغزینی بند ایدر یقال شکم الوالی
اذا رشاه (الاشکام) همزه نك کسریله بو دخی برآدمه برنسنه مقابلنده عوض ومکافات ایلك معناسنه در یقال
اشکمه اذا جازاه (الشکیمة) سفینه وزننده انفه وانتصار صفتنه اطلاق اولنور که شدید وشهم النفس آدمك برکسه
جانبندن کندی طرفنه درکار اولان ظلم وقهر واستیلا کبی وضعنی قطعا هضم وتحمل ایتمیوب ابا وامتناع وشدتله
مقابله ومقاومت ایلمسندن عبارتدر وبو شکیمهٔ فرسدن مأخوذدر یقال فلان ذو شکیمة ای ذو انفة وانتصار من الظلم
وسرکش وشدید النفس وصاحب عار وحمیت اولمغله اصلا فرد واحده سرفرو وانقیاد ایتمز اولان آدمه شدید
الشکیمه اطلاق اولنور یقال فلان شدید الشکیمة ای انف ابی لاینقاد وشکیمه عهد وپیمانه اطلاق اولنور یقال بینهما
شکیمة ای عهد واستکبار وترفع معناسنه در یقال هو ذو شکیمة ای ذو شمم بوراده فهد وسم نسخه لری غلطدر
وبرنسنه یه بکزه مکه اطلاق اولنور یقال له به شکیمة ای شبه وطبع وطبیعت معناسنه در وکدن آتك اغزنه اورقوری
کیرن دموره دینورکه فأس لجام یعنی کم طماغی دیدکلری چتال دمور اندہ اولور وصولوق وایکی طرفلو دزکین اکا
چوریلور ترکیده آغزلق تعبیر اولنور باشی سردو سرکش آتلره قالین وقوی ایدرلر جمعی شکائم وشکم کلور ضمتینله
وشکیم کلور هاسز ذکر اولنان معانی بوندن مأخوذدر (الشکم) فتحتینله آجقمق معناسنه در یقال شکم الرجل
شکما من الباب الرابع اذا جاع (الشکم) کتف وزننده ارسلانه اطلاق اولنور (الشکیم) امیر وزننده مصدردرکه
ذکر اولندی وشکیم القدر قزغانك قولپنه اطلاق اولنور (شکامه) ثمامه وزننده (شکیم) زبیر وزننده (مشکم)
منبر وزننده اسامیٔ ناسدندر (الشالم) و(الشولم) و(الشیلم) شینلرك ولاملرك فتحیله زوان اسمیدرکه بغدای
ارالقرنده اولور وبو عندالاکثر دلوجه دیدکلریدرکه شیلم وزوان شیٔ واحددر وعندالاقل شیلم قرموق دیدکلریدر
(الشلم) قنب وزننده قغلجمه دینور ومنه یقال فلان یتطایر شلمه ای شراره من الغضب (شلم) بقم وزننده و(شلم) کتف
وزننده و(شلم) جبل وزننده بیت المقدس اسمیدرکه حرم قدس شریف اولور کتف وزنندن ماعدا اسمین عجمه ووزن
فعل علتلریله غیر منصرفدر وعبرانیده شهر مرقومك اسمی اورشلیمدر * شارحك بیانته کوره شلم وسائر قدس
شهرینك اسمیدر (شلام) سحاب وزننده واسط ایله بصره بیننده بربطیحه در (الشم) شینك فتحی ومیمك تشدیدیله
و(الشمیم) شینك فتحیله و(الشمیی) خلیفی وزننده وبو زمخشریدن منقولدر قوقلمق معناسنه درکه قوای خمس
ظاهره دن برونده اولاندر تقول شممت الریحان اشمه بالفتح وشممته اشمه بالضم شما وشمیما وشمیی من الباب
الرابع والاول اذا اخذ ریحه بحس الانف (التشمم) تفعل وزننده و(الاشتمام) افتعال وزننده و(التشمیم) تفعیل
وزننده برنسنه یی کرکی کبی قوقلمق معناسنه در تقول تشممته واشتممته وشممته بمعنی شممته * شارح دیرکه بوراده شمیته
نسخه سی غلطدر لکن تظنی لفظنده تظنی دیدکلری کبی بونده دخی تخفیفا میم اخیره یی بایه قلب ایتمك مطرده در
وامثالی واقعدر (الاشمام) همزه نك کسریله برکسه یه برنسنه یی قوقلتمق معناسنه در یقال اشمه الطیب اذا جعله
یشمه وکبر ودماغدن ناشی باشنی یوقاری طوترق کتمك معناسنه در یقال اشم الرجل اذا مر رافعا رأسه وبرنسنه دن
عدول ایلك معناسنه در یقال اشم عنه اذا عدل واشمام اهل تجوید اصطلاحنده برحرفه ضمه یاخود کسره
اذاقه ایلمکدن عبارتدر شویله که اول حرکه لر کمال ضعفدن مسموع ومعتدبها اولمیه واکر اشعارده اولورسه
وزنه کسر وخلل عارض اولمیه * شارح دیرکه اشمام رومدن اقل اولور زیرا روم اختلاس حرکه اولمغله حرکهٔ خفیه
اولوب ایشیدلمکه قابل اولور واشمام مجرد دوداقله ضمه یا کسره اشارت اولمغله ایشیدلمکه قابل اولمز پس اشمام اولنان
حرفه بك ضعیف اولدیغندن متحرك دینلمز ساکن یا شبیه بالساکن اطلاق اولنور واشعارده تقطیع ووزنی اخلال
ایلمزنته که اشبو * متی انام لایؤرقنی الکرا * لیلا ولا اسمع اجراس المطی * بیتنده لایؤرقنی کلمه سنده واقعدرکه مجزوم
القافدر انتهی * واشمام سنت ایدن کسه سنت موضعنی دیبندن بودامیوب همان برمقدارجه سنی قطع ایلك
معناسنه در کرك اوغلان وکرك قیز اولسون یقال اشم الحجام الختان والخافضة البظر اذا اخذا منهما قلیلا
(المشامة) مفاعله وزننده و(التشام) تفاعل وزننده قوقلشمق معناسنه در یقال شاما وتشاما اذا شم احدهما
الاخر ومشامه برآدمه بك صیق یقین اولوب سرائر واحوالنه نظر واطلاع ایلك معناسنه مستعملدر تقول شاممه
علی الامر ای انظر ما عنده وقاربه وادن منه (الشمام) شداد وزننده ترکیده بیلغج وشمام محرفی شمامه وفارسیده
دستنبو یه دیدکلری نسنه درکه ابو جهل قاونی طرزنده کوچك وقرمزی ویشل وصاری الاجه ومخطط اولور
رائحه سی بارد ورطب اولوب دماغی ملین ونومی جالب واکلی تلیین طبیعتده مؤثردر (الشمامات) شمامه نك

مطلب

جعیدرکه جبانه وزننده‌در تشمم اولنان ریح طیبه‌یه دینور ﴿الشمیم﴾ امیروزننده یوکسك نسنه‌یه دینور
یقال بناء شمیم ای مرتفع ﴿المشموم﴾ مسك دیدکلری عطره اطلاق اولنور یقال جاء وعلیه رائحة المشموم ای المسك
﴿الشم﴾ فتحتینله یقینلق معناسنه‌در یقال فی‌داره شمم ای قرب وایراقلق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال
فی‌داره شمم ای بعد وطاغده اولان یوکسکلکه دینور یقال فی الجبل شمم ای ارتفاع وبرونك دوز واسلوب
واندامی خوش ولطیف اوله‌رق قصبه‌سنك یوکسك ویومشغنك دیکجه اولمسنه دینور علی قول برونك یومشغی
قصبه‌نك خوش ولطیف دوزلکنه وارد اولمق یعنی یوقریدن یومشغنه کلنجه سبیکه کبی حسن ولطافتله چکیملی
وآقندیلی هموار اولوب وقصبه‌نك یوکسکلکی ذلف دیدکلرندن زیاده‌جه اولمسنه دینور وذلف برون کوچك
ویومشغی دوز وقصبه باصقجه اولمغه دینورو عندالبعض شمم برون انجه واوزون اولوب یومشغنك اوجی آقندیلی
اولمغه دینورکه طغان برونلو اولمق تعبیر اولنور یقال فی انفه شمم وهو ارتفاع قصبة الانف وحسنها او استواء اعلاها
وانتصاب الارنبة او ورود الارنبة فی حسن استواء القصبة وارتفاعها اشدّ من ارتفاع الذلف او ان یطول الانف ویدقّ
وتسیل روثته * شارح دیرکه شمم بو معنالرده مصدر دخی اولور انتهی * وشمم تکبرلك ایلك معناسنه مستعملدر
یقال شمّ الرجل شمما اذا تکبر وصنه‌نمق ویوقلنمق معناسنه مستعملدر یقال شمّ الرجل علی المجهول اذا اختبر
﴿الاشمّ﴾ برونی وصف مذکور اوزره اولان آدمه دینور یقال رجل اشمّ ای فی انفه شمم وعار وحمیت صاحبی سید
وذیشان آدمه اطلاق اولنور یقال رجل اشمّ ای سید ذو انفة وباشلری یوکسك اموزه وصف اولور یقال منکب
اشمّ ای المرتفع المشاشة ﴿شمام﴾ سحاب وزننده بر طاغك آدیدر ﴿برقة شماء﴾ بر جبل معروفدر ﴿الشماشم﴾ شین اولانك
فتحیله خرما کسلدکدنصکره سالقمده قلان تازه خرما بقیه‌لرینه دینور ﴿اشموم﴾ اسلوب وزننده مصر اقلیمنده
ایکی بلده آدیدر ﴿الشنم﴾ شینك فتحی ونونك سکونیله طرملامق معناسنه‌در یقال شنم وجهه شنما من الباب الاول
اذا خدش وبر نسنه ایله کوده‌نك دریسنی یاروب یرتمق معناسنه‌در یقال رمی فشنم اذا خرق طرف الجلد ﴿الشنم﴾
ضمتینله قولاغی کسك انسان وحیوانلره دینور ﴿الشنم﴾ قنب وزننده شلم معناسنه‌درکه قغلجمه دینور یقال
یتطایر شنمه ای شلمه ﴿شنتم﴾ جندل وزننده ابوعاصم یاخود ابوسعید السهمی درکه اصحابدندر علی قول شنیم در
یای تحتیه ایله ﴿الشنخم﴾ خای معجمه ایله جردحل وزننده سموز سمین معناسنه‌در ﴿الشنعم﴾ جردحل وزننده پك
واوزون آدمه دینور ﴿الشنغم﴾ غین معجمه ایله جردحل وزننده رغم کلمه‌سنه اتباع ومزاوجة ایراد اولنور یقال رغماله
شنغما اتباع علی قول سین مهمله ایله‌در ﴿الشنقم﴾ قافله جردحل وزننده آزجه نسنه‌یه دینور شیء قلیل معناسنه
﴿الشهم﴾ سهم وزننده و﴿المشهوم﴾ میمك فتحیله پك زیرك وذکیّ الفؤاد تیز فهم وآتشین ذهن وچیره مزاج آدمه
دینور جمعی شهام کلور یقال رجل شهم ومشهوم ای ذکیّ الفؤاد متوقد وجنبشلو نشاطلو جست وتوانا آته
اطلاق اولنور یقال فرس شهم ای سریع نشیط قویّ واوامر واحکامی نافذ مسموع الکلام سید وسرکاره وصف
اولور بونك جمعی شهومدر یقال هو شهم ای سید نافذ الحکم وشول طاشه دینورکه ارسلان صیدی ایچون
یاپدقلری قولبه‌نك قپوسی اوزره وضع اولنور ارسلان ایچری کیروب طعمه‌یه یاپشدقده زنبرکلو مصنع اولمغله همان
دوشوب قپویی سدّ ایدر واکا مهمله ایله سهم دخی دینور وشهم بن مرّه محارب قبیله‌سندن بر شاعردر وشهم بن
مقدام ثوری شیخیدر وشهم بن عبدالله وسلمة بن شهم محدثلردر وابو شهم یزید بن ابی شیبه صحابه‌در وشهم مصدر
اولور آته زجر وآزار ایلك معناسنه‌در یقال شهم الفرس شهما من الباب الثالث اذا زجره وشهم وشهوم قعود
وزننده بر آدمی قورقتمق معناسنه‌در یقال شهم فلانا شهما وشهوما من الباب الثالث والاوّل اذا افزعه ﴿الشهامة﴾
کرامه وزننده بر کمسه شهم اولمق معناسنه‌در یقال شهم الرجل شهامة من الباب الخامس اذا کان شهما وکذا
الفرس ﴿الشهام﴾ سحاب وزننده سعلاة معناسنه‌درکه قونجلوزه دینور ﴿الشیهمة﴾ حیدره وزننده قوجه قاری‌یه
دینور ﴿الشیهم﴾ حیدر وزننده بیوك کرپی‌یه دینور یاخود ارککی نوعندن اوقلری ایری اولانه دینور
﴿الشاهسبرم﴾ هانك کسری وباء ورانك فتحه‌لریله شاهسفرم دخی دینور فایله ریحانه دینورکه فسلکن تعبیر اولنان
شکوفه‌در * شارحك بیانه کوره شاه اسپرم معرّبیدر سلطانی فسلکن دیدکلریدر ﴿الشیمة﴾ شینك کسریله
خوی وطبیعت معناسنه‌در مهموزا دخی لغتدر یقال هو حسن الشیمة ای الطبیعة ویردن قازیلان طپراغه دینور
﴿التشیم﴾ تفعل وزننده بر ولد خوی وطبیعتده پدرنه چکمك معناسنه‌در یقال تشیم فلان اباه اذا اشبهه فی الشیمة
مؤلف بونی تکرار ایلمشدر ودخول معناسنه‌در یقال تشیم الشیء فی الشیء اذا دخل فیه وصاچ وصقاله قیرسرپمك
معناسنه مستعملدر یقال تشیمه الشیب اذا علاه ﴿الشامة﴾ حاله وزننده بدنده شول نشان ونقطه‌یه دینورکه

سائر اعضانك لوننه مخالف اوله تركيده بك و بنك و فارسيده خال دينور جمعى شام و شامات كلور و محمد بن محمد و محمد
بن اسمعيل الشاماتيان محدّثلردر * شارح ديركه زمخشرى شامه يى ات بك ايله تفسير ايلمشدر و شامات نيسا بورك
نواحى اربعه سندن بر ناحيه در مرقوملر اورايه منسوبلردر انتهى * و شامه بدنده اولان سياه اثره دينودلكه كبى كه
خلقى و عارضى اولور كذلك ارضده اولان جابجا سياه اثره اطلاق اولنور جمعى شام كلور و سياه ناقه يه دينور و عربلرك
ماله شامة ولا زهراء ديدكلرى بو معنادندركه ماله ناقة سوداء ولا بيضاء ديمكدر و شامه آيك صفحه سنده اولان
سياه لكه يه دينوركه كلف تعبير اولنور و بلاد شام همزه ايله شأم ماده سنده بيان اولندى و ابن شام بر محدّثدر اسمى
ابراهيم بن محمد بن احمد بن هشامدر شام مزبور هشامك لقبيدر و ابن الشامه يحيى الثقفى دركه محدّثدر و ذو الشامة
خالد بن جعفر البرمكى لقبيدر مقدّما باشنده بر بيوك خال اولمغله ملقب اولمشيدى كذلك محمد بن عمر بن الوليد
بن عقبه نك لقبيدر و شامه مكه ده بر طاغك آديدر لكن بو متقدمينك تصحيفيدر صواب اولان شابه اولمقدر باى
موحده ايله و جميع كتب محدّثينده ميمله واقعدر (المشيم) مكيل وزننده و (المشوم) مقول وزننده و (المشيوم)
معيوب وزننده و (الاشيم) احمر وزننده بدننده بكلرى اولان آدمه دينور يقال رجل مشيم و مشوم و مشيوم و اشيم
اى به شامات (المشيمة) مكيله وزننده محلّ ولد اسميدر يعنى شول يوقه زار كبى درى يه دينوركه رحمده دول
آنك ايچنده تكوّن ايدوب تولدنده اكثرى برابرجه چيقار تركيده دول يتاغى و ايش و صكره چيقانه صولك تعبير اولنور
جمعى مشيم درهاسز و مشايمدر و منه السجع * ليس بمفطوم عن شيمة * مفطور عليها فى المشيمة * اى فى محلّ الولد
(الشيم) ضيم وزننده قلجى قينه قومق معناسنه در يقال شام سيفه يشيمه شيما اذا غمده و قلجى قيندن صيرمق
معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال شام سيفه اذا استله و توجّهى نه سمتده در و نيره يه ياغدرر ديو شمشكه نظر ايلمك
معناسنه در يقال شام البرق اذا نظر اليه اين يقصد و اين يمطر و قيزك فرجنه آلتى كما ينبغى ادخال ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال شام اباعمير اذا نال من البكر مراده ابو عمير ذكرك كنيه سيدر و بر آدمك اياقلرينى توزه طپراغه بيله مك
معناسنه در يقال شام فلانا اذا غبر رجليه بالشيام و بر آدمك بشره سنده سياه بنكلر بلورمك معناسنه در يقال
شام فلان اذا ظهرت بجلدته الرقة السوداء و شيم و شيوم جنكده صدق و صميله دشمنه حمله و هجوم ايلمك معناسنه در
يقال شام الرجل شيما و شيوما ذا حقق الحملة فى الحرب و دخول ايلمك معناسنه در يقال شام فى الشئ اذا دخل
و سوارى كسه آتى اشدرمك ايچون اياقلرى ايله قرننى تپمك معناسنه در يقال شام فى الفرس ساقه اذا ركله بها
و بر نسنه يى بر نسنه ايچره كيزلمك معناسنه در يقال شام الشئ فى الشئ اذا خبأه فيه و بر نسنه يى تقدير و تخمين
ايلمك معناسنه در شيم برق معناسندن مأخوذدر تقول شم ما بينهما على الامر اى قدّره (الاشأم) اكرام وزننده
و (الانشيام) انفعال وزننده بونلرده داخل اولمق معناسنه در يقال اشأم الشئ فى الشئ و انشام اذا دخل
و انشيام بر كمسه منظور اليه اولمق معناسنه در يقال انشام الرجل اذا صار منظورا اليه (التشييم) تفعيل وزننده
بودخى دخول ايلمك معناسنه در يقال شيم فيه اذا دخل و بر كمسه الرينى باشنه ياخود ثوبنه طولايوب جنك ايلمك
معناسنه دركه قلقان يرينه باشنى ياثوبنى طوتارق حمله ايلمكدن عبارتدر يقال شيم يديه فى رأسه اوثوبه اذا قبض
عليه يقاتله (الاشتيام) افتعال وزننده بودخى داخل اولمق معناسنه در يقال اشتام فيه اذا دخل (الشيام)
سحاب وزننده دوز و ملايم ارضه دينور (الشيام) شينك كسرى و فتحيله طپراغه دينور و فاره يه دينور
جمعى شيم كلور شينك كسريله ميل وزننده (بنواشيم) احمد وزننده بر قبيله در و صلة بن اشيم تابعيندندر
(الاشيمان) تثنيه بنيه سيله ايكى موضعدر (الشيم) فتحتينله شول ارضه دينوركه اصلا قازيلوب سوكلمامكله
خلقتى اوزره صلابتله قالمش اوله تركيده پور تعبير اولنور (شييم) زبير وزننده و شينك كسريله ده زبانزده در
ابو عاصم الصحابى اسميدر على قول نون و تاء فوقيه ايله شتيم در و شييم ابو مريم البكرى تابعيندر و عروة بن شييم
حضرت عثمانك قاتللرندندر (الشيماء) حمراء وزننده اشيم لفظندن مؤنثدر بدننده شامه لرى اولان خاتونه دينور
و شيماء مرضعهٔ حضرت مصطفوى اولان حليمهٔ سعديه نك قيزيدركه رضاعا اخت حضرت نبويدر عليه السلام
(الشيم) شينك كسريله بر نوع بالق اسميدر مفرداتده ايت بالغى ايله و يونس بالغى ايله مفسردر تجز بعونه تعالى

فصل الصاد

﴿ فصل الصاد ﴾ (الصأم) صادك و همزه نك فتحيله صويى پك چوق ايچمك معناسنه در يقال صئم
الرجل صأما من الباب الرابع اذا اكثر من شرب الماء (الصائم) صوسزه دينور يقال هو صائم اى عطشان (الصأم)
صادك فتحيله دلالت ايلمك معناسنه در يقال صأم الجيش عليهم صأما من الباب الثالث اذا دلهم عليهم (الصتم)
كتم وزننده و فتحتينله غليظ و شديد نسنه يه دينور يقال شئ صتم اى غليظ شديد و كهولت درجه سنك نهايتنه بالغ

اولمش آدمه دینور یقال رجل صتم ای بالغ اقصی الکهولة و تام و کامل معناسنه در یقال الف صتم ای تام ﴿الصتم﴾ صادك ضمیله صتم لفظنك جمعیدر یقال اموال صتم ای تامة و حروف صتم حروف ذلق اطلاق اولنان نون وفاء ولام ومیم وراء وبای موحده دن ماعدا حرفلره اطلاق اولنور ﴿الصتیمة﴾ سفینه وزننده و ﴿الصتمة﴾ غرفه وزننده پك قیایه دینور ﴿الصتام﴾ غراب وزننده ایری و یومری باشه دینور یقال هامة صتام ای ضخمة ﴿التصتم﴾ تفعل وزننده پك سکرتمك معناسنه در یقال تصتم الرجل اذاعدا شدیدا ﴿المصتم﴾ معظم وزننده مکمل معناسنه در یقال شیٔ مصتم ای مکمل وتقول اعطیته الفا مصتما ای مکملا واوته سی چیقمز دیمسزدره یه و صوقاغه دینور یقال واد وزقاق مصتم ای لامنفذله ﴿الاصتمة﴾ همزه نك و تانك ضمی و میمك تشدیدیله اصطمه وزننده و مرادفیدرکه برنسنه نك کوم و انکین یرینه دینور ﴿الصحمة﴾ صادك ضمیله الواندن صارو یه مائل سیاهلغه دینور علی قول جزؤ بجه سیاهه مائل بوزلغه یاخود اقجل قرمز یلغه دینور یقال به صحمة ای سواد الی الصفرة او غبرة الی سواد قلیل او حمرة فی بیاض ﴿الاصحم﴾ احمر وزننده صحمه دن وصفدر مؤنثی صحماءدر ﴿الاصحیمام﴾ احمیرار وزننده اوت قویو یشیل اولمق معناسنه در یقال اصحامّ النبت اذا اشتدّت خضرته واوت صرارمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور علی قول بعض یری قویو یشل وبعض یری صاری اولمق معناسنه در یقال اصحامّ النبت اذا اصفارت اوخالط سواد خضرته صفرة ویغمور منقطع اولمغله یرك نباتی متغیر اولمق معناسنه در یقال اصحامّت الارض اذاتغیر نبتها و ادبر مطرها واکینی صوغوق چالمق علی قول قوریمغه باشلمق معناسنه در یقال اصحامّ الزرع اذا ضربه قرّا و بدا فی الیبس ﴿الصحماء﴾ حمراء وزننده توزی چوق صحرایه دینور مغبره معناسنه که فیفاءٓ مغبرّه دیمکدر و براوتك اسمیدر ﴿اصحمه﴾ همزه نك وحانك فتحیله ابن بحردرکه ملك حبشه نجاشی در زمان سعادتده شرفیاب اسلام اولدی * شارحك بیاننه کوره مظهر صحبت اولمامغله تابعیدر اوزرینه صلوة الغائب ادا اولنمشدر ﴿الاصطحام﴾ افتعال وزننده ایاغ اوزره دیکیلوب دیرك کبی طورمق معناسنه در یقال اصطحم الرجل اذا انتصب قائما ﴿الاصطخام﴾ خای معجمه ایله اصطحام وزننده ومرادفیدر یقال اصطخم الرجل بمعنی اصطحم ﴿الصخم﴾ صادك فتحیله کونش چالوب یاقق معناسنه در یقال صخمته الشمس صخما من الباب الاول اذالفحته ﴿الصخماء﴾ حمراء وزننده بعض یری ملایم و بعض یری غلیظ اولان قاره طاشلق تپه یه دینور ﴿الصدم﴾ هدم وزننده برپك نسنه یی کندکبی برپك نسنه یه اوروب چارپمق معناسنه در یقال صدم الحجر بالحجر صدما من الباب الثانی اذاضربه به و برآدمه برمشکل ایش اصابت ایلمك معناسنه مستعملدر یقال صدمه امر شدید اذا اصابه و اوته قاقشدرمق معناسنه در یقال صدمه اذادفعه ﴿المصادمة﴾ مفاعله وزننده طوقشدرمق معناسنه در یقال صادمه اذاضاربه ﴿الاصطدام﴾ افتعال وزننده چارپشمق و طوقشمق معناسنه در یقال صادمه فاصطدما ﴿التصادم﴾ تفاعل وزننده بودخی طوقشمق معناسنه در دریاده ایکی قایغك بری برینه چاتوب طوقشدیغی و طالغه لرك طوقشدیغی کبی یقال تصادما اذاتضاربا و صقشمق معناسنه مستعملدر یقال تصادموا اذاتزاحموا ﴿الصدام﴾ کتاب وزننده برمرض آدیدرکه دوابّ قسمنك باشلرینه عارض اولور بونده صادك ضمی صحیح دکلدر کرچه ادواء جمله سندن اولمغله قیاس اولان مضموم اولمقدر صداع ودوار کبی و صدام قیس بن نشبه وزفر بن الحارث ولقیط بن زراره نك فرسلری اسمیدر و بر رجل آدیدر ﴿المصدم﴾ منبر وزننده بر رجل آدیدر ﴿الصدمة﴾ ضربه وزننده نزعه معناسنه درکه آلن اوستنك طازلغنه دینور یقال به صدمة ای نزعة و بنامرّه اولور برکره قاقق معناسنه در یقال صرعه بصدمة ای بدفعة واحدة ﴿الاصدم﴾ احمر وزننده آلننك اوزری طاز آدمه دینور یقال رجل اصدم ای ازع ﴿الصدمتان﴾ صادك فتحی و دالك سکونیله وکسریله جبینان معناسنه درکه ایکی طرفلو آلنه دینور ایکی طلون تعبیر اولنور علی قول ایکی طرفنه دینورکه قولاقلره طوغری یرلریدر ﴿صذوم﴾ ذال معجمه ایله سذوم وزننده و مرادفیدرکه ذکر اولندی یقال هذا قضاء صذوم وسذوم ولا یقال بالدال المهملة ﴿الصرم﴾ صادك فتحی وضمی و رانك سکونیله برنسنه یی ایلشك قومیه رق کسوب آیرمق معناسنه در یقال صرمه صرما و صرما من الباب الثانی اذقطعه قطعا باینا کذلك متکلمك سوزینی و اغاجك یمشنی کسمك معناسنه در یقال صرم فلانا اذاقطع کلامه و یقال صرم النخل و الشجر اذا جزه ومکث وآرام ایلمك معناسنه در یقال صرم فلان عندنا شهرا اذامکث و کسلمك معناسنه لازم اولور یقال صرم الحبل اذا انقطع و صرم کون تعبیر اولنان ایشلنمش دری یه دینور چرم فارسی معرّبیدر ﴿الاصطرام﴾ افتعال وزننده بودخی قطع معناسنه در یقال اصطرمه اذاقطعه ﴿الانصرام﴾ انفعال وزننده کسلمك معناسنه در یقال انصرم الحبل اذا انقطع ﴿الاصرام﴾ همزه نك کسریله خرما کسیمی وقتی کلوب چاتمق معناسنه در یقال اصرم

النخل اذا حان له ان يصرم و بركسه فقير و صاحب عيال اولمق معناسنه‌در يقال اصرم الرجل اذا صار اصرم
(الصرام) صادك فتحى وكسريله خرما كسيمى وقتنه دينور يقال حان صرام النخل وصرامه اى اوان ادراكه
فيقطع (الصريمة) عزيمه وزننده ومرادفيدركه برحاجته صدق وصميمله قصد وتوجه ايلمكدن عبارتدر يقال له
بهاصريمة اى عزيمة و برايشى قطع ايلمكه دينوركه اسمدر يقال فلان ذو صريمة فى الامور اى يقطعها و بيوك قوملقدن
آيرلمش پارچه‌يه دينور واكينى بچلمش تارلايه دينور يقال نزلوا بالصريمة اى الارض المحصود زرعها و برموضع
آديدر و كيجه‌دن بر بلوكه دينور (الصريم) اميروزننده صريمه كبى بيوك قوملقدن آيرلمش پارچه‌يه دينور ومنه
قولهم * افعى صريم * اوراتك انكركى شديد اولمغله ضرب مثلدر وصريم صباح وقتنه اطلاق اولنور كيجه‌دن
منقطع اولديغيچون و كيجه‌يه اطلاق اولنمغله ضد اولور و كيجه‌دن بربلوكه دينور يقال مضى صريم من الليل وصريمة
اى قطعة منه و اناسنى امسون ديو اوغلاق اغزنه چكور يلان اسنكه دينور وسياه طپراقلى پوره‌يه دينوركه اصلا نبات
انبات ايلميه و برموضع و بررجل اسملريدر وصريم كسلمش نسنه‌يه دينور يقال شئ صريم اى مجذوذ مقطوع وتقول
العرب جاء صريم سحر اى خائبا آيسا بوراده سحر سينك فتحيله آق جكره دينوركه اويكن تعبير اولنور تتكه بن اندن
نوميد اولدم ديه‌جك يرده انقطع منه سحرى ديرلر زيرا مقصود اولان نسنه‌يه نفسك تعلقى سببيله آدمك اويكنى
مثابه‌سنده اولور واويكنك انقطاعى هلاكى مستلزمدر (الصارم) كسيجى كسكين قلجه اطلاق اولنور يقال ضربه
بالصارم اى السيف القاطع وجلادتلو حدتلو بهادره وصف اولور يقال رجل صارم اى ماض شجاع وارسلانه دينور
(الصروم) صبور وزننده بودخى سيف قاطعه دينور و برنسنه‌يى كسمك خصوصنده قوى ومقتدر آدمه دينور يقال
رجل صروم اى قوى على الصرم وشول ناقه‌يه دينوركه حوضدن سائر دوه‌لر صويى ايچوب كيدوب اولوجهله حوض
خالى قالدقجه صويه تقرب ايلر اوله (الصرامة) كرامه وزننده قلج كسيجى اولمق و برآدم جلادتلو دليرو بهادر اولمق
معناسنه‌در يقال صرم السيف صرامة من الباب الخامس اذا كان صارما ويقال صرم الرجل اذا كان صارما (الصرام)
غراب وزننده بودخى برنسنه‌يى قطع خصوصنده قوى وتوانا آدمه دينور وصرام جنك وحرب اسماسندندر
وآفت وداهيه‌يه اطلاق اولنور وتغزير دنصكره ممه‌ده باقى قالان سوده دينوركه لدى الاحتياج بالضروره صاغيلور
وتغزير حيوان ضعيف اولديغندن كون آشورى صاغمغه دينور ومنه المثل * حلبت صرام * بومثل عذر وبهانه
نهايته بالغ اولدى ديه‌جك يرده ضرب اولنور * شارح ديركه بعضلر بونى قطام وزننده ضبط ايلديلر (بنو صريم
اميروزننده برجماعتدر (التصرم) تفعل وزننده جلادتلنمك معناسنه‌در يقال تصرم الرجل اذا تجلد و پاره پاره
كسلمك معناسنه‌در يقال تصرم الشئ اذا تقطع (المصرمة) معظمه وزننده شول ناقه‌يه دينوركه ممه‌سنك دليكلرى
قورنمغله سودى چيقمامق ايچون ممه‌سى كسلمش اوله و بوحالت اكا قوتى مورثدر وكاه اولوركه ممه‌سنه برعلت عارض
اولمغله داغلدقلرندن سودى منقطع اولور اكادخى مصرمه دينور (الصرمة) صادك كسريله يكرميدن اوتوزه‌قدر
ياخود اللى‌يه وقرقه قدر ياخود اوندن قرقه قدر ياخود اوندن يكرمى مابيننده اولان دوه بلوكنه دينور و بلود
پاره‌سنه دينور وصرمه اساميدندر صرمة بن قيس وصرمة بن انس ياخود ابن ابى انس وصرمه ياخود ابوصرمة
العذرى اصحابدندر وصرمه ضرمه نام كمسه‌نك پدريدركه ضاد ماده‌سنده مرسومدر (الصرم) صادك كسريله
ضرب وصنف معناسنه‌در تقول اخذت صرما منه اى صنفا وجماعت انسانى‌يه اطلاق اولنور جمعى اصرام
واصارم واصاريم وصرمان كلور صادك ضميله ونعلچه‌لو جزمه‌يه دينور (الاصرمان) تثنيه بنيه‌سيله كوچكن
قوشيله قرغه‌يه اطلاق اولنور وليل ونهاره اطلاق اولنور وقورداله قرغه‌يه اطلاق اولنور (المصرم) منزل
وزننده صحراده شول تنك يره دينوركه يغمور ياغدقده سيل صويى اطرافنه يايلديغندن سريع السيل اوله (المصرم)
منبروزننده ايك يايان آدمك ايك پرداخت ايلديكى كوچك اوراق شكلنده آلته دينور يقال هو حديد كالمصرم
وهو منجل المغازلى (الصرماء) صحراء وزننده صوسز بيابانه دينور يقال وقعوا فى الصرماء اى مفازة لاماء بها
وسودى آز اولان ناقه‌يه دينور جمعى صرم كلور قفل وزننده (الصيرم) حيدر وزننده رأى وتدبيرى متين واستوار
اولان آدمه دينوركه سيف قاطع كبى تدبيريله امور ومصالحى قطع ايدر يقال هو صيرم اى المحكم الرأى وآفت
وداهيه‌يه دينور و بركون بركيجه‌ده همان براوكون طعام اكل ايلمكه دينور يقال هو يواظب الصيرم اى الوجبة
و يقال هو يأكل الصيرم اى مرة واحدة (الاصرم) احمروزننده و (المصرم) محسن وزننده فقير الحال كثير العيال
آدمه اطلاق اولنور يقال رجل اصرم ومصرم اى فقير كثير العيال (صرام) قطام وزننده صرام كبى جنك
وحرب اسماسندندر (صريم) زبيروزننده (صرمى) ذكرى وزننده اساميدندر (اصرم الشقرى) احمد

وزننده واصرم ياخود اصيرم الاشهلىّ كه اسمى عمرو بن ثابتدر اصحابدندر ﴿الصرمة﴾ تمره وزننده صرم لفظندن
اسمدر كسمكه دينور بوملا بسه ايله اويكه سى متمادى سوروب كيدر اولمغله غضبدن رجوعى بطائت اوزره
اولان آدمه مبالغة اطلاق اولنور كويا كه مغضوبنى تمادئ غضبى سببيله قطع وازاله ايدر زيرا اويكه سى چابك
مندفع اولان كمسه نك مغضوبه اولقدر ضررى اولمز يقال هو صرمة من الصرمات اى بطئ الرجوع من غضبه
﴿الاصطمة﴾ اسطمه وزننده ومرادفيدركه برنسنه نك كوم وجميتلو يرينه دينور در يانك انكينى كبى على قول
وسطنه دينور يقال اصطمة الشئ واسطمته اى معظمه ومجتمعه اووسطه ﴿الاصطكمة﴾ همزه نك وطانك ضميله
كولده پشمش اتمكه دينور تقول اطعمنا اصطكمة اى خبزة الملة ﴿الصيقم﴾ قافله حيدر وزننده بد رايحه نسنه يه
دينور جيفه كبى يقال هو صيقم اى المنتن الرايحة ﴿الصكم﴾ صادك فتحى وكافك سكونيله برنسنه يى اوروب اوته
قاقق معناسنه در يقال صكمه صكما من الباب الاوّل اذا ضربه ودفعه وآت سركشلكله كمنى آزى يه آلوب
باشنى طوغريلغنه زوراكى اوزاتمق معناسنه در كويا كه راكبنى اسلوب غلبه ايتمك قصدنده اولور يقال صكم
الفرس على لجامه اذا عضه ثمّ مدّ رأسه كانّه يريدان يغالب ﴿الصكمة﴾ صدمه وزننده شدتله طوقنوب چارپلغه
دينور يقال صرعه بالصكمة اى بالصدمة الشديدة ﴿الصواكم﴾ نوائب ومصائبه اطلاق اولنور يقال اصابتهم
الصواكم اى النوائب ﴿الصكم﴾ سكر وزننده اخفاف معناسنه دركه خفك جمعيدر دوه نك طبانه دينور مفردى
صاكمدر ﴿الصلم﴾ صادك فتحى ولامك سكونيله كسمك معناسنه در على قول قولاغى وبورنى ديبلرندن كسمك
معناسنه در يقال صلمه صلما من الباب الثانى اذا قطعه اوقطع اذنه وانفه من اصله ﴿التصليم﴾ تفعيل وزننده صلم
معناسنه در يقال صلمه بمعنى صلمه ﴿الاصلم﴾ احمر وزننده قولاقلرى ديبندن كذلك بورنى ديبندن كسلمش آدمه
دينور يقال رجل اصلم اى مقطوع الاذنين وكذا مقطوع الانف وپره يه اطلاق اولنور برغوث معناسنه
وعروضيون اصطلاحنده صلم علتى جارى اولان جزؤه اطلاق اولنور وصلم مصراعك آخر اجزاسى اولان
وتد مفروقك اسقاطندن عبارتدر بحر سريع ومديده تخصيص ايدرلر مثلا بحر سريعده آخر اجزاسى اولان
مفعولات جزؤنك آخرجزؤى اولان وتد مفروق كه لات لفظيدر حذف اولنوب مفعو قالمغله يرينه فعلن وضع
اولنور نته كه اشبو * قالت ولم تقصد لقيل الخنى * مهلا فقد ابلغت اسماعى * بيتنده واقعدر پس بوراده نسخه لرده
تحريف قلم نساخ واقع اولمشدر زيرا اصل عباره الاصلم ماجرى فيه الصلم وهو ان يكون الوتد المفروق من آخر
الجزء ساقطا عنوانيله اولقدر ﴿المصلم﴾ معظم وزننده شول آدمه دينوركه قولاقلرى پك خرده اولمغله كويا كه خلقى
ديبلرندن كسلمش كبى اوله يقال رجل مصلم الاذنين كانّه مقطوعهما خلقة ﴿الصلامة﴾ صادك حركات ثلاثيله
ناسدن بركروه وفرقه يه دينور يقال جاءت صلامة من الناس اى فرقة ﴿الصلّام﴾ زنّار وشدّاد وزنلرنده سدريمشى
اولان عربستان كراسينك چكردكنك اوزينه دينوركه مأكولدر ﴿الصيلم﴾ حيدر وزننده امر شديد معناسنه در يقال
وقع فى صيلم اى امر شديد وآفت وداهيه يه دينور وقلجه دينور وبركون بركيجه ده براوكون طعام ايلمكه دينور
صيرم كبى يقال هو يأكل الصيلم اى الصيرم والوجبة ﴿الصلمة﴾ غرفه وزننده توغلغه يه دينور يقال جاء وفى
رأسه صلمة اى مغفر ﴿الصلم﴾ فتحتينله ياوز وتند وشديد آدملره دينور كويا كه صالمك جمعيدر ﴿الاصطلام﴾
افتعال وزننده برنسنه يى تمامه ديبندن كسمك معناسنه در يقال اصطلم الشئ اذا استأصله ﴿الصيلمة﴾ حيدره
وزننده استيصال ايدن وقعه وحادثه يه دينور يقال وقعة صيلمة اى مستأصلة ﴿الاصلخمام﴾ خاى معجمه ايله
ايله اقشعرار وزننده اياق اوزره ميل كبى ديكيلوب طورمق معناسنه در يقال اصلخمّ الرجل اذا اصطخمّ
وطارلمق واويكه لنمك معناسنه در يقال اصلخمّ الرجل اذا غضب ﴿الصلخام﴾ قرطاس وزننده اوزون ياخود
متين وشديد وطيانقان دوه يه دينور يقال بعير صلخام اى طويل اوصلب شديد ﴿الصلخم﴾ جعفر وزننده
و﴿الصلخم﴾ جردحل وزننده و﴿المصلخمّ﴾ مسبطرّ وزننده تند وشديد وايشلك ونافذ آدمه دينور وصلخم
ومصلخمّ صرپ طاغه دينور يقال جبل صلخم ومصلخمّ اى ممتنع ﴿الصلخدم﴾ شمردل وزننده ياوز وشديد
دوه يه دينور ﴿الصلدم﴾ زبرج وزننده ارسلانه دينور وطرنغى پك ومتين اولان آته دينور ﴿الصلادم﴾ علابط
وزننده صلدم معناسنه در ﴿الصلدام﴾ قرطاس وزننده بودخى طرنغى پك ومتين آته دينور مؤنثى صلدامه در
﴿الصلقمة﴾ دحرجه وزننده ديشلرى برى برينه اوروب قجرداتمق معناسنه در يقال صلقم البعير اذا قرع بعض انيابه
ببعض ﴿الصلقم﴾ جعفر وزننده ديشلرينى برى برينه اوروب قجرداديجى انسان وحيوانه دينور وارسلانه دينور وايرى
وديزمان دوه يه دينور ﴿الصلقم﴾ زبرج وزننده پك ياشلو قوجه قارى يه دينور يقال تزوّج صلقما اى عجوزة كبيرة

ویومری و دیزمان دوه یه دینور ﴿الصلقام﴾ قرطاس وزنده ارسلانه دینورواری دوه یه دینور ﴿الصلاقیم﴾ صادك
فتحیله باشلره دینور رؤس معناسنه وآزی دیشلره دینور انیاب معناسنه مفردی صلقام یاخود صلقومدر ﴿الصلهام﴾
قرطاس وزنده ارسلانه دینور ودلیروجریء آدمه دینور یقال رجل صلهام ای جریء ﴿الاصلهمام﴾ اقشعرار
وزنده برنسنه صلب ومتین اولمق معناسنه در یقال اصلهمّ الشیء اذا صلب ﴿الصمم﴾ فتحتینله و﴿الصمّ﴾ ادغامله
صاغر اولمق معناسنه در آدمه وقولاغه مسند اولور یقال صمّ الرجل یصمّ بفتحهما وصمم باظهار التضعیف
نادرا صما وصمما من الباب الرابع اذا انسدّت اذنه وثقل سمعه وکذا یقال صمت الاذن اذا انسدّت وصمّ شیشه نك
اغزینی طیقامق معناسنه در یقال صمّ القارورة اذا سدّها وطاشله اورمق معناسنه در یقال صمه بحجر اذا ضربه به
وصمّ الصدا هلاك اولمقدن کنایه در یقال صمّ صداه ای هلك بوراده صدا مطلق صوت معناسنه در کذلك
عربلرك صمت حصاة بدم قوللری جنکده قانك کثرت اوزره آقمسندن کنایه در یعنی قان شول درجه ده چوق
آقدی که یره طاش القا اولنسه براوزره اصابت ایلیوب قانه دوشمکله سسی مسموع اولمز ومنه قول امریء القیس
* صمی ابنة الجبل * اوالمراد الصدی اوالصخرة صدی طاغ سمتلرنده وقبه ایچره منعکس اولان سسه دینور * مترجم
دیرکه مستقصاده بووجهله مرسومدرکه صمی ابنة الجبل امثالدندر * ای جبلك قزی صاغر اوله سن دیمکدر اصلی
امریء القیسك اشبو * بدّلت من وائل وکندة عدوان * وفهما صمی ابنة الجبل * قولندن مأخوذدر بوراده ابنة الجبلدن
مراد جقل طاشلریدرکه مراد قانك وجه مذکور اوزره کثرتله انصباب وجریاننی ایستمکدر یاخود طاغدن عکس
ایدن صدادرکه یقو تعبیر اولنور یعنی شرّ وفتنه برمرتبه یه بالغ اولدیکه غریو وغوغا وهنکامه دن کلام مزبور
ایله صدایه خطاب اولنور اولدی زیرا غریو وفریادك کثرتندن صدا مسموع اولمقدن قالور وبعضلر صخره ایله تفسیر
ایلمشدرکه قیالردن دخی صدا منعکس اولور وبعضلر یاوزحیه ایله بیان ایلدی اکا کوره صمی کلمه سی لاتجیبی الرقی
معناسیله مأول اولور وبعضلر داهیه ایله تفسیر ایلدیلر خلاصه امر فضیع وشدید حدوثی موقعنده ضرب اولنور
انتهی ﴿الاصمام﴾ همزه نك کسریله بودخی صاغر اولمق معناسنه در یقال اصم الرجل بمعنی صمّ ومتعدی اولور یقال
اصمه الله تعالی ای جعله اصمّ وشیشه نك اغزینه طیقاج دوزمك معناسنه در یقال اصمّ القارورة اذا جعل لها صماما
وبر آدمی صاغر بولمق معناسنه در یقال اصمه اذا صادفه اصمّ واصمام الدعاء نصیح ولوم وتوبیخی استماع وقبول
ایلمز آدملره تصادف ایلمکدن کنایه اولور یقال اصمّ دعاؤه اذا وافق قوما صما لایسمعون عذله ﴿الاصمّ﴾ وصفدر
قولاغی صاغر آدمه دینور جمعی صم وصمان کلور صادلرك ضمیله وپك وقوند وقوی طاشه وصف اولور یقال
حجر اصم ای صلب مصمت وزمان جاهلیتده ماه رجبی اصمّ ایله توصیف ایدرلر ایدی زیرا اشهر حرمدن اولمغله
آنده داد وفریاد واستمداد تعبیراتی اولان یالفلان ویاصباحاه ادالری مسموع اولمزایدی واصمّ شول کمسه یه اطلاق
اولنور که کندیدن خیرومنفعت مأمول اولمیوب لکن الفت ومودتی دخی فدا اولنمیه کویا که کندیسنه ندا اولنوب
لکن ایشتمز اوله یقال رجل اصمّ اذا کان لایطمع فیه ولا یردّ عن هواه ورقیه وافسون کار ایتمز اولان ییلانه وصف
اولور یقال حیة اصمّ ای لایقبل الرقی * واولیاء اللهدن حاتم نام ذاتك لقبیدرکه حاتم اصمّ ایله معروفدر * شارح دیرکه
برکون استفتاء ضمننده حضورینه برخاتون کلوب خلال مکالمه ده اول خاتوندن برحبقهٔ ناکهانی ظهور ایلمکله حاتم
اول آنده کندیسنه صاغرلق پیدا ایلدی تاکه خاتون فضله صوتنی استماع ایلدیکنی حس ایله شرمنده اولمیه ومن
بعد اولمنوال اوزره تصامم ایدوب ناس کندیسنی حقیق اصمّ اعتقاد ایدرلر ایدی ﴿التصامم﴾ تفاعل وزنده
صاغرلق کوسترمك معناسنه در یقال تصامّ فلان عن الحدیث ای اری انه اصمّ ﴿الصمام﴾ و﴿الصمامة﴾ و﴿الصمة﴾
صادلرك کسریله شیشه طیقاجنه دینور تقول سددت فم القارورة بالصمام والصمامة والصمة ای السداد ﴿الصماء﴾
صادك فتحیله اصمّ لفظندن مؤنثدر قوند وقاتی اولان صوم قیایه دینور یقال صخرة صماء ای صلبة مصمتة وسموز
ناقه یه علی قول کبه اولانه دینور جمعی صم کلور صادك ضمیله ومعده دن صکره طعام واردیغی انجه بغرسغك
اوجنه دینورکه پك اولور * مترجم دیرکه بو بغرسغه اهل تشریح اثنی عشری اطلاق ایدرلر زیرا طولی صاحبنك
اصبع وسطاسیله اون ایکی پرمق مقداریدر واکا بوّاب دخی اطلاق ایدرلر اسفل معده نك دلیکنده داخل اولور
بوراسی سائر یرلرندن سخت اولور وصمّاء طپراغی قالین ارضه وصف اولور وداهیهٔ شدیده یه اطلاق اولنور واشتمال
الصماء ثوبله اعرابك بورندکاری کبی بورنمکدرکه احرامی صاغ جانبندن صول قولنك وصول اموزینك اوزرندن
کتوروب بعده ارقه دن صول قولنك وصول اموزینك اوزرندن آتمغله تماما بورنمکدن عبارتدرکه الری وایاقلری
وجمله اعضاسی مسدود اولور علی قول ازار واحرام مقوله سندن یالکزجه برقات ثوبی بورنمکدن عبارتدر

شویله که اکننده آندن غیری ثوب اولمیوب وآنك برجانبنی قالدروب منکب آخری اوزره آتوب لکن بدننی تماما
ستر ایده مدیکندن بعض عورت یری ظاهر اوله یقـال اشتمل فلان الصماء وهوان یردّ الکساء من قبل یمینه علی
یده الیسری وعاتقه الایسر ثم یردّ ثانیه من خلفه علی یده الیمنی وعاتقه الایمن فیغطیهما جمیعا او الاشتمال بثوب واحد
لیس علیه غیره ثم یضعه من احد جانبیه فیضعه علی منکبه فیبدو منه فرجه * شـارح دیرکه تعریف ثانی فقهاء
قولیدر ایکی تعریفده دخی محذور اولمغله نهی نبوی صادر اولمشدر ظاهراقول اوّل صلوة حالتنه مبنیدر واشتمل
الصماء ترکیبی اشتمل الشملة الصماء تأویلنده در ﴿صمام﴾ قطام وزننده داهیهٔ شـدیده یه دینور ومنه قولهم صمی
صمام ای زیدی یاداهیة یعنی ای آفت وداهیه سن زیاده اول زیرا مشـتد اولدقده کویاکه صخرهٔ صمـاء کبی
آندن آوازه ظهور ایلز اولور ﴿صمام صمام﴾ مکرّرا کذلك قطام وزننده اپسم اپسم دیمك محلنده ایراد اولنورکه
اسم فعل امر اولور یقـال صمام صمام ای تصامّوا فی السکوت ﴿الصمّان﴾ و﴿الصمّـانة﴾ صادك فتحی ومیمك
تشدیدیله قومسال یاننده اولان پك وطاشلق یره دینور وصمان عالج نام محلده برموضع آدیدر ﴿الصمة﴾ صادك
کسریله شیشه طیقاجنه دینورکه ذکراولندی ودلیر وبهادره دینور وارسلانه دینور ودرید نام شاعرك پدری اسمیدر
مزبورك برادریله کندیسنه صمتان دیرلر ایدی وارکك حیه یه دینور ودیشی کرپی یه دینور ﴿الصمّ﴾ صادك کسریله
بودخی بهادره وارسلانه دینور ﴿الصمصمة﴾ زمزمه وزننده دیشی کرپی سـسلنمك معناسنه در یقال صمصمت الصمة
اذا صاتت وتصمیم فی الامر معناسنه در یقال صمصم فی الامر بمعنی صمم کما سیذکر ﴿الصمیم﴾ صادك فتحیله برعضوك
قوامی یعنی اول عضوی حامل اولان کمیکه دینور انجك کمیکی کبی یقال ضربه فاصاب صمیمه ای العظم الذی به
قوام العضو وهر نسنه نك خالصنه دینور یقال هو صمیمه ای بنکه وخالصه وصمیم الحرّ والبرد حرارت وبرودتك اشدّنه
اطلاق اولنورکه خالصی اوله جقدر یقال جاء فی صمیم الحرّ وصمیم البرد ای فی اشدّه ویمورطه نك قوری اولان طشره
قبوغنه دینور وحسب ونسبی مغشـوش اولمیه رق تلون وتلاعب مقوله سی معـایبدن صاف وآزاده آدمه
اطلاق اولنور یقال رجل صمیم ای محض وبونك مفرد وجمعی برابردر ﴿التصمیم﴾ تفعیل وزننده برایشه یاخود
برنسـنه یه قطعا نکول ایلمامك وجه اوزره عزیمت صادقه ایله عزیمت ایلك معناسـنه در یقال صمّم فی الامر
والشیٔ اذا مضی وبرنسنه یی دیشیله صالیورمك وجه اوزره اصروب طوتمق معناسـنه در یقال صمّم الشیٔ
اذا عضّ فنیب وقلج کمیکه ایریشوب کمیکی دخی کسمك معناسـنه در واکراك واوناق یرینه راست کلوب بری
برندن آیررسه تطبیق دینور یقال صمّم السیف اذا اصاب المفصل وقطعه او طبّق * شـارح دیرکه نسخه لرده غلط
واردر زیرا جمیع اصولده صمم السیف اذا مضی فی العظم وقطعه فاذا اصاب المفصل وقطعه یقال طبق عبارتیله
مرسومدر ونسخه لرده وصمّم السیف اذا اصاب المفصل وقطعه وطبق عنوانیله مرقومدر واقعا طبق ماده سنده
التطبیق اصابة السیف المفصل عنوانیله مثبت اولمغله * شارحك تصحیحی اصوبدر انتهی * وتصمیم آته صاحبی علفی
دریغ ایلیوب دائما علف اکلنه مقتدر ایلمکله سموروب قرن قاسیق باغلق معناسنه مستعملدر یقال صمّم الرجل
الفرس العلف اذا امکنه منه فاحتقن فیه الشحم والبطنة وبرآدمه برلاقردی یی یا برقصه یی ازبرلتمك معناسـنه در
یقال صمّم صاحبه الحدیث اذا اوعاه ایاه ﴿الصمم﴾ فتحتینله و﴿الصمصام﴾ و﴿الصمصامة﴾ صادلرك فتحیله و﴿الصمصم﴾
زبرج وزننده و﴿الصمصم﴾ علبط وزننده و﴿الصماصم﴾ علابط وزننده و﴿الصمـاصمة﴾ علابطه وزننده
فتورسز شوقلو عزیمت صادقه صاحبی دلیر ومقدام وتوانا آدمه وآته دینور یقال رجل وفرس صمم وصمصام
وصمصامة وصمصم وصماصم وصماصمة ای مصمم وصمصام قطعا برنسنه دن یوزی دونمز واکیلوب
بوکلمز اولان کسیجی قلجه دینور صمصامه دخی دینور یقال ضربه بالصمصام والصمصامة ای بالسیف الذی لاینثنی
وصمصام عمرو بن معدی کرب حضرتلرینك قلجی اسمیدر وصمصم زبرج وزننده قالین کوده لو بودوره دینور
وقلج کبی ایشلك ودلیر ومقدام آدمه دینور یقـال هو صمصم ای جریٔ ماض ﴿الصمصمة﴾ زبرجه وزننده
وصادلرك فتحیله برقوم وجماعتك متعین رئیس وذیشاننه دینور یقال هو صمصمة القوم ای وسطهم یعنی سیّدهم
وجماعت انسانی یه دینور جمعی صمصم در هاسز وصمصم علبط وزننده وصماصم علابط وزننده ارسلانه دینور
﴿الصمصم﴾ فدفد وزننده پك بخیل وجری کمسه یه دینور یقال رجل صمصم ای بخیل جدّا ﴿الصمیصاء﴾ غبیراء وزننده
غرزدیدیکلری نباته شبیه برنبات اسمیدر ﴿الاصمان﴾ تثنیه بنیه سـیله بلاد بنی عامر بن صعصعه ده ایکی موضعه
اطلاق اولنور بری اصمّ الجلحاء وبریسی اصمّ السمره در بلادمزبوره صکره بنو کلاب یوردی اولمشدر ﴿الصنم﴾
صادك ونونك فتحیله رایحه بدو چرکین اولمق معناسنه مصدر واسم اولور یقال صنمت الرایحة صنما من الباب الرابع

اذا خبثت وقول جنسی بیوب قوتلنمك معناسنه‌در یقال صنم العبد اذا قوی وصنم مشرکینك پرستش ایتدکلری بته دینور وثن معناسنه وصنم لفظی شمن معربیدرکه فارسیدر مترجم دیرکه بعضلر صنم ایله وثن بیننی فرق ایلدیلر صنمی جواهر معدنیهٔ مذابه‌دن دوزلمش بته ووثنی احجار واخشابدن ساخته بته تخصیص ایلدیلر (الصنم) کتف وزننده قویّ وزورمند کوله‌یه دینور یقال عبد صنم ای قویّ (الصنمة) فتحاتله قوش یلکنك بتون قامشنه دینور وآفت وداهیه‌یه دینور صلمه لفظنده لغتدر (الصنمان) فتحاتله دمشق قضاسنده برقریه آدیدر (التصنیم) تفعیل وزننده صورت دوزمك معناسنه‌در یقال صنم الرجل اذا صوّر وناقه‌یه خوشجه تقید وتیمار ایلمکله سودینی چوغالتمق معناسنه‌در یقال صنم النوق اذا غرزها (الصنمات) فرحات وزننده صنمه‌نك جمعیدر سودی چوق ناقه‌یه دینور (بنو صنامه) ثمامه وزننده اشعر قبیله‌سندن بربطندر (صنم) صادك ضمیله برموضع آدیدر (اقلیم الاصنام) اندلس اولکه‌سنده برایالت آدیدر (بنو صنیم) زبیر وزننده بربطندر (الصهمیم) قندیل وزننده سید وشریف وعالیشان آدمه دینور یقال هو صهمیم ای سید شریف وبوکورمز اولان دوه‌یه علی قول بدخوی اولانه دینور یقال جمل صهمیم ای لا یرغو والسیء الخلق منه وشول جسور ودلیر ومقدام آدمه دینورکه مراد ایلدیکی نسنه‌دن اصلا دونمیوب وصاپمیوب ثبات واصرار ایله اقدام ایدر اوله یقال رجل صهمیم اذا کان لا یثنی عن مراده وخالص نسنه‌یه دینور کرك خیرده وکرك شرده اولسون یقال هو صهمیم ای خالص وباجقی‌یه ویریلان بخششه دینور حلوان کاهن معناسنه (التصهمم) تدحرج وزننده صهمیم آدمه یعنی سید وعالیشان کسه‌یه شبیه وضع وعمل وحرکت ایلمك معناسنه‌در یقال تصهمم الرجل اذا عمل عمل الصهمیم (الصیهم) قطر وزننده و(الصیهم) جردحل وزننده جثه‌سی قالین ایری وشدید آدمه علی قول دائما باشنی یوقاری طوتر اولان آدمه دینور یقال رجل صیهم وصیهم ای غلیظ ضخم شدید اورفاع لرأسه مؤنثی صیهمه وصیهمه‌در (الصوم) نوم وزننده و(الصیام) کتاب وزننده اوروج طوتمق معناسنه‌در یقال صام الرجل یصوم صوما وصیاما اذا امسك عن الطعام والشراب والکلام والنکاح والسیر * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره صوم امساك وسکون عن الفعل معناسنه موضوعدر وعرف شرعده طعام وشراب وجماعدن نیته مقارن خیط ابیضدن خیط اسوده قدر امساك ایلمکده استعمال اولندی انتهی * وصوم اولومی داتمق معناسنه مستعملدر افراط جوع وعطشدن مغشی علیه اولوب هلاك درجه‌سنه وارمق تصوّرینه مبنیدر یقال صام منیته اذا ذاقها ودوه قوشی چقرمق معناسنه مستعملدر اوخلالده سکون وتوقف ایلدیکیچون یقال صام النعام اذا رمی بذرقه وصوم دوه قوشنك نجسنه دینور اسم مفعول معناسنه‌در وصوم بربد منظر شجرك اسمیدر وشجر مزبورك آلتنده کولکه‌لنمك معناسنه‌در یقال صام الرجل اذا تظلل بالصوم ونصف نهار وقتی اولمق معناسنه مستعملدر کویاکه شمس اول درجه‌ده توقف ایدرکبی تخیل اولنور نته‌که تفسیر آتی مشعردر یقال صام النهار اذا قام قائم الظهیرة وصمت وسکوت معناسنه‌در نته‌که اشارت اولندی یقال صام الرجل اذا صمت ویل ساکن اولمق معناسنه مستعملدر یقال صامت الریح اذا رکدت وصوم شهر رمضانه اطلاق اولنور حالّ ومحل علاقه‌سیله یقال جاء شهر الصوم ای شهر رمضان وکلیسایه دینور یقال النصرانیّ فی صومه ای بیعته وصوم صائم اولان آدمه اطلاق اولنور مفرد وجمعی برابردر مصدر اصلی اولمق حسبیله یقال رجل صوم وقوم صوم ای صائم (الصائم) و(الصومان) عطشان وزننده و(الصوم) قوم وزننده اوروجلو آدمه دینور جمعی صوّام وصیام کلور رمّان وزننده وصوّم وصیم کلور رکع وزننده وصیم کلور صادك کسریله یاء مجاورتیچون وصیام کلور کتاب وزننده وصیامی کلور سکاری وزننده (الصوام) سحاب وزننده صوسز قیریره دینور یقال ارض صوام ای یابسة لا ماء بها (المصام) و(المصامة) ها ایله آت طوره‌جق یره دینور اخورکبی یقال هذا مصام الفرس ومصامته ای موقفه (الصیم) قنب وزننده کوده‌سی دیرنکلو وطقناز وپك شدید انسان وحیوانه دینور

فصل الضاد

فصل الضاد (الضبثم) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده و(الضباثم) علابط وزننده ارسلانه دینور وضبثم بن ابی یعقوب تابعیندندر (الضبارم) علابط وزننده و(الضبارمة) علابطه وزننده ارسلانه دینور ودشمن اوزره دلیر وبی پروا بهادره دینور یقال رجل ضبارم وضبارمة ای جریء علی الاعداء (الضیثم) ثای مثلثه ایله حیدر وزننده ارسلانه دینور (الضجم) فتحتینله آغز یاخود آورد یاخود دوداق یاخود چکه یابیونا اکری اولمق معناسنه‌در کذلك قیو ویاره مقوله‌سنده دخی مستعملدر مصدر واسم اولور یقال مثلا ضجم فمه او شدقه وکذلك البئر والجرح ضجما من الباب الرابع اذا عوج ویقال فی فمه ضجم ای عوج (الاضجم) وصفدر ضجم ایله متصف کشی‌یه دینور وضبیعة اضجم برقبیله‌در پدرلرینه مضاف اولمشدر مزبورکژ دهان اولدیغیچون ملقب اولمشیدی وبوقیس

قفه دیدکلری کبیدر ﴿التضاجم﴾ تفاعل وزننده اختلاف معناسنه در یقال تضاجم الامر بینهم اذا اختلف
﴿المتضاجم﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله اغزی اکری کژدهان آدمه دینور یقال رجل متضاجم ای معوجّ الفم ﴿الضجمة﴾
غرفه وزننده بر بدرایحه بوجك اسمیدر ﴿ضجعم﴾ قنفذ وجعفر وزنلرنده بر بطن پدرینك اسمیدر اهالیسنه
ضجاعم وضجاعمه دیرلر ضادلرك فتحیله نسبت ایچون آخرینه هاء زیاده اولندی مزبورلر سلفده ملوك شام ایدیلر
﴿الضخم﴾ ضادك فتحی وخای معجمه نك سكونیله و﴿الضخم﴾ و﴿الاضخم﴾ احمد وزننده ومیمك تشدیدیله جائزدر
شارحك بیاننه كوره تشدید حالت وقفده اشعاره مخصوصدر زیرا بعض عرب ماقبلی متحرك اولان حرف اوزره
وقف ایلدكده آنی مشدّد ایدرو ﴿الضخام﴾ غراب وزننده ایری وقباوعظیم اولان شیئه دینور علی قول عظیم الجرم
كثیراللحم اولان انسان وحیوانه دینور یقال هو ضخم وضخم واضخم واضخم وضخام ای عظیم اوعظیم الجرم
كثیراللحم * شارح دیركه بونلر بالجمله وصفدر ووزن اوّلك جمعی ضخمات كلور كذلك خانك سكونیله زیرا صفتدر
عینك تحریكی اسمه مخصوصدر انتهی ﴿الضخم﴾ عوج وزننده و﴿الضخامة﴾ سلامه وزننده برنسنه ضخم اولمق
معناسنه در یقال ضخم ضخما وضخامة من الباب الخامس اذا كان ضخما ﴿الضخم﴾ ضادك فتحیله وصفدركه
ذكراولندی وواسع یوله اطلاق اولنور یقال طریق ضخم ای واسع وآغرصویه وصف اولوركه خوشكوار اولمز
یقال ماء ضخم ای ثقیل وبنو عبد بن ضخم سلفده عرب عاربه دن برجاعت ایدی حالا منقرضلردر ﴿الاضخومة﴾
اضحوكه وزننده عرب نسوانك بیوك كوسترمك ایچون قیچلرینه باغلدقلری بوغچه‌یه دینور عظامه معناسنه در
﴿المضخم﴾ منبر وزننده صدمات وضرباتی شدید آدمه دینور یقال رجل مضخم ای شدیدالصدم والضرب وشان وشرف
عظیم صاحبی اعیان وسركاره دینور یقال هو مضخم بین قومه ای سید شریف ضخم ﴿الضخمة﴾ خدبّه وزننده
بدنی دوشكلی خوشمنظر ونازك تن خاتونه دینور ﴿الضرم﴾ فتحتینله پك آجقمق علی قول پك آجلقدن یاخود سائر
عارضه دن یانوب یاقلمق معناسنه در اشتعال نار معناسندن مأخوذدر یقال ضرم الرجل ضرما من الباب الرابع
اذا اشتدّ جوعه اوحرّه وافراط خشم وغضبدن پرآتش اولمق معناسنه مستعملدر یقال ضرم علیه اذا احتدم
غضبا وصفره ده اولان طعامدن قطعا ترك ایلامك اوزره طعامه آتش كبی كیرشمك معناسنه مستعملدر یقال ضرم
فی الطعام اذا جدّ فی اكله لایدفع منه شیئا وآتش علولنمك معناسنه در یقال ضرمت النار اذا اشتعلت ﴿التضرّم﴾
تفعل وزننده بودخی برآدمه پك اویكه لنوب پرآتش اولمق معناسنه در یقال تضرّم علیه اذا احتدم غضبا
وآتش علولنمك معناسنه در یقال تضرّمت النار اذا اشتعلت ﴿الاضرام﴾ همزه نك كسریله و﴿التضریم﴾
تفعیل وزننده و﴿الاستضرام﴾ آتشی طوتشدیروب علولندرمك معناسنه در یقال اضرم النار وضرّمها
واستضرمها اذا اوقدها ﴿الاضطرام﴾ افتعال وزننده بودخی آتش علولنمك معناسنه در یقال اضرم النار
فاضطرمت وصاچ وصقاله كركی كبی قیرسرپمك معناسنه مستعملدر یقال اضطرم المشیب اذا اشتعل ﴿الضرام﴾
كتاب وزننده آتش علولندیره جك اوطون قیرقلرینه دینور یاخود ضعیف ویومشق اولنلرینه یاخود كندیده
آتش قوری اولمیاننه یاخود علولی اوطونه دینور تركیده بونلره طوترق وكوسكی تعبیر اولنور واكا ضرامه دخی
دینور هایله تقول اشعل النار بالضرام والضرامة ای دقاق الحطب اوما ضعف ولان اوما لاجمر له اوما اشتعل
من الحطب ﴿الضرم﴾ كتف وزننده آج آدمه اطلاق اولنور یقال هو ضرم ای جائع وطوشنجل قوشنك یاوریسنه
دینور وپك یوكرك دونده آته وصف اولنور یقال فرس ضرم ای عدّاء ﴿الضرمة﴾ فتحاتله اوجی یانمغله آتشلو
اولان خرما دالنه یاخود یاوشان تعبیر اولنان اوته دینوركه طوترق ایدرلر وآتش قورینه دینور یاخود مطلقا
آتشه دینور نار معناسنه وعربلر خانه ده بركسه یوقدر دیه جك یرده مابالدّار نافخ ضرمة دیرلر یعنی برآتش اوفلیجی
یوقدركه فرد واحد یوقدر دیمكدن كنایه در ﴿ضرمة﴾ حمزه وزننده ابن صرمه دركه صاد مكسوره ایله در هاشم
بن حرمله نك جدّیدر ﴿الضرم﴾ ضادك ضمی وكسریله برخوشبو شجر آدیدر ثمری بلوطه وچچكی سعتر چچكنه
شبیه وآندن اتخاذ اولنان عسل انواعندن افضل اولور علی قول اسطوخودوس اسمیدركه لفظ یونانیدر تركیده
قاره باش دیدكلری نباتدر ﴿الضرامة﴾ كتابه وزننده شجر بطم اسمیدركه ساقز اغاجی دیدكلریدر ﴿ضریم﴾ حذیم
وزننده برجنس شجرك صمغیدر ﴿الضیرم﴾ حیدر وزننده حریق معناسنه دركه یانمش نسنه‌یه دینور * شارح دیركه
امّهات سائره ده امیر وزننده مرسومدر ﴿ضرمة﴾ جهینه وزننده یمنده برحصار آدیدر ﴿الضرزم﴾ زبرج وزننده
و﴿الضرزم﴾ جعفر وزننده قوجه ناقه‌یه دینور علی قول كنجلكدن هنوز برمقدارجه بقیه سی قالمش اولاننه
دینور یاخود یاشلو اولوب سودی آزجه اولاننه دینور وضرزم زبرج وزننده پك صوقجی یلانه دینور یقال افعی

ضرزم اى شديد العضّ ﴿ الضرزمة ﴾ دحرجه وزننده پك اصرمق معناسنه در يقال ضرزمه اذا عضه شديدا
﴿ ضرسام ﴾ قرطاس وزننده بر معروف صويك آديدر ﴿ الضرسامة ﴾ ضرغامه وزننده سلپوك ولئيم واصلا ايشه
يرامزچولپه آدمه دينور يقال رجل ضرسامة اى رخولئيم فسل ﴿ الضرضم ﴾ ضادمعجمه ايله جعفر وزننده ارسلانه
دينور ومطلقا يرتجى جانورك ارككنه دينور ﴿ الضرطم ﴾ زبرج وزننده ايرى قرنلو انسان وحيوانه دينور يقال رجل
وفرس ضرطم اى الضخم البطن ﴿ الضراطمىّ ﴾ ضادك ضميله ايرى وتصلق ياقشقشز فرجه دينور ﴿ الضرغم ﴾
غين معجمه ايله جعفر وزننده و ﴿ الضرغام ﴾ جريال وزننده و ﴿ الضرغامة ﴾ جرياله وزننده ارسلانه دينور وضرغامه
بهادر ودلاوره اطلاق اولنور يقال هو ضرغامة اى شجاع وقوىّ وتوانا پوغوره وآيغره اطلاق اولنور وياوز
آدمه اطلاق اولنور رجل شديد معناسنه بعض نسخه ده والوحل اشلديد عبارتيله مرسوم اولمغله شدّتلو
اوزلو چامور ديمك اولور لكن نسخهٔ اولى اصوبدر ﴿ الضرغمة ﴾ دحرجه وزننده و ﴿ التضرغم ﴾ تدحرج وزننده
ارسلانلنمق معناسنه دركه ارسلان كبى بهادرلق ايلكدن عبارتدر يقال ضرغمت الابطال وتضرغمت اذا فعلت
فعل الضرغام وتشبهت به ﴿ الضغم ﴾ لغم وزننده اصرمق معناسنه در على قول اوك ديشلر ايله اصرمقدن يواشجه
اصرمق ياخود خوشلنديغى نسنه يى اغزينى طولديره رق قاوره يوب اصرمق معناسنه در يقال ضغم الشئ وضغم به
ضغما من الباب الثالث اذا عضه اوعضا دون النهش اوهو ان يملأ فه مما هوى اليه ﴿ الضغامة ﴾ ثمامه وزننده
اصروب براقيلان شيئه دينوركه اصرقلى نسنه اولور يقال هو ضغامته اى مامضغه ولفظه ﴿ الضيغم ﴾
حيدر وزننده دائما اصرمق شانندن اولان انسان وحيوانه دينور وارسلانه دينور ضيغمىّ دخى دينور
ياى نسبتله ﴿ الضمّ ﴾ ضادك فتحى وميمك تشديديله برنسنه يى برشيئه يناشدروب قوشمق معناسنه در يقال
ضمه اليه ضما من الباب الاول اذا قبضه اليه ﴿ الانضمام ﴾ انفعال وزننده مطاوعدر برنسنه برشيئه يناشوب
قوشلق معناسنه در يقال ضمه اليه فانضمّ ﴿ التضامّ ﴾ تفاعل وزننده برى برينه يناشوب قوشلق معناسنه در
يقال تضامّوا حتى تتامّوا مأته رجل ﴿ المضامّة ﴾ مفاعله وزننده برنسنه يى برشيئه قوشمق معناسنه در
يقال ضامّه اليه اى ضمه وتقول ضامّنى صاحبى الى امر كذا اى ضمه ﴿ الاضطمام ﴾ افتعال وزننده بركسه
برنسنه يى كندى نفسنه ضمّ ايلك معناسنه دركه كندى قبوللنمقدن عبارتدر يقال اضطمّ الشئ اذا ضمه الى نفسه
وقاپلق معناسنه مستعملدر يقال اضطمّ عليه اذا اشتمل ﴿ الضمام ﴾ غراب وزننده شول نسنه يه دينوركه
انكله برنسنه برشئ آخره ضمّ والحاق اولنه ﴿ الضمّ ﴾ و ﴿ الضمام ﴾ ضادلرك كسريله داهيهٔ شديده يه دينور
وبونك صاد مهمله دن مصحف اولمسى مظنوندر وصاد مهمله ايله صوابدر ﴿ الاضمامة ﴾ همزهٔ مكسوره ايله جماعته
اطلاق اولنور جمعى اضاميم كلور جماعات معناسنه ومنه يقال فرس سبّاق الاضاميم اى جماعات الخيل
مترجم ديركه لسانمزده سيپاره تعبيراولنان اطفال جزؤلرينه اضباره اطلاق ايلدكلرى بوملابسه ايله در ﴿ الضموم ﴾
صبور وزننده ايكى اوزون تپه ارالغندن كلان دره يه دينور ﴿ الضمضم ﴾ فدفد وزننده طارغين آدمه دينور
غضبان معناسنه وخشمناك ارسلانه دينور وجرأتلو دلير وپردل آدمه دينور وجسيم وتنومندكسه يه دينور
يقال هو ضمضم اى جرئ وكذا جسيم وضمضم بن الحارث وضمضم بن قتاده اصحابدندر وضمضم بن
حوس وضمضم بن زرعه وضمضم الملوكى ابوالمثنى محدّثلردر ﴿ الضماضم ﴾ علابط وزننده و ﴿ الضمضم ﴾
علبط وزننده بونلرده ارسلانه وجرئ ودلير آدمه دينور ﴿ الضمضمة ﴾ زلزله وزننده بر آدم كندى نفسنى
تشجيع وتقويتله بهادرلق ايلك معناسنه در يقال ضمضم فلان اذا شجع قلبه ومال موجودك مجموعنى سپوروب
آلمق معناسنه در يقال ضمضم المال اذا اخذه كله وارسلان حيقرمق معناسنه در يقال ضمضم الاسد
اذا صوّت ﴿ الضمام ﴾ كتاب وزننده اساميدندر ضمام بن ثعلبه وضمام بن زيد بن ثوابه اصحابدندر ﴿ الضمضام ﴾
ثرثار وزننده كورديكى والى يتشديكى نسنه يى قبوللنور اولان آدمه دينور يقال رجل ضمضام اذا كان يحتوى
على كل شئ ﴿ الضمة ﴾ ضادك فتحيله قوشى يه اطلاق اولنور آتلرى برى برينه ضم ايلديكيچون يقال استبقوا
فى الضمة اى الحلبة ﴿ الضوم ﴾ نوم وزننده ضيم لفظنده لغتدركه ظلم معناسنه در يقال ضام يضوم ضوما
لغة فى ضام يضيم ضيما ﴿ الضهزم ﴾ زاى معجمه ايله زبرج وزننده لئيم وكم مايه كمسه يه دينور يقال هو ضهزم
اى لئيم ﴿ الضيم ﴾ ضادك فتحيله بركسه نك حق ومطلوبنى نقص ايلك معناسنه در يقال ضامه حقه
يضيمه ضيما اذا انتقصه وظلم وبيداد معناسنه دركه اسمدر جمعى ضيوم كلور يقال ما هذا الضيم اى الظلم وبو
فى الاصل مصدر اولوب بعده اسم اوله رق استعماله جعلندى ﴿ الاستضامة ﴾ بو دخى بر آدمه جور ايدوب

(حقنى)

فصل الطاء

خقنی اکسك ویرمك معناسنه‌در یقال استضامه حقه اذا انتقصه (المضیم) مکیل وزنده و (المستضام) حق تنقیص ایله جور اولنمش آدمه دینور یقال هو مضیم ومستضام ای منتقص حقه (الضیم) ضادك کسریله طاغك بر کوشه‌و ناحیه‌سنه دینور و سراتده‌بر موضع معروف یاخود بر وادی یاخود برجبل آدیدر (ضیم) زبیروزننده ابن ملیح الفهمی درکه رجالات عربدندر تجز بعونه تعالی ﴿فصل الطاء﴾ (الطحمة) طانك حرکات ثلاثی وحای مهمله‌نك سکونیله بربیوك وچوق نسنه‌نك براوغوردن یوریوب کلان کومنه دینور چایك وسیل صوینك طلازی وکیجه‌نك بردن آفاقه چوکوب بصان قرا کولغی کبی یقال اتتهم طحمة الوادی اوالسیل اواللیل ای دفعته وجماعت معناسنه در یقال طرقتهم طحمة من الناس ای جماعة (ابو طحمه) طلحه وزننده عدیّ بن حارثه‌نك کنیه‌سیدرکه شرفای عربدندر (الطحمة) همزه وزننده چوق دوه‌لره دینور وجنك ومعرکه‌سی شدید اولان بهادره دینورکه بردن شهاب کبی حمله ایدوب اصلا روکردان اولمیه یقال هو طحمة ای شدید العراك (الطحماء) صحراء وزننده و (الطحمة) تمره وزننده بر نبات علی قول آیرق دیدکلری نبات آدیدر (المطحوم) طلو نسنه‌یه دینور یقال اناء مطحوم ای مملؤ (الطحوم) صبور وزننده عنف وشدّتله بردن آتیلوب یورراولان نسنه‌یه‌دینور سیل وموج کبی یقال شیٔ طحوم ای دفوع (الطحرمة) دحرجه‌وزننده طولدرمق معناسنه‌در یقال طحرم السقاء اذاملأه و یایه کریش طاقق معناسنه‌در یقال طحرم القوس اذا وترها (الطحرمة) زبرجه‌وزننده نسنه معناسنه‌در یقال‌ماعلیه طحرمة‌ای شیٔ (الطحلمة) زبرجه وزننده برپارچه‌بلوده دینور یقال مافی السماء طحلمة ای غیم (الطخمة) خای معجمه ایله تمره وزننده کچی سوریسنه دینور (طخمه) طانك کسریله خوشب نام تابعینك پدری اسمیدر (الطخمة) غرفه‌وزننده‌برونك اوکنده اولان سیاهلغه‌دینور (الاطخم) احمر وزننده شول قوچه‌دینورکه باشی‌سیاه وسائر اعضاسی قومرال‌اوله یقال کبش اطخم ای رأسه اسود وسائره کدر ویاغزآته دینورکه برونی ودوداقلری سمتی زیاده‌جه سیاه اوله وانسانك ودابّه‌نك برونلری اوکنه دینور وشول تاب وطراوتی چکلمش اته دینورکه لونی بوزیلوب پصدرمه کبی قرامتق اولمش اوله یقال لحم اطخم ای جافّ یضرب الی سواد (الطخیم) امیر وزننده اطخم ایله معنای اخیرده مرادفدر یقال لحم طخیم ای اطخم (الاطخمام) احرار وزننده ات قوریوب پصدرمه کبی قرامتق اولمق معناسنه‌در یقال اطخمّ اللحم اذا صار اطخم (الطخوم) تخوم وزننده ومراد فیدرکه سنور وحدودلره دینور (الطخم) طانك فتحیله و (الطخامة) فخامه وزننده تکبرلك ایلمك معناسنه‌در یقال طخم الرجل طخما من الباب الثالث وطخم طخامة من الباب الخامس اذا تکبر (طخیم) زبیر وزننده ابن ابی الطخماء‌درکه شاعردر (الطخارم) علابط وزننده طارغین واویکه‌لو آدمه دینور یقال رجل طخارم ای غضبان (الطرم) طانك کسری وفتحیله کوج بالنه دینور تقول اطعمنا طرما ای شهدا وقیمغه دینور زبد معناسنه وقوانلرده طولمش باله یاخود بال ایله طپطلو قوانه دینور وطرم مصدر اولور قوانلر بالله طپطولو اولمق معناسنه یقال طرمت بیوت الزنابیر طرما من الباب الرابع اذا امتلأت من الطرم (الطرامة) ثمامه وزننده بعض دیشلره چوکمش خضرته دینور یقال باسنانه طرامة ای خضرة و دیشلرك ارالغنه صوقشمش طعام پارچه‌لرینه دینورکه خلال ایله اخراج اولنور (الاطرام) همزه‌نك کسریله دیشلرك اوزرلری یشللنمك معناسنه در یقال اطرمت اسنانه اذا رکبت علیها الخضرة و دیشلرك ارالقرنده طعام بقیه‌سی قالمغله اغزك طعمی ورایحه‌سی بوزلمق معناسنه در یقال اطرم فوه اذا تغیر للطرامة (الطرمة) طانك حرکات ثلاثی ورانك سکونیله اوست دوداغك اورته‌سنده اولان یوه دینور (الطرمة) تمره وزننده جکره دینور کبد معناسنه (الطرم) طانك ضمیله اوجاغه دینور طرمه دخی دینور هاله و برشجر آدیدر (الطرم) فتحتینله قواندن بال صیزوب اقمق معناسنه‌در یقال طرم العسل طرما من الباب الرابع اذا سال من الخلیة (التطرم) تفعل وزننده سوزی طوتقون طوتقون سویلك معناسنه‌در وعند البعض قارشق وشوریده سویلك معناسنه‌در یقال تطرّم فی کلامه اذا التاث (التطریم) تدحرج وزننده چاموره بیلاشمق معناسنه‌در یقال تطریم فی الطین اذا تلوث (الطریمة) دحرجه وزننده صو بوزیلوب یوصونلنمق معناسنه‌در یقال طریم الماء اذا خبث وعرمض و برنسنه قات قات اولمق معناسنه‌در یقال طریم الشیٔ اذا طبق ای صار طبقا علی طبق (الطریم) حذیم وزننده باله دینور عسل معناسنه وصیق‌وقالین سحابه دینور ومنه یقال طار طریمه اذا احتدّ یعنی پك خشم وغضبنده‌یه‌ی دیمکدن کنایه اولور (الطرثمة) ثای مثلثه ایله دحرجه وزننده غضبدن یاخود کبر ودماغدن باشی برنوّل اد- اپسم وخاموش طورمق معناسنه‌در

يقال طرثم الرجل اذا اطرق من غضب او تكبر (الطرحوم) حاى مهمله ايله عصفور وزننده اوزون طويل معناسنه در
وبر يرده چوق طوروب متغير اولمش صويه دينور يقال ماء طرحوم اى آجن (المطرخمّ) خاى معجمه ايله مشمعلّ
وزننده يانى اوزره ياتمش آدمه دينور مضطجع معناسنه در وطارغين آدمه دينور يقال رجل مطرخمّ اى غضبان
وخودبين ومتكبر آدمه دينور وهرياني اويغون اسباب اندامى تمام تازه ودلبر جوانه دينور يقال شابّ مطرخمّ اى
الحسن التامّ (الاطرخمام) اشمعلال وزننده كوزك نورى فرسز وضعيف اولمق معناسنه در يقال اطرخمّ الرجل
اذا كلّ بصره وكيجه مظلم اولمق معناسنه در يقال اطرخمّ الليل اذا اسودّ (الطرسمة) دحرجه وزننده
بركمسه باشنى اشاغى اكوب ساكت واپسم طورمق معناسنه در يقال طرسم الرجل اذا اطرق وجنكدن ياغيرى
نسنه دن قورقوب چكلمق معناسنه در يقال طرسم عن القتال وغيره اذا نكص (الطرشمة) شين معجمه ايله كيجه
قراكو اولمق معناسنه در يقال طرشم الليل اذا اظلم (الاطرغمام) غين معجمه ايله افعلّال وزننده متكبر وخودبين
اولمق معناسنه در يقال اطرغمّ الرجل اذا تكبّر (المطرهمّ) مشمعلّ وزننده هنوز باشنه يولار چكورلمامش كوره
وعجمى دوه يه دينوركه سركشلك ايدر يقال بعير مطرهمّ اى مصعب لم يمسسه حبل وقدّ وقامتى معتدل يال وبال
صاحبى تازه جوانه دينور (الاطرهمام) اشمعلال وزننده جوان يال وبال صاحبى موزون قامت قوپمق معناسنه در
يقال اطرهمّ الشابّ اذا صار مطرهمّا (الطسوم) قعود وزننده محو ونابود اولمق معناسنه در يقال طسم الشئ طسوما
من الباب الثانى اذا انطمس (الطسم) رسم وزننده متعديدر محو ونابود ايلمك معناسنه در تقول طسمته اذا طمسته
(الطسم) فتحتينله امتلاء اولمق معناسنه در يقال طسم الرجل طسما من الباب الرابع اذا اتخم وتوز ودومان
باصمغه دينور يقال ماهذا الطسم اى الغبرة وقرا كولغه دينور ظلام معناسنه (الاطسمة) همزه نك ضميله اسطمه
وزننده ومرادفيدركه برنسنه نك كوم يرينه دينور دريانك انكين يرى كبى (الطواسيم) طانك فتحيله كه قرأن كريمده
طسم سوره لريدر بونده وطواسين وحواميم سوره لرنده صواب اولان ذوات كلمه سيله جمع اولوب وذوات مفردلرينه
مضاف اوله رق ذوات طسم وذوات طس وذوات حاميم ديمكدر نته كه حم ماده سنده بيان اولندى * مؤلف اوراده
بالكز حاميمه متعلق كلام بيان ايلدى * لكن مترجم حقير شهابدن نفيس مقاله نقل وتحرير ايلمشدر (الطسام)
غراب وزننده و (الطسام) سحاب وزننده و (الطسام) شدّاد وزننده چوق توزه دينور تقول رأيته فى طسام الغبار
وطسامه وطسامه اى فى كثيره (طسم) رسم وزننده عاد قومندن بر قبيله دركه حالا منقرضلردر (الطسيم)
زبير وزننده طسم مزبوردن مصغردر بو معناده دركه عربلر برآدمك بر محله ياخود بركار ومشغله يه تردّد واشتغالى بيهوده
وباطل ولاطائل اولوب قطعا بر منفعت او جنه دسترس اولمسه اورده مياه طسيم ديرلر زيرا قبيلهٔ مزبوره منقرض
ومضمحل اولمشدر تصغيرى تحقير ايچوندر (الطعام) سحاب وزننده بغدايه اطلاق اولنور يقال فلان
يحتكر فى الطعام اى فى البرّ * شارح ديركه دوه قسمنه مال اطلاقى كبى طعام دخى بغدايده غالب اولمشدر انتهى
وطعام مطلقا اكل اولنه جق شيئه دينور جمعى اطعمه كلور جمع الجمعى اطعمات كلور وطعم طانك فتحيله وطعام
مصدر اولورلر نسنه اكل ايلمك معناسنه در يقال طعمه طعما وطعاما من الباب الرابع اذا اكله وطعم الشئ اول
نسنه نك داد ومزه سنه دينوركه چاشنى دخى ديرلر قوّت ذائقه ايله معلوم اولان كيفيتدر آجيلق وطتلولق
وبونلرك ميانه سى اولان داد ومزه كبى كرك طعام وكرك شرابده اولسون جمعى طعوم كلور يقال طعمه حلو اومرّ
واشتها اولنان طعامه دينور يقال احضر طعما وهو مايشتهى من الطعام واشتهايه مدار اولان شيئه دينور مثلا
طعامك لذّتى وحلاوتى واعتدالى كبى واغاج آشى يى قبول ايدوب طوتمق معناسنه در يقال اطعم الغصن فطعم
طعما من الباب الرابع اى وصل به غصنا فقبل الوصل وطويمق معناسنه مستعملدر يقال مايطعم آكل هذا
اى مايشبع وبوباب ثالثدندر * زيرا مؤلف كيمنع لفظيله تقييد ايلدى (الاطعام) همزه نك كسريله برآدمه طعام
يدرمك معناسنه در يقال اطعمه اذا صيرّه يطعم وخرما اغاجنك يمشى يتشمك معناسنه مستعملدر يقال اطعم النخل
اذا ادرك ثمره واغاجى اشيلامق معناسنه در يقال اطعم الغصن اذا وصل به غصنا من غير شجره (الطاعم)
و (الطعم) كتف وزننده طعام خصوصنده خوشحال اولان آدمه دينوركه وسعتى اولمغله طعامى فراوان
ونفيس اولان آدم اوله جقدر يقال رجل طاعم وطعم اى حسن الحال فى المطعم وطاعم طعامدن مستغنى اولمش
آدمه دينور تقول انا طاعم عن طعامكم اى مستغن (المطعم) منبر وزننده شديد الاكل آدمه دينور مؤنثى مطعمه در
(المطعم) مكرم وزننده واسع الرزق آدمه اطلاق اولنور يقال هو مطعم اى مرزوق (المطعام) محراب وزننده
خاندان ومضياف وميزبان آدمه دينور اوله رق رجل مطعام اى كثير الاضياف والقرى (الطعمة) غرفه وزننده

يه‌جك نسنه‌يه دينوركه يمنتی تعبيراولنور فارسيده خورالٔ دينور جمعی طعم كلور صردوزننده وطعام ضيافتنه دينور يقـال اتخذ لاخوانه طعمة ای دعوة وجهت كسب ومعاشه دينور يقـال فلان عفيف الطعمة ای نقیّ المكسب وطعمه اسـاميدندر طعمة بن ابيرق صحابه‌درو طعمة بن عمرو الكوفیّ محدّثدر ﴿الطعمة﴾ طانك كسريله بناء نوعدر سيرت اكل طعام معناسنه‌دركه يیش تعبيراولنور يقال انه لخبيث الطعمة ای السيرة فی الاكل ﴿الطعم﴾ طانك ضميله داتمق معناسـنه‌در يقال طعمه طعما من الباب الرابع اذا ذاقه وبرنسنه‌يه كوج يتمك معناسنه مستعملدر يقال طعم عليه اذا قدر وطعم طعامه دينور وقدرت معناسنه مستعملدر يقال هذا ليس فی طعمه ای قدرته واشباع ايدن طعامه اطلاق اولنور يقـال انّه طعام طعم ای يشبع من اكله *شارحك بيانه كوره موصوفك صفته اضافتی قبيلندندر صلوة الاولی كبی ﴿التطعّم﴾ تفعل وزننده برشيئی دادشدرمق معناسـنه‌در يقـال تطعم منه اذا ذاق وفی المثل *تطعم تطعم* ای ذق حتی تشتهی فتأكل يعنی هله بركرّه‌جك دادوب چاشنيسنی كوركه حظ ايلديككدن سـكا اكل ايلمكه شوق واشتها حاصل اولسون بومثل برايشه مباشرت ايلمكدن انديشه وتأخر ايدن كمسه‌يه تشويق واغرا ضمننده ايراد اولنور ﴿الطعوم﴾ صبور وزننده و﴿الطعيم﴾ اميروزننده اكله صلاحيتی اولان قربانلق حيوانه دينوركه نه آريق ونه سموز اوله يقـال جزور طعوم وطعيم ای بين الغثة والسمينة بونلرك تانيثلری ذبيحه اعتباريله‌در ﴿التطعيم﴾ تفعيل وزننده بودخی اغاجه آشی اورمق معناسـنه‌در يقال طعم الغصن اذا وصل به غصنا من غير شجره وسموزلكدن كميكلره ايليك يوريمك معناسـنه‌در يقـال طعم العظم اذا أمخّ بونده ثلاثی نسخه‌سی غلطدر ﴿الاطعام﴾ طانك تشديديله افتعال وزننده خرما قوريغی طتلولنمق معناسـنه‌در يقال اطعم البسر اذا صارله طعم وتقول العرب هو لايطعم ای لايتادب ولاينجع فيه مايصلحه يعنی فلان كنديسنه مدار فوز واصلاح اوله‌جق نصح وارشـاد وعبرت تاثير ايلمامكله هركز هشيار ومتادب اولمز ديه‌جك محلده ايراد اولنور ﴿المطعم﴾ محدّث وزننده و﴿الطعوم﴾ صبور وزننده و﴿المطعم﴾ افتعالدن اسم فاعل بنيه‌سـيله سموز اولمغله كميكلری ايلكلی اولان دوه‌يه دينور مذكر ومؤنثه وصف اولور يقال بعيروناقة مطعم وطعوم ومطعم ای بها نقی ومطعم محدّث وزننده شول سوده اطلاق اولنوركه طولومدن اكا طعم ورائحهٔ طيبه سرايت ايلمش اوله يقال لبن مطعم اذا اخذ فی السقاء طعما وطيبا ﴿المستطعم﴾ اسم مفعول بنيه‌سـيله آت قسمنك دوداقلرينه اطلاق اولنور ﴿المطعمة﴾ مكرمه وزننده و﴿المطعمة﴾ محسنه وزننده يايه اطلاق اولنور ﴿الاستطعام﴾ طعام طلب ايلمك معناسنه‌در يقال استطعمه اذا طلب الطعام وقول علیّ رضی الله عنه * اذا استطعمكم الامام فاطعموه * ای اذا استفتح فافتحوا عليـه يعنی امام قراءتده حصر اولوب سزدن فتح طلب ايدرسـه فتح ايليـه‌سز ديمكدر كوياكه قراءتی امام افندينك اغزينه ادخال ايدرلر ﴿التطاعم﴾ تفـاعل وزننده و﴿المطاعمة﴾ مفاعله وزننده اركك كوكرجين چيفتلشلمكه مباشرتدن مقدّمجه اغزينی ديشی كوكرجينك اغزينه ادخال ايلمك معناسنه مستعملدر كوياكه اوپشوب ايشه توطئه ايدرلر وبری برينك اغزينه طعمه ويرركبی برغريب معـامله ايدرلر يقال تطاعمت الحمامتان وطاعمتا اذا ادخل فمه فی فم انثاه ﴿مطعم﴾ محسن وزننده ابن عدی دركه اشراف قريشدندر ﴿المطعمة﴾ محسنه وزننده بوغازك باشنه دينوركه بومريجه اتدر غلصمه معناسـنه‌كه معده‌يه طعام اندن روان اولور ﴿المطعمتان﴾ محسنتان وزننده قوش قسمنك اياقلرنده ايلری طوران بری برينه مقابل ايكی پرمغه اطلاق اولنور شارح ديركه بوجوارح طيوره مخصوصدركه پنچه‌سنك ذكر اولنان پرمقلريله اخذ طعمه ايدر ﴿الطعومة﴾ صبوره وزننده بوغزليوب اكل ايلمك ايچون خانه‌ده آليقونيلان قيونه دينور يقال شاة طعومة اذا حبست لتؤكل ﴿طعيم﴾ زبيروزننده بررجل آديدر ﴿الطغام﴾ غين معجمه ايله سحاب وزننده فرومايه وارذال وسـفله كمسه‌لره دينور يقال هو طغامة من الطغام ای وغد من الاوغاد وكترونا معتبر قوشلره دينور مفردلری طغامه‌در واحمق وبيغز كمسه‌يه دينور ﴿الطغومة﴾و﴿الطغومية﴾ طالرك ضميله مصدرلردر حمق ودنائت معنالرينه‌در ﴿الطغم﴾ فتحتينله دريايه دينور وچوق صويه دينور ﴿التطغّم﴾ تفعل وزننده برنسنه‌يی بيلان آدم آنی بيلمزلنمك معناسـنه‌در يقال تطغم الرجل عليه اذا تجاهل ﴿الطلمة﴾ طانك ضميله اتمكه دينور يقال جاء وفی يده طلمة ای خبزة ﴿الطلام﴾ زنّار وزننده تنوم اسميدركه حب الشاهد انجدر تركيده كندر وكنور تخمی ديدكلريدر ورقنه اسرار وورق الخيال ديرلر ﴿الطلم﴾ فتحتينله مسواكی ترك ايلمكدن ناشی ديشلره عارض اولان كيروپاسه دينور يقال علا فی اسنانه طلم ای وسخ من ترك السواك ﴿الطلم﴾ طانك ضميله اوزرينه طبخ اولنان اتمكی يايدقلری سفره‌يه دينور ﴿الطلم﴾ طانك فتحيله طبخ اولنان اتمكلری ديزوب دوزلتمك معناسنه‌در يقال طلم الخبزة طلما من الباب الاوّل اذا سوّاها وعدّلها ﴿التطليم﴾ تفعيل

هنوز طبخ اولمش اتمکی صوغتمق ایچون ال ایله اوروب طابلمق معناسنه در یقال طلم الخبزة اذا ضربها بالید ومنه قول حسّان رضی الله عنه * یطلمهن بالخمر النساء * ای تمسح النساء العرق عنهنّ بالخمر یعنی دائما جنك وغارته مشغول اولدیغمزدن یوکرك کحیلان آتلرمز هرزمان عرقناك اولمغله نسوانلر آنلری اللریله اسّی اتمك تبرید ایدرکبی خمارلریله اوخشایه‌رق ترلرینی سیلوب ترویح ایدرلر بعضلر لامك تقدیمیله یلطمهن روایت ایلمشلریله ضعیف یاخود مردوددر شارح دیرکه تطلیم مسح عرق معناسنه مستعملدر نته‌که لسان العربده وطلم العرق عن جبینه ای مسحه عبارتیله مرسومدر انتهی (الطلحام) حای مهمله ایله قرطاس وزننده برموضع آدیدر (الطلحوم) زنبور وزننده بریرده چوق طورمقدن متغیر اولمش صویه دینور یقال ماء طلحوم ای آجن (الطلخوم) خای معجمه ایله طلحوم وزننده ومرادفیدر (الاطلخمام) اطرخمام وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی یقال اطلخمّ الرجل واللیل بمعنی اطرخمّ (الطلخام) قرطاس وزننده دیشی فیله دینور وبرموضع آدیدر وطلحام لفظنده لغتدر (الطمّ) طانك فتحی ومیمك تشدیدیله و(الطموم) عموم وزننده صوچوغالوب قبارمغله هریری باصوب بوریمك معناسنه‌در یقال طمّ الماء طما وطموما من الباب الاول اذا غمر وطولدرمق معناسنه‌در یقال طمّ الاناء اذا ملأه وقیویی اورتوب دوبدوز بلورسز ایلمك معناسنه در یقال طمّ الرکیة طما من الباب الاول والثانی اذا دفنها وسوّاها وبر نسنه پك چوغالمغله قباروب یوجلمك معنامنه مستعملدر یقال طمّ الشیء اذا کثر حتی علا وغلب وباشك برمقدار یرینی تراش ایلمك معناسنه‌در یقال طمّ رأسه اذا عضّ منه * شارح دیرکه اساسده اذا حلقه عبارتیله مبین اولمغله تمام تراش ایلمك اولور وطم صاچی قرقمق علی قول اوروب طورطوب باشده بوکمك معناسنه‌در یقال طمّ شعره اذا جزّه اوعقصه وقوش اغاجك تپه‌سنه قونمق معناسنه‌در یقال طمّ الطائر الشجرة اذا علاها وطمّ وطمیم جست وچالاك اولمق علی قول روی زمینده سیر وسیاحت ایتمك یاخود آهسته‌جه سکرتمك معناسنه‌در یقال طمّ الرجل والفرس طما وطمیما من الباب الثانی والاول اذا خف ای اسرع اوذهب علی وجه الارض اوعدا عدوا اسهلا (الطامّة) قیامته اطلاق اولنور جمله اوزره غالب ومستولی اولدیغیچون یقال نعوذبالله من هول الطامّة ای القیامة وداهیه‌یه اطلاق اولنور یقال رماه بالطامّة ای بالداهیة (الطمّ) طانك کسریله صویه اطلاق اولنور علی قول صویك یوزنده اولان خار وخاشاك وسائر نسنه‌یه دینور یاخود موجك وسیل صوینك آلوب کوتوردیکی سیلنتی‌یه دینور ودریایه اطلاق اولور وعدد کثیره دینور وقیویی قپایوب اورتدکلری طپراغه دینور وعجب معناسنه‌در وتعجب اولنه‌جق عجیب نسنه‌یه دینور ودوه قوشنك ارککنه دینور وبیوك ذکره دینور وجنسی پاك یوکرك آته دینور (الطمیم) امیر وزننده بودخی صویی پاك یوکرك آته دینور یقال فرس طمّ وطمیم ای جواد (الاطمام) همزه‌نك کسریله قیللری وتویلری قیرقمق زمانی یاقلشمق معناسنه‌در یقال اطمّ شعره اذا حان له ان یجز (الاستطمام) اطمام معناسنه (التطمیم) تفعیل وزننده قوش اغاجك دالنه قونمق معناسنه‌در یقال طمم الطائر اذا وقع علی غصن (الطمطم) و(الطمطمی) طارك کسریله و(الطمطمانیّ) طارك ضمیله لساننده عجمه اولمغله کلامی کما ینبغی بیان ایده‌مز اولان آدمه دینور یقال رجل طمطم وطمطمیّ وطمطمانیّ ای فی لسانه عجمة وطمطمانیة حمیر قبیله‌ء حمیر لغتنده اولان بعض کلمات منکره‌دن عبارتدرکه کلام عجمی‌یه شبیه اولور مثلا طاب الهواء دیه‌جك یرده طابم هواء دیرلر (الطمة) طانك ضمیله انسان نجسنه اطلاق اولنور عذره معناسنه وبرکومه قوری اوتلق پارچه‌سنه دینور (الطومة) طانك ضمیله اولومه دینور یقال اخذته الطومة ای المنیة وآفت وداهیه‌یه دینور ودیشی قبلوبغه‌یه دینور (المطهم) معظم وزننده شیشمان آدمه دینور یقال رجل مطهم ای السمین الفاحش السمن وبدنی نحیف ودقیق اولان آدمه دینمکله ضدّ اولور پس بناسی سلب ایچون اولور یقال رجل مطهم ای النحیف الجسم الدقیقة وتامّ وکامل اولان نسنه‌یه دینور یقال شیء مطهم ای تامّ ویقال اغید مطهم الحسن ای تامّه وحسن وجمالده فایق اولان محبوبه دینور یقال غلام مطهم ای البارع الجمال ویوزی شیشکن آدمه دینور یقال رجل مطهم ای المنتفخ الوجه ویوزی دکرمی وطوپاج آدمه دینور یقال رجل مطهم ای المدوّر الوجه المنتفخه (التطهم) تفعل وزننده ایکرنمك معناسنه‌در یقال تطهم الطعام اذا کرهه وتوحّش ایلمك معناسنه مستعملدر تقول فلان یتطهم عنا ای یستوحش (التطهیم) تفعیل وزننده اورکمك معناسنه‌در یقال طهم منه اذا نفر وایری وضخامتلو اولمق معناسنه‌در یقال طهم الشیء اذا ضخم ویقال فیه تطهیم ای ضخم (الطهم) طانك فتحیله وضمیله ناس وخلق معناسنه مستعملدر یقال ما ادری ایّ الطهم هو ای ایّ الناس هو (الطهمة) فرحه وزننده یوزینك اتی چلیمسز اولان خاتونه دینور یقال امرأة طهمة ای قلیلة لحم الوجه (الطهمة) غرفه وزننده صحمه معناسنه‌درکه الوانده‌ر محلنده ذکر

فصل الظاء

مطلب

اولندی یقال فی لونه طهمة ای صحمة (طهمان) سلمان وزننده وعثمان وزننده زبانزده‌در نبی اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك كوله‌لریدر وسعید بن العاصك دخی كوله‌سی اسمیدركه ایكیسیده صحابه‌لردر علی قول اسملری ذكوان‌در وابراهیم بن طهمان ائمهٔ اسلافدندر * مؤلف علی ارجاءفیه عبارتیله تقیید ایلمكله ظاهرا مرجئه‌دن اولدیغنی ایما ایلمشدر (الطیم) طانك فتحیله حق جل وعلا برآدمی برنسنه‌یه مجبول ومفطور ایلمك معناسنه‌در یقال طامه الله علی الخیر یطیم طیما ای جبله وبرآدم كوزل عملاو نیكوكار اولمق معناسنه‌در یقال طام الرجل اذا حسن عمله ﴿فصل الظاء﴾ (الظأم) ظانك فتحی وهمزه‌نك سكونیله كفتكو وجغلتی وشماطه معناسنه‌در یقال ماهذا الظأم ای الكلام والجلبة‌و برآدمك زوجه‌سنك ایشته‌سنه دینوركه بجاناق تعبیر اولنور یقال هو ظأمه ای سلفه وظأم جماع ایلمك معناسنه‌در یقال ظأم المرأة ظأما من الباب الثالث اذا جامعها (المظاءمة) مفاعله وزننده ایكی آدم ایكی همشیره آلمق معناسنه‌دركه بری برینه بجاناق اولمقدن عبارتدر یقال ظاءم فلانا اذا تزوج كل منهما اختا (الظعام) ظانك كسریله ظعان معناسنه‌دركه محفه‌یه دینور (الظلم) ظانك ضمیله برنسنه‌یی محلنه وضع المیوب محل مخصوصنك غیری‌یه وضع ایلمكه دینوركه اسمدر یقال فعلك هذا ظلم ای وضع الشیء فی غیر موضعه وبوندن مصدر حقیقی ظانك فتحیله دركاسیذكر * مؤلف بصائرده دیمشدركه ظلم ماده‌سی ظلمتدن مأخوذدر وضع الشیء فی غیر موضعه معناسنه‌در وضع مزبور یازیاده ایله یانقصان ایله یاوقتندن یامكانندن عدول ایله اولور وظلم اوچ كونه اولور بری بین الانسان وبین الله تعالی اولور بونك اعظمی كفروشرك ونفاقدر ثانی بین الظالم وبین الناس اولور ثالث بین الظالم وبین نفسه اولور قالدیكه ظلمك انواع ثلاثه‌سی فی الحقیقه ظلم للنفس‌در ظالم برظلمه ابتدارا ایلدكده ابتدا نفسنه ظلم ایتمش اولورتته‌كه ﴿وماظلمهم الله ولكن كانوا انفسهم یظلمون﴾ كریمه‌سی آنی ناطقدر انتهی (الظلم) ظانك فتحیله مصدر حقیقیدر برشیئی موقع مخصوصنك غیری‌یه وضع ایلمك معناسنه‌در مثلا عدل واحسان برینه برآدمه جور وبیداد ایلمك كبی یقال ظلمه ظلما من الباب الثانی اذا فعل له الظلم وبرآدمك حقنه ظلم ایلمك معناسنه‌دركه حقنی ویرمیوب یانقصان ویروب یاخود مالنی غصب ایلمكدن عبارتدر یقال ظلمه حقه اذا فعل لحقه الظلم ونقص معناسنه مستعملدر ومنه قوله تعالی ﴿ولم تظلم منه شیئا﴾ ای ولم تنقص وموقعی اولمیان محلده یر قازمق معناسنه‌در یقال ظلم الارض اذا حفرها فی غیر موضع حفرها وحیوانی علتی یوغیكن ذبح ایلمك معناسنه مستعملدر یقال ظلم البعیر اذا نحره من غیر داء ودره‌نك وچایك صویی مقدما هركز اوغرامدیغی یرلره وارمق معناسنه مستعملدر یقال ظلم الوادی اذا بلغ الماء منه موضعا لم یكن بلغه قبله وهنوز اویوب یوغرد اولمزن مقدم طولومك سودنی برآدمه ایچورمك معناسنه‌در یقال ظلم الوطب اذا سقی منه اللبن قبل ان یروب واركك اشك كبه اولان قانجق اشكه آشمق معناسنه مستعملدر یقال ظلم الحمار الاتان اذا سفدها وهی حامل ولبن ادراك المزدن اول خلقه ایچورمك معناسنه مستعملدر یقال ظلم القوم اذا سقاهم اللبن قبل ادراكه * شارح دیركه لبنك ادراكندن مراد یوغرد اولمسی اولمغله معنای اول ایله متحد اولور ازهری دیدیكه كرچه بزه بومثال بویلجه روایت اولندی لكن وهمدر صواب اولان ظلم الوطب وظلم اللبن اذا سقی منه قبل ان یروب عنوانیله اولمقدر انتهی * وظلم كیجه قراكو اولمق معناسنه‌در یقال ظلم اللیل ظلما من الباب الرابع اذا اظلم وظلم قاره دینور ثلج معناسنه وهذیل التغلبی قلجنك اسمیدر وظلم دیشك آب وتاب وصفاء ورونقنه اطلاق اولنوركه شدت بیاضندن دیشلره مزج وسرایت ایلمش سیاهلق نمایشنده تخیل اولنور قلجك صویی وجوهری كبی یقال تبسمت عن اسنان ذوات ظلم وهو ماء الاسنان وبریقها وهو كالسواد داخل عظم السن من شدة البیاض كفرند السیف وظلم منع معناسنه مستعملدر یقال ماظلمك ان تفعل كذا ای مامنعك (الظالم) و(الظلوم) صبور وزننده اسم فاعللردر ظلم وبیداد ایدیجی ستمكاره دینور (التظلم) تفعل وزننده بودخی برآدمك حقنه یامالنه ظلم ایلمك معناسنه‌دركه حقنی ویرمیوب یامالنی غصب ایلمكدن عبارتدر یقال تظلمه حقه اذا ظلمه ایاه وبرآدم ظلمی كندی نفسنه اسناد ایلمك معناسنه‌دركه اكابن ظلم ایتدم دیمكدن عبارتدر یقال تظلم الرجل اذا احال الظلم علی نفسه وظالمك ظلمندن شكایت ایلمك معناسنه‌در یقال تظلم منه اذا شكی من ظلمه (الاظلام) تشدید ظایله افتعال وزننده و(الانظلام) انفعال وزننده بركمسه طوع واختیاریله یاخود ناچاری ظالمك ظلمنه بیون صونوب یوكلنمك معناسنه‌در یقال اظلم الرجل وانظلم اذا احتمل الظلم (التظليم) تفعیل وزننده بركمسه‌یی ظلم وبیداده نسبت ایلمك معناسنه‌دركه اول ظالمدر دیمكدن عبارتدر یقال ظلم فلانا اذا نسبه الی الظلم (المظلمة) منزله وزننده و(الظلامة) ثمامه وزننده مظلوم حقنه دینوركه ظالمدن داد وتظلم

ایلدیکی نسـنه‌دن عبارتدر یقال عند فلان مظلمتی وظلامتی ای ماتظلمته ﴿الظلام﴾ ظانك كسریله و ﴿المظالمة﴾
مكالمه وزننده‌كه مفاعله‌دن مصدرلردر برآدمه ظلم ایلمك معناسـنه‌در ومنه یقال اراد ظلامه ومظالمته ای ظلمه
﴿الظلمة﴾ ظانك ضمیله و ضمتینله‌و ﴿الظلماء﴾ صحراءوزننده‌و ﴿الظلام﴾ سحاب وزننده قرا كولغه دینور یقال علت
الظلمة و الظلمة و الظلماء و الظلام وهو ذهاب النور * شارح دیركه نور ایله ظلمت بینلرنده تقابل العدم والملكه‌واردر
زیرا ظلمت عدم النور عما من شانه ان یستنیر ایله معرّفدر * نته‌كه مؤلف عندنده‌دخی مرضیّ بودروبعضلر نوره منافی
عرض ایله تعریف ایلمكله اكا كوره تقابل تضادّ اولور نته‌كه موت وحیات‌دخی بورسمه‌درانتهی * وظلماء صفت
اولور یقال لیلة ظلماء ای شدیدة الظلمة ویقال لیل ظلماء وهو شـاذّ كماحكی لیل قراء بونلرده لیل لیله مقامنه وضع
اولنمشدر ﴿الظلمة﴾ ظانك فتحیله بودخی شـدید الظلمه اولان كیجه‌یه دینور وظلمه اصلی ظلماء اولمغله زوائدی طرح
اولنمشـدر یقال لیلة ظلمة ای شـدیدة الظلمة ﴿الاظلام﴾ همزه‌نك كسریله قراكو اولمق معناسـنه‌در یقال اظلم
اللیل اذا صار مظلما وقراكولغه كیرمك معناسـنه‌در یقال اظلم القوم اذا دخلوا فی الظلام ودیشـك آب وتاب
ورونقی زیاده اولمغله انجوكبی پارلدامق معناسنه‌در یقال اظلم الثغر اذا تلألأ وبركسه ظلمه‌دوش اولمق معناسنه‌در
یقال اظلم الرجل اذا اصاب ظلما * شـارح دیركه بوراده ظلم ظانك فتحیله‌دركه دیشك آب وتابنه دینمكله برآدمك
دیشلرینك آب وتاب ولمعانته دوش اولمق دیمك اولور نته‌كه اضاء الرجل دیرلر اصاب ضوء معناسنه ومنه
قول الشـاعر * اذا ما اجتلی الرائی الیها بطرفه * غروب ثنایاها اضـاء واظلما * ﴿المظلم﴾ محسن وزنـنده شرّ
وشوری كثیر اولان كونه اطلاق اولنوریقال یوم مظلم ای كثیر الشرّ ومظلم ومظلام محراب وزننده بغـایت
چپره‌شك ودشوار ایشـه اطلاق اولنوركه جهت كشـایشی وسمت تشبّث وتمشیتی معلوم اولمیه یقال امر مظلم
ومظلام اذا كان لایدری من این یؤتی وپك سیاه صاچه وصف اولور یقال شعر مظلم ای حالك وشول نباته وصف
اولوركه پك سبز ومطرّا اولمغله قرامتق كورینور اوله‌كه پك قویو یشل اولور یقال نبت مظلم ای ناضر یضرب
الی السواد من خضرته ﴿الظلم﴾ فتحتینله كیجه‌ده وكوندزده آدمك بصرنی سدّ ایدن شخص وسوادك اوّلنه یعنی
ابتدا كورینان جزؤنه یاجزئیسنه دینور ومنه تقول لقیته ادنی ظلم اوذی ظلم ای اوّل كلّ شیء اوحین اختلط الظلام
اوادنی ظلم القرب اوالقریب یعنی یاخود قراكو قاوشدیغی وقتده یاخود هرقریب اولان شیئك قربندن اقرب اولان
یاخود هر قریب اولان نسنه‌نك شخصندن اقرب اوله‌رق ملاقی اولدم وظلم قرالتی‌یه اطلاق اولنور تقول رأیت
ظلمه ای شخصه وسواده وطاغه دینور جمعلری ظلوم كلور ظانك ضمیله وبر موضع آدیدر ﴿ظلم﴾ عنب وزننده
قبلیه‌ده بر وادی آدیدر ﴿الظلم﴾ زفر وزننده هرآیدن شول اوچ كیجه‌لره دینوركه درع دیدكاری كیجه‌لردن‌كه ایامّ
بیض كیجه‌لرینك عقبنده كلان اوچ كیجه‌در صكره اولور پس لیالیء بیض ایله طقوز كیجه اولورلر تقول بت
عنده فی لیال ظلم وهو ثلاث لیال یلین الدرع ﴿الظلیم﴾ امیر وزننده دوه قوشنك ارككنه دینور جمعی ظلمان كلور
ظانك كسری وضمیله * شارحك بیانته كوره عند اعتقاد العرب دوه‌اولمدیغندن ناشی كویاكه مظلوم اولدیغنه مبنیدر
وظلیم ارض مظلومه‌نك یعنی محلّی اولمیان یرده قازیلان ارضك طپراغنه دینور یقال نقل الظلیم ای تراب الارض
المظلومة * شارح دیركه ارض مظلومه شول ارضه اطلاق اولنوركه آنده قویی یاخود حوض حفر اولنه‌كه مقدّماهركز
حفر اولنمامش اوله وظلیمان تثنیه بنیه‌سیله ایكی كوكب اسمیدر وظلیم عبد الله بن سعدك كوله‌لرندندركه تابعیدر
ونجد اولكه‌سـنده بر وادی اسمیدر وعبد الله بن عمر بن الخطابك فرسی آدیدر ومؤرّج سـدوسی وفضالة بن
هندك فرسـلری اسمیدر ﴿ظلیم﴾ زبیر وزننده بر موضع آدیدر وظلیم بن حطیط محدّثدر وظلیم بن مالك رجل
معروفدر وذو ظلیم حوشب بن طحمه تابعیدر ﴿الظلام﴾ كتاب وزننده ولامك تشـدیدیله لغتدر وظلم عنب
وزننده‌وظالم صاحب‌وزننده برنوع نباتدركه اوزون فلیزلری اولور ﴿ظلمه﴾ ظانك كسریله وضمیله هذیل قبیله‌سی
نسوانندن برفاحشه‌نك اسمیدركه * اقود من ظلمة * مثلنك منشأیدر مدّت عمرنی زناوفجور ایله امرار ایدوب تمام عجوز
اولوب عمل مانده قالدقده بركچی تكه‌سی اشترا ایدوب دائما آنی كچیلرینه چكوب تماشا ایلمكله صفایاب اولورایدی
﴿كهف الظلم﴾ ظانك ضمیله بر رجل معروف آدیدر ﴿المظلّ﴾ معظم وزننده قرتال قوشنه‌دینور وقرغه‌یه دینور
وشول نباته دینوركه مقدّما یغمور اصابت ایلیان یرده نابت اوله ﴿الظلام﴾ كتاب وزننده جزؤی نسنه‌یه دینور
شیء یسـیر معناسـنه ومنه یقال نظر الیّ ظلاما ای شزرا یعنی بكا كوزینك قویریغیله یاایچازدن نظر ایلدی
﴿مظلومه﴾ یمامه‌ده بر مزرعه آدیدر ﴿مظلم﴾ محسن وزننده مداین قربنده بر سـاباط آدیدر آلتندن یول كچن
كوشكه ومنزله دینور ﴿اظلم﴾ احمد وزننده بنی سلیم ارضنده بر طاغك آدیدر وارض حبشه‌ده بر طاغك آدیدر

مطلب

فصل العين

آنده باقر معدنی واردر وبطن الرمه نام محلده برموضع آدیدر وذات جیش نام محلده بر سیاه طاغك آدیدر واظلم
افعل تفضیلدر زیادەسیله ظالمه دینور ومنه یقال لعن الله اظلمی واظلمك ای الاظلم منّا (الظلمة) فتحاتله کره
یاغی چیقمدیق برایچم سوده دینور تقول سقانی ظلمة ای شربة من اللبن الذی لم تخرج زبدته فصل العین
(العبام) سحاب وزننده سوز بیلمز عاجز وثقیل ونادان کمسه یه دینور یقال هو عبام ای عییّ ثقیل (العباماء) عینك
فتحیله احمق وبیغز آدمه دینور (العبامة) سلامه وزننده برکمسه احمق اولمق معناسنەدر یقال عبم الرجل عبامة
من الباب الخامس اذا کان عباماء (العبمّ) هجفّ وزننده دیزمان وتنومند اولەرق اوزون آدمه دینور یقال رجل
عبمّ ای طویل عظیم جسیم (العبام) غراب وزننده چوق صویه دینور یقال ماء عبام ای کثیر (عبثم) ثای
مثلثه ایله جعفر وزننده بر رجل اسمیدر (العتم) کتم وزننده بر ایشه یا بر یره کیریشوب عزم ومباشرت ایلمشیکن
آندن فراغت ایلمك معناسنەدر علی قول مراد ایلدیکی ایشی ایشلمکدن توقّف ایلمك معناسنەدر یقال عتم عنه
عتما من الباب الثانی اذا کفّ بعد المضیّ فیه او احتبس عن فعل شیء یریده وکیجکمك معناسنەدر یقال عتم قراءه
اذا ابطأ وکیجەنك بر بلوکی کچمك معناسنەدر یقال عتم اللیل اذا مرّ منه قطعة وقیل یولمق معناسنەدر یقال
عتم الشعر اذا نتفه وناقه یتسو وقتی صاغلمق معناسنەدر یقال عتمت الابل عتما من الباب الاول والثانی اذا حلبت
عشاء (التعتیم) تفعیل وزننده بودخی برایشه یاخود بر یره کیریشوب عزم ومباشرت ایلمشیکن فراغت ایلمك
معناسنەدر یقال عتم عنه اذا کفّ بعد المضیّ فیه وکیجکمك معناسنەدر یقال عتم قراه اذا ابطأ ومنه یقال ماعتم
ان فعل کذا ای مالبث وبرنسنەدن قیچنلمق معناسنەدر یقال حمل علیه فما عتم ای مانکص وعتمه وقتندەیوله کتمك
یاخود دوەلری اولوقتده صویه کتورمك یاخود صودن کیرو کوتورمك معناسنەدر یقال عتم الرجل اذا سار
فی العتمة او اورد او اصدر فیها وقوش آدمك باشی اوستنده ایراقلشمیوب قنادلرینی قاقەرق طولشوب چورنمك
معناسنەدر یقال عتم الطائر اذا رفرف علی رأس الانسان ولم یبعد (الاعتام) همزەنك کسریله اویالنوب کیجکمك
معناسنەدر یقال اعتم قراه اذا ابطأ وکیجەنك بر بلوکی صاوشمق معناسنەدر یقال اعتم اللیل اذا مرّ منه قطعة وعتمه
وقتندەیوله کتمك یاخود دوەلری صویه کوتورمك یاخود صواروب کیرو کوتورمك معناسنەدر یقال اعتم الرجل اذا سار
فی العتمة او اورد او اصدر فیها وناقه یاتسو وقتنده صاغلمق معناسنەدر یقال اعتمت الابل اذا حلبت عشاء (الاستعتام)
بودخی یتسو وقتنده ناقه صاغلمق معناسنەدر یقال استعتمت الابل اذا حلبت عشاء وناقەنك ممەسندەسود ایرکلمك ایچون
صاغمسنی کیجەنك بروقتنه قدر تأخیر ایلمك معناسنەدر وبو عمل مغربدن مقدّمجه بر مقدار سودینی صاغوب بعده
بوشلیوب یتاقلرندەیاتوررلر تاکه کیجەنك بروقتندەدك تکرار سود ممەلرنده ایرکیلور بعدەقالدروب ینه صاغارلر یقال
استعتموا نعمکم حتی یفیق ای اخّروا حلبتها حتی یجتمع لبنها وافاقه ایکی صاغم ارالغنده سود بریکمکه دینور (العتمة)
فتحاتله شفق مغرب باتدقدنصکره کیجەنك ثلث اوّلنه دینور علی قول عشاء آخره نمازینك وقتنه دینورکه یتسو
وقتی تعبیر اولنور یقال اتانی عتمة اللیل ای ثلث اللیل الاول بعد غیبوبة الشفق او وقت صلاة العشاء الآخرة
وحیوان ممەسنده ابتدا صاغلدقدنصکره عتمه وقتنه قدر ایرکلان سوده دینورکه تکرار اولوقتده صاغیلور
وکیجەنك قرا کولغنه دینور واخشامدنصکره دوەلرك یایلمدن رجوعنه دینور وعربلرك قمراء اربع عتمة ربع
قوللری معنای ثانیء مذکوردن مأخوذدر قدر مایحتبس فی عشائه معناسیله مأوّلدر قمراء حمراء وزننده مهتاب
کیجەیه دینور وربع صرد وزننده ربیع زماننده طوغان دوه یاوریسیدرکه هنوز سود امر اوله * مترجم دیرکه
بوتعبیرات عربدندر تفصیلی بودرکه عربلر آی ابن لیله * یعنی بر کیجەلك اولدقده عتمة سخیلة حلّ اهلها
برمیلة دیرلر رمیله رمل کلمەسندن مصغردر مرادی هلالك اول کیجه مکثی قوزی قسمنك ایکنجی امسی بیننده
اولان مقدارجه دیمکدر زیرا ابتدا اناسنی برآغزامدردکدنصکره باغلیوب بعده اناسنی صاغوب صکره قوزی یی
تکرار صالیویروب امزردرلر اهلها ضمیری کیجەیه راجعدر زیرا اول کیجه قرا کولق اولمغله هرکس اولدیغی
قوملقدەکه مراد منزلیدر آرام ایدرلر وآی ایکی کیجەلك اولدقده حدیث امتین بکذب ومین دیرلر زیرا اول کیجه
ایکی خانەنك جاریه وخادمەلری بری بریله خارج دارده بولشوب لکن همان جزؤیجه قونشه بیلورلر زیرا هنوز
غروب هلاله قدر خانەلرینك خدمتلرینه مشغول اولورلر واوچنجی کیجه اولدقده حدیث فتیات غیر مؤتلفات
دیرلر قیزلروجه مذکور اوزره اول مقدارجه بری بریله مهتابدەقونشوب صحبت ایدرلر ودردنجی کیجەدەقمراء اربع
عتمة ربع لاجائع ولا مرضع دیرلر زیرا آیك مقدار مکثی دوه کوشکنك ایکنجی امسی هنکامنك مقدارنجەدرکه مقدما
برآغز امدیکندن جایع اولمیوب وشبع کلنجه امدیکندن مرضع دخی دکلدر (العاتمات) شول کوکبلره اطلاق

مطلب

اولنورکه قوراق سنه ده هوا یوزی پوص ودومان اولمغله پرتو وضیالری طونق اولور ﴿العتم﴾ عینك ضمیله
وضمتینله یبانی زیتون اغاجنه دینور ﴿العیتوم﴾ قیصوم وزننده ایاغی آغر کندوکاهل دوه یه دینور وایری ودیزمان
آدمه دینور ﴿عتم﴾ عین مضمومه ایله بر رجل آدیدر وبر فرس اسمیدر ﴿العتوم﴾ صبور وزننده شول ناقه یه دینورکه
یتسو وقتی ایرشمدیجه سودویرمز اوله ﴿العاتم﴾ کاتم وزننده وقتسز کیج کلان مهمانه وصف اولور یقال جاء ناضیف
عاتم ای بطیٔ ممس ﴿العثم﴾ عینك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله صنمش کمیك اکری صارلمق معناسنه در علی قول
اله مخصوص در یقال عثم العظم المکسور عثما من الباب الاول اذا انجبر علی غیر استواء او یختص بالید وبو معناده
متعدّی اولور تقول عثمت العظم اوالید المکسور اذا جبرته علی غیر استواء ودیکشی سیرك وکوشك دیکمك
معناسنه در یقال عثمت المرأة المزادة اذا خرزتها غیر محکمة ویاره اوزره دری بتوب ناسور لنمغله اوکولمقدن قالمق
معناسنه در یقال عثم الجرح اذا اکتب واجلب ولم یبرأ بعد ﴿الاعثام﴾ همزه نك کسریله بودخی دیکشی سیرك
وکوشك دیکمك معناسنه در یقال اعثمت المرأة المزادة بمعنی عثمت ﴿العثمثم﴾ سفرجل وزننده ارسلانه دینور
وکریملو یاوز وشدید ارکك دوه یه دینور مؤنثی عثمثمه در ﴿الاعتثام﴾ افتعال وزننده برکسه دن استعانتله انتفاع
ایلمك معناسنه در یقال اعتثم به اذا استعان وانتفع وبر نسنه یه ال صونمق معناسنه در یقال اعتثم بیده اذا
اهوی بها ﴿العیثوم﴾ قیصوم وزننده صرتلانه دینور وفیل دیدکاری جانوره دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور
﴿العیثام﴾ عینك فتحیله بر شجر آدیدر مفرداتده شجر الدلب ایله مفسردرکه چنار اغاجیدر وعندالبعض آق قواق
اغاجیله مبیندر وعیثام بدو یلرك چکرکه دن ترتیب ایتدکاری طعامه دینور ﴿العیثمیّ﴾ حیدریّ وزننده یبان
اشکنه دینور حمار وحش معناسنه ﴿عثمه﴾ حمزه وزننده اسامیدندر سوید بن عثمه تابعیدر وعثمة الجهنیّ صحابه در
﴿عثام﴾ شدّاد وزننده محدّثدر وعثام بن علیّ محدّثدر ﴿مسجد العیثم﴾ حیدر وزننده مصرده جامع عمرو بن العاص
قربنده بر مسجددر ﴿العثمان﴾ سلطان وزننده طوی قوشنك یاوریسنه دینور واژدها یاوریسنه ده دینور
وحیه یه علی قول یاوریسنه دینور وابو عثمان حیه نك کنیه سیدر * وعثمان یکرمی نفر صحابهٔ کرام اسملریدر ﴿عثامة﴾
شدّاده وزننده ابن قیس درکه صحابه در ﴿عثم﴾ عینك فتحیله ابن الربعه درکه صحابه در ﴿عثیم﴾ زبیر
وزننده ابن کثیر درکه تابعیدر وعثیم بن بسطام محدّثدر ﴿عثله﴾ عینك ولامك فتحیله بر موضع آدیدر ﴿العجم﴾ عینك
ضمیله و﴿العجم﴾ فتحتینله عربك خلافیدرکه عرب صنفندن ماعدا صنف انسانی یه دینور ترکی وهندی وایرانی
وسائرلری کبی جمله سنه عجم وعجم دینور عرب وعرب مقابلیدر یقال هو من العجم والعجم ای لیس من العرب
﴿الاعجم﴾ اسلم وزننده عربدن اولمیان کمسه یه دینور مفرد وجمعی برابردر یقال رجل وقوم اعجم ای لیس بعربیّ
وکلامی فصاحت وبیان اوزره ادایه مقتدر اولمیان آدمه دینور اعجمیّ دخی دینورکه مبالغة نفسنه منسوبدر
یقال رجل اعجم واعجمیّ اذا کان لایفصح الکلام ودلسزه اطلاق اولنور یقال هو اعجم ای اخرس وزیاد نام
شاعرك لقبیدر وشول طالغه یه دینورکه پاره لنمیوب بتون اولمغله صویی سرپلوب صاچلیه وکورلتیسی وفاشیرتیسی
ایشدلمیه اکا بحری لسانده اولوقوم تعبیر اولنور یقال موج اعجم اذا کان لایتنفس فلاینضح ماء ولایسمع له صوت
﴿بنو الاعجم﴾ عربدن ایکی بطندر ﴿العجمیّ﴾ عربیّ وزننده جنسی عجم اولان آدمه دینورکه عجم جنسندن اولان
آدم اوله جقدر هرنقدر عرب کبی اهل بیان وفصاحت اولورسه ده جمعی عجم کلور عرب وعربی وروم وررومی کبی
یقال هو عجمیّ ای جنسه العجم وان افصح ﴿العجمیّ﴾ عینك فتحی وجیمك سکونیله عاقل وممیز دقیقه شناس
آدمه دینور اختبار معناسندندر کما سیذکر یقال رجل عجمیّ ای عاقل ممیز ﴿الاعجام﴾ همزه نك کسریله سوزی
عجمه یه واردرمق معناسنه درکه کلامی فصاحت وبیانله ادا ایده میوب مقصودی اغلاق وابهام ایلمکدن عبارتدر
یقال اعجم الکلام اذا ذهب به الی العجمة ویازویی نقطه لمق معناسنه درکه عجمه وابهامی نقطه وحرکه واعراب
وضعیله ازاله ایلمکدر بناسی سلب ایچوندر یقال اعجم الکتّاب اذا نقطه ﴿العجم﴾ رجم وزننده بودخی یازویی نقطه لمق
معناسنه در یقال عجم الکتّاب عجما من الباب الاول اذا نقطه جوهرینك ثلاثیدن ورودینی نهی وانکار ایلمسی وهمدر
شارح دیرکه جوهری ازهری یه وسائر بعض ائمه یه متابعت ایلدی * ومؤلف ابن سیده یه موافقت ایلدی وقالدیکه افعال
بابی سلب ایچون کلدیکی کبی بعض ثلاثی بابی دخی کلور مانحن فیهده اولدیغی کبی انتهی * وعجم نجم وزننده قورق صوقنه
دینور عینك ضمیله ده لغتدر یقال اصاب بعجمه ای باصل ذنبه وخرده دوه یه دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور جمعی
عجوم در وعجم وعجوم قعود وزننده برنسنه یی اصرمق یاخود آغزده اکل ایچون یاخود پکلکنی یومشقلغنی بیلمك ایچون چینمك
معناسنه در یقال عجم الشیٔ عجما وعجوما من الباب الاول اذا عضه اولاکه للاکل او للخبرة وصنه مق ودنه مك معناسنه در

يقال عجم فلانا اذا رازه وقلجى تجربه ايچون برى اوته صالمق معناسنه مستعملدر يقال عجم السيف اذاهزه تجربة وتقول العرب ماعجمتك عينى منذ كذا اى مااخذتك يعنى فلان مدّتدنبرو كوزم سنى قاوره يوب طوتمديكه كوره مدم ديمكدن كنايه‌در وبو اصرمق معناسندندر يوخسه كوزم طوتمديكه سكا اعتمادم قالمدى ديمك دكلدر كذلك بركسه چشم آشنالغى اولان آدم ايچون بونى كوزم اصره يور بيلجكم كبيدر ديه‌جك يرده جعلت عينى تعجمه ديرلر وصنه‌مق معناسندن مأخوذ اوله‌رق صغر قسمى بوينوزنى تجربه وامتحان ايچون اغاجه ضرب ايلك معناسنه مستعملدر يقال الثور يعجم قرنه اذاضرب به الشجرة يبلوه وفى الحديث عن ام سلمة رضى الله عنها انّهاقالت ❊ نهانا النبى عليه السلام ❊ ان نعجم النوى ❊ اى اذاطبخ التمر للدبس يطبخ عفوا بحيث لايبلغ الطبخ النوى فيفسد طعم الحلاوة اولانّه قوت للدواجن فلا ينضج لئلاّ يذهب طعمه يعنى خرما پكمز ايلك ايچون طبخ اولندقده شدّتله طبخ اولنميوب آهسته‌جه وسهلجه طبخ اولنه تاكه چكردكنه نفوذ وسرايت ايلمكله چكردكك طعمى پكمزه چيقوب لذتنى تغيير ايليه ياخود چكردكى خانه پرور اولان دوه‌وقيون قسمنك قوت وعلفلرى اولمغله پك طبخ وانضاج اولندقده چكردكه دخى نفوذ وتأثير ايلمكله طعمى فاسد وكنديسى متفتت اولديغندن اول حيوانلر آنى قبول واكل ايليوب وغيرى طعمه‌لرى اولمامغله آج ومضطرب قالورلر بوراده دخى عجم اصرمق معناسندندر كوياكه طبخ چكردكى اصرمش اولوركه تأثيرندن كنايه‌در (التعجيم) تفعيل وزننده بودخى يازوبى نقطه‌لمق معناسنه‌در اعجام وعجم كبى سلب ايچوندر يقال عجم الكتاب اذا نقطه (الاستعجام) سوزدن عجز سببيله خموش اولمق معناسنه‌در يقال استعجم الرجل اذا سكت يعنى من العجز وتقول سألته فاستعجم من الجواب اى عجز وسكت واويقو باصمغله قراءته قادر اوليوب دمبسته قالمق معناسنه‌در يقال استعجم القراءة اذالم يقدر عليها لغلبة النعاس (العجم) فتحتينله و(العجام) غراب وزننده چكردكه‌دينورنوى معناسنه‌در * مترجم ديركه اعجام كتاب بومعنادن دخى مأخوذ اولمق بعيد دكلدر زيرا نقطه چكردكه مشاكلدر (العجمة) عينك ضمى وكسريله كلامى فصاحت وبيان اوزره ادا ايده‌ميوب تعقيد وابهامله تكلمه دينوركه دل طوتقونلغى تعبير اولنور وقوم يغننه ياخود چوق قوملغه دينور (المعجم) مكرم وزننده كليد لنمش قپويه اطلاق اولنور يقال باب معجم اى مقفل (العجماء) حمراء وزننده بهيمه‌يه اطلاق اولنور تكلمه قادر اولمدقلريچون * قال الشارح ومنه الحديث ❊ جرح العجماء جبار ❊ اى جرح البهيمة هدر وشول قوم مساله اطلاق اولنوركه آنده اصلا اغاج قسمى اولميه يقال رملة عجماء اى لاشجر بها وعمامه‌ده بزوادى آديدر وصلوة نهاره اطلاق اولنور آنلرده جهرايله قراءت بولنمديغيچون ومنه الحديث ❊ صلاة النهار عجماء ❊ (العجام) شدّاد وزننده بيوك يراسه قوشنه دينور وطاغ قرلنقجنه دينور (العواجم) ديشلره اطلاق اولنور اصرمق معناسندندر مفردى عاجمه‌در تقول لم تبق فى فى من العواجم اى الاسنان (المعجم) مقعد وزننده نفس وذات معناسنه مستعملدر تجربه معناسندن مأخوذدر امتحانكاه حوادث وامور اولديغنه مبنيدر ومنه يقال رجل صلب المعجم اى عزيز النفس (المعجمة) مرحله وزننده سموزلكه وقوّت بدنه اطلاق اولنور يقال ناقة ذات معجمة اى قوّة وسمن وبقية على السير (حروف المعجم) مكرم وزننده حروف ابجاد مقطعاتيدر بوراده معجم افعال بابندن مصدردر مدخل ومخرج كبى پس حروف معجم اعجام شانندن اولان حروف ديمك اولوركه اكثره محمول اولور * لكن مؤلف بصائرده حروف معجم كه حروف مقطعه‌در موصوله‌نك دلالت ايلديكنه دال اولمدقلريچون معجم اطلاق اولندى ديو توجيه ايلمشدر * شارح ديركه وبو حروف الخطّ المعجم تأويلنده‌در مسجد الجامع وصلوة الاولى قبيلندندركه مسجد اليوم الجامع وصلوة الساعة الاولى تقديرنده‌در (العجمة) تمره وزننده چكردكدن يتشمش خرما اغاجنه دينور وپك وياپچين قيايه دينور جمعى عجمات كلور فتحاتله (العجومة) صبوره وزننده سير وسفر خصوصنده توانا اولان ناقه‌يه دينور (العجمجمة) سفرجله وزننده عجومه معناسنه‌در يقال ناقة عجومة وعجمجمة اى قويّة على السفر (المعجوم) جارود ايله ملقب بشر بن المعلى نام كسه‌نك قلجى اسميدر (ذات العجم) رجم وزننده حنظلة بن اوس السعدى فرسنك اسميدر ابو العجماء الشيبانى تابعيدر (العجرم) زبرج وزننده برقاتى بوجك اسميدركه اغاجلرده اولور وجثه‌سى غليظ وسمين وشديد اولان طوپاج بودوره دينور بونده عينك فتحيله‌ده لغتدر (العجرم) قنفذ وزننده ياوز وشديد اركك دوه‌يه دينور مؤنثى عجرمه‌در (ذات العجرم) برموضعدر (العجارم) علابط وزننده و(العجرم) جعفر وقنفذ وزنلرنده تند وشديد آدمه دينور وعجارم قوىّ وشديد ذكره اطلاق اولنور (العجارم) عينك فتحيله دابّه قسمنك اويلقلرى ايله ذكرلرينك ديبلرى بيننده اولان بغرت بغرت يومرىجه يره دينوركه اوج طرفدن كلان بغرتلرك مجمعيدر (المعجرم) مدحرج وزننده دوكلرى چوق

چبوغه دینور یقال قضیب مجرم ای الکثیر العقد ودوه‌نك اوركجنه دینور ومطلقا عقده‌لنمش معقد نسنه‌یه دینور
قوم یغنی کبی یقال رمل مجرم ای معقد (العجرمة) عینك حركات ثلاثیله یوز مهار دوه‌یه دینور علی قول ایکیوز
یاخود اللی ایله یوز ماییننده اولانه دینور وعجرمه عینك ضمیله برشجر آدیدر عینك کسریله‌ده زبانزده‌در جمعی
عجرم وعجرم کلور عینك ضمی وکسریله وعجرمه بررجل آدیدر (العجرمة) دحرجه وزننده سرعتله
یوریمك معناسنه‌در یقال عجرم الرجل اذا اسرع (العجسمة) دحرجه وزننده جست وچاپکلکه دینور
یقال به عجسمة ای خفة وسرعة (العجالم) عینك فتحیله اهل یمندن برقوم وطائفه‌در نسبتلرنده عجلمیّ دینور
(العجهوم) عصفور وزننده صوقوشلرندن برقوشك اسمیدر (العدم) عینك ضمی وضمتینله و (العدم) فتحتینله
یاوی قلمق فقدان معناسنه‌در ومال فقداننده غالب اولمشدر وفقدان کرك ابتدای امردن بولمامق وکرك یوق ویاوی
قلمقدن اعمدر یقال عدمه عدما من الباب الرابع اذا فقده وبر نسنه‌یی ترك ایدوب کتمك معناسنه مستعملدر
تقول مایعدمنی هذا الامر ای مایعدونی (الاعدام) همزه‌نك کسریله یوق ایلك معناسنه‌در یقال اعدمه الله
ای جعله عدیما وبر نسنه‌یی بولمامق معناسنه‌درکه اول نسنه اکا یوق اولمقدن عبارتدر تقول اعدمنی الشیءُ
ای لم اجده بونده مسند الیه متکلم اولوب لکن مرجعی نه شیء اولور واعدام وعدم که عینك ضمیله شاذ اوله‌رق
افعالدن مصدر کلمشدر یوقلغه دوشمك معناسنه‌در یقال اعدم الرجل اعداما وعدما اذا افتقر * شارح دیرکه
بوترکیب ایسر یوسر ایسارا ویسرا واحش الحاشا وحشا قبیلندرکه بویلجه استعمال اولندیلر وفی الحقیقه اسم
مصدرلردر مصدر موقعنده مستعمللردر انتهی * واعدام منع ایلك معناسنه مستعملدر یقال اعدم فلانا اذا منعه
(العدم) کتف وزننده فقیر وبی نوایه دینور جمعی عدماء کلور علماء وزننده یقال رجل عدم ای فقیر
(العدماء) حمراء وزننده اوتسز جبلاق ارضه وصف اولور یقال ارض عدماء ای بیضاء وباشی آق اولوب
سائر یرلری مخالف اولان قیونه دینور یقال شاة عدماء ای بیضاء الرأس وسائرها مخالف له (العدائم) عینك فتحیله
تازه خرمادن برنوعدرکه مدینه‌ده جمله‌نك اواخرنده یتشور (العدیم) امیر وزننده بون واحمق آدمه دینور
ومجنونه اطلاق اولنور معدوم الادراك اولدقلرینه مبنیدر وفقیر وبینوایه دینور (العدامة) سلامه وزننده
احمق اولمق معناسنه‌در یقال عدم الرجل عدامة من الباب الخامس اذا کان عدیما ای احمق (الانعدام) انفعال
وزننده‌که متکلمون وجد فانعدم عنوانیله ثبت ایدرلر لحن وخطادر * شارح دیرکه زیرا باب انفعال علاج وتأثیره
مختص اولمغله عدم واعدم ماده‌لرینه مطاوع اولمق ممکن دکلدر علم فانعلم جائز اولمدیغی کبی لکن کرك متکلمون
وکرك فقهاء کتابلرنده استعمال ایتملریله صحیحه کبی شایع اولمشدر وخطأ مستعمل صواب مهجوردن اولی وفهمه
اقربدر (عدامه) سحابه وزننده بنوجشم یوردنده برصو آدیدر (المعدوم) معلوم وزننده موجود مقابلیدر
ومنه هو یکسب المعدوم ای مجدود ینال مایحرمه غیره یعنی اول بر بخت واقبال صاحبی آدمدرکه غیرك محروم
اولدیغی نسنه‌لره نائل اولور * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایتمشدر قال فی النهایة وفی حدیث المبعث قالت
خدیجة له علیه السلام ﴿ انك مجدود تکسب المعدوم وتحمل الکلّ ﴾ ابن اثیر بومعنادن بشقه ایکی معنا دخی بیان
ایتمشدر بریسی بودرکه ناسك محتاج الیه اولوب برطریقله ظفریاب اولمدقلری شیء معدومی کندیلره کسب واعطا
ایدرسن دیمکدر ثانی معدومدن مراد فقیرکسه‌درکه شدّت احتیاجندن نفسی معدوم مثابه‌سنده اولمغله فقیره مال
کسب ایدرسن دیمك اولور پس تکسب کلمه‌سی تاویل اوّله کوره مفعول واحده متعدّی اولورکه معدوم کلمه‌سیدر
وثانی وثالثه کوره مفعولینه متعدی اولور کسبت زیدا مالا دیرلر زیده مال قزانوب اعطا ایلدم معناسنه پس ثانی‌یه کوره
سن ناسه عندلرنده اولان شیء معدومی اعطا ایدرسن دیمك اولورکه مفعول اول محذوف اولور وثالثه کوره فقیره
مال اعطا ایدرسن دیمك اولورکه مفعول ثانی محذوف اولور (العذم) عینك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله اصرمق
معناسنه‌در علی قول اویکه ایله درشت نسنه اکل ایلك معناسنه‌در یقال عذم الفرس عذما من الباب
الثانی اذا عضّ او اکل بجفاء وبرآدمه لوم وعتاب ایلك معناسنه‌در یقال عذمه اذا لامه ودفع ایلك معناسنه‌در
یقال عذم عن نفسه اذا دفع وسوکمك سبّ ودشنام معناسنه‌در یقال عذمه عذما من الباب الرابع اذا شتمه
ومنه یقال هی تعذم زوجها ای تشتمه اذا سألها الوطء فی الدبر (العذیمة) سفینه وزننده اسمدر لوم وعتاب
معناسنه‌در جمعی عذائم‌در وعذیمه شول خرما اغاجنه دینورکه خرما ویروب لکن چکردکی اولمیه (العذّام)
شدّاد وزننده پره‌نك اسمیدر برغوث معناسنه جمعی عذم کلور کتب وزننده (العذّام) زنّار وزننده حمض
انواعندن برشجر آدیدر مفردی عذامه‌در (عذم) فتحتینله یمنده بروادی آدیدر وبرنبات آدیدر (عذامه) سحابه

مطلب

(وزننده)

وزنده بر رجل آديدر ﴿ العذمذم ﴾ سفرجل وزننده كيل جزاف معناسنهدركه آلنه جق نسنه نك مجموعنى بردن
سيلوب سپوردن اولنجكه دينور وموت كثير معناسنه دركه معاذ الله متنفس ابقا ايلميه ﴿ العرام ﴾ غراب وزننده
عسكرك حدّت وشدّت وكثرتنه دينور يقال فى هذا الجيش عرام اى حدّة وشدّة وكثرة وعرام العظم اتى كميرلمش
كميكه دينور يقال عظم عرام اى عراق وعرام الشجر قبوغى صويلمش اغاجه دينور وعوسج ديدكلرى اغاجك
قاوليوب دوشن قبوغنه دينور وعرام الرجل كشينك بدخويلغنه وچتينلكنه وكستاخلكنه دينور يقال به عرام
اى شراسة واذى وعرام وعرامه كرامه وزننده مصدر اولورلر بدخوى و بدمزاج اولوب دائما ناسى قولا وفعلا
آزرده ايدر اولمق معناسنه يقال عرم الرجل وعرم عرامة وعراما من الباب الاول والثانى والخامس اذا اشتدّ
واوغلان اله آوجه صغميوب اوقده صپانده طورمز بوطوروهوايى اولمق ياخود حيرز وكستاخ اولمق معناسنه در يقال
عرم الصبىّ علينا وعرم اذا اشر ومرح وبطر اوفسد ﴿ العارم ﴾ و﴿ العرم ﴾ كتف وزننده بدخوى وكستاخ
معناسنه در وپك بارد كونه اطلاق اولنور يقال يوم عارم اى نهاية فى البرد وعارم منذر بن الاعلم نام كمسه نك فرسى
اسميدر وسجن عارم شول زنداندركه مختار بن عبد الثقفى كوفه يه عزيمتى خلالده برابر كتمسون ديو عبد الله بن الزبير
محمد بن الحنفيه يى انده حبس ايلمشدر ﴿ العرم ﴾ عينك فتحيله كميكك اتنى صويمق معناسنه در يقال عرم العظم
عرما من الباب الاول والثانى اذا انزع ماعليه من لحم وممه امك معناسنه در يقال عرم الصبىّ امّه اذا رضعها
ودوه اغاج داللرنى اوتليوب كميرمك معناسنه در يقال عرمت الابل الشجر اذا انالت منه وبرآدمه كستاخانه
بد معامله ايلمك معناسنه در يقال عرم فلا نا اذا اصابه بشراسة وعرم ياغلولغه دينور يقال فيه عرم اى دسم
وچوملك ايچره قلان بقيه يه دينور ﴿ التعرّم ﴾ تفعل وزننده بودخى كميكك اتنى صويمق معناسنه در يقال تعرّم
العظم اذا انزع ماعليه من لحم ﴿ العرم ﴾ فتحتينله كميك وبريان مقوله سنك رايحه سى يايلمق معناسنه در يقال عرم
العظم عرما من الباب الرابع اذاقتر وعرم برنسنه ده اولان آقلو قاره لو آلاجه لغه دينور على قول آقلو قاره لو
خرده خرده بنكلولكه دينور وقيون قسمنك دوداغنده اولان آقلغه دينور عرمه دخى دينور كما سيذكر وعرم اته
دينور لحم معناسنه ﴿ العرمة ﴾ غرفه وزننده بودخى برنسنه ده اولان آقلو قاره لو آلاجه لغه ياخود آقلو قاره لو خرده
خرده بنكلولكه دينور وقيون قسمنك دوداغنده اولان آقلغه دينور ﴿ الاعرم ﴾ احمر وزننده عرمه لو قيونه دينور
مؤنثى عرماء در يقال ضأن اعرم ونعجة عرماء اذا كان به عرمة جمعى عرم كلور عينك ضميله وعرم بغرتلق
قوشنك يمورطه لرينه دينور آقلو قاره لو خرده خرده بنكلى اولديغيچون واعرم مطلقا ايكى رنكلو نسنه يه دينور
وابرش حيوانه دينور وقيون ايله كچى قارشق سورى يه دينور وختانسز آدمه دينور جمعى عرماندر عينك كسريله
وجمع الجمعى عرامين در ﴿ العرماء ﴾ حمراء وزننده اعرم لفظندن مؤنثدر وآلاجه حيه يه دينور ﴿ العرمة ﴾ فتحاتله
طبخ اولنان شيئك رايحه سنه دينور يقال سطعت عرمة الطبخ اى رايحته ودكولدكدنصكره صاورمق ايچون
يغلمش خرمنه دينور وقوم ييغلان محله دينور ودهناء نام محله ملاصق برپك يرك اسميدركه يمامه ترابنده عارض
ديدكارى طاغه مقابلدر ﴿ العرمة ﴾ فرحه وزننده بعض دره نك اوكنه ارقورى كلان سد وبنده دينور
بيلاك كبى جمعى عرم درهاسز ياخود عرم لفظى جمعدر مفردى يوقدر ياخود عرم صويى حبس ايچون دره لر ايچره
ياپيلان سدّ وبنده دينور وكوستبك ديدكارى كور صيچانك اركككنه دينور وشدّتلو يغموره دينور وبر دره نك اسميدر
وبكلّ فسر قوله تعالى ﴿ فارسلنا عليهم سيل العرم ﴾ ﴿ العرمان ﴾ عريان وزننده ايچنده يغمور صويى اركيلوب
طوريلان چقوره وخلق اويمه نقره يه دينور مفردى عريم در امير وزننده بوراده عرم نسخه لرى غلطدر كذلك
اعرم دخى مفرديدر ﴿ عرمى والله ﴾ عينك فتحى والفك قصريله اما والله تركيبنده لغتدركه حلف وقسم موقعنده ايراد
اولنور حرمى والله كبى عرم معناسندن مأخوذ اولمغله اتم وكميكم صويلسون شويله ايشلمزسم موقعنده در مثلا
يقولون عرمى والله لافعلنّ كذا ﴿ عارمه ﴾ بر ارض معروفه نك اسميدر ﴿ عرمان ﴾ سحبان وزننده بر قبيله پدريدر
﴿ العريم ﴾ امير وزننده آفت وداهيه معناسنه در ﴿ عارم ﴾ ﴿ عرام ﴾ غراب وزننده و﴿ عرام ﴾ حمام وزننده اساميدندر
﴿ عريمه ﴾ جهينه وزننده بنى فزاره يه مخصوص بر قوملق آديدر ﴿ التعريم ﴾ تفعيل وزننده قارشدرمق معناسنه در
يقال عرّمه به اذا خلطه ﴿ العرمرم ﴾ سفرجل وزننده شديد شيئه دينور وچوق عسكره دينور يقال جيش
عرمرم اى كثير ﴿ عوارم ﴾ برنيچه الچق طاغلرك وصورلك اسميدر ﴿ العرتمة ﴾ عينك وتاى فوقيه نك فتحيله
برونك مقدّمنه دينور ياخود برونك ديركيله دوداغك ارالغنه دينور ياخود برونك اوكنده اوست دوداغك اورته سنده
اولان دائره يه دينور ومنه يقال فعله على عرتمة انفه اى على رغم انفه ﴿ العرجوم ﴾ عصفور وزننده ياوز وشديد

ناقه یه دینور (الاعرنجام) احرنجام وزننده فاسد و تباه اولمق معناسنه در یقال اعرنجم الشیٔ اذا فسد (العردمان) عنفوان وزننده وجودی تصلق وشدید یاخود بیونی یوغون آدمه دینور یقال رجل عردمان ای الشدید الجافی او الغلیظ الرقبة (العردم) جعفر وزننده کیکلری وسکرلری ایری وجثه سی عظیم اولوب اتی آزجه اولان آدمه دینور یقال رجل عردم ای ضخم تارّ غلیظ قلیل اللحم ومطلقا شدید انسان وحیوانه دینور وبیونه دینور یقال هو غلیظ العردم ای العنق (العردمة) دحرجه وزننده شدّت وصلابت معناسنه در یقال به عردمة ای شدة وصلابة (العردام) قرطاس وزننده اوجنده پوسکل کبی صالقملری اولان شاخه دینور (العرزم) زای معجمه ایله جعفر وزننده صیق وطوپاج وشدید اولان انسان وحیوانه دینور وبر رجل علیدر کوفه ده جبانهٔ عرزم دیدکلری نمازگاه اکا مضافدر عبدالملك بن میسرة العرزمیّ اورایه نازل اولمشدر واول محدّثدر وعرزم ارسلانه دینور (العرازم) علابط وزننده و(العرزام) قرطاس وزننده و(العرزمّ) قرشبّ وزننده بونلرده ارسلانه دینور (الاعرنزام) احرنجام وزننده برنسنه بوزیلوب طورطوب اولمق معناسنده در یقال اعرنزم الشیٔ اذا تجمّع وتقبّض (العرزم) زبرج وزننده قوجه حیه یه دینور (العرصم) جعفر وزننده اکول وایمهان آدمه دینور وشوخ وشاطر وشن آدمه دینور یقال رجل عرصم ای اکول وکذا نشیط (العرصمّ) قرشبّ وزننده جلمسز انجه رك آدمه دینور یقال رجل عرصمّ ای الضئیل الجسم وکوده سی دیرنکلو قوی وشدید آدمه دینلکله ضد اولور یقال رجل عرصمّ ای قوی شدید البضعة وارسلانه دینور (العرصام) قرطاس وزننده و(العراصم) علابط وزننده بونلرده ارسلانه دینور (العرصوم) عصفور وزننده بخیل وناکسه دینور یقال رجل عرصوم ای بخیل (العرهوم) عصفور وزننده منتاره دینور وخرما صالقمنك صاپنه دینور ووجودی صمصیق طولغون وترونازك شیئه دینور کرك انسان وکرك سائر نسنه اولسون (العراهم) علابط وزننده عرهوم ایله معنای اخیرده مرادفدر وایری ودیزمان دوه یه دینور مؤنثی عراهمه در علی قول ایکیسیده مؤنثه اطلاق اولنور مذکره اطلاق اولنمز وارسلانه دینور (العرهم) جعفر وزننده و(العرهمّ) قرشبّ وزننده بونلرده ارسلانه دینور (العزم) عینك فتحی وضمی وزای معجمه نك سکونیله و(المعزم) مقعد وزننده و(المعزم) مجلس وزننده و(العزمان) عینك ضمیله و(العزیم) و(العزیمة) عینلرك فتحیله برنسنه یی ایشلمکه قطعی ربط قلبله قصد وتوجّه قلمق معناسنه در علی قول برایشده جدّ وسعی واهتمام ایتمك معناسنه در یقال عزم علی الامر وعزمه عزما وعزما ومعزما ومعزما وعزمانا وعزیما وعزیمة من الباب الثانی اذا اراد فعله وقطع علیه اوجدّ فی الامر ویقال عزم الامر نفسه ای عزم علیه وبو مبالغة قلب قبیلندندر کقولهم هلك الرجل وانّما هو اهلك وعلی لفظیله آند ویرمك معناسنه مستعملدر یقال عزم علی الرجل اذا اقسم علیه وعزایم اوقومق معناسنه در یقال عزم الراقی اذا قرأ العزائم (اولو العزم) رسل کرامدن شول پیغمبر عالیشانلردرکه حضرت حق جلّ وعلانك کندیلردن اخذ عهد ومیثاق ایلدیکی اوامر علیهٔ ربانیه نك تمشیت واجراسی بابنده عزم وجدّ واهتمام ایلدیلر بعضلر دیدیکه اولو العزم * نوح * وابراهیم * وموسی * ومحمد * علیهم الصلوة والسلامدر وزمخشری دیدیکه اولو العزم جدّ وثبات صاحبی اولان پیغمبر ذیشانلردن عبارتدرکه احکام الهیه یی تبلیغده جدّ واقدام ایدوب قومنك رنج واذیتلرینه صبر وثبات وتحمّل ایلدیلر پس زمخشری یه کوره ده معدود ومعین اولمز وعندالبعض * نوح وابراهیم * واسحق ویعقوب * ویوسف وایوب * وداود وعیسی علیهم السلامدر * شارح دیرکه وعندالبعض * آدم وابرهیم * وموسی وداود * وسلیمان وعیسی * ومحمد علیهم الصلوة والسلامدر (العزایم) عزیمه نك جمعیدر افسونه دینور رقیه معناسنه کویاکه مرضه شفایاب اولمق ایچون یمین ویریلور یاخود جنّیی خواجه لرك زعملرنجه روحانیونه یمین ویریلور وبعضلر دیدیکه عزایم آیات قرآنیه دن عبارتدرکه آفات وامراض اصحابنه شفاء وافاقت رجاسنه قرأت اولنور حقنده اثر وارد اولان خواص آیات کریمه کبی (الاعتزام) افتعال وزننده و(التعزّم) تفعل وزننده بونلرده عزم معناسنه در یقال اعتزمه وعلیه وتعزّمه بمعنی عزمه واعتزام سکرتمکده ویوریمکده وسائر عملده فتور ورخاوتسز قصد دائم اوزره اولمق معناسنه در یقال اعتزم الرجل اذا الزم القصد فی الحضر والمشی وغیره وآت قسمی سکردرکن دیزکنی اسلیوب دیکنه سردلك ایدوب کندی باشنه کتمك معناسنه مستعملدر یقال اعتزم الفرس اذا مرّ جامحا (العوزم) جوهر وزننده کنجلکدن هنوز بقیهٔ قوّت قالمش یاشلو ناقه یه دینور وقوجه قاری یه دینور وبودور خاتونه دینور (العزوم) صبور وزننده عوزم ایله ایکی معنای اوّلده مرادفدر (العزّام) شدّاد وزننده و(المعتزم) اسم فاعل بنیه سیله ارسلانه اطلاق اولنور (المعزّم) محدّث وزننده افسونکره دینور یقال هو معزم ای الراقی (العزیم)

امیروزننده بك سكرتمكه دینور عدو شدید معناسنه بعض نسخه‌ده تشـدید واو ایله العدوّ الشدید عنوانیله اولمغله
اولدخی ممكندر ﴿امّ العزم﴾و﴿عزمه﴾و﴿امّ عزمه﴾عینلرك كسریله انسانك دبرنه اطلاق اولنور ﴿العزم﴾ عینك
فتحیله قوری اوزم جبره‌سنه دینورجمعی عزم درکتب وزننده ﴿العزمیّ﴾ یای نسبتله قوری اوزم جبره‌سی صتان
آدمه دینور وعهدو پیمانه صاحب‌وفا اولان آدمه دینور یقال رجل عزمیّ ای الموفی بالعهد ﴿العزمة﴾ غرفه وزننده
برآدمك قوم وقبیله وعشیرت واقرباسنه دینورجمعی عزم كاورصرد وزننده یقال هو من عزمة فلان ای من اسرته
وقبیلته ﴿العزم﴾ فتحتینله شول آدملره دینوركه دوستلقلری منافقانه وهرجایی اولمیوب صحیح وصمیم وصافی اوله
مفردی عازم‌در یقال هم عزم وهو عازم ای المصحون للمودّة ﴿العزمة﴾ تمره وزننده حقّ معناسنه‌دركه حقوقك
مفردیدر ومنه مافی حدیث الزكاة ❋عزمة من عزمات الله❋ ای حق من حقوقه ای واجب مما اوجبه ﴿العزائم﴾
عزیمه‌نك جمعیدركه افسونه دینور وعزائم الهی باری ذو الجلال حضرتلرینك امر وایجاب ایلدیكی فرائضدن
عبارتدر ومنه حدیث ابن مسعود ❋ان الله یحبّ ان تؤتی رخصه كما یحب ان تؤتی عزائمه❋ ای فرائضه التی اوجبها
وامرنا بها ﴿العسم﴾ فتحتینله الده وایاقده بیلكلك اوبناق یرندن روح وقوّت زائل اولمغله قوریوب ال یاخود ایاق
بریكا اكری اولمق معناسـنه‌در یقال عسم الرجل عسما من الباب الرابع اذا یبس مفصل رسـغه وتعوّج منه یده
اوقدمه ویقال فی یده اوقدمه عسم ﴿الاعسم﴾ صفت مزبوره اوزره اولان كشی‌یه دینور مؤنثی عسماء‌در
﴿الاعسام﴾ همزه‌نك كسریله الی قورتمق معناسنه‌در یقال اعسم یده اذا ایبسها وكوزعلتلو اولمغله دائما یاشی آقار
اولمق یاخود چرك وچپاقلو اولمق معناسنه‌در یقال اعسمت عینه اذا ذرفت اوغمصت ﴿العسم﴾ رسم وزننده طمع
ایلمك معناسنه‌در یقال عسمه عسما من الباب الثانی اذا طمع ویقال هذا امر لایعسم فیه ای لایطمع فی مغالبته وقهره
وعسم وعسوم قعود وزننده كسب ایلمك معناسـنه در یقال عسم الرجل عسما وعسوما اذا كسب وكوز علتلو
اولمغله دائما یاشاروب آقق یاخود چرك وچپاق طوتمق یاخود قپاقلری یوموق وباصیق اولمق معناسنه‌در یقال
عسمت عینه اذا ذرفت اوغمصت اوانطبقت اجفانها بعضها علی بعض وبر ایشده چالشوب دورشمك معناسنه‌در
یقال عسم فی الامر اذا اجتهد وبی پروا ناس ایچره هجوم ایله كیریشوب قارشمق معناسنه‌در یقال عسم فلان وسط
القوم اذا اقتحم حتی خالطهم غیرمكترث فی حرب كان اولا ﴿العسوم﴾ صبور وزننده و﴿العاسم﴾ عیالی ایچون
امك چكوب كسب وكار ایدر اولان آدمه دینور عسومك جمعی عسم‌در كتب وزننده یقال هو عسوم وعاسم
ای كادّ لعیاله وعسوم اولادی چوق ناقه‌یه دینور ﴿العسوم﴾ قعود وزننده آزلغه دینور یقال به عسوم ای قلة
﴿العسمة﴾ تمره وزننده جزؤیجه یه‌جكه دینور یقال ما ذاق الاّ عسمة ای اكلة ﴿المعسم﴾ مجلس وزننده بك آزجه
جرعه‌یه اطلاق اولنوركه اكا طمع اولنمز یقـال مافی قدحك معسم ای مغمز ای مطمع ﴿العسمیّ﴾ عینك فتحیله
اصلاح امور ومصالح ایدن كاركذار آدمه دینور یقال رجل عسمیّ ای مصلح لاموره واموری تعویج ایدن آدمه
دینمكله ضدّ اولور یقال رجل عسمیّ ای معوّج لاموره ودوباره‌جی فریبا آدمه اطلاق اولنور یقال رجل عسمیّ
ای مخاتل ﴿الاعتسام﴾ افتعال وزننده اسكی پاپوج یاجزمه الوب كیمك معناسنه‌در یقال اعتسم النعل اوالخف اذا
اخذه خلقا فلبسه وقیونلر طوغوردقدنصكره چوبان كلوب قوزولرك هربرینی انالرینه سوق ایلمك معناسنه‌در یقال
اعتسمت الشاة اذا وضعت واتی الراعی فالقی الی كلّ واحدة ولدها ﴿العسمة﴾ فتحاتله و﴿والعسوم﴾ ضمتینله قوری
اتمك قیرقلرینه دینور ﴿العسمان﴾ فتحاتله طوارقسمی لنك ایله یلمك معناسنه‌در یقال عسمت الدابّة عسمانا اذا خبت
﴿الاعسام﴾ همزه‌نك فتحیله جسم وخلقت معناسـنه مستعملدر عسمه لفظندن جمعدر یقال بعیر حسن الاعسام ای
الجسم والخلقة وبوثوب اخلاق قبیلندندر ﴿ذوعیسم﴾ حیدر وزننده ابن اغرب‌دركه اقیال یمندندر ﴿بنوعسامه﴾
ثمامه وزننده برقبیله‌در ﴿عاسم﴾ برموضعدر علی قول عالج نام موضعده برقوم یغننك آدیدر وعسامه بررجل آدیدر
﴿العسجمة﴾ دحرجه وزننده چابكلك معناسـنه‌در یقال به عسجمة ای خفة وسرعة ﴿العشم﴾و ﴿العشمة﴾ عینك
وشین معجمه‌نك فتحیله طمع معناسنه‌در یقال به عشم وعشمة ای طمع وعشم وعشوم قعود وزننده قوریمق معناسنه‌در
یقال عشم الشیء عشما وعشوما من الباب الرابع اذا یبس ﴿التعشّم﴾ تفعل وزننده عشم معناسـنه‌در یقال تعشم
الشیء بمعنی عشم ﴿العشمة﴾ فتحـاتله ضعف وهزالدن وجودی دكنك كبی قوریمش آدمه دینور یقـال رجل
عشمة ای الیابس هزالا وپیرفانی‌یه دینور مذكر ومؤنثه اطلاق اولنور علی قول بلی بوكلمش یابجه ادیملری
صیق اتارق یورر اولان پیره دینور وقوری اتمكه دینور ﴿العیشم﴾ حیدر وزننده و﴿العشم﴾ فتحتینله قوری
اتمكه وصف اولور یقال خبز عیشم وعشم ای یابس اوفاسد ﴿الاعشم﴾ احمر وزننده مختلط ایكی لونله متلون

اولان نسنه یه دینوروپك یاشلو عملانده انسانه دینور یقال رجل اعشم اذا کان قد عسا کبرا ورطوبت کورمیوب دائما
توز وطپراقله آلوده اولمق سببیله قوریمش اغاجه دینور وشول اغاجه دینورکه قوری یرلری رطبندن اکثراوله
(العشماء) حمراء وزننده شول ارضه دینورکه انده توزدن وطپراقدن قوریمش اغاجلر اوله (العیشومة) عینك
فتحیله سخبر دیدکاری شجره شبیه برشجرآدیدر وصراروب قوریمش نباته دینور جمعی عیشوم در هاسز (العشم)
ضمتینله برجنس اغاجدر مفردی عاشم وعشم در کتف وزننده (عشم) عینك فتحیله برموضعدر (عشم) فتحتینله
بین الحرمین برموضعدر (العشم) عینك فتحیله دوه سمورمکه یوزطوتمق معناسنه در یقال عشم بعیرك عشما من الباب
الاول اذا اخذ فیه السمن (عاشم) عالج نام محلده برقوم یغننك آدیدر (العشرم) جعفر وزننده خشونتلو وشدتلو
نسنه یه دینور (العشرّم) عملس وزننده شهامتلو نافذ وکارکزار آدمه دینور یقال رجل عشرّم ای شهم ماض
وارسلانه دینوروبرآدمك اسمیدر (العشارم) علابط وزننده ارسلانه دینور (العصم) عینك فتحی وصادك سکونیله
چالشوب کسب وکار ایلك معناسنه در یقال عصم الرجل عصما من الباب الثانی اذا اکتسب ومنع ایلك معناسنه در یقال
عصم الشیء اذامنعه ویقال عصمه الطعام اذامنعه من الجوع وحفظ وصیانت ایلك معناسنه در یقال عصمه اذاوقاه
وبرنسنه یه ال ایله یاپشمق معناسنه در یقال عصم الیه اذا اعتصم به وقربه یه عصام ایلك معناسنه در یقال عصم القربة
اذا جعل لها عصاما (الاعصام) همزه نك کسریله بودخی قربه یه عصام قلمق معناسنه در یقال اعصم القربه بمعنی
عصمها وآتك اوزرنده ثابت ومحکم اوتورامیوب یکیچری اوتوریشی کبی اکرقاشنه یاپشه رق اوتورمق معناسنه در
یقال اعصم الراکب اذا لم یثبت علی ظهر الخیل وبرآدمه یاپشه جق نسنه دوزوب حاضرلمق معناسنه در یقال اعصم
فلانا اذا هیأله مایعتصم به وال ایله یاپشوب صالویرمك اوزره طوتمق معناسنه در یقال اعصم بفلان اذا امسك به
وراکب دوشمیم دیو آتك یلیسنه یاپشوب قاورەمق معناسنه مستعملدر یقال اعصم بالفرس اذا امسك بعرفه کذلك
دوه نك راکبی هاویدا ایپلرندن برینه یاپشوب طوتمق معناسنه مستعملدر یقال اعصم بالبعیر اذا امسك بحبل من حباله
(العصیم) امیروزننده تره دینور عرق معناسنه ودوه اویلغنه یاپشمش وسخ وچرکه دینور ودوه نك تویی دوکلدکدنصکره
دیلرندن سوروب چیقان سیاه تویلره دینور وهرشیئك بقیه سنه دینور وخضاب وحنا مقوله سی نسنه لرك
برنده قلان اثر ونشانه سنه دینور (العصم) عینك ضمیله وضمتینله بودخی برنسنه دن قلان اثر ونشانه دینور یقال
مابقی من الخضاب الاعصیم وعصم ای بقیة واثر (العصمة) عینك کسریله اسمدر منع معناسنه در یقال هو فی عصمته
ای فی منعه وقلاده یه دینور عینك ضمیله ده لغتدر جمعی عصم کلور عنب وزننده وجمع الجمعی اعصم در کذلك
جمع الجمعی عصمه کلور عنبه وزننده وصیغهٔ منتهای جموعی اعصام کلور (ابوعاصم) قاودك کنیه سیدر تقول
اطعمنا اباعاصم ای سویقا واکشی آش تعبیراولنان طعامك کنیه سیدر یقال اطعمه اباعاصم ای سکباجا (الاعتصام)
افتعال وزننده برنسنه یه ال ایله یاپشوب طوتمق معناسنه در یقال اعتصم به اذا امسکه بیده وقورنمق معناسنه
مستعملدر یقال اعتصم بالله ای امتنع بلطفه من المعصیة یعنی خدای متعالك لطفنه تمسکله معاصیدن قورینوب
محفوظ اولدی (الاعصم) احمر وزننده شول جیرانه وآهویه دینورکه ایکی قوللرنده یاخود برنده بیاض اولوب
سائر بدنی سیاه یاخود قزل اوله مؤنثی عصماءدر (العصم) فتحتینله آهو یاطاغ کچیسی اعصم اولمق معناسنه در یقال
عصم الظبی والوعل عصما من الباب الرابع اذا کان اعصم (العصمة) غرفه وزننده معنای مزبوردن اسمدر
آهونك وجیرانك اعصملغنه دینور (العصام) کتاب وزننده سرمه یه اطلاق اولنور کوزك نورینی حفظ ایلدیکیچون
یقال فی عینها عصام ای کحل وآت ودوه مقوله سی حیوانك قویریغنك انجه رك یرینه دینور جمعی اعصمه در وعصام
بن شهبر نعمان بن منذرك دربانیدر ومنه قولهم * ماوراءك یاعصام * زمخشری مستقصاده بونی مثل اوله رق ثبت
ایلمشدر برنسنه دن استخبار موقعنده ایراد اولنور مرقوم عصام خسته اولوب وموتی ارجاف اولنمشیکن افاقت
بولوب نعمان حضورینه کلدکده اکا کلام مزبور ایله استفسار ایلمشدر انتهی ومن الامثال * کن عصامیا ولاتکن عظامیا *
بومثلك منشائی شاعرك اشبو * نفس عصام سوّدت عصاما * وعلمته الکرّ والاقداما * بیتیدر مراد عصام
خارجیدر عرب اکا خارجی اطلاق ایتدکلری سابقهٔ دولت وحشمتی یوغیکن کندی کیاست ورشد واقبالیله
خروج ایلدیکنه مبنیدر پس بیت مزبورك مفهومی عصام مزبور مقدما اثر سیادتدن بی بهره ایکن نفسنك
استعداد وکیاست ورشادی کندیسنی مرکز سیادته ابلاغ ایدوب وکندیسنه کرّ وحرب واقدامی تعلیم
ایلدی وکن عصامیا ولاتکن عظامیا قولی شرف وشان سنك کندی مکتسبك ومایهٔ ذاتك اولسون عظام
رفات قبلندن اولان آبا واجداد ایله اولمسون یعنی زاده لکله طفره فروش عز وشرف اولمق معتبر دکلدر

مقبول اولان شرف كسبيدر و عصام هو دجك و محفه نك باغنه دينور و قوغه و قربه و مطهره مقوله سنك باغنه دينور
وچوال و غراره مقوله سنك قولپنه دينور جمعى اعصمه و عصم كلور عينك ضميله و عصام كلور مفردينك لفظى
اوزره دلاص و فلك كبى ﴿المعصم﴾ منبر وزننده قولده بلازك چكره جك يره دينور على قول الله دينور جمعى معاصم در
يقال امرأة ريّا المعاصم وهى مواضع السوار او الايدى و معصم چكينك اسميدر و صاغمق ايچون چاغره جق كلماتدندر كه
معصم معصم ديو چاغررلر آخرلرى ساكندر ﴿العصوم﴾ صبور وزننده و ﴿العيصوم﴾ قيصوم وزننده اكول
و پرخوار آدمه دينور ﴿العواصم﴾ برنيچه بلاد يعنى برايالتدر كه شهر انطاكيه آنك قصبه سيدر * شارح ديركه عواصم
حلب اطلاق اولنور كوياكه حلب شهرينك حواليسنده محافظلريدر ﴿ عاصم ﴾ هذيل بلادنده برموضعدر
﴿العاصمية﴾ رأس عين قربنده برقريه در ﴿ العاصمة ﴾ مدينه و شهره اطلاق اولنور ﴿العصم﴾ عينك ضميله يمنده
بنوزبيد جماعتنه مخصوص برحصار آديدر و هذيل قبيله سى يوردنده برطاغك آديدر ﴿ عاصم ﴾ و ﴿ اعصم ﴾
و ﴿معتصم﴾ و ﴿مستعصم﴾ و ﴿معصوم﴾ و ﴿عصم﴾ عينك ضميله و ﴿عصيم﴾ زبير وزننده و ﴿عصيمه﴾ جهينه وزننده
اساميدندر ﴿الغراب الاعصم﴾ شول قرغه در كه اياقلرى و برونى قزل اوله ياخود قنادنده آق يلك اوله ﴿الاعصام﴾
همزه نك فتحيله كوپك قسمنك بيونلرنده اولان يولارلره دينور مفردى عصمه در عينك ضميله و عصام در عينك كسريله
﴿العضم﴾ عينك فتحى و ضاد معجمه نك سكونيله يايك قبضه سنه دينور جمعى عضام در عينك كسريله و بيا تعبير اولنان
پرمقلو اغاجه دينور كه انكله خرمن صاوريلور جمعى اعضمه و عضم كلور عينك ضميله و آت و دوه قسمنك قويرقلرى
صوقنه دينور و طاغ چكيسنه دينور و چفتچيلرك اوجنه صبان دمورى چكوردكلرى تخته يه دينور كه صبان اكلكى تعبير
اولنور و طاغلرده اولان شول طمره و خطه دينور كه طاغك سائر لوننه مخالف اوله ﴿ العظام ﴾ عينك كسريله
بودخى آت و دوه قسمنك قويرق صوقلرينه دينور ﴿العضوم﴾ صبور وزننده طيانقلو صلب و متين ناقه يه دينور
﴿العيضوم﴾ طيفور وزننده اكول و اينهان كسه يه دينور يقال رجل عيضوم اى اكول و قاوره يوب اصريجى حيوانه
دينور يقال جمل عيضوم اى عضوض ﴿ العطم ﴾ عينك ضميله آتلمش و حلاّجلنمش يوكه دينور صوف منفوش
معناسنه و برموضع آديدر ﴿العطم﴾ ضمتينله هلاك اولان نسنه لره دينور مفردى عطيم و عاطم در يقال قوم عطم
اى هلكى ﴿ العظم ﴾ عينك كسرى و ظاى معجمه نك فتحيله اولولغه دينور كه اسمدر فارسيده بزركى دينور يقال به
عظم وهو خلاف الصغر و عظم و عظامه كرامه وزننده مصدرلردر اولو اولمق معناسنه در يقال عظم الشىء عظما
وعظامة من الباب الخامس ضدّ صغر ﴿العظيم﴾ امير وزننده و ﴿العظام﴾ غراب وزننده و ﴿ العظام ﴾ زنّار
وزننده صفتلردر اولو و بزرك نسنه يه دينور ﴿التعظيم﴾ تفعيل وزننده اولو ايتمك و اولولمق معنالرينه در يقال
عظمه اذا فخمه و كبره و مذبوحى كميك كميك پاره لمق معناسنه در يقال عظم الشاة اذا قطعها عظما عظما
﴿ الاعظام ﴾ همزه نك كسريله بودخى اولو ايلك و اولولمق معناسنه در يقال اعظمه بمعنى عظمه و برنسنه يى
بيوك كورمك و بيوك بيلمك و بيوك طوتمك معناسنه در يقال اعظمه اذا رأه عظيما و كوپكه كميك يدرمك معناسنه در
يقال اعظم الكلب عظما اذا اطعمه اياه ﴿الاستعظام﴾ بودخى برنسنه يى بيوك كورمك و بيوك بيلمك و بيوك طوتمق
معناسنه در يقال استعظمه اذا رأه عظيما و برنسنه نك كومنى آلمق معناسنه در يقال استعظم الشىء اذا اخذ
معظمه و تكبرّلك ايلمك معناسنه در يقال استعظم فلان اذا تكبر ﴿التعظّم﴾ تفعل وزننده بودخى بيوكلنوب كبر
ايلمك معناسنه در يقال تعظم الرجل اذا تكبرّ ﴿العظم﴾ عينك ضميله اسمدر كبر و نخوت معناسنه در و برنسنه نك
كومنه دينور عينك فتحيله ده لغتدر يقال اخذ عظمه اى معظمه اى اكثره ﴿ التعاظم ﴾ تفاعل وزننده برنسنه
عظيم كورنمك معناسنه در يقال تعاظمه اذا عظم عليه و يقال هو امر لا يتعاظمه شىء اى لا يعظم شىء بالاضافة اليه
يعنى اول برامر عظيمدر كه اكا نسبتله هيچ برنسنه عظيم اولمز ﴿العظمة﴾ فتحاتله و ﴿العظّامة﴾ رمّانه وزننده
و ﴿العظموت﴾ جبروت وزننده صيغۀ مبالغه لردر كبر و نخوت و زهو معناسنه در لكن عظمة بارىء ذو الجلال
وصف مذكور ايله صفتلنمق جائز دكلدر و بونكله قچن عباددن بريسى وصفلنسه حقنده قدح و ذميمه در زيرا
مراد كبر و تجبرّ در كه صفات شيطانيه دندر و امّا عظمت ربّانى كيف و حدّ و تمثيل حوصله سنه كنجيده دكلدر همان
عظيم اولديغنى اعتقاد ايلمك واجبدر والله هو العظيم وله الكبرياء و عظمة اللسان دلك قالين اولان يرندن عبارتدر كه
ايلريسيدر و عظمة الساعد بازونك ديرسك يانند بالق اتى اولان قبا يرندن عبارتدر زيرا ساعد ايكى مقداردر برى
ديرسك يانيدر كه بالق اتى و سكيرلى ات اولان يريدر و بريسى ال اياسنك اوته سيدر كه اكا اسله ديرلر ﴿العظيمة﴾ سفينه
وزننده و ﴿المعظمة﴾ مكرمه وزننده شدائد و نوازل زماندن نازلۀ شديده يه اطلاق اولنور يقال نزلت به عظيمة

ومعظمة اى نازلة شديدة (العظم) عينك فتحيله كميكه دينور فارسيده استخوان ديرلر جمعى اعظم در افلس كبى وعظام در عينك كسريله وعظامه در آخرنده‌كى هاء تانيث جمع ايچوندر وعظم برموضع آديدر وعظم الرحل سمرك ادوات واسبابسز اخشابندن عبارتدر و(عظم الفدان) اوجنه صبان دمورى پچوردكلرى تخته دركه صبان اككى تعبير اولنور (العظمىّ) غربىّ وزننده بياضه مائل كوكرجن قوشنه اطلاق اولنور (ذو العظم) كعب بن نعمان الشيبانى لقبيدر (ذوعظم) عينك ضميله خيبر نواحيسندن برناحيه در (العظم) عزم وزننده كوپكه كميك يدرمك معناسنه در يقال عظم الكلب عظما اذا اطعمه العظم (العظمة) عينك فتحيله بر آدمك كميكنه اورمق معناسنه در يقال عظم فلانا عظمة اذا ضرب عظامه (عظم وضّاح) ياخود عظيم وضّاح زبير وزننده عربلره مخصوص برلعب آديدر (الاعظامة) همزهٔ مكسوره ايله و(العظمة) غرفه وزننده و (العظامة) كتابه وزننده و (العظامة) رمّانه وزننده نسوان عربك بيوك كورنمك ايچون قيچلرينه باغلدقلرى بوغچه‌يه دينور زيرا بين العرب صغريلى عورت مقبوله‌در (عظام) قطام وزننده شامده برموضع آديدر (العظمة) فرحه وزننده و (المعظومة) آلات كبيره‌دن حظ ايدوب خوشلنور اولان عورته دينور يقال امرأة عظمة ومعظومة اى مشتهية للايور العظيمة (العظم) فتحتينله يولك جادّه‌سنه اطلاق اولنور يقال يذهب من عظم الطريق اى من جادّته (المعظوم) شول دوه كوشكنه دينوركه من بعد ناسنى امسون ديو لسانده اولان كميكى كسراو لنمش اوله (العظمات) فتحاتله قومك اشراف وساداتنه اطلاق اولنور يقال هم عظمات القوم اى ساداتهم (العظرم) زبرج وزننده خاصّة ارسال نجسنه دينور (العظلم) زبرج وزننده قراكوكيجه‌يه دينور يقال جاء فى العظلم اى الليل المظلم وبرشجرك عصاره‌سنه دينور على قول برنبات آديدركه انكله نسنه بويانور ياخود وسمه ديدكلريدر مفرداتده عظلم چويت اوتيله مفسردركه چويت آنك عصاره‌سيدر (التعظلم) تدحرج وزننده كيجه پك قراكو اولمق معناسنه در يقال تعظلم الليل اذا اظلم (العظلمة) دحرجه وزننده قوا كولق ظلمت معناسنه در (العظلام) قرطاس وزننده هوا يوزينه چوكن سيسلكه وپوصلغه ودومانلغه دينور (العفاهم) فايله علابط وزننده توانا وجلد وچالاك ناقه‌يه دينور ورفاهيتلو خوش وكوزل ديرلكه دينور يقال له عفاهم اى رفاهية العيش وپك سكرتمكه دينور عدو شديد معناسنه (العقم) عينك ضمى وقافك سكونيله قسيرلق معناسنه در نسوانك رحملرنده برهزمه وعارضه اولديغندن حامل اولمازلر يقال بها عقم وهى هزمة تقع فى الرحم فلا تقبل الولد * مترجم ديركه مؤلف سبب عقمى يالكز رحمه عزو ايتمشدر اركك طرفندن دخى اولور تذكره‌ده داود بوزقدر اسباب ثبت ايتمشدر فليراجع وعقم وصفى ديشى‌يه مخصوص دكلدر اركك‌ده وصف اولور كاسيذكر نته‌كه عقر دخى بويله‌در (العقم) فتحتينله و (العقم) عينك فتحى وضميله خاتون قسيرقالمق معناسنه در يقال عقمت المرأة وعقمت وعقمت عقما وعقما وعقما من الباب الرابع والاوّل والخامس ويقال عقمت على المجهول اذا كانت عقيما وعقم عينك فتحيله متعدى اولور قسير قيلمق معناسنه در يقال عقمها الله عقما من الباب الثانى اى جعلها عقيما وبر آدمك مفاصل اعضاسى قوريوب عمل وحركتدن قالمق معناسنه در يقال عقمت مفاصله على البناء للمفعول اذا يبست وساكت وخموش اولمق معناسنه در يقال عقم الرجل عقما من الباب الرابع اذا سكت (الاعقام) همزه‌نك كسريله بودخى قسير قيلمق معناسنه در يقال اعقمها الله اذا جعلها عقيما (العقيم) امير وزننده و(العقيمة) هايله حمل قبول ايلميان رحمه دينور يقال رحم عقيم وعقيمة اى معقومة وقسير قالمش خاتونه وصف اولور جمعى عقائم وعقم كلور عينك ضميله يقال امرأة عقيم اى معقوم * شارح ديركه رحم مؤنث اولمغله وصفى تانيثنه نظرا مؤنث ولفظى اعتباريله مذكر اولور ومرأه وصف خاصّ اولمغله مذكر ايراد اولور انتهى * وعقيم ولدى اولميان اركشى‌يه‌ده وصف اولور بونك جمعى عقماء كلور كرماء وزننده وعقام كلور عينك كسريله وعقمى كلور سكرى وزننده يقال رجل عقيم اذا كان لايولد له وعربلرك الملك عقيم قوللرى ملك وسلطنت بابنده نسب نافع اولمديغنه مبنيدر زيرا ملك وسلطنت طلبى ضمننده اب وولد واخ وعم كبى اقارب قتل واتلاف اولنور وريح عقيم لاقح اولميان يعنى سحاب پيدا ايلمامكله سبب عادئ امطار اولميان يله اطلاق اولنور يقال ريح عقيم اى غير لاقح وحرب عقيم شديد اولان جنكه اطلاق اولنور كاسيذكر (العقام) سحاب وزننده بودخى ولدى اولميان كشى‌يه دينور وعقيم كبى حرب وقتاله وصف اولور كاسيذكر وبدخوى آدمه وصف اولور يقال رجل عقام اى سئ الخلق وبروجهله برء وافاقت بولميان درد وعلته وصف اولور وبونده عينك ضمى افصحدر يقال داء عقام وعقام اذا كان لايبرأ وكنج اولوب ياوز وشديد اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة عقام اى بازل شديدة (العقام) غراب وزننده عقيم

(وعقام)

وعقام کبی پك تند و شدید اولان حرب و قتاله وصف اولورکه استیصال عسکر ایدر یقال حرب عقیم وعقام وعقام
ای شدیدة وشدّت ومحنتلو کونه وصف اولور یقال یوم عقام ای شدید وعقام بر جنس بالق آدیدر و بر نوع
دکز یلانه دینورکه اسود اطلاق اولنان قاره یلانی کاه و بیگاه دکزك فیسنه واروب صفیر ایلدکده عقام دکزدن
طشره چیقوب بر زمان بری برینه صارمشوب قوچشدقدنصکره آیریلوب هر بری یرلرینه کیدرلر ‹المعاقم› میمك
فتحیله آت قسمنك آرقه کمیکنك مؤخرنده فریده اطلاق اولنان اوکورغه کمیکلری ایله قویرق صوقمی بیننده اولان
قبورغه‌لره دینور ومعاقم الخیل آتك مفاصلنه دینور مفردلری معقم در منزل وزننده ‹العقم› و‹العقمة› عینلرك
فتحی وکسریله قرمزی بورنجك جاره دینورکه نسوان اورتنورلر علی قول مطلقا قرمزی ثوبه دینور وعقمه عینك
کسریله آلاجه قاشه دینور ‹العقمیّ› کردیّ وزننده شرف وکرم وحسبی قدیم اولان کشی زاده‌یه دینور یقال
هو عقمیّ ای قدیم الشرف والکرم وغریب وغامض واستخراجی کوچ کلامه دینور بونده کسرایله ده لغتدر یقال
کلام عقمیّ ای غریب غامض ‹التعاقم› تعاقب وزننده ومرادفیدر ‹الاعتقام› افتعال وزننده قویی‌یی قازارکن
صویه قریب اولدقده یاننده مجدّدا برکوچك مختصر قویی دخی قازمق معناسنه‌در اوّلکی قوینك صویی آجیمیدر
طتلومیدر بیلك ایچون اکر طتلو ایسه بقیه‌سنی دخی حفر ایدوب توسیع ایلیه ‹المعاقمة› مفاعله وزننده مخاصمه
معناسنه‌در یقال عاقمه اذا خاصمه ‹التعقیم› تفعیل وزننده اسکات ایلك معناسنه‌در یقال عقّمه اذا اسکته
‹عقمهٔ› تمره وزننده بر وادی آدیدر وعقمة القمر آیك عودتندن عبارتدر ظاهرا مطلعدن هر بار طلوعی
اوله‌جقدر ‹عقامه› صحابه وزننده بر رجل آدیدر وعبدالله بن محمد بن علیّ بن ابی عقامه فقهاء شافعیه‌دندر
‹العقیم› زبیر وزننده ابن زیاددرکه تابعیدر ‹عقرمی› عقربی وزننده یمنده برموضع آدیدر ‹العکم› عینك فتحی
وکافك سکونیله متاعی بر ثوبله چکوب باغلمق معناسنه‌در یوك دنکنی شریتلمك کبی یقال عکم المتاع عکما
من الباب الثانی اذا شدّه بثوب وعکم آدمك بدننده یانك ایچ یوزینه دینور یقال اشتکی عکمه ای داخل جنبه
و بر آدمك زیارتندن ممنوع اولمق معناسنه‌در یقال عکم الرجل عنه علی المجهول ای صرف عن زیارته ومنتظر
اولمق معناسنه‌در یقال عکم الیه اذا انتظر و بر کمسه اوزره یوریوب حمله ایلك معناسنه‌در یقال عکم علیه
اذا کرّ و برارض ومحله قصد و توجه ایلك معناسنه‌در یقال عکم الارض کذا اذا یمّمها وکیرو لنمك تأخّر معناسنه‌در
یقال ماعکم عن شتمه ای ما تاخّر ودوه سموروب کوده‌سی قات قات یاغ باغلمق معناسنه‌در یقال عکمت الابل
اذا سمنت وحملت شحما علی شحم ‹الاعکام› همزه‌نك کسریله بر آدمه متاعنی صاروب باغلمق خصوصنده یاردم
ایلك معناسنه‌در یقال اعکمه اذا اعانه علی العکم ‹العکم› عینك کسریله متاعی صاروب باغلدقلری شریت
مقوله‌سی باغه دینور ویوك دنکنه دینور جمعی اعکام‌در ومنه یقال هما عکما عیرای عدلاه و برارقه یوکی‌نسنه‌یه
دینورکه بوغچه ایدوب صرتنه یوکلنورلر کاره معناسنه فارسیده پشتواره دینور جمعی عکوم کلور وقویی بکره‌سنه
وچرخنه دینور وشول نهالی مقوله‌سی چیته دینورکه نسوان طائفه‌سی اکا ذخیره‌لرینی وضع ایدرلر ‹العکام› کتاب
وزننده بر دخی متاعی صاروب باغلیه‌جق شریت مقوله‌سنه دینور جمعی عکم در عینك ضمیله ‹التعکیم› تفعیل
وزننده بودخی دوه سموروب قات قات یاغ باغلمق معناسنه‌در یقال عکمت الابل اذا سمنت وحملت شحما علی شحم
‹العکمة› غرفه وزننده قرن کوشه‌سنه دینور یقال مابقی فی بطن الدابّة عکمة الّا امتلاءت ای زاویة ‹العکوم›
صبور وزننده دونوب صاپه‌جق یره دینور و بر دفعه اوغلان و بر دفعه قیز طوغورن خاتونه دینور یقال امرأة عکوم
ای معقاب ‹الاعتکام› افتعال وزننده یوك دنکلرنی قالدروب یوکلتمك ایچون برابرلشدرمك معناسنه‌در یقال
اعتکموا اذا سوّوا بین الاعدال لیحملوها وطورطوب بریکمك معناسنه‌در یقال اعتکم الشیٔ اذا ارتکم ‹عکیم›
زبیر وزننده بر رجل اسمیدر ‹المعکم› منبر وزننده کوده‌سنك اتی صمصیقی طقناز آدمه دینور یقال رجل معکم
ای مکتنز اللحم ‹عکرمه› زبرجه وزننده معرفه اوله‌رق یعنی غیرمنصرف اوله‌رق کذلك حرف تعریفله دیشی
کوکرجنه علی قول دیشی قمری‌یه دینور وعکرمه بن حفصة بن قیس عیلان برقبیله پدریدر ‹العکرم› زبرج وزننده
کیجه‌نك سواد وظلمتنه دینور یقال علا عکرم اللیل ای سواده ‹العکارم› علابط وزننده بلی قبیله سندن برقبیله‌در
‹العلم› عینك کسریله بیلك معناسنه‌در یقال علمه علما من الباب الرابع اذا عرفه * مؤلف بصائرده معرفتی ادراك الشیٔ
بتفکر وتدبّر لاثره عنوانیله تعریف ایدوب وعلمی حق معرفتله تعریف وعلم اعمّ اولدیغنی تنصیص ایلمشدر وراغبك
بیاننه کوره معرفتك مقابلی انکار وعلمك مقابلی جهلدر ومعرفت بالتفکر بیلك اولمغله یعرفه الله قولی حق تعالی‌یه
نسبتی جائز اولمز بلکه یعلمه الله دیمك لازمدر زیرا علم برشیئك حقیقتنی بیلمکدن عبارتدر کرك حضوری اولسون

علم الهی کبی و کرك حصولی اولسون علم عباد کبی و علم وجه دقّت اوزره بیلمکه ده اطلاق اولنور شعور و فطنت کبی کما سیذکر * ومؤلفینك اعتقاد جازم و مطابق ایله ده تعریفلری معنای لغویدن مستفاضدر نته که مفردات راغبده بالاشاره مشروحدر انتهی * وعلم برآدم فی نفسه بیلور اولمق معناسنه در یقال هو علم فی نفسه اذا کان یعلم * شارح دیرکه مقتضای سباق بو دخی سمع بابندن اولمقدر لکن صواب اولان باب خامسدن اولمسیدر زیرا مثال مزبور لازمدر فی نفسه عالم اولدی معناسنه در چون صفت علم مزاوله و ممارسته ذاتنده عزیز اولمغله عالمیت حاصل اولور پس باب رابعدن باب خامسه منقول اولمش اولور انتهی * وعلم شعور و تفطن معناسنه مستعملدر یقال علم به اذا شعر پس بو معناده با ایله صله لنور و بر نسنه یی اتقان و احکام ایلمك معناسنه مستعملدرکه عملك لازمیدر یقال علم الامر اذا اتقنه (العالم) و (العلیم) علم ایله متصف اولان کسه در دانا معناسنه جمعی علماء کلور شعراء کبی و علام کلور جهال کبی شارح دیرکه علماء عالم و علیمك جمعیدر و علام یالکز عالمك جمعیدر عالمده صفت علم ملکه و عزیزه اولمغله باب خامسه نقل ایله علیم معناسنه اولمغله جمع تکسیری آنکله متحد اولدی (التعلیم) تفعیل وزننده و (العلام) عینك کسریله کذاب وزننده اوکرتمك معناسنه در یقال علمه العلم تعلیما و علاما اذا صیره یتعلم و سپاهی جنکده کندی کندیسنی اعلان ایچون بر مخصوص دلاورلك نشانی قلمق معناسنه در یقال علم نفسه اذا وسمها بسیماء الحرب (الاعلام) همزه نك کسریله بو دخی اوکرتمك و بیلدرمك معناسنه در یقال اعلمه العلم بمعنی علمه و جنکده آته ملوّن یوك اصمق معناسنه درکه مراد آنکله کندی آتی اولدیغنی بیلدرمك ایچون علامت قلمقدر یقال اعلم الفرس اذا علق علیه صوفا ملوّنا فی الحرب کذلك جنکده کندویه دلاورلك نشانی وضع ایلمك معناسنه در یقال اعلم نفسه اذا وسمها بسیماء الحرب (التعلم) تفعل وزننده اوکرنمك معناسنه درکه تدریجله بیلور اولمقدن عبارتدر یقال علمه العلم فتعلمه و بر ایشی اتقان و احکام ایلمك معناسنه مستعملدر یقال تعلم الامر اذا اتقنه (العلامة) شدّاده وزننده و (العلام) شداد وزننده و (العلام) زنار وزننده و (التعلمة) زبرجه وزننده و (التعلامة) تانك کسریله زیاده سیله عالم و دانا آدمه دینور یقال هو علّامة و علّام و علّام و تعلمة و تعلامة ای عالم جدّا * شارح دیرکه علامه ده کی هاء توکید مبالغه ایچوندر کویا که علم و دانشده داهیه اولدیغنی اراده یه مبنیدر انتهی * وعلّامة و علّام علم نسبده ماهر آدمه دینور یقال هو علّامة و علّام ای نسابة (المعالمة) مفاعله وزننده باب مبالغه ده مستعملدر بیلکجلك خصوصنده یارشمق معناسنه در یقال عالمه فعلمه کنصره ای غلبه علما (العلمة) غرفه وزننده و (العلم) فتحتینله و (العلمة) فتحاتله اوست دوداقده اولان یریقلغه علی قول برطرفنده اولان یریقلغه دینور یقال به علمة و علم و علمة ای شق فی شفته العلیاء او فی احد جانبیها و علم فتحتینله بو معناده مصدر اولور یقال علم الرجل علما من الباب الرابع اذا کان فی شفته علمة (الاعلم) وصفدر اوست دوداغی یاخود برطرفی یریق آدمه دینور نته که افلح آلت دوداغی یریق اولانه دینور و منه یقال الاعلم غیر الافلح (العلم) عینك فتحیله بر نسنه یه علامت و نشان ایلمك معناسنه در یقال علمه علما من الباب الاول والثانی اذا وسمه و برآدمك اوست دوداغنی یارمق و یریق ایلمك معناسنه در یقال علم شفته علما من الباب الثانی اذا شقها (العلامة) سحابه وزننده و (الاعلومة) اضحوکه وزننده نشانه معناسنه در علامه نك جمعی علام در هاسز یقال به علامة الخیر و اعلومته ای سمته و علامه ایکی ارض بیننده اولان فصل و سنوره دینور و یوللرده نشان ایچون منصوب اولان میل و مناره دینورکه سمت و مقصد آنکله معلوم اولور (العلم) فتحتینله بو دخی ایکی ارضی فاصل اولان سنوره دینور و یوللرده منصوب اولان میل و مناره کبی نشانه دینور و اوزون طاغه علی قول مطلقا طاغه دینور جمعی اعلام و علام کلور عینك کسریله و ثوب و قاشده اولان تمغایه دینورکه نشان ایچون ایدرلر و سنجاغه دینور رایه معناسنه و بیراغه دینور سنجاق امیر نشانی و بیراق سائر سرکرده نشانی اولدیغیچون و برقوم و جماعتك سید و ذیشانه دینور جمعی اعلام کلور (المعلم) مقعد وزننده مظنه معناسنه در یقال هو معلم الخیر ای مظنته و شول اثر و نشانه دینورکه آنکله برنسنه یه استدلال اولنور یول نشانی کبی (العلّامة) رمّانه وزننده بو دخی وسیلهٔ استدلال اولان اثر و نشانه دینور (العلم) عینك فتحیله بو دخی علم و علّامه معناسنه در (العالم) لامك فتحیله مجموع مخلوقاته اطلاق اولنور علی قول بطن فلکك حاوی اولدیغی یعنی زیر فلك قرده موجود اولان جملهٔ جواهر و اعراضه دینور * شارح دیرکه فی الاصل مایعلم به الشیٔ معناسنه در مخلوقاته که ماسوای الهیدر اطلاقی موجدی اولان ذات اجل و اعلایی بیلمکه دلالتده وسیله اولدیغنه مبنیدر جمعی عالمون کلور و اشبو عالم ایله یا سم لفظندن غیری فاعل وزنی الف و نونله جمعلندیکی غیر واقعدر و جمعیتی انواع و اصناف اعتباریله در عالم انسان و عالم آب و عالم نار کبی یاخود اشرف مخلوقات اولان انسانك تغلیبنه محمولدر (التعالم) تفاعل وزننده بر نسنه یی هر کس

بیلشمك معناسنه‌در یقال تعالمه الجمیع ای علموه (الایّام المعلومات) ماه ذی الحجه‌نك ابتدا اون كوندن عبارتدركه آخری یوم النحردر (العلام) غراب وزننده و (العلام) زنّار وزننده چاقرطغانه دینور وآتمجه قوشنه دینور وعلام زنار وزننده قنه‌یه دینور حناء معناسنه (العلامیّ) غرابیّ وزننده جست وچالاك ورشید وذكیّ آدمه دینور یقال رجل علامیّ ای خفیف ذكیّ (علام) شدّاد وزننده بر رجل اسمیدر (العیلم) حیدر وزننده دریایه دینور وكرهٔ ارضی حامل اولان صویه دینوركه مراد كرهٔ ماء اولور كرچه حامل دكلدر لكن اویلجه متخیلدر واتلو جانلوتر وناز كبدن محبوبه دینور وقوربغه‌یه دینور وصویی چوق علی قول صویی چوراق قیویه دینور وبر رجلك اسمیدر واركك صرتلانه دینوركه عیلام دخی دینور (العلماء) حمراء وزننده زرهه دینور درع معناسنه (الاعتلام) افتعال وزننده بیلمك معناسنه‌در یقال اعتلمه ای علمه وصو آقمق معناسنه‌در یقال اعتلم الماء اذا سال (علیم) زبیر وزننده بر رجل آدیدر (علمین العلماء) اوّلده عینك ولامك فتحیله شامده بر ارضك اسمیدر (علم السعد) فتحتینله دومه قربنده بر طاغك آدیدر (علثم) ثای مثلثه ایله جعفر وزننده بر رجل آدیدر (العلجوم) عصفور وزننده خرمالغی چوق بستانه دینور واركك قوربغه‌یه دینور وپك چوق صویه دینور وكیجه‌نك ظلمتنه دینور ودكزك طالغه‌سنه دینور وكنه تعبیر اولنان بوجكه دینور وقره یاغز آهویه دینور واركك دوه قوشنه دینور وقیون قوچنه دینور وطاغ كچیسنه دینور وقوجه اكوزه دینور وقاز قوشنك ارككنه دینور وبر جنس آق قوش آدیدر وباوزو شدیددوه‌یه علی قول كزیده واعلاسنه دینور جمعلری علاجیمدر (العلجم) جعفر وزننده اوزون شیئه دینور (المعلنجم) اسم فاعل بنیه‌سیله درطوپ قوم یغننه دینور یقال رمل معلنجم ای متراكم (العلذمیّ) ذال معجمه ایله علقمیّ وزننده شول اكول وحریص آدمه دینوركه النه كچدیكی نسنه‌یی بالتّمام اكل ایدر اوله یقال رجل علذمیّ ای حریص یأكل ماقدر علیه (العلقم) قافله جعفر وزننده ابوجهل قاوننه دینور حنظل معناسنه ومطلقا آجی وتلخ نسنه‌یه دینور وآجی اولان سدر یمشنه دینور نبقهٔ مرّه معناسنه وپك آجی صویه دینور یقال شرب علقما وهو اشدّ الماء مرارة (العلقمة) دحرجه وزننده آجی اولمق معناسنه‌در یقال علقم الشیءُ اذا كان مرّا وطعامه آجی نسنه قاتمغله آجتمق معناسنه‌در یقال علقم طعامه اذا امرّه وعلقمه اسامیدندر علقمة الخصیّ وعلقمة بن عبدة الفحل وعلقمة بن علاثه شاعرلردر وعلقمه مغربده بر بلده آدیدر (العلاقة) عینك فتحیله بلبیس قربنده بر شهر آدیدر (علقماء) عینك فتحیله بر موضعدر (العلكوم) عصفور وزننده یاوز وشدید دوه‌یه وسائر حیوانه دینور مذكر ومؤنثنه دینور (العلكم) قنفذ وزننده و (العلاكم) علابط وزننده و (المعلكم) مزعفر وزننده علكوم معناسنه‌در وعلاكم لفظنك جمعی علاكم كلور عینك فتحیله (علكم) جعفر وزننده بر رجل آدیدر (العلكمة) دحرجه وزننده دوه‌نك اوركجی بیوك اولمق معناسنه‌در یقال علكم البعیر اذا عظم سنامه (العلهمّ) قرشبّ وزننده و (العلهم) جردحل وزننده و (العلاهم) علابط وزننده پك ایری ودیزمان دوه‌یه دینور (العمّ) عینك فتحی ومیمك تشدیدیله پدرك برادرنه دینوركه عموجه تعبیر اولنور جمعی اعمام وعمومه كلور عینك ضمیله واعمّ كلور همزه‌نك فتحی وعینك ضمیله وجمع الجمعی اعممون كلور اظهار تضعیفله مؤنثی عمه‌در تقول هذا عمی ای اخو ابی ویقال هما ابنا عمّ ولا یقال ابنا خال وتقول ابنا خالة لا ابنا عمة زیرا ایكی برادر یكدیكرك اوغلنه كوره عمّ اولوب واوغللری بری برینه نسبتله عمزاده‌لر اولورلر لكن داینك اوغلنه نسبت داینك قیز قرنداشنك اوغلی تیزه‌زاده اولور كذلك ایكی قیز قرنداش یكدیكرك اوغلنه تیزه اولوب واوغللری بری برینه تیزه زاده اولورلر لكن عمه‌نك اوغلنه عمه‌نك قرنداشی اوغلو دایی زاده اولور * مترجم دیركه بعض اصولده ابنا عمة صورتنی رسم ایلمشلر مثلا زیدك قیز قرنداشنی عمرو تزوّج وعمروك قیز قرنداشنی زید تزوّج ایدوب هر بریندن اولاد حاصل اولسه زیدك قیز قرنداشی زیدك اوغلنه وعمروك قیز قرنداشی عمروك اوغلنه عمه اولور وكندیلر ابنا عمه اولورلر بعده كلام منع اطلاقیده دكلدر بلكه منع جوازده‌در دیو تأویل ایلدیلر * وشارحك بیاننه كوره عمّ شمول

مطلب

معناسندن مأخوذدركه شمول ابوّت اوله جقدر انتهی * وعمّ جماعت كثیره‌یه دینور واوتلغك وچایر مقوله‌سنك مجموعنه دینور وبر موضع آدیدر وحلب ایله انطاكیه بیننده بر قریه آدیدر عكاشة العمیّ نام شاعر اورادندر وعمه اوزون خرما اغاجلرینه دینور بونده ضمه‌ده لغتدر وبر قبیله پدری اولان مالك بن حنظله‌نك لقبیدر قبیله خلقنه عمیون دیرلر وبعضلر دیدیكه عمه نسبتده عمویّون دینور فرق ایچون كویاكه عمی لفظنه منسوبدر وعمّ باشه دلبند صارنمق معناسنه‌در یقال عمّ رأسه علی المجهول عمّا ای لفت علیه العمامة (العمومة) عینك ضمیله مصدردر عموجه اولمق معناسنه تقول ما كنت عمّا ولقد عممت عمومة من الباب الرابع ای صرت عمّا (المعم) میمك ضمی وعینك فتحی وكسریله كثیر الاعمام یاخود كریم الاعمام آدمه دینور یقال رجل معمّ ومعمّ ای كثیر الاعمام

او كريمهم (التعمم) تفعل وزننده برآدمى عمىّ ديو چاغرمق وعمىّ ديمك معناسنه‌در يقال تعممته النساء اذا دعوته عما وباشه صارق صارنمق معناسنه‌در يقال تعمم الرجل اذا لبس العمامة (الاستعمام) برآدمى عموجه ايدنمك معناسنه‌در تقول استعممته اذا اتخذته عماً وباشه عمامه صارنمق معناسنه‌در يقال استعمّ الرجل اذا لبس العمامة (عمّ) عينك كسريله حلب قضاسنده برقريه‌آديدر مفتوح العين اولان عمّ مذكوردكلدر (العمامة) كتابه وزننده جنكده باشه كيلان توغلغه‌يه‌دينور مغفر معناسنه وزره كلاهنه دينوركه اشق تعبير اولنور بيضه معناسنه وباشه صاريلان صارغه دينور جمعى عمائم وعمام كلور عينك كسريله وعربلر فلان امن ورفاه وآسايش بولدى ديه‌جك يرده ارخى عمامته ديرلر زيرا ارخاء عمامه صفا وانبساط هنكامنده اولور وعمامه صال تعبير اولنان شيئه دينوركه اغاجلرى چاتوب باغلدقدنصكره قايق كبى اوستنه بنوب آنكله بحر ونهرى عبور ايدرلر يقال عبر النهر على العمامة وهى عيدان مشدودة يعبر عليها (الاعتمام) افتعال وزننده بودخى صارق صارنمق معناسنه‌در يقال اعتمّ الرجل اذا لبس العمامة وسود كپوكلنمك معناسنه مستعملدر يقال اعتمّ اللبن اذا ارغى واوت اوزايوب قرار وكمالى بولمق معناسنه مستعملدركه من بعدذبوله يوزطوتر يقال اعتمّ النبت اذا اكتهل (العامّة) تشديد ميمله ياخود صواب اولان تخفيفله اولمقدر عمامه كبى صاله دينوركه قايق كبى بنوب نهرى اوته يچرلر قول اخيره كوره عامه عومدن مأخوذ اولور وعامّه تشديد ايله خاصّه مقابليدر يقال عامّة الناس ضدّ الخاصّة (التعميم) تفعيل وزننده برآدمك باشنه عمامه صارمق معناسنه‌در يقال عمم رأسه على المجهول اى لفت عليه العمامة وبركمسه قومنه سيد ورئيس قلنمق معناسنه‌در زيرا عمامه عربك تاجى منزله سنده‌در يقال عمم فلان على المجهول اذا سوّد وسود كپوكلنمك معناسنه‌در يقال عمم اللبن اذا ارغى (العمة) عينك كسريله بناء نوعدر صارق صارنمق هيئت وحالتنه دينوركه صارنش تعبير اولنور يقال هو حسن العمة اى الاعتمام (العميم) امير وزننده كثير ومجتمع اولان شيئه دينور جمعى عمم در كتب وزننده يقال شئ عميم اى كثير مجتمع وبرموضع آديدر وكدى اوتنك قوريسنه دينور وبرقوم وجماعتك صميم وخالص اولان كشى زاده‌سنه دينور يقال هو عميم القوم اى صميمهم (العمم) فتحتينله عميك معناى اوّلندن اسمدر چوقلغه وفراوانلغه دينور يقال فيه عمم اى كثرة واجتماع وانسانك وسائرك بنيه وخلقتلرنده اولان بيوكلكه واريلكه دينور ومطلقا تامّ وعامّ اولان نسنه‌يه دينور يقال امرعمم اى تامّ عامّ وخاصّه مقابلى اولان عامّه‌دن اسم جمع اولور وهر كسه خير ومنفعتى شامل اولان خيرلو نفّاع آدمه دينور معمّ كبى كما سيذكر (العميمة) سفينه وزننده و(العماء) جماء وزننده اوزون بويلو بالابلند نسنه‌يه دينور مذكرنده اعمّ دينور يقال جارية ونخلة عميمة وعماء اى طويلة ورجل ونخل اعمّ اى طويل جمعى عمّ درعينك ضميله (الاعمّ) وجه مذكور اوزره عماء لفظنك مذكريدر وقالين شيئه دينور يقال شئ اعمّ اى غليظ (اليعموم) يعفور وزننده اوزون اوته دينور يقال نبت يعموم اى طويل (العمم) ضمتينله عميم لفظندن جمعدر عامّ وتامّ وكامل اولان اشيايه دينور ومنه يقال استوى على عممه اى تمام جسمه وماله وشبابه (العموم) هجوم وزننده جمله‌يه شامل اولمق معناسنه‌در يقال عمّ الشئ عموما من الباب الاول اذا شمل الجماعة (العمّ) عينك فتحيله متعديدر شامل قلمق معناسنه‌در يقال عمهم بالعطية عماً اذا اشملهم (المعمّ) ميمك كسريله عمم كبى هركسه برّ وخيرى شامل خيرلو نفاع آدمه دينور يقال هو عمم ومعمّ اى خير يعمّ بخيره وعقله (العمية) عينك ضميله وكسريله بيوكلكه دينور يقال به عمية اى كبر (العماعم) جماجم وزننده پراكنده جماعاته دينور (العمىّ) عينك ضميله قمىّ وزننده عامّ معناسنه‌در نته‌كه قصرىّ خاص معناسنه‌در يقال رجل عمىّ اى عام وقصرىّ اى خاصّ (المعمم) معظم وزننده شول آته اطلاق اولنوركه صارق صارنمش كبى باشى بياض اولوب بيوننده بياضلق اولميه ياخود تمام ناصيه‌سى صقر اولوب ومنبتنه قدر اينمش اوله يقال فرس معمم اى الابيض الهامة دون العنق او ابيضت ناصيته كلها ثمّ انحدر البياض الى منبت الناصية (العمعمة) زلزله وزننده برامرك عسكرى آزالدقدنصكره ينه چوغلمق معناسنه‌در يقال عمم الرجل اذا كثر جيشه بعدقلة (عمى) حتى وزننده برخاتونك آديدر (عمان) قبان وزننده شامده بربلده آديدر (معتم) مكرم وزننده بررجل آديدر (العندم) جعفر وزننده ايكى قرداش قانى ديدكلرى دار واسيدر على قول بقم اسيدر (العنم) فتحتينله حجازه مخصوص برشجر آديدركه قزل يمشلرى اولور محبوبه‌نك قنه‌لى پرمقلرى اوجلرينى اكا تشبيه ايدرلر على قول خرنوب شامى اغاجنك داللرى اوجلرينه دينور وشول خيوطه دينوركه باغلرده كرويت ياپيلان آصمه‌لرك قوللرى اكا صاريلور ومغيلان اغاجنك تيكننه دينور مفردى عنمه‌در وعنمه وزغ ديدكلرى كلردن برنوعه دينور وبررجل آديدر (الاعنام) همزه‌نك كسريله حيوان عنم ديديكى شجر مزبورى اوتلامق معناسنه‌در

يقال اغنمت الماشية اذا رعت الغنم (العنمة) تمره وزننده انسانك دوداغنده اولان ياريغه دينور يقال فى شفته عنمة
اى شقة (العنمىّ) غربىّ وزننده كل آل كبى قرمزى وخوب وخوشمنظر چهرهٔ محبوبه دينور تقول رأيت غلاما له
وجه عنمىّ اى حسن احمر (العينوم) قيصوم وزننده اركك قوربغه يه دينور (عينم) حيدر وزننده برموضعدر
(المعنم) معظم وزننده قنالى پرمق اوجنه دينور يقال بنان معنم اى مخضوب (العوم) نوم وزننده صوده يوزمك
معناسنه‌در يقال عام فى الماء يعوم عوما اذا سبح ودوه وكمى بردوزه‌يه يوريوب كتمك معناسنه مستعملدر يقال
عامت الابل والسفينة اذا سارت (العومة) عينك ضميله بربوجك آديدر جمعى عومدر صرد وزننده بوبوجك
سياه يوزك قاشنه شبيه اولور دائما صوده يوزوب كزر (العام) حال وزننده ييله دينور فارسيده سال دينور جمعى
اعوامدر ويقال مرّ عليه عام اى سنة ويقال سنون عوّم توكيدا * شارح ديركه عام عومدن مأخوذدر شمس تمام
سنه‌يه دك اون ايكى برجده عوم وسير ايلديكنه مبنيدر انتهى وعام نهاره اطلاق اولنور * شارح ديركه بوغلطدر
صواب اولان عيام اولمقدر (المعاومة) مفاعله وزننده اغاج برسنه يمش ويروب برسنه خالى قالمق معناسنه‌در يقال
عاومت النخلة اذا حملت سنة ولم تحمل سنة واجير وخدمتكارى ييلق ايله طوتمق معناسنه‌در يقال عاوم فلانا
اذا عامله بالعام وشول معاومه كه حقنده نهى شرعى وارد اولمشدر مراد بوسنه‌لك اكينى برآدمك سنهٔ آتيه‌ده حاصل
اوله‌جق اكيننه مقابل بيع ايلمكدر ياخود مديونك ذمتنده دين متقرّر اولمقله مقدار دينى اوزره براز مبلغ زياده ايدوب
وعده‌سنى برسنه صكره‌يه تأخير ايلمكدن عبارتدر * مؤلف بونكله اشبو حديثه اشارت ايلمشدر قال فى النهاية
فى حديث البيع ❊نهى عن المعاومة❊ وهى بيع ثمر النخل والشجر سنتين وثلاثا فصاعدا وقال فى لسان العرب ان تبيع
زرع عامك بما يخرج من قابل فى ارض المشترى وقال الازهرى ان تبيع زرع عامك او ثمر نخلك او شجرك لعامين
او ثلاثة وقال المؤلف ان تبيع زرع عامك او ان تزيد على الدين شيئا وتؤخره (التعويم) تفعيل وزننده بودخى اغاج
برسنه ميوه ويروب برسنه بوش قالمق معناسنه‌در يقال عوّمت النخلة اذا حملت سنة ولم تحمل سنة وبچلش اكين
صاپلرنى طوتام طوتام ايدوب برى برينك اوزرينه قومق معناسنه‌در يقال عوّم الحصد اذا وضعه قبضة قبضة
(العامة) حاله وزننده صحراده قارشودن ظهور ايدن سوارك تپه‌سنه دينوركه ابتدا كوزه كورينور على قول باشنده
صارق اولمدقجه عمامه اطلاق اولنمز وصارلمش صارق طولامنه دينور وطوف معناسنه‌دركه نهرلرده اوزرينه
بنوب صال كبى عبور ايتدكارى نسنه‌يه دينوركه برنيچه طولوملرى برى برينه چاتوب بندايدرلر تركيده كلك تعبير اولنور
مؤلف عمم ماده‌سنده بونى صال ايله بيان ايلمشيدى زيرا صال اغاجلردن وكلك طولوملردن اولور وعامه دمت اولمش
اكين صاپنه دينور جمعى عامدر (عائم) بربتك آديدر (عوام) غراب وزننده برموضعدر (عويم) زبير وزننده
اسمادندر عويم بن ساعدة الهذلى وعويم الانصارى صحابه‌لردر (العوّام) شدّاد وزننده صوده يوزركبى هموار
يوكرك آته اطلاق اولنور يقال فرس عوّام اى سابح وعوّام اصحابدن حضرت زبيرك پدرى اسميدر (المستعام)
درياده مركوب اولان مركبه دينور كمى وقايق وصال وكلك مقوله‌سنه شاملدر (العيهم) حيدر وزننده شديد
نسنه‌يه دينور وچاپك ورونده ناقه‌يه دينور وفيل ديدكارى حيوانك اركگنه دينور وبرموضع آديدر (العيهامة)
عينك فتحيله بودخى چاپك ناقه‌يه دينور (العيهمان) عينك وهانك فتحيله شول آدمه دينوركه كيجه ايله يوريموب
يول اوزرنده اويوب قالوراوله اويقوجى چولپه شخص اوله‌جقدر يقال هو عيهمان اى لا يدلج وينام على ظهر الطريق
(العيهمىّ) حيدرىّ وزننده ايرى واوزون نسنه‌يه دينور يقال رجل عيهمىّ اى ضخم طويل (العيهوم) طيفور
وزننده برجنس اغاجك كوكنه دينور وقزل ودوبدوز مصيقل سختيانه دينور وبرموضع آديدر (العيهمة) دحرجه
وزننده سرعت ايلك معناسنه‌در يقال عيهم الرجل اذا اسرع (عهمه) حمزه وزننده بررجل علميدر (العيمة)
عينك فتحيله خاصة سوده اولان شهوت وآرزويه دينور تقول بى عيمة اى شهوة الى اللبن وصوسزلغه دينور
يقال به عيمة اى عطش وعيم وعيمه بومعنالرده مصدر اولورلر يقال عام الرجل يعيم ويعام عيما وعيمة من الباب
الثانى والرابع اذا كان به عيمة (العيمان) عطشان وزننده سوده پك مشتهى آدمه دينور مؤنثى عيمى‌در ويقال رجل
عيمان ايمان اذا ذهبت ابله وماتت امرأته يعنى دوه‌لرى هلاك اولوب سوددن محروم قالوب وسود صاغان زوجه‌سى
وفات ايلدكده زيرا بدويلرك سود صاغمق وصو كتورمك كبى خدمتلرينى نسوانلرى تمشيت ايدرلر (الاعامة) اقامه
وزننده سوده محتاج قلمق معناسنه‌در وبومعناده لازم اولور يقال اعامه الله اى تركه بغير لبن فاعام هو اى بقى
بلا لبن وبرقومك مواشيلرى هلاك اولوب سودلرى ازالمق معناسنه‌در يقال اعاموا اذا قلّ لبنهم (العيمة) عينك
كسريله مالك يعنى دوه‌نك كزيده واعلالرينه دينور يقال اعطاه من العيمة اى من خيار المال (الاعتيام) افتعال

وزننده مالك كزيده‌سنى آلمق معناسنه‌در يقال اعتام الرجل اذا اخذ العيمة (العيام) سحاب وزننده نهار معناسنه‌در
تقول سرنا العيام كله اى النهار (المعيم) مقيم وزننده اوزون سنه‌يه دينوركه مرادشدّت ومحنتلو اولان سنه‌در يقال
عام معيم اى طويل ﴿فصل الغين المعجمة﴾ (الغتم) كتم وزننده هوانك بغايت اسيلكنه دينوركه انسان وحيوانى
بوكالدوب هلاك ايلمك درجه‌سنده اوله تقول وقعنا غتم اى شدّة الحرّ يكاد يأخذ بالنفس (الغتمة) عجمه وزننده
ومرادفيدركه لسانده اولان طوتقنلقدر يقال فيه غتمة اى عجمة فى المنطق (الاغتم) احمر وزننده لسانده
عجمه اولمغله اصلا بركلامى فصاحت وبيانله اداية مقتدر اولميان آدمه دينور هنوز لسان ايله الفت ايدن عبيد واماء كبى
جمعى غتم كلور غينك ضميله وغتمه‌يه نسبتله غتمى دخى دينور يقال رجل غتمىّ اى اغتم وغتمىّ پك قويو اولديغندن
قابه دوكده خاشردیسى اولميان سوده اطلاق اولنور يقال لبن غتمىّ اى ثخين لاصوت لصبه (حياض غتيم)
زبير وزننده اولوم القابندندر يقال وقع فى حياض غتيم اى مات (الاغتام) همزه‌نك كسريله برآدمى اوصاندره‌جه
قدر زيارتنه ملازمت ايلمك معناسنه‌در يقال اغتم الزيارة اذا اكثرمنها حتىّ يملّ (الاغتتام) افتعال وزننده تخمه
وامتلا اولمق معناسنه‌در يقال اغتتم الرجل اذا اتخم (الاغثم) ثاى مثلثه ايله احمر وزننده بياضى سوادنه غالب
اولان صاچه دينور يقال شعر اغثم اذا غلب بياضه على سواده (الغثمة) غرفه وزننده الواندن قرامتق بوزلغه واكاشبيه
لونه دينور يقال فى لونه غثمة اى ورقة ونحوها (الغثم) غينك فتحيله برآدمه بردن وافر نفيس واعلا مال ويرمك معناسنه‌در
يقال غثم له غثما من الباب الاوّل اذا دفع له دفعة من المال جيدة (الغثيمة) سفينه وزننده بردرلو طعام آديدركه بدويلر
چكركه‌دن پيارلر (الغثمة) فرحه وزننده شيردان وقرق باير ديدكلرى نسنه‌يه دينوركه احشاء حيوانيه‌دندر (المغثوم)
كنديسنه بعض نسنه قاتلمش نسنه‌يه دينور يقال شئ مغثوم اى مخلط (الغثم) غينك ضميله پنير مايه‌سى ديدكلرى
نسنه‌دركه مأكولدر قبات معناسنه‌كه قبه‌نك جمعيدر انفحه دخى دينور * لكن شارح بونيده فحث ايله تفسير ايلمشدركه
قرق باير وشيردان ديدكلريدر مؤلفك غثمه‌يى آنكله بيانى شارحه موافقدر (الغيثمة) بيطره وزننده شورش وفتنه وقتال
معناسنه‌در يقال ماهذه الغيثمة اى القتال والاضطراب (الغجوم) غينك ضميله غموج مقلوبيدركه غمج جمعيدر
طتلو اولميان صويه دينور حنظلة بن مصبح نام شاعرك شعرنده غجوم عنوانده وارد اولمشدر (الغذم) غينك فتحى
وذال معجمه‌نك سكونيله غثم معناسنه‌دركه برآدمه دفعة مال نفيس ويرمكدر يقال غذم له من ماله غذما من الباب
الاوّل بمعنى غثم وبرنسنه‌يى شره وحرصله هارل هارل يمك على قول آداب ايله يميوب دوكه‌رك صاچه‌رق كستاخانه يمك
معناسنه‌در يقال غذمه وغذمه غذما من الباب الرابع والاوّل اذا اكله بنهمة او بجفاء وشدّة (الاغتذام) افتعال
وزننده غذم ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال اغتذمه بمعنى غذمه ودوه كوشكى اناسنك سودنى هپ امك معناسنه‌در
يقال اغتذم الفصيل مافى ضرع امّه اذا شرب جميعه (المتغذم) اسم عل بنيه‌سيله و(الغذم) زفر وزننده اكول
وايبهان آدمه دينوركه صغركبى هرشيئ اكل ايدر (الاغذام) همزه‌نك كسريله و(الغنذمة) دحرجه وزننده
بودخى دوه كوشكى اناسنك هپ سودنى امك معناسنه‌در يقال اغذم الفصيل مافى ضرع امّه وغنذمه اذا شرب
جميعه (الغذامة) رمّانه وزننده دوه مرعاسندن حمض نوعندن برنباتدر جمعى غذّام درهاسز (الغذم) فتحتينله
بودخى براوت آديدر (الغذيمة) سفينه وزننده ذكر اولنان اوتى بتورن ارضه دينور وككيش قويويه دينور يقال
بئر غذيمة اى واسعة وبومعناندركه الق فى غذيمة فلان ماشئت ديرلر الق فى رحب باعه وصدره معناسنه يعنى
بغايت كريم ومتحمل ودريادل اولمغله هرنه تكليف ونياز ايدرسن لطف وتحمّل ايدر وغذيمه غذمه معناسنه‌در
كه‌سيذكر (الغذمة) تمره وزننده كلمه معناسنه‌در تقول ماسمعت منه غذمة اى كلمة ومصدر اولور بغايت سبزه
ونباتى چوق يره اوغرامق معناسنه يقال غذموا بالغذمة غذمة اذا اصابوها (الغذمة) غرفه وزننده الواندن
قرامتق بوزلغه دينور يقال فى لونه غذمة اى غبرة كدرة وبرپاره ماله دينور يقال اعطاه غذمة من المال اى قطعة
منه وچوق سوده دينور بونده فتحاتله‌ده جائزدر جمعى غذم كلور صرد وزننده وغذم كلور جبل وزننده وغذمه
چايرى وچمنى حددن بيرون ارضه دينور غذيمه دخى دينور يقال وقعوا فى غذمة من الارض وغذيمة اى واقعة
منكرة يعنى من البقل والعشب (ذو غذم) ضمتينله برموضع ياخود برجبل آديدر (الغذايم) كثرت وجمعيتدن برى برى
اوزرينه قات قات بنكشمش نسنه‌لره دينور مفردى غذيمه‌در (التغذم) تفعل وزننده طعامى داتمق معناسنه‌در
يقال تغذّم الشئ اذا تطعمه (الغذرمة) دحرجه وزننده برنسنه‌يى كيل ووزنسز اورانليوب مارده صاتمق
معناسنه‌در يقال غذرم الشئ اى غذمره اى باعه جزا فاوسوز قارشمق معناسنه‌در يقال غذرم الكلام اذا
اختلط (الغذارم) علابط وزننده چوق صويه دينور يقال ماء غذارم اى كثير وكيفما اتّفق اولچويه دينور يقال

﴿فصل الغين المعجمة﴾

كيل غذارم اى جزاف (التغذرم) تدحرج وزننده اصلا اركلیوب وتردد وتلعثم ایلیوب همان یمین ایلمك
معناسنه در يقال تغذرم الرجل يمينا اذا حلف بها ولم يتتعتع (غرمى) سكرى وزننده برموضع آديدر وغرمى حرف
استفتاح اولان اما معناسنه بركلمه دركه يمين معناسنده استعمال اولنور يقال غرمى وجدك كما يقال اما وجدك
نته كه مهمله ايله عرمى وحا ايله حرمى دخى بومعنايه مستعمل در نته كه ماده لرنده ذكر اولندى (الغرمى) سكرى
وزننده اشك ايكولى كرانجان عورته دينور يقال امرأة غرمى اى ثقيلة (الغرام) غينك فتحيله برشيئه پك دوشكونلكه
دينور حرص وولوع معناسنه در يقال به غرام اى ولوع وشر دائم معناسنه در وهلاك معناسنه در وعذاب
معناسنه در قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿ان عذابها كان غراما﴾ اى دائما وهلاكا (المغرم) مكرم وزننده در عشقه
كرفتار اولان آشفته يه دينور يقال هو مغرم اى اسير الحب وثقلت دينه كرفتار اولان آدمه دينور يقال هو مغرم
اى اسير الدين وبرنسنه يه پك دوشكون حريص اولان آدمه دينور يقال هو مغرم به اى مولع * قال الشارح يقال
اغرم به على المجهول فهو مغرم (الغريم) اميروزننده بورجلويه دينور يقال هو غريم له اى مديون وآلاجق
صاحبنه دينكله ضد اولور يقال هو غريمه اى دائنه (الغرامة) سحابه وزننده و(الغرم) قفل وزننده و(المغرم)
مكرم وزننده اداسى لازم اولان نسنه يه دينور دين وديت كبى يقال عليه غرامة وغرم ومغرم وهو مايلزم اداؤها
(الاغرام) همزه نك كسريله و(التغريم) تفعيل وزننده بركسه ذمتنده متقرر اولوب اداسى لازم اولان نسنه يى اودتمك
معناسنه در تقول اغرمته وغرمته اذا جعلته مؤديا زمخشرى مقدمة الادبده * بتوان افكندش خواستەرا * عبارتيله
تفسير ايلكله اكا مالى اودتدى ديمك اولور ومصباحده اغرمه اذا جعله غارما عبارتيله مرسوم اولمغله آنى مديون
ايتدى ديمك اولور پس بو ايكى معنايه ده وارد اولمش اولور (الغرم) غينك فتحيله و(الغرامة) سلامه وزننده ذمتنه
اداسى لازم كلان نسنه يى اودەمك معناسنه در يقال غرم الدية غرما وغرامة من الباب الرابع اذا اداها (الاغرنشام)
شين معجمه ايله احرنجام وزننده برآدمك ضعف وهزالدن كودەسنك اتى صولوب قرنى انجه لوب ايچرى چكمك
معناسنه در يقال اغرنشم الرجل اذا ذبل لحمه وخمص بطنه (الغرطمانى) طاى مهمله ايله عنفوانى وزننده خوب
چهره دلبر دلى قانلويه دينور يقال فتى غرطمانى اى الحسن الوجه (الغرقم) قافله جعفر وزننده حشفة ذكره
دينور (غوزم) كورم وزننده شهر هرات قضاسنده برقريه در (الغسم) غينك وسينك فتحيله هوا يوزنه عارض
اولان قرا كولغه كذلك توز وپوص ودومانلغه دينور تقول ماهذا الغسم اى السواد واختلاط الظلمة والهبوة
والغبرة (الغسوم) هجوم وزننده كيجه پك قرا كو اولمق معناسنه در يقال غسم الليل غسوما من الباب الاول اذا اظلم
(الاغسام) همزه نك كسريله غسوم معناسنه در يقال اغسم الليل بمعنى غسم (الاغسام) همزه نك فتحيله و(الغسم)
صرد وزننده بلود پاره لرينه دينور يقال فى السماء اغسام وغسم اى قطع من سحاب (الغشم) غينك فتحى وشين
معجمه نك سكونيله ظلم ايلمك معناسنه در يقال غشمه الوالى غشما من الباب الاول اذا ظلمه وغشم سراة ارضنده
بروادى آديدر ودوه لره صاغ وعليل ديميوب جمله سنه بردن قطران سورمك معناسنه در يقال غشم الابل غشما
من الباب الثانى اذا هنأه يصبه على صحيحه وسقيمه واوطونجى كيجه وقتى ايوسنه وكوتوسنه باقيوب بى تأمل كيفما اتفق
اوطون ايلمك معناسنه مستعملدر يقال غشم الحاطب اذا احتطب ليلا فقطع كل ماقدر عليه بلا نظر وفكر (الغشم) فتحتينله
اسمدر دوه لرى صحيح وسقيم ديميوب جمله سنى بردن قطرانلمغه دينور (غيشم) حيدر وزننده بر رجل آديدر
(الغشمشمة) و(الغشمشمية) فتحاتله جرأت واقدام وشجاعت معناسنه در يقال انه لذو غشمشمة وغشمشمية
اى ذو جرأة ومضاء (المغشم) منبروزننده و(الغشمشم) سفرجل وزننده شول دلير ودلاوره دينوركه بركسه دن
استعانت ايتميوب همان كندى باشنه صالدروب قصد ايلديكى نسنه دن هرنقدر مهول وخطرناك ايسه ده
اصلا يوزدوندرمز اوله يقال هو مغشم وغشمشم اذا كان يركب رأسه فلا يثنيه عن مراده شئ (الغضرم)
ضاد معجمه ايله جعفر وزبرج وزنلرنده شول غليظ يره دينوركه طپراغى چوق ويومشق وياپشقان اوله وشول
وزلو قزل قورى بالچغه دينوركه جابجا چتلامش اوله على قول كوفكى طاش كبى وكرج كبى يومشق اولوب
يورركن اياق كوميلور اولان يره دينور (الغطم) هجف وزننده و(الغطيم) قرشب وزننده و(الغطمطم) سفرجل
وزننده عظيم دريايه دينور وغطم دريادل وحوصله دار قلبى كنكيش آدمه اطلاق اولنور يقال رجل غطم
اى واسع الاخلاق وجمع كثيره اطلاق اولنور (الغطم) ميمك تشديديله قويوسوده دينور (الغلم) فتحتينله و(الغلمة)
غرفه وزننده برآدمك شهوت جماعيه سى غالب اولمق معناسنه در يقال غلم الصوفى غلما وغلمة من الباب الرابع
اذا غلب شهوة وغلمه خاصة پوغور وآيغر قسمى حشارى اولمق معناسنه در يقال غلم البعير اذا هاج من الغلمة

﴿الاغتلام﴾ افتعال وزننده غلم معناسنه‌در يقال اغتلم الرجل والبعير بمعنى غلم ﴿الغلم﴾ كتف وزننده و﴿الغليم﴾
سكيت وزننده و﴿المغليم﴾ منديل وزننده اسم فاعللردر شهوت جماعيه‌سى غالب آدمه دينور مؤنثى غلمه‌در فرحه
وزننده ومغتلمه ومغليمه ومغليم وغليمه وغليم‌در سكيته وسكيت وزنلرنده ﴿الاغلام﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه
برآدمى شهوته كتورمك معناسنه‌در معجون مقوّى كبى يقال اغلمه الشئ اذا هيّج غلمته ﴿الغلام﴾ غراب وزننده
بيغى ترلمش چار ابرو حدّينه وارمق اوزره اولان اوغلانه دينور على قول تولدى كوندن جوان اولنجه قدر غلام
اطلاق اولنور وكهولت كرته‌سنه وارمش آدمه ديمكله ضدّ اولور جمعى اغلمه وغلمه وغلمان كلور غينلرك
كسريله مؤنثى غلامه‌در ﴿الغلومة﴾ و﴿الغلومية﴾ و﴿الغلامية﴾ اسملردر غلاملغه دينور ﴿الغيلم﴾ حيدر وزننده كوز
قيولرده اولان صومنبعنه دينور وجماعه مشتهيه اولان قيزه دينور يقال جارية صارت غيلما اى مغتلمة وقوربغه‌يه
دينور وبرموضع آديدر واركك قبلوبغه‌يه دينور وباشنك اورته‌سى يصى صاچى چوق دلى قانلويه دينور نفسنه
نسبتله غيلمىّ دخى دينور وبعضلر يعنى ليث لغوىّ غيلم مشط ومدرى معنالرينه‌ده كلور ديو ثبت ايلديلر لكن
مصحفدر صواب اولان فايله فيلم اولمقدر وغيلم كس وكمسه معناسنه مستعمل اولور يقال مابالدار غيلم اى احد ﴿غليم﴾
زبير وزننده ابن سام بن نوح عليه السلامدر ﴿تغلم﴾ تمنع وزننده برارضك اسميدر ﴿تغلمان﴾ تثنيه اوله‌رق برموضع
آديدر ﴿الغلصمة﴾ غينك وصادك فتحيله باش ايله بيون بيننده اولان اته دينور تركيده سكسن اتى ديرلر سينلرك ضميله
على قول كوچك دل ايله قزل اويكنك قاوشديغى يرده اولان يومر يجه‌يه دينور ياخود بوغاز دليكنك باشنه دينور
شوارب وحرقده‌سيله كه تركيده اوكوك باشى تعبير اولنور ياخود لسانك كوكنه دينور يقال اشتكى غلصمته وهو
اللحم بين الرأس والعنق او العجرة على ملتقى اللهات والمرئ اورأس الحلقوم بشواربه وحرقدته او اصل اللسان
وغلصمه سادة وشرفاء معناسنه مستعمللدر وكروه وجماعت معناسنه‌در ومصدر اولور ذكر اولنان غلصمه‌يى
كسمك معناسنه‌در يقال غلصمه اذا قطع غلصمته وبرآدمك غلصمه‌سندن طوتمق معناسنه‌در يقال غلصمه
اذا اخذ بغلصمته وشرف وتعين معناسنه مستعمللدر يقال هو فى غلصمة من قومه اى فى شرف وعدد يعنى
قومى ايچره صايلور شريف وذيشاندر ﴿ذو الغلصمة﴾ حرملة بن عبدالله العجلى لقبيدركه فارس وشاعردر غلصمه‌سى
اورطرزنده بيوك ايدى ﴿المغلصمات﴾ مدحرجات وزننده مغلصمه‌نك جمعيدركه بيونى باغلو خاتونه اطلاق اولنور
يقال هنّ مغلصمات اى مشدودات الاعناق يعنى كردنلرى چوره وكردنبند مقوله‌سى پيرايه ايله باغلو اولان
محبوبه‌لردر ﴿الغم﴾ و﴿الغمّاء﴾ غينلرك فتحى وميملرك تشديديله و﴿الغمة﴾ غينك ضميله غصه واندوه معناسنه‌در غمّ
لفظنك جمعى غموم كلور يقال اخذه الغمّ والغمّاء والغمة اى الكرب * شارح ديركه غم ماده‌سى ستر وتغطئه
معناسنه موضوعدر حزن واندوهه اطلاقى سرور قلبى ستر ايتديكنه مبنيدر انتهى * وغمّ مصدر اولور برآدمى
غصه ناك ايلك معناسنه‌در يقال غمه غما من الباب الاول اذا احزنه وداّبه‌نك اغزنه وبرونه غمامه چكورمك
معناسنه‌در يقال غمّ الحمار وغيره اذا القم فه ومنخريه الغمامة وبرنسنه‌يى اورتوب بوريمك معناسنه‌در يقال
غمّ الشئ اذا غطاّه وكون زياده‌سيله اسّى اولمق معناسنه‌در تقول غمّ يومنا اذا اشتدّ حرّه وغمّ يك اسّى كونه
اطلاق اولنوركه وصف بالمصدردر يقال يوم غمّ وليلة غمّ اى ذوحرّ وستر معناسندن اوله‌رق هلال سحاب
رقيق ايله مستور اولمق معناسنه مستعمللدر يقال غمّ الهلال على المجهول اذا حال دونه غيم رقيق وبرخبر باشى
اورتيلو مبهم وسربسته اولمق معناسنه مستعمللدر يقال غمّ الخبر عليه على المجهول اذا استعجم ﴿الاغتمام﴾
افتعال وزننده و﴿الانغمام﴾ انفعال وزننده غصه ناك اولمق معناسنه‌در يقال غمه فاغتمّ وانغمّ واغتمام
اوت چوغالوب بويلنمق معناسنه‌در يقال اغتمّ النبت اذا طال وكثر وانغمام اورتنوب بورنمك معناسنه‌در يقال
غمه اى غطاّه فانغمّ ﴿الاغمام﴾ همزه‌نك كسريله غمناك ايلك معناسنه‌در يقال ما اغمك لى وما اغمك بى وما اغمك
علىّ اى ما احزنك وهوا يك اسّى اولمق معناسنه‌در يقال اغمّ يومنا اذا اشتدّ حرّة وهوا بلودلو اولمق
معناسنه‌در يقال اغمت السماء اذا صارت ذا غمامة ﴿الغامّ﴾ و﴿المغمّ﴾ ميمك ضميله اسم فاعللردر غمّ كبى
پك اسّى وقته دينور يقال يوم غمّ وغامّ ومغمّ اى ذو حرّ اوذو غمّ ويقال ليلة غمّ وغمّى كحتى وغمة ﴿الغمة﴾
غينك ضميله باشى اورتلو مبهم ايشه دينور يقال امر غمة اى مبهم وطولوم مقوله‌سى نسنه‌نك دبينه دينور ﴿المغموم﴾
سحابله مستور هلاله دينور يقال غمّ الهلال فهو مغموم اذا حال دونه غيم رقيق ومبهم وسربسته خبره دينور
وزكامه اوغرامش آدمه دينور ﴿الغمّى﴾ حتىّ وزننده ومدّ ايله و﴿الغمى﴾ غينك ضميله و﴿الغمية﴾ عينك ضميله
هوا آچقلق اولمامغله هلالك مستورلغنه دينور يقال صمنا للغمّى والغمّاء والغمّى والغمية اى صمنا على غير

رؤية الهلال (الغمامة) سحابه وزننده ومرادفيدر على قول بياض بلوده دينور جمعى غمام وغمايم در وابى داود
الايادى نام كسـه نك ياخود بعض ملوك آل منذرك فرسى اسميدر وغمام جعفر طيّارك قلجى اسميدر (المغمّم)
محدّث وزننده صويى چوق بلوده ودكزه دينور يقال غيم وبحر مغمم اى كثير الماء (كراع الغميم) كافك ضميله
وامير وزننده حرمين بينـده مكّه يه ايكى قوناق مسـافه ده بر وادى آديدر غينك ضميله زبير وزننده اولان
روايت وهمدر زيرا زبير وزننده ديار حنظله ده بر بشـقه وادى آديدر وغميم غينك ضمى وياى مشـدّده نك
كسريله بنى سعد يوردنده بر صويك آديدر (الغمام) غراب وزننده زكام علتنه اطلاق اولنور شامّه يى سدّ وستر
ايلديكيچون (المغمة) اسم فاعل بنيه سيله اوتى فراوان يره اطلاق اولنور يقال ارض مغمّة اى كثيرة النبات (الغمم)
فتحتينله جبهه وقفايى صاچ اينوب بوريمكه دينور (الاغمّ) صاچى اينوب جبه ووجه وقفاسنى بوريمش
آدمه دينور يقال هو اغم الوجه والقفا وقابلايى سحابه دينوركه اصلا فرجه سى اولميه يقال سحاب اغمّ اى
لافرجة له (الغمغمة) زلزله وزننده اوكوزلر برنسـنه دن بلكليوب قورقدقلرى وقتده بوكورشمك معناسـنه در
يقال غمغمت الثيران اذا صاتوا عند الذعر وبهادرلر جنكده حيقروب كورلدهمك معناسـنه در يقال الابطال
تغمغم اذا صاتوا عند القتال وسوزى واضح وآشكاره سويليوب مبهم ومشوّش سـويلمك معناسـنه در يقـال
غمغم الكلام اذالم يبن (التغمغم) تزلزل وزننده بودخى سـوزى بيان ايده ميوب مريل مريل سويلمك معناسـنه در
يقال تغمغم الرجل اذالم يبن كلامه (الغميم) امير وزننده قويولمق ايچون آتشـده ايصدلمش سـوده دينور
يقال سقانا غميما اى لبناقد سخن حتى يغلظ وقورى اوتك آلتنده نابت تازه اوته دينور (الغمّى) ربّى وزننده آفت
وداهيه يه دينور وبرقريه آديدر وشول امر شديده دينوركه سمت سلوك وتشبثى وجهت سلامتى مشكل ومستور
اوله غينك فتحيله ده لغتدر (الغمى) غينك فتحى وقصر ايله جنكده عسكرى باصوب احاطه ايدن توزه ودومانه
وشـدّت ومحنته اطلاق اولنور (الغموم) غينك ضميله خرده وخفى اولان يلدزلره اطلاق اولنور غامّ مفرديدر
(المغامّة) مفاعله وزننده ايكى آدم برى برينى غمناك ايلمك معناسنه در يقال غامّته اى غمّته وغمّنى (الغمامة) كتابه
وزننده شول طوربه مقوله سنه دينوركه علفدن منع ايچون آنكله دوه نك وسائر طوارك آغزلرينى بوررلر وناقه نك
كوزلرينى يارونى باغليه جق باغه وصارغى يه دينور وچوجغك ختان برينك دريسنه دينور بونده غينك ضميله ده
لغتدر (غنتم) قنفذ وزننده ابن توابة الطـائى دركه محدّثدر (الغنم) فتحتينله قيون جنسـنه موضوع اسمدر
ومؤنثدر لفظندن مفردى يوقدر شـاة مفرديدر ذكور واناثدن هر برينه ومختلط اولدقلرنده مجموعنه اطلاق
اولنور جمعى اغنام وغنوم واغانم كلور وتثنيه قلنوب غنمان دينوركه سورى اراده سيله يقال راح على فلان
مطلب
غنمان اى قطيعان * شارح ديركه غنم لفظنك مصغرى غنيمه در زيرا شول اسماء جموع كه لفظندن واحدى اولميوب
وانساندن غيرى ايچون اوله لاجرم اكا تانيث لازمدر وغنم غنيمتدن مأخوذدر آلت دفاعى اولميوب وذاتنده سهل
ورام حيوان اولمغله كويا كه جمله يه غنيمت اولور وبو اسم عين اولمغله مصدردن اخذى خلاف مشهوردر (المغنمة)
مكرمه وزننده و (المغنمة) معظمه وزننده فراوان قيونه دينور يقال غنم مغنمة ومغنمة اى كثيرة (الغنيم) اميروزننده
و (المغنم) معقدوزننده و (الغنيمة) سـفينه وزننده و (الغنم) قفل وزننده دشمندن آلنان طويملق مالنه دينور
فئ معناسنه * مترجم ديركه مطرزى مغربده فئ وغنيمت ونفل بينلرينى ابو عبيده دن روايتله بورسمه فرق ايلمشدركه
مطلب
غنيمت اهل شركدن حرب قائم اولديغى حالده عنوة اخذ اولنان ماله دينور بونك حكمى بعد التخميس باقيسى
غانمينه تخصيص اولنور وفئ بعد الحرب ظفرياب اولنان مالدركه تخميس اولنميوب كافۀ مسلمينك حقى اولور
ونفل غزاته سهملرندن زائد اعطا اولنان ماله دينوركه مثلا سرعسكرباشى بكاك مالى قاتلكدر ديو ترخيص ايلسه
غازينك قتل ايلديكى كافرك مالى كنديتك اولوب سهمنه معدود اولمز پس بو اطلاقات شرعيه دن اولور انتهى
(الغنم) غينك ضمى وفتحيله و (الغنم) فتحتينله و (الغنيمة) سـفينه وزننده و (الغنمان) غينك ضميله دشمندن
طويملق آلمق معناسنه در يقال غنم الغازى غنما وغنما وغنيمة وغنمانا من الباب الرابع اذا اصاب فيئا وغنم غينك
ضميله برنسنه يه رنج ومشقتسز نائل اولمق معناسنه مستعملدر يقال غنم الشئ غنما اذا فاز به بلا مشقة وعلى قول
معناى اوّلده غنم فئ لفظى كبى اسمدر غنيمه معناسـنه كه طويملغه دينور وغينك فتحيله مصدردر (الغنامى)
قصارى وزننده غايت استفاده معناسـنه در بووزنلرده اولان كلمه لر مادهسـنك نهايتنه دلالت ايدر يقال غناماك
ان تفعل كذا اى قصاراك يعنى مبلغ جهدك والذى تتغنمه (التغنيم) تفعيل وزننده برآدمه غنيمت بخش وانعام ايلمك
معناسـنه در يقال غنمه كذا اذا نفله اياه (الاغتنام) افتعال وزننده و (التغنم) تفعل وزننده برنسـنه يى غنيمت

﴿فصل الفاء﴾

بیلمك معناسنه‌در یقال اغتنمه وتغنمه اذا عدّه غنیمة ﴿غنّام﴾ شدّاد وزننده اسمادندر غنام ابوعیاض وغنام بن
اوس البیاضی صحابه‌لردر وبردونك اسمیدر ﴿غنم﴾ غینك فتحیله ابن ثعلب بن وائل‌دركه بر قبیله پدریدر ﴿غنیم﴾
زبیر وزننده ابن قیس‌دركه تابعیدر ﴿غنامه﴾ سحابه وزننده بر خاتونك آدیدر ﴿یغنم﴾ یمنع وزننده ابن سالم بن
قنبردر وقنبر غلام حضرت حیدردر وعبدالله بن مغنم‌كه مقعد وزننده‌در صحبتنده اختلاف اولندی ﴿غنیمان﴾
غینك ضمیله بر موضعدر ﴿غنمه﴾ فتحاتله ابن ثعلبة بن تیم الله‌در ﴿الغیهم﴾ حیدر وزننده غیهب كبی ظلمت
معناسنه‌در ﴿الغیم﴾ غینك فتحیله بلوده دینور سحاب معناسنه یقال دون الهلال غیم ای سحاب وغیظ
وكینه معناسنه مستعملدر یقال لفلان فی قلبه غیم ای غیظ ودوه قسمنه مخصوص قلاب مرضی كبی بر مرض
آدیدرلكن غیم هلاك ایلمز پك صوسز قالمقدن یوركی محترق اولور وغیم پك صوصایوب یورك یانمق معناسنه‌در
یقال غام الرجل یغیم غیما اذا عطش وحرّ جوفه وهوا بلودلو اولمق معناسنه‌در یقال غامت السماء اذا صارت
فیها سحابة ﴿المغیوم﴾ غیم علتنه اوغرامش دوه‌یه دینور ﴿الغیمان﴾ عطشان وزننده صوسزلقدن یوركی یانمش
آدمه دینور مؤنثنده غیمی دینور وغیمان بن خثیل امام مالك حضرتلرینك جدّیدر ﴿ذو غیمان﴾ اذواء تعبیر
اولنان ملوك حمیردن بر ملك لقبیدر ﴿الاغامة﴾ اقامه وزننده و﴿الاغیام﴾ اصلی اوزره و﴿التغییم﴾ تفعیل
وزننده و﴿التغیّم﴾ تفعل وزننده هوا بلودلنمق معناسنه‌در یقال اغامت السماء واغیمت وغیمت وتغیّمت بمعنی غامت
واغیام بر محلده مقیم اولمق معناسنه مستعملدر یقال اغیم القوم اذا اقاموا یعنی كالغیم وبر آدمه صوسزلق
اوغرامق معناسنه‌در یقال اغیم القوم اذا اصابهم غیم ای عطش وتغییم كیجه‌نك ظلمتی سیاه بلود كبی باصوب
چوكمك معناسنه مستعملدر یقال اغیم اللیل اذا جاء كالغیم ﴿مغامه﴾ میمك فتحیله اندلس اولكه‌سنده بر بلده
آدیدر ﴿فصل الفاء﴾ ﴿الفأم﴾ فانك فتحی وهمزه‌نك سكونیله صویه قانمق معناسنه‌در یقال فأم من الماء
فأما من الباب الثالث اذا روی وحیوان اغزینی اوت ایله طپطلو ایلمك معناسنه خصائصدندر یقال فأم البعیر اذا ملأ
فاه من العشب ﴿الفئم﴾ فتحتینله فأم ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال فئم البعیر فئما من الباب الرابع بمعنی فأم
ودوه‌نك یغرنیسی طاولولقدن یاغ باغلمق معناسنه مستعملدر یقال فئم حارك البعیر اذا امتلأ شحما ﴿التفأم﴾ تفعل
وزننده بودخی حیوان اغزینی اوت ایله طپطلو ایلمك معناسنه‌در یقال تفأم البعیر بمعنی فأم ﴿الافأم﴾ اكرام
وزننده دوه‌نك سمرینه برمقدار دخی زیاده ایلكله بولاتمق معناسنه‌در یقال افأم القتب اذا وسّعه وزادفیه ﴿التفئیم﴾
تفعیل وزننده افأم معناسنه‌در یقال فأم القتب بمعنی افأمه ﴿المفأم﴾ مكرم وزننده و﴿المفأم﴾ معظم وزننده
توسیع اولنمش سمره دینور ﴿الفؤم﴾ صرد وزننده پاره پاره وریزه ریزه معناسنه‌در یقال قطعوه فؤما ای قطعا
قطعا ﴿الفئام﴾ كتاب وزننده جماعت انسانی‌یه دینور لفظندن واحدی یوقدر ومحفه مندرینه دینور جمعی
فؤم كلور كتب وزننده ﴿المفأم﴾ منبر وزننده و﴿المفأم﴾ محراب وزننده یغرنیسی شحم ایله طپطلو اولان
دوه‌یه دینور ﴿الافجم﴾ جمیله احمر وزننده آوردی قالین آدمه دینور یقال رجل افجم ای فی شدقه غلظ
﴿الفحم﴾ فانك وحانك فتحیله و﴿الفحم﴾ لحم وزننده و﴿الفحیم﴾ امیر وزننده كموره دینور مفردی فحمه‌در
جمعی فحام كلور فانك كسریله وفحوم كلور وفحمة اللیل كیجه‌نك اوّلی یاخود پك قاره‌لغی یاخود غروب
شمس ایله انسانك اویقویه واردیغی وقتك مابیننه اطلاق اولنور وبویاز كیجه‌لرینه مخصوصدر تقول اتیته
عند فحمة اللیل ای اوّله او اشدّ سواده اومابین غروب الشمس الی نوم الناس وفحمة السحر شفق صبح وقتندن
عبارتدركه هنوز سوادی اولور وفحمة بن جبیر نصف اللیله اطلاق اولنور وفحم مصدر اولور فحمة اللیل وقتنده
شراب ایچمك معناسنه یقال فحم الرجل فحما من الباب الثالث اذا شرب فی فحمة العشاء وجوابه مقتدر اولمیوب
دمبسته قالمق معناسنه‌در یقال فحم الرجل اذا لم‌یطق جوابا ﴿الافحام﴾ همزه‌نك كسریله فحمهٔ لیل وقتنده یوله
كتمیوب اولوقتی صاوشدرمق معناسنه‌در یقال افحموا عنكم من اللیل ای لاتسیروا فی فحمته بونك بابی سلب
ایچوندر وغم وكدر مقوله‌سی عارضه شاعری شعر انشادندن آلیقومق معناسنه‌در یقال افحم الهمّ الشاعر
اذا منعه من قول الشعر وشاعری خموش ودمبسته بولمق معناسنه‌در یقال هاجاه فافحمه ای صادفه مفحما یعنی
لایقول الشعر وچوجق صولغی كسلنجه قدر اغلامق معناسنه‌در یقال افحم الصبی علی المجهول اذا بكی حتی
انقطع نفسه افحام مجادل بوندن مأخوذدر ﴿التفحیم﴾ تفعیل وزننده بودخی فحمهٔ لیل وقتنده یوله كتمیوب اولوقتی
صاوشدرمق معناسنه‌در بونكده بابی ازاله ایچوندر تقول فحموا عنكم من اللیل ای لاتسیروا فی فحمته وبرنسنه‌یی سیاه
ایلمك معناسنه‌در یقال فحمه اذا سوّده ﴿الفحوم﴾ و﴿الفحومة﴾ فانك ضمیله پك سیاه اولمق معناسنه‌در یقال فحم الشیٔ

فحوما وفحومة من الباب الخامس اذا اسود (الفاحم) و(الفحيم) اميروزننده پك سياه نسنه يه دينور يقال شئ
فاحم وفحيم اى اسود وفاحم باغرغان قوچه دينور فحم كبى كه سيذكر وجارى اولميوب ساكن اولان صويه دينور
يقال ماء فاحم اى ساكن لايجرى (المفحم) مكرم وزننده سوزدن عاجز اولوب خموش اولان آدمه دينور يقال
رجل مفحم اى عيى واشعار سويلمكه مقتدر اولميان آدمه دينور يقال هومفحم اذا كان لايقدر ان يقول شعرا
(الفحم) فانك فتحيله و(الفحام) و(الفحوم) فارك ضميله چوجق اغلامقدن صولغى كسلمك معناسنه در يقال فحم
الصبى وفحم فحما وفحاما وفحوما من الباب الثالث والرابع اذا بكى حتى انقطع نفسه ويقال فحم الصبىّ على المجهول
وقوچ باغرمق معناسنه در يقال فحم الكبش اذا صاح وفحوم قويينك صويى جارى اولميوب طورغون اولمق
معناسنه در يقال فحمت القليب فحوما من الباب الاوّل اذا سكن ماؤها (الفحم) كتف وزننده فاحم كبى
باغرغان قوچه دينور يقال كبش فاحم وفحم اى صياح (الافتحام) افتعال وزننده اخشام وقتى شراب ايچمك
معناسنه در يقال افتحم الرجل اذا اغتبق (الفخامة) خاى معجمه ايله كرامه وزننده ايرى وديزمان اولمق معناسنه در
يقال فخم الشئ فخامة من الباب الخامس اذا ضخم (الفخم) ضخم وزننده وصفدر ايرى وديزمان شيئه دينور
يقال شئ فخم اى ضخم وقدر وشانى عظيم آدمه اطلاق اولنور يقال رجل فخم اى عظيم القدر وفصاحت
وبلاغتله ممتاز وذيشان كلامه وصف اولور يقال كلام فخم اى جزل (التفخيم) تفعيل وزننده تعظيم وتبجيل
معناسنه در يقال فخمه اذا عظمه وتفخيم الحروف حرفلرى اماله ايلميوب قبا وقالين تلفظ ايلمكدر يقال فخم
الحروف اذا ترك الامالة فيها * شارحك بيانه كوره تفخيم اهل حجاز واماله بنوتميم ادالريدر لكن علم تجويدده تفخيم
ترقيق مقابلى اولمق اوزره مشروحدر (الفخمية) جهنيه وزننده تعظيم وتكبّر واستعلاء معناسنه در يقال
ماهذه الفخمية اى التعظم والاستعلاء (الفيخمان) زعفران وزننده شول عظيم الشان آدمه دينوركه رتق وفتق
امور جمهور دست رأى وتدبيرينه مفوّض اولمغله جميع مصالح آنك حلّ وعقديله صورت بولوب كنديسز اصلا
بر مصلحت قطع وتمشيت اولنميه يقال رجل فيخمان اى معظم يصدر عن رأيه ولايقطع امر دونه (الفدم) فانك فتحى
ودالك سكونيله شول بليدو كندذهن ونادان وثقيل وچولپه وصالقى آدمه دينوركه سوز بيلمديكندن جماد كبى طوروب
ثقلتدن غيرى نسنه بيلميه يقال هوفدم اى عيىّ عن الكلام فى ثقل ورخاوة وقلّة فهم * وغليظ الوجود تصلق
وبداندام احمق آدمه دينور جمعى فدام كلور فانك كسريله مؤنثى فدمه در يقال هوفدم اى غليظ جاف احمق
وپك قويو قرمزى بويانمش اولان على قول قرمزيلغى شديد اولميان ثوبه دينور بعض نسخه ده مفدم عنواننده
مرسومدر مكرم وزننده ونهايه ده دخى اويلجه در ولسان العربده ايكيسى دخى مثبتدر فيقال ثوب فدم ومفدم
اى مشبع حمرة اوما حمرته غير شديدة وفدم مصدر اولور ابريق وبرداق مقوله سنك اغزينه بزدن سوزكى باغلمق
معناسنه يقال فدم فم الابريق فدما وفدم عليه بالفدام من الباب الثانى اذا وضع الفدام عليه (الفدامة) كرامه وزننده
و(الفدومة) فانك ضميله بركيمسه فدم اولمق معناسنه در يقال فدم الرجل فدامة وفدومة من الباب الخامس اذا كان
فدما (الفدام) كتاب وزننده و(الفدام) سحاب وزننده و(الفدّام) شدّاد وزننده و(الفدّوم) تنور وزننده
شول نسنه يه يعنى بز پارهسنه دينوركه عجم ومجوس طائفه سى صوايچدكارى وقتده ابريق سوزكوسى كبى آنى اغزلرينه
بند ايدرلر وبرداق وابريق مقوله سنك اغزينه باغلدقلرى سوزكويه دينور (المفدم) معظم وزننده و(المفدم)
مكرم وزننده اغزنده سوزكو اولان قابه دينور يقال ابريق مفدّم ومفدم اذا كان عليه مصفاة (التفديم) تفعيل
وزننده ابريق مقوله سنك اغزينه بزدن سوزكو ايلمك معناسنه در تقول فدّمت الابريق اذا جعلت عليه مصفاة
ومجوسى صوايچركن اغزينه سوزكو كبى نسنه طوتمق معناسنه در يقال فدّم المجوسى فاه اذا وضع الفدام عليه (الفدام)
كتاب وزننده عمامه معناسنه دركه طوارى علفدن منع ايچون اغزينه چكوردكارى طوربه مقوله سنه دينور (الفدغم)
غين معجمه ايله جعفر وزننده هريائى اويغون كوزل تنومند آدمه دينور وخوب ودلبر طولغون يوزه دينور وصوينه
قانمش ممتلئ سبزه يه دينور (الفدغمة) دحرجه وزننده برآدم طولغون كوزل يوزلو اولمق معناسنه در يقال فدغم
الرجل على المجهول اذا ملئ وجهه (الفرم) و(الفرمة) فارك فتحيله و(الفرام) كتاب وزننده نسوانك فرجلرينى
تضييق ايلدكارى داروبه دينور شاب كبى (الفرماء) حمراء وزننده و(المستفرمة) فرجنى علاجله تضييق ايدن
قارى يه دينور يقال امرأة فرماء ومستفرمة اذا كانت تضيق فرجها بالفرم اى الدواء الذى يتضيق به الفرج
(الفرامة) كتابه وزننده و(الفرام) كتاب وزننده نسوانك فرجنه طوتدقلرى بز پارهسنه دينوركه پرده بزى تعبير
اولنور سيلانى منع ايچون طوتنورلر على قول حيض پچاورهسنه دينور (الافترام) افتعال وزننده خاتون فرامه

طوتمق معناسنه‌در يقال افترمت المرأة اذا جلت الفرامة (فرماء) صحراء وزننده كرچه جوهرى برموضع ايله
تفسير ايلمش لكن سهودر صواب اولان قافله اولمقدركذلك اشتشهاد ايچون انشاد ايلديكى بيتده دخى تصحيف
ايلمشدر * شارح ديركه ابن حبيب فايله تنصيص ايلمشدر (الافرام) همزه‌نك كسريله طولدرمق معناسنه در يقال
افرم الحوض اذاملأه (الافرم) احمر وزننده ديشلرى كدك آدمه دينور يقال رجل افرم اى المتحطم الاسنان
وبررجل اسميدركه مصرده برجامع بنا ايلمشدر (الافرنجام) احرنجام وزننده ات قسمنك يوزى پشوب اوزى هنوز
چيك قالمق معناسنه‌دركه تاتارى پشمك تعبير اولنور يقال افرنجم اللحم اذا تشيط من اعلاه ولم ينشو (الفرزوم)
عصفور وزننده شول دكرمى خشبه دينوركه پاپوشچيلر اوزرنده ايش كسرلر كتوك تعبير ايدرلر على قول
قاف ايله‌در (الفرصمة) دحرجه وزننده برنسنه‌يى قيروب كسمك معناسنه‌در يقال فرصمه اذا كسره وقطعه
وبولغت روبه نام شاعرك شعرنده وارد اولمشدر (الفرضم) ضاد معجمه ايله زبرج وزننده ياشلو قوجه قيونه
دينور على قول قيريق بوينوزلويه دينور وديشلرى اوفانمش قيونه‌ده دينور ومهرة بن حيدان قبيله‌سندن بربطن
اسميدر قاف ايله قرضم مصحفدر وذهبن نام صحابينك پدرى اسميدر (الفرضمىّ) زبرجىّ وزننده عظيم الهيكل
اولوب يره پك پك بصان دوه‌يه دينور (الفرطوم) عصفور وزننده جزمه‌نك سيورى برونه دينور (المفرطمة)
مدحرجه وزننده برونى سيورى جزمه‌لره ومستلره دينور يقال خفاف مفرطمة اى ذات فرطوم (الفرطمة) دحرجه
وزننده جزمه‌يه برون يمامق معناسنه‌در يقال فرطم الخفاف اذا رقعها بالفرطوم ظاهرا سلف پاپوشچيلر
برونلو كسمكى بيليوب صكره‌دن يمارلر اوله * مؤلف ديركه جوهرى كرچه بوماده‌يى فا ايله رسم ايلدى لكن صواب
اولان قاف ايله اولمقدر (الفرقم) قافله جعفر وزننده آدمك ذكرى باشنه دينور (المفرقم) مزعفر وزننده صقالى كيج
اغاران قاره قوجه آدمه دينوركه ذاتنده بدغدا ودرشتخوار اوله (الفسحم) قنفذ وزننده سينه‌سى قلقان كبى كنكيش
اولان آدمه دينور يقال رجل فسحم اى الواسع الصدر وذكر باشنه دينور وفسحم بنت عبدالله بن ابىّ وفسحم بنت
اوس بن خولى صحابيه‌لردر وزيد بن الحارث بن فسحم اصحابدندر فسحم بونك والده‌سيدر (الفصم) فانك فتحى وصاد
مهمله‌نك سكونيله قيرمق معناسنه‌در يقال فصمه فصما من الباب الثانى اذا كسره وبناء يقلمق معناسنه‌در يقال فصم
البيت على المجهول اذا انهدم (الانفصام) انفعال وزننده قيرلمق معناسنه‌در يقال فصمه فانفصم اى كسره
فانكسر وكسلمك معناسنه‌در يقال انفصم الشئ اذا انقطع (التفصم) تفعل وزننده بودخى قيرلمق معناسنه‌در
يقال تفصم الشئ اذا تكسر (الافصام) همزه‌نك كسريله حمى محمومى صاليورمك ياخود يغمور آچلمق
معناسنه‌دركه قطع معناسندندر يقال افصمت الحمّى او افصم المطر اذا اقلع (الفصيم) امير وزننده ايرى بالته‌يه
اطلاق اولنور فاعل معناسنه‌در يقال فأس فصيم اى ضخمة (الافصم) قيريق نسنه‌يه دينور يقال خلخال افصم
اى منفصم (الفطم) ختم وزننده كسمك معناسنه‌در يقال فطمه فطما من الباب الثانى اذا قطعه وچوجغى سود
امكدن آيرمق معناسنه‌دركه سوددن كسمك تعبير اولنور يقال فطم الصبىّ اذا فصله عن الرضاع (المفطوم)
و(الفطيم) اميروزننده ممه‌دن كسلمش صبى‌يه دينور جمعى فطم كلور كتب وزننده (الفطام) كتاب وزننده اسمدر
چوجغك سوددن كسلمسنه دينور (الفاطم) صاحب وزننده ياوريسى برياشنه وارمش ناقه‌يه دينور يقال ناقة
فاطم اذابلغ حوارها سنة (الافطام) همزه‌نك كسريله قوزينك ممه‌دن كسله جك وقتى كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال
افطمت السخلة اذا حان ان تفطم (الفاطم) و(المفطومة) و(الفطيم) امير وزننده ممه‌دن كسلمش قوزى‌يه دينور
(فاطمه) يكرمى صحابيه اسميدر وشول فواطم كه حديثده يعنى * اعطى النبى عليه السلام عليا حلة سيراء وقال شققها
خمرا بين الفواطم * حديثنده وارد اولمشدر مراد فاطمة الزهراء ووالدهٔ حضرت مرتضى اولان فاطمة بنت اسد
وفاطمه بنت حمزه‌در ياخود فاطمه بنت عتبة بن ربيعه‌در وشول فواطم كه توليد حضرت مصطفوى خدمتيله
شرفياب اولديلر يدى نفر فاطمه‌لردر برى قرشيه ايكيسى قيسيه وايكيسى يمانيه وبرى ازديه وبرى خزاعيه‌در
(الانفطام) انفعال وزننده كسلمك معناسنه‌در يقال فطمه فانفطم اذا قطعه فانقطع وبرآدم منهى اولديغى نسنه‌دن
نهى ومنعى قبول ايلمكله آندن فارغ اولمق معناسنه مستعملدر يقال انفطم عنه اذا انتهى عنه (التفاطم) تفاعل وزننده
برآدمك ممه‌دن كسلمش قوزيلرى واوغلاقلرى ينه انالرينه قوششوب اوششمق معناسنه‌در يقال تفاطم القوم
اذا لهج بهمهم بامّهاتها بعد الفطام (فطيمه) جهينه وزننده برموضع آديدر وبراعرابيه اسميدركه برداستان
صاحبه سيدر (الفعامة) سلامه وزننده و(الفعومة) عمومه وزننده طپطلو اولمقّ معناسنه‌در يقال
فعم الساعد والاناء فعامة وفعومة من الباب الخامس اذا امتلأ وقيزك يال وبال واندامى تمام حدّ كمالنى بولوب

بلكلرى و بالدرلرى طولغون اولمق معناسنه مستعملدر يقال فعمت المرأة اذا استوى خلقها و غلظ ساقها ﴿الفعم﴾
شكس وزننده وصفدر طلونسنه‌يه دينور فعمل دخى دينور لام زياده‌سيله‌كه ابلغ اولور يقال اناء فعم اى ممتلئ
﴿الفعمة﴾ فرحه وزننده معناى ثانيدن وصفدر يال‌وبالى رسيدهٔ كمال اولوب بلكلرى و بالدرلرى قبق طولمسى كبى
طولغون محبوبه‌يه دينور ﴿الافعام﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التفعيم﴾ تفعيل وزننده طولدرمق معناسنه‌در يقال
افعم الاناء و فعمه اذا ملاه و افعام مسك وطيب درون خانه‌يى رائحهٔ طيبه ايله قاپلامق معناسنه مستعملدر يقال
افعم المسك البيت اذاطيبه و برآدمى پرغضب ايلك معناسنه‌در ياخود دماغنى رائحهٔ طيبه ايله لبريز ايلك معناسنه‌در
يقال افعم فلانا اذااغضبه اوملأ انفه رائحة ﴿الفعم﴾ فانك فتحيله بودخى طولدرمق معناسنه‌در يقال فعم الاناء
وفعمه فعما من الباب الرابع و الثالث اذا ملاه و فعم برشجر على قول كل تعبير اولنان چچك اسميدر ورد معناسنه
﴿فعوعم﴾ ياخود ﴿فعمم﴾ سفرجل وزننده برموضع آديدر ﴿الافعيعام﴾ اعشيشاب وزننده قاب كركى كبى طلوب
طاشمق معناسنه‌در يقال افعوعم الاناء والحوض اذا امتلاء وفاض ﴿الفغم﴾ فانك فتحى وغين معجمه‌نك سكونيله
و ﴿الفغوم﴾ قعود وزننده خوش رائحه دماغى آلوده ايدوب طوتمق معناسنه‌در يقال فغمه الطيب فغما وفغوما
من الباب الثالث اذا سدّ خياشيمه كذلك رائحهٔ طيبه‌سدّهٔ بدنيه‌لرى اچمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال
فغمته الرائحة السدّة اذا فتحتها و فغم اوپمك معناسنه‌در يقال فغم المرأة اذا قبلها و مممه امك معناسنه‌در يقال
فغم الجدى امّه اذا رضعها و فغم لسان ايله وخلال ايله ديش ارالقرندن چيقاريلان طعام بقيه‌سنه دينور قال
الشارح و منه الحديث ❊ كلوا الوغم واطرحوا الفغم ❊ الوغم ماتساقط من الطعام و الفغم ماتخرجه من خلل اسنانك
﴿المفاغمة﴾ مفاعله وزننده بودخى اوپمك معناسنه‌در يقال فاغم المرأة اذاقبلها ﴿الفغم﴾ فتحتينله برنسنه‌يه پك حرصله
دوشكون اولمق معناسنه‌در يقال فغم بالشئ فغما من الباب الرابع اذا لهج وحرص ودائمى بريرده مقيم
اولمق معناسنه‌در يقال فغم بالمكان اذا اقام به و لزمه ﴿الافغام﴾ همزه‌نك كسريله طولدرمق معناسنه‌در يقال
افغم الاناء اذا ملأه و يقال افغم مكانه اذا ملأه بريحه ﴿الانفغام﴾ انفعال وزننده مزكومدن زكام آچلمق معناسنه‌در
يقال انفغم الزكام اذا انفرج ﴿الفغم﴾ فانك ضميله و ضمتينله اغزك مجموعنه دينوركه ديشلرى ولسانى و آوردى حاويدر
على قول چكه‌لرايله بيله‌جه اككه دينور و منه يقال اخذفلان بفغمه على المجهول اى شق عليه يعنى پك رنج و مشقته
كرفتار اولدى ﴿المفغم﴾ مكرم وزننده برنسنه‌يه اغراء وتشويق اولنمغله اكادوشكون اولان آدمه دينور يقال هومفغم به
اى مغرى به يعنى حريص عليه ﴿الفقم﴾ فانك وقافك فتحيله طولمق معناسنه‌در يقال فقم الاناء فقما من الباب الرابع
اذا امتلأ و فقم و فقم قافك سكونيله برآدمك اوست ديشلرى ايلروجه اولمغله الت ديشلره راست قپانميوب آشورى
اولمق معناسنه‌در يقال فقم الرجل فقما و فقما من الباب المزبور اذا كانت ثناياه العليامتقدّمة فلايقع على السفلى و فقم
فتحتينله طاشقن سرور و نشاطله بوطورلنمق معناسنه‌در يقال فقم الرجل اذا اشرو بطرو برآدمك مالى توكنمك ياخود
چوغالمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال فقم ماله اذا نفذ اوكثر و فقم و فقم قافك سكونيله و فقوم قعود
وزننده بر ماده استقامت اوزره اولميوب كج وبج اولمق معناسنه‌دركه نتيجه وانجامى راست و درست كلمز
يقال فقم الامر فقما و فقما و فقوما اذا لم يجر على استواء و برايش عظيم و دشوار اولمق معناسنه‌در يقال
فقم الامر اذا عظم و فقم فتحتينله بيقمق معناسنه‌در يقال اكل حتى فقم اى بشم ﴿الافقم﴾ احمر وزننده
اوست ديشلرى ايلروجه اولمغله آلت ديشلرندن آشورى اولان آدمه دينور و افقم بر رجل آديدر و راست
و درست اولميوب كج وبج اولان ايشه اطلاق اولنور يقال امر افقم اى اعوج ﴿الفقامة﴾ فخامه وزننده بودخى
برماده راست و درست اولميوب كج وبج اولمق معناسنه‌در يقال فقم الامر فقامة من الباب الخامس اذا لم يجر
على استواء و برماده عظيم اولمق معناسنه‌در يقال فقم الامر اذا عظم ﴿التفاقم﴾ تفاعل وزننده بودخى
برماده بيويوب دشوار اولمق معناسنه‌در يقال تفاقم الامر اذا عظم ﴿الفقم﴾ فانك فتحيله و ضميله چكه‌يه دينور
على قول چكه‌لرك برينه دينور ايكيسنه فقمان دينور و كلب قسمنك بورننك اوجنه دينور و مصدر اولور
برآدمك چكه‌سندن قاوره‌يوب طوتمق معناسنه يقال فقمه فقما من الباب الاوّل اذا اخذ بفقمه و جماع ايلك
معناسنه‌در يقال فقم المرأة اذانكحها ﴿التفقّم﴾ تفعل وزننده بودخى برآدمك چكه‌سندن قاوره‌يوب طوتمق
معناسنه‌در يقال تفقمه اذا اخذ بفقمه ﴿المفاقمة﴾ مفاعله وزننده بودخى جماع ايلك معناسنه‌در يقال
فاقم المرأة اذا جامعها ﴿الفقم﴾ ضمتينله اغزه دينور فم معناسنه ﴿فقيم﴾ زبير وزننده كنانه قبيله‌سندن
برجماعتدر نسبتنده فقمىّ دينور عرنىّ كبى جماعت مزبوره جاهليه‌ده اشهر حرمى تاخيرايدن طائفه‌در

وفقيم دارم قبيله سندن برجماعتك دخى اسميدر بونك نسبتنده فقيمىّ دينور قياس اوزره (الفقم) كتف وزننده
دائما خصملرينه غالب اولان شيرمرد آدمه دينور يقال رجل فقم فهم اذا كان يعلو الخصوم فهم كلمه سى مزاوجه
ايچوندر نته كه لقم لهم دخى ديرلر (الفيلم) حيدر وزننده عظيم الهيكل آدمه دينور فيل كبى يقال رجل فيلم
اى عظيم وقورقق آدمه دينور يقال رجل فيلم اى جبان وصاچى چوق وكور آدمه دينور وواسع قيويه
دينور وطراغه دينور مشط معناسنه وميشين سفره يه دينور وچوق طور طويه وپوصه يه دينور زيت وشيرلغن
طور طوسى كبى (الافتلام) افتعال وزننده بورن كسمك معناسنه در يقال افتلم انفه اذا جدعه (التفيلم)
تدحرج وزننده اوغلان سمورروب ايريلنمك معناسنه در يقال تفيلم الغلام اذا سمن وضخم (الفلقم) جعفر وزننده
واسع نسنه يه دينور يقال شئ فلقم اى واسع (الفلهم) جعفر وزننده نسوان فرجنه دينور وواسع قيويه دينور
شارح ديركه فلهم جلاّه مكوكنه ده دينور * مؤلف بومعنادن سكوت ايلدى (الفم) فانك حركات ثلاثيله اغزه
دينور فارسيده دهن ديرلر وفم اصلده فوه ايدى وبعضا ميمى مثلثة مشدّد اولور نته كه فوه ماده سنده
مشروحدر * شارح ديركه تشديد ميم اشعاره يعنى ضرورته مخصوصدر وفم درى يى بركرّه دباغت ايلمكه دينوركه
برآغز دباغت تعبير اولنور يقال فم من الدباغ اى مرّة منه (فمّ) فانك ضمى وميم مشدده نك فتحيله ثمّ كلمه سنده
لغتدركه حرف عطفدر يقال جاء زيد فمّ عمرو اى ثمّ عمرو (الفوم) فانك ضميله صرمسغه دينور تقول
اكلت فوما اى ثوما وبغدايه دينور ونخوده دينور واتمكه دينور خبز معناسنه ومطلقا كنديدن اتمك ياپيلان
حبوباته دينور ومطلقا منعقد نسنه يه دينور كرك ضوغاندن وصرمسقدن وكرك بيوك لقمه دن اولسون
(الفامىّ) فوم صاتيجى آدمه دينور فومىّ كلمه سندن مغيّردر يقال هو فامىّ اى بايع الفوم (الفيوم) تنور وزننده
مصر ديارنده بربلده آديدر (افاميه) سحابيه وزننده شام اولكه سنده بربلده آديدر (فاميه) عراقده برقريه
اسميدر (فامين) بخارا قضاسنده برقريه در (الفومة) فانك ضميله اكين سنبله سنه دينور وايكى پرمق
ارالغنه قصدريلوب كوتريلان شيئه دينور يقال هو على قدر فومة وهى ماتحمله بين اصبعيك (الفوم) صرد
وزننده مهموز اولان فؤم معناسنه دركه پاره پاره ديمكدر يقال قطعه فوما اى فؤما (الفهم) وهم وزننده
و(الفهم) فتحتينله و(الفهامة) سلامه وكتابه وزنلرنده و(الفهامية) فانك فتحيله و يانك تخفيفيله اكلمق معناسنه در
فارسيده شناختن مراد فيدر يقال فهم الكلام فهما وفهما وفهامة وفهامية من الباب الرابع اذا علمه
وعرفه بالقلب (الفهم) كتف وزننده تيزفهم اولان فطانتلو آدمه دينور يقال رجل فهم اى سريع الفهم
(الاستفهام) برنسنه يى اكلمق ايستمك معناسنه در (الافهام) همزه نك كسريله و(التفهيم) تفعيل وزننده
اكلتمق معناسنه در تقول استفهمنى الشئ فافهمته وفهمته اياه وانفعال بابندن انفهم عنوانى لحن وخطادر
(التفهم) تفعل وزننده تدريجله اكلمق معناسنه در يقال تفهمه اذا فهمه شيئا بعد شئ (فهم) سهم وزننده
برقبيله پدريدركه ابن عمير بن قيس بن عيلان در (الفيّم) يانك تشديديله كيس وزننده شديد وتوانا آدمه دينور
جمعى فيوم در يقال رجل فيّم اى شديد (الفيمان) فانك فتحيله عهد معناسنه در پيمان فارسى معربيدر يقال
بيننا فيمان اكيد اى عهد

فصل القاف

فصل القاف

(القتام) تاى فوقيه ايله سحاب وزننده توزه دينور يقال ارتفع
القتام اى الغبار (القتمة) غرفه وزننده الواندن بوزلغه دينور يقال به قتمة اى لون اغبر وقتمه بركريه الرايحه نبات اديدر
(القتمة) فتحاتله رايحهٔ كريهه يه دينور يقال به قتمة اى رايحة كريهة (الاقتم) و(القاتم) سياه نسنه يه دينور يقال شئ اقتم
وقاتم اى اسود (الاقتمام) احمرار وزننده قرارمق معناسنه در يقال اقتمّ الشئ اذا اسودّ (القتوم) قعود وزننده
توز قالقوب هوايه آغمق معناسنه در يقال قتم الغبار قتوما من الباب الاول اذا ارتفع (حياض قتيم) زبير وزننده
اولومدن كنايه در حياض غتيم كبى وبو توز طپراق معناسندندر يقال اورده حياض قتيم اى الموت (القثم) قافك فتحى
وثاى مثلثه نك سكونيله برآدمه دفعة نفيس مال ويرمك معناسنه در يقال قثم له من المال قثما من الباب الاول اذا غثم
ومال جمع ايلمك معناسنه در يقال قثم المال قثما من الباب الثانى اذا جمع وچقلداق بيلاشدروب مردار ايلمك معناسنه در
يقال قثمه بالجعر قثما اذا الطخه به (قثم) زفر وزننده ابن عباس بن عبدالمطلب دركه صحابيدر وقثم قاثم لفظندن
معدولدر كثير العطاء آدمه دينور يقال هو قثم اى الكثير العطاء ومحضا طريق برّ وخيره صرف وعيالنه
انفاق ايچون كسب وجمع مال ايدن آدمه دينور يقال هو قثم اى جموع للخير والعيال وطريق شرّ
ونامرضى يه صرف ايچون جمع مال ايدن كمسه يه ده ديمكله ضدّ اولور يقال فلان قثم اى جموع للشر وقثم
اركاث صرتلانك اسميدر مردارلق معناسندندر (القثوم) صبور وزننده بودخى خير وعيال ايچون جمع مال ايدن آدمه

دینور ﴿قثام﴾ قطام وزننده دیشی صرتلانه دینور وجاریه یه اطلاق اولنور که سب وترذیل اداتیدر یاقثام دیرلر یاذفار کبی وغنیمت کثیره یه دینور ﴿الاقتثام﴾ افتعال وزننده استیصال معناسنه‌در یقال اقتثمه اذا استأصله وچوق مال آلمق معناسنه‌در یقال اقتثم مالا کثیرا اذا اخذه وبرنسنه‌نك جمله‌سنی سیلوب سپوروب الـمق معناسنه‌در یقال اقتثم الشیٔ اذا اجترفه وبریکدرمك معناسنه‌در یقال اقتثمه اذا جمعه ﴿القثمة﴾ غرفه وزننده الواندن بوزلغه دینور یقال به قثمة ای غبرة ومردارلغه دینورکه اسمدر وقثمه وقثم فتحتینله چقلداق بیلاشمغله مردار اولمق معناسنه‌در یقال قثم الشیٔ وقثم قثمة وقثما من الباب الرابع والخامس اذا تلطخ بالجعر ﴿القثم﴾ حسم وزننده و﴿القثامة﴾ قسامه وزننده بوز رنکلی اولمق معناسنه‌در یقال قثم الشیٔ قثما وقثامة من الباب الخامس اذا اغبرّ ﴿القحوم﴾ حای مهمله ایله قعود وزننده برکسه اوکنی آردینی فکر وتأمّل ایدوب کوزتمیه‌رك برایشه صالدرمق واتیلوب کیرمك معناسنه‌در متهوّر دلاورلرك بی‌پروا جنکه کیردکلری کبی یقال قحم فی الامر قحوما من الباب الاوّل اذا رمی بنفسه فیه فجأة بلارویّة ﴿التقحیم﴾ تفعیل وزننده برآدمی برایشه قحوم ایتدرمك معناسنه‌در تقول قحمته اذا ادخلته فی الامر من غیررویة وآت راکبنی یوزی اوزره اتوب یره چالمق معناسنه‌در یقال قحمه الفرس اذا رماه علی وجهه ﴿الاقحام﴾ همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی بی‌اندیشه برایشه صالدرتمق معناسنه‌در تقول اقحمته بمعنی قحمته وناس قوراقلغه اوغرامغله اوتلو صولو آبادان محله وارمق معناسنه‌در یقال اقحم اهل البادیة علی المجهول اذا اجدبوا فخلوا الریف ودابه‌یی نهره صوقمق معناسنه‌در یقال اقحم فرسه النهر اذا ادخله فیه * مترجم دیرکه مؤلّفینك حشو کبی زائد کلمه‌یه مقحم تعبیرلری بوندن مأخوذدر ﴿الانقحام﴾ انفعال وزننده و﴿الاقتحام﴾ افتعال وزننده بونلرده بی‌ملاحظه برایشه صالدیروب کیرمك معناسنه‌در یقال اقحمته فانقحم واقتحم واقتحام برنسنه‌یی حقیر عدّ ایلمك معناسنه‌درکه خوارسنمق تعبیر اولنور یقال اقتحمه اذا احتقره ویلدز باتمق معناسنه‌در یقال اقتحم النجم اذا غاب وهجوم ایلمك معناسنه‌در یقال اقتحم المنزل اذا هجمه وبوغور کندیلکندن ناقه‌یه قصد ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اقتحم الفحل الشول اذا هجمها من غیر ان یرسل فیها ﴿القحمة﴾ تمره وزننده یمنده بر بلده‌در ﴿القحمة﴾ غرفه وزننده اسمدر بی‌ملاحظه برایشه صالدرشه دینور یقال هو رکب القحمة ای الاقتحام ومهلکه وخطرناکه دینور یقال هو فی قحمة ای مهلکة وقوراق وقیتلق ییله دینور جعلری قحم کلور صرد وزننده یقال وقعوا فی قحمة ای سنة شدیدة وقحط وقحم الطریق یولك صرپ وصعوبتلو یرلرینه دینور یقال رکبوا قحم الطریق ای مصاعبه وقحم الشهر آیك آخر اوچ کیجه‌سندن عبارتدر یقال بقی قحم الشهر ای ثلاث لیال اخره ﴿التقحّم﴾ تفعل وزننده بودخی آت راکبنی یوزی اوزره آتوب یره چالمق معناسنه‌در یقال تقحم الفرس براکبه اذا رماه علی وجهه ﴿المقحم﴾ مکرم وزننده ضعیف وبی‌مجاله دینور یقال رجل مقحم ای ضعیف وشول دوه‌یه دینورکه برسنه‌ده هم التی وهم یدی یاش دیشلرینی دیشه‌مش اوله‌که برسنه‌ده ایکی کونه یاشه دخول وقحوم ایتمش اولور یقال بعیر مقحم اذا اثنی واربع فی سنة فاقحم سنا علی سنّ وبادیه‌ده نشئت ایدن بدوی‌یه دینور ﴿القحم﴾ قحم وزننده و﴿القحوم﴾ صبور وزننده‌پك یاشلو قوجه‌یه دینور مؤنثی قحمه‌در یقال رجل قحم وقحوم وامرأة قحمة ای الکبیر السنّ جدّا وقحوم تیز تکرلنوب نزول ایدن چرخه ومقاره‌یه دینور یقال محالة قحوم ای سریعة الانحدار ﴿القحامة﴾ قافك فتحیله و﴿القحومة﴾ قافك ضمیله معنای اوّلدن اسملردر پك قوجه‌لغه دینور وبونلر فی الاصل مصدرلردر کندیلردن فعل تصرّف اولنمدی اسم موضعنده استعمال اولندیلر یقال به قحامة وقحومة ای کبرسن جدا ﴿القحم﴾ قافك فتحیله سالك بردوزه‌یه اشدیروب کیتمك معناسنه‌در یقال قحم المفاوز قحما من الباب الثالث اذا طواها وبرنسنه‌یه واروب چاتمق معناسنه‌در یقال قحم الیه اذا دنا ﴿القاحم﴾ پك سیاه نسنه‌یه دینور یقال اسود قاحم ای فاحم ﴿المقحام﴾ مقدام وزننده همان کندیلکندن ناقه‌یه صالدریجی بوغوره دینور ﴿الاقحمة﴾ نسخه‌لرده همزه‌نك وحانك فتحیله اقحمه ایله مفسر اوله‌رق مرسومدر اقحمه عنوانی ایسه محلنده ثابت دکلدر * شارح دخی تعرض ایلامشدر مکرکه اجوبه وزننده اوله‌که قحه‌نك جمعیدر ذرورات وسفوفات مقوله‌سنه دینور واقحمه لفظی اندن مقلوب اوله احتمالات سائره‌یه ظفریاب اولنمدی ﴿قحم﴾ لحم وزننده بررجل آدیدر ﴿قحذم﴾ ذال معجمه ایله جعفر وزننده بررجل اسمیدر ﴿قحزم﴾ زای معجمه ایله بررجل آدیدر ﴿القحزمة﴾ دحرجه وزننده صرف وتحویل ایلمك معناسنه‌در یقال قحزمه عن الشیٔ اذا صرفه ﴿التقحزم﴾ تدحرج وزننده ایلشمك معناسنه‌در یقال تقحزم فی امره اذا نشب ﴿القیخم﴾ خای معجمه ایله حیدر وزننده اطرافندن یوکسك ومرتفع اولان شیئه دینور ﴿القیخمان﴾ فیخمان وزننده ومرادفیدرکه ذکر اولندی ﴿القدم﴾ فتحتینله و﴿القدمة﴾ غرفه وزننده

و ﴿القدم﴾ عنب وزننده سابقه فی الامر معناسنه درکه بر خصوصده سائرلری سبق و تقدّملك اثر و حالتندن عبارتدر یقال له قدم وقدمة وقدم فی هذه الخدمة ای سابقة و قدم فتحتینله خیر و برّ و حسنه جهتنده درجه و مرتبه صاحبی آدمه دینور مؤنثی قدمه در یقال هو قدم فی الخیر ای له مرتبة فیه و ایاغه دینور رجل معناسنه و قدم لفظی مؤنثدر جوهرینك تذکیر ایله واحد الاقدام تعبیری سهودر صواب اولان واحدة الاقدام اولمقدر هایله جمعی اقدام کلور شارح دیرکه عضو تأو یلیله تذکیری جائزدر * مؤلف لام بابنده رجلی القدم او من اصل الفخذ الی القدم عبارتیله تعریف ایدوب بوراده قدمی الرجل عنوانیله تعریفی غریبدر اکثر اهل لغت رجلی قالچه باشندن طبانه قدر و بعضیلری طبانی دخی ادخال ایدوب وقدمی یالکز طپوقدن اشاغی ایله و اکثری طبان ایله تعریف ایلشلردر نته که مغربده و مصباحده مصرّحدر و زمخشری مقدّمه ده کف پای ایله تفسیر ایلدی که ایاق آیه سی دیمکدر پس بو دخی طبان اولور بونلره کوره احدهمانی اخرده استعمال مجاز اولور انتهی * و قدم بر قبیله آدیدر و بر موضع اسمیدر و بهادره اطلاق اولنور مفرد و جمعی و تانیث و تذکیری مساویدر یقال رجل قدم و امرأة قدم من رجال و نساء قدم اذا کانا جریئین و یقال هم ذو و القدم ای السابقة و التقدّم فی الشجاعة و امّا ماجاء فی الحدیث الذی فی صفة النار انّه علیه السلام قال ﴿ لاتسکن جهنم حتی یضع رب العزة فیها قدمه ﴾ ای حتی یجعل الله الذین قدّمهم لها من الاشرار فهم قدم الله للنار کما انّ الاخیار قدم الله الی الجنة او وضع القدم مثل للرّدع و القمع ای یأتیها امر یکفها عن طلب المزید یعنی بوراده قدمدن مراد تقدیم اولنان نسنه اولمغله معنا ربّ العزه حضرتلری وفق مرادی اوزره جهنمه تقدیم و ادخال ایلیه جکی اشراری بالتمام وضع و ادخال ایلدکجه جهنمك هل من مزید دیه رك فورت و سورتی ساکن اولمز و بعضلر دیدیکه وضع قدم بر نسنه یی قلع و قمع ایلکدن کنایه اولمغله امر الهی شرفورود ایدوب جهنمی مزید طلبندن منع و نهی ایدنجه قدر ساکن اولمز دیمکدر * شارح دیرکه حدیث متشابهاتدن اولمغله اهل تحقیقك بونده اقاویل کثیره سی واقعدر ﴿القدمة﴾ غرفه وزننده سابقه فی الامر معناسنه درکه ذکر اولندی و اسم اولور دلیرلك و دلاورلك معناسنه یقال به قدمة ای جرأة ﴿القدم﴾ عنب وزننده بو دخی سابقه فی الامر معناسنه در و قدم و قدامه سلامه وزننده مصدر اولور بر نسنه قدیم و دیرین اولمق معناسنه که حادث اولمق مقابلیدر یقال قدم الشیء قدامة و قدما من الباب الخامس اذا تقادم وقدم بو معناده اسم اولور قدیملکه دینور یقال به قدم ای ضدّ حدوث ﴿القدیم﴾ امیر وزننده و ﴿القدام﴾ غراب وزننده و صفلردر زمان جهتیله اسکی و چوقدنکی نسنه یه دینور دیرین معناسنه که حادث مقابلیدر جمعی قدماء کلور کرماء وزننده و قدامی کلور قصاری وزننده و قدایم کلور ﴿القدم﴾ قافك ضمیله و ضمتینله بو دخی دلیر و بهادره اطلاق اولنور که جنکده عسکره تقدّم ایدر یقال رجل قدم و قدم ای شجاع و قدم ضمتینله ایلرو ایلرو تقدم ایلکه دینور و منه یقال هو یمشی القدم اذا مضی فی الحرب یعنی اذا تقدم سائره ﴿القدم﴾ هدم وزننده و ﴿القدوم﴾ قعود وزننده تقدّم ایلك معناسنه درکه بر کسه نك اوکنه کچمکدن عبارتدر یقال قدم القوم قدما و قدوما من الباب الاول اذا تقدّمهم و قدم دلیرلك و جرأت ایلك معناسنه در یقال قدم فلان و قدم قدما من الباب الاول و الرابع بمعنی اقدم ﴿التقدیم﴾ تفعیل وزننده بو دخی اوکه کچمك معناسنه درکه نفسنی تقدیم ایتمش اولور یقال قدّم القوم ای تقدّمهم * شارح دیرکه مصنفینك مقدّمه تعبیرلرینی بعضلرك متقدّمه معناسیله تفسیرلری بوندندر و تقدیم بر آدمی ایلری سوروب اوکه کچورمك معناسنه در تقول قدّمته اذا جعلته مقدّما و تقدیم یمین بعینه یمین ایلکدن عبارتدرکه یمینی حکم اوزره تقدیم ایتمش اولور تقول قدّمت یمینا ای حلفت ﴿الاستقدام﴾ بو دخی تقدّم معناسنه در یقال استقدم القوم ای تقدّمهم و دلیر و کثیر الاقدام اولمق معناسنه در یقال استقدم الرجل اذا کان قدوما ﴿الاقدام﴾ همزه نك کسریله دلیرلك ایلك معناسنه درکه نفسنی ایلری کچورمك لازمیدر یقال اقدم علی الامر اذا شجع و بر آدمی ایلری کچورمك معناسنه در تقول اقدمته بمعنی قدّمته و اقدام یمین تقدیم کبی بعینه یمین ایلکدن عبارتدر تقول اقدمت یمینا اذا حلفت ﴿القدم﴾ ضمتینله و ﴿القدمیة﴾ یای مشدّده ایله و ﴿الیقدمیة﴾ یای تحتیه نك فتحی و دالك ضمیله و ﴿التقدمیة﴾ تای فوقیهٔ مفتوحه ایله و ﴿التقدمة﴾ دالك ضمیله ایلرولك معناسنه اولوب بعده جنکده دشمن عسکرینه سائردن مقدّم حمله و اقدام ایلکده استعمال اولندی یقال هو یمشی القدم و القدمیة و الیقدمیة و التقدمیة و التقدمة اذا مضی فی الحرب نهایه ده بونلر تقدّم فی الشرف و تبختر معنالریله ده مفسردر ﴿المقدام﴾ و ﴿المقدامة﴾ میملرك کسریله و ﴿القدوم﴾ صبور وزننده و ﴿القدم﴾ کتف وزننده مطلقا دلیر اولوب پك اقدام صاحبی آدمه دینور ﴿التقدّم﴾ تفعل وزننده دلیر و مقدام اولمق معناسنه در یقال تقدّم الرجل اذا کان قدوما و اوکه کچمك معناسنه در یقال تقدّم الرجل اذا کان مقدّما و بر آدمه بر نسنه ایله امر و وصیت ایلك معناسنه مستعملدرکه مصلحت اوزره تقدیم

(ایلمش)

ایلمش اولور یقال تقدّم الیه فی کذا ای امر واوصاه به ﴿المقدّمة﴾ محدّثه وزننده متقدّمه معناسنه مستعملدر نته که تصریحی ذکر اولندی بو معنادندر که عسکرك ایلری کیدن بلوکنه که چرخجی تعبیر اولنور مقدّمة الجیش اطلاق اولنور و امام ثعلب دالك فتحیله روایت ایلدی که باشبوغ طرفندن تقدیم اولنمش اولور تأنیثی طائفه و جماعت اعتباریله در یقال هم مقدّمة الجیش و مقدّمته علی قول ثعلب ای متقدّموه و مقدّمة الابل سائر ناقه لردن مقدّم دول طوتوب و انتاج ایدن ناقه لره اطلاق اولنور و مقدّمة الشیٔ اول نسنه نك اوّلنه اطلاق اولنور مقدمة الکتاب کبی و آلنده کی پرچه اطلاق اولنور ناصیه معناسنه و آلنه اطلاق اولنور جبهه معناسنه و صاچی برکونه طرامغه دینور یقال امتشطت المرأة المقدّمة وهی ضرب من الامتشاط ﴿القادمة﴾ و ﴿القدامی﴾ قصاری وزننده بونلرده مقدّمة الجیش معناسنه در یقال هم قادمة الجیش و قداماه ای مقدّمته و قادمه سمرك اولك قاشنه دینور و بنی ضبینه یوردنده برصو آدیدر ﴿مقدم العین﴾ محسن وزننده و ﴿مقدّم العین﴾ معظم وزننده کوزك بورندن طرفه اوجنه دینور که کوزك پیکاری تعبیر اولنور و مقدم الوجه یوزك منظره یه کلان یرندن عبارتدر جمعی مقادیم کلور و مقدم الرحل و مقدّم الرحل که محسن و معظم وزنلرنده در سمرك اولك قاشنه دینور ﴿القادم﴾ انسانك باشنه اطلاق اولنور که اعضانك مقدّمیدر جمعی قوادمدر و اینكك و ناقه نك کوبكدن طرفه اولان ایکی اولك ممه لرینه قادمان اطلاق اولنور و قادم قدوم آتیدن اسم فاعلدر سفردن و طننه عودت ایدوب کلان آدمه دینور جمعی قدم کلور عنق وزننده و قدّام کلور زنار وزننده و قادم الرحل سمرك اولك قاشنه دینور و بر رجل اسمیدر و برکوچك طاغك آدیدر ﴿القوادم﴾ و ﴿القدامی﴾ حباری وزننده قوش قنادینك اولك طرفنده واقع درت علی قول اون عددیلکره دینور خوافی مقابلیدر مفردی قادمه در ﴿المقدام﴾ محراب وزننده کثیر الاقدام آدمه دینور که ذکر اولندی و برخرمالق آدیدر و مقدام بن معدی کرب اصحابدندر ﴿القدوم﴾ هجوم وزننده و ﴿القدمان﴾ حرمان وزننده سفردن عودت ایدوب وطنه کلمك معناسنه در یقال قدم من سفره قدوما و قدمانا من الباب الرابع اذا آب ﴿القدوم﴾ صبور وزننده دولکرلرك کسر تعبیر ایتدکلری آلته دینور و بومؤنثدر جمعی قدائم و قدم کلور ضمتینله و حلب قضاسنده برقریه آدیدر و نعمان نام محلده بر موضع آدیدر و مدینه ده برجبل آدیدر و سراة دیارنده برصرپ بیلاك آدیدر و برموضع آدیدر که اوراده حضرت ابراهیم علی نبینا و علیه التسلیم اختتان ایلدیلر و بعضا دالی مشدّد قلنور * شارحك بیاننه کوره موضع مزبور شام دیارنده در و قدوم دوس بلادنده برطاغده برصرپ یوقش آدیدر و یمنده برحصار آدیدر ﴿القیدوم﴾ قیصوم وزننده و ﴿القیدام﴾ قیدار وزننده برنسنه نك صدرینه و اوّلنه دینور یقال قیدوم الشیٔ و قیدامه ای مقدّمه و صدره و قیدوم الجبل طاغك بورون کبی ایلرویه چیقان سیوری اوجنه دینور و قیدوم و قیدام اوکه دینور قدّام معناسنه ﴿قدّام﴾ زنّار وزننده جهات سته دن اولك جهتنه دینور وراء مقابلیدر و بومؤنثدر بعضا مذکر اولور مصغری قدیدیمه و قدیدیم درهایله و هاسز * شارح دیرکه بنیهٔ اولی شاذدر زیرا رباعینك مصغرنه هاء لاحق اولمز و حرف مدّی متضمن اولمغله فعیعیل اوزره تصغیر اولندی انتهی * و قدّام جزّار معناسنه درکه قربان ذبح ایدن کسه در ظاهرا قربانی ذبح ایدرکن اوکنده یاتورر اولمسی باعث اطلاقدر و قدّام قادم لفظندن جمع اولورکه سفردن عود وورود ایدن کسه لره دینور یقال هؤلاء القادمون والقدّام ای الآئبون من السفر و پادشاهه اطلاق اولنور و برقومك سیدو اعیاننه کذلك سائردن عالیشان اولان آدمه اطلاق اولنور ﴿المقدمة﴾ محسنه وزننده و ﴿المقدمة﴾ معظمه وزننده مقدم و مقدّم کبی سمرك اولك قاشنه دینور ﴿القدم﴾ قافك فتحیله برکونه قرمزی بزه دینور ﴿قدم﴾ زفر وزننده یمنده برکوچك قبیله آدیدر و برموضع اسمیدر اندن اعلا بزلر چیقار ثیاب قدمیه اکا منسوبدر ﴿قدام﴾ قطام وزننده عروة بن سنان العبدی و عبدالله بن العجلان النهدی فرسلرینك اسمیدر و برقانجق کلبك آدیدر ﴿قدومی﴾ هیولی وزننده جزیره ده یاخود دابل ترابنده برموضع آدیدر ﴿القدّیم﴾ سکیت وزننده و ﴿القدّام﴾ شدّاد وزننده قدّام کبی پادشاهه اطلاق اولنور و برقومك سیدو سرکرده سنه دینور و ناسدن شرف و شانله عالی و متقدّم اولان آدمه دینور ﴿قادم﴾ صاحب وزننده ﴿مقدّم﴾ معظم وزننده ﴿مقدام﴾ مصباح وزننده ﴿قدامه﴾ ثمامه وزننده اسامیٔ ناسدندر و قدامة بن حنظله و ابن عبدالله و ابن مالك و ابن مظعون و ابن ملحان صحابه لردر ﴿الاقدم﴾ ارسلانه اطلاق اولنور ﴿القدمیة﴾ عربیه وزننده برکونه سختیانه دینور ﴿القدمیة﴾ قافك و دالك ضمیله صالنمغه دینور یقال یمشی القدمیة ای یتبختر ﴿قدومه﴾ صبوره وزننده برصرپ یوقشك آدیدر ﴿ذو اقدام﴾ همزهٔ مفتوحه ایله برطاغدر ﴿القدم﴾ کتف وزننده و ﴿القدمة﴾ فرحه وزننده قره طاشلق تپه نك درشت و غلیظ اولان یرینه دینور ﴿القدحمة﴾ قافك کسریله قطره وزننده که صرّحت بقدحمة قوللرنده واقعدر و ضحت القصة بعد التباس معناسنه در یعنی ملتبس و مشتبه اولان قصه وواقعه معناسنه استعمال ایدرلر نته که بومعناده صرّحت جدّا و بجدّاء و بجدّ

و بجدان دخی دیرلرنته‌که جدد ماده سنده ذکر اولندی صرّحت لفظنك فاعلی قصه‌در * شارحك بیانه کوره
اصل وضعی تارمار و پراکنده معناسنه‌در (القذمّ) قافك کسری و ذال معجمه‌نك فتحیله هجفّ وزننده سریع
وشدید آدمه دینور وجواد ومعطاء اولان سید وذیشانه دینور یقال رجل قذمّ ای سید معطاء (القذم)
زفر وزننده بودخی قذم معناسنه‌در (القذم) ضمتینله باتمش وبلورسز اولمش قیولره دینور (القذم) جزم
وزننده برآدمه دفعة مال نفیس و یرمك معناسنه‌در یقال قذم له من المال قذمامن الباب الاوّل بمعنی قثم له (القذمة)
غرفه وزننده بر یودم صویه دینور جرعه معناسنه (القذم) فتحتینله صو یی یودم یودم ایچمك معناسنه‌در یقال
قذم قذمة قذما من الباب الرابع اذاجرع جرعة (القرم) فتحتینله اته پك اشتهالو آرزومند اولمق معناسنه‌در
بعده سائر نسنه‌ده دخی استعمالی شایع و کثیر اولوب حتی معشوق ومحبوبه اولان شوق وآرزوده دخی استعمال
اولندی یقال قرم الی اللحم قرما من الباب الرابع اذا اشتدّت شهوته الیه وتقول قرمت الی لقائك قرما اذا اشتقت
الیه (القرم) قافك فتحی و رانك سکونیله دول ایچون حفظ واختیار اولنان ارکك دوه‌یه دینور علی قول هنوز
ایپ و یولار بچورلمامش ارکك دوه‌یه دینور جمعی قروم کلور وسید وذیشان آدمه اطلاق اولنور یقال هوقرم
من القروم ای سیّد (الاقرم) احمر وزننده قرم ایله معنای اوّلده مرادفدر وجوهرینك الاقرم فی الحدیث لغة
مجهولة قولی خطادر *شارح دیرکه مراداشبو حدیثدرعن دکین بن سعیدقال ❋امر النبی علیه السلام عمر ان یزوّد النعمان
بن مقرن المزنیّ واصحابه ففتح غرفة له فیها تمر کالبعیر الاقرم ❋ ابو عبید دیدیکه اقرم کلمه‌سی بو معناده بنم معلومم دکلدر
بنم معلومم اولان بعیر مقرم اولمقدر پس جوهری ابو عبیدك کلامنه نظر واعتنا ایلمشدر ابو عبید ایسه امام جلیل
الشاندر واقرم اسامیدندر عبدالله یاخود عبیدالله بن اقرم اصحابدندر (القرم) قافك ضمیله بر شجر آدیدرکه جوف
بحرده نابت اولور غلظت و بیاضلقده چناره شبیه اولور (الاقرام) همزه‌نك کسریله ارکك دوه‌یی یعبوب
وقوللنمیوب همان دول ایچون حفظ وتربیه ایلمك معناسنه‌در یقال اقرم الفحل اذاجعله قرما (القرم) صرم وزننده
بر نسنه‌نك قبوغنی کیدرمك معناسنه‌در یقال قرمه قرمامن الباب الاوّل اذاقشره وسوکمك معناسنه‌در یقال قرم فلانا
اذاسبّه واکل ایلمك معناسنه‌در یقال قرم الطعام اذا اکله وقرم وقروم قعود وزننده ومقرم مقعدوزننده وقرمان
فتحاتله ممه‌دن کسیلوب ابتدا اوت یمکه باشلیان حیوان اوت یمك علی قول فرسز ضعیف ضعیف یمك معناسنه‌در
یقال قرم البعیر قرما وقروما ومقرما وقرمانا من الباب الثانی اذاتناول الحشیش وذلك فی اوّل اکله او هو اکل ضعیف
وقرم حبس ایلمك معناسنه‌در یقال قرم فلانا اذاحبسه ودوه‌نك بروندن آیرمیه‌رق براز دری کسوب ینه‌ یرینه
یاپشدرمق یاخود بروندن یوقریجه یردن کسمك تاکه یولار بچوره‌جك یره دوشمکله یولار آنك اوزرینه کاوب راه
وزبون ایلیه بعضلر دیدیکه انی نشان وعلامت ایچون ایدرلر واول نشانه‌ده قرم دیرلر یقال قرم البعیر اذا قطع
من انفه جلدة لاتبین وجمعها علیه اوقطع جلده من فوق خطمه لیقع علی الموضع الخطام لیذلّ اوانّما یکون هذه
للسمة تسمی بذلك ایضا وقرم قار اوقلری اوزره اولان نشانه دینور (القرمة) غرفه وزننده وجه مذکور
اوزره دوه‌نك بروندن کسیلان درینك برینه دینور (القرام) کتاب وزننده قرمه معناسنه‌در وآل پرده‌یه ودواغه
دینور علی قول یوکدن الاجه ومنقش ایشلنمش انجه نهالی‌یه دینورکه قپولره پرده ایدرلر یاخود بغایت انجه زاره
وچارشبه دینور (القرمة) تمره وزننده و (القرامة) قافلرك ضمیله بونلرده وجه مذکور اوزره دوه‌نك بروندن
کسیلان درینك برینه دینور وقرمه تمره وزننده قار اوقلری اوزره وضع اولنان نشانه دینور ودوشك چارشفنه
دینور (التقرم) تفعل وزننده بودخی ممه‌دن کسیلوب هنوز اوت یمکه باشلیان حیوان اوت یمك یاخود فرسز
یابجه یابجه یمك معناسنه‌در یقال تقرّم البعیر اذاتناول الحشیش وذلك فی اوّل اکله اواکل ضعیفا (القرماء)
حمراء وزننده برونده قرم مذکور اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة قرماء اذا کان بها قرم (التقریم) تفعیل وزننده
تعلیم اکل ایلمك معناسنه‌در یقال قرّمه اذاعلمه الاکل (المقرم) منبروزننده و (المقرمة) مکنسه وزننده قرام
معناسنه‌درکه ذکر اولنان پرده یاخود زاردر ودوشك چارشفنه دینورکه ایچنه دوشك صاریلور * مترجم دیرکه
بوزسیله جك مندیله مقرمه تعبیری میمك کسریله‌در لسان ناسده میمك فتحیله متداولدر و بومولددر (القرامة) ثمامه
وزننده تنوره وفرونه یاپشمش اتمك پارچه‌سنه دینور یقال ماطعمنی قرامة وهی ماالتزق من الخبز بالتنور وعیب
ونقیصه معناسنه‌در یقال مابه قرامة ای عیب ودوه‌نك کوکسنده اولان طبق کبی دکرمی مهره‌یه دینور (القرمیة)
قافك کسریله دوه‌نك برونده لغنك دیبنده اولان دوکومه دینور (قرمان) سلمان وزننده و بعضارایی مفتوح اولور
روم اولکه‌سنده بر اقلیم آدیدر حالا اناطولیده قرمان ایالتی اوله جقدرکه فتحاتله زبانزده‌در (قرمی) جزی وزننده

ومدّ ايله يمامه ده بنى امرء القيس بن زيد مناة جماعتى يورديده بر موضعدر و بين الحرمين بر موضعك دخى اسميدر ﴿قرمونيه﴾
قافك فتحيله مغربده بر ايالت آديدر ﴿بنو قريم﴾ زبير وزننده بر جماعتدر ﴿قارم﴾ صاحب وزننده بر رجل آديدر
﴿الاستقرام﴾ اركك دوه خاصّة دول ايچون اتخاذ ايله پرورده اولمق معناسنه در يقال استقرم بكره اى صار قرما
﴿المقرّم﴾ مكرّم وزننده شول اركك دوه يه دينور كه قوللانلميوب همان دول ايچون حفظ و پرورده اوله قرم كبى يقال
فحل مقرّم اذا كان لا يحمل عليه ولا يذلّل وانما هو للفحلة ﴿مقروم﴾ اساميدندر ربيعة بن مقروم الضبّى شعرادندر
﴿قرم﴾ ابل وزننده ياخود زبير وزننده بر بلدهٔ معروف آديدر مراد بحر سياه ساحلنده قريم اولكه سيدركه
سابقا تاتار خان حكومتكاهى ايدى خلصها الله تعالى عن يد من استولى عليها ﴿القردم﴾ دال مهمله ايله جعفر وزننده
سوز بيلمز عاجز و ثقيل آدمه دينور يقال رجل قردم اى عيىّ ﴿القردمانى﴾ قافك فتحى و الفك قصريله كرويا اسميدركه
انيسونه شبيه اولور قرمان كميونى و طتلوجه اوت تعبير اولنور على قول يبانى نوعنه دينوركه تيرفقوسى اولور كيك كميونى
و كيك صره سى تعبير اولنور و لغت مزبوره روميه در ﴿القردمانىّ﴾ قافك ضمى و يانك تشديديله كه منسوبدر خفتان
تعبير اولنان پموقلى قالين جامه يه دينوركه جنكلرده پهلوانلر زره آلتندن كيرلر فارسيده كبر دينور كاف عربينك
فتحى و بانك سكونيله قزاكند دخى ديرلر على قول بركونه سلاح اسميدركه سلفده اكاسرهٔ عجم خزينه لرينه وضع
و ادخار و حين حاجتده استعمال ايدرلر ايدى ياخود ثوب كردوانى طرزنده قالين زرهه دينور ياخود توغلغه يه
ياخود توغلغه لى زره كلاهنه دينوركه اشيق تعبير اولنور و لفظ مزبور معرّبدر * شارح ديركه اكثر ائمه كردماند
فارسيدن معربدر ديديلركه كافك فتحيله در كرد ماضيدر ايشلدى معناسنه و ماند كذلك ماضيدر قالدى معناسنه
بعد التركيب معمول متروك معناسنه استعماالله اكاسرهٔ عجم خزينه لرينه مخصوص اطلاق ايلديلر بعده تعريب
و تخفيفله قردمانى ديديلر و كردوانى بركسيم لباسدركه قالين اولور اكراده مخصوصدر ﴿القردحة﴾ قافك كسرى
و فتحى و دال مفتوحه ايله پراكنده و تارمار معناسنه در يقال ذهبوا بقردحة او ذهبوا قردحة اى تفرّقوا و قردحه قدحه
معناسنه دركه ذكر اولندى ﴿القرذحة﴾ ذال معجمه ايله قردحه كبى قدحه معناسنه در يقال صرحت بقردحة و بقرذحة
بمعنى قدحة ﴿القرزوم﴾ عصفور وزننده فرزوم معناسنه دركه پاپوشجى كتوكنه دينور ﴿القرزام﴾ قرطاس وزننده
دون و كمتر شاعره دينور قالدرم شاعرى كبى يقال شاعر قرزام اى دون ﴿المقرزم﴾ مزعفر وزننده حقير و لئيم و فرومايه يه
دينور يقال رجل مقرزم اى حقير لئيم ﴿القرزمة﴾ دحرجه وزننده پريشان و قبوله ناشايان شعر تفوّه ايلمك معناسنه در
يقال هو يقرزم شعره اى يجئ به رديئا ﴿القرشوم﴾ شين معجمه ايله عصفور وزننده و ﴿القرشام﴾ قرطاس وزننده
و ﴿القراشم﴾ علابط وزننده بيوك كنه يه دينور قراد عظيم معناسنه و قرشوم بر شجر آديدركه ميمون قسمى انده
ايوا ايدرلر و بعضلر ديديكه قراشيم خياشيم وزننده شول كنه لره دينوركه رمث ديدكلرى اوت نوعندن بر نوع
اوت واردركه ايكى قات طبق طرزنده اولور و انده براق بوجك ظهور ايدوب كيده رك كنه اولور مفردى قراشم در
قافك ضمى و فتحيله ﴿القرشمّ﴾ اردبّ وزننده صلب و شديد نسنه يه دينور يقال شئ قرشمّ اى صلب شديد
و قوجه كلره دينور ﴿القرشامة﴾ قرطاسه وزننده آتمجه قوشنه دينور يقال صاد بالقرشامة اى الباشق
و بر بوجك آديدر ﴿القراشماء﴾ قافك ضميله بر اوتك اسميدر ﴿القرصمة﴾ دحرجه وزننده كسوب قيرمق معناسنه در
يقال قرصمه اذا كسره و قطعه ﴿قرضم﴾ ضاد معجمه ايله زبرج وزننده مهرة بن حيدان قبيله سندن بر قبيله پدرينك
آديدر ياخود فرضم در فايله ﴿القرضمة﴾ دحرجه وزننده بركسه آله بيلديكى و كوزى كورديكى نسنه لرى آلمق
معناسنه در يقال هو يقرضم كلّ شئ اى يأخذه و كسمك معناسنه در يقال قرضمه اذا قطعه ﴿قراضم﴾ علابط
وزننده مدينه ده بر موضع آديدر ﴿القرطم﴾ زبرج وزننده اصپور تخمنه دينور قولنج علتنه نافع و بلغم لزجى مسهل
واتى صوينى تازه صاغلمش سوده دوكمك سودى مجمد و مستحلبى ايله باشى و بدنى اوچ دفعه غسل كهله يى و بدنده
اولان خشونتى دافع و چهره يى محسن و لبى جماعى مقوّى كذلك مستحلبى ايله احتقان بلغمى مسهلدر ﴿المقرطمة﴾
مدحرجه وزننده شول جزمه لره دينوركه بورنلرينه منقار طرزنده يامه اورلمغله بورونى سيورى اوله يقال خفاف مقرطمة
اى مرقعة ملكمة فى جوانبها مفردى مقرطم در جوهرينك بونى فا ايله رسم ايلمسى سهودر * شارح ديركه امام ليث
فا ايله ثبت ايلمشدر ﴿القرطمة﴾ دحرجه وزننده كسمك معناسنه در يقال قرطمه اذا قطعه ﴿قرطمه﴾ زبرجه وزننده
اندلسده بر بلده آديدر و قرطمه كوكرجن قوشنك بورونلرى دينلرنده اولان ايكى نقطه نك برينه دينوركه دليك شكلنده
اولور ايكيسنه قرطمتان دينور ﴿القرطمان﴾ عنفوان وزننده هرطمان اسميدركه چتالجه و هورله ديدكلرى غله در
ياخود جلبان اسميدركه بورچق ديدكلرى غله در ﴿القرعامه﴾ قافك كسريله كركى كبى اريلنوب كمال و مقدارينى

بولمش خرماوسائر اغاجه دینور یقال نخلة وشجرة قرعامة ای ضخمة تامّة ﴿القرقم﴾ زبرج وزننده ذکرك باشنه دینور حشفه معناسنه ﴿المقرقم﴾ مزعفر وزننده سود خیره‌سی دیدکلری جوره چوجغه دینورکه بویومز اولور فارسیده شیرزده دیرلرکه سود اورغونی دیمکدر ﴿القرقة﴾ دحرجه وزننده چوجغك طعمه سنه اهتمام ایلیوب اولور اولمز نسنه یدرمکله بدغدا ایلمك معناسنه‌در یقال قرقم الصبیّ اذا اساء غذائه ﴿القزم﴾ قافك وزای معجمه‌نك فتحیله برکسه دنیٔ وحقیرالوجود اولمق معناسنه‌درکه دنائت ظاهره وباطنه‌یی جامع اولمقدن عبارتدر علی قول دوابّ ومواشی قسمنده قزم خرده وصغیرالجسم اولمق وانسانده اخلاقی بخل ودنائت وارتکاب مقوله‌سی اوصافله حقیر وکمتر اولمقدن عبارتدر یقال قزم الرجل قزما من الباب الرابع وهو الدناءة والقماءة اوهو صغر الجسم فی المال وصغر الاخلاق فی الناس وقزم فرومایه وسفله ورذال ناسه دینور فی الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی مساویدر وعندالبعض تثنیه ومؤنث وجمعی دخی کلور وصفیت اعتباریله یقال رجل وامرأة ورجال ونساء قزم ویقال رجلان قزمان وامرأة قزمة ورجال اقزام وقزامی وقزم بضمتین ونساء قزمات قال الشارح ومنه حدیث علی کرم الله وجهه فی ذمّ اهل الشام *جفاة طغام عبیدا قزام* وقزم ایشه یرامزکوتو وکمتر ماله دینور وبرکسه رذیل وناکس وبدکوهر اولمق معناسنه‌در یقال قزم الرجل قزما من الباب الرابع اذا کان قزما وبودورلغه دینورکه اسمدر یقال به قزم ای قصر ﴿القزم﴾ قافك فتحیله و﴿القزم﴾ کتف وزننده و﴿القزم﴾ عنق وزننده و﴿القزم﴾ جبل وزننده ناکس وبی مایه وکمتر شخصه دینورکه انسان مولوزی تعبیر اولنور مؤنثی هایله‌در ﴿القزام﴾ کتاب وزننده لئیم وناکس کمسه‌لره دینور یقال قوم قزام ای لئام ﴿القزام﴾ غراب وزننده الندن برکسه قورتیلوب خلاص اولمز اولان کمسه‌یه دینور مبرم دلنجی کبی واولومه اطلاق اولنور ﴿القزم﴾ کتف وزننده و﴿القزم﴾ جبل وزننده جثه‌سی خرده وجوره اوله‌رق لئیم اولوب اصلا برایشه یرامز اولان کمسه‌یه دینور جمعی قزم کلور عنق وزننده واقزام کلور ﴿القزمة﴾ فتحاتله بودور آدمه دینور ومذکر ومؤنثه اطلاق اولنور یقال رجل وامرأة قزمة ای قصیر وقصیرة ﴿القزم﴾ عزم وزننده عیبلمك معناسنه‌در یقال قزمه قزما من الباب الاوّل اذا عابه ﴿قزمان﴾ ثعبان وزننده ابن الحارث العبسی نام منافقدرکه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری آنك حقنده ❊ انّ الله لیؤید هذا الدین بالرجل الفاجر ❊ بیوردیلر ﴿القسم﴾ قافك فتحی وسینك سکونیله بولمك معناسنه‌در یقال قسم المال قسما من الباب الثانی اذا جزّأه وحادثهٔ زمان برقوم وجمعیتی بلوك بلوك پراکنده وپریشان قلمق معناسنه مستعملدر یقال قسم الدهر القوم اذا فرّقهم وقسم ویرکویه اطلاق اولنور عطاء معناسنه فی الاصل مصدر اولمغله جمعی یوقدر ورأی وفکر واندیشه‌یه اطلاق اولنور ملازمه یاخود سببیت علاقه‌سیله یقال هو سدید القسم ای الرأی وشكّ وکمان معناسنه مستعملدرکه اندیشه منقسم اولور یقال ما فیه قسم ای شكّ ویغموره وصویه اطلاق اولنور مقسوم اعتباریله وقدر وتخمین ایلمك معناسنه مستعملدر ملازمه علاقه‌سیله علی قول برایشی ایشلمك بیننده تردّده دوشمك معناسنه مستعملدر یقال قسم امره قسما اذا قدره اولم یدر مایصنع فیه * مؤلف اشبو قدر معناسنی تکرار ایلمشدر مکر بری اسمیته محمول اوله وقسم برموضع آدیدر وخوی وخلق معناسنه‌در ودأب وعادت معناسنه‌در بو ایکی معناده کسر ایله‌ده لغتدر وقلبه لایح اولان برخاطره مظنون ایکن بعض امارات ودلائل ایله قوّت بولوب یقین وحقیقته منقلب اولمغه دینور تقول قلته کذا بقسم ظنی وهو ان یقع فی قلبك الشیٔ فتظنه ثم یقوّی ذلك الظن وحصاة القسم شول خرده چقللره دینورکه برقاب ایچره وضع ایدوب اوزرلرینه آنلری اورته‌جك قدر صوقویوب اول وضع اوزره هرکسه صو توزیع ایدرلر وبو عملی سفرده بولنوب صو قلیل اولان محلده اجرا ایدرلر یقال اقتسموا الماء بحصاة القسم وهی حصاة تلقی فی اناء ثم یصبّ فیه من الماء ما یغمره ﴿التقسیم﴾ تفعیل وزننده بو دخی بولمك معناسنه‌در یقال قسم المال اذا جزّأه ونوائب زمان برزمره‌یی پراکنده وپریشان قلمق معناسنه مستعملدر یقال قسم دهر القوم اذا فرّقهم ﴿القسم﴾ قافك کسریله و﴿المقسم﴾ منبروزننده و﴿المقسم﴾ مقعد وزننده و﴿الاقسومة﴾ اضحوکه وزننده حصه ونصیب معناسنه‌در قسم لفظنك جمعی اقسام وجمع الجمعی اقاسیم کلور تقول اعطته قسمه ومقسمه ومقسمه واقسومته ای نصیبه وهذا ینقسم قسمین قوللرنده مصدر اراده اولنورسه قافك فتحیله اولوب وحصه ونصیب یاخود شیٔ مقسومدن جزؤ مراد اولورسه‌که اسم اولور قافك کسریله اولور ﴿القسیم﴾ امیر وزننده بو دخی بهره ونصیب معناسنه‌در جمعی اقسماء کلور نصیب وانصباء کبی وقسیم برنسنه‌یی بولشدیرن آدمه دینور مقاسم معناسنه‌در جمعی اقسماء وقسماء کلور کرماء وزننده وایکی‌یه تقسیم اولنان نسنه‌نك بر بلوکنه دینورکه

(احدهما)

احدهما آخره نسبت قسيم در يقال هو قسيمه اى شطره و قسامه دن كه حسن معناسنه در و صف اولور كوزل و خوب و دلبر محبوبه دينور كويا كه هر اندامنه اجزاء حسن و جمال مقسوم اولمشدر جمعى قسم در قافك ضميله مؤنثى قسيمه در يقال غلام قسيم اى جميل (الانقسام) انفعال وزننده بولنمك معناسنه در يقال قسمه فانقسم (المقاسمة) مفاعله وزننده بولشمك معناسنه در يقال قاسمه الشئ اذا اخذ كلّ قسمه (القسامة) ثمامه وزننده مال صدقه به اطلاق اولنور بين الفقراء مقسوم اولديغيچون و تقسيم مال ايدن آدمك كندى ايچون رأس مالدن افراز ايلديكى نسنه يه دينور قال الشارح و منه الحديث ❋ اياكم و القسامة ❋ و هى مايعزله القسام لنفسه و بو اجر معيندن بشقه اولاندركه حالا قسمت كاتبلرى خلال تحريرده تصادف ايلدكلرى بعض نفيس نسنه لرى اختلاس ايدرلر ايشته اول قسامه در و حرامدر نته كه نهايه ده مصرحدر انتهى (المقسم) معظم وزننده تاسه لو آدمه دينور كويا كه قلبى غم و تاسه دن پاره پاره اولور يقال رجل مقسم اى مهموم و حسن و جمال صاحبى دلبر محبوبه دينور كويا كه اجزاء جمال هر اندامنه مقسومدر يقال هو مقسم اى جميل (القسامة) سلامه وزننده كوزل اولمق معناسنه در اجزاء حسنك هر اعضاسنه مقسوم اولمسى تصوّريله قسمدن متصرّفدر يقال قسم الغلام قسامة من الباب الخامس اذا كان جميلا و اسم اولور بين العدوّ و المسلمين واقع اولان صلح و صلاحه دينور كه هر طرف اندن حصه ياب اولور جمعى قسامات كلور يقال وقع بين العدوّ و المسلمين قسامة اى هدنة و قسامه شول جماعته دينور كه برنسنه حقنده يمين ايدوب آنى اخذ ايدهلر ياخود آنك حقنده شهادت ايدهلر يقال هم قسامة و هى جماعة يقسمون على الشئ و يأخذونه او يشهدون مترجم ديركه مؤلف بونده پك ايجاز ايلدى زيرا قسامه حلف معناسنه اولان اقسامدن اسم اولهرق مطلق يمين معناسنه در بعده شول يمينه اطلاق اولنديكه اولياء قتيل اوزره تقسيم اولنور مثلا برقريه ترابنده بركسه نك ملكى اولميان خالى محلده جريحا برقتيل بولنوب قاتلى نامعلوم اولمغله ورثه سى اهالئ قريه دن ادّعا ايلدكده ولئ مقتول اختيار ايلديكى اللى آدمه يمين ويروب و اكر اللى آدم بولنمز ايسه يمين ويريلان كمسه لره اللى يمين تمامنه دك يمين تكرير اولنور و ينه بينه اولميه رق مثلا قرينده عداوتى ظاهر اولان عمرو اوزره بالدلاله دعوا ايلسه لر اولياء قتيل اشبو عمرو زيدى قتل ايلدى ديو اللى تمامنه دك يمين ايدرلر ايشته بو ايكى صورتده يمين ايدن جماعته ده قسامه اطلاق اولندى اكر مدّعيلر يمين ايدرلرسه ديته مستحق اولورلر و اكر متهمون يمين ايدرلرسه ديت لازم كلمز نته كه كتب فقهيه ده مشروحدر و منه حكم القاضى بالقسامة انتهى * و قسامه حسن و جمال معناسنه اسم اولور يقال به قسامة اى حسن (القسم) فتحتينله و (المقسم) مكرم وزننده يمين بالله معناسنه در * شارحك بيانه كوره قسم اسم و مقسم مخرج كبى مصدردر يقال اقسم بالله قسما و مقسما اى يمينا و مقسم اسم مكان اولور موضع يمين معناسنه در (الاقسام) همزه نك كسريله يمين ايلمك معناسنه در يقال اقسم الرجل اذا حلف (الاستقسام) بركسه دن يمين طلب ايلمك معناسنه در يقال استقسمه به اذا طلب عنه القسم * شارح واو ايله و به نسخه سنى تخطئه ايلمشدر و مؤلف بولشمك معناسندن ساكت اولمشدر (التقاسم) تفاعل وزننده برى بريله آندلشمق معناسنه در يقال تقاسما اذا تحالفا و برنسنه يى بولشمك معناسنه در يقال تقاسما المال اذا اقتسما بينهما (القسمة) قافك فتحى و سينك كسرى و فتحيله بو دخى حسن و جمال معناسنه در يقال به قسامة و قسمة اى حسن و يوزه دينور وجه معناسنه على قول ناظرك نظرنه مقابل كلان يرينه ياخود اوزرنده بتن قيللره ياخود برونه يا برونك ايكى طرفلو سمتنه ياخود برونك اورته سنه ياخود قاشك اوست طرفنه ياخود يكاقلرك عيان اولان يرلرينه ياخود ايكى كوزك ارالغنه ياخود يوزك يوقرى طرفنه ياخود يكاغك يوقرى طرفنه ياخود كوز ياشى آقديغى يره ياخود ايكى يكاق ايله برونك ارالقلرينه دينور و قسمه عطارك طبله سنه و قوتوسنه دينور يقال كانه قسمة العطار اى جونته (القسم) كتف وزننده و (القسيمة) سفينه وزننده بونلرده عطارك طبله سنه و قوتوسنه دينوركه ايچنه طيب وضع ايدرلر و قسيمه چارشويه دينور سوق معناسنه (القسوميات) قافك فتحيله برموضعدر (القسامىّ) سحابى وزننده شول آدمه دينوركه بزلرى ابتدا دوروسيله دوروب بوكه تاكه قيورمى آنك اوزرينه مقرّ اولوب قالور اوله ظاهرا بوقماشجيلرده و بزجيلرده اولور يقال طوى القسامىّ ثيابه و هو من يطويها اوّل طيها حتى تنكسر على طيها * شارح ديركه حسن معناسنه اولان قسامه يه منسوبدر زيرا بزاوّلكى دوروسى اوزره بوكيلوب قالدقده يوزشميوب كوزل اولور و قسامىّ شول آته دينوركه برطرفدن بش ياشنه واروب و برطرفدن رباعيه ديشنى هنوز براقغله رباع اوله يقال فرس قسامىّ اى اقرح من جانب و هو من جانب رباع و برفرس معروف اسميدر و ايكى نسنه بيننده اولان شيئه دينور (القسام) سحاب وزننده كوزللكه دينور يقال به قسام اى جمال و شدّتلو

مطلب

اسیلکه علی قول یازکونلرنده نصف نهار اسیلکنک اوّلنه یاخود کونشك طلوعی وقتنه دینورکه اولوقتده کونش بغایت خوشمنظر اولور وبنو جعده یه مخصوص بر فرس آدیدر ﴿قسام﴾ قطام وزننده سوید بن شدّاد العبشمی قصراغنك اسمیدر ﴿الاقاسیم﴾ اقسومه نك جمعیدر بین العباد نحن قسمنا کیلارندن مقسوم اولان روزی وقسمت ونصیبلره دینور تقول رضینا اقاسیمنا وهی الحظوظ المقسومة بین العباد ﴿قسامه﴾ سحابه وزننده اسامیدندر قسامة بن زهیر وقسامة بن حنظله صحابه لردر ﴿قاسم﴾ صاحب وزننده اسامیدندر وبش نفر صحابه اسملریدر ﴿قسیم﴾ امیر وزننده و﴿قسیم﴾ زبیر وزننده بونلرده اسمدر ﴿مقسم﴾ منبر وزننده بر پره نام خاتونك زوجی اسمیدرکه مغیث دیمکله معروفدر ﴿قسحم﴾ حای مهمله ایله قنفذ وزننده ابن حذام بن الصدفدر وبو فایله قسحم مصحفی دکلدر ﴿القشم﴾ قافك فتحی وشین معجمه نك سکونیله طعام یمك علی قول چوق یمك معناسنه در یقال قشم الطعام قشما من الباب الاول اذا اکله او اکثر اکله وطعامی اوکورتلیوب خوش ولطیف اولاننی اکل ایلمك معناسنه در یقال قشم الطعام اذ نقی منه الردیء واکل طیبه وخرما یپراغنی زنبیل وحصیر وسپت مقوله سی نسنه اورمك ایچون یارمق معناسنه در یقال قشم الخوص اذا شقه لیسفه وقشم باغچه یه جاری صو مجراسنه دینور واولمك معناسنه در یقال قشم الرجل قشما اذامات وبو معنا کراع لغویدن منقولدر ﴿القشم﴾ قافك کسریله سرشت وطبیعت معناسنه در یقال کریم القشم ای الطبیعة ودره ده یاخود باغچه ده اولان طاره جق صو آقندیسنه دینور یاخود مطلقا صو آقندیسنه دینور جمعی قشوم کلور وجسم وبدن معناسنه در یقال صغیر القشم ای الجسم وشکل وهیئته دینور ویشوب قزاردلمش اته دینور وایچ یاغنه دینور وبر نسنه نك اصل وبنیادینه دینور یقال قویّ القشم ای الاصل ﴿القشم﴾ فتحتینله وشینك سکونیله شول آق خرما قوریغنه دینورکه لذیذ اولمغله هنوز ایریشوب کمالنی بولمزدن مقدّم اکل اولنور اوله تقول اکلت قشما وهو البسر الابیض الذی یؤکل قبل ادراکه وهو حلو صحاح مترجمی بونی آق بغدای ایله ترجمه ایلمکله ظاهرا نسخه سنده بسری مصحفا برّ عنوانده بولمشدر ﴿القشام﴾ سحاب وزننده ایشه یرامز اولمغله مطروح اولان یوکه ویپاغی یه دینور ﴿القشام﴾ غراب وزننده خرما اغاجنه آفت اصابت ایلمکله قوریغی رطب اولمزدن مقدّم دوکلمکه دینور یقال اصاب النخل قشام اذا انتفض قبل استواء بسره وتپسی وسفره مقوله سنده قلان دوکندی طعام بقیه سنه دینورکه اکله صلاحیتی اولمیه قشامه دخی دینور وبر رجل آدیدیدر ﴿القشیم﴾ امیر وزننده قوری سبزه یه دینور جمعی قشم در قافك ضمیله ﴿المقشم﴾ مقعد وزننده قشم کلمه سندن اسم مکاندر موضع اکل معناسنه ومنه یقال ما اصابت الابل منه مقشما ای لم تصب منه مرعی واولومه دینورکه اسم اولور ﴿القشم﴾ جعفر وزننده قوجه کشی یه دینور وقوجه کرکس قوشنه دینور وایری نسنه یه دینور وارسلانه دینور وربیعة بن نزارك ابو قبیله درلقبیدر یاخود بوارد بّ وزننده در ﴿امّ قشعم﴾ جنك وقتالك کنیه سیدر واولومك کنیه سیدر یقال حلب به امّ قشعم ای المنیة * مترجم دیرکه * الی حیث القت رحلها ام قشعم * مصراعنده موت مراددر وداهیه نك کنیه سیدر وصرتلانك واور مجکك کنیه سیدر وقرنجه یه واسنه اطلاق اولنور ﴿القشعمان﴾ قافك وعینك ضمه وفتحه لریله و﴿القشعام﴾ قرطاس وزننده بیوك وارکك کرکس قوشنه دینور ﴿القشعامة﴾ قرطاسه وزننده قپان وفق تعبیر اولنان دوزاغه دینور یقال نشب العصفور بالقشعامة ای بالفخ ﴿القشعوم﴾ زنبور وزننده خرده جثه لو جوره آدمه دینور یقال رجل قشعوم ای الصغیر الجسم وکنه تعبیر اولنان بوجکه دینور ﴿القصم﴾ قافك فتحی وصادك سکونیله بر نسنه یی قیروب آیرمق علی قول مطلقا قیرمق معناسنه در هرنقدر آیرلمزسه ده یقال قصمه قصما من الباب الثانی اذا کسره وابانه او کسره وان لم یبن وبر آدم مراد ومقصدینه وارمقسزین کلدیکی یردن یعنی یولدن کیرو دونمك معناسنه مستعملدرکه قطع عزیمت ایدر یقال قصم فلان اذا رجع من حیث جاء یعنی ولم یتمّ الی حیث قصد ﴿الانقصام﴾ انفعال وزننده و﴿التقصم﴾ تفعل وزننده بر نسنه قیریلوب آیرلمق معناسنه در یقال قصمه فانقصم وتقصم ﴿القصم﴾ فتحتینله اوك دیشلر یاریسندن قیرلمغه دینور وقصم چکرکه یمورطه لرینه دینور مفردی قصمه در ﴿الاقصم﴾ احمر وزننده اوك دیشلری یاریسندن قیریلوب کتمش آدمه دینور یقال هو اقصم الثنیة ای منکسرها فهو بین القصم ﴿القصماء﴾ حمراء وزننده طشره بوینوزی قیریق اولان کچی یه دینور نته که عضباء ایچ بوینوزی قیریق اولانه دینور جمعی قصم کلور قافك ضمیله ﴿القصم﴾ و﴿القصمة﴾ قافك حرکات ثلاثیله قیرنتی یه واوفانتی یه دینور ومنه الحدیث * استغنوا ولو عن قصمة السواك * یعنی ماانکسر منه اذا استیك به یعنی ناسدن استغنا ایده سز هر نقدر طلب وسؤال ایده جککز نسنه مسواك باشندن آیریلان تللر دخی اولورسه ده انیدخی جرّ وسؤال داعیه سنده اولمیه سز واشبو قصم وقصمه کلمه لرنده قافك

(کسر)

کسر و ضمی صغانی روایتیدر و فتحی ابن عدیسك باهر نام کتابندن منقولدر و قصمه قافك فتحیله نردبان پایه سنه
دینور یقال هذه الدرجه ثلثون قصمة ای مرقاة ﴿القصم﴾ کتف وزننده تیز قیریلور اولان نسنه یه دینور کورك کبی
یقال شیء قصم ای سریع الانکسار ﴿القصم﴾ زفر وزننده اوغرادیغی و طوقندیغی نسنه یی قیروب اوفادر اولان
آدمه دینور یقال رجل قصم اذا کان یحطم مالقی ﴿القصیمة﴾ سفینه وزننده ایری میشه اغاجلری بتورن قومساله دینور
علی قول بری برینه چاتیق صیق میشه اغاجلغنه دینور جمعی قصیم در وجمع الجمعی قصم در قافك ضمیله و قصایم در
و قصیمه برموضع آدیدر ﴿قصیم﴾ امیروزننده بین الیمامة والبصره برموضع آدیدر وبشقه برموضع آدیدرکه بطن
فلج نام محلدن کیدن یول آنك اورته سندن بچوب کیدر ﴿القصم﴾ قافك فتحیله اسکی پموغه دینور علی قول اسکی
پموق اغاجنه دینور ﴿القصم﴾ قافك کسری یاخود فتحیله اوتلانمش اوتك یرده قلان کوکنه دینور جمعی اقصامدر
﴿القیصوم﴾ طیفور وزننده برنبات آدیدرکه ارکك و دیشی نوعلری اولور ترکیده آیوه طنه دیرلر دوایی نباتدر بغایت
مرارتلو اولور منفعت اوجلریله پچکنده درایصتمه طوتان آدمك بدنی آنکله اوغمق شدت قشعریره یی دافع و بخوری
اهوامی طارد و تازه سنك مسحوقنی شرب عسر نفس و عسر بول و حیض و عرق نسأ علتلرینه نافع و سرعت انبات
شعر و قتل دیدان خصوصنده باهر المنافعدر ﴿القصلام﴾ قرطاس وزننده شول ارکك دوه و سائر حیوانه دینورکه
هرشیئی اصروب کسر وقطع ایدر اوله ﴿القضم﴾ قافك فتحی و ضاد معجمه نك سکونیله دیشك اوجلریله نسنه یمك
علی قول قوری نسنه یمك معناسنه درکه چاتردیلی پاتردیلی اولور قوری سمید و کورك کبی یقال قضم الرجل قضما
من الباب الرابع اذا اکل باطراف اسنانه او اکل یابسا ومنه المثل * یبلغ الخضم بالقضم * ای الشبعة تبلغ بالاکل باطراف
الفم یعنی دیشلرك اوجلریله آزجه آزجه یه رك شبع حاصل اولور و صول و بلوغی بعید اولان مقصده یاپجه یاپجه
تدریجی عزم و تحمل ایله ایریشیلور دیه جك محلده ایراد اولنور ﴿القضام﴾ سحاب وزننده و ﴿القضیم﴾ امیروزننده
و ﴿المقضم﴾ مقعد وزننده و ﴿القضمة﴾ لقمه وزننده اصروب یه جك نسنه یه دینورکه یمتی تعبیر اولنور یقال
ماذقت قضاما و قضیما و مقضما و قضمة وهو مایقضم علیه ﴿ومقضم﴾ مقعد وزننده دیش اوجلریله نسنه یه جك
محله دینورنته که مخضم اغز طولدیره رق نسنه یه جك محله دینور براعرابی مکه یه کلوب عمزاده سنه مهمان اولدقده
انّ هذه بلاد مقضم ولیست ببلاد مخضم دیدی مرادی مکه نك زاد و ذخیره سنك قلتنی یاخود اهل مکه نك اصحاب
ریاضت اولدقلرینی کنایه در ﴿القضم﴾ فتحتینله قلجه دینور و قضیم کلمه سندن جمع اولورکه اوزرینه کاغد کبی یازو
یازیلان آق ترشه یه دینورکماسیذکر و قضم مصدر اولور دیشلر چتلامق یاخود قراروب چوریمکله اوجلری کدکلنوب
اوفانمق معناسنه در یقال قضم الرجل و قضمت اسنانه قضما من الباب الرابع اذا انصدعت او تکسرت اطرافه
و تفللت واسودّت ﴿الاقضم﴾ احمروزننده و ﴿القضم﴾ کتف وزننده دیشلری چتلاق یاخود چوریوب سیاهلنمغله
اوجلری فرسوده اولمش آدمه دینور مؤنثی قضماءدر ودیشه دخی وصف اولور ﴿وقضم﴾ کتف وزننده اغزی
صنق کهنه قلجه دینور ﴿القضیم﴾ امیروزننده بو دخی اغزی صنق کهنه قلجه دینور یقال سیف قضم و قضیم ای
عتیق متکسر الحدّ و هکبه یه دینور عیبه معناسنه و اق و ساده صحیفه یه دینور علی قول نه کونه دریدن اولورسه
اولسون که اکا یازو یازیلور سلفده انلره یازارلر ایدی یقال رقه علی القضیم ای الصحیفة البیضاء یعنی من الجلد
کما ذکر او ای ادیم کان و میشین سفره یه دینور قضیمه دخی دینور و خیطلری تصمه اولان حصیره دینور و طوار
ارپه سنه دینورکه یم تعبیر اولنور یقال قضمت الدابّة قضیمها ای شعیرها و کومشه اطلاق اولنور فضه معناسنه
﴿القضام﴾ زنار وزننده دوه مرعاسی اولان شور اوتلقدن برنوعك اسمیدر یاخود طحماء دیدکلریدر وپك بوی
سوروب اوزامغله یمشی خفیف و قلیل اولان خرما اغاجنه دینور قوتنی بوینه ویرر جمعی قضاضیم در ﴿الاقضام﴾
همزه نك کسریله دوه چکه لرینی دتره دوب اوینا تمق معناسنه در یقال اقضم البعیر اذا قفقف لحییه و زمانه قحط
اولمغله جلبکشان ذخیره یی ازجه کتورمك معناسنه در یقال اقضم القوم اذا امتاروا شیئا قلیلا فی القحط
﴿الاستقضام﴾ اقضام ایله معنای اوّلده مرادفدر یقال استقضم القوم بمعنی اقضموا ﴿المقاضمة﴾ مفاعله وزننده
برنسنه یی تدریجله ازجه ازجه آلمق معناسنه در یقال قاضم الشیء اذا اخذه یسیرا بعد شیء و مشتری نسنه یی یوك
یوك المیوب دسته دسته و طوتم طوتم کوتوره جك مقداری المق معناسنه در یقال قاضمه المشتری اذا اشتراه رزمارزما
دون الاحمال ﴿القضعم﴾ عین مهمله ایله جعفر وزننده پك یاشلو قوجه آدمه دینور ﴿القضعم﴾ زبرج وزننده قوجه
ناقه یه دینور ﴿القطم﴾ فطم وزننده برنسنه یی اصرمق علی قول طعمنی یاخود کیفیتنی بیلمك ایچون دیشلرك
اوجلریله آهسته جه طوتوب داتمق معناسنه در یقال قطمه قطما من الباب الثانی اذا عضه او تناوله باطراف

اسنانه فذاقه وكسمك معناسنه در يقال قطمه اذا قطعه (القطم) فتحتينله برنسنه يه اشتها ايتمك معناسنه در يقال قطم
الفحل الضراب والرجل النكاح او اللحم اوغيره قطما من الباب الرابع اذا اشتهاه (القطم) كتف وزننده وصفدر
برنسنه يه مشتهى وآرزومند اولان شخصه دينور (القطامى) قافك فتحى وضمى ويانك تشديديله و (القطام)
سحاب وزننده چاقر جنسنه دينور على قول اته آلشوب دادانمشنه دينور * مؤلفك او اللحم منه قولى كتف
وزننده در وقطامىّ كوزى پك كوره كن آدمه دينور يقال رجل قطامىّ اى الحديد البصر وصيد وشكاره طغان
كبى رفع رأس ايدن شخصه دينور وپك كسكين نبيذ وشرابه دينور يقال سقاه قطاميا اى نبيذا شديدا وكلب
قبيله سندن برشاعر لقبيدر اسمى خصين بن حمّال وكنيه سى ابو الشرقى ايدى وتغلب قبيله سندن برشاعرك
دخى لقبيدركه اسمى عمير بن شييم ايدى (المقطم) منبر وزننده پرتجى قوشك پنچه سنه دينور يقال اخذه القطام
بمقطمه اى بمخلبه (المقطّم) معظم وزننده مصرده قرافه اوزره حواله برطاغك اسميدر (ابن امّ قطام) سحاب
وزننده سلفده كنده قبيله سنك اميرلرى ايدى (القطيمّ) اردبّ وزننده آدمه صالبجى اركك دوه يه دينوركه
آدمجل تعبير اولنور يقـال فحل قطيمّ اى صئول (قطام) قافك فتحى وميمك كسر اوزره بناسيله برخاتون
اسميدر اهل نجد بونى غير منصرف مجراسنه اجرا ايدرلر * شارح ديركه اهل حجاز مطلقا فعال وزننده اولان
اسمى كسر اوزره مبنى ايدرلر فاعله دن معدول اولديغيچون وحرف تعريف ادخال ايلمزلر وجمع قلمزلر اما اهل
نجد غير منصرف مجراسنه اجرا ايدرلر عمر كلمه سى كبى يقولون هذا قطام بالرفع وبو ذكر اولنان اختلاف
آخرنده حرف رآء اولمديغى صورتده در قطام ورقاش كبى واكر حضار وجعار وسفار كبى آخرنده رآء
اولورسه اهل نجد اهل حجاز ايله متفقلردر (قطامه) ثمامه وزننده بررجل آديدر (القطيمة) سفينه وزننده
طعمى بوزلمش سوده دينور واتمك وسائر نسنه قرنديسنه دينور وآوج طلوسى بغدايه دينور (القيم) حيدر
وزننده كدى يه دينور سنور معناسنه وقوجهان ايرى دوه يه دينور (القم) قافك فتحيله كدى ماولمق معناسنه در
يقـال قم القيم قعما اذا صاح (القم) فتحتينله بعض آدمك قينـاقلرنده اولان اكريلكه ويومريلغه دينوركه
طشره چيقق اوله رق برطرفه اكرى اولمقدن عبارتدر يقال فى اليتيه قم اى ميل وارتفاع وبركسه برمرضه
اوغرامق معناسنه در يقال قم الرجل قعما من الباب الرابع اذا اصابه دآء (الاقعام) همزه نك كسريله كونش
يوكسلمك معناسنه در يقال اقعمت الشمس اذا ارتفعت وبرآدمى ييلان صوقوب درساعت هلاك ايلمك معناسنه در
يقال اقعمته الحية اذا لسعته فقتلته وبركسه يه برعلت اوغرامق معناسنه در يقال اقم الرجل على المجهول
اذا اصابه دآء (القعمة) غرفه وزننده مالك يعنى دوه قسمنك كزيده سنه دينور يقال قعمة المال اى خياره
(القعضم) ضاد معجمه ايله جعفر وزننده وزبرج وزننده ضعيف وزبون آدمه دينور على قول ديشلرى دوكلمش
قوجه يه دينور (القلم) فتحتينله قامشه دينور على قول يونلمش اولانه دينور حالا يازو يازه جق قلمه قلم اطلاقى
بوكه مبنيدر جمعى اقلام در وقلام در قافك كسريله وبو قطع معناسندن مأخوذ در وقلم يلكسزاوقه اطلاق
اولنور زلم معناسنه ومقراضه دينور جلم معناسنه * شارح ديركه ايكى طرفى اعتباريله قلمان دخى دينور نته كه
جلمان ومقراضـان ديدكلرى كبى وقلم طول خاتونك طوللغى زمانك اوزامسنه دينوركه تزوّجدن مقطوعه
اولور يقـال ملتها قلم ايمتها اى طولهـا وقار اوقنه دينور (المقلمة) معظمه وزننده طول خاتونه اطلاق
اولنور يقال امرأة مقلمة اى ايّم وتقول العرب الف مقلمة اى كتيبة شاكة السلاح يعنى آلات واسلحه لرى
تيز برعسكردر كوياكه مجموعى مزراق يلمانى كبى يونيلوب تحديد اولنمشدر (القلم) صرم وزننده طرنق
وقامش مقوله سى سرد نسنه يى كسمك معناسنه در يقال قلم الظفر وغيره قلما من الباب الثانى اذا قطعه
(التقليم) تفعيل وزننده قلم معناسنه در يقال قلمه بمعنى قلمه (القلامة) ثمامه وزننده كسنتى يه دينور تقول لم
يغن عنى قلامة ظفر وهى ماسقط منه (المقالم) مظالم وزننده مقلم لفظندن جمعدركه كسه جك يره دينور
بوجهتله مزراغك بوغوملرينه مقالم اطلاق اولنوركه قارغيده پك ظاهردر يقال مقالمه رحمه كثيرة اى كعوبه
(المقلم) منبر وزننده دوه نك ذكرى غلافنه دينور (المقلمة) مكنسه وزننده قلمدانه دينور آلت منزلنه
منزّلدر يقـال وضع القلم بالمقلمة وهى وعائه (القلّام) زنّار وزننده قاقلى اسميدركه حمض نوعندن دوه
اوتى ومسـك اوتى ديدكلرى نباتدر (الاقليم) قنديل وزننده اقاليم سبعه نك مفرديدركه يدى اقليم تقدير
اولنـان كرهٔ ارضدن برحصهٔ مقطوعه در فارسيده كشور دينور ومصرده برموضع آديدر (اقليميه)
ياى مخففه ايله روم ديارنده بربلده در (قلمون) فتحتينله دمشق ترابنده برموضع آديدر (دير القلمون)

بلدهٔ فیوم ترابنده برموضعدر ﴿ ابوقلمون ﴾ روم قماشلرندن برچشید قماشك آدیدر درلو درلو رنکلرده
نمایش ایدر حالا جانفس دیدکلریدرکه جانفزا محرّفیدر ﴿ القالم ﴾ ظالم وزننده ارکن آدمه دینور یقال
هو قالم ای عزب جمعی قلمه‌در فتحاتله ﴿ قلمیه ﴾ عربیه وزننده روم دیارنده براولکه آدیدر ﴿ اقلیمیا ﴾ همزه‌نك
کسریله اسم بنت آدم علیه السلامدر و اقلیمیا التونك وکومشك دیبنه چوکن چوککنه دینورکه سبك
اولندقده یوزینه چیقار علی قول ذوب اولنورکن چیقان دخانه دینور مفرداتده بوکونه مرسومدرکه
اقلیمیا یونانیده شول نسنه‌درکه التون وکومش وباقیر مقوله‌سی اجساد متطرّقه ذوب اولندقده کپوك وچکوك
کبی فوقنده وتحتنده مجتمع ومنعقد اولور تحتنده اولان دخی کپوك نوعندندر وعملیسی دخی اولورکه نقره ایله
کوزطاشندن دوزیلور یاخود اقلیمیا التون وکومش جنسی معدندن هنوز ظهور وجسم مجردن مفترق اولدقده
جوهرلرندن حاصل اولان کپوکدر ﴿ اقلام ﴾ همزهٔ مفتوحه ایله افریقیه دیارنده بربلده آدیدر وفارس اولکه‌سنده
برطاغك اسمیدر ﴿ القلحوم ﴾ حای مهمله ایله زنبور وزننده عظیم الخلقه آدمه دینور یقال رجل قلحوم ای
عظیم الخلق ﴿ القلحمّ ﴾ اردبّ وزننده فی نفسه متعظم ومدمّغ آدمه دینور وپیروسالخورده آدمه دینور
یقال هو قلحمّ ای متعظم فی نفسه وکذا مسنّ ﴿ القلحامة ﴾ قرطاسه وزننده پك یاشلو پیر فانی‌یه دینور یقال
شیخ قلحامة ای هرم ﴿ الاقلحمام ﴾ اقشعرار وزننده پك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال اقلحمّ الرجل اذا هرم
﴿ القلخم ﴾ خای معجمه ایله جردحل وزننده ایری ودیزمان ارکك دوه‌یه دینور ﴿ القلذم ﴾ ذال معجمه ایله
جعفر وزننده بول وصولو فرجه دینور یقال حرّ قلذم ای واسع کثیر الماء ﴿ القلیذم ﴾ سمیدع وزننده
صویی چوق قیویه دینور ﴿ القلزمة ﴾ دحرجه وزننده یوتمق معناسنه‌در یقال قلزمه اذا ابتلعه ولؤم
وخساست معناسنه‌در یقال به قلزمة ای لؤم وغریو وفریاد معناسنه‌در یقال ماهذه القلزمة ای الصخب
﴿ التقلزم ﴾ تدحرج وزننده بودخی یوتمق معناسنه‌در یقال تقلزمه اذا ابتلعه وبرکسه بخل ودنائت وخستندن
اولمك معناسنه‌درکه بخلی اوکنه هلاك اولمقدن عبارتدر یقال تقلزم الرجل اذا ماتَ بخلا ﴿ القلزم ﴾ قنفذ
وزننده عمرو بن معدی کربك قلجی اسمیدر ومصر ایله مکه بیننده جبل طوره قریب بربلده آدیدر
بحر القلزم که سویس دکزی دیدکلریدر اکا مضافدر زیرا شهر مزبور بحر مسفورك براوجنده واقعدر
یاخود کندیسنه داخل وراکب اولنلرك اکثرینی ابتلاع ایلدیکیچون بحر مزبوره قلزم اطلاق ایلدیلر
شارح دیرکه شهر قلزم حالا خرابه‌در یرینه سویس بنا اولندی وبحر مرقومده فرعون مع جنوده غرق اولندی
بودخی وجه تسمیه اولور ﴿ القلعم ﴾ اردبّ وزننده پك یاشلو پیرآدمه دینور یقال شیخ قلعم ای مسنّ ﴿ القلعم ﴾
جعفر وزننده قوجه قاری‌یه دینور ﴿ قلعم ﴾ درهم وزننده بررجل علمیدر ﴿ القلهمة ﴾ دحرجه وزننده سرعت
ایلك معناسنه‌در یقال مرّ فلان یقلهم ای یسرع ﴿ قلهم ﴾ جعفر وزننده بررجل آدیدر ﴿ القلهذم ﴾ ذال معجمه ایله
سفرجل وزننده جست وسبکپا آدمه دینور یقال رجل قلهذم ای خفیف وبحر عظیمه دینور ﴿ القلهزم ﴾
سفرجل وزننده اورته بویلو آدمه دینور علی قول باشی وقولاقلری التنده‌کی سیوری کمیکاری ایری ویومری
آدمه دینور وبودور کسه‌یه دینور یقال رجل قلهزم ای مربوع اوالضخم الرأس واللهزمتین وکذا قصیر
وقورمی یقشقلی کوزل انداملی آته دینور ﴿ القمة ﴾ قافك کسری ومیمك تشدیدیله باشك تپه‌سنه دینور فارسیده
تارك دیرلر یقال ضرب قمة رأسه ای اعلاه وهرشیئك تپه‌سنه وبوقریسنه اطلاق اولنور وجماعت انسانی‌یه دینور
وایچ یاغنه دینور شحم معناسنه‌در یقال قمة من الناس ای جماعة اکلوا قمة ای شحما وسموزلکه دینور یقال اخذته القمة
ای السمن وجسم وبدنه دینور یقال القی علیه قمته ای بدنه وبویه دینور یقال هوحسن القمة ای القامة ﴿ القمامة ﴾
ثمامه وزننده بودخی جماعت انسانی‌یه دینور وسپورندی‌یه دینور جمعی قمام‌در یقال جمع قمامة البیت ای کناسته
وقمامه برنصرانیه خاتون اسمیدرکه قدس شریفده برکلیسا بنا ایدوب واسمیله مسما اولدی ووقاص بن قمامه
برشاعردر وابوقمامه جبلة بن محمد محدّثدر ﴿ القمة ﴾ قافك ضمیله ارسلانك اغزیله اخذ ایلدیکی نسنه‌یه دینور
﴿ القمّ ﴾ قافك فتحیله سپورمك معناسنه‌در یقال قمّ البیت قمّاً من الباب الاول اذا کنسه وحیوان یرده اولان
اوتك مجموعنی اوتلمق معناسنه مستعملدر یقال قمت الشاة اذا اکلت ما علی الارض وانسان سفره‌ده وسینیده اولان
طعامك جمله‌سنی سپوروب یمك معناسنه مستعملدر یقال قمّ الرجل اذا اکل ما علی الخوان وبوغور دوه ناقه‌لرك
مجموعنه آشوب دوله قومق معناسنه مستعملدر یقال قمّ الفحل الناقة اذا لقحها کلها وقوریمق معناسنه‌در
یقال قمّ الشیء اذا جفّ ﴿ المقمة ﴾ میمك کسریله سپورکه‌یه دینور وچتال طرنقلی حیوانك دوداغنه اطلاق اولنور

يردن نسنه‌يى دوداقلريله سپوره‌رك آلوب اكل ايتدكلريچون و بومعناده ميمك فتحيله‌ده جائزدر (الاقتمام) افتعال وزننده بو دخى سفره‌ده اولان طعامك مجموعنى سپوروب يمك معناسنه‌در. يقال اقتمّ ماعلى الخوان اذا اكله و برايشه دورشوب چالشمق معناسنه‌در يقال اقتمّ الشئ اذا عالجه وشاشوب صاپيه‌رق برنسنه‌يى طوغريجه سويكنوب طيانمق معناسنه‌در يقال اقتمّ الشئ اذااعتمده فلم يخطئه ويولك دنكى هنوز يره اينوب قرارلشمقسزين سلكمك معناسنه‌در يقال اقتمّ العدل اذا انتسفه قبل ان يستقرّ فى الارض (المقمّ) ميمك كسريله سفره‌ده اولان طعامى سپوروب خوره يچورراولان اكول آدمه دينور يقال رجل مقمّ اذا كان يأكل ماعلى الخوان (الاقام) همزه‌نك كسريله بودخى پوغور ناقه‌لرك مجموعنه آشوب دوله قومق معناسنه‌در يقال اقمّ الفحل الناقة اذا لقحها كلها (القميم) امير وزننده قورى اوته وچايره دينور (التقمّم) تفعل وزننده سپورنديلر اراشدرمق معناسنه‌در يقال تقمّم الرجل اذاتتبع الكناسات و برنسنه‌نك اوزرينه چيقمق معناسنه‌در يقال تقمّم الشئ اذا تسنمه (التقمقم) تزلزل وزننده بودخى برنسنه اوزرينه چيقمق معناسنه‌در يقال تقمقم الشئ اذا تسنمه وصو ايچره طالوب غرق اولنجه قدر كتمك معناسنه‌در يقال تقمقم الرجل اذا ذهب فى الماء وغمر حتى غرق و پوغور چوكمش ناقه اوزره آشمق معناسنه‌در يقال تقمقم الفحل الناقة اذا علاها باركة ليضربها (القمقام) قافك فتحى وضميله سيد وعاليشان آدمه دينور يقال رجل قمقام اى سيد وامر عظيم معناسنه‌در يقال وقع فى قمقام من الامر اى عظيم و دريايه دينور على قول انكين يرينه دينور بوراده تقديم وتاخير واردر زيرا نسخه‌لرده والبحر والعدد الكثيراو معظمه عنوانـنده مرسومدركه طغيان قلم ناسخدر وعدد كثيره دينور يقال عدد قمقام اى كثير وخرده كنه‌يه وصقرغه‌يه دينوركه طواره ياپشور وبرنوع كهله‌يه دينوركه قيللرك ديبلرينه ياپشور مترجم ديركه كتب طبيه‌ده قمقام قرق اياق ديدكلرى بوجك ايله مفسردركه اياقلرى چوق كهله كبى بر خرده بوجكدر صاچه صقاله اوشوب قيللرك ديبلرينه ياپشور سببى وعلاجى كتب مزبوره‌ده مشروحدر (القمقمان) قافلرك ضميله و (القماقم) علابط وزننده بونلرده دريانك انكين يرينه دينور (القمقمة) زلزله وزننده برنسنه‌يى برتكدروب برارايه كتورمك معناسنه‌در ياخود بركمسه‌يه خرده كنه‌لر مسلط ايلمك معناسنه‌در ومنه يقال قمقم الله عصبه اى جمعه وقبضه اوسلط عليه القردان الصغار معناى اوّل دخى بددعادركه حق تعالى سكيرلرنى قيوروب بوزسون ديمكدر (التقميم) تفعيل وزننده برنسنه‌يى قورتمق معناسنه‌در تقول قممته اذا جففته (القمقم) هدهد وزننده دستى‌يه دينور جرّه معناسنه ومعروف قابك اسميدر كمكم معرّبيدركه فاسيدر مراد كوكم تعبيراولنان دستى كبى بيوك قابدركه ابريقك بيوك قرنداشيدر * شارح ديركه قمقمه تعبيراولنان شيشه‌كه كلاب مقوله‌سى قورلر بوندن مستعاردر وقمقم بوغازه اطلاق اولنور حلقوم معناسنه (القمقم) قافلرك كسريله قوش يلكنه دينور وقورى خرما قوريغنه دينور (قيقم) مصغر بنيه‌سيله برصويك آديدر (القيقم) حيدر وزننده بوغازينك دليكى ككيش آدمه دينور يقال رجل قيقم اى واسع الحلق (القنمة) قافك ونونك فتحيله متغيّر اولمش زيتون ياغى مقوله‌سنك بدو بوزق رايحه‌سنه دينور تقول للزيت قنمة اى خبث ريح (القنمة) فرحه وزننده ذكر اولنان بد رايحه نسنه بيلاشمغله فنا قوقان اله وصف اولور يقال يده قنمة اذا كانت بها قنمة (القنم) فتحتينله قربه وطولوم مقوله‌سى بد قوقمق معناسنه‌در يقال قنم السقاء قنما من الباب الرابع اذا تمه وجوز ايچى فاسد اولمق معناسنه‌دركه طشره تركيسنده قافيرجق تعبيراولنور يقال قنم الجوز اذا فسد ودوه وآت وسائر نسنه اصلانمغله كودسنه توزچوكوب كيرلنمك معناسنه‌در يقال قنم الابل والفرس ونحوه اذا اصابه الندى فركبه الغبار فاتسخ (الاقنوم) اسلوب وزننده اصل معناسنه‌در جمعى اقانيم‌در ولفظ مزبور روميدر * شارح ديركه نصارانك اقانيم ثلاثه تعبيرلرى‌كه اصول ثلاثه ديمكدر بو معناده‌در (القوم) قافك فتحى وواوك سكونيله اسم جمعدر بالمعية رجال ونساء جماعتنه اطلاق اولنور على قول رجال جماعتنه مخصوصدر ياخود نسوان بالتبعيه داخل اولور وقوم لفظى مذكر ومؤنث اولور جمعى اقوام وجمع الجمعى اقاوم واقاويم واقائم كلوركه واو يايه مبدّلدر * شارح ديركه قوم فى الاصل مصدردر جماعته اطلاقى مهمّاته قياملرى تصوّرينه مبنيدر وعند البعض قائم لفظنك جمعيدر زور وزائر وصوم وصائم كبى * لكن مؤلّفه كوره رهط ونفر كبى اسم جمعدر مفردى رجل وامرأدر وتذكير وتأنيثى جائزدر زيرا واحدى اولميان اسماء جموع انسان ايچون اولورسه تذكير وتانيثى جائزدر ومصغرنده هرحالده قويم دينور رهيط كبى وعلامت تأنيثى همان فعلده الحاق اولنور واكر اسماء جموع انسانك غيرى ايچون اولورسه مصغرنده هاء الحاق اولنور مترجم ديركه اشبو ﴿كذّبت قوم نوح المرسلين﴾ كريمه‌سنده صاحب كشاف وقاضى القوم مؤنثة وتصغيرها قويمة عبارتيله ثبت ايلمريله ظاهرا جماعت معناسنى

مطلب

اعتبار ايلديلر (القوم) كذلك نوم وننده و (القومة) نومه وزننده و (القامة) حاله وزننده و (القيام) كتاب وزننده كه
اصلى قوام ايدى اياق اوزره قالقوب طورمق معناسنه در يقال قام الرجل يقوم قوما و قومة و قامة و قياما اذا انتصب
و برايشه مباشرت ايلك معناسنه مستعملدر يقال قامت المرأة تنوح اى طفقت و برايش راست ومعتدل
اولمق معناسنه در يقال قام الامر اذا اعتدل و باء حرفيله قيام اعضاءكه متعدى اولور دردناك ايلك معناسنه
مستعمل اولور تقول قام بى ظهرى اى اوجعنى يعنى وجعندن اوتورهميوب بنى قالدردى سائر اعضاده دخى
بورسمه درواردر عورتك مؤنت لازمه سنى كوروب جملهٔ امورنده اوزرينه ناظر و ثابت و متولى اولمق معناسنه مستعملدر
يقال قام الرجل المرأة وعليها اذا مأنها وقام بشانها وصوطوكق معناسنه مستعملدر يقال قام الماء اذا جمد
و دابّه يك يورغنلقدن كيده ميوب طورمق معناسنه مستعملدر يقال قامت الدابّة اذا وقفت و بازار رايج اولمق معناسنه
مستعملدركه بازار طورمق وقزشمق تعبير اولنور يقال قامت السوق اذا نفقت * بوراده مؤلف ذكر اولنان قيام
ظهر مثالنى تكرار ايلشدر و صاتلق نسنه مشترى اوزره قيمت معلومه قرار داده اولمق معناسنه مستعملدركه
فلانك اوزرنده شوبهايه طوردى تعبير اولنور يقال قامت الامة مائة دينار اذا بلغت قيمتها * مؤلف بوراده قيام
بشان المرأة معناسنى تكرار ايلشدر (القائم) اسم فاعلدر اياقده طوران آدمه دينور جمعى قوم وقيّم كلور
ركع وزنلرنده وقوّام وقيام كلور رمّان وزنلرنده وقائم السيف قلجك قبضه سنه اطلاق اولنور وقائم برنسنه
اوزره ثابت ومداوم اولان آدمه اطلاق اولنور ومنه قول حكيم بن حزام قال بايعت رسول الله صلى الله عليه وسلم
انّ لااخرّ الاّ قائما اى ان لا اموت الاّ ثابتا على الاسلام (القوام) قتال وزننده مفاعله دن مصدر در
بركسه ايله بيله جه قائم اولمق معناسنه در تقول قاومته قواما اذا قمت معه وقوام اسم اولور فى الاصل مصدر
ثلاثيدر برايشك و برنسنه نك نظامى ومدار ثبات وعمادنه دينوركه اول ايش واول نسنه آنكله صورت وجود
وثبات بولور واوى يايه ابدال الله قيام دخى دينور يقال هو قوام ذلك الامر وقيامه اى نظامه وعماده وملاكه (القومة)
نومه وزننده بناء مرّه در بركرّه قالقوب طورمق معناسنه در ومنه مابين الركعتين قومة اى قيام واحد * شارحك
بياننه كوره بوراده ركعتيندن مراد ركوع و سجوددر (المقام) مرام وزننده اسم مكاندر قيامده ايكى اياغك طورديغى
يره دينور يقال لم ينفك عن مقامه اى موضع قدميه واقامه معناسنه مصدر ميمى اولور يقال لامقام لك به اى
لااقامة لك (الاستقامة) راست ومعتدل اولمق معناسنه در يقال استقام الامر اذا اعتدل * مؤلف بونى تكرار
ايلشدر و برنسنه يه بها وقيمت تقدير وتعيين ايلك معناسنه در تقول استقمت السلعة اذا ثمنته بوراده تذكير
ضمير مبيع ياخود شئ تصوّريله در (الاقامة) همزه نك كسريله كه اصلى اقوام ايدى واوك حركه سى ماقبلنه نقل
اولندقدنصكره واو الفه قلب اولنمغله التقاء ساكنين واقع اولديغندن عند الخليل الف ثانيه وعند الاخفش الف
اولى حذف اولنوب محذوفه بدل آخرينه هاء زياده قلندى استقامه كلمه سنده دخى بويلجه در وبعضا اضافت
حالنده هايى حذف اولنور و (القامة) حاله وزننده كه اسم مصدردر مصدر موقعنه منزلدر بريرده دائمى طورمق
معناسنه دركه مقيم اولمق تعبير اولنور يقال اقام بالمكان اقامة وقامة اذا دام به و برنسنه يى دائم وثابت ايلك
معناسنه در يقال اقام الشئ اذا ادامه و برآدمى يرندن اياغه قالدرمق معناسنه در يقال اقام فلانا ضدّ اجلسه
واكرى نسنه يى طوغرلتمق معناسنه در يقال اقام درءه اذا ازال عوجه (التقويم) تفعيل وزننده بودخى اكرى يى
طوغرلتمق معناسنه در يقال قوّم درءه اذا ازال عوجه وعدّله * مؤلف بونى تكرار ايلشدر وتقويم برنسنه يه قيمت
تعيين ايلك معناسنه در تقول قوّمت السلعة اذا ثمنته (المقامة) ميمك فتحيله مجلس معناسنه در يقال هذا مقامة فلان
اى مجلسه وقوم وجماعت معناسنه در يقال فيه مقامة اى جماعة (المقامة) ميمك ضميله مقام كبى اقامه دن مصدر در
اقامه معناسنه يقال لامقام ولامقامة له اى لااقامة له وايكيسيده اسم مكان اولورلر يقال هذا مقام الحىّ ومقامتهم
اى موضع اقامتهم (القامة) حاله وزننده و (القيمة) و (القومة) قافلرك فتحيله و (القومية) قافك ضميله و (القوام)
قافك فتحيله انسانك بوينه دينور قامه نك جمعى قامات وقيم كلور عنب وزننده يقال هو طويل القامة والقيمة والقومة
والقومية والقوام اى الشطاط وقامه قيودن صوچكه جك بكره يه دينور جميع اسباب وادواتيله جمعى قيم كلور
عنب وزننده ونجدا ولكه سنده بر طاغك آديدر (القويم) امير وزننده و (القوّام) شدّاد وزننده قامتى خوب وموزون
آدمه دينور قويمك جمعى قوام در جبال كبى يقال هو قويم وقوّام اى حسن القامة وقويم طوغرى نسنه يه دينور
يقـال شئ قويم اى مستقيم (القيمة) قافك كسريله برنسنه نك دكرينه وبهاسنه دينور اصلى واودر زيرا بها
متاعك مقامنه قائم اولور جمعى قيم كلور عنب وزننده وقيمه ثبات ودوام معناسنه در ومنه يقال ماله قيمة اذا لم يدم

على شئ ﴿ماقومه﴾ طوغريلق معناسندن فعل تعجبدر وبوشاذدر زيرا تقويم مادهسندن مبنيدر مزيددن ايسه فعل تعجب متصرّف اولمز قياس اولان ماأشدّ تقويمه ديمكدر * شارح ديركه قويم لفظندن اعتبار ايله تجويز ايلديلر نته كه ماأشدّه وماأفقره ديرلر كه اشتدّ وافتقر مادهلرندندر لكن شديد وفقير لفظلرينه اعتبار ايلديلر ﴿القوام﴾ سحاب وزننده عدل معناسنهدر وبرآدمك مدار معاشى اولان نسنهيه اطلاق اولنور يقال هو قوامه وهو مايعاش به ﴿القوام﴾ غراب وزننده بر مرضدركه قيون قسمنك اياقلرينه عارض اولمغله اصلا ياتميوب دائما اياقده طورر ﴿القومية﴾ قافك ضميله بودخى قوام الامر معناسنهدركه بر نسنهنك مدار وجود وثباتيدر ﴿القائمة﴾ طوار قسمنك بر اياغنه دينور جمعى قوائم در وكتابدن بر ورقهيه اطلاق اولنور وقائمة السيف قائم كبى قلجك قبضهسنه اطلاق اولنور وعين قائمه شول كوزه اطلاق اولنوركه كورمسى زائل اولوب لكن حدقهسى صحيح وسالم اوله يقال عين قائمة اذا كان قد ذهب بصرها والحدقة صحيحة ﴿القيوم﴾ و﴿القيام﴾ قافلرك فتحى وياءلرك تشديدلريله بدأ واوّل وحدوثدن منزّه ومبرّا ازلىّ وقديم اولان حضرت ربّ متعالك اسماء حسناسندندر وقرأ عمر رضى الله عنه الحىّ القيام وهو لغة * شارحك بياننه كوره قيوم فيعول وقيام فيعال وزنندهدر اصللرى قيووم وقيوام ايدى قال البيضاوىّ الدائم القيام بتدبير الخلق وحفظه وقال ابن الكمال القائم بذاته المقوّم لغيره ﴿القويمة﴾ جهينه وزننده بر ساعت زمانىيه اطلاق اولنور يقال مضت قويمة من نهار اى ساعة ﴿القوائم﴾ هذيل قبيلهسى يوردنده برنيجه طاغلره اطلاق اولنور ﴿القائم﴾ سلفده سرّمن رأى نام قصبهده بر عمارت آديدر وقائم بامر الله عباسيهدن ابو جعفر عبدالله بن احمد نام خليفهنك لقبيدر ﴿مقامى﴾ حبارى وزننده يمامهده بر قريهدر ﴿المقوم﴾ منبر وزننده صبان قولپنه دينوركه چفت سورن اكا ياپشور ﴿المقوّم﴾ معظم وزننده قيس بن مكشوح المرادى قلجنك آديدر ﴿الاقتيام﴾ افتعال وزننده برون كسمك معناسنهدر يقال اقتام انفه اذا جدعه ﴿القهم﴾ فتحتينله طعامه اشتهاسز اولمق معناسنهدركه كوكلى استمز اولمقدر يقال قهم الرجل قهما من الباب الرابع اذا قلّ شهوته للطعام بوراده قلت عدمدن كنايهدر ﴿الاقهام﴾ همزهنك كسريله اغماض ومسامحه ايلمك معناسنهدر يقال اقهم فى الشئ اذا اغمض وبر نسنهدن ايكرنمك معناسنهدر يقال اقهم عنه اذا كرهه وطعامه اشتهاسز اولمق معناسنهدر يقال اقهم عن الطعام اذا لم يشته وطعامه مشتهى اولمق معناسنهدر يقال اقهم الى الطعام اذا اشتهاه وبو رغب مادهسى كبيدركه عن والى ايله صله لندقده مقابل معنايه دال اولور وهوا آياز اولمق معناسنهدر يقال اقهمت السماء اذا انقشع الغيم عنها ﴿قهم﴾ فهم وزننده ابن جابر دركه همدان قبيلهسندن بر بطن پدريدر وعربده بوندن ماعدا قهم ايله مسمّا بطن يوقدر ماعداسى فايلهدر وقهم بن هلال بن النهاس ونهّاس بن قهم محدّثلردر ﴿القهطم﴾ زبرج وزننده فرومايه اولهرق شماطهجى چاغرغان آدمه دينوركه شلتاق تعبير اولنور يقال رجل قهطم اى لئيم ذو الصخب وبر رجل علميدر ﴿القهقمّ﴾ اردبّ وزننده النه كيرن نسنهيى كرداب كبى يوداراولان آدمه دينور يقال رجل قهقمّ اى الذى يبتلع كلّ شئ

فصل الكاف

﴿الكتم﴾ كافك فتحى وتانك سكونيله و﴿الكتمان﴾ كافك كسريله بر سوزى وخبرى كيزلمك وصقلمق معناسنهدر يقال كتم الحديث كتما وكتمانا من الباب الاوّل اذا ستره واخفاه وايكى مفعولهده تعديه ايدر يقال كتمه ايّاه اذا ستره ﴿التكتيم﴾ تفعيل وزننده كتم معناسنهدر يقال كتّمه بمعنى كتمه ﴿الاكتتام﴾ افتعال وزننده كتم معناسنهدر يقال اكتتمه بمعنى كتمه وصرارمق معناسنهدر يقال اكتتم الشئ اذا اصفرّ ﴿المكاتمة﴾ مفاعله وزننده كتم معناسنهدر يقال كاتمه بمعنى كتمه ﴿الكتمة﴾ كافك كسريله اسمدر خبرى صاقلمغه دينور ﴿الكتوم﴾ صبور وزننده و﴿الكتمة﴾ همزه وزننده سرّى پك كتم ايدن آدمه دينور وكتوم شول ناقهيه اطلاق اولنوركه كبه اولمشيكن قويريغنى قالدرمغله كبه لكنى بيلدرمز اوله جمعى كتم در كتب وزننده وشول يايه دينوركه اغاجنده اصلا چتلاق اثرى اولميوب درست اوله ﴿الكاتم﴾ اسم فاعلدر كتم ايديجى معناسنهدر ومكتوم معناسنه استعمال اولنوركه مبالغة كاتم ايله وصفلنور يقال سرّ كاتم اى مكتوم وديكيجى يه دينور خارز معناسنه ﴿المكتام﴾ محراب وزننده بودخى كبه لكنى بيلدرميان كبه ناقهيه دينور ﴿الكتوم﴾ قعود وزننده كبه ناقه قويريغنى قالدرمغله كبه لكنى بيلدرمز اولمق معناسنهدر يقال كتمت الناقة كتوما من الباب الاوّل اذا كانت كتوما وياى كتوم اولمق معناسنهدر يقال كتمت القوس اذا صارت كتوما وكتام وكتوم كتاب وزننده طولومك ديكيشى صيق ومحكم اولمغله اصلا ايچندهكى صيزمز اولمق معناسنهدر يقال كتم السقاء كتاما وكتوما اذا امسك اللبن والشراب ﴿الكتيم﴾ امير وزننده و﴿الكاتم﴾ و﴿الكاتمة﴾ بونلرده اغاجنده چتلاق اولميوب درست اولان يايه وصف اولور كتوم كبى يقال قوس كتيم وكتوم وكاتم وكاتمة اذا كانت لا صدع فى نبعها وكتيم صيق ومحكم طولوم ديكشنه دينوركه اصلا بر نسنه صيزوب چيقميه يقال خرز السقاء كتيم اى لا ينضح وبو كورمز اولان

اركك دوه يه اطلاق اولنور يقال جمل كتيم اى لا يرغو (الاكتم) احمر وزننده قارنى بيوك على قول پك طوق آدمه دينور يقال رجل اكتم اى عظيم البطن او شبعان (الكتم) فتحتينله و (الكتمان) كافك ضميله بر نبات آديدركه قنده يه قاتلوب آنكله صاچ و صقال خضاب اولنور بر مدت رنكى ثابت اولوب قالور كوكنك مطبوخيله مركب كبى يازو يازيلور بو نبات وسمه اوله جقدركه چويت اوتيدر (مكتوم) و (كتيم) اميرو زننده و (كتيمه) جهينه وزننده اساميدندر و مكتوم غنى بن اعصر قبيله سنه مخصوص بر آيغرك آديدر و عبدالله ياخود عمرو بن قيس بن امّ مكتوم المؤذن الاعمى صحابيدر (المكتومة) بر نوع دهن اسميدركه ايچنه زعفران ياخود كتم ديدكلرى نبات مذكورى مزجله ترتيب ايدرلر قرمزى اولور و مكتومه زمزم قيوسنك اسميدر (كتمى) حبلى وزننده بر طاغك آديدر (كتمة) غرفه وزننده بر موضعدر (تكتم) مضارع مؤنث مجهول بنيه سيله بر خاتون اسميدر و زمزم قيوسنك اسميدر جرهم وقعه سندنصكره مكتوم قالمشيدى (الكتمة) تمره وزننده كلمه معناسنه در يقال ما راجعته كتمة اى كلمة (كتم) صرد وزننده بر بلده آديدر (الكثم) كافك فتحى و ثاى مثلثه نك سكونيله خيار مقوله سى سرد جه نسنه يى اغزده اصروب قوپرمق معناسنه در يقال كثم الخيار ونحوه كثما من الباب الاول اذا ادخله فى فيه وكسره و تركش مقوله سى نسنه يى سوكوب بوزمق معناسنه در يقال كثم الكنانة اذا نكثها و ايز سورمك معناسنه در يقال كثم الاثر اذا اقتصه و بر آدمى بر نسنه دن صرف و تحويل ايلك معناسنه در يقال كثمه عن الامر اذا صرفه و بريكدرمك معناسنه در يقال كثم الشئ اذا جمعه و بر نسنه يه پك يقين وارمق معناسنه در يقال كثمه كثما من الباب الرابع اذا دنا منه و اويالنوب كيجكمك معناسنه در يقال كثم الرجل اذا ابطأ (الاكثام) همزه نك كسريله پك يقلشمق معناسنه در يقال اكثمك الصيد اى قاربك و طولدرمق معناسنه در يقال اكثم القربة اذا ملأها و كيزلنوب صقلنمق معناسنه در يقال اكثم فى بيته اذا توارى (الاكثم) احمر وزننده قرنى ككيش آدمه و پك طوق آدمه دينور نته كه تاء ايله اكثم دخى بو معنايه در يقال رجل اكثم اى الواسع البطن والشبعان و طريق واسعه دينور و يرى و يومرى فرجه دينور و اكثم بن الجون صحابيدر و اكثم بن صيفى حكام عربدندر و يحيى بن اكثم القاضى العلامه معروف ذاتدر مأمون خليفه متعه يى اباحه ايتمشيكن منع و صرف ايدن ذاتدر رحمه الله تعالى (التكثم) تفعل وزننده توقف معناسنه در يقال تكثم الرجل اذا توقف و متحير اولمق معناسنه در يقال تكثم الرجل اذا تحير و اكيلوب ايكى بوكلك معناسنه در يقال تكثم اذا تثنى و بر نسنه يه پرده لنوب كيزلنمك معناسنه در يقال تكثم الرجل اذا توارى (الانكثام) انفعال وزننده محزون اولمق معناسنه در يقال انكثم الرجل اذا حزن (المكاثمة) مفاعله وزننده بر نسنه يه پك يقلشمق معناسنه در يقال كاثمه اذا قاربه و مخالطه معناسنه در يقال كاثمه اذا خالطه (الكثمة) فتحاتله مشروبدن قانمش خاتونه دينور يقال امرأة كثمة اى الريا من شراب وغيره و ايرى منتاره دينور (الكاثمة) بو دخى ايرى منتاره دينور يقال كمأة كاثمة و كثمة اى غليظة (الكثم) فتحتينله شكار صيادك تولكنه كلمكه دينور يقال رماه عن كثم اى عن كثب (الكثحمة) حاى مهمله ايله قنفذه وزننده قورى اوتلق او فنديسنه دينور يقال كثحمة من درين اى حطام من يبيس و قصه و طوپ قيورجق صقاله دينور (الكثحم) قنفذ وزننده صقالى قيصه و طوپ و قيورجق اولان آدمه دينور يقال رجل كثحم اللحية و لحية كثحمة وهى التى كثفت وقصرت وجعدت (الكثعم) جعفر وزننده فرجى ايرى و يومرى اولان عورته دينور و قپلانه ياخود پارس ديدكلرى جانوره دينور (الكحمة) شحمه وزننده اهل يمن لغتنده كوزه دينور عين معناسنه در * شارح ديركه صواب اولان عنب اولمقدركه اوزمدر (الكيخم) خاى معجمه ايله حيدر وزننده اولو و عظيم معناسنه در و بونكله ملك و سلطنت وصفلنور يقال ملك و سلطان كيخم اى عظيم (الكخم) كافك فتحى و خانك سكونيله بر آدمى اوته قاقوب يرندن آيرمق معناسنه در يقال كخمه كخما من الباب الثالث اذا دفعه عن موضعه (الكدم) هدم وزننده اغز اوجيله قاوره يوب اصرمق على قول بردمور نسنه ايله دورتوب بره لمك معناسنه در يقال كدمه كدما من الباب الاول والثانى اذا عضه بادنى فمه او اثر فيه بحديدة و آوى سوروب كتمك معناسنه در يقال كدم الصيد اذا طرده (الكدمة) تمره وزننده بره يه و نشانه دينور يقال فى بدنه كدمة اى وسم و اثرة و بدنده ياره و چبان مقوله سى صغالدقدنصكره قلان يامه يه دينور (الكدمة) فتحاتله حركت معناسنه در يقال ما به كدمة اى حركة (الكدمة) فرحه وزننده ايرى جثه لو ديشى قيونه دينور يقال نعجة كدمة اى غليظة (الكدمة) دجنه وزننده شديد و غليظ الجثه آدمه دينور جاموس كبى (الكدام) غراب وزننده او تلمش چاير كوكنه دينور يرده قيريلوب اورسلنوب قالمغله يغمورى كوردكده يشروب ظهوره باشليه و اختيار آدمه دينور و يمنده بر موضع آديدر (كدّام) شدّاد وزننده ابن بجيلة المازنى دركه فرسان عربدندر (كدام) كتاب وزننده (كديم) زبير وزننده (مكدم) معظم وزننده اسامئ رجالدندر (المكدم)

مقعد وزننده مطلب معناسنه مستعملدر نته‌كه كدم طلب معناسـنه مستعملدر يقال * كدم فى غير مكدم * اى طلب
فى غير مطلب يعنى اولميه‌جق نسـنه طلب ايلدى وبومثل سائردر ﴿الكدم﴾ صرد وزنـنده برجنس چكركه
دركه سياه وباشلرى يشل اولور ﴿المكدّم﴾ معظم وزنـنده اصرلمغله كوده‌سى پره‌لنمش انسان وحيوانه دينور
يقال حمار مكدّم اى معضض ﴿الاكدام﴾ همزه‌نك كسريله طوتساق كركى كبى محكم بنده چكلمك معناسـنه‌در
يقال اكدم الاسير على المجهول اذا استوثق منه ﴿المكادمة﴾ مفاعله وزننده برداتبه يردن اوتى بتمامه اوتليوب بعض
يرينى قوپروب ديشلك معناسنه دركه كيروسنى پره‌ليوب براقور يقال الدابّة تكادم الحشيش اذا لم تستمكن منه ﴿الكدامة﴾
ثمامه وزننده اكل اولنمش نسنه‌نك بقيه‌سنه دينوركه مراد ديشلندكدنصكره قلان بقيه‌در يقال بقيت منه كدامة
وهى بقية الشئ المأكول ﴿الكرم﴾ فتحتينله نفاست وعزت وشرف معناسـنه‌دركه لؤم وخساست مقابليدر
يقال به كرم اى ضدّ لؤم * مؤلف بصائرده ديديكه كرم ايله حضرت بارى عزّ شانه صفتلندقده احسـان وانعام
ولطفى مراد اولور وانسان وصفلنسه آندن ظاهر اولان اخلاق حميده وافعال پسـنديده مراد اولور واثرى
ظهور ايلدكجه كريم اطلاق اولنمز پس كرم اصول جهتندن اولميوب ذاتى ونفسى اولور وبعضلر ديديكه كرم حرّيته
مماثلدر لكن حريت محاسن صغيره وكبيره‌يه اطلاق اولنور وكرم همان محاسن كبيره‌يه مخصوصدر تجهيز غزاة
ضمننده انفاق مال كبى وبيكسلره دستكير اولمق وضعفايه ترتب ايدن ديت وتكالفى تحمّل ايلمك كبى واشبو
﴿ان اكرمكم عندالله اتقاكم﴾ آيت كريمه‌سنده كمال ورع وتقوى ايله متصف اولنه اكرم اطلاق اولنديغنك وجهى (مطلب)
بودركه كرم افعال محموده‌دن عبـارت اولوب وافعال محموده‌نك انفس واعزّى كنديسـيله اشرف وجوه قصد
اولنان فعل اولوب واشرف وجوه كنديسيله وجه ورضاى الهى قصد اولنـان وجه اولمغله بركمسه محـاسن
وافعاليله وجه ورضاى الهى‌يى قاصد وطـالب اولسه اول كمسه تقا وكماليله متصف اولسه لاجرم اتقى واكرم
اولور وكاه اولوركه كرم ايله اشياى سـائره‌ده وصفلنور انتهى ﴿الكرامة﴾ سلامه وزننده و﴿الكرم﴾ كذلك
فتحتينله و﴿الكرمة﴾ فتحاتله بركمسه كرم صفتيله متّصف اولمق معناسنه‌در يقال كرم الرجل كرامة وكرما وكرمة
من الباب الخامس اذا كان كريما ﴿الكريم﴾ اميروزننده و﴿الكريمة﴾ هايله و﴿الكرمة﴾ فرحه وزننده و﴿المكرم﴾
و﴿المكرمة﴾ ميملرك ضمى ورانك فتحيله و﴿الكرام﴾ غراب وزننده و﴿الكرّام﴾ و﴿الكرّامة﴾ رمّان ورمّانه وزنلرنده
صفتلردر كرم ايله متصف آدمه دينور وكريمك جمعى كرماء وكرام كلور كافك كسريله وكرائم كلور غير قياس اوزره
ورمّان وزننده كرّامك جمعى كرامون كلور * شارحك بيانته كوره كريمه لفظنده هاء مبالغه ايچوندر انتهى * وكرم
لفظى كه مصدردر مبالغةً وصف اولور مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى مساوى اولور يقال رجل وامرأة كرم ورجال
ونساء كرم اى كريم وتقول العرب كرما اى ادام الله كرمالك وبوحمدا وسقيا ماده‌لرى كبى فعلى مهجورا مضمردر
وكرم ارض طيّبه‌يه وصف اولور يقال ارض كرم اى كريمة طيبة ويقال ارض وارضان وارضون كرم زبر اوجه
مذكور اوزره وصف بالمصدردر وتقول العرب افعل كذا وكرامةً لك بالفتح وكرما وكرمة وكرمى وكرمة عين وكرمانا
بضم الكافات ولا يظهرون له فعلا يعنى اكرمك كرامة وكراما ديمزلر مصدر ايله فعلدن استغنا ايدرلر افعل كذا
حرمة وكرامة تقديرنده‌در يعنى بن بوايشى مخصاسكا حرمة واكراما ايدرم ديمكدر نته‌كه افعل كذا حبّا وكرامة لك
دخى ديرلر ونعم عين ونعمة عين ونعامى عين دخى ديرلركه سنك كوزلرك آيدين يعنى ممنون ومنبسط اوله‌جغك ايچون
ايدرم ديمكدر ولا افعل ذلك لاحبّا ولا كرامة ولا كراما دخى ديرلر پس افعل كذا تركيبى متكلم مستقبل اولوب فعل
محذوف اكرمك اولور ﴿المكرمان﴾ ميمك ورانك فتحيله خلق ومشربى واسع متحمّل وكريم ورؤف آدمه اطلاق
اولنور يقال يامكرمان للكريم الواسع الخلق ويقـال رجل مكرمان ﴿المكارمة﴾ مفاعله وزنـنده باب مغالبه‌ده
مستعملدر كرم بابنده يارشمق معناسـنه‌در يقـال كارمه فكرمه كنصره اى عارضه فى الكرم فغلبه ﴿الاكرام﴾
همزه‌نك كسريله و﴿التكريم﴾ تفعيل وزنـنده حرمت وتعظيم ايلمك معناسـنه‌در يقال اكرمه وكرّمه اذا عظمه
ونزهه واكرام اولاد كرام صاحبى اولمق معناسـنه‌در يقال اكرم الرجل اذا اتى باولاد كرام وتكريم السحـاب
بلودك چوق يغمورلو اولمق معناسـندن عبارتدر يقـال كرّم السحاب ويقال كرّم السحاب على المجهول
اذا غزر ماؤه ﴿الكريم﴾ اميروزننده كرملو آدمه دينوركه ذكر اولنور وعفوو سمحى غالب آدمه اطلاق اولنور
يقال رجل كريم اى صفوح وكريم لفظنك تثنيه‌سـنده كريمان دينور عرف شرعده حجّ وجهاده اطلاق اولنور
ومنه الحديث ﴿خير النـاس مؤمن بين كريمين﴾ اى بين الحجّ والجهاد اومعناه بين فرسين يغز وعليهما اوبعيرين
يستقى عليهما وابوان كريمان مؤمنان * شارح ديركه كرچه مؤمنان كريمان لفظنى تفسيردر لكن سياقك مقتضاسى

او بين ابوين مؤمنين اولمقدر زيرا نهايه‌ده بين ابوين مؤمنين او بين اب مؤمن وابن مؤمن عبارتيله مرسومدر انتهى * وشول كريم كه اشبو ﴿ واعتدنا لها رزقا كريما ﴾ آيت كريمه‌سنده واقعدر كثير معناسنه‌در زيرا رزق كثير قليلدن اشرفدر ﴿ وقل لهما قولا كريما ﴾ آيتنده واقع كريم سهل وملايم معناسنه‌در زيرا قول ملايم قول غليظدن اشرفدر (المكرام) منعام وزننده پك چوق كرم ولطف ايدن آدمه دينور يقال رجل مكرام اى مكرم للناس (الكرامة) سلامه وزننده كرم معناسنه‌دركه ذكر اولندى وعزيزلك معناسنه‌در تقول له علىّ كرامة اى عزازة وكرامه كوپ ودستى قپاغنه دينور ومنه حبا وكرامة نته كه حبب ماده‌سنده بيان اولندى وكرامه شيخ امام بخارى اولان محمد بن عثمانك جدّى اسميدر وكرامة بن ثابت الانصارى صحبتنده اختلاف اولندى وكرامه بلود پك چوق يغمورلو اولمق معناسنه‌در يقال كرم السحاب كرامة من الباب الخامس اذا كثر ماؤه وترلا كوبره‌لنمكله اكينى نشو ونمالو وبركتلو اولمق معناسنه‌در يقال كرمت ارضه اذا دملها فزكى زرعها (الاستكرام) كريم نسنه‌يى طلب ايلمك ياخود برنسنه‌يى كريم بولمق معناسنه‌در يقال استكرم الشئ اذا طلبه كريما اووجده كريما (التكرّم) تفعل وزننده و(التكارم) تفاعل وزننده ناسزا نسنه‌دن صاقنوب پرهيز ايلمك معناسنه‌در يقال تكرّم عنه وتكارم عنه اذا تنزّه كويا كه شين ونقيصه‌يى موجب حالاتدن احترازو تباعد ايله نفسنه اكرام ايدوب مكرّم اولدى (المكرم) و(المكرمة) ميملرك فتحى ورالرك ضميله و(الاكرومة) اضحوكه وزننده اسملردر فعل كرم معناسنه‌در عوندن معونه وعجبدن اعجوبه اسم اولدقلرى كبى * شارحك بيانه كوره اوّلكيلرك جمعى مكارم واكرومه‌نك اكاريمدر ومنه يقال انّ اجلّ المكارم اجتناب المحارم ومكرمه طپراغى پاك ومنبت اولان ارضه وصف اولور يقال ارض مكرمة اى كريمة (الكرم) كافك فتحى ورانك سكونيله ياش اوزمه دينور عنب معناسنه وفى الحديث ﴿ لاتسموا العنب الكرم فانّما الكرم الرجل المسلم ﴾ معلوم اولاكه اوزمه كرم اطلاقى شيره‌سندن اتخاذ اولنان خمر كرم وسخا خصلتنه محرّك وسائق اولديغنه مبنيدر فى الاصل وصف اوله‌رق كرم اطلاق اولنمشيدى فتحتينله بعده تخفيفا رايى اسكان قلندى قالديكه كرم حقيق حضرت كريم وهّاب جلّ شانه صفتيدر بعده مؤمن ومسلم صفتيدر ووجه مذكور اوزره مبالغة موصوف مقامنه قائم اولدى پس نبىّ اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك عنبه كرم تسميه‌سندن نهى ايلملرى حقيقته محمول اولميوب بلكه وجه آتى‌يه رمز واشارتدر يعنى كرم ماده‌سندن مشتقّ وماخوذ اولان اسم ايله مسمّى اشبو نوع عنب اسم مزبور ايله تسميه‌يه لايق دكلدر بلكه اكا مسلم ومتقى ومؤمن قسمى احقّ واولادر خصوصا حضرت بارى عزّ شانه اسميله مشاركته غيرت وعصبيت مقتضاسى بروجهله تأهيل ايلمك روا دكلدر لاسيما آندن منهىّ اولان خمر اتخاذ اولنور اولمغله اسم مرقومه بردرلو مناسب دكلدر بلكه جفنه وحبله وزرجون كبى اسملر ايله تسميه ايلمك مناسبدر پس كرم ماده‌سندن مأخوذ اسم انجق مسلم ومؤمنه لايقدر فانما الكرم الرجل المسلم قول شريفى فانما المستحقّ للاسم المشتقّ من الكرم المسلم سبكنده‌در خلاصه‌سى اطلاقى نهى اولميوب استحقاقى نهى اولنور * شارح ديركه بوماده‌لرده عنبدن مراد اوزمك اصمه‌سيدركه تكاك تعبير اولنور وحالا السنهٔ ناسده كرم اوزم باغنده مستعملدر وكرم قلاده‌يه دينور يقال جاءت وفى عنقها كرم اى قلادة ومولوزدن وطاشلردن پاكيزه اولان ارضه اطلاق اولنور وبو غمق تعبير اولنان كردانلقدن برنوعك اسميدر بعضلر ديديكه بنات كرم بركونه نسوان پيرايه‌سيدركه جاهليتده اتخاذ واستعمال ايدرلر ايدى جمعى كروم كلور (كرم) فتحتينله برموضع آديدر (كرمى) سكرى وزننده تكريت قضاسنده برقريه آديدر (كرمان) كافك فتحيله وبعضا كافى مكسور اولور ياخود كافك كسرى لحندر ايرانده فارس ايله سجستان بيننده براقليم عرفى آيدر وغزنه ايله مكران قربنده بربلده آديدر وكرمانى بن عمروكه كافك كسريله‌در محدّثدر (الكرمة) تمره وزننده برموضع آديدر وطبس قضاسنده برقريه آديدر وكرمه شول جوز طرزنده دكرمجه كميكه دينوركه قالچه باشنده اويلغك نهايتنده اولور (كرمه) غرفه وزننده يمامه‌ده برناحيه آديدر (الكريمة) سفينه وزننده آدمك برونه اطلاق اولنور يقال كريمتك اى انفك ومطلقا شريف اولان عضوه اطلاق اولنور اذن وعين ويد كبى (الكريمتان) تثنيه بنيه‌سيله انسانك ايكى كوزينه اطلاق اولنور (كرم) جبل وزننده (كرام) كتاب وزننده (كريم) عزيز وزننده (كريمه) سفينه وزننده (كريم) زبير وزننده (مكرّم) معظم زننده (مكرم) مجمل وزننده اسامئ ناسدندر (كرّام) شدّاد وزننده يودخى اساميدندر محمد بن كرّام كه كرّاميه طائفه‌سنك رئيس ومقتد اليدر وآنلر مشبهه طائفه‌سيدركه خداى متعال جوهر درعرش اوزره مماسّ ومستقرّ درديرلر تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا (التكرمة) تانك فتحى ورانك كسريله تكريم معناسنه‌دركه تفعيلدن مصدر ثانيدر * شارحك بيانه كوره بو شواذدندر زيرا تفعله وزنى معتله

مطلب

مخصوص صدر و مصباحده تكريمدن اسم اولمق اوزره مرسومدر و تكرمه اسم اولور يصدغه دينور وساده معناسنه
(كرميه) صرديّه وزننده برقريه آديدر (كرمينيه) فتحتينله وياتك تشديديله وتخفيفيله ياخود كرمينه بخارا ايالتنده
بربلده آديدر (الكرتيم) تاى فوقيه ايله قنديل وزننده بالته يه دينور يقال كسره بالكرتيم اى بالفأس (الكرتوم) عصفور
وزننده دوزو يالچين طاشه دينور واطرافندن يوكسك اولان اوزون اوزادى ارضه دينور وبنو عذره يه مخصوص
برحرّه آديدر (كرثمه) كافك وثاى مثلثه نك فتحيله ابن جابر بن هراب دركه بنى سامة بن لؤى نسبى رجالندندر
(الكردم) جعفر وزننده بودور آدمه دينور وبهادره دينور يقال هو كردم اى شجاع وكردم بن سفيان وكردم بن ابى
السنابل ياخود كردم بن ابى السائب در وكردم بن قيس صحابه لردر وكردم بن شعبه دريد بن الصمه نك قاتليدر
(الكردوم) عصفور وزننده بودخى بودوره دينور (الكردمة) دحرجه وزننده بودور آدمك سكرتمسى كبى سكرتمك
على قول بريان اوزره ينكج كبى سكرتمك معناسنه در يقال كردم الرجل اذا عدا عدو القصير او على جنب واحدو عسكرى
برارايه كتورب يصامق معناسنه در يقال كردم القوم اذا جمعهم وعبأهم (التكردم) تدحرج وزننده برنسنه دن
خوفله سكردوب كتمك معناسنه در يقال تكردم الرجل اذا عدا فزعا (الكرزم) زاى معجمه ايله جعفر وزننده بالته يه
دينور وقصه برونلى آدمه دينور يقال رجل كرزم اى قصير الانف وبر رجل آديدر (الكرزيم) قنديل وزننده
بودخى بالته يه دينور وبليهٔ شديده يه دينور جمعى كرازيم در (الكرزم) قنفذ وزننده كثير الاكل كمسه يه دينور يقال
رجل كرزم اى الكثير الاكل (الكرزمة) دحرجه وزننده اويله وقتى طعام يمك معناسنه در يقال كرزم الرجل
اذا اكل نصف النهار وكرزمه بر رجل آديدر (الكرسمة) دحرجه وزننده باشى يره اكوب ساكت واپسم طورمق
معناسنه در يقال كرسم الرجل اذا ازم واطرق (الكرشمة) كافك وشين معجمه نك فتحيله يوزه دينور وجه معناسنه
(الكرشوم) عصفور وزننده چركين يوزلو آدمه دينور يقال رجل كرشوم اى قبيح الوجه (الكرصمة) صاد
مهمله ايله دحرجه وزننده جنكده دشمنه مقابل اولوب حمله ايلمك معناسنه در يقال كرصم فلان اذا واجه
القتال وحمل على العدوّ (الكركم) هدهد وزننده زعفرانه دينور وساقزه دينور واصپور ديدكارى نباته دينور
انلردن بر قطعه يه كركه دينور هايله (الكركمان) عنفوان وزننده رزق وروزى معناسنه در يقال اكل كركمانه
اى رزقه (الكزم) زاى معجمه ايله عزم وزننده ايچلى نسنه يى اوك ديشلر ايله قيروب يمك ايچون ايچنى چيقارمق
معناسنه در يقال كزم الشئ بمقدّم فيه كزما من الباب الاول اذا كسره واستخرج مافيه ليأكله (الكزم) كتف
وزننده قورقق آدمه دينوركه هرنسنه دن هيبتلنوب خوف ايدر يقال رجل كزم اى هيبان (الكزم) صرد
وزننده نغر ديدكلرى قوش اسميدركه بلبل قوشيدر (الكزم) فتحتينله بخل وخست معناسنه در يقال به كزم اى بخل
وشدّت اكل معناسنه در وبرون قصه لغنه كذلك پرمقلرك قصه لغنه دينور وآتك دوداقلرى قالين اوله رق قصه
اولمغه دينور ظاهرا بونلر مصدردر (الاكزم) احمر وزننده وصف مذكور اوزره اولان آته وبرونه دينور مؤنثنده
كزماء دينور يقال فرس وانف اكزم ويد كزماء اى قصير واكزم بخيله دينور يقال هو اكزم البنان اى بخيل
(الكزوم) صبور وزننده قوجه لقدن ديشلرى دوكلمش ناقه يه دينور (الاكزام) همزه نك كسريله انقباض
معناسنه در يقال اكزم الرجل اذا انقبض وطعامى ييقمق درجه سنده چوغه كتمك معناسنه در يقال اكزم
عن الطعام اذا اكثر حتى لايشتهى (التكزيم) تفعيل وزننده اياغك پرمقلرى طباندن طرفه اكيلوب قيورق اولمق
معناسنه در يقال فى رجله تكزيم اى تقفيع (التكزّم) تفعل وزننده فاكهه يى قبوغيله يمك معناسنه در يقال
تكزّم الفاكهة اذا اكلها من غير ان يقشرها (الكزمة) تمره وزننده بدنده صيق وديرنكلى اولان ياغه دينور
يقال شحمة كزمة اى مكتنزة (الكسعوم) زنبور وزننده حميرلغتنده حماره دينور ميمى زائده در (الكسم)
كسب وزننده ومرادفيدركه امك چكوب قزانج ايلمك معناسنه در يقال كسم الرجل لعياله كسما من الباب الثانى
اذا كسب وجنكى قزشدرمق معناسنه در يقال كسم الحرب اذا اوقدها وبرنسنه يى ال ايله خرده خرده
اوفاتمق معناسنه در يقال كسم الشئ اذا فتته وكسم چوق قورى اوتلغه دينور وبر موضع آديدر (الكيسوم)
طيفور وزننده و(اليكسوم) يعفور وزننده و(الاكسوم) اسلوب وزننده تاب وطراوتلى ياخود چايرى چمنى چوق
وصيق باغچه يه ومرغزاره دينور يقال روضة كيسوم ويكسوم واكسوم اى ندية او متراكم النبت واكسومك جمعى
اكاسم كلور (ابو يكسوم) يعفور وزننده قرآن مبينده مذكور اولان فيلك صاحبيدر يعنى ابرهه نك هدم كعبه
قصديله جلب واستصحاب ايلديكى فيلك صاحبى اولان كمسه در (كيسم) حيدر وزننده عربدن بربطن
پدريدر وخلقنه كياسم ديرلر حالا منقرضلردر (الكسوم) صبور وزننده هرامورده ايشلك وكاركذار آدمه دينوركه

مصلحت اری تعبیر اولنور یقال رجل کسوم ای ماض فی الامور (کشاجم) شین معجمه وجیمله علابط وزننده بر رجل اسمیدر * شارح دیرکه بو بر شاعرك لقبیدر و هر حرفی بر صنعته دالدر کاف کتابت وشین شعر والف ادب وجیم نجوم ومیم موسقی یه دالدر مزبور اشبو صنایعی جامع اولدیغندن کشاجم ایله ملقب اولدی وهر کیمده صنایع مزبوره مجتمع ایسه اکاده اطلاق اولنور (الکشم) کافك فتحی وشینك سکونیله پارس دیدکلری جانوره دینور فهد معناسنه وکشم مصدر اولور برونی دیبندن کسمك معناسنه یقال کشم انفه کشما من الباب الاول اذاقطعه باستیصال (الاکشم) بودخی پارسه دینور وخلقتی ناقص اولان آدمه دینور کذلك حسبنده نقصان اولان آدمه دینور (الکشم) فتحتینله برکسه نك خلقتی کذلك حسبی نقصان اولمق معناسنه در یقال کشم الرجل کشما من الباب الرابع اذا کان فی خلقه نقصان وکذا فی الحسب (الکاشم) صاحب وزننده انجدان زومی اسمیدرکه خروس کوزی تعبیر اولنان نباتدر (الکصوم) صاد مهمله ایله قعود وزننده بر نسنه دن ارقه وروب کیرو دونمك یاخود مقصده وارمیوب همان کلدیکی یردن دونوب کیرو کلمك معناسنه در یقال کصم الرجل کصوما من الباب الاول اذا ولّی وادبر اورجع من حیث جاء ولم یتمّ الی مقصده (الکصم) خصم وزننده عنف وشدّتله برآدمی اوته قاقق معناسنه در یقال کصم فلانا کصما اذا دفعه بشدّة (الکظم) کافك فتحی وظای معجمه نك سکونیله او یکه یی اظهار ایلیوب هضم ایلك معناسنه در یقال کظم الغیظ کظما من الباب الثانی اذا ردّه وحبسه وقپویی قپامق معناسنه در یقال کظم الباب اذا اغلقه ونهر وخرق وباجه مقوله سنی سدّ ایلك معناسنه در یقال کظم النهر والخوخة اذا سدّهما (الکظوم) قعود وزننده دوه کویش کتورمکدن فارغ اولمق معناسنه در یقال کظم البعیر کظوما اذا امسك عن الجرّة وبرکسه خوش واپسم اولمق معناسنه در یقال کظم الرجل علی المجهول اذاسکت (الکظیم) امیر وزننده و (المکظوم) غمکین آدمه دینور یقال رجل کظیم ومکظوم ای مکروب (الکظم) فتحتینله بوغازه دینور علی قول اغزه یاخود بوغز تلغه دینورکه صولوغك مخرجیدر یقال اخذ بکظمه وهو الحلق او الفم اومخرج النفس * شارح دیرکه خلیل وسائرلرك قوللری اوزره کظم ظانك سکونیله مخرج نفسه دینور ظانك حرکه سی همان برشعرده واقعدر سائر معنالر بوندن اخذ وتصویغ اولنمشدر (الکظم) رکع وزننده ساکت واپسم آدملره دینور کاظمك جمعیدر یقال قوم کظم ای ساکتون (الکظامة) کتابه وزننده دره نك اغزنه دینور ونسوانك مثانه سنه دینور وشول قویی یه دینورکه یاننده اولان قویی یه اندن لغم وکاریز ایله صو یجر اوله وترازو باشنك حلقه سنه دینورکه کفه لرك ایپلری اکا بند اولنور ویاپك اوست کوشه سی اوجنه باغلنان تصمه یه دینورکه طونج تعبیر اولنور وترازونك باشنده اولان مسماره یاخود ذکر اولنان حلقه سنه دینور ودوه نك برونه باغلدقلری ایپه دینور وشول سکیره دینورکه اوق یلکنه یاخود یلك یکه جك انجه یرینه صاریلور (الکظیمة) سفینه وزننده بودخی بری برینه زیرزمیندن لغم وکاریز یکن قویی یه دینور وصوطولومنه دینور (الکظام) کتاب وزننده بر نسنه نك اغزی باغنه دینور ومنه یقال اخذ بکظام الامر ای بالثقة (کاظمه) بر موضع آدیدر (الکعم) کافك فتحی وعینك سکونیله دوه اصرمسون یاخود نسنه یمسون دیو اغزنی باغلمق معناسنه در یقال کعم البعیر کعما من الباب الثالث اذا شدّ فاه لئلا یعض اویأکل وکعم وکعوم قعود وزننده اوپمك معناسنه در یاخود کمال شوق وشرهندن دوداقلری اغزنه آلەرق اوپمك معناسنه در یقال کعم المرأة کعما وکعوما اذا قبلها او التقم فاها فی القبلة (المکعوم) و (الکعیم) اصرمسون یاخود نسنه یمسون دیو اغزی باغلنمش دوه یه دینور (الکعام) کتاب وزننده دوه نك اغزینی باغلدقلری باغه دینور (المکاعمة) مفاعله وزننده بودخی اوپمك یاخود دوداقرینی اغزنه آلەرق اوپمك معناسنه در یقال کاعم المرأة اذا قبلها او التقم فاها فی القبلة ومحبوبله برلباس ایچره صارمشوب یاتمق معناسنه در یقال کاعم المرأة اذا ضاجعها فی ثوب واحد بوماده نه رعنا شیوه ومعنالری مشتملدر (الکم) کافك کسریله سلاحك وسائر نسنه نك قابنه وغلافنه دینور جمعی کعام در کافك کسریله وکعوم در کافك ضمیله وکعوم الطریق یوللرك اغزلرینه اطلاق اولنور (کیعوم) طیفور وزننده بر رجل آدیدر (الکعسم) جعفر وزننده بیان اشکنه دینور (الکعسوم) عصفور وزننده حمار اهلی یه دینور ایکیسنکده جمعلری کعاسم وکعاسیم کلور (الکعسمة) دحرجه وزننده بر نسنه دن ارقه چویروب قاچمق معناسنه در یقال کعسم الرجل اذا ولّی هاربا (الکلام) سحاب وزننده سوزه دینور قول معناسنه مفید اولسون غیر مفید اولسون علی قول بنفسه مکتفی اولان سوزه دینورکه اسنادی متضمن تام ومفید اولان سوزدن عبارتدر پس قولدن اخصّ اولور یقال اتی بکلام طیب وهو القول او ما کان مکتفیا بنفسه مترجم دیرکه مصباحده مرسومدرکه کلام فی الحقیقه نفس متکلمده قائم معنادر اکا عبارتله دلالت واشارتله

تنبیه اولنور نته‌که اشبو * انّ الکلام لفی الفؤاد وانما * جعل اللسان علی الفؤاد دلیلا * بیتنده مصرّحدر وذکری
آتی کلم ماده‌سندن مشتقدرکه جرح وتأثیر معناسنه‌در نته‌که جامی اوائل شرح کافیه‌ده بسط ایلمشدر (الکلام)
غراب وزننده طپراغی قالین یره دینور وطبرستان وقضاسنده برقریه آدیدر (الکلمة) کافك فتحی ولامك کسریله
لفظهٔ واحده‌یه دینور کرك اسم وکرك فعل وحرف اولسون یقال نطق بکلمة فصیحة ای بلفظة وکلمه قصیده‌یه
اطلاق اولنور کلمه‌نك جمعی کلم‌در هاسز (الکلمة) کافك کسریله بودخی لفظهٔ واحده معناسنه‌در جمعی کلم‌در
کسره وکسر کبی (الکلمة) تمره وزننده بودخی کلمه معناسنه‌در جمعی کلمات کلور پس اوج لغت اولمشدر
الکلمة الباقیة یعنی اشبو * وجعلها کلمة باقیة * آیت کریمه‌سنده واقع کلمهٔ باقیه‌دن مرادکلمهٔ توحیددر حضرت
باری عزّ شانه آنی حضرت ابراهیمك اعقابنده ابقا ایلمشدر (کلمة الله) عیسی علی نبینا وعلیه السلامدر کندیلریله
وکلاملریله انتفاع اولندیغی حسبیله اطلاق اولندی یاخود خلقت وفطرتی بلااب همان کن امرشریفله وجود
بولدیغنه مبیندر * مترجم دیرکه یاخود کلام الهی ایله اهتدا اولندیغی کبی کندوسیله اهتدا اولندیغنه مبیندر
مؤلفك ذکر ایلدیکی وجه ثانی‌یه حضرت آدم ایله وجه ابلغ اوزره اعتراض اولنور بوبابده کتب صوفیه‌ده وجوه
مقنعه مرسوم اولمغله فلیراجع (التکلیم) و(الکلام) کذّاب وزننده برآدمه سوز سویلمك معناسنه‌در یقال کلمه تکلیما
وکلاما اذا حدثه ویاره لمق معناسنه‌در یقال کلمه اذا جرحه (التکلّم) تفعل وزننده بودخی سوز سویلمك معناسنه‌در
یقال تکلّم الرجل اذا تحدّث (التکالم) تفاعل وزننده بعد المفارقه بری بریله جوابلشمق معناسنه‌در یقال تکالما
اذا تحدّثا بعد تهاجر (التکلام) و(التکلامة) تالرك کسری وکافلرك سکونیله وکافلرك کسری ولاملرك تشدیدلریله‌ده
لغتدرو (الکلمانی) سمانی وزننده ولامك فتحیله‌ده لغتدرو (الکلمانی) کافك ولام مشدّده‌نك کسریله و(الکلمانی)
کسرتینله ومیمك تشدیدیله وبو ایکی اخیره‌نك نظیرلری یوقدر جمله‌سی هرکلامی جید وپاکیزه ومنقح فصیح
وسخنور آدمه دینور بعضلر دیدیکه کلمانی که کسرتینله ومیمك تشدیدیله چوق سوزلو پرکوی آدمه دینور مؤنثی
کلمانیه‌در (الکلم) کافك فتحی ولامك سکونیله یاره‌یه دینور جرح معناسنه‌در جمعی کلوم‌در وکلام‌در کافك
کسریله یقال وضع المرهم علی کلمه ای جرحه وکلم مصدر اولور یاره لمق معناسنه یقال کلمه کلما من الباب الثانی
اذا جرحه (المکلوم) و(الکلیم) امیروزننده یاره‌لویه دینور یقال هو مکلوم وکلیم ای مجروح (الکلثوم) ثای مثلثه
ایله زنبور وزننده یوزی وینافلری اتلی وطولغون آدمه دینور یقال رجل کلثوم ای الکثیر لحم الخدّین والوجه
وفیل تعبیر اولنان حیوانه دینور علی قول بیوك نوعنه دینور زند فیل معناسنه‌در وسنجق شقه‌سنه دینور وکلثوم
بن الحصین وکلثوم بن علقمه وکلثوم بن هدم بن امرئ القیس اصحابدندر مرقوم کلثوم بن هدم انصاردن شول
ذاتدرکه فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری مدینه‌یه هجرت بیوردقلرنده ابتدا اکا نزیل اولوب خانه‌سنده
درت کون اقامتدنصکره ابوایّوب الانصاری خانه‌سنه نقل ایلدیلر (امّ کلثوم) بنت رسول الله علیهما السلامدر
ورضی الله عنها * مترجم دیرکه مؤلف حضرت موسانك همشیره‌سی اسمی اولان کلثوم ذکرندن سکوت ایلدی
جنتده مریم وآسیه کبی آنکدخی تزوّجیله فخر عالم علیه السلام موعود اولمشدر نته‌که جامع الصغیرده مذکوردر
(الکلثمة) کافك وثانك فتحیله یوزدورك اولیه‌رق اتلوجه وطولغونجه اولمغه دینورکه محاسندندر یقال فی وجهه کلثمة
وهی اجتماع لحم الوجه بلاجهومة (المکلثمة) مزعفره وزننده دورك اولیه‌رق یوزی اتلوجه وطولغونجه اولان
خاتونه دینور یقال امرأة مکلثمة ای بوجهها کلثمة (الکلحم) حای مهمله ایله زبرج وزننده طپراغه دینور (الکلدم)
دال مهمله ایله جعفر وزننده صلابتلو نسنه‌یه دینور صلب معناسنه‌در (الکلدوم) زنبوروزننده بودوره دینور
(الکلسمة) دحرجه وزننده برآدم ذمتنده اولان حقوقی تکاسلندن ناشی ادا ایلیوب اوزاتمق معناسنه‌در
یقال کلسم الرجل اذ تمادی کسلا عن قضاء الحقوق وسرعتله کتمك معناسنه‌در یقال کلسم الرجل اذا ذهب
فی سرعة وقصد وتوجّه ایلمك معناسنه‌در یقال کلسم الیه اذا قصد (الکلشمة) کافك وشین معجمه‌نك فتحیله
قوجه قاری‌یه دینور یقال تزوّج کلشمة ای عجوزا (الکلصمة) صاد مهمله ایله دحرجه وزننده برنسنه‌دن خوفله
قاچوب کتمك معناسنه‌در یقال کلصم الرجل اذا فرّ هاربا (الکمّ) کافك ضمی ومیمك تشدیدیله جامه‌نك یکنه
دینور فارسیده آستین دیرلر جمعی اکمام وکممه کلور عنبه وزننده * مترجم دیرکه ظاهرا سوبوجه نسنه‌یه ناسك
کمی شکل دیدکلری اشبو کم لباس شکلنه تشبیهه مبنیدر (الکمّ) کافك کسریله خرما یمشنك وسائر اغاج چچکنك
اوزرنده اولان قابه دینورکه قبجوق تعبیر اولنور جمعی اکمه واکمام وکمام کلور کافك کسریله (الکمامة) کتابه‌وزننده
کمّ معناسنه‌در (الکمّ) کافك ضمیله و(الکموم) عموم وزننده اغاجك چچکلری قبجوقلنمق معناسنه‌در یقال کمّت النخلة

كما وكموا على المجهول فهى مكموم وتازه دوه ياوريسى قوّت بولنجه قدر صاحبنك شفقتندن ناشى چول مقوله سيله
اورتيلوب بورنمك معناسنه‌در يقال كمّ الفصيل اذا اشفق عليه فستر حتى يقوى ﴿التكمّى﴾ تشقّى وزننده غشى
واحاطه اولنمق معناسنه‌در يقال القوم تكموا على المجهول اذا اغمى عليهم وغطوا * شارح ديركه اصلى تكمم ايدى
ميم اخيره يايه مبدل اولدى * مؤلف بونى معتل بابنده دخى ثبت ايلدى واساسده تكمم عنواننده مرسومدر ﴿الاكام﴾
همزه‌نك كسريله لباسه يك ايلك معناسنه‌در يقال اكمّ القميص اذا جعل له كمين وآغاجك چچكى قبجوقلنمق
معناسنه‌در يقال اكمت النخلة اذا خرجت اكامها ﴿التكميم﴾ تفعيل وزننده اكام معناسنه‌در يقال كممت النخلة بمعنى
اكمت ﴿الكمام﴾ و﴿الكمامة﴾ كافلرك كسريله دوه اصرمسون ديو اغزنه باغلدقلرى باغه دينور ﴿الكمّ﴾ كافك
فتحيله برنسنه‌يى اورتوب بوريمك معناسنه‌در يقال كمّ الشئ كمّا من الباب الاول اذا غطاه وبرنسنه‌نك اغزينى قپامق
معناسنه‌در يقال كمّ الحب اذا سدّ رأسه وناس بريكمك معناسنه‌در يقال كمّ الناس اذا اجتمعوا ﴿الكمكام﴾ ثرثار وزننده
بردرلو ساقزه دينور على قول يمنه مخصوص ضرو ديدكارى شجرك قرفنه يعنى قشرنه دينور مفرداتده صمغى ايله
مفسردركه حصى لبان محرّقى عسلبند ديدكارى بخور اوله جقدر ولكام طوپاج كوده‌لى بودوره دينور مؤنثى
كمكامه‌در ﴿الكمة﴾ كافك ضميله دكرمى اولان باش كسوتنه دينور باشى اورتديكيچون يقال جاء وفى رأسه كمة اى
قلنسوة مدورة ﴿التكمكم﴾ تزلزل وزننده ذكراولنان باش كسوتنى كيمك معناسنه‌در يقال تكمكم الرجل اذا لبس الكمة
وبورنمك معناسنه‌در يقال تكمكم فى ثيابه اذا تغطى ﴿المكمة﴾ ميمك كسريله مذبّه وزننده شول كيسه طرزنده طوربه‌يه
دينوركه اشكك اغزينه يچورلر واكينجيلرك سوركو تخته‌سى ديدكارى آلته دينوركه ترلايه تخم صاچدقدنصكره
اوزرينى انكله طپراقليوب دوزلدرلر ﴿الاكمة﴾ همزه‌نك فتحى وكافك كسريله كام لفظنك جمعيدركه ذكر اولندى
بومناسبتله آتلرك يم طوربه‌لرينه اطلاق اولنور ﴿كم﴾ كافك فتحى وميمك سكون اوزره بناسيله اسم ناقص مبهمدر ايكى
وجه اوزره مستعملدر برى عددك مقدارندن سؤال ايچون اولوركه استفهاميه‌در نقدردر وقاچ نسنه‌در معناسنه‌كه
فارسيده چندمرادفيدر وبرى خبريه اولور كثير معناسنه واستفهاميه اولدقده مابعدنى تميز يت اوزره منصوب ايدر
مثلا كم رجلا عندك كبى كه سنك يانكده قاچ آدم واردر ديمكدر وخبريّه اولدقده ربّ كلمه‌سنك عملى كبى يعنى مابعدنى
مجرور ايدر كم درهم انفقت كبى كه سن چوق اقچه ويردك ديمكدر وكاه اولوركه مابعدى مرفوع اولور كم رجل كريم
قداتانى كبى وبعضلر ديديكه كم كلمه‌سى بسيط دكلدر بلكه كاف تشبيهله ماء استفهاميه‌دن مركبدر الفى حذف
اولندقدنصكره تخفيف ايچون ميمى اسكان اولندى وكم كلمه‌سى كاه اولوركه اسم تامّ اولور بوصورتده اخرى مشدّد
اولوب منصرف اولور وهمان مقدار معناسنه اولور تقول اكثر من الكم والكمية * قال الشارح الكمية المقادير التى
يستفهم عنها بكم والكيفية التى يستفهم عنها بكيف ﴿الكنمة﴾ كافك فتحى ونونك سكونيله يارهيه دينور يقال بيده كنمة
اى جراحة ﴿كانم﴾ صاحب وزننده سودانذن يعنى زنكى طائفه سندن برصنف آديدر ﴿الكانمى﴾ برشاعر مشهوردر
طائفهٔ مذكوره‌دندر ﴿الكوم﴾ نوم وزننده جماع ايلك معناسنه‌در يقال كام المرأة يكوم كوما اذا نكحها كذلك ايغر
قسراغه اشمق معناسنه‌در يقال كام الحصان الفرس اذا نزا عليها وكوم نسوانك فرجنه اطلاق اولنور ﴿الكومة﴾
كافك ضميله تپه‌لى طپراق يغننه دينور ﴿التكويم﴾ تفعيل وزننده طپراغى كومه كومه يغمق معناسنه‌در يقال كوّم
التراب اذا جعله كومة كومة اى قطعة قطعة ورفع رأسها ﴿الكوم﴾ كافك ضميله بربلوك دوه‌يه دينور ﴿الكوماء﴾
حمراء وزننده اوركجى بيوك ناقه‌يه دينور ﴿الكوم﴾ فتحتينله ناقه كوماء اولمق معناسنه‌در يقال كومت الناقة كوما
من الباب الرابع اذا كانت كوماء ﴿الاكوم﴾ احمر وزننده يوكسك نسنه‌يه دينور يقال تلّ اكوم اى مرتفع ﴿الاكومان﴾
تثنيه بنيه‌سيله انسانك ممه‌لرينك التى يانلرينه دينور ﴿كام فيروز﴾ فارس اولكه سنده برموضع آديدر ﴿المكامة﴾ ميمك
ضميله جماع اولنمش خاتونه دينور اكوامدن اسم مفعولدر يقال امرأة مكامة اى منكوحة ﴿كومه﴾ كافك ضميله
برخاتون اسميدر ﴿الاكتيام﴾ افتعال وزننده اياغك پرمقلرينك اوجلرى اوزره اوتورمق معناسنه‌در يقال اكتام
الرجل اذا قعد على اطراف اصابع الرجل ﴿الكيمياء﴾ كافك كسريله اكسيره دينور ياخود شول دارويه دينوركه معدنى يه
يعنى طوز وشاب وتنكار وكهرچله وبوره ونوشادر مقوله‌سنه حل وتركيله فلك شمسيده يعنى عملنى التونده ياخود
فلك قمريده يعنى كومشده اجرا ايدر خلاصه‌سى اجراسنى حل وعقد ايله تركيب ايلدكدنصكره انكله باقرى التون
ياخود كومش ايدرلر * مترجم ديركه مؤلف اكسيرى ماده‌سنده كيميا ايله تفسير ايدوب وبوراده ابتدا كيميايى اكسير ايله
بيان ايلدى بعده حرف ترديد ايله اختلاف كونه ثبت ايلدى ذيل ترديد ايسه اكسيرك معناسيدر وكيميا عند الاكثر
يونانيدر حيله وحذق ايله ممزوج صنعت معناسنه‌در معربى مدّ ايله‌در ومؤلف كيميا كران اصطلاحيله تفسير ايلمشدر

زیرا آنلر اشیاء مذکوره یه معدنی و معادن سبعه‌نك هر برینه سیاره‌نك بریله تعبیر ایدرلر و عند البعض خیمیا معرّبیدر که
بنه یونانید ربرء الساعه معناسنه‌در و علی قول کیمیه معرّبدر که عبرانیدر من الله معناسنه‌در و قالدیکه علم جفرك و کیمیانك
فی نفس الامر صحتنده شبهه یوقدر لکن استخراجلرنده غایت صعوبت واردر ممتنع درجه‌سنده در عند المحققین
تبدیل صورت نوعیه قبیلندندر و صورت نوعیه‌نك تبدّلنی بو حقیر مشاهده ایلمشدر برساز لغك باش طرفندن ثلثانه قدر
حیه او لوب هنوز قوبرق طرفی ساز اوله‌رق رأی العین منظورم اولمشدر لکن فن مزبورك استحصالی زهد و ورع
و نفوس قدسیه ایله ارتباطه و مکاشفه یه یاخود تعلیم استاد کامله موقوفدر یوخسه بیهوده مباشرت محضا سود ای
خام و افنای عمر و مال در ال کیری ایله بوزقاره‌لغندن غیری مایه‌سی قالمز حق جلّ و علا کیمسه‌یی بو مکره مبتلا
ایلیه (الکهم) وهم وزننده شدائد برآدمك کوزینی قورقیدوب جرأت و اقدامدن فرومانده ایلك معناسنه‌در
یقال کهمته الشدائد کهما من الباب الاوّل اذا جبنته عن الاقدام (الاکهام) همزه‌نك کسریله کوزك نوری
ضعیف و فرسز اولمق معناسنه‌در یقال اکهم بصره اذا کلّ و رقّ (الکهام) سحاب وزننده کسمز کور قلجه
دینور یقال سیف کهام ای کلیل و تکلمدن عاجز لسانه وصف اولور یقال لسان کهام ای عیّ و کندو ایاغی
آغر قابران آته وصف اولور یقال فرس کهام ای بطیء و عملمانده قوجه و افتاده آدمه وصف اولور یقال
رجل کهام ای مسنّ لاغناء عنده و یقال قوم کهام یعنی مفرد و جمعه وصف اولور (الکهیم) امیر وزننده کهام
معناسنه‌در (کیهم) حیدر وزننده بر رجل آدیدر (الکهکم) جعفر وزننده بادنجان اسمیدرکه معروف سبزه‌در
و پك یاشلو قوجه آدمه دینور و هر نسنه‌دن هیبتلنوب خوف و توحش ایدن آدمه دینور کهکامه دخی دینور
ژثاره وزننده (الکیم) کافك کسریله حمیرلغتنده صاحب معناسنه‌در

فصل اللام

(اللؤم) لامك ضمی
و همزه‌نك سکونیله بر کیمسه الچق و ناکس و فرومایه اولمق معناسنه‌در یقال لؤم الرجل لؤما من الباب الخامس
ضدّ کرم (اللئیم) امیر وزننده و صفدر ناکس و دنیء و فرومایه کیمسه‌یه دینور جمعی لئام کلور لامك کسریله
و لؤماء کلور کرماء وزننده و لؤمان کلور لامك ضمیله (الألأم) همزه‌نك کسریله برآدمك لئیم اولادی اولمق
یاخود لئیملر خصلتنی اظهار ایلك معناسنه‌در که لئیملك ایلکدن عبارتدر یقال الأم الرجل اذا ولد اللئام اواظهر
خصالهم و چتلاق نسنه‌یی کندلیوب بتشدرمك معناسنه‌در یقال الأم القمقم اذا شدّ صدوعه و اصلاح ایلك
معناسنه‌در یقال الأم فلانا اذا اصلحه (الملأمان) میمك و همزه‌نك فتحیله و (الملأم) مقعد وزننده و (اللأمان)
لامك فتحی و ضمیله بالطبع لؤم و دنائتله متصف کیمسه‌یه دینور یقال یاملأمان و یاملأم و یالأمان و لؤمان ای یا لئیم
(اللأم) لامك فتحیله برآدمی لؤم و خسته نسبت ایلك معناسنه‌درکه فلان لئیمدر دیمکدن عبارتدر یقال لأمه لأما
من الباب الثالث اذا نسبه الی اللؤم و اوقه لؤام دیدکاری یلك یچورمك معناسنه‌در یقال لأم السهم اذا جعل علیه
ریشا لؤاما و اصلاح ایلك معناسنه‌در یقال لأم فلانا اذا اصلحه و لأم شخص و قالبه دینور و بر رجل اسمیدر و لؤام
دیدکلری یلك یچورلمش اوقه دینور (التلئیم) تفعیل وزننده و (الملاءمة) مفاعله وزننده بودخی اصلاح ایلك
معناسنه‌در یقال لأمه و لاءمه اذا اصلحه و ملاءمه موافقت معناسنه‌در یقال لاءمه اذا وافقه (الالتئام) افتعال وزننده
و (التلأم) تفعل وزننده و (التلاءم) تفاعل وزننده فاسد نسنه اصلاح اولمق معناسنه‌در یقال التأم الشیء و تلأم
و تلاءم اذا انصلح (الملأم) مقعد وزننده و (الملأم) منبر وزننده و (الملأم) مصباح وزننده لئیم اولنلری معذور
طوتوب یعنی لؤملرینی بر رعذر و بهانه ایله اوزرلرندن دفع ایله و قایه ایدر اولان آدمه دینور یقال هو ملأم و ملأم
و ملأم ای یعذر اللئام (اللأمة) تمره وزننده زرهه دینور درع معناسنه جمعی لأم کلور تمر کبی و لؤم کلور صرد
کبی (الاستلأم) لئام اولان قبیله‌دن تزوّج ایلکله لئیم قاینلر پیدا ایلك معناسنه‌در یقال استلأم اصهارا ای اتخذهم
لئاما و تزوّج فی اللئام و زره کیمك معناسنه‌در یقال استلأم الرجل اذا لبس اللأمة و برآدمك لئیم پدری اولمق
معناسنه‌در یقال استلأم فلان الأب ای له اب سوء (اللؤام) غراب وزننده شول قوش یلکنه دینورکه بری برینه
ملاءم اوله یعنی قوش قنادنی دوشوردکده ایچ یوزی او بریلکك ارقه‌سنه کلان یلکدرکه صیق و محکم اولغله
مقبولدر و لؤام حاجت معناسنه‌در یقال له لؤام ای حاجة (اللئم) و (اللئام) لاملرك کسریله مثل و مانند معناسنه‌در
جمعی الأم کلور امثال کبی و لئام کلور لامك کسریله که لئمك جمعیدر یقال هولئمه و لئامه ای مثله و شبهه و لئم
ناس بیننده واقع بارشقلغه و صلح و اتفاقه اطلاق اولنور یقال وقع بینهم لئم ای صلح و اتّفاق و باله دینور عسل
معناسنه (اللمة) لامك ضمی و میمك تخفیفیله برنسنه‌نك مثل و مشاکل و موافقنه دینور و منه قول عمر رضی الله عنه
* و قد زوّجت شابة شیخا فقتلته ایها الناس لینکح الرجل لمته من النساء و لتنکح المرأة لمتها من الرجال * ای شکله و مثله

وبونك اصلى لؤم ايدى آخرنده اولان هاء وسطندن محذوف اولان همزه دن عوضدر ﴿ اللؤمة ﴾ همزه وزننده
شول كمسه يه دينوركه كنديسى خلقه اكرام واحساندن بى بهره اولمغله سائرك لطف واحسانني استبعاد وجهيله
حكايه ايدر اوله يقال رجل لؤمة اذا كان يحكى مايصنع غيره يعنى انه لئيم لايعطى ويحكى مستبعدا صنيعة الكريم
ولؤمه چيفتجيلرك بالجمله يات ويراغنه دينور صبان ودمورى وسائرى كبى وشول متاع نفيسه دينوركه پك خوب
وفاخر اولمغله غيره نه بخش ونه اعاره اولنور اوله يقال متاع لؤمة اى يبخل به لحسنه ﴿ الملأّم ﴾ معظم وزننده
زرهلو وجوشنلو آدمه دينور يقال رجل ملأّم اى مدرّع ﴿ اللبم ﴾ لامك وبانك فتحيله ارقه ده كورك كميكى
سكريمك معناسنه در تقول لبم كتفى لبما من الباب الرابع اذا اختلج ﴿ اللتم ﴾ كتم وزننده برنسنه ايله بر كمسه نك
بوغازينه دورتمك معناسنه در يقال لتم منحره لتما من الباب الاول اذا طعنه واورمق معناسنه در يقال لتمه
اذا ضربه وآتمق معناسنه در يقال لتم السهم اذا رماه ﴿ اللتم ﴾ فتحتينله يارهيه دينور جراحه معناسنه ﴿ ملتم ﴾
منبروزننده و ﴿ لتيم ﴾ اميروزننده و ﴿ لاتم ﴾ صاحب وزننده اسامئ ناسدندر ﴿ ملاتمات ﴾ ميمك ضمى وتانك كسريله
ازد قبيله سندن منشعب برقبيله در اهاليسنه نسبلرندن سؤال اولندقده بزلره بنوملاتم ديرلر ديو جواب ايدرلر
تانك فتحيله پس ملاتم جدلرينك اسمى اولور ﴿ اللثم ﴾ لامك فتحى وثاى مثلثه نك سكونيله دوه طبانيله طاشلرى
اوفاتمق معناسنه در معناى آتيدن مأخوذدر يقال لثم البعير الحجارة بخفها لثما من الباب الثانى اذا كسرها
ومشت ايله برآدمك اغزينه يابرونه اورمق معناسنه در يقال لثم انفه اذا لكمه وخاتون اغزينه ياشمق طوتمق
معناسنه در يقال لثمت المرأة اذا شدّت اللثام على فمها ومحبوبه نك اغزينى اوپمك معناسنه در يقال لثم فاها
ولثم لثما من الباب الرابع والثانى اذا قبلها ﴿ الملثوم ﴾ طاش كسمكله مجروح اولان طبانه دينور يقال خفّ ملثوم
اى مرثوم ﴿ اللثام ﴾ كتاب وزننده نسوانك اغزلرينه طوتندقلرى نقابه دينوركه ياشمق تعبيراولنور يقال جاءت
وعلى فمه لثام اى نقاب ﴿ الالتثام ﴾ افتعال وزننده و ﴿ التلثم ﴾ تفعل وزننده خاتون ياشمقلنمق معناسنه در يقال
التثمت المرأة وتلثمت اذا شدّت اللثام على فمه ﴿ اللثمة ﴾ لامك كسريله بناء نوعدر ياشمق طوتنشنه دينور يقال
هى حسنة اللثمة اى الالتثام ﴿ اللثيمية ﴾ حيدريّه وزننده خاتون ياشمغى چاپك طوتمغه دينور ﴿ اللجام ﴾ جميله كتاب
وزننده دابّه اغزينه اوريلان اويانه دينور لكام فارسى معربيدر ولجام بسطام بن قيسك فرسى اسميدركه بنوالنهيم
جماعتندن اخذ ايلمشيدى ولجام نسوانك حيض بزينه اطلاق اولنوركه آت اويانى كبى چكوب بند ايدرلر
ودوهيه مخصوص برتمغا آديدر جمعى لجم كلور كتب وزننده والجمه كلور اسنمه وزننده وعربلر فلان مصلحتندن
صوسز ويورغون بى تاب وتوان عود وانصراف ايلدى ديه جك يرده فلان لفظ لجامه ديرلر نته كه جاء وقد قرض
رباطه ديرلر دامدن خلاص بولان آهو كبى جميع قيوداتنى قطع ايدوب كلدى ديه جك يرده يقال لفظ فلان لجامه
اى انصرف من حاجته مجهودا من الاعياء والعطش ﴿ التلجم ﴾ تفعل وزننده خاتون حيض بزى طوتمق معناسنه در
يقال تلجمت المرأة اذا شدّ فرجها اللجام ﴿ الالجام ﴾ همزه نك كسريله آتى اويانلق ياخود لجام ديدكلرى تمغا ايله
تمغالمك معناسنه در يقال الجم الدابّة اذا البسها اللجام اووسمها به وصو ايچنده اولان آدمك اغزينه قدر
بوريوب چيقمق معناسنه مستعملدر يقال الجمه الماء اذا بلغ فاه ﴿ اللجم ﴾ صرد وزننده برجانور آديدر على قول
سام ابرص ديدكلرى كلرك اسميدر ياخود قوربغه لره دينور مفردى لجمه در غرفه وزننده ﴿ اللجم ﴾ ضمتينله لجم
معناسنه در ﴿ اللجم ﴾ فتحتينله و ﴿ اللجام ﴾ غراب وزننده كنديسندن تشأم اولنان شيئه دينور ﴿ اللجمة ﴾ غرفه
وزننده هواء معناسنه در وتپه سى يصى طاغه دينور ودره نك بر ناحيه سنه دينور ﴿ اللجمة ﴾ فتحاتله طوارك
چهره سنده اويان اوريلان يره دينور ﴿ اللجم ﴾ رجم وزننده اثواب ديكمك معناسنه در يقال لجم الثوب لجما من الباب
الاول اذا خاطه ﴿ التلجيم ﴾ تفعيل وزننده بودخى صواغزه قدر بوريوب چيقمق معناسنه در يقال لجمه الماء اذا بلغ فاه
﴿ روضة الجام ﴾ ياخود ﴿ روضة آجام ﴾ مدينهٔ منوّره قربنده برمرغزار اسميدر ﴿ ملجم ﴾ مكرم وزننده بررجل آديدر
﴿ اللحم ﴾ لامك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله وفتحيله اته دينور فارسيده كوشت دينور جمعى الحم كلور افلس كبى
ولحوم كلور ولحام كلور ولحمان كلور لامك ضميله وهر نسنه نك اوزرينه وايچنه اطلاق اولنور يقال لحم الثمر اى لبه
ولحم مصدر اولور برايشى محكم قلمق معناسنه در يقال لحم الامر لحما من الباب الاول اذا احكمه وكميكدن ات صويمق
معناسنه در يقال لحم العظم اذا عرقه وقيومجى قيريق نسنه يى ياپشدرمق معناسنه دركه لهملك تعبير اولنور يقال
لحم الصايغ الفضة اذالأمها وبرآدمه ات يدرمك معناسنه در يقال لحمه لحما من الباب الثالث اذا اطعمه اللحم وبريرده
ايلشوب قالمق معناسنه در يقال لحم الرجل لحما من الباب الرابع اذا نشب فى المكان وقتل اولنمق معناسنه در

يقال لحم الرجل على المجهول اذا قتل ﴿ اللحمة ﴾ تمره وزننده ات پارچه‌سنه دینور لحمدن اخصدر ﴿ اللحمة ﴾ غرفه وزننده خصملغه دینور یقـال بینهما لحمة ای قرابة و نسیج اولان ثوبك ارغاجنه دینور كه ارش مقابلیدر یقال هذه لحمة الثوب وهی ماسدی به بین سدی الثوب و لحمة البازی طغانه صید ایتدیکی شكاردن ویریلان ات پاره‌سنه دینور بو ایکی معنـاده لامك فتحیله‌ده جائزدر یقال هذه لحمة البازی ای مایطعمه مما یصیده و لحمة جلدة الرأس باش دریسنك ایچ یوزینه دینوركه اته مجاور اولور ﴿ الملحمة ﴾ مرحله وزننده عظیم القتال اولان وقعه یه وجنك وآشوبه دینور یقال وقعت بینهم ملحمة ای وقعة عظیمة القتل ﴿ اللحم ﴾ كتف وزننده ارسـلانه دینور و كوده‌سی اتلو تنومند آدمه دینور و اتی پك سووب چوق اكل ایدر اولان آدمه دینور و شول خانه‌یه اطلاق اولنوركه انده ناسك فصل و عیبتی چوق واقع اولور اوله وبه فسر الحدیث ❊ ان الله یبغض البیت اللحم ❊ وهو الذی یغتاب فیه الناس كثیرا و دائمات اكل ایدر یاخود اتدن پك خوشلنور اولان طغان مقوله‌سنه دینور یقال باز لحم اذا كان یأكل اللحم اویشتهیه ﴿ المستلحم ﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله ارسلانه دینور ﴿ اللحیم ﴾ امیروزننده بودخی كوده‌سی اتلو تنومند آدمه دینور یقال رجل لحم و لحیم ای الكثیر لحم الجسـد و ات صاحبنه دینور یقال رجل لحیم ای ذو لحم و برنسـنه‌نك موافق و مشاكلنه دینور یقال هذا لحیم هذا ای وفقه و شكله و مقتوله دینور قتیل معناسنه ﴿ اللحامة ﴾ كرامه وزننده برآدمك كوده‌سی اتلو اولمق معناسـنه‌در یقال لحم الرجل لحامة من الباب الخـامس اذا كان لحیما و ات یمكی پك سور اولمق معناسنه‌در یقال لحم الرجل اذا كان قرما الی اللحم ﴿ اللحم ﴾ فتحتینله لحامه معناسنه‌در یقال لحم الرجل لحما من الباب الرابع بمعنی لحم ﴿ اللاحم ﴾ صاحب وزننده بودخی شـول طغان مقوله‌سـنه دینوركه دائمات اكل ایدر اوله یاخود اتدن پك خوشلنور اوله جمعی لواحم‌در و لاحم ذو لحم معناسنه‌در نسبت اوزره لابن و تامر كبی و ات یدیرن آدمه دینور یقال رجل لاحم ای ذو لحم و كذا مطعم اللحم ﴿ الملحم ﴾ محسن وزننده دائما ناسه ات اطعام ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل ملحم ای مطعم اللحم ﴿ الملحم ﴾ مكرم وزننده ات اطعام اولنان آدمه دینور و برجنس بزه دینور * شارحك بیاننه كوره ارشی ایپك اولوب ارغاجی ایپك اولمیاندرو ملحم صكره‌دن برقومه ملحق اولان آدمه دینور یقال هو ملحم بهم ای ملصق ﴿ اللحّام ﴾ شدّاد وزننده ات صاتجی‌یه دینور ﴿ المتلاحمة ﴾ حانك كسریله شول باش یاریغنه دینوركه اته تأثیر ایدوب لكن باش كمیكی اوزره سمحاق دیدیكی یوفقه زاره ایرشمامش اوله یقال شجة متلاحمة اذا اخذت فی اللحم ولم تبلغ السمحاق و شـول خاتونه دینوركه فرجنك ایكی طرفلو اتلری صیق اولمغله بغایت طاره‌جق اوله علی قول فرجی بتشـك اولانه دینوركه آصلق تعبیر اولنور یقال امرأة متلاحمة ای ضیقة ملاحم الفرج او رتقاء ﴿ الالحام ﴾ همزه‌نك كسریله برآدم بركمسه‌یه قدرت بولوب سبّ و دشناملە عرض و ناموسـنه خلل ویرمك معناسـنه‌در یقال الحم عرض فلان اذا امكنه منه یشتمه و طوار یولده طوروب ضربه محتاج اولمق معناسـنه‌در یقال الحمت الدابّة اذا وقفت ولم تبرح فاحتیجت الی الضرب و جلّاه بزه ارغاج آتوب طوقومق معناسـنه‌در یقال الحم الثوب اذا نسجه و منه المثل * الحم ماأسدیت * ای تمم مابدأت یعنی ارش آتدیغك بزه ارغاج دخی آت كه بزكامل اولسون بو مثل شروع ایتدیكك ایشی ناقص قومیوب اكمال و اتمام قیل دیه‌جك یرده ضرب اولنور و الحام برآدمك خانه‌سنده ات چوق اولمق معناسنه‌در یقال الحم الرجل اذا كثر فی بیته اللحم و اكین دانه‌لنمك معناسنه‌در یقال الحم الزرع اذا صار فیه حبّ ﴿ ابو اللحام ﴾ شدّادوزننده تغلب قبیله‌سندن برشاعردر ﴿ الاستلحام ﴾ یول ایزلمك علی قول یولك پك ككیش اولاننی ایزلیوب كتمك معناسنه‌در یقال استلحم الطریق اذا تبعه او تبع اوسـعه و یول بولالمق معناسـنه‌در یقال استلحم الطریق اذا اتسع و جنكده دشمن اورته‌سـنه دوشمك معناسنه‌در یقال استلحم الرجل علی المجهول اذا وهق فی القتال ﴿ الملاحم ﴾ میمك ضمی و حانك فتحیله پك بوكلش ایپه دینور یقال حبل ملاحم ای شـدید الفتل ﴿ نبیّ الملحمة ﴾ و فیّ المرحمه وزننده اسماء نبویّه دندر علیه الصلوة والسلام نبیّ القتال معناسـنه‌در بعضلر نبیّ الصلاح و تألیف الناس كانه یؤلف امر الامّة عبارتیله تفسیر ایلدیلر معنای اوّله كوره قتال مشركینله مأمور پیغمبردر دیمكدر و ثانی‌یه كوره ملحمه كلمه‌سی احكام و اصلاح معناسندن اعتبار اولنمغله امور و احوال ناسی اصلاح و احكام و بینلرینی تألیف و تأنیس امریله مبعوث پیغمبر دیمك اولور ﴿ الالتحام ﴾ افتعال وزننده یاره اوكولمغله اغزی بتشمك معناسـنه‌در یقال التحم الجرح للبرء اذا التأم و جنك قیزیشوب شدّت بولمق معناسنه‌دركه لحمه كبی ایكی سپاه بری برینه كیرشمكدن عبارتدر یقال التحمت الحرب اذا اشتدّت ﴿ اللحاسم ﴾ لامك فتحی و سینك كسریله طاره‌جق دره‌لرك صولری آقه‌جق یرلرینه دینور لحسم مفردیدر قنفذوزننده ﴿ اللخم ﴾ لامك فتحی و خای معجمه‌نك سكونیله كسمك معناسـنه‌در یقال لخمه لخما من الباب الاوّل اذا قطعه و چهره‌یه طبانجه

اورمق معناسـنه‌در يقال لخمه اذا لطمه ولخم يمنده برقبيله‌نك آديدر ولخم برآدمك يوزى اتلو وقالين اولمق معناسـنه در يقال لخم الرجل لخما من البـاب الثالث اذا كثر لحم وجهه وغلظ وبونك فعل وتصرفى مهجور وغيرمستعملدر (اللخم) لامك ضميله دكز بالقلرندن برجنس بالق اسميدركه كوسج ديدكارى بالق اوله‌جقدر (اللخمة) تمره وزننده وجودده عارض اولان فتور وثقلته دينور يقال به لخمة اى ثقل نفس وفترة (اللخمة) فتحاتله و(اللخمة) همزه وزننده ثقيل وكرانجان آدمه دينور يقال رجل لخمة ولخمة اى الثقيل الجبس ولخمه فتحاتله طـاغك صرتندن آشان يوقش يوله دينور وحجازده بروادى اسميدر (اللخام) كتاب وزننده شمارلشمق معناسنه در يقال لاخمه لخاما اى لاطمه لطاما * شارحك تنصيصى اوزره وكسحاب الفطام نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان وككتاب اللطام اولمقدر تته‌كه مأخذى اولان محكمده اويلجه مضبوطدر (اللخامة) سلامه وزننده بودخى برآدمك يوزى اتلو وغليظ اولمق معناسـنه‌در يقال لخم الرجل لخامة من الباب الخامس اذا كثر لحم وجهه وغلظ لخم كبى بوندن دخى امثلهٔ مختلفه متصرف دكلدر افعال مهجوره دندر (اللخجم) جيمله جعفر وزننده قرنى واسع دوه‌يه دينور وآچق يوله دينور يقال طريق لخجم اى واضح وفرجى بارد عورته دينور يقال امرأة لخجم اى الباردة الفرج (اللدم) هدم وزننده يوزه سله اورمق معناسنه دريقال لدم وجهه لدما من الباب الثانى اذا لطمه وبرآدمه يابرنسنه‌يه پاطرديسى چاطرديسى ايشيديلور آغر نسنه ايله اورمق معناسـنه در يقـال لدمه بالصخرة اذا ضربه بها ويرتق يماملق معناسـنه در يقال لدم الثوب اذا رقعه وقولهم رجل فدم ثدم لدم اتباع (اللادم) لدم لفظندن اسم فاعلدر جمعى لدم در فتحتينله خادم وخدم كبى (التلديم) تفعيل وزننده بودخى لباس يرتغنى يماملق معناسـنه در يقال لدّم الثوم بمعنى لدمه (الالتدام) افتعال وزننده مضطرب اولمق معناسنه در يقال التدم الرجل اذا اضطرب ونايحه قارى نوحه ايدركن اللريله سينه سنه اورتمق معناسنه در يقال التدمت المرأة اذا ضربت صدرها فى النياحة (التلدم) تفعل وزننده لباس اسكيوب يرتقلنغله مرمتلنمك معناسنه در يقال تلدّم الثوب اذا اخلق واسترقع ومتعدى اولور كهنه لباسى مرمّت ايلك معناسنه در يقال تلدّم ثوبه اذا رقعه (اللديم) اميروزننده اسكى ثوبه دينوريقال ثوب لديم اى خلق (اللدام) كتاب وزننده يامه‌لره وپينه‌لره دينوركه آنلر ايله يرتق ثوب وجزمه مقوله‌لرى يمانور * شارح ديركه لدام فى الاصل مصدر اولمغله مفرد وجمعه اطلاق اولنور (اللدم) فتحتينله قرابتلرده اولان حرمتلره دينور مفردى لادم در قرابتى حرمت يامه كبى برى برينه وصل واصلاح ايلديكنه مبنى اطلاق اولندى ويقولون اللدم اللدم اذا ارادواتوكيد المحالفة اى حرمتنا حرمتكم وبيتنا بيتكم يعنى عربلر تحالف وتعاهدلرى حينده اللدم اللدم ديرلر يمينلرنى وعهدلرنى انكله تأكيد ايدرلر عرض وناموسده وسائر امور رواحوالده قطعا تكليف ومغايرتمز يوقدر برى بريمز ايله برلكده‌يزديمكدر (الملدم) منبروزننده و(الملدام) مصباح وزننده چكردك قيره‌جق طاشه دينور وملدم وجودى شيشمان احمق ونادان وثقيل آدمه دينوريقال رجل ملدم اى الاحمق الثقيل اللحيم (امّ ملدم) حمى عارضه سنك كنيه سيدر لطمه دن ياخود يامه كبى ياپشوب ايلشمكدن مأخوذ در يقال اخذته امّ ملدم وهى الحمى (الالدام) همزه‌نك كسريله برآدمى متصل ايصتمه طوتمق معناسنه‌در يقال الدمت عليه الحمى اذا دامت (اللدمة) تمره وزننده برخبرك وبرلاقردينك اوجنه وكوشه سنه اطلاق اولنوريامه كبى يقال لدمة من خبراى طرف منه (لدمان) سلمان وزننده برمعروف صويك آديدر (ملادم) ملازم وزننده بررجل آديدر (اللذم) لامك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله برنسنه دن عجبه كلمك معناسنه دريقال لذمه الشئ لذمامن الباب الرابع اذا اعجبه وبريرده پايدار اولوب طورمق معناسنه دريقال لذم بالمكان اذالزمه (الالذام) الزام وزننده ومرادفيدر يقال الذم فلان بفلان اذا الزمه وبرنسنه‌يه پك دوشكون اولمق معناسنه دريقال الذم به على المجهول اى اولع (الملذم) مكرم وزننده برنسنه‌يه پك دوشكون آدمه دينور يقال هوملذم به اى مولع (اللذمة) همزه وزننده اصلا خانه سندن طشره چيقميوب دائما خانه نشين اولان آدمه دينور يقال رجل لذمة اى لا يفارق بيته (اللزم) لامك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله و(اللزوم) قعود وزننده و(اللزام) و(اللزامة) لاملرك فتحيله و(اللزمة) و(اللزمان) لاملرك ضميله برشئ برنسنه دن اصلا منفك اولميوب آنكله ثابت ودائم اولمق معناسنه‌دريقال لزمه لزما ولزوما ولزاما ولزامة ولزمة ولزمانا من الباب الرابع اذا ثبت ودام معه (الملازمة) مقاتله وزننده‌و (اللزام) قتال وزننده لزوم معناسنه‌در يقال لازمه ملازمة ولزاما بمعنى لزمه (الالتزام) افتعال وزننده ملازمه معناسنه در يقال التزمه بمعنى لازمه والزام كلمه سنه مطاوع اولور برنسنه‌يى كندى اوزرينه لازم ايدنمك معناسـنه يقال الزمه الشئ فالتزمه وبرآدمك بيونه صارمشوب دراغوش ايلك معناسنه مستعملدر يقال التزمه اذا اعتنقه * شارح ديركه ملتزم كعبهٔ معظمه بوندن مأخوذ در (الالزام) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى

برآدمه لازم قلمق معناسنه در يقال الزمه الشئ فالتزمه ﴿ اللزمة ﴾ همزه وزننده شول شيئه دينوركه ايلشديكى نسنه دن
ياپشقان اوتى كبى ايرلمز اوله يقال هولزمة اى اذا لزم شيئا لايفارقه ﴿ اللزام ﴾ كتاب وزننده اولومه اطلاق اولنور
وحساب يوم قيامته اطلاق اولنور وبرنسنه يه پك لازم وملازم اولانه دينور يقال هو لزامه اى ملازمه جدا
وفيصل معناسنه دركه ايكى نسنه ميانىنى فاصل اولاندر ايكى طرفه دخى ملازم اولور ﴿ اللزم ﴾ كتف وزننده
بودخى فيصل معناسنه در ﴿ اللازم ﴾ اسم فاعلدر ومنه ضربة لازم اى لارب ووثيل الريّاحى ياخود بشر بن
عمرو بن اهيب فرسنك اسميدر ﴿ لزام ﴾ قطام وزننده لازمه معناسنه در يقال سبة لزام اى لازمة وكذا ضربة لزام
﴿ الملازم ﴾ مداوم وزننده ومراديفدر ومعانق معناسنه در ﴿ الملزم ﴾ منبر وزننده جندره ومنكنه تعبير اولنان آلته دينوركه
مجلدلر وقاشيجيلر قوللنورلر فارسيده تخته جامه ديرلر ﴿ اللزم ﴾ فتحتينله برنسنه يى فصل وتمييز ايلمكه دينور
يقال لزمه لزما من الباب الرابع اذا فصله ﴿ اللسم ﴾ فتحتينله محضا عجز كلامدن ناشى سكوت ايلمك معناسنه در
عقل ورشاد جهتيله اولان سكوته اطلاق اولنمز يقال لسم الرجل لسما من الباب الرابع اذا سكت عياً لاعقلا
﴿ الالسام ﴾ همزه نك كسريله برآدمه دليل تلقين ايلمك معناسنه در يقال السمه حجته اذا لقنه وبرآدمه برنسنه يى الزام
ايلمك معناسنه در يقال السمه الطريق اذا الزمه اياه وبركسه يه برنسنه يى طاتدرمق معناسنه در يقال ما السمته
اى ماذقته ونسنه طلب ايلمك معناسنه در يقال السم الشئ اذا طلبه ﴿ الاستلسام ﴾ بودخى نسنه طلب ايلمك
معناسنه در يقال استلسم الشئ اذا طلبه ﴿ اللسوم ﴾ لزوم وزننده ومراديفدر يقال لسمه لسوما من الباب الرابع
اى لزمه لزوما ﴿ اللسام ﴾ سحاب وزننده داده جق جزؤى نسنه يه دينوركه دادملق تعبير اولنور ﴿ اللسم ﴾ حسم
وزننده طاتمق معناسنه در يقال مالسم لساما اى ماذاق شيئا ﴿ اللضم ﴾ لامك فتحى وضاد معجمه نك سكونيله
عنف والحاح ايلمك معناسنه در يقال لضمه لضما من الباب الثانى اذا عنف عليه والحّ ﴿ اللطم ﴾ لامك فتحى وطانك
سكونيله ال آيه سيله برآدمك يوزينه يابدننك صفحه سنه شمار اورمق معناسنه در يقال لطمه لطما من الباب الثانى
اذا ضربه خدّه او صفحة جسده بالكفّ مفتوحة ومنه المثل * لوذات سوار لطمتنى * يعنى كاشكى بكاطبانچه اوران
قوللرى بلازكلى برقادين اوليدى كه مراداشراف دودماندن برخاتون اوليدى ديمكدر برخاتونه كفؤو عديلى اولميان
فرومايه دن برعورت سله اورمغله كلام مزبورى تفوّه ايلدى وبرآدمه ادانيدن برى اسائت ايدوب ياخود زباندرازلق
ايلدكده ايراد اولنور ولطم ياپشدرمق معناسنه مستعملدر يقال لطمه به اى الصقه ﴿ الملاطمة ﴾ مفاعله وزننده
و ﴿ اللطام ﴾ قتال وزننده بودخى لطم معناسنه در يقال لاطمه ملاطمة ولطاما بمعنى لطمه ومشاركت ايچون
اولور ﴿ الملطمان ﴾ مقعدان وزننده ملطم لفظندن تثنيه دركه اسم مكاندر ايكى يكاغه اطلاق اولنور ﴿ اللطيم ﴾
اميروزننده بريكاغى صقر اولان آته دينور جمعى لطم در لامك ضميله يقال فرس لطيم اى الابيض الملطم وقوشى
آتلرندن طقوزنجى آته دينوركه مجموعى اون اولور ومسك تعبير اولنان عطره دينور ومطلقا نسوانك زلفلرينه
سوردكلرى طيب وعطره دينور وبرپوغور دوه اسميدر وربيعة بن مكدّم وفضالة بن هند الغاضرى فرسلرينك
اسميدر ولطيم باباسى واناسى وفات ايلمش اوغلانه دينورنته كه يتيم باباسى وفات ايلمش اولانه وعجىّ غنىّ وزننده اناسى
وفات ايلمش اولانه دينور يقال غلام لطيم اذا مات ابواه وغلام يتيم اذامات ابوه وعجى اذاماتت امّه * شارح ديركه
بوراده نسخه لر مشوّشدر صواب اولان واللطيم من مات ابواه واليتيم من مات ابوه والعجىّ من ماتت امّه عنواننده
اولمقدر ولطيم شول دوه ياوريسنه دينوركه عادت عرب اوزره سهيل يلدزى طوغدقده چوبان آنك ايكى
قولاغندن طوتوب سهيل يلدزينه قرشو بونى كوردكمى خدا حقيچون من بعد سكا برقطره سود امك يوقدر ديه رك
يوزينه طبانچه اوروب اناسندن آيروب واناسنك بتون ممه لرينى بند ايليه ومكرّرا الطيم لطيم قيونى صاغمق ايچون
چاغره جق اصواتندر ﴿ اللطيمة ﴾ سفينه وزننده بودخى مسك تعبير اولنان طيبه دينور ومسك قونيلان قابه
ياخود مسك چارشوسنه دينور على قول برمحلدن مسك جلب ايدن قافله يه دينور ﴿ التلطم ﴾ تفعل وزننده چهره
بوزارمق معناسنه در يقال تلطم وجهه اذا اربدّ ﴿ التلطيم ﴾ تفعيل وزننده مكتوبى مهرلمك معناسنه در يقال
لطم الكتاب اذاختمه ﴿ الملطم ﴾ معظم وزننده لئيم وناكسه اطلاق اولنور ﴿ الملطم ﴾ منبر وزننده هكبه يه توزوطپراق
بيلاشمسون ديو آلتنه فرش ايتدكلرى ميشينه دينور ﴿ الالتطام ﴾ افتعال وزننده برى برينه طبانچه اورشمق
معناسنه در يقال التطم القوم اذا لطم بعضهم بعضا ودريانك موجلرى برى برينه چارپلمق معناسنه مستعملدر
يقال التطمت الامواج اذا ضرب بعضها بعضا ﴿ اللاطم ﴾ و ﴿ الملاطم ﴾ ملازم وزننده اسامئ رجالدندر ﴿ اللعثمة ﴾
ثاى مثلثه ايله دحرجه وزننده و ﴿ التلعثم ﴾ تدحرج وزننده بر ايشده عجله واقدام ايليوب توقف وتانى قلمق

على قول ايركيلوب تأمّل و تبصر ايلمك معناسنه‌در يقال لعثم فى الامر و تلعثم اذا تمكث فيه و توقف و تأنى او نكص
عنه و تبصره ﴿اللعم﴾ فتحتينله اغزدن اقان سالياره دينور ﴿اللعذمة﴾ ذال معجمه ايله لعثمه وزننده و مرادفيدر
﴿اللعذمىّ﴾ جعفرىّ وزننده حريص آدمه دينور ﴿التلعذم﴾ تدحرج وزننده نسنه اكل ايلمك معناسنه‌در تقول
ماتلعذمنا شيئا اى ما اكلنا ﴿التلعسم﴾ تلعثم وزننده و مرادفيدر يقال تلعسم فى امره بمعنى تلعثم ﴿اللغام﴾ غين
معجمه ايله غراب وزننده دوه‌نك اغزى كپوكنه دينور ﴿اللغم﴾ رغم وزننده دوه اغزندن كپوك صاچمق معناسنه‌در
يقال لغم الجمل لغما من الباب الثالث اذا رمى بلغامه و برآدمه يقين كردسى اولميه‌رق مشكوك و مبهمجه بر نسنه‌دن
صاليق و يرمك معناسنه‌در يقال لغم فلان اذا اخبر صاحبه بشئ لاعن يقين ﴿الملاغم﴾ ميمك فتحيله ملغمه‌نك
جمعيدر اغزك چوره‌لرينه اطلاق اولنوركه مواضع لغامدر ﴿التلغم﴾ تفعل وزننده اغز اطرافنه نسنه
سورنمك معناسنه‌در يقال تلغم بالطيب اذا جعله فى الملاغم و تكلم ايدركن اغزك اطرافنى اوينانمق
معناسنه‌دركه مراد اوراليني اوينادەرق تكلم ايلمكدر يقال تلغموا بالكلام اذا حرّكوا ملاغمهم به ﴿اللغماء﴾
حمراء وزننده چهره‌سى صقر اولان قيونه دينور ﴿اللغم﴾ فتحتينله آزجه طيب وعطره دينور ولسانك
قصبه و عروقنه دينور و مؤثر و محدّش اولان اراجيف و اكاذيبه دينور ﴿اللغذمى﴾ ذال معجمه ايله جعفرى
وزننده و ﴿المتلغذم﴾ متدحرج وزننده شديد الاكل آدمه دينور ﴿اللفام﴾ فايله كتاب وزننده برون اوجنك
اوزرنده اولان نقابه دينوركه مراد برونه قدر طوتندقلرى يشمق اوله جقدرنته كه اغزه قدر طوتيلانه لثام دينور ﴿اللفم﴾
لامك فتحيله خاتون لفام طوتمق معناسنه‌در يقال لفمت المرأة لفما من الباب الثانى اذا شدّ لفامها و هو ماعلى طرف
الانف من النقاب و قيزك برونه كوپه ودوه‌نك برونسه‌لق يچورمك معناسنه‌در تقول لفمته اذا خزمته ﴿التلفم﴾
تفعل وزننده و ﴿الالتفام﴾ افتعال وزننده بودخى خاتون يشمق طوتمق معناسنه‌در يقال تلفمت المرأة و التفمت
اذا شدّت نقابها و تلفم برآدم صارغنك اوجنى اغزندن كتوروب يشمق كبى صارنمق معناسنه مستعملدر يقال تلفم
بعمامته اذا تلثم ﴿اللقم﴾ لامك و قافك فتحيله و ﴿اللقم﴾ صرد وزننده يولك كوم و معظم يرينه ياخود وسطنه دينور
يقال اخذوا لقم الطريق و لقمه اى معظمه او وسطه ﴿اللقم﴾ لامك فتحيله سرعتله نسنه يمك معناسنه‌در يقال
لقمه لقما من الباب الرابع اذا اكله سريعا و يولك و ساٸر نسنه‌نك اغزينى طوتمق معناسنه‌در يقال لقم الطريق
و غيره لقما من الباب الاول اذا سدّفه ﴿الالتقام﴾ افتعال وزننده يوتمق معناسنه‌در يقال التقمه اذا ابتلعه ﴿التلقام﴾
و ﴿التلقامة﴾ قرطاس و قرطاسه وزنلرنده و كسرتينله و قافك تشديديله لقمه‌يى بيوك قالدرن آدمه دينور يقال رجل
تلقام و تلقامة و تلقام و تلقامة اى عظيم اللقم ﴿اللقمة﴾ لامك ضميله و فتحيله يوتمق ايچون تهيئه اولنان طعمه‌يه دينور
﴿اللقيم﴾ اميروزننده يودلمش نسنه‌يه دينور ﴿الالقام﴾ همزه‌نك كسريله دوه اثناى مشينده ارالق ارالق يلمك
معناسنه‌در يقال القم البعير اذا عدا فى اثناء مشيه ﴿لقيم﴾ زبيروزننده و ﴿لقمان﴾ عثمان وزننده اساميدندر و معروف
لقمان حكيمك نبوتى بابنده اختلاف اولندى و لقمان بن شيبة بن معيط اصحابدندر و لقمان بن عامر الحمصىّ محدّثدر
﴿الحنطة اللقيمية﴾ زبيريه وزننده بر نوع بغدايدركه لقمه كبى ايرى اولور سراةاولكه‌سنده نابت اولور ياخود طائف
قضاسنده لقم نام قريه‌يه منسوبدر ﴿التلقم﴾ تفعل وزننده صو كثرتندن ناشى قرنده برى اوته اوينايوب قورلدامق
معناسنه‌در يقال يتلقم الماء فى بطنه اى يتقبقب من كثرته ﴿اللكم﴾ لامك فتحى و كافك سكونيله يومرق ايله
اورمق معناسنه‌در على قول برآدمك كوكسنه اورمق ياخود اوته قاقمق معناسنه‌در يقال لكمه لكما من الباب الثانى
اذا ضربه باليد مجموعة او لكزه او دفعه ﴿الملكمة﴾ معظمه وزننده ال ايله ضرب اولنه‌رق ياپلمش اتمك قرصنه دينور
يقال قرصة ملكمة اى مضروبة باليد ﴿الملكم﴾ منبروزننده و ﴿الملكم﴾ معظم وزننده و ﴿اللكام﴾ شدّاد وزننده شول
جزمه‌يه دينوركه بغايت پك و محكم اولمغله يوروركن طاشلرى ريزه‌ريزه ايدر اوله يقال خف ملكم و ملكم و لكام اى
صلب يكسر الحجارة بوراده خفّ دوه طبانى اولمق دخى جائزدر و ملكم معظم وزننده شول جزمه‌يه‌ده دينوركه
برونه ياخود بر طرفنه زائديامه اوريلوب اوزادلمش ياييودلمش اوله ﴿جبل اللكام﴾ غراب و رمّان وزنلرنده شامده
بر طاغدركه حما و شيزروا فاميه قصبه‌لرينه مسامت اولوب و براوجى چكيلوب صهيون و شغز و بكاس قصبه‌لرينه
اوغرايوب انطاكيه قضاسنده منتهى اولور ﴿ملكوم﴾ ميمك فتحيله مكه‌ده بر صويك آديدر ﴿اللمّ﴾ لامك فتحى و ميمك
تشديديله جمع ايلمك معناسنه‌در يقال لمّ الشئ لمّا من الباب الاول اذا جمعه و يقال لمّ الله شعثه اى قارب بين
شتيت اموره يعنى حضرت خدا آنك پريشان اولان امورينى ديرنشدروب مجتمع ايليه كه خير دعادر و يقال انّ
دارنا لمومة اى تجمع الناس و تربّهم و تصلحهم و قونمق معناسنه‌در يقال لمّ به اذا نزل ﴿الملمّ﴾ ميمك كسريله مجنّ

وزننده شول خاندانه دینورکه دائما قومنی یاخود عشیرت و اقرباسنی باشنه جمع ایدوب اکرام و احسان ایدراوله
یقال رجل ملمّ اذا کان یجمع القوم او عشیرته ویقمهم بمعروفه وشیءٔ شدیده دینور یقال شیءٔ ملمّ ای شدید (الملمّ)
اسم فاعل بنیه‌سیله بلوغه یاقلشمش اوغلانه دینور یقال غلام ملمّ اذا قارب البلوغ (اللمم) فتحتینله دلیلکه
دینور یقال به لمم ای جنون و صغار ذنوب معناسنه‌در * شارح دیرکه مؤلف کرچه جنون ایله تفسیر ایلدی لکن مادّه
قرب معناسندن اولمغله جنونه قریب یاخود جنّ طوقنمسنه قریب برحالت ایله تفسیر اولنمق اصوب ایدی پس
بوکه کوره لسانمزده چالق تعبیر اولان حالت اولور و صغار ذنوب معناسی دخی قرب معناسندندر کویا که باشلو
کناه اولمیوب کناهه قریب بر معنادیمکدر و منه قوله تعالی ﴿الذین یجتنبون کبائر الاثم و الفواحش الاّ اللمم﴾ ای صغار
الذنوب و قال الرّاغب و هو مقاربة المعصیة و یعبّر به عن الصغیرة و لمم معنای اوّلده اسم و مصدر اولور و یقال ملموم
ای به لمم (الالمام) همزه‌نك کسریله ذنوب صغاره مباشرت ایلمك معناسنه‌در یقال المّ الرجل اذا باشر اللمم
و قونمق معناسنه‌در یقال المّ به اذا نزل و اوغلان بلوغ درجه‌سنه یقلشمق معناسنه‌در یقال المّ الغلام اذا
قارب البلوغ و برنسنه بر شیئه یقلشمق معناسنه‌در یقال المت النخلة اذا قاربت الارطاب و افعال مقاربه‌دن کاد
معناسنه استعمال اولنور یقال المّ یفعل کذا ای کاد یفعل کذا و منه الحدیث ﴿و انّ مما ینبت الربیع ما یقتل حبطا او یلم﴾
ای یقرب من ذلك (الالتمام) افتعال وزننده بو دخی قونمق معناسنه‌در یقال التمّ به اذا نزل و زیارت ایلمك
معناسنه‌در یقال التمه اذا زاره (الملموم) مجنونه دینور و ملمم معناسنه‌در کما سیجیءٔ (اللمة) لامك فتحیله جن
طوقنمقدن اولان چار پقلغه دینور یقال اصابته من الجنّ لمة ای مسّ او قلیل و شدّت معناسنه‌در (العین اللامّة)
بد نظر کوزه دینورکه نیه نظر ایدرسه اصابت ایدر اوله علی قول مطلقا شرّ و فزع و مسّ و مهول مقوله‌سی
حالتلردن خوف ایدر اولان کوزه دینورکه قاین تعبیر اولنور قال الشارح و منه حدیث الدعاء ﴿اعوذ بکلمات الله التامّة
من شرّ کلّ سامّة و من کلّ عین لامّة﴾ ای المصیبة بسوء او هی کلّ ما یخاف من فزع و شرّ و قال فی النهایة ای ذات
لمم و لذلك لم یقل ملمة و اصلها من الممت لتزاوج قوله سامّة (اللمة) لامك ضمیله یار و صاحب و همدمه دینور یاخود
همسفر اولان یار و رفیقه دینور و برآدمك مونس و الوفی اولان نسنه‌یه و کسه‌یه دینور مفرد و جمعه اطلاق اولنور
تقول هو و هم لمتی ای صاحبی او اصحابی فی السفر و مونسی (اللمة) لامك کسریله طوقنی ضربندن یایلوب طاغلمش
قازیق تپه‌سنه دینور و قولاق یومشاغندن اشاغی صارقان صاچه دینور جمعی لمم کلور عنب وزننده و لمام کلور
لامك کسریله (ذو اللمه) عکاشة بن محصن فرسنك اسمیدر رضی الله عنه (اللمام) کتاب وزننده لمه‌نك جمعیدر
لامك کسریله نزول و نزله معناسنه اسمدر بعده برآدمی کون آشوری زیارتده استعمال اولندی و منه یقال هو یزورنا
لماما ای غبا (الململم) مدحرج وزننده قلعه کله‌سی و طوپ یوالغی کبی صمصق یوس یوالق مدوّر نسنه‌یه دینور
ملموم دخی دینور یقال شیءٔململم و ملموم ای مجتمع مدوّر مضموم (الململمة) مدحرجه وزننده فیل خرطومنه دینور
(یلملم) یای تحتیهٔ مفتوحه ایله یاخود الملم که همزه ایله‌در یاخود یرمرم مکه‌یه ایکی مرحله مسافه‌ده بر طاغك آدیدرکه
حجاج یمنك میقاتیدر (لم) لامك فتحیله (لمّا) لامك فتحی و میمك تشدیدیله و (الم) و (الما) همزه زیاده‌سیله حروف
جازمه‌در لم کلمه‌سی نفی ماضی ایچون موضوعدر یقال لم یفعل ذلك و لما کلمه‌سی بر نیچه معنایه دلالت ایدر اوّلا حین و وقت
معناسنه اولور تقول لمّا جاء القوم قاتلناهم ای حین جاء القوم و لم معناسنه اولور تقول آتیتك و لمّا اصل الیك ای لم اصل الیك
و الّا معناسنه اولورکه استثنا ایچون اولور تقول سألتك لمّا فعلت ای الّا فعلت و منه قوله تعالی ﴿ان کلّ نفس لما علیها حافظ﴾
ای ما کلّ نفس الّا علیها حافظ و کذا قوله تعالی ﴿و ان کلّ لمّا جمیع لدینا محضرون﴾ ای ما کلّ الا جمیع لدینا
و قراءة عبدالله ﴿ان کلهم لما کذّب الرسل﴾ الایه پس جوهرینك لما کلمه‌سی الا معناسنه معروف دکلدر دیو انکاری
جیّد دکلدر (اللملوم) عصفور وزننده کروه و جماعت معناسنه‌در (المّ) هلمّ وزننده و آنده لغتدر تقول المّ الینا ای هلمّ
کاسیذکر فی مادّته (لمّ) لامك کسری و میمك فتحی او زره بناسیله بر حرفدرکه آنکله بر نسنه استفهام اولنور اصلی ماء
استفهامیه اولوب اوزرینه لام جارّه داخل و الفی تخفیف اولندی و وقف حالنده آخرینه هاء الحاقیله لمه دخی دیرسن
پس آندن ترکیده نیچون ایله تعبیر اولنور تقول لم ذهبت یعنی نیچون کتدك (اللمم) فدفد وزننده چوق و یغناق
نسنه‌یه دینور یقال جیش لمم ای کثیر مجتمع (اللململة) زلزله وزننده بر نسنه‌یی یوارلق ایلمك معناسنه‌در طوپ
یوارلغی و کره کبی یقال لملم الحجر اذا اداره (اللوم) نوم وزننده و (اللومی) قصر ایله و (اللائمة) نافله وزننده اسملردر
عذل و عتاب و سرزنش معناسنه‌درکه ترکیده قنامق تعبیر اولنور یقال استحق اللوم و اللومی و اللائمة ای العذل
و لوم و ملام و ملامه میملرك فتحیله مصدرلردر قنامق معناسنه‌در یقال لامه علی کذا یلومه لوما و ملاما و ملامة

اذا عذله ولوم قورقويه دينور وكسلمك معناسنه در يقال ليم به اذا قطع (المليم) مكيل وزننده و (الملوم) مقول وزننده لوم وعتاب اولنمش آدمه ولوم وعتابه مستحق اولانه دينور * مترجم ديركه بونلر اسم مفعوللردر اسم فاعل لائمدر وبو ماده واوى ايكن يائى كبى مليم كلمك قياسه مخالفدر شوب ماده سندن مشيب كبى شاذدر نته كه شافيه شرحنده مشروحدر (الالامة) اقامه وزننده بودخى لوم ايلمك معناسنه در يقال الامه بمعنى لامه ولوم وعتاب اولنه جق ايش ايشلمك معناسنه در على قول لوم وعتابه سزا ايش صاحبى اولمق معناسنه در يقال الام الرجل اذا اتى مايلام عليه او صار ذا لائمة (التلويم) تفعيل وزننده پك لوم وسرزنش ايلمك معناسنه در يقال لومه اذا لامه مبالغة ولام حرفى يازمق معناسنه در يقال لوم الكاتب لاما اذا كتبها (الالتيام) افتعال وزننده مطاوعدر لوم وعتابى قبول ايلمك معناسنه در يقال لامه فالتام اى قبل منه اللوم (اللوام) زنار وزننده و (اللوم) و (الليم) ركع وزنلرنده لائم لفظندن جمعلردر يقال رجل لائم وقوم لوّام ولوّم وليّم (اللوم) فتحتينله ناسه چوق لوم وعتاب ايلمكه دينور (الملاومة) مفاعله وزننده و (التلاوم) تفاعل وزننده برى برينه لوم وعتاب ايدشمك معناسنه در تقول لاومته اى لمته ولامنى ويقال تلاومنا كذلك (الاستلامة) لوم وعتابى موجب ايش پيدا ايلمك معناسنه در يقال استلام الرجل اليهم اذا اتاهم بمايلومونه (اللومة) لامك ضميله شول آدمه دينوركه دائما خلق اكا لوم وسرزنش ايدر اوله يقال رجل لومة اى ملوم وتوقف وانتظار معناسنه در تقول لى فيه لومة اى تلوّم (اللومة) همزه وزننده دائما ناسى لوم وتعيير ايدن آدمه دينور يقال رجل لومة اى لوّام (اللومة) نومه وزننده و (اللامة) موجب لوم اولان ايشه دينور يقال جاء بلومة ولامة اى مايلام عليه ولومه كوبج بالنه دينور وقورقويه دينور (التلوم) تفعل وزننده برنسنه يه منتظر اولوب طورمق معناسنه در يقال تلوّم فى الامر اذا تمكث وانتظر بونده تفعل تجنب ايچون اولغله ملامتدن اجتنابا عجله ايلميوب ظهور امره منتظر اولور (اللام) حال وزننده قورقويه دينور اصلى لوم در لامه كبى يقال به لام ولامة ولوم اى هول وانسانك شخص وقالبنه دينور تقول رأيت لامه اى شخصه ويقينلق قرب معناسنه در وشديد شيئه دينور وحروف هجادن بر حرفدر اوتوز معنايه دلالتله وارد اولور حرف جرّ اولانى يكرمى ايكى معنايه كلور (١) لام استحقاقدر نحو الحمد لله (٢) لام اختصاص در نحو المنبر للخطيب (٣) لام تمليك در نحو وهبته لزيد (٤) شبه تمليك دركقوله تعالى ﴿جعل لكم من انفسكم ازواجا﴾ (٥) لام تعليل دركقوله تعالى ﴿لتكونوا شهداء على الناس﴾ ومنه ايضا قول امرىء القيس * ويوم عقرت للعذارى مطيتى * اى من اجل العذارى (٦) لام توكيد النفى دركقوله تعالى ﴿ما كان الله ليطلعكم﴾ (٧) الى معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿بان ربك اوحى لها﴾ اى اليها (٨) على معناسنه در كقوله تعالى ﴿وان اسأتم فلها﴾ اى فعليها ونحو قوله تعالى ﴿ويخرون للاذقان﴾ اى على الاذقان (٩) فى معناسنه دركقوله تعالى ﴿ونضع الموازين القسط ليوم القيامة﴾ اى فى يوم القيامة (١٠) عند معناسنه دركقولهم كتبته لخمس خلون اى عند خمس مضين او بقين وبوكه لام تاريخ دخى دينور (١١) بعد معناسنه دركقوله تعالى ﴿اقم الصلوة لدلوك الشمس﴾ اى بعده (١٢) مع معناسنه دركقول الشاعر * فلما تفرقنا كانى ومالكا * لطول اجتماع لم نبت ليلة معا * اى مع طول اجتماع (١٣) حرف جرّ اولان من معناسنه دركقولهم سمعت له صراخا اى منه (١٤) تبليغ معناسنه دركقولك قلت له اى بلغته (١٥) عن معناسنه دركقوله تعالى ﴿وقال الذين كفروا للذين آمنوا لوكان خيرا ماسبقونا اليه﴾ اى عن الذين (١٦) لام صيرورة دركه لام عاقبة ولام مآل دخى ديرلر كقوله تعالى ﴿فالتقطه آل فرعون ليكون لهم عدوا وحزنا﴾ اى انما مآله وعاقبته ومصيره العداوة وكقول الشاعر * فللموت تغذو الوالدات سخالها * كما لخراب الدهر تبنى المساكن * اى عاقبة ذلك (١٧) لام قسم وتعجبدر يعنى تعجب معرضنده قسمه دلالت ايدر وبو لام اسم جلاله مخصوص صدر كقول الشاعر * لله يبقى على الايّام ذو حيد * (١٨) قسمدن مجرد اولان لام تعجبدر ويستعمل فى قولهم لله دره ونداء مقامنده دخى استعمال اولنور كقولك ياللماء بكسر اللام اى ياقوم للماء ادعوكم وامّا شاعرك اشبو * ياللرجال ليوم الاربعاء اما * ينفك يحدث لى بعد النهى طربا * بيتنده واقع لاملر جاره در لكن مستغاث به ايله مستغاث له بينلرينى فرق ايچون اوّلكى لامى مفتوح ايلديلر (١٩) لام تعديه دركقولك ما اضرب زيدا لعمرو (٢٠) لام توكيد دركه لام زائده دركقوله تعالى ﴿نزاعة للشوى﴾ ونحو قوله تعالى ﴿يريد الله ليبين لكم﴾ (٢١) لام تبيين دركقولك سقيا لزيد وقوله تعالى ﴿وقالت هيت لك﴾ مترجم حقير ديركه مؤلف يكرمى ايكنجى معنادن سكوت ايلدى ظاهرا قلم نساخدن ساقط اولمشدر ومغنى اللبيب ترتيبى اوزره ذكر ايلمكله آنده لام الملك اوچنجى رتبه ده مثبتدر كقوله تعالى ﴿له ما فى السموات وما فى الارض﴾ وبصائرده لام الصله دخى مرسومدر انتهى وجازم اولان لام امردر نحو قوله تعالى ﴿فليستجيبوا لى وليؤمنوا بى﴾ وعامل اولميان لام يديدر (١) لام ابتدادر كقوله تعالى ﴿وان ربك ليحكم بينهم﴾ (٢) لام زائده دركقول الشاعر * امّ الحليس لعجوز شهربه (٣) لام جوابدركه لو ولولا

كلملرينه و قسمه جواب واقع اولاندر نحو قوله تعالى * لو تزيلوا لعذّبنا * و قوله تعالى * و لولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لفسدت الارض * و قوله تعالى * تالله لقد آثرك الله علينا * (٤) حرف شرط اوزره ايذان ايچون داخل اولان لامدر يعنى عقبنده كلان جواب قسمه مبنى اولوب شرطه مبنى اولمديغنى اعلام ايچون داخل اولور و اكا لام موطئه و لام مؤذنه دخى ديرلر كقوله تعالى * ولئن قوتلوا لا ينصرونهم * (٥) لام تعريفدر نحو الرّجل (٦) اسماء اشارته داخل اولان لامدر نحو تلك * شارح ديركه تلك لفظنده تاء هاء معناسنه در و لام ذا معناسنه در و كاف مشار اليهادر مؤنثه اشارتدر انتهى (٧) جارّه اولميان لام تعجبدر كقولك لظرف زيد (اللامية) يمنده برقصبه اسميدر (اللهم) وهم وزننده و هانك فتحيله بر نسنه يى همان بر دفعه ده يوتمق معناسنه در يقال لهم الشئ لهما من الباب الرابع اذا ابتلعه بمرّة (التلهّم) تفعل وزننده و (الالتهام) افتعال وزننده لهم معناسنه در يقال تلهمه و التهمه بمعنى لهمه و التهام ياورى اناسنك ممه سنده اولان سودى هپ اممك معناسنه در يقال التهم الفصيل ما فى الضرع اذا استوفاه و لون متغيرّ اولمق معناسنه در يقال التهم لونه على المجهول اذا تغير (اللهم) كتف وزننده و (اللهم) صرد وزننده و (اللهوم) صبور وزننده و (الملهم) منبر وزننده اكول و اينهان آدمه دينور (اللهمّ) خدبّ وزننده پك فكر و رشد و انديشه صاحبى لبيب و دانا اوله رق كريم و عظيم الكفايه و كثير العطا آدمه دينور جمعى لهمون در يقال هو لهمّ اى رغيب الرأى جواد عظيم الكفاية و بحر عظيمه دينور و صويى پاك و بغايت بوكرك آته دينور كذلك صويى پاك و هر خصوصده سائرى سابق آدمه دينور و لهمّ بن جلحب جديس قبيله سندن و فى ذاته سابق و جواد بركسه در (اللهم) زبرج وزننده و (اللهميم) قنديل وزننده و ضميله لغتدر بونلرده ذكر اولنان لهم معنالرينه در (امّ اللهيم) زبير وزننده داهيه نك و حمانك و اولومك كنيه لريدر خلقى بلع ايتدكلريچون و انلره لهيم دخى دينور (اللهموم) عصفور وزننده سودى چوق ناقه يه دينور و واسع يارە يه دينور يقال جرح لهموم اى واسع بعض نسخه ده خا ايله خرج عنوانده مرسوم اولمغله اولدخى ملايمدر و نسوانك فرجنه دينور و يغمورى چوق بلوده دينور و عدد كثيره دينور و عظيم عسكره دينور و كثير الخير آدمه دينور (اللهام) غراب وزننده بو دخى عظيم عسكره دينور (الالهام) همزه نك كسريله بر نسنه يى يوتدرمق معناسنه در يقال الهمه الشئ اذا ابلعه و خداى متعال بطريق الفيض عبدك قلبنه بر نسنه يى القا و تلقين ايلمك معناسنه در معناى مزبوردن مأخوذدر يقال الهمه الله خيرا اى لقنه اياه (الاستلهام) خداى متعالدن مطلوب اولان نسنه يى قلبه الهام ايلمكى نياز ايلمك معناسنه در يقال استلهمه الله الشئ اذا سأله ان يلهمه (اللهم) لامك كسريله قوجه اكوزه دينور و مطلقا ياشلو حيوانه دينور جمعى لهوم كلور (ملهم) مقعد وزننده خرمالغى چوق بر موضع آديدر (يوم ملهم) بنو تميم ايله حنيفه ميانده واقع اولان حرب و قتالدن عبارتدر (اللهمة) غرفه وزننده سويقدن بر آوج نسنه يه دينوركه بر آتملق تعبير اولنور (اللهيم) زبير وزننده واسع تنجره يه دينور (اللهجم) جعفر وزننده بيوك كاسه يه دينور و چكنانمش مسلوك واسع يوله دينور يقال طريق لهجم اى واسع مذلل (التلهجم) تدحرج وزننده بر نسنه يه دوشكون حريص اولمق معناسنه در يقال تلهجم به اذا اولع به و يول چيكنانمش آچق و بللو و ايشلك اولمق معناسنه در يقال تلهجم الطريق اذا استبان و اثر فيه السابلة (اللهذم) ذال معجمه ايله جعفر وزننده كسكين تمرنه دينور و واسع فرجه دينور (اللهذمه) دحرجه وزننده و (التلهذم) تدحرج وزننده كسمك معناسنه در يقال لهذمه و تلهذمه اذا قطعه و تلهذم اكل ايلمك معناسنه در يقال تلهذمه اذا اكله (اللهزمتان) لامك و زاى معجمه نك كسريله لهزمه دن تثنيه در قولاق التنده چكه لرك نهايت بولدقلرى يرده اولان ايكى طرفلو سيورى كميكلره دينوركه قولاق طوزلرينه مجاورلردر جمعى لهازم كلور (اللهزمة) دحرجه وزننده بر آدمك ذكر اولنان كميكلرينى كسمك معناسنه در يقال لهزمه اذا قطع لهزمتيه و صقاله قير سمك معناسنه در يقال لهزم الشيب خدّيه اذا خالطهما (اللهازم) لامك فتحيله بنو تيم الله بن ثعلبه نك لقبيدر (اللهاسم) لامك فتحى و سينك كسريله طاره جق دره لرك صو آقنديلرينه دينور مفردى لهسم در قنفذ وزننده (الليم) لامك كسريله بار شمغه دينور صلح معناسنه و بر آدمه قدّ و قامتده و شكل و شمائلده شبيه اولانه دينور يقال هو ليمه اى شبهه فى قدّه و شكله و خلقه (ليمه) لامك كسريله ساحل بحر عمانده بر قريه آديدر (الليمون) لامك فتحيله ثمر معروفدر و كاهيجه نونى ساقط اولوب ليمو ديرلر اكثى نوعنك طبيعتنده باد زهريت اولمغله سمومك مجموعنه مقاوم و هر بابده منفعتى عظيم و كثيردر * شارحك بيانه كوره فارسيدن ياخود يونانيدن معرّبدر

فصل الميم

فصل الميم

(المرهم) ميمك وهانك فتحيله معروفدركه ياره اوزره وضع اولنان دواى مركبدر تركيده ام تعبير اولنور
جوهرى بونى رهم مادّه سنده ذكر ايلمكله وهم ايلمشدر زيرا عربلر مرهمت الجرح ديرلر اكر ميمى زائد اوليدى
البته رهمت الجرح ديرلر ايدى * شارح ديركه مؤلّف كنديلرى رهم مادّه سنده ثبت ومأخذ اشتقاقنى دخى
بيان ايلديلر (الملم) فتحتينله لئيم ودنىّ النفس آدمه دينور يقال هو ملم اى لئيم (الموم) ميمك ضميله معروفدركه
تركيده دخى موم ديرلر شمع معناسنه صاحب نهايه‌نك بيانه كوره فارسيدن معرّبدر وموم جلاّ ه مكوكنه
دينور وپاپوشجى آلاتندن برآلتدر وبرسام علتنه دينوركه مادّه سنده بيان اولندى يقال به موم
اى برسام وبدن صبيانده تكوّن ايدن پك شديدچچك عارضه سنه دينور (المموم) مفعول وزننده برسام علتنه
كذلك شديد چچك علتنه اوغرامش آدمه دينور يقال ميم الرجل موما فهو موم اذا اصابه برسام او اشدّ الجدرىّ
(مامه) حاله وزننده اساميدندر كعب بن مامه جواد معروفدر (مهيم) مريم وزننده كلمهٔ استفهامدر ماحالك
وشانك معناسنه‌در بعضلر ماوراءك وبعضلر احدثلك شئ عبارتيله تفسير ايلديلر يقال مهيم اى ماحالك وشانك
يعنى حال وشانك نيجه‌در نه عالمده ونه حالده‌سن ياخود خانه وعشيرتك نه حالده‌در ايولر خوشلر ميدر
ياخود حوادث دهردن سكا برحادثه ايرشديمى صاغ واسنميسن خلاصه‌سى حال وكيفيتدن سؤال واستفهامدر
شارح ديركه ابن مالك توضيحده ديديكه مهيم اسم فعل امردر اخبرنى معناسنه‌در ومبرّد كاملده ماالخبر عنوانيله
تفسير ايلدى وزمخشرى مقدمه‌ده‌چه خبر ايله بيان ايلدى وسهيلى ديديكه مهيم لفظى يمانيه‌در اصلى مه يامن
اويا مقبل ايدى بعده ايجاز وتخفيف ايدوب مهيم ديديلر نته‌كه اىّ شئ كلمه سنده ايش ديرلر ومه اسم فعل
امردر بوشله وفراغت ايله معناسنه‌در وبعضلر اصلى ماهى يامن ايدى ديديلر ضمير مؤنث حال وقصّه‌يه
راجعدر (مهما) ميمك فتحيله اواخر كتابده حروف لينه بحثنده مرسومدر (ميمه) ميمك فتحيله اصفهان ايالتنده
برناحيه آديدر (الميم) كسر ايله حروف هجادن برحرف معلومدر * شارح ديركه لام كبى تميم يم فعلندن تصرّف
اولنور ميم يازمق معناسنه فصل النون (النئيم) نسيم وزننده ايكلمك ناله وزارى قيلمق معناسندر
على قول صقندى وايقندى ايله قتى قتى صولومق معناسنه‌در ياخود پك يابجه سسلنمك ياخود ضعيف ضعيف
درمانسز سسلنمك معناسنه‌در يقال نأم الرجل نئيما من الباب الثانى والثالث اذا انّ اوهو كالزحير او صوت خفىّ
اوضعيف ويياى چكرمك معناسنه‌در يقال نأمت القوس اذ صوّتت وارسلان كورلدمك معناسنه‌در يقال
نأم الاسد اذا صات وآهو مله‌مك معناسنه‌در يقال نأم الظبى اذا صوّت (النأمة) نغمه وزننده ومرادفيدر
يقال له نأمة طيبة اى نغمة وسسه دينور يقال سمعت نأمته اىّ صوته ويقال اسكن الله نأمته ويقال نأمّته
مشدّدة اى اماته ايكنجيده نامّه دخى صوت معناسنه‌در نته‌كه مادّه سنده مبيندر (الانتئام) افتعال وزننده فوّاره
كبى برآدمك آغزندن قبيح وناسزا سوزلر بوشانمق معناسنه‌در يقال انتأم فلان بقول سوء اى انفجر بالقول
القبيح ولفظ مزبور كويا كه نئم فعلندن افتعالدر (النئم) ثاى مثلثه ايله لثم وزننده و(الانتئام) افتعال وزننده
بدوناسزا سوز سويلمك معناسنه‌در يقال نئم فلان نئما من الباب الثانى وانتأم اذا تكلّم بالقبيح (نجيرم)
نونك ورانك فتحى وجيمك كسريله بصره‌ده برمحلّه آديدر آندن وافر علماء ظهور ايلدى (النجم) نونك فتحى
وجيمك سكونيله يلدزه دينور جمعى انجم وانجام ونجوم كلور ونجم كلور ضمتينله يقال طلع النجم اى الكوكب
ومعرّف باللام اوله‌رق النجم اولكر يلدز بنك علميدركه فارسيده پروين دينور يقال كبد النجم اى الثريّا
مترجم ديركه اولكر اون بريلدزى مشتملدر آلتيسى مرئيدر بدنجسيله حدت بصر امتحان اولنور فخر انام
عليه الصلوة والسلام حضرتلرى مجموعنى رؤيت وتعداد ايدرلر ايدى نته‌كه شفاء شريفده مشروحدر
ونجم ساقى اولميوب قبق وخيار تكككى كبى يره يايوان ومنبسط اولان نباته دينور يقال بالارض نجم كثير
اى نبات على غير ساق ومحدود ومعيّن اولان وقته اطلاق اولنور زيرا عربلر اوقاتى نجم ايله تحديد ايدرلر
ونجم معرّف اوله‌رق بررجل آديدر واصل وبنياد معناسنه‌در يقال هو من نجم صدق اى من اصل صدق
ووقت معينده ادا اولنه جق علوفه ووظيفه‌يه اطلاق اولنور (التنجّم) تفعل وزننده سهر عارضه سندن
ياخود عشق دردندن تابصباح اويوميوب يلدزلره باقوب ياتمق معناسنه‌دركه بين الشعراء انجم شمار
اولمق تعبير اولنور يقال تنجّم الرجل اذا رعى النجوم من سهر اوعشق (المنجّم) محدّث وزننده و(المتنجّم)
و(النجّام) شدّاد وزننده شول كمسنه‌دركه بحسب السير والمواقيت نجومه نظر ايدر اوله يعنى نجومك طلوع

مطلب

فصل النون

وغروب وسائر اوضاعی فننه آشنا اولمغله احوالنی ضبط وتقویم ایدر اوله منجم باشی افندی معلومدر یقال هو
منجم ومتنجم ونجام ای ینظر فی النجوم بحسب مواقیتها وسیرها (النجوم) ظهور وزننده ومرادفیدر یقال نجم
الشیٔ نجوما من الباب الاول اذاظهر وطلع ونسنه‌یی جسته جسته ادا ایلك معناسنه‌درکه وقت مضروب ومعین
معناسندن یاخود وقت معینده ادا اولنه‌جق وظیفه معناسندن مأخوذدر یقال نجم المال اذا ادّاه نجوما (الانجام)
همزه‌نك کسریله ظهور ایلك معناسنه‌در یقال انجم الشیٔ اذاظهر وطلع ویغمور وصوغوق وحمی مقوله‌سی نسنه
مندفع اولمق معناسنه‌در یقال انجم المطر وغیره اذا اقلع (التنجیم) تفعیل وزننده برنسنه‌یی وقت وقت جسته جسته
ادا ایلك معناسنه‌در یقال نجم المال اذا اداه نجوما (النجمة) تمره وزننده وفتحاتله بر نبات معروفدر علی قول
جیمك سکونیله بشقه وفتحیله بشقه بر نباتدر مفرداتده نجمه آیرق ایله مفسردر (ذو النجمة) حمارك لقبیدر نبات
مرقومدن خوشلندیغی ایچون (المنجم) مقعد وزننده معدن معناسنه‌در یقال فلان منجم الباطل والضلال
ای معدنه وآچق یوله دینور شاهراه معناسنه (المنجم) منبر وزننده ترازونك دلنی چکوردکلری ارقوری دموره
دینور (المنجمان) مجلسان وزننده و (المنجمان) منبران وزننده اایاغك ایکی یانلرنده اولان سیوریجه کمیکلره
دینورکه ایکی اایاق برابرایه دوزجه کتورلدکده بری برینه مقابل اولور بوکه کوره مراد هر اایاغك طبانتك ایکی
طرفنده اولان کمیکلر اولورکه اخمصك اوست وآلت طرفلرنده اولان توسکجه کمیکلردر یقال اشتکی منجماه ومنجماه
وهما عظمان ناتئان من ناحیتی القدم * شارح دیرکه لسان العربك بیانه کوره طپوق کمیکی اولورکه یومری کمیکلردر
(النحام) کتاب وزننده بر وادی یاخود بر موضع آدیدر (النحم) نونك فتحی وحای مهمله‌نك سکونیله و (النحیم)
امیر وزننده و (النحمان) فتحاتله بوغاز آیرتلیوب تنحنح ایلك معناسنه‌در علی قول زحیر کبیدرکه صقندی
وایقندی ایله قتی قتی بوغازینی صولودوب خرلداتمقدن عبارتدر بلغم اخراجیچون یاخود بوزحیردن زیاده‌در
یقال نحم الرجل نحما ونحیما ونحمانا من الباب الثانی اذا تنحنح او هو کالزحیر اوفوقه وپارس دیدکلری جانور اورمك
معناسنه‌در یقال نحم الفهد اذا صوّت (النحام) شدّاد وزننده چوق تنحنح ایدن آدمه دینور یقال رجل نحام
ای کثیر النحیم وبخیل وجری‌یه دینور کندیدن نسنه طلب اولندقده تنحنح ایدر اولدیغیچون یقال رجل نحام
ای بخیل وارسلانه دینور وسلیك بن السلکه‌نك فرسی آدیدر واصحابدن نعیم بن عبدالله القرشی لقبیدر حقنده
مفخر انام علیه السلام حضرتلری ✵ دخلت الجنة فسمعت نحمة من نعیم ✵ بیوردقلریچون تلقیب اولندی نحمه سعله
معناسنه‌درکه مراد تنحنح صوتیدر وبعضلر دیدیکه مومی الیهك لقبی نحامدر غراب وزننده ونحام برفارس یعنی
برجندی لقبیدر (نحم) فتحتینله نعم کلمه‌سنده لغتدرکه کلمۀ تصدیقدر * شارحك بیانه کوره بولغت سعدیه‌در
عن لفظنده حن دیدکاری کبی (النحام) غراب وزننده اوردکه شبیه برقوش آدیدر مراد آنقط تعبیر اولنان قوشدر
جوهری نونك فتحی وحانك تشدیدیله تقیید ایلکله وهم ایلمشدر * شارح دیرکه سهیلی دخی جوهری کبی ضبط ایلمشدر
(النحمّ) خدبّ وزننده شدتله تنحنح ایدن کمسه‌در (الانتحام) افتعال وزننده اعتزام معناسنه‌در یقال انتحم
علی کذا وکذا اذا اعتزم علیه (النخمة) نونك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله و (النخامة) ثمامه وزننده اوکسروب
وآخردقده کوکسدن وبوغازدن چیقان بلغمه وبروندن آقان سموکه دینور نخاعه معناسنه ونخمه حسن وجمال
معناسنه‌در یقال له نخمة عجیبة ای حسن (النخم) نونك فتحی وخانك سکونیله وفتحیله‌ده جائزدر اوکسروب
یا آخرمقله کوکسدن یاخود بوغازدن بلغم دفع ایلك یا بروندن دفع ایلك معناسنه‌در یقال نخم الرجل نخما من الباب الرابع
اذادفع بشیٔ من صدره او من انفه وایرلایوب او ینامق علی قول یك کوزل ایرلامق معناسنه‌در یقال نخم الرجل نخما
من الباب الاول اذالعب وغنی او هو اجود الغنا (التنخم) تفعل وزننده بودخی آخیرمقله بلغم دفع ایلك معناسنه‌در
یقال تنخم الرجل اذادفع بشیٔ من صدره او من انفه (النخوم) صبور وزننده مصراولکه سنده برسنجاق آدیدر
(النخم) فتحتینله تعب واعیا معناسنه‌در یقال به نخم ای اعیاء * شارحك بیانه کوره مصدر دخی اولور
باب رابعدن (الندم) فتحتینله و (الندامة) سلامه وزننده پشیمان اولمق معناسنه‌در یقال ندم علیه ندما وندامة
من الباب رابع اذا اسف وندم اثر ونشانه دینور (التندّم) تفعل وزننده بودخی پشیمان اولمق معناسنه‌در یقال تندّم
علیه اذا اسف (النادم) و (الندمان) سکران وزننده پشیمان آدمه دینور ندمانك جمعی ندامی کلور سکاری
وزننده ونادمك جمعی ندام کلور کتاب وزننده وندّام کلور زنّار وزننده وندمان ندیم معناسنه‌درکه همبزم شراب
اولان آدمه دینور بونك جمعی ندامی کلور وندام کلور کتاب وزننده وکاه اولورکه ندمان ندیمدن جمع اولور
(الندیم) امیر وزننده و (الندیمة) هاایله همقدح اولان کمسه‌یه دینور جمعی ندماء کلور کرماء وزننده یقال هو ندیمه

ای منادمه پس مطلق مصاحبه ندیم اطلاقی توسّع وجهیله‌در و محمد بن حسن بن ندیمه ابوبکر الصیدلانی‌درکه امام سمعانی شیخیدر (المنادمة) مفاعله وزننده و (الندام) قتال وزننده برآدمه بزم شرابده همدم اولمق معناسنه‌در یقال نادمه منادمة ونداما اذا جالسه علی الشراب (الندم) نونك فتحیله زیرك ورشید وظریف آدمه دینور یقال رجل ندم ای کیس ظریف (الانتدام) افتعال وزننده قولای وسهولتلو اولمق معناسنه‌در یقال خذما انتدم ای ماتیسر (نریمان) نونك فتحیله بررجل علمیدرکه اعجمیدر (نیرمان) نونك فتحیله همدان قضاسنده برقریه آدیدر (النزم) عزم وزننده پك اصرمق معناسنه‌در یقال نزمه نزما من الباب الثانی اذا عضّه شدیدا (المنزم) منبروزننده دیشه‌دینور سنّ معناسنه (النزیم) امیروزننده برباغ وبرطوتام سبزه‌یه دینور وبوماده‌لری کرچه ابن عباد محیط نام کتابنده ثبت ایلدی لکن بونلرك مجموعنده صواب اولان باء موحده ایله اولمقدر (النسم) فتحتینله نفس ازروح معناسنه‌درکه بدنده جانك صولوغندن عبارتدر حیات وراحتی موجب حالتدرکه مراد صولوق آلوب ویرمکدر تقول راحة الروح فی نسمها ای فی نفسها ونفس الریح معناسنه‌درکه روزكارك نفسلنوب آهسته‌وخوش وملایم اسمسندن عبارتدر جمعی انسام کلور تقول وجدت نسم الریح ای نفسها وبوزلمش وجادّه‌لقدن چیقمش اسکی یوله‌دینوروسود ویاغلو زفیرققوسنه دینور وبر جنس قوش آدیدرکه تویلرینك اوزرلری یشل اولور بغایت سرعتله پرواز ایدر مفردی نسمه‌در (النسمة) فتحاتله نسم ایله معنای اوّلده مرادفدرکه روحك نفسلنمسندن عبارتدر یقال نسم الروح ونسمته ای نفسه وانسانه دینور جمعی نسم کلور هاسز ونسمات کلور فتحاتله * شارح دیرکه نسم ونسمه نفس روح معناسنه اولوب بعده نفس وروح وذات معناسنده استعمال اولندی بوملابسه ایله انسانه دخی اطلاق اولندی یقال والله باریء النسمة والنسمات ای نفس الروح او النفوس او الانسان ونسمة مملوك ومملوکه‌یه اطلاق اولنور یقال اعتق نسمة ای مملوکا او مملوکة ونسمه پك پك صولیغه دینورکه ضیق نفسدن منبعث اولورکه علتدر یقال اصابه نسمة ای ربو (النسیم) امیروزننده بودخی روزكارك نفسلنمسنه دینورکه خوش وآهسته وملایم اسمسندن عبارتدر تقول وجدت نسیم الرّیح ای نفسها * مترجم دیرکه نسیم خوش ولطیف روزكارده دخی استعمال اولنور نته‌که صحاحده ومقدمه‌ده مشروحدر کما قال الشاعر * نسیم الصبا بلغ سلامی الیهم * و (نسیم) و (نسم) رسم وزننده و (نسمان) فتحاتله روزكار اسمك معناسنه‌در یقال نسمت الریح نسما ونسیما ونسمانا من الباب الثانی اذا هبت ونسیم جانه دینور یقال فلان ثقیل النسیم ای الروح وتره اطلاق اولنور عرق معناسنه و (نسم) رسم وزننده دوه طبانیله یره اورمق معناسنه‌در یقال نسم البعیر بخفه نسما اذا ضرب وبرنسنه متغیّر اولمق معناسنه‌در یقال نسم الشیء اذا تغیّر (النیسم) صیقل وزننده بودخی روزكارك نفسلنمسنه دینور وجادّه اولمیان اسکی یوله دینور (النسامة) سلامه وزننده یرچیللو مرج اولمق معناسنه‌در یقال نسمت الارض نسامة من الباب الاوّل اذا نزت (النسم) فتحتینله بودخی برنسنه متغیّر اولمق معناسنه‌در یقال نسم الشیء نسما من الباب الرابع اذا تغیر (التنسم) تفعل وزننده صولوق آلمق معناسنه‌در یقال تنسم الرجل اذا تنفس وروزكار استشمام ایلك معناسنه‌در یقال تنسم النسیم اذا تشممه وبرمکان رائحهٔ طیبه ایله معطّر اولمق معناسنه‌در یقال تنسّم المکان بالطیب اذا ارج وتانی وتدریجله طلب وتحصیل علم ایلك معناسنه مستعملدر یقال تنسم العلم اذ تلطّف فی التماسه (المنسم) مجلس وزننده دوه‌نك طبانه دینور یقال منسم البعیر ای خفّه * شارحك بیاننه کوره بقنه‌غنه اطلاق اولنور واثر وعلامت معناسنه‌در تقول وجدت منسما من الامر ای علامة ویوله دینور طریق معناسنه وتوجّه وسلوك ایده‌جك سمت وجهه دینور یقال الی این منسمك ای مذهبك ووجهك (المنسم) محدّث وزننده محیی النسمات معناسنه‌درکه حقیق حضرت باریء متعالدر مجاز امملوك آزاد ایدن ومستحقینه ادرار معاش ایدن آدملره اطلاق اولنور (الاناسم) همزه‌نك فتحیله ناس معناسنه‌در کویاکه نسمه‌نك جمعی اولان انسامك جمعیدر (التنسیم) تفعیل وزننده برایشه ابتدا ایلك معناسنه‌در یقال نسم فی الامر اذا ابتدأ وقول آزاد ایلکله احیا قلمق معناسنه‌در یقال نسم النسمة ای احیاها واعتقها (الناسم) قاسم وزننده اولومجل خسته‌یه دینور یقال مریض ناسم ای اشفی علی الموت (النشم) نونك وشین معجمه‌نك فتحیله برجنس اغاج اسمیدرکه اندن یای دوزیلور (التنشیم) تفعیل وزننده ات بوزلمق معناسنه‌در یقال نشم اللحم اذا تغیّر وبرنسنه‌یه شروع وابتدا قلمق معناسنه‌در یقال نشم فی الامر اذا ابتدأ وبرشرّ وکریهه‌یه ایلشوب اوغراشمق معناسنه‌در یقال نشم فی الشرّ اذا اخذ ونشب ویرچیللو اولمق معناسنه‌در یقال نشمت الارض اذا نزّت وبلند وعالی ایلك معناسنه‌در یقال نشم الله ذکره ای رفعه (التنشم) تفعل وزننده بودخی برایشه باشلمق معناسنه‌در یقال تنشم فی الامر اذا ابتدأ وتانّی وتلطفله علم طلب وتحصیل ایلك

معناسنه در يقال تنشم العلم اذا تلطف فى التماسه ﴿النشم﴾ فتحتينله اوكوز آقلو قاره لو بنكلى اولمق معناسنه در يقال
نشم الثور نشما من الباب الرابع اذا كان فيه نقطة بيض وسود ﴿النشم﴾ كتف وزننده آقلو قاره لو آلاجه اوكوزه
دينور ﴿المنشم﴾ مجلس وزننده ومقعد وزننده عطر اقسامندن بردرلو خوشبو دانه دركه بغايت سنكين اولمغله
ازمسى مشكل اولور بعضلر قرون السنبل ايله تفسير ايلديلر كه سمّ الساعه در فى الحال هلاك ايدر مفرداتده بيش
اقسامندن اولمق اوزره مرسومدر وبعضا سنبل هندى كوكلرينك ارالقلرنده بولنور ومنشم مكه ده بر عطاره
خاتون اسميدر پدرينه وجيه ديرلر ايدى عربلر مقاتله مراد ايتدكلرنده آنك عطريله تعطّر ايدوب جنكه توجّه
ومباشرت ايدرلر ايدى بينلرنده قتال مشتد ومقتول كثير اولور ايدى وبو كيفيتى خاصّه سندن عدّ ايدرلر ايدى
بناء عليه * اشأم من عطر منشم * بين العرب مثل اولمشدر ومنشم برنوع يمش اسميدركه سياه وبدرايحه اولور وبرموضع
آديدر وحبّ البلسان اسميدر ﴿النصمة﴾ نونك وصادك فتحيله صورت معناسنه دركه مراد مشركلرك پرستش
ايلدكلرى صورتدر ﴿النضم﴾ نونك فتحى وضاد معجمه سكونيله اوزلو وطوبجه بغدايه دينور مفردى نضمه در
يقال به نضم كثير اى حنطة حادرة سمينة ﴿النظم﴾ نونك فتحى وظاى معجمه نك سكونيله ديزمك معناسنه در يقال
نظم اللؤلؤ نظما من الباب الثانى اذا ألفه وجمعه فى سلك ونظم منظوم معناسنه كلوركه ديزلمش نسنه يه دينور يقال له
نظم اى منظوم وچكركه سوريسنه دينور وجوزاء صورتنده اوچ كوكبك اسميدر * مترجم ديركه كتب هيئتده نظام
عنوانيله مرسوم وساج اياغى شكلنده برى برينه متقارب اوچ خفى كوكب ايله مصوّردر ونظم برموضع آديدر واولكر
ديدكلرى طوپ يلدزلره اطلاق اولنور ودبران ديدكلرى كوكبه دينور ومصدر اولور بالق وكلر قسمى جوفلرنده
انظومتان پيدا ايلمك معناسنه در يقال نظمت السمكة او الضبّ اذا اتى بانظومتان ﴿النظام﴾ كتاب وزننده
نظم كبى مصدر در ديزمك معناسنه در يقال نظم اللؤلؤ نظما ونظاما اذا ألّفه وجمعه فى نظم ونظام ديزى يه
اطلاق اولنور انجو ديزيسى وتسبيح ديزيسى كبى جمعى نظم كلور كتب وزننده وبر ايشك ثبات وقيامنه مدار وسبب
اولان نسنه يه وحالته اطلاق اولنور جمعى انظمه كلور واناظيم كلور يقال هو نظام امره اى ملاكه وسيرت وهدى
وطريقت معناسنه مستعملدر ودأب وعادت معناسنه مستعملدر ونظاما السمكة انظومتان معناسنه در
كما سيذكر ونظام درطوپ منعقد اولان قوملغه دينور ﴿التنظيم﴾ تفعيل وزننده بودخى ديزمك معناسنه در يقال
نظم اللؤلؤ بمعنى نظمه وبالق وكلر قسمى قرنلرنده انظومتان پيدا ايلمك معناسنه در يقال نظمت السمكة والضبّ
بمعنى نظمت ﴿الانتظام﴾ افتعال وزننده و ﴿التنظم﴾ تفعل وزننده ديزلمك معناسنه در يقال نظم اللؤلؤ فانتظم
وتنظم وانتظام متعدى اولور مزراغى برياندن سانجوب اول برياندن چيقارمغله كويا كه ايكى يانى حبه ديزر كبى
مزراغه ديزمك ياخود احشاسنى ديزمك معناسنه مستعملدر يقال انتظمه بالرّمح اذا اختله ﴿النظامان﴾ نونك
كسريله و ﴿الانظامان﴾ همزه نك كسريله و ﴿الانظومتان﴾ همزه نك ضميله بالغك وكلرك قرنلرندن ياغدن ايكى
اوزون رشته دركه قويرقلرندن تاقولاقلرينه قدر اوزون اولوب جابجا يمورطه لرى انلرده ديزيلى اولور ﴿الانظام﴾
همزه نك كسريله بالق وكلر قرنلرنده ذكر اولنان يمورطه ديزيسى پيدا ايلمك معناسنه در يقال انظمت السمكة والضبّ
بمعنى نظمت ﴿الانظام﴾ همزه نك فتحيله وجه مذكور اوزره ديزيلى اولان يمورطه لره دينور وطوپلنوب منعقد
اولان قوملغه دينور وبونجق وتسبيح ديزيسنه دينور ﴿الناظم﴾ و ﴿المنظّم﴾ محدّث وزننده و ﴿المنظم﴾ محسن وزننده
قرنده ذكر اولنان يمورطه ديزيسى پيدا ايدن بالغه وكلره دينور ﴿النظيم﴾ امير وزننده شول طاغ ارالغنده اولان
دره يولنه دينوركه آنده صره صره صوكولجكلرى اوله وشول قيولره دينوركه نسق واحد اوزره صره صره
اولوب برى برينه صوكولجكلرى اوله وبرموضع آديدر ﴿النظيمة﴾ سفينه وزننده برموضع آديدر ﴿النظام﴾ شدّاد
وزننده متكلميندن ابراهيم بن سيار المعتزلى لقبيدر ومحمد بن عبد الجبار الشاعر الاندلسىّ لقبيدر ﴿نظام﴾ كتاب وزننده
اعشى الهمدانىّ كه اسمى عبد الرحمن بن عبد الله بن الحارثدر جدينك جدى اسميدر ومزبور اعشى شاعر مشهوردر
﴿النعيم﴾ نونك فتحيله و ﴿النعمى﴾ نونك ضميله و ﴿النعمة﴾ نونك كسريله خوش ديرلكه ورفاه وراحته ونظام حال
وماله دينور نعمه كلمه سنك جمعى نعم كلور عنب وزننده وانعم كلور افلس وزننده يقال هو فى نعيم ونعمى ونعمة اى
فى خفض ودعة ومال ونعمه فرح ومسرّت معناسنه مستعملدر يقال رأيته فى نعمة اى مسرّة ويد بيضاء صالحه يه
دينور نعمى دخى دينور طوبى وزننده يعنى شول خالص وصميم بخشش واحسان وعطيه يه دينوركه نفيس وفراوان
اولمغله نائل اولان آدمك امور واحوالنه صالح ومفيد اولور جمعى انعم كلور ونعم كلور عنب وزننده ونعمات كلور
كسرتينله كه اهل حجاز بوكونه اتباع ايدرلر ونعمات كلور عينك فتحيله يقال نال منه النعمة والنعمى اى اليد البيضاء

الصالحة مترجم صحاح بونی جوارحدن اولان یدظنّ ایلمشدر عربلر صمیم وخالص نسنه یه بیضاء اطلاق ایدرلر ﴿التنعم﴾ تفعل وزننده نازو نعمت ورفاه ومعیشتله خوشدل اولوب پرورشلنمك معناسنه در یقال تنعّم الرجل اذا ترفّه بوندن اسم نعمه در نونك فتحیله ویالن ایاق یوریمك معناسنه در یقال تنعم الرجل اذا مشی حافیا وبرمكان مزاجه موافق وملایم كلمك معناسنه در یقال اتیت ارضهم فتنعمتنی ای وافقتنی وبرآدمی بریرده طلب ایدوب اراشدرمق معناسنه در یقال تنعّم فلانا بالمكان اذا طلبه ودابه یی الحاح واقدامله سورمك معناسنه در یقال تنعّم الدابّة اذا الحّ علیها سوقا دائما وپیاده یوریوب ایاقلرنی قوللنمق معناسنه در یقال تنعّم قدمیه اذا ابتذلهما ﴿النعمة﴾ نونك فتحیله تنعمك معنای اولندن اسمدر رفاه وراحتله اولان دیرلکه دینور یقال هو فی النعمة ای الرفاه ﴿النعمة﴾ نونك كسریله و﴿المنعم﴾ مقعد وزننده مصدرلردر ناز ونعیم ایچره خوشحال اولمق معناسنه در یقال نعم الرجل ونعم نعمة ومنعما من الباب الرابع والاوّل والثانی ونعم عیشه اذا رفه ویقال هذا منزل ینعمهم بالحركات الثلاث ویقال ینعمهم كیكرمهم ای كثیر النعمة موافق ﴿التناعم﴾ تفاعل وزننده تنعّم وترفّه معناسنه در یقال تناعم الرجل بمعنی تنعّم ﴿المناعمة﴾ مفاعله وزننده تنعّم معناسنه در یقال ناعم الرجل اذا تنعّم وبرآدمی مرفّه ومنعم قلمق معناسنه در یقال ناعمه اذا رفهه وایپی محكم بوكمك معناسنه در تقول ناعم حبلك ای احكمه ﴿التنعیم﴾ تفعیل وزننده برآدمی نعمتلندیروب رفاه وراحتده قلمق معناسنه در یقال نعمه اذا رفهه وبریره یالین ایاق وارمق معناسنه در یقال نعمهم اذا اتاهم حافیا وبرآدمك جوابنده نعم دیمك معناسنه در یقال نعم فلانا اذا قال له نعم وتنعیم مكه یه اوچ یادرت میل مسافه ده برموضع اسمیدر بیت شریفه حلال اولان اطراف محللرك اقربیدر صاغ طرفنده جبل نعیم وصول جانبنده جبل ناعم نام طاغلر اولمغله تنعیم ایله تسمیه اولندی انده اولان وادینك اسمی نعماندر ﴿الناعمة﴾ و﴿المناعمة﴾ میمك ضمی وعینك كسریله و﴿المنعّمة﴾ معظمه وزننده نازو نعیمله پرورده اولان خوش عیش وخوش غدا خاتونه دینور یقال جاریة ناعمة ومناعمة ومنعمة ای حسنة العیش والغذاء وناعم ومناعم ومتناعم تروتازه وهموار ومستقیم نباته دینور یقال نبت ناعم ومناعم ومتناعم ای سواء وناعم نرم ولطیف نسنه یه دینور یقال ثوب ناعم ای لین وناعمه باغچه یه ومرغزاره دینور روضه معناسنه ﴿التنعیمة﴾ تای مفتوحه ایله برشجر آدیدر كه یپراقلری بغایت تروناز ك ومطرّا اولور حالا بودیارلرده كل ابریسیم دیدكلری اوله جقدر ﴿المنعّم﴾ معظم وزننده بودخی نرم ولطیف ونازك نسنه یه دینور یقال كلام منعم ای لین ﴿النعمی﴾ بشری وزننده نعمت ونعیم ویدبیضاء صالحه معنالرینه دركه آنفا ذكراولندیلر ونعامی ونعام معناسنه دركه سیذكر ﴿النعماء﴾ نونك فتحی ومدّایله بودخی نعمه كبی یدبیضاء صالحه معناسنه دركه تفصیل اولندی ﴿الانعام﴾ همزه نك كسریله نعمت احسان ایلمك معناسنه در یقال انعم الله النعمة علیه وانعمه بها ای احسن وبرآدمی مسرور وفرحناك ایلمك معناسنه كلور ومنه یقال انعم الله بك عینا ای اقربك عین من تحبّه او اقرّ عینك بمن تحبّه یعنی سنك دیداركله سودیكك آدمك كوزینی روشن ایلسون یاخود سنك كوزكی سودیكك كسه نك دیداریله روشن ایلسون نته كه ثلاثیدن وباب رابعدن نعم الله بك عینا ونعمك عینا دخی بومقامده ایراد اولنور وبونلرك اعرابلری عنقریب مشروحدر وانعام زیاده قلمق معناسنه مستعملدر یقال انعم ان یحسن ای زاد وبرنسنه ده مبالغه ایلمك معناسنه در امعان كبی یقال انعم فی الامر اذا بالغ وبریره یالین ایاق وارمق معناسنه در یقال انعمهم اذا اتاهم حافیا وبرنسنه یی تروناز ك وتاب وطراوتلو قلمق معناسنه مستعملدر ومنه قولهم انعم الله صباحك ای بجعله ذا نعومة ولین وطراءة * شارح دیركه بونده امر صیغه سیله انعم صباحا وانعم مساء وتخفیفله عم صباحا دخی دیرلر صباحك خیر اولسون مقامنده ﴿النعیم﴾ امیر وزننده نعمت معناسنه دركه ذكر اولندی ونعیم الهی خدای متعالك مخلوقه احسان ایلدیكی عطیه دن عبارتدر یقال مازال علیك نعیم الله ای عطیّته ﴿النعمة﴾ نونك ضمیله انعام كبی كوزی ایدین قلمق معناسنه مستعملدر یقال نعم الله بك عینا ونعمك نعمة من الباب الرابع ای اقرّ الله بك عین من تحبّه او اقر عینك بمن تحبه ویقال نعم عین ونعمة عین ونعام عین ونعیم عین بفتح النونات ونعمی عین ونعامی عین ونعام عین ونعم عین ونعمة عین بضم النونات ونعمة عین ونعام عین بكسر النونات ای افعل ذلك انعاما لعینك واكراما یعنی بن بوایشی سكا محضا محبت واطاعتمدن ناشی ایشلدم تاكه مشاهده ایلدكده دیده لرك روشن اوله وبونلرك جمله سی مهجورا مضمر اولان فعل ایله منصوبلردر * مترجم دیركه نهایه ده مطرّف نعم الله بك عینا تركیبنی تجویز ایلیوب انعم الله عینا تركیبنی تصویب ایلمشدر لكن زمخشری بك لفظنده بایی تعدیه وعینا كلمه سنی مفعول اولان كافدن تمییز ایلمكله توجیه وتصحیح ایلدی پس معنا نعمك الله عینا دیمكدركه نعم عینك واقرّ ها سبكنده در واقرّ بك عین من تحبه معناسنه كوره نعم متعدی اولمغله عینا لفظی مفعولی اولوب وتنوین مضاف الیهدن عوض اولور ووجه مذكور اوزره بعضا جارّی حذف وفعلی ایصال الله نعمك عینا دخی دیرلر وانعم الله بك عینا قولنده معنای اوّله كوره

مطلب

باء حرفی زائده اولور وانعام نعیمه داخل اولمق معناسنه ده کلمکله بو معنا مراد اولورسه باء زائده اولمیوب تعدیه ایچون اولور مطرف ترکیب اولدہ تمیزی فاعل اوزره منتصب تخیل ایلمکله استنکار ایلشدر (النم) فتحتینله اغاج یشروب تاب وطراوت بولمق معناسنه در یقال نم العود نعما من الباب الرابع اذا اخضرّ ونضر وبر آدم خوشدل ومنبسط اولمق معناسنه در یقال نعمه تنعیما فنعم بذلك نعما ای قال له نعم فسر بذلك (النعامة) سحابه وزننده دوه قوشنه دینور مؤنثدر ومذکر اولور نعام اندن اسم جنسدر مفرد وجمعه اطلاق اولنور ومنه المثل * انت کصاحبة النعامة * اصلی بودر که نسوان عربدن بری بیکس وبی نوا اولمغله امور وخصوصنی عشیرت وجیرانلری تعهد ایدرلر ایدی برکون صحراده کشت وکذار ایدرکن بر دوه قوشی کوردیکه صعرور دیدکاری صمغ غلیظی اکل ایلمکله بوغازنده طیقانوب قالدیغندن حرکته بی مجال اولمش یاتور همان واروب اخذ وباشمغیله براغاجه بندایلدکدنصکره من بعد بر طرفه نقل وارتحال خصوصنده جیرانمك دوه‌لرینه احتیاجم قالمدی بار وبنکاهمی بوکه تحمیل ایدرم دیه‌رك ممنونا اوبه‌یه کلوب لسان استغنا ایله *من کان یحفنا ویرفنا فلیترك * یعنی بوآنه قدر امورمی تعهد وبکا عون واحسان ایدنلر من بعد فراغت ایلسونلر دیو بلند آواز ایله ندا ایلدی بعده چادرنی یقوب اثاث ورثاثنی نه حال ایسه نعامه‌یی بندایلدیکی شجریانه ایصال ایتدی مکر نعامه بوغازنده قلان غصه‌یی یودوب وبرتقریبله بندد خلاص اولمش اولمغله شمدی مزبوره بوحالی کوردکده حیران ونادم وپشیمان اولوب قالدی * پیاسه برنجه کیدرکن اوده‌کی بلغوردن چیقدی * هم نعامه‌دن محروم وهم اهل قبیله‌نك اعانتندن مأیوس اولدی مثل مزبور اعتماد اولنمیه‌جق نسنه‌یه اعتماد ایله خیبت وخسرانه دوچار اولان کمسه حقنده ضرب اولنور * مترجم دیرکه راغبك بیاننه کوره دوه‌یه تشبیهله بوقوشه نعامه اطلاق ایلدیلرکه نعم لفظندن اخذ ودوه‌دن بشقه اولدیغندن تغییر صورتله نعامه دیدیلر ونعامه ونعام بیابانه دینور وشول اغاجه دینورکه قویینك ایکی جانبنده اولان میللر اوزره ارقوری قورلرکه دولاب اوقی تعبیر اولنور ونعامه یدی رأس فرس اسمیدرکه حارث بن عباد وخالد بن نضلة الاسدی ومرداس بن معاذ الجشمی فرسیدرکه بوصمعر نام قمراغك دیشی دولیدر وعیینة بن اوس المالکی ومسافع بن عبد العزیز والمنفخر الغبری وقراص الازدی فرسلریدر ونعامه ایاغه یاخود طبانه اطلاق اولنور وطاغ تپه‌سنده سایبان کبی بنا اولنمش صلاج مقوله‌سنه دینورکه صعود ایدنلره استراحت ایچون بنا ایدرلر ونعامة الفرس اتك دماغنه یاخود اغزینه دینور ویوله دینور طریق معناسنه ونفس وذات معناسنه در وفرح وسرور معناسنه در واکرام معناسنه در وچاپك ومستعجل اولان پیك وساعی‌یه دینور وقویینك ایچنده طومالوب طوران یرلو قیایه دینور وبالدرده انجك کمیکنه دینور وظلمت معناسنه در وجهل ونادانی معناسنه در وبیابانده علامت ایچون نصب اولنسان نشانه دینور وقیو اوزره طوروب خلقه صو چکوب ویرن آدمه دینور ودماغی احاطه ایدن انجه دری‌یه دینور ونجد اولکه‌سنده بر موضع آدیدر ونعامه جماعت انسانی‌یه دینور ومنه قولهم شالت نعامتهم نته‌که شول ماده‌سنده بیان اولندی ونعامه حیره اولکه‌سنده حکمران اولنلرك علم مخصوصیدر تبع یمن ونجاشی حبشه کبی وبیهس نام کمسه‌نك لقبیدر وابو نعامه قطری بن الفجأه لقبیدر ونعامة الضبی اصحابدندر (النم) فتحتینله وبعضا عینك اسکانیله دوه وقیون قسمنه دینور بعضلر دوه‌یه تخصیص ایلدیلر جمعی انعام کلور وجمع الجمعی اناعیم کلور راغبك بیاننه کوره نعم دوه‌یه مخصوصدر زیرا عند العرب اعظم نعمتدر لکن جمعی اولان انعام دوه وصغر وقیون قسمنه اطلاق اولنور لکن ایچلرنده دوه اولمدقجه اطلاق اولنمز (النعام) و (النعائم) نونلرك فتحیله منازل قمردن بر منزل اسمیدر نعامه صورتنده‌در (النعامی) قصاری وزننده جنوب یلنه علی قول جنوب ایله صبا بیننده هبوب ایدن یله دینور عربستانده رطوبت وطراوته سبب اولدقلریچون (نعم) و (بئس) کلمه‌لری‌که افعال مدح وذمّ قسمندندر نعم مدح وبئس ذمّ ایچوندر بونلرده درت لغت وار * بری نعم در نونك فتحی وعینك کسریله‌که علم وزننده (٢) نعم در کسرتینله (٣) نعم در نونك کسری وعینك سکونیله (٤) نعم در نونك فتحی وعینك سکونیله بئس کلمه‌سی دخی بو منوال اوزره‌در وبونلر متصرّف دکللردر وعربلر ان فعلت فبها ونعمت دیرلر وقفا ووصلا آخرنده اولان تاء حرفی ساکنا ثابت اولور زیرا تاء تأنیثدر فبها کلمه‌سنده ضمیر معین اولان خصلت لفظنه راجعدر فبالخصلة ونعمت هی سبکنده‌در وکاه اولورکه نعم کلمه‌سنه ماء لاحق اولوب انکله صله‌دن اکتفا اولنور وبعضا عینی مفتوح اولور تقول دققته دقّا نعما بکسر النون والعین ای نعم مادققته * مترجم دیرکه نعم الرجل زید ونعم رجلا زید دیرلر زید ایو وکوزل کمسه‌در دیمکدر وبئس الرجل زید وبئس رجلا زید دیرلر زید کوتی ویرامز کمسه‌در دیمکدر واشبو * من توضأ للجمعة فبها ونعمت * حدیثنك تفسیرنده ابن اثیر دیدیکه ونعمت الفعلة والخصلة هی تقدیرنده‌در مخصوص بالمدح محذوفدر وباء فبها فعل مضمره متعلق اولمغله فبهذه الخصلة او الفعلة ینال الفضل

مطلب

سبكنده در وبنه ابن اثیر دیدیكه نعمـا اصلنده نعم مایدی ادغام اولنوب نعمـا دیدیلر بونده اولان ماء كلمه‌سی
نه موصوله در نه موصوفه در بلكه شیٔ تأویلنده اولمغله نعمابالمال قولی نعم شیئاالمال تقدیرنده در و باء حرفی زائده در
وزمخشری ﴿ ان الله نعما یعظكم به ﴾ آیت كریمه‌سنك تفسیرنده دیمشدركه نعما كلمه‌سـنده اولان ماء محتملدر كه
منصوب اولوب یعظكم كلمه‌سیله موصوف اولمغله نعم شیئا یعظكم به تقدیرنده اوله یاخود مرفوع اولوب یعظكم
كلمه‌سنه موصول اوله‌كه یعظكم كندیسنك صله‌سی اولور پس نعم الشیٔ الذی یعظكم به تقدیرنده اولور و مخصوص
بالمدح محذوف اولمغله نعما یعظكم به ذاك المأمور به دیمك اولور لكن كتب نحویه‌ده مقرردركه نعم كلمه‌سنك فاعلی
مظهر اولدقده البته لام جنس ایله محلی یاخود محلی بلام الجنس اولانه مضاف اولور بوصورتده ماء موصوله‌نك
فاعل اولمسی جائز اولمزمكركه ماء بورادە الذی معناسنه اولوب ومعرف بلام الجنس كبی ابهامی مشتمل اولمغله تاویل
اولنه وابن هشـام دیدیكه ماء نكرهٔ تامّه و تمیزدر وجمله انك صفتیدر وفاعل مسـتتردر نعم هو شیئا یعظكم به
تقدیرنده‌در وبعضلر ماء معرفهٔ موصوله در دیدیلر انتهی ﴿ النعمان ﴾ نونك ضمیله قانه دینور دم معناسنه شقایق
النعمان كه كلنجك چچكیدر حمرتندن ناشی اكا مضاف اولمشدر یاخود امیر حیره نعمان بن المنذر آنی حمایت ایلكله
كندیسنه مضاف اولدی ﴿ معرّة النعمان ﴾ مضرّة الثعبان وزننده شام اولكه‌سنده بر بلده‌در نعمان بن بشیر رضی الله
عنه خلال سفرده اورایه اوغرادقده اوغلو وفات ایدوب اورایه دفن ایلدكندن كندویه مضاف اولدی ﴿ النعمانون ﴾
اوتوز نفر اصحاب كرامدركه هپ نعمان اسمیله‌در ﴿ الانعمان ﴾ همزه‌نك فتحی وعینك ضمیله ایكی وادیدر یاخود
انعم ایله عاقل دیدكاری طاغلره تغلیبا اطلاق اولنمشـدر ﴿ النعایم ﴾ نون مفتوحه ایله نواحیٔ مدینه‌ده برموضعدر
﴿ نعمایا ﴾ نونك فتحی وآخرده یای تحتیه ایله برجبل آدیدر ﴿ الانعم ﴾ افلس وزننده عالیهٔ مدینه‌ده برموضعدر ﴿ نعم ﴾
نونك ضمیله رحبة بن مالك بن طوق قضاسنده برموضعدر وبرخاتون ودرت موضع اسمیدر ﴿ برقة نعمیّ ﴾ غرفة
تركیّ وزننده برق عربدن بربرقه‌در ﴿ النعمانیة ﴾ مصرده برقریه‌در وواسـط ایله بغداد میاننده بربلده‌در بونلرك
هربرنده كل تعبیراولنان چامورك معدنی واردر وسنجار قضاسـنده برقریه آدیدر ﴿ نعمان ﴾ سحبان وزننده جبل
عرفات ارقه‌سـنده بروادی اسمیدر كه نعمان الاراك دیمكله معروفدر آنده مسواك اغاجلری نابت اولور وكوفه
قربنده بروادی آدیدر وارض شامده نهر فراته قریب بروادی اسمیدر وتنعیم دیدكلری محلده بروادی وبشقه ایكی
موضع آدیدر ونعمان بن قراد ویعلی بن النعمان تابعیلریدر ﴿ ناعم ﴾ صاحب وزننده و ﴿ منعّم ﴾ محدّث وزننده
و ﴿ نعمان ﴾ عثمان وزننده و ﴿ نعمی ﴾ حبلی وزننده و ﴿ نعیم ﴾ زبیروزننده و ﴿ انعم ﴾ افلس وزننده و ﴿ تنعم ﴾ تنصر
وزننده اسـامیٔ رجالدندر ونعیم اون التی نفر صحابه اسمیدر ﴿ ینعم ﴾ یمنع وزننده برقبیله آدیدر ﴿ نعیمان ﴾ مصغر
بنیه‌سیله اسامیدندر نعیمان بن عمرو اصحاب بدردندر پك مزاح ولطیفه‌جی خوشطبع اولمغله مفخر انام علیه السلام
حضرتلرینی اكثری خنده ناك ایدرلرایدی ازجمله بركون امیر عسكر ابوبكر رضی الله عنه حضرتلریله برغزایه بالمعیه
عازم اولوب اثناء راهده اصحابدن سویبط بن حرمله‌یی مملوكدر دیه‌رك برتقریب ایله براعرابی‌یه اون مهار كنج دیشی
دوه‌یه بیع وتسلیم ایلدی حضرت ابوبكر استماع ایلدكده دوه‌لری یدندن اخذ واعرابی‌یه ردّ ایله سویبطی تخلیص
ایلدی فخر عالم علیه السلام حضرتلری وسائر اصحاب كرام بوقصه‌دن وافر زمان خنده ایلدیلر ﴿ التناعم ﴾ تفاعل
وزننده بربطن اسمیدر ﴿ المنعم ﴾ عینك ضمیله مؤلفك قاعده‌سی اوزره میم مفتوح اولور * وشـارحك تصحیحنه
كوره منبروزننده‌در سپوركه‌یه دینور ﴿ نعم ﴾ فتحتینله وبعضا عینی مكسور اولور ومعافی بن زكریا النهر وانی نقلی
اوزره نعام كه اشباعله‌در آنده لغتدر بلی كلمه‌سی كبی حرف جوابدر لكن نعم كلمه‌سی جواب وایجابده مستعملدر تركیده
اود وفارسیده آری معناسـنه‌در لاونعم معلومدر * شارح دیركه نعم لفظی حرفدر ملخص استعمالی بودركه
خبردن نصكره ذكر اولنورسه تصدیق وافعل ولاتفعل كلماتندنصكره اولورسه وعد واستبهامدنصكره اولورسه
اعلام ایچون اولور ﴿ نعامك ﴾ قصارك وزننده ومرادفیدركه نهایت سعی واقدامك دیمك اولور جابجا ذكر
اولنمشدركه بووزنده اولان ماده‌لر غایته دلالت ایدر كویاكه فعل مزبور نهایت سعی واقدامكله نائل اوله‌جغك
نعمتدر دیمكی تخییل ایدر یاخود نهایت نعمتك فعل مزبوردر اكر ایشلمز ایسك نعمتك ناقص اولمش اولور دیمكدر
یقال نعامك ان تفعل كذا ای قصارك ﴿ المنعام ﴾ محراب وزننده مبالغه اوزره انعام واحسان صاحبی آدمه دینور
یقال رجل منعام ای مفضال ﴿ النغم ﴾ نونك وغین معجمه‌نك فتحی وبعضا سكونیله كیزلو سـوزه دینور كلام خفی
معناسـنه مفردی نغمه‌در ونغم ونغمه غینلرك سكونیله ایرلامق معنـاسنه‌در فارسیده سرایدن مرادفیدر یقـال
نغم المطرب فی الغناونغم نغماونغمة من الباب الثانی والاول والرابع اذا تكلم فیه موسقیده اولان نغمه بوندن اسمدر

ونغم مشروبی آزجه ایچمك معناسنه‌در یقال نغم فی الشراب نغما بمعنی نغب (النغمة) غرفه وزننده بر ایچیم
صویه وسائر مشروبه دینور جرعه معناسنه جمعی نغم کلور صرد وزننده ویقال نغم نفسا یعنی پك آز اولمغله
برصولوقده ایچدی (التنغم) تفعل وزننده بودخی ایرلامق معناسنه‌در یقال تنغم فی الغنا بمعنی نغم (النقمة) نونك
کسری وفتحیله و (النقمة) فرحه وزننده عقوبتله اولان جزاء ومکافاته دینور جمعی نقم کلور کلم وزننده ونقم
کلور عنب وزننده ونقمات کلور کلمات وزننده یقال حلت به النقمة والنقمة وهی المکافاة بالعقوبة (النقم)
نونك فتحیله و (التنقام) تکلام وزننده عقوبتله جزا ایلمك معناسنه‌در یقال نقم منه ونقم نقما وتنقاما من الباب
الثانی والرابع اذا عاقبه وبر ایشی کریه وناخوش کورمك معناسنه‌در یقال نقم الامر اذا کرهه وتیرتیز اکل ایلمك
معناسنه‌در یقال نقمه اذا اکله سریعا (الانتقام) افتعال وزننده عقوبتله جزا ایلمك معناسنه‌درکه اخذ کینه ایلمك تعبیر
اولنور یقال انتقم منه اذا عاقبه (النقم) فتحتینله یولك اورته سنه دینور (الناقیة) رقاش بنت عامرك لقبیدر (ناقم) صاحب
وزننده بربطن پدری اولان عامر بن سعد بن عدی نام کمسه‌نك لقبیدر رقاش مزبوره‌نك پدریدر وناقم عمان شهرنه
مخصوص برجنس خرما اسمیدر (نقم) نونك ضمیله یمنده برقریه آدیدر (النقیمة) سفینه وزننده نقس وذات معناسنه‌در
یقال هومیمون النقیمة ای النقیبة * شارحك بیاننه كوره اصلی نقیبه‌در (نقمی) حبلی وزننده برموضع آدیدر (نقمی) جمزی
وزننده نواحیٔ مدینه‌ده برموضعدر (النکمة) تمره وزننده عظیم اولان نکبت ومصیبته دینور یقال اصابته النکمة ای النکبة
والمصیبة الفادحة (النم) نونك فتحی ومیمك تشدیدیله ناس بیننه نقل کلامله فساد القایدوب بری برینه دوشورمك
معناسنه‌درکه قوغجیلق ایلمك تعبیر اولنور یقال نم الحدیث نما من الباب الثانی والاول اذا رفعه اشاعة له وافسادا وورّش
بین الناس واغری ویلانه سوزی دوزوب قوشمق معناسنه مستعملدر یقال نم الکلام اذا زیّنه بالکذب ومسك
رایحه‌سی طاغلمق معناسنه مستعملدر یقال نمّ المسك اذا سطع ونمّ وصف اولور قوغجی‌یه دینور جمعی نمون
وانماء کلور مؤنثی نمه‌در (النموم) صبور وزننده و (النمام) شدّاد وزننده و (المنم) مجنّ وزننده بونلرده قوغجی‌یه
دینور نمومك جمعی نمّ کلور نونك ضمیله (النمیمة) سفینه وزننده اسمدر قوغجیلغه دینور * شارحك بیاننه کوره
نمیم دخی دینور هاسز یقال هو یمشی بالنمیمة ای برفع الحدیث واوق قبورینك سسنه اطلاق اولنور ویازو یازرکن
قلمدن مسموع اولان جزردی‌یه دینور وفسلدی فس فسنه اطلاق اولنورکه ایکی آدم فسلدی ایدرکن دوداقلرینك
فس فس اوتمسندن عبارتدر (النامّة) میمك تشدیدیله آهسته‌جه حسّ وحرکت معناسنه‌در یقال به
نامّة ای حسّ وحرکة وحیات نفس معناسنه مستعملدر ومنه یقال اسکت الله نامته ای اماته نته‌که همزه ایله نأمه
دخی مستعملدر (النمام) شدّاد وزننده برخوشبو نبات آدیدر ترکیده مارصمه دیرلر ریاحین انواعندندر بول
وحیضی مدرّ ورحمدن اولمش جنینی وصوغلجانلری مخرج وکهله‌یی مهلك وسکنجبین ایله برمثقالنی شرب
بالخاصه آری صوقمش کمسه‌یه نافعدر (النمنمة) زلزله وزننده یالدزلمق ونقش وتزیین ایلمك معناسنه‌در یقال
نمنمه اذا زخرفه ونقشه وروزکار طپراغك یوزینی یازی یازلمش طرزنده آلای آلای یول یول ایلمك معناسنه‌در یقال
نمنمت الریح التراب اذا خطته وترکت علیه اثرا کالکتابة (النمنم) و (النمنیم) نونلرك کسریله روزکارك طپراغك
یوزینه یازی نقشی کبی یول یول بسط ایلدیکی اثر ونشانه دینور (النمنم) هدهد وزننده وفلفل وزننده‌که نونلرك
کسریله اولور کنبح وتازه کمسه‌لرك طرنقلرنده اولان بیاضه دینور مفردلری نمنمه ونمنمه‌در (النمة) نونك کسریله
کهله‌یه علی قول قرنجه‌یه دینور (النمیّ) قیّ وزننده خیانت وعیب معناسنه‌در یقال به نمیّ ای خیانة وعیب
وچکی طاشنه دینور صنجة المیزان معناسنه ودشمنلك عداوت معناسنه‌در وطبیعت وسرشت معناسنه‌در وپوله
ومنقوره دینورکه باقردن اولور علی قول قورشون ایله یاخود باقر ایله مغشوش اولان اقچه‌یه دینور مفردی نمیه‌در هایله
جمعی نمامیّ کلور وانسانك اصل ومایه وجوهرینه دینور یقال هو کریم النمیّ وهو جوهر الانسان واصله وکس
وکمسه معناسنه مستعملدر یقال ما بالدار نمیّ ای احد (النمیة) هایله مؤنثدرکه ذکر اولندی واوکیك قوشنه
دینور فاخته معناسنه (النوم) لوم وزننده و (النیام) کتاب وزننده امزغنمق یاخود ایومق معناسنه‌در یقال
نام الرجل ینام نوما ونیاما من الباب الرابع اذا نعس اورقدو قزلك بالدری اتلو وطولغون اولمغله خلخال چقردامز
اولمق معناسنه مستعملدر یقال نام الخلخال اذا انقطع صوته من امتلاء الساق وپازار کاسد اولمق معناسنه مستعملدر
یقال نامت السوق اذا کسدت ویل دیکمك معناسنه مستعملدر یقال نامت الریح اذا سکنت وآتش سوینمك
معناسنه مستعملدر یقال نامت النار اذا همدت ودریا لیمانلمق معناسنه مستعملدر یقال نام البحر اذا هدا وثوب
اسکیمك معناسنه مستعملدر یقال نام الثوب اذا اخلق وبرآدم درکاه حقه تواضع وابتهال ومسکنت عرض ایلمك

معناسنه مستعملدر يقال نام الرجل اذا تواضع لله و حيوان اولمك معناسنه مستعملدر يقال نامت الشاة اذا ماتت
والى حرفيله برنسنه يه ياخود بركمسه يه سكون وآرامش وانس واطمينان بولمق معناسنه مستعملدركه بتون بتون آكا
نفسى ياتوب رام اولمق وآنكله آوينوب قالمقدن عبارتدر يقال نام اليه اذا سكن واطمأنّ (النيمة) نونك كسريله اسمدر
اويقويه دينور وبركيجه لك يجنه جك قوت وغدايه اطلاق اولنور لزوم علاقه سيله يقال ماله نيمة ليلة اى بيتة
(النائم) اسم فاعلدر جمعى نيام كلور نونك كسريله ونوّم ونيم كلور ركع وزنلرنده ونوّام ونيّام كلور رمّان وزنلرنده
ونوم كلور قوم وزنده ياخود بو اسم جمعدر قوم كبى مؤنثى نائمه در جمعى نوّم در ركع وزنده (النؤوم) صبور
وزنده و(النومة) همزه وزنده و(النوم) صرد وزنده و صفلردر مبالغه يى متضمنلردر مؤنثنده دخى نؤوم دينور
صبور وزنده (الانامة) همزه نك كسريله و(التنويم) تفعيل وزنده اويوتمق معناسنه در يقال انامه ونوّمه
اذا ارقده وانامه قتل معناسنه مستعملدر يقال انامه اذا قتله وقحط وشدّت ناسى قيروب يجورمك معناسنه مستعملدر
يقال انامت السنة الناس اذا هشمتهم وبرآدمى نائم بولمق معناسنه در يقال انام فلانا اذا وجده نائما (نومان)
سكران وزنده كه وصفدر چوق اويور اولان آدمه دينور وبونك استعمالى ندايه مخصوصدر يقال يانومان
اى كثير النوم (المنام) و(المنامة) ميملرك فتحيله اسم مكانلردر خوابكاه معناسنه يقال هذا منامه ومنامته
اى موضع نومه ومنامه قطيفه يه اطلاق اولنور تقول رأيته يقعد على المنامة اى القطيفة وسد وسكى تعبيراولنان
صفه يه اطلاق اولنور خوابكاه اولديغيچون يقال اتيته وهو قاعد على المنامة اى الدكان (المناومة) مفاعله
وزنده باب مغالبه ده استعمال اولنور اويقو خصوصنده يارشمق معناسنه تقول ناومنى فنمته نوما من الباب الاول
اى غلبته (الاستنامة) بودخى برآدمه آلشوب آنكله قرار وآرامش بولمق معناسنه در يقال استنام اليه اذا سكن
واطمأنّ ومواضعه ايله اويور شكلنده اولمق معناسنه در يقال استنام الرجل اذا ارى النوم من نفسه كاذبا (النومة)
نونك ضميله همزه وزنده وصفدركه ذكر اولندى ومبالغه صيغه سى اولور و(النويم) اميروزنده اويقوجى آدمه
دينور ومغفل ياخود بى نام ونشان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل نومة ونويم اى مغفل او خامل (النوام) غراب
وزنده اويقو باصمغه واويقو آغرلغنه دينور يقال يأخذه نوام اى يعتريه النوم (التناوم) تفاعل وزنده
مواضعة اويور شكلنى كوسترمك معناسنه در يقال تناوم الرجل اذا ارى النوم من نفسه كاذبا (التنوم) تفعل
وزنده احتلام اولمق معناسنه مستعملدر يقال تنوّم الرجل اذا احتلم (النائمة) اولومه اطلاق اولنور منيه معناسنه
شارح ديركه بوراده منيه نسخه لرى محرفدر صواب اولان ميته او لمقدركه اولو ديمك اولور نته كه جثه يه
ناميه اطلاق اولنور ونائمه يپلانه اطلاق اولنور حيه معناسنه (النيم) نونك كسريله بودخى قطيفه يه دينور يقال
نام على النيم اى القطيفة (المستنام) ميمك ضميله شول اوتوراقلو يره اطلاق اولنوركه آنده صوايركيلور اوله (منيم)
منيب وزنده و(نامين) آمين وزنده برموضع آديدر (النامة) حاله وزنده نسوان فرجنك قاعه سنه يعنى
ساحه سنه دينوركه اوتوراق يريدر (نومان) سكران وزنده برنبات آديدر (النهم) فتحتينله و(النهامة) سلامه
وزنده پك آچ كوزلو لكله اكل وشربه زياده سيله دوشكون اولوب شبع وغنا كلمزكرته سنده حريص ومشتهى اولمق
معناسنه در يقال نهم فى الطعام نهما من الباب الرابع ونهم على المجهول وهو افراط الشهوة فى الطعام وان لا يمتلئ عين
الاكل ولا يشبع وبرنسنه يه پك دوشكون آرزومند اولمق معناسنه در يقال نهم بكذا اذا اولع به (النهم) كتف
وزنده و(النهيم) اميروزنده (المنهوم) اصلا طويمق بيلميان آچ كوزلو حريص وشرهمند آدمه دينور ومنهوم
برنسنه يه پك دوشكون آرزومند آدمه دينور يقال هو منهوم بكذا اى مولع به (النهمة) تمره وزنده حاجت معناسنه در
يقال قضى نهمته اى حاجته وبرنسنه يه دركار اولان شهوت تامّه وهمت بالغه يه دينور يقال استوفى منه نهمته
اى بلوغ همته وشهوته ونأمه معناسنه دركه كومورد نمكه دينور يقال سمعت نهمة الاسد والرجل اى نأمته ونهم ونهيم
معناسنه دركما سيذكر (النهم) وهم وزنده ضيق نفسله قتى قتى صولومق معناسنه در يقال نهم الرجل نهما
من الباب الثانى اذا نحم ونهم ونهيم حيقره رق تهديد ايله زجر وآزار ايلمك معناسنه در يقال نهمه نهما ونهيما من الباب الثانى
اذا صات عليه وتوعّده وزجره ونهم ونهيم ونهمه دوه يه يوريمك ايچون آزار ايله حيقرمق معناسنه در يقال
نهم ابله نهما ونهيما ونهمة من الباب الثالث والثانى اذا زجرها بصوت وچقل طاشى مقوله سنى فسكه ايله بركمسه يه
آتمق معناسنه در يقال نهم بالحصى اذا خذفه (المنهام) محراب وزنده شول دوه دركه زجر ايله منزجر
اولوب كيدر اوله جمعى مناهيم كلور (النهام) و(النهامىّ) نونلرك حركات ثلاثى ويانى نسبتله دمورجى يه دينور
حدّاد معناسنه ودولكره دينور (النهمة) مرحله وزنده دولكر ايشليه جك موضعه دينور (النهامى) نونك

کسریله بعضلرك قولنه کوره پاپاسه دینور راهب وصاحب دیر معناسنه نونك ضمیله ده لغتدر وسهل وآسان یوله دینور یقال طریق نهامیّ ای سهل ﴿نهم﴾ نونك کسریله ابن ربیعه درکه بر بطن پدریدر ﴿نهم﴾ نونك ضمیله بر شیطان یاخود مزینه قبیله سنه مخصوص بر صنم آدیدرکه عبدنهم دیدکاری کمسه لری انکله تسمیه ایلدیلر ﴿نهم﴾ زفر وزننده ابن عبدالله بن کعب بن ربیعة بن عامر بن صعصعه بر بطندر ﴿النهام﴾ غراب وزننده بر کونه قوش آدیدر علی قول بیقوشه دینور وکشیشه دینور راهب معناسنه ﴿النهام﴾ شدّاد وزننده و﴿النهامة﴾ شدّاده وزننده ارسلانه دینور ونهام آچق وواضح یوله دینور ﴿المناهمة﴾ مفاعله وزننده بر آدم ایله بیله جه حیقرمق معناسنه در یقال ناهمه اذا اخذ معه فی النهیم ای الصوت ﴿النیم﴾ نونك کسریله نعمت تامّه معناسنه در یقال به نیم ای لعمة تامة وکندیسیله انس وآرام واطمینان اولنان آدمه دینور یقال رجل نیم ای یستنام الیه ویونس به وبر شجر آدیدرکه اندن قواطه وچناق اتخاذ اولنور ویومشق ولطیف وملایم نسنه یه دینور حسی اولسون ثوب کبی ومعنوی اولسون عیش وزندکانی کبی ویل اسوب اوغرامغله قوملق اوزره ظاهر اولان یول یول طریقه لره دینور واسکی کورکه دینور یقال جاء وعلیه نیم ای فروخلق ﴿منیمون﴾ میمك فتحیله مصرده بر قضا اسمیدر تجز النون بعونه تعالی

فصل الواو

﴿فصل الواو﴾ ﴿الوأم﴾ قتال وزننده و﴿المواءمة﴾ مقاتله وزننده بر آدمه موافقت ایلك یاخود مباهات ایلك معناسنه در یقال واءمه وآءما ومواءمة اذا وافقه اوباهاه ومنه المثل * لولا الوأآم لهلك الانام * وفسر بالمعنیین الاول ظاهر والثانی لیسوا یأتون بالجمیل خلقا وانما یفعلونه مباهاة وتشبها یعنی موافقت معناسنه کوره ناسك بری بریله انس والفتده وسائر معاملاتده موافقتلری اولمسه مصلحتلری مضمحل وکندیلری تلف وپریشان اولورلر وثانی یه کوره اهل کرم که لطف واحسانی عن طبع ایدرلر وجبلتنده مکارم اولمینلر انلره تشبه وتباهی جهتیله ایدرلر اکر بومقوله لر وجه مذکور اوزره تقلید ایله سائره مباهات ایلمسه لر رشك وحسدلرندن هلاك اولورلر مترجم دیرکه بعض امهاتده فخر ومباهات معناسنه اشبو لولا الوأآم لهلك اللئام عنوانیله مرسومدر ﴿التوءمان﴾ تای فوقیهٔ مفتوحه ایله ایکیز اولان ایکی ولده دینور هر برینه توءم دینور مؤنثی توءمه در جمعی تواءم در قشعم وقشاعم کبی وتوأآم در غراب وزننده یقال هماتوءمان وهذا توءم وهذه توءمة جوهری اشبو توءم ماده سنی تاء فصلنده ذکر ایلمکله وهم ایلمشدر * شارح دیرکه مؤلف بونی تاء فصلنده دخی ذکر ایلدی زیرا بعضلر تانك اصلیه اولمسنه وبعضلر واودن منقلب زائده اولمسنه ذاهب اولدیلر قول ثانی یه کوره موافقت معناسندن مأخوذ اولور انتهی وصالح بن نبهان که مولی التوءمه دیمکله معروفدر تابعیندندر وتوءمان بر جنس اوت آدیدرکه صغیر وثمری کمونه شبیه اولور ﴿الاتأم﴾ همزه نك کسریله ایکیز طوغورمق معناسنه در یقال اتأمت المرأة اذا ولدت اثنین فی بطن ﴿المتئم﴾ محسن وزننده ایکیز طوغوران خاتونه دینور ﴿المتواءم﴾ متوافق ومتناسب معناسنه در یقال غنیّ المطرب غناء متوائما ای متوافقا ومتناسبا لم تختلف الحانه ﴿الموأم﴾ معظم وزننده بیوك باشلو آدمه دینور یقال رجل موأم ای العظیم الرأس وزشت خلقت وبد منظر آدمه دینور یقال رجل موأم ای مشوّه الخلق ﴿التوءیم﴾ تفعیل وزننده حق تعالی بر آدمی چرکین وبد خلقت قلمق معناسنه در یقال وأمه الله توءیما ای شوّه خلقه ﴿توءم﴾ جوهر وزننده حبش قبائلندن بر قبیله آدیدر ﴿الوأم﴾ واوك فتحی وهمزه نك سکونیله بغایت اسّی وکرمناك اوه دینور کرك قاره اواولسون وکرك صوبه لی واوجاقلی مقوله سی اولسون یقال بیت وأم ای دفیٔ ﴿الوأمة﴾ فتحاتله شول آدمه دینورکه بر ایشی ایشلیوب وغیرك ایشلدیکنی حکایه ایدر اوله یعنی سائرده بونی بنم کبی ایدر یاخود ایتدی دیو نقل ایدر اوله یقال رجل وأمة ای یعمل ویحکی مایصنع غیره ﴿الموأمة﴾ معظمه وزننده تپه سز اولان توغلغه یه دینور ﴿الوثم﴾ واوك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله بر نسنه یی طوز کبی دوکوب اوفاتمق معناسنه در یقال وثمه وثما من الباب الثانی اذا کسره ودقه وآت طرنغیله یری اوروب سوکمك معناسنه در یقال وثم الفرس الارض اذا رجمها بحوافره و﴿وثم﴾ و﴿وثام﴾ کتاب وزننده ایاغی طاش کسوب قناتمق معناسنه در یقال وثمت الحجارة رجله وثما ووثاما اذا ادمتها و﴿وثم﴾ و﴿وثیمه﴾ بر یکدرمك معناسنه در تقول ثم للوثیمة بالامر ای اجمع لها ﴿الوثیمة﴾ سفینه وزننده طاشلره دینور حجاره معناسنه واوتلق کومه سنه وبغدای کومه سنه دینور ووثیمة بن موسی محدّثدر ﴿الوثیم﴾ امیر وزننده کوده سی صمصیق طقناز آدمه دینور یقال رجل وثیم ای المکتنز لحما ﴿الوثامة﴾ کرامه وزننده طقناز کوده لو اولمق معناسنه در یقال وثم الرجل وثامة من الباب الخامس اذا کان وثیما ﴿المیثم﴾ منبر وزننده متانت واستحکامندن یری شدتله چکنار اولان جزمه یه ودوه طبانه دینور یقال خفّ میثم ای شدید الوطئ وبر رجل آدیدر ﴿الوثم﴾ فتحتینله آزلق قلت معناسنه در یقال وثمت ارضنا وثما من الباب الرابع اذا قلّ نباتها

ویقال فی التعجب ماأوثمها ای ماأقل رعیها (المواثمة) مفاعله وزننده ایاقلری یره بریکدروب کندویی آثار کبی
پرتاو ایدەرك سکرتمك معناسنه‌در یقال واثم فی العدو اذا ضاربکانه یدمی بنفسه (الوجم) جمیله کتف وزننده
و(الواجم) صاحب وزننده شدّت حزن وغمدن چهره‌سی منقبض اولوب باشنی یره دیکوب خموش وایسم طوران
آدمه دینور تقول رأیته وهو وجم وواجم ای عبوس مطرق لشدّة الحزن (الوجم) رجم وزننده و(الوجوم)
قعود وزننده غیظ وانفعالدن ناشی سکوت ایدوب طورمق معناسنه‌در یقال وجم الرجل وجما ووجوما
من الباب الثانی اذا سکت علی غیظ وبرنسنه‌دن خوشلنمیوب یکرنمك معناسنه‌در یقال وجم الشیء اذا کرهه
وبرآدمك کوکسنه اورمق معناسنه‌در یقال وجم فلانا اذا لکزه ووجم چولپه وکتز آدمه دینور یقال رجل وجم
ای ردیء ویقال هو وجم سوء ای رجل سوء یعنی یرامز وبدکار وبدکردار کمسه‌در ووجم وفتحتینله جابجا تپه‌لر
اوزره طاشلردن یغلمش اویوغه دینورکه یول بیلك ایچون یاپیلان اویوقلردن اغلظ واطول اولور وبونلر عاد
قومندن قالمشدر جمعی اوجام در بعضلر دیدیکه اوجام شول بنالره دینورکه صحرالرده انلر ایله جهت وجانب
ادراك واستدلال اولنور ووجم خوفدن ناشی سکوت ایلك معناسنه اولور تقول لم اجم عنه ای لم اسکت عنه
فزعا (الوجیم) امیر وزننده پك اسّی کونه دینور یقال یوم وجیم ای شدید الحرّ (الوجمة) تمره وزننده
یکرمی درت ساعتده براوکون یمك یمکه دینور وجبه کبی یقال یأکل وجمة ای وجبة وبرموضع آدیدر
(الوجمة) فتحاتله عارلنه‌جق صفت وخصلته دینور یقال یتو فی الوجمة ای المسبة (الاوجم) احمر
وزننده قوملغك کوم وفراوان یرینه دینور (الوجم) فتحتینله بخیل وناکسه دینور یقال رجل
وجم ای بخیل ولئیم وفرومایه اوله‌رق خفیف الجسم آدمه دینور یقال رجل وجم ای الخفیف الجسم اللئیم
(المیجمة) مکنسه وزننده طوقمغه دینور کذین معناسنه میجنه دخی دینور * مؤلف فارسی ایله تفسیر ایلدی
وکذین کزین معربیدر (الوجیمة) سفینه وزننده آفته اوغرامش علف وحبوباته دینور (الوحم) واوك وحای
مهمله‌نك فتحیله کبه خاتونلر آش ویرمك معناسنه‌درکه درلو درلو نسنه‌لره اشتها ایدرکما سیذکر یقال
وحمت الحبلی کورث یورث ووجل یوجل وحما وهو شدّة شهوة الحبلی لمأکل ووحم خاتونك آش یردیکی
نسنه‌یه‌ده دینور وجاعه ومطلقا هرنسنه‌یه آرزو واشتهاء ایلك معناسنه‌در یقال وحم الجماع وغیره
اذا اشتهی وقوش اوچرکن قنادلری سسلنمکه دینور تقول سمعت وحم الطیر ای خفیفه (الوحام) کتاب
وسحاب وزنلرنده معنای اوّلدن اسمدر کبه نسوانك آش یرمه حالتنه دینور یقال بها وحام ای شهوة علی الحبل
مترجم دیرکه کتب طبیه‌ده مشروح اولدیغی اوزره بونك سببی مثلا حامل اولان خاتونك طمثی بدننده قالوب خلط
ردی اولمغله ابتدای حلده مخالف نسنه‌لر آرزو ایدر کومور وچامور مقوله‌سنه دخی اشتها ایدر بعده طمث جنینه
غدا اولمغله اول حالت زائل اولور وبو حالت بعض آدملرده دخی اولور کیمی طپراق وکیمی کرمیت یمکه مبتلا
اولور اکا دخی وحام دینور سببی طبیعی معتاده مخالف اخلاط ردیّه‌در (الوحمی) سکری وزننده آش یرن
کبه خاتونه دینور جمعی وحام کلور واوك کسریله ووحامی کلور سکاری وزننده (التوحیم) تفعیل وزننده
آش یرن خاتون ایچون عادت عرب اوزره قیون بوغزلیوب کوکلی استدیکنی کندیسنه یدرمك معناسنه‌در تفعیل
ازاله ایچوندر بدویه‌لر اکثری اته آش یرلر ایمش یقال وحّم فلانة اذا ذبح لها واطعمها ماتشتهی وقیرلمش آصمه
چبوغندن صو ترشح ایلك معناسنه‌در یقال وحّم العود اذا نطف منه الماء مکسورا (الوحیم) وجیم وزننده
ومرادفیدرکه پك اسّی کونه دینور یقال یوم وحیم ای وجیم (الوخم) واوك فتحی وخای معجمه‌نك سکونیله و(الوخم)
کتف وزننده و(الوخیم) امیر وزننده و(الوخوم) صبور وزننده هضمی کوج ثقیل وکثیف آدمه دینور جمعی
وخامی کلوری سکاری وزننده وخام کلور واوك کسریله واوخام کلور وخامی ووخام کتف وزننده اولان وخك
ووخیمك جمعیدر واوخام اوّلك وثانینك جمعیدر یقال رجل وخم ووخم ووخیم ای ثقیل (الوخامة) سلامه وزننده
و(الوخومة) و(الوخوم) واولك ضمیله برکمسه ثقیل وناکوار اولمق معناسنه‌در یقال وخم الرجل وخامة
ووخومة ووخوما من الباب الخامس اذا کان وخیما کذلك طعام هضمی کوج وثقیل وناکوار اولمق معناسنه‌در یقال
وخم الطعام اذا کان وخیما (الوخام) سحاب وزننده و(الوخوم) صبور وزننده و(الوخمة) فرحه وزننده
و(الوخمة) جزه وزننده و(الوخیمة) سفینه وزننده و(الموخمة) محسنه وزننده و(الموخمة) محمده وزننده هواسی
آغر وفنا اولمغله مرعاسی دوابّه یرامز اولان ارضه دینور یقال ارض وخام ووخوم ووخمة ووخمة ووخیمة وموخمة
وموخمة اذا کانت لاینجع کلاها (الوخیم) امیر وزننده ثقیل آدمه دینورکه ذکر اولندی وثقیل اولمغله مزاجه

صالح و موافق و نافع اولمیان طعامه دینور یقال طعام وخیم ای لا یوافق (التوخم) تفعل وزننده و (الاستیخام)
بر طعامی ثقیل و ناکوار بولمق و ثقیل عد ایلمك معناسنه در یقال توخم الطعام و استوخمه اذا لم یستمرئه (التخمة)
همزه وزننده بر علت آدیدر که ثقیل و ناموافق طعام اکلندن عارض اولور و اشعارده خانك سکونیله کلمشدر
لسانمزده تخمه اولمق و امتلا اولمق تعبیر اولنور جمعی تخم کلور صرد وزننده و تخمات کلور بونك اصلی وخمه در
(التخم) تانك فتحیله اصلی وخم ایدی تخمه اولمق معناسنه در یقال تخم الرجل و تخم تخما من الباب الثانی و الرابع
اذا اتخم (الاتخام) همزه نك و تای مشدده نك کسریله بودخی تخمه و امتلا اولمق معناسنه در یقال اتخم الرجل
بمعنی تخم بونك اصلی اوتخم ایدی (الاتخام) همزه نك کسریله تخمه ایلمك معناسنه در یقال اتخم فلانا الطعام
اذا صیره متخما و بونك اصلی اوخم ایدی (المتخمة) مصنعه وزننده تخمه اولمغه باعث اولان طعامه دینور یقال
هو متخمة ای یتخم منه (المواخمة) مفاعله وزننده باب مغالبه دندر تخمه اولقده یارشمق معناسنه در تقول واخمنی
فوختته کوعدته ای کنت اشد تخمة منه اعراب قسمنك عجایب مباحثه لری اولور (الوخم) فتحتینله
باسوره شبیه بر علتدر که ناقه نك فرجنده حادث اولور (الوخمة) فتحاتله وخم علتنه اوغرامش ناقه یه دینور یقال
ناقة وخمة ای بها وخم (ودم) واوك فتحی و دالك سکونیله بر رجل علمیدر و تغلب قبیله سندن منشعب کلب
قبیله سندن بر بطن آدیدر وجشم بن ودم بن بلی قضاعه نسبنك رجالندندر (الوذم) واوك و ذال معجمه نك فتحیله
فضل و زیاده معناسنه در یقال به وذم ای زیادة و سکیله دینور که بدنده چیقار ثؤلول معناسنه در و خایه ایله بیله جه
ذکره دینور و شول سکیل تعبیر اولنان دانه جکلره دینور که ناقه نك رحمنده ظهور ایدوب دولدن منع ایدر و قوغه نك
کوشه لریله اغاجنك ارالغنه بند ایلدکلری تصمه لره دینور و بر رجل آدیدر و مصدر اولور قوغه نك ذکر اولنان
تصمه لری قوپمق معناسنه در یقال وذمت الدلو وذما من الباب الرابع اذا انقطع وذمها (الایذام) اکرام وزننده
قوغه یه وذم باغلمق معناسنه در یقال اوذم الدلو اذا شدها بالوذمة و برکسه کندی اوزرینه حجی واجب قلمق
معناسنه در یقال اوذم الحج اذا اوجبه علی نفسه (الوذمة) فتحاتله بغرسغه و اشکنبه یه دینور جمعی وذام کلور و اوك
کسریله (الوذیمة) سفینه وزننده بیت الله الحرامه کوندریلان هدیه و برکزاره دینور جمعی وذایم کلور (التوذیم)
تفعیل وزننده کلبك معلم اولدیغی بیلنمك ایچون بیوننه قایشدن قلاده کچورمك معناسنه در یقال وذم الکلب
اذا شد فی عنقه سیرا لیعلم انه معلم و زیاده قلمق معناسنه در یقال وذم علی الخمسین اذا زاد و بر نسنه یی قیمه قیمه کسوب
طوغرامق معناسنه در یقال وذم الشیء اذا قطعه تقطیعا (الوذماء) حمراء وزننده طوغورمز اولان حیوانه دینور عاقر
معناسنه (الوذائم) منذور اولان امواله دینور تقول مالی وذائم ای کله منذور فی سبیل الله (الورم) فتحتینله
عضو بدنده بر عارضه سببیله تحدث ایدن شیشه دینور یقال به ورم ای نتوء و انتفاخ و مصدر اولور شیشمك
معناسنه یقال ورم جلده یرم کورث یرث اذا انتفخ و ورم انف طارلمقدن کنایه در یقال ورم انفه اذا غضب و نبات
طولغون و بویلو اولمق معناسنه مستعملدر یقال ورم النبت اذا سمق (التورم) تفعل وزننده بودخی اعضا شیشوب
قبارمق معناسنه در یقال تورم جلده اذا انتفخ (التوریم) تفعیل وزننده بر عضوی اوروب شیشیرمك معناسنه در
تقول ورمته اذا صیرته ذا ورم و اویکه لندرمك معناسنه در تقول ورمت انفه اذا اغضبته کذلك توریم انف تکبر
و تعظم معناسنه مستعملدر یقال ورم بانفه اذا شمخ و تکبر (الایرام) همزه نك کسریله ناقه نك ممه سی شیشمك
معناسنه در یقال اورمت الناقة اذا ورم ضرعها (الاورم) احمر وزننده ناس معناسنه در علی قول چوق ناسه
دینور و جمعیتلو عظیم عسکره یاخود جراد کبی پك منتشر و مبسوط اولان عسکره دینور اورم الکبری و اورم
الصغری و اورم البرامکه و اورم الجوزاء حلب قضاسنده درت قریه در اورم الجوزاء دیدکلری قریه ده اعاجیب
دهردن بر اعجوبه وار درکه اول قریه یه مجاور اولان قریه لردن قریهٔ مزبوره طرفنه کیجه ایچره نظر اولندقده
انده اولان هیکلده آتش شعله سی مشاهده اولنور لکن هیکل مرقومه کلندکده اصلا آتشه و شعله یه
متعلق حالت مشهود اولمز * شارح دیرکه بونك نظیری العهدة علی الناقل مصرده اولان اهرامك
بو قاریسندن نظر اولنسه اشاغیده صف اندر صف قبور مشاهده اولنور و اشاغی ایندکده قبوردن اثر و نشانه
کورنمز (المورم) مجلس وزننده اغزده دیش بته جك یره اطلاق اولنور ابتدا بتمکه باشلدقده ورمناك اولدیغیچون
(المورم) معظم وزننده شیشمان آدمه دینور (الوزم) عزم وزننده بورج اودمك معناسنه در یقال وزم الدین
یزم وزما اذا قضاه و آزجه نسنه یانه اولقدرجه نسنه جمع ایلمك معناسنه در یقال وزم الرجل اذا جمع قلیلا الی مثله
و بر نسنه یه کدك کدمك معناسنه در یقال وزمه اذا ثلمه و منه یقال وزم فلان فی ماله وزمة علی بناء المفعول

اى ذهب منه شئ كاسيذكر يعنى مالندن بر مقدار كتمكله رخنه لندى ويكرمى درت ساعتده براوكون طعام يمك معناسنه دز يقال يزم الرجل اى يأكل فى اليوم مرّة الى غد و برباغ اوتلغه وسبزه يه دينور ومقدار معناسنه در وزمه كبى وطوشنجيل قوشى كندى يواسنده جمع ايلديكى اته دينور ووقتنده ظهور ايدن شيئه دينور ﴿التوزيم﴾ تفعيل وزننده برآدم يكرمى درت ساعتده براوكون يمكه نفسنى آلشدرمق معناسنه در يقال وزّم نفسه اذا كان يأكل وزما ﴿الوزيمة﴾ سفينه وزننده بودخى برباغ سبزه يه دينور ﴿الوزيم﴾ وزيمه معناسنه در وكار وچكركه مقوله سنك پصدرمه سنه دينوركه قوريدوت دوكدكدنصكره ياغله خلط ايدوب بدويلر اكل ايدر وتنجره ده قلان شوربا بقيه سنه دينور وهر شيئك بقيه سنه دينور وبريانه وكبابه دينور شواء معناسنه ﴿الوزمة﴾ تمره وزننده مقدار معناسنه در وزم كبى يقال قليل الوزم والوزمة اى المقدار ومنه وزم فلان فى ماله وزمة كماذكر ﴿الوزام﴾ كتاب وزننده سرعت معناسنه در ﴿الوزّام﴾ شدّاد وزننده كودەسى اتلو ملحم آدمه دينور ﴿المتوزّم﴾ اسم فاعل بنيه سيله اياغنى يره پك پك باصه رق يورر اولان آدمه دينور ﴿الموتزم﴾ اسم مفعول بنيه سيله ارضه اطلاق اولنور ﴿الوازم﴾ صاحب وزننده ابن ذرّ الصحابيدر ﴿الوسم﴾ رسم وزننده بدنه باصلمش داغه دينور جمعى وسوم در يقال بجنب الدابة وسم اى اثر الكىّ ووسم وسمه وعد وعده وزنلرنده مصدر اولورلر داغلمق وتمغالمق معناسنه يقال وسمه وسما وسمة من الباب الثانى اذا كواه وسمه نشان ايچون حيوانه باصلمش تمغايه دينوركه كوناكون صورت اوزره اولور وسام دخى دينور كتاب وزننده يقال ماسمة دابّتك ووسامها وهو ماوسم به الحيوان من ضروب الصور * شارح ديركه كوفيونه كوره اسم لفظنك اصلى وسم در معناى مزبورندندر ﴿الميسم﴾ ميمك كسريله داغلغى يه دينور جمعى مواسم ومياسم كلور يقال وسم دابّته بالميسم اى بالمكواة وميسم اسم اولور يعنى داغ وتمغانك اسمى اولور ودلبرلك چهره سنده اولان حسن وجمال اثرينه وآننه دينور يقال امرأة ذات ميسم اى عليها اثر الجمال واصحابدن مسلم بن خيشه نك اسم قديميدر فخر انام عليه السلام حضرتلرى استهجان ايدوب مسلم ايله تسميه بيورديلر ﴿الموسم﴾ مجلس وزننده اسم زماندر وقت علامت معناسنه در حجاجك بهرسنه هنكام اجتماعلرنده غالب اولدى يقال حان موسم الحج اى مجتمعه ﴿التوسيم﴾ تفعيل وزننده حجاج موسم حجه حاضر اولمق معناسنه دركه اول هنكامده مجتمع اولمقدن عبارتدر يقال وسم الحاجّ اذا شهد الموسم ﴿التوسّم﴾ تفعل وزننده بر نسنه يى علامتلرندن ظنّ صحيحله ادراك ايلك معناسنه در فطانت وفراست كبى يقال توسّم الشئ اذا تخيله وتفرّسه واوّل بهار يغموريله نابت اولان چاير اراشدرمق معناسنه در يقال توسّم الرجل اذا طلب كلأ الوسمىّ ﴿الوسمة﴾ تمره وزننده و ﴿الوسمة﴾ فرحه وزننده چويت يپراغنه دينور ورق النيل معناسنه على قول بربشقه نبات آديدركه يپراغيله خضاب اولنور وقوّت محلله صاحبيدر ﴿الوسامة﴾ و ﴿الوسام﴾ واولرك فتحيله حسن وجمال وآن صاحبى اولمق معناسنه در يقال وسم الغلام وسامة ووساما من الباب الخامس اذا كان صاحب الجمال ﴿الوسيم﴾ اميروزننده خوب وخوشلقادلبره دينور جمعى وسماء كلور كرماء كبى مؤنثى وسيمه در ﴿اسماء﴾ همزهٔ مفتوحه ايله اسامىّ نسواندندر ذكراولنان وسامه دن مأخوذدر اصلى وسماء ايدى فعلاء وزننده ﴿المواسمة﴾ مفاعله وزننده باب مغالبه دندر حسن وجمال بابنده يارشمق معناسنه يقال واسمه فى الحسن فوسمه اى غلبه فيه ﴿الوسمىّ﴾ رسمىّ وزننده اوّل بهارده ياغان يغموره دينور يرى نباتله وسم ايلديكيچون يقال اصاب الارض الوسمىّ اى مطر الربيع الاوّل ﴿الموسومة﴾ اوّل بهار يغمورى ياغمش ارضه دينور يقال ارض موسومة اى اصابها الوسمىّ ﴿موسوم﴾ مالك بن الجلاح نام كمسه نك فرسى اسميدر وموسومه شول زرهه دينوركه اشاغيسندن يوقريسنه قدر كوناكون نقش وزينتله آراسته اوله يقال درع موسومة اى مزينة بالشية من اسفلها ﴿الوشم﴾ واولك فتحى وشين معجمه نك سكونيله بدنده ايكنه ايله آچيلان شكله دينوركه برعضوى ايكنه ليوب متأثر ايلدكدنصكره اوزرينه چويت اكوب كومكولك برشكل ايدرلر تركيده نعل ودوكون تعبير اولنور حالا ايكيچريلرك جمله سنده لازمهٔ ماهيت اولمشدر جمعى وشوم كلور ووشام كلور واولك كسريله يقال بيدها وشم وهو غرز الابرة فى البدن وذرّ النيلج عليه ووشم مصدر اولور بدنه نعل كسمك معناسنه يقال وشمتها الواشمة وشما من الباب الثانى اذا غرزت عضوها بالابرة ثم ذرّت عليه النيلج ووشم هنوز اوج كوستوروب بتمكه باشلمش نباته اطلاق اولنور يقال فى الارض وشم من النبات وهو شئ تراه منه اول ماينبت ووشم يمامه قربنده بربلده آديدر ﴿التوشيم﴾ تفعيل وزننده بودخى نعل كسمك ودوكون آچمق معناسنه در يقال وشمتها الواشمة بمعنى وشمتها ﴿الاستيشام﴾ بدننه نعل كسمكى ايستمك معناسنه در يقال استوشم فلان اذا طلب الوشم ﴿الوشوم﴾ واولك ضميله بر موضع آديدر ووشم لفظندن جمعدركه ذكر اولندى بومعنا ايله وشوم المهاة آهو قسمك قوللرنده اولان خطوطه اطلاق اولنور

(ذو الوشوم) عبد الله بن عدیّ البرجمی فرسنك اسمیدر (الایشام) همزه‌نك كسریله باغك قوریغی الاجه لنمغه
باشلمق علی قول تمام پشوب اولمق یاخود یومشیوب خوش ولطیف اولمق معناسنه‌در یقال اوشم الكرم
اذا ابتدأ یلوّن اوتمّ نضجه اولان وطاب وقیزك ممه‌لری بلورمك معناسنه‌در یقال اوشمت الجاریة اذا بدا ثدیها
وصاچ وصقالده قیرچوغالمق معناسنه‌در یقال اوشم الشیب فیه اذا كثر وبرآدمه سبّ وتعییرایله عرض وناموسنه
طوقنمق معناسنه‌در یقال اوشم فی عرضه اذا عابه وسبه وطوار هنوز بتمكه باشلمش چایرلغه اوغرامق معناسنه‌در
یقال اوشمت الابل اذا صادفت مرعی موشما وشمشك آهسته‌جه چاقق معناسنه‌در یقال اوشم البرق اذا لمع
خفیفا وبر ایشه شروع ایلمك معناسنه‌در یقال اوشم فلان یفعل كذا ای طفق وبر شیئه تأمّل ایله باقق
معناسنه‌در یقال اوشم فیه اذا نظر (الوشمة) تمره وزننده یغمور قطره‌سنه اطلاق اولنور تقول ما اصابتنا وشمة
ای قطرة مطر وكلمه معناسنه مستعملدر تقول ماعصیته وشمة ای كلمة (الوشیمة) سفینه وزننده شرّ وعداوت
معناسنه‌در (المتشمة) متفقه وزننده * هو اعظم فی نفسه من المتشمة * مثلنك منشایدر واول برعورتدركه كندیسنه
كوزل ولطیف كورنمك ایچون مقعدنه نعللر كسمشیدی ومتشمه‌نك اصلی موتشمه‌در (الوصم) واوك فتحی وصادك
سكونیله برنسنه‌یی سرعتله باغلمق معناسنه‌در یقال وصمه وصما من الباب الثانی اذا شدّه بسرعة وبرنسنه‌یی
آیرمقسزین یارمق معناسنه‌در یقال وصم العود اذا صدعه من غیر بینونة وعیبناك ایلمك معناسنه‌در یقال وصم
الشیء اذا عابه ووصم شاخده اولان تكمه‌یه دینور یقال فی العود وصم ای عقدة وعار وعیب معناسنه‌در جمعی وصوم
كلور ووصم یمنده برقریه آدیدر (الوصم) فتحتینله خسته لكه دینور یقال اصابه وصم ای مرض (التوصیم) تفعیل
وزننده‌در دناك ایلمك معناسنه‌در یقال وصمته الحمیّ ای آلمته وتوصیم كسل وفتور معناسنه‌دركه وجوده عارض اولور
مؤلفك سبكنه كوره اسم اولور لكن اشبو * اصبح ثقیلا موصّما * حدیثی مقتضاسی مصدر اولور (التوصّم) تفعل وزننده
دردناك اولمق معناسنه‌در یقال وصمته الحمی فتوصّم ای آلمته فتألّم (الوصمة) تمره وزننده بدنه عارض اولان قیرقلغه
وكسل وفترته دینور تقول عرض لی وصمة ای كسل وفترة (الوصیم) امیر وزننده سرچه پرمقله آدسز پرمغك ارالغنه
دینور (الوضم) واوك وضاد معجمه‌نك فتحیله ات طپراغه بلاشمسون دیو آلتنه وضع اولنان تخته وكتوك وحصیر
مقوله‌سنه دینوركه اتی آنك اوزرینه قورلر جمعی اوضام واوضمه كلور ومنه یقولون تركهم لحما علی وضم ای اوقعهم
فذللهم واوجعهم یعنی آنلری پایمال وخاكسار ایلدی زیرا وضم اوزرنده اولان لحم آشكاره میدانده اولمغله هركسه اخذ
ایلمسی آسان اولور (الوضم) هضم وزننده اتی ذكر اولنان وضم اوزره قومق معناسنه‌در یاخود اته وضم یاپمق
معناسنه‌در یقال وضم اللحم وضما من الباب الثانی اذا وضعه علی الوضم او عمل له وضما (الایضام) همزه‌نك كسریله
وضم معناسنه‌در یقال اوضم اللحم بمعنی وضمه ویقال اوضم له (الوضیمة) سفینه وزننده شول كروه انسانیه دینوركه
ایكیوز یاخود اوچیوز نفر آدمی مشتمل اوله یقال جائت وضیمة من الناس ای صرم فیهم مأتا انسان او ثلاثمائة وبرقومه
نزیل ومهمان اولان برمقدارجه جماعته دینور وماتم طعنامنه دینور یقال اطعموا الوضیمة ای طعام الماتم وبركومه
اوتلغه دینور (الاستیضام) برآدمه ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال استوضمه اذا ظلمه (التوضم) تفعل وزننده
جماع ایلمك معناسنه‌در یقال توضّم المرأة اذا جامعها (الوطم) واوك فتحی وطانك سكونیله ایاقله باصوب
چكنامك معناسنه‌در یقال وطمه وطما من الباب الثانی اذا وطئه وپرده‌یی صالیورمك معناسنه‌در یقال وطم الستر
اذا ارخاه (الوظمة) واوك فتحی وظای معجمه‌نك سكونیله تهمت معناسنه‌در (الوعم) واوك فتحی وعینك سكونیله
طاغده اولان شول طمره دینوركه طاغك سائر لوننه مخالف اوله جمعی وعام كلور واوك كسریله ووعم مصدر
اولور كلمهٔ دعا وتحیتدركه خوش وشن وابادان اول دیمكدر یقال وعم الدیار ووعمها كوعد وورث وعما ای قال لها
انعمی ومنه قولهم عم صباحا ومساء وظلاما یعنی صباحك واخشامك وكیجه‌ك خیر وخوش اولسون * شارح دیركه
بعضلر بونی انعم لفظندن مخفف اولمق اوزره بیان ایلدیلر (الوغم) واوك فتحی وغین معجمه‌نك سكونیله نفس
وذات معناسنه‌در یقال كریم الوغم ای النفس وثقیل وناتراش واحمق آدمه دینور یقال رجل وغم ای ثقیل احمق
وحرب وقتال معناسنه‌در واوج وانتقام معناسنه‌در یقال اخذ وغمه ای ترته ودرونده جایكیر اولان حقد وكینه‌یه دینور
یقال فی قلبه‌له وغم ای حقد ثابت فی صدره وقهر ایلمك معناسنه‌در یقال وغمه وغما من الباب الثانی اذا قهره
وبرآدمه من غیر تحقیق برخبر نقل ایلمك معناسنه‌در یقال وغم بالخبر بمعنی لغم (الوغم) فتحتینله برآدمه كین وعداوت
باغلمق معناسنه‌در وكوسمك تعبیر اولنان انفعالده دخی مستعملدر یقال وغم علیه وغما من الباب الرابع اذا حقد
(التوغم) تفعل وزننده خشمه كلمك معناسنه‌در یقال توغّم علیه اذا اغتاظ (الوقم) واوك فتحی وقافك سكونیله

قهر ایلمك معناسنه‌در یقال وقه وقا من الباب الثانی اذا قهره و بر آدمی تذلیل وخاکسار ایلمك یاخود بك چرکین ردّ ایله ردّ ایلمك معناسنه‌در یقال وقه اذا اذله اورده اقبح الردّ و بر آدمی پك محزون ایلمك معناسنه‌در یقال وقه اذا حزنه اشدّ الحزن وراکب دابه‌یی توقیف ایچون یولاربنی یادیزکینی عنف وزور ایله چکمك معناسنه‌در یقال وقم الدابة اذا جذب عنانها لیقف وتنجره‌نك قیناسی دیکمك معناسـنه‌در یقال وقمت القدر اذا سکن غلیانها و بر چکنانوب اوتلری اوتلنمق معناسنه‌در یقال وقمت الارض علی بناء المجهول اذا اکل نباتها و وطئت (الوقام) کتاب وزننده قلجه دینور وقامچی‌یه ودکنکه دینور وایپه دینور یقال ربطه بالوقام ای الحبل وضربه بالوقام ای السیف والسوط والعصا (واقم) راقم وزننده مدینه‌ده برقله‌نك اسمیدر حرة واقم مرقوم قله‌نك برطرفنده واقع قره طاشلقدرکه اکا مضاف اولمشدر (التوقم) تفعل وزننده لسانله قورقتمق زجر وتهدّد معناسـنه‌در یقال توقه اذا تهدّده وقصد وتعمد معناسـنه‌در یقال توقه اذا تعمده و برنسنه‌ده مبالغه ایدوب اوزاتمق معناسـنه‌در یقال توقم فیه اذا اطنب وشکار اولدرمك معناسنه‌در یقال توقم الصید اذا قتله و بر سوزی کرکی کبی اخذ واصغا ایدوب ازبرلمك معناسـنه‌در یقال توقم الکلام اذا تحفظه ووعاه (الایقام) همزه‌نك کسریله بودخی قهر وتذلیل وخاکسار ایلمك معناسنه‌در یقال اوقه بمعنی وقه (الوکم) واوك فتحی وکافك سکونیله وقم کبی طواریری چکنیوب بنون اوتلرینی اوتلمق معناسـنه‌در یقال وکمت الارض وکما علی المجهول اذا اکل نباتها و وطئت و بر آدمی محزون وغمناك ایلمك معناسـنه‌در یقال وکمه وکما من الباب الثانی اذا حزنه ومقهور وخاکسار ایلمك معناسنه‌در یقال وکمه اذا قمعه وغمناك اولمق معناسنه‌در یقال وکم الرجل کورث یرث اذا اغتمّ والسلام علیکم لفظنده‌کافی مکسور ایلمك معناسـنه مستعملدر یقال هم یکمون السلام ای یقولون السلام علیکم بکسر الکاف عربلر بونکله اعجامه تعریض ایدرلر (الوکة) تمره وزننده برتجی جانور یتاقلری اولان میشه‌یه وبوکه دینور غیضة مسبعه معناسنه‌در بوراده غلیظة مشبعه نسخه‌لری غلط محضدر (الولم) واوك فتحی ولامك سکونیله وفتحیله قولانه دینور حزام معناسنه وبوقاغی‌یه دینور یقال فی رجله ولم ای قید وشول ایپه دینورکه دوه‌نك کوکس باغندن کچوروب ارقوری براوجنی کتوروب قولانه بند ایدرلر تاکه قولان وکوکسلك مضبوط اوله (الولیمة) سفینه وزننده دوکون طعامنه دینور علی قول مطلقا ضیافت طعامنه دینور تقول شهدت الولیمة ای طعام العرس او هو کلّ طعام صنع لدعوة وغیرها (الایلام) همزه‌نك کسریله ولیمه ترتیب ایلمك معناسنه‌در یقال اولم الرجل اذا صنع الولیمة و بر آدمك عقل واخلاقی ناقص وپریشان اولمیوب تام ومجتمع اولمق معناسنه‌در یقال اولم فلان اذا اجتمع خلقه وعقله بعض نسخه‌ده خلقه کلمه‌سی خانك فتحیله مضبوط اولمغله اکا کوره خلقت واندامی وعقل وادراکی تام ومضبوط اولمق دیمك اولور (الولمة) تمره وزننده برنسنه‌نك تمامیت وجمعیتنه دینور وولمه اندلس دیارنده برحصار آدیدر (الونیم) واوك فتحیله سینك نجسنه دینور تقول بالثوب ونیم ای خرء الذباب (الونمة) فتحاتله ونیم معناسنه‌در (الونم) واوك فتحی ونونك سکونیله و(الونیم) واوك فتحیله سینك صچمق معناسنه‌در یقال ونم الذباب ونما وونیما من الباب الثانی اذا سلح (الوهم) سهم وزننده خطرات قلبدن اولان خاطره‌یه دینورکه قلبه شویله برایش کلمه تعبیر اولنور علی قول شكّ وتردّد اولنان نسنه‌نك مرجوح طرفنه دینورکه راجح طرفی یقیندر جمعی اوهام کلور یقال فی قلبه وهم وهو من خطرات القلب او مرجوح طرفی المتردّد فیه ووهم طریق واسعه دینور وایری وعظیم الهیکل آدمه دینور وضخامت وقوّت صاحبی اوله‌رق رام وذلول اولان ارکك دوه‌یه دینور بونلرك جمعی اوهام ووهوم کلور ووهم کلور ضمتینله و وهم مصدر اولور قلبه مرادك غیری عارض اولان خاطره‌یه یاخود مشکوكك طرف مرجوحنه صاپمق معناسنه‌در یقال وهم فی الشیء وهما من الباب الثانی اذا ذهب وهمه الیه حکمانك وهم وواهمه تعبیر ایتدکاری قوّت دماغیه بونلدرواول حواس طریقلرندن متادی اولمیه‌رق محسوساتده موجود اولان معانیء جزئیه‌یی ادراك ایدن قوّتدن عبارتدر (الوهم) فتحتینله حسابده غلط ایلمك معناسنه‌درکه یاکلش صایمقدر یقال وهم فی الحساب وهما من الباب الرابع اذا غلط (الایهام) همزه‌نك کسریله حسابده یاکلقله بر مقدارینی اسقاط ایلمك معناسنه‌درکه اکسك حساب ایلمك تعبیر اولنور یقال اوهم کذا من الحساب ای اسقط بعضلر دیدیکه اوهم ووهم وعد وزننده ووهم ورث وزننده برمعنایه‌درکه اسقاط فی الحساب معناسنه‌درلر وایهام بر آدمی وهم وکمانه دوشورمك معناسنه‌در یقال اوهمه غیره اذا اوقعه فی الوهم و برکمسه‌یه تهمت القا ایلمك معناسنه‌در یقال اوهمه اذا ادخل علیه التهمة (التوهم) تفعل وزننده ظنّ وکمان ایلمك معناسنه‌در یقال توهم کذا اذا ظنّ (التوهیم) تفعیل وزننده بر آدمی وهمه دوشورمك معناسـنه‌در یقال وهّمه اذا اوقعه فی الوهم (التهمة) تانك ضمیله همزه وزننده اسمدر ظنّ وتوهّم اولنان صفت

وخصلته دینور اصلی واو ایله وهمه ایدی پس لسان ناسده هانك سكونیله تهمت غلط اولور یقال هو صاحب تهمة وهی مایتهم علیه (الاتهام) اكرام وزننده و (الاتّهام) تای مشدده ایله افتعال وزننده برآدمه تهمت القا ایلمك معناسنه درکه تهمتلو قلمق تعبیر اولنور یقال اتهمه واتهمه اذا ادخل علیه التهمة اتّهم لفظنك اصلی اوهم ایدی واتّهام افتعال وزننده برکسه تهمتلو اولمق معناسنه در یقال اتهمه فاتّهم (المتهم) اسم فاعل بنیه سیله و (التهیم) امیر وزننده تهمتلو آدمه دینور یقال رجل متهم وتهیم ای ذو تهمة * مترجم دیرکه تهیم كلمه سنك مأخذی کرچه بوراده مثبت اولمیوب لكن ابن كمال شرح مفتاحده دیمشدرکه تهمه رطبه وزننده اسمدر وهانك سكونیله مصدردر پس تهیم لفظی آندن متصرف اولمش اولور (الوهمة) واوك فتحیله تهمت معناسنه در یقال به وهمة ای تهمة وقوغیلغه دینور نمیمه معناسنه ووهمه طبرستان ایالتنده بربلده آدیدر واندلس اولكه سنده بر سنجاق آدیدر یاخود اول وهمیه در

فصل الهاء

(الهبرمة) دحرجه وزننده چوق یمك معناسنه در یقال هبرم الرجل اذا اكل كثیرا وچوق سویلمك معناسنه در یقال یهبرم الكلام ای یكثر (الهتم) كتم وزننده برآدمك آغزینه اوروب اوك دیشلرینی دیبلرندن دوشورمك معناسنه در یقال هتم فاه هتما من الباب الثانی اذا القی مقدم اسنانه (الاهتام) همزه نك كسریله هتم معناسنه در یقال اهتم فاه بمعنی هتم (الهتم) فتحتینله اوك دیشلر دیبلرندن قیرلمق معناسنه در یقال هتم الرجل هتما من الباب الرابع اذا انكسرت ثنایاه (الاهتم) احمر وزننده اوك دیشلری دیبلرندن قیرلمش آدمه دینور یقال رجل اهتم ای المنكسرة الثنایا واهتم سنان بن خالدك لقبیدر قبیلهٔ كلاب وقعه سنده اورلمغله اوك دیشلری شكست اولمشیدی (الهیتم) حیدر وزننده دوه مرعاسندن اولان حمض انواعندن بر شجر آدیدر هیثم دخی دیرلر ثای مثلثه ایله (التهتم) تفعل وزننده قیرلمق معناسنه در یقال تهتم الشیء اذا تكسّر (الهتیمة) سفینه وزننده حمض تعبیر اولنان شوراوتك خرده سنه دینور (هاتم) صاحب وزننده و (هتیم) زبیر وزننده اسامیٔ ناسدندر (الهتامة) ثمامه وزننده قیرلمش نسنه نك قیرنتیسنه واوفانتیسنه دینور كساره معناسنه (التهتیم) تفعیل وزننده برآدمی ضعیف وبی مجال ایلمك معناسنه در یقال مازال یهتمه بالضرب ای یضعفه (التهاتم) تفاعل وزننده بری برندن دعوای باطل ایلمك معناسنه در یقال تهاتما اذا تهاترا (الهثم) هانك فتحی وثای مثلثه نك سكونیله برنسنه یی دوكوب ازمك معناسنه در یقال هثم الشیء هثما من الباب الاوّل اذا دقه حتی انسحق وبرآدمه كزیده مالدن برمقداربنی دفعة ویرمك معناسنه در یقال هثم له من ماله اذا قثم (الهیثم) حیدر وزننده هیتم دیدكلری شجر آدیدر وكركس وطوشنجل قوشلرینك یاوریلرینه دینور وقزل قوم تپه سنه دینور یاخود یومشق اولان قوم تپه یه دینور وقاعه ایله زباله بیننده برموضع آدیدر وبررجل آدیدر (الهثم) ضمتینله اوبریلوب دوكیلوراولان قوم یغنلرینه دینور (الهثرمة) دحرجه وزننده چوق سویلمك معناسنه در یقال هثرم الكلام اذا اكثره (الهجوم) قعود وزننده آنسزین برآدمه صالدروب یتشمك علی قول بریره دستورسز كیرمك یاخود كیرمك معناسنه در یقال هجم علیه هجوما من الباب الاوّل اذا انتهی الیه بغتة اودخل بغیر اذن اودخل وهجوم متعدّی اولور یقال هجم فلانا اذا ادخله وبنا یيقلمق معناسنه در یقال هجم البیت اذا انهدم وهجم رجم وزننده وهجوم كوز ایچری باتمق معناسنه در یقال هجمت عینه هجما وهجوما اذا غارت وممه ده اولان سودك جمله سنی صاغمق معناسنه در یقال هجم مافی الضرع اذا حلبه ونسنه ساكن واپسم اولمق معناسنه در یقال هجم الشیء اذا سكن واطرق وهجم طرد ایلمك معناسنه در یقال هجم فلانا هجما اذا طرده وهجم بیوك كاسه یه دینور فتحتینله ده لغتدر جمعی اهجامدر وفزاره قبیله سی یوردنده بر صو آدیدر وهجم تره دینور عرق معاسنه وترلتمك معناسنه مصدر اولور یقال هجمته الهواجر ای اسالت عرقه (الاهجام) همزه نك كسریله آنسزین برآدمی بریره ادخال ایلمك معناسنه در یقال اهجم فلانا اذا ادخله یعنی بغتة وممه ده اولان سودی بالجمله صاغمق معناسنه در یقال اهجم مافی الضرع اذا حلبه ودوه لری یتاقلرینه كتورمك معناسنه در یقال اهجم الابل اذا اراحها وبرنسنه یی ساكن قلمق معناسنه در یقال اهجم الله تعالی المرض عنه فهجم ای اقلعه وفتر (الهجوم) صبور وزننده بغتة هجوم ایدر اولان آدمه دینور وشول شدید روزكاره دینوركه اوغرادیغی خانه لری وثمام دیدكلری اوتلری قلع وبرباد ایدر اوله وابو قتاده حارث بن ربعی رضی الله عنه حضرتلرینك قلجی آدیدر (الانهجام) انفعال وزننده بو دخی بنا چوكوب ییقلمق معناسنه در یقال انهجم البیت اذا انهدم (الاهتجام) افتعال وزننده بو دخی ممه ده اولان سودی هپ صاغمق معناسنه در یقال اهتجم مافی الضرع اذا حلبه (المهجوم) ایپلری چوزیلوب دیركلری بری برینه چاتلمش چادره دینور یقال بیت مهجوم اذا كان قدحلت اطنابه فانضمت اعمدته (الهجیمة) سفینه وزننده اویمش سوده دینوركه یوغرد اولور یاخود

يوغردكبى قويولنمش سوده دينور ياخود يايقده هنوز چالقنمامش اولاننه دينور ياخود يايقده چالقنوب كرچه هنوز
يوغرد اولميوب لكن يوغرد اولمغه باشلمش اوله (الهجمة) تمره وزننده اوّلى قرق عدد اولان دوه سوريسنه
دينور مراد قرقدن اشاغى اولميوب قرق وزياده اولان على قول يتمش ايله يوز مهار مابينى اوله ياخود يتمشدن يوزه
قريب مقداره بالغ اوله هجمت الشتاء ايّام شستانك شدّت بردندن عبارتدر و هجمت الصيف ياز ايامنك شدّت
حرّ وكرميتندن عبارتدر تقول نحن فى هجمة الشتاء او الصيف اى فى شدّة برده او حرّه (ابنا هجيمه) جهينه
وزننده فرسان عربدن ايكى فارس معروفدر (بنو الهجيم) زبير وزننده عربدن بربطندر (الهيجمان) هانك فتحى
و جيمك ضميله بررجل آديدر (الهيجمانة) هايله شهدانه ايجويه دينور و اركك اورجكه دينور و عنبر بن عمرولك قزى
اسميدر (هجدم) هانك كسرى و دالك فتحيله اجدم كلمه سنده لغتدر كه آت قسمنى يوريدوب اشدرمك ايچون
زجر و اقدام كلمه سيدر منقولدركه الك اوّل آته راكب اولان حضرت آدمك اوغلو قابيل ايدى كه قاتل هابيلدر
قصد ايچون هابيل اوزره حمله ايتدكده التنده اولان آته زجر و اقدام ايچون هج الدم ديمكله كيده رك تخفيف
اولنوب هجدم ديديلر * شارح ديركه اولوقتده لسان سريانى اولمغله هجدم الدم تركيبى مكرر حكايه اولوب كيده رك
تخفيف وزجر اداتى اولمش اوله (الهجعمة) دحرجه وزننده جرأت و اقدام معناسنه در يقال به هجعمة اى جرأة
و اقدام (الهدم) هانك فتحى و دالك سكونيله بنايى يقوب ويران ايلمك معناسنه در يقال هدم البناء هدما من الباب
الثانى اذا نقضه و برآدمك اوروب بلنى قرمق معناسنه مستعملدر يقال ضربه فهدمه اى كسر ظهره و هدم هدر
و باطل اولان دمه اطلاق اولنور مهدوم معناسنه در فتحتينله ده لغتدر يقال دمه هدم اى هدر و كميده باش
چكزنوب ييقلمق معناسنه در يقال هدم الرجل على المجهول اذا اخذه الهدام (التهديم) تفعيل وزننده بنايى
ييقمق معناسنه در يقال هدّم البناء بمعنى هدمه (الهدم) هانك كسريله ييريمش اسكى لباسه دينور على قول يمالى
اولاننه ياخود يوكدن اولان اسكى كليم وبچه مقوله سنه مخصوصدر جمعى اهدام كلور و هدم كلور عنب وزننده
و پك قوجه پيرفانى يه اطلاق اولنور و اسكى جزمه يه اطلاق اولنور و بررجل آديدر (الهدم) كتف وزننده مخنث
و حيز كمسه يه دينور تقول لا تعاشر فلانا فانه هدم اى مخنث (الهدم) فتحتينله برارضك آديدر و قيونك اطرافندن ييقيلوب
قيو ايچره دوشمش طاشلره و طپراقلره دينور و هدم و هدمه فتحاتله مصدر اولورلر ناقه پك كوسنيمك معناسنه شويله كه
همان بى محابا پغورك اوكنه چوكر اوله يقال هدمت الناقة هدما و هدمة من الباب الرابع اذا اشتدّت ضبعتها (الهديم) امير
وزننده بردهكچن سنه دن قالمش اوت بقيه سنه دينور (الهدمة) فرحه وزننده پك كوسنك اولان ناقه يه دينو جمعى هدامى
كلور سكارى وزننده و هدمه كلور قرده وزننده (المهدم) محسن وزننده هدمه معناسنه در (التهدم) تفعل وزننده
و (الاهدام) اكرام وزننده بونلرده ناقه پك كوسنيمك معناسنه در يقال تهدمت الناقة واهدمت اذا اشتدت ضبعتها و تهدم
برآدمه افراطله خشمه كلوب آلابنده و يره رك تخويف و تهديد ايلمك معناسنه مستعملدر يقال تهدم عليه غضبا اذا توعده
(الهدام) غراب وزننده كمى ايچره عارض اولان باش دونمسنه دينور يقال اخذنى فى السفينة هدام اى دوار (الهدمة)
تمره وزننده چسنتى يغموره دينور يقال امطرت السماء هدمة اى مطرة خفيفة و بردن و يريلان بربلوك دوه يه دينوز
(المهدومة) مطر خفيف ياغمش ارضه دينور يقال ارض مهدومة اى اصابتها الهدمة (ذو مهدم) منبر و مقعد
وزنلرنده اقيال حميردن اذو اءتعبيرا ولنان ملوكك برينك لقبيدر كذلك حبش ملوكندن برينك لقبيدر (ذو الاهدام)
همزهٔ مفتوحه ايله متوكل بن عياض نام شاعرك لقبيدر و نافع نام كمسه نك لقبيدركه فرزدق نام شاعر آنى هجو
ايلدى (التهادم) تفاعل وزننده برى برندن دعواى باطل ايدشمك معناسنه در يقال تهادموا اذا تهادروا
(المتهدّمة) پك قوجه قارى يه و سائر ديشى حيوانه اطلاق اولنور يقال عجوز و ناب متهدّمة اى فانية (الهندام)
هانك فتحيله اندام فارسى معربيدر و فارسيده اندام بدنه و اعضانك ياراشقلغنه و هيئت اجتماع و لطافتنه دينور
(المهندم) اسم مفعول بنيه سيله هندام مذكوردن متصرفدر مقدارنجه اصلاح اولنوب دوزلمش قوشلمش
ياراشغى بولمش نسنه يه دينور يقال شئ مهندم اى مصلح على مقدار و يقال له هندام (الهذم) هانك فتحى
و ذال معجمه نك سكونيله سرعتله كسمك معناسنه در يقال هذمه هذما من الباب الثانى اذا قطعه بسرعة و سرعتله
طعام يمك معناسنه در يقال هذم الطعام اذا اكله بسرعة (الهيذام) هانك فتحيله اكول آدمه دينور و دلير
و بهادره دينور و بر رجل آديدر (الهذام) غراب وزننده بودخى بهادره دينور و كسكين قلجه دينور (المهذم)
منبر وزننده بودخى كسكين قلجه دينور (الهيذم) حيدر وزننده چابك و چالاك آدمه دينور (هذمه) هانك ضميله
ابن لاطم دركه مزينه قبيله سنك نسبى رجالندندر (هذم) فتحتينله ابن عناب دركه طىّ قبيله سنك نسبى رجالندندر

وسعد بن هذيم كه زبير وزننده برقبيله نك پدريدر اصل پدرينك اسمى زيد ايدى لكن هذيم نام بر عبد اسودك تربيه سنده
نشو ونما بولمغله كنديده غالب اولدى (الهذرمة) دحرجه وزننده تيز تيز سويلك وتيز وتيز اوقومق معناسنه‌در
يقال يهذرم الكلام والقراءة اى يسرع (الهذارم) و (الهذارمة) هالرك ضميله تيز تيز سويليوب وتيز تيز اوقور
اولان آدمه دينور (الهذرمى) هانك فتحى والفك قصريله كه اصلى فعللى وزننده در شماطه‌جى شلتاق ادبسز
غوغاجى فتنه انكيز عورته دينور يقال انها الهذرمى الصخب اى كثيرة الجلبة والشرّ والصخب (الهذلمة) دحرجه
وزننده تيز تيز يوريمك معناسنه‌در يقال هذلم الرجل اذا مشى فى سرعة (الهرم) فتحتينله و (المهرم) و (المهرمة)
ميملرك وهالرك فتحيله پك پيرو سالخورده اولمق معناسنه‌در يقال هرم الرجل هرما ومهرما ومهرمة من الباب الرابع
اذا بلغ اقصى الكبر (الهرم) كتف وزننده پك پيرو سالخورده آدمه دينور جمعى هرمين وهرمى كلور قتلى وزننده
مؤنثى هرمه وجمعى هرمات كذلك هرمى كلور (الاهرام) همزه‌نك كسريله و (التهريم) تفعيل وزننده پك پيرفانى
ايلمك معناسنه‌در يقال اهرمه الدهر وهرّمه اى جعله هرما (الهرمان) هانك ضميله عقل وهوش معناسنه‌در
يقال ماله هرمان اى عقل (الهرمان) هانك ورانك فتحيله كه هرم لفظندن تثنيه‌در مصرده ايكى قديم بنايه
اطلاق اولنور كه انلرى حضرت ادريس على نبينا وعليه الصلوة والسلام طوفاندن علومى حفظ ووقايه ايچون
بنا ايلديلر يعنى كتابلرينى انده وضع وحفظ ايلديلر على قول سنان بن المشلشل بنا ايلدى ياخود اسلافدن بعض
كمسه‌لر كه مراد سلاطين مصردر بنا ايلدى فنّ نجوم دلالتيله طوفان نوح عليه السلام ظهورينى ادراك ايلمكله
طبّ وسحر ونيرنجات وطلسم مقوله‌سى فنونى انده وقايه يعنى جدارلرينه رسم ايلدى ومصرده بونلردن ماعدا
نيچه اهرام صغار واردر * شارح ديركه مشهورى حضرت ادريس بنا كرده‌سيدر وصابئه طائفه‌سنك زعمنه كوره
برنده شيث عليه السلام قبرى وبرنده اوغلو صابى قبرى واردر وقربلرنده ابو الهول نام شخصك قبرى واردر
الحاصل اعجب عجائب برماده‌در حقيقتى علم اللهه محوّلدر * مترجم ديركه ابن كمال مرحومك تحقيق طلسم بابنده
تاليف ايلديكى رساله‌ده بو عبارتله مرسومدر كه فاطميوندن الحاكم بامر الله مصرى فتح وتسخير ايلدكده بعض كنوز
فتح اولوب ايچنده برآدم صورتى بولنديكه آدينه ابو الهول ديرلر ايدى فلاسفهٔ مصردن برى وضع ايدوب طلسمله
مؤكل ارواحى وار ايدى سرقه‌دن وغائبدن صورسه‌لر خبر ويرر ايدى ونطق ايدر ايدى حاكم بامر الله امر ايلديكه
كيجه ايله كمسه خانه ودكاننى قپامسون آچق براقسون هر كيمك اشياسى ضايع اولورسه ضامنم ديدى خلق دخى
امتثال ايلدى اول كيجه درتيوز دكاندن متاع ونقود سرقه اولدى يارنكى كون صاحبلرى حاكمه كلديلر اولدخى
ابو الهولى كتوردوب بربر صوردقده كيم الديغنى وحالا قنده اولديغنى بالجمله خبر ويردى پس آدملر كوندروب
جمله‌سنى بولديلر كتوردوب اشيايى برر برر صاحبلرينه ويردى ودرتيوز سارقى قتل ايتدى بوندنصكره برفرد
اوغريلغه جرأت ايتميوب دوكانلر وخانه وخانلر كيجه كوندز آچق قالوردى حاكم بامر الله فوتندنصكره بعد زمان
براوغرى برتقريبله فرصت بولوب ابو الهولى اوغورليوب پاره‌لدى بو حكايه‌يه كوره مؤلفك ذكر ايلديكى بشقه
اولور (ابن هرمه) حمزه وزننده قوجه كشينك وقوجه عورتك الك صكره اولان ولدينه دينوركه اختيار دولى تعبير
اولنور وبر شاعرك كنيه‌سيدر (بئر هرمه) حزم بنى عوال ديدكلرى محلده برقيودر (الهرم) هانك فتحى ورانك سكونيله
برنبات وبرشجر آديدر على قول سموز اوتنه دينور مفردى هرمه‌در (يوم الهرم) ايام عربدن بريوم معروفدر
(ذو الهرم) طائفده برمال اسميدركه عبد المطلبك ياخود ابو سفيانك ايدى (الهوارم) هانك فتحيله شول دوه‌لره
دينوركه هرم ديدكلرى نبات مذكورى اوتلامغله چكه‌لرى التنده اولان تويلرى اغارمش اوله يقال ابل هوارم
اذا كانت تأكل الهرمة فتبيض منها عثانينها (الهرم) كتف وزننده نفس وذات معناسنه‌در وعقل وخرد
معناسنه‌در وابو عنه نام شاعرك لقبيدر (الهرمة) فرحه وزننده ديشى ارسلانه دينور (التهريم) تفعيل وزننده
قوجالتمق معناسنه‌در يقال هرّمه الدهر بمعنى اهرمه وتعظيم وتوقير ايلمك معناسنه‌در يقال هرّمه اذا عظمه
وقيمه قيمق معناسنه‌در يقال هرّم اللحم اذا قطعه قطعا صغارا (هرمىّ) حرمىّ وزننده ابن عبد الله دركه
اصحابدندر (هرم) كتف وزننده اساميدندر هرم بن خيان وهرم بن حنبش وهرم بن قطبه وابن عبد الله
وابن مسعده صحابه‌لردر (هرم) هانك كسريله ابن هنىّ بن بلىّ دركه قضاعه قبيله‌سنك نسبى رجالدندر (هريم)
زبير وزننده ابن سفيان دركه محدّثدر (الهرمى) سكرى وزننده قورى اوطونه دينور (الهروم) صبور وزننده
بدخوى وبدكردار اولان خبيثه عورته دينور (ذو اهرم) احمد وزننده بررجل آديدر (التهارم) تفاعل وزننده
پير اولميان كمسه مواضعة پيرلك صورتى كوسترمك معناسنه‌در يقال تهارم الرجل اذا ارى انه هرم (الهزثمة)

(غريبه)

ثای مثلثه ایله عرثمه وزنده ومرادفیدرکه برونك ایلریسنه دینور وکلب قسمنك برونی دلیکارینك ارالغنده اولان
سیاهه دینور وبررجل آدیدر وارسلانه دینور (الهرثم) جعفر وزنده و(الهراثم) علابط وزنده بونلرده
ارسلانه دینور (الهرشمّ) شین معجه ایله قرشبّ وزنده کوفکی طاشی کبی یومشق وکوشك طاشه دینور وطپراغی
یومشق طاغه دینور (الهرشمة) هایله سودی چوق قیونه وکچی یه دینور ویك یره‌دیمکله معنای اوّل ایله ضدّ
اولور (الهرطمان) عنفوان وزنده حبوباتدن بر نوع غله‌درکه اریه آیله بغدای بیننده متوسط اولور اسهال
وسعاله نافعدر مفرداتده بورچق انواعندن فیك ومردمك وبسیله دیدکلری دانه ایله مفسردر (الهزم) عزم
وزنده کوده‌یی یاخود خیار وقاون مقوله‌سنی ال ایله پك باصوب صقمغله ازوب چقورلدوب بر ایلمك معناسنه‌در
یقال هزم الشیٔ هزما من الباب الثانی اذا غمزه بیده فصارت فیه حفرة وبرآدمه ارقه‌سندن اورمغله قیناقلری
ارالغی ایچری باتوب کوبکی طشره اوغرامق معناسنه‌در یقال هزم فلانا اذا ضربه فدخل مابین ورکیه وخرجت
سرّته ویای چکره‌مك معناسنه‌در یقال هزمت القوس اذا صوّتت وبر آدمك حقنی جور ایدوب کسر ایلمك
معناسنه مستعملدر یقال هزم له حقه اذا هضمه وعسکری بوزوب صندرمق معناسنه مستعملدر یقال هزم العدوّ
اذا کسرهم وقلبهم وقیو قازمق معناسنه‌در یقال هزم البئر اذا حفرها وهزم اوبرق چقوریره دینور ویغمورسز
بوفقه بلوده‌وصف اولور یقال سحاب هزام ای رقیق بلا ماء ومائل قلمق معناسنه‌در تقول هزمت علیه علی المجهول
ای عطفت (الانهزام) انفعال وزنده بر نسنه ال ایله پك باصیلوب صقلمغله ازیلوب چقورلنمق معناسنه‌در
یقال هزمه فانهزم (الهزمة) تمره وزنده بر نسنه‌ده ال ایله باصیلوب صقلمغله پیدا اولان ازکلك چقورنه
دینور جمعی هزم‌در هاسز وهزوم کلور وهزمه اسامیدندر سهم بن مسافر بن هزمه یمنده برسپهسالار ایدی
(التهزم) تفعل وزنده بودخی یای چکره‌مك معناسنه‌در یقال تهزمت القوس اذا صوّتت ودکنك یاخود سحاب
طراقه ایله چتلامق معناسنه‌در یقال تهزّمت العصا والسحاب اذا تشققت مع صوت * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر
وطولوم وقربه قوریوب بوکلم بوکلم قیرلمق معناسنه‌در یقال تهزّمت القربة اذا یبست وتکسرت (الهزیمة)
سفینه وزنده و(الهزّیمی) خلیفی وزنده اسملردر عسکر بوزغونلغنه دینور یقال وقعت علی الجیش هزیمة
وهزّیمی ای انهزام (الهزائم) عزایم وزنده صوبی چوق قیولره دینور مفری هزیمه‌در وآریق وزبون دابه‌لره دینور
(الاهتزام) افتعال وزنده بلود یغمور دوکرکن طراقه ورعد ایله چتلامق معناسنه‌در یقال اهتزمت السحابة
بالماء اذا تشققت مع صوت وبوغزلمق معناسنه‌در یقال اهتزم الشاة اذا ذبحها وبرنسنه‌یه سرعتله قوشوب کتمك
معناسنه‌در یقال اهتزمه اذا ابتدره واسرع الیه ومنه المثل *اهتزموا الی ذبیحتکم* ای بادروا الی ذبحها قبل
هزالها یعنی قربانلرکزی ذبح ایلمکه شتاب وسرعت ایلیه‌سز زیرا طوردقجه مهزول اولور بومثل فرصتی اغتنام
ایلمك موقعنده ضرب اولنور وآت سکردرکن سکرتمسنك هارلدیسی ظاهر ومسموع اولمق معناسنه‌در یقال
اهتزم الفرس اذا سمع صوت جریه (الهزم) فتحتینله یای چکردیسنه وطنقردیسنه دینور (الهزیم) امیر وزنده
کولك کورلتیسنه دینور رعد معناسنه وسکردرکن اوازی شدّتله ظهور ایدن کورلتیلی آته دینور وبلوتدن شدتله
یاریلوب بوشانان صغانقلو متصل یغموره دینور کاسیذکر (المتهزّم) اسم فاعل بنیه‌سیله بودخی کولك کورلتوسنه
دینور (الهزوم) صبور وزنده پك چکرده‌یوب طنقرده‌یجی یایه دینور یقال قوس هزوم ای مرنة بینة الهزم (الهزمة)
فرحه وزنده شدتله قینار اولان تنجره‌یه دینورکه هارلدیسی ظهور ایدر یقال قدر هزمة ای شدیدة الغلیان (الهزم)
کتف وزنده بودخی بلوتدن شدتله چتلایوب بوشانان صاغا نقلی یغموره دینور هزیم کبی یقال غیث هزم وهزیم
اذا کان لایستمسك ورام ویواش اته دینور یقال فرس هزم ای طیع (الهازمة) آفت وداهیه‌یه دینور (هزم) زفر
وزنده امّ المؤمنین میمونه بنت حارث بن حزن بن بحیرك جدّینك جدی اسمیدر (بنو الهزم) بربطندر (الهیزم) حیدر
وزنده صلب وشدید نسنه‌یه دینور وارسلانه دینور وبررجل آدیدر (مهزم) منبر وزنده و(مهزّم) معظم وزنده
و(مهزام) مفتاح وزنده و(هزام) شداد وزنده اسماء رجالدندر (الهزوم) قعود وزنده فجر طلوع ایله ظلمت لیل
چتلایوب اچلمق معناسنه مستعملدر یقال هزم اللیل هزوما اذا صدع للصبح (المهزام) مفتاح وزنده شول اغاجه
دینورکه اطفاللرانك باشنی یاقوب بری برینی طوتشدروب قاچره‌رق ملاعبه ایدرلر وآتش قارشدیره‌جق کوسکویه
دینور وقصه دکنکه دینور (هزیم) زبیر وزنده یمامه‌ده نیچه خرمالقلر ونیچه قریه‌لر اسمیدر وسعد بن لیث القضاعی
لقبیدر وهزیم بن اسعد حضرموت نسبی رجالندندر و(ذو هزیم) یمنده بربلده‌در (الهزوم) هانك ضمیله لحیان
قبیله‌سی بلادندن بربلده‌در (ابو المهزم) معظم وزنده یزید یاخود عبدالرحمن بن سفیان‌درکه تابعیدر (الهسم)

هانك فتحى وسينك سكونيله هشم لفظنده لغتدركه ذكر اولنور يقال هسمه هسما لغة فى هشمة (الهسم) ضمتينله
حسم لفظنده لغتدركه داغ وياقى اورن كسـه‌لره دينور (هوسم) جوهر وزنده طبرستان ارقه‌سـنده بر بلده‌در
(الهشم) هانك فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله قورى نسنه‌يى اوفادوب خرد ايلك معناسنه‌در على قول قبق كبى
ايچى بوش نسنه‌يى اوفاتمق ياخود خاصة باشى وكميكى قيروب اوفاتمق معناسنه‌در ياخو يوزى وبرونى ياخود مطلقا
هرنسنه‌يى اوفاتمق معناسـنه‌در يقال هشمه هشما من الباب الثانى وهو كسر الشئ اليابس اوالاجوف اوكسر
العظام والرأس خاصة اوالوجه والانف اوكل شئ (المهشوم) و(الهشيم) اميروزنده هشم اولنمش نسنه‌يه دينور
(الانهشام) انفعال وزنده برنسنه قيريلوب اوفانمق معناسنه‌در يقال هشمه فانهشم وحيوان زبونليوب عملانده
اولمق معناسـنه مستعملدر يقال انهشمت الابل اذا خارت وضعفت (التهشم) تفعل وزنده انهشام معناسـنه‌در
يقال هشمه فتهشم ومتعدى اولور قيروب اوفاتمق معناسنه يقال تهشمه اذا كسره وبرآدمه تعظيم واكرام ايلك
معناسـنه مستعملدر يقال تهشم فلانا اذا اكرمه وعظمه وناقه‌نك ممه‌سنى صاغمق على قول بتون آوجله صاغمق
معناسنه‌در يقال تهشم الناقه اذا حلبها اوهو الحلب بالكف كلها وروزكار قورى اوتلغى خرد خشخاش وبرباد
ايلك معناسـنه‌در يقال تهشمت الريح اليبيس اذا كسرته ورحم وشفقت نياز ايلك معناسـنه‌در يقال تهشمه اذا
استعطفه وبومعناده متعدى اولور يقال تهشم عليه اى تعطف وحيوان زبونليوب ناتوان اولمق معناسنه‌در يقال
تهشمت الابل اذا خارت وضعفت (الاهتشام) افتعال وزنده بودخى صاغمق ياخود پرمقلر ايله صاغميوب بتون آوجله
صاغمق معناسنه‌در يقال اهتشم الناقة بمعنى تهشمها وبر كسـه‌يه هضم نفس ايله اوضاعنه تحمل ايدوب زبونلق
كوسترمك معناسـنه‌در تقول اهتشمت نفسى له اى اهتضمتها له (التهشيم) تفعيل وزنده بودخى برآدمه تعظيم
واكرام ايلك معناسنه‌در يقال هشمه اذا اكرمه وعظمه (هاشم) صاحب وزنده ابن عبدمنافدركه ابوعبدالمطلبدر
اسمى عمرودر اك اول تريدى مرقوم هشم ايلديكندن ناشى ملقب اولدى (الهاشمة) شول باش ياريغنه دينوركه
كميكلرى اوفاتمش اوله على قول باشك كميكنى قيروب لكن فراش ديدكلرى يوفقه كميكه تاثير وابانه ايلامش اوله ياخود
كميكلرى قيرمغله كميكلر طاغلوب اخراج اولنوب اول يوفقه كميكلر دخى ايرلمش اوله يقال شجة هاشمة اذا كانت
هشمت العظم اوهشمت العظم ولم يتباين فراشـه اوهشمته فنفش واخرج وتباين فراشـه (الهشيم) مهشوم
معناسنه‌دركه ذكر اولندى وشول قورى اوتلغه دينوركه پاره‌لنوب ريزه ريزه اولور اوله على قول مطلقا قورى
اوتلغه دينور يقال رعت الماشيه الهشيم وهونبت يابس متكسر اويابس كل كلأ وهرشيئك قوريسـنه دينور
وبدنى ضعيف وزبون وناتوان آدمه اطلاق اولنور يقال رجل هشيم اى الضعيف البدن (الهشيمة) سفينه وزنده
اغاجلرى قوريمش ارضه دينور وشول قورى اوطونه دينوركه اوطونجى انى هرنه وجه اوزره اولورسه اخذ ايلك ممكن اوله
بومعنادندركه فلان بغايت سخى وكريمدر سائلدن هركز نسنه دريغ ايلمز باى حال اكا احسان ايدر ديه جك يرده ماهوالا
هشيمة كرم ديرلر (الهشم) ضمتينله طپراغى كوشك ويومشق طاغلره دينور وسودصاغن كسه‌لره دينور هاشم مفرديدر
(الهشم) كتف وزنده جوانمرد آدمه دينور (الهشام) كتاب وزنده جوانمردلكه دينور يقال به هشام اى جود
وهشام اون بش صحابه اسميدر واوتوز محدث آديدر (هشيم) زبيروزنده ابن بشيردركه محدثدر (المهشام) مفتاح
وزنده چابك صنوب زبونليان ناقه‌يه دينور يقال ناقة مهشام اى سريع الهزال (الهشمة) هانك فتحيله طاغك
يومشق طپراقلى اولوب كوفكى طاشلق اولان يرينك طپراقلرى وطاشلرى خرد اولوب طاغلمسنه دينور (الهشمة)
فتحاتله طاغ بكيسنه دينور جمعى هشمات كلور (هيشم) حيدر وزنده و(مهشم) محدث وزنده اسماء رجالدندر
(الهاشمية) كوفه ايالتنده بر بلده‌در سفاح خليفه‌نك بنا كرده‌سيدر ورى قضاسـنده بر بلده‌در وطريق مكه‌ده
خزيميه شرقيسـنده برصويك آديدر (مهشمه) معظمه وزنده يمامه‌ده برقصبه‌در (الهشمشمة) سفرجله وزنده
ارسلانه دينور (الهصم) هانك فتحى وصادك سكونيله قيرمق معناسـنه‌در يقال هصمه هصما من الباب الثانى
اذا كسره (الهيصم) حيدر وزنده برنوع طاشدركه بغايت يالچين ودوز اولور اندن حقه اتخاذ اولنور وقوى
وشديد آدمه دينور وارسلانه دينور (الهصم) صرد وزنده و(المهصم) منبروزنده و(الهصام) شداد وزنده
و(الهصمصم) غشمشم وزنده بونلرده ارسـلانه دينور (الهيصمية) حيدرية وزنده معتزلى اولان كراميه
طائفه‌سندن برفرقه‌دركه محمد بن الهيصم نام كسه‌نك اتباع واشياعيدر (الهضم) هانك فتحى وضاد معجمه‌نك
سكونيله معده‌ده اولان طعامى سكرتمك معناسـنه‌در يقال هضم الدواء الطعام هضما من الباب الثانى اذا نهكه
مترجم ديركه اسـاطين اطباء بو ماده‌دن قوة هاضمه تفريع ايلديلر * توضيحى بودركه طبيعت انسـانيده

بدی قوّت تعیین ایلدیلر دردی خدّام واوچی مخدومدر دیدیلر خدّام اربعه * هاضمه وجاذبه وماسکه ودافعه‌در
ومخدوم ثلاثه * نامیه وغاذیه وموّلده‌در مجموعنه طبایع سبع دینور هاضمه بر قوّتدرکه غدایی بر حاله تغییر ایدرکه
مغتذیدن بالفعل بر جزء اولمغه صالح اولور وآنك بش مرتبه‌سی واردر نته‌که محلنده مشروحدر وهضم آنسزین
مطلب
بر آدمه هجوم ایلمك یاخود یوکسك محلدن اوزرینه آنسزین اینمك معناسنه مستعملدر یقال هضم علیهم اذا هجم
او هبط و بر آدمه حقنی یامالنی غصب ومصادره ایله ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال هضم فلانا اذا ظلمه وغصبه (الاهتضام)
افتعال وزننده و (التهضّم) تفعل وزننده بونلرده بر آدمك مالنی غصبله ظلم ایلمك معناسنه‌در یقال اهتضمه
وتهضّمه اذا ظلمه وغصبه (الهضیم) امیروزننده مالی مغصوب اولان مظلومه دینور وهضیم شول خاتونه دینورکه
قرنی دوز وبوکورلری لطیف ویانلرینك اتلری آزجه اولمغله نهال سروسهی کبی اوله واکا سوکلون قرنلو تعبیر
اولنور واویلسی قرنه‌ده وصف اولور یقال امرأة هضیم ای اخمص البطن ولطیف الکشح واقلّ انجفار الجنبین
ویقال بطن هضیم ای اخمص وشول آچلمدق خرما چکنه دینورکه هنوز قبجوغی ایچره اولوب غنچه کبی بری بری
ایچنده کیرشمش اوله ومنه قوله تعالی ﴿ ونخل طلعها هضیم ﴾ ای منهضم منضمّ فی جوف الجفّ وقامشدن
اولان نای ودودك مقوله‌سنه دینور مهضومه دخی دیرلر کما سیذکر (الهضیمة) سفینه وزننده اسمدر غصب
جهتیله اولان ظلم وبیداده دینور (الهضّام) شدّادوزننده و (الهاضوم) و (الهضوم) صبوروزننده هاضم طعام
اولان دوایه دینور جوارش معناسنه وبذل وانفاق مال ایدر اولان کریم وجوانمرده دینور وهضوم ید کریمه یه
دخی وصف اولور یقال ید هضوم ای تجود بما لدیها جمعی هضم کلور ضمتینله وهضّام وهضوم ارسلانه دینور
(الهضم) فتحتینله بر آدم سوکلون قرنلو اوله‌رق بوکورلری لطیف ویانلرینك اتلری آزجه اولمغله حدّه‌دن
چکلمش کبی موزون وسهی اولمق معناسنه‌در یقال هضم الغلام هضما من الباب الرابع اذا خمص بطنه ولطف
کشحه وقلّ انجفار جنبیه وآت قسمنده ایکولری طوغری اولوب وقرنك یوقری یانلری میدانلو اولمیوب ایکی
طرفلو بری برینه قاوشق کبی درنکلو اولمق یاخود ایکولری دوز وطوغری اولوب قرنك یوقری یانلری ایچری
چکیك اولمقدن عبارتدر وبو معایبدندر بوصورتده قرنی آزجه واوکی میدانسز اولور بیلکی قرنلی وبیلکی اوکلی
تعبیر اولنور (الاهضم) احمروزننده وصف مذکوراوزره اولان آته وآدمه دینور مؤنثنده هضماء وهضیم دینور
نته‌که ذکراولندی یقال امرأة هضماء وهضیم اذا کانت اخمص البطن والطف الکشح معقلة انجفار الجنبین واهضم
اولك دیشلری غلیظ اولان آدمه دینور وهضیم کبی سوکلون قرنه دینور (المهضوم) بودخی حدّه‌دن چکلمش کبی
سوکلون قرنه دینور (الهاضم) صاحب وزننده کوشکجه نسنه یه دینور یقال شیء هاضم ای فیه رخاوة (المهضومة)
و (المهضمة) معظمه وزننده قامشدن اولان نای ودودك مقوله‌سنه دینور یقال قصبة مهضومة ومهضمة وهضیم
للتی یزمر بها (الهضم) هانك فتحی وکسریله الچق اوتوراقلو ارضه دینور ودره‌نك اورته‌سنه دینور وتبخیر
اولنه‌جق بخوره دینور جمعی اهضام وهضوم کلور (اهضام تباله) همزهٔ مفتوحه ایله تباله نام شهرك قریه‌لرینه
اطلاق اولنور (بنو مهضمه) معظمه وزننده بر جماعتدر (المهضومة) بر نوع طیب اسمیدرکه مسك وبان ایله ترکیب
ایدرلر (الهضیمه) سفینه وزننده میت ایچون مرتّب اولان طعامه دینور جمعی هضایم کلور عربستانده عادتدرکه
میت واقع اولان خانه یه ایکی اوچ کون احبابلر وقومشولر طعام ارسال ایدرلر * نته‌که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلری جعفر طیارك شهادتی خبری کلدکده خانه‌سنه طعام کوندردیلر (الهضیمیة) زبیریه وزننده بر موضع
اسمیدر (الاهضام) همزه‌نك کسریله دوه‌نك قولون دیشلری دوشوب غیری دیشلری بتمك معناسنه‌در یقال
اهضمت الابل للاجذاع والاسداس اذا ذهبت رواضعها وطلع غیرها (هضیمّ) حذیمّ وزننده بر وادی اسمیدر
مترجم دیرکه مؤلف هطم ماده‌سندن سکوت ایلدیکه هانك فتحی وطاء مهمله‌نك سکونیله‌در سیوطی درّنثیر نام
کتابنده ثبت وسرعت هضم ایله تفسیر ایلمشدر ونهایه‌ده دخی بوعبارتله مرسومدر وفی حدیث ابی هریرة فی شراب
اهل الجنة ﴿ اذا شربوا منه هطم طعامهم ﴾ وقال ابن الاثیر الهطم سرعة الهضم واصله الحطم وهو الکسر فقلبت
الحاء هاء * پس مؤلف لغت اصلیه اولمدیغنه بناءً ثبت ایلمامش اولور وقال شیخ الاسلام زکریا فی حاشیة البیضاوی
الاهطمان قیل هما جبلان (الهقم) هانك وقافك فتحیله پك آجقمق معناسنه‌در یقال هقم الرجل هقما من الباب
الرابع اذا اشتدّ جوعه (الهقم) کتف وزننده پك آجقمش آدمه دینور (الهقمّ) هجفّ وزننده اکول آدمه دینور
ودریایه اطلاق اولنور (الهیقم) حیدروزننده دکزك کورلتیسنه دینور ولقمه یوتدرکن بوغازدن ظهور ایدن صوتی
حکایه اولور واوزون ارکك دوه قوشنه دینور وواسع دکزه دینور (التهقّم) تفعل وزننده قهر وخاکسار ایلمك

معناسـنه‌در يقال تهقمه اذا قهره و بيوك بيوك لقمه يوتمق معناسـنه‌در يقال تهقم الطعام اذا ابتلعه لقما عظاما
(الهيقمانىّ) حيدرانىّ وزننده بك اوزون آدمه دينور (التهكّم) تفعل وزننده قيو وسائر بنا چوكوب ييقلمق
معناسنه‌در يقال تهكمت البئر ونحوها اذا تهدّمت واستهزا ايلمك معناسـنه‌در يقال تهكمه اذا استهزأه وپيدرپى
مزراق دورتمك معناسـنه‌در يقال تهكمه اذا طعنه متداركا وصالتمق معناسـنه‌در يقال تهكمّ الرجل اذا تبختر
وبرآدمه پك اويكه‌لنوب خشمه كلمك معناسنه‌در يقال تهكم عليه اذا اشتدّ غضبه وفوت اولان نسنه‌يه پشيمانلق
ايدوب تأسف ايلمك معناسنه‌در يقال تهكم على الامر الفائت اذا تندّم وطاقت كتورليه‌جك درجه‌ده افراط
اوزره يغمور ياغمق معناسنه‌در يقال تهكم المطر اذا مطر كثيرا لايطاق وطرب وتغنّى ايلمك معناسـنه‌در يقال
تهكم الرجل اذا تغنى (الاهكومة) اضحوكه وزننده اسمدر هزل واستهزاء معناسنه‌در (التهكيم) تفعيل وزننده
بركسه ايچون طرب وتغنى ايلمك معناسنه‌در تقول هكمت له اذا غنيت له (المستهكم) اسم فاعل بنيه‌سيله خودبين
ومتكبرّ آدمه دينور يقال رجل مستهكم اى متكبر (الهكم) كتف وزننده دائما بيهوده ومالا يعنى يه كيريشوب
دورشور اولان شرير وبدكار وهرزه كاره دينور يقال رجل هكم اى شرير مقتحم على مالا يعنيه (الهليم) اليم
وزننده ياپشقان شيئه دينور يقال شئ هليم اى لاصق (الهلمان) كسرتينله وميمك تشـديديله چوق نسـنه‌يه
دينور اتمك اولسون وسائرى اولسون (الهيلمان) هانك فتحى ولامك فتحى وضميله هلمّان معناسنه‌در (الهلام) غراب
وزننده دريسيله پشمش بوزاغى بريانه دينور على قول اكشى آش ديدكلرى طعامك ياغى سوزلمش وتبريد اولنمش
صويـنه دينور تحفة المؤمنين ترجمه‌سنده بوكونه مرسومدركه هلام اغذيه انواعندندر بوزاغى امثالنى صو وطوز ايله
قينادوب صويى متقاطر اولنجه برمحلده ترك ايدرلر وبحسب الاقتضاء بقول حارّه ياخود بقول بارده‌يى سركه ايله
قينادوب سركه‌دن چيقدنصكره لحم مزبورى اول سركه ايله قينادرلر افعـالى اضافه اولنان بقولك مزاجنه
تابعدر (الهلم) ضمتينله طاغ كيكلرينه دينوركه چوپر تعبير اولنور (الهلم) قنب وزننده صالق وسلپوك آدمه دينور
مؤنثى هلمه‌در (الاهتلام) افتعال وزننده برنسنه‌يى كيدرمك معناسنه‌در يقال اهتلم به اى ذهب به (هلمّ) هانك
فتحى ولامك ضمّى وميم مشدّده‌نك فتح اوزره بناسيله اسم فعل امردر برى كل ديمكدر تعال معناسنه‌در اصلى
هالمّ ايدى كه هـاء حرف تنبيهدر ولمّ كلمه‌سى لمّ ماده‌سـندن كه جمع ايلمك معناسـنه‌در فعل امر اولمغله ضمّ
نفسك الينا يعنى سن كنديكى بزه يناشدركه مرادبزم يانمزه كل ديمك اولور بعده فى الاصل الم اولمق حسبيله لامده
ينه سكون تقديريله الف حذف اولنوب كلمهٔ بسيطه كبى استعمال اولندى مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى مساويدر
وبوحجازيون عندنده‌دركه غير متصرفدر وبنو تميم ردّ كلمه‌سنك مجراسـنه اجرا ايدرلر هلمّ وهلما وهلموا وهلمى
وهلممن ديرلر واهل نجد دخى حجازيون كبيدر ولازم ومتعدى اولور هلمّ الينا وهلمّ شهدائكم كبى كه برو كتورك ديمكدر
وكاه اولوركه لامله صله‌لنوب هلمّ لك دينور هيت لك كبى ونون مثقله لاحق اولوب هلمنّ ديرلر ومؤنثنده ميم مكسور
وجمعنده مضموم اولور وتثنيه مذكر وتثنيه مؤنثده هلمّان ديرلر وجمع مؤنثده هلمنان دينور نون اخيره‌نك تخفيفله
وبركسه سكا هلمّ الى كذا وكذا ديسه جوابنده الى م اهلمّ ديرسن همزه‌نك وهانك فتحيله يعنى نيره‌يه كله‌يم ديمكدر اصلى
الى م المّ ايدى الى ماالمّ كلمه‌سندن مخففدر هاء حالى اوزره ترك اولنور كذلك هلمّ كذا ديسه‌لر جوابنده لااهلمه ديرسن
وكاه اولوركه ياالكز همزه مضموم اولور وبعضا همزه ولام مضموم اولور وبعضا همزه مضموم ولام مكسور اولور
لااعطيكه معناسنه * شارح ديركه لسان العربده مرسوم اولديغى اوزره هلمّ كلمه‌سى عندالبصريين وجه مذكور اوزره
هاء تنبيه ايله لمّ كلمه‌سندن مركبدر وعند الكوفيين هل ايله امّ كلمه‌سندن مركبدر بعده كلمهٔ مفرده كبى استعمال اولندى اهل
حجاز عندنده اسم فعل امر اولمغله غير متصرفدر وتميم واهل نجد عندنده فعل اولمغله ردّ كلمه‌سى كبى متصرفدر هاى
زائده‌در واهل حجاز عندنده اكا نون ثقيله وخفيفه‌دن بريسى داخل اولمز لكن تميم ونجديون عندنده داخل اولور وهلم
كلمه‌سى اعط معناسنه‌ده كلور ودعوت ايچون استعمال اولنور مثلا برآدمى طعامه دعوت معرضنده هلمّ لك ديرلر * پس
مؤلفك هلم الى كذا وكذا قولى تعال معناسنه‌در وهلمّ كذا قولى اعط معناسنه اولمغله جوابنده لااهلمه دينور لااعطيكه
معناسنه (الهلمة) دحرجه وزننده و(الاهلام) اكرام وزننده برآدمى هلمّ ديويانه چاغرمق معناسنه‌در يقال هلم به
واهلم به اذا دعاه (الهلم) فتحتينله هلمّ لفظنك جوابيدركه هلم ديو يانه دعوت ايدن آدمه اطاعتله جوابدر وارهيم
وكله‌يم ديمكدر نعم كبى يقـال جاد بهلم اذا اطاعه (اهلم) آنك وزننده طبرسـتانده بربلده‌در (الهلدم) زبرج
وزننده يمالرى بللو اولان يمالو كليمه دينور وقالين ويوغون كچه‌يه دينور يقـال بسـطله الهلدم اى الكساء
الظاهر الرقاع وكذا اللبد الجافى الغليظ (الهلقم) قافله زبرج وزننده ياشلو عورته دينور وقوىّ وزورمند آدمه

دینور وآوردلری واسع آدمه دینور ﴿الهلقمّ﴾ اردبّ وزننده شول سید وذیشان سرکاره دینورکه قومنك دیت
وغرامت وسائر تکالیف شاقّه یوکلرینی کندیسی متحمل اولور اوله یقال رجل هلقمّ ای سید ضخم ذوالحمالات
واکول آدمه دینور ﴿الهلقامة﴾ قرطاسه وزننده و ﴿الهلقم﴾ علبط وزننده و ﴿الهلقام﴾ قرطاس وزننده بونلرده
اکول آدمه دینور وهلقامه ایری واوزون آدمه دینور وارسلانه دینور وبر رجل آدیدر ﴿الهمّ﴾ هانك فتحی ومیمك
تشدیدیله حزن واندوه معناسنه‌در جمعی هموم کلور یقال اخذه همّ ای حزن ودرونده عزم وتصمیم اولنان
خصوصه دینور یقال له همّ عظیم وهو ماهمّ به فی نفسه بوراده همّ به ترکیبی قصد وعزم معناسنه‌در کرچه
مؤلف بومعنایی بوراده ذکر ایلمدی لکن بصائرده رسم ایلمشدر کما فی قوله تعالی ﴿ولقد همّت به وهمّ بها﴾ الآیة
وآندن اسم همه‌در هانك کسریله جمعی همم‌در عنب وزننده وهمّ ومهمه فتحاتله محزون وغمناك ایلك
معناسنه‌در یقال همه الامر هما ومهمة من الباب الاول اذا حزنه وهمّ ارتمك معناسنه‌در یقال همّ الشحم
اذا اذابه ویقال همّ السقم جسمه ای اذابه واذهب لحمه ومه‌دن سود صاغمق معناسنه‌در یقال هم اللبن اذا حلبه
وناقه‌یه سودینك پك کثرتی زحمت واضطراب ویرمك معناسنه‌در یقال همّ الغرز الناقة اذا جهدها وحشرات
ارض تعبیر اولنان جانورلر یریوزنده کزوب یوریمك معناسنه‌در یقال همت خشاش الارض هما من الباب الثانی
اذا دبّت ﴿الاهمام﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی محزون ایلك معناسنه‌در یقال اهمه الامر اذا حزنه وپیرفانی اولمق
معناسنه‌در یقال اهمّ الشیخ اذا صار هما ﴿الاهتمام﴾ افتعال وزننده محزون اولمق معناسنه‌در یقال اهمه الامر
فاهتمّ ای حزنه فاغتمّ * شارح دیرکه بر ایشه قیام واقدام ایلك معناسنه متداول اولان اهتمام بو معنانك
لازمیدر ﴿الانهمام﴾ انفعال وزننده یاغ مقوله‌سی نسنه ارنمك معناسنه‌در یقال همّ الشحم فانهمّ ای اذابه فانذاب
وپیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال انهمّ الشیخ اذا صار هما ﴿الهامّة﴾ میمك تشدیدیله مطلقا دابه‌یه دینور جمعی هوام
کلور ذکر اولندیغی اوزره دبیب معناسنه اولان همّ لفظندندر * شارحك بیاننه کوره مخوف اولان حشرات
ارضده شایع اولدیکلر ویلان وعقرب کبی نته‌که سامه ذات السمّ اولنلره مخصوصدر ﴿التهمم﴾ تفعل وزننده
بر نسنه‌یی جستجو ایلك معناسنه‌در یقال تهمّم الشیء اذا طلبه وتجسسه * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر وبر آدمك
باشنی بتلمك معناسنه‌در یقال تهمم رأسه اذا فلاه ﴿الهاموم﴾ ضعف وهزالدن اریمش اولان دوه اور بجنه
دینور ﴿الهمام﴾ غراب وزننده اور بجدن اریمش یاغه دینور وقاردن اریوب آقان صویه دینور وعظیم الهمه وقوی
العزیمه پادشاهه ووالی‌یه دینور یقال ملك همام ای عظیم الهمة ونفسنده بهادر اولوب سخی وجوانمرد اولان
سید وذیشان آدمه دینور وبو رجاله مخصوص وصفدر جمعی همام کلور کتاب وزننده یقال رجل همام ای سید
شجاع سخی وهمام ارسلانه دینور وزبّان بن کعبك فرسی اسمیدر ﴿الهمهام﴾ ثرثار وزننده بو دخی بهادر وسخی
وکریم اولان ذیشان آدمه دینور وارسلانه دینور ﴿الهمة﴾ هانك کسری وفتحیله ضمیرده فعله چیقارلمسی قصد
واراده اولنان خصوصه دینور ومیل طبع وشوق وهوی معناسنه‌در یقال به همة صادقة وهی ما همّ به
من امر لیفعل وکذا الهوی ﴿الهم﴾ و ﴿الهمة﴾ هانك کسریله پیرفانی‌یه دینور جمعی اهمام کلور مؤنثی دخی
همه‌در جمعی همات کلور وهمایم کلور غیرقیاس اوزره ﴿الهمومة﴾ هانك ضمیله و ﴿الهمامة﴾ سلامه وزننده
مصدرلردر پك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال همّ الرجل همومة وهمامة اذا صار هما ﴿لاهمام﴾ حرف نفی ایله
وقطام وزننده لا اهمّ معناسنه‌درکه قصد وعزم ایلمم دیمکدر یقال لاهمام ای لا اهمّ بذلك ولا افعله و ﴿همام﴾
کذلك قطام وزننده یهم معناسنه مستعملدرکه همهمه‌دن فعل مستقبلدر کما سیذکر یقال جاء زید همام ای یهمهم
شارحك بیاننه کوره اشبو همام کلمه‌سی عزم وقصد معناسنه اولان همّ وهمه معناسنه‌که مصدرلردر اسم فعلدر
پس لا همام قولی لا همة دیمکدر اساسده لا همام لی عبارتیله مرسوم اولمغله مؤلف صله‌یی ایراد ایلمامکله تنقیص
ایلمشدر یاخود قلم ناسخ اسقاطیدر کذلك همهمه‌دن دخی اسم فعل اولور لکن اصول سائره‌ده همهام عنوانده
مرسومدر وهمهام قالمدی تو کندی معناسنه‌ده اسم فعل اوله‌رق مستعملدر کما سیذکر ﴿همك﴾ هانك فتحی ومیم
مشدده‌نك ضمیله و ﴿همتك﴾ هانك کسریله حسبك وناهیك معناسنه مستعملدرکه سکا کفایت ایدر دیمکدر یقال
هذا رجل همك وهمتك من رجل ای حسبك وبونلر اقصی همك وهمتك سبکنده‌لردر ﴿الهمیم﴾ امیر وزننده
و ﴿التهمیم﴾ تفعیل وزننده اسم اوله‌رق تمتین کبی ضعیف یغموره دینور یقال فی السماء همیم وتهمیم ای مطر ضعیف
وهمیم شول سوده دینورکه یایق طولومنه جمع اولنوب لکن هنوز یوغردا ولمقسزین شرب اولنه ﴿الهموم﴾ صبور
وزننده صاغانقلی چوق یغمور انزال ایدن بلوده دینور یقال سحاب هموم ای صبوب للمطر وکوزل ولطیف

یورویشلو ناقه یه دینور و صویی چوق قویی یه دینور یقال بئر هموم ای الکثیرة الماء و یل اسدیجه بری اوته صالنان
سازلغه و قامشلغه دینور (الهمهمة) زلزله وزننده سوزی پك یاپجه سویلك معناسنه‌در شویله که مخاطب
ایشیدوب لکن مآل و مفهومنی فهم ایلیه ترکیده مرلدانمق تعبیر اولنور یقال همهم الکلام اذا اخفاه و چوجغی
اویوتمق ایچون نی چالمق معناسنه‌در یقال همهمت الطفل اذا نوّمت بصوتها و حزن و غمدن کوکسده صوت
طیقانمغله خیرلدامق معناسنه‌در یقال یهمهم الزئیر اذا ردّد فی صدره من الهمّ و صغر و فیل مقوله‌سی حیوانلر
کوموردنمك معناسنه‌در و مطلقا بوغوق و طیقانق سسله سسلنمك معناسنه‌در و بر رجل آدیدر (الهمهیم)
قندیل وزننده و (الهمهوم) عصفور وزننده ارسلانه دینور و همهیم کوکسده آوازینی تردید ایدن حماره دینور
(الهماهم) هانك فتحیله هموم و غموم معناسنه‌در (الهمام) شداد وزننده قونغجی یه اطلاق اولنور یقال رجل
همام ای نمّام و همام اسامیدندر همام بن الحارث و ابن زید و ابن مالك صحابه‌لردر و ایام بردك اوچنجی کوننه
اطلاق اولنورکه برودته تصمیم کونی اوله‌جقدر یقال هذا یوم الهمام ای الیوم الثالث من البرد * مترجم دیرکه همام
عزم معناسنه اولان همّ ماده‌سندن دخی فعال اولور کما فی الحدیث ❊ اصدق الاسماء حارث و همام ❊ لانه ما من احد
الا و هو یهمّ بامر (الهمامیة) واسط قضاسنده بر بلده‌درکه همام الدوله منصور بن دبیس نام کسه‌نك بنا کرده‌سیدر
(الهمهامة) ثرثاره وزننده و (الهمهومة) عصفوره وزننده عظیم اولان دوه سوریسنه دینور عکرهٔ عظیمه معناسنه
(الاستهمام) بر آدم کندی قومنك مصلحتلری ضمننده دوحنته او غرامق معناسنه‌در یقال استهمّ فلان اذا اعنی بامر قومه
(همهام) هانك فتحی و آخرینك کسر اوزره بناسیله بر نسنه قالمدی تو کندی معناسنه مستعملدر مثلا برکمسه ابق شئ
عندك یعنی یانکده بر نسنه قالمدیمی دیو سؤال ایلسه جوابنده همهام دیرلر لم یبق شئ معناسنه * شارح دیرکه کلمهٔ مزبوره
اسم فعلدر (الهینمة) هانك و نونك فتحی و بینهما یانك سکونیله پك یاپجه سسلنمك و یاپجه سویلك معناسنه‌در
یقال هینم الرجل اذا اصات خفیا و هینمه بر نوع اوت آدیدر (الهینم) صیقل وزننده بوغه دینور قطن معناسنه
(الهنمة) هلعه وزننده نسوان عربك تسخیر ایچون افسون ایلدکاری بونجغه دینور و بد خلقت و چرکین بودوره
دینور (الهنم) فتحتینله خرمایه دینور علی قول بر جنس خرما اسمیدر (الهینوم) حیزوم وزننده پك یاپجه سویلنمکله
فهم اولنمیان کلامه دینور یقال نطقه هینوم و هو کلام لا یفهم (بنوهنام) قثآء وزننده جن قبائلندن بر قبیله‌در
(الهوم) قوم وزننده یرك ایچ یوزینه دینور بطنان الارض معناسنه (هوم المجوس) بر دواء معروفدرکه فارسیده
مرانیه دیرلر مثانه‌ده اولان طاشی مفتت و بولی ادرارده مؤثردر مفرداتده هوم المجوس ساقی بردانه و انجه و فتی و چچکی
صاری و قرامتق و یاسمینه شبیه و ورقی خرده بر شجردر ارغوان زرد انواعندندر دیو مرسوم‌در و بعضلر عجم دیارینه
مخصوص برکونه یاسمیندر دیدیلر و برهانده یاسمینه شبیه بر شجردر مجوس طائفه‌سی زمزمه هنکامنده آنك چبوغندن
اللرنده طوتمق آیینلرندن اولمغله کندیلرینه مضاف اولدی دیو مبنیدر (التهویم) تفعیل وزننده و (التهوّم) تفعل
وزننده اویوقلیان آدم باشنی بری اوته صالمق معناسنه‌در یقال هوّم الرجل و تهوّم اذا هزّ رأسه من النعاس (الهوّام)
شداد وزننده ارسلانه دینور (الهام) حال وزننده یمنده بر قریه آدیدر (الهامة) حاله وزننده مصرچولنده بر کوره
آدیدر (الهومة) حومه وزننده بیابانه دینور (الهوام) غراب وزننده هیام معناسنه‌درکه عشق و محبتك شدتندن
عاشقه عارض اولان آشفته‌لکه دینور یقال به هوام ای هیام (الاهوم) اهون وزننده باشی بیوك آدمه دینور یقال
رجل اهوم ای العظیم الهامة * مترجم دیرکه مؤلف باش معناسنه اولان هامه‌یی یائیه اولان هیم ماده‌سنده رسم ایلیوب
بورا‌ده ذکر ایلامشدر نهایه‌ده و سائر مأخذلرده واویه‌ده و کیمنده واویه و یائیه‌ده دخی ذکر ایلمشلر حتی تهویم و تهوم تحریك
هامه معناسنه اولمق اوزره تصریح ایلمشلر کما فی الاساس هوّموا و تهوّموا ای هزّوا هامهم من النعاس پس اهوم لفظی
هامه‌دن اولمش اولور * مؤلف تهویم و اهوم ماده‌لرنده کویا که اشارت ایلمش اولور (الهیم) هانك فتحیله و (الهیمان)
فتحاتله عاشق اولمق معناسنه‌در یقال هام الرجل یهیم هیما و هیمانا اذا احبّ امرأة (الهیم) هانك کسریله صوسز
دوه‌لره دینور یقال ابل هیم ای عطاش مفردی اهیم‌در (الهیّام) رمّان وزننده عشاق معناسنه‌در مفردی
هائم‌در و قلبی وسوسه‌ناك اولان کمسه‌لره دینور یقال هو هائم ای موسوس و هم هیام ای موسوسون (الهیام) سحاب
وزننده شول قوملغه دینورکه پك یومشق اولمغله اصلا طورمیوب دائما اینوب اقار اوله یاخود خرده و قوری طپراقلی
قومساله دینورکه بر قطره دوشدیکی آنده یودوب چکر اوله و هانك ضمیله ده لغتدر (الهائم) و (الهیوم) صبور وزننده
متحیر آدمه دینور یقال رجل هائم و هیوم ای متحیر (الهیمان) عطشان وزننده و مرادفیدر و هیماء مرضنه اوغرامش
دوه‌یه دینور جمعی هیام‌در کتاب وزننده (الهیام) غراب وزننده عشقك شدتندن ناشی عاشقه عارض اولان جنونه

شبيه حالته دينور كه سرسملك آشفته لك تعبيراولنور يقال به هيام وهو كالجنون من العشق (الهيماء) صحراء وزننده صوسز چوله و بيابانه اطلاق اولنور و جهت و جانبى بولنميان بيابانه دخى دينور يهماء معناسنه و دوه قسمنه مخصوص برمرض آديدركه پك چوقدن اركيلوب طوران صو ايچمكله عارض اولور (الهامة) حاله وزننده هرشيئك يعنى هرحيوانك باشنه دينور جمعى هام درهاسز و هامة كيجه قوشلرندن صدى ديدكارى قوش اسميدر مشهورى بيقوشدر مترجم ديركه نهايه ده ❊لاعدوى ولاهامة❊ حديثنده هامه دن مراد طائرمزبور اولمق اوزره مشرو حدر عربلر سلفده زعم ايدرلر ايديكه انتقامى النميان مقتولك روحى هامه اولوب هميشه اسقونى ديو چاغررايمش انتقامى النديقده اوچوب كيدر ايمش و هامه طيورليلدن برطائرعلى قول بومه در و عندالبعض هرميتك كميكارى ياخود روحلرى هامه اولمق اوزره زعم وانكله تشأم ايدرلر ايمش بعده شرع طرفندن نفى اولندى انتهى *وهامه برقومك رئيس وسركارينه اطلاق اولنور وآته دينور (المستهام) مستدام وزننده اشفته وحيران كوكله دينور عاشق كوكلى كبى يقال قلب مستهام اى هائم (التهيّم) تفعل وزننده خوب و لطيف يوريمك معناسنه در يقال فلان يتهيم اى يمشى مشية حسنة (هيماء) مصغر بنيه سيله مجاشع قبيله سى يوردنده برصو آديدر قصر ايله ده زبا نزده در (هيم الله) ايم الله وزننده ومرادفيدركه قسمه موضوع كلماتندر هاء همزه دن مبدله در (الاهتيام) افتعال وزننده برآدم كندى نفسيچون كسب وكار طريقه لرينه دورشمك معناسنه در يقال هو لايهتام لنفسه اى لايحتال (الاهيم) احمر وزننده نجوم كورنمز اولان كيجه يه وصف اولور يقال ليل اهيم اى لانجوم فيه

فصل الياء التحتية

(اليتم) يانك ضمى و تاى فوقيه نك سكونيله و(اليتم) فتحتينله يالكزلق انفراد معناسنه در يقال به يتم ويتم اى انفراد اصل موضوع ماده بومعنادر و بعضلر ديديلركه يتم ويتم برطفلك پدرى وفات ايلمكله پدرسز قالمغه دينور و بو بنى آدمه مخصوصدر و بهائم وحيواناتده و الده سز قالمقدن عبارتدر بعضك بوندن مرادى بومعنايه موضوع اولوب انفراد معناسى بوندن مأخوذدر ديمكدر خلاصه انسانده يتيملك باباطرفندن وحيوانده اناطرفندن اولور (ويتم) يانك ضمى وفتحيله مصدر اولورلر طفل يتيم اولمق معناسنه در يقال يتم الصبى ويتم يتما ويتما من الباب الثانى والرابع اذا فقد اباه (اليتيم) اميروزننده يالكز فرد ويكانه اولان نسنه يه دينور يقال هو يتيم اى فرد ونظيرى كمياب اولان نسنه يه اطلاق اولنور يقال شئ يتيم اى عزيز نظيره ويتيم ويتمان سكران وزننده پدرى وفات ايلمش نابالغ صبى يه دينور بالغ اولدقده اسم يتيم اندن زائل اولور جمعى ايتام ويتامى كلور سكارى وزننده ويتمه كلور فتحاتله وميتمه كلور مشيخه وزننده يقال طفل يتيم ويتمان اذالم يبلغ الحلم وقدفقداباه (الايتام) همزه نك كسريله خاتونك ولدى يتيم قالمق معناسنه در يقال ايتمت المرأة اذا صار اولادها يتامى (الموتم) محسن وزننده اولادى يتيم قالمش خاتونه دينور جمعى مياتيم در يقال امرأة موتم ونسوة مياتيم (اليتم) فتحتينله برايشده قصورى وفتور اوزره اولمق معناسنه در يقال يتم الرجل يتما من الباب الرابع اذا قصر وفتر ويولده يورلمغله آغرآغر يورپوب اوياتمق معناسنه در يقال يتم الرجل اذا اعيا وابطأ *مؤلف بونى تكرار ايلمشدر (اليتم) يانك فتحيله همّ وحزن معناسنه در يقال فى قلبه يتم اى هم (اليتايم) ياى تحتيه نك فتحيله باديه ده نيچه قوملقلردركه برى برندن منقطع ومنفردلردر على قول وجه مذكور اوزره نيچه جباله اطلاق اولنور (اليتيم) تشديد يايله صغيروزننده ياخود زبيروزننده برطاغك آديدر (يارم) هاجر وزننده اصفهان قضاسنده برقريه آديدر وبرموضع اخر آديدر نته كه ابوتمام شعرنده ذكر ايلدى (الياسمون) سين مفتوحه ايله معروف چچكدركه تركيده ياسمين تعبيراولنور انواعى اولور لطيف چچكدر مفردى ياسم در صاحب وزننده ياخود هاجر وعالم وزننده در وبونك عالمون لفظندن غيرى نظيرى يوقدر وبعضلر عندنده فارسيدن معرب اولمغله جمع مجراسنه جارى اولمز وياسمينك بياض وصارى نوعى اولور استشمامى پير وسالخورده لره نافع وصداع بلغمى يه وزكام عارضه سنه مفيد وقورى اولان مسحوقنك ذرورى شعراسودى مبيض ومسحوق اولان چچكنك صويندن بروقيه سنى اوچ كون متواليا شرب رحمدن اقان دمى قطع ايلمكده مجربدر (الايلة) همزه نك ولامك فتحيله دپرنوب قلدامغه دينور حركت معناسنه وسسه دينور تقول ماسمعت له ايلة اى صوتا وبوافعله وزننده در فيعله وزننده دكلدر يعنى زائد اولان همزه سيدر (يلم) فتحتينله لم ماده سنده ذكر اولندى (اليمّ) يانك فتحى وميمك تشديديله دريايه دينور بحر معناسنه ويم كلمه سنك نه جمع مكسرى ونه جمع سالمى كلور ويم يبانى كوكرجينه دينور حمام وحشى معناسنه ويمّ اشترنخعى قلجنك آديدر ونجد اولكه سنده برصو آديدر ويمّ مصدر اولور دريايه القا اولنمق معناسنه يقال يمّ الرجل على المجهول فهو ميموم اى طرح فى اليمّ ودكز طاشمغله ساحل دكز ايچره قالمق معناسنه در يقال يمّ الساحل على المجهول اذا غلبه البحر فطمى عليه (اليمام) سحاب وزننده و(اليم) فتحتينله

بونلرده يبانى كوكرجينه دينور حمام وحشى معناسنه ﴿ التيم ﴾ تفعل وزننده كركى كبى قصد وآهنك ايلك معناسنه‌در يقال تيممه اذا توخاه وتعمده اصلى تأمم ايدى ياء همزه‌دن مبدل اولدى وعرف شرعده آبدست بدلى وجه مشروع اوزره طهارت شرعيه قلمق معناسنه مستعملدركه يوزى واللرى درسكه وارنجه طپراغله مسح ايلكدن عبارتدر قصد صعيدى متضمندر يقال تيمم المريض اذا مسح وجهه ويديه بالتراب ﴿ التييم ﴾ تفعيل وزننده بودخى قصد ايلك معناسنه‌در يقال يممه اذا قصده وخسته‌يه تيمم ايتدرمك معناسنه‌در يقال يمم المريض للصلاة اذا مسح وجهه ويديه بالتراب فتيمم هو ﴿ اليمامة ﴾ و﴿ اليمام ﴾ يانك فتحيله قصد وعمد معناسنه‌در ويمامه زرقاء ايله ملقبه شول قيزك اسميدركه اوچ كونلك مسافه‌ده اولان نسنه‌يى كورر ايدى كوزى كوك اولديغندن زرقاء اطلاق اولنمشيدى * ابصر من زرقاء * مثلنك منشأيدر ويمامه جوّ ديدكلرى اولكه‌نك اسميدركه مدينه ايله مكه‌نك شرقى وسطندن بصره وكوفه‌يه اون آلتى مرحله يه‌دك ارضدن عبارتدر مزبوره‌يه منسوب واسميله مسمادر اولكهٔ مزبور ارض حجازك سائرلرندن ازيد واكثر خرماالقلرى مشتملدر ومسيلة الكذاب اوراده دعواى نبوّت ايلدى نسبتنده يمامىّ دينور ويمام ويمامه اولك جهته دينور امام معناسنه تقول امض يمامى ويمامتى اى امامى ظاهرا بونلرده دخى ياء همزه‌دن مبدله‌در ﴿ الميم ﴾ معظم وزننده همیشه مطالب وآمالنه ظفرياب اولان آدمه دينور يقال هو ميمم اى ظافر بمطالبه ﴿ يمى ﴾ حتى وزننده بطيحه‌ده برنهرك آديدر لطيف ونازك بالقلرى اولور ﴿ اليمة ﴾ يانك فتحيله برموضع آديدر ﴿ بنويمّ ﴾ عربدن بربطندر ﴿ الينم ﴾ يانك ونونك فتحيله بزر قطونا اسميدركه قرنى ياريق تخمى ديدكلرى دارو درمفردى ينمه‌در وبربشقه اوتك دخى اسميدركه يارەلرده استعمال اولنور تركيده قلج اوتى ويارە اوتى ديدكلريدر ﴿ اليوم ﴾ قوم وزننده معروفدركه كون تعبير اولنور فارسيده روز دينور جمعى ايّام در اصلى ايوام ايدى * مؤلفك بصائرده بياننه كوره يوم طلوع فجردن غروب شمسه قدر ونهار طلوع شمسدن معتبردر انتهى * ويقال يوم ايوم كليل اليل ويوم يوم ككتف ويوم ووم ككتف ايضا واو يادن مبدله‌در ويوم ذوايام ويوم ذوايا ويم اى شديد اوآخر يوم فى الشهر يعنى شدّت ومحنتلو كون ياخود سلخ كونى ديمكدر وعربلر ايام‌الله ديرلر نعم‌الله معناسنه‌كه حاليت ومحليت اعتباريله‌در تقول ذكرهم بايام‌الله اى بنعمه تعالى ﴿ المياومة ﴾ مقاتله وزننده و﴿ اليوام ﴾ قتال وزننده كونلك ايله معامله ايلك معناسنه‌در يقال ياومه مياومة ويواما اذا عامله بالايام ﴿ يام ﴾ حام وزننده يمنده برقبيله آديدر ونوح عليه السلام حضرتلرينك اوغلنك آديدركه طوفانده غرق اولدى ﴿ يوءم ﴾ حوءب وزننده حبش قبائلندن برقبيله آديدر ﴿ اليهم ﴾ فتحتينله دلولكه دينور يقال به يهم اى جنون ﴿ الايهم ﴾ احمر وزننده عقل وفهم وادراكدن بى بهره آدمه دينور يقال رجل ايهم اى لاعقل له ولافهم وطاينجق دوز ويالچين طاشه دينور وصرپ طاغه دينور وصاغر آدمه دينور يقال هو ايهم اى اصمّ وچول صحرايه دينور بريّه معناسنه وبهادره دينور واسامیدندر جبلة بن الايهم آخر ملوك غساندر ﴿ الايهمان ﴾ تثنيه بنيه‌سيله عند اهل البادیه سيل صويله اسرمش آدمجل دوه‌يه اطلاق اولنور وعندالحاضره يعنى اهل امصار عندنده سيل صويله يانقنه اطلاق اولنور يقال اعوذ بالله من الايهمين اى السيل والجمل الهائج الصئول عند اهل البادية والسيل والحريق عند الحاضرة ﴿ اليهماء ﴾ صحراء وزننده جهت وجانبى بولنميان بيابانه دينور يقال فلاة يهماء اى لايهتدى فيها وپك قحط وشديد سنه‌يه دينوركه اصلا فرج وانشراحى نایاب اوله تمّ الميم بعون الله الكريم

باب النون

باب النون

فصل الهمزة

فصل الهمزة ﴿ الابن ﴾ همزه‌نك فتحى وبانك سكونيله تهمت ايلك معناسنه‌در يقال ابنه بشئ ابنا من الباب الاول والثانى اذا اتهمه وبرآدمى يوزينه قرشو عيبلك معناسنه‌در يقال ابنه اذا عابه فى وجهه ويارە‌دن قان طورمقدن قرارمق معناسنه‌در يقال ابن الدم فى الجرح اذا اسودّ ﴿ المأبون ﴾ تهمت اولنمش آدمه دينوركه كرك خير وكرك شر جهتيله اولسون يقال هو مأبون بخير او شرّ واكر مطلق ذكر اولنورسه شرّ ايله متهم ديمك اولور يقال هو مأبون اى متهم بشر ظاهرا خيرده تهمت ظنّ وكمان معناسنه حمل اولنور ﴿ التأبين ﴾ تفعيل وزننده بودخى برآدمى يوزينه قرشو عيبلك معناسنه‌در يقال ابنه اذا عابه فى وجهه وپشروب يمك ايچون دوه‌نك طمرندن فصد ايلك معناسنه‌دركه اهل باديه قحط ايامنده ايدرلر يقال ابن الرجل اذا فصد عرق البعير ليؤخذ دمه فيشوى ويؤكل ووفات ايلمش آدمك محاسن واوصافنى ياد ايده‌رك مدح وثنا ايلك معناسنه‌در يقال ابّنه اذا مدحه بعد موته وايزه اويمق معناسنه‌در يقال ابّنه اذا اقتفى اثره وبرنسنه‌يه منتظر اولمق معناسنه‌در يقال ابّنه اذا ترقبه ﴿ التأبن ﴾ تفعل وزننده بودخى ايزه اويمق معناسنه‌در يقال تأبّنه اذا اقتفى اثره ﴿ الابنة ﴾ همزه‌نك ضميله اغاج دالنده اولان تكمه‌يه

دينور يقال عود كثير الابنة اى العقدة و عيب ونقيصه معناسنه‌در علت معهوده بوندن مأخوذدر يقال
فى حسبه ابنة اى عيب ورجل خصيف معناسنه‌دركه خصافت صاحبى يعنى عقل ورشدى متين و مستحكم آدمه
دينور * شارح ديركه خصيفك بورايه مناسبتى يوقدر خيضف اولمق اغلبدركه ضروط ديمكدر انتهى * وابنه‌دوه‌نك
بوغازنده اولان يومريجه اته دينور وحقد وكينه معناسنه‌در يقال فى قلبه ابنة اى حقد (الابن) كتف وزننده
قويو وغليظ اولان طعام وشرابه دينور (الآبان) همزه‌نك كسرى وبانك تشديديله برنسنه‌نك وقتنه على قول
اوّل هنكامنه دينور يقال ابّان الشئ اى حينه او اوّله * شارح ديركه وزنى فعال‌در بعضلر نونى زياده‌يه حمل ايله
وزنى فعلان اولمق اوزره رسم ايلديلركه اب ماده‌سندن اولور (الآبن) صاحب وزننده قورى طعامه دينور
يقال طعام آبن اى يابس (ابان) سحاب وزننده اساميدندر ابان بن عمرو وابن سعيد اصحابدندر ونيچه
محدث اسملريدر وابان كلمه‌سى منصرفدر فعال وزننده‌در وابان حاجر شرقيسنده برطاغك آديدركه انده خرمالق
و صووواردر وبنى فزاره‌يوردنده برطاغك آديدر (ذوابان) برموضعدر (ابانان) ايكى طاغه اطلاق اولنور برينه
متابع وبرينه ابان دينور بعده تغليب اولندى (الابانة) كتابه وزننده بركلمه‌دركه جميع اصحاب وياران معناسنه‌در يقال
جاء فى اباتنه اى فى كلّ اصحابه (ابنى) همزه‌نك ضميله لبنى وزننده برموضعدر (ابين) زبير وزننده ابن سفياندركه
محدّثدر (ديرابّون) تنوروزننده ياخود ابيون كه افيون وزننده‌در جزيره‌ٔ ابن عمرده برمناستردر اكا قريب براوزون
اوزادى عمارت وار درآنده برمزار عظيم اولمغله نوح پيغمبرك على نبينا وعليه السلام قبرى اولمق اوزره منقولدر (الاتان)
تاى فوقيه ايله سحاب وزننده ديشى اشكه دينورهاايله اتانه لغت قليله‌در جمعى آتن‌در همزه‌نك مدى وتانك ضميله عناق
واعنق كبى واتن كلور ضمتينله واتن كلور تانك سكونيله وماتوناء كلور * شارحك بياننه كوره بواسم جمعدر واتان قيو
باشنده صوچكن آدمك طورديغى يره دينور بوايكى معناده همزه‌نك كسريله ده لغتدر ومحفه‌نك قاعده‌سنه يعنى دوشكى
اولان اغاجه دينوركه تخته‌لر آنك اوزرينه ياپيلور واتان الضحل ديبى يقين قيونك اغزنده اولان شول قيايه دينوركه اوزرى
يوصون باغليوب دوزوطايْنجق اوله على قول صوايچره اولان شول قيايه دينوركه نصفى صوايچره ونصفى طشره‌ده اوله
(الاتن) همزه‌نك فتحى وتانك سكونيله و(الاتون) قعودوزننده بريرده ثابت ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال اتن بالمكان
اتنا واتونا من الباب الثانى اذا اقام وثبت (الاتنان) فتحاتله آدمى صيق صيق آته‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال اتن
الرجل اتنانا اذا قارب الخطو (الاتون) تنوروزننده وبعضا مخفف اولور اتمكجى وكرجى مقوله‌سنك فرونلرينه
وحمّام كلخننه دينور جمعى اتن كلوركه همزه‌نك ضميله واتاتين كلوركه مشدده‌نك جمعيدر (الاتن) همزه‌نك فتحيله يتن
معناسنه‌دركه يكى طوغان چوجغك اياقلرى باشندن مقدّم ظهور ايلمكه دينوركه ترس طوغمقدر ئته‌كه ماده‌سنده
مرسومدر وخاتون چوجغى ترس طوغورمق معناسنه‌در يقال اتنت المرأة اتنا بمعنى يتنت (الاتن) ضمتينله
يوجه‌يرلره دينور (الايتان) اكرام وزننده بودخى چوجغى منكوس طوغورمق معناسنه‌در يقال آتنت المرأة بمعنى
ايتنت اى ولدت الولد منكوسا وهو ان يخرج رجلاه قبل يديه (الاثين) ثاى مثلثه ايله اميروزننده كوكلونسنه‌يه دينور
يقال شئ اثين اى اصيل (اثان) سحاب وزننده ابن نعيم‌دركه تابعيدر (الاثنة) غرفه وزننده صيق وچتلق مغيلان
اغاجلغنه دينور نته‌كه اول رسمه سدر اغاجلغنه عيص دينور جمعى اثن كلور صرد وزننده (الاثن) ضمتينله بت وصنم
معناسنه اولان وثن لفظندن جمع اولور وثن لفظنك جمعى ضمتينله وثن اولوب بعده واوى همزه‌يه ابدال اثن ديرلر
ومنه قرأ جماعات من القرّاء ﴿ ان يدعون من دونه الّا اثنا ﴾ الاية (الآجن) جميله صاحب وزننده لون وطعمى متغيّر
اولمش صويه دينور يقال ماء آجن اى المتغيّر الطعم واللون (الاجن) همزه‌نك فتحى وجيمك سكونيله و(الاجن)
فتحتينله و(الاجون) قعودوزننده صويك طعم ولونى متغيّر اولمق معناسنه‌در يقال اجن الماء واجن اجنا واجنا
واجونا من الباب الثانى والاول والرابع اذا تغير طعمه ولونه واجن چرپيجى بزچرپمك معناسنه‌در يقال اجن القصّار
الثوب اجنا اذا دقه (الاجنة) همزه‌نك حركات ثلاثيله وجنه معناسنه‌دركه يكاغه دينور (الاجانة) همزه‌نك
كسرى وجيمك تشديديله و(الايجانة) ياى تحتيه ايله و(الانجانة) نونله معروف قابدر جمعى اجاجين‌در * شارحك
بياننه كوره بيوك طاس وتغار ولكنچه ديدكلرى قابلر اوله‌جقدر زمخشرى مقدمه‌ده يالكز طاس ايله تفسير ايلدى
وبعض نسخه‌ده ياى تحتيه ايله ايجانه يرنده لامله الجانه مرسومدر جمله‌سنك اصلى اجّانه‌در تشديد جيمله (الاحنة)
همزه‌نك كسرى وحاى مهمله‌نك سكونيله حقد وكينه معناسنه‌در يقال به له احنة اى حقد واويكه‌يه دينور
غضب معناسنه جمعى احن كلور عنب وزننده (الاحن) همزه‌نك فتحيله مصدردر بركمسه‌يه حقد وكين باغلمق
معناسنه‌در يقال احنه احنا من الباب الرابع اذا حقده وطارلمق معناسنه‌در يقال احن عليه اذا غضب

(المؤاحنة) مفاعله وزنندهمخاصمه ومعادات معناسنه در يقال آاحنه اذا عاداه (الآخنيّ) خای معجمه ایله عاخنیّ وزننده برچشید چبوقلی الاجه نك اسمیدر وآلچق کتان بزینه دینور (الآخنیة) صاحبیه وزننده یایلره دینورقسیّ معناسنه (المؤدن) همزهٔ ساکنه ودال مهملهٔ مفتوحه ایله مکرم وزننده بودوره دینور واوایله مودن لفظنده لغتدر (الاذریون) همزه نك مدی وذال معجمه نك فتحیله بردرلو صاری چچکدرکه اورته سنده قطیفه خاوی کبی سیاه خاوی اولور ترکیده کوچکنه قره کوز وبیوکنه آی چچکی دیرلر مزاجی حارّ ور طبدر عجملر نظاره سندن پك خوشلنوب اعتبار ایدرلر وپراقلرینی خانه لری ایچره نثار ایدرلر پك خوشبوی اولمز * شارحك بیاننه کوره آذرکون فارسی معرّبیدرکه آتش رنکلو دیمکدر (الاذن) همزه نك کسریله وفتحتینله و(الاذان) و(الاذانة) همزه لرك فتحیله بیلك معناسنه در یقال اذن بالشیٔ اذنا واذنا واذانا واذانة من الباب الرابع اذا علم به ومنه قوله تعالى ﴿ فأذنوا بحرب من الله ﴾ ای کونوا علی علم ویقال فعله باذنی ای بعلمی و(اذن) و(اذین) امیر وزننده برآدمه برنسنه ضمننده دستور ویرمك معناسنه درکه اذن ویرمك تعبیر اولنور بوندن اسم اذن در همزهٔ مکسوره ایله دستور واجازه معناسنه در یقال اذن له فی الشیٔ اذنا واذینا اذا اباحه له (الاذین) امیر وزننده اذن کبی بیلمکه دینور تقول فعله باذنی واذینی ای بعلمی وقولاغه دینور اذن کبی واذین اذان معناسنه درکه نماز ایچون ندای معهوددر ومؤذنه دینور ومحدثیندن محمد بن جعفرك پدرینك جدّی اسمیدر وبرقومك زعیم ومصلحتکذارینه دینور یقال هو اذین القوم ای زعیمهم وکفیل معناسنه در وشول محله دینورکه هرطرفدن اکا اذان سسی کلور اوله تقول نحن فی مکان اذین اذا کان یأتیه الاذان من کل ناحیة وابن اذین ابونواسك ندیمی ایدی (الایذان) همزه نك کسریله بیلدرمك معناسنه در یقال آذنه الامر وبالامر اذا اعلمه وبرخوش نسنه برآدمه عجب ویرمك معناسنه در یقال آذنه الشیٔ اذا اعجبه ومنع ایلك معناسنه در یقال آذنه اذا منعه واوتلر جابجا قوریمغه باشلمق معناسنه مستعملدر کویاکه قوریمغه یوز طوتدیغنی لسان حالله اعلام ایدر یقال آذن العشب اذا بدا یجفّ فبعضه رطب وبعضه یابس وبرکسه نك قولاغنه اورمق معناسنه در یقال آذنه اذا اصاب اذنه واذان اوقومق معناسنه در یقال آذن المؤذّن بمعنی اذّن (التأذین) تفعیل وزننده چوق اعلام ایلك معناسنه در یقال اذّن الامر اذا اکثر اعلامه وبرکسه نك قولاغنی بورمق معناسنه در یقال اذّن فلانا اذا عرك اذنه وبرآدمه صو مقوله سی شربه ویرمیوب شربدن ردّ ومنع ایلك معناسنه در بناسی ازاله ایچوندرکه سلب اذن ودستور ایدر یقال اذّنه اذا ردّه عن الشرب فلم یسقه وایاق قابنه وسائر نسنه یه قولاق یچورمك معناسنه در یقال اذّن النعل وغیرها اذا جعل لها اذنا وتأذین اسم اولور اذان معناسنه تقول سمعت تأذینه ای اذانه واذان اوقومق معناسنه در یقال اذّن المؤذن بالصلاة اذا اعلم بها (الاستیذان) دستور دیلك معناسنه در یقال استأذنه اذا طلب منه الاذن (الاذن) فتحتینله برخوش سوزی خوشلنوب تعجب ایده رك دیکلمك علی قول مطلقا دیکلمك معناسنه در یقال اذن الیه واذن له اذنا من الباب الرابع اذا استمع معجبا اوعامّ ومشامه طعامك رایحه سی کلمکله اشتها وآرزو قلمق معناسنه در یقال اذن لرایحة الطعام اذا اشتهاه (الاذن) همزه نك ضمیله و(الاذن) ضمتینله معروفدرکه قولاغه دینور وبومؤنثدر جمعی آذان کلور مدّ ایله وتقول العرب لیست اذنیّ له ای اعرضت عنه اوتغافلت یعنی بن قولاقلریمی آنك جهتندن اورتدم دیرلرکه آندن اعراض ایتدم یاخود تغافل ایلدم دیمکدن کنایه در ویقال جاء فلان ناشرا اذنیه ای طامعا و(اذن) هرنسنه نك ال ایله یاپشه جق قبضه سنه وقولپنه اطلاق اولنور تقول خذ من اذنه ای مقبضه ویقال اخذ من اذن الکوز ای عروته واذن بنوبکر بن کلاب یوردنده برطاغك آدیدر وسوزی اصغا وقبول ایدن آدمه اطلاق اولنورکه سوزاسلر وسوزدیکلر آدم تعبیر اولنور مفرد وجمعی مساویدر یقال فلان اذن ای مستمع قابل لما یقال له ویقال هم اذن واذنا القلب تثنیه بنیه سیله یورکك یوقاریسنده اولان ایکی طرفلو ایکی کوچك نسنه دن عبارتدرکه قولاقلری یرنده در واذن یاخود امّ اذن سماوه ترابنده برسیاه قیالق آدیدرکه آندن دکرمن طاشی قطع ایدرلر (ذوالاذنین) انس بن مالك رضی الله عنه حضرتلرینك لقبیدر کلمات حضرت نبوی یی کرکی کبی استماع وحفظ ایلدیکیچون ملقب اولدی یاخود مزاح ومطایبهٔ نبوی جهتیله ملقب اولدی (الاذانیّ) غرابیّ وزننده و(الآذن) آدم وزننده قولاقلری بیوك واوزون آدمه دینور یقال رجل اذانیّ وآذن ای عظیم الاذن طویلها ویقال نعجة اذناء وکبش آذن ای عظیمة الاذنین (الاذن) همزه نك فتحی وذالك سکونیله قولاغه اورمق یاطوقنمق معناسنه در یقال اذنه اذنا من الباب الاول اذا اصاب اذنه وقولاق آغریمق معناسنه در یقال اذن الرجل علی المجهول اذا اشتکی اذنه (اذینه) جهینه وزننده عمالیق طائفه سندن برپادشاه آدیدر وبروادی اسمیدر (بنواذن) همزهٔ مضمومه ایله بربطندر

(اذن الحمار) بر نباتدكه هاويج كبی ايری كوكی اولور حلو اولمغله اكل اولنور (آذان الفار) مد ايله بر نباتدر بارد
ورطبدر قاورلمش آرپه اونيله ضمادی كوزده اولان ورمی تحليل ايدر بونی مفرداتده مرزنكوش ايله بيان ايلمشلر
واقعا فارسيده دخی مرزنكوش صیچان قولاغی ديمكدر تركيده تحريفله مرجانكوش ديرلر (آذان الجدی) لسان
الحمل ديدكلری نباتدركه سكيرلی يپراق تعبير اولنور (آذان العبد) چوبان دودكی ديدكلری نباتدر (آذان الفيل)
قلقاس ديدكلری سبزه‌دركه شامده معروفدر (آذان الدبّ) بوصيردركه قاطر قويريغی وصغرقويريغی ديدكلری
نباتدر وتركيده آيو قولاغی ديدكلرينه حالبی دينور (آذان القسيس) قيا قروغندن برنوعدركه قدح مريم وجمعه
كوبكی وسقسی كوزلی ديدكلريدر (آذان الارنب) خذنی معك اطلاق ايتدكلری ياپشقان اوتيدركه طوشان قولاغی
وطول عورت يپراغی تعبير ايدرلر (اذن الشاة) بركونه نباتدر مفرداتده لصيق ايله مفسردر (الاذان) سحاب
وزننده اسمدر وجه معروف اوزره كلمات معهوده ايله جماعت مسلمينی نمازه دعوت ايچون ندايه دينور * شارح
ديركه ايذان مقامنده قائم اولور اعلام معناسنه ومصباحده تأذيندن اسم اولمق اوزره مرسومدر كلام وجهاز
تكليم وتجهيزدن اسم اولديغی كبی انتهی * واذان اقامه معناسنه‌دركه جماعت امامله فرضه قيام ايچون اقامت
كتورمكدن عبارتدر (التاذن) تفعل وزننده يمين ايلمك معناسنه‌در يقال تاذّن الرجل اذا اقسم وبيلدرمك معناسنه‌در
يقال تاذّن الامر اذا اعلمه وامير اولان آدم ناسه اعلا صوتله برماده ضمننده نهی وتهديد ايلمك معناسنه‌در يقال تاذن
الامير فی الناس اذا نادی فيهم يتهدّد (الميئذنة) مكنسه وزننده اذان اوقويه‌جق موضعه ياخود مناره‌يه دينور يقال
اذن فی الميذنة ای موضع الاذان او المنارة وصومعه‌يه اطلاق اولنور (اذن) همزه‌نك كسری وذالك فتحيله
بركلمه‌دركه جزاء وجوابده ذكر اولنور ان كان الامر كما ذكرت تأويلنده‌در يعنی برآدم آتيك الليلة يعنی بوكيجه سكا
كلورم ديسه جوابنده اذن اكرمك ديرلركه واقعا ديديكك كبی كلورسك بنده سكا اكرام ايدرم ديمكدر وكاه اولوركه
همزه‌سنی حذف ايدوب ذن ديرلر واكر اذن اوزره وقف ايدرسك نوننی الفه تبديلله اذا ديرسن (الآذن) حاجب
وزننده ومرادفيدركه سلاطين پرده دارينه ودربانه دينور (الاذنة) فتحاتله حبه ودانه‌نك يپراغنه دينور كرك
غلالده وكرك ميوه‌لرده اولسون كه ابتدا چيقان خرده يپراقلريدر يقال خرجت اذنة الحب ای ورقه وخرده دوه‌لره وقيونلره
اطلاق اولنور وصمانه دينور تبن معناسنه جمعی اذن در هاسز واذنه سبب اشتها اولان طعام رائحه‌سنه دينور
يقال هذا طعام لا اذنة له ای لا شهوة لريحه واذنه طرسوس قربنده برشهر آديدر حالا الفك مديله ودال مهمله ايله آدنه
ديدكلريدر * شارحك بياننه كوره ابو سليم اذنه نام كيمسه بنا كرده‌سيدر واذنه مكه قربنده برطاغ آديدر (اذين) آمين
وزننده اساميدندر منصور بن آذين وعلی بن حسن بن آذين محدّثلردر (اذون) صبور وزننده ریّ قضاسنده
برموضعدر (الاذنات) فتحاتله حمی فيد نام محلده برقاچ كوچك تپه‌لردر فيدايله مابينی اون ميل مقداره قريبدر مفردی
اذنه‌در (المؤذنة) مكرمه وزننده برقوش آديدر وسليمان بن اذنان محدّثدر (الارن) فتحتينله و(الارين) امير
وزننده و(الاران) كتاب وزننده جنبشلنوب نشاطلنمق معناسنه‌در يقال ارن الرجل ارنا وارينا واراناً من الباب
الرابع اذا نشط (الارن) كتف وزننده و(الارون) صبور وزننده شن وشاد ونشاطمند آدمه دينور وارون آغويه
دينور يقال سقاه ارونا ای سما وفيل بينيسنه دينوركه سمّ اولمغله اكل ايدن هلاك اولور جمعی ارن در كتب وزننده
وارون طبرستانده بربلده آديدر (الاران) كتاب وزننده جنازه غسل ايتدكلری تنه‌شوی تخته‌سنه علی قول
تابوته دينور وقلجه دينور ووحشی جانور يتاغنه دينور جمعی ارن در كتب وزننده وبرموضع اسميدركه
اكا بقر نسبت اولنور وشاة اران اضافتله اركك صغرك لقبيدر اينكی طلب ايدر اولديغيچون وبوشاة غنم ومعز
وبقردن اعم اولان قول ولغته مبنيدر (الميران) ميزان وزننده بودخی وحشی جانور يتاغنه دينور جمعی مأرين
كلور مصابيح كبی (المؤآرنة) مقاتله وزننده و(الاران) قتال وزننده فخر ومباهات ايلمك معناسنه‌در يقال
آرنه موأرنة واراناً اذا باهاه وبوغه اينك ايستمك معناسنه‌دركه اينكه قزمسندن عبارتدر يقال آرن الثور البقرة
اذا طلبها (الارنة) غرفه وزننده تازه چايرپنيرينه دينور يقال اطعمنی ارنة ای جبنا رطبا وايچه‌جك شرابه دينور
وبرجنس دانه اسميدركه سود ايچره طرح اولندقده قتيلنوب پنير اولور ارانی دخی ديرلر حباری وزننده كذلك
ارين دخی دينور زبير وزننده واكا اربی دخی دينور بای موحده ايله (الارن) قرن وزننده اصرمق معناسنه‌در
يقال ارنه ارنا من الباب الاول اذا عضه (الارين) امير وزننده هدر وباطل معناسنه‌در يقال دمه ارين ای هدر
ومكان معناسنه‌دز وبرموضع آديدر (ارن) جبل وزننده بربلده آديدر (ارينه) جهينه وزننده مدينه‌ده برناحيه
آديدر (ارينيه) زبيريه وزننده ضريه قربنده غنی قبيله‌سنه مخصوص برصو آديدر (ارون) صبور وزننده وخيف

(الارين) اميروزننده و(ارينه) جهينه وزننده بر موضعلردر (ارن) كتف وزننده عميرين جبل البجلى فرسنك آديدر (ارّان) شدّاد وزننده آذربيجان اولكه سنده بر اقليم عرفى يعنى بر مملكت آديدر وقزوين ايالتنده بر قلعه اسميدر ومضر قبيله سى ديارنده مدينهٔ حرّان آديدر (الارانية) سحابيه وزننده حمض اشجارندن طويل الساق اولان شجره دينور (الآسن) صاحب وزننده طعم ولونى متغيّر اولمش صويه دينور يقال ماء آسن اى آجن (الاسن) فتحتينله و(الاسون) قعود وزننده صويك طعم ولونى متغيّر اولمق معناسنه در يقال اسن الماء واسن اسنا واسونا من الباب الثانى والاوّل والرابع اذا تغيّر طعمه ولونه واسن قيويه كيرن آدم قيونك بدرايحه سندن بايلمق معناسنه در يقال اسن الرجل اسنا من الباب الرابع اذا دخل البئر فاصابته ريح منتنة فغشى عليه (الاسن) همزه نك فتحيله برآدمك مقعدنه تپه اورمق معناسنه در يقال اسن له اسنا من الباب الثانى والاوّل اذا كسعه برجله وبرنسنه يى ابقا ايلمك معناسنه در تقول اسنت له اى ابقيت له (التأسّن) تفعل وزننده كچن اوقاتى تذكر ايلمك معناسنه در يقال تاسّن الرجل اذا تذكر العهد الماضى وبرخصوصده اويالنوب اكلنمك معناسنه در يقال تاسّن فلان اذا ابطأ واعتلّ وبركيمسه پدرينك خويله خويلنمق معناسنه در يقال تاسّن اباه اذا اخذ اخلاقه وصو متغيّر اولمق معناسنه در يقال تاسّن الماء اذا تغيّر (الاسن) ضمتينله خوى معناسنه در يقال له اسن كريم اى خلق ويمنده بروادى آديدر وقولان واورغان مقوله سنك برقاتنه دينور وبدنده شحم بقيه سنه يعنى قوّت بقيه سنه دينور يقال سمنت ناقته على اسن اى على بقية شحم جمعى آآسان كلور (الاسن) همزه نك كسريله و(الاسن) عتل وزننده بونلرده شحم وقوّت بقيه سنه دينور (الاسينة) سفينه وزننده كيريش قاتلرندن برقاته دينور جمعى اساين در وشول يالك قات تصمه يه دينوركه برقاچ قات ايدوب قولان يادزكين ايدرلر مراد بونلركده برقاتيدر (اسنى) همزه نك كسرى وفتحيله صعيد مصرده بربلده در مهمات نام كتابك وسائر بعض مؤلفات صاحبى علّامه عبدالرحيم بن حسن الاسنائى الفقيه الشافعى اورادندر (الاشنة) همزهٔ مضمومه وشين معجمه ايله برنسنه دركه پليد وچام آغاجلرنده تكوّن ايدوب آنلره صارمشور آغاج كوكندن قاولمش يوفقه قبوغه شبيه وبياض وخوشبوى اولور تركيده آغاج يوصونى تعبير اولنور (اشنى) حسنى وزننده صعيد مصرده برقريه در وبو مهمله ايله اسنى دكلدر (اشنونه) همزه نك ضميله اندلسده برحصاردر (الاشنان) همزه نك ضمى وكسريله معروفدركه چوغان ديدكلرى نباته دينور جرب وحكه علتلرينه نافع وجالى ومنق ودم حيضى مدرّ ورحمدن جنينى حيا وميتا مسقطدر (التأشّن) تفعل وزننده اشنان ايله ال يايقمق معناسنه در يقال تاشّن الرجل اذا غسل يديه بالاشنان وبعنه نيجه محدّثلر منسوبلردر محمد بن احمد بن هلال الرقىّ الاشنانى كبى (الاصيان) مصغر بنيه سيله اصيلال كلمه سنده لغتدركه اصيل كلمه سنك مصغريدر ايكندى ايله اخشام ارالغى اولان وقته دينور تقول لقيته اصيانا اى اصيلالا (اظان) ظاى معجمه ايله كتاب وزننده برموضعدر (الافن) دفن وزننده وقتسز سود صاغمق معناسنه در وبو حيوانى افساد ايدر يقال افن الناقة افنا من الباب الثانى اذا حلبها فى غير حينها وياورى اناسنك ممه سنده اولان سودى هپ امك معناسنه در يقال افن الفصيل اذا شرب مافى الضرع كله وناقه نك سودى آز اولمق معناسنه در يقال افنت الناقة افنا من الباب الرابع اذا قلّ لبنها وخداى متعال برآدمى مأفون قلمق معناسنه در يقال افنه الله افنا من الباب الثانى اذا جعله مأفونا (الافنة) فرحه وزننده سودى آزجه اولان ناقه يه دينور (المأفون) عقل ورأى وادراكى ضعيف وواهى سبكمغز آدمه دينور يقال رجل مأفون اى الضعيف الرأى والعقل ذكر اولنان افن الفصيل ماده سندندر كوياكه عقل وادراكى بالكليه منزوع اولمشدر وبيهوده لاف وكذافله تمدّح ايدن فضوله دينور يقال رجل مأفون اى متمدّح بماليس عنده وشول طعامه دينوركه ظاهرا پك خوش كورينوب لكن خير وصلاح ومنفعتى اولميه يقال افن الطعام على المجهول افنا فهو مأفون وهو الذى يعجبك ولاخير فيه (الافين) اميروزننده بودخى رأى وعقل ورشدى واهى سبكمغز آدمه دينور ومنه المثل * انّ الرقين يغطى افن الافين * يعنى زينت ظاهره احمقك حمقنى ستر ايدر وافين بيهوده يره لاف وكذافله تمدّح ايدن فضوله دينور وچورك جوزه دينور ودوه كوشكنه دينور (الافن) همزه نك فتحى وفانك سكونيله وفتحتينله جوز چورك اولمق معناسنه در يقال افن الجوز افنا من الباب الرابع اذا صار افينا وافن برنبات آديدركه افانى دخى دينور سكارى وزننده بونى ايت اوزمى ديدكلرى نباتله بيان ايدرلر (الافان) تشديد فايله ابّان وزننده ومراديدركه برنسنه نك وقت وزماننه ياخود اوّل هنكامنه دينور يقال اخذه بافانه اى بابّانه (التأفّن) تفعل وزننده اكسلمك معناسنه در يقال تافن الشى اذا تنقص وبرآدم متصف اولمديغى رشد وروّيت خلقيله تخلق كوستوروب بيهوده زيركلك اظهار ايلمك معناسنه در يقال تافّن الرجل اذا تخلق بماليس

فيه و تدّهى و برايشـك اوته سنى يوقليوب آراشدرمق معناسنه در يقال تافن اواخر الامور اذا تتبعها (الاقنة) حقنه وزننده طاشدن يابلمش اوه دينور جمعى اقن در صردوزننده * شارحك بيانه كوره قوش قسمنه مخصوص صدركه كومس اوله جقدر (الائقان) ايقان وزننده و مرادفيدر كما سيجئ يقال آاقن الامر لغة فى ايقن (الاكنة) همزه نك ضميله و كنه معناسنه دركه قوش يواسنه دينور (اكينه) جهينه وزننده ابن زيد التيمىّ التابعى در (الين) امير وزننده مهر و قضاسنده برقريه در (الامن) همزه نك فتحى و ميمك سكونيله و (الآمن) صاحب وزننده اسملر در قورقوسزلغه دينوركه درونده خوفدن اثر اولميوب ساكن وآسوده اولمسندن عبارتدر يقال هو فى امن منه وآمن وهو ضدّ الخوف ظاهرا صاحب وزننده آمن كاهل و حارك كبى اسمدر ياخود مبالغه در و (آمن) و (امان) سلام وزننده و (امن) فتحتينله و (امنه) فتحاتله و (امن) همزه نك كسريله مصدرلردر قورقوسز آسوده اولمق معناسنه در يقال امن الرجل امنا و امانا و امنا و امنة و امنا من الباب الرابع ضدّ خاف (الآمن) صاحب وزننده و (الامين) امير وزننده قلبنده خوف و انديشه اولميوب آسوده دل اولان آدمه دينور و امين غدر و خيانت نقيصه سندن مأمون اولان موثوق و معتمد آدمه دينور و قوىّ و زورمند آدمه دينور قوّتنه اعتماد اولنديغيچون يقال رجل امين اى قوىّ و مؤتمن معناسنه دركه اسم فاعلدر برنسنه يى بركسنه يه اينانوب اعتماد ايدن آدمه دينوركه انك حقنده صافدل اولور يقال رجل امين اى مؤتمن و مؤتمن معناسـنه دركه اسم مفعولدر معتمد عليه آدمه دينور بو صورتده ضدّ اولور يقال رجل امين اى مؤتمن و امين اسماء صفات الهيه دن براسم شريفدر * شارح ديركه اسم الهى مؤمن در عبادنى ظلمدن و اولياء و مطيعلرينى عذابدن امين ايديجى معناسنه در مكركه بوراده امين آمن معناسـنه اوله كه اسم فاعلدر (الامنة) همزه وزننده و فتحاتله شول آدمه دينوركه هر خصوصده اكا هركس امن و اعتماد ايدر اوله يقال هو امنة و امنة اى يأمنه كلّ احد فى كلّ شئ (الامن) همزه نك فتحيله برآدمى برنسنه اوزره امين قلمق معناسنه در يقـال امنه على كذا امنا من الباب الرابع اذا جعله امينا عليه و امن دين و خلق و خوى معناسـنه مستعملدر و منه يقال ما احسن امنك اى دينك و خلقك و بونده فتحتينله ده لغتدر و وثوق و اعتماد معناسـنه در يقال ما امن ان يجد صحابة اى ماوثق او ماكاد پس قول ثانى يه كوره قرب معناسـنه اولور (التأمين) تفعيل وزننده و (الائتمان) افتعال وزننده و (الاستيمان) بونلر ده برآدمى برنسنه اوزره امين قلمق معناسنه در يقال امّنه على كذا و ائتمنه و استأمنه بمعنى امنه عليه * شارح ديركه استيمان امان طلب ايلمك و امانه داخل اولمق معنالرينه ده كلور انتهى * و تأمين برآدمى امن و امان اوزره قلمق و امان و يرمك معناسنه در يقال امّنه اذا جعل فى الامن (الامانة) سلامه وزننده برآدم امين و معتمد اولمق معناسنه در يقال امن الرجل امانة من الباب الخامس اذا كان امينا و امانه بو معناده اسم اولور يقال هو اهل الامانة اى ليس فيه خيانة و امين كمسه عهده سنه وديعه قلنان نسنه يه دينور يقال ادّى امانته اى وديعته مترجم ديركه هدايه شرحى نهايه ده مسطوردركه امانه وديعه دن اعمدر زيرا مال مضاربه و عاريه و بضاعه و مال شركت مقوله سنه امانه اطلاق اولنور وديعه اطلاق اولنمز انتهى * و قوله تعالى ﴿ انّا عرضنا الامانة على السموات والارض ﴾ الآيه اى الفرائض المفروضة او النية التى يعتقدها فيما يظهره باللسان من الايمان و يؤدّيه من جميع الفرائض فى الظاهر لانّ الله تعالى ائتمنه عليها و لم يظهرها لاحد من خلقه پس بركمسـه لسانله اظهار ايلديكى توحيد و تصديق قلبنده دخى اضمار و اعتقـاد ايلسـه امانتى ادا ايلمش اولور و اكر ظاهرده تصديق و توحيد ايدوب باطنده تكذيبله نفاق ايدرسه امانتى حامل اولوب ادا ايلمز اولور * مؤلفك بصائره بيانه كوره بعضلر امانتى كلمهٔ توحيد ايله و بعضلر عدالت ايله و بعضلر حروف تهجى ايله و بعضلر عقل ايله تفسير ايلديلر و قول اخير مرجحدر زيرا معرفت توحيد و سائرى آنكله متحصل اولور و حمل ماده سنده مؤلف انساندن مراد كافردر و حمل امانتدن مراد خيانتدر ديو دقيقه بيان ايلمشيدى و بعضلر عندنده طبيعيه و اختياريه يه شامل طاعت الهيدر لكن اغلب اولان عقل و تكليفدر و اباء و امتناعدن مراد اباء طبيعيدركه عدم لياقت و قابليتلرندن عبارتدر و حمل انساندن مراد نوع انسانك فطرتلرنده مركوز اولان قابليت و استعدادلريدر و ظلوم و جهول اولملرى قوّت غضبيه و شهويه لرينك غالب اولمسنه مبنيدر قال لسان الغيب * آسمان بار امانت نتوانست كشيد * قرعهٔ عشق بنام من ديوانه زدند * انتهى (الامنة) فتحاتله بو دخى خيانت مقابليدركه اسمدر يقال به امنة اى ليس فيه خيانة (الامان) رمّان وزننده بو دخى وصفدر امين و معتمد معناسـنه در (الايمـان) همزه نك كسريله برآدمى سويلديكى سوزده تصديق ايلمك معناسنه دركه ايناتمق تعبير اولنور كويا كه خلافدن مخاطبى امين ايدر و تصديق شرعيده كندى نفسنى عقابدن امين ايدر يقال آمن به ايمانا اذا صدّقه و وثوق و اعتماد ايلمك معناسـنه در يقال آمنه اذا وثقه و خضوع و مسـكنت

مطلب

اظهار ایلمك معناسنه‌در یقال آمن له اذا اظهر له الخضوع وشریعتی قبول ایلمك معناسنه مستعملدر یقال
آمن فلان اذا قبل الشریعة و برآدمی امن وامان اوزره قلمق معناسنه در یقال آمنه بمعنی امّنه (الامن) کتف
وزننده نفسنه امین وسالم اولمق ایچون برکسه‌دن استجار ایله زیر پناهنده اولان آدمه دینور یقال هو امن له
ای مستجیر له لیأمن علی نفسه (الامون) صبور وزننده بنیه وترکیبی قوند وقویّ وموثوق اولان ناقه‌یه
دینورکه فتور وعثار غائله سندن مأمون اولور یقال ناقة امون ای وثیقة الخلق جمعی امن‌در کتب وزننده
(الآمن) مدّ ایله احمد وزننده مالك خالص واشرفنه اطلاق اولنورکه ابتذالدن امین اولور تقول اعطیته
من آمن مالی ای من خالصه وشریفه (آمین) همزه‌نك مدّی وقصریله وبعضا ممدودك میمی مشدّد اولور
وامام واحدی بسیط نام تفسیرنده اماله اولنمسنی دخی ذکر ایلدی اسماء الهیه‌دن راسم شریفدر علی قول
اسم فعل امردر اللّهم استجب معناسنه یاخود کذلك فلیکن معناسنه یاخود کذلك فافعل معناسنه‌در
وعبد الرحمن بن آمین یاخود یامین تابعیدر * مترجم دیرکه مصباحده مرسومدرکه آمین اصل قصر ایله‌در مدّی
اشباعیه‌در زیرا عربی اوزانده فاعیل یوقدر بعده اسم فعل اولوب اللهم استجب معناسنه وضع اولندی وتشدیدی
خطادر وتقول امنت علی الدعاء تامینا اذا قلت عنده آمین وراغب صه ومه کبی اسم فعل اولمسنی تنصیص
ایلدی وبعضلر اسماء الهیه‌دن دیدیلر لکن ابوعلی القسویّ دیدیکه بوقائللك بوندن مرادی آمین لفظنده
حق تعالی‌یه راجع ضمیر واردیمکدر زیرا استجب معناسنه‌در * وشیخ رضی دیدیکه آمین قابیل وهابیل کبی اوزان
سریانیه‌دندر افعل معناسنه‌که حق تعالی درکاهنه دعا ونیازدرنته‌که ابن عباس معناسنی سؤال ایلدکده حضرت
رسول الله علیه الصلوة والسلام بویله بیوردیلر وآخری این وکیف کبی فتح اوزره مبنی اولدی وکاهجه الفی
تخفیفا حذف اولنور کریم وزننده امین اولور وفی الاصل نذیر ونکیر کبی مصدر اولوب صکره اسم فعل اولمق
دخی بعید دکلدر (الامّان) رمّان وزننده وصفدرکه ذکر اولندی وامّی معناسنه‌درکه یازو یازمیان ویازو بیلمان
آدمه دینور * شارح دیرکه بو امّ ماده‌سندندر نته‌که محلنده ذکر اولندی و (امّان) اکینجیلره دینور زرّاع معناسنه
(المأمونیة) (المأمن) مقعد وزننده عراقده ایکی بلده‌در (آمنه) صاحبه وزننده بنت وهب‌درکه نبیّ اکرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك والده‌لرینك اسمیدر رضی الله عنها ویدی صحابه آدیدر وابو آمنة الفزاری صحابه‌در
یاخود بوابو یامنه‌در وآمنة بن عیسی فتحاتله امام لیثك کاتبیدرکه محدّثدر (امین) زبیر وزننده اسامیدندر امین
الحرمازی وامین العبسیّ وامین بن عمر والمعافریّ وابو امین البهرانیّ وابو امین که صاحب ابی هریره‌در رواتدندر
(الانّ) همزه‌نك فتحی ونونك تشدیدیله و (الانین) طنین وزننده و (الانان) غراب وزننده و (التأنان) تذکار
وزننده درد والمدن ناشی ایکلمك وناله قلمق معناسنه‌در یقال انّ المریض انا وانینا وانانا وتأنانا من الباب الثانی
اذا تأوّه وانّ کلمه‌سی که فعل ماضیدر کان وثبت معناسنه استعمال اولنور ومنه قولهم لاافعله ماانّ فی السماء نجم
ای ماکان وبو امثالدن اولمغله متصرف دکلدر وانّ کذلك مصدر‌در دوکمك معناسنه‌در یقال انّ الماء انّا اذا صبه
(الانان) غراب وزننده و (الانّان) شدّاد وزننده و (الاننة) همزه وزننده چوق ایکلیوب نالان اولان آدمه
دینور یقال رجل انان وانّان واننة ای کثیر الانین مؤنثی انانه‌در (الآنّة) همزه‌نك مدیله قیون قسمنه اطلاق اولنور
نته‌که حانّه ناقه قسمنه اطلاق اولنور وبعضلر جاریه ایله تفسیر ایلدیلر تعب خدمتدن نالان اولدیغیچون یقال ماله
حانة ولا آنة ای ناقة وشاة او ناقة وامة (انّ) صرد وزننده کوکرجنه شبیه برقوش آدیدر صوتندن ناله وانین
تخیل اولنورکه یاکه اوه اوه دیو اوتر (المئنة) مظنه وزننده لایق وجسبان معناسنه‌در یاخود مخلقه
معناسنه‌درکه محل لیاقت دیمکدر یقال انه لمئنة ان یکون کذا ای خلیق او مخلقة وبو کلمهٔ تحقیق اولان انّ کلمه‌سندن
متصرف مفعله‌در جدیر بان یقال فیه انه کذا سبکنده‌در کذلك انه مئنة للخیر دیرلرکه حقنده انه لخیر دیمکه محل
وسزا کمسه‌در دیمکدر وبو انّ کلمه‌سندن مأخوذ دکلدر زیرا انّ حرفدر بلکه ترکیب مذکورك معناسندن
مأخوذدر (التانن) تفعل وزننده و (التانین) تفعیل وزننده جهد ایله برآدمی خوشنود ایلمك معناسنه‌در بناسی
ازاله ایچوندر تقول تأننته واننته اذا ترضیته (بئرانّی) حتی وزننده یاخود دهنا وزننده یاخود انی‌که بنی وزننده‌در
بنوقریظه قیولرندن برقیودر (انّی) حتیّ وزننده حیث وکیف واین معنالرینه‌در وحرف شرط اولور
تقول انی تکن اکن (انّ) همزه‌نك کسریله ونونك تشدیدیله و (انّ) همزه‌نك فتحیله حروف مشبهه بالفعل
اقسامندندر اسملرینی نصب وخبرلرینی رفع ایدرلر وکاه اولورکه انّ که همزه‌نك کسریله‌در اسمنی وخبرینی معا
نصب ایدر کقول الشاعر * اذا اسودّ جنح اللیل فلتأت ولتکن * خطاك خفافا انّ حرّاسنا اسدا * بورادە حرّاس

مطلب

(اسمی)

اسمی واسد اخبریدر ایکیسیده منصوبدر وفی الحدیث ﴿ان قعر جهنم سبعین خریفا﴾ وکاه اولورکه کندیدن صکره
واقع اولان مبتدا خبریت اوزره مرفوع اولوب اسمی ضمیر شان محذوف اولور کقوله علیه السلام ﴿ان من اشدّ
الناس عذابا یوم القیامة المصوّرون﴾ والاصل انه ومکسوره ایله خبر تأکید اولنور وکاهجه تخفیف اولنوب انّ
دینور بو صورتده قلیلا اعمال وکثیرا اهمال اولنور وعند الکوفیین تخفیفی جائز دکلدر ومکسور اولان ان نعم
معناسنه حرف جواب اولور کقول الشاعر * بکرت علیّ عواذلی یلحیننی والومهنه * ویقلن شیب قد علاك وقد کبرت
فقلت انه * ای نعم وانّ ماده سنك همزه سی طقوز موضعده مکسور اولور (١) لفظا یاخود معنا ابتداء کلامده واقع
اولدقده نحو انّ زیدا قائم (٢) حرف تنبیه اولان الا کلمه سندن صکره نحو الا انّ زیدا قائم (٣) اسم موصوله صله واقع
اولورسه نحو قوله تعالی ﴿وآتیناه من الکنوز ما انّ مفاتحه لتنوء بالعصبة﴾ (٤) قسمه جواب اولورسه کرك اسم
وخبرنده لام اولسون کرك اولمسون نحو والله انه لقائم وانه قائم (٥) قول ماده سیله محکی یعنی مقول قول اولورسه نحو
﴿قال الله انی منزلها علیکم﴾ وبعضلر بو صورتده مفتوح اولمسنه ذاهب اولدیلر وامام فراء عندنده قول ماده سندن حکایه
اولورسه مکسور وتفسیر اولورسه مفتوح اولور (٦) واو حالیه دن صکره اولورسه نحو جاء زید وانّ یده علی رأسه (٧)
اسم عیندن خبر اولورسه نحو زید انه ذاهب وامام فراء بو قوله مخالفت ایلدی (٨) لام معلقه دن مقدّم اولورسه کقوله
تعالی ﴿والله یعلم انك لرسوله﴾ (٩) حیث کلمه سندن صکره اولورسه نحو اجلس حیث ان زیدا جالس وقچن ان ماده سنك
مابعدنی تأویل بالمصدر قلمق لازم کلورسه همزه سی مفتوح اولور وبولو کلمه سندن صکره اولدقده اولور نحو لو
انك قائم لقمت ومفتوح اولان انّ مکسوره نك فرعیدر پس مکسور اولان انما کلمه سی کبی انما دخی حصر معناسنی
مفید اولور یعنی حکمی مذکور ایچون اثبات وماعدادن نفیی افاده ایدر واشبو ﴿قل انما یوحی الی انما الهکم اله واحد﴾
کریمه سنده ایکی نوع دخی مجتمع اولدی اوّلکی انما کلمه سی که مکسوره در قصر الصفة علی الموصوف
اولوب وایکنجی انما که مفتوحه در قصر الموصوف علی الصفة ایچوندر که اله صفت وحدته مقصوردر
وبعض نحویونك معنای حصر همان مکسوره یه منحصردر دیملری مردوددر ومفتوح اولان انّ لعل
معناسنه حرف ترجی اولور کقولك ائت السوق انك تشتری لحما ای لعلك تشتری قیل ومنه قراءة
من قرأ ﴿ومایشعرکم انها اذا جاءت لایؤمنون﴾ آیت مرقومه ده ما کلمه سی استفهامیه در مبتدادر ویشعرکم
خبریدر ایکی مفعوله متعدیدر چونکه مشرکلر اقتراح ایتدیکمز آیت نازل اولورسه البتده ایمان ایدرز دیو ایمان
غلیظه ایلدیلر مؤمنون آیات مرقومه نزولنی تمنی ایلدیلر تا که ایمان ایلیه لر اکا مبنی حق جل وعلا بیوردیلرکه
آیات مقترحه لری نازل اولدقده ایمان ایلمیه جکلرینی سزه نه شیء اعلام ایلدی پس حسب الظاهر مناسب
اولان ایمانلرینی انکار در یوخسه عدم ایمانلرینی انکار دکلدر اکا بناء بعضلر لاء حرفنی زائد اعتبار ایلدیلر
وبعضلر لعلّ معناسنه در دیدیلر لکن صاحب کشاف استفهام نفی معناسنه اولمغله عدم علملرینی اخباردر
معناسزلر واقعده وعلم الهیده اولانی وآنلرك ایمان کتورمیه جکلرینی بیلمزسز دیمکدر (ان) همزه نك کسری
ونونك سکونیله بش کونه مستعملدر (١) شرطیه اولور کقوله تعالی ﴿ان ینتهوا یغفر لهم﴾ وکقوله تعالی
﴿وان تعودوا نعد﴾ وبعضا لاء نافیه یه مقارن اولمغله نون لامه قلب اولنوب الّا دیرلر خفیف الفهم اولنلر
بونی الاء استثنائیه ظن ایدرلر کقوله تعالی ﴿الّا تنصروه فقد نصره الله﴾ وقوله تعالی ﴿الّا تنفروا یعذبکم﴾
(٢) نافیه اولور ما معناسنه بو صورتده بعضا جملهٔ اسمیه یه داخل اولور کقوله تعالی ﴿ان الکافرون الا فی غرور﴾
ای ما الکافرون وبعضا جملهٔ فعلیه یه داخل اولور کقوله تعالی ﴿ان اردنا الّا الحسنی﴾ ای ما اردنا پس نحاتدن
بعضلرك ان کلمه سی الاء استثنائیه ولما کلمه لرندن مقدّم واقع اولمدقچه نافیه اولمز دیوب واشبو ﴿ان کل نفس لما علیها حافظ﴾
کریمه سیله استدلاللری اشبو ﴿ان عندکم من سلطان﴾ کریمه سیله و ﴿قل ان ادری اقریب ماتوعدون﴾
کریمه سیله مردود اولور (٣) مشدده اولان ان کلمه سندن مخفف اولور بو صورتده جملتین یعنی بعضا جملهٔ اسمیه
وبعضا فعلیه اوزره داخل اولور جملهٔ اسمیه یه داخل اولدقده اعمال واهمال عن العمل اولور یعنی بصریون عندنده عامل
اولور نحو قوله تعالی ﴿وان کلا لمّا لیوفینهم﴾ علی قراءة الحرمیین وابی بکر وکوفیون عندنده عملی جائز دکلدر
نحو قوله تعالی ﴿وان کل لما جمع لدینا محضرون﴾ وجملهٔ فعلیه یه داخل اولدقده اهمالی یعنی عدم اعمالی واجب
اولور نحو قوله تعالی ﴿وان کانت لکبیرة﴾ وشول یرده که ذکر اولنان ان کلمه سندن صکره لام مفتوحه واقع اوله آنك
اصلی لامحاله مشدده اولان ان کلمه سیدر (٤) زائد اولور کقول الشاعر * ما ان اتیت بشیء انت تکرهه (٥)
بعضا قد معناسنه اولورکه تحقیق ایچون اولور قیل منه قوله تعالی ﴿ان نفعت الذکری﴾ ای قد نفعت وقوله تعالی

﴿ و اتقوا الله ان كنتم مؤمنين ﴾ و قوله تعالى ﴿ لتدخلنّ المسجد الحرام ان شاء الله آمنين ﴾ و كذلك قول الشاعر
اتغضب ان اذنا قتيبة حزّتا * اى قد حزّتا و بوندن بشقه مطلقا محقق الوقوع اولان فعل موقعلرينك جمله سنده
قد معناسنه اولور و عند البعض بونلر مأولدر * مؤلف اذ معناسنه ده كلديكندن ساكت اولمشدر (ان) همزه نك فتحى
و نونك سكونيله اسم اولور و حرف اولور اسم اولانى ايكى نوعدر بعض نحاتك قولنده ضمير متكلم اولور مثلا ان فعلت
ديرلر بن ايشلدم معناسنه و اكثر عندنده وصل حالنده نونك فتحيله در و وقف حالنده الف الحاقيله اناديرلر و ضمير
مخاطب اولور انت و انت و انتما و انتم و انتن كبى كه عند الجمهور ضمير ان لفظيدر تاء حرف خطابدر شىء واحد كبى
قلنمشدر و حرف اولان ان كلمه سى درت نوع اوزره در اوّلا مصدريت حرفى اولوب فعل مضارعى نصب ايدر و بو ايكى
محلده واقع اولور اوّلا ابتداء كلامده واقع و مدخولى مصدر ايله ماوّل اولمغله مبتدا حكمنده اولوب محلا مرفوع
اولور كقوله تعالى ﴿ و ان تصوموا خير لكم ﴾ اى صومكم ثانيا يقيندن بشقه معنايه دال اولان بر كلمه دنصكره واقع
اولور كذلك محلا مرفوع اولور كقوله تعالى ﴿ الم يأن للذين آمنوا ان تخشع قلوبهم ﴾ پس بوراده فاعل اولمغله محلا
مرفوع اولور خشوع قلوبهم تاويلنده در و كاه اولور كه محلا منصوب اولور كقوله تعالى ﴿ و ما كان هذا القرآن
ان يفترى ﴾ الايه بوراده كان كلمه سندن خبر اولمغله محلا منصوبدر و بعضا محلا مجرور اولور كقوله تعالى ﴿ من قبل
ان يأتى احدكم الموت ﴾ بوراده قبل كلمه سنه مضاف اليه اولمغله محلا مجروردر و كاه اولور كه ذكر اولنان ان كلمه سى
داخل اولديغى فعل مضارعى جزم ايدر كقول الشاعر * اذا ما غدونا قال ولدان اهلنا * تعالوا الى ان يأتنا الصيد نحطب
و بعضا داخل اولديغى فعل مضارع مرفوع اولور كقراءة ابن محيصن * لمن اراد ان يتمّ الرضاعة برفع الميم وهى من الشواذ
و بعضا مشدده اولان انّ كلمه سندن مخفف اولور كقوله تعالى ﴿ علم ان سيكون منكم مرضى ﴾ و مفسره اولور نحو قوله
تعالى ﴿ فاوحينا اليه ان اصنع الفلك ﴾ يعنى اصنع و بعضا زائد اولوب همان تاكيدى مفيد اولور نحو قوله تعالى
﴿ و لمّا ان جاءت رسلنا ﴾ و ان كلمه سى شرطيه اولور مكسوره كبى بو صورتده نفى ايچون اولور مكسوره كبى و اذ معناسنه
اولور قيل و منه قوله تعالى ﴿ بل عجبوا ان جاءهم منذر منهم ﴾ اى اذ جاءهم و لئلا معناسنه اولور قيل و منه ﴿ يبين الله لكم
ان تضلوا ﴾ اى لئلا تضلوا الكن صواب اولان بوراده ان مصدريه در كراهة ان تضلوا تاويلنده در (الاون) عون
وزننده راحت و حضور و آرام معناسنه در يقال هو على اون اى دعة و سكينة و رفق و سهولت ايلك معناسنه در
يقال آن على نفسه يؤون اونا اذا رفق و آهسته و آغر آغر يوريمك معناسنه در تقول امش على الاون اى رويدا
و تقول انت الاون اونا و اون خورجك و هكبه نك بر كوزينه دينور يقال وضعه فى اون الخرج اى احد جانبيه
و بر موضع آديدر (الآين) صاحب وزننده رفاه و راحت و حضور صاحبى آدمه دينور يقال رجل آين اى رافه وادع
بونك مؤنثى آينه در كه جمعى اواين و آينات كلور و منه يقال بيننا و بين مكة ثلاث ليال اوائن اى روافه و عشر ليال
آينات اى وادعات يعنى مكه ايله بزم مابينمز راحت اوچ ياخود اون مرحله در (التأوين) تفعيل وزننده اشك يبوب
ايچوب قارنى يوك دنكى كبى طلوب قبارمق معناسنه در يقال اوّن الحمار اذا اكل و شرب حتى امتلأ بطنه فصار
كالعدل و بر آدم حدّ و مقدارندن تجاوز ايليوب حالنجه تانى و مسكنت اوزره حركت ايلك معناسنه در رفق و سهولت
معناسندندر تقول اوّن على قدرك اى اتئد على نحوك (التاوّن) تفعل وزننده تأوين ايله معناى اوّلده مرادفدر
يقال تاوّن الحمار بمعنى اوّن (الاوان) سحاب و كتاب وزنلرنده وقت و حين معناسنه در جمعى آونه در زمان و ازمنه
كبى و بعضا آونه نك واوى يايه مبدل اولور كسره ايچون و منه يقال فلان يصنعه آونة و آينة اذا كان يصنعه مرارا
و يدعه مرارا يعنى بر كرّه ايشلر و بر كرّه ترك ايدر كه وقت وقت ايشلر ديمكدر نته كه احيانا ايشلر تعبير و اوان
قبلو بغه لره دينور سلاحف معناسنه مفردى مسموع دكلدر (ذو اوان) مدينه ده بر موضعدر و اوان دخى بر موضعدر
(الايوان) همزه نك كسريله بيوك صفه يه دينور كه ازج ديدكلرى كمرلو طولانى بنا كبى اولور جمعى ايوانات كلور
و اواوين كلور و اوان دخى دينور ياسز كتاب وزننده بونك جمعى اون كلور همزه نك ضميله و ايوان آتك اويانه
دينور كه باشنه يچورد كلريدر اويان و باشلق تعبير اولنور بونك جمعى ايوانات در * مترجم ديركه اويان لفظى ايوان محرّفى
اولمق ملحوظدر (ذو ايوان) اقيال يمندن برينك لقبيدر (اوانى) سكارى وزننده بغداد قضاسنده بر قريه در اعلامدن
يحيى بن الحسين و يحيى بن عبد الله الاوانيان اورادندر و نواحىٔ موصلده بر قريه آديدر (اواين) همزه نك فتحيله
بر بلده آديدر (الاهان) كتاب وزننده خرما سلقمنك چوپنه دينور عرجون معناسنه (الآهن) هاجر وزننده حاضر
و موجود اولان مال قديمه دينور يقال اعطاه من آهن ماله اى من تلاده و حاضره * شارح ديركه صواب اولان
صاحب وزننده اولمقدر عاهن لفظندن مبدلدر (الاين) زين وزننده يورلمق و رنج و زحمت چكمك معناسنه در

(شارحك)

شارحك بيانته كوره عندالاكثر متصرفدر فيقال آن الرجل يئين اينا اذا اعيي ويلانه دينور حيه معناسنه
ورجل معناسنه‌در مقتضای ماده اياق معناسی اولمقدر ونسخه‌لرك مقتضای ضبطی اركشی ديمكدر ويوكلنمش
يوكه دينور حمل معناسنه ووقت معناسنه‌در يقال جاء فی اين غير منقسم ای حين ومصدر اولور برنسنه‌نك
وقتی كلوب چاتمق معناسنه‌در يقال آن آنه يئين اينا ای حان.وقته ويقال آن اينك ويكسر للياء وآن آنك
بمد الالف يعنی بقلب الياء الفاء ای حان حينك (اين) كيف وزننده مكاندن سؤاله دلالت ايدر يعنی ظرف
مكاندر استفهامی متضمندر يقال اين زيد ای فی ایّ مكان تقول فی جوابه فی الدار بوندن تركيده‌قنده ونيرده
ايله تعبير اولنور (ايّان) همزه‌نك فتحی وكسری و يانك تشديديله زماندن سؤاله دلالت ايدركه ظرف زماندر
نه وقته ديمكدر يقال ايان ترجع ای ایّ حين واحمد بن محمد بن ايّان الدشتی محدّث متاخردر (الآن) حال
وزننده ايچنده حاضر اولديغك وقتك اسميدر ظرف غير متمكندر معرفه واقع اولمشدر وبوكه الف ولام تعريف
ايچون داخل اولمدی زيرا موضوعی اولان وقت حاضرده مشاركی يوقدركه تعيينی موجب اوله پس النجم
والذی كبی اولور يقال الان انك ای هذا الوقت وقتك وكاه اولوركه لامی مفتوح قيلوب تخفيفا همزه‌لری حذف
ايدر كقول الشاعر * فبح لان منها بالذی انت بائح * شارحك بيانته حرف تعريفی عهد حضوری ايچوندر
الان ديمك شمديكی وقتده ديمكدر * مترجم ديركه لفظۀ جلاله‌ده اولان الف ولام دخی قبيل اوّلدن اولمق اسلمدر
زيرا حق جلّ وعلا اعرف المعارفدر

فصل الباء

(التبأن) تفعل وزننده ايزه اويمق معناسنه‌در تقول
تبأنت الطريق والاثر اذ اتأبنتهما (الببنی) بانك فتحيله بين لفظنه منسوبدر محدثيندن محمد بن بشر بن بكر
البينیّ نسبتيدر * شارحك بيانته كوره بين بادغيس ايله سرخس بيننده برقصبه‌در (بتان) غراب وزننده طريثيث
اعمالندن برقريه‌در ابو الفضل البتانیّ الفقيه الزاهد آندندر (بتان) بانك كسری ياخود فتحی وتانك تشديديله حرّان
قضاسنده برقريه‌در احمد بن جابر البتانیّ المنجم اورادندر ومحمد بن المهنا ابن الباتنیّ كه تای مكسوره ونون مشدده ايله در
بعض محدثيندن سماع حديث ايلدی * مؤلف نسبتند سكوت ايلمشدر (البثنة) بانك فتحی وكسری وثای مثلثه‌نك
سكونيله دوز وملايم ارضه دينور وقيمغه دينور زبده معناسنه وبدنی پالوده كبی تر و نرم ونازك دلبر محبوبه‌يه دينور يقال
جارية بثنة ای حسناء بضة وناز ونعيم ايچره خوشحاللغه وتاب وطراوته دينور يقال هو فی بثنة ای نعمة فی نعمة وبثنه
دمشق قضاسنده بر قريه آديدر (البثنية) غربيه وزننده بر جنس اعلا بغدايه دينوركه قريۀ مذكوره‌ده حاصل
اولور وملايم قوملغه دينور جمعی بثن‌در عنب وزننده (البثن) ضمتينله باغچه‌لره ومرغزارلره دينور (بثينه) جهينه
وزننده عذره قبيله‌سندن بر خاتون آديدركه جيل نام شاعرك محبوبه‌سی ايدی وبصره ايله بحرين بيننده بر موضع
آديدر (ابو بثينه) بر شاعردر (بثيون) صهيون وزننده مصرده بر بلده‌در (بثان) رمان وزننده اسماندر يوسف
بن بثان محدّث مصریدر (البحون) حای مهمله ايله جعفر وزننده بری بری اوزرينه يغلمش قوم يغيننه دينور وسرعتله
آدمی صيق صيق آتارق يورر اولان آدمه دينور يقال رجل بحون اذا كان يقارب فی مشيته ويسرع وبر نوع خرما
اسميدر وبر رجل آديدر (البحونة) هايله بودور خاتونه دينور وقرنلو قربه‌يه دينور وبر رجل آديدر (البحانة) بانك
فتحيله بيوك قوصره سپدينه دينور.وآتشدن صچرايان بيوك قغلجمه دينور (البحناء) صحراء وزننده بودخی بيوك
قوصره سپدينه دينور (بحينه) جهينه وزننده اسماندر عبدالله بن بحينه صحابه‌در بحينه مزبورك والده‌سيدر
پدری مالك بن مالكدر (البحثنة) ثای مثلثه ايله دحرجه وزننده بر خصوصده آغر وكوشك دپرنمك معناسنه‌در يقال
بحثن فی الامر اذا تراخی فيه (البخن) بانك فتحی وخای معجمه‌نك سكونيله يك اوزون آدمه دينور (الابخينان) اقشعرار
وزننده و(الابخينان) ادهيمام وزننده اولمك معناسنه‌در يقال ابخأنّ الرجل وابخانّ اذا مات وابخينان ادهيمام
وزننده ناقه سوديني صاغان آدمه آپشنی آيروب كرمك معناسنه‌در يقال ابخانت الناقة اذا تمدّدت للحالب (الابخنان)
اسودادّ وزننده اويومق معناسنه‌در يقال ابخنّ الرجل اذا نام واياقده ديكيلوب طورمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور
يقال ابخنّ الرجل اذا انتصب قائما وناقه سوديني صاغان آدمه كرلمك معناسنه‌در يقال ابخنت الناقة اذا تمدّدت
للحالب (البخدن) دال مهمله ايله جعفر وزننده وجودی نرم ونازك قيزه دينور وبر خاتون اسميدر (البدن) فتحتينله
باشدن والردن واياقلردن ماعدا كوده‌يه دينور علی قول عضو معناسنه‌در ياخود ذبح اولنمش دوه‌نك كوده‌سنه
مخصوصدركه سائرده مجاز اولور يقال هو ضعيف البدن وهو من الجسد ماسوی الرأس والشوی او العضوا وخاصّ
باعضاء الجزور وبدن ياشلو پيرآدمه اطلاق اولنور يقال رجل بدن ای مسنّ وقصه زرهه اطلاق اولنور يقال
جاء وعليه بدن ای درع قصيرة بدن لفظنك جمعی ابداندر وقوجه طاغ يكيسی تكه‌سنه دينور بونك جمعی

ابدن کلور افلس وزننده و بدن بر آدمك حسب و نسبنه اطلاق اولنور يقال فلان كريم البدن اى النسب والحسب
《البادن》صاحب وزننده و《البدين》امير وزننده و《المبدّن》معظم وزننده ايرى كوده لو تنومند آدمه دينور مؤنثنده
كذلك بادن وبادنه و بدين دينور جمعى بدن كلور كتب وزننده و بدّن كلور ركع وزننده《البدن》بانك فتحى و ضمى
و دالك سكونيله و《البدان》و《البدانة》بالرك فتحيله تنومند اولمق معناسنه در يقال بدنت المرأة و بدنت بدناو بدانا
و بدانة من الباب الخامس والاوّل اذا كانت بادنة《التبدين》تفعيل وزننده پير و ضعيف اولمق معناسنه در يقال
بدّن الرجل تبدينا اذا اسنّ وضعف وزره كيدرمك معناسنه در يقال بدّن فلانا اذا البسه درعا《المبدان》محراب
وزننده شول دابه يه دينوركه آز علف و تيمار ايله چابك سموروب قوتلنور اوله يقال فرس مبدان اى شكور سريع
السمن《البدنة》فتحاتله شول ابل و بقره دينوركه قربان ايلمك ايچون مكه يه هدى اولنور و بوغنم جنسندن
اضحيه كبيدر يعنى قربانلق قيونه اضحيه اطلاق اولنديغى كبى مكه يه هدى اولنان قربانلق دوه يه و صغره بدنه
اطلاق اولنور مذكر و مؤنثى مساويدر جمعى بدن كلور كتب وزننده وجه تسميه ضخامتيدر《بادن》هاجر وزننده
بخارى قضاسنده بر قريه آديدر ابو عبدالله البادنىّ الشاعر المجوّد اورادندر《البأذنة》ذال معجمه ايله دحرجه وزننده
بر آدم بيلديكى نسنه يى انكار و اصرار ايله تشدّد ايليوب مسكنت و خضوعله اقرار ايلمك معناسنه در يقال بأذن
الامر اذا عرف الامر واقرّبه واستخذى اشبو بأذنه ماده سى مهموز اولمغله اوّل فصلده ذكر اولنمق حقيق ايدى
لكن اهل لغت بوراده ذكر ايلمريله آنلره اقتفا اولندى《باذان الفارسىّ》شادان وزننده كه يمنده ابناء تعبير اولنان
فارسىّ الاصل كسه لردن ايدى زمان حضرت مصطفويده شرفياب اسلام اولدى مقدّمى كسرى طرفندن يمنده
والى ايدى《البرنى》شرقى وزننده بر جنس معروف خرما اسميدر انواعنك بهتريدر برنيك فارسى معربيدر ايو و اعلا
ميوه ديمكدر و علىّ بن عبدالرحمن بن الاشقر البرنىّ و ستّ الادب بنت المظفر بن البرنى رواة حديثندر《البرنية》
شرقيه وزننده ساقسيدن دوزلمش بر كونه قابه دينور مقدّمة الادبده بيوك كوپ ايله مفسردر وهنوز پليچ اولان
خروسه دينور جمعى برانى كلور《يبرين》ياى تحتيه ايله ياخود ابرين همزه ايله احساء نام موضع قرشوسنده بر محل
آديدر《ابرينه》همزه نك فتحى و كسريله مرو قضاسنده بر قريه آديدر《برين》زبير وزننده ابن عبد الله
ابو هند الدارى دركه اصحابندر《البرثن》ثاى مثلثه ايله قنفذ وزننده انسانك پرمقلريله كفنه دينوركه پنجه
تعبير اولنور كذلك ارسلان پنجه سنه دينور على قول مطلقا يرتجى جانورك چيناغنه دينوركه انسانك پرمقلرى
مثابه سنده در و برثن بر قبيله آديدر و عبدالرحمن بن امّ برثن تابعيدر《برثن الاسد》مرثد بن علس نام كسه نك
قلجى اسميدر و برثن دوه يه مخصوص بر كونه تمغا اسميدر برثان دخى دينور قرطاس وزننده《البرذون》ذال
معجمه ايله جردحل وزننده دابه يه دينوركه انواعنه شاملدر مؤنثى برذونه و جمعى براذين در * شارح ديركه جميع
امّهاتده برذون اسب تركى ايله مبيندركه سمر باركيرى اوله جقدر《المبرذن》اسم فاعل بنيه سيله برذون صاحبنه
دينور《البرذنة》دحرجه وزننده بر آدمى قهر و غلبه ايله خاكسار ايلمك معناسنه در يقال برذنه اذا قهره و غلب عليه
و جوابدن عاجز و دمبسته اولمق معناسنه در يقال برذن الرجل اذا اعيا عن الجواب و برذون كبى يورمك معناسنه در
يقال برذن الرجل اذا مشى مشى البرذون《البرزين》قنديل وزننده شول مشربه يه دينوركه ابتدا ظهور ايدن خرما
طومورجغينك قشرندن اتّخاذ ايدرلر《البراشن》شين معجمه ايله علابط وزننده كوزينى بلردوب ديكه ديكه بقان آدمه
دينور يقال رجل براشن اذا كان يمدّ نظره و يحدّه《برشان》برهان وزننده بر قبيله آديدر《البرطنة》برطمه وزننده
و مرادفيدركه بر نوع لعب اسميدر《البرهان》بانك ضميله دليل و حجت معناسنه در يقال جاء بالبرهان اى الحجة
شارح ديركه برهان عند البعض زمان و مدّت معناسنه اولان برهه دن مأخوذ در ثبات و استمرارى متضمن اولديغيچون
پس نونى زائده در و عند البعض بره ماده سندندركه صحت بعد العلة و قطع معنالرينه در و عند الزمخشرى برهره
ماده سندندركه مرأه بيضايه دينور وضوح و انكشافى متضمّن اولديغيچون نته كه سلطان زيت معناسنه اولان سليط
لفظندن مأخوذ در اناره و اضاءه مناسبتيله انتهى * و برهان اساميدندر برهان بن سليمان السمرقندى محدّثندر و برهان
نحاتدن عمرو بن مسعودك جدّى اسميدر《البرهنة》دحرجه وزننده بر ماده يه دليل و برهان اقامه ايلمك معناسنه در
يقال برهن عليه اذا اقام عليه البرهان * شارح ديركه زمخشرينك اساسده بياننه كوره برهن عنوانى مولّددر صواب
اولان ابره اولمقدر جاء البرهان معناسنه《ابن برهان》سلمان وزننده عبد الواحد النحوى و حسين بن عمر المحدّث
كنيه لريدر و احمد بن علىّ بن برهان الفقيه امام غزالى اصحابندر عامى اولان آدمك مذهب واحد ايله متقيد اولمسى
لازم اولمديغنه ذاهب اولوب و بونى امام نووى ترجيح ايلدى و برهان مشايخ و صلحادن محمد بن على الدينورى لقبيدر

مطلب

﴿البزيون﴾ زاى معجمه ايله جردحل وزنده و﴿البزيون﴾ عصفور وزنده انجه ديبايه دينور سندس معناسنه ﴿المبازنة﴾
مفاعله وزنده اظهار حق ايلك معناسنه در يقال بازن بالحق اى جاء به ﴿الابزن﴾ همزه نك حركات ثلاثى و زايك فتحيله
ايچنده اغتسال اولنان حوضه دينور وكاهجه باقردن بيوك قزغان طرزنده دوزوب ايچنده اغتسال ايدرلر * مترجم
ديركه آب زن معربيدركه فارسيدر آدم بو يمجه واندن قصه جه دموردن ياخود باقردن مصنوع تابوت شكلنده برظرفدركه
اوزرنده قپاغى اولور طبيبلر خسته يى انك ايچنه ياتروب باشنى اول دليكدن طشره چيقاررلر واوزرينه مطبوخلر
واقتضاسنه كوره ادويهٔ حارّه ايله قينامش صودوكوب غسل و تيمار ايدرلر بعده مطلقا كوچك حوضه دخى اطلاق
اولنور انتهى * واهل مكه صفا يانده اولان چشمه نك صوينى كلوب بريكديكى محله بازان اطلاق ايدرلر كويا كه آبزان
ديمكى مراد ايدرلركه مقصودلرى آبزن ديمكدر پس بازان آبزن محرفى اولان آبزان محرفى اولور ومحل مرقوم حوضه شبيه
اولمغله آبزن اطلاق اولنمشدر وبعض علماء عصر لحن مزبورى بعض كتابلرنده تصحيح ايله وعين بازان من عيون مكة
عبارتيله ثبت ايلدكلرى منظور مز اولدقده مادهٔ مرقومه دن محرّف اولديغنى كنديلره تنبيه ايلديكمزده متنبه اولديلر
شارح ديركه مؤلفك تقرير ايلديكى صفايه متصل نردبانله اينيلور مجراى عيندر بازان نام اميرك بنا كرده سى اولمق اوزره
مشهوردر ﴿الابزين﴾ همزه نك كسريله ابزيم وزنده ومرادفيدركه كمر وقولان مقوله سنك طوقه سنه دينور جمعى
ابازين در ﴿بزين﴾ زبير وزنده اساميدندر هشام بن بزين محدّثدر ﴿بزان﴾ غراب وزنده اصفهان قضاسنده برقريه در
محدّثيندن مطهر بن عبدالواحد وابو الفرج البزانيان آندندر ﴿ابزون﴾ اسلوب وزنده برشاعر عمانى اسميدر ﴿بزانه﴾
ثمامه وزنده اسفرائن قضاسنده قضاسنده برقريه در ﴿بزيان﴾ عثمان وزنده مرو شهرنده برمحله در ﴿بسن﴾ بانك
وسينك فتحيله حسن كلمه سنه اتباعا ذكر اولنور يقال حسن بسن ﴿الابسان﴾ همزه نك كسريله بر آدمك خويى وطبيعتى كوزل
اولمق معناسنه در يقال ابسن الرجل اذا احسنت سجيته * شارح ديركه اشبو سجيته نسخه لرى غلطدر صواب اولان
سحنته اولمقدركه برآدمك صورت واسلوب وقيافتى كوزل اولمق ديمكدر واقعا اصول سائره ده شارحك قولنه
موافق مثبتدر ﴿الباسنة﴾ صاحبه وزنده چفتجيلرك صبان دمورينه دينور واهل صنعتك آلات وادواتنه دينوركه
اوادانلق تعبير اولنور وكتان طرانتيسندن طوقنمش بيوك چواله دينور جمعى يأسن در محاسن وزنده ﴿باسيان﴾
سينك كسريله خوزستانده بربلده در ﴿بيسان﴾ سلمان وزنده شام ديارنده برقريه در نته كه سين بابنده ذكر اولندى
﴿البستان﴾ بانك ضميله بوستان فارسى معربيدركه قفو محلى ديمكدر جمعى بساتين وبساتون در ويوسف بن عبدالخالق
البستانى تحديث ايلمشدر وبستان ابن عامر مكه قربنده برموضعدركه نخلهٔ يمانيه ايله نخلهٔ شاميه نك موقع اجتماعيدر
وبستان ابراهيم قبيلهٔ اسد بلادنده برموضعدر وبستان المسناة بغداد دار الخلافه سنده برباغچه در ﴿باشان﴾ شين
معجمه ايله هرات قضاسنده برقريه در ﴿باشتان﴾ نيسابورده برقريه در ﴿بشتنه﴾ بانك فتحيله اندلسده قرطبه قضاسنده
برقريه در محدّثيندن ابن البشتنى هشام بن محمد اورادندر ﴿بصان﴾ صاد مهمله ايله غراب وزنده و﴿بصان﴾
رمّان وزنده شهر ربيع الاخرك اسم قديميدر جمعى بصانات وابصنه كلور ﴿بصنى﴾ فتحتينله وتشديد نونله برقريه در
آنده اعلا پرده لر ونهاليلر ايشلنور ستور بصنيه معروفدر ﴿البطن﴾ بانك فتحيله بدنده قرنه دينور فارسيده شكم
ديرلر وبو مذكردر جمعى ابطن وبطون وبطنان كلور بانك ضميله يقال اعتلّ بطنه وهو خلاف الظهر وبطن
قبيله دن كوچك اولان اوبه يه دينور على قول فخذدن كوچك وعماره دن بيوك اولانه دينور بونك جمعى ابطن
وبطون در وبطن هرنسنه نك ايچريسنه دينور يقال بطن الشئ اى جوفه وقوشك يلكنك اوزون اولان شقنه
دينوركه ديوشوردكده ايچروده قالور جمعى بطنان در وبطن يكرمى موضع آديدر ومصدر اولور قرنه اورمق
معناسنه يقال بطنه وبطن له بطنا من الباب الاوّل اذا ضرب بطنه وبطن وبطون قعود وزنده كيزلو اولمق
معناسنه در يقال بطن الشئ بطنا وبطونا اذا خفى وبرنسنه يى بيلك معناسنه مستعملدركه ايچ يوزينه مطلع اولمقدن
عبارتدر يقال بطن خبره اذا علمه وبرآدمك امور واسرارينه داخل ومحرم خواصندن اولمق معناسنه مستعملدر
يقال بطن من فلان اذا صار من خواصّه ﴿ذو البطن﴾ نجس ورجيعه اطلاق اولنور يقال القى ذا بطنه اى رجيعه
وقرنده اولان ولده اطلاق اولنور يقال القت المرأة ذا بطنها اى ولدت ويقال القت الدجاجة ذا بطنها اى باضت
وامثالدندركه * الذئب يغبط بذى بطنه * ديرلر زيرا قورد قسمى دائما انسان ومواشى قسمنه شوق وجلادتله
سكردوب هجوم ايدر اولمغله هر نقدر آج اولورسه ده طوق ظنّ اولنور بومثل ايچ يوزى مكدر ومنكوب ايكن
ظاهر حالنك تجملنه نظرا رشك وغبطه اولنان كمسه حقنده ايراد اولنور ﴿البطن﴾ كتف وزنده پك زنكين
بوطور وطاشقين آدمه دينور يقال رجل بطن اى اشر متموّل وقرنندن غيرى يه همتى اولميان عبد البطن

آدمه دینور علی قول طویمق بیلیان اکول و اینهانه دینور یقال رجل بطن اذا کان همه بطنه او هو الرغیب لاینتهی من الاکل (المبطان) محراب وزنده بودخی طویمق بیلیسان آدمه دینور (البطین) امیروزنده بیوك قرنلو آدمه دینور یقال رجل بطین ای عظیم البطن و ایراق یره دینور یقال مکان بطین ای بعید و محمد بن الولید بن عبد الملك بن مروانك فرسی آدیدر و برخارجی لقبیدر و مسلم بن ابی عمران نام محدّث جلیلك لقبیدر (البطانة) کرامه وزنده برآدم بیوك قرنلو اولمق معناسنه‌در یقال بطن الرجل بطانة من الباب الخامس اذا کان بطینا * شارح دیرکه بطانه اکول اولمق معناسنه‌ده کلور و بوندن اسم بطنه در بانك کسریله که کثرت اکل معناسنه‌در ومنه المثل * البطنة تذهب الفطنة (المبطّن) معظم وزنده قرنی چلیمسز آج آریق اولان آدمه دینورکه سوکلون قرنلو تعبیر اولنور بناسی ازله ایچوندر یقال رجل مبطن ای ضامر البطن و صرتی و قرنی بیاض اولان آته دینور کویاکه صرتیله قرنه بیاض آستر چکلمش اوله و بوبطانه دندر یقال فرس مبطن ای ابیض الظهر و البطن (المبطون) قرن آغریسنه اوغرامش آدمه دینور (البطن) فتحتینله قرن اغریسنه دینور یقال بطن الرجل علی بناء المجهول اذا اشتکی بطنه فهو مبطون و یقال اصابه البطن ای داء البطن (التبطین) تفعیل وزنده برآدمك قرننه اورمق معناسنه‌در یقال بطنه اذا ضرب بطنه و جامه یه آستار چکمك معناسنه‌در یقال بطن الثوب اذا جعل له بطانة و دوه یه قولان چکمك معناسنه‌در یقال بطن البعیر اذا شدّ بطانه و تراش اولدقدنصکره صقالك چکه و اکلك التلرندن اوستره ایله یاخود مقراض ایله المق معناسنه‌درکه تکمیل محاسندر یقال بطن لحیته اذا اخذ شعرها من تحت الذقن و الحنك شارح دیرکه بوراده لاء نافیه ادخالیله ان لایؤخذ نسخه‌لری غلطدر و اقعا نهایه ده وسائر امّهاتده ان یؤخذ عنوانده مرسومدر (الباطن) کیزلونسنه یه دینور جمعی بواطن در * شارح دیرکه اسماء حسنادن اولان باطن اسم شریفی همین ظاهر اسم شریفیله مزدوجا ذکر اولنور اوّل و آخر و مقدّم و مؤخّر کبی ادراك ابصاردن محجوب معناسنه‌در * مترجم دیرکه شاکر احمد پاشا جوزی باخیراسماء حسنا شرحنده بورسمه نظم و بیان اتمشدر

نورالظاهر ایتسه دلده بروز	اوله الباطن اسمی فیض افروز
ذات پاکی بیلندی بالآثار	محتجبدر ولی عن الابصار
صنعی اولمش همیشه ذاتنه دال	معرفت کنه ذاتی امر محال
ظاهر عند مؤمن عبده	باطن عن منافق جحده

(الاستبطان) برآدمك داخل امورینه مطلع و واقف اولمق معناسنه‌در یقال استبطن امره اذا وقف علی دخلته (البطانة) کتابه وزنده رازوسریره یه اطلاق اولنور یقال هو یعرف بطانته ای سریرته و برقضاوکورەنك و برمملکتك وسطنه دینور و برآدمك اموروا حوالنه محرم وهمراز اولان خاصه وهمدمنه دینور یقال هو بطانته ای الداخل الولیجة من خواصه و لباسك آستارینه دینور یقال بطن ثوبه ببطانة حسنة و هی خلاف الظهارة و بطانه خارج مدینه‌ده برموضع آدیدر (الابطان) همزه‌نك کسریله جامه یه آستار چکورمك معناسنه‌در یقال ابطن الثوب اذا جعل له بطانة ودوه یه قولان چکمك معناسنه‌در یقال ابطن البعیر اذا شدّ بطانه (الباطن) کزلو یه دینورکه ذکر اولندی و برنسنه‌نك یح یوزنه دینور وچقوریره دینور جمعی ابطنه در و جمع کثرتی بطنان در بانك ضمیله وغلیظ یرده اولان صو آقندیسنه دینور جمعی بطنان در (بطان) کتاب وزنده برچرکین کچی آدیدر و برفرس اسمیدر ابوالبطین دخی دیرلر ایدی ایکیسیده محمد بن ولیدك ایدی و بطان دوه‌نك سمرنه چکیلان قولانه دینور جمعی ابطنه و بطن کلور بانك ضمیله و بطان شقوق ایله تغلبیه میانده برموضع آدیدر و هذیل بلادنده برموضع آدیدر و یمنده بربلده آدیدر (عریض البطان) رفاه و وسعتله خوشحال و آسوده بال اولان آدمه اطلاق اولنور زیرا تاولو سموز دوه‌نك قولانی عریض و کبیراولور یقال فلان عریض البطان ای رخی البال (البطنة) بانك کسریله مال و اقبال طولغنلغی سببیله افراط اوزره فرح و مسرّت طاشغنلغنه اطلاق اولنور معنای آتیدن مأخوذدر یقال نزت به البطنة ای البطر و الاشر و امتلاء طعامه دینور یقال اخذته البطنة ای الکظة (بطین) زبیروزنده برشاعردر و منازل قمردن برمنزل آدیدر ساج ایاغی شکلنده مثلث اوچ خرده کوکبدن عبارتدرکه حمل صورتنك بطننده واقعدر (ذوالبطین) اسامة بن زیدك لقبیدر رضی الله عنه (الباطنة) ساحل بحر عمانده برقریه‌در و بصره‌ده و کوفه‌ده خانه‌لرك وچارشولرك جمعیتکاهلرینه باطنه اطلاق ایدرلر مراد شهرك داخلی و کوم اولان یریدر نته‌که خارجنه ضاحیه اطلاق ایدرلر (البعکنة) بانك وکافك فتحیله یورییمی کوچ اولان صرپ قومساله دینور یقال رملة بعکنة ای تشتدّ علی الماشی (بغدان) بغداد لفظنده لغت سابعه‌در نته‌که ماده‌سنده بیان اولندی

(التبغدن) تدحرج وزننده بغداد شهرینه داخل اولمق معناسنه‌در یقال تبغدن الرجل اذادخل بغدان (الابقان)
قافله اکرام وزننده برآدم خصب ورفاه ووسعت حال‌اوزره اولمق معناسنه‌در یقال ابقن الرجل اذااخصب جنابه
واحد بن بقنه که بانك وقافك ونون مشدده‌نك فتحیله‌در اندلسده علویوندن بنوحموددولتنك وزیری‌ایدی (المبكونة)
ملعونه وزننده خوار وذلیله عورته دینور (البلان) شدّاد وزننده که حمامه دینور بلل ماده‌سنده ذکر اولندی
(البلسن) قنفذ وزننده مرجمکه دینور عدس کبی وحبوباتدن بربشقه غله‌اسمیدرکه مرجمکه شبیه اولور مفردی
بلسنه‌در (البلسان) فتحاتله پلسنك اغاجنه دینور بلس ماده‌سنده ذکر اولندی (بلقین) بانك ضمی وقافك کسریله
وغرنیق وزننده مصرده برقریه‌در علامة الدنیا صاحبمز عمر بن رسلان الفقیه الشافعیّ البلقینیّ اورادندر
(البلهنیة) بانك ضمی ولامك فتحی ونونك کسریله رفاهیت ووسعت معیشت ونظام حال معناسنه‌در یقال هو
فی بلهنیة من العیش ای سعة ورفاهیة * مؤلف بونی بله ماده‌سنده دخی ذکر ایلشدر (البنة) بانك ونونك مشدده‌نك
فتحیله خوش وکوزل رائحه‌یه دینور وبدومنتن رائحه‌یه‌ده دینور جمعی بنان‌در کتاب وزننده تقول شممت منه
بنة طیبة وبنة منتنة ای رائحة وآهو قسمنك خاصة قیغنك رائحه‌سنه دینور وبنة الجهنیّ صحابه‌در یاخود بو یای
تحتیه ایله‌در وبنه کابل قضاسنده برموضع آدیدر وبغداد قضاسنده برقریه‌در واندلسده برحصن آدیدر (المبنّ)
ابنان لفظندن اسم فاعلدر قیغلری رائحه‌سی اولان آهو یتاغنه دینور یقال کناس مبنّ ای ذو بنة (بنه) بانك
ضمیله محدثیندن ایوب بن سلیمان الرازی جدینك اسمیدر (البنّ) بانك فتحیله بریرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال
بنّ بالمکان بنا من الباب الثانی اذا اقام به (الابنان) همزه‌نك کسریله بنّ معناسنه‌در یقال ابنّ بالمکان بمعنی
بنّ (البنان) سحاب وزننده پرمقلره علی قول اوجلرینه دینور مفردی بنانه‌در یقال بنانها مخضبة ای اصابعها
او اطرافها وبنو اسد یوردنده برصویك وبرطاغك آدیدر ونجدده برموضع آدیدر (بنان) غراب وزننده
برموضعدر ومحدثیندن برجماعت اسملریدر (بنّان) شداد وزننده اسامیدندر بنار بن بنّان محدّثدر یاخود بو یای
تحتیه ایله‌در وحرب بن بنان وبنان بن یعقوب الکندی محدّثلردر یاخود بو تای فوقیه ایله‌در (البنانة) سحابه
وزننده بنان مفردیدرکه ذکر اولندی وبرموضعك وبرقصرك اسمیدر (البنانة) ثمامه وزننده چایری وچمنی چوق
مرغزاره دینور وعربدن برجماعت اسمیدر محدّثیندن ثابت البنانی انلره منسوبدر وبصره‌ده برمحله آدیدر سعد
بن لؤی بن غالبك امّ ولدی اولان بنانه‌یه منسوبدر وثابت مرقوم اوراده دخی ساکن اولمشدر (التبنین) تفعیل
وزننده قیونی یبانه صالیورمیوب بسی‌یه باغلمق معناسنه‌در یقال بنن الشاة اذاارتبطها لیسمنها (البنین) امیر وزننده
صاحب تمکین عاقل ودانا واهل ثبات آدمه دینور یقال رجل بنین ای متثبت عاقل وعبد الغنیّ بن بنین محدّثدر
(البنیّ) قنیّ وزننده برنوع بالق آدیدر نیل نهرنده اولور وموسی بن هارون نام محدّثك وبشقه برآدمك لقبلریدر
کویاکه بنّ لفظنه منسوبدر (البنّ) بانك ضمیله برنسنه‌درکه مرّای دیدکاری ترشی کبی طعام یدرمك ایچون اتخاذ
اولنورکه مراد بردرلو صلاطه یاخود ترشی اوله جقدر * شارح دیرکه حکیم داود دیوانه کوره بنّ یمن دیارینه مخصوص
برشجرك ثمریدر بندق مقداری دانه‌لری اولور قبوغی صویلدقده یاریسندن ایکی پاره اولور تجفیف رطوبات وسعال
وبلغمی ونزلاتی ازاله وفتح سدّه ایچون مجربدر حالا قهوه اغاجی دیدکاریدرکه ثمرینه قهوه اطلاق اولنوری ظهوری
قریب العهد اولمغله مؤلفك عصرنده متعارف دکل ایدی وحالا عربستانده دوکلمش قهوه‌یه بنّ اطلاق ایدرلر او اثلده
اهل یمن آنك یپراغندن ودانه‌لرندن ترشی وصلاطه مقوله‌سی یپارلر ایدی * مترجم دیرکه کاتب چلبی مرحوم جهان
نماده تفصیلا ذکر ایلمشدر وبن اسامیدندر ابو القاسم بن البن واحمد بنّ علی البنّ محدّثلردر (البن) بانك کسریله
بدنده قات قات سموزلك اثرینه وقوتنه دینور ومنه یقال بنّ علی بنّ ای طرق علی طرق ای قوّة من الشحم والسمن
علی قوّة ومتعفن وبدبوی محله دینور یقال مکان بنّ ای المنتن الرائحة (بن) بانك فتحی ونون مخففه‌نك سکونیله بل
کلمه‌سنده لغتدرکه اضراب ایچوندر (البنبان) ثرثار وزننده ایشه دینور عمل معناسنه وکوتو وکم سوزه دینور یقال
اتی بالبنبان ای المنطق الردیٔ وتمیم یوردنده برصو آدیدر (بنین) زبیر وزننده ابن ابراهیم القرشی درکه محدّثدر
(البون) عون وزننده یمن اولکه‌سنده ایکی مملکت آدیدر برینه بون اعلا وبرینه بون اسفل دیرلر قرآن مبینده مذکور
اولان بئر معطله وقصر مشیدك هربری برنده واقعدر وبوندن مصدر اولور فضل ومزیّت جهتیله آخره راجح
وغالب اولمق معناسنه یقال بانه یبونه بونا مثل بانه یبینه بینا ای طاله فی الفضل والمزیّة (البون) بانك ضمی وفتحیله
ایکی نسنه اراسنده اولان مسافه‌یه دینور یقال بینهما بون بعید ای مسافة بعیدة وبلاد مزینه‌ده برموضع آدیدر
ویمنده بربلده وهرات قضاسنده برقریه آدیدر (تلّ بونی) شوری وزننده کوفه‌ده برقریه‌در (البوان) بانك ضمی

وكسريله چادرلك وآلاچقلك ديركنه دينور جمعى ابونه‌در اجوبه وزننده وبون كلور بانك ضميله وبون كلور صرد
وزننده ﴿بانه﴾ دانه وزننده بنت بهز بن حكيم دركه برداستانلو خاتوندر وعمرو بن بانة المغنى نوادر وغرائب صاحبى
بركمسه ايدى ﴿البونة﴾ بانك فتحيله كوچك قيزجغزه دينور بنت صغيره معناسنه ﴿بونه﴾ بانك ضميله افريقيه‌ده
بربلده‌در شارح الموطأ مروان بن محمد البونى وشيخ الطريقه احمد بن على البونى اورادندرو برواديدرو وليد
بن ابان بن بونه محدثدر وعبد الملك بن بونه كه بانك ونونك ضميله‌در برشيخ اندلسيدر ابن دحيه آندن روايت حديث
ايلدى ﴿بوانه﴾ ثمامه وزننده ينبع وراسنده برياصتم طاغك آديدر وبنو جشم يوردنده برصو آديدر وبنو عقيل
يوردنده دخى برصو آديدر ﴿شعب بوان﴾ شداد وزننده فارس اولكه‌سنده برموضع آديدركه جنان اربع دنيويه‌نك
بريدر ديكرلرى غوطهٔ دمشق وسغد سمرقند وابلهٔ بصره‌در ﴿بوانات﴾ بانك ضميله ينه فارس ديارنده برموضعدر
﴿البان﴾ حال وزننده مصرده برقريه‌در ونيسابورده برقريه‌در وبرشجر اسميدركه ثمرينك دانه‌لرى اولور آندن لطيف
دهن اتخاذ اولنور بوشجر باديه اشجارندندر وعربستان بلادنده دخى باغچه‌لرده يتشدرمشلردر دوز وطوغرى
وورقى سكود ورقنه شبيه اولور دانه‌سنه حب البان وفستق الهاويه وفارسيده تخم غاليه ديرلر وشجرنه تركيده
سورقون اغاجى وبن اغاجى ديرلر شعراى عرب قد محبوبى اكا تشبيه ايدرلر دانه‌سنى سركه ايله طلا برش ونمش وكلف
وحصف وبهق وجرب وسعفه وتقشر جلد عارضه‌سنه نافع وسركه ايله شرب جكرك وطحالك صلابتنه
مفيددر وبرمثقالنى شرب خاصة قئ بلغمى‌يه مؤثردر ﴿ذو البان﴾ برموضع آديدر وبرجبل اسميدر ﴿ابوان﴾ همزهٔ
مفتوحه ايله دمياط قضاسنده برقريه‌در وصعيد ديارنده ايكى قريه‌در ﴿البوين﴾ زبير وزننده برموضعدر ﴿بانويه﴾
نونك ضميله عبد الباقى نام امام نحوينك پدرى اسميدر وطاهر بن ابى بكر نام محدثك جدى اسميدر ﴿البيهن﴾ حيدر
وزننده نسترن اسميدركه مصركلى ديدكلرى آق ولطيف چچكدر ﴿البهنانة﴾ بانك فتحيله طيبة النفس والرائحه
اولان على قول تكلمده وسائر عملده نرم وملايم ورفق ولطافت اوزره اولان خاتونه دينور وسبكروح وداتماشن
وخندان اولان خاتونه دينور يقال امرأة بهنانة اى الطيبة النفس والرائحة واللينة فى عملها ومنطقها وكذا الضحاكة
الخفيفة الروح ﴿بهان﴾ قطام وزننده برعورت اسميدر ﴿الباهين﴾ برنوع خرما اسميدر ياخود برجنس خرما اغاجيدركه
هردم بهاردر هرموسمده يكى چچكلرى وجابجا مبسره ومرطبه ومثمره داللرى اكسك اولمز ﴿البهونية﴾ بهمنيه
وزننده كرمانيه ايله عربيه بيننده اولان دوه‌يه دينوركه مراد بوايكى جنسدن متولد اولاندر بختى تعبير اولنوركه بخت
نصره منسوبدر ﴿البهكن﴾ جعفر وزننده تروتازه ونازكبدن جوانه دينور مؤنثى بهكنه‌در وشبابه دخى وصف
اولور يقال غلام وشاب بهكن وجارية بهكنة اى غض ويقال شباب بهكن ﴿التبهكن﴾ تدحرج وزننده قيچى
بيوك قارى بهكنه روشيله يوريمك معناسنه‌در يقال تبهكنت العجزاء فى مشيتها اذا مشت مشية البهكنة ﴿البهمن﴾
جعفر وزننده برنبات كوكيدركه غليظ طورب كوكنه شبيه واكثرى اكرى اولور احمر نوعى اولوركه قزل
بهمن ديرلر وآق نوعى اولوركه آق بهمن تعبير اولنور عشابلر قطع وتجفيف ايدرلر خفقان بارده نافع وقلبى بغايت
مقوى وتقويت جماعده مؤثردر وبهمن بر رجل اسميدركه مراد قدماى ملوك ايراندن برينك اسميدركه بهمن
بن اسفنديار بن كشتاسبدر ﴿بهمنماه﴾ شهور فارسيه‌دن اون برنجى آيك اسميدركه اولكيسى فروردينماه (٢)
اردبهشتماه (٣) خردادماه (٤) تيرماه (٥) مردادماه (٦) شهريورماه (٧) مهرماه (٨) آبانماه (٩) آذرماه (١٠) ديماه (١١)
بهمنماه (١٢) اسفندارمذماه اوله جقدر ﴿البين﴾ زين وزننده اضداددندر جدالق فرقت معناسنه‌در يقال وقع بينهم بين
اى فرقة ووصلت معناسنه‌در يقال تقطع بينهما اى وصلهما واسم اولور نته‌كه شمدى ذكر اولندى وظرف
متمكن اولور يعنى ظرف مبهم اولوب ايكى‌يه وزياده‌يه ياخود بونلرك نائبنه اضافتله معناسى متبين اولور * قال الشارح
قوله تعالى ﴿لقد تقطع بينكم﴾ على قراءة الرفع فهو الاسم بمعنى الوصل وعلى قراءة النصب فهو ظرف وبين ارالغه
دينور يقال بينهما بين اى بعد وايكى نسنه ارالغنده اولان خلل ووسطه دينوركه ارالق تعبير اولنور مثلا جلس
بين القوم ديرلر جلس وسطهم معناسنه ولقيه بعيدات بين ديرلر بعيدات مصغر بينه‌سيله وبين كلمه‌سنه مضاف
اوله‌رق احيانا معناسنه‌دركه ملاقاتك ارالغى برزمان آچدقدنصكره ملاقى اولوب بعده ينه آچوب صكره ينه
ملاقى اولدى ديمكدر وبين وبينونه كينونه وزننده مفارقت معناسنه‌در يقال بانوا بينا وبينونة من الباب الثانى
اذا فارقوا وبين وبينونه وبيون قعود وزننده جدا اولمق معناسنه‌در يقال بان الشئ بينا وبينونة وبيونا اذا انقطع
ويقال بانت المرأة عن الرجل اذا انفصلت عنه بطلاق ﴿البين﴾ باى مكسوره ايله ناحيه معناسنه‌در وايكى ارض
ارالغنده اولان فصل وسنوره دينور وغليظ يوكسك يره دينور وكوز ايريمى مسافه‌يه دينور ونجران قربنده

برموضع آدیدر وحیره قربنده ومدینه قربنده برموضع آدیدر وفیروزآباد فارس قضاسنده برقریه آدیدر وبغداد ایله دفاع ارالغنده برنهر آدیدر ﴿الابانة﴾ اقامه وزننده کسمك معناسنه‌در یقال ابانه اذاقطعه وبرنسنه‌یی واضح وعیان قلمق معناسنه‌در تقول ابنت الشیٔ اذا اوضحته وواضح وعیان اولمق معناسنه‌در یقال ابان الشیٔ اذا اتضح وآیرمق معناسنه‌در یقال ضربه فابان رأسه من جسده ای فصله وقیزی قوجه‌یه ویرمك معناسنه‌در که پدری خانه‌سندن فصل وابعاد ایدر یقال ابان بنته اذا زوّجها ﴿البائن﴾ عقد جدیده احتیاج وجهیله مطلقه اولان خاتونه دینور یقال امرأة بائن ای منفصلة عن زوجها بطلاق وشول آدمه دینورکه سودنی صاغه‌جغی حیوانك صولندن کلوب صاغمغه باشلر اوله نته‌که معلی صاغندن کلان آدمه دینور وکریشدن پك ایراق یعنی پك میدانلو اولان یایه دینور بائنه دخی دینور یقال قوس بائن وبائنة اذا بانت عن وترها کثیرا ودیبی ایراق اولان ککیش قیویه دینور ﴿البائنة﴾ تطلیقه‌یه صفت اولور هاسز وصف اولمز شول طلاقه دینورکه زوج استرجاع مطلقه‌یه مالك اولەمیوب عقد جدیده محتاج اوله یقال تطلیقة بائنة ای ذات بینونة وبوعیشة راضیه قبیلندندر ﴿البیان﴾ عیان وزننده بللو وواضح وآشکاره اولمق معناسنه‌در یقال بان الشیٔ یبین بیانا اذا اتضح وبومعناده متعدّی اولور تقول بنت الشیٔ ابین ای اوضحته وعرفته وذکاء وفطنته مقارن برمعنا ومقصودی افصاح واظهار ایلمك معناسنه‌در تقول فهمت الکلام ببیانه ای افصاحه مع ذکاء * شارحك بیانه کوره بیان وضوح وظهور معناسنه اسم دخی اولور ﴿البین﴾ سید وزننده وصفدر واضح وآشکاره نسنه‌یه دینور جمعی ابیناء کلور هین واهیناء کبی وفصیح وسخنور آدمه دینور جمعی ابیناء وابیان وبیناء کلور کرماء وزننده یقال رجل بین ای فصیح ﴿التبیین﴾ تفعیل وزننده بودخی واضح وآشکاره اولمق وواضح وآشکاره قلمق معنالرینه لازم ومتعدّی اولور تقول بینته ای اوضحته وبین الشیٔ اذا اتضح وبرآدم قیزنی قوجه‌یه ویرمك معناسنه‌در یقال بین بنتها اذا زوّجها واغاجك هنوز یپراقلری بلورمك معناسنه مستعملدر یقال بین الشجر اذا بداورقه وظهر اوّلماینبت وحیوانك بوینوزی توموب ظهور ایلمك معناسنه مستعملدر یقال بین القرن اذا نجم ﴿التبین﴾ تفعیل وزننده و﴿الاستبانة﴾ بونلرده واضح وعیان قلمق وواضح وعیان اولمق معنالرینه متعدّی ولازم اولور یقال تبینته واستبنته ای اوضحته وتبین الشیٔ واستبان اذا اتضح ﴿التبیان﴾ تانك کسری وفتحیله بیان کبی مصدردر واضح وآشکاره قلمق معناسنه‌در وبونده تانك کسری شاذدر زیرا مصادر تانك فتحیله تفعال اوزره کلور یقال بان الشیٔ بیانا وتبیانا اذا اوضحه ﴿المبین﴾ میمك ضمیله معین وزننده و﴿المبین﴾ محسن وزننده ابانهٔ رأسدن اسم فاعلدر ﴿المباینة﴾ مفاعله وزننده جدا اولمق معناسنه‌در یقال باینه اذا هاجره ﴿التباین﴾ تفاعل وزننده آیرلشمق معناسنه‌در یقال تباینا ای تهاجرا ﴿البیون﴾ صبور وزننده بائن کبی دیبی درین ککیش قیویه دینور یقال بئر بائن وبیون ای البعیدة القعر الواسعة ﴿غراب البین﴾ عربلر بونکله فراق وهجرانه تطیّر ایدرلر مراد آلاقرغه‌در یاخود بورنی وایاقلری قزل اولان قرغه‌درکه اکین قرغه‌سی دیدکلریدر امّا سیاه قرغه‌یه‌که قوزغون دیدکلریدر اکا حاتم اطلاق ایدرلر قطعی فراقی حتم وایجاب ایدر زعمنده اولدقلریچون ﴿بین بین﴾ مکررا نونلرك فتح اوزره بنالریله ایو ایله کوتی اراسنده میانه اولان نسنه دیمکدر یقال هذا الشیٔ بین بین ای بین الجید والردیٔ بونلر ایکی اسم اولوب بعده اسم واحد قیلنوب وآخرلری فتح اوزره مبنی اولدی وهمزهٔ بین بین دیدکلری همزهٔ مخففه اوله‌جقدر یعنی همزه‌نك حرکه‌سنه موافق وملایم اولان حرف علت بیننده قلنمشدر مثلا اکر همزه مفتوح ایسه همزه ایله الف بیننده تلفظ اولنور سأل کبی واکر مکسور ایسه همزه ایله یاء بیننده اولور سئم کبی واکر مضموم ایسه همزه ایله واو میاننده اولور لؤم کبی * شارح دیرکه همزهٔ بین بین قطعا ابتداده واقع اولمز زیرا ساکن کبی ضعیفدر وضعفندن ناشی بین بین اطلاق اولندی ﴿بینا﴾ الف مقصوره ایله اصلی بین ایدی نونك فتحیله اشباع اولنمغله الف تحدّث ایلدی وبینما کلمه‌سی که ماء زیاده اولنمشدر ایکیسیده کلمات ابتدادندر یقال بینا نحن کذا وبینما نحن کذا اذحدث کذا یعنی بز اول اثناده ایکن ناکاه شویله برایش ظهور ایلدی اصمعی دیدیکه بینا کلمه‌سنك موضعنه بین لفظی وضع اولنمق صحیح اولورسه مابعدی مجرور اولور کقول الشاعر * بیناتعنقه الکماة وروغه یوما اتیح له جریّ سلفع * واصمعیدن ماعدا نحاة بینا وبینما کلمه‌لرینك مابعدلرینی مبتدا وخبر اولمق اوزره مرفوع قلدیلر ﴿الکواکب البیانیات﴾ بانك فتحیله شول کوکبلردرکه منازلدن اولمامغله انلره شمس وقمر نازل اولمزلر قطب وجدیّ وفرقدان کبی ﴿بیان﴾ شدّاد وزننده اسمادندر ابو علیّ بن بیان صاحب کرامات زاهد معروفدر ﴿بیانه﴾ جبانه وزننده مغربده برقریه‌در حافظ المسند قاسم بن اصبغ البیانی اورادندر ومحمد بن سلیمان المقری اول

قریه‌نك بلده‌سنه منسوبدر كه مراكشی‌در (بیان) سحاب وزننده اندلسده بطلیوس قضاسنده بر موضعدر ویوسف بن المبارك بن البینی كه بانك كسریله‌در محدّثدر (بینون) جیحون وزننده یمنده برحصن آدیدر (بینونه) بحرین قضاسنده برقریه‌درو بینونة الدنیا وبینونة القصوی بنی سعد شقنده ایكی قریه‌در (بینه) قینه وزننده بین الحرمین وادی الرویثه‌ده برموضعدر كثیر نام شاعرك آنی اشبو * الاشوق لماهیجتك المنازل * بحیث التقت من بینتین العیاطل * بیتیله مدح وثنا اتمشدر وتثنیه اعتبار اتمشدر طرفانی تصوّریله نجز بعونه تعالی

فصل التاء

(التاءن) تای فوقیه وهمزه ایله تفاعل وزننده حیله‌وخدعه اتمك معناسنه‌در تاون كبی یقال تاءن الرجل الصید تاءنا وتاون تاونا اذا خدعه واحتاله یعنی جاءه من هنا مرّة ومن هنا مرّة (التبن) تانك كسریله وفتحیله صمانه دینور وشریف وجوانمرد اولان ذیشان آدمه دینور یقال هوتبن ای سید سمح وشریف وسباعدن قورده دینور وشول بیوك كاسه‌یه دینوركه یكرمی آدمه كفایت ایدر اوله یقال شرب تبنا من اللبن وهو قدح یروی العشرین (التبن) تانك فتحیله طواره صمان ویرمك معناسنه‌در یقال تبن الدابة تبنا من الباب الثانی اذا اطعمها التبن (التبن) فتحتینله و (التبانة) سلامه وزننده رشد وفطانتلو زیرك اولمق معناسنه‌در كه دقایق اموره اطلاعه قدرتدن عبارتدر یقال تبن الرجل تبنا وتبانة من الباب الرابع اذا فطن (التبن) كتف وزننده خرده بین زیرك ودانا آدمه دینور یقال رجل تبن ای فطن دقیق النظر والیله هرنسنه‌یی اوینار اولان آدمه دینور یقال رجل تبن ای یعبث كلّ شیٔ (التتبین) تفعیل وزننده بودخی فطانتلو زیرك وخرده بین اولمق معناسنه‌در یقال تبن الرجل بمعنی تبن (التبان) شدّاد وزننده صمان صاتیجی‌یه دینور وموسی بن ابی عثمان التبان واسمعیل بن الاسود التبان محدّثلردر (التبان) رمّان وزننده عورت مغلظه یرنی ستر ایده‌جك كوچك سراویله دینوركه تحریفله طومان وایچ طون تعبیر اولنور یقال صلی فی تبان ای سراویل صغیر یستر العورة المغلظة * مترجم دیركه معرباتده تن‌بان فارسی معربی اولمق اوزره مرسومدر بدنی حفظ ایدیجی معناسنه اولوب بعده سراویل مزبورده علم اولدی ومحمد بن تبان محدّثدر (الاتّبان) تای مشدده ایله افتعال وزننده ایاغه طومان كیمك معناسنه‌در یقال اتبن الرجل اذا لبس التبان (تبان) غراب وزننده یاخود رمان وزننده تانك كسریله‌ده زبانزده‌در تبع الحمیری لقبیدر اكا اسعد تبان دخی دیرلر ایدی بیت شریفی ابتدا اكسا ایدن بودر وحسین بن علی بن تبان التبانی كه غراب وزننده‌در محدّثدر بونی نونله تنان ضبط ایدنلر وهم ایلدیلر (توبن) فوفل وزننده نسف قضاسنده برقریه‌در علامه ابوبكر بن محمد بن احمد ولقمان بن عیسی وجعفر بن محمد المحدثون التوبنیون اورادندر (تبنین) تانك فتحیله بر بلده‌در محدّثیندن ایوب بن ابی بكر بن خطلباء التبنینی آندندر (ترن) زفر وزننده یمنده بر موضعدر (الترنی) حبلی وزننده فاحشه دیمكدر عربلر سبّ ودشنام موقعنده جواری قسمنه وفاحشه‌یه ترنی وحرامزاده‌یه ابن ترنی تعبیر ایدرلر وبو رنو ماده‌سنده مأخوذ اولمق جائزدر زیرا رنیت المرأة دیرلر مجهول بنیه‌سیله ادیم النظر الیها معناسنه مؤلف بونی رنو ماده‌سنده دخی ثبت ایلدی ولسان العربده بعضلر وزنی فعلی دیدیلر فاجره معناسنه وبعضلر تفعّل دیدیلر فعل مستقبل مجهول اولوب بعده فاجره‌ده علم اولمشدر (التفن) تانك وفانك فتحیله كیره دینور یقال فی ثوبه تفن ای وسخ (الاتقان) همزه‌نك كسریله بر نسنه‌یی محكم واستوار اتمك معناسنه‌در یقال اتقن الامر اذا احكمه (التقن) تانك كسریله سرشت وطبیعت معناسنه‌در یقال الكرم من تقنه ای طبیعته واوز واستاذ آدمه دینور یقال هو تقن ای حاذق وسلفده برتیرانداز آدیدركه تیراندازلغی ضرب مثلدر شارح دیركه مستقصاده ارمی من ابن تقن عنوانیله‌در اسمی عمرو اولمق اوزره مرسومدر وتقن قیونك دیبنده قلان متعفن قاره بالچغه دینور وآرقلرك وجدوللرك وصو آقندیلرینك دیبلرینه چوكن بالچغه دینور (التتقین) تفعیل وزننده چامورلو صو ایله ترلا صوارمق معناسنه‌در یقال تقنوا ارضهم اذا سقوها بالماء الخاثر لتجود (تاكرنّی) ضمتینله ونونك تشدیدی وقصر ایله اندلسده برقریه‌در (التلنة) ضمتینله وفتح تایله‌ده لغتدر اكلنوب قالمغه دینور لبث معناسنه وحاجت معناسنه‌در تقول به تلنتی ای حاجتی (التلون) و (التلونة) تالرك ضمیله تلنه معناسنه‌در (تلان) تانك ونونك فتحیله الآن معناسنه‌دركه شمدی وهنوز معناسنه‌در * شارحك بیاننه كوره اصلی الآن ایدی تخفیف اولنوب لان اولدی همزه بدلی تاء ادخال اولندی (التنّ) تانك كسری ونونك تشدیدیله مثل وقرن وهمتا معناسنه‌در یقال فلان تنّ فلان ای مثله وقرنه (التنین) امیر وزننده تنّ معناسنه‌در (الاتنان) همزه‌نك كسریله بعید اولمق معناسنه‌در یقال اتنّ الرجل اذا بعد ومرض چوجغی بیوتمیوب خیره جوره قومق معناسنه‌در یقال اتنّ المرض الصبیّ اذا قصعه فلایشبّ (تنه) جنه وزننده اسمادندر طلحة بن ابراهیم بن

تنه محدثدر (التنين) سكيت وزننده اژدهايه دينور يقال رأيت فى البادية تنينا اى حيّة عظيمة وفلكده اژدها شكلنده شول بياض خفى شكله اطلاق اولنور كه جسدى بروج ستهده وقوريغى يدنجى برجهدر وقوريغى انجه وسياه وبوكلمدر وشكل مزبور كواكب سيّاره تنقلى كبى تنقل ايدر فارسيدا كاهشتنبر ديرلر جوهرى فلكده برموضع اولمق اوزره تفسير ايلمكله وهم ايلمشدر* لكن مؤلف دخى بيانده اكمال ايلامشدر زيرا كتب رياضياتده مشروح اولديغى اوزره تنين فلك رأس وذنب عقدهلرى اولان مدار وممرّه اطلاق اولنور كه مابينلرى التيشر برج اعتبار اولنمشدر وشمس وقمر اول عقد تينده دقيقهٔ واحدهده مجتمع اولسهلر كسوف وخسوف واقع اولور ورأسندن اعتبار ايله زنب يدنجى برجه منتهيدر بوندن بشقه قطب شمالى يه طولنمش براژدها صورتى دخى واردر لكن مراد صورت اوّلدر وتنين ابراهيم بن المهدى لقبيدر پك سموز اولمغله ملقب اولمشيدى واقيال يمنده شرحبيل بن عمروك قلجى اسميدر (التينان) تانك كسريله سباعدن قورده دينور وبرنسنه نك اورنكنه دينور يقال هو على تينانه اى مثاله ظاهرا بونك اصلى تنساندر تشديد ايله دنّار ودينار كبى (المتانّه) تشديد نونله مفاعله وزننده مقايسه معناسنهدر يقال تانّ بينهما اذا قايس (التنتنة) زلزله وزننده برآدم اسكى ياران واصدقاسنى ترك ايدوب سائره يار وهمدم اولمق معناسنهدر يقال تنتن الرجل اذا ترك اصدقاءه وصاحب غيرهم (التون) تانك ضميله چوجقلرك بچاورهدن يايدقلرى طوپه دينوركه آنكله اوينارلر وخراسانده بربلدهدركه قاين قربندهدر اعلامدن اسمعيل بن ابى سعد التونى واحمد بن محمد بن احمد التونى اورادندر (تونه) سلفده دمياط قربنده برجزيره ايدى حالا صوباصمغله مغموردر اعلامدن عمر بن احمد وعمرو بن على وسالم بن عبدالله وعبد المؤمن بن خلف التونيون اورادندر (التاون) تفاعل وزننده مهموز اولان تتاءن معناسنهدركه ذكر اولندى يقال تتاون الصيد بمعنى تتاءن (الاتون) كلخنه دينور تنه كه اتن مادهسنده ذكر اولندى (التهن) فتحتينله اويومق معناسنهدر يقال تهن الرجل تهنا من الباب الرابع اذا نام (التهن) كتف وزننده اسم فاعلدر نائم معناسنه در يقال هو تهن اى نائم (التين) تانك كسريله معروفدركه انجيره دينور كالنى بولمش تازة انجير بالجمله فاكهه‌لرك احمد واطيبيدر غداسى كثير ونفخ وريحى قليل وجاذب ومحلل وسدّهٔ كبد وطحالى مفتح ومليندر وموادّعفنه يى طرف جلده دافع اولمغله اكثارى مولّد كهله در وتين شامده برطاغك آديدر كذلك شامده برمسجدك اسميدر وغطفان يوردنده برطاغك آديدر ودمشق شهرينك اسميدر (طورتيناء) تانك فتحى وكسريله والفك مدّى وقصريله طورسينا لفظنده لغتدر (التينة) تانك كسريله دبر ومقعده دينور وبر صو آديدر وعيسى بن اسمعيل نام محدّثك لقبيدر (التيان) شدّاد وزننده انجير صاتجى يه دينور ادبادن كتاب الموعب صاحب تمام بن غالب بن عمر والتيانى اكا منسوبدر (التينان) تانك كسريله بنى نعامه ديارنده ايكى طاغه اطلاق اولنور وتينان مفرد اولهرق قورده دينور ذئب كبى تنه كه تنّ مادهسنده ذكر اولندى (تينات) تانك كسريله بحر شامده برليمان آديدر

فصل الثاء المثلثة

فصل الثاء المثلثة

(التثاءن) همزه ايله و (التثاون) واو ايله تفاعل وزننده تتاءن وتتاون كبى حيله وخدعه ايلمك معناسنه در يقال تثاءن الصيد وتثاون بمعنى تتاءن وتتاون (الثبن) غبن وزننده و (الثبان) كتاب وزننده ثوبك اوجنى قيوروب ديكمك معناسنهدركه اوزون اولدقده ايدرلر على قول برنسنه يى برظرفه ياخود اولك اتكنه قويوب قوجاقده كوتروب كتمك معناسنهدر يقال ثبن الثوب ثبنا وثبانا من الباب الثانى اذا اثنى طرفه وخاطه او يقال ثبن الشئ اذا جعله فى الوعاء وحمله بين يديه وكذا اذا لفق عليه حجزة سراويله من قدّام (التثبن) تفعل وزننده ثبن معناسنه در (الثبين) امير وزننده و (الثبان) كتاب وزننده و (الثبنة) غرفه وزننده ايچنه نسنه قويوب كوترمك ايچون اتككك بوكيلان يرينه دينور (الاثبان) همزه‌نك كسريله ايچنه نسنه قويوب كوترمك ايچون اتكى ظرف كبى بوكمك معناسنهدر تقول اثبنت فى ثوبى اذا جعلت فيه ثبينا (المثبنة) مرحله وزننده نسوانك آينه وسائر ادواتنى وضع ايدهجكى طوربه‌يه دينور (ثبنه) فرحه وزننده برموضعدر سعد بن ثبان كه رمّان وزننده در محدّثدر (الثتن) ثانك وتانك فتحيله ات بوزيلوب قوقق معناسنهدر يقال ثتن اللحم ثتنا من الباب الرابع اذا انتن وديش اتلرى سولپومك معناسنهدركه اول وقت بد رايحه پيدا ايدر يقال ثتنت اللثة اذا استرخت (الثتنة) فرحه وزننده سولپومش ديش اتنه دينور يقال لثة ثتنة اى مسترخية (الثجن) ثانك فتحى وجيمك سكونيله وفتحيله پك ودرشت وصرپ اولان يوله دينور يقال اخذوا فى ثجن اى فى طريق فى غلظ وخزونة (الثخونة) ثانك وخاى معجمه‌نك ضميله و (الثخانة) سلامه وزننده و (الثخن) عنب

وزنده برنسنه قالین ویك وصیق اولمق معناسنه‌در یقال ثخن الشیٔ ثخونة وثخانة وثخنا من الباب الخامس
اذا غلظ وصلب (الثخین) امیروزنده وصفدر قالین ویك وصمصیق نسنه‌یه دینور وحلیم ومتحمل آدمه اطلاق
اولنور یقال رجل ثخین ای حلیم (الاثخان) همزه‌نك كسریله دشمنك جرح وقتلنده افراط ایلك
معناسنه‌در یقال اثخن فی العدوّ اذا بالغ فیهم الجراحة ومنه قوله تعالى ﴿حتى اذا اثخنتموهم﴾ ای غلبتموهم
وكثر فیهم الجراح وبرآدمی پك دوكمكله سست وبی مجال ایلك معناسنه‌در یقال اثخنه اذا اوهنه
(الاستثخان) برآدمی اویقو باصمق معناسنه‌در یقال استثخن منه النوم ای غلبه (المثخنة) مكرمه وزننده
ایری كوده‌لو عورته دینور یقال امرأة مثخنة ای ضخمة (الثدن) فتحتینله اتك رایحه‌سی بوزلمق معناسنه‌در یقال
ثدن اللحم ثدنا من الباب الرابع اذا تغیرت رایحته وبرآدمك وجودنه ات باصوب شیشمانلق كلمكله آغرلشمق
معناسنه‌در یقال ثدن فلان اذا كثر لحمه وثقل (الثدن) كتف وزننده و(المثدّن) معظم وزننده ملحم
اولمغله بدنی ثقیل اولمش آدمه دینور (التثدین) تفعیل وزننده بودخی برآدم ملحم اولمغله وجودی آغرلشمق
معناسنه‌در یقال ثدّن الرجل على المجهول اذا كثر لحمه وثقل (الثدنة) فرحه وزننده و(المثدنة) مكرمه
وزننده خلقتنده نقصان اولان عورته دینور یقال امرأة ثدنة ومثدنة ای ناقصة الخلق (المثدّنة) معظمه
وزننده چركین وبد هیئت وجهیله ملحمه اولان عورته دینور یقال امرأة مثدّنة ای لحمة فی سماجة (المثدّن)
معظم وزننده خلقتنده نقصان اولان آدمه دینور وفی حدیث ذی الثدیّة ﴿انه مثدّن الید﴾ ای مخدجها
مقلوب من مثند مرسوم ذو الثدیّه امام علی كرم الله وجهه اوزرینه خروج ایدن خوارجك رئیسلری ایدی
اسمی ترمله ایدی قولی پك قصه اولوب همان ثدی مقدارنده اولمغله ذو الثدیّه ایله ملقب اولمشیدی نبی اكرم
صلی الله علیه وسلم حضرتلری مرسومك خروج ایدوب وطعمهٔ ذو الفقار اوله‌جغنی جناب مرتضایه اعلام
ایلمشلر ایدی واقعا تحكیم ماده‌سنده بغی وخروج ایدوب دلالت ذو الفقار ایله عازم دار البوار اولدی حدیث
مرقومده واقع مثدّن مثندّ لفظندن مقلوبدركه ثندوه‌دن مأخوذدر وثندوه اركك آدم ممه‌سنه دینور * شارح دیركه
بعض محدّثین مقلوب اولمدیغنه ذاهب اولدیلر زیرا مثدّن وجه مذكور اوزره ناقص الخلقه دیمكدر مسفور ایسه
ناقص الید ایدی وبوراده ذی الیدین نسخه‌لری غلط محضدر (الثرن) فتحتینله برآدم دوستلرینه وقومشولرینه
رنج وآزار ایدر اولمق معناسنه‌در یقال ثرن الرجل ثرنا من الباب الرابع اذا آذی صدیقه وجاره (الثفنة) فرحه وزننده
دوه‌نك چوكدكده یره كلان اعضاسنه دینور كوكسی ودیزلری واویلقلری دیبلری كبی جمعی ثفنات كلور وثفنة الانسان
آدمك دیزینه دینوركه ساقی ایله فخذی قاوشوب بریكدیكی یردن عبارتدر * مؤلف الركبة ومجتمع الساق والفخذ عبارتیله
ایراد ایلمكله ومجتمع قولی عطف تفسیردر زیرا ركبه‌یی ماده‌سنده اختلاف اوزره تعریف ایلدی وثفنة الخیل آت قسمنك
بجاقلرنده اویلقلرینك ایچ طرفندن قاوشدیغی یره دینور وصایی‌یه دینور عدد معناسنه وگروه وجماعت انسانی
معناسنه‌در یقال جاءت ثفنة من الناس ای جماعة وسپدك وقوصره‌نك اشاغیلرندن ایكی كوشه‌لرینه دینور
وشول ناقه‌یه دینوركه سودینی صاغان آدمه ثفنه‌لرینه اوروب چارپراوله (الثفن) فتحتینله برمرض آدیدركه دوه‌نك
ثفنه‌لرنده تحدّث ایدر ومسلم بن ثفنه یاخود ابن شعبیه محدّثدر (المثفان) محراب وزننده شول اركك دوه‌یه دینوركه
ثفنه‌سی یانلرینه وقرننه طوقنور اوله یقال جمل مثفان اذا اصابت ثفنته جنبه وبطنه (الثفن) ثانك فتحی وفانك
سكونیله اوته قاقمق معناسنه‌در یقال ثفنه ثفنا من الباب الثانی اذا دفعه وبرآدمه تابع اولمق علی قول اكسه‌سندن
كلمك معناسنه‌در یقال ثفنه اذا تبعه او اتاه من خلفه ودوه برآدمی ثفنه‌لریله اوروب چارپمق معناسنه‌در یقال
ثفنت الناقة اذا ضربت بثفناتها (الثفن) فتحتینله ال كثرت عملدن درشتلنوب غلظت پیدا ایلك معناسنه‌در
یقال ثفنت یده ثفنا من الباب الرابع اذا غلظت من العمل (الاثفان) همزه‌نك كسریله كثرت عمل الی غلیظ ایدوب
ناسورلندرمق معناسنه‌در یقال اثفن یده العمل اذا اغلظها (ذو الثفنات) فانك كسریله علیّ بن الحسین بن علیّ
لقبیدركه زین العابدین حضرتلریدر بعضلر عندنده علیّ بن عبدالله بن العباس لقبیدركه خلفای عباسیه‌نك
پدرلریدر بشیوز كوك زیتون اغاجی اولوب كلّ یوم هربرینك آلتنده ایكی ركعت نماز قلمق عادتی اولمغله سجده
اعضاسی دوه‌نك دوشی كبی غلیظ ودرشت اولمشیدی كذلك رئیس خوارج اولان عبدالله بن وهب لقبیدر طول
سجود آنك ثفناتنده تأثیر ایلمكله ناسورلندر مشیدی (المثافنة) مفاعله وزننده برآدمله دائما همنشین اولمق
معناسنه‌در یقال ثافنه اذا جالسه ولازمه (المثافن) ملازم وزننده و(المثفن) محسن وزننده برآدمه دائما همنشین
اولان كمسه‌یه دینور (الثكنة) غرفه وزننده قلاده‌یه دینور وسنجاغه دینور وقبر ومزاره دینور ویرده اولان چقور

آتش اوجاغنه دینور و بر نسنه یی ستر ایده جك قدر چقوره دینور و كوكرجین سوریسنه دینور و قلبده منوی اولان نیته دینور كرك ایمان وكرك كفر جهتندن اولسون ودوه نك بیوننه تعلیق ایلدكاری الاجه بوك پارهسنه دینور و سرعسكر سنجاغی التنه دینوركه عسكرك جمعیتكاهلریدر هرنقدر آنده بیراق و سنجاق دخی بوغیسه ده صورت ثانیه ده سرعسكرك چوره ودائره سی اولور جمعی ثكن در صردوزننده * قال الشارح ومنه الحديث ❊ يحشر الناس على ثكنهم ❊ وهو جمع الثكنة اى الراية اى على ماماتوا عليه وادخلوا فى قبورهم من الخير والشرّ او الثكنة مركز الاجناد ومجتمعهم على لواء صاحبهم ﴿ثكن﴾ فتحتينله برطاغك آدیدر ﴿الاثكون﴾ اسلوب وزننده خرما سالقمنك چوپنه دینور على قول سالقمنه دینور ﴿ الثمن ﴾ ثانك ضمیله وضمتينله و ﴿الثمين﴾ امیروزننده بر نسنه نك سكزجزؤندن برجزؤنه دینور على قول كسورك يعنى اجزاء ثمانیه نك هر بر كسرنه مطردا اطلاق اولنور ثمن لفظنك جمعى اثمان كلور يقال هذا ثمن ذالك وثمنه وثمينه اى جزؤ من ثمانية اويطرد ذلك فى هذه الكسور * مترجم دیركه سكزنجی یه ثامن دینور اشبو آحاد اعدادى نسب اوزره درلر مثلا ثامن ذى ثمان دیمكدر و تاسع كه طقوزنجی دیمكدر ذى تسع و عاشر كه اونجیدر ذى عشر دیمكدر ﴿الثمن﴾ ثانك فتحیله برنسنه نك سكزده برینی آلمق معناسنه در يقال ثمنهم ثمنا من الباب الاوّل اذا اخذ ثمن مالهم و برجماعتك سكزنجیسى اولمق معناسنه در يقال ثمنهم ثمنا من الباب الثانى اذا كان ثامنهم ﴿الثمانى﴾ يمانى وزننده سكز عددك اسمیدر و بو منسوب دكلدر يعنى الفى ياء نسبتدن بدل دكلدر على قول فى الاصل ثمن لفظنه منسوبدركه وجه مرقوم اوزره بدى عددى سكز ايدن جزؤدن عبارتدركه ثمانك ثمنیدر تغيير نسب طريقه سیله اوّلنى مفتوح ايدوب وياى نسبتك برینى حذف وانك بدلنه الف الحاق ايلديلر نته كه يمنه نسبتده يمانى ديوب وتيره مذكوره اوزره قلديلر پس ثمانك يايى عند الاضافه ثابت اولور قاضى كلمه سنك يايى ثابت اولديغى كبى تقول ثمانى نسوة وثمانى مائة كما تقول قاضى عبدالله ورفع وجرّ حالتلرنده مع التنوين ساقط ونصب حالنده ثابت ومنصرف اولور واما اعشى نام شاعرك * فلقد شربت ثمانيا وثمانيا * وثمان عشرة واثنتين واربعا* بيتنده كه ثمان عشرة واقع اولمشدر حق ثمانى عشرة اولمقدر يانك حذف اولنديغى طوال الايدلغتى اوزره دركه حق طوال الايدى اولمقدر ﴿المثمن﴾ معظم وزننده سكز ركنلو وسكز كوشه لو نسنه يه دينور يقال شكل مثمن اذا جعل له ثمانية اركان ومسموم آدمه دينور يقال رجل مثمن اى مسموم ومحموم كمسه يه دينور يقال رجل مثمن اى محموم ﴿الثمن﴾ ثانك كسريله سكز كونده بركرّه صواريلان دوه نك سكزنجى كوننه دينوركه اولكون صواريلور ﴿الاثمان﴾ همزه نك كسريله برآدمك دوه سى سكز كونده برصو ايچمك معناسنه در يقال اثمن الرجل اذا وردت ابله ثمنا و برجماعت سكز نفر اولمق معناسنه در يقال اثمن القوم اذا صار واثمانية واشترا اولنان متاعك بهاسنى ويرمك معناسنه در يقال اثمنه سلعته واثمن له اذا اعطاه ثمنها ﴿الثمن﴾ فتحتينله برنسنه نك قيمتنه وبهاسنه دينور جمعى اثمان واثمن كلور يقال اعطى ثمنه وهو مااستحق به ذلك الشئ ﴿ الثمانون ﴾ سكسان عددك اسميدر ومنه المثل *احمق من صاحب ضأن ثمانين* اصلى بودركه براعرابى كسراى عجمه برخصوص ضمننده مژده ايلمكله اولدخى مقابلنده بندن نه ديلرسك حاصلدر ديو ترخيص ايلدكده سكسان عدد قيون التماس ايلديكنه مبنى حماقتده ضرب مثل اولدى وثمانين بربلده آديدركه نوح عليه السلام بنا ايلدى قچن سفينه دن خروج ايلدكلرنده سكسان نفر آدم مستصحبلرى اولمغله آنى بنا وايوا ايلديلر عمر بن ثابت الثمانينىّ النحوىّ اورايه منسوبدر ﴿ثمينه﴾ سفينه وزننده بربلده ياخود برارض اسميدر جوهرى ثمانيه ايله رسم ايلمكله سهو ايلمشدر ﴿الثمانى﴾ ثانك فتحيله براوتك اسميدر وبريرده سكز صخرهٔ عظيمه آديدركه ثمانى ايله معروفدر ﴿المثامن﴾ ميمك فتحيله بنى ظالم بن نمير يوردنده برموضع آديدر ﴿الثنّ﴾ ثانك كسرى ونونك تشديديله شول قورى اوتلغه دينوركه كثرتندن برى برى اوزره بنكشيوب متراكم اوله على قول قرارمش اغاج داللرينه دينور سبزواتدن وسائر اوتلقلردن قرارمش اولانه اطلاق اولنمز ﴿الثنان﴾ كتاب وزننده برى برينه صارمشمش صيق وفراوان نباته دينور ﴿ثنان﴾ غراب وزننده برموضعدر ﴿الثنة﴾ ثانك ضميله قاسيغه دينور عانه معناسنه على قول قاسيق ايله كوبكك بيننده اولان يوفقه دري يه دينور وآت قسمنك بلكلرينك اكسه سنده اولان صچاق كبى تويه دينور جمعى ثنن در صردوزننده ﴿الاثنان﴾ همزه نك كسريله برنسنه چوريوب بيريمك معناسنه در يقال اثنّ الهرم اذا بلى ﴿الثوينا﴾ هوينا وزننده اتمك اچيلان خميربوالغى آلتنه صاچدقلرى اونه دينور تخته يه ياپشمسون ايچون صاچرلر تركيده اوروه تعبير اولنور يقال يلزم الثوينا للخباز وهو الدقيق يفرش تحت الفرزدق اذا طلم ﴿التثاون﴾ تفاعل وزننده تثاءن كبى الداتمق وحيله وخدعه ايتمك معناسنه در يقال تثاون للصيد بمعنى تثاءن ﴿الثين﴾ ثانك كسريله دريادن انجو چيقاران طالغجه دينور يقال هو ثين اى مستخرج الدرة من البحر وانجودلبجى استاذه دينور يقال فلا نثين

فصل الجيم

اى مثقب اللؤلؤ نجز بعونه تعالى

فصل الجيم

(الجؤنة) جيمك ضمى وهمزه نك سكونيله عطارسپدنه
وطبله‌سنه دينوركه اوزرينه ميشين قپلايوب ايچنه اشياء قورلر وبومهموز الاصل در ابن قرقول روايتى اوزره
همزه‌سى تليين اولنوب جونه دخى دينور جمعى جؤن‌در صرد وزننده (الجبن) جيمك ضمى وضمتينله و (الجبنّ)
عتلّ وزننده معروفدركه پنيره دينوركه سوددن چالنور محدّثينده احمد بن موسى واسحق بن ابراهيم الجبنيان بوڭا
منسوبلردر وامام محمد بن احمد الجبنى دمشق شهرنده سوق الجبن ديدكارى چارشويه منسوبدر انده اولان مسجدك
امامى ايدى (التجبن) تفعل وزننده سود پنيركبى پك غليظ اولمق معناسنه در يقال تجبن اللبن اذا صاركالجبن (الجبان)
سحاب وزننده و (الجبّان) شدّاد وزننده و (الجبين) امير وزننده قورقق بى زهره آدمه دينور جبان كلمه‌سنك كه
سحاب وزننده‌در جمعى جبناء كلور كرماء وزننده مؤنثى جبان وجبانه وجبين‌در هاسز وهايله يقال رجل جبان
وجبان وجبين وامرأة جبان وجبانة وجبين اى هيوب للاشياء لايقدر عليها وعربلر فلان بغايت كريم وجوانمرد
آدمدر ديه‌جك يرده هو جبان الكلب ديرلر زيرا مهمانلرك كثرتى توارندن انيس اولمغله اصلا اوريميوب خوش طورر لر
(الجبانة) سلامه وزننده و (الجبن) جيمك ضميله و (الجبن) ضمتينله برآدم قورقق وبى زهره اولمق معناسنه‌در
يقال جبن الرجل جبانة وجبنا وجبنا من الباب الخامس اذا كان جبانا (الاجبان) همزه نك كسريله برآدمى
قورقق بولمق معناسنه‌در ياخود قورقق صايمق معناسنه‌در يقال اجبنه اذا وجده جبانا او حسبه جبانا (الاجتبان)
افتعال وزننده اجبان معناسنه‌در يقال اجتبنه بمعنى اجبنه وسودى پنير چالمق معناسنه‌در يقال اجتبن اللبن
اذا اتخذه جبنا (التجبين) تفعيل وزننده برآدمى قورقلغه نسبت ايلك معناسنه‌در يقال هو يجبن على المجهول
اى يرمى بالجبن (الجبينان) جيمك فتحى وتثنيه بنيه‌سيله جبهه‌نك ايكى اوجلرينه دينوركه ايكى طرفندن جبهه‌يى
تقويس ايده‌رك قاشلر ايله باشده قيل بتديكى يرك مابيننده عبارتدر آنك ماوراسنه صدغ دينوركه طولون تعبير اولنور
على قول ناصيه حذاسندن جبهه‌نك اوزرنده قيل بتمكه باشليان يردن اعتبار ايله برطولوندن او برطولونه وارنجه‌يه دك
هر اوجنه جبين دينور جمعى اجبن واجبنه وجبن كلور ضمتينله (الجبان) شدّاد وزننده و (الجبانّة) شدّاده وزننده
مقبره‌يه دينور وصحرايه دينور وطپراغى صوى منبت ارضه على قول يوكسكجه دوز وهموار يره دينور * مترجم ديركه
اشبو جبانه كلمه‌سنده تاء وحدتيه‌در امام خليل عندنده قطع معناسنه اولان جبّ وجبوب ماده‌سندن مأخوذ فعلان
وزننده‌در صحراء وبيابانه موضوعدر حاليت ومحليت علاقه‌سيله مقبره‌يه ده اطلاق اولنور حالا صحراده اولان
نمازكاه عيد وموتايه ده اطلاق بوملابسه ايله‌در وسائرلرينك عندنده اشبو جبن ماده‌سندن فعّال وزننده‌دركه نسب
اوزره‌در (جبون) صبور وزننده يمنده برقريه آديدر (جبان) سحاب وزننده خوارزم ايالتنده برقريه‌در (جابان)
ابو ميمون دركه صحابه‌در (الجحن) جيمك وحاى مهمله‌نك فتحيله چوجغك غداسى بد وناخوش اولمق معناسنه‌در
يقال جحن الصبى جحنا من الباب الرابع اذا اساء غذاؤه (الجحن) كتف وزننده غداسى ناخوش صبى‌يه دينور وبيومز
اولان جوره سود اورغونى اوغلانه دينور وضعيف وخرده نباته دينور وكنه تعبير اولنان بوجكه دينور قراد
معناسنه (الاجحان) همزه‌نك كسريله چوجغك غداسنى ناخوش قلمق معناسنه‌دركه يرامز نسنه‌لر ايله بسلمكدن
عبارتدر يقال اجحن الصبى اذا اساء غذاءه وفقر وفاقه‌دن ياخود بخل وخسّتدن ناشى اهل وعيالنك نفقه ومعاشنى
مضايقه ايله كورمك معناسنه‌در يقال اجحن الرجل اذا ضيق على عياله فقرا او بخلا (الجحن) جيمك فتحيله اجحان ايله
معناى ثانيده مرادفيدر يقال جحن الرجل جحنا من الباب الثالث بمعنى اجحن (التجحين) تفعيل وزننده بودخى جحن
معناسنه‌در يقال جحن الرجل بمعنى جحن (جحوان) سلمان وزننده بررجل آديدر (المجحن) مكرم وزننده بودخى بويسز
ضعيف اوته دينور (الجحنة) غرفه وزننده بودخى كنه‌يه دينور قراد معناسنه (الجحيناء) مصغر بنيه‌سيله دائمى كركلو
نسنه‌يه دينور ومنه يقال جحيناء القلب ولو يجاء كه جميله‌در حوج ماده‌سنده ذكر اولنمشدر
(جيحون) جيمك فتحيله نهر خوارزمدركه آمويه ديدكارى نهر عظيمدر اوته يقاسنه ماوراء النهر اطلاق اولنور (جيحان)
جيمك فتحيله شام ايله روم اولكه‌سى بيننده برنهردر وبو جهان معرّبيدر حالا جهان صويى تعبير ايتدكارى نهردركه
آدنه قربندن جريان ايدر (الجخنة) جيمك وخاى معجمه‌نك ضمى وتشديد نونله جماع حالنده بدلك ايتمكله حظّ اولنمیان
عورته دينور يقال امرأة جخنة اى رديئة عندالجماع (الجدن) فتحتينله كوزل سسه دينور حسن صورت معناسنه
ويمنده براوه ياخود بردره‌يا برموضع آديدر (ذو جدن) يمنده حمير ملوكندن برينك لقبيدركه اول علس بن يشرح بن
حارث بن ضيغى بن سباءدر ملكهٔ مملكت سبا اولان بلقيسك جدّيدر بغايت حسن صوته مالك ايدى ويمنده ابتدا
طرب وتغنى ايدن بودر (جدان) شدّاد وزننده ابن جديله‌دركه ربيعه‌دن بربطن پدريدر (الاجدان) همزه‌نك

كسريله بعدالفقر زنكين اولمق معناسنه‌در يقال اجذن الرجل اذا استغنى بعدفقر (الجذن) جيمك كسرى وذال
معجمه‌نك سكونيله جذل معناسنه‌دركه اغاج طومروغنه وكتوكه دينور و برنسنه‌نك كوكنه و اصلنه دينور يقال جذنه
قوى اى اصله (جوذنه) جوهره وزننده ابو الطفل الصحابى معتقه‌سنك آديدر على قول اسمى جونه‌در ذالسز
و جوذان ياخود ابن جوذان صحابه‌در (الجرون) قعود وزننده برايشه دائما ورزش و ادمانله رسوخ بولوب مهارت
پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال جرن فلان جرونا من الباب الاول اذا تعود الامر ومرن و ثوب مقوله‌سى كثرت استعمالدن
فرسوده اولمق معناسنه‌در يقال جرن الثوب والدرع اذا انسحق ولان و اون اوكتمك معناسنه‌در يقال جرن الحب
اذا طحنه (الجارن) يلان ياوريسنه دينور و ايشلك قديم يوله دينور يقال طريق جارن اى دارس (الجرن) جيمك
ضميله خرمن يرينه دينور و طاشدن اويولمش بيوك ديبك شكلنده قورنه‌يه ومصلق ديدكلرى اويمه‌يه دينوركه اندن
ابدست آلنور حمام قورنه‌سنه عربستانده جرن اطلاقى بوندندر تقول توضأت من الجرن وهو حجر منقور يتوضأ منه
و محدثيندن عمرو بن العلاء اليشكرى لقبيدر (الجرين) اميروزننده بودخى خرمن يرينه و اوكودلمش اونه دينور نه كونه
غله‌نك اولورسه اولسون (المجرن) منبروزننده بودخى خرمن يرينه دينور و پك اكول آدمه دينور يقال رجل مجرن اى
اكول جدا (الاجران) همزه‌نك كسريله خرمايى خرمن يرنده بريكدرمك معناسنه‌در يقال اجرن التمر اذا جمعه فى الجرين
(الجران) كتاب وزننده دوه‌نك بيوننك اوكنده بوغزلنه‌جق يرندن بوغازى چقورينه قدر يره دينور جمعى جرن‌در
كتب وزننده و جران العود عينك فتحيله نمر قبيله‌سندن برشاعرك لقبيدر اسمى عامر بن حارثدر جوهرى اسمنى مستورد
اولمق اوزره رسم ايلمكله غلط ايلدى و باعث تلقيبى تحت نكاحنده اولان ايكى خاتوننه اشبو * خذا حذرا يا جارتى فاننى *
رأيت جران العود قد كاد يصلح * بيتنى انشاد ايلديكيدر يعنى مزبور عود ديديكى ياشلو قوجه دوه‌نك بوغازى
دريسندن قامچى اتخاذ ايلمشيدى نسوانلرينى ضرب و تاديب ايچون و بيت مرقومك مفهومى زوجه‌لرنى تهديدى
حاويدر (الاجتران) افتعال وزننده خرما ياخود غله ايچون جرين اتخاذ ايلمك معناسنه‌در يقال اجترن الرجل
اذا اتخذ جرينا (جيرون) جيحون وزننده دمشق شهرنده برموضع آديدر (الجريان) جيمك كسريله جريال وزننده
و مرادفيدركه قرمزى بويه‌يه دينور (المجرّن) معظم وزننده پك چوق قوللنلمق ايله سردلكى كيدوب ملايم
اولمش قامچى‌يه دينور يقال سوط مجرّن اذا كان قد مرن قده و لان (الاجرعنان) اقشعرار وزننده ارجعنان
لفظندن مقلوب و اول معنايه‌دركه سيذكر يقال اجرعنّ وهو قلب ارجعنّ (جازان) زاى معجمه ايله بر وادى
آديدر (الجزن) جيمك فتحيله طومروغه و ايرى يارمه‌يه دينور يقال حطب جزن اى جزل جمعى اجزن كلور
(الجسنة) جيمك ضمى و سينك سكونيله بر نوع بالق آديدكه چتال بوينوزلرى اولور (الجسّان) رمّان وزننده
دف چالان چنكيلره دينور مفردى جاسن‌در يقال هم جسّان اى الضاربون الدفوف (الاجسينان) اقشعرار
وزننده برنسنه طاش كبى پك و سخت اولمق معناسنه‌در يقال اجسأنّ الشئ اذا صلب (الجوشن) شين معجمه ايله
جوهر وزننده كوكسه دينور يقال ضرب جوشنه اى صدره و جنك اسبابندن زرهه دينور يقال خرج وعليه
جوشن اى درع * مترجم حقيردركه فارسيده جوشن زره طرزنده بركونه كيم آديدر كرچه زره طرزنده اولور لكن
زره يالكز حلقه‌لردن اولور اما جوشن حلقه حلقه اولوب ارالقلرينه اوفق اوفق تنكه‌لر نصب اولنور انتهى
محدثيندن عبد الوهّاب بن رواج ابن الجوشنى جوشن عملنه منسوبدر و قدمادن قاسم بن ربيعة الجوشنى جدّى
اولان جوشنه منسوبدر و عيينة بن عبد الرحمن بن جوشن الجوشنىّ الغطفانى محدّثدر و جوشن الليل كيجه‌نك
وسطنه ياخود صدرنه و اوّلنه اطلاق اولنور يقال مضى جوشن الليل اى وسطه او صدره (المجشونة) ايشى چوق
اولوب اصلا ايشنمز كوجسز طورمز اولان شن وشيرمرد خاتونه دينور يقال هى مجشونة اى الكثيرة العمل
النشيطة (الجشنه) جيمك ضميله و (الجشنة) دجنه وزننده برقوش آديدر (ذو الجوشن) شرحبيل بن قرط الاعور
الصحابى لقبيدر ابتدا عربده جوشن تلبس ايدن مرقومدر اكا بناء انكله ملقب اولدى ياخود كوكسى پك يومرى
اولديغندن ياخود كسراى عجم كنديسنه جوشن اعطا ايلديكندن ملقب اولدى (الجعن) جيمك فتحى و عينك
سكونيله بدن سولپوكلنوب دريسى بورشوب بورترمق معناسنه‌در و بوندن فعل تصرفى مهجوردر (جعونه)
لفظى كه جيمك و عينك فتحيله بررجل اسميدر آندن مأخوذدر و جعونه سموز بودوره دينور يقال رجل جعونة
اى قصير سمين بعض نسخه‌ده بونلر صبوره وزننده مضبوطدر (الاجعان) همزه‌نك كسريله كوده‌نك اتى
قاتيلنوب غليظ اولمق معناسنه‌در يقال اجعن الرجل اذا تعلج لحمه و اشتدّ (الجعثن) جيمك و ثاى مثلثه‌نك كسريله
صليان ديدكلرى اوتك كوكلرينه دينور و فرزدق نام شاعرك قيزقرنداشى اسميدر (التجعثن) تدحرج وزننده

بر نسنه بورشوب درطوپ اولمق معناسنه‌در يقال تجعثن الشیٔ اذا تقبض و تجمع (المجعثن) مزعفر وزننده
كوده‌سی دیرنكلی طوپاج آدمه دینور يقال رجل مجعثن الخلق ای مجتمعه (الجعاثن) علابط وزننده يمنده
بر قبيله‌در (الجفن) جيمك فتحی وفانك سكونيله كوز قپاغنه دينور جمعی اجفن واجفان وجفون كلور وقلج قينه
دينور بونده جيمك كسريله‌ده لغتدر يقال وضع السيف فی جفنه ای فی غمده واصمه‌نك كوكنه علی قول چبوقلرینه
دينور ياخود بر نوع اوزم اسميدر وجفن بر آدم نفسنی مدانس ورذائلدن تنزيه وتصفيه ايلك معناسنه‌در يقال جفن
نفسه جفنا من الباب الاول اذا ظلفها من المدانس وجفن بر جنس خوشبو شجر آديدر وطائفده بر موضع آديدر
ودوه‌یی بوغزليوب اتنی چناقلر ايچره ناسه اطعام ايلك معناسنه‌در يقال جفن الناقة اذا نحرها واطعم لحمها
فی الجفان (الجفنة) تمره وزننده كريم وجوانمرد آدمه دينور يقال هو جفنة ای كريم وكوچك قيويه دينور وچناغه
وقواطه‌يه دينور قصعه معناسنه جمعی جفان در جيمك كسريله وجفنات در فتحاتله وجفنه يمنده بر قبيله آديدر (التجفين)
تفعيل وزننده و(الاجفان) همزه‌نك كسريله چوق جماع ايلك معناسنه‌در يقال جفن الرجل واجفن اذا جامع
كثيرا (جفينه) جهينه وزننده بر خمار يعنی ميخانه‌جی آدمك اسميدر * عند جفينة الخبر اليقين * مثلنك منشأيدر
وبونده جهينه ديمك صحيح دكلدر وبعضلر عندنده صحيحدر زيرا اصلی بودركه كلاب قبيله‌سندن حصين بن عمرو
بن معاوية بن عمرو بنی جهينه‌دن اخنس نامكسنه ايله كشت وكذار ايدرك بر محله نزول ايلديلر ايكيسی دخی فتاك
اولمغله جهنی حصين كلابی‌يی قتل ومالنی اخذ ايلدی حصينك صخره نام قيز قرنداشی هر موسم عربده قرنداشنه
ندبه ايدوب كريه وزاری ايدر ايدی علی العاده بر موسمده دخی كريه وافغان ايدر كن اخنس كوش ايتدكده اشبو
* تسائل عن حصين كل ركب * وعند جهينة الخبر اليقين * بيتنی انشاد ايلكله كلام مزبور مثل اولدی (جلن)
فتحتينله ايكی قنادلو قپونك بريسنك اورتيلور كن ظهور ايدن صوتندن حكايه‌در تدكه بلق ديكر قنادينك
صوتندن حكايه‌در پس جلنبلق ايكيسنك بردن قپانديغنك صوتلرندن حكايه اولور (الجلحن) حای مهمله ايله
زبرج وزننده و(الجلحان) قرطاس وزننده پك بخيل وناكس شخصه دينور يقال رجل جلحن وجلحان
ای ضيق بخيل (الجمان) غراب وزننده انجويه دينور علی قول انجو شكلنده كومشدن دوزلش تكمه‌يه وقوزه‌يه
دينور مفردی جمانه‌در يقال سال العرق من وجهه كالجمان ای اللؤلؤ او هنوات اشكال اللؤلؤ من فضة ونسوان
عرب زينتلرندن بركونه زينته دينوركه سختيانی آت پچه‌سی كبی ديلم ديلم ترشه ايلدكدنصكره حصير كبی نسج ايدوب
والوان بونجقلر استوار ايدوب حمائل كبی طاقنورلر وبللرينه كر ايدوب قوشانورلر واو زری كومشلنمش ياخود
كومش ايله يالدزلنمش بونجغه دينور وبراركك دوه‌نك آديدر وبر طاغك اسميدر واحمد بن محمد بن جمان محدثدر
(جمانه) ثمامه وزننده بر خاتون آديدر وبر قوملق آديدر وطفيل بن مالكك فرسی اسميدر (الجمن) جيمك ضميله
و(الجمن) ضمتينله يمامه شقنده بر طاغك آديدر (جنبن) قبيط وزننده ابو الحارث المدينی اسميدركه محدثدر كرچه بونی
محدثون نونله ضبط ايلديلر لكن صواب اولان زای معجمه ايله جيزا اولمقدر حتی ابو بكر بن مقسم اشبو * ان اباالحارث
جيزا * قد اوتی الحكمة والميزا * انشيده‌سنده تصريح ايلدی (جهان) عثمان وزننده تابعيندن بر محدث
اسميدر (الجن) جيمك فتحی ونونك تشديديله و(الجنون) قعود وزننده بر نسنه‌يی ستر ونهان ايلك معناسنه‌در يقال
جنه الليل وجن عليه جنا وجنونا من الباب الاول اذا ستره وكل ماستر عنك فقد جن عنك * مؤلفك بصائرده
بيانه كوره جن ماده‌سی ستر معناسنه موضوع اولوب معانیٔ سائره آندن منشعبدر وجن رحمده جنين مستور
اولمق معناسنه‌در يقال جن الجنين فی الرحم جنا من الباب الثانی اذا استتر وجن وجنون دلورمك معناسنه‌دركه
عقل مستور اولور يقال جن الرجل جنا وجنونا علی المجهول اذا صار مجنونا وجن جيمك كسريله وجنون وجنان
كتاب وزننده كيجه مظلم اولمق ياخود قرا كو قاوشمق معناسنه‌در يقال جن الليل جنا وجنونا وجنانا اذا اظلم
او اختلطت ظلمته ويقال وآراه جن الليل وجنونه وجنانه ای ظلمته او اختلاط ظلمته وجنون برن اوتلری بالجمله چچك
آچمق معناسنه‌در يقال جنت الارض علی المجهول اذا اخرجت زهرها ونورها (الاجنان) همزه‌نك كسريله
بودخی قرا كولق باصوب بر نسنه‌يی ستر ايلك معناسنه‌در يقال اجنه الليل اذا ستره وميتی تكفين ايلك معناسنه‌در
يقال اجن الميت اذا كفنه وپنهان اولمق معناسنه‌در يقال اجن عنه اذا استتر وبر آدمی دلو ايلك معناسنه‌در
يقال اجنه الله فهو مجنون فلا تقل مجن كما يقال احبه فهو محبوب وكبه خاتون جنينی رحمده ستر وقبض ايلك
معناسنه‌در يقال اجنت الحامل الجنين ای سترته فی الرحم (الجن) جيمك كسريله كيجه‌نك ظننه ياخود اختلاطنه
دينوركه ذكر اولندی وجن الناس وجنان الناس كه سحاب وزننده درمجتمع ناسك كوم وفراوان اولان برينه

دینور داخل اولانی ستر ایلدیکیچون تقول لقیته فی جنّ الناس وجنانهم ای معظمهم وجنّ ملائکه یه اطلاق اولنور مستور اولدقلریچون جنه دخی دینور * مؤلف بصائرده دیدیکه جنّ حقنده ایکی کونه مقاله واردر بریسی بودرکه جنّ مطلقا حواسّك مجموعندن مستتر اولان روحانیونه اطلاق اولنورکه انس مقابلی اولور بوصورتده ملائکه وشیاطین داخل اولور پس ملائکه ایله جنّ بیننده عموم وخصوص مطلق واردر هرملائکه جنّدر وهرجنّ ملائکه دکلدر ثانی جن روحانیونك بعضنه اطلاق اولنور زیرا روحانیون اوچ قسمدر اخیاردرکه ملائکه‌در واشراردرکه شیاطیندر واوساطدرکه اخیار واشراری مشتملدر جنّ طائفه‌سیدر * پس بوراده مؤلف قول اوّل اوزره تفسیر ایلدی * مترجم دیرکه اشبو جنّ مبحثنك تفصیلی بدرالدین السبکی مرحومك آكام المرجان فی احکام الجان نام کتابنده مشروحدر انتهی * وجنّ برنسنه‌نك تازه‌لکی ونوظهورلغی هنكامنه اطلاق اولنور زیرا حسن وبداعتی حالتی اولمغله قلوبی مفتون ایدر یقال جنّ الشباب وغیره ای اوّله وحدثانه وجنّ النبت نبات قسمنك چچکلرندن عبارتدر یقال اعجبنی جنّ النبت ای زهره ونوره وعربلر لاجنّ بهذا الامر دیرلر لاخفأ فیه معناسنه (الجنن) فتحتینله قبر ومزاره کذلك کفنه ومیته اطلاق اولنور ستر معناسندن مأخوذلردر جمعی اجناندر (الجنان) سحاب وزننده ثوب ولباسه اطلاق اولنور وجودی ستر ایلدیکیچون وکیجه‌یه اطلاق اولنور یاخود قراکولغه دینور وبرنسنه‌نك ایچروسنه دینورکه کوزه کورنمز یقال هو فی جنانه ای جوفه * شارح دیرکه بوراده نسخه‌لرده وجوف مالم تر عبارتیله‌درکه مرئی اولمیان شیئك جوفی دیمك اولور وصف مذکور ایسه جوفك ملایمیدر مکر ما لفظی معرفهٔ عامّه اعتباریله الشیء معناسنه حمل ایله وجوف الشیء الذی لم تر سبکنده اوله‌که عدم رؤیت جوفك صفتی اولور یاخود اضافة الشی الی صفته قبیلنه تکلف اولنه وجنان بر طاغك آدیدر وحریم خانه‌یه دینور ویورکه وقلبه علی قول محلّ سترّ اولان کوکله دینور یقال فلان ضعیف الجنان ای القلب اوهو روعه وجانه اطلاق اولنور روح معناسنه جمعی اجنان کلور (جنّان) شدّاد وزننده اسامیدندر عبدالله بن محمد بن الجنان محدّثدر وابوالولید بن الجنان ادیب ومتصوّفدر (جنان) کتاب وزننده بر محبوبه قیزك اسمیدرکه ابونواس الحکمی اشعارنده آنکله تشبیب ایدر ایدی ورقّه‌ده برموضع آدیدر وباب الجنان حلب شهرنده برمحله‌در ومحمد بن احمد السمسار ونوح بن محمد الجنانیان محدّثلردر وجنان جنت لفظندن جمع اولور وعمرو بن خلف بن جنان مقریء ومحدّثدر (الاستجنان) کیزلنمك معناسنه‌در یقال استجنّ الرجل اذا استتر ودلورمك معناسنه‌در یقال استجنّ فلان علی المجهول اذا صار مجنونا وبر آدمی شوق وجنبش وطربه کتورمك معناسنه‌در یقال استجنه اذا استطربه (الجنین) امیر وزننده رحمده اولان ولده دینور بمعنی مفعولدر جمعی اجنه واجنن کلور اجله وافلس وزنلرنده ومطلقا مستور ونهان اولان شیئه دینور یقال شیء جنین ای مستور (المجنّ) و(المجنة) میملرك کسریله وجیملرك فتحیله و(الجنان) و(الجنانة) جیملرك ضمیله قلقانه دینور ترس معناسنه ساتر اولدیغیچون وتقول العرب قلب فلان مجنه ای اسقط الحیاء وفعل ماشاء اوملك امره واستبدّ به یعنی حیاء وحجابی برطرف ایدوب بی‌پروا دیلدیکنی ایشلر اولدی یاخود زمام اموری یدغیرده ایکن شمدی خود بخود اموری قبضهٔ اراده واستقلالنه آلدی دیه‌جك یرده ایراد اولنور ومجنّ وشاح معناسنه‌درکه نسوان عرب زینتلرندندر (الجنة) جیمك ضمیله برنسنه‌یی ستر ووقایه ایدن شیئه دینور یقال هو جنة له ای یقیه وشول مقرمه ومندیل مقوله‌سنه دینورکه نسوان آنکله صرتندن ماعدا اوکنی واکسه‌سنی ویوزینی وکوکسنك ایکی یانلرینی بوریوب اورترلر وبرقع کبی آنده ایکی کوزلك اولور (الجنی) جیمك کسریله جنّ یاخود جنه لفظنه منسوب دیمکدر * شارحك بیانه کوره مراد جنّ صنفندن یاخود جماعتندن واحد دیمکدرکه روم ورومی کبی اولور یقال رأیت جنیا ای واحدا من الجنّ او الجنة وعبدالسلام بن عمر وابو یوسف الجنیان روایت حدیث ایلدیلر (الجنة) جیمك کسریله جنّ صنفنك طائفه‌وجماعتنه دینور یقال هو من الجنة ای من طائفة الجن پس جنّ لفظندن اخصّ اولور تاء وحدت جنسیه‌یه دالّ اولور وجنه جنوندن اسم اولور دلیلك معناسنه یقال به جنة ای جنون وجنه جنّ کبی ملائکه‌یه اطلاق اولنور (المجنة) میمك وجیمك فتحیله طائفهٔ جن مقرّی ارضه دینور یقال ارض مجنة ای کثیرة الجنّ ومکه قربنده برموضع آدیدر بعضا میمی مکسور اولور ودلیلك جنون معناسنه‌در یقال به مجنة ای جنون (التجنن) تفعل وزننده و(التجانّ) تشدید نونله تفاعل وزننده دلورمك معناسنه‌در یقال تجنن زید وتجانّ اذا صار مجنونا وتجنن یرك نباتی بالجمله چچك آچق معناسنه‌در وبو تحرّج وتأثم بابندندر یقال تجننت الارض اذا اخرجت زهرها ونورها وتجنن وتجانن دلی اولمیان آدم مصنع دلولك صورتی کوستورمك معناسنه‌در یقال تجنن علی فلان وتجانن اذا اری من نفسه الجنون

﴿المجنون﴾ دلویه دینور دیوانه معناسنه یقال اجنه الله فهو مجنون کما ذکر لکن ثلاثی مجهولدن وارد اولمغله بوشاذ
اولمامق مطرده‌در ﴿الجانّ﴾ تشدید نونله جنّ لفظندن اسم جمعدر لکن زمخشرینك مقدّمه‌ده و مؤلفك بصائرده
بیاننه کوره جانّ ابوالجنّ در نته‌که آدم ابو البشردر و بعضلر عندنده جانّ بر قوم مخصوصدر انساندن مقدّم
خلق اولنديلر و جانّ بر نوع حیه اسمیدرکه کوزلری سیاه اولور اکثری خانه‌لرده دور ایدر و برکسه‌یی آزرده ایلمز
﴿المجنونة﴾ پك اوزون خرما اغاجنه اطلاق اولنور یقال نخلة مجنونة ای طویلة ﴿الجنة﴾ جیمك فتحیله خرما و سائر
اشجاری مشتمل باغچه‌یه دینور اشجار و ظلا لیله ارضی ستر ایلدیکیچون جمعی جنان‌در کتاب وزننده تقول
دخلنا الجنة وهی حدیقة ذات النخل والشجر ﴿الجنینة﴾ سفینه وزننده طیلسان شکلنده کنارلری زنجفلو بر کونه
ثوبه دینورکه نسوان عرب تلبس ایدرلر ﴿الجنن﴾ ضمتینله اصلی جنون ایدی که دلیلکه دینور تخفیفاً واوی
حذف اولنمشدر ﴿جنونه﴾ خرّوبه وزننده محدّثیندن یوسف بن یعقوب الکنانی لقبیدر ﴿جنّون﴾ خرّوب وزننده
اسمادندر جنون الموصلی غسان بن ربیعدن روایت حدیث ایلدی ﴿اجنك﴾ همزه‌نك فتحی و جیمك کسریله
من اجل انك معناسنه‌در یعنی ترکیب مذکوردن مختصردر و بله کلمه‌سی کبی یقال من اجنك کذا ای من اجل انك
کذا ﴿الجناجن﴾ زلازل وزننده کوکسده اولان قبورغه‌لره دینور مفردی جنجن‌در و جنجنه‌در جیملرك کسری و فتحیله
و جنجون‌در جیمك ضمیله ﴿المنجنون﴾ و ﴿المنجنین﴾ میملرك فتحیله صودولابنه دینورکه طوار ایله یاخود صو ایله دونوب
صو چکیلور باغچه‌لرده و نهرلرده اولان دولاب اوله جقدر و بو مؤنثدر * مترجم دیرکه بونی زمخشری خرمن دوکجك
چرخ ایله بیان ایلمشدر و شافیه شرحنه چار پردی وزنی فنعلول و فنعلیل یاخود فعللول و فعلليل اولدیغنی تفصیل
و معرّب اولنمسنی تصریح ایلمشدر و تانیثی ظاهرا آلت تاویلنه مبنیدر ﴿جنینه﴾ جهینه وزننده عقیق مدینه‌ده
بر موضعدر و نجد دیارنده ضریه ایله حزن بنی یربوع بیننده بر مرغزار آدیدر و وادی القری ایله تبوك بیننده بر موضع
آدیدر ﴿الجنینات﴾ دار الخلافهٔ بغدادده بر موضع آدیدر ﴿ابو جنه﴾ جیمك کسریله اسد قبیله‌سندن بر شاعردرکه
ذو الرمه نام شاعرك دایسی ایدی ﴿ذو المجنین﴾ میمك کسریله عتیبة الهذلی لقبیدر دائما ایکی قلقان طاشر ایدی
﴿المتجننة﴾ متفننه وزننده شول ارضه دینورکه اوتلغی کور و فراوان اولمغله هر بلوکی برسمته ذاهب اولمغله کویا که
تجنن ایلمشدر یقال ارض متجننة اذا کانت کثر عشبها حتی ذهب کلّ مذهب ﴿بیت جن﴾ جیمك کسریله جبل الثلج
تحتنده بر قریه آدیدر نسبتنده جنانیّ دینور جیمك کسریله ﴿الجون﴾ جیمك فتحیله شدّت خضرتدن قرامتق
اولان پك قویو یشل اوته دینور و قرمزی نسنه‌یه دینور و آق نسنه‌یه دینور و قاره نسنه‌یه دینور و کوندوزه دینور
نهار معناسنه جمعی جون‌در جیمك ضمیله و جون یاغز آته و دوه‌یه دینور و مروان بن زنباع العبسی
و حارث بن ابی شمر الغسّانی و حسیل الضبی و قتب بن سلیط النهدی و مالك بن نویرة الیربوعی و امرئ القیس
بن حجر و علقمة بن عدی و معاویة بن عمرو بن الحارث فرسلرینك اسمیدر و جون بن قتاده اصحابدن
یاخود تابعیندندر و جون مصدر اولور قارارمق معناسنه یقال جان وجهه یجون جونا اذا اسودّ ﴿الجونان﴾ جیمك
فتحی و تثنیه بنیه‌سیله یایك ایکی کوشه‌سنه دینور یقال جونا القوس ای طرفاه و ابو عمران عبدالملك بن حبیب الجونی
و اوغلی عوید محدّثلردر ﴿الجونة﴾ تمره وزننده کونشه دینور یقال طلعت الجونة ای الشمس و قرمزی نسنه‌یه
دینور و کوموره دینور و مکه ایله طائف بیننده بر قریه آدیدر ﴿الجونة﴾ جیمك ضمیله آت قسمنده اولان یاغزلغه دینور
و عطار طبله‌سنه دینور بونك اصلی مهموزدر جمعی جون کاور صرد وزننده و کوچك طاغه دینور ﴿الجونیّ﴾
کردیّ وزننده بر نوع بغرتلق قوشنه دینورکه قرنی و قنادلری سیاه اولور ﴿التجوّن﴾ تفعل وزننده عروس قپوسنی
شطارت ایچون کرج مقوله‌سیله اغارتمق معناسنه‌در کذلك میت قپوسنی ماتم ایچون قرارتمق معناسنه‌درکه
عادت عربدندر یقال تجوّن باب العروس اذا بیضه و تجوّن باب المیت اذا سوّده ﴿جوین﴾ زبیر وزننده خراسان
اولکه‌سنده بر ایالت آدیدر و سرخس قضاسنده بر قریه‌در ﴿الجوناء﴾ حمراء وزننده کونشه دینور شمس معناسنه
یقال طلعت الجوناء ای الشمس و تنجره‌یه دینور و سیاه تویلو ناقه‌یه دینور ذکر اولنان جون لفظندن مأخوذدر
﴿المجوجن﴾ مجوهر وزننده قوقش صویه دینور یقال ماء مجوجن ای منتن ﴿جوان﴾ غراب وزننده و ﴿جوین﴾ زبیر
وزننده اسامیدندر ﴿الجونین﴾ جیمك و نونك فتحیله بحرین قضاسنده بر قریه‌در ﴿الجوّانة﴾ شدّاده وزننده دبره
دینور است معناسنه ﴿جاوان﴾ اکراددن بر اویماق آدیدر حلهٔ مزیدیه‌ده متمکن اولورلر فقهادن محمد بن
علیّ الجوانی انلردندر ﴿جهینه﴾ مصغر بنیه‌سیله بر قبیله آدیدر * و عند جهینة الخبر الیقین * مثلی جفن ماده‌سنده
ذکر اولندی و جهینه طبرستان اولکه‌سنده بر قلعه‌در و موصل قضاسنده بر قریه‌در تصانیف کثیره صاحبی

حسين بن محمد نصر بن محمد الجهنى اورادندر (الجهنة) غرفه وزننده اواخرليلك ابتداسنه دينور جهمه معناسنه (الجهانة) ثمامه وزننده تازه قيزه دينور يقال جارية جهانة اى شابة (الجهن) جيمك فتحيله يوزك اتى غليظ اولمغه دينور (الجهن) جيمك ضميله دكز قييسنه براوق آتمى مسافه قدر قريب اولان كورفزه دينوركه ساحل متصل اولميه واكر متصل اولورسه شعب دينور (الجهون) قعود وزننده برنسنه يك قريب اولمق معناسنه‌در يقال جهن الشئ جهونا من الباب الاول اذا قرب ودنا (جيهان) جيمك فتحيله بررجل آديدر (نهرجهان) جحن ماده‌سنده ذكر اولندى (جيان) شدّاد وزننده اندلسده بربلده‌در قدماء اعلامدن ابن مالك وابوجيان اورادندر ايكيسيده امام العربيه‌در وابوجيان بعضا پدرينك جدى اولان حيانه نسبت اولنوركه حاى مهمله ايله‌در وجيان اصفهان قضاسنده بر قريه‌در طلحة بن الاعلم الحنفى اندندر وموسى بن محمد بن جيّان ومحمد بن خلف بن جيّان محدّثلردر نجز بعونه تعالى

فصل الحاء المهملة

(الحبن) فتحتينله بر مرضدركه انسانك قرننده عارض اولمغله قرن شيشوب قبارور بين الاطباء استسقا ديدكلرى علتدر يقال به حبن وهو داء فى البطن يعظم منه (الحبن) حانك فتحى وبانك سكونيله وفتحيله استسقا علتنه مبتلا اولمق معناسنه‌در يقال حبن الرجل على المجهول وحبن حبنا وحبنا من الباب الرابع اذا اصابه حبن وحبن برغضب اولمق معناسنه مستعملدر يقال حبن عليه حبنا اذا امتلا غضبا (الاحبن) احمر وزننده استسقا علتنه اوغرامش آدمه دينور مؤنثى حبناءدر (الحبن) حانك كسريله ميمون ديدكلرى جانوره دينور وبركونه قبارجق اسميدركه قان چبانى كبى بدنده ظهور ايدر ومطلقا بدنده ظهور ايدوب شيشوب ايرنلنان سيولجه ويارهٔ مقوله‌سنه دينور وقان چبانه دينور جمعى حبون كلور (الحبنة) حانك كسريله بودخى سيولجه ويارهٔ مقوله‌سنه دينور وقان چبانه دينور (الحبن) حانك فتحيله شجر دفلى اسميدركه آغو اغاجى ديدكلريدر خلق اكازقّوم اغاجى ديرلر (الحبين) اميروزننده بودخى شجر مزبوره دينور (الحبناء) حمراءوزننده بيوك قرنلو عورته دينور يقال امرأة حبناء اى الضخمة البطن ومغيره ويزيد وصخرنام برادرلرك والده‌لرى اسميدركه اوچيده شاعرايدى پدرلرى عمرو بن ربيعه‌در ويمور طلمز اولان كوكرجينه دينور جمعى حبن‌در حانك ضميله واتلو طوپاج اياغه وصف اولور (حبينه) جهينه وزننده و(ام حبين) زبير وزننده برجنس جانوره دينور تركيده كرتنكله ديدكلريدركه كلره شبيه وايرى وقرنى بيوك اولوردائما باشنى يوقرى قالديره‌رق كيدر طاشلق يرلرده ومقبره‌لرده كثير اولور وامّ حبين لفظى معرفه‌در بعضا لام تعريف داخل اولور لكن بعد الحذف شاذ اولمق اوزره نكره اولمز (المحبئنّ) مطمئنّ وزننده طارغين آدمه دينور يقال رجل محبئنّ اى غضبان (حبونن) سفرجل وزننده بررجل عمليدر وبروادى اسميدر (حبونه) سموره وزننده قاسم البرزالى نام محدّثك جدّى اسميدر وعبد الواحد بن حسن بن حبين كه زبيروزننده‌در محدثدر على قول نونله حنين‌در (الحتن) حانك فتحى وكسرى وتانك سكونيله مثل وهمتا معناسنه‌در يقال هو حتنه اى مثله وقرنه ويقال هما حتنان اى سيان فى الرمى پس اوق آتشمقده اولان برابرلكده استعمال غالب اولمشدر وباطل وبيهوده معناسنه‌در يقال اتى بالحتن اى الباطل (الحتن) فتحتينله طاغلرك اوجلرينه دينور وحتن مصدر اولور برنسنه سخت وشديد اولمق معناسنه يقال حتن الحرّ حتنا من الباب الرابع اذا اشتدّ (الحاتن) شول كونه دينوركه اوّل وآخرى اسيلكده يكسان اوله يقال يوم حاتن اذا استوى اوّله وآخره حرّا (المحتتن) اسم فاعل بنيه‌سيله هربرى بس برابراولان دوز وهموار نسنه‌يه دينور يقال شئ محتتن اى مستو لا يخالف بعضه بعضا (الحتناء) حمراءوزننده تويسز قاولاق دوه‌يه دينور (الحتنان) حانك ضميله حتنال وزننده ومرادفيدركه ضرورى وناچار معناسنه‌در يقال ماله عنه حتنان اى حتنال اى بدّ وفراق (الحتنى) جزى وزننده آتيلان اوقلرك يكسانلغنه دينور يقال وقعت النبل حتنى اى متساوية (الاحتان) همزه‌نك كسريله اوق اتان آدمك هپ آتديغى اوقلر بريره اوغرامق معناسنه‌در يقال احتن الرجل اذا وقعت سهامه فى موضع واحد (التحاتن) تفاعل وزننده برابرلشمك معناسنه‌در يقال تحاتنوا فى الامر اذا تساووا (حوتنان) حانك فتحيله بربلده آديدر (حثن) حانك وثاى مثلثه‌نك ضميله هذيل بلادنده برموضع آديدر (الجن) حانك فتحى وجيمك سكونيله اغاجى اكوب بوكمك معناسنه‌در يقال حجن العود حجنا من الباب الاول اذا عطفه وبرآدمى بر ايشدن چويروب آليقومق معناسنه‌در يقال حجن فلانا عن الشئ اذا صدّه وصرفه وچوكانله برنسنه‌يى كنديسنه طوغرى چكمك معناسنه‌در بانچوانلرك ككه ايله اغاجك دالنى چكدكلرى كبى يقال حجنه اذا جذبه بالمحجن (التحجين) تفعيل وزننده بودخى اغاجى اكوب بوكمك معناسنه‌در يقال حجن العود اذا عطفه وتحجين دوه‌يه مخصوص بركونه تمغا اسميدركه اكريجه اولور (الاحتجان) افتعال وزننده برنسنه‌يى محجن ايله برويه چكمك

معناسـنه‌در يقال احتجنه اذا جذبه بالمحجن و مالی قبض و تملكله در عهده ايلك معناسـنه مستعملدر يقال احتجن
المال اذا ضمه و احتواه (الجن) فتحتينله اكريلكه دينور يقال به جن ای اعوجاج و برنسنه‌يه بخل و ضنت ايلك
معناسنه‌در يقال جن عليه و به جنا من الباب الرابع اذا ضنّ و مقيم اولمق معناسنه‌در يقال جن بالدار اذا اقام
و جن كنه تعبير اولنان بوجكه دينور و طوار قسمنه عارض اولان كوترملكه دينور يقال فی دابته جن ای زمن
(الجنة) غرفه وزننده بودخی اكريلكه دينور يقـال به جنة ای اعوجاج و جنة الثمام بيان داريسی ديدكاری
اوتك بيراغنه اطلاق اولنور و بونده فتحاتله‌ده زبانزده‌در و جنة المغزل ايكك باشـنده اولان اكريجه دموره
دينور (التحجن) تفعل وزننده اكيلك معناسـنه‌در يقال تحجن الشیء اذا اعوجّ (المحجن) منبر وزنـنده
و (المحجنة) مكنسـه وزننده چوكانه و بانچوانلرك ككه تعبير ايتدكاری اوجی اكری اغاجه دينور و مطلقا
اكری نسـنه‌يه دينور و محجن بن الادرع و محجن بن ابی محجن اصحابدندر (الجناء) حمراء وزننده معـاوية
البكائی فرسـنك اسميدر و بر اوجی اشاغی جبهه‌يه طوغری مائل اولان قولاغه دينور علی قول هر برينك
بر اوجلری جبهه‌يه طوغری بری برينه مقـابل مائل اولانه دينور يقـال اذن جناء ای المائلة احد طرفيهـا
قبل الجبهة سـفلا او التی اقبلت اطراف احداهما علی الاخری قبل الجبهة (الاجن) احمر وزننده و (الجن)
كتف وزننده اوجلری بوكلم بوكلم صـارقق و قيورجق صـاچه دينور يقال شعر اجن و جن ای متسلسـل
مسترسـل رجل جعد الاطراف و جن كنه ديدكاری بوجكه دينور (الاجان) همزه‌نك كسريله تمام ديدكاری
اوتك بيراغی ظهور ايلك معناسـنه‌در يقال اجن الثمام اذا خرجت جنته (الجون) صبور وزننده تنبل و كاهل
آدمه دينور يقال رجل جون ای كسـلان و معلاة مكه‌ده بر طاغك آديدر و بر موضعك اسميدر و جون شـول
غزوه‌يه دينوركه خصم طرفنی اغفـال ايچون ابتدا اصل مقصود اولان جهتی اضمار و سـائر سمتی اظهار
ايلدكدنصكره بغتة جهت مقصوده تحوّل و عزم اولنه علی قول بعيد و طويل اولان غزوه‌يه اطلاق اولنور يقال
فلان يغزو الغزوة الجون و هی كلّ غزوة يظهر غيرها ثم يخالف الی ذلك الموضع او هی البعيدة الطويلة (جحين)
زبير وزننده ابن المثنی دركه محدّثدر (اجن) احمر وزننده اسـاميدندر لهب بن اجن بر قبيله‌دركه فنّ عيافه ايله
معروفلردر (الحوجن) جوهر وزننده قرمزی كله دينور ورد احمر معناسنه حوجم دخی دينور (حجن) حانك
فتحيله ابن المرقع دركه صحابه‌در (حجينه) جهينه وزننده اسمادندر (حجشنه) حانك و شين معجمه‌نك فتحيله محدثيندن
يحيی بن الفضل الموصلی جدّينك اسميدر (الحذن) حانك ضمی و ذال معجمه‌نك سـكونيله طون اوجقورلغنه
دينور حجزه معناسـنه (الحذنة) عتله وزننده بودوره دينور و قولاغی كوچك آدمه دينور يقـال رجل حذنّة
ای الصغير الاذن و شـول دوه‌يه دينوركه كوچكدن قعده اتّخـاذ اولنغله ادوات و اثقـال تحميل ايدمرك
قوللانلغله اوركچی اريوب باصق قالوب و قرنی صخامت پيدا ايلكله طوپاج قالمش اوله و يمامه قربنده بر موضع
آديدر (الحذنتان) عتلتان وزننده انسانك ايكی قيناقلرينه دينور و ايكی خايه‌لره دينور و ايكی قولاغه دينور
(الحران) حانك كسری و ضميله دابه حرون اولمق معناسـنه‌دركه اشـدرمك و سـكرتمك مراد اولندقده
خيرچينلق و اونكولك ايدوب اشيوب و سـكرتميوب كيری كيری كتمك و سكردركن همان طوری و يرمكدن
عبارتدركه تحريفله هارنلق تعبير اولنور و بو ذات الحافر اولانه مخصوصدر آت و قاطر كبی يقال حرنت الدابة
و حرنت حرانا و حرانا من الباب الاول و الخامس اذا استدرّ جريها وقفت بوراده اذا اسـتدرّ لفظی مجهول
صيغه‌سـيله‌در و بايع و مشتريدن هر بری متاعك بهاسـنده نه اشـاغی اينمك و نه يوقاری چيقمق معناسـنه
مستعملدر يقال حرن فی البيع اذا لم يزد و لم ينقص و پموق آتمق معناسـنه‌در يقال حرن القطن حرانا من الباب
الاول اذا ندفه (الحرون) صبور وزننده و صفدر هارنلق ايدن دابه‌يه دينور و شـول شكاره دينوركه اصلا
طاغك طوروسـندن ايرلمز اوله و مسلم بن عمرو الباهلی ياخود شقيق بن جرير الباهلی فرسـنك اسميدر و حبيب
بن المهلب نام كمسـه‌نك لقبيدر (المحارين) ميمك فتحيله كوجه باللرينه دينور و بال كومجنه يابشـوب آيرلميان
آريلره دينور تاكه بال صاغلن النده اولان اغاجله كنديسنی قوروب دفع ايليه و پموق چكردكلرينه دينور
مفردی محران‌در مفتاح وزننده (حرّان) شداد وزننده مصيصی بر شاعردر و شـام ديارنده بر بلده‌در نسـبتنده
حرنانی دينور نون زياده‌سيله حرّانی ديمز هر نقدر قياس ايسه‌ده (بنو حرنه) كسرتينله و تشديد نونله بر بطندر
(حرين) زبير وزننده بر رجل اسميدر (الحردون) داله جردحل وزننده حرذون لفظنده لغتدر ذال معجمه
ايله (الحرذون) ذال معجمه ايله حردون‌دركه اركك كلره دينور ياخود بشقه بر جانورك آديدر مفرداتده حرذون

سریانی اولەرق ترکیده کرتنکله دیدکلری جانور ایله مفسردر ﴿ الحراسن ﴾ حانك فتحی وسینك کسریله بر نوع
بالق اسمیدر ﴿ الحراسین ﴾ حانك فتحیله آریق وزبون دوەلره دینور مفردی یوقدر وقوراق قیتلق سنەلره
دینور ﴿ الحزن ﴾ حانك فتحی وزای معجمەنك سکونیله وفتحتینله غم واندوهه دینور جمعی احزاندر یقال
اخذه حزن وحزن ای همّ وحانك ضمیله حزن مصدر اولور برآدمی غمکین ایلك معناسنه یقال حزنه الامر
حزنا من الباب الاوّل اذا جعله حزینا وحزن فتحتینله کذلك مصدر اولور غمکین اولمق معناسنه یقال
حزن الرجل حزنا من الباب الرابع اذا صار حزینا ﴿ التحزّن ﴾ تفعل وزننده و ﴿ التحازن ﴾ تفاعل
وزننده و ﴿ الاحتزان ﴾ افتعال وزننده بونلرده غمناك اولمق معناسنه در یقال تحزّن الرجل وتحازن
واحتزن اذا صار حزینا وتحزّن برآدمه برنسنه ضمننده آجیوب دردناك اولمق معناسنه در یقال تحزّن
علیه اذا توجع ﴿ الحزنان ﴾ سکران وزننده و ﴿ المحزان ﴾ محراب وزننده باب رابعدن اسم فاعللردر غمکین
آدمه دینور ﴿ الاحزان ﴾ همزەنك کسریله بو دخی برکسەیی غمکین قلمق معناسنه در یقال احزنه
اذاجعله حزینا بعضلر دیدیکه احزنه جعله حزینا معناسنه در وحزنه حزنا جعل فیه الحزن معناسنه در تمکین
وتقریری متضمندر واحزان غلیظ ودرشت وسردیره اوغرامق معناسنه در یقال احزن الرجل اذا صار
فی الحزن ﴿ المحزون ﴾ و ﴿ الحزین ﴾ امیر وزننده و ﴿ الحزن ﴾ کتف وندس وزنلرنده که باب اوّلدن وصفلردر
و ﴿ المحزن ﴾ مکرم وزننده که احزاندن اسم مفعولدر غمکین آدمه دینور اوّللرك جمعی حزان کلور کرام وزننده
وحزناء کلور کرماء وزننده ﴿ عام الحزن ﴾ حانك ضمیله امّ المؤمنین خدیجة الکبری رضی الله عنها ایله عمّ النبیّ
علیه السلام ابوطالبك وفات ایلدیکلری سنەدر علیه السلام حضرتلری پك محزون اولمغله اطلاق ایلدیلر
﴿ الحزانة ﴾ ثمامه وزننده سلفده عرب طائفەسی عجم اوزره ابتدا قدوملرنده حسب الشرط والمعاهده
مستحق اولدقلری سابقەیه دینورکه خانه ومزرعه وترلا مقولەسی املاکدن عبارت ایدی بینلرنده بووجه
اوزره قرارداده اولمشیدی حزونة ارضدن مأخوذدر وحزانه برآدمك اهل وعیالنه دینور لوازم واموریچون
متحزن ومتضجر اولدیغی تصوّرینه مبنیدر ومنه فلان لایبالی اذا شبعت خزانته ان تجوع حزانته ﴿ الحزون ﴾
صبور وزننده بدخوی قیونه دینور ﴿ الحزن ﴾ و ﴿ الحزنة ﴾ حالرك فتحی وزالرك سکونیله سرد وغلیظ یره
دینور یقال ارض حزن وحزنة ای غلیظة خلاف سهلة وحزن غسان قبیله سندن برجماعتدر وبلاد
عربه اطلاق اولنورکه عربستان تعبیر اولنور علی قول بلاد عربده ایکی حزن نام محل واردر بری زباله ایله
نجد بیننده اولان ارضدر وبری بنی یربوع یوردنده برموضعدرکه دوزاوەلری ونیچه مرغزارلری مشتملدر ومنه
قولهم من تربّع الحزن وتشتّی الصمان وتقیظ الشرف فقط اخصب یعنی برآدم بهار موسمنده حزن وقیش
فصلنده صمان ویاز ایّامنده شرف نام محللرده آرام ایلسه اصلا جدب وقلتدن آزردە اولمیوب خصب ورخا ایله
امرار ایام ایدر وحزن بن ابی وهب اصحابدندر ﴿ الحزن ﴾ صرد وزننده درشت وغلیظ طاغلره دینور
مفردی حزنەدر صبره وصبرکبی وبرطاغك اسمیدر ﴿ حزین ﴾ امیر وزننده نجد دیارنده برصویك آدیدر وبر رجل
اسمیدر ﴿ حزان ﴾ سحاب وزننده و ﴿ حزانه ﴾ ثمامه وزننده و ﴿ حزین ﴾ زبیر وزننده اسامیدندر ﴿ التحزین ﴾ تفعیل
وزننده رقّت صوتله قرآن کریم اوقومق معناسنه درکه قلوبه مؤثر اولور حزین حزین اوقومق تعبیر اولنور یقال
هو یقرأ بالتحزین ای یرقق صوته ﴿ الحسن ﴾ حانك ضمیله کوزللکه دینور جمعی محاسن کلور غیرقیاس اوزره یقال
بوجهه حسن ای جمال وحسن مصدر اولور کوزل اولمق معناسنه یقال حسن الغلام وحسن حسنا من الباب الخامس
والاوّل اذا کان جمیلا ﴿ الحاسن ﴾ و ﴿ الحسن ﴾ فتحتینله و ﴿ الحسین ﴾ امیر وزننده و ﴿ الحسان ﴾ غراب وزننده
و ﴿ الحسّان ﴾ رمّان وزننده اسم فاعللردر کوزل نسنەیه دینور حاسن باب اوّلدندر ذوحسن معناسنه در حسن
وحسین وحسان کلمەلرینك جمعی حسان کلور حانك کسریله ورمّان وزننك حسّانون کلور مؤنثی حسنه وحسناء
وحسّانەدر رمّانه وزننده وحسنه وحسناء کلمەلرینك جمعی حسان وحسانەنك جمعی حسانات کلور ولاتقل رجل
احسن فی مقابلة امرأة حسناء یعنی کرچه حسناء کلمەسنك حسب القیاس مذکری احسن اولمقدر لکن مهجوردر
نته که امرد کلمەسنك مؤنثی مرداء ایکن مهجور اولمشدر ولهذا امرأة حسناء دیرلر مقابلنده رجل احسن دیمزلر
وغلام امرد دیدیلر مقابلنده جاریة مرداء دیمزلر بلکه افعل تفضیل ارادەسیله هو الاحسن دیرلر جمعی احاسندر
ومنه احاسن القوم ای حسانهم ﴿ الحسنی ﴾ بشری وزننده اسمدر کوزللکه وایولکه دینورکه ایوعمل وخصلتدن
عبارتدر یقال فیه الحسنی ای ضدّ السوءی * مؤلّف بصائرده حسن وحسنه وحسنی بینلرینی شو وجهله فرق

ایلمشدرکه حسن اعیان واحداثه شاملدر وحسنه وصف اولورسه کذلك اعیان واحداثه شامل اولوب واکراسم
اولورسه همان احداثه اطلاق اولنور وحسنی یالکز احداثه اطلاق اولنور اعیانه اطلاق اولنمز انتهی
وحسنی عاقبت حسنه معناسنه‌در ودیدار الهی ایله شرفیاب اولمق نعمتنه دینور یقال یسّرنا الله الحسنی
ای العاقبة الحسنة والنظر الی الله تعالی واعدا اوزره فوز وظفر معناسنه مستعملدر وشهادت نعمتنه اطلاق اولنور
ومنه قوله تعالی ❋ هل تربصون بنا الّا احدی الحسنیین ❋ الآیة وحسنی لفظنك جمعی حسنیات وحسن کلور
صرد وزننده (المحاسن) میمك فتحیله غیرقیاس اوزره حسن لفظنك جمعیدرکه ذکر اولندی کویا که مفردی محسن
تخیل اولنمشدر ومحاسن محسن لفظندن‌که مقعد وزننده اسم مکاندر جمع اولور وجود انسانیده موقع حسن وجمال
اولان یرلره دینور وعند البعض بو معناده مفردی یوقدر یقال انظر الی محاسن بدنه ای المواضع الحسنة (المحسن)
معظم وزننده کوزللنمش معناسنه‌درکه مراد حسن اوزره مجبول دیمکدر یقال وجه محسن ای حسن (التحسین)
تفعیل وزننده کوزل قلمق معناسنه‌در یقال حسنه الله ای جعله حسنا (الاحسان) همزه‌نك کسریله ایولك ایلك
وبرنسنه‌یی ایو وکوزل ایلك معناسنه‌در یقال احسنه ضدّ اساءه وبرنسنه‌یی ایو وکرکی کبی بیلك معناسنه‌در یقال هو
یحسن الشیء ای یعلمه وحسن دیدکلری یوکسك قوم یغنی اوزره اوتورمق معناسنه‌در یقال احسن الرجل اذا جلس
علی الحسن (المحسن) و(المحسان) دائما ناسه ایولك ایدن آدمه دینور (الحسنة) فتحاتله ایولکه وایو حالته وایو نسنه‌یه
دینور نته‌که آنفا فرق وبیان اولندی یقال فیه حسنة ای ضدّ سیئة جمعی حسنات کلور وحسنه برخاتون اسمیدر
واصطخر قضاسنده برقریه آدیدر وطریق یمنده صعده وعثر بینلرنده نیچه طاغلره اطلاق اولنور واجأم نام جبلك
بر رکننه دینور (الحسینی) مصغّر بنیه‌سیله والفك قصری ومدّیله قصاری معناسنه مستعملدرکه نهایت جهد
ومبلغ مساعی دیمکدر یقال حسیناه ان یفعل ذلك ای قصاراه بو مقوله تراکیب کثیردر نته‌که بوقریلرده ماده‌لرنده
ثبت اولندی هر برماده‌نك نهایت اعتباریله معنالری ملحوظ اولور مثلا بو ماده‌ده حسن ولطفك درجهٔ غایتی
شویله ایلمکدر اکر ایلمزسه بد وفنا اولور دیمك اولور (الاستحسان) بکنمك وپسند ایلمك معناسنه‌در یقال استحسنه
اذا عدّه حسنا (الحسن) فتحتینله و(الحسین) مصغر بنیه‌سیله ایکی جبل یاخود ایکی اوزن قومسال آدیدر
حسن دیدکلرینك یاننده بسطام بن قیس مدفوندر جمع اولندقده تغلیبا حسنان دینور وحسن وحسین طیّ
قبیله‌سندن ایکی بطندر واسماء رجالدندرلر وحسن فتحتینله مطلقا ذاتنده حسنله متصف خوب وپسندیده
شیئه دینور واندلسده برحصار آدیدر ویمامه‌ده برقریه‌در وبرخوشمنظر شجر آدیدرکه الآء دیدکلری شجر اوله جقدر
وقولده دیرسکدن اوته‌جه‌ده اولان قره‌جه کیکنه دینور بونده ضمله ده لغتدر ویوکسك قوم یغننه دینور (الحسنة)
حانك کسریله طاغك برجانبندن طومالوب چیقان یوکسك یرینه دینور جمعی حسن کلور عنب وزننده (حسینه)
خدیجه وزننده و(حسینه) جهینه وزننده و(محاسن) مزاحم وزننده و(محسن) معظم وزننده و(محسن) معلن
وزننده وحسین امیر وزننده اسامیدندر وحسینه جهینه وزننده عبد الملك بن مروانك مرجله‌سی اولان خاتونك
اسمیدر وحسینة بن المعرور تحدیث ایلدی (احسان) همزهٔ مفتوحه ایله عدن قربنده براسکله آدیدر (الحسنیّ)
عربیّ وزننده معدن نقره قربنده برقیو آدیدر ومأمون خلیفه‌نك وزیری اولان حسن بن سهلك قصری آدیدر
(الحسنیة) عربیه وزننده موصل ایالتنده بربلده آدیدر (الحسیناء) مصغر بنیه‌سیله برشجردرکه قصه‌یپراقلی اولور
(الاحاسن) یمامه‌ده نیچه طاغلره اطلاق اولنور (التحاسین) تحسین لفظندن جمعدرکه تفعیل وزننده اسمدر کوزل
اولان شیئه دینور ومنه کتاب التحاسین خلاف المشق یعنی سرعت وقلت مبالاتله یازلیوب تأنّی ورعایتله نظام
وقاعده اوزره یازیلان یازو درخطّاط یازولری کبی (حسنون) حانك فتحی وضمیله مقری اولان تمّارك اسمیدر
هبیره‌نك اصحابندندر وحسنون النباء وحسنون بن الصیقل المصریّ وابو نصر بن حسنون وابو الحسن که
حانك ضمیله طاوس بن احمددر محدّثلردر وامّ الحسن کمال بنت الحافظ عبدالله بن احمد السمرقندی وامّ الحسن
کریمه بنت احمد الاصبهانیه محدّثلردر وحسن‌که ضمله‌در امام احمدك امّ ولدیدر وحسن بن عمرو طیّ قبیله‌سی
رجالندندر وبرادری حسن‌که حانك فتحی وسینك سکونیله‌در فردلردر یعنی همناملری یوقدر (حشن) شین
معجمه ایله جندب وزننده یعقوب بن اسحق بن محمد بن حشن الخراسانیّ نام محدثك پدرینك جدّی اسمیدر (الحشن)
فتحتینله سود زفیرندن اولان کیره دینور تقول بیدی حشن ای وسخ من دسم اللبن ومصدر اولور طولومه خیلی
مدت سود قونوب ارالقده تطهیر اولنمدیغندن چرکلنوب بد رایحه باغلمق معناسنه یقال حشن السقاء حشنا
من الباب الرابع اذا کثر استعماله یحقن اللبن فیه فاروح ولزق به وسخه (الاحشان) همزه‌نك کسریله طولومه وافر

سود قویوب ارالقده تطهیر ایلامکله چرکلندروب قوقمق معناسـنه‌در یقال احشن السقاء اذا اکثر استعماله
بحقن اللبن فیه فاروخ ولزق به وسخه (الحشنة) حانك کسریله حقد وکینه معناسـنه‌در یقال به لفلان حشنة
ای حقد (المحاشـنة) مفاعله وزننده بری برینه سوکمك معناسـنه‌در یقال حاشـنه اذا سابه (التحشن) تفعل
وزننده امك چکوب کسب وکار ایلمك معناسـنه‌در یقـال تحشن الرجل اذا اکتسب (المحشئنّ) مطمئنّ
وزننده طارغین آدمه دینور یقال رجل محشئنّ ای غضبان (الحصانة) کرامه وزننده بناء ومکان پك صرپ
اولمق معناسنه‌در شویله‌که اکا التجاایدنه ال ایرشمیوب امین وآسوده اوله یقـال حصن البناء والمکان حصانة
من الباب الخامس اذا منع (الحصین) امیر وزننده صرپ ومنیع محله وبنایه دینور یقـال مکان حصین وقلعة
حصینة ای منیع ومحکم ومتین زرهه اطلاق اولنور وجودك حصنی اولدیغیچون یقال درع حصین وحصینة
ای محکمة (الاحصان) همزه‌نك کسریله بر مکانی قلعه کبی صرپ ومنیع قلمق معناسـنه‌در یقـال احصنه
اذا جعله حصینا وزوج زوجه‌سنی نامحرمدن حفظ وصیانت ایلمك معناسـنه‌در یقـال احصن البعل زوجتها
اذا عصمها ویقال احصنه فلانا التزوّج اذا عصمه وخاتون کندیسی حرامدن صاقنمق معناسـنه درکه نفسنی
حفظ ایتمش اولور یقال احصنت المرأة اذا عفت وتزوّج ایلمك معناسنه مستعملدر یقال احصن الرجل او المرأة
اذا تزوّج (التحصین) تفعیل وزننده بو دخی بر بناء ومکانی صرپ ومنیع ایلمك معناسنه‌در یقال حصنه بمعنی
احصنه وزوجه‌یی حرامدن حفظ ایلمك معناسنه‌در یقال حصنها البعل اذا عصمها (الحصن) حانك کسریله
شول صرپ ومنیع ومحکم موضعه دینورکه درونه وصول قابل اولمیه جمعی حصون کلور واحصان کلورو حصنه
کلور عنبه وزننده وحصن یکی آیه اطلاق اولنور هلال معناسـنه بوراده هلاك نسخه‌لری غلطدر وسلاحه
اطلاق اولنور یقال جاء وعلیه حصنه ای سلاحه وحصن یکرمی بر موضع اسمیدر وبنو حصن فزاره‌دن برجماعتدر
وحصن اسماء رجالدندر (الحصان) سحاب وزننده نامحرمدن پرهیز اوزره اولان خاتونه دینور یاخود متزوّجه‌یه
دینورکه عفّت لازمیدر جمعی حصن کلور ضمتینله وحصانات کلور حانك فتحیله یقال امرأة حصان ای عفیفة
اومتزوّجة وحصان شهدانه انجویه اطلاق اولنور (الحصن) حانك حرکات ثلاثیله خاتون عفیفه وپاکدامن
اولمق معناسنه‌در یقال حصنت المرأة حصنا من الباب الخامس اذا کان حصانا (الحاصن) و(الحاصنة) و(الحصناء)
حمراء وزننده عفیفه وپرهیزکار خاتونه دینور جمعی حواصن وحاصنات کلور (المحصنة) اسم فاعل بنیه‌سیله
و(المحصنة) اسم مفعول بنیه‌سیله عفیفه وپرهیزکار خاتونه دینور اوّل نفسنی احصان ایلدیکیچون وثانی زوج احصان
ایلدیکیچوندر علی قول متزوّجه‌یه یاخود حامله اطلاق اولنور تزوّج وحمل حالتلری دخی سبب احصاندر (الحواصن)
کبه خاتونلره دینور مفردی حاصنه‌در یقال نسوة حواصن ای حبالی (المحصن) مکرم وزننده حرامدن نفسی
محفوظ اولان کشی‌یه دینور ومتزوّج کشی‌یه دینور وبو مسهب ماده‌سی کبی نوادردندر (الحصان) کتاب وزننده
آیغر آته دینور کویاکه راکبنه حصن اولور علی قول شول آیغره دینورکه پك صوی وکریم اولمغله نطفه‌سی صیانت
اولنوب هر آته چکلمز اوله جمعی حصن درکتب وزننده یقال رکب الحصان وهو الفرس الذکر او الکریم المصون
بمائه (التحصّن) تفعل وزننده آت نطفه‌سی مصون صوی آیغر اولمق معناسنه‌در یقال تحصن الفرس اذا صار
حصانا بین التحصّن والتحصین (المحصن) منبر وزننده کلیده اطلاق اولنور قفل معناسنه وزنبیله اطلاق اولنور
یقال وضعه فی المحصن ای الزبیل ومحصن بن وحوح اصحابدندر (ابو الحصن) حانك کسریله و(ابو الحصین)
زبیر وزننده تلکی‌یه اطلاق اولنورکه کنیه‌سیدر ثعلب معناسنه (ابو الحصین) امیر وزننده عثمان بن عاصمك
کنیه‌سیدرکه تابعیدر وابو الحصین عبدالله بن احمد امام نسأی شیخیدر وابو الحصین الوادعی ومحمد بن اسحق بن
ابی حصین محدّثلردر (حصن) حانك کسریله و(حصین) زبیر وزننده و(حصین) امیر وزننده اسامئ
رجالدندر (الحصانیات) حانك فتحیله قوشلره اطلاق اولنور (الاحصنة) اجوبه وزننده اوق تمرنلرینه دینور
(حصنان) حانك کسریله بر بلده آدیدر ووادی لیه نام محلده بر قلعه آدیدر نسبتنده حصنی دینور حصنانی دیمز
نونلرك اجتماعنی استثقال ایتدکلریچون (الحضن) حانك فتحی وضاد معجمه‌نك سکونیله انسانك قولتغی آلتندن
بوکوره وارنجه قدر یره دینور علی قول کوکس وایکی بازو ایله مابینلرندن عبارتدرکه قوجاق تعبیر اولنور یقال
اخذ الصبیّ فی حضنه وهو مادون الابط الی الکشح او الصدر والعضدان ومابینهما وبر نسنه‌نك جانب وناحیه‌سنه
دینور جمعی احضاندر یقـال اعتشّ الطائر فی حضن الاکمة ای فی جانبهـا وناحیتها وصرتلان اینته دینور
وجار الضبع معناسنه وحضن الجبل طاغك چوره‌سنه دینورکه یوره تعبیر اولنور علی قول ذیلنه دینور یقال

صاد الصيد فى حضن الجبل وهو ما اطاف به او اصله و بو ایکی معناده حانك ضمیله ده لغتدر (الحضن) فتحتیله
فیل کبیکنه دینور عاج معناسنه و نجد ولایتنده بر طاغك آدیدر ومنه المثل * انجد من رأی حضنا * یعنی حضن نام
طاغی کورن مسافر نجده اولمکه سنه کلمش اولور و حضن تغلب قبیله سندن منشعب بر قبیله آدیدر (الاعنز الحضنیة)
ذکر اولنان حضن دیدکاری جبله یاخود قبیله یه منسوب کچیلر دیمکدر بك سیاه یاخود بك قزل تویلو اولور (الحضن)
حانك فتحی و ضادك سکونیله و (الحضانة) کتابه وزننده چوجغی قوجاغه آلمق یاخود بسلمك معناسنه در یقال
حضن الصبیّ حضنا و حضانة من الباب الاول اذا جعله فی حضنه او ربّاه و حضن و حضان و حضانه کتاب
و کتابه وزنلرنده و حضون قعود وزننده قوش یمورطه لری قنادلری آلتنه آلوب باصمق معناسنه در یقال حضن
الطائر بیضه حضنا و حضانا و حضانة و حضونا اذا رخم علیه للتفریخ و حضن احسانی برکسه دن آخره صرف
ایلمك معناسنه در که اکا ویرمیوب غیره ویرمکدن عبارتدر و بو ناحیه معناسندن مأخوذدر یقال حضن معروفه
عن جیرانه اذا کفه و صرفه و حضن و حضانه سحابه وزننده بر آدم برکسه یی بر نسنه دن بر طرف ایدوب آنده
کندیسی مستقلّ اولمق معناسنه در یقال حضن فلانا عن کذا حضنا و حضانة اذا نحاه عنه و استبدّ به دونه
و بر آدمی ایشندن آلیقومق معناسنه در یقال حضنه عن حاجته اذا حبسه و منعه (الاحتضان) افتعال وزننده بودخی
چوجغی قوجاغه آلمق یاخود بسلمك معناسنه در یقال احتضن الصبیّ بمعنی حضنه و برکسه یی ایشندن آلیقومق
معناسنه در یقال احتضنه عن حاجته اذا حبسه و منعه (المحضن) مقعد وزننده و (المحضن) منزل وزننده قوشك
یمورطه باصه جق موضعه دینورکه فوللق تعبیر اولنور (الحاضنة) اطفالی تربیه ایدن دایه خاتونه دینورکه رجالدن
اولانه لالا تعبیر اولنور * مؤلف لفظ فارسیله تفسیر ایلمشدر و حاضنه قصه صالقملی خرما اغاجنه دینور علی قول
صالقملری ظهور و قبجوقلرندن آیرلمش اولەرق چوپلری قصه اولانه دینور (الحضون) صبور وزننده برممه سی
دیکرندن بیوك اولان قیون و ناقه یه و عورته دینور و خایه سنك بری آخرندن بیوك اولان کشی یه دینور و دوداغنك
بریسی دیکرندن بیوك اولان فرجه دینور (الحضان) کتاب وزننده قیون و ناقه و عورت حضون اولمق معناسنه در
یقال حضنت حضانا من الباب الخامس اذا کانت حضونا (الاحضان) همزه نك کسریله بر آدمی خوارلمق و خوار
کورمك معناسنه در یقال احضنه و احضن به ای ازری به و بر آدمك حقنی ایلتمك معناسنه درکه قولتغه چالوب کوتورمکدن
عبارتدر یقال احضن بحقی ای ذهب به (الحواضن) حاضنه نك جمعیدرکه ذکر اولندی و یقال للاثا فی سفع حواضن
ای جوانم سفع لفظنه که دمورساج ایاقلرینه دینور حواضن لفظنی وصف ایدرلر جوانم معناسنی مراد ایدرلر کوله
و آتشه کوکس ویروب طوردیغیچون (المحضنة) مکنسه وزننده ساقسیدن دوزلمش دیبی یقین یابو انجه چناغه
دینورکه آنده کوکرجین باصدررلر بونه ده فوللق تعبیر اولنور (حضین) زبیر وزننده اسمادندر ابوساسان حضین بن
المنذر تابعیدر (الحضنة) غرفه وزننده اسمدر یمورطه باصقلغنه دینور بوملابسه ایله مظلوملغه و مغدورلغه
اطلاق اولنور ومنه یقال اصبح فلان بحضنة سوء اذا اصابته هضیمة فلم ینتصر یعنی ظلم اصابت ایدوب انتقامنی
آلمدی (الحفن) حانك فتحی و فانك سکونیله برنسنه یی پرمقلر یتشك اولدیغی حالده ایکی آوجله آلمق علی قول ایکی
ال ایله کندیسنه طوغری صیروب چکمك معناسنه در یقال حفن الشیء حفنا من الباب الاول اذا اخذه براحتیه
والاصابع مضمومة او جرفه بکلتا الیدین و آزجه عطیه ویرمك معناسنه در یقال حفنه اذا اعطاه قلیلا
(الحفن) فتحتینله ایاقلرینی طپراق صاوورر کبی دوندرەرك یوریمکه دینور (الحفنة) حانك ضمی و فتحیله بر آوج طلو
نسنه یه دینور یقال اعطاه حفنة منه ای ملء الکف * شارح درکه ملء الکفین اولمق لازمدر و حفنه چقوره اطلاق
اولنور و قیارده اولان خلق اویمه یه دینورکه صو ایرکیلور جمعی حفن در صرد وزننده (الاحتفان) افتعال
وزننده بر آدم ایکی النی برکسه نك دیزلرینك ایچ یوزینه صوقوب قالدروب کوتورمك معناسنه در یقال احتفن فلانا
اذا جعل یدیه تحت رکبتیه و اخذه بمأبضه ثم احتمله و اغاجی یردن چکوب قوپرمق معناسنه در یقال احتفن الشجر
اذا اقتلعه من الارض و برنسنه یی کندی نفسیچون المق معناسنه در یقال احتفن الشیء اذا اخذه لنفسه (المحفن)
منبر وزننده آوجیله برنسنه یی چوق اخذ ایدر اولان آدمه دینور (الحفّان) شدّاد وزننده حفّ ماده سنده ذکر
اولندی (حفینه) جهینه وزننده که * وعند حفینة الخبر الیقین * مثلنك منشأیدر جهن ماده سنده کذران ایلدی
شارح درکه بونده اوچ کونه اختلاف واردر نته که مؤلف ذکر ایلدی (بنو حفین) زبیر وزننده بر بطندر
(حفیتن) سمیدع وزننده بر ارض اسمیدر (الحقن) حانك فتحی و قافك سکونیله آلیقومق معناسنه در یقال حقنه
حقنا من الباب الثانی والاول اذا حبسه و قتل اولنه جق آدمك دمنی اراقه ایلیوب قتلدن آزاده قلمق معناسنه

مستعملدر که اهدار مقابلیدر یقال حقن دم فلان اذا انقذه من القتل و یاغنی چیقارمق ایچون سودی طولومه قومق
معناسنه درکه مراد تازه سنی اسکسی اوزره طولومده بریکدرمکدر تا که تمام اولدقده یایوب یاغنی چیقاررلر یقال
حقن اللبن فی السقاء اذا صبه لیخرج زبدته ﴿المحقون﴾ و ﴿الحقین﴾ امیروزننده آلیقونمش محبوس معناسنه در ﴿الاحتقان﴾
افتعال وزننده بو دخی حبس ایلمك معناسنه در یقال احتقنه اذا حبسه و بر آدمك یولی محتبس اولمغله حقنه استعمال
ایلمك معناسنه در یقال احتقن المریض اذا احتبس بوله فاستعمل الحقنة * شارح دیرکه فی الاصل بول احتباسنده
استعمال اولنور ایدی بعده انقباضده دخی اطباء استعمال ایلدیلر و باغچه نك اطراف و جوانبی مرتفع اولمغله ایچریسنه
حواله و مشرف اولمق معناسنه در یقال احتقنت الروضة اذا اشرفت جوانبها علی سرارها ﴿الحقنة﴾ تمره وزننده
بر وجعدر که بطن انسانه عارض اولور جمعی احقاندر * شارحك بیانه كوره ریحك یاخود طبیعتك انقباضندن
متحدث وجع اوله جقدر ﴿الحقنة﴾ غرفه وزننده فی الاصل احتباس بول ایچون بعده انقباض ایچون اسفلدن
استعمال اولنان دوایه دینور لسانمزده دخی حقنه تعبیر اولنور و آلتنه شرنقه تعبیر اولنور ﴿الحاقنة﴾ معده یه دینور
و بدنده بیون چنبریله کوپریجك کمیکلرینك ارالغنه یاخود قرنك اشاغیسنه دینور ومنه المثل * لالحقن حواقنك
بذواقنك * حواقن حاقنه نك و ذواقن ذاقنه نك جمعیدر ذاقنه تحت ذقنه دینمکله سنك حاقنه لریکی ذاقنه لریکه
یاپشدررم دیمکدر قهر و غلبه ایله تهدید موقعنده ایراد اولنور ﴿المحقن﴾ منبر وزننده سود مجتمع اولان طولومه دینور
و طولومك آغزنه وضع ایتدکاری خونی یه دینورکه آنکله طولومه سود قورلر ﴿المحقان﴾ محراب وزننده شول آدمه
دینورکه دائما حبس بول ایدوب تبوّل ایلدکده میزاب کبی اکثار ایدر اوله اصطلاحمزده اکاسقّاء تعبیر اولنور
نته که آخر شقنه حمّال تعبیر اولنور یقال رجل محقان اذا کان یحقن البول فاذا بال اکثر ﴿الاحقان﴾ همزه نك
کسریله طولومده سودك انواعنی بریکدرمك معناسنه در تا که اسکیسی تازه سنه قاتلمغله خوش اوله یقال احقن الرجل
اذا جمع انواع اللبن حتی یطیب ﴿الحاقن﴾ شول یکی آیه دینورکه ارقه سی اشاغی یه طوغری یاتق و اوجلری
یوقری سمته مائل اوله یقال طلع الهلال حاقنا و هو الذی ارتفع طرفاه و استلقی ظهره و حاقن طولومه سود جمع
ایدن آدمه دینور ومنه المثل * انا منه کحاقن الاهالة * ای حاذق به یعنی بن اوخصوصده استاذ و حاذقم دیه جك یرده ایراد
اولنور زیرا طولومك یاغنی طولومه چکن کمسه کرکی کبی برودت بولدیغنی یتقن ایلدکجه چکمز زیرا اسّی اولورسه
طولوم محترق اولور ﴿الحلان﴾ رمّان وزننده لام بابنده ذکر اولندی ﴿الحلزون﴾ حانك و لامك فتحی و زای معجمه نك
ضمیله مرعالرده اولور برنوع بوجك اسمیدر صدف انواعندندر قبوقلو سموکلو بوجك دیدکاریدر معده یه پك صالحدر
و قدوز کلب طلادیغی یره نافع و اورام مزمنه یی تحلیل و جراحاتی اوکولتمق بابنده مفیددر و صدف محروقی جرب
و بهق علتلرینی دافع و اسنانی جالی و ضمادی باطن لحمدن تیکنلری جاذب و سرکه ایله جبهه و اصداغه طلا رعافی
قاطعدر ﴿الحلقانة﴾ و ﴿الحلقان﴾ حالرك ضمیله کوینمکه باشلمش خرما قوریغنه دینور یاخود ثلثانی رطب اولمشنه
دینور یقال بدی فی النخل حلقانة و حلقان و هو البسر بدی فیه النضج او بلغ الارطاب ثلثیه ﴿الحلقنة﴾ دحرجه
وزننده خرما قوریغی حلقان اولمق معناسنه در یقال حلقن البسر اذا صار حلقانا بعضلر نونك زیاده سنه ذاهب
اولدیلر ﴿حمدونه﴾ حانك فتحیله هارون رشیدك دختری اسمیدر و حمدونة بن ابی لیلی محدّثدر ﴿الحمن﴾ و ﴿الحمنان﴾
حالرك فتحیله کنه تعبیر اولنان بوجکك خرده نوعنه دینور مفردلری حمنه و حمنانه در و حمنان طائف اوزمندن برنوع
اوزمه دینورکه قومله اوزمی کبی پك خرده اولور علی قول ایری اوزوم دانه لری ارالغنده اولان خرده دانه یه دینور
﴿المحمنة﴾ مقعده وزننده و ﴿المحمنة﴾ محسنه وزننده خرده کنه سی چوق یره دینور یقال ارض محمنة و محمنة ای کثیرة الحمن
﴿حمن﴾ قردد وزننده ابن عوفدر که صحابیدر و سماك بن مخرمة بن حمن که زبیر وزننده در کوفه ده بر مسجد بنا
ایلمشدر معروفدر ﴿حمنه﴾ طلحه وزننده اسماء نسواندندر حمنة بن المعذبه شول جاریه درکه شرفیاب اسلام اولوب
لکن بر کافرك تحت تملکنده اولمغله اسلامه کلدیکیچون دائما اشکنجه و تعذیب ایدر ایدی ابو بکر الصدیق رضی الله
عنه واقف اولدقده اشترا و اعتاق ایلدیلر نته که بلال رضی الله عنه حضرتلرینی دخی اویلجه ایلدیلر و حمنه بنت
جحش و حمنة بنت ابی سفیان صحابیه لردر ﴿حمینه﴾ جهینه وزننده بنت طلحه درکه صحابیه در ﴿الحوامین﴾ حانك
فتحیله صرپ اولمیان پك و غلیظ یرلره دینور مفردی حومانه در و منه حومانة الدرّاج که بر موضعدر ﴿الحومان﴾
حانك فتحیله بادیه یه مخصوص بر نبات آدیدر ﴿الحنین﴾ انین وزننده شوق و آرزو معناسنه در آنانك ولدینه اولان
شوق و آرزوسی کبی یقال به حنین الیه ای شوق و شدت بکاء و طرب و اشتیاق معناسنه در یعنی شدّت آرزو
و اشتیاقدن ناشی پك اغلمق علی قول حزندن یاخود فرحدن ناشی ناله و زاری قلمق معناسنه در ناقه نك یاوریسندن

جدا اولدقده شوقله رقتلو حزین ناله ایلدیکی کبی یقال حنّ الرجل حنینا من الباب الثانی اذا استطرب ای اشتاق ویقال ماهذا الحنین ای شدة البکاء والطرب او صوت الطرب عن حزن اوفرح وحنین یای چکره مك معناسنه مستعملدر یقال حنت القوس اذا صوّتت (الحانّ) حنیندن اسم فاعلدر مشتاق و آرزومند معناسنه در (الاستحنان) بودخی مشتاق و آرزومند اولمق معناسنه در یقال استحنّ الیه اذا تشوّق (التحانّ) تشدید نونله استحنان معناسنه در یقال تحانّ الیه اذا اشتاق (الحانة) و (المستحنّ) ناقه یه اطلاق اولنور (الحنانة) شدّاده وزننده یایه اطلاق اولنور قوس معناسنه علی قول پك طنقردایجی یایه دینور وشول خاتونه دینورکه اوّلکی زوجنی حنین و تحزن ایدەرك یاد و تأسف ایدر اوله * قال الشارح ومنه الحدیث ﴿ لاتتزوجنّ حنانة ولا منانة ﴾ فالحنانة هی التی کان لها زوج قبل فتذکره بالحنین والتحزّن (الحنان) سحاب وزننده رحمت و رأفت معناسنه در یقال حنّ علیه حنانا اذا رحم علیه و رزق و روزی معناسنه در و برکت معناسنه در و هیبت و وقار معناسنه در و رقت قلب معناسنه در و شرّ طویل معناسنه در (حنان الله) آخرك نصبیله معاذالله معناسنه مستعملدر محذوف الفعل مصدر در اسئل حنان الله سبکنده درکه بو عملدن حق تعالانك رحمتیله بعید و محفوظ اولمغی نیاز ایدرم دیمکدر (حنانیك) تثنیه بنیه سیله لبیك و سعدیك کبی تکراری متضمندر بکامرّة بعد اخری یعنی دائما رحم و رأفت قیل معناسنه در یقال حنانیك ای تحنن علیّ مرّة بعد اخری و حنانا بعد حنان (الحنّان) شدّاد وزننده برشیئه پك شوق و حنین ایدن آدمه دینور یقال هو حنّان الیه ای یشوق الیه و حنّان عظیم الرحمه اولان حق جل و علا حضرتلرینك اسماء حسناسندندر رحیم معناسنه در * شارح درکه بو حنین ماده سندن دکلدر بلکه حنان ماده سندندرکه رحمت معناسنه در فالله حنّان ای رحیم و بعضلر دیدیکه حنان کندیدن اعراض ایدنه اقبال و تلطف ایدیجی دیمکدر و حنان شول اوقه دینورکه پرمق ارالغنده فیر فیر دوندرلدکده فیرلدیسی ظهور ایدر اوله و آچق و واضح یوله دینور شاهراه معناسنه و جهینه قبیله سندن برشاعر اسمیدر و عربده برفرس معروف آدیدر و اسد بن نواسك لقبیدر و شول دوه یه دینورکه پك سرعتندن حنین و ناله ایدەرك کیدر اوله یقال خمس حنّان ای بائص له حنین من سرعته (ابرق الحنان) برموضعدر و محمد بن ابراهیم بن سهل الحنانی محدّثدر (الحنّان) حانك کسری و نونك تشدیدیله حناء لفظنده لغتدرکه قنه یه دینور (الحنّ) حانك کسریله جنّ طائفه سندن برقبیله و جماعت اسمیدر اصلا بیاضی اولمیان سیاه کلب آنلردندر علی قول جنّ طائفه سنك ضعفاسنه دینور یاخود کلبلرینه دینور یاخود انس ایله جنّ بیننده برجنس مخلوق اسمیدر قال الشارح فی النهایة و فی حدیث علیّ رضی الله عنه ﴿ ان هذه الکلاب التی لها اربعة اعین من الجنّ ﴾ وهم حی من الجنّ منهم الکلاب السود البهم او سفلة الجن و ضعفاؤهم او کلابهم او خلق بین الجن و الانس (الحنّ) حانك فتحیله مهربانلق ایلك معناسنه در علی قول جنون معناسنه در و منع و صرف ایلك معناسنه مصدر در تقول حنّ عنیّ شرّك حنا من الباب الاوّل ای کفه و اصرفه ویقال حنه حنا اذا صدّه و صرفه (بنوحن) حانك ضمیله عذره قبیله سندن برجماعتدر (الحنة) حانك کسریله و فتحیله دلولکه دینور یقال به حنة ای جنة (المحنون) مصروع یاخود مجنون معناسنه در حنّ دیدکلری جنّ طائفه سی طوقنمش دیمك اولور یقال رجل محنون ای مصروع او مجنون (التحنن) تفعل وزننده ترحّم و تعطّف معناسنه در یقال تحنن علیه اذا ترحّم (حنه) حای مفتوحه ایله والدهٔ حضرت عیسی اولان مریم جنابلرینك والده سی اسمیدر و حنة الرجل کشینك زوجه سنه اطلاق اولنور یقال هی حنته ای زوجته و حنة البعیر دوه نك بومکور مسندن عبارتدر و حنه عمرو صحابی والده سنك اسمیدر و حمد بن عبدالله نام معبرك جدّی اسمیدر و محمد بن ابی القاسم بن علی نام محدّثك جدی اسمیدر و هبة الله بن محمد بن هبة الله نام محدّثك جدّی اسمیدر (الحنون) صبور وزننده شول یله دینورکه اسرکن ناقه کبی صزلیه رق اسر اوله یقال ریح حنون ای لها حنین کالابل و شول ثیبه خاتونه دینورکه اوّلکی زوجندن قالمش ولدنی کوروب کوزتسون دیو اره وارمش اوله یقال امرأة حنون ای متزوّجة رقة علی ولدها لیقوم الزوج بهم (الحنون) تنور وزننده قنه چچکنه دینور فاغیه معناسنه علی قول هر شجرك چچکنه دینور (التحنین) تفعیل وزننده اغاج چچك آچمق معناسنه در یقال حننت الشجرة اذا نوّرت و جنکده همتاسی اوزه حمله ایتمشیکن قورقوب کیرو قاچمق معناسنه در یقال حمل فحنن ای هلل و کذب یعنی رجع و جبن (حنونه) تنوره وزننده یوسف بن یعقوبك لقبیدرکه زغبه دن روایت حدیث ایلدی و امّا علیّ بن حسین بن حنویه یای تحتیه ایله در عمرویه کبی (الاحنان) همزه نك کسریله یای طنقردتمق معناسنه در یقال احنّ القوس اذا صوّتها و خطا ایلك معناسنه در یقال احنّ الرجل اذا اخطأ (حنین) زبیر وزننده طائف ایله مکه بیننده برموضع اسمیدر اکرآنکله موضع مراد اولورسه

(منصرف)

منصرف و بقعه مراد اولورسه ممنوع اولور و بر رجل آدیدر و حنین بر جزمه‌جی اسمیدر * رجع بخفی حنین * مثلنك
منشأیدر بر اعرابی مزبوره کلور برجفت جزمه‌یه مشتری اولوب پازارلشدقده پك ناقص بها ویرمکله منفعل اولدی
پس اعرابی‌یه فندو مکیده قصدیله جزمه‌نك بر تکنی کذرکاهی اولان طریقه تعلیق ایدوب بر تکنی دخی بر مقدار جه
ایلرویه القا ایلدی اعرابی یوردینه طوغری عزیمتله اوّلکی تکنی کوردکده حنینك جزمه‌سنه عجب مشابهدر
بر تکی دخی اولسیدی آلوردم دیه‌رك مرور ایدوب کتدی وقتا که ایلرویه واردقده اول بر تکی دخی کورمکله غنیمت
بیلوب همان دوه‌سنی اورایه بند و عودت ایلدی حنین ایسه کمینده تلکی کبی مترصد ایدی همان صچرایوب دوه‌یه
سوار و بر طرفه ایلغار ایلدی بو جانبدن اعرابی جزمه‌یی آلوب کیرو کلدکده دوه کوردیکه دوه کوردکی یدن چکسون
جزاسنی مثلی رونمون‌در پس جزمه‌لری آلوب پیاده‌جه خائبًا قبیله‌سنه رجوع و بو قصه شیوع بولمغله رجع
بخفی حنین کلامی مثل اولدی حاجتندن تهی دست عودت ایدن کمسه حقنده ضرب اولنور و محمد بن الحسین
و اسحق بن ابراهیم الحنینیان محدثلردر (حنین) امیر وزننده و (حنین) سکیت وزننده و حرف تعریفله در سلفده
جمادی الاولی و جمادی الاخری آیلرینك اسملریدر اوّل اوّلك و ثانی ثانینك اسمیدر جمعی احنه کلور و حنون کلور
و حنائن کلور (یحنه) یانك ضمی و حانك و نون مشدده‌نك فتحیله ابن رؤبه درکه ایله نام بلده‌نك ملکیدر نبیّ اکرم
صلی الله علیه و سلم حضرتلری انکله اهل جربا و اهل اذرح اوزره مصالحه ایلدیلر یعنی ایله و جربا و اذرح
اهالیسی سنه‌ده بر مقدار مال ویرمك اوزره عقد صلح ایلدی (الحنحنة) زلزله وزننده رحم و اشفاق ایلمك
معناسنه‌در یقال حنحن علیه اذا اشفق (الحنن) فتحتینله بوق بوجکنه دینور جعل معناسنه (حن) حانك ضمیله
عذره قبیله‌سندن بر جماعت آدیدر (حنانه) سحابه وزننده بر چوبان آدیدر (حنیناء) حانك فتحیله شامده بر موضع
آدیدر (حنا) حانك کسری و نونك شده‌سیله اسمادندر علیّ بن احمد بن حنّا و احمد بن محمد بن احمد بن حنی که
حانك و نونك تشدیدیله در محدثلردر (بنو حنّا) کتّاب مصردندر (التحوّن) تفعل وزننده ذلیل و خاکسار اولمق
معناسنه‌در یقال تحوّن الرجل اذا ذلّ و هلك (حونه) طلحه وزننده دمیة بنت سابطك لقبیدر (الحین)
حانك کسریله دهر و زمان معناسنه‌در علی قول وقت مبهم یعنی مطلقا وقت معناسنه‌درکه جمیع ازمانه صالح اولور
کرك طویل و کرك قصیر اولسون کرك سنه و کرك ازید اولسون علی قول قرق سنه مدّته مخصوصدر یاخود دیدی
یاخود ایکی سنه‌یه یاخود التی آیه یاخود ایکی آیه مخصوصدر یاخود هر صباح و اخشامه اطلاق اولنور و یوم قیامته
اطلاق اولنور ساعه کبی و اجل و مدّت معناسنه‌در و قوله تعالی ﴿فتولّ عنهم حتّی حین﴾ ای حتی تنقضی المدة التی
امهلوها جمعی احیان و جمع الجمعی احایین کلور و قوله ﴿لات حین﴾ ای لیس حین * مولف تا بابنده بونی تفصیل ایلدی
خلاصه‌سی بونده اوچ مذهب واردر بری لات فعل ماضیدر نقص معناسنه‌در ثانی اصلی لیس ایدی یانك
کسریله علم وزننده یاء الفه قلب اولندقدنصکره سین تایه ابدال اولندی ثالث لاء نافیه و تاء تانیث ایچون تاء ثمت کبی

مطلب

یاخود لاء نافیه و تاحین لفظنك اوّلنه زیاده قلنمشدر زیرا امامده یعنی مصحف حضرت عثمانده متصلا مرسومدر
و حین لفظنه اختصاصی قولنی شیخ رضی ردّ ایلمشدر و عربلر ایکی وقتك بیننی یعنی بر نسنه‌نك اولدیغی وقتله بیانی
وقتنك بیننی تبعد مراد ایتدکلرنده حین کلمه‌سنی اذ کلمه‌سنه مضاف ایدوب حینئذ دیرلر (التحیین) تفعیل وزننده
وقت تعیین ایلمك معناسنه‌در یقال حینه اذا جعله حینا کذلك ناقه‌یی بر کون بر کیجه‌ده صاغمق ایچون توقیف
ایلمك معناسنه‌در یقال حین الناقة اذا جعل لها فی کلّ یوم و لیلة وقتا یحلبها و حق تعالی بر آدمی رشاد و استقامتدن
بی بهره قلمق معناسنه‌در یقال حینه الله اذا لم یوفقه للرشاد (التحین) تفعل وزننده بو دخی ناقه‌یی صاغمق ایچون
توقیت ایلمك معناسنه‌در یقال تحین الناقة بمعنی حینها و بر آدم رشاد و توفیقدن محروم اولمق معناسنه‌در یقال
حینه الله فتحین (الحین) و (الحینة) حالرك کسریله اسملردر ناقه‌یی بر کون و بر کیجه‌ده بر وقت معینده صاغمغه دینور
یقال کم حینة ناقتك ای متی وقت حلبها و یقال کم حینتها ای کم حلابها و حینه بر کون بر کیجه‌ده بر اوکون طعام یمکه دینور
حانك فتحیله‌ده لغتدر یقال هو یأکل الحینة ای مرة فی الیوم و اللیلة و حین معناسنه‌در وقت دیمکدر لکن بو اخصدر
یقال ما القاه الا الحینة بعد الحینة ای الحین بعد الحین (الحین) زین وزننده و (الحینونة) کینونه وزننده بر شیئك وقتی
کلوب چاتمق معناسنه‌در یقال حان حینه یحین حینا و حینونة اذا قرب و آن و اکینك سنبله‌سی قوریمق معناسنه‌درکه
حصادی قریب اولور یقال حان السنبل اذا یبس و هلاك اولمق معناسنه‌در یقال حان فلان اذا هلك و یقال الدین
حین ای هلاك و محنت و بلیه معناسنه‌در یقال وقع فی الحین ای المحنة و رشاد و توفیقدن بی بهره اولمق معناسنه‌درکه
یقال حان الرجل اذا لم یوفق للرشاد و بو هلاك معنوی و محنت باطنیدر (المحاینه) مفاعله وزننده وقت تحدیدیله

معامله قلمق معناسنه‌در نته‌که ساعتله معامله‌یه مساوعه دینور یقال عامله محاینة مثل مساوعة (الاحيان) همزه‌نك كسريله بر مدّت اقامت و آرام ايلك معناسنه‌در يقال احين فلان بالمكان اذا اقام به يعنی حينا و ناقه‌نك صاغمسی وقتی یاخود یوکلتمسی وقتی کلوب چاتمق معناسنه‌در یقال احينت الابل اذا حان لها ان تحلب او يعكم هلبها و برآدمه قصد و طلب ايلديکی نسنه‌نك حصولی يقلشمق معناسنه‌در يقال احين القوم اذا حان لهم ماحاولوه (الاحانة) اقامه وزننده هلاك ايلك معناسنه‌در يقال احانه الله اذا اهلكه (الحائن) احمق و بيغز آدمه دينور يقال رجل حائن ای احمق (الحائنة) مهلك اولان حادثه و نازله‌يه دينور جمعی حوائن‌در يقال نزلت بهم حائنة ای نازلة مهلكة (الحانوت) حنت ماده‌سنده مسبوقدر (الحانيه) باده‌یه دينور خمر معناسنه (الحانة) ميخانه‌يه دينور يقال رأيته فی الحانة يشرب الحانية ای فی موضع بيع الخمر يشرب الخمر * مترجم ديرکه مطرزی مقامهٔ غوطيه شرحنده ديديكه حانه حيندن مأخوذدر هلاك معناسنه و ميخانه مهلكهٔ عرض و مال اولمغله بو نكله تسميه اولندی انكچون خمره حانيه ديديلر و نسبتنده حانوی دخی ديديلر (حينی) ضيزی وزننده بر بلده آديدر (المحيان) مقياس وزننده ميقات مرادفيدرکه وقت و حين معناسنه‌در يقال حان محيانه ای حينه (حيان) شدّاد وزننده اسمادندر عبدالله بن محمد بن جعفر بن حيان الحيانی که محدثدر جدينه منسوبدر كذلك حافظ ابو الشيخ عبدالله بن محمد بن جعفر بن حيان الحيانی الاصفهانیّ تصانيف كثيره صاحبيدر و بونك حفيدی محمد بن عبدالرزّاق الحيانی و عبيدالله بن هارون الحيانی محدثلردر و ابو حيان النحوی متاخريندندر نجز بتوفيقه تعالى

فصل الخاء المعجمة

(الخبن) غبن وزننده و (الخبان) كتاب وزننده اوزون لباس مقوله‌سنی قاصمق معناسنه‌در يقال خبن الثوب وغيره خبنا و خبانا من الباب الثانی اذا عطفه و خاطه ليقصر و ذخيره‌يی قحط انديشه‌سنه مبنی صقلمق معناسنه‌در يقال خبن الطعام اذا غيبه و خبأه للشدة و خبن اهل عروض اصطلاحنده ايكنجی حرفی اسقاط ايلمكدن عبارتدر مثلا مستفعلن جزؤندن سينی اسقاط ايلك كبی كه مفاعلن جزؤنه منقول اولور معنای اوّلدن مأخوذدر لكن كتب عروضده سبب خفيفك ثانيسنه مخصوص اولمق اوزره مثبتدر (الخبنة) غرفه وزننده قوجاقده كوتوريلان نسنه‌يه دينور يقال اكل و اتّخذ خبنة و هی ما تحمل فی الحضن و بر موضع آديدر (الخبنات) فتحاتله خنبات معناسنه‌دركه غدر و فسادات ديمكدر يقال انّه لذو خبنات ای خنبات (الخبون) صبور وزننده اولومه اطلاق اولنور نابديد ايلديكيچون يقال خبنته خبون ای غيبته منية يعنی مات كما يقال شعبته شعوب (الخبن) خانك ضميله طولولمك و دغارجغك اغزيله ايپ چوره‌جك قولپنك ارالغنه دينور (الخبن) عتل وزننده و (المخبئنّ) مطمئنّ وزننده طقناز و طوپاج كوده‌لو آدمه دينور (الخابن) قاتی و شديد نسنه‌يه دينور و درو ننده وقتی ايچون يلان سوز تهيئه و كتم ايدن كمسه‌يه دينور يقال رجل خابن اذا كان يخبن الكذب و يعدّه (الاخبان) همزه‌نك كسريله سراويل قيورجغنده نسنه كيزلمك معناسنه‌دركه مراد لباس اتكنی قيوروب ايچنده نسنه بوكمكدر يقال اخبن الرجل اذا خبأ فی خبنة سراويله شيئا (خبان) غراب وزننده يمنده بر وادی آديدر (الخبعثنة) ثای مثلثه ايله قذعمله وزننده يومری كوده‌لو شديد آدمه دينور و ارسلانه دينور خبعثن دخی دينور قذعمل وزننده و خبعثن صيق و طقناز انسان و حيوانه دينور (الخبعثن) سفرجل وزننده ارسلانه دينور (الختن) خانك فتحی و تانك سكونيله اوغلانی و قيزی سنت ايلك معناسنه‌در يقال ختن الولد ختنا من الباب الثانی والاوّل اذا قطع غرلته و كسمك معناسنه‌در يقال ختن الشیء اذا قطعه (الختين) و (المختون) سنت اولمش اوغلانه دينور قيزه كذلك ختين و هايله مختونه دينور (الختان) كتاب وزننده و (الختانة) كتابه وزننده اسملردر يقال كنا فی ختان فلان و ختانته و ختان ذكرده سنت موضعنه‌ده اطلاق اولنور و منه الحديث * اذا التقی الختانان فقد وجب الغسل * ای موضع الختن و ختانه سنتجيلك حرفتنه دينور (الختن) فتحتينله برآدمك كويكوسنه دينور داماد معناسنه علی قول برآدمك زوجه‌سی طرفندن اولان خصمنه دينور قاين اتا و قاين كبی جمعی اختان مؤنثی ختنه‌در يقال هذا ختن فلان ای صهره او هو كلّ من كان من قبل المرأة كالاب والاخ * مؤلف صهری داماد ايله و انشته ايله بيان ايلشيدی و ختن محدثيندن محمد بن الحسن الاستراباذی لقبيدر فقهاء شافعيه‌دن ابو بكر الاسمعيلی ختنی اولمغله او يلجه متعارف اولدی (الختون) و (الختونة) خالك ضميله مصاهره معناسنه‌در يقال بينهما ختون و ختونة ای مصاهرة و اولنمك معناسنه‌در يقال ختن فلان ختونا و ختونة اذا تزوّج (المخاتنة) مفاعله وزننده بر كمسه‌يه قيز ويروب قيز آلمغله خصملق پيدا ايلك معناسنه‌در يقال خاتنه اذا تزوّج اليه بورا ده تزوّج اصهر و صاهر معناسنی متضمن اولمغله الی ايله صله لندی (ختن) زفر وزننده بر بلده‌در متأخريندن علیّ بن محمد الختنیّ اورادندر بو بلده تركستان بلادندندر (الختنة) فتحاتله قاين انايه دينور يقال هذه ختنة فلان ای امّ زوجته (الخاتون) كلمهٔ اعجميه‌دن

(مرأة)

مرأهٔ شریفه دیمکدر ترکیده قادین اندن محرّفدر ﴿الخدن﴾ خانك کسریله و ﴿الخدین﴾ امیر وزننده بر آدمك یار
و صاحبنه دینور تقول هو خدنی وخدینی ای صاحبی و برکسه یه ظاهری و باطنی هر امورنده همدم و غمکسار اولان
آدمه دینور یقال هو خدنه و خدینه ای یخادنه فی کل امره ظاهر و باطن ﴿الخدنة﴾ همزه وزننده چوق دوست طوتان
آدمه دینور یقال رجل خدنة ای یخادن الناس کثیرا ﴿خدّان﴾ شدّاد وزننده ابن عامردرکه اسد بن خزیمه نسبنك
رجالندندر ﴿الخدعونة﴾ عصفوره وزننده قبق تعبیر اولنان سبزه دن بر دیله و برقطعه یه دینور ﴿الخذنتان﴾ خانك و ذال
معجمه نك ضمی ونون مشدده نك فتحیله انسانك ایکی قیناغنه یاخود ایکی خایه سنه یاخود ایکی قولاغنه دینور حای مهمله ده
لغتدر ﴿الخذانیة﴾ خانك ضمی و یانك تخفیفیله اری کوده لو جلدو توانا ارکك دوه یه دینور یقال جمل خذانیة ای ضخم جلد
﴿خربان﴾ سحبان وزننده کلمهٔ فارسیه در حافظ الحمار دیمکدر که اشکیجی دیمك اولور بونکله بعض کسه لر مسمی
و مشتهر اولدیلر از جمله خربان بن عبیدالله والسریّ بن سهل بن خربان وقاضی احمد بن اسحق بن خربان
محدّثلردر ﴿خرشنه﴾ شین معجمه ایله خردله وزننده روم دیارنده بر بلده در طراز المذهّب نام کتاب تعریبده حالا
اناطولیده بلدهٔ اماسیه اولمق اوزره مرسومدر بانیسی اولان خرشنة بن روم بن سام بن نوح علیه السلام ایله
مسمادر واکا سلفده سیف الدولهٔ حمدانی غزا ایتمکله متنبی بر قصیده ایله وصف ایلمشدر بو بیتلر آندندر

* حتی اقام علی ارباض خرشنة * تشقی به الروم والصلبان والبیع *

* للسبی مانکحوا والقتل ماولدوا * والنهب ماجمعوا والنار مازرعوا *

﴿الخراطین﴾ خانك فتحیله بر صو غلجانی و بر بغرسغی دیدکلری اوزون قورتجغزلردرکه چامورلرده اولور مدرّ و محلل
و مثانه ده اولان طاشلری مفتت و برقان علتنه نافعدر ﴿الخزن﴾ خانك فتحی و زای معجمه نك سکونیله مالی بر مکان
محرزده حفظ ایلمك معناسنه در یقال خزن المال خزنا من الباب الاول اذا احرزه وخزن وخزون قعود وزننده
ات بوزلمق معناسنه در یقال خزن اللحم خزنا وخزونا اذا تغیر * شارح دیرکه بو ادّخارك معنای لازمیدر و مصباحده
خنز ماده سندن مقلوب اولمق اوزره مرسومدر ﴿الاختزان﴾ افتعال وزننده بودخی مالی مکان محرزده حفظ ایلمك
معناسنه در یقال اختزن المال اذا احرزه و یول یقین اولانه سلوك ایلمك معناسنه در کویاکه اقربنی
احراز ایدر یقال اختزن طریقا اذا اخذ اقربه ﴿الخزن﴾ فتحتینله و ﴿الخزانة﴾ سلامه وزننده بونلرده ات بوزلمق
معناسنه در یقال خزن اللحم خزنا وخزن خزانة من الباب الرابع والخامس اذا تغیّر ﴿الخزین﴾ امیر وزننده
بوزلمش اته دینور یقال لحم خزین ای متغیّر ﴿الخزانة﴾ کتابه وزننده اسمدر خازنلکه دینور و مال مخزون وضع اولنان
مکانه دینورکه لسانمزده خزینه تعبیر اولنور و بونده خاء مفتوح اولمز * مؤلف ولا یفتح قولیله تعبیر لطیف ایلمشدر
یقال خزن المال فی الخزانة ای مکان الخزن و انسانك کوکلنه اطلاق اولنور یقال اجعله فی خزانتك ای قلبك
﴿المخزن﴾ مقعد وزننده بودخی مال خزینه سنه دینور ترکیده مغازه مخزن محرّفیدر ﴿الخزّان﴾ شدّاد وزننده
و ﴿الخازن﴾ لسانه اطلاق اولنور خزینه دار ضمائر قلبیه اولدیغنه مبنیدر یقال احفظ خزّانك و خازنك ای لسانك
وخزّان شول تازه خرمایه دینورکه آفتدن ایچریسی قرارمش اوله ﴿المخازن﴾ مخزنك جمعیدر و مخازن منزل
مقصوده اقرب اولان یوللره اطلاق اولنور یقال اخذوا مخازن الطریق ای مخاصره ﴿الاخزان﴾ همزه نك کسریله
بعد الفقر زنکین اولمق معناسنه در یقال اخزن الرجل اذا استغنی بعد فقر وعلیّ بن احمد واحمد بن موسی
الخازنیان محدثلردر ﴿الاخسان﴾ همزه نك کسریله برکسه عزیز ایکن ذلیل اولمق معناسنه در یقال اخسن
الرجل اذا ذلّ بعد عزّ ﴿الخشن﴾ کتف وزننده و ﴿الاخشن﴾ احمر وزننده صفتلردر سرد و درشت نسنه یه
دینور جمعی خشان درکتاب وزننده مؤنثی خشنه وخشناء در یقال شیٔ خشن واخشن ای اخرش ﴿الخشانة﴾
سلامه وزننده و ﴿الخشن﴾ خانك فتحیله و ﴿المخشنة﴾ مرحله وزننده و ﴿الخشونة﴾ خانك ضمیله و ﴿الخشنة﴾
غرفه وزننده بر نسنه سرد و درشت اولمق معناسنه در یقال خشن الشیٔ خشانة وخشنا ومخشنة وخشونة
وخشنة من الباب الخامس ضدّ لان وتقول العرب هو خشن الجانب واخشنه وذو خشنة وخشونة ای صعب
لایطاق یعنی فلان کس یاخود فلان آت ضبط و تحمّلی محال درجه سنده سرد و سرکش در نته که مقابلنده سهل
العطف ولین الجانب تعبیر اولنور ﴿الاخشیشان﴾ اعشیشاب وزننده و ﴿التخشّن﴾ تفعل وزننده بر نسنه پك سرد
و درشت اولمق یاخود سرد لباس کیمك یاخود سرد سویلر اولمق یاخود بلغور و بولاج مقوله سی خشونتلو
دیرلکله یکنمك معناسنه در یقال اخشوشن الشیٔ والرجل وتخشّن اذا اشتدّت خشونته او لبس الخشن او تکلم به
او عاش عیشا خشنا بونلرك مجموعنده اخشیشان ماده سی ابلغدر واو کلمه سی تنویع ایچوندر ﴿المخاشنة﴾ مفاعله

وزنده بر آدم ایله سرد معامله ایلمك معناسنه‌در یقال خاشنه ضدّ لاینه (الاستخشان) برنسنه‌یی درشت بولمق معناسنه‌در یقال استخشنه اذا وجده خشنا (التخشین) تفعیل وزنده بر آدمی کوجندروب او یکه لندرمك معناسنه مستعملدر یقال خشن صدره اذا اوغره (الخشناء) حمراء وزنده برنوع سبزه‌در که پك یشل واله کرچه سردجه طوقنوب لکن اغزده ملایم وسموزاوتی کبی لزوجتلی اولور وخشناء جابجا کمیکاری چیقق زبون وآریق ناقه‌یه وصف اولور وخشناء بنت وبره کلب بن وبره‌نك همشیره‌سیدر ویات ویراقلری کثیر اولان عسکره اطلاق اولنور یقال کتیبة خشناء ای کثیرة السلاح وابو الخشناء عباد بن حسیب کنیه‌سیدرکه اهل اخباردندر (المخشنة) سموزلکی چرکین وتصلق اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة مخشنة ای دمیمة الطرق (الاخشن) احمر وزنده دمیم الحال یعنی حال ومعاش جهتی ناملایم وصعوبتلو آدمه اطلاق اولنور یقال رجل اخشن ای دمیم الحال واخشن سدوس قبیله‌سندن بر تابعی اسمیدرکه موثوقدر وادهم بن محرز الشاعر الفارسیّ التابعیّ جدّینك اسمیدر (خشین) زبیر وزنده اسامیدندر جابر بن خشین فزاره نسبنك رجالندندر وخشین بن النمر قضاعه نسبنك رجالندندرکه ابو ثعلبة الخشنی رهطیدر ومحمد بن عبد السلام ومصعب بن محمد بن مسعود وپدری شارح کتاب سیبویه وحسن بن یحیی ومسلمة بن علیّ الشامیان الخشنیون اعلام ومحدثیندندر وابو خشینة الزیادی که جهینه وزنده‌در وابو خشینه حاجب بن عمرو محدثلردر (مخاشن) مجاور وزنده و(خشن) کتف وزنده و(خشّان) شدّاد وزنده و بونده خانی مکسوره ایدرلر اسامیٔ رجالدندر (الخصین) امیر وزنده کوچك بالته‌یه دینور وبو مؤنثدر مذکر دخی اولور جمعی خصن‌در کتب وزنده واخصن‌در اجبل وزنده یقال ضربه بالخصین ای بالفاس الصغیرة فأس لفظی مؤنثدر (الخضن) خانك فتحی وضاد معجمه‌نك سکونیله بر آدم دابه‌سنه طارلغله اویکه‌سندن اوزرینه هجوم ایدوب بدنندن اصرمق معناسنه‌در یقال خضن الناقة خضنا من الباب الاوّل اذا حمل علیها وعضّ من بدنها وبر آدمدن انسانیت منصرف اولمق معناسنه‌در یقال خضنت عنه المروّة علی المجهول اذا صرفت (المخضن) منبر وزنده دابه قسمنك اوزرینه پك وارمغله ذلول ومهزول ایدر اولان آدمه دینور (المخاضنة) مفاعله وزنده زنان طائفه‌سیله لاغ وملاعبه ایلمك معناسنه‌در یقال بات یخاضنها ای یغازلها وبری برینه فحش سویلمك معناسنه‌در یقال خاضنوا اذا تراموا بقول الفحش (الخفن) خانك فتحی وفانك سکونیله قرن سولپومك معناسنه‌در یقال خفن بطنه خفنا من الباب الاوّل اذا استرخی (الخیفان) کیوان وزنده چکرکه‌یه دینور (الخفّان) حقّان وزنده ومرادفیدرکه دوه قوشنك یاوریسنه دینور (خاقان) قافله بر رجل علمیدر وترکستان پادشاهلرینك علم مخصوصیدر قیصر روم ورای هند کبی (التخقین) تفعیل وزنده خاقاندن متصرفدر ترك طائفه‌سی بر آدمی خاقان نصب ایلمك معناسنه‌در یقال خقنه الترك علی انفسهم ای ملکوه ورأسوه (الخمن) امن وزنده برنسنه حقنده ظنّ وحدس ایله یاخود وهم ایله سوز سویلمك معناسنه‌درکه اورانلق تعبیر اولنور مثلا بر نسنه‌نك طولی اندازه ایله معلوم دکل ایکن ظنّ وقیاسله اوتوز اندازه‌در دیمك کبی یقال خمن الشیٔ خمنا من الباب الاوّل اذا قال فیه بالحدس او الوهم (التخمین) تفعیل وزنده خمن معناسنه‌در یقال خمن الشیٔ بمعنی خمنه (الخمّان) شدّاد وزنده فرسز ضعیف مزراغه دینور یقال رمح خمان وقناة خمانة ای ضعیف وناسك سفله وفرومایه مقوله‌سنه دینور یقال هم خمان الناس ای خشارتهم وردیئهم (الخامن) خامل وزنده ومرادفیدرکه بی نام ونشان آدمه دینور یقال هو خامن الذکر ای خامله (الخمن) فتحتینله جیفه مقوله‌سنك بد رایحه‌سنه دینور یقال فیه خمن ای نتن (خمان) کتاب وزنده بلاد قضاعه‌ده برنیجه طاغلره اطلاق اولنور (الخنّ) خانك فتحی ونونك تشدیدیله کسمك معناسنه‌در یقال خنّ الجذع خنّا من الباب الاوّل اذا قطعه وبر آدمك مالنی المق معناسنه‌در یقال خنّ ماله اذا اخذه وقابدن بر نسنه‌یی آزجه آزجه چیقارمق معناسنه‌در یقال خنّ الجلة اذا استخرج منها شیئا بعد شیٔ وبر آدمك حریمنی وخانمانی پایمال ایلمك معناسنه‌در یقال خنّ القوم اذا وطیٔ مختنهم (المخنة) محبه وزنده بر آدمك حریمنه دینور ودره‌نك طاره‌جق وقصیق یرینه دینور واوچورم صوآقندیسندن دره‌یه صو دوکیله‌جك یره دینور ویولك اغزینه دینور وخانه وسرایك وسطنه دینور واواوکنه وحولویه دینور وبرونه علی قول اوجنه دینور وککزدن سویلیشه دینور یقال یتکلم بالمخنة ای بالغنة واچق یوله دینور یقال اخذوا فی مخنة ای محجة بینة ومرعانك کزیده یرینه دینور ونسنه‌یه جك یره دینور ومنه یقال فلان مخنة لفلان ای مأکلة له (خنه) خانك فتحیله اخت یحیی بن اکتم درکه محمد بن نصر المروزی نام فقیهك حلیله‌سیدر (الخنة) خانك ضمیله سنت موضعنده کسیله‌جك دری‌یه دینور غرله معناسنه

و ككزدن سويلكه دينور غنه معناسنه على قول غنه يه شبيه ياخود اندن زياده ياخود اندن اقبح و جهله سويلكه دينور
(الاخن) فتحتيله ككزدن سويليان آدمه دينور جمعى خن در خانك ضميله (الخنين) انين وزننده ككزدن اغلمق
ياخود ككزدن كولمك كبى اغلمق ياخود كولمك معناسنه در يقال خنّ الرجل خنينا من الباب الثانى اذا بكى او ضحك
كالبكاء او الضحك فى الانف (المخن) ميمك كسريله مسنّ وزننده اوزون آدمه دينور و بو مخنّ مصحفى دكلدر مخن
ميمك فتحيله مخن معناسنه در (الخنان) سحاب وزننده رفاه و وسعت معاش معناسنه در يقال عيشه بالخنان اى بالرفاهية
(الخنان) كتاب وزننده چوجق سنتنه دينور ختان معناسنه (الخنان) غراب وزننده بر مرضدركه قوش قسمنك
بوغازنده حادث اولور كذلك بر مرض آديدركه كوزده عارض اولور ودوه يه عارض اولانزكام علتنه دينور (وزمن
الخنان) عندالعرب بر زمان معروفدركه منذر بن ماء السماء دورنده علت مرقومه دن قتى وافر دوه لر هلاك اولمشدر
(الخنخنة) زلزله وزننده كلامى ككزدن خمخم ايده رك مبهمجه سويلمك معناسنه در يقال خنخن الرجل اذا لم يبن
فى كلام فتخنخن فى خياشيمه (الخنّ) خانك كسريله بوش كمى يه دينور يقال ركبوا الخنّ اى السفينة الفارغة (الاخنان)
همزه نك كسريله مجنون ايلمك معناسنه در يقال اخنه الله اى اجنه فهو مخنون اى مجنون و بو غير قياس اوزره در
(الخنة) خانك ضميله حمه وزننده ايرى كوده لى قوجه اوكوزه دينور (المخنة) مجنه وزننده و (المخنة) محدثه وزننده
خصب و رخا اوزره اولان سنه يه دينور يقال سنة مخنة و مخنة اى مخصبة (الاستخنان) تعفن ايلمك معناسنه در يقال
استخنت البئر اذا انتنت (الخون) عون وزننده و الخيانة كتابه وزننده و (الخانة) و (المخانة) مقاله وزننده امانته
غدر ايلمك معناسنه در يقال خانه يخونه خونا و خيانة و خانة و مخانة اذا اؤتمن فلم ينصح و يقال خانه العهد و الامانة
اى فى العهد و الامانة و خون ضعف معناسنه در يقال فى ظهره خون اى ضعف و فرسز باقق معناسنه در يقال
خان الرجل اذا نظره فترة (الاختيان) افتعال وزننده بو دخى امانت و عهده غدر ايلمك معناسنه در يقال اختانه
بمعنى خانه مفردات راغبده اختيان خيانته قصد و مراوده ايتمك معناسنه مرسومدر (الخائن) و (الخائنة) بونده
تاء مبالغه ايچوندر و (الخؤون) صبور وزننده و (الخوّان) شدّاد وزننده خيانه دن اسم فاعللردر خائن لفظنك جمعى
خانه كلور و خونه كلور فتحاتله و خوّان كلور رمّان وزننده (التخوين) تفعيل وزننده بر آدمى خيانته نسبت ايلمك
معناسنه دركه فلان خائندر ديمكدن عبارتدر يقال خونه اذا نسبه الى الخيانة و برنسنه يى اكسلتمك معناسنه مستعملدر
يقال خوّنه و خوّن منه اذا نقصه و برنسنه يى كوروب كوزتمك معناسنه دركويا كه خيانتدن محفوظ ايدر بناسى
ازاله ايچوندر يقال خوّنه اذا تعهده (التخون) تفعل وزننده بو دخى برنسنه يى اكسلتمك معناسنه در يقال تخونه
اذا نقصه و برنسنه يى كوروب كوزتمك معناسنه در بناسى تجنب ايچوندر يقال تخوّنه اذا تعهده (خائن العين)
ارسلانه اطلاق اولنور فتور ايله نظر ايلديكيچون (خائنة الاعين) نامحرمه اچزدن اوغورلين باقغه دينور ياخود
ريبه و خيانت نظريله باقغه دينور قال الشارح و منه قوله تعالى ❊يعلم خائنة الاعين❊ الاية و هى مايسارق من النظر
الى مالا يحل او ان ينظر بريبة بيضاوى النظرة الخائنة او خيانة الاعين عبارتيله تفسير ايلمكله اسناد مجازى اولور
زيرا فى الحقيقة خائن ناظردر و ثانى يه كوره خائنه كلمه سى مصدر اولور عافيه و كاذبه كبى (الخوان) غراب وزننده
و (الخوان) كتاب وزننده سينى يه و تبسى يه و سفره يه دينوركه اوزرينه طعام وضع و اكل اولنور اخوان دخى لغتدر
همزه مكسوره ايله و منه الحديث اى حديث الدابة ❊حتى انّ اهل الاخوان ليجتمعون فيقول هذا يامؤمن و هذا ياكافر❊
و خوّان كلمه سنك جمعى اخونه و خون كلور خانك ضميله * شارحك بياننه كوره فارسيدن معرّبدر (الخوان) شدّاد
و رمّان وزنلرنده سلفده شهر ربيع الاول اسميدر جمعى اخونه در (الخوانة) شدّاده وزننده در و مقعده اطلاق اولنور
(خون) خانك ضميله اساميدندر عصام بن خون و احمد بن خون محدّثلردر (خيوان) ايوان وزننده يمنده بر بلده در
(خين) خانك كسريله ايرانده بر بلده در (الخان) دكانه دينور حانوت معناسنه ياخود دكان صاحبنه دينور و تجار
ساكن اولديغى محله دينوركه لسانمزده دخى خان تعبير اولنور * شارحك بياننه كوره بونلر فارسيدن معرّبلردر نته كه
اوه خانه ديرلر (خينين) خانك فتحيله طوس قضاسنده بر قريه در مظفر بن منصور نام فقيه و اديب اورادندر

فصل الدال

فصل الدال (الدبنة) دالك ضميله بيوك لقمه يه دينور يقال اخذ دبنة اى لقمة كبيرة (الدبن) دالك كسريله
قيون آغيلنه دينور (التدثين) ثاى مثلثه ايله تفعيل وزننده قوش يقين يقين يرلره تيز تيز قونارق او چوب كتمك معناسنه در
پاره لو قوش كبى يقال دثن الطائر اذا طار و اسرع السقوط فى مواضع متقاربة و اغاجده يوه ايدنمك معناسنه در يقال
دثن الطائر فى الشجر اذا اتخذ عشا (الدثنة) تمره وزننده ازجه صويه دينور (دثنه) فرحه وزننده اصحابدن
زيد جنابلرينك پدرى اسميدر (دثين) اميروزننده بر طاغك آديدر (الدثينة) جهينه ياخود سفينه وزننده بنى سيار

بن عمرو جماعتی يوردنده برموضع ياخود برصو اسميدر مقدما اسمی دفينه اولمغله تشأم ايدوب دثينه ديديلر (الدجن) دالك فتحی و جيمك سكونيله قاره بلود دومان كبی يريوزينی ياخود افاق و اقطاری طوتوب قاپلمق معناسنه‌در يقال نحن فی دجن منذ ايام وهو الباس الغيم الارض او اقطار السماء ودجن چوق يغموره دينور جمعی ادجان كلور ودجون ودجن كلور ضمتينله ودجان كلور ومن الاول يقال يوم دجن علی الاضافة ويوم دجن علی النعت وكذلك ليلة دجن وليلة دجن ويقال يوم وليلة دجنة كحزقة كما سيذكر (الادجان) همزه‌نك كسريله ذكر اولنان قبلايی بلودلی ياخود چوق يغمورلی كونه كيرمك معناسنه‌در يقال ادجن القوم اذا دخلوا فی الدجن ويغمور وحما مقوله‌سی عارضه دائمی اولمق معناسنه‌در يقال ادجن المطر والحمی اذا داما وبلود متصل يغمور ياغدرمق معناسنه‌در يقال ادجنت السماء اذا دام مطرها وكون قبلايی دومانلو وبلودلو اولمق معناسنه‌در يقال ادجن اليوم اذا صارذا دجن (الادجيجان) اعشيشاب وزننده بودخی كون قبلايی دومانلی وبلودلو اولمق معناسنه‌در يقال ادجوجن اليوم بمعنی ادجن (الدجن) عتل وزننده (والدجنة) حزقه وزننده ودالك كسريله ده جائزدر قرا كولغه دينور ظلمت معناسنه وشول قبلايی سحابه دينوركه مظلم اولوب يغموری اولميه دجنه‌نك جمعی دجن درعتل كبی وعند البعض دجنه هايله ظلمته ودجن قبلايی سحابه دينور ياخود دجنه مظلم سحابه دينور نونك تخفيفيله ده جائزدر وقات قات قاره بلودك آفاق واطرافی قپلامسنه دينور تقول وقعنا فی دجنة منذ ايام وهی الباس الغيم وتكاثفه (المدجان) محراب وزننده قرا كوكيجه‌يه دينور يقال ليلة مدجان ای مظلمة (الدجون) قعود وزننده بريرده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال دجن بالمكان دجونا من الباب الاول اذا اقام وقوش وقيون وسائر حيوان اوه آلشمق معناسنه‌دركه ايكدی اولمق تعبير اولنور يقال دجنت الحمام والشاة وغيرهما اذا الفت البيوت (الداجن) اوه آلشق ايكدی حيوانه دينور جمعی دواجن در اسم منزلنه منزلدر ودولابه قوشيلان اركك دوه‌يه دينور دجون دخی دينور صبور وزننده يقال جمل داجن ودجون ای سان (المدجونة) دولاب چكمكه آلشدرلمش ناقه‌يه دينور (الدجانة) جبانه وزننده و (الديدجان) ديدبان وزننده متاع يوكلنور اولان دوه‌يه دينور (الدجنة) همجنه وزننده پك چركين سياهلغه دينور يقال به دجنة ای اقبح السواد (الادجن) احمر وزننده وصفدر پك چركين سياهه دينور مؤنثی دجناءدر يقال رجل ادجن وامرأة دجناء ای اقبح سوادا (المداجنة) مفاعله وزننده مداهنه ايلك معناسنه‌در يقال داجنه اذا داهنه (الداجنة) آفاق واقطاری مستوعب اولان يغموره دينور ديمه كبی يقال مطرة داجنة ای مطبقة (داجون) رمله قضاسنده برقريه‌در ابوبكر المقری اورادندر (ابودجانه) ثمامه وزننده سماك بن حرسه‌نك كنيه‌سيدركه صحابيدر (دجنی) دالك ضمی ياخود كسری وقصر ايله وبعضا مد ايله شول ارضك اسميدركه حضرت آدم علی نبينا وعليه السلام انك ترابندن خلق اولندی علی قول حای مهمله ايله‌در قال الشارح ومنه الحديث ﴿خلق الله آدم من دجنی ومسح ظهره بنعمان السحاب﴾ وهی ارض بين مكة والطائف (دجين) زبير وزننده ابن ثابتدركه كنيه‌سی ابو الغصن ولقبی جحی‌در هدی وزننده ياخود جحی بشقه كمسه‌در وجحی عربك نصر الدين خواجه‌سيدر لطائفی پك چوقدر (الدحن) دالك وحای مهمله‌نك فتحيله برآدم طومالج قرنلو بودور اولمق معناسنه‌در يقال دحن الرجل دحنا من الباب الرابع اذا عظم بطنه فی قصر (الدحن) كتف وزننده و (الدحونة) دالك كسريله قتوله وزننده و (الدحنّه) خدبه وزننده و (الدحنة) كسرتينله طومالج قرنلو بودوره دينور ودحنّه خدبّه وزننده تومسك يره دينور (ودحن) كتف وزننده دوباره‌جی متلاعب خبيث وبدكاره دينور يقال رجل دحن ای حب خبيث (دحنه) حمزه وزننده احمر نام شاعرك جدی اسميدر (دحين) زبير وزننده ابن ربيب‌دركه تابعيدر (دحنی) دجنی وزننده آنفاد جن ماده‌سنده ذكر اولندی (الدخن) دالك ضمی وخای معجمه‌نك سكونيله حب جاورس اسميدركه قره‌جه داری وصورت داريسی ديدكلری خرده داری‌يه دينور بعض دیارده اكا جيم مضمومه ايله جواز داری تعبير ايدرلر علی قول آندن خرده واملس بر كونه غله‌در باردو يابس وقابضدر (الدخان) غراب وزننده و (الدخن) جبل وزننده و (الدخّان) رمان وزننده توتنه دينور عثان معناسنه جمعی ادخنه ودواخن ودواخين كلور (ابنا دخان) غنی وباهله قبيله‌لرينه اطلاق اولنور (الدخن) فتحتينله طعامه توتن سينمكله طعمی تتونسی اولمق معناسنه‌در يقال دخن الطعام دخنا من الباب الرابع اذا اصابه دخان فاخذ ريحه وبركمسه بدخوی وتيره درون اولمق معناسنه‌در يقال دخن خلقه اذا ساء وخبث وبرنسنه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در يقال دخن الشیء اذا صارا دخن ودخن درونده اولان حقد وكينه‌يه اطلاق اولنور يقال به لفلان دخن ای حقد وبدخويلغه اطلاق اولنور يقال به دخن ای سوء الخلق وتقول العرب هدنة

علی دخن ای سکون لعلة لا لصلح یعنی مصالحه صورتنده برمتارکه درکه صمیمی مصافات دکلدرکه بعض غرض
وعلت ضمننده منعقد اولمشدر ودخن قلجك ناملوسنده اولان جوهره اطلاق اولنور فرند السیف معناسنه
وعقل ودین وحسبده اولان تغیره اطلاق اولنور یقال فی عقله اودینه اوحسبه دخن ای تغیر ویانان آتش ایچره
اوطون آتمغله شعله‌سی تباه اولوب توتمك معناسنه‌در یقال دخنت النار دخنا من الباب المزبور اذا القی علیها
حطب فافسدت لیهیج لها دخان ونبات یاخود دابه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دخن النبت
والدابة اذا صارت الوانهما کدرة فی سواد (الدواخن) اوجاقلرده وکلخنلرده اولان باجه‌لره دینورکه توتن اورادن
طشره خروج ایدر توتلك وبخاری تعبیر اولنور داخنه مفردیدر (الدخنة) غرفه وزننده الواندن قرامتق بوزلغه
دینور یقال به دخنة ای کدرة فی سواد واوطه‌لری توتسیلدکلری توتسی‌یه دینور (الادخن) احمر وزننده لونی
قرامتق بوز اولان نسنه‌یه دینور دخناء مؤنثیدر (الدخنان) سحنان وزننده ومراد فیدرکه پك اسی کونه وصف
اولور یقال یوم دخنان ای سخنان (الدخناء) حمراء وزننده یاخود دخنان ثعبان وزننده برکونه سرچه قوشنه
دینورکه قرامتق بوز اولانیدر (ابودخنة) غرفه وزننده برقوشدر (المدخنة) مکنسه وزننده مجمره‌یه دینور یقال
طیبه بالمدخنة ای بالمجمرة (الدخن) دالك فتحیله و (الدخون) قعود وزننده آتش توتمك معناسنه‌در یقال
دخنت النار دخنا ودخونا من الباب الثالث والاول اذا ارتفع دخانها ودخون هوایه توز آغمق معناسنه مستعملدر
یقال دخن الغبار دخونا اذا سطع (الادخان) همزه‌نك کسریله و (التدخین) تفعیل وزننده و (الادّخان) تشدید داله
افتعال وزننده بونلرده آتش توتمك معناسنه‌در یقال ادخنت النار ودخّنت وادّخنت اذا ارتفع دخانها و (ادّخان)
افتعال وزننده اکینك دانه‌لری پکشمك معناسنه‌در یقال ادّخن الزرع اذا اشتدّ حبة (الدخنة) دالك ضمیله
بودخی اوتك ودابه‌نك لونی قرامتق بوز اولمق معناسنه‌در یقال دخن النبت والدابة دخنة من الباب الخامس اذا
صارت الوانهما کدرة فی سواد (دخین) زبیر وزننده ابن عامر درکه تابعیدر (الدخشن) شین معجمه ایله جعفر وزننده
یومری کوده‌لو یاوز ارکك دوه‌یه دینور وقالین کوده‌لو آدمه دینور (دخشن) قنفذ وزننده بر رجل آدیدر (الددن)
دالك فتحیله لعب ولهو معناسنه‌درکه ددّ وددا قفا وزننده ودیدا ودیدان که فتحاتله‌در بو معنایه‌درکه دال بابنده
ذکر اولندی (الددان) سحاب وزننده اصلا خیر ومنفعته یرامیان جماد مقوله‌سی شخصه دینور یقال رجل ددان
ای لا غناء عنده یعنی لا منفعة منه لاحد وکسمز کند قلجه دینور وپك کسیجی قلجه دیمکله ضدّ اولور (الدیدن) و (الدیدان)
و (الدیددان) داللرك فتحیله آیین وعادته دینور یقال دیدنه ودیدانه ودیددانه ان یفعل کذا ای عادته (الدیدبون) حیزبون
وزننده بای موحده بابنده مذکوردر جوهری وهمندن ناشی بوراده ذکر ایلدی (الدرن) فتحتینله مغربده بر بزمینده
بر طاغك آدیدر وکیر وپاسه دینور یاخود مصدر در کیرلنمك معناسنه‌در یقال درن الثوب درنا من الباب الرابع اذا وسخ
وبیلاشمق معناسنه‌در یقال درنت یده بالشیٔ اذا تلطخت (الادران) همزه‌نك کسریله بودخی کیرلنمك معناسنه‌در
یقال ادرن الثوب بمعنی درن وبو معناده متعدی اولور تقول ادرنت الثوب ودوه درین دیدکلری اوت قوریسنی اوتلامق
معناسنه‌در یقال ادرنت الابل اذا رعت الدرین (الدرن) کتف وزننده کیرلو نسنه‌یه دینور (المدران) محراب وزننده پك
کیرلو نسنه‌یه دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور (الدرین) امیر وزننده و (الدرانة) ثمامه وزننده چوریوب ریزه ریزه اولمش
اوتلق قوریسنه دینور کرك حمض وشجر وکرك چایر وسبزه اولسون (المدران) محراب وزننده دائما درین دیدکلری اوتلق
قوریسنی اوتلیان کیکه دینور یقال ظبی مدران اذا کان یأکل الدرین (المدرن) محسن وزننده قوری اوطونه دینور یقال
حطب مدرن ای یابس (الادرون) فرعون وزننده طوار بملکنه دینور معلف معناسنه وطویله ایننه دینورکه
طوار باغلنور آری دخی دینور وکیر وپاسه دینور ووطن معناسنه‌در واصل وبنیاد معناسنه‌در (الدران) سحاب
وزننده تلکی‌یه دینور (درنی) بشری وزننده برموضع آدیدر دالك فتحیله ده زبانزده‌در نسبتنده درنیّ دینور ودرنی
بنت عبعبه برشاعره‌در (امّ درن) فتحتینله دنیانك کنیه‌سیدر (امّ درین) امیر وزننده قوراق یرك کنیه‌سیدر ارض
مجدبه معناسنه (دارین) رانك کسریله بحرین ترابنده برموضعدر مسك داری اکا منسوبدر اسکله اولمغله اورادن
چیقدیغندن نسبت اولنور (درینه) جهینه وزننده براحمق آدمك اسمیدر وثقة الدوله علی بن محمد الدرینی
دمشقده مدرسهٔ ثقتیه واقفیدرکه تحدیث وروایت ایلدی (درآنه) رمانه وزننده برخاتون اسمیدر (الدرن) کتف
وزننده کیرلو پاسلو نسنه‌یه دینورکه ذکر اولندی بو معناده‌درکه عربلر فلانك الری دائما خیر واحسانه ملاصقدر
دیه‌جك یرده یداه درنتان بالخیر وایدیهم دران وهو درن الیدین دیرلر زیرا ویریلان آقچه‌نك البته اله کیری بیلاشور
(الدرابنة) دالك فتحیله دربان کلمه‌سنك جمعیدرکه فارسیدن معرّبدر قپوجی‌یه دینور بوّاب معناسنه (الدرجنة)

دحرجه وزننده ناقه ولدندن نفرت ایتدکدنصکره یاقلق معناسنه‌در یقال درجنت الناقة علی ولدها اذا رئمته
بعد نفار ﴿الدرخبين﴾ خای معجمه ایله سرحبیل وزننده آفت وداهیه معناسنه‌در وبطیء الحرکه آدمه دینور
نته‌که میمله درخمین دخی بومعناره‌در ﴿الدراقن﴾ قافله علابط وزننده وبعضا رایی مشدد اولور قیسی وزردالو
دیدکلری میوه‌یه دینور مشمش معناسنه زردالونك چکردکی آجی اولور وشفتالویه دینور خوخ معناسنه‌وبولغت
شامیه‌در مفرداتده دراقی دیدکلری برکونه شفتالو دراقن معرّبی اولمق اوزره مرسومدر ﴿الدشن﴾ دالك
فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله‌ویرمك معناسنه‌در یقال دشن الشیء دشنامن الباب الاول اذا اعطی ﴿التدشّن﴾ تفعل
وزننده آلمق معناسنه‌در یقال تدشّن الشیء اذا اخذه ﴿داشان﴾ بربلده آدیدر ﴿الداشن﴾ صاحب وزننده
دشن کلمه‌سندن معربدر بونکله هنوز تلبس اولنمامش یکی لباس وهنوز مسکون اولمامش یکی خانه مراد ایدرلر
مترجم دیرکه ظاهرا فارسیدن معرّب اولمق کرکدر زیرا دشن فارسیده اهل بازارك ابتدا بازارلغنه‌دینورکه استفتاح
محرّفی سفته تعبیر ایدرلر پس معنای مزبوردن بوندن مأخوذ اولور ﴿دشنی﴾ سکری وزننده مصراولکه‌سندن
صعید اعلاقضاسنده بربلده‌در فقیه ومتقی احمد بن عبدالرحمن الدشناوی اورادندر ﴿الدعن﴾ دالك فتحیله
شول چیت تعبیر اولنان نسنه‌یه‌دینورکه خرماچبوقلرینی شریت ایله اوروب حصیرشکلنده ایدرلر اوزرینه خرماسررلر
﴿الدعن﴾ کتف وزننده و﴿المدعن﴾ مکرم وزننده بدخوی وبدغدا آدمه دینور ﴿الدعنّ﴾ خدبّ وزننده ماجن
ولاابالی آدمه‌دینور جمعی دعنده‌در عنبه وزننده ﴿الدعانة﴾ سحابه وزننده برآدم لاابالی اولمق معناسنه‌در یقال
دعن الرجل دعانة من الباب الثالث اذامجن ﴿مادعنه﴾ فعل تعجبدرنه عجب ماجن ولاابالیدردیمکدر ﴿دعان﴾ سحاب
وزننده مدینه ایله ینبع بیننده بروادی اسمیدر ﴿الدعکن﴾ جعفر وزننده خوشخوی وملایم مشرب چلبی آدمه
دینور یقال هو دعکن ای دمث حسن الخلق وقوللانلمش ایشلك بارکیره دینور ﴿الدعکنة﴾ هاایله بنیه‌سی متین
طیانقلی سموز ناقه‌یه‌دینور دالك کسریله‌ده جائزدر ﴿الدعکنة﴾ اردبّه‌وزننده‌یومری فرجه‌دینور ﴿الدغن﴾ دالك
فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله کون قبلایی قره‌بلودلو اولمق معناسنه‌در یقال دغن یومنا دغنا بمعنی دجن ﴿الدغنة﴾
دجنه وزننده ومرادفیدر وامّ ربیع بن رفیع اسمیدرکه ابوبکر رضی الله عنه حضرتلرینی اجاره وانقاذ ایلدی
علی قول بوکلمه‌وزننده یاخود دحزمه وزننده‌در لکن صحیح اولان اوّلکیدر محدثلر لحن ایدرلر ﴿دغانین﴾ دالك فتحیله
عمرو بن کلاب بلادنده نیچه هضباته اطلاق اولنور ﴿دوغان﴾ سحبان وزننده راس عین قضاسنده برقریه‌در
﴿دغینه﴾ جهینه وزننده احمق کمسه‌یه علمدرکه هراحمق آدمه اطلاق اولنور یاخود بربون وسبکمغز خاتونك
اسمیدرکه معروفه‌در وعبدالله بن محمدکه ابوالهیثم شیخیدر وابراهیم بن احمد الداغونیان محدثلردر * شارح دیرکه
اهل مروخرمن عربه‌سی صتان آدمه داغونی اطلاق ایدرلر ﴿الدفن﴾ دالك فتحی وفانك سکونیله برنسنه‌یی یره
کوممك معناسنه‌در یقال دفنه فی التراب دفنا من الباب الثانی اذا ستره وواراه فیه ودوه‌لر کندی باشلرینه برسمتی
طوتوب کتمك معناسنه‌در یقال دفنت الابل اذا سارت علی وجهها وناقه دائما صویه کلدکده دوه‌لرك اورته
رنده اولمق معناسنه‌در یقال دفنت الناقة اذا کانت دفونا ﴿الادّفان﴾ دال مشدده ایله افتعال وزننده بودخی
برنسنه‌یی کومك معناسنه‌در یقال ادّفنه بمعنی دفنه وقول قسمی بیع اولنه‌جغی شهره وصولدن اقدم قاچوب
کتمك معناسنه‌در یقال ادّفن العبد اذاابق قبل وصول المصر الذی یباع فیه ﴿الاندفان﴾ انفعال وزننده‌و﴿التدفّن﴾
تفعل وزننده دفن اولنمق معناسنه‌در یقال دفنه فاندفن وتدفّن ﴿الدفن﴾ دالك کسریله بر موضعدر ﴿الدفین﴾
امیروزننده دفن اولنمش نسنه‌یه دینور مدفون کبی جمعی ادفان ودفناء کلور کرماء کبی وطپراق بوریوب اورتمکله
بلورسزاولمش قیویه وحوضه وپیکاره‌دینور ومستوره خاتونه اطلاق اولنور دفینه کبی یقال امرأة دفین ودفینة
ای مستورة جمعی دفنی کلور سکری‌وزننده ودفاین کلور وداءدفین شول مرضه دینورکه مستترایکن ظاهر اولمغله
اندن بدنه فساد ودرد والم تحدث ایلیه دفن دخی دینور دالك کسریله یقال فیه داء دفین ودفن وهو الذی ظهر
بعد خفاء فنشأ منه شرّ وعرّ ﴿المدفان﴾ محراب وزننده و﴿الدفان﴾ کتاب وزننده دفین کبی طپراق بوریمکله
بلورسز اولمش قیویه واشمه‌یه دینور یقال رکبة دفین ومدفان ودفان ای مندفنة ﴿الدفینة﴾ سفینه وزننده
دفن اولنمش نسنه‌یه دینور تاء اسمیه‌در ویرایچنه کوملمش ماله دینور کنز معناسنه جمعی دفاین‌در یقال وجد فلان
دفینة ای کنزا ودفینه برموضع آدیدرو بنوسلیم یوردنده برمنزل آدیدر ﴿المدفان﴾ محراب‌وزننده‌و ﴿الدفون﴾ صبور
وزننده‌و ﴿المدفون﴾ شول دوه‌یه‌وآدمه‌دینورکه افندیسندن فرار ایدن قول کبی لالحاجة کندی باشنه برسمتی طوتوب
کیدر اوله نته‌که دفن فعلی اولمغله ذکر اولندی ومدفان چوریمش طولومه دینور ودفون شول قوله دینورکه بیع

(اولنه‌جغی)

اولنه جغی شهره وصولدن مقدّم فرار ایلمش اوله وشول ناقه یه دینورکه صویه کلدکده سورینك اورته سنده کلمك
عادتی اوله یقال ناقة دفون اذا کانت عادتها ان تکون وسط الابل اذا وردت ﴿دوفن﴾ جوهر وزننده برکشینك
وبرخاتونك اسملریدر ﴿التدافن﴾ تفاعل وزننده بری برندن اسرار واحواللرینی صقلمق معناسنه در یقال تدافنوا اذا
تکاتموا ﴿الدفنیّ﴾ عربیّ وزننده برچشید چبوقلی الاجه قاشك اسمیدر ﴿الدفن﴾ شکس وزننده بی نام ونشان آدمه
اطلاق اولنور یقال رجل دفن ای خامل ﴿دافنة الجذم﴾ جیمك کسریله پك یاشلولغندن دیشلری بتون فرسوده
اولمش قوجه اکوزه دینور جذم جیمك کسریله اصل معناسنه در یقال بقرة دافنة الجذم وهی التی انسحقت
اضراسها هرما ﴿الدافناء﴾ مدّ ایله برایشك ایچ یوزینه دینور یقال دافناء الامر ای داخله ﴿الدقن﴾ دالك فتحی
وقافك سکونیله برآدمك چکه سنه اورمق معناسنه در یقال دقن فی لحی الرجل دقنا من الباب الاول اذا ضرب
فیه وبرآدمه برنسنه یی ویرمیوب محروم ایلمك معناسنه مستعملدر یقال دقن فی لحیه اذا منعه وحرمه ﴿الدکنة﴾
غرفه وزننده سیاهه مائل رنکه دینورکه توتن رنکلی اولقدر قرامتق تعبیر اولنور بعض دیارده قهوه رنکی
تعبیر ایدرلر یقال به دکنة ای لونه الی السواد ﴿الدکن﴾ فتحتینله برنسنه قرامتق رنکلی اولمق معناسنه در یقال
دکن الشیء دکنا من الباب الرابع اذا کان مائلا الی السواد ﴿الادکن﴾ احمر وزننده قرامتق نسنه یه دینور ﴿الدکن﴾
دالك فتحیله بر متاعی بری بری اوزره استف ایلمك معناسنه در یقال دکن المتاع دکنا من الباب الاول اذا نضد
بعضه علی بعض ﴿التدکین﴾ دکن معناسنه در یقال دکنه بمعنی دکنه ﴿الدکان﴾ رمّان وزننده حانوت معناسنه در
ترکیده دخی دکان دینور وبو فارسیدن معرّبدر جمعی دکاکین در * شارح دیرکه بعضلر دك وبعضلر دکن
ماده سندن اخذایله عربیتنه ذاهب اولدیلر نته که مؤلف دکك ماده سنده دخی ذکر ایلدی فی الاصل دکان قپو
ارالغنده سکی وسدّ تعبیر اولنان نشیمنه دینور بعده چارشو دکانلرینه اطلاق اولندی ﴿الدکناء﴾ حمراء وزننده
بیروکشنش وزعفران مقوله سی حوایجی چوق تریده دینور یقال ثریدة دکناء ای کثیر الابازیر ﴿الدکیناء﴾
عفیراء وزننده حشراتدن برجانورجك آدیدر ﴿دوکن﴾ جوهر وزننده و﴿دکین﴾ زبیر وزننده اسامیدندر
﴿الادلهنان﴾ ادلهمام وزننده ومرادفیدرکه قوجالمق معناسنه در یقال ادلهنّ الرجل اذا کبر وشاخ * مؤلف
کرچه لغة فی ادلهم عنوانیله رسم ایدوب لکن ادلهمامك بومعنایه ورودینی ذکر ایتمامکله ظاهرا حقّ عباره
ولغة فی ادلهمّ اولوب نسخه لردن واو ساقط اولمشدر ﴿الدمن﴾ دالك کسریله قالب قالب پچه لنمش کوبره یه
وفشقی یه ودوه قیغنه دینور یقال فی دمنته دمن کثیر ای سرقین متلبد وبعر ودمن برنسنه یه مداومت ایدن آدمه
دینور ادماندن مأخوذدر دمنه دخی دینور بوجهتدن دائما مالنی تقید ایدوب رعایت وتیمارنده مداومت ایدن
آدمه دمن مال ودمنة مال اطلاق ایدرلر یقال هو دمن مال ودمنة مال ای سائسه ﴿التدمین﴾ تفعیل وزننده
مواشی بریری کوبره لك وفشقیلق ایلمك معناسنه در یقال دمنت الماشیة المکان اذا بعرت فیه وبرآدمه برخصوص
ضمننده رخصت ویرمك معناسنه در یقال دمّنه اذا رخص له وملازمت ایلمك معناسنه در یقال دمّن بابه اذا
لزمه ﴿المتدمن﴾ فشقیلق مکانه دینور ﴿الدمنة﴾ دالك کسریله داردن وناسدن باقی قالمش آثار ونشانه یه
دینور ویورد یرینه دینور یقال وقفوا علی دمنة وهی البقعة التی سوّدها اهلها ودرونده مضمر اولان
حقد وکینهٔ قدیمه یه اطلاق اولنور یقال فی قلبه دمنة ای حقد قدیم وخانه یه قریب موضعه اطلاق اولنورکه
خانه نك سپورندی مقوله سی فضلاتی القا اولنورکه سپورندیلك تعبیر اولنور مزبله معناسنه نهایه ده
﴿ ایاکم وخضراء الدمن ﴾ حدیثنده مرسومدر خضراء الدمن سپورندیلك فلیزی دیمکدر وفرومایه نسبدن نشئت
ایلمش کوزل عورتدن کنایه درکه تحذیر بیورلمشدر ودمنة دائما ماله رعایت وتقید ایدن آدمه دینورکه ذکر
اولندی جمعی دمن کلور هاسز ودمن کلور عنب وزننده وکتاب کلیله ودمنه برکتابدرکه حکمای هند
وضع وتألیف ایلمشدر حالا همایونامه دیدکلری کتاب آنك ترجمه سیدر ﴿الدمن﴾ دالك فتحیله درونده
برآدمه مدت مدیده کین طوتمق معناسنه در یقال دمن علیه دمنا من الباب الرابع اذا ضغن ابدا وخرما اغاجی
چوریوب قرارمق معناسنه در یقال دمنت النخلة اذا عفنت واسودّت وترلایی کوبره لمك معناسنه در یقال
دمن الارض دمنا من الباب الاول اذا دملها ﴿الدمان﴾ سحاب وزننده کوله دینور رماد معناسنه
وفشقی یه وکوبره یه دینور وخرما اغاجنك چوریوب قرارمسنه دینور یقال بالنخلة دمان ای عفن
واسوداد وترلایی کوبره لیان آدمه دینور یقال هو دمان ای یسرقن الارض ﴿الادمان﴾ فتحاتله ابن قطاع
روایتی اوزره بو دخی خرما اغاجنك چوریوب قرارمسنه وچورکلکنه وسیاهلغنه دینور ﴿الادمان﴾ همزه نك

كسريله برنسنه يه مداومت ايلمك معناسنه در يقال ادمن الشئ اذاادامه (الدمينى) سميهى وزنده عرب
طوشانك اينه دينور (مدمّن) معظم وزنده برموضع آديدر (الدمّون) تنور وزنده چركين و قبيح نسنه يه
دينور و برموضع آديدر (دمينه) جهينه وزنده اسمادندر عبد الله بن دمينه برشاعردر (دامان) عراقده
برقريه در تفاحى كثيراولور (دمامين) دالك فتحيله صعيد مصرده برقريه در (الادمان) همزه فتحيله اوتلق
ايله شجر بيننده اولان اشجاردن برشجر آديدر وخرما اغاجنه مخصوص برآفت اسميدر (دومين) دالك فتحى
وميمك كسرى و بعضا فتحيله حمص قربنده برقريه آديدر (الدنّ) دالك فتحى و نونك تشديديله بيوك كوپه دينور
راقود عظيم معناسنه على قول دستيدن اوزون وسوبو اولانه دينور ياخود شول دستيدن كوچك كوپه
دينوركه ديبى سيورى اولمغله چقوره اوتورتمدقجه طورمز اوله يقال وضعه فى الدن اى راقود العظيم او اطول
من الحبّ او اصغرله عسعس لايقعد الا ان يحفرله و دنّ اساميدندر راشد بن دنّ بن معبد تابعيدر (الدنان) تثنيه
بنيه سيله ايكى جبل معروفدر (الدنن) فتحتينله ارقه بوكرى قنبور اولمق معناسنه در يقال به دنن اى انحناء فى ظهره
و بيون كوكسه ياپشق و ايچرى چكمش طرزنده قصه اولمق معناسنه در و بوچارپا قسمنده معايبدندر يقال به دنن اى
دنوّ وتطامن فى الصدر و العنق ودنن بربلده آديدر (الادنّ) وصفدر دنن صفتيله متصف اولان شخصه دينور
دناّء مؤنثيدر و آلچق اوه دينوركه چوكك طرزنده اولور يقال بيت ادنّ اى متطامن (الدندنة) زلزله وزننده سينك
و آرى قسمى وزردامق معناسنه در يقال يدندن الذباب و الزنبور اى يصوت وتقول اقلقنى دندنة الذباب اى صوته
و سوزى آچق و واضح ايلمامك وجه اوزره تكلم ايلمك معناسنه در وزردى كبى كومور دنمك تعبيراولنور يقال
دندن الرجل اى نغم ومافهم منـه كلام و ما فهمت دندنته وهى هينمة الكلام (الدنين) انين وزننده بودخى
كومور دنمك معناسـنه در يقال دنّ الرجل دنينا اذا انغم ولا يفهم منه كلام (الدندن) زبرج وزننده دندنه و دنين
معناسـنه اسميدر وچوريوب قرارمش اوته وشجره دينور وصليان ديدكلرى اوتك كوكنه دينور (الادنان)
همزه نك كسريله مقيم اولمق معناسـنه در يقال ادنّ بالمكان اذا اقام (الدن) دالك فتحيله و (التدنين) تفعيل
وزننده بونلرده سينك و آرى وزردامق معناسنه در يقال دنّ الذباب دنا ودنّن تدنينا اذا صوّت وطنّ (الدنة)
دالك كسريله قرنجه يه شبيه بربوجك آديدر (الدنادن) دالك فتحيله اوزون لباسك يره قريب صارقان اتكارى
اوجلرينه دينور ذلاذل معناسـنه در (دنين) زبيروزننده اسمادندر ظالم بن دنين ماويه نام خاتونك پدريدركه
بنى دارم بن مالك بن حنظله اولان عبدالله ومجاشع وسدوس نام كمسه لرك والده سيدر (الدنية) كوپه منسوب
ديمكدر بومناسبتله سـلفده قاضى افنديلرك قلنسـوه لرينه اطلاق اولنور حالا متعارف اولان عرف وكوچك
تپه لو ديدكلرينه اطلاقى ملايمدر (دون) دالك ضميله فوق كلمه سنك نقيضيدر غايت مرتبه دن برو ديمكدركه آندن
اشاغيجه تعبير اولنور يقال هو دونه ضدّ فوقه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره عند البعض دنوّ مقلوبيدر و دون
ظرف اولور اقرب معناسنه كما سيذكر واولك معناسنه كلور يقال مشى دونه اى امامه و اكسه معناسـنه اولور
يقال قعد دونه اى وراءه وفوق معناسنه كلمكله اوّل ايله ضدّ اولور و غير معناسـنه كلور قبل ومنه الحديث
❊ ليس فيما دون خمس اواق صدقة ❊ اى فى غيرخمس اواق قيل ومنه الحديث ❊ اجاز الخلع دون عقاص رأسها ❊
اى بماسـوى عقاص رأسها او معناه بكل شئ حتى عقاص رأسها يعنى مختلعه اولان خاتون افتداى ملك ايلدكده
زوج عقاص رأسندن ماعداسنه مالك اولور ايكنجى يه كوره عقاص رأسنده ده مالك اولور ديمك اولور پس
عقاصدن مراد صاچ اولمغله صاچ باغنه ده مالك اولور ديمك اولور بوكه كوره دون فوق و على معناسنه اولور و دون
شريف معناسنه كلور يقال شئ دون اى شريف وخسيس وكمتر معناسـنه اولمغله ضدّ اولور يقال شئ دون اى
خسيس و امر معناسـنه اولوركه مراد امر حاضردر اسم فعل اولور خذ معناسنه يقال دونك الدرهم اى خذه
ووعيد معناسنه در يقال دون صراعى وادن دونك ديرلر اى اقترب منى معناسنه و دون كلمه سى اوزره حرف جر اولان
من داخل اولور وقليلا باء جاره دخى داخل اولور يقال من دونه وبدونه و اقرب معناسنه اولوركه ظرف اولور يقال
هذا دونه اى اقرب منه وقبل معناسـنه اولور ومنه قولهم دون النهر جاعة اى قبل ان يصل اليه وحقير و سـاقط
معناسـنه اولور يقال هذا رجل من دون اى من حقير ساقط ولا يقال رجل دون و دون كلمه سندن فعل متصرف
اولمامغله فعل تعجب اولەرق ما ادونه ديمك جائز دكلدر وكاف خطابله دونك اغراء معناسنه در يقال دونكه اى ازمه
فاحفظه مترجم ديركه بعض محققين ديديلركه دون كلمه سى فى الاصل ادنى مكان من الشئ معناسنه موضوعدر يقال هذا
دون ذلك اذا كان احط منه قليلا و تدوين كتاب بوندن مأخوذدر زيرا بعض ورقه بعضه تقريب اولنور ويقال

دونك هذا اى خذه من ادنى مكان منك بعده اتساع اولنوب احوال ورتبه لرده استعاره اولندى و دون دينور قضاسنده برقريه آديدر و همدان قضاسنده برقريه در بعضا آنك نسبتنده قاف زياده ايدوب دونقى دينور عمير بن مرداس الدونقى اكا منسوبدر ﴿ دوين ﴾ دالك ضمى و واوك كسريله نيسابور قضاسنده برقريه در و ارمينيه اولكه سنده بربلده آديدر محدثيندن نصرالله بن منصور و عبدالله بن رزين اورادندر ﴿ دوان ﴾ غراب وزننده عمان قضاسنده برناحيه در ﴿ دوّان ﴾ شدّاد وزننده فارس اولكه سنده بر موضعدر ﴿ الدودن ﴾ علبط وزننده قرداش قانى ديدكارى دارويه دينور ﴿ الدون ﴾ عون وزننده بركمسه خسيس ياخود ضعيف اولمق معناسنه در يقال دان الرجل يدون دونا اذا صار دونا خسيسا او ضعيفا ﴿ الادانة ﴾ اقامه وزننده دون معناسنه در يقال ادين الرجل ادانة على المجهول بمعنى دان ﴿ الديوان ﴾ دالك كسريله و فتحيله اهل جيش و اهل عطيه نك اسم ورسم و علوفه و وظايفلرينه متعلق دفاتر و صحايفك مجتمعنه اطلاق اولنور اسلامده ابتدا آنى حضرت عمر رضى الله عنه وضع ايلدى جمعى دواوين و دياوين كلور *شارح ديركه مؤلف مجتمع الصحف و الكتاب يكتب فيه اهل الجيش و اهل العطية عبارتيله تفسير ايلمكله مراد عسكرى و علوفه خوارلرك اساميلرى تحرير اولنان اوراق دفاترك و تحرير ايدن كاتبلرك جمعيتكاهى اولان مكان اولور زيرا مجتمع لفظى اسم مكاندر و كتاب كتبه نك جمعيدر فعال وزننده كتاب دكلدر لكن امّهات سائره ده ابتدا جمع اولنان اوراقه موضوع اولمق اوزره مرسومدر زيرا ابتدا تسميه ايدن نوشروان ايدر بركون زمرهٔ كتاب قرارگاهى اولان قلمه كلوب بونلرك سرعتله حساب و كتابلرينى تماشا ايلدكده استعجاب و استعظامله اين كار ديو انست يعنى بو امر عظيم طوق انساندن خارج اولوب همان جنّ طائفه سنك كاريدر ديمكله من بعد لفظ مزبور يازدقلرى جريده ده قرار داده اولدى و اسلامده حضرت عمر صيانة لبيت المال وضع ايلدى بعده دفتر مرقوم ترتيب اولنان موضعه ده اطلاق اولندى كه حالا دفترخانه تعبير اولنور و توسيعله دعاوى ديكلنوب احكام اجرا اولنان محضر پادشاهان و امرايه ده اطلاق اولندى و ديوان اشعار دخى اجتماع ملابسه سنه مبنيدر و قالديكه اشبو ديوان كلمه سنك بعضلر وجه مذكور اوزره معرّب بلكنه ذاهب اولوب واندن تدوين و تدوّن فعللرى متصرّف اولدى ديديلر و بعضلر عربيتنه ذاهب و اصلى دوّان در ديديلر واو مشدده ايله نته كه دينار و ديباج كلمه لرنده دخى بوكونه مقالات جاريدر بناء عليه جمعنده دواوين و دياوين ديديلر زيرا اصلى واوى و يائى اولديغى مختلف فيهدر ياخود كسره ايچون واو يايه منقلب اولمغله جمعك برى اصله و برى فرعه كوره اولور *مترجم ديركه ظنّ ايدرمكه اشبو ديوان لفظى الفاظ متوارده دندر يعنى هم فارسى هم عربيدر زيرا نوشروان زماندن اقدم شعراء جاهليه نك و سائرلرينك كلامنده واقع اولديغى كورلمشدر و مأخذك دخى قابليت تامّه سى واردر نته كه مقدمجه بيان اولندى پس ابتدا دفاتر مجتمعه ده بعده محلنده مستعمل اولوركه ديوان يرى ديمك اولور خذ ماصفى ﴿ التدوين ﴾ تفعيل وزننده دفترلرى برآرايه بريكدرمك معناسنه در يقال دوّن الديوان اذا جمعه ﴿ التدوّن ﴾ تفعل وزننده وجه كمال اوزره زنكين اولمق معناسنه در جمعيت معناسندن متصوّردر يقال تدوّن الرجل اذا استغنى غنى تامّا ﴿ الدهن ﴾ دالك فتحى و هانك سكونيله برآدم منافقانه معامله ايلمك معناسنه مستعملدر حسب الصوره اظهار ملايمتدن عبارتدر يقال دهن فلانا دهنا من الباب الاول اذا نافقه و برنسنه يى ياغلمق معناسنه در يقال دهن رأسه و غيره دهنا و دهنة اذابله و دهن يرى اصلده جق مقدار يغموره اطلاق اولنور دالك ضميله ده جائزدر جمعى دهان در كتاب وزننده و دكنكله اورمق معناسنه مستعملدر يقال دهن فلانا اذا ضربه بالعصا و يغمور يرى اصلاتمق معناسنه مستعملدر يقال دهن المطر الارض اذابله ﴿ الدهن ﴾ دالك ضميله سورينه جك ياغه دينور اندن برپارهيه دهنه دينور جمعى ادهان و دهان كلور كتاب وزننده و عربلر هو طيب الدهنة ديرلر طيب الرايحه معناسنه كه لازمى مراد اولور ﴿ الادّهان ﴾ تشديد داله افتعال وزننده ياغ سورنمك معناسنه در يقال ادّهن الرجل اذا اطّلى بالدهن ﴿ المدهن ﴾ ميمك و هانك ضميله ياغدانه و ياغ شيشه سنه دينور و بو شذوذ اوزره كلان اسم آلتدندر مكحل و مسعط كبى ﴿ و مدهن ﴾ صو اريكيله جك موضعه ياخود سيل صويى حفر ايلديكى چقوره اطلاق اولنور يقال ماوردت الّا المدهن اى مستنقع الماء او كلّ موضع حفره سيل و منه حديث طهفة النهدى ✵نسف المدهن و يبس الجعثن✵ جوهرى و منه حديث الزهرى عنوانيله امام زهرى يه اسناد ايلمكله تصحيف قبيح ارتكاب ايلدى * شارح ديركه حديث كرچه طهفه نكدر لكن زهرى تخريج ايلمشدر ﴿ الداهن ﴾ و ﴿ الدهين ﴾ اميروزننده ياغ سورلمش صقاله وصف اولور نسب اوزره وصف خاصدر يقال لحية داهن و دهين اى مدهونة و دهين سودى آز ناقه يه اطلاق اولنور يقال ناقة دهين اى قليلة اللبن ﴿ المداهنة ﴾ مفاعله وزننده برآدمه درونده اولان نسنه نك

مطلب

خلافنی اظهار ایله معامله ایلمك معناسنه‌درکه منافقانه اظهار خلوص و محبت ایلمکدن عبارتدر یقال داهنه اذا اظهره خلاف ما اضمر والداتمق وغش ایلمك معناسنه‌در یقال داهنه اذا غشه ﴿الادهان﴾ همزه‌نك کسریله بودخی مداهنه معناسنه‌در یقال ادهنه بمعنی داهنه وابقاء معناسنه‌درکه بقیه‌دندر تقول لا تدهن علیه ای لاتبق علیه ویقال ماادهنت الاعلی نفسك ای ماابقیت بوراده نونله انقاء نسخه‌لری غلطدر ﴿الدهناء﴾ حمراء وسکری وزنلرنده نجد اولکه سنده تمیم قبیله سنه مخصوص برموضع آدیدر وبصره‌ده دار الاماره‌نك اسمیدر وینبع اوکنده برموضع آدیدر نسبتنده دهنی ودهناوی دینور ومسحل نام کسه‌نك قیزی اسمیدرکه مالك بن سعد بن زید مناة اوغللرینك برسیدر مزبوره عجاج نام شاعرك زوجه‌سیدر وبرنوع قزل اوتك آدیدر ﴿بنو دهن﴾ دال مضمومه ایله برجماعتدر معاویة بن عمار بن معاویة الدهنی نام محدث انلره منسوبدر ﴿بنو داهن﴾ صاحب وزننده برجماعتدر ﴿دهنه﴾ دالك کسریله ازد قبیله‌سندن بربطندر حکیم بن سعد وخالد بن زیاد الدهنیان انلردندر ﴿الدهانة﴾ و﴿الدهان﴾ داللرك کسریله ناقه‌نك سودی آزجه اولمق معناسنه‌در یقال دهنت الناقة ودهنت ودهنت دهانة ودهانا من الباب الاوّل والرابع والخامس اذا کانت دهینا ﴿الدهان﴾ کتاب وزننده قرمزی سختیانه دینور قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿فکانت وردة کالدهان﴾ قیل هو الادیم الاحمر وقیل دردیّ الزیت ودهان طایغجق یره دینورکه ایاق قایوب کیدر کویاکه یاغلنمش اولور یقال مکان دهان ای زلق ﴿المدهن﴾ معظم وزننده ظاهر حاللرنده غنا ونعمت ویسار نشانه‌سی اولان آدمه اطلاق اولنور یقال قوم مدهّنون اذا کانت علیهم آثار النعم ﴿الدهن﴾ دالك کسریله قاتل سباع اولان شجره دینور آغو اغاجی کبی مفردی دهنه‌در ﴿دهنی﴾ ضمتینله غلبی وزننده سواد عراقده برموضعدر ﴿الدهدنّ﴾ دالك ضمیله اردنّ وزننده باطل وبیهوده معناسنه‌در دهدرّ کلمه سنده لغتدر ﴿الدهدن﴾ جعفر وزننده ناس وخلق معناسنه‌در یقال ما ادری هو من ایّ الدهدن ای من ایّ الناس والخلق ﴿الدهقان﴾ دالك کسری وضمیله حذّت ونفوذ ایله تصرف امور باینده قویّ وتوانا آدمه دینور یقال هو دهقان ای قویّ علی التصرّف مع حدّة وبازرکانه دینور یقال هو دهقان ای تاجر وعجم فلّاحلرینك مصلحتکذارلری اولان کتخدا وبوی بکی وتیمار سپاهیسی وزعامت صاحبی واغا مقوله‌سی رئیسلرینه دینور یقال جاءنی دهقان ای زعیم فلّاحی العجم وبوعربده شیخ قبیله منزلنده‌در عرب فلّاحلرینك زعیملرینه اطلاق اولنمز وسنجاق بکنه دینور یقال هو دهقان ای رئیس الاقلیم جمعی دهاقنه ودهاقین کلور وبو معرّبدر یعنی دهخان فارسیدن معرّبدرکه کوی بکی دیمکدر بعده توسیعله ذکر اولنان اشخاصه‌ده اطلاق اولندی * شارح دیرکه عربلر بو اسمدن استنکاف ایدوب بونکله علوج وفرومایه مقوله سنه تسمیه وتعبیر ایلملریله کتب فقهیه‌ده قذف عدادندن اولدیغی اکا مبنیدر وبعضلر عندنده قذف دکلدر انتهی * ودهقان مؤنثی دهقانه‌در ﴿الدهقنة﴾ دحرجه وزننده اسمدر دهقانلغه دینور ومصدر اولور برآدمی دهقان نصب ایلمك معناسنه یقال دهقنوه اذا جعلوه دهقانا ﴿التدهقن﴾ تدحرج وزننده دهقان اولمق معناسنه‌در یقال تدهقن الرجل اذا صار دهقانا ﴿لوی الدهقان﴾ لامك کسریله نجد اولکه سنده برموضعدر ﴿دهمن﴾ جعفر وزننده فرس قدیم طائفه سنك شاهلرینه علم مخصوص ایدی قیل یمن کبی نته‌که فرس حدیث پادشاهلرینه شاه اطلاق اولنور ﴿الدین﴾ عین وزننده و﴿الدینة﴾ دالك کسریله مدّتلو ووعده‌لو بورجه دینور نته‌که وعده‌سز اولانه قرض دینور یقال علیه دین ودینة وهو ماله اجل ومالا اجل له فقرض ودین اولومه اطلاق اولنور یقال قضی دینه ای مات وحاضر اولمیان شیئه اطلاق اولنور دین لفظنك جمعی ادین ودیون کلور ودین مصدر اولور وعده‌لو یاخود وعده‌سز اودنج ویرمك واودنج المق معنالرینه تقول دنته ادینه دینا اذا اعطیته الی اجل او اقرضته ویقال دان فلان دینا اذا اخذ الدین وعوض وجزا ایلمك معناسنه‌در تقول دنته ادینه دینا اذا جازیته بونده دالك کسریله‌ده لغتدر ﴿الداین﴾ و﴿المدین﴾ مکیل وزننده و﴿المدیون﴾ و﴿المدان﴾ مجاب وزننده ودالی مشدّد اولور اودنج آلمش بورجلویه یاخود بورجی چوق آدمه دینور یقال رجل دائن ومدین ومدیون ومدان ای علیه دین او کثیر * شارح دیرکه داین بورج ویرن آدمه‌ده دینور نته‌که فعللری ذکر اولندی ﴿الادانة﴾ اقامه وزننده اودنج بورج ویرمك معناسنه‌در تقول ادنته اذا اعطیته الی اجل او اقرضته وبورج آلمق معناسنه‌در یقال ادان الرجل اذا اخذ دینا ﴿الادّیان﴾ تشدید دال ایله افتعال وزننده و﴿الاستدانة﴾ و﴿التدیّن﴾ تفعل وزننده بورج ایدنمك معناسنه‌در یقال ادّان الرجل واستدان وتدیّن اذا اخذ دینا ﴿المدیان﴾ مفتاح وزننده ناسه چوق چوق اودنج ویرن آدمه دینور یقال رجل مدیان اذا کان یقرض کثیرا وچوق چوق اودنج آلور اولان آدمه دیمکله

ضدّ اولور يقال رجل مديان اذا كان يستقرض كثيرا وكذا يقال امرأة مديان جمعلرى مداييندر ﴿المداينة﴾ مفاعله وزننده او دنجلشمك معناسنه‌در تقول داينته اى اقرضنى واقرضته ﴿الدين﴾ دالك كسريله جزاء وعوض معناسنه‌در ومنه يوم الدين اى يوم الجزاء واسلام معناسنه‌در تقول دنت دينا اى اسلمت ودأب وعادت معناسنه‌در ودائمى ياغان يغموره دينور ياخود ملايم ياغان يغموره دينور وطاعت معناسنه‌در وذلّ وانقياد معناسنه‌در وداء ومرض معناسنه‌در وحساب معناسنه‌در وقهر وغلبه واستعلاء معناسنه‌در وسلطان وملك معناسنه مصدردر يقال يدين امره اى يملكه وحكم وفرمان معناسنه‌در وسيرت وطريقت معناسنه‌در وتدبير معناسنه‌در وتوحيد معناسنه‌در ومطلقا حق تعالى دركاهنه قوللق اداسنه وسيله ومدار اولان عبادتك اسميدر وملت وشريعت معناسنه‌در وورع وتقوى معناسنه‌در ومعصيت معناسنه‌در واكراه معناسنه‌در ودائما مخصوص بر يره ياغان يغموره دينور كويا كه اورايه ياغمغى عادت ايلمشدر وحال معناسنه‌در يقال سأله عن دينه اى عن حاله وقضا معناسنه‌در لكن حكم وقضاء بر معنايه اولغله مؤلف تكرار ايلمشدر وخدمت معناسنه‌در تقول دنته ادينه اى خدمته واحسان معناسنه‌در يقال دنته اى احسنت اليه ومالك اولمق معناسنه‌در بودخى مكرّردر تقول دنته اى ملكته ومنه المدينة للمصر وعزيز اولمق معناسنه‌در يقال دان الرجل اذا عزّ وذليل اولمق معناسنه در يقال دان الرجل اذا ذلّ واطاعت ايلمك معناسنه‌در يقال دان الرجل اذا اطاع وعصيان ايلمك معناسنه‌در يقال دان الرجل اذا عصى وبر نسنه‌يى معتاد ايلمك معناسنه‌در كرك خير وكرك شرّ اولسون يقال دان الرجل اذا اعتاد خيرا اوشرّا وبرآدمه مرض اصابت ايلمك معناسنه‌در يقال دان الرجل اذا اصابه الداء وبرآدمى خوشلنمديغى نسنه‌يه حمل وسوق ايلمك معناسنه‌در يقال دان فلانا اذا حمله على مايكره ورام وذلول قلمق معناسنه‌در يقال دانه اذا اذلّه وفى الحديث ❋ كان صلى الله عليه وسلم على دين قومه ❋ اى على مابقى فيهم من ارث ابراهيم واسمعيل عليهما السلام فى حجهم ومناكحهم وبيوعهم واساليبهم واما التوحيد فانهم كانوا قد بدّلوه والنبىّ عليه السلام لم يكن الّا عليه يعنى حديث مرقومده واقع ديندن مراد شرك اولميوب بلكه شريعت ابراهيم واسماعيلدن باقى قلان حجّ ونكاح وبيع وشرا وسائر بعض احكامدركه زمان سعادته قدر عربلر خصوصا قريش طائفه‌سى اولمقوله احكاملره اعتنا واهتمام ايدرلر ايدى فخر عالم عليه السلام حضرتلرينه احكام مزبوره مجدّدا شريعت اولمق اوزره ابقا وتقرير اولندى وعربلر توحيدى كرچه شركه تبديل ايدوب لكن نبىّ اكرم حضرتلرى فطرت ازليه‌لرى اوزره موحد ايدى شارح ديركه بعضلر دين مذكورى عادت وشان معناسنه حمل ايلمكله مراد كرم وشجاعت مقوله‌سى اخلاق وعادات ديمك اولور ﴿الدينة﴾ دالك كسريله بودخى دائمى ياغان ياخود ملايم ياغان يغموره دينور ﴿المدين﴾ مكيل وزننده قوله اطلاق اولنور عبد معناسنه نته كه جاريه‌يه مدينه دينور عمل وخدمت كنديلرى ذليل ايلديكيچون ومدينه شهر وبلده‌يه دينور مصر معناسنه ملك معناسنه اولان ديندن مأخوذدر وتقول العرب انا ابن مدينتها اى عالم بها يعنى بن اول قصه‌يى كركى كبى بيلورم بنم على الكمال معلوممدر نته كه انا ابن بجدتها دخى بو موقعده مستعملدر ﴿التديين﴾ تفعيل وزننده برآدمى دين وملتنه حواله ايلمك معناسنه‌در يقال ديّنه اذا وكله الى دينه ﴿دايان﴾ يمنده برحصن آديدر ﴿الادّيان﴾ ادّخار وزننده كه افتعالدر بر نسنه‌يى بورجه صاتون المق وبورجه صاتمق معنالرينه اولغله ضدّ اولور يقال ادّان المتاع اذا اشتراه بالدين او باعه بالدين وفى الحديث عن عمر رضى الله عنه انه قال * لاسيفع جهينة دان معرضا * ويروى ادّان وكلاهما بمعنى اشترى بالدين معرضا عن الاداء او معناه داين كلّ من اعترض له وبو حديث عرض ماده‌سنده اشباع اولندى ﴿الديّان﴾ منّان وزننده قهّار معناسنه‌در وهو من صفته تعالى وقاضى وحاكم معناسنه‌در وسايس وراعى معناسنه‌در وحاسب ومجازى معناسنه‌دركه برفردك عملنى ضايع قلميوب خيرا وشرّا حساب ومجازات ايدر وهو من صفته تعالى

فصل الذال المعجمة

﴿الذؤنون﴾ زنبور وزننده بر نبات آديدر ﴿التذأنن﴾ تدحرج وزننده ذؤنون نباتنى ديرمك معناسنه‌در يقال خرجوا يتذأننون اى يجنون الذؤنون ﴿الذبنة﴾ ذالك ضميله صوسزلقدن دوداقلرك كوينوب تپسرمسنه دينور ذبله لفظنده لغتدر يقال بشفيته ذبنة اى ذبلة من العطش ﴿الاذعان﴾ اكرام وزننده خضوع وسرفرو قلمق معناسنه‌در يقال اذعن له اذا خضع واقرار ايلمك معناسنه‌در يقال اذعن بحقه اذا اقرّ واطاعتده سرعت وشتاب ايلمك معناسنه‌در يقال اذعن الرجل اذا اسرع فى الطاعة ورام ومنقاد اولمق معناسنه‌در يقال اذعن له اذا انقاد ﴿الذعن﴾ فتحتينله بودخى انقياد ايلمك معناسنه‌در يقال ذعن له ذعنا من الباب الرابع اذا انقاد ﴿المذعان﴾ باشى الده رام ومنقاد اولان ناقه‌يه يقال ناقة مذعان اى منقادة سلسة الرأس وعربلرك رأيتهم مذعانين اى متابعين قوللرنده صواب اولان باء موحده ايله اولمقدر نته كه

فصل الذال المعجمة

ذعب ماده‌سنده بیان اولندی ﴿الذقن﴾ ذالك كسری و قافك سكونیله پك پیرفانی‌یه دینور یقال رجل ذقن
ای شیخ هم ﴿الذقن﴾ فتحتینله اغزك اشاغی طرفندن ایكی چكه كمیكلرینك قاوشدیغی یره دینوركه اكك تعبیر اولنان
ذالك كسریله‌ده جائزدر و بو مذكردر جمعی اذقان‌در و منه المثل * مثقل استعان بذقنه * اصلی بودركه یوكی آغر اولان
دوه اككنی یره قویوب اكاطیانمدقجه قالقمغه قادر اولمامغله كویا كه اككندن استعانه ایدر بو مثل بركمسه كندیدن دون
اولان كمسه‌دن برخصوص ضمننده استعانه ایلدكده ایراد اولنور ﴿الذاقنة﴾ صاحبه وزننده ذقنك التنه دینوركه
صقاق تعبیر اولنور علی قول بوغاز باشنه یاخود اوجنده اولان یومریجه‌یه یاخود بیون چنبرینه یاخود كوكدن
اشاغیجه قارن یوره‌سنه یاخود بوغاز چقورینه یاخود قرنك اوست طرفنه دینور جمعی ذواقن‌در و منه المثل
* لأ لحقنّ حواقنك بذواقنك * نته كه حقن ذیلنده ذكر اولندی ﴿الذقن﴾ ذالك فتحیله برآدمك قفاسنه شماراورمق
یاخود اككنه اورمق معناسنه‌در یقال ذقنه ذقنا من الباب الاول اذا قفده اوضرب ذقنه و چكه‌یی برنسنه
اوزره طیامق معناسنه‌در یقال ذقن علی یده او علی عصاه اذا وضع ذقنه علیها ﴿التذقین﴾ تفعیل وزننده بودخی
چكه‌یی برنسنه‌یه طیامق معناسنه‌در یقال ناقة ذقّن علی یده او علی عصاه بمعنی ذقن ﴿الذقون﴾ صبور وزننده یورركن
اككنی صارقیدر اولان ناقه‌یه دینور یقال ذقون اذا كانت ترخی ذقنها فی السیر و كناری اكری دیكلمش برطرفه
طوغری یاتیق اولان قوغه‌یه وصف اولور یقال دلو ذقون اذا خرزتها فجاءت شفتها مائلة ﴿الذقن﴾ فتحتینله
قوغه ذقون اولمق معناسنه‌در یقال ذقنت الدلو ذقنا من الباب الرابع اذا صارت ذقونا ﴿ذقان﴾ كتاب وزننده
برطاغك آدیدر ﴿ذاقن﴾ صاحب وزننده حلب قضاسنده برقریه آدیدر ﴿ذاقنه﴾ صاحبه وزننده برموضعدر
﴿المذاقنة﴾ مفاعله وزننده برآدمی صقشدرمق معناسنه‌در یقال ذاقنه اذا ضایقه ﴿الذقناء﴾ حمراء وزننده اوزون
اككلو خاتونه دینور و فرجی اكری اولانه دینور یقال امرأة ذقناء ای الطویلة الذقن و كذا المائلة الجهاز جمعی
ذقن‌در ذالك ضمیله ﴿الاذقن﴾ احمر وزننده اوزون اككلو كشی‌یه دینور ﴿ذیمون﴾ لیمون وزننده بخارا شهرنه ایكی بچق
فرسخ مسافه‌ده برقریه آدیدر فقهادن ابو محمد حكیم بن محمد الذیمونی اورادندر ﴿الذنین﴾ و ﴿الذنان﴾ امیر و غراب
وزنلرنده غلیظ اولمیان سموكه علی قول بروندن صو كبی سیلان ایدن طوری سموكه دینور یاخود عامدر كرك یرده
و ثوبده و كرك سیلانده و كرك غلیظ و رقیق اولسون ذنین دینور تقول امسح الذنین و الذنان و هو رقیق المخاط
او ما سال من الانف رقیقا او عامّ فیهما ﴿الذنن﴾ فتحتینله برشخصك برونی سموكلو اولمق معناسنه‌در یقال ذنن
الرجل ذننا من الباب الرابع اذا صار یسیل ذنانه و ذنین و ذنن سموك آقق معناسنه‌در یقال ذنّ المخاط ذنینا و ذننا
من الباب الثانی اذا سال و تقول العرب انه لیذنّ ای ضعیف هالك هرما او مرضا او یمشی مشیة ضعیفة یعنی فلان
پك پیرلكدن یاخود مرضدن ناشی اولو مجل رتبه‌سنده ضعیف و ناتواندر دیه‌جك یرده یاخود ضعیف و آهسته
و مجالسز یورو یشله یورر دیه‌جك یرده تفوّه اولنور سیلان مخاطه تشبیهله‌در كذلك فلان حاجت و مطلوبنی
حصولپذیر ایدنجه قدر اولبابده رفق و سهولتله سعی و تردد ایلدی دیه‌جك یرده مازال فلان یذنّ فی تلك الحاجة
حتی انجحها دیرلر ﴿التذنین﴾ تفعیل وزننده بودخی بروندن سموك آقق معناسنه‌در یقال ذنّن المخاط اذا سال
﴿الاذنّ﴾ فتحتینله دائما برونك صویی آقان آدمه دینور یقال رجل اذنّ اذا كان یسیل منخراه ﴿الذنّاء﴾ حمراء وزننده
اذنّ لفظندن مؤنثدر و دائما حیضی سیلان اوزره اولان خاتونه دینور یقال امرأة ذنّاء اذا كانت لا ینقطع حیضها
﴿الذنانی﴾ حباری وزننده خاصة دوه قسمنك سموكنه دینور زنانی كلمه‌سنده لغتدر یاخود صواب اولان ذالله
اولمقدر ﴿الذنانة﴾ ثمامه وزننده حاجت معناسنه‌در یقال به ذنانة ای حاجة و بر ضعیف نسنه‌نك بقیه‌سنه دینور
یقال مافیه الّا ذنانة و هی بقیة الشیء الضعیف ﴿الذنادل﴾ ذلاذل وزننده و مرادفیدركه لباسك یره یقین اتكری اوجلرینه
دینور ﴿المذانّة﴾ تشدید نونله مفاعله وزننده برآدمی كندیدن برحاجت ایستمك ایچون آراشدرمق معناسنه‌در یقال
هو یذانّه علی حاجة ای یطلب الیه یسأله ایّاها ﴿الذان﴾ حال وزننده عیب معناسنه‌در یقال مافیه ذان ای
عیب ﴿التذوّن﴾ تفعل وزننده حال و مال و ثروت و یسار صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال تذوّن الرجل اذا كان
ذا غنی و نعمة ﴿الذهن﴾ ذالك كسریله فهم و عقل معنالرینه در یقال هو من اهل الذهن ای الفهم و العقل و قوّت
محافظه معناسنه‌در یقال به ذهن ای حفظ القلب و فطنت و ذكا و سرعت انتقال معناسنه‌در فتحتینله‌ده جائزدر
یقال هو من اهل الاذهان ای الفطنة و قوّت و زور و توانایی معناسنه‌در یقال فی بدنه ذهن ای قوة و شحم
جملری اذهان كلور و مصدر اولور عن ایله صله‌لنور برآدمك قلبنی اشغالله برنسنه‌یی اونتدرمق معناسنه‌در تقول
ذهننی عنه ذهنا ای انسانی و الهانی ﴿الاذهان﴾ همزه‌نك كسریله و ﴿الاستذهان﴾ ذهن معناسنه‌در تقول اذهننی

(عنه)

عنه و استذهنني بمعنی ذهنني (المذاهنة) مفاعله وزننده باب مغالبه‌ده مستعملدر فطانت و ذكاء بابنده یارشمق معناسنه‌در تقول ذاهنني فذهنته ای فاطنني فكنت اجود منه ذهنا (ذهن) ذالك ضمیله ابن كعبدر كه مذحج قبیله‌سندن بر بطندر (ذهبن) بای موحده ایله جعفر وزننده ابن قرضم‌در كه صحابه‌در (الذین) ذالك كسریله عیب معناسنه‌در یقال مابه ذین ای عیب ﴿ فصل الراء ﴾ (رأنّ) رانك و همزه‌نك و نونك مشدده‌نك فتحیله رعنّ معناسنه‌در كه حرف ترجیّ اولان لعلّ لفظنده لغتدر یقال رأنّه و رعنه بمعنی لعله و بو نضر بن شمیل روایتیدر كه امام خلیلدن نقل ایلمشدر (الربون) رانك فتحیله و (الاربان) و (الاربون) همزه‌لرك ضمیله بیع و شرا تقریری ایچون بر وجه پیشین و یریلان بر مقدار اقچه‌یه دینور كه خلق پیع و یردم تعبیر ایدرلر من بعد عقد منفسخ اولمز عربون دخی بو معنایه‌در (الاربان) همزه‌نك كسریله بر نسنه اشتراسنده ربون و یرمك معناسنه‌در یقال اربنته اذا اعطیته ربونا (المرتبن) اسم فاعل بنیه‌سیله بر یوكسك محلّ اوزره مرتفع اولان آدمه دینور ارتبان ارتفاع معناسنه‌در (الربّان) رمّان وزننده اجأ نام جبل اركانندن بر ركن اسمیدر و ربّان كمی یی یوریدن آدمه دینور یقال هو ربّان السفینة و هو من یجریها * مترجم دیركه بو بحر قلزم اصطلاحیدر كه بحر مزبورده شاب تعبیر اولنان بحر نابت اولمغله آنده كمی یورتمك بغایت دشوار اولدیغندن اول طاشلری و كمینك یولنی كركی كبی بیلان آدمه ربّان اطلاق ایدرلر هر كمی‌یه بر ربّان آلورلر دائما اول كمینك قچنده اوتوروب دریاده كوزه‌دوب طورر دومنجی آنك اشارتنه تابع اولور یمینك و شمالك و علی وجهك دیو اقتضاسنه كوره چاغرر دومنجی دخی مقتضاسی اوزره عمل ایدر یورتیسدن بشقه وجه مرقوم اوزره بر كیمسه‌در نته‌كه مشهودمز اولمشدر * و مؤلف بونی ربّ ماده‌سنده رئیس ملاّحین ایله تفسیر ایلمكله تربیه و اصلاحدن مأخوذ اولدیغنی تلمیح ایلمشیدی بوراده دخی ذكری ظاهرا اختلافه مبنیدر كه ربون ماده‌سندن اولور زیرا مرقومی كمیجی اجرت غالیه ایله استئجار ایدرلر (الترّبن) تفعل وزننده ربانلق ایلمك معناسنه‌در یقال تربّن الرجل اذا صار ربّانا (الربّانیة) رمّانیه وزننده بنی كلاب بن یربوع جماعتنه مخصوص بر صو آدیدر (ربان) كتاب وزننده جرم قبیله‌سندن بر رجل آدیدر عربده بوندن غیری راء مهمله ایله بر كیمسه یوقدر ماعداسی زای معجمه ایله‌در (ربن) فتحتینله اسمادندر علیّ بن ربن الطبریّ كتاب الامثال و سائر بعض مؤلفات صاحبیدر (اربونه) همزه‌نك ضمیله مغربده بر بلده‌در (الرابن) صاحب وزننده ران معناسنه‌در موضع الرابن موضع الران دیمكدر نته‌كه رین ماده‌سنده ذكر اولنور (راتقین) تای فوقیه‌نك فتحیله بلاد عجمده بر قصبه اسمیدر كه كردر ایالتنك قاعده‌سیدر (الرتن) رانك فتحی و تانك سكونیله خمیره ایچ یاغی قاتمق معناسنه‌در یقال رتن الشحم بالعجین رتنا من الباب الاول اذا خلطه به (المرتنة) مكنسه وزننده و (المرتنة) معظمه وزننده خمیری ایچ یاغیله پرورده صمونه دینور (الراتین) بر نوع صمغ اسمیدر كه باقرجیلر و قزانجیلر قاب لحملدكده قوللنورلر چام آغاجنك صمغی اوله‌جقدر كه بنفسه منجمد اولوب لكن سیال اولور اكا زفت رطب دیرلر یاخود صلب و سخت اولور اكا رجنه دیرلر و یا طبخله منعقد اولور یونانیده اكافلقونیا و تركیده چام ساقزی دیرلر (رتن) فتحتینله ابن كریال بن رتن البترندی دیدكاری كیمسه‌در اصحاب كرامدن دكلدر بلكه بر كذاب شخصدر كه التیوز تاریخندنصكره هندستانده ظهور ایدوب اصحابدن اولمق اوزره ادّعا ایدوب و تصدیق اولندی یعنی نیچه سبكمغزان دخی تصدیق ایلدیلر و نیچه احادیث روایت ایلدیكه مزبورك اصحاب اصحابندن مسموعمز اولدی مرقوم كویا كه اصحابدن قالوب التیوزدن زیاده معمر اولمشدر السنهٔ هندیان بیغزانده حالا بابارتن هندی دیو متداول اولان شخص بو اوله‌جقدر و بترند بای موحدهٔ مكسوره و تاء فوقیهٔ ساكنه ایله هندستانده بر بلده‌در بوراده بعض نسخه‌ده قیل لیس بصحابی عنوانده مرسوم اولمغله اول رسمه نسخه‌لر غیر معتبردر اصل نسخهٔ صحیحه‌لرده قیل لفظی یوقدر كلام بخصوصه مؤلفكدر و بو ماده‌ده خیلیجه استقراء اولندی * خلاصه‌سی مؤلف شخص مزبوری منكردر صحیح اصابه فی الاسماء الصحابه نام كتابه و بالجمله موضوعاته و كتب سائره‌یه مراجعت اولندی میزان نام كتابده دجاجله‌دن اولمق اوزره مثبوتدر سیوطی و شهاب و صغانی و سائر اعلام دخی بو بابده متفقلردر زیرا آخر صحابه ابو الطفل رضی الله عنه اولدیغی جمله عندنده ثابتدر اول شخص دخی اصحابدن اولیدی كتب سیر و احادیثده البته مرسوم اولور ایدی و جامی مرحومك نفحاتده بطریق الحكایه نقل ایدوب و احتماللو تعبیراتله بیانلری احتجاجه بر وجهله صالح اولمیوب و علاء الدولهٔ سمنانی‌یه اولطرفدن و اصل اولان ودیعه قرنا بعد قرن اولمق محتملدر كه تابعه‌دن برینك مدینه‌ده طرف رسالتپناهی‌یه بالتوصیه ودیعه‌لرینك وصولی كبی بر معنا اولور و طراز المجالس نام كتابده شهاب معمر موصلی‌یی دخی انكار و تزییف ایلمشدر و الحاصل رتن ماده‌سنده دوران ایدن احادیث خالص موضوعدر اصلا اعتماد اولنمیه

فصل الراء

مطلب

وقيل نسخه سنه كوره ده بالجمله كلام مقول قائل اولمغله بنه مؤلف طرفندن ادّعاء واقرار مسلوبدر مولانا جامى حضرتلرى زعم عنوانيله كذلك كانه وصل عبارتيله وعلاء الدولة السمنانى هذا المشط من امشاطه عليه السلام وصل الى هذا الضعيف من صاحبه عليه السلام وهذه الخرقة وصلت من ابى الرضا رتن الى هذا الضعيف عبارتيله رسم ايلكله بو كلامرده مزبورك قضيهٔ صحبتنه قطعى دلالت اولمديغى بديهيدر وصاحب قاموسك بعض مرويّاتى استماعى تقبلنى مستلزم دكلدر * والحاصل صاحب قاموسه تصديق اسنادى محض افترادر خصوصا صاحب شريعت عليه الصلوة والسلام حضرتلرى آخرسال انتقاللرنده بعد صلوة العشاء الاخيره اصحاب كرامه توجيه خطابله بيوردقلرى اشبو * ارأيتكم ليلتكم هذه فان على رأس مائة منها لايبقى احد من المؤمنين * حديثى كذلك * مامن نفس منفوسة يأتى عليها مائة سنة وهى حية * حديثى موجبنجه اول كوندن حسابله يوز سنه يه قدر قرن مرقومدن بر متنفس قالميه جغى مقرردر وغرائبدندر كه شخص مزبورى كتابلرنده ثبت ايدنلر اسامئ مختلفه ايله رسم ايلشلر كيمى رتن بن كربال وكيمى ابو الرضا كنيه سى ورتن اسمى وكيمى رتن لقب وساهول بن جلديو بن مهاد اسمى وكيمى رتن بن ماهوك بن خليده اسميله وكيمى راتونا وكيمى نونداد اسميله يازمشلر خلاصه كتب سير وتواريخ واحاديثك برنده بونك اسم ورسمى يوقدر وقالديكى ظنّ غالبم بودركه مزبور اسم بى مسمّا اولوب بعض دشمن دين ومذهب مكر ودسيسه سيدر هذا ماظهر لنا فى هذا الباب (وادى راتونا) تاى مضمومه ايله مدينه ايله قبا بيننده بر واديدر (الرثان) ثاى مثلثه ايله سحاب وزننده پيدرپى تقاطر ايدن يغمور قطراتنه دينوركه مابينلرى كاهجه ساكن ومنفصل اوله يقال بمطر الرثان اى القطار المتتابعة من المطر بينهن سكون (المرثنة) معظمه وزننده و (المرثونة) رثان ياغمش ارضه دينور يقال ارض مرثّنة ومرثونة اذا اصابها رثان (الترثّن) تفعل وزننده خاتون قرجله كبى يوزينه زعفران سورمك معناسنه در يقال ترثّنت المرأة اذا طلت وجهها بغمرة (الارثعنان) عين مهمله ايله اقشعرار وزننده يغمور ارالق وپرميوب عموم اوزره متصل وفراوان ياغمق معناسنه در يقال ارثعنّ المطر اذا ثبت وجاد وصاچ اشاغى يه صارقمق معناسنه در يقال ارثعنّ الشعر اذا استرسل وبركيمسه سلپوكلنوب ضعف ورخاوت پيدا ايلك معناسنه در يقال ارثعنّ فلان اذا ضعف واسترخى (الرجون) قعود وزننده بريرده مقيم اولمق معناسنه در يقال رجن بالمكان رجونا من الباب الاوّل اذا اقام ودابه اوه آلشمق معناسنه در يقال رجنت الابل وغيرها ورجنت ورجنت رجونا من الباب الاوّل والرابع والخامس اذا الفت يعنى البيوت وطوارى مرعايه صالبورميوب خانه ده حبس ايله كتر علف يدرمك ياخود خانه ده اليقويوب علفله بسلمك معناسنه در يقال رجن دابته اذا حبسها واساء علفها اوحبسها فى المنزل على العلف وطوار كنديسى خانه ده بسلنور اولمق معناسنه در يقال رجنت الدابة رجونا من الباب الرابع اذا احتبست فى المنزل على العلف واوتانمق معناسنه در يقال رجن فلانا اذا استحيى منه (الترجين) تفعيل وزننده بودخى طوارى مرعايه صالميوب اوده بسلمك معناسنه در يقال رجّن الدابة اذا حبسها فى المنزل على العلف (الارتجان) افتعال وزننده برآدمك ايشى شوريده ونامنتظم اولمق معناسنه در معناى آتيدندر يقال ارتجن امرهم اذا اختلط وكره ياغى صزدرلدقده صفوت بولميوب طوپ طوپ اوله رق فاسد وتباه اولمق معناسنه در يقال ارتجن الزبد اذا طبخ فلم يصف وفسد وارتكم ومقيم اولمق معناسنه در يقال ارتجن بالمكان اذا اقام (الرجين) امير وزننده زهر قاتله دينور يقال سقاه رجينا اى سما قاتلا (الرجينة) سفينه وزننده جماعت معناسنه در (المرجونة) قفه يه دينوركه ايچنه نسنه قورلر تحريفله كوفه تعبير اولنان ظرفدر (رجّان) شداد وزننده نجد اولكه سنده بر وادى آديدر وفارس مملكتنده بربلده آديدر اكا ارجان دخى ديرلر همزه وراء مشدده مفتوحتينله احمد بن الحسن واحمد بن ايوب وعبدالله بن محمد بن شعيب وبرادرى لجد الرجانيون المحدثون اورادندر (رجينة) جهينه وزننده مغربده بر موضعدر (الارجحنان) اقشعرار وزننده برطرفه ميل ايدوب آغمق معناسنه در يقال ارجحنّ الشئ اذا مال واوينايوب حركته كلمك معناسنه در يقال ارجحنّ الشئ اذا اهتزّ وبرنسنه بردن دوشمك معناسنه در يقال ارجحنّ الشئ اذا وقع بمرة ويردن سراب اوينايوب قالقمق معناسنه در يقال ارجحنّ السراب اذا ارتفع (المرجحنّ) مطمئنّ وزننده آغر نسنه يه دينور يقال جيش مرجحنّ اى ثقيل ويقال رحى مرجحنة اى ثقيلة (الارجعنان) ارجحنان وزننده وجميع معنالرنده مرادفيدر (رخان) خاى معجمه ايله سحاب وزننده مرو قضاسنده بر قريه در حسن بن قاسم الرخانىّ المحدث اورايه منسوبدر (الاردن) رانك ضميله لباس يكنك ديبنه دينوركه قولتق طرفيدر جمعى اردان در يقال وسّع الخياط ردن ثوبه اى اصل كمه (الارداان) همزه نك كسريله و (الترّدين) تفعيل وزننده لباسه ردن ياپمق معناسنه در يقال اردن القميص وردّنه اذا جعل له ردنا (المردن) محسن وزننده قرا كويه اطلاق اولنور يقال ليل مردن اى مظلم وبدر ايچه او

(متعفن)

متعفن نسنه یه دینور یقال عرق مردن ای منتن ﴿المردن﴾ منبر وزنده ایپلك اکیره جك ایکه دینور مغزل معناسنه
﴿الردن﴾ فتحتینله برنسنه بوریشوب بوزلمك معناسنه در یقال ردن جلده ردنا من الباب الرابع اذا تقبض وتشنج وردن
یکی طوغان ولدایله چیقان اش وصوك تعبیر ایتدکاری نسنه یه دینور واکیرلمش ایپلکه دینور وخز دیدکاری قماشه
دینورکه صوقیو ننك یوکندن نسیج اولنور ﴿الردن﴾ رانك فتحیله سلاح قغشدیسنه دینور تقول سمعت ردن السلاح
ای صوت وقعه بعضه علی بعض وتوتدرمك معناسنه در یقال ردن النار ردنا من الباب الثانی اذا دخنه ومتاعی
بری بری اوزره استف ایلك معناسنه در یقال ردن المتاع اذا نضده ﴿الرادن﴾ صاحب وزنده زعفرانه دینور
﴿الاردن﴾ احمر وزنده خزّ دیدکاری قماشدن برچشید قماش آدیدر ﴿الاردنّ﴾ همزه نك ودالك ضمه لری ونونك تشدیدیله
امز غمغمه دینور تقول اخذنی اردن ثقیل ای نعاس بوراده وتشدید الدال نسخه سی غلطدر واردن شام اولکه سنده
برمملکت آدیدر عبادة بن نسی وحکم بن عبدالله وسائر بعض اعلام اورادندر ﴿الرادنی﴾ صاحبی وزنده صارمتق
قرمزی نسنه یه دینور الماکبی یقال احمر رادنی اذا خالطت حمرته صفرة ﴿ردین﴾ زبیر وزنده بشر بن عمرو بن مرثدك
فرسی آدیدر ﴿الرودنة﴾ دحرجه وزنده پك یورولوب بیتاب اولمق معناسنه در یقال رودن الرجل اذا اعیا ﴿الارتدان﴾
افتعال وزنده ایپلك اکیرمك ایچون ایك ایدنمك معناسنه در یقال ارتدنت المرأة اذا اتخذت مردنا ﴿المردون﴾ اکلمش
نسنه یه دینور یقال غزل مردون ای موصول ﴿ردینی﴾ زبیریّ وزنده بر رجل اسمیدر * شارح دیرکه رمح ردینی ردینه
نام برخاتونه نسبت اولنورکه زوجیله رماح تقویم ایدر ایدی ﴿رذان﴾ ذال معجمه ایله سحاب وزنده ایرانده نسانام
شهر قضاسنده برقریه آدیدر ﴿راذان﴾ برموضعدر ﴿ابن راذان﴾ عبدالله بن محمددرکه قرّاء زمره سندندر وبوفرددر
یعنی بوکنیه ده غیری یوقدر ﴿الروذنة﴾ رودنه وزنده ومرادفیدرکه ذکر اولندی ﴿الراذنات﴾ ذالك کسریله شهرك
رستاقلرینه دینور ﴿الرزن﴾ رانك فتحی وزای معجمه نك سکونیله شول یوکسك یره دینورکه اوتوراقلی وچقورسی
اولمغله یغمور صویی اقیوب ایرکیلور اوله جمعی رزون ورزان کلور کتاب وزنده ﴿الرزن﴾ رانك کسریله ناحیه
وجانب معناسنه در ﴿الرزنة﴾ رانك کسریله صوایرکیله جك یره دینور جمعی رزان در جبال کبی ﴿الرزانة﴾ کرامه
وزنده اغر اولمق معناسنه در یقال رزن الشیء والرجل رزانة من الباب الخامس اذا وقر ﴿الرزین﴾ امیر وزنده آغر
نسنه یه ووقار وتمکین صاحبی آدمه دینور مؤنثی رزان در سحاب وزنده ورزین اسمادندر ﴿الرزن﴾ وزن وزنده
برنسنه نك اغرلغنی بیلمك ایچون ال ایله یوقری قالدرمق معناسنه درکه ال طارتیسی تعبیر اولنور یقال رزنه رزنا من الباب
الاول اذا رفعه لینظر ماثقله واقامت ایلمك معناسنه در یقال رزن بالمكان اذا اقام ﴿الارزن﴾ احمر وزنده برشجر
اسمیدرکه پك سخت وصلب اولور بوشجر آجی بادم اغاجی اوله جقدر وارزن ارمینیه اولکه سنده بربلده آدیدرکه ارزن
الرّوم دیمکله معروفدر حالا ارضروم دیدکاری بلده در محدثیندن عبدالله بن حدید الارزنیّ اکا منسوبدر کذلك
ارمینیه ده برشهر آخر اسمیدرکه خلاط قربنده در وحالا خرابه در ودشت الارزن شیراز ایله کازرون بیننده برعظیم
اوه نك اسمیدر ﴿الروزنة﴾ جوهره وزنده پنجره یه دینور یقال فتح بالبیت روزنة ای کوة ﴿الترزن﴾ تفعل وزنده
اظهار وقار ایلمك معناسنه در یقال ترزن الرجل اذا توقر ﴿ارزنجان﴾ همزهٔ مفتوحه ایله روم اولکه سنده بربلده
آدیدر حالا ارضروم سمتنده معموردر ﴿ارزنان﴾ همزه نك فتحیله اصفهان قضاسنده برقریه در ﴿التزازن﴾ تفاعل
وزنده ایکی نسنه بری برینه مقابل اولمق معناسنه در یقال الجبلان یترازنان ای یتناوحان ﴿المرازنة﴾ مفاعله وزنده
دوستلق ایلمك معناسنه در ومنه یقال هو مرازنه ای مخالّه ﴿الرسن﴾ فتحتینله ایپه دینور حبل معناسنه وطوارك برونی
اوزرینه چورد کاری یولاره دینور جمعی ارسان وارسن کلور احبل وزنده * شارح دیرکه فارسیده دخی رسن ایپه دینور
توافق قبیلندن اولمق اغلبدر وبعضلر تعریبنه ذاهب اولدیلر ﴿الرسن﴾ رانك فتحیله طواره یولار قلمق معناسنه در
یقال رسن الدابة رسنا من الباب الثانی والاول اذا جعل لها رسنا ﴿الارسان﴾ همزه نك کسریله رسن معناسنه در بعضلر
دیدیکه رسن دابه یی ایپله باغلمق وارسان یولار قلمق معناسنه در یقال ارسن الدابة اذا جعل لها رسنا ویقال رسن الدابة
اذا شدها برسن ﴿المرسن﴾ مجلس وزنده و﴿المرسن﴾ مقعد وزنده برونه اطلاق اولنور یقال ما احسن مرسنه ومرسنه
ای انفه ﴿رسن﴾ رانك فتحیله اسامیدندر رسن بن عمرو طی قبیله سی رجالندندر ورسن بن عامر ازد قبیله سندندر
وحارث بن ابی رسن فتحتینله در ﴿الارسان﴾ همزه نك فتحیله درشت وصلب اولان ارضلره دینور ﴿الراسن﴾ یاسم
وزنده لفظ فارسیدر عربیده قنس دیدکاری نباته دینورکه ترکیده آندز دیدکاریدر نته که قنس ماده سنده ذکر اولندی
﴿رستن﴾ جعفر وزنده حما ایله حمص بیننده بربلده در محدثیندن عیسی بن سلیم الرستنی اورادندر ﴿الراشن﴾ شین
معجمه ایله صاحب وزنده سفره ده کی طعامی سپوری اکل ایدر اولان اینهانه دینور یقال رجل راشن ای مقمّ بوراده

مقيم نسخه‌لرى غلطدر وشاكردلره و يريلان شربتلك تعبير ايتدكارى بخشمشه دينوركه فارسيده شاكردانه ديرلر
يقال اعطاه راشنا وهو مايرضخ لتلميذ الصانع وطال قاوغه دينور كاسه ليس معناسنه يقال هو راشن لهم اى طفيلى
وعبدالله بن محمد الراشنىّ الاديب حريرينك شاكردى ايدى (الرشن) رانك فتحيله و (الرشون) قعود وزننده
بركمسه طفيلى اولمق معناسنه‌در يقال رشن فلان رشنا ورشونا من الباب الاول اذا تطفل وكلب باشنى قابه صوقوب
يلامق معناسنه‌در يقال رشن الكلب فى الاناء اذا ادخل رأسه فيه ورشن نهر وجدولدن صو آلاجق كدكه دينور
كذلك ليمانه دينور فتحتينله ده لغتدر (رشين) زبير وزننده جرجانده برقريه‌در اعلامدن ادريس بن ابراهيم
الرشينىّ الجرجانىّ آندندر (الروشن) جوهر وزننده پنجره‌يه دينور يقال فتح بالبيت روشناى كوّة * شارح ديركه
روزن وروشن فارسيدن معرّبلردر (الرشون) صبور وزننده خانه‌ده محبوس اولميوب دائما اوتليوب كزن قيونلره
دينور يقال غنم رشون اى رتّاع (الرصن) رانك فتحى وصادك سكونيله برنسنه‌يى اكمال واتمام ايلمك معناسنه‌در
يقال رصنه رصنا من الباب الاول اذا اكمله وسوكمك معناسنه‌در يقال رصنه بلسانه اذا شتمه (الارصان) همزه‌نك
كسريله برنسنه‌يى محكم واستوار ايلمك معناسنه‌در يقال ارصنه اذا احكمه (الرصانة) سلامه وزننده برنسنه محكم
واستوار اولمق معناسنه‌در يقال رصن الشئ رصانة من الباب الخامس اذا استحكم (الرصين) اميروزننده محكم
واستوار اولان نسنه‌يه دينور يقال شئ رصين اى محكم ويار وهمدمنك ايشنى كورمكه ساعى ومساعد اولان اهل
مرؤته دينور يقال هو رصين اى حفىّ بحاجة صاحبه ووجع ودرد والملى اولان آدمه دينور يقال هو رصين اى
موجع متألم ورصينا الفرس آت قسمنك ديزلرنده اولان سكرلرك كه پاچه‌سيله قوللرى بيننده پرمق پرمق مركبدر
اوجلرينه دينور (الترصين) تفعيل وزننده برنسنه‌يى وجه تحقيق اوزره بيلمك معناسنه‌در يقال رصّن الشئ
معرفة اذا غلبه وقال فى الاساس تقول رصّن لى هذا الخبر اى حققه (المرصون) نعل كسلمش ياتمغا اورلمش عضوه
دينور يقال ساعد مرصون اى موسوم (المرصن) منبروزننده داغلغى‌يه دينوركه انكله دوابه داغ وتمغا باصيلور
(ارصان) همزه‌نك فتحيله بلحارث بن كعب يوردنده برموضعدر (المرضون) ضاد معجمه ايله قالدرم طاشى كبى برى برينه
باشدر يلوب صره صره ديزلمش بناء وساير نسنه‌يه دينور يقال شئ مرضون اى شبه منضود من حجارة
ونحوها يضمّ بعضها الى بعض فى بناء وغيره (الرطانة) سحابه وكتابه وزنلرنده عربى لساندن غيرى لسانله تكلم
ايلمك معناسنه‌در يقال رطن له رطانة من الباب الاول اذا تكلم بالعجمية (المراطنة) مفاعله وزننده بودخى
برآدمه عربيدن بشقه لسانله تكلم ايلمك معناسنه‌در يقال راطنه اذا كلمه بالعجمية (التراطن) تفاعل وزننده
عربيدن غيرى لسانله سويلشمك معناسنه‌در يقال تراطنوا اذا تكلموا بالعجمية (الرطينا) مصغر بنيه‌سى وطانك
تشديدى وبعضا تخفيفيله سوزه دينور يقال مارطّيناك هذه اى ما كلامك نهايه‌ده كنايه ايله اولان وبعض كمسه‌لر
بيننده خاصة مصنوع اولان سوزه دخى اطلاق اولنوركه سايرلر آنى فهم ايلمزلر (الرطّانة) شدّاده وزننده و (الرطون)
صبور وزننده برى برينه يولداش اوله‌رق چوق اولوب وصاحبلرى يانلرنده كثرت اوزره اولان دوه‌لره دينور
برمحلدن متفرق دوه جيلر جمعيتله برسمته كيدركن استصحابلرنده اولان چوق دوه‌لر اوله‌جقدر (الرعشن) شين
معجمه ايله جعفر وزننده قورقق جبان معناسنه‌در نونى زائده‌در وجست وچابك دوه قوشنه ودوه‌يه دينور مؤنثى
رعشنه‌در ومراد قبيله‌سنه مخصوص برفرس آديدر (الرعشنة) بنو ابى بكر بن كلابدن شعبه اولان بنو عمرو بن
قريظ جماعتى يوردنده برصو آديدر ملك حمير اولان رعشن اسميله مسمادر (الارعن) احمروزننده نه سويلديكنى
بيلمزبون وصالق وچولپه آدمه دينور مؤنثى رعناءدر يقال رجل ارعن وامرأة رعناء اى الاهوج فى منطقه الاحمق
المسترخى * مؤلف بصائرده ديديكه بوماده اتف الجبل معناسنه اولان رعن لفظندن مأخوذدركه برطرفه ميل
وتعوّجى اولور واشبو ﴿ لاتقولوا راعنا ﴾ آيت كريمه‌سنده كه راعنا لفظندن نهى متضمندر يهود طائفه‌سى
پيغمبر كزين عليه السلام حضرتلرينه احفظنا ديه‌جك يرده راعنا ديرلر ايديكه مراعاتدن امردر خبيثلر تلوين
خفى ايله اخفا ايده‌رك رعناء ديرلر ايديكه مرادلرى ارعنك تأنيثيله حاشا ازدراء وتهكم ايدى حق جلّ وعلا حبيبنى
صيانة اول ملعونلرك مرادلرنى اعلامله زجرونهى ايلدى وارعن شول عسكره دينوركه طاغك برونى كبى برسمته
طوغرى طاشقين فضله‌سى اوله يقال جيش ارعن اى له فضول (الرعونة) عمومه وزننده و (الرعن) فتحتينله
برآدم بون وصالق وچولپه اولمق معناسنه‌در يقال رعن الرجل ورعن ورعن رعونة ورعنا من الباب الاول
والرابع والخامس اذا كان ارعن (ماارعنه) فعل تعجبدر نعجب چولپه واحمق آدمدر ديمكدر (الرعن) رانك
فتحيله كونش دماغه تاثير ايلمكله آدم سست اولوب بايلمق معناسنه‌در يقال رعنته الشمس رعنا من الباب الاول

اذا آلمت دماغه فاسترخى لذلك وغشى عليه ورعن طاغك ايلرى يسندن برون كبى چيقان سيورى يه دينور جمعى رعون ورعان كلور رانك كسريله واوزون اوزادى طاغه دينور وحجازده برموضع آديدر وبحرينده برموضع آديدر وطريق حجاج بصره ده حفر ابى موسى قربنده برموضع آديدر (ذورعين) زبيروزننده حمير ملوكندن برينك لقبيدر ورعين ملك مزبورك بنا كرده سى برحصن ياخود اول حصنك محلى اولان طاغك آديدر ويمنده برناحيه اسميدر (الرعين) اميروزننده رعيل معناسنه دركه برمقدارجه آت سوريسنه دينور (الرعون) صبور وزننده سخت وشديد نسنه يه دينور يقال شىء رعون اى شديد وكيجه نك قرا كولغنه دينور يقال خرجوا فى رعون الليل اى فى ظلمته وبريرده قرار ايلمز اولان كثير الحركه آدمه دينور يقال رجل رعون اى كثير الحركة (رعنّ) رانك وعينك ونون مشدده نك فتحيله حرف ترجىّ اولان لعلّ كلمه سندن لغتدر يقال رعنّ زيدا قائم اى لعل زيدا (الرعناء) حمراء وزننده ارعن كلمه سنك مؤنثيدر بون وكوشك وصالق خاتونه دينور يقال امرأة رعناء اى هو جاء فى منطقه حمقاء مسترخية لسان شعراده محبوبه يى رعنا ايله توصيف استرخادن ناشى نهال تازه كبى تمايلى اعتباريله در ورعناء بصره شهرينك لقبيدر طاغك انفنه تشبيها زيرا جزيرة العربدن اوته يه ياخود عراقدن برويه تقدم ايلمشدر وطائفده بردرلو اوزم اسميدر (الرغن) رانك فتحى وغين معجمه نك سكونيله برسوزى ديكليوب قبول ايلمك معناسنه دركه سوز اسلمك تعبير اولنور يقال رغن اليه رغنا من الباب الثالث اذا اصغى اليه قابلا وصفا وحضور ايله يوب ايچمك معناسنه در يقال فلان يرغن اى يأكل ويشرب فى نعمة وطمع ايلمك معناسنه در يقال رغن فيه اذا طمع (الارغان) همزه نك كسريله بودخى سوز اسلمك معناسنه در يقال ارغن اليه بمعنى رغن وبرآدمى طمعه دوشورمك معناسنه در يقال ارغنه اذا اطمعه وبرايشى قولايلق معناسنه در يقال ارغن الامر اذا هوّنه (الرغنه) تمره وزننده يوريمسى آسان دوزوملايم يره دينور يقال ارض رغنة اى سهلة (رغنّ) رانك وغينك ونون مشدده نك فتحيله رعنّ كبى لعلّ لفظنده لغتدركه حرف ترجيدر يقال رغنك تكرمنى اى لعلك (مرغينان) ميمك فتحى وغينك كسريله ماوراء النهرده بربلده در صاحب هدايه امام على بن محمد المرغينانى اندندر (الرفن) رانك فتحى وفانك سكونيله بورطه يه دينور بيض معناسنه * شارح ديركه بونسخه لر غلطدر صواب اولان نبض اولمقدر نون مفتوحه وباء ساكنه ايله (الرفنّ) خدبّ وزننده اوزون قويرقلى آته دينور يقال فرس رفنّ اى الطويل الذنب (الرافنة) يك طاشقين نازوشيوه ايله خرامان اولان نكاره دينور يقال امرأة رافنة اى متبخترة فى بطر (الرفان) كتاب وزننده خرده قطره لو يغموره دينور يقال امطر السحاب رفانا اى رذاذا (الرفانينة) طمانينه وزننده يك خوش ديرلكه دينور يقال هو فى رفانينة اى فى غضارة العيش (الارفينان) اطمينان وزننده بركمسه توحشله قاچوب كتدكدنصكره سكونت وآرام بولمق معناسنه در يقال ارفأنّ الرجل اذا نفر ثمّ سكن وسست وضعيف اولمق معناسنه در يقال ارفأنّ الرجل اذا ضعف واسترخى وبرآدمك اويكه سى صاوشمق معناسنه در يقال ارفأنّ غضبه اذا زال (الرفهنية) بلهنيه وزننده وسعت عيش ورفاه وحضور معناسنه در يقال هو فى رفهنية اى سعة العيش ورفاغية (الرقون) قافله صبور وزننده و (الرقان) كتاب وزننده (الارقان) همزهٔ مكسوره ايله قنه يه دينور حناء معناسنه وزعفرانه دينور (الترقّن) تفعل وزننده خاتون قنه ياقمق كذلك زعفران سورنمك معنالرينه در يقال ترقنت المرأة اذا اختضبت بالرقون اى الحناء والزعفران (الارقان) همزه نك كسريله صاچه وصقاله قنه ياقمق ياخود زعفران سورمك معناسنه در يقال ارقن لحيته اذا خضبها بالرقون وطعامى ياغه قاندرمق معناسنه در يقال ارقن الطعام اذا روّاه بالدسم وزعفران سورنمك معناسنه در يقال ارقن الرجل اذا تضمخ بالزعفران (الترقين) تفعيل وزننده بودخى صاچه ياصقاله قنه ياقمق وزعفران سورمك معناسنه در يقال رقن لحيته اذا خضبها بالرقون وقاش مقوله سى نسنه يه نشان قومق معناسنه در يقال رقنه بمعنى رقمه وكتابتده سطرلرى صيق صيق يازمق معناسنه در يقال رقن الكتاب اذا قارب بين سطوره ويازويه متبين اولمق ايچون نقطه وحركه وضع ايلمك معناسنه در يقال رقّن الخطّ اذا نقطه واعجمه ويازويى كوزل ومزين يازمق معناسنه در يقال رقن الكتاب اذا حسنه وزينه وحساب دفترنده بعض محلى قاره لمق معناسنه در تا كه اول صحيفه مسوده اولوب مبيضه اولمديغى معلوم اوله اسامى رسيد ايلمك كبى نته كه ترقيم بو معنايه در حالا اقلامده قيدنى ترقين ايلمك تعبيرى بو معنادندر وبو خضاب معناسندن مأخوذدر يقال رقّن موضعا فى الحساب اذا سوّده لئلا يتوهّم انه بيض (المرقون) مرقوم وزننده ومرادفيدر يقال كتاب مرقون اى مرقوم (الرقين) اميروزننده اقچه يه اطلاق اولنور تقول اعطانى رقينا كثيرا اى درهما (الراقنة) بشره سى رنكين ودلبر خاتونه دينور يقال امرأة راقنة اى الحسنة

اللون و دائما قنه یاقنور اولان خاتونه دینور یقال امرأة راقنة ای مختضبة (الرقن) فتحتینله خاصة قرتال یمورطه سنه
دینور (الارتقان) افتعال وزننده زعفران سورنمك معناسنه در یقال ارتقن فلان اذا تضمخ بالزعفران (الرکون)
قعود وزننده برنسنه یه صمیمی میل ایلمك معناسنه در یقال رکن الیه و رکن رکونا من الباب الاول والرابع و الثالث
اذامال الیه و سکن * شارح دیرکه باب ثالث تداخل لغتین بابندندر یاخود شاذدر (الرکن) رانك ضمیله برنسنه نك
پك قوی و محکم اولان جانبنه و کوشه و ضلعنه دینور یقال ظهره فی رکن وهو الجانب الاقوی و یمامه ده برموضع
آدیدر و امر عظیم معناسنه در و مدار قوّت اولان نسنه یه اطلاق اولنور ملك و مال و عسکر و متعلقات کبی یقال له
رکن شدید و هو مایقوّی به من ملك و جند و عزّ و منعه و حشم وشوکته اطلاق اولنور یقال له رکن ای عزّ ومنعة
(الرکن) رانك فتحیله و (والرکین) زبیر وزننده پك اری فاره یه دینور (الترکن) تفعل وزننده برآدم قوّت وشدّت
بولمق معناسنه در یقال ترکن الرجل اذا اشتدّ و وقار وتمکین پیدا ایلمك معناسنه در یقال ترکن فلان اذاتوقّر (المرکن)
منبر وزننده معروف قابه دینورکه لکن تعبیر اولنان قابدر تغاره دخی دینور (الرکین) امیر وزننده هرجانبی عالی
و سربلند اولان طاغه دینور یقال جبل رکین ای العالی الارکان و وقار وتمکین صاحبی آدمه دینور یقال رجل
رکین ای رزین (الرکانة) سلامه وزننده و (الرکانیة) رفاهیه وزننده و (الرکونة) عمومه وزننده وقار و تمکین صاحبی
اولمق معناسنه در یقال رکن الرجل رکانة و رکانیة و رکونة من الباب الخامس اذارزن و وقر (الارکون) اسلوب وزننده
ذیشان اولان بوی بکنه و کوی اغاسنه دینور (رکانه) ثمامه وزننده ابن عبد یزیددرکه صحابیدر بغایت زورمندایدی نبی
اکرم علیه السلام حضرتلری انکله مصارعه ایدوب ایکی دفعه غالب اولدیلر و رکانة المصریّ الکندیّ که پدری
نامعلومدر صحبتنده اختلاف اولندی (رکان) غراب وزننده و (رکین) زبیر وزننده اسامیدندر (الرمّان) زنّار
وزننده فواکهدن ناره دینورکه معروفدر مفردی رمانه در اوچ نوع اولور طتلو و اکشی و مزّ اولورکه طتلو ایله اکشی
بیننده اولور میخوش و لوفان تعبیر اولنور طتلوسی طبیعتی و سعالی ملیندر و اکشی نوعی علی العکس در و لوفان نوعی
التهاب معده یه و وجع فؤاده نافعدر و نارك الماکی التی کونه طعمی واردر و رقت ولطافتندن وسرعت انحلالندن فی ذاته
بغایت ممدوح میوه در * شارح دیرکه بعضلر نوننك اصلیه اولمسنه ذاهب اولدیکه وزنی فعال اولور لکن مأخذنی بیان
ایلمدیلر و امام خلیل نوننك زیاده سنه ذاهب اولدیکه رمّ ماده سندندر جمع معناسنه در وزنی فعلال در (رمّان السعالی)
سینك فتحیله آق خشخاشه دینور یاخود داندن بر قسمدر (رمّان الانهار) هیوفاریقون دیدکاری دارونك نوع کبیرینه
دینور ترکیده قلج اوتی و یاره اوتی و قیون قران دیدکاری نباتدرکه هوفاریقون دخی دیرلر (الرمّانتان) هجر قربنده
برموضع آدیدر (قصر الرمّان) واسط شهرنده برموضعدر محدثیندن ابوهاشم یحیی بن دینار و علیّ بن عیسی النحویّ
و صدقه و حسن بن منصور و عبدالکریم بن محمد و طلحة بن عبدالسلام و محمد بن ابراهیم الرمّانیون اورایه منسوبلردر
(المرمنة) مرحله وزننده نارلغه دینور (رمّان) شدّاد وزننده ابن کعبدرکه مذحج قبیله سندندر و رمّان بن معاویه
سکون قبیله سندندر و رمّان طیّ قبیله سی دیارنده برطاغك آدیدر (ارمینیه) همزه نك کسری و یای اخیره نك
تخفیفی و قلیلا تشدیدیله روم اولکه سنده برمملکت آدیدر یاخود درت اقلیمدن یعنی اولکه دن عبارتدر یاخود
بری برینه متصل درت مملکتدرکه هر برینه ارمینیه دیرلر نسبتنده ارمنی دینور همزه نك و میمك فتحیله که تغییر نسب
قبیلندندر کتب جغرافیا بیانلری اوزره ارمینیه جد قدیملر اولان ارمن بن لیطی بن یونانه منسوبلردر و ارمن
ولایتی ایکی قسمدر صغری و کبری و ارمینیهٔ صغری آدنه و مرعش ایالتندن عبارتدر و کبری وان و قارص و ارضروم
ایالتلرندن کنایتدر (رومین) رانك ضمیله و (رامین) حامیم وزننده اسامیدندر عبدالوهاب بن محمد بن رومین
شیخ ابواسحق الشیرازی شیخیدر و حسن بن الحسین بن رامین فقهادندر (الارمعنان) اطمینان وزننده کوز یاشی
اقمق معناسنه در یقال ارمعنّ دمعه اذا سال (الرنّة) رانك و نون مشدده نك فتحیله سسه دینور تقول سمعت له
رنّة ای صوتا (الرنین) انین وزننده حیقرمق معناسنه در یقال رنّ الرجل رنینا من الباب الثانی اذا صاح و برآدمك
سوزینه قولاق طتوب دیکلمك معناسنه در یقال رنّ الیه اذا اصغی و یای چکرمك معناسنه در یقال رنّت القوس
اذا صوتت * شارح دیرکه معنای اخیر افعال بابندن اولمق اصوبدر (الارنان) همزه نك کسریله رنین ایله ایکی معناده
مرادفدر یقال ارنّ الرجل اذا صاح و ارنّ الیه اذا اصغی (الرنّی) رانك ضمی و الفك قصریله ربّی وزننده مطلقا
مخلوق قسمنه اطلاق اولنور تقول مادری هو من ایّ الرنّی ای الخلق و رنّی ماه جمادی الاخره نك اسم قدیمیدر
(المرنّة) اسم فاعل عنوانیله و (المرنان) محراب وزننده یایه اطلاق اولنور (الرنن) فتحتینله برجانورجکدرکه قیش
موسمنده صوایچره آوازایدر (رنان) غراب وزننده اصفهان قضاسنده برقریه در احمد بن محمد بن احمد بن هالة المقری

اورادندر ﴿رنجان﴾ سلمان وزننده مغربده بربلده‌در جیم بابنده دخی ذکر اولندی ﴿الرون﴾ عون وزننده ترلاده
دونم باشنه دینور ﴿الرون﴾ رانك ضمیله قاتیلق شدّت معناسنه‌در جمعی روون‌در یقال فیه رون ای شدّة ﴿الرونة﴾
رای مضمومه ایله برنسنه‌نك کوم اولان یرینه دینور دریا انکینی کبی یقال رونة الشیٔ ای معظمه ﴿الارونان﴾
همزه‌نك و واوك فتحیله سسه دینور صوت معناسنه و شدید و دشوار اولان کونه دینور یقال یوم ارونان منعوتا و مضافا
ای صعب و سهولتلو و حضور و راحتلو کونه دینمکله ضدّ اولور یقال یوم ارونان ای سهل و لیلة ارونانة فیهما ﴿راون﴾
هاجر وزننده طخارستان مملکتنده بربلده‌در ﴿المرون﴾ مقول وزننده مغلوب و مقهور معناسنه‌در هو
مرون به ای مغلوب مقهور ﴿روین﴾ زبیر وزننده اسمادندر محمد بن روین شعبه‌دن تحدیث ایلدی ﴿راوان﴾ جازده
برقریه یاخود بروادی اسمیدر ﴿ریون﴾ دیدن وزننده ارباع قضای نیسابوردن برربعك اسمیدر ﴿الرهن﴾ رانك
فتحی وهانك سکونیله برکسه‌دن استدانه یاخود استعاره اولنان نسنه‌نك یرینه وضع اولنان شیئه دینور که فارسیده
کروو ترکیده طوتو تعبیر اولنور و بوفی الاصل مصدردر جمعی رهان و رهون و رهن کلور ضمتینله و رهین کلور عبد
وعبید کبی تقول استدنت منه ووضعت کتابی رهنا و هو ما وضع عند الناس لینوب مناب ما اخذ منه و رهن مصدرا
مستعمل اولور که اصلی اوزره‌در برآدمك یانته برنسنه‌یی طوتو قومق معناسنه‌در یقال رهنه الشیٔ و رهن عنده
الشیٔ رهنا من الباب الثالث اذا جعله رهنا و حبس ایلمك معناسنه‌در تقول رهنته لسانی ای حبسته ولا یقال ارهنته
بالهمزة کویا که لسانی اول کسنه‌یه رهن ایلمشدر که مراد آندن کفّ لسان ایتمکدر و ثابت و پایدار اولمق معناسنه‌در
یقال رهن بالمکان اذا ثبت و دائم اولمق معناسنه‌در یقال رهن الشیٔ اذا دام و دائم قلمق معناسنه‌در یقال رهنه
اذا ادامه ﴿الارهان﴾ همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌یی برکسه یانته رهن قومق معناسنه‌در ارهنه الشیٔ
اذا جعله رهنا عنده و ضعیف و زبون قلمق معناسنه‌در یقال ارهنه اذا اضعفه و برنسنه‌نك بهاسنی پیشین ویرمك
معناسنه‌در یقال ارهنه اذا اسلفه و برمتاعك بهاسنی آرتوروب آغر بهایه چیقارمق معناسنه‌در یقال ارهن فی السلعة
اذا غالی بها و دائم قلمق معناسنه‌در یقال ارهن الطعام لهم وکذا الشراب والمال اذا ادامه و جنازه‌یی قبره قومق
معناسنه مستعملدر یقال ارهن المیت القبر اذا ضمنه ایاه و برآدمه رهن قومق ایچون برنسنه ویرمك معناسنه‌در
یقال ارهن فلانا ثوبا اذا دفعه الیه لیرهنه و مباحثه‌ده اوکدل قومق معناسنه‌در یقال ارهن ولده بی ای اخطرهم به
خطرا بوراده ولد واوك ضمیله‌در ﴿الارتهان﴾ افتعال وزننده برکسه‌دن برنسنه‌یی رهن طریقله آلمق معناسنه‌در
یقال ارتهن الشیٔ منه اذا اخذه رهنا ﴿الرهین﴾ امیر وزننده و ﴿المرتهن﴾ اسم مفعول بنیه‌سیله برنسنه مقابلی
آلیقونیلان شیئه دینور ﴿المراهنة﴾ مقاتله وزننده و ﴿الرهان﴾ قتال وزننده برکسه ایله برماده ضمننده بحث
ایدوب اوکدل قومق معناسنه‌در یقال راهنه مراهنة ورهانا اذا خاطره و اوکدل ایله آت یارشمق معناسنه‌در
یقال راهنه علی الخیل اذا سابقه و یقال سبق یوم الرهان ﴿الراهن﴾ حاضر و آماده معناسنه‌در یقال هو راهن
ای معدّ و زبون و مهزول معناسنه‌در یقال صار راهنا ای مهزولا ﴿الرهون﴾ قعود وزننده مهزول اولمق
معناسنه‌در یقال رهن الرجل رهونا من الباب الثالث اذا صار راهنا ﴿الراهنة﴾ آت قسمنك کوبکی دائره‌سنك
یوره‌سنه دینور ﴿الراهون﴾ هندستانده برطاغدر که مهبط آدم علیه السلامدر سرندیب جزیره‌سنده‌در ﴿رهنان﴾
سلمان وزننده برموضعدر ﴿رهنان﴾ عثمان وزننده برموضعدر ﴿رهنه﴾ غرفه وزننده کرمان قضاسنده
برقریه‌در ﴿رهین﴾ امیر وزننده حارث بن علقمه‌نك لقبیدر و نضر بن الرهین اتباع تابعیندندر ﴿الرهن﴾ رانك
کسریله مالی کرکی کبی کوروب کوزدوب تیمار و رعایتنده اهتمام ایدن آدمه دینور یقال هو رهن ماله ای ازاؤه
﴿رهینه﴾ سفینه وزننده برموضعدر و رهین کلمه‌سنك مؤنثیدر مرهونه معناسنه جمعی رهاین‌در ﴿الارهون﴾
اسلوب وزننده حائض قیزه دینور یقال جاریة ارهون ای حائض ﴿الرهدن﴾ رانك حرکات ثلاثی و دالك فتحیله
سرچه‌یه شبیه برقوشدر که مکهٔ مکرّمه‌یه مخصوصدر رهدنه و رهدنه دخی دینور طرطبه وزننده و رهدون دینور
زنبور وزننده جمعی رهادن کلور و رهدن قورقق آدمه و احمق آدمه اطلاق اولنور ﴿الرهدنة﴾ دحرجه وزننده
برایشده آغر دیرنوب کیجکمك معناسنه‌در یقال رهدن الرجل اذا ابطأ و یوریمکده بری اوته چوریتوب اویالنمق
معناسنه‌در یقال رهدن فی المشی اذا استدار فیه و برنسنه‌یه طوتلق معناسنه‌در یقال رهدن الرجل اذا احتبس
﴿الرهدون﴾ زنبور وزننده رهدن دیدیکی قوشه دینور و یلانجی‌یه دینور یقال رجل رهدون ای کذّاب ﴿الرین﴾
زین وزننده برنسنه اوزره چوکوب کرکی کبی پاصوب قابلیان کیرو پاسه دینور یقال غلب علیه الرین ای الطبع
والدنس و رین و ریون قعود وزننده قلبی کناه و قسوت پاصمق معناسنه مستعملدر یقال ران ذنبه علی قلبه یرین

رينا وريونا اذا غلب عليه بومناسبتله مطلقا غالب اولمق معناسنده مستعملدر يقال رانك الشئ وران عليك
اى غلبك وكوكل بولانوب غثيان كلمك معناسنه‌در يقال رانت النفس اذا خبثت وغثت وخروج وخلاصى
قدرتدن خارج بورطه وثقلته دوشمك معناسنه‌در يقال رين به على المجهول اذا وقع فيما لايستطيع الخروج منه
(الارانة) اقامه وزننده قومك حيوانلرى قيرلمق معناسنه‌در يقال اران القوم اذا هلكت ماشيتهم (المرينون)
ميمك ضميله حيوانلرى قيرلمش قوم وجماعته دينور (رايان) جازده وهمدان قضاسنده برقريه واعلم قضاسنده
برقريه آدلريدر (الرينة) تمره وزننده خمره اطلاق اولنور عقله غالب اولديغيچون جمعى رينات كلور (الران)
حال وزننده جزمه كبى براياق قابيدر لكن بونك طبانى اولمز وجزمه‌دن اوزون اولور * شارحك تحقيقنه كوره
فارسيدن مأخوذدركه بوطلق وپوطور تعبير ايتدكلريدركه بالدره چكيلور وران اذربيجان اولكه‌سيله همسنور
برايالت آيدر وبواران ديدكلرندن بشقه‌در ابو الفضل احمد بن الحسن ووليد بن كثير الرانيـّان اورايه منسوبلردر
(رويان) رانك ضميله طبرستانده بربلده‌در بحر المذهب وسائر مؤلفات صاحبى امام ابو المحاسن عبد الواحد
بن اسمعيل الرويانى اكا منسوبدر ورى شهرنده بر محله وحلب قضاسنده بر قريه آديدر تجز بعونه تعالى

فصل الزاى

(الزؤان) زانك حركات ثلاثيله قره‌موق تعبير اولنان سياهجه دانه‌دركه بغدايه قارشور
وبوبغداى آزنتيسيدر دلوجه‌دن بشقه‌در (الزئنىّ) زانك كسريله بوجو وفنو تعبير اولنان اياقلرى قصه وخرده
كوپكه دينور برنوعنه‌ده ماصتى تعبير ايدرلر (الازأنىّ) احمرىّ وزننده و(اليزأنىّ) يعملىّ وزننده يزنى كلمه‌سنده
لغتدركه يزن ديدكلرى محله منسوب مزراق ديمكدر يقال رمح ازأنىّ ويزأنىّ اى يزنىّ (الزبن) غبن وزننده اوته قاقق
دفع معناسنه‌در يقال زبنه زبنا من الباب الثانى اذا دفعه ويمشى هنوز اغاجنده ايكن مثلا براولچك ياخود
ايكى وزياده اولچك يمش مقابلى صاتمق معناسنه‌در يقال زبن الثمر اذا باعه على شجر بثمر كيلا وزبن شول خانه‌يه
دينوركه بيوت سائره‌دن آلارغه‌ده اوله كوياكه مدفوعدر يقال بيت زبن اى متنحّ عن البيوت (الزبن) زانك
كسريله كركلو وحاجت معناسنه‌در يقال اخذ زبنه من المال اى حاجته (الزبن) فتحتينله شول بزه دينوركه
اوطه‌نك ياخود چادرك يحيى اوزره اوله جله ديدكلرى سراپردۀ زفاف كبى وناحيه معناسنه‌در يقال قعد فى زبن
اى فى ناحية (الزبنّ) عتلّ وزننده شديد الدفع انسان وحيوانه دينور يقال رجل وبعير زبن اى شديد الدفع
(الزبون) صبور وزننده دائما سوديني صاغانى تپه ايله دفع ايدن ناقه‌يه دينور يقال ناقة زبون اى دفوع وحرب
زبون شول جنكه واوغراشه اطلاق اولنوركه بغايت وفرت وازدحام اوزره اولمغله عسكر برى بريني برى اوته
دفع ايدر اوله يقال حرب زبون اذا كانت يدفع بعض الجيش بعضا كثرة * مترجم حقير ديركه اهل ادبك خطاب زبون
تعبير لريدركه بومعناد ندركه مطلقا خطاب شأنندن اولان كسه‌يه برصيغۀ مخاطبه ايله خطابدن عبارتدركه
ميدانه خطاب ايلك تعبير اولنور صيغه خاص ومخاطب عامدر مثلا اشبو * فى عسكر حين تلقاه وفى حشم *
مصراعنده واقع خطاب كبى كذلك لسانمزده پك ضعيف وناتوانه زبون تعبيرى دخى بوندن مأخوذدر كوياكه
كمال ضعفندن ناشى رغبتدن مدفوع اولور انتهى * وزبون شاشقين وغبىّ ونادان آدمه دينور وبومولّددر يقال
رجل زبون اى غبىّ خريف وشول قيويه دينوركه كنارنده صوچكن كسه‌نك طوره‌جق طاشى كيروجه اوله
(الزبنة) حزقه وزننده ناقه‌نك اياغنه اطلاق اولنور سود صغانى آنكله دفع ايلديكيچون يقال زبنته بزبنتيها
اى برجليها (المزابنة) مفاعله وزننده مدافه معناسنه‌در يقال زابنه اذا دافعه واغاجنده اولان تازه خرمايى
برآدمه برمقدار خرمايه مقابل بيع ايلك معناسنه‌در يقال نهى عن المزابنة وهى بيع الرطب فى رؤس النخل بالتمر
وبوندن نهى صادر اولدى زيرا غبن وجهالتى متضمّن اولمغله مخاصمه ومدافعه‌يه مؤدى اولور وامام مالك
عندنده بيع مزابنه مطلقا كيلى ياعددى ياخود وزنى نامعلوم اولان نسنه‌يى اورانلمدن شوقدر مكيل ياشوقدر
معدود ياموزون نسنه‌يه صاتمقدن عبارتدر مثلا كيلسز بركومه حنطه‌يى اون كيله حنطه‌يه صاتمق كبى ياخود
معلوم اولان نسنه‌يى ينه جنسندن مجهول اولان نسنه‌يه صاتمقدن عبارتدر مثلا اون كيل بغدايى برآدمك كيلى
نامعلوم بركومه بغداينه صاتمق كبى ياخود مجهولى ينه جنسندن اولان مجهوله صاتمقدن عبارتدر وعند البعض
مزابنه بيع مغابنه‌دن عبارتدركه غبن جائز اولميان جنسده برى بريني الداتمق وجهيله اولان بازارلقدر جمله‌سنده
دفع معناسندن مأخوذدر (الزابنة) بعض دره‌لرده اولان شول تپه‌يه وبايره دينوركه دره‌نك اوكنه كلمكله آندن
برسمته مندفع ومنحرف اولنور (الزبنية) زانك كسريله هبريه وزننده انس وجنّ طائفه‌سنك متمرّد اولانه دينور
يقال هو زبنية اى متمرّد من الجنّ او الانس وياوز وشديد شخصه دينور وضابط وسرهنك مقوله‌سنه دينور

مطلب

(شرطى)

شرطى معناسنه حالا سكبان باشى و بوستانجى باشى و عسس باشى و تفكجى باشى و سائرلرى كبى جمعى زبانيه كلور
على قول مفردى زبنىّ در زابك كسرى و يانك تشـديديله زبانيهٔ ملائكه بومعنـادندر اهل جهنمى جهنمه دفع
ايتدكاريچون (الزبّين) سكين وزننده پك سرعتله بول وغائطى دفع ايدن كمسه يه دينور ياخود زوراكى صقنوب
حبس ايدر اولان كمسه يه دينور يقال رجل زبّين اى مدافع الاخبثين او ممسكها على كره (الزبانيان) تثنيه بنيه سيله كه
زبانى مفرديدر حبارى وزننده عقربك قويرغنده اولان چتاله دينوركه آنكله لدغ ايدر يقـال ضربت العقرب
بزباناهـا وهى قرناهـا وزبانى منـازل قمردن برمنزل اسميدركه عقرب صورتنك قويرغنده واقع ايكى پارلاق
كوكبدن عبارتدر قويرق اعتبـاريله مفرد اطلاق ايلديلر (الزبّونة) زابك فتحى وضمى وبانك تشـديديله بيونه
اطلاق اولنور عنق معناسـنه (بنوزبينه) سفينه وزننده برجماعتدر نسبتنده زبانى دينور تخفيفله غيرقياس
اوزره زيرا قيـاس اولان زبنى ديمكدر وابوالزبان الزبانى كه سحاب وزننده‌در محدّثدر وزبان بن مرّه
ازد قبيله‌سى رجالندندر وزبان ابن امرء القيس در (زبّان) شدّاد وزننده ابوعمرو بن العلاء المـازنىّ النحوىّ
اللغوى لقبيدر وزبان بن قائد ومحمد بن زبّان بن حبيب واحمد بن سليمان بن زبّان روات‌دندر (الازبان) انفعال
وزننده الارغه اولمق معناسـنه‌در يقال ازبنوا اذا تنحوا (الزبن) كتف وزننده شديد الدفع شخصه دينور
(زبران) فتحاتله زبر مادهسـنده ذكر اولندى كه برقريه‌در (الزجنة) تمره وزننده برسـوزه دينور تقول
ماسمعت له زجنة اى كلمة ونبسـة (الزحن) زابك فتحى وحاى مهمله‌نك سـكونيله كيحكمك معناسـنه‌در
يقال زحن الرجل زحنا من الباب الثالث اذا ابطأ و بركمسـه‌يى يرندن ايروب برطرف ايلمك معناسـنه‌در يقال
زحن فلانا عن المكان اذا ازاله (التزحن) تفعل وزنـنده بودخى اكلنوب كيحكمك معناسـنه‌در يقـال
تزحّن الرجل اذا ابطأ و برنسـنه‌يى خوشلنميه‌رق زوراكى ايشلمك معناسـنه‌در يقـال تزحّن الشراب وعليه
اذا تكاره عليه بلاشـهوة (الزحّنة) زحمه وزننده شـديد اسّى يه دينور تقول يومنا هذا زحنة اى حرّ شديد
وبارخانه‌لريله وجمله‌ٔ حدم وحشملريله كاربانه دينور يقـال جاءت زحنة عظيمة وهى القافلة بثقلهـا وتباعها
(الزحنة) غرفه وزننده دره‌نك بورغاج يرينه دينور وزحنة بن عبدالله شـول كمسـه‌دركه مرج الرهط وقعه‌سنده
ضحاك بن قيسى قتل ايلدى (الزحنة) همزه وزننده بودوز عورته دينوركه تنه كه مذكرنده زحن دينور
صرد وزننده (الزيحنّة) زابك وحانك ونون مشـدده‌نك فتحيله سيفنه وزننده مصلحت كورمكده آغر حركت
ايدوب اويالنور واظهار كسـل ايدر اولان آدمه دينور يقال هو زيحنة اى متباطئ عند حاجة تطلب اليه
(زرّين) زابك فتحى وراء مشدده‌نك كسريله محدثيندن احمد الرملىّ لقبيدر وعبدالله بن زرين الدوينى ابولقمه‌نك
شيخيدر واشبو زرّين كلمه‌سى فارسيدن معرّبدر آلتوندن دوزلمش نسنه‌يه دينور زر آلتونه دينور وياء نسبت ونون
تاكيد نسبت ايچوندر (المزرئنة) مطمئنه وزننده بارده معناسـنه‌در يقال غداة مزرئنة اى باردة (الزرجون)
فتحتينله حلزون وزننده شرابه دينور خمر معناسنه واوزم اصمه‌سـنه وتكا كنه دينور كرم معناسـنه على قول
چبوغنه دينور وبردرلو قرمزى بويه اسميدركه سـلوكن ديدكارى بويه اوله‌جقدر * مترجم حقيرديركه معرّباتده
بوزركون فارسى معرّبى اولمق اوزره مرسومدركه آلتون رنكلى ديمكدر وغريبدركه مؤلف زرج مادهسنده ثبت
وجوهرى‌يى توهيم ايلشـيكن كنديلرى دخى بوراده رسم ايلدى (الزرجنة) دحرجه وزننده شركاء برى بريله
حصه‌لشوب چيقشمق معناسـنه‌در يقال زرجنوا اذا تخارجوا و برآدمى آلدادوب دك وفند ايلمك معناسـنه‌در
يقال زرجنه اذا خبه وخدعه (الزرفين) زابك ضمى وكسريله قپو حلقه‌سـنه دينوركه قپونك چرچوبه‌سـنه
قاقوب انكله قپويى قپارلر واكا كليد كچوررلر وحالا انكله قپودن ايدرلر على قول عامدر يعنى مطلقا قپو حلقه‌سنه
ورزه‌يه وصندق وسپت مقوله‌سنك اول رسمه حلقه‌لرينه دينور وبو معرّبدر يعنى فارسـيدن معرّبدركه فارسيده
ضمله زرفين وزفرين ديرلر (الزرفنة) دحرجه وزنـنده محبوبه زلفنى حلقه حلقه ايلمك معناسـنه‌دز يقـال
زرفنت صدغيه اذا جعلتهمـا كالزرفين (الزطىّ) عربىّ وزننده عبدالله بن محمد بن الفرج الزطىّ المكىّ المحدثدر
شارحك بياننه كوره زطن برقريه‌در (ابوزعنه) حمزه وزننده عامر بن كعب ياخود عبدالله بن عمرو كنيه‌سيدركه
اصحـاب بدرندندر وشـاعردر (الزاغونىّ) غين معجمه ايله علىّ بن عبيدالله الزاغونى دركه حنبلىّ المذهب محدّثدر
وزاغون بغداد قضاسـنده برقريه‌در ومحمد بن عبدالعزيز الزغينى كه جوينى وزننده‌در فقهـادن احكام القضاة
نام كتابك مؤلفيدر (الزفن) دفن وزننده رقص ايلمك معناسنه‌در يقال زفن الغلام زفنا من الباب الثانى اذا رقص
(الزفن) زابك كسريله سواحلده دريانك حرّ ورطوبتندن توقى ايچون سطوح بيوب اوزره ياپوپ ايچنده آرام

ایلدکلری سایبان وتلوار وصلاج مقوله‌سنه دینور یقال رایته یقعد فی زفن وهی ظلة یتخذونها فوق سطوحهم تقیهم من حرّ البحر ونداه وبدویلرك وقرویلرك چیت تعبیر ایلدکلری نسنه‌یه دینورکه خرما چبوقلرینی بری برینه یناشدروب قنب ایله بزی برینه بند الکله حصیر طرزنده اولور خیمه نشینلر اکثری سکود وسائر اغاج چبوقلرندن ایدرلر چادرك برطرفنه پرده کبی چویروب اکسه‌سنی کیلار وخزینه ایدرلر ﴿الزفون﴾ زبون وزنده ومرادفیدرکه تپه‌کن ناقه‌یه دینور علی قول اغسق اولاننه دینورکه رقص معناسندن اولور یقال ناقة زفون ای زبون اوعرجاء ﴿الزیزفون﴾ حیزبون وزننده رونده وچاپك ناقه‌یه دینور یقال ناقة زیزفون ای سریعة ﴿الزیفن﴾ حضجر وزننده و﴿الزیفنّ﴾ سیفنّ وزننده طویل وشدید آدمه دینور ﴿زیفن﴾ حیدر وزننده ﴿وزوفن﴾ جوهر وزننده اسامیدندر ﴿الزافنه﴾ صاحبه وزننده اغسق ناقه‌یه دینور یقال ناقة زافنة ای عرجاء وزوجنی هروجهله جماعه اغناء واستیفا ایتدیرن خاتونه دینور یقال امرأة زافنة ای تکفی زوجها مؤنة الجماع ﴿الزقن﴾ زانك فتحی وقافك سکونیله یوك کوترمك معناسنه دریقال زقن الحمل زقنا من الباب الاوّل اذا حمله ﴿الازقان﴾ همزه‌نك کسریله برآدمه برنسنه‌یی یوکلتمکده اعانت ایلمك معناسنه‌در یقال ازقنه اذا اعانه علی الحمل ﴿الزکن﴾ فتحتینله اکلیوب بیلمك معناسنه‌در یقال زکنه زکنا من الباب الرابع اذا علمه وفهمه وفراستله ظن وکمان ایلمك معناسنه‌در یقال زکنه اذا تفرّسه وظنه بعضلر دیدیکه زکن یقین وتحقیق منزله‌سنده اولان ظنّ صادقه دینور وعند البعض طرف ظنه اطلاق اولنورکه تمام ظن اولمیوب اندن برطرف وبرکوشه جکدن عبارتدرکه خیاللق تعبیر اولنور فیقال زکنه ای ظنه یقینا اوهو طرف من الظنّ ﴿الازکان﴾ همزه‌نك کسریله بودخی اکلیوب بیلمك معناسنه‌در یقال ازکنه اذا علمه وفهمه واکلادوب بیلدرمك معناسنه‌در یقال ازکنه الشیٔ اذا علمه وافهمه وظن وکمان ایلدیکی نسنه‌ده مصیب اولمق معناسنه‌در یقال ازکن الشیٔ اذا ظنّ فیه فاصاب ﴿الزکانة﴾ کرامه وزننده و﴿الزکانیة﴾ رفاهیه وزننده معنای اخیردن اسملردر فراست صائبه وظنّ صادق معناسنه‌در ﴿المزاکنة﴾ مفاعله وزننده مقاربه معناسنه‌در یقال هذا جیش یزاکن الفا ای یقاربه ویقال بنوفلان یزاکنون بنی فلان ای یدانونهم ویثافنونهم ﴿الزکن﴾ صرد وزننده قوّت حافظه صاحبی آدمه دینورکه ایشتدیکنی حفظ وضبط ایدر یقال هو زکن ای حافظ ضابط ﴿التزکین﴾ تفعیل وزننده دروندن برکسه حقنده قارشق شبهه وظن وکمان ایلمك معناسنه‌در یقال زکن علیه اذا شبه ولبس وظن ﴿زاکان﴾ عربدن برقبیله‌درکه قزوین شهرنده ساکن اولورلر ﴿الزمن﴾ فتحتینله و﴿الزمان﴾ سحاب وزننده عصر ودهر معناسنه‌درکه وقتك قلیل وکثیرنه اطلاق اولنور اسملردر جمعی ازمان وازمنه وازمن کلور افلس کبی مصغرنده زمین دینور ومنه یقال لقیته ذات الزمین یرید به تراخی الوقت یعنی چوقدن اکا برسهلجه وقتده بولشدم ایدی دیمکدر * شارح دیرکه مؤلفك واسمان قولی عطف تفسیردر وزمن زماندن مخففدر وبرسنه درت زماندن عبارتدر اوّل ربیعدرکه عرب اکا ربیع وسائر ناس خریف دیرلرکه کوز فصلیدر پس عربلرك ربیعی کوز فصلی اولور شمسك میزان برجنه حلولی وقتدن معتبردر ثانی شتاء موسمیدرکه شمسك جدی برجنه حلولندن معتبردر ثالث صیف فصلیدرکه عند الناس ربیعدر شمسك رأس حمله حلولندن معتبردر رابع قیظدرکه عند الناس صیف دینور شمسك رأس سرطانه حلولندن معتبردر ﴿المزامنة﴾ مفاعله وزننده زمان قولیله معامله ایلمك معناسنه‌درکه مثلا برمدت خدمته بارشمقدن عبارتدر یقال عامله مزامنة مثل شاهره مشاهرة ﴿الزمانة﴾ سلامه وزننده عشق ومحبت معناسنه اسمدر ممتدّ اولدیغیچون اطلاق اولندی یقال به زمانة ای حبّ وآفت وعاهه معناسنه‌در * شارحك بیانه کوره ذی روح قسمنه عارض اولان کوترملك آفتندن عبارتدر امتداد معناسندندر ﴿الزمن﴾ فتحتینله ﴿والزمنة﴾ غرفه وزننده و﴿الزمانة﴾ سلامه وزننده ذکر اولنان آفته اوغرامق یعنی کوترم اولمق معناسنه‌در یقال زمن الرجل زمنا وزمنة وزمانة من الباب الرابع اذا اصابته الزمانة ﴿الزمن﴾ کتف وزننده و﴿الزمین﴾ امیروزننده کوترم کمسه‌یه دینور جمعلری زمنون وزمنی کلور مرضی کبی ﴿الزمنة﴾ فتحاتله زمان معناسنه‌در تقول مالقیته مذزمنة ای زمان ﴿الازمان﴾ همزه‌نك کسریله برنسنه اوزره زمان کچمك معناسنه‌درکه کهنه وقدیم اولمقدن عبارتدر یقال ازمن الشیٔ اذا اتی علیه الزمان ﴿زمان﴾ زانك کسری ومیمك تشدیدیله فند الزمانی دیدکلری شاعرك جدی اسمیدرکه برقبیله پدریدر وفند مزبورك اسمی سهل بن شیبان بن ربیعة بن زمان بن مالك بن صعب بن علیّ بن بکر بن وائلدر وجوهری زمان بن تیم الله بن ثعلبه‌در دیمسی سهودر وتابعیندن عبدالله بن معبد واسمعیل بن عباد ومحمد بن یحیی بن فیاض المحدّثون الزمانیون آنلردندر ﴿زمانه﴾ سحابه

وزنده اسمادندر وثير بن المنذر بن حيك بن زمانه واحمد بن ابراهيم بن زمانه محدثلردر ﴿الزن﴾ زانك فتحى ونونك
تشديديله برآدمك كوده سنك سكيرى قوريمق معناسنه در يقال زنّ عصبه زنا من الباب الاوّل اذا يبس وبرآدمه
برنسنه ايله كمان ايلمك معناسنه در كرك خير ايله وكرك شرّ ايله اولسون يقال زنّ فلان بخيرا وشرّ اذا ظنه به ﴿الازنان﴾
همزه نك كسريله بودخى برآدمه كمان ايلمك معناسنه در يقال ازنّه به اذا ظنه وبرآدمى برنسنه ايله متّهم قلمق
معناسنه در تقول ازننته بكذا اى اتهمته به ﴿الزنن﴾ فتحتينله پك طاره جق يرده واقع آزجه صويه دينور على قول
شول قيو واشمه مقوله سنه دينوركه صويى وارميدر يوقيدر معلوم اولميه وبو مفرد وجمعه وصف اولور يقال ماء
ومياه زنن اى قليل ضيق او ظنون لايدرى افيه ماء ام لا ﴿الزنّ﴾ زانك كسريله ماش ديدكلرى غله يه ياخود چوداره
دينور دوسر معناسنه ﴿التزنين﴾ تفعيل وزنده دائما زنّ ديدكلرى غله اكل ايلمك معناسنه در يقال زنن الرجل
اذا دام اكل الزنّ ﴿زنين﴾ زبير وزنده ابن كعبدركه بربطندر ومحمود بن زنين برمعروف كمسه در ﴿الزنة﴾ زانك كسريله
يغمور ايله صواريلان بغداى مقابلى اولان بغدايه دينوركه آقار صو ايله صواريلان اولور يقال حنطة زنة اى
خلاف العذى ﴿الزنانى﴾ قصر ايله زبانا وزنده دوه قسمنك بروتلرندن سموك كبى آقان طورى صويه دينور ﴿الزنان﴾
سحاب وزنده و﴿الزناء﴾ تخفيف ومدّ ايله قصه كولكه يه دينور يقال ظلّ زنان وزناء اى قصير ﴿الزنانى﴾ سحابى
وزنده كندى نفسندن غيريه همّ وكفايتى اولميان آدمه دينوركه همان همتى كندى نفسنه منحصر اوله يقال
رجل زنانىّ اى يكفى نفسه لاغير ﴿ابوزنّه﴾ زانك كسريله ميمون ديدكلرى جانورك كنيه سيدر ﴿زندنه﴾ زانك ودالك
فتحيله بخارى قضاسنده برقريه در محدثيندن محمد بن احمد بن غارم اورادندر ياخود زنده منسوبدر زندنه يه دكلدر
وزندينه اوراده برقريه در وابوحامد احمد بن موسى ومحمد بن سعيد المحدّثان ومحمد بن محمدكه مقرئ ماوراء النهردر
اورادندر ﴿الزون﴾ زانك ضميله بت ه دينور صنم معناسنه ومطلقا مشركلرك پرستش ايلدكلرى نسنه يه دينور كونش
وناروكاو وسائر نسنه لر كبى وبودور آدمه دينور زانك فتحيله ده لغتدر وبتخانه يه دينور يقال دخلوا فى الزون اى
بيت الاصنام ﴿الزون﴾ خدبّ وزنده بودور كشى يه دينور مؤنثى زونّه در ﴿الزوان﴾ زانك حركات ثلاثيله زوأن
معناسنه دركه ذكر اولندى ﴿الزونة﴾ زانك ضميله زيب وزينت معناسنه در وعاقله ورشيده خاتونه دينور
﴿الزان﴾ حال وزنده بيقمغه دينور يقال اخذه الزان اى البشم بوراده نونله نشم نسخه سى غلطدر ﴿زوين﴾ زبير
وزنده اسمادندر هبة الله بن زوين فقيه اسكندرانيدر ﴿الزينة﴾ زانك كسريله و﴿الزيان﴾ كتاب وزنده بزه نوب
طونانه جق نسنه يه دينور پيرايه معناسنه يقال اخذ زينته وزيانه وهى مايتزين به وزينه بروادى اسميدر وحسن
بن علىّ الحفار نام محدّثك جدّى اسميدر كذلك محمد بن حسين الاصفهانىّ نام محدثك جدّى اسميدر ﴿يوم الزينة﴾
بيرام كونيدر ياخود مصرده يوم كسر الخليج اسميدر نهر نيل اون التى ذراعه بالغ اولدقده وسط مصرده واقع خليج
كسر اولنمغله اول كون بيرام كبى ناس دوزنوب قوشنوب اظهار سرور وصفا ايدرلر ﴿دار الزينه﴾ يمنده عدن قربنده
برموضعدر وزينة بنت النعمان تحديث ايلمشدر ﴿الزين﴾ عين وزنده بزكه دينور جمعى ازياندر ومصدر اولور
بزه مك معناسنه در يقال زانه يزينه زينا ضدّ شانه وزين بن شعيب المغافرى محدّثدر وحافظ ابوعبيدالله بن واصل
بن عبد الشكور بن زين الزينى وپدرى محدّثلردر وسنقر الزينى محدّث معروفدركه آنك اصحابندن روايتمز اولدى
﴿الازانة﴾ اقامه وزنده و﴿الازيان﴾ اصلى اوزره و﴿التزيين﴾ تفعيل وزنده بزه مك وطوناتمق معناسنه در يقال
ازانه وازينه وزينه اذا جعله مزينا وازيان بزنمك وطونانمق معناسنه در يقال ازين الرجل بمعنى تزين ﴿التزين﴾
تفعل وزنده و﴿الازديان﴾ افتعال وزنده بزنمك معناسنه در يقال زيّنه فتزين وازدان ويقال ازّين بكسر الهمزة
وفتح الزاى والياء المشددتين بونك اصلى تزين ايدى تاء ساكن قلنوب زايه ادغام واوّلنه همزه ادخال اولندى
﴿الازينان﴾ احيرار وزنده و﴿الازينان﴾ احرار وزنده كركى كبى دوزنوب قوشنمق معنالرينه در يقال ازيانّ الرجل
وازينّ مبالغة ﴿زيّان﴾ شداد وزنده اسمادندر منصور بن نجم بن زيّان محدّثدر ﴿الزانة﴾ حاله وزنده تخمه وامتلاء
معناسنه در يقال اخذته الزانة اى التخمة ﴿الزيان﴾ سحاب وزنده خوب منظر اولان شيئه دينور يقال قمر زيان
اى حسن ﴿الزاين﴾ صاحب وزنده دائما زيب وآرايشلو اولان محبوبه يه دينور صفات خاصّه قبيلندندر يقال
امرأة زاين اى متزينة زينت ظاهره نسواندن اوضاعندن اولمغله صفت مخصوصه قلنمشدر

فصل السين المهملة

فصل السين المهملة

﴿سبن﴾ فتحتينله بغداد ايالتنده برقصبه در ثياب سبنيه اورايه منسوبدر واول برچشيد سياه چاردركه نسوان
قوللنورلر ليث لغوى ثياب من كتان بيض عبارتيله تفسير ايلمكله سهو ايلدى وابو برده ديديكه ثياب سبنيه ديدكلرى
ثياب قسيه دركه حريردن منسوج اولوب وآنده جابجا ترنج صورتلرى منقوشدر ابو جعفر واحمد بن اسمعيل

السبنيان محدّثلردر ﴿الاسبان﴾ همزه‌نك كسريله دائما ثوب سبنى كيمك معناسـنه‌در يقال اسبن الرجل اذا دام
على لبس السبنية ﴿سيبنه﴾ سيفنه وزننده وآنده لغتدر كما سيذكر ﴿الاسبان﴾ همزهٔ مفتوحه ايله نسوانك انجه و نازك
اولان باش اورتولرينه دينور سبن مفرديدر فتحتينله ﴿الاستن﴾ و ﴿الاستان﴾ همزه‌لرك فتحيله چوريمش آغاج كوكارينه
دينور مفردى استنه‌در واستن شول كوم و طوپ آغاجلغه دينوركه كيرودن بقان آدم اشخاص ناس طوره‌يور قياس
ايدرلر ﴿الاستان﴾ همزه‌نك كسريله سنهٔ جديده‌يه داخل اولمق معناسنه‌در يقال استن الرجل اذا دخل فى السنة
و بو اسنت ماده‌سندن مقلوبدر ﴿الآستان﴾ همزهٔ مضمومه ايله بغداد قضاسنده درت قضادر برى اعلى العال برى
اعلى برى اوسط برى اسفل‌در هبة‌الله بن عبدالصمد الاسنانىّ المحدّث آنلرك برندندر ﴿السجن﴾ سينك فتحى و جيمك
سكونيله حبس ايلك معناسنه‌در يقال سجنه سجنا من الباب الاوّل اذا حبسه و درونده غم و اندوهى اظهار ايليوب
كتم ايلك معناسـنه مستعملدر يقال سجن الهمّ اذا لم يبثه ﴿السجن﴾ سـينك كسريله زندانه دينور يقال رأيته
فى السجن اى المحبس ﴿السجان﴾ شدّاد وزننده زندانجى‌يه دينور ﴿السجين﴾ اميروزننده محبوس آدمه دينور جمعى
سجناء كلور كرماء وزننده و سجنى كلور سكرى وزننده مؤنثى كذلك سجين‌در و سجينه و مسجونه‌در جمعى سجنى
كلور سكرى وزننده و سجائن كلور ﴿السجين﴾ سكين وزننده دائم اولان شيئه اطلاق اولنور يقال شئٔ سجين اى دائم
و سخت و شديد اولان نسنه‌يه اطلاق اولنور يقال ضرب سجين اى شديد و بر موضع اسميدركه فجارك كتابى يعنى دفتر
اعمالى آنده موضوعدر * و جهنمده بر وادى اسميدر اعاذنا الله منها و عند البعض ارض سـابعه‌ده بر حجر اسميدر
جمله‌سى سجن و حبس معناسندندر و سجين آشكاره معناسـنه‌در يقال جاء سجينا اى علانية و دبينك يورەسنه چقور
قازلمش خرما آغاجنه دينور سلتين كبى ﴿التسجين﴾ تفعيل وزننده بر نسنه‌يى كركى كبى يارمق معناسنه‌در يقال سجنه اذا
شققه و خرما آغاجنك دبينك چوره‌سنى چقورلوايلك معناسنه‌در يقال سجن النخل اذا جعلها سلتينا ﴿السحنة﴾ و ﴿السحناء﴾
سينلرك فتحى و حالرك سكونيله و فتحاتله بشرهٔ بدنك تروتازه‌لكنه و برك سمن كبى ملايمتنه و نازكلكنه دينور يقال
اعجبنى سحنة بشرته و سحناؤه اى لينه و نعمته و هيئت و اسلوب معناسنه‌دركه تركئ قديمده قيلق تعبير اولنور
يقال هو حسن السحنة و السحناء اى الهيئة و رنك و لون معناسـنه‌در يقال ما احسن سحنته و سحنائه اى لونه
﴿المسحن﴾ مجلس وزننده منظرى خوش و ياپوسى و هيئت و صورتى كوزل آته دينور يقال جاء الفرس مسحنا اى حسن
الحال مؤنثى مسحنه‌در ﴿التسحّن﴾ تفعل وزننده بر نسـنه‌نك هيئت و اسلوبنه دقّت ايلك معناسـنه‌در يقال
تسحن المال اذا نظر الى سحنائه ﴿المساحنة﴾ مفاعله وزننده تسحّن معناسـنه‌در يقال ساحن المال بمعنى تسحنه
و ملاقات معناسنه‌در يقال ساحنه اذا لاقاه و بركسه ايله حسن معاشرت و زندكانى ايلك معناسـنه‌در يقال ساحنه
اذا خالطه و عاشره بوجه حسن ﴿المسحنة﴾ مكنسـه وزننده عطارلرك دارو ازه‌جك سماقى طاشـلرينه دينور
صلايه معناسنه و طاش قيره‌جق كلنكه دينور ﴿السحن﴾ سينك فتحيله آغاجى يومشتمق ايچون ال ايله اوغمق معناسنه‌در
يقال سحن الخشـبة سحنا من الباب الثالث اذا دلكها حتى تلين و طاش قيرمق معناسـنه‌در يقال سحن الحجر
اذا كسره و سحن پك جمعيتلو كونه دينور يقال يوم سحن اى يوم جمع كثير ﴿السحن﴾ سـينك كسريله كنف
و حمايه و پناه معناسنه‌در يقال هو فى سحنه اى كنفه ﴿سحنه﴾ تمره وزننده همدان قربنده بر قريه‌در ﴿المساحن﴾
ميمك فتحيله التون و كومش حجرلرينه دينوركه معدندن چيقان جوهرلو فلزّ آتدن عبارتدر * شارح ديركه كرچه
نسخه‌لرده حجارة الذهب و الفضه عبارتيله مرسوم اولوب لكن صواب اولان حجارة تدقّ بها حجارة الذهب
والفضة اولمقدر مفردى مسحنه‌در مكنسـه وزننده و مسـاحن بوفقه بيلكى طاشلرينه دينوركه قلج و بچاق
دمورلرى بيلنور ﴿السخن﴾ سينك ضمى و خاى معجمه‌نك سكونيله اسىّ نسنه‌يه دينور يقال ماء سخن اى حارّ پس
سخن وصف اولور ﴿السخونة﴾ و ﴿السخنة﴾ و ﴿السخن﴾ سينلرك ضميله و ﴿السخانة﴾ كرامه وزننده و ﴿السخن﴾
فتحتينله بر نسه اسىّ و قيزغين اولمق معناسـنه‌در يقال سخن الشئ و سخن و سخن سخونة و سخنة و سخنا و سخانة
و سخنا من الباب الاوّل و الخامس و الرابع اذا كان حارّا ﴿الاسخان﴾ همزه‌نك كسريله بر نسـنه‌يى قيزدرمق
معناسـنه‌در يقال اسخنه اذا احرّه و اسخان عين اغلاتمقدن كنـايه‌در يقال اسخن الله عينه و بعينه اى ابكاه
بوندن مراد حزن و اندوهله دعادر زيرا حزن و اندوهدن نبع ايدن كوزياشى حارّ اولور نته‌كه سروردن نشئت ايدن
ياش بارد اولور انكچون سرور ايله دعاده اقرّ الله عينه ديرلر بينلرنده علاقه ملازمه‌در پس بركسه مسرور اولسه
قرير العين و غمناك اولسه سخين العين اطلاق اولنور ﴿التسخين﴾ تفعيل وزننده بو دخى ايستمق و قيزدرمق
معناسـنه‌در يقـال سخنه بمعنى اسخنه ﴿السخين﴾ اميروزننده و ﴿السخين﴾ سـكين وزننده و ﴿المسخن﴾

معظم وزنده و (السخاخين) سينك ضميله فعاعيل وزنده‌كه بوندن غيرى يوقدر اصيمش نسنه‌يه دينور يقال ماء سخين وسخين ومسخن وسخاخين اى حارّ ويقال هو سخين العين ضدّ قرير العين كما ذكر وضرب سخين شول شديد ومولم ضربه اطلاق اولنور كه طوقنديغى يرى آتش كبى قزغين ايدر يقال ضرب سخين اى مولم حارّ (الساخن) صاحب وزنده و (السخنان) سلمان وزنده و فتحاتله جائزدر و (السخن) سينك ضميله و (السخنان) عثمان وزنده اسّى كونه وصف اولنور يقال يوم ساخن وسخنان وسخن وسخنان اى حارّ ويقال ليلة ساخنة وسخنانة وسخنة وسخنانة اى حارة (السخنة) سينك حركات ثلاثى وخانك سكونيله وفتحاتله و (السخن) سينك فتحيله و (السخونة) سينك ضميله حمى ياخود قيزدرمه عارضه‌سنه دينور يقال تجد فى نفسك سخنة وسخنا وسخونة اى حمى اوحرّا (السخنة) غرفه وزنده اسمدر قيز غنلغه دينور وسخنة العين حزن وغمدن كنايه‌دركه قرّة العين مقابليدر يقال هذه سخنة لعينه نقيض قرّتها (السخن) فتحتينله و (السخون) قعود وزنده و (السخنة) غرفه وزنده كوز سخين اولمق معناسنه‌دركه صاحبى غمكين اولمقدن كنايه‌در يقال سخنت عينه سخنا وسخونا وسخنة من الباب الرابع نقيض قرّت (السخون) صبور وزنده قزدرلمش چوربايه دينور يقال مرق سخون اذا كان يسخن (السخينة) سفينه وزنده بولامج تعبير اولنان طعامه دينوركه اوندن ياپيلور وسخينه قريش قبيله‌سنك لقبيدر بولامجى چوق پشوردكلرندن ناشى وسائر عربلر آنلرى بوجهتدن تعييب ايدرلر ايدى (المسخنة) مكنسه وزنده كشكول طرزنده اولان چوملكه دينوركه آنده طعام اصيديلور (التساخين) تماثيل وزنده قزغانلره دينور مراجل معناسنه وجزمه‌لره دينور خفاف معناسنه وطيلسان طرزنده بركونه باش اورتولرينه دينوركه سلفده علماء وموابذه شال كبى باشلرينه بورنورلر ايدى وبونك مفردى يوقدر على قول مفردى تسخن وتسخان‌در (السخاخين) سلاطين وزنده اكينجيلرك بيل تعبير ايتدكلرى آلتلره دينور مفردى سخين‌در سكين وزنده جوهرينك توهّمى كبى امير وزنده دكلدر وقصّاب بچاقلرينه دينور ياخود عامّ ومطلقدر وسخين سكين وزنده آتش كوركنك ال ياپشه‌جق صاپنه دينور (سخينه) جهينه وزنده عرض ايله تدمّر بيننده بربلده‌در عامّه سخنه ديرلر (الاسخنة) همزه‌نك كسريله ابرده‌نك مقابليدر وابرده علتدركه برودت ورطوبتدن انسانك جوفنه عارض اولور اسخنه حرارت ويبوستدن عارض علتدركه حمّا انواعندندر (السدين) اميروزنده ايچ ياغنه دينور شحم معناسنه وقانه دينور ويوكه وپياغى‌يه دينور وپرده‌يه دينور (السدان) سحاب وزنده و (السدن) جبل وزنده بونلرده پرده‌يه دينور يقال ارخى السدين والسدان والسدن اى الستر (السدن) سينك فتحيله و (السدانة) سلامه وزنده كعبهٔ معظمه‌يه ياخود بتخانه‌يه خدمت ايلمك معناسنه‌در يقال سدن الرجل سدنا وسدانة من الباب الاول اذا خدم الكعبة او بيت الصنم وپرده دارلق وقپوجيلق ايلمك معناسنه‌در يقال سدن الرجل اذا عمل الحجابة وسدن لباسى اشاغى صاليورمك معناسنه‌در يقال سدن ثوبه سدنا من الباب الثانى والاول اذا ارسله (السادن) كعبهٔ معظمه‌نك ياخود بتخانه‌نك خادمنه دينور جمعى سدنه‌در فتحاتله (الساربان) رانك سكونيله راوئ اشعار متنبى اولان علىّ بن ايوب بن حسن الشيعى القمى جدينك اسميدر ساربان لفظ فارسيدر دوه‌جى ديمكدر (السرجين) و (السرقين) سينلرك كسريله فشقى‌يه دينور زبل معناسنه وبونلر سركين فارسى معرّبيدركه سين مفتوحه ايله‌در (السوسن) جوهر وزنده معروف چچك اسميدر برّى وبستانى اولور بستانى نوعى ايكى قسمدر برى ابيضدركه آزاد اطلاق ايدرلر وديكرى آسمانكون يعنى كوك اولور اكا ايرسا ديرلر استسقايه نافع ومواد غليظه‌يى ملطفدر وآزاد ديدكلرى لطيف ودماغه عارض اولان علل بارده‌يه نافع ودماغده مجتمع اولان رياح غليظه‌يى محلل‌در وكوكى جلاء ومحلل ويپراغى ضماد اسى صويانقش عضوه وهوام وحشرات خاصة عقرب لسعنه مفيددر وسوسن كلمه‌سنك مفردى سوسنه‌در تركيده تحريفله صوصام تعبير ايدرلر زنبق بونك آق نوعيدر ومفرداتده ايرسا كوك سوسنك كوكيله مفسردركه خلق اكا منكشه كوكى تعبير ايدرلر (سسنويه) عمرويه وزنده اساميدندر ابو القاسم محسن بن محمد بن المحسن بن سسنويه محدّثدر (سستان) دستان وزنده ايرانده ملوك بنى بويه‌نك نسبلرى رجالندندر (الاسطوانة) همزه‌نك وطانك ضميله بناء ديركنه واياغنه دينور ساريه معناسنه وزنى افعواله‌در ياخود فعلوانه‌در وبواستون فارسى معرّبيدر ودابه قسمنك اياغنه اطلاق اولنور وذكره اطلاق اولنور جمعى اساطين‌در ومنه اساطين مسطنة اى موطدّة محكمة (الاسطوان) افعوان وزنده اوزون بيونلو ياخود يوكسك ياپيلو اركك دوه‌يه دينور يقال جمل اسطوان اى الطويل العنق او المرتفع واسطوان روم اولكه‌سنده برسرحدّك اسميدر *شارحك بيانه كوره شام سرحدّى اوله‌جقدر (الساطن) صاحب وزنده خبيث وبدكاره دينور يقال رجل ساطن اى خبيث (الاسطان) سحبان

وزنده سطل دیدکاری باقر قابه دینور نون لام بدلیدر یعنی اصلی اسطالدر واسطان ارمینیه دن خلاط قضاسنده
بر قلعه آدیدر ﴿السعن﴾ سینك فتحیله چرویش یاغنه دینور وصرف وخالص شرابه دینور ومنه یقال یوم سعن
مضافا ای شراب صرف ﴿السعن﴾ سینك ضمیله شول طولومه دینورکه اورته سندن کسوب طوربه شکلنده ایدرلر
واکا نبیذ اصلادرلر وکاهجه قوغه کبی آنکله صو چکرلر وکاه اولورکه نسوان اکا یموق وایپلك مقوله سی اشیالرینی
وضع ایدرلر جمعی سعنه کلور قرده وزننده ﴿السعنة﴾ تمره وزننده مبارك وقوتلو یاخود اوغورسزه دینور یقال
هو سعنة ای میمونة او مشؤمة وبر رجل اسمیدر وناچیز نسنه یه دینور یقال ماله سعنة ولا معنة ای شیء ﴿ابن سعنه﴾
شعرادندر ﴿السعنة﴾ غرفه وزننده زفن معناسنه درکه سطوحلرده اتخاذ اولنان سایبانه دینور علی قول مطلقا
کولکه لکه دینور سایبان معناسنه صلاچ وخیمه وسائرلری کبی وبر رجل آدیدر وقوغه نك اغزنه اوزاتدقلری اغاجه
دینور اکر ایکی دانه اولورسه که صلیب شکلنده اولور عرقوتان دیرلر ودوه نك صارقق اولان اوست دوداغنه
دینور وزید بن سعنه بر یهودیدر * شارح دیرکه اصحابدن اولمشدر ﴿الاسعان﴾ همزه نك کسریله کولکه لك ایدنمك
معناسنه در یقال اسعن الرجل اذا اتخذ مظلة ﴿السعانین﴾ سینك فتحیله نصاری طائفه سنك بر پصقلیه لریدرکه
فصح دیدکلری بیوك پصقلیه دن بر هفته مقدم اولور خاچلریله صحرایه خروج ایدرلر * شارح دیرکه سریانیدن
معربدر وشرط حضرت فاروقی اوزره ممنوعلردر ﴿المسعن﴾ معظم وزننده ایکی قطعه میشیندن دوزلمش قوغه یه
دینور ﴿التسعن﴾ تفعل وزننده دوه پك تاولنمق معناسنه در یقال تسعن الجمل اذا امتلأ سمنا ﴿الاسغان﴾ غین
معجمه ایله اسباب وزننده کمتر غدالره دینور مفردی سغن در سبب وزننده یقال یتعیشون بالاسغان ای الاغذیة
الردیئة ﴿اسفراین﴾ همزه نك ویای تحتیه نك کسریله خراسان اولکه سنده بر بلده آدیدر ﴿السفن﴾ دفن وزننده
بر نسنه نك قبوغنی صویمق معناسنه در یقال سفن الشیء سفنا من الباب الثانی اذا قشره سفینه بوندن
مأخوذدر ویل یوزینی صیرمق معناسنه در یقال سفنت الریح وسفنت سفنا من الباب الاول والرابع اذا هبت
علی وجه الارض ﴿السفینه﴾ دفینه وزننده کمی یه دینور صویك یوزینی قشر ایلمکله اطلاق اولندی فعیله بمعنی
فاعله در جمعی سفاین وسفن کلور ضمتینله وسفین کلور امیر وزننده ﴿السفان﴾ شداد وزننده کمی یاپانه دینور
مرانقوز تعبیر اولنور ﴿السفانة﴾ کتابه وزننده مرانقوزلغه دینور ﴿السفن﴾ فتحتینله پك سرد دری یه دینور
کلر دریسی کبی ونسنه یونوب یومشده جق طاشه یاخود مطلقا نسنه یونه جق آلته دینور کسر کبی وشول
دورپو کبی سرد بالق یا کلر وتمساح دریسنه دینورکه اوقلری یوندقدنصکره آنی سوروب ناهموارلرنی ویونوق
اثرلرینی کیدروب دوزو مصیقل ایدرلر ﴿المسفن﴾ منبر وزننده بودخی نسنه یونه جق آلته دینور کسر کبی ﴿السفون﴾
صبور وزننده یریوزینی صیروب سپورن یله دینور یقال ریح سفون اذا کان تقشر وجه الارض ﴿السافنة﴾ سفون
معناسنه در جمعی سوافن در ﴿السافین﴾ ارقه نك ایچ یوزنده براوزون طمردرکه یورك آصلدیغی طمر اکا متصلدر
﴿السفانة﴾ شداده وزننده شهدانه انجویه دینور یقال یتلألؤ کالسفانة ای اللؤلؤة وحاتم طایی قزینك اسمیدر
﴿سیفنه﴾ سینك کسری وفاء ونون مشدده نك فتحیله مصر دیارینه مخصوص بر قوش آدیدر هرقنغی اغاجه قونسه
مجموع اوراقنی اکل ایدر وسیفنه محدثیندن ابراهیم بن حسین بن دیزیل الهمدانی لقبیدر قنغی محدثه تردد ایلسه
آنك محفوظ ومکتوبی اولان بالجمله احادیثی اخذ وکتب ایلمکله ملقب اولدی ﴿سفان﴾ شداد وزننده نصیبین ایله
جزیرهٔ ابن عمر بیننده بر ناحیه آدیدر ونجیب بن میمون الواسطی السفانی محدثدر ﴿سفین﴾ امیر وزننده مشرقده
بر موضع آدیدر ﴿سفینه﴾ دفینه وزننده نبی اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك یاخو ام سلمه جنابلرینك
کوله سی لقبیدرکه اسمی مهران ایدی ﴿سفیان﴾ عثمان وزننده یاء بابنده مذکوردر ﴿الاسقان﴾ قافله اکرام وزننده
قلیجه کرکی کبی جلا ویرمك معناسنه در یقال اسقن الرجل اذا تم جلاء سیفه ﴿الاسقان﴾ همزه نك فتحیله چلیمسز
انجه بوکورلره دینور خواصر ضامره معناسنه ﴿السکون﴾ قعود وزننده قرار وآرام ایلمك معناسنه درکه ترکیده
دیکلمك تعبیر اولنورکه بعد الحرکه اولور یقال سکن المتحرك سکونا من الباب الاول اذا قر وبر محلده مستقر اولمق
معناسنه مستعملدر یقال سکن داره اذا استوطنه ومسکین اولمق معناسنه در یقال سکن الرجل اذا صار
مسکینا ﴿التسکین﴾ تفعیل وزننده متحرك نسنه یی ایسم وساکن قلمق معناسنه در تقول سکنته اذا جعلته قارا
ودائما سکین دیدکاری جست وروند حماره بنمك معناسنه در یقال سکن الرجل اذا دام علی رکوب السکین
وآتشده قارغی طوغرلتمق معناسنه در یقال سکن الصعدة اذا قومها بالنار ﴿الاسکان﴾ همزه نك کسریله بر آدمی
بر محلده ساکن وبرقرار قلمق معناسنه در یقال اسکنه الدار اذا جعله ساکنا فیها وبر آدمی فقر وفاقه حرکتدن

(الیقومق)

آليقومق معناسنه‌در يقال اسكنه الفقر اى قلل حركته على قول مسكين بوندن مأخوذدر كما سيذكر و بر آدمى
مسكين قلمق معناسنه‌در يقال اسكنه الله اى جعله مسكينا و صكره‌دن مسكين اولمق معناسنه‌در يقال ما كان
مسكينا و انما اسكن ‹السكن› فتحتينله و ‹السكنى› بشرى وزننده اسكاندن اسملردر تقول دبرلى فلانا سكنا
وسكنى وسكن آتشه اطلاق اولنور ومدار سكون وآرام اولان نسنه‌يه دينور خانه و اهل و عيال كبى يقال هو
سكن له وهو ما يسكن اليه وبر رجل آديدر بعضا كافى اسكان اولنور وسكن رحمت و بركت معناسنه مستعملدر
يقال هو سكن لهم اى رحمة وبركة ‹المسكن› مقعد ومجلس وزنلرنده اسم مكاندر خانه ومنزله دينور يقال
هذا مسكنهم اى منزلهم ومسكن منزل وزننده كوفده بر موضع آديدر ‹السكن› سينك فتحى وكافك سكونيله
برخانه‌ده ساكن اولان اشخاصه دينوركه اسم جمعدر ياخود ساكنك جمعيدر يقال هم سكن الدار اى اهلها
‹المسكين› ميمك كسريله و فتحيله اصلا بر نسنه‌يه مالك اولميان فقيره دينور على قول كفايت مقدارى نسنه‌سى
اولميانه دينور يقال رجل مسكين و بفتح ميمه اى لا شئ له او له ما لا يكفيه او يقال من اسكنه الفقر اذا قلل حركته
شارح ديركه مسكين ميمك كسريله‌در و بنى اسد لغتنده ميم مفتوحدر و بو سكوندن مأخوذدر تعيش ضمننده ناسه
سكون و استيناسلرى تصورينه مبنيدر ياخود اسكان فقردن مأخوذدركه تقليل حركه يعنى اعدام حركه معناسنه‌در
ومسكين ايله فقر بينني فرق ايدرلر * عندالبعض مؤلفك اوّل تعريفى اوزره‌دركه فقيرك حالى مسكيندن احسندر
وعند الاصمعى على العكس‌در انتهى * ومسكين ذليل ومقهور معناسنه‌در يقال هو مسكين اى ذليل وضعيف
معناسنه‌در جمعى مساكين‌در ومسكينون‌در مؤنثى كذلك مسكين ومسكينه‌در جمعى مسكينات‌در * مؤلف
فقر ماده‌سنده زياده‌جه اشباع ايلمشدر ‹التسكن› تفعل وزننده و ‹التمسكن› تمنطق وزننده مسكين اولمق
معناسنه‌در يقال تسكن الرجل وتمسكن اذا صار مسكينا ‹السكنة› فرحه وزننده بيونده باشك قرار
ايلديكى يره دينوركه باشك كرسيسيدر وسكنه مسكن معناسنه‌در جمعى سكنات كلور مكنه ومكنات كبى
ومنه الحديث انه عليه السلام قال يوم الفتح ❊ استقرّوا على سكناتكم فقد انقطعت الهجرة ❊ اى على مساكنكم
‹المسكنة› مرحمه وزننده اسمدر مسكينلكه دينوركه فقر و ذلّ وضعفدن عبارتدر ‹المسكن› محسن وزننده مسكنت
صاحبنه دينور يقال اصبحوا مسكنين اى ذوى مسكنة ‹السكونة› عمومه وزننده مسكين اولمق معناسنه‌در يقال
سكن الرجل وسكن سكونة من الباب الخامس والاول اذا صار مسكينا ‹السكين› و ‹السكينة› سينك كسرى وكافك
تشديديله معروفدركه بچاغه دينور فارسيده كارد دينور مذبوحى حركتدن اسكان ايلديكيچون اطلاق اولنمشدر
سكين لفظى مذكر ومؤنث اولور ‹السكّان› شدّاد وزننده و ‹السكاكينىّ› سينك فتحيله بچاقجى‌يه دينور يقال
فلان سكان وسكاكينىّ اى صانع السكين * شارح ديركه سكاكين سكينك جمعيدر ابن سيده ديديكه بو نسبت
مولده‌در زيرا جمعه نسبت اولندقده قياس اولان مفردينه ردّ اولنمقدر ‹السكينة› سفينه وزننده و ‹السكّينة› سينك
كسرى وكافك تشديديله وقار وطمانينت وتمكين معناسنه‌در وقرئ بهما قوله تعالى ❊ وقال لهم نبيهم انّ آية
ملكه ان يأتيكم التابوت فيه سكينة من ربّكم ❊ الآية اى فيه ما تسكنون به اذا اتاكم او هى شئ كان له رأس كرأس
الهرّ من زبرجد وياقوت وجناحان يعنى بعضلر ديديكه بوراده سكينه‌دن مراد بر نسنه‌دركه زبرجددن
وياقوتدن يد قدرتله مصنوعدر كدى باشى كبى باشى وقنادلرى وارايدى چقن صيحه ايلدكده اعدالرينه فوز وظفر
بولمغه دليل اولمغله اضطراب درونلرى آرام وسكونته محوّل اولور ايدى ‹المسكينة› ميمك كسريله مدينهٔ منوّره‌نك
اسميدر * شارح ديركه ظاهرا رحمت وبركت معناسندندر ‹الاستكان› افتعال وزننده ذل وخضوع وتواضع قلمق
معناسنه‌در يقال استكان الرجل اذا خضع وذلّ وبو مسكنتدن مأخوذ افتعالدر كافك فتحه‌سى اشباع اولنمشدر
مؤلف بو نكله كون ياخود كين ماده‌سندن استفعالدر قولنى ردّ ايلمشدر ‹السكين› زبير وزننده برجماعتدر وجست
وروندة حماره دينور يقال رأيته راكبا على السكين اى الحمار الخفيف السريع بونك مؤنثى سكينه‌در وسكينه تسليط
الهيله نمرودك انفنه كيروب آزرده ايدن سيورى سينكك اسميدر وبر صحابى آديدر وحسين بن على رضى الله عنهما
حضرتلرينك دخترلرى اسميدر طرّهٔ سكينيه اكا منسوبدر جبهه‌لرنده طرّه‌لرى وار ايدى * شارح ديركه سكينه
جنابلرينك والده‌سى رباب بن امرء القيس ايدى كربلا وقعه‌سنده حاضره ايدى بعده مدينه‌يه كلوب حزن
واندوهله آنده وفات ايلدى ونيچه محدّثه خاتونلرك اسميدر ‹سكّينه› سينك فتحى وكاف مشدده‌نك كسريله اسمادرندر
علىّ بن الحسين بن سكينه ومبارك بن احمد بن حسين بن سكينه ومبارك بن مبارك بن حسن بن حسين بن سكينه
محدّثلردر ‹ابو سكينه› سفينه وزننده زياد بن مالكدركه محدّث وفرددر ‹الساكن› طائف قربنده بر قريه ياخود

بروادی اسمیدر واحمد بن محمد بن ساكن الزنجانی و محمد بن عبدالله بن ساكن البیكندی محدثلردر ﴿سواكن﴾ مكهٔ
مكرمه قربنده بر كوزل جزیره اسمیدر جدّه ایله حبشه بیننده واقعدر ﴿الاسكان﴾ همزه‌نك فتحیله اقوات واغذیه
معناسنه مستعملدر مفردی سكن در فتحتینله ﴿ساكن﴾ وساكنه ومسكن مقعد وزننده و ﴿مسكن﴾ محسن وزننده
اسامیدندر ﴿مسكين﴾ بودخی اسمادندر مسكين الدارمی شاعر مجیددر ودرع بن يسكن كه ينصر وزننده‌در تابعیدر
﴿سكن﴾ سینك فتحیله یاخود زبیر وزننده‌در صحبتنده اختلاف اولندی * مؤلف عجیبدركه سكان السفینه‌دن ذهول
ایلشدركه رمان وزننده‌دركمینك دومنه دینوركمی‌یی اضطرابدن ساكن ایلدیكیچون ﴿السلعنة﴾ دحرجه وزننده
شدتله یلمك معناسنه‌در يقال سلعن فی عدوه اذا عدا شديدا ﴿السلتين﴾ سینك كسریله شول خرما اغاجنه دینوركه
صو واصل اولامغله صویی جذب ایچون دیبنه چقور قازلمش اوله ﴿سمجون﴾ حلزون وزننده ابوالقاسم احمد بن
عبدالودود بن علی بن سمجون الهلالی الاندلسی نام شاعرك پدرینك جدی اسمیدر ﴿سمحون﴾ حای مهمله ایله
صعفوق وزننده كه وزن نادردر ابوبكر الاندلسی الادیب النحوی پدرینك اسمیدر ﴿السمانة﴾ سلامه وزننده و ﴿السمن﴾
عنب وزننده سمورمك معناسنه‌در يقال سمن الرجل سمانة و سمنا من الباب الرابع اذا كثر لحمه وشحمه ﴿السامن﴾
و ﴿السمين﴾ امير وزننده سموز شخصه دینور سمینك جمعی سمان در سینك كسریله وسامن صافی یاغی چوق آدمه
دینور يقال هم سامنون ای كثيروا السمن ﴿المسمن﴾ محسن وزننده خلقی و مادرزاد سموزه دینور يقال هوسامن
ای سمين خلقة ﴿الاسمان﴾ همزه‌نك كسریله خلقی سموز اولمق معناسنه‌در يقال اسمن الرجل اذا كان مسمنا وسموز
حیوانه مالك اولمق یاخود سموز حیوان اشترا ایلك یاخود برآدمه سموز حیوان بخش ایلك معناسنه‌در يقال اسمن
الرجل اذا ملك سمينا او اشتراه اووهبه و برآدمك حیوانلری سمورمك معناسنه‌در يقال اسمن الرجل اذا سمنت
ماشيته وطعامه یاغ قاتمق ویاغ ایله پشورمك معناسنه‌در يقال اسمن الطعام اذا عمله بالسمن و برآدمك یاغی چوق
اولمق معناسنه‌در يقال اسمن القوم اذا كثر سمنهم ﴿التسمين﴾ تفعیل وزننده سمورتمك معناسنه‌در يقال سمنه اذا
صيره سمينا وطعامی یاغله طبخ ایلك معناسنه‌در يقال سمن الطعام اذا عمله بالسمن وصوغوتمق معناسنه‌در يقال
سمنه اذا برّده ﴿المسمنة﴾ مكرمه وزننده خلقی سموز خاتونه دینور يقال امرأة مسمنة ای سمينة خلقة ﴿المسمنة﴾ معظمه
وزننده ادویه ایله صكره‌دن سمورمش خاتونه دینور يقال امرأة مسمنة ای سمينه بالادوية ﴿الاستسمان﴾ بركسه‌دن
كندیسنه یاغ بخش اولنمغی ایستمك معناسنه‌در يقال استسمن الرجل اذا طلب ان يوهب له السمن و برآدمی
سموز بولمق معناسنه‌در یاخود سموز عدّ ایلك معناسنه‌در يقال استسمن فلانا اذا وجده سمينا او عدّه سمينا
﴿المسمنة﴾ میملرك فتحیله سمورمكه باعث اولان نسنه‌یه دینور سموزلك اوتی كبی يقال طعام مسمنة ای يسمن ﴿السمينة﴾
سفينه وزننده اصلاطاش ومولوزاثری اولمیان صافی طپراقلو یره اطلاق اولنور يقال ارض سمينة ای تربة لاحجر فيها
﴿السمن﴾ سینك فتحیله كره یاغندن حاصل اولان یاغه دینوركه صافی یاغ تعبیر اولنور سمورمك جمله‌سنه مقاوم وقروح
خبیثه‌دن وسخی منقی ومجموع اورامی منضج وطلاسی چهره‌دن كلف ونمش عارضه‌لرینی مزیلدر جمعی اسمن در
فلس وافلس وزننده وسمون وسمنان در سینلرك ضمیله وسمن مصدر اولور طعامی صافی یاغله ترتیب ایلك معناسنه
يقال سمن الطعام سمنا من الباب الاول اذا عمله بالسمن و برآدمه صافی یاغ یدرمك معناسنه‌در يقال سمن القوم اذا
اطعمهم سمنا وفتیان بن احمد بن سمنیه ابن نقطه‌نك شیخیدر ﴿السمانی﴾ حباری وزننده برقوش آدیدر مفرد وجمعه
اطلاق اولنور یاخود مفردی سماناة در بوقوش تركیده بلوه‌قوشی دیدكلریدركه پك یاغلو اولور بلدرجینه سلوی دیرلر
واكاقتیل الرعد دخی دیرلر رعد آوازیله هلاك اولورلر اكثری سواحلده اولور ﴿السمان﴾ شدّاد وزننده بویه‌لرك نقش
وزینتنی آچمق ایچون ورونق ویرمك ایچون سوریلان روغنلره دینوركه نقاشلر قوللنورلر ﴿السمنية﴾ سینك ضمیله
عرنیه وزننده هندستانده برطائفه‌دركه دهری وحلول وتناسخ مذهبنده‌درلر * شارح دیركه سومنات نام بلده‌یه
منسوبلردر غیرقیاس اوزره ﴿السمنة﴾ غرفه وزننده برنوع نباتدركه نجوم صیف تربیه‌سیله نابت وهر دم بهار اولور بونباتك
فلفل كبی دانه‌لری اولوركه حب السمنه دیرلر عجملر نقل خواجه دیرلر وتركیده بیان شهدانه‌سی تعبیر اولنور نسوان سمورمك
ایچون اكل ایدرلر وسمنه مطلقا سمورمك ایچون تناول اولنان داروی‌یه دینور يقال تعالجت فلانة بالسمنة ای دواء السمن
وبرموضع آدیدر وبخاری قضاسنده برقریه آدیدر فقهادن محمد بن علی بن عبدالملك آندندر وزبیر بن محمد العمری المقری
لقبیدر ﴿سمنان﴾ سلمان وزننده برموضعدر ﴿سمنان﴾ سینك كسریله بربلده‌در ﴿سمنان﴾ ثعبان وزننده برطاغ آدیدر ﴿سامان﴾
اسماء اعجامدندر سامان بن عبدالله الملك السامانی محدثدر وری قضاسنده برقریه‌در واصفهانده برمحله‌در محدثیندن احمد بن
علی الصحاف اورادندر ﴿الملوك السامانية﴾ ایرانده سلفده برخاندان سلطنت ایدیلر سامان بن حیا نام جدلرینه منسوبلردر

﴿سمن﴾ سينك ضميله برموضعدر ﴿سمينه﴾ جهينه وزننده بنـاج نام محلدن بصره‌يه كيدنلرك ابتدا قوناقلرى
اولان موضعك اسميدر ﴿الاسمان﴾ همزه‌نك فتحيله كهنه ازارلره دينور يقال جاؤا وعليهم الاسمان اى الازر
الخلقـان ﴿سـامين﴾ همدان قضاسـنده برقريه آديدر ﴿سمنين﴾ سينك كسريله بربلده‌در ﴿سمين﴾ اميروزننده
عبدالله بن عمرو بن ثعلبه‌نك لقبيدر چوق برادرلرى واعمـام واقربالرى اولمغله ملقب اولدى ﴿السنّ﴾ سينك
كسرى ونونك تشديديله ديشه دينور ضرس معناسنه جمعى اسنان واسنه كلور واسن كلور ضمتينله * شارح ديركه
سنّ ايله ضرس مترادفدر وضرسى آزى ديشنده استعمال عرفيدر وسن لفظى مؤنثدر مصغرى سنينه‌در وسن
يبان اكوزينه دينور ومدينه‌ده برجبل آديدر ورى شهرنده برموضع آديدر ونهر دجله اوزره بربلده‌در فقهادن
عبدالله بن علىّ السنى اورادندر ورها ايله آمدبيننده بربلده‌در وسن القلم قلمك اوجنده‌يو نيلان يرينه اطلاق اولنور
شقك ايكى طرفيدر يقـال اطل سنّ قلمك وهو مكان البرى منه واكل شديد معناسـنه مستعملدر وقرن وهمتا
معناسنه مستعملدر ديشلرك برى برينه موافقتى تصورينه مبنيدر يقال هوسنه اى قرنه وصرمساق ديشنه اطلاق
اولنور * شارح ديركه تاى وحدت داخل اولوب واحدينه سـنه دينور واوراق وبچقى ديشلرينه اطلاق اولنور
ومقدار عمر معناسنه مستعملدركه ياش تعبير اولنور يقال كم سنك اى مقدار عمرك وسن كلمه‌سى كرك ديش وكرك
انسان وحيوانده عمر معناسنه اولسون مؤنثدر جمعى اسنان كلور * مترجم ديركه ابن اثيرك بيانه كوره عمر معناسنده
مدّت اعتباريله در واكا سنّ اطلاقى طول وامتداد تصورينه ياخود حيوانك عمرى سنيله معلوم اولديغنه مبنيدر
وسنّ برآدمك ياشداشنه اطلاق اولنور يقال هوسنه اى لدته وتربه وارقه‌ده قبورغه كميكلرينك اوجلرينه اطلاق
اولنور وفى المثل *وقع فلان فى سنّ رأسه* اى عدد شعره من الخير او فى ماشاء واحتكم يعنى باشنك قيللرى عددنجه
خير ونعمته اوغرادى ياخود مرامنه نائل اولوب دلخواهى اوزره سراسرآنده تصرف ايلدى ديه‌جك يرده ايراد
اولنور شارح ديركه بومثل وجدفلان كلأ سنا وانبطأ سنا قوللندن مأخوذدركه كثرتدن كنايه‌در ووقع فى سىّ رأسه
عنوانده دخى مرويدر ﴿ذو السن﴾ ابن وثن البجلى لقبيدر آرتق ديشى اولمغله ملقب اولدى وذو السن ابن الصوان
بن عبد شمس لقبيدر ﴿الاسنان﴾ همزه‌نك كسريله پيروسالخورده اولمق معناسـنه‌در يقال اسن الرجل اذا كبرت
سنه وانسان وحيوانك ديشى بتمك معناسنه‌در يقال اسن الصبى اذا نبتت سنه وديشى بتورمك يعنى ديشلندرمك
معناسنه‌در يقال اسن الله سنه اى انبته وخاصة ناقه قسمنك سكز ياش ديشى بتمك معناسنه‌در يقال اسنّ سديس
الناقة اذا انبت ﴿الاستسنان﴾ بودخى ياشلو پير اولمق معناسنه‌در يقال استسنّ الرجل اذا كبرت سنه وبريوله سلوك
ايلك معناسـنه‌در يقـال استسنّ الطريقة اذا سارها ويول ايشلك اولمق معناسـنه‌در يقال استسنت الطريق
اذا صارت مستسنا ﴿الاسن﴾ همزه‌نك وسينك فتحيله افعل تفضيلدر سائردن ياشلو اولانه دينور يقـال هو
اسن منه اى اكبر سنا ﴿السنين﴾ و ﴿السنينة﴾ سينلرك فتحيله سن كبى بونلرده برآدمك ياشداشنه دينور يقال هوسنه
وسنينه وسنينته اى لدته وتربه وسنين بيلنمش بچاق مقوله‌سنه دينور وطاش قازندقده دوكيلان اون كبى قازندى‌يه
دينور وبالجمله اوتى اوتلانمش يره دينور يقال ارض سنين اذا اكل نباتها وسنينه اوزون اوزادى يوكسك قوم يغننه
دينور جمعى سنائن در ويله اطلاق اولنور ريح معناسنه ﴿السنّ﴾ سينك فتحيله بچاق مقوله‌سنى بيلكى طاشنه
سوروب بيلك معناسـنه‌در يقال سنّ السكين سنا من الباب الاوّل اذا احدّه وصقله ومزراغه تمرن چكورمك
معناسنه‌در يقال سنّ الرمح اذا ركب فيه سنانه وديشه مسواك سورمك معناسنه‌در يقال سنّ الاضراس اذا سوكها
وسرعتله طوار سورمك معناسنه‌در يقال سنّ الابل اذا ساقها سريعا وبرايشى ايضاح وبيان ايلك معناسنه‌در
يقال سنّ الامر اذا بينه وچاموردن ساقسى دوزمك معناسنه‌در يقال سنّ الطين اذا عمله فخاّرا ومزراق تمرنيله
بركسه‌يه دورتمك على قول ديشلريله اصرمق ياخود برينك ديشلرينى قيرمق معناسنه‌در يقال سنّ فلانا اذا طعنه
بالسنان اوعضه بالاسنان اوكسر اسنانه وبرشخصى يوزى اوزره قپايوب ييقمق معناسنه‌در يقال سنّ الفحل
الناقة اذا كبها على وجهها وطوارى اوتلاغه صاليورمك على قول طوارى كركى كبى كوروب كوزه‌دوب رعايت
وتيمارينه اهتماميله كوده‌سنى مهره لنمش نسنه كبى مجلا وهموار قلمق معناسنه‌در يقال سنّ المال اذا ارسله فى المرعى
او احسن القيام عليها حتى كانه صقلها وتصوير ايلك معناسنه‌در يقال سنّ الشئ اذا صوره وزره كيوب اتكلرينى
اشاغى صاليورمك معناسنه‌در ياخود كندى اوزرينه صو دوكمك معناسنه‌در يقال سنّ عليه الدرع او الماء اذا صبه
وبريوله سلوك ايلك معناسنه‌در يقال سنّ الطريقة اذا سارها وارضك بالجمله اوتلرى اوتلانمق معناسـنه دركه
يرلرى ديش ديش اولور يقال سنت الارض على المجهول اذا صارت سنينا ﴿المسنون﴾ بودخى بيلنمش بچاق

مقوله‌سنه دینور واوزرندن عمرلر چکش بیلمش نسنه‌یه دینور ومنه قوله تعالی ﴿من حماء مسنون﴾ ای منتن پس
معنای لازمی مراد اولمش اولور ومسنون الوجه چلیمسزجه دلبراوله‌رق چکمه یوزلو آدمه دینور یاخود چهره‌سی
وبرونی نوعا سوبوجه اولانه دینور یقال رجل مسنون الوجه ای مملسه حسنه سهله اوفی وجهه وانفه طول
ومسنون مالك بن العجلان الانصاری قلجنك اسمیدر (التسنین) تفعیل وزننده بودخی بچاق مقوله‌سنی بیلمك
معناسنه‌در یقال سنن السکین اذا احدّه وصقله وسوزه تاب وطر اوت ورونق ویرمك معناسنه‌در یقال سنن
المنطق اذا حسنه وبرکمسه‌یه مزراق طوغرلتمق معناسنه‌در یقال سنن رمحه الیه اذا سدّده وطعامه اشتها ویرمك
معناسنه‌در تقول سننی هذا الشیء ای شهی الیّ الطعام (المسن) میمك کسری وسینك فتحیله کندیسیله یاخود
اوزرنده نسنه بیلنور اولان شیئه دینورکه بیلکو وکوسره تعبیر اولنور (الاستنان) افتعال وزننده مسواکلمك
معناسنه‌در یقال استنّ الرجل اذا استاك وآت شوق وجنبشه کلوب اوینامق معناسنه‌در یقال استنّ الفرس
اذاقص وبیابانده سراب اوینایوب ایلدرامق معناسنه‌در یقال استنّ السراب اذا اضطرب (السنون) صبور وزننده
دیشلری مسواکلیه‌جك شیئه دینور * شارح دیرکه اصل دیشه سورلمکله علاج ایده‌جك شیئه دینور (السنة) سینك
فتحیله دیشی آیویه ودیشی پارسه دینور وسنه اسامیدندر سنة بن مسلم البطین وابو عثمان بن سنه محدثلردر وسنان
بن سنه وعبدالرحمن بن سنه اصحابدندر (السنة) سینك کسریله ایکی آغزلی بالته‌یه دینور (السنة) سینك ضمیله
یوزه دینور وجه معناسنه یاخود یوزك کورینان یرینه یاخود دائره‌سنه دینور صورت وچهره‌یه یاخود جبینان ایله
جبهه‌یه دینور وسیرت وطریقت معناسنه‌در یقال له سنة حسنة ای سیرة وطریقة وطبیعت وجبلت معناسنه‌در
یقال هو کریم السنة ای الطبیعة وسنة الله تعالی حکمه وامره ونهیه یعنی سنت الهی طریقهٔ حکم وامر ونهیندن
عبارتدر وقوله تعالی ﴿الا ان تأتیهم سنة الاولین﴾ ای معاینة العذاب زیرا عذاب انلرك طریقهٔ مسلوکه‌لریدر وسنه
مدینه‌یه مخصوص برکونه خرما آدیدر (السنن) سینك حرکات ثلاثی ونونك فتحیله وضمتینله که درت لغتدر یولك
طوغریسنه دینور یقال الزم سنن الطریق وسننه ای نهجه وجهته وسنن فتحتینله سکردرکن بری اوته صیچرایوب
اوینار اولان دوه‌یه دینور (السنائن) سینك فتحیله سنینه‌نك جمعیدر طریقهٔ واحده معناسنه‌در ومنه یقال جاءت
الریح سنائن ای علی طریقة واحدة بوراده مواقع اعتباریله جمع اولدی (المسانة) تشدید نونله مفاعله وزننده
و(السنان) قتال وزننده بوغور دوه ناقه‌یی آشمغه چوکرتمك ایچون اغزیله قاوره‌یه‌رق اکسه‌سنه دوشوب قوغمق
معناسنه‌در یقال الفحل یسان الناقة مسانا وسنانا ای یکدمها ویطردها حتی ینوّخها لیسفدها (المسنونة) اوتی
اوتلانمش ارضه دینور (سنین) زبیر وزننده اسمادندر (سنینه) جهینه وزننده بنت مخنف اسمیدرکه صحابیه‌در
وامّ سلمه جنابلرینك کوله‌سی اسمیدر (المسانّ) میمك فتحیله یاشلو قوجه دینور یقال ابل مسانّ ای کبار
(السنسن) زبرج وزننده صوسزلغه دینور عطش معناسنه وبکره‌نك وقیو چرخنك تکرلکلرنده اولان دیش
دیش کرتك یرلرینه دینور وارقه‌ده اکورغه کمیکلرینك اوجلرینه دینور سنسنه دخی دینور وکوکسده قبورغه
کمیکلرینك اوجلرینه دینور یاخود کوکسه کلان ایکو کمیکلرینك اوجلرینه دینور (سنسن) هدهد وزننده
ابوسفیان بن علاء نام کمسه‌نك که عمرو بن علانك برادریدر لقبیدر وبرشاعر اسمیدر وحسین بن محمد نام شاعرك
جدّی اسمیدر (السنان) کتاب وزننده مزراق تمرننه دینور جمعی اسنه کلور وعربلر فلان آدمه مزراق قوللنمق
مسخردر مراد ایدوب نشانلدیغی یره تمرنی طعن وانفاذایدر دیه‌جك یرده هو اطوع السنان دیرلر تطاوعه السنان
کیف شاء معناسنه وسنان سینکلره دینور ذبّان معناسنه ومنه * ومابین عینیه ونیم سنان * ای الذبّان وسنان
اسمادندر سنان بن سنه‌که ذکر اولندی وسنان بن ابی سنان ابن طهیر وابن عبدالله وابن عمر وابن وبره
وابن سلمه وابن سمعله وابن تیم وابن ثعلبه وابن روح اصحابدندر وحصن سنان روم دیارنده برحصاردر
وابوالعباس الاصمّ السنانیّ جدّی اولان سنانه منسوبدر واول محدثیندندر (سنین) زبیر وزننده ابوجمیله‌نك
اسمیدرکه اصحابدندر وسنین بن واقد کذلك اصحابدندر (اسنان) عثمان وزننده هرات قضاسنده برقریه‌در
(سنینا) سینك فتحیله کوفه قضاسنده برقریه آدیدر (السناین) سینك فتحیله بنی وقاص یوردنده برصو آدیدر
(المستسنّ) اسم فاعل بنیه‌سیله و(المستسنّ) اسم مفعول بنیه‌سیله طریق مسلوکه دینور (المستنّ) مضطرّ
وزننده ارسلانه دینور (ذوالسنینه) جهینه وزننده حبیب بن عتبة التغلبی لقبیدر اغزنده ارتق دیشی اولمغله
ملقب اولدی (اسدالسنة) سینك ضمیله اسد بن موسی نام محدثك لقبیدر (السنیون) سینك ضمیله محدثیندن
برجماعتدرکه احمد بن محمد بن اسحق ابن السنی که تصانیف کثیره صاحبیدر وعلاء بن عمر ویحیی بن زکریا

السنی و منهاج مؤلفی احمد بن علیّ بن منصور و بونلردن بشقه نیجه ذواتدر (التسانّ) تشدیدنونله تفاعل وزننده
بوغورلر بری برینی قاوره یوب برملك معناسنهدر یقال تسانّت الفحول اذا تکادمت (سنین) امیروزننده عوف
بن عبد دیارنده بر بلدهدر (التسوّن) تفعل وزننده قرن سولیو کلمك معناسنهدر یقال تسوّن بطنه اذا استرخی
(سون) زفر وزننده اسامیدندر فضل بن محمد بن سون محدّثدر (سوان) غراب وزننده برموضعدر (اسوان)
همزهنك ضمی و فتحیله یاخود سمعانی فتحله تقییدنده غلط ایلدی صعید مصرده برقریه آدیدر محدثیندن فقیر بن
موسی آندندر (سونایا) سینك ضمیله بغداد قضاسنده برقریه ایدی صکره بلاد عدادنه ادخال اولندی (الاسهان)
همزهنك فتحیله یومشق قوملقلره دینور یقال نزلوا بالاسهان ای الرمال اللینة (السین) کسر سینله حروف
صفیردن برحرف مهموسدر صاد حرفندن اطباق ایله وزای معجمهدن همس ایله فرق اولنور و کاهجه بعض
کلمه اوزره زیاده قلنور و کندیدن تاء حرفی بدل اولور الناس والنات والسکین والتکین کبی وسین بر طاغك
آدیدر و اصفهان قضاسنده برقریهدر ابومنصور المحمدان بن زکریا وابن شکرویه السینیان ابن خرشید قوله
نام محدّثدن سماع حدیث ایلدیلر وقوله قاف مضمومه ایله ابن خرشیدك لقبیدر و محمد بن عبد الله بن سین محدّثدر
(یسن) که قرأن مبینده واقعدر یاانسان یاخود یاسید دیمکدرکه اکتفا اولنمشدر (سینا) سینك کسری و الفك
قصریله حکمای اسلامیهدن شیخ الفلاسفه ابوعلیّ الحسین بن عبد اللهك جدّی اسمیدر (سیناء) مد ایله برجر
معروف اسمیدر (سینان) سینك کسریله مرو قضاسنده برقریهدر و محمد بن المغیره نام محدثك جدّی اسمیدر
کذلك امام طبرانی اصحابندن علی بن محمد بن عبد اللهك جدی اسمیدر (طور سینین) و (طور سیناء) سینلرك
کسری و فتحیله و مدّ ایله و (طورسینی) قصر ایله شام اولکهسنده بر طاغك آدیدر (سینینیه) ایکی نون و اوچ
یایله بر شجرآدیدر جمعی سینین در * شارح دیرکه عندالبعض طور لفظی بوکه مضافدر

فصل الشین المعجمة

(الشأن) شینك فتحی و همزهنك سکونیله خطب وامر وحال معناسنهدر جمعی شؤندر وشأندر کتاب وزننده
تقول ماشأنك ای امرك وحالك وخطبك * شارح دیرکه همزه الفه قلبله شان السنهده متداوللدر وشأن کوزه یاش
کلهجك مجرایه دینورکه باشدن قاشه طوغری کلان طمردن عبارتدر جمعی اشؤن کلور افلس کبی وشؤن کلور یقال
فاض شأنه وهو مجری الدمع الی العین و بعض طاغلرده واقع شول طمره دینورکه آنده نبع دیدکلری یای اغاجی نابت
اولور وباش کمیکلرینك چاتیسنه دینور موصل قبائل الرأس معناسنه کتب تشریحده باش بش کمیکی محتویدر
وآنلره شؤن اطلاق اولنور دیو مشروحدر و بعض طاغك طپراغنده اولان شول طمره دینورکه اورایه خرما اغاجی
غرس اولور جمعی شؤن کلور وشأن مصدر اولور برآدمك حال وشاننی بیلمك علی قول قایرمق معناسنهدر یقال
ماشأن شأنه شأنا من الباب الثالث ای ماشعر به اولم یکترث له و قصد معناسنهدر یقال یقال شأن شأنه ای قصد
قصده و برآدم دائما صنعتی اولمق اوزره کوزل ایش ایشلمك معناسنهدر یقال شأن شأنه اذا عمل مایحسنه
و برآدمك حال وکیفیتندن خبرطوتمق معناسنهدر تقول لاشأننّ خبرهم ای لاخبرنّهم و برکسهنك ایشنی تباه
ایلمك معناسنهدر تقول لاشأننّ شأنهم ای لافسدنّهم ای امرهم وشان صاحبی اولمق معناسنهدر یقال شأن
فلان بعدك ای صار له شأن (الاشتأن) افتعال وزننده قصد ایلمك معناسنهدر یقال اشتأن فلانا اذا قصده
(الشابن) صاحب وزننده اتنه طولو تر و ناز کبدن تازه جوانه دینور یقال غلام شابن ای ناعم تارّ (الشبن) غبن
وزننده اوغلان شابن اولمق معناسنهدر یقال شبن الغلام شبنا من الباب الاول اذا صار شابنا و قریب اولمق
معناسنهدر یقال شبن الشیء اذا دنا (شبانه) سحابه وزننده بررجل آدیدر (شبانه) ثمامه وزننده اسمادندر
احمد بن الفضل بن شبانة الهمدانیّ الکاتب وعبد الرحمن بن محمد بن شبانه که فنّ حدیثده جزؤ صاحبیدر و علیّ
بن عبد الملك بن شبانه محدّثلردر (ابن شبان) شدّاد وزننده عبد العزیز بن محمد العطاردرکه امام بخاریدن سماع
حدیث ایلمشدر وشبّان که رمّان وزننده در ابن جسر بن فرقددر یاخود اسمی جعفر وشبان لقبیدر ضعفادندر
واحمد بن الحسین البغدادی که شیوخندر شبّان دیمکله عریفدر (اشبونه) همزهنك ضمیله مغربده بربلدهدر
(الشبانیّ) غرابیّ وزننده و (الاشبانیّ) عثمانیّ وزننده چیل چهرهلو آدمه دینورکه چهرهسی وصقالی قزل اولور
(الشتن) شینك فتحی و تانك سکونیله بز طوقومق معناسنهدر یقال شتن الثوب شتنا من الباب الاول اذا نسجه
وحاکه (الشاتن) و (الشتون) صبور وزننده جلّاهه دینور وشتون ملایم اولان ثوبه دینور یقال ثوب شتون ای لین
(اشتون) همزهٔ مضمومه ایله اندلسده برحصن آدیدر وانطاکیه قربنده برموضعدر (شتان) سحاب وزننده
مکهده کدا وکداء بیننده برطاغك آدیدر اوّل قصر ایله ثانی مدّ ایله درتته که کدی مادهسنده مرسومدر (شتن الکف)

فصل الشین المعجمة

شينك فتحيله شثن الكف معناسنه دركه غليظ الكف ديمكدر (شتّانه) رمّانه وزننده اسمادندر محمد بن ابى المظفر
بن شتانه محدث وفرددر (شتنى) جمزى وزننده مصرده برقريه در (اشتيخن) همزه نك وتانك كسرى وخاى
معجمه نك فتحيله سمرقند قضاسنده برقضا آديدر محدّثيندن محمد بن احمد بن متّ الاشتيخنى اكا منسو بدر (الشثن)
شينك وثاى مثلثه نك فتحيله و (الشثونة) عمومه وزننده الايرى وقالين اولمق معناسنه در يقال شثنت كفه وشثنت
شثنا وشثونة من الباب الرابع والخامس اذا خشنت وغلظت ودوه تيكن اوتلامغله دوداقلرنده غلظت پيدا اولمق
معناسنه در يقال شثن البعير اذا غلظت مشافره من رعى الشوك (الشثن) شينك فتحى وثانك سكونيله ايرى وقالين
عضوه دينور يقال هو شثن الاصابع اى غليظ (الشجن) فتحتينله همّ وحزن واندوهه دينور يقال به شجن اى همّ
وحزن وصوقشدرمه كبى برى برينه كيرشمش چتلق اغاج دالّرينه دينور ومطلقا هرنسنه نك شعبه وشاخنه دينور
ومنه * الحديث ذو شجون * كما سيذكر وبنيه وتركيبى درنكلو اولان ناقه يه دينور وحاجت ومهمه يه دينور جمعلرى
شجون واشجان كلور ومنه * الحديث ذو شجون * اى فنون واغراض وبو شعبه معناسندندركه ذكر اولندى بو مثلك
اصلى بودركه ضبه نام بركسه نك سعد وسعيد نام ايكى اوغلو وارايدى بركون دوه لرينى آرامق قصديله هربرى برجانبه
عزيمت ايدوب بعده وقت سعد عودت ايدوب سعيد نابديد اولوب واصلا برسمتدن برخبرى ظهور ايتمامكله پدرى
نا اميد اولدى برمدتدنصكره ضبه آخر قبيله دن حارث نام كمسه ايله باديه ده كشت وگذار ايده رك برموضعه ورود
وبرمقدار آنده قعود ايدوب اثناى صحبتده حارث ديديكه فلان وقده بن بورا ده شوصورت وقيافتده برجوانى قتل
وساز وسلبنى استلاب ايلشيدم حاليا شوقلج آنكدرديو درميان اولان قلجى ابراز ايلمكله ضبه اوصاف مسروده دن
وقلجدن قتل ايلديكى اوغلى سعيد اولديغنى تيقن ايلدكده همان * الحديث ذو شجون * ديه رك تيغ مزبور ايله حارثى
قتل وقصاص ايلدى برقصه ايله قصهٔ اخرايه استدلال اولندقده ضرب اولنور (الشجنة) شينك حركات ثلاثى
وجيمك سكونيله بودخى هرنسنه نك دال وبداغنه وفرع وشعبه سنه دينور يقال بينهما شجنة رحم اى شعبة رحم
(الشجن) رجم وزننده برآدمى برمهمّ وحاجت آليقومق معناسنه در يقال شجنته الحاجة شجنا من الباب الاول اذا
حبسته وشجن وشجون قعود وزننده برآدمى محزون وغمناك ايلك معناسنه در يقال شجن الامر فلانا شجنا وشجونا
اذا احزنه وشجن دره ايچره ياخود دره نك بوقريسنده اولان يوله دينور جمعى شجون در (الاشجان) همزه نك
كسريله بودخى محزون ايلك معناسنه در يقال اشجنه الامر اذا احزنه وآصمه جابجا صالقملو اولمق معناسنه در
يقال اشجن الكرم اذا صار ذا شجنة (الشجن) فتحتينله و (الشجون) قعود وزننده محزون اولمق معناسنه در
يقال اشجنه فشجن هو وشجن شجنا وشجونا من الباب الرابع والخامس اذا حزن (الشجنة) شينك كسريله
آصمه ده وتكاكده اولان جابجا اوزم صالقملرينه دينور وطاغده اولان چتلاغه دينور وبرموضع آديدر وشجنة
ابن عطارد بن عوف بن زيد مناة اسميدر (التشجن) تفعل وزننده برنسنه يى خاطره كتوروب ياد ايلك معناسنه در
يقال تشجن الامر اذ تذكره واغاجلر برى برينه كيريشوب صارمشق چتلق اولمق معناسنه در يقال تشجن الشجر
اذا التفّ (الشاجنة) بودخى دره ايچره ياخود دره نك بوقريسنده اولان يوله دينور جمعى شواجن در وشواجن
ديار ضبه دن بربيوك دره نك اسميدر (الشحن) شينك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله طولدرمق معناسنه در يقال
شحن السفينة شحنا من الباب الثالث اذا ملأها وشكار سورر كبى برنسنه يى اكسه سندن سوروب كوتورمك
معناسنه در يقال شحنه اذا طرده وشله وابعده وعسكر ايله شهرى طپطلو ايلك معناسنه مستعملدر يقال شحن المدينة
بالخيل اذا ملأها وتازى شكارى صيد ايليه رك اوزون اوزادى قوغمق معناسنه در يقال شحنت الكلاب وشحنت
شحنا من الباب الاول والرابع والثانى اذا ابعدت الطرد ولم تصد شيئا (الاشحان) همزه نك كسريله بودخى
طولدرمق معناسنه در يقال اشحن المدينة اذا ملأها واغلمغه حاضرلنوب ياپمق معناسنه در يقال اشحن الصبىّ
اذا تهيأ للبكاء وقلجى قننه صوقمق معناسنه در يقال اشحن السيف اذا اغمده وقلجى قيندن صيرمق معناسنه
اولمغله ضدّ اولور يقال اشحن السيف اذا سله وبركسه يه اوق آتمغه ياپمق معناسنه در يقال اشحن له بسهم
اذا استعدّ له يرميه (الشحنة) شينك كسريله طواره بركون بركيجه يته جك قدر علفه دينور وشهرلرده صو
باشى تعبير اولنان ضابطه دينوركه طرف سلطاندن منصوب وشهرك ضبط وربطى خصوصنه كافى اولور يقال
هو شحنة البلد وهو من فيه الكفاية لضبط البلد من جهة السلطان ظاهرا طرد ودفع معناسندندر حالا لسان
عوامده شينك فتحيله متداولدر وشحنه خصومت وعداوت معناسنه در وبرطوبله آته دينور (الشحناء) صحراء
وزننده بودخى خصومت وعداوت معناسنه در يقال بينهما شحنة وشحناء اى عداوة (المشاحنة) مفاعله وزننده

(مباغضه).

مباغضه معناسنه‌در يقال شاحنه اذا باغضه (المشاحن) اسم فاعل بنيه‌سيله بغض و عداوتى قوى اولان آدمه
دينور وشول مشاحن‌كه حديثده يعنى اشبو ﴿ يطلع الله ليلة النصف من شعبان فيغفر لجميع خلقه الا لمشرك
او مشاحن ﴾ حديثنده واقعدر مراد اهل بدعت و تارك جماعت و مفارق امّت اولان كيمسه‌در كويا كه امّت
و جماعته بغض و عداوت ايدر (الشاحن) صاحب وزننده مشحون معناسنه‌دركه طلو كمي‌يه دينور فاعل بمعنى
مفعولدر كاتم كبي كه مكتوم معناسنه‌در يقال مركب شاحن اى مشحون (الشحن) فتحتينله حقد وكين باغلمق معناسنه‌در
يقال شحن عليه شحنا من الباب الرابع اذا حقد عليه (المشحئنّ) مشمعلّ وزننده دائما طارغين اولوب هر نسنه‌يه
طاريلور اولان آدمه دينور يقال رجل مشحئنّ اى متغضب (الشيخون) خاى معجمه ايله جيحون وزننده شيخ
معناسنه‌دركه پير و سالخورده آدمه دينور (المشخئنّ) مشحئنّ وزننده و آنده لغتدركه ذكر اولندى (الشدون)
قعود وزننده آهو ياوريسى و قوزى و اوغلاق و آت و صغر ياوريلرى قوّتلنوب انالرندن مستغنى بشقه باشلرينه
اولمق معناسنه‌در يقال شدن الظبي وجميع ولد الظلف والخفّ والحافر شدونا من الباب الاول اذا قوى واستغنى
عن امّه (الاشدان) همزه‌نك كسريله آهو و سائر حيوان ياوريسى كنديدن مستغنى اولوب بشقه باشنه اولمق
معناسنه‌در يقال اشدنت الظبية اذا شدن ولدها (المشدن) محسن وزننده ياوريسى قوّتلنوب بشقه باشنه
اولمش آهويه و سائر حيوانه دينور جمعى مشادن و مشادين كلور (المشدونة) يكى يتشمش قيزه دينور يقال جارية
مشدونة اى عاتق (الشدنيّات) فتحاتله شول دوه‌لردركه يمنده شدن نام موضعه ياخود شدن نام بوغوره
منسوبلردر (الشدن) شينك فتحيله برشجردركه ياسمينه شبيه چچكى اولور (شذونه) شينك فتحى و ذال معجمه‌نك
ضميله اندلسده بربلده‌در ابو عبدالله محمد بن خلصة النحوى آندندر (الشاذكونة) ذال معجمهٔ مفتوحه ايله بركونه
بصمه نهالى و پرده‌يه دينوركه يمنده معمول اولور ابو ايوب الحافظ الشاذكونى بعينه منسوبدر زيرا پدرى آنكله
تجارت ايدر ايدى * شارحك بيانه كوره شادكونهٔ فارسى معرّبيدر (الشرن) شينك فتحى و رانك سكونيله قيا
چتلامق معناسنه‌در يقال شرنت الصخرة شرنا من الباب الرابع اذا انشقّ و يقال فى الصخرة شرن اى شقّ (شرن)
فتحتينله طبرستانده بربلده‌در (الشوران) شينك ضميله قرطم اسميدركه اصپور تخميدر ياخود اصپورك كنديسنه
دينور و محمد بن عبدالله الشاريان محدّثدر (الشزن) شينك و زاى معجمه‌نك فتحيله يالن اياق يوريمكدن ناشى پك
يوريلوب فرومانده اولمق معناسنه‌در يقال شزن الرجل شزنا من الباب الاول اذا اعيي شديدا من الحفا و شزن
و شزونه عمومه وزننده برنسنه قاتى و سرد و قالين اولمق معناسنه‌در يقال شزن الشئ شزنا و شزونة اذا اشتدّ
و غلظ و يقال به شزن و شزونة اى شدّة و غلظة و شزن قاتى و پك و سرديره دينور يقال نزلوا اشزنا من الارض
اى غلظا و چتين خويلو چپارز مزاجلو آدمه دينور يقال رجل شزن اى عسر الخلق و شدت و مضايقه اوزره
اولان ديرلكه دينور يقال هو فى شزن من العيش اى شظف و ناحيه و جانب معناسنه‌در و ايراقلغه دينور يقال بينهما
شزن اى بعد و شوق و نشاطه كلوب جنبش پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال شزن الرجل شزنا من الباب الرابع اذا نشط
(الشزن) ضمتينله بودخى جانب و ناحيه معناسنه‌در و آشق تعبير اولنان كميكه دينوركه چوجقلر اوينارلر (الشزن)
شينك فتحيله بودخى آشيغه دينور جوهرى بونلرك برينى ذكر ايدوب لكن تقييد ايلامشدر (التشزّن) تفعل
وزننده برنسنه شدّت بولوب قاتيلنمق معناسنه‌در يقال تشزّن الشئ اذا اشتدّ و خصومت ايچون ياغيرى برماده
ايچون برآدمك قرشوسنه خشونتله ديكيلوب طورمق معناسنه‌در يقال تشزّن له اذا انتصب له فى الخصومة
و غيرها و تشزّن و تشزين برآدمى يره چالمق معناسنه‌در يقال تشزّن صاحبه تشزّنا و تشزينا اذا صرعه
شارح ديركه مصدر ثانى كه تفعيل وزننده‌در غير قياس اوزره‌در و نظيره قوله تعالى ﴿ وتبتّل اليه تبتيلا ﴾ لكن
بو احتباك قبيلندن اولمق اغلبدر و تشزّن حيوانى بوغزلمق ايچون ياتورمق معناسنه‌در يقال تشزّن الشاة
اذا اضجعها ليذبحها (الشزنة) تمره وزننده بخيله و ناكس عورته دينور يقال امرأة شزنة اى بخيلة (شستان)
شينك كسريله اسم انجيدر على بن ابى سعيد بن شستان محدّثدر (ششانه) كتابه وزننده اندلسده شهر بطليوس
اعمالندن برقضا اسميدر (الشاصونة) صاد مهمله ايله چينيدن و ساقسيدن اولان قابه دينور مرطبانى و فغفور
و ازنيق طبقلر كبى جمعى شواصين‌در * شارح ديركه بوسقسونيه معرّبيدر و شاصونه بررجل آديدر (الشطن)
فتحتينله اوزون ايپه و اورغانه دينور على قول عامدر كرك اوزون و كرك قصه اولسون جمعى اشطان كلور يقال
بيده شطن اى حبل طويل او عام (الشطن) شينك فتحيله ايپ ايله چكوب باغلمق معناسنه‌در يقال شطنه شطنا
من الباب الاول اذا شدّه بالشطن و برآدمك نيت و مقصدنه مخالفت ايلمك معناسنه‌در يقال شطن صاحبه اذا خالفه

عن نيته و وجهه و بر ارضه داخل اولمق معناسنه در كرك مقيم اولسون و كرك مسافر اولسون يقال شطن الارض
اذا دخلها اتما راسخا اوواغلا ﴿الشطون﴾ صبور وزننده ديبى درين قيو يه دينور على قول اشاغيسى طار
و يوقاريسى بول اولوب ايكى طرفدن ايكى ايپ ايله چكيلور اولانه دينور يقال بئرشطون اى بعيدة الغور او التى
تنزع بحبلين من جانبيها وهى متسعة الاعلى ضيقة الاسفل و ايراق نسنه يه دينور يقال غزوة و نية شطون اى بعيدة
﴿الشاطن﴾ صاحب وزننده خبيث و بدكاره دينور يقال رجل شاطن اى خبيث ﴿الشيطان﴾ جيحان وزننده
معلومدركه فارسيده ديودينور * مؤلفك بصائرده بيانه كوره شيطان مادهسنده ايكى قول واردر برى بعد
معناسنه اولان شطوندن مأخوذدر بعيد عن الحقّ ياخود بعيد عن الرحمه اولديغيچون اطلاق اولندى بو صورتده
نونى اصليه اولوب وزنى فيعال اولور قول ثانى شيط مادهسندن مأخوذدركه احتراق معناسنه در ابليس قوّت
ناريّه دن مخلوق اولديغيچون اطلاق اولندى بو صورتده وزنى فعلان و نونى زائد اولور و برقول دخى واردركه
هلاك معناسنه اولان شيطدن مأخوذدر نته كه مؤلف مادهسنده اشعار ايلدى اسم اصليسى عزازيل ايدى
وشيطان مطلقا آزغين عتوّ وتمرّد صاحبى شخصه دينور كرك انس و كرك جنّ اولسون وعند البعض شيطان
بردابه يعنى برجانور اسميدر وحيه يه دينور بركونه خفيفة الجسم حيه اولهجقدر و بردرلو داغ وتمغا اسميدركه
دوه قسمنك قالچهسى باشندن ديكنه اويلغى اوزرندن سكيره قدر باصيلور و ﴿شيطان الطاق﴾ باب قافده ذكر
اولندى و ﴿شيطان الفلا﴾ فاى مفتوحه ايله چول شيطانى ديمكدركه مراد صوسزلقدر يقال اخذه شيطان الفلا اى
العطش ﴿الشيطنة﴾ دحرجه وزننده و ﴿التشيطن﴾ تدحرج وزننده شيطانلق ايلك معناسنه دركه شيطان عملى كبى
عمل ايلكدن عبارتدر يقال شيطن الرجل وتشيطن اذا فعل فعل الشيطان ﴿المشيطنة﴾ مدحرجه وزننده شيطان
ديدكلرى تمغاى مذكوره دينور ﴿المشاطن﴾ اسم فاعل بنيه سيله قيودن قوغهيى ايپله چكن آدمه دينور
﴿رؤس الشياطين﴾ برجنس اوتك آديدركه پك قبيح اولور ﴿شطنان﴾ فتحاتله بروادى اسميدر ﴿شطون﴾ شينك
ضميله برموضع آديدر ﴿شعث﴾ ثاى مثلثه ايله جعفر وزننده ابورويح ذؤيب نام صحابينك پدرى اسميدر ﴿الشعن﴾
فتحتينله قورى او تلقدن طاغيلوب دوكيلان يپراغه دينور ﴿الاشعان﴾ همزهنك كسريله برآدمك خصومتله آلنده
اولان صاچه ياپشمق معناسنه در يقال اشعن الرجل اذا ناصى عدوّه ﴿المشعون﴾ پريشان وژوليده صاچه دينور
يقال شعر مشعون اى مشعث ومجنون لفظنه اتباع اولور يقال مجنون مشعون اى اتباع ﴿الاشعينان﴾ احميرار
وزننده برآدمك صاچى قارش مورش پريشان اولمق معناسنه در يقال اشعانّ شعره اذا تشعث ﴿المشعان﴾ محراب
وزننده صاچى طاغنق وپريشان آدمه دينور يقال رجل مشعان الرأس اى ثائره اشعثه ﴿الشغنة﴾ غين معجمه ايله
غرفه وزننده برآرقه يوكنه دينور كاره معناسنه وتازه چبوغه دينور جمعى شغن در صرد وزننده ﴿الشغرنة﴾
شغربه وزننده ومرادفيدركه كورشيجى خصمنى صرمهيه كتوروب ييقمق معناسنه در يقال شغرنه يعنى شغربه
﴿الشفن﴾ شين فتحى وفانك سكونيله عاقل وزيرك واهل فطانت آدمه دينور يقال هو شفن اى كيس عاقل و برآدمك
ميراثنى كوزهدن يعنى وفاتيله ميراثنه منتظر اولان آدمه دينور يقال هو شفن له اى رقيب ميراثه و انتظار معناسنه در
﴿الشفن﴾ كتف وزننده بودخى عاقل وزيرك آدمه دينور ﴿الشفون﴾ قعود وزننده برآدمه كوز قويريغيله باقق
على قول اعراض وجهيله باقق ياخود كوزينى قالدروب متعجب كبى باقق ياخود خوشلنميوب كراهت نظريله باقق
معناسنه در يقال شفنه وشفنه شفونا من الباب الثانى والرابع اذا نظر اليه بمؤخّر عينيه او نظر فى اعراض او رفع
طرفه ناظرا اليه كالمتعجب او الكاره ﴿الشافن﴾ و ﴿الشفون﴾ صبور وزننده وجه مذكور اوزره نظر ايدن آدمه
دينور ﴿الشفتنة﴾ دحرجه وزننده جماع ايلك معناسنه در يقال شفتن المرأة اذا جامعها ﴿الاشقان﴾ قافله اكرام وزننده
برآدمك مالى آزالمق معناسنه در يقال اشقن الرجل اذا قلّ ماله وآز عطيه ويرمك معناسنه در يقال اشقن العطية
اذاقللها ﴿الشقونة﴾ عمومه وزننده عطيه آز اولمق معناسنه در يقال اشقن العطية فشقنت شقونة من الباب الخامس اى
قلت ﴿الشقن﴾ شينك فتحيله و ﴿الشقن﴾ كتف وزننده و ﴿الشقين﴾ امير وزننده آزجه نسنهيه دينور يقال شئ شقن
وشقن وشقين اى قليل وعباس بن احمد بن محمد واسلم بن الفضل الشقّانيّان كه شدّاديّان وزننده محدثلردر
﴿مشكدانه﴾ ميمك ضميله عبدالله بن عامر نام محدثك لقبيدر طيب الرايحه اولمغله ملقب اولدى ﴿شلوبين﴾ فتحتينله
ياخود شلوبينه هايله مغربده بربلدهدر ابو علىّ الشلوبينى النحوى اكا منسوبدر ﴿شمن﴾ فتحتينله ايرانده استراباد
قضاسنده برقريهدر ابو على حسين بن جعفر الشمنىّ اورادندر ﴿شمونت﴾ شينك وميم مشددهنك فتحيله اندلسده
بربلدهدر ﴿اشمونين﴾ همزهٔ مضمومه وتثنيه صيغهسيله صعيد اوسط قضاسنده بربلده آديدر ﴿اشمون جريس﴾

مطلب

همزهٔ مضمومه ومصغر بنیه‌سیله مصرده شطنوف نام قریه تحتنده برقریه آدیدر (الشنّ) شینك فتحی ونونك
تشدیدیله طاغتمق معناسنه‌در یقال شنّ الماء علی الشراب شناً من الباب الاوّل اذا فرّقه ودشمن اوزره
هرطرفدن چاپل ایله اوشونتی ایتدرمك معناسنه مستعملدر یقال شنّ الغارة علیهم اذا صبها من کلّ وجه
وشنّ اسکی کوچك قربه‌یه دینور شنه دخی دینور هایله جمعی شنان کلور شینك کسریله وحفص بن عمر
بن مرّة الشنی صحابیدر وعقبة بن خالد وعمر بن الولید وصلت بن حبیب التابعی الشنیون محدّثلردر وشنّ بن
اقصی برجاعتك پدریدر ومنه المثل * وافق شنّ طبقة * مثل مزبور طبق ماده‌سنده بیان اولندی واعور شنی
نام شاعر اول جماعتدندر (الاشنان) همزه‌نك کسریله بودخی طاغتمق معناسنه‌در یقال اشنّ الغارة بمعنی شنها
وقربه اسکیمك معناسنه‌در یقال اشنت القربة اذا اخلقت (الشنین) امیروزننده صو طملامق معناسنه‌در
یقال انقطع شنین الماء ای قطرانه واوزرینه صوقونمش سوده دینور کرك تازه وکرك طولومده اسکی
اولسون (الشنانة) ثمامه وزننده طاملیان صویه دینور (الشنان) غراب وزننده صاچندی صویه دینور یقال
ماء شنان ای متفرّق وصوغوق صویه دینور یقال ماء شنان ای بارد (الشنة) شینك فتحیله بودخی کوچك اسکی
قربه‌یه دینور ووهب بن خالد الجاهلی لقبیدر (ذو الشنة) وهب بن خالد نام رهزن لقبیدر دائما رهزنلك ایدر ایدی
ویانده براسکی قربه طاشر ایدی (الشنان) سحاب وزننده شنأن کلمه‌سنده لغتدرکه بغض معناسنه‌در (شنان)
کتاب وزننده شام ترابنده بروادی آدیدر (الشنون) صبور وزننده سموزه دینور یقال رجل شنون ای سمین وآریق
ومهزوله دینمکله ضدّ اولور یقال رجل شنون ای مهزول وآج وجایع معناسنه‌در ونه سموز ونه زبون اولان ارکك
دوه‌یه دینور یقال جمل شنون ای بین المهزول والسمین (التشانّ) تشدید نونله تفاعل وزننده امتزاج ایلمك
معناسنه‌در یقال تشاتّا اذا امتزجا ودری بوزیلوب بورشمق معناسنه‌در یقال تشانّ الجلد اذا تشنج وقربه
اسکیمك معناسنه‌در یقال تشانّت القربة اذا اخلقت (التشنن) تفعل وزننده بودخی دری بوزیلوب بورشمق
معناسنه‌در یقال تشنن الجلد اذا تشنج وقربه اسکیمك معناسنه‌در یقال تشننت القربة اذا اخلقت (الاستشنان)
اریقلیوب زبونلمق معناسنه‌در یقال استشنّ الرجل اذا هزل وسوده پك آرزومند اولمق معناسنه‌در یقال استشنّ
الی اللبن اذا عام وقربه اسکیمك معناسنه‌در یقال استشنت القربة اذا اخلقت (شنینه) جهینه وزننده عقیل
قبیله‌سندن بربطندر وسقلاب نام قارئ مصری پدرینك اسمیدر (شنا) شینك کسریله الآ وزننده اهوازده
برموضع آدیدر (الشنشنة) زبرجه وزننده برچینم اته دینور علی قول برپاره اته دینور تقول اکلت شنشنة من اللحم
ای مضغة ای قطعة منه وطبیعت ودأب وعادت معناسنه‌در یقال فیه من ابیه شنشنة ای طبیعة وعادة * قال الشارح
ومنه المثل * شنشنة اعرفها من اخزم * (الشونة) شینك فتحیله شاشقین وبون عورته دینور یقال امرأة شونة
ای حمقاء ولغت مصریه‌ده غله انبارینه دینور یقال بنی شونة ای مخزن غلة وغزا وجهاد ایچون دکزده طونانمش
کمی‌یه دینورکه طونانمه تعبیر اولنور یقال جهزوا شونة کثیرة ای مرکبا معدّا للجهاد فی البحر (التشوّن) تفعل
وزننده برآدمك عقلی خفیف اولمق معناسنه‌در یقال تشوّن الرجل اذا خفّ عقله (الشون) عون وزننده برآدمك
باشنده شأن دیدیکی چاتیی آچمق معناسنه‌درکه * شارحك بیانی اوزره بعض آدمك دماغی اوزره بوجك تحدّث
ایلمکله اولبابده حاذق کمسه اولورکه سهولتله دماغك اوزرینی که شأن دیدکاریدر آچوب اول بوجکی برتقریبله
اخراج ایدر یقال هو یشون الرؤس ای یفرج شئونها (الشاهین) جوارحدن بو اسمله معروف قوش اسمیدر
شارحك بیانه کوره فارسیدر فی الاصل شاهلره مخصوص اولمغله آنلره نسبت اولنمشدر جمعنده شواهین وشیاهین
دینور وشاهین ترازوقولنه دینور عمود المیزان معناسنه * مترجم دیرکه بونده دخی فارسیدرنته‌که ترازو دلجکنده‌ده
دینور (الشین) زین وزننده ومخالفیدرکه برنسنه‌یی لکه‌لیوب معیوب ایلمك معناسنه‌در یقال شانه یشینه شینا
ضدّ زانه (الشین) کسرشینله حروف مهموسه‌دن برحرفدر تفشیه صفتلرندن بهره‌دار یعنی تلفظده انتشاری
اولوب وقف حالنده جریان صوتی متضمندر ومخرجی شجر یعنی مفرج فدرکه مخرج جیم جوارنده‌در (التشیین)
تفعیل وزننده شین حرفی یازمق معناسنه‌در یقال شین شینا حسنة اذا کتبها وشین اسمادندر شاذ بن شن محدّثدر
وادریس بن بسام الشینیّ برشاعر اندلسی‌در (المشاین) میمك فتحیله معایب ومقابح معناسنه‌در ظاهرا غیرقیاس
اوزره شین لفظنك جمعیدر حسن ومحاسن کبی (شانه) مصرده برقریه آدیدر

فصل الصاد

(الصبن) غبن
وزننده منع وصرف ایلمك معناسنه‌در یقال صبن الهدیّة عنا صبنا من الباب الثانی اذا کفها ومنعها وآشق ایله
قار اوینیان آشیقلری ونردو طویله اوینیان زارلری مرامی اوزره دوزلدوب آتمق معناسنه‌درتاکه دلخواهی اوزره

او توره يقال صبن القامر الكعبتين اذا سوّاهما فى كفه فضرب بهما ﴿الصبناء﴾ حمراء وزننده ذكر اولنان وجه اوزره قمار اوينيان آدمك النه دينوركه مقامرينه غدر ايدوب غلبه ايلمك ايچون برتقريبله برظرفه اكوب اماله ايليه ﴿الصابون﴾ هارون وزننده معروفدر طبيعتى حارّ ويابس ومقرّح بدندر * مترجم ديركه مصباحده صرف ومنع معناسنه اولان صبن مذكوردن فاعول اولمق اوزره مرسومدركه مبالغه در زيرا بدندن اوساخى منع وازاله ايدر فارسيده اكار هود دينور ﴿الصابونىّ﴾ مصرده برقريه آديدر ﴿ابن الصابونى﴾ ادبادندر ﴿صيبون﴾ جيحون وزننده برموضعدر ﴿الاصطبان﴾ افتعال وزننده و﴿الانصبان﴾ انفعال وزننده برنسنه دن منصرف اولمق معناسنه در يقال اصطبن عنه وانصبن اذا انصرف ﴿اصبهان﴾ اصفهان شهريدر صاد بابنده ذكر اولندى ﴿الصوتن﴾ تاى فوقيه ايله علبط وزننده وتانك فتحيله ده لغتدر وكلام عربده بونك نظيرى يوقدر بخيل وناكسه دينور ﴿الصحن﴾ لحن وزننده اورمق معناسنه در يقال صحنه صحنا من الباب الثالث اذا ضربه وناس بينني اصلاحله خوشحال ايلمك معناسنه در يقال صحن بينهم اذا اصلح وصحن ديدكلرى قاب ايله نسنه ويرمك معناسنه در يقال صحنه اذا اعطاه شيئا فى صحن وديلنمك معناسنه در يقال صحن الرجل اذا سئل وصحن آت وقاتر طرنغنك جوفنه دينوركه كوچك طبق طرزنده اولور وبيوك كاسه يه دينور حالا صحن اطلاق اولنان قاب بومعنادندر تقول اكلنا من الصحن اى العسّ العظيم وخانه نك اورته يرينه دينور يقال قعد فى صحن الدّار اى وسطها وزيل تعبير اولنان سازك برينه دينور ايكيسنه صحنان دينور باقردن اولوب برى برينه چلارلر اكثرى وزراء مهترلرى نوبت ارالغنده ضرب ايدرلر ﴿الصحناة﴾ و﴿الصحناءة﴾ قصر ومدّ ايله وصادلرك فتحيله وكسريله تركيده صلاموره ديدكلريدركه خرده بالقلرى طوزليوب كوپه طولدررلر منفسخ اولنجه ترك ايدوب بعده چالقيوب وسوزوب استعمال ايدرلر طعامه مشتهى ومعده يى مصلحدر يقال اطعمهم الصحناة والصحناءة وهى ادام يتّخذ من السمك الصغار ﴿المصحنة﴾ مكنسه وزننده يصى چناق طرزنده بركونه قابه دينور ﴿الصحنة﴾ غرفه وزننده حره ديدكلرى قاره طاشلق تپه لرده اولان دوزجه يره دينور ﴿الصحون﴾ صبور وزننده تپه كن ناقه يه دينور يقال ناقة صحون اى رموح ﴿الصحناء﴾ حمراء وزننده قولاغك ايچ يوزينك ديبنه دينوركه يصتججه اولور ﴿الصيدن﴾ صيقل وزننده صرتلانه دينور وصيق طوقنمش كليمه وپچه يه دينور وپادشاهه دينور وتلكى يه دينور ثعلب معناسنه وبرنوع كوچك جانور اسميدركه يرآلتنده كندى ايچون يوه ياپوب وآنى نابديد ايدر ﴿الصيدنانىّ﴾ ياى مشدّده ايله بودخى تلكى يه وذكر اولنان جانورجكه دينور وچرچى يه وتحفجى يه دينور صيدلانى كبى ﴿الصعونّ﴾ اردبّ وزننده انجه بيونلو وكوچك باشلو دوه قوشنه دينور على قول مطلقدر مؤنثى صعونّه در ﴿الاصعان﴾ همزه نك كسريله برآدمك باشى كوچك وعقلى اكسك اولمق معناسنه در يقال اصعن الرجل اذا صغر رأسه ونقص عقله ﴿الاصعنان﴾ احمر اروزننده برنسنه انجه ولطيف ونازك اولمق معناسنه در يقال اصعنّ الشئ اذادقّ ولطف ﴿المصعنة﴾ محمرّه وزننده يوقه ولطيف اولان قولاغه دينور يقال اذن مصعنة اى مؤللة ﴿الصغانة﴾ غين معجمه ايله سحابه وزننده جغانهٔ فارسى معرّبيدركه تركيده دخى چغانه ديرلر معروف سازدر حالا بوديارلرده متروكدر ﴿صغانيان﴾ صادك فتحيله ماوراء النهرده بربيوك ولايتدر تصانيف كثيره صاحبى امام وحافظ اللغة حسن بن محمد بن حسن الصاغانى اورايه منسوبدر نسبتنده صغانى وصاغانى دينور وصغانيان چغانيان معرّبيدر واسحق بن ابراهيم بن صيغون الصيغونى زاهد ومحدثدر ﴿الصفن﴾ صادك فتحى وفانك سكونيله وفتحيله خايه نك قابنه دينوركه طوربه سيدر وطعام يه جك سفره يه دينور واسرمش دوه نك اغزندن چيقان قزل دغارجغه دينور شقشقه معناسنه ﴿الصفنة﴾ تمره وزننده صفن ايله ايكى معناى اخيرده مرادفدر وچوبان چانطه سنه دينور ﴿الصفن﴾ صادك ضميله مطهره شكلنده دريدن دوزلمش ابريغه دينوركه آنكله ابدست آلنور وچوبان چانطه سنه دينوركه دريدن دوزوب ايچنه زاد وادواتنى وضع ايدر ﴿التصافن﴾ تفاعل وزننده صويى حصه حصه بولشمك معناسنه در يقال تصافنوا الماء اذا اقتسموه بالحصص ﴿الصفون﴾ قعود وزننده آت اوچ اياغى اوزره طوروب دردنجى طرنغنى ديكمك معناسنه در يقال صفن الفرس صفونا من الباب الثانى اذا قام على ثلاثة قوائم وطرف حافر الرابعة وبرآدم اياقلرينى برآرايه كتوروب صف ايلمك معناسنه در يقال صفن الرجل اذا صفّ قدميه وبرنسنه يى يره اورمق معناسنه در يقال صفن به الارض اذا ضربه ﴿الصفن﴾ فتحتينله سنبله سى اولان اكينه دينور وشول يوه يه واينه دينوركه آرى مقوله سى حيوانلر او تلقلردن ويپراقلردن كنديلريچون ياخود ياوريلريچون اتخاذ ايدرلر ﴿التصفين﴾ تفعيل وزننده آرى مقوله سى حيوان صفن ايدنمك معناسنه در يقال صفن الزنبور اذا اتخذ الصفن ﴿صفنه﴾ فتحاتله مدينه ده برموضعدر

﴿ صفينه ﴾ جهينه وزننده بنو سليم ديارنده عاليه نام محلده بر بلده آديدر ﴿ الصافن ﴾ صاحب وزننده مالك بن
حريم الهمدانى فرسنك اسميدر * مؤلف صافن تعبيراولنان طمردن سكوت ايلدى واول بوطك ايچ يوزندن
كيدن طمردركه ايچ يوزده‌كى طوپوغك اورته سندن ظاهر اولور ﴿ صفين ﴾ سجين وزننده رقه قربنده
نهر فرات كنارنده برموضع اسميدركه آنده امام بالحق امير المؤمنين كرم الله وجهه ومعاوية بن ابى سفيان بيننده
وقعهٔ عظيمهٔ مشهوره واقع اولدى هجرتك اوتوز يدنجى سنه سنك ماه صفرى غره سنده وقوع بولمغله من بعد
ناس صفرده سفردن احتراز ايدر اولديلر * مترجم ديركه مصباحك بيانته كوره اشبو صفين كلمه‌سى صف ماده سندن
فعلين دركه نونى زائده در ياخود صفون ماده سندن فعيل دركه نونى اصليه در پس بونده دخى امثالى كبى
ايكى كونه اعراب جارى اولور برى نونك ماقبلنده اولوب نون جمع سلامت كبى دائما مفتوح اولور صفين وصفون
دينور وبرى نون حرف اعراب اولور ﴿ الصن ﴾ صادك كسرى ونونك تشديديله دوه سدكنه دينور بول الابل
معناسنه * شارح ديركه بو نسخه‌لر غلطدر صواب اولان بول الوبر اولمقدركه آطه طوشانك سدكى اولور ادويه‌يه
خلط ايدرلر وصن برد عجوز كونلرندن اوّلكى كونك اسميدر وسپت طرزنده بركونه كلاتره دينوركه قپاقلى اولور
ايچنه اتمك قورلر ﴿ الصنة ﴾ صادك كسريله و﴿ الصنان ﴾ غراب وزننده قولتق رايحه سنه دينوركه بدو منتن اولور
يقال ازال صنته وصنانه بالحمام اى ذفر ابطه ﴿ الاصنان ﴾ همزه‌نك كسريله بر آدمك قولتغى بدقوقق معناسنه در
يقال اصنّ الرجل اذا صار ذا صنان وكبر ونخوتدن برونى هوايه قالدرمق معناسنه در يقال اصنّ فلان اذا شمخ
بانفه تكبرا واويكه‌لنوب طارلمق معناسنه در يقال اصنّ عليه اذا غضب وناقه كبه اولمغله پوغوره استكبار ايلمك
معناسنه در يقال اصنت الناقة اذا حملت فاستكبرت على الفحل وصو متغير اولمق معناسنه در يقال اصنّ الماء
اذا تغير وبر نسنه اوزره اصرار ايلمك معناسنه در يقال اصنّ على الامر اذا اصرّ وقسراغك قرننه قولون
بيومكله اناسنك قرننه ايلشوب باشيله اكسه سنه طوغرى قاقشدرمق معناسنه در يقال اصنت الفرس اذا نشب
ولدها فى بطنها فدفع برأسه فى خورانها ﴿ الاصنّ ﴾ اصمّ وزننده متغافل آدمه دينور يقال رجل اصنّ اى متغافل
﴿ الصنان ﴾ شدّاد وزننده بهادر آدمه دينور يقال رجل صنان اى شجاع ﴿ صنين ﴾ سكين وزننده كوفه‌ده
برموضع آديدر ﴿ الصون ﴾ عون وزننده و﴿ الصيان ﴾ و﴿ الصيانة ﴾ كتاب وكتابه وزنلرنده حفظ ونكاه ايلمك
معناسنه در يقال صانه يصونه صونا وصيانا وصيانة اذا حفظه وآتك اياغى طاشرقدن ياخود نعلسز اولديغندن
طرنغى آزرده اولمغله طرنغنك اوجيله باصمق معناسنه در يقال صان الفرس اذا قام على طرف حافره من وجى او حفى
﴿ المصون ﴾ مقول وزننده و﴿ المصوون ﴾ اصلى اوزره اسم مفعولدر محفوظ معناسنه در پس بونده اعلال وعدم
اعلال جائزدر ﴿ الاصطيان ﴾ افتعال وزننده بودخى حفظ ايلمك معناسنه در يقال اصطانه اذا صانه ﴿ الصوان ﴾
﴿ والصيان ﴾ صادك حركات ثلاثيله جامدانه دينوركه ايچنده ملبوسات حفظ اولنور ايكنجيده ياء كسره‌يه مجاورتله در
يقال جعل الثوب فى صوانه وصيانه وهو ما يصان فيه ﴿ الصوانة ﴾ شدّاده وزننده دبرو مقعده اطلاق اولنور
اكثرى ضرطه‌يى صقلديغيچون وبرنوع طاش اسميدركه قاتى ومحكم اولور جمعى صوّاندر * شارحك بيانته كوره
چاقق طاشى اوله‌جقدر ﴿ الصين ﴾ صادك كسريله كوفه‌ده برموضع آديدر واسكندريه‌ده برموضع آديدر
وكسكر نام محلده ايكى موضع آديدر وشرق جهتنده بر مملكت آديدر اوانئ صينيه كه چينى طبقلر ومرطبانيلر در
اورايه منسوبدر * شارحك بيانته كوره چين اولكه‌سيدركه صين آندن معرّبدر فغفور چينى معروفدر وحالا لفظ
فارسيله سينى تعبير ايتديكمز تبسى يه تعريبله صينى ديدكلرى دخى اورايه نسبتله در ﴿ المصوان ﴾ محراب وزننده
ياى غلافنه دينور ﴿ الصينية ﴾ صادك كسريله واسط عراق آلتنده بر بلده آديدر ﴿ الصونة ﴾ تمره وزننده قوطويه
دينور يقال وضعه بالصونة اى العتيدة ﴿ فصل الضاد المعجمة ﴾ ﴿ الضائن ﴾ همزه‌نك كسريله ضعيف
وزبونه دينور يقال رجل ضائن اى ضعيف وسلپوك قرنلى آدمه دينور يقال رجل ضائن اى مسترخى البطن
وطعامى قليل كوزل بدنلو آدمه دينور يقال هو ضائن اى الحسن الجسم القليل الطعم وآق ويصى قوملغه دينور
وقيون قسمنه دينور جمعى ضأن كلور ضادك فتحى وهمزه‌نك سكونيله ركب وراكب كبى وفتحتينله جائزدر همزه
ايچون وضئين كلور امير وزننده قاطن وقطين كبى مؤنثى ضائنه در جمعى ضوائن در * مترجم ديركه مؤلفك بيانى
اخفش قولى اوزره دركه ضأن ضائنك جمعيدر معز وماعز كبى وسيبويه‌يه كوره ضأن ومعز اسم جنسلردر
﴿ الاضأن ﴾ همزه‌نك كسريله بر آدمك قيونى چوق اولمق معناسنه در يقال اضأن الرجل اذا كثر ضأنه وقيونلرى
كچيلردن سجوب آيرمق معناسنه در تقول اضأن ضأنك اى اعزلها من المعز ﴿ الضئنّ ﴾ ضادك كسريله يايق تعبير

فصل الضاد المعجمة

ابتدكلرى بيوك طولومه دينوركه ايچنه يوغورد قيوب ياغى چيقمق ايچون چالقارلر ﴿ الضأنة ﴾ تمره وزننده سكيردن اولان برونده لغه دينوركه دوه نك برونه چوروب يولارى اكا بند ايدرلر ﴿ الضبن ﴾ ضادك كسريله شول پك يره دينوركه قازمقدن خلق عاجز اوله وبدنده قولتق ايله بوكورك ارالغنه دينور يقـال احتمله فى ضبنه وهو مابين الابط والكشح ﴿ الضبن ﴾ غبن وزننده شول يوفقه صويه دينوركه اصلا آرتمز اوله كما سـيذكر وضبن مصدر اولور منع وصرف ايلمك معناسـنه دركه مهمله ايله صبن لفظنده لغتدر يقـال ضبن الهدية ضبنا من الباب الاوّل اذا كفها ومنعها ويوكى قولتق ايله بوكور ارالغنه چالوب كوترمك معناسنه در ومنه اوّل الحمل الابط ثم الضبن ثم الحضن يعنى مراتب حملك اوّلى يوكى قولتغه چالوب كوترمكدر زيرا اوّل وهله ده حاملك قوّت ونشاطى يرنده اولور بعده كيده رك فتور كلمكله اشاغيجه اينوب صكره دخى اشاغى يه صيريلور ﴿ الضبن ﴾ كتف وزننده و﴿ المضبون ﴾ بونلرده اصلا آرتمز اولان يوفقه جه صويه دينور يقال ماء ضبن وضبن ومضبون اى مشفوف لا فضل فيه ومضبون كوترمه دينور يقال رجل مضبون اى زمن ﴿ الضبن ﴾ فتحتينله اكسكلكه دينور يقال به ضبن اى وكس ﴿ الضبنة ﴾ ضادك حركات ثلاثيله و﴿ الضبنة ﴾ فرحه وزننده برآدمك اهل وعيالنه دينور ويولداشنه قطعا نفع ومددى اولميان ايشه يرامز يولداشه دينوركه آغرلقدن غيرى منفعتى اولميه يقال هو ضبنة وضبنة اى لا غناء فيه ولا كفاية من الرفقاء ﴿ الاضبان ﴾ همزه نك كسريله كوترم قلمق معناسنه در يقال اضبنه الدّاء اذا ازمنه وبرنسنه يى قولتقله بوكور ارالغنه چالوب كوترمك معناسنه در يقال اضبن الشئ اذا جعله فى ضبنه ومجلسده برآدمى يانك آلتنه آلوب صقشدرمق معناسـنه در يقال اضبن فلانا اذا ضيق عليه يعنى بان جعله تحت جنبه ﴿ ضبينه ﴾ سـفينه وزننده بربطن پدريدر ﴿ بنو ضابن ﴾ و﴿ بنو مضابن ﴾ ايكى قبيله در ﴿ الاضطبان ﴾ افتعال وزننده بودخى برنسـنه يى قولتقله بوكور ارالغنه چالوب كوتورمك معناسنه در يقال اضطبنه اذا جعله فى ضبنه ﴿ الاضبان ﴾ همزهٔ مفتوحه ايله يرتجى جانورلرى چوق اورمانلره ومحلّره دينور يقال نزلوا فى الاضبان اى المسابع الكثيرة السباع وبونك مفردى ضبن در فتحتينله ﴿ الضجن ﴾ فتحتينله برطاغك آديدر ﴿ ضجنان ﴾ سكران وزننده مكه قربنده برطاغدر وباديه ده بشقه برطاغك آديدر ﴿ الضحن ﴾ ضادك وحاى مهمله نك فتحيله بربلده آديدر وبو ابن سيده دن منقولدر واستشهاد ايچون جوهرينك جمله ضجن ماده سنده ايراد ايلديكى بيتى انشاد ايلمكله احد همانك قولى مصحّفدر ﴿ الضدن ﴾ ضادك فتحى ودالك سـكونيله برنسنه يى اصلاح وتسهيل ايلمك معناسنه در يقال ضدنه ضدنا من الباب الثانى اذا اصلحه وسهله ﴿ ضدنى ﴾ سكرى وزننده بر موضعدر ﴿ ضدوان ﴾ و﴿ ضديان ﴾ سلمان وزنلرنده ايكى طاغلردر نونلرى زائد اولمغله معتلّ بابنده اعاده اولنور ﴿ الضيزن ﴾ زاى معجمه ايله حيدر وزننده حافظ وامين ومعتمد عليه آدمه دينور يقال رجل ضيزن اى حافظ ثقة وكشينك اولاد وعيالنه دينور يقال هم ضيزنه اى اولاده وعياله كذلك شريكلرينه دينور وجلد وچالاك سـاقى يه دينور ومطربازه دينور يقـال هو ضيزن اى بندار خزّان وبكره نك اورته سـنده اولان اغاجله ساعد ديدكلرى اغاج ارالغنه استوار اولنان باقرپاره سنه دينور وشول ناخلف اوغلانه دينوركه پدرينك ديكر زوجه سى بابنده پدرينه مزاحمه ايليه يعنى انالغنه خيـانتله قصد ايدر اوله يقـال هو ضيزن ابيه اذا كان يزاحمه فى امرأته وقيودن صوچكن آدمه مزاحمه ايدن كمسه يه دينور وبرصنم آديدر ﴿ الضيزان ﴾ بيطار وزننده اصلا قسراغه اشمامش آته دينور ﴿ الضزن ﴾ ضادك فتحى وزايك سكونيله برآدمك رضا واراده سى اولميه رق النده اولان نسنه يى چكوب آلمق معناسنه در يقال ضزنه ضزنا من الباب الاوّل والثانى اذا اخذ على مافى يده دون ماريده بوراده اخذ كلمه سى على ايله صله لنمق استيلاء معناسنه ياخود مستوليا تقديرينه مبنيدر ﴿ التضازن ﴾ تفاعل وزننده برى برينك اللرنده اولان نسـنه يى آلمق بابنده طوتشـوب اوغراشمق معناسـنه در يقال تضازنا اذا تعاطيا فتغالبا ﴿ الضيطنة ﴾ دحرجه وزننده و﴿ الضيطان ﴾ فتحاتله شيشمان آدم اموزلرينى وكوده سنى اوينادەرق يوريمك معناسـنه در يقال ضيطن الرجل ضيطنة وضيطانا اذا مشى فحرّك منكبيه وجسـده مع كثرة لحم ﴿ الضيطن ﴾ و﴿ الضيطان ﴾ وصف مذكور اوزره اولان آدمه دينور ﴿ الضغن ﴾ ضادك كسرى وغين معجمه نك سكونيله ناحيه معناسـنه در يقال قعد فى ضغن اى ناحية وطاغ قولتغنه دينوركه قويتوسى اوله جقدر ابط الجبل معناسـنه در شارح ابط الجمل نسخه سنى تخطئه ايلمشدر وميل وشوق وآرزو معناسـنه در يقال به له ضغن اى ميل وشوق وحقد وكينه معناسـنه در ﴿ الضغينة ﴾ سـفينه وزننده بودخى حقد وكينه معناسـنه در يقال فى صدره ضغن وضغينة اى حقد ﴿ الضغن ﴾ فتحتينله درونده كين باغلمق معناسـنه در يقال ضغن عليه ضغنا من الباب الرابع

(اذا)

اذا حقد وميل ايلمك معناسنه‌در يقال ضغن الى الدنيا اذا مال ﴿التضاغن﴾ تفاعل وزننده و ﴿الاضطغان﴾
افتعال وزننده بری برینه درونلرنده كين طوتمق معناسنه‌در يقال تضاغنوا واضطغنوا اذا انطووا على الاحقاد
واضطغان برنسنه‌یی قولتق آلتنه آلمق معناسنه‌در يقال اضطغنه اذا اخذه تحت حضنه ﴿الضاغن﴾
صاحب وزننده شول آته دینورکه ضرب اولنمدقجه مقدورینی ابراز ایلمز اوله يقال فرس ضاغن اذا كان مايعطى
جريه الا بالضرب ﴿الضغنة﴾ فرحه وزننده اكری قارغی‌یه دینور يقال قناة ضغنة ای عوجاء ﴿الضغينىّ﴾ ضادك
فتحيله ارسلانه دينور ﴿الضفن﴾ دفن وزننده برجاعته همنشين اولمغه كلمك معناسنه‌در يقال ضفن اليهم
ضفنا من الباب الثانى اذا اتاهم يجلس اليهم وچقرمق معناسنه‌در يقال ضفن بغائطه اذا رمى به وايش
بتورمك معناسنه‌در يقال ضفن بحاجته اذا قضى وجماع ايلمك معناسنه‌در يقال ضفن المرأة اذا جامعها
ودوه اياغيله يری چارپمق معناسنه‌در يقال ضفن البعير برجله اذا خبط وناقه اوزره يوغوری حمل واغرا ايلمك
معناسنه‌در يقال ضفن الشئ على ناقته اذا حمله عليها وبرآدمك قيچنه اياغله اورمق معناسنه‌در يقال ضفن
فلانا اذا ضرب برجله على عجزه وبرنسنه‌یی یره اورمق معناسنه‌در يقال ضفن به الارض اذا ضرب بها وناقه‌یی
صاغمق ايچون ممه‌لرینی الایله برارایه كتوروب طوتمق معناسنه‌در يقال ضفن ضرع الناقة اذا ضمه للحلب
﴿الاضطفان﴾ افتعال وزننده برکمسه كندی اياغيله اكسه‌سنی اورمق معناسنه‌در يقال اضطفن الرجل اذا ضرب
بقدمه مؤخر نفسه ﴿الضفنّ﴾ هجفّ وزننده و ﴿الضفنّ﴾ طمرّ وزننده بودوره دينور وكمی ارسلانی كبی جثه‌سی
بيوك احمق ونادانه دينور ﴿التضافن﴾ تفاعل وزننده ياردملشمق معناسنه‌در يقال تضافنوا عليه اذا تعاونوا
﴿الضيفن﴾ حيدر وزننده كه طال قاوغه دينور فاء بابنده ذكر اولندی زيرا نونی زائده‌دركه ضيفك تابعی اولديغنه
ياخود ضيفدن فضله اولديغنه اشارتدر * شارح دیركه بعضلر معنای اوّلدن اخذ ايلكله نونی اصليه اولور ﴿الضمان﴾
امان وزننده و ﴿الضمن﴾ امن وزننده كفيل اولمق معناسنه‌در يقال ضمن الشئ وبالشئ ضمانا وضمنا من الباب
الرابع اذا كفله وكوترم اولمق معناسنه مستعملدر كفيل عهده‌یه ملازم اولديغی كبی كوترم دخی مكاننه ملازم اولور
يقال ضمن الرجل اذا صار زمنا ﴿الضامن﴾ و ﴿الضمين﴾ اميروزننده كفيل اولان آدمه دينور ضامن ذو ضمان
معناسنه‌در يقال هو ضامنه وضمينه ای كفيله ﴿التضمين﴾ تفعيل وزننده برنسنه‌یی برکمسه‌یه الزامله مديون ايلمك
معناسنه‌در تقول ضمنته الشئ اذا غرمته * شارح دیركه اودتمك معناسی بونك لازميدر وبرنسنه‌یی برظرف ايچره
قومق معناسنه‌در يقال ضمن الشئ فى الوعاء اذا جعله فيه ﴿التضمن﴾ تفعل وزننده تضمينه مطاوعدركه
تضمينی قبول ايلمك معناسنه‌در تقول ضمنته الشئ فتضمنه عنى ای غرّمته فالتزمه وبرنسنه‌یی حاوی ومشتمل اولمق
معناسنه‌در تقول فهمت ماتضمنه كتابك ای مااشتمل عليه ﴿المضمن﴾ معظم وزننده اهل بديع اصطلاحنده شول شعره
اطلاق اولنوركه اكا غيرك شعرندن بربيت الحاق اولنمش اوله لكن مشهور دكل ايسه تنبيهی لازمدر لكن مصراع
واحدايله تضمين جائزدر يقال شعر مضمن اذا ضمن به بيت من الاخر كذلك شول بيته اطلاق اولنوركه معنا
ومفهومنك تمامی مابعدينه موقوف ومرهون اوله * مترجم دیركه عايشهٔ باعونيه‌نك اشبو قطعهٔ دلارای كبی

❋ كانما الخال تحت القرط فى عنق ❋ بدالنا من محياً جلّ من خلقا ❋

❋ نجم بدى فى عمود الصبح مستترا ❋ تحت الثرياً قبيل الشمس فاحترقا ❋

ومضمن برآخر آوازه دخی قوشلمينجه وقوف ممكن اولميان آوازه‌یه اطلاق اولنور يقال صوت مضمن ای لايستطاع
الوقوف عليه حتى يوصل بآخر ﴿الضمن﴾ ضادك كسريله برنسنه‌نك داخلنه اطلاق اولنور ومنه ضمن الكتاب
ای طيه ﴿الضمنة﴾ غرفه وزننده مرض وعلته اطلاق اولنور يقال به ضمنة ای مرض وكوترملكه دينور يقال به
ضمنة ای زمنة ﴿الضمن﴾ كتف وزننده عاشق وآشفته‌یه دينور يقال رجل ضمن ای عاشق وكوترمه دينور جمعی ضمنى
كلورمرضى كبی ومنه قول عبدالله بن عمرو بن العاص * من اكتتب ضمنا بعثه الله ضمنا يوم القيمة * ای من كتب نفسه
فى ديوان الضمنى والزمنى يعنى برآدم جهاده كيتمامك ايچون كنديسنی كوترم دفترينه قيد ايتدرسه حق جلّ وعلا
آنی يوم قيامتده كوترم اوله‌رق بعث ايدر وضمن بدننده كسر ونقصان كبی علته مبتلا آدمه دينور يقال رجل ضمن
ای مبتلى فى جسده ﴿الضمن﴾ فتحتينله و ﴿الضمان﴾ و ﴿الضمانة﴾ سحاب وسحابه وزننده بونلرده اسملردر كوترملكه
دينور ﴿المضمون﴾ معلول معناسنه‌در ومنه يقال هو مضمون اليد ای مخبونها وبابانك صلبنده اولان ذريته اطلاق
اولنور جمعی مضامين درتته كه انانك صدرنده اولان ذريتلره ملاقيح دينور * قال الشارح وفيه الحديث ❋ انه نهى عن
بيع المضامين ❋ وهى مافى اصلاب الفحول ومضمون بررجل اسميدر ﴿الضامنة﴾ شهرلرو كويلر ايچره نابت اولان خرما

آغاجلرینه دینور علی قول حصارك ایچنده اولوب دائر امادار حصار آنلری دیوار بستان کبی احاطه ایلمش اوله بونده ضامنه مضمونه معناسنه در (الضنن) فتحتینله دلیر و بهادره دینور یقال رجل ضنن ای شجاع (الضنین) امیر وزنده بخیل آدمه دینور (الضنانة) سلامه وزنده و (الضنّ) ضادك کسریله بخل ایلمك معناسنه درکه بوندن لسانمزده اسرکمك ایله تعبیر اولنور مثلا اهل علمك برآدمه کتاب ویرممسی کبی و برنفیس نسنه یی سائردن دریغ ایدوب ویرمکه قیامیوب کندی آلیقومق کبی یقال ضنّ بالشیء ضنانة وضنا من الباب الرابع والثانی اذا بخل به و ضنّ ضادك کسریله برآدمه خاصّ اولان نسنه یه دینور کویا که آنی غیره فدا ایلمکه بخل ایدر مضنون معناسنه در تقول هو ضنی ای خاصّ بی (الضنائن) ضنینه نك جمعیدرکه برکمسه یه مخصوص قلنمش نسنه یه دینور ومنه ضنائن الله ای خواصّ خلقه * مؤلف بونکله اشبو حدیثه اشارت ایلمشدر قال النبی علیه السلام ﴿انّ لله ضنائن من خلقه یحییهم فی عافیة و یمیتهم فی عافیة﴾ (المضنة) میمك فتحی وضادك فتحیله و کسریله محلّ بخل و دریغ اولان شیئه دینور یقال هذا علق مضنة ای نفیس یضنّ به (ضنة) ضادك کسریله عربدن بش قبیله آدیدر ضنة بن سعد قضاعه ده و ابن عبد عذره ده و ابن الحلاف اسد بن خزیمه ده و ابن العاص ازدده و ابن عبدالله بنو نمیرده درکه مراد قبائل مرقومه درونده خارجدن ملحق برقبیله در جوهرینك قبیلهٔ واحده یه تخصیصی قصوری متضمندر (المضنون) غالیه یه دینورکه قلیه مسك تعبیر اولنان عطردر غالیه اسمنی ابتدا حضرت معاویه وضع ایلدی (المضنونة) آب زمزمك اسمیدر (الضنّان) شدّاد وزنده ابن المناندرکه شعرادندر (اضطنان) افتعال وزنده بخیل اولمق معناسنه در یقال اضطنّ الرجل اذا بخل (الضون) عون وزنده پنیر مایه سنه دینور انفحه معناسنه (الضونة) تمره وزنده کوچك قیزجغزه دینور صبیهٔ صغیره معناسنه و برآدمك اولادی چوق اولمق معناسنه در یقال ضان الرجل یضون ضونة اذا کثر ولده (التضوّن) تفعل وزنده بودخی برآدمك اولادی چوق اولمق معناسنه در یقال تضوّن الرجل اذا کثر ولده (الضانة) حاله وزنده دوه نك برونه چورد کلری برونداغه دینور بره معناسنه (الضیون) حیدر وزنده ارکك کدی یه دینور جمعی ضیاوندر (ضین) ضادك کسریله یمنده شهر صنعاء ترابنده بربیوك طاغك آدیدر

فصل الطاء

(الطبن) طانك فتحی و بانك سکونیله و فتحیله ناسدن جمع کثیره دینور یقال جاء طبن من الناس ای جمع کثیر (و طبن) طانك حرکات ثلاثیله و صردوزنده برکونه لعب اسمیدرکه فارسیده اکاسدره دینور ترکیده طقورجن دیدکاری اویوندر عربیده قرق دخی دینور و کرکس ویرتجی جانور طوتمق ایچون قپانه و دوزاغه قودقلری جیفه یه دینور (الطبن) طانك ضمیله طنبوره یاخود لاغوته یه دینور تقول رأیته یضرب الطبن ای الطنبور او العود (الطبنة) غرفه وزنده طبن آوازینه دینور (الطبنة) طانك کسریله زیرکلکه دینور فطنه معناسنه جمعی طبن در عنب وزنده یقال هو اهل الطبنة ای الفطنة (الطبن) فتحتینله و (الطبانة) سلامه وزنده و (الطبانیة) کراهیه وزنده و (الطبونة) عمومه وزنده فهم وادراك ایلمك معناسنه در یقال طبن له و طبن طبنا وطبانة وطبانیة وطبونة من الباب الرابع والثانی اذا فطن له (الطبن) کتف وزنده و (الطابن) صاحب وزنده فطانتلو مدرك آدمه دینور (الطبن) غبن وزنده آتشی سو نمسون دیو کومك معناسنه در یقال طبن النار طبنا من الباب الثانی اذا دفنها لئلا تطفأ و ناس معناسنه مستعملدرکه مراد مجهول الحال کمسه دیمکدر یقال مادری ایّ الطبن هو ای ایّ الناس (الطابون) آتش کومدکلری یره دینور (المطابنة) مفاعله وزنده چقوری اشاغیلتمق معناسنه در تقول طابن هذه الحفیرة ای طأمنها وطأطأها و موافقت معناسنه در یقال طابنه اذا وافقه (الاطبینان) اطمینان وزنده و مرادفیدرکه تمام قرارلشمق معناسنه در یقال اطبأنّ بالمکان اذا اطمأنّ (طوبانیه) طانك ضمیله فلسطین سنجاغنده برقلعه در (الطثن) طانك فتحی و ثای مثلثه نك سکونیله طرب و نغمه وآهنکه دینور (الطجن) طانك فتحی و جیمك سکونیله تاوه ده نسنه قاورمق معناسنه در یقال طجن الشیء طجنا من الباب الاول اذا قلاه (المطجن) معظم وزنده تاوه ده قاورلمش نسنه یه دینور (الطاجن) صاحب وزنده و (الطیجن) حیدر وزنده تاوه یه دینور ایکیسده معرّبدر یعنی تابهٔ فارسی معرّبیدر (الطحن) طانك فتحی وحای مهمله نك سکونیله اون اکوتمك معناسنه در یقال طحن البرّ طحنا من الباب الثالث اذا جعله دقیقا و یلان دکرمی قیورلمق معناسنه در یقال طحنت الافعی اذا استدارت (التطحین) تفعیل وزنده بودخی اوکوتمك معناسنه در یقال طحن البرّ بمعنی طحنه (المطحان) محراب وزنده دکرمی قیورلوب کوچ اولان یلانه دینور (الطحن) طانك کسریله اونه دینور دقیق معناسنه ومنه المثل * اسمع جعجعة ولااری طحنا * یعنی دکرمنك کورلتیسنی ایشیده یورم اما اونی کوره میورم دیمکدر برنسنه یی ویرمکه وعدایدوب ویرمیان کمسه حقنده ضرب اولنور (الطحن) صردوزنده بودور آدمه

دينور و بر بوجك آديدر وليث عفرين ديدكلرى جانوره دينوركه عفر ماده‌سنده بيان اولندى ﴿الطاحونة﴾ دكرمنه دينور ﴿الطواحن﴾ آزى ديشلره اطلاق اولنور مفردى طاحنه‌در * غريبدركه مؤلف سين بابنده ضرس لفظنى سن ايله تفسير ايدوب بوراده طواحنى اضراس ايله تفسير ايلدى اصول سائره‌ده طواحنى ضواحكدن اوته آلتلو اوستلو اون ايكى آزى ديشلرايله مبنيدر ﴿الطحون﴾ صبور وزننده اوجيوز مقدار قيونلره دينوروپك چوق عسكره دينور يقال كتيبة طحون اى عظيمة وجنك وقتاله دينور وچوق دوه‌لره دينور بونلرك جمله‌سى اوغرادقلرى نسنه‌لره طحن ايلديكيچون ﴿الطحّانة﴾ شدّاده وزننده بودخى چوق دوه‌لره دينور ﴿الطاحن﴾ صاحب وزننده خرمن دوكك ايچون برى برينه چاتدقلرى اوكوزلردن خرمن اورته‌سنده دائر اولانه دينور ﴿الطحّان﴾ شدّاد وزننده دكرمنجى‌يه دينور اكر اشبو طحن ماده‌سندن مأخوذ اولورسه منصرف اولوركه وزنى فعال اولور واكر بسط معناسنه اولان طحّ ماده‌سندن اولورسه غيرمنصرف اولوركه وزنى فعلان اولور * مترجم ديركه اهل مغرب اصطلاحنده پزونكه طحان اطلاق اولنور كوياكه ايكى طاش بيننى حبه اوزره جمع ايدر نته‌كه اكامسمار المقراض دخى اطلاق اولنوركه مقص پرچينى ديمكدر ﴿الطحانة﴾ كتابه وزننده دكرمنجيلك حرفتنه دينور يقال يدير معيشة عياله بالطحانة اى بحرفة الطحن ﴿الطرن﴾ طانك ضميله حرير لباسه وتفتكدن منسوج شالى وصوف مقوله‌سنه دينور يقال جاء وعليه طرن اى خزّ ﴿الطاروني﴾ ذكر اولنان لباسدن برچشيد اسميدر ﴿الطرينة﴾ دحرجه وزننده مستلكدن شوريده اولمق معناسنه‌در يقال طرين الشرب اذا اختلطوا من السكر بوراده شرب كلمه‌سى شين مفتوحه ايله شاربدن اسم جمعدر ﴿الطرين﴾ درهم وزننده صوبيق چاموره دينور نته‌كه غرين سيل صويى كتورديكى چاموره دينور بومعنادندركه فلان پك اوپكه لنوب خشم وغضب ايدى ديه‌جك يرده اتى بالطرين والغرين ديرلر ﴿طرنيانه﴾ طانك ونونك كسريله مغربده بربلده آديدر ﴿اطرون﴾ اسلوب وزننده فلسطين ايالتنده بربلده‌در ﴿طرون﴾ صبور وزننده ارمينيه اولكه‌سنده برموضعدر ﴿طورين﴾ طانك ضميله رى قضاسنده برقريه آديدر ﴿طرّكونه﴾ طانك وراء مشدده‌نك فتحى وكافك ضميله اندلسده بربلده‌درو مغربده برموضع آديدر ﴿طيسانية﴾ طانك فتحيله اشبيليه ايالتنده بربلده آديدر ﴿طس﴾ حم كلمه‌سى كبى سور قرآنيه‌دندر جمعنده همان ذوات طس دينور طواسين ديمك جائز دكلدر ﴿الطعن﴾ لعن وزننده دورتمك وسانجمق معناسنه‌در يقال طعنه بالرمح طعنا من الباب الثالث والاول اذا ضربه ووخزه و﴿طعن﴾ و﴿طعنا﴾ فتحاتله بركسه‌يى زباندرازلقله قدح وتعييب ايلمك معناسنه مستعملدر يقال طعن فيه بالقول طعنا وطعنانا اذا قدحه وعابه وبريه‌يه كتمك معناسنه مستعملدر يقال طعن فى المفازة اذا ذهب وبتون كيجه اكلنميوب كتمك معناسنه مستعملدر يقال طعن الليل اذا سار فيه كله وآتك ديزكننى اوزادوب كركى كبى اشدرمك معناسنه مستعملدر يقال طعن الفرس فى العنان اذا مدّه وتبسط فى السير وبركسه مطعون اولمق معناسنه‌در يقال طعن الرجل على المجهول اذا اصابه الطاعون ﴿المطعون﴾ و﴿الطعين﴾ امير وزننده مزراق مقوله‌سيله دورتلمش كسه‌يه دينور طعينك جمعى طعن كلور طانك ضميله ﴿المطعان﴾ و ﴿المطعن﴾ محراب ومنبروزنلرنده عدويه كثير الطعن اولان مزراق صاحبنه دينور جمعلرى مطاعين ومطاعن كلور ﴿التطاعن﴾ تفاعل وزننده و ﴿الطعنان﴾ كسرتينله ونونك تشديديله و﴿الاطّعان﴾ تشديد طاايله افتعال وزننده و﴿الطعان﴾ قتال وزننده مزراق دورتشمك معناسنه‌در يقال تطاعنوا فى الحرب تطاعنا وطعنانا واطّعنوا اطّعانا وطاعنوا طعانا اذا طعن بعضهم بعضا ﴿الطاعون﴾ وباء علتنه دينور جمعى طواعين كلور * مترجم ديركه طاعون مبالغه‌در زيرا اكا وخز الجنّ ورماح الجن اطلاق اولنور بوحادثه اكثريا وباء زماننده ظهور ايدر قانونده وتذكره‌ده اسباب وادويه‌سى مفصلا مشروحدر مريضك نفسندن احتراز ايتمك واجبه‌دندر وباذن الله تعالى ساريدر ﴿الطعثنة﴾ طانك وثاى مثلثه‌نك فتحيله بدخوى وبدمشرب عورته دينور يقال هى طعثنة اى السيئة الخلق وچوق قيونلره دينور يقال غنم طعثنة اى كثيرة ﴿الطفن﴾ طانك فتحى وفانك سكونيله اولمك معناسنه‌در يقال طفن الرجل طفنا من الباب الاول اذا مات وحبس ايلمك معناسنه‌در يقال طفنه اذا حبسه ﴿الطفانية﴾ علانيه وزننده شتم ودشنام كلماتندندر رجال ونسوانه تفوّه اولنور كوياكه قرين موت اوله‌سن ديو آزارلقدن كنايه‌در يقال علاه بالطفانية اى بالشتم ﴿الطفانين﴾ طانله فتحيله يلان سوزه دينور وبيهوده ولاطائل سوزه دينور يقال اتى بالطفانين اى الكذب وما لاخير فيه من الكلام وآليقومغه دينور حبس معناسنه وتخلف ايلمكه دينور بونلرك جمله‌سنده اسمدر ﴿الاطفينان﴾ اطمينان وزننده ومرادفيدركه قرارلشمق معناسنه‌در يقال اطفان بالمكان اذا اطمأنّ وبركسه خوشخوى اولمق معناسنه‌در يقال اطفأنّ الرجل اذا حسن خلقه ﴿الطمن﴾ امن وزننده صفت مشبهه‌در ساكن وآرميده معناسنه‌در جمعى طمون‌در طانك ضميله

يقال انزعج فصار طمنا ای ساكنا ﴿المطمئن﴾ مشمعل وزننده بودخی سكون وآرام اوزره اولان آدمه دینور * مترجم دیركه
نفس مطمئنه بو معنادندركه عين اليقين مرتبه سیدر بعده راضیه ومرضیه در ابتدا امّاره در بعده ملهمه دركه علم
اليقين مرتبه سیدر علماء ظاهرك غايت سلوكاری بو مرتبه در و بو رؤيا مرتبه سیدر بوندنصكره جمع اطوارده حلّ
مشكلاته قادر مرشدكاملك ارشاديله مطمئنه رتبه سنه ترقّی اولوركه راضیه ومرضیه آنك صفاتندندر و بورادە ظلمت
شكّ ووهم وخيال مضمحلّ اولور و بونك نهايتنده رجوع قهقری متصوّر دكلدر اذالاريب للراسخ ولا رجوع
للواصل ﴿الاطمينان﴾ اشمعلال وزننده ساكن و برقرار اولمق معناسنه در يقال اطمأنّ بالمكان اذا قرّ وسكن واطمينان
و طمانينه طانك ضميله بركسه يه ياخود برنسنه يه اعتماد و ربط قلب ايدوب آنكله آرام وسكونت بولمق معناسنه مستعملدر
يقال اطمأنّ الى كذا اطمينانا وطمانينة اذاسكن اليه ووثق به فهو مطمئنّ وذاك مطمأنّ وتصغره طميئن * شارح ديركه
طمانينه اسم ايكن مؤلّف مصدر وموضعنده استعمال ايلدی يقال فيه طمانينة ای سكون وقرار ﴿الطمأنة﴾ دحرجه
وزننده برنسنه يی قرارلشدروب اوتوراقلی ايلمك معناسنه در يقال طمأن ظهره بمعنی طأمنه ومنزعج ومضطرب ايكن
ساكن وآرميده اولمق معناسنه در يقال طمأن من الامر اذاسكن مصباحده مرسومدركه اشبو اطمأنّ بابنده اصل اولان
الفله اولمقدر احمارّ واسوادّ كبی لكن ساكنيندن اجتنابله علی غير القياس مهموز ايديلر و عندالبعض اصلی همزهٔ متقدّمه
ايله اولوب علی غير قياس همزه يی ميمدن تأخير ايلديلر بدليل قولهم طأمن الرجل ظهره پس طمأنه طأمنه دن مقلوب
اولور و بعضا تسهيل همزه ايله طامن دخی ديرلر ﴿طمين﴾ سكين وزننده روم ديارنده بربلده در ﴿الطنّ﴾ طانك فتحی
و نونك شده سيله برنوع تازه خرما اسميدركه قزل وپك طتلو اولور ﴿الطنّ﴾ طانك ضميله انسانك وسائر حيوانك بدننه
دينور جمعی اطنان وطنان كلور طانك كسريله و يوكی يوكلتدكدنصكره ايكی دنكی ارالغنه وضع اولنان برمقدار جه يوكه
دينوركه فارسی لفظله سربار تعبير اولنور يقال وضع بين العدلين طنا ای علاوة و قامش دمدلرينه دينور مفردی طنه در
يقال اخذ طنّا من القصب امر ای حزمة ﴿الطنين﴾ امير وزننده سينك وزر ديسنه و لكن مقوله سنك چكرديسنه
دينور يقال كلامه كطنين الذباب او الطسـت ای صوته ووزردەمق وچكرەمك معناسـنه مصدر اولور يقال
طنّ الذباب والطست طنينا من الباب الاوّل اذا صوّت قصيدهٔ طنّانه بوندندركه هرمحلده وهرديارده شهرت
وآوازه صاحبيدر واولمك معناسنه مستعملدر يقال طنّ الرجل اذا مات ﴿الطنطنة﴾ زلزله وزننده بودخی وزردەمق
وچكرەمك معناسـنه در لكن مكرّر اولمغله زياده يی متضمن اولديغی غيرستيردر ويزويز اوتمك وچيك چيك
چكرەمك تعبير اولنور يقال طنطن الذباب او الطست اذا صوّت ويقال طنطنت الاذن وطنطنه طنبور
مقوله سی سازك وغيرينك طنقرديسنی حكايه اولور تقول سمعت طنطنة الطنبور وهی حكاية صوته ﴿التطنين﴾
تفعيل وزننده طنين معناسـنه در يقال طنن الذباب بمعنی طنّ ﴿الاطنان﴾ همزه نك كسريله چكرتمك معناسـنه در
يقال اطنّ الطست اذا صوّته و بركيكلی عضوی قطع ايلمك معناسـنه مستعملدر زيرا اوردقده ابتدا چكرديسی
ظهور ايدر پس ملازمه علاقه سنه ياخود استعاره يه مبنی اولور يقال اطنّ ساقه اذا قطعها ﴿الطنی﴾ طانك ضميله
تنومند آدمه دينور يقال رجل طنی ای جسيم ﴿الطنطان﴾ سلسال وزننده غريو وفرياد معناسنه در يقال رجل
ذوطنطان ای ذو صخب ﴿طوانه﴾ ثمامه وزننده بر موضع آديدر ﴿الطين﴾ طانك كسريله بالچغه دينوركه معروفدر
فارسيده كاف مكسورهٔ فارسيه ايله كل ديرلر ﴿الطينة﴾ هايله بالچقدن برپاره يه دينور يقال جعل عليه طينة الختم
وهی قطعة منه ودمياط قربنده بربلده آديدر وخلقت وجبلت وسرشت معناسنه مستعملدر يقال له طينة وطيبة
ای خلقة وجبلة ﴿الطين﴾ زين وزننده بالچغی كوزل يوغورمق معناسـنه در يقال طان الطيان يطون طينا
اذا حسن عمل الطين و بالچقله مكتوب مهرلمك معناسنه دركه حالا اولك موميله مهرلنور سلفده بالچقله مهرلنور ايدی
يقال طان كتـابه اذا ختمه بالطين ﴿التطيّن﴾ تفعل وزننده بالچقه بيلاشمق معناسـنه در يقال تطيّن الرجل
اذا تلطخ بالطين ﴿الطيانة﴾ كتاب وزننده چامورجيلق صنعتنه دينور يقال هو ماهر فی طيانته ای صنعة الطين
﴿التطيين﴾ تفعيل وزننده چامور صيوامق معناسـنه در يقال طين السطح اذا طلاه بالطين ﴿المطين﴾ امير وزننده
چامور صيوانمش طامه ياديواره دينور پس بوغير قياس اوزره اولور يقال طين السطح فهو مطين لكن امّهات سائره ده
ثلاثيدن دخی مصوغ اولمق اوزره مرسـومدر ﴿الطان﴾ حال وزننده چامورلی يره دينور يقال مكان طان ای
كثير الطين بونك اصلی طائن اولوب قلب وحذف اولنمشـدر ﴿مطين﴾ محدّث وزنند محمد بن عبد الله الحافظ
لقبيدر صبـاوتنده چامور اكلنه مولع اولمغله ملقب اولمشـدر ﴿فلسطين﴾ كه شـامده بر ايالتدر طاء بابنده
ذكـر اولندی * مؤلف بوراده ايراد ايله جوهری يه تعرضّ ايلمشـدر

فصل الظاء المعجمة

فصل الظاء المعجمة

(ظران) كتاب وزننده برموضع آديدر (الظعن) ظانك فتحى وعينك سكونيله وفتحتينله برمتمه كوچوب كتمك معناسنه دريقال ظعن الرجل ظعنا من الباب الثالث اذا سار (الاظعان) همزه نك كسريله كوچورمك معناسنه در يقال اظعنه اذا سيره (الظعينه) سفينه وزننده هودجه ومحفه يه دينور ايچنده نسوان اولسون كرك اولمسون جمعى ظعن در ظانك ضميله وظعن در ضمتينله وظعاين در واظعان در يقال شدّ الظعينة على الجمل اى الهودج وظعينه محفه نشين اولان خاتونه اطلاق اولنور يقال فى الهودج ظعينة اى امرأة مادامت فيه (الاظعان) تشديد ظا ايله افتعال وزننده محفه يه بنمك معناسنه در تقول اظّعنت الظعينة اذا ركبته (الظعون) صبور وزننده شول دوه يه دينوركه كوج مقوله سى احمال ايچون قوللنلوب ويوك يوكلنور اوله يقال له ظعون اى بعير يعتمل ويحمل عليه (الظعان) كتاب وزننده محفه باغليه جق ايپه دينور (مظعون) اسمادندر عثمان بن مظعون اصحاب كرامدن مدينه ده الك اوّل وفات ايدن ذاتدر (ذو الظعينة) جهينه وزننده برموضعدر (ظاعنه) ابن مرّ دركه برقبيله پدريدر (الظنّ) ظانك فتحى ونونك تشديديله اعتقاد غيرجازمك وجود وعدمى بيننده راجح اولان تردّده دينوركه فارسيده كمان وتركيده صانمه وسزمه تعبير اولنور جمعى ظنون واظانين كلور تقول هو عند ظنى كذا وهو التردّد الراجح بين طرفى الاعتقاد الغير الجازم وبعضا علم ويقين موضعنه وضع واستعمال اولنور يقال قاله عن ظنّ اى عن علم * شارح ديركه فى الاصل ظنّ مصدر در اسم اولهرق دخى مستعملدر يقال ظنّه ظنا من الباب الاوّل * مؤلف بصائرده ديديكه ظنّ مجرّد اماره دن حاصل علمدن عبارتدر تقوّى بولدقده علم ويقينه مؤدّى اولور وپك ضعيف اولدقده توهّم حدّنى تجاوز ايلمز وقوّتى صورتنده ياخود قوّى صورتيله متصوّر اولدقده تحقيقه دالّ اولان مثقله ياخود مخففه ان كلمه سنه مقارنا استعمال اولنور وضعيف اولدقده شكه دالّ اولان ان مكسوره ايله استعمال اولنور انتهى (الظنة) ظانك كسريله تهمت معناسنه در جمعى ظنن در عنب وزننده يقال فيه ظنة اى تهمة (الظنين) اميروزننده تهمت اولنان آدمه دينور يقال رجل ظنين اى متّهم (الاظنان) همزه نك كسريله برآدمه تهمت ايلمك معناسنه در يقال اظنه اذا اتهمه وبرآدمى عرضهٔ تهمت قلمق معناسنه دركه كنديسنه كلان تهمته آنى قرشو طتوب آنى تهمتلو چيقارمقدن عبارتدر تقول اظننته اى عرضته للتهمة (الاظّنان) تشديد ظا ايله افتعال وزننده برآدمى تهمتلو قلمق معناسنه در ومنه قول ابن سيرين لم يكن علىّ كرم الله وجهه يظنّ فى قتل عثمان رضى الله عنه بتشديد الظاء وعلى زنة المجهول اصلى يظتن ايدى تاء طايه قلب اولندقدنصكره ظايه نقل وادغام اولندى بوراده يفتعل من تظنن نسخه لرى غلطدر صواب اولان من الظنّ اولمقدر (التظنى) تدنى وزننده ظن وكمان قوللنمق معناسنه در يقال ليس الامر بالتظنى وهو اعمال الظن بونك اصلى تظنن ايدى نون اخيره يايه قلب اولندى (الظنون) صبور وزننده ضعيف وبى مجال آدمه اطلاق اولنور يقال رجل ظنون اى ضعيف وحيله ورأى وتدبيرى قليل آدمه اطلاق اولنور يقال رجل ظنون اى القليل الحيلة وشول خاتونه دينوركه شان وشرفى اولمغله هركس تزوّجنه خواهشكر اوله يقال امرأة ظنون اى لها شرف تتزوّج وشول قيويه اطلاق اولنوركه صويى وارميدر يوقيدر معلوم اولميه يقال بئر ظنون اى لايدرى افيها ماء ام لا وصويى آزجه اولان قيويه اطلاق اولنور يقال بئر ظنون اى القليلة الماء وشول بورجه اطلاق اولنوركه آلان آدم ادا ايدرمى يوخسه ايتمزمى معلوم اولميه يقال دين ظنون اذا كان لايدرى ايقضيه آخذه ام لا (المظنة) ميمك فتحى وظانك كسريله اسم مكاندر برنسنه نك آنده اولمسى ظنّ اولنان محله دينور يقال هو مظنة للخير اى موضع يظنّ فيه وجوده * مترجم ديركه قياس اولان ظانك فتحيله اولمقدر ابن اثيرك قولى اوزره ظانك كسرى آخرنده كى هاء ايچوندر بعضلر ديديلركه بومقوله اسم مكانه تاء الحاقى بقعه اراده سنه ياخود مبالغه يه محمولدر لكن بونلر سماعيدر نته كه شافيه شروحنده مشروحدر

فصل العين المهملة

(العبن) عينك فتحى وبانك سكونيله جسم خشن وغليظ اولمق معناسنه در يقال عبن جسمه عبنا من الباب الاوّل اذا غلظ وخشن (العبن) ضمتينله اتلو جانلو ياقشقلو كوز آدملره دينور يقال رجال عبن اى سمان ملاح * شارح ديركه ظاهرا مفردى اعبن در (العبن) فتحتينله ونونك تشديديله و(العبنى) الف مقصوره ايله ايرى وجثه لو اولان كركس قوشنه واركك دوه يه دينور ثانينك مؤنثنده عبناة وجمعنده عبنيات دينور (الاعبان) همزه نك كسريله بيوك جثه لو دوه ايدنمك معناسنه در يقال اعبن الرجل اذا اتخذ جملا عبنّى (العبنة) غرفه وزننده دوه قسمنده اولان قوّت وزوره دينور كرك جمل وكرك ناقه اولسون (العتن) عينك وتاى فوقيه نك ضميله ياوز وقوىّ وشديد آدملره دينور مفردى عتون وعاتن در يقال رجل عتون وعاتن اى شديد (العتن) عينك فتحيله برآدمى عنف وزور ايله قاقيورمك معناسنه در يقال عتنه الى السجن عتنا من الباب الثانى

والاوّل اذا دفعه شديدا عنيفا (الاعتان) همزه نك كسريله بورجلو يه يك شدّت و تقاضا ايله رنجيده ايلك معناسنه در يقال اعتّ على غريمه اذا آذاه و تشدّده (عتان) كتاب وزننده خيبر قرشوسنده برصو آديدر (العثّ) عينك كسرى و ثاى مثلثه نك سكونيله برنوع بپراق اسميدركه تازه ايكن مواشى قسمى رعى ايدرلر و دوابّ و مواشى يه كركى كبى تقيد و تيمار ايله اصلاح ايدن آدمه دينور يقال هو عثّ مال اى مصلحه وسايسه وقيون يوكنه دينور عهن معناسنه (العثّ) فتحتينله كوچك بته دينور صنم صغير معناسنه جمعى اعثاندر و توتنه دينور يقال بالنار عثّ اى دخان (العثان) غراب وزننده بودخى توتنه دينور جمعى عواثن كلور غير قياس اوزره و توزه دينور غبار معناسنه و برموضع آديدر (العثّ) كتف وزننده توتن چالمغله طعمى بوزلمش طعامه دينور يقال طعام عثّ اى فاسد لدخان خالطه (المعثون) بودخى عثّ معناسنه در يقال طعام معثون اى عثّ (العثّ) عينك فتحيله و (العثان) و (العثون) عينلرك ضميله آتشك توتنى توتمك معناسنه در يقال عثنت النار عثنا و عثانا و عثونا من الباب الاوّل اذا دخنت و طاغك تپه سنه طوغرى آغمق معناسنه مستعملدر يقال عثّ فى الجبل اذا صعد (التعثين) تفعيل وزننده بودخى آتشك توتنى توتمك معناسنه در يقال عثنت النار بمعنى عثنت و ناس بيننده فتنه و شورش القاسيله افساد ايلك معناسنه مستعملدر يقال عثّ عليهم اذا اوقع بينهم التخليط و اثار الفساد و لباسى بخور ايله توتسولمك معناسنه در يقال عثّ الثوب اذا بخره بالبخور (العثّ) فتحتينله معطر اولمق معناسنه در يقال عثّ الثوب عثنا من الباب الرابع اذا عبق (عثانه) ثمامه وزننده جذيمه قبيله سى يوردنده برصو آديدر (العثنون) عصفور وزننده صقاله دينور على قول صقال باشنه ياخود ذقنده و ذقن آلتنده بتوب اشاغى يه طوغرى صارقانه دينور ياخود اوزنلغنه دينور يقال اعجبنى عثنونه اى لحيته او هو مافضل منها بعد العارضين او مانبت على الذقن و تحته سفلا او هو طولها و دوه نك چكه سى آلتنده صارقان اوزون قيللره دينور و عثنون الريح و عثنون المطر روزكارك و يغمورك اوّللرينه اطلاق اولنور ياخود مطلقا يغموره ياخود سماء و ارض بيننده اولان يغموره اطلاق اولنور جمعى عثانين در (العواثن) علابط وزننده پك تويلو ارسلامه دينور (المعثن) معظم وزننده قبا صقاللو آدمه دينور يقال رجل معثن اى الضخم العثنون (العجن) عينك فتحى و جيمك سكونيله يوغورمق معناسنه در يقال عجنه عجنا من الباب الاول و الثانى اذا اعتمد عليه بجمع كفه يغمزه و برآدمك عجانه اورمق معناسنه در يقال عجنه اذا ضرب عجانه و دوه اللرنى يره اوره رق يوريمك معناسنه مستعملدر و بوسائر دابه لرده دخى اولور يقال عجنت الناقة اذا ضربت الارض بيديها فى سيرها و قوجه آدم يردن قالقاركن اللرينى يره طيامق معناسنه مستعملدر يقال عجن فلان اذا نهض معتمدا على الارض كبرا (الاعتجان) افتعال وزننده بودخى يوغورمق معناسنه در يقال اعتجنه بمعنى عجنه (المعجون) و (العجين) امير وزننده يوغورلمش نسنه يه دينور خمير كبى و عجين حيز و مخنث شخصه على قول رخاوتلو رجل و مرأه يه اطلاق اولنور عجينه دخى دينور جمعى عجن در كتب وزننده (العجينة) سفينه وزننده بودخى مخنثه دينور يقال رجل عجين و عجينة اى مخنث و احمق و بيغز آدمه دينور و جاعت معناسنه در ياخود جاعتدن چوق كسه لره دينور (امّ عجينه) قرتال قوشنك كنيه سيدر (ابو عجينه) و (ابن ابى عجينه) محدّثلردر (العجّان) شدّاد وزننده بودخى احمق آدمه دينور (المتعجنة) اسم فاعل بنيه سيله جاعته دينور و پك سموز ناقه يه دينور (العجناء) حمراء وزننده سودى آز ناقه يه دينور و پك سموز ناقه يه دينور على قول پك سموزلكندن ممه لرى صارقوب و امزكلرى برى برينه قاوشوب يوقرى چكلمش اوله و شول ناقه يه دينوركه فرجنك ايچنده شيش اولمغله مانع لقاح اوله (العجنة) فرحه وزننده بودخى فرجنك ايچنده شيش اولان ناقه يه دينور (العجن) فتحتينله ناقه عجنه اولمق معناسنه در يقال عجنت الناقة عجنا من الباب الرابع اذا صارت عجنة (العجان) كتاب وزننده بيونه دينور عنق معناسنه و دبره دينور است معناسنه و اكلك التنه دينوركه صقاق تعبير اولنور و خايه دن دبره طوغرى ممدود اولان سكيره دينور (العاجنة) برمحلك وسطنه دينور يقال قعد فى عاجنة المكان اى وسطه (الاعجان) همزه نك كسريله پك تاولو ناقه يه بنمك معناسنه در يقال اعجن الرجل اذا ركب الناقة السمينة و برآدمك خايه دن دبره طوغرى ممدود اولان سكيرى شيشمك معناسنه در يقال اعجن الرجل اذا ورم عجانه (المتعجن) اسم فاعل صيغه سيله و (العجن) كتف وزننده صمصيق طقناز كوده لو تاولو دوه يه دينور (العاجن) صاحب وزننده رحمنده اصلا ولد قرار ايتمز اولان ناقه يه دينور يقال ناقة عاجن اى لايقرّ الولد فى بطنها (العجاهن) علابط وزننده كرپى يه دينور قنفذ معناسنه و مجهول النسب آدمه دينور يقال هو عجاهن اى ليس بصريح النسب و كويكو صاغديجنه دينور كويكو زفافخانه يه كيردكدنصكره عجاهن اطلاق

اولنمز وکویکو ایله کلین بیننده اولان ایلچی‌یه دینور مؤنثی عجاهنه‌در وخادم وخدمتکاره دینور وآشچی‌یه دینور
طبـاخ معناسـنه جمعی عجاهنه‌در عینك فتحیله (التعجهن) تدحرج وزننده کلین ایله کویکو ارالغنه ایلچی
ومیانجی اولان کسه زفافه قدر کلین طرفنه تردّد وملازمت ایلك معناسـنه‌در یقـال تعجهن فلان اذازم العروس
حتی بنی علیها (العجاهنة) علابطه وزننده ماشطه قادینه دینور (العدن) عینك فتحی ودالك سکونیله و(العدون)
قعود وزننده بریرده اقامت وتمکن ایلك معناسنه‌در یقال عدن بالبلد عدنا وعدونا من الباب الثانی والاوّل اذا
اقام به ومنه جنات عدن ای جنات اقامة لمکان الخلود ودوه‌لر حمض دیدکلری اوتدن خوشلنوب وکندیسـنه
کرکی کبی سیکوب یرامغله دائما آنی اوتلامق معناسـنه‌در یقال عدنت الابل فی الحمض ای استمرته ونمت علیه
ولزمته فهی عادن وترلایی کوبره‌لمك معناسـنه‌در یقـال عدن الارض عدنا من الباب الثانی اذا زبلها واغاجی
بالته مقوله‌سی نسـنه اورمغله افسـاد وبرباد ایلك معناسـنه‌در یقال عدن الشجرة اذا افسدها بالفاس ونحوها
ویردن طاش قوپرمق معناسـنه‌در یقال عدن الحجر اذا قلعه (العادن) شول دوه‌لره دینورکه حمض دیدکلری
شور اوتلق کندیسنه یرامغله خوشلنوب دائما آنی اوتلر اوله‌لر پس عادن وصف خاصّ کبی اولور (التعدین)
تفعیل وزننده بودخی ترلایی کوبره‌لمك معناسـنه‌در یقال عدّن الارض اذا زبلها وقازمه ایله یرقازمق معناسنه‌در
یقال عدن بالمعدن الارض اذا ضربها به وشارب طولوم کبی طپطلو اولمق معناسنه‌در یقال عدن الشارب اذا امتلأ
(المعدن) مجلس وزننده جوف ارضده حاصل اولان آلتون وکومش مقوله‌سی جواهر ارضیه‌نك منبت ومحلنه
دینورکه فارسیده کان دینور اهل معدن آنده دائما اقامت ایلدیکیچون یاخود حق جلّ وعلا جواهر مزبوره‌یی
آنده اثبات وتمکین ایلدیکیچون اطلاق اولندی وهر نسنه‌نك مکان اصلنه دینور ومنه یقال فلان فی معدن الخیر والکرم
ای مکان اصله (المعدن) منبر وزننده بیوك قازمه‌یه دینور صاقور معناسنه (عدان) سحاب وزننده برموضع آدیدر
ودکز یالیسنه دینور ساحل بحر معناسنه وایرمق قییسنه دینور ویدی سنه مدّته دینور یقال مکثوا عدانا ای سبع
سنین بین العرب یدی عدد کامل اولمغله هر خصوصده اکا اعتنا ایدرلر بوراده برمحلده مثلا یدی سنه اقامت اولندقده
اول محل کندوسنه منتسب اولمق اعتباریله‌در وآندن مدّت وزمانه منشعب اولمشدر (العدانة) سحابه وزننده
جماعت معناسـنه‌در جمعی عدانات‌در یقال جاءت عدانة من الناس ای جماعة وقوغه‌نك اشاغیسـنه دیکیلان
دری پارچه‌سنه دینور جمعی عداین‌در (العیدان) عینك فتحیله دال بابنده ذکر اولندی (عدنان) سلمان وزننده
ابو معددرکه برقبیلهٔ عظیمه پدریدر (العدینة) سفینه وزننده بودخی قوغه‌نك اشاغیسنه دیکیلان دری پاره‌سـنه
دینور بونکده جمعی عدائن‌در (المعدّن) معظم وزننده اشاغیسـنه عدینه دیکلمش قوغه‌یه دینور یقـال غرب
معدن اذا خرز به العدینة (المعدّن) محدّث وزننده معدنك طاشنی طپراغنی سوکوب فلزّات تفحص وطلب ایدن
آدمه دینورکه معدنجی تعبیر اولنور معدن امیننده ده اطلاقی ملحوظدر یقال هو معدّن ای مخرج الصخر من المعدن
یبتغی فیه الذهب ونحوه (العدودنیّ) سفرجلیّ وزننده چاپك یاخود یاوز یاخود عدودن نام یغوره یاخود عدودن
نام ارضه منسوب دوه‌یه دینور (عدن ابین) بدن احد وزننده یمن دکزنده برجزیره‌در امرای حمیردن ابین نام کمسه
آنده اقامت ایلمکله مضاف اولمشدر (عدن لاعه) اکا قریب برقصبه‌در (عدنه) فتحاتله ربده ناحیه‌سنده برموضعدر
وبررجل آدیدر (عدنه) غرفه وزننده ملل قربنده بریلان آدیدر (عدان) سحاب وزننده و(عدینه) جهینه
وزننده اسماء نسوانندر (العیدنة) دحرجه وزننده خرما اغاجی یك اوزون اولمق معناسنه‌در یقال عیدنت النخلة
اذا صارت عیدانة ای طویلة * مؤلف عیدانه‌یی عود ماده‌سنده ثبت ایلشیدی بوراده دخی ذکری لفظنه نظر ایله
تصریفنه مبنیدر (العذانة) ذال معجمه ایله سحابه وزننده دبر ومقعده دینور (العرن) فتحتینله و(العرنة) غرفه
وزننده و(العران) کتاب وزننده بچلغان دیدکلری علته دینورکه دابه قسمنك ایاقلرینك اکسه‌لرنده ظهور ایلمکله
تویلری کیدوب چتلاقلر ویاره‌لر پیدا اولور علی قول شول ناسوردرکه آت قسمنك بلکجه‌لرنده حادث اولور بو آت
قسمنك انجکنده اولان مهره اوله‌جقدر یقال فی رجل الفرس عرن وعرنة وعران وهو داء یأخذ فی آخر رجل الدابة
یذهب الشعر ویشقق فی ایدیها وارجلها اوجسوة تحدث فی رسغ رجله (العرن) فتحتینله دابه بچلغان اولمق
معناسنه‌در یقال عرنت الدابة عرنا من الباب الرابع اذا اصابته عرنة (العرنة) فرحه وزننده و(العرون) صبور
وزننده بچلغان اولمش دابه‌یه دینور (العران) کتاب وزننده دوه‌نك برونه چکوردکلری برونده لغه دینور وعران مصدر
اولور برآدمك دار ووطنی بعید اولمق معناسنه یقال عرنت الدّار عرانا من الباب الرابع اذا بعدت وبعید معناسنه
وصف بالمصدر اولور کاسیذکر وبکره وچرخ اوقنه دینور وبعد معناسنه‌در یقال بینهما عران ای بعد وصرتلان

اینده دینور وقرن وهمتا معناسنه‌در یقال هو لیس بعرانه ای قرنه وحرب وقتال معناسنه‌در یقال وقع بینهم عران ای قتال بونده مفاعله بابندن مصدر اولمق دخی محتملدر واکسره دینور مسمار معناسنه ﴿العرن﴾ قرن وزننده دوه‌نك برونه برونده‌رق پچورمك معناسنه‌در یقال عرن البعیر عرنا من الباب الثانی والاوّل اذا وضع فی انفه العران ودوه‌نك برونی برونده رقدن آغریمق معناسنه‌در یقال عرن البعیر علی المجهول اذا شکی انفه من العران وبرنسنه‌یی ادمان ومعتاد ایدنمك معناسنه‌در یقال عرن علی الشیٔ عرنا من الباب الاوّل اذا مرن واوقك تمرن پچه‌جك یرینه سکیر صارمق معناسنه‌در یقال عرن السهم اذا رصفه ﴿العرین﴾ امیر وزننده ارسلان یتاغنه دینور یقال کالاسد فی عرینه ای مأواه وصرتلان وقورد ویبلان اینلرینه دینور عرینه دخی دینور جمعی عرن کلور کتب وزننده وبك قوری میشه اغاجلغنه دینورکه ریزه ریزه اوله وچتلق اغاجلغه دینور واته دینور لحم معناسنه وعربدن بر بطن اسمیدر واوکیك قوشنك اوتمسنه دینور وخانه‌نك وشهرك یوره‌سنه دینور یقال نزلوا فی عرین الدار او البلد ای فنائه وتیکنه دینور شوك معناسنه وبر معدن اسمیدر وجانورك پاره پاره ایلدیکی لاشه‌یه دینور وعزّ ومنعه معناسنه مستعملدر یقال لایصل احد الی عرینه ای عزّه وکلر یواسنه دینور ﴿العارنة﴾ بودخی دیار بعیده‌یه دینور یقال دیار عران وعارنة ای بعیدة ﴿العرنین﴾ عینك کسریله برونه دینور علی قول برون کمیکنك پك اولان یرینه دینور یقال هو اشمّ العرنین ای الانف او هو ماصلب من عظمه ایکنجی‌یه کوره تمام انفده استعمالی مجاز اولور وعرنین هرشیئك اوّل وابتداسنه دینور وقومك سیّد وشریف وذیشانلرینه اطلاق اولنور جمعلری عرانین‌در یقال هو عرنین قومه ای سیدهم وشریفهم ﴿العرانیة﴾ علابطه وزننده سیل صوینك اوزون اوزادی مدّینه دینور ودریانك اورته‌سنه وانکین یرینه دینور ﴿عرانیه﴾ عینك فتحیله ابن جشم درکه بلقین قبیله‌سی رجالندندر وبلقین بنو القین مخففیدر ﴿العرن﴾ فتحتینله اتك اله بیلاشمش زفیرنه دینور وقاون وقارپوز رایحه‌سنه دینور بوراده بعض نسخه‌ده طبیخ عنوانده مرسومدرکه سکین وزننده‌در بطیخ معناسنه‌در وبعضده امیر وزننده مضبوطدرکه منصفدن برنوعدر وکرپچه والچی‌یه‌ده دینور پس بونلرك رایحه‌سنه اطلاق اولنور وعرن عینك کسریله بومعنایه‌در وعرن توتنه دینور دخان معناسنه وبرشجر آدیدرکه یپراغیله دری دباغت اولنور وپشمش اته دینور ﴿العرن﴾ عینك کسریله بودخی قاون وقارپوز رایحه‌سنه دینور ﴿العرن﴾ کتف وزننده شول کسه‌یه دینورکه قار او ینیانلرك یاننه ملازمت ایلیه قار قربانندن اکل ایدنجه قدر وعدیّ بن امینة الضبیّ یاخود عمیر بن جبل البجلیّ فرسنك اسمیدر ﴿المعرن﴾ معظم وزننده تمرنی مسمار ایله برچینلنمش مزراغه دینور یقال رمح معرّن اذا سمر سنانه بالعران ﴿عرینه﴾ جهینه وزننده برقبیله‌در عرنیون المرتدّون آنلره منسوبلردر ﴿العرنة﴾ عینك کسریله عرن نام شجرك یرده اولان طمرلرینه دینورکه اطرافه مبسوط اولور علی قول طمخ دیدکلری شجرك خشبنه دینور وکندیسیله برکور شجی مقاومته قادر اولمیان پهلوانه دینور یقال هو عرنة ای صریع لایطاق ﴿المعرون﴾ عرن دیدیکی خشب ایله دباغت اولنمش دری‌یه دینور ﴿عرنان﴾ عینك کسریله برطاغك آدیدر ﴿الاعران﴾ همزه‌نك کسریله دائما ات یمك معناسنه‌در یقال اعرن الرجل اذا دام علی اکل اللحم وبرآدمك کوشکرینك بجاقلری بچلغان کبی جابجا چتلامق معناسنه‌در یقال اعرن الرجل اذا تشققت سیقان فصلانه وبرآدمك دوه‌لری بچیك اولمق معناسنه‌در یقال اعرن الرجل اذا وقعت الحکة فی ابله ﴿عرانه﴾ ثمامه وزننده اسمادندر حیقان بن عرانه درکاه حضرت مصطفوی‌یه ورود ایلدی ﴿بطن عرنه﴾ همزه وزننده عرفاتده برموضعدر موقف حوزه‌سندن دکلدر ﴿العارن﴾ ارسلانه دینور ﴿معرون﴾ و﴿عرین﴾ زبیر وزننده و﴿عرّان﴾ رمّان وزننده اسامیدندر ﴿العربون﴾ عصفور وزننده و﴿العربون﴾ حلزون وزننده و﴿العربان﴾ قربان وزننده عقد واحکام بیع ایچون وبریلان برمقدارجه پیشین اقچه‌یه دینور عامهٔ ترکیده پی تعبیر اولنورکه پیش مخففیدر یقال اعطی عربون السلعة وعربونها وعربانها وهو ماعقد به البیع * مؤلّف بونی عرب ماده‌سنده دخی ثبت ایلدی ظاهرا نونك اصلی وزیاده‌سی مختلف فیهدر صاحب نهایه نونك زیاده‌لکنه ذاهبدر عربون غیرك مداخله‌سنه مانع اولدیغیچون معاملهٔ معقوده‌یی اعراب واظهار واصلاح ایلدیکنه مبنیدر دیدی واکا اربون واربان دخی دینور عامّه ربون دیرلر ﴿العربنة﴾ دحرجه وزننده مشتری بایعه نسنه اشترا سنده عربون ویرمك معناسنه‌در یقال عربنه اذا اعطاه العربون ﴿العرتن﴾ تای فوقیه ایله جعفر وزننده و﴿العرتن﴾ فتحاتله وتانك ضمیله ده‌که بونك اصلی عرنتن ایدی قرنفل وزننده یاخود جحنفل وزننده یاخود تانك حرکات ثلاثیله ده لغتدر و﴿العرتون﴾ حلزون وزننده برشجر اسمیدرکه آنکله دباغت اولنور ﴿المعرتن﴾ مزعفر وزننده عرتن اغاجیله دباغت اولنمش دری‌یه دینور یقال ادیم معرتن ای مدبوغ بالعرتن ﴿عرینات﴾ مصغر

(صیغه‌سیله)

صيغه‌سيله برموضع آديدر ﴿العرجون﴾ زنبور وزننده خرما سالقمنه دينور على قول قوريوب اكيلديكى حاله
مخصوصدر ياخود سالقمك دينه دينور *شارحك بيانى اوزره بو خرما اغاجنده طورديغى يرده اكيلورو خرما سالقمى
قطع اولندقده اغاج باشنده قوريوب قالور ياخود صاپنه وچوپنه دينور ومنتار نوعندن طوملان ديدكلرى نباته شبيه
برنبات آديدر جمعلرى عراجيندر ﴿العرجنة﴾ دحرجه وزننده حايك ثوبه عرجون صورتنى نقش وتصوير ايلك
معناسنه‌در يقال عرجن الثوب اذا صوّر فيه صور العراجين وبرآدمه عرجون ايله اورمق معناسنه‌در يقال عرجن
فلانا اذا ضربه بالعراجين وبرنسنه‌يه قان ياز عفران ياقنه سورمك معناسنه‌در يقال عرجنه اذا طلاه بالدم او بالزعفران
او بالخضاب ﴿العرهون﴾ زنبور وزننده منتار نوعندن طوملان ديدكلرى نباته دينوركه نصف يمورطه شكلنده
اولور جمعى عراهيندر ﴿العراهن﴾ علابط وزننده ايرى ويومرى كوده‌لو دوه‌يه دينور ﴿الاعزان﴾ زاى معجمه ايله
اكرام وزننده برنسنه‌يى بولشوب هركس حصه‌سنى آلمق معناسنه‌در يقال اعزن فلانا اذا قاسمه فى النصيب
فاخذ كل نصيبه ﴿العسن﴾ عينك فتحى وسينك سكونيله بركمسه‌نك صاچى خوب ودلكش وبدنى بياض اوله‌رق
قامتى بلند اولمغه دينوركه وصف محابيدر يقال به عسن اى طول مع حسن الشعر والبياض وعسن برموضع آديدر
﴿العسن﴾ عينك كسريله مثل ونظير معناسنه‌در يقال ماله عسن اى مثل ونظير وايچ ياغنه دينور بونده حركات
ثلاثه لغتدر ﴿العسن﴾ عينك ضميله سموزلكه دينور ﴿العسن﴾ ضمتينله وفتحتينله علف طواره يرامغه دينور وفتحتينله
مصدر اولور علف طواره يرامق معناسنه يقال عسن فى الدابة الكلأ عسنا من الباب الرابع اذا نجع ﴿العسن﴾ كتف
وزننده آزجه علفله تاولنور اولان دابه‌يه دينور يقال دابة عسن اى شكور ﴿الاعسان﴾ همزهٔ مفتوحه ايله آثار وعلايم
معناسنه‌در واعسان الابل دوه‌نك يصى كورك كميكلرينه دينور واعسان الارض قطع اولنان اوطونك يرنده
قلان اوميچه‌لرينه وكتوكلرينه دينور ﴿التعسّن﴾ تفعل وزننده برآدم پدرينه چكمك معناسنه‌در يقال تعسن
الغلام اباه اذا اشبهه وبرشيئك اثر وعلامتنى اراشدرمق معناسنه‌در يقال تعسن الشئ اذا طلب اثره ويربرمقدارجه
اوت بتورمك معناسنه‌در يقال تعسنت الارض اذا انبتت شيئا من النبات ﴿الاعسان﴾ همزه‌نك كسريله بودخى
يربرمقدارجه اوت بتورمك معناسنه‌در يقال اعسنت الارض بمعنى تعسنت ﴿التعسين﴾ تفعيل وزننده قوراقلق
حالت حيوانلرك كوده‌لرينى صندروب زبونلتمق معناسنه‌در بابى ازاله ايچوندر يقال عسن الجدب الابل اذا خفف
لحمها ﴿العوسن﴾ جوهر وزننده برطرفه وربجه اولان اوزون شيئه دينور يقال شئ عوسن اى طويل فيه جنأ
﴿العيسان﴾ شيبان وزننده برشيئك عهده سندن كلان زورمند آدمه دينور ومنه يقال ماهو من عيسانه اى من رجاله
﴿الاستعسان﴾ دوه آزجه علف اكل ايدر اولمق معناسنه‌در يقال استعسن البعير اذا اكل قليلا ﴿العشن﴾ عينك
فتحى وشين معجمه‌نك سكونيله و﴿التعشين﴾ تفعيل وزننده و﴿الاعتشان﴾ افتعال وزننده برآدم كندى قريحه‌سندن
برنسنه حقنده شويله‌در ديو تخمينله حكم ايلك معناسنه‌در يقال عشن الرجل فيه عشنا من الباب الاوّل وعشن
واعتشن اذا قال برأيه وخمّن واعتشان خرما اغاجنك كسلمش بداق ديبلرندن بشاق اراشدرمق معناسنه‌در يقال
اعتشن النخلة اذا تتبع كرابتها وبركمسه اوزره بيوجه جدال ايچون كدى كبى آتلمق معناسنه‌در يقال اعتشن فلانا
اذا واثبه بغير حقّ ﴿العشانة﴾ ثمامه وزننده خرما لقاطه‌سنه دينور وخرما بداغنك دينه دينوركه بداق باشى
اوله‌جقدر عشان دخى دينور غراب وزننده ﴿ابو عشانه﴾ عرب كنيه‌لرندندر ﴿التعشن﴾ تفعل وزننده بودخى خرما
اغاجنك بداق ديبلرندن بشاق اراشدرمق معناسنه‌در يقال تعشن النخلة اذا تتبع كرابتها ﴿العشوزن﴾ زاى
معجمه ايله سفرجل وزننده چتين وچيره‌شك وچپارز نسنه‌يه دينور يقال شئ عشوزن اى عسرملتو وخوى
ومشربى شديد وتند آدمه دينور عشزن دخى دينور واو بدلى نونله يقال رجل عشوزن وعشزن اى شديد الخلق
وصلابتلو انسان وحيوانه دينور مؤنثى عشوزنه‌در جمعى عشازن وعشاوزكلور ﴿العشزنة﴾ دحرجه وزننده
يناز لق واونكوللك ايلك معناسنه‌در يقال عشزن فلان فى الامر اذا خالف ﴿الاعصان﴾ صاد مهمله ايله اكرام
وزننده برايش صرپ وكج وج اولمق معناسنه‌دركه انحلالى دشوار اولور يقال اعصن الامر اذا اعوجّ وعسر
﴿العطن﴾ فتحتينله حوض يوره‌سنده اولان دوه ياتاغنه دينور نته‌كه سائر محلده اولانه مراح ومأوى دينور يقال
اناخت الابل بالعطن وهو وطنها ومبركها حول الحوض كذلك حوض يوره‌سنده اولان قيون وكچى ياتاغنه دينور جمعى
اعطان در ومنه تقول * العرب ضربوا بعطن * اى رووا ثمّ اقاموا على الماء يعنى صويه كركى كبى كنديلرى ودابه‌لرى
قاندقدنصكره تكرار صو ايچمكه قيام وتوجّه ايتديلر * شارح ديركه كلام مزبور امثالدندر ناسك كثرت واتساعى
ضمننده ضرب اولنور كما فى النهاية فى حديث الرؤيا * ضرب الناس بعطن * ضرب مثلا لاتّساع الناس فى زمن عمر

رضی الله عنه وماقتح علیهم من الامصار وعربلر فلان خاندان وصاحب ثروت وسامان وسخیّ وكریم وصاحب احساندر دیه جك یرده فلان رحب العطن دیرلركه كنایه‌در یقال هو رحب العطن ای كثیر المال واسع الرحل رحب الذراع وعطن مصدر اولور دری دباغتده علی حاله ترك اولنمغله چوریوب قوقمق معناسنه‌در علی قول تویی یولنمق ایچون اوزرینه صو سپوب سپیده یاتورمغله یومشمق معناسنه‌در یقال عطن الجلد عطنا من الباب الرابع اذا وضع فی الدباغ وترك فافسد وانتن او نضح علیه الماء فدفنه فاسترخی شعره لینتف (المعطن) مجلس وزننده بودخی صوقربنده اولان دوه یتاغنه دینور جمعی معاطن كلور (التعطین) تفعیل وزننده عطن ایدنمك معناسنه‌در یقال عطن الرجل للابل اذا اتخذ العطن ودوه صویه قاندقدنصكره صو یوره‌سنده چوكمك معناسنه‌در یقال عطنت الابل اذا رویت ثمّ بركت ودری یی سپیده چوق یاتورمغله چوریدوب قوقمق یاخود تویلری یومشیوب یولنمق ایچون اوزرینه صو سپوب یره كومك معناسنه‌در یقال عطن الجلد بمعنی عطنه عطنا كماسیذكر (العطون) قعود وزننده بودخی دوه صویه قاندقدنصكره صو یوره‌سنده یاتمق معناسنه‌در یقال عطنت الابل عطونا من الباب الاوّل والثانی اذا رویت ثمّ بركت وناقه صوایچدكدنصكره اسكی یتاغنه كتمك علی قول ابتدا ایچمامكله عطنه ردّ ایدوب بر مقدار انتظار دنصكره دفعۀ ثانیه‌ده صویه عرض اولنمق یاخود صویه قاندقدنصكره چوكرتمك معناسنه‌در یقال عطنت الناقة عطونا وهو ان تراح بعد شربها اوردّها الی العطن لینتظربها لانها لم تشرب اوّلا ثمّ یعرض علیها الماء ثانیا اوهو ان تروی ثم تبرك (العاطنة) صویی ایچدكدنصكره صو یوره‌سنده یتان ناقه‌یه دینور جمعی عواطن وعطون كلور عینك ضمیله (الاعطان) همزه‌نك كسریله بركسه دوه‌لری صویه كلوب ایچمدكلریچون یاخود بركرّه ایچمكله تكرار ایچمك ایچون صویك یوره‌سنده یاتروب آلیقومق معناسنه‌در یقال اعطن الابل اذا حبسها عند الماء فبركت بعد الورد وبرآدمك دوه‌لری صو یوره‌سنده اولان یتاغه یاتمق معناسنه‌در یقال اعطن القوم اذا عطنت ابلهم (العطنة) فتحاتله معنای اوّلدن اسمدر دوه صویه كلدكدنصكره یتاغه یاتمغه دینور (العطان) رمّان وزننده و (العطون) جلوس وزننده و (العطنة) فتحاتله معاطنه نازل اولان جماعته دینور یقال قوم عطان وعطون وعطنة اذا نزلوا فی المعاطن (الانعطان) انفعال وزننده دری دباغتده چوق یاتمغله چوریوب قوقمق معناسنه‌در یاخود تویی یولنمق ایچون اوزرینه صو سپوب سپیده یاتورلمغله یومشمق معناسنه‌در یقال انعطن الجلد بمعنی عطن (العطن) عینك فتحیله تعطین الجلد معناسنه‌دركه ذكر اولندی یقال عطن الجلد عطنا من الباب الثانی والاوّل بمعنی عطنه (المعطون) و (العطین) امیر وزننده وصف مذكور اوزره اولان دری‌یه دینور و (عطین) وعطینه وجودی بدرایحه اولان كمسه‌یه دینور یقال رجل عطین وعطینة ای منتن (العطان) كتاب وزننده هنوز دباغت اولنمامش دری‌یه قوقسون دیوا كدكلری فشقی‌یه یاخود طوزه دینور شهرلرده كرجلیوب یاخود طوزلرلر (عاطنه) بحریمنده براسكله آدیدر (العفن) دفن وزننده طاغه وبایره آغمق معناسنه‌در یقال عفن فی الجبل عفنا من الباب الاوّل اذا صعد واتی آزیدوب قوقمق معناسنه‌در یقال عفن اللحم اذا غیره (العفن) كتف وزننده و (المعفون) بوزیلوب قوقمش اته دینور وعفن چوریمش نسنه‌یه دینور (التعفین) بودخی اتی آزیدوب قوقمق معناسنه‌در یقال عفن اللحم بمعنی عفنه (العفن) فتحتینله و (العفونة) عمومه وزننده برنسنه رطوبتدن یاخود سائر عارضه‌دن بیریوب چوریمك معناسنه‌در یقال عفن الحبل عفنا وعفونة من الباب الرابع اذا فسد فتفتّت عند مسه (التعفّن) تفعل وزننده عفونه معناسنه‌در یقال تعفن الحبل بمعنی عفن (عفان) شدّاد وزننده بر رجل آدیدرو بو غیرمنصرفدر زیرا عفن ماده‌سندن فعال‌در ومنصرف اولور اكر عفّ ماده‌سندن فعلان اعتبار اولنور ایسه وعفان سند اولكه‌سنده بر كورفز اسمیدر (الاعفان) همزه‌نك كسریله برآدمك سختیانی انباشته‌ده چوریوب دلیك دلیك اولمق معناسنه‌در یقال اعفن الرجل اذا تثقب ادیمه (العفاهن) علابط وزننده جلادت وحدّتلو توانا ناقه‌یه دینور (عقنه) قافله‌حمزه وزننده ارّان ایالتنده برقلعه‌در (عقیون) صهیون وزننده عرش اعظم تحتنده ریحدن بر بحر آدیدر آنده ریحدن مخلوق ملائكۀ كرام واردركه اللرنده ریحدن مخلوق مزراقلر طوتوب دائما عرشه نظر ایدرلر وتسبیحلری سبحان ربنا الاعلی كلمۀ شریفه‌سیدر مترجم دیركه بو ماده‌یی وافر تتبع ایلدم لكن سائر محلده ظفریاب اولمدم ظاهرا ارتفاع معناسنه اولان عقو یاخود عقی ماده‌سندن اولمق كركدر سبحان الله ومایعلم جنوده الاالله (العقیان) عینك كسریله معتلّ بابنده مرسومدر (العكنة) غرفه وزننده پك سموزلكدن قرن اتنده حاصل اولان بوه وبوكندی‌یه دینور جمعی عكن درصردو زننده یقال بطن ذو عكن وهی ماانطوی وتثنّی من لحمه سمنا (التعكن) تفعل وزننده پك سموزلكدن قرن اتلری بیولنوب

بوكوم بوكوم اولمق معناسنه‌در يقال تعكن بطنه اذا صار ذاعكن (العكناء) حمراء وزننده و (المعكنة) معظمه
وزننده سموزلكدن قرنى اتلرنده يولر و بوكوملر پيدا اولمش قيزه دينور يقال جارية عكناء و معكنة اذا تعكن بطنها
وعكناء ممه‌لرينك انجكلرى غليظ اولان ناقه‌يه دينور (العكنان) عينك فتحى وكافك سكونيله و فتحيله چوق دوه‌لره
دينور (العكان) كتاب وزننده بيونه دينور عنق معناسنه (العلن) فتحتينله و (العلانية) كراهيه وزننده بر نسنه
ظاهر و آشكاره اولمق معناسنه‌دركه سرّ و اسرار مقابليدر راغبك بيانه كوره اكثرى معانى و معقولاتده مستعملدر
يقال علن الامر وعلن وعلن علنا وعلانية من الباب الاوّل و الثانى و الخامس و الرابع اذا ظهر (الاعتلان) افتعال
وزننده بودخى آشكاره اولمق و آشكاره‌يه چيقمق معناسنه‌در يقال اعتلن الامر اذا ظهر (الاعلان) همزه‌نك كسريله
بر ايشى آشكاره قلمق معناسنه‌دركه كيزلمك مقابليدر تقول اعلنت الامر و بالامر اذا ظهرته و بر ايشى آچقدن
ايشلمك معناسنه‌در يقال اعلن بالعداوة اذا جاهر (التعلين) تفعيل وزننده بودخى بر ايشى آشكاره قلمق معناسنه‌در
يقال علن الامر اذا اظهره (العلان) جدال وزننده و (المعالنة) مجادله وزننده بودخى بر ايشى آچغه چيقارمق و آچقدن
ايشلمك معناسنه‌در يقال عالن بالعداوة علانا و معالنة اذا جاهر و بر نسنه‌يى بركسه‌يه اعلان و اظهار ايلك
معناسنه‌در يقال عالنه الامر اذا اعلنه اليه (العلنة) همزه وزننده اصلا كتم سرّ ايلمز اولان آدمه دينور يقال فلان
علنة اى لايكتم سرّا (العلانية) كراهه وزننده مصدردركه ذكر اولندى و شول آدمه دينوركه دائما جميع ايشى
پس پرده‌دن اولميوب عيان و آشكاره اولور اوله جمعى علانين كلور يقال رجل علانية اى ظاهر امره
و اكا علانىّ دخى دينور سحابىّ وزننده جمعى علانيون كلور (العلوان) عينك ضميله عنوان معناسنه‌دركه
سرنامهٔ مكتوبدر اجمالا درون مكتوبى اظهار ايدر يقال علوان الكتاب كذا اى عنوانه (علان) كتاب وزننده
شهر صنعاء قربنده برحصار آديدر (علانه) جبّانه وزننده ذمار قربنده برحصار آديدر (العلجن) جعفر وزننده
طقناز كوده‌لو ناقه‌يه دينور بونك نونى زائد اولمغله جيم بابنده ذكر اولندى (العلجون) عصفور وزننده ياوز ناقه‌يه
دينور يقال ناقة علجون اى شديدة (العمن) عينك فتحى و ميمك سكونيله بر يرده اقامت ايلك معناسنه‌در يقال
عمن بالمكان وعمن عمنا من الباب الثانى و الرابع اذا اقام (العمينة) سفينه وزننده دوز و ملايم ارضه دينور يقال
ارض عمينة اى سهلة (عمان) غراب وزننده بر رجل آديدر و يمن اولكه‌سنده بر بلده آديدر منصرف و ممنوع
اولور (عمان) شدّاد وزننده شام ديارنده بر بلده آديدركه بلقاء ناحيه‌سنده‌در (الاعمان) همزه‌نك كسريله
و (التعمين) بركسه عمان شهرينه قصد و توجّه ايلك معناسنه‌در ياخود اكا داخل اولمق معناسنه‌در يقال اعمن
الرجل وعمن اذا توجّه الى عمان او دخله و اعمان دائمى بر يرده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال اعمن الرجل اذا دام
على المقام (العمن) ضمتينله بر يرده مقيم اولان كمسه‌لره دينور مفردى عمون در صبور كبى (العمانية) غرابيه وزننده
بصره‌ده برجنس خرما آغاجيدركه يازوقيش باشندن چچكى اكسك اولميوب و هميشه داللرينك كيمى چچكلى و كيمى تازه
و كيمى اولمش خرمالو اولور (العنّ) عينك فتحى و نونك تشديديله و (العنن) فتحتينله و (العنون) قعود وزننده بر آدمك
اوكنه آرقورى بر ايش ظهور ايلك معناسنه‌در مثلا بر ايشه مشتغل ايكن ناكهانى بر ايش دخى آچلمق كبى يقال
عنّ له الشئ عنا و عننا و عنونا من الباب الثانى و الاوّل اذا ظهر امامه و اعترض و عنن فتحتينله معناى مزبوردن
اسم اولور و عنّ تشديد نونله بركسه حقنده عنين اولمسيله حكم اولنمق ياخود سحر ايله باغلو اولمق معناسنه‌در يقال
عنّ فلان على المجهول اذا حكم القاضى عليه بالعنانة او منع عن المرأة بالسحر بوندن اسم عنه‌در عينك ضميله
و مكتوبه عنوان يازمق معناسنه‌در يقال عنّ الكتاب اذا كتب عنوانه و آتك اويانه دزكين چورمك معناسنه‌در
تقول عننت اللجام اذا جعلت له عنانا و دزكنى چكمكله آتى آليقومق معناسنه‌در تقول عننت الفرس اذا حبسته
بالعنان و سوكمك معناسنه‌در تقول عننت فلانا اذا سببته (الاعتنان) افتعال وزننده بودخى بر آدمك اوكنه آرقورى
بر ايش چيقه كلمك معناسنه‌دركه اوكنه كرلمك تعبير اولنور يقال اعتنّ له الشئ اذا ظهر امامه و اعترض و بر آدمك
حال و شانى و كار و كردارى بيانه چيقمق معناسنه‌در و بوعنوان ماده‌سندندر يقال اعتنّ ماعندهم اى اعلم
بخبرهم (العنان) كتاب وزننده بودخى معناى اوّلدن اسمدر عنن كبى كه بر نسنه بر آدمك اوكنه آرقوريدن كرلمكه
دينور و آت كمنك دزكننه دينور جمعى اعنه‌در و عنن‌در ضمتينله آتك كم كبى اغزينه كيرميوب ايكى طرفنده آرقورى
معترض اولديغيچون يقال جعل اللجام عنانا و هو السير الذى تمسك به الدابة و تقول العرب رجل طرف العنان
اى خفيف يعنى جست و چالاك‌در بوراده طرف كتف وزننده‌دركه بركسه‌نك صحبتنده ثابت اولميان آدمه دينور
و عنان مفاعله‌دن مصدر اولور معارضه معناسنه يقال عانّه عنانا و معانّة اذا عارضه و شركة العنان شول

شركتنه اطلاق اولنوركه ايكى آدم بر مخصوص مالده مشترك اولوب سائر مالارنده مشترك اولميه‌لر كويا كه اول مال اوكلرينه آرقورى كلمكله اشترا وعقد شركت ايلديلر على قول بركمسه برماله مشترى ايكن آنك اوكنه كريلوب بونده بنى دخى شريك ايله ديمكله عقداولنان شركتدن عبارتدر وبوصورت مشترئ مزبور مال مرقومه كسب استحقاق ايلمزدن مقدم اولور وبعضلر ديديكه شركت عنان شركتده برابر اولمقدن عبارتدر يعنى ايكى طرفك سرمايه‌سى مساوى اولمقدركه اول ميدانه نمقدار اقچه وضع ايلمش ايسه ديكرى دخى اولقدر وضع ايلك وجهيله معقود اولان شركت اولور وبو عنان فرسدن مأخوذدر زيرا ديزكنك ايكى طاقى دخى پس برابر اولور يقال بينهما شركة عنان وهى ان يكون فى شئ خاصّ دون سائر مالهما او هو ان يعارض رجلا فى الشرا فيقول اشركنى معك وذلك قبل ان يستوجب العلق اوهو ان يكونا سواء فى الشركة ملاخسرو درر ده سائردن احسن تعريف وبيان ايلمشدر فليراجع وعنان انسانك صرتنده بل طرفنده اوزون طمره دينور ايكى طرفنده اولانه عنانا المتن دينور وبرموضع وبرخاتون اسميدر (العنون) صبور وزننده دائماسائر دابه‌لردن ايلروده كيدر اولان دابه‌يه دينوركه پيشاهنك محرّفى پيشـنك تعبير اولنور يقال دابّة عنون اى متقدمة فى السـير (المعن) ميمك كسريله مسن وزننده شول فضول وكستاخه دينوركه دائما بيهوده ووظيفه‌سـندن خارج اقوال وافعاله كيريشوب اولور اولمز ايشلره تعرّض وتصدّى ايدر اوله مؤنثى معنه‌در يقال رجل معنّ اذا كان يدخل فيما لايعنيه ويعرض فى كلّ شئ وخطيب عربه دينوركه عربلرك خواجه‌لر يدر يقال هو معنّ اى خطيب (المعنون) مجنون وزننده ومرادفيدر يقـال رجل معنون اى مجنون (العنانى) قصارى وزننده ومرادفيدركه غايت ومبلغ ديمكدر يقـال عنانك ان تفعل كذا اى قصارك وبو اعتراض معناسـندندر (العنين) اميروزننده شول آدمه دينوركه قوّت ماسكه‌سى اولمامغله ريح بطننى طوتمز اوله يقال رجل عنين اى لايقدر على حبس ريح بطنه (العنين) سكين وزننده سست اندام اولمغله جماعه قادر اولميان آدمه دينور ياخود نسوانى يعنى جماعى قطعاً اراده واشتها ايلمز اوله يقال رجل عنين اى لايأتى النسـاء عجزا اولا يريدهنّ صاحب مصباحك بيانه كوره مؤنثه دخى اولور عنينه دينور هايله يقال امرأة عنينة اى لاتشتهى الرجال وصاحب مغربك بيانه كوره عنين كلمه‌سى عنّ الابل ماده‌سـندندركه حظيره‌ده حبس ايلك معناسنه‌در ياخود اعتراض معناسندندر زيرا ادخال ايده‌ميوب ايكى طرفه اعتراض ايدر * مترجم دركه عنّ الفرس باللجام ماده‌سـندن اولمق معناى ثانى‌يه‌ده ملايم اولور وقالديكه فقهانك عن امرأة دون اخرى قوللرى معناى ثانى اوزره مخرّجدر وكتب فقهيه‌ده عنين تعميم اولنمشدركه اتيان نسايه مطلقا مقتدر اولميان‌دن عبارتدركرك ذكرى قائم اولسون وكرك اولمسون وكرك ثيبه واصل اولوب بكره اولمسون وكرك بعض نسايه واصل اولوب بعضه اولمسون وكرك مرضدن وضعفدن وكبروشيخوختدن وكرك سحر وعقددن اولسون (العنانة) سحابه وزننده و(التعنين) تفعيل وزننده و(العنينة) كسرتينله ونونك تخفيفى وتشديديله و(التعنينة) تاى مفتوحه ايله اسملردر عنينلكه دينور وتعنين مصدر اولور بركمسه حقنده قاضى عنين اولمق اوزره حكم ايلك معناسنه‌در على قول سحرايله باغلو اولمق معناسنه‌در يقال عنّ الرجل عن امرأته على المجهول اذا حكم القاضى عليه بالعنانة اومنع عنها بالسحر ومكتوبه عنوان يازمق معناسنه‌در يقال عنّ الكتاب وعنّاه اذا كتب عنوانه وآت اويانه ديزكين چورمك معناسنه‌در تقول عننت اللجام اذا جعلت له عنانا (الاعنان) همزه‌نك كسريله بو دخى برآدمه عنين اولمق اوزره حكم ايلك ياخود سحر ايله باغلو اولمق معناسـنه‌در يقال اعنّ الرجل عن امرأته على المجهول بمعنى عنّ وآت اويانه ديزكين چورمك معناسنه‌در تقول اعننت اللجام اذا جعلت له عنانا وديزكنى چكمكله آتى آليقومق معناسنه‌در تقول اعننت الفرس اى حبسته بالعنان (العنة) عينك ضميله اسمدر * مؤلفك سوقنه كوره عنّ عن امرأته وعنّ واعنّ بضمهنّ اى حكم القاضى عليه بذلك اومنع عن النساء بالسحر قولنك معناسندن اسمدر لكن متبادرى ترديد ثانيدن اولمقدركه باغلولق تعبير اولنور ومغربك ومصباحك بيانلرينه كوره عنانه وعنينه كبى مطلق عنينلكدن اسم اولوب ولغت مرزوله‌در ارجح اولان ذكر اولنانلردر وعنّه آغاجدن وچاليدن اولان آغيله دينور كرك دوه وكرك قيون آغيلى اولسون جمعى عنن درصرد وزننده وعنان كاور جبال وزننده وآتش اوزره تنجره اوتوردقلرى نسنه‌يه دينور ساج اياغى كبى وقدان القدر معناسـنه * شارح ديركه وقدان واو ومكسوره ايله ديكدان فارسى معرّبيدر وعنه ايپه دينور حبل معناسنه ويمنده برولايت آديدر وبررجل اسميدر وعنه برآدمك اوكنه آرقورى چيقوب كريلان شيئه دينور ومنه يقال اعطيته عين عنة اى خاصّة من بين اصحابه يعنى فلانه ياران ورفقاسندن مخصص اوله‌رق نسنه ويردم كوياكه عطيّهٔ مزبوره‌يه شخص مرقوم يالكزجه معترض اولمشدر بوراده عين عنه

مطلب

لفظی مضافدر وعنه کلمه‌سی غیر منصرفدر وبعضا منصرف اولور پس اعطیته ایاه کائنا عین عنة سبکنده حال اولور کذلك فلانی ارامقسزین بوساعتده ناکهانی کوردم دیه‌جك یرده رأیته عین عنة دیرلر رأیته اعتراضا فی الساعة معناسنه وذاتی معلوم اولمیان برنسنه‌یه ناکهانی تعرض ایدوب صتاشدم دیه‌جك یرده اعننت بعنة لاادری ماهی دیرلر تعرّضت لشئ لااعرفه معناسنه (العنـان) سحاب وزننده بلوده دینور یاخود صوبی وار ایکن یاغدرمیان بلوده دینور مفردی عنانه‌در هواده اعتراضنه مبنیدر یقال ظهرت فی السماء عنان ای سحاب اوهی التی تمسك الماء وبنی عامر دیارنده بر وادی اسمیدر اوست طرفی بنوجعده‌نك واشاغی طرفی بنوقشیرك یوردلریدر وابوعنان وحفص بن عنان تابعیلردر * مؤلف عنانیه دیدکلری طائفهٔ یهودك ذکرندن سکوت ایلدی وبو مصباح منیرده مشروحدر (الاعنان) همزهٔ مفتوحه ایله اغاجلرك اوجلرینه دینور یقال اعنان الشجر ای اطرافها واعنان الشیاطین شیطانلرك طباع واخلاقلرندن عبارتدر یقال فیهم اعنان الشیاطین ای اخلاقها * مترجم دیرکه نهایه‌ده بو عباره ایله مرسومدر وفی الحدیث سئل عن الابل فقال ﴿اعنان الشیاطین﴾ الاعنان النواحی کانّه قال انها لکثرة آفاتها کانها من نواحی الشیاطین فی اخلاقها وطبایعها پس نواحی معناسندن اولور واعنان السماء نواحی وآفاق واطراف آسماندن عبارتدر یقال اعنان السماء ای نواحیها بونلرك جمعی عنن‌در فتحتینله وعنان السماء عینك کسریله فلکه نظر ایتدکده ناظره ظاهر ومرئی اولان یرینه دینور یقال بلغ عنان السماء وهو مابدالك منها اذا نظرتها وعنان الدار خانه‌نك برجانبنه دینور (العنوان) و (العنیان) عینلرك ضمیله وکسریله مکتوب وکتابك سرنامه ودیباجه‌سنه دینور مکتوبه بر طرفندن عن واعتراض ایلدیکیچون اطلاق اولندی اصلی عنان ایدی رمان وزننده نونلرك کثرتندن بریسی واوه ویایه منقلب اولدی بناء علیه تصریفی اصل وفرع اوزره مصوغ اولور * مؤلف بونلری عنو وعنی ماده‌لرنده دخی ذکر ایلکله ظاهرا اقواله مبنیدر وعنوان برنسنه‌نك ظهورینه کندیسیله استدلال اولنان شیئه دینور ومنه یقال الظاهر عنوان الباطن ای یستدلّ بظاهر حال المرء علی ظهور حال باطنه (العنونة) دحرجه وزننده کتابه عنوان یازمق معناسنه‌در یقال عنون الکتاب اذا کتب عنوانه ویقال عنّنه وعنّاه بقلب النون یاء کما ذکر (العنعنة) زلزله وزننده تمیم قبیله‌سنك تکلمده همزه‌یی عین حرفنه ابدال ایتلرندن عبارتدر مثلا انّ یرنده عن دیدکلری کبی یقال یعنعن تمیم ای یبدلون العین من الهمزة مؤلف عنعنهٔ حدیثدن سکوت ایتمشدر وبو مولّد دکلدر زیرا عربدن مسموعدر (العانّ) تشدید نونله اوزون طاغه دینور یقال جبل عانّ ای طویل (عن) عینك ضمیله بر قبیله وبر موضع اسملریدر (العنـان) شدّاد وزننده خیر ومنفعت خصوصنده بطائت اوزره اولان آدمه دینور یقال هو عنان عن الخیر ای بطیء منه (المعننة) معظمه وزننده اندامی صیق ودیرنکلی خاتونه دینور یقال جاریة معننة الخلق ای مطویته (عن) عینك فتحی ونونك سکونیله اوچ وجه اوزره استعمال اولنور وجه اوّل حرف جرّ اولور اون معنایه دلالت ایدر (١) مجاوزه ایچوندر نحو سافر عن البلد ای تجاوز عنه (٢) بدل معناسنه اولور کقوله تعالی ﴿ لاتجزی نفس عن نفس شیئا ﴾ ای بدل نفس (٣) استعلاء ایچون اولور کقوله تعالی ﴿ فانما یبخل عن نفسه ﴾ ای علی نفسه (٤) تعلیل ایچون اولور کقوله تعالی ﴿ وماکان استغفار ابراهیم لابیه الاعن موعدة ﴾ ای لموعدة (٥) بعد کلمه‌سنه مرادف اولور کقوله تعالی ﴿ عما قلیل لیصبحن نادمین ﴾ ای بعد قلیل (٦) ظرفیت ایچون اولور کقول الشاعر * ولاتك عن حمل الرباعة وانیا * ای ولاتك فی حمل الرباعة زیرا ونی ماده‌سی اشبو ﴿ ولاتنیا فی ذکری ﴾ آیتنده فی ایله صله لنمغله مصراع مرقومده‌کی دخی اکا حمل اولنمشدر (٧) حرف جرّ اولان من معناسنه اولور نحو قوله تعالی ﴿ وهو الذی یقبل التوبة عن عباده ﴾ ای من عباده (٨) باء جارّه معناسنه اولور نحو قوله تعالی ﴿ وما ینطق عن الهوی ﴾ ای بالهوی (٩) استعانه ایچون اولور کقولك رمیت السهم عن القوس ای بها وبو معنا ابن مالك قولیدر (١٠) زائد اولور محذوف اولان آخر عن کلمه‌سندن عوض ایچون ایراد اولنور کقول الشاعر * اتجزع ان نفس اتاها حمامها * فهلا التی عن بین جنبیك تدفع * ای تدفع عن التی بین جنبیك عن کلمه‌سی اسم موصولك اوّلندن حذف اولنمغله ذیلنده عن تعویضا زیاده اولندی وجه ثانی مصدریه اولور وبو عنعنهٔ تمیم اداسنده اولورکه ذکر اولندیغی اوزره ان موقعنده عن ایله تلفظ ایدرلر نحو اعجبنی عن تفعل بمعنی ان تفعل وجه ثالث اسم اولور جانب معناسنه کقول الشاعر * من عن یمنی مرّة وامامی * وکقوله * علی عن یمینی مرّت الطیر سنحا * (العون) عینك فتحی وواوك سکونیله ظهیر ومددکاره دینور مفرد وجمعی ومذکر ومؤنثی برابردر جمع مکسری اعوان کلور یقال هو وهی وهم عونه واعوانه ای ظهیره وبو فی الاصل مصدردر وعون اعانه‌دن اسم اولور یاردم ومدد معناسنه ومصدر اولور

خاتون عوان اولمق معناسنه يقال عانت المرأة تعون عونا اذا صارت عوانا كما سيذكر (العوين) امير وزننده اسم
جمعدر ظهير ومددكار جماعته دينور (الاستعانة) ياردم طلب ايلمك معناسنه‌دز تقول استعنته وبه اذا طلبت
منه العون وقاسيق قيللنى تراش ايلمك معناسنه‌در يقال استعان الرجل اذا حلق العانة (الاعانة) همزه‌نك كسريله
ياردم ايلمك معناسنه‌در تقول استعنته فاعاننى (المعانة) ميمك فتحيله و (المعونة) ميمك فتحى و واوك ضميله
مكرمه كبى و (المعونة) مقوله وزننده و (المعون) مقول وزننده عون كبى بونلرده اسملردر ياردم و مدد معناسنه‌در
يقال ماعنده لنا عون ومعانة ومعونة ومعونة ومعون اى اعانة * شارح ديركه عند الفرّاء معون معونه‌دن جمعدر
(التعوين) تفعيل وزننده بودخى ياردم ايلمك معناسنه‌در تقول عوّننى بمعنى اعاننى وخاتون عوان اولمق معناسنه‌در
يقال عوّنت المرأة اذا صارت عوانا وحمار ديشى‌يه چوق آشمق معناسنه‌در يقال عوّن الحمار اذا اكثر
بوكه لعانته وبر آدمك حصه ونصيبنه دخول ايلمك معناسنه‌دركه حصه‌سنه اورتق اولمقدن عبارتدر يقال
عوّن فلانا اذا دخل عليه فى نصيبه (التعاون) تفاعل وزننده و (الاعتوان) افتعال وزننده ياردملشمق
معناسنه‌در يقال تعاونوا واعتونوا اذا اعان بعضهم بعضا اعتون كلمه‌سى تعاون معناسنه اولمغله واوى اعلال
اولنمدى (المعاونة) مقاتله وزننده و (العوان) قتال وزننده بركمسه‌يه ياردم ايلمك معناسنه‌در يقال عاونه
معاونة وعوانا اى اعانه (المعوان) محراب وزننده ناسه كوزل ياردم ايدن ياخود چوق ياردم ايدن آدمه دينور
يقال هو معوان اى الحسن المعونة او كثيرها (العوان) سحاب وزننده شول جنكه دينوركه مقدّم بردفعه
دخى اوغراش اولمش اوله كه مراد دفعهٔ ثانيه اولان جنك وقتال دركوياكه دفعهٔ اولى بكر اولور يقال وقعت
بينهم حرب عوان وهى من الحروب التى قوتل فيها مرّة وشول صغر اينكنه وقسراغه دينوركه بطن بكردنصكره
طوغورمش اوله كه مراد ابتدا طوغورمش اولاندركه اورته ياشلو اولور يقال بقرة وفرس عوان اذا كانت نتجت
بعد بطنها البكر وتحت زوجده اولان خاتونه دينوركه بودخى اورته ياشلو اولور جمعى عون كلور عينك ضميله
قال الشارح ومنه المثل * لاتعلم العوان الخمر * يعنى اورته ياشلو خاتونه خمار بورنمكى تعليم ايتمه اول مستغنيه‌در وعوان
ساحل بحر يمنده بر بلده آديدر ويغمور ياغمش يره دينور (العوانة) سحابه وزننده يك اوزون خرما اغاجنه دينور
وكرپيدن كوچك بر جانور آديدر وقومساللرده اولان بر قورتجغز اسميدر وعرمه نام محلده بر صو آديدر (العانة)
قانجق اشكه دينور اتان معناسنه وبيان اشكى سوريسنه دينور جمعى عون كلور عينك ضميله وقاسيقده بتن
قيللره دينور يقال حلق العانة اى شعر الركب * شارح ديركه قاسيغده اطلاق اولنور حتى بعضلر بونى حقيقت
عدّ ايتمشدر وعانه عونه تقديرنده دركه واو مفتوحه ايله‌در وعانه نهر فرات اوزره بر قصبه آديدر خمر عانيه اكا
منسوبلردر وعانه برنيجه پلاق كوا كبه اطلاق اولنوركه سعودك اشاغى طرفنده واقعلردر (ابوعون) عين
مضمومه ايله خرمانك وطوزك كنيه‌لريدر (بئرمعونه) عينك ضميله مدينه قربنده بر قيو آديدر (عوائن) علابط
وزننده بر طاغك آديدر (المتعاونة) اسم فاعل بنيه‌سيله دونلمش عورته دينور يقال امرأة متعاونة اى طاعنة
فى السن (عون) صون وزننده (عوين) زبير وزننده (عوانه) سحابه وزننده (معين) امير وزننده (معين)
مبين وزننده اسامئ رجالدندر (العهنة) عينك ضمى وهانك سكونيله تازه چبوغك اكيلوب بوكلسنه على قول
آيرلميه‌رق قيرلسنه دينور وبو اسمدر (العهن) عهد وزننده تازه چبوق اكيلوب بوكلمك ياخود آيرلميه‌رق قيرلمق
معناسنه‌در يقال عهن القضيب عهنا من الباب الثانى اذا تثنى او انكسر بلا بينونة وبر يرده اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال
عهن بالمكان عهنا من الباب الاوّل اذا اقام وخروج ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال عهن منه اذا خرج
وبر ايشده جدّ وجهد ايلمك معناسنه‌در يقال عهن فى العمل اذا جدّ وعهد معناسنه‌در يقال عهن الرجل اذا عهد
وتعجيل ايلمك معناسنه‌در يقال عهن له مراده اذا عجله له وخرمانك داللرى قوريمق معناسنه‌در يقال
عهنت السعف اذا يبست (العهنة) عينك كسريله بر شجردركه قرمزى چچكلرى اولور باديه اشجارندندر وعهنه
عهن لفظندن اخصدركه قيون يوكنه على قول الوان بويانمش يوكه دينور پس عهنه آندن بر قطعه‌يه اطلاق
اولنور جمعى عهون‌در يقال بيده عهن اى صوف او مصبوغ الوانا وعهنه احنه لفظنده لغتدركه حقد وكينه‌يه
دينور يقال فى صدره عهنة اى احنة (العاهن) فقير وكدايه دينور يقال رجل عاهن اى فقير وقديمى اولان ماله
دينور يقال له عاهن اى مال تالد وحاضر معناسنه‌در يقال شئ عاهن اى حاضر ومقيم وثابت معناسنه‌در يقال
هو بالمكان عاهن اى مقيم ثابت واوشنكن وتنبل صالق سولپوك آدمه دينور يقال رجل عاهن اى مسترخ
كسلان وعواهن لفظندن مفرد اولوركه خرما بنيسنه يقين يرلرده نابت خرما داللرينه دينور وناقه‌نك رحمنده

اولان طمرلره دینور وانسانك اعضاء کاسبه سنه دینور جوارح معناسنه ذکر اولنان شاخ معناسندندر وتقول
العرب رمی فلان الکلام علی عواهنه ای لم یبال ام اخطأ یعنی سوزی اصابت وخطاسندن مبالات ایتمیه رك تفوّه
ایلدی و بو تعجیل یاخود حاضر معناسندن مأخوذدر ﴿تعهن﴾ تانك حرکات ثلاثی وهانك کسریله مجازده بر موضع
آدیدر ﴿العیهون﴾ طیفور وزننده بر خوشبو نبات آدیدر ﴿العهن﴾ عینك کسریله یوکه یاخود رنکارنك بویالوسنه
دینورکه ذکر اولندی ودوابّ ومواشی یی کوزل کوزه دوب تیمار وتقیدنه اهتمام ایدن آدمه دینور عهد معناسندندر
یقال هو عهن مال ای حسن القیام علیه ﴿عاهان﴾ ابن کعب درکه شاعردر ﴿العهان﴾ کتاب وزننده خرماسالقمنك
دیبنه دینور ﴿بنوعهینه﴾ جهینه وزننده سلفده بر قبیله درکه حالا منقرضلردر ﴿العین﴾ عینك فتحیله وکسریله کوزه
دینور فارسیده چشم دینور و بو مؤنثدر جمعی اعیان واعین وعیون کلور وجمع الجمعی اعینان کلور رأیته بعینی
ای بباصرتی * مترجم دیرکه مقدّمهٔ زمخشریده مشروح اولدیغی اوزره عین لفظی الفاظ مشترکه نك اشهری
ومعنا جهتندن اکثری در ومدلولی اولان معنالرك بعضی موضوع له حقیقی و بعضی مجازیدر و باصره تأویلیله
مؤنثدر وراغبك بیاننه کوره معانئ سائره بر مناسبتله مستعادر مثلا اشرف اعضاء اولدیغندن کندودن صاحب
فضل ومزیت نسنه لر استعاره اولنور وجزؤ اعظم اولدیغندن نفس وذات معناسنه استعمال اولنور وعین اهل
بلده دینور فتحتینله لغتدر یقال بلد قلیل العین ای اهله وخانه جماعتنه دینور یقال ما بالدار عین ای اهلها ومصدر
اولور کوز دکورمك معناسنه یقال عانه یعینه عینا اذا اصابه بعینه و بعض کوزده اولان اصابت خاصه سنه دینورکه
هرنیه نظر ایلسه اصابت ایدر یقال به عین ای اصابة فی عینه وانسانه دینور ومنه یقال ما بالدار عین ای احد
ومجازده هذیل قبیله سنه مخصوص بر بلده آدیدر وجاسوسه دینور یقال بعث عینا ای جاسوسا و بو عورته فرج
ومرکوبه ظهر اطلاقی کبیدر وعین وعینان فتحاتله مصدر اولورلر صو آقق معناسنه یقال عان الماء عینا وعینانا
اذا جری وعین شول یوفقه دری پارچه سنه دینورکه کانکره وزنبورك یوالغنی اکا صاروب آترلر وجماعت وکروه
معناسنه در فتحتینله ده جائزدر یقال جائت عین من الناس ای جماعة وحاسهٔ بصره دینورکه کوزده اولان
کور بجیلك قوّتیدر قوای خمسهٔ ظاهره نك بریدر یقال هو قویّ العین ای حاسّة بصره قویّة وحاضر وموجود
اولان شیئه دینور یقال هو عین ای حاضر وحقیقت قبله یه دینورکه نمازده اورایه توجّه اولنور وحروف هجادن
بر حرفدرکه حروف حلقیه دندر ومجهوره دندر لدی التلفظ اظهارنده اهتمام اولنمق مناسبدر لکن مؤدّئ
استکراه اوله جق دکلو مبالغه اولنمامق لازمدر * مترجم دیرکه دقایق ادبیه دندرکه حروف هجادن تنها یاخود کلمه نك
ابتداسنده یازیلان عین ایکی قسمدر برینه عین نعلی و برینه صادی دیرلرکه بو صورتلرده در ع اعـ وعین بتراء
دیدکلری دخی صورت ثانیه درکه همزه شکلی اولور وعین بر نسنه نك کزیده وافضلنه دینور یقال هذا عین المال ای
خیاره و بعض دریلرده اولان کوز کوز یوفقه دائره لره دینورکه دریده عیب عدّ اولنور وکوزجی یه وبکجی یه
دینور یقال هو عین ای دیدبان وسکه لو آلتونه دینور یقال عندی عین ای دینار وسکه سز آلتونه ده دینور
ذهب معناسنه و بر نسنه نك ذات ونفس وحقیقتنه دینور یقال عین الشیٔ ای ذاته ونفسه * مؤلف بونی تکرار
ایلمشدر وربا معناسنه درکه منهیات معامله دندر میل میزان معناسندندر و بر قوم وقبیله نك سید وذیشاننه دینور
یقال هو عین القوم ای سیدهم بو معنا زیر حکومتنده اولنلری کوروب کوزتدیکیچون یاخود آنلره نسبت
کوز کبی اشرف اولدیغیچوندر وقبله طرفندن ظهور ایدن سحابه دینور علی قول عراق اولکه سنك قبله سی
طرفندن یاخود عراقك صاغ جانبندن ظهور ایدن سحابه مخصوصدر و بو جزیرة العرب قطرینه نسبتله در
بینلرنده سحاب مذکور عادتا ممطر اولور وعین کونشه علی قول شعاع وپرتوینه دینور دائما معاینه یاخود افضل
کواکب یاخود ذات النور اولدیغنه مبنیدر تقول حجبت بصری عن الرؤیة عین ای شمس او شعاعها و بر قوش
آدیدر وحاضر ونقد اولان ماله دینور مال عتید معناسنه وعیب معناسنه در بودخی میل میزان یاخود عیب
جلد معناسندندر یقال ما به عین ای عیب وهذیل بلادنده بر موضعدر وشام دیارنده جبل اللکام تحتنده بر قریه
آدیدر و یمنده سنجان ولایتنده بر قریه آدیدر و بر قومك کبیرنه دینورنته که ذکر اولندی وکونکلردن جریان ایدن
صو یك مصبنه دینور مصلق وحوض کبی ونیچه کون متصل یاغان یغموره دینور واشمه وقیو مقوله سنك صولری
نبع ایلدیکی یره دینورکه قیو کوزی تعبیر اولنور یقال انقطعت عین الرکیة ای مفجر مائها و بر کمسه نك نظرکاهنه
دینور بو تعبیرلسانمزده دخی زبانزده در کوزمدن آیرلمه دینور ومنه قوله تعالی ﴿فأتوا به علی اعین الناس﴾ ای بمنظرهم
وترازونك بر کفه سنك بر طرفه مائللغنه دینور کویا که کوزك بر طرفه طوغری اکر بجه نظری یاخود اصابت عین

تأثیری تصوّرینه مبنیدر یقال فی هذا المیزان عین ای میل وناحیه معناسنه‌در ویدی دیناردن نصف دانق
مقداره دینور ونظر معناسنه‌در تقول عینی لك دائما ای نظری ودیزکوزنه دینور نقرة الرکبه معناسنه واعیان
کلمه‌سندن مفرد اولورکه لاب وامّ قرنداشلردن برینه دینور متعدّدینه بنو الاعیان دینور نفیس وکزیده
معناسندندر اشبو اخوّته معاینه دینور کاسیذکر یقال هم بنو الاعیان الاخوة من اب وامّ وپیکاره دینورکه
فارسیده چشمه دینور ینبوع الماء معناسنه جمعی اعین وعیون کلور (صدیق العین) کوز قرشوسنده ایکن
ریاء اظهار صداقت ایدن بیوفا وهرجایی‌یه اطلاق اولنور یقال هو صدیق عین ای مادمت تراه وعربلر نظرت
البلاد بعین او بعینین دیرلر بلادك اوتلری بتون ظاهر اولدقده معلوم اوله‌که منازلدن جبهه ساقط اولدقده
عربلر نظرت الارض باحدی عینیها دیرلر وصرفه ساقط اولدقده نظرت بعینیهما جمیعا دیرلرکه اول هنکامده
تمام ربیع حکم ایدوب چایرلر کمال اوزره نابت اولور کلام مزبور تعبیر مذکوره مبنیدر کذلك عربلر برآدمه سن بنم
یانمده محفوظ ومکرّمسن دیه‌جك یرده انت علی عینی دیرلر نته‌که یالکزجه مکرمسن دیه‌جك یرده انت علی رأسی
دیرلر قال الراغب قوله تعالی ﴿ ولتصنع علی عینی ﴾ ای بکلاءتی وحفظی ویقال فلان بعینی ای احفظه واراعی
ومنه یقال للراعی للشیء عین وشول کسه‌که همان کوز قرشوسنده ایکن ریاء قول کبی خدمت وعبودیت ایدر
اوله اکا عبد عین اطلاق ایدرلر یقال هو عبد عین ای کالعبد مادام تراه کذلك عربلر صنع ذلك علی عین وعلی
عینین وعلی عمد عین وعمد عینین دیرلر اول ایشی جدّ ویقینه مقارن عن قصد ایشلدی معناسنه وها هو عرض
عین دیرلر قریب معناسنه‌که ایشته اول کوزکك اوکنده کرلمش طوریور دیمکدر کذلك هو منی عین عنة دیرلر معنای
مزبورده وبو اضافتله در وعنه کلمه‌سنك انصرافی وعدم انصرافیله نته‌که عنّ ماده‌سنده بیان اولندی ولقیته
اوّل عین دیرلر یعنی اکا اك اوّل بولشدم دیمکدرکه اك اول آنی کوردم تعبیر اولنور ونعم الله بك عینا دیرلر انعمها معناسنه‌که
سنك دیدار تابدارکله حق تعالی کوزمزی روشن ایلیه دیمکدر نته‌که نعم ماده‌سنده بیان اولندی (رأس عین) یاخود
(رأس العین) حرّان ایله نصیبین بیننده بر بلده‌در نسبتنده رسعنی دینور جعفری وزننده * مؤلف عینتاب نام
بلده‌نك که اسم اصلیسی عین‌در سکوت ایلشدر نسبتنده عینی دینور نته‌که شارح بخاری علّامه عینی اورایه
منسوبدر (عین شمس) مصرده بر قریه آدیدر (عین صید) صاد مفتوحه ایله و (عین تمر) و (عین اُبّی) حتی
وزننده بر موضعلردر (المعاینة) مفاعله وزننده بنو الاعیان وجهیله اولان قرنداشلق معناسنه‌در یقال بینهم
معاینة ای اخوّة من جهة بنی الاعیان وبو معناده مصدر اولور وبرنسنه‌یی بی شائبهٔ شكّ وشبهه آشکاره‌جه
کورمك معناسنه‌در یقال عاینه معاینة اذا رآه عیانا (المعیان) محراب وزننده و (العیون) صبور وزننده
کوزی پك دکن آدمه دینورکه بدنظر تعبیر اولنور یقال رجل معیان وعیون ای شدید الاصابة بالعین وعیون
لفظنك جمعی عین کلور عینك کسریله وعین کلور کتب وزننده (ماعینه) عانه یعینه صیغه‌سندن فعل تعجبدر
نعجب اوّل بدنظر کسه‌در دیمکدر (التعین) تفعل وزننده برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون دیکه دیکه نظر ایلك
معناسنه‌در یقال تعین الابل اذا استشرفها لیعینها * شارح دیرکه مؤلف بو معنایی تکرار ایلشدر زیرا ختام ماده‌ده
تعین الرجل اذا تشوّه وتانّی لیصیب شیئا بعینه عبارتیله‌ده ذکر ایلشدرکه برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون تحسدا
بدنظر ایلك معناسنه‌در وبعض نسخه‌ده تشوّس وتانّی عنوانیله مرسومدرکه کوزدکورمك ایچون دقت وتانّی ایله
کوزقو یریغیله باقشدرمق دیمك اولور وبرکسه‌یی یاخود برنسنه‌یی یقین وتحقیق وجهیله کورمك معناسنه‌در
یقال تعین فلانا اذا رآه یقینا وبرکسه‌یه برنسنه بعینه لازم اولمق معناسنه درکه اکا متعین اولمق تعبیر اولنور یقال
تعین علیه الشیء اذا لزمه بعینه (الاعتیان) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون دیکه دیکه
باقمق معناسنه‌در یقال اعتان الابل اذا استشرفها لیعینها وجاسوسلق ایلك معناسنه‌در یقال بعثنا عینا یعتاننا
ویعتان لنا ای یأتینا بالخبر (الاعانة) همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌یه کوزدکورمك ایچون دقتله باقمق معناسنه‌در
یقال اعان الابل بمعنی اعتانها (العیان) عینك کسریله مفاعله‌دن مصدردر برکسه‌یی یا برنسنه‌یی شبهه‌سز
آچقدن کورمك معناسنه‌در ومنه یقال لقیه عیانا ای معاینة لم یشك فی رؤیته ایّاه وعیان اسم اولور چفتجی
ادواتندن بر دمور آلتـه دینورکه صبان اوقنك طوقی اوله جقدر جمعی اعینه وعین کلور ضمتینله (ابناعیان)
ایکی قوشدرکه اعراب آنلری زجر ایله تفأل وتطیر ایدرلر کویاکه توقع ایتدکارینی انلرك حرکتلریله مشاهده ایدرلر
علی قول ایکی جزکیدن عبارتدرکه عیافت اربابی آنلری یر یوزینه جزدقدنصکره ابناعیان اسرعا البیان دیرلر
وقجن قار اوینیان کسه‌نك اویونی راست کلوب فائز اولسه جری ابناعیان دیرلر کویاکه فوز وطعامی

مشاهده ایدر (العین) فتحتینله و (العینة) عینك کسریله بر آدم جاموس کوزلی و آهو کوزلی اولمق معناسنه درکه کوزی دائره‌لو و سیاهی عظیم اولمقدن عبارتدر یقال عین الرجل عینا و عینة من الباب الرابع اذا عظم سواد عینه فی سعة (الاعین) احمر وزننده معنای مزبوردن وصفدر که جاموس کوزلو آدمه دینور عیناء مؤنثیدر و اعین بیان او کوزینك ارککنه دینور و بو بالغلبه اسم اولمغله توصیفله ثور اعین دیمك جائز دکلدر جمعلری عین در عینك کسریله و اعین اسمادندر عبدالله بن اعین محدثدر (التعیین) تفعیل وزننده عین حرفی یازمق معناسنه‌در یقال عین العین اذا کتبها و بر متاعی عینه وجهیله یعنی ویره‌سی‌یه آلمق یاخود صاتمق معناسنه‌در یقال عین الرجل اذا اخذ بالعینة او اعطی بها کاسیذکر و اغاج تازه لنوب چچکلری آچمق معناسنه‌در یقال عین الشجر اذا نضر ونوّر و تاجر مالنی بر آدمه عینه وجهیله صاتمق معناسنه‌درکه متاعنی اول آدمه اجل معلوم وعده‌سیله بر بهایه صاتوب بعده آندن متاع مزبوری فی الحال ناقص بهایه اشترا ایلمکدن عبارتدرکه اول آدمی زیاده‌یه مدیون ایدر یقال عین التاجر اذا باع سلعته بثمن الی اجل ثم اشتراها منه باقلّ من ذلك الثمن و میانه‌ده جنك پیدا ایلمك معناسنه‌درکه اظهار حرب ایتمش اولور یقال عین الحرب بیننا اذا ادارها و انجو دلمك معناسنه‌درکه انجویه کوز ایتمش اولور یقال عین اللؤلؤة اذا ثقبها و بر آدمك مثالب و معایبنی یوزنه قرشو سویلمك معناسنه‌در یقال عین فلانا اذا اخبره بمساویه فی وجهه و قربه‌نك دیکش یرلری طوتیلوب صو ترشح ایلسون ایچنه صو قومق معناسنه‌در یقال عین القربة اذا صبّ فیها الماء لتنسدّ عیون الخرز بوراده تفعیل ازاله ایچوندر (العین) عینك کسریله بیان او کوزلرینه دینور مفردی اعین درکه ذکر اولندی (عیون البقر) عینك ضمیله بر درلو سیاه اوزم اسمیدرکه یوارلق اولور کذلك بر نوع سیاه ارك اسمیدر بونلر لسانمزده دخی متد اولدر (المعین) معظم وزننده شول قماشه دینورکه آنده جاموس کوزی کبی چارکوشه‌یه یقین خرده نقشلر اوله و کوزلرینك ارالغی سیاه اولان آکوزه دینور و بر معروف ارکك اکوزك آدیدر (العیانة) کتابه وزننده جاسوسلق ایلمك معناسنه‌در تقول بعثنا عینا یعیننا عیانة ای یأتینا بالخبر (المعتان) معتاد وزننده بدویلرك اوتلاقجیسنه دینور یقال هو معتان او رائد القوم (المعیون) و (المعین) مکیل وزننده بر یوزنده آشکاره جریان ایدن صویه دینور یقال ماء معیون و معین ای ظاهر جار علی وجه الارض بونلر سابق الذکر عین و عینان ماده سندندرلر نته‌که میمی الاصل اولان معین دخی بو معنایه‌در (العین) کیس وزننده یانك فتحیله‌ده جائزدر و (المتعین) اسم فاعل بنیه سیله صویی ترشح ایدن طلومه دینور علی قول یکیسنه دینور یقال سقاء عین و متعین اذا کان یسیل ماؤه او جدید (العینة) عینك کسریله برنسنه‌یی ویره‌سی‌یه آلمغه دینورکه اسمدر یقال اخذه بالعینة ای بالسلف و بیع العینة قریبا تعیین ماده سنده بیان اولندیغی اوزره بر مالی بر آدمه وعده سیله بر بهایه صاتوب مجلس مزبورده ینه بایع آندن ناقص نقد بها ایله اشترا ایلمکدن عبارتدر مثلا بر آدمه بشیوز غروش اقتضا ایلمکله بازرکانه عرض مراد ایلدکده اولدخی مثلا درتیوز غروش قیمتلو متاعنی اوچ ماه وعده ایله مزبوره التیوز غروشه بیع و تسلیم ایلدکدنصکره درساعت نقد آقچه ایله بشیوز غروشه آندن اشترا ایلمك کبی * شارح درکه بو معامله ربا اولمغله منهیدر و بو نقد حاضر معناسنه اولان یاخود ربا معناسنه اولان عیندن مأخوذدر کتب فقهیه‌ده طرق سائره‌سی و احکامی مبسوطدر خصوصا تاتارخانیه‌ده حیلهٔ شرعیه‌لری مشروحدر و بو مسئله ایچون رسالهٔ مخصوصه‌لر تألیف اولنمشدر و عینه مالك کزیده و افضلنه دینور یقال اعطاه عینة المال ای خیاره و حرب و قتالك ماده سنه دینور و اینك و قیون مقوله سنك کوزلرینك چوره سنه دینور و ثوب عینه مضاف اوله‌رق خوشمنظر قماشه دینور (المعان) مکان وزننده قوناغه دینور مادتا محل عین اولدیغنه مبنیدر یقال نزلوا معانا ظیبا ای منزلا و حجاج شام ایچون بر مخصوص قوناق آدیدرکه حالا بر بیوك قریه‌در (عینون) جیحون وزننده بر قریه آدیدر عینونی دخی دیرلر (عینین) عینك کسری و فتحیله و تثنیه بنیه سیله احد طاغنك اتصالنده بر طاغك آدیدر احد وقعه سنده ابلیس لعین اکاچیقوب الا ان محمدا قدقتل دیو ندا ایله شور شغکن میانهٔ اهل اسلام اولمشیدی و عینین عینك فتحیله بحرین قضاسنده بر قریه آدیدر خلید عینین دیدکلری کمسه اکا مضافدر (عینان) عینك فتحیله بر موضع آدیدر (عیاّن) حیاّن وزننده بر بلده آدیدر (عیانه) کتابه وزننده بر موضع آدیدر (العیون) عینك ضمیله اندلسده بر بلده آدیدر و بحرینده بر قریه اسمیدر (اعین) احمد وزننده (عیانه) ثمامه وزننده یمنده ایکی حصار ادیدر (المعینة) میمك فتحیله بر قریه آدیدر (العیناء) خضراء وزننده و مرادفیدر عین جاموسه تشبیهله درزیرا عربلرپك سوادی خضرت ایله تعبیر ایدرلر یقال ارض عیناء ای خضراء و پك پیریمکله بر تلق درجه سنده اولان قربه‌یه دینور و اهل عروض اصطلاحنده نافذه اولان قافیه‌یه دینورکه نفاذدن

مأخوذدرکه اضمار ایچون هاء وصلك حرکه سنه دینور نته‌که ماده سنده بیان اولندی یقال قافیة عیناء ای نافذة وعیناء برقیو آدیدر وقصرایله عینی جبل ثبیرك قله سنه دینور لکن صواب اولان معجمه ایله اولمقدر (ذوالعین) اصحابدن قتادة بن نعمان لقبیدر برغزوه ده کوزینه زخم اصابت ایلمکله کوزی طشره اوغرایوب یوزینه سیلان ایلمشیدی صاحب المعجزات علیه افضل الصلوات حضرتلری یدمؤیدلریله یرینه ردّ ومسح ایلدکارنده دیکر کوزندن اصح وانور اولدی (ذو العینین) معاویة بن مالك نام شاعر وفارسك لقبیدر (ذو العیینین) مصغر تثنیه بنیه‌سیله جاسوسه اطلاق اولنور (ابوعینان) نهاربن توسعه نام شاعرك جدّی کنیه‌سیدر (ابن‌معین) مکیل وزننده معن ماده سنده مذکوردر

فصل الغين المعجمة

(الغبن) غینك فتحی وبانك سکونیله و (الغبن) فتحتینله برنسنه‌یی اونتمق یاخود غفلت ایلمك یاخود غلط ایلمك معناسنه در یقال غبن الشیء وفیه غبنا وغبنا من الباب الرابع اذانسیه اواغفله اوغلط فیه وغبن فتحتینله وغبانه غباوه وزننده برآدمك رأی واندیشه‌سی سست وضعیف اولمق معناسنه‌در یقال غبن رأیه غبانة وغبنا اذاضعف ورایه کلمه‌سی منصوبدر * مترجم دیرکه بوترکیب سفه نفسه وبطرعیشه قبیلندندر یعنی فی الاصل سفهت نفسه وبطرعیشه وغبن رأیه اولوب وقتاکه افعال مرقومه رجاله تحویل واسناد اولنمغله مابعدلری منصوب اولدی زیرا افعال مابعدلرینه واقع اولدی پس تفعیل بابندن سفه نفسه وغبن رأیه تقدیرنده اولدیلر وبوبصریوّن وکسائی قوللریدر وبونلرك عندنده منصوب مذکوری تقدیم جائزدر نته‌که غلامه ضرب زید دیرلر وعند الفرّاء مثلا سفه نفسه ترکیبنده وقتاکه فعل نفسدن صاحبنه تحویل اولنمغله مابعدی مفسر مجراسنه جاری اولدی تاکه سفاهت آنده اولدیغنه دلالت ایلیه پس بونك حکمی سفه زید نفسا دیمك ایدی زیرامفسر نکره اولور لکن بواضافتی اوزره ترك اولنوب نکره کبی منصوب اوله‌رق ترك اولندی نکره‌یه تشبیها وبوصورتده تقدیمی جائز دکلدر وبعضلر غبن فی رأیه قولیله تاویل ایلدیلر وبعضلر نوادردن اوله‌رق تمیز یتنه ذاهب اولدیلر وغبن فتحتینله ضعف ونسیان معنالرینه اسم اولور یقال به‌غبن ای ضعف ویقال غلبه الغبن ای النسیان (الغبین) امیر وزننده و (المغبون) رأی وفکر واندیشه‌سی سست وضعیف اولان آدمه دینور (الغبن) غینك فتحیله وبانك سکونی وفتحیله برآدمی معامله‌ده آلداتمق معناسنه‌در یقال عبنه فی البیع غبنا وغبنا من الباب الثانی اذا خدعه بعضلر دیدیکه سکونله غبن معامله‌ده خدعه‌یه وفتحتینله ضعف رأی واندیشه‌یه مخصوصدر (المغبون) مغامله‌ده آلدانمش آدمه دینور یقال غبن الرجل فی البیع علی المجهول فهو مغبون ای مخدوع بومعناده غبینه سفینه وزننده اسمدر معامله‌ده آلدانمغه دینور یقال لحقته فی تجارته غبینة وغبن برنسنه‌یی ایوجه بیلمیوب حقیقت حالندن غافل اولمق معناسنه‌در یقال غبنوا خبر الناقه وغبنوا غبنا من الباب الاوّل والرابع اذالم یعلموا علمها واوزون جامه‌یی قیوروب قاصمق معناسنه‌در یقال غبن الثوب اذاعطف (التغابن) تفاعل وزننده بری برنی آلداتمق معناسنه‌در یقال تغابنوا اذا غبن بعضهم بعضا بوملابسه ایله یوم قیامته یوم التغابن اطلاق اولندی کویاکه اهل جنت رابح اولمغله خاسر اولان اهل جهنمه غبن ایلمش اولورلر وبوماده اشتراکه موضوع اولمغله اهل جهنم طرفی تهکمه محمول اولور * مؤلف بصائرده وجوه عدیده دخی بیان ایلمشدر (المغبن) منزل وزننده بدنده اولان قصق یرینه دینور قولتق ایچی وقاسیق کبی جمعی مغابن‌در غبن الثوب ماده سنندر (الاغتبان) افتعال وزننده برنسنه‌یی قولتق وقاسیق کبی قصق یرده کیزلمك معناسنه‌در یقال اغتبن الشیء اذا اختبأه فی المغبن (اغبن) احمد وزننده اسمادندر مالك بن اغبن جهینه قبیله سندن برکمسه‌در (الغابن) صاحب وزننده کار وعملدن سست وفاتر آدمه دینور یقال هوغابن ای فاترعن العمل (الغدن) فتحتینله (والغدنة) غرفه وزننده و (الغدنّة) حزقّه وزننده تازه‌لك وترلك وتاب وطراوت معناسنه‌در یقال به غدن وغدنة وغدنّة ای نعمة ولینة وغدن اویقویه دینور وامزغنمغه دینور یقال غلبه الغدن ای النوم وکذا النعاس وکوشکلکه وسستلکه دینور تقول اخذنی غدن ای استرخاء وفترة وغدنّه حزقّه وزننده قولاق التنده چکه‌نك نهایت بولدیغی یرده اولان کمیکلرده واقع یومریجه اتجکزه دینور (المغدودن) اغدیداندن اسم فاعل اولمق اوزره برطرفه طوغری یومشقلغندن مائل اولمش تازه نهاله دینور یقال غصن مغدودن ای الناعم المثنی وتروتازه جوانه دینور یقال شابّ مغدودن ای ناعم * مترجم درکه صحاحده وسائرده اغدیدان صاچ اوزایوب کمالنی بولمق ونبات زیاده‌سیله تاب وطراوت بولوب یم یشل اولمق معنالرینه‌ده مرسومدر (الغدانیّ) غرابیّ وزننده مغدودن معناسنه‌در (التغدّن) تفعل وزننده تازه نهال برطرفه اکیلوب بوکلمك معناسنه‌در یقال تغدّن الغصن اذاتمایل وتعطف (الغدان) کتاب وزننده شول چبوغه دینورکه بریره اوزادوب اوزرینه اثواب آتارلر (غدانه)

مطلب

(ثمامه)

ثمامه وزننده و بنو غدن غینك ضمیله ایکی جماعت آدیدر (الغدودنیّ) سفرجلیّ وزننده جست و سریع
معناسنه‌در (الغدفن) سجل وزننده غدفل کلمه‌سنده لغتدرکه تامّ و سابغ نسنه‌یه دینور سائر معنالری ماده‌سنده
ذکر اولندی (الغرین) صریم وزننده و (الغرین) حذیم وزننده طرین معناسنه‌درکه صویق بالچغه دینور
و منه یقال اتی بالغرین والغرین اذا غضب و بونلك حمق معناسنه‌در و کپوکه دینور زبد معناسنه و سیل صویی
کتوروب بر یرده قلان چاموره دینور کرك یاش و کرك قوری اولسون (الغرن) فتحتینله بر قوش علی قول طوشنجل
قوشنك اسمیدر یاخود اکا شبیه بر قوشدر جمعی اغران کلور و عند البعض غرن ینکجه دینور (غران) غراب
وزننده بر موضع آدیدر (الغرن) کتف وزننده ضعیف و زبونه دینور (الغرن) فتحتینله خمیر تکنه ایچره قوریوب
قالمق معناسنه‌در یقال غرن العجین علی القرو غرنا من الباب الرابع اذا یبس (غزنة) غینك فتحی و زای معجمه‌نك
سکونیله کابل جوارنده بر بلده آدیدرکه بالجمله بلادك ازه و اوسعیدر سلطان محمود غزنوینك پای تختی ایدی
(غزنیان) غینك و نونك فتحیله ما وراء النهرده بر قریه آدیدر (الغسن) غینك فتحی و سینك سکونیله آغزده نسنه
چینمك معناسنه‌در یقال غسن الشیٔ غسنا من الباب الاول اذا مضغه (الغسن) غینك ضمیله ضعیف و زبونه
دینور (الغسنة) غرفه وزننده و (الغسناة) فسطاط وزننده صاچ بلوکنه دینور جمعی غسن کلور صرد وزننده
یقال غسنة من الشعر و غسناة ای خصلة (الغسان) کتاب وزننده پوستکیدن یاپلمش قفتانه دینورکه صبیان
اعراب کیرلر (الغسان) غراب وزننده نهایت قلب و غایت نفس معناسنه‌در تقول لقد علمت انّ ذلك من غسنان
قلبك ای اقصی قلبك و غایة نفسك (الغسان) شدّاد وزننده و (الغیسان) کیسان وزننده جوانلق هنکامك
حدّت و قوّتی حالتنه دینورکه صعب و ثقیل ایشلرك مدار اقتداریدر بو علاقه ایله بر آدمه سن او ایشك آدمیسی
دکلسن دیه‌جك یرده ماانت من غسّانه و غیسانه دیرلر لست من رجاله معناسنه و غسّان بر صو اسمیدکه اکا ازد قبیله‌سندن
بر طائفه نازل اولمغله اول صویه نسبتله آنلره غسان اطلاق اولندی بنو جفنه دیدکلری آل ملوك آنلردندر
و بعضلر عندنده غسان مخصوص بر قبیله‌نك اسمیدر (الغسّانیّ) یای نسبتله پك کوزل و دلبر آدمه دینور طراوت
شبابه منسوبدر یقال هو غسّانیّ ای جمیل جدًّا (الاغسان) همزه‌نك فتحیله انسانك اخلاق و سجیه‌لرینه
دینور یقال فلان علی اغسان من ابیه ای علی خلائق و اسکی اثوابه دینور یقال ثیاب اغسان ای اخلاق
(الغیسانة) کیسانه وزننده تر و تازه و نازکبدن محبوبه‌یه دینور یقال جاریة غیسانة ای ناعمة (الغشن) غینك
فتحی و شین معجمه‌نك سکونیله دکنکله یاخود قلجله اورمق معناسنه‌در یقال غشنه غشنا من الباب الثانی
اذا ضربه بالعصا او بالسیف (الغشانة) ثمامه وزننده خرما کسلدکدنصکره دالرك دیبلرنده قلان بشاغه
دینور (التغشّن) تفعل وزننده صویك اوزرینه طوار فشقیسی چوککله مردارلنمق معناسنه‌در یقال تغشن
الماء اذا رکبه البعر فی غدیر و نحوه (الغصن) غینك ضمی و صادك سکونیله اغاجك دالنه و شاخنه دینور
انجه‌سنه و قالیننه اطلاق اولنور کوچکنه غصنه دینورکه مخصصدر جمعی غصون و غصنه کلور
عنبه وزننده و اغصان کلور (العصن) غینك فتحیله اغاجك دالنی بر آدم کندویه طوغری چکمك معناسنه‌در
یقال غصن الغصن غصنا من الباب الثانی اذا مدّه الیه و بر نسنه‌یی اخذ اتمك یاخود قطع اتمك معناسنه‌در
یقال غصن الشیٔ اذا اخذه او قطعه و بر آدمی ایشندن منع و صرف اتمك معناسنه‌در یقال غصن فلانا عن حاجته
اذا ثناه و کفه (ذو الغصن) بنو سلیم حرّه‌سنده بر وادی اسمیدر (ابو الغصن) دجین بن ثابت بن دجین نام
کمسه‌نك کنیه‌سیدر جحی نام کمسه‌نك کنیه‌سی دکلدر نته‌که جوهری او یلجه و هم ایلمشدر و بعضلر کنیه‌سیدر دیدیلر
شارح دیرکه بو صورتده جوهری‌یه اسناد و هم غرائبدندر مع ذلك جحی ماده‌سنده بو قوله مناقض ثبت ایلمشدر
و جحی عربلرك نصر الدین خواجه‌سیدر (الاغصان) همزه‌نك کسریله و (التغصین) تفعیل وزننده اوزم
سالقمنك دانه‌لری بیومك معناسنه‌در یقال اغصن العنقود و غصن اذا کبر حبه (الاغصن) احمر وزننده قویریغنده
صقر اولان اکوزه دینور یقال ثور اغصن اذا کان فی ذنبه بیاض (غصن) غینك ضمیله و (غصین) زبیر وزننده
اسامیٔ ناسدندر (الغضن) غینك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله بر آدمی ایشندن آلیقومق معناسنه‌در یقال
غضنه غضنا من الباب الثانی و الاول اذا حبسه و عاقه و ناقة ناتمام یاوری دوشورمك معناسنه‌در یقال غضنت
الناقة بولدها اذا القته لغیر تمام و غضن اثوابده و دری و زره مقوله‌سنده اولان بوکلمه و بوکندی‌یه دینور شکن
معناسنه فتحتینله ده جائزدر جمعی غضون کلور یقال غضن الثوب والدرع و غضونه و هو التثنی والتکسر و غضون الاذن
قولاقده اولان بوکلره و قبورملره دینور و غضن رنج و عناء و تعب معناسنه‌در تقول لقیت منه غضنا ای عناء

و تعبا (التغضين) تفعيل وزننده بودخی ناقه ناتمام یاوری دوشورمك معناسنه در یقال غضنت الناقة بمعنی غضنت
(الغضان) كتاب وزننده معنای مزبوردن اسمدر ناقه نك ناتمام یاوری دوشورمسنه دینور (المغاضنة) مفاعله وزننده
بركسه یه اشارت ضمننده كوز قیپمق معناسنه در یقال غاضن عینه اذا كاسرها و قال فی الاساس غاضن المرأة اذا غازلها
بمكاسرة العینین (الاغضن) احمر وزننده خلقی و مادر زاد اوله رق دائما كوزینی قیپان آدمه دینور كه قیپق كوزلو
تعبیر اولنور یاخود برآدمه عداوت یا كبر و نخوت جهتیله كوزینی چوق قیپان آدمه دینور یقال رجل اغضن ای كاسر
عینه خلقة او عداوة او كبرا (الغلن) غینك فتحی و لامك سكونیله اوغلانك دلوقنلولغی چاپك ظهوریله آز وقتده
یال و بال صاحبی اولمق معناسنه در یقال غلن الشباب غلنا من الباب الاول اذا غلا (الغلوان) ضمتینله یكتلكك
و سائر نسنه نك اوائل هنگامنه دینور كه آتش كبی تند و تیزلكی وقتیدر یقال غلوان الشباب و الامر ای غلوائه
(الغمن) غینك فتحی و میمك سكونیله دری‌یی یومشیوب تویی یولنمق ایچون كرچلیوب یره كومك معناسنه در
كذلك خرما قوریغنی نضیج بولمق ایچون طپراغه كومك یا برنسنه ایله اورتوب باصرمق معناسنه در یقال غمن الجلد
او البسر غمنا من الباب الاول اذا غمله و برآدمی ترلتمك ایچون اوزرینی اثوابله بورمك معناسنه در یقال غمن فلانا
اذا القی علیه ثیابه لیعرق (الغمین) امیر وزننده یره كوملمش دری‌یه و خرما قوریغنه دینور (الغمنة) غرفه وزننده
اسفیداج اسمیدر كه استویج دیدكلریدر و قزلجه‌یه دینور كه نسوان یوزلرینه سوروب رنكامیز ایدرلر (الانغمان)
انفعال وزننده برآلتنده نهان و ناپدید اولمق معناسنه در یقال غمن فی الارض علی المجهول فانغمن ای ادخل فیها
فتغیب (بنو الغمنی) بشری وزننده حمیره منتسب بر جماعتدر (الغنة) غینك ضمی و نونك تشدیدیله ككزدن
كلان صوته دینور كه تكلمده كوچك دلدن بر و ككزه چكیلوب كلان صوتدن عبارتدر بعض كسه‌ده خلقی اولور
و منه یقال النون اشد غنة و هو جریان الكلام فی اللهاة یعنی صوت من قبل الخیاشیم * مؤلفك تعریفی مسامحه‌یه مبنیدر
و یزید بن الاعور طاشلرك آوازسنده یعنی چینلسنده دخی استعمال ایلدی مراد اشبو بیتنده استعمال ایلدیكیدر
* اذا علا صوانه ارنّا * یرمعها و الجندل الاغنّا * مترجم دیر كه غنه اهل تجوید عندنده صفات حروفدندر بعضلرك
حرفدن عدی مجازدر زیرا ادغام ایكی‌یه منقسمدر اولكیسی ادغام بلاغنه در كه تنوین و نون ساكنه لامه و رایه ادغام
اولندقده غنه‌سز قراءات اولنور من لدنه و من رب رحیم كبی ایكنجیسی ادغام مع الغنه در كه تنوین و نون ساكنه نحو
حرفلرندن برینه ادغام اولندقده غنه ایله قراءات اولنور لكن خلف یاء و واوده غنه ایتمز (الغن) غینك فتحیله ككزدن
سویلر اولمق معناسنه در یقال غن الرجل غنا من الباب الرابع اذا تكلم من قبل الخیشوم و بر محلك اغاجلری چوق
اولمق معناسنه در كه سینك آوازلرینك كثرتنی مستلزمدر یقال غن الوادی اذا كثر شجره و خرما اغاجی یتشمك
معناسنه در یقال غن النخل اذا ادرك (الاغن) ككزدن سویلیان آدمه دینور یقال رجل اغن ای یتكلم من خیاشیمه
و حزین حزین رقتله ككزدن ملر اولان آهویه دینور یقال ظبی اغن اذا كان یخرج صوته من خیاشیمه و جوهرینك
طیره و صفله طیر اغن عبارتی غلطدر * مترجم دیر كه ظاهرا طغیان قلمناشیدر كه ظبی برینه طیر یازمشدر و اغن نبوت
ادعا ایدن طلیحه‌نك هوا دارلرندن بر شخص ایدی (الاغنان) همزه نك كسریله غن ایله ایكی معنای اخیرده
مرادفدر یقال اغن الوادی و النخل بمعنی غن و سینك وزردامق معناسنه در یقال اغن الذباب اذا صوت و برآدمك
شجرینك داللرینی یشرتمك یعنی نعمتنی و ساز و سامان و دولتنی مطرا و فراوان ایلمك معناسنه مستعملدر زیرا داللر
مطرا اولنجه روزكار اسدكجه غنه‌دن خالی اولمز یقال اغن الله غصنه ای جعله ناضرا و طولوم طولمق معناسنه
مستعملدر كه غنه‌یی موجبدر یقال اغن السقاء اذا امتلأ (التغنین) تفعیل وزننده برآدمی ككزدن سویلر قلمق
معناسنه در كه دماغنه ضرر اصابتندن نشئت ایدر یقال غننه اذا جعله اغن (الغناء) ضراء وزننده اغن لفظندن
مؤنثدر و اهل و سكان و عمارت و بنیانی فراوان و شن و آبادان قریه‌یه اطلاق اولنور یقال قریة غناء ای جمة الاهل
و البنیان و چایری و چمنی وافر باغچه‌یه و مرغزاره دینور یاخود چایرلری و اوتلقلری پك صیق و صارمشق اولمغله
یل اوغرادقده خاشردیسی اولیوب ضرلیوب هارلدركبی آوازایلیه یقال روضة غناء ای الكثیرة العشب او تمر
الریح فیها غیر صافیة الصوت لكثافة عشبها (الغنان) غراب وزننده سینك وزردیسنه دینور یقال اقلقنی
غنان الذباب ای صوته (التغون) تفعل وزننده معاصی و آثامه اصرار و تهالك ایلمك معناسنه در یقال تغون الرجل
اذا اصر علی المعاصی و جنك و قتاله اقدام ایلمك معناسنه در یقال تغون فی الحرب اذا اقدم ظاهرا ثلاثیسی
مهجوردر (الغین) عین وزننده حروف هجادن برحرفدر مجهوره‌دن و حروف مستعلیه‌دندر مخرجی اعلای
حلقدندر تلفظنده افراطه مؤدی غرغره و اخفایه منتهی اولور و جهله تحقیق مخرجنده اهمال اولنمامق

(مناسبدر)

مناسبدر بلکه بیان واظهارنده وخای معجمه مقوله‌سی حرفدن تمییز وتخلیصنده اهتمام ودقت اولنمق لازمدر
وحرف مذکور زائد وحرف سائره بدل واقع اولمز وغين مصدر اولور صوصه‌مق معناسنه تقول غنت اغين غينا
اذا عطشت وپك صوسزلقدن يورك يانمق معناسنه‌در يقال غانت الابل اى غامت وغين بلوده دينور غيم معناسنه
واورتمك وقبلامق معناسنه‌در ومنه يقال غين على قلبه على المجهول غينا اى تغشته الشهوة اوغطى عليه والبس
اوغشى عليه اواحاط به الرين وكوكل بولانوب غثيان كلمك معناسنه‌در يقال غانت نفسى اى غثت (الغينة) تمره
وزننده برارض اسميدر وصوسز يرده اولان اغاجلغه دينور وقورولغه اكرصولو يرده اولورسه غيضه دينور
وشامده‌و يمامه‌ده برموضع آديدر (الغينة) غينك كسريله يارەدن اقان صارى صويه دينور كذلك ميتدن وجيفه‌دن
اقان صارئ صويه دينور (الغيناء) حمراء وزننده بيراقلرى فراوان اولان تاب وطراوتلو اغاجه دينور يقال شجرة غيناء
اى خضراء وبرقيو آديدر (الغينى) الف مقصوره ايله ثبير نام طاغك قله‌سنه دينور وثبير نامنده يدى طاغ اولمغله
غينى آنلرك بريسنك اسميدر (الاغيان) همزه‌نك كسريله اصلى اوزره بودخى اورتمك وقبلامق معناسنه‌در يقال
اغين على قلبه على بناء المفعول بمعنى غين قال الشارح ومنه الحديث ❊ انه ليغان على قلبى حتى استغفر الله
فى اليوم سبعين مرّة ❊ بوراده غين قلب شريفلرى بعضا حسب البشريه امور دنيوي‌يه اشتغالدن كنايه‌در زيرا
قلب انورلرى مدام استغراق اوزره اولور ايدى احيانا بعض مهمّ اولان امر دنيوي‌يه انصرافنى پاسلنمق ايله
تعبير بيورديلر (الاغانة) اقامه وزننده بلود هوايوزينى بتون بوريمك معناسنه‌در يقال اغان الغين السماء
اى البسها (الغانة) ياى كيريشنك اوجنده اولان حلقه‌يه دينور ومغربده بربلده آديدر (فرغانه) فانك فتحيله
عجم بلادندن بربلده (الغين) غينك كسريله برموضع آديدر هواسى وخيم اولمغله حماسى پك چوق اولور هركيم
اورايه وضع قدم ايلسه همان عارض اولمغله پك انيس وهمدم حقنده * آنس من حمّى الغين * مثل اولمشدر (الاغين)
احمروزننده اوزون نسنه‌يه دينور يقال شئ اغين اى طويل (ذوغان) يمنده بروادى آديدر ❦ فصل الفاء ❦
(الفتن) فانك فتحى وتاى فوقيه‌نك سكونيله فنّ وحال وكونه معناسنه‌در ومنه قولهم العيش فتنان اى لونان حلو ومرّ
يعنى انسانك ديرلكى ايكى كونه‌دركه رفاه‌و حلاوت وشدّت ومرارت اوزره اولور وفتن مصدر اولور برنسنه‌يى آتشله
ياقمق معناسنه‌در ومنه قوله تعالى ❊ يوم هم على النار يفتنون ❊ اى يحرقون بالنار (وفتن) و(فتون) قعودوزننده
برنسنه قلبه خوش وپسنديده كلمكله پك پسند وعجب ايلك معناسنه‌دركه عشق ومحبتله اكا كرفتارلغه مؤدّى
اولور حسن دلبركبى يقال فتنه فتنا وفتونا من الباب الثانى اذا اعجبه وفتن برآدمى فتنه‌يه اوغراتمق معناسنه‌در يقال
فتنه اذا اوقعه فى الفتنة فهو مفتون وفتنه‌يه اوغرامق معناسنه لازم اولور يقال فتن الرجل اذا وقع فى الفتنة وفتون
بركسه زن پرست اولمغله وصلتلرى داعيه‌سنه دوشمك معناسنه‌در يقال فتن الرجل الى النساء فتونا وفتن اليهن
على المجهول اى اراد الفجور بهن (الفتنة) فانك كسريله و(المفتون) مصدر اوله‌رق صنامق معناسنه‌در
يقال فتنه فتنة ومفتونا اذا خبره ومنه قوله تعالى ❊ بايّكم المفتون ❊ اى الخبرة وفتنه برخوش نسنه‌يى پسند
وعجب ايلمكه دينوركه اسمدر وآزغنلغه دينور ضلال وكمراهى معناسنه يقال وقع فى الفتنة اى الضلال وكناه
واثم معناسنه‌در وكفر معناسنه‌در ورسوايلغه دينور فضيحه معناسنه وعذاب معناسنه‌در وپوطه‌ده التونى
وكومشى ارتمك معناسنه‌در تاكه جيدى كمترندن متميز اوله يقال فتن الذهب والفضة فتنة اذا اذابه وبرآدمى
آزدرمق معناسنه‌در يقال فتنه اذا اضله ودليلكه دينور جنون معناسنه ومحنت وبليه‌يه دينور ومنه اعوذ بالله
من فتنة القبر اى محنته وبلائه ومال واولاده اطلاق اولنور لقوله تعالى ❊ انّما اموالكم واولادكم فتنة ❊ الاية
وبين الناس واقع اولان اختلاف آراء وشورش وشقاق وغوغايه اطلاق اولنور يقال وقع بينهم الفتنة اى الاختلاف
فى الآراء (المفتون) مصدر دركه ذكر اولندى واسم مفعول اولور فتنه‌يه اوغرادلمش آدمه دينور يقال هو
مفتون اى اوقعوه فى الفتنة ومجنونه اطلاق اولنور يقال رجل مفتون اى مجنون (الافتان) همزه‌نك كسريله
بودخى برنسنه كوزه وكوكله عجيب كلمكله پسند ايدوب خوشلنمق معناسنه‌در يقال افتنه اذا اعجبه وبرآدمى
فتنه‌يه اوغراتمق معناسنه‌در يقال افتنه اذا اوقعه فى الفتنة وهو مفتن كمكرم (التفتين) تفعيل وزننده بودخى فتنه‌يه
دوشورمك معناسنه‌در يقال فتنه بمعنى افتنه (الافتتان) افتعال وزننده برآدمى فتنه‌يه اوغراتمق وفتنه‌يه اوغرامق
معنالرينه متعدّى ولازم اولور يقال افتتن فلان اذا اوقعه فى الفتنة ويقال افتتن فلان اذا وقع فى الفتنة (الفتين) اميروزننده
قره طاشلق طپراغى سياه ارضه دينور كويا كه محترق كبى اولور اذابهٔ ذهب معناسندن مأخوذدر جمعى فتن دركتب
وزننده (الفتان) شدّاد وزننده و(الفاتن) اوغرى‌يه دينور يقال رجل فتان وفاتن اى لصّ وشيطانه دينور وفتان

❦ فصل الفاء ❦

قیومجی یه دینور اذابهٔ ذهب ایلدیکیچون یقال هو فتّان ای صائغ ﴿الفتانان﴾ تثنیه صیغه‌سیله درهم ودیناره اطلاق اولنور ومنه الناس عبید الفتّانین ای الدرهم والدینار ومنکر ونکیره اطلاق اولنور ﴿الفیتن﴾ حیدر وزننده دولکره دینورکه نجّار معناسنه ﴿فاتون﴾ فرعونك اتمکجی باشیسی اولان کمسه‌درکه حضرت موسی علیه السلام آنی قتل ایلدی عصا ایله ضرب وقتل ایلدیکی شخص اوله‌جقدر ﴿الفتنان﴾ عدنان وزننده که فنّ وحال معناسنه اولان فتن لفظندن تثنیه‌در صباح واخشامه اطلاق اولنور تقول ابلا ناکرّ الفتنین ای الغدوة والعشی ﴿الفتان﴾ کتاب وزننده پالان اوزره اورتدکلری میشین پالان اورتوسنه دینور ﴿فاتن﴾ صاحب وزننده ﴿فتین﴾ زبیر وزننده اسماء رجالدندر ﴿الفیجن﴾ جمیله حیدر وزننده سذاب اسمیدرکه تحریفله سدف تعبیر اولنان چکدر ﴿الافجان﴾ همزه‌نك کسریله دائما فیجن یمك معناسنه‌در یقال افجن الرجل اذا دام علی اکل الفیجن ﴿الفدن﴾ فتحتینله برکونه قرمزی بویه اسمیدر وکرجله صیوانمش کوشکه دینور تقول رأیته بالفدن ای القصر المشید ﴿فدین﴾ زبیر وزننده نهر خابور کنارنده برقریه‌در ﴿الفدّان﴾ شدّاد وزننده و﴿الفدان﴾ سحاب وزننده اکوزه دینور ثور معناسنه علی قول چفت سورمك ایچون بیوندرغه قوشلمش ایکی اکوزه بردن دینور یالکز بریسنه فدّان دینمز وعند البعض اول ایکی چفت اکوزینك آلات وادواتنه دینور بیوندرق وسائری کبی جمعی فدادین‌در * شارح دیرکه مخففك جمعی افدنه‌در وحالا اهل مصر لساننده فدّان درتیوز قصبه مقداری ترلایه اطلاق اولنور هرقصبه التی ذراعله بر ذراعك ثلثانی مقداردن عبارتدر وکسیملری فدّان باشنه مقنن‌در ﴿الفدّادون﴾ حدّادون وزننده دال بابنده ذکر اولندی یاخود فدادین اصحابنه دینور فلاحون وحرّاثون اوله‌جقدر نته‌که جمال اصحابنه جمّالون دینور پس نسب اوزره اولور ﴿التفدین﴾ تفعیل وزننده دوه‌یی تاولندرمق معناسنه‌درکه قصر مشید شکلنده قلق اولور یقال فدّن الابل اذا سمنها وبنایی اوزاتمق یعنی اوزون یاپمق معناسنه‌در یقال فدّن البناء اذا طوّله ﴿الفربیون﴾ فانك فتحی وبانك کسریله بردارو اسمیدرکه ملطف وعرق نسأ وبرد الکلی وقولنج علتلرینه نافع وحشرات صوقسنه وکلب دیوانه جراحتنه مفید ورحمدن اسقاط جنین واسهال وبلغم لزج خصوصنده مؤثردر بودارو فرفیون دیدکلری صمغ اوله‌جقدر ﴿الفرن﴾ فانك ضمیله اتمك پشوردکلری اوجاغه دینورکه لسانمزده فرون تعبیر اولنور ﴿الفرنیّ﴾ کردیّ وزننده قالین اولوب دکرمی اولان اتمکه دینورکه طشره‌لرده تنور اتمکی تعبیر اولنور علی قول صومون اتمکنه دینورکه اطرافی اورته‌سنه طوغری دیرنکلی اولوب پشدکدنصکره صافی یاغله یاخود سود وشکر ایله تعبیه اولنورکه کوزل پوغه‌چه اولور وفرنی قالین جثه‌لو آدمه دینور وبیوك کوپکه دینور یقال کلب فرنیّ ای ضخم ﴿الفارنة﴾ اتمکجی‌یه دینورکه فرونده اتمك پشورر ﴿افرن﴾ احمد وزننده و﴿یفرن﴾ یمنع وزننده مغربده بر برطائفه‌سندن برقبیله آدیدر ﴿فرنه﴾ غرفه وزننده اسمادندر محمد بن ابراهیم بن فرنه محدّثدر ﴿فرن﴾ فانك فتحیله بودخی اسمادندر محمد بن فرن محدّثدر ﴿فران﴾ شدّاد وزننده مغربده برواسع مملکت آدیدر وفرّان بن بلی قضاعه قبیله‌سنك نسبی رجالندندر ﴿فاران﴾ حجازده برنیچه جبالدرکه توراتده مذکورلردر محدثیندن بکر بن القاسم الفارانی اکا منسوبدر * مؤلفك توراتده مذکوردر دیدیکندن مراد اشبو منطوق شریفدر ❊ جاء الله من جبل سیناء واشرق من جبل ساغین واستعلن من جبال فاران ومعه جماعة من جبال فاران ❊ بوراده جاء الله قولی جاء امر الله تقدیرنده‌درکه موسی علیه السلامه آنده توراة انزالیله امر وشرعنك ورودندن عبارتدر وجبل ساغین رومده برطاغك آدیدر آندن اشراقی عیسی علیه السلامه انجیل انزالندن کنایتدر وجبال فاران استعلانی فرقانی انزالندن وآنده حضرت محمد علیه الصلوة والسلامك بعثتندن عبارتدر پس توراتده حضرت محمدك ظهور شرعندن کمال ظهوری مشعر اولان استعلان ایله تعبیر وتبشیر اولندی ﴿افران﴾ همزهٔ مفتوحه ایله نسف قضاسنده برقریه آدیدر ﴿فریانان﴾ فانك کسریله مرو قضاسنده برقریه‌در ﴿فرین﴾ سکین وزننده برموضعدر ﴿فرین﴾ زبیر وزننده شامده برقریه‌در ﴿فران﴾ سحاب وزننده بنی سلیم یوردنده برصودر ﴿الفرنأة﴾ دحرجه وزننده برنسنه‌یی پاره‌لیوب ریزه‌ریزه قیمه ایلمك معناسنه‌در یقال فرنأه اذا فرسه وقطعه ﴿الفرتنة﴾ دحرجه وزننده سوزی متصل ومنتظم سویلیوب بلوك بلوك وقارشق سویلمك معناسنه‌در یقال فرتن الرجل اذا شقق کلامه فاهتمش فیه وآدیملری صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه‌در یقال فرتن الرجل اذا تقارب مشیه ﴿الفرتنی﴾ فانك وتانك فتحی وقصر ایله صرتلان انیکنه دینور وحرف تعریفدن مجرّد اوله‌رق روسبو عورته وجاریه قسمنه اطلاق اولنور وبرخاتون اسمیدر ومرو الرود شهرنده برقصرك اسمیدر ﴿الفرجون﴾ برذون وزننده قشاغی‌یه دینورکه آنکله دابه قاشرلر محسه معناسنه ﴿الفرجنة﴾ دحرجه وزننده قشاغی ایله دابه‌یی قشاغلمق معناسنه‌در یقال فرجن الدابة اذا حسها

(بالفرجون)

بالفرجون ﴿ فرزان ﴾ فای مکسوره ایله فرزین فارسی معرّبیدرکه شطرنج آلاتندن فرز تعبیر اولنان آلتدر جمعی
فرازین در ﴿ الفرسن ﴾ زبرج وزننده دوه قسمنك طبانته دینورکه طوارك حافری منزلنده‌در فارسیده سول
دینور فتحتینله ﴿الفراسن﴾ علابط وزننده ارسلانه دینور ﴿ المفرسن ﴾مزعفر وزننده اتلو یوزلو آدمه دینور یقال
رجل مفرسن الوجه ای کثیر لحمه ﴿ الفراسیون ﴾ فای مفتوحه ایله کرّاث جبلی اسمیدرکه یبان پراصه سیدر ترکیده
ایت سیکی تعبیر ایدرلر جلاّء واخلاط غلیظه‌یی مذیب و بولی مدرّ وسدّه‌لری مفتح وکلب دیوانه اصردیغی یره
نافعدر ﴿ الفرعون ﴾ برذون وزننده تمساح دیدکلری جانوره دینور فارسیده نهنك دیرلر وحرف تعریفدن
مجرّد اوله‌رق ولید بن مصعب نام ملك مصرك لقبیدرکه حضرت موسی علیه السلام آنك موساسیدر وفرعون
خضر علیه السلامك پدری یاخود اوغلونك اسمیدر و بونی نقاش وتاج القرّاء علیهما الرحمه کندی تفسیرلرنده
حکایت ایلدیلر وفرعون مطلقا مملکت مصرده پادشاه اولان کسه‌نك لقبیدر قیصر روم وشاه ایران کبی هر پادشاه
مصره لقب ایدی وبعضلر دیدیکه فرعون عتوّ وطغیان صاحبی متمرّد ومتشدّد آدمه دینور وبونده ایکی لغت
دخی واردر بری زنبور وزننده وبری فانك ضمّی وعینك فتحیله‌در * شارحك بیاننه کوره فرعون لفظی قبطیه یاخود
عبریّه‌در عرب اخذ ایلمشدر * مترجم دیرکه فرعون لغت عبریّه‌ده متعصّب ومتکبّر معناسنه‌در جمعی فراعنه‌در
﴿التفرعن﴾ تدحرج وزننده فرعوندن متصرّفدر فراعنه اخلاقیله تخلق ایلك معناسنه‌درکه تمرّد وتجبر وتکبّرلکدر
فرعونلك ایلك تعبیر اولنور یقـال تفرعن الرجل اذا تخلق باخلاق الفراعنة ﴿ الفرعنة ﴾ دحرجه وزننده
غایة الغایه زیرکلکه وآفت ذهن اولمغه دینور یقال به فرعنة ای دهاء ونکر ﴿ فرغانه ﴾ فای مفتوحه ایله مغربده
بربلده‌در * شارح دیرکه مؤلف بونی غین ماده‌سنده عجمستانده بربلده‌در وغانه مغربده بربلده دیو ثبت ایلمشیدی
بوراده غلط قلم نسّاخدر ﴿ فارفاءان ﴾ سـازسامان وزننده اصفهان قضاسنده برقریه‌در محدّثیندن برجماعت اکا
منسوبلردر ﴿فسکن﴾ زبرج وزننده اسعرد نام بلده قربنده برقریه آدیدر﴿ الفشن ﴾ فانك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله
مصرده برقریه آدیدر﴿فشنه﴾ تمره وزننده بخارا قضاسنده برقریه‌در ﴿فاشان﴾ مرو قضاسنده برقریه‌در ﴿فیشون﴾
جیحون وزننده برنهر اسمیدر ﴿ افشین ﴾ همزهٔ مفتوحه ایله اسم اعجمیدر ﴿ فطراسـالیون ﴾ فای مضمومه وسـین
ویای تحتیه ایله یونانیده کرفس جبلی تخمنه دینور ﴿ الفطنة ﴾ فانك کسریله حذق معناسـنه‌درکه مراد ذهنك
تعلق ایلدیکی نسنه‌یی ادراك خصوصنده جودت استعداددر یعنی ذهنی پاك وتیز اولمغله هر نه شیئه توجّه ومباشرت
ایلسه جبلی وخلقی آنی فهم وادراك ایلك وجهیله اولان اوزلق وحذق ومهارتدر تجربه وتکرار وجهیله اولان
حذق وفهم دکلدر پس غبـاوت مقابلی اولور یقـال به فطنة ای حذق ﴿ الفطن ﴾ فانك حرکات ثلاثی وطانك
سـکونیله و﴿ الفطن ﴾ فتحتینله و﴿الفطن﴾ ضمتینله و﴿ الفطونة ﴾ عمومه وزننده و﴿ الفطانة ﴾ کرامه وزننده
و﴿الفطانیة﴾ رفاهیه وزننده وجه مذکور اوزره برنسنه‌یی فهم وادراك ایلك معناسنه‌در یقال فطن به والیه وله وفطن
وفطن فطنا مثلثة الفاء وفطنا وفطنا وفطونة وفطانة وفطانیة من الباب الرابع والاوّل والخامس اذا حذق وفهم
شـارح دیرکه باب خامسدن جبلی فطانتلو اولمق معناسـنه‌در مؤلف مسـامحه ایلمشدر ﴿ الفاطن ﴾ و﴿الفطین﴾
امیروزننده و﴿ الفطون ﴾ صبور وزننده و﴿الفطن﴾ کتف وزننده و﴿ الفطن ﴾ ندس وزننده و﴿الفطن﴾ عدل
وزننده وصفلردر سرعت درك وانتقالی اولان زیرك وذهین آدمه دینور فطین کلمه‌سنك جمعی فطن کلور مؤنثنده
فطنه دینور فرحه وزننده ﴿ المفاطنة ﴾ مفاعله وزننده برآدمه تفهیم ایچون سوزی دونه‌دونه سویلك معناسنه‌در یقال
فاطنه فی الکلام اذا راجعه ﴿ التفطین ﴾ آکلاتمق معناسـنه‌در یقـال فطنه الکلام اذا فهمه ﴿فعن﴾ فتحتینله یمنده
برقریه‌در بنی زبید حصنلرندر ﴿ التفکن ﴾ تفعل وزننده تعجب معناسـنه‌در یقال تفکن الرجل اذا تعجب وتفکر
معناسـنه‌در یقـال تفکن الرجل اذا تفکر وپشیمانلق ایلك معناسـنه‌در یقـال تفکن علیه اذا تندّم ونیل وظفری
ملحوظ ومظنون اولان نسنه‌نك فوتنه آجیوب یانمق معناسـنه‌در یقال تفکن علی شیٔ ای تاسّف وتلهف علی فوته
بعد ان ظنّ الظفربه ﴿ الفکنة ﴾ غرفه وزننده اسمدر پشیمانلغه دینور یقـال اخذه الفکنة ای الندامة ﴿ الفکن ﴾
فانك فتحیله یلان سوزاوزره عنادواصرار ایلك معناسنه‌در یقال فکن فی الکذب فکنا من الباب الاوّل اذا لجّ
ومضی ﴿ فلان ﴾ و﴿فلانة ﴾ فانك ضمیله وحرف تعریفدن مجرّد اوله‌رق محدّث عنه اولان بنی آدمك اسمندن
کنایه‌لردر مذکردن فلان ومؤنثدن فلانه ایله کنایه اولنور یقال رأیت فلان او فلانة کنایة عن اسمهما وحرف
تعریفله سائر حیوان وبهایمدن کنایه اولنور یقال رکبت الفلان وحلبت الفلانة * شارح دیرکه فلان لفظی اعلامدن
کنایه‌درنته‌که هن کلمه‌سیله که های مفتوحه ایله‌در اجناسدن کذلك کم وکذا اعداددن وکیت وذیت احادیثدن کنایه

اولور انتهى * وبعضا برآدمى ندا ايلدكده يافل ديرلر بلا تنوين رفعله وتثنيه‌ده يافلان وجعنده يافلون ديرلر ومفرد
مؤنثنده يافلة وتثنيه سنده يافلتان وجعنده يافلات ديرلر وسيبويه اشعاردن ماعدا محلده يافل ديوب يافلان ديمكى اراده‌دن
منع ورد ايلدى وبعضا مفرد مؤنثنده يافلاة دخى ديرلر ويافل دخى ديرلر لامك نصبيله كه يافلة ديمكدر هاء حذف
اولندى * شارح ديركه وجه مذكور اوزره يافل كلمه‌سى عند المبرد يافلاندن مرخم دكلدر بلكه على حدة كلمهٔ
مخصوصه‌در وسيبويه ديديكه كذلك مرخم دكلدر بلكه باب نداده صيغهٔ مرتجله‌در وبعضا ندانك غيريده استعمال
اولنور وبنو اسد مفرد وتثنيه وجمع ومذكر ومؤنثده لفظ واحد ايله استعمال ايدرلر وبنو اسددن ماعدا عربلر تثنيه وجمع
وتذكير وتأنيثله استعمال ايدرلر (الفنّ) فانك فتحى ونونك تشديديله حال وضرب وصنف وكونه معناسنه‌در بوندن
درلو وچشيد مقوله‌سيله تعبير اولنور جمعى افنان وفنون كلور وافنانك جمع الجمعى افانين‌در يقال فن منه اى حال
وضرب منه ومصدر اولور طرد ايلمك معناسنه‌در يقال فنّ الابل فنا من الباب الاول اذا طرده وبرآدمى معامله‌ده الداتمق
معناسنه‌دركه فند ايلمك تعبير اولنور يقال فن فلانا فى البيع اذا غبنه ومديون دينى اوزاتمق معناسنه‌در يقال فنّ دينه اذا
مطله ورنج وعناء وزحمت معناسنه‌در تقول لقيت منه فنا اى عناء وتزيين ايلمك معناسنه‌در يقال فنه اذا زيّنه
(الافنون) اسلوب وزننده بودخى حال ونوع وكونه معناسنه‌در جمعى افانين‌در يقال اخذ فى افانين الكلام
اى اضرابه ويلانه دينور حيه معناسنه وصالق وسلپوك قوجه قارى‌يه دينور ومطلقا قوجه قارى‌يه دينور
وبرى برينه صارمشمش صيق دالره دينور يقال شجرة بها افنون كثير اى غصن ملتفّ وصاچه وپريشان سوزه
دينور يقال يتكلم افنونا كالمجنون اى كلاما مثبجا وآت وناقه قسمنك قارشق وشوريده سكرتمسنه دينوركه كاه
يواش وكاه شدتلو قارمه قارش اولور يقال يجرى الفرس او الناقة افنونا اى جريا مختلطا وآفت وداهيه‌يه دينور
وافنون الشباب جوانلغك اوائل هنكامنه دينور وافنون السحاب بلودك اوّل نشئت وظهورندن عبارتدر وافنون
صريم بن معشر التغلبىّ نام شاعرك لقبيدر (الافتنان) افتعال وزننده كوناكون سوز سويلكه باشلمق معناسنه‌در
يقال افتنّ الرجل اذا اخذ فى فنون من القول * شارح ديركه تفنن دخى بومعنايه‌در يقال افتنّ فى الحديث وتفنن
(التفنين) تفعيل وزننده ناسى عرب وعجم وروم وارنبودكبى هر جنسدن جمع وترتيب ايلمك معناسنه‌در يقال فنن
الناس اذا جعلهم فنونا وبرنسنه‌يه آخر نسنه‌لر قاتوب قارشدرمق معناسنه‌در يقال فنن الشئ بالشئ اذا خلطه
وتفنين قماشده كندى جنسندن اولميان يعنى ماده‌سنه مخالف درلو درلو چشيدلره دينوركه تمتين كبى اسمدر
يقال ثوب ذو تفنين اى طرائق ليست من جنسه ولباس قسمى يرتغى اولمه‌رق اسكيمكه ياخود بعض يرى يوفقه
وبعض يرى قالين وصيق اوله‌رق طوقنمق وجهيله اولان اختلافه دينوركه بونده دخى اسمدر يقال ثوب به تفنين
اى بلى بلا تشقق او هو اختلاف نسجه برقة مكان وكثافة مكان (الفنن) فتحتينله اغاجك تازه دالنه دينور
جمعى افنان وجمع الجمعى افانين‌در يقال شجرة كثيرة الفنن اى الغصن (الفنّاء) فانك فتحى ونونك تشديديله
(والفنواء) حمراء وزننده دالّلرى چوق اغاجه دينور يقال شجرة فنّاء وفنواء اى كثيرة الافنان وبونلر غير قياس
اوزره‌دركه نونلر مقلوبدر * مؤلف بونى معتلّ بابنده دخى ذكر ايلشدر (الفينان) كيسان وزننده اغاج داللرى كبى
كوناكون شعبه‌لرى وفروعلرى اولان صاچه دينور يقال شعر فينان اى له افنان (الفينانة) هايله كور صاچلو
خاتونه دينور يقال امرأة فينانة اى كثيرة الشعر (الفنين) امير وزننده بركونه ورملو وجعدركه دوه‌نك قولتغنده
تحدث ايدر واول دوه‌يه دخى فنين ديرلر ونجد ترابنده بر وادى ومرو قضاسنده برقريه آديدر (المفنون) فنين ديدكارى
درده مبتلا دوه‌يه دينور (الفنان) شدّاد وزننده درلو درلو سكردن يبان اشكنه دينور (المفنّ) ميمك كسريله
مسنّ وزننده شول آدمه دينوركه دائما عجائب وغرائب اقوال وافعال پيدا ايدر اوله مؤنثى مفنه‌در يقال رجل
مفنّ اذا كان يأتى بالعجائب (الفنة) فانك فتحيله ساعت زمانى‌يه دينوركه التمش دقيقه مدتدر وزمانك اوجنه
دينور وقت وآن معناسنه اولور نته‌كه فينه دخى دينور * شارح ديركه همزه ايله فيئه دخى بومعنايه‌در (الفنة) فانك
ضميله فراوان چايره دينور يقال مرعى فيه فنة اى كلأ كثير (المفننة) معظمه وزننده بدخوى قوجه قارى‌يه
دينور يقال تزوّج فلان امرأة مفننة اى عجوزا سيئة الخلق وشول ناقه‌يه دينوركه عشراء ظنّ اولنمشيكن كشاف ايله
حالى متبين يعنى عشراء اولمديغى منكشف اوله وعشراء اون آيلق كبه‌يه وكشاف كتاب وزننده حامل ناقه‌يه بوغور
آشمغه دينور (الفنّ) فانك كسريله علم لفظنه مضاف اوله‌رق مستعمل اولور شول عالمه اطلاق اولنوركه
هر فنونه اتقان ومتانتله انتسابى اولوب وهر برنى كما ينبغى اخذ وضبط ايلمش اولمغله موقعلرنده اصول وقواعدى
اوزره كوزل قيام واجرا ايدر اوله يقال فلان فنّ علم اى حسن القيام به احمد بن ابى فنن كه فتحتينله‌در

شعرادندر وبو عثمان الفنينيكه سكينى وزننده‌در محدّثدر (الفنفنة) طنطنه وزننده چوبان ياخود دوه صاحبى اوشنديكندن وكاهللكندن تقيد ايليوب دوه‌لرى صحرايه پراكنده وپريشان ايلك معناسنه‌در يقال فنفن الرجل ابله اذا فرّقها كسلا وتوانيا (الاستفنان) آتى درلو درلو اشدروب يورتمك معناسنه‌در يقال استفن فرسه اذا حمله على فنون من المشى (الفيلكون) حيزبون وزننده بردى اسميدركه حصير اوتى وقوغه‌لق ديدكلريدر وقار اسميدركه قاره ساقز ديدكلريدر اتّى صولر ايله يردن قيناوب چيقار على قول زفت اسميدركه اركك صنوبر اغاجندن سيلان ايدن رطوبتدر (فندين) فانك ضمى ودالك كسريله مرو قضاسنده برقريه‌در فقهادن محمد بن سليمان الفنديني اورايه منسوبدر (التفوّن) تفعل وزننده برنسنه بركتلنوب كركى كبى نشوونما بولمق معناسنه‌در يقال تفوّن الشئ اذا صار ذابركة وحسن نماء (الفاوانيا) نون مكسوره ايله عود الصليب اسميدركه شقايق كوكيدر قيرلدقده داخلنده ايكى خط صليبى ظاهر اولور حارّ وملطف ومدرّ وبرون قاننى قاطع ونقرس وصرع علتلرينه تعليق اولنسه دخى نافعدر (الفين) زين وزننده كلمك معناسنه‌در يقال فان الرجل يفين فينا اذا جاء (الفينان) كيسان وزننده بنوضبه‌يه مخصوص برفرس آديدر وصاچى ياقشقلو اوزون اولان آدمه دينور مؤنثى فينانه‌در نته‌كه فنن ماده‌سنده ذكر اولندى يقال رجل فينان اى الحسن الشعر الطويله * شارح ديركه فنن لفظندن اعتبار اولنورسه نكره ومعرفه حالتلرنده منصرف اولوروا كر فينه‌دن كه وقت معناسنه‌در اخذ اولنور ايسه فعلان بابنه الحاقله نكره حالتنده منصرف ومعرفه حالتنده غير منصرف اولور (افيان) همزهٔ مفتوحه ايله اسمادندر عنث بن افيان معد بن عدنان قبيله‌سى رجالندندر (الفينة) فانك فتحيله ساعت زمانى‌يه دينور ووقت وهنكام معناسنه‌در ومنه تقول لقيته الفينة بعد الفينة اى الحين بعد الحين وكاه اولوركه حرف تعريف محذوف اولور يقال لقيته فينة بعد فينة (الافيون) همزهٔ مفتوحه ايله خشخاش مصرى اسودك منجمد اولمش لبنيدركه بو اسمله متعارفدر بالجمله اورام حارّه‌يه وخاصة كوزده اولان ورم حاره نافع ومخدّر وقليلى مفيد ومنوّم وكثيرى سمّ قاتلدر شارح ديركه اپيون فارسى معربيدر عند البعض يونانيدر پك ايوديجى ومسبت معناسنه‌در

فصل القاف

فصل القاف

(القبون) قعود وزننده برسمته كتمك معناسنه‌در يقال قبن الرجل قبونا من الباب الثانى اذا ذهب فى الارض (الاقبان) همزه‌نك كسريله دشمندن منهزم اولمق ياخود برنسنه‌دن خوف وانديشه‌سى اولميوب امين اوله‌رق سرعتله يلمك معناسنه‌در يقال اقبن الرجل اذا انهزم من العدوّ او اسرع فى عدوه آمنا (القبين) امير وزننده امور ومصالحنده جست وچالك ومقدام اولان آدمه دينور يقال رجل قبين اى منكمش فى اموره وچابك ورونده انسان وحيوانه دينور يقال رجل قبين اى سريع (المقبئن) مطمئنّ وزننده كرپى كبى بوزيلوب بورشور اولان نسنه‌يه دينور (القبان) شدّاد وزننده بيوك ترازويه دينوركه لسانمزده قپان تعبير اولنور تخفيفله * مترجم ديركه برهانك بياننه كوره كپان فارسى معربيدر يقال وزنه بالقبان اى القسطاس ومنه المثل المولّد * الدنيا قبان *نحن مع الرجحان * وامين ومعتمد عليه آدمه اطلاق اولنور يقال هو قبان اى امين وآذربيجان مملكتنده بربلده آديدر وعبدالله بن احمد نام محدثك جدى لقبيدر (حمار قبان) باى موحده بابنده ذكر اولديكه دوه‌جك واشك قوردى ويراشجيكى ديدكلرى اوزون اياقلى بوجكدر (قبين) باى مشدده ايله وتصغير ايله عراقده برقريه آديدر (القبنة) غرفه وزننده امور ومصالحده چالاك كلكه دينور يقال به قبنة اى اسراع فى الحوايج (قابون) دمشق قضاسنده برقريه‌در (القتن) قافك وتاى فوقيه‌نك فتحيله ال اياسى قدر بريصى بالق آديدر (القتين) امير وزننده قينامش آق اپكه دينوركه خاملغى كتمش اولور وعورته على قول كوزلنه دينور يقال تزوّج قتينا اى امرأة او جميلة وبو وصف خاص مزلنده‌در وار كشى‌يه دينور على قول كوزه‌خوار ذليل كشى‌يه دينور بو معناده ضدّ اولور ومزراغه دينور وانجه مزراق يلمانه دينور وكنه ديدكلرى بوجكه دينور قراد معناسنه وپك آز اكل طعام ايدن آدمه دينور يقال رجل قتين اى لاطعم له يعنى قليل الاكل قال الشارح وفى النهاية قال الرجل يارسول الله تزوّجت فلانة فقال * بخ تزوجت بكرا اقتينا * يقال امرأة قتين اذا كانت قليلة الطعم بضم الطاء ويحتمل ان يراد بذلك قلة الجماع * پس مؤلفك رجله تخصيصى بلا مخصص اولور ولاطعم له قولى پك قلتدن كنايه اولور (القتانة) كرامه وزننده برآدم قليل الطعام اولمق معناسنه‌در يقال قتن الرجل قتانة من الباب الخامس اذا كان قتينا (الاقتان) همزه‌نك كسريله قتانه معناسنه‌در يقال اقتن الرجل بمعنى قتن وكنه ديديكى بوجكى اولدرمك معناسنه‌در يقال اقتن الرجل اذا قتل القردان ووجود آريق ونحيف ونزار اولمق معناسنه‌در يقال اقتن الرجل اذا نحل جسمه (المقتئنّ) مطمئنّ وزننده و (المقتنّ) معتلّ وزننده عمود كبى ديكيلوب طوران نسنه‌يه دينور (القاتن) قاتم وزننده ومرادفيدركه بوزه مائل

قرامتق نسنه یه دینور یقال اسود قاتن ای قاتم (القتون) قعود وزننده مسكك رطوبتی چكیلوب قوبقوری اولمق معناسنه‌در یقال قتن المسك قتونا من الباب الاول اذا یبس وزالت ندوّته (القتان) سحاب یاخود غیاب وزننده توزه دینور غبار معناسنه (القحزنة) حای مهمله وزای معجمه ایله دحرجه وزننده بركسه‌یی دكنكله اوروب ییقمق معناسنه‌در یقال قحزنه اذا ضربه حتی وقع وقحزنه دكنكه دینور علی قول صوپه‌یه وطوبقه‌یه دینور جمعی قحازن‌در یقال ضربه بالقحزنة ای العصا او الهراوة (التقحزن) تدحرج وزننده بر كسه اوریلوب ییقلمق معناسنه‌در یقال قحزنه فتقحزن (القحزنات) قافك وزانك فتحه‌لریله منذر بن ماء السماء نام امیرك قلجلری اسمیدر (القدن) قافك فتحی ودالك سكونیله یتشمك كفایت وحسب معناسنه‌در * شارح دیركه مثلا قدنی دیرلر حسبی ویكفینی معناسنه لكن بونده بعضلر قدن اسم واحددر یای متكلمه مضافدر وبعضا نونی حذف ایدوب قدی دیرلر وعند البعض قدنی مركبدر نون وقایه‌در وبوكا كوره اسم فعل اولور * نته‌كه مؤلف قد ماده‌سنده ذكر ایلدی (قدونین) قافك فتحی ودالك ضمیله بلاد رومده برموضع اسمیدر (الاقذان) ذال معجمه ایله اكرام وزننده بركسه عیوب كثیره پیدا ایلك معناسنه‌در یقال اقذن الرجل اذا اتی بعیوب كثیرة (القرن) قافك فتحی وراءنك سكونیله بوینوزه دینور روق معناسنه وانسانك باشنده حیوانك بوینوز بته‌جك یرینه دینوركه مراد باشك ایكی طرفلو تپه‌سیدر علی قول باشك یوقریسنه دینور جمعی قرون‌در یقال ضرب علی قرن رأسه وهو موضع روق الحیوان من رأس الانسان او الجانب الاعلی وذؤابه معناسنه‌دركه اركك قسمنك پرچیدر علی قول نسوان كیسوسنه دینور وصاچ بلوكنه دینور خصله معناسنه وطاغ طوروسنه دینور جمعی قران‌در جبال وزننده وقرن الجراد چكركه‌نك باشنده اولان ایكی تویك برینه دینور ایكیسنه قرنان دینور ومحفه اورتوسنه دینور وبیابانك اوّلنه دینور تقول وصلنا الی قرن الفلاة ای اوّلها وقرن الشمس كونشك ناحیه‌سنه دینوركه دائرهٔ قرصنك كنار یدر علی قول اعلاسنه دینوركه طلوع ایتدكده ال اوّل ظهوره ایدن جزؤندن عبارتدر حاجب دخی اطلاق اولنور وعند البعض پرتو وشعاعنك اوّلنه دینوركه ابتدا ظاهر ومستفیض اولور یقال طلع قرن الشمس ای ناحیتها او اعلاها او اوّل شعاعها وقرن القوم اول قوم وجماعتك سید وسركرده‌سنه اطلاق اولنور یقال هو قرن قومه ای سیدهم وقرن الكلأ چایرك ایوسنه یاخود صوكه قلانه یاخود هنوز پایمال اولماش اوجنه وكوشه‌سنه دینور تقول رعیته من قرن الكلأ ای خیره او آخره او انفه الذی لم یوطأ وآت قسمنك برباش سكرتمسنه دینور یقال عدا الفرس قرنا او قرنین ای طلقا او طلقین ویغمورك بردن صاغانقلی یاغمسنه دینوركه بوره وبوغناق تعبیر اولنور وبرآدمك یاشداشنه دینور تقول هو قرنی ای لدتی ویقال هو علی قرنی ای علی سنی وعمری وزماندن قرق سنه مدته دینور علی قول اون سنه یاخود یكرمی سنه یاخود اوتوز یا التمش یاخود یتمش یاسكسان یاخود یوز یاخود یوز یكرمی سنه‌یه دینور قول اوّل یعنی اخیردن قول اوّل كه یوز سنه مدتدر اصح واصوبدر زیرا نبی اكرم علیه الصلوة والسلام حضرتلری برغلام حقنده *عش قرنا* عبارتیله دعا ایلدكلریله اول غلام یوز سنه معمر اولدی وقرن شول امت وجماعته دینوركه اول طبقه بالجمله آخرته كیدوب آنلردن فرد واحد قالماش اوله كه برقرن كچدی تعبیر اولنور یقال كان فی القرن الاول وهو كل امّة هلكت فلم یبق منها احد وزماندن وقت وهنكامه دینور یقال كان كذا فی قرن من القرون ای وقت من الزمان واغاج قبوغندن بوكلمش ایپه دینور یقال ربطه بقرن ای بحبل مفتول من لحاء الشجر وقیون یوكندن بوریلوب بوكلمش بر بلوك بوكندی‌یه دینور وقوملغك اشاغی طرفنه دینور وبعض نسوانك فرجنده اولان كوچك آصلغه دینوركه دبّه اولان آدمك دبّه‌لكی كبی خلقی برشیشه‌در یقال بالمرأة قرن ای عفلة صغیرة * مؤلفك صغیره ایله وصفندن كبیرا اولانه اطلاق اولنمدیغی مستباندر وبونك تفصیلی عفل ماده‌سنده مرور ایلدی وقرن كوچك طاغه دینور علی قول سائر طاغلردن بشقه‌جه قطعه‌یه دینور جمعی قرون وقران كلور جبال وزننده وقلجك وتمرنك اغزینه دینور یقال قرن السیف والنصل ای حدّهما وبدندن بردن تر بوشانمغه دینور ومنه یقال حلبنا الفرس قرنا او قرنین ای عرقا او عرقین وزمان واحد اهلنه دینوركه برزمان آدملری اوله جقدركه مدّت حسبیله متقارنلردر یقال ذهب القرن الذی انت منهم وكنت غریبا وهو اهل زمان واحد وبرامّت وجماعت انقضاسندنصكره كلان امّت وجماعته دینور یقال قرن بعد قرن ای امّة بعد امّة وشول میله دینوركه طاشدن قیونك اغزینه یاپوب اوزرینه بكره‌نك وچرخك اوقنی وضع ایدرلر ایكی طرفلو اولمغله ایكیسنه قرنان دینور واول میللر اغاجدن اولورسه دعامه دیرلر وكوزه برمیل یعنی بردفعه سرمه چكمكه دینور تقول ماجعلت فی عینی قرنا من كحل ای میلا واحدا وبركرّه معناسنه‌دركه فارسیده یكباره دینور تقول اتیته قرنا ای مرّة واحدة وقرن عرفات اوزره

چكلمش بر طـاغك آديدر ودوز وطابنجق يكرنك طاشـه دينور سماق كبى وجاج نجدك ميقـاتى آديدر كه طائف يانده برقريه‌در على قول آنده وادينك بكله و بتمامه اسميدر جوهرى بونى فتحتينله رسمنده واويس القرنى جنـابلرنى اورايه نسبت ايلمسـنده غلط ايلدى زيرا اويس القرنى قرن بن ردمان بن ناحية بن مراد نام كمسه‌يه منسوبدركه اجدادينك بريسـيدر ينه فتحتينله‌در وتثنيه صيغه‌سيله قرنان قطب شمالى يانده جدى نام كوكب حذاسنده ايكى كوكبه اطلاق اولنور وقرن مصدر اولور برنسنه‌يى برنسنه‌يه بناشدروب بتشدرمك معناسـنه‌در يقال قرنه به قرنا اذا شدّه اليه ووصله وايكى دوه‌يى برايپه ديزمك معناسـنه‌دركه بيوندرق كبى ايكيسنك بيونه باغليوب بناشدرمقدن عبارتدر يقال قرن البعيرين اذا جمعهما فى حبل وقرن ارض نخامه‌ده برقريه آديدر وبغداد قضاسنده قطربلّ ايله مزرقه بيننده برقريه آديدر خالد بن زيد نام محدّث اكا منسوبدر ومصرده برقريه وافريقيه‌ده بر طاغك اسمليدر وقرن باعر وقرن عشار وقرن الناعى وقرن بقل يمنده بر حصن اسمليدر و ﴿قرن البوباة﴾ بانك فتحيله بروادى اسميدركه سرات اولكه‌سندن بروچكيلوب كلور و ﴿قرن غزال﴾ برمعروف صرپ بوقشك آديدر و ﴿قرن الذهاب﴾ برموضعدر و ﴿قرن الشيطان﴾ و ﴿قرنا الشيطان﴾ كه تثنيه صيغه‌سيله‌در رأى وتسويلنه اتباع ايدن امتنه اطلاق اولنور ياخود قوّت وانتشارندن ياخود تسلط واستيلاسندن كنايه‌در شارح ديركه مؤلف بونكله اشبو ﴿ الشمس تطلع بين قرنى الشيطان ﴾ حديثنه تلميح ايلمشدر بوراده قرندن مراد باشنك تپه‌سنك برطرفيدركه ايكى طرفنه قرنان دينور شمسك طلوعى هنكامنده آلتنه كيروب شمسى اول حذاده طوتمغله آفتاب پرست اولنلرك سجودى كنديسنه منقلب اولور ياخود قوّتندن كنايه‌دركه كون طوغديغى كبى حركته كلوب ناسه تسلط ايدرلر زيرا كيجه‌لرده معامله قالمامغله اولقدر حركت وانتشارلرى اولمز ياخود مراد اوّلين وآخرين حزب وامتيدر وبونلرك مجموعى تمثيل جهتيله‌در ﴿ذو القرنين﴾ تثنيه صيغه‌سيله اسكندر رومى لقبيدر باعث تلقيبى بودركه مشار اليه مؤمن اولمغله قومنى ايمانه دعوت ايلدكده تمرّدلرندن باشنك بر قرنه يعنى برياننه اوروب هلاك ايلديلر بعده حق تعالى احيا ايدوب ينه مسفورلرى ايمانه دعوت ايلدى بودفعه دخى باشنك اول برقرنه اوروب هلاك ايلديلر حق جلّ وعلا ينه احيا ايلدى بوجهتدن ذو القرنين ايله ملقب اولدى وبعضلر ديديلركه ارضك ايكى قرنه يعنى ايكى قطرندن عبارت اولان مغرب ومشرقه سير وسفر ايدوب بالغ وواصل اولمغله ملقب اولدى على قول باشنك ايكى طرفنده اورلمش كيسولرى اولمغله ذو القرنين اطلاق اولندى * مترجم حقير ديركه اشبو اسكندر ماده‌سى راء مهمله بابنده اسكندر ماده‌سنده وجه تحقيق اوزره بسط اولنمغله صحت وحقيقتى آنده مرسوم ومبيندر وذو القرنين امراء عربدن منذر بن ماء السماء لقبيدر آنكدخى باشنك ايكى طرفنده اورلمش صارقق زلفلرى اولمغله ملقب اولمشيدى كذلك علىّ بن ابى طالب كرّم الله وجهه حضرتلرينك لقبيدر حقنده فخر انام عليه الصلوة والسلام حضرتلرى ﴿ انّ لك فى الجنة بيتا ﴾ و يروى ﴿ كنزا وانك لذو قرنيها ﴾ بيورملريله ملقب اولمشدر يعنى ياعلى سنك ايچون جنتده برسراى عظيم ياخود بركنز جسيم حاضر ومهيا اولوب جنتك ايكى طرفنك وملك اعظمنك صاحبى اولديغك جهتدن ذو القرنين جميع ارضى نه كونه سير وسياحت ايلديسه سندخى ملك جنتك مجموعنده دلخواهك اوزره كشت وكذار ايليه‌جكسـين بوندن مراد جمله‌دن ازيد واوفر حق تعـالى كنديلرينه ملك جنتى احسان ايليه‌جكنى بياندر وبعضلر ديديكه ذو قرنى الامّة تأويلنده‌دركه الامة لفظى اضمار اولنمشدر هرنقدر تقدّم ذكريسى يوغيسه‌ده پس بو ﴿ حتى توارت بالحجاب ﴾ آيتى قبيلندن اولوركه شمس مراددر پس معنا ياعلىّ سن بو امتك ذو القرنينى سن * مترجم ديركه بو معنانك تحتنده اسرار كثيرهٔ عليه مندرجدر ﴿ انت منى بمنزلة هارون من موسى ﴾ سرّينه اقربدر ماكلّ يعلم يقال وفيه قال النبى عليه السلام له كرّم الله وجهه ﴿ انا وانت ابوا هذه الامة ﴾ بناء عليه لسان حقيقتده حضرت مرتضايه آدم الاولياء وهارون الاصفياء وذو القرنين الاتقياء اطلاق اولنور ياخود بوراده قرن متفرّد اولان طاغ معناسنه اولمغله ذو جبلين ديمك اولوركه حسن وحسين جنابلرندن كنايه‌دركه الى يوم القيـام نسب وسببلرينك بقـاء ودوامنه وشريعت مطهره‌نك آنلر ايله قيامنه اشارتدر كما قال عليه السلام ﴿ كلّ نسب وسبب ينقطع بالموت الّا سببى ونسبى ﴾ ياخود باشنك ايكى قرننده واقع اولان يارەلره اشارتدركه برنى عمرو بن ودّ اوروب ديكرنى ابن ملجم لعين اورمغله زخمناك ايلديلر واصحّ اقوال بودر ﴿قرن التمام﴾ بقله‌يه شـبيه برنباتدر ﴿ذات القرنين﴾ مدينه قربنده ايكى طاغ ارالغنده برموضعدر ﴿القرين﴾ اميروزنده بودخى برآدمك ياشداشنه دينور يقال هو قرينه اى لدته وچفت اوكوزى كبى برى برينه بناشدرلوب قوشلمش دوه‌نك هربرينه دينور وبرآدمك وبرنسنه‌نك مقارننه دينور جمعى قرناء كلور كرماء كبى يقال هو قرينه

ای مقارنه و برآدمك همیشه یار و مصاحبنه و همدمنه دینور یقال هو قرینه ای مصاحبه و هر بنی آدمه مقرون
اولان شیطانه دینورکه اصلا آندن مفارقت ایلز وزید الخیل الطائی قلجنك اسمیدر وقرین بن سهیل بن قرین
کندیسی وپدری محدّثلردر وعلیّ بن قرین ضعیف الروایه‌در وقرین انسانك نفس ناطقه‌سنه اطلاق اولنور
کما سیذکر (القرینان) تثنیه صیغه‌سیله ابوبکر ایله طلحه‌یه اطلاق اولنور رضی الله عنهما زیرا طلحه‌نك برادری
عثمان ایکیسنی اخذ ایدوب برایپه بند ایلشیدی (القرنة) غرفه وزننده قلجك وتمرنك اغزنه دینور و بر نسنه‌نك
تومو ب چیقان اوجنه دینور مثلا قرنة الجبل طاغك دومالوب چیقان سیوریسنه اطلاق اولنور وقرنة السهم
اوقك سیوری اوجنه دینور ظاهرا حجام قرنه‌سی بو معناندندر ورحمك باشنه یاخود کوشه‌سنه یاخود شعبه‌سنه
دینورکه ایکی شعبه‌سی اولورخایه کبی یاخود رحمك تومسك یرینه دینور (القرن) قافك کسریله برآدمك شجاعتده
کفؤو همتاسی اولان کمسه‌یه دینور علی قول هربابده کفؤو همتاسی اولانه دینور یقال هو قرنه ای کفؤه فی الشجاعة
اوعام (القرن) فتحتینله اوق قبورنه دینور جعبه معناسنه وقلجه دینور وسهم عربی‌یه دینور نبل معناسنه وایکی
دوه‌یی عربه اکوزلری کبی بری برینه چاتدقلری ایپه دینور کذلك آخر دوه‌یه چاتلمش دوه‌یه دینور قرین کبی وسلب
تعبیر اولنان اغاج قبوغندن بوکلمش شول ایپه دینورکه چفت اکوزینك بردن بیونلرینه کچوروب بری برینه چاتارلر
بعده بیوندرق کچررلر حالا بو سمتلرده قایشدن ایدرلرکه زیوله تعبیر اولنور وقرن اویس القرنی جنابلرینك جدی
اسمیدرکه اکا منسوبدر نته‌که ذکر اولندی وقرن مصدر اولور برکسه چاتق قاشلی اولمق معناسنه یقال قرن
الرجل قرنا من الباب الرابع اذا کان مقرون الحاجبین (الاقرن) احمر وزننده چاتق قاشلی کشی‌یه دینور یقال
رجل اقرن ای مقرون الحاجبین و بوینوزلو قوچه دینور (القران) کتاب وزننده بودخی چفت اکوزلرینك
بیونلرینه کچوردکاری زیوله‌یه دینور ومصدر اولور حجّ ایله عمره‌یی جمع ایلك معناسنه‌که نیت واحده وتلبیهٔ
واحده واحرام وسعی وطواف واحده ایله جمع ایلکدن عبارتدر حجّ افراد مقابلیدر یقال قرن بین الحجّ والعمرة
قرانا من الباب الاول اذا جمع ویقال اقرن فی لغیة کما سیذکر وخرما قوریغی ابسار ایله ارطاب بینی جمع ایلك
معناسنه مستعملدرکه برطرفی هنوز قورق و برطرفی اولمش اولور الاجه تعبیر اولنور واول خرمایه قارن دینور یقال
قرن البسر اذ جمع بین الابسار والارطاب وایکی خرمایی بناشدروب برلقمه ایلك معناسنه‌درکه برنیچه کمسه‌لر
حاضر اولدقلری حالده خرما اکلنه مباشرت ایلسه‌لر بر بر یمك لازمدر ایکیشر ایکیشر اکل ایلك رفیقلری اذن
ویرمدکجه منهیدر یقال قرن الرجل اذا جمع بین التمرتین فی الاکل وقران شول اوقلره دینورکه بری برینه مساوی
اولوب براوقجینك ایشی اوله بونك مفردی قرین‌در وقران مفاعله‌دن مصدر اولور مقارنه معناسنه برآدمه
یا برنسنه‌یه یار وهمدم ومصاحب اولمق معناسنه‌در یقال قارنه مقارنة وقرانا اذا صاحبه (الاقران) همزه‌نك
کسریله بودخی حجّ ایله عمره‌یی جمع ایلك معناسنه‌در وبولغت ردیّه‌در افصح اولان ثلاثیدن قران اولمقدرکه ذکر
اولندی یقال اقرن الحاجّ اذا جمع بین الحجّ والعمرة وایکی اوقی برابرلشدروب بردن آتمق معناسنه‌در یقال اقرن
الرجل اذا رمی بسهمین وکوزل یوریشلو ناقه‌یه بنمك معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا رکب ناقة حسنة المشی
وقرون دیدکلری ناقه‌یی صاغمق معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا حلب الناقة القرون و بوینوزلو قوج
قربان ایلك معناسنه‌در یقال اقرن فلان اذا ضحی بکبش اقرن و برنسنه‌یه کوج یتمك معناسنه‌در یقال
اقرن للامر اذا اطاقه وقوی علیه وضعیف وبی مجال اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال اقرن عن الامر
اذا ضعف ویولدن صاپمق معناسنه‌در یقال اقرن عن الطریق اذا عدل وبرآدمك مواشیسی فراوان اولوب
یاور ومعینی اولمامغله چفتلکی امورنی اداره‌دن عاجز اولمق معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا عجز عن امر ضیعته
یعنی من کثرة ماشیته ولامعین له و برکمسه چفتلکی امورنی اداره‌یه مقتدر اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال
اقرن فلان اذا اطاق امر ضیعته وخرمایی ایکیشر تناول ایلك معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا جمع بین
رطبتین یعنی فی الاکل وطمرده قان چوغالمق معناسنه‌در یقال اقرن الدم فی العرق اذا کثر وچبان دشلك اوزره
اولمق معناسنه‌در یقال اقرن الدمل اذا حان ان تفقؤه واوکنده کیدن آدمه طوقنمامق ایچون مزراغك باشنی
یوقری طوتمق معناسنه‌در یقال اقرن فلان اذا رفع رأس رمحه لئلا یصیب من امامه وترکش صاتمق معناسنه‌در
یقال اقرن الرجل اذا باع الجعبة وایپ صاتمق معناسنه‌در یقال اقرن اذا باع الحبل وایکی طوتساغی برایپه
دیزوب کتورمك معناسنه‌در یقال اقرن الرجل اذا جاء باسیرین فی حبل وهر کیجه هر کوزه بر رمیل سرمه چکمك
معناسنه‌در یقال اقرن فلان اذا اکتحل کلّ لیلة میلا وبلود متصل یغمور یاغدرمق معناسنه‌در یقال اقرنت

(السماء)

السماء اذا دامت فلم تقلع واو لكر ارتفاع بولمق معناسـنه‌در يقال اقرنت الثريا اذا ارتفعت ﴿القرانى﴾ حبارى
وزنده بو دخى قرين ومقارن معناسـنه‌در يقـال هو قراناه اى مقارنه ﴿القرينة﴾ سـفينه وزنده صمّان
نام محلده بر مرغزار آديدر و نفس ناطقه‌يه اطلاق اولنوركا سيذكر و بر موضع اسميدر ﴿القرون﴾ صبور وزنده
﴿والقرونة﴾ هايله بونلرده نفس ناطقه‌در يقال اسمحت قرينه وقرينته وقرونه وقرونته اى نفسه وقرون تيز ترليان
دابه‌يه دينور على قول اياقلرينى اللرى باصديغى يره بصان دابه‌يه دينور يقال دابة قرون اى تعرق سريعا او يقع
حوافر رجليه مواقع يديه وشول ناقه‌يه دينوركه چوكدكده دزلرينى برى برينه بناشدرر اوله‌وشول ناقه‌يه دينوركه
ايكى ايلروده اولان ممه‌لرى كيروده اولان ممه‌لرينه يك قريب اوله‌وخرمايى ايكشر ايكشر ياخود ايكى لقمه‌يى بردن
قالدروب اكل ايدن كمسه‌يه دينور يقال رجل قرون اى جامع بين تمرتين او لقمتين فى الاكل ﴿الاستقران﴾ بودخى
بر نسنه‌يه كوج يتمك معناسنه‌در يقال استقرن للامر اذا اطاقه وقوى عليه وطمرده قان چوغالمق معناسنه‌در
يقال اسـتقرن الدم فى العرق اذا كثر ﴿القرنان﴾ قافك فتحيله وصفدر ديّوث وقلتبانه دينوركه سـائرلر آنك
قرينه‌سنده يعنى زوجه‌سنده قرين ومشارك اولورلر ياخود بر ايپه باغلنمش ايكى حيوانه ياخود ايكى بوينوزلو
اوكوزه تشبيهله‌در يقال رجل قرنان اى ديّوث مشـارك فى قرينته ﴿القارون﴾ وجّ اشميدركه اكير تعبير اولنان
كوكدر ادويه‌دندر وقارون حرف تعريفدن مجرد اوله‌رق سـلفده عتاة ومتمرّدندن بر كمسـه‌نك اسميدركه
اعجميدر السنه‌ده ضرب مثلدر مرسوم حضرت موسى عليه السلام قومندن واقرباسـندن ايدى بك فقير اولمغله
حضرت موسى دعاسيله ثروت وغنايه بالغ اولدقده عتوّ وطغيان ايلكله حضرت موسى دعاسيله كنديسى ومال
واشياسى منخسف اولدى ﴿القرينين﴾ اميرين وزنده نواحىٔ يمامه‌ده ايكى طاغدر وباديهٔ شـامده بر موضعدر
ومرو الشاهجان قضاسـنده بر قريه‌در فقهاء شـافعيه‌دن ابو المظفر محمد بن الحسن القرينينى اكا منسوبدر
﴿ذو القرينتين﴾ تانيثله اويلغك ايچ يوزنده اولان سكيره دينور جمعنده ذوات القراين دينور ﴿القرنتان﴾ قافك ضميله
يمن حذاسـنده واقع ساحل بحر هندستانده بر طاغك آديدر ﴿قرين﴾ زبير وزنده طائف قضاسنده بر قريه‌در
واسمادندر قرين بن عمرو وقرين بن ابراهيم ياخود ابن عامر بن سعد بن ابى وقّاص وموسى بن جعفر بن قرين محدّثلردر
﴿قرون بقر﴾ قافك ضميله بنى عامر ديارنده بر موضعدر ﴿القرّان﴾ شدّاد وزنده شيشه‌يه دينور قاروره معناسنه
﴿قرّان﴾ رمّان وزنده يمامه‌ده بر قريه آديدر و بر رجل اسميدر ﴿المقرّنة﴾ معظمه وزنده برى برينه قريب خرده
طاغلره دينور ﴿مقرّن﴾ محدّث وزنده اسمـادندر عبدالله وعبد الرحمن وعقيل ومعقل ونعمان وسويد وسنان
اولاد مقرّن اصحابندركه يديسى دخى برادرلردر ﴿القرائن﴾ برى برينك يماجنده اولان خانه‌لره ويوردلره دينور
قرينه‌نك جمعيدر يقال دور قرائن اذا كانت يسـتقبل بعضها بعضا ﴿القرنوة﴾ قافك فتحى ونونك ضميله هرنوه
ديدكلرى نبـاته دينوركه قلنبك تعبير ايتدكلريدر ياخود بشقه بر نبات آديدر واشـبو قرنوه وهرنوه كلمه‌لرينك
عرقوه وعنصوه وترقوه وثندوه كلمه‌لرندن غيرى نظيرلرى يوقدر ﴿القرنوىّ﴾ و﴿المقرّنىّ﴾ معظمى وزنده قرنوه
نبـاتيله مدبوغ اولان درى‌يه دينور يقال سقـاء قرنوىّ ومقرّنىّ اى مدبوغ بالقرنوة ﴿القرناء﴾ حمراء وزنده
شول يلانه دينوركه باشنده بوينوز طرزنده ايكى يومرنجه ات اولور واكثرى انكرلك قسمنده اولور بوينوزلو يلان
تعبير اولنور يقال حية قرناء اى لها كلحمتين فى رأسها ﴿القيروان﴾ قافك ورانك فتحيله سوارى جماعتنه دينور
جماعت خيل معناسنه وكاربانه دينور قفل معناسنه وچوق وعظيم عسكره وآلايه دينور ومغربده بر بلده آديدر
شارح ديركه قيروان كاربان فارسى معرّبيدر ﴿اقرن﴾ همزه‌نك فتحى ورانك ضميله رومده بر موضع آديدر ﴿القريناء﴾
حميراء وزنده بوكرجه‌يه دينور لوبياء معناسنه ﴿المقرون﴾ اهل عروض اصطلاحنده اسباب شعردن اوچ حركه
بعدساكن اولان جزؤه دينور متفاعلن جزؤندن متفا ومفاعلتن جزؤندن علتن كبى اهل عروض اكا وتد مقرون
اطلاق ايدرلر ايكى سببه يعنى بر سبب ثقيل ايله بر سبب خفيفه مقارن اولمشدر ﴿القرناء﴾ كرماء وزنده سور قرآنيه‌دن
شول سوره‌لره دينوركه نمـازك هر ركعتنده فاتحه‌يه ضمّ ايله قراءت اولنه ﴿القرانيا﴾ قافك فتحيله بر شجر جبلى
اسميدركه زيتونه شـبيه يمشى اولور تركيده قزلجق آغاجى ديدكلريدركه يمشنه قزلجق تعبير اولنور قابض ومجفف
وجراحات كبارى مدمّل وصغارنه مضادّه‌در ﴿المقرن﴾ منبر وزنده چفت اوكوزينه بكور دكارى بوندرغه دينور
﴿القرصعنة﴾ جردحله وزنده شويكهٔ ابراهيم اسميدركه پيغمبر تيكنى وابراهيم تيكنى ديرلر انواع عديده‌سى واردر
بر نوعنك ساقى اوزون ومنبسط وسوسن برّى لونه شبيه اولور سينك طردى ايچون قپولره تعليق ايدرلر و بر قسمى
آق و ييراقلرى كثير و تيكنلرى تيز و بعينه اوزون كنكره شبيه اولور قدس شريف ترابنده چوق اولور وجع

ظهری ایچون مجربدر آق نوعنه ترکیده دوه الماسی تعبیر اولنور ﴿القرطعن﴾ جردحل وزننده بون واحمق آدمه
دینور ﴿القرطعنة﴾ جردحله وزننده ناچیز شیئه دینور یقال ماعلیه قرطعنة ای شیٔ ﴿الاقزان﴾ زای معجمه ایله
اکرام وزننده برآدمك انجك کمیکنی اوروب قیرمق معناسنه‌در یقال اقزن ساقه اذا کسرها ﴿قزوین﴾ قاف
مفتوحه وواو مکسوره ایله ایرانده بلاد جبلدن بر بلده آدیدر دیلم ایله همسنوردر قزوینك دینور قضاسنده بر قریه
آدیدر ﴿الاقسان﴾ همزه‌نك کسریله پك چوق ایش ایشلمکدن یاصو چکمدن ال ناسورلنمق معناسنه‌در یقال
اقسن الرجل اذا صلبت یده علی العمل والسقی ﴿الاقسینان﴾ اطمینان وزننده و ﴿القسانینة﴾ طمانینه وزننده
آغاج قوریوب قصقتی اولمق معناسنه‌در یقال اقسأنّ العود اقسینانا وقسانینة اذا اشتد وعسابوراده قسانینه
اسم ایکن مصدر موقعنده استعمال اولنمشدر و برآدم پك پیر اولمغله بدنی دکنك کبی قوبقوری اولمق معناسنه در
یقال اقسأنّ الرجل اذا کبروعسا ودائما ایش اوزره اولمق معناسنه‌در یقال اقسأنّ فی العمل اذا مضی وکیجه
پك قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال اقسأنّ اللیل اذا اشتدّ ظلامه ﴿قوسینیا﴾ قافك ضمی ونونك کسری
و یانك تشدیدیله مصر ایله اسکندریه بیننده بر قضا اسمیدر ﴿القسطبینة﴾ زنجبیله وزننده ذکرك باشنه دینور
﴿قسطنطینیه﴾ شهر اسلامبولدر قسط ماده سنده بیان اولندی ﴿القشوان﴾ شین معجمه ایله ثعبان وزننده
کوده‌سی اتسزجه اولان چلمسز آدمه دینور یقال رجل قشوان ای القلیل اللحم ﴿القشونیة﴾ جعفریه وزننده
دریسی یوفقه واغزی طاره‌جق دوه‌لره دینور ﴿قشن﴾ قافك کسریله ساحل بحر یمنده بر قریه آدیدر ﴿قاشان﴾
ایرانده شهر قم قربنده بر بلده‌در صاحب اللباب سینك اهمالیله لغت اولدیغنی حکایه ایلدی ﴿القطون﴾ قعود
وزننده بر یرده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال قطن بالمکان قطونا من الباب الاول اذا اقام و برآدمه خدمت ایلمك
معناسنه‌در یقال قطن فلانا اذا خدمه ﴿القاطن﴾ اسم فاعلدر بر یرده مقیم اولان کشی‌یه دینور جمعی قطان‌در
رمان وزننده وقاطنه‌درکه اسم جمع اوله‌جقدر وقطین‌در غازب وغزیب کبی ﴿القطن﴾ قافك ضمیله ﴿القطن﴾
ضمتینله و ﴿القطنّ﴾ عتلّ وزننده معروفدرکه پموغه دینور فارسیده پنبه دینور و بعضا آغاجی بیوکلنوب ویکرمی سنه
باقی قالور بجازده پموق آغاجی سکود آغاجی قدر مشهوددر اولمشدر پیراغنك مطبوخی ضماد وجع مفاصل حارّه
و بارده‌یه نافع وچکردکی ملین ومسخن وجماعی مقوّی وسعاله مفیددر ﴿القطنة﴾ هایله قطندن اخصدر بر پاره
پموغه دینور ﴿الیقطین﴾ یای تحتیه‌نك فتحیله مطلقا ساقی اولمیان نباته دینور قباق وقاون وخیار تکالری کبی
﴿الیقطینة﴾ هایله تازه قباغه دینور یقال اکلنا یقطینة ای قرعة رطبة ﴿القطنیة﴾ قافك ضمی وکسریله ثیابه دینور
پموقدن اتخاذ اولندیغیچون وغلال وحبوباته دینورکه تخل تعبیر اولنور علی قول بغدایدن وارپه‌دن وقوری
اوزمدن وخرمادن ماعدایه اطلاق اولنور عدس وخلر وماش کبی یاخود مطلقا طبخ اولنان حبوباته دینور
وامام شافعی دیدیکه قطنیه عدس وخلر وبقله و بوکرجه ونخوددن عبارتدر جمعی قطانی کلور سحابیّ وزننده
و بعضلر عندنده قطانی صیفیه اولان سبزه وغلالدن عبارتدر * قال الشارح ومنه الحدیث * انّ عمر رضی الله عنه
کان یأخذ من القطنیة عشرا * وهی حبوب الارض اوماسوی الحنطة والشعیر والزبیب والتمر اوهی الحبوب التی
تطبخ الشافعی العدس والخلر والفول والدجر والحمص او هی الخلف وخضر الصیف ﴿القطین﴾ امیر وزننده
برآدمك جاریه‌لرینه وحشم احرارینه وحشم مملوکلرینه وخدم واتباع ومتعلقاتنه واو جماعتنه دینور مفرد وجمعی
مساویدر علی قول جمعی قطن‌در کتب وزننده یقال هواوهم قطین فلان وهی الاماء والحشم الاحرار والحشم
الممالیك والخدم والاتباع واهل الدار ﴿القطان﴾ قافك کسریله هودج ومحفه آغاجلرینه دینور جمعی قطن‌در
کتب وزننده ﴿قطنه﴾ غرفه وزننده اعلامدن ابوالعلاء ثابت بن کعبك اسمنه اضافتله لقبیدرکه ثابت قطنه
دیرلر سمرقند وقعه‌سنده کوزی زخمدار اولمغله پموقله بندایلدیکندن ملقب اولدی * شارح ابوالعلاء بن کعب بن ثابت
نسخه‌سنی تخطئه ایلمشدر و بو ترکیب بعینه زید بطه وقیس قفه قبیلندندر ﴿القیطون﴾ جیحون وزننده خزینه
اوطه‌سنه وکیلاره دینور یقال وضعه فی القیطون ای المخدع ﴿القطن﴾ فتحتینله بدن انسانده ایکی
قیناق چاتیسنك ارالغنه دینور یقال ضربه علی القطن ای مابین الورکین وقوش قسمنك قوریغنك دیبنه
دینور و بنواسد یوردنده بر طاغك آدیدر وقطن بل اکیلوب بوکلك معناسنه‌در یقال قطن ظهره
قطنا من الباب الرابع اذا انحنی وقطن بن نسیر وابن ابراهیم وابن قبیصه وقطن بن کعب وقطن بن وهب محدثلردر
﴿الاقطن﴾ احمر وزننده معنای مزبوردن وصفدر یای کبی اکیلیوب دوتااولمش آرقه‌یه دینور یقال ظهر اقطن ای منحن
﴿القطنة﴾ قافك کسریله و ﴿القطنة﴾ فرحه وزننده اشکنبه یاننده اولان شیردانه دینورکه فارسیده هزارتو

وتركيده قرق بایر تعبیراولنور عامّهٔ عرب اکا رتمانه دیرلر (القطانة) سحابه وزننده تنجره یه دینور وآق دکزده
واقع صقلیه جزیره سنده که سجلیه آطه سیدر بربلده آدیدر (الاقطاتان) همزهٔ مفتوحه ایله برموضعدر
(قطین) زبیروزننده یمنده سنجار مملکتنده برقصبه آدیدر (قعین) زبیروزننده اسد قبیله سندن بربطندر
(القیعون) جیحون وزننده برنبات آدیدر (القعن) قافك فتحیله خمیر تکنه سنه دینور واشراف کوفه ده
حلاج بن علاج نام کسه نك جدی اسمیدر (القعن) فتحتینله برون پك قصه اولمق معناسنه در وبرونده اولان
پك قصه لغه دینور که اسم اولور یقال قعن انفه قعنا من الباب الثالث اذا قصر ویقال فی انفه قعن ای قصر
فاحش وبرون اوجی قالقق اولمغه دیمکله ضدّ اولور قعان دخی بو معنایه در سحاب وزننده یقال فی انفه قعن
وقعان ای ارتفاع فی ارنبته وپاچه آچق وآیشق اولمغه دینور یقال رجل به قعن ای انفجاج فی رجله (الاقعطنان)
اقشعرار وزننده یورغنلقدن ناشی صولیوب خشلیه رق صولوق کسلمك معناسنه در یقال اقطعنّ الرجل اذا
انقطع نفسه من بهر (القفن) دفن وزننده دکنکله یا قامچی ایله اورمق معناسنه در یقال قفنه قفنا من الباب
الاول اذا ضربه بالعصا او السوط وجنك وقتال معناسنه در یقال وقع بینهم قفن ای قتال وبرآدمك قفاسنه
اورمق معناسنه در یقال قفنه اذا ضرب قفاه وقیونی اکسه سندن بوغزلمق معناسنه در یقال قفن الشاة اذا ذبحها
من قفاها وکلب قاب قجاق یلامق معناسنه در یقال قفن الکلب الاناء اذا ولع (القفون) قعود وزننده اولمك
معناسنه در یقال قفن الرجل قفونا من الباب الثانی اذا مات (الاقتفان) افتعال وزننده بودخی قیونی اکسه سندن
بوغزلمق معناسنه در یقال اقتفن الشاة بمعنی قفنها وقیونی بوغازندن بوغزلیوب باشنی کوده سندن آیرمق معناسنه در
یقال اقتفن الشاة اذا ذبحها من قبل وجهها فابان الرأس (القفن) فتحتینله وکاهجه نونی مشدد اولور قفا
معناسنه در یقال ضرب قفنه وقفنه ای قفاه (القفنّ) خدبّ وزننده وجودی تصلق ناتراش آدمه دینور یقال
رجل قفن ای جاف (التقفین) تفعیل وزننده باشی کسوب بدندن آیرمق معناسنه در یقال قفن رأسه اذا قطعه
(القفان) شدّاد وزننده برنسنه نك هر احوالنه اطلاع ایچون آردنی واوته سنی کرکی کبی آلوب اراشدرمغه
اطلاق اولنور یقال هو علی قفّانه ای جمّاعه واستقصاء عمله * شارح دیرکه مؤلف بونی قفف ماده سنده دخی
ذکر ایلمکله بوراده جاعته نسخه سی غلطدر وبوقفن ماده سندن مأخوذدرکه قفا معناسنه در بوجهتله برنسنه نك
یاپرکسه نك اکسه سنه دوشوب احوال واوضاعنی استقصا ایدن آدمه دینور پس معنای مزبورده استعمالی مبالغه
اولور وبعضلر نونی زائد عدّ ایلدیلر * نته که مؤلف اکا رعایتله ده فاء بابنده دخی ذکر ایلدی وبعضلر قبان لفظندن
معرّبدر دیدیلر زیرا فلان قفان علی فلان دیرلر یتحفظ امره ویحاسبه معناسنه انتهی * وقفان قبانه دینورکه بیوك
ترازودر وامین ومعتمد علیه آدمه اطلاق اولنور یقال هو قفان ای امین (قلنه) فتحاتله وتشدید نونله اندلسده
بر بلده آدیدر (قلونیه) قافك فتحی ولامك ضمیله روم دیارنده بر بلده آدیدر حالا قالونیه دیدکاری اوله جقدر
(قالون) لفظ رومیدر ایو وجیّد معناسنه در قراء زمره سندن امام نافعك راویسی اولان ابوموسی عیسی بن مینا
انکله مقلب اولمشدر (القمین) امین وزننده جست وچالاك معناسنه در یقال رجل قمین ای سریع وحمام کلخننه
دینور وبرنسنه یه یراشق ومناسب ولایق اولان شیئه دینور قمن دخی دینور کتف وزننده یقال هو قمین له
وقمن ای جدیر وخلیق (القمن) جبل وزننده بودخی لایق وجدیر معناسنه در وبو فی الاصل مصدر اولمغله
تثنیه وجمعلنمز وبرنسنه نك راست جهت وطریقنه اطلاق اولنور تقول جئت بالحدیث علی قمنه ای علی سننه
ویقین وقریب معناسنه در (القمنانة) قافك فتحیله کنه تعبیر اولنان بوجکك یکی طوغمش خرده سنه دینور
بعده حمنانه بعده قراد بعده حلمه دیرلر (المقمئن) مطمئنّ وزننده منقبض معناسنه در یقال شیء مقمئن ای
منقبض (التقمن) تفعل وزننده برکسه دن موافقت طلب ایلمك معناسنه در تقول تقمنت موافقتك اذا توخیتها
(القمنة) فرحه وزننده بد ومنتن ققویه دینور یقال رایحة قمنة ای منتنة (قمن) عنب وزننده مصرده
برقریه آدیدر (قونیه) قافك فتحیله افریقیه ده بر بلده در (قیمون) لیمون وزننده فلسطین قضاسنده
برحصن آدیدر (القنّ) قافك فتحی ونونك تشدیدیله اخبار تتبع ایلمك معناسنه در یقال هو یقنّ الاخبار قنا
من الباب الاول ای یتتبعها وکوز ایله اویکا بویکا باقوب نسنه اراشدرمق معناسنه در یقال قن الشیء اذا تفقد
بالبصر ودکنکله اورمق معناسنه در یقال قنه بالعصا اذا ضربه بها (القنّ) قافك ضمیله کوچك طاغه دینور
وکوملك وسائر لباس یکنه دینور (القن) قافك کسریله کندی وابوینی مملوك اولان قوله دینور عبد وامه دن
تولد ایدن کوله کبی مفرد وجمعی برابردر علی قول جمعی اقنان واقنه در وبعضلر دیدیکه قنّ عبودتی خالص اولان

مطلب

قوله دینور یعنی مدبّر ومکاتب اولمیاندر علی قول مالکنك خانه‌سنده تولّد ایدوب مالکی آنی عندندن اخراجه قادر اولمیه * مترجم دیرکه اشبو قنّ ماده‌سی ذکری آتی قنة الجبل ماده‌سندن مأخوذ در کشینك کویاکه برقاتی اولادی وبرقاتی ممالیکی در لکن ممالیك طشره قاتیدر نته‌که رقیق رقت وضعفدن مأخوذدر وبو فی الاصل مصدر در مهجور التصریفدر آنکچون مفرد وجمعی وتذکیر وتأنیثی مساویدر وعند البعض وصفیتی تصوّریله متصرف اولوروقنّ عبددن اخصدر اشبو عبودیه‌ده برقاچ قسم واردر * بری مطلقا عبد وامه اولمقدر وبری عبد مملکه درکه تغلبا اخذ وسبی اولنان حرّ الاصل در * وبری مقرف درکه پدری عبد ومادری آزاده اوله * وبری هجین درکه مادری امه وپدری آزاده اوله * وبری اذرع درکه پدری عربی ومادری موالیدن اوله * وبری فلنقس درکه پدری موالیدن ومادری عربیدن اوله * وبری مکرکس درکه والده‌سی سلسله‌سی جمله امه اوله * وبری محیوس درکه پدرینك والده‌سی ومادرینك والده‌سی امه اوله وبونلرك کیمنده مؤلّف تردید ایله رسم ایلمشدر ﴿القنونة﴾ قافك ضمیله و ﴿القنانة﴾ کتابه وزننده وجه مذکور اوزره قوللغه دینور یقال عبد قنّ وعبید قنّ بالاضافة وبالوصف وهو عبد ملك وابواه اوهو الخالص العبودة بین القنونة والقنانة اوالذی ولد عندك ولا تستطیع اخراجه عنك ﴿القنة﴾ قافك کسریله بوکلش ایپك برقاتنه دینور علی قول لیفدن بوکلش ایپه مخصوصدر وقنه برداروی دوایی اسمیدرکه فارسیده بیرز دینور ترکیده قاصنی دیدکلری ضمغدر مدرّ ورياحی محلل ومخرج ویورغنلق وکزاز وصرع وصداع وسدر عارضه‌لرینه نافع وچوریمش دیش اغریسنه وقولاق اغریسنه واحتناق رحم خصوصنه مفید وسهام مسمومه‌نك وسموم سائره‌نك تریاقیدر ودخانی خانه‌دن طرد هوام وحشرات باینده عجیب الاثردر ﴿القنة﴾ قافك ضمیله کوچك طاغه دینورکه وطاغك قله‌سنه وتپه‌سنه دینور یقال الانوق تبیض فی قنة الجبل ای قلته وشول قاره طاغه دینورکه تپه‌سی هوایه طوغری سیوریلوب اوزانمش اوله علی قول صرپ اولمیوب وهر طرفی دوز وهموار اولان یاصتم طاغه دینور جمعی قنن کلور صرد وزننده وقنان کلور جبال وزننده وقنون کلور وحومانة الدرّاج نام موضع قربنده برموضع آدیدر ﴿الاقتنان﴾ افتعال وزننده دیکیلوب طورمق معناسنه‌در یقال اقتنّ الشیء اذا انتصب وقول ایدنمك معناسنه‌در یقال اقتنّ الرجل اذا اتخذ قناً وساکت واپسم اولمق معناسنه‌در یقال اقتنّ الرجل اذا سکت ﴿الاقتینان﴾ اطمینان وزننده بودخی دیکیلوب طورمق معناسنه‌در یقال اقتأنّ الشیء اذا انتصب ﴿القنان﴾ غراب وزننده قولتق رائحه‌سنه دینور صنان معناسنه ولباس یکنه دینور ﴿القنوان﴾ عنوان وزننده بودخی یکه دینور کمّ معناسنه یقال قنان القمیص وقنوانه ای کمه ﴿قنان﴾ سحاب وزننده حضرت موسی وحضرت خضر علیهما السلام قصه‌سنده سفینهٔ ناسی غصبا اخذ ایدر اولان پادشاهك اسمیدر علی قول اسمی هدد بن بدد ایدی صرد وزننده وقنان اسد قبیله‌سی یوردنده برطاغك آدیدر ﴿ابو قنان﴾ برعابد وزاهد کنیه‌سیدر ﴿القنین﴾ سکین وزننده طنبوره‌یه دینور وروم خلقنه مخصوص برلعب اسمیدر آنکله مقامره ایدرلر ﴿ابن القنی﴾ قافك ضمیله برمحدثدر ﴿القانون﴾ هرنسنه‌نك مقیاسنه دینورکه آنکله قیاس واندازه اولنور جمعی قوانین کلور یقال قانونه کذا ای مقیاسه * شارحك بیانه کوره سریانیدر قاعدهٔ کلیه معناسی بوندن مأخوذدر وقانون دمشق ایله بعلبك بیننده برموضع آدیدر * مترجم دیرکه برساز عجیبك دخی اسمیدر ﴿القناقن﴾ علابط وزننده اجرای کاریز واجرای قنوات صنعتنده بصیر واستاذ اولان آدمه دینورکه اصطلاحمزده صو یولجی تعبیر اولنور جمعی قناقن در قاف اولانك فتحیله یقال هو قناقن ای البصیر بالماء فی حفر القنیّ ﴿القنقن﴾ زبرج وزننده برکونه صدف بحری اسمیدر وبرجنس ایری بیان صیچانه دینور واستاد قولاغوزه دینور یقال هو قنقن ای دلیل هاد ﴿الاستقنان﴾ برآدم سودلرینی ایچمك ایچون قیونلریله وکچیلریله بریرده اقامت ایلمك معناسنه‌در یقال استقنّ الرجل اذا اقام مع غنمه یشرب البانها واستقلال واستبداد معناسنه‌در یقال استقنّ بالامر اذا استقلّ ﴿القنن﴾ فتحتینله یولك طوغریلغنه وجهت راستنه دینور یقال اخذ فی قنن الطریق ای سننه ﴿القنینة﴾ سکینه وزننده شراب وضع اولنان شیشه‌یه دینور فارسیده مینا دینور یقال شرب بالقنینة وهی اناء زجاج للشراب بعض نسخه‌ده مایجعل فیه الشراب عبارتیله مرسوم اولمغله اکا کوره مطلق اولور ﴿القنّانة﴾ قافك کسری ونونك تشدیدیله سواد عراقده برنهر اسمیدر ﴿قنونی﴾ هیولی وزننده سراة اولکه‌سنده بروادی اسمیدر ﴿قنینه﴾ جهینه وزننده دمشق قضاسنده برقریه آدیدر ﴿القنونة﴾ قافك فتحیله قیرق قابلره یامه اوره‌جق دمور یاخود باقر تنکه پاره‌سنه دینور ﴿التقوّن﴾ تفعل وزننده برآدمه لسانله تعدّی ایدوب دلازارلق ایلمك معناسنه‌در یقال تقوّن فلانا اذا تعدّی علیه بلسانه وبرآدمی کمال اوزره مدح وستایش ایلمك معناسنه‌در یقال تقوّن فلانا اذا مدحه تامّا ﴿قونیه﴾ قافك ضمی ونونك کسری ویانك

تخفیفیله روم اولکه سنده بر بلدهٔ جلیله اسمیدرکه حالا اناطولیده قونیه دیدکاری شهر عظیمدر (قیوان) کیوان
وزننده یمنده خولان قبیله سنه مخصوص بر بلده‌در (قون) عون وزننده (قوین) زبیر وزننده بر موضع آدیدر
(القین) عین وزننده دمورجی یه دینور جمعی اقیان وقیون کلور یقال هو قین ای حدّاد و مصدر اولور دمورجیلك
ایلك معناسنه‌در یقال قان القین الحدید یقین قینا اذا سوّاه و پراکنده نسنه‌یی بریکدرمك معناسنه‌در یقال قان الشیٔ
اذا لمه وقاب و چاناغی مرمّت و اصلاح ایلك معناسنه‌در * شارحك بیانه کوره معنای اصلی بودر یقال قان الاناء
اذا اصلحه و یراتمق معناسنه‌در یقال قان الله فلانا علی کذا اذا خلقه وقین قوله دینور بونك جمعی قیان کلور جبال
وزننده یقال له قین ای عبد * شارحك بیانه کوره مؤنثی قینه‌در و یمنده عثر نام بلده قرالرندن بر قریه آدیدر (بنات قین)
بر صو آدیدر (بلقین) بانك فتحیله بنو اسد قبیله سندن بر جماعتدر اصلی بنو القین ایدی بلحارث و بلعنبر کبی نسبتنده
قینیّ دینور بلقینیّ جائزدکلدر (بلقینه) بانك ضمی و قافك کسریله مصرده بر قریه‌در * مؤلف بونی باء فصلنده دخی
ذکر ایلشدر آنکیچون بعض نسخه‌دن ساقطدر (التقین) تزیّن وزننده و مرادفیدر یقال تقینت المرأة اذا تزیّنت
(القینة) قافك فتحیله چنکی جاریه‌یه دینور علی قول اعمدر نته‌که ذکر اولندی یقال له قینة ای امة مغنیة او اعمّ
و دبره یاخود دبره یقین اولان اکورغه کمیکنه یاخود ایکی اوماجه باشی بیننه یاخود اوراده اولان چقوره دینورکه
پوچ تعبیر اولنور و قینة الفرس آتك صغریسیله غراب دیدکاری عضوی بیننده اولان چقورجه یبوه دینور و غراب
صاغ اوجه ایله صول اوجه‌نك قاوشدیغی یردر و قینه ماشطه‌یه دینور یقال هی قینة ای ماشطة (القینان) قافك
فتحیله چارپا قسمنك ایاقلرنده بوقاغی بکه‌جك یرلرینه دینورکه بوقاغیلق تعبیر اولنور علی قول دوه قسمنه مخصوصدر
و قینان ابن انوش بن شیث بن آدم علیه السلامدر و سرخس قضاسنده بر قریه آدیدر (قاین) خاین وزننده ایرانده
بر بلده آدیدر و آدم علیه السلام اوغللرندن برینك آدیدر (القان) حال وزننده بر جنس شجر آدیدرکه آندن یای
دوزرلر ترکیده قین اغاجی دیدکلریدر و یمنده بر بلده آدیدر (قینیه) قافك فتحیله دمشق قربنده باب صغیر قرشوسنده
سلفده بر قریه ایدی حالا یری بساتین اولمشدر (الاقتینان) اطمینان وزننده نباتات تاب وطراوت و رونق باغلمق
معناسنه‌در یقال اقتأنّ النبت اذا حسن و باغچه تمام چیچکلر آچوب زیب و زینت بولمق معناسنه‌در یقال اقتأنّت
الروضة اذا اخذت زخرفها (التقیین) تفعیل وزننده بزه‌مك و طوناتمق معناسنه‌در یقال قین الجاریة اذا زینها

فصل الکاف

فصل الکاف * (الکأن) شأن وزننده شدّت بولمق معناسنه‌در تقول کأنت من الباب الثالث
ای اشتدّت (الکبن) غبن وزننده و (الکبون) قعود وزننده بردوزه‌یه آهسته ملایمتله سکرتمك علی قول کندی
کندیسنی صالیویرمیوب قصه قصه سکرتمك معناسنه‌در یقال کبن الفرس کبنا وکبونا من الباب الثانی اذا عدا
فی استرسال او قصر فی عدوه و ثوبك کنارنی ایچ طرفنه قیوروب پرواز دیکمك معناسنه‌در یقال کبن الثوب کبنا
من الباب الاوّل والثانی اذا ثناه الی داخل ثمّ خاطه و بر نسنه‌یی کف و منع ایلك معناسنه‌در یقال کبن هدیّته
اذا کفها * شارح دیرکه بوراده هدبه نسخه‌لری غلطدر صحیح اولان هدیه‌درکه ارمغانه دینور قال الازهری کل
کبن کف و کبن احسانی قومشولردن دریغ ایدوب اجانبه ایثار ایلك معناسنه‌در یقال کبن فلان اذا صرف
معروفه عن جاره الی غیرهم و بر نسنه‌دن چکنلیوب عدول ایلك معناسنه‌در یقال کبن عن الشیٔ اذا کعّ و عدل
و برآدمك اوست و آلت دیشلری آغزینك ایچنه طوغری کیروب یاتق اولمق معناسنه‌در یقال کبن الرجل
اذا دخلت ثنایاه من فوق واسفل غار الفم و یره سینوب یاپشمق معناسنه‌در یقال کبن الظبی اذا لطأ بالارض
و کبن الدلو قوغه‌نك ایچنه بوکیلوب دیکلمش پروازنه دینور و کبون سکون معناسنه‌در یقال کبن الشیٔ کبونا اذا سکن
(الکبنّ) و (الکبنة) عتلّ و عتله وزنلرنده منقبض ترش رو بخیل و ناکسه دینور علی قول بخلندن ناشی یاننده
اولانه یاخود کلان سائله نسنه ویرمامك ایچون باشنی یره دیکوب کوزنی یوقری قالدرمز اولان ناکسه دینور یقال
رجل کبنّ و کبنة ای کزّ لئیم او لا یرفع طرفه بخلا (المکبونة) شول آته دینورکه قوللری قصه و قرنی ککیش
و کمیکلری انجه و خرده اوله مکبون دخی دینور جمعی مکابین‌در و ایوه‌کن خاتونه دینور یقال امرأ مکبونة ای عجلة
(الاکبینان) اطمینان وزننده بوزیلوب بورتلق معناسنه‌در یقال اکبانّ الرجل اذا تقبض (المکبون) مکبونه دیدیکی
آته دینورکه ذکر اولندی و پرمقلری ایری آدمه دینور یقال رجل مکبون الاصابع ای شثنها و کبان دیدیکی علته
مبتلا دوه‌یه دینور یقال بعیر مکبون اذا اصابه الکبان (الکبا) غراب وزننده یمن اهالیسنه مخصوص بردرلو
طعامدرکه مصر بغدایندن ترتیب ایدرلر و دوه‌یه مخصوص بر مرض آدیدر (الکبنة) غرفه وزننده بر کونی لعب
اسمیدر (الکبنة) وجنه وزننده قوری اتمکه دینور (الاکبان) همزه‌نك کسریله کفّ لسان ایلك معناسنه‌در یقال

اكبن لسانه عنه اذا كفه (المكبن) مكرم وزننده محكم ومتين شيئه دينور يقال رجل مكبن الفقار اى محكمه (الكتن)
كافك وتاى فوقيه نك فتحيله اوچاقلرده وبعض محللرده اولان توتن بيلاشغنه واثرينه دينوركه ايس ومجمنه
قورم تعبير اولنور يقال به كتن اى لطخ الدخان وبعض دوداقده اولان مورلغه دينور يقال بشفته كتن اى سواد
وبرنسنه لزوجتلو ويلشك اولمق معناسنه در يقال كتن الشئ كتنا من الباب الرابع اذا تلزج وخرما اغاجنك ديبلرنده
اولان طپراغه دينور وكير وپاسه دينور يقال ثوبه كتن اى درن ووسخ وبو معنالرك مجموعنده مصدر اولور يقال كتن
الدخان بالبيت كتنا من الباب الرابع اذا لطخه ويقال كتن ثوبه اذا درن ووسخ (الكتن) كافك كسريله و (الكتن)
كتف وزننده چناغه دينور (الكتان) شدّاد وزننده معروفدركه لسانمزده دخى كتان تعبير اولنور آندن نسج
اولنمش ثياب حرّ وبردو يبوستده معتدلدر بدنه ياپشمز وآنده كهله چوق تولّد ايلمز وكتان صويوزنده اولان يوصونه
دينور وصو يوزنده اولان سيلنتى يه وخار وخاشاكه على قول كپوكنه دينور (الكتان) رمان وزننده بركونه قزل
بوجك اسميدركه آرى كبى صوقوجى اولور * شارح ديركه بمنده سيورى سينكه دينور ظاهرا قزل نوعيدر (كتانه)
ثمامه وزننده مدينه ده برناحيه آديدر (الكتنة) كافك كسريله برجنس خوشبو شجر آديدر (المكتئن) مطمئن وزننده
وضدّيدركه مضطرب وبيقرار اولان كمسه يه ونسنه يه دينور يقال شئ مكتئن ضدّ مطمئن (الاكتان) همزه نك
كسريله ياپشدرمق معناسنه در يقال اكتنه به اذا الصقه به (الكثنة) ثاى مثلثه ايله غرفه وزننده مرسين وسكود
چبوقلرندن اورلمش يصى طبق طرزنده سپده دينوركه اوزرينه كوناكون چچكلر ديزرلر على قول شول نوردجه يه
يعنى انجه قامشدن وتازه وييراقلى چبوقلردن اورلمش قفس طرزنده سپده دينوركه ايچنه شكوفه وضع ايدرلر حالا
چچك جيلرك سپدى اوله جقدر وبو فى الاصل لسان نبطيده كثنا اولمغله تعريبله كثنه ديديلر ونوردجه نورده
فارسى معرّبى دركه نوردن لفظندن اسم مفعولدر دورلمش بوكلمش نسنه يه دينور (الكدن) فتحتينله كتن وزننده
ومرادفيدركه دوداق مورارمق معناسنه در يقال كدن مشفر الابل كدنا من الباب الرابع اذا كتن اى اسودّ من رعى
النبات وبغدايجق اوتنك يوقريلرى اوتلنوب ديبلرى قالمق معناسنه در يقال كدن الصليان اذا رعيت فروعه
وبقيت اصوله (الكدنة) كافك كسريله دوه اوركجنه دينور ووجودده اولان لحم وشحم وقوّته دينور يقال انه
لذو كدنة اى ذو شحم ولحم وقوّة بوراده قوم نسخه لرى غلط محضدر (الكدن) كتف وزننده وجودى لحم وشحم
وقوّت صاحبى آدمه دينور ومؤنثى كدنه در يقال رجل كدن وامرأة كدنة اى ذو لحم وشحم وقوّة (المكدنة) مكرمه
وزننده تاولو ناقه يه دينور يقال ناقة مكدنة اى ذات كدنة (الكدن) كافك فتحيله وكسريله خانه ده نسوان قسمى
پرده لنمك ايچون چكيلان زاره دينور على قول هو دجده ومحفه ده نسوانك دوشندكارى بزونهالى مقوله سنه
دينور ونسوانه مخصوص محفه كبى بركونه مركب آديدر وپالانه دينور رحل معناسنه وكوندن دوزلمش هاونه
دينوركه ايچنده نسنه دوكرلر اعراب ادواتندندر جمعى كدون در (الكدانة) سحابه وزننده آت ودوه قسمنده اولان
هجنه معناسنه دركه بابا طرفى عربى يعنى صوى اولوب وآنا طرفى صوى اولمامقدن عبارتدر يقال به كدانة اى
هجنة (الكودن) جوهر وزننده و (الكودنى) ياى نسبتله شول آته دينوركه باباسى عربى وآناسى بوز آت اوله يقال
فرس كودن وكودنىّ اى هجين وفيل ديدكلرى حيوانه دينور وقاتره دينور بغل معناسنه وسمر باركرينه واشكنسز
كندآته دينور يقال له كودن اى برذون (الكدن) كافك فتحيله بله ثوبى قوشاق كبى قوشانمق معناسنه در يقال
كدن ثوبه كدنا من الباب الاول اذا انتطق به وشدّ به (الكدن) فتحتينله حوضك وقيونك ديبلرنده قلان چاموره
دينور كدر معناسنه (الكدان) كتاب وزننده دوه نك باشنه بند ايتدكلرى ايپك فضله شعبه سنه دينوركه
آنيدخى دوه نك باشنك برطرفنه چكوب بند ايلمكله دوه يى ضبط وامساك ايدرلر * مؤلف ايجاز ايلمكله شارح
بووجهله بيان ايلشدر وبوراده ثاى مثلثه ايله شعثه نسخه لرى غلطدر (الكديون) فرعون وزننده زيتون ياغى
طورطوسيله يوغرلمش انجه طپراغه دينوركه آنكله پاسلو زرهلرك پاسنى آچوب جلا ويررلر (الكران) كتاب
وزننده ساز قسمندن لاغوته يه دينور عود معناسنه على قول زيل ديدكلرينه دينور صنج معناسنه وباديه ده برموضع
آديدر (كران) غراب وزننده دار ابجرد نام بلده قربنده بربلده آديدر (كران) شدّاد وزننده اصفهانده برمحله
آديدر وتورانده شهر تبت قربنده بربلده آديدر ومغربده برحصن آديدر (كرين) كافك ضمى وراءنك كسريله خراسانده
طبس ناحيه سنده برقريه در (كريون) عذيوط وزننده اسكندريه قربنده برقريه در (الكرينة) سفينه وزننده
چنكى عورته دينور جمعى كران در كافك كسريله يقال امرأة كرينة اى مغنية (الكرزن) جعفر وزبرج وزنلرنده
و (الكرزين) يقطين وزننده بيوك بالطه يه دينور (كارزن) راءنك سكونى وزاينك فتحيله سمرقند قضاسنده برقريه در

محدثيندن ابو جعفر محمد بن موسى بن رجاالكار زنى اكا منسوبدر (كارزين) كرز ماده‌سنده ذكر اولندى
(الكرسنة) كافك وسينك فتحى و نونك تشديديله بر نوع شجر اسميدركه صغير اولور و غلاف ايچره ثمرلرى اولور
مصدّع ومسهل ودمى ظاهر جلده جاذب ودواب قسمنى مسمن وسعاله نافع وشرابله يوغورلمشنى ديوانه كلب
اصرديغى ويلان صوقديغى وانسان اصرديغى يره ضماد نافعدر بعض نسخه‌ده الكرسنة نبت وهو الكشنى
عبارتيله مرسومدر ومفرداتده كرسنه تركيده بورچق وفارسيده كشنه وكاودانه ديدكلرى غله ايله مبيندر
ومؤلفك عنقريب الكشنى الكرسنة تعبيرى بونى مؤيددر (الكركدّن) كافلرك ودال مشدّده‌نك فتحيله وعامّه
نونى مشدد ايدرلر برجنس جانور اسميدركه فيلى بوينوزينه آلوب كوتورر بو جانور هندستانده اولور باشنك وسطنده
قالين وسيورى بر بوينوزى اولور بعض هند تجارلرنده كورلمشدر (كزنه) زاى معجمه ايله وزنه وزننده محدّثيندن
محمد بن داود الرازى لقبيدر (الكشنى) بشرى وزننده كرسنه اسميدركه فارسيده كسنه وتركيده بورچق ديدكارى
غله‌در (كشانيه) كافك ضميله بربلده آديدر ظاهرا روم ايليده كشان ديدكلريدر (اكشونيه) همزه‌نك فتحيله مغربده
بربلده‌در (الكشخان) خاى معجمه ايله سلمان وزننده برقومك رئيس وسركارينه دينور يقال هو كشخان القوم اى
رئيسهم * مؤلف كشخ ماده‌سنده بشقه معنايه ده ذكر ايلدى پس آنده نونى زائده اولور (الكشخنة) دحرجه وزننده
برآدمه كشخان ديمك معناسنه‌در يقال كشخنه اذا قال له يا كشخان (التكشيخ) تفعيل وزننده كشخنه معناسنه‌در يقال
كشخه بمعنى كشخنه (كشميهنه) كافك ضمى وشينك سكونى وميمك كسرى وقليلا فتحى وهاء مفتوحه ايله شهر
مرو قضاسنده بر قصبه‌در ادبادن محمد بن مكىّ بن زراع ومحدثاتدن كريمه بنت احمد اكا منسوبلردر احاديث
شرحلرنده كشميهنى متداولدر (الاكعان) همزه‌نك كسريله برآدمك جنبش ونشاطنه فتور كلمك معناسنه‌در يقال
اكعن الرجل اذا فتر نشاطه (ذو كنعان) ملوك يمنده برينك لقبيدر اون اندازه مقدارى قامتى وار ايدى غريبدركه
مؤلف كنعانك اسم ابن نوح عليه السلام اولديغىكه غرق اولمشدر كذلك اسم ولايت حضرت يعقوب عليه
السلام اولديغى اهمال ايلمشدر (كعانه) ثمامه وزننده برخاتون اسميدر (الكفن) دفن وزننده اتمكى پشمك ايچون
كوله كومك معناسنه‌در يقال كفن الخبزة فى الملة كفنا من الباب الثانى اذا واراها بها و يوك اكيرمك معناسنه‌در يقال
كفن الصوف اذ غزله وميته كفن صارمق معناسنه‌در يقال كفن الميت اذا البسه الكفن وكفن طوزسز طعامه
دينور يقال طعام كفن اى لاملح فيه (التكفين) تفعيل وزننده بودخى ميته كفن صارمق معناسنه‌در يقال كفن
الميت بمعنى كفنه (الكفن) فتحتينله ميته صاريلان ثوبه دينور ستر وموارات معناسنه‌در جمعى اكفاندر (المكفن)
محدّث وزننده طوزى وسودى وسائر قاتغى اولميان آدمه دينور يقال هم مكفنون اى ليس لهم ملح ولا لبن ولا ادم
(المكتفن) ميمك ضمى وفانك فتحيله اسم مكاندر جماع هنكامنده چوكوب اوتورديغك موقعه دينور (الاكتفان)
افتعال وزننده جماع ايلمك معناسنه‌در معناى اوّلدن مأخوذدر يقال اكتفن المرأة اذا نكحها (الكفنة) غرفه
وزننده طپراغى پاك ومنبت ترلايه دينوركه هرنه زرع اولنسه انبات ايدر اوله (الكفنة) ثمره وزننده برشجر آديدر جوهرى
ضميله تقييد ايتمكله غلط ايلدى (كلان) سحاب وزننده غطفان قبيله‌سى يوردنده برقومسال آديدر (كلين) كافك
كسريله رى ايالتنده برقصبه‌در فقهاى شيعه‌دن محمد بن يعقوب الكلينى اكا منسوبدر (الكمون) قعود وزننده
پوصولنوب كيزلنمك معناسنه‌در يقال كمن الرجل وكمن كمونا من الباب الاول والرابع اذا استخفى وبرآدمك كوزنده
كمنه ديديكى عارضه ظهور ايلمك معناسنه‌در يقال كمن الرجل كمونا من الباب الرابع ويقال كمن على المجهول اذا
اصابته كمنة (الاكمان) همزه‌نك كسريله برنسنه‌يى كيزلمك معناسنه‌در يقال اكمنه اذا اخفاه (الكمين) امير وزننده
جنك هنكامنده پوصويه كيزلنمش عسكره دينور يقال قوم كمين وهم الذين يكمنون فى الحرب قوم لفظنك
تذكير وتأنيثى ماده‌سنده ذكر اولندى وكمين كلمه‌سى فتحتينله كمن لفظندن جمع اولمق دخى محتملدر قطن وقطين
كبى وفارسيده پوصويه كمين دينور عربيده دخى تجوّزا ممكندر وسزلمه‌رك برايشه داخل اولان آدمه دينور يقال
هو فى ذلك الامر كمين وهو الدخل فى الامر لايفطن له (الكمنة) غرفه وزننده كوزه عارض اولان دومانلغه دينور
على قول قزل قزل بچيكه دينوركه كوز علتلرندندر يقال اصابت عينه كمنة اى ظلمة فى البصر او جرب وحمرة فيها
(الكمون) صبور وزننده شول ناقه‌يه دينوركه قويريغنى اصلا قالدرمامق حسبيله كبه‌لكنى بلوردوب بيلدرمز اوله
يقال ناقة كمون اى كتوم اللقاح لم تشل ذنبها اذا لقحت (الكمّون) تنوّر وزننده معروف دانه اسميدركه تحريفله
كميون تعبير ايتدكلريدر بول ولبنى مدرّ ومحرّك جشا وهاضم ورياحى طارد وطوز ايله ممضوغنى ابتلاع اغزدن
آقان سالياري قاطعدر وكمّون حلو انيسون ديدكارى دانه‌در وكمّون حبشى چورك اوتنه شبيه دانه‌دركه تركيده كفه

كمیونی دیدكاریدر وكمّون ارمنی كراویادركه قرمان كمیونی دیدكلریدر وكمّون برّی كمون اسود دركه كمون كرمانی
دیدكاریدر (المكمن) مقعدوزننده كیزلنه جك یره دینوركه پوصوتعبیراولنور (دارة مكمن) برموضع آدیدر (الاكتمان)
افتعال وزننده كیزلنمك معناسنه‌در یقال اكتمن الرجل اذا اختفی (مكمین الجماء) معیقل وزننده عقیق مدینه‌ده
بر موضعدر (الكنّ) كافك كسری ونونك تشدیدیله برنسنه‌نك ایچنده ستروحفظ اولندیغی وقایه ومحفظه‌یه
كذلك برشیئك پرده‌لنوب كیزلنه جكی ستره‌یه دینور واوه‌واوطه‌یه اطلاق اولنور جمعی اكنان واكنه كلور اجله وزننده
(الكنة) و (الكنان) كافلرك كسریله بونلرده برنسنه‌نك پرده‌لنوب كیزلنه جكی ستره‌یه دینور (الكن) كافك فتحیله
و (الكنون) قعود وزننده برنسنه‌یی ستروپنهان ایلمك معناسنه‌در یقال كنه كنا وكنونا من الباب الاوّل اذا ستره
(الاكنان) همزه‌نك كسریله و (التكنین) تفعیل وزننده و (الاكتنان) افتعال وزننده بونلرده ستروپنهان ایلمك
معناسنه‌در یقال اكنه وكننه واكتنه اذا ستره واكتنان كیزلنوب صقلنمق معناسنه‌در یقال اكتن الرجل اذا استتر
واغارمق معناسنه‌در یقال اكتن الشیء اذا ابیضّ ذكری آتی كنه دندر (الاستكنان) بودخی كیزلنوب صقلنمق
معناسنه‌در یقال استكنّ الرجل اذا استتر (الكنة) كافك ضمیله بعض خانه‌نك دیوارندن جناح طرزنده چیقمه
شهنشین مقوله‌سنه دینور علی قول قپو اوزرنده یاپدقلری صچاغه وصوندرمه‌یه دینور یاخود قپو اوزرنده
یاپدقلری كولكه‌لكه دینور یاخود كیلاره دینور یاخود اولرده‌رف ومصندره وشیروان مقوله‌سنه دینور جمعی
كنان‌در جبال وزننده وعربدن بر قبیله آدیدر نسبتنده كنی وكنی دینور كافك كسری وضمیله لجیّ ولجیّ
دیدكاری كبی مضمومه تغییرنسب قبیلندن اولنور * مترجم دیركه ائمهٔ نحاتدن ابن جنی كنیّ معرّبیدر (الكنة) كافك
فتحیله برآدمك اوغلنك زوجه‌سنه دینوركه كلین تعبیراولنور یاخود قرنداش خاتوننه دینورینكه تعبیراولنور جمعی
كنائن‌در ستربلیغ ایله مستوراولدقلرینه مبنیدر وكنه فارس اولكه‌سنده برموضع آدیدر (الكنة) كافك كسریله آقلغه
دینور یقال به كنة ای بیاض (الكنانة) كافك كسریله دریدن اولوب اصلا اغاجی اولمیان اوق قبورینه دینور علی قول
برعكس اولانه دینور یقال نثر كنانته وهی جعبة من جلد لاخشب فیها او بالعكس وكنانة بن خزیمه برقبیله پدریدر
(المستكنة) اسم فاعل بنیه‌سیله درونده مضمر اولان حقد وكینه‌یه دینور (الكانون) و (الكانونة) آتش اوجاغنه
دینور برودتی یاخود آتشی سترایلدیكنه مبنیدر وكانون قلب شتاده ایكی شهررومی اسمیدركه كانون اوّل
وكانون ثانی تعبیراولنور * شارح دیركه عندالبعض كانون لفظ سریانیدر قیش موسمنه دینور وعندالبعض
عربیدر ثقیل معناسندن مأخوذدر وكانون ثقیل وكرانجان آدمه دینور یقال رجل كانون ای
ثقیل ناس كند وبی كورنجه ثقلتندن اختفا ایتدكلرینه مبنیدر یاخود اوجاق علوی كبی چالدیغی تصوّریله‌در
(مكنونه) زمزم قیوسنك اسمیدر سلفده مدفون اولدیغنه مبنی (كنّ) كاف مفتوحه ایله برطاغك آدیدر وقطران
ناحیه‌سنده برقریه اسمیدر (كتن) فتحتینله صنعاء یمن ترابنده برطاغك آدیدر (كنینه) سفینه وزننده یمنده برقریه
آدیدر (الكنكنة) زلزله وزننده برنسنه‌دن قورقوب قاچمق معناسنه‌در یقال كنكن الرجل اذا هرب وتنبللكدن
دائما اوده اوتورمق معناسنه‌در یقال كنكن الرجل اذا كسل وقعد فی البیت (كنون) صبور وزننده سمرقند
شهرنده برمحله‌در (الكون) عون وزننده و (الكینونة) صیروه وزننده‌كه دیمومه كبی تخفیفا واو یایه مبدّلدركه
وزنی فعلوله اولور یاخود اصلی كیونونه‌در فیعلوله وزننده واو یایه قلب وادغام وتخفیف اولنمشدر اولمق حدث
معناسنه‌دركه برنسنه‌نك حدوث ووقوعندن عبارتدر فارسیده بودن مرادفیدر یقال كان الشیء یكون كونا وكینونة
اذا حدث نحویون اكاتامّه اطلاق ایدرلركه وجد ووقع وثبت وحدث معناسنه‌در اكثری احداثه داخل اولور
لنكتة ذواته‌ده داخل اولور وكان كلمه‌سی كه فعل ماضیدر اكر مجرّد زمان ماضیدن عبارت اولورسه فعل ناقص
اولمغله خبره محتاج اولور فاعلنی اسمیت اوزره رفع ومفعولنی خبریت اوزره نصب ایدر وبونك مصدری كون وكیان
وكینونه‌در یقال كان زید قائما ای وقع منه القیام فی الماضی وانقطع * مترجم دیركه شیخ رضی بیانه كوره فعل ناقص
اولان كان لفظی البته مصدری اولان كون مطلقه یعنی مطلقا حصوله وخبری كون مخصوصه دلالت ایدر وافعال
ناقصه بحثنده نفیس كلماتی اولمغله مراجعت واستفاده اولنه واكر برنسنه‌نك وقوع وحدوثندن عبارت اولورسه خبره
محتاج اولمز وسیبویه كان كلمه‌سنی فعل متعدّی‌یه تمثیل ایله كناهم كلامنی تجویز ایلدیكه كنالهم معناسنه‌در وعربلر
كنت الغزل دیرلر غزلته معناسنه بوراده كان غزل معناسنه‌در نته‌كه شیخ رضی دخی ثبت ایتمشدر وبونده وسائرنده
مجازدر وكان كلمه‌سی بعضا زائد اولور یقال زل فلان علی كان خثنه ای علی خثنه وتكفّل وتعهّد معناسنه اولور
یقال كان علیه كونا وكیانا ای تكفّل به ویقال كنت الكوفة ای بالكوفة ویقال منازل اقفرت كان لم یكنها احد

مطلب

اى لم يكن بها و بونلر حذف و ايصال قبيلندندر وكان كلمه سى تامّه اولور ثبت معناسنه ومنه كان الله ولاشئ معه وهرشيئك ثبوتى مقتضاسى اوزره اولمغله خداى متعالك ثبوتى ازليتدن عبارتدر * مترجم ديركه اهل تحقيق ديديلركه شان ربّانيدن كون ماضى ايله تعبير زماندن خالى اخبار محضدر زيرا حق جلّ وعلا زماندن منزّهدر فى ه قوله تعالى ﴿وكان الله عليما حكيما﴾ پس بو مقوله تعبيرات بطريق التجريد معناى ماضوى يى اسقاطله معناى اخبارى اثباته محمولدر و بونك نظيرى ﴿ومن آياته يريكم البرق﴾ آيتيدركه هيئتى اسقاطله حدثى اثباتدن عبارتدر تسمع بالمعيدى كلامى دخى بو قبيلندندر حتى سيبويهدن منقولدركه كان كلمه سى همان وجود و تحقيقه دلالت ايدر انتهى * وكان كلمه سى حدث معناسنه اولور نته كه ذكر اولندى كقول الشاعر * اذا كان الشتاء فادفئونى * اى اذا حدث الشتاء و حضر معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿وان كان ذو عسرة فنظرة الى ميسرة﴾ و وقع معناسنه اولور كقوله ﴿ماشاء الله كان و مالم يشالم يكن﴾ و اقام معناسنه اولور كقول الشاعر * كانوا وكنا فاندرى على مهل * و صار معناسنه اولور كه فعل ناقص اولور كقوله تعالى ﴿وكان من الكافرين﴾ و استقبال معناسنه اولور يعنى مستقبلده استعمال اولنور كقوله تعالى ﴿ويخافون يوما كان شرّه مستطيرا﴾ ومضى منقطع معناسنه اولور كه تامّه اولور نته كه ذكر اولندى كقوله تعالى ﴿وكان فى المدينة تسعة رهط﴾ الآيه و حال معناسنه اولور كقوله تعالى ﴿كنتم خير امّة اخرجت للناس﴾ بونلرك جمله سى مجازدر و عربلر بغض و عداوت ايتدكارى دشمنلرى حقنده لا كان ولا يكون ديرلر لاخلق ولا تحرّك معناسنه كه موتدن كنايه در (الكائنة) حادثه معناسنه در يقال كانت كائنة عظيمة اى حادثة (التكوين) تفعيل وزننده احداث معناسنه دركه اولدرمق تعبير اولنور يقال كوّنه اى احدثه و وار ايلمك معناسنه در يقال كوّن الله الاشياء اى اوجدها صفت تكوين بوندندر (المكان) و (المكانة) ميملرك فتحيله اسم مكانلردر محلّ كون و حصول معناسنه در جمعى امكنه و اماكن كلور و مكانه پايه و منزلت معناسنه مستعملدر مرتبه و منزله و موقع كبى يقال رفيع المكانة اى المنزلة و ضميرده منوى و مقصود اولان جهته اطلاق اولنور مكينه دخى بو معنايه در تقول مضيت مكانتى و مكينتى اى طيتى * مؤلف لفظنه نظر ايله مكانى مكن ماده سنده دخى ثبت ايلمشدر (الكنتىّ) كردىّ وزننده و (الكنتنىّ) نون زياده سيله و (الكونىّ) عونىّ وزننده معمر و سالخورده آدمه اطلاق اولنور كويا كه كنت فى شبابى كذا او فى زمان كذا وكان هو فيه كذا قوللرينه منسوبلردر يقال هو كنتىّ و كنتنىّ و كونىّ اى الكبير العمر (الاكتيان) افتعال وزننده كفيل اولمق معناسنه در يقال اكتان عليه اذا تكفل به (كيوان) ايوان وزننده زحل يلدزينك اسميدر غير منصرفدر لفظا عجميدر (سمع الكيان) جمع القيان وزننده نجم طائفه سنك بر كتابلرى اسميدر مترجم حقير ديركه عبد القادر بغدادى عليه الرحمه ديديكه كيان فرس قديم لساننده عناصر و طبايع معناسنه در و سمع الكيان سينك فتحى و كسريله مضاف اوله رق بر كتاب اسميدركه ارسطو تأليفيدر مبادئ علم طبيعى يى مشتملدر اجسام بيننده مشترك اولان احوالك طبايعندن بحث ايدر و امام جواليقى ادب الكاتب نام كتابك خطبه سى شرحنده ديديكه سمع الكيان ارسطو مؤلفاتندن بر كتابدر كيان سريانيده طبيعت معناسنه در و عند الحكماء طبيعت اجسامى مواضعنه صرف و تحريك ايدن معنادن عبارتدر مجسدى سمت اسفله و نارى سمت علوى يه تحريك ايدن معنا كبى و سمع شين معجمه ايله صيت معناسنه در كتاب مزبور مبادئ علم طبيعى اولمق حسبيله متعلك علم مزبوردن ابتدا كوشزدى اولمغله تسميه ايلمشدر بعده تعريب ايدوب مهمله ايله سمع الكيان ديديلر (الاستكانة) استقامه وزننده

مطلب

خضوع و تواضع ايلمك معناسنه در استكان له اذا خضع * مؤلف بونى سكن ماده سنده افتعال اولمق اوزره رسم و بوراده كوندن استفعال عدّ ايلمشدر اختلافه مبنيدر * شارح ديركه بعضلر كين ماده سندن اولديغندن ذاهب اولمشدر كوندن اولديغى غريبدر مكر تكلف اولنه (التكوّن) تفعل وزننده دپرنمك معناسنه مستعملدر يقال تكوّن الشئ اذا تحرّك (الكهانة) كافك فتحيله غايبدن خبر ويرمك معناسنه دركه فالجيلق ايلمك و باقجيلق ايلمك تعبير اولنور يقال كهن له الرجل و كهن كهانة من الباب الاوّل و الخامس اذا قضى له بالغيب (التكهن) تفعل وزننده و (التكهين) تفعيل وزننده كه تفعل بابندن نادر اوله رق مصدردر بو دخى كاهنلك ايلمك معناسنه در يقال تكهن الرجل تكهنا و تكهينا بمعنى كهن (الكاهن) فالجى يه و باقجى يه دينور جمعى كهنه كلور فتحاتله و كهان كلور رمّان وزننده و كاهن بر آدمك امور و حوايجنى رؤيت و اداره ايدن كسه يه دينور كتخدا كبى يقال هو كاهن له اى يقوم بامره فى حاجته و يسعى (الكهانة) كتابه وزننده كاهنلك حرفتنه دينور * شارح ديركه سلفده عربلرده كاهنلر اولور ايدى شقّ و سطيح نام اشخاص كبى شياطين آسمانه عروجدن ممنوع اولمامغله بعض حوادث و اخبارى فرشته لردن استراق ايدوب آنلره نقل ايلمكله اخبار ايدرلر ايدى بعده فخر انام عليه الصلوة و السلام حضرتلرى

ظهورلرنده ممنوع اولدیلر وبعضلر جنّ طائفه سندن خدام ادّعا ایدرلر جنّ ایسه غیبی بیلمز لا یعلم الا الله
(المكاهنة) مفاعله وزننده برکسه یه مساعده و اعانت ایلمك معناسنه در یقال کاهنه اذا حاباه (الكاهنان) ایکی قبیله در
(الكين) زین وزننده تواضع و خضوع ایلمك معناسنه در کین آتیدن مأخوذدر یقال کان له یکین کینا اذا خضع و کین
نسوان فرجنك داخلنده اولان اته دینور علی قول چکردکك اطرافنده اولان پروزلر کبی پورتك پورتك خرده
بزجکزلره دینور یاخود لحم زائدنه دینور جمعی کیون کلور (الاكتيان) افتعال وزننده محزون اولمق معناسنه در یقال
اکتان الرجل اذا حزن (الكينة) تمره وزننده سدر اغاجنك یمشنه دینورکه عربستان کراسی تعبیر اولنور و کفالت
معناسنه در (الكينة) کافك کسریله آدمی ذلیل و خاکسار ایدن شدّت و محنته دینور یقال وقع فی کینة
ای شدّة مذلّة و حالت معناسنه در یقال بات فلان بکینة سوء ای بحالة سوء (كأيّن) کافك و همزه نك فتحی
و یای مشدده نك کسریله و (كاين) کاعن وزننده لغتدر کم معناسنه در خبرده و استفهامده و بو کاف تشبیله
منوّن اولان ایّ کلمه سندن مرکبدر اکا بناء نون اوزره وقف اولنمسی جائزدر* شارح دیرکه مصحف عثمانیده نونله
مرسومدر و کم کلمه سنه بش حالده موافق اولورکه ابهام و تمیزه احتیاج و مبنی اولمق و صدر کلامده لازم اولمق
و بعضا افادۀ تنکیر و بعضا استفهام حالتلریدر و حالت اخیره نادردر و ابیّ بن کعب ابن مسعود حضرتلرینه کأیّن
تقرأ سورة الاحزاب آیة یعنی سورۀ احزابی قاچ آیت عدّ ایدرسن دیو سؤال ایلدکده جوابنده* ثلاثا و سبعین* دیدی
و کم لفظنه بش امورده مخالف اولور اوّل کاین مرکبدر و کم قول صحیح اوزره بسیطدر ثانی کأیّن کلمه سنك ممیزی
اکثری من ایله مجرور اولور حتی ابن عصفور لزومیله حکم ایلدی ثالثا کاین لفظنی عند الجمهور استفهامیه اولمز
رابعا مجرور اولەرق واقع اولمز بعضلر تجویز ایلدیلر کقولك بکأیّن تبیع هذا خامسا بونك خبری مفرد اولەرق
واقع اولمز (المكتان) مغتاب وزننده کفیل معناسنه در یقال هو مکتان له ای کفیل (الاكانة) اقامه وزننده
ذلیل و خاکسار ایلمك معناسنه در یقال اکانه الله اذا خضعه و ادخل علیه الذلّ

فصل اللام

(اللبن)
غبن وزننده چوق یمك معناسنه در یقال لبن الرجل لبنا من الباب الثانی اذا اکل کثیرا و پك اورمق معناسنه در
یقال لبنه اذا ضربه شدیدا و برآدمه سود ایچورمك معناسنه در یقال لبنه لبنا من الباب الثانی و الاول اذا سقاه
اللبن (لبن) لامك ضمیله برطاغ آدیدر (لبن) لامك کسریله طریق یمن اوزره حدود حرمدن برحدّ و سنورك
اسمیدر (اللبن) کتف وزننده کرپچه دینور چاموردن کسوب یاپو پیارلر واحدی لبنه در بونده لامك کسریله
ابل کبی و کسرتینله ده جائزدر و شول مجلسه دینورکه آنده امور مهمه لر رؤیت اولنمش اوله قاضی محکمه سی کبی یقال
مجلس لبن ای تقضی فیه اللبانة و سودی پك سون آدمه دینور یقال هو لبن ای محبّ اللبن (التلبين) تفعیل وزننده
کرپچ کسمك معناسنه در یقال لبن الرجل اذا اتخذ اللبن و تلبین تلبینه دیدیکی طعامه دینور کما سیذکر (اللبون)
صبور وزننده بودخی سودی پك سون آدمه دینور و سودی چوق اولان حیوانه دینور علی قول سودی مجتمع اولمق
ایچون صاغلیوب ممه سنده ترك و ابقا اولنمش حیوانه دینور و بعضلر دیدیکه لبون و لبونه مطلقا سودلو حیوانه
دینور کرك چوق و کرك آز اولسون جمعی لبان و لبن کلور لاملرك کسریله و لبن کلور لامك ضمیله و لباین کلور یقال
ناقة لبون ای ذات لبن یعنی کثیرا او ترك فی ضرعها او اللبون و اللبونة ذات اللبن غزیرة کانت او بکیة (ابن لبون) شول
ارکك دوه یاوریسنه دینورکه ایکی یاشنی طولدرمش اوله علی قول اوچنجی یه کیرمش اوله مؤنثی ابنة لبون در اناسی
غیری یاوری طوغورمغله ذات اللبن اولدیغنه مبنیدر (بنات لبون) عرفط اغاجنك خرده لرینه دینور (اللبنة)
فرحه وزننده و (اللبينة) سفینه وزننده و (الملبن) محسن وزننده و (الملبنة) محسنه وزننده بونلرده سودلو حیوانه
دینور یاخود سودی بریکمك ایچون صاغلیوب ممه سنده ترك و ابقا اولنمشه دینور (الملبنة) مرحله وزننده شول اوته
دینورکه اوتلیان حیوانك سودی فراوان اولور اوله یقال عشب ملبنة ای تغزر عنه البان الماشیة (الملبون)
شول آدمه دینورکه سودی پك چوق ایچمکله دماغنه تأثیر ایدوب سرخوش اوله بو کیفیت دوه سودنه مخصوصدر
و سود ایله پرورده آته دینور لبین دخی دینور امیر وزننده یقال فرس ملبون و لبین ای المغذّی باللبن (الالبان) همزه نك
کسریله برآدمك سودی چوق اولمق معناسنه در یقال البن القوم اذا کثر لبنهم فهم لابنون و حیوانك ممه سنه
سود کلمك معناسنه در یقال البنت الناقة اذا نزل اللبن فی ضرعها و تلبینه دیدیکی طعام ترتیب ایلمك معناسنه در
یقال البن الرجل اذا اتخذ التلبینة (اللبن) فتحتینله سوده دینور فارسیده شیر دیرلر و لبن الشجر اغاجلردن حاصل
اولان صویه اطلاق اولنور (اللابن) صاحب وزننده نسب اوزره در سودی چوق کمسه یه دینور یقال قوم لابنون
ی کثیر اللبن (الاستلبان) سود طلب ایلمك معناسنه در یقال استلبن القوم اذا طلبوا اللبن (بنات لبن) حیوانده

اولان شول بغرسقلره دینورکه سودآنلرده حادث اولور (الملبن) منبروزنده سودسوزه جك سوزکی یه دینور وسود صاغاجق قابه دینورکه کولك تعبیر اولنور وکرپچ کسه جك قالبه دینور علی قول کرپچ طاشیه جق تسکره یه دینور (الملبنة) مکنسه وزننده قاشیغه دینور ملعقه معناسنه (التلبین) و (التلبینة) تالرك فتحیله بردراو بولاج آشنه دینورکه اون کبکنی سودایله و بال ایله آمیخته ایدوب ترتیب ایدرلر (اللوابن) حیوانك ممه لرینه اطلاق اولنور (الالتبان) افتعال وزننده سود امك معناسنه در یقال التبن الرضیع اذا ارتضع (اللبان) کتاب وزننده امکه دینور رضاع معناسنه ومنه یقال هو اخوه بلبان امّه * قال الشارح ویقال بلبن امه (اللبان) غراب وزننده کندر اسمیدرکه کونلك تعبیراولنان صمغدرکه ادویه دندر وچام اغاجنه دینور وشول حاجته دینورکه فقر واحتیاج جهتندن اولمیوب مهمه ومصلحت جهتندن اوله بونده مفردی لبانه در یقال قضی فلان لبانته ای حاجته المهمة (اللبان) سحاب وزننده کوکسه دینور صدر معناسنه علی قول اورته سنه یاخود ایکی ممه نك ارالغنه دینور یاخود آت وقاتر مقوله سی بتون طرنقلی دابه نك خاصة کوکسنه دینور (اللبن) کتف وزننده و (اللبین) امیروزننده و (اللبنة) لامك کسریله لباسك قولتغنه دیکیلان پارچه یه دینورکه خشتك واکندرك تعبیراولنور (اللبنة) غرفه وزننده لقمه یه یاخود بیوکنه دینور (البان) همزهٔ مفتوحه ایله بر طاغك آدیدر وحجازده بر قریه آدیدر وقدس ایله نابلس بیننده برموضع آدیدر (لبنان) لامك ضمیله شامده برطاغك آدیدر حالا قرقلر طاغی دیدکلریدرکه عبادتکاه اولیای کرامدر (اللبیّان) مصغر بنیه سیله برموضع آدیدر (لبون) صبور وزننده بربلده در (لبنه) غرفه وزننده افریقیه ده برقریه در (یلابن) یای تحتیهٔ مفتوحه ایله حرهٔ بنی سلیم ایله جبال تهامه بیننده بر وادی اسمیدر یاخود اسمی یلبن در جعفر وزننده اطرافی اعتباریله جمعلنمشدر (لبنی) بشری وزننده برخاتون اسمیدر وبرفرسك آدیدر وبرشجر اسمیدرکه عسل قوامنده بنفسه سیلان ایدر صمغی اولور تنه که عسل ماده سنده بیان اولندی که تحریفله عسلبند دیدکاری بخوردر (اللبنانیة) ثمانیه وزننده حاجت عظیمه یه دینور (لبینی) مصغر بنیه سیله برخاتون آدیدر وابلیس ملعونك قیزی اسمیدر واقیس نام کمسه نك قیزی اسمیدر وزفربن خنیس بن الحذّاء الکابی فرسك اسمیدر (التلبن) تفعل وزننده اکلنوب قالمق معناسنه در یقال تلبن الرجل اذا تمکث وتلدّن (ابولبین) زبیروزننده ذکرك کنیه سیدر صویی سیلان ایلدیکی تصوّرنه مبنیدر (اللتن) تای فوقیه ایله کتف وزننده طتلو نسنه یه دینور یقال هولبن ای حلو (اللتنة) دجنه وزننده کرپی یه دینور قنفذ معناسنه ومنه یقال متی لم تقض التلنة اخذتنا اللتنة وتلنه حاجت معناسنه در (اللجن) لامك فتحی وجیمك سکونیله یلامق معناسنه در یقال لجنه لجنا من الباب الاوّل اذا لحسه ودوه یه یدرمك ایچون اغاجك یپراقلرنی سلکوب اونه یاخود ارپه یه قارشدرمق معناسنه در یقال لجن الورق اذا خبطه وخلطه بدقیق او شعیر (التلجین) تفعیل وزننده بودخی لجن ورق معناسنه در یقال لجن الورق بمعنی لجنه (اللجن) فتحتینله سلکوب اونه یاخود ارپه یه قارشدرلمش یپراغه دینورکه دوه یه علف ایدرلر (اللجن) کتف وزننده کیرلو پاسلو نسنه یه دینور یقال شئ لجن ای وسخ (التلجن) تفعل وزننده برنسنه یلشمك معناسنه در یقال تلجن الشئ اذا تلزّج وبرآدمك باشی یایقنوب ایوجه پاك اولمامغله کیرلوجه قالمق معناسنه در یقال تلجن رأسه اذاغسله فلم ینقه (اللجان) کتاب وزننده و (اللجون) قعود وزننده دوه حرونلق ایلمك معناسنه در یقال لجن البعیر لجانا ولجونا من الباب الاوّل اذا حرن وآغر آغر کند وکاهل یوریمك معناسنه در یقال لجن فی المشی اذا ثقل (اللجون) صبور وزننده حرن دوه یه دینور مذکر ومؤنثه وصف اولور یقال ناقة وجمل لجون ای حرون (اللجین) زبیر وزننده کومشه دینور یقال عنده لجین ای فضّة (اللجین) امیروزننده دوه نك اغزی کپوکنه دینور (اللجنة) ثمره وزننده شول جماعته دینورکه برخصوص ضمننده مجتمع اولوب واکا رضا داده اوله لر (اللجن) فتحتینله برنسنه یه ایلشمك معناسنه در یقال لجن به لجنا من الباب الرابع اذا علق (اللحن) لامك فتحی وحای مهمله نك سکونیله مصوغ وموضوع اولان صوته دینورکه خواننده آوازه سیدر ترکیده ازکی تعبیر اولنور جمعی الحان ولحون کلور یقال قرأ بالحان ولحون وهی من الاصوات المصوغة الموضوعة ولحن لغت ولسان معناسنه در یقال هذا لحن قریش ای لغتهم قال الشارح ومنه قول عمر رضی الله عنه * تعلموا الفرائض والسنة واللحن * ای اللغة وقراءتده خطا ایلمك معناسنه در کرك اعرابنده وکرك سائرنده اولسون لحن القارئ فی القراءة لحنا من الباب الثالث اذا اخطأ ومخاطبدن ماعدا کمسه فهم ایلمامك وجه اوزره رمز والغاز وابهامله سوز سویلك معناسنه در یقال لحن له اذا قال له قولا یفهمه عنه ویخفی علی غیره ومیل ایلمك معناسنه در یقال لحن الیه اذا مال

و فهم ايلك معناسنه‌در يقال لحن قوله و لحنه لحنا من الباب الرابع و الثالث اذا فهمه ولحن كلامك لحوا و معنا
و مفهو منه دينور تقول فهمت من لحن قوله اى فحواه و معناه (التلحين) تفعيل و زننده نغمه و ازكى ايله اجراى
مقام ايده‌رك اوقومق معناسنه‌در يقال لحن فى قراءته اذا طرّب فيها و برآدمى خطايه نسبت ايلك معناسنه‌در كه
خطا ايتدى ديمكدن عبارتدر يقال لحنه اذا خطأه (اللحن) فتحتينله و (اللحون) قعود وزننده و (اللحانية)
كراهيه وزننده بونلرده لحن كبى قراءتده خطا ايلك معناسنه‌در يقال لحن فى القرأة لحنا كماذكر و لحنا و لحونا و لحانية
اذا اخطأ (اللاحن) و (اللحان) شدّاد وزننده و (اللحانة) شدّاده وزننده قراءتده خطا ايدن آدمه دينور
و لاحن كلامك مباديسندن عواقبنى ادراك ايدر اولان زيرك و خرده بين آدمه دينور فهم معناسندندر يقال هو لاحن
اى عالم بعواقب الكلام (اللحنة) همزه وزننده دائما قراءتده خطا ايدن آدمه دينور و ناسى چوق تخطئه
و تلحين ايدن حرفكيره دينور يقال رجل لحنة اذا كان يلحن الناس (اللحنة) غرفه وزننده چوق تلحين و تخطئه
اولنان آدمه دينور يقال رجل لحنة اذا كان يلحنه الناس (الالحان) همزه‌نك كسريله برآدمه برسوز تفهيم ايلك
معناسنه‌در يقال الحنه القول اذا افهمه اياه فلحنه (اللحن) فتحتينله بركسه برماده ضمننده سرد ايلديكى دليل
و برهانه كركى كبى عارف و متبصّر و دانا اولمق معناسنه‌در يقال لحن الرجل لحنا من الباب الرابع اذا فطن لحجته
و انتبه (الملاحنة) مفاعله وزننده برآدمه برنسنه‌يى اكلتمق معناسنه‌در يقال لاحنهم اى فاطنهم (اللخن) لامك
فتحى و خاى معجمه‌نك سكونيله سنت اولمامش چوجغك سنت دريسنك ايچ يوزنده اولان بياضه دينور كذلك حمار
قسمنك ذكرنده اولان برص كبى صقرلغه دينور (اللخنة) تمره وزننده كورك كميكنك اشاغيجه سنده اولان يوم‌ريجه
اتجكزه دينور (اللخن) فتحتينله برنسنه بد قوقمق معناسنه‌در يقال لخن السقاء لخنا من الباب الرابع اذا انتن
و جوز فاسد اولمق معناسنه‌در يقال لخنت الجوزة اذا فسدت و فرجك و قولتق اچلرينك بدقوقسنه دينور و چركين
سوز سويلك معناسنه مستعملدر يقال لخن الرجل اذا تكلم بقبيح و يقال ماهذا اللخن بفيك الطيب اى قبح الكلام
(الالخن) احمر وزننده ختان اولمامش آدمه دينور مؤنثى لخناء درحمراء وزننده يقال رجل الخن و امة لخناء اى
لم يختنا (اللدن) لامك فتحى و دالك سكونيله يومشق و ملايم نسنه‌يه دينور مؤنثى لدنه‌در جمعى لدان كلور لامك كسريله
و لدن كلور لامك ضميله يقال غصن لدن و قناة لدنة اى لين (اللدانة) لامك فتحيله و (اللدونة) لامك ضميله
برنسنه ذاتى يومشق اولمق معناسنه‌در يقال لدن الشئ لدانة و لدونة من الباب الخامس اذا كان لدنا (التلدين)
تفعيل وزننده يومشتمق معناسنه‌در يقال لدنه اذا لينه (لدن) لامك فتحى و دالك ضمى و نونك سكون اوزره
بناسيله عند كلمه‌سى كبى ظرف زمان و ظرف مكان اولور و بونده اون برلغت دخى واردر لدن لامك فتحى و دالك
سكونيله و لدن كتف وزننده و لدن لامك ضميله و لدن جبر وزننده و لد لامك فتحيله كم وزننده و لد لامك ضميله
و لدا لامك فتحى و تنوينله و لدن ضمتينله و لد كذلك ضمتينله و لدى لامك فتحى و الفك قصريله‌در و لدى
كلمه سنك هل استفهاميه معناسنه ورودى دخى مسموع اولمشدر * مؤلف كرچه لدن ايله لدى كلمه‌سنى برعدّ
ايلدى لكن شيخ رضى فرق ايدوب ديديكه لدن كلمه‌سى زمان و مكانك اوّل و ابتداسندن معتبرانكچون اكثرى
حرف جرّ اولان من كلمه‌سنه مقارن اولور و لدى كلمه‌سنده ابتدا معناسى لازم دكلدر و عند كلمه‌سى من حيث التصرف
اعمدر و لدن كلمه‌سى مابعدنى اضافتله جرّ ايدر لكن غدوة كلمه‌سنى نصب ايدر (اللدن) ندس وزننده شول بغدايه
دينوركه صوى اولمامغله اتمكى و طبخى ايو اولميه يقال طعام لدن اى غير جيد الخبز و الطبخ (اللدنة) دجنه وزننده
و لامك فتحيله لغتدر حاجت و مهمه معناسنه‌در يقال لى عنده لدنة اى حاجة (التلدّن) تفعل وزننده اكلنوب
قالمق معناسنه‌در يقال تلدّن الرجل اذا تمكث و اويالنوب كيجكمك معناسنه‌در يقال تلدّن عليه اذا تلكأ
(التلدين) تفعيل وزننده برنسنه‌يى اصلتمق معناسنه‌در يقال لدّن ثوبه اذا ندّاه (اللاذن) ذال معجمه‌نك فتحيله
لادن تعبير اولنان رطوبتدر صرمشق نوعندن قسوس ديدكلرى نبات اوزرنده تكون ايلمكله آنى اوتليان كچيلرك
تويلرينه و پوستلرينه ياپشور و آنلرى صيروب آلورلر تويلرينه ياپشنلرى افضلدر و طرنقلرينه ياپشنلرى قوم
و طپراقله آلوده اولمغله كدراولور طبيعتى مسخن و ملين و سدّه‌لرى و طمرلرك اغزلرنى مفتح و بول و لبن و حيضى مدرّ
و نزله و سعال و وجع اذنه نافعدر * شارحك بياننه كوره لادن فارسى معرّبيدر (اللزن) لامك فتحى و زاى معجمه‌نك سكونيله
و (اللزن) فتحتينله ناس ازدحام ايدوب صقشمق معناسنه‌در يقال لزن القوم و لزن لزنا و لزنا من الباب الاول و الرابع
اذا تزاحموا و لزن شكس وزننده غلبه‌لك و صقشمه‌يره دينور (اللزن) كتف وزننده و (الملزون) بونلرده
غلبه‌لك صقشمه‌يره دينور و منه يقال مشرب لزن و لزن و ملزون اى مزدحم عليه (التلازن) تفاعل وزننده بودخى

ازدحام ایدوب صقشمق معناسنه‌در یقال تلازنوا اذا تزاحموا ﴿اللزنة﴾ تمره وزننده و﴿اللزنة﴾ فرحه وزننده
و﴿اللزنة﴾ لامك كسريله جوع یاخود غم ومحنت سببیله تنك وتار اولان کیجه‌یه وصف اولور على قول پك
صوغوق کیجه‌یه وصف اولور یقال لیلة لزنة ولزنة ولزنة ای ضیقة اوباردة ولزنه تمره وزننده قیتلق وقوراق
سنه‌یه وصف اولور یقال سنة لزنة ای شدیدة ضیقة وشدت ومحنته اطلاق اولنور جمعی لزن كلور لامك ضمیله
﴿الازن﴾ احمر وزننده پك شدتلو ومحنتلو زمانه وصف اولور یقال زمان الزن ای الشدید الكلب ﴿اللسان﴾
كتاب وزننده دله دینور مقول معناسنه فارسیده زبان دیرلر مذكردر مؤنث دخی اولور تأنیثی جارحه یاخود
آلت قول اولدیغی تصوریله‌در جمعی السنه كلور اشربه كبی والسن كلور افلس كبی ولسن كلور لامك ضمی
وسینك سكونیله‌كه ضمتیندن مخففدر وقولهم فلان ینطق بلسان الله ای بحجته وكلامه ولسان لغت معناسنه
مستعملدر یقال لكلّ قوم لسان ای لغة وكوندریلان خبره اطلاق اولنور تقول اتانی منه لسان ای رسالة ولسان
القوم جمله طرفندن متكلم اولان آدمه اطلاق اولنور یقال هو لسان قومه ای المتكلم عنهم وظهركوفه‌ده بارضك
اسمیدر ومنقر قبیله‌سندن برشاعر وفارس آدیدر ولسان المیزان ترازو دلنه اطلاق اولنور یقال استوی لسان
المیزان ای عذبته ولسان النار آتشك شعله‌سنك اوجنه دینوركه زبانه تعبیر اولنور لسان الحمل سكیرلی یپراق
تعبیر اولنان نبات آدیدر كوكنی اغزده چیكنمك وجع اسنانه نافع ویپراغی قابض ومجفف وضمادی قروح
خبیثه‌یه وداء الفیل علتنه وانار فارسی‌یه یعنی یانی قاره وشیرپنجه عارضه‌لرینه ونمله وقورداشنی علتلرینه وسیلان
دمك قطعی خصوصنده وكلب دیوانه اصردیغی یره وآتش یانغنه وخنازیره یعنی سراجه علتنه وكوچك دلده
اولان اورامه وسائر علل وعوارضه مفیددر ﴿لسان الثور﴾ بو اسمله معروف نباتدر بالخاصه مفرحدر وملین
وخلط صفرایی مخرج وخفقانه نافعدر ﴿لسان العصافیر﴾ دردار آغاجنك یعنی قاره آغاج دیدكلری شجرك ثمریدر
تركیده قوش دلی دیرلر بلده اولان اوجاعه وخفقانه نافع ومثانه‌ده اولان طاشلری مفتت ومخرجدر لكن مفرداتده
لسان العصافیر دیدیكی ثمرك شجری دیش بداق دیدكلری اولمق اوزره مرسومدركه شجر دردار دن بشقه یاخود
آندن برنوعدر ﴿لسان الكلب﴾ برنباتدركه تخمی انجه وحمرته مائل اولور وكوكی آق وسجملر كبی بری برینه مشتبك
شعبه‌لری اولور یاره‌لری مدمل وطحاله نافعدر بو نبات بین الاطباء بو اسمله معروفدر وفرنك طبیبلری اكا سناولوزا
تعبیر ایدرلر ﴿لسان السبع﴾ ارسلان دلی دیدكلری نباتدر مطبوخی مثانه‌ده وبوكركده اولان طاشلری مفتت
ومخرجدر ﴿الالسان﴾ همزه‌نك كسریله برآدمك سوزینی آخره ابلاغ ایلمك معناسنه‌در یقال السنه قوله ای ابلغه
وبرآدم یاوریسی هلاك اولمش ناقه‌یه یاقغله سود ویرمك ایچون كندی دوه‌سنك یاوریسنی آخره عاریت ویرمك
معناسنه‌در یقال السنه فصیلا ای اعاره ایاه لیلقیه علی ناقته فتدرّ علیه فیحلبها كویا كه كندی دوه سنك یاوریسنك
لسانی اعاره ایتمش اولور وبرآدمه برخبری ابلاغ ایچون ایلچی كوندرمك معناسنه‌در تقول السنی فلانا والسن لی
فلانا كذا وكذا ای ابلغ لی ﴿اللسن﴾ لامك كسریله سوزه دینور كلام معناسنه ولغت معناسنه‌در یقال لكل قوم
لسن ای لغة ولسان معناسنه‌در یقال فصیح اللسن ای اللسان ﴿اللسن﴾ فتحتینله فصیح اولمق معناسنه‌در یقال
لسن الرجل لسنا من الباب الرابع اذا فصح ﴿اللسن﴾ كتف وزننده و﴿الالسن﴾ احمر وزننده فصیح اولان آدمه دینور
ولسن اوجی لسان شكلنده سیوری اولان نسنه‌یه دینور طوطی برونی مست وپاپوش كبی ﴿اللسن﴾ لامك فتحی
وسینك سكونیله برآدمی دیللمك معناسنه‌دركه ذكر بالسوء ایلمكدن عبارتدر یقال لسنه لسنا من الباب الاول اذا اخذه
بلسانه وبركیمسه‌یه مكالمه ومحاوره‌ده غالب اولمق معناسنه‌در یقال لسنه لسنا اذا غلبه فی الملاسنة ای المناطقة ومحبوبه‌نك
دیلنی اغزه آلوب امك معناسنه‌در یقال لسن الجاریة اذا تناول لسانها ترشفا وعقرب صوقمق معناسنه‌در یقال
لسنته العقرب اذا لدغته وپاپوجك كوكسنی مخروطی ایدوب برونی طوطی برونی كبی انجه وسیوری یاپمق
معناسنه‌دركه لسان شكلنده اولور یقال لسن النعل اذا خرط صدرها ودقق اعلاها ﴿الملسن﴾ معظم وزننده اوجی
لسان شكلنده مخروطی اولان نسنه‌یه دینور طوطی برونی مست وپاپوج كبی ومنه یقال نعل ملسنة ای جعل طرفها
كطرف اللسان ﴿الملسون﴾ كذّاب ودروغی آدمه دینور كویا كه كندوسنه هردرلو لسان ویرلمش اولور یقال رجل
ملسون ای كذّاب ﴿التلسن﴾ تفعل وزننده دوه كوشكی آخرك ناقه‌سنه یاقلمق معناسنه‌در یقال تلسن الفصیل اذا السنه
صاحبه كما ذكر وآتش شعله‌لنوب زبانه پیدا ایلمك معناسنه‌در یقال تلسن الجمر اذا ارتفعت شعلته ﴿اللسان﴾ زنار وزننده
براوت آدیدر ﴿لسنونه﴾ لامك فتحیله برموضع آدیدر ﴿الملسن﴾ منبر وزننده شول طاشه دینوركه صرتلان طوتمق
ایچون یاپدقلری قولبه‌نك قپوسی اوزره صنعتله وضع ایدرلر وقولبه‌نك نهایتنه طعمه وضع اولنمغله صرتلان كیروب

اول طعمه یی آلدقده قپان کبی اول طاش انوب قپویی سدّ ایدر ﴿المتلسنة﴾ اسم فاعل بنیه سیله خلیه دیدکلری ناقه یه
دینور و خلیه شول ناقه درکه آخر ناقه ایله ولد واحد اوزره یاقلمش اوله بو راده حلبه نسخه لری غلطدر ﴿الملسنة﴾
معظمه وزننده لسان شکلنده مخروطی اولوب لطافتله برونی سیوریجه اولان پاپوجه دینور یقال نعل ملسنة
ای فیها طول و لطافة کهیئة اللسان و ایاغی اندامل موزون خاتونه دینور یقال امرأة ملسنة القدمین ای لطیفتها ﴿اللعن﴾
لامك فتحی و عینك سکونیله طرد و ابعاد ایلمك معناسنه در یقال لعنه لعنا من الباب الثالث اذا طرده و ابعده *شارح دیرکه
خدای متعال طرفندن اولورسه دنیاده خیر و توفیقدن قطع و آخرتده لطف و رحمتدن ابعاد مراد اولور و خلق
طرفندن اولورسه سبّ و نفرین موقعنده اولور انتهی *و عربلر زمان جاهلیتده ملوکه دعا ایلدکده ابیت اللعن دیرلر
ابیت کلمه سی مجهول و مخاطب ماضیدر یعنی جنابکدن لعن و نفرینی موجب حالات صادر اولمیه دیمکدر ﴿اللعین﴾
امیر وزننده و ﴿الملعون﴾ مطرود معناسنه در جمعی ملاعین کلور *شارح دیرکه بو وزندن واردا اسمایه تشبهله وزن
مزبور اوزره جمعلنمشدر انتهی * و لعین نسوانه ده وصف اولور اگر موصوف ذکر اولنورسه و اگر ذکر اولنمزسه
لعینه دینور هایله یقال هی لعینة و امرأة لعین و شول کیمسه یه دینورکه هر کس اکا لعن و نفرین ایدر اوله شیطان کبی
یقال رجل لعین ای یلعنه کل واحد و شیطانه اطلاق اولنور و صف غالبدر و ممسوخ اولانه دینور اسرائیلیه ده اولان
ممسوخلر کبی و سبّ و شتم اولنمش آدمه دینور یقال هو لعین ای مشتوم و مزرعه لرده جانورا ورکتمك ایچون آدم صورتنده
یاپدقلری اویوغه دینور فزّاعه معناسنه و خزی و هلاکه اوغرامش آدمه دینور یقال رجل لعین ای مخزی مهلك
﴿اللعان﴾ و ﴿اللعانیة﴾ و ﴿اللعنة﴾ لاملرك فتحیله اسملردر نفرین معناسنه درکه مطرود دیتدن عبارتدر ﴿اللعنة﴾ لامك
ضمیله شول کیمسه یه دینورکه اکا هر کس لعن و نفرین ایدر اوله یقال هو لعنة ای یلعنه الناس ﴿اللعنة﴾ همزه وزننده
شول آدمه دینورکه ناسه چوق لعن ایدر اوله یقال رجل لعنة ای الکثیر اللعن للناس ﴿الملعن﴾ معظم وزننده بودخی
شول آدمه دینورکه اکا هر کس لعن و نفرین ایدر اوله ﴿التلاعن﴾ تفاعل وزننده سوکشمك معناسنه در یقال تلاعنا
اذا تشاتما و بری برینه لاابالیانه معامله ایلمك معناسنه در گرك قولا و گرك فعلا اولسون یقال تلاعنوا اذا تماجنوا و لعن
ایدشمك معناسنه در یقال تلاعنا اذا لعن کل واحد منهما علی الاخر ﴿الالتعان﴾ افتعال وزننده بر کیمسه کندی نفسنه
بددعا ایلمکله انصاف ایلمك معناسنه درکه اگر جرم بندن صادر اولدیسه اوزریمه لعنت اولسون دیو کندی نفسنه
بددعا ایلمکدن عبارتدر یقال التعن الرجل اذا انصف فی الدعاء علی نفسه و بو باب ملاعنه ده اولورکه مثلا
زوج التعان ایلدکده زوجه دخی التعان ایدر و لهذا یقال قد التعن الزوج و لم تلتعن المرأة و ملاعنه معناسنه در
یقال التعانا اذا لاعنا ﴿الملاعنة﴾ مفاعله وزننده و ﴿اللعان﴾ قتال وزننده بری برینه لعن ایلمك معناسنه در و منه
یقال لاعن فلان امرأته ملاعنة و لعانا و تلاعنا و التعنا اذا لعن بعض بعضا و یقال لاعن الحاکم بینهما اذا حکم *شارحك
بیانی اوزره اشبو لعان مباهله اوله جقدرکه بر کیمسه زوجه سی حقنده بر آخر کیمسه ایله فجور ایلدی دیو قذف
ایلسه حاکم آنلر بیننده ملاعنه ایله حکم ایدر زیرا اثباتی درت شاهده محتاجدر ﴿الملاعن﴾ میمك فتحیله دفع
طبیعی ایده جك موضعلره اطلاق اولنور مفردی ملعنه درکه لعن و نفرینه باعث اولان ماده یه دینور قارعهٔ
طریق و ظلّ شجر و جانب نهر کبی محللره تغوّط ایلمك ناسك سبّ و لعننه مؤدّی اولور ﴿التعلین﴾ تعذیب معناسنه در
یقال لعنه ای عذّبه ﴿اللعین﴾ امیر وزننده منقر قبیله سندن ابو الاکیدر مبارك بن زمعه نام شاعردر ﴿اللغن﴾ لامك
فتحی و غین معجمه نك سکونیله جوانلق حالتنك حدّت و هواسنه دینورکه دلو قانلولق تعبیر اولنور یقال فعله
بلغن الشباب ای بشرّته ﴿اللغن﴾ لامك ضمیله قولاغك ایچ یوزنده اولان کرتلکه دینور و چکه ایله بیون بیننده
اولان یومریجه اته دینور ﴿اللغنون﴾ لامك ضمیله بودخی چکه ایله بیون بیننده یومریجه اته دینور و ککزه دینور
خیشوم معناسنه ﴿اللغن﴾ لامك فتحیله بر آدمك تکلم ایلدیکی اصل لغتدن بشقه لغت و لسانه دینور یقال جئت
بلغن غیرك اذا انکرت ماتکلم به من اللغة ﴿لغنّ﴾ لعلّ وزننده و آنده لغتدرکه کلمهٔ ترجیدر یقال لغنك بمعنی لعلك
﴿الالغینان﴾ اطمینان وزننده اوتلر اوزایوب بری برینه صارمشمق معناسنه در یقال الغانّ النبت اذا التفّ و طال
﴿اللغثون﴾ ثای مثلثه ایله زنبور وزننده ککزه دینور خیشوم معناسنه در جمعی لغاثین در علی قول بو لغنون
مصحفیدر ﴿اللقن﴾ لامك فتحی و قافك سکونیله و ﴿اللقنة﴾ تمره وزننده و ﴿اللقانة﴾ و ﴿اللقانیة﴾ سحابه و کراهیه
وزنلرنده سرعت فهم معناسنه درکه بر نسنه یی فی الحال فهم و ادراك ایلمکدن عبارتدر گرك شفاها اولان کلامدن
و گرك مکتوبدن اولسون یقال لقنه لقنا و لقنة و لقانة و لقانیة من الباب الرابع اذا فهمه سریعا و لقانة و لقانیه
اسم اولورلر یقال به لقانة و لقانیة ای سرعة الفهم ﴿اللقن﴾ کتف وزننده سریع الفهم آدمه دینور ﴿الالقان﴾

همزه‌نك كسريله كلامى عجله ايله تيز حفظ و ازبر ايتمك معناسنه‌در يقال القن الكلام اذا حفظه بالعجلة (التلقين) برسوزى برآدمه سويليوب اكلاتمق معناسنه‌در يقال لقنه الكلام اذا قال له و فهمه يعنى اول كسه‌يه كلامى شو وجهله القا ايلديكه اول كسه انى فهم ايدوب و لسانه اجرا ايلدى بو معنادن اصطلاحجزده اغزنه دلو يرمك تعبير اولنور (اللقن) لامك كسريله كنف وركن معناسنه‌در يقال هذا القنه اى كنفه وركنه (ملقن) مقعد وزننده بر موضعدر (لقان) غراب وزننده بر بلده‌در (اللواقن) لامك فتحيله قرنك اشاغى طرفنه دينور اسفل البطن معناسنه (لقنه) لقمه وزننده اندلسده ايكى حصن آديدر برينه لقنة الكبرى و برينه لقنة الصغرى ديرلر (اللكن) فتحتينله و (اللكنة) غرفه وزننده و (اللكونة) و (اللكنونة) لامك ضميله برآدمك لساننده عجمه اولمغله عربيتى فصاحت و طلاقتله تمام ادا ايتمكدن عاجز اولمق معناسنه‌در لسانمزده بوندن پلتك اولمق و پلتكلك ايله تعبير اولنور كه لساننده عجمه‌دن آغرلق اولمغله حروفى اداده زحمتكش اولور يقال لكن الرجل لكنا و لكنة و لكونة و لكنونة من الباب الرابع اذا كان لايقيم العربية لعجمة لسانه (الالكن) احمر وزننده پلتك آدمه دينور (لكان) غراب وزننده بر موضع اديدر (لكن) جبل وزننده ظرف معلوم اسميدركه تركيده كاف عجمى ايله لكن تعبير اولنان قابدر ابدست لكنى كبى (لكنّ) نون مشدده ايله حروف مشبهه بالفعل اقسامندندر اسمنى نصب و خبرنى رفع ايدر و استدراك معناسنى متضمندر يعنى مابعدنه بر حكم اثبات ايدركه ماقبلنه مخالف اولور فلهذا كنديدن مقدم بر كلام لازمدركه مابعدنه مناقض ياخود مضادّ اوله و بعضلر ديديكه بعضا استدراك ايچون و بعضا توكيد ايچون اولور و بعضلر انّ كلمه‌سى كبى دائما توكيد ايچون اولوب و توكيده معناى استدراك قرين و مصاحب اولور و عند البصريين بسيطه‌در و امام فرّاء عندنده لكن انّ كلمه‌لرندن مركبدركه لكن مخففه و انّ مشدّده‌در * شارح ديركه عند الغير اصلى لاكانّ ايدى تخفيف ايچون همزه‌نك حركه‌سى كافه بعد النقل همزه اجتماع ساكنين ايچون حذف اولنمشدر و كاه اولوركه اسمى حذف اولنور كقوله * فلو كنت ضبيا عرفت قرابتى * و لكن زنجىّ عظيم المشافر * و لكن كلمه‌سى كه نونك تخفيف و سكونيله‌در ثقيله‌دن مخففدر و بو حرف ابتدادر اصلا بر نسنه‌ده عمل ايتمز اما اخفش ايله يونس عندلرنده عامل اولور و اكر كنديدن صكره جمله كلورسه حرف ابتدا اولوب مجرد استدراك معناسنى افاده ايدر بو صورتده عاطفه اولمز نحو قوله تعالى ﴿و لكن كانوا هم الظالمين﴾ و اكر كنديدن صكره مفرد ذكر اولنورسه عاطفه اولور و بو ايكى شرطله مشروطدر برى كنديدن مقدم نفى ياخود نهى ذكر اولنمقدر نحو مارأيت زيدا لكن عمرو و بريسى واوه مقارن اولمامقدر و بعض نحويون ديديلركه مفرد ايله اولدقده البته واوه مقارنتى لازمدر (لن) لامك فتحى و نونك سكونيله حرف ناصبدر نفى استقباله دلالت ايدر و بونك اصلى لا اولوب الفى نونه ابدال اولنمشدر كلدر اما فرّاء عندنده و يلجه‌در كذلك اصلى لا ان اولوب تخفيف ايچون همزه و اجتماع ساكنين ايچون الف حذف اولنمشدر كلدر فامّا خليل و كسائى عندلرنده اويلجه‌در و لن كلمه‌سى نفيك توكيدنه و تأبيدنه دالدر كلدر لكن زمخشرى بونلره مخالفت ايلدى و ايكى دعواسى دخى بلا دليلدر زيرا اكر تابيده دلالت ايتمش اولسه اشبو ﴿فلن اكلم اليوم انسيا﴾ كريمه‌سنده منفيسى اولان تكليم يوم ايله مقيد اولمز ايدى و اشبو ﴿ولن يتمنوه ابدا﴾ كريمه‌سنده ابد لفظى تكرار اولمق اقتضا ايدر ايدى اصل اولان ايسه عدم تكراردر و لن كلمه‌سى دعا ايچون كلور كقوله ﴿لن تزالوا كذلكم ثم لا * زلت لكم خلود الجبال﴾ قيل و منه قوله تعالى ﴿قال ربّ بما انعمت علىّ فلن اكون ظهيرا للمجرمين﴾ و كاه اولوركه لن كلمه‌سنه قسم القا اولنور يعنى قسمه جواب موقعنده ايراد اولنور كقول ابى طالب * والله لن يصلوا اليك بجمعهم * حتى اوسد فى التراب دفينا * و بعضا داخل اولديغى فعلى جزم ايدر كقول الشاعر * فلن يحل للعينين بعدك منظر * بونلرك تفصيللرى مغنى اللبيبده مشروحدر (اللون) كون وزننده بر نسنه‌يى آخردن فصل و تمييز ايدن شيئه و حالته دينور يقال له لون كذا و هو مافصل بين الشئ و بين غيره پس بو معناى آتيدن اعم اولور و نوع و صنف و چشيد معناسنه اولور و منه يقال اتى بالوان من الاحاديث اى انواع و جسده مختص اولان هيئت و صفته دينوركه فارسيده بوندن رنك و تركيده تور و درلو ايله تعبير اولنور سواد كبى يقال لونه سواد او حمرة اى هيئته و وصفه و دقل ديدكلر بر جنس خرما اغاجنه دينور على قول جماعتنه دينور بونده مفردى لونه‌در لامك ضميله و لينه‌در لامك كسريله كه اصلى لونه ايدى و لينه كلمه‌سى لين اوزره جمعلنور و لين ليان اوزره جمعلنور ذئب و ذئاب كبى (المتلوّن) تلوّندن اسم فاعلدر رنكدن رنكه كيرن شيئه دينو بوقلمون كبى و خلق و طور واحد اوزره ثابت اولميان ادمه اطلاق اولنور يقال رجل متلون اى لايثبت على خلق (اللان) همزهٔ مفتوحه ايله ارمينيه طرفنده بر مملكت و بر طائفه اسميدر حالا طاغستان تعبير اولنان مملكت اوله جقدر دار الملكى قويموق نام قصبه‌در بونده الفى عينه تبديل ايله علان ديمك لحن عامه‌در و ابو عبدالله اللانى معلّم الامراءدر بغويدن روايت ايلدى (الالونان)

اسوداد وزننده رنكلنمك معناسنه در يقال الونّ الشئ بمعنى تلون (لوين) زبير وزننده و (لون) كون وزننده محمد
بن سليمان نام حافظك لقبلريدر (اللهنة) لامك ضميله سفردن كلان آدمك احباب واقربايه اهدا ايلديكى ارمغانه
دينور يقال اتى فلان بلهنة وهى مايهديه المسافر وقهوه آلتى تعبير اولنسان مختصرجه طعامه دينور يقال اطعمنا
اللهنة اى اللمجة (التلهين) تفعيل وزننده و (الالهان) همزه نك كسريله مسافر سفردن كلدكده ارمغان ويرمك
معناسنه در يقال لهنهم ولهن لهم تلهينا والهنهم الهانا اى اهدى لهم شيئا عند قدومه من سفره وتلهين بر آدمه
ماحضرى قهوه التى يدرمك معناسنه در يقال لهنهم ولهن لهم اذا اطعمهم اللهنة (لهنك) لامك فتحى وهانك
كسرى ونونك تشديديله بركلمه دركه تأكيد ايچون استعمال اولنور بونك اصلى لانّك ايدى همزه هايه ابدال اولندى
نته كه اياك كلمه سنده هياك ديرلر واداة تأكيد اولان لام وان كلمه سنك بينى جمع اولمسى انّ كلمه سنك همزه سى هايه
ابدال اولنمغله انّ لفظى زائل وكلمهٔ اخرى مثابه سنده اولديغنه مبنيدر (الهان) عطشان وزننده يمنده برايالت
اديدر ونواحئ مدينه ده بنى قريظه يوردنده بر موضع ايدر (اللين) لامك كسريله و (الليان) لامك فتحيله برنسنه
يومشق اولمق معناسنه در يقال لان الشئ يلين لينا وليانا ضدّ خشن (التليّن) تفعل وزننده يومشمق معناسنه در
يقال تلين الشئ ضدّ تخشّن و يلتا قلنمق معناسنه مستعملدر يقال تلين له اذا تملّق له (اللين) سيد وزننده و (اللين)
يانك تخفيفيله وصفدر ميت وميت كبى يومشق نسنه يه دينور على قول مخففى مدح مقامنه مخصوصدر جمعى لينون
والينـاء كلور افعلاء وزننده وعربلر فلان ملايم مشرب وسهل العطف وتعصب وتمرد شائبه سندن آزاده
ديه جك يرده فلان لين الجانب ديرلر وهين لين ديرلر تشديد وتخفيفله سهل وآسان وملايم ديه جك يرده بونك
جمعى الينـاء كلور (التليين) تفعيل وزننده و (الالانة) اقامة وزننده يومشتق معناسنه در يقال لينه والانه
اذا صيره لينا (الليان) سحاب وزننده حضور وراحتله اولان بول ديرلكه دينور يقال هو فى ليان من العيش
اى رخاء (الاستلانة) برنسنه يى ملايم كورمك ياخود ملايم بولمق معناسنه در يقال استلان الشئ اذا رآه لينا
او وجده لينا (الملينة) مرحله وزننده يومشقلغه دينور اصل ملينه ملايملغه باعث اولان خصلت معناسنه در يقال
انّه لذو ملينة اى لين الجانب (الملاينة) مفاعله وزننده و (اللیان) قتال وزننده بركسه يه ملايمتله معامله ايلمك
معناسنه در يقال لاينه ملاينة وليانا اذا لان له (اللينة) لامك فتحيله قولتق يصديغى طرزنده بركونه يصدغه
دينوركه پك يومشق اولور قوش تويندن اولان يوز يصديغى كبى (لينه) لامك كسريله مكهٔ مكرمه يولنده برصو
اسميدركه حضرت سليمان على نبينا وعليه السلام حفر ايلمشدر (ابولينه) لامك كسريله نضر بن مطرق
كنيه سيدركه كوفىّ وضعيف الحديثدر (اللين) لامكسوره ايله مرو قضاسنده برقريه در محمد بن نصر المحدّث
اورادندر وموصل ايله نصيبين بيننده برقريه در وبلاد غربده برموضعدر (مليانه) ميم مكسوره ايله مغربده
بر بلده در (باب ليون) صبور وزننده مصرده برقريه ياخود برمحله آديدر ﴿فصل الميم﴾ (المانة) ميمك
فتحى وهمزه نك سكونيله بدنده كوبكك يوره سيله بيله جه كوبكه دينور يقال اصاب مأنته وهى السرّة وماحولها
وبوكوره دينور ياخود كوبك ايله قاسيق بيننده اولان يوفقه درينك ايچ يوزينه ياپشق ياغه دينور جمعى مأنات
ومؤون كلور ميمك وهمزه نك ضميله * شارح بومعنالرده حرف ترديد ايله اولان نسخه لرى ردّ ايلمشدر (المأن)
شأن وزننده برآدمك مأنه ديديكى عضو مذكورنه اورمق معناسنه در يقال مأنه مأنا من الباب الثالث اذا اصاب
مأنته وبرنسنه دن صقنمق معناسنه در يقال مأنه اذا اتقاه وحذره وبرآدمك زاد وزواده سنى درعهده ايدوب متحمل
اولمق معناسنه در يقال مأن القوم اذا احتمل مؤنتهم وكاه اولوركه بومهموز اولميه رق استعمال اولنور يقال مانهم
يمونهم كماسيأتى ومبالات ايلمك معناسنه در تقول مامأنت مأنه اى لم اكترث له اولم اشعر به او ماتهيأت له ولا اخذت
عدّته واهبته يعنى آنك طرفنى اصلا قايرمدم ياخود هيچ امالهٔ شعور ايلمدم ياخود آنك ايچون حاضرلنوب اسباب
وادواته تشبث ايلمدم وبومجازدر فى الاصل حال وشانى التزام وامور لازمه سنى درعهده ايلمك معناسنه در
ومأن برنسنه يى رنج وامك چكوب طلب ايلمك معناسنه در تقول مامأنته اى ماطلبته ولا اطلت التعب فيه ومأن
چفتجيلرك صبان اوقى ديدكلرى اغاجه دينوركه اوجنه صبان دمورينى چوروب ترلايى نطس ايدرلر ومأن حال
وشأن معناسنه مستعملدر ومنه يقال امأن مأنك واشأن شأنك اى افعل ماتحسنه (المؤنة) معونه وزننده برآدمك
سدّ رمق ايده جك قوت وزادنه دينور يقال مؤنته قليلة اى قوته (المئنّة) ميمك فتحى وهمزه نك كسرى ونونك
تشديديله كه حديثده يعنى اشبو عن ابن مسعود رضى الله عنهما ﴿ان طول الصلوة وقصر الخطبة مئنة من فقه الرجل﴾
حديثنده وارد اولمشدر علامت معناسنه در على قول انّ كلمه سندن كه تحقيق ايچوندر اخذ وتصرّف

﴿فصل الميم﴾

اولنمشدر وزنی مفعله در تنه که معساة کلمه سی عسی ماده سندن مأخوذ ومتصرّفدر پس هو مئنة لکذا ترکیبی مخلقة ومجدرة ان یقال فیه انه کذا تأویلنده اولور اصمعی دیدیکه بونده حق اولان مئینه اولمقدر فعیله وزننده که این ماده سندن اولور تمام محلی وموقعی دیمك اولور وابو زید دیدیکه بو مئنه در تای فوقیه ایله که اتّ یأتّ ماده سندن مفعله در غلبه بالحجة معناسنه در و بعضلر دیدیکه فعله وزننده در که فای مفتوحه ولام مشدّده ایله در مأنه یمأنه ماده سندن مأخوذدر که بر آدمك مؤنتنه تحمّل وقیام ایلمك معناسنه در * مترجم دیرکه اکثر اهل تحقیق عندنده انّ کلمه سندن مأخوذ اسم مکاندر فی الحقیقه اول ایشك اهلی ومحلی دیمکدر قال فی الاساس فلان مئنة للخیر ومعساة من ان وعسی ای هو موضع لان یقال فیه انّه لخیر بالتشدید وعسی ان یفعل خیرا وعربلر جوامددن واصواتدن اخذ وتصرف ایلدکاری کبی حروفدن دخی ایدرلر (المماءنة) مفاعله وزننده برنسنه ضمننده کرکی کبی فکر وملاحظه ایلمك معناسنه در یقال ماءن فی الامر مماءنة اذا روّاه (التماءن) تفاعل وزننده برنسنه چوقدنکی اولمق معناسنه در یقال تماءن الشیء اذا قدم (التمئنة) تکرمه وزننده حاضرلمق معناسنه در یقال مأن الشیء تمئنة اذا هیأها وفکر واندیشه وملاحظه ایلمك معناسنه در یقال مأن فی الامر اذا فکر ونظر (الممأنة) مرحله وزننده مخلقه معناسنه در که محلّ لیاقت دیمکدر یقال هو ممأنة لکذا ای مخلقة (المتن) میمك فتحی وتای فوقیه نك سکونیله جماع ایلمك معناسنه در یقال متن المرأة متنا من الباب الاوّل اذا نکحها ویمین ایلمك معناسنه در یقال متن الرجل اذا حلف واورمق علی قول پك اورمق معناسنه در یقال متنه اذا ضربه اوشدیدا وبرسمته کتمك معناسنه در یقال متن فلان اذا ذهب فی الارض وبرنسنه یی سوندروب اوزاتمق معناسنه در یقال متن الشیء اذا مدّه ومتن طپراغی پك وبوکسکجه ارضه دینورکه صرت تعبیر اولنور متنه دخی دینور یقال نزلوا فی متن من الارض ومتنة وهی ماصلبت منها وارتفعت متن کتاب ومتن نهار مقوله سی بوندن مأخوذدر ومتن السهم اوقك یلکندن وسطنه وارنجه قدر یرندن عبارتدر ومتن صلب وقویّ وطیانقان آدمه دینور یقال رجل متن ای صلب ومتنا الظهر تثنیه بنیه سیله ایکی طرفلو ارقه کمیکلرینی قاپلیان عضولردرکه ارقه نك ایکی پچه سندن عبارتدر صرت تعبیر اولنور اموزباشلرندن قالچه باشلرینه وارنجه صاغلو صوللو صرتلردن عبارتدر بومعناده مذکر ومؤنث اولور ومتن کذلك مصدر اولور قوچ قسمنی انه مك معناسنه یقال متن الکبش متنا من الباب الاوّل اذا شق صفنه واستخرج بیضه بعروقها وبرآدمك صرتنه اورمق معناسنه در یقال متن فلانا اذا ضرب متنه وبرآدمی برکون تمام کزدروب یورتمك معناسنه در یقال متن به اذاسار به یومه اجمع (المتانة) سلامه وزننده برنسنه صلب ومحکم اولمق معناسنه در یقال متن الشیء متانة من الباب الخامس اذا صلب قال فی النهایة ومنه فی اسماء الله تعالی المتین هو القویّ الشدید الذی لایلحقه فی افعاله مشقة ولا کلفة ولاتعب (الامتان) همزه نك کسریله بودخی برکسه نك صرتنه اورمق معناسنه در یقال امتن فلانا اذا ضرب متنه (المتون) قعود وزننده اقامت ایلمك معناسنه در یقال متن بالمکان متونا من الباب الاوّل اذا اقام (التمتین) تفعیل وزننده اسمدر چادر ایپنه دینور جمعی تماتین کلور فی الاصل تمتان کبی مصدر اولوب کثرت استعمالله اسم منزلنده اولمشدر واصلی اوزره مصدر استعمال اولنور چادر قورمق معناسنه یقال متن الخیمة اذا ضربها بخیوطها ومسابقه ایلدیکی آدمه سن شو مقدار ایلرو جه دن قوشمغه آهنك ایله بن سکا بورادن قوشوب یتشورم دیمك معناسنه در یقال متن لمن سابقه اذا قال له تقدّمنی الی موضع کذا ثم الحقك وقاره چادرك شقه لری ارالقلرینك ارقه سنه قیلدن اورلمش صرتلو تعبیه ایلمك معناسنه درکه آغر شق ایلمك تعبیر اولنور تاکه درکلرك اوجلری اورالری خرق ایلمیه یقال متن البیت اذا جعل مابین طرائقه متنا من شعر ائلا یخرقه اطراف الاعمدة ویایه کریش صارمق معناسنه در یقال متن القوس اذا شدّه بالعقب وطولومی ربّ ایله محکم قلمق معناسنه در یقال متن السقا اذا شده بالربّ (التمتان) تمثال وزننده بودخی چادر ایپنه دینور (المماتنة) مفاعله وزننده بورجی اداده تأخیر ایلمك معناسنه درکه اول بابده تصلب ایدر یقال ماتنه حقه اذا ماطله وایراغه سکرتمك بابنده یارشمق معناسنه درکه اول خصوصده متانت مباحثه سی ایدر یقال ماتنه اذا باعده فی الغایة (المثانة) ثای مثلثه ایله سحابه وزننده ایچروده بول طوردیغی یره دینورکه فارسیده آبدان وترکیده قاوق تعبیر اولنور ونسوانك داخل فرجنده ولدکله جك یوله دینور یقال اشتکی مثانته وهی موضع البول وموضع الولد بوراده نسخهٔ صحیحه بورسمه در وموضع ولددن مراد رحم دکلدر بلکه طریق رحمدرکه فرج داخلدن عبارتدر زیرا بعض اصول سائره نك بیانلرینه کوره مثانه ثنه دن مأخوذدرکه قاسیق ایله کوبك میانه دینور ومثانه موضع مذکورده در اصلی مثنه ایدی تخفیفا نون الفه قلب اولندی وداخل فرجده ایکی

ثقبه وار در اعلاسی مثانه یه منتهی اولور که آندن بول منصبّ اولور و اسفلی رحمه مفضی اولور که آندن دم خروج
ایدر و مثانه یه بول کلیتاندن کلور و قالدیکه مثانه نك اصلی مثنه اولوب نونی الفه قلب اولنمسی مطّرده در نته که
امنّ کلمه سنك نون ثانیه سی الفه قلبله منا دینور لکن قاموس و صحاح و سائر کتب معتبره ده میم بابنده ثبت اولنمغله
ظاهرا لفظی اعتبارینه مبنیدر * شارح دیر که رجالك مثانه سی معاء مستقیم فوقنده اولوب و نسوانك رحملری
فوقنده اولور و رحم معاء مستقیم فوقنده اولور (المثن) میمك فتحیله بر آدمك مثانه سنه اورمق یا طوقنمق
معناسنه در یقال مثنه مثنا من الباب الثانی و الاوّل اذا اصاب مثانته و بر آدمی بر ماده ایله رنج و زحمته براقمق
معناسنه در یقال مثنه بالامر اذا غته به (المثن) فتحتینله بر کسه سدکنی طوتمز اولمق معناسنه در یقال مثن
الرجل مثنا من الباب الرابع اذا کان لا یستمسك بوله و خاتونك لحم زائدی اوزون اولمق معناسنه در یقال مثنت
المرأة اذا بظرت (الامثن) احمر وزننده سدکنی طوتمز اولان آدمه دینور مثناء مؤنثیدر حمراء وزننده یقال رجل
امثن و امرأة مثناء ای لا یستمسك بوله (المثن) کتف وزننده و (الممثون) مثانه علتنه مبتلا آدمه دینور یقال رجل
مثن و ممثون ای یشتکی مثانته (المجون) جمله قعود وزننده بر نسنه پك و صلب و غلیظ اولمق معناسنه در یقال
مجن الشیء مجونا من الباب الاوّل اذا صلب و غلظ ذکری آتی ماجن بوندن مأخوذدر و مجون و مجانه امانه
وزننده و مجن میمك ضمیله بر کسه قلت حیادن ناشی قول و فعلنده بی باك و لا ابالی اولمق معناسنه در کویا که پك یوزلو
اولمغله اصلا اوتانوب قیرمز اولور یقال مجن الرجل مجونا و مجانة و مجنا اذا کان لا یبالی قولا و فعلا (الماجن) قول
و فعلنده بی باك و لا ابالی اولان کمسه یه دینور یقال رجل ماجن ای لا یبالی قولا و فعلا مفتیء ماجن بو معناده در
(الممجن) معظم وزننده اوزون اوزادی چکلمش ایراق یوله دینور یقال طریق ممجن ای ممدود (المجان) شدّاد وزننده
بدلسز و عوضسز اولان نسنه یه دینور که مفت و باد هوا تعبیر اولنور یقال اخذه مجانا ای بلا بدل و کثیر و کافی
و واسع نسنه یه دینور یقال ماء مجّان ای کثیر کاف واسع (المماجن) ملازم وزننده شول ناقه یه دینور که اکا چوق بوغورلر
آشوب لکن دول طوتمز اوله (المجنّ) میمك کسریله قلقانه دینور جنه دن مأخوذ اولمغله جنن ماده سنده ذکر
اولندی (مجانّه) میمك فتحی و نونك تشدیدیله افریقیه ده بر بلده آدیدر (ماجشون) جیمك ضمی و کسریله و شین
معجمه ایله بر محدّث علمیدر که ابو سلمه یوسف بن یعقوبدر و بو ماه کون فارسی معرّبیدر که آی چهره لو و آی رنکلو
دیمکدر (الماجشونیة) مدینه ده بر موضعدر (المنجنون) میمك فتحیله و (المنجنین) صو دولابنه دینور باغچه لرده کی
دولاب کبی علی قول بیوك بکره یه و چرخه دینور که آنکله صو چکیلور یقال دارت المنجنون و المنجنین ای الدولاب
او المحالة یسنی علیها و دهر و زمانه اطلاق اولنور جمعی مناجین کلور زمخشری مقدّمة الادبده بونی خرمن
عربه سیله و بعضلر قاکلی دیدکلری عربه ایله بیان ایلدیلر و بو ماده دخی منجنیق ماده سی کبی اختلافات اوزره
دائردر و اشبو منجنون و منجنین کلمه لرینك وزنلری و تعریب و اصالتلری و سائر حاللری چارپردی مرحومك شافیه
شرحنده مفصلا مشروحدر فلیراجع (المحن) صحن وزننده اورمق معناسنه در یقال محنه محنا من الباب
الثالث اذا ضربه و صنه مق معناسنه در یقال محنه اذا اختبره و لباسی اسکیدنجه قدر کیمك معناسنه مستعملدر
یقال محن الثوب اذا لبسه حتی خلقه و بر آدمه بر نسنه و یرمك معناسنه در یقال محنه شیئا اذا اعطاه و جماع ایلمك
معناسنه در یقال محن جاریته اذا نکحها و قیونك دیبندن چامور و طپراق چیقارمق معناسنه در یقال محن البئر
اذا اخرج ترابها و طینها و دری یی یومشتمق معناسنه در علی قول صویمق معناسنه در یقال محن الادیم اذا لینه
او قشره و محن یومشق و ملایم نسنه یه دینور یقال شیء محن ای لین و بر کون بتمامه یوله کتمك یاخود صباحدن
اخشامه دك بر ایش اوزره اولمق معناسنه در یقال کان فی محن و هوان یأدب یومه اجمع فی المشی او غیره (الامتحان)
افتعال وزننده صنه مق آزمودن معناسنه در یقال امتحن فلانا اذا اختبره و بر نسنه نك حقیقتنه اطلاع
ایچون دقت و امعان ایله تأمّل ایلمك معناسنه در یقال امتحن القول اذا نظر فیه و دبّر و قوله تعالی ﴿ اولئك الذین
امتحن الله قلوبهم للتقوی ﴾ الآیه ای شرحها و وسّعها * شارح دیر که زمخشری اساسده دیدیکه محن الادیم دیرلر
مدّه حتی وسّعه معناسنه یعنی میشینی چکوب سوندرمکله اجزاسنی توسیع ایلدی معناسنه که بو دخی مجازدر
و آیت مرقومه بوندن مأخوذدر (المحنة) میمك کسریله اسمدر صنه مغه دینور آزمایش معناسنه پس بلاء کبی غم
و رنج و مصیبتده مجاز اولور (التمحین) تفعیل وزننده دری یی یومشتمق یاخود صویمق معناسنه در یقال محّن
الادیم اذا لینه او قشره (المحونة) معونه وزننده بر نسنه نك نقصان بوله رق محو و زائل اولمسنه دینور محق و بخس
معناسنه در * شارح دیر که بو تحوّن ماده سندن اولمق اغلبدر (المخن) میمك فتحی و خای معجمه نك سکونیله جماع

ایلمك معناسنه‌در یقال مخن المرأة مخنا من الباب الاول اذا جامعها و قیودن صو چکمك معناسنه‌در یقال
مخن البئر اذا نزع الماء من البئر و اغلق معناسنه‌در یقال مخن الرجل اذا بکی و بر نسنه‌نك قبوغنی صویمق
معناسنه‌در یقال مخن العود اذا قشره و مخن طبیعتنده زهو و خفت اولان قصه‌جه آدمه دینور مؤنثی مخنه‌در یقال
رجل مخن اذا کان الی القصر و فیه زهو و خفة و اوزون آدمه دینمکله ضدّ اولور یقال رجل مخن ای طویل (المخن)
هجفّ وزننده بودخی اوزون آدمه دینور (الممخن) معظم وزننده شول یوله دینورکه چوق چکنانمکله دوزلنوب
سهولت بولمش اوله یقال طریق ممخن اذا وطیٔ حتی سهل (ماخوان) خانك ضمیله مرو قضاسنده بر قریه آدیدر
فقهادن محمد بن عبدالرزّاق الماخوانیّ اکا منسوبدر (المدون) قعود وزننده مقیم اولمق معناسنه‌در یقال مدن
بالمکان مدونا من الباب الاول اذا اقام و بو مهجور اولان افعالدندرکه بومعناده صیغه و تصریفی متروکدر
دع و ذر کبی مدینه بوندن مأخوذدر و شهره کلمك معناسنه‌در یقال مدن الرجل اذا اتی المدینة (المدینة) میمك
فتحی و دالك کسریله شهره دینور جمعی مدائن کلور و مدن کلور میمك ضمی و دالك سکونیله و مدن کلور ضمتینله
مترجم دیرکه مؤلفك بنی فی اصطمة ارض قولی قید اتفاقیدر یاخود اکثره محمولدر و زمخشری بلده‌یی کوچك
شهره و مدینه‌یی بیوك شهره تخصیص ایلمشدر و مصباحده مسطور اولدیغی اوزره میمك اصالتنه کوره‌که بر وجه
مذکور اقامت معناسندن و زنی فعیله‌در جمعی اولان مدائن لفظنده‌که وزنی فعائلدر همزه رسم اولنور و اطاعت
و ملك معناسندن مأخوذدر دینلره کوره وزنی مفعله اولمغله مدائن مفاعل اولور همزه رسم اولنمز زیرا یای تحتیه
حرکه جهتنده اصل اولمغله البته یایه ردّ اولنور معائش کلمه‌سی دخی بو قیاس اوزره‌در و مدینه جاریه قسمنه اطلاق
اولنور * شارح دیرکه مؤلف بونی دین ماده‌سنده ذکر ایلدی و مدینه اون التی شهر و بلده اسمیدر اشهری مدینة
الرسول علیه الصلوة والسلام‌در اکا نسبتده مدنیّ دینور حنفیّ کبی و مدینهٔ منصور و مدینهٔ اصفهان کبی سائر مدینه‌لره
نسبتده مدینی دینورکه بدویّ مقابلیدر علی قول مطلقا شهرلره منسوب اولان اگر انسان اولورسه مدنیّ و قوش
و سائر حیوان اولورسه مدینی دیرلر و عربلر هو ابن مدینتها دیرلر ابن بجدتها معناسنه‌که اول قصه‌نك بو آدم کرکی کبی
دانا و خبیریدر دیمکدر تقول انا ابن مدینتها ای ابن بجدتها (التمدین) تفعیل وزننده شهر بنیاد ایلمك معناسنه‌در
یقال مدّن المدائن اذا مصرها (مدین) جعفر وزننده شعیب علیه السلام حضرتلرینك ساکن اولدقلری قصبه‌درکه
بحر قلزم جوارنده‌در * شارح دیرکه مدین بن ابراهیم علیه السلام اسمیله مسمادر (المدائن) میمك فتحیله مدینهٔ کسرای
عجمدرکه بغداد قربنده‌در نوشروان بناسیدر بیوك اولدیغندن جمع صیغه‌سیله تسمیه اولنمشدر حالا خرابه‌در
ایوان کسری آنده ایدی (المدان) سحاب وزننده بر صنم اسمیدر (المدین) امیر وزننده ارسلانه دینور
(المیدان) مید ماده‌سنده ذکر اولندی (التمدین) تدحرج وزننده متنعم اولمق معناسنه‌در یقال تمدن الرجل
اذا تنعم (المرانة) امانه وزننده و (المرونة) و (المرون) میملرك ضمیله بر نسنه پکلکده یومشق اولمق معناسنه‌درکه
بك نسنه یومشغرق اولمق تعبیر اولنور قارغینك و ندك التونك و برون اوجنك و ملایم درینك و یوزك یومشقلغی
کبی یقال مرن الشیٔ مرانة و مرونة و مرونا من الباب الاول اذا لان فی صلابة و یوزپك اولمق معناسنه مستعملدرکه
اوتانمز و عارلنمز اولمقدن کنایه‌در یقال مرن وجهه علی هذا الامر اذا صلب و مرون و مرانه بر نسنه‌یه ادمان
ایلمك معناسنه‌در یقال مرن علی الشیٔ مرونا و مرانة اذا تعوّده (التمرین) تفعیل وزننده بك نسنه‌یی یومشتق
معناسنه‌در یقال مرّنه اذا لینه و یره اورمق معناسنه‌در یقال مرّن به الارض اذا ضربه بها و برآدمی بر نسنه‌یه
ادمان ایتدرمك معناسنه‌در یقال مرّن فلانا علیه اذا درّبه (المارن) یومشغرق اولان بك مزراغه دینور یقال
رمح مارن ای صلب لین و برونه علی قول برونك اوجنه یاخود یومشغنه دینورکه قصبه‌دن فضله اولان یریدر یقال
قطع مارنه ای انفه او طرفه او مالان منه و یومشق مزراغه‌ده دینور بواو لکیدن بشقه‌در (الممرّن) معظم وزننده
پك یوزلو آدمه دینورکه اوتانمز و عارلنمزدن کنایه‌در فاسیده شوخ دینور یقال انه لممرّن الوجه ای صلبه (المرن) قرن
وزننده دوه‌نك ایاقلری طاشره قغله طبانه یقین یرلرینی یاغلمق معناسنه‌در یقال مرن بعیره مرنا اذا دهن اسفل قوائمه
من حفائه و برآدمی یره اورمق معناسنه‌در یقال مرن به الارض اذا ضربه بها و مرن بر چشید ثیاب آدیدر بوراده
نبات نسخه‌سی غلطدر و یومشدلمش میشینه و سختیانه دینور و کورکه دینور فراء معناسنه و جانب معناسنه‌در
یقال هو فی مرن منه ای جانب و کسوه معناسنه‌در یقال جاء و ما علیه مرن ای کسوة و ویرکویه دینور عطاء
معناسنه و دشمندن قاچمق معناسنه‌در یقال مرن فلان عن عدوّه مرنا اذا فرّ منه (المرّان) زنّار وزننده یومشغرق
اولان پك و متین مزراقلره دینورکه خیزران کبی اکیلوب بوکیلور مفردی مرّانه‌در یقال تطاعنوا بالمرّان ای الرّماح

الصلبة اللدنة ومرّان برشجر آدیدر ترکیده بیسان قزلجق اغاجی وچفت اغاجی دیدکلریدر وعمیر بن ذی مرّان صحابه‌در وذهل بن مرّان بنی جعفی قبیله‌سندندر (المرن) کتف وزننده عادت وآیین معناسنه‌در یقال مازال ذلك مرنه ای عادته وغریو وفریاد وغوغا وقتاله دینور یقال ماهذا المرن ای الصخب والقتال (المرن) فتحتینله باغچه بکجیلرینك اغاج باشنده داللرار الغنده یاپدقلری تخته دینورکه اوزرنده نوم وآرام ایدرلر (مرانه) سحابه وزننده بر موضعدر وبر ناقه اسمیدر (التمرّن) تفعل وزننده فضیلت وظرافت تصلق معناسنه‌در یقال تمرّن فلان اذا تفضل وتظرّف وبرنسنه‌یه همیشه ادمان ایدر اولمق معناسنه‌در یقال مرّنه فتمرّن ای درّبه فتدرّب (امران الذراع) همزه‌نك فتحیله قولده اولان سکیرلره دینور (ابومرینا) چلیپا وزننده بر بالغه اطلاق اولنور بولسانمزده مورینه دیدکاری بالق اوله‌جقدر (بنومرینا) اهل حیره‌دن برجماعتدر (الممارنة) مفاعله وزننده و (المران) قتال وزننده ناقه ابتدا کبه کورینوب بعده بوش چیقمق علی قول بوغورلر هرچند کندیسنه چوق آشوب لکن اصلا کبه قالمامق یاخود تکرار اشمدقجه کبه قالمز اولمق معناسنه‌در یقال مارنت الناقة ممارنة ومرانا اذا اظهرلهم انها لاقح ولم تکن او التی یکثر ضرابها ثم لاتلقح او التی لاتلقح حتی یکرّ علیها الفحل (الممارن) ذکر اولنان ناقه‌یه دینور (مرّان) شدّاد وزننده مکه قربنده بر قریه‌در (مرّین) میمك ضمی وراء مشدده‌نك کسریله مصرده بر قریه‌در (مرین) زبیر وزننده مرو قضاسنده بر قریه‌در (التمارن) تفاعل وزننده ناقه‌نك سودی صوغشمق معناسنه‌در یقال تمارنت الناقة اذا انقطع لبنها (المزن) میمك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله و (المزون) قعود وزننده بر طرفه باقیه‌رق همان برسمته طوغری اوق کبی سرعتله آلوب یورویی ویرمك معناسنه‌در یقال مزن الرجل مزنا ومزونا من الباب الاول اذا مضی مسرعا لوجهه وذهب وبرآدمك چهره‌سی روشن اولمق معناسنه‌در یقال مزن الرجل اذا اضاء وجهه وطولدرمق معناسنه در یقال مزن القربة اذا ملأها وبرآدمی مدح وستایش ایلمك معناسنه‌در یقال مزن فلانا اذا مدحه وبرآدمی آخره تفضیل وترجیح ایلمك یاخود سلطان وامیر حضورنده غائبده اولان برآدمی مدح وثنا ایلمك معناسنه‌در یقال مزن فلانا اذا فضله اوقرّظه من ورائه عند ذی سلطان ودشمندن قاچمق معناسنه‌در یقال هذا یوم مزن ای یوم فرار من العدوّ (التمزّن) تفعل وزننده بودخی بر طرفه نظر وعدول ایلیه‌رك همان سرعتله طوغریجه کتمك معناسنه در یقال تمزّن الرجل اذا مضی مسرعا لوجهه وذهب وبرنسنه‌یه ادمان ومداومت ایلمك معناسنه‌در یقال تمزّن علیه بمعنی تمرّن وسخاوت صاتمق معناسنه‌در یقال تمزّن فلان اذا تسخی وفضل وظرافت تصلق معناسنه در یقال تمزّن فلان اذا تفضل وتظرّف وحوزهٔ قدرتندن زیاده ایله لاف وکذاف ایلمك معناسنه‌در یقال تمزّن الرجل اذا اظهر اکثر مماعنده (التمزین) تفعیل وزننده طولدرمق معناسنه‌در یقال مزّن القربة اذا ملأها وبرآدمی آخره تفضیل وترجیح ایلمك معناسنه در یقال مزّنه اذا فضله ومدح وستایش ایلمك معناسنه‌در یقال مزّنه اذا مدحه (المزن) میمك ضمیله بلوده دینور علی قول آق بلوده یاخود یغمورلی بلوده دینور آندن برقطعه‌یه مزنه دینور یقال فی السماء مزن ای سحاب او ابیضه او ذوالماء ومزن برخاتون آدیدر وسمرقند قضاسنده برقریه آدیدروکاهجه مزنه دخی دیرلر ودیلم مملکتنده بربلده آدیدر (المزن) فتحتینله عادت وآیین معناسنه‌در یقال کان مزنه کذا ای عادته وطریقه واسلوب معناسنه‌در وحال معناسنه‌در یقال مزنه کذا ای حاله وبو مهمله ایله مرن کلمه‌سندن مصحف دکلدر (المازن) صاحب وزننده قرنجه یمورطه‌سنه دینور وبرقبیله‌نك پدری اسمیدروبر صوآدیدر (المزنة) غرفه وزننده بلود پاره‌سنه دینورکه ذکر اولندی بوجهتله بلودارالغندن چیقوب کورینان هلاله ابن مزنه اطلاق اولنور ومزنه یغموره دینور (مزون) صبور وزننده ارض عمان اسمیدر (مزینه) جهینه وزننده برقبیله‌در نسبتنده مزنی دینور میمك ضمی وزاینك فتحیله (المسن) میمك فتحی وسینك سکونیله قامچی ایله اورمق معناسنه‌در علی قول شین معجمه ایله‌در (المسن) فتحتینله لاابالیانه اولمق معناسنه‌در یقال مسن الرجل مسنا من الباب الرابع اذا مجن (المیسون) جیحون وزننده سرو سهی کبی قدّی موزون وچهره‌سی دلبر خوشلقا اوغلانه دینورو (میسون) و (ماسن) صاحب وزننده اسامیٔ ناسدندر (المیسوسن) میمك فتحیله برنسنه‌درکه نسوان صاچلرینی غسل ایده‌جکلری شیئك ایچنه قاتوب قارشدررلر * شارح دیرکه فی الاصل فارسی اوله‌رق می ایله سوسن لفظندن مرکبدرکه سوسن شرابی اوله‌جقدر کل صویی کبی باشلرنی یایقدقلری نسنه‌یه قارشدررلر خوشبو اولدیغیچون (مسینان) میمك فتحیله قهستان قضاسنده برقریه‌در (مشکدانه) میمك کسریله وشین معجمه ایله لفظ فارسیدر مسك قابی ومسك قتوسی دیمکدر محدثیندن حافظ عبدالله بن عمر بن ابان یك خوشبوی وخوشخوی اولمغله آنکله ملقب اولدی (المشن) میمك فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله قامچی ایله اورمق مسن معناسنه‌در یقال مشنه مشنا

من الباب الثانى بمعنى مشنه اى ضربه بالمسوط و طرملامق معناسنه در مشن وجهه اذا خدشه وجماع ايلك
معناسنه در يقال مشن المرأة اذا جامعها وخشونتلو نسنه ايله ال سيلك معناسنه در يقال مشن يده اذا مسحها بخشن
وقلجله چالوب ايچرويه ايشلتميوب همان درى يى صيرمق معناسنه در يقال مشن فلانا بالسيف اذاضربه به ضربا
قدقشر جلده وجزؤى نسنه ال و يرمك معناسنه دركه درى يى صيرمق معناسندن مأخوذدر كاسيذكر و ممه ده اولان
سودى هپ صاغمق معناسنه در يقال مشن الناقة اذا حلب مافى ضرعها (الامتشان) افتعال وزننده برنسنه دن برپاره
كسوب ايروب آلمق معناسنه در يقال امتشنه اذا اقتطعه وقاپمق معناسنه در يقال امتشنه اذا اختلسه وقلج صيرمق
معناسنه در يقال امتشن السيف اذا استله و ممه ده اولان سودى هپ صاغمق معناسنه در يقال امتشن الناقة اذا حلب
مافى ضرعها و دسترس اولديغى نسنه يى اخذ ايلك معناسنه در تقول امتشن منه مامشن لك اى خذما وجدت
كاذكر (المشنة) تمره وزننده ككيش اولوب درينلكى اولميان يارهيه دينور برنسنه يه سورنمكله ياخود قلج صيرمقله
پيدا اولان بيوجك صيرق اولهجقدر يقال اصابته مشنة اى جرح له سعة ولاغورله (التمشين) تفعيل وزننده ناقه
سودنى زوراكى ويرمك معناسنه در يقال مشنت الناقة اذا درّت كارهة (الموشان) و (المشان) ميمك ضميله
و (المشان) كتاب وزننده برجنس خرمادركه جملهسنك اطيبيدر قال الشارح ومنه المثل * بعلة الورشان تأكل
رطب المشان * (مشان) سحاب وزننده بصره قضاسنده برقريه در (مشان) كتاب وزننده برطاغك آديدر ومشان
خبيث وخونخوار قورده دينور وسليطه وبدزبان عورته دينور يقال امرأة مشان اى سليطة (المعن) ميمك فتحى
وعينك سكونيله اوزون نسنه يه دينور يقال شئ معن اى طويل وقصه نسنه يه دينور يقال شئ معن اى قصير وآزجه
نسنه يه دينور قليل معناسنه وچوق نسنه يه دينور يقال شئ معن اى كثير وناچيز نسنه يه دينور يقال اعطاه
معنا اى هينا يسيرا وحق اقرار ايلك معناسنه در يقال معن فلان بحقه معنا من الباب الاوّل اذا اقرّ وذلّ وحقارت
معناسنه در يقال ماهذا المعن اى الذلّ * شارحك بيانه كوره بوراده والاقرار بالذل نسخهسى غلطدر وانكار
وجحود معناسنه در يقال معن بحقه اذا جحده وكفران نعم معناسنه در يقال هو يمعن النعم اى يكفر ومعن مختيانه
دينور ويريوزنده ظاهر وآشكاره جريان ايدن صويه دينور يقال ماء معن اى ظاهر ومعن بن زائده كرماى عربدندر
جود وسخا ايله ضرب مثلدر حاتم كبى ومعن مطلقا كندوسيله انتفاع اولنان نسنه يه دينور ومصدر اولور آتك
ايراق سكرتمك معناسنه يقال معن الفرس معنا من الباب الثالث اذا تباعد يعنى عاديا وصويى آقتمق معناسنه در
يقال معن الماء اذا اساله ونبات كركى كبى صويه قانوب تاب وطراوتله يتشمك معناسنه در يقال معن النبت اذا روى
وبلغ (الماعون) عطيه واحسانه دينور يقال هو يمنع الماعون اى المعروف ويغموره دينور وصويه دينور ومطلقا
كندوسيله انتفاع اولنهجق شيئه دينور ياخود قومشودن واحبابدن عاريت آلنمق شانندن اولان شيئه دينور
خردوات خانه كبى كه بالته وكسر وتنجره وقوغه وچناق وسفره مقولهسى نسنه لردن عبارتدر يقال هو يمعن
فى ماعونه وهوكلّ ماانتفع به اوكلّ مايستعار من فاس وقدوم ونحوه وماعون طاعت وانقياد معناسنه در يقال
يمنع ماعونه اى انقياده وطاعته وزكاته دينور يقال اعطى ماعونه اى زكوته وطالبدن منع اولنان يعنى نفاستى
سببيله بركسه يه ويرلمز اولان نسنه يه دينور يقال هو ماعون اى يمنع عن الطالب وطالبدن منع اولنميان يعنى
مبتذل اولمغله كسه دن دريغ اولنمز اولان شيئه دينمكله ضدّ اولور يقال هوماعون اى لايمنع عن الطالب وماعون
حيوانك عهدهٔ اقتدارنده اولان يورويشه اطلاق اولنور يقال ضرب الناقة حتى اعطت ماعونها اى بذلت سيرها
(الامعان) همزهنك كسريله بك ايراق سكرتمك معناسنه در يقال امعن الفرس اذا تباعدو برخصوصده حدّى متجاوز
اولمق اوزره مبالغه واجتهاد ايلك معناسنه در يقال امعن فى الامر اذا ابعد امعان نظر بوندندر وكلر يوهسنك
الك اوتهسنه وارمق معناسنه دركه بولنميوب ناپديد اولور يقال امعن الضبّ فى جحره اذا غاب فى اقصاه وبرآدمك
مالى چوغالمق معناسنه در يقال امعن الرجل اذا كثر ماله ومالى آزالمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال امعن الرجل
اذا قلّ ماله وبرآدمك حقنى آلوب كتمك معناسنه در يقال امعن بحقه اى ذهب به وبرآدمك حقنى اقرار ايلك
معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال امعن بحقه اذا اقرّ به وصوآقق معناسنه در يقال امعن الماء اذا جرى (معين)
امير وزننده يمنده بربلده در ويحيى نام امام وحافظك پدرى اسميدر (الممعون) شول مرعايه دينوركه آنده آب
روان اوله يقال كلاء ممعون اذاجرى فيه الماء (المعان) مكان وزننده يورده وقوناق يرينه دينور يقال نزلوا فى معان
لطيف اى مباءة ومنزل ومعان حجاج شام طريقنده برموضع آديدر حالا برقريه در تتمكه عون مادهسنده دخى
ذكر اولندى (معان) غراب وزننده برجل آديدر (المعنان) ميمك ضميله درهلرده اولان صوآقنديلرينه دينور

﴿ المكن ﴾ میمك فتحی و كافك سكونیله و ﴿ المكن ﴾ كتف وزننده كلر و چكركه مقوله سی جانورلرك یمورطه لرینه دینور و مكن كافك سكونیله ذكر اولنان جانور یمورطلق معناسنه در یقال مكنت الضبة او الجرادة مكنا من الباب الرابع اذا باضت ﴿ المكون ﴾ صبور وزننده یمورطلیان كلر و چكركه مقوله سنه دینور ﴿ الامكان ﴾ همزه نك كسریله بودخی كلر و چكركه مقوله سی یمورطلق معناسنه در یقال امكنت الضبة اذا باضت فهی ممكن و بر آدمی برنسنه یه قادر قلمق معناسنه در تقول امكنته من الشیء ای اقدرته * شارح دیركه امكان بركسه یه برنسنه مقدور اولمق معناسنه ده استعمال اولنور كه ممكن اولمق تعبیر اولنور و منه یقال فلان لا یمكنه النهوض ای لا یقدر علیه ﴿ الممكن ﴾ محسن وزننده یمورطه لو كلر مقوله سنه دینور وشول وادی یه دینوركه آنده مكنان دیدیكی اوت بتراوله ﴿ المكنات ﴾ میمك فتحی و كافك كسری و ضمیله مكنه و مكنه لفظلرندن جمعدركه كلر و چكركه مقوله سنك یمورطه سنه دینور قوش یمورطه سنه ده اطلاق اولنور و منه الحدیث ❊ اقرّوا الطیر علی مكناتها ❊ بكسر الكاف و ضمها ای بیضها ﴿ المكانة ﴾ امانه وزننده و ﴿ المكینة ﴾ سفینه وزننده وقارورزانه معناسنه دركه خفیف اولمیوب لنكرلو اولقدن عبارتدر تقول امش علی مكانتك و مكینتك ای علی التؤدة و الهینة و مكانه برآدم سلطان و والی عندنده رتبه و حیثیت صاحبی اولمق معناسنه در واول رتبه و حیثیته دخی دینور یقال مكن فلان عند السلطان مكانة من الباب الخامس اذا صار ذا منزلة و یقال له عند السلطان مكانة ای منزلة ﴿ المكین ﴾ امیر وزننده پادشاه و والی یاننده رتبه و منزلت صاحبی آدمه دینور جمعی مكناء كلور قرناء وزننده * مؤلف بونلری كون ماده سنده دخی ذكر ایلمشدر اختلافه بناء ﴿ التمكّن ﴾ تفعل وزننده برآدم سلطان یاننده رتبه و پایه صاحبی اولمق معناسنه در یقال تمكن الرجل اذا صار مكینا عند السلطان و برنسنه یه مقتدر اولمق معناسنه در تقول امكنته من الشیء فتمكن ای قدرته فاقتدر مصباحك بیاننه كوره بوندن اسم مكنه در غرفه وزننده و قالدیكه وجوب و امتناع مقابلی اولان امكان بو معنادندر مكانه دن دخی اولمق قابلدر ﴿ الاسم المتمكن ﴾ اسم فاعل بنیه سیله نحویون عندنده حركات ثلاثی یعنی رفع و نصب و جرّ حركه لرینی قبول ایدن اسمه اطلاق اولنور زید كبی یقال جاءنی زید و رایت زیدا و مررت بزید اشبو اسم معربه متمكن اطلاقی اسمیتده تمكننه مبنیدر ﴿ المكان ﴾ میمك فتحیله جای و موضع معناسنه در جمعی امكنه و اماكن كلوركه جمع الجمعی اوله جقدر * مؤلف بونی دخی كون ماده سنده ذكر ایلمدی ﴿ المكنان ﴾ میمك فتحیله بر نوع نبات آدیدر مواشی مرعاسندندر ﴿ ابو مكین ﴾ امیر وزننده تابعیندن نوح بن ربیعه نك كنیه سیدر ﴿ التمكین ﴾ برآدمی برشیئه مقتدر قلمق معناسنه در ﴿ الاستمكان ﴾ برنسنه یه اقتدار پیدا ایلمك معناسنه در تقول مكنته من الشیء فاستمكن ای اقدرته فاقتدر ﴿ المنّ ﴾ میمك فتحی و نونك تشدیدیله و ﴿ المنینی ﴾ خلیفی وزننده نعمت و یرمك معناسنه در یقال منّ علیه منا و منینی من الباب الاول اذا انعم و برآدمه ایولك ایلمك معناسنه در یقال منّ علیه ای اصطنع عنده صنیعة و منّ و منه میمك كسریله برآدمه ایتدیكی ایولكی و لطف و احسانی تعدید ایله باشنه قاقق معناسنه دركه تحمیل منت و امتنان ایلمك تعبیر اولنور یقال منّ علیه منا و منة اذا امتنّ * شارح دیركه منه لفظی بو معنادن اسم دخی اولور احسانی باشه قاقغه دینور و نعمت و احسانه ده اطلاق اولنور و منّ كسمك معناسنه در یقال منّ الشیء اذا قطعه و طواری یوروب بیتاب ایلمك معناسنه در منّ الناقة اذا حسرها و یول یوریمسی آدمی پك اتعاب ایلمكله قوتنی كیدروب ضعیف و بی مجال قلمق معناسنه در یقال منّ السیر فلانا اذا اضعفه و اعیاه و ذهب بمنته ای بقوته و برنسنه یی اكسلتمك معناسنه در یقال منّ الشیء اذا نقصه و منّ مطلقا هوادن نازل اولان شول طلّ و رطوبته دینوركه طاشلره و اغاجلر اوزره نازل اولوب بال قوامنده منعقد و شیرین و صمغ هیئتنده خشكین اولور شیرخشت و ترنجبین كبی و بو بابده معروف اولان شجر بلوط اوزره نازل اولاندر معتدل و رطوبتدن عارض اولان سعاله و صدره و آق جكره نافعدر معلوم اوله كه من دیدكلری رطوبت تركیده قدرت حلواسی دیدكلریدركه بر قاچ نوع اولور بریسی ترنجبین دركه بیاض اولور و بونك شهدانه اولاننه منّ افرنجی دینوركه اطباء استعمال ایدرلر و بعضا فرنكلر تربیه ایله بیاض پنیر شكری طرزنده ایدرلر آنكچون منّ افرنجی دیرلر و بعضا طبله كارلر قدرت حلواسی دیو یشله مائل اولانی صتارلر طشره ولایتلرده اكا كزبی تعبیر ایدرلر و بال صره تعبیر اولنان نوعنه فارسیده شیرخشك و معرّبنده شیرخشت دیرلر انتهی * و منّ شول آدمه دینوركه آنی بركمسه ادعا ایلیه * شارح دیركه بو نسخه لر غلطدر صواب اولان و الممنّ الذی لم یدعه اب اولمقدر نته كه محكمده بو رسمه مرسومدر و ممنّ میم اولانك ضمی و ثانیه نك كسریله درپس صوپی و نسبی معلوم اولمیان آرالق دولی یاخود لقطه مقوله سی شخص اولوركه بركمسه بو بنم ولدمدر دیو ادعا ایلز و بو قطع معناسندندر و منّ بردرلو كیل یاخود میزان علی قول ایكی رطل مقداره دینوركه لسانمزده بطمان تعبیر اولنور نته كه منا دخی دینور قفا وزننده جمعی

امنان كلور ومنا لفظنك جمعى امناء كلور احشاء وزننده وبومعتلدر ﴿الامتنان﴾ افتعال وزننده برآدم بوكمسه يه ايتديكى احسانى ذكر وتعداد ايله باشنه قاقق معناسنه در يقال امتنّ عليه اذا عدّ له مافعله من الصنايع وبرآدمك عندنده بغايت فاخر ونفيس اولان نسنه سنه نائل اولمق معناسنه در تقول امتننته اذا بلغت ممنونه ﴿الامنان﴾ همزه نك كسريله بودخى ضعيف وبى مجال قلمق معناسنه در يقال امنه اى اضعفه وذهب بمنته اى قوّته ﴿التمنن﴾ تفعل وزننده امنان معناسنه در يقال تمننه السير اذا اضعفه وذهب بقوّته ﴿المنة﴾ ميمك ضميله زور وقوّته دينور يقال ليس لقبه منة اى قوّة ﴿منه﴾ ميمك فتحيله اسماء نسواندندر ﴿المنون﴾ صبور وزننده دهر وزمانه اطلاق اولنور قطع معناسندندر يقال دار عليهم المنون اى الدهر ﴿ريب المنون﴾ حوادث دهردن عبارتدر واولومه اطلاق اولنور يقال منه المنون اى الموت وبرآدمه نسنه ويردكده ياخود برايولك ايلدكده امتنان ايدن كمسه يه دينور منونه دخى دينور يقال رجل منون ومنونة اى الكثير الامتنان ومنون شول خاتونه دينوركه مال وغناسى ايچون تزوّج اولنمغله هربار قوجه سنه امتناندن خالى اولمز كاسيذكر ومنونه اورمجكه دينور ﴿المنّانة﴾ شدّاده وزننده بودخى مالى ايچون تزوّج اولنمش خاتونه دينوركه دائما زوجنه امتنان اوزره اولور يقال امرأة منون ومنّانة اذا كانت تزوّجت لمالها فهى تمنّ على زوجها قال الشارح ومنه الحديث ❋ لاتتزوجنّ جنانة ولا منانة ❋ ﴿المنين﴾ امير وزننده توزه دينور غبار معناسنه وضعيف ايپه دينور وضعيف وناتوان آدمه دينور يقال رجل منين اى ضعيف وقوىّ وزورمند آدمه دخى كله ضدّ اولور يقال رجل منين اى قوىّ ومنين شام ديارنده جبل سنير اعمالندن برقريه آديدر بوراده سينين نسخه لرى غلطدر * مترجم ديركه شارح تاريخ عتبى اولان منينى اكا منسوبدر ﴿الممنون﴾ بودخى ضعيف آدمه وقوىّ آدمه دينور وبرآدمك عندنده نهايت درجه ده فاخر ومعتبر اولان شيئه دينور ومحسوب وموزون نسنه يه دينور ومقطوع معناسنه در ومنه قوله تعالى ❋ فلهم اجر غير ممنون ❋ اى غير محسوب ولا مقطوع ﴿المنة﴾ عنبه وزننده اورمجكه دينور وديشى كرپى يه دينور ﴿الممانّة﴾ تشديد نونله مفاعله وزننده بركسه نك ايشنى بتورمكده تردّد ايلك معناسنه در تقول مانّنته اى تردّدت فى قضاء حاجته ﴿الممنّان﴾ ميم اولانك ضمى وثانيه نك كسريله ليل ونهاره اطلاق اولنور ﴿منين﴾ زبير وزننده و﴿منّان﴾ شدّاد وزننده اساميدندر وابو عبدالله بن منى كه ميمك فتحى ونون مشدّده نك كسريله درلغويدر ﴿منينان﴾ زليخا وزننده بررجلك لقبيدر ﴿المنّان﴾ ميمك فتحى ونونك تشديديله عبادنه ابتداى امردن اعطا وانعام ايدن معطئ حقيقى جلّ شانه حضرتلرينك اسماء حسناسندندر ﴿من﴾ ميمك فتحى ونونك سكون اوزره بناسيله اسمدر الذى معناسنه در والفاظ عمومدن اولمغله بعاد وطولده متناهى كلام كثيردن مغنيدر زيرا من يقم اقم معه ديديكك حينده مقصودك افاده اولنمغله جميع ناسك ذكرندن كافى ووافى اولدى اكر بويله ديمسك ان يقم زيد او عمرو او بكر او خالد الى غير ذلك عبارتيله هركسى تعداد ايده رك عاجز ودمبسته قاله جغك دركار وافادهٔ غرضه طريق بولمق معتذّر اولور ايدى زيرا تسلسل كبى الى غير النهايه چكلمكله جزاء تكلمه وقت بولنمز ومن كلمه سى استفهام محض ايچون اولور وحكايه صورتنده تثنيه وجمعلنوب منان ومنون دينور وذوى العقوله مخصوص اولمغله من عندك ديديكك حينده من الناس قولندن مستغنى اولنور وشرطيه اولور نحو قوله تعالى ❋ من يعمل سوء يجز به ❋ الآيه وموصوله اولنور نته كه ذكر اولندى ونكرهٔ موصوفه اولور كقول بشير الانصارى * فكفى بنا فضلا على من غيرنا * حبّ النبى محمد ايّانا * ونكرهٔ تامّه اولور نحو مررت بمن محسن اى بانسان محسن ﴿من﴾ ميمك كسريله حرف جرّ در غالبا اماكنده ابتداء غايت ايچون اولور وسائر معنالرى اكاراجعدر نحو قوله تعالى ❋ انه من سليمان ❋ الآية بونده مكان منزلنه تنزيل اولندى ونحو قوله تعالى ❋ من المسجد الحرام ❋ اى ابتداء اسرائه من المسجد الحرام وفى الحديث ❋ فطرنا من الجمعة الى الجمعة ❋ بونده زمانده ابتداء غايت ايچوندر وتبعيض ايچون اولور كقوله تعالى ❋ منهم من يكلم الله ❋ وبيان جنس ايچون اولور وبونده اكثرى ما ومهما كلمه لرندنصكره واقع اولور زيرا بونلر ابهام خصوصنده مفرط وموغّلدر كقوله تعالى ❋ مايفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها ❋ وقوله تعالى ❋ مهما تأتنا به من آية ❋ وتعليل ايچون اولور كقوله تعالى ❋ مما خطاياهم اغرقوا ❋ وبدل وعوض ايچون اولور كقوله تعالى ❋ ارضيتم بالحيوة الدنيا من الاخرة ❋ وكما فى القنوت ❋ لا ينفع ذا الجدّ منك الجدّ ❋ اى لا ينفع ذا الحظّ حظه من الدنيا بذلك اى بدل طاعتك او بدل حظك وغايت معناسنه اولور نحو قولك رأيته من ذلك الموضع زيرا بونده موضع مذكورى رؤيته غايت يعنى ابتداء وانتهاء رؤيته محل قلندى وتنصيص على العموم معناسنه اولوركه زائده اولور نحو ماجاءنى من رجل وتوكيده عموم ايچون اولور بونده دخى زائده در نحو ماجاءنى من احد وفصل معناسنه اولور بوصورتده ايكى متضادّك ايكنجيسنه داخل اولور كقوله تعالى ❋ والله يعلم المفسد من المصلح ❋ وباء جارّه يه مرادف اولور كقوله تعالى ❋ ينظرون

اليك من طرف خفىّ ﴾ اى بطرف خفىّ وعن كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله ﴾ اى عن ذكره وفى كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ ارونى ماذا خلقوا من الارض ﴾ اى فى الارض وكقوله تعالى ﴿ اذا نودى للصلوة من يوم الجمعة ﴾ وعند كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ لن تغنى عنهم اموالهم ولا اولادهم من الله شيئا ﴾ اى عند الله وعلى كلمه سنه مرادف اولور كقوله تعالى ﴿ ونصرناه من القوم ﴾ اى على القوم * مترجم حقير ديركه مؤلف بوراده اون درت معنا ذكر ايلدى كتب نحويه‌ده زياده مذكوردر ازجمله ربّما معناسنه اولور وصله اولور لام زائده معناسنه ومذ معناسنه وباء قسم معناسنه اولور (التموّن) تفعل وزننده بركمسه اهل وعيالنه چوق نفقه ومؤنت كورمك معناسنه‌در يقال تموّن الرجل اذا اكثر النفقة على عياله (المون) عون وزننده بر آدمك مؤنتنى رؤيت واداره ايلك معناسنه‌در يقال مانه يمونه مونا اذا قام بكفايته وبونده مهموز دخى لغتدر نته‌كه ذكر اولندى (الممون) مقول وزننده مؤنتى كورلمش آدمه دينور (المهنة) ميمك كسرى وفتحى وهانك سكونيله و (المهنة) فتحاتله و (المهنة) كلمه وزننده عمل وصعنت وخدمتده اوزلغه وچيره‌دستلكه دينور يقال هو حسن المهنة والمهنة والمهنة اى الحذق بالخدمة والعمل (المهن) رهن وزننده و (المهنة) ميمك فتحى وكسريله بر آدمه خدمت ايلك معناسنه‌در يقال مهنه مهنا ومهنة من الباب الثالث اذا خدمه وبر آدمى ياحيوانى اوروب دوكمكله رنجيده ودردناك ايلك معناسنه‌در يقال مهنه اذا ضربه وجهده وناقه‌يى صودن عودتده صاغمق معناسنه‌در يقال مهن الابل اذا حلبها عند الصدر ولباسى يرپوزنده چكوب سوريمك معناسنه‌در يقال مهن الثوب اذا جذبه اى جرّه وجماع ايلك معناسنه‌در يقال مهن المرأة اذا جامعها (الامتهان) افتعال وزننده بركمسه‌يى يابرنسنه‌يى خدمته وايشه قوللنوب مبتذل ايلك معناسنه‌در وبو معناده لازم اولور يقال امتهنه اى استعمله للمهنة فامتهن هو (المهين) امير وزننده خوار وحقير معناسنه‌در يقال رجل مهين اى حقير وضعيف وزبون معناسنه‌در يقال هو مهين اى ضعيف وآز نسنه‌يه دينور يقال اعطاه شيئا مهينا اى قليلا ودادى آزتمش سوده دينور ورأى وفكر وتدبير وتميزى آزجه سبكمغز آدمه دينور يقال رجل مهين اى قليل الرأى والتميز ودولى طوتمز اولان اركك حيوانه دينور جمعى مهناء كلور امراء وزننده (المهانة) سلامه وزننده معانئ مذكوره‌دن مصدردر يقال مهن مهانة من الباب الخامس اذا كان مهينا (الماهن) صاحب وزننده كوله‌يه اطلاق اولنور عبد معناسنه وخدمتكاره دينور يقال هو ماهنه اى عبده او خادمه (ميهنه) ميمك كسريله خابران اياالتنده برقصبه آديدر (المين) زين وزننده يلان سويلمك معناسنه‌در يقال مان الرجل يمين مينا اذا كذب واكين اكمك ايچون يرلايى نطس ايلك معناسنه‌در يقال مان الارض اذا شقها للزراعة (المائن) و (الميون) صبور وزننده و (الميّان) شدّاد وزننده يلانجى‌يه دينور كذّاب معناسنه (الميناء) ميمك كسريله صرچه قسمنك جوهرينه دينور جوهر الزجاج معناسنه * مترجم ديركه مينا بينا وزننده فارسيده شيشه‌يه وصرچه‌يه ولسانمزده مينه تعبير ايلديكمز لاجوردى صرجه‌يه ديمكله ظاهرا فارسيدن معرّب ظنّ اولنور (مينى) ميمك كسرى وقصر ايله بر موضع آديدر واسكله‌يه دينور مرسى معناسنه (ميانه) كتابه وزننده اذربيجان اولكه‌سنده بربلده‌در نسبتنده ميانجىّ دينوركه ميانج ميانه معرّبيدر (المان) حال وزننده صبان دمورينه دينور سنه معناسنه (مينان) ميمك كسريله هرات قضاسنده برقريه آديدر (المتماين) اسم فاعل بنيه‌سيله يلانجى آدمه دينور وبو ملابسه ايله دوستلغى صدق وصميمى اوزره اولميوب مغشوش اولان كمسه‌يه متماين الودّ اطلاق اولنور يقال رجل متماين الودّ اى مغشوش نجز بحمده تعالى

فصل النون

(المنبن) معظم وزننده بعض دانه‌لرى اكل اولنمش اولان اوزم سالقمنه دينور يقال عنقود منبن اى اكل بعض ماعليه من العنب (النتن) نونك فتحى وتانك سكونيله بدقوقويه دينور يقال به نتن اى ضدّ فوح ونتن ونتانه سلامه وزننده مصدرلردر برنسنه بدقوقمق معناسنه‌در جيفه كبى يقال نتن الشئ ونتن نتنا ونتانة من الباب الخامس والثانى ضدّ فاح (الانتان) همزه‌نك كسريله بو دخى بد قوقمق معناسنه‌در يقال انتن الشئ بمعنى نتن (المنتن) محسن وزننده و (المنتن) ميمك وتانك كسريله كه ميمك ضمه‌سى تانك كسره‌سنه تابع اولمشدر و (المنتن) ميمك وتانك ضمه‌سيله كه تاء ميمه تابع اولمشدر و (المنتين) قنديل وزننده متعفن وبدبوى نسنه‌يه دينور (الينتون) يعفور وزننده بربد رائحه نباته دينور تركيده درياس ديدكلرى صمغك شجريدر (التنتين) تفعيل وزننده برنسنه‌يى قوقودوب بربد رائحه قلمق معناسنه‌در يقال نتنه اذا جعله منتنا (المناتين) ميمك فتحيله منتن لفظندن جمعدر بد رائحه‌لو نسنه‌لره دينور ومنه يقال قوم مناتين (انتان) همزهٔ مفتوحه ايله طائف قربنده بر موضعدر آنده هوازن وثقيف قبيله‌لرى بيننده بر وقعه اولمشدر (نحن) نونك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونى ونون اخيره‌نك

فصل الواو

ضمّ اوزره بناسیله ضمیر متکلم مع الغیر در بز دیمکدر آنکله نفسلرندن مخبر اولان تثنیه و جمع اراده اولنور و عند البعض ضمیر متکلم وحده اولان انا کلمه سنك من غیر لفظها جمعیدر اجتماع ساکنین محذوری ایچون آخری تحریك اولندی و حرکات سائره بیننده ضمّه اختیار اولندیغنك وجهی بودرکه چون ضمه جمعه دلالت ایدوب جمع مضمره ایسه واو و میم دلالت ایدر فعلوا و انتم کبی واو ایسه ضمّه نك جنسندندر پس مجانست ایچون ضمه ایله تحریك ایلدیلر (نقنه) نونك و قافك و نون مشدّده نك فتحیله ابوجعفر احمدك که اندلسده بنوحمود جماعتندن علویّون دولتنك وزیریدر پدری اسمیدر (نوقان) نونك ضمیله طوس ایالتنده بر بلده در محمد بن ابی علیّ بن نصر و ابوالمکارم فضل الله بن الحافظ ابی سعید و ناصر بن اسمعیل و محمد بن المنتصر و علیّ بن ناصر بن محمد الفقهاء النوقانیون اکا منسوبلردر (النن) نون اولانك فتحی و ثانیه نك تشدیدیله ضعیف صاچلره دینور و محمد بن عبدالله بن النّن محدثیندن برذاتدرکه آنك مجازندن بزلر روایت حدیث ایدرز (النون) حرف زیاده دندر و اشعارده نن عنوانیله تفوّه اولنمق ضرورته مبنی جائزدر و نون یازو یازه جق دویده دینور دواة معناسنه و بالغه دینور حوت معناسنه جمعی نینان در نونك کسریله و انوان در * مترجم دیرکه صحیح بخاریده مسطور اولان حدیث طویل ذیلنده یهودینك الا اخبرك بادام اهل الجنة قال بلی قال بالام و نون قولنده بالام عبرانیدر اوکوزه دینور و نوندن مراد بالقدر و نون قلجك اغزنه اطلاق اولنور شفرة السیف معناسنه (ذوالنون) یونس پیغمبر علی نبینا و علیه السلام حضرتلرینك لقب شریفلریدر و عربدن برآدمك قلجی اسمیدرکه بالق هیئتنده مصنوع ایدی (ذوالنونین) تثنیه بنیه سیله معقل بن خویلد نام کسه نك قلجی اسمیدر (نونه) نونك ضمیله بنت امیه درکه ابوسفیان بن حربك عمه سی ایدی و نونه کلمهٔ صواب معناسنه در یقال قال نونة ای کلمة من الصواب و بربالغه دینور سمکه معناسنه که نوندن مفرددر و کوجك چوجغك ذقننده اولان چقورجغه دینور تقول سوّد نونة هذا الصبیّ لئلا تصیبه العین ای النقرة فی ذقنه (نائن) صاحب وزننده اصفهان قربنده بر بلده در احمد بن عبدالهادی و علیّ بن احمد المحدّثان النائنیان اورادندرلر (نینان) نونك کسریله حجازده برموضعدر (نینی) نون مکسوره ایله تینی وزننده برنهر اسمیدر (نینوی) نون اولانك کسری و ثانیه نك فتحیله کوفه ده برموضع آدیدر و موصل قضاسنده برقریه آدیدرکه یونس علیه السلامك قریه سیدر نجز بحمده تعالی ﴿ فصل الواو ﴾ (الوأن) واوك فتحی و همزه نك سکونیله یصی کوده لو آدمه دینور علی قول مطاقا انلو و یصی نسنه یه دینور مؤنثی وأنه در (الوبنة) واوك فتحی و بانك سکونیله اذی و رنجش معناسنه در یقال وقع فی الوبنة ای الاذی و آجلغه دینور یقال اخذه الوبنة ای الجوعة (الوابن) صاحب وزننده کس و کسه معناسنه مستعملدر یقال مافی الدار وابن ای احد (الوتنة) واوك فتحی و تانك سکونیله مخالفت معناسنه در یقال بینهما وتنة ای مخالفة (الواتن) صاحب وزننده برنده ثابت و دائم اولان شیئه دینور یقال هو واتن فیه ای ثابت دائم و یریوزنده دائمی جاری اولان صویه وصف اولور یقال ماء واتن ای معین دائم (الوتین) امیر وزننده یورك طمرنه دینورکه کسلدکده صاحبی هلاك اولور جمعی وتن کلور واوك ضمیله و اوتنه کلور اجوبه وزننده و بودوام معناسندندر (الوتن) واوك فتحیله برآدمك یورك طمرنه اورمق معناسنه در یقال وتنه وتنا من الباب الثانی اذا اصاب وتینه (الوتون) قعود وزننده و (الوتنة) وعده وزننده برنسنه اصلا منقطع اولمیوب دائمی اولمق معناسنه در یقال وتن الماء وتونا و وتنة اذا دام ولم ینقطع (الاستیتان) حیوان سمورمك معناسنه در یقال استوتن المال اذا سمن (الاستیثان) ثای مثلثه ایله بودخی حیوان سمورمك معناسنه در یقال استوثن المال اذا سمن و برنسنه بقیه قالمق معناسنه در یقال استوثن الشیء اذا بقی و قوی اولمق معناسنه در یقال استوثن الشیء اذا قوی و برنسنه یی چوغالتمق معناسنه در یقال استوثن من المال اذا استکثر و خرما اغاجلری اریلی اوفقلی ایکی بلوك اولمق معناسنه در یقال استوثنت النخل اذا صارت فرقتین صغارا و کبارا و دوه لرك یاوریلری کندیلر ایله بیله جه نشئت ایلك معناسنه در یقال استوثنت الابل اذا نشأت اولادها معها (الوثن) فتحتینله بته دینور صنم معناسنه جمعی وثن کلور ضمتینله و اوثان کلور یقال کانه وثن من الاوثان ای صنم * شارح دیرکه بعضلر بونی حجاره و احشاب مقوله سندن مصنوعه تخصیص ایدرلر (الواثن) واتن وزننده و مرادفیدرکه ثابت و پایدار اولان نسنه یه دینور یقال ماء واثن ای واتن صنم معناسی بوندن مأخوذدر (الموثونة) ذلیله اولان عورته دینور (الایثان) همزه نك کسریله برآدمه پك چوق عطیه و یرمك معناسنه یقال اوثن زیدا اذا اجزل عطیته و مالی چوغالتمق معناسنه در یقال اوثن من المال اذا اکثر منه (الوجن) واوك فتحی و جیمك سکونیله آتمق معناسنه در یقال وجن به وجنا من الباب الثانی اذا رمی به و برنسنه یی یره اورمق معناسنه در یقال وجن به الارض

اذا ضربها به ودوكك معناسنه‌در وچرپمك يقال وجن القصّار الثوب اذا دقّه (الوجين) اميروزننده درەنك
وچاينك قيسنه دينور يقال رأيته يقعد على وجين الوادى اى شطه وبار طرزنده طپراغى پك اولوب آنده يوريمسى
صرپ وچتين اولميان يوكسكجه صرت يره دينور (الوجناء) حمراء وزننده متين وشديد ناقه‌يه دينور وجين معناسندن
مأخوذدر يقال ناقة وجناء اى شديدة (الوجنة) واوك حركات ثلاثيله و(الوجنة) فتحاتله و (الاجنة) همزه‌نك
حركات ثلاثى وجيمك سكونيله كه همزه واودن بدلدر انسانك يوزنده يومريجه اولان موضعه دينوركه يناق تعبير
اولنور فارسيده رخسار دينور (الميجنة) ميمك كسريله طوقعه دينور مدقّه معناسنه جمعى مواجن كلور
(التوجّن) تفعل وزننده خضوع ومسكنت ايلمك معناسنه‌در يقال توجّن الرجل اذا ذلّ وخضع (الاوجن)
احمد وزننده غليظ اولان طاغه دينور (الموجونة) شرمنده ومحجله عورته دينور يقال امرأة موجونة اى خجلة
(التوجين) تفعيل وزننده دوكمك دقّ معناسنه‌در ومنه يقال ماادرى اىّ من وجّن الجلد هو اى اىّ الناس
اساسده زمخشرى ديديكه تقول العرب وجّن الدبّاغ الجلد اى ضربه ودقّه ليلين يعنى دبّاغ درى يى يومشتمق
ايچون دقّ ايلدى بومعنادندركه عربلر ماادرى اىّ من وجّن الجلد هو ديرلر اىّ الخلق هو معناسنه يعنى بوباب
كنايه‌دندركه تحقير موقعنده استعمال اولنور بن آنك نه كونه مخلوق اولديغنى بيلميورم ديه‌جك يرده ايراد اولنور زيرا
دباغت حرفتى بغايت آلچق وكمتردر (التوحّن) حاى مهمله ايله تفعل وزننده قرن بيومك معناسنه‌در يقال
توحن الرجل اذا عظم بطنه وذلّ وهلاك معناسنه‌در يقال توحن الرجل اذا ذلّ وهلك (الوحنة) تمره وزننده
صيرنجق چاموره دينور (الوحن) فتحتينله بركسه‌يه درونده كيرلنوب كين طوتمق معناسنه‌در يقال وحن عليه وحنا
من الباب الرابع اذا احن (الوخنة) واوك فتحى وخاى معجمه‌نك سكونيله فساد معناسنه‌در يقال به وخنة اى فساد (التوخّن)
تفعل وزننده خيره ياخود شرّه قصد ايلمك معناسنه‌در يقال توخّن الى خير او شرّ اذا قصد (الودن) واوك فتحى ودالك
سكونيله و(الودان) كتاب وزننده برنسنه‌يى صويه باصوب اصلتمق معناسنه‌در يقال ودن الشئ ودنا وودانا من الباب
الثانى اذا بله ونقعه وكلين اولان بانونك جهاز ومهماتنى كوزلجه كورمك معناسنه‌در يقال ودن العروس اذا احسن
القيام عليها وودن برنسنه‌يى قصالتمق معناسنه‌در يقال ودن الشئ ودنا اذا قصره واورمق معناسنه‌در يقال
ودنه بالعصا اذا ضربه بها * شارح ديركه اساسده ميدان لفظى بومعنادن مأخوذ اولمق اوزره مرسومدر وودن
خاتون خيره جوره چوجق طوغورمق معناسنه‌در يقال ودنت المرأة ودنا من الباب الرابع اذا ولدت ولدا ضاويا
(الودين) اميروزننده و(المودون) صويه باصيلوب اصلنمش نسنه‌يه دينور ومودون بونى وكورك وكوكس كيكلرى
وقبورغه‌لرى وقوللرى قصه ويغرنيسى طار خلقتى ناقص آدمه دينور مؤنثى مودونه‌در يقال رجل مودون
اى القصير العنق والالواح واليدين الناقص الخلق الضيق المنكبين ومودونه قصه بوينلو كوجك جثه‌لو طقناز
طوپاج عورته دينوركه سپورنديجى كفه‌سى كبى برمعنا اولور يقال امرأة مودونة اى دحّلة قصيرة العنق صغيرة الجثة
ومودون خيره‌جوره چوجغه دينور يقال ولد مودون اى ضاو (التودين) تفعيل وزننده بودخى برنسنه‌يى صويه
اصلتمق معناسنه‌در يقال ودّنه اذا بله ونقعه وبرنسنه‌يى قصلتمق معناسنه‌در يقال ودّن الشئ اذا قصره
(الاتدان) اتّفاق وزننده بودخى برنسنه‌يى صويه باصوب اصلتمق معناسنه‌در واصلنمق معناسنه اولمغله
متعدى ولازم اولور يقال اتّدن الجلد فاتّدن هو اى نقعه فانتقع (الايدان) همزه‌نك كسريله بودخى برنسنه‌يى
قصلتمق معناسنه‌در يقال اودن الشئ اذا قصره وعورت خيره جوره ولد طوغورمق معناسنه‌در يقال
اودنت المرأة اذا ولدت ولدا ضاويا (الاودن) احمر وزننده تروتازه وملايم نسنه‌يه دينور يقال غصن اودن اى ناعم
واودن مرعش ايله فرات بيننده برقريه آديدر (اودنه) همزه‌نك فتحيله بخارى قضاسنده برقصبه‌در داود
بن محمد المحدّث الاودنىّ اورادندر (التودّن) تفعل وزننده درى يومشتمق معناسنه‌در يقال تودّن الجلد اذا لان
(المودن) مكرم وزننده خيره جوره ولده دينور (التوذّن) ذال معجمه ايله تفعل وزننده صرف وتحويل معناسنه‌در
يقال توذّنه اذا صرفه وبرنسنه‌يى عجبلمك معناسنه‌در يقال توذّنه اذا اعجبه (واذنان) ذال مكسوره ايله
اصفهان قضاسنده برقريه‌در (التورّن) تفعل وزننده چوق ياغ سورنوب دائما نازونعيم اوزره اولمق معناسنه‌در
يقال يتورّن فلان اى يتدهن كثيرا ويتنعم (واران) تبريز قضاسنده برقريه آديدر (الورانية) علانيه وزننده دبره
دينور است معناسنه (ورنه) تمره وزننده سلفده ذى القعده آينك اسميدر (الوزن) واوك فتحى وزاى معجمه‌نك
سكونيله و (الزنة) عده وزننده طارتمق معناسنه‌در يقال وزنه يزنه وزنا وزنة اذا راز ثقله وخفته ووزن
برنسنه‌يى طارته‌جق شيئه دينور مثقال معناسنه‌در جمعى اوزان كلور وبرآدمك قالدره‌مه جغى

خرما كومه‌سنه دينوركه هجر ديارى دنكندن نصف ياثلث دنك مقدارى اولور جمعى وزون كلور
ووزن بريلدز اسميدركه سهيل يلدزندن مقدّم طلوع ايلمكله خلق آنى سهيل يلدزى ظن ايدرلر ووزن
الجبل وزنة الجبل طاغك يماجنه اطلاق اولنور يقال نزلوا وزن الجبل وزنته اى حذائه ووزن شبيب بن
ديسم نام كسه‌نك فرسى اسميدر ووزن برنسنه‌يى اورانلمق خرص وتخمين معناسنه مستعملدر يقال وزن تمر النخلة
اذا خرصها وحرزها ووزن موزون ياخود وازن معناسنه‌دركه نسب اوزره‌در يقال درهم وزن اى موزون
اووازن وبرنسنه‌نك قرشوسنه اطلاق اولنور كما سيجئ واصطلاح ادبيه‌ده بحره موافق شعر نظم وتقطيع ايلمك
معناسنه‌در يقال وزن الشعر اذا قطعه ونظمه موافقا للميزان ووزن انسانك عقل ورشد وانديشه‌سنه اطلاق
اولنور ومنه يقال فلان راجح الوزن اى كامل العقل والراى (الوزنة) تمره وزننده رشد ودرايتى اولان بودور
عورته دينور موزونه دخى دينور يقال امرأة وزنة وموزونة اى عاقلة (وزن سبعه) بر رجلك لقبيدر (الوزنة)
واوك كسريله بناء نوعدر يقال انه لحسن الوزنة اى الوزن (الميزان) ميمك كسريله ترازويه دينوركه آلت وزندر
وعربلر كوندز اورتالنوب ياريلندى ديه‌جك يرده استقام ميزان النهار ديرلر وميزان عدل وداد معناسنه مستعملدر
قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿الّا تطغوا فى الميزان﴾ قيل اراد بالميزان العدل ومقدار معناسنه مستعملدر يقال
ميزانه كذا اى مقداره (الموازنة) مفاعله وزننده برنسنه‌يه برابر اولمق معناسنه‌در يقال وازنه اذا عادله وقرشو
قرشويه اولمق معناسنه‌در يقال وازنه اذا قابله وحاذاه وبرآدمك صنيعه‌سنه مكافات ايلمك معناسنه‌در يقال وازن
فلانا اذا كافاه على فعاله (الوزان) و(الوزانة) واوك كسريله وزن وزنه كبى برنسنه‌نك يماجى اولان شيئه دينور
يقال هو وزنه ووزنته نصبا على الظرف وبوزانه وبوزانته اى قبالته (الوزن) واوك كسريله بودخى طارتلمش ياخود
طارتيسى تام اقچه‌يه دينور واو مفتوحه كبى يقال هذا درهم وزنا ووزن اى موزون اووازن (الاتزان) اتفاق
وزننده طارتلمق معناسنه‌در يقال وزنت له الدراهم فاتزنت واقچه‌يى نقد آلمق معناسنه‌در يقال اتزن الدراهم
اذا انتقدها وشعر تقطيعه موافق موزون اولمق معناسنه‌در يقال وزن الشعر فاتزن وبرنسنه شئ آخر ايله برابر
وهمسنك اولمق معناسنه‌در يقال اتزن العدل اذا اعتدل بالاخر (الاوزن) سائردن قوىّ ولنكرلو اولان شيئه
دينور يقال هو اوزن من غيره اى اقوى وامكن وسائردن وجاهتلو اولان آدمه دينور يقال هو اوزن القوم
اى اوجههم (الوزين) امير وزننده اصيل وثابت معناسنه مستعملدر يقال هو وزين الرأى اى اصيله واون
كبى مطحون اولمش ابوجهل قرپوزنه دينور (التوازن) تفاعل وزننده برابرلشمك معناسنه‌در يقال توازنا اذا
اتّزنا اى تساويا (الوزانة) امانه وزننده برآدمك راى وفكر وملاحظه‌سى قوىّ واصيل اولمق معناسنه‌در يقال
وزن الرجل وزانة من الباب الخامس اذا كان اصيل الراى (موزن) مخزن وزننده بر موضعدر (التوزين) تفعيل
وزننده برنسنه‌يه ربط قلب ايدوب ذهننده آنى قرار داده قلمق معناسنه‌در يقال وزّن نفسه على كذا اى
وطّنها عليه (الايزان) همزه‌نك كسريله توزين معناسنه‌در يقال اوزن نفسه على كذا بمعنى وزنها (الوسن)
واوك وسينك فتحيله و(الوسنة) هايله و(الوسنة) تمره وزننده و(السنة) عده وزننده اويقو آغرلغنه دينوركه
دماغه عارض اولور هنوز قلبه وكوزه عروض ايلمز لكن كوز آغرلشوب سوزلمكه باشلر فارسيده پينكى وتركيده
اويوقلمه وپينكلمه واهل كيف اصطلاحنده شكر ايلمه تعبير اولور على قول اويقونك اوّلنه دينوركه همان بين النوم
واليقظه حالتيدر وعند البعض امز غنمغه دينوركه قلبه وآندن برمقدارجه كوزه عارض اولور پس اويقونك درت
مرتبه‌سى اولور واصح اولان قول اوّلدر وبونوم حدّندن خارجدر يقال اخذه الوسن والوسنة والوسنة والسنة
اى ثقله او اوّل النوم او النعاس وبو معناده مصدر اولورلر يقال وسن الرجل وسنا ووسنة ووسنة من الباب الرابع
اذا اخذه ثقلة النوم او اوّله او النعاس ووسن مدت مديده آغزى آچلمامش قيونك بد وتيز رايحه‌سندن بايلمق
معناسنه‌در يقال وسن الرجل اذا غشى عليه من نتن البئر نته‌كه اسن دخى بو معنايه‌در وسنه غفلت معناسنه
مستعملدركه معناى لازميدر يقال هو فى سنة اى غفلة ووسن حاجت معناسنه مستعملدر جمعى اوسان كلور
تقول ماهو من همى ولا من وسنى اى من حاجتى ويقال قضت الابل اوسانها من الماء اى اوطارها وحاجاتها
(الوسن) كتف وزننده و(الوسنان) عطشان وزننده و(الميسان) ميزان وزننده چوق اويوقليوب پينكلر
اولان آدمه دينور مؤنثى وسنه‌در فرحه وزننده ووسنى در سكرى وزننده وميسان‌در يقال رجل وسن ووسنان
وميسان وامرأة وسنة ووسنى وميسان اذا كثر نعاسه بونلر اسم فاعللر در مبالغه ايچون دخى مستعمللردر پس كوزنده
نعاس اولوب اويوقليان آدمه وداثما بو وصف اوزره اولان آدمه اطلاق اولنور (الاستيسان) اويوقلمق معناسنه‌در

يقال استوسن الرجل بمعنى وسن (الايسان) همزه‌نك كسريله آغزى آچلدق قيونك بخـارى آدمى بخود ايلك معناسنه‌در يقال اوسنته البئر اذا جعلته مغشيا عليه و رؤيا كورمك معناسنه مستعملدر يقال رزق فلان مالم يوسن به فى نومه يعنى فى رؤياه (التوسن) تفعل وزننده يوغور ناقه‌يى اويقوده يقاليوب آشمق معناسنـه در يقـال توسن الفحل الناقة اذا اتاها وهى نائمة وكذا الرجل المرأة (الموسنة) محسنه وزننده آغزى آچلدق قيويه دينوركه بخارى آدمى بخود ايليه (ميسان) ميم مفتوحه ايله برموضع آديدر (الوسنى) عربى وزننده چوق اويوقليوب يينكلر اولان آدمه دينور برشخواركبى يقال رجل وسنى اى كثير النعاس (الموسونة) تبل عورته دينور يقال امرأة موسونة اى كسلى (ميسانة الضحى) ميمك كسريله دائما قوشلق وقتى اويور اولان خاتونه دينوركه حقلرنده مديحه‌در زيرا كيجه چوق اويوميوب ايش كورر اولمغله قوشلق اكمال ايدر كذلك بعدازوال اخشامه متعلق امور وقتى اولمغله مقدم اوييوب اول هنكامده اويومز خصوصا قيلوله به ده مراعات ايدر يقال فلانة ميسانة الضحى مدح فى حقهن (الوشن) واوك وشين معجمه‌نك فتحيله يوكسكجه وتومسكجه ارضه دينور وكوده‌سى قالين دوه‌يه دينور (الاوشن) احمر وزننده برآدمك خانكيسنه ودائما ملازمنه دينوركه هميشه اكا تردد ايدوب آنكله همنشين اولوب طعامنى بيله‌جه تناول ايدر اوله طال قاوق اوله‌جقدر يقـال هو اوشن لفلان اى يأتيه ويقعد معه ويأكل طعـامه (الوشنان) واوك حركات ثلاثيله اشنان لفظنده لغتدركه چوغانه دينور (التوشن) تفعل وزننده صوچكيلوب آزالمق معناسنه‌در يقـال توشن الماء اذا قل (الوصنة) واوك فتحى وصادك سكونيـله كوچك بچاوره‌يه دينور يقال مسحه بالوصنة اى الخرقة الصغيرة (الوضن) واوك فتحى وضاد معجمه‌نك سكونيله برشيئك اجزاسنى بوكوب برى برينك اوزرينه قاتلمق ياخود برنسنه‌يى استف ايلك معناسنه‌در يقال وضن الشئ وضنا من الباب الثانى اذاثنى بعضه على بعض وضاعفه اونضده وقولان طوقومق معناسنه‌در يقال وضن النسع اذا نسجه (الموضون) و(الوضين) اميروزننده برى برى اوزره بوكيلوب قاتلمش ياخود استف اولمش نسنه‌يه دينور ووضين ترشه‌دن ياخود قيلدن طوقنمش بصى قولانه دينور على قول ميشيندن اولانه مخصوصدر جمعى وضن كلور واوك ضميله وعربلر دابه يك آريقليوب زبون اولديديه‌جك يرده قلق وضين الدابة ديرلر (الموضونة) اورلمش زرهه دينور على قول صيق حلقه‌لو اولانه ياخود ايكيشر ايكيشر حلقه ايله نسج اولنمشنه ياخود جواهر ايله منسوج اولانه دينور يقال درع موضونة اى منسوجة او المقاربة النسج او المنسوجة حلقتين حلقتين او بالجواهر (التوضن) تفعل وزننده تذلل معناسنه‌در يقال توضن الرجل له اذا تذلل له (الاتضان) اتفاق وزننده برنسنه‌يه متصل اولمق معناسنـه‌در يقال اتضن به اذا اتصل به (الميضانة) ميمك كسريله كوفه تعبير اولنان قابه دينور يقال نقله بالميضانة اى القفة (الميضنة) مكنسه وزننده چوال طرزنده برقابدركه خرما يپراغندن منسوج اولور جمعى مواضين‌در (الوطن) فتحتينله وطانك سكونيله انسانك اقامتكاهى اولان منزله دينوركه يورد تعبير اولنور يقال كل يحب وطنه اى منزل اقامته كذلك صغر وقيون مقوله‌سنك آغيلنه وآخورينه اطلاق اولنور جمعى اوطان كلور (الوطن) واوك فتحى وطانك سكونيله يورده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال وطن بالوطن وبالمكان وطنا من البـاب الثانى اذا اقام به (الايطان) همزه‌نك كسريله وطن معناسنه‌در يقال اوطن به بمعنى وطن و برى يورد ايدنمك معناسنه‌در يقال اوطنه اذا اتخذه وطنا (التوطين) تفعيل وزننده بودخى برى يورد ايدنمك معناسنه‌در يقال وطنه بمعنى اوطنه وتوطين النفس برنسنه‌يه صميمى ربط قلب ايدوب آنى قرارداده قلمق معناسنـه‌در يقال وطن نفسه عليه اذا مهدها (التوطن) تفعل وزننده برى وطن طوتمق معناسنه‌در بوعلاقه ايله توطن النفس برنسنه‌يه قلب ياتوب يرلشمك معناسنه‌در يقال توطنت نفسه عليه اذا تمهدت (الاستيطان) بودخى بريرده وطن ايدنمك معناسنه‌در يقال استوطن المكان اذا اتخذه وطنا (المواطن) ميمك فتحيله موطن كلمه‌سنك جمعيدركه وطن طوتيلان محله دينور ومواطن مكه موقف يرلرندن عبارتدر يقال اذا اتيت مكة فوقفت فى تلك المواطن فادع لنـا اى مواقفها ومواطن الحرب جنك محللرندن عبارتدر جنكاه معناسنه يقال هذه مواطن الحرب اى مشاهدها (الميطان) ميزان وزننده برنسنه‌نك غايتنه دينور وشول يره دينوركه قوشى آتلرى اورادن تعيين وارسال ايدرلر كويا كه آتلر ايچون توطن ايده‌جك مقامدر واول مسافه‌نك غايتنه كه آتلرك سكرتمسى آنده منتهى اولور ميداء وميتاء دينور واول ايكى موضعك مابيننه ميدان دينور تقول ارسل الخيل من الميطان اى من حيث يوطن لترسـل منه الخيل فى السباق (المواطنة) مفـاعله وزننده موافقت معناسنـه‌در يقال واطنه على الامر اذا وافقه (الوعنة) واوك فتحى وعينك سكونيله بك يره دينور يقال ارض وعنة اى صلبة وعندالبعض اصلانبات انبـات ايتمز اولان آق ويور ارضه دينور واكا وعن دخى دينور جمعى وعان‌در واوك

(كسريله)

كسريله ووعنه قرنجه يواسنك اثر ونشانه دينور وطاغلرك يوزنده اولان يول يول طمرلره دينوركه شجر نبع
انبات ايدن طمرلره شبيه اولور (الوعن) واوك فتحيله وعنه ايله معناى اوّلده مرادفدر وصغنه جق يره دينور
ملجأ معناسنه (التوعّن) تفعل وزننده حيوان نهايت رتبه سمور وب تاولنمق معناسنه در يقال توعّنت الابل والغنم
اذ ابلغت غاية السمن وبرنسنه يى استيعاب ايلمك معناسنه در يقال توعّن الشئ اذا استوعبه (الوغنة) واوك
فتحى وغين معجمه نك سكونيله ايچريسى ككيش دستى يه دينور (التوغّن) تفعل وزننده جنكده اقدام ايلمك
معنابسنه در يقال توغّن فى الحرب اذا اقدم (الوفنة) واوك فتحى وفانك سكونيله آزلغه دينور يقال به وفنة اى
قلة (التوفّن) تفعل وزننده آزالوب اكسلمك معناسنه در يقال توفّن الشئ اذا نقص وقلّ (التوقن) قافله توقل
وزننده ومرادفيدركه ديك يوقرى طاغه آغمق معناسنه در يقال توقن الوعل فى الجبل اذا توقل (الايقان) همزه نك
كسريله يوه دن كوكرجن آولمق معناسنه در يقال اوقن الرجل اذا اصطاد الحمام من محاضنها (الموقونة) پاكدامن
پرهيزكار ومخدره قيزه دينور يقال جارية موقونة اى مصونة مخدّرة (الوقنة) غرفه وزننده طاغلرده اولان
قوش دونكنه دينور ويرده اولان چقوره دينور على قول بعض يارلرك صرتلرنده چقورطرزنده اولان انكبه
يرلره دينور جمعى وقنات كلور نته كه اقنه دخى بومعنايه در جمعى اقنات كلور * شارح ديركه مبدله در (الوكن)
واوك فتحيله و(الوكنة) واوك حركات ثلاثيله و(الوكنة) ضمتينله و(الموكن) و(الموكنة) منزل ومنزله
وزنلرنده قوش يوه سنه دينور يقال الطائر فى وكنه ووكنته ووكنته وموكنه وموكنته اى فى عشه ووكن
لفظنك جمعى اوكن ووكن كلور واوك ضميله ووكون كلور ووكن مصدر اولور پك يوريمك معناسنه يقال
وكن الرجل وكنا من الباب الثانى اذا سار شديدا واوتورمق معناسنه در يقال وكن الرجل اذا جلس وقوش يمورطه
باصمق معناسنه در يقال وكن الطائر بيضه وعليه اذا حضنه (الواكنة) يمورطه ده يتان قوشلره دينور يقال حمائم
واكنة اى حاضنة وواكنه برقلعه آديدر (التوكّن) تفعل وزننده يرلشمك معناسنه در يقال توكّن الرجل اذا تمكن
(التولّن) تفعل وزننده ماتم ومصيبت دمنده فرياد وفغان ايلمك معناسنه در يقال تولّن الرجل اذا رفع صوته بالصياح
عند المصائب (التومّن) تفعل وزننده برآدمك اولادى چوغالمق معناسنه در يقال تومّن الرجل اذا كثر ولده
(الونّ) واوك فتحى ونونك تشديديله زبونلق ضعف معناسنه در وساز اقسامندن چارپاره يه دينوركه چنكيلر
وكوچكلر پرمقلريله چلارلر يقال يرقص بالونّ اى الصنج الذى يضرب بالاصابع وونّ قهستان ايالتنده برقريه
آديدر حسين الفرضىّ الونّى اكا منسوبدر (الوهن) واوك فتحى وهانك سكونيله وفتحيله برآدم كاروعملده كوشك
وسست وضعيف اولمق معناسنه در اسم اوله رق دخى استعمال اولنور يقال وهن الرجل كوعد ووهن كورث ووهن
ككرم وهنا اذا ضعف فى العمل ويقال فيه وهن اى ضعف فى العمل وضعف ايلمك معناسنه متعدّى اولور يقال وهنه
اذا ضعفه ووهن كوده سى قالين قصه آدمه دينور يقال رجل وهن اى قصير غليظ وكيجه ياريسى مقدارنه ياخود كيجه
ياريسندن برساعت صكره جه وقته دينور نته كه موهن دخى بومعنايه در مجلس وزننده يقال مضى وهن وموهن
من الليل اى نحو من نصف الليل او بعد ساعة منه ووهن وقت مزبوره كيرمك معناسنه در يقال وهن الرجل اذا دخل
فى ساعت الوهن (الايهان) همزه نك كسريله بودخى وقت مذكوره كيرمك معناسنه در يقال اوهن الرجل اذا دخل
فى ساعة الوهن وبرآدمى سست وضعيف قلمق معناسنه در يقال اوهنه اذا اضعفه (التوهين) تفعيل وزننده
بودخى برآدمى سست وضعيف قلمق معناسنه در يقال وهّنه اذا اضعفه (الواهن) هانك كسريله و(الموهون)
سست وضعيف آدمه دينور يقال رجل واهن وموهون وامرأة واهنة وموهونة اى ضعيف جمعى وهن كلور
واوك ضميله (الوهنانة) واوك فتحيله ايش ايشلمك بابنده تنبل اولان عورته دينور يقال امرأة وهنانة اى فيها فتور
عند القيام (الواهنة) بركونه ريح اسميدركه انسان پير اولدقده اموزلرنده ياخود بازولرنده ياخود اخدعين ديدكلرى
طمرلرده حادث اولور ناسك ريح طيّار ديدكلرى ريحدر وقصه ايكويه دينوركه الك اشاغى ايكو اوله جقدر على قول قفاده
اولان اكورغه كميكنه دينور وبازويه دينور وواهنة الفرس آتك كوكسنك اوّل ايكوسنه دينور (الوهين) امير
وزننده شول كيمسه يه دينوركه ارغادلر اوزره ناظر اولوب آنلرى ايشلمكه سوق واغرا ايدر اوله بناء امينى اوله جقدر
(الوين) اين وزننده سياه اوزمه دينور (وينى) سكرى وزننده برموضع آديدر ﴿فصل الهاء﴾ (الهبون)

﴿فصل الهاء﴾

باى موحده ايله صبور وزننده اور مجكه دينور يقال نسجت عليه الهبون اى العنكبوت (الهتن) نتن وزننده و(الهتون)
قعود وزننده و(الهتنان) فتحاتله و(التهتان) تذكار وزننده يغمور بردن دوكلمك معناسنه در على قول بو هطل
ديدكلرى يغموردن زياده اولوركه بوره اولور ياخود متصل اولمق اوزره ضعيف ياغمق ياخود برساعت كسيلوب

صکره ینه یاغمق اوزره یاغمق معناسنه‌در یقال هتنت السماء هتنا وهتونا وهتنانا وتهتانا من الباب الثانی اذا انصبت
او هو فوق الهطل او الضعیف الدائم او مطر ساعة ثم یفتر ثم یعود (التهاتن) تفاعل وزننده هتن معناسنه‌در یقال تهاتنت
السماء بمعنی هتنت (الهاتن) صاحب وزننده و(الهتون) صبور وزننده وجه مذکور اوزره تقاطر ایدن سحابه
دینور هتون لفظنك جمعی هتن کلور کتب وزننده وهاتنك جمعی هتن کلور رکع وزننده (الهتمنة) دحرجه وزننده
چوق سویلمك معناسنه‌در یقال هتمن الرجل اذا اکثر الکلام (الهجنة) غرفه وزننده کلامی معیوب ایدن عیب ومحذوره
دینور یقال فی هذا الکلام هجنة وهی مایعیبه وعلمده هجنه علمك اضاعتندن عبارتدر یقال احفظ علمك عن الهجنة
ای الاضاعة وهجنه مصدر اولور هجین اولمق معناسنه کما سیذکر (الهجین) امیر وزننده لئیم وفرومایه‌یه دینور
یقال هو هجین ای لئیم وپدری عربی ووالده‌سی جاریه اولان علی قول پدری جهتی والده‌سی جهتندن خیر
واصیل اولان آدمه دینور جمعی هجن کلور هانك ضمیله وهجناء کلور امراء وزننده وهجنان کلور بطنان وزننده
ومهاجین ومهاجنه کلور * شارحك بیاننه کوره بونلر محاسن وملامح قبیلندندر مؤنثی هجینه‌در جمعی هجن کلور
هانك ضمیله وهجاین کلور وهجان کلور هانك کسریله یقال هو هجین وهی هجینة ای عربیّ ولد من امة او من ابوه
خیر من امه * شارح دیرکه بوجنسه عربك هجین اطلاقی روم وصقالبه جنسنك بیاضلغنه قصدایله‌در وهجین
صوبی وجنسی کریم اولمیان یعنی اصطلاحمزده کحیل اولمیان آته وبارکیره دینور یقال فرس وبرذونة هجین
ای غیر عتیق ونه سود ونه آغوز اولان میانه قویو سوده اطلاق اولنور یقال لبن هجین ای لاصریح ولالبأ (الهجنة)
هانك ضمیله و(الهجانة) امانه وزننده و(الهجونة) عمومه وزننده هجین اولمق معناسنه‌در یقال هجن الرجل
هجنة وهجانة وهجونة من الباب الخامس اذا کان هجینا (الهجان) کتاب وزننده کزیده شیئه دینور ومنه قول
علیّ کرّم الله وجهه * هذا جنای وهجانه فیه * ای خیاره وخالصه وجنا آغاجدن دوشوریلان میوه‌یه دینور
وبو ضروب امثالدندر تمامی * اذ کلّ جان یده الی فیه * قولیدر منشأی بودرکه جذیمة الابرش نام امیرك همشیره
زاده‌سی عمرو هنوز طفل ایکن اترابندن نیچه اطفال ایله منتار دوشورمکه چیقوب رفیقلری ایو منتار بولدقلرنده
اکل ایدوب عمرو طایسی ایچون جیبنده حفظ ایدر ایدی بعدالعود رفیقلری تهی دست وعمرو جیبنده‌کنی چیقاروب
کلام مزبوری ایراد ایده‌رك طایسنه عرض ایلدی وامام علی بونی غزوه‌نك برنده فیء مسلمیندن اصلا برنسنه‌یه
وضع ید ایلمدیکنی بیان ضمننده ایراد ایلمشدر وهجان آق تویلو لطیف جمل وناقه‌یه دینورکه مایه تعبیر اولنور یقال
جمل هجان ای ابیض وناقة هجان ای بیضاء وصوبی وجنسی پاك دوه‌یه دینور بونده مذکر ومؤنثی ومفرد وجمعی
برابردر یقال جمل هجان وناقة هجان وابل هجان ویقال هجاین ای کرام وحسیب وکریم الاصل آدمه دینور یقال
رجل هجان ای حسیب وطپراغی پاك وصوی یره دینور یقال ارض هجان ای کریمة (الهجانة) کتابه وزننده
اسمدر حسیب واصیل اولمغه دینور یقال هو هجان ای بین الهجانة حسیب (الهاجن) صاحب وزننده برچاقشده
آتشی چیقمز اولان چقماغه دینور یقال زند هاجن اذا کان لایوری بقدحة واحدة وقبل البلوغ اره‌و یرلمش
صغیره‌یه دینور ووقتندن اوّل کبه قالمش یچی چبشنه دینورکه پیجنه طوتمش اولور علی قول مطلقا پیجنه طوتمش
حیوانه دینور یقال عناق هاجن اذا کانت حملت قبل بلوغ السفاد او هو کلّ ماحملت قبل بلوغها (الهاجنة)
و(المتهجنة) شول خرما آغاجنه دینورکه هنوز خرده وصغیر ایکن یمش طوتمش اوله (الهجن) هانك فتحیله معانیء
مذکوره‌دن مصدردر یقال هجن الزند وغیره هجنا من الباب الثانی والاوّل (المهجنة) مشیخه وزننده و(المهجنی)
مرحبا وزننده و(المهجنی) میمك فتحی وجیمك ضمی والفرك قصر ومدّیله بی خیر ومنفعت قوم وجماعته وصف
اولور (المهجنة) معظمه وزننده شول ناقه‌یه دینورکه بغایت صوبی پاك اولمغله صوبی معلوم اولان کندی
بلادی بوغورلرندن غیری‌یه چکلمیه یقال ناقة مهجنة ای ممنوعة الآمن فحول بلادها لعتقها وهنوز یمش طوتمش
تازه خرما آغاجنه دینور (الاهجان) همزه‌نك کسریله برآدمك صوی دوه‌لری چوق اولمق معناسنه‌در یقال اهجن
الرجل اذا کثر هجان ابله وبوغور بنت لبون اولان ناقه‌یه آشمغله کبه قالوب طوغورمق معناسنه‌در یقال اهجن
الجمل الناقة اذا ضربها وهی بنت لبون فلقحت ونتجت واوغلانی وقیزی کوچك ایکن اولندرمك معناسنه‌در یقال
اهجنوهم اذا زوّجوهم صغارا (التهجین) تفعیل وزننده تقبیح معناسنه‌در یقال هجنه اذا قبحه (الاستهجان)
برنسنه‌یی قبیح کورمك معناسنه‌در تقول انا استهجن فعلك ای استقبحه ویقال هذا مما یستهجن ذکره وفیه
هجنة ای قبحة (الاهتجان) افتعال وزننده قیز صغیره ایکن اره‌و یریلوب وطیء اولنمق معناسنه‌در یقال اهتجنت
الجاریة علی المجهول اذا وطئت صغیرة (الاهیجنة) مصغر بنیه‌سیله شول اوغلانره دینورکه هنوز صغار ایکن

کندی امثاللری صغار تزویج اولنمش اوله یقال غلمة اهیجنة ای اهلهم زوّجوهم صغارا الصغار (الهدون) قعود وزننده دیکمك وساکن واپسم اولمق معناسنه در یقال هدن الشیٔ هدونا من الباب الثانی اذا سکن (الهدن) عدن وزننده ساکن واپسم قلمق معناسنه در یقال هدنه هدنا اذ اسکنه وچوجغی آوتمق معناسنه در یقال هدن الصبیّ اذا ارضاه و برنسنه یی یره کوممك معناسنه در یقال هدن الشیٔ اذا دفنه وقتل ایلك معناسنه در یقال هدن فلانا اذاقتله (التهدین) تفعیل وزننده بودخی چوجغی آوتمق معناسنه در یقال هدّن الصبیّ اذا ارضاه و برآدمی بر یرده او یالیوب اکلندرمك معناسنه در یقال هدّنه اذا ثبطه وسکنه (الهدنة) تمره وزننده چسندی یغموره دینور یقال مطرت هدنة ای مطرضعیف قلیل (الهدنة) غرفه وزننده اسمدر بارشغه دینور یقال وقعت بینهم هدنه ای صلح وراحت وسکون وآسایش معناسنه در کما سیذکر (المهادنة) مفاعله وزننده مصالحه معناسنه در یقال هادنه اذا صالحه (المهدنة) مرحله وزننده بودخی راحت وسکون وحضور معناسنه در یقال هوعلی هدنة ای دعة وسکون (التهادن) تفاعل وزننده ایش یولنه کیروب راست ودرست اولمق معناسنه در یقال تهادن الامر اذا استقام (الهیدان) میدان وزننده قورقق آدمه دینور یقال رجل هیدان ای جبان وبخیل ونادان آدمه دینور (الهدان) کتاب وزننده احمق وثقیل وکرانجان آدمه دینور یقال رجل هدان ای احمق ثقیل (الهدن) هانك کسریله اجوزلق خصب معناسنه در و بحرین قضاسنده برموضع آدیدر (الانهدان) انفعال وزننده برکسه عزیمتندن فاتر اولمق معناسنه در یقال انهدن الرجل عن عزمه اذافتر (الاهدان) همزه نك کسریله آتی براندرمق معناسنه در یقال اهدن الخیل اذا اضمرها (المهدن) محسن وزننده شول آته دینورکه عهدهٔ اقتدارنده اولان سکرتمك مایه سنی کتم ایدوب هنوز اظهار ایلمامش اوله یقال فرس مهدن اذا کان قدکتم جریالم یظهره (الهیرون) زیتون وزننده برجنس خرما اسمیدر (هارون) اسم اعجمیدر یعنی بر پیغمبر ذیشان اسمیدرکه حضرت موسی نك لامّ برادریدر علیهما السلام * شارح دیرکه عبرانیه ده هارون محبّ ودوست دیمکدر (هاران) ابن تارح درکه حضرت ابراهیمك برادری وحضرت لوطك پدریدر علیهما السلام (الهرنوی) هانك ونونك فتحی وقصر ایله یاخود هرنوه ترقوه وزننده یاخود هرنویّ یای مشدده ایله برنوع نبات اسمیدر علی قول قرنوه درکه قرن ماده سنده ذکراولندی یاخود فلیفله درکه بیردن اصغردانه لردر وجع حلق وتلیین بطن ایچون نافعدر مفرداتده شجر عودك ثمریله وبعضنده قلبك ایله مبیندر (الهرشن) شین معجمه ایله زبرج وزننده آوردلری ککیش آدمه دینور یقال رجل هرشن ای الواسع الشدقین (الهوزن) زای معجمه ایله جوهر وزننده توزه دینور غبار معناسنه و بر قوش آدیدر و برجاعتك پدری اسمیدر (هوازن) هاء مفتوحه ایله برقبیله آدیدر (التهکن) تفعل وزننده پشیمانلق ایلك معناسنه در یقال تهکن علیه اذاتندم (الهلیون) برذون وزننده برنبات معلوم اسمیدر ترکیده قوش قونمزدیدکلری نباتدر حار ورطب وجاعی مقوّیدر (هلینیه) جهینیه وزننده برخاتون اسمیدر (الهیمنة) بیطره وزننده برآدم دعا ایلدکدنصکره آمین دیمك معناسنه در یقال هیمن الرجل اذا امّن ای قال آمین * شارح دیرکه بونك اصلی امّن تأمینا ایدی میم مشدده نك بریسی یایه منقلب وهمزه دخی هایه مبدل اولدی و هیمنه قوش قسمی یاوریسی اوزره قناد قاقوب پروازلمق معناسنه در یقال هیمن الطائر علی فراخه اذارفرف و برنسنه اوزره حافظ ونکهبان اولمق معناسنه در یقال هیمن علی کذا اذا صار رقیبا علیه وحافظا (المهیمن) میم اولانك ضمی وثانیه نك کسری وفتحیله اسماء حسنادن براسم شریفدر مؤمن معناسنه که غیری خوف وخشیتدن امین وآزاده ایدیجی دیمکدر و بونك اصلی مأ من ایدی که همز تینله ائماندن اسم فاعلدر همزهٔ ثانیه یایه قلب اولندقدنصکره همزهٔ اولی هایه ابدال اولندی و بعضلر عندنده امین معناسنه درکه اصلی مؤتمن در امانتدن مفیعل در وعلی قول مؤتمن معناسنه درکه معتمد وزننده یاخود شاهد معناسنه در * شارح درکه هیمنهٔ طائردن مأخوذ درکه مرجعی قیام علی الشیٔ معناسنه در بناء علیه بیضاوی الرقیب الحافظ لکل شیٔ عبارتیله تفسیر ایلشدر (الهمیان) هانك کسریله اوجقوره دینور تکه معناسنه وقوشغه دینور منطقه معناسنه ودغارجغه دینورکه ایچنه زاد وزواده قیوب بله چلارلر جمعی همایین کلور یقال همیان اعجر وهمایین عجر وهوکیس للنفقة یشد فی الوسط وهمیان بن قحافة السعدیّ شاعر مشهوردر و بونده هاء مضمومه ایله زبانزده دریاخود تثلیثی جائزدر (همانیه) هانك ضمیله بغداد قضاسنده برقریه آدیدر (همینه) جهینه وزننده بنت خلف درکه صحابیه در (الهن) هانك فتحی ونونك تشدیدیله و (الهنین) انین وزننده اغلمق معناسنه در یقال هن الرجل هنا وهنینا من الباب الثانی اذابکی و برنسنه یه آرزو واشتیاقله رقت

ایدوب چکرنمك معناسنه‌در یقال هنّ الیه اذا حنّ (الهاتّة) نون مشدده ایله و (الهنانة) ثمامه وزننده کوزك
ایچنده سیاهنك التی یانده اولان یاغه دینور وکمیکده قالمش ایلك بقیه‌سنه دینور ودوه قسمنك بدننده اولان سموزلك
وتاب وقوّت مایه‌سنه دینور (الاهنان) همزه‌نك کسریله دوه‌یی قوّتلندروب تاولندرمق معناسنه‌در یقال
اهنّ الله الجمل ای صیره قویا (المهنون) قوّتلنوب طاولنمش ارکك دوه‌یه دینور یقال اهنه الله فهو مهنون
و بو غیر قیاس اوزره‌در احمه الله فهو محموم قبیلندندر (الهننة) عنبه وزننده کرپی دیدکاری جانوردن بر نوع آدیدر
(هونین) هاء مضمومه ایله بر بلده آدیدر (هنن) هانك فتحی ونون مشدده‌نك کسریله یمنده بر قریه‌در (الهن) هانك فتحی
و نونك تخفیفیله نسوان فرجنه دینور و بونك اصلی عند البعض هنّ ایدی نونك تشدیدیله و مصغرنده هنین دینور
مؤلف بونی هنو ماده‌سنده دخی رسم ایلمشدر (هاهنا) هانك ضمی و نونك تخفیفیله و (هاهنا) هانك ضمی و نونك
تشدیدیله و (ههنا) الفك حذفی و نونك تشدیدیله ظرف مکاندر یقال تنحّ هاهنا وهاهنا وههنا ای ابعد قلیلا
یعنی شوراجغه وارد یمکدر هاء حرف تنبیهدر و بعضلر دیدیکه سو دیکك آدمه ههنا و هنا دینور هالرك ضمی
و نونلرك تخفیفیله که قربه اشارتدر شوراجغه کل دیمکدر وحظ اتمدیکك کسه‌یه ههنا و هنا دینور هالرك فتحی
و نونلرك تشدیدیله که بعیده اشارتدر اوته‌یه وار دیمکدر و بو معتل بابنده دخی مذکوردر (الهنزمن) نون و زای
معجمه ایله جردحل وزننده جماعت انسانی‌یه دینورکه بر محلده مجتمع و همنشین اوله‌لر و بو فارسی هنجمن یاخود
انجمن معربیدرکه مجمع ناس معناسنه‌در (الهون) هانك ضمیله و (الهوان) سحاب وزننده و (المهانة) امانه
وزننده خوار و ذلیل اولمق معناسنه‌در یقال هان الرجل یهون هونا و هوانا و مهانة اذا ذل و هون و مهانة خزی
و فضیحه و خاکساری معناسنه‌در یقال وقع فی الهون و المهانة ای الخزی و هون اسمادندر هون بن خزیمة بن
مدرکه بر قبیله پدریدر و هون مطلقا خلق و مخلوق معناسنه مستعملدر تقول مادری ایّ الهون هو ای ایّ الخلق
(الهون) عون وزننده بر نسنه سهل و آسان اولمق معناسنه‌در یقال هان علیه الامر یهون هونا اذا سهل و وقار
و تانی و سکینه معناسنه‌در و منه تقول امش علی هونك ای علی رسلك و حقیر و کمقدر اولان نسنه‌یه دینور یقال شیٔ
هون ای حقیر (الهین) و (الهین) میت و میت وزنلرنده قولای و آسان نسنه‌یه دینور یقال امر هین و هین ای سهل
ثانی اوّلدن مخففدر وقار و سکونت و تانی اوزره اولان لنکرلو آدمه دینور بعضلر دیدیکه تشدید ایله هواندن
مأخوذدرکه ذلت معناسنه‌در و تخفیفله لین و سکون معناسندندر یقال رجل هین و هین ای ساکن متئدّ او المشدّد
من الهوان و المخفف من اللین و بونك اصلی سید کبی هیون ایدی (الاهون) اسهل وزننده پك سهل و آسان
نسنه‌یه دینور جمعی اهوناء کلور انصباء کبی یقال هو اهون علیه ای اسهل و بو اسم فاعلدر (التهوین) تفعیل
وزننده بر نسنه‌یی سهل و آسان قلمق معناسنه‌در یقال هوّنه الله ای سهله و تخفیف معناسنه‌در یقال هوّنه
اذا خففه و بر نسنه‌یی استحقار ایلمك معناسنه‌در یقال هوّن الشیٔ اذا اهانه (الاهانة) همزه‌نك کسریله
و (الاستهانة) و (التهاون) تفاعل وزننده بونلرده بر نسنه‌یی حقیر کورمك معناسنه‌در یقال اهان الشیٔ
و استهان به و تهاون به اذا استحقره (الهونة) هانك فتحی و ضمیله تانی و وقار اوزره اولان آغر مشربلو خاتونه
دینورکه هون مؤنثیدر یقال امرأة هونة ای متئدّة (الهینة) هانك کسریله هون کبی معتدلانه وقار و سکونت
و آهستکی معناسنه‌در اصلی هونه ایدی و منه تقول امش علی هینتك و هونك ای علی رسلك (الاهون) احد وزننده
بر رجل اسمیدر و سلفده یوم اثنین اسمیدرکه دوشنبه کوننك آدیدر (الهاون) واوك فتحیله و (الهاون) واوك ضمیله
و (الهاوون) طاووس وزننده معروف ظرفدرکه ایچنده فلفل مقوله‌سی نسنه دقّ و سحق اولنور لسانمزده دخی
هاون تعبیر اولنور * شارحك بیانه کوره فارسیدن معربدر لکن توافق لغتین اولمق اغلبدر و اصللری هاوون ایدی
فاعول وزننده (المهاونة) مفاعله وزننده رفق و سهولتله معامله ایلمك معناسنه‌در یقال هو یهاون نفسه
ای یرفق بها (المهوئنّ) مطمئنّ وزننده و همزه‌نك فتحیله جائزدر مکان بعید معناسنه‌در علی قول او برق یره دینور
(الاهوینان) اطمینان وزننده صحراء و بیابان ککیش اوله‌رق اوتورا قلو الچق اولمق معناسنه‌در یقال اهوأنّت
المفازة اذا اطمأنّت فی سعة ﴿ فصل الیاء التحتیة ﴾ (الیتن) یانك فتحی و تای فوقیه‌نك سکونیله چوجق طوغرکن
ایاقلری الرندن اوّل چیقمغه دینورکه ترس طوغمق تعبیر اولنورنته که همزه ایله اتن دخی بو معنایه‌در یقال خرج الولد
یتنا و هو ان تخرج رجلا المولود قبل یدیه (الایتار) همزه‌نك کسریله و (التیتین) تفعیل وزننده خاتون چوجغی
ترس طوغورمق معناسنه‌در یقال ایتنت المرأة الولد و یتنته اذا ولدته یتنا (المؤتن) محسن وزننده و (المؤتنة)
محسنه وزننده چوجغی ترس طوغورن خاتونه دینور (المیتون) ترس طوغمش ولده دینور و بو شاذدر قیاس اولان

﴿ فصل الیاء التحتیة ﴾

مؤنث اولمقدر مكرم وزننده زيرا فعلى ايتاندر ﴿اليرون﴾ صبور وزننده فيل ديدكارى حيوانك دماغنه دينوركه زهر قاتلدر ودابه قسمنك تربنه دينور واركك حيوانك منيسنه دينور ﴿يزن﴾ يانك وزاى معجمه نك فتحيله بر وادى اسميدر وبو علميت ووزن فعل علتلريله غير منصرفدر زيرا اصلى يزأن ايدى همزه ايله ومنه رمح يزأنى وحمير قبيله سندن بربطن اسميدر ابو الخير مرثد التابعى وابو التقى هشام بن عبد الملك المحدث اكا منسوبلردر ﴿ذويزن﴾ ملوك حميردن برملك لقبيدر يزن ديدكارى وادئ مذكورى حمايت ايلديكيچون ملقب اولمشدر ﴿اليسن﴾ فتحتينله اسن معناسنه دركه آچلمدق قيونك بخارندن ورايحه سى تأثيرندن بيخود اولمقدن عبارتدر يقال يسن الرجل يسنا من الباب الرابع بمعنى اسن ﴿ياسين﴾ اسمدر سين ماده سنده ذكر اولندى ﴿اليفن﴾ يانك وفانك فتحيله پك ياشلو پير وسالخورده آدمه دينور يقال رجل يفن اى شيخ كبير ودرت ياشنه كيرمش صغر طانه سنه دينور وبر موضع آديدر وهر فنونه آكاه وماهر آدمه دينور جمعى يفن در يانك ضميله يقال هو يفن اى متفنن ﴿اليفنة﴾ فتحاتله صغر اينكنه على قول كبه اولانه دينور ﴿اليقن﴾ يانك فتحى وقافك سكونيله وفتحيله بر نسنه يى شبهه سز حقيقت وجهيله بيلمك معناسنه دركه كرچكدن بيلمك تعبير اولنور يقال يقن فلان الامر يقنا ويقنا من الباب الرابع اذا علمه وتحققه شارح ديركه مصباحك بياننه كوره نظر واستدلالدن حاصل علم وادراك اولمغله علم بارى تعالى يه اطلاق اولنمز وبو معرفتك فوقنده اولمغله معرفة اليقين تعبير اولنمز ويقن فتحتينله يقين معناسنه در ازاحهٔ شكّ وكماندن عبارتدر مراد شكّ وتردّد مقابليدر يقال علمه يقنا اى ليس فيه شكّ ﴿الايقان﴾ همزه نك كسريله و﴿التيقن﴾ تفعل وزننده و﴿الاستيقان﴾ بونلرده بر نسنه يى تحقيق وجهيله بى شبهه بيلمك معناسنه در يقال ايقنه وايقن به وتيقنه واستيقنه واستيقن به اذا علمه وتحققه ﴿اليقن﴾ يانك فتحى وقافك حركات ثلاثيله و﴿اليقنة﴾ فتحاتله شول آدمه دينوركه هر ايشتديكى نسنه يى ايقان ايدر اوله ﴿الميقان﴾ محراب وزننده بودخى يقنه معناسنه در مؤنثى ميقانه در شذوذ اوزره يقال رجل يقن مثلثة القاف ويقنة وميقان اذا كان لايسمع شيئا الا ايقنه ﴿اليقين﴾ يانك فتحيله بر نسنه يى شكّ وشبهه سز اعتقاد صحيحله بيلمه دينوركه علمك صفاتندندر فى الاصل مصدر ياخود اسم فاعلدر مبالغة وصف واطلاق اولنمشدر يقال علمه يقينا وعلم يقين وعلم اليقين اى ليس فيه شكّ واولومه اطلاق اولنور وهاشم بن يقين محدّثدر ﴿ياقين﴾ قدس قضاسنده بر قريه آديدر ﴿اليقن﴾ نجل وزننده بر نسنه يه پك دوشكون حريص اولان آدمه دينور يقال رجل يقن به اى مولع به ﴿ذويقن﴾ فتحتينله بر صو آديدر ﴿اليمن﴾ يانك ضمى وميمك سكونيله و﴿الميمنة﴾ ميسره وزننده بركت معناسنه دركه قوتلو وفرخنده اولمقدن عبارتدر نحس وشؤم مقابليدر يقال يمن فلان على قومه كعلم ويمن كعنى يعنى مجهولا ويمن كجعل ويمن ككرم يمنا وميمنة اذا كان مباركا ﴿الميمون﴾ و﴿الايمن﴾ همزه نك وميمك فتحيله و﴿اليامن﴾ ضاحب وزننده و﴿اليمين﴾ امير وزننده قوتلو وفرخنده نسنه يه دينور ايمن لفظنك جمعى ايامن كلور وميمونك جمعى ميامين كلور ﴿التيمن﴾ تفعل وزننده بر نسنه ايله تبرك ايلمك معناسنه دركه آنكله قوتلولنمق وآنى قوتلو عدّ واعتبار ايلمكدن عبارتدر يقال تيمن به اذا تبرّك به واولمك معناسنه مستعملدر قبرده صاغ جانبه ياتمق تصوّرينه مبنيدر يقال تيمن فلان اذا مات وميتى قبرده صاغ يانته ياتورمق معناسنه در يقال تيمن بالميت اذا وضعه فى قبره على جنبه الايمن ويمن مملكتنه نسبت ادّعا ايلمك معناسنه دركه بن يمنلويم ديمكدن عبارتدر يقال تيمن الرجل اذا انتسب الى اليمن * مترجم ديركه تيمن بر ايشه صاغ طرفيله وصاغ طرفندن باشلمق معناسنه در ومنه الحديث انه عليه السلام ﴿يحبّ التيمن فى جميع امره ما استطاع﴾ كذا فى النهاية ﴿الاستيمان﴾ بودخى بر نسنه ايله تبرّك ايلمك معناسنه در يقال استيمن به اذا تبرّك به وبر آدمه يمين ويرمك معناسنه در يقال استيمنه اذا استحلفه ﴿ايمن اليمين﴾ اضمن الضمين وزننده زياده سيله يمن وبركتلو وقوتلو معناسنه در فضل ومبالغه يى متضمندر ومنه يقال قدم على ايمن اليمين اى اليمن ﴿اليمين﴾ امير وزننده صاغ اله دينور يسار مقابليدر جمعى ايمن كلور افلس وزننده وايمان كلور وايامن كلوركه ايمندن جمع الجمع در وايامين كلوركه ايماندن جمع الجمع در ويمين خير وبركت معناسنه مستعملدر زيرا عربلر خير وبركتى يمينه نسبت ايدرلر يقال هو من اهل اليمين اى البركة ويقال به يمين اى بركة وزور وقوّت معناسنه مستعملدر زيرا صاغ صولدن قوتلو اولور * قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿فراغ عليهم ضربا باليمين﴾ اى بالقوّة وقوله تعالى ﴿كنتم تأتوننا عن اليمين﴾ اى تخدعوننا باقوى الاسباب او معناه تأتوننا من قبل الشهوة پس معناى اوّله كوره قوّتدن كنايه اولور وثانى يه كوره يمين طرفندن مأخوذ اولور زيرا صاغ جانب جكر موضعى اولوب وجكر اراده وشهوت منبعى ومظنه سيدر نته كه يورك صول طرفده اولوب وآنده اول كيفيت شائبه سى اولمز ويمين آند وقسم معناسنه در وبو مؤنثدر جمعى ايمن كلور افلس وزننده وايمان كلور سلفده

عربلر عهد وحلف خصوصنده صاغ النی رفیقنك صاغ النه ضرب ومسح ایلدکلری علاقه‌سیله حلف وقسمه
یمین اطلاق اولندی ﴿الیمن﴾ یانك فتحی ومیمك سکونیله صاغ جانبه کتمك معناسنه‌در حرف باء ایله متعدی
اولور یقال یمن به ییمن ویامن بقلب الیاء الفا یمنا من الباب الرابع اذا ذهب به ذات الیمین و بر آدمك یا بر نسنه‌نك
صاغ طرفندن کلمك معناسنه‌در یقال یمنه ویمنه یمنا من الباب الثالث والرابع اذا جاء عن یمینه * مؤلف کمنعه
عنوانیله تقیید ایلمکله عادتی اوزره باب ثالثدن اولورکه شرطی مفقوددر ﴿المیامنة﴾ مفاعله وزننده بودخی صاغ
طرفه کتمك معناسنه‌در یقال یامن الرجل اذا ذهب ذات الیمین ویقال یامن به اذا ذهب به ذات الیمین ویمن مملکتنه
کلمك معناسنه‌در یقال یامن الرجل اذا اتی الیمن ﴿التیمین﴾ تفعیل وزننده و﴿التیامن﴾ تفاعل وزننده بونلرده صاغ طرفه
کتمك معناسنه‌در یقال یمن فلان وتیامن اذا ذهب ذات الیمین وتیمین تهنئه وتبریك معناسنه‌در یقال یمن علیه
ای برّك ﴿الیمنة﴾ یانك فتحیله و﴿الیمن﴾ فتحتینله صاغ جانبه دینور یسره ویسار مقابلیدر بونلرده تذکیر جانب وتأنیث
ناحیه اعتباریله‌در یقال اخذ یمنة ویمنا ای ناحیة یمین و یمن فتحتینله بلادغوردن قبلهٔ مکرمه‌نك صاغ طرفنده اولان
مملکت معروفه اسمیدر وهو یمنیّ ویمانیّ ویمان وقوم یمانیه ویمانون مثل ثمانیة وثمانون وامرأة یمانیة * شارح دیرکه
عند البعض الف تثقیل یادن عوض اولمغله البته یای مخففه ایله یمانی دیمك لازمدر وبونده حذف یا ایله یمان دخی
دینور وعند البعض الف تأکید نسبت ایچون داخل اولمغله بنه یاء مثقلا باقی اولور وبونده قیاس یمنیّ دیمکدر غیر
قیاس اوزره الفی یادن عوض ایلدیلر بعضلر الفك قبل الیاء دخولنی اعتبار ایله تثقیلی انکار ایلدیلر وبعضلر بعد
النسبة دخولنی اعتبار ایلدیلر حذفنی تجویز ایلدیلر ﴿الایمان﴾ همزه‌نك کسریله یمن اولکه‌سنه کلمك معناسنه‌در
یقال ایمن الرجل اذا اتی الیمن ﴿التیمیّ﴾ تانك ومیمك فتحی ویانك تشدیدیله یمن اولکه‌سنك افق واطرافنه اطلاق
اولنور * شارح دیرکه لسان العربده یای نسبتسز مرسومدر ونسبتی تیمیّ اولمق اوزره مرقومدر ﴿الایمن﴾ همزه‌نك
ومیمك فتحیله ایشی صاغ الیله طوتان آدمه دینور یقال رجل ایمن اذا کان یصنع بیمناه و بر موضع اسمیدر ﴿ایمن الله﴾
همزه‌نك فتحی ومیمك ونونك ضمیله و﴿ایم الله﴾ نونك حذفیله وبونلرده همزه‌لرك کسریله زبانزده‌در و﴿ایمن الله﴾
همزه‌نك ومیمك فتحیله وبعضا همزه‌نك کسریله و﴿ایم الله﴾ همزه‌نك ومیمك کسریله وبعضلر بونلرك همزه‌لری
همزهٔ وصل اولدیغنه ذاهب اولدیلر و﴿هیم الله﴾ هانك فتحی ومیمك ضمیله و﴿ام الله﴾ همزه‌نك فتحی ومیمك حرکات
ثلاثیله و﴿ام الله﴾ همزه‌نك کسری ومیمك ضمی وفتحیله و﴿من الله﴾ میمك ضمی ونونك کسریله و﴿من الله﴾ میمك
ونونك حرکات ثلاثلریله و﴿م الله﴾ میمك حرکات ثلاثیله و﴿لیم الله﴾ لامك فتحیله که ابتدائیه‌در و﴿لیمن الله﴾ کذلك
لام مفتوحه ایله بونلرك مجموعی قسم موضعنه اسملردر ایمن الله قسمی تقدیرنده‌در سائرلری آندن مختصر ومخففدر
شارحك بیاننه کوره ایمن کلمه‌سنك همزه‌سی عند البصریین وصلدر برکت معناسنه اولان یمندن مأخوذدر
وعند الکوفیین همزهٔ قطعدر زیرا یمینك جمعیدر ﴿ایمن﴾ اذرح وزننده بر رجل اسمیدر ﴿بنیامین﴾ اسرافیل وزننده
یوسف علیه السلامك برادری اسمیدر ابن یامین دیمك غلطدر وحذیفة بن الیمان اصحابدندر ﴿یمن﴾ یانك ضمیله
و﴿یمن﴾ فتحتینله و﴿یامن﴾ صاحب وزننده و﴿یامین﴾ اسماء رجالدندر و﴿یمن﴾ یانك ضمیله برصو آدیدر ﴿المیمون﴾
بر نهر اسمیدر وذکره اطلاق اولنور ومیمون بن خالد الحضرمیّ برکمسه‌درکه بئرمکه اکا نسبت اولنور ﴿یمین﴾ زبیر
وزننده برحصن آدیدر ﴿الیمانیة﴾ رفاهیه وزننده برنوع آرپه اسمیدرکه سنبله‌سی قزل اولور ﴿المیمن﴾ منبر وزننده
پك اوغورلو خجسته آدمه دینورکه دائما یمن وبرکت پیدا ایدر اوله یقال رجل میمن ای یأتی بالیمن والبرکة ﴿الیمنة﴾
غرفه وزننده برچشید یمن قماشنك اسمیدر ﴿ینه﴾ یانك ونون مشدده‌نك فتحیله ابو عبد الرحمن الحمراوی اسمیدرکه
مصر فتحنده حاضر اولمشدر مصرده حمام ینه اکا مضافدر وعبد العزیز بن ابراهیم بن ینه روایت حدیث ایلدی
﴿یون﴾ یانك وواوك فتحیله یمنده بر قریه آدیدر ﴿یوان﴾ سحاب وزننده باب اصفهان یاننده بر قریه‌در ﴿یونان﴾
یانك ضمیله بعلبك قضاسنده برقریه‌در وبرذعه ایله بیلقان بیننده برقریه‌در ﴿الیونانیون﴾ سلفده برقوم وطائفه
ایدی که حالا منقرض اولدیلر * شارحك بیاننه کوره یونان بن یافث بن نوح علیه السلام نسلندن ایدی
یونانزمین آنلره مضافدر ﴿یین﴾ یالرك فتحیله ضاحك وضویحك نام جبللر بیننده برصو یا بر وادی اسمیدر

باب الهاء

فصل الهمزة ﴿الابه﴾ همزه‌نك فتحی وبانك سکونیله وفتحیله برنسنه‌یی فهم وتعقل ایلمك یعنی قول اونودلمشیکن
تذکر ایله درخاطر ایلمك معناسنه‌در یقال ابه له وبه وابه له وبه ابها وابها من الباب الثالث والرابع ای فطن اونسیه ثم
تفطن له ویقال هو لایؤبه له ای لایلتفت یعنی اول نسنه ناچیزلکندن ناشی التفات واحتفاله لایق دکلدر وبوملازمت

باب الهاء
فصل الهمزة

علاقه سیله مجازدر (التأبیه) تفعیل وزننده بر نسنه‌یی بر آدمه تنبیه وتفهیم ایلمك معناسنه‌در تقول ابّهته ای
نبهته وفطنته و بر آدمه بر نسنه ایله بدگمان اولوب متهم قلمق معناسنه‌در یقول ابهته بکذا ای ازننته (الابهة)
سکره وزننده عظمت وبهجت ومهابت ووجاهت معناسنه‌در یقال ما علیه ابهة الملك ای عظمته وبهجته
وکبر ونخوت معناسنه‌در یقال هو ذو ابهة ای کبر ونخوة (التابّه) تفعل وزننده تکبر ایلمك معناسنه‌در یقال تأبّه
الرجل اذا تکبّر وعلوّ جناب سببیله بر نسنه‌دن تنزّه وتعظم ایلمك معناسنه‌در وبوعن حرفیله صله لنور یقال
تابّه عن کذا اذا تنزه وتعظم (الابّ) فتحتینله وهانك تشدیدیله که بوغوق سسلی آدمه دینور ابحّ معناسنه‌در موضع
ذکری بهه ماده‌سیدر جوهری وهمندن ناشی بورادە ایراد ایلدی * شارح دیرکه جوهری بهه ماده‌سنده دخی
ذکر ایلمشدر بوراده ذکری اختلاف قولینه مبنیدر (التاته) تفعل وزننده تعته معناسنه‌در که معتوه وفرتوت
اولمقدن عبارتدر فرتوتلنمك تعبیر اولنور یقال تاته الشیخ ای تعته (الاده) فتحتینله بر جماعتك میانه‌لرنده اولان ماده
رأی واحدا اوزره مجتمع وقرارداده اولمق حالتنه دینور (الازهوة) نون وزای معجمه ایله قندأوه وزننده کبر وعجب
وخودبینلکه دینور یقال به ازهوة ای کبر وعجب * شارح دیرکه بوزهو ماده‌سندن اولمغله موضع ذکری اورادر
(الاقه) همزه‌نك فتحی وقافك سکونیله طاعت معناسنه‌در قاه لفظندن مقلوبدر (الالاهة) کتابه وزننده و(الالوهة)
عمومه وزننده و(الالوهیة) عبودیه وزننده قوللق ایلمك عبادت معناسنه‌در یقال اله الرجل الاهة والوهة والوهیة
من الباب الرابع اذا عبد عبادة ومنه لفظ الجلالة یعنی مستجمع جمیع صفات اولان اسم جلاله بو ماده‌دن مأخوذدرکه
اصلی اله ایدی منکر افعال وزننده مألوه معناسنه‌در که معبود دیمکدر کتاب مکتوب وبساط مبسوط معناسنه
اولدیغی کبی ولفظهٔ جلاله حقنده علماء کرامك یکرمی اقوال مختلفه‌لری واردر واله وجه مذکور اوزره معبود
معناسنه اولمغله بت پرستلرك معبود اتخاذ ایلدکلری اصنام باطله کندی عند واعتقادلرنده اله اولور و(الاهة) کتابه
وزننده اسم اولور الهانیة کبی که همزه‌نك ضمیله‌در معبودلق معناسنه که تکریلق تعبیر اولنور یقال الصنم اله عند
متخذیه بین الالاهة والالهانیة * شارح دیرکه حضرت واجب الوجود جلّ شانه ذات اجلّ واعلاسنده عقول
وافهام واوهام متحیّر اولدیغی کبی ذات اعظمنه دالّ اولان اسم شریفنده دخی متحیّر اولدیلر لکن اصح اقوال علم
وغیر مشتق اولمسیدر * مترجم حقیر دیرکه اللّهم لفظنده بعض اهل تحقیق دیدیلرکه عند البصریین اصلی یا الله
اولوب کثرت استعمالدن ناشی حرف ندا حذف وآخرینه ایکی میم تعویض وادغام اولندی میمك تعویضنك وجهی
بودرکه میم حروف غنه‌دندر ویاء حرفی اسکان اولندقده میم کبی مخرجی خیشومه قریب اولور زیرا میمدن ویادن
خیشومده بر صوت حاصل اولورکه اکا غنه دیرلر پس بینلرنده مناسبت اولمش اولور ومحذوف یاء ایله الف اولمغله
آنلردن ایکی میم تعویض اولندی وتبرکا باسمه تعالی میم آخره الحاق اولندی میم مشدده‌نك اوّله ادخالی
متعذّردر مگر تخفیف اولنه او صورتده ایسه محذور نفی لازم گلور ومیم تعویضی یمندن حمیر قبیله‌سی لغتنده
حرف تعریفدر نته‌که طاب الهوا ترکیبنده طابم هوا دیرلر کلمهٔ ندا ایسه تعیینه بلکه مع القصد تعریفه دلالت ایدر
نته‌که صاحب لباب تنصیص ایلمشدر پس بو مناسبته مبنی میم اختیار اولندی وتکراری مؤدّی اولدیغیچون ال
تعویض اولنمدی وبعض محققیندن منقولدرکه اللّهم لفظی مجتمع دعادر زیرا لفظهٔ جلاله اسم جامع اولدیغندن
بشقه میم حرفی واو کبی اداهٔ جمعدر پس بونکله دعا ایلمك جمیع اسماء الهیه ایله دعا ایلمك اولور کذلك حساب
جمل کبیر اوزره میم لفظی یعنی زبر وبینات اعتباریله طقسان عدده دلالت ایدر وسطنده اولان یا ابجد حسابیله
اوندر وقرآنده مبین اسماء حسنی یوزدرکه یوزنجی اسم جامعدر بو جهتله ینه جمعیتی متحقق اولور ولفظهٔ جلاله‌نك
تفصیل مباحثی بحر العلوم نام تفسیرده ونواهد سیوطیده واوائل بیضاویده مبسوطدر (الالاهة) کتابه وزننده
جزیره‌ده بر موضع آدیدر ویلانه دینور حیه معناسنه وبتلره دینور اصنام معناسنه ویکی آیه دینور هلال معناسنه
وگونشه اطلاق اولنور وبونده همزه‌نك حرکات ثلاثیله زبانزده‌در (الالیهة) سفینه وزننده بو دخی گونشه
اطلاق اولنور (التألّه) تفعل وزننده قوللغه دورشمك معناسنه‌در یقال تأله الرجل اذا تعبد وتنسك (التالیه)
تفعیل وزننده بر آدمه قوللق ایتدرمك معناسنه‌در یقال اله فلانا اذا عبده (الاله) فتحتینله حیران اولمق
معناسنه‌در یقال اله الرجل الها من الباب الرابع اذا تحیّر وبر آدمك یا بر نسنه‌نك حسرتنه یاخود محنته صبر
وتحمل ایلیوب پك جزع واضطراب ایلمك معناسنه‌در یقال اله علی فلان اذا اشتدّ جزعه علیه وخوفدن
ناشی بر کسه‌یه پناه گتوروب صغنمق معناسنه‌در یقال اله الیه اذا فزع الیه ولاذ (الاله) همزه‌نك فتحی ولامك
سکونیله بر آدمه یاورلك ایدوب بر حادثه‌دن تخلیص وتأمین ایلمك معناسنه‌در یقال الهه الها من الباب الاوّل

مطلب

اذا اجاره وآمنه ﴿الامه﴾ فتحتينله اونتمق معناسنه‌در يقال امه الشيء امها من الباب الرابع اذا نسيه واقرار ايلك معناسنه‌در يقال امه الرجل اذا اعترف ﴿الامه﴾ همزه‌نك فتحى وميمك سكونيله عهد وپيمان ايلك معناسنه‌در يقال امه اليه امها من الباب الاول اذاعهد وقيون قسمى اميهه ديدكلرى علته اوغرامق معناسنه‌در يقال امهت الغنم على المجهول وامهت امهامن الباب الرابع اذا اصابتها الاميهة ﴿الاميهة﴾ سفينه وزننده قيون قسمنه عارض اولان جدرى علتنه دينوركه كوده‌سنده سراپا سيوجه‌لر ظهور ايدر واميهه امه كبى مصدر اولور قيون قسمى علت مذكوره‌يه مبتلا اولمق معناسنه يقال امهت الغنم امهاو اميهة اذا اصابتها الاميهة واول علته اوغرامش قيونه دخى اميهه دينور ﴿المأموهة﴾ و﴿المؤمّهة﴾ معظمه وزننده بونلرده اميهه معناسنه‌در ﴿المأموه﴾ عقل وادارکنه خلل كلمش آدمه دينور يقال امه الرجل على المجهول فهو مأموه اى ليس معه عقله ﴿الامّهة﴾ همزه مضمومه ايله قبّره وزننده انايه دينور مادر معناسنه نته‌كه امّ دخى دينور على قول امّهه ذوات عقولدن اولميانه وامّ ذوات عقولدن اولانه مخصوصدر جمعى امّهات كلور * مترجم ديركه مصباحك بيانه كوره امّ ماده‌سنده درت لغت مستقله واردر برى امّ‌در همزه‌نك ضميله ثانى امّ‌در همزه‌نك كسريله ثالث امّه‌در رابع امّهه‌در پس امّات وامّهات مخصوص لغتلر اولمغله احدهما آخرك اصلى دكلدر بوجهتله حذف وزياده دعواسنه حاجت يوقدر ﴿التامّه﴾ تفعل وزننده برآدم برخاتونى انالق ايدنمك معناسنه‌در يقال تامّه امّا اذا اتخذها ﴿الانه﴾ همزه‌نك فتحى ونونك سكونيله و﴿الانوه﴾ قعود وزننده ثقلت وتعبدن ناشى هارهار صولمق معناسنه‌در يقال انه الرجل انها وانوها من الباب الثانى اذا انح وحسد ايلك معناسنه‌در يقال انه فلانا اذا حسده ﴿الانه﴾ نجل وزننده حاسد كمسه‌يه دينور يقال رجل انه اى حاسد ﴿اوه﴾ جير وحيث واين وزنلرنده و﴿آه﴾ همزه‌نك مدّى وهانك كسريله و﴿اوّه﴾ همزه‌نك فتحى وواو مشدده‌نك كسريله و﴿اوّ﴾ همزه‌نك فتحى وبلاهاء واو مشدده‌نك كسريله كه هاء محذوفدر و﴿اوّه﴾ همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحى وهانك سكونيله و﴿آووه﴾ طالوت وزننده و﴿آه﴾ الفك مدّى وهانك منوّنا كسريله و﴿آو﴾ همزه‌نك مدّى وواوك منونا وبلاتنوين كسريله و﴿اوّتاه﴾ همزه‌نك وواو مشدده‌نك فتحى وتاء زياده‌سيله و﴿آويّاه﴾ همزه‌نك مدّى وواوك فتحى وياء مشدده زياده‌سيله كه مجموعى اون اوچ لغتدر بر كلمه‌دركه شكايت وتوجّع عندنده يعنى غم واندوهدن شكايت وقتنده كذلك خسته اولدقده ياخود برعضو دردناك اولوب آغريدقده تفوّه اولنور لسانمزده آه ايله واوه ايله واوف ايله تعبير اولنور ﴿الاوه﴾ همزه‌نك فتحى وواوك سكونيله و﴿التاويه﴾ تفعيل وزننده و﴿التاوّه﴾ تفعل وزننده آه ايلك واوه ديمك معناسنه‌در يقال آه الرجل يؤوه اوها واوّه وتاوّه اذاقال اوّه وهى كلمة يقال عند الشكاية والتوجّع ﴿الاوّه﴾ شدّاد وزننده علم يقين صاحبى آدمه اطلاق اولنور ياخود اجابت دعايه موقن اولانه ياخود كثير الدعاء اولان متضرع آدمه ياخود قلبى يوفقه صاحب رحم ورقّت آدمه ياخود فقيه وعالم آدمه اطلاق اولنور ياخود مؤمن ديمكدر وبو لغت حبشه‌در يقال رجل اوّاه اى موقن اوموقن الدعاء اجابته اوكثير الدعاء اوالرحيم الرقيق اوالفقيه اوالمؤمن * شارح ديركه اوّاه چوق آه ايدن كمسه‌يه دينور معانئ مزبوره‌ده مجازا مستعملدر ملازمه علاقه‌سيله ﴿الآهة﴾ حاله وزننده قزامق عارضه‌سنه دينور حصبه معناسنه نته‌كه چچك عارضه‌سنه ماهه دينور ﴿الاهّة﴾ همزه‌نك وهاء مشدده‌نك فتحيله محزون اولمغه دينور تحزن معناسنه‌در ﴿الاهّ﴾ همزه‌نك فتحى وهانك تشديديله و﴿الاهّة﴾ كذلك همزه وهاء مشدده ايله درد ياخود غم وحزن سببيله آه واه ايلك معناسنه‌در يقال اهّ الكئيب اهّا واهّة من الباب الاول اذا توجّع فقال آه اوهاه ﴿التأهيه﴾ تفعيل وزننده و﴿التاهّه﴾ تفعل وزننده اهّه معناسنه‌در يقال اهّه الرجل وتاهّه بمعنى اهّ ﴿ايه﴾ همزه‌نك وهانك كسرا وزره بناسيله و﴿ايه﴾ همزه‌نك كسرى وهانك فتح اوزره بناسيله و﴿ايه﴾ همزه‌نك كسرى وهانك منونا كسريله اسم فعل امردر استزاده واستنطاق ايچوندر يعنى بركمسه‌دن ايشلديكى ايشك ياخود سويلديكى سوزك زياده ايلسنى طلب ايچوندر براز دخى ايشله وبراز دخى سويله ديمكدر حالا برآدم بردلنشين سوز سويلدكده مخاطبه خوش كلمكله تمام اقبال ايدوب ايوها ايوها ديه‌رك استزاده ايدرز ايشته ايوها قولمز ايه محرّفيدر اشبو ايه كلمه‌سى كه كسر وفتح اوزره مبنيدر اكر مابعدينه موصول اولورسه منوّن اولوب ايه حدّثنا دينور ومتكلمه خوش وساكت اول ديمك مراد اولورسه ايها دينور هانك نصبيله وايّه دينور هانك فتحيله * مترجم حقير ديركه بوماده فى الاصل اصواتدندر مصدره انتقال ايلمشدر ايها وويها وواها كبى كه منصوبلردر وكيمى مصدردن اسم فعله انتقال ايلمشدر ايه كبى تفصيلى شيخ رضى شرحنده مبسوطدر ﴿ايه﴾ همزه‌نك كسرى وهانك سكونيله كلمهٔ زجردر حسبك معناسنه يعنى تكلم ايدن كمسه‌يه بوقدرجه سوز يتشور فارغ وساكت اول ديمكله امردر ﴿التأييه﴾ تفعيل وزننده برآدمه حيقروب ندا ايلك معناسنه‌دركه بروكل ديو چاغرمقدن عبارتدر يقال ايّه بالبعير اذا صاح به وناداه

مطلب

(وبر)

وبرآدمه يا ايها الرجل يعنى اى كشى ديو خطاب ياخودندا ايلك معناسنه در يقال ايه بفلان اذا قال له يا ايها الرجل
(ايهان) همزه نك فتحيله و نونك فتحيله وكسريله جائزدر و (ايها) نونك حذفيله و (ايهات) تاى فوقيه ايله هيهات
كلمه سنده لغتدركه استبعاد ايچون اسم فعل ماضيدر يك ايراقلشدى قنده و نيره ده ديمكدر (ايهك) ويهك وزننده
ومرادفيدر كما سيذكر ﴿فصل الباء﴾ (البأه) بانك فتحى و همزه نك سكونيله برنسنه يى تيز فهم وادراك
﴿فصل الباء﴾
ايلك معناسنه در تقول ما بأهت له بأها من الباب الثالث اى ما فطنت (بجيه) جميله زبيروزننده اسماندندر
بجيه بن على بن بجيه الطبرى محدثدر (البده) بانك فتحى و دالك سكونيله برآدمى برايش ايله قرشولمق معناسنه دركه
اكا قرشو كتورمكدن عبارتدر يقال بدهه بامر بدها من الباب الثالث اذا استقبله به و برنسنه آنسزين اولمق
معناسنه در يقال بدهه امر اذا فجئه وبده وبداهه بانك فتحى وضميله و (بديهه) سفينه وزننده هر نسنه نك اول
وابتداسنه دينور يقال بده الشئ وبداهته وبداهته وبديهته اى اوله ويقال لك البديهة اى لك ان تبدأ و برنسنه نك
آنسزين ظهور ايلمسنه دينور وفى صفته عليه السلام ﴿من رآه بديهة هابه﴾ اى مفاجأة و فلان سليم الطبع و تيز فهم
اولغله همان ابتداى وهله ده رأيى مصيب اولور ديه جك يرده هو ذو بديهة ديرلر و فلان حاضر جواب اولغله من غير
تفكر وبلا توقف همان جواب ويردى ديه جك يرده اجاب على البديهة ديرلر ويقال هذا معلوم فى بداية العقول
يعنى بو خصوص اعمال فكره محتاج دكلدر و بونى هر كس ابتداى امرده فهم و ادراك ايدر بوراده بدايه بديهه نك جمعيدر
وآنسزين ظهور ايلك باعث اعجاب اولمق مناسبتيله بديعه و عجيبه معناسنه ده استعمال اولنور ومنه يقال له بدايه
فى الكلام والشعر والجواب اى بدايع وعجايب فيه (المبادهة) مجادله وزننده و (البداه) جدال وزننده برآدمه ناكهانى
برايش پيدا و عارض اولمق معناسنه در يقال بادهه امر اى فاجأه ويقال بادهه بامر اى فاجأه به (الابتداه)
افتعال وزننده من غير فكر و لا توقف حاضر جوابلق وجهيله شعر و خطبه مقوله سى تاليف و تكلم ايلك
معناسنه در يقال ابتده الخطبة اذا ابتدأها وارتجلها (التباده) تفاعل وزننده بودخى على الفور برنسنه
اظهار ايدشمك معناسنه در يقال هم يتبادهون الخطب اى يرتجلونها (ابرقوه) سقنقور وزننده بركوه فارسى معربيدركه
ناحية الجبل معناسنه دركه طاغ يوره سى ديمكدر بو نكله فارس اولكه سنده برشهر تسميه اولندى ابو القاسم احمد بن
على الوزير الابرقوهى اكا منسوبدر مزبور آل بويه دن بهاء الدين نام شاهك وزيرى ايدى و ابرقوه نيسابوره
التى مرحله مسافه ده برقصبه آديدر (البرهة) بانك فتحى وضمى و رانك سكونيله زمان طويل معناسنه در
على قول اعمدر تقول اقمت عنده برهة من الدهر اى زمانا طويلا او اعم (ابرهه) همزه نك و رانك فتحيله ابن الحارث دركه
تبع يمن در يعنى ملوك يمندندر و ابرهة بن الصباح قرآن مبينده مذكور اولان فيل صاحبيدركه تخريب كعبه ايچون
قصد ايلمشيدى (البرهرهة) سفرجله وزننده بدنى سمن كبى آق اولان تازه خاتونه دينور يقال امرأة برهرهة
اى بيضاء شابة وبغايت تر و نازكبدن محبوبه يه ياخود ترلكدن و نرم و نزاكتدن بدنى پالوذه كبى دترراولانه دينور يقال
امرأة برهرهة اى ناعمة او التى ترعد رطوبة * وقال الشارح وفى حديث المبعث ﴿فشق عن قلبه وجئ بطست رهرهة﴾
فالمراد بالرهرهة الطست الواسع قريب القعر يعنى بونده بعضلر برهرهه لفظنك باء حرفنى كلمه دن ظن ايلمريله
اشتباه ايتديلر اول ايسه كلمه دن دكلدر (البره) فتحتينله وجوداتلو جانلو اولغله دينور يقال به بره اى ترارة (برهوت)
رهبوت وزننده وبانك ضميله سبروت وزننده برقيو ياخود بر وادى ياخود بر بلده آديدر * شارح ديركه حضرموت
اولكه سنده واقعدر اشهر اولان برقيو دركه مقر ارواح كفار اولديغى مرويدر * مؤلف بونى تاى فوقيه بابنده دخى
ذكر ايلدى و بعضلر بونى رهو ماده سندن اخذ ايلمشدر (البره) بانك فتحى و رانك سكونيله برآدمك وجودى
عليل و متغير اولدقدنصكره ينه افاقت تامه بولوب تندرست اولمق معناسنه در يقال بره الرجل برها من الباب الرابع
اذا ثاب جسمه بعد علة و برآدمك تنى بياض اولمق معناسنه در يقال بره الرجل اذا ابيض جسمه (الابره) احمر
وزننده بياض كوده لو كشى يه دينور مؤنثى برهاءدر حمراء وزننده (الابراه) همزه نك كسريله دليل و برهان ايراد
و اقامت ايلك معناسنه در على قول عجايب نسنه لر ايراديله ناسه غالب اولمق معناسنه در يقال ابره الرجل اذا
اتى بالبرهان او اتى بالعجائب و غلب الناس * شارح ديركه زمخشرينك قولنه كوره برهان لفظنك نونى زائده در
مرأه بيضاء معناسنه اولان برهه ماده سندن مأخوذدر فعلنده ابره ابراها دينور نته كه مؤلف دخى ايراد ايلدى برهن
برهنة تركيبى مولددر * ومؤلف بونى نون ماده سنده دخى ثبت ايلدى (البريه) زبيروزننده ابراهيم كلمه سنك مصغريدركه
ترخيم اوزره در (نهر بريه) بصره ده برايرمق آديدر (البله) فتحتينله و (البلاهة) سفاهه وزننده مطلقا غافل
على قول شر و شور جهتندن غافل اولان ياخود خير و شرى و نيك و بدى تميزه قدرتى اولميان احمق آدمه

دینورکه ترکیده بون واغور وساده دل وفارسیده کالیوه دینور یقال الرجل بلها وبلاهة من الباب الرابع فهو ابله
ای غافل اوعن الشرّ اواحمق لاتمییز له ومنه تقول العرب عیش ابله وشباب ابله ای ناعم کان صاحبه غافل عن
الطوارق یعنی حوادث واکداردن بی دغدغه وسالم عیش وشبابدر صاحبی اصلا اولمسنه امالهٔ ذهن ایلمز ویقال
ابله میت الدآء ای من شره میت یعنی خیره مجبول اولوب اصلا شر وشور ومضرّت سمتی خاطرنه خطور ایلمز کذلك
مذاق امور دنیویه یه قلیل الفطنه اولوب اخلاق وشمائلی خوب وپسندیده اولان کسه حقنده ایراد اولنور
وسلامت صدری غالب آدمه دخی اطلاق اولنورکه نه سویلسه‌لر تصدیق ایدوب وهرکسه حسن ظنّ اوزره
اولوب صفحهٔ درونی نقش خدعه وتلوناتدن سیم صافی کبی ساده وسالم اولان حقنده دخی ایراد اولنور قال
الشارح وبه فسر الحدیث * اکثر اهل الجنة البله * (البله) فتحتینله و(البلاهة) سفاهه وزننده وجه مذکور
اوزره مصدرلردر برآدم ابله اولمق معناسنه‌در یقال بله الرجل بلها وبلاهة من الباب الرابع اذا کان ابله وبرماده یه
دلیل وبرهان ایرادندن عاجز اولمق معناسنه‌در یقال بله الرجل اذا اعیّ عن حجته (التبله) تفعل وزننده بودخی
ابله اولمق معناسنه‌در یقال تبله الرجل بمعنی بله وصورتا بلاهت کوسترمك معناسنه‌در یقال تبله فلان اذا
استعمل البله ویتك اراشدرمق معناسنه‌در یقال تبله الرجل اذا تطلب الضالة ویولی بیلمیان کسه اربابندن
سؤال وتحرّی ایلمیه‌رك یولسز کتمك معناسنه‌در یقال فلان یتبله اذا تعسف طریقا علی غیر هدایة ولامسئلة
(التباله) تفاعل وزننده بودخی صورتا ابلهلك کوسترمك معناسنه‌در یقال تباله الرجل اذا استعمل البله (البلهاء)
حمراء وزننده شول ناقه‌یه اطلاق اولنورکه قوّت وتمکین وجلادتی اولمغله اصلا برنسنه‌دن قوجنوب اورکمز اوله
کویاکه حماقتی اولمغله اولمقوله نسنه‌لری ادراك ایلمز اولور یقال ناقة بلهاء ای لاتنحاش من شئ مکانة ورزانة وبلهاء
برمعروف ناقه اسمیدر وشول خاتونه اطلاق اولنورکه صوبی وقلبی پاك وپاکیزه اولمغله هرنه سویلسلر اینانوب
آلدانور اوله یقال امرأة بلهاء ای کریمة مزیرة غریرة مغفلة (الابلاه) همزه‌نك کسریله برآدمی ابله بولمق معناسنه‌در
یقال ابله فلانا اذا صادفه ابله (بله) کیف وزننده اسم فعل امردر دع واترك معناسنه یقال بله مااضمرت ای دعه
وکاهجه مصدر منزلنده مستعمل اولور ترك معناسنه وکیف معناسنه اسم اولور واسم فعل اولدیغنه کوره مابعدی
منصوب اولور یقال بله زیدا ای اترکه ومصدر صورتنه کوره مابعدی اضافتله مجرور اولور یقال بله زید
ای الزم ترك زید وکیف کلمه‌سنه مرادف اولدقده مابعدی مرفوع اولور واوّلکی واوچنجی صورتلرده بله لفظنك
فتحه‌سی بناء یعنی آخری فتح اوزره مبنی اولور وایکنجی صورتده اعرابدر زیرا مصدردر وفی تفسیر سورة السجدة
من صحیح البخاری * اعدت لعبادی الصالحین مالاعین رأت ولااذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر ذخرا من بله
مااطلعتم علیه * الحدیث بونده معانیٔ ثلاثهٔ مذکوره‌دن خارج اوله‌رق من کلمه‌سیله معرب ومجرور واقع اولدی
وبعضلر بوراده غیر کلمه‌سیله تفسیر ایلدیلر وبوتفسیر بله کلمه‌سنی استثناء کلماتندن عدّ ایدنلرك قولنه موافقدر
واجل معناسنه کلورکه حرف جوابدر * شارح دیرکه نهایه‌ده بوحدیث من کلمه‌سندن مجرّدا مرقومدر دع واترك
معناسیله مفسردر (مابلهك) بانك فتحی ولامك سکونیله مابالك وماشانك معناسنه مستعملدر * شارحك بیاننه کوره
کیف معناسنه‌در تقول مابلهك ای مابالك (البلهنیة) بانك ضمی ولامك فتحی ونونك کسریله وسعت معاش
ورخاء ورفاه حال معناسنه‌در * قال الشارح ومن مسجعات الاساس لازلت ملقی بتهنیة مبقی فی بلهنیة ای الرخاء وسعة
العیش (بنها) بانك کسری والفك قصریله فسطاط مصره التی فرسخ مسافه‌ده برقریه‌در بغایت اعلی عسلی اولور
عسل بنها مشهوردر (البوهة) بانك ضمیله تولك چقرطغانه دینور بوه دخی دینور یقال جاء ویده بوهة وبوه
ای صقر سقط ریشه وخیره جوره اوله‌رق بغایت خفیف یل قوان آدمه دینور واحمق وبیغز کسه‌یه دینور
ودیشی بایقوشه دینور ودوات ایچره قونیلان لیقه‌یه دینورکه دیدلمش یوکدن اولور حالا لیفدن وابریشمدن ایدرلر
وهواده روزکار اوکنده اوچوب کزن قوش تویلرینه دینور (البوه) بانك ضمیله بودخی تولمش چقره دینور
وارکك بایقوشه علی قول بیوك اولانه دینور وبایقوشه شبیه بشقه برقوش آدیدر (البوه) و(البیه) بانك فتحیله‌که
واوی ویائیدر برنسنه‌یه آکاه ومتنبه اولمق معناسنه‌در یقال باه للشئ یبوه ویباه بوها وبیها من الباب الاوّل
والرابع اذا تنبه له وبوه لعن ونفرین معناسنه‌در یقال علی ابلیس بوه الله ای لعنه وجماع ایلك معناسنه‌در یقال
باه امرأة اذا جامعها وفهم وادراك ایلك معناسنه‌در تقول مابهت له بضم الباء وکسرها یعنی من الباب الاوّل
والثانی ای مافطنت له (الباه) جاه وزننده اسمدر جماع معناسنه‌در یقال یستعمل المجنون للباه ای للجماع (الباهة)
حاله وزننده عرصه ومیدان معناسنه‌در باحه کبی (البائه) زبون وآریق قیونه دینور اصلی باوهه‌در واو ابله

يقال شاة بائهة اى مهزولة (البهّ) بانك فتحى و هانك تشديديله برآدمك پادشاه و امير ياننده قدر و منصب و پایه‌سی عالی وعظیم اولمق معناسنه‌در يقال بهّ الرجل بها من الباب الاوّل اذا نبل وزاد فی جاهه عند السلطان (التبهبه) تزلزل وزننده شرف وشان ورتبه وعنوان صاحبی اولمق معناسنه‌در يقال تبهبه القوم اذا تشرفوا وتعظموا (الابهّ) ابحّ وزننده ومرادفیدرکه بوغوق سسلی آدمه دینور يقال رجل ابهّ ای ابحّ (البهبهیّ) فدفدیّ وزننده جسامتلو تنومند آدمه دینور (البهباه) بحباح وزننده ومرادفیدرکه اسرمش دوه‌نك كوكره‌مسنه دینور (البهبهة) زلزله وزننده اسرمش دوه حیقره‌رق كوكرمك معناسنه‌در يقال بهبه الجمل اذا هدر رفیعا (به به) مكررا بالرك فتحی و هالرك سكونیله بر كلمه‌دركه بر نسنه‌یی استعظام حالنده تفوّه اولنور علی قول بخ بخ معناسنه‌دركه بر نسنه‌یی پك بكنوب پسند ايلدكده سويلنوركه لسانمزده پای فارسيله په په دینور ومنه الحدیث ✻به به انّك لضخم✻ شارح دیركه موقعك معنای ثانی‌یه مساعده‌سی بعیددر (بویه) زبیر وزننده وبانك ضمی و واوك سكونی ویانك فتحیله زبانزده‌در ملوك عجمك پدرلرینك اسمیدر مراد آل بویه دیدكلری ملوكك جدّاعلالری اوله‌جقدر (البیه) بانك فتحی ویانك سكونیله بر نسنه‌يه آگاه ومتفطّن اولمق معناسنه‌در وبو واویّه ویائیه‌درنته‌كه ذكر اولندی يقال باه له يباه بيها من الباب الرابع اذا تنبه له (ابن بابیه) بانك كسریله یاخود ابن بابا محدّثیندندر نجز بعونه تعالی

فصل التاء

فصل التاء

(التجه) تانك فتحی و جيمك سكونیله یونلمك اتجاه معناسنه‌در يقال تجه له تجها من الباب الاول لغة فی اتجه وبونده كوياكه واوی اوتمغله لفظندن بناقلدیلر موضعی وجه ماده‌سی اولمغله انشاء الله تعالی اوراده اعاده اولنور * شارح دیركه بو اخذ واتّخذ ماده‌سی قبیلندندر (الترهة) قبّرة وزننده و (الترّه) سكر وزننده باطل و بیهوده معناسنه‌در يقال جاء بالترهة والترّه ای الباطل وترّهه جادّه‌دن آیرلمش انجه وطاریوله دینوركه چغیر تعبیر اولنور يقال اخذ الترّهة وهی الطريق الصغيرة المتشعبة من الجادّة وآفت وداهیه‌يه دینور وروزكاره دینور ریح معناسنه وبلوده دینور سحاب معناسنه ودوزاوه‌يه دینور صحصح معناسنه وبر كوچك جانور اسمیدركه قومساللرده اولور جمعی ترّهات وتراریه كلورتای مفتوحه ايله وبعضلر دیدیكه ترّهات كه ترّهه‌نك جمعیدر فی الاصل اوتسز صوسز قیربیابانلره دینوب بعده بیهوده واباطیل ایچون استعاره اولندی كذلك بیهوده وعبث وهرزه كلماته اطلاق اولنور كلمات مجانین كبی يقال اتی بالترّهات ای الاباطيل والاقاويل الخالية من الطائل (التره) تانك فتحی ورانك سكونیله ترّهاته اوغرامق معناسنه‌در يقال تره الرجل ترها من الباب الرابع اذا وقع فی الترّهات (التفه) تانك وفانك فتحیله و (التفوه) قعود وزننده بر نسنه پك ناچیز اولمق معناسنه‌در يقال تفه الشیٔ تفها وتفوها من الباب الرابع اذا قلّ وخسّ وتفوه بر كسه احمق و بیغز اولمق معناسنه‌در يقال تفه فلان اذا حمق وآریق وزبون اولمق معناسنه‌در يقال تفه الرجل وتفه تفوها من الباب الاوّل والرابع اذا غثّ وفی حدیث عبد الله بن مسعود ✻القرأن لا يتفه ولا يتشان✻ ای لا يغثّ ولا يخلق بوراده يتشان كلمه‌سی تشان كلمه‌سندن كه اصلی تشانن ايدی مستقبل اولمغله معنای حدیث قرأن مبین مرور زمان ايله نه ضعیف وحقیر اولور ونه اسكی قربه كبی كهنه‌لنوب فرسوده اولور الی یوم القیام نسق واحدا اوزره باقی اولور (التفهة) فرحه وزننده شول اطعمه‌يه دینوركه آنلرده حلاوت وحموضت ومرارت طعمی اولميه‌كه طاتسز تعبیر اولنور ولهذا بعضلر اتمكی واتی اطعمۀ تفهه جمله‌سندن عدّ ايلديلر * مترجم حقیر دیركه شیخ قانونده بو وجه اوزره بیان ايلدیكه اطباء طعومی ایكی قسمه تقسیم ايلديلر بری طعوم بسیطه‌در وبری مركبه‌در بسیطه طقوز نوعدر لكن لايق اولان تفه‌كه طاتسزلقدر يعنی طعمدن عاری اولقدر طعومده داخل اولمامقدر صويك طعمی اولمدیغی كبی اول غدانك دخی طعمی اولمز وطعم بالفعل وبالقوّه اولور دموردده وباقرده بالقوّه‌در كرچه ظاهرا تفهه‌دندر لكن بعض اجزا ايله ذوب وتحليل اولنسه طعمی حسّ اولنور پس عند الاطباء طعوم سكز كونه‌در (١) حلاوت (٢) مرارت (٣) حرافت (٤) ملوحت (٥) حموضت (٦) عفوصت (٧) قبض (٨) دسومت‌در بو صورتده مؤلفك بيانی اكتفاء قبیلندن اولور وتفهه‌نك مفردی تفه‌دركه كتف وزننده مصدری تفه‌در فتحتینله يقال تفه الطعام تفها فهو تفه واطعمة تفهة (ابن تافه) صاحب وزننده محدّثدر (المتفهة) مكرمه وزننده يواش رام وذلول ناقه‌يه دینور يقال ناقة متفهة ای ذلول (التفه) تانك ضمیله ثبه وزننده قاره قولاق تعبیر اولنان جانوره دینور فارسیده سیاهكوش دیرلر (التله) فتحتینله تلف اولمق معناسنه‌در يقال تله الشیٔ تلها من الباب الرابع اذا تلف ووله وحیران اولمق معناسنه‌در يقال تله الرجل اذا حار واونتمق معناسنه‌در يقال تله كذا وتله عنه ای انسیه (الاتلاه) همزه‌نك كسریله تلف ايلمك معناسنه‌در يقال اتلهه المرض اذا اتلفه (المتلوه) و (التاله) صاحب وزننده تلفكرده یاخود حیران وآشفته دیمكدر ومنه يقال رجل متلوه العقل وتالهه ای ذاهبه تاله نسب

اوزره‌در (التمه) فتحتینله و (التماهة) سفاهه وزننده طعام بوزیلوب قوقمق معناسنه‌در یقال تمه الطعام
تمها و تماهة من الباب الرابع اذا تغیّر ریحه و طعمه (المتماه) محراب وزننده‌شول قیونه دینورکه سودی صاغیلورکن
همان بدرایحه پیدا ایدر اوله یقال شاة متماه اذا کان یتغیر لبنها ریثما یحلب (التهتهة) زلزله وزننده لساننده
اولان پپه یپلکه دینور یقال بلسانه تهتهة ای لکنة و تکرار بتکرار باطل و بیهوده نسنه‌لرده بولنمق معناسنه‌در
یقال تهته الرجل اذا ردّد فی الباطل (التهاته) دفاتر وزننده باطل و بیهوده نسنه‌لره دینور یقال وقعوا
فی التهاته ای الاباطیل (ته‌ته) مکرّرا تالرك ضمی و هالرك سکونیله دوه قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتندندر
حالا لسانمزده تقبیح و تأسّف موقعنده توه‌توه دیدیکمز بوندن مأخوذدر و بونکله کوپك قسمنی دخی یانلرینه
چاغررلر و لساننده پپه یپلك اولان آدمك سویلیشنی دخی حکایه اولور (التوه) تانك فتحی و ضمیله هلاك و برباد
و نابود اولمق معناسنه‌در یقال تاه الرجل یتوه توها اذا هلك و ذهب و کبر و تعظم معناسنه‌در یقال تاه الرجل
اذا تکبر و بر آدمك عقلی سراسیمه و مضطرب اولمق معناسنه‌در یقال تاه فلان اذا اضطرب عقله (التتویه)
تفعیل وزننده هلاك ایلمك معناسنه‌در یقال توّهه اذا اهلکه (التوه) تانك ضمیله هالك معناسنه‌در جمعی اتواه
و اتاویه‌درکه جمع الجمع‌در (ماتوهه) فعل تعجبدر ماانیهه معناسنه نه عجب کبر و تعظم صاحبیدر دیمکدر (التیه)
تانك کسریله کبر و صلف معناسنه‌در یقال تاه الرجل یتیه تیها اذا صلف و تکبر و یقال به تیه ای کبر و صلف
و تیه بیابانه دینور جمعی اتیاه کلور و جمع الجمعی اتاویه کلور یقال اخذوا فی تیه ای مفازة و یول آزمغه دینور یقال
وقعوا فی تیه ای ضلال و تیهاء و متیهه معناسنه کلورکاسیذکر (التایه) صاحب وزننده و (التیاه) شدّاد وزننده
و (التیهان) سکران وزننده و (التیّهان) تانك فتحی و یای مشدده‌نك کسریله مدمّغ و متکبر کمسه‌یه دینور و تیّاه و تیهان
سکران وزننده یول آزوب کمراه اولان آدمه دینور (ماانیهه) فعل تعجبدر ماانوهه معناسنه (التیه) تانك فتحی
و کسریله و (التیهان) فتحاتله یول آزمق معناسنه‌در یقال تاه الرجل یتیه تیها و تیهانا اذا ضلّ و بر نسنه‌یه
متصل بردوزیه باقق سببیله کوز یوریلوب طونقلمق معناسنه‌در یقال تاه بصره اذا تاف (التیهاء) حمراء وزننده
و (المتیهة) سفینه وزننده و میمك ضمیله لغتدر و (المتیهة) مرحله وزننده و (المتیه) مقعد وزننده تیه کبی اوجی
بوجاغی و یولی و نشانی اولمیان بیابانه دینورکه اکا واقع اولنلر یول ایز بولمیوب حیران و سرکردان اولورلر یقال
ارض تیه و تیهاء و متیهة و متیهة و متیه ای مضلة (التتییه) تفعیل وزننده تضییع معناسنه‌در یقال تیهه اذا ضیعه
﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾ (الثاهة) حاله وزننده کوچك دله دینور لهاة معناسنه علی قول دیش اتنه دینور لثه
معناسنه (الثهثهة) زلزله وزننده قارارمك معناسنه‌در یقال ثهثه الثلج اذا ذاب ﴿ فصل الجیم ﴾ (الجبهة)
جیمك فتحی و بانك سکونیله انسانك یوزندن سجده حالتنده یره کلان موضعه علی قول ایکی قاشك ارالغی برابرندن
یوقری ناصیه‌یه قدر اولان یره دینور ترکیده آلن و فارسیده پیشان دینور یقال جبهة ذات بهجة و هو موضع السجود
من الوجه او مستوی مابین الحاجبین الی الناصیة و جبهه بر قوم و جماعتك سید و ذیشاننه اطلاق اولنور وجه کبی
یقال هو جبهة قومه ای سیدهم و منازل قمردن بر منزل اسمیدر بو اسد صورتنك جبهه‌سیدرکه درت کوکبدن
عبارتدر و جبهه آت نوعنه دینور * قال الشارح و منه الحدیث ﴿لیس فی الجبهة صدقة﴾ ای الخیل و بونك مفردی یوقدر
و شول آدملره اطلاق اولنورکه حسبی خلقك دیت و دین کبی دائما تکالیف و مؤناتلرینی اداره و تمشیته مجبول اولمغله
انلردن بری هر کیمه توجه ایلسه خائب و صفر الید اعاده و ارسالرندن استحیا اولنه یقال هم جبهة ای ساعون فی حمال
و مغرم فلا یأتون احدا الا استحیی من ردّهم و مذلت و خاکساری معناسنه مستعملدر یقال لقی منه جبهة ای مذلة
و بر صنم اسمیدر و آیه اطلاق اولنور قمر معناسنه (الاجبه) اشبه وزننده ارسلانه دینور و جبهه‌سی خوب و لطیف
اوله‌رق واسع اولان آدمه دینور علی قول یومری جبهه‌لو کمسه‌یه دینور مؤنثی جبهاءدر یقال رجل اجبه و امرأة
جبهاء ای الواسع الجبهة الحسنها او الشاخصها (الجبه) فتحتینله اسمدر ککش آلنلولق یاخود یومری آلنلولغه دینور
(الجبه) جیمك فتحیله بر آدمك جبهه‌سنه اورمق معناسنه‌در یقال جبهه جبها من الباب الثالث اذا ضرب جبهته
و بر آدمی ردّ ایلمك یاخود بر خوشلنمدیغی نسنه سویلمك یاخود ایشلمك معناسنه‌در یقال جبهه اذا ردّه او لقیه
بمکروه و عربلر فلان صویه واروب لکن صوچکه‌جك یاخود صو آله‌جق آلات و ادواتی اولمامغله همان صویك
یوزنه باقوب اوتوردی دیه‌جك یرده جبه فلان الماء دیرلر وردالماء و لا آلة سقی فلم یکن منه الا النظر الی وجه الماء معناسنه
کذلك یقولون جبه الشتاء القوم ای جاءهم و لم یتهیأوا له یعنی کندیلره قیش توجه ایدوب بصدی لکن اصلا لوازم
و مهماتندن بر نسنه تدارك و تهیئه ایلمامشلر ایدی و بونلر مواجهه معنالرندن مأخوذلردر (الجابه) صاحب

﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾
﴿ فصل الجیم ﴾

وزننده برسمته کیدن آدمه یوزی یاخود جبهه‌سی قرشو کلان قوشه یاخود وحشی جانوره دینورکه عربلر آندن تشأم
وتطیّر ایدرلر (الجبه) سکر وزننده جبّاء معناسنه درکه رمّان وزننده‌در قورقق آدمه دینور یقال رجل جبه ای جبّاء
(الاجتباه) افتعال وزننده صویی یا برآخر نسنه‌یی بکنمیوب وخوشلنمدیغندن یکره‌نه‌رك وایچنه سیکمیه‌رك تناول
ایلمك معناسنه‌در یقال اجبه الماء وغیره اذا انکره ولم یستمرئه (التجبیه) تفعیل وزننده زانی وزانیه‌نك یوزلرینی
قاره‌لدقدنصکره بردوه‌یه یاخود اشکه ارقه ارقه‌یه اوله‌رق بندروب رسوای ایلمك معناسنه‌در وبونده قیاس اولان
یوزیوزه اولمقدر زیرا جبهه‌دن مأخوذدر ظاهرا بابی ازاله‌یه محمولدر یاخود تماشاجیلرك یوزلرینه مقابل اولدیغنه
مبنیدر یقال فضحوهما بالتجبیه وهو ان یحمّ وجوه الزانیین ویحملا علی بعیر او حمار ویخالف بین وجوههما
وبرآدمی باش اشاغی ترس چویرمك معناسنه درکه اشکنجه وعقاب حالاتندندر یقال جبهه اذا نکس رأسه
ومحتملدرکه معنای اوّل بوندن مأخوذ اوله زیرا اول حالتده اولان کمسه البته خجالتندن سرنکون اولور یاخود
اصابت مکروه معناسنه اولان جبهه‌دن مأخوذ اوله‌که جبهه جبها دیرلر اصابه بمکروه معناسنه‌در نته‌که بیان اولندی
(المجدوه) برنسنه‌دن خوفله متحیر اولمش آدمه دینور تقول رأیته مجدوها ای مشدوها فزعا مصدری اولان جده
شده معناسنه‌در (التجریه) تفعیل وزننده برایشی اعلان ایلمك معناسنه‌در یقال جرّه الامر تجریها اذا اعلنه له
(الجراهیة) کراهیة وزننده ناسك غریو وهنکامه وفریادنه دینور یقال ماهذ الجراهیة ای الجلبة وجراهیة
الامور موادّ وامورك خطب وعظامندن عبارتدر یقال تعهد جراهیة الامور ای عظامها وجراهیة الخیل
آت قسمنك کزیده‌لرینه اطلاق اولنور وجراهیه ظاهر وعلانیه معناسنه‌در یقال لقیه جراهیة ای ظاهرا بارزا
(التجرّه) تفعل وزننده برایش آچقلنمق معناسنه‌در یقال تجرّه الامر اذا انکشف (الجرهة) تمره وزننده جانب
معناسنه‌در (الجرهة) فتحاتله قمع واحده‌ده اولان چتال خرما قورقلرینه دینور (جره) عنب وزننده فارس
اولکه‌سنده بر بلده‌در (الجلهة) جیمك فتحیله دکرمی بیوك قیایه دینور وقوم وقبیله‌نك محله‌سنه ویورد یرلرینه
دینور ودره‌نك برجانبنه دینور یقال نزلوا فی جلهتی الوادی ای ناحیتیه وباشك اوکنده اولان قیللرك دوکیلوب
یرینك آچق وطاز قالمسنه دینور یقال به جلهة ای انحسار الشعر عن مقدّم الرأس (الجله) فتحتینله باشك اوکنده
اولان قیللر دوکیلوب یری آچق وطاز قالمق معناسنه‌در یقال جله الرجل جلها من الباب الرابع اذا انحسر
شعره من مقدّم رأسه * شارح دیرکه جله صلعك مقدّمیدر جلح کبی (الجله) جیمك فتحی ولامك سکونیله خرده
چقل طاشلرینی یرندن برطرف ایلمك معناسنه‌در یقال جله الحصی عن المکان جلها من الباب الثالث اذا نحاه
وبرآدمی برامر شدیددن ردّ ومنع ایلمك معناسنه‌در یقال جله فلانا اذا ردّه عن امر شدید وبرنسنه‌یی کشف
وابراز ایلمك معناسنه‌در یقال جله الشیٔ اذا کشفه وجبهه‌دن مندیلی چوزمیوب همان طولامیله قالدرمق معناسنه‌در
یقال جله العمامة اذا رفعها مع طیها عن جبینه (الجلیهة) سفینه وزننده چقللری ومولوزلری آیرتلنوب برطرف
اولمش یره دینور وسود ایله پرورده اولمش خرما خوراکنه دینورکه سمندر (المجلوه) قپوسز وپرده‌سز اوه
دینورکه آچقده اولور یقال بیت مجلوه ای لاباب فیه ولاستر (الاجله) احمر وزننده شول آدمه دینورکه جبهه‌سی
پك بیوك اولمغله قیل بتن یرلری پك کیروده آلارغه اوله یقال رجل اجله ای الضخم الجبهة المتاخر منابت الشعر
وبوینوزسز اکوزه دینورکه کورلك تعبیر اولنور (الجنهیّ) جیمك ضمیله عرنیّ وزننده خیزران دیدکلری اغاجه
دینورکه تحریفله هزاران تعبیر اولنور علی قول عسطوس اسمیدرکه خیزرانه شبیه براغاجدر (المجنه) معظم وزننده
شجرمز بوردن دوزلمش نسنه‌یه دینور یقال طبق مجنه ای معمول بالجنهیّ (الجاه) و(الجاهة) قدر ومنزلت ومنصب
معناسنه‌در یقال له جاه عظیم وجاهة ای قدر ومنزلة * شارح دیرکه جاه وجه مقلوبیدر نته‌که مؤلفك بو ماده‌ده و وجه
ماده‌سنده دخی تعبیر اتندن منفهم اولور (الجوه) جیمك فتحیله برآدمی خوشلنمدیغی برنسنه ایله قرشولمق معناسنه‌در
یقال جاه فلانا بمکروه یجوه جوها اذا جبهه به (الجوه) جیمك ضمیله و(والجیه) جیمك فتحیله وجه معناسنه‌در
یقال نظر بجوه سوء وبجیه سوء ای بوجه سوء وبو وجه ماده‌سنده دخی مرسومدر بونلرده آندن مقلوبلردر (جاه جاه)
هالرك کسر اوزره بناسیله وتنوینله وسکونله مستعملدر کذلك جوه جوه جیملرك ضمی وکسر اوزره بناییله خاصة
ارکك دوه‌سورمکه مخصوص اصوا تدندر ناقه‌ده تفوّه اولنمز (الجهجهة) زلزله وزننده یرتجی جانوری کندیدن منع
ایچون حیقرمق معناسنه‌در یقال جهجة الرجل بالسبع اذا صاح به لیکفه (الجهّ) جیمك فتحی وهانك تشدیدیله برآدمی
بد معامله ایله ردّ ایلمك معناسنه‌در یقال جهه جها من الباب الاول اذا ردّه قبیحا (المجهجه) جیملرك فتحیله ارسلانه
دینور (جهجاه) جیمك فتحیله غفار قبیله‌سندن برکسه درکه حضرت عثمان رضی الله عنه اوزره خروج ایدنلردن ایدی

حضرت عثمان خطبه قرائت ایدرکن همان اوزرینه هجوم ایدوب یدمؤیدلرنده اولان عصای مصطفوی یی اخذ و دیزینه طوتوب شکست ایلشیدی لکن چوق چکمیوب دیزنده آکله مرضی ظهور ایلدی و جهجاه بوندن بشقه برکسه درکه عنقریب دنیایه مالك اولور و بونده فتحتیله جهه و هاسز جهجا عنوانلرنده دخی مرویدر مجموعی صحیح مسلمده مثبوتدر مؤلف بونکله اشبوحدیثه اشارت ایلشدر ❊ لاتذهب الليالي حتى يملك رجل يقال له الجهجاه ❊

فصل الحاء المهملة ❊ (الحيه) حانك فتحی و یانك سکونی و هانك کسریله قیون سوروجك اصواتدندر (حیه) حانك فتحی وهانك سکونیله حمار سوروجك اصواتدندر

فصل الدال ❊ (الدبه) فتحتیله یك قومسال یره دینور (التدبیه) تفعیل وزنده ذکر اولنان قومساله اوغرامق معناسنه در یقال دبّه الرجل اذا وقع فی الدبه و طریق خیره ملازمت ایلك معناسنه در یقال دبّه الرجل اذا لزم الدبه (الدبه) صرد وزنده طریق خیره دینور (دباهه) سحابه وزنده سواد عراقده برقریه در (الدجیه) زبیر وزنده آوجی کوملتیسنه دینور (التدجیه) توجیه وزنده آوجی کوملتیسنده یاتمق معناسنه در یقال دجّه الرجل اذا نام فی الدجیه (الدره) دالك فتحی و رانك سکونیله برکسه اوزره آنسزین چیقوب صالدرمق معناسنه در یقال دره علیهم درها من الباب الثالث اذا هجم و طلع و برکسه دن برنسنه یی دفع ایدوب صاومق معناسنه در یقال دره عنهم ولهم اذا دفع * شارحك بیاننه کوره بوماده دره ماده سندن مبدله در (الدارهات) ناکهانی ظهور و هجوم ایدن حادثات کونیه یه اطلاق اولنور یقال نزلت علیهم الدارهات ای هواجم الدهر (المدره) منبر وزنده شول سید وذیشانه دینورکه خصومت وقتال حالتلرنده یدا و لسانا قومنك مقدّم و پیشواسی اوله یقال هو مدره القوم وهو السید الشریف و المقدم فی اللسان و الید عند الخصومة (التدره) تانك ضمی و رانك فتحیله دفع و مدافعه معناسنه در یقال هو ذو تدره القوم ای الدافع عنهم (التدریه) تفعیل وزنده زیاده اولمق معناسنه در یقال درّه علی کذا اذا نیف و بیلنمامك ایچون تبدیل قیافت ایلك معناسنه در یقال درّه فلان فلانا اذا تنکر له (الدرهرهة) سفرجله وزنده بك تابان یلدزه دینور یقال کوکبة درهرهة ای وقّادة (الدافه) فانك کسریله غریب آدمه دینور هادف کبی یقـال هو دافه هادفه ای غریب (الدکه) دالك فتحی وکافك سکونیله خمر مظنه سی اولان کسـه اغزینك رایحه سی بیلنمك ایچون استشمام ایدن آدمك یوزینه طوغری هوه دیمك معناسـنه در یقال دکه فی وجهه دکها من الباب الثالث اذا نکه (الدله) دالك فتحی و لامك سـکونیله و فتحیله و (الدلوه) قعود وزنده غم وغصه وعشق مقوله سی عارضه دن کوکل آشفته وعقل زائل و پریشان اولمق معناسـنه در کندو یی آلدرمق تعبیراولنور یقال دله فلان دلها و دلوها من الباب الرابع اذا ذهب فؤاده من همّ ونحوه (التدلیه) تفعیل وزنده غم وغصه یاخود عشق برآدمی بیهوش و مدهوش ایلك معناسنه در (التدله) تفعل وزنده تفعیلدن مطاوعدر یقال دله العشق فتدله ای ولهه فتوله (المدله) معظم وزنده غمّ وغصه دن یاخود عشقدن کوکلی وعقلی آشفته وزائل اولمش آدمه دینور علی قول سمه کسـه یه دینور یقال رجل مدلّه ای السـاهی القلب الذاهب العقل من عشـق ونحوه اومن لایحفظ مافعل اوفعل به (الداله) و (الدالهة) لاملرك کسریله عقلی یوقه سرسمجه سبکمغز آدمه دینور یقـال رجل داله ودالهة ای الضعیف النفس (ابو مدله) محدّث وزنده محدّث وتابعیدر (الدله) فتحتیله حیران اولمق معناسنه در علی قول غمدن یاعشقدن آشفته ومجنون اولمق معناسـنه در یقال دله الرجل دلها من البـاب الرابع اذا تحیر اوجنّ عشقا اوغما (الدله) دالك فتحی و لامك سکونیله برنسنه دن فارغ القلب اولمق معناسنه در یقال دله عنه دلها من الباب الثالث اذا سلا و دله ضایع وهدر و باطل معناسنه در یقال ذهب دمه دلها ای هدرا (الدمه) فتحتیله قوملق یك اسّی اولمق معناسـنه در یقال دمه الرمل دمها من الباب الرابع اذا اشتدحرّه و دمه صبیان عربه مخصوص برلعب آدیدر (الادمیماه) اعشیشاب وزنده اسیلکك شدّتندن آدم قینامق درجه سـنه کلك معناسـنه در یقال ادمومه الرجل ای کاد یغلی من شدّة الحرّ و بایلمق معناسنه در یقال ادمومه فلان اذا غشی علیه (الدهدهة) زلزله وزنده یوارلمق معناسـنه در یقال دهده الرجل الحجر اذا دحرجه نته که معتلّ اوله رق که هـاء ثانیه یایه مقلوب اولور بومعنایه در ودهدهه برنسـنه یی بری برینك اوزرینه ترسنی چویروب قومق معناسـنه در یقال دهده الشیء اذا قلب بعضه علی بعض ودهدهه اسم اولور یوز عدد دخی زیاده جه دوه لره دینور (التدهده) تزلزل وزنده یوالنمق معناسنه در یقال دهده الحجر فتدهده ای دحرجه فتدحرج و بونده دخی هایی یایه قلبله تدهدی دینور یقـال دهدی الحجر فتدهدی (الدهداء) سلسـال وزنده خلق خرده دوه یه دینور جمعی دهاده کلور (الدهدهان) داللرك فتحیله و (الدهیدهان) مصغر بنیه سـیله بونلرده یوز عدد دخی زیاده جه دوه لره دینور

﴿الآده فلاده﴾ داللرك فتحى و هالرك جريله بر كلمه دركه بو مادّه شمدى اولمزسه من بعد او لمز ديمكدر و بو ضرو بدندر
يقولون* الآده فلاده*اى ان لم يكن هذا الامر الآن فلايكون بعدالآن يعنى بوو قتده ال و يرن فرصتى غنيمت بيلمز ايسن
بوندنصكره ظفرياب اولهمزسن موقعنده ايراد اولنور * مترجم ديركه كتب امثالده بيان اولنديغى اوزره بو راده ده
كلمه سى لفظ فارسيدر دالك فتحى و كسريله لغتدر عطاء معناسنه در كذلك ضرب معناسنه ده كلور و دالك فتحيله
امر معروف ونهى منكر معناسنه ده كلور عرب اخذ و استعمال ايلديلر عطاء معناسنه اولديغى صورتده بو آدمك
يابو نسنه نك لايق و مستحق اولديغى جزاسنى و يرمزسن بردخى بولوب و يره مزسن و ضرب معناسنه اولديغى
مطلب
صورتده اكر بو دفعه بونى ضرب ايلمزسن بردخى ايده مزسن و امر معروف معناسندن دخى بوكونه در و الآ كلمه سنك
اصلى ان لا ايدى قالديكه سيوطينك اشباه و نظائر نحويه سنده مرسومدركه بوراده ده لفظى عربيدر زيرا دهى
كلمه سى كه زكى وزننده در دهاء مادّه سندن اسم فاعلدر يقـال دهى دهيا فهوده و داه اى فطن و تركيب مزبور
ان لم تكن دهيا فى هذه المادة او الساعة فلا تكون ابدا يعنى بو خصوصده ياخود بو ساعتده رشد و فطنتله داهيانه
حركت ايلمز ايسك بردخى مجال بوله مزسن و قيامته قدر دهاتدن معدود اوله مزسن ديمك اولور و دهى كلمه سنده
امثالده جارى اولان تخفيف جارى اولمش اولور و مثل مزبورى ابتدا تكلم ايدن سطيح نام كاهندر بعده موقعنه كوره
ايراد ايلديلر و دهى كلمه سنك حقى منصوب اولمق ايكن يايى اسكان ايلدكلرى امثال منظوم منزله سنه منزل اولديغنه
مبنيدر و الحاصل بوراده ده كلمه سى اسم فاعلدر و معربدر مبنى دكلدر و تنوينى تنوين صرفدر تنوين تنكير دكلدر
و مثاله الاخر مثلا ان يقول الانسان لصاحبه وقدامكنه الفرصة فى طلب الثار الآده فلاده اى ان لاتطلب ثارك الآن
فلاتطلبه ابدا ﴿الدهدوه﴾ دالك ضميله و ﴿الدهدوّة﴾ داللرك ضمى و واوك تشديديله و ﴿الدهدية﴾ دالك ضمى
و ثانيه نك كسرى و يانك تشديدى و تخفيفيله بوق بوجكنك يوارلديغى يوارلغه دينور ﴿التدوّه﴾ تفعل وزننده بوزلمق
معناسنه در يقال تدوّه الشئ اذا تغير و برامر عظيمه بى محابا صالدرمق معناسنه در يقال تدوّه الامر اذا تقحم ﴿دوه﴾
دالك فتحى و ضميله بهار وقتنده طوغمش دوه كوشكنى چاغره جق اصواتدندر ﴿داه داه﴾ هالرك كسرى و سكونيله
﴿ده ده﴾ داللرك ضمى و هالرك سكونيله ناقه يى ياوريسى يانه چاغره جق صوتدر ﴿التدويه﴾ تفعيل وزننده ياوريسنك يانه
كلمك ايچون ناقه يى داه داه ياخود ده ده ديو چاغرمق معناسنه در يقال دوّه بالناقة اذا دعاها فقال داه داه او ده ده لتجئ
فصل الذال المعجمة
الى ولدها ﴿فصل الذال المعجمة﴾ ﴿الذمه﴾ فتحتينله مهمله اولان دمه كلمه سنك جميع معنالرنده مراد فدر
﴿الذة﴾ ذالك فتحى و هانك تشديديله ذكاء قلب و شدّت فطنت معناسنه در تقول عجبت من ذهّ ذهنه اى ذكاء
فصل الراء
قلبه و شدّة فطنته ﴿فصل الراء﴾ ﴿الرجه﴾ وجه وزننده بر نسنه يى ديش ايله ياپشوب طوتمق معناسنه در
يقال رجه الشئ رجها من الباب الثانى اذا تشبث به باسنانه و صارصيلوب ارغنمق معناسنه در يقال به رجه اى
ترعرع ﴿الارجاه﴾ همزه نك كسريله بر ايشى وقتندن تأخير ايلمك معناسنه در يقال ارجه الامر اذا اخّره عن وقته
مترجم ديركه بونك اصل و فصلنه و اختلاف قرائتنه دائر بيضاوينك ﴿قالوا ارجه واخاه﴾ كريمه سى تفسيرنده تحقيق
اولمغله مراجعت اولنه ﴿الردهة﴾ تمره وزننده بعض بار و طاغ صرتلرنده و قيالرده اولان خلق اويمه چقوره دينور
جمعى رده كلور هاسز و رداه كلور رانك كسريله و ردّه كلور سكر وزننده و رده خشونتلى سرد تپه كبى تومسكه
دينور جمعى رده كلور فتحتينله و اطرافنده اولان خانه لردن بيوك اولان خانه يه دينور و صوايچره اولان قيايه دينور
و قارصونه دينور و جا بجا صالقم صچاق اولمش كهنه لباسه دينور يقال جاء و عليه ردهة اى ثوب خلق مسلسل
و بشر بن ابى حازم نام كمسه نك مدفنى اولان يرك اسميدر ﴿الرده﴾ رانك فتحى و دالك سكونيله بر كمسه يه طاش آتمق
معناسنه در يقال ردهه بحجر ردها من الباب الثالث اذا رماه به و اوى بيوك ياپمق معناسنه در يقال رده البيت اذا
عظمه و كبره و بر كمسه سائرلره كرم و شجاعت مقوله سى او صافله اولونوب عالى اولمق معنـاسنه در يقال رده
فلان اذا سادالقوم بشجاعة و كرم و نحوهما ﴿الرده﴾ نجل وزننده شول صلب و متين لجوج و متعصب آدمه دينوركه
بر كمسه يه بروجهله مغلوب اولمز اوله يقال رجل رده اى صلب متين لجوج لايغلب ﴿الرفاهة﴾ سفاهه وزننده
و ﴿الرفاهية﴾ كراهيه وزننده و ﴿الرفهنية﴾ بلهنيه وزننده وجه معاش و سعت و سهولت و حضور و لطافت اوزره
اولمغه دينور يقـال هوفى رفاهة و رفاهية و رفهنية من العيش و هو رغد الخصب و لين العيش و رفاهه و رفاهيه
مصدر اولورلر يقال رفه عيشه رفاهة و رفاهية من الباب الخامس اذا رغد ولان و اخصب ﴿الرفيه﴾ امير وزنندن
و ﴿الرافه﴾ صاحب وزننده معاشى سهل و واسع اولان آدمه دينور ﴿الرفهان﴾ سكران وزننده و ﴿المترفه﴾ متعظم وزننده
نعمت و وسعت معيشته مظهر اولمغله دائما حضور و آسايش اوزره اولان آدمه دينور يقال رجل رفهان و مترفه

ای مستریح متنعم ﴿ الارفاه ﴾ همزه‌نك كسریله بر آدمی رفاه و راحته مظهر قلمق معناسنه‌در یقـال ارفههم الله ای
جعلهم رفهاء ودوه‌لری كندیلرینك دیلدكلری وقتده صویه كتورمك معناسـنه‌در تقول ارفهت الابل ای
اوردتها متی شاءت و بر آدمك ماشیه‌لری خواهشكار اولدقلری وقتده صویه كلور اولمق معناسنه‌در یقال ارفه
القوم اذا ارفهت ماشیتهم ودوابّ ومواشی صویه قریب محلده اكلنمك معناسـنه‌در یقال ارفه المال اذا اقام
قریبا من الماء و بر آدم هركون صاچنه وصقالنه دهن سورنمك معناسـنه‌در یقال ارفه الرجل اذا ادّهن كلّ یوم
ودائما نفیس اطعمه واشربه اكل وتناول ایدر اولمق معناسنه‌در یقال ارفه الرجل اذا دام علی اكل النعیم و راحت
وحضور ایلك معناسنه‌در یقال ارفه فلان اذا استراح ﴿ الترفیه ﴾ تفعیل وزننده بودخی بر آدمی نظام حال و رفاه
وحضوره نائل قلمق معناسنه‌در یقال رفههم الله بمعنی ارفههم و بر آدم دوه‌لری خواهشكر اولدقلری حینده صویه
كتورمك معناسـنه‌در ارفاه كبی تقول رفهت الابل بمعنی ارفهتها و بر آدمه برخصوصده مهل و یرمكله تنفیس
وتفریح ایلك معناسنه‌در تقول رفّه عنی ای نفس یعنی كنت فی ضیق فنفس عنیّ ﴿ الرفه ﴾ رانك فتحیله وكسریله
و﴿ الرفوه ﴾ قعود وزننده بر آدمك دیرلكی نرم وسهل و واسع اولمق معناسنه‌در یقال رفه الرجل رفها ورفوها من الباب
الثالث اذا لان عیشه ودوه‌لر هركون دیلدكلری وقتده صویه كلمك معناسـنه‌در یقال رفهت الابل اذا وردت
المـاء متی شـاءت ﴿ الروافه ﴾ روایح وزننده هركون ایستدكلری وقتده صویه كلور اولان دوه‌لره دینور مفردی
رافهه‌در ﴿ الاسترفاه ﴾ بودخی راحت وحضور اوزره اولمق معناسنه‌در یقال استرفه الرجل عندنا ای استراح
﴿ الرفه ﴾ صردوزننده صمانه دینور تبن معناسنه ﴿ الرفه ﴾ رانك كسریله خرده خرما اغاجلرینه دینور ﴿ الرفهة ﴾ فتحاتله
رأفت ومرحمت معناسنه‌در یقال به رفهة ای رأفة ومنه یقال هو رافه به ای راحم ﴿ الرافهة ﴾ مسافه‌سی قریب
اولمغله اثنای سفرده آهسته‌جه یورینان كیجه‌یه وصف اولور یقال لیلة رافهة ولیال روافه ای لینة السیر بو تركیب
﴿ واللیل اذا یسر ﴾ كریمه‌سی قبیلندندر كه اسناد مجازیدر ﴿ الرهرهة ﴾ زلزله وزننده بشره‌نك وسائر نسنه‌نك رنكی
حسن رونق ولطافتله موج ولمعان ایلك معناسنه‌در یقال فی لون بشرته رهرهة وهو حسن بصیص لون البشرة
ونحوه وجود وكرمدن ناشی مائدهٔ طعامی توسیع ایلك معناسـنه‌در یقال رهره فلان مائدته اذا وسعها كرما
﴿ الترهره ﴾ تزلزل وزننده بر آدمك بدنی تر لكدن وپرورش ونزاكتدن برك سمن كبی بیاض اولمق معناسـنه‌در یقال
ترهره جسمه اذا ابیضّ من النعمة وبیابانده سراب پیدرپی لمعان ایلك معناسـنه‌در یقال ترهره السراب اذا تتابع
لمعانه ﴿ الرهراه ﴾ رحراح وزننده و﴿ الرهروه ﴾ عصفور وزننده و﴿ الرهره ﴾ فدفد وزننده برك سمن كبی تر و تازه و بیاض
اولان بدنه دینور یقال جسم رهراه ورهروه ورهره ای ناعم ابیض و﴿ رهّ ﴾ رانك فتحی وهانك تشدیدیله و﴿ رهره ﴾
و﴿ رهراه ﴾ دیبی چقور اولمیان یایوان لكنه دینور یقال طست رهّ و﴿ رهره ﴾ ورهراه ای واسع قریب القعر ﴿ الروه ﴾ رانك
فتحی و واوك سكونیله و﴿ الرواه ﴾ غراب وزننده صویریوزنده بری اوته اوینایوب چالقنمق معناسنه‌در یقال راه الماء
روها ورواها اذا اضطرب علی وجه الارض ویقال ما اعجب رواه الماء ای اضطرابه علی وجه الارض ﴿ الریه ﴾ رانك
فتحی و یانك سكونیله بری اوته اولطه چالمق معناسنه‌در یقال راه الرجل یریه ریها اذا جاء وذهب ﴿ الترّیه ﴾ تفعل
وزننده بادیه‌ده سراب بری اوته یلدرامق معناسـنه‌در یقال تریّه السراب اذا تریع ﴿ المریه ﴾ محمد وزننده مربع
معناسنه‌در كه بری اوته یلدرایان سرابه دینور

﴿ فصل الزای المعجمة ﴾

﴿ فصل الزای المعجمة ﴾

﴿ الزله ﴾ زانك فتحی ولامك سكونیله
چچكلرك حسن ورونقنه وتاب وطراوتنه دینور یقال فی الریحان زله لطیف وهو نوره وحسنه وقیو آغزنده
اولان بیوك طاشه دینور كه صو چكن كمسه آنك اوزرینه بصوب طورر وتحیّر معناسـنه‌در یقال به زله ای تحیر
﴿ الزله ﴾ فتحتینله نفس ناطقه‌یه عارض اولان صقندی‌یه وغم وتاسه‌یه دینور تقول اخذنی زله وهو ما یصل الی النفس
من غمّ وهمّ ﴿ الزمه ﴾ فتحتینله ذمه كلمه‌سـنده لغتدر كه ذكر اولندی ﴿ زاه ﴾ جاه وزننده نیسابور قربنده برقریه‌در
﴿ الزهزاه ﴾ سلسال وزننده حسن منظره وملاحت ولطافته مالك اولمیه‌رق ادا و رفتار اوزره اولان یاقشقسزه دینور
یقال هو زهزاه ای مختال فی غیر مرأة

﴿ فصل السین المهملة ﴾

﴿ فصل السین المهملة ﴾

﴿ السبه ﴾ فتحتینله پك پیرلكدن ناشی مدركه مختل
اولمغله عقل وادراك زائل اولمق معناسنه‌در ﴿ المسبوه ﴾ و﴿ المسبه ﴾ معظم وزننده پك پیرلكدن عقل وادراكی زائل
اولمش فرتوت قوجه‌یه دینور یقال سبه الرجل علی المجهول وسبه فهو مسبوه ومسبه ای ذاهب العقل من الهرم ومسبه
طلاقت لسان صاحبی سخنور آدمه دینور یقال رجل مسبه ای طلیق اللسان ﴿ السباهیّ ﴾ یمانیّ وزننده بودخی پیرلكدن
عقل وشعوری زائل فرتوت قوجه‌یه دینور یقـال شیخ سـباه ای ذاهب العقل من الهرم وسباهیه معناسـنه‌در
وسباه سحاب وزننده پك كراه آدمه دینور مضلل معناسنه ﴿ السبه ﴾ كتف وزننده و﴿ السباهی ﴾ یمانی وزننده

و ﴿ السباهية ﴾ كراهيه وزننده متكبر كسه يه دينور يقال رجل سبه وسباه وسباهية اى متكبر ﴿ السباه ﴾ غراب وزننده سكته علتنه دينوركه انسانه عارض اولور يقال اصابه السباه اى السكتة بو علت اطبانك سبات ديدكارى اوله جقدر لكن كتب طبيه ده سبات ايله سكته يى فرق ايلمشلردر فليراجع ﴿ الستة ﴾ سينك فتحى وتانك سكونيله وفتحيله است معناسنه دركه دبره دينور جمعى استاه كلور * شارح ديركه است لفظنك اصلى سته ايدى مصغرى ستيه در وتقول العرب كان ذلك على است الدهر اى على وجهه يعنى ازقديم زمان اويلجه اولوب كلمكده در بوراده وجه قدمدن كنايه دركه زمانك اكسه سندن يعنى اوته سندن بروا ويله ديمكدر وقولهم يا ابن استها كناية عن احماس ابيه امه يعنى برآدمك اناسنى پدرى دبرندن تصرف ايلدكندن كنايه دركه اداة سب واقذاردر وفلانى فقيرو بينوا براقوب كلدم ديه جك يرده تركته باست الارض ديرلر وسنك ايچون عون وياوريوقدر ديه جك يرده مالك است مع استك ديرلر مالك ظهر تركيبى كبى وفلاندن قطعا خوشلنمديغم كريهه يه اوغرادم ديه جك يرده لقيت منه است الكلبة ديرلر و برجماعتك عجزندن كنايه ايدوب انتم اضيق استامن ان تفعلوه ديرلر ﴿ السه ﴾ سينك فتحى وضمى وهانك تخفيفيله انسانك قيچنه دينور عجز معناسنه كه فارسيده سرون دينور على قول حلقهٔ دبرينه دينور مصباحك بيانه كوره بونك اصلى ينه سته ايدى تاء حذف اولندى وبعضا هايى حذف ايدوب ست ديرلر وبونلر يدودم اعرابيله معرب اولورلر وبعضلر عندنده وصل حالنده تاء فوقيه ايله ووقف حالنده هاء ايله تلفظ اولنور ﴿ الستة ﴾ فتحتينله انسانك مقعدى كيكنه دينور ﴿ الاسته ﴾ احمر وزننده و ﴿ الستاهى ﴾ غرابى وزننده قيچى بيوك آدمه دينور استه كلمه سنك جمعى سته كلور كتب وزننده وستهان كلور عثمان وزننده ولوطى يه اطلاق اولنور ﴿ الستة ﴾ كتف وزننده و ﴿ الستهم ﴾ زرقم وزننده بونلرده لوطى يه دينور يقال رجل استه وستاهى وسته وستهم اى طالب الاست ﴿ الستة ﴾ سينك فتحى وتانك سكونيله برآدمك اردينه دوشوب كتمك معناسنه در يقال ستهه ستها من الباب الثالث اذا تبعه من خلفه وبرآدمك مقعدنه اورمق معناسنه در يقال ستهه اذا ضرب استه ﴿ السيتهى ﴾ حيدرى وزننده دائما ناسك اك كيروسنده كيدر اولان آدمه دينور يقال هو سيتهى اذا كان يمشى آخر القوم ابدا ﴿ السفه ﴾ فتحتينله و ﴿ السفاه ﴾ سحاب وزننده و ﴿ السفاهة ﴾ سحابه وزننده عقل وادراك خفيف اولمق على قول نقيضيدركه عقل وادراكدن بى بهره اولمقدن عبارتدر ياخود جهل ونادانى معناسنه در يقال فيه سفه وسفاه وسفاهة اى خفة الحلم او نقيضه او الجهل وبونلر مصدر اولورلر سفيه اولمق معناسنه يقال سفه الرجل سفها وسفاها وسفاهة من الباب الرابع فهو سفيه ويقال سفه نفسه ورأيه مثلثة يعنى من الباب الرابع والاول والخامس اذا حمله على السفه او نسبه الى السفه او اهلكه يعنى فلان فلانى سفاهته اوغراتدى ياخود سفاهته نسبت ايلدى * شارح ديركه بوراده مؤلف مسامحه ايلمشدر زيرا مثال مزبور متعدى اولمغله باب خامسدن وارداولمز زيرا نفسه ورأيه مفعول وضميرلر شخص آخره راجعدر وثعلب ومبرد عندلرنده باب رابعدن متعدى وخامسدن لازمدر وعربلرك سفه نفسه ورأيه قوللرى كه رشد امره وغبن رأيه وبطر عيشه والم بطنه كبى ضميرمثلا زيده راجعدر اصلى سفهت نفس زيدور شد امر زيد ايدى وقتاكه فعل تحويل اولنوب زيده صفت قلندى ايسه مابعدلرى منصوب اولدى فعل انلرك اوزرينه واقع اولديغيچون زيرا بوصورتده تفعيل بابندن سفه نفسه حكمنده اولمشدر وبو بصريون وكسائى مذهبيدر وبونلرك عندنده منصوب مذكورك تقدمى جائزدر وفرّاء ديديكه وقتاكه فعل نفسدن صاحبنه تحويل اولندقده مابعدى مفسر مجراسنه جارى اولدى تاكه سفاهت انده اولديغنه دلالت ايليه وبونك حكمى سفه زيدنفسا ديمك ايدى زيرا مفسر نكره اولور لكن بو اضافتى ترك اولنوب نكره كبى منصوب ايليه ترك اولندى نكره يه تشبيها وعند الفرآء بونك تقديمى جائزدكلدر زيرا مفسر تقديم اولنمز ووجه مذكور اوزره باب خامسدن همان سفيه اولمق معناسنه اولوب وسفه نفسه ورأيه قوللرنده باب اوّل ورابعه منحصر اولمغله مؤلفك تثليث عنوانى موقع مسامحه در لكن كشافك ﴿ ومن يرغب عن ملة ابراهيم الامن سفه نفسه ﴾ كريمه سنده خلاصهٔ مقالنه كوره سفه كلمه سى متعديدر استحقار واستخفاف معناسنه دركه ملت ابراهيميه دن عاقل اولان اعراض ايلمز بلكه نفسنه اهانت وتحقير ايدن اعراض ايدر ديمكدر وبعضلر عندنده جهل معناسنى متضمن اولمغله انك كبى متعدى اولدى پس سفه نفسه قولى عقلى خفيف اولديغندن نفسنى بيلمدى ديمك اولور وبعضلر عندنده لازمدر ونفسه قولى شذوذ اوزره تميزدر زيرا معرفه در نكره اولمق اكثردر وعند البعض نزع خافض اوزره منصوبدر سفه فى نفسه تقديرنده واشبو سفه وسفاهه ماده سى اصل بدنده اولان خفيفلكه دينور بعده نقصان عقل سببيله نفس انسانيده اولان خفتده استعمال اولندى انتهى * وسفه وسفاهت مزراق دورتيلان زخمدن قان چابك ظهور ايلمك معناسنه مستعملدر يقال سفهت الطعنة اذا اسرع منها الدم وخفّ ومشروبى چوق ايچوب لكن قانميوب اويلجه قالمق معناسنه مستعملدر يقال

سفه الشراب اذا اكثر منه فلم يرو و بیلمامك جهالت معناسنه مستعملدر نته كه اوّل ماده ده ترديد ايله ذكر اولندی
و بو معناده انجق على ايله صله لنور كو يا كه جهالتدن ناشی نسنه اوزره سفاهت ايمش اولور ياخود سفاهت عقلی
سببيله اول نسنه اوزره جهالتله ركوب و استيلا ايتمش اولور يقال سفه علينا و سفه سفها و سفاهة من الباب الرابع
و الخامس اذا جهل و مشروبی قراردن خارج ايچمك معناسنه مستعملدر يقال سفه الشراب سفها اذا اسرف فيه
و بر نسنه ايله مشغول قلنمق ياخود بر نسنه يه اشتغال ايلك معناسنه در تقول سفهت و سفهت سفها من الباب الرابع
و الثالث ای شغلت او تشغلت و برآدم كندی حصه سنی اونتمق معناسنه در تقول سفهت نصيبی اذا نسيته (التسافه)
تفاعل وزننده بودخی بیلمامك جهل معناسنه در يقال تسافه زيد اذا جهل (السفيه) امير وزننده و صفدر سبكمغز
و خفيف العقل آدمه دينور و جاهل و نادانه اطلاق اولنور جمعی سفهاء كلور و سفاه كلور سينك كسريله مؤنثی سفيهه در
جمعی سفيهات و سفايه كلور و سفّه كلور ركع وزننده و سفاه كلور سينك كسريله و سفيه ايوجه نسج اولنمامش كوشك
بزه وصف اولور يقـال ثوب سفيه ای لهله سخيف و يقال زمام سفيه ای مضطرب و يقال ناقة سـفيهة الزمام ای
مضطربته (التسفيه) تفعيل وزننده برآدمی سفيه قلمق ياخود سفيهدر ديمك معناسنه در يقال سفه فلانا اذا جعله
سفيها او نسبه الى السفه (التسفه) تفعل وزننده برآدمی حيله و خدعه ايله الداىوب مالنی آلمق معناسنه در يقال تسفه
فلانا عن ماله اذا خدعه عنه و يل اغاجك داللرينی اكمك معناسنه مستعملدر يقال تسفهت الريح الغصون اذا امالتها
(المسافهة) مفاعله وزننده سوكشمك معناسنه در يقال سافهه اذا شاتمه و منه المثل * سفيه لم يجد مسافها * و شراب
كوپنی يانئه قويوب دمبدم آندن ايچمك معناسنه مستعملدر يقال سافه الدنّ اذا قاعده فشرب منه ساعة بعد ساعة
و شربده حدّی تجاوز ايلك معناسـنه در يقال سافه الشرب اذا اسرف فيه و طوار سير شديد ايله متصل يولده
كتمك معناسنه مستعملدر يقال سافهت الناقة الطريق اذا لازمته بسير شديد (السفه) سينك فتحی و فانك سكونيله
برآدمه مسافهه بابنده غالب اولمق معناسنه در يقال سفه صاحبه سفها من الباب الاوّل اذا غلبه فی المسافهة و برآدمی
سفيه قلمق معناسـنه در يقال سفهه سـفها من الباب الرابع اذا جعله سفيها (المسـفهة) مرحله وزننده چوق
صو ايچمكه مؤدّی اولان طعامه دينور يقال طعام مسفهة ای يبعث على كثرة شرب الماء (المسفه) مكرم
وزننده صو ايله مملو اولان دره يه دينور يقال وادمسفه ای مملوء (السموه) قعود وزننده سكرتمكده قطعا يورلمق
بيلميوب بردوزه يه يل كبی قوشوب كتمك معناسنه در يقال سمه الفرس سموها من الباب الثالث اذا جری جريا لا يعرف
الاعياء و مدهوش و متحير اولمق معناسنه دركه سمه اولمق تعبير اولنور ظاهرا لسانمزده سمه بوندندر يقال سمه الرجل
اذا دهش (السامه) صاحب وزننده سكرتمكدن اصلا تعب و فتور كلمز اولان حيوانه دينور جمعی سمه كلور ركع
وزننده (السمهی) سينك ضمی و ميم مشدده نك فتحی و الفك قصريله هوايه دينوركه عناصردندر و كنشك شعاعنده
هواده ايپلك ايپلك تخيل اولنان نسنه يه دينور مخاط الشيطان معناسنه كه شيطان اوركجكی تعبير اولنور و كذب و دروغ
معناسنه در و بيهوده و باطل نسنه يه دينور و منه يقال ذهبت ابله السمهی اذا تفرّقت فی كلّ وجه يعنی دوه لر تار مار
اولوب هر بری بر طرفه كتدی (السميهاء) مصغر بنيه سيله بودخی هوايه دينور (السميهی) مصغر بنيه سـيله
و ميمك تشـديد و تخفيفيله و (السميهاء) كذلك تشـديد و تخفيفله بونلرده كذب و بيهوده و باطله دينور (السمه)
سكر وزننده بودخی كذب و باطل نسنه يه دينور و سمه سامه لفظندن جمع اولور صالمه اولمغله اطرافه پراكنده
اولان دوه لره دينور (السمهة) سكره وزننده صفره طرزنده نسـنه دركه خرما يپراغندن نسج اولنور تراكه
لساننده تپير تعبير اولنوركه طبله شكلنده اولور (التسميه) تفعيل وزننده دوه يی صالمه و مسيب قلمق معناسنه در
يقال سمه الابل اذا اهملها (المسمه) معظم وزننده عقل و شـعوری زائل اولمش سمه كمسـه يه دينور يقال رجل
مسمه العقل ای ذاهبه (السنه) سينك و نونك فتحيله يله دينور عام معناسنه كه فارسيده سال ديرلر جمعی سنون
كلوركه جمع مذكر سالمدر و سنهات و سنوات كلور فتحاتله * شارح ديركه بونده ايكی قول واردر برقول هائيدركه
اصلی سنهه در و بری واو يدركه اصلی سنوه در سنهات هائينك و سنوات واويك جمعيدر نته كه مؤلف معتل بابنده
دخی رسم ايلشدر و بو مقوله غير عاقل جبرا لنقصان اللفظ جمع عاقل ايله جمعلنور و سورهٔ كهف تفسيرنده اكا متعلق
كلام نفيس اولمغله مراجعت اولنه * و سنه قوراقلغه و قيتلغه اطلاق اولنور يعنی آنده غالب استعمالدر دابه فرسده
و مال دوه ده غالب اولديغی كبی بونكده جمعی سنين و سنوات كلور اعراب قحط و جدب اولان سنه يی چوق ذكر
ايدوب بلكه عندلرنده تاريخ عدّ ايتملريله استعمال غالب اولمشدر يقال وقعوا فی سنة ای جدب و قوراق يره اطلاق
اولنور يقال اقاموا فی سـنة ای ارض مجدبة (السنيه) زبير وزننده سنه نك مصغريدر تعظيم ايچون مستعملدر

جمعی سنیات کلور یای مشدده ایله یقال وقعوا فی السنیات البیض * شارح دیرکه بو جمع واوینك جمعیدر واویایه
قلب اولنمشدر هائینك جمعی سنیهات کلور پك قیتلق وقوراق سنه‌لره اطلاق اولنور والسنیات البیض هی
سنوات اشتددن علی اهل المدینة قحط یوسف کبی برقاچ سنه شدید قیتلق اولمشیدی ﴿ المسانهة ﴾ مفاعله وزننده
و﴿ السناه ﴾ قتال وزننده ییلاق ایله معامله ایلك معناسنه‌در خدمتکاری ییلق پازاریله طوتمق کبی یقال سانهه
مسانهة وسناها اذا عامله بالسنة وکذا یقال ساناه مساناة ایکنجی واوی قولنه مبنیدر واغاج قسمی برسنه میوه
وپروب برسنه ویرمز اولمق معناسنه‌در یقال سانهت النخلة اذا حملت سنة دون سنة ﴿ السنهاء ﴾ حمراء وزننده
برسنه میوه طوتوب برسنه طوتمز اولان خرما اغاجنه دینور ﴿ التسنه ﴾ تفعل وزننده اتمك وسائر نسنه کوفلنوب
چورك لنمك معناسنه‌درکه اکثری چوق طورمقدن اولور اصل برنسنه‌نك اوزرندن ییل کچوب ییللمق معناسنه اولمغله
تغیر وتکرجی مستلزمدر یقال تسنه الخبز وغیره اذا تکرج ﴿ السنه ﴾ کتف وزننده اوزرندن ییللر کچمش نسنه‌یه
دینورکه ییللمش تعبیر اولنور یقال طعام سنه ای اتت علیه السنون ﴿ المتسنه ﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله کوفلنوب چورك لنمش
نسنه‌یه دینور یقال خبز متسنه ای متکرّج ﴿ سهنساه ﴾ سینك کسری وهانك ضمیله و﴿ سهنساه ﴾ کسرتینله
وایکیسنده دخی های اخیره‌نك ضمیله وکسریله الصکره معناسنه‌در تقول افعل هذا سهنساه وسهنساه ای آخر
کلّ شیٔ ﴿ سوهای ﴾ سینك ضمیله ارض مصرده اخمیم ناحیه‌سنده برقریه‌در

فصل الشين المعجمة

فصل الشين المعجمة

﴿ الشبه ﴾ شینك کسریله و﴿ الشبه ﴾ فتحتینله و﴿ الشبیه ﴾ امیر وزننده مثل ونظیر معناسنه‌در جمعلری اشباه کلور
ومشابه کلور محاسن کبی غیر قیاس اوزره یقال ماله شبه وشبه وشبیه ای مثل ﴿ المشابهة ﴾ مفاعله وزننده و﴿ الاشباه ﴾
همزه‌نك کسریله برنسنه‌یه بکزه‌مك معناسنه‌در یقال شابهه واشبهه اذا ماثله وعربلر فلان ضعیف وعاجز اولدی
دیه‌جك یرده اشبه فلان امّه دیرلر عجز وضعف معناسنه ﴿ التشابه ﴾ تفاعل وزننده و﴿ الاشتباه ﴾ افتعال وزننده
بری برینه ملتبس اولمق درجه‌ده بکزه‌شمك معناسنه‌در یقال تشابها واشتبها ای اشبه کلّ منهما الاخر حتی التبسا
﴿ التشبیه ﴾ تفعیل وزننده بکزتمك معناسنه‌در یقال شبهه ایّاه وبه اذا مثله وتلبیس وتخلیط ایلك معناسنه مستعملدرکه
بیلنمز ایلکدن عبارتدر یقال شبه علیه الامر اذا لبس علیه ﴿ المشتبهة ﴾ مختلفه وزننده و﴿ المشبهة ﴾ معظمه
وزننده بری برینه ملتبس اولمغله مشکل اولان نسنه‌لره دینور یقال امور مشتبهة ومشبهة ای مشکلة یعنی
ملتبسة بعضها بعضا ﴿ الشبهة ﴾ غرفه وزننده التباس معناسنه‌در یقال امر فیه شبهة ای التباس ومثل
ومانند معناسنه‌در یقال به شبهة له ای مثل ﴿ المتشابه ﴾ متخالف وزننده محکم مقابلیدر ومنه فی القرأن المحکم
والمتشابه * مؤلف حکم ماده‌سنده سورهٔ محکمه‌یی وآیت محکمه‌یی بیان ایلمشدر وبصائرده خلاصهٔ بیانی
بودرکه متشابه شول کلمه وکلام قرأنیدرکه غیره مشابهتی سببیله تفسیری مشکل اوله اولدخی یالفظ حیثیتیله یاخود
معنا حیثیتیله اولور وعند الفقهاء متشابه ظاهری مقصودی منبیٔ ومعلم اولمیان کلمه وکلامدن عبارتدر وبونك
حقیقتی بودرکه آیات قرأنیه بری برینه نسبتله اوچ صنفدر بری مطلقا محکمدر وبری مطلقا متشابه‌در وبری
من وجه محکم ومن وجه متشابه‌در ومتشابه دخی اوچ ضرب اوزره‌در بری من جهة اللفظ وبری من جهة المعنی
وبری من جهة اللفظ والمعنی‌در ومن جهة اللفظ اولان ایکی نوعدر بری الفاظ مفرده‌یه راجعدر یاغرابتی جهتندن

مطلب

اب کلمه‌سی کبی یامشارکت فی اللفظ جهتندن یدوعین کبی وبری جملهٔ کلام مرکبه راجعدر بودخی اوچ نوعدر بری
اختصار کلامدن ناشیدر نحو قوله تعالی ﴿ الم والمص ﴾ ونحو قوله تعالی ﴿ وان خفتم الا تقسطوا فی الیتامی فانکحوا
ماطاب لکم من النساء ﴾ وبری بسط کلامدن ناشیدر کقوله تعالی ﴿ لیس کمثله شیٔ ﴾ زیرا لیس مثله شیٔ دینلسه
مراد سامعه اظهر اولور وبری نظم وسوق کلامدن ناشیدر کقوله تعالی ﴿ انزل علی عبده الکتاب ولم یجعل له
عوجا قیما ﴾ زیرا الکتاب قیما تقدیرنده‌در ومن جهة المعنی اولان متشابه اوصاف الهیه واوصاف روز قیامتدر زیرا
صفات مرقومه نفوس انسانیه‌ده صور تپذیر اولمز ومن جهة اللفظ والمعنی متشابه بش کونه‌در اوّل کمیت جهتندندر
عموم وخصوص کبی ثانی کیفیت جهتیله‌در وجوب وندب کبی نحو قوله تعالی ﴿ فانکحوا ماطاب لکم ﴾ ثالث زمان
جهتیله‌در ناسخ ومنسوخ کبی رابع مکان نزول وسبب نزول کبی خامس برفعلك صحت وفسادنه مشروط اولان شرط
جهتیله‌در نمازك ونکاحك شروطی کبی انتهی ﴿ الشبه ﴾ و﴿ الشبهان ﴾ حرکاتله وشینلرك کسریله صاری باقره
دینور نحاس اصفر معناسنه که ترکیده برنج تعبیر ایتدکلریدر جمعی اشباه کلور ﴿ الشباه ﴾ سحاب وزننده تره‌یه شبیه برنباتدر
﴿ الشبه ﴾ و﴿ الشبهان ﴾ فتحاتله برتیکنلو نبات آدیدر قرمزی ولطیف چچکی وشهدانج طرزنده دانه‌لری اولور حشرات
صوقان آدمه تریاق حکمنده‌در وسعاله ومثانه‌دن طاشلری پاره‌لیوب اخراج ایلکده وقبض خصوصنده بعدیلدر

(الشبه) ضمتينله برشجر ياخود شجر ثمام اسميدر ياخود ثمام اسميدركه مارصمه تعبير اولنان ريحاندر (الشدة) شينك
فتحى و دالك سكونيله يارمق معناسنه در يقال شده رأسه شدها من الباب الثالث اذا شدخه و مدهوش قلمق معناسنه در
يقال شده فلانا اذا ادهشه و يقال شده الرجل على المجهول اذا دهش و مشغول قلنمق معناسنه در يقال شده فلان اى
شغل و متحير قلنمق معناسـنه در يقال شده الرجل اذا حير (الاشداه) همزه نك كسريله برآدمى مدهوش وحيران قلمق
معناسنه در يقال اشدهه اى ادهشه (المشاده) ميمك فتحيله مشدهه نك جمعيدركه مشغله معناسنه در يقال هو فى مشاده
اى مشاغل (الشده) شينك فتحى و دالك سكونيله و فتحيله اسمدر دهشت و شغل معنالرينه در (الانشداه) انفعال
وزننده متحير اولمق معناسـنه در يقال انشده الرجل اذا تحير (الشداه) غراب وزننده اسمدر حيرت معناسـنه
(الشره) فتحتينله برآدم برنسنه يه پك دوشكون حريص اولمق معناسنه در يقال شره الرجل شرها من الباب الرابع
اذا غلب حرصه (الشره) كتف وزننده و (الشرهان) سكران وزننده برنسنه يه حرصى غالب آدمه دينور
يقـال هو شره على الطعام وشرهـان اى الغالب الحرص (اهيا اشراهيا) اوّلده همزه نك كسرى و هانك
سكونيله و ثانيده همزه نك و شينك فتحيله كلمهٔ يونانيه در اسماء حسنادندر الازلىّ الذى لم يزل معناسنه در يونانى اولمق
حسبيله كرچه بوكتاب انك موضع ذكرى دكلدر لكن ناس غلط ايدوب احبار يهود زعملرى اوزره اهيادير لر همزه نك
فتحيله و شراهيا ديرلر همزه نك اسقاطيله (الشفه) شينك فتحى و فانك سكونيله برآدمى مشغول قلمق معناسـنه در
يقـال شفهه شفها من الباب الثالث اذا شغله و سؤالده ابرام ايلكله مسئول عنه اولانك يانده بولنانى بالجمله آلمق
معناسنه در يقال شفهه اذا الحّ عليه فى المسئلة حتى انفد ماعنده و منه يقال كاد العيال يشفهون مالى اى يفنونه
بوراده بعض نسخه لرده حرف ترديد ايله رسم اولنمغله بو ايكى معنا اختلافه مبنى اولور لكن شارح استقلال نسخه سنى
ترجيح ايتمشدر (و شفه) برآدمك دوداغنه اورمق معناسنه در يقال شفهه اذا ضرب شفته و طعامك اكل ايدنلرى
چوق اولمق معناسنه در يقال شفه الطعام على المجهول اذا كثر آكلوه و برآدمك سائللرى كثير اولمق معناسنه در
يقـال شفه زيد اذا كثر سـائلوه و يقال شفه المال اذا كثر طالبوه (المشفوه) شول كمسه دركه ناسك كنديدن
جرّ وسئوالى چوق اولمغله مالملكى قالمامش اوله و شول طعامه اطلاق اولنوركه آنده تناول ايدن چوق اوله يقال
طعام مشفوه اذا كثرت عليه الايدى و قليل اولان نسنه يه دينور يقال اموالنا مشفوهة اى قليلة (الشفه) شينك
فتحى و كسرى و فانك فتحيله انسانك دوداغنه دينور اصلى شفهه دركه هائىّ اللامدر تثنيه سنده شفتان و جمعنده
شفاه دينور شينك كسريله و شفوات كلور فتحاتله و بو شفه كلمه سنى معتلّ زعم ايدنلرك قولنه مبنيدر و عربلر رجل
خفيف الشفة ديرلر ملحف يعنى سئوالده ملحّ و مبرم كمسه در ديمكدر كذلك قليل السئوال در ديه جك يرده دخى مستعمل
اولمغله ضدّ اولور و كاه اولوركه ذكر جميل موقعنده استعمال ايدرلر يقـال له فينا شفة حسنة اى ذكر جميل
و يقال مااحسن شفة الناس عليك اى ثناؤهم (بنت الشفه) كلمه يه اطلاق اولنور تقول ماسمعت منه بنت شفة اى كلمة
(الشفاهىّ) غرابىّ وزننده بيوك دوداقلى آدمه دينور يقـال رجل شفاهىّ اى العظيم الشفة و بو تغيير نسب
قبيلندندر (المشافهة) مفاعله وزننده بركسه ايله دوداق دوداغه سويلشمك معناسـنه در يقال شافهه اى ادنى
شفته من شفته يعنى تكلمه و برنسنه يه پك ياقلشمق معناسنه مستعملدر يقال شافه البلد والامر اذا دنا (الشافه) صاحب
وزننده صوسزه دينور يقال هو شافه اى عطشان (الحروف الشفهية) بفم حرفلريدركه باء و فاء و ميم حرفلرندن
عبارتدركه مخرجلرى شفه در * مؤلفك بفم كلمه سيله تفسيرى لطافتى متضمندر (الاشفى) اعلى وزننده دوداقلرى
بربرينه قاوشميوب آيرق اولان آدمه دينور يقـال رجل اشفى اى لاتنضمّ شفتاه (التشقيه) قافله تفعيل وزننده
خرماقوريغى قيزارمغه باشلمق معناسنه در يقال شقه النخل بمعنى شقح بوراده شقحها نسخه سى غلطدر (المشاكهة)
مشابهه وزننده و (الشكاه) شباه وزننده و مرادفلريدركه بكزه مك معناسـنه در يقال شاكهه مشاكهة و شكاها
اذا شابهه و شاكله وقاربه (التشاكه) تشابه وزننده و مرادفيدركه بربرينه بكزه مك معناسنه در يقال تشاكها
اذاتشابها (الاشكاه) همزه نك فتحيله برنسنه مشكل اولمق معناسنه در يقال اشكه الامر اذا اشكل (اشنه) قنفذ
وزننده اصفهان قربنده برقريه آديدر (الشوه) و (الشوهة) شينلرك فتحى و واولرك سكونيله يوزچركين و بد اولمق
معناسنه در يقال شاه وجهه يشوه شوها و شوهة اذا قبح و برآدمى بلكلدوب قورقتمق معناسنه در يقال شاه فلانا
اذا افزعه و كوز دكورمك معناسنه در يقال شاه فلانا اذا اصابه بالعين و حسد ايلمك معناسنه در يقال شاه فلانا
اذا حسده و برنسنه يى كوكل پك خواهش و آرزو قلمق معناسـنه در يقـال شاهت نفسه الى كذا اى طمحت
(الشوه) فتحتينله برآدم بدچهره اولمق معناسنه در يقال شوه الرجل و وجهه شوها من الباب الرابع اذا قبح و بيون

اوزون اولمق معناسنه‌در يقال شوهت عنقه اذا طالت وبيون قيصه اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال شوهت عقنه اذا قصرت (الاشوه) احمر وزننده وصفدر بد چهره كشى‌يه دينور وكبر وادا صاحبى شخصه دينور يقال رجل اشوه اى مختال (التشويه) تفعيل وزننده چركين يوزلو قلمق معناسنه‌در يقال شوّهه الله اى قبح وجهه وكوز دكورمك معناسنه‌در تقول لاتشوّه علىّ اى لاتصبنى بعين (الشوهاء) حمراء وزننده بدچهره عورته دينور يقال امرأة شوهاء اى قبيحة الوجه عابسة وكوزل يوزلو دلبر خاتونه ديمكله ضدّ اولور طول كردن اعتباريله‌در يقال امرأة شوهاء اى جميلة واغورسز بد اختر عورته دينور يقال هى شوهاء اى مشؤومة وكريملو اوسلكلو آته دينور على قول آوردلرى وبرونى دليكارى پك ككيش اولانه دينور وبو اوصاف حميده‌دندر واغزى كوچك اولانه ديمكله ضد اولور وايكى فرس اسميدر (المشوّه) معظم وزننده شكل وقيافتى چركين تصلق وبد اندام آدمه دينور يقال رجل مشوّه اى القبيح الشكل (الشايه) صاحب وزننده‌و (الشاه) جاه وزننده شايه‌دن مقلوب ومختصردر تيز نظر آدمه دينور يقال رجل شايه البصر وشاه البصر اى حديده (الشاه) جاه وزننده قيونه دينور مفرددر مذكر ومؤنثنه اطلاق اولنور على قول قيونه وكچى‌يه وآهويه وصغره‌و دوه قوشنه وحمار وحشى‌يه شاملدر وعورته اطلاق اولنور جمعى شاء كلوركه همزه ايله‌در اصلى شاه ايدى وشياه وشواه كلور شينلرك كسريله واشاوه كلور همزه‌نك فتحيله وشوى وشيه كلور عنب وزنلرنده‌و شيه كلور سيد وزننده * شارح ديركه بونك اصلى شاهه‌و آنك اصلى شوهه‌در مصغرى شويهه‌در عدد صورتنده مثلا ثلاث شياه دينور عشره‌يه قدر وعشره‌يى تجاوز ايتدكده تا ايله تلفظ اولنور وقيون كثير اولدقده هذه شاة كثيرة دينور قصر عنق معناسندن مأخوذدر (المشاهة) مسافه وزننده قيونلو يره دينور على قول قيونى چوق يره دينور يقال ارض مشاهة اى ذات شاء اوكثيرتها (الشاوىّ) و(الشاهىّ) قيونى اولان آدمه دينور يقال رجل شاوىّ وشاهىّ اى صاحب شاه (التشوّه) تفعل وزننده قيون ياخود آهو ياخود حمار وحش صيد ايلك معناسنه‌در يقال تشوّه شاة اذا اصطادها وبيلنمامك ايچون تبديل قيافت ايلك معناسنه‌در يقال تشوّه له اذا تنكر (الشوهة) شينك ضميله ايراقلق بعد معناسنه‌در (ابوشاه) صحابهٔ كرامدندر وشاه الكرمانى اولياء اللهدندر منع وصرفى جائزدر ممنوعيتى علميت وعجميه مبنيدر ابوشاهين محدّثدر (الشيه) شينك فتحى وياءنك سكونيله كوز دكورمك معناسنه‌در يقال شاهه يشيهه شيها اذاعانه (الشيوه) صبور وزننده بدنظر آدمه دينوركه نيه نظر ايلسه اصابت ايدر يقال هو شيوه من اشيه الناس اى عيون * مترجم ديركه بومقوله شخصى كوردكده همان يوزينه قارشو اخفا ايله معوذتين سوره‌سنى تلاوت ايده‌لر

فصل الصاد

فصل الصاد

(اصبهان) شهر اصفهاندر اصص ماده‌سنده ذكر اولندى (الصته) صادك فتحى وتانك سكونيله‌و (التصتيه) تفعيل وزننده تذليل ايلك معناسنه‌در يقال صتهه صتها من الباب الثالث وصتهه تصتيها اذا ذلّله (صه) صادك فتحى وهانك سكونيله وهانك منونا كسريله متكلمه كلمهٔ زجردر يعنى تكلم ايدن آدمه زجر وآزار ايله صوص وخوش اول معناسنه‌در يقال تكلم فلان فقلت صه وهى كلمة زجر للمتكلم اى اسكت * مترجم ديركه‌مه كبى صه دخى فى الاصل مصدر مقامنه قائم صوت اولوب بعده اسم فعل امر اولمشدر تنكيرى مصدر اصليتى اعتباريله‌در شيخ رضى اسماء افعال بابنده تحقيق انيق ايلمشدر (الصهصهة) زلزله وزننده متكلمى صه صه ديوب صوصدرمق معناسنه‌در يقال صهصه بهم اى اسكتهم فقال له لهم صه صه

فصل الضاد المعجمة

فصل الضاد المعجمة

(الضهّ) ضادك فتحى وهانك تشديديله برنسنه‌يه بكزه‌مك معناسنه‌در يقال ضهه ضها من الباب الاوّل اذا شاكله وشابهه لغة فى ضاهاه

فصل الطاء

فصل الطاء

(الطله) صرد وزننده ناچيز يوفقه بلود پاره‌سنه دينور يقال مافى السماء طله وهو مارقّ من السحاب (الطلهة) غرفه وزننده مال بقيه‌سنه دينور يقال بقيت طلهة من المال اى بقية منه (الطله) طانك فتحيله دائما ديار بديار رنج وتعب چكوب سير وسياحت ايلك معناسنه‌در يقال طله الرجل فى البلاد طلها من الباب الاوّل اذا ذهب ودبّ دبيبا فى دؤوب (الاطله) اطلس وزننده برمقدار اوت بقيه‌سى قالمش يره دينور جمعى طله كلور طانك ضميله يقال واد اطله اى اطلس شارح اذا بقى فيه شئ من الكلأ عنوانيله تفسير ايدوب لكن مؤلف اطلس ايله كه نباتدن مجرّد ديمكدر تفسير ايلمكله احالهٔ باطله‌در ديو تعريض ايلمشدر (الاطلاه) همزه‌نك كسريله اطلاع وزننده ومرادفيدر يقال اطله اى اطلع (المطمه) معظم وزننده اوزادلمش نسنه‌يه دينور يقال شئ مطمه اى مطوّل پس تطميه تطويل معناسنه اولور (الطهطاه) جهجاه وزننده كنج واوسته‌لكلى تاولو طولغون آته دينور (طه) بل وزننده فعل امردر اطمئنّ معناسنه‌كه مطمئن اول ديمكدر على قول لغت حبشه‌ده يارجل معناسنه‌در وطانك وهانك فتحه‌لرينى اشباعله قرأت ايدنه كوره حروف هجادن ايكى حرف اولوركه برى طاء وبرى هاءدر * مؤلف بونكله

آطه سوره سنك اوّلنده اولان طه كلمه سنه اشارت ایلمشدركه بعضلر بل وزننده قراءت ایلدی اكا كوره اصلی طاء كلمه سیدركه وطئ لفظندن امر حاضردر همزه هایه قلب اولنمشدر فخر عالم علیه السلام حضرتلری تهجّد نمازنده بر اياق اوزره قائم اولمغله ایكی ایاقلرینی بردن باصوب اطمینان اوزره اولملری بابنده امر اولنمشدر یاخود طه كلمه سی لغت حبشه ده یارجل دیمكدر آطه سوره سی اولنده مفسرینك وجوه عدیده سی اولمغله مراجعت اولنه (الطهاطه) طای اولانك فتحیله آتلرك كورلتیسنه واصوات وغریو وفریادنه دینور تقول دهشتنا طهاطه الخیل ای اصواتها

فصل العين

فصل العين (العته) عینك فتحی وتانك سكونیله و (العته) و (العتاه) عینلرك ضمیله برآدمك عقلنه نقصان كلمك معناسنه دركه اكثری پك پیرلكدن اولور تركیده بونامق تعبیر اولنور علی قول عقل وشعوری مفقود وزائل اولمق یاخود سمه ومدهوش اولمق معناسنه در یقال عته الرجل علی المجهول عتها وعتهاو عتاها فهو معتوه ای نقص عقله او فقد او دهش وعلم تحصیلنه پك دوشكون اولمق معناسنه در یقال عته فی العلم اذا اولع به وحرص علیه وبرآدمك كلامنی هركسه نقل وحكایه ایلمكله آنی آزرده قلمغه متهالك اولمق معناسنه در یقال عته فی فلان اذا اولع بایذائه ومحاكاة كلامه (المعتوه) عقلنه عته كلمش آدمه دینوركه بونامش تعبیر اولنور فارسیده فرتوت دینور (العتیه) امیر وزننده برآدمك سوزلرنی دائما هركسه نقل وحكایه ایله آزرده ایلمكه متوغل اولان آدمه دینور جمعی عتهاء كلور امراء وزننده بوراده بعض نسخه ده اسم فاعل عاته عنواننده مرسومدر لابن كبی لكن مصباحده باب رابعدن دخی مرسوم اولمغله عتیه نسخه سی اكا مبنی اولور (العتاهة) سحابه وزننده معنای مزبوردن اسمدر (التعته) تفعل وزننده تجاهل وتغافل معناسنه در یقال تعته عنه اذا تجاهل وتغافل وتنظف وتنزه معناسنه در یقال تعته عنه اذا تنظف ودلورمك معناسنه در یقال تعته الرجل اذا تجنن وحمق ورعونت ایلمك معناسنه در یقال تعته فیه اذا ترعن ولباس ومأكل خصوصنده دقت ومبالغه ایلمك معناسنه در یقال یتعته فلان ای یبالغ فی الملبس والمأكل (المعته) معظم وزننده اخلاق واطواری معتدل اولان عاقل آدمه دینور یقال رجل معته ای عاقل معتدل الخلق واخلاق واوضاعی شوریده وپریشان اولان مجنونه دینمكله ضدّ اولور یقال رجل معته ای مجنون مضطرب الخلق (ابو العتاهیه) كراهیه وزننده ابواسحق اسمعیل بن القاسم بن سوید نام شاعرك لقبیدر جوهرینك وهمی كبی كنیه سی دكلدر * شارح دیركه بوراده اب صاحب معناسنه در قالدیكه كنیه تعظیمه دالّ اولمغله مؤلف ردّ ایلمشدر لكن جوهری ظاهری اعتبار ایتمشدر وعتاهیه ضلال الناس معناسنه دركه ناسك پك ضالّ وكمراهی دیمكدر واحمق معناسنه در عینك ضمیله ده جائزدر نته كه عتاهه دخی بومعنایه در سحابه وزننده * شارح دیركه بونلر فی الاصل مصدرلردر ضلال وحمق معناسنه وعتاهیه اسمادندر (العنته) قنفذ وزننده و (العنتهی) قنفذیّ وزننده برخصوصده پك مبالغه واقدام ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل عنته وعنتهیّ ای مبالغ فی الامر جدّا (التعجیه) تفعیل وزننده ایكی نسنه یه كوز دكرمكله بری برندن آیرمق معناسنه در یقال عجه بینهما تعجیها اذا اعانهما ففرّق بینهما (التعجه) تفعیل وزننده تجاهل معناسنه در یقال تعجه عنه اذا تجاهل وبر خصوص طولاشقلنوب چپارزلنمق معناسنه در یقال تعجه الامر اذا التوی (العنجهیّ) قنفذیّ وزننده خودبین ومتكبر آدمه دینور (العنجهیة) قنفذیّه وزننده جهل وحمق وكبر وعظمت معنالرینه در (العنجهانیة) قنفذانیه وزننده وتخفیفله جائزدر عنجهیه معناسنه در یقال به عنجهیة وعنجهانیة ای جهل وحمق وكذا كبر وعظمة (العیده) حیدر وزننده بدخویلغه دینور یقال به عیده ای سوء خلق وبدخوی دوه یه وسائر حیوانه دینور یقال بعیر عیده ای سیئ الخلق وعزیز النفس اولهرق اندامی یاقشقسز آدمه دینور (العیدهة) و (العیدهیة) عینلرك ودالرك فتحیله بونلرده بدخویلغه دینور (العیداه) عینك فتحیله بودخی بدخوی دوه یه وسائر حیوانه دینور (العرهون) زنبور وزننده برنبات آدیدر جمعی عراهیندر وبونون بابنده دخی ذكر اولندی (العزه) عینك كسری وزای معجمه نك سكونیله و (العزه) كتف وزننده و (العزهی) عینك كسری والفك قصریله ولدی التنكیر تنوینله و (العزهاة) مشكاة وزننده و (العزهاء) عینك كسری ومدّ ایله و (العزهیّ) یای مشدده ایله و (العنزهو) قندأو وزننده و (العنزهوة) قندأوه وزننده و (العنزهانیّ) قنفذانیّ وزننده ساز وسوز وموسیقی ولهو ولعب والفت نسوان مقوله سی حالاتدن متشوّق اولمیان شخصه دینوركه بیدماغ وخشك طبع وبد مزاج اولمقدن نشئت ایدر علی قول لئیم وفرومایه كمسه یه دینور یاخود یاران وهمدمنه بغض وكینه سنی كتم ایلمز اولان آدمه دینور جمعی عزاه كلور عینك كسریله وعزهون كلور عینك كسریله بونلر یالكز عزه كلمه سنك جمعیدر (العزهاة) سعلاة وزننده شول عورته دینوركه كرچه یاشی بولمش اولوب لكن هنوز عشقبازلق هواسنده اوله یقال امرأة عزهاة وهی مرأة

اسنت و نفسها تنازعها الى الصبى ﴿العضاهة﴾ عينك كسريله پك اولو اغاجه دینور على قول خط دیدکلری برّیه اغاجنه یاخود مطلقا تیکنلو اغاجه دینور میشه اغاجی و مغیلان اغاجی کبی یاخود آنلرك اولو و اوزون اولاننه دینور جمعی عضاه کلور و عضون کلور عینلرك کسریله و عضوات کلور عینك کسری و ضادك فتحیله * مترجم حقیردرکه بونك اصلی عضهه در شفه نك اصلی شفهه اولدیغی کبی هاء حذف اولندی و عند البعض آخری واودر عضوات اکا مبنیدر و جمع سلامتی سنون کبی ذو التاء اولان مفردینك محذوفنه جبرا ایچوندر ﴿العضه﴾ عنب وزننده و ﴿العضهة﴾ عنبه وزننده عضاهه معناسنه در و عضه کذب و بهتان و سحر و افسون معنالرینه در جمعی عضون کلور نته که معتلّ بابنده مذکوردر ﴿العضویّ﴾ عربیّ وزننده و ﴿العضهیّ﴾ عنبیّ وزننده و ﴿العضاهی﴾ کتابی وزننده ذکر اولنان شجر اوتلیان ارکك دوه یه دینور یقال بعیر عضویّ و عضهیّ و عضاهیّ و ناقة عاضهة و عاضه ای ترعی العضاهة بونلر اختلاف مذکوره مبنیدر ﴿العضهة﴾ فرحه وزننده و ﴿العضیهة﴾ سفینه وزننده و ﴿المعضهة﴾ محسنه وزننده عضاهه سی چوق یره دینور یقال ارض عضهة و عضیهة و معضهة ای کثیرة العضاهة ﴿الاعضاه﴾ همزه نك کسریله یرك عضاهه سی چوق اولمق معناسنه در یقال اعضهت الارض اذا صارت عضهة و برآدمك دوه سی عضاهه اوتلمق معناسنه در یقال اعضه القوم اذا اکلت ابلهم العضاه و افك و افترا ایلمك معناسنه در یقال اعضه فلان اذا جاء بالافك و البهتان ﴿العضه﴾ عینك فتحی و ضادك سکونی و فتحیله و ﴿العضیهة﴾ بدیهه وزننده و ﴿العضهة﴾ عینك کسریله یلان سویلمك معناسنه در یقال عضه الرجل عضها و عضیهة و عضهة من الباب الثالث اذا کذب و سحر ایلمك معناسنه در یقال عضه الرجل اذا سحر و قوغیلق ایلمك معناسنه در یقال عضه فلان اذا نمّ و دوه شجر عضاهه اوتلامق معناسنه در یقال عضه البعیر اذا اکل العضاه و برآدمه بهتان ایلمك معناسنه در یقال عضه فلانا اذا بهته و قال فیه مالم یکن و شجر عضاه کسمك معناسنه در یقال عضه العضاه اذا قطعها ﴿العضه﴾ فتحتینله دوه قسمی عضاهه اوتلامقدن دردناك اولمق معناسنه در یقال عضه البعیر عضها من الباب الرابع اذا شکی اکلها او رعاها و افك و افترا پیدا ایلمك معناسنه در یقال عضه الرجل عضها اذا جاء بالافك و البهتان ﴿التعضیه﴾ تفعیل وزننده بو دخی شجر عضاه کسمك معناسنه در یقال عضه العضاة اذا قطعها ﴿العاضه﴾ و ﴿العاضهة﴾ ضادلرك کسریله صوقدیغی آنده هلاك ایدن قتّال یلانه وصف اولور یقال حیة عاضه و عاضهة اذا کانت تقتل من ساعتها و عاضه جادویه دینور یقال هو عاضه ای ساحر ﴿العفوه﴾ فایله قعود وزننده ناس تجمع ایدوب کثرتندن هر بری قبلایوب طوتمق معناسنه در یقال عفه القوم عفوها من الباب الثالث اذا طبقوا ﴿العفاهیة﴾ علابطه وزننده ایری و ضخامتلو نسنه یه دینور ﴿العله﴾ فتحتینله ملامته اوغرامق معناسنه در یقال عله الرجل علها من الباب الرابع اذا وقع فی الملامة و مخمورلق رنجیله بحضور اولمق معناسنه در که کیفی چکدکدنصکره صداع و ثقلته دوشمکدن عبارتدر یقال عله الشارب اذا وقع فی اذی الخمار بوراده ادنی الخمار نسخه لری غلطدر و اجقمق معناسنه در یقال عله الرجل اذا جاع و برنسنه یه منهمك اولوب ینازلق ایلمك معناسنه در یقال عله فلان اذا انهمك و مدهوش و متحیر اولمق معناسنه در یقال عله الرجل اذا تحیر و دهش و خوف و فزع و اضطرابدن ناشی بیقرار اولوب بری اوته اولطه چالمق معناسنه در یقال عله الرجل اذا جاء و ذهب فزعا و خبیث النفس اولمق معناسنه درکه مردانه و شیرمرد اولمامقدن عبارتدر یقال عله فلان اذا خبث نفسا و آت اویانلو اوله رق شوقله جنبش و نشاطه کلمك معناسنه در عله الفرس اذا نشط فی اللجام ﴿العلهان﴾ سکران وزننده ذکر اولنان عله صفتلریله متصف آدمه و آته دینور مؤنثنده علهی دینور سکری وزننده جمعی علاه کلور رجال وزننده و علاهی کلور سکاری وزننده و علهان ارکك دوه قوشنه دینور ﴿العاله﴾ صاحب وزننده خفت طبعی اولان عورته دینور یقال امرأة عاله ای طیّاشة پس وصف خاص قبیلندن اولور و دیشی دوه قوشنه دینور بو ماده ده عاله مذکره وصف اولوب طیّاشه مبالغه یه دالّ اولمق و نعامه دن مفرد مراد اولمق دخی محتملدر ﴿العلهان﴾ فتحاتله ابو ملیك عبدالله بن ابی الحارث فرسنك اسمیدر ﴿العلهاء﴾ حمراء وزننده زره قفتانه دینورکه ایکی بزك ارالغنه دوه پاغیسنی پموق کبی قیوب قپامه طرزنده دیکدکدنصکره زره التندن کیرلر تاکه زره بدنی آزرده ایلمیه و بر فرس اسمیدر ﴿العمه﴾ فتحتینله و ﴿العموه﴾ و ﴿العموهة﴾ عینلرك ضمیله و ﴿العمهان﴾ فتحاتله ضلال و طغیان و کراهیده متردّد و سرکشته اولمق معناسنه در یقال عمه الرجل و عمه عمها و عموها و عموهة و عمهانا من الباب الثالث و الرابع اذا کان متردّدا فی الضلال و منازعه و مجادله ده یاخود سلوك ایده جکی طریق و مسلك خصوصنده حیران و سرکردان اولمق معناسنه در علی قول دلیل و حجت بیلمامك معناسنه درکه دعواسنه اتیان دلیل و حجته مقتدر اولمیوب عاجز و فرومانده

اولمقدن عبارتدر يقال عمه الرجل وعمه اذا تحير فی منازعة او طريق او ان لا يعرف الحجة * مترجم ديركه زمخشری ديديكه عمه كرچه عمی كبيدر لكن عمی بصر وبصيرته عام وعمه بصيرته مخصوصدر وعمه فتحتيله صحرا وبيابان نشانه‌سز وعلامتسز اولمق معناسنه‌دركه اندن سمت وكنار بولمق مشكل اولور يقال عمهت الارض عمها من الباب الرابع اذا صارت لا اعلام بها (التعامه) تفاعل وزننده عمه وعمه معناسنه‌در يقال تعامه الرجل بمعنی عمه (العمه) كتف وزننده و (العامه) صاحب وزننده متحير ومتردد اولان آدمه دينور جمعی عمهون كلور وعامهك جمعی عمه كلور ركع وزننده (العمهاء) حمراء وزننده شول ارضه دينوركه آنده يول وسمت بوله‌جق نشانه وعلامت اولميه يقال ارض عمهاء ای لا اعلام بها (العمهی) و (العميهی) عينلرك ضمی وميملرك تشديدی والفلرك قصريله نابود ونابديدلكه اطلاق اولنور ومنه يقال ذهبت ابله العمهی والعميهی ای لم يدر اين ذهبت (التعميه) تفعيل وزننده برآدمه پس پرده‌دن كيزلوجه ظلم ايتمك معناسنه‌در تقول عمهت فی ظلمه ای ظلمته بغير جلية (العاهة) حاله وزننده آفت معناسنه‌در يقال اصابته العاهة ای الآفة (العووه) قعود وزننده برنسنه‌يه آفت ايرشمك معناسنه‌در يقال عاه المال يعيه عووها اذا اصابته العاهة مصباحده باب رابعدن مصوغدر (المعيوهة) آفته اوغرامش يره دينور يقال ارض معيوهة ای ذات عاهة (الاعاهة) اقامه وزننده و (التعويه) تفعيل وزننده برآدمك مواشيسنه ياخود مزروعنه آفت اوغرامق معناسنه‌در يقال اعاه القوم وعوّهوا اذا اصابت ماشيتهم او زرعهم العاهة وتعويه يولجی كيجه آخرنده قونمق معناسنه‌در يقال عوّهوا اذا عرّسوا وبريرده محتبس اولوب قالمق معناسنه‌در يقال عوّه فلان اذا احتبس فی مكان ومركب صوپاسنی عوه عوه ديو چاغرمق معناسنه‌در يقال عوّه الجحش اذا دعاه بقوله عوه عوه (العائهة) نائبه وزننده چيقرمغه وچاغرمغه دينور صياح معناسنه (عاه عاه) هالرك كسريله و (عيه عيه) عينلرك وهالرك كسريله كيدن دوه‌يی طوردرمق ايچون چاغره‌جق صوتدن حكايه‌در (العه) عينك فتحی وهانك تشديديله مكابر وبحيا آدمه دينور يقال رجل عهّ ای القليل الحياء المكابر (عه عه) فدفد وزننده كيدن دوه‌يی آزار ايله طوردره‌جق صوتدن حكايه‌در (العهعهة) زلزله وزننده كيدن دوه‌يی طوردرمق ايچون عه عه ديمك معناسنه‌در يقال عهعه بالابل اذا زجرها بقوله عه عه ليحتبس

فصل الفاء

(الفراهة) كراهه وزننده و (الفراهية) كراهيه وزننده حاذق وماهر اولمق معناسنه‌در كرك عمل وصنعتده انسان اولسون وكرك يوريمكده واشكنلكده سائر حيوان اولسون يقال فره فراهة وفراهية من الباب الخامس اذا حذق (الفروهة) عمومه وزننده اسمدر اوزلق حذق معناسنه‌در (الفاره) صاحب وزننده اوز وحاذق آدمه دينور جمعی فره كلور ركع وزننده وفرهه كلور سكره وزننده وفرهه كلور سفره وزننده * شارحك بيانته كوره بونوادردندر زيرا باب خامسدندر (الفارهة) كوزل قيزه اطلاق اولنور يقال جارية فارهة ای مليحة وچنكی عورته دينور قينه معناسنه * شارح ديركه فی الاصل وصف اولوب بعده غالب اولدی وشدتله اكل طعام ايدن عورته دينور يقال امرأة فارهة ای شديدة الاكل (الافراه) همزه‌نك كسريله حيوان اشكين يوردول طوغورر اولمق معناسنه‌در يقال افرهت الناقة اذا كانت تنتج الفرّه وخدمتده وايشده كوجده جست وچيره‌قول وخدمتكار ايدنمك معناسنه‌در يقال افره فلان اذا اتخذ غلاما فارها (المفره) محسن وزننده و (المفرهة) محسنه وزننده فاره دول طوغورر اولان ناقه‌يه دينور يقال ناقة مفره ومفرهة اذا كانت تنتج الفرّه (التفريه) تفعيل وزننده بودخی ناقه اشكين دول طوغورمق معناسنه‌در يقال فرّهت الناقة بمعنی افرهت (الفره) فتحتينله افراط سرور ونشاطدن بوطور اولمق معناسنه‌در يقال فره الرجل فرها من الباب الرابع اذا اشر وبطر (الاستفراه) صويی پاك جواد وفاره آتلر بسليوب يتشدرمك معناسنه‌در يقال هو يستفره الافراس ای يستكرمها (ابن فيرّه) فانك كسری وراء مشدده‌نك ضميله ابو القاسم الشاطبی در رحمه الله واول قاسم بن فيرّه بن خلف بن احمد الشاطبی دركه قراءتده منظومهٔ شاطبيه‌نك ناظميدر وفيرّه مغرب لساننده جديد معناسنه‌دركه يكی‌يه دينور (فراهه) سحابه وزننده سيستان ايالتنده برقصبه آديدر (الفطه) فانك وطای مهمله‌نك فتحيله آدمك ارقه‌سی ككيش وميدانلو اولمق معناسنه‌در يقال فی ظهره فطه ای سعة ويقال فطه الرجل وظهره فطها (الفقه) فانك كسريله برنسنه‌يی ذهن وفطنتله كركی كبی آكلايوب بيلمك معناسنه‌در بعده شرف وسيادتی ايچون علم دين وشريعتده علم غالب اولديكه علم فقه ايله متعارف اولان علم شريف اوله‌جقدر * شارح ديركه مؤلفك سوقنه كوره اصول وفروع وتفسير وحديث داخلدر وبوبابده حنفيه ايله شافعيه بينلرنده اختلاف واردر ومؤلف شافعيدر وابن اثيرك بيانته كوره مرتبهٔ ثانيه‌ده علم فروع وفتوايه مخصصدر وفقه يالكزجه اكلمق فهم معناسنه‌در يقال فقه الشیء فقها من الباب الرابع اذا فهمه (الفقاهة)

كرامه وزنده و ﴿الفقه﴾ فتحتينله فقيه اولمق يعنى علم شريعته عالم اولمق معناسنه‌در يقال فقه الرجل وفقه
فقاهة وفقها من الباب الخامس والرابع اذا كان فقيها ويقال للشاهد كيف فقاهتك لما اشهدناك ولايقال
فى غيره او يقال فيما ذكر الزمخشرى ﴿الفقيه﴾ اميروزنده و ﴿الفقه﴾ ندس وزنده باب مذكورلردن وصفلردر
جمعى فقهاء كلور علماء وزنده مؤنثلرى فقيهه وفقهه‌در جمعى فقهاء وفقايه كلور فرائض وزنده وفقيه شول
آيغره و بوغوره اطلاق اولنوركه كبه اولان ايله كبه اولميوب كوسنك اولانى تميز ايلكده حاذق اوله يقال فحل فقيه
اى طب بالضراب يعنى حاذق بذاوت الضبع وذوات الحمل ﴿التفقه﴾ تفعل وزنده بودخى اكلمق معناسنه‌در يقال
تفقه كلامى اذا فهمه * شارح ديركه تفقه تحصيل فقه ايلك معناسنه‌ده كلور ﴿التفقيه﴾ تفعيل وزنده و ﴿الافقاه﴾
همزه‌نك كسريله اوكرتمك تعليم معناسنه‌در يقال فقهه الشئ وافقهه اذا علمه ﴿المفاقهة﴾ مفاعله وزنده باب
مغالبه‌ده مستعملدر بركمسه ايله علم ودانش بابنده ياريشمق معناسنه‌در يقال فاقهه ففقه اى باحثه فى العلم فغلبه
فيه ﴿المستفقهة﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله شول خاتوندركه نايحه‌نك كفته‌لرينه قارشو كندى دخى نظيره‌لر ايراد ايدر
اوله مزبوره‌نك كلامنى فهم ايلكله جواب ايرادندن ناشى اطلاق اولندى يقال امرأة مستفقهة اذا كانت تجاوبها
﴿الفاكهة﴾ كاف مكسوره ايله يمشه دينور ثمر معناسنه مراد ياش يمشدر هرنه اولورسه اولسون مطلقدر واشبو
﴿فيها فاكهة ونخل ورمان﴾ آيت كريمه‌سيله بالاستدلال خرما وعنب ورمانى اخراج ايدنلرك قولى باطل ومردوددر
وبو يحيى بن اللامع المعلم العجاب نام كتابمده مبسوطا بيان ايلدم يقال اكلوا الفاكهة وهى الثمر كله * شارحك
بيانه كوره جمعى فواكه‌در و بوبابده حنفيه ايله شافعيه بينلرنده اختلاف واردر وفاكهه پك لطيف وموزون
خرما اغاجنه اطلاق اولنور يقال نخلة فاكهة اى معجبة وبررجل اسيمدر وحلوايه اطلاق اولنور تقول اكلنا
فاكهة اى حلواء ﴿الفاكهانى﴾ ياى نسبتله ياش يمش صاتيجيسنه دينور يقال هو فاكهانى اى بائع الفاكهة
بوراده الف ونون تغيير نسب اداتيدر ﴿الفكه﴾ نجل وزنده دائما فاكهه اكل ايدر اولان آدمه دينور ﴿الفاكه﴾
صاحب وزنده فاكهه صاحبنه دينور ﴿التفكيه﴾ تفعيل وزنده برآدمه فاكهه كتورمك معناسنه‌در يقال فكه
القوم اذا اتاهم بالفاكهة ولطيف وخوش آينده سوزلر سويلك معناسنه‌در يقال فكه الاحباب بملح الكلام اذا
اطرفهم بها ﴿الفكيهة﴾ سفينه وزنده و ﴿الفكاهة﴾ ثمامه وزنده لطيفه‌يه وخوش آينده كلامه دينور مزاح كبى
تقول ما كان ذلك منى الا فكيهة وفكاهة اى مزاحا وملاحة ﴿الفكه﴾ فتحتينله و ﴿الفكاهة﴾ كرامه وزنده برآدم
خوشطبع وبشوش ولطيفه كوى اولمق معناسنه‌در يقال فكه الرجل فكها وفكاهة من الباب الرابع اذا كان فكها
وبرنسنه‌يه پك خوشنه كلوب پسند وتعجب قلمق معناسنه‌در يقال فكه منه اذا تعجب ﴿الفكه﴾ كتف وزنده
و ﴿الفاكه﴾ صاحب وزنده خوش منش وكشاده طبع وخندان وبشوش آدمه دينور ياخود مزاح ولطيفه ايله خلقى
دائما خنده ناك ايدن مضحك وطرفه كوى آدمه دينور يقال رجل فكه وفاكه اى طيب النفس ضحوك او يحدث
صحبه فيضحكهم وفكه دائما ناسى فصل وغيبتله ذوقلنوب صفالنور اولان شخصه اطلاق اولنور يقال هو فكه
باعراض الناس اى يتلذذ باغتيابهم ﴿التفكه﴾ تفعل وزنده برنسنه‌دن پك خوشلنوب پسندينه كلمكله تعجب ايلك
معناسنه‌در يقال تفكه منه اذا تعجب وپك نادم وپشيمان اولمق معناسنه‌در يقال تفكه الرجل اذا تندم وتمتع وانتفاع
ايلك معناسنه‌در يقال تفكه به اذا تمتع وفاكهه يمك معناسنه‌در يقال تفكه الرجل اذا اكل الفاكهة وفاكهه‌دن
پرهيز ايلك معناسنه اولمغله ضد اولور پس تجنب بابندن اولور تأثم كبى يقال تفكه فلان اذا تجنب عن الفاكهة
وقوله تعالى ﴿فظلتم تفكهون﴾ تهكم اى تجعلون فاكهتكم قولكم انا لمغرمون او تفكه هنا بمعنى القى الفاكهة
عن نفسه قاله ابن عطيه پس قول ثانى‌يه كوره تجنب بابندن اولور * شارح ديركه بعضلر تندم ايله تفسير ايلديلر
﴿التفاكه﴾ تفاعل وزنده مزاح ولطيفه ايديشمك معناسنه‌در يقال تفاكهوا اى تمازحوا ﴿المفاكهة﴾ مفاعله وزنده
برآدمه لاغ ومزاح ايلك معناسنه‌در يقال فاكهه اذا مازحه ﴿الافكوهة﴾ اضحوكه وزنده اعجوبه معناسنه‌در يقال
اتى بافكوهة اى باعجوبة ﴿المفكه﴾ محسن وزنده و ﴿المفكهة﴾ محسنه وزنده سودى بوغوردكى قيو اولان ناقه‌يه
دينور يقال ناقة مفكه ومفكهة اى خاثرة اللبن ﴿فاكهه﴾ صاحبه وزنده و ﴿فكيهة﴾ جهينه وزنده ايكى خاتون
آديدر ﴿ابو فكيهه﴾ اصحاب كرامدندر ﴿الفاه﴾ حال وزنده و ﴿الفوه﴾ فانك ضميله و ﴿الفيه﴾ فانك كسريله و ﴿الفوهة﴾
فاى مضمومه ايله‌كه اخصدر و ﴿الفم﴾ دم وزنده جمله‌سى برابردركه آغزه دينور فارسيده دهان ديرلر جمعلرى
افواه كلور وافمام كلور احوال واكمام وزنلرنده واشبو افمام لفظنك واحدى يعنى جوهر ماده ولفظندن مفردى
يوقدر زيرا اصلى فوه ايدى فوز وزنده سنه لفظندن هاء حذف اولنديغى كبى بوندن دخى حذف اولنوب فوقالمغله

مطلب

واو متحرّك اولەرق طرفده واقع و ماقبلی مفتوح اولدیغیچون الفه قلب اولنوب فا قالدی ومطّرده درکه اسمك
مادەسی احدهما تنوین اولەرق ایکی حرفدن عبارت اولمق صحیح دکلدر بناء علیه کندیسنه مشاکل و جلد اولان
میمه ابدال اولندی زیرا ایکیسیده شفهیه‌دن اولدیغندن بشقه میم حرفنده واوك امتدادنه شبیه ادا ایدرکن اغزه
طوغری بر بوشجه امتداد حالتی ظاهر اولدیغندن واوه ملایم و مناسبدر و تثنیه‌سنده فمان و فموان و فمیان دخی دیدیلر
لکن ایکی صیغهٔ اخیره شاذلردر * مترجم حقیر دیرکه اشبو فم مادەسی کتب نحویه‌ده بر مادهٔ عظیمه‌در اسماء
سته بحثنده و افیه‌ده و خصوصا شیخ رضی شرحنده مفصلدر خلاصه‌سی بودرکه فوه کلمه‌سی‌که قوم وزننده‌در
آخرنده اولان هاء کندوده شدّت صوت اولمیوب خفی اولدیغیچون حرف علت کبی حذف اولنمغله فو قالدی و واو
حرف اعراب اولدیغیچون تحریك اولنمغله البته الفه قلب اولنمق لازم کلدی بو صورتده عصا و رحا کلمه‌لری کبی اکا
دخی تنوین لاحق اولمق مقتضی اولور پس اجتماع ساکنین ایچون الفك حذفی ایجاب ایتمکله اسم معرب حرف
واحد اوزره قالور بناء علیه کندی کبی شفوی اولوب و من غیر استثقال حرکاته متحمل حرف جلد اولان میمه
ابدال‌ایله فم دیدیلر لفظنه نظرا بعضلر جمعنده افمام دیدیلر لکن فی الحقیقه افمامك مفردی فوه‌در هایله افواه کبی
و مصغری فویه‌در و اشعارده تثنیه‌سنده فموان و فمیان کلمشدرکه نادردر * و مؤلفك تلوینات ذکری فوه مادەسنده
احوال ثلاث اعتبارینه مبنیدر زیرا اعرابی عین کلمه‌در و بو بابده شیخ رضی تحقیق و تفصیل الملکله مراجعتی
فائده‌یی متضمندر و سورهٔ رعدده فاه کلمه‌سنك صلهٔ ضمیری خصوصی مادهٔ مخصوصه‌درکه ابن کثیر صله
ایتمشدر فلینظر (الفوه) فتحتینله بر آدمك اغزی بیوك اولمق علی قول اوك دیشلری اوزون اولەرق اغزی
یایوان اولمغله دوداقدن طشره چیقار اولمق معناسنه‌در یقال به فوه و هی سعة الفم او ان تخرج الاسنان
من الشفتین مع طولها (الافوه) احمر وزننده وصف مذکور اوزره اولان کشی‌یه دینور مؤنثنده فوهاء
دینور یقال فوه الرجل فوها من الباب الرابع فهو افوه و هی فوهاء و افوه ازد قبیله‌سندن بر شاعردر (الفوهاء)
حمراء وزننده افوهك مؤنثیدر و اغزی بول قیویه دینور یقال بئر فوهاء ای واسعة الفم و شول بکره‌یه اطلاق
اولنورکه دیش طرزنده اولان کرتك اوجلری اوزون و آره‌لقلری میدانلو اوله و اغزی یایوان مزراق یاره‌سنه
وصف اولور یقال محالة فوهاء و طعنة فوهاء ای واسعة (التفویه) تفعیل وزننده بر آدمك اغزینی ککیش قلمق
معناسنه‌در یقال فوّهه الله ای جعله افوه (الفوه) فوز وزننده سوز سویلمك معناسنه‌در یقال فاه یفوه فوها اذا
نطق (التفوّه) تفعل وزننده بو دخی سوز سویلمك معناسنه‌در یقال تفوّه بکلمة اذا نطق و بر مکانك اغزینه کیرمك
معناسنه‌در مثلا دره‌نك اغزینه کیرمك کبی یقال تفوّه المکان اذا دخل فی فوهته (المفوّه) معظم وزننده و (الفیه)
کیس وزننده سوز بیلور ناطقه پرداز فصیح و متکلم آدمه دینور علی قول طویمق بیلمز اکول و شدید الاکل شخصه
دینور یقال رجل مفوّه و فیه ای منطیق او نهم شدید الاکل و مفوّه ذکری آتی افواه قاتلمغله‌یك مطیب اولمش طبیه
دیمکله بو علاقه ایله مطلقا مطیب نسنه‌یه وصف اولور و منه یقال شراب مفوّه ای مطیب و کذا یقال منطیق
مفوّه و منطق مفوّه ای بلیغ طیب (الاستفاهة) و (الاستفاه) بر کسه مقدّما قلیل الاکل یاخود قلیل الشرب ایکن
صکره کثرت اوزره اولمق علی قول صو یاخود شربت ایچمکله صوسزلغنی تسکین ایلمك معناسنه‌در یقال
استفاه الرجل استفاهة و استفاها اذا اشتدّ اکله او شربه بعد قلّة او سکن عطشه بالشرب (الافواه) همزه‌نك
فتحیله فوه آتی جمعیدر طعامه لذّت ایچون قاتدقلری فلفل و کمون مقوله‌سی نسنه‌لره دینور توائل معناسنه و طیب
قاتنقیسنه دینورکه طیبه قاتمغله رایحه‌سنی خوش ایده‌جك نسنه‌لردن عبارتدر فارسیده طیب افراز دیرلر یقال
عنده افواه الطیب ای نوافجه و الوان و کونا کون شکوفه‌لره اطلاق اولنور یقال جاء و بیده افواه النور ای الوانه
و ضروبه و مطلقا هر شیئك انواع و اصنافنه اطلاق اولنور یقال قد اصاب المال من افواه البقل ای اصنافه
و انواعه و افواه لفظنك مفردی فوه‌در فانك ضمیله سوق وزننده و جمع الجمعی افاویه کلور و افواه ذکر اولندیغی
اوزره آغز معناسنه اولان فوه لفظنك جمعیدرکه آغزلر دیمکدر بو مناسبتله بر نسنه‌نك اوائلنه اطلاق اولنورنته‌که
ارجل اواخرنه اطلاق اولنور و منه یقال دخلوا فی افواه البلد ای اوائله و خرجوا من ارجله ای اواخره و عربلر
بر آدم بر خوش کلام یاخود بر برجسته شعر سویلسه دعا مقامنده لافضّ فوه دیرلر لافضّ ثغره دیمکدر حالیت
و محلیت علاقه‌سیله یعنی دیشلری رخنه‌دار اولمسون دائما بویله درست سوزلر سویلسون دیمکدرکه مرجعی
طول عمرینه دعادر و تقول العرب مات لفیه ای لوجهه و یقال سقط لفیه ای لوجهه بونلرده لام علی معناسنه‌درکه
آغزی اوزره یعنی یوزی اوزره قپانوب دوشدی پس علاقه جزؤیت و کلیت اولور و یقال لو وجدت الیه

(فاکرش)

فاکرش ای ادنی طریق یعنی اکا اشکنبه آغزی قدر یولجغزده بولور ایسك همان توقف ایلیوب اقتحـام ایله
دیمکدر و بومثل کرش ماده‌سـنده دخی کذران ایلدی ویقـال فاهالفیك ای جعل الله فم الداهیة بفمك بومثل
بدعا موقعنده ایراد اولنور فاها ضمیری داهیه‌یه راجعدر منوّن دکلدر افعالی مضمر اولان مصادر مجراسنه اجرا
اولنمشدر مراد بلیه و داهیه دائما سکا قرین و مقابل اولسون دیمکدر ویقال سق فلان ابله علی افواهها ای نزع لها
الماء وهی تشرب یعنی دوه‌لره مقدّما حوضده صو احضار ایلیوب بقیه‌یی ایچمکه باشلدقلرنده قیودن صو چکمکه
مبادرت ایلدی‌که اولوقتده النده اولان قوغه‌یه وقابه اوشونتی ایدرلر ویقال جرفلان ابله علی افواهها ای ترکها
ترعی و تسیر یعنی دوه‌لری مسیب ایلکله کندی باشلرینه کزوب اوتلراولدیلر (المفاهاة) و (المفاوهة) مفاعله وزنلرنده
ضرب نطق و مقـال باننده مفاخره و مباحثه ایلك معناسـنه‌درکه مراد سوزده یارشمقدر یقـال فاهاه مفاهاة
وفاوهه مفاوهة اذا ناطقه وفاخره صیغهٔ اولی مقلوبه‌در (الفوّهة) قبّره وزننده برکسه حقنده سویلنان سوزه
اطلاق اولنور ومنه یقال انّ ردّ الفوّهة شدید ای القالة واهل اسـلام بری برینی فصل و غیبتله کسوب بچوب
ناموسلرینـه خلل ویرمکه اطلاق اولنور یقـال لاینبغی للمسلمین الفوّهة ای تقطیع بعضهم بعضا بالغیبة وشول
سوده دینورکه طعمی بوزیلوب لکن هنوز فی الجمله تازه‌سود حلاوتی قالمش اوله و یول و سوقاق و دره مقوله‌سنك
آغزلرینه اطلاق اولنور نته‌که فوهه دخی دینور فانك ضمیله یقال فوّهة السکة و الطریق و الوادی و فوّهتهـا ای
فمها و برنسنه‌نك اوّلنه اطلاق اولنور جمعی فوّهات و فوایه کلور (التفاوه) تفاعل وزننده سویلشمك معناسنه‌در
یقال تفاوهوا اذا تکلّموا (الفیه) سید وزننده‌که ذکر اولندی و (المستفیه) مستفید وزننده اکول و پرخور شخصه
دینور یقال رجل فیه و مستفیه ای اکول (الفوّه) سکر وزننده برجنس انجه اوزون کوك اسمیدرکه آنکله نسنه‌لر
بویانور ترکیده قزل بویه و قزل کوك دیرلر بویاجیـلر قوللنورلر کبد و طحال و عرق النسأ و قالچه و بل آغریلرینه
نافع و بغـایت مدرّ و سرکه ایله معجوننی طلا برص علتنی مزیلدر (المفوّه) و (المفوّی) معظم وزنلرنده فوّه ایله
بویانمش نسـنه‌یه دینور یقال ثوب مفوّه و مفوّی ای صبغ به صیغهٔ ثانیه معتلّ قولنه مبنیدرکه معتلّ بابنده
دخی مرسومدر (الفهة) فانك و هاء مشدده‌نك فتحیله و (الفهاهة) کراهه وزننده و (الفهفهة) زلزله وزننده
اسملردر عجزلکه و فرومانده لکه دینور یقـال به فهة و فهـاهة و فهفهة ای عیّ * مترجم دیرکه فهه زلّه و سقطه
معناسـنه ده استعمال اولنورکه عجزك لازمیدر تقول مارأیت منه فهة ای زلّة و سـقطة (الفهه) فتحتینله عاجز
وفرومانده اولمق معناسـنه‌در یقال فهه الرجل فهها من الباب الرابع اذا عیی واونتمق معناسـنه‌در یقال فهه
الشیء اذا نسیه (الافهاه) همزه‌نك کسریله و (التفهیه) تفعیل وزننده عاجز قلمق معناسـنه‌در یقال افهه الله
وفهّهه ای جعله عییا (الفه) فانك فتحی وهانك تشدیدیله و (الفهیه) امیر وزننده و (الفهفه) فدفد وزننده عاجز
وکلیل و فرومانده‌یه دینور یقال هو فه و فهیه و فهفه ای عیّ (الفهفاه) ثرثار وزننده دوابّ و مواشی‌یی کوزل
تیمار و تقید و رعایت ایدن آدمه دینور یقال هو فهفاه علی المال ای حسن القیام به

فصل القاف

فصل القاف

(القره)
فتحتینله بدنه عارض اولان صارمتق کبی لولك عارضه‌سنه دینورکه دیشلره عارض اولان قلح طرزنده اولور صفرانك
رقیق یابخاری بدنه یاپلقدن نشئت ایدر یقال بجسده قره و هو کالقلح فی الاسنان ویقال قره الرجل قرها من الباب الرابع
اذا اصابه کالقلح فی الاسـنان و کوده‌نك دریسی تمرکی عارضه‌سـنك کثرتندن جابجـا چچك یرلری کبی اویلوم
اویلوم اولمق معناسـنه‌در یقال قره بدنه اذا تقبب جلده من کثرة القوباء و بدن شدّت ضربدن ناشی بره‌لنوب
کوکرمك یاخود دریلری صیرلمق معناسنه‌در یقال قره بدنه اذا اسودّ او تقشّر من شدّة الضرب (الاقره) احمر وزننده
معنای اولدن و صفدر بدننده دیش صاریلغی کبی عارضه ظهور ایلمش آدمه دینور قرهاء مؤنثیدر (القله) فتحتینله
قره وزننده و جمیع معنالرنده مرادفیدر (قلهی) جمزی یاخود سکری وزننده مدینه‌یه قریب بر موضع آدیدر (قلهیا)
فتحاتله و یای مشدده ایله مرحیا و بردیّا وزننده و اکا قلهی دخی دینور قافك و لام مشدّده‌نك کسریله سعدبن ابی
وقاص رضی الله عنه حضرتلرینه مخصوص برلغم اسمیدر حضرت عثمان وقعه‌سنده برکسه‌یی کوروب و اکا داثر
برکلام ایشتمـامك ایچون آنده اختفا و انزوا ایلدیلر (قلهاة) قافك فتحیله سـاحل بحر عمانده بر بلده‌در (القهه)
فتحتینله طعامه اشتها آزاولمق معناسـنه‌در یقال فیه الیوم قهه ای قلة شهوة الطعام (القمه) سکر وزننده برسمته
طوغری ذاهب اولان دوه‌لره علی قول باشلرینی یوقری طوتوب بردن کیدن دوه‌لره دینور قامه مفردیدر صاحب وزننده
(التقمه) تفعل وزننده قندهٔ کتدیکنی بیلمامك و جه او زره سرسری کتمك معناسنه‌در یقال خرج فلان یتقمه ای لایدری
این یتوجّه (القاه) حال وزننده طاعت و فرمانبری معناسنه‌در یقال هو اهل قاه ای طاعة وجاه و منزلت معناسنه‌در

يقال له عندفلان قاه اى جاه وطعام اكلنه دعوت اولندقده اجابتده سرعت وشتاب حالتنه دينور يقال له قاه اى سرعة
اجابة فى الاكل و بو ماده يائيه در يعنى اجوف يائيدر اصلى قيه ايدى ياء الفه منقلب اولمشدر و قاه وسعت و رفاه اوزره
اولان دير لكه دينور يقال انه لفى عيش قاه اى رفيه (القاهىّ) ياى مشدده ايله رفاه حال ومال ومنال صاحبى آدمه دينور
يقال هو قاهى اى مخصب (القوهة) قاف مضمومه ايله شول سوده دينوركه بر مقدارجه متغيّر اولوب لكن آنده
هنوز تازه سود حلاوتى قالمش اوله * شارح ديركه فا ايله فوهه دخى بو معنايه دركه ذكر اولندى (القوهى) كوهى وزننده
برچشيد بياض ثوب اسميدر قوهستانه منسوبدر (قوهستان) قاف مضمومه ايله نيسابور ايله هرات بيننده بر ولايت آديدر
قصبه سى قاين وطبس نام بلده لردر و برموضع اسميدر وكرمان ايالتنده جيرفت قربنده بر بلده آديدر ثوب قوهىّ
اكا منسوبدر ياخود مطلقا ثوب مزبوره شبيه اولان ثوبه قوهى اطلاق اولنور هرنقدر آنده نسيج اولنمز ايسه ده
شارح ديركه بو كوهستان معرّبيدر وقهستان آندن مختصردر (التقويه) تفعيل وزننده بلند آواز ايله حيقرمق
معناسنه در يقال قوّه الرجل اذا صرخ وشكارى دوزاق سمتنه سوروب قوللامق معناسنه دركه سسليه رك ايدرلر
يقال قوّه الصائد الصيد اذا حاشه الى مكان (التقاوه) تفاعل وزننده ايكى كمسه برى برينه چاغره رق بيلشمك
معناسنه دركويا كه بينلرنده علامت اولان آواز ايله چاغرشوب بليشورلر يقال هما يتقاوهان اى يصرخان فيتعارفان
كانّهما يصيحان بصوت هو امارة بينهما (الاستقواه) بركمسه دن برنسنه يى ايستمك معناسنه در يقال استقوهه اياه
اى سأله ذلك (الايقاه) همزه نك كسريله و (الاستيقاه) اطاعت ايلك معناسنه در يقال ايقه فلانا و استيقه اذا اطاعه
اشبو استيقه كلمه سى مقلوبدر ياء قاف اوزره تقديم اولنمشدر (القهقهة) زلزله وزننده ترجيع وتكرار ايله كولمك
على قول پك كولمك معناسنه دركه مرادقه قه ديو آواز ايله كولمكدر يقال قهقه الرجل اذا رجع فى ضحكه او اشتدّ ضحكه
و پك تلاش و شدّتله يوريمك معناسنه در يقال قهقه فى السير بمعنى هقهق * شارح ديركه بونده مقلوب اولمق محتملدر
(القه) قافك فتحى وهانك تشديديله قهقهه معناسنه دركه وجه مذكور اوزره كولمكدر على قول بركرّه قه ديو كولمكدر
ترجيع وتكرار ايدرسه قهقهه دينور يقال قه الرجل بمعنى قهقه او يقال قه اذا قال فى ضحكه قه واذا كرّر قهقه
وقه قهقهه ايله كولمك اسمى اولور يقال هو فى رهّ وقهّ اى فى سعة وضحك (القهقاه) ثرثار وزننده بغايت جدّ وشدّت
اوزره يورين دوه يه دينور يقال قرب قهقاه اى جادّ ﴿فصل الكاف﴾ (الكده) كافك فتحى ودالك
سكونيله بدنده طاش وسائر نسنه شدّتله طوقنمسندن عارض اولان بره ويياره و صيرق مقوله سى اثره دينور جمعى
كدوه كلور كافك ضميله يقال به كده اى صك من حجر ونحوه اثرا شديدا و بو معناده مصدر اولور يقال كدهه كدها
من الباب الثالث اذا صكه و قيرمق معناسنه در يقال كده الشئ اذا كسره و صاچى طراق ايله طرايوب ياعق
معناسنه در يقال كده شعره اذا فرّقه بالمشط و غالب اولمق معناسنه در يقال كده عليه اذا غلبه و يرتجى جانوره
زجر وآزار ايله باغرمق معناسنه در يقال كده السباع اذا صاتها للزجر و بو معناده اسم اولور كه اول صوته دينور
كافك ضميله ده لغتدر (التكديه) تفعيل وزننده كده معنالرينه در يقال كدّه بمعنى كده (التكده) تفعل وزننده
قيرلمق معناسنه در يقال سقط فتكدّه اى تكسر (المكدوه) مغموم واندوهناك معناسنه در يقال هو مكدوه
اى مغموم (الكره) كافك فتحى و ضميله اباء و مشقت معناسنه دركه نفسه اباء و امتناع ايلديكى يعنى ايستميه رك
خوشلنميه رق خارجدن عارض اولان رنج و مشقتدن عبارتدركه زوراكى تعبير اولنور يقال قام على كره و كره اى على
اباء و مشقة و بعضلر عندنده كافك ضميله بركمسه كندى نفسنى جبر و اكراهله خوشلنميه رق متحمّل اولديغى نسنه يه
دينور وكافك فتحيله غيرك تكليف و جبريله متحمل اولديغى نسنه يه دينور * شارح ديركه بعض امّهاتده اباء و مشقتك
هر برى مخصوص معنا اولمق اوزره بيان اولنوب لكن اصولى ايكيسى برمعنا اولمقدر * و مؤلّفك بصائرده بيانه كوره
كره ايكى نوعدر بريسى من حيث الطبع خوشلنمامق و بريسى من حيث العقل ياخود من حيث الشرع خوشلنمامقدر
فلهذا شئ واحد خصوصنده انى اريده و اكرهه ديمك صحيح اولور يعنى كوكلم آنى اراده و طلب ايدر لكن مثلا
من حيث العقل او من حيث الشرع آندن خوشلنميوب اباء و امتناع ايدرم ديمكدر و قوله تعالى ﴿كتب عليكم القتال وهو
كره لكم﴾ اى تكرهونه من حيث الطبع انتهى (الكره) كافك فتحى وضميله و (الكراهة) كرامه وزننده و (الكراهية)
كافك فتحيله و (المكرهة) مرحله وزننده و مكرمه وزننده لغتدر برنسنه طبعه ناخوش و ناملايم اولمغله خوشلنميوب
ايكرنمك معناسنه در يقال كرهه كرها و كرها و كراهة و كراهية و مكرهة و مكرهة من الباب الرابع و كره كافك فتحيله
مكروه معناسنه دركاسيذ كرو باشى پك دوه يه دينور يقال جمل كره اى شديد و كراهه برنسنه صكره دن كريه و ناخوش
اولمق معناسنه در يقال ما كان كريها فكره كراهة من الباب الخامس (التكره) تفعل وزننده برنسنه يى كريه كوروب

(ايكرنمك)

ایکرنمك معناسنه در یقال تکره الشیٔ اذا کرهوخوشلنمدیغی کمسه یه چهره سنی اکوب طارغنلق کوستورمك معناسنه در
یقال تکرّهه اذا تسخطه ویقال فعله علی تکرّه یعنی اول ایشی سومیه رك وخوشلنمیه رق زوراکی ایشلدی
(التکریه) تفعیل وزننده برنسنه یی برکمسه یه سودرمیوب کریه کوستورمك معناسنه در یقال کرّهه الیه اذا صیره
کریها (الکره) نجل وزننده و (الکریه) امیر وزننده مکروه معناسنه در یقال امر کره وکره وکریه ای مکروه
وکریه ارسلانه اطلاق اولنور (الکراهین) کافك فتحیله کراهیه لفظنده لغتدر تقول اتیتك کراهین ان تغضب
یعنی طارلمغك عندمده ناخوش اولمغله طارلمیه سن دیو سکا کلدم (الکرهة) فرحه وزننده پك یره دینور یقال
ارض کرهة ای غلیظة صلبة (الکریهة) سفینه وزننده جنك وقتاله یاخود جنکده اولان شدته دینور یقال
شهدت الکریهة ای الحرب او الشدة فی الحرب ومصیبت ونازله یه اطلاق اولنور یقال نزلت علیهم کریهة ای نازلة
وشول جنحه وبادره یه دینورکه اندن نفسه اکراهلق حالتی عارض اولور یقال کریهته ای بادرته التی تکره منه
(ذو الکریهة) دموری اعلا کسکین قلجه دینورکه قطعا برنسنه دن روکردان اولمیه تقول ضربته بذی الکریهة
ای بالسیف الصارم الذی لاینبو عن شیٔ (الکرهاء) صحراء وزننده وکافك ضمی والفك قصریله لغتدر قفا
چقورینك اوست یانبه دینور وباشله بیله جه یوزه دینور (المکروهة) شدت معناسنه مستعملدر یقال رجل
ذومکروهة ای شدّة (التکاره) تفاعل وزننده برنسنه دن خوشلنمیوب ایکرنمك معناسنه در یقال فعله علی تکاره
ومتکارها (الاستکراه) برایشی جبروا کراهله ایشلمك معناسنه در یقال استکرهت فلانة علی المجهول ای غصبت
نفسهایعنی فلان خاتون مجبورة زنا اولندی وبرنسنه یی کریه کورمك معناسنه در یقال استکره القافیة بمعنی کرهها
(الکرایه) کرایم وزننده کریهه نك جمعیدر (المکاره) مکروهك جمعیدر محن وشدائده اطلاق اولنور یقال دونه
کرایه الدهر ومکارهه ای شدائده (الکافه) صاحب وزننده سرعسکره دینور یقال هو کافه ای رئیس العسکر
(الکمه) فتحتینله انادن طوغمه کور اولمق علی قول مطلقا کور اولمق معناسنه در یقال کمه الرجل کمها من الباب
الرابع اذا عمی اوعام وشبکور اولمق معناسنه درکه کوندز کوروب کیجه کورمز اولمقدن عبارتدر یقال کمه الرجل
اذا صار اعشی وکوزه دومان چوکوب دومانلو اولمق معناسنه در یقال کمه بصره اذا اعترته ظلمة تطمس علیه وکونشك
شعاعی بخاردن سیسلنوب فرسز اولمق معناسنه مستعملدر یقال کمه النهار اذا اعترضت فی شمسه غبرة وبرآدمك
لونی متغیر اولمق معناسنه مستعملدر یقال کمه فلان اذا تغیر لونه وبرآدمك عقلی زائل اولمق معناسنه مستعملدر
یقال کمه فلان اذا زال عقله (الکمه) کافك ضمیله برجنس بالق آدیدر (المکمه) معظم وزننده انادن طوغمه کوزلری
قپانق اولان آدمه دینورکه ممسوح العینین اولور یقال هو مکمه العینین ای لم تنفتح عیناه (الکامه) صاحب
وزننده شول آدمه دینورکه باشن آلوب کورلمه دن سرسری کیده وقنده کتدیکنی بیلمیه یقال هو کامه اذا کان
یرکب رأسه ولایدری این یتوجه (المتکمه) اسم فاعل بنیه سیله کامه معناسنه در یقال خرج کامها ومتکمها ای رکب
رأسه ولایدری این یتوجه (الکمهی) عمهی وزننده ومرادفیدرکه نابدیدلکه دینور یقال ذهبت ابله کمهی
ای عمهی (الاکمه) احمر وزننده انادن کوزسز طوغان آدمه دینور وشول چاپرلغه واوتلاغه اطلاق اولنورکه
پك فراوان اولمغله نه طرفنه توجه اولنه جغی معلوم اولمیه یقال کلأ اکمه ای کثیر لایدری این یتوجه له لکثرته (الکنه)
کافك ضمی ونونك سکونیله برنسنه نك جوهر وحقیقتنه دینور یقال سله عن کنه الامر ای عن جوهره وحقیقته
وبرنسنه نك قعر وغایت وانجامنه دینور یقال لایعرف کنهه ای غایته وبرشیئك قدر ومقدارنه دینور یقال فعل
فوق کنهه استحقاقه ای قدر استحقاقه وبرنسنه نك وقت وهنکامنه دینور تقول اتیته فی غیر کنهه ای فی غیر وقته
وبرنسنه نك سمت ووجهنه دینور یقال هو فی کنهه ای فی وجهه (الاکتناه) افتعال وزننده و(الاکناه) اکرام
وزننده برنسنه نك اصل وحقیقتنه یاخود غایتنه بالغ اولمق معناسنه در یقال اکتنه الشیٔ واکنهه اذا بلغ کنهه
(الکنهان) کنعان وزننده برنباتدرکه ورقی لون وحدّتده ساقز اغاجی ورقنه شبیه اولور خاصه سندندرکه
اولدیغی محلدن عقرب قسمی مطرود اولور ورقنی اکل کبد وطحال ودماغی وبدنی مسخندر (الکهة) کافك
وهاء مشدده نك فتحیله کودهسی ایری یاشلو قوجامان ناقه یه دینور وقوجه قاری یه دینور ویاشلو ناقه یه دینور
کرك آریق وکرك سموز اولسون (الکهوه) قعود وزننده پك قوجامق معناسنه در یقال کهّ الرجل کهوها من الباب
الثانی اذا هرم (الکهّ) کافك فتحی وهانك تشدیدیله برآدمك یوزینه نفسلنوب هوه دیمك معناسنه در یقال کهّ السکران
کهّا اذا استنکه فکهّ فی وجهك ای تنفس (الکهکهة) زلزله وزننده حرارت معناسنه در وکهکهة الاسد ارسلان
آوازینی حکایه در تقول سمعت کهکهة الاسد ای صوته واوشومش کمسه اصنمق ایچون آوجنی هوهلمق معناسنه در

يقال كهكه المقرور فى يده اذا تنفس فيها اذا خصرت و كهكهة البعير اسرمش دوه‌نك هدیری صوتندن حکایه‌در
و اوّلکی معنالرده و بو معناده مصدر اولور ﴿ الکهکاهة ﴾ ژثاره وزننده هر نسنه‌دن هیبتلنوب اورکراولان بی زهره
آدمه دینور یقال رجل کهکاهة ای متهیب واتلو جانلو سموز قیزه دینور یقال جارية كهكاهة اى سمينة ﴿ الكوه ﴾
فتحتینله متحیّر اولمق معناسنه‌در یقال کوه الرجل کوها من الباب الرابع اذا تحیّر ﴿ التکوه ﴾ تفعل وزننده برآدمك
امور ومشاغلی کثرت وسعتندن طاغنق اولمق معناسنه درکه هرطرفدن کندیسنی احاطه ایلیه یقال تکوهت
علیه اموره اذا تفرّقت واتسعت ﴿ الکوه ﴾ کافك فتحی و واوك سکونیله برآدمك اغزینی قوقلمق معناسنه‌در
تقول کهته اکوهه کوها اذا استنکهته ﴿ الکیه ﴾ سید وزننده شول آدمه دینورکه خصوص و مصلحتنده مدار
اوله‌جق برحیله وطریق اوجنه دسترس اولمیوب عاجز وقاصر اوله یاخود مدبر ومتصرّفی اولمیه یقال رجل کیه
ای برم بحیلته لاتتوجه‌له اومن لامتصرّف‌له ﴿ الکیه ﴾ کافك فتحیله کوه‌کی برآدمك آغزینی قوقلمق معناسنه‌در تقول
کهته اکیهه کیها اذا استنکهته

فصل اللام

﴿ اللتاه ﴾ تای فوقیه ایله سحاب وزننده بوغازده اولان کوچك
دله دینور لهاة معناسنه * شارح دیرکه مقلوب اولمق محتملدر ﴿ اللطه ﴾ لامك فتحی وطانك سکونیله ال ایاسیله اورمق
معناسنه‌در یقال لطه فلانا لطها من الباب الثانی اذا ضربه بباطن کفه ﴿ اللهّ ﴾ لامك فتحی وهانك تشدیدیله
صاچی پرداخت ایله اندام ویروب خوشنما ایلمك معناسنه‌در یقال لهّ الشعر لهّا من الباب الاول اذا رققه وحسنه
﴿ اللهلهة ﴾ زلزله وزننده جلّاه بزی کوشك وپازاری طوقومق معناسنه‌در یقال لهله الثوب ای هلهله ﴿ التلهله ﴾
تزلزل وزننده چایرك آزجه‌سنی اراشدرمق معناسنه‌در یقال تلهله الکلأ اذا تتبع قلیله ﴿ اللهلهة ﴾ قنفذه وزننده
شول واسع اوه‌یه دینورکه انده دائما سراب لمعان ایدر اوله ترکیده ایلغملی اوه تعبیر اولنور جمعی لهاله کلور تقول
قطعنا اللهلهة وهی الارض الواسعة التی یطرد فیها السراب ﴿ اللوهة ﴾ لامك فتحیله سراب ایلدرامسنه دینور
تقول اعجبنی لوهة السراب ای بریقه ﴿ اللوه ﴾ لوح وزننده و ﴿ اللوهان ﴾ فتحاتله بادیه‌ده سراب اوینایوب
ایلدرامق معناسنه‌در یقال لاه السراب یلوه لوها ولوهانا اذا اضطرب وبرق ویراتمق معناسنه‌در یقال
لاه الله الخلق ای خلقهم ﴿ التلوّه ﴾ تفعل وزننده بودخی سراب اوینایوب ایلدرامق معناسنه‌در یقال تلوّه السراب
اذا اضطرب وبرق ﴿ اللووهة ﴾ عمومه وزننده اسمدر سرابك اوینایوب ایلدرایشنه دینور ﴿ اللاهة ﴾ حاله
وزننده یلانه دینور حیه معناسنه بعضلر عندنده لات دیدکلری صنمه لات ایله تسمیه‌سی بوندندرکه اصلی
لاهه ایدی هاء حذف اولندی ﴿ اللیه ﴾ لامك فتحیله تستّر ایلمك معناسنه‌در یقال لاه الرجل یلیه لیها اذا تستر
سیبویه علیه الرحمه لفظهٔ جلاله‌نك بو ماده‌دن اشتقاقنی تجویز ایلدی وبلند وعالی اولمق معناسنه‌در یقال لاه الشیٔ
اذا علا وارتفع کونشه صاحبه وزننده آلهه اطلاقی بو معنادندر ﴿ لاهوت ﴾ های مضمومه ایله اکر کلام عربدن
ایسه فعلوت وزننده رغبوت کبی ذکر اولنان لاه ماده‌سندن مأخوذدر * مترجم دیرکه طراز المذهب بیاننه کوره
اشبو لاهوت لفظی عبرانیدر الله دیمکدر نته‌که ناسوت انسان دیمکدر بعده عرب دخی اخذ وتکلم ایلدیلر
وعند البعض بنه عبرانیدر خالق معناسنه‌در وناسوت مخلوق معناسنه‌در وبعضا لاهوت روحه وناسوت بدنه
اطلاق اولنور وبعضا لاهوت عالم علویه وناسوت عالم سفلی‌یه اطلاق اولنور ولاهوت سببه وناسوت مسببه
اطلاق اولنور وکندی شیخی اولان شمس الدین هندیدن نقلی اوزره لاهوت ایله بعضا مطلق لطائف وناسوت ایله
مطلق کثائف مراد اولور وبو تعبیر اطلاقات مذکوره‌نك مجموعنه شاملدر ﴿ اللات ﴾ ذات وزننده ثقیف قبیله‌سنه
مخصوص برصنمك اسمیدر نته‌که لتت ماده‌سنده بیان اولندی

فصل المیم

﴿ المته ﴾ میمك فتحی وتای
فوقیه‌نك سکونیله قیودن قوغه ایله صوچکمك معناسنه‌در یقال مته الدلو متها من الباب الثالث اذا متحها
﴿ التماته ﴾ تفاعل وزننده ایراقلشمق معناسنه‌در یقال تماتهوا اذا تباعدوا ﴿ التمته ﴾ تمدّح وزننده ومراد فیدرکه
اوکونمك معناسنه‌در یقال تمته الرجل اذا تمدّح وبیهوده یره خلقدن کندی ایچون مدح وثنا طلب ایدر اولمق
معناسنه‌در یقال فلان یتمته ای یطلب الثناء بمالیس فیه ومجون ولاابالیلك اظهار ایلمك معناسنه‌در یقال تمته
الرجل اذا تمجّن * شارح دیرکه تمجن نسخه‌لری غلطدر صواب اولان تحمق عنوانده اولمقدر ومتحیر اولمق
معناسنه‌در یقال تمته الرجل اذا تحیر وبرنسنه‌ده افراط ومبالغه ایلمك معناسنه‌در یقال تمته فیه اذا بالغ وبطالت
وغوایته دورشمك معناسنه‌در یقال ماهذا التمته ای البطالة والغوایة ﴿ المته ﴾ فتحتینله بودخی بطالت وغوایته
دورشمك معناسنه‌در یقال مته الرجل متها من الباب الرابع اذا عالج البطالة والغوایة ﴿ المده ﴾ مدح وزننده
ومراد فیدرکه اوکمك معناسنه‌در یقال مده فلانا مدها من الباب الثالث بمعنی مدحه ﴿ التمده ﴾ تمدّح وزننده

فصل اللام

فصل المیم

ومرادفيدر يقال تمدّه الرجل اذا تمدّح ﴿الماده﴾ مادح وزننده ومرادفيدر جمعی مدّه كلور ركع وزننده ﴿المره﴾
فتحتينله كوز سرمه‌سز قالمق على قول سرمه‌يی ترك ايلمكله كوز فاسد وتباه اولمق ياخود سرمه سزلكدن ايچنك
چوره‌سی اغارمق معناسنه‌در يقال مرهت عينه مرها من الباب الرابع اذا خلت من الكحل اوفسدت لتركه اوابيضت
حماليقها ﴿الامره﴾ احمروزننده كوزی وصف مذكور اوزره اولان كشی‌يه دينور مرهاء مؤنثيدر ﴿المرهة﴾ غرفه
وزننده شول آقلغه دينوركه اكا اصلارنك آخرقارشمامش اوله قار وپنبه كبی يقال به مرهة ای بياض لايخالطه غيره
ومنه سراب امره ويغمورصوينی ايركيلوراولان مصنعه وچقورمقوله‌سی يره دينور ومرهه بربطن پدرينك اسميدر
﴿مراهه﴾ ثمامه وزننده برخاتون آديدر ﴿مريهه﴾ جهينه وزننده برقبيله والده‌سيدر ﴿المره﴾ نجل وزننده يوره‌كی
دردلو آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مره الفؤاد ای سقيمه ﴿الممازهة﴾ ممازحه وزننده ومرادفيدركه ارشمك ولاغ
ولطيفه ايدشمك معناسنه‌در يقال مازهه اذا مازحه ﴿المزه﴾ مزح وزننده ومرادفيدركه برآدمه لاغ ولطيفه ايلمك
معناسنه‌در يقال مزهه اذا مزحه ﴿المطه﴾ سطح وزننده برسمته كتمك معناسنه‌در يقال مطه فی الارض مطها من
الباب الاول اذا ذهب فيها ﴿الممطه﴾ معظم وزننده ممدّه معناسنه‌دركه ممدّح ديمكدر ﴿المقه﴾ ميمك وقافك فتحيله
كوكجل آقلغه دينوركه لون مذمومدر يقال به مقه ای بياض فی زرقة ومره معناسنه‌دركه سرمه‌سی بوشلنمش كوز
چوره‌سنك چركين آقلغی كبی آقلقدن عبارتدر ﴿الامقه﴾ احمر وزننده معنای مذكوردن وصفدر مقهاء مؤنثيدر
وايراق معناسنه‌در يقال مكان امقه ای بعيد وطپراغنده اصلا اوت وآغاج قسمی نابت اولميان قيريره دينور يقال
مكان امقه ای لاينبت فيه نبت ولاشجر وشول آدمه دينوركه كوزينك كرپكلری پك آز اولمغله كنارلری ويوره‌لری
قزل قزل اوله يقال رجل امقه ای المحمرّ المأقی والجفون من قلة الاهداب ﴿المليه﴾ مليح وزننده ومرادفيدركه
كوزل ديمكدر يقال غلام مليه ای مليح ﴿الاملاه﴾ همزه‌نك كسريله مبالغه وجهيله ايراد عذر ايلمك معناسنه‌در
تقول املهت ای اعذرت وبالغت ﴿الممتله﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله زائل العقل آدمه دينور يقال رجل ممتله العقل
ای ذاهبه ﴿المهّ﴾ ميمك فتحی وهانك تشديديله دوه‌لری رفق وسهولتله قوللنمق معناسنه‌در يقال مهّ الابل مها
من الباب الاول اذا رفق بها ﴿المهه﴾ فتحتينله يومشق وملايم اولمق معناسنه‌در يقال مهه الشیء مهها من الباب
الرابع اذا لان ورفق وتأنی ايله يابجه يابجه يورويشه دينور وسهل ويسير اولان شيئه دينور مهاه ومهاهه كبی
كاسيذكر وامل ورجاء معناسنه‌در يقال مافيه مهه ای رجاء ومهل معناسنه‌در يقال اخذ منه مهها ای مهلا
﴿المهاه﴾ سحاب وزننده حسن ورونق وتاب وطراوت معناسنه‌در يقال به مهاه ای طراوة وحسن وحسن
ورونقلو زيبا نسنه‌يه دينور يقال شیء مهاه ای حسن ورفق وسهولتلو يورويشه دينور يقال سير مهه ومهاه
ای رفيق وامید ورجاء معناسنه‌در مهه كبی ومنه يقال لو كان فی الامر مهه ومهاه لطلبته ويسير وآسان
شيئه دينور مهاهه دخی دينور ومنه المثل * كل شیء مهه ومهاه ومهاهة ماخلا النساء وذكرهنّ * ای يسير سهل
بونك مفهومنده اوچ احتمال واردر ايكيسی نسوانك مديحه‌سنه وبريسی ذميمه‌سنه متعلقدر احتمال اوّل بودركه
مرد اولان آدمك يانده هرنسنه سهل وآسان اولمغله جمله‌سنه تحمّل ايدر لكن حرمنه متعلق كلماته حميتندن ناشی
بروجهله هضم وتحمل ايلمك ممكن دكلدر ثانی مهه ومهاه كلمه‌لری بوراده حقير وباطل وبيهوده معناسنه مستعمل
اولمغله هرنسنه‌نك ذكری بيهوده‌در لكن نسوان قسمنی ذكر ايلمك موجب تلذذ وصفادر ديمكدر بودخی سهل
ويسير معناسندندر ثالث مهه ومهاه قصد ورشاد معناسنه محمول اولمغله كه حسن ورونق معناسندن مأخوذدر
هرشيئه تعرّض وتصدی ايلمك رشد وفلاحدن معدود اولوب لكن نسوان ذكرينه تصدی ايلمك مردانه بردرلو
سزا دكلدر ديمكدر النساء كلمه‌سی استثنا اوزره منصوبدر والنساء وذكرهن قول اعجبنی زيد وكرمه قبيلندندر
﴿المهمه﴾ و﴿المهمهة﴾ ميملرك فتحيله كنارلری ايراق بريه وبيابانه دينور يقال قطعوا مهمها ومهمهة ای مفازة
بعيدة وشن وآبادان اولميان خالی وتنها ارضه دينور جمعلری مهامه كلور ﴿مه﴾ ميمك فتحی وهانك سكونيله اسم
فعل امردر اكفف معناسنه‌دركه بونی ايتمه وايله وبوندن فراغت قيل ديمكدر فارسيده مكن مرادفيدر وبوزجر
موقعنده سويلنور تاكيد اولندقده تكرار ايله مه مه ديرلر ﴿المهمهة﴾ زلزله وزننده برايشی ترك ايلمك ضمننده
برآدمه مه مه ديمك معناسنه‌در يقال مهمه فلانا اذا قال له مه مه ای اكفف ومطلقا منع معناسنه مستعملدر
يقال مهمهه عن السفر اذا منعه ﴿التمهمه﴾ تزلزل وزننده برنسنه‌دن واز كلوب فراغت قلمق معناسنه‌در يقال تمهمه
عنه اذا كف وارتدع ﴿الماء﴾ همزه ايله حال وزننده و﴿الماه﴾ جاه وزننده و﴿الماءة﴾ حاله وزننده‌كه واحديدر
صويه دينور آب معناسنه وماء كلمه‌سنك همزه‌سی هادن منقلبه‌در وبعض عربدن اسقنی ماءنوانده‌كه قصر ايله‌در

مسموع اولدی جمع قلتی امواه وجمع کثرتی میاه کلور و مصغرنده مویه دینور و مویهه دینورکه ماءه مصغریدر شارح دیرکه مصباحك بیاننه کوره ماء کلمه‌سنك اصلی موه ایدی واو الفه قلب اولندی ایکی حرف خفیف مجتمع اولمغله هاء همزه‌یه ابدال اولندی الف مقدما اعلال اولندیغندن اول ابدال اولنمدی زیرا حرف واحد ایکی دفعه اعلال اولنمز وجمعنده امواه دیدکاری کبی امواء دخی دیرلر همزه ایله ونسبتنده مائی ّ وماویّ دیرلر همزه‌یی واوه قلب ایله (الماویّة) تشدید یا ایله آیینه‌یه اطلاق اولنور جمعی ماوی در یقال جاءت وبیده ماویة ای مرأة وبوفارسیده زجاجه آبکینه دیدکاری کبیدر * مترجم صحاحك مرأة کلمه‌سنی عورت معناسنه حملی وتوجیهی غرائبدندر وماویه برخاتون اسمیدر (الموه) موج وزننده و (المیه) میمك فتحی ویانك سکونیله و (المووه) قعود وزننده و (الماهة) و (المیهة) میمك فتحیله قیو واشمه وایازمه مقوله‌سی پرچوق صولو اولمق معناسنه‌در یقال ماهت الرکیة تماه وتموه وتمیه موها ومیها وموها وماهة ومیهة من الباب الرابع والاول والثانی اذا کثر ماؤها وکمی‌یه صو کیرمکله صولنمق معناسنه‌در یقال ماهت السفینة اذا دخلها الماء وموه قارشدرمق معناسنه‌در یقال ماه الشیء بالشیء یموه موها اذا خلطه به وصو ایچورمك معناسنه‌در تقول مهت الرجل بکسر المیم من الباب الرابع وبضمها من الاول ای سقیته الماء (المیهة) کیسه وزننده صویی چوق اشمه‌یه وقیویه دینور یقال رکیة میهة ای کثیرة الماء (الماهة) حاله وزننده میهه معناسنه‌در وچچك عارضه‌سنه دینور یقال ظهر ببدنه ماهة ای جدری (الامیه) و (الاموه) افضل وزننده افعل تفضیلردر سائردن صویی اکثر اولان نسنه‌یه دینور یقال هذه الرکیة امیه وامو‌ه مما کانت ای اکثر ماء (الاماهة) و (الامواه) همزه‌لرك کسریله قیوقزان کمسه صویه ایرشمك معناسنه‌در یقال حفر البئر فاماه وامو‌ه ای بلغ الماء * مؤلف بونی ایکی دفعه تکرار ایلمشدر واماهه صوارمق معناسنه‌در یقال اماهوا دوابهم ای سقوها * مؤلف بونی دخی تکرار ایلمشدر وحوضه صو بریکدرمك معناسنه‌در یقال اماهوا حوضهم اذا جعلوا فیه الماء وقلج وبچاق نامللوسنی صوارمق معناسنه‌در یقال اماه السکین اذا سقاه کما یقال امهی السکین وقارشدرمق معناسنه‌در یقال اماه الشیء اذا خلطه وبلود چوق یغمور دوکمك معناسنه‌در یقال اماهت السماء اذا اسالت ماء کثیرا وارکك دیشینك رحمنه القاء نطفه ایلمك معناسنه‌در یقال اماه الفحل اذا القی مائه فی رحم الانثی ویرده صو ترشح ایلمکله صیزندیلی وصولو اولمق معناسنه‌در یقال اماهت الارض اذا نزّت ومرکب غلیظ اولمغله ترقیق ایچون حقه‌یه صوقوق معناسنه‌در یقال اماه الدواة اذا صب فیها الماء (التمویه) تفعیل وزننده برصولو اولمق معناسنه‌در یقال موّه الموضع اذا صار ذاماء وبرنسنه‌یه چوق صوقومغله صولو ایلمك معناسنه‌در یقال موّه القدر اذا اکثر ماءها وبرکمسه‌یه سؤالنه مخالف خبر اخبار ایلمك معناسنه‌در مستعملدر یقال موّه الخبر علیه اذا اخبره بخلاف ماسأله وباقر ودمور مقوله‌سنی یالدزلمق معناسنه‌در یقال موّه النحاس او الحدید اذا طلاه بفضة اوذهب (ماه الفؤاد) و (ماهیء الفؤاد) قورققق آدمه اطلاق اولنور کویا که یورکی صو ایچره اولمغله دائما لرزه‌ناك اولور علی قول بلید وکند ذهن آدمه اطلاق اولنور کویا که صوکبی قلبی نقش ادراکدن صافی وساده‌در بوراده ماهیء لفظی مائه مقلوبیدر وماه مائه مختصریدر یقال هو ماه الفؤاد وماهیء الفؤاد ای جبان او بلید (الموهة) و (المواهة) میملرك ضمیله تاب ورونق ولطافت معناسنه‌در یقال مااحسن موهة وجهه ومواهته ای ماؤه ورونقه وحسن وجمال معناسنه‌در تقول اعجبنی موهته ومواهته ای حسنه ومحبوبك چهره‌سنده اولان آب وتابه دینور یقال مااحسن موهة وجهه ومواهته ای حسنه وترقرق الماء فی وجهه (الماه) حال وزننده برایالتك قصبه‌سنه دینور یقال ماه البلد ای قصبته (الماهان) تثنیه بنیه‌سیله دینور ایله نهاوند نام بلده‌لره اطلاق اولنور که بری ماه الکوفه وبری ماه البصره‌در معلوم اوله که ماه پهلوی لساننده شهر وبلده‌یه دینور وقتاکه حذیفه همدان ولایتنی فتح وتسخیر ایدوب اندن نهاوند شهرینه کلدی اول زمان نهاوند پك مختصر شهر اولمغله عسکری احاطه ایلمدیکندن امر ایلدی کوفه عسکری شهر دینوره کیدوب وبصره سپاهی نهاوند ایچره قالدی چونکه شهره ماه اطلاق اولنمغله دینوره ماه کوفه ونهاونده ماه بصره دیدیلر بناء علیه بین العرب دینور ونهاونده ماهان اطلاق اولنور وماه وماه دینار ایکی بلده آدیدر وماهان بررجل اسمیدر ولفظ مزبور عربی اولدیغی صورتده هوم یاخود هیم ماده‌لرندن مأخوذ اولور بو تقدیرجه وزنی لعفان اولور لامك عین اوزره تقدیمیله یاخود وهم ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی لفعان اولور فابی عین اوزره تقدیمله یاخود همی ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی علفان اولور یاخود مه ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی عفلان اولور یاخود یهم ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی لاعاف اولور یاخود مهین ماده‌سندن مأخوذ اولمغله وزنی عافال اولور یاخود منه ماده‌سندن اولمغله فالاع اولور یاخود نمه ماده‌سندن اولمغله وزنی عالاف اولور وعندالبعض وزنی فعلان‌در (المیه) میمك

(فتحیله)

فتحيله برنسنه يى يالدزلمق معناسنه در يقال ماه السيف يميه ميها اذا طلاه بماء الذهب واشمه وقيو مقوله سنك صويى چوغالمق معناسنه در يقال ماهت الركيه تميه لغة فى ماهت تموه

فصل النون

(النبه) نونك ضميله فطنت و ذكا معناسنه در يقال ماله نبه اى فطنة و او يقودن او يانمغه دينور كه اسمدر و بو معناده مصدر اولور يقال نبه من نومه نبها من الباب الرابع اذا قام منه (الانباه) همزه نك كسريله او يقودن اوياندرمق معناسنه در يقال انبه فلانا من النوم اذا اقامه منه و برآدمك حاجتنى اونتمق معناسنه در يقال انبه حاجته اذا نسيها همزه سى سلب ايچوندر (التنبيه) تفعيل وزننده بودخى اوياندرمق معناسنه در يقال نبهه من نومه اى اقامه و خامل وكنام كسه يه شان وشهرت و يرمكله عزيز و نامدار ايلمك معناسنه در يقال نبه باسمه اى نوه به (التنبه) تفعل وزننده و (الانتباه) افتعال وزننده مطاوعلر در اويانمق معناسنه در يقال انبهه و نبهه فتنبه و انتبه اى استيقظ (المنبهة) مرحله وزننده برآدمى برشيئه آگاه ايلمكه باعث اولان نسنه يه دينور يقال هذا منبهة على كذا اى مشعر به و بركسه نك قدر و شانني اشعار ايله بين الناس منقبتنى عالى قلمغه باعث اولان شيئه دينور يقال هو منبهة لفلان اى مشعر لقدره ومعل له اوّله كوره نبهدن و ثانى يه كوره نباهتدن مفعله در (النبه) فتحتينله سرعتله فهم و ادراك ايلمك معناسنه در يقال مانبه له نبها من الباب الرابع اى مافطن بوندن اسم نبه در نونك ضميله نته كه ذكر اولندى و نبه شول نسنه به دينور كه على الغفله بولنمش اوله يقال جاء و بيده نبه اى ضالة وجدت على غفلة و حالا موجود نسنه يه ديمكله ضدّ اولور و مشهور و متعارف نسنه يه دينور يقال شئ نبه اى مشهور و شرف و شان صاحبى آدمه دينور و بو معناده اسم جمع اولور ياخود فى الاصل مصدر اولمغله مفرد و جمعى برابر در يقال رجل نبه و قوم نبه اى شريف و شرفاء (النبه) خجل وزننده بودخى مشهور نسنه يه دينور (النباهة) كرامه وزننده شرف و شان و شهرت صاحبى اولمق معناسنه در يقال نبه الرجل و نبه و نبه نباهة من الباب الاول و الرابع و الخامس اذا شرف و اشبو تثليث باب ابن طريف روايتيدر (النابه) صاحب وزننده و (النبيه) امير وزننده شريف و نامدار آدمه دينور كه خامل مقابليدر و نابه عظيم و جليل اولان شيئه دينور يقال امر نابه اى عظيم (المنبوه الاسم) معروف الاسم ديمكدر يعنى نامدار اولان آدمه دينور يقال رجل منبوه الاسم اى معروفه (المنبهة) شارحك تصحيحى اوزره مكرمه وزننده كه انباهدن اسم مفعولدر اونودلمش حاجته دينور پس بوراده كمحسنه نسخه سى غلطدر يقال حاجة منبهة اى منسية (النباه) سحاب وزننده بلند و رفيع نسنه يه دينور يقال بناء و عزّ نباه اى رفيع (نبهان) سلمان وزننده برجماعتك پدرى اسميدر (نابه) صاحب وزننده و (نبيه) زبير وزننده و (منبه) محدّث وزننده و (نبيه) امير وزننده و (منبه) محسن وزننده اسامئ ناسدندر (النجه) نجد وزننده برحاجت ضمننده برآدمه كلان كسه يى خوشلنمديغى كريه و طور يه كلامله مقابله ايدوب حاجتنى ردّ ايلمك على قول پك چركين و ناسزا وجهله ردّ ايلمك معناسنه در يقال نجهه نجها من الباب الثالث اذا استقبله بما يكره وردّه عن حاجته اوهو اقبح الردّ و بركسه اوزره ناكهانى چيقه كلمك معناسنه در يقال نجه على القوم اذا طلع و برشهر و ارضه واروب آندن خوشلنميوب طبعنه ناملايم كلمك معناسنه در يقال نجه بلد كذا اذا دخله فكرهه (التنجه) تفعل وزننده نجه ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال تنجه فلانا بمعنى نجهه (نجه الطير) وجه الخير وزننده مصر ايله ارض تيه مياننده برموضع آديدر (النده) نونك فتحى و دالك سكونيله دوه يى حيقره رق آزار و طرد ايلمك معناسنه در يقال نده البعير ندها من الباب الثالث اذا زجره و طرده بالصياه و طوپلنمش دوه لرى سوروب كوترمك ياخود كندى طوپليوب سورمك معناسنه در يقال نده الابل اذا ساقها مجتمعة او ساقها و جمعها (الندهة) نونك فتحى و ضميله چوق دوابّ و مواشى يه دينور على قول قيوندن يكرمى و دوه دن يوز مقدار و اقچه مقوله سندن بيك مقداره دينور (الانتداه) افتعال وزننده و (الاستنداه) برايش يولنه كيروب طوغرلمق معناسنه در يقال انتده الامر و استنده اذا اتلأبّ (التنزه) زاى معجمه ايله تفعل وزننده ايراقلشمق معناسنه در يقال تنزه عنه اذا تباعد و خلقك تنزه كلمه سنى باغ و باغچه و بساتينه تفرج ايچون چيقمق معناسنده استعمال ايتلرى غلط قبيحدر * شارح ديركه بو قولده مؤلف ابن السكيته تابع اولمشدر لكن خرجنا نتنزه عبارتى قساوت شهردن تباعد ايچون باغ و سبزه زاره چيقدق ديمكله تعبير مرقوم غلطدن سالمدر (النزهة) غرفه وزننده اسمدر ايراقلق بعد معناسنه در * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر (النزه) كتف وزننده و (النزيه) امير وزننده شول مكانه دينور كه صوياتغى مرج و چپل يرلردن و شنلك لازمه سى سينكلردن و دكز رطوبتندن و فساد هوا و وخامتدن بعيد اوله كه بو مقوله يرلر و بايى مستوجب اولور مؤنثى نزهه و نزيهه در يقال مكان نزه و نزيه و ارض نزهة و نزيهة اى بعيد عن الريف و عمق المياه و ذبان القرى و و مدّ البحر و فساد الهوى (النزاهة) كرامه وزننده و (النزاهية) كراهيه وزننده

برمكان وارض نزيه ونزيهه اولمق معناسنه‌در يقال نزه المكان نزاهة ونزاهية من الباب الخامس اذا كان نزيها
وبركسه مطلقا كريه وناخوش نسنه‌لردن بعيد اولمق معناسنه‌در يقال نزه الرجل اذا تباعد عن كلّ مكروه
﴿النزيه﴾ اميروزننده مكاره وناسزالردن بعيد وسالم اولان آدمه دينور كرك حسى وكرك معنوى اولسون ﴿نزه الخلق﴾
نونك فتحى وزانك سكونى وكسريله و ﴿نازه النفس﴾ حشم نشين طائفه‌سندن شول عفيف ومتكرم وطيب النفس
آدمه دينوركه يالكزجه قونوب كوچوب نفسنى ومتعلقاتنى ومال ومواشيسنى بيوت سائره‌يه قارشدرمز اوله
جمعى نزهاء كلور كرماء وزننده ونزهون كلور ونزاه كلور صاحب وصحاب كبى يقال رجل نزه الخلق ونازه النفس
اى عفيف متكرم يحل وحده ولا يخالط البيوت بنفسه ولا ماله ﴿النزه﴾ نجد وزننده و ﴿النزاهة﴾ كرامه وزننده
ذكر اولنان نزيه الخلق ونازه النفس معنالرندن اسملردر ونزه مصدر اولور دواب ومواشى‌يى صولو يرلردن بعيد
ايلمك معناسنه‌در تقول نزهت ابلى نزها اذا باعدتها عن المياه ﴿التنزيه﴾ تفعيل وزننده بركسه نفسنى قبايحدن
بعيد وبرطرف ايلمك معناسنه‌در يقال نزّه نفسه عن القبيح اذا نحّاها ﴿المنفوه﴾ منفور وزننده و ﴿النافه﴾
صاحب وزننده قورقق وضعيف القلب آدمه دينور يقال رجل منفوه ونافه اى ضعيف الفؤاد جبان ﴿النفوه﴾
قعود وزننده قورقق وبى زهره اولمق معناسنه‌در يقال ماكان نافها فنفه نفوها من الباب الثالث وسركش
ايكن يواشيوب رام وذلول اولمق معناسنه‌در يقال نفه الجمل اذا ذلّ بعد صعوبة ﴿النفه﴾ نونك فتحى وفانك سكونيله
يوريلوب عاجز ودرمانده اولمق معناسنه‌در يقال نفهت نفسه نفها من الباب الرابع اذا اعيت وكلت ﴿الانفاه﴾
همزه‌نك كسريله طوارى يوروب بيتاب ايلمك معناسنه‌در يقال انفه ناقته اذا كلها واعياها وبركسه‌يه آزجه مال
ويرمك معناسنه‌در يقال انفه له من ماله اى اقلّ له منه ﴿التنفيه﴾ تفعيل وزننده بودخى يوروب بيتاب ايلمك معناسنه‌در
يقال نفه ناقته بمعنى انفه ﴿الاستنفاه﴾ دكلنوب راحت اولمق معناسنه‌در يقال استنفه الرجل اذا استراح ﴿النقه﴾
نونك وقافك فتحيله و ﴿النقوه﴾ قعود وزننده خسته لكدن يكيجه صحت بولوب لكن هنوز ضعيفجه وناتوانجه
اولمق معناسنه‌در على قول كلى افاقت بولمق معناسنه‌در يقال نقه المريض من مرضه ونقه نقها ونقوها
من الباب الرابع والثالث اذا صح وفيه ضعف او افاق وفهم ايلمك معناسنه‌در يقال نقه الحديث اذا فهمه ﴿الناقه﴾
صاحب وزننده خسته لكدن هنوز افاقت بولمش آدمه دينوركه عروق واعصابنده هنوز سستلك اوله جمعى
نقه كلور ركع وزننده وفهيم وسريع الانتقال آدمه دينور ﴿النقه﴾ كتف وزننده بودخى فطن وفهيم آدمه دينور
﴿الاستنقاه﴾ فهم ايلمك معناسنه‌در يقال استنقه الحديث اذا فهمه ﴿الانتقاه﴾ افتعال وزننده بركلام وخبرى
كركى كبى فهم ايلمكله شفاى صدر حاصل قلمق معناسنه‌در تقول انتقهت من الحديث اى اشتفيت ﴿النكه﴾
نونك فتحى وكافك سكونيله برآدم بركسه‌نك بروننه اغزى رايحه‌سنى اشمام ايچون تنفس ايدوب هوه ديمك ياخود
نفسنى انك بروننه طوغرى اخراج ايلمك معناسنه‌در يقال نكه له وعليه نكها من الباب الثانى والثالث اذا تنفس
على انفه او اخرج نفسه الى انف آخر وكونشك حرارتى مشتدّ اولمق معناسنه‌در يقال نكهت الشمس اذا اشتدّ
حرّها وبرآدمك اغزنى قوقلمق معناسنه‌در يقال نكهه ونكهه نكها من الباب الرابع والثالث اذا شمّ ريح فمه
﴿الاستنكاه﴾ بودخى اغز قوقلمق معناسنه‌در يقال استنكهه اذا شمّ ريح فمه ﴿النكه﴾ سكر وزننده پك سوريلوب
درمانده اولمش دوه‌لره دينور يقال ابل نكه اى نفه ﴿النمه﴾ فتحتينله حيرته شبيه برحالتدركه مراد سمه اولمقدر يقال
نمه الرجل نمها من الباب الرابع وهو شبه الحيرة ﴿النهنهة﴾ زلزله وزننده زجر ومنع ايلمك معناسنه‌در يقال نهنه فلانا
عن الامر اذا كفه وزجره وبونك اصلى نهه ايدى هاء وسطانى نونه ابدال اولندى ﴿التنهنه﴾ تزلزل وزننده مطاوعدر
ممنوع اولديغى نسنه‌دن كيرو طورمق معناسنه‌در يقال نهنه فلانا فتنهنه اى كفه فكف ﴿النهنه﴾ فدفد وزننده يوفقه‌جه
طوقنمش بزه دينور يقال ثوب نهنه اى الرقيق النسج ﴿النوه﴾ نوم وزننده يوكسلمك معناسنه‌در يقال ناه الشئ ينوه نوها
اذا ارتفع وبايقوش باشنى يوقرى قالدروب اوتمك معناسنه‌در يقال ناهت الهامة اذا رفعت رأسها فصرخت
وبرنسنه‌دن كوكل چكوب اباء وترك ايلمك معناسنه‌در يقال ناهت نفسه عن الشئ تنوه وتناه نوها من الباب الاوّل
والرابع اذا انتهت وابت وتركت ونفس ناطقه قوىّ اولمق معناسنه‌در يقال ناهت نفسه اذا قويت وحيوانى يارمجه
طويورمق معناسنه‌در يقال ناه البقل الدوابّ اذا مجدها وهو دون الشبع ونوه نونك فتحى وضميله انتهاء معناسنه‌دركه
اسمدر برنسنه‌دن نهيى قبول ايله فراغتدن عبارتدر يقال ماله نوه منه اى انتهاء ﴿التنويه﴾ تفعيل وزننده برآدمى
بلند آواز ايله چاغرمق معناسنه‌در يقال نوّهه ونوّه به اذا دعاه يعنى برفع الصوت وبرآدمى مدح وتعظيم ومناقبنى
تشهير ايله بلند قدر ونامدار ايلمك معناسته‌در يقال نوّه فلانا اذا رفعه يعنى بالتعريف والتطيير ﴿النوهة﴾ تمره

(وزننده)

وزننده وجبه كبيدركه يكرمى در ساعتده براوكون طعام ايلمكه دينور (النوّاهة) نوّاحه وزننده ومرادفيدركه ميت آغنجيسى اولان عورته دينور يقال هى نوّاهة اى نوّاحة (النوّه) سكر وزننده نوّح معناسنه دركه ناحك جعيدر (نيه) نيل وزننده سجستان ايله اسفراين بيننده بربلده در (النايه) صاحب وزننده بلند ورفيع اولان شيئه دينور يقال شئ نايه اى مشرف رفيع (النيه) نونك فتحيله يوكسك اولمق معناسنه در يقال ناه الشئ يناه نيها من الباب الرابع اذا ارتفع وبرنسنه عجيب اولمق معناسنه در يقال ناه الشئ اذا اعجب (الناهة) حاله وزننده كه اصلى نائهه در بعدالقلب همزه حذف اولنمشدر برنسنه دن فراغت ايدن نفس انسانى يه دينور يقال نفس ناهة عن الشئ اى منتهية

فصل الواو

(الوبه) واوك فتحى وبانك سكونيله فهم وفطنت معناسنه در يقال وبه له ووبه وبها من الباب الثالث والرابع اذافطن وكبرايلمك معناسنه در يقال وبه له اذا تكبر وقارمق معناسنه در يقال هولايبوبه له وبه اى لايبالى به (الاباه) همزه نك كسريله بودخى فهم ودرك ايلمك معناسنه در يقال اوبه له اذافطن (الوجه) واوك فتحى وجيمك سكونيله هرنسنه نك قرشوسنه كلان وقرشوسنده اولان شيئه دينور جمعى اوجه ووجوه واجوه كلور همزه نك ضميله كه واودن مبدله در * مؤلفك بصائرده بياننه كوره وجه لفظى يوزه موضوعدر فارسيده روى دينور ظاهر بدنده ابتدا ناظرك قرشوسنه كلديكى علاقه سيله واعضاء سائره دن اشرف اولمق مناسبتيله بعده انسانك مطلقا قرشوسنه كلان نسنه ده وهرشيئك اشرفنده ومبدأنده استعمال اولندى وبعضا وجه ايله ذات دخى اراده اولنور * وشارحك نسخه سنده الوجه م اى معروف ومستقبل كل شئ عنوانيله مرسومدركه وجه يوزه دينور وهرنسنه نك قرشوسنده اولانه دينور ديمك اولور ووجه برنسنه نك نفس وذاتنه اطلاق اولنور يقال وجه الشئ اى نفسه ووجه الدهر اوّل الدّهر ديمكدر ووجه النجم ناظره طوغرى ظاهر اولان سمتيدر ووجه الكلام سبيل مقصود كلامدن عبارتدر تقول وجدت وجه كلامه اى السبيل المقصود منه ووجه القوم متعين وذيشانلرندن عبارتدر جمعى وجوه كلور يقال هم وجوه القوم اى اعيانهم وساداتهم ووجه حرمت وجاه معناسنه در جاه وجه مقلوبيدر وسمت وجهت معناسنه دروجهت لفظنك اصلى وجه ايدى وعد وعده كبى وجهت عند البعض اسم مكاندر توجه اولنه جق سمت ومكانه دينور ومصدر اوله رق دخى استعمال اولنور ووجه آزجه صويه دينور بونده فتحتينله ده لغتدر يقال وجدنا وجها من الماء اى قليلا ومصدر اولور يوزه اورمق معناسنه يقال وجهه وجها من الباب الثانى اذاضرب وجهه وبرآدمه وجاهت وشرافتده غالب اولمق معناسنه در تقول وجهتك عند الناس اجهك اى صرت اوجه منك (الوجيه) اميروزننده بودخى برقومك سيدو ذيشاننه دينور جمعى وجهاء كلور امراء وزننده يقال هو وجيه القوم اى سيدهم ومطلقا جاه وقدر ومنزلت صاحبى آدمه دينور يقال هو وجيه اى ذو الجاه وبربونجق ادبدركه بين العرب معروفدر * شارح ديركه حضور سلاطينه دخول ايدن كسه لرانى يوزلرينه سوررلر نزدشاهيده وجاهتلو اولمق ايچون ووجيه شول آت قولوننه دينوركه طوغركن ايكى اللرى برابرجه خروج ايلمش اوله ووجيه ايكى معروف اتلرك اسميدر (الوجيهة) سفينه وزننده بودخى ذكر اولنان بونجغه دينور (الجهة) جيمك حركات ثلاثيله و(الوجهة) واوك كسرى وضميله جانب وسمت وناحيه معناسنه دركه توجّه اولنور جمعى جهات كلور يقال توجّه جهة كذا ووجهة كذا اى الى جانب وناحية * مترجم ديركه اشبو جهة ووجهه اسملردر اصللرى وجه ايدى مصدر اولان وعد كلمه سنه قياسله واوى حذف وتاء تعويض اولندى واسم اولمق حسبيله بعضا واوى دخى ابقا اولنور لده وولده كبى اصلنه تنبيه ايچون لكن عوض ايله معوض عنه جمع اولمغله تابى وحدته حمل اولنور (الموجوه) موجود وزننده ضرب فى الوجه معناسندن اسم مفعولدر مضروب الوجه معناسنه در (التوجيه) تفعيل وزننده برآدمى برسمته كوندرمك معناسنه در يقال وجهه فى حاجة اذا ارسله وبرآدمى وجيه وذيشان قلمق معناسنه در يقال وجّهه الامير اذا شرّفه ويغمور يرك بالجمله اجزاء وجوانبنه برقورى برقومق وجهيله ياغمق معناسنه در يقال وجهت المطرة الارض اذا صيرتها وجها واحدا كما يقال تركت المطرة الارض فردا واحدا وفدانلرى شمال طرفنه مائل اوله رق ديكوب بعده بادشمال انلرى طوغرلتمق معناسنه مستعملدر يقال وجهت النخلة الشمال اذا غرسها فامالها قبل الشمال فاقامتها الشمال وآت قولونى ايكى اللرى بيله جه خروج ايده رك طوغمق معناسنه دركه اوقولونه وجيه دينورنته كه ذكر اولندى وتوجيه القوائم صدف كبيدركه اويلقلرى بربرينه پك قريب يعنى صتانى صيق اولوب طرنقلرى ارالقلرى ميدانلو اوله رق بلكلرى بوروق وملتوى اولمقدن عبارتدر على قول توجيه آتك الرينك ايچ يوزلرنده بمجاتيان ديدكلرى سكيرلرى وطرنقلرى برى برينه يقين اوله رق بلكلرى طشره طرفه بوروق اولمقدن عبارتدركه اول كونه آته ايت اللى تعبير اولنور وتوجيه عروضيون عرفنده قافيۀ مقيده ده واقع روى حرفندن مقدّم اولان حرفه اطلاق اولنور عند

مطلب

البعض حرف مزبوره‌یی مضموم یاخود مفتوح ایلکه دینور مکسور اولدقده سناد اطلاق اولنور * شارح دیرکه شروح خزرجیه‌ده قول مؤلفه مخالف تعریف اولنمشدر وتوجیه برسمته یونلمك توجّه معناسنه کلور یقال وتجهت الیك ای توجّهت وبرنسنه‌یی برسمته چویرمك معناسنه‌در ومنه المثل * وجّه الحجر وجهة ماله * ای دبر الامر علی وجهه یعنی طاشی جهتلرندن برجهته چویر دیمکدر فی الاصل طاش ایله کارکیربنا ایدن آدمه خطابدرکه طاشی النه الوب برکره یرینه وضع ایدر لکن موافق کلمزاکادیرلرکه طاشی چویراکراویمزسه‌ینه چویرالبته برمناسب جهتنه مصادف اولورسن بومثل برامره برجهتدن تدبیرممکن اولمدیغی صورتده برغیری جهتدن تدبیرلازمدردیه جك یرده ضرب اولنور وکلام مرقومده جهة کلمه‌سی منصوبدر رفعله‌ده مرویدر نصبی ظرفیت اوزره‌در ورفعی فله وجهة تقدیرنده اولورو ماکلمه‌سی ابهامیه‌در (الایجاه) همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی شرف ووجاهت صاحبی قلمق معناسنه‌در یقال اوجهه الامیر اذا شرّفه وبرآدمی وجیه وشریف بولمق معناسنه‌در یقال اوجه فلانا اذا صادفه وجیها (الوجاه) و (التجاه) واوك وتانك حرکات ثلاثیله برنسنه‌نك قرشوسنه ویماجنه دینور تقول قعدت وجاهك وتجاهك ای تلقاء وجهك * شارحك بیانی اوزره تاء واودن مبدله‌در (الوجاه) قتال وزننده و (المواجهة) مقاتله وزننده یوز یوزه اولمق معناسنه‌در یقال لقیه وجاها ومواجهة ای قابل وجهه ویقال واجهه اذا قابله بوجهه ووجاه برنسنه‌نك مقدارنه اطلاق اولنور یقال هم وجاه الف ای زهاؤه (التواجه) تفاعل وزننده قرشو قرشویه اولمق معناسنه‌در یقال تواجها اذا تقابلا (الموجّه) معظم وزننده جاه وحرمت صاحبی آدمه دینور یقال هو موجه ای ذوالجاه وایکی یوزلو کلیم مقوله سنه دینور یقال کساء موجه ای ذوالوجهین وکوکسنده وارقه‌سنده بوکریسی اولان قنبوره دینور یقال احدب موجه ای له حدبتان فی ظهره وفی صدره (الوجیهة) سفینه وزننده بودخی ایکی یوزلو کلیم مقوله‌سنه دینور ووجیه دیدکلری مهره‌یه دینور نته‌که ذکر اولندی (بنووجیه) بربطن آدیدر (التوجّه) تفعل وزننده برنسنه‌یه طوغری یونلمك معناسنه‌در یقال توجه الیه اذا اقبل وعسکر بوزلمق معناسنه‌در یقال توجه الجیش اذا انهزم وپك پیرفانی اولمق معناسنه‌در یقال توجه الشیخ اذا ولّی وکبر (الوجه) ندس وزننده وجیه وشریف آدمه دینور یقال رجل وجه ای وجیه (الاتجاه) همزه‌نك وتاء مشدده‌نك کسریله یونلمك معناسنه‌در تقول اتجهت الیك اتجه اتجاها بمعنی توجهت بونك اصلی اوتجه ایدی ویقال بالثلاثی تجهت تجها (الاویجه) همزه‌نك ضمیله اوجه لفظندن مصغردر یوزجکزلر دیمکدر ومنه یقال نظروا الیّ باویجه سوء (الوده) واوك فتحی ودالك سکونیله برآدمی برایشدن ردّ وصرف ایلمك معناسنه‌در یقال وده عن الامر ودها من الباب الثانی اذا صدّه (الایداه) همزه‌نك کسریله دوه‌لره حیقرمق معناسنه‌در یقال اوده بالابل اذا صاح بها (الودهاه) حمراء وزننده بدنی سمن کبی آق اولوب بغایت لطیف وخوشلقا محبوبه‌یه دینور یقال امرأة ودهاء ای الحسنة اللون فی بیاض (الاستیداه) دوه‌لر طوپلنوب سورلمك معناسنه‌در یقال استیدهت الابل اذا اجتمعت وانساقت ودشمن مغلوب ومنقاد اولمق معناسنه‌در یقال استیده الخصم اذا انقاد وغلب کما یقال استوده فیهما ای یائیة وواویة وبرایش یولنه کیروب راست ودرست اولمق معناسنه‌در یقال استیده الامر اذا اتلأبّ وبرآدمی تخفیف واستحقار ایلمك معناسنه‌در یقال استیده فلانا اذا استخفه (الوره) فتحتینله احمق اولمق معناسنه‌در یقال وره الرجل ورها من الباب الرابع اذا حمق وروزکار چوق اسمك معناسنه‌در یقال ورهت الریح اذا کثر هبوبها وخاتون پك سموز وقوّتلو اولمق معناسنه‌در یقال ورهت المرأة ورها من الباب السادس اذا کثر شحمها (الاوره) احمر وزننده احمق آدمه دینور (الورهاء) حمراء وزننده مؤنثیدر ویغموری چوق بلوده دینور کاسیذکر ورابطه ونظامسز دلوجه اسن یله دینور یقال ریح ورهاء اذا کانت فی هبوبها عجرفة وبرقسر اغك اسمیدر (الورهة) فرحه وزننده کوده‌سی سموز وقوّتلو خاتونه دینور ویغموری فراوان بلوده دینور ورهاء کبی یقال سحابة ورهة وورهاء ای کثیرة المطر (الوارهة) واسع سرای وخانه واوبه‌یه دینور یقال داروارهة ای واسعة (التورّه) تفعل وزننده برایشی عجمی کونه نامنتظم ایشلمك معناسنه‌در یقال تورّه فی عمله اذا لم یکن فیه حذق (الورهرهة) سفرجله وزننده شاشقین عورته دینور (الوافه) فایله صاحب وزننده نصاری کلیساسنده ومناسترنده قیم اولان کمسه‌یه دینور یقال نصرانیّ وافه ای قیم البیعة وبیلرنده حکم یعنی کتخدای امور اولان شخصه دینور (الوفاهة) کتابه وزننده کلیسا قیملکنه دینور (الوفهیة) واوك وفانك فتحیله کلیسا قیملکی پایه‌سنه دینور (الوفه) رفه وزننده نصرانی کلیسا قیمی اولمق معناسنه‌در یقال وفه النصرانیّ وفها من الباب الثالث اذا صار وافها (الواقه) قاقله وافه وزننده و (الوقاه) غراب وزننده بونلرده

کلیسا قیمه دینور (الوقاهیة) سحابیه وزننده کلیسا قیملکنه دینور (الوقه) وقع وزننده طاعت معناسنه‌در تقول وقهت له وقها من الباب السادس ای اطعت له (الایقاه) همزه‌نك کسریله و (الاستیقاه) بونلرده اطاعت معناسنه‌در تقول ایقهت له واستیقهت ای اطعت له (الاتقاة) اتخاذ وزننده برنسنه‌دن منتهی اولوب فراغت کلمك معناسنه‌در یقال اتقه عنه اذا انتهی و برآدمك سوزینی اسلیوب اطاعت وامتثال ایلمك معناسنه‌در یقال اتقه له اذا اطاعه وسمع منه (الوله) فتحتینله حزن و وجد علی قول افراط حزن سببیله عقل کیدوب شیفته و سرسم اولمق معناسنه‌در یقال وله الرجل وولِه ولها من الباب السادس والرابع والثانی اذا حزن اوذهب عقله حزنا و متحیر اولمق معناسنه‌در یقال وله الرجل اذا تحیر و قورقق معناسنه‌در یقال وله منه اذا خاف (الولها) سکران وزننده و (الواله) و (الاله) همزه ایله که واودن مبدله‌در صاحب وزنلرنده که نسب اوزره‌در وله کلمش کشی‌یه دینور مؤنثلرنده ولهی دینور سکری وزننده و والهه و واله دخی دینور و ولهان برشیطان آدیدر که آبدست آلان کیمسه‌یه مسلط اولوب صوینی اسراف ایلمکه اغرا ایدر تقول استعذ بالله من الولهان وهو شیطان یغری بکثرة صب الماء فی الوضوء (التوله) تفعل وزننده و (الاتلاه) اتخاذ وزننده واله و سرسم و حیران اولمق معناسنه‌در یقال توله الرجل واتله بمعنی وله واتلاه برآدمك عقلنی زائل ایدوب شیفته و سراسیمه قلمق معناسنه‌در یقال اتلهه النبیذ ای ذهب بعقله (المیلاه) میلاد وزننده شول خاتونه وسائر حیوانه دینورکه ولدمفقودنه بغایت حزن و وجد ایدر اوله یقال امرأة میلاه ای شدیدة الحزن والجزع علی ولدها و شدید روزکاره دینورکه صرزلر یقال ریح میلاه ای شدیدة و شول ناقه‌یه دینورکه ارککنی استصحاب وانس ایلمکله یانندن کتدکده وجد و حنین ایدر اوله (الایلاه) همزه‌نك کسریله واله و حیران قلمق معناسنه‌در یقال اوله المرأة الوجد والحزن اذا جعلها واَلِهة (المولِه) مکرم وزننده اورمجکه دینور عنکبوت معناسنه و یبانه صالنمش صویه دینور (المولّه) معظم وزننده بودخی یبانه صالیورلمش صویه دینور یقال ماء موله و مولّه ای مرسل فی الصحراء (المیله) منبر وزننده برّیه و یابانه اطلاق اولنور یقال ولهوا فی المیله ای الفلاة (الولیهة) سفینه وزننده برموضع آدیدر (التوله) ضمتینله و لام مشدده‌نك کسریله هلاك و تلف موقعنده مستعملدر و منه یقال وقع فی وادی توله ای فی الهلاك و بو تهلك وامثالی کبی فی الاصل فعل مستقبل اولوب بعده موقعده مستعمل اولدی نته‌که محللرنده بالدفعات بیان اولندی (الومه) فتحتینله یك استی اولمق معناسنه‌در یقال ومه النهار ومها من الباب الرابع اذا اشتد حره (الومهة) تمره وزننده مطلقا تاوه‌یه قیوب اریده‌جك نسنه‌یه دینور یاغ کبی (واهاله) نصب و تنوینله و تنوینسز کلمهٔ تعجبدر برنسنه‌نك خوبلغندن و خوشلغندن تعجب محلنده استعمال اولنور فارسیده خوشا مرادفیدر یقال واهاله ماطیبه یعنی نه عجب کوزل نسنه‌در و برنسنه‌یه تلهف و تأسف مقامنده

مطلب

دخی استعمال اولنورکه واه واه یازق دیمك اولور * شارح دیرکه تنوینی صورتنده کویاکه استطابة دیمکدر و عدم تنوینی صورتنده کویاکه الاستطابة دیمکدر پس تنوین علم تنکیر و ترکی علم تعریف اولور و بومقوله کلمات فی الاصل اسماء اصوات اولوب بعده مصدر مقامنه قائم اولورلر وکندی معنالری اوزره فعل تقدیر اولنور وکاه اولورکه مصدره نقل اولنیوب صوت اوله‌رق مستعمل اولور اف و غاق و واه کبی (الوهوهة) زلزله وزننده کوپك قسمی یازق یازق اولومق معناسنه‌در یقال وهوه الکلب اذا جزع فردده و ارکك اشك دیشیسنك چورسنده شفقت جهتیله سسلنمك معناسنه‌در یقال وهوه العیر اذا صوّت حول اتنه شفقة و خاتون وجد و حزن حالتنده حیقرمق معناسنه‌در یقال وهوهت المرأة اذا صاحت فی الحزن و وهوهه آت قسمنك کشنمسی صوکنده بوغازنده تردّد ایدن صوته دینورکه هیهردی تعبیر اولنور (الوهوه) فدفد وزننده و (الوهواه) ثرثار وزننده اویناق و شوقلو شاطر آته دینور یقال فرس وهوه و وهواه ای نشیط حدید (الموهوهة) اسم فاعل بنیه‌سیله بدنی طولغونلغندن دردترر اولان عورته دینور یقال امرأة موهوهة اذا کانت ترعد من الامتلاء (الوه) واوك فتحی و هانك تشدیدیله حزن و وجد معناسنه‌درکه برنسنه‌یه آجیمق موقعنده استعمال اولنور واه دیمك اولور و اف کلمه‌سی کبی کلمهٔ تکره و استقذار اولورکه برنسنه‌یی مردار سنوب استکراه ایلدکده سویلنور یقال وه من هذا وه مثل اف اف (ویه) واوك فتحی و یانك و هانك سکونیله و هانك کسریله و (الویها) نصب و تنوینله اغرا و تحریض مقامنده استعمال اولنورکه اصواتندر تیز اول و چابك اول دیمکدر مفرد و جمع و مذکر و مؤنثه ایراد اولنور وکاه اولورکه ویه کلمه‌سی کلمهٔ اخرانك آخرینه ترکیب اولنوب برآدمه تسمیه قلنور سیبویه و نفطویه کبی بونلرده جریان ایدن لغات سیب ماده‌سنده مرور ایلدی لکن مؤلف اوراده اکا تصدّی ایلدی بونلرده ویه کلمه‌سی که اصواتندر بعد الترکیب اسم واحد قلندقده آخری کسر اوزره مبنی قلندی غاق کبی اصواته شبه اولدیغیچون و بوخمسة عشر ترکیبنه مخالفدر و حالت تنکیرده منوّن

قلنور وشول كيمسه‌كه هذا سيبويه ورأيت سيبويه ديو غير منصرف اعرابی كبی معرب ايدر آنی تثنيه و جمع قيلوب سيبويهان وسيبويهون دير ومعرب قليان تثنيه‌سنده ذوا سيبويه وكلاهما سيبويه وجمعنده ذوو سيبويه وكلهم سيبويه ديديلر * نته‌كه مؤلف عليه الرحمه تحفة الآبيه نام رساله‌سنده راهويه ماده‌سنده بورسمه تحقيق ايلدی

فصل الهاء

﴿ فصل الهاء ﴾ (الهوهة) هانك ضميله قورقق آدمه دينور يقال رجل هوهة ای جبان (هه) های اولانك فتحی و ثانيه‌يه‌نك سكونيله اصواتدندر برنسنه‌يی برآدمك خاطرينه كتورمك ايچون سويلنور يقال هه ای تذكره ووعيد وتهديد محلنده استعمال اولنور (هاه) های ثانيه‌نك سكونيله بودخی كلمهٔ وعيد وتهديددر وضاحكك ضحكندن حكايه اولور يقال ضحك فلان فقال هاه هاه (الهة) های اولانك فتحی و ثانيه‌نك تشديديله (الههة) سويلركن لسان پلتكلنوب طوتقون طوتقون سويلمك معناسنه‌در يقال هةّ الرجل هها وههة اذا لثغ واحتبس لسانه (الهيه) هانك فتحی ويانك سكونيله شول كيمسه‌دركه اوستی باشی كيرلو ومردار اولمغله سورنوب تلويث الملبسون ديواوته دفع وابعاد اولنور اوله يقال هوهيه اذا كان ينحى لدنس ثيابه (هياه) سحاب وزننده شياطين اسماسندندر (هيهات) هانك فتحيله و(ايهات) هايی همزه‌يه ابدالله و(هيهان) و(ايهان) تاءبدلی نونلر ايله و(هايهات) و(هايهان) الف زياده‌سيله و(آيهات) و(آيهان) الف ممدوده‌لر ايله و بونلرك هربرينك آخری مثلثا مبنی ومعرب اوله‌رق و(هيهاه) هاء اوزره‌وقفله و(ايها) تاسزونونسز و(ايأت) هالری همزه‌لره قلبيله بونلرك مجموعی اللی برلغت اولور هربری بعد معناسنه‌در يعنی اسم فعل ماضيدر پك ايراق اولدی ديمكدر قالديكه سكزاوّلكی لغتلری مثلثا مبنی اوله‌رق اوچه ضرب اولندقده يكرمی درت حاصل اولور كذلك معرب اوله‌رق اوچه ضرب اولندقده يكرمی درت اولمغله مجموعی قرق سكز اولور اوچ اخيردخی ضم اولندقده اللی برلغت اولور * مترجم ديركه شيخ رضی كاف خطابله هيهاك لغتنی زياده ايلمشدر والحاصل كرچه اسم فعل ماضيدر لكن لسانمزده پك دورا دور موقعنده ضرب اولنور (هيه هيه) مكررا های اوّل وثانيه‌نك كسريله بركلمه‌دركه طرد اولنه‌جق نسنه ايچون يعنی برناخوش نسنه‌يی بركيمسه‌نك طرد وطرح ايلمسنی امر ايچون تفوّه اولنور يقال هيه هيه ای اطرده كذلك برسوزی دخی زياده‌جه سويلمكی طلب ايچون استعمال اولنور * شارحك بيانه كوره اصلی ايه ايدی اكر كلام معهود ايسه بغير تنوين ايه‌وهيه دينور شو معهود سوزدن براز دخی سويله ديمكدر واكر غير معهود ايسه منوّنا ايه‌وهيه دينور واكر لاقردی‌يی فراغت ايله ديمك مراد اولورسه نصبله هيها دينور

فصل الياء

﴿ فصل الياء ﴾ (ياه ياه) هالرك سكونی وكسريله وتنوينله جائزدر و(ياهياه) های اولانك فتحيله بركلمه‌دركه برآدمی يابرحيوانی ايراقدن يانه چاغردقده استعمال اولنور اقبل معناسنه وبونلرده مفرد وجمع مذكر ومؤنث برابردر زيرا اصواتدندر وبعض لغتده تثنيه وجمعلنور تقول للاثنين ياهياهان وللجمع ياهياهون وللمؤنث ياهياة بفتح الاخر وللاثنتين ياهياهتان وللجمع ياهياهات اقبلن (اليهيهة) زلزله وزننده بركيمسه‌يی يابرحيوانی ياه‌ياه ديو يانه چاغرمق معناسنه‌در يقال يهيه بالابل اذا قال لها ياه‌ياه بالادن برو ذكر اولنان مواد اصواتدندر كيمی اصلی اوزره وكيمی اسم فعل اولمق اوزره مستعملدر تفصيللری كتب نحويه‌ده مبسوطدر تجزت الهاء بعون الله ذی المنن والالاء وصلی الله علی سيدنا محمد وعلی آله وصحبه النبلاء الكرماء

﴿ باب الواو والياء ﴾

باب الواو والياء
فصل الهمزة

﴿ فصل الهمزة ﴾ * الياء * (الاباء) و(الاباءة) همزه‌لرك كسريله برنسنه‌يی كريه كوروب ايكرنمك معناسنه‌در يقال ابی الشیء يأباه ويأبيه اباء واباءة من الباب الثالث والثانی اذا كرهه * شارح ديركه باب ثالث شذوذه مبنيدر وباب ثانی قياس اوزره‌در * ومؤلف كره ماده‌سنی اباء ايله تفسير وامّهات سائره‌ده بونلری فرق ايلديلر اباء امتناع معناسنه مفسردركه كرهك لازميدر وراغبك بيانه كوره اباء شدّة امتناع معناسنه موضوع اولمغله امتناع اعم اولور (الايباء) ايفاء وزننده برآدمی برنسنه‌دن اباء ايتدرمك معناسنه‌در تقول آبيته اياه اذا جعلته يمتنع عنه ويقولون بحر لايؤبی ای لايجعلك تأباه ای لاينقطع يعنی بربحردركه سنی كنديدن امتناع ايتدرمز كه مراد وفرتندن ناشی اصلا منقطع اولمز ديمكدر (الابية) سنيه وزننده شول دابه‌يه دينوركه دائما صويی قوقليوب ايكرنمكله ايچمكدن امتناع ايدر اوله يقال دابة ابية اذا كانت تعاف الماء واخشام علف ايستمز اولان دابه‌يه دينور قال الشارح ومنه المثل * العاشية تهيج الابيه * يعنی اخشام علف تناول ايدن حيوان تناول ايتميانلری تشويق وتحريك ايلمكله آنلرده تبعيت ايلمكه باشلرلر غيرك عملندن شوق وحركته كلوب كندی دخی اول عمله مبادرت ايدن كيمسه حقنده ضرب اولنوروا . هرنقدر ضراب اولنسه كبه قالمز اولان ناقه‌يه دينور (المأبأة) مرحله وزننده شول صويه دينوركه او صافی ناخوش اولمغله دوه‌لرك اباء وامتناعلرينه باعث اوله يعنی آندن ايكرنوب ايچميه‌لر يقال ماء مأبأة اذا كان يأباه الابل (الأباء) همزه‌نك ضميله

طعامدن دتسمکه دینور یقـال اخذه اباء عن الطعام ای کراهة و بو علت عدادنده اولمغله اسماء علل اوزانده
مصوغ اولمشدر (الآبی) داعی وزننده ناخوش نسنه دن هرزمان اباء وامتناع ایدیجی آدمه دینور جمعی آبین و ابات
کاور دعاة کبی و ابیّ کاور همزه نك ضمی و بانك کسری و یانك تشدیدیله و اباء کاور رمّان وزننده و آبی ارسلانه اطلاق
اولنور و آبی اللحم الغفاریّ اصحابدن برذاتدر ات قسمندن خوشلنمیوب اکل ایلمدیکندن ملقب اولمشیدی (الابیّ)
غنیّ وزننده ناخوش نسنه لردن بالطبع اباء و امتناع ایدر اولان آدمه دینور جمعی ابیون کاور یقال رجل ابیّ من قوم
ابیین و محمد بن یعقوب بن ابیّ محدّثدر (الأبا) همزه نك کسری و الفك قصریله هنوز طعـامدن طویمقسزین
چکلمك معناسـنه در تقول ابیت من الطعام ابا من الباب الرابع اذا انتهیت عنه من غیر شبع (الابیان) فتحاتله
طعامدن چوق ایکر نور اولان علی قول افعال دنیه و خسیسه دن بالطبع اباء و امتناع ایدر اولان عالیجناب آدمه
دینور یقال رجل ابیان ای یأبی الطعام او الدنیة جمعی ابیان کاور همزه نك کسریله (الابا) همزه نك فتحی و الفك
قصریله دوه یاوریسی سـوددن بیقوب دتسمك معناسـنه در یقـال ابی الفصیل ابا من البـاب الرابع و ابی
علی المجهول اذا سنق من اللبن و اخذه اباء و کچی یبان کچیسنك بولنی فقولمق سببیله خسته اولمق معناسـنه در
یقال ابی العنز اذا شمّ بول الاروی فمرض * شارح دیرکه بو خواصدندر بعضا قیون قسمنده عارض اولور
(الابوء) احمر وزننده یبـان کچیسنك بولنی فقولمق سـببیله خسته اولان کچی یه دینور (الاباء) سحاب
وزننده بردیه یعنی حصیر دوزدکاری سـازلغه دینور یاخود خاصّة خلفـاء اسمیدرکه قندره دیدکاری سـازلق
میشه سنه دینور پك صیق و یاپشقان اولمغله ایچنه سلوك ایدنلری منع و ابا ایدر و قامشه دینور قصب معناسـنه
مفردلری اباءه در و بو مهموز اولمغله همزه بابنده ذکر اولندی (آبی) حتی وزننده ابن جعفر النجیرمی درکه
ضعیف الروایه محدثدر و مدینه ده بنو قریضه یورده برقیو اسمیدر و کوفه ایله قصر بنی مقـاتل بیننده برنهر
آدیدر ملوك نبطیه دن ابی بن الصامغان حفر ایتدردی کذلك بطیحهٔ واسـطده برنهرك اسمیدر (الابّاء) شدّاد
وزننده ابن ابیّ درکه محدثدر و ابیّ مصغر بنیه سیله در (الابیة) همزه نك ضمی و باء مشدّده نك کسریله کبر
و عظمت معناسـنه در یقـال به ابیة ای کبر و عظمة (الابیة) همزه نك کسریله طوارك سودی ممه ایچره کیرو
چکیلوب کتمکه دینور ❊ الواویّ ❊ (الابا) همزه نك فتحی و الفك قصریله اب لفظنده لغتدرکه بابایه دینور
فارسیده پدر دیرلر و اب لفظنك اصلی ابو ایدی حرکاتله واو حذف اولنمشدر جمعی آباء کاور همزه نك مدیله و ابون
کلور * شارح دیرکه راغبك بیانته کوره مقصور اولان ابا لفظنك دخی اصلی ابو ایدی قفا کلمه سی کبی استعمال
ایلدیلر و مصباحك بیانته کوره ابا لغتنه کوره هذا اباه و رایت اباه و مررت باباه دینور و بعض لغتده واو محذوفدن
تشدید عوض اولوب هو الابّ دیرلر و لغت قلیله ده مطلقا نقص لازم اولمغله دم و ید کبی استعمال اولنور فتقول
جاءنی ابه و رأیت ابه و مررت بابه و لغت مشهوره ده یانك غیری یه مضاف اولدقده حروفله معرب اولور فتقول هذا
ابوه و رایت اباه و مررت بابیه * مترجم دیرکه عربلرك لله ابوك قوللری که بالتعجب مدح موقعنده مستعملدر ابن اثیرك
بیانته کوره ابوك لله خالصا سـبکنده درکه بیت الله و ناقة الله کبی شرف و تعظیمی متضمندر سنك کبی نجیب ولد
اتیان ایلدیکیچون پدرك تشریف و تعظیمه احقدر دیمك اولور و بعضلر لله جزاء ابیك سبکیله تاویل ایلدیلر و اب
صاحب معناسنه استعمال اولور کنیه لرده اولدیغی کبی (الابوّة) ضمتینله و واوك تشدیدیله برآدمك اولادی ظهور
ایلمکله بابا اولمق معناسنه در تقول ابوت و ابیت ابوّة من الباب الاوّل ای صرت ابا * شارح دیرکه صیغهٔ ثانیه ده
یاء واودن مبدله در (الاباوة) همزه نك کسریله برطفله برکمسه بابالق اولمق معناسنه در تقول ابوته اباوة ای صرت له
ابا (الابواء) همزه نك کسریله اسمدر بابالق معناسنه در (التابّی) تجلی وزننده برآدمی بابا ایدنمك معناسنه در
یقال تابّاه اذا اتّخذه ابا (یاابت) و (یاابت) تانك کسری و فتحیله و (یاابه) رفع هایله یاابی دیمکدرکه تاء و هاء یای متکلمدن
عوضدر * مترجم دیرکه شیخ رضی دیدیکه بوراده یانك خاصّة تای فوقیه یه ابدالی تاء فوقیه بعض مواضعده تفخیمه
دال اولدیغنه مبنیدر علّامه و نسّابه کلمه لرنده اولدیغی کبی و اب و امّ ایسه موقع تعظیم و توقیردر و هاایله یاابه قولنده
ضمه و هاء سکته کبی وقف دخی جائزدر و تای فوقیه نك ضمیله ده جائزدر (یاابتاه) و (یااباه) ندبه موقعنده مستعملدر
(لاب لك) همزه نك حذفیله که اصلی لااب لك در و (لاابالك) و (لاابالك) لامسز و (لاابك) و (لااب لك) بونلرك
مجموعی لفظده خبر و معناده لامحاله دعادر پدری اولوب و اولمیان حقنده دخی تفوّه اولنور پس مثل مجراسنه جاری
اولمشدر * شارحك بیانته کوره دعا و بددعا اولور دعا اولدیغی صورتده حق تعالی سنی سائرك اعانتنه محتاج المسون
دیمك اولور و بددعا موقعنده امورکه معین و کافی اولور آدمك اولمیوب بیکس قاله سن دیمك اولور و ذمّ معرضنده دخی

ایراد اولنور سنك كبی شخص انسان صلبندن كلمز بلكه بهایم صلبندن حاصل اولور دیمك اولور یاخود پدرك
نامعلومدر ولدحرامسن دیمك اولور ومدح ضمننده دخی ایراد اولنورسن بشردن خارج فرشته كبی آدمسن یاخود
امور كده معین وكافی یه محتاج دكلسن دیمك اولور وحثّ واغرا مقامنده استعمال اولنور كه كندی امور كده بالنفس
سعی واهتمام قیل سنك پدر كبی قوام امورو كفایت مصالحكه ساعی یارو یاورك یوقدر دیمك اولور وعربلر ابو المرأه
دیرلر زوج المرأه معناسنی مراد ایدرلر كه تربیه معناسندن مجاز اولور * شارح دیركه تكمله ده بعض لغتده اب زوج
معناسنه اولمق اوزره مرسوم اولمغله اكا كوره مجاز اولمز (الابوّ) ضمتینله و(الابوّة) هایله اسم مصدر اولورلر
بابالق معناسنه یعنی تضایف اوزره استعمال اولنورلر ابوّه و بنوّه تعبیر اولنور یقال بینهما ابوّة و بنوّة * شارح دیركه
ابوّه عمومه و خؤوله كبی جمع اوله‌رق دخی مستعمل اولور (بابی) بانك كسریله پدرم سكافدا اولسون دیمكدر باء
حرف جردر تفدیه معناسنه‌در محذوفه متعلقدر ومحذوف عند البعض اسم اولمغله انت مفدی بابی تقدیرنده‌در
و عند البعض فعل اولمغله فدیتك بابی تقدیرنده اولور كثرت استعمالدن تخفیف اولنمشدر و یابی الفه قلبله یابادخی دینور
یاویلی كبی (التأبیة) تربیه وزننده برآدمه بابی دیو تفدیهٔ پدر ایلك معناسنه‌دركه محاورات عربدندر تقول ابیته
ای قلت له بابی (الابواء) همزه‌نك فتحیله ودّان قربنده برموضع آدیدر (ابوی) جمزی وزننده و(ابوی) سكری
وزننده بر موضع اسملریدر ❋ الواوی ❋ (الاتو) همزه‌نك فتحی وتانك سكونیله طوغری وهموار یوریمكه دینور یقال
اتا فی السیر یأتوا توا اذا استقام فیه و سرعت معناسنه‌در یقال اتا الرجل اذا اسرع و طریقه واسلوب معناسنه‌در
یقال هو علی اتو سدید ای طریقة سدیدة و اولومه دینور موت معناسنه و بلاء معناسنه‌در و مرض شدید معناسنه‌در
و شخص عظیم معناسنه‌در و ویركویه دینور عطاء معناسنه واتو و اتاء كتاب وزننده اغاجك چچكی طومور جقلنوب
یمشی بلورمك علی قول اغاجك صلاحیتی ظاهر اولمق یاخود چوق یمش طوتمق معناسنه‌در یقال اتت النخلة
والشجرة اتوا واتاء اذا طلع ثمرها او بدا صلاحها او كثر حملها واتو كلمك مجیٔ معناسنه‌در یائیه‌ده لغتدر تقول
اتو ته ای اتیته (الاتاوة) كتابه وزننده رشوت ویرمك معناسنه‌در تقول اتوته اتاوة اذا رشوته واتاوه اسم اولور خراج
معناسنه كه ارض خراجیه‌دن آلنان مالدر یقال ادّی اتاوة ارضه ای خراجها ورشوت وبرطیله دینور عند البعض
صو ضمننده ویریلان رشوته مخصصدر جمعی اتاوی كلور سكاری وزننده واتی كلور عروه وعری كبی و بونادردر
(الاتاء) همزه‌نك كسریله اتو معناسنه‌دركه ذكر اولندی واسم اولور اغاج محصولنه دینور یقال كثر اتاء شجره وهو
مایخرج من اكاله و بركتلنوب ریع ونشو ونما بولمق معناسنه‌در یقال اتت الماشیة اتاء اذا نمت (الاتاویّ)
و(الاتیّ) همزه‌لرك حركات ثلاثیله شول جدوله دینوركه بركسه آنی نهردن آیروب كندی ترلا و باغچه‌سنه
كتورمش اوله وعند البعض سیل غریبه دینوركه قندن كلدیكی نامعلوم اولوب علی الغفله كلمش اوله وغریب
كمسه‌یه‌ده دینور ❋ الیائی ❋ (الاتی) همزه‌نك فتحی وتانك سكونیله و(الاتیان) و(الاتیانة) همزه‌لرك كسریله
و(المأتاة) میمك فتحیله و(الاتیّ) همزه‌نك ضمی وكسری وتانك كسریله كلمك مجیٔ معناسنه‌در تقول اتیته اتیا واتیانا
واتیانة ومأتاة واتیّا اذا جئته * شارح دیركه اشبو اتی كلمه‌سی جاء كبی لازم ومتعدّی اولور وقوله تعالی ❋ ولا یفلح الساحر
حیث اتی ❋ ای حیث كان و یقولون اتی الامر ای فعله و بونلر ملازمه یاخود سبب عادی علاقه سیله‌در یقال
اتی علیه الدهر ای اهلكه ویقال اتی فلان علی المجهول ای اشرف علیه العدوّ یعنی كندیسنه دشمنی غالب
ومستولی اولدی (الایتاء) ایفاء وزننده سوق ایلك معناسنه‌در یقال آتی الیه الشیٔ ایتاء اذا ساقه و ویرمك
معناسنه‌در یقال آتی فلانا شیئا اذا اعطاه ایاه وعوض ومكافاة ایلك معناسنه‌در یقال آتی فلانا اذا جازاه
(المیتاء) محراب وزننده پك ایشلك آچق شاهراهه دینوركه هركس سلوك ایدوب اصلا خالی قالمز اوله یقال
طریق میتاء ای عامر واضح و نیچه یوللر قاوشوب جمع اولدیغی محله دینور یقال صادفته فی المیتاء ای مجتمع الطریق
ویماج ومقابل معناسنه مستعملدر یقال فی میتائه ای تلقائه ودائما عوض ومكافات ایدر اولان آدمه دینور یقال
رجل میتاء ای مجاز ودائم العطا آدمه دینور یقال هو میتاء ای معطاء (المأتیّ) مرمیّ وزننده و(المأتاة) میمك
فتحیله كه اسم مكانلردر برایشه تشبث ودخول ایده‌جك سمت وجهتنه اطلاق اولنور یقال اتی الامر من مأتیه
ومأتاته ای من جهته التی یؤتی منه (الاتیّ) غنیّ وزننده و(الاتاء) سماء وزننده نهره دوشمش خار وخاشاك ویپراق
مقوله‌سنه دینور جمعی آتاء كلور واتیّ كلور همزه‌نك ضمیله عتیّ وزننده واتیّ واتاوی سیل غریبه دینور
نته كه واویه‌ده دخی ذكر اولندی (الاتیة) غنیه وزننده و(الاتیّة) همزه‌نك وتای مشدده‌نك كسریله یاره‌نك
ماده‌سنه وهجرانه دینور یقال قطعت اتیة الجرح واتیته ای مادّته ومایأتی منه (الاستیتاء) ناقه كوسنمك

معناسـنه‌در يقال اسـتأتت الناقة اذا ارادت الفحل و كيجيكوب اكلنان آدمك كلمسنى طلب ايلمك معناسـنه‌در
يقال استأتى زيد فلانا اذا استبطأه و سأله الاتيان (التاتى) تابى وزننده بر ايشه حكيمانه سهولتله سمت مواققندن
تشبث ايلمك معناسنه‌در يقال تاتى للامر اذا ترفق واتى من جهته و برنسنه قيافت بولوب آماده اولمق معناسنه‌در
يقال تاتى الامر اذا تهيّأ (التاتية) تأديه وزننده و (التاتى) ياء واحده ايله كه اصلى تأتى ايدى يائيله كه تفعيل
وزننده‌در برنسنه‌نك كله‌جك طريقنى اصلاح وتسهيل قلمق معناسنه‌در تقول اتيت الماء تأتية وتأتيا اذا سهلت
سبيله (اتّى) حتى وزننده وآنده لغتدر يعنى تخفيفا حاء همزه‌يه مبدلدر يقال جاء الحجاج اتى المشاة اى حتى المشاة
※ الواو ※ (الاثو) همزه‌نك فتحى و ثاء مثلثه‌نك سكونيله و (الاثاوة) كتابه وزننده برآدمى اميرو سلطانه غمز و سعايت
ايلمك معناسنه‌در على قول مطلقا غمازلق ايلمك معناسنه‌در يقال اثوت به و عليه يارجل اثوا و اثاوة من الباب الاول
اى وشيت به عندسلطان اومطلقا ※ الياء ※ (الاثى) همزه‌نك فتحى و ثانك سكونيله و (الاثاية) كتابه وزننده
اثو و اثاوه معناسنه‌در كه واويه و يائيه‌در تقول اثيت به وعليه اثياو اثاية بمعنى اثوت اثوا (اثايه) همزه‌نك حركات ثلاثيله
بين الحرمين بر موضع آديدر كه آنده مسجد نبوى واردر على قول عرج نام محل قربنده برقيو اسميدر كه اوزرنده
مسجد نبوى بنا اولنمشدر (المؤاثى) مرابى وزننده خصومت وجدل بابنده قوتى آدمه دينور يقال رجل مؤاث
اى مخاصم وشى وغمز معناسنه‌ندر (المؤتثى) مرتشى وزننده شول اكول شخصه دينوركه چوق طعام اكل ايلمكله
چوق صوصيوب واصلا قانمز اوله (الاثاء) همزه‌نك كسريله طاشلره دينور حجاره معناسنه (المأثية) ميمك فتحى
و يانك تخفيفيله و (المأثاة) مأتاة وزننده غمز وسعايه معناسنه‌در يقال ماترك فلان المأثية والمأثاة اى السعاية
※ الياء ※ (اجاجا) همزه‌لرك فتحيله ديشى قيون قسمنى چاغره‌جق اصواتدندر و بونك اصلى اجى اولمغله يائيه‌در
※ الواو ※ (الاخية) خاى معجمه ايله ابيه وزننده و همزه‌نك مديله و بعضايانك تخفيفيله طوار باغليه‌جق طويله ايبنه دينوركه
ديواره براغاج يعنى قازيق قاقوب ياخود يره قاقوب اكا براوزون ايپ باغليوب ايكى طرفنى يره كومدكدنصكره
براوجنى حلقه طرزنده قيلوب اكا دابه بنداايدرلر جمعى اخايا كلور خطيه وخطايا كبى و اواخىّ كلور و اخيه بليه
وزننده چادر ايپنه دينور طنب معناسنه وحرمت وذمت معناسـنه مستعملدر يقال له عنده اخية اى حرمة وذمة
و بونك اصلى آخويه‌در فاعوله وزننده (التأخية) تأديه وزننده دوابه طويله ايپى ياپمق معناسنه‌در تقول اخيت
للدابة اذا عملت لها اخية (الاخ) همزه‌نك فتحى و خانك تخفيفيله و (الاخّ) تشديد خا ايله كه واو محذوفه‌دن بدلدر
و (الاخا) قصر ايله كه قفا لفظى كبى مستعملدر و (الاخو) دلو وزننده كه اصلى اوزره‌در و (الاخو) همزه‌نك فتحى
و خانك ضميله قرنداشنه دينور فارسيده برادر دينور و برآدمك يارو صديقنه اطلاق اولنور يقال هو اخوه اى صديقه
و صاحبه جمعلرى اخون كلور و آخاء كلور آباء وزننده و اخوان كلور همزه‌نك كسريله و اخوان كلور همزه‌نك ضميله
و اخوه كلور همزه‌نك كسريله و اخوه كلور همزه‌نك ضميله و اخوه و اخوّ كلور ضمتينله و واوك تشديديله (الاخت)
همزه‌نك ضميله قز قرنداشـه دينور بونده‌كى تاء تانيث ايچون دكلدر واودن بدلدر علامت تانيث اولديغيچون
تعويض اولندى و همزه‌نك ضمى واو محذوفه دلالت ايلمك ايچون و اخ كلمه‌سنك و بونك وامثالنك تحقيق اعرابلرى
شروح كافيه‌ده خصوصا اشباه ونظائر سيوطيده مبسوطدر واشبو اخ ماده‌سى ذكر اولنان اخيه ماده‌سـندن
مأخوذدر اختك جمعى اخوات كلور فتحاتله وعربلر تركته باخ الخير ديرلر بشرّ معناسنى مراد ايدرلر شرّ لفظنى
لسانه آلمامق ايچون نته‌كه بزم اصطلاحمزده يوق ديه‌جك يرده خير تعبير اولنور و يقولون لااخالك بفلان اى ليس لك
باخ (الاخوّة) ضمتينله و واوك تشديديله قرنداشلق معناسنه‌در تقول ماكنت اخا و لقد اخوت اخوة اى صرت اخا
(الايخاء) ايفاء وزننده و (التاخّى) تابى وزننده بونلرده قرنداش اولمق معناسـنه‌در تقول آخيت و تاخّيت له
اى صرت له اخا و تاخّى برنسنه‌نك لايق اولانى طلب و تحرّى ايلمك معناسنه‌در تقول تاخيت الشئ اذا تحريته
و برآدمى قرنداش ايدنمك ياخود قرنداش ديو چاغرمق معناسنه‌در تقول تاخيته اخا اى اتخذته او دعوته اخا
(المواخاة) مكافاة وزننده و (الاخا) و (الاخاوة) همزه‌لرك كسريله و (الوخاء) وشاح وزننده بركمسه ايله قرنداشلق
ايلمك معناسنه‌در يقال آخاه مواخاة و اخاء و اخاوة و وخاء وقولهم واخاه لغة ضعيفة بمعنى تاخيته (اخيان) مصغر
بنيه‌سيله عليان وزننده برى برينه متصل ايكى طاغك اسميدر ※ الواو ※ (الاداوة) همزه‌نك كسريله مطهره‌يه
دينوركه معروف صو قابيدر جمعى اداوى كلور فتاوى وزننده يقال جاء وبيده اداوة اى مطهرة (الادوّ) ضمتينله
عتوّ وزننده يمش اولمق معناسـنه‌در يقال ادت الثمرة تادو ادوا اذا اينعت ونضجت (الادو) همزه‌نك فتحيله
برآدمه فند ايدوب آلداتمق معناسنه‌در تقول ادوت له آدو ادوا اذا ختلته (الاداة) همزه‌نك فتحيله آلت معناسنه‌در

جنك ایچون سیف وکتابت ایچون قلم کبی که اوادانلق تعبیر اولنور و بونك اصلی ادوه ایدی جمعی ادوات کلور فتحاتله یقال اخذ للحرب اداته ای آلته (التآدی) تفاعل وزننده آلات اتخاذ ایدوب یراقلنمق معناسنه‌در یقال تادی الرجل ای اخذ للدهر اداته ❊ الیاء ❊ (التأدیة) تفعله وزننده برنسنه‌یی یرینه طبشرمق معناسنه‌در یقال اداه الی محله اذا اوصله الیه واودەمك معناسنه‌در یقال ادّاه ای قضاه (الاداء) سحاب وزننده اسمدر برنسنه‌یی محلنه طبشرمغه واوده‌مکه دینور (الادی) الفك مدیله که افضل وزننده‌در غیره نسبتله امانتی دائما ادا ایدن آدمه دینور یقال هو آدی للامانة من غیره * شارح دیرکه اشبو آدی کلمه‌سی که افعل تفضیلدر اسم مصدر اولان ادا ماده‌سندن اولمغله غریبدر (الادیّ) همزه‌نك ضمی ودالك کسریله عتیّ وزننده سود یوغرد چالنمغله قویلوب اویمق معناسنه‌در یقال ادی اللبن ادیا من الباب الثانی اذا اختر لیروب وبرنسنه چوغالمق معناسنه‌در یقال ادی الشیٔ اذا کثر وطولوم یایق اولوب یاغنی چیقارمق ایچون ایچنده سود چالقمغه قابل اولمق معناسنه‌در ادی السقاء اذا امکن لیمخض (الایداء) همزه‌نك کسریله برکسه‌دن جور وستم کورن آدمك خصوصنده تقویت واعانت ایلمك معناسنه‌در یقال آداه ایداء علی فلان ای اعداه واعانه وقویّ اولمق معناسنه‌در یقال آدی الرجل اذاقوی وسفر ایچون آماده اولمق معناسنه‌در یقال آدی الرجل للسفر اذا تهیأ وناس برمحلده کثرت بولوب خصب وعمران اوزره اولمق معناسنه‌در یقال آدی القوم اذا کثروا بالموضع واخصبوا ومال پك اوره‌یوب توره‌مکله صاحبنی باصمق معناسنه‌در یقال آدی المال صاحبه اذا کثر علیه فغلبه (الاستیداء) استعداء وزننده ومرادفیدرکه برکسه‌نك ظلم وستمندن ناشی بر آدمدن استعانه ایلمك معناسنه‌در یقال استأدی علیه اذا استعدی وبر آدمك مالنی مصادره ایلمك یعنی جریمه طریقیله آلمق معناسنه‌در یقال استأدی فلانا مالا اذا صادره واخذه منه (المؤدی) مفتی وزننده ایداء مذکوردن اسم فاعلدر قویّ وتوانا معناسنه‌در یقال هو مؤد علی هذا الامر ای قویّ (الادیّ) رضیّ وزننده کوچك قابه وکوچك طولومه دینور علی قول اورته‌جه اولانه دینور وجست وچالاك وشیرمرد آدمه دینور یقال رجل ادیّ ای خفیف مشمر وآزجه ماله دینور یقال مال ادیّ ای قلیل وککیش لباسه دینور نته‌که یدی دخی دینور (الاد) ید وزننده وآنده لغتدر اصلی ادو ایدی ومنه یقال قطع الله ادیه ای یدیه * شارح دیرکه همزه یایه مبدلدر (الادی) همزه‌نك فتحی ودالك سکونیله برآدمه رنك ایدوب الداتمق معناسنه‌در ادوکبی تقول ادیت له ادیا اذاختلته پس واویه ویائیه‌در (التادّی) تأبی وزننده اوده‌مك معناسنه‌در تقول تادّیت له من حقه ای قضیته (ادّی) همزهٔ مضمومه ایله سمّی وزننده معاذ بن جبل رضی الله عنه حضرتلرینك جدّی اسمیدر (ادیّه) سمیه وزننده اسمادندر عروة بن ادیّه شاعردر ومالك بن ادّی همزه‌نك فتحی ودال مشدّده‌نك کسریله تابعیندندر ❊ الیاء ❊ (الاذی) ذال معجمه ایله صفا وزننده برمقدارجه آزرده اولمق معناسنه‌درکه انجمك تعبیر اولنور یقال اذی الرجل به اذی من الباب الرابع اذا اوصل الیه المکروه الیسیر (التاذّی) تأبی وزننده بودخی انجمك معناسنه‌در یقال تاذّی به بمعنی اذی (الاذیّة) بلیه وزننده (الاذاة) اداة وزننده اسملردر مکروه یسیره دینورکه انجمه ورنجش وآزار تعبیر اولنور یقال وصل الیه منه اذیّة واذاة ای مکروه یسیر (الاذیّ) غنیّ وزننده ویانك تخفیفیله لغتدر بمعنی مفعول اولور شدید التاذّی اولان آدمه دینور هرنسنه‌دن وآزجه نسنه‌دن پك انجنور اولان کسه‌دن عبارتدر یقال هو اذیّ ای شدید التاذی وبمعنی فاعل اولور خلقی پك انجدوب رنجیده ایدر اولان کسه‌یه دینمکله ضدّ اولور یقال رجل اذیّ ای شدید الایذاء (الاذیّ) همزه‌نك مدّی ویانك تشدیدیله طالغه‌یه اطلاق اولنور رکاب دریایه اذا ورنجش ایلدیکندن ناشی پس آذی فاعل الاذی دیمك اولور یقال التطم آذیّ البحر ای موجه * شارحك بیاننه کوره فی الاصل فاعول وزننده آذوی ایدی بعده موجده علم اولدی تشدید وتخفیفله جمعی اواذی کلور واقعا راغب دخی مفرداتده ومنه الاذیّ وهو الموج الموذی الرکاب البحر عبارتیله اسم فاعل اولدیغنی تصریح ایلمشدر (الاذی) صفا وزننده برآدمی انجمك معناسنه‌در * شارحك بیاننه کوره مؤلفك بوندن مرادی اذی لفظی متعدی دخی اولور لکن بومعناده فعلی مهجوردرکه عربلر بونده استعمال ایلمدیلر اکا بناء مؤلف دخی والاذی فعل الاذا عنواننده ایراد ایدوب تصویغ وتمثیل ایلامشدر عادتی اوزره ایجاز وابهام ایلمشدر پس متعدّی اولان مذکور اذی کلمه‌سنی افعال بابنده استعمال ایدوب لغت راجحه‌ده اصل مصدرینی ترك ایلدیلر نته‌که بالاده امثالی مرور ایلدی واذی کبی اسم مصدر اولان اذاة وبلیه وزننده اذیّه کلمه‌لرینی دخی افعالدن مصدر مقامنه اقامه ایلدیلرکه انجمك ورنجیده ایتمك معناسنه‌در یقال آآذی صاحبه اذی واذاة واذیة ولاتقول ایذاء پس بوراده اصح اولان نسخه والاذی بوزن القفا فعل الاذا عنواننده اولمقدرکه فعل فانك کسریله‌در یعنی فی الاصل باب اوّلدندر لکن وجه مذکور اوزره

تصرّفی مهجور در و بونك ذیلنده وآاذی صاحبه اذی و اذاة و اذیّة عبارتیله اولقدر بو نسخه دن ماعدا نسخه لره
قطعا التفات اولنمیه * ومؤلف دخی بصائرده کانه اسم مصدر قیدیله تقیید ایلمکله عربلر ایذاء لفظنی اسم مصدر
موقعنده وذکر اولنان صیغه لری مصدر موقعنده ایراد ایلشلر و بونك امثالی کثیردر اطاع طاعة و صلی صلوة کبی
(الاذیة) فرحه وزننده شول ناقه یه دینورکه باعث اضطراب اوله جق وجع ومرضی یوغیکن خلقة بالطبع بریرده
آرام وقرار ایلیوب دائما حرکت و اضطراب ایدر اوله مذکرنده اذی دینور کتف وزننده یقال ناقة اذیة و بعیر اذ
ای لاتقرّ فی مکان بلاوجع ولامرض بل خلقة ❊ الیاء ❊ (الارة) عده وزننده اصلی اری اولغله هاء یادن عوضدر آتشه
دینور یاخود آتش موضعنه دینورکه اوجاق اوله جقدر یاخود آتشك شدّتله اولان علوینه دینور و پصدرمه یه دینور
یقال اطعمنا ارة ای قدیدا و معتقر معناسنه درکه دابه نك صرتنده اولان یاغر وجداو برینه دینور و علاج ودوا
اولنه جق آغرقلی یره دینور معالج معناسنه و سرکه ایله قینادلمش پصدرمه یه دینورکه زادسفر ایدرلر جمعی ارون
کلورعزون کبی (الاری) جری وزننده تنجره ده طبخ اولنان طعامك صوسزلقدن دیبی یانوب سیاه دری شکلنده
یاپشوب قالمق معناسنه در یقال ارت القدر اریا من الباب الثانی اذا لزق باسفلها شبه الجلدة السوداء من الاحتراق کما
یقال اریت القدر اریا من الباب الرابع وطوار کندی آخورلرینه ملازمت ایلمك معناسنه در یقال ارت الدابّة
مربطها اذا لزمته و یل اسوب چارپمغله صویی ویغموری سرپوب صاوروب دوکمك معناسنه در یقال ارت
الریح الماء اذا صبته وآری بال یاپمق معناسنه در یقال ارت النحل اذا عملت العسل * مترجم دیرکه ترکیده آری یه
آری اطلاقی ظاهرا بو معناجه عربیدن مأخوذ کبی برمعنا اولمق ملایمدرکه اسم فاعل اولور و برآدمه درونده کینه
و عداوت باغلمق معناسنه در تقول اری صدره علیّ ای اغتاظ ویقال اری صدره من الباب الرابع وطوارلر بری
برینه آلشمغله بردن چوقشوب برآخورده علف یمك معناسنه در یقال ارت الدابّة الی الدابّة اذا انضمت و الفت
معها معلفا واحدا واری چوملك دیبنه یاپشمش طعامه دینورکه چوملك یانغی تعبیر اولنور تقول اطعمنا اریا وهو
مالزق باسفل القدر و باله دینور عسل معناسنه یاخود آری قسمنك چچکلردن آلوب جوفلرنده کتوروب قوانه وضع
ایلدکاری بال ماده سنه دینور یاخود کوچ اطرافنه یاپشان بال بیلاشغنه دینور قال فی الاساس خیره کالاری
وشرّه کالشری ای کالعسل و الحنظل واری السحابه بلودك یغمور دوکسنه دینور واری الریح روزکارك بلود
احداث وسوق ایلسندن عبارتدر واری چه وشبنم تعبیر اولنان رطوبته دینورکه نبات واشجار اوزره دوشر
واکل اولنان طعام بیلاشغنه دینور (التارّی) تحرّی وزننده بودخی آری بال یاپمق معناسنه در یقال تارّت النحل اذا
عملت العسل و تخلف ایلمك معناسنه در یقال تارّی عنه اذا تخلف و بریرده طوتیلوب اکلنوب قالمق معناسنه در
یقال تارّی بالمکان اذا احتبس ولایق اولانی طلب وتحرّی ایلمك معناسنه در یقال تارّی الشیٔ اذا تحرّی (الائتراء)
افتعال وزننده بودخی آری بال یاپمق معناسنه در یقال ائترت النحل اذا عملت العسل و بریرده اکلنوب قالمق
معناسنه در یقال ائتری بالمکان اذا احتبس (الایراء) همزه نك کسریله طوارلر بری برینه آلشدروب برآخورده
امتزاج اوزره علف اکل ایدر قلمق معناسنه در تقول آریت الدابّة ایراء اذا جعلتها تأری (الآریّ) عاری وزننده
و یانك تشدیدیله لغتدر آت طوله سنه دینور آخیه معناسنه اصلی آروی ایدی فاعول وزننده (التأریة) تأدیه
وزننده آتلره طوله دوزمك معناسنه در تقول اریّت الدابة وللدابة اذا جعلت لها آریة و برنسنه یی کرکی کبی
برلشدروب ثابت و پایدار قلمق معناسنه در تقول اریّت الشیٔ اذا اثبته و مکنته وآتشی بویودوب کرکی کبی
یالکلندرمق یاخود آتشه اوجاق ترتیب ایلمك معناسنه در تقول اریّت النار اذا عظمتها ورفعتها او جعلت لها ارة
و توریه معناسنه درکه برنسنه دن آخر ایله کنایه ایلمکدن عبارتدر تقول اریّت عن الامر ای ورّیت ❊ الواو ❊ (الازو)
همزه نك فتحی وزای معجمه نك سکونیله کولکه چکیلوب قصالمق معناسنه در یقال ازی الظل یأزو ازوا اذا قلص
❊ الیاء ❊ (الازی) همزه نك فتحی وزاینك سکونیله و (الازیّ) همزهٔ مضمومه ایله عتیّ وزننده برنسنه برارایه کلوب
بری برینه منضم اولمق معناسنه در یقال ازی الیه یأزی ازیا وازیّا اذا انضم و بری برینه یناشدروب منضم قلمق
معناسنه در یقال ازاه الیه اذا ضمه وازیّ عتیّ وزننده وازی جدی وزننده کولکه چکیلوب قصالمق معناسنه در
یقال ازی الظلّ ازیّا من الباب المزبور وازی ازیا من الباب الرابع اذا قلص وازی جدی وزننده برآدمی فند ایله
فریفته ایلمك ایچون امنیتی اولان سمتدن کلمك معناسنه در یقال ازی له ازیا اذا اتاه من وجه مأمنه لیختله و برآدمی
مشقت عظیمه یه اوغرادوب بیتاب ایلمك معناسنه در یقال ازاه ازیا اذا اجهده ومالی اکسلتمك معناسنه در یقال
ازی ماله اذا نقصه (الایزاء) همزه نك کسریله بودخی برآدمی مشقته اوغرادوب بیتاب ایلمك معناسنه در

يقال آزاه ايزاء اذا اجهده و برآدمك كنديسنه ايتديكى جميله واحسان مقابلنده آندن زياده مكافات
ايلك معناسنه‌دركه ازاء ماده‌سندندر يقال آزى على صنيعه اذا فضل يعنى اضعف عليه وتفضل و بركسه‌دن
هيبتلنوب خوف واندیشه ايلك معناسنه‌در يقال آزى عن فلان اذا هابه و برنسنه‌يه مقابل اولمق معناسنه‌در
يقال آزى الشئ اذا حاذاه و بركسه ايله معارضه و مقاومت ايلك معناسنه‌در يقال آزى فلانا اذا جاراه
(المأزوّ) مقروّ وزننده‌كه ازى ماده‌سندن اسم مفعولدر پس غير قياس اوزره اولور و (المؤزى) مكرم وزننده‌كه
ايزاء ماده‌سندندر مشقته كرفتار اولنمغله بيتاب اولمش آدمه دينور (الآزى) غازى وزننده‌پك اسى كونه دينور يقال
يوم آزى شديد الحرّ (التأزى) تفاعل وزننده ناس برى برينه ضيقيلنوب چاتقين اولمق معناسنه‌در على قول
جلوس حالتنه مخصوصدركه صيقى و بناشق اوتورشمق معناسنه‌در يقال تازى القوم اذا تدانوا او خاصّ بالجلوس
(الازاء) همزه‌نك كسريله عيش و زندكانى يه سبب اولان شيئه دينور ياخود معيشتك زياده‌ور فاه‌و وسعتنه سبب اولاننه
دينور يقال يحتال فى ازاء العيش اى فى سببه او هو ماسبب من رغده و فضله و ازاء الحرب جنكده مقيم و ثابت اولان
مردانه آدمه دينور يقال هو ازاء الحرب اى مقيمها و ازاء المال دوابّ و مواشى قسمنى كركى كبى رعايت و تقيدنده
اهتماملە كوروب كوزه‌دن آدمه دينو يقال هو ازاء المال اى سايسها و قيو ايله صوينى چكوب دوكدكارى حوضك
و قورنه‌نك بنيده اولان قالدرمك مجموعنه دينور على قول حوضك صوينى اقامق ايچون اغزينه وضع اولنان طاش
ياپوستكى ياپلاس مقوله‌سنه ياخود حوضه صو دوكيله‌جك محله دينور و ازاء بر آدمك كفؤ و همتاسنه دينور بونده مفرد
و جمع مساويدر يقال هم ازاؤهم اى اقرانهم * شارح ديركه اصل ازاء برنسنه‌نك يماجنه ومقابلنه دينور معانى سائره
بوندن منشعبدر (الموازاة) مفاعله وزننده برآدمه مقاومه و مجارات ايلك معناسنه‌در واو همزه‌دن مبدلدر يقال
وازاه اذا جاراه (التازّى) تانّى وزننده برنسنه‌دن قچنليوب دونمك معناسنه‌در يقال تازى عنه اذا انكص و اوق نشانه
صاپلنوب لكن اشليوب دتريه‌رك طورمق معناسنه‌در يقال تازى القدح اذا اصاب الرمية فاهتز فيها و حوضه
ازاء مذكور ياپمق معناسنه‌در يقال تازى الحوض اذا جعل له ازاء (التازية) تاديه وزننده بودخى حوضه ازاء قلمق
معناسنه‌در يقال ازّى الحوض اذا جعل له ازاء ❊ الواو ❊ (الاسو) همزه‌نك فتحى و سينك سكونيله و (الاسا)
بقا وزننده ياره‌يه علاج و تيمار ايلك معناسنه‌در يقال اسى الجرح يأسوا اسوا و اسى اذا داواه و ناس ما بيننى اصلاح
ايلك معناسنه مستعملدر يقال اسى بين القوم اذا اصلحهم (الاسوّ) عدوّ وزننده و (الاساء) ازاء وزننده
ياره‌يه علاج اولنه‌جق دواء ومرهمه دينور جمعى آسيه كلور عدوّ وعاديه كبى (الاسى) قاسى وزننده طبيب و جرّاحه
دينور جمعى اساة كلور قاضى و قضاة كبى و اساء كلور همزه‌نك كسريله ظباء كبى (الاسى) على وزننده تيمار اولنان
ياره‌يه دينور مأسوّ معناسنه‌كه فعيل بمعنى مفعولدر (الاسوة) همزه‌نك كسرى و ضميله پيشوا و مقتدى اولان آدمه دينور
يقال هو اسوة القوم اى قدوتهم و برآدمك يار و غمكسارينه دينوركه دردندن آنكله تسليت و استشفا بولور طبيب معنوى
مقامنده‌در جمعى اسى كلور همزه‌نك كسرى و ضمى و الفك قصريله (التأسية) تأديه وزننده غمناك اولان آدمى
تسليتله صبره ارشاد ايلك معناسنه‌در (التاسّى) تانّى وزننده تأسيه‌نك مطاوعيدر يقال اساه فتأسى اى عزاه فتعزى
(الايتساء) افتعال وزننده برآدمى كنديسنه مقتدا قيلوب اكا اويمق معناسنه‌در يقال ائتسى به اذا جعله اسوة
(الاسواء) همزه‌نك كسريله برآدمى برآخره اسوه و مقتدا قلمق معناسنه‌در تقول اسويته به اذا جعلته له اسوة (المواساة)
مفاعله وزننده برآدمه امداد ماليه ايله غمكسارلق ايلك معناسنه‌در على قول كفاف خصوصنه خاصدر يعنى برآدمك
مالى انجق كنديسنه يتشه‌جك مقدار ايكن مضايقه‌ده اولان كمسه‌يه اول مالدن امداد ايلمكه مخصوصدر يوخسه
كفافدن فضله اولان مالدن امداده مواساة اطلاق اولنمز يقال اساه بماله مواساة اذا اناله منه و جعله فيه اسوة
او لا يكون ذلك الا من كفاف فان كان من فضله فليس بمواساة (التاسى) تفاعل وزننده برى برينه مواسات ايلك
معناسنه‌در يقال تأسى القوم اذا آسى بعضهم بعضا (الاسى) بقا وزننده حزن و تاسه معناسنه‌در يقال دفع
اساه اى حزنه (الاسوان) سكران وزننده حزين و غمكينه دينور يقال هو اسوان اى حزين (الاساوة) همزه‌نك ضميله
طبيبلغه دينور يقال هو يعرف الاساوة اى الطبّ (اسوان) عثمان وزننده صعيد ايلنده بر بلده آديدر ❊ الياء ❊
(الاسى) همزه‌نك فتحى و الفك قصريله محزون اولمق معناسنه‌در تقول اسيت عليه اسا من الباب الرابع اذا حزنت
(الاسى) عاصى وزننده و (الاسيان) اسوان وزننده محزون و غمناك آدمه دينور مؤنثلرى آسيه و اسيانه‌در جمعلرى
اسيانون و اسيانات و اسايا و اسايون و اسييات كلور همزه‌نك فتحى و سينك سكونى و ياى مفتوحه ايله و اسيه محكم و استوار
اولان بنايه دينور هاء مبالغه ايچوندر يقال بناء اسية اى محكم و طياغه و ديركه و اياق تعبير اولنان ستونه دينور جمعى

(رواسى)

رواسی دریقال بناء ثابتة الرواسی ای الدعائم والسواری وسلتجی خاتونه دینور یقال هی آسیة ای خاتنة * شارح دیرکه بوواوی اولمق اغلبدر وآسیه بنت مزاحم فرعونك زوجه سیدرکه حضرت موسی مربیه سیدر وآسیه اخت الحافظ الضیاء المقدسی محدثه در (الاسی) همزه نك فتحی وسینك سكونیله برآدمه خاصة ات بقیه سی الیقومق معناسنه در تقول اسیت له من اللحم اسیا اذا ابقیت له خاصة (الاسیّ) غنی وزننده خانه یی کوچوردکده برنده قلان خرت ومرت مقوله سنه دینور ※ الیاء ※ (الاشی) همزه نك فتحی وشین معجمه نك سكونیله یلان سوز پیدا ایلمك معناسنه در یقال اشی الكلام اشیا من الباب الثانی اذا اختلقه ومضطر وناچار اولمق معناسنه در یقال اشی الیه اشیا من الباب الرابع اذا اضطرّ الیه (الاشاء) همزه نك فتحی والفك مدّیله خرده خرما اغاجلرینه دینور علی قول عامدر مفردی اشاءه در * مؤلف همزه بابنده جوهری یی توهیم ایلشیدی (اشاء) كتاب وزننده برطاغك آدیدر (وادی اشیّ) سمیّ وزننده مغربده بر موضعدر (وادی الاشائن) همزه نك فتحیله برموضعدر (آشی) ناشی وزننده برموضعدر (الاشی) همزه نك فتحی وشینك سكونیله آت قسمنك جبهه سنده اولان بیاضه دینور غرّه معناسنه (اشاءه) سحابه وزننده حضرموت ایلنده برطائفه آدیدر (الایشاء) همزه نك كسریله بدنده قیرلمش كمیكی اوكلتمق معناسنه در یقال اشی الدواء العظم اذا ابرأه (آشی) همزه نك مدّی والفك قصریله داود پیغمبر علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك پدرلری اسمیدر * مؤلف بصائرده همزهٔ مسكوره ویای تحتیهٔ ساكنه ایله تقیید ایلمكله بورایه مخالف اولور ※الیاء※ (الاصیة) ناصیه وزننده عربلرك خرمادن ترتیب ایلدكاری بولامج آشنه دینور ومنفك اولمیان داهیه یه دینور یقال داهیة آصیة ای لازمة وآصره معناسنه دركه چادرك اسفلنه بند ایلدكاری قصه ایپه دینور قازیقلری اكا باغلرلر ایصر دخی دیرلر (الایاصی) قلب اوزره جمعیدر ایاصر معناسنه در (التأصیة) تادیه وزننده برنسنه صرپلنوب چتینلنمك معناسنه در یقال اصّی الامر علی المجهول تاصیة اذا تعسر (الاصی) همزه نك فتحی وصادك سكونیله دوه نك اورکجی قات قات یاغ باغلیوب سموزلكی بلورمك معناسنه در یقال اصی السنام اصیا من الباب الرابع اذا تظاهر شحمه (ابن آصی) عاصی وزننده برقوش كنیه سیدر * شارحك بیاننه كوره چیلق قوشیدر ※ الواو ※ (الاصو) همزه نك فتحی وصادك سكونیله اوت چوغالوب بری برینه یناشوب صقالمق معناسنه در یقال اصی النبت یأصو اصوا اذا اتصل وكثر ※الواو※ (الاضاة) ضاد معجمه ایله حصاة وزننده سیل صویندن وسائردن كلوب ایركیلان كولجكه دینور جمعی اضوات كلور فتحاتله واضیات كلور واوی یایه ابداله واضا كلور قصریله واضاء كلور همزه نك كسریله واضوان كلورسنه وسنون كبی (الاضاء) كتاب وزننده قاون وقرپوز بستاننه دینور مبطخه معناسنه وخلاف هندی دیدكاری شجرك قورولغنه واو رمانه دینور ظاهرا خلاف بلخی اوله جقدر ※الیاء※ (الاعاء) وعاء وزننده وآنده لغتدركه نسنه قویه جق قابه دینور ※الیاء※ (الاواغی) غین معجمه ایله اوانی وزننده آغیه لفظندن جمعدركه باغیه وزننده درلانك دونم باشلرنده وبستانك تخته باشلرنده صو صالیویره جك یره وكدكه دینور ※ الیاء ※ (الافا) عصا وزننده هواده بلود پارچه لرینه دینورنه رسمه اولورسه اولسون یعنی كرك بیوك وكوچك وكرك یوفقه وقالین اولسون مفردی افاة در عصاة كبی ویغموری بوشالمغله برسمته چكیلوب كیدن بلوده دخی دینور (افیّ) عتیّ وزننده برموضعدر (آفی) همزه نك مدّیله كه فعل ماضیدر اوفی معناسنه در یعنی اصلی اوفی ایدی كما سیذكر ※الیاء※ (الاقی) همزه نك فتحی وقافك سكونیله علت ومرضدن ناشی طعام وشراب ناخوش كلوب دتسمك معناسنه در یقال اقی الرجل اقیا من الباب الثانی اذا اكره الطعام والشراب لعلة (الاقاء) وقاء وزننده وآنده لغتدركه اصلی وقاء ایدی برنسنه یی حفظ ایده جك ظرفه دینور ※الیاء※ (الاكی) همزه نك فتحی وكافك سكونیله بركسه بورجلوسندن مطلوبنی شهود ایله قویّ ومحكم قلمق معناسنه در یقال اكی الرجل اكیا من الباب الثانی اذا استوثق من غریمه بالشهود وبو همزه بابنده دخی مرور ایلدی (الاكاء) وكاء وزننده وآنده لغتدركه اصلی وكاء ایدی قربه نك اغزی باغنه دینور ※الواو※ (الالاء) سحاب وزننده بر جنس آجی شجردركه هردم بهاردر مفردی الاءه در والاء در جمعی كبی مؤلف بونی همزه بابنده دخی ذكر ایلدی كه سرح اغاجی دیدكاریدر (المألوّ) مرجوّ وزننده و(المألیّ) مرمیّ وزننده شجر مزبور ثمریله دباغت اولنمش دری یه دینور یقال سقاء مألوء ومألیّ اذا دبغ بالآلاء ای بثمره (الالو) همزه نك فتحی ولامك سكونیله و(الالوّ) علوّ وزننده و(الالیّ) عتیّ وزننده و(الالی) صلا وزننده برخصوصده بطائت ایدوب سعی واهتمامده دریغ وتقصیر ایلمك معناسنه در یقال الی یألو الوا والوّا والیا والی اذا قصر وابطأ وكبر ودماغ ایلمك معناسنه در یقال الی الرجل اذا تكبر وبرنسنه یه مقتدر اولمق معناسنه در تقول ماالوته ای مااستطعته والو والو علو وزننده

ترك ايلك معناسنه در تقول ماالوت الشئ الوا والوّا اى ماتركته والو عطيه و بخشش ه دينور (الايتلاء) افتعال
وزننده بودخی برخصوصده توانی وتقصير ايلك معناسنه در يقال ائتلى فيه اذا قصر وابطأ ويمين ايلك معناسنه در
يقال ايتلى الرجل اذا اقسم ومقتدر اولمق معناسنه در ومنه حديث منكر ونكير ﴿لادريت ولا ائتليت﴾ وروى
﴿ولا اليت﴾ بوكه كوره اليت دريت كلمه سنه اتباع اولور وروى ﴿لادريت ولااتليت﴾ اى لااتلت ابلك بوكه كوره تلا
ماده سندن افعالدركه بدعا اولور دوه لرك اوره يوب دوللو دوشلو اولمسون ديمكدر (الالية) بليه وزننده اسمدر
تقصير و دريغ معناسنه وفعيله اولوركه مقصره خاتونه دينور بمعنى فاعله در ومنه المثل * الاحظية فلا الية * اى ان لم
احظ فلا ازال اطلب ذلك واجهد نفسى فيه وبوان لااكون حظية فلا اكون الية تقديرنده در يعنى الحالة هذه
بن قدر واعتبار صاحبى دكل ايسم قدر واعتبار بولمق طلبنده اصلا فتور وتقصير ايليوب بونجه يه دك سعى
وهمت ايدرم ديمكدر * مترجم ديركه مستقصاده بيان اولنديغى اوزه حظيه زوجى يانده قدر واعتبارى اولان
خاتونه دينور واليه مقصره يه دينور اصلى بودركه بركمسه برخاتون تزوج ايدوب واول خاتون كنديسنه لازم ولايق
اولوب وازواج يانده موجب قدر وحرمت اوله جق امور وخدماتده اصلا تهاون وتقصيراتى يوغيكن زوجى
عندنده بى عزت اولمغله بركون زوجنه كلام مزبورى ايراد ايلديكه ان لاتك حظية عندك فانا الالية تقديرنده در
كان بوراده تامّه اولمغله ان لاتوجد عندك حظية سبكنده اولور ومجمع الامثال صاحبى حظيه واليه كلمه لرنى نصبله
ضبط ايلكله ان لااكن حظية عندك فلااكن الية تقديرنده اولور خلقدن غرض ومطلوبه نائل اولمق ايچون
مداراة وحسن معامله ايلك بابنده ضرب اولنور واليه آند ويمين معناسنه كلور (الالوة) همزه نك حركات ثلاثى
ولامك سكونيله و(الاليّا) همزه نك فتحى وياتك تشديديله كه اصلى اليه در بونلرده آند ويمين معناسنه در يقال
عليه الية فى كذا والوة واليّا اى يمين (الايلاء) همزه نك كسريله يمين ايلك معناسنه در يقال آلى ايلاء اذا اقسم
شارح ديركه بعده ايلاء عرف شرعده مانع جماع زوجه اولان يمينه مخصوص اولدى نته كه كيفيات واحكامى
كتب فقيه ده مشروحدر وايلاء برمحل قيون وكچى قيغلغى اولمق معناسنه در يقال الى المكان اذا صار
ذابعر الغنم (التالى) تفعل وزننده بودخی يمين ايلك معناسنه در يقال تالى الرجل اذا اقسم (الالوة) همزه نك
فتحيله غلوه وزننده ومرادفيدركه اوق آتمى مسافه يه دينور يقال بينهما الوة اى غلوة وسعت ورفاهيته دينور
سبغه معناسنه وعود اغاجنه دينوركه تبخير وتبخر اولنور يقال استجمر بالالوة اى العود الذى يتبخر به (الالوّة)
و(الالوّ) ضمتينله وتشديدواوايله و(الالية) كسرتينله بونلرده عود اغاجنه دينور جعلرى الاويه در اثافيه وزننده
﴿الياء﴾ (الالية) همزه نك فتحى ولامك سكونيله انسان وحيوانك قيچنه وصغريسنه دينور عجيزه معناسنه دركه انسانك
قيچى وقيناغى وقيونك قويريغى وسائر حيوانك صغريسى اولور على قول محلّ مزبورده متراكب اولان شحم
ولحمدن عبارتدر جمعى اليات كلور والايا كلور يقال لهاالية عظيمة اى عجيزة اوهى ماركب العجزمن شحم اولحم
ولاتقل الية بكسر الهمزة ولالية بكسر اللام وتشديد الياء واليه برصو آديدر (الالى) همزه نك فتحى ولامك سكونيله
انسان وحيوانك قيچى وقويريغى بيوك اولمق معناسنه در يقال الى الكبش والمرأة اليا من الباب الرابع اذا عظمت
اليته (الاليان) عطشان وزننده وفتحاتله و(الالى) عصا وزننده و(الآلى) عالى وزننده و(الآلى) همزه نك مدى
والفك قصريله كه افعل وزننده در بيوك قويرقلو قوچه دينور مؤنثى اليانه واليا كلور عطشى وزننده كذلك رجل
ومرأه يه وصف اولور يقال كبش ورجل اليان والاو آل وآلى ونعجة وامرأة اليانة والياى عظيمة الالية جمعى
الى كلور همزه نك ضمى ولامك سكونيله ومؤنثك جمعى دخی الى در واليانه نك جمعى اليانات كلور والايا كلور وآلاء
كلور مدّايله وبومقصور اولان الى كلمه سنك جمعيدر * مؤلف تشويش ايلشدر واليه باش پرمغك دبنده بلكجه يه
طوغرى اولان اتجكزه دينوركه قويريغى منزلنده در وبالدر اتنه دينوركه بالدرده اولان بالق اتيدر حماة الساق
معناسنه واليه آچلغه دينور مجاعه معناسنه وايچ ياغى پارچه سنه دينور وباديه ده برصو آديدر (الالية)
همزه نك كسريله يكا معناسنه در يقال جاء من اليته اى من قبله وجانبه (الالاء) همزه نك مديله نعم معناسنه دركه
نعمتك جمعيدر مفردى الى در همزه نك كسريله ولامك سكونيله والى در همزه نك فتحى ولامك سكونيله والودر
دلو وزننده والى در رحى وزننده والى در همزه نك كسريله معا وزننده يقال كثيرة الالاء اى النعم (الالىّ) غنىّ
وزننده چوق يمين ايدن آدمه دينور يقال رجل الىّ اى الكثير الايمان (اليه) غرفه وزننده مغربده ايكى بلده
اسميدر (اليتان) همزه نك فتحى وتثنيه بنيه سيله حوءب نام محلده ايكى بار آديدر (آليه) عاليه وزننده برموضع آديدر
﴿الواو﴾ (الامة) فتحتينله مملوكه يه دينوركه فارسيده كنيزك ولسانمزده جاريه واصل تركيده قرنق تعبير اولنور

يقال له امة مليحة اى مملوكة وامه لفظنك اصلى اموة ايدى فتحـاتله ياخود اموة ايدى تمره وزننده جمعى اموات
كلور فتحاتله واماء كلور دماء وزننده وآمى كلور قاضى وزننده كه اصلى آمو ايدى افعل وزننده واموان كلور همزه نك
حركات ثلاثى وميمك سكونيله وامه بنت خالد وامه بنت خليفه وامه بنت الفارسى كه حضرت سلمان در وامه بنت
ابى الحكم صحـابيه لردر (التامى) تابى وزننده بر آدم جاريه ايدنمك معناسنه در يقال تامى فلان امة اذا اتخذها
(الاستيماء) بودخى جاريه ايدنمك معنا سـنه در يقال استامى الرجل اذا اتخذ امة (التأمية) تربيه وزننده اسير
ايلديكى ياخود بولديغى قيزنى جاريه قلمق معناسـنه در يقال امّى الجارية اذا جعلها امة (الاموّة) اخوه وزننده
قيز جاريه اولمق معناسنه در يقال امت الجارية كرمت وامبت كسمعت واموت ككرمت اموة من الباب الثانى والرابع
والخامس اذا صارت امة (الاماء) كتاب وزننده كدى ماولمق معناسنه در يقال امت السنور تأمو اماء اذا صاحت
(بنو اميه) همزه نك ضمى وميمك وياى مشدّده نك فتحيله قريشدن برقبيله در اميه امه كلمه سـنك مصغريدر نسبتنده
اموى دينور همزه نك ضمى وميمك فتحيله كه قياس اوزره در واموى دينور همزه نك وميمك فتحيله تخفيف ايچون
واميى دينور عقيلى ونميرى مجراسـنه اجرا ايله وبعضلرك علقمة بن عبيد ومالك بن سبيع الامويان كه حركاتله در
اموه نام بلده يه منسو بلردر ديدكلرى كلام منظور فيهدر زيرا امه نام جدلرينه منسو بلردر (امّا) همزه نك وميمك
تشديديله ميم بابنده ذكراولندى (اما) همزه نك فتحى وميمك تخفيفيله بر كلمه دركه مابعدنده وارد اولان كلامك ثبوت
وتحقيقنه دلالت ايدر يقال اما ان زيدا عاقل اى انه عاقل على الحقيقة خفى اولميه كه كتب نحويه ده مشروح
اولديغى اوزره اما كلمه سى الا كبى حرف استفتاحدر تنبيه ايچوندركه مابعدنك تحقق وثبوتنى افاده ايدر لسانمزده
مطلب
آكاه اول ديمكله تعبير اولنور واكثرى قسمه مقارن استعمال اولنور كقوله * اما والذى ابكى واضحك والذى * وكاه
اولوركه قبل القسم همزه سى هايه ياخود عينه ابدال ايله هما وعما دينور وبعضا الفلرى حذف اولنوب هم وعم دخى
دينور كذلك اما كلمه سى حقا ياخود همزهٔ استفهامله احقا معناسـنه اولوركه همزهٔ استفهام اقرارى اولمغله
راست وثابتدر وواقعدر ديمك اولور وعند البعض حقا معناسـنه موضوعدر وعلى قول همزه ايله ماء لفظندن
مركبدركه شئ معناسنه در وعرض ايچون استعمال اولنور نحو اما تعطف پس وجه مذكور اوزره الفك حذفيله
استعمالى سايغ اولمغله حريرينك درّه ده هم فعلت وهم خرجت قولنى تغليط ايلمسى نابجادر نته كه شهاب تصريح
ايلمشدر ومنه ماوقع فى صحيح البخارى فى كتاب الحج هم هذا الحديث حديث مالك ❋ الواو ❋ (الانو) همزه نك
كسريله كيجه دن برساعته دينور يقال مضى انو من الليل اى ساعة ❋ الياء ❋ (الانى) همزه نك فتحى ونونك سكونيله
و(الانا) زنا وزننده و (الاناء) سحاب وزننده برنسنه نك وقتى كلوب چاتمق معناسنه در يقال انى الشئ يأنى انيا
وانا واناء اذا حان وبرنسـنه كمالنى بولوب يتشمك معناسنه در على قول نباتات قسمنك يتشمسنه مخصوصدر يقال
انى الشئ اذا ادرك اوخاص بالنبات وصونهايت درجه ده قزغين اولمق معناسنه در يقال انى الحميم اذا انتهى حرّه
وانى تأنى ايلمك معناسنه در يقال انى الرجل انيا من الباب الرابع بمعنى تانى وانى وهن معناسنه دركه كيجه دن نصف
مقدارى سـاعتدر على قول مطلقا كيجه دن بروقت وساعته دينور انو كبى همزه نك كسريله ده لغتدر جمعى
آناء كلور مدّ ايله (الانىّ) غنىّ وزننده وقتى كلوب چاتمش نسنه يه دينور يقال هو انىّ اى حان وقته وكيجكوب
متأخر اولان شيئه دينور (الاناء) سحاب وزننده اسمدر برنسنه نك وقتى كلوب چاتمسنه وبرنسنه نك كمالن بولوب
يتشمسنه دينور همزه نك كسريله ده لغتدر ومنه بلغ هذا الشئ اناه واناه اى غايته اونضجه وادراكه (الاناء) كتاب
وزننده معروفدركه قابه قاجاغه دينور صحن وطاس وتنجره ولكن وكاسه كبى جمعى آنيه كلور زانيه وزننده
وجمع الجمعى اوانى كلور (الآنى) زانى وزننده نهايت درجه ده قزغين اولان صويه دينور يقال حميم آن اى انتهى حرّه
وحليم ورفيق ومتانى آدمه دينور يقال آن اى كثير الحلم (الاناة) قناة وزننده و(الانى) على وزننده حلم ورفق
ووقار وتمكين معناسنه در يقال انه لذو اناة واناى حلم ووقار واناة شول خاتونه دينودكه برايشه يرندن كسل وفتور ايله
قالقار اوله يقال امرأة اناة اى فيها فتور عند القيام (التانّى) تابّى وزننده و (الاستيناء) برايشـده عجله وخفت
ايلميوب ثبات وتمكينله طوتمق معناسـنه در وقت معناسنه اولان انى ماده سندن اولمغله كويا كه ايشـك وقتى
ايرشمدكجه مباشرت ايلمز يقال تانّى فى الامر واستأنى اذا تثبت فيه (الانىّ) همزه نك ضميله جثىّ وزننده و(الانى)
رضى وزننده كيجكوب كيرو لنمك معناسنه در يقال انى الرجل انيا وانى انا من الباب الثانى والرابع اذا تاخّر وابطأ
(التأنية) تربيه وزننده بودخى كيجكوب كيرو لنمك معناسنه در يقال انى الرجل تانية بمعنى انى (الايناء) همزه نك
كسريله برنسـنه يى كيجكديروب تاخير ايلمك معناسنه در تقول آنيته ايناء اذا ابطأته واخرته (الانا) زنا وزننده

و (الانى) همزه نك كسرى و نونك سكونيله بونلرده انى معناسنه دركه كيجه نك بر وقت و ساعته دينور (الانى) الى وزننده كوندزك مجموعنه دينور جمعى آناء كلور همزه نك مديله و انى كلور همزه نك ضمى و نونك كسريله و انى كلور همزه نك كسريله (انا) هنا وزننده ياخود حتى وزننده ياخود نون مشدده نك كسريله مدينه ده بنو قريظه يورنده بر قيو آديدر و انا هنا وزننده حجاج مصر يولنده بر وادى آديدر ❋ الواو ❋ (الاوة) همزه نك ضمى و واوك تشديديله آفت و داهيه يه دينور جمعى اوو كلور صرد وزننده ❋ الياء ❋ (الاوى) همزه نك ضمى و كسرى و واوك كسرى و يانك تشديديله يورده قونوب ساكن اولمق معناسنه در تقول اويت منزلى و اليه اويا من الباب الثانى اى نزلته و سكنته و بو معناده متعدى اولور تقول اويته منزلى و اليه اى ازلته (التأوية) تأديه وزننده بودخى اوى معناسنه لازم و متعدى اولور تقول اويت منزلى و اليه و اويته منزلى و اليه اذا انزلته (التأوى) تأنى وزننده بودخى يورده قونوب آرام ايلمك معناسنه در تقول تاويت منزلى و اليه بمعنى اويت و قوشلر بر ارايه بريكمك معناسنه در يقال تاوت الطير اذا تجمعت (الاتواء) اتخاذ وزننده و (الايتواء) اصلى اوزره بونلرده يورده قونوب ساكن اولمق معناسنه در تقول اتويت منزلى و ائتويت بمعنى اويت و ايتواء بر آدمه آجيوب رحم و رقت ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ائتوى له اذا رق له و رثى (الايواء) همزه نك كسريله بر آدمى يورده قوندروب آرام ايتدرمك معناسنه در تقول آويته منزلى اذا انزلته (المأوى) ميمك و واوك فتحيله و (المأوى) واوك كسريله و (المأواة) مرماة وزننده يورده دينور يقال هو مأوى الحاويج و مأويها و مأواتها اى مكانها (التأوى) تفاعل وزننده بودخى قوشلر بر ارايه بريكمك معناسنه در يقال تأوت الطير اذا تجمعت (الاوى) جثى وزننده بريكمش قوشلره دينور يقال طير اوى اى متاويات (الاوية) همزه نك فتحى و واوك سكونيله و (الاية) همزه نك كسرى و يانك تشديديله و (المأوية) منزله وزننده و (المأوة) مرماة وزننده بر آدمك حالنه آجيوب رحم و رقت ايلمك معناسنه در يقال اوى له اوية واية و مأوية و مأواة من الباب الثانى اذا رق له و رثى (ابن آوى) چقال تعبير اولنان جانورك كنيه سيدر جمعى بنات آوى كلور و بو افضل وزننده در و ابن عرس و ابن لبون كبى جمعى تابلهدر (آوه) ساوه وزننده رى قربنده بر شهر اسميدر آبه دخى ديرلر (او) همزه نك فتحيله حروف عاطفه دندر شك ايچون و تخيير ايچون و ابهام ايچون و واو كبى مطلقا جمع ايچون استعمال اولنور و تقسيم معناسنه دلالت ايدر و تقريب ايچون اولور كقولك ما ادرى اسلم او ودع فيه اشارة الى تقريب زمان اللقاء و الى معناسنه كلور و اباحت ايچون اولور و استثناء معناسنه كلور الا كبى بونك مابعدنده مذكور اولان فعل مضارع مقدر ان ناصبه ايله منصوب اولور كقوله * وكنت اذا غمزت قناه قوم * كسرت كعوبها او تستقيما * اى الا ان تستقيم و شرطيه اولهرق كلور ان معناسنه نحو لاضربنه عاش او مات اى ان عاش بعد الضرب و ان مات و تبعيض معناسنه اولور كقوله تعالى ❋ وقالوا كونوا هودا او نصارى ❋ و اضراب ايچون اولور بل معناسنه كقوله تعالى ❋ او يزيدون ❋ اى بل يزيدون و حتى معناسنه كلور نحو لاضربنك او تقوم اى حتى تقوم و ان معناسنه اولور همزه نك فتحيله و او كلمه سى اسم قلندقده واوى مشدد قلنور يقال دع الاو جانبا يعنى شو او لافرديسنى بر طرفه براق و بو كلام افعل كذا او كذا او كذا ديو احتماله سويليان آدمه ايراد اولنور (آ) حروف هجادن بر حرفدر مد و قصر اولنور مد ايله بعيده و قصر ايله قريبه ندا اولنور يقال آ زيد اى ازيد بونلرك تفصيلى حروف لينه بابنده در ❋ الياء ❋ (الاهى) همزه نك فتحى و هانك سكونيله قهقهه ايله كولمك معناسنه در يقال اهى الرجل اهيا من الباب الثانى اذا قهقه فى ضحكه ❋ الياء ❋ (الآية) حاله وزننده علامت و نشان معناسنه در يقال به آية كذا اى علامته و بر نسنه نك شخص و قالبنه دينور تقول رأيت آية رجل اى شخصه و بونك وزنى فعله دركه اصلى اويه ايدى ياخود فعله در فتحاتله ياخود فاعله دركه اصلى آيية ايدى لامى زائل اولدى جمعى آيات و آى كلور هاسز و آياى كلور يايله و جمع الجمعى اياء كلور و آيه عبرت معناسنه كلور بونك جمعى آى كلور هاسز و اماره معناسنه دركه بر نسنه يه دلالت ايدوب يقين افاده ايدن شئ و حال و كيفيتدن عبارتدر يقال عرفته من آيته اى من امارته و آية القرآن كتاب كريمدن متصل المعنى كلام شريفه اطلاق اولنور انقطاعنه قدركه جمله منزلنده اولور * مؤلف بصائرده ديديكه ايت قرآنيه حروف و كلامدن شول طائفه دركه افادهٔ معنا ايله منقطع و منفرد اولنجه قدر متصل و مربوط اوله و ايت فى الاصل علامت و عجب و جماعت و عبرت معنالرينه اولغله هر برندن اخذى صحيحدر انتهى * و آيت كلمه سى افعاله مضاف اولان اسمادندر زيرا معناسى وقت معناسنه مقاربدر مترجم حقيرديركه مغنى اللبيبده مرسوم اولديغى اوزره جمله يه سكز كلمه مضاف واقع اولور برى اسماء زماندر كرك ظروف و كرك اسماء اولسون و برى حيث كلمه سيدر و برى آيت كلمه سيدركه علامت معناسنه در و بو فعلى

(متصرف)

متصرف اولان جملهٔ فعليه يه جوازا مضاف اولور كرك مثبت وكرك ماايله منفى اولسون كقوله * بآية تقدمون الخيل شعثا * و بو سيبويه قوليدر و ابو الفتح همان مفردده اضافتنى حصر ايلدى نحو قوله تعالى ﴿ان آية ملكه ان يأتيكم التابوت﴾ و شعر مذكورى باية ماتقدمون ايله تأويل ايلدى (الاياء) همزه نك كسريله كونشك حسن و رونقنه دينور حروف لينه ماده سنده مرسومدر (التآيى) تفاعل وزننده و (التايى) تابى وزننده بر آدمك يابر نسنه نك شخصنه قصد و توجه قلمق معناسنه در تقول تاييته و تاييته اذا قصدت شخصه و تعمدته و تايى تابى وزننده بر محلده مكث و توقف ايلك معناسنه در يقال تايى بالمكان اذا تلبث عليه ورفق و تانى ايلك معناسنه در يقال تايى فى الامر اذا تانى (المأيى) مأتى وزننده نباتاتى طواره يرامز اولان يره دينور يقال موضع مأيى الكلاء اى وخيم (اىّ) همزه نك فتحى و يانك تشديديله حرف استفهامدر انكله ذوى العقولدن و غيريدن سؤال اولنور تركيده اندن نه و قنغى ايله فارسيده چه و كدام ايله تعبير اولنور مثلا اى شئ فارسيده چه چيز است و تركيده نه نسنه در و اى رجل فارسيده كدام مرد و تركيده قنغى آدم و ايهما شو ايكى آدمدن قنغيسى و ايتهما شو ايكى خاتوندن قنغيسى ديمكدر و عربلرك ايش قوللرى اى شئ مختصريدر و اى كلمه سى مبنيدر و بعضا مخفف اولور كقوله * تنظرت نسرا والسما كين ايهما * علىّ من الغيث استهلف مواطره * و كاه اولور كه اشبو اى كلمه سنه كاف داخل اولوب تكثير عدده نقل اولنور كم خبريه معناسنه و تنوينى نون شكلنده رسم اولنور و بونده بش لغت جاريدر (١) كاين كعين وزننده (٢) و كيين همزه يى يايه ابدا الله (٣) كاين كاعن وزننده (٤) كأى رمى وزننده (٥) كأعم وزننده و تقول كاين رجلا لقيت يعنى مابعدى تمييزيت اوزره منصوب اولور و تقول كاين من رجل لقيت يعنى من جارّه داخل اولور و اى اسم اولور معرف باللام اولان منادايه انكله توصل اولنور يعنى اسم مفرد مبهم اولمغله كنديسنه حرف تنبيه اولان هاء كلمه سنى اضافتله حرف ندا ايله منادى بيننه توسيط اولنور يقال ياايها الرجل بورادة الرجل كلمه سى صفتدر و مرفوعدر و كاه اولور كه صفت مذكوره منصوب اولور يقال يا ايها الرجل اقبل (اى) كى وزننده ايكى وجه اوزره مستعملدر اول نداء قريب ايچون اولور نحو اى زيد اقبل ثانى تفسير و عباره ايچون اولور نحو عندى عسجد اى ذهب (اى) همزه نك كسر و مديله نعم معناسنه دركه حرف جوابدر و يمينه متصل اولور يقال اى والله و كاه اولور كه همزه سى هايه ابدال اولنوب هى ديرلر (ابن ايا) ريا وزننده محدثيندندر (ايا) همزه نك فتحى و يانك تخفيفيله حروف ندادندر هيا كلمه سى كبى انكله قريب و بعيد ندا اولنور ﴿فصل الباء﴾ * الواو * (البأو) بانك فتحى و همزه نك سكونيله و (البأوا) بانك فتحى و الفك مدى و قصريله بر آدم بالا پروازلق ايدوب فخر و مباهات ايلك معناسنه در يقال بأى الرجل يبأى كسعى يسعى و بأى يبأو كدعا يدعو و الاخير قليل بأوا و بأواء اذا فخر و يقال بأى نفسه اى رفعها و فخر بها و دابه سكر تمكده يك جدّ و جهد ايلمكله سائرلرندن سابق و غالب و عالى اولمق معناسنه در يقال بأت الناقة اذا جهدت فى عدوها و تسامت و تعالت * الياء * (الباى) رمى وزننده بأو مذكورده لغتدر تقول بأيت ابأى بأيا لغة فى البأو كله * الواو * (البتو) بانك فتحى و تانك سكونيله بر يرده مقيم اولمق معناسنه در يقال بتا بالمكان يبتو بتوا اذا اقام به * الواو * (البثا) ثاى مثلثه ايله عصا وزننده ارض سهله يه دينور مفردى بثاة در على قول بر موضع آديدر (البثى) الى وزننده كوله دينور رماد معناسنه مفردى بثه در باى مكسوره ايله و بونك اصلى بوثه ايدى واو حذف اولندى (البثىّ) تشديد يايله علىّ وزننده ناسى دائما مدح و ثنا ايدر اولان آدمه دينور و كثير الحشم كمسه يه دينور يقال هو بثىّ اى الكثير المدح للناس و كذا الكثير الحشم (البثو) بتو وزننده ترلمك معناسنه در يقال بثا الرجل يبثو بثوا اذا عرق * الياء * (بجاوة) زغاوه وزننده زنكباردن نوبه طائفه سنك ارض و مملكتنك اسميدر انده اعلا ناقه لر ظهور ايدر نوق بجاويات اورايه منسوبدر جوهرى برقبيله ايله تفسير ايلمكله وهم ايلدى (بجايه) بانك كسريله مغربده بر بلده آديدر (بجيه) سميه وزننده بر خاتوندر كه شيبة الحجبى جنابلرندن روايت حديث ايدوب و كنديدن ثابت الشمالى روايت ايلدى * الياء * (الابحا) حاى مهمله ايله ابرأ وزننده انقطاع معناسنه در تقول ابحت علىّ دابتى اى انقطعت * الواو * (البخو) بانك فتحى و خانك سكونيله كوشك و صالق نسنه يه دينور يقال شئ بخو اى رخو و كمتر خرماره دينور مفردى بخوه در تمره كبى و بخو مصدر اولور اويكه و طارغنلق پچوب ساكن اولمق معناسنه يقال بخا غضبه يبخو بخوا اذا سكن و فترنته كه بوخ دخى بو معنايه در يقال باخ غضبه بوخا اذا سكن * الواو * (البدو) بانك فتحى و دالك سكونيله و (البدوّ) علوّ وزننده و (البداء) سحاب وزننده و (البداءة) سحابه وزننده نسنه ظاهر اولمق معناسنه در يقال بدى الامر يبدو بدوا و بدوّا و بداء و بداءة اذا ظهر و بدو بانك فتحيله و بداء و بداءه بر ماده ضمننده بر آدمك ذهننده بر رأى و ملاحظه پيدا اولمق معناسنه در يقال بداله فى الامر بدوا و بداء و بداءة اى نشأله فيه رأى

﴿فصل الباء﴾

وبدو اسم اولور رأی و اندیشه معناسنه جمعی بدوات کلور فتحاتله یقال هو ذو بدوات ای آراء وبدو بداوه
معناسنه در کاسیذکر وصحرایه چیقمق معناسنه در یقال بدا القوم بدوا اذا خرجوا الی البادیة بوراده قصرایله
بدا نسخه‌سی غلطدر وقضای حاجت ایلك معناسنه مستعملدر زیرا خیمه نشین طائفه‌سی اولرندن طشره
صحرایه چیقارلر یقال بدا الرجل اذا انجی فظهر نجوه من دبره (الابداء) همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی اظهار ایلك
معناسنه‌در تقول ابدیته اذا اظهرته وقضای حاجت ایلك معناسنه‌در یقال ابدی الرجل اذا انجی (البداوة)
سحابه وزننده بر نسنه‌نك اك اوّل ظاهر وپیدا اولانه دینور یقال بداوة الشیء ای اوّل مایبدو منه وبداوه صحرا
نشینلکه دینور تقول مالك والبداوة ای خلاف الحضر (البادی) ظاهر معناسنه‌در یقال بادی الرأی ای ظاهره
یعنی من غیر تعمق (بادی بدیّ) غنیّ وزننده و(بادی بد) و(بادی بدا) عصا وزننده اوّل کلّ شی معناسنه‌در وبونك
اصلی مهموزدر نته‌که همزه بابنده ذکر اولندی ویحیی بن ایوب بن بادی واحمد بن علیّ بن البادی ولاتقل البادا
محدثلردر (البدو) ندو وزننده‌و (البادیة) عادیه‌وزننده‌و (البداداة) و (البداوة) بانك کسریله و (البداوة) سحابه
وزننده صحرایه دینورکه حضر مقابلیدر نسبتنده بداویّ دینور سحاویّ وزننده وبداوی دینور کتابیّ وزننده
ونادر اوله‌رق بدویّ دینور عربیّ وزننده صحرا نشین دیمکدر وبداوه وبداوه صحرا نشینلکه دینور یقال هم اهل
البداوة والبداوة خلاف الحضارة (التبدّی) تفعل وزننده بادیه نشین اولمق معناسنه‌در یقال تبدّی الرجل
اذا اقام بالبادیة (التبادی) تفاعل وزننده اهل بادیه‌یه بکزنمك معناسنه‌در یقال تبادی الرجل اذا تشبه باهل
البادیة وبری برینه اظهار عداوت ایلك معناسنه‌در یقال تبادوا بالعداوة اذا جاهروا بها (البدی) بانك ضمیله
هدی وزننده و (البدّی) غزّی وزننده بادی کلمه‌سنك جمعلریدرکه بادیه نشینلره دینور یقال قوم بدی وبدّی
ای بادون (البدوة) تمره وزننده دره‌نك بر قییسنه دینور ایکیسنه بدوتان دینور یقال نزلوا بدوتی الوادی ای جانبیه
(البدا) عصا وزننده دبردن چیقان نجاسته دینور وبدا الانسان آدمك بدننده اولان اك واو یناق یرینه دینور
مفصل معناسنه جمعی ابدأ کلور همزه‌نك فتحیله (البدی) رضی وزننده‌و (وادی البدی) رضی وزننده‌و (بدوه) تمره
وزننده‌و (بدا) عصا وزننده (ودارة بدوتین) بر موضعدر (المباداة) معاداة وزننده آچیقدن عداوت اظهار ایلك
معناسنه‌در یقال بادی فلان بالعداوة اذا جاهر بها (البداة) قناة وزننده منتاره دینور کماة معناسنه وبر کونه
طپراغه دینور (البدا) رضا وزننده بر منتارلو اولمق معناسنه‌در یقال بدیت الارض بدی من الباب الرابع اذا صارت
ذات بداة وبر طپراقلو اولمق معناسنه‌در یقال بدیت الارض اذا صارت ذات بداة (بادیه) آسیه وزننده بنت
غیلان الثقفیه‌درکه صحابیه‌در علی قول نونله بادنه‌در ✵الیاء✵ (البدی) بانك فتحی ودالك سکونیله بر شیئه باشلمق
معناسنه‌در تقول بدیت بالشیء بفتح الدال وبدیت به بکسرها ای ابتدأت ✵الواو✵ (البذیّ) ذال معجمه ایله رضیّ
وزننده فحش سوزلو بدزبان دلی زفیر کسه‌یه دینور مؤنثی بذیّه‌در یقال رجل بذیّ وامرأه بذیّة ای فاحش (البذاء)
سحاب وزننده و (البذاءة) سحابه وزننده بر کسه بدکوی وبدزبان اولمق معناسنه‌در یقال بذؤ الرجل بذاء وبذاءة
من الباب الخامس اذا کان بذیّا و (بذاء) سحاب وزننده فحش وقبیح سوزه دینور یقال جاء بالبذاء ای بالکلام القبیح
(البذو) بدو وزننده بر آدمه بد وفحش سویلك معناسنه‌در تقول بذوت علیهم بذوا من الباب الاول ای تکلمت
بالفحش (الابذاء) همزه‌نك کسریله بذو معناسنه‌در تقول ابذیت بمعنی بذوت (بذوه) تمره وزننده ابو سواحك
فرسی اسمیدر جوهری بونده واستشهاد ایلدیکی بیتده ایکیشر غلط ایلدی اولا ماده‌یی بذو عنوانده رسم
ایلدیکه هاسزدر ثانیا ابو سراجه نسبت ایلدیکه ابو سواحدر وبیتده واقع فان ظلمناك لفظنك کافنی فتحه ایله
ضبط ایلدیکه مکسوردر وفاظلم کلمه‌سنی یاسز ثبت ایلدی (ابذی) ابزی وزننده ابن عدی بن تجیب‌در وحسن
بن محمد بن باذی محدثدر (بذیّه) علیه وزننده ابن عیاضدر ✵الواو✵ (البرة) بانك ضمیله ثبه وزننده خلخاله دینور
جمعی برات وبرین کلور بالرك ضمیله وبرین کلور بانك کسریله یقال جائت وفی رجلها برة ای خلخال ودوه‌نك برونه
یاخود برونك اتنه چکوریلان حلقه‌یه دینورکه برونسه‌لق تعبیر اولنور یقال جعل بانف الجمل برة وهی حلقة فی انفه
اوفی لحمة انفه وبونك اصلی بروه‌در عروه کبی (البرو) سرو وزننده برونسه‌لق دوزمك معناسنه‌در ومنه یقال برة
مبرّوة ای معمولة وخلق ایلك معناسنه‌در یقال بره الله یبروه بروا ای خلق ودوه‌نك برونه برونسه‌لق چکورمك
معناسنه‌در تقول بروت الابل اذا جعلت فی انفها برة واغاج وقلم مقوله‌سنی یونمق معناسنه‌در تقول بروت السهم
والعود والقلم اذا نحتها (البرّاء) شدّاد وزننده برونسه‌لق پیان استاذه دینور (الابراء) همزه‌نك کسریله بودنحی
دوه‌نك برونه برونسه‌لق چکورمك معناسنه‌در تقول ابریت الناقة اذا جعلت فی انفها برة (المبراة) میمك ضمیله برونه

برونسه لق پجورلمش ناقه یه دینور ※ الیاء ※ (البری) بروزننده بودخی آغاج یونمق معناسنه دریقال بری السهم یبری
بریااذانحته وزبون ومهزول قلمق معناسنه مستعملدر یقال براه السفر اذاهزله (الابتراء) افتعال وزننده بودخی آغاج
یونمق معناسنه در یقال ابتری السهم بمعنی براه (الانبراء) انفعال وزننده آغاج یونلمق معناسنه در یقال انبری السهم اذا
انحت وبرآدمك اوکنه آرقوری کلوب معترض اولمق معناسنه در یقال انبری له اذا اعترض (البریّ) رضیّ وزننده
یونلمش نسنه یه دینور علی قول هر یری حق اوزره یونلمش نسنه یه دینور یقال سهم بریّ ای مبریّ اوکامل البری (البرّاء)
شداد وزننده اوق وآغاج یونجی یه دینور وبراء اعلامدن ابو العالیه نك وابو معشرك لقبلریدر (البرّاة) بانك فتحی
ورانك تشدیدیله و (المبراة) مسحاة وزننده یای یونه جق بچاغه دینور * شارح دیرکه دورپویه اطلاقی بوجهتدندر
(البراء) غراب وزننده و (البرایة) ثمامه وزننده یونیلان آغاج یونقه‌سنه وطلاشنه دینور نحاته معناسنه وبرایه
دوه‌نك بدننده اولان شحم ولحمه علی قول ضعف وفتور کلیوب سیر وحرکتده باقی اولان قوّتنه اطلاق اولنور کویا که
سفر یونقه‌سیدر یقال ناقة ذات برایة ای ذات شحم ولحم او بقاء علی السیر (البرا) عصا وزننده طپراغه دینور (الباریّ)
یای مشدده ایله که حصیره دینور بوریا ماده‌سنده مرسومدر (بری) عصا وزننده بر موضعدر (التبری) تاتی وزننده
تعرّض ایلمك معناسنه در تقول تبرّیت لمعروفه ای تعرّضت (المباراة) مجاراة وزننده برآدمه معارضه ایلمك معناسنه درکه
آنك ایشلدیکی کبی ایشلمکدن عبارتدر یقال باراه اذا عارضه وشریك ایله یاخود زوجه ایله صلحا مفارقت ایلمك
معناسنه در یقال باری امرأته اذا صالحها علی الفراق (التباری) تفاعل وزننده برخصوصده معارضه ایدشمك
معناسنه در یقال تباریا اذا تعارضا (البریة) بلیه وزننده که مخلوق معناسنه در همزه بابنده مرور ایلدی یعنی
اصلی بریئه در همزه ایله * لکن مؤلف اوراده تصریح ایلدی (الابراء) همزه‌نك کسریله برنسنه یه طپراق اصابت
ایلمك معناسنه درکه مراد طپراقلو وطپراقله آلوده اولمقدر یقال ابری الشیٔ اذا اصابه البراء ای التراب وشکرقامشلغنه
اوغرامق معناسنه در یقال ابری الرجل اذا صادف قصب السکر (ابن باری) شعرادندر ※ الواو ※ (البزو) بانك
فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌نك عدل وهمتاسنه دینور یقال هو بزوه ای عدله ومصدر اولور برآدمه تغلبله
حواله وشرکیر اولمق معناسنه یقال بزی علیه یبزو بزوا اذا تطاول علیه وآلشوب دداتمق معناسنه در یقال
بزی به اذا تانس وبرآدمه خشمله حمله ایدوب اخذ وقهر ایلمك معناسنه در یقال بزی فلان الرجل اذا قهره وبطش به
وبرکسه ابزی اولمق معناسنه درکما سیذکر یقال بزی الرجل اذا کان ابزی (البازی) بادی وزننده صقور
جنسندندرکه ترکیده طغان تعبیر اولنان آلیجی قوشدر جمعی بوازی وبزاة کلور قضاة وزننده وابوز کلور
افلس وزننده وبؤوز کلور ضمتینله وبیزان کلور کویا که بزا یبزو ماده‌سندندرکه قهر واخذ وبطش معنالرندندر
ومؤلف زای معجمه ماده‌سنده باز عنوانده دخی رسم ایلدی که اجوف واوی اولور غریبدرکه فارسیده دخی بازدیرلر
(الابزاء) همزه‌نك کسریله بودخی برآدمی عنف وخشمله اخذ وقهر ایلمك معناسنه در یقال ابزی به اذا قهره
وبطش به وبرکسه صغریسنی طشره طومالتمق معناسنه درکه مراد یوررکن طومالده‌رق یوریمکدر یقال ابزی
الرجل اذا رفع عجزه یعنی فی المشی وامزرمك معناسنه در یقال ابزت الصبیّ اذا ارضعته (البزا) عصا وزننده قیچه
قریب ارقه اکیلوب نوکری اولمغه یاخود ارقه‌نك اورته‌سی مقعد اوزره حواله اولمغه یاخود کوکس طشره چیقوب
ارقه ایچرو کیرمکله یاخود صغری طشره‌یه طوغری طومالق اولمغه دینور (البزو) بدو وزننده برکسه وصف
مذکور اوزره اولمق معناسنه در یقال بزی الرجل وبزا بزوا من الباب الرابع والاول اذا کان به بزا ای انحناء الظهر
عند العجز او اشراف وسط الظهر علی الاست او خروج الصدر ودخول الظهر او ان یتاخر العجز ویخرج (الابزی)
اعلی وزننده صفت مذکور اوزره اولان کشی یه دینور مؤنثنده بزواء دینور (التبازی) تفاعل وزننده برکسه
صغریسنی یوقری طومالتمق معناسنه در یقال تبازی الرجل اذا رفع عجزه وآدیملری سیرك سیرك آته‌رق یوریمك
معناسنه در یقال تبازی الرجل اذا وسّع الخطو وعهده‌سنده اولمیان ایله اظهار تکثر ایدوب لاف وکذاف ایلمك
معناسنه در یقال تبازی فلان اذا تکثر بمالیس عنده (بزوان) سلمان وزننده بررجل آدیدر وعباس بن بزوان
محدث معروفدر وفضیل بن بزوان زهاددندر حجاج قتل ایلدی (البزواء) صحراء وزننده بین الحرمین برارضك
آدیدر (البزیّ) ولیّ وزننده رضیع معناسنه در تقول هو بزیی ای رضیعی (ابزی) اعمی وزننده اسمادندر عبدالرحمن
بن ابزی تابعیدر وابراهیم بن باز محدثدر ※ الیاء ※ (بسیان) بای مضمومه ایله برطاغك آدیدر ※ الواو ※ (البشو) بانك
فتحی وشین معجمه‌نك سکونیله خوشخوی اولمق معناسنه در یقال بشا الرجل بشوا من الباب الاول اذا حسن خلقه
※ الواو ※ (البصو) بانك فتحیله مدیونك مملکنی بالجمله استقصا ایدوب آلمق معناسنه در یقال بصا یبصو بصوا

اذا استقصی علی غریمه (البصاء) بانك كسريله خايه‌لری كركی كبی چیقاروب خادم ایلمك معناسنه‌در یقال خصاه وبصاه بصاء اذا استقصی فی الخصاء ویقال خصاه الله وبصاه ولصاه ویقال هو خصی بصی (البصوة) تمره وزننده كول ایچره اولان قغلجم وقور مقوله‌سنه دینور یقال مافی الرماد بصوة ای شررة ولاجمرة وبر موضع آدیدر ❊ الیاء ❊ (بضی) ضاد معجمه ایله ربی وزننده وهدی وزننده بلاد بجیله‌ده بر قریه یاخود بر وادی اسمیدر ❊ الیاء ❊ (الباطیة) بادیه وزننده ناجود اسمیدر كه بیوك خمر كاسه‌سنه دینور حالا لسانمزده باطیه تعبیر اولنان قاب آندن مأخوذدر فارسیده ساتكنی دیرلر وحكی سیبویه البطیة بالكسر ولاعلم لی بموضعها الآن یكون ابطیت لغة فی ابطأت بو عباره‌نه مؤلفك تشویشله اشكاللری جمله‌سندندر زیرا بر مقتضای سیاق ماقبلنه متصل ظن اولنور مع هذا اویله دكلدر بلكه كلام مستأنفدر مرادی بودر كه سیبویه بطیه عنوانده بر كلمه حكایت ایلمشدر لكن معنای موضوعی معلوم دكلدر انجق ابطیت كلمه‌سی ابطأت لفظنده لغت اولمسنه محمولدر دیمشدر یعنی بطیه بطأه لفظنده لغتدر وبونی كرچه بعض امهاتده رد ایدرلر لكن سیبویه حكایت ایلمكله البته مسموعدر * شارح دیر كه باطیه بادیهٔ فارسی معربیدر ❊ الواو ❊ (البظو) ظای معجمه ایله علو وزننده بدنده ات قاتلنوب صیقی وطقناز اولمق معناسنه‌در یقال بظا لحمه یبظو بظوا اذا اكتنز وتراكب (البظا) بانك ضمیله بدنده قات قات یغیلان اته دینور وعربلرك حظیت المرأة وبظیت قوللری اتباع وجهیله‌در ❊ الواو ❊ (البعو) بانك فتحیله جرم وجنایت ایلمك معناسنه‌در یقال بعا الرجل بعوا من الباب الثالث والاول والثانی اذا اجنی واجرم باب ثانیدن اولدیغنه كوره واوی ویائی اولور وعاریت نسنه آلمق علی قول شكار ایچون عاریت تازی آلمق یاخود مسابقه ایچون عاریت آت آلمق معناسنه‌در یقال بعا الشیء اذا اخذ عاریة او استعار كلبا یصید به او فرسا یسابق علیه وبر آدمه قارده غالب كلوب اوكدلنی آلمق معناسنه‌در یقال بعاه اذا قمره واصاب منه وكوز دكورمك معناسنه‌در یقال بعاه بالعین اذا اصابه بها وبر آدمه شر سورمك وشر كیرلك ایلمك معناسنه‌در یقال بعا علیهم شرا ای ساقه (الاستبعاء) بعو ایله معنای ثانیده مرادفدر یقال استبعی الرجل بمعنی بعا (الابعاء) همزه‌نك كسریله بر آدمه آت اعاره ایلمك معناسنه‌در یقال ابعاه فرسا اذا اخبله ❊ الواو ❊ (البغو) بانك فتحی وغین معجمه‌نك سكونیله بر شیئه نه كونه نسنه‌در دیو باقمق معناسنه‌در یقال بغا الشیء یبغو بغوا اذا نظر الیه كیف هو وبغو عرفط وسلم دیدكاری میشه اغاجلرینك چچكلرندن چیقان نسنه‌یه دینور (البغوة) تمره وزننده اغاجدن هنوز یاروب چیقان آق طومورجق چچكه دینور وخامجه میوه‌یه دینور یقال اجتنی البغوة ای الثمرة قبل النضاج (بغوان) باء مفتوحه ایله نیسابور قضاسنده بر قریه آدیدر (البغوی) بانك وغینك فتحیله امام حسین بن مسعود الفراء علیه الرحمه‌در كه بغشور نام بلده‌یه منسوبدر نته كه ماده‌سنده ذكر اولندی ❊ الیاء ❊ (البغاء) بانك ضمیله و(البغا) بانك ضمی والفك قصریله و(البغیة) بانك ضمیله و(البغیة) بانك كسریله طلب ایلمك معناسنه‌در تقول بغیته ابغیه بغاء وبغا وبغیة وبغیة اذا طلبته ویقال بغاه الشیء اذا طلبه له (الابتغاء) افتعال وزننده بودخی طلب ایلمك معناسنه‌در تقول ابتغیته اذا طلبته (التبغی) تفعل وزننده و(الاستبغاء) بونلرده طلب ایلمك معناسنه‌در تقول تبغیته واستبغیته اذا طلبته واستبغاء بر كمسه‌دن كندی ایچون بر نسنه طلب ایلمسنی ایستمك معناسنه‌در یقال استبغی القوم فبغوه وبغوا له ای طلبوا له (البغیة) رضیه وزننده و(البغیة) بانك كسری وضمیله حاجت ومطلوبه دینور تقول عنده بغیتی وبغیتی ای طلبتی ورضیه وزننده جستجو اولنان یتكه وكمكرده‌یه دینور تقول عند فلان بغیتی ای ضالتی المبغیة (الابغاء) همزه‌نك كسریله بر كمسه ایچون بر نسنه طلب ایلمك یاخود مطلوبی خصوصنده اعانت ایلمك معناسنه‌در یقال ابغاه الشیء اذا طلبه له او اعانه علیه (الباغی) طالب معناسنه‌در جمعی بغاة كلور قضاة كبی وبغیان كلور راعی ورعیان كبی وباغی دولی طوتمز اولان اركك دوه‌یه دینور یقال جمل باغ اذا كان لایلقح (الانبغاء) انفعال وزننده بر نسنه قولایلنوب سهولت بولمق معناسنه‌در یقال انبغی الشیء اذا تیسر وتسهل ومنه یقال ماانبغی لك ان تفعل ومااتبغی ومایبتغی لك ومایبتغی ای لایتیسر ولایصح یعنی فعل مذكورسكا مطاوع اولمز ایكنجی مثاللر افتعالدندر خلاصه‌سی سنك شانك آندن اعلا اولمغله ایده‌یم دیو قصد ایلسك بنه ایده‌مزسن بعده بو مناسبتله لیاقت معناسنده استعمال اولندی كه ماینبغی مایلیق معناسنه اولدی * مؤلف بصائرده دیدیكه ابتدا اشبو بغی ماده‌سی متحری اولان نسنه‌ده تجاوز اقتصادی طلب ایلمكه موضوعدر كرك تجاوز ایلسون كرك ایلمسون پس بو تجاوز بعضا كمیت اولان مقدارده وبعضا كیفیت اولان وصفده معتبر اولور فتقول بغیت الشیء اذا طلبت اكثر مایجب وكذلك ابتغیت فجور معناسنه اولان بغی دخی تجاوزدن مأخوذدر وبغی ایكی كونه‌در محمود ومذموم اولور اكثر محلده

مطلب

(مذمومدر)

مطلب

مذمومدر و ينبغى كلمه سيده بغى كلمه سنك مطاوعيدر مثلا ينبغى لك ان يكون كذا قوللرنده ايكى وجه اوزره مستعملدر برى مسخر للفعل اولمقدر نحو النار ينبغى ان تحرق الثوب و برى استيهال معناسنه اولمقدر يقال فلان ينبغى ان يعطى لكرمه پس لياقت معناسنه استعمالى بوندندر واشبو ﴿وما علمناه الشعر وما ينبغى له﴾ الايه كريمه سى وجه اولدندركه لا يتسخر له الشعر ولا يتسهل له معناسنه در زيرا لسان مصطفوى عليه السلام اصلا قرض شعره جارى ومطاوع اولمز ايدى ومصباحده مرسومدركه ينبغى ان يكون كذا قولى يندب ندبا مؤكدا لايحسن تركه معناسنه در ماضيسنك استعمالى مهجوردر وبونى افعال غير متصرفه دن عد ايلديلر وكسائيدن محكيدركه عربدن ماينبغى لك ان يكون قولى مايستقيم ياخود مايحسن معناسنه مسموعيدر والحاصل ملازمه علاقه سيله لياقت معناسنه مستعملدر ﴿البغاية﴾ بانك ضميله طلب وكسب معناسنه در يقال انه لذو بغاية اى كسوب ﴿البغى﴾ بانك فتحى وغينك سكونيله عورت روسبى اولوب زنا ايلك معناسنه در يقال بغت الامة بغيا اذا عهرت فهى بغىّ وبغوّ وبر آدمه تغلبله ظلم وستم ايلك معناسنه در يقال بغى عليه اذا علاه وظلمه وحقدن عدولله سركشلك ايلك معناسنه در يقال بغى فلان اذا عدل عن الحقّ واستطال ويلان سويلك معناسنه در يقال بغى الرجل اذا كذب وايكى طرفه صالنه رق سرعتله يوريمك معناسنه در يقال بغى فى مشيته اذا اختال واسرع وبرنسنه يه نه لكنى بيلك ايچون باقق معناسنه در يقال بغى الشئ اذا نظر اليه كيف هو وبرنسنه يه منتظر اولوب كوزتمك معناسنه در يقال بغى الشئ اذا رقبه وانتظره وبلود شدتله ياغدرمق معناسنه در يقال بغت السماء اذا اشتدّ مطرها وبغى چوق يغموره اطلاق اولنور يقال دفعنا بغى السماء خلفنا وهو المطر الكثير ﴿المباغاة﴾ و﴿البغاء﴾ مفاعله وزننده بودخى عورت زنا ايلك معناسنه در يقال باغت الامة مباغاة وبغاء اذا عهرت ﴿البغىّ﴾ رضىّ وزننده و﴿البغوّ﴾ عدوّ وزننده زناكار عورته دينور يقال امرأة بغىّ وبغوّ اى عاهرة * شارح ديركه اصللرى بغوى ايدى وعند الاخفش بغىّ فعيلدر وصيغۀ اخيره غير قياس اوزره در وبغىّ مطلقا جاريه يه اطلاق اولنور اصلى اعتباريله على قول حرّۀ فاجره يه دينور * شارح ديركه امه يه بغىّ اطلاقى جاهليتده بغى وزنايه مساعاتلرينه مبنيدر يقال جاءت بغىّ اى امة اوحرة فاجرة ﴿الاستبغاء﴾ بركسه دن حصول مطلوب ضمننده استعانه ايلك معناسنه در يقال استبغى القوم فبغوه اى استعانهم على طلبه فاعانوهم وبركسه ايچون برنسنه طلبنده اولمق معناسنه در يقال استبغى القوم له الشئ اذا طلبوه له ﴿الفئة الباغية﴾ امام عادلك طاعتنده خروج ايدن طائفه دن عبارتدر يقال هم فئة باغية اى خارجة عن طاعة الامام العادل ﴿البغايا﴾ سرايا وزننده عسكرك چرقه جيلرينه اطلاق اولنوركه عسكردن ايلروجه كيدرلر مفردى بغيه در يقال اقبلت البغايا اى الطلايع تكون قبل ورود الجيش ﴿المبتغى﴾ اسم فاعل بنيه سيله ارسلانه اطلاق اولنور ❊ الواو ❊ ﴿البقاوة﴾ شقاوه وزننده برنسنه يه باقق معناسنه در يقال بقاه بعينه يبقوه بقاوة اذا نظر اليه وبرنسنه يه منتظر اولمق معناسنه در تقول بقوته اذا انتظرته وبقوو بقاوه حفظ ايلك معناسنه مستعملدر تقول ابقه بقوتك مالك اى احفظه حفظك مالك يعنى مالكى كوزه دوب حفظ ايلديكك كبى آنيده حفظ ايله ❊ الياء ❊ ﴿البقاء﴾ بانك فتحيله و﴿البقى﴾ بانك فتحى وقافك سكونيله برنسنه نك زمان وجودى حالت اولى اوزره ممتدّ ومستمرّ اولمق معناسنه در يقال بقى الشئ بقاء وبقى بقيا من الباب الرابع والثانى ضدّ فنى و﴿بقى﴾ بانك فتحى وقافك سكونيله برنسنه يه كوز ديكوب مترقب اولمق على قول برنسنه يه باقق معناسنه در يقال بقاه بقيا اذا رصده او نظر اليه بو معناده واويه ويائيه در ﴿الابقاء﴾ همزه نك كسريله و﴿التبقية﴾ تكمله وزننده و﴿التبقى﴾ تفعل وزننده برنسنه يى باقى قلمق معناسنه در يقال ابقاه وبقاه وتبقاه اذا جعله باقيا وابقاء ميانه يى افساد خصوصنده افراط ومبالغه ايليوب صلاحدن بقيه قومق معناسنه مستعملدر تقول ابقيت بيننا اى لم ابالغ فى افساده ﴿الاستبقاء﴾ ابقاء معناسنه در يقال استبقاه بمعنى ابقاه واسير ومجرمى قتل ايليوب ديرى ترك ايلك معناسنه دركه جاننى آليقومقدن عبارتدر يقال استبقاه اذا استحياه يعنى عفا عنه فلم يقتله وبرنسنه نك برمقدارنى آرتروب كيرويه آليقومق معناسنه در يقال استبقى من الشئ اذا ترك بعضه ﴿البقوى﴾ تقوى وزننده و﴿البقوى﴾ و﴿البقيا﴾ بشرى وزنلرنده و﴿البقية﴾ بليه وزننده اسملردر برنسنه دن كيرو قالمش شيئه دينور تقول مالى عليه بقوى وبقوى وبقيا وبقية وقوله تعالى ﴿بقية الله خير﴾ اى طاعة الله او انتظار ثوابه او الحالة الباقية لكم من الخير او ما ابقى لكم من الحلال پس تفسير اوّله كوره عند الله ابقا اولنان طاعات وعبادات ديمك اولورو ثانى يه كوره انتظار معناسندن اولورو قوله تعالى ﴿اولو بقية ينهون﴾ اى ابقاء او فهم تفسير اوّله كوره مصدر ياخود اسم مصدر اولور ثانى يه كوره اسم اولور وفهم ورأى وعقل خصائل باقيه دندر وبقيه فساد طارى اولان ميانه ناسده باقى

صلاحه دینور وبقیة بن الولید محدّث ضعیفدر وبقیه وبقاء ایکی رجل اسملریدر ﴿ الباقیة ﴾ اسم فاعل مؤنثدر وکاه اولورکه مصدر موضعنه وضع اولنور واقیه کبی * شارح دیرکه مؤلفك تعبیرینه کوره اصل مصدر دکلدر ومنه قوله تعالی ❋ فهل تری لهم من باقیة ❋ ای بقاء وقیل من جماعة باقیة ❋ الباقیات الصالحات ❋ یعنی ❋ والباقیات الصالحات خیر عند ربك ثوابا ❋ کریمه سنده مراد مطلقا اعمال صالحه درکه اجر وثوابی عندالله تعالی باقیدر وبعضلر سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر کلماتیله وبعضلر بش وقت نماز ایله تفسیر ایلدیلر ﴿ المبقیات ﴾ اسم فاعل بنیه‌سیله شول آتلر درکه سائر آتلرك سکرتملری منقطع اولوب نهایته واردقده هنوز بونلرك سکرتمك مایه‌سندن بقیه‌لری قاله یقال رکبوا المبقیات وهی الخیل التی یبقی جریها بعد انقطاع جری الخیل ﴿ بقیّ ﴾ تقیّ وزننده ابن مخلد درکه حافظ اندلسدر ❋ الیاء ❋ ﴿ البکاء ﴾ بانك ضمی والفك مدیله و﴿ البکا ﴾ قصر ایله آغلمق معناسنه‌در یقال بکی الرجل یبکی بکاء وبکا اذا اسال الدمع من عینه حزنا ویقال بکاه بکاء ای بکی علیه ورثاه شارح دیرکه بعضلر ممدوده‌یی صوته ومقصوره‌یی سیلان دمعه تخصیص ایلدیلر وبکا آهنك وتغنی ایتمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال بکی الرجل اذا غنی ﴿ الباکی ﴾ شاکی وزننده اسم فاعلدر جمعی بکاة کلور قضاة کبی وبکی کلور بانك ضمی وکافك کسریله که اصلی بکوی ایدی ساجد وسجود کبی ﴿ التبکاء ﴾ تانك فتحی وکسریله مصدردر آغلمق علی قول چوق اغلمق معناسنه‌در یقال بکی تبکاء بمعنی بکاء اوکثیرا ﴿ الابکاء ﴾ همزه‌نك کسریله آغلتمق معناسنه‌در یقال ابکاه اذا فعل به مایوجب بکاءه ﴿ التبکیة ﴾ تأدیه وزننده برکمسه‌یی میت اوزره آغلمغه قندرمق معناسنه‌در یقال بکاه علی المیت اذا هیجه للبکاء علیه ومیت اوزره مرثیه ایله آغلمق معناسنه‌در یقال بکاه ای بکی علیه ورثاه کما یقال بکاه وبکی علیه بکاء ﴿ البکا ﴾ عصا وزننده برنبات آدیدر بکاة مفردیدر نته‌که همزه بابنده دخی ذکر اولندی ﴿ البکیّ ﴾ رضیّ وزننده کثیر البکاء آدمه دینور یقال رجل بکیّ ای کثیر البکاء ﴿ التباکی ﴾ تفاعل وزننده کوجله مصنع بکا ایدر اولمق معناسنه‌در یقال تباکی الواعظ اذا تکلف البکاء ﴿ البکاء ﴾ کتان وزننده مکه‌ده بر طاغك آدیدر ﴿ باکویه ﴾ عجمده بر بلده آدیدر دربند اعمالندندر ❋ الیاء ❋ ﴿ البلی ﴾ بانك کسری والفك قصریله و﴿ البلاء ﴾ بانك فتحی والفك مدّیله اسکیمك معناسنه‌در یقال بلی الثوب بلاو بلاء من الباب الرابع اذا خلق ﴿ الابلاء ﴾ همزه‌نك کسریله اسکیتمك معناسنه‌در یقال ابلی الثوب اذا اخلقه ﴿ التبلیة ﴾ تادیه وزننده بو دخی اسکیتمك معناسنه‌در یقال بلی الثوب اذا اخلقه ﴿ البلی ﴾ و﴿ البلو ﴾ بالرلك کسریله اسکی نسنه‌یه دینور بو مناسبتله بلی الاسفار وبلو الاسفار شول آدمه اطلاق اولنورکه آنی محن ومشاقّ اسفار وتجارب دهر دوّار بیریدوب فرسوده قلمش اوله یقال فلان بلی اسفار وبلوها ای بلاه الهمّ والسفر والتجارب وداٸما شرّ وشور ایله اوغراشمغله شر ایشلرده قویّ وتوانا کمسه‌یه بلی الشرّ وبلو الشرّ اطلاق اولنور یقال هو بلی شرّ وبلوه ای قویّ علیه مبتلی به ودوابّ ومواشی قسمنی کرکی کبی رعایت وتیمارنده مقیم اولانه بلی المال وبلو المال اطلاق اولنور جمعی ابلاء کلور یقال هو بلی وبلو من ابلاء المال ای قیم علیه ﴿ ذو بلی ﴾ حتی وزننده و﴿ ذو بلاّ ﴾ الا وزننده و﴿ ذو بلیّ ﴾ رضیّ وزننده و﴿ ذو بلیّ ﴾ کسرتینله و﴿ ذو بلیان ﴾ فتحاتله و﴿ ذو بلیان ﴾ کسرتینله ویانك تشدیدیله بعید ونابود ونابدید اوله جق محلده مستعملدر یقال هو بذی بلی وبذی بلاّ وبلی وبلی وبلیان وبلیان اذا بعد عنك حتی لا تعرف موضعه * مؤلف بونی بلل ماده‌سنده دخی ذکر ایلدی ذهاب معناسنه اولان بل ماده‌سندن ماخوذدر یاخود بعدك علمیدر بوراده بلا ماده‌سندن اولور ﴿ البلیة ﴾ غنیه وزننده شول ناقه درکه جاهلیتده مردٔ اولان صاحبنك قبری یاننده باغلیوب آب وعلفنی ویرممکله اجلقدن هلاك اولورایدی کویاکه قیامتده صاحبی آنك اوزرنده حشر اولور زعم ایدرلر ایدی ﴿ البلی ﴾ جری وزننده ناقه بلیه اولمق معناسنه‌در یقال بلیت الناقة علی المجهول بلیا اذا جعلت بلیة ﴿ بلیّ ﴾ رضیّ وزننده برمعروف قبیله آدیدر نسبتنده بلوی دینور فتحتینله علوی کبی ﴿ بلیانه ﴾ بانك فتحیله مغربده بربلده آدیدر ❋ الواو ❋ ﴿ الابتلاء ﴾ افتعال وزننده برنسنه‌نك حالنی بیلمك ایچون صنه‌یوب امتحان ایتمك معناسنه‌در تقول ابتلیته اذا اختبرته * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره واویه اولان بلو ماده‌سی دخی اسکیمك معناسنه موضوعدر واختبار معناسی کویاکه کثرت اختبار ایله اول نسنه‌یی اسکتمش اولور وغم ومصیبته بلا اطلاقی وجودی کویاکه اسکیدوب بیریدر اولمق تصوریله‌در وتکلیف واحکامك بلاء ایله تسمیه‌سی اوچ وجهه مبنیدر بری بالجمله تکالیف البته ابدانه محنت ومشقت اولمغله کویاکه وجودلری فرسوده ایدر ثانی تکالیف اختباراتدر ثالث حق تعالی حضرتلرینك عبادی اختباری کاه مسارّ ایله اولور شکر ایتملری مصلحتیچون وکاه مضارّ ایله اولور صبر ایتملریچون بوجهتله محنت ومنحت بلاء اولمش اولور زیرا محنت صبری ومنحت شکری مقتضیدر وصبرك حقوقنه قیام ایتمك شکرك حقوقنه

مطلب

قیام ایلمکدن ایسر در پس محنت اعظم بلائین اولمشدر و لهذا قال عمر رضی الله عنه * بلینا بالضراء فصبرنا و بلینا
بالسراء فلم نصبر * و قال علی کرم الله وجهه * من وسّع علیه دنیاه فلم یعلم انه قدمکر به فهو مخدوع عن عقله * و قال
تعالی ﴿ و لنبلونکم بالشرّ و الخیر فتنة ﴾ و قالدیکه اختبار معناسنه اولان بلو و ابتلاء ایکی کونه اولور بری معلوم ملک
اولمیان حال و کیفیتنی ادراک و وقوف ایچون امتحان اولنور و بری جودت و رداءتنی خارجه اخراج ایچون اولور
و کاهجه ایکیسنده ده مبنی اولور پس ابتلای الهی شقّ ثانی یه مبنیدر و ابتلاء استخبار معناسنه مستعملدر تقول
ابتلیت الرجل اذا استخبرته واختیار وانتخاب معناسنه در تقول ابتلیته ای اخترته بو راده اختبرته نسخه لری غلطدر
ومنه حدیث حذیفة * لتبتلنّ لها اماما * ای لتختارنّ لها اماما کما فی النهایة و بر نسنه یی بیلمک ضمننده
بر کسه دن یمین طلب ایلمک معناسنه در یقال ابتلاه اذا استحلفه و استعرفه (الابلاء) همزه نک کسریله اخبار ایلمک
معناسنه در تقول ابتلیته فابلانی ای استخبرته فاخبرنی و برآدمه عذر بلیغ ومقنع ایراد ایلمک معناسنه در یقال
ابلاه عذرا ای ادّاه الیه فقبله و برآدمه یمین و یرمک معناسنه در یقال ابلاه اذا احلفه و یمین ایلمک معناسنه اولمغله
متعدّی و لازم اولور یقال ابلی الرجل اذا حلف (البلو) بانک فتحیله و (البلاء) سحاب وزننده بودخی امتحان ایلمک
معناسنه در تقول بلوته ابلوه بلوا و بلاء اذا امتحنته (البلوی) دعوی وزننده و (البلیة) غنیه وزننده و (البلوة)
بانک کسریله اسملردر مادهٔ امتحان اولان تکلیف و محنته دینور (البلاء) سحاب وزننده مصدر درکه ذکر اولندی
واسم اولور غم واندوهه اطلاق اولنور کویا که جسمی اسکیدوب فرسوده ایدر اولدیغیچون یقال اصابه بلاء ای غم
و تکلیف شرعی یه اطلاق اولنور ابدانه محنت ومشقت اولدیغیچون یاخود اختبار الهی اولدیغیچون و بلاء الهی محنت
و محنت جهتلریله اولور نته که ذکر اولندی (بلاء) قطام وزننده بلاء و محنتک اسمیدر یقال نزلت بلاء علی الکفار ای البلاء
(البالة) و (البال) و (البلاء) بانک کسریله و (المبالاة) مساواة وزننده قایرمق معناسنه در تقول ما ابالیه بالة و بالا و بلاء
و مبالاة ای ما اکترث و یقال لم ابال بکسر اللام و لم ابل بضم الهمزة و فتح الباء و جزم اللام و لم ابل بکسر اللام صیغهٔ اولادة
بالکز یاء اسقاط اولنوب لام حالی اوزره قالدی و ثانیه ده اجتماع ساکنین ایچون الف حذف اولندی زیرا آخرندن یاساقط
اولمغله لام آخر حروف منزلنه تنزیل اولنوب نون یکن حکمنده اولدی * شارح دیرکه باله و بال کلمه لری باب مذکوردن غیر
قیاس اوزره مصدرلردر یاخود اسم مصدرلردر باله نک اصلی بالیه در عافاه عافیه کبی و بال کلمه سی باله دن مرخمدر
(الابلاء) همزه نک فتحیله بر موضع آدیدر (بلی) بانک فتحی والفک قصریله جواب استفهامدر نفی و جحد ایچون معقوددر
مخاطبه ایراد اولنان قولی یعنی سؤالی ایجاب ایدر زیرا مفادی ترک نفی در فاذا قیل ماقام زید و قلت فی الجواب بلی فمعناه
اثبات القیام و اذا قیل لیس کان کذا و قلت بلی فمعناه التقریر و الاثبات و لا تکون الّا بعد نفی (الابلیلاء) اعشیشاب
وزننده اوت اوزایوب دوه اوتلامغه قابل و قادر اولمق معناسنه در یقال ابلولی العشب اذا طال و تمکنت له الابل
(ذو بلی) ربی وزننده لام ماده سندن بیان اولندی ۞ الیاء ۞ (البنی) بانک فتحی و نونک سکونیله و (البناء) بانک
کسریله و (البنیان) بانک ضمیله و (البنیة) بانک کسریله و (البنایة) کتابه وزننده یاپو یاپمق معناسنه در یقال بنی البیت
بنیا و بناء و بنیانا و بنیة و بنایة من الباب الثانی نقیض هدم و بناء یاپلمش یاپویه دینور جمعی ابنیه و جمع الجمعی ابنیات
کلور یقال بنی بناء حسنا ای مبنیا و بناء الکلمه نحویون عندنده بناء کلمه نک آخری لا لعامل سکون و حرکه دن
ضرب واحد یعنی حالت واحده اوزره لازم و ثابت اولمقدن عبارتدر مقابلنده اعراب اطلاق اولنور و بناء برآدمه
ایولک و احسان ایلمک معناسنه مستعملدر یقال بنی الرجل اذا اصطنعه و زوجه ایله زفاف ایلمک معناسنه مستعملدر
یقال بنی علی اهله و باهله اذا زفّها * شارح دیرکه عادت عرب بودرکه داماد عروسه داخل اوله جغی کیجه جبنلک
طرزنده بر سراپرده قوریلوب آنک ایچنده دخول ایدر بو مناسبتله زفافدن و جماعدن کنایه ایدرلر و بناء وجودی
سموروب قوتلندرمک معناسنه مستعملدر یقال بنی الطعام بدنه ای سمنه و لحمه انبته و یایک بغری کریشه یک یقین
متصل درجه سنده اولمق معناسنه در یقال بنت القوس علی وترها اذا لصقت (الابتناء) افتعال وزننده بودخی
یاپو یاپمق معناسنه در یقال ابتناه بمعنی بناه و زوجه ایله زفاف ایلمک معناسنه در یقال ابتنی علی اهله اذا زفّها
(التبنیة) تأدیه وزننده بودخی بناء یاپمق معناسنه در یقال بنّاه بمعنی بناه (البنیة) بانک کسری و ضمیله یاپلمش
یاپویه دینور جمعی بنی کلور بانک کسریله والفک قصریله و بنی کلور بانک ضمی والفک قصریله (البنایة) کتابه
وزننده مصدر درکه ذکر اولندی و مصدر و اسم اوله رق مجد و شرف معناسنه مستعملدر یقال له بنایة
ای شرف (الابناء) همزه نک کسریله برآدمه بناء و عمارت ویرمک یاخود خانه یاپجق نسنه ویرمک معناسنه در
طاش و کراسته کبی تقول ابنیته اذا اعطیته بناء او ما یبنی به دارا (البانی) اسم فاعلدر و محمد بن اسحق البانی

قالوندن استماع قراءت ایلدی (البانیة) شول یایه دینورکه بغری کیریشنه پك یقین اوله باناة دخی دینورکه یاء الفه مقلو بدر و باناة شول تیرانداره دینورکه اوقی اتارکن یایك کریشی اوزره اکیلوب آور یلمور اوله یقال رجل باباة ای منحن علی الوتر اذا رمی (البنیة) غنیه وزننده کعبهٔ معظمه یه اطلاق اولنور مجد وشرفندن ناشی که بنایه‌دن مأخوذدر (المبناة) میمك فتحی وکسریله میشیندن اولان صفره کبی سرکی یه دینور مقعد وسجاده وصفره مقوله سنه شاملدر نطع معناسنه و پرده یه دینور ستر معناسنه وهکبه یه دینور عیبه معناسنه (البوانی) بواقی وزننده کوکس قبورغه‌لرینه دینورو ناقه‌نك ایاقلرینه اطلاق اولنور ومنه یقال القت بوانیه ای اقام وثبت (بناة اللحم) بانك فتحی وتای مربوطه ایله کوده‌سی اتلو سموز قیزه دینور یقال جاریة بناة اللحم ای مبنیة بوراده تای طویله ایله بنات نسخه‌لری غلطدر زیرا بناة لفظ مفرده‌در مبینه معناسنه (بنی) علی وزننده مصرده بر بلده آدیدر (تبنی) مستقبل مؤنث مجهول صیغه سیله شامده برموضع آدیدر (الابن) همزه کسریله ولده دینورکه مراد اوغلدر اصلی بنی یاخود بنو ایدی فتحتینله یاء وواو حذف اولندی جمعی ابناء کلور اسباب وزننده * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره ابن کلمه‌سی بناء ماده‌سندندر زیرا ابن پدرك بنا ایلدیکی عمارتدر فلهذا برنسنه جهتندن حاصل اولان شیئه یاخود تربیه سیله یاخود تفقد یا کثرت خدمتی یاخود آنك امرنده کثرت قیامی اولسه بالاضافه ابن اطلاق اولنور مثلا ابن الحرب وابن السبیل کبی ومصباحده مرسومدرکه ابن کلمه سنك اصلی بنو ایدی فتحتینله یاخود بنو ایدی بانك کسریله و بوقول تغییر جهتندن اقل و ایسردر مؤنثنده ابنة وفی لغة بنت دینورو کسائی قولی اوزره بنت لفظنك صورت کتابتنه اتباعا تاء اوزره وقف اولنور واول اصلنده هاءدر زیرا کلمه معنای تأنیثی متضمندر ودره‌ده مرقومدرکه بنت واخت کلمه‌لرینك تالری اصلیه‌در وصل ووقف حالتلرنده ثابت اولور علی الحقیقه تأنیث ایچون دکلدر زیرا تای تأنیثك ماقبلی الف اولمدیغی صورتده دائما مفتوح اولور فاطمه‌وشجره کبی * ومؤلف بوراده قریبا ذکر ایدر (البنوة) ابوه وزننده اسمدر اوغلق معناسنه‌در یقال بینهما ابوة وبنوة یعنی بینلرنده بابالق واوغلق واردر (یابنی) بانك ضمی ونونك فتحی ویای مشدده‌نك کسریله وفتحیله لغتلردر یاابت و یاابت کبی و بو ابن کلمه سنك

مطلب

مصغریدر یای متکلمه مضافدر اصلی بنیو یاخود بنیی ایدی وابناء کلمه‌سی که ابن لفظنك جمعیدر مطلق اوله‌رق سلفده برطائفه یه اطلاق اولنور ایدیکه اصلاری عجمدن اولوب یمن مملکتنده ساکن اولدیلر نوشروان آنلری طرفندن والئ یمن اولان سیف ذی یزن امدادنه کوندروب اوراده اقامت وکیده‌رك تأهل وتوطن ایلدیلر نسبتلرنده ابناوی دینور ومفردنه رد ایله بنوی دینور عربی وزننده وابن کلمه‌سنه هاء الحاق ایدوب ابنة دیرلرکه مؤنث اولور قیزه دینور دختر معناسنه واما بنت کلمه‌سی ابن کلمه‌سی اوزره مبنی دکلدر بلکه علی حدة صفتدر ابتدا الحاق ایچون آخرینه یای تحتیه کتوریلوب بعده تایه ابدال اولندی نسبتنده بنتی دینور وبنوی دخی دینور فتحتینله (الابنم) همزه‌نك کسر اصلی ابن‌در میم زائده‌در وابن کبی همزه‌سی وصلیه‌در ومنه قول حسان رضی الله عنه * ولدنا بنی العنقاء وابنی محرق * فاکرم بنا خالا واکرم بنا ابنما * ای ابنا * مترجم حقیردیرکه حریری دره‌ده بورسمه تحریر ایتمشلردرکه بعضلر ابن کلمه سنك همزه سنی هرمحلده حذف ایتمکله غلط ایدرلر زیرا همزهٔ مرقومه‌نك حذفی همان بین العلمین صفت وقوعنه منحصردرکرك اسم وکرك کنیه ولقب اولسون زیرا صفتك موصوفه شدت اتصالندن ناشی جزء اعتباریله کلمهٔ واحده منزلنده اولمشدر بناء علیه ماقبلنده واقع اسمدن تنوینی حذف ایدوب مثلا علی بن محمد دیرلر نته‌که اسماء مرکبه‌دن حذف ایدوب مثلا رامهرمز وبعلبك دیرلر پس موطن مزبوردن ماعدا محلده همزه‌نك اثباتی لازمدرکه اول بش محلدن عبارتدر اول ابن کلمه‌سی ضمیره متصل اولمقدر کقولك هذا زید ابنك ثانی پدرینك غیره مضاف اولمقدر کقولك المعتضد بالله ابن اخی المعتمد بالله ثالث اب اعلایه منسوب

مطلب

اولمقدر کقولك ابو الحسن ابن المهدی بالله رابع خبر واقع اولمقدر نحو ان کعبا ابن لوی خامس استفهامده واقع اولمقدر نحو هل تمیم ابن مر * وشارحی شهابك بیاننه کوره بعضلر کنیه ولقب موقعلرنده حذف ایتمزلر مکرکه اشتهاری آنلر ایله اوله و بعضلر سطرك اولنده واقع اولورسه‌ده حذف ایتمزلر لکن بو مرجوحدر انتهی (التبنی) تانی وزننده بناء ماده‌سندندر بیت مبنی یاپوسنده اولمق معناسنه‌در ومنه حدیث بادیة بنت غیلان * اذا جلست تبنت * ای صارت کالبیت المبنی یعنی وجودی سموز وفلانه‌سی کبیر اولمغله پاچه‌لرینی کروب اوتوردقده قبه چادری یاپوسنده اولورو تبنی برآدمی اوغول ایدنمك معناسنه‌در یقال تبناه اذا اتخذه ابنا (البنات) بانك فتحیله بنت لفظندن جمعدر قیزلر دیمکدر وبنات اطفالك یاپوب اویناد‌قلری صورتلره دینورکه قوقله وببك تعبیر ایدرلر (بنیات الطریق) مصغر بنیه سیله ترهات معناسنه‌درکه جاده‌دن منشعب خرده یوللردن عبارتدر * قال الشارح

(ومنه)

ومنه المثل * دع عنك بنيات الطريق * اى عليك بمعظم الامر ودع الروغات ❊ الواو ❊ (البوّ) بانك فتحى و واوك
تشديديله دوه كوشكنه دينوركه مراد هنوز سود امن ياوريسيدر وصمان ايله ياخود قيتق ايله طولمش دوه
ياوريسى صورتنه دينوركه ناقه‌نك ياوريسى هلاك اولدقده اناسى سود ويرمز اولمغله اول ياورينك دريسنى
يوزوب صمانله ياقيتق ايله طولدروب بعينه ياورى صورتنده يپارلر اناسى ياوريسنى ظن ايدوب اكا ياقلمغله سودنى
ادرار ايدر و بوّ كوله دينور رماد معناسنه و بون واجاق آدمه دينور بوىّ دخى دينور مؤنثى بوّه‌در (البىّ) طىّ
وزننده برآدمك ايشنه اويكنمك معناسنه‌در يقال بوى يبوى بيا اذا حاكى غيره فى فعله (البوباة) باى موحده ايله
مرماة وزننده بيابانه دينور مفازه معناسنه و برموضع آديدر ابواء كبى (بوىّ) سمىّ وزننده و (بويان) بانك ضميله
اسامئ ناسدندر (بوى) ماضى صيغه‌سيله رمى وزننده بجيله يوردنده بروادى آديدر (باى) حال وزننده اسمادندر
باى بن جعفر بن باى فقيه ومحدّثدر (بويه) فوفل وزننده محدثيندن برجماعت اسميدر بريسى عمرو بن بويه‌در
❊ الواو ❊ (البهو) بانك فتحى و هانك سكونيله اولرك اوكنده اولان بشقه‌جه اوه دينور شهرخانه‌لرنده سلاملق
اوطه‌سى اولور يقال قعدوا فى البهو وهو البيت المقدم امام البيوت وسرداب كبى يرآلتنده اتخاذ اولنان كَكيش
اكوز يتاغنه دينور جمعى ابهاء كلور و بهوّ كلور ضمتينله و واوك تشديديله و بهىّ كلور رعتىّ وزننده اصللرى بهوى
ايدى وميدانلو ككيش ارضه دينور ومطلقا واسع نسنه‌يه دينور و بدنده كوكسك ايچنه على قول ممه‌لر ايله بوغاز
چقورينك طولانى ارالغنه دينور ومطلقا حاملك يعنى كبه‌نك قرننده بين الوركين ولد يتاغنه دينور جمعى ابهاء
كلور وابهى كلور افعل وزننده‌كه اصلى ابهو ايدى و بهى كلور بانك ضمى وهانك كسريله و بهى كلور بانك كسريله
مؤلف ومقيل الولد بين الوركين من الحامل عبارتيله ثبت ايلمكله بورحم اولميوب رحمك اوكى يعنى فرج ايله رحم
مابينى اولور مهبل ديدكارى كبى و برمقتضاى ماده محلّ مزبور رحمك سلاملق اوطه‌سى اولور لكن اورانك
مقيل ولد اولمسى ناملايمدر انجق مقيل قيلوله‌دن اولمغله مكث جزؤى تصورينه مبنى اوله فلينظر (الباهى)
ساهى وزننده خالى ومعطل اولان خانه‌يه دينور يقال بيت باه اى خال معطل (الابهاء) همزه‌نك كسريله اوى خالى
ومعطل قلمق معناسنه‌در (البهى) نهى وزننده اوخالى ومعطل اولمق معناسنه‌در يقال ابهى البيت ابهاء فبهى بهيا
من الباب الرابع اى اخلاه وعطله فتخلى وتعطل (البهىّ) غنىّ وزننده محدثيندندر عروه‌دن روايت ايلدى
(البهاء) بانك فتحيله كوزل اولمق معناسنه‌در يقال بهو الغلام وبهى وبها بهاء من الباب الخامس والرابع والثانى
والثالث اذا حسن واسم اوله‌رق مستعملدر تقول قدملأ عينى بهاؤه اى حسنه وسود كپوكنك ايشلامسنه دينور
يقال ما الطف بهاء رغوة اللبن اى وبيصه (المباهاة) مساواة وزننده حسن وبهاء خصوصنده مفاخره ايدوب يارشمق
معناسنه‌در تقول باهيته مباهاة فبهوته اى غلبته بالحسن (الابهاء) همزه‌نك كسريله قابى بوشالتمق معناسنه‌در يقال
ابهى الاناء اذا فرغه وآتلرى چاپولدن فارغ ومعطل قلمق معناسنه مستعملدر يقال ابهى الخيل اذا عطلها عن الغزو
وكوزل يوزلو اولمق معناسنه‌در يقال ابهى الرجل اذا حسن وجهه (التبهية) تاديه وزننده اوى ككيش ياپمق
معناسنه‌در يقال بهى البيت اذا وسعه وعمله (الباهية) اغزى ككيش قيويه دينور يقال بئر باهية اى واسعة الفم
(التباهى) تفاعل وزننده تفاخر معناسنه‌در يقال تباهوا اذا تفاخروا (بهيه) سميه وزننده تابعيه‌در روايت
حديث ايلدى (البىّ) عىّ وزننده و (ابن بى) و (ابن بيان) شداد وزننده خسيس ودنى وكم‌مايه شخصه دينور
يقال هو بى وابن بى وابن بيان اى خسيس وبونلر معناى آتيدندر (هىّ بن بىّ) آدم عليه السلام اولادندن ايدى
وقتاكه سائر اولادلرى ربع مسكوندن برطرفه متفرق اولدقلرنده اولدخى برجانبه عازم اولوب لكن نابديد اولمغله
من بعد نام ونشانى محسوس اولمدى * شارح ديركه بومناسبتله عربلر كنام وبيقدر اولان كيمسه‌ده استعمال ايلديلر
و يوسف بن هلال بن بيه كه ميه وزننده در محدثدر (بياك الله) بانك فتحى و يانك تشديديله كه تفعيلدن ماضى
ودعادر اضحكك الله معناسنه‌دركه حق تعالى دائما سنى خندان وشادان قلسون ديمكدر ياخود قرّبك ياخود جاء بك
معناسنه‌دركه حق تعالى دائما سنى مطلوبكه قاوشدرسن ديمكدر ياخود بوأك معناسنه‌دركه سنى منازل رفيعه‌يه
ياخود مأواى جنته اسكان ايلسون ديمكدر حياك لفظنه ازدواج ايچون واوى يايه وهمزه‌سى الفه قلب اولنمشدر
وعند البعض حياك لفظنه اتباعدر زيرا عربلر مزدوجا حيّاك الله وبياك ديرلر و بوقول موجه دكلدر وحيّاك لفظى
تحيه‌دندر سلم الله عليك معناسنه‌در * قال الشارح وفى النهاية فى حديث آدم عليه السلام ❊ انه استحرم بعد قتل ابنه
مائة سنة فلم يضحك حتى جاءه جبريل عليه السلام فقال حياك الله وبياك ❊ قيل هو اتباع لحياك وقيل معناه اضحكك
وقيل عجل لك ما تحب وقيل اعتمدك بالملك وقيل تعمدك بالتحية وقيل اصله بوأك مهموزا فخفف وقلب اى اسكنك

منزلا فی الجنة وهیاك له * قالدیکه مؤلف اتباع قولنی واولك وجودینه مبنی تزییف ایلدی لکن اتباعك حرف واو ایله ورودی جائزدر پس بیا کلمه سی معنایه دال اولدیغی صورتده تبیئه دن اولور وزمخشری مقدمه ده حیاك الله وبیاك قولنی * خدای تراحیات دهاد و برکات دهاد * عبارتیله تفسیر ایلکله حق تعالی سکا حیات و برکات ویرسون دیمك اولور ومحمد بن عبد الجبار بن بیا شیخ سلفیدر وابن بای محدثدر (التبییء) تفعیل وزننده برنسنه‌یی بیان وایضاح ایلك تبیین معناسنه‌در تقول بیبت الشیء اذا بینته و برنسنه‌یه قصد ایلك معناسنه‌در تقول بیبت الشیء اذا تعمدته

فصل التاء الفوقية

* الیاء * (التأی) سعی وزننده سبق و تقدم ایلك معناسنه‌در یقال تأی فلانا تأیا من الباب الثالث اذا سبقه * الواو * (التبو) تانك فتحی و بانك سکونیله دشمنه غزا وچاپول ایدوب غنیمته نائل اولمق معناسنه‌در یقال تباالرجل یتبو تبوا اذا غزا وغنم * الواو * (تتوا الفسیلة) تای اولانك فتحی وثانیه‌نك سکونیله والف تثنیه ایله خرما فدانلرینك تپه‌سنده ایکی طرفلو ذوابه‌لره یعنی زلف طرزنده خرده داللره دینور بوراده تتوا القلنسوه نسخه‌لری غلطدر * الیاء * (التثی) ثای مثلثه ایله ظبی وزننده مقل دیدکاری یمشدن مرتب سویقه دینور وخرمانك قبوغنه دینور تثاة دخی دینور حصاة وزننده * الیاء * (التاحی) حای مهمله ایله ساهی وزننده باغچوانه دینور خادم البستان معناسنه * الیاء * (التری) تانك فتحی ورانك سکونیله برایشی بردن طوتمیوب شیئا بعدشیء طوتمق معناسنه‌در یقال تری فیه تریا من الباب الثالث اذا تراخی (الاتراء) همزه‌نك کسریله آرالرنی آچه‌رق اعمال متتابعه ایشلمك معناسنه‌در یقال اتری الرجل اذا عمل اعمالا متواترة بین کل عملین فترة * الواو * (المتاساة) مواساة وزننده برآدمی استخفافله آزرده ایلك معناسنه‌در یقال تاساه اذا آذاه واستخف به * الواو * (التطو) خطو وزننده ظلم وجور ایلك معناسنه‌در یقال تطاه یتطوه تطوا اذا ظلمه وجار علیه * الیاء * (التعی) سعی وزننده سکرتمك معناسنه‌در یقال تعی الرجل تعیا من الباب الثالث اذا عدا * الواو * (التغی) تانك فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله قیز کولمسنی ستر ایله باصدرمغه اقدام ایدوب لکن ضبط ایده میوب تغ تغ دیه‌رك کولمك معناسنه‌در یقال تغت الجاریة الضحك تغوا من الباب الثالث اذا ارادت ان تخفیه ویغالبها (التغی) الی وزننده ضحك عالی معناسنه‌در (التفه) صرد وزننده تفف ماده سنده بیان اولندی * الواو * (التلو) سمو وزننده برکیمسه‌یه اویوب آردنجه کتمك معناسنه‌در تقول تلوته تلوا اذا تبعته ویقال تلیته کرمیته * شارحك بیانته کوره بولادریت ولاتلیت کلامنده ازدواجه محمولدر وترك ایلك معناسنه اولمغله ضد اولور تقول تلوته وتلوت عنه ای ترکته و برآدمی مخذول ایلك معناسنه‌در تقول تلوته وتلوت عنه اذا خذلته (التتلیة) تأدیه وزننده بودخی برکیمسه‌یه تابع اولمق معناسنه‌در تقول تلیته اذا تبعته وفریضه‌دن صکره نافله قلمق معناسنه مستعملدرکه فریضه‌یه نافله‌یی اتباع ایلمش اولور یقال تلی صلاته ای اتبع المکتوبة تطوعا و برکیمسه نذرنی ادا ایلك معناسنه‌در یقال تلی الرجل اذا قضی نذره وحیاتدن اخر رمقه وارمق معناسنه‌در یقال تلی الرجل اذا صار باخر رمق من عمره (التلاوة) کتابه وزننده قرآن کریم اوقومق علی قول اعمدر هر کلامی اوقومق معناسنه‌در تبعیت معناسندندر تقول تلوت القرآن اوکل کلام تلاوة اذا قرأته (التتالی) تفاعل وزننده نسنه پیدرپی اولمق معناسنه‌در یقال تتالت الامور اذا تلی بعض بعضا (الاتلاء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی اخره تابع قلمق معناسنه‌در تقول اتلیته ایاه اذا اتبعته و برکیمسه‌یه برنسنه‌یی احاله وتفویض ایلك معناسنه‌در تقول اتلیته علیه اذا احلته و برآدمه عهد وامان ویرمك معناسنه‌در تقول اتلیته ذمة ای اعطیته ایاها * مؤلف بونی تکرار ایلمشدر ومدیون ذمتنده مطلوبدن برمقدارینی الیقومق معناسنه‌در تقول اتلیت حقی عنده اذا ابقیت منه بقیة و برآدمه سهم جوار ویرمك معناسنه‌در تقول اتلیته سهما ای اعطیته لیستجیر به عربك عادتی بودرکه برکیمسه برینك جوار وامانده اولوب براخر سمته عزم ایلدکده آندن معلم واسمی مرسوم اوق استصحاب ایدر جوارنده اولدیغنه نشان اولمغله اثناء راهده تعرضدن امین اولور واتلاء ناقه‌نك ولدی اردنه دوشمك معناسنه‌در یقال اتلت الناقة اذا تلاها ولدها (الاستتلاء) برکیمسه‌یی برنسنه‌یه تابع اولمق ایچون چاغروب ایستمك معناسنه‌در یقال استتلاه الشیء اذا دعاه الی تلوه (التلو) عدو وزننده دائما غیره اتباع ایدن آدمه دینور یقال رجل تلو ای لایزال متبعا (التلو) تانك کسریله برنسنه‌نك اویوتیسنه دینور یقال هو تلوه اذا کان یتلوه و بلند ورفیع نسنه‌یه دینور یقال انه تلو القدر ای رفیعه وشول دوه یاوریسنه دینورکه سوددن کسیلوب کرکی کبی بیودکدنصکره بنه اناسنك اردنه دوشوب کزر اوله جمعی اتلاء کاور واشك وقاطر صویاسنه دینور یقال رأیته بحر تلوا ای ولد الحمار او البغل مؤنثی تلوه‌در وتلوا جفار حدنی چکمش اوغلاغه دینورکه ترکیده چبش تعبیر اولنور وکوزاوا ائلمندن مقدم طوغمش قیونه دینورکه طوقلی تعبیر اولنور (التلو) تانك

فتحيله قاطر صو پاسی آلمق معناسنه در يقال تلا الرجل تلوا اذا اشترى تلوا اى و لد البغل (التلى) غنى وزننده
چوق يمين ايدن آدمه دينور يقال رجل تلىّ اى كثير الايمان و مالى چوق ثروتلو آدمه دينور يقال رجل تلىّ اى الكثير
المال (التلية) بقيه وزننده ومراد فيدر كرك دين وكرك سائر نسنه اولسون (التلاوة) تمامه وزننده بو دخى بقيه
معناسنه در يقال فيه تلية وتلاوة اى بقية (التلاء) سحاب وزننده عهد وذمت و امان معناسنه در يقال اعطاه
تلاء اى ذمة وجوارا وشول اوقه دينوركه عادت عرب اوزره برآدمه امان ويروب زير حمايته آلان كمسه نك انده
اسمى مرسوم اوله تاكه اول آدم بر يره كتدكده اول اوقى استصحاب ايدوب كوستورمكله تعرضدن مأمون اوله
بينلرنده اكا سهم الجوار تعبير ايدرلر (التلى) رضا وزننده برنسنه دن برمقدار معناسنه در يقال تلى
من الشهر كذا تلا من الباب الرابع اذا بقى (التتلى) تجلى وزننده برنسنه نك اردنه دوشوب كركى كبى اراشدرمق
معناسنه در يقال تتلاه اذا تتبعه (التوالى) تالى وتاليه نك جمعيدر برنسنه نك كيروسنه و ديبنه اطلاق اولنور و توالى
الخيل آتلرك صغريلرينه ياخود قويرقلريله ارد اياقلرينه اطلاق اولنور وتوالى الظعن حشم نشين كوجلرينك
اردلرنده كلنلره اطلاق اولنور (تلوّى) فعوّل وزننده كه تشديد واو ايله در برطرزه كوچك سفينه اسميدر * شارحك
بيانه كوره بيوك كيلرك اكسه لرنده اولان صندال اوله جقدر (التليان) ترّهات وزننده برصويك آديدر (المتالى)
ميمك فتحيله بهار كلدكجه طوغورمز اولان ناقه لره دينور ظاهرا مفردى متلاء در يقال ابلهم متال اى لم تنتج حتى
صافت ※ الواو والياء ※ (التناوة) و (التناية) كتابه وزننده اهل علم اولان كمسه مذاكره ومدارسه يى ترك و اهمال
ايلمكه دينور * قال الشارح كان حميد بن هلال من العلماء فاضرت به التناوة اى ترك المذاكرة وهجران المدارسة
※ الواو ※ (التهو) سهو وزننده غافل اولمق معناسنه در يقال تها الرجل يتهو تهوا اذا غفل (التهواء) تانك كسريله
كيجه دن بربلوكه دينور يقال مضى تهواء من الليل اى طائفة منه (تهيه) سميه وزننده اسم بنت الجون دركه
روايت حديث ايلدى (التوّ) تانك فتحى وواوك تشديديله فرد ويكتا معناسنه دركه تك ديمكدر يقال هو
توّ اى فرد و برقات ايپه دينور جمعى اتواء كلور ومنه يقال كان الحبل توّا فصار زوّا و بيك نفر سوارى يه اطلاق
اولنور يقال وجه الامير من خيله بتواى بالف و دنيا و آخرت شغلندن فارغ وتهى بيكار وتهكاره دينور يقال رجل توّ اى
فارغ عن شغل الدارين و ديكيلوب طوران بناء وعمارته دينور و يولده قطعا توقّف ايليوب بريره دوس طوغرى
اوق كبى كلان آدمه دينور اكر نوعا اركيلوب سكته ايدرسه اطلاق اولنمز يقال جاء فلان توا اى قاصدا لايعرجه
شئ (التوة) هاايله ساعت زمانى معناسنه در يقال مضت توّة من النهار اى ساعة ※ الواو ※ (التوى) هوا وزننده
هلاك اولمق معناسنه در يقال توى المال توى من الباب الرابع اذا هلك (الاتواء) همزه نك كسريله هلاك
ايلمك معناسنه در يقال اتواه الله اى اهلكه (التوىّ) غنىّ وزننده هلاك وتلف اولمش نسنه يه دينور وبر محلده
مقيم اولان آدمه دينور (التوا) رضا وزننده بر كونه تمغادركه دوه نك قالچه سنه و بيوننه صليب شكلنده باصيلور
(توى) سمىّ وزننده همدان اعمالندن بر موضعدر احمد وعبدالله ابنا الحسين التويان المحدّثان اورادندر وتى
وتاء حرفلرى حروف لينه بابنده مرسومدر (التاية) طايه وزننده وجميع معنالرنده مراد فيدر كما سيذكر
﴿ فصل الثاء المثلثة ﴾ (الثأى) سعى وزننده و (الثأى) ثرى وزننده برنسنه يى افساد ايلمك
معناسنه در يقال ثأى الشئ وثأه ثأيا وثأى من الباب الثالث اذا افسده وجرح وقتل وضرب مقوله سيله خاصة
فساده ويرمك معناسنه در يقال ثأى بينهم اى افسده بالجرح والقتل ونحوه وبو معنالرده اسم اولور يقال هو رأب
الثأى والثأى اى يصلح الفساد ويقال عظم الثأى بينهم اى جراحات وقتل وضرب وقربه ومطهره مقوله سنك
ديكشنى سوكمك على قول ديكركن بيرنى قالين قوللنوب ديكه جك ترشه يى ياخود ايپى انجه ايلمك معناسنه دركه
بدجه ديكش اولور يقال ثأى الاديم وثأه اذا خرم خرزه اوهو ان يغلظ اشفاه ويدق السير وضعف وركاكت
معنالرينه در يقال به ثأى وثأى اى ضعف وركاكة وثأى ثرى وهوا وزننده ياره اثرينه ونشانئه دينور (الاثأء)
همزه نك كسريله جرح وقتل ايلمك معناسنه در يقال اثأى فيهم اذا قتل وجرح (الثأوة) تمره وزننده بك
ياشلو ديشى قيونه دينور وآريق وزبون قيونه دينور وچوق نسنه دن قالمش آزجه بقيه يه دينور يقال عنده ثأوة
اى بقية قليلة من كثير ※ الياء ※ (التثبية) تأديه وزننده بريكدرمك معناسنه در يقال ثبى الشئ اذا جمعه و برنسنه يه
مداومت ايلمك معناسنه در يقال ثبى على الامر اذا دام عليه و حال حياتده اولان آدمه مدح وثنا ايلمك معناسنه در
يقال ثبّى على زيد اذا مدحه واثنى عليه و برنسنه يى اصلاح ايلمك معناسنه در يقال ثبى الشئ اذا اصلحه وآرترمق
معناسنه در يقال ثبى الشئ اذا زاده واتمام واكمال ايلمك معناسنه در يقال ثبى الشئ اذا اتمه وتعظيم معناسنه در

يقال ثباه اذا عظمه و بركسه پدرينك سيرت و طريقتنى التزام ايلك معناسنه‌در يقال ثبى فلان سيرة ابيه اذا سار بسيرته و برآدم كندى حال ضرورت و احتياجندن شكايت ايلك معناسنه‌در يقال لايزال يثبى فلان اى يشكو من حاله و احتياجه و بركسه‌نك ظلمندن والى و حاكمه استعدا و استغاثه ايلك معناسنه‌در يقال ثبى على فلان اذا استعدى عليه و شرّى جمع ايلك معناسنه‌در يقال ثبى الشرّ اذا جمعه و خيرى جمع ايلك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال ثبى الخير اذا جمعه ﴿الثبة﴾ ثانك ضمى و بانك تخفيفله حوضك وسطنه دينور و جماعت معناسنه‌در على قول بربلوك سواريلره دينور جمع ثبات و ثبون كلور ثانك ضميله يقال نفروا الى العدوّ ثبات و ثبين اى جماعات او هى العصبة من الفرسان *شارحك بياننه كوره اصلى ثبى ايدى ﴿الاثبية﴾ اثفيه وزننده بودخى جماعت معناسنه‌در يقال عنده اثبية من الخيل اى جماعة و عمرو بن ثبىّ كه سمىّ وزننده‌در اصحابدندر ❋ الياء ❋ ﴿التى﴾ تاى فوقيه ايله ثرى وزننده ياخود ظبى وزننده خرمانك قبوغنه ياخود كمترينه و دوكنديسنه و طلاشنه دينور و صمان قرنتيلرينه و طلاش و خاشاكنه دينور و غراره و چواله باصوب طولدردقلرى صمان قرنتيلرينه و سائر خار و خاشاك مقوله‌سنه دينوركه يوكك التنه بسط ايدرلر ❋ الواو ❋ ﴿الثجو﴾ ثانك فتحى و جيمك سكونيله طمبوب ساكت اولمق معناسنه‌در يقال ثجازيد يثجو ثجوا اذا سكت و متاعنى هركسه تفريق ايلك معناسنه‌در يقال ثجامتاعه اذا ثلثله و فرّقه ﴿الاثجاء﴾ همزه‌نك كسريله اسكات ايلك معناسـنه‌در يقال اثجاه اذا اسكته ❋ الواو ❋ ﴿الثدواء﴾ صحراء وزننده برموضع آديدر ❋ الياء ❋ ﴿الثدى﴾ ثانك فتحى و كسرى و دالك سكونيله و ﴿الثدى﴾ ثرى وزننده خاصة نسوان قسمنك ممه‌سنه دينور على قول اعمدركه ار و عورتك ممه‌سنه شاملدر و بومذكر و مؤنث اولور جمعى اثدى كلور همزه‌نك فتحى و دالك كسريله و ثدى كلور ثانك ضمى و دالك كسريله حلى وزننده اصلى ثدوى ايدى ﴿ذو الثديّه﴾ مصغر بنيه‌سيله سميه وزننده اميرالمؤمنين امام علىّ المرتضى كرم الله وجهه اوزره خروج ايدن خارجيلرك رئيس و كبيرى اولان حرقوص بن زهير نام شخصك لقبيدر على قول ذو اليديّه‌در ياى تحتيه ايله *شارح ديركه الى يك قصه اولوب قولى اوليوب همان ممه باشى كبى بلكجه‌دن عبارت اولمغله ذو الثديّه و ذو اليديه ايله ملقب اولمشدر و ذو الثديّه فرسان قريشدن عمرو بن ودّك لقبيدركه خندق وقعه‌سنده صدمهٔ تيغ حيدر كرّار ايله غلطيده حفرهٔ بوار اولدى ﴿الثدياء﴾ حمراء وزننده بيوك ممه‌لى خاتونه دينور يقال امرأة ثدياء اى عظيمة الثدى ﴿الثدى﴾ هوا وزننده اصلانمق معناسنه‌در يقال ثدى الشئ ثدى من الباب الرابع اذا ابتلّ ﴿الثدو﴾ بدو وزننده اصلاتمق معناسنه‌در يقال ثداه يثدوه ثدوا اذابله ﴿الثديّة﴾ سميه وزننده شول طوربه‌يه دينوركه سواريلر آنك ايچنه اوق ادواتى اولان سكيرويلك مقوله‌سى وضع و تركى‌يه بند ايدرلر ﴿التثدية﴾ تأديه وزننده غدالندرمك معناسنه‌در يقال ثدّاه اذا غذّاه ❋ الواو ❋ ﴿الثروة﴾ ثانك فتحى و رانك سكونيله چوقلغه دينور كرك ناس و كرك مال جهتيله اولسون يقال انّه لذو ثروة اى كثرة من الناس او المال و قمر ايله ثريّانك التقاء و اجتماعى اولان كيجه‌يه دينور يقال هذه ليلة ثروة اى يلتقى القمر و الثريّا فيها ﴿المثراة﴾ مرماة وزننده مالك تكثر و توفرّينه باعث اولان شيئه دينور يقال هذا مثراة للمال اى مكثرة له ﴿الثراء﴾ بهاء وزننده ناس ياخود مال زياده لنوب چوغالمق معناسنه‌در يقال ثرا القوم او المال يثر و ثراء اذا كثر و نمى و برآدمك سائره نسبت مالى اكثر اولمق معناسـنه‌در يقال ثرابنو فلان بنى فلان اذا كانوا اكثرمنهم مالا ﴿الثرى﴾ هوى وزننده برآدمك مالى چوق اولمق معناسنه‌در يقال ثرى الرجل ثرى من الباب الرابع اذا كثر ماله ﴿الاثراء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى مالى چوق اولمق معناسنه‌در يقال اثرى فلان اذا كثر ماله ﴿الثرىّ﴾ غنىّ وزننده چوق ماله دينور يقال مال ثرى اى كثير و ثرى و اثرى احوى وزننده مالى چوق آدمه دينور يقال رجل ثرىّ و اثرى اى كثير المال ﴿الثروان﴾ سكران وزننده چوق و فراوان نسنه‌يه دينور يقال شئ ثروان اى غزير كثير و ثروان بررجل آديدر ﴿الثروى﴾ سكرى وزننده زنكين خاتونه دينور يقال امرأة ثروى اى متموّلة ﴿الثريا﴾ ثانك ضميله ثروى لفظندن مصغردركه اصلى ثريوادر و ثريّا النجم اسميدركه فارسيده پروين و تركيده اولكر ديدكلرى طوپ كواكبدن عبارتدر منازل قمردندر محلى ضيق اولوب كواكبى كثير اولديغندن اطلاق اولندى پس تصغيرى محلى اعتباريله اولور و النجم معرفا آنك علم غالبيدر يقال طلعت الثريّا اى النجم * شارح ديركه يكرمى درت كوكب اولمق اوزره مرويدر و ثريا مكه‌ده برقيو اسميدر و ثريّا بن احمد الالهانى محدّثدر و ثريّا بغدادده معتضد خليفه بنا كرده‌سى ابنيه‌دن عبارت برعمارت آديدر و محارب قبيله‌سى و ضباب قبيله‌سى يوردلرنده برازصولرك آديدر ❋ الياء ❋ ﴿الثرى﴾ ثانك فتحى و الفك قصريله نم و ندى معناسنه‌در و نمناك طپراغه دينور على قول شول طپراغه دينوركه اصلندقده ساقزلنوب ياپشقان چامور اولميه و خير و حسنه معناسنه‌در يقال هو ذوثرى اى ذو خير و ارضه دينور تثنيه‌سنده ثريان و ثروان دينور فتحاتله

جمعی اثراء كلور وثری مصدر اولور بركركی كبی قوریوب پكشدكدنصكره اصلنوب یومشمق معناسنه‌در یقال
ثریت الارض ثری من الباب الرابع اذا ندیت ولانت بعدالجدوبة والیبس (الثرّیة) غنیه وزننده و(الثریاء) حمراء
وزننده وصف مذكور اوزره اولان ارضه دینور وثریاء اصلندقده ساقزلنوب یاپشقان چامور اولمیان طپراغه دینور
ثرّی كبی (الاثراء) همزه‌نك كسریله یرك نمناك طپراغی چوق اولمق معناسنه‌در یقال اثرت الارض اذا كثر ثراها (التثریة)
تأدیه وزننده طپراغی اصلتمق معناسنه‌در یقال ثرّی التربة اذا بلها و یوغورد كشنه صو دوكوب ازمك معناسنه‌در یقال
ثری الاقط اذا اصبّ علیه الماء ثمّ لته و یری صوله‌مق معناسنه‌در یقال ثرّی المكان اذا رشّه و بدآدم اللرینی یردن قالدرمیوب
یره یاپشوب طورمق معناسنه‌در یقال ثرّی فلان اذا الزم یدیه الثری (الثریان) فتحاتله ثری لفظندن تثنیه‌دركه ذكر
اولندی بو معنادندركه یغمور قعر زمینه تأثیر ایدوب تانمناك طپراغه بالغ اولدی دیه‌جك یرده التقی الثریان دیرلر
خصب ورخاء موقعنده و بین الرجلین سرعت اتفاق معرضنده ایراد اولنور و براعرابی عریان بدنی اوزره ساده
بركورك تلبس ایلكله التقی الثریان دیدی‌كه قاسیغی قیللریله كوركك تویلرینك بری برینه قارشدیغندن كنایه ایلدی
(ابوثرّیه) سمیه یاخود غنیه وزنلرنده اصحابدن سبرة بن معبدالجهنی كنیه‌سیدر ❊ الواو ❊ (الثطو) ثانك فتحی
وطانك سكونیله آدیم آتمق معناسنه‌در یقال ثطاالرجل یثطو ثطوا اذا خطا و چمقرمق معناسنه‌در یقال ثطابسلحه
اذا رمی به (الثطاة) حصاة وزننده بربوجك آدیدر (الثطی) ثانك فتحی والفك قصریله پك احمقلغه دینور یقال
به ثطی ای افراط الحمق (الثطی) غنیّ وزننده احمق آدمه دینور یقال رجل ثطی ای بین الثطی (الثطی) ثانك
ضمی وقصر ایله اورمجكاره دینور عناكب معناسنه (الاثتطاء) افتعال وزننده كوشیوب سست ومسترخی اولمق
معناسنه‌در یقال اثتطی الرجل اذا استرخی ❊ الیاء ❊ (الثاعی) ساعی وزننده دائما اهل عرضلره قذف واتهام
ایدن شخصه دینور ثعی مصدریدر یقال رجل ثاع ای قاذف ❊ الواو ❊ (الثعو) ثانك فتحیله برجنس خرما آدیدر علی
قول ایری اولاننه یاخود یو مشمش قورو غنه دینوركه اولغه یوزطوتمش اولور معوكلمه سنده لغتدر ❊ الیاء ❊ (الثغیة)
ثانك فتحی وغین معجمه‌نك سكونیله قبیله‌یه مستولی اولان جوع وفقر حالتنه دینور یقال اصاب الحی ثغیة ای جوع
وافقار ❊ الواو ❊ (الثغا) ثانك ضمی والفك قصریله قیون وكچی وآهو مقوله‌سنك وضع وولادت هنگامنده آوازه‌لرینه
دینور وبعض قیون قسمنك دوداغنده اولان ریغه دینور وثغاء مصدر اولور قیون وكچی مقوله‌سی مله‌مك
معناسنه یقال ثغت الشاة تثغو ثغاء اذا صوّتت (الثاغیة) قیونه دینور ومنه ماله ثاغیة ولاراغیة ای شاة ولاناقة
(الاثغاء) همزه‌نك كسریله برآدمه قیون ویرمك معناسنه‌در تقول اتیته فما اثغی ای ما اعطی شاة وقیونی یاكچی‌یی
ملتمك معناسنه‌در یقال اثغی شاته اذا حملها علی الثغاء ❊ الواو ❊ (الاثفیة) همزه‌نك ضمی وكسری وفانك كسری
ویانك تشدیدیله اوجاق طاشنه دینوركه اوچ دانه‌سی بری برینه چاتوب اوزرلرینه تنجره وضع ایدرلر وبونی
صحرالرده ایدرلر حالا شهرلرده دموردن اولوركه ساج ایاغی تعبیر اولنور اول طاشك هربرینه واول دمورك هر
ایاغنه اثفیه دینور اصل صاج ایاغنه منصب دینور مجازا اثفیه‌ده اطلاق اولنور جمعی اثافی واثافیّ كلور همزه‌لرك
فتحی ویانك تشدید وتخفیفیله وعربلرك رماه الله بثالثة الاثافیّ قوللرنده ثالثه‌دن مراد طاغ وقیا اولوب آنلر ایله
داهیه‌دن كنایه ایللریله رماه الله بداهیة دیمكدر زیرا ایكی طاش چاتوب تنجره‌نك برطرفنی بریوكسك یره یاخود برقیا
كوشه‌سنه وضع ایدرلر استحكام ایچون واكا ثالثة الاثافیّ تعبیر ایدرلر (التأثیف) تفعیل وزننده و(الایثاف) همزه‌نك
كسریله و(الاثفاء) اجرأوزننده و(التثفیة) تربیه وزننده تنجره‌یی اوجاق طاشلری یاخود ساج ایاغی اوزره قومق
معناسنه‌در یقال اثف القدر وآثفها واثفاها وثفّاها اذا جعلها علی الاثافیّ * مؤلف ایكی اوّلكی صیغه‌لری
استطرادا ذكر ایلمشدر نته‌كه فاء بابنده بو ماده‌لری بیان ایلدی واثفاء بركسه اوچ خاتون آلوب اوجاق طاشی
ایلك معناسنه مستعملدر یقال اثفی الرجل اذا تزوّج بثلاث نسوة (المؤثفاة) میمك ضمیله اوجاق طاشلری اوزره
بندرلمش تنجره‌یه دینور (الاثفیة) همزه‌نك كسریله جماعت انسانی‌یه دینور (الثفو) و(الثفی) ثالرك فتحی وفالرك
سكونیله بركسه‌یه تابع اولمق معناسنه‌در یقال ثفاه یثفوه ویثفیه ثفوا وثفیا اذا تبعه وثفی طرد ایلك معناسنه‌در
تقول ثفیت القوم اذا طردتهم (التثفی) تشفی وزننده برآدمی كمایه‌لك وبدكهرلك جبلتی مأثر ومكارمدن قاصر
ایلك معناسنه‌در یقال ثفی فلانا عرق سوء اذا قصربه عن المكارم (المثفاة) میمك كسریله بركونه تمغادركه
ساج ایاغی شكلنده اولور واوچ اری وفات ایلمش عورته دینور یقال امرأة مثفاة اذا كانت قد دفنت ثلاثة ازواج
وچوق اری وفات ایلمش عورته دخی دینور (المثفی) میمك كسریله مثفاة لفظنك مذكریدر (اثیفیه) بلهنیه وزننده
یمامه‌ده برقریه‌در (ذواثیفیه) عقیق مدینه‌ده برموضعدر ❊ الواو ❊ (الثقوة) ثانك ضمی وقافك سكونیله اوسكوره

تعبیر اولنان قابه دینور سکرجه معناسنه جمعی ثقوات کلور خطوات وزننده (الثنی) ثانك فتحی ونونك سکونیله
برنسنه‌یی قاتنه قیوروب بوکمك معناسنه‌در یقال ثنی الشیء یثنی ثنیا من الباب الثانی اذا ردّ بعضه علی بعض
وایکنجی اولمق معناسنه‌دو تقول هذا واحد فاثنه ای کن ثانیه وتقول العرب هو لایثنی ولایثلث ای کبیر لایقدر
ان ینهض لافی مرّة ولافی مرّتین ولافی الثالثة یعنی پك ملحم وتنومند اولمغله اوتوردیغی یردن برو ایکی واوچ کره
دپرنشله ایاغه قالقمغه قادر اولەمز (التثنی) تأبیّ وزننده و(الانثناء) انفعال وزننده و(الاثنیناء) اعشیشاب وزننده
و(الاثناء) همزه‌نك وثاء مشدّده‌نك کسریله که اصلی اثتناء ایدی افتعال وزننده تاء مهموسه لکده ثایه مناسب
اولمغله ثایه قلب وادغام اولندی مجموعی برنسنه قاتنه اکیلوب بوکلمك معناسنه‌در یقال تثنی الشیء وانثنی واثنونی
واثنی اذا انعطف (الاثناء) همزه‌نك فتحیله ثنی لفظنك که ثای مکسوره ایله‌در جمعیدر برنسنه‌نك قاتنه دینور یقال
اثناء الشیء ای قواه وطاقاته وثنی الحیه یلانك قیورلوب چورکلنمسنه دینور یاخود قیورمنه وبوکومنه دینور
وثنی الوادی دره‌نك بورغاجنه دینور جمعی اثناء کلور یقال اخذوا فی ثنی الوادی ای فی منعطفه وثنی الناقة ایکنجی
قرنده طوغوردیغی ولده دینور کذلك اول ناقه‌یه‌ده ثنی دینور وبرقوم وجماعتك اصل سیدوسرکارندن دونجه
اولان سوزصاحبنه دینور کتخدا کبی یقال هو ثنی القوم ای بعد السید وثنی اللیل کیجه‌نك برساعتنه یاخود
مطلق وقتنه اطلاق اولنور یقال مضی ثنی من اللیل ای ساعة او وقت (المثانی) معانی وزننده مثناة کلمه‌سنك
جمعیدرکه ثنی کبی برنسنه‌نك قاتنه دینور یقال مثانی الشیء ای قواه وطاقاته ومثانی قرأن کریمك مجموعنه اطلاق
اولنور آیت رحمت آیت عذابه مقترن اولدیغیچون یاخود مرّة بعد مرّة تثنیه وتکرار اولنان آیته دینور رحمن سوره‌سنده
اولان آیت مکرّره کبی یاخود مراد سورهٔ فاتحه‌در نمازك رکعتلرنده تکرار اولندیغیچون یاخود سورهٔ بقره‌دن
سورهٔ براءه‌یه وارنجه سوره‌لردن عبارتدر یاخود مطلقا طوللدن وایکیوز آیتدن آز اولوب سورهٔ مفصله‌دن زیاده
اولان سوره‌در یاخود سورهٔ حجّ ونمل وقصص وعنکبوت ونور وانفال ومریم وروم ویس وفرقان وحجر ورعد
وسباء وملائکه وابراهیم وص ومحمد ولقمان وغرف وزخرف ومؤمن وسجده واحقاف وجاثیه ودخان واحزاب
سوره‌لرندن عبارتدر ومثانی العود طنبورلرك ولاغوته‌نك ایکنجی تللرینه دینور مفردی مثنی‌در لکن مشهور اولان
ایکی تللی طنبوره دینور بلغاری ورضوه کبی ومثانی الوادی دره‌نك بوکلم وبورغاج یرلرینه دینور ومثانی الدابه
طوارك دیرسکلریله دیزلرندن عبارتدر بوکلدکلری سبیله (الثانیة) شول قیونه دینورکه من غیر علة بیوننی اکوب
بوکر اوله یقال شاة ثانیة ای بنیة الثنی عنقها لغیر علة (الاثنان) همزه‌نك کسریله واحدك ایکنجی قاتیدرکه ایکی
تعبیر اولنور مؤنثی ثنتان‌در واثنان کلمه‌سنك اصلی ثنی‌در ثانك کسریله زیرا جمعنده اثناء دینور ابن وابناء کبی
(التثنیة) تربیه وزننده برنسنه‌یی ایکی قلمق معناسنه‌در یقال ثناه ای جعله اثنین * مترجم حقیر دیرکه فنّ صرفده تثنیه بوندن
مأخوذدر بومناسبتله اشبو نفیسهٔ ادبیه قیداولندی معلوم اولەکه شعراء عرب اشعارلرنده اکثر تثنیه وتیره‌سیله خطاب
ایدرلر * قفانبك من ذکری حبیب ومنزل * وقان تزجرانی یا ابن عفان انزجر * مصراعلرنده اولدیغی کبی بعضلر
اکثر مصاحب ایکی اولمق وجهیله توجیه ایدرلر لکن سمع قبوله احری اولان بودرکه بومحللرده مراد تثنیهٔ افعال
مع وحدة الفاعل‌در ظاهرده فاعله منقوللدر یعنی مراد تکریرندادر مع وحدة المنادی که تثنیه منادایه نقل اولنمشدر تأکید
وکمال اعتناء فائده‌سنه مبنیدر پس قفانبك قولی سن طور سن طور بن بکا ایده‌یم بن دیمکدرکه بوتجوّز صیغهٔ مع الغیر
اولان نبك کلمه‌سنده دخی جاریدر وسائر نون جماعتله مؤدی اولان محللرده بونکته‌یه دقت اولنه (ثنا) ثانك فتحیله
ابن احمددرکه محدّث‌در (مثنی) معناوزننده و(ثناء) غراب وزننده اثنین اثنین وثنتین ثنتین معنالرینه‌در یعنی اثنین اثنین
وثنتین ثنتین کلمه‌لرندن معدوللردر ایکیشر ایکیشر دیمکدر یقال جاؤا مثنی وجاءت ثناء ای اثنین اثنین وثنتین ثنتین
(الاثنان) همزه‌نك کسریله و(الثنی) الی وزننده هفته کونلرندن بازار ایرتسی کوننك اسمیدر جمعی اثناء واثانین
کلور وبعض اشعارده بغیر لام یوم اثنین عنوانده وارد اولمشدر * شارح دیرکه مؤلفك الاثنان عنوانده ایرادی حالت
رفع اولدیغنه بناءدر یوخسه زبانزد اولان یوم الاثنین وکثرت استعماله اثنین‌در (الاثنوی) همزه‌نك کسریله
دائما یالکزجه بازار ایرتسی کونی صائم اولان آدمه دینور یقال هو اثنوی ای یصوم الاثنین دائما وحده (الثنی) الی
وزننده برایشی ایکی دفعه اشلمکه دینور ومنه الحدیث * لاثنی فی الصدقة * ای لاتؤخذ مرّتین فی عام او لاتؤخذ
ناقتان مکان واحدة او لارجوع فیها وثنی رئیس وسرکاردن برمرتبه دون اولان صاحب کلام قومه دینور وبوکدن
وقیلدن ایکی قات بوکلمش ایپه دینور (مثنی الایادی) معنی المبادی وزننده برآدمه احسانی بریاخود زیاده
اوله‌رق اعاده وتکرار ایلمکه دینور علی قول شول حصه‌لره دینورکه قمار ایچون ذبح اولان دوه‌دن فضله کلدکده

كرمادن بری انی اشترا و قاردن خارج اولنلری اطعام ایدر (المثناة) میمك فتحی و کسریله یوك وقیل مقوله سندن
بو کلمش ایمه دینور و کتاب اللهك غیری کتابدن استکتاب واستنساخ اولنمش کلامه دینور کویا که کتاب اللهدن استکتاب
اولنان مبدأ و بو مثناة اعتبار اولنور و عند البعض شول دوزمجه کتابه دینور که موسی علی نبینا و علیه السلام دن صکره
اخبار بنی اسرائیل بینلرنده عندلرندن وضع و ترتیب ایدوب دنخو اهلری اوزره دیلدکاری نسنه یی تحلیل و تحریم
ایلدیلر علی قول غناء و طرب و نغمه یه اطلاق اولنور یاخود فارسیده دوبیتی دیدکاری شعردن عبارتدر که حالا مثنوی
تعبیر اولنور * قال الشارح و منه حدیث ابن عمر رضی الله عنه * و من اشراط الساعة ان یقرأ فیما بینهم بالمثناة لیس احد
یغیرها * (الثنایة) و (الثناء) ثالرك کسریله بونلر ده یوكدن و قیلدن بوكلمش ایمه دینور (الثنیان) بنیان وزننده بودخی
ایکنجی مرتبه ده اولان سوز صاحبنه دینور جمعی ثنیه در ثای مکسوره ایله و رأی و عقل و تدبیردن عاری آدمه دینور
و رأی فاسده دینور (الثنی) هدی وزننده بودخی ایکنجی رئیسه دینور (الثنیة) بلیه وزننده یوقشه دینور
علی قول یوقشده اولان یوله یاخود طاغه یاخود طاغده اولان یوله یاخود طاغه صعود ایده جك یوله دینور ترکیده بلاك
تعبیر اولنور کاف عجمی ایله یقال سلکوا ثنیة ای عقبة او طریقها او الجبل او الطریقة فیه او الیه * شارح دیر که مقتضای
ماده اوزره اکری بوکری اولان یوقش اولمقدر و ثنیه شول ذواته اطلاق اولنور که حق جلّ و علا انلری صعقه دن
استثنا ایلمشدر * مؤلفك مرادی حدیث آتیدر روی عن کعب انه قال * الشهداء ثنیة الله فی الخلق * کانه تاوّل قوله تعالی
﴿ و نفخ فی الصور فصعق من فی السموات و من فی الارض الا من شاء الله ﴾ فالذین استثناهم الله من الصعق الشهداء
لانهم عند ربهم احیاء یرزقون کذا فی النهایة و ثنیه استثناء معناسنه در یقال حلف یمینا لیس فیها ثنیة ای استثناء
و درت اولك دیشلرك هر برینه دینور که ایکیسی اشاغیده و ایکیسی یوقریده اولور جمعی ثنایا کلور و شول ناقه یه دینور که
ایکنجی یاشنه وارمش اوله مذکرنده ثنی دینور غنی وزننده و درت یاشنه کیرمش قسراغه دینور کذلك مؤنثی ثنی در
و اوچ یاشنه کیرمش قیون و کچی و صغره دینور حیوانات مذکوره سنّ مزبورده ثنیه لرینی القا ایلدیکیچون اطلاق اولنور
و خرمالق بازارندن استثناء اولنمش خرما آغاجنه دینور مراد بر خرمالق بیع و ایجار اولندقده ایچندن کندی نفسیچون
افراز اولنان آغاجدر (الثنیا) و (الثنوی) بشری وزنلرنده و (الثنیة) غرفه وزننده مذبوح اولان دوه نك باشنه
و ایاقلرینه اطلاق اولنور ذابح انلری کندی نفسیچون استثنا ایدر اولدیغنه مبنی و ثنیا اسم اولور استثنا اولنان
شیئه دینور (المثناة) معلاة وزننده بر موضعدر (مثنی) معنی وزننده بر رجل آدیدر (الاثناء) همزه نك کسریله
دوه ثنی اولمق معناسنه در که التی یاشنه وارمقدن عبارتدر یقال اثنی البعیر اذا صار ثنیا و بر آدمی وصف ایلمك معناسنه در
مدحله یاخود ذم ایله یاخود مدحه خاصدر کاسیذکر یقال اثنی علیه اذا وصفه بمدح او ذمّ او خاصّ بالمدح (الثناء)
ثانك فتحیله و (التثنیة) تأدیه وزننده اسملردر بر آدمی مدح یاخود ذم جهتیله وصف ایلمکه دینور علی قول مدح
جهتنه خاصدر یقال طیره بالثناء و التثنیة ای الوصف بمدح او ذمّ او خاصّ بالمدح بورادە تثنیه اسمدر و مصدر اولەرق
استعمال اولنور یقال ثنی علیه بمعنی اثنی (الثناء) کتاب وزننده فناء معناسنه در که خانه نك حولو سنه و یوره سنه دینور
و دوه نك دیزی باغنه دینور و بو ابن سیده دن منقولدر * مترجم دیر که صاحب مصباحك بیانه کوره ثنیا بشری وزننده
و ثنوی فتحتینله و قصر ایله استثناء لفظندن اسملردر و استثناء عطف الحبل معناسندن استفعالدر عن حرفیله رد
و صرف معناسنه استعمال اولنور پس نحویون بو معنادن اخذ ایلمشلردر که عاملی مستثنادن صرف و تحویلدن عبارتدر
و بعض عبارەدە مثنویة تعبیری وارد اولمغله استثناء معناسنه در * الواو * (الثهو) سهو وزننده احمق اولمق معاسنه در
یقال ثها الرجل یثهو ثهوا اذا حمق (المثاهاة) مباهاة وزننده مقاوله معناسنه در یقال ثاهاه اذا قاوله * الیاء *
(الثواء) ثانك فتحیله و (الثویّ) عتیّ وزننده بر یرده چوق زمان مکث و اقامت ایلمك علی قول قونمق معناسنه در
یقال ثوی المکان و بالمکان یثوی ثواء و ثویاً اذا اطال الاقامة به او نزل و قبره قونمق معناسنه در یقال ثوی المیت
علی المجهول اذا قبر (الاثواء) همزه نك کسریله ثواء معناسنه در یقال اثوی بالمکان بمعنی ثوی به و بر آدمی بر یرده مقیم ایلمك
معناسنه در تقول اثویته فیه اذا الزمته الثواء فیه و بر آدمی مهمان ایدنمك معناسنه در تقول اثویته اذا اضفته (التثویة)
تسویه وزننده بودخی بر آدمی بر یرده مقیم قلمق معناسنه در تقول ثویته اذا الزمته الثواء و اولمك معناسنه مستعملدر
یقال ثوی فلان اذا مات (المثوی) مأوی وزننده منزل معناسنه در جمعی مثاوی در یقال نزلوا مثوی
مبارکا ای منزلا (ابو المثوی) قوناق صاحبنه دینور ربّ المنزل معناسنه و مهمانه دینور ضیف معناسنه
(الثویّ) غنیّ وزننده مهمان ایچون تهیئه و ترتیب اولنان اوه و اوطه یه دینور یقال انزلوه ثویا ای بیتا مهیأ للضیف
و مهمانه دینور یقال هو ثویه ای ضیفه و اسیر و کرفتاره دینور و حرمین شریفینك برنده مجاور اولان آدمه

دينور ﴿الثوية﴾ غنيه وزننده برموضع آديدر وكشينك خاتوننه دينور يقال هذه ثوية فلان اى امرأته وثويّه وثايه
يوللرده نشان ايچون منصوب اولان شول ميله دينوركه قاعد كسه نك قدى مقدار نجه اوله وثايه اوبه دن بعيد اولان
دوه يتاغنه دينور ياخود اوبه نك يوره سنده اولانه دينور ﴿الثوّة﴾ كوّه وزننده بودخى قاعد آدمك قدى مقدارنده
اولان ميله دينور وخرت مرت خانه اسبابنه دينور جمعى ثوى كاور هدى وزننده وبعضلر ديديكه ثوه وثوى جثى
وزننده يومق طرزنده شول بچاوره يوالغنه دينوركه اوزرنده يايق يايدقلرى قازيغك اوزرينه قورلر تاكه طولوم دلنوب
يرتلميه وبعضلر عندنده ثوّه طپراغى قالين هوبك يره دينوركه بعضا اوزرينه طاشدن اويوق نصب ايدرلر يول بيلنمكه
علامت اولمق ايچون وبعضلر ديديكه ثوّه شول پلاس وبچاوره مقوله سنه دينوركه يايق ايتدكلرى طولومى
يردن حفظ ايچون آلتنه قورلر ﴿الثاوة﴾ ثايه معناسنه دركه اوبه دن بعيد ياخود اوبه نك چوره سنده اولان دوه يتاغنه
دينور ﴿ثاءه﴾ حاله وزننده برموضعدر ﴿الثاء﴾ حروف هجادندر ﴿الثاوية﴾ ثاء حرفندة اولان قافيه در يقال قافية
ثاويّة اى على حرف الثاء ❊ الياء ❊ ﴿الثية﴾ نيه وزننده قيون يتاغنه دينور آغيل ومانده كبى

فصل الجيم

فصل الجيم

❊ الياء ❊
﴿الجأى﴾ قصر ايله جوى وزننده و﴿الجئة﴾ ثبه وزننده و﴿الجؤوة﴾ جعوه وزننده آت ودوه الواندن بركونه
لوندركه قيرمزى يه مائل بوزلقدر على قول بولانق اشقرلقدركه دمور پاسى لوننده اولور يقال جئى الفرس
وجأى جأى وجئة وجؤوة من الباب الرابع والثالث وهو غبرة فى حمرة او كدرة فى صدءة ﴿الاجئواء﴾ ارعواء وزننده
بودخى آت ودوه لون مذكور اوزره اولمق معناسنه در يقال اجئوى الفرس بمعنى جئى ﴿الاجوى﴾ احوى وزننده
صفتدر لون مذكوره اوزره اولان آته دينور مؤنثنده جأوى دينور سكرى وزننده ﴿الجؤوة﴾ جعوه وزننده طپراغى
قرامتق ارض غليظه يه دينور ❊ الواو ❊ ﴿الجأى﴾ جيمك فتحى وهمزه نك سكونيله لباسى ديكوب اصلاح ايلك
معناسنه در يقال جأى الثوب جأوا من الباب الثالث اذا خاطه واصلحه ومواشى يى حفظ ايلك معناسنه در يقال
جأى الغنم اذا حفظها وبرنسنه يى اورتوب بوريمك معناسنه در يقال جأى الشئ اذا غطاه وكتم وستر ايلك
معناسنه در يقال جأى الشئ اذا كتمه وستره وآليقومق معناسنه در يقال جأه اذا حبسه ومنه يقال احمق
لايجأى مرغه اى لايحبس لعابه يعنى اغزينك سالياسنى طوتميوب دائما آقيدر وبوضرب بدندر كتم راز ايليان كسه
حقنده ضرب اولنور ومنع ايلك معناسنه در يقال جأه اذا منعه ❊ شارحك بياننه كوره مسح نسخه سى غلطدر
ويرتق يماق معناسنه در يقال جأى السقاء اذا رقعه ﴿الجأوة﴾ كتابه وزننده ايچنه تنجره وضع اولنان ظرفه
دينور ياخود اوزرينه تنجره قونيلان نسنه يه دينور كرك دريدن وكرك سائردن اولسون ﴿الجاء﴾ كتاب وزننده و﴿الجواء﴾
و﴿الجياءة﴾ جيملرك كسريله بونلرده جأوه معناسنه در ﴿المجئى﴾ مرمى وزننده شول طولومه دينوركه بعض يرى
ازيلوب ياخود يرتلمش اولمغله ايچ يوزندن وطشره سندن قرشولقلى يامه اورلمش اوله يقال سقاء مجئى اذا كان
قد قوبل بين رقعتين من وجهيه ﴿جؤه﴾ ثبه وزننده يمنده برقريه آديدر ﴿جؤيه﴾ سميه وزننده بررجل اسميدر ﴿الجأوة﴾
فروه وزننده قيتلغه دينور يقال اصابتهم جأوة اى قحط ❊ الياء والواو ❊ ﴿الجباية﴾ و﴿الجباوة﴾ كتابه وزنلرنده
متفرق نسنه يى ديروب بريكدرمك معناسنه در يقال جبى الخراج يجبى كرمى يرمى وجبى يجبو كدعا يدعو جباية وجباوة
من الباب الثانى والاول اذا جمعه بوراده كسعى يسعى نسخه سى غلطدر ﴿الجبا﴾ جيمك حركات ثلاثى والفك
قصريله و﴿الجبى﴾ جيمك فتحيله ناسى كذلك حوضه صويى اورادن بورادن كتوروب بريكدرمك معناسنه در
يقال جبى القوم ومنهم وجبى الماء فى الحوض جبا مثلثة وجبيا اذا جمعه ❊ مؤلفك سوقنه كوره جبايه وجباوه خراج
ووظايف مقوله سنده مستعملدر ﴿الجبى﴾ عصا وزننده قيو قازيلدجق مكانه دينور وقيونك كنارينه دينور ودوه لرى
سقى ايدن كمسه قيويه بركون مقدم كلوب دوه لر ايچون حوضده بريكدرديكى صويه دينوركه ايرتسى كون دوه لرى
كتوروب سقى ايدر يقال اسق ابلى من جبا حوضك ❊ بوراده مؤلف مسامحه ايلشدر ﴿الجابية﴾ بيوك حوضه دينور
يقال جفنة كالجابية وهى الحوض الضخم وجاعت معناسنه در ودمشق قضاسنده برقريه آديدر ﴿باب الجابيه﴾
دمشق دروازه لرندن بريسيدركه قريهٔ مرقومه سمتنه كشاده در ﴿الجابى﴾ چكركه يه اطلاق اولنور اوقاف جابيلرى
چكركه دن مضردر ﴿الجبايا﴾ عطايا وزننده شول اشمه لره دينوركه قازلدقدنصكره ايچنه باغ چبوقلرى نصب
اولنه ﴿الاجتباء﴾ افتعال وزننده اورنديلك معناسنه در يقال اجتباه اذا اختاره ﴿التجبية﴾ تأديه وزننده بركمسه
اللرينى ركوع هيئتنده ديزلرينه قومق على قول سجود هيئتنده يره قومق ياخود يوزى اوزره يره قپانمق معناسنه در
يقال جبى الرجل اذا وضع يديه على ركبتيه او على الارض او انكب على وجهه وركوع ايدن آدمك هيئتى اوزره اياغه
قالقمق معناسنه دركه اللرينى ديزلرينه قيوب اكيله رك قالقمقدر زيرا حالت مزبوره ده اعضاسنى جمع ايتمش اولور

قال الشارح وفى حديث عبدالله بن مسعود انه ذكر القيامة قال * ويجبون تجبية رجل واحد قياما لرب العالمين * وهى ان يقوم قيام الراكع (الاجباء) همزه نك كسريله دوه صاحبى زكات آلمغه مباشر اولان كمسه دن دوه لرنى قاچروب نابديد ايلمك معناسنه در يقال اجبى ابله اذا غابها عن المصدق واكينك صلاحى ظاهر اولمزدن مقدّم صاتمق معناسنه در يقال اجبى زرعه اذا باعه قبل بدوّ صلاحه ❊الواو❊ (الجبوة) جيمك كسريله و(الجبا) جيمك كسرى والفك قصريله و(الجباوة) و(الجباية) كتابه وزننده و(الجبا) عصا وزننده بونلرده دیروب بريكدرمك معناسنه در واويه ويائيه در يقال جبا المال يجبو كدعا يدعو وجبا يجبى كرمى يرمى جبوة وجبا وجباوة وجباية وجبا من الباب الاول والثانى اذا جمعه * شارح ديركه بوراده كسعى بسعى نسخه لرى غلطدر ياخود اصلى مهموزدين قوله مبنيدركه باب ثالثدن اولور (الجباوة) و(الجبوة) و(الجباة) و(الجبا) جيملرك كسريله و(الجباوة) سحابه وزننده حوضده بريكدرلمش ديرنتى صويه دينور (الجبا) عصا وزننده حوضه دينور على قول قيوكنارنده صوچكن آدمك طوره جغى موقعه دينور وقيونك يورسنه وچورەسنه دينور جمعى اجباء كلور ومحمد بن ابراهيم الجابى محدّثدر وعلىّ بن الجابىّ الخطيب مقرئ ومتأخريندندر ❊الواو❊ (الجثوة) جيمك فتحى وثاى مثلثه نك سكونيله برآرايه بركلمش طاشلغه دينور وجسدو بدنه دينور وبرآتش كوزينه دينور يقال اخذ جثوة من النار اى جذوة وبرنسنه نك اورته سنه دينور يقال جثوته اى وسطه جمعلرى حثى كلور جيمك ضمى وكسريله (جثى الحرم) جيمك ضمى وكسريله كه جثوهٔ مذكوره نك جمعيدر حرم شريف حدودنده تعيين سنور ايچون بريكدروب يغدقلرى طاشلغه دينور ياخود شول ديكلمش پتلره دينوركه جاهليتده آنلر اوزره قربان ذبح اولنور ايدى بوراده جوهرى وهم ايلدى يعنى حجارهٔ جمراتله بيان ايلدى (الجثوّ) علوّ وزننده و(الجثى) عنى وزننده ديز اوزره اوتورمق معناسنه دركه ديزچوكمك تعبير اولور على قول اياق پرمقلرينك اوجلرى اوزره طورمق معناسنه در يقال جثا الرجل يجثو ويجثى جثوّا وجثيا من الباب الاوّل والثانى اذا جلس على ركبتيه اوقام على اطراف اصابعه پس بو واويه ويائيه اولور (الاجثاء) همزه نك كسريله برآدمى ديزچوكرتمك معناسنه در يقال اجثاه غيره اذا اقعده جثوّا (الجاثى) اسم فاعلدر جمعى جثى كلور جيمك ضمى وكسريله كه مصدر بنيه سنده در اصلى جثوى ايدى جلوس كبى (المجاثاة) مباهاة وزننده بركمسه ايله ديز ديزه ويروب اوتورمق معناسنه در تقول جاثيت ركبتى الى ركبته (التجاثى) تفاعل وزننده برى برينه مقابل ديزچوكوب اوتورشمق معناسنه در يقال تجاثوا على الركب اذا تقاعدوا اجثيا (الجثاء) سحاب وغراب وزنلرنده شخص وقالبه دينور تقول رايت جثاءه وجثاءه اى شخصه وعوض وجزاء معناسنه در يقال هذا جثاؤه اى جزاؤه وبرنسنه نك مقدارنه دينور يقال هو جثاء الف اى زهاؤه (جثىّ) سمىّ وزننده برطاغك آديدر (الجثو) و(الجثى) سرو ورمى وزنلرنده بريكدرمك معناسنه در تقول جثوت الابل جثوا وجثيتها جثيا اذا جمعتها ❊الواو❊ (الجحو) جيمك فتحى وحاى مهمله نك سكونيله برنسنه يى ديبندن بودامق معناسنه در يقال جحاه يجحوه جحوا اذا استأصله وبريرده مقيم اولمق معناسنه در يقال جحا بالمكان اذا قام به ويوريمك معناسنه در يقال جحا الرجل اذا مشى وآديم آتمق معناسنه در يقال جحا الرجل اذا خطا (الاجتحاء) افتعال وزننده بودخى برنسنه يى ديبندن بودامق معناسنه در يقال اجتحاه اذا استأصله (جحوان) سلمان وزننده بررجل آديدر (جحى) جيمك ضميله هدى وزننده ابوالغصن دجين بن ثابت لقبيدر جوهرى وهمندن ناشى اسمى اولمق اوزره رسم ايلدى * ومؤلف دجن وغصن ماده لرنده غريب ذكر ايلمشدر * مترجم حقيردركه اشبو جحى عربك فى المثل نصر الدين خواجه لريدر ساده دل برذاتدر كتب ادبيه ده قتى وافر داستانى مسطوردر ازجمله برتارلاده بركون برى اوته برنسنه جستجو ايدركن بركمسه سببندن سئوال ايلدكده كچن هفته بوتارلايه برمقدار اقچه دفن ايلمشيدم حالا بولميورم ديدى اول كمسه آيا برنشان ايلمدكمى ديدكده بلى اول كون اوزرنده برسياه سحاب قطعه سى اولمغله آنى نشان ايتمشيدم ديو جواب ايلدى (الجحوة) خطوه وزننده ومرادفيدركه بناء مرّه در واسم اولوركه برآديمه دينور ويوزه دينور وجه معناسنه (الجاحى) الى اوزچيره دست آدمه دينور يقال رجل جاح اى مثاقف وتعديل اركان اوزره كوزل نماز قيلان آدمه دينور يقال هو جاح اى الحسن الصلوة ❊الواو❊ (الجخو) جيمك فتحى وخاى معجمه نك سكونيله كوده نك دريسى ككيش اولمق على قول سولپوك وصارقق اولمق معناسنه در يقال بدنه جخواى سعة الجلد او استرخاء واويلقلر چليمسز اتسزجه اولمق معناسنه در يقال بفخذيه جخواى قلة لحم وجخو دستى وبردق مقوله سنى يوزى قويى چويرمك معناسنه در تقول جخوت الكوز جخوا اذا كببته (الاجخى) احوى وزننده كوده سنده جخو اولان كشى يه دينور مؤنثى جخواءدر (التجخية) تاديه وزننده مصلى سجده ده قوللرنى آچوب قرننى يردن ميدانلو ايلمك معناسنه در يقال جخى المصلى اذا خوى فى سجوده يعنى مدّ ضبعيه وتجافى

(لطفه)

عن الارض و میل الملك معناسنه‌در یقال جخی اللیل اذا مال و پیرلکدن بل بوکلك معناسنه‌در یقال جخی
الشیخ اذا انحنی و منه الحدیث ﴿ کالکوز مجخیا ﴾ یعنی فی وصف القلوب ای قلب مائل منحن شبه القلب الذی لایعی
خیرا بالکوز المائل المنحنی الذی لایثبت فیه شیء بوراده جوهری و همندن ناشی و منه قول حذیفة عنوانده ایراد
ایلدی لکن نهایه‌ده دخی حذیفه‌یه مسند درکه راوی حذیفه اولور (التجخی) تفعل وزننده که اصلی تجخوایدی
بخوردان اوزره اکیلوب بخورلنمق معناسنه‌در یقال تجخی علی المجمرة اذا تبخر و دستی مقوله‌سی یوزی قویی
دورلمك معناسنه‌در یقال تجخی الکوز اذا انکب ※ الواو ※ (الجدا) عصا وزننده و (الجدوی) فحوی وزننده
هر بری احاطه ایدن یغموره دینور علی قول منتهاسی معلوم اولمیانه دینور یقال وقع الجدا والجدوی ای المطر
العام او الذی لایعرف اقصاه و عطیه و بخششه دینور یقال قل جداه و جدواه ای عطیته و جدوی کلمه‌سنك
تثنیه‌سنده جدوان دینور و جدیان دینور که نادردر فتحاتله (الجدو) جیمك فتحیله بخشش ویرمك معناسنه‌در
یقال جدی علیه یجدو جدوا اذا اعطاه الجدوی و برآدمدن برحاجت ایستمك معناسنه‌در یقال جداه اذا
سأله حاجة (الاجداء) همزه‌نك کسریله بودخی عطیه ویرمك معناسنه‌در یقال اجداه ای اعطاه عطیة
(الجادی) و (المجتدی) طالب عطیه‌یه دینور یقال رجل جاد و مجتد ای طالب الجدوی (الاجتداء) افتعال
وزننده برآدمدن حاجت ایستمك معناسنه‌در یقال اجتداه اذا سأله حاجة (جدا الدهر) عصا وزننده مطر عام
معناسندن مأخوذ شمول و استیعاب معناسنه مستعملدر و منه یقال لاافعل ذلك جدا الدهر ای آخره یعنی ابدا
و خیر واسع معناسنه مستعملدر یقال به خیر جدا ای واسع ※ الیاء ※ (الجدی) جیمك فتحی و دالك سکونیله ارکك
اوغلاغه دینور جمعی اجدی کلور و جداء و جدیان کلور جیملرك کسریله * شارح دیرکه مؤنثی عناق‌در و جدی
برکوکب آدیدرکه قطب شمالی یوره‌سنده بنات نعش ایله بیله‌جه دوران ایدر * شارح دیرکه اکا منجملر جدی دیرلر
مصغر بنیه‌سیله برج جدی ایله فرق ایچون و جدی دلو برجنه متصل اولان برجك آدیدر و بین العرب بو متعارف
دکلدر (الجدیة) رمیه وزننده و (الجدیة) تمره وزننده ایرم دیدکلری ایچی طولو کچه کچه نسنه‌درکه آت اکرینك
و دابه سمرینك آلتنه قورلر جمعی جدیات کلور بلیات وزننده بونی کرچه ترکی لغتلرده ایرم و اکره دیه‌رك بیان ایدرلر
لکن بوعرب و ترکانه مخصوص صدر فارسیده کفچك دینور و جدیه رمیه وزننده اوزون اوزادی اقان قانه دینور و ناحیه
معناسنه‌در و مسك قطعه‌سنه دینور و انسان چهره‌سنك رنکنه دینور (جدیه) سمیه وزننده برطاغك آدیدر
(الجادی) و (الجادیا) زعفرانه دینور و جادی خمر و باده‌یه دینور (الاجداء) همزه‌نك کسریله یاره‌دن قان اقمق
معناسنه‌در یقال اجدی الجرح اذا سال (الجدی) جیمك فتحیله برکسه‌دن بخشش طلب ایلمك معناسنه‌در یقال
جدیته جدیا ای طلبت جدواه (الجدایة) جیمك فتحی و کسریله آهو یاوریسنه دینور غزاله معناسنه (جدی)
سمی وزننده ابن اخطب درکه حیی بن اخطبك برادریدر و جدی بن بحتر شعرادندر (الجداء) غراب وزننده
برعددی عدد آخره ضربدن حاصل اولان مبلغ حسابه دینور مثلا اوچی اوچه ضربدن حاصل اولان طقوز کبی
یقال ثلاثة فی ثلاثة جداء ذلك تسعة ※ الواو ※ (الجذو) جیمك فتحی و ذال معجمه‌نك سکونیله و (الجذو) سمو وزننده
ایاق اوزره ثابت اولوب طورمق معناسنه‌در یقال جذا الرجل یجذو جذوا و جذوا اذا ثبت قائما و دیزچوکوب
اوتورمق علی قول ایاق پرمقلرینك اوجلری اوزره بصوب طورمق معناسنه‌در یقال جذا الرجل اذا جثا او قام
علی اطراف اصابعه و طواره کنه و صاقرغه یاپشوب قالمق معناسنه‌در یقال جذا القراد فی جنب البعیر اذا الصق به
و لزمه و اورکج پك یاغلو اولمق معناسنه‌در یقال جذا السنام اذا حمل الشحم (الاجذاء) همزه‌نك کسریله
بودخی ایاق اوزره میل کبی ثابت اولوب طورمق معناسنه‌در یقال اجذی الرجل اذا ثبت قائما و برکسه کوزنی
اوکنه دیکوب باقه‌رق طورمق معناسنه‌در یقال اجذی طرفه اذا نصبه ورمی به امامه و دوه کوشکنك اورکجی
پك یاغلو اولمق معناسنه‌در یقال اجذی الفصیل اذا حمل فی سنامه شحما (الجواذی) جیمك فتحیله شول دوه‌لره
دینورکه منبسط یوریوب طرنقلری اوجنه بصه‌رق دیکنه یورر اوله‌لر مفردی جاذی و جاذیه‌در (الجذوة) جیمك
حرکات ثلاثیله بیوك آتشدن آلنان آتش پاره‌سنه دینور قبسه معناسنه و آتش کوزنه دینور و جذمه معناسنه‌درکه
آتشلو کوسکو اوله جقدر بعد الالتهاب قلان آتشلو اوطون خرده‌سندن عبارتدر جمعی جذی کلور جیمك ضمی
و کسری و الفك قصریله و جذاء کلور جبال وزننده یقال اتی بجذوة ای قبسة من النار و الجمرة و الجذمة
(الجذاة) حصاة وزننده ایری اغاج اومچه‌سنه و کتوکنه دینور جمعی جذاء کلور جبال وزننده و برموضع
آدیدر (الجاذی) قولاجی قصه آدمه دینور یقال رجل جاذ ای قصیر الباع (المجذاء) محراب وزننده

(مطراق)

مطراق تعبير اولنان دست چوبه‌در اعراب طائفه‌سی انكله لعب ايدوب ولدى الحاجه سلاح ايدرلر وقوش
منقارينه دينور (المجذوذى) اجذيذاء ماده‌سندن اسم فاعلدر منزلدن ياخود يولده بارخانه‌دن اصلا مفارقت
ايليوب دائما اوراده طوران آدمه دينور يقال هو مجذوذ اذا كان يلازم المنزل والرحل ❊الياء❊ (الجذى) جيمك
فتحيله و (الاجذاء) همزه‌نك كسريله منع ايلمك معناسنه‌در تقول جذيته عنه واجذيته اذا منعته (الجذية)
جيمك كسريله اغاج اومچه‌سنه دينور (الجذى) جيمك كسريله برنسنه‌نك كوكنه واصلنه دينور (التجاذى)
تفاعل وزننده صيرلق معناسنه‌در يقال تجاذى السيف اذا انسل (التجذى) تفعل وزننده اركك كوكرجين
ديشيسنك اطرافنده اوته‌رك وقويريغنى يره سوره‌رك طولانوب دونمك معناسنه‌در يقال الحمام يتجذى بالحمامة
اى يمسح الارض بذنبه اذا هدر ❊الواو❊ (الجرو) جيمك حركات ثلاثى وراءنك سكونيله هرنسنه‌نك كوچكنه دينور
حتى حنظل وبطيخ مقوله‌سنك دخى كوچكنه دينور جمعى اجرى كلور همزه‌نك فتحى وراءنك كسريله وجراء كلور
جيمك كسريله يقال جرو الحنظل والبطيخ ونحوه وكل شئ للصغير منه وجرو كذلك مثلثة كلب وارسلان انيكلرينه
دينور جمعى اجرى واجريه واجراء وجراء كلور وبعض اغاجك ونباتك شاخلرى اوجلرنده اولان تخم كيسه‌سنه
دينور بقله غلافى طرزنده اولور وهنوز يتشمش ميوه‌يه دينور ودوه‌نك اوربجنه عارض اولان ورمه كذلك بوغازنده
ظهور ايدن ورمه دينور وعبيدالله بن محمد النحوى جدينك اسميدر (المجرى) و (المجرية) اسم فاعل بنيه‌لريله ياوريلى
كوپكه دينور يقال كلبة مجر ومجرية اى ذات جرو (الجروة) جيمك كسريله قصه وبودور ناقه‌يه دينور وايكى
قسراغك آديدر (بنوجروه) بربطندر (جرو) جيمك كسريله و (جرىّ) سمىّ وزننده و (جريّه) سميه وزننده
اساميدندر ❊الياء❊ (الجرى) جيمك فتحى وراءنك سكونيله و (الجريان) فتحاتله و (الجرية) جيمك كسريله آقق
معناسنه‌در يقال جرى الماء ونحوه يجرى جريا وجريانا وجرية اذا سال * مؤلفك بصائرده بياننه كوره جرى ماده‌سى
سرعتله مرور وكذران ايلمكه موضوعدر معانئ سائره آندن مأخوذدر وجرى وجراء جيمك كسريله آت وسائر دابه
سكرتمك معناسنه‌در يقال جرى الفرس ونحوه جريا وجراء (الاجراء) همزه‌نك كسريله صويى آقتمق معناسنه‌در
يقال اجرى الماء اذا اساله وآتى سكرتدرمك معناسنه‌در يقال اجرى الفرس اجراء وبرخصوص ضمننده وكيل
كوندرمك معناسنه‌در يقال اجرى الرجل اذا ارسل وكيلا ونبات اوجلرنده تخم كيسه‌لرى ظهور ايدوب تخملنمق
معناسنه‌در يقال اجرت البقلة اذا صارت لها جراء (المجاراة) مباهاة وزننده و (الجراء) جدال وزننده بركسه ايله
يوريمك وسكرتمك بابنده يارشمق معناسنه‌در يقال جاراه مجاراة وجراء اذا جرى معه (الاجريّا) همزه‌نك كسريله
جرى وجريان معناسنه اسمدر بعض نسخه‌ده اجرىّ عنواننده مرسومدركه همزهٔ مكسوره وياى مشدده ايله‌در
بودخى صحيحدر (الجارية) كونشه اطلاق اولنور سير وجريانندن ناشى وسفينه‌يه اطلاق اولنوركه صفت غالبه‌در
وهربار حضرت پروردكارك عزّشانه عبادنه ادرار وانعام ايلديكى رزق ونعمته اطلاق اولنور وتازه وكنج عورته
دينور جمعلرى جوارى‌در * شارح ديركه تازه قيزه جاريه اطلاقى خدمت وعملده جست وجريانلرينه مبنيدر بعده
مطلقا كنيزكده استعمال اولندى (الجراية) و (الجراء) و (الجرا) قصرايله و (الجرائية) جيملرك فتحيله و (الجراء)
جيمك كسريله نسوانده جاريه‌لكه دينور (المجرى) مأوى وزننده اهل عروض اصطلاحنده روى حرفنك
حركه‌سنه اطلاق اولنور اعراب وبناء حركاتنك محلّ جريانى اولديغيچون (المجارى) ميمك فتحيله عند النحويين
كلمه‌لرك اواخرينه اطلاق اولنور (المجرى) ميمك ضمى وراءنك فتحيله افعال بابندن مصدر ميميدر (المجرى) ميمك
وراءنك فتحيله ثلاثيدن مصدر ميميدر ومنهما قوله تعالى ❊ بسم الله مجراها ❊ الاية بالضم والفتح (جاريه) اسامى
رجالدندر جارية بن قدامه ويزيد بن جاريه صحيحين رجالندندر (الاجريّا) همزه‌نك وراءنك كسرى وياءنك تشديدى
والفك قصرى وبعضا مديله و (الجرياء) سنمّار وزننده و (الاجرية) همزه‌نك وراءنك كسريله آدمك دائما عزم
وسلوك وجريان ايلديكى سمت وجهته دينور يقال جرى على اجرياه واجريّائه وجرّياه واجرّيته اى على الوجه الذى
يأخذ فيه ويجرى عليه وخلق وسجيه وطبيعت معناسنه‌در يقال اجرّياه وجرّياه واجرّيته كذا اى خلقه وطبيعته
(الجرىّ) غنىّ وزننده وكيل معناسنه‌در مؤكلنك مجراسنه جاريدر مفرد وجمع ومذكر ومؤنثى برابردر وايلچى‌يه
اطلاق اولنور يقال هو جرىّ اى رسول واجير ومزدوره اطلاق اولنور وكفيل وضامن معناسنه‌در يقال هو
جرىّ له اى ضامن (الجراية) جيمك فتحى وكسريله وكاله معناسنه‌در يقال ارسله بالجراية اى بالوكالة (التجرية)
تأديه وزننده وكيل يوللمق معناسنه‌در يقال جرّى فلان فلانا اى ارسله وكيلا (الجرّى) ذمّى وزننده برجنس
معروف بالق آديدر تركيده يلان بالغى ديدكلريدر مارماهى معناسنه صلور دخى دينور (الجريّة) ذميه وزننده

قورسغه دینور حوصله معناسنه که مجرای طعامدر ﴿من جراك﴾ جیمك کسری و الفك سکونی و قصر و مدّی و رانك
تخفیفی و تشدیدیله من اجلك معناسـنه مستعملدر که سندن اوتوری و سنکچون ایله تعبیر اولنور فارسیده از برای تو
مرادفیدر تقول فعلته من جراك و من جرّاك و من جرائك ای من اجلك بونك تخفیفی جریان مادهسـندندر
و تشدیدی جرّ مادهسـندندر نته که مادهسـنده بیان اولندی و حبیبه بنت ابی مجرّاه که میمك ضمی و فتحیله در
صحابیه در یاخود زای معجمه و همزه ایله در ❊ الیاء ❊ ﴿الجزاء﴾ زای معجمه ایله وفاء وزننده و ﴿الجازیة﴾ مکافاة علی الشیٔ
معناسـنه اسملردر که برنسـنه یه مقابل عوضدن عبارتدر یقال هذا جزاء مافعلت و جازیته ای مکافاته و جزاء
مصدر اولور مکافات ایلك معناسنه یقال جزاه به و علیه یجزی جزاء اذا کافاه و کافی اولمق معناسنه در یقال جزی
الشیٔ اذا کفی و اودهمك معناسنه در یقال جزی عنه اذا قضی ﴿المجازاة﴾ مکافاة وزننده و ﴿الجزاء﴾ جدال وزننده
بودخی برکسه یه عوض و مکافات ایلك معناسنه در یقال جازاه مجازاة و جزاء اذا کافاه ﴿التجازی﴾ تفاعل وزننده
بورجلو یه ثقلت ایدوب دینی طلب ایلك معناسنه در که تقاضا ایلك تعبیر اولنور یقال تجازی دینه و بدینه اذا تقاضاه
﴿الاجتزاء﴾ افتعال وزننده برکسهدن عوض و جزا طلب ایلك معناسـنه در یقال اجتزاه اذا طلب منه الجزاء
﴿الاجزاء﴾ همزهنك کسریله برنسنه آخرك مقامنه کفایتدن قاصر اولمق وجهله قائم اولمق معناسـنه در یقال
اجزی کذا عن کذا ای قام مقامه و لم یکفه و فلان اکا فلان کسهنك غنا و کفایتنی و یردی یعنی اکا تمام وجهله
بدل اولدی موقعنده اجزی عنه مجزی فلان و مجزاته دیرلر و بو مهموزده لغتدر نته که همزهده ذکر اولندی و اجزاء
بچاغه صاپ بچورمك معناسـنه در یقال اجزی السکین بمعنی اجزأه یعنی بودخی مهموزده لغتدر ﴿الجزیة﴾
جیمك کسریله خراج ارضه دینور که ارض خراجیهدن آلنان ماله دینور یقال ادی جزیة ارضه ای خراجه و ذمّی
طائفهسندن آلنان باش خرجنه دینور جمعی جزا کلور جیمك کسری و زایك فتحیله و جزی کلور جیمك کسری و زایك
سکونیله و جزاء کلور جبال کبی * شارحك بیاننه کوره جزا مادهسندندر لکن معرباتده جزیه کزیت فارسی معربی
اولمق اوزره مشروحدر ﴿جزی﴾ جیمك کسریله و ﴿جزیّ﴾ سمیّ وزننده و ﴿جزیّ﴾ علیّ وزننده اسامیدندر
﴿الجازی﴾ بر فرس اسمیدر و محمد بن علیّ بن محمد بن جازیة الآخریّ محدّثیندندر و آخریّ همزهنك مدّی و خانك ضمیله
دهستان قضاسـنده آخره نام قریه یه منسوبدر ❊ الواوی ❊ ﴿الجسوّ﴾ علوّ وزننده برنسنهپك و قصقتی اولمق
معناسـنه در طاش کبی یقال جسا الشیٔ یجسو جسوّا اذا صلب ﴿المجاساة﴾ معاداة وزننده و مرادفیدر یقال
جاساه اذا عاداه ❊ الواوی ❊ ﴿الجشو﴾ جیمك فتحی و شین معجمهنك سکونیله خفیف یایه دینور که کباده تعبیر اولنور جشیٔ
کلمهسنده که مهموزدر لغتدر جمعی جشوات کلور فتحاتله ❊ الواوی ❊ ﴿الجعو﴾ جیمك فتحیله ال ایله بریکدریلوب کومه
اولمش فشقی و سپورندی و مولوز مقولهسنه دینور ﴿الجعة﴾ هبه وزننده آرپه بوزهسنه و آرپه نبیذنه دینور که آرپه
صویی تعبیر ایتدکلری مسکردر یقال شرب الجعة ای نبیذ الشعیر ﴿الجاعیة﴾ بون و سادهدل عورته دینور یقال امرأة
جاعیة ای حمقاء ❊ الواوی ❊ ﴿الجفاء﴾ وفا وزننده برکسه یا برنسنه یرندهطورمیوب برطرفه آیرلمق معناسنه در یقال
جفا الشیٔ یجفو جفاء اذا لم یلزم مکانه و برنسـنه آغر کلمك معناسـنه در یقال جفا علیه کذا اذا ثقل و جفو و جفاء
و جفا قصر ایله برکسه یی اعراض یاخود طرد یاخود غیری وجهله آزرده ایلك معناسـنه در یقال جفاه جفوا
و جفاء و جفـا و هو نقیض الصلة ﴿الجفوة﴾ جیمك فتحی و کسریله اسمدر جفاء و آزاره دینور یقـال فیه جفوة
ای جفاء و اکر مجفوّ ایسه یعنی کندیسـنه جفا اولنمش ایسه به جفوة دینور و جفو و جفاء برکسـه مالنه ملازمت
ایلیوب اهمال ایلك معناسنه در یقال جفا ماله اذا لم یلازمه و آتك اکرینی اوزرندن قالدرمق معناسـنه در یقال
جفا السرج عن فرسه اذا رفعه ﴿التجافی﴾ تفاعل وزننده بودخی برنسـنه یا برکسه محلنده طورمیوب برطرفه
ایرلمق معناسنه در یقال تجافی الشیٔ اذا لم یلزم مکانه ﴿الاجتفاء﴾ افتعال وزننده برنسنه یی یرندن آیرمق معناسنه در
تقول اجتفیته اذا ازلته عن مکانه ﴿الاجفاء﴾ همزهنك کسریله بودخی آتك اکرینی صرتندن قالدرمق معناسـنه در
یقال اجفی السرج عن فرسه اذا رفعه و طواری اتعاب ایدوب اوتلامغه مانع اولمق معناسنه در یقال اجفی الماشیة
اذا اتعبهـا و لم یدع تأکل ﴿الجافی﴾ قبا و قالین نسـنه یه دینور یقال شیٔ جاف ای غلیظ و تصلق و وجودی قبا
و یاقشقسز آدمه جافی الخلقه اطلاق اولنور و غلیظ الطبع نادان و درشت کسه یه جافی الخلق اطلاق اولنور یقال
رجل جافی الخلقة و الخلق ای کزّ غلیظ ﴿الاستجفاء﴾ برنسـنه یی قبا سـنوب غلیظ عدّ ایلك معناسـنه در یقال
استجفی الفراش و غیره اذا عدّه جافیا ❊ الیائی ❊ ﴿الجفی﴾ جیمك فتحی و فانك سکونیله یره ییقمق معناسنه در تقول جفیته
اجفیه اذا صرعته ﴿الجفایة﴾ ثمامه وزننده بوش کمی یه دینور ﴿المجفیّ﴾ مرمیّ وزننده جفا اولنمش آزرده کسه یه

دینورکه واویه ویائیه اولور یقال رجل مجفیّ ای مجفوّ ❊ الواوی ❊ (الجلو) جیمك فتحی ولامك سکونیله و (الجلاء)
صلاءوزننده برکسه وطننذن وخانماننذن آواره اولمق معناسنه در یقال جلا القوم عن الموضع ومن الموضع یجلوا
جلوا وجلاء اذا تفرّقوا و بومعناده متعدّی اولور یقال جلاه الجدب اذا طرده * مؤلفك بصائرده بیانه کوره جلو
ماده‌سی کشف ظاهر معناسنه موضوعدر معانیٔ سائره آندن متفرعدر وجلاء بال صاغمق ایچون قوانه توتسو
ویرمك معناسنه‌در یقال جلا النحل جلاء اذا دخّن علیها لیشتار العسل (الاجلاء) همزه‌نك کسریله بودخی
خانماندن دور وآواره اولمق معناسنه‌در یقال اجلی القوم عن الموضع اذا تفرّقوا بعضلر دیدیکه برکسه
خوفدن ناشی ترك دیار ایتدیسه ثلاثی صیغه‌سیله جلا الرجل دیرلر وقیتلقدن وقوراقلقدن ناشی ایسه اجلی دینور
واجلاء متعدی اولور برکسه‌یی خانماندن آواره قلمق معناسنه یقال اجلاه عن موضعه اذا فرّقه وسرعتله
یوریمك وسکرتمك معناسنه‌در یقال اجلی یعدو ای اسرع * شارحك بیانی اوزره باء موحده ایله بعد واسرع
نسخه‌لری غلطدر لکن مقتضای ماده بعید اولمق معناسی دخی بعید دکلدر (الاجتلاء) افتعال وزننده بودخی
برآدمی خانماندن آواره قلمق معناسنه‌در یقال اجتلاه عن موضعه اذا فرّقه وکلینی تلیله پولیله تزیین ایدوب داماده
عرض ایلمك معناسنه‌در یقال اجتلی العروس علی بعلها اذا عرضها علیه مجلوّة و برنسنه‌یه نظر ایلمك معناسنه‌در
یقال اجتلاه اذا نظر الیه (الجلو) جیمك فتحی ولامك سکونیله و (الجلاء) جیمك کسریله قلج وآینه مقوله‌سنك
پاسنی آچوب مصیقل ایلمك معناسنه‌در یقال جلا السیف والمرآة جلوا وجلاء اذا صقلهما و برآدمك غم وقساوتنی
ازاله قلمق معناسنه مستعملدر یقال جلا الهمّ عنه اذا اذهبه و برنسنه‌یی کشف وعیان قلمق معناسنه‌در یقال
جلا فلانا الامر وجلا عنه اذا کشفه واکنندن لباسنی چقاروب براقق معناسنه‌در یقال جلا ثوبه اذا
رمی به وعالی اولمق معناسنه‌در یقال جلا الشیٔ اذا علا وجلوه جیمك حرکات ثلاثیله وجلاء کتاب وزننده
کلینی تللی پوللی زینتله آراسته ایدوب داماده عرض ایلمك معناسنه‌در یقال جلا العروس علی بعلها جلوة مثلثة
وجلاء اذا عرضها علیه مجلوّة وزفاف هنکامنده کلینه یوز کورملکی ویرمك معناسنه‌در یقال جلا العروس
زوجها وصیفة او غیرها اذا اعطاها ایّاها فی ذلك الوقت ای العرض والزفاف (الجلوة) جیمك کسریله دامادك
عروسه ویردیکی یوز کورملکنه دینور (التجلیة) تأدیه وزننده برنسنه‌یی کشف وعیان ایلمك معناسنه‌در یقال
جلی فلانا الامر اذا کشفه عنه وکلینه کیردکده یوز کورملکی ویرمك معناسنه‌در یقال جلی العروس زوجها
وصیفة او غیرها اذا اعطاها ایّاها فی الزفاف و برنسنه‌یه شاهین شکاره نظر ایدر کبی نظر صالمق معناسنه‌در یقال
جلی ببصره اذا رمی به وتجلیه وتجلیّ تشدید یایله طغان کندی باشنی قالدروب شکاره باقق معناسنه‌درکه بو حالت
شکاره آلشدقده اولور یقال جلی البازی تجلیة وتجلیّا اذا رفع رأسه ثمّ نظر (الانجلاء) انفعال وزننده و (التجلی)
تفعل وزننده برنسنه آچلوب روشن وعیان اولمق معناسنه‌در یقال انجلی الامر وتجلی اذا انکشف (الجلاء) سماء
وزننده روشن وبدیهی نسنه‌یه دینور یقال شیٔ جلاء ای جلیّ وبیاض نهاره اطلاق اولنور تقول اقمت عنده
جلاء یومی ای بیاضه (الجلاء) کتاب وزننده سرمه‌یه دینور کحل معناسنه علی قول برکونه مخصوص سرمه‌نك
آدیدر یقال اکتحل بالجلاء ای بالکحل اوهو کحل خاصّ و برآدمك سبب تعین وتوقیری اولان لقب لطیفه
اطلاق اولنور یقال ماجلاؤه ای بماذا یخاطب من القاب الحسنة (الجلا) عصا وزننده باشك اوکنده
قیل اولمیوب طاز اولمق علی قول باشك نصف مقداری طاز اولمق معناسنه‌در عند البعض بو صلع حالتندن
دون اولمقدر یقال جلی الرجل جلا من الباب الرابع وهو انحسار مقدّم الشعر او نصف الرأس او هو دون الصلع
(الاجلی) اعلی وزننده باشی جلا وصفیله موصوف اولان آدمه دینور وباشنده اصلا قیل اثری اولمیه‌رق طاز
اوله‌رق خوب چهره وخوشلقا آدمه دینور یقال رجل اجلی ای الحسن الوجه ازرع (الجلواء) حمراء وزننده
اجلی لفظندن مؤنثدر وککیش ومیدانلو اولان جبهه‌یه اطلاق اولنور یقال جبهة جلواء ای واسعة وآچقلق آیاز
هوایه وصف اولور یقال سماء جلواء ای مصحیة (ابن جلا) عصا وزننده و (ابن اجلی) اعلی وزننده شرف جهتیله
عیاری معلوم وامر وحال وشانی واضح وروشن آدمه اطلاق اولنور تقول انا ابن جلا وابن اجلی ای الواضح
الامر وابن جلا بر رجل معروفدر * شارح دیرکه علی طریق الحکایه فعل ماضیدر یاخود انا ابن الذی یقال له جلا
الامور وکشفها سبکنده‌در ومنه قول سحیم * انا ابن جلی وطلّاع الثنایا * متی اضع العمامة تعرفونی * (اجلی) اعلی
وزننده بر موضعدر (جلوی) سکری وزننده بر قریه‌در وبر نیجه قسر اقلرك اسمیدر (الجلیّ) غنی وزننده واضح وروشن
معناسنه‌در یقال امر جلیّ ای واضح (من اجلاك) همزه‌نك فتحی وکسریله من اجلك معناسنه‌درکه سندن اوتوری
دیمکدر (الجالیة) اهل ذمت طائفه‌سنه اطلاق اولنور زیرا حضرت عمر رضی الله عنه انلری جزیرة العربدن طرد

واجلا ایلدیلر بعده مطلقا ذمّیانده استعمال اولندی (الاجلیلاء) اعشیشاب وزننده بربلده‌دن بلدهٔ اخرایه
خروج وعزم ایلك معناسنه‌در یقال اجلولی الرجل اذا خرج من بلد الی بلد (جلوان) سلمان وزننده اسامیدندر
محمد بن جلوان وجلوان بن سمره محدثلردر جیمك كسریله ده زبانزده‌در (ابن الجلا) جیمك فتحی ولامك تشدیدی
وقصر ایله كبار صوفیه‌دن بر ذات شریفدر ❊ الیائی ❊ (الجلی) جیمك كسریله عذی وزننده خانه ایچنه یالكز طامدن
اولان باجه‌یه دینور اكثری كوی اولرنده اولور (الجلی) جیمك فتحی ولامك سكونیله برنسنه‌یه جلا ویرمك معناسنه‌در
تقول جلیت الفضة جلیا ای جلوتها یائیه وواویه‌در (التجلیة) تأدیه وزننده اظهار ایلك معناسنه‌در یقال ان الله
یجلی الساعة ای یظهرها (التجلی) تفعل وزننده یوكسكه چیقمق معناسنه‌در یقال تجلی مكان كذا اذا علاه وبرنسنه‌یه
یوقری وحوالهٔ اولان سمتدن باقق معناسنه‌در یقال تجلی الشیٔ اذا نظر الیه مشرفا (المجلی) مصلی وزننده یارشه
قوشیلان قوشی آتلرینك جمله سندن ایلرو كلان آته دینور سائردن اقدم كندی كندیسنی اظهار ایلدیكیچون ❊ الواوی ❊
(الجماء) جیمك فتحی ومیمك تخفیفیله سحاب وزننده و(الجماءة) سحابه وزننده و جیملرك ضمیله برنسنه‌نك شخص وجسم وقالبنه
دینور * شارح دیركه مؤلف كرچه بو ماده‌نك واویه ویائیه لكنه اشارت ایلدی لكن ابن سیده واویه لكنی ترجیح ایلدی
(الجما) جیمك فتحی وضمی والفك قصریله طومالج یومری‌یه دینور وعورتك ممه‌سنه عارض اولان شیشه دینور
ویریوزنده سوه‌لوب طوران طاشه دینور وبرنسنه‌نك مقدارینه دینور وهر شیئك صرتنه وارقه‌سنه دینور وجما الجنین
وغیره قرنده یاورینك وسائر نسنه‌نك طوپلنوب بری اوته قلدانوب اویناسندن عبارتدر وبدنه عارض اولان شیشه
وقبارغه وعقده‌یه دینور (التجمی) تجلی وزننده ناس برارایه كلوب درطوپ بریكمك معناسنه‌در یقال تجمی القوم اذا
اجتمع بعضهم الی بعض ❊ الیائی ❊ (الجنایة) كنایه وزننده بركمسه حقنده صوچ ایتمك معناسنه‌در نفسنه واعضاسنه
ومالنه ضرر وزیان ایلك كبی یقال جنی الذنب علیه یجنیه جنایة اذا جرّه علیه وبو معنای اتیدن مأخوذدر (الجنی)
جیمك فتحی ونونك سكونیله اغاجدن میوه دیرمك معناسنه‌در یقال جنی الثمرة جنیا اذا تناولها من شجرتها (الجانی)
صوچلو آدمه دینور واغاجدن میوه دیرن كمسه‌یه دینور جمعی جناة كلور قضاة كبی وجناء كلور رمان كبی واجناء كلور
وبو نادردر ویقال جنی الثمرة له وجناه ایاها (الجنی) عصا وزننده و(الجناة) حصاة وزننده دیوشوریلان میوه‌یه
دینور وجنی التونه اطلاق اولنور معدندن دیوشورلدیكیچون وقاطر بونجغنه اطلاق اولنور ودع معناسنه وتازه
خرمایه دینور وباله دینور عسل معناسنه جمعی اجناء كلور (الاجتناء) افتعال وزننده و(التجنی) تفعل وزننده
بونلرده اغاجدن میوه دیرمك معناسنه‌در یقال اجتنی الثمرة وتجناها اذا تناولها من شجرتها وتقول اجتنینا ماء المطر ای
وردناه فشربناه وتجنی برآدمه صوچ آتمق معناسنه‌در یقال تجنی علیه اذا ادعی ذنبا لم یفعله (الاجناء) همزه‌نك كسریله
اغاجك میوه‌سی یتشمك معناسنه‌در یقال اجنی الشجر اذا ادرك ویرك چایر ویر الماسی مقوله دیوشوریله‌جك نسنه‌لری
یتشوب چوغالمق معناسنه‌در یقال اجنت الارض اذا كثر جناها (الجنی) غنی وزننده هنوز تازه دوشورلمش
میوه‌یه دینور یقال ثمر جنی ای جنی من ساعته (الجنیة) غنیه وزننده صوقیونی یوكندن منسوج شال وردایه دینور
یقال جاء وفی كتفه جنیة ای رداء من خزّ واحمد بن عیسی بن جنیه محدثدر (تجنی) تسعی وزننده بربلده آدیدر (تجنی)
مجهول بنیه سیله تجنی الوهبانیه ایله معروفه محدثه ومعمره‌در وبعضلرك عقبهٔ طائفه تجنی اطلاقی لحن وخطادر صواب
اولان دجنی اولمقدر دالله تته كه دجن ماده‌سنده ذكر اولندی (الجوانی) جوانب معناسنه‌در یقال جاؤا من جوانیهم
ای جوانبهم * مترجم دیركه بو ثعالب وثعالی قبیلندن اولمق ملحوظدر ❊ الواوی ❊ (الجنواء) حمراء وزننده جنأ
معناسنه‌دركه بوینوزلری دیبلرندن كتمش قیونه دینور (الاجنی) احوی وزننده اموزلری كوكسنه دوشمش آدمه
دینور یقال رجل اجنی ای بین الجناء لغة فی المهموز ❊ الواوی ❊ (الجوّ) جیمك فتحی وواوك تشدیدیله هواء معناسنه‌دركه
ارض ایله سماء ارالغندن عبارتدر یقال یطیر الریش فی الجوّ ای الهواء والچق واوبریره دینور جوّه دخی دیرلر جمعی
جواء كلور جبال كبی واوك واوطه‌نك ایچریسنه دینوركه بوش اولور جوّانی دخی دینور برّانی كبی یقال جوّ البیت
وجوّانیه ای داخله وجوّ فی الاصل یمامه اولكه‌سنه دینور وبشقه اون اوچ موضع آدیدر (الجوجاة) جیمك فتحیله دوه
قسمنی چاغرمقدن حكایه‌در اصلی جوجوه ایدی (الجوة) قبه وزننده طولومه اوریلان یامه‌یه دینور وقالنجه اولان
ارض قطعه‌سنه دینور وطاغلرده ویك یرلرده اولان اویمه ودلیك مقوله‌سنه دینور وحمرته شبیه رنكه دینوركه دمور
پاسنك لونی كبی اولور تركیده قوكور تعبیر اولنور (التجویه) تأدیه وزننده طولومه یامه اورمق معناسنه‌در یقال جوی
السقاء اذا رقعه بالجوّة ❊ الیائی ❊ (الجوی) هوی وزننده دروننده پنهان اولان عشق ومحبته دینور یقال به جوی ای
هوی باطن وحزن واندوهه دینور یقال اصابه جوی ای حزن ومنتن وبدرایحه صویه دینور یقال ماء جوی ای منتن

و بو صف بالمصدر دروو جد و عشقك شدتنه وقلبك حرقتنه دينور وسل مرضنه دينوركه ورم تعبيراولنور واوزون اوزادى اوكلز خسته لكه دينور و بر مرض اسميدركه انسانك صدرنه عارض اولور هضم طعامه كلّى مانع اولور معده اغريسى كبى وجوى بو معنالرده مصدراولور يقال جوى الرجل جوى من الباب الرابع اذا اصابه الجوى وجوى ذكر اولنان عارضه لردن برينه اوغرامش آدمه دينور مبالغة وصف بالمصدر دركاسيذ كرو برنسنه دن يكرنمك معناسنه در يقال جويه جوى اذا كرهه و بريرك هواسى مزاجنه ناخوش اولمغله اندن دلكيراولمق معناسنه يقال جويت نفسه من البلد وعنه اذا لم يوافقها (الجوى) غنى وزننده جوى عارضه لرندن برينه اوغرامش آدمه دينور يقال رجل جوى وجوى اذا اصابه الجوى والاخيروصف بالمصدر (الاجتواء) افتعال وزننده بودخى برنسنه دن خوشلنميوب ايكرنمك معناسنه در يقال اجتواه اذا كرهه (الجوية) فرحه وزننده و(الجوية) غنيه وزننده هواسى ناخوش وخيم و مزاجه ناموافق ارضه دينور يقال ارض جوية وجوية اى غيرموافقة (الجواء) كتاب وزننده ناقه نك فرجنى ديكمكه دينوركه صويو پاك اولانى ديكرلر و بطن ارضه دينور وواسع دره يه دينور وصمان نام محلده برموضع آديدر وحمى ضريه ده برصويك اسميدر وشول چانطه يه دينوركه چورب طرزنده اولوب چوبانلر اكا يه جكارينى قورلر و يمامه ده برموضع وعبس ديارنده بروادى آديدر و تنجره اوتوراغنه دينور اكثرى پجاوره بى حلقه ايدوب تنجره بى آنك اوزرينه وضع ايدرلر (الجواة) و(الجياء) و(الجياءة) و(الجياوة) جيملرك كسريله بونلرده تنجره اوتوراغنه دينور (المجاواة) مباهاة وزننده دوه بى صويه چاغرمق معناسنه در يقال جاوى بالابل اذا دعاها بالماء (جياوه) كتابه وزننده بربطندر (الجوىّ) غنىّ وزننده ضيق صدرعلتنه اوغرامغله لسانى آغرلشمش آدمه دينور (الجوى) جيمك فتحى و واوك كسرى و يانك تخفيفيله منتن و بدرايحه صويه دينور (الجية) جيمك كسرى و يانك تشديديله متغيّر اولمش صويه دينور و صو مجتمع اولان موضعه ياخود صوبى منتن اولان اشمه يه دينور (الاجواء) همزه نك كسريله چوملكى ظرفنه تعليق ايلك معناسنه در تقول اجويت القدر اذا علقتها على وطأتها * الواوى * (الجهوة) جيم مفتوحه ايله آچق دبره دينور جهواء دخى دينور حمراء وسكرى وزنلرنده * مترجم ديركه اساسده مرسومدركه چكى يه ديمشلركه ياعنز قد اقبل القرّ يعنى موسم بردوشتاء كليور محافظهٔ وجودك ايچون نه عدّه اعدادايلدك چكى بونى ايشتدكده ياويلى مالى سلاح الاست جهوى والذنب الوى فاين المأوى يعنى قوبرغم اكرى وكوتم آچق صغنه جق برنيره در وجهوه تپه يه دينوراكه معناسنه و پك قوجه دوه يه دينور قحمه معناسنه (الاجهاء) همزه نك كسريله هوا آچلوب آياز لنمق معناسنه در يقال اجهت السماء اذا انكشف واصحت و يول آچق وواضح اولمق معناسنه در يقال اجهت الطرق اذا وضحت وخاتون چوجغه قالمامغله زوجنى اولاددن محروم ايلك معناسنه در معناى آتيدن مأخوذدر يقال اجهت فلانة على زوجها اذا لم تحبل و بخل ايلك معناسنه در يقال اجهى علينا فلان اى بخل (الجهى) جيمك كسرى و الفك قصريله خانه خراب اولمق معناسنه در يقال جهى البيت جها من الباب الرابع اذا خرب (الجاهى) خراب خانه يه دينور وآشكاره معناسنه در تقول اتيته جاهيا اى علانية (المجهى) ميمك ضمى وهانك كسريله اوستى آچق الاچغه ودريم اوينه دينور يقال خباء مجه اى بلا ستر عليه (الاجهى) احوى وزننده باشى طاس كوتى كل آدمه دينور يقال رجل اجهى اى اصلع (التجهية) تأديه وزننده يارەيى بوللتمق معناسنه در يقال جهى الشجة اذا وسعها (المجاهاة) مباهاة وزننده مفاخره معناسنه در يقال جاهاه اذا فاخره * اليائى * (الجيا) و(الجياوة) و(الجية) جيملرك كسريله جوى ماده سنده ذكراولندىلر (جىّ) جيمك كسرى و يانك تشديديله بروادى اسميدر (جى) جيمك فتحيله سلفده اصفهان شهرينك لقبيدر ياخود اصفهان قضاسنده برقريه آديدر جوهرى شاعرك اشبو * دراهم زائفات ضربجيات * قولنده غلط فاحش ايدوب ديديكه ضرب جيات ضرب اصبهان ديمكدر زيراجى اصفهانك لقبيدر اجزاء اعتباريله جمعلنمشدر پس صواب اولان ضربجيات اولمقدركه ضربجى لفظنك جمعيدر قالب وردىٔ اقچه يه دينور نته كه جيم ماده سنده بيان اولندى (المجاياة) مباهاة وزننده مقابله معناسنه در يقال جاياه اذا قابله و بو مهموزده لغتدر

فصل الحاء المهملة

* الواوى * (الحبو) سمو وزننده پك يقين اولمق معناسنه در يقال حبا الشىٔ يحبو حبوًّا اذا دناو بدنده كبرك كيكلرى اوزايوب ايكى طرفلو برى برينه يقلشمق معناسنه در يقال حبت الشراسيف اذا طالت فتدانت وايكو كيكلرى ارقه يه ياپشمق معناسنه در يقال حبت الاضلاع الى الصلب اذا اتصلت وصو آقنديلرى برى برينه چاتقين اولمق معناسنه در يقال حبا المسيل اذا دنا بعضه من بعض و بركمسه بيلان كبى الارى وقرنى اوزره سورينه رك يوريمك معناسنه در يقال حبا الرجل اذا مشى على يديه و بطنه (الحبو) سهو وزننده معصوم كوكسنى قالدروب ديبى اوزره سوينه رك يوريمك معناسنه در

(لطيفه)

يقال حبا الصبيّ حبوا اذا مشى على استه واشرف بصدره وكمى آقوب كتمك معناسنه در يقال حبت السفينة اذا جرت و برنسنه يى حمايت ايدوب قوريمق معناسنه در يقال حبا ماحوله اذا حماه ومنعه ودوابّ ومواشى كمال ضعف وهزالندن ناشى يرندن قلداميوب طورغون اولمق معناسنه در يقال حبا المال اذا رزم فلم يتحرك هزالا و بركسه نك برنسنه آرقوريدن اوكنه كلمك معناسنه در يقال حبا الشىءُ له اذا اعترض و برآدمه عوض و امتنانسز عطيه ويرمك معناسنه در على قول عامدر يقال حبا فلانا اذا اعطاه بلاجزاء ومنّ اوعامّ و برنسنه ويرميوب محروم ايلمك معناسنه اولمغله ضد اولور يقال حبا فلانا اذا منعه (التحبية) تأديه وزننده بودخى بركسه يى يابرنسنه يى قوريمق معناسنه در يقال حبّاه اذا حماه ومنعه (الحابى) و(الحبى) غنىّ وزننده برنسنه نك يابركسه نك آرقوريدن اوكنه كلوب معترض اولان شيئه دينور و حابى اوموزلرى قالقق وچقق اولمغله بيوننك ايكى طرفنه سمرقاشى كبى حواله اولان آدمه دينور يقال رجل حاب اى المرتفع المنكبين الى العنق و يراوزرندن چاووب قايدقدنصكره نشانه اصابت ايدن اوقه دينور يقال سهم حاب اى يزحف الى الهدف و برنبات آديدر (الحباء) كتاب وزننده و(الحبوة) حانك حركات ثلاثيله اسملردر عوض و امتنانسز اولان ويركويه دينور (الحابية) شول قومساله دينوركه حابى ديدكلرى نبات آنده نابت اوله (الاحتباء) افتعال وزننده برآدم ثوبنه صارنوب بورنمك على قول دلبند وكمز مقوله سيله صرتنى و بالدرلرينى صاروب طوپلامق معناسنه دركه درويشان اصطلاحنده كنده كيرمك تعبيراولنور يقال احتبى بالثوب اذا اشتمل به اوجمع بين ظهره وساقيه بعمامة ونحوها (الحبوة) حانك فتحى و ضميله و(الحبية) حانك كسريله و (الحباء) حانك كسرى و ضميله احتباء لفظندن اسملردر هيئت مزبوره اوزره اوتورشـه دينور (المحاباة) مباهاة وزننده و(الحباء) جدال وزننده بركسه يه ميل و توجّه ايدوب بالاختصاص مساعده و نصرت ايلمك معناسـنه در يقال حاباه محاباة و حباء اذا نصره واختصه ومال اليه * شارح ديركه محاباة فى البيع كه مسامحه و مساهله معناسـنه مستعملدر بوندن مأخوذدر ولسانمزده بى محابا شويله ايتدم تعبيرى محاباة محرّفيدركه مسامحه معناسنه در (الحبىّ) غنىّ وزننده وحانك ضميله شول سحابه دينوركه هنوز يوقرى چيقميوب افقدن ارقورى ارض اوزره حواله اوله على قول برى برى اوزره قاتلنمش اولانه دينور يقال سقا كم الحبىّ وهو السحاب المشرف من الافق على الارض او الذى بعضه فوق بعض (الاحباء) همزه نك كسريله اوق طوغرى نشانه وارميوب يروجهه دوشمك معناسنه در يقال رمى فاحبى اذا وقع سهمه دون الغرض (الحبة) ثبه وزننده اوزوم دانه سنه دينور جمعى حبى كلور هدى وزننده ※ الواوى ※ (الحتو) حانك فتحى وتاى فوقيه نك سكونيله پك سكرتمك معناسنه در يقال حتا الرجل يحتو حتوا اذا عدا شديدا وكليم مقوله سنك اطرافنده اولان صچاغى صكره دن ياپشديروب محكم ديكمك معناسنه در تقول حتوت هدب الكساء اذا كففته ملزقا به ※ اليائى ※ (الحتى) غنىّ وزننده مقل قاويدنه دينور ومقل ديدكلرى يمشه ياخود كترينه ياخود قور يمشـنه دينور وزنبيل اوره جك اسبابه ياخود هنوز زنبيل اولميان حصيرنه دينور و خرمانك يرده يازنبيلده قلان قبوق ودوكندى مقوله سى خاشا كنه دينور وسپورنديه دينور وآرى كوبجنده قلان بالسز قبوق وخشير مقوله سنه دينور (الحاتى) كثيرالشرب آدمه دينور يقال رجل حات اى كثيرالشرب (الحتى) رمى وزننده برنسنه يى محكم ديكمك معناسنه در تقول حتيته اذا خطته واحكمته و بوكمك معناسنه در تقول حتيت الحبل اذا فتلته (الاحتاء) همزه نك كسريله حتى معنالرينه در تقول احتيته بمعنى حتيته (المحتات) ميمك ضميله درنكلو ومحكم نسنه يه دينور ومنه يقال فرس محتات الخلق اى موثقه ※ الياء الواو ※ (الحثو) و(الحثىّ) حالرك فتحى و ثالرك سكونريله طپراق سرپمك معناسنه در يقال حثى التراب عليه يحثوه ويحثيه حثوا وحثيا اذا رماه ولازم اولور يقال حثى التراب عليه فحثا التراب نفسه يحثو ويحثى حثوا وحثيا وحثى بركسه نك كندى النه قالدروب آلديغى نسنه يه دينوركه مراد برآوج نسنه اوله جقدر غرفه كبى * شارح ديركه جمعى حثيات كلور فتحاتله ومنه فى حديث الغسل ※ كان يحثى على رأسه ثلاث حثيات ※ اى ثلاث غرف وحثو برآدمه برناچيز نسنه ويرمك معناسنه در تقول حثوت له اذا اعطيته يسيرا (الحثى) ثرى وزننده صاچلمش طپراقره دينور وخرمانك يرده يازنبيلده قلان قبوق مقوله سى خشيرلرينه دينور مفردى حثاة در حصاة كبى وصمانه على قول خرده لرينه ياخود اوفنتيلرينه ياخود خاصة دانه دن آيرلمشنه دينوركه تازه سى اوله جقدر (الحثواء) حمراء وزننده طپراقلو يره دينور يقال ارض حثواء اى كثيرة التراب (الحاثياء) نافقاء وزننده ومرادفيدركه ترلا صچانك يوه سنه ياخود يوه سنك اغزينه اياغيله چيقاروب يغديغى طپراغه دينور (الاحثاء) همزه نك كسريله برنسنه يى طپراق كبى خرد خشخاش ايلمك معناسنه در يقال احثت الخيل البلاد اذا دقتها و يقال احاثتها احاثة ※ الواوى ※ (الحجى) الى وزننده عقل و هوش معناسنه در و فهم و فطنت معناسـنه در يقال هو

من اهل الرأى والحجى اى العقل والفطنة ومقدار معناسنه‌در جمعى احجاء كلور (الحجى) عصا وزننده ناحيه
معناسنه‌در جمعى احجاء كلور ويغمور قطره‌لرندن صويك يوزنده پيدا اولان قبارجقلره دينور مفردى حجاة‌در
حصاة كبى ومجوس طائفه‌سنك زمزمه‌لرينه دينوركه ماده سنده بيان اولندى ومصدر اولور برنسنه‌يه اصلا
منفك اولماموق وجه‌اوزره دوشكون حريص اولمق معناسنه‌در يقال حجى به حجى من الباب الرابع اذا اولع به ولزمه
وسكرتمك معناسنه اولمغله ضد اولور يقال حجى الرجل اذاعدا لكن ضدّيتى منظور فيهدر وحجى وصف اولور
جديروروا معناسنه كاسيذكر (الحجاء) كتاب وزننده بودخى مجوس زمزمه سنه دينور ومفاعله‌دن مصدر اولور
كاسيذكر (التحجى) تفعل وزننده مجوس طائفه‌سى زمزمه ايلمك معناسنه‌در يقال تحجى المجوسىّ اذا زمزم
وبريرده مقيم اولمق معناسنه‌در يقال تحجى بالمكان اذا اقام به (المحجية) محسنه وزننده معناسى لفظنه مخالف
اولان كلمه‌يه دينور يقال كلمة محجية اى مخالفة المعنى للفظ (الاحجية) همزه‌نك ضمى وجيمك كسرى ويانك تشديديله
و (الاحجوة) واو مشدده ايله بودخى محجيه معناسنه‌در فارسيده لغز وچيستان وتركيده بيلمجه ويا كلتماج تعبير اولنور
يقال القى اليه احجية واحجوة اى مخالفة المعنى للفظ فعجز عنها مقامات حريريه‌ده مخصوص مقامه‌در (المحاجاة)
مباهاة وزننده و (الحجاء) جدال وزننده لغزسويلشمك معناسنه‌در باب مغالبه‌ده مستعملدر احجيه سويلشمكده
ذهن وفطانتده يارشمق اولور تقول حاجيته محاجاة وحجاء فحجوته اى فاطنته فغلبته (الحجوى) فحوى وزننده
و (الحجياء) مصغر بنيه سيله اسملردر (الحجو) حانك فتحى وجيمك سكونيله اقامت ايلمك معناسنه‌در يقال حجا بالمكان
حجوا اذا اقام وبرنسنه‌يى اسركيوب ضنت ايلمك معناسنه‌در يقال حجا بالشئ اذا ضنّ به ويل كمى‌يى سوروب ايلتمك
معناسنه‌در يقال حجت الريح السفينة اذاساقتها وحفظ راز ايلمك معناسنه‌در احجيه بوندن مأخوذدر يقال
حجا السرّ اذا حفظه وبغور بوكور مكله ناقه آنك آوازينى ايشتدكده بيلوب اكامنصرف اولمق معناسنه‌در يقال
حجا الفحل الشول اذا هدر فعرفت هديره فانصرفت اليه وطورمق معناسنه‌در يقال حجا الرجل اذا وقف ومنع
ايلمك معناسنه‌در يقال حجاه اذا منعه وبرنسنه‌يى تيقن ايليه‌رك ظن ايله شويله‌در ادّعا ايلمك معناسنه‌در يقال
حجا الامر اذا ظنه فادّعاه ظانا ولم يستيقنه وجزاء ومكافات ايلمك معناسنه‌در يقال حجا القوم اذا جزاهم (الحجىّ)
غنىّ وزننده و (الحجى) فتى وزننده برنسنه‌يه راشق ولايق وروا اولان شيئه دينور يقال هو حجىّ به وحج بالتخفيف
اصله حجى وحجى اى جدير به (المحجاة) ميمك فتحيله برشيئك ياقشغنه باعث اولان نسنه‌يه دينور يقال انه لمحجاة
اى مجدرة (ماحجاه) و (احج به) همزه‌نك فتحى وجيمك كسريله فعل تعجبلردر عجب ونه عجب لايق وراشقلردر
ديمكدر (المحجى) مفتى وزننده بخيل آدمه دينور يقال انه لمحج اى شحيح (ابو حجيه) سميه وزننده اجلح بن عبدالله
بن حجيه‌نك كنيه‌سيدركه محدثدر وحجية بن عدى تابعيدر (الحجاء) قتال وزننده معاركه ومقاتله معناسنه‌در
يقال حاجاه حجاء اذا عاركه (احجاء) همزهٔ مفتوحه ايله برموضعدر ❊ الواوى ❊ (الحدو) حانك فتحى ودالك سكونيله
و (الحداء) غراب وزننده و (الحداء) كتاب وزننده دوه‌يى زجر ايله سورمك معناسنه‌در يقال حدا الابل وبها
حدوا وحداء وحداء اذا زجرها وساقها * شارح ديركه بوماده دوه‌يى نغمه وترانه ايله تشويق ايده‌رك سورمكه
مخصوصدر * مترجم ديركه واقعا جميع امهاتده بورسمه مرسومدر بوصورتده مؤلفك اذا رجزها قولى اوّلى راء مهمله
وآخرى زاى معجمه اولوركه تقديم معجمه ايله تحريف نساخدن اولور ياخود زجر صوت معناسنه اولور ومعناى
مذكورده حدا لفظنك اصلى ومنشأى دى ماده سنده مرسومدر وحد وتابع اولمق معناسنه‌در يقال حدا الليل النهار
اى تبعه (الاحتداء) افتعال وزننده بودخى تابع اولمق معناسنه‌در يقال احتداه اذا تبعه (التحادى) تفاعل
وزننده دوه‌لر بربرينى سوروب كوترمك معناسنه‌در يقال تحادت الابل اذا ساق بعضها بعضا (الحادى) و (الحدّاء)
كتان وزننده نغمه ايله دوه سوريجيسنه دينور (الاحدية) و (الاحدوّة) احجيه واحجوّه وزنلرنده بركونه دوه سورمكه
دينور يقال بينهم احديّة واحدوّة اى نوع من الحداء زمخشرى حدا كلمه‌سنى تغنى ايله سورمكه تخصيص ايلمكله
احديّه واحدوّه‌يى اغنيه وترانه ايله بيان ايلدى (الحوادى) هوادى وزننده اياقلره اطلاق اولنور الله تالى وتابع
اولدقلريچون (الحدواء) صحراء وزننده پويرازيلنه دينور سوق سحاب ايلديكيچون وبرموضع اسميدر (حدودى)
شرورى وزننده برموضع آديدر * مترجم ديركه حادى عشر لفظنده حادى كلمه‌سنك اصلى واحد اولوب رفع التباس
ايچون واو آخره نقل ويايه قلب وعينى دخى تقديم اولنمغله وزنى عالف اولدى ❊ اليائى ❊ (الحدى) عصا وزننده
بركسه يرندن اصلا آيرلميوب دائما آنده اولمق معناسنه‌در يقال حدى بالمكان حدى من الباب الرابع اذا لزمه فلم يبرح
ومنه يقال لا افعله حدى الدهر اى ابدا (حدىّ) سمىّ وزننده بر رجل اسميدر (الاحداء) همزه‌نك كسريله

برنسنه‌یی عن قصد ایلك معناسنه‌در یقال احدی الشیٔ اذاتعمده ﴿ التحدی ﴾ تفعل وزننده احداء معناسنه‌در
یقال تحداه اذاتعمده وبركسه ایله تغلب بابنده معارضه ومنازعه ایلك معناسنه‌در یقال تحدّی فلانا اذا نازعه
وباراه ﴿ الحدیاّ ﴾ مصغر بنیه‌سیله اسمدر مغالبه اوزره معارضه ونزاعه دینور یقال مایحدی حدیّاه ای منازعته
ومباراته وحدیاّ الناس واحد الناس دیمكدر زیرا اكثری بین‌القوم حادی برشخص اولور وحدیا معارض ومنازعه
اطلاق اولنور ومنه یقال انا حدیّاك ابرزلی وحدك یعنی سنك معارضك بنم میدانمه یالكزجه خروج ایله‌كه باش باشه
اوغراشه‌لم ❊ الواوی ❊ ﴿ الحذو ﴾ حانك فتحی وذال معجمه‌نك سكونیله و ﴿ الحذاء ﴾ كتاب وزننده ایاق قابنك
برتكنی آخرتكنه اولچوب اندازه سنه كسمك معناسنه‌در یقال حذا النعل بالنعل یحذوحذوا وحذاء اذا قدّرها وقطعها
وبرنسنه‌یی برنسنه‌یه اویدرمق معناسنه‌دركه اول بچمده واو كسیمده قلمقدن عبارتدر یقال حذا النعل بالنعل والقذة
بالقذة اذاقدّرهماعلیهما وبرآدمه ایاق قابی كیدرمك معناسنه‌در یقال حذا الرجل نعلا اذا البسه ایّاها وبرآدمك بعینه
ایشی كبی ایشلمك معناسنه‌در یقال حذا حذوزید اذافعل فعله وطپراق صاچمق معناسنه‌در یقال حذا التراب فی
وجوههم اذاحثاه وسركه وشراب كبی حدّتلو نسنه دلی اصروب انجتمك معناسناسنه‌در یقال حذا الشراب لسانه
اذاقرصه وبرآدمه نسنه ویرمك معناسنه‌در یقال حذا زیدا اذا اعطاه وحذو یماج وقرشو معناسنه‌در كاسیذكر
﴿ الاحذاء ﴾ همزه‌نك كسریله بودخی ایاق قابی كیدرمك معناسنه‌در یقال احذاه النعل اذا لبسه ایّاها ﴿ الحذوة ﴾
حانك كسریله عطیه وجائزه‌یه دینور تقول هذه حذوته ای عطیته وات پارچه سنه دینور یقال بیده حذوة
من‌اللحم ای قطعة منه ویماج ومقابل معناسنه‌در كاسیذكر ﴿ المحاذاة ﴾ مباهاة وزننده برآدمك قرشوسنه
چوب اكا مقابل اولمق معناسنه‌در یقال حاذاه ای آزاه ﴿ الحذآء ﴾ كتاب وزننده بودخی قرشو ومقابل معناسنه‌در
یقال هوحذاك وحذوتك وحذتك ومحاذاك وتقول داری حذة داره وحذتها وحذوها مرفوعا ومنصوبا ای
ازاؤها ﴿ الاحتذاء ﴾ افتعال وزننده بركسه‌نك اورنكنه موافق ایش ایشلمك معناسنه‌دركه ایشلدیكی ایش آنك
ایشنه اویمقدن عبارتدر یقال احتذی مثاله اذا اقتدی به ❊ الیائی ❊ ﴿ الحذیّة ﴾ غنیه وزننده مكه قربنده برهضبه
آدیدر ﴿ الحذیاّ ﴾ مصغر بنیه سیله مژدكانی وپیلان شیئه دینور ومنه المثل * اخذه بین‌الحذیاّ والخلسة * ای بین
الهبة والاستلاب یعنی انی فلاندن هدیّه ایله اختطاف بیننده اخذ ایلدیكه كوكللو كوكلسز یاری رضاء ویاری
زورپازار ایله آلدی دیمكدر وحذیاّ مال غنایمدن اولان حصه وقسمته دینور وقرشو ومقابل معناسنه‌در یقال هو
حذیّاك ای بازائك ﴿ الحذی ﴾ عذی وزننده برشجر آدیدر ﴿ الحذایة ﴾ ثمامه وزننده و ﴿ الحذیا ﴾ حانك ضمیله و ﴿ الحذیّة ﴾
غنیه وزننده بونلرده مال غنیمتدن اولان قسمت وحصه‌یه دینور ﴿ الاحذاء ﴾ همزه‌نك كسریله برآدمه مال غنیمتدن
حصه ویرمك معناسنه‌در یقال احذی فلانا اذا اعطاه حذیة من الغنیمة ﴿ الحذی ﴾ حانك فتحیله سركه وشراب
وبیات سود مقوله‌سی حدّتلو نسنه دلی اصروب آجشدرمق معناسنه‌در پس واوی ویائی اولور یقال حذی
اللبن وغیره لسانه یحذیه حذیا اذاقرصه ودرینك یرتغنی چوغالتمق معناسنه‌در یقال حذی الاهاب اذا خرقه
فاكثر وكسمك معناسنه‌در یقال حذی یده اذاقطعها وبرآدمی لسانه كتوروب دیلمك معناسنه‌در یقال حذی
فلانا بلسانه اذاوقع فیه ﴿ المحذاء ﴾ محراب وزننده دائماناسی هدف تیرزبان ایدوب دیلمك عادتی اولان كسه‌یه دینور
یقال رجل محذآء اذا كان یحذی الناس ﴿ الحذیة ﴾ حانك كسریله طولانی كسلمش اولان نسنه‌یه دینور علی قول كسیلان
كوچك پارچه‌یه دینور وبرنسنه‌نك یاننده اولان نسنه‌یه اطلاق اولنور كویاكه ایكی پارچه منزلنده اولور
ومنه یقال جاء احذیتین ای كلّ منهما الی جنب الآخر * مؤلف حذیه‌نك معنای آتیسندن سكوت ایلدی قال
فی النهایة وفی الحدیث ❊ ان الهدهد ذهب الی خازن البحر فاستعار منه الحذیة فجاء بها فالقاها علی الزجاجة ففلقها ❊
وقیل هی الماس لكن الماس بحردن ظهور ایلز ﴿ الحذآء ﴾ كتاب وزننده اوزم كسمیی وقتنه دینور قطاف معناسنه
﴿ الحیذوان ﴾ حانك فتحی وذالك ضمیله ورشان اسمیدركه * مؤلفه كوره قری جنسندن ساق حرّ دیدكاری قوشدر
﴿ التحاذی ﴾ تفاعل وزننده برنسنه‌یی بولشمك معناسنه‌در یقال تحاذی القوم فیما بینهم الماء اذا اقتسموا ❊ الواوی ❊
﴿ الحروة ﴾ حانك كسریله غیظ وغضب یاخود وجعدن ناشی بوغازده وصدرده وباشده عارض اولان یانقلغه آچشقلغه
دینور تقول عرض لی حروة وهی حرقة فی الحلق والصدر والرأس من الغیظ والوجع وخردلك طعمنده اولان
یاقیلغه واصر یجیلغه دینوركه لسانه ملاقی اولدقده اجزاسنی بری بریندن تفریقله اصروب یاقمقدن عبارتدر
نته‌كه حراوه دخی بومعنایه‌در كتابه وزننده یقال فیه حروة وحراوة وهی حرافة فی طعم الخردل وایتی وتیزبدرایحه‌یه
دینور یقال ماهذه الحروة ای الرایحة الكریهة مع حدة ❊ الیاء الواو ❊ ﴿ الحاریة ﴾ جاریه وزننده شول انكرك یلانه

دینورکه‌بك چوق یشامغله جثه‌سی اکسیلوب همان باشی و صولومسی وزهری قالمش اوله یقال رماه الله بالحاریة وهی الافعی التی کبرت ونقص جسمها ولم یبق الارأسها ونفسها وسمها (الحرا) و (الحراة) حالرك فتحیله ناحیه معناسنه‌در وقوش سسنه دینور علی قول عامدر وآهو یتاغنه دینور وقوش یمورطلیه‌جق یره دینورکه فوللق تعبیر اولنور جمعی احراء کلور وحراة آتشك یالکلنمسنه وطوتشمسنه دینور یقال حراة النار ای التهابها وحرا لایق وخلیق معناسنه‌در ومنه قولهم بالحرا ان یکون ذاك وانه لحرا بکذا ای خلیق وبونك تثنیه وجمعی کلمز زیرا فی الاصل مصدردر (الحریّ) غنیّ وزننده بودخی روا ولایق معناسنه‌در یقال انّه لحریّ بکذا وحر محففا ای خلیق (المحری) و (المحراة) میملرك فتحیله برنسنه‌نك یاقشغی اوزره ایشلمسنه محل لیاقت اولان آدمه دینور یقال انّه لمحری ان یفعل ولمحراة ای مخلقة وبومخله ومجبنه قبیلندن دخی اولور (احربه) و (مااحراه) فعل تعجبلردر نعجب وعجب اکا لایقدر دیمکدر یقال احربه ومااحراه به ای مااجدره (التحری) تفعل وزننده برنسنه‌یه صمیمی قصد وعزم ایلك معناسنه‌در یقال تحرّاه اذا تعمده واستعماله الیق وجسبان اولان نسنه‌یی طلب ایلك معناسنه‌در یقال تحرّی الرجل اذا طلب ماهو احری بالاستعمال وبر مکانده تمکن ایلك معناسنه‌در یقال تحرّی بالمکان اذا تمکث به (الحری) جری وزننده اکسلمك معناسنه‌در یقال حری الشیٔ یحری حریا اذا نقص (الاحراء) همزه‌نك کسریله اکسلتمك معناسنه‌در یقال احراه الزمان اذانقصه (حراء) کتاب وزننده و (حری) علی وزننده وبوقاضی عیاضدن منقولدر مکه‌ده بر طاغك آدیدرکه آنده اولان غارده مفخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرتلری قبل البعثه تنهاجه طاعت وعبادت ایدرلرایدی * واشبو حراء کلمه‌سی مذکر ومؤنث ومنصرف وغیر منصرف اولور ※الواوی※ (حزوی) زای معجمه ایله قصوی وزننده‌و (حزواء) حمراء وزننده‌و (حزاء) سحاب وزننده و (حزوزی) شروری وزننده برموضع اسملریدر (المحزوزی) احزیزاء ماده‌سندن اسم فاعل اوله‌رق میل کبی دیکیلوب طوران علی قول بری اوته اویناوب مضطرب اولان یاخود منکسر اولان شیئه دینور یقال شیٔ محزوزای منتصب اوقلق اومنکسر (الحزو) حانك فتحیله قوشی یردن اوچورمغله تفأل وتکهن ایلك معناسنه‌در یقال حزا الاعرابیّ یحزو حزوا اذا زجر وتکهن (التحزّو) تفعل وزننده حزو معناسنه‌در یقال تحزّی بمعنی حزا ※الیائی※ (الحزی) رمی وزننده حزو معناسنه‌در یقال حزی یحزی حزیا لغة فی حزا حزوا (التحزی) تفعل وزننده حزی معناسنه‌در یقال تحزّی بمعنی حزی (التحزیة) تأدیه وزننده آغاجده اولان خرمالری تقدیر وتخمین ایلك معناسنه‌در یقال حزّی النخل تحزیة اذا خرصها وقوشی یردن قالدرمغله فال طوتمق معناسنه‌در یقال حزّی الطیر اذازجرها وساقها وسراب برنسنه‌نك شخصنی قالقمق معناسنه‌درکه اول هیئتده تخیل اولنور یقال حزّی السراب الشخص اذارفعه (الحزا) عصا وسماء وزنلرنده برنبات آدیدر مفردی حزاة وحزاءه‌در جوهری غلط ایدوب خای معجمه ایله ثبت ایلدی بونبات برّی وبستانی اولور برّیسنه یبان کرفسی ویبانی دره‌اوتی دیرلر بستانیسنه دلوجه کشنج دیرلر فارسیده دیناروبه وآهو دوستك دیدکاری بودر (الاحزاء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌دن هیبتلنمك معناسنه‌در یقال احزی منه اذا هاب وبرمتاعك بهاسنی مشتری‌یه کوجلتمك معناسنه‌درکه زیاده‌یه چیقارمغله دشوار ایلکدن عبارتدر یقال احزی علیه فی السلعة اذا عسر وبرنسنه‌یه کسب شعور ایلك معناسنه‌در یقال احزی به اذا علم به ومشرف ومرتفع اولمق معناسنه‌در یقال احزی الشیٔ اذا اشرف وارتفع (حزاء) کتاب وزننده برموضعدر ※الواوی※ (الحسو) حانك فتحی وسینك سکونیله قوش قسمی صو ایچمك معناسنه‌در یقال حسا الطائر الماء یحسو حسوا ولاتقل شرب یعنی قوشك صو ایچمسنده حسو استعمال اولنور شرب ماده‌سی استعمال اولنمز زیرا حسو آزجه آزجه ایچمکه مخصوص صدر بومعنادندرکه حسو الطیر قصیر وقلیل نسنه‌دن کنایه اولنور یقال یوم کحسو الطیر ای قصیر وحسو تدریجله ایچمك معناسنه‌در یقال حسا زید المرق اذا شربه شیئا بعد شیٔ وحسو ایچیله‌جك شوربا مقوله‌سنه دینورکه تدریجله ایچیلور کاسیذکر (التحسی) تفعل وزننده‌و (الاحتساء) افتعال وزننده بونلرده شوربا مقوله‌سی ایچمك معناسنه‌در یقال تحسی المرق واحتساه بمعنی حساه (الاحساء) همزه‌نك کسریله و (التحسیة) تادیه وزننده برآدمه شوربا مقوله‌سی ایچورمك معناسنه‌در تقول احسیته المرق وحسیته اذا اشربته (الحسیة) غنیه وزننده‌و (الحسا) عصا وزننده (والحسو) دلو وزننده‌که ذکر اولندی و (الحسوّ) عدوّ وزننده اسملردر ایچیله‌جك شوربا مقوله‌سنه دینور وحسوّ عدوّ وزننده شوربا مقوله‌سنی چوق ایچن آدمه دینور یقال رجل حسوّ ای الکثیر التحسی (الحسوة) غرفه وزننده برایچم ایچیله‌جك نسنه‌یه دینور جمعی احسیه واحسوه وجمع الجمعی احاسی کلور تقول سقانا بحسوة ای الشیٔ القلیل من الحسا وحسوه بناء مرّه اولور لکن حانك فتحیله افصحدر ※الیائی※ (الحسی) حانك فتحی وکسری وسینك

سكونيله و (الحسى) الى وزننده صوايركيله جك دوزجه وملايمجه يره دينور على قول شول غليظ يره دينوركه اوستى قوملق اولديغندن يغمور صوينى چكميوب امسا كله بريكدرمكله انده اشمه لر قازيلوب قوغه ايله صويندن النديقده ينه يرينه اطرافندن ترشحله جمع اولور اوله جمعى احساء وحساء كلور حانك كسريله كه اشمه يرلرى ديمك اولورهديه اشمه سى كبى (الاحتساء) افتعال وزننده و (التحسية) تاديه وزننده اشمه قازمق معناسنه در يقال احتسى حسى اذا احتفره واحتساء برآدمك مافى الضميرنى يوقلمق معناسنه مستعملدر يقال احتسى مافى نفسه اذا اختبره (الحسا) عصا وزننده بودخى برآدمك مافى الضميرنى يوقلمق معناسنه در يقال حسى مافى نفسه حسا من الباب الرابع اذا اختبره (الحساء) كتاب وزننده برموضعدر (احساء) همزه نك فتحيله برقاچ موضعلردر احساء بنى سعد هجر حذاسنده بربلده دركه احساء القرامطه در ياخود اندن بشقه واحساء حرشاف بحرين ساحلنده بربلده در واحساء بنى وهب فرعا ايله واقصه بيننده طقوز بيولك قيو آديدر واحساء قبيلهٔ غنى يوردنده برصو آديدر ويمامه ده برصو آديدر وجديله يوردنده برصو آديدر (المحساة) محراب وزننده دولابله صوچكن اوكوزه دينور ※الواوى※ (الحشو) حانك فتحى وشين معجمه سكونيله خلق خرده دوه لره دينور يقال اعطاه من حشو الابل اى صغارها ومقتضاى حالدن زائد سوزلره دينوركه كلام اثنالرينه تخليل ايدرلر مفهوم ومألدن خارج نسنه ومثلا ديدكلرى كبى يقال كثير الحشو فى كلامه اى فضل كلامه وآدمك نفس وذاتنه اطلاق اولنور يقال حشو الرجل اى نفسه ومصدر اولور يصدق ومندر مقوله سنى قيتق ويموق مقوله سيله طولدرمق معناسنه يقال حشا الوسادة حشوا اذا ملأها ويصدق ومندر مقوله سنك ايچنه طولدردقلرى نسنه يه دينور قيتق ويموق كبى وبرآدمك اعضاء داخليه سنه طوقنمق معناسنه در يقال حشاه حشوا اذا اصاب حشاه (الحاشية) بودخى خرده دوه لره دينور (الحشية) غنيه وزننده ايچى پنبه ايله ياخود يوك ايله طولمش فراشه دينور يقال طرح له حشية وهى الفراش المحشو وقولتق يصديغنه دينور بعضلر ديديكه شول يوز يصديغى طرزنده كوچك يصديغه دينوركه عرب نسوانلرى سموز كورينه يم ديو بدنه وبوكولرينه ياخود بيوك كورنسون ديو صغريسنه استوار ايدرلر (المحشى) منبر وزننده بودخى اول يصديغه دينور (الاحتشاء) افتعال وزننده خاتون ذكر اولنان يصديغى كوترنمك معناسنه در يقال احتشت المرأة الحشية اذا لبستها وبرنسنه كركى كبى طولمق معناسنه در يقال احتشى الشئ اذا امتلأ وحايض حيض بزى طوتمق معناسنه در يقال احتشت المستحاضة اذا حشت نفسها بالمفارم (المحاشاة) مباهاة وزننده برآدمه خرده دوه ويرمك معناسنه در يقال اتاه فاجله ولاحاشاه اى مااعطاه جليلة ولاحاشية (الحشا) عصا وزننده اعضاء داخله يه دينور بغرسق وبوكرك وجكر كبى جمعى احشاء كلور يقال اخرج القصاب حشا الشاة اى مافى بطنها (المحشى) مقعد وزننده قرنده طعام واره جق موضعه دينور مراد حيوانده اشكنبه نك ايچى وانسانده بغرسق اوله جقدركه تفل موضعلريدر (الحشوة) حانك ضمى وكسريله يرده ايشه يرامايان چالى وچرپى وخار وخاشاك مقوله سنه دينور يقال ماا كثر حشوة ارضه اى حشوها ودغلها (الحشاة) حصاة وزننده طپراغى سياه منفعتسز ارضه دينور يقال ارض حشاة اى سوداء لاخير فيها ※اليائى※ (الحشى) عصا وزننده قرنده حجاب كبددن ماعدا اجزاء جوفيه يه دينوركه جكر وبوكرك واشكنبه وسائريدر على قول يان طرفنك نهايتنده اولان آرد ايكولر ايله كه اوكسوز ايكو تعبير اولنور پوچ مابيننده اولان مهماته دينور مراد بوش بوكور ايله پوچ مابيننده اولنلردر ياخود ظاهر بطنه دينور وحضن وحصاره دينور بعض نسخه ده حضن عنوانده اولمغله قوجاق اولور * لكن شارحك نسخه سنده خصر اولمغله بل ديمك اولور ويورلمق ياخود علت سببيله هارهار خشليوب صولومغه دينور يقال حشى الرجل حشا من الباب الرابع اذا اخذه الربو وطولومده سود قار تمقلنوب درى كبى طولومك ايچ يوزينه ياپشمغله كنديسى بدرايحه باغليوب طولومى وايچنه قونان سودى قوقتمق معناسنه در يقال حشى السقاء اذا صارله من اللبن كالجلد من باطن فلصق به فلا يعدم ان ينتن فيروح وحشا برنسنه نك يوره سنه وكنف وناحيه سنه دينور تقول انافى حشاه اى فى كنفه وناحيته ومدينه قربنده برموضع آديدر (الحشى) غنى وزننده و (الحشيان) سكران وزننده هارهار خشليوب صولويان كشى يه دينور مؤنثى حشيه وحشياء در يقال هو حش وحشيان وهى حشية وحشيا اذا اخذه الربو وحشى غنى وزننده كوكى چوريوب تباه اولمش ياخود قوريمش اوتلغه دينور (الحاشية) برنسنه نك كنارنه وپروازنه دينور يقال حاشية الثوب وغيره اى جانبه وبرآدمك اهل ومتعلقاتنه اطلاق اولنور يقال هومن حاشيته اى من اهله وخاصته وبرنسنه نك يوره سنه وكنف وظل وحمايه سنه اطلاق اولنور يقال هؤلاء حاشيته بالنصب اى فى ناحيته وظله (المحاشاة) مباهاة وزننده برنسنه يى ميانه دن اخراج واستثنا ايلك معناسنه در يقال حاشامنهم فلانا اذا استثناه منهم وبوكنار وپرواز

(معناسنه)

معناسنه اولان حاشیه ماده‌سندندر کویا که انی حاشیه عدّ ایلمشدر (التحشی) تفعل وزننده محاشاة معناسنه‌در
یقال تحشاه بمعنی حاشاه و برآدمی برنسنه‌دن تبرئه ضمننده حاشا فلان دیمك معناسنه‌در یقال تحشی الرجل اذا قال
حاشا فلان و شرم و حیاجهتیله برنسنه‌دن یا برکسه‌دن استنکاف ایلمك معناسنه‌در یقال تحشی من فلان اذا تذمم (حاشا)
الفك قصریله حتی کلمه‌سی کبی مابعدنی مجرور ایدر یعنی حروف جاره‌دندر استثناء ایچوندر و حاشاك و حاشا لك
بمعنی واحد و عربلرك حاشالله و یانك حذفیله حاش لله قوللری معاذالله معناسنه‌درکه تبرئه ضمننده ایراد اولنور یقال
حاشالله و حاش لله ای معاذالله * شارح دیرکه مغنی اللبیبده حاشا کلمه‌سی اوچ وجه اوزره مستعمل اولدیغی مرسومدر
(الحاشیتان) ابن المخاض ایله ابن اللبون مراد اولنور ابن مخاض بریاشنده و ابن لبون ایکی یاشنده اولان دوه‌در ※ الیاء الواو ※
(الحصا) عصا وزننده اوفه‌جق طاشلره دینورکه چقل تعبیر اولنور مفردی حصاة‌در جمعی حصیات کلور فتحاتله
وحصی کلور حانك ضمی و کسری و صادك کسریله و حصا صایی‌یه دینور عدد معناسنه‌در علی قول عدد
کثیره دینور تقول لم ارمنهم اکثر حصا ای عددا اوهو الکثیر و حصا مصدر اولور برنسنه‌ده اثر قلمق
معناسنه یقال حصا الشیء حصا من الباب الرابع اذا اثر فیه و یرك چاقلی چوق اولمق معناسنه‌در یقال حصیت
الارض اذا کثر حصاها (الحصی) رمی وزننده برآدمی چاقل ایله اورمق معناسنه‌در تقول حصیته حصیا
اذا ضربته بالحصاة (المحصاة) مرماة وزننده چاقللو یره دینور یقال ارض محصاة ای کثیرة الحصی
(الاحصاء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی صایمق معناسنه‌در یاخود ازبر ایلمك یاخود فهم و ادراك ایلمك معناسنه‌درکه
مراد بو ایکی معناده دخی استعمال اولنور یقال احصی الشیء اذا عدّه او حفظه او عقله (الحصاة) حانك
فتحیله مثانه‌ده طاش پیدا اولمغه دینورکه علتدر بول مشتدّ و متحجر اولدیغندن ناشیدر یقال حصی الرجل
علی المجهول فهو محصیّ کتب طبیه‌ده مرسومدرکه کاهجه انسانك بوکرکارنده و قاوقنده طاش و قوم تحدث
ایدر سبب مادیسی مادهٔ غلیظه‌در و سبب فاعلی بر حرارت غریبه‌درکه ماده‌نك رقیقنی افنا ایدوب غلیظی
متحجر اولدیغی حالده باقی قالور و حصاة رأی و رشد و درایت معناسنه‌در یقال فلان ذو حصاة ای رأی
(الحصیّ) غنیّ وزننده عقل و رشدی وافر آدمه دینور یقال هو حصیّ ای وافر العقل (الحصو) حانك فتحیله
قرن سانجیسنه دینور یقال اضطرب من الحصو ای المغص فی البطن و منع ایلمك معناسنه‌در یقال حصاه
حصوا اذا منعه (التحصیة) تأدیه وزننده برنسنه‌یی حفظ و وقایه ایلمك معناسنه‌در یقال حصاه اذا وقاه (التحصی)
تفعل وزننده صاقنمق معناسنه‌در یقال تحصی الرجل اذا توقی (الحصوان) فتحاتله یمنده بر موضعدر ※ الواوی ※
(الحضو) حانك فتحی و ضاد معجمه‌نك سکونیله آتش قرار دقدنصکره اولچروب ایشتمق معناسنه‌در یقال حضا النار
حضوا اذا حرّك جمرها بعد ما همد (المحضاء) محراب وزننده و (المحضاة) مکنسه وزننده آتش اولچره‌جك
کوسکویه دینور یقال سعر النار بالمحضاء و المحضاة ای حرّکها بعود تحرّك به النار (المحضی) منبر وزننده برداغه
دینور کوز معناسنه ※ الواوی ※ (الحطو) خطو وزننده برنسنه‌یی صارصوب ارغلامق معناسنه‌در یقال حطاه
حطوا اذا حرّکه مزعزعا (الحطا) قفا وزننده ایری کهله‌یه دینور (الحطواء) حمراء وزننده قزل تویلو قیونه
دینور (الاحطیطاء) اعشیشاب وزننده شیشوب قبارمق معناسنه‌در یقال احطوطی الشیء اذا انتفخ
※ الواوی ※ (الحظوة) حانك ضمی و کسری و ظای معجمه‌نك سکونیله و (الحظة) عده وزننده قدر و مکانت و اعتبار
معناسنه‌در یقال ماله حظوة عنده ای مکانة و رزق و قسمت جهتندن اولان حظ و بهره‌یه دینور جمعی حظی
کلور حانك کسری و الفك قصریله و حظاء کلور مدّ ایله و حظوه و حظه مصدر اولورلر برکسه یاننده عزتلو
حرمتلو اولمق معناسنه یقال حظی کلّ من الزوجین عند صاحبه حظوة و حظة من الباب الرابع اذا صار ذا مکانة
(الاحتظاء) افتعال وزننده حظوه معناسنه‌در یقال احتظی بمعنی حظی (الحظیة) غنیه وزننده زوجی یاننده
وقع و قدر و حرمتی اولان خاتونه دینور و منه المثل * الا حظیة فلا الیة * نته که الی ماده‌سنده بیان اولندی
(الحظوة) حانك فتحی و ضمیله شول کوچك اوقه دینورکه اطفال انکله مشق و ملاعبه ایدرلر و اغاج کوکارندن
سوروب چیقان تازه و ملایم فلیزه دینور جمعی حظاء کلور حانك کسریله و حظوات کلور فتحاتله (الحظیات)
مصغر بنیه‌سیله حظیه‌نك جمعیدرکه حظوه‌نك مصغریدر ذکر اولنان کوچك اوقه دینور و منه المثل * احدی
حظیات لقمان * یعنی لقمان بن عاد حظیاتندن بریدر و بو مثل شرّتله معروف اولان کسه‌دن احیانا برایولك صادر
اولدقده ضرب اولنور (الحظیا) مصغر بنیه‌سیله یابجه یابجه یورویشه دینور یقال یمشی الحظیا و هو مشی روید
(الحظو) حانك فتحیله یابجه یابجه رفق و تأنیله یوریمك معناسنه‌در یقال حظا الرجل حظوا اذا مشی الحظیا و هو

مشی روید ❊ الیائی ❊ (حظی) سمی وزننده بر رجل آدیدر (الحظی) علی وزننده کهله‌لره دینور مفردی حظاة‌در (الحظی) الی وزننده حظ و بهره معناسنه‌در حظو کبی جمعی احظی و جمع الجمعی احاظی کلور ❊ الواوی ❊ (الحفا) جفاوزننده یالین یوریمکدن انسانك و دوه وسائر دوابك ایاقلری آشنوب فرسوده اولمق معناسنه‌در علی قول یالین ایاق یوریمك معناسنه‌در یقال حفی الرجل و الابل حفا من الباب الرابع اذا رقت قدمه من کثرة المشی او هو المشی بلا خف ولا نعل (الحفی) غنی وزننده و (الحافی) اسم فاعللردر برآدمه مبالغه وجه اوزره نوازش و اکرام ایدوب و اکا اظهار بشر وسرور ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل حفیّ وحاف ای یبالغ فی الاکرام ویظهر السرور والفرح وحقنده همت ایلك ایچون بر آدمك حالنی پك سؤال و استقصا ایدر اولان آدمه دینور وحفیّ علمی استقصاء وجهیله تعلم وتحصیل ایدن عالمه دینور یقال هو عالم حفیّ اذا کان قد تعلم باستقصاء وسؤالده الحاح وابرام ایدن کسه‌یه دینور جمعی حفواء کلور حنفاء وزننده یقال رجل حفیّ ای ملحّ فی سؤاله (الحفوة) حانك ضمی وکسریله و (الحفیة) و (الحفایة) حالرك کسریله اسملردر یالین یوریمکدن ایاق ییریوب آشنمغه یاخود ایاغك یالینلغنه دینور (الاحتفاء) افتعال وزننده یالین ایاق یوریمك معناسنه‌در یقال احتفی الرجل اذا مشی حافیا واوتی یردن چکوب قوپرمق معناسنه‌در یقال احتفی البقل اذا اقتلعه من الارض وبو مهموزده لغتدر وبر آدمك اکرام وتلطیفنده اظهار بشر وسرور ایده‌رك مبالغه ایلك معناسنه‌در یقال احتفی به اذا بالغ فی اکرامه واظهر السرور والفرح وبرآدمك حالندن لطف جهتیله پك سؤال ایلك معناسنه‌در یقال احتفی به اذا اکثر السؤال عن حاله (الحفاوة) حانك فتحی وکسریله و (الحفایة) حانك کسریله و (التحفایة) تانك کسریله برآدمه اظهار بشر وسرور ایده‌رك پك چوق نوازش واکرام ایلك ومهربانلق ایتمك معناسنه‌در یقال حفی به حفاوة وحفایة وتحفایة من الباب الرابع اذا بالغ فی اکرامه واظهر السرور والفرح وبر آدمك لطف جهتیله حالندن چوق صورشدرمق معناسنه‌در یقال حفی به اذا اکثر السؤال عن حاله (الحفو) عفو وزننده اکرام ایلك معناسنه‌در یقال حفاالله به حفوا اذا اکرمه وبرنسنه ویرمك معناسنه‌در یقال حفا زید فلانا اذا اعطاه وویرمیوب محروم ایلك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال حفا فلانا اذا منعه وبیغی افراط وجه اوزره قرقمق معناسنه‌در یقال حفا شاربه اذا بالغ فی اخذه (الاحفاء) همزه‌نك کسریله بودخی بیغی دیبنه وارنجه قرقمق معناسنه‌در یقال احفی شاربه اذا بالغ فی اخذه ودونه دونه سؤال ایلك معناسنه‌در یقال احفی السؤال اذا ردّده وبر آدمه بر خصوصده لادن کبی یاپشوب نهایت مرتبه‌ده الحاح وابرام ایلك معناسنه‌در یقال احفی فلان زیدا اذا الح علیه وبرح به فی الالحاح وبرآدمی برخبر طویمق خصوصنه حمل وحواله قلمق معناسنه‌در تقول احفیته ای حملته علی ان یبحث عن الخبر وبرآدمی خوارلمق معناسنه‌در تقول احفیت به اذا ازریته (المحافاة) مکافاة وزننده کلامده منازعه ایلك معناسنه‌در یقال حافاه اذا نازعه فی الکلام (الحفاوة) حانك فتحیله الحاح وابرام ایلك معناسنه‌در ومنه المثل * مأربة لا حفاوة * یعنی مرام عرض حاجتدر یوخسه ابرام والحاح دکلدر (الاستحفاء) استخبار معناسنه‌در یقال استحفاه اذا استخبره (حفاء) کساء وزننده بر طاغك آدیدر (الحافی) قاضی وحاکمه اطلاق اولنور یقال هو حاف ای قاض (التحافی) تفاعل وزننده خصم ایله والی وقاضی حضورنده مرافعه ایلك معناسنه‌در تقول تحافینا الی السلطان ای ترافعنا (التحفی) تفعل وزننده برآدمی اغفال ایله غفلتنی اغتنام ایلك معناسنه‌در یقال تحفاه اذا اهتبله وچالشمق معناسنه‌در یقال تحفی فی الامر اذا اجتهد (الحفیا) حانك فتحی والفك مدی وقصریله ویانك تقدیمیله زبانزده‌در مدینه‌ده بر موضع آدیدر ❊ الواوی ❊ (الحقو) حانك فتحی وقافك سکونیله بدنده بوکوره دینور یقال اصاب حقوه وحقوته ای کشحه وفوطه‌یه دینور ازار معناسنه علی قول فوطه باغلیه‌جق یره دینور که بل اوله‌جقدر بونده حانك کسریله‌ده وحقوه‌ده لغتدر جمعی احق کلور قافك کسریله واحقاء کلور وحقیّ کلور حانك ضمی وقافك کسریله وحقاء کلور جبال کبی وحقو مصدر اولور برآدمك بوکورنه یاخود بلنه اورمق معناسنه یقال حقاه حقوا اذا اصاب حقوه وحقو سیل صویی چیقه‌مز اولان غلیظ ومرتفع یره دینورکه بل وبیلان تعبیر اولنور جمعی حقاء کلور حانك کسریله وحقو السهم اوقك یلك یکه‌جك یرندن عبارتدر یقال سهم دقیق الحقو وهو موضع الریش وحقو الثنیه یوقشده اولان یولك ایکی بوکوریدرکه ایکی جانبی اوله‌جقدر یقال اخذوا من حقوی الثنیة ای جانبیها (الحقی) شقی وزننده بوکورنه اورلمش آدمه دینور (الحقا) عصا وزننده بوکور آغریمق معناسنه‌در یقال حقی الرجل علی المجهول حقا فهو محقوّ ومحقیّ ای شکی حقوه وات یمکدن قرن آغریمق معناسنه‌درکه یکی اتی یمکدن قرنده وجع وسلاح عارض اولمقدر یقال حقی الرجل علی المجهول فهو محقوّ ومحقیّ اذا اصابه الحقوة (الحقوة) خقو کبی فوطه‌یه یاخود بله دینور وات یمکدن قرنه عارض اولان آغری‌یه

دینور یقال اصابه الحقوة ای الوجع فی البطن من اکل اللحم و برعلت آدیدرکه دوه قسمنه عارض اولور آق جکرده
پیدا اولمغله دوه نك جوفنده سانجی پیدا اولوب کویاکه احشاسی کسیلوب طوغرنور (الحقا) حانك کسریله بودخی
ات یمکدن قرنده حادث اولان وجعه دینورکه یورك بورندیسی عارض اولور و برموضع آدیدر و حقو کبی ازاره یاخود
بله دینور ※الواوی※ (الحکایة) کتابه وزننده برسوزی و خبری نقل و روایت ایلمك معناسنه در تقول حکوت الحدیث
احکوه حکایة اذانقلته و بو مشابهت معناسندن مأخوذدر اصلی حکاوه درکه واویدر ※ الیائی ※ (الحکایة) کتابه
وزننده یائیدر ذکر اولنان واوی معناسنه در تقول حکیت الحدیث احکیه حکایة اذانقلته و برنسنه یه بکزه مك
معناسنه در تقول حکیت فلانا اذا شابهته و برکمسه یه فعلا یاخود قولا تقلید ایلمك معناسنه در تقول حکیت
فلانا اذا فعلت مثل فعله اوقلت مثل قوله سواء و برکمسه دن برکلام نقل ایلمك معناسنه در تقول حکیت عنه
الکلام اذا نقلته بونکله معنای اوّلك فرقی واردر و دوکمی چکوب محکم ایلمك معناسنه در تقول حکیت العقدة
اذا شددتها (المحاکاة) مباهاة وزننده بودخی بکزه مك معناسنه در تقول حاکیته اذا شابهته و برکمسه یه تقلید ایلمك
معناسنه در تقول حاکیته اذا فعلت مثل فعله اوقوله سواء (الاحکاء) همزه نك کسریله بودخی دوکمی چکوب
بکشدرمك معناسنه در تقول احکیت العقدة اذاشددتها و غالب اولمق معناسنه در یقال احکی علیهم اذا اَبَر (الحکیّ)
غنیّ وزننده قونجی عورته دینور یقال امرأة حکی ای نمّامة نسوان خصائصندن اولمغله حکیّ عنوانده مستعملدر
(الاحتکاء) افتعال وزننده برنسنه قویلشوب متین و استوار اولمق معناسنه در تقول احتکی امری ای استحکم
※ الواوی ※ (الحلو) حانك ضمی و لامك سکونیله طتلو نسنه یه دینورکه آجی مقابلیدر فارسیده شیرین دینور یقال
هو حلو ای لیس بمرّ و حلو الرجال خوشطبع و شیرین سخن و خفیف الروح اولمغله هرکسك عندنده معتبر و محبوب
اولوب الفتندن فاکهه کبی استلذاذ اولنور اوله جمعی حلوون کلور مؤنثی حلوه در جمعی حلوات کلور
یقال رجل حلو و امرأة حلوة ای یستخفّ و یستحلی (الحلاوة) عداوه وزننده و (الحلو) حانك فتحیله و (الحلوان)
حانك ضمیله طتلو و شیرین اولمق معناسنه در یقال حلی الشیء و حلا و حلو حلاوة و حلوا و حلوانا من الباب الرابع
والاول والخامس اذا کان حلوا و برنسنه یی طتلو عدّ ایلمك معناسنه در یقال حلی الشیء حلاوة من الباب الرابع
اذا عدّه حلوا و برنسنه کوزه و کوکله خوش کلمك معناسنه در تقول حلی الشیء بعینی و قلبی و حلا حلاوة و حلوانا
من الباب الرابع والاول اذا اعجبك بعضیلر دیدیکه باب اوّلدن فده یعنی برنسنه آغزه طتلو کلمکده و باب رابعدن
عینده کوزه طتلو و خوش کورنمکده مستعملدر فیقال حلا فی الفم و حلی فی العین و برکمسه دن خیر و منفعته نائل
اولمق معناسنه مستعملدر یقال حلی منه بخیر و حلا منه من البابین المزبورین اذا اصاب منه خیرا و حلو حانك
فتحیله برنسنه یی طتلو و شیرین ایلمك معناسنه در یقال حلا الشیء یحلوه حلوا اذا جعله حلوا و برآدمه برنسنه ویرمك
معناسنه در یقال حلاه الشیء اذا اعطاه ایاه و حلو و حلوان حانك ضمیله برکمسه قزنی یاقزقرنداشنی مهر مسمی ایله
حین تزویجده مهر مزبوردن برمقدار نسنه کندیسنه عائد اولمق اوزره تزویج ایلمك معناسنه درکه بو وضع و مهری
کندیسی اخذ ایلمك بین العرب ذمیمه در یقال حلا فلان فلانا حلوا و حلوانا اذا زوّجه ابنته او اخته بمهر مسمی
علی ان یجعل له من المهر شیئا مسمی * شارح دیرکه تمام مهری کندی آلمقده دخی مستعملدر و حلوان اسم اولور
دلّال اجرتنه و فالجی و کاهن اجرتنه دینور و خاتونك مهرینه یاخود شیرینلك و یدیلك تعبیر اولنان عطیه یه
دینورکه داماد طرفندن ویریلور و رشوت کونه ویریلان نسنه یه دینور و عوض و جزاء معناسنه در و منه تقول
لاحلونّك حلوانك ای لاجزینّك جزاك (الاحلیلاء) اعشیشاب وزننده برنسنه طتلو اولمق معناسنه در یقال
احلولی الشیء اذا حلی و برنسنه یی طتلو عدّ ایلمك معناسنه در یقال احلولاه بمعنی استحلاه * شارح دیرکه افعیعال
بابنده بوندن و اعروری کلمه سندن غیری متعدی کلمامشدر (الاستحلاء) بودخی برنسنه یی شیرین عدّ ایلمك
معناسنه در یقال استحلاه اذا عدّه حلوا (التحلی) تفعل وزننده استحلاء معناسنه در یقال تحلاه اذا عدّه حلوا
(الحلیّ) غنیّ وزننده خوش و شیرین سوزه دینور یقال قول حلیّ ای یحلولی فی الفم (التحلیة) تأدیه وزننده
برنسنه یی طتلو ایلمك معناسنه در یقال حلاه تحلیة اذا جعله حلوا و کاه اولورکه حلأت السویق دیرلر مهموز
اوله رق و بو غیرقیاسیدر (الحلوّ) عدوّ وزننده بودخی خوشطبع و حلو الالفه آدمه دینور یقال رجل حلوّ ای
حلو (حلوه) غرفه وزننده برقسراغك آدیدر (الحلواء) حانك فتحی و الفك مدّی و قصریله معروفدرکه حلوا ایله
یعنی شکر و عسل مقوله سی طتلو ایله مرتّب اولان طعامه دینور رشیدیه و مأمونیه کبی و طتلو و شیرین فاکهه یه
دینور (الحلوّة) عدوّه وزننده و (الحلیة) غنیه وزننده منظره سی پك خوش و شیرین و دلنشین ناقه یه وصف اولور

يقال ناقة حلوّة و حلية اى تامّة الحلاوة (الاحلاء) همزه نك كسريله طتلو سوز سويلك معناسـنه مستعملدر
و منه يقال فلان مايمرّ و مايحلى اى مايتكلم بمرّ و لاحلو و طتلو خوش ايش ايشلمك معناسنه مستعملدر يقال مايمرّ
و مايحلى اى لايفعل مرّا و لاحلوا و اكر بر كرّه آجى و بر كرّه طتلو او لمق حالتنى كه تلوّن مقتضاسيدر آندن نفى ايلمكه
قصدر ايدرسن مايمرّ و مايحلو ديرسن ثلاثى صيغه سيله و احلاء برنسنه يى شيرين بولمق ياخود شيرين قلمق معناسنه در
يقال احليته اذا وجدته او جعلته حلوا (الحلاوة) سحابه و ثمامه وزنلرنده و (الحلاءة) همزه ايله و (الحلواء) صحراء وزننده
و (الحلاوآء) حانك فتحيله و (الحلاوآء) حانك ضميله قفانك اورته سنه دينور جمعى حلاوى كلور صحارى وزننده (الحلو)
حانك كسريله جلاّ هلرك كوچك طراغنه دينوركه مرادتفه اوله جقدر (الحلاوة) سحابه وزننده شول ارضه دينوركه
آنده ذكور بقل وسبزوات نابت اوله (الحلاوى) قصارى وزننده بر نوع خرده شجر اسميدر و بر تيكنلو اوتك آديدر جمعى
حلاوى كلور مفردى كبى و حلاويات كلور حانك ضمى و واوك فتحيله (المحالاة) مباهاة وزننده بركسه ايله مطايبه و ملاطفه
ايلمك معناسنه در يقال حاليته اذا طايبته (حلوان) عثمان وزننده ايكى بلده آديدر و ايكى قريه اسميدر و حلوان بن عمران بن
الحاف بن قضاعه بركسه دركه ذرّيتندن نيجه صحابهٔ كرام وجوده كلديلر و بو بانئ حلوان عراقدر زيرا حلوانك برى
شامده و برى عراقده در (الحلاة) حانك كسريله مدينه قربنده بر طاغك آديدر (حلوه) غرفه وزننده حجازده بر قيو اسميدر
(الحلا) قفا وزننده شول دواء و دارويه دينوركه لدى الاستعمال صو ايله اصلتمق يا صو ايله ايچمك شانندن اوله (الحلاء)
شداد وزننده ابو الحسين الحلاء على بن عبيدالله بن وصيف در رؤساى طائفهٔ اماميه دندر و شمس الائمه عبدالعزيز
بن احمد الحلوانى كه امام مشرق و قدوهٔ حنفيه در و حلوانى سلمانى وزننده در نسبتى حلاوه يه در و نون بدلى همزه ايله
الحلوائى دخى جائزدر و ابو المعالى عبدالله بن احمد الحلوانى فقهاء شـافعيه دندر * مترجم حقير ديركه شهاب شرح
درهده بونى تخطئه ايدوب ديديكه اكر حلاوه يه نسبت اولنسه لامحاله حلاوى ديمك لازمدر پس حلوانى حلواء
لفظنه منسوبدر ❊اليائى❊ (الحلى) حانك فتحى و لامك سكونيله زيب و زينته دينوركه دوزكون تعبير اولنور كرك التون
و كمش كبى معدنياتدن دوزلمش اولسون و كرك الماس و ياقوت مقوله سى جوهر اولسون جمعى حلى كلور حانك ضميله
دلى كبى بعضلر ديديكه حلى كلمه سى جمعدر مفردى حلية در تمر و تمره كبى و حلى مصدر اولور خاتون دوزكونه مالك
اولمق ياخود دوزنمك و بزنمك ياخود دوزكونلو اولمق معناسنه در يقال حليت المرأة حليا من الباب الرابع اذا استفادت
حليا و لبسته او صارت ذات حلى و قولهم حلى فى عينى قيل من الحلى يعنى اشبو حلى ماده سندندر حلاوتدن دكلدر (الحلية)
حانك كسريله بو دخى دوزكونه و پيرايه يه دينور حلى معناسنه جمعى حلى كلور حانك كسرى و الفك قصريله و حلى
كلور حانك ضميله و حلى السـيف و حلاة السيف كه حالرك ضميله در بوندركه قلجك بالچاغنده و نيامنده اولان
زيب و زينتلردن عبارتدر و حليه خلقت و صورت و صفت معنالرينه مستعملدر يقال هو كريم الحلية اى الخلقة و تقول
عرفته من حليته اى صورته و صفته (الحالى) و (الحالية) زيب وار ايشلو خاتونه دينور يقال امرأة حال و حالية
اى ذات زينة (التحلية) تاديه وزننده خاتونى طوناتمق معناسنه در على قول خاتونه دوزكون ايدنمك ياخود انى
اوصاف جميله ايله وصف و ثناقلمق معناسنه در يقال حلى المرأة اذا البسها حليا او اتخذه لها او وصفها و نعتها (حليه)
تمره وزننده اوچ موضع اسميدر (احلياء) همزهٔ مكسوره ايله بر موضع آديدر (الحلى) غنى وزننده نصى ديدكلرى
اوت قوريسنك اغارمشنه دينور مفردى حليه در (الحليا) حميّا وزننده بر نبات آديدر و بر طعام اعراب آديدر ❊الواوى❊
(الحمو) دلو وزننده خاتونك زوجنك پدرينه دينوركه قاين آتا تعبير اولنور و مطلقا زوج طرفندن اولان خصمه
و قريبه دينور زوجك پدرى و برادرى كبى مؤنثنده حماة دينور و بونده درت لغت دخى واردر حمو ابو كبى و حما قفا كبى
و حم اب كبى و حمءٔ همزه ايله يقال حمو المرأة و حموها و حماها و حمها و حمؤها اى ابو زوجها و من كان من قبله و الانثى حماة
بوراده انثى قاين انا و كورمجه كبى و حمو الرجل كشينك زوجه سنك پدريدركه قاين اتاسيدر ياخود زوجه سنك برادرينه
ياخود عموجه سنه دينور يقال حمو الرجل اى ابو امرأته او اخوها او عمها و بعضلر ديديكه احماء زوجه طرفندن اولان
قريبه مختصدر نته كه اختان زوج طرفندن اولانه مخصوصدر مؤلف همزه ماده سنده دخى ذكر ايلدى * شارح
ديركه اشبو حمو ماده سى حمايه دن ياخود حرارت معناسندن مأخوذدر شفقت قلبيه لرى تصوريله و حمو حرّ و كرميت
معناسنه در يقال اشتد حمو الشمس اى حرها (الحماة) حصاة وزننده بالدرده اولان بالق اتنه دينوركه بالدراتى تعبير
اولنور جمعى حموات كلور فتحاتله ❊اليائى❊ (الحمى) حانك فتحى و ميمك سكونيله و (الحماية) كتابه وزننده و (المحمية)
منزله وزننده برنسنه دن موذياتى منع ايله حفظ ايلمك معناسنه دركه قوريمق تعبير اولنور يقال حمى الشئ يحميه حميا
و حماية و محمية اذا منعه و دفع عنه و حمى و حيه غنيه وزننده و حمايه كتابه وزننده و حموه تمره وزننده اوتلاغى قوريوب قورى

قلمق معناسنه در يقال حمى الحمى حميا وحمية وحماية وحموة اذا منعه وخسته يه مضرّ نسنه‌لردن پرهيز ايتدرمك معناسنه در يقال حمى المريض مايضرّه اذا منعه اياه بونده ايكى مفعوله متعديدر (الحمى) رضى وزننده قورنمش نسنه يه دينور قورى تعبير اولنور يقال كلاء حمى اى محمىّ (الاحتماء) افتعال وزننده خسته مضر نسنه‌لردن پرهيز ايلك معناسنه در يقال حمى المريض فاحتمى (التحمى) تفعل وزننده قورنمق معناسنه در يقال تحمى من ذلك اذا امتنع (الحمى) غنى وزننده مضر نسنه‌لردن پرهيز ايتدرلمش خسته يه دينور يقال مريض حمى اى ممنوع مما يضره ومطلقا قورنمش نسنه يه دينور واصلا بركسه‌نك ظلم وشتمنى واوضاع بارده‌سنى محتمل اولميان ابىّ النفس آدمه دينور يقال رجل حمى اى لا يحتمل الضيم (الحمى) الى وزننده وكساء وزننده و(الحمية) حانك كسريله برنسنه‌دن حمايت اولنان شيئه دينور قورى كبى (الحامية) اصحاب ورفقاسنى حمايت ايدر اولان آدمه دينور هاء مبالغه ايچوندر يقال رجل حامية اى يحمى اصحابه وحاميه جماعته وصف اولور نفسلرنى حمايه ايلدكلرى ايچون وتقول العرب هو على حامية القوم اى آخر من يحميهم فى مضيهم يعنى منهزم اولان عسكرك اكسه‌سندن استيلا ايدن دوشمندن حمايه ايدنلرك آخريدر على اثر حامية القوم تقديرنده‌در ويقال مضيت على حاميتى اى على وجهى كويا كه طوغرى مقصدينك جهتى كنديسنى جهات غير سديده‌دن حمايه ايلك تصورينه مبنيدر وحاميه ساج اياغنه اطلاق اولنور حرارت اعتباريله وقويينك ايچنى اوره‌جك طاشلره اطلاق اولنور حمايه‌دن مأخوذدر جمعى حوامى كلور وحوامى آت وقاطر طرنقلرينك صاغ وصول يانلرينه اطلاق اولنور (الاحماء) همزه‌نك كسريله برمكانى سائردن قوريوب قورى ايلك على قول قورى اوله‌رق بولمق معناسنه‌در يقال احمى المكان اذا جعله حمى لا يقرب اووجده حمى وبرنسنه‌يى قيزغين ايلك معناسنه‌در يقال احمى الله النار اى جعلها حامية وبرنسنه‌يى آتشده قيزدرمق معناسنه‌در يقال احمى المسمار اذا اسخنه (الحمية) غنيه وزننده و(المحمية) منزله وزننده غيرت وناموسدن ناشى برنسنه‌دن عار واستنكاف ايلك معناسنه‌در يقال حمى من الشىء حمية ومحمية من الباب الرابع اذا انف منه (الحمى) حانك فتحى وميمك سكونيله و(الحمى) عتى وزننده و(الحموّ) سموّ وزننده پك قيزغين اولمق معناسنه‌در يقال حميت الشمس حميا وحميا وحموّا اذا اشتدّ حرّها وحمى وحموّ سموّ وزننده برنسنه آتشده قيزمق معناسنه‌در يقال حمى المسمار حميا وحموّا اذا سخن (الحمى) رضا وزننده حرارتدن ترلمك معناسنه‌در يقال حمى الفرس اذا سخن وعرق (الحمة) ثبه وزننده اغويه دينور سمّ معناسنه على قول آرى ويلان وعقرب مقوله‌سنك ايكنه‌لرينه وصوقه‌جق نسنه‌لرينه دينور جمعى حمات وحمى كلور حارك ضميله وپك صوغوغه دينور تقول اخذناحمة البرداى شدّته وابو حمه محمد بن يوسف الزبيدى محدّث مشهوردر (حمة العقرب) برقليجك لقبيدر (الحميا) ثريا وزننده خشم وغضبك اوّلنه وهيجاننه دينور كه شدّتى حالتيدر تقول لاتكلمه فى حميا غضبه اى فى شدّته واوّله وحميّا الكأس خمرك سورت وشدتنه ياخود اسكارى ياخود تمام باشه ودماغه استيلا ايلديكى حالته دينور كه كنديسنى الدرديغى كيفيتدر يقال فرعته حميا الكأس اى سورتها وشدّتها او اسكارها او اخذها بالرأس وهر نسنه‌نك شدّتنه اطلاق اولور وحميّا الشباب جوانلق چاغنك اوائلنه وجنبش ونشاطى هنكامنه دينوركه تمام مست سرانداز كبى شدّت وحدّتى كيفيتندن عبارتدر يقال هو فى حميا الشباب اى اوّله ونشاطه (الحامى) شول پوغوره دينوركه ناقه‌يه چوق چكلمكله على قول صلبندن اون بطن ولد كلمكله ركوب واستعمالدن آزاده اولوب وارديغى مياه ومراعيدن اصلا ممنوع اولميه بوجهتله كوياكه ظهرنى حمايه ايدر يقال فحل حام اذا كان قد ضرب الضراب المعدود او نتجت من صلبه عشرة ابطن ثم حام حمى ظهره فيترك فلا ينتفع منه بشىء ولا يمنع من ماء ولا مرعى (حامى الحميّا) ثريا وزننده شول آدمه دينوركه كندى حوزه‌سنى ويوره‌سنى وجوار وجانبنى حمايه ايدر اوله يقال هو حامى الحميّا اى يحمى حوزته وماوليه (الاحميماء) اعشيشاب وزننده برنسنه ليل وسحاب كبى قرارمق معناسنه در يقال احومى الشىء اذا اسودّ كالليل والسحاب (المحاماة) مباهاة وزننده والحماء كساء وزننده بركمسه‌يه نكهبانلق ايدوب موذياتدن حفظ وحمايه ايلك معناسنه‌در تقول حاميت عنه محاماة وحماء اذا منعت عنه ومهمان ايچون تجمعله لوازم واكرامنه مبالات واهتمام قلمق معناسنه‌در تقول حاميت على ضيفى اذا احتفلت له (حميان) فتحاتله برطاغك آديدر (حماة) حصاة وزننده شام ديارنده بربلده آديدركه حمص شهرنه قريبدر (الحامى) و(المحمى) اسم مفعول بنيه‌سيله ارسلانه اطلاق اولنور (حماوالله) اماوالله معناسنه‌در (التحامى) تفاعل وزننده صاقنمق معناسنه‌در يقال تحاماه الناس اى توقوه واجتنبوه (ابو حميه) غنيه وزننده محمد بن احمد الحافظ دركه محدّثدر ❊ الواوى ❊ (الحنزقو) حانك كسرى ونونك سكونيله جردحل وزننده و(الخنزقوة) جردحله وزننده بودوره دينور يقال رجل حنزقو وحنزقوة اى قصير ❊ الواوى ❊ (الحنو) حانك فتحى

و نونك سكونيله برنسنه يى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه در يقال حناه يحنوه حنوا اذا عطفه و بورمق معناسنه در يقال حنا يده اذا لواها و ياى دوزمك معناسنه مستعملدر يقال حنا الحنية اذا صنعها (التحنية) تأديه وزننده بو دخى ايكى بوكوب اكمك معناسنه در يقال حنى الشئ اذا عطفه (الانحناء) انفعال وزننده و (التحنى) تفعل وزننده ايكى قات اكلمك معناسنه در يقال حناه فانحنى و تحنى اى انعطف (الحنية) غنيه وزننده يايه اطلاق اولنور جمعى حنى در غنى وزننده و حنايا كلور (الحنوّ) علوّ وزننده بركمسه يه شفقت و مهر بانلق ايلك معناسنه در يقال حنت المرأة على ولدها حنوّا اذا عطفت (الاحناء) همزه نك كسريله بو دخى حنوّ معناسنه در يقال احنت المرأة بمعنى حنت (الحانية) ارككه يك قيزمش قيونه دينور و بلاعلة بيوننى بوكر اولان قيونه دينور و حانوت و دكّان معناسنه در (المحنية) محمده وزننده و (المحنوة) نونك ضميله و (المحناة) مسعاة وزننده دره نك بورغاج و طولامبه سنه دينور يقال محنية الوادى و محنوته و محناته اى منعرجه و اكرى بوكرى يره دينور و دوه در يسندن دوزلمش سود كولكنه دينور يقال سقانا اللبن بالمحنية اى بالعلبة التى تتخذ من جلود الابل بونك طريقى بودركه دوه نك برمقدار دريسنى طوربه طرزنده بوكوب ايچنه قوم طولدردقدنصكره بر محله آصارلر قوريوب چناق طرزنده علبه اولور (الحنو) حانك كسريله و فتحيله بدنده اكرى اولان عضوه دينور قاش كيكى و چكه و ايكو كميكلرى كبى و سائر نسنه دن دخى اكرى بوكرى اولان شيئه دينور اكرى بوكرى باير و قوملق كبى و هر اكرى اغاجه دينور اكر قلطاغى كبى جمعى احناء و حنىّ كلور كسرتينله و حنى كلور حانك ضميله (الحنوان) تثنيه بنيه سيله تسكره تعبير اولنان آلته دينوركه ماده سى ايكى اكرى اغاجدر اوزرلرينه شبيكه استوار ايدوب انكله حج بغداى نقل ايدرلر (الاحناء) همزه نك فتحيله حنو لفظنك جمعيدر اكرى بوكرى اولان نسنه لره دينور واحناء الامور چپره شك و چپارزامور دن عبارتدر يقال هو يصلح احناء الامور اى متشابهها (الحوانى) ايكو كميكلرينك جمله سندن اطول اولنلرينه دينوركه هر طرفدن ايكيشردانه اولور (الحناية) حمايه وزننده اسمدر ايكى قات اكريلمكه دينور يقال به حناية اى انحناء (الحنواء) حمراء وزننده بوكرى ناقه يه دينور يقال ناقة حنواء اى حدباء (الحانوت) و (الحانية) و (الحاناة) دكّانه دينور (الحانية) تشديد يايله خمره يا خود خمارونه يعنى ميخانه جيلره دينور اوّل حانه يه ثانى حانيه يه نسبتدر * مؤلف بونلرى موضع ذكرى بورادر ديه رك حنت ماده سنده رسم ايلشيدى (الحنوة) تمره وزننده بر نبات آديدركه سهل يرلرده نابت اولور على قول آذريون برّى در و فسلكنه دينور و بر فرس آديدر (الحنيّان) غنيّان وزننده ايكى وادى يه اطلاق اولنور (حنوقراقر) صنو علابط وزننده بر موضع آديدر ❊ اليائى ❊ (الحناية) كنايه وزننده بورمق معناسنه در يقال حنى يده يحنيها حناية اذا لواها و برنسنه يى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه در يقال حنى العود و الظهر اذا عطفهما و اغاجك قبوغنى صويمق معناسنه در يقال حنى العود اذا قشره (التحنية) تأديه وزننده بو دخى اكوب ايكى قات ايلك معناسنه در يقال حنى العود اذا عطفه (الحنى) حانك كسريله سماوه ده بر موضعدر (حنىّ) سمىّ وزننده مكه قربنده بر موضعدر و جابر نام شاعرك پدرى اسميدر (حانى) جانى وزننده ديار بكر ايالتنده بر بلده در اعلامدن عبد الصمد بن عبد الرحمن الحانىّ اكا منسوبدر و غير قياس اوزره نسبتنده حنوىّ دخى دينور حنفى وزننده ❊ الواوى ❊ (الحوّة) حانك ضمى و واوك تشديديله الواندن خضرته مائل اولان سواده على قول سواده مائل اولان حمرتدركه قرامتق قرمزيدر آت قسمنده طورى تعبير اولنور يقال به حوّة اى سواد الى الخضرة او حمرة الى السواد و حوّة الوادى دره نك بر جانبنه اطلاق اولنور يقال قعد حوّة الوادى اى جانبها (الحوى) صفا وزننده برنسنه حوّۀ مذكوره لوننده اولمق معناسنه در يقال حوى الشئ حوى من الباب الرابع اذا كان به حوّة (الاحويواء) احميرار وزننده بو دخى حوّه رنكنده اولمق معناسنه در يقال احواوى احويواء و يقال احووى يحووى احوواء و يقال احووّى يحووّى احووّاء بتشديد الواو اذا كان به حوة صيغۀ ثانيه احمرار بابندندر و ثالثه احميرار بابندندر و احويواء و احووّاء تشديدايله يرسبزه و اتله يم يشل اولمق معناسنه در يقال احواوت الارض و احووّت اذا اخضرّت (الاحوى) احمر وزننده لونى مرقوم اوزره اولمق يعنى يشله مائل سياه يا خود قرامتق قرمزى اولمق معناسنه در و سياه نسنه يه دينور يقال شئ احوى اى اسود و پك قويى يشل نباته دينوركه شدتندن سياهه مائل اوله يقال نبات احوى اى ضارب الى السواد لشدّة خضرته و قتيبة بن ضرارك فرسى اسميدر (الحوّاء) شدّاد وزننده قرامتق قرمزى دوداغه وصف اولور يقال شفة حوّاء اى حمراء الى السواد و برقاچ قسر اقلرك آديدر و حواء زوج آدم عليهما السلام اسميدركه جملۀ افراد انسانينك امّ محترمه سيدر مترجم ديركه پس قصر ايله حوّى غلط اولور و حواء ذكر اولنان لون حوّه دن مأخوذ اولمش اولور آدم لفظنى آدمه دن مأخوذ ديدكلرى كبى و بعضلر جانب معناسنه اولان حوّه دن مأخوذ ديديلر حضرت آدمك برجانبندن كه مراد ضلع

(ايسريدر)

مطلب

ایسر یدر مخلوق اولدیغنه مبنیدر و بعضلر حیّ ماده سندندر دیدیلر و معلوم اولەکه مقصود اولان تناسل ازدواجه و ازدواج محبته دائردر هرکسك کندی اجزاسنه میل و محبتی اجنبی یه اولاندن آرتقدر اگر حوّا آدمدن اخذ اولنمسیدی رجالدن نسایه میل و ازدواج بولنمیوب عرق تناسل منقطع اولور ایدی و اگری ایکو کیکندن وصولدن خلق اولندیغنك اثرلری ظاهردر (حو) حانك ضمیله پچی قسمنه مخصوص زجر وآزار کلماتندندر (الحواحاة) حانك فتحیله پچیلره حو دیو حیقرمق معناسنەدر یقال حوحی بالمعزی حوحاة اذا زجر و قال حو (الحوّاءة) رمّانه وزننده یره یاپشق اولان نباته دینور ودائما خانه سنه ملازم اولوب طشره چیقمز آدمه دینور یقال رجل حوّاءة ای لازم فی بیته (الحوّ) حانك فتحی و واوك تشدیدیله ظاهر وآشکاره نسنه یه دینور و منه یقال فلان لایعرف الحوّ من اللوّ ای البین من الخفی کمایقال لایعرف الحی من اللیّ کماسیذکر (الحی) حانك فتحی و یانك تشدیدیله و (الحوایة) سحابه وزننده برنسنه یی جمع و احراز ایلمك معناسنەدر یقال حواه یحویه حیّا و حوایة اذا جمعه واحرزه (الاحتواء) افتعال وزننده حوایه معناسنەدر یقال احتواه واحتوی علیه اذا جمعه و احرزه (التحوّی) تفعل وزننده برنسنه دوشوریلوب قیورلمق وچور کلمك معناسنەدر یلان کبی یقال تحوّت الحیة اذا تلوت و بوزیلوب بورشمق معناسنەدر یقال تحوی الشیء اذا انقبض (الحیة) حانك فتحیله یلانه دینور فارسیده مار دیرلر بعضلر عندنده ذکر اولنان قیورلمق وچور کلمك معناسندندر و عندالبعض حیات ماده سندندرکه طول حیاتندن ناشی اطلاق اولندی (الحوی) غنیّ وزننده برنسنه یه بعد الاستحقاق مالك اولان آدمه دینور و حوض صغیره دینور (الحوّیة) غنیه وزننده برنسنه نك یلان قیورمی کبی قیوریلوب چور کلمسنه دینورکه معنای مصدری یاخود اسمدر و بطنده قیورم و طولاشق اولان بغرسغه دینور دواره و لفایف و بنات اللبن کبی که معاء مستقیم و معاء صائم مقابلیدر جمعی حوایا کلور یقال شحمت حوایا الجزور جمع حوّیة و هو ماتحوّی من الامعاء و شول کلیمه و پلاسه دینورکه حلقه کبی ایدوب ایچنی طولدردقدنصکره دوه نك اورکجنه چب چوره اورترلر و برکوچك قوش آدیدر (الحاویة) و (الحاویاء) بونلرده حوّیه کبی ذکر اولنان بغرسغه دینور (التحویة) تأدیه وزننده برنسنه یی بوزمك معناسنەدر یقال حوّاه اذا قبضه (الحواة) حصاة وزننده و (الحواء) هواء وزننده سسه دینور صوت معناسنه (الحاء) حروف هجادن برحرفدر حروف لینه ماده سنده مذکوردر (حیوه) تمره وزننده بررجل اسمیدر حوی ماده سندن مقلوبدر (الحواء) کتاب وزننده و (المحوّی) معلی وزننده بادیه نشینلرده بری برینه متقارب طوپ اولره دینورکه اوبه تعبیر اولنور یقال قعدوا فی الحواء و المحوی وهی جماعة البیوت المتدانیة (حویّ) سمیّ وزننده اسامیدندر نوح بن عمرو بن حویّ محدثدر بقیه نام محدث ضعیفدن روایت ایلدی ❊ الیائی ❊ (الحیّ) حانك کسری و یانك تشدیدیله و (الحیوان) فتحاتله و (الحیاة) حانك فتحیله و (الحیوة) واوك سکونیله یعنی یانك فتحیله که و او الف بدلیدر لام فعل دکلدر اهل یمن صلاة و زکاة و حیاة مقوله سنده واو ایله رسم ایدرلر مصحف امامده دخی واو ایله مرسومدر همان اوچ محلده الفله مرسومدر بونلرك مجموعیده دیریلکه دینورکه موت مقابلیدر یقال به حیّ و حیوان و حیاة و حیوة ای نقیض الموت * شارح دیرکه حیوان کلمه سنك اصلی حییان ایدی یاء ثانیه واوه ابدال اولندی و بو حیاتدن ابلغدر زیرا فعلان بناسی لوازم حیاتدن اولان حرکت و اضطرابی متضمندر و حیوان مبالغة ذو حیاتده استعمال اولنورکه جانلو دیمکدر لکن بونده یایی اسکان ایدرلر الفه قلب اولنمق تحاشیسنه مبنی و بونلر مصدر اولەرق دخی استعمال اولنورلر اصل مصدری حیاءدر وفاء کبی یقال حیي یحیي حیاء من الباب الرابع و یقال حیّ یحیّ بالادغام و یقال یحیي بالفك نقیض مات و حیاة طیب و حلال رزقه اطلاق اولنور لکن بونده طیبه ایله اتصاف لازمدر یقال وفقه الله حیاة طیبة ای رزقا حلالا و عندالبعض حیاة طیبه دن مراد جنتدر (الحیّ) حانك فتحی و یانك تشدیدیله حیاتدن وصفدر دیری یه دینور زنده معناسنه جمعی احیاء کلور یقال هو حیّ ای ضدّ المیت و نسوان قسمنك فرجنه اطلاق اولنور و آچق و ایشلك یوله اطلاق اولنور یقال طریق حیّ ای بین و یقال حیّ الطریق حیا اذا استبان (الحایی) حیات بولیجی دیمکدرکه حدثه دلالت ایدر ومنه یقال ضرب ضربة لیس بحای منها ای لیس یحیي یعنی فلان برکونه ضرب اولندیکه اول ضربه دن حیات بولوب دیری قالمسی متصور دکلدر و بو عربلرك لاتأکل کذا فانّك مارض قوللری کبیدرکه تمرض معناسنه استقبالیدر یعنی اول نسنه یی اکل ایلمەکه آندن خسته اولورسن دیمکدر (الاحیاء) همزه نك کسریله دیرلتمك ودری قلمق معناسنەدر یقال احیاه ای جعله حیّا و بر یری تازه ومطرّا چایرلو چمنلو بولمق معناسنەدر یقال احیینا الارض ای وجدناها حیة و ناقه نك ولدی حیاتده اولمق معناسنەدر یقال احیت الناقة اذا حیي ولدها و قومك مواشیلری زنده اولمق یاخود حاللری حسن و نظام اوزره اولمق یاخود شن وآباداو تلو صولو یره

مطلب

داخل اولمق معناسنه‌در يقال احيي القوم اذا حييت ماشيتهم او حسنت حالها او صاروا فی الخصب (الاستحياء) برآدمی قتل ايتميوب ديری قومق معناسنه‌در يقال استحياه ای استبقاه يعنی ترکه حيّاً قيل ومنه قوله تعالی ﴿ان الله لايستحيي ان يضرب مثلا﴾ ای لايستبقی و برکمسه‌دن اوتنمق معناسنه‌در يقال استحيي منه بيائين واستحی منه بياء واحدة واستحاه بمعنی حيي حياء لغت اولی اهل حجازك وثانيه تميمك لغتيدر پس حرف جرّ ايله وحرف جرسز دخی تعديه ايدر (الحية) حیّ كلمه‌سنك مؤنثيدر خصب ورخا اوزره اولان اوتلو صولوشن وآباد ارضه اطلاق اولنور يقال ارض حية ای مخصبة غضة النبات وحيه يلانه دينور فارسيده مار ديرلر * مترجم ديركه موت طبيعيسی اولمامغله اطلاق اولندی ياخود حوی ماده سندندر نته‌كه ذكر اولندی و بونك مذكرنده حیّ ديمز التباس ايچون جمعی حيّات وحيوات كلور فتحاتله وفلان خبيث وداهی وآفتدر ديه‌جك يرده فلان حية الوادی او الارض او البلد او الحماط ديرلركه اوكلمه‌سی تنويع ايچوندر وحية الوادی ارسلانه اطلاق اولنور وحيه قطب شمالی جنبنده فرقدان ايله بنات نعش ميانده نيجه كوكبك يعنی كواكب عديده‌دن مخيـل صورتك اسميدركه بعينه يلان صورتيدر و بو حية الهواء اطلاق ايتدكاری اوله‌جقدر (الحيوان) فتحاتله جنس الحیّ يعنی ديری جانلو اولان مخلوقاتك جنسيدركه جميع انواعنه شاملدر جسم نامی وحساس ومتحرك بالارادة‌دن عبارتدر اصلی حييان ايديكه مصدردر يای ثانيه واوه قلب اولندی * شارح ديركه يانك اسكانيله حيوان تلفظی حسب القاعده يانك الفه ابدالندن تحفظه مبنيدر اشبو حيوان وجولان كلمه‌لرينك حركهٔ لفظلری مسمالرينك حركتلرينه تنبيهی اشعار ايچوندر خلاصه حيوان لفظی فی الاصل اسم ياخود مصدر اولوب بعده جنس مذكورده غالب اولدی (المحاياة) مباهاة وزننده چوجغه غدا ويرمك معناسنه‌در يقال حايا الصبیّ اذا غذاه (الحی) حانك فتحيله ديری‌يه دينوركه ذكر اولندی و بطون عربدن ربطنه اطلاق اولنوركه قبيله‌دن قليل اولان جماعتدر جمعی احياء كلور (بنو حیّ) حانك فتحيله و (بنو حیّ) حانك كسريله عربدن ايكی بطندر وحیّ حق وثابت معناسنه مستعملدر نته‌كه لیّ باطل معناسنه‌در ومنه المثل * هو لايعرف الحیّ من اللیّ * كما يقال الحوّ من اللوّ * ای الحقّ من الباطل او لايعرف الحويّة من اللويّة ای ماتحوّی من الامعـاء من فتل الحبل يعنی بعضلر بونی واو يدر ديديلر نته‌كه ذكر اولندی وحیّ برقبيله اسميدر نسبتنده حيوی دينور وحيی دينور حركاتله (الحيا) حانك فتحی والفك قصريله خصب ورفاه ورخا معناسنه‌در يقال ارض بها حيا ای خصب ويغموره دينور يقال وقع فی الارض الحيا ای المطر بونده مدّ ايله ده لغتدر و برخاتون اسميدر (الحياء) حانك فتحی والفك مدّيله توبه ورجوع معناسنه‌در يقال حيي منه حياء من الباب الرابع اذا تاب واوتانمق شرم معناسـنه‌در يقال حيي منه اذا احتشم * مترجم حقير ديركه زمخشری ومطرزی ديديلركه حيـاء واستحياء ماده‌سی حياتدن مأخوذدر يقال حيي الرجل كما يقال نسی وحشی وحياء لوم وتعييب وذم اولنه‌جق اوضاعدن احتراز سببيله حيات انسانه عارض اولان تغير وانكساردن عبارتدر وكما يقال نسی وحشی قولی يعنی نسی الرجل ديرلر نسا طمری آغريسه وحشی الرجل ديرلر حشاً يعنی اجزاء جوفيه‌سی آغريسه ديمك اولمغله حيي كلمه‌سی دخی حالت مزبوره‌دن ناشی وضع حياتی متغير اولدی ديمكدركه اندن اوتانمق ايله تعبير اولنور وسيد شريف ديديكه حياء ايكی نوع اولور نفسانی كه حضرت خدا آنی نفوسده خلق وايداع ايلمشدر يعنی فطری اولور عندالناس كشف عورتدن حياء كبی وايمانی اولوركه مؤمن اولان كمسه‌نك خوفا من الله تعالی معاصيدن امتناع ايلمسـندن عبارتدر انتهی * وحياء خفّ وظلف صاحبی يعنی دوه قسمنك وچتال طرنقلو حيوانك ويرتجی جانورلرك فرجنه دينور وبونده قليلا الفی قصر اولنور جمعی احياء واحيه كلور وحیّ كلور حانك فتحی وكسريله (الاستحياء) بو دخی اوتانمق معناسنه‌در يقال استحيي منه واستحی منه واستحاه بمعنی و بو ثلاثيدن ابلغدر (الحيی) غنیّ وزننده بالطبع اوتانجی يرده وحياء صاحبی آدمه دينور يقال انه حيیّ ای ذو حياء (التحية) تقيه وزننده سلام معناسنه‌دركه برآدمه سلام عليكم ديمكدن عبارتدر يقال حياه تحية ای سلمه سلاما * مؤلف بصائرده ديديكه فی الاصل تحيه برآدمه حيّاك الله ديو دعا ايلمك معناسنه‌دركه عمرك الله واحياك ديمكدر بعده مادهٔ تحيه اولان سلام مقوله‌سی دعاده استعمال اولندی بو جهتدن جمعنده تحيات وتحايا دينور وتحيه بقاء وملك معنالرينه كذلك برآدمه بقاء ايله وملك ايله دعا ايلمك معنالرينه استعمال اولنور ومنه التحية لله ای البقاء او الملك پس بو راده اسم موقعنده‌در و يقال حيّاك الله تحية ای ابقاك او ملكك وتحيه برنسه‌يه پك يقلشمق معناسنه مستعملدر كويا كه اكا سلام ويرركبی اولور يقال حيا الخمسين اذا دنا منه * مترجم ديركه تحيه‌نك نسبتنده تحوی دينور اجتماع يا آت ايچون يانك بری واوه قلب اولنوب وكلمه رميه ماده‌سنه اجرا اولندی (المحيا) ميمك ضميله حيا وزننده يوزك مجموعنه دينوركه طلعت تعبير اولنور علی قول يوزك اصل وماده‌سنه دينور

مطلب

(يقال)

يقال فلان طلق المحيا وهي جماعة الوجه او حرّة (الحيّوت) تنّور وزنده اركك يلانه دينور (الحوّاء) كتان وزننده و (الحاوى) يلان طوتجى يه دينور يقال رجل حوآء وحاوى يجمع الحيات (محياة) ميم مفتوحه ايله بر موضعدر (حيه) حانك فتحيله و (حيوان) كيوان وزننده و (حييه) غنيه وزننده و (حيويه) شبويه وزننده و (حيون) تنور وزننده اسامئ رجالدندر (ابو تحيا) تانك كسريله اصحابدندر نبيّ اكرم عليه السلام حضرتلرى دجالك كوزنى آنك كوزينه بكزه‌درلر ايدى وابو تحيا تابعيندن ايكى ذاتلردر ومعاوية بن ابى تحيا تابعيدر وحماد بن تحيي مجهول مخاطب بنيه‌سيله محدثدر ومحمد بن محمد بن تحيا كه محيّا وزننده‌در فقهادندر (تحيه) تقيه وزننده اسماء نسواندندر (تحية الراسبيه) و (تحية بنت سليمان) محدّثه‌لردر ويعقوب بن اسحاق بن تحيه يزيد بن هاروندن روايت حديث ايلدى (ذو الحياة) بر قلج آديدر (المحاياة) مفاعله وزننده آتشى اوفليوب اوياندرمق معناسنه‌در تقول حايت النار اذا احييتها (حيّ) حانك و ياء مشدده‌نك فتحى اوزره بناسيله اسم فعل امردر هلمّ واقبل معناسنه كه تيز برى كل ديمكدر فارسيده فراز آى مراد فيدر يقـال حيّ على الصلاة اى هلمّ واقبل اليها واشبو حيّ كلمه‌سنى حرف تحضيض اولان هلا وهل ايله ده تركيب ايدوب حيّ هلا على كذا والى كذا ديرلر وحيّ هلا دخى ديرلر تنوينله وحيهل دخى ديرلر خمسة عشر كبى وحيهل ديرلر صه ومه وزننده كه يانك ولامك سكونلريله‌در وحيهل ديرلر يانك فتحى وهانك سكونيله بونلرده حى كلمه‌سى وجه مذكور اوزره اعجل واسرع معناسنه وهلا صله معناسـنه‌دركه وصلدن امردر آنى تيز يتشدر ديمك اولور ياخود حى كلمه‌سى هلمّ يعنى كل وهلا كلمه‌سى حثيثا معناسنه اولمغله كورەيم سنى تيز و چابك كل ديمك اولوركه حث واغرايى متضمندر ياخود هلا اسرع معناسنه اولمغله تيز كل ديمك اولور ياخود هلا اسكن معناسنه اولمغله اسرع عند ذكره واسكن حتى ينقضى سبكنده اولور وحى هلا بفلان ديرلر تنوينله عليك به وادعه معناسـنه واكر تنوينله حيهلا دينورسه كويا كه حثاً ديمش اولوركه منكردر واكر بلا تنوين حيهلا دينورسه الحثّ ديمش اولوركه معرفدر بونده تنوينى نكره‌لكه وتركنى معرفه‌لكه علم ايلديلر كذلك بوقبيلدن اولان جميع مبنياتده حال بويلجه‌دركه آنده تنكير اعتقاد اولنورسه تنوين وتعريف اعتقاد اولنورسه ترك اولنور وحثا قولى احثث حثا تقديرنده‌در والحث قولى الزم الحث تأويلنده‌در (التحايى) تانك فتحى و يانك كسريله منازل قمردن هنعه‌نك حذاسنده اوچ كوكبه اطلاق اولنور تحياة مفرديدر * مؤلفك هنعه ماده‌سنده بونلرى منزل عدّ ايلمشيدى (ذو الحيه) حانك فتحيله بر پادشاه لقبيدركه بيك سنه پادشاهلق ايلمشيدى (الاحياء) همزه‌نك فتحيله بر صويك اسميدر تسيير نبوى عليه السلام ايله عبيدة بن الحارث اورايه غزا ايلدى ومصره قريب بر موضعدر بنو خزرجه مضافدر (حيّويه) عمرويه وزننده اسماندر ابو عمر محمد بن العباس بن زكريا بن حيّويه محدّثدر وامام الحرمين عبـد الملك بن عبدالله بن يوسف بن حيويه الجوينى علامۀ معروفدر (حييه) سميه وزننده عمرو بن شعيب بن عبدالله بن عمرو بن العاصك والده‌سيدر ومعمر بن ابى حييه محدثدر وصالح بن حيوان وحيوان بن خالد محدثلردر على قول ايكيسيده معجمه ايله‌در وسعدالله بن نصر الحيوانى كه فتحاتله‌در واوغلو محمد و برادرزاده‌سى عبدالحق محدثلردر * مترجم حقيردركه مؤلف اسم اولان يحيى ماده‌سندن بوراده سكوت ايلدى لكن بصائرده ديديكه يحيى كلمه‌سى يفعل وزننده اسمدر قبل الوجود ابن زكريا عليهما السلام تسميه اولندى وحيات ماده‌سـندن مأخوذدر شيخوخت والدين زماننده تولد ايدوب اكثرى اولمقوله مولود معمر اولمديغندن والدينه اطمئنان قلب ايچون حق جلّ وعلا آنكله تسميه ايلدى وفى ذاته حيات جسمانى وروحانى يى حائز ذات شريف ايدى واسؤلة الحكم نام كتابده بورسمه مرسومدركه يوم قيامتده يحيى عليه السلام النده بر بچاق ظهور وحضرت جبريل كبش املح صورتده متمثل اولان موتى ياتروب يالكزجه حضرت يحيى ذبح ايده‌جكدر بو سرّ الهى يه مبنى نشئت اولاده يحيا ايله تسميه اولندى وكنديده سرّ قوّت حيات دخى ظاهر اولمشيدى زيرا بعد شهادته دملرى سنين وفيره غليان اوزره اولوب تا كه بخت نصر كلوب مذبحلرنده يتمش بيك يهود قتل ايتمدكجه سكون بولمدى وغليان دم قوّت حياتدن ناشى اولديغى مسلمدر

فصل الخاء المعجمة

* الواوى * (الخبو) خانك فتحى وبانك سكونيله و (الخبوّ) سموّ وزننده آتش سونمك معناسنه‌در يقال خبت النار تخبو خبوا وخبوا اذا سكنت وطفئت ويقال خبت الحرب والحدّة والغضب اذا سكنت (الاخباء) همزه‌نك كسريله آتشى سويندرمك معناسنه‌در تقول اخبأت النار اذا اطفأتها * اليائى * (الخباء) كساء وزننده دوه‌توينندن ياقيون يوكندن اولان ايپدن ياخود قيلدن اولان اوه و چادره دينوركه باديه نشين طائفه‌سنه مخصوصدر خركاه معناسنه‌در تركيده قاره او وآلاچق وچكه‌دن اولورسه دريم اوى تعبير اولنور يقال هو من اهل الخباء وهو من الابنية يكون من وبر او صوف او شعر وسنبله‌ده دانه‌نك غلافنه دينور ومستدير الشكل بر نيچه طوپ كواكبه اطلاق اولنور

مطلب

فصل الخاء المعجمة

بوكواكب سعد الاخبيه ديدكلريدركه منازل قردندر درت كوكبدن عبارتدر اوچى خباء شكلندهدر وخباء ياغ
بر داغنه اطلاق اولنوركه بعينه خباء شكلنده اولور عربلره مخصوصدر (الاخباء) همزهنك كسريله و (التخبّی)
تفعل وزننده و (التخبية) تفعله وزننده آلاچق ايشلمك معناسنهدر تقول اخبيت خباء وتخبيته وخبيته اذا عملته
وآلاچق قورمق معناسنهدر تقول اخبيت خباء وتخبيته وخبيته اذانصبته (الاستخباء) آلاچق قوروب ايچنه كيرمك
معناسنهدر تقول استخبيت الخباء اذا نصبته ودخلته (خبی) غنیّ وزننده كوفه ايله شام بيننده برموضع آديدر
وذی قارقربنده برموضع آديدر وباديهدهمروت نام وادی ايله جرادنام صويك ملتقاسنده ايكی خبرآء يعنی شجرسدر
انبات ايدراوه اسميدر ٭الواوی٭ (الختو) خانك فتحی وتای فوقيهنك سكونيله حزن وغمدن ياخوفدن ياخسته لكدن
ناشی ملول ومنكسر اولوب ضعف ومسكنت اظهار ايلمك معناسنهدر يقال ختا الرجل يختو ختوا اذا انكسر
من حزن اوفزع اومرض فتخشع وثوبك صچاغنی وپوسكلنی بوكمك معناسنهدر يقال ختا الثوب اذا فتل هدبهوبر
آدمی برايشدن كيرو طوردرمق معناسنهدر يقال ختافلانا اذا كفه عن الامر (الاختتاء) افتعال وزننده ختو ايله
معنای اوّلده مرادفدر يقال اختتی الرجل بمعنی ختا (المختوّ) معفوّ وزننده صچاغی وپوسكلی بوكلمش ثوبه دينور
يقال ثوب مختوّ ای المفتول الهدب (الاختاء) همزهنك كسريله متاعی رايج اولمامغله بردن صاتميوب جسته جسته
صاتمق معناسنهدر يقال اختی متاعه اذا باعه كسرا ثوبا ثوبا (المختتی) اختتاء مادهسندن اسم فاعلدر ناقص
نسنهيه دينور ٭اليائی٭ (الخاتية) طوشنجل قوشنه دينور (الاختتاء) افتعال وزننده خوفدن ناشی بكز چكمك
معناسنهدر يقال اختتی الرجل اذاتغيرلونه من مخافة سلطان ونحوه ٭الواوی٭ (الخثوة) خانك فتحی وثای مثلثهنك
سكونيله سلپوك وصارقق اولان بطنك اسفلنه دينور (الخثواء) حمراء وزننده بطنندن آشاغيسی سلپوك وصارقق
اولان خاتونه دينور وبورجال حقنده وصف اولمز يقال امرأة خثواء اذا كان اسفل بطنها مسترخيا ٭اليائی٭ (الخثی)
خانك فتحی وثانك سكونيله صغر ياخود فيل قسمی تزكلك معناسنهدر يقال خثی البقر او الفيل يخثی خثيا اذارمی بذی
بطنه (الخثی) خانك كسريله صغر وفيل تزكنه دينور جمعی اخثاء وخثیّ كلور كسرتينله ويانك تشديديله وخثی كلور
خانك ضمی وثانك كسريله (الاخثاء) همزهنك كسريله تزك ياقمق معناسنهدر يقال اخثی الرجل اذا اوقد الاخثاء
(المخثاء) ميمك كسريله بال صاغان آدمك طوربهسنه دينور ٭الواوی٭ (الجوجی) خانك وجيملرك فتحی والفك قصری
ومدّيله آياقلری اوزون آدمه دينور علی قول بويی اوزون وجثهسی وكيكلری ايری فيل هيئت آدمه دينور وكاه
اولوركه بوقيافتله جبان وبی زهره اولور يعنی طول قامت وضخامت قيافت لازمهٔ شجاعت دكلدر (الخجوجاة)
متصل اسن يله دينور يقال ريح خجوجاة ای دائمة الهبوب ٭اليائی٭ (الخجی) خانك فتحی والفك قصريله اوتانمق
معناسنهدر يقال خجی الرجل خجی من الباب الرابع اذا استحيی (الاخجاء) همزهنك كسريله چوق جماع ايلمك معناسنهدر
يقال اخجی الرجل الرجل اذا جامع كثيرا (الاخجی) احوی وزننده شول عورته دينوركه فرجی پك صولو وفاسد وواسع
وغور وقعری بعيد اوله يقال امرأة اخجی ای الكثيرة الماء الفاسدة القعور البعيدة المسبار وآچشق آدمه دينور يقال
رجل اخجی ای افحج (الخجاة) حصاة وزننده مرداره دينور وآلچق وكتر كمسهيه دينور جمعی خجی كلور
ويقال ماهو الاخجاة من الخجی ای قذر لئيم (الخجواء) حمراء وزننده فرجی واسع عورته دينور (الخجی) خانك
فتحی وجيمك سكونيله اياقله طپراغی توزيدهرق يوريمك معناسنهدر يقال خجا برجله اذا نسف بها التراب فی مشيه
٭اليائی٭ (الخدی) خانك فتحی ودالك سكونيله و (الخديان) فتحاتله دابه آديملرنی سيرك وككيش اتارق سرعتله
يوريمك معناسنهدر علی قول بودوه ايله آته مخصوص بركونه يوريمكدن عبارتدر وعند البعض حمارك مربوط
اولديغی اوزون طوله واورك ايپی ايله ياتوب آغنديغی يرك ارالغنده قوشوب بلسنه موضوعدر يقال خدی البعير
والفرس يخدی خديا وخديانا اذا اسرع ورجّ بقوائمه اوهو ضرب من سيرهما اوهو عدو الحمار مابين آريه ومتمرغه
(الخدا) عصا وزننده طوار فشقيلريله بيله جه چيقان قورتجغزه دينور (خداء) مدّايله برموضع آديدر (الاخداء)
همزهنك كسريله آزجه آزجه يوريمك معناسنهدر يقال اخدی الرجل اذامشی قليلا قليلا ٭الواوی٭ (الخذو)
خانك فتحی وذال معجمهنك سكونيله برنسنه صالقی وسلپوك اولمق معناسنهدر يقال خذا الشیء يخذ وخذوا اذا استرخی
وبدنك اتی صمصيقی طقناز اولمق معناسنهدر يقال خذا لحمه اذا اكتنز (الخذواء) حمراء وزننده و (الخذاوية)
علابطه وزننده صالق ودوشوك اوله رق ايشتمسی خفيف اولان قولاغه دينور يقال اذن خذواء وخذاوية
ای بينة الخذا خفيفة السمع بوراده خذا عصا وزننده اسمدر صالقيلغه دينور وخذواء قولاغی دوشوك وصالق
ديشی اشكه دينور يقال اتان خذواء ای مسترخية الاذن وايكی قسراغك اسميدر (الخذوات) فتحاتله برموضع

آديدر ❊ اليائى ❊ (الحذى) عصا وزننده قولاق ديبندن صالق اولمغله يوزه طوغرى دوشوك اولمق معناسنه در بو حالت انسانده وآتده واشكده دخى اولور خلقة ياخود برحادثه سببيله اولور خلقة قولاغى اول كونه اولان آته كوكج قولاقلو تعبير اولنور يقال خذيت اذنه خذا من الباب الرابع اذا استرخت من اصلها وانكسرت مقبلة على الوجه (الخذىّ) سمىّ وزننده حمار القابندندر وعبدالله بن خذيان كه عثمان وزننده در مورّخيندندر ❊ الواوى ❊ (الخروة) عروه وزننده خرت لفظنده لغتدر كه بالته نك صاپ كچوره جك دليكنه دينور جمعى خرات كلور * شارح دير كه تكمله ده واوسز الخرة عنواننده مرسومدر جمع صيغه سنده ده بوملايمدر ينه اصلى خرو اولور (الخراتان) خانك فتحيله ايكى كوكبه اطلاق اولنور هر برينه خراة ديرلر بو كوكبلر اسد صورتنك يغرنيسنده واقعدر ❊ الواوى ❊ (الخزو) خانك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله برآدمه غالب اولمغله زير حكمنه آلوب قهر وضبط ايلمك معناسنه در يقال خزاه يخزوه خزوا اذا ساسه وقهره ومالك اولمق معناسنه در يقال خزاه اذا ملكه وبرآدمى هواوهوسندن طوردروب چوورمك معناسنه در يقال خزا فلانا اذا كفه عن هواه وعجمى دابه يه باش اوكرتمك معناسنه در يقال خزا الدابة اذا راضها وعداوت ايلمك معناسنه در يقال خزا فلانا اذا عاداه وسود امسون ديو دوه كوشكنك دلنى يارمق معناسنه در يقال خزا الفصيل اذا شق لسانه ❊ اليائى ❊ (الخزى) خانك كسريله و(الخزا) عصا وزننده بركمسه بربليه ورسوايلغه اوغرامغله بين الناس خوار وذليل اولمق معناسنه در يقال خزى الرجل خزيا وخزا من الباب الرابع اذا وقع فى بلية وشهرة فذل بذلك (الاخزواء) ارعواء وزننده بو دخى خزى معناسنه در يقال اخزوى الرجـل بمعنى خزى (الاخزاء) همزه نك كسريله رسواى ايلمك معناسنه در يقال اخزاه الله اى افضحه ومن كلام العرب لمن اتى بمستحسن ماله اخزاه الله وربمـا حذفوا ماله فيقال اخزاه الله بوراده ماء كلمه سى تعجب ايچوندر وكلام مذكور قاتله الله وتربت يداه قوللرى كبى معناسى ملحوظ اولميان دعادر ويقال كلام مخزىّ اى يستحسن فيقال لصـاحبه اخزاه الله عربلرك بورسمه تعبيرلرى يعنى مثلا قاتله الله ماأشجعه واخزاه الله مااشعره كلاملرى فلان شجاعتده وشعرده شول ميلغه بالغدركه حاسدلرى آنك حقنده وجه مذكور اوزره بددعا ايلمكه مجبور اولورلر (الخزية) خانك فتحى وكسريله يقال اصابته خزية اى بلية (الخزاية) كرامه وزننده و(الخزى) عصا وزننده اوتانمق معناسنه در يقال خزى الرجل منه خزاية وخزى من الباب الرابع اذا استحيى منه (الخزيان) سكران وزننده وصفدر شرمنده وحيادار آدمه دينور مؤنثى خزياء وجمعى خزاياء كلور (المخازاة) مباهاة وزننده باب مغالبه ده مستعملدر بركمسه ايله برى برينه اهانت وتفضيح ايلمكه دورشوب يارشمق معناسنه در تقول خازانى فلان فخزيته اى كنت اشدّ خزيا منه وجوهرى بوراده الخزاء نبت عنوانيله ذكر ايلمكله غلط ايلمدى زيرا اول حاى مهمله ايله دركه ذكر اولندى ❊ الواوى ❊ (الخسا) عصا وزننده عدددن فرد معناسنه دركه تك تعبير اولنور جمعى اخاسى كلور غير قياس اوزره يقال خسا اوزكا اى فردا وزوجا * شارح ديركه اشبو خسا وزكا لفظلرى عند الاكثر منصرفلردر وعند ابن الانبارى منصرف ايدنلر نكره ايدوب ومنصرف ايتميانلر مثنى وثلاث منزلنده اعتبار ايدرلر (المخاساة) مباهاة وزننده جوز ايله تكمى چفتمى اوينامق معناسنه دركه چوجقلر اوينارلر يقال خاساه اذا لاعبه بالجوز فردا اوزوجا (الاخساء) همزه نك كسريله و(التخسية) تفعله وزننده مخاساة معناسنه در ❊ اليائى ❊ (الخسىّ) غنىّ وزننده قيون بوكندن طوقنمش كليم وكچه وآلاچق مقوله سنه دينور (التخاسى) تفاعل وزننده خرده چاقل طاشلرى آتشمق معناسنه در يقال تخاسوا اذا تراموا بالحصى ❊ الواوى ❊ (الخشو) حشو وزننده ايشه يراميان كمتر خرمايه دينور وخشو مصدر اولور اغاج كمتر خرما طوتمق معناسـنه يقال خشت النخلة تخشو خشوا اذا اثمرت الخشو اى الحشف (الخشا) عصا وزننده صوغوق چالمغله سيمسياه اولمش اكينه دينور ❊ اليائى ❊ (الخشى) خانك فتحى وكسرى وشينك سكونيله و(الخشية) و(الخشاة) خالرك فتحيله و(المخشاة) مرماة وزننده و(المخشية) منزله وزننده و(الخشيان) فتحاتله و(التخشى) تفعل وزننده قورقمق معناسـنه در يقال خشيه خشيا وخشية وخشاة ومخشـاة ومخشية وخشيانا من الباب الرابع وتخشّاه اذا خافه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره بو ماده تعظيمه ممتزج خوف معناسنه موضوعدر ناسك پادشاه ووالى واب مقوله سندن خوفى كبى واكثرى قورقديغى نسـنه يه عن علم واقع اولور (الخاشى) و(الخشى) غنى وزننده و(الخشيان) سكران وزننده اسم فاعللردر يقال رجل خاش وخش وخشيان مؤنثنده خشياء دينور جمعلرى خشاياء كلور (التخشية) تأديه وزننده قورقتمق معناسـنه در يقال خشاه اذا خوّفه (المخاشاة) باب مغالبه ده مستعملدر خوف بابنده يارشمق معناسنه در تقول خاشانى فخشيته اى كنت اشدّ خشية منه (الاخشى) احرى وزننده اسم تفضيلدر پك مخوف يره دينور و بو غير قياس اوزره در احب كلمه سى

كبى يقـال هذا المكان اخشى اى اخوف (الخشىّ) غنىّ وزننده قورى اوته دينور (الخشاء) سماء وزننده پك
وپوريره دينوركه اصلا نباتى اولميه ❊ اليائى ❊ (الخصى) و(الخصية) خانك ضمى وكسرى وصادلرك سكونيله اعضاء
تناسلدندركه خايه وطشق تعبير اولنور تثنيه‌لرنده خصيان وخصيتان دينور جمعى خصى كلور مديه ومدى كبى
(الخصاء) خانك كسريله خايه‌لرى چيقارمق معناسـنه‌دركه انسانده خادم ايلك وحيوانده انه‌مك تعبير اولنور
يقال خصاه يخصيه خصاء اذا سل خصييه (الخصىّ) غنىّ وزننده و(المخصىّ) مرمىّ وزننده خايه‌لرى چيقارلمشه
دينوركه انسانده خادم وآتده اكديج وخروسده امليق تعبير اولنور خصىّ كلمه‌سنك جمعى خصيان وخصيه كلور
خالرك كسريله * مترجم حقير ديركه ابن سينا قانونده جالينوسدن نقل ايلمشدركه خصى بش كونه اولور خصيه‌سى
وقضيبى معاقطع اولنور ياخود يالكز خصيه‌سى ياخود يالكز قضيبى قطع اولنور ياخود فخذى شق اولنوب
قضيبى اول شقه ادخال اولنوب اوزرى ديكيلور وتبوّل ايچون كره طشره‌ده قالور ياخود برمنوال محرر كوبكى
التنده قضيبى ستر اولنور پس بووجهك ايكى اوّلكى صورتلرنده نسلى منقطع اولور انتهى * وخصىّ غنىّ وزننده اصطلاح
شعرده شول شعر وقصيده‌يه دينوركه آنده تغزل وتشبيب واقع اولميه يقال شعر خصى اى لم يتغزل فيه وبرموضع
وايكى فرس اسميدر (الخصى) خانك فتحى وصادك كسرى وياءنك تخفيفيله خايه‌لرى آغريان آدمه دينور يقال رجل
خصى اى المشتكى خصاه (الخصية) غرفه وزننده قولاقده اولديغى حالده كوپه‌يه اطلاق اولنور (ابن خصية)
خانك كسريله محدثدر (الاخصاء) همزه‌نك كسريله طالب همان فنّ واحد تعلم ايلمك معناسنه‌در يقال اخصى الطالب
اذا تعلم علما واحدا ❊ الواوى ❊ (الخضا) ضاد معجمه ايله عصا وزننده ياش نسنه پاره‌لنوب خردخشخاش اولمق
معناسـنه‌در يقال خضا الشىء يخضو خضوا اذا تفتت وانفضخ وهو رطب ❊ الواوى ❊ (الخطو) خانك فتحى
وطـانك سكونيله آديم آتمق معناسـنه‌در يقال خطا الرجل يخطو خطوا اذا مشى * مؤلف لازميله تفسير ايلدى
(الاختطاء) افتعال وزننده خطو معناسنه‌در يقال اختطى الرجل ويقال اختاط وهذه مقلوبة من اختطى بمعنى خطا
وبرنسنه‌يى اتلايوب چكمك معناسنه‌در (التخطى) تفعل وزننده بودخى برنسنه‌يى اتلايوب چكمك معناسنه‌در
يقال تخطى الناس واختطاهم اى ركبهم وجاوزهم يعنى ناسى باصوب اتليه‌رق چكدى نته‌كه جامعلرده اولك صف
مفتونلرى ايدرلر ويقال تخطى رقاب الناس (الخطواة) خانك ضمى وفتحيله ادیمه دينور جمعى خطا كلور خانك ضمى
والفك قصريله وخطوات كلور ضمتينله يقال هو فسيح الخطوة وهى مابين القدمين وخطوه خانك فتحيله بناء مرّه
اولور برآديم آتمق معناسنه‌در جمعى خطوات كلور فتحاتله ❊ الواوى ❊ (الخظوّ) ظاى معجمه ايله سموّ وزننده بدنك اتى
صمصيق طقناز اولمق معناسنه‌در يقال خظا لحمه يخظو خظوا اذا اكتنز ومتعدى اولور وجودى ايرى وتنومند
قلمق معناسنه يقال خظاه الله اى اضخمه واعظمه (الاخظاء) همزه‌نك كسريله بودخى خظو معناسـنه‌در يقال
اخظاه الله بمعنى خظاه (الخظوان) فتحاتله كوده‌سنك اتى چوق وصيق اولوب برى برى اوزره قاتلنوب قتمرلنمش
آدمه دينور ❊ اليائى ❊ (الخظى) عصا وزننده بودخى كوده‌نك اتى صمصق طقناز اولمق معناسنه‌در يقال خظى
لحمه خظا من الباب الرابع اذا اكتنز (الخظى) خانك فتحى وظانك كسريله كوده‌سنك اتى صمصق طقناز كشى‌يه
دينور مؤنثى خظيه‌در يقال فرس خظ بظ وامرأة خظية بظية بورادە بظى كلمه‌لرى تأكيددر (الاخظاء) همزه‌نك
كسريله سمورمك معناسنه‌در يقال اخظى الرجل اذا سمن وسمورتمك معناسنه‌در يقال اخظاه اذا سمنه ❊ الواوى ❊
(الخفو) عفو وزننده و(الخفوّ) سموّ وزننده شمشك پارلدامق معناسنه‌در يقال خفا البرق يخفو خفوا وخفوّا اذا لمع
وظاهر اولمق معناسنه‌در يقال خفا الشىء اذا ظهر (الخفوة) خانك كسريله خفيه معناسنه‌دركه كيزلولكه دينور
يقال يأكله خفوة اى خفية ❊ اليائى ❊ (الخفى) خانك فتحى وفانك سكونيله و(الخفى) خانك ضمى وفانك كسريله
برنسنه‌يى ظاهر وعيان ايلك معناسنه‌در يقال خفاه يخفيه خفيا وخفيا اذا اظهره وبرنسـنه‌يى طشره چيقارمق
معناسـنه‌در يقال خفاه اذا استخرجه وكيزلمك معناسـنه‌در يقال خفاه اذا ستره وكتمه پس اضداددن اولور
(الاختفاء) افتعال وزننده بودخى برنسنه‌يى ظاهر وآشكاره ايلك معناسنه‌در يقال اختفاه اذا اظهره وپنهان اولمق
معناسـنه‌در يقال اختفى منه اذا استتر وتوارى واختفاء دم بلنميه‌رك برآدمى قتل ايلكدن عبارتدر يقـال اختفى دم
فلان اذا قتله من غير ان يعلم به (الخفاء) وفاء وزننده برنسنه كيزلو اولمق معناسـنه‌در يقال خفى عليه الامر خفاء
من الباب الرابع اذا لم يظهر وتقول العرب برح الخفاء اى وضح الامر يعنى ايش آشكاره‌يه چيقدى بورادە خفاء مخفى
معناسنه اولمغله صار المكتوم فى براح اى ظاهر من الارض سبكنده اولوركه كيزلو ايش آچغه چيقدى ديمك اولور

مطلب

یاخود برح زال معناسنه وخفاء کندی معناسنه اولغله زال الخفاء سبکنده اولور (الخافی) و(الخفی) غنی وزننده خفا مادەسندن اسم فاعلدر کیزلو ونهان شیئه دینور یقال شیٔ خاف وخفی اذا لم یظهر (الاخفاء) همزەنك کسریله کیزلمك معناسنه‌در یقال اخفاه اذا ستره وکتمه وکیزلنمك معناسنه‌در یقال اخفی زید اذا استتر (الخافیة) دائما اعمال واوضاعی مستور ومکتوم اولان آدمه دینورکه قاراوزره کزوب ایزی بللو اولمز یقال هو خافیة ای ضدّ العلانیة وکیزلو نسنه‌یه وسر نهانه دینور هاء مبالغه ایچوندر نته‌که خافی وخفا دخی دینور عصا وزننده یقال شیٔ خافیة وخاف وخفا ای خفیّ وخافی وخافیه وخافیاء مدّ ایله جن وپری‌یه دینور جمعی خوافی کلور وخافیه جن طائفه‌سی قرارکاهی اولان یره دینور پریکاه معناسنه یقال ارض خافیة اذا کانت بها جنّ (الخفیة) خانك ضمی وکسریله کیزلنوب صاقلنمق معناسنه‌در تقول خفیت له خفیة من الباب الرابع اذا اختفیت (الخفوة) خانك کسریله کیزلولکه دینور ومنه یقال یأکله خفیة ای یسرقه (الاستخفاء) کیزلنوب صاقلنمق معناسنه‌در یقال استخفی الرجل اذا استتر وتواری (النون الخفیه) صرفیون اصطلاحنده نون خفیفه‌یه اطلاق اولنورکه ثقیله مقابلیدر (الاخفیة) اخبیه وزننده خفاء کلمه‌سندن‌که خانك کسریله‌در جمعدر اغاج چچکنك قبجوغنه دینور یقال ظهرت اخفیة النور ای اکمته واخفیة الکرا کوزلره اطلاق اولنورکه اویقو کساءلریدر (الخوافی) خانك فتحیله قوشك شول یلکلرینه دینورکه قنادلرنی قصوب یومدقده کیزلنوب کورنمیه‌لر علی قول مناکب دیدکلری یلکلردن صکره اولان درت یلکاره دینور یاخود اوکده اولان یدی یلکلردن صکره‌کی یدی یلکلردن عبارتدر (الخفاء) کساء وزننده ومرادفیدرکه کلیمه دینور بعض نسنه‌لرك اوزرینه اورتلمکله ماتحتنی ستر ایلدیکیچون جمعی اخفیه‌در نته‌که ذکر اولندی (الخفیة) غنیه وزننده دیبی یقین قیویه واشمه‌یه دینور یقال حفر خفیة ای رکیة واغاجلری صیق چتلق وچاتقین اورمانه دینور وبر آدمه‌جن طوقنمق اثرینه دینور چالقلق وسرسملك حالتلری کبی یقال به خفیة ای لمم (الخفیان) تثنیه بنیه‌سیله بر آدمك اوازیله یرده اولان ایزنه اطلاق اولنور ومنه قولهم اذا حسن من المرأة خفیّاها حسن سائرها یعنی صوتها واثر وطئها الارض معلومدرکه صوتك حسن ولطافتی اهل ادب وحیا اولمسنه وایزك حسن ولطافتی سهولت ونزاکتله یوریمسنه دلالت ایدر (المختفی) اسم فاعل بنیه‌سیله کفن صویجی‌یه دینور استخراج معناسندندر یقال اخذوا مختفیا ای نبّاشا

❊ الیائی ❊ (الاخقاء) قافله اخفاء وزننده فرجی بول عورتله جماع ایلمك معناسنه‌در یقال اخقی الرجل اذا جامع واسعة من النساء

❊ الواوی ❊ (الخلو) سموّ وزننده و(الخلاء) وفاء وزننده بوش وتهی اولمق معناسنه‌در یقال خلا المکان یخلو خلوّا وخلاء اذا فرغ وشنلکسز تنها وخالی یره اوغرامق معناسنه‌در یقال خلا الرجل اذا وقع فی موضع خال لا یزاحم فیه وحاضر اطعمه‌نك مجموعندن اکل المیوب بعضنه قصر ایلمك معناسنه مستعملدر یقال خلا علی بعض الطعام اذا اقتصر علیه وخلوّ مکان وفات ایلمکدن کنایه اولور یقال خلا مکان فلان ای مات وخلوّ وخلاء بر نسنه زمان ماضیده صاوشوب کتمك معناسنه مستعملدر یقال خلا الشیٔ اذا مضی وعن ومن حرفلریله بر نسنه‌دن تبرّی ایلمك معناسنه مستعملدر یقال خلا عن الامر ومنه اذا تبرّأ وبر نسنه‌یی بوشلیوب صالیورمك معناسنه‌در یقال خلا عن الشیٔ اذا ارسله وباء حرفیله بر آدمی مسخره‌لغه آلمق معناسنه‌در یقال خلا به اذا سخر منه وخلوّ خالی لفظندن جمع اولور ساجد وسجود کبی یقال جاؤنی خلوّ زید ای خلوّهم منه یعنی خالین عنه (الاخلاء) همزەنك کسریله بو دخی بوش وتهی اولمق معناسنه‌در یقال اخلی المکان بمعنی خلا وبر یری خالی قلمق یاخود خالی بولمق معناسنه‌در یقال اخلی المکان اذا جعله خالیا او وجده خالیا وبرکمسه ایله خلوت ایلمك معناسنه‌در یقال اخلاه واخلا به بمعنی خلا به خلوة وشنلکسز تنها یرده اولمق معناسنه‌در یقال اخلی الرجل اذا وقع فی موضع خال لا یزاحم فیه وبر آدمی برکمسه ایله خلوتده بولمق معناسنه‌در یقال اخلاه معه ای وجدهما خلوین (الاستخلاء) بو دخی خالی اولمق معناسنه‌در یقال استخلی المکان اذا فرغ وبرکمسه‌دن خلوت طلب ایلمك معناسنه‌در یقال استخلی الملك وبه فاخلاه وبه وخلوت اولمق معناسنه‌در یقال استخلی بالملك بمعنی خلا به (الخلو) خانك فتحیله و(الخلاء) بلاء وزننده و(الخلوة) سلوه وزننده برکمسه ایله یالکز قالمق معناسنه‌درکه خلوت ایلمك تعبیر اولنور یقال استخلی الملك فخلا به والیه ومعه خلوا وخلاء وخلوة ای سأله ان یجتمع به فی خلوة ففعل (الخلاء) صلاء وزننده مصدردرکه ذکر اولندی وشنلکسز خالی یره دینور یقال مکان خلاء ای ما فیه احد ومنه المثل * خلاؤك اقنی لحیائك * ای منزلك اذا خلوت فیه الزم لحیائك بوراده اقنی کلمه‌سی الزم معناسنه‌در وحاصل معناسی کندی منزلنده منزوی اولدیغکده ناسك شترکربه اوضاعی وسائرکونه معاملاتی سببیله عارض اولان غضبدن ناشی موجب شرم وحیا اوله‌جق رنج وعارضه‌دن سالم اولورسن دیمکدر اختلاط ناسك مذمومیتی معرضنده ایراد اولنور وخلاء بریٔ معناسنه مستعملدر یقال

هو خلاء عنه ای بریٔ و ممشایه اطلاق اولنور یقال ما فی داره خلاء ای متوضأ و بوش یره دینورکه اصلا آنده برنسنه اولمیه (الخلو) خانك کسریله خالی و تنها معناسنه در تقول وجدتهما خلوین ای خالیین و فارغ و بی قید و غائله آدمه دینور مؤنثی خلوه در خلو دخی دینور هاسز جمعی اخلاء کلور (الخلی) غنی وزننده بودخی فارغ و بی هم و غائله آدمه دینور جمعی خلیون و اخلیاء کلور یقال هو خلی ای فارغ و ارکن آدمه اطلاق اولنور یقال هو خلی ای لازوجة له و آری قوانه دینور خلیه کبی (الخالی) بوش و تهی معناسنه در و ارکن آدمه دینور و آری قوانه دینور و ارسز عورته دینور جمعی اخلاء کلور (التخلیة) تأدیه وزننده و (التخلی) تفعل وزننده و (المخالاة) مبالاة وزننده برنسنه یی ترك و فراغت قلمق معناسنه درکه بوشلامق تعبیر اولنور یقال خلی الامر و عن الامر و تخلی منه و عنه و خالاه اذا ترکه (الخلیة) غنیه وزننده بودخی آری قوانه دینور یاخود چاموردن دوزلمش راقود شکلنده نسنه یه دینورکه ترکیده پتك تعبیر اولنور آنده دخی آری قسمی ایوا ایدر یاخود اغاجدن اویمه اولانه دینور یاخود خزمه دیدکلری شجرك اوجه طرفنه دینورکه بعینه راقود شکلنده و ایچی اوزسز قاووق اولمغله آنده آریلر یوه ایدوب بال پیارلر بونلرك مجموعی قوان اوله جقدر و خلیه همان سودنی صاغمق ایچون استعمالدن تخلیه اولنمش ناقه یه دینور یاخود سائرك کوشکنه یاقلمش ناقه یه دینور یاخود ولدندن مهجور اولمغله سائرك ولدنه یاقیلوب لکن امزرمیه رك سودی صاغیلان ناقه یه دینور یاخود شول ناقه یه دینورکه یاوری طوغوروب کندیسی پك صوبی پاك اولمغله سودی فراوان اولدیغندن آلتندن ولدی آلنوب سائر ناقه یه نقل و کندیسی همان صاغمال اولەرق ترك و اخلا اولنه یاخود شول ناقه یه دینورکه ایکی یاخود اوچ ناقه ایله ولد واحده یاقیلوب اول سببله سودی ادرار ایدوب لکن ولدی آنلرك یالکز بریسی امزرمکله صاحبخانه دیکرلرینی صاغمق ایچون تفرغ ایدەلر و ایاغنك باغی بوشاندریلوب صالیورلمش ناقه یه دینور و بیوك کمی یه دینورکه قلیون تعبیر اولنور علی قول ملاحلرك صنعی اولمیەرق برأسه یوریان کمی یه دینور یاخود آردنده یدك صندلی اولان کمی یه دینور و خلیه طلاق مرأەدن کنایه اولور یعنی الفاظ کنائیه دندر زوج زوجه سنه انت خلیة دیوب و انکله طلاقه نیت ایلسه مطلقه اولور (خلا) عدا وزننده حروف استثناء دندر یقال جاءنی القوم خلا زید * شارح دیرکه عند البعض حرف جردر و عند البعض مصدر مضافدر و بعضلر فعل تصویر ایلمکله مابعدی منصوب اولور (الخلاوة) خانك فتحیله تجیب قبیله سندن بربطندرکه پدرلری خلاوه نام کمسه ایدی و منه المثل * انا منه فالج بن خلاوة * ای خلاء بریٔ اصلی بودرکه انیس نام کمسه اسیرلری قتل ایدرکن مزبور فالجه سنده انیسه معاونت قیل نه طوره یورسن دیدکلرنده انا بریٔ من ذلك دیو اظهار تبری ایلمکله من بعد بن اول ماده دن بریٔ و بعیدم دیه جك یرده انا منه فالج بن خلاوة مثل اولدی محدثیندن مالك بن عبدالله بن سیف الخلاوی اول بطندندر ※الیائی※ (الخلا) عصا وزننده تازه او تلره دینور خلاة مفردیدر علی قول یرندن بچیلوب یاخود قوپارلمش تازه اوته دینور جمعی اخلاء کلور (المخلاة) مصباح وزننده ایچنه بچلمش اوت قوق وضع اولنان ظرفه دینورکه طوربه تعبیر اولنور آلت منزلنه تنزیل اولنمشدر (الاخلاء) همزه نك کسریله خدای متعال تازه اوت بتورمك معناسنه در یقال اخلی الله الماشیة اذا انبت لها الخلا و یر تازه اوتلو اولمق معناسنه در یقال اخلت الارض اذا کثر خلاها (الخلی) رمی وزننده تازه اوت بچمك یاخود چکوب قوپارمق معناسنه در یقال خلا فلان الخلا خلیا اذا جزّه او نزعه و یقال خلا الماشیة اذا جزّ لها خلا و آتك آغزنه کم اورمق معناسنه مستعملدر یقال خلا الفرس اذا القی فی فیه اللجام و آتك آغزندن کمی چیقارمق معناسنه در یقال خلا اللجام عن فیه اذا نزعه و تنجره نك آلتنه اوطون صوقمق یاخود تنجره ایچره ات قومق معناسنه در یقال خلا القدر اذا القی تحتها حطبا او طرح فیها لحما و طوارەیم ایچون طوربه یه اربه قومق معناسنه در یقال خلا الشعیر فی المخلاة اذا جعه فیها (الاختلاء) افتعال وزننده بودخی تازه اوت بچمك یاخود قوپرمق معناسنه در یقال اختلی الخلا اذا جزّه او نزعه (المختلی) ممتلی وزننده ارسلانه دینور (المخالاة) مبالاة وزننده برکمسه ایله کورش طوتمق علی قول دك و فند ایله آلداتمق معناسنه در یقال خالاه اذا صارعه او خادعه (الاخلیلاء) اعشیشاب وزننده دائما سود ایچر اولمق معناسنه در یقال اخلولی الرجل اذا دام علی شرب اللبن ※الواوی※ (الخمو) خانك فتحی و میمك سکونیله سود یوغردکبی قاتیلنمق معناسنه در یقال خما اللبن یخمو خموا اذا اشتدّ ※الواوی※ (الخموة) خانك فتحیله نجاسته دینور عذره معناسنه و سازلقدن یاپلمش آلاچق و هوغ دیدکلری اعراب اولرینك باجه لرینه و فرجه لرینه دینور (الخنو) خانك فتحی و نونك سکونیله فاحش سوز سویلمك معناسنه در یقال خنا الرجل یخنو خنوا اذا افحش یعنی فی منطقه ※الیائی※ (الخنا) عصا وزننده بودخی هرزه و فاحش سوز سویلمك معناسنه در یقال خنی الرجل خنا من الباب الرابع اذا افحش و خنا آفات و نوائب معناسنه در مفردی

خناةدر يقال اصابته خناالدهر اى آفاته ﴿الاخناء﴾ همزه‌نك كسريله بو دخى فاحش سوز سويلمك معناسنه‌در
يقال اخنى الرجل اذا افحش و على ايله اهلاك معناسنه‌در يقال اخنى عليهم اذا اهلكهم و چكركه چوق يمورطليوب
كومك معناسنه‌در يقال اخنى الجراد اذا كثر بيضه واوتلاغك چايرلرى چوغالمق معناسنه‌در يقال
اخنى المرعى اذا كثر نباته و بر نسنه اوزرندن زمان مديد چكمك معناسنه‌در يقال اخنى الدهر عليه
اذاطال ﴿الخنى﴾ خانك فتحى و نونك سكونيله كسمك معناسنه‌در تقول خنيت الجذع خنيا من الباب الثانى اذا قطعته
﴿خنيه﴾ خانك كسريله قسطنطينيه نواحيسنده بر موضعدر ❋الواوى❋ ﴿الخوّ﴾ خانك فتحى و واوك تشديديله آچلغه
دينور جوع معناسنه تقول اخذنى الخوّ اى الجوع و نجدده بر قوم تپه‌سنك آديدر و واسع دره‌يه دينور يقال
وادخوّ اى واسع و يوم خوّ بين العرب معروفدركه اوراده بنواسد بنى يربوع اوزره هجوم وشبخون ايلديلر ﴿الخوّة﴾
خانك ضميله ارض خاليه‌يه دينور ❋اليائى❋ ﴿الخواء﴾ هواء وزننده خانه چوكوب خراب اولمق معناسنه‌در يقال
خوت الدار تخوى خواء اذا تهدّمت وخواء خوايه معناسنه‌دركه سيذكر وايكى نسنه ارالغنده اولان بوشلغه
دينور ايكى طاغ وايكى ديوار ارالغى كبى يقال بينهما خواء اى هواء و خواء وخوى عصا وزننده پيدرپى آج قالمق
معناسنه‌دركه معده بوش قالور يقال خوى الرجل يخوى خوى و خواء اذا تتابع عليه الجوع و خاتون طوغورمغله
قارنى بوش قالمق معناسنه‌در يقال خوت المرأة تخوى خواء من الباب الثانى ويقال خويت خواء من الباب
الرابع اذا ولدت فخلت بطنها ﴿الخوّ﴾ خانك فتحى و واوك تشديديله بودخى خانه ييقلمق معناسنه‌در يقال خوّت
الدار بتشديد الواو يعنى من الواوى خوّا اذا تهدّمت وخوّباله دينور عسل معناسنه خانك ضميله‌ده لغتدر ومطره
دالّ اولان كوكب امطار ايلمه‌رك نوء وسقوط ايلمك معناسنه‌در زيرا عربلر مطرى نوء كواكبه اسناد ايدرلر يقال
خوّت النجوم خوّا اى محلت فلم تمطر ﴿الخيا﴾ عصاوزننده‌و ﴿الخوى﴾ غنىّ وزننده‌و ﴿الخواء﴾ هواءوزننده و ﴿الخواية﴾
سحابه وزننده خانه اهل وسكانندن خالى قلمق معناسنه‌در يقال خويت الدار خيا وخويا وخواء وخواية
من الباب الرابع اذاخلت من اهلها وخيا يغموره دال اولان كوكب امطار ايلمه‌رك نوء وسقوط ايلمكله قوراقلق
پيدا ايلمك معناسنه‌در يقال خوت النجوم خيا من الباب الثانى اذا محلت فلم تمطر ﴿الخاوية﴾ شنلكسز يره دينور
يقال ارض خاوية اى خالية من اهلها ﴿الخوا﴾ عصا و هواء وزنلرنده آدمك جوفى طعامدن خالى قالمق معناسنه‌در
يقال خوى الرجل يخوى خوا وخواء اذا خلاجوفه من الطعام وخوابرون قاننه دينور رعاف معناسنه و پيدرپى
آج قالمق معناسنه‌دركه ذكر اولندى وچاقمقدن آتش چقميوب كور اولمق معناسنه‌در يقال خوى الزند اذا لم يور
وثابت وپايدار اولان شيئه دينور وايكى طاغ ارالغنده اولان بوش ودرين يره دينور ويومشق طپراقلو يره دينور
﴿الاخواء﴾ همزه‌نك كسريله چقماق آتشسز اولمق معناسنه‌در يقال اخوى الزند اذا لم يور ومطره دال اولان
كوكب يغمورسز نوء وسقوط ايلمك معناسنه‌در يقال اخوت النجوم اذا محلت فلم تمطر و برآدمك جمله واريني آلمق
معناسنه‌در يقال اخوى ماعنده فلان اذا اخذ كل شئ منه وآجقمق معناسنه‌در يقال اخوى الرجل اذا جاع
وطوارپك سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال اخوى المال اذا بلغ غاية السمن ﴿الخوى﴾ هوى وزننده و ﴿الخواية﴾
سحابه وزننده برنسنه‌يى قاپمق معناسنه‌در يقال خوى الشئ خوى وخواية اذا اختطفه وخاتون طوغورمغله
قارنى بوش قالمق معناسنه‌در يقال خوت المرأة اذا ولدت فخلا بطنها كذلك حين ولادتده بر نسنه اكل ايلمامكله
معده‌سى بوش قالمق معناسنه‌در يقال خوت المرأة اذا لم تأكل عندالولادة فخلا بطنها ﴿الخوية﴾ غنيه وزننده
طوغوران خاتونه يدردكلرى لوغسه طعامنه دينور ﴿التخوية﴾ تأديه وزننده لوغسه طعامى ياپمق معناسنه‌در
يقال خوّى المرأة وخوّى لها اذا عمل لها خوية ومصلى سجده حالتنده قارننى يردن ميدآنلو و بازولرينى يانلرندن
آچق وآيرق ايلمك معناسنه مستعمل شرعيدر نته‌كه نسوان بونك عكسنى ايدرلركه اكا احتفاز دينور يقال خوّى
المصلى فى سجوده اذا تجافى وفرج مابين عضديه وجنبيه وطوارپك سموروب تاولنمق معناسنه‌در يقال خوّى
المال اذا بلغ غاية السمن وباديه نشينلر برعلت مخصوصه‌يه كرفتار اولان خاتون ايچون تنور كبى برچقور قازوب
ايچنه آتش ياقدقدنصكره اول خاتونى آنده اوتورتمق معناسنه‌در اعراب تيمارندندر ريح وفالج ونقريس
مقوله‌سى علتلره بورسمه علاج ايدرلر تقول خوّيت المرأة اذا حفرت حفيرة فاوقدت فيها ثمّ اقعدتها فيها لداء بها
﴿الخواة﴾ حصاة وزننده دوابّ وانعامك ممه‌لريله قبل طرفنك ارالقلرى آيرلديغى يره دينوركه بوش بوكورسمتى
اوله‌جقدر والفك مدّيله جائزدر ﴿الخواية﴾ سحابه وزننده مزراق واوق تمرنلرينك قوانلرينه دينور يقال خوا
السنان اى جنته وخواية الرجل آدمك جوفنك ككيش اولان يرندن عبارتدر وخواية الخيل آت قسمنك سكردركن

قرندن ظهور ایدن چاغلدی یه و هارلدی یه اطلاق اولنور (خوایه) ثمامه وزننده ری قضاسنده برموضع آدیدر
(یوم خوی) خانك فتحی وضمی و الفك قصریله ایام و قایع عربدن بریوم معروفدر (الاختواء) افتعال وزننده برآدم
بر یری کندیسنه مقاطعه ایدنمك معناسنه‌در یقال اختوی البلد اذا اقتطعها و طوارك اللریله آیاقلری بیننه یعنی
بوکور ینه دورتشدرمك معناسنه‌در یقال اختوی الفرس اذا طعن فی خوائه و بیهوش اولمق معناسنه‌در یقال
اختوی فلان اذا ذهب عقله و برآدمك بالجمله وارنی آلمق معناسنه‌در یقال اختوی ماعند فلان اذا اخذ کل شیٔ
منه و جانور قسمی اوغلاق و بوزاغی مقوله‌سنی اوغورلین قاپوب اکل ایلمك معناسنه‌در یقال اختوی السبع
ولد البقرة اذا استرقه و اکله (الخیّ) خانك فتحی و یانك تشدیدیله برنسنه یه قصد و آهنك ایلمك معناسنه‌در یقال
خواه یخویه خیا اذا قصده (خوی) سمیّ وزننده اذربیجان اولکه‌سنده بر بلده‌در بوبلده حالا خای مضمومه ایله
خوی دیدکلریدر محدثیندن محمد بن عبدالله و احمد بن الخلیل که قاضی دمشق ایدی و ابو قاضیٔ دمشق شهاب
الدین محمد و طبیب معاذ بن عبدان الخویّیون اورادندر (خیوان) کیوان وزننده محدثیندن بر جماعت اسملریدر
وخالد بن علقمة الخیوانی امام ثوری شیخیدر

فصل الدال

※ الواوی ※ (الدأو) دالك فتحی و همزه‌نك سکونیله
قورد شکار ایده‌جکی صید ایچون مکر و خدعه ایله تلکولك ایلمك معناسنه‌در یقال دأی الذئب للصید دأوا و هو
شبه الختل و المراوغة ※ الیائی ※ (الدأی) رأی وزننده و (الدأیّ) عتیّ وزننده و (الدءیّ) کسرتینله یغرنیده
و ارقه‌ده اولان اکورغه کمیکلرینه دینور علی قول کوکس قبورغه‌سنده اولان غراضیفه یعنی کمرتلك دیدکلری
یومشق کمیکلره دینور یاخود کوکس ایله یانلرك قاوشدیغی یرلرده اولان ایکو کمیکلرینه دینور بعضلر عندنده دأیات که
دأی لفظندن جمعدر کورکده اولان التی عدد قبورغه یه دینورکه هر طرفده اوچر دانه اولور و دأی سعی وزننده
مصدر اولور فند و دكّ و حیله ایلمك معناسنه تقول دأیت للشیٔ دأیا من الباب الثالث اذا ختلت (ابن دأیه) تمره
وزننده و همزه‌نك الفه قلبیله قرغه‌نك کنیه‌سیدر و بو حیله معناسندندر یاخود دابه‌نك دأی دیدکلری عضو
مذکوری یاغر اولدقده اورایه مسلط اولدیغنه مبنیدر * شارح دیرکه همزه‌سی الفه قلبیله ابن دایه دخی دیرلر ※ الیائی ※
(الدبی) دالك فتحی و الفك قصریله یابجه یابجه یوریمکه دینور یقال یمشی الدبا ای الرویدو خرده چکرکه یه و خرده قرنجه یه
دینور و عربلره مخصوص بر بازار اسمیدرکه بنا یرلرندندر (المدبیة) محسنه وزننده خرده چکرکه‌سی و قرنجه‌سی
چوق یره دینور یقال ارض مدبیة ای کثیرة الدبی (المدبیة) مرمیه وزننده و (المدبوّة) مدعوّه وزننده شول
یردرکه آنك نباتنی خرده چکرکه‌لر یمش اوله یقال ارض مدبیة و مدبوّة اذا صارت قد اکلت الدبی نبتها
(الادباء) همزه‌نك کسریله عرفج نام شجردن خرده چکرکه شکلنده نسنه بلورمك معناسنه‌درکه یمشی یرنده‌در
یقال ادبی العرفج اذا خرج منه مثل الدبا (دبیّ) سمی وزننده دهناء نام محلده برموضعدر چکرکه بتاغیدر
(دبی دبیّ) اوّلده دالك فتحی و الفك قصریله و ثانی سمیّ وزننده و (دبی دبیین) ثانیده تثنیه بنیه‌سیله
کلهٔ مرکبه‌در وفرت و کثرت موقعنده استعمال اولنور زیرا دبی چکرکه یه دینور و دبی موضع مزبورك اسمیدرکه چکرکه
بتاغیدر و تثنیه تکراری متضمندر کویا که موضع مزبورك چکرکه‌لری عددنجه کثیر دیمکدر و منه یقال جاء بدبی دبی
و بدبی دبیین ای بمال کثیر بونده جوهری غلط ایدوب دبی دبی عنوانده ثبت ایلدی (ابو دبیه) سمیه وزننده برشاعردر
(الدباء) رمان وزننده که قباغه دینور باء موحده بابنده ذکر اولندی جوهری و همندن بورده ذکر ایلدی (التدبیة) تأدیه
وزننده کار ایشلمك معناسنه‌در یقال دباه اذا صنعه ※ الواوی ※ (الدجو) دالك فتحی و جیمك سکونیله و (الدجوّ) علوّ
وزننده قرا کو اولمق معناسنه‌در یقال دجا اللیل دجوا و دجوّا اذا اظلم و کچینك تویلری دیدیلوب آچلمامق اوزره
بری برینه ایلشوب قات قات پکه‌لنمك معناسنه مستعملدر یقال دجا شعر الماعز اذا البس بعضه بعضا و لم ینتفش
و جماع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال دجا فلان اذا جامع و لباس طار و قصه اولمیوب بول و اوزون و وافی اولمق
معناسنه مستعملدر کویا که بتون بدنی قاپلامغله ظلمت کبی ستر ایلمش اولور یقال دجا الثوب اذا اسبغ (الادجاء)
همزه‌نك کسریله و (التدجی) تفعل وزننده و (الادجیجاء) اعشیشاب وزننده بونلر دخی قرا کو اولمق معناسنه‌در
یقال ادجی اللیل و تدجی و ادجوجی اذا اظلم (الداجیة) مظلم کیجه یه دینور یقال لیلة داجیة ای مظلمة و وافیه
و کامله معناسنه مستعملدر یقال نعمة داجیة ای سابغة (الدیاجی) دالك فتحیله کیجه‌لرك زیاده ظلمتلرینه دینور کویا که
دیجاة کلمه‌سنك جمعیدر (الدجواء) حمراء وزننده تویلری اوزون و فراوان کچی یه دینورکه مجسم سیاه کورینور
یقال عنز دجواء ای سابغة الشعر (الدجة) ثبه وزننده لقمه طوتان اوچ پرمغه دینورکه حالا لقمه طوتر اوله و قفتانك
دوکمه‌سنه دینورکه یقاده و یکده اولور جمعی دجاة کلور و دجی کلور دالك ضمی و الفك قصریله (المداجاة) مباهاة

(وزننده)

وزننده مدارا ایلمك معناسنه در کویا که مدارا سببیله درونده اولان کینه و عداوتی ستر ایدر یقال داجاه اذا داراه
و بر آدمی بین الشدّة و الرخاء منع ایلمك معناسنه در یقال داجاه اذا منعه بین الشدّة و الرخاء ☼ الیائی ☼ (الدجیة) غرفه
وزننده آوجی کوملتیسنه دینور یقال یقعد الصائد فی دجیته ای قترته و دجیة القوس شول ایکی پرمق قدر قایشه دینور که
یای اصه جق تصمه نك اوجنه چکریلور و دجیه قراکولغه دینور ظلمت معناسنه جمعی دجی کلور دالك ضمی و الفك
قصریله (الدجی) غنیّ وزننده قراکو کیجه یه دینور یقال لیل دجیّ ای داج (المداجاة) مباهاة وزننده درونده
اولان عداوتی ستر ایلمك معناسنه در یقال داجاه اذا ساتره بالعداوة ☼ الواوی ☼ (الدحو) دالك فتحی و حای مهمله نك
سکونیله برنسنه یی دوشیوب یایمق معناسنه در یقال دحا الله الارض یدحوها و یدحاها دحوا من الباب الاول و الثالث
اذا بسطها و جماع ایلمك معناسنه مستعملدر یقال دحا المرأة اذا جامعها و قرن بیویوب اشاغی یه طوغری صارقق
معناسنه در یقال دحا البطن اذا عظم و استرسل الی اسفل (الادحواء) ارعواء وزننده برنسنه یایلوب دوشنمك
معناسنه در یقال ادحوی الشیء اذا انبسط (الادحی) همزه نك فتحی و کسریله و (الادحیة) اضحیه وزننده
و (الادحوّة) همزه نك و حانك ضمیله قوم سالده دوه قوشنك یمورطه چیقاردیغی یره دینور ☼ الیائی ☼ (الدحی) وحی
وزننده بو دخی برنسنه یی دوشیوب یایمق معناسنه در یقال دحیت الشیء ادحاه دحیا من الباب الثالث ای بسطته و دوه
سورمك معناسنه در یقال دحیت الابل اذا سقتها (الادحیّ) همزه نك ضمی و کسریله ادحوّه معناسنه در که دوه
قوشی یوه سنه دینور و منازل قمردن برمنزل آدیدر منزل مزبور حالا بلده ایله متعارف اولان منزلدر (دحی) سمیّ
وزننده عربدن بربطن آدیدر (دحیّ) غنی وزننده برموضع آدیدر (الدحیة) دالك کسریله سرعسکره دینور یقال
هو دحیة الجند ای رئیسهم و دحیة بن خلیفة الکلبی صحابه در طلحه وزننده دخی زبازده در (الدحیة) دالك فتحیله
دیشی میمونه دینور و دحیه ابن معاویة بن بکر بن هوازندر (المدحاة) مسحاة وزننده شول عربه طرزنده تخته دن
دوزلمش برنسنه یه دینور که اکا کوچك چوجقلری یاتوروب یوریدرلر اوکنه کلان طپراغی و چقللری کوریوب
صیرارهرق یوریوب کیدر بوچوجق عربه سی اوله جقدر (التدحی) تفعل وزننده دوشنوب یایلمق معناسنه در
یقال تدحی الشیء اذا تبسط ☼ الیائی ☼ (الدخا) خای معجمه ایله عصا وزننده قراکولغه دینور ظلمت معناسنه (الدخیاء)
حمراء وزننده قراکو کیجه یه دینور یقال لیلة دخیاء ای ظلماء ☼ الواوی ☼ (الددا) قفا وزننده لهو و لعب معناسنه در
نته که دد و ددن دخی بو معنایه در یقال هو فی الددا و الدد و الددن ای اللهو و اللعب ☼ الواوی ☼ (الدروان) دالك
فتحیله صرتلانك دیشی قوردن اولان یاوریسنه دینور ☼ الیائی ☼ (الدری) و (الدریة) دالك فتحی و کسریله
و (الدریان) دالك کسریله و (الدریان) فتحاتله و (الدرایة) کتابه وزننده و (الدریّ) حلیّ وزننده بیلمك معناسنه در
علی قول حیله ایله بر تقریب بیلمك معناسنه در تقول دریته و به ادری دریا و دریة و دریانا و دریانا و درایة و دریا اذا علمته
او بضرب من الحیلة * شارح دیرکه درایت ایله خدای متعال و صفلنمز و دری فند و دوباره ایله الداتمق معناسنه در یقال
دری الصید دریا اذا ختله و مدری ایله باش قاشیمق معناسنه در یقال دری رأسه اذا حکه بالمدری (الادراء) همزه نك
کسریله بیلدرمك معناسنه در یقال ادراه به اذا اعلمه (التدری) تفعل وزننده و (الادّراء) دال مشدده ایله افتعال
وزننده مکر و فریبله الداتمق معناسنه در یقال تدرّی الصید و ادّراه اذا ختله و خاتون صاچنی طرایوب صالیورمك
معناسنه در یقال ادّرت المرأة و تدرّت اذا سرحت شعرها (المدری) میمك کسریله طراغه دینور مشط معناسنه
شارح دیرکه امهات سائرهده مدری شول دموردن دوزلمش پنجه شکلنده کوچك پرمقلی قاشیغه دینورکه انکله عورتلر
باشلرینی قاشیوب صاچلرنی دوزلدرلر انتهی * و مدری طوپلو و صانجق تعبیر اولنان دمور و آلتون ایکنه یه دینورکه
خاتونلر انکله صاچلرنی دوزلدرلر فارسیده سرخاره دینور حالا مسموعمزه کوره اسلامبول خانملری مجوهر ایکنه تعبیر
ایتدکلریدر و مدری بوینوزه دینور قرن معناسنه جمعی مداری کلور مجاری کبی و مداری کلور میمك و رانك فتحیله (المدراة)
میمك کسریله و (المدریة) منزله وزننده مدری معناسنه در (المدریة) غنیه وزننده جندیلرك مشق و تعلیم طعن ایچون
مزراغی اتوب دلیکندن چکوردکاری حلقه یه دینور * مؤلف همزه بابنده دخی ذکر ایلدی (مدری) مجری وزننده بجیله
قبیله سنه مخصوص برقریه آدیدر ☼ الواوی ☼ (الدسوة) دالك فتحی و سینك سکونیله برنسنه نشو و نما بولمیوب موزه
و بودور اولمق معناسنه در یقال دسا الشیء یدسو دسوة نقیض زکا یزکو و کیزلنمك معناسنه در یقال دسا الرجل اذا
استخفی (الداسی) معنای اوّلدن اسم فاعلدر نشو و نما بولمیوب موزه و بودور قالمش نسنه یه دینور یقال هو داس لازاك
☼ الیائی ☼ (الدسی) دالك فتحی و سینك سکونیله دسوه معناسنه در یقال دسی یدسی دسیا ضدّ زکا (التدسیة) تأدیه
وزننده برآدمی اغوا و افساد ایله کمراه ایلمك معناسنه در یقال دسّاه اذا اغواه و افسده * مؤلف دسّ ماده سنده دخی ذکر ایلدی

مطلب

واوراده وبصائرده بيانته كوره اصلى دسس اولوب سين ثانيه يايه مقلوب اولمق اغلبدر وتدسيه كيزلو خبر كوترمك
معناسنه در يقال دسّى عنه حديثا اذا احتمله ❊ الواوى ❊ (دستوى) دالك وتانك وواوك فتحيله بجده بر معروف
قصبه آديدر ❊ الواوى ❊ (الدشو) دالك فتحى وشين معجمه نك سكونيله جنكه طالمق معناسنه در يقال دشا فلان يدشو
دشوا اذا غاص فى الحرب ❊ الواوى ❊ (الدعاء) دالك ضميله رغبت الى الله تعالى معناسنه دركه نياز وابتهال الله حق تعالى
دركاهندن خير ورحمت رجاسندن عبارتدر (الدعوى) فتوى وزننده دعاء معناسنه در تقول دعوت الله ادعوه
دعاء ودعوى اى رغبت اليه يعنى ابتهلت اليه بالسؤال ورغبت فيما عنده من الخير * مؤلف بصائرده ديديكه اشبو
دعاء ودعوى ماده سى اصل نداء يعنى برآدمى چاغرمق معناسنه موضوعدر لكن نداء اكثرى حرف ندايه مقرون
اولور منادانك اسمنك انضمامنه حاجت اولميه رق ودعاء بهمه حال مدعوك اسمنه مصحوب اولور يااحمد كبى وبعضا
احدهما آخرك مقامنه قائم اولور ودعاء الى الله تعالى نياز وسؤال الله دركاه الهيدن خير واحسانى رجا ايلمكدن
عبارتدر وبعضا تسمية اسم معناسنه استعمال اولنور ودعاء لامله صله لنورسه خير وعلى ايله صله لنورسه شرّ
ومضرت يعنى بددعاء اولور انتهى * وتقول العرب دعاه الله بمكروه اى انزله به بوراده معناى لازمى مرادد ودعاء
بركسه يى برنسنه يه سوق ايلمك معناسنه مستعملدر يقال دعاه الى الامر اذا ساقه وبرآدمى براسمله تسميه ايلمك
معناسنه در يقال دعوته زيدا وبزيد اى سمّيته به وحيوانك ممه سنده داعيه يعنى سود بقيه سى اليقومق معناسنه در
يقال دعا فى الضرع اذا ابقى الداعية فيه ودعوى اسم اولور كما سيذكر (الدعّاءة) دالك فتحى وعينك تشديديله
سبابه پرمغنه اطلاق اولنور يقال يشير بدعّاءته اى بسبابته (الدعوة) دالك فتحيله اسمدر چاغرمغه دينور ومنه
تقول هو منى دعوة الرجل اى قدر مابينى وبينه ذالك بوراده دعوة لفظى ظرفيت اوزره منصوب اولمغله فلان ايله
مابينمز برآدمك چاغروب سسى يتشه جك مسافه مقدار نجه ديمك اولور ورفعله اولنجه مضاف تقدير اولنور ويقال
لهم الدعوة على غيرهم اى يبدأبهم فى الدعاء يعنى آنلر دعوت اولنمقده سائرلره تقديم اولنوب كنديلردن بدء اولنور
پس بوراده ملازمه ياخود اطلاق وتقييد علاقه سيله دعوت تقديم معناسنده استعمال اولندى ودعوت ادّعا
ماده سندن اسم اولور كما سيذكر وعهد وپيمان معناسنه مستعملدر يقال بينهما دعوة اى حلف وخاصة برآدمى
طعام وضيافته چاغرمق معناسنه در دالك ضميله ده لغتدر مدعاة دخى بومعنايه در تقول دعوته دعوة ومدعاة
اذا طلبته ليأكل عندك وضيافت معناسنده مستعملدر تقول كنا فى دعوة فلان ومدعاته اى فى طعامه (التداعى)
تفاعل وزننده ناس بريكمك معناسنه در برى برلرينى دعوتك لازميدر يقال تداعى القوم عليه اذا تجمعوا وهر طرفدن
دشمنلر قصد وتوجه ايلمك معناسنه در يقال تداعى العدوّ اذا اقبل وبنانك اجزاسى سوكيلوب يقلمغه باشلمق
معناسنه در كويا كه خراب اولمق ايچون برى برينى دعوت ايدرلر يقال تداعت الحيطان اذا انقاضت (الداعى)
اسم فاعلدر دعوت ايديجى يه وبرآدمى برنسنه يه سوق وتشويق ايديجى يه دينور ومنه ان النبى عليه الصلوة والسلام
❊ داعى الله ❊ كما قال تعالى ❊ وداعيا الى الله باذنه ❊ الاية اى الى توحيده ومايقرب منه وداعى مؤذنه اطلاق اولنور
(الداعية) جنك هنكامنده آتلرك بانك وفريادلرينه اطلاق اولنور وداعية اللبن ممه ده ابقا اولنان سود بقيه سنه دينور
كويا كه كيروسنده اولان سودى دعوت وجذب ايدر (الادّعاء) دال مشدده ايله افتعال وزننده برنسنه حقنده
بندر ديو زعم ايلمك معناسنه دركرك حق وكرك باطل اولسون اصطلاحمزده دعوى ايلمك تعبير اولنور يقال ادّعى فلان
كذا اى زعم انه له حقا اوباطلا (الدعوة) و(الدعاوة) داللرك فتحيله ادّعاء معناسندن اسملردر داللرك كسريله ده
لغتلردر برنسنه حقنده بندر ديو زعم ايلمكه دينور واول زعم ايلديكى مطلبه دعوى اطلاق اولنور فتوى كبى الفى
تأنيث ايچوندر زيرا اصلى دعوه ايدى يقال بينهما دعوى باطلة ويقال دعوى باطل نظرا الى لفظه * شارح ديركه
جمعى دعاوىدر واوك فتحيله فتاوى كبى وسيبويه واوك كسرنى ترجيح ايلدى (الدعوة) دالك كسريله نسب
خصوصنده ادّعا ايلمكه مخصوصدر يعنى فلان بنم پدرمدر ياخود اوغلمدر ديو ادّعا ايلمكه خاصدر تقول دعوته
بابن زيد دعوة وبومعناده اسم اوله رق استعمال اولنور يقال بينهما دعوة اى ادّعاء فى النسب (الدعىّ) غنىّ وزننده
اوغللغه دينور يقال هو دعىّ لك اذا كنت قد تبنيته ونسب جهتنده متهم اولان آدمه دينور يقال هو دعى اى متهم
فى نسبه (الادعاء) همزه نك كسريله برآدمى پدرينك غيرى يه منسوب قلمق معناسنه دركه بوفلانك اوغلى دكلدر
بنم يافلانك اوغليدر ديمك كبى يقال ادعاه اذا صيره يدعى الى غيرابيه (الادعية) اضحيه وزننده و(الادعوة)
ادحوه وزننده مابه التداعى اولان شيئه دينور مثلا لغزواحجيه كبى كه برى برينى آنى بيلمكه دعوت ايدرلر يقال بينهم
ادعية وادعوة وهى مايتداعون به (المداعاة) مباهاة وزننده بيلمجه ولغز سويلشمك معناسنه در يقال داعاه اذا حاجاه

(وبنايى)

و بنايی هر طرفدن هدم ايلمك معنا سـنه‌در تقول داعينا الحايط ای هدمناه ﴿دواعی الدهر﴾ زمانك صروف وتقلباتنه اطلاق اولنور برادلغه داعيه اولديغيچون يقال اصابتهم دواعی الدهر ای صروفه ﴿الدعویّ﴾ تركی وزننده شخص وكمسه معناسنه مستعملدر يقال ما بالمكان دعوی ای احد و بو دعوت معناسـندندر ليس فيه من تدعوه يعنی آنده بر چاغروب جواب و يره‌جك كمسه يوقدر سبكنده‌در ونفی مقامنه مخصوصدر ﴿الانداعاء﴾ انفعال وزننده دعوته اجابت ايلمك معناسنه‌در يقال اندعی لدعوته اذا اجاب ❊ اليائی ❊ ﴿دعيت ادعی دعاء﴾ لغة فی دعوت ادعو دعاء يعنی دعاء ماده‌سی واويه ويائيه‌در ❊ الواوی ❊ ﴿الدغوة﴾ دالك فتحی وغين معجمه‌نك سكونيله كوتوخويه دينور جمعی دغوات كلور يقال به دغوة ای خلق ردیء ❊ اليائی ❊ ﴿الدغية﴾ دغوه وزننده ومرادفيدر جمعی دعيات كلور ﴿دغه﴾ ثبه وزننده عجل قبيله‌سندن بر خاتونك آديدر حمقله ضرب مثل اولوب * احمق من دغة * ديرلر اصلی دغیّ ياخود دغوّ ايدی هاء حرف علتدن عوض اولدی مسـتقصاده مرسومدركه مزبوره‌نك اسمی ماديه‌در دغه لقبيدر قصه‌سـندن بريسی بودركه كبه اولمغله وقت ولادتی حلول ايلديكی كون اوه‌دن چيقوب بری اوته كزينور ايكن وضع بوريسی حادث اولمغله ادراك ايده‌ميوب اسهال طبيعی ملاحظه‌سيله بر چقوره نزول ووضع ولد ايلدی انی دخی درك ايده‌ميوب غائط ظنيله ضره‌سنه كلوب ياهنتاة هل يفتح الجعرفاه يعنی غائط اغزنی اچارمی ديو سؤال ايلدكده ضره‌سی تفطن ايدوب واروب ولدی اخذ ايلدی ❊ الواوی ❊ ﴿الدفو﴾ عفو وزنـنده مجروحی اكلندرميوب علی الفور قتل ايدوب خلاصلمق معناسـنه‌در تقول دفوت الجريح دفوا ای اجهزت عليه * مترجم صحاح زيغ ايلمشدر ﴿الادفاء﴾ همزه‌نك كسريله دفو معناسـنه‌در تقول ادفيت الجريح بمعنی دفوت و ايصتدرمق معنا سنه‌در تقول ادفيته لغة فی ادفأته بالهمزة وكيكك بوينوزی اكسه‌سنه طوغری يك اوزايوب كوتنه قدر وارمق معناسنه‌در يقال ادفی الظبی اذا طال قرناه حتی كاد ان يبلغ استه ﴿الادفی﴾ احری وزننده بلی اكلمش دوتا قدّ آدمه دينور يقـال رجل ادفی ای منحن ﴿الدفواء﴾ حمراء وزننده برونی اكری طوشنجل قوشـنه دينور يقال عقاب دفواء ای معوجة المنقار واوزون بيونلو ناقه‌يه دينور يقال ناقة دفواء ای الطويلة العنق ﴿التدافی﴾ تفاعل وزننده تدارك معناسنه‌در يقال تدافاه اذا تداركه وتداول معناسنه‌در يقال تدافوه ای تداولوه ودوه قسمی آدملرينی سيرك آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال تدافی البعير اذا سار سيرا متجافيا ﴿الاستدفاء﴾ ايصنمق معناسـنه‌در تقول استدفيت به لغة فی استدفأت بالهمزة ﴿ادفو﴾ همزه‌نك ضميله اسكندريه قربنده بر قريه آديدر وصعيد مصرده اسـوان ايله اسنی بيننده بر بلده اسميدر اعلامدن محمد بن علی النحوی اورادندر قرق جلدده بر تفسير شريف تأليف ايلمشدر ❊ اليائی ❊ ﴿الدقا﴾ قافله عصا وزننده دوه ياوريسی سودی چوق امكله ايچريسی بوزيلوب يوركی سورمك معناسـنه‌در يقال دقی الفصيل دقا من الباب الرابع اذا اكثر من اللبن ففسد بطنه فسلح ﴿الدقی﴾ كتف وزننده وصف مذكور اوزره اولان دوه ياوريسنه دينور مؤنثی دقيه‌در فرحه وزننده ﴿الدقوان﴾ سكران وزننده دقی معناسنه‌در مؤنثی دقوی‌در سكری كبی ❊ الواوی ❊ ﴿الدلو﴾ دالك فتحی ولامك سكونيله معلومدركه قوغه‌يه دينور وبو مؤنثدر بعضا مذكر اولور جمعی ادلی ودلاء كلور كتاب وزننده ودلی كلور دالك ضمی ولامك كسريله ودلی كلور كسرتينله ودلی كلور قصر ايله علی وزننده ودلو فلكده بر برجك آديدركه كواكبدن دلو صورتنی مشتملدر ودوه‌يه مخصوص بر كونه تمغا اسميدركه دلو صورتنده اولور وآفت وداهيه‌يه اطلاق اولنور ودلو مصدر اولور قيويه قوغه صارقتمق معناسـنه تقول دلوت الدلو دلوا اذا ارسلتها فی البئر وقيودن قوغه‌يی چكمك معناسـنه‌در يقال دلا الدلو اذا جبذها ليخرجها ودوه‌يی سهولتله آهسته‌جه يورتمك معناسنه‌در تقول دلوت الناقة اذا سيرتها رويدا وبر آدمه رفق وملايمتله معامله ايلمك معناسنه‌در تقول دلوت فلانا اذا رفقت به ﴿الدلاة﴾ حصاة وزننده كوچك قوغه‌يه دينور ﴿الادلاء﴾ همزه‌نك كسريله قيويه قوغه صارقتمق معناسنه‌در تقول ادليت اذا ارسلت الدلو الی البئر وحيوان تبوّل ايچون ياخود ضراب ايچون آلتنی صالندرمق معناسنه مستعملدر يقال ادلی الفرس وغيره اذا اخرج جردانه ليبول او يضرب وبر آدمك حقنده بد وناسزا سوز سويلمك معناسنه مستعملدر يقال ادلی فلان فی فلان اذا قال قبيحا وتوسّل معناسنه مستعملدر يقال ادلی برحمه ای توسّل بقرابته وبر ماده ضمننده دليل وحجت احضار ايلمك معناسـنه مستعملدر يقال ادلی بحجته ای احضرها يعنی احضار حجتله مدعاسـنه واصل اولدی وبر آدمه رشوت كونه مال دفع واعطا ايلمك معناسنه مستعملدر يقال ادلی اليه بمال اذا دفعه ومنه قوله تعالی ❊ وتدلوا بها الی الحكام ❊ ای تدفعونها اليهم رشوة ﴿الدالية﴾ طوار دوندرديكی بيوك دولابه دينور منجنون معناسنه‌و صو دوندرديكی بيوك دولابه دخی دينور

ناعوره معناسنه‌و داليه بر نسنه‌در كه خرما يپراغندن اتخاذ اولنوب بر اوزون صريغك اوجنه بند واستوار ايدرلر مؤلف ايجاز مخل اوزره تعبير ايلمشدر بوندن مراد طولمبه اوله جقدر كه اعراب طائفه سى خرما يپراغندن يا تخته‌دن اتخاذ ايدرلر حالا بورالرده باقردن وتنكه‌دن اتخاذ ايدرلر و داليه قوغه ايله ياخود طوار دولابيله سق اولنان ترلايه دينور فاعله بمعنى مفعوله‌در يقال ارض دالية اى تسقى بدلو او منجنون ﴿الدوالى﴾ عوالى وزننده بر نوع سياه اوزمدر كه پك سياه اوليوب قرامتق اولور * مؤلف دول ماده‌سنده بونى عنب طائفى ايله بيان ايلدى وشول خرما قوريغنه دينوركه اغاجندن كسوب بر يره آصلمش اولمغله بر مدّت طوره‌رق اولدقده اكل ايدرلر ﴿التدلى﴾ تفعل وزننده تدلل معناسنه‌در كه نازلنمق و انبساط كوسترمكدن عبارتدر يقال تدلّى عليه اذا تدلل و صالنوب صارقق معناسنه‌در يقال تدلى من الشجر اذا تعلق ﴿المدالاة﴾ مباهاة وزننده برآدمه رفق و سهولتله معامله ايلمك معناسنه‌در تقول داليته اذا رفقت به ☼اليائى☼ ﴿الدلا﴾ عصا وزننده متحير اولمق معناسنه‌در يقال دلى الرجل دلا من الباب الرابع اذا تحير ﴿التدلّى﴾ تفعل وزننده قريب اولمق معناسنه‌در يقال تدلّى به اذا قرب و تواضع ايلمك معناسنه‌در يقال تدلّى له اذا تواضع ﴿المدالاة﴾ مبالات وزننده مدارا ايلمك معناسنه‌در تقول داليته اذا داريته پس واوى ويائى اولور بوراده واو ايله داويته نسخه‌سى غلطدر ☼اليائى☼ ﴿الدم﴾ دالك فتحى و ميمك تخفيفيله معلومدركه قانه دينور فارسيده خون ديرلر اصلى دمى ايدى فتحتينله و تثنيه‌سنده دمان و اصلى اوزره دميان دخى دينور جمعى دماء كلور دالك كسريله و دمىّ كلور غنىّ وزننده * شارح ديركه عندالبعض اصلى دمى ايدى ميمك سكونيله و عندالبعض واويدر و بعضا آخرنى ميمه قلب و ادغامله دمّ دخى ديرلر ﴿الدمة﴾ فتحتينله تخصيص ايچوندر برپارچه قانه دينور على قول دم لفظنده لغتدر يقال دم و دمة و دم كدى يه دينور سنور معناسنه ﴿دم الغزلان﴾ بر نوع نبات آديدر ﴿دم الاخوين﴾ ايكى قرداش قانى ديدكلرى داروdr فارسيده خون سياوشان ديرلر ﴿الدمى﴾ عصا وزننده قانه‌مق معناسنه‌در يقال دمى الجرح دمى من الباب الرابع اذا خرج منه دم ﴿الادماء﴾ همزه‌نك كسريله و ﴿التدمية﴾ تفعله وزننده قاناتمق معناسنه‌در تقول ادميت الجرح و دمّيته اذا اخرجت منه الدمّ و تدميه برآدمه تسهيل طريق ايلمك معناسنه مستعملدر تقول دميت له اذا سهلت له سبيلا و طرّقته و تقريب ايلمك معناسنه‌در تقول دمّيت له كذا اذا قرّبت له وظاهر اولمق معناسنه‌در تقول دمّيت له اذا ظهرت و يقال خذ ما دمّى لك اى ما ظهر ﴿الدامى﴾ قانيان عضوه دينور نسبت اوزره‌در بو جهتله فقير و بينوا آدمه دامى الشفه اطلاق اولنور شدّت غم وكدرندن كويا كه دوداغى چتليوب خون آلود صورتنده اولور يقال هو دامى الشفة اى فقير ﴿بنات دم﴾ بر نبات معروف آديدر ﴿الدمية﴾ غرفه وزننده مرمردن تراشيده صورته دينور على قول عامدر يقال هو كالدمية وهى الصورة المنقشة من الرخام او عام و بته دينور صنم معناسنه جمعى دمى كلور دالك ضمى و الفك قصريله ﴿المدمّى﴾ معظم وزننده قان بيلاشمش اوقه دينور يقال سهم مدمى اذا كان عليه حمرة الدم و آت و سائر نسنه‌نك پك قزل اولانه اطلاق اولنور يقال فرس مدمّى اى شديد الحمرة و كذا غيره ﴿المستدمى﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله غريمندن مطلوبنى سهولتله استخراج ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال رجل مستدم اذا كان يستخرج من غريمه دينه بالرفق و برونى قانامغله باشنى يره اكمش آدمه دينور ﴿الدامية﴾ شول باش يارىغنه دينوركه قان ظهور ايدوب لكن سيلان ايلميه يقال شجة دامية اذا كانت تدمى و لاتسيل ﴿الدامياء﴾ مدّ ايله خير و بركت معناسنه‌در يقال تركهم فى الدامياء اى فى الخير و البركة ☼الواوى☼ ﴿الدنوّ﴾ علوّ وزننده و ﴿الدناوة﴾ سحابه وزننده يقين اولمق معناسنه‌در يقال دنا اليه و منه وله يدنو دنوّا و دناوة اذا قرب ﴿الادناء﴾ همزه‌نك كسريله بو دخى قريب اولمق معناسنه‌در يقال ادنى منه اذا قرب و يقين قلمق معناسنه‌در يقال ادناه اذا قرّبه و مضايقه اوزره چكنمك معناسنه‌در يقال ادنى الرجل اذا عاش عيشا ضيقا ﴿التدنية﴾ تأديه وزننده يقين قلمق معناسنه‌در يقال دنّاه اذا قرّبه و بر نسنه‌نك صغير و كبيرينى تتبع ايلمك معناسنه‌در يقال دنّى فى الامور اذا تتبع صغيرها و كبيرها ﴿الاستدناء﴾ برآدمك قريب اولمسنى ايستمك معناسنه‌در يقال استدناه اذا طلب منه الدنوّ ﴿الدناوة﴾ دالك فتحيله مصدردركه ذكر اولندى و خصملق معناسنه مستعملدر يقال بينهما دناوة اى قرابة و قربى ﴿الدنيا﴾ دالك ضميله آخرت مقابليدركه بو جهانه دينور و بعضا آخرينه تنوين الحاق اولنور جمعى دنى كلور صغر و صغرى و كبر و كبرى كبى شارح ديركه دنيا كلمه‌سى ادنى كلمه‌سنك مؤنثيدر بو عالمه دنيا اطلاقى آخرته نسبتله اقرب اولديغنه مبنيدر و تأنيثى مخلوقات اعتباريله‌در و اوى الاصل اولوب واوى يايه منقلب اولمشدر حرف تعريفى ازاله اولنوب منكّر اولدقده آخرينه تنوين الحاق اولنور فيقال ماله دنيا و لا آخرة و درّة الغواصده مشروحدركه دنيا كلمه‌سنه تنوين ادخاليله هذه دنيا متعبة ديمك اوهامدندر زيرا دنيا كلمه‌سى و اول وزننده اولان كلمه‌لر كرك معرفه و كرك نكره حالتلرنده قطعا

مطلب

منصرف ومنوّن اولمق صحیح دکلدر زیرا دنیا کلمه سنده الف مقصوره تأنیث ایچوندر قالدیکه الفله مؤنث اولان
کلمه کرك معرفه وکرك نکره حالتلرنده ممنوع عن الصرف اولوب لکن هاء ایله مؤنثا ولان منصرف اولدیغنك
باعثی بودرکه الف ایله مؤنث اولان کلمه الفه موضوع اولدیغندن ناشی اقوی اولوب هاء تانیث ایسه کلمه یه صکره دن
عارض اولمغله اضعف اولدیغندن الف تانیث علتین مقامنه قائم اولدی انتهی * ویقال هو ابن عمی اوابن خالتی اوابن
عمتی اوابن خالتی اوابن اخی اوابن اختی دنیة ودنیا بکسر الدال فیهما منوّنتین ودنیا بضم الدال غیرمنونة ودنیا بالکسر
غیرمنونة ای لحاً یعنی فلان بنم بی واسطه متصل وملاصق فلانزاده مدر * شارح دیرکه دالرك کسریله دنیه ودنی
اسملردر قرابه معناسنه در ودنیا کلمه سی که دالك ضمیله درحالیت اوزره منصوبلردر یاء مناسبتیله دالی مکسور دخی
اولور زیرا بینلرنده کی نون خفیه در وبونلر فی الاصل مصدرلردر بناسبئ دانیا سبکنده در وابن اعرابی دیدیکه
بوراده دنیا کلمه سی منصرفدر وبوماده دن غیری الف تانیثی اولان کلمه نك انصرافی معلوم دکلدر (المداناة)
مباهاة وزننده ایاغه بوقاغویی صقشدرمق معناسنه مستعملدر تقول دانیت القید اذا ضیقته (المدنیة) محسنه
وزننده و(المدنی) محسن وزننده طوغورمسی پك یقین حیوانه دینور یقال ناقة مدنیة ومدن اذا دنی نتاجها
(الدنیّ) غنی وزننده ساقط وضعیف اولوب اصلا ایشه یرامیان آدمه دینور یقال رجل دنیّ ای ساقط ضعیف
شارحك بیاننه کوره مهموزده لغتدر (الدنا) عصا وزننده و(الدنایة) سحابه وزننده برکیمسه دنیّ وبی مایه اولمق
معناسنه در یقال ماکان دنیا ولقد دنی دنا ودنایة من الباب الرابع اذا صار دنیا ودنا عصا وزننده برموضع آدیدر
(الادنیان) ایکی معروف دره یه اطلاق اولنور (الادنی) احری وزننده اقرب معناسنه در ومنه تقول لقیته ادنی
دنیّ وادنی دنا ای اوّل شیٔ یعنی جمله دن اقدم ابتداء وهله ده اکا بولشدم بوراده دنیّ جنیّ وزننده ودنا عصا وزننده در
قریب وقرب معنالرینه در (التدنی) تفعل وزننده برنسنه یه آزجه آزجه واروب یقلشمق معناسنه در یقال تدنّی الیه
اذا دناه قلیلا قلیلا (التدانی) تفاعل وزننده بری برینه یقلشمق معناسنه در یقال تدانو اذا دنا بعضهم من بعض (دانیه)
جانیه وزننده مغربده بر بلده در آنده نیچه علماء ظهور ایلدی ابوعمرو المقری الدانی آنلردندر ۞ الیائی ۞ (الدواء) دالك
حرکات ثلاثی والفك مدّیله علاج ودرمان ایچون اولان نسنه یه دینور یقال داواه بالدواء مثلثة وهو ما داوی به
(الدوا) عصا وزننده خسته اولمق معناسنه در یقال دوی الرجل دوا من الباب الرابع اذا مرض وخسته یه اطلاق
اولنور وصف بالمصدردر (الدوی) کتف وزننده خسته یه دینور یقال رجل دو ویقال دوی علی المصدر
وصیغهٔ ثانیه ده مفرد وجمع وتذکیر وتانیث برابر اولور ودوی احمق آدمه اطلاق اولنور واصلا یرندن ایرلمز اولان
آدمه اطلاق اولنور یقال رجل دوای لازم مکانه (الدویّة) غنیه وزننده دالك ضمیله ده جائزدر هواسی مزاجه
اویمیان وخامتلو یره دینور یقال ارض دویّة ای غیرموافقة (الدواة) حصاة وزننده یازو یازه جق آلت معرو فدرکه
دویت تعبیر اولنور جمعی دوی کلور نوات ونویّ کبی ودویّ کلور عتیّ وزننده * مترجم حقیر دیرکه شهاب درّه
شرحنده دیدیکه دویت ایشلیان آدمه دواتیّ دیمك لحندر اصوب اولان دوویّ دیمکدر زیرا تاء تانیث نسبت حالنده
حذف اولنور نته که فاطمه یه نسبتده فاطمی ومکه یه نسبتده مکی دینور زیرا براسم مسماسندن منسوبه نقل اولندقده
صفات عدادینه ملتحق اولمغله مذکر ومؤنث اولمق صحیح اولور پس مؤنث اولان منسوبده ایکی علامت تانیث
جمع اولمق کراهتنه وتاء تانیثك حشو کلمه اولمق هجنتنه مبنی تاء مزبوره یی حذف ایدرلر انتهی * ودواة ابوجهل
قارپوزینك واوزمك وقاون وقارپوزك قبوغنه دینور ذال معجمه ده لغتدر (الدوایة) ثمامه وکتابه وزنلرنده هریسه
وچورباوات صویی وسود مقوله سنه روزکار طوقندقده یوزلرنده بمورطه زاری کبی یوفقه چه پیدا اولان یوزینه
وقیمغنه دینور ودوایة الاسنان دیشلرك یوزنده حادث اولان یشللکه دینور طرامه کبی (الداوی) یوزنده ذکر
اولنان یوفقه چه قیمق حاصل اولان سود وچوربا مقوله سنه دینور یقال لبن داو ای ذو دوایة (التدویة) تأدیه
وزننده سود وچوربا مقوله سنك یوزی دوایه طوتمق معناسنه در یقال دوّی اللبن اذا رکبته الدوایة وبرآدمه
دوایه ویرمك معناسنه در تقول دوّیته اذا اعطیته الدوایة کذلك صویك یوزنده دوایه کبی یل صاوردیسی
پیدا اولمق معناسنه در یقال دوّی الماء اذا علاه مماتسفیه الریح واسرمش دوه کوکره یوب کورلده مك معناسنه در
یقال دوّی الفحل اذا سمع لهدیره دوّی (الادواء) تشدید داله افتعال وزننده سود یوزنی آلوب اکل ایلمك معناسنه در
تقول دوّیته الدوایة فادّواها ای اخذها فاکلها (المداوی) و(المدوّی) مقوّی وزننده چوق طعامه دینور یقال
طعام داو ومدوّ ای کثیر ومدوّی کورلدیلی بلوده دینور یقال سحاب مدوّ ای مرعد واورتیلی مستور ایشه دینور یقال
امر مدوّ ای مغطی (الدویّ) غنیّ وزننده و(الدویّ) عتیّ وزننده و(الدوویّ) فتحتینله ناس وکس وکیمسه

مطلب

معناسنه مستعملدر قشلدی یه یاخود دوّه یعنی صحرایه منسوبدر یقال مابالدار دویّ ودویّ ودووی ای احد
ودوی غنی وزننده اسن یلك قشلدیسنه دینور کذلك آری قسمنك وقوشلرك کورلدیسنه وقشلدیسنه دینور
یقال للریح والنحل والطائر دویّ ای حفیف ﴿المداوة﴾ مباهاة وزننده خسته یه علاج وتیمار ایلك معناسنه در
تقول داویت المریض اذا عالجته وخسته یه خدمت ایدوب دردنی چکمك معناسنه در تقول داویت المریض
اذا عانیته ﴿الادواء﴾ همزه نك کسریله برآدمی خسته قلمق معناسنه در تقول ادویته اذا امرضته ویقال هو
یدوی ویداوی ای یمرض ویعالج وخسته یه همدم اولمق معناسنه در یقال ادوی فلان اذا صحب مریضا ※ الواوی ※
﴿الدوّ﴾ جوّ وزننده و﴿الدوّیّة﴾ یای نسبتله که نفسنه منسوبدر و﴿الداویّة﴾ واو اولی الفه مقلوبدر بونده یانك
تخفیفیله ده جائزدر برّیه وبیابانه دینور یقال خرجوا الی الدوّ والدوّیّة والداویّة ای الفلاة ودوّ بر بلده آدیدر
﴿التدویة﴾ تفعله وزننده بیابانه کتمك معناسنه در یقال دوّی الرجل اذا اخذ فی الدوّ ﴿الدوّة﴾ هایله بر موضعدر
﴿الدوداة﴾ دالك فتحیله ایپ صالنجغك کوده یه تأثیرایدن یرینه واثرینه دینور ※ الیائی ※ ﴿الدهی﴾ دالك فتحی
وهانك سکونیله و﴿الدهاء﴾ بهاء وزننده غایة الغایه زیرکلك وجودت رأی وحسن فکر ودقت تدبیر معناسنه در
یقال به دهی ودهاء ای نکر وجودة رأی وارب ودهی ودهاء ودهاءه مصدر اولورلر بر کیمسه پك زیرك وجودت
رأی وحسن فکر وتدبیر صاحبی اولمق معناسنه که جن فکرلو اولمق تعبیر اولنور یقال دهی الرجل دهیا ودهاء ودهاءة
من الباب الرابع اذا کان داهیا ودهی برآدمی داهیه لکه نسبت ایلك علی قول نقیصه عزو واسنادیله عیبلمك یاخود
برداهیه یه اوغراتمق معناسنه در یقال دهاه دهیا اذا نسبه الی الدهاء اوعابه وتنقصه او اصابه بداهیة ﴿الداهی﴾
و﴿الدهی﴾ کتف وزننده و﴿الداهیة﴾ هاء مبالغه ایچوندر جن فکرلو آفت ذهن آدمه دینور جمعی دهاة کاور
قضاة کبی ودهون کلور بو دهی کلمه سنك جمعیدر اصلی دهیون ایدی ﴿التدهّی﴾ تفعل وزننده جن فکرلو آدم کبی
ایش ایشلمك معناسنه در یقال تدهّی فلان اذا فعل فعل الدهاة ﴿التدهیة﴾ تأدیه وزننده بودخی دهی معناسنه در یقال
دهّی فلانا بمعنی دهاه ﴿الداهیة﴾ پك زیرك جن فکرلو آدمه دینور که ذکر اولندی وداهیة امر عظیمه اطلاق اولنور
حادثه ونازلهٔ عظیمه کبی که آفت تعبیر اولنور یقال اصابته داهیة ای امر عظیم ﴿الدهیّ﴾ غنیّ وزننده عاقل ومتبصر
آدمه دینور جمعی ادهیه ودهواء کلور کرماء وزننده یقال رجل دهیّ وده ای عاقل ﴿المداهی﴾ اسم فاعل بنیه سیله
ارسلانه دینور ※ الواوی ※ ﴿الدهواء﴾ حمراء وزننده و﴿الدهویة﴾ دالك ضمیله تأکید ایچون داهیه لفظنه
صفت اولورلر نته که دهیاء دخی وصف اولور یقال داهیة دهواء ودهویة ای شدیدة جدًّا ﴿یوم دهو﴾ زهو وزننده
ایام عربدن بر یوم معروفدر ※ الیائی ※ ﴿دی دی﴾ داللرك فتحی ویالرك سکونیله نغماتله دوه سورمنك اصل ومنشأی
اولان کلمه در فی الاصل غنا ونغماتله دوه سورمك یوغیدی وقتا که بر اعرابی غلامنك النی اصروب زخمدار ایلکله
غلام مزبور دی دی یعنی یایدی یایدی دیه رك فریاد وفغانله کتدکده ایلروده اولان دوه لر غلامك آواز مذکورنی
ایشتمکله شوقلنوب دلخواه اوزره اشوب یوریمکه باشلدیلر اعرابی بو حالی کوردکده غلامه نوازش واکساء ایدوب
دائما دوه لرك اکسه سنده بوکونه آوازه یه مداومت ایلمسی ضمننده توصیه ایلدی من بعد دوه لری اول رسمه صوتله وکیده رك
نغماتله سوق ایدراولدیلر زیرا دوه قسمی آوازه ونغماتدن پك محظوظ ومتشوق اولورلر

فصل الذال المعجمة

فصل الذال المعجمة

﴿الذأو﴾ ذالك فتحی وهمزه نك سکونیله دوه یی پك سوروب قوغه رق کوترمك معناسنه در یقال ذأی الابل ذأوا
من الباب الثالث اذا طردها وساقها وجماع ایلك معناسنه در یقال ذأی المرأة اذا نکحها واوت صولمق معناسنه در
یقال ذأی البقل اذا ذوی ﴿الذأوة﴾ تمره وزننده آریق وزبون قیونه دینور یقال شاة ذأوة ای مهزولة ※ الیائی ※
﴿ذبیان﴾ ذالك ضمی وکسریله بر قبیله در نابغه ایله ملقب زیاء بن معاویه نام شاعر اکا منسوبدر * شارح دیرکه ذبیان
دوه نك کوده سنده قلان توی بقیه سنه دینور ※ الواوی ※ ﴿الذحو﴾ حای مهمله ایله دحو وزننده دوه یی پك شدتله
سورمك علی قول اوکنه قاتوب قوغه رق کوترمك معناسنه در یقال ذحا الابل یذحاها ویذحوها ذحوا
من الباب الثالث والاول اذا ساقها عنیفا او طردها وجماع ایلك معناسنه در یقال ذحا المرأة اذا جامعها وتیز تیز یوریمك
معناسنه در یقال ذحا الرجل اذا اسرع ※ الیائی ※ ﴿الذحی﴾ وحی وزننده یپاغی یی طوقمقله چرپمك معناسنه در
یقال ذحی الصوف یذحیه ذحیا اذا طرقه بالمطرقة وآچقده اولان آدمه یل طوقنمق معناسنه در یقال ذحتهم الریح
ای اصابتهم ولیس لهم منهاستر ﴿المذحاة﴾ مرماة وزننده آغاج قسمندن عاری اولان ارضه دینور یقال ارض مذحاة
ای لاشجر بها ※ الواوی ※ ﴿الذرو﴾ ذالك فتحی ورانك سکونیله یل برنسنه یی توزیدوب ایلتمك معناسنه در یقال
ذرت الریح الشیٔ تذروه ذروا اذا اطارته واذهبته وبو معناده لازم اولور توزمق معناسنه یقال ذرا الشیٔ اذا طار

فی الهواء و صاورمق معناسنه در یقال ذرا الحنطة اذا نقاها فی الریح و قیرمق معناسنه در یقال ذرا الشیٔ اذا کسره
و سرعتله کتمك معناسنه در یقال ذرا الظبی اذا اسرع و آغزدن دیشلر دوشوب دوكلمك معناسنه در یقال ذرا فوه
ای اسنانه اذاسقط ﴿الاذراء﴾ همزه نك کسریله و ﴿التذریة﴾ تأدیه وزننده بودخی یل برنسنه یی اوزتمق معناسنه در
یقال اذرته الریح و ذرّته اذا اطارته و اذهبته وتذریه برآدمی مدح وثنا ایلك معناسنه مستعملدر اصطلاحزده
اوچورمق تعبیر اولنور تقول ذریته اذا مدحته و معدن ترابنده التون اراشدرمق معناسنه مستعملدر تقول ذرّیت
تراب المعدن اذا طلبت ذهبه ﴿التذری﴾ تفعل وزننده صاورلمق معناسنه در یقال ذرا الحنطة فتذرت و برنسنه نك
یوقریسنه چیقمق معناسنه در تقول تذریت الذروة اذاعلوتها ﴿الذراوة﴾ ثمامه وزننده قوریمش اوتلق اوفندیسنك
توزندیسنه دینورکه یل اوکنده توزوب صاوریلور یقال مواعیده کذراوة النبت وهی ما ارفتّ من یابسه فطارت
به الریح وصاوریلورکن یره دوکیلان غله دوکندیسنه دینور ومطلقا روزکار توزیدوب اوچوردیغی توزندی یه
و اوچورندی یه دینور ﴿الذری﴾ هدی وزننده بودخی توزندی یه و اوچورندی یه دینور ﴿الذروة﴾ ذالك ضمی
و کسریله برنسنه نك یوقریسنه دینور یقال هو فی ذروة الشرف ای اعلاه ﴿المذروان﴾ میمك کسریله آدمك ایکی
قیناغنك اوجلرینه دینور مفردی یوقدر علی قول مذری مفردیدر ومذروان الرأس باشك ایکی طرفنه اطلاق
اولنور ومذروان القوس یایك یوقری و اشاغی باشلرندن کیریش اوجلری یچوره جك یرلره دینورکه ایکی اوجلری
اوله جقدر ومنه یقال جاء فلان ینفض مذرویه ای باغیا متهدّدا یعنی بغی و تعدی قصدیله تهدید ایلیه رك كلدی
و بو معنای اوّلدن و معنای اخیردن محتملدر ﴿الاستذراء﴾ یچی کوسنیمك معناسنه در یقال استذرت المعزی اذا
اشتهت الفحل ﴿الذرة﴾ ثبه وزننده معروف غله اسمیدرکه مصر بغدایی دیدکلریدر اصلی ذرو ایدی هاء واودن
عوضدر ﴿ابوالذری﴾ سعی وزننده خالد بن عبد الرحمن الافریقی کنیه سیدر و علیّ بن ذری الحضرمیّ و انعم
بن ذری الشعبانی محدّثلردر ﴿بئر ذروان﴾ سحبان وزننده مدینه ده برقیو آدیدر علی قول ذواروان دیرلر یاخود
ذروان در فتحاتله ❊ الیائی ❊ ﴿الذاغیة﴾ غین معجمه ایله شاشقین وچولپه نادان عورته دینور یقال امرأة ذاغیة
ای مضاّغة رعناء ❊ الواوی ❊ ﴿الاذقی﴾ قافله احری وزننده قولاقلری و برونی صالق وسلپوك آته دینور مؤنثی
ذقواء در یقال فرس اذقی ای الرخو الاذن و الانف ❊ الواوی ❊ ﴿الذکوّ﴾ علوّ وزننده و ﴿الذکا﴾ عصا وزننده
و ﴿الذکاء﴾ بهاء وزننده و بوز مخشریدن منقولدر آتش یك علولنمك معناسنه در یقال ذکت النار تذکو ذکوّا وذکا
وذکاء اذا اشتدّ لهبها ﴿الاستذکاء﴾ ذکو معناسنه در یقال استذکت النار بمعنی ذکت ﴿الاذکاء﴾ همزه نك
کسریله آتشی یاقوب علولندرمك معناسنه در یقال اذکی النار اذا اوقدها ﴿التذکیة﴾ تفعله وزننده اذکاء
معناسنه در یقال ذکی النار بمعنی اذکاها و بوغزلمق معناسنه در یقال ذکی الذبیحة اذا ذبحها و پیروسالخورده اولمق
معناسنه در عادتا تجاربله صاحب ذکاء اولدقلری تصورینه مبنیدر یقال ذکی الرجل اذا اسنّ و بدنّ ﴿الذکیة﴾
غنیه وزننده علولنمش مشتعل آدمه دینور ﴿الذکوة﴾ و ﴿الذکیة﴾ تمره وزنلرنده آتش طوتشدیره جق طوترغه
دینور یقال ذکی النار بالذکوة و الذکیة وهی ماذکاهابه وشعله لو آتش کوزینه دینور ﴿الذکا﴾ عصا وزننده
بودخی شعله لو پرلاق آتش کوزینه دینور و ذکا و ذکاة هایله بوغزلمق معناسنه در یقال ذکا الذبیحة ذکا و ذکاة
اذا ذبحه ﴿الذکاء﴾ وفاء وزننده برکسه تیزفهم وزیرك اولمق معناسنه در یقال ذکی الرجل و ذکی و ذکو ذکاء
من الباب الرابع و الثالث و الخامس اذا کان سریع الفطنة و ذکاء سنّ و سال و عمر معناسنه در یقال بلغت الدابّة
الذکاء اذا اسنت ﴿الذکیّ﴾ غنی وزننده ذکاء و ذهن و فطنت صاحبی آدمه دینور و بوغزلنمش قربانه دینور
﴿ذکاء﴾ غراب وزننده کونش اسماسندندر و بو معرفه در لاینصرفدر حرف تعریف داخل اولمز یقال طلعت
ذکاء ای الشمس ﴿ابن ذکاء﴾ صباح وقتنك کنیه سیدر یقال ظهر ابن ذکاء ای الصبح ﴿المذاکی﴾ میمك فتحیله
شول آتلره دینورکه قروحنی یعنی دیشلری کماله وارديغی هنکامی بریاخود ایکی یاش یچمش اوله لر مذکی مفردیدر
مخلف وزننده یقال خیل مذاك اذا اتت علیها بعد قروحها سنة اوسنتان ﴿الذکی﴾ غنیّ وزننده و ﴿الذاکی﴾
و ﴿الذکیة﴾ غنیه وزننده یك تیز رایحه لو مسکه وصف اولور یقال مسك ذکیّ و ذاك و ذکیة ای ساطع ریحه * شارح
دیرکه مسك و عنبر کلمه لرینك تذکیرو تأنیثلری جائزدر ظاهرا تانیثلری شمامه اعتباریله در ﴿المذکیة﴾ محسنه وزننده
مرّة بعد اخری یاغدیران بلوده دینور یقال سحابة مذکیة اذا مطرت مرّة بعد آخری ﴿الذکاوین﴾ ذالك فتحی
و واوك کسریله ذکوانه کلمه سنك جمعیدر کوچك سرح آغاجلرینه دینور ظاهرا یك متوقد اولدیغیچون ﴿ابن ذکوان﴾
سلمان وزننده ائمهٔ قراءتدن ابن عامرك راویسیدر ﴿ذکوه﴾ تمره وزننده بادیه ده برارسلان یتاغی یرك

آديدر ❊ اليائى ❊ (الاذيلاء) اعشيشاب وزننده بريره كيزلوجه كتمك معناسنه‌در يقال اذلولى الرجل اذا انطلق فى استخفاء ورام ومنقاد اولمق معناسنه‌در يقال اذلولى الرجل اذا ذلّ وانقاد وشكسته خاطر اولمق معناسنه‌در يقال اذلولى فلان اذا انكسر قلبه وآلت تناسل فرسزجه قالقمق معناسنه‌در ترياكى آلتى كبى يقال اذلولى الذكر اذاقام مسترخيا (الذلولى) سفرجل وزننده ذليل ورام اولمش آدمه دينور يقال رجل ذلولى اى مذلول (التذلى) تفعل وزننده تواضع ايلمك معناسنه‌در يقال تذلى له اذا تواضع (الذلى) سعى وزننده آغاجدن ميوه ديرمك معناسنه‌در يقال ذلى الرطب ذليا من الباب الثالث اذا جناه (الاذلاء) همزه‌نك كسريله بركسه ايله بيله‌جه آغاجدن ميوه ديرمك معناسنه‌در يقال ذلى الرطب فاذلى معه * شارح فاذلى نسخه‌سنى تغليط وبو نسخه‌يى تصويب ايلمشدر ❊ اليائى ❊ (الذماء) وفاء وزننده دپرنمك وقلدامق معناسنه‌در يقال ذمى الشيئ ذماء من الباب الرابع اذا تحرك وذماء اولومجل وجودده قلان بقيهٔ روحه ياخود قوّت قلبه دينور يقال مابقى منه الاذماء اى بقية النفس او قوة القلب وبدنده همان بقيهٔ روح ياخود قوّت قلب قالمق معناسنه مصدر اولور يقال ذمى المذبوح ذماء من الباب الثانى اذا بقى منه الذماء (الذامى) و(المذماة) مرماة وزننده زخمدار اولمش صيده دينور (الذميان) فتحتله سرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال ذمى الرجل ذميانا من الباب الثانى اذا اسرع (الذمى) رمى وزننده برآدمى برنسنه‌نك رايحه‌سى آزرده قلمق معناسنه‌در يقال ذمته رايحته ذميا اى آذته (الاستذماء) برآدمك وارنى اراشدروب آلمق معناسنه‌در تقول استذميت ماعنده اذا تتبعته واخذته (الاذماء) همزه‌نك كسريله اوردېغى نسنه‌يى بقيهٔ جانله ترك ايلمك معناسنه‌در يقال اذماه اذا وقذه وتركه برمقه (الذمى) عصا وزننده رايحهٔ منكره‌يه دينور ❊ الواوى ❊ (الذهو) لهو وزننده كبر ايلمك معناسنه‌در يقال ذها الرجل يذهو ذهوا اذا تكبر ❊ اليائى ❊ (الذوى) غنى وزننده اوت صولمق معناسنه‌در يقال ذوى البقل وذوى ذويّا من الباب الثانى والرابع اذا ذبل (الاذواء) همزه‌نك كسريله اوتى صولدرمق معناسنه‌در يقال اذواه الحرّ اذا ذبله (الذواة) حصاة وزننده بغدايك واوزم وقاون وقرپوز مقوله‌سنك قبوغنه دينور (الذوى) الى وزننده خرده وجوره قيونلره دينور (ذائك) ذالك وزننده وآنده لغتدركه اسم اشارتدر يقال ذائك الرجل اى ذلك وبونك تفصيلى اشاغيده مبسوطدر

فصل الراء

فصل الراء

❊ اليائى ❊ (الرؤية) رانك ضمى وهمزه‌نك سكونيله كوز ايله كورمكه كذلك قلبله كورمكه يعنى عقل ايله مشاهده رتبه‌سنده بيلمكه دينوركه اسمدر اوّلكيدن بصر ايله ثانيدن بصيرت ايله تعبير اولنور يقال شهدله عن رؤية وهى النظر بالعين وبالقلب * شارحك بياننه كوره جمعى رؤى كاور مديه ومدى كبى * مؤلفك اطلاقنه كوره مشترك اولور لكن عينده حقيقت وقلبده مجازدر ورؤيه ورأى رانك فتحى وهمزه‌نك سكونيله وراءه راعه وزننده ورأيه ضربه وزننده ورئيان رانك كسريله مصدرلردر كورمك وبيلمك معنالرينه‌در تقول رأيته رؤية ورأيا وراءة ورأية ورئيانا من الباب الثالث اذا نظرته بالعين وبالقلب * مؤلفك بصائرده بياننه كوره رؤيت شيئ مرئى‌يى ادراكدن عبارتدر واول قواى نفسيه حسبيله برقاچ كونه اولور اوّلا حاسهٔ بصريه وآنك مجراسنه جارى اولانله اولور رأيت زيدا كبى ❊ وقل اعملوا فسيرى الله عملكم ❊ الاية كريمه‌سى كبى زيرا حق تعالى‌يه حاسه اسنادى صحيح دكلدر ثانيا وهم وتخيل ايله ادراك اولنور نحو رأى ان زيدا منطلق ثالثا تفكر ايله ادراك اولنور كقوله تعالى ❊ انى ارى مالاترون ❊ الايه رابعا عقل ايله ادراك اولنور وعلى ذلك قوله تعالى ❊ ما كذب الفؤاد مارأى ❊ الاية ورؤية بصريه مراد اولورسه مفعول واحده تعديه ايدر نحو رأى زيدا وعلم معناسى اراده اولنور مفعولينه تعديه ايدر نحو رأيت زيدا عالما انتهى وفى الحديث ❊ ارأيتك وارأيتكما وارأيتكم ❊ وهى كلمة تقول العرب بمعنى اخبرنى واخبرانى واخبرونى وكذلك المترالى كذا كلمة تقال عند التعجب يعنى ارأيت كلمه‌سى كلام عربده اخبرنى معناسنه استعمال اولنور ذهنك لفظ مزبوردن معناى مرقومه انتقالى رؤيت اخبارك سبب اقواسى اولديغنه مبنى اولمغله اطلاق سبب وارادهٔ مسبب وجهيله رؤيت اطلاق واخبار اراده اولندى وهمزهٔ استفهام كه طلب فهم ايچون موضوعدر آنكله امر بالاخبار مراد اولندى طلبه دلالتده مشترك اولدقلريچون پس ارأيت كلمه‌سى اخبرنى كلمه‌سندن ذكر السبب وارادة المسبب وجهيله مجاز مرسل اولور وطلب فهمه موضوع اولان اداة اطلاق اولنوب طلبه موضوع اولان صيغهٔ امر اراده اولنمشدر صيغهٔ مزبوره اداة مرقومه‌يه تشبيها خلاصه‌سى ارأيت كلمه‌سى مجاز مرسله مبنى استعاره اولور وتاء دائما مفتوح اولور وكافك اعرابدن محلى يوقدر مجرّد خطاب ايچوندر احوال مخاطبه دلالت ايلمكله تثنيه وجمعنده وتذكير وتأنيثده متغيّر اولور والمتر قوللرى تعجيب معناسنده مثل مجراسنه اجرا اولندى برقصه‌يى كوروب وكورميان واشيدوب وايشتميان كمسه‌يه خطاب اولور وبو بالتعجيب تقريرى مفيددر زيرا استفهام انكار وقوعى ايچون اولوب نفى نفى

اثبات اولمغله نفی اولان رؤیتی تقریر ایدر و بوندن تعجب متولّد اولور بو جهتله معنیین مجازیین بیننی جمع لازم کلمز
هر نقدر مؤلفه کوره جائز ایسه ده واشبو رأی ماده‌سی الی ایله صله لندقده اعتباره مؤدّی نظر معناسنی مقتضی اولور
دیدکلری وجه مذکور اوزره تعجیب معناسنه اشارتدر (الارتئآء) افتعال وزننده بودخی کورمك معناسنه در تقول
ارتأیته بمعنی رأیته و بر ماده ضمننده رأی و تدبیر ایلمك ایچون فکر و ملاحظه ایلمك معناسنه در یقال ارتأینا فی الامر
ای نظرناه (الاسترآء) استفعال وزننده بودخی کورمك معناسنه در تقول استرأیته بمعنی رأیته و بر آدمك
دیدارینی یعنی کورمسنی استدعا ایلمك معناسنه در یقال استرآءه اذا استدعی رؤیته و برکسه‌دن بالاستشاره
رأی طلب ایلمك معناسنه در تقول استرأیته اذا استشرته (الریّة) نیه وزننده کورمکه دینور اسمدر تقول
الحمدلله علی ریّتك ای رؤیتك * شارحك بیانه کوره بونك اصلی رؤیه ایدی همزه ابدال صحیحله واوه ابدال و بعده
یایه قلب و ادغام اولنوب یایه مجاورت سببیله راء مکسور اولدی (الرّءّاء) شدّاد وزننده کثیر الرؤیه اولان
یعنی کوره کن بینا آدمه دینور یقال هو رءّاء ای کثیر الرؤیة (الرؤیّ) رانك ضمی همزه‌نك کسریله صلی
وزننده و (الرؤآء) غراب وزننده و (المرآة) مرماة وزننده انسانده نظر تعلق ایده‌جك یره دینور منظر معناسنه
علی قول رؤی و رؤآء حسن منظر معناسنه اولوب و مرأة علی الاطلاق منظر معناسنه در یقال هو حسن الرؤیّ
والرؤآء والمرأة ای المنظر او الاولی حسن المنظر و الثالث علی الاطلاق (الترئیة) تفعله وزننده اسمدر بهجت
وبها و حسن منظر معناسنه در و ترئیه مصدر اولور ریاء ایلمك معناسنه تقول رأیته ترئیة ای رائیته رئاء
و بر آدمه باقق ایچون آینه عرض ایلمك علی قول اکا آینه طوتمق معناسنه در تقول رأیته اذا عرضت المرأة علیه
او جلستها له لینظر فیها (الاراءة) و (الاراء) همزه‌لرك کسریله کوستورمك معناسنه در تقول اریته ایاه اراءة و ارآء
ای جعلته ینظر فیه اشبو اری کلمه‌سی فی الاصل ارأی ایدی یانك ماقبلی مفتوح اولمغله الفه قلب اولنوب ارأی
اولدقدنصکره همزه‌سی تلیین و حرکه‌سی رایه نقل اولنوب اجتماع ساکنین اولمغله همزه حذف اولندی و تقول
العرب اری الله بفلان ای اری الناس به العذاب و الهلاك یعنی حق تعالی فلانی بلیه و عقوبته کرفتار ایدوب ناسه
عذاب و هلاك عبرتلرینی انکله کوستورسون که آنك مبتلا اولدیغی عقوباتی ناسه مدار اعتبار ایتسون دیمکدر و بو مثللدر
(المراآة) مباهاة وزننده و (الرئاء) قتال وزننده برکسه ناسه کندی متصف و متخلق اولدیغی فعل و کردارینك خلافنی
کوستورمك معناسنه درکه ریا ایلمك و کوسترش ایلمك تعبیر اولنور تقول رائیته مراآة و رئاء ای اریته علی خلاف
ما انا علیه و برآدمی قرشوسنه چکوب کورمك معناسنه در تقول رائیته ای قابلته فرأیته و برکسه ایله مشاوره ایلمك
معناسنه در تقول رائیته اذا شاورته (المرآة) مسحاة وزننده آینه‌یه دینور * شارح دیرکه اصلی مرأیه ایدی مفعله وزننده
اسم آلت و اسم مکان دخی اولور جمعی مرای کلور جواری و غواشی کبی و مرایا کلمه‌سی قیاسدن خارجدر لکن
درّه شرحنده شهاب سماعا و قیاسا ورودینی تصریح ایلمشدر (الترائی) تفاعل وزننده آینه‌یه باقق معناسنه در تقول
ترآیت فی المرأة ای نظرت فیها و بری برینی کورمك و کورشمك معناسنه در یقال تراءوا اذا رأی بعضهم بعضا و منه الحدیث
❋ انا بریء من کل مسلم مع مشرك ❋ قیل لم یارسول الله قال ❋ لا ترا أی ناراهما ❋ ای لایتجاور المسلم و المشرك بل یتباعد
عنه منزله بحیث لو اوقدنارا ما رأها یعنی مطلقا اهل اسلامك مشرکینله مجاورت و مقاربتلرندن نهی متضمندر یعنی
آتشلری بری برینی کوره‌جك قدر مسافه‌ده تقرّب ایلیوب بلکه انلردن تباعد ایلسونلر زیرا مشرکین عهد و اماندن
مبرالردر و اهل اسلامك دلالتی طرف رحمانه و انلرك دلالتی جانب شیطانه اولور پس ترآئی بو راده تعاین و تقابل معناسنه
اولمش اولور و ترا أی اصلده تترا أی ایدی تالرك بری تخفیفا حذف اولندی * شارح دیرکه ابو الهیثم علیه الرحمه لایتسم
المسلم بسمة المشرك و لایتشبه به عبارتیله تفسیر ایلدی یعنی مسلم اولان کسه مشرکلرك اشکاللریله متشکل و اخلاقلریله
متخلق اولمسون انتهی * و ترائی بر ماده ضمننده فکر و اندیشه و ملاحظه ایلمك معناسنه در تقول ترا أینا فی الامر ای نظرناه
و خرما قوریغنده رنکلر کورنمك معناسنه در یکلشمکله صاری و قرمزی رنکلر ظاهر اولور یقال ترا أی النخل
اذا ظهرت الوان بسره و کورنمك ایچون بر آدمك اوکنه ارقوری کلمك معناسنه در یقال ترا أی لی ای تصدّی لاراه
(الترأی) تفعل وزننده آینه‌یه باقق معناسنه در تقول ترأیت فی المرأة اذا نظرت فیها و برکسه‌یه کورنمك ایچون تعرض
ایلمك معناسنه در یقال ترأی لی ای تصدّی لأراه (الرؤیا) رانك ضمی و همزه‌نك سکونیله دوشه دینورکه اویقو
ایچره کوریلور جمعی رؤی کلور هدی وزننده تقول رأیت رؤیا حسنة و هی ما رأیته فی منامك * شارح دیرکه وزنی
فعلی در الفی تانیثیه اولمغله غیر منصرفدر و تانیثی صورت اعتباریله در یاخود اصلی رؤیه ایدی و رؤیا رؤی معناسنه در
کما سیذکر * مترجم حقیر دیرکه رؤیا ماده سنه بومقامده اهل تحقیق مقاله‌سنك خلاصه‌سی قید و بیان اولنمق مناسب

کورلدی معلوم اوله که نفس ناطقه حین نوم ابدانیده حواس خمس ظاهره یه اشتغالندن منقطع و برمقدار فراغ وکسب راحت ایتدکده مناسبت اصلیه سی سببیله عالم ملکوته که عالم شهادتده ما کان ومایکون بالجمله صور ومعانی ایله اول عالمده بلکه جمیع مبادی عالیه وملکیهٔ سماویه ده علی طریق الازدحام موجود ومنقوش اولوب شیئا فشیئا علی حسب التقدیر والاراده بو عالمده جلوه کر ظهور اولورتعلق واتصالله انده عقل فعال یعنی روح القدسدن تلقف معنوی روحانیله مرتسمات و منتقشات مذکوره دن بعض نقوش و مرسوماتله منتقش اولوب نسّاج المعانی و حیّاك الصور اولان قوّت متخیله دائما نسج معانی و حیاکت صور شانندن اولمغله اول معانی و نقوشی کندویه مناسب بر قالبه افراغ ایدر اندن اول صور و قوالب افق متخیله دن حسّ مشترکه منحدر و انده مشاهد و محسوس اولور اندن خزانهٔ صور محسوسات اولان قوّت خبالیه ده محفوظ و مستقرّ اولور رؤیای صادقه بوندن عبارتدر پس متخیله نك معنایه الباس ایلدیکی صورتك ملبوسنه شدّت مناسبتی اولورایسه اول رؤیا تعبیره محتاج اولمزوا کر ضعف متخیله سببیله مناسبت بعید اولور ایسه تعبیره محتاج اولورزیرا انتقالات وقهقری و غیرها متوقف اولور وکاه اولورکه صلاح و صفوت باطن سببیله رائی اهلی و اولادی اولدیغی بلده یه بلکه مصالح ناس احوالنه اطلاعه اهتمام ایدرسه اکا اندن بعض اشیاء لایح اولور واولیاء الالهه حین مراقبه ده حاصل اولان تلقف اخبار علویّه وکشف اسرار ملکوتیه اشبو کیفیت اوزره افاضه اولنور اما بعض اسباب بدنیه و بواعث طبیعیه و علل و اخلاط امزجه ایله تخیلات منامیه اضغاث احلام اولوب تعبیر و تأویله کلمز اولور و اغلب و اکثر منامات اضغاث احلام مقوله سندندر و کیفیت مذکوره اوزره رؤیای صادقه پك عزیزه در وقال النبی علیه الصلوة والسلام ❋رؤیا المسلم جزء من ست وار بعین جزء من النبوة❋ (الرأیّ) غنیّ وزننده و رانك کسریله لغتدر جنی یه و پری یه دینورکه حسن صورتله انسانه ظاهر اولمغله آدم اکا عاشق وآشفته اولور علی قول رانك کسریله پری طائفه سنك دلبرلرینه دینور ورأی بیوك ییلانه اطلاق اولنور و بیع ایچون نشر و بسط اولنمش ثوبه و قماشه اطلاق اولنورکه مشتریلر رؤیت ایدرلر (المرأی) مرعا وزننده کوریله جك یره دینورکه اسم مکاندرنته که مسمع سس ایشیدیله جك یره دینور تقول هو منی مرأی و مسمع بالرفع و النصب ای بحیث اراه و اسمعه یعنی فلان بکا دیداری کوریله جك و سسی ایشیدیله جك یرده در * شارح دیرکه عندسیبویه بو ظروف مخصوصه دندر غیر مخصوصه مجراسنه اجرا اولنمشدر (الرئاء) کتاب وزننده برنسنه نك کورنشنك و کوستورشنك مقدارینه دینور یقال هم رئاء الف ای زهاؤه فی رأی العین (الرؤی) و (الرؤیا) رالرك ضمی و فتحیله مرئی معناسنه اسم اولمریله شخص معناسنه مستعملردر و منه یقال جاء حین جنّ رؤی و رؤیا ای حین اختلط الظلام فلم یترأوا (الرأی) رانك فتحیله اعتقاد معناسنه اسمدر جمعی آراء کلور همزه نك مدّیله وارءآء کلورکه اوّلدن مقلوبدر وارأی کلور ارعی وزننده ورئیّ وریّ کلور رانك کسری و فتحیله ورئی کلور غنی وزننده تقول هو فی رأیی کذا ای فی اعتقادی (المرآة) مسعاة وزننده برنسنه یی باقشدرانآدمه و برنسنه نك یاقشغنه باعث اولانه دینور یقال هو مرأة بکذا ای مخلقة (الارأی) احری وزننده پك لایق وروا معناسنه در تقول انا ارأی ان افعل ذلك ای اخلق (الرئة) عده وزننده جانلو قسمنك نفس وریح وهواء موضعنه دینورکه آق جکردر فارسیده شش ترکیده اویکن دیرلر جمعی رئات ورئون کلور * شارحك بیاننه کوره اصلی رئی ایدی (الرأی) سعی وزننده برآدمك آق جکرینه اورمق یاطوقنمق معناسنه در یقال رأه رأیا اذا اصاب رئته و یره سنجاق دیکمك معناسنه در یقال رأی الرایة اذا رکزها فی الارض و چقماغی چاقق وکذلك چقماق چاقلمق معناسنه درکه لازم ومطاوع اولور یقال رأی الزند فرأی هو ای اوقده فوقد (الارءآء) اکرام وزننده سنجاق دیکمك معناسنه در یقال ارأی الرایة اذا رکزها فی الارض و برکمسه عقل و تدبیر صاحبی اولمق معناسنه در یقال ارأی زید اذا صار ذا عقل و برکمسه نك چهره و قیافتنده اثر حماقت ظاهر اولمق معناسنه در یقال ارأی الرجل اذا تبینت الحماقة فی وجهه بو جهتله اضداددن اولور وایینه یه باقق معناسنه در یقال ارأی زید اذا نظر فی المرأة و برنسنه یه کرپکلرینی چوق قیپه رق نظر ایلمك معناسنه در یقال ارأی الرجل اذا حرّك جفنیه عند النظر و برکمسه نك پری طائفه سندن مألوف و محبوبی اولمق معناسنه در یقال ارأی فلان اذا صار له رئیّ من الجنّ و ریاء و سمعه قصدیله عمل ایلمك معناسنه درکه مرایلق ایلمك تعبیر اولنور یقال ارأی الواعظ اذا عمل رئاء و سمعة و برآدمك آق جکری اغریمق معناسنه در یقال ارأی الرجل اذا اشتکی رئته و بعض فقهانك رأینه تابع اولمق معناسنه مستعملدر یقال ارأی فلان اذا تبع رأی بعض الفقهاء و چوق رؤیا کورر اولمق معناسنه در یقال ارأی الرجل اذا کثر رؤآه و دوه نك برونی بوغازینه طوغری کیجه دوشوك اولمق معناسنه در یقال ارأی البعیر اذا انتکب خطمه علی حلقه و حافر و سبع جنسلرندن ماعدا حیوانك ممه لرنده کبه لك علامتی ظاهر اولمق معناسنه درکه ممه لری بیویوب سود لنمکه باشلر یقال ارأت الحامل من غیر الحافر و السبع اذرؤی فی ضرعها

مطلب

الحمل واستبين (المرءى) میمك ضمیله مضنی وزننده برونی اوزون اولوب اشاغی بوغازینه طوغری کمی شکلله دوشوك
اولان دوه کله سنه وصف اولور یقال رأس مرءی ای طویل الخطم فیه تصویب و (المرئی) و (المرئیة) اسم فاعل بنیه لریله
بمه لرنده اثر حمل ظاهر اولمش حیوانه دینور حافر ایله سبع جنسلرندن ماعدا (لاترما) و (لم ترما) و (اوترما) فی الاصل
مضارع مخاطبلردر و ماکلمه لری لغودر اداة استثناء اولان لاسیما معناسنه مستعملدرکه خصوصا دیمکدر یقال انه
لخبیث لاترما ولم ترما واوترما ای لاسیما صیغهٔ اخیره ده اولفظی احدامرین ایچون اولمغله نفی معناسنده مستعملدر
(ذو الرأی) عباس بن عبدالمطلب وحباب بن منذر الانصاری لقبلریدر (ربیعة الرأی) امام مالکك شیخیدر
(هلال الرأی) اعیان حنفیه دندر (اصحاب الرأی) اصحاب قیاسدرکه برماده یه متعلق حدیث واثره ظفریاب
اولمیجق رأی وقیاسله حکم ایلدیلر (سرّ من رأی) که قصبهٔ معروفه در سرماده سنده بیان اولندی ※الواوی※
(الربو) علوّ وزننده و (الرباء) کتاب وزننده برنسنه نما بولوب آرتمق معناسنه در یقال ربا الشئ یربو
ربوّا ورباء اذا زاد ونما و یوکسك یره چیقمق معناسنه در یقال ربا الرابیة اذا علاها و برنسنه شیشوب
قبارمق معناسنه در یقال ربا السویق اذا صبّ علیه الماء فانتفخ (الارباء) همزه نك کسریله برنسنه یی
نمالندروب آرترمق معناسنه در تقول اربیته اذا نمیته وزدته (الربو) رانك فتحیله یورغنلقدن یاعلتدن ناشی
هارهار صولیوب خشلغه وخشلدی یه دینور ومصدر اولور یورغنلقدن یاقورقودن شیشوب شدتله هارهار
صولیوب خشلمق معناسنه در یقال ربا الفرس ربوا اذا انتفخ من عدو اوفزع واخذه الربو ای الانبهار وربو
یوکسك تپه یه دینور کاسیذکر وربو وربوّ علوّ وزننده بسلنوب نشو ونما بولمق معناسنه در تقول ربوت فی حجره
ربوا وربوّا ای نشأت (الربا) رانك کسری والفك قصریله عینه معناسنه درکه معامله ده اولان قدر مشروعدن
متجاوز فضل وزیاده یه دینور اقچه ربحی کبی کتب فقهیه ده احکام کثیره سی واردر تثنیه سنده ربوان وربیان دخی
دینور رانك کسریله تخفیفا واو یایه قلب اولندی (المربی) اسم فاعل بنیه سیله رباخوار آدمه دینور (الربوة) و (الرباوة)
رانك حرکات ثلاثیله و (الرابیة) و (الرباة) حصاة وزننده ربو کبی یوکسك تپه یه دینور یقال ربار بوا وربوة ورباوة
ورابیه ورباة ای ما ارتفع من الارض ورابیه شدیده وزائده معناسنه مستعملدر ومنه قوله تعالی ※ فاخذهم اخذة رابیة ※
ای شدیدة زائدة (الرباء) سحاب وزننده و (الربیّ) عتیّ وزننده بو دخی بسلنوب نشو ونما بولمق معناسنه در
تقول ربیت فی حجره رباء وربیا من الباب الرابع اذا نشأت (التربیة) تأدیه وزننده بسلمك معناسنه درکه نشو ونمایی
موجبدر تقول ربّیته اذا غذوته ویورغون وطوتقون حیوانی صولوقلندرمق معناسنه درکه بابی ازاله ایچوندر ربوی
یعنی صولومه عارضه سنی ازاله ایدر تقول ربّیت عن خناقه اذا نفسته (التربی) تفعل وزننده بو دخی بسلمك معناسنه در
یقال تربّیته بمعنی ربّیته (المربّی) معظم وزننده ربّ ایله پرورده اولمش نسنه یه دینور مرتب دخی بو معنایه در
یقال زنجبیل مربّی ومرتب ای معمول بالربّ (الرباء) سماء وزننده جمیله ولطف ومنت معناسنه در یقال لفلان
علی فلان رباء ای طول ومنة وفضل (الاربیة) اثفیه وزننده اویلغك کوکنه دینورکه قالچه باشی اوله جقدر
یاخود اویلغك یوقریسیله اسفل بطنك ارالغنه دینورکه تومسکجه لحمه دن عبارتدر ایکی طرفلو اولور ایکیسنه
اربیتان دینور وبر آدمك آل واقرباسنه دینور اهل بیتی وابن عمی کبی یقال جاء فی اربیته وهی اهل بیته وبنو عمه
(الربوة) رانك کسریله و (الربة) ثبه وزننده اون بیك اقچه یه اطلاق اولنور یقال عنده ربوة وربة ای عشرة
آلاف درهم (الربو) رانك فتحیله جماعت معناسنه مستعملدر جمعی ارباء کلور (الربیة) رانك ضمیله زبیه
وزننده حشرات ارضدن برجانوردر وکدی یه دینور سنور معناسنه (الاربیان) همزه نك کسریله برجنس بالق
آدیدر بیاض قور تجغزه شبیه اولور بونی مفرداتده استقوز ایله وبعضلر تکه وکرویت دیدکاریله بیان ایلدیلر (المراباة)
مباهاة وزننده مدارا ایلك معناسنه در تقول رابیته اذا دارتیه (الربی) هدی وزننده برموضع آدیدر ※الواوی※ (الرتو)
رانك فتحی وتای فوقیه نك سکونیله برنسنه یی محکم باغلمق معناسنه یقال رتاه یرتوه رتوا اذا شدّه وکوشتمك
معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال رتاه ای ارخاه وقلبه قوّت ویرمك معناسنه در یقال رتا القلب اذا قوّاه وقیودن
قوغه یی آهسته جه چکمك معناسنه در یقال رتا الدلو اذا جذبها رفیقا ورتو ورتوّ علوّ وزننده باشله اشارت
ایلك معناسنه در یقال رتا برأسه رتوا ورتوّا اذا اشار ورتو برنسنه یی برنسنه یه بناشدرمق معناسنه در یقال
رتاه الیه اذا ضمه وآدیملق وآدیم آتمق معناسنه در یقال رتا الرجل اذا خطا وبر آدمك قولی ازیلوب خرد اولمق
معناسنه در یقال رتی فی ذرعه علی المجهول ای فتّ فی عضده (الرتوة) خطوه وزننده ومرادفیدرکه آدیمه دینور
تقول دنوت منه رتوة ای خطوة ویوکسك بایروتپه مقوله سنه دینور وزماندن ادنی ساعته دینورکه دقیقه

اوله‌جقدر تقول قعدت عنده رتوة ای سویعة من الزمان و دعوت وضیافت معناسنه‌در وقطره‌یه دینور یقال سقانی رتوة من المال ای قطرة و اوق آتمی مسافه‌یه یاخود برمیل قدر علی قول کوز ایریمی مسافه‌یه دینور یقال بینهم رتوة ای رمیة سهم او نحو میل او مدی البصر (الراتی) علومده متبحر وفاضل اولان عالم ربانی‌یه دینور رشد و احکام معناسندندر یقال هو رات ای عالم ربانی متبحر ※ الواوی ※ (الرثو) رانك فتحی وثای مثلثه نك سكونیله رثیئه معناسنه‌در که اكشی سود اوزره تازه سود صاغلغله اولان یوغرده دینور و مصدر اولور میته مرثیه ایلمك یعنی محاسننی تعداد ایده‌رك آجیوب آغلمق معناسـنه‌در تقول رثوت المیت بمعنی رثأته پس مهموزده لغت اولور نته‌كه یائیه‌ده دخی لغتدر و بر قصه‌یی ولاقردی‌یی ازبر ایلك علی قول ذكر ایلك معناسـنه‌در تقول رثوت الحدیث اذا حفظته او ذكرته ※ الیائی ※ (الرثیة) تمره وزننده مفاصلده واللرده وایاقلرده حادث اولان درد و وجعه دینور علی قول ایاقلرده اولان شیشه و ورمه دینور یاخود پیرلكدن یاخود درد و علتدن ناشی حركت وانبعاثه مانع اولان عارضه‌یه دینور یقال به رثیة ای وجع المفاصل والیدین والرجلین او ورم فی القوائم او منعه الالتفات من كبر او وجع و ضعف و زبونی معناسنه‌در یقال به رثیة ای ضعف و حمق معناسنه‌در (الرثیة) غنیه وزننده بو دخی ضعف و حمق معنالرینه‌در (الرثا) عصا وزننده معانیٔ مذكوره‌دن مصدرلردر یقال رثی الرجل رثا من الباب الرابع اذا كان به رثیة (الرثی) سعی وزننده و (الرثاء) و (الرثایة) كتاب و كتابه وزنلرنده و (المرثاة) مرماة وزننده و (المرثیة) منزله وزننده میتك محاسننی تعداد ایده‌رك آجیوب اغلمق معناسنه‌در تقول رثیت المیت رثیا و رثاء و رثایة و مرثاة و مرثیة من الباب الثانی ای بكیته وعددت محاسنه كما تقول رثوته رثوا كذلك میت حقنده مرثیه نظم ایلك معناسنه‌در تقول رثیت المیت اذا نظمت فیه شعرا ورثی برآدمه آجیوب رحم ورقت ایلك معناسنه‌در یقال رثی‌له اذا رحمه ورق‌له ورثایه كتابه وزننده بركسـه‌دن بر لاقردی و بر خبر ذكر ایلك معناسنه‌در تقول رثیت حدیثا عنه رثایة اذا ذكرته عنه و ازبرلمك معناسنه‌در تقول رثیت حدیثا اذا حفظته (الترثیة) تادیه وزننده و (الترثی) تفعل وزننده بونلرده میتك محاسننی ذكر و تعداد ایده‌رك بكا ایلك معناسنه‌در تقول رثیت المیت و ترثیته بمعنی رثیته (الرثاءة) و (الرثایة) شداده وزنلرنده میت اوزره نوحه ایدیجی قاری‌یه دینور كه آغیجی تعبیر اولنور عربستان توره‌سندندر یقال امرأة رثاءة ورثایة ای نواحة ※ الواوی ※ (الرجاء) وفاء وزننده و (الرجو) رانك فتحیله و (الرجاة) و (المرجاة) میمك فتحیله و (الرجاوة) سحابه وزننده و (الرجاءة) همزه ایله اومق وامید ایلك معناسـنه‌در یقال رجاه یرجوه رجاء و رجوا ورجاة و مرجاة ورجاوة ورجاءة ضد یأس (الترجی) تفعل وزننده و (الارتجاء) افتعال وزننده و (الترجیة) تفعله وزننده بونلرده اومق معناسـنه‌در یقال ترجاه وارتجاه ورجاه بمعنی رجاه وارتجاء خوف معناسـنه مستعملدر یقال ارتجاه اذا خافه * شارح دیركه ثلاثی اولان رجاء ماده‌سی دخی خوف معناسـنه مستعمل اولور تلازم علاقه‌سیله و بونلردن اسم رجاء در مد ایله (الرجا) عصا وزننده ناحیه وجانب معناسـنه‌در علی قول قیونك خاصة بر ناحیه‌سنه دینور مد ایله ده لغتدر تثنیه‌سی رجوان و جمعی ارجاء كلور و منه المثل * رمی به الرجوان * ای استهین به كانه رمی به یعنی فلان خوار ومهان اولسـون كویاكه قیودن قوغه چقاركن ایكی طرفه چارپلدیغی كبی اولدخی اویلجه ذل و منت واسـتهانته دوچار اولسـون دیمكدر بوراده استهزاء نسخه‌سی غلطدر و رجا سرخس قضاسنده بر قریه آدیدر و وجره نام محلده بر موضع آدیدر و رجا مصدر اولور تكلم ایدن كمسه كلامدن منقطع اولمق معناسنه‌در یقال رجی الرجل رجا من الباب الرابع اذا انقطع من الكلام و سویلركن حصر اولمق معناسـنه‌در یقال رجی علیه علی المجهول اذا ارتج علیه (الارجاء) همزه‌نك كسریله قیویه كنار یاپمق معناسـنه‌در یقال ارجی البئر اذا جعل لها رجا و صیاد شكاردن خائب اولمق معناسـنه‌در یقال ارجی الصید اذا لم یصب منه شیئا و تأخیر ایلك معناسنه‌در یقال ارجی الامر اذا اخره مهموزده لغتدر و كبه حیوانك طوغورمسی یك كلوب چاتمق معناسـنه‌در یقال ارجأت الحامل اذا دنت ان یخرج ولدها (الارجوان) عنفوان وزننده قرمزی نسنه‌یه دینور یقال قطیفة ارجوان ای احمر و یقال احمر ارجوانی ای قانی بونده تأكید و مبالغه ایچون نفسنه نسبت اولندی و قرمزی ثوبه دینور یقال جاء وعلیه ارجوان ای ثوب احمر و قرمزی بویه‌یه دینور و قرمزیلغه دینور حمرت معناسـنه و نشاستج اسمیدركه لطایف الوان حمرتندر آندن اشـاغیسی بهرمان‌دركه قنه بویاسیدر صاری‌یه مائل آچق قرمزی اوله‌جقدر بوراده نشاستج بغدای اوزندن معمول نشاسـته معربی دكلدر بلكه بنه معربدر لكن الواندن عامهٔ عربك نشاء تعبیر ایتدكلری لون مزبوردركه لسانمزده پنبه وكلپنبه تعبیر اولنان خوشنما قرمزیلقدر * شارح دیركه ارجوان ارغوان فارسی معربیدر (المرجیة) محسـنه وزننده

مطلب

(باب)

باب همزه‌ده ذكر اولندی‌كه فرقهٔ معروفه‌در عملی رتبه‌ده نیتدن و اعتقاددن تأخیر ایلدیلر و اذا اضفت الرجل به
قلت هو مرجیٔ و مرجی و اذا نسبت قلت هو مرجیّ و مرجائیّ پس معتلّ و مهموز اولور و مرجیه و مرجئه وضع حملی یك
قریب اولان حامله دینور (الارجیة) اثفیه وزننده تأخیر اولنان نسنه‌یه دینور (رجاء) كتان وزننده بنی غنی
جماعتندن بر صحابیهٔ بصریه‌در ابن سیرین آندن * تقدیم ثلاثة من الولد * متنیله اولان حدیث شریفی روایت ایلدی
و حدیث مذكور مسندده مقیددر * الواوی * (الرحی) حای مهمله ایله عصا وزننده دكرمنه دینور آسیا معناسنه
و بو مؤنثدر تثنیه‌سی رحوان دركه ایكی حجردر و یائیه دخی اولمغله رحیان دینور فتحاتله جمعی ارحی كلور همزه‌نك
فتحی و حانك كسریله و ارحاء كلور و ارحیّ كلور همزه‌نك ضمیله و رحیّ و رحیّ كلور رانك ضمی و كسریله
و ارحیه كلور كه نادردر كویاكه جمع الجمعدر (الرحو) رانك فتحیله دكرمن یاپمق علی قول دكرمن دوندرمك
معناسنه‌در تقول رحوت الرحی رحوا اذا عملتها او ادرتها و یلان قیورلوب دكرمن طاشی هیئتنده چوركلمك
معناسنه‌در یقال رحیت الحیة اذا استدارت (الترحی) تفعل وزننده بو دخی یلان چوركلمك معناسنه‌در یقال
ترحّت الحیة بمعنی رحت * الیائی * (الرحی) عصا وزننده دكرمنه دینور واویه و یائیه‌در جمعلری و تثنیه‌لری آنفا
ذكر اولندی و رحی الحرب معظم و مزدحم اولان جنكاهه اطلاق اولنور نته‌كه مرحی الحرب دخی اطلاق اولنور
زیرا دوران حرب اوراده اولور و اوّلكی مبالغه‌یه محمولدر و رحی كوكسه اطلاق اولنور و دوه‌نك كوكسنده اولان
دكرمی مهره‌یه اطلاق اولنور و شول اطرافندن یوكسك مدّوسكی طرزنده ارضه دینوركه بر میل مقداری دائره‌سی
اولوب و دكرمی و مدوّر اوله یقال نزلوا فی رحی من الارض و هی قطعة من النجفة مشرفة تعظم نحو میل و رحی القوم
بر قومك جماعتك مدار اموری اولان سید و اعیانلرینه اطلاق اولنور و بر آدمك جماعت عیال و متعلقاتنه اطلاق اولنور
و آزی دیشه اطلاق اولنور یقال طحنه بارحائه ای باضراسه و سائردن مستغنی و مستقل اولان قبیله‌یه اطلاق اولنور
یقال هؤلاء رحی ای قبیلة مستقلة و اسفناخ دیدكاری سبزه‌یه دینور و دوه و فیل قسمنك طبانلرینه اطلاق اولنور
و ازدحاملو دوه سوریسنه دینور جمعلری ارحاء كلور و بر فرسك اسمیدر و یمامه ایله بصره بیننده بر طاغك آدیدر
و سجستانده بر موضع آدیدر نحو لدن محمد بن احمد بن ابراهیم اورادندر و رحی بطان بانك كسریله بادیه‌ده بر ارضك آدیدر
(رحی البطریق) بغداده بر موضعدر (رحی جابر) بلاد غربده بر موضعدر (رحی عماره) كوفه‌ده بر موضعدر
(رحی المثل) بشقه بر موضعدر و احمد بن العباس الرحی محدّثدر (الرحی) رانك فتحی و حانك سكونیله رحو معناسنه‌دركه
دكرمن دوزمك یاخود دكرمن دوندرمك معناسنه‌در تقول رحیت الرحی اذا عملتها او ادرتها و بو نادردر و یلان
قیورلوب چوركلمك معناسنه‌در یقال رحیت الحیة اذا استدارت (المرحّی) محدّث وزننده دكرمن دوزیجی‌یه
و دكرمنجی‌یی دینور (ابو رحیّ) سمیّ وزننده احمد بن خنبش كنیه‌سیدركه محدّثدر (رحیه) سمیه وزننده جحفه
قربنده بر قیو آدیدر (الارحاء) همزه‌نك فتحیله واسط قضاسنده بر قریه‌در علیّ بن ابی الكرم المحدث الارحائی
اورادندر * الواوی * (الرخو) رانك حركات ثلاثی و خانك سكونیله سست و صلپوك و كوشك نسنه‌یه دینور مؤنثی
رخوه‌در یقال شیءٌ رخو ای هشّ (الرخاء) و (الرخاوة) رانك فتحیله و (الرخوة) رانك كسریله بر نسنه كوشك
و سلپوك اولمق معناسنه‌در یقال رخو الشیءُ و رخی به رخاء و رخاوة و رخوة من الباب الخامس و الرابع اذا كان
هشا و رخاء بر آدمك معاشی وسعت اوزره اولمق معناسنه‌در یقال رخو الرجل و رخا و رخی رخاء من الباب الخامس
و الاول و الثالث اذا وسع عیشه و یقال هو فی رخاء من العیش ای فی سعة (الاسترخاء) بو دخی بر نسنه صالق
و سلپوك اولمق معناسنه‌در یقال استرخی الشیءُ بمعنی رخی (الارخاء) همزه‌نك كسریله بر نسنه‌یی كوشك یاپمق
و كوشتمك معناسنه‌در یقال ارخی الرباط اذا جعله رخوا و ارخاء عمامه خوف و اندیشه و خلجاندن امین و مطمئن
القلب اولمقدن كنایه‌در زیرا شدّت هنكامنده عمامه ارخا اولنمز یقال ارخی فلان عمامته اذا امن و اطمأنّ و مرعاده آت
هر طرفی دلخواه اوزره اوتلامق ایچون طویله‌سنی اوزاتمق معناسنه مستعملدر یقال ارخی الفرس و للفرس اذا طوله
من حبله و بو باش ایپنی و دیزكنی كوشدوب اوزاتمقده دخی استعمال اولنوركه ارخاء عنان ایله تعبیر اولنور
و پرده‌یی اشاغی صالیورمك معناسنه‌در یقال ارخی الستر اذا اسدله و طوار یلك یلك علی قول تقریب دیدكاری
نقللقدن زیاده‌جه یلك معناسنه‌دركه ایلك تعبیر اولنور یقال ارخی الفرس اذا عدا شدیدا او فوق التقریب
و طواری ارخاء ایله یلدرمك معناسنه‌در یقال ارخی دابته اذا سار بها بالارخاء و ناقه‌نك قالچه‌اتلری صالق اولمق
معناسنه‌در یقال ارخت الناقة اذا استرخی صلاها (المراخاة) مباهاة وزننده بر نسنه‌یی كوشتمك معناسنه‌در
یقال راخاه اذا جعله رخوا و خاتونك طوغورمسی یقلشمق معناسنه‌در یقال راخت المرأة اذا حان ولادها و بر نسنه‌دن

مباعدت ایلمك معناسنه‌در یقال راخاه اذا باعده (الرخوة) رانك کسری و ضمیله اسمدر سستلکه وکوشکلکه
دینور یقال فیه رخوة ای استرخاء (الحروف الرخوة) اهل تصریف عرفنده *لم یرعونا* حرفلرندن که سکز حرفدر
ماعدا حروفه اطلاق اولنور یقال فیه حرف من الحروف الرخوة وهی سوی لم یرعونا * شارح دیرکه مؤلفك بیاننه
کوره اشبو سکز حرفدن ماعدایه حروف رخوه دینورکه حروف شدیده مقابلی اوله‌جقدر لکن بوراده سبق قلم
واقع اولمشدر زیرا محلنده مبیندرکه حروف یاشدیده یا رخوه اولور یاخود ایکیسنك بیننده اولورکه اکا حروف
لینه دیرلر * مؤلفك ذکر ایتدیکی حروف لینه‌در حتی محکمده حروف رخوه اون اوچ حرف اولمق اوزره مرسومدرکه
ثای مثلثه و حاء و خاء و ذال معجمه و زای معجمه و ظای معجمه و صاد و ضاد و غین معجمه و فاء و سین و شین و هاء حرفلرندن
عبارتدر و اقعا شافیه‌ده و تجوید کتابلرنده شارحه موافق مثبت و بو وجه اوزره مشروحدرکه حروف شدیده
شول حرفلردرکه وقف و اسکان اولندقده مخرجده منقبض اولوب صوتك جریانی منحصر اوله و اول سکز
حرفدن عبارتدرکه *اجدك قطبت* کلمه‌لری حاویدر مثلا جیم اوزره الف مکسوره ادخال اولنوب اج دینسه صوت
جاری اولمیوب منحصر اولور و حروف رخوه بونك مقابلیدر و بونلرك بیننده بر از حروف واردرکه انلره حروف لینه
اطلاق اولنور بین الجری و الانحصار اولور و بونلری لم یرعونا کلمه‌سی جامعدر * بو صورتده مؤلفك بیاننده طغیان
قلم واقعدر (الرخاء) رانك ضمیله ملایم اسن یله دینور یقال ریح رخاء ای لینة الهبوب (الراخی) و (الرخیّ) غنیّ
وزننده دیرلکی وسعت و رفاه اوزره اولان خوشحال آدمه دینور یقال رجل راخ و رخیّ ای واسع العیش (التراخی)
تفاعل وزننده کیرو چکلمك معناسنه‌در یقال تراخی عنه اذا تقاعس و کیجکمك معناسنه‌در یقال تراخی السماء
اذا ابطأ المطر (المرخاء) محراب وزننده ارخاء دیدکلری ذکر اولنان یلمك ایله یلوب سکردر اولان آته دینور
(مرخیه) محسنه وزننده شعرادن جامع بن مالك بن شداد لقبیدر (الارخیة) اثفیه وزننده صالیویرلمش نسنه‌یه
دینور پرده کبی ❊الواو❊ (الردو) عدو وزننده بر آدمه طاش آتمق معناسنه‌در یقال رداه بحجر یردوه ردوا اذا رماه به
و ردی لفظنده لغتدر کما سیذکر ❊الیائی❊ (الردی) سعی وزننده و (الردیان) فتحاتله آت قسمی یری طرنغیله
تپوب چاله‌رق اشکین و آتشلو یوریمك علی قول یورغه یوریمك معناسنه‌در یقال ردی الفرس ردیا و ردیانا اذا رجم
الارض بحوافرها او هو بین العدو و المشی و قرغه سکه‌رك یوریمك معناسنه‌در یقال ردی الغراب اذا حجل و انسان
بر ایاغله سکمك معناسنه‌در یقال ردت الجاریة اذا رفعت رجلا و مشت علی اخری تلعب و قیرمق معناسنه‌در
یقال ردی الشیء اذا کسره و آرتمق معناسنه‌در یقال ردت غنمه اذا زادت و بر آدمه یان باشی کلوب طوقنمق
و چارپمق معناسنه‌در یقال ردی فلانا اذا صدمه و بر آدمه طاش آتمق معناسنه‌در یقال رداه بحجر اذا رماه به
و کیتمك معناسنه‌در یقال ردی فلان اذا ذهب و اشاغی دوشمك معناسنه‌در یقال ردی فی البئر اذا سقط (الارداء)
همزه‌نك کسریله آتی اشکین یاخود یورغه یورتمك معناسنه‌در تقول اردیت الفرس اذا مشیت به ردیانا و ارتمق
معناسنه‌در یقال اردت غنمه اذا زادت و اشاغی‌یه دوشورمك معناسنه‌در یقال ارداه اذا اسقطه و هلاك ایلمك
معناسنه‌در یقال ارداه ای اهلکه (المردی) منبر وزننده برکسه‌یه آتیلان طاشه دینور آلت منزلنده‌در یاخود
آلت اهلاك اولدیغی تصوریله‌در (التردی) تفعل وزننده اشاغی‌یه دوشمك معناسنه‌در یقال تردّی فی البئر
اذا سقط فیها و خاتون و شاح طاقنمق معناسنه‌در یقال تردت الجاریة اذا توشحت و شال و ردا اورتمك معناسنه‌در
یقال تردت الجاریة اذا لبست الرداء (التردیة) تأدیه وزننده اشاغی‌یه دوشورمك معناسنه‌در یقال رداه فی البئر
اذا اسقطه فیها (الردی) عصا وزننده هلاك اولمق معناسنه‌در یقال ردی فلان ردی من الباب الرابع اذا هلك
(الرداء) رانك کسریله ملحفهٔ معروفه‌درکه باشه و بلدن یوقری‌یه بورینه‌جك جار و شال و فوطه مقوله‌سنه دینور
ازار مقابلیدرکه بلدن اشاغی‌یه طوتنه‌جق فوطه مقوله‌سندن و پشتمالدن عبارتدر رداءه دخی دینور هایله یقال
جاء و علیه الرداء و الرداءة ای نقیض الازار و قلیجه و یایه اطلاق اولنور و عقل و مدرکه‌یه اطلاق اولنور و جهل و نادانی
معناسنه مستعملدر ساتر اولدیغیچون یقال به رداء ای جهل و مطلقا آدمه زین و رونق ایراث ایدن نسنه‌یه اطلاق
اولنور علم و عقل و سخا کبی کذلك آدمه شین و نقیصه ویرن نسنه‌یه اطلاق اولنور جهل و حمق و بخل کبی بو جهتله
اضداددن اولور و بو رجه اطلاق اولنور رقبه‌یه لازم اولدیغیچون یقال خلص من الرداء ای الدین و وشاح
دیدکلری زینت نسوانه دینور و معنای اوّلدندرکه فلان کثیر المعروف و واسع الاحساندر دیه‌جك یرده هو غمر الرداء
دیرلر زیرا رداء و اسع سائری دخی احاطه ایدوب زیر حمایته اخذ ایدر و فلان قلیل العیال و خفیف الدین دیه‌جك یرده
هو خفیف الرداء دیرلر زیرا عیال ایله دین رقبه‌ده ملتزملردر (الارتداء) افتعال وزننده بو دخی ردا اورتمك معناسنه‌در

مطلب

يقال ارتدت المرأة بمعنى لبست (المراداة) مباهاة وزننده برکسه‌دن برنسنه طلب ایلمك معناسنه‌در یقال راداه
اذا راوده ومدارا ایلمك معناسنه‌در یقال راداه ای داراه و طاش آتمق معناسنه‌در یقال رادی عن القوم ای رمی
عنهم بالحجارة (الردی) کتف وزننده هلاك اولان آدمه دینور مؤنثی ردیه‌در فرحه وزننده (المردیّ) میمك
ضمی و یانك تشدیدیله شول اوزون صریغه دینورکه ملاحلر کمی‌یی وقایغی صیغ یردن وکناردن آنکله دفع ایدرلر
کوندر اغاجی تعبیر اولنور جمعی مرادی کلور میمك فتحی و دالك کسریله یقال دفع السفینة بالمردی وهی خشبة
تدفع بها السفینة (الرادی) ارسلانه دینور (الرداءة) کتابه وزننده و (المرداة) میمك کسریله بونلرده رداء
معناسنه‌درکه بلدن یوقری اورتونه‌جك جار مقوله‌سیدر (المرادی) مبادی وزننده‌که مرداة کلمه‌سنك جمعیدر
ازر معناسنه‌درکه ازارك جمعیدر * مؤلف بوراده تشویش المشدر و مرادی دوه‌نك وفیلك ایاقلرینه اطلاق اولنور
(الرداة) حصاة وزننده قیایه دینور صخره معناسنه جمعی ردی کلور حصی وزننده ※ الواوی ※ (الرذیّ)
ذال معجمه ایله غنیّ وزننده شول آدمه دینورکه مرض وعلت آنی باصوب مغلوب و ناتوان المش اوله یقال رجل
رذی اذا اثقله المرض و مطلقا ضعیف وزبون انسان وحیوانه دینور مؤنثی رذیه‌در جمعی رذایا ورذاة کلور قضاة
وزننده (الرذاوة) سخاوه وزننده ضعیف وزبون اولمق معناسنه‌در یقال رذی الرجل رذاوة من الباب الرابع
اذا صار رذیا (الارذاء) همزه‌نك کسریله ضعیف وزبون قلمق معناسنه‌در تقول ارذیته اذا جعلته رذیا و برآدمك
آتلری یادوه‌لری ضعیف اولمق معناسنه‌در یقال ارذی فلان اذا صارت خیله وابله رذایا و برآدمه ضعیف وزبون
حیوانلر ویرمك معناسنه‌در یقال ارذی فلانا اذا اعطاه رذیة و برکسه دابه‌سنی سفرده زبون ومهزول الملکله
همپالرندن کیرو قومق معناسنه‌در یقال ارذی ناقته ای خلفها وهزلها (راذان) اصفهانده برموضع آدیدر
اصلی روذان ایدی واو الفه مقلوبدر ※ الواوی ※ (رزا) علی وزننده امام جامع اصفهان اولان ابو الخیر محمد بن
احمدك جدّی اسمیدر ※ الیائی ※ (الرزی) رانك فتحی وزانك سکونیله برآدمك برّ واحسانینی قبول ایلمك معناسنه‌در یقال
رزی فلانا رزیا اذا قبل برّه (الارزاء) همزه‌نك کسریله برکسه‌یه آرقه ویروب صغنمق معناسنه‌در یقال ارزی الیه
اذا استند والتجأ ※ الواو ※ (الرسو) حسو وزننده و (الرسوّ) علوّ وزننده ثابت و پایدار اولمق معناسنه‌در یقال رسا
الشیٔ یرسو رسوا و رسوّا اذا ثبت و کمی دمور اوستنده طورمق معناسنه‌در یقال رست السفینة اذا وقفت علی الانجر
و برنسنه‌یه نیت ایلمك معناسنه‌در یقال رسا الصوم اذا نواه و رسو حسو وزننده برخبرك ولاقردینك اوجنی ذکر ایلمك
معناسنه‌در یقال رساله رسوا من الحدیث اذا ذکر طرفا منه و برآدمه اسناد ایله آندن برحدیث وخبر نقل وروایت
ایلمك معناسنه‌در یقال رساعنه حدیثا اذا رفعه وحدث به عنه و چکیله‌جك ناقه‌لر پراکنده اولمغله آرقه‌لرندن یوغور
جیقروب جمله‌سنی طوردرمق ورام ایلمك معناسنه مستعملدر یقال رسا الفحل بشوله اذا تفرّقت عنه فهدر بها فراعت
الیه وسکنت (الارساء) همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه ثابت و پایدار اولمق معناسنه‌در یقال ارسی الشیٔ اذا ثبت
و کمی‌یی دمور اوزره طوردرمق معناسنه‌در تقول ارسیت السفینة اذا وقفتها علی الانجر (المرساة) محراب وزننده کمی
دمورینه دینورکه دریایه آتوب آنکله کمی‌یی طوردررلر انجر معناسنه‌که لنکر معرّبیدر (الرسوة) تمره وزننده دستینج
معناسنه‌درکه نسوانك انجودن و بونجقدن دیزوب قوللرینه بلازك طرزنده چوردکاری قول باغنه دینور (المرسی) مکرم
وزننده‌که افعال بابندن مصدر میمیدر کمی‌یی طوردرمق معناسنه‌درنته‌که مجری دخی آنك کبی مصدردر آقتمق معناسنه‌در
ومنه قوله تعالی ﴿بسم الله مجریها ومرسیها﴾ بضم المیمین وقد تفتح میما هما من جرت ورست یعنی میملری مفتوح
قراءت اولندقده ثلاثیدن مصدر اولورلر آقق وطورمق معنالرینه وقرئ مجریها ومرسیها نعتا الله تعالی یعنی اسم
فاعل بنیه‌سیله‌ده قراءت اولنملریله بو صورتده حق تعالی‌یه صفت اولورلر اجرا وارساء ایدیجی معنالرینه وقوله تعالی
﴿یسئلونك عن الساعة ایان مرسیها﴾ ای متی وقوعها یعنی ثبوتها (المراسی) میمك فتحیله مرساة کلمه‌سنك جمعیدرکه
کمی دمورینه دینور ومنه یقال القت السحاب مراسیها ای استقرّت وجادت یعنی بلود هوا یوزنده کرکی کبی چوکوب
اطباق وشمول اوزره یاغدرمغه باشلدی (المراساة) مباهاة وزننده برکسه ایله صوده یوزشمك معناسنه‌در یقال راساه
اذا سابحه (الرسیّ) غنیّ وزننده چادرك وآلاچغك وسطنده ثابت اولان دیرکه دینورکه آنك اوزرینه قوریلور
وخیرده یاخود شرده ثابت ومقیم اولان آدمه دینور یقال هو رسیّ فی الخیر او الشرّ ای ثابت (مرسیه) محسنه
وزننده مغربده بربلده‌در (الراسیة) شول قزغانه دینورکه بیوکلکندن ناشی یرندن قلدامیوب ثابت و برقرار اوله یقال
قدر راسیة ای لاتبرح مکانها لعظمها ※ الواوی ※ (الرشوة) رانك حرکات ثلاثی وشین معجمه‌نك سکونیله جعل
معناسنه‌درکه برآدمه عملی مقابلنده ویریلان اجرته وایاقترینه دینور جمعی رشی کلور رانك ضمی والفك قصریله

ورشی کلور رانك کسری والفك قصریله * شارح دیرکه بوراده جعل مخصص عرفیدرکه حاکمه یاغیری یه کندی
مقصودینه ایصال ضمننده ویریلان برطیلدن عبارتدر حبل معناسنه اولان رشأ ماده‌سندن مأخوذدر یقال
اعطاه الرشوة ای الجعل (الرشو) رانك فتحیله برآدمه رشوت ویرمك معناسنه‌در یقال رشاه یرشوه رشوا
اذا اعطاه الرشوة (الارتشاء) افتعال وزننده رشوت آلمق معناسنه‌در یقال رشاه فارتشی ای اخذ الرشوة (الاسترشاء)
رشوت ایستمك معناسنه‌در یقال استرشی الحاکم اذا طلب الرشوة ودوه یاوریسی بیوننی اوزادوب اناسندن امزمك
ایستمك معناسنه‌در یقال استرشی الفصیل اذا طلب الرضاع (الارشاء) همزه‌نك کسریله دوه یاوریسنی اناسنه
اوزادوب امزرتمك معناسنه‌در تقول ارشیت الفصیل اذا ارضعته وکیدرکن توقف ایدن دوه یاوریسنك یاخود
دوه‌نك صغریسنی قاشیه‌رق ارشه ارشه دیه‌رك یورتمك معناسنه‌در اکارشیٌ دینور کاسیذکر وبرآدمك دم ودیتنده
شریك اولمق معناسنه‌در یقال ارشی القوم فی دمه اذا اشرکوا وبرآدمه سلاح چکمك معناسنه‌در مزراق
طوغرلتمق کبی یقال ارشوا بسلاحهم فیه اذا اشرعوه فیه وابوجهل قرپوزینك فلیزلری ایپ کبی اوزامق
معناسنه‌در یقال ارشی الحنظل اذا امتدّت اغصانه وقوغه‌یه ایپ باغلمق معناسنه‌در یقال ارشی الدلو
اذا جعل لها رشاء (المراشاة) مباهاة وزننده مساعده ومسامحه معناسنه‌در یقال راشاه اذا حاباه وبرآدمه شرّنی
دفع ایچون براز مال ویرمك معناسنه‌در یقال راشاه اذا صانعه (الترشی) تفعل وزننده ملایمت ایلك معناسنه‌در
یقال ترشاه اذا لاینه (الرشاء) کساء وزننده و(الترشاء) تانك کسریله ایپه دینور حبل معناسنه جمعی ارشیه کلور
ومنازل قمردن برمنزل آدیدر وارشیة الیقطین وارشیة الحنظل قباق وابوجهل قرپوزی تکاکلرنده انجه ایپ کبی
سوروب اوزانان فلیزلره اطلاق اولنور (الرشاة) حصاة وزننده براوتك آدیدر جمعی رشی کلور حصی وزننده
(الرشی) غنیّ وزننده شول دوه کوشکنه یاخود دوه‌یه دینورکه کیدرکن توقف ایلمکله چوبان اکا همزه‌لرك ضمیله
ارشه یاخود همزه‌لرك فتحیله ارشه ارشه دیوحیقره‌رق یانته واروب الیله صغریسنی قاشیدقده سکردوب
کیدر اوله بوراده ارشه کله‌لری امر حاضر اولمریله کویاکه‌ممه ام یاخود امزرد یمکله تأنیثی متضمن اولمغین کلام
مزبوره آلشمشلر (المسترشی) اسم فاعل بنیه‌سیله رشوت طالبنه دینور واناسندن امك استیان کوشکه دینور
ومنه یقال انك لمسترش لفلان مطیع له تابع لمسرته * الواو * (الرصو) رانك فتحی وصادك سکونیله برنسنه‌یی محکم
واستوار ایلك معناسنه‌در یقال رصاه یرصوه رصوا اذا احکمه واتقنه (الارصاء) همزه‌نك کسریله برکسه یرندن اصلا
منفك اولمیوب دائما اوراده برقرار اولمق معناسنه‌در یقال ارصی بالمکان اذا لزمه لایبرح * الواو * (الرضا) رانك کسری
وضمی والفك قصریله و(الرضوان) رانك کسری وضمیله و(المرضاة) مرماة وزننده خشنود اولمق معناسنه‌در
یقال رضی عنه وعلیه رضا ورضوانا ومرضاة من الباب الرابع ضدّ سخط * شارح دیرکه مصباحده بنفسه متعدی
اوله‌رق رضیت الشیٔ وباء حرفیله اخترته لفظیله مفسر اولوب وعن وعلی ایله تعدیه‌سی لغت حجاز اولمق اوزره
مرسومدر وعلی ایله تعدیه‌سی اقبال معناسنی متضمن اولوب یاخود نقیضی اولان سخط اوزره محمولدر وبوماده
واوی ایکن یایه قلب اولنمشدر انتهی * ورضا برنسنه‌یی پسند واختیار ایلك معناسنه‌در بونده بنفسه وباء حرفیله استعمال
اولنور تقول رضیته به ورضیت به اذا اخترته ورضا مرضی معناسنه کلورکه مبالغةً وصف اولور یقال رجل رضا ای
مرضیّ (الراضی) اسم فاعلدر جمعی رضاة درقضاة کبی (الرضیّ) غنیّ وزننده بودخی اسم فاعلدر خشنود دیمکدر
جمعی ارضیاء ورضاة کلور ورضون کلور اصلی رضیون ایدی یقال هوراض من رضاة ورضیّ من ارضیاء ورضاة ورض
من رضین ورضیّ ضامن وکفیله اطلاق اولنور ودوست ومحبّ معناسنه اولورو تابعیه‌دن عنیه نام محدّثه‌نك پدری
اسمیدر وعلی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی المرتضانك لقبیدر کذلك جعفر بن دبوقا المقری لقبیدر (الارضاء)
همزه‌نك کسریله راضی قلمق معناسنه‌در وبرآدمه راضی وخشنود ایده‌جك نسنه ویرمك معناسنه‌در یقال ارضاه
اذا اعطاه ما یرضیه (الاسترضاء) و(الترضی) تفعل وزننده برآدمك رضاسنی طلب ایلك معناسنه‌در یقال استرضاه
وترضاه اذا طلب رضاه واسترضاء برکسه‌دن کندویی راضی ایلمکی طلب ایلك معناسنه‌در یقال استرضاه اذا طلب
ان یرضیه (المرضوّ) مدعوّ وزننده که اصلی اوزره‌در و(المرضیّ) مرعیّ وزننده پسندیده ومختار اولان شیئه
دینور (الارتضاء) افتعال وزننده بودخی پسند واختیار ایلك معناسنه‌در یقال ارتضاه لصحبته وخدمته
اذا اختاره ورآه اهلا (التراضی) تفاعل وزننده بری بریندن راضی اولمق معناسنه‌در یقال تراضوا اذا رضی
بعض عن بعض ویقال تراضیاه اذا وقع به التراضی (الرضوة) رانك کسریله اسمدر خشنودلغه دینور تقول مافعلته
الّا عن رضوة فلان ای عن رضاه (الرضاء) قتال وزننده مفاعله‌دن مصدردر یقال راضاه مراضاة ورضاء

(وقصر)

و قصر ايله ثلاثيدن مصدر دركه ذكر اولندى و جنس ياخود نوع اراده سنه مبنى تثنيه لنوب رضوان و رضيان دينور
(الراضية) اسم فاعلدر موصوف اعتباريله مؤنثدر مرضيه معناسنه مستعملدر كما فى قوله تعالى ❊فى عيشة راضية❊
اى مرضية وقالوا رضيت معيشة على المجهول فهى راضية ولايقال رضيت على المعلوم (المراضاة) مباهاة
وزننده باب مغالبه ده استعمال اولنور خشنود اولمقده يارشمق معناسنه تقول راضانى فرضوته اى غلبته
فى الرضاء (رضى) رانك ضميله سدى وزننده ابن زاهر المرادى در وعبد رضى الخولانى مظهر صحبت حضرت
نبوى اولدى ورضى جاهليده ربيعه قبيله سنه مخصوص بر بتخانه آديدر (رضوى) سكرى وزننده
بر فرس آديدر ومدينه ده بر طاغك اسميدر وبر بلده آديدر (رضوان) رانك كسريله بر طاغك آديدر وخزيندار
جنتك اسميدر ❊ الواو ❊ (الرطو) خطو وزننده جماع ايلمك معناسنه در يقال رطا المرأة رطوا اذا جامعها ❊ اليائى ❊
(الرطى) رطو وزننده و مرادفيدر يقال رطى المرأة رطيا من الباب الرابع اذا جامعها (الارطى) همزهٔ مفتوحه ايله كه
بر شجر آديدر رطء ماده سنده بيان اولندى (الراطية) و (الرواطى) ايكى موضعدر ❊ الواو ❊ (الرعو) و (الرعوة)
رانك حركات ثلاثيله و (الرعوى) رانك فتحى وضمى والفك قصريله و (الرعيا) رانك ضميله اسملردر جهالتدن
حسن وجهله رجوع ايدوب كيرو چكلمكه دينور يقال فلان حسن الرعو والرعوة مثلثة والرعوى والرعيا اى النزوع
عن الجهل وحسن الرجوع عنه * شارح ديركه رعو و رعوه مصدر و رعوى و رعيا اسملردر يقال رعا يرعو رعوا و رعوة
و هو حسن الرعوى والرعيا (الارعواء) همزه نك كسريله جهالتدن حسن و جهله رجوع ايدوب كيرو چكلمك
معناسنه در يقال ارعوى الرجل عن الجهل اى رجع و كف * شارح ديركه ارعوى كلمه سى فى الاصل ارعوو ايدى
افعلل وزننده كه احمرار بابندندر بعد الاعلال افعول اولدى و باب مزبوردن ورودى نادردر و بونده ادغام
اولنمديغى اعلال ادغام اوزره مقدم اولديغنه مبنيدر زيرا اعلال اواخر كلمه نك و ادغام اواسطك عارضه سيدر
و اواخر محل تغيير اولمغله اعلالى اولى و اسبق در پس واو ثانيه خامسه ده واقع اولديغندن يايه قلب اولنوب ارعوى
اولدى نته كه اقتوى دخى بويلجه در ❊ اليائى ❊ (الرعى) رانك كسريله حيوان اوتلايه جق چايره دينور جمعى ارعاء كلور
يقال اخرج المواشى الى الرعى اى الكلاء (الرعى) رانك فتحيله و (الرعاية) كتابه وزننده و (المرعى) مرمى وزننده
اوتلامق معناسنه مصدرلردر يقال رعت الماشية الرعى رعيا و رعاية و مرعى اذا سرحتها و متعدى اولور اوتارمق
معناسنه يقال رعى الماشية اذا اسرحها و كواكبه نظر ايده رك غروبنه منتظر اولمق معناسنه مستعملدر يقال
رعى النجوم اذا راقبها و انتظر مغيبها و حفظ و نكاه ايلمك معناسنه در يقال رعى امره اذا حفظه (المرعى) ميمك
فتحيله مصدر ميميدركه ذكر اولندى و اوتلايه جق اوته دينور يقال رعت الماشية المرعى اى الرعى و اسم مكان اولور
چايرلغه و اوتلاغه دينور چراگاه معناسنه نته كه مرعاة دخى دينور (الراعى) طوار اوتاريجى يه دينور كه چوبان تعبير
اولنور و برقوم و بر شهر و ولايت اوزره والى اولان آدمه اطلاق اولنور كه تحت ايالتنده اولنلرك حفظ و رعايتى ذمّت
همتنه منوط اولنور جمعى رعاة كلور قضاة كبى و رعيان كلور رانك ضميله و رعاء كلور رانك ضمى و كسريله يقال هو
راعيهم اى والى امورهم و راعى بر شاعرك لقبيدر (الرعية) غنيه وزننده اوتليان ماشيه يه دينور يقال له رعية اى ماشية
راعية و مرعيه و محفوظه معناسنه در و والى زيردستنده اولان عامهٔ ناسه دينور * قال الشارح و منه الحديث ❊ كلكم راع
وكلكم مسؤل عن رعيته ❊ (الترعية) تانك حركات ثلاثى و يانك تشديدى و بعضا تخفيفيله و (الترعاية) تانك كسريله
و (التراعية) تانك ضمى و كسرى و يانك تخفيفيله و (الترعى) تانك كسريله دوه لرى خوش و كوزل رعى ايدن ياخود كنديك
و آباء و اجدادينك كار و پيشه سى چوبانلق اولان چوبانه دينور يقال رجل ترعية و ترعاية و تراعية و ترعى اذا كان تجيد
رعية الابل او صناعته و صناعة ابائه رعاية الابل (الرعاوى) سكارى وزننده و رانك ضميله دهشول دوه لردركه اوبه نك
چوره سنده اوتليوب بعيد سمتلره كتمز اوله لر (المراعاة) مباهاة وزننده بر آدمى بركسه احسان ايده رك كوزه دوب حفظ
و نكاه ايلمك معناسنه دركه حقنه حرمت و رعايت ايلمك تعبير اولنور تقول راعيته اذا لاحظته محسنا اليه و منه مراعاة
الحقوق و بر ايشك عاقبتى نيه منجر اولور ديو كوزتمك معناسنه در تقول راعيت الامر اذا نظرت الى م يصير بوراده
م كلمه سى ما مخففيدر و حيوانلر برى بريله برابرجه اوتارمق معناسنه در يقال راعى الحمار الحمر اذا رعى معها و كواكبه
نظر ايده رك غروبنه منتظر اولمق معناسنه در يقال راعى النجوم اذا راقبها و انتظر مغيبها و برنسنه يى حفظ و نكاه
ايلمك معناسنه در يقال راعى امره اذا حفظه و بر يرده اوتلاق چوق اولمق معناسنه در يقال راعت الارض
اذا كثر فيها المرعى و بر آدمك سوزنه قولاق طوتمق معناسنه در تقول راعنى سمعك اى استمع مقالتى
(الرعيا) و (الرعوى) رالرك ضمى و فتحيله اسملردر حفظ و نكاه معناسنه (الاسترعاء) بركسه دن برنسنه يى

مطلب

حفظ وحمايه ايلكى استمك معناسنه‌در يقال استرعاه اياه اذا استحفظه (الارتعاء) افتعال وزننده (والترعى) تفعل وزننده اوتلامق معناسنه‌در يقال ارتعت الماشية وترعت بمعنى رعت (الارعاء) همزه‌نك كسريله اوتارمق معناسنه‌در يقال ارعى الماشية بمعنى رعاها وبرآدمه بريرى اوتلاق تعيين ايلك معناسنه‌در يقال ارعاه المكان اذا جعله له مرعى وبريرك مرعاسى چوق اولمق معناسنه‌در يقال ارعت الارض اذا كثر رعيها وبرآدمك سوزنه قولاق طوتمق معناسنه‌در مراعاة كبى تقول ارعنى سمعك اى استمع مقالتى وبرآدمه عفوومرحمت ايلك معناسنه‌در تقول ارعيت عليه اى ابقيت عليه وترحمته (الرعية) رانك كسريله اسمدر اوتلامغه دينور وشول ترلايه دينوركه ايچنده جابجا يومرى طاشلر اولمغله صبان يوريمسنه مانع اوله وسحيم قبيله‌سندن برصحابى اسميدر ياخود سميه وزننده‌در (الرعايا) برايا وزننده و(الرعاويّة) رانك فتحى ويانك تشديديله مرعاده اوتليان مواشى‌يه دينور هركيمك اولورسه اولسون (الارعاوية) همزه‌نك فتحيله مرعاده اوتليان شول مواشى‌يه دينوركه خاصة سلطان ووالى وحاكمك اوله (راعى البستان) و(راعية الاتن) ايكى جنس چكركه‌لردر (راعية الخيل) برقوشدر (الارعوّة) همزه‌نك وعينك ضميله بوندرغه دينور (راعية الشيب) و(رواعى الشيب) پيرلك حالتنك اوائلنه اطلاق اولنور ❊ الواوى ❊ (الرغاء) غين معجمه ايله ثغاء وزننده دوه وصرتلان ودوه قوشى بوكورمك وباغرمق معناسنه‌در نته‌كه ثغاء غنم وظباء مقوله‌سنه مخصوصدر يقال رغا البعير والضبع والنعام يرغو رغاء اذا صوّتت فضجت وفرياد ايله پك اغلمق معناسنه مستعملدر يقال رغا الصبىّ اذا بكى اشدّ البكاء (الرغوّ) عدوّ وزننده چوق باغروب بوكوريجى ناقه‌يه دينوركه باغرغان تعبير اولنور يقال ناقة رغوّ اى كثيرة الرغاء (الارغاء) همزه‌نك كسريله دوه‌يى باغرتمق معناسنه‌در تقول ارغيت الناقة اذا حملتها على الرغاء وسود كپوكلنمك معناسنه‌در يقال ارغى اللبن اذا صارت له رغوة كذلك تبوّل ايدن آدمك بولى كپوكلنمك معناسنه‌در يقال ارغى البائل اذا صارت لبوله رغوة وبرآدمه ناقه ويرمك معناسنه‌در تقول اتيته فاثغى ومارغى اى لم يعط شاة ولاناقة (التراغى) تفاعل وزننده هرطرفدن باغرشمق معناسنه‌در يقال تراغوا اذا رغا واحد ههنا وواحد ههنا (الرغوة) رانك حركات ثلاثيله و(الرغاوة) و(الرغاية) رانك ضميله وكسريله سودك يوزنه كلان كپوكه دينور (الارتغاء) افتعال وزننده سودك كپوكنى الوب ايچمك معناسنه‌در يقال ارتغى الرغوة اذا اخذها واحتساها (الرغو) رانك فتحيله سود كپوكلنمك معناسنه‌در يقال رغا اللبن يرغو رغوا اذا صارت له رغوة (المراغى) ميمك فتحيله سودلرى پك كپوكلنور اولان ناقه‌لره دينور يقال ابل مراغى اذا كانت لالبانها رغوة كثيرة وبومرغيه‌نك جمعيدر محسنه وزننده (المرغاة) مسحاة وزننده شول قاشيق مقوله‌سنه دينوركه آنكله سودك يوزندن كپوك وقيمق اخذ اولنه (الترغية) تفعله وزننده سودى كپوكلندرمك معناسنه‌در بومناسبتله برآدمى طارلتمق معناسنه مستعملدر يقال رغّاه اذا اغضبه (الرغاء) شدّاد وزننده برقوش آديدر (الرغوة) تمره وزننده قيايه دينور صخره معناسنه (الرغو) رانك ضميله برفرس اسميدر (المرغى) محدّث وزننده معنا ومفهومى خوشجه ظاهر ومتبين اولميان پروزلى كلامه اطلاق اولنور يقال كلام مرغ اذا لم يفصح معناه (رغوان) سلمان وزننده مجاشع بن دارمك لقبيدر فصاحتندن ناشى ملقب اولدى زيرا جهارت صوت وفصاحتله تكلم ايدر ايدى (بحرة الرغاء) بانك فتحيله طائف ترابنده‌ليه نام واديده برموضع آديدر آنده مسجد حضرت نبوى اولمغله حالا زيارتگاه ومتبرّكدر ❊ الواوى ❊ (الرفو) عفو وزننده يرتق ثوبى يمايوب اوكارمق معناسنه‌در يقال رفا الثوب يرفو رفوا اذا اصلحه وبرآدمى خوفدن امين ايلك معناسنه مستعملدر يقال رفافلانا اذا سكنه من الرعب (الرفاء) كساء وزننده امتزاج واتفاق معناسنه‌در ومنه قولهم فى الدعاء للمتزوج بالرفاء والبنين اى بالالتحام والاتفاق يعنى برى بريكزايله دائما امتزاج ومعاشرت اوزره دوللو دوشلو اوله‌سز (الترفية) تفعله وزننده متزوجه بالرفاء والبنين ديو دعا ايلك معناسنه‌در تقول رفيته اى قلت له بالرفاء والبنين (رفىّ) مصغر بنيه‌سيله اسمادندر حيى بن رفىّ برمعروف كمسه ايدى (الارفى) احوى وزننده قولاقلرى صالق ودشوك اوله‌رق بيوك اولان كشى‌يه دينور مؤنثى رفواءدر يقال رجل ارفى اى العظيم الاذنين فى استرخاء (الارفىّ) تركىّ وزننده كيك سودنه على قول خالص وخوش سوده دينور ❊ الواوى ❊ (الرقو) و(الرقوة) رانك فتحى وقافك سكونيله شول قومسال قطعه‌سنه دينوركه دعص ديدكلرى اوزون ودكرمى قومسال قطعه‌سندن زياده‌جه اوله (الترقوة) تانك فتحى وقافك ضميله كوكسك يوقريسنده بوغازك اوكنده اولان كميكه دينوركه صولوغك ترقى ايده‌جكى موقعدر تركيده بيون حلقه‌سى وبيون چنبرى تعبير اولنور فارسيده چنبر كردن دينور ❊ اليائى ❊ (الرقى) رانك فتحى وقافك سكونيله و(الرقىّ) عتىّ وزننده

يوقرى چيقمق معناسنه‌در يقال رقى اليه رقيًّا ورقيا من الباب الرابع اذا صعد و افسون ايلمك معناسنه‌در يقال رقاه
رقيا ورقيا من الباب الثانى اذا نفث فى عوذته ﴿الارتقاء﴾ افتعال وزننده و ﴿الترقى﴾ تفعل وزننده يوقرى چيقمق
معناسنه‌در يقال ارتقى الجبل و ترقاه اذا صعد * شارح ديركه بو ماده بنفسه والى ايله و فى ايله استعمال اولنور ﴿المرقاة﴾
ميمك فتحيله وكسريله نردبانه دينور يقال ترقى اليه بالمرقاة اى الدرجة * شارح ديركه موضع رقى اعتباريله ميمى
مفتوح وآلت اعتباريله مكسور اولور ﴿الترقية﴾ تفعله وزننده يوقرى‌يه چيقارمق معناسنه‌در ومنه يقال رقى عليه
كلاما اذا رفعه ﴿الرقية﴾ غرفه وزننده افسونه دينور جمعى رقى كلور مدى ومديه كبى يقال هو نافع الرقية اى
العوذة ورقيه مصدر اولور رقى ورقى كبى افسون ايلمك معناسنه يقال رقاه رقيا ورقيا ورقية اذا نفث فى عوذته
﴿الرقاء﴾ شداد وزننده افسونجى‌يه دينور ﴿مرقيا الانف﴾ ميمك وقافك فتحى و تثنيه بنيه‌سيله برونك ايكى كنارينه
اطلاق اولنور ﴿رقيه﴾ سميه وزننده اسماء نسواندندر جمعى رقيات در وعبيدالله بن قيس الرقيات كه شاعر
مشهوردر اكا اضافتى اتفاقى رقيه نام ازواج عديده تزوج ايلديكنه مبنيدر ياخود رقيه نام جدّات متعدده‌سى
ياخود اول اسمده نيچه معشوقه‌لرى اولديغيچوندر بوراده جوهرى وهم ايلمشدر يعنى عبيدالله كلمه‌سنى مكبرا رسم
ايلمشدر ورقيه بنت النبىّ عليه الصلوة والسلامدر كه حضرت عثمان تزوج ايلدى وايكى صحابيه اسميدر ﴿رقىّ﴾
سمىّ وزننده بر موضع آديدر وعبدالله بن شفىّ بن رقىّ اصحابدندر ❊ الواوى ❊ ﴿الركوة﴾ رانك حركات ثلاثيله
كوچك قايغه دينور زورق صغير معناسنه * شارح ديركه امهات سائره‌ده كوندن و مختياندن دوزلمش كوچك
صو قابيله مفسردر كه تركيده قلاز و مطهره ديدكلرى اوله جقدر وركوه عواصرك يعنى اوزم صيقه‌جق منكنه‌نك
وطاشلرك آلتلرينه وضع اولنان رقعه‌يه وتكنه‌يه دينور ومنه المثل * سارت القوس ركوة * مثل مزبور دولت
ادباره يوز طوتوب احوال منقلب اولدقده ضرب اولنور وركوه نسوانك فرجنه اطلاق اولنور جمعى ركاء كلور
رانك كسريله و ركوات كلور فتحاتله ﴿الركية﴾ غنيه وزننده قيويه دينور بئر معناسنه جمعى ركىّ كلور عتىّ وزننده
وركايا كلور ﴿الركو﴾ زكو وزننده يرى قازمق معناسنه‌در يقال ركا الارض ركوا اذا حفرها واصلاح ايلمك
معناسنه‌در يقال ركا الامر اذا اصلحه و بركمسه حقنده بدسويليوب قدح وفصل ايلمك معناسنه‌در يقال ركا عليه
اذا اثنى عليه قبيحا وتأخير ايلمك معناسنه‌در يقال ركا الشئ اذا اخّره ومقيم اولمق معناسنه‌در يقال ركا بالمكان اذا اقام
وبرنسنه‌يى چكوب محكم باغلمق معناسنه‌در يقال ركاه اذا شده وطواره قراردن زياده يوك يوكلتمك معناسنه‌در
يقال ركا البعير اذا اضاعفه ﴿الاركاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى بركمسه حقنده بدسويلمك معناسنه‌در يقال اركا عليه
اذا اثنى قبيحا وتأخير ايلمك معناسنه‌در يقال اركى الامر اذا اخّره وصغنمق معناسنه‌در يقال اركى اليه اذا لجأ
وبرآدمه اسناد مالم يفعل ايله افترا ايلمك معناسنه‌در يقال اركى عليه الذنب اذا ورّكه وعسكر تهيئه ايلمك
معناسنه‌در يقال اركى لهم جندا اذا هيأهم ﴿المركو﴾ مدعو وزننده حوض كبيره دينور ويوكسك ديوارلو
كوچك حوضه دينور ﴿المراكى﴾ و ﴿المرتكى﴾ اسم فاعل بنيه‌لريله دائم وثابت اولان نسنه‌يه دينور يقال شئ
راك ومرتك اى دائم وثابت ومرتكى اعتماد ايدىجى معناسنه‌در كه ارتكاء اعتماد معناسنه‌در تقول انا مرتك عليه
اى معول بصيغة اسم الفاعل ﴿المرتكى﴾ اسم مفعول بنيه‌سيله معتمد ومعول معناسنه‌در يقال ماله مرتكى
الا عليك اى معتمد ﴿المراكية﴾ ميمك ضميله حمض ديدكلرى دوه مرعاسندن برشجردر جمعى مراكى كلور ﴿الركاء﴾
شداد وزننده بر وادى اسميدر ❊ اليائى ❊ ﴿الركىّ﴾ غنى وزننده ضعيف وزبون معناسنه‌در يقال رجل ركى
اى ضعيف ﴿الاركى﴾ احرى وزننده افعل تفضيلدر پك ضعيف نسنه‌يه دينور يقال هذا الامر اركى من ذلك
اى اهون واضعف ❊ اليائى ❊ ﴿الرمى﴾ رانك فتحى وميمك سكونيله و ﴿الرماية﴾ كتابه وزننده آتمق معناسنه‌در يقال
رماه وبه يرميه رميا ورماية اذا القاه ويقال رمى السهم عن القوس وعلى القوس ولا يقال رمى بالقوس زيرا باء رمى
اولنه‌جق نسنه‌يه داخل اولور پس الدن ياى رمى ايدرسه اول وقتده رمى بالقوس دينور ورمى برنسنه اوزره زياده
اولمق معناسنه مستعملدر كويا كه اول نسنه‌يى آتوب كچمش اولور يقال رمى على الخمسين اذا زاده ويقال له عليه
رمى اى فضل وزيادة ونصرت ايلمك معناسنه مستعملدر كويا كه بروبه نصرتله اعدايى رمى ايدر يقال
رمى الله له اى نصره وقولهم رمى الله فى يده وانفه وغير ذلك دعاء عليه يعنى كلام مذكور بددعادر حق تعالى آنك
النه يا برونه ياخود سائر عضوينه علت القا ايلسون ديمكدر ﴿الارماء﴾ همزه‌نك كسريله آتمق معناسنه‌در
مؤلف بونى تكرار ايلمشدر يقال ارماه بمعنى رماه وزياده اولمق معناسنه‌در يقال ارمى على الخمسين اى زاد
واخراج عن الارض معناسنه مستعملدر يقال ارمت به البلاد اى اخرجته ﴿الارتماء﴾ افتعال وزننده آتلمق

معناسنه‌در یقال رماه فارتمی ومشارکت ایچون اولور آتشمق معناسنه تقول ارتمینا ای ترامینا (المراماة) مباهاة وزننده و (الرماء) قتال وزننده و (الترماء) تانك فتحیله آتشمق معناسنه‌در تقول رامیته مراماة ورماء (الترامی) تفاعل وزننده بودخی آتشمق معناسنه‌در تقول ترامینا وتراخی معناسـنه مستعملدر یقال ترامی الامر ای تراخی ویرایش برحالته وارمق معناسنه مستعملدر کویا که تقدیر آنی اول حالته رمی ایلمشدر یقال ترامی امره الی الظفر اوالخذلان ای صار الیه وبلود بری برینه منضم اولوب صقشمق معناسـنه مستعملدر یقـال ترامی السحاب اذا انضم بعضه الی بعض واخراج عن الارض معناسـنه مستعملدر یقـال ترامت به البلاد ای اخرجته (المرماة) مسحاة وزننده کوچك وضعیف اوقه علی قول تعلیم اوقنه دینور وچتال طرنقلی حیوانك طرنغنه دینور ظلف معناسـنه وقیون قسمنك طرنقلری ارالغنده اولان خرده مهره کبی نسـنه‌یه دینور بونده میمك فتحیله‌ده لغتدر (الرمیّ) غنیّ وزننده کوچك بلود پاره‌لرینه دینور علی قول یغمورینك قطره‌لری ایری وطلودانه‌لری کبی شـدید الوقع اولان بلوده دینور جمعی ارماء کلور وارمیه کلور ورمایا کلور (ارمیا) همزه‌نك ومیمك کسریله برپیغمبر ذیشان اسمیدر علی نبینا وعلیه السلام بنی اسرائیل پیغمبرلرندن ایدی بعض مورّخین بیانلرینه کوره یوز سنه اماته اولنوب بعده احیا اولنان مشارالیه حضرتلریدر (الرماء) سماء وزننده زیاده معناسـنه‌در یقال فیه رماء ای ربا (الرمیآ) عمیا وزننده آتشمق مراماة معناسنه‌در * شارح دیرکه ابن اثیر بونی خصیصی کبی مصدر در مبالغه ایچوندر دیو بیان ایلمشدر (الرمی) الی وزننده اطفالك آتدقلری طاشك کیدر کن سسنه دینورکه فکادی تعبیر اولنور (المرتمی) اسم فاعل بنیه‌سیله دشمن طرفنه ارسال اولنان جاسوسه وانجه قراغوله دینور یقال هو مرتم لنا ای طلیعة (الرمة) ثبه وزننده بردره اسمیدر (رمیّ) سمیّ وزننده برموضعدر (رمیان) رانك ومیم مشدده‌نك کسریله برموضعدر ❋ الواوی ❋ (الرنوّ) دنوّ وزننده و(الرنا) عصا وزننده اصلا کوز قیمیه‌رق برنسنه‌یه کوز دیکوب خیلی زمان باقمق معناسنه‌در یقال رناه والیه یرنو رنوّا ورنا اذاادام النظر الیه بسکون الطرف وقلب وبصر مشغول وهوی وهوس غالب اوله‌رق لهو ولعب ایلك معناسنه‌در یقال رنا الرجل اذالهی مع شغل قلب وغلبة هوی وبرنسنه‌دن طربناك اولمق معناسنه‌در یقال رناالرجل اذا طرب (الرنا) عصا وزننده مصدر درکه ذکر اولندی وشـول خوب ودلبر نسـنه‌یه دینورکه خوبلغندن ناشی اکا هرکس کوز دیکوب نظر ایدر اوله یقـال شیٔ رنا وهو مایرنی الیه لحسنه (الرناء) رانك ضمیله صوت وآوازه‌یه دینور وطرب وسرور وتغنی معنـالرینه در (الارناء) همزه‌نك کسریله برخوش دلکش نسـنه برآدمی متعجب ایلکله کندیسـنه چوق باقدرمغه مجبور ایلك معناسـنه‌در یقال ارناه الحسن ای اعجبه وحمله علی الرنوّ (الترنیة) تفعله وزننده ارناء معناسنه‌در یقال رناه الحسن بمعنی ارناه وبرآدمی طربناك ایلك معناسنه‌در یقال رناه اذاطربه وتغنی ونغمات ایلك معناسنه‌در یقال رنی الرجل اذاغنّی وحنین ایدوب اوزلمك معناسنه‌در یقال رنی الیه اذاحن (الرنوّ) عدوّ وزننده برنسـنه‌دن یك خوشلنمغله اکا باقوب طوران آدمه دینور ومنه یقال هو رنو فلانة ای یرنو الی حدیثهـا ویعجب به (ترنی) کبری وزننده زانیه عورته علم اولمشدر ومنه یقال یاابن ترنی ای ابن الزانیة * شارح دیرکه بورنو ماده سندن مؤنث مضارع مجهول اولوب بعده زانیه‌ده غالب اولدی زیرامنظورهٔ زنپار کان‌در وترنی برقومسال آدیدر تانك فتحیله‌ده زبانزده‌در (الرنوناة) رانك ونونك فتحیله باده کشانك مخصوص اولان پیالهٔ عشرتلرینه دینورکه دائما انکله نوش ایدرلر جمعی رنونیات کلور یقال یشرب بالرنوناة وهی الکأس الدائمة علی الشرب بوراده شرب شینك فتحیله‌در شاربك جمعیدر (المراناة) مباهاة وزننده مدارا قلمق معناسنه‌در یقال راناه اذاداراه (الرنوة) شهوه وزننده ارغاجه دینورکه ارش مقابلیدر لحمه معناسنه جمعی رنوات کلور فتحاتله (الترنی) تفعل وزننده برآدم محبوبنه دائمی باقوب طورمق معناسنه‌در یقال ترنی الرجل اذا ادام النظر الی محبوبه ❋ الیائی ❋ (الریّ) رانك کسری ویانك تشدیدیله و(الریّ) رانك فتحیله و(الروا) رضا وزننده ایچوب قانمق معناسنه‌در یقال روی من الماء واللبن ریا وریا وروا من الباب الرابع اذاشرب وشبع واغاج صویه قانوب تاب وطراوتلنمك معناسنه‌در یقال روی الشجر اذاتنعم (التروی) تفعل وزننده بودخی قانمق معناسـنه‌در یقـال تروی الرجل والشجر من المـاء بمعنی روی وحدیث وکلام نقل ایلك معناسـنه‌در یقال تروّی الحدیث اذانقله وتفکر ایلك معناسـنه‌در یقال تروی الرجل اذاتفکر ومفاصل اعضاء صویه قانمش فدان کبی اعتدال وجهیله قالینلشوب قوند وقویّ اولمق معناسـنه‌در یقـال تروت مفاصله اذا اعتدلت وغلظت (الارتواء) افتعال وزننده بودخی قانمق ومفاصل اعضاء اعتدالله تاب وقوّت بولوب قالینلشمق معناسـنه‌در وایپ بوکلك معناسـنه‌در یقـال روی الحبل فارتوی ای فتله فانفتل

﴿الرىّ﴾ رانك كسريله مصدر اولديغى كبى اسم دخى اولور قانمغه دينور ﴿الارواء﴾ همزه‌نك كسريله قاندرمق
معناسنه‌در تقول اروانى اى جعلنى ريّانا و برآدمه حديث و شعر مقوله‌سى روايت ايتدرمك معناسنه‌در يقال اروبته
الشعر اى حملته على روايته ﴿الريّان﴾ شدّاد وزننده صويه قانمش سيراب معناسنه صفتدر مؤنثى ريّادر قصر ايله
جمعى رواء كلور رانك كسريله و جبل الريان طئ قبيله‌سى بلادنده برطاغدر آندن هميشه صو سيلان ايلمكله اطلاق
اولندى و بوندن بشقه بلاد مذكوره‌ده برسياه و عظيم طاغك آديدر و ريان نسأ قضاسنده برقريه آديدر محدّثيندن
محمد بن احمد بن ابى عون اورادندر بونى يانك تخفيفيله ضبط ايدنلر غلط ايلديلر و مدينه‌ده برقله آديدر و حمى
ضريه‌ده بردره آديدر و ديار بنى عامرده برطاغك آديدر و يمامه‌ده برقريه و بغدادده برمحله آديدر اعلامدن
ابن التلّ ديمكله معروف هبة‌الله بن الحسين و عبدالله بن معالى اورادندر و معدن بنى سليم قربنده برموضعدر
و ريّان الراسبىّ و ريّان بن مسلم و حجاج بن ريّان و عمر بن يوسف بن ريّان محدّثلردر و ريّان ايله مسما اولنلرك اكثرى
مذكورلردن ماعدا معرّفلردر ﴿الروىّ﴾ غنىّ وزننده و ﴿الروى﴾ الى وزننده و ﴿الرواء﴾ سماء وزننده قاندريجى
چوق صويه دينور يقال ماء روى و روى و رواء اى كثير مرو ﴿الراوية﴾ زاويه وزننده صو طاشيدقلرى طولومه
اطلاق اولنور معناى ثانيدن مستعاردر يقال عنده راوية من الماء و هى المزادة فيها الماء و دولابه قوشدقلرى
و ارقه‌سنده صو طاشيدقلرى دوه و قاتر و حمار مقوله‌سنه دينوركه سقا طوارى اوله‌جقدر يقال له راوية يستقى
عليها و هو بعير او بغل او حمار يستقى عليه بونده هاء دابه اعتباريله‌در ياخود نقليه‌در و راويه هميشه حديث ياشعر
روايت ايدن آدمه دينور بوروايتندر هاء مبالغه ايچوندر يقال هو راوية فلان اى يروى الحديث او الشعر منه
﴿الرواية﴾ كتابه وزننده حديث ياخود شعر حمل و نقل ايلمك معناسنه‌در يقال روى الحديث يرويه رواية اذا حمله
و نقله و ايپ بوكمك معناسنه‌در يقال روى الحبل اذا فتله و برآدمه صو كتورمك معناسنه‌در يقال روى على اهله
و لهم اذا اتاهم بالماء و دوه راكبنى دوشمسون ديو سمره باغلمق معناسنه‌در يقال روى على الرجل اذا شدّه على البعير
لئلا يسقط و ناس ايچون قيودن صو چكمك معناسنه‌در يقال روى القوم اذا استقى لهم ﴿التروية﴾ تفعله وزننده
برآدمه حديث ياشعر ياقصه روايت ايتدرمك معناسنه‌در تقول روبته الشعر اذا حملته على روايته و برنسنه‌ده
كركى كبى دوشونمك معناسنه‌در تقول رويت فى الامر اذا نظرت و فكرت ﴿الروية﴾ غنيه وزننده اسمدر
فكر و انديشه‌يه دينور يقال هو سديد الروية اى الفكر ﴿يوم التروية﴾ تفعله وزننده ثامن ذى الحجه‌دركه عرفه
كوننden مقدم اولان كوندر حجاج اول كون منايه عزيمت ايدوب انده صو اولمامغله كنديلرى و دابه‌لرى كركى كبى
صويه قاندردقلريچون اطلاق اولندى ياخود حضرت ابراهيم على نبينا و عليه التسليم رؤياى ذبحى اول كيجه
كورمكله يوم مزبورده رؤياى مرقومه‌يى تروى و تفكر ايلدى فرداسى رحمانى اولديغنى بيلوب يوم عاشرده امر ذبحه
مباشرت ايلدى * مؤلف نزاكتله يوم عرفه‌نك دخى وجه تسميه‌سنه تلميح ايلمشدر ﴿الروىّ﴾ غنىّ وزننده اهل عروض
اصطلاحنده قافيه حرفنه دينوركه قافيه‌نك مبناسى اولان حرفدن عبارتدر مثلا قصيدۀ لاميه ياخود رائيه كبى كه
روى لام ياخود راء حرفيدر تفكر معناسندن ياخود رواء ايله ربط ايلمك معناسندن مأخوذدر و روى شول سحابه
دينوركه قطره‌لرى طولو دانه‌لرى كبى ايرى اوله و قاندريجى ايچمكه دينور يقال شربة رويا اى شربا تاماً ﴿الراوى﴾
آت اوزره كركى كبى طوران راكبه دينور كوياكه رواء ايله مربوطدر يقال هو راو اى يقوم على الخيل ﴿الريّا﴾
رانك فتحى و يانك تشديديله ريان مؤنثيدركه ذكر اولندى و خوش رايحه‌يه دينور يقال له ريا اى ريح طيبة
كوياكه طيبدن قانمش اولور و بوصفت غالبه‌در ﴿الاروية﴾ همزه‌نك ضمى و كسرى و واوك كسرى و يانك
تشديديله طاغ كچيسنك كه جيران تعبير اولنور ديشيسنه دينور جمع قلتى اراوى كلور افاعيل وزننده يقال
ثلاث اراوى الى العشر و جمع كثرتى اروى كلور افعل وزننده و بونلر غير قياس اوزره‌در زيرا قياس برعكس
اولمقدر على قول اروى اسم جمعدر ﴿المروى﴾ مقعد وزننده باديه‌ده برموضع آديدر ﴿الرواء﴾ سماء وزننده
بئر زمزم اسميدر ﴿الرواء﴾ كساء وزننده شول ايپه و شريده دينوركه انكله دوه‌نك اوزرينه يوك چكوب
بند ايدرلر جمعى اروية كلور ﴿المروى﴾ منبر وزننده رواء معناسنه‌در جمعى مراوى كلور يقال شد الحمل على
البعير بالرواء و المروى و هو الحبل يشدّ به المتاع عليه ﴿الروّ﴾ رانك فتحى و واوك تشديله اوجوزلغه و آبادانلغه
دينور يقال بالبلد روّ اى خصب ﴿اروى﴾ احرى وزننده مرو قضاسنده برقريه‌در نسبتنده اروا وىّ دينور غير قياس
اوزره و طريق مكه‌ده برصويك آديدركه حاجر قربنده‌در ﴿رواوه﴾ ثمامه وزننده مدينه قربنده برموضعدر ﴿الرويّة﴾
سميه وزننده برصويك آديدر ﴿المروّى﴾ معظم وزننده برموضعدر ❊ اليائى ❊ ﴿الرىّ﴾ رانك فتحيله ايرانده بلدۀ

معروفه در نسبتنده رازی دینور * مترجم حقیر درکه برهان قاطع ترجمه مزده بونك وجهی مشروحدر (الرّی) رانك
کسریله خوب چهره یه و دلبر منظره وقیافته دینور یقال له ریّ ای منظر حسن (الرایة) سنجاغه دینور جمعی
رایات ورای کلور یقال قدّموا الرایة ای العلم * مؤلف وساٸرلری بونی اشبو حسن منظر معناسندن اخذ ایلدیلر
لکن راغب مفرداتده الرایة العلامة المنصوبة للرؤیة عبارتیله بیان ایلمکله رؤیت ماده سندن اعتبار اولمشدر
ایکیسیده موجّهدر ورایة قلاده یه دینورکه کردانلقدر علی قول قاچقن قول بوینته چکوریلان دموز طوقه دینور
وهذیل قبیله سنه مخصوص بربلده آدیدر ودمشق قضاسنده برقریه آدیدر (الاراء) همزه نك کسریله سنجاق
دیکمك معناسنه در تقول ارأیت الرایة اذا رکزتها (ریّا) و(ریّة) رانك فتحیله ایکی موضعلردر (داریّا) راء بابنده
ذکر اولندی ❊ الواوی ❊ (الرهو) سهو وزننده پاچه لری آیرمق معناسنه درکه آیشی اچیق تعبیر اولنور یقال رها
بین رجلیه یرهو رهوا اذا فتح وسهولتله آهسته جه یورمك معناسنه در یقال رها الرجل اذا سار سهلا ویوکسك یره
دینور بایرکبی یقال مکان رهو ای مرتفع وآلچق یره دینمکله ضدّ اولور نته که رهوه دخی بومعنالره در ارض اعتباریله
ورهو فرجی واسع عورته دینور وطورنا قوشنه دینور وجماعت انسانی یه دینور وقوش قنادلرینی آچوب یایمق
معناسنه در یقال رها الطاٸر جناحیه اذا نشره وسکون بولمق معناسنه در یقال رها البحر اذا سکن (الرهواء)
حمراء وزننده و(الرهاء) سماء وزننده بونلرده فرجی ککیش عورته دینور رهوکبی یقال امرأة رهو ورهواء ورهاء
ای الواسعة الهن ورهاء واسع ومیدانلو یره دینور یقال موضع رهاء ای واسع ومدحج قبیله سندن بر جماعت
آدیدر مالك بن مراره وزید بن شجرة الصحابیّان ومحدثیندن عمیرة بن عبد المؤمن الرهاویون انلردندر (الارهاء)
همزه نك کسریله فرجی بول عورت تزوّج ایلمك معناسنه در یقال ارهی الرجل اذا تزوّج واسعة ودائما طورنا
اتی یمك معناسنه در یقال ارهی الرجل اذا دام علی اکل الکرکی ووسعتلو یره اوغرامق معناسنه در یقال ارهی
فلان اذا صادف موضعا رهاء وبرآدمه دائما مأکولات ومشروبات ویرمك معناسنه در یقال ارهی لهم الطعام
والشراب اذا ادامه ورفق وسهولتله معامله ایلمك معناسنه در تقول اره علی نفسك ای ارفق بها وتقول مارهیت
الاعلی نفسك ای مارفقت (الراهیة) بال آریسنه دینور طیرانده سکونته بناء (التراهی) تفاعل وزننده بری برینه
وداع ایلمك معناسنه در یقال تراهیا اذا توادعا (المراهاة) مباهاة وزننده مقاربه معناسنه در یقال راهاه
اذاقاربه وبرآدمی بونسمك معناسنه در یقال راهاه اذا حامقه (المرهات) محراب وزننده جست وچالاك قسراغه
دینور جمعی مراهی کلور یقال فرس مرهاة ای سریعة (رهواء) صهباء وزننده بر موضعدر (رها) هدی
وزننده بربلده آدیدر فرات قربنده رقّه ایالتنك قاعده سیدر اعلامدن زید بن ابی انیسه ویزید بن سنان وحافظ
عبدالقادر الرهاویون اورادندر (الراهی) رفاه وحضور اوزره اولان دیرلکه دینور یقال عیش راه ای رافه
(الرهیة) غنیه وزننده بردرلو طعامدر تازه بغدای سنبله سنی الده اوغوب فریك ایلدکدنصکره دوکوب سود ایله طبخ
ایدرلر سودلو فریك لاپه سی اولور (الارتهاء) افتعال وزننده اختلاط معناسنه در یقال ارتهوا اذا اختلطوا ورهیه
دیدکلری طعام مزبوری یاپمق معناسنه در یقال ارتهوا اذا اتخذوا الرهیة ❊ فصل الزای المعجمة ❊ (الزأی)
زاینك فتحی وهمزه نك سکونیله تکبرلك ایلمك معناسنه در یقال زأی الرجل زأیا من الباب الثالث اذا تکبر
(الازآء) اکرام وزننده قرن طعامله طولوب آغرلغله صاحبنی حرکتدن آلیقومق معناسنه در یقال ازأآه
بطنه اذا امتلأ فلم یتحرّك ❊ الیائی ❊ (الزبی) زاینك فتحیله برنسنه یی یوکلنمك معناسنه در یقال زباه یزبیه زبیا اذا حمله
وسوروب کوتورمك معناسنه در یقال زباه اذا ساقه وبرآدمه برشرّ وکریهه ایرشدرمك معناسنه در یقال زباه
بشرّ ای دهاه (الازدباء) فی الاصل افتعال وزننده بودخی برنسنه یی یوکلنوب کوتورمك معناسنه در یقال ازدباه
اذا حمله وسوروب ایلتمك معناسنه در یقال ازدباه اذا ساقه (التزبیة) تأدیه وزننده بودخی سوروب ایلتمك
معناسنه در یقال زبّاه اذا ساقه وصو باصمیان یوکسك تپه یه قورتمق ایچون ات سرمك معناسنه در یقال زبّی اللحم
اذا نشره فی الزبیة وارسلان صید ایتمك ایچون زبیه قازمق معناسنه در یقال زبی الزبیة اذا حفرها (التزبّی)
تفعل وزننده بودخی زبیه قازمق معناسنه در یقال تزبّی الزبیة اذا حفرها (الزبیة) غرفه وزننده شول یوکسك
تپه یه دینورکه اکاسل صویی چیقوب باصمز اوله یقال قعد فی زبیة ای رابیة لایعلوها ماء جمعی زبی کلور هدی
وزننده وارسلان صید ایده جك چقوره دینور یوکسك یرلرده قازلدیغیچون * قال الشارح ومنه المثل * بلغ السیل الزبی *
ای اشتدّ الامر (الازبیّ) ترکیّ وزننده سرعت ونشاط معناسنه در وبرکونه یورویشه دینور وامر عظیم معناسنه در
کذلك شرّ عظیم معناسنه در جمعی ازابیّ کلور (الزابیان) فراتك اشاغی طرفنده ایکی نهرلردر زابان دخی دینور

فصل الزای المعجمة

بو نهرلر موصل ایله تکریت بیننده‌در که زاب صوبی تعبیر ایدرلر بری زاب صغیر و بری کبیردر ﴿التزابی﴾ تفاعل
وزننده کرینه‌رك آغر آغر یوریمك معناسنه‌در یقال هو یتزابی ای یمشی فی تمدّد و بطء و کبرلنمك معناسنه‌در
یقال تزابی الرجل اذا تکبر ﴿زبیه﴾ تمره وزننده بر وادی آدیدر ﴿زبیبا﴾ زانك و بای اولانك کسریله ابو طاهر السلفی
شیخی محمد بن علی بن ابی طالبك پدرینك جدی اسمیدر ❋ الواوی ❋ ﴿الزجو﴾ زانك فتحی و جیمك سکونیله بر نسنه‌یی
اوته دفع ایده‌رك سوروب کوتورمك معناسنه‌در یقال زجاه زجوا اذا ساقه و دفعه و زجو و زجوّ علوّ وزننده و زجاء
سحاب وزننده بر ایش یولنه کیروب راست و آسان اولمق معناسنه‌در یقال زجا الامر زجوّا و زجوا و زجاء اذا تیسر
واستقام و زجاء جبایت خراج سهل و آسانلق بولمق معناسنه‌در یقال زجا الخراج زجاء اذا تیسر جبایته و بر آدمك
کولمسی کسلمك معناسنه‌در یقال زجا فلان اذا انقطع ضحکه ﴿التزجیة﴾ تأدیه وزننده و ﴿الازجاء﴾ همزه‌نك
کسریله بونلرده دفع ایده‌رك سوروب ایلتمك معناسنه‌در یقال زجّاه و ازجاه بمعنی زجاه ﴿المزجاة﴾ میمك ضمیله
مزجی لفظنك مؤنثیدر که شیء قلیل معناسنه‌در یاخود تامّ الصلاح اولمیان نسنه‌یه دینور که بین الجید و الردیء
اوله‌جقدر یقال بضاعة مزجاة ای قلیلة او لم یتمّ صلاحها * شارح دیرکه فی الاصل دفع و سوق یسیر اولان
نسنه‌یه کذلك خستمندن ناشی عرض اولنان آدملرك قبول ایلیوب دفع ایلدکاری نسنه‌یه دینور ﴿الزجاء﴾ سحاب
وزننده مصدردرکه ذکر اولندی و بر ایشده نافذ اولمق معناسنه‌در یقال زجا فی الامر زجاء اذا نفذ و یقال هو
ازجی منه بهذا الامر ای اشدّ نفاذا فیه منه ﴿الزواجی﴾ یمنده مهجم ناحیه‌سنده بر قریه‌در ❋ الیائی ❋ ﴿زخیّ﴾ خای
معجمه ایله سمی وزننده عنبر قبیله‌سندن بر صحابیدرکه فرط بن عبد مناف نسلندندر فخر عالم علیه السلام حضرتلری
آنك باشنی صیغیوب حقنده خیر و برکتله دعا ایلدیلر ❋ الواوی ❋ ﴿المزداة﴾ مرماة وزننده چوجقلرك جوزا و یوننده
جوز آتدقلری چقوره دینور ﴿الزدو﴾ زانك فتحیله چوجقلر چقوره جوز آتمه او یونی اوینامق معناسنه‌در یقال
زدا الصبیّ الجوز و به زدوا اذا لعب و رمی به فی المزداة ﴿الزدوّ﴾ علوّ وزننده بر نسنه‌یه طوغری ال اوزاتمق معناسنه‌در
یقال زدا یده الی الشیء اذا امدها الیه ﴿الازداء﴾ همزه‌نك کسریله بر کمسه‌یه ایولك و احسان ایلمك معناسنه‌در یقال ازدی
فلان اذا صنع معروفا و احمد بن مزدی که مکرم وزننده‌در محدثدر و اکامسدی دخی دیرلر ❋ الیائی ❋ ﴿الزری﴾ زانك
فتحیله و ﴿الزرایة﴾ کتابه وزننده و ﴿المزریة﴾ محمده وزننده و ﴿الزریان﴾ زانك ضمیله بر آدمه عیب و عتاب ایلمك
معناسنه‌در یقال زری علیه زریا و زرایة و مزریة و زریانا اذا عابه و عاتبه ﴿الازراء﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی بر آدمه
عیب و عتاب ایلمك معناسنه‌در لکن بو قلیل الاستعمالدر یقال ازری علیه بمعنی زری علیه و بر آدمی بر عیب
و نقیصه اسنادیله آلوده ایلمك یاخود بین الناس مشتبه الحال ایلمك ایچون اکا بر ماده صوقشدرمق معناسنه‌در مثلا
سوء ظنی یاخود التباس و اشتباهی مستلزم بر ایشه بیلاشدرمق کبی یقال ازری باخیه اذا ادخل علیه عیبا او امرا یرید
ان یلبس علیه به و بر ایشده تهاون و تقصیر قلمق معناسنه‌در یقال ازری بالامر اذا تهاون ﴿المزراء﴾ محراب وزننده
دائما ناسی تعییب ایدر اولان آدمه دینور یقال رجل مزراء اذا کان یزری یعنی یعیب علی الناس ﴿الزریّ﴾ غنیّ وزننده
نه بیوك و نه کوچك طولومه دینور یقال سقاء زریّ ای بین الصغیر و الکبیر ﴿المزدری﴾ و ﴿المستزری﴾ اسم
فاعل بنیه‌سیله اسم فاعلدر دائما ناسی خوار لیوب احتقار ایدن آدمه دینور یقال هو مزدر و مستزر ای محتقر و مزدری
ارسلانه اطلاق اولنور ❋ الواوی ❋ ﴿ززا﴾ زای معجمه ایله عصا وزننده محدثیندن محمد بن محمود بن ابراهیم بن نبا
الفارقانی جدّینك جدّی اسمیدر کذلك محدثیندن ابو الخیرك پدری اسمیدر ❋ الواوی ❋ ﴿الزعو﴾ زانك فتحیله عدل
و داد ایلمك معناسنه‌در یقال زعا الوالی زعوا اذا عدل و اقسط ❋ الواوی ❋ ﴿الزغو﴾ زعو وزننده چوجق آغلمق
معناسنه‌در یقال زغا الصبیّ زغوا اذا بکی ﴿الزاغیة﴾ ارلر اوزره کورلیوب دوشن فاجره قاری‌یه دینور یقال امرأة
زاغیة ای هلوك ﴿الزغا﴾ هدی وزننده قاره عربلرك بدنلری رایحه‌سنه دینور ﴿زغاوه﴾ ثمامه وزننده زنکی عربلردن
بر جنس آدیدر ﴿زغوان﴾ سلمان وزننده بر طاغك آدیدر ❋ الیائی ❋ ﴿الزفی﴾ زانك فتحیله و ﴿الزفیان﴾ فتحاتله یل
سحابی سوروب کوتورمك معناسنه‌در یقال زفت الریح السحاب زفیا و زفیانا اذا طردته و استخفته و یای چکره‌یوب
طنقرده‌مق معناسنه‌در یقال زفت القوس اذا صوّتت و سراب شخص متخیلی قالقمق معناسنه‌در یقال زفی
السراب الآل اذا رفعه ﴿الازفاء﴾ همزه‌نك کسریله بر نسنه‌یی محلندن محلّ آخره نقل ایلمك معناسنه‌در یقال
ازفاه اذا نقله من مکان الی آخر ﴿الزفیان﴾ فتحاتله بودور عورته دینور و ایکی شاعرك لقبیدر و اوقی پك سرعتله
چقان یایه دینور ﴿المزفیّ﴾ مرمیّ وزننده قورقودلمش آدمه دینور مفزّع معناسنه‌در ﴿المنزفی﴾ منزوی وزننده
مزفی معناسنه‌در ❋ الواوی ❋ ﴿الزقو﴾ زانك فتحی و قافك سکونیله و ﴿الزقاء﴾ زانك ضمیله بیقوش اوتمك معناسنه‌در

يقال زقا الصدا يزقو زقوا وزقاء اذا صاح ❊ اليائى ❊ (الزقى) زانك فتحيله زقو معناسنه‌در يقال زقى الصدا زقيا اذا صاح (الزقية) تمره وزننده حيقرمغه وفرياده دينور يقال زقى زقية اى صيحة (الزقية) غرفه وزننده اقچه وسائر نسنه كومه‌سنه دينور يقال عنده زقية من الدراهم اى كومة (الزواقى) زانك فتحيله خروسلره دينور مفردى زاقيه‌در ومنه يقال هو اثقل من الزواقى زيرا كيجه‌لر انجمن اولوب مسامره‌يه مستغرق ايكن خروس اوتدكده صباح يقينلغنه دالّ اولمغله صحبتى قطع و هركس خانه‌لرينه پراكنده اولمغين آنى ثقلت عدّايدرلر (زقوقى) نجوبجى وزننده فارس ايله كرمان بيننده برموضع آديدر (زقا) عصاوزننده برصوآديدر ❊ الواوى ❊ (الزكاء) زانك فتحيله و(الزكوّ) علوّ وزننده نشو ونما بولمق معناسنه‌در يقال زكى الشئ يزكو زكاء وزكوّا اذا نمى و بركمسه اهل صلاح اولمق معناسنه‌در يقال زكى الرجل اذا صلح ومتنعم اولمق معناسنه‌در يقال زكا فلان اذا تنعم (الازكاء) همزه‌نك كسريله بو دخى نما بولمق معناسنه‌در يقال ازكى الزرع اذا نمى ونما بولدرمق معناسنه‌در يقال ازكاه الله تعالى اى انماه (التزكية) تفعله وزننده بو دخى نما بولدرمق معناسنه‌در يقال زكاه الله تعالى بمعنى ازكاه (الزكىّ) غنىّ وزننده زكاء ماده‌سندن وصفدر جمعى ازكياء كلور (الزكوة) حصاة وزننده هرنسنه‌نك خالص وپاكيزه‌سنه دينور صفوه معناسنه‌در وكشينك كندى مالندن اخراج وانفاق ايلديكى مقدار معينه اطلاق شرعيدركه مالنى تطهير ايچون افراز ايدر يقال اعطى زكاة ماله وهى ما اخرجه منه ليطهره به ❊ شارح ديركه زكاة لفظنك اصلى فعله‌در صدقه وزننده طهارت ونماء و بركت معنالرينه اولوب بعده مال مرقومده استعمال اولندى (الزكا) عصا وزننده عدددن چفت معناسنه‌دركه تك مقابليدر يقال اخسا ام زكا اى فردا ام شفعا ❊ اليائى ❊ (الزكا) زانك فتحى والفك قصريله بو دخى بر نسنه نما بولوب آرتمق معناسنه‌در يقال زكى المال زكا من الباب الرابع اذا نمى وزاد وصوصه‌مق معناسنه‌در يقال زكى الرجل اذا عطش (التزكى) تفعل وزننده بودخى نمابولوب آرتمق معناسنه‌در يقال تزكى المال اذا نمى وزاد (زكيه) غنيه وزننده بصره ايله واسط بيننده برقريه آديدر ❊ اليائى ❊ (الزلية) جنيه وزننده زيلو معرّبيدركه تركيده زيلى ديدكارى قالين شطرنجى كليمه دينور بريوزى صيچاقلى اولور حالا احرام ديدكارى اول نوعدندر جمعى زلالى كلور ❊ الواوى ❊ (الزنوّ) علوّ وزننده طارالمق معناسنه‌در يقال زنا الموضع يزنو زنوّا اذا ضاق وبو مهموزده لغتدر (التزنية) تأديه وزننده طارالتمق معناسنه‌در يقال زنّى عليه اذا ضيق (الزنىّ) غنىّ وزننده طارنسنه‌يه دينور يقال وعاء زنىّ اى ضيق ❊ اليائى ❊ (الزنا) زانك كسرى والفك قصريله و(الزناء) مدّ ايله حرام فرج تصرف ايلك معناسنه‌در يقال زنى الرجل زنا وزناء اذا فجر (المزاناة) مباهاة وزننده و(الزناء) قتال وزننده بونلرده زنا ايلك معناسنه‌در يقال زانا الفاجر مزاناة وزناء بمعنى زنى وبر آدمى زانيدر ديمك معناسنه‌در يقال زانا فلانا اذا نسبه الى الزنا (الزنية) زانك فتحى وكسريله زناء معناسنه اسمدر يقال هو ابن زنية اى ابن زنا (بنوزنيه) زانك كسريله عربدن برجماعتدر وزنيه زانك فتحى وكسريله برآدمك الك صكره متولّد اولان ولدينه دينور يقال هو ولده زنية اى آخر ولده (الزوانى) يمامه‌ده اوچ قره طاشلق تپه‌نك آديدر ❊ الواوى ❊ (الزىّ) زانك فتحى ويانك تشديديله و(الزوىّ) عتىّ وزننده برنسنه‌يى يرندن ايروب آلارغه ايلك معناسنه‌در يقال زواه زيّا وزويّا اذا نحّاه وكتم راز ايلك معناسنه‌در يقال زوا سرّه عنه اذا طواه وبر نسنه‌يى دوروب دوشورمك معناسنه‌در يقال زوا الشئ اذا جمعه وقبضه (الانزواء) انفعال وزننده برنسنه يرندن بر طرف اولمق معناسنه‌در يقال زواه فانزوى اى نحّاه فانتحى وزاويه نشين اولمق معناسنه‌در يقال انزوى الرجل اذا صار فى الزاوية (الزاوية) يانك تخفيفيله كوشه‌يه دينور جمعى زوايا كلور يقال قعد فى زاوية البيت اى ركننه وبصره‌ده بر قريه آديدر آنده حجاج ايله عبدالرحمن بن الاشعث بيننده بروقعه اولدى وواسط قضاسنده برقريه آديدر ومدينه قربنده برموضع آديدركه آنده انس بن مالك حضرتلرينك قصرى واردر واندلس اولكه‌سنده برموضع آديدر وموصل قضاسنده برقريه آديدر (الزوزاة) زانك فتحيله ارقه‌يى ديكوب طوغرى طوتديغى حالده آدملرى صيق صيق آتارق يوريمك معناسنه‌در يقال زوزى المال زوزاة اذا نصب ظهره وقارب الخطو وطرد ايلك معناسنه‌در يقال زوزى بفلان اذا طرده (الزوزية) علبطه وزننده‌كه بيوك چوملكه دينور مهموز اولمغله همزه بابنده ذكر اولندى جوهرى وهمندن ناشى بوراده ثبت ايلشدر (الزاى) حروف هجادندر مدّ اولندقده بعدالالف همزه ايله رسم اولنور جوهرى بونده وهم ايلدى يعنى مدّ وقصر صورتلرنده همان يا ايله رسم اولنور ديدى وبونده بش لغت واردر زاى‌كه يا ايله‌در زآء كه همزه ايله‌در زىّ طىّ وزننده‌در (زى) تخفيف يا ايله‌كى وزننده‌در (زأ) تنوينله‌در جمعى ازواء وازياء وازوى وازيى كلوركه افعل وزننده‌در (الزوّ) بوّ وزننده قرينان معناسنه‌دركه

(برى)

بری برینه قوشلمش ایکی نسنه‌دن عبارتدر چفته تعبیر اولنور ومطلقا زوج یعنی چفت معناسنه‌در نته‌که تو فرد
معناسنه‌در یقال جاء زواً ای زوجاً کما یقال جاء توًا ای فرداً ومتوکل خلیفه‌یه پدر دیگی برکونه سفینه اسمی ایدیکه
چفته یورر ایدی جوهرینک وهمی کبی عراقده بر طاغك آدی دکلدر و جوهری‌یی بحترینك اشبو * ولا جبلا کالزو
یوقف تارة * وینقاد اماً قدته بزمام * بیتی تغریر ایلدی (زواوه) ثمامه وزننده مغربده بر بلده‌در (الزوّیة) سمیه
وزننده عبس قبیله‌سی بلادنده بر موضع آدیدر (الازواء) همزه‌نك کسریله برکسه یاننده بر آدم ایله چفته کلمك معناسنه‌در
یقال ازوی الرجل اذا جاء ومعه آخر *الیائی* (الزیّ) زایك کسری و یانك تشدیدیله هیئت وقیافت معناسنه‌در
جمعی ازیاء کلور تقول رأیته بزیّ حسن ای هیئة (التزیی) تفعل وزننده برقیافتله قیافتلنمك معناسنه‌در یقال
تزیا الرجل اذا تهیّأ (التزیة) تربیه وزننده قیافتلندرمك معناسنه‌در تقول زیته ای هیئته *الواوی* (الزهو) زایك
فتحی وهانك سکونیله کوزل منظره‌یه وخوب ودلبر چهره‌یه دینور تقول رایت غلاماله زهو ای منظر حسن وبو وصف
بالمصدردر وتاب وطراوتلو نباته دینور یقال نبات زهو ای ناضر ونباتك چچکنه دینور وزهو وزهوّ علو وزننده
وزهاء عطاء وزننده چچکلر جواهر کبی رونق بولوب تاب وطراوتلنمك معناسنه‌در یقال زها نور النبت یزهو زهوا
وزهوّا وزهاء اذا زهر واشرق وزهو باطل و بیهوده‌یه دینور یقال هو زهو ای باطل و یلان سویلمك معناسنه‌در یقال
زها الرجل زهوا اذا کذب واستخفاف معناسنه‌در یقال زهاه اذا استخفه وشبملو نباتی یل بری اوته او یناتمق معناسنه‌در
یقال زهت الریح النبات اذا هزته غبّ الندی والاجه لنمش خرما قوریغنه دینور نته‌که زهو دخی دینور زایك ضمیله
یقال اذا ظهرت الحمرة والصفرة فی النخل قد ظهر فیه الزهو ای البسر الملوّن وکبر وپندار وفخر وتعظم
معناسنه‌در یقال زهی الرجل علی المجهول بکذا یزهی به زهوا اذا تاه وتکبر وزها یزهو کدعا یدعو علی المعلوم
قلیلة ویقال زهاه الکبر اذا جعله معجبا بنفسه واغاج اوزامق معناسنه‌در یقال زها النخل اذا طال وخرما
قوریغی صاری وقرمزی الاجه لنمق معناسنه‌در یقال زها البسر اذا تلوّن واوغلان بیویوب یال وبال صاحبی
اولمق معناسنه‌در یقال زها الغلام اذا شبّ وحیوانك ولادتی یقلشمغله ممه‌سی بیومك معناسنه‌در یقال
زهت الشاة اذا اضرعت ودوه صولندقدنصکره برکون یا ایکی کون متصل یوریمك معناسنه‌در یقال زهت
الابل اذا سارت بعد الورد لیلة اولیلتین و بومعناده متعدی اولور تقول زهوت الابل اذا سرت به زهوا ودوه کذلك
صولندقدنصکره اوتلاق طلبنه کتمك معناسنه‌در یقال زهت الابل اذا مرّت فی طلب المرعی بعد ان شربت
وچراغی شعله‌لندرمك معناسنه‌در یقال زها السراج اذا اضاءه وقلیجی پارلداتمق معناسنه‌در یقال زها
بالسیف اذا لمع به ودکنکله اورمق معناسنه‌در یقال زهاه بالعصا اذا ضربه بها وتقدیر وتخمین ایلمك معناسنه‌در
یقال زهاه بمائة رطل اذا خرزه (الازهاء) همزه‌نك کسریله بودخی استخفاف معناسنه‌در یقال ازهاه اذا استخفه
وکبر وفخر وتعظم ایلمك معناسنه‌در یقال ازهی الرجل اذا تاه وتکبّر واغاج اوزامق معناسنه‌در یقال ازهی النخل
اذا طال وخرما قوریغی الاجه لنمق معناسنه‌در یقال ازهی البسر اذا تلوّن (التزهیة) تادیه وزننده بودخی خرما
قوریغی الاجه لنمق معناسنه‌در یقال زهی البسر اذا تلوّن (الزهاء) زایك ضمیله مقدار معناسنه‌در یقال زهاء مائة
ای قدرها وخرزها (الزها) هدی وزننده زینت ورونق ونمایشی خوب وتابدار نسنه‌لره دینور ومنه یقال
زها الدنیا ای زینتها وانیاقها (الازهو) قندأو وزننده خودبین ومدمّغ ومتکبر شخصه دینور یقال رجل ازهو
ای متکبر (زها) هدی وزننده برموضعدر (زهوه) ثمره وزننده احمد بن بدرك معتقه‌سیدرکه راویهٔ حدیثدر

فصل السین

الواوی (السأو) سینك فتحی وهمزه‌نك سکونیله یورده دینور وطن معناسنه‌در
وبرنسنه‌یه قصد وشوق یك زیاده وقویّ اولمق معناسنه‌در ومنه یقال انه لذو سأو ای بعید الهمّ ونیت وطیت معناسنه‌درکه
برنسنه‌یه اراده وعزم ایلمکدن عبارتدر یقال سأه سأوا من الباب الثالث اذا نواه بورادة ظای معجمه ونونله الظنة
نسخه‌لری غلطدر صوابی الطیة اولمقدر وسأو سوء معناسنه‌درکه مقلوبدر یقال سأه سأوا کرماه رمیا ای ساءه
سوءا بورادة ساءه ساءة نسخه‌لری غلطدر وسأو سکرتمك معناسنه‌در یقال سأی الرجل اذا عدا وسأو وسأی
بزی چکوب سوندرمکله یرتمق معناسنه‌در یقال سأی الثوب سأوا وسأیا اذا مده فانشق ومیانهٔ ناسی افساد ایلمك
معناسنه‌در یقال سأی بینهم اذا افسد (السئة) سینك حرکات ثلاثیه‌سیه لفظنده لغتدرکه یایك کوشه‌سنه دینور
وبو ابن مالکدن منقولدر (الاسأة) اکرام وزننده یایه کوشه دوزمك معناسنه‌در تقول اسأیت القوس اذا عملت لها سأة
الیائی (السبی) سینك فتحی و بانك سکونیله و (السباء) سینك کسریله اسیر ایلمك معناسنه‌در یقال سبی العدوّ سبیا
وسباء اذا اسره وصاتمق ایچون برشهردن شهر آخره خمر ایلتمك معناسنه‌در یقال سبی الخمر اذا حملها من بلد الی بلد

جوهری بونك مصدرینی یالکز سباء عنوانته قصر ایلمکله وهم ایلدی و برآدمی وطنندن ابعاد ایدوب غربته
دوشورمك معناسنه‌در یقال سبی الله فلانا ای غرّبه وابعده وقیو قازوب صویه ایرشمك معناسنه‌در یقال
سبی الماء اذا حفر حتی ادرکه وسبی اسیر اولان آدمه دینورکه وصف بالمصدردر جمعی سبیّ کلور عتی وزننده یقال
جاؤ ابسبی کثیر ای مایسبی وسبی نسوان طائفه‌سنه اطلاق اولنور اسم فاعل معناسنه‌زیرا افئدهٔ رجالی اسرو بند ایدرلر
واسم مفعول معناسنه اولور زیرا کندیلری اسر واستملاك اولنورلر و بو اکثره مبنیدر بومعنا اعتباریله رجاله اطلاق
اولنمز وسبی الحیه یلان قاوینه دینورکه صویلمش دریسیدر مسبیّ معناسنه‌در ﴿الاستباء﴾ افتعال وزننده بودخی اسیر ایلمك
معناسنه‌در یقال استباه اذا اسره ﴿السبیّ﴾ غنیّ وزننده اسیر اولان آدمه دینور مذکر ومؤنثه اطلاق اولنور جمعی
سبایا کلور یقال غلام وجاریة سبی ای مأسور وبریردن آخریره سیل صویی کتوردیکی چالی چرپی وخار وخاشاك
مقوله‌سنه دینور وسبیّ الحیه یلان قاوینه دینور ﴿السبیة﴾ غنیه وزننده بربلده‌دن بربلده‌یه صاتمق ایچون
کوتورلمش باده‌یه دینور ﴿السابیاء﴾ مدایله یکی طوغان ولد ایله بیله‌جه چیقان دری‌یه دینورکه اش تعبیر اولنور
علی قول یوزنده قابلوچیقان یوفقه دری‌یه دینورکه فی الحال آنی صویوب آلمزلرسه چوجق دمبسته اولوب هلاك
اولور ومال کثیره دینورکه مراد مواشی قسمیدر وحیوانك دوللرینه دینور نتاج معناسنه ونتاج ایچون اتخاذ اولنان
دوه‌لره دینور وترلاصیچانك ایندن چیقاروب یغدیغی طپراغه دینور ودوللری چوق قیون وکچی سوریلرینه دینور
﴿الاسابیّ﴾ همزه‌نك فتحیله آقان قانك اوزون اوزون طریقه‌لرینه دینور مفردی اسباء‌در همزه‌نك کسریله ﴿سبیه﴾ غنیه
وزننده دهناء نام محلده برقومسال آدیدر وسبیه غوّاصك دریادن اخراج ایلدیکی انجویه دینور ﴿سبیه﴾ سینك کسریله
دمنه وزننده وتمره وزننده رمله قضاسنده برقریه آدیدر محدثیندن ابو القاسم عبدالرحمن بن محمد وابو طالب السبیان آندندر
﴿السباء﴾ سما وزننده وعصا وزننده بودخی سیلندی اغاج وچالی چرپی مقوله‌سنه دینور وسبا یمنده برجماعت آدیدر
مؤلف باب همزه‌ده جبل وزننده تقیید ایلدی ومنه المثل * ذهبو ایدی سبا وایادی سباء ای متفرقین یعنی تارمار
اولوب هربری برطرفه پراکنده اولدیلر باب همزه‌ده تفصیل اولنمشدر * شارح دیرکه ایدی سبا وایادی سبا کلمه‌لری
مرکبدر معدی کرب کبی دائما حال واقع اولدیغندن نکره اولمغله منصرفدر وایدی وایادیدن مراد نفسلریدر
تنه‌که وجه ایله‌ده نفس مراد اولور یاخود بوراده ید طریق معناسنه‌در یقال اخذ فلان ید بحر ای طریق بحر
وبوطریقدن لسانمزده بنه مجاز اوله‌رق قول ایله تعبیر اولنورکه اول قولدن کتدی دینور پس اهل سبا پراکنده
اولوب هربری برقوله کتمکله تفرقوا ایدی سبا قولی تفرقوا آخذین طرقا مختلفة سبکنده اولور وعند البعض
یددن مراد نعمتدر زیرا تفرقلری سببیله نعمت وسامانلری دخی تارمار اولدی یاخود یدفرقه‌دن کنایه‌در پس تفرقوا
تفرق فرق سبا دیمك اولور وبعضلر دیدیکه عن اصل قبیلهٔ سبا یدواحده یعنی جمله‌سی یکدل یکجهت اولوب
وقتاکه متفرق اولدقده ایادی مختلفه اولدیلر ﴿التسابی﴾ تفاعل وزننده ایکی عسکر بری برنی سبی واسیر ایلمك
معناسنه‌در یقال تسابوا اذا سبی بعضهم بعضا ❊ الواوی ❊ ﴿الستا﴾ عصا وزننده بزك ارشنه دینورکه ارغاج
مقابلیدر سدی لفظنده لغتدر ومعروف واحسان معناسنه‌در یقال نال منه الستا ای المعروف ﴿الاستیّ﴾ ترکی
وزننده بودخی بزك ارشنه دینور وارشلنمش بزه دینور ثوب مسدی معناسنه ﴿الاستاء﴾ همزه‌نك کسریله بزی
ارشلمك معناسنه‌در یقال استی الثوب اذا اسداه ﴿الستو﴾ سهو وزننده سرعتله کتمك معناسنه‌در یقال
ستا الرجل یستو ستوا اذا اسرع ﴿المساتاة﴾ مباهاة وزننده برکمسه ایله شفلقه دیدکلری اویون اوینامق معناسنه‌در
یقال ساتاه اذا لعب معه الشفلقة وشفلقه برآدمك اکسه‌سندن کلوب مقعدینه تپه اورمغه دینور ﴿الاستیتاء﴾ ناقه
کوسنید کندن سست اندام اولمق معناسنه‌در یقال استاتت الناقة اذا استرخت من الضبعة ❊ الواوی ❊ ﴿السجو﴾
علو وزننده برنسنه قرارنی بولمغله طوروب دیکلمك معناسنه‌در یقال سجا البحر یسجو سجوا اذا سکن ودام
ومنه البحر الساجی والطرف الساجی ای الساکن وناقه اوزون اوزادی ناله وحنین ایلمك معناسنه‌در یقال
سجت الناقة اذا مدت حنینها ﴿الاسجاء﴾ همزه‌نك کسریله ناقه‌نك سودی فراوان اولمق معناسنه‌در یقال
اسجت الناقة اذا غرز لبنها ﴿المساجاة﴾ مباهاة وزننده مس ایلمك معناسنه‌در یقال ساجاه اذا مسه ویقال اتانا
بالطعام فما ساجیناه یعنی بزه طعام کتوردی لکن اکالمزی طوقندر مدق وبرنسنه‌یه دورشمك معناسنه‌در یقال
ساجاه اذا عالجه ﴿السجواء﴾ حمراء وزننده کوزلری فاتر اولان خاتونه دینور یقال امرأة سجواء الطرف ای ساجیته
وصاغیلورکن تلاش ایلیوب سکون وآرام اوزره اولان ناقه‌یه دینور یقال ناقة سجواء اذا حلبت سکنت ﴿التسجیة﴾
تأدیه وزننده میتك اوزرنی ثوبله اورتوب بوریمك معناسنه یقال سجی المیت اذا غطاه * شارح دیرکه تسجیه

(سجا)

سجا الليل ماده سندندر نته كه خلق معناسنه اولان سجيه دخى سكوندن مأخوذدركه نفس انسانيده ثابت وساكن
اولان ملكه دن عبارتدر * مؤلف بونى اهمال ايلدى ❊ الياء الواو ❊ (السحى) وحى وزننده ير يوزندن چپا ايله
بالچق صيرمق معناسنه در يقال سحا الطين يسحيه ويسحوه ويسحاه سحيا من الباب الثانى والاول والثالث اذاقشره
وجرفه ومكتوبى سحاءه ايله باغلمق معناسنه در يقال سحا الكتاب اذاشده بسحاءة واوجاقدن آتش قورنى كوركله
كوريمك معناسنه در يقال سحا الجمر اذاجرفه وتراش ايلمك معناسنه در يقال سحا الشعر اذاحلقه (المسحاة)
ميمك كسريله بالچق صيره جق آلته دينوركه چپا تعبير اولنور (السحاء) كتان وزننده چپا دوزيجى يه دينور
(السحاية) كتابه وزننده چپا جيلغه دينور وبرنسنه نك صيرنديسنه دينور وسحاية القرطاس وسحاوه وسحاءه
كاغدك يوزندن صيردقلرى يوفقه ترشه كبى صيرنديه دينوركه انكله مكتوبى بندايدلر جمعى اسحيه كلور وسحايه
ام الرأس اسميدركه بيت الدماغ در قحف سطحى منزلنده در ودرت كيكى واردركه جدران اربعه سيدر
وبركيك دخى واردركه اساس منزلنده درواكا سحاءه دخى دينور همزه ايله وسحايه سحاب قطعه سنه دينور (الساحية)
اوغراديغى يرلرى صيروب كتورر اولان سيل صوينه دينور وشديد الوقع اولان يغموره دينور يقال مطرة ساحية
اى الشديدة الوقع (التسحية) تأديه وزننده كاغد ترشه سيله مكتوبى باغلمق معناسنه در يقال سحى الكتاب اذاشده
بالسحاية (الاستحاء) افتعال وزننده تراش ايلمك معناسنه در يقال استحى الشعر اذاحلقه (السحاة) حصاة وزننده
ناحيه معناسنه در وبرتيكنلو اغاجك آديدر وپراسه قوشنه دينور جمعى سحا كلور وسحاة ساحةُ دار معناسنه در
شارح ديركه مقلوبدر (الاسحاء) همزه نك كسريله برآدمك يانند مكتوب باغليه جق كاغد ترشه لرى چوق
اولمق معناسنه در يقال اسحى الرجل اذا كثر عنده الاسحية (الاسحوان) عنفوان وزننده اوزون بويلو خوب
ودلبر آدمه دينور وكثير الاكل كمسه يه دينور يقال رجل اسحوان اى جميل طويل وكذا كثير الاكل (سحاء) كساء
وزننده برجنس تيكنلو اوتك آديدركه بال آريسنك اندن آلوب ياپديغى بال پك لذيذ اولور (الاسحية) اضحيه
وزننده ات تكه لرينك يوزلرنده اولان قبوق كبى يوفقه زاره دينور ❊ اليائى ❊ (السخىّ) خاى معجمه ايله غنىّ
وزننده جوانمرد آدمه دينور جمعى اسخياء وسخواء كلور كرماء وزننده مؤنثى سخيه در جمعى سخيات وسخايا كلور
يقال رجل سخى اى جواد وسخى كثرت تعبدن اياغى آغسق دوه يه اطلاق اولنور كماسيذكر (السخاء) عطاء
وزننده و(السخا) عصا وزننده و(السخوّة) سموه وزننده و(السخوّ) علوّ وزننده جوانمردلك ايلمك
وجوانمرد اولمق معناسنه در يقال سخى الرجل وسخا وسخو وسخى سخاء وسخا وسخوة وسخوا من الباب الثالث
والاول والخامس والرابع ويقال سخا بكذا اى جاد (التسخى) تفعل وزننده كوجله زوراكى اظهار سخاء ايلمك
معناسنه در يقال تسخى الرجل اذا تكلف (السخاء) (السخو) و(السخى) سينلرك فتحيله تنجره آلتنه آتش
ايشليه جك يردوزلتمك معناسنه دركه كوسكى ايله كوللرينى ياوزرنده اولان اوطونلرى ايكى طرفه چكوب يول كبى
آچقدن عبارتدر تاكه وسعتلنوب آتش ميدانه چيقمغله تنجره يه تأثير ايليه يقال سخا النار وسخى سخوا وسخيا
من الباب الاول والثالث اذا جعل لها مذهبا تحت القدر ويقال سخا القدر اذاجعل للنار تحتها مذهبا وساكن
واپسم اولمق معناسنه در يقال سخا فلان اذاسكن من حركته (السخاءة) سحابه وزننده بركونه نبات مأكول
آديدر جمعى سخاءدر (السخا) عصا وزننده دوه شدت تعبدن آغسيوب يانى چكرك يورر اولمق معناسنه دركه
يكه ملك تعبير اولنور يقال سخى البعير سخا من الباب الرابع اذا اصابه ظلع فهو سخ على النقص وسخىّ كغنىّ
(السخاوية) سحابيه وزننده ملايم طپراقلو يره دينور على قول ككيش يره دينور جمعى سخاوىّ كلور هاسز
(السخواء) حمراء وزننده سخاويه معناسنه در جمعى سخاوى كلور صحارى وصحارى وزنلرنده (سخا) عصا
وزننده مصر اولكه سنده برايالت آديدر ابوالحسن على بن محمد السخاوى المقرى المشهور آندندر واكا اعلام
عديده منسوبلردر ❊ اليائى ❊ (السدا) عصا وزننده ثوبك ارشنه دينوركه ارغاج مقابليدر يقال هذا الثوب
سداه حرير وهومامد منه وكيجه لرده نبات اوزره دوشن شبنمه دينور ويشل خرما قوريغنه دينور بونده مدايله ده
لغتدر وبال كومجنه دينور واحسان ومعروف معناسنه در يقال نال سداه اى معروفه وصالمه كيدن مسيب
ومهمل دوه يه دينور بونده سينك ضميله اكثردر يقال ابل سدى وسدى اى مهملة ايكيسنده دخى مفرد وجمعى
برابردر (الاسدىّ) تركىّ وزننده وهمزه نك فتحيله ده بودخى ثوبك ارشنه دينور تار معناسنه وارشلنمش بزه دينور
(السداة) حصاة وزننده بودخى ارشه دينور (الاسداء) همزه نك كسريله جلاه بزه ارش ياپمق معناسنه در
يقال اسدى الثوب اذا اقام سداه ودوه يى وسائرى مسيب ومهمل ايلمك معناسنه در يقال اسداه اذا اهمله

و میانهٔ ناسی اصلاح ایلمك معناسنه مستعملدر یقال اسدی بینهما اذا اصلح و احسان ایلمك معناسنه‌در یقال
اسدی الیه اذا احسن و خرما سالقملرینك چوپلری صالقیلنمق معناسنه‌در یقال اسدی النخل اذا سدی بسره
﴿السادی﴾ مهمل و مسیب دوه‌یه دینور و سادس معناسنه درکه التنجی دیمکدر سین یایه مبدّلدر ﴿التسدیة﴾
تأدیه وزننده بودخی ثوبه ارش یایمق معناسنه‌در یقال سدّی الثوب اذا اقام سداه و احسان ایلمك معناسنه در
یقال سدّی الیه اذا احسن ﴿التسدّی﴾ تفعل وزننده بودخی ثوبه ارش یایمق معناسنه‌در یقال تسدّی الثوب بمعنی
سدّاه ﴿السدو﴾ سینك فتحیله برنسنه‌یه طوغری ال اوزاتمق معناسنه‌در یقال سدا بیده نحو الشیٔ یسدو سدوا
اذامدّها و چوجقلر چقوره جوز آتمه او یونی او ینامق معناسنه در یقال سدا الصبیّ بالجوز اذالعب و بوزای
معجمه ایله زدو ماده سنده لغتدر و دوه یوررکن آدیملرنی سیرك سیرك آتمق معناسنه‌در یقال سدت الناقة اذا
اتّسع خطوها ﴿الاستداء﴾ افتعال وزننده برنسنه‌یه طوغری ال اوزاتمق معناسنه‌در یقال استدی بیده
نحو الشیٔ اذامدّها و چوجقلر چقوره جو آتمه او یونی او ینامق معناسنه‌در یقال استدی الصبیّ بالجوز اذا
لعب به و ترلمك معناسنه‌در یقال استدی الفرس اذاعرق ﴿السوادی﴾ یوررکن آدیملرنی سیرك سیرك آتان ناقه‌لره
دینور ﴿التسدی﴾ تفعل وزننده برنسنه‌نك اوستنه چیقمق معناسنه‌در یقال تسدّاه اذارکبه وعلاه و برکسه‌یه
تابع اولمق معناسنه‌در یقال تسدّاه اذاتبعه ﴿السدی﴾ عصا وزننده خرما قوریغنك قبجوقلری یاخود صالقملرینك
چوبلری صالق اولمق معناسنه‌در یقال سدی البسر سدی من الباب الرابع اذا استرخت ثغاریقه ﴿السدی﴾
سینك فتحی و دالك کسریله قبجوغی یاخود سالقملرینك چوپلری صالق اولان خرما قوریغنه دینور ﴿سدّی﴾ حتّی
وزننده زبید قربنده برموضعدر ﴿السدیّا﴾ حمیّا وزننده زبید قربنده بربلده‌در نسبتنده سدویّ دینور حرکاتله
غیرقیاس اوزره آندن اعلا نار چیقمغله رمّان سدویّ معروفدر ❊ الیائی ❊ ﴿السری﴾ سینك ضمیله هدی وزننده
عامّهٔ لیلده یوله کتمکه دینورکه اسمدر کرك اوّل و اوسط کرك آخرنده اولسون و بو مؤنثدر مذکر دخی اولور تقول
اعجبتنی و اعجبنی سراه ای سیره عامّة اللیل * شارح دیرکه اشبو سری و هدی وزننده مصدر نادردر زیرا بو جمع
بنیه‌سیدر حتی بنو اسد بونلری جمع قیاسیله مؤنث استعمال ایلدیلر انتهی ﴿وسری﴾ ﴿ومسری﴾ میمك فتحیله ﴿وسریة﴾
سینك فتحی و ضمی و رانك سکونیله و ﴿سرایة﴾ کتابه وزننده مصدرلردر کیجه یوله کتمك معناسنه‌در یقال سری
الرجل یسری سری و مسری و سریة و سریة و سرایة اذا صار عامّة اللیل و باء حرفیله متعدّی اولور یقال
سری به اذا اسراه و آغاج کوکنك طمرلری یرآلتنه سوروب کتمك معناسنه‌در یقال سری عرق الشجر اذادبّ
تحت الارض و طوارك آرقه سنه متاع آتمق معناسنه‌در یقال سری متاعه اذا القاه علی ظهر دابّته ﴿الاسراء﴾
همزه‌نك کسریله بودخی کیجه یوریمك و یوله کتمك معناسنه‌در یقال اسری الرجل بمعنی سری و بو معناده متعدّی
اولور و باء حرفیله‌ده متعدّی اولور یقال اسراه و اسری به اذا سیره باللیل و قوله تعالی ❊ سبحان الذی اسری
بعبده لیلا ❊ الآیة تأکید او معناه سیره یعنی وجه مذکور اوزره کیجه وقتی یورتمك معناسنه اولمغله لیلا کلمه‌سی تأکید
ایچون اولورکه تجوّزدن مناصدر یاخود تجریده محمول اولمغله مطلقا تسییر معناسنه اولوب لیلا کلمه‌سی بیان وقت
ایچون ایراد اولنمش اولور * مؤلف بصائرده دیدیکه بعضلر بونی سراة ماده سندن تصریف ایلدیلر و سراة ارض
واسعه‌یه و ارض رفیعه‌یه دینور ایمدی اسری بعبده قولی ذهب به فی سراة الارض تأویلنده اولور و زمخشری تنوینی
تقلیله حمل ایلمکله بعض لیلده اسرا اولدیغی تلمیح ایچون ایراد اولندیغنه ذاهب اولدی و اسرا سراة نام بلاده وارمق
معناسنه‌در یقال اسری الرجل اذا صار الی السراة ﴿الاستراء﴾ افتعال وزننده بودخی کیجه کتمك معناسنه‌در
یقال استری بمعنی سری ﴿السرّاء﴾ شدّاد وزننده اکثری کیجه کیدن آدمه دینور یقال رجل سرّاء ای الکثیر السری
﴿الساریة﴾ کیجه ایله کلان سحابه دینور جمعی سواری کلور و دیرکه دینور اسطوانه معناسنه‌درکه جامعلرده
و دیوانخانه‌لرده اولان ایاقلردن و چادرلرده و سائرده دیکیلی اولان دیرکلردن عبارتدر رفعت معناسنه‌ندر و طبرستان
ایالتنده بربلده آدیدر بندار بن قلیل الزاهد السروی اکا منسوبدر * و ساریة بن زنیم شول ذاتدرکه حضرت فاروق
رضی الله عنه طرفندن عجم اوزره سرعسکر اولمغله نهاوند صحراسنده محاربه‌یه مشتغل ایکن لشکر عجمدن برفرقه
اوغورلنوب برجانبده حواله اولان طاغك آرقه سنده‌در کمین اولدیلر تا که عسکر اسلام جنکه مستغرق ایکن
ناکهانی ورالوندن هجومله پریشانلق ایراث ایلیه‌لر اول هنکامده حضرت فاروق مدینه‌ده مسجد شریفده
منبر اوزره جمعه خطبه‌سی قراءت ایدرلر ایدی ارائت ربّانیله حالت مزبوره آینه کبی نظرکاهنده متمثل اولدقده
همان اثنای خطبه‌ده * یاساریة الجبل الجبل * دیوندا و اغراء ایلمکله اسماع الهیله ساریه ندای فاروقی استماع و طاغ

طرفنه التفات ایتدکده کیفیت مزبوره یه مطلع اولوب درحال تدارک کنه قیامله کیدو مکرلرندن سالم اولدیلر وموممی الیه
ساریه بغایت دونده وچالاك ایدی وساریة بن عمر والحنفی حنیفه قبیله سندندر خالد بن ولید رضی الله عنه
اصحابندندر وساریة بن مسلمة بن عبید الحنفی کذلك حضرت خالد اصحابندندر (السریة) غنیه وزننده دوشمن
اوزره تسییر اولنان شول عسکره دینورکه اقلی بش نفر واکثری اوچیوز یاخود درتیوز نفر اوله * مترجم دیرکه فعیله
بمعنی فاعله در کیجه وقتنده راهی اولدقلریچون اطلاق اولنورکه اصطلاح حزده چته تعبیر اولنور یاخود سریه
کزیده وخلاصه معناسنه در خیل مذکور البته کزیده ومنتخب اولور وسریه کوچك ومدوّر اولان تمرنه دینور
(التسریة) تأدیه وزننده عسکردن سریّه افراز وترتیب ایدوب اعدا اوزره شبخون ایچون یوللامق معناسنه در
یقال سرّی قائد الجیش اذا جرّد السریة (السریّ) غنیّ وزننده خرمالغه جاری اولان جدوله دینور جمعی
اسریه وسریان کلور سینك ضمیله وسریّ الزاهد السقطی صالح معروفدر وسریّ نامنده اعلامدن برجماعت
کلمشدر (سریّ) سمیّ وزننده بودخی اسمادندر غنم بن سری خزرج نسبی رجالندندر طلحة بن البراء الصحابی
آنك نسلندندر وبنو حنیفه ده دخی سریّ اسمنده برآدم کلمشدر (سراء) سماء وزننده برشجر آدیدر مفردی سراءدر
(السراة) حصاة وزننده هرنسنه نك یوقریسنه دینور تقول علوت سراته ای اعلاه ومنه سراة النهار والجبل
ای اعلاه وسراة قبائل عدیده یه مضاف اوله رق برموضع آدیدر سراة بجیله وسراة زهران وسراة غنز وسراة
الحجر وسراة بنی القرن وسراة بنی شبابه وسراة المغافرکه نیچه قراء وجبالی محتویدر وسراة الکراع که بودخی
قرای متعدده یه مشتملدر وسراة بنی سیف وسراة ختلان وسراة الهان وسراة المصانع وسراة قدم که ضمننده در
وسراة هتوم وسراة الطائف که بونك غور واسفل طرفی مکه ونجدو عالی طرفی دیار هوازن در جمله سی برموضعدر
(سریا) سینك کسریله بصره ده برقریه در (سریاقوس) سین مکسوره وقاف مضمومه ایله مصرده برقریه در (السریّة)
سمیه وزننده شامده برقریه در (الساری) برموضعدر وارسلانه اطلاق اولنور (المساری) و(المستری) اسم فاعل
وزنلرنده بونلرده ارسلانه دینور ❊ الواوی ❊ (السرو) سینك فتحی وراءنك سکونیله بو اسمله معروف شجر اسمیدر مفردی
سروه در مؤلف عرعری بونکله تفسیر ایلمشیدی وسرو طاغك قالین ویومری یریله دره نك مابینی اولان یاره دینورکه
طاغك بوکری اوله جقدر ونبات ایچره اولور برکونه قور تجغزه دینور وحمیر قبیله سنك قرارگاهلری اولان یوردلك آدیدر
وبرنیچه مواضع اسمیدرکه آنفا سراة عنوانیله ذکر اولندی وسرو اسمادندر محمد بن سرو احادیث موضوعه وضع ایدر
برشخص ایدی وسرو مصدر اولور چکرکه یمورطلق معناسنه یقال سرت الجرادة تسرو سروا اذا باضت وبومهموزده
لغتدر وبرنسنه یی برآدم کندی اوزرندن برطرف ایدوب آتمق معناسنه در لباسنی اکنندن چیقاروب آتمق کبی
یقال سرا الثوب عنه اذا القاه وبرکسه شرف واصالتله مرؤتمند اولمق معناسنه در وبونده اسم دخی اولور کاسیذکر
(السراوة) سماحه وزننده و(السرو) سینك فتحیله و(السرا) عصا وزننده و(السراء) عطاء وزننده برآدم
شرف واصالتله مرؤتمند اولمق معناسنه در یقال سر والرجل وسرا وسری سراوة وسروا وسرا وسراء
من الباب الخامس والاول والرابع اذا کان ذا مرؤة فی شرف (السریّ) غنیّ وزننده شرف واصالتله مرؤتمند آدمه
دینور جمعی اسریاء وسرواء کلور کرماء کبی وسری کلور هدی کبی آندن اسم جمع سراة لفظیدر سینك فتحیله
بونك جمعی سروات کلور فتحاتله مؤنثی سریه در جمعی سریّات وسرایا کلور (الاسراء) همزه نك کسریله
(والتسریة) تأدیه وزننده بونلرده برنسنه یی برآدم کندی اوزرندن برطرف ایدوب آتمق معناسنه در یقال اسری
الثوب عنه وسرّاه اذا القاه عنه وتسریه غم وغصه یی برطرف ایلمك معناسنه مستعملدر یقال سرّی عنه الهمّ
علی المجهول اذا انکشف (الانسراء) انفعال وزننده بودخی غم وغصه برطرف اولمق معناسنه در یقال انسری
عنه الهمّ اذا انکشف (التسرّی) تفعل وزننده کوجله زوراکی مرؤتمندلك ایلمك علی قول اوطه لق جاریه ایدنمك
معناسنه در یقال تسرّی الرجل اذا تکلف السرو اواخذ سرّیة * مؤلف بونی سرر ماده سنده بیان ایلمشدرکه
سرّیه سینك ضمیله اوطه لق جاریه یه دینور سرّ لفظنه منسوبدرکه جماعدن کنایه در تغییر نسب قبیلندندر
وتسرّی بوندن تفعلدر اصلی تسرر ایدی راء ثالثه یایه ابدال اولندی (السروة) سینك حرکات ثلاثیله قیصه
وخرده اوقه دینور علی قول تمرنی یصی واوزون اولانه دینور یقال رماه بالسروة مثلثة ای بالسهم الصغیر
القصیر اوهو عریض النصل وطویله (السراة) حصاة وزننده صرته وارقه یه دینور ظهر معناسنه جمعی
سروات در فتحاتله وسراة النهار ارتفاع بولدیغی وقتدن عبارتدرکه قوشلق زمانیدر تقول جئته سراة النهار
ای ارتفاعه وسراة الطریق یولك صرتندن عبارتدر یقال اخذوا سراة الطریق ای متنه (السرو) سینك کسریله

دمياط قربنده بربلده در و بلخ قضاسـنده برقريه‌در ﴿سروان﴾ سلمان وزننده سجستان قضاسـنده برقريه در
﴿الاستراء﴾ افتعال وزننده اختيار ايلك معناسنه‌در تقول استريتهم اى اخترتهم و برنسنه‌نك كزيده و مختارينى اخذ
ايلك معناسـنه‌در يقـال استرى الموت الحىّ اى اختار سراتهم ﴿اسرايل﴾ همزه‌نك كسرى وياى تحتيه ايله
واسرائيل همزه ايله واسرايين واسرائين نونله اسمدر يعنى اسم عجمه‌دركه يعقوب عليه السلامك لقبيدر على
قول اسميدر * شارح ديركه بو لفظ عبرانيدر صفوة الله ياخود عبدالله ديمكدر حضرت يعقوبك اسمى ياخود
لقبيدر و بونده اسرال دخى لغتدر ميكال كبى ※الواوى※ ﴿المساساة﴾ مباهاة وزننده برآدمه توبيخ وتعيير وسرزنش
ايلك معناسنه‌در يقال ساساه اذا عيره وو بّخه ※الواوى※ ﴿السطو﴾ و ﴿السطوة﴾ سينلرك فتحيله بركسه‌اوزره
صيچرايوب حمله ايلك على قول خشم وشدتله قاوره يوب اخذ وقهر ايلك معناسـنه‌در يقال سطا عليه و به
يسطو سطوا وسطوة اذا صال اوقهره بالبطش وصو چوغالوب طاشمق معناسـنه مستعملدر يقـال سطا الماء
اذا كثر وزخر وطعام طاتمق ويمك معناسنه مستعملدر ال اوزاتمق تصوّريله يقال سطا الطعام اذا ذاقه وآت
آديملرنى سيرك وميدانلو آته‌رق يوريمك معناسنه‌در يقال سطا الفرس اذا ابعد الخطو وناقه‌يه صويسز پوغوره
آشمغله اول منى‌يى اخراج ايچون النى ناقه‌نك فرجنه ادخال ايلك معناسنه‌در يقال سطا الراعى على الناقة اذا ادخل
يده فى رحمها ليخرج مافيها من ماء الفحل وآت ديز كمنى اسلميوب كندى باشنه كتمك معناسنه‌در يقال سطا الفرس
اذا ركب رأسـه ﴿المساطاة﴾ مباهاة وزننده بركسه‌يه تشديد ايلك معناسـنه‌در يقال ساطاه اذا شدّد عليه
﴿الساطى﴾ آديملرنى سيرك وميدانلو آتان آته دينور يقال فرس ساط اى البعيد الخطو وسكردركن قويريغنى علم كبى
يوقرى ديكن آته دينور يقال فرس ساط اذا كان يرفع ذنبه فى حضره وغلبهٔ شهوتدن وحرصندن ناشى برناقه
سوريسندن اول برسورى‌يه عزم وهجوم ايدن پوغوره دينور واوزن نسنه‌يه دينور ※اليائى※ ﴿السعى﴾ رعى
قصد ايلك معناسنه‌در يقال سعى اليه سعيا من الباب الثالث اذا قصد * مؤلفك بصائرده بيانه كوره سعى مشى
سريع معناسـنه موضوعدر معانى سائره آندن متفرّعدر وايش ايشلمك معناسـنه‌در يقال سعى فلان اذا عمل
ويوريمك معناسنه‌در يقال سعى الرجل اذامشى ويلك معناسنه‌در يقال سعى الرجل اذاعدا و برآدمى غمز ايدوب
قوغلمق معناسنه‌در يقال سعى به اذانمّ به * شارح ديركه بونده سعايه متعارفدر وكسب ايلك معناسنه‌در يقال
سعى على عياله اذا كسب لهم وجاريه روسبولغه يلك معناسنه‌در يقال سعت الامة اذا بغت * شارح ديركه بومعنا
خصائصدندر حرّه ده استعمال اولنمز ﴿السعاية﴾ كتابه وزننده زكات وميرى تحصيلنه مباشر اولمق معناسنه‌در
يقال سعى المصدّق سعاية اذا باشر عمل الصدقات وسعايه استسعا اولنان عبدك مكلف اولديغى كسبه ومبلغه
دينور * شارح ديركه بو فى الاصل مصدردر عبد رقبه‌سنى تخليص ايچون كسب ايلك معناسنه‌در ﴿المساعاة﴾
مباهاة وزننده جاريه‌يى زنا ايچون طلب وتكليف ايلك معناسنه‌در يقال ساعى الامة اذا طلبها للبغاء ﴿الاسعاء﴾
همزه‌نك كسريله برآدمى اهل كسب ايلك معناسنه‌در يقال اسعاه اذا جعله يسعى اى يكسب و برآدمك حاجتنى
رواقلمق معناسنه‌در همزه‌سى ازاله ايچوندر يقال اسعوابه اذا اطلبوه ﴿المسعاة﴾ ميمك فتحيله انواع مجد وشرفه
مقارن مكرمت ومعلاة وفضل ومزيته دينور جمعى مساعى كلور يقال هو اهل المسعاة اى المكرمة والمعلاة فى انواع
المجد جوهرى فى الكرم يرنده فى الكلام عنوانيله ثبت ايلكله غلط ايلدى * شارح ديركه نسخ مصحّحهٔ صحاحده
بالجمله فى الكرم عنوانيله مثبتدر ﴿الاستسعاء﴾ برآدم رقبه‌سنك بعضى معتق اولان قولنى تخليص تمام رقبه ايلك ايچون
مكاتب كبى كسب وكار ايلسنى طلب وتكليف قلمق معناسنه‌در يقال استسعى العبد اذا كلفه من العمل مايؤدى به
عن نفسه اذا اعتق بعضه ليعتق به مابقى بوندن اسم سعايه‌در نته‌كه ذكراولندى ﴿سعيا﴾ يحيا وزننده ابن امصادركه
انبياء بنى اسرائيلدن برپيغمبردر عيسى عليه السلامك ورود و بعثتلرينى تبشير ايلمشدر شين معجمه ايله ده لغتدر * شارح
ديركه معجمه ايله اعرفدر و برموضع آديدر ﴿السعوة﴾ سينك كسريله و ﴿السعواء﴾ سينك فتحى وضميله ساعت
معناسنه‌دركه وقت وزماندن برجزؤدر يقال سعوة من الليل وسعواء اى ساعة وسعوه بى پرده و بى حيا وسليطه
وبدزبان عورته دينور ﴿السعوة﴾ تمره وزننده مومه دينور شمعه معناسنه و بر رجل آديدر ﴿الساعى﴾ برخصوصه
والى ومباشر ياخود برقوم وجماعت اوزره والى اولان آدمه دينور يقال هو ساع على امر او على قوم اى وال ويهود
ونصارانك سركرده‌لرينه وقوجه باشيلرينه وجماعت باشيلرينه دينور يقـال هو ساعى اليهود اوالنصارى
اى رئيسهم ﴿السعاة﴾ سينك فتحيله تصرف وتقلب معناسـنه‌در يقال مايجدى فيه سعاته اى تصرّفه وتقلبه
﴿سعيه﴾ تمره وزننده ديشى كچينك عليدر صاغلمغه چاغرلدقده سعى ايلديكيچون ﴿السعاوىّ﴾ غرابى وزننده

سهر و سفره صبور و متحمل آدمه دینور یقال رجل سعاویّ ای صبور علی السهر و السفر ❊ الیائی ❊ (الساغیة) لاغیه وزننده لذیذ و خوشگوار مشروبه دینور یقال شربة ساغیة ای لذیذة * شارح دیرکه سایغه دن مقلوبدر ❊ الیائی ❊ (السفی) سینك فتحی و فانك سکونیله یل طپراق صاورمق یاخود توزیدوب کوتورمك معناسنه در یقال سفت الریح التراب تسفیه سفیا اذا ذرته او حملته (الاسفاء) همزه نك کسریله سفی معناسنه در یقال اسفت الریح التراب بمعنی سفته و اوتك قلچقلری دوکلمك معناسنه در یقال اسفت البهمی اذا سقطت سفاها بونك بابی ازاله ایچوندر و اکین سنبله سنك او جلری سرتلنوب قلچقلنمق معناسنه در یقال اسفی الزرع اذا خشن اطراف سنبله و طپراق طاشیمق معناسنه در یقال اسفی فلان اذا انقل التراب و ایاغی چابك و رونده قاطر ایدنمك معناسنه در یقال اسفی الرجل اذا اتخذ بغلة سفواء و طوار زبونلق معناسنه در یقال اسفت الناقة اذا هزلت و برآدمه خفیفلك و شلفه لك ایتدرمك معناسنه در یقال اسفی فلانا اذا حمله علی الطیش و الخفة و برآدمه کوتیلك ایلمك معناسنه در یقال اسفی به اذا اساء به و سفیه اولمق معناسنه در یقال اسفی الرجل اذا اسفه (السافی) و (السفیّ) غنی وزننده صاوریلان طپراغه دینور و سفی سفیه آدمه دینور (السافیاء) مدّ ایله توزه دینور غبار معناسنه علی قول طپراغی توزیدوب کوترن یله دینور (السفا) عصا وزننده آتك آلننده اولان پرچمی از اولمق معناسنه در یقال سفی الفرس سفا من الباب الرابع اذا خفت ناصیته و سفا طپراغه دینور و زبونلغه و آریقلغه دینور یقال به سفا ای هزال و او جلری تیکنلو اولان شجره دینور سفاة مفردیدر و سفا برکمسه سفیه اولمق معناسنه در یقال سفی الرجل سفا من الباب الرابع اذا سفه و ال چتلامق معناسنه در یقال سفیت یده اذا تشققت (الاسفی) احمر وزننده آلننك پرچمی آزجه اولان آته دینور یقال فرس اسفی ای خفیف الناصیة (السفواء) حمراء وزننده جست و رونده قاطره دینور یقال بغلة سفواء ای سریعة (السفاء) سماء وزننده ناقه نك سودی کسلمکه دینور (السفاء) کساء وزننده دوَاء معناسنه در یقال به سفاؤه ای دواؤه (سفیان) سینك حرکات ثلاثیله اسامئ رجالدندر (سفیان) سینك کسری یاخود فتحیله هراة قصاسنده برقریه در فحولدن احمد بن محمد بن اسمعیل بن الصباح السفیانی اکا منسوبدر (سفوان) فتحاتله بصره ده برموضعدر (المسافاة) مباهاة وزننده بری برینه سفیهانه وضع و معامله ایلمك معناسنه در یقال سافاه اذا سافهه و خسته یه مداواة ایلمك معناسنه در یقال سافاه اذا داواه (المسفی) اسم فاعل بنیه سیله قوغجی یه اطلاق اولنور یقال رجل مسف ای نمام (سفوی) جمزی وزننده برموضعدر (الاستفاء) افتعال وزننده یوزدوندرمك معناسنه در یقال استفی وجهه اذا اصطرفه ❊ الیائی ❊ (السقی) سینك فتحی و قافك سکونیله و (التسقیة) تأدیه وزننده و (الاسقاء) همزه نك کسریله صوارمق و صو ایچورمك معناسنه در یقال سقاه سقیا و سقاه تسقیة و اسقاه اسقاء بمعنی بعضلر بونلری فرق ایدوب دیدیلرکه سقی و تسقیه صو ایچورمکه و اسقاء صویه دلالت ایلمکه مخصوصدر تقول سقاه سقیا و سقاّه تسقیة و هما بالشفة و اسقاه اسقاء اذا دله علی الماء و بعضلر دیدیلرکه اسقاء صوارمق معناسنه در تقول اسقی ماشیته و ارضه ای سقاهما و عند البعض سقی و اسقا برکمسه یه تناول ایچون صو تعیین ایلمك معناسنه در یقال سقاه و اسقاه اذا جعل له ماء و یقال سقاه الله الغیث ای انزله له و یقال سقی زید عمرا ای اغتابه یعنی عمروی فصل و غیبت ایلدی بو تعبیر بزم اصطلاحمزده دخی زبانزده در و یقال اسقاه الله الغیث و اسقی زید عمرا و یقال سقی قلبه عداوة علی المجهول ای اشرب و تسقیه برآدمه سقاك الله یاخود سقیالك دیو دعا ایلمك معناسنه درکه استنزال رحمتدر یقال سقاّه ای قال له سقاك الله او سقیالك و یقال فیه اسقاه و اسقاء برآدمه صو طولومی و یرمك یاخود طولوم یاپمق ایچون دری و یرمك معناسنه در یقال اسقاه اذا وهب له سقاء معمولا او اهابا لیتخذه سقاء (الساقی) صواریجی یه دینور جمعی سقیّ کلور عتی وزننده و سقاء کلور رمّان وزننده (السقاء) کتان وزننده مبالغه در جمعی سقاؤن در مؤنثی سقاءه در همزه ایله و سقایه در یاایله (السقی) سعی وزننده دمشق ترابنده برموضعدر (السقی) سینك کسریله کندیسیله سقی اولنان صویه دینور * مؤلف بصائرده صودن اولان حصه ایله تفسیر ایلمکله مرجعلری بردر تقول کم سقی ارضك و هو ما یسقی به و صو ایله صواریلان اکینه دینور مسقوی کبی یقال زرعه سقی ای مستق و مادهٔ علت استسقا اولان صویه دینورکه مستسقی اولانك بطننده مجتمع اولور بونده سینك فتحیله ده لغتدر و یکی طوغان ولدك باشنده بیله چیقان یوفقه دری یه دینورکه ایچنده صاری صو اولور انی شق و طرح ایدرلر و بو صوك تعبیر ایتدکلریدر (المسقوی) میمك فتحیله بو دخی آقار صو ایله صواریلان اکینه دینور کویا که مسقی لفظنه منسوبدر یقال زرع مسقوی ای مستق (الاستسقاء) برآدمك قرننده سقی دیدکاری ذکر اولنان صو بریکمکله مستسقی اولمق معناسنه در یقال استسقی الرجل

اذا اجتمع فی بطنه السقی کتب طبیه ده مشروحدرکه استسقاء علتی مادّهٔ بارده‌دن اولور انواعی اوچدر بری زقی
و بری طبلی و بریسی لحمیدر واستسقاء برآدمدن ایچه‌جك صو ایستمك معناسنه‌در یقال استسقی منه اذا طلب
سقیا ای مایشرب وعمل ایله قوصمق معناسنه‌در یقال استسقی الرجل اذا تقیأ (الاستقاء) افتعال وزننده
بو دخی بر آدمدن ایچه‌جك صو ایستمك معناسنه‌در یقال استقی منه بمعنی استسقی وعمل وتکلفله قوصمق
معناسنه‌در یقال استقی الرجل اذا تقیأ وسمورمك معناسنه‌در یقال استقی الرجل اذا سمن (السقایة) سینك
کسری وضمیله و (المسقاة) میمك فتحی وکسریله صو ایچه‌جك موضعه دینور صواد وچشمه وحوض کبی
وسقایه صو ایچه‌جك قابه دینور مشربه معناسنه (السقاء) کساء وزننده طولومه دینورکه طوقلی قیون دریسندن
دوزیلور اکا صو وسود قورلر جمعی اسقیه واسقیات واساقی کلور (السقیا) بشری وزننده اسمدر صوارمغه
دینور (السقیّ) غنیّ وزننده یغمورینك قطره‌لری ایری اولان بلوده دینور جمعی اسقیه کلور وحصیر اوتی
وقوغه‌لق دیدکاری سازلغه دینور بردی معناسنه وخرما آغاجنه اطلاق اولنور (الساقیة) نهر صغیره دینورکه
ترلا وباغچه صواردقلری جدولدر (السقیا) سینك ضمیله بمنده بر بلده‌در ومدینه ایله وادی الصفراء بیننده
بر موضعدر (سقیه) سمیه وزننده سلفده مکه‌ده بر قیو آدیدر (التسقی) تفعل وزننده دوه حوذان دیدکاری
اوتك تازه‌سنی اوتلامغله سمورمك معناسنه‌در یقال تسقت الابل الحوذان اذا اکلته رطبا فسمنت علیه وصولنوب
کرکی کبی ایچنه سینمکله ایوجه قانمق معناسنه‌در یقال تسقی الشیٔ اذا قبل السقی وتروّی ❊الواو❊ (المساکاة)
مباهاة وزننده برکسه‌یه مطالبه ضمننده تقاضا وتضییق ایلمك معناسنه‌در یقال ساکاه اذا ضیق علیه فی المطالبة
❊الواوی❊ (السلو) سینك فتحی ولامك سکونیله و(السلوّ) علوّ وزننده و(السلوان) سینك ضمیله و(السلیّ)
عتیّ وزننده برنسنه‌یی اونودوب آندن قلبی فارغ وآزاده اولمق معناسنه‌در یقال سلاه وسلا عنه وسلیه سلوا وسلوّا
وسلوانا وسلیا من الباب الاول والرابع اذا نسیه یعنی وفرغ وذهل عن ذکره * مؤلفك بصائرده بیاننه کوره سلو ماده‌سی
برنسنه‌نك محبتی کوکلدن زائل اولمق معناسنه موضوعدر پس اونوتمق معنای لازمی اولور (الاسلاء) همزه‌نك
کسریله برآدمه برنسنه‌یی اونوتدروب آندن آزاده‌دل ایلمك معناسنه‌در یقال اسلاه عنه اذا جعله متسلیا عنه وبرتجی
جانورلردن مأمون اولمق معناسنه‌در یقال اسلی القوم اذا امنوا السبع (التسلی) تفعل وزننده اسلاء لفظندن
مطاوعدر متسلی اولمق معناسنه‌در مثلا غمناك اولان آدمه بعض نصیح یاتبشیر کونه تلطیف وتطییب ایلمکله
مطمئنّ القلب اولمق کبی یقال اسلاه عنه فتسلی (السلوة) سینك فتحی وضمیله اسمدر برنسنه‌دن آزاده‌لکه
وفراغت خاطره دینور (السلوانة) سینك ضمیله باله دینور عسل معناسنه ونسوان عربك تسخیر ایچون قوللندقلری
بونجغه دینور بونده سینك فتحیله ده لغتدر وشول بونجغه‌ده دینورکه آنی قوم ایچره دفن ایدوب سیاهلندقده
چیقاروب صو ایله ازدکدنصکره عاشقه ایچورمکله درد عشقدن متسلی اولورلر (السلوی) بلوی وزننده
بو دخی باله دینور عسل معناسنه و بر قوش آدیدر سلواة مفردیدر * مترجم دیرکه بو قوش ترکیده بلوه دیدکلری
قوشدرکه بلدرجینه شبیه اولور بنی اسرائیله سوق وترزیق اولنان بوقوشلر در بك وحشی اولورنته‌که بوقطعه‌ده
تلمیح اولنمشدر * من آل اسرائیل علقته * قابلنی بالصدّ والتیه * قد انزل السلوی علی قلبه * ونزّل المنّ
علی فیه * وسلوی مطلقا قلبی فارغ ومتسلی ایدن شیئه دینور (السلوان) سینك ضمیله سلوانه دیدکلری
ذکر اولنان بونجغه دینور بعضلر دیدیکه سلوان متسلی اولمق ایچون ایچیلان صویه دینور یاخود
شول طپراغه دینورکه میتك قبرندن آلنوب صو ایله قارشدردقدنصکره عاشقه ایچوررلر آنك خاصه‌سیله
اول بیچاره‌نك کوکلنده اولان عشق زائل اولور یاخود شول دوایه دینورکه غمکین اولان آدمه ایچورلدکده تفریح
ایدر اوله وسلوان سلیم قبیله‌سی یورندده بر وادی اسمیدر وقدس شریفده بر چشمه آدیدرکه بك عجیبه درکونده همان
بریا ایکی کره جریان ایدر ناس انکله تبرّك ایدرلر (مسلیه) محسنه وزننده بربطن پدرینك اسمیدر ومسلیة بن هزان
اصحابندندر (السلیّ) سمیّ وزننده ولامك کسریله ده بادیه‌ده بر وادی آدیدر (الاستلاء) افتعال وزننده طوار سمورمك
معناسنه‌در یقال استلت الشاة اذا سمنت ❊الیائی❊ (السلا) عصا وزننده شول یوفقه دری‌یه دینورکه بطن مادرده
ولدآنده تولدایدر واکثری بیله‌جه چیقار اکر طوغدیغی آنده یوزندن صیروب آلنمزایسه ولد هلاك اولور انسانده
ومواشیده اولانه اطلاق اولنور ترکیده اش وصولك تعبیر ایدرلر جمعی اسلاء کلور ومنه المثل * وقعوا فی سلا جمل *
ای امر صعب یعنی برمشکل حاله دوچار اولدقده ضرب اولنور زیرا ارکك دوه‌ده اول دری اولمز وکذا یقال * انقطع
السلا فی البطن * کما یقال بلغ السکین العظم یعنی بو دخی مثلدر برایش نهایت درجه‌ده دشوار اولدقده ایراد اولنور

(وسلا)

وسلامغربده بربلده آدیدرنسبتنده سلاوی دینور وسلامصدراولور رجده ذکراولنان دری پاره لنمق معناسنه‌در یقال سلیت الشاة سلامن الباب الرابع اذا انقطع سلاها (السلیا) سکری وزننده قرننده سلادیدیکی دری پاره لنمش قیونه دینور (التسلیة) تأدیه وزننده خاتونك یاحیوانك طوغوردقدنصکره صولك تعبیراولنان مذکور دری یی چکوب چیقارمق معناسنه‌در یقال سلی المرأة والشاة اذا نزع سلاها (الاستلاء) افتعال وزننده عورت یاحیوان طوغوردقدنصکره صوکنی طشره طرح ایلمك معناسنه‌در یقال استلت الناقة اذا طرحت سلاها ❊ الواوی ❊ (السموّ) علو وزننده یوکسلمك معناسنه‌در یقال سما الشیء یسمو سموّا اذا ارتفع وباء حرفیله متعدی اولور یوکسلتمك معناسنه یقال سمابه ای اعلاه ویقال سمالی الشیء ای رفع من بعد فاستبنته یعنی ایراقدن فلان نسنه بکا رفع واشخاص اولنمغله آنی کرکی کبی ادراك ایلدم وسموّ شکاره چیقمق معناسنه‌در یقال سما القوم اذا خرجوا للصید (الاسماء) همزه‌نك کسریله یوکسلتمك معناسنه‌در یقال اسماه اذا اعلاه واسم وضع ایلمك معناسنه‌در یقال اسماه ایاه واسمی به اذا جعلته اسماله (السماة) قضاة وزننده شکاره چیقان صیادلره دینور صفت غالبه‌در سامی مفردیدر (السماوة) سینك فتحیله ارکك دیشی اوزره آشمق معناسنه‌در یقال سما الفحل سماوة اذا تطاول علی شوله وسماوة البیت اولك چارداغنه وشروانه دینور وبرنسنه‌نك شخص وقالبنه دینور تقول رأیت سماوته ای شخصه وسماوه کوفه ایله شام بیننده برموضعدر وبوعواصمدن دکلدر نته‌که جوهری عواصمدن دیمکله وهم ایلدی * شارح دیرکه برسماوه دخی واردرکه عواصمدندر (السماء) سینك فتحیله معلومدرکه کوکه دینور فارسیده آسمان دیرلر مؤنثدر ومذکر اولور * شارح دیرکه نخل وشجر وسماء وارض کبی اسم جنس واسم جنس مجراسنه جاری اولان کلمه‌لرکه واحد وجمعه اطلاق اولنور تذکیروتأنیثلری جائزدر وسماء هرنسنه‌نك سقفنه اطلاق اولنور تقول اصلح سماء بیتك ای سقفه کذلك رواق بیته اطلاق اولنور وبرفرس آدیدر واتك صرتنه اطلاق اولنور یقال فرس رفیع السماء ای الظهر وبلوده اطلاق اولنور یقال امطرت السماء ای السحاب ویغموره علی قول جید وشاملنه اطلاق اولنور جمعی اسمیه وسموات وسمی کلور عتیّ وزننده وسماکلور سینك کسری والفك قصریله (ماء السماء) ملوك عراقدن بنوماء السماء دیدکاری جماعتك والده‌لری اسمیدرکه دمهانك والده‌سی اوله جقدر مزبوره‌نك بوندن غیری اسمی یوقدر بعضلر ماویه اسمی وماء السماء لقبیدر دیمکله مؤلف سلب ایلدی بغایت دلبروصافی منظر اولمغله اطلاق ایلمشلر ایدی (المسماة) میمك کسریله چوربه دینورکه ایاغه کیلور (الاستماء) افتعال وزننده صیاد ایاغنه چورب کیمك علی قول آهو صیدینه چیقمغله حرّارضدن ایاغنی وقایه ایچون برآدمدن چورب استعاره ایلمك معناسنه‌در یقال استمی الصائد اذا لبس المسماة او استعارها لصید الظبا فی الحرّ وآهو صیدینك هنکامی اولمیان سهیل یلدزی طلوعی وقتنده آهو صیدینه چیقمق معناسنه‌در یقال استمی الصائد الظبا اذا طلبها فی غیر آنها عند مطلع سهیل وبرآدمك زیارتنه قصد وتوجه ایلمك علی قول برکمسه‌دن خیرنشانه‌لری تفرس ایلمك معناسنه‌در تقول استمیته اذا تعمدته بالزیارة اوتوسمت فیه الخیر (الاسم) همزه‌نك کسری وضمیله و(السم) و(السما) سینلرك حرکات ثلاثی والفك قصریله که مجموعی سکز لغتدر برنسنه‌نك علامت ونشانه دینور علوّ معناسندن مأخوذدر یقال اسمه کذا وسمه وسماه ای علامته وجوهر وعرضدن هرنسنه‌نك ازاسنه موضوع اولان لفظه دینور یکدیکردن فصل وتمییز ایچون فارسیده نام وترکیده آد تعبیر اولنور جمعی اسماء واسماوات وجمع الجمعی اسامی کلور یانك اثباتی ونقصیله *شارح دیرکه بونلرك اصللری سمو ایدی که علوّ معناسنه‌در * مؤلفك علامتله تفسیری ینه علوّ معناسندن مأخوذدر وبصریون وکوفیون بینلرنده اولان اختلاف معلومدر (التسمیة) تأدیه وزننده برشیئه اسم وضع ایلمك معناسنه‌در یقال سماه فلانا وسمی به اذا جعله اسماله (السمو) سینك فتحیله بودخی آد قومق معناسنه‌در یقال سماه ایاه وسمی به یسمو سموا بمعنی سماه والاول یعنی سماه بالتخفیف عن ثعلب لم یحکه غیره (السمیّ) غنی وزننده همنام معناسنه‌درکه اداش تعبیر اولنور یقال هوسمیك وهو من اسمه اسمك ومانند ونظیره اطلاق اولنور یقال هوسمیه ای نظیره (التسمی) تفعل وزننده برآد ایله آدلنمق معناسنه‌در یقال سماه بکذا فتسمی به وبرکسه‌یه یاخود برقبیله‌یه منتسب اولمق معناسنه‌در یقال تسمّی بالقوم والیهم اذا انتسب بهم (المساماة) مباهاة وزننده علوشان جهتیله مفاخره ایلمك معناسنه‌در یقال ساماه اذا فاخره ویارشمق معناسنه در یقال ساماه اذا باراه (التسامی) تفاعل وزننده بری برلریله یارشمق معناسنه در یقال تساموا اذا تباروا (السما) هدی وزننده برآدمك خیروجمیله جهتیله اولان نام واوازه وشهرتنه دینور یقال شاع سماه ای صوته فی الخیر (سمیه) سینك ضمیله برجبل آدیدر وعمار بن یاسر حضرتلرینك والده‌لری اسمیدر رضی الله عنهما ❊ الیائی ❊ (سمی) سینك ضمیله بروادی یاخود بربلده آدیدر ابن جنیّ دیدیکه کلام عربده بوندن غیری

سمی لفظنك استعمالی معلوم دكلدر ❊ اليائی ❊ (السنا) عصا وزننده شمشكك ايدينلغنه و پارلديسنه دينور تقول
رايت سنا البرق ای ضوءه و برجنس نبات اسميدركه صفراء وسوداء و بلغمی مسهلدر سناء دخی دينور مدايله بو نبات
سناء مكی ديدكاری نباتدركه مسهل معروفدر و بر نوعی دخی واردركه روم ديارنده نابت اولمغله سناء رومی ديرلر
و سناء برچشيد حرير لباس آديدر و نجد اولكه سنده بر وادی آديدر و سنا بنت اسماء بن الصلت كرچه امهات المؤمنين
رشته سنه كشيده اولوب لكن قبل الدخول وفات ايلدی (السناء) عطاء وزننده يوكسلمك معناسنه در يقال سنی
الشیء سناء من الباب الرابع اذا صار ذا سناء ويقال به سناء ای رفعة (ابدفر السناء) برشاعر محسندر متأخريندندر
و بو فرس شاعرلرندن سنائی ديدكاری شاعرك غيريدر و احمد بن ابی بكر السنوی حركاتله محدثدر و بو عصوی
وزننده در (الاسناء) همزه نك كسريله يوقری قالدرمق و يوكسلتمك معناسنه در يقال اسناه اذا رفعه و شمشكك
شعاعی خانه دن ايچری يه كيرمك ياخود يراوزره دوشمك ياخود سحاب ايچره يوريوب اوينامق معناسنه در يقال
اسنی البرق اذا دخل سناه البيت او وقع علی الارض او طار فی السحاب و برسنه بريرده مكث ايلمك معناسنه در يقال
اسنی القوم اذا لبثوا سنة يعنی فی موضع (التسنية) تأديه وزننده برنسنه يی قولايليوب فتح ايلمك معناسنه در يقال
سناه اذا سهله و فتحه (المساناة) مباهاة وزننده بركمسه ايله مدارا و حسن زندكانی ايلكله خشنود ايلمك معناسنه در
يقال ساناه اذا راضاه و داراه و حسن معاشرته (التسنی) تفعل وزننده بوزلمق معناسنه در يقال تسنی الشیء اذا تغير *
شارح ديركه بعضلر بو معناده اصلی تسنن اولمغه ذاهبدركه نون ثانيه يايه قلب اولنمشدر و تسنی بركمسه امورنده
سهولت بولمق معناسنه دركه سهولتله حصولپذير اولمقدن عبارتدر يقال تسنی زيد اذا تسهل فی اموره و يوكسكه
چيقمق معناسنه در يقال تسنی الرجل اذا رقی رقية و برآدمی كوجله خشنود ايلمك معناسنه در يقال تسنی فلانا اذا
ترضاه و اركك ديشی يه آشمق معناسنه در يقال تسنی البعير الناقة اذا تسدّاها ليضربها (المسناة) ميمك ضمی و نونك
تشديديله صو بندينه دينوركه سد تعبير اولنور يقال عقدوا مسناة للماء ای عرما ترفيع معناسندن مأخوذدر (السانية)
ادواتيله برابر اوله رق بيوك قوغه يه دينور و صو چكمك ايچون دولابه قوشيلان ناقه يه دينور (السنو) سينك
فتحيله و (السناوة) سماحه وزننده دولابه قوشيلان ناقه ترلا صوارمق معناسنه در يقال سنت السانية تسنو سنوا
و سناوة اذا سقت الارض و آتشك شعله سی يوكسلمك معناسنه در يقال سنت النار اذا علی ضوءها و شمشك چاقمق
معناسنه در يقال سنا البرق اذا اضاء و قيودن صو چكمك معناسنه در يقال القوم يسنون لانفسهم اذا استقوا و اچمق
معناسنه در يقال سنوت الباب ای فتحته (المسنوة) و (المسنية) ميملرك فتحيله سانيه ايله سقی اولنان ارضه دينور ثانيده
واو يايه مقلوبدر (السناية) كتابه وزننده برنسنه نك كوتريسنه دينور يقال اخذه بسنايته ای كله (السنة) سينك
و نونك فتحيله يله دينوركه فارسيده سال ديرلر يقال مضت سنة ای عام * شارح ديركه مؤلف بونی هاء بابنده دخی ذكر
ايلدی زيرا بعضلر هائی و بعضلر يائی و بعضلر واوی اولمسنه ذاهبلردر هائی اولديغنه كوره اصلی سنهه دركه جبهه
وزننده در هاء حذف اولنمشدر زيرا عربلر سنهت النخلة ديرلر خرما اغاجی اسكيوب اوزرندن زمان مرور ايلسه و يائی
اولديغنه كوره سانيه ماده سندن مأخوذ اولوركه دولابله قيو چوره سنده دونه رك صو چكن ناقه يه دينور يل
دخی دائر اولمغله اطلاق اولندی ياخود رفعت معناسندن مأخوذدر مخلوق اوزره دائر اولديغنه مبنيدر و واوی
اولديغنه كوره عنقريب مذكوردر (الاسنات) اكرام وزننده ناس قيتلغه اوغرامق معناسنه در زيرا قيتلغه سنه
اطلاق اولنور يقال اسنتوا اذا اصابتهم الجدوبة فرق ايچون واو تايه منقلب اولدی (السنی) سينك فتحی و نونك
سكونيله سنو كبی آچمق معناسنه در تقول سنيت الباب سنيا اذا فتحته پس واوی و يائی اولور (السنايا) سينك فتحی
وقصر ايله شريف و رفيع الشان آدمه دينور و بو مفرددر يقال رجل سنايا ای شريف (اسنا) همزهٔ مكسوره ايله كه
صعيدده بر بلده در نون بابنده ذكر اولندی ❊ الواوی ❊ (السنة) فتحتينله يله دينور عام معناسنه جمعی سنون
كلور سينك كسريله و سنوات كلور فتحاتله و سنهات كلور هايله نته كه آنفا مأخذلری بيان اولندی و سنه قوراقلغه
و قيتلغه اطلاق اولنور يقال اصابتهم سنة ای قحط و جدب و قوراق يره دينور ارض مجدبه معناسنه جمعی سنون
كلور (الاسنات) اكرام وزننده قيتلغه و قوراقلغه دوشمك معناسنه در يقال اسنتوا اذا اصابتهم الجدوبة (المساناة)
مباهاة وزننده و (السناء) قتال وزننده ييللق ايله معامله ايلمك معناسنه در يقال ساناه مساناة و سناء اذا استأجره للسنة
(السنواء) حمراء وزننده شدتلو و محنتلو سنه يه وصف اولور يقال سنة سنواء ای شديدة (السنا) عصا وزننده
بر نباتدر نته كه يائيده ذكر اولندی ❊ الواوی ❊ (السواء) سينك فتحی و الفك مديله اسمدر عدل و داد معناسنه در
قال الشارح و منه قوله تعالی ❊ فانبذ اليهم علی سواء ❊ ای عدل من الحكم و وسط معناسنه در يقال مكان سواء

(ای)

ای وسط بین الحدّین وغیر معناسنه‌در یقال جاؤا سواء فلان ای غیره وهر طرفی برابر دوز ومستوی معناسنه‌در
یقال مکان سواء ای مستو وثوب سواء ای مستو عرضه وطوله * شارح دیرکه سواء کلمه‌سی فی الاصل مصدردر
بعده وصف وظرف اوله‌رق استعمال اولندی وسواء الجبل طاغك ذروه‌سنه اطلاق اولنور یقال قعد فی سواء الجبل
ای ذروته وسواء النهار کوندزك تمام نصفی زمانندن عبارتدر تقول لقیته سواء النهار ای منتصفه وبرموضع آدیدر
ویمنده صبر نام طاغك باشنده بر یلانقه آدیدر وسواء بن الحارث وسواء بن خالد صحابیلردر وسواء مثل ومانند
معناسنه‌در جمعی اسواء کلور وسواسیه وسواسی وسواسوه کلور سین اولیلرك فتحی وثانیه‌لرك کسریله *شارح دیرکه
بونلر نوادردندر وبعضلر بونلرك اسم جمع اولملرینه ذاهب اولدیلر انتهی * وکاه اولورکه سواء کلمه‌سی ایکی نسنه‌نك
وجودنی اقتضاء وطلب ایدر بینلرنده استواء حالتنی تحقیق وبیان ایچون ومنه یقال سواء زید وعمرو ای ذو سواء بوراده
سواء کلمه‌سی ذو سواء ایله ماوّل اوله‌رق مقدم خبردرنته‌که عدل زید وعمر ودیرلر ذو عدل معناسنه وبو اعتبار سواء
وعدل کلمه‌لرینك مصدریتلرینه مبنیدر زیرا مصدرك مابعدنده فاعل مرفوعی ذکر اولنمز مکروجه مذکور اوزره
حذف واضمار ایله موصوفیت اوزره جاری اوله وتقول مررت برجل سواء والعدم کما سیذکر (لیلة السواء) آیك
اون دردنجی یاخود اون اوچنجی کیجه‌سنه اطلاق اولنور زیرا آی اول کیجه‌لرده مستوی اولور (السوی) سینك
کسری وضمی والفك قصریله بونلرده سواء کبی عدل وسط وغیر معنالرینه‌در وبرابر ومستوی معناسنه‌در سواء کبی
ومنه یقال مررت برجل سواء کماذکر وسواء بکسر السین والمدّ وسوی بالکسر وسوی بالضمّ والعدم ای مستو
وجوده وعدمه * شارح دیرکه بونلر مصدریت اوزره منصوبلردر استواء هو وعدمه سبکنده‌در وصفت اولمق
اوزره مرفوع اولورلرکه مستو تأویلنده اولورلر انتهی * وقوله تعالی ﴿لانخلفه نحن ولا انت مکاناسوی﴾ الآیة قرئ
بالکسر والضمّ ای معلما وتقدیره ذا معلم یعنی میعادمز جمله‌یه معلوم اوله‌جق علامتله معلم اولان برمکان اولسون که
آنده بزم ساحرلرمز ایله جمع اوله‌سز * شارح دیرکه کویاکه جمله بیننده مستوی اولمش اولور وراغب مستو طرفاه
عبارتیله تفسیر ایلدی وکشاف منصفا بیننا وبینك عبارتیله بیان ایلدیکه ایکی طرفك مسافه‌سنه نصف ووسط
اولان مکان اولورکه طرفینه بعد وقرب جهتیله متفاوت اولمیه (الاستواء) افتعال وزننده ایکی نسنه بری برینه
تماثل اولمق معناسنه‌درکه کمیتده یاکیفیتده برابر اولمقدن عبارتدر یقال استویا اذا تماثلا واعتدال معناسنه‌درکه برطرفده
تفاوت اولمیوب مستقیم اولمقدن عبارتدر یقال استوی الشیء اذا اعتدل وبرآدمك جوانلغی کماله وارمق معناسنه‌درکه
تمام یکیت اولمقدن عبارتدر یاخود قرق یاشنه واروب قرارنی بولمق معناسنه‌در یقال استوی الرجل اذا بلغ
اشدّه او اربعین سنة وقوله تعالی ﴿ثم استوی الی السماء﴾ ای صعد او عمد الیها او قصد او اقبل علیها او استولی
یعنی الی کلمه‌سیله صله لنورسه معانیٔ مذکوره‌یه دلالت ایدر ایمدی معنای شریف بودرکه حق جلّ وعلا ارضی
خلق ایلدکدنصکره امر عالیسی تسویهٔ سماء خصوصنه صعود ایلدی یاخود ارادهٔ علیه‌سی آنك تسویه
وتدبیرینه تعلق ایلدی یاخود اراقده سائر تکوین تخلل ایلمیوب طوغری آنك تسویه وتنظیمنه قصد ومباشرت
ایلدی یاخود آنك تسویه‌سنه توجّه ایلدی یاخود اکا مستولی ومتصرف اولدی * مؤلف بصائرده دیدیکه استواء
ماده‌سی الی ایله صله لنورسه برنسنه‌یه بالذات یاخود بالتدبیر منتهی اولمق معناسنی اقتضا ایدر آیت مرقومه شقّ
ثانیدندر وکشافك بیاننه کوره مجاز بمرتبتین اوزره مرتب استعاره اولور وثمّ کلمه‌سی تراخی فی الرتبه معناسنه‌در انتهی
وتقول العرب استوت به الارض ای هلك فیها بوراده باء علی یاخود مع معناسنه‌در بونك مآلی اصطلاحمزده خاکله
یکسان اولدی تعبیرینه اقربدر (التساوی) تفاعل وزننده بودخی بری برینه تماثل اولمق معناسنه‌درکه بس برابر
اولمق تعبیر اولنور یقال تساویا اذا تماثلا (التسویة) تفعله وزننده ایکی نسنه‌یی بری برینه برابر ایلمك معناسنه‌در
تقول سوّیته به وسوّیت بینهما اذا عدلت وبرنسنه‌یی دوز وهموار ایلمك معناسنه‌درکه دوزلتمك تعبیر اولنور
ومنه یقال سوّیت علیه الارض علی المجهول اذا هلك فیها وبرشیئی طوغرلتمق معناسنه‌در یقال سوّاه اذا
جعله سویاً (المساواة) مباهاة وزننده برنسنه‌یی برنسنه‌یه برابر لشدرمك معناسنه‌در تقول ساویته به
وساویت بینهما بمعنی سوّیت وبرنسنه برنسنه‌یه کمیتده یاکیفیتده معادل اولمق معناسنه‌در یقال هو لایساوی
شیئا ای لایعادله بومعنادن اصطلاحمزده شو برشیء دکز ایله تعبیر اولنور مثلا هذا لایساوی درهما
دیرلر شونك قیمتی براقچه‌یه معادل اولمزکه براقچه‌یی دکز دیمکدر وقولهم لایسوی کیرضی قلیل یعنی لغت
قلیله‌ده ثلاثی اوله‌رق باب رابعدن دخی بومعناده وارد اولدی (الاسواء) همزه‌نك کسریله بودخی برشیئی
آخره معادل ایلمك معناسنه‌در تقول اسویته بمعنی سوّیته به وبرنسنه‌یی دوز وطوغری قلمق وطوغرلتمق

معناسنه در يقال اسواه اذا جعله سوياً و بركسه خلق وطبيعتده پدرينه چكمك معناسنه در يقال اسوى فلان اذا كان خلقه وخلق والده سواء وحدثلك معناسنه مستعملدر يقال اسوى الرجل اذا احدث وخوار وذليل اولمق معناسنه در يقال اسوى الرجل اذا اخزى وذكرى تماما فرجه صوقمق معناسنه در يقال اسوى فى المرأة اذا اوعب * شارح ديركه بو اوج معنا مهموز اولان سوءدن متصرفدر و برنسنه يى غفلت سببيله ترك واسقاط ايلمك معناسنه در يقال اسوى حرفا من القرأن اى اسقط وترك واغفل (السواآن) سينك فتحيله سواء كلمه سنك تثنيه سيدر جمعى اسواءكلور ايكيسى بس برابرلر در ديمكدر يقال هماسواآن اى مثلان (السى) سينك كسريله بودخى مثل ومساوى معناسنه در تثنيه سى سيان در يقال ماهو بسى لك اى بمثل وهماسيان اى مثلان جمعى اسواء كلور ويقال ليست المرأة لك بسى وماهن لك باسواء اى بمثل ولاامثال بونك اصلى سوى ايدى واو يايه ابدال اولندى وسى دوز وهر طرفى برابر نسنه يه دينور ويقال مكان سى اى مستو يعنى طرفاها فى المسافة ودوزاوه يه اطلاق اولنور فلاة معناسنه وبر موضع آديدر وتقول العرب وقع فى سى رأسه وفى سواء رأسه بفتح السين فى الاخير وكسرها اى حكمه من الخير او فى قدر مايضمر به رأسه اوفى عدد شعره * مؤلف بومثل سن ماده سنده وقع فى سن رأسه اى عدد شعره من الخير او فيما شاء واحتكم عبارتيله ده ذكر ايلمشيدى * شارح ديركه مستقصاده ايكى وجهله محرردر فى سن رأسه عبارتنه كوره كثير وواسع معناسنه مستعمل اولان سن لفظندن مصوغدر لانهم يقولون وجد فلان كلأ سنا اى كثيرا واسعا وفى سى رأسه وسواء رأسه عبارتنه كوره برابر ومماثل معناسندن مسبوكدر خلاصه سى باشى برابرنجه نعمت ورفاه شامله يه مالك وآنده دلخواهى اوزره متصرف اولدى ديمكدر ياخود يردن باشنى بورييه جك قدر نعمت واسعه يه نائل اولدى ديمكدركه سرتاپا نعمته مستغرق اولدى تعبير اولنور ياخود باشنك قيللرى عددينه مساوى نعمته فائز اولدى ديمكدركه كثرتدن كنايه در (لاسيما) سينك كسرى ويانك مشدده نك نصبيله كه جاءنى القوم لاسيما زيد قولنده واقعدر لامثل زيد كبيدر ماء كلمه سى لغو وزائده در ومابعدنده كى زيد لفظنك رفعى جائزدر دع مازيد قولنده كى كى وكاه اولوركه يايى تخفيف ايدوب لاسيمادرلر ولاسى لما فلان ولاسيك مافلان ولاسية فلان ولاسيك اذا فعلت ذاك ولاسى لمن فعل ذلك دخى ديرلر * شارح ديركه لاء كلمه سى نفى جنس ايچوندر سى كلمه سى اسميدر وبو تركيب استثناء موقعنده مستعملدر يعنى مابعدنى ماقبلنه ترجيح ايچون مسوق اولمغله مساوات دن تفضيله اخراج اولنمش كبى اولور آندن لسانمزده خصوصا ايله تعبير اولنور مثلا تستحب الصدقة فى شهر رمضان لاسيما فى العشر الاواخر ديدكده اعطاء صدقه نك عشر اواخرده استحبابى آكد وافضل اولديغى متبين اولور پس ماقبلنه مساوات دن مخرج اولور بوتقديرجه حرف نفيسز استعمال اولنمز ومابعدنده كلان اسمك اعرابنده جر ومطلقا رفع ونكره اولورسه نصب حالاتى جائزدر جر حالتنده ماء كلمه سى زائد اعتبار اولنوب سى كلمه سى مابعدينه مضاف قلنور نته كه ﴿ ايما الاجلين ﴾ قول شريفنده ماء زائده در ورفع حالتنده ماء موصوله ياخود موصوفه اعتبار واسم مزبوره برمبتداء تقدير اولنور مثلا لاسيما يوم تركيبى لامثل الذى هو يوم ياخود لامثل شئ هو يوم تقديرنده اولور ونصب حالتنده تميزيت اوزره منصوبدر سائر تراكيب مسروده بوندن استنباط اولنور وتفصيلى مغنى اللبيبده مشروحدر (السوى) غنى وزننده دوز وطوغرى نسنه يه دينور وطرفينى مساوى مكانه دينور سى كبى يقال مكان سوى وسى اى مستو يعنى طرفاه فى المسافة (التسوى) تفعل وزننده دوزلنمك وبرابرلنمك معنالرينه در ومنه يقال تسوت به الارض اى هلك كما يقال استوت به الارض باء حرفى على ياخود مع معناسنه در (السوية) غنيه وزننده برابرلك استواء موقعنده مستعملدر يقال هم على سوية اى استواء بورادا سويه مقدر موصوفه وصفدر خصلة وقسمة وهيئت كبى برمناسب موصوف مقدردر وسويه باركير سمرينه شبيه برنسنه دركه اكا جوارى وفقراء مقوله سى راكب اولور على قول ثمام اوتنك قيتقلريله طولمش منديره دينوركه دابه نك صرتنه پالان كبى وضع ايدوب اوزرينه بنرلر (ابوسويه) صحابيدر وعبيد بن سوية بن ابى سوية الانصارى كه انصاردن برينك معتقيدر وعبد الملك بن ابى سويه سهل بن خليفه وحماد بن شاكر بن سويه كه امام بخاريدن صحيح بخارى راويسيدر محدثلردر (سيويه) عمرويه وزننده اساميدندر محمد بن على بن سيويه المؤدب وعلى بن احمد بن محمد بن سيويه محدثلردر (السوية) سميه وزننده برخاتون آديدر (السوى) عصا وزننده طوغرى وقصد معناسنه در تقول قصدت سواه اى قصدت قصده (السماية) تسويه ماده سندن فعله دركه اصلى سويه ايدى طوغرلمش ودوزلنمش يوله دينور وبرآدمى فريفته ومفتون ايلمك ايچون تسويه وتنظيم اولنمش سوزه اطلاق اولنور تقول ضرب لى ساية اى هيأ لى كلمة وسايه مكه قضاسنده برقريه ياخود بين الحرمين بروادى اسميدر (ساوه) عجمده برشهر معروفدر (السوى) هدى وزننده سواء كلمه سندن فعلى در حبلى وزننده ومنه قوله تعالى ﴿ من اصحاب

مطلب

الصراط السوى ❊ وهو فعلى من السواء وعلى تليين السوءى والابدال قول اوّله كوره سوءى كلمه سندن كه سيئه
معناسنه در مخفف اولور ❊الواوى❊ (السهو) لهوو زننده و (السهوّ) علوّ زننده بر آدمك قلبى بشقه يره كيتمكله
بر خصوصى غفلت ايدوب اونتمق معناسنه در يقال سهافى الامر يسهو سهوا وسهوّا اذانسيه وغفل عنه وذهب
قلبه الى غيره * شارح ديركه سهو فى حرفيله صله لنورسه عن غير علم ترك وعن ايله صله لنورسه عن علم ترك معناسنه در
وتقول العرب حملت المرأة سهوا اى حبلت على حيض كويا كه آنده وصف غالب اولمشدر وسهو سكون وملايمت
معناسنه در ومنه تقول افعله سهوا رهوا اى عفوا بلا تقاض ويقال مال لايسهى ولاينهى اى لاتبلغ غايته يعنى
كثرت ووفرتندن نهايتنه بالغ اولنمز درجه سنده در وبو سكون وآرام معناسندن مأخوذدر وسهو سهل وملايم آدمه
وايشه دينور يقال رجل سهو وامر سهواى سهل وخوشكوار صويه اطلاق اولنور يقال ماء سهواى زلال ويواش
وملايم اركك دوه يه دينور مؤنثى سهوه در يقال جمل سهو وناقة سهوة اى وطىء (السهاوة) سماحه وزننده
دوه رام وملايم وخوب روش اولمق معناسنه در يقال سهو البعير سهاوة من الباب الخامس اذا كان سهوا (السهوة)
سينك فتحيله سهوك مؤنثيدركه ذكر اولندى وكباده تعبير اولنان ملايم يايه دينور يقال قوس سهوة اى مؤاتية وقيايه
دينور صخره معناسنه وصفه وايوانه على قول ايكى اوطه ار الغنده اولان كيلاره ياخزينه اوطه سنه دينور ياخود رف
ومصندره وشروان مقوله سنه دينوركه اكا بعض حوايج وضع اولنور ياخود كوچك خزينه اوطه سى شكلنده
اوطه يه دينور ياخود درت يا اوچ اغاجلردن چاتمه تخته پوشه دينوركه اوزرينه امتعهٔ بيت مقوله سى نسنه لر وضع
اولنور وكندوج اسميدركه طشره ديارلرده صرپون وپتك تعبير ايتدكلرى بيوك ظرفدر فيچى ومانجنه طرزنده
اولور تخته انباره دخى دينور واوطه نك باجه سنه وپنجره سنه دينور وعروسك جهاز اوينه ياخود اول شكلده
اولان اوه دينور وحولوى خانه اوكنه چكيلان ستره يه دينور جعلرى سهاء كلور سينك كسريله وبر بر زمينده
بر بلده آديدر وبر موضع آديدر (الساهى) و (السهوان) سكران وزننده اسم فاعللردر سهوايدیجى آدمه دينور
ثانيه ابلغدركه اونوتغان كسه ديمكدر وسهوان وسهى سينك كسريله وضميله وسهىّ سمىّ وزننده بر موضع آديدر
(سهيه) سميه وزننده اسمادندر ارطأة بن سهيه فارس وشاعردر (الاسهاء) همزه نك فتحيله الوان معناسنه دركه
كوناكون ديمكدر مفردى يوقدر (الاسهاء) همزه نك كسريله سهوه ديدكلرى ذكر اولنان اوطه ياپمق معناسنه در
يقال اسهى الرجل اذا نبى السهوة (السهواء) صحراء وزننده بر قصراغك آديدر وكيجه دن بر ساعته دينور يقال
مضت سهواء من الليل اى ساعة (المساهاة) مباهاة وزننده الفت ومعاشرتده پك استقصاء ايميوب مسامحه
وملايمتله معامله ايلمك معناسنه در يقال ساهاه فى العشرة اى ترك الاستقصاء يعنى خالقه وساهله (السها)
سينك ضميله بنات نعش صغرى ايچره بر كوكب خفى اسميدر نته كه قود ماده سنده بيان اولندى ❊اليائى❊ (السية)
سينك كسرى وياى مخففه نك فتحيله يايك ايكى باشلرنده اولان اكرى يره دينوركه كوشهٔ كمان تعبير اولنور جمعى
سيات كلور * شارح ديركه بونك آخرنده اولان هاء واودن عوضدر * عجبدركه مؤلف بونى يائى علامتيله معلم ايلدى
(لاسيما) سوى ماده سنده ذكر اولندى زيرا واويدر * مؤلف بونكله جوهرى يه حرف انداز تعريض اولمشدر

فصل الشين المعجمة

فصل الشين المعجمة

❊الواوى❊ (الشأو) شينك فتحى وهمزه نك سكونيله سبق وتقدّم ايلمك معناسنه در
تقول شأوت القوم شأوا اذا سبقتهم وامد وغايت معناسنه در يقال بعيد الشأو اى الامد والغاية وناقه نك
بولارينه دينور وقيغنه دينور بعر الناقه معناسنه وقازيلان قيودن طپراق چكوب چيقارمق معناسنه در يقال
شأوت من البئر شأوا اذا نزعت منها التراب وقيودن چيقان طپراغه ده اطلاق اولنور يقال نزع من البئر شأوا كثيرا
اى ترابا وزنبيله دينور يقال نقل التراب بالشأو اى الزنبيل (المشأة) مسحاة وزننده بودخى زنبيله دينور قيودن آنكله
طپراق اخراج اولنديغيچون (التشائى) تفاعل وزننده ايراقلشمق معناسنه در يقال تشاءى مابينهما اذا تباعد
وتارمار اولمق معناسنه در يقال تشاءى القوم اذا تفرّقوا (المشاءاة) مباهاة وزننده بر كسه ايله مسابقه ايلمك على قول
سبق ايلمك معناسنه دركه واحد ايچون اولور يقال شاءاه اى سابقه او سبقه (الاشتأآء) افتعال وزننده استماع
معناسنه در يقال اشتأى الرجل اذا استمع وسبق ايلمك معناسنه در يقال اشتأاه اذا سبقه ❊الواوى❊ (الشبو)
شينك فتحى وبانك سكونيله يوكسك اولمق معناسنه در يقال شبا الشىء شبوا اذا علا وبكز بوزلدقدنصكره
يرينه كلوب روشن اولمق معناسنه در يقال شبا وجهه اذا اضاء بعد تغيّر وآت شاخلنمق معناسنه در يقال
شبا الفرس اذاقام على رجليه وآتش ياقمق معناسنه در يقال شبا النار اذا اوقدها (الشباة) حصاة وزننده
هنوز طوغمش عقربه دينور على قول صارى عقربه دينور يقال كانّه شباة وهى العقرب ساعة تولد او عقرب

صفراء و دیزکنه کریلور اولان کسکین آته دینور و شاخلنور اولان آته دینور و عقربك نشترینه دینور که آنکله چلار
و هر شیئك کسکین اوجنه و کنارینه دینور یقال کانّه شباة السنان ای حدّه و شباة النعل آیاق قابنك برونلرینك
اوجنه دینور جمعی شبا کلور حصا کبی و شبوات کلور فتحاتله (الاشباء) همزه‌نك کسریله ویرمك معناسنه‌در
یقال اشباه اذا اعطاه و برکمسه‌یی اسرکیوب مهربانلق ایلك معناسنه‌در یقال اشباه اذا اشبله ای اشفق
و برآدمك رشید و عاقل اوغلی اولمق معناسنه‌در یقال اشبی الرجل اذا ولدله ولد کیس و دفع ایلك معناسنه‌در
یقال اشباه اذا دفعه و برآدمی برقویویه یاخود برکریهه‌یه القا ایلك معناسنه‌در یقال اشبی فلانا اذا القاه فی بئر
او مکروه و برآدمه اعزاز و تکریم ایلك معناسنه اولمغله ضد اولور یقال اشبی فلانا اذا اکرمه و اعزّه و آغاج بویلنوب
تاب و طراوتله داللری کور و بری برینه صارمشق اولمق معناسنه در یقال اشبی الشجر اذا طال و التفّ نعمة و بر
آدمك اولادی کندیسنه چکوب بکزه‌مك معناسنه‌در یقال اشبی زیدا اولاده اذا اشبهوه (المشبی) اسم مفعول
بنیه‌سیله و (المشبی) اسم فاعل بنیه‌سیله رشید و زیرك ولد صاحبی آدمه دینور یقال رجل مشبی و مشب اذا ولدله
ولد کیس (الشبا) عصا وزننده یوصونه دینور طحلب معناسنه و مدینه‌ده بر وادی آدیدر (شبوه) تمره وزننده
عقربك ایکنه‌سنه دینور معرفه و غیر منصرفدر و حرف تعریف دخی داخل اولور و برقبیله پدرینك آدیدر
و بادیه‌ده بر موضع و یمنده بر حصار آدیدر و مأرب ایله حضرموت بیننده بر بلده آدیدر که لحج نام بلده‌یه قریبدر
☼الواوی☼ (الشتاء) کساء وزننده و (الشاتاة) فصول اربعه‌دن قیش فصلنه دینور و شتاء کلمه‌سی شتوه لفظنك
جمعیدر کلبه و کلاب کبی علی قول ایکیسی دخی مفرددر جمعلری شتیّ کلور عتیّ وزننده و اشتیه کلور ابنیه وزننده
و شتاء طلویه دینور که کوکدن یاغار و قیتلغه و قوراقلغه دینور (المشتاء) و (المشتاة) میملرك فتحیله اسم مکانلردر
قیش اوطه‌سنه و قشلاغه دینور * شارح دیر که بونلر اسم زمان و مصدر میمی دخی اولور (الشتویّ) شینك فتحی
و تانك سکونیله و (الشتویّ) فتحتینله اسم منسوبلردر یقال مکان شتویّ و شتوی ای منسوب الی الشتاء و شتویّ
فتحتینله خاصة قیش یغمورینه دینور که شتیّ دخی دینور غنیّ وزننده یقال کثر الشتویّ والشتیّ ای مطر الشتاء
(الشتو) شینك فتحیله بریرده قشلامق معناسنه‌در یقال شتا بالبلد یشتو شتوا اذا اقام به شتاء و خاصة قیش
ایامنده قوراقلغه اوغرامق معناسنه‌در یقال شتا القوم اذا اجدبوا فی الشتاء و قیش پك صوغوق اولمق
معناسنه‌در یقال شتا الشتاء اذا برد (التشتیة) تأدیه وزننده و (التشتی) تفعل وزننده بونلرده بریرده قشلامق
معناسنه‌در یقال شتی بالبلد و تشتی اذا اقام به شتاء (الاشتاء) اعطاء وزننده بو دخی قیش موسمنده قوراقلغه
دوشمك معناسنه‌در یقال اشتی القوم اذا اجدبوا فی الشتاء و قیشه کیرمك معناسنه‌در یقال اشتی القوم اذا
دخلوا فی الشتاء (الشاتی) قیشلو کونه دینور یقال یوم شات و غداة شاتیة ای ذو شتاء (المشاتاة) مباهاة وزننده
قیش ایامی قولیله معامله ایلك معناسنه‌در یقال شاتاه اذا عامله شتاء (الشتا) عصا وزننده سرد و خشونتلو
یره دینور و دره‌نك کوکسنه دینور ☼الواوی☼ (الشثا) ثای مثلثه ایله حصا وزننده شتاء کبی دره‌نك کوکسنه دینور
و بو شتامصحفی دکلدر یقال نزلوا اشثا الوادی و شثاه ای صدره ☼الواوی☼ (الشجو) شینك فتحی و جیمك سکونیله
برآدمی غمناك ایلك معناسنه‌در یقال شجاه شجوا اذا حزنه و طربناك و نشاطمند ایلك معناسنه اولمغله ضد اولور
یقال شجاه اذا طرّبه و ناس ارالغنه شقاق و اختلاف دوشورمك معناسنه‌در یقال شجی بینهم اذا شجر و شجو
حاجت و مهمه‌یه دینور یقال له شجوای حاجة (الاشجاء) همزه‌نك کسریله بو دخی برآدمی محزون ایلك و منشرح
و طربناك ایلك معنالرینه‌در یقال اشجاه اذا حزنه و یقال اشجاه اذا طرّبه و برآدمی مغلوب و مقهور ایلك
معناسنه‌در یقال اشجاه اذا قهره و غلبه و برآدمی برغم و اندوهه اوغراتمق معناسنه‌در یقال اشجاه اذا اوقعه
فی حزن (الشجا) عصا وزننده بوغازه طوران کمیك مقوله‌سنه دینور یقال نشب فی حلقه شجا و هو ما اعترض فیه
من عظم و نحوه و شجا مصدر اولور برآدمك بوغازینه برنسنه طورمق معناسنه‌در یقال شجی به شجی من الباب
الرابع اذا اعترض فی حلقه شجی و برآدمك بورجلوسی صاویلوب کتمك معناسنه‌در یقال شجی به الغریم عنه اذا ذهب
(الشجیّ) غنیّ وزننده مشغول و مهموم آدمه دینور بعض اشعارده تشدیدیایله وارد اولدی یقال رجل شجیّ و شج ای
مشغول (الشجواء) حمراء وزننده سلوکی صرپ و کوچ صحرایه دینور یقال مفازة شجواء ای صعبة (الشجوجی) سفرجل
وزننده و مدایله لغتدر پك اوزون آدمه علی قول کیکلری ایری اوله‌رق اوزون آدمه دینور یاخود اوزونایاقلویه
یاخود بلدن یوقریسی اوزون و ایاقلری قصه اولانه دینور و ایری و تنومند آته دینور و صقصغان قوشنه دینور مؤنثی
شجوجاة‌در و شجوجی و شجوجاة دائمی اسن یله دینور (شجا) عصا وزننده و (شجوه) تمره وزننده ایکی وادی آدیدر

(التشاجی) تفاعل وزننده خاتون زوجنه اظهار حزن وملالتله تمنع ایلمك معناسنه‌در یقال تشاجت المرأة علی
زوجها اذا تمنعت وتحازنت (الشاجی) ابن سعد العشیرة‌در وشاجی ابن النمر الحضرمیّ جاهلیدر (شجیّ) غنیّ
وزننده و (شجیه) غنیه وزننده ایکی موضعلردر ❊ الواوی ❊ (الشحو) محو وزننده اغز آچمق معناسنه‌در یقال
شحا الرجل شحوا اذا فتح فاه واغز آچلمق معناسنه‌در یقال شحا فوه اذا انفتح (الاشحاء) همزه‌نك کسریله بودخی
اغز آچمق معناسنه‌در یقال اشحی الرجل اذا فتح فاه (الشحوة) خطوه وزننده ومرادفیدرکه آدیمه دینور یقال
بعید الشحوة ای الخطوة (التشحی) تفعل وزننده برآدمه زباندرازلقله آلابنده ویرمك معناسنه‌در یقال تشحی
علیه اذا بسط لسانه فیه (الشواحی) آغزلرینی آچان آته وصف اولور یقال خیل شواح ای فاتحات افواهها
مفردی شاحیه‌در (الشحا) عصا وزننده ککیش نسنه‌یه دینور یقال شیٔ شحا ای واسع وبرصویك آدیدر (الشحواء)
حمراء وزننده واسع قیویه دینور یقال بئر شحواء ای واسعة ❊ الیائی ❊ (الشحی) شینك فتحی وحانك سکونیله شحو
کلمه‌سنده لغتدر یقال شحی فه شحا من الباب الرابع لغة فی شحا شحوا ❊ الواوی ❊ (الشخا) خای معجمه ایله عصا
وزننده چوراق یره دینور سبخه معناسنه ❊ الواوی ❊ (الشدو) عدو وزننده دوه سورمك معناسنه‌در یقال شدا
الابل شدوا اذا ساقها ونغماتله شعر اوقومق یاخود ایرلمق معناسنه‌در یقال شدا الشعر اذا غنیّ به اوترنم وموسقیده
بربیت یا ایکی بیت اوقومق معناسنه‌در تقسیم وموال ومعنی کبی یقال شدا الرجل اذا غنی بیتا او بیتین بالغناء وادب
ودانشدن حصه‌مند اولمق معناسنه مستعملدر یقال شدا فلان اذا اخذ طرفا من الادب وبرنسنه جانبنه قصد
وتوجه قلمق معناسنه‌در یقال شدا شدوه ای نحا نحوه وبرنسنه‌یی برنسنه‌یه بکزتمك معناسنه‌در یقال شدا فلانا فلانا
اذا شبهه ایّاه وشدو چوق نسنه‌دن برمقداره دینور یقال اخذ شدوا من المال ای قلیلا منه (الشادی) شدو
لفظندن اسم فاعلدر (الشدا) عصا وزننده وجودده قلان قوّت بقیه‌سنه وحصه‌سنه دینور وهرنسنه‌نك کسکین
اولان کنارینه واوجنه دینور واسیلکه دینور یقال یوما شدا شدید ای حرّ وایوزلغه دینور یقال اخذه الشدی
ای الجرب (الاشداء) همزه‌نك کسریله موسقیده ماهر اصول آشنا خواننده اولمق معناسنه‌در یقال اشدی فلان
اذا صار ناخما مجیدا (شدوان) سلمان وزننده برموضعدر ❊ الواوی ❊ (الشذو) شینك فتحی وذال معجمه‌نك
سکونیله مسکه دینور علی قول رایحه‌سنه یاخود لوننه دینور ومصدر اولور برآدمی رنجیده ایلمك معناسنه‌در یقال
شذاه یشذوه شذوا ای اذاه ومسك سورنمك معناسنه‌در یقال شذا الرجل اذا تطیب بالمسك (الشذا) عصا وزننده
برشجر اسمیدرکه آندن مسواك اتخاذ اولنور وایوزلغه دینور یقال اخذه الشذا ای الجرب وطوزه دینور ملح معناسنه
ورایحه‌نك پك ایتیلکنه وتیزلکنه دینور * شارح دیرکه تیز رایحه‌ده دخی استعمال اولنور وبرکونه سفینه اسمیدر
وایت سینککنه دینور ذباب الکلب معناسنه علی قول مطلقا سنککه دینور ورنج واذی معناسنه‌در تقول لقیت منه
الشذی ای الاذی وشذا بصره قضاسنده برقریه آدیدر احمد بن نصر الشذائی المقریٔ وابو الطیب محمد بن احمد
الشذائی الکاتب اورادندر وشذا آغاج پاره‌لرینه دینور یقال شذا العود ای کسره * شارح دیرکه شذاة مفردیدر
(الشذاة) حصاة وزننده بدنده قلان قوّت بقیه‌سنه دینور واسکی ویپرك نسنه‌یه دینور بعض نسخه‌ده السیٔ الخلق
عنوانده اولمغله بدخوی آدم دیمك اولور (الاشذاء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی برطرف ایدوب الارغه قلمق
معناسنه‌در یقال اشذاه عنه اذا نحاه واقصاه (التشذیة) تأدیه وزننده برنسنه‌یی تحصیل شعور ایدوب آخره افهام
ایلمك معناسنه‌در یقال شذّی بالخبر اذا علم به فافهمه (شاذی) اسماندر یوسف بن ایوب بن شاذی سلطان صلاح الدین
اسمیدرکه کندیلری واقاربی محدّث اولمغله تحدیث ایلدیلر مشار الیه پادشاه مملکت مصر ایدی غزا وجهاد
ایله مشهور صلحاء امّتدن ومحدّثیندن ایدی رحمة الله تعالی علیه ومحمد بن شاذی بخاریّ محدّثدر ❊ الیائی ❊
(الشراء) شینك کسری والفك مدیله وقصریله برنسنه‌یی صاتون آلمق معناسنه‌در یقال شراه یشریه شراء
وشری اذا ملکه بالبیع وصاتمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال شراه اذا باعه وبرنسنه‌یی سرمك معناسنه‌در
یقال شری اللحم والثوب والاقط اذا شرّرها وبرکیمسه‌یی هزل وسخریه ایلمك علی قول خوارلیوب تذلیل وارغام
ایلمك معناسنه‌در یقال شری فلانا اذا سخر به اوارغمه وشراء نفس عسکرك اوکنه چقوب آنلرك طرفندن مقاتله
ایلمك یاخود قومی طرفندن سلطانه یاخود والی‌یه واروب آنلرك امور ومصلحتلرینی عرض وتنظیم ایلمکدن عبارتدر
یقال شری بنفسه عن القوم اذا تقدّم بین ایدیهم فقاتل عنهم اوالی السلطان فتکلم عنهم وشرا برآدمی قورداشنی
دیدکلری کبجیکه اوغراتمق معناسنه‌در یقال شری الله فلانا اذا اصابه بعلة الشری (الاشتراء) افتعال وزننده
بودخی صاتون آلمق وصاتمق معنالرینه‌در یقال اشتراه اذا ملکه بالبیع ویقال اشتراه اذاباعه ومطلقا برنسنه‌یی

ترك ایدوب برآخر نسنه یه تمسك ایتمك معناسنه مستعملدر ثمنی ترك ایدوب ومثمنه رغبت وتمسك ایدن مشتری کبی
و بو باء مقابله ایله استعمال اولنور ومنه قوله تعالى ﴿ اولئك الذين اشتروا الضلالة بالهدى ﴾ الآیة ای ترکوا الهدى
وتمسکوا بالضلالة یعنی بالقوه ایدیٔ استحصاللرنده اولان هدایی ترك ایدوب ضلالتی اختیار ایلدیلر (الشری)
عصا وزننده قورداشنی دیدکلری کیجیك زحمتنه دینور انسانك بدننده اکثری دفعة حادث اولور برمرضدر
خرده خرده وقزل قزل سوزشلی بثره‌لردر ودردی کیجه‌لرده زیاده ومشتدّ اولور سببی اسیّ بخاردرکه بدنده
دفعة ثوران ایدر یقال اصابه الشرى ای بثور صغار حمر حکاّکة مکربة وشری مصدر اولور ناس بیننده شرّ
وفتنه شراره‌لنمك معناسنه‌در یقان شری الشرّ بینهم شری اذا استطار قورداشنی اولمق معناسندن مأخوذدر
وشمشك چاقق معناسنه‌در یقال شری البرق اذالمع وخشمه کلمك معناسنه‌در یقال شری الرجل اذا غضب
واونکولك و ینازلق ایتمك معناسنه‌در یقال شری الرجل اذا لجّ وقورداشنی یه اوغرامق معناسنه‌در یقال
شری جلده اذا خرج علیه الشرى وآت اشوب یوریمکده فتورسز مبالغه واقدام ایتمك معناسنه‌در یقال شری
الفرس فی سیره اذا بالغ فیه (المشاراة) مباهاة وزننده و(الشراء) قتال وزننده مبایعه معناسنه‌در یقال شاراه
مشاراة وشراء اذا بایعه ومجادله معناسنه‌در یقال هو یشاریه ای یجادله بونك اصلی یشارره ایدی رای ثانیه
یایه منقلب اولدی (الشروی) جدوی وزننده مثل ومانند معناسنه‌در یقال ماله شروی ای مثل (الاشراء)
همزه‌نك کسریله بودخی شمشك پارلدامق معناسنه‌در یقال اشری البرق اذا لمع وطولدرمق معناسنه‌در یقال
اشری الحوض اذاملأه وبرنسنه‌یی برطرفه اکمك معناسنه‌در یقال اشراه اذا اماله وآغاج یمشنك طمورجقلری
آچوب یارلمق معناسنه‌در یقال اشری الحمل اذا تفلقت عقیقته وناس بیننه شورش القاسیله بری برینه‌دوشورمك
معناسنه‌در یقال اشری بینهم اذا اغرى (الاستشراء) بودخی ینازلق واونکولك ایتمك معناسنه‌در یقال
استشری الرجل اذالجّ وبرماده عظیم اولمق معناسنه‌در یقال استشرت الامور اذا تفاقت وعظمت (الشراة)
عصاة وزننده خوارج طائفه‌سنه اطلاق اولنورلجّ وعناد معناسنه اولان شری ماده‌سندن مأخوذدر زیرا لجّ
وتعندلرندن ناشی خروج ایلدیلر یوخسه شرینا انفسنا فی الطاعة ماده‌سندن مأخوذ دکلدر جوهری اویله
دیمکله وهم ایلدی شاری مفردیدر * شارح دیرکه جوهری بوقولنده ائمۂ کثیره‌یه اقتدا ایلمشدر حتی ابن اثیر
دیدیکه آنلره شراة اطلاقی دنیا مقابلی آخرت اشترا ایلدك دیوزعملرینه مبنیدر انتهى (الشری) شینك فتحی ورانك
کسر ومدیله قورداشنی یه اوغرامش آدمه دینور یقال رجل شرای اصابه الشرا (الشریّ) غنیّ وزننده شول
آته دینورکه اشوب یوریمسنده قطعا فاتر اولمیوب اقدام ومبالغه اوزره اوله یقال فرس شریّ اذا کان یبالغ فی سیره
(الشری) شینك فتحیله ابوجهل قارپوزینه دینور علی قول تکاکنه دینور وچکردکدن یتشمش خرما آغاجنه
دینور (الشری) علی وزننده و(الشراة) حصاة وزننده مالك یعنی مواشی قسمنك رذال وکمترینه دینور یقال
اخذ الشری والشراة من المال ای رذاله ومالك کزیده ونفیسنه دیمکله ضدّ اولور یقال بقی عنده الشری
والشراة ای خیار المال جوهری بونی شینك فتحی ورانك سکونیله ضبط ایلمکله وهم ایلدی وشری طاغه
دینور ویوله دینور طریق معناسنه وسلمى نام طاغده بریولك آدیدرکه ارسلانی پك چوقدر ونجدده طیّ قبیله‌سی
یوردنده برطاغك آدیدر وتهامه‌ده برطاغ اسمیدرکه یرتجی جانورلری کثیردر وکبکب ایله نعمان بیننده بروادی
اسمیدرکه عرفاته برمرحله‌در وشری ومدّ ایله شراء ناحیه معناسنه‌در جمعی اشراء کلور (ذوالشری) عصا
وزننده دوس قبیله‌سنه مخصوص برصنم آدیدر (الشریان) شینك فتحی وکسریله برشجر آدیدرکه آندن یای
دوزیلور وشریان شرایین لفظندن مفرد اولورکه بدنده اولان نبض طمرلرینه دینور عروق نابضه معناسنه‌در
بین الاطباء عروق ضوارب تعبیر اولنور یقال انقطعت شراینه وهی العروق النابضة * مترجم دیرکه کتب
تشریحده مشروح اولدیغی اوزره شرایین بدنده نابض ومتحرك اولان طمرلردرکه سواکن واورده مقابلیدر
اصلی یونانیده متحرك بالحیاة معناسنه اولان اورطا تعبیر ایتدکاری برقالین طمردرکه یسار قلب جهتندن نابتدر
ایکی قسم اولور برقسمی بدنك نصف اعلاسنه وبرقسمی نصف اسفلنه متوجه وشعبۂ کثیره ایله متشعب اولور
(الشریة) غنیه وزننده طریقه واسلوب معناسنه‌در یقال هو علی شریّة حسنة ای طریقة وسرشت وطبیعت
معناسنه‌در یقال کریم الشریة ای الطبیعة ودائما قیزطوغورر اولان خاتونه دینور یقال امرأة شریّة اذا کانت
یلدن الاناث (المشتری) اسم فاعل بنیه‌سیله برقوش آدیدر وسیاره‌دن برکوکب معروف اسمیدرکه فلك سادسده
مرکوزدر فارسیده برجیس دیرلر بهاء وسعادتی کویاکه کندی ایچون اشتراء واختیار ایلمشدر (الاشریاء)

اعيشيشاب وزنده مضطرب اولمق معناسنه‌در يقال اشرورى الرجل اذا اضطرب (الشرآء) سماء وزنده
بر طاغك آديدر (شراء) قطام وزنده برموضع آديدر (الشروان) فتحاتله كه تثنيه‌در ايكى طاغه اطلاق اولنور
(الشراة) حصاة وزنده دمشق ايله مدينه بيننده بر موضع آديدر علىّ بن مسلم واحمد بن محمود الشرويان
المحدثان اورايه منسوبدر (شريان) سلمان وزنده بر وادى اسميدر (التشرّى) تفعل وزنده پراكنده اولمق
معناسنه‌در يقال تشرّى الشئ اذا تفرق (الشرو) شينك فتحى وكسريله باله دينور عسل معناسنه ※ الواوى ※
(الشزو) شينك فتحى وزاى معجمه‌نك سكونيله مرتفع اولمق معناسنه‌در يقال شزا الشئ شزوا اذا ارتفع ※ الواوى ※
(الشصوّ) علوّ وزنده كوز بلرمك معناسنه‌در يقال شصا بصره شصوّا اذا شخص وبلود يوكسلمك معناسنه‌در
يقال شصا السحاب اذا ارتفع وقربه كركى كبى طولمغله بجاقلرى يوقارى قالقمق معناسنه‌در يقال شصت القربة
اذا ملئت ماء فارتفعت قوائمها (الاشصاء) همزه‌نك كسريله كوزى بلرتمك معناسنه‌در يقال اشصى بصره
اذا اشخصه (الشاصلىّ) باقلىّ وزنده لام بابنده ذكر اولندى جوهرى وهمنه مبنى بوراده ثبت ايلدى
(الشصو) حشو وزنده قاتيلق شدّت معناسنه‌در يقال به شصو اى شدّة ※ اليائى ※ (الشصىّ) شينك ضميله
صلى وزنده ميت شيشوب اللرى واياقلرى يوقرى ديكلمك معناسنه‌در يقال شصى الميت وشصا شصيا
من الباب الرابع والاول اذا ارتفعت يداه ورجلاه ※ اليائى ※ (شطاة) حصاة وزنده مصرده بر قريه آديدر
جوهرى وهمندن ناشى هاسز رسم ايلدى * شارح ديركه محكمده هاسز مرسومدر (الشطىّ) غنىّ وزنده
ترلادن اولك تعبير اولنان قطعه‌يه دينور دبره معناسنه جمعى شطيان كلور شينك كسريله (الانشطاء) انفعال وزنده
منشعب اولمق معناسنه‌در يقال انشطى منه الشئ اذا انشعب (التشطية) تفعله وزنده قربانك دريسنى يوزوب
اتنى طاغتمق معناسنه‌در تقول شطينا الجزور اى سلخناها وفرقنا لحمها وتنقيص ايلمك معناسنه‌در تقول شطينا
الطعام اى زرأناه (الشطىّ) شينك ضميله شصىّ وزنده ومرادفيدركه ميتك اللرى واياقلرى يوقرى
ديكلمك معناسنه‌در يقال شطى الميت شطيا من الباب الرابع بمعنى شصى ※ الواوى ※ (الشطو) خطو وزنده
جانب وناحيه معناسنه‌در يقال قعد شطو الوادى اى جانبه وناحيته ※ اليائى ※ (الشظا) ظاى معجمه ايله
عصا وزنده بدنده ديزه ياپشق على قول قوله ياپشق ياخود انجكه ياپشق اولان انجه‌رك كميكه دينور ياخود
انجكده اولان خرده سكيرلره دينور وشظا القوم بر قومك اتباعندن وعهد وامانله صكره‌دن دخيل ولاحق
اولنلردن عبارتدر يقال هم شظا القوم اى اتباعهم والدخلاء عليهم وترلاده آقدرمه اوزره اولان تكرار آقدرمه‌يه
دينور تا نهايتنه وارنجه‌كه بردونم سوردكدنصكره اوزرينه تكرار بردونم نطسدن عبارتدر ومصدر اولور بدنده
سكير چتلامق معناسنه‌در يقال شظى عصبه شظا من الباب الرابع اذا انشق وشظا بر طاغك آديدر وشظا
ديدكلرى ذكر اولنان كميك چتلايوب يارلمق معناسنه‌در يقال شظى الفرس شظى من الباب المزبور اذا فلق
شظاه (التشظى) تفعل وزنده سكير چتلايوب تصمه تصمه اولمق معناسنه‌در يقال تشظى العصب اذا انشق
واغاج پاره‌لنوب قيميق قيميق اولمق معناسنه‌در يقال تشظى العود اذا تطاير شظايا (الشظية) غنيه وزنده
يايه دينور قوس معناسنه وانجك كميكنه دينور ومطلقا بر نسنه‌دن قوپمش پاره‌يه دينور اغاج قيميغى كبى جمعى
شظايا وشظىّ كلور عتىّ وزنده وطاغدن قوپوب آريلان پارچه‌يه دينور يقال سقطت شظية من الجبل اى
فندرة (الشنظية) شينك وظانك كسريله بو دخى طاغدن آريلان پارچه‌يه دينور (الاشظاء) همزه‌نك كسريله
بر آدمك شظا ديدكلرى ذكر اولنان كميكنه اورمق معناسنه‌در يقال اشظاه اذا اصاب شظاه (وادى الشظا)
عصا وزنده بر معروف دره آديدر (التشظية) تفعله وزنده طاغتمق معناسنه‌در يقال شظاه اذ فرقه (شظىّ)
غنىّ وزنده برموضع آديدر (الشظىّ) صلىّ وزنده ميت شيشوب اللرى واياقلرى يوقرى ديكلمك معناسنه‌در
يقال شظى الميت شظيا من الباب الرابع بمعنى شصى (الشنظاة) شينك فتحيله طاغك كنكره شكلنده اولان
تپه‌سنه دينور ※ الواوى ※ (الاشعاء) همزه‌نك كسريله بر نسنه‌يه اهتمام ايلمك معناسنه‌در يقال اشعى به
اذا اهتمّ وشبخون عسكرنى كه چاپول تعبير اولنور دشمن اوزره هر طرفدن حواله ايلمك معناسنه‌در يقال اشعى
القوم الغارة اذا اشعلوها يعنى بثوها وفرقوها (الشعواء) حمراء وزنده دشمن اوزره هر طرفدن حواله اولوب
هجوم ايدن چاپوله دينور يقال غارة شعواء اى متفرّقة ودالرى هر طرفه طاغنق اغاجه دينور يقال شجرة شعواء
اى منتشرة الاغصان وبر ناقه اسميدر (الشاعى) ايراق نسنه‌يه دينور يقال مكان شاع اى بعيد ومقسوم ومحدود
اولميان حصه‌يه دينور يقال نصيب شاع اى شايع (الشواعى) شاعيه‌نك جمعيدركه پراكنده‌يه دينور

يقال جاءت الخيل شواعى اى متفرّقة (الشعو) شينك فتحيله قيل اور پرمك معناسنه‌در يقال شعا شعره شعوا
اذا انتفش (الشعى) هدى وزننده طاغنق صاچ بلوكارينه دينور مفردى شعوه‌در (الشعوانة) شينك فتحيله
پريشان صاچدن قولاغه طوغرى صارقان بلەكنه دينور و برخاتون آديدر (شعيا) يحيا وزننده سعى ماده‌سنده
ذكراولندى‌كه برپيغمبر عاليشان آديدر (شعيه) حمزه وزننده ياخود سميه وزننده بنت حبيب ياخود بنت جيس دركه
رواة حديث سلسله‌سندندر و سميه وزننده بنت الجلندى دركه پدرندن اولدخى انس حضرتلرندن روايت حديث
ايلديلر ❊ الواوى ❊ (الشغا) غين معجمه ايله عصا وزننده ديشلرك اختلافنه دينوركه كيمى اوزون وكيمى قصه
وكيمى ايچرويه باتيق وكيمى طشره‌يه چيقق اولمسندن عبارتدر يقال فى اسنانه شغا وهو اختلاف نبتتها بالطول
والقصر والدخول والخروج (وشغا) و (شغوّ) علوّ وزننده مصدراولور ديشلر نظامسز اولمق معناسنه يقال
شغت سنه وشغيت شغوّا وشغا من الباب الاوّل والرابع اذا اختلف نبتتها وشغا اسم اولور طمله طمله ايشه‌مكه دينور
تقطير بول معناسنه نته‌كه شغيه دخى بومعنايه‌در تمره وزننده (الشغياء) و (الشغواء) حمراء وزننده نظامسز
اولان ديشلره دينور يقال سنّ شغياء وشغواء اى مختلفة النبتة وشغواء طوشنجل قوشنه دينور اوست منقارى
آلتندن اوزون اولديغيچون (التشغية) تفعله وزننده طمله طمله وآزجه آزجه ايشمك معناسنه‌در وكاهى
بوعلتدن ناشى اولور يقال شغى الرجل اذا بال تقطيرا (الاشغاء) همزه‌نك كسريله برخصوصده ناسه مخالفت
ايلمك معناسنه‌در يقال اشغوا به اذا خالفوا الناس فى امره ❊ اليائى ❊ (الشفاء) كساء وزننده دواء وعلاج معناسنه‌در
تسميه بالمصدردر جمعى اشفيه وجمع الجمعى اشافى كلور يقال فيه شفاء اى دواء * مؤلفك بصائرده بياننه كوره
بوماده شين مفتوحه ايله كنار معناسنه اولان شفا ماده‌سندن مأخوذدركه عافيت وسلامت كنارينه وارمق معناسنه
اولوب بعده عافيتده مستعمل اولدى وشفاء خسته‌يى صاغلتمق معناسنه‌در يقال شفاه الله من مرضه يشفيه
شفاء اى برأه * شارح ديركه خسته صاغلق معناسنه‌ده كلور يقال شفى المريض على المجهول اذا برأ وشفاء خسته
ايچون عافيت ايستمك معناسنه‌در يقال شفاه اذا طلب له الشفاء وكونش باتمق معناسنه‌در يقال شفت الشمس اذا غربت
وشفاء اسامى ناسدندر (الاشفاء) همزه‌نك كسريله بودخى خسته ايچون شفا ايستمك معناسنه‌در يقال اشفاه اذا
طلب له الشفاء وبرنسنه‌يه پك قريب اولمق معناسنه كنار معناسنه اولان شفا لفظندن اولمغله كوياكه اول نسنه‌نك
كنارينه چاتوب آكا حواله اولور يقال اشفى عليه اذا اشرف وخسته‌يه شفا ويره‌جك نسنه ويرمك معناسنه‌در يقال
اشفى الشئ المريض اذا اعطاه يستشفى به (الشفا) عصا وزننده بودخى كونش باتمق معناسنه‌در يقال شفيت
الشمس شفا من الباب الرابع اذا غربت وشفا شئ قليله دينور يقال مابقى منه الا شفا اى قليل وهلالك
عند الغروب خيال كبى بقيه‌سنه دينور وهرشيئك اوجنه وكنارينه دينور يقال مابقى من الشئ الا شفا اى حرف
(الاشتفاء) افتعال وزننده شفا بولمق معناسنه‌در يقال اشتفى بكذا اذا نال به الشفاء (التشفى) تفعل وزننده بودخى
شفا بولمق معناسنه‌در يقال تشفى بكذا بمعنى اشتفى وغيظى اولان كمسه‌دن اخذ انتقام ايتمكله يوركى صوغومق
معناسنه مستعملدر يقال تشفى من غيظه اذا برئ منه (الاشفياء) همزه‌نك فتحيله برتپه‌نك اسميدر (الاشفى) همزه‌نك
كسرى والفك قصريله نسنه دله‌جك آلته دينور يقال ثقبه بالاشفى اى المثقب وپاپوشجيلر آلاتندن بيز تعبير
اولنان آلته دينور وبومذكردر مؤنث دخى اولور يقال خرزه بالاشفى اى المسراد ❊ الواوى ❊ (الشفو) عفو وزننده
كونش غروبه يقلشوب صالنمق معناسنه‌در يقال شفت الشمس تشفو شفوا اذا قاربت الغروب ويكى آى طوغمق
معناسنه‌در يقال شفا الهلال اذا طلع وبرنسنه ظاهر وعيان اولمق معناسنه‌در يقال شفا الشخص اذا ظهر وهيثم
بن شفكه عم وزننده‌در يعنى ابن شفى دركه عمى وزننده‌در محدّثدر بونى بعض محدثين رضا وبعضى سمىّ وزننده
رسم وضبط ايلمكله لحن ايلديلر وشفى بن مانع كه سمىّ وزننده بودخى محدثدر (الشفه) فتحتينله دوداغه دينور
بونك نقصانى واو ياخود هاءدر يعنى اصلى شفو ياخود شفهه درنته‌كه هاء بابنده ذكراولندى ❊ الواوى ❊ (الشقا)
قافله عصا وزننده ووفاء وزننده شدت وعسرت معناسنه‌در يقال هو فى شقا وشقاء اى شدة وعسرة * مؤلفك
بصائرده بياننه كوره شقا سعادت مقابليدركه بدبختلك ديمكدر شدّت وعسرت ومحنت معناى لازميدر (الشقاوة)
سماحه وزننده و (الشقا) عصا وزننده و (الشقاء) بقاء وزننده و (الشقوة) شينك فتحى وكسريله بركمسه بدبخت
اولمق معناسنه‌در يقال شقى الرجل شقاوة وشقا وشقاء وشقوة من الباب الرابع ضدّ سعد وبومعناده متعدّى اولور يقال
شقاه الله تعالى (الاشقاء) همزه‌نك كسريله بودخى مدبر وبدبخت ايلمك معناسنه‌در يقال اشقاه الله ضد اسعده
وصاچ وصقال طرامق معناسنه‌در يقال اشقى الرجل اذا سرح بالمشقا (المشقا) ميمك كسريله طراغه دينور مشط

معناسنه مهموز ده لغتدر (المشاقاة) مباهاة وزننده بر كمسه ايله جنك مقوله سى شدّتلو ايشه دورشمك معناسنه در يقال
شاقاه اذا عاجله فى الحرب ونحوها وباب مغالبه ده استعمال اولنور كه بر تعب ومحنتلو ايشه دورشوب زحمتنه تحمل ايلمك
بابنده يارشمق معناسنه در يقال شاقاه اى غالبه فى الشقاء فشقاه يشقوه اى غلبه (الشاقى) هوايه طوغرى اوزون اولوب
ديك يوقرى يالم اولان طاغه دينوركه صعودى قابل اولميه جمعى شواقى كلور ❊ الواوى ❊ (الشكوى) شينك فتحى
والفك قصريله وتنوينله ده جائزدر و (الشكاة) شينك كسريله و (الشكاوة) شينك فتحيله و (الشكية) غنيه وزننده
و (الشكاية) حكايه وزننده بر كمسه ضعف حالنى اخبار ايلمك معناسنه در يقال شكا امره الى الله يشكو شكوى وشكاة
وشكاوة وشكية وشكاية اذا اخبره بضعف حاله ويقال شكا فلانا عنه اذا اخبره بسوء فعله به ❊ مؤلفك بصائرده بيانته
كوره بو ماده نك اصلى ذكرى آتى شكوه ديدكارى صو قابنك اغزينى آچمق معناسنه اولمغله اظهار بث وحزن واخبار
ضعف وحال معناسنده مستعاردر (التشكى) تفعل وزننده بودخى شكايت ايلمك معناسنه در يقال تشكى اليه بمعنى
شكا ويايق ايلمك ايچون شكوه ديدكارى طولوم ايدنمك معناسنه در يقال تشكت المرأة اذا اتخذت الشكوة لمخض اللبن
(الاشتكاء) افتعال وزننده تشكى معنالرينه در (التشاكى) تفاعل وزننده برى برينه حاللرندن شكايت ايلمك معناسنه در
يقال تشاكوا اذا اشكى بعضهم الى بعض (الشكو) شينك فتحيله و (الشكوى) حلوى وزننده و (الشكواء) مدايله
و (الشكاة) حصاة وزننده و (الشكاء) عطا وزننده خسته لكه دينور مرض معناسنه وشكو وشكاة وشكوى
مصدر اولور بر آدمى مرض دردناك ايلمك معناسنه يقال شكاه المرض شكوا وشكاة وشكوى (الشكىّ) غنىّ وزننده
شكايت اولنان دردو مرض وعارضه يه دينور يقال شكيه كذا اى مشكوّه ودردناك اولانه دينور يقال هو شكى
اى موجع وبر مقدارجه خسته وبيزاج اولانه دينور يقال هو شكى اذا كان مرض اقلّ مرض واهونه (الشاكى) بودخى
اهو نجه بيزاج اولانه دينور وارسلانه دينور وشاكى السلاح آلات واسلحه سى حدّتلو وشوكتلو آدمه دينوركه كسكين
براقلو تعبير اولنور * مؤلف بونى شوك ماده سنده ذكر ايلمشدركه مقلوبدر (الاشكاء) همزه نك كسريله بر آدمى بر نسنه دن
شكايت ايدر بولمق معناسنه در يقال اشكى فلانا اذا وجده شاكيا وبر آدمك شكايت ايلديكى كمسه دن اول آدمك
خشنود اوله جق نسنه سنى اخذ ورد ايلمك معناسنه در مال مغصوبنى وداد وانتقامنى المق كبى يقال اشكى فلانا من فلان
اذا اخذله منه مايرضيه وبر آدمك رنج وشكايتنى زياده قلمق معناسنه در يقال اشكى فلانا اذا زاده اذى وشكاية
وبر آدمك شكايتنى ازاله قلمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اشكى فلانا اذا ازال شكايته واتهام معناسنه مستعملدر
يقال هو يشكى بكذا على المجهول اى يتهم به (الشكوة) خطوه وزننده تويسز ميشيندن ياخود كوندن اولان طولومه
دينوركه صو وسود قورلر جمعى شكوات كلور فتحاتله وشكاء كلور شينك كسريله (التشكية) تأديه وزننده يايق ايلمك
ايچون شكوه ايدنمك معناسنه در يقال شكت النساء اذا اتخذت الشكوة لمخض اللبن وبر كمسه نك مادهٔ شكايتى اولان
كيفيتدن فراغتله تطييب وخوشدل ايلمك معناسنه در يقال شكى شاكيه اذا كفّ عنه وطيب نفسه (الشكو) خطو
وزننده كوچك جثه لو اركك دوه يه دينور وبر بطن پدرينك آديدر (المشكاة) مصباح وزننده ايچنه چراغ وضع
ايلمك ايچون ديوارده اولان ديبسز باجه يه وحجره يه دينور يقال كانّه مصباح فى مشكاة وهى كوّة غير نافذة (الشكى)
شينك ضمى وكافك تشديديله جام عسره دينور شكك ماده سنده ذكر اولندى جوهرينك بوراده ذكرى وهمدن
ناشيدر (شكى) حتى وزننده ارمينيه ده بر قريه در اندن اعلا جاملر وپوستلر چيقار ❊ اليائى ❊ (الشكى) شينك فتحى
وكافك سكونيله شكو ماده سنده لغتدر يقال شكيت اليه بمعنى شكوت (الشكية) رميه وزننده بقيه معناسنه در يقال
بقيت منه شكية اى بقية ❊ الواوى ❊ (الشلو) شينك كسريله عضو معناسنه در يقال قطع شلوا منه اى عضوا
وبر نسنه نك جسدو كالبدينه دينور وشول دريسى يوزلمش مذبوحه دينوركه اتنك بر مقدارى اكل اولنوب بقيه سى
قالمش اوله جمعى اشلاء كلور (الشلا) عصا وزننده بودخى بر نسنه نك جسدينه دينور (الاشلاء) همزه نك كسريله
يانه كتورمك ايچون دابه يه يم طوربه سى كوسترمك معناسنه در يقال اشلى دابته اذا اراها المخلاة لتأتيه وصاغمق
ايچون حيوانى چاغرمق معناسنه در يقال اشلى الناقة اذا دعاها للحلب (الاستشلاء) طارلمق معناسنه در
يقال استشلى الرجل اذا غضب وكندوينى بر مضايقه دن ياهلاكدن تخليص ايچون بر آدمى يانه چاغرمق معناسنه در
يقال استشلى غيره اذا دعاه لينجيه من ضيق او هلاك وقورترمق معناسنه در يقال استشلاه اذا استنقذه (الاشتلاء)
افتعال وزننده بودخى بر مضايقه دن استخلاص ايچون بر آدمى چاغرمق معناسنه در يقال اشتلاه اذا دعاه لينجيه
من ضيق او هلاك (المشلى) معظم وزننده وجودى چلمسز آدمه دينور يقال رجل مشلى اى نضيف (الشلو)
شينك فتحى ولامك سكونيله سير ايلمك معناسنه در يقال شلا الرجل شلوا اذا سار وبر نسنه يى يوقرى قالدرمق

معناسنه‌در یقال شلا شیئا اذا رفعه (الشلیة) بقیه وزننده ات پارچه‌سنه دینور یقال اطعمه شلیة من اللحم
ای فدرة ومال بقیه‌سنه دینور یقال شلیة من المال ای بقیة (الاشلاء) همزه‌نك فتحیله شلو کلمه‌سنك جمعیدرکه
عضو معناسنه‌در واشلاء اللجام آت اویانك باشلق ودیزکین قایشلرینه دینور یقال قام باشلاء اللجام ای سیوره
علی قول شول کمره دینورکه زمان وافردنبرو وقوللنلمغله تیموری آشنوب یوفقلمش اوله ❊ الواوی ❊ (الشمو) علو
وزننده برآدمك امر وشانی عالی اولمق معناسنه‌در یقال شما الرجل یشمو شموا اذا علا امره (الشما) عصا وزننده
شمع معناسنه‌در که مومه دینور ❊ الیائی ❊ (شانیا) قصر ایله کوفه‌ده برناحیه آدیدر (الشوانی) باب همزه‌ده ذکر
اولندی ❊ الواوی ❊ (شنوه) شینك فتحی ونونك ضمی وواوك تشدیدیله شنوءه لفظنده لغتدرکه برقبیله آدیدر
نسبتنده شنوی دینور عربی وزننده (المشنو) مدعو وزننده و(المشنی) مرمی وزننده مشنوء معناسنه‌درکه مبغوض
دیمکدر نته‌که باب همزه‌ده ذکر اولندی ❊ الیائی ❊ (الشی) شینك فتحی ویانك تشدیدیله اتی کباب وبریان ایلمك
معناسنه‌در یقال شوی اللحم یشویه شیا اذا جعله شواء وصویی اصتمق معناسنه‌در یقال شوی الماء اذا اسخنه (الاشتواء)
افتعال وزننده و(الانشواء) انفعال وزننده ات بریان اولمق معناسنه‌در یقال شوی اللحم فاشتوی وانشوی (الشواء)
شینك کسری وضمیله و(الشوی) غنی وزننده کبابه وبریانه دینور (التشویه) تفعله وزننده برآدمه کبابلق
وبریانلق ات ویرمك معناسنه‌در یقال شواهم اذا اعطاهم لحما یشوون منه وبرآدمك اوله‌جك یری اولمیان
عضوینه اورمق معناسنه‌در یقال شواه اذا اصاب شواه لامقتله وبرآدمه بریان یدرمك معناسنه‌در یقال شواهم
اذا اطعمهم الشواء (الاشواء) همزه‌نك کسریله بودخی برآدمه کبابلق وبریانلق ات ویرمك معناسنه‌در یقال
اشواهم اذا اعطاهم لحما یشوون منه وتازه بغدای سنبله‌سی فریك اولوب اوتلمکه کلمك معناسنه‌در یقال اشوی
القمح اذا افرك وصلح ان یشوی واوله‌جك اولمیان عضوه اورمق معناسنه‌در یقال اشواه اذا اصاب شواه لامقتله
واکل اولنان طعامدن بقیه آلیقومق معناسنه‌در یقال اشوی الرجل اذا ابقی من عشائه بقیة ومالك کتربنی کسب
واذخار ایلمك معناسنه‌در یقال اشوی الرجل اذا اقتنی رذال المال وبرآدمه بریان یدرمك معناسنه‌در یقال
اشواهم اذا اطعمهم شواء وخرما دالّری صراروب قوریمغه یوزطوتمق معناسنه‌در یقال اشوی السعف اذا اصفر
للیبوس (الشوایة) ثمامه وزننده کبابلق وبریانلق کسلمش اته دینور (الشوی) عصا وزننده ناچیز نسنه‌یه دینور
یقال هو شوی ای هین حقیر ومالك کوتیسنه وکترینه دینور واللره وایاقلره واطراف بدنه دینور وباشك کاسه‌سنه
دینور یقال اصاب شواه ای قحف رأسه وبدنده مقتل اولمیان عضوه دینورکه اورلدقده صاحبی هلاك اولمز اولان
عضودن عبارتدر یقال اصاب شواه وهو ما کان غیر مقتل (المشوی) میمك ضمیله مهدی وزننده شول رمیه‌یه
دینورکه کندیسنه آتیلان طاش طوقنیوب خطا ایلمش اوله (الشوایة) شینك حرکات ثلاثیله هلاك اولمش قومك یاخود
مالك بقیه‌سنه دینور جمعی شوایا کلور وشوایة الابل وشوایة الغنم دوه‌نك وقیونك کوتو وکترا اولاننه دینور وشوایة الخبز
اتمکك قرصنه دینور (الشویّة) غنیه وزننده بودخی هلاك اولمش قومك یامالك بقیه‌سنه دینور (الشوی) غنی
وزننده و(الشیة) عده وزننده قیونه دینور شاء معناسنه (الشاوی) قیون صاحبنه دینور (الشاویة) قوریمش داله
دینور یقال سعفة شاویة ای یابسة (الشیی) و(الشوی) غنی وزنلرنده عیی وعوی کلمه‌لرینه اتباع اولورلرکه
پك عاجز دیمك اولور یقال هو عیی شیی وعوی شوی ویقال ماعیاه وماشیاه وما اشواه فی التعجب ویقال جاء
بالعی والشی کل ذلك اتباع (الشاة) عورته اطلاق اولنور وفلکده برقاچ خرده کواکبه دینورکه قرحه ایله جدی
بیننده واقعلردر وبان اوکوزینك ارککنه دینور (الشی) شینك فتحیله برموضعدر (الشیّان) شینك فتحی ویانك
تشدیدیله ایکی قرداش قانی دیدکلری داروبه دینور ودوراندیش آدمه دینور یقال رجل شیان ای بعید النظر
(الشوشاء) شینك فتحیله رونده وچاپك ناقه‌یه دینور ❊ الیاء الواو ❊ (الشهوة) شینك فتحیله برنسنه‌یی سووب اکا
میل ورغبت ایلمك معناسنه‌در یقال شهیه وشهاه شهوة من الباب الرابع والاول اذا احبه ورغب فیه (الاشتهاء) افتعال
وزننده و(التشهی) تفعل وزننده بونلرده شهوه معناسنه‌در یقال اشتهاه وتشهاه بمعنی شهیه وتشهی برکسه‌دن
برنسنه‌یی پیدرپی آرزو وطلب ایلمك معناسنه‌در یقال تشهی علی فلان کذا اذا اقترح شهوة بعد شهوة (الشهی)
غنی وزننده و(الشهوان) عطشان وزننده و(الشهوانی) یای نسبتله شدید الشهوه آدمه دینور مؤنثی
شهوی درسکری کبی جمعی شهاوی کلور سکاری وزننده (الاشهاء) همزه‌نك کسریله برآدمه آرزو ایتدیکنی ویرمك
معناسنه‌در یقال اشهاه اذا اعطاه مایشتهیه وبرنسنه‌یه کوز دکورمك معناسنه‌در یقال اشهاه اذا اصابه بعین
(شاهی البصر) حدید النظر آدمه دینور یقال رجل شاهی البصر ای حدیده (موسی شهوات) برشاعر معروفدر

﴿المشاهاة﴾ مباهاة وزننده برنسنه يه بكزه‌مك معناسنه‌در يقال شاهاه اذا شابهه ❊ اليائى ❊ ﴿شياء﴾ كساء وزننده بخارا قضاسنده برقريه‌در ابو نعيم عبدالصمد بن عليّ الشيائى كه فقهادندر اورادندر بونده قياس اولان شيوى اولمقدر شارح ديركه مقصور اوليدى قياس اويلجه ايدى والله اعلم

فصل الصاد

❊ اليائى ❊ ﴿الصئىّ﴾ صادك حركات ثلاثى ويانك تشديديله قوش ياوريسى وفاره وخيه وهرّه ويربوع مقوله‌سى جانور سسلنمك واوتمك معناسنه‌در يقال صأى الفرخ صئيامن الباب الثالث اذا صاح ومنه يقال جاء بما صأى وصمت اى بالمال الناطق والصامت ﴿الاصأآء﴾ اعطاء وزننده ذكر اولنان جانور مقوله‌سنى سسلندرمك معناسنه‌در تقول اصأيته اذا صوّتته ﴿الصأة﴾ حصاة وزننده و﴿الصاءة﴾ ساعه وزننده ولد طوغدقده صولك تعبير اولنان دغارجقده اولان مردار صويه دينور ❊ الواوى ❊ ﴿الصبوة﴾ حبوه وزننده دلى قانلولغه دينوركه اول هنكامده باشده اولان هوا وهوس وجاهللق ولهو ولعب ومستلك شيوه‌سندن عبارتدر يقابه صبوة اى جهلة الفتوّة ﴿الصبو﴾ صادك فتحى ويانك سكونيله و﴿الصبوّ﴾ علوّ وزننده و﴿الصبا﴾ رضا وزننده و﴿الصباء﴾ عطاء وزننده دلى قانلولق هوا وهوسنه ميل ايلمك معناسنه‌در يقال صبا الرجل يصبو صبوا وصبوّا وصبا وصباء اذا مال الى جهلة الفتوّة ﴿الصبىّ﴾ غنىّ وزننده هنوز سوددن كسلمامش اوغلانه دينور يقال معه صبى وهو من لم يفطم بعد وكوزك بكنه اطلاق اولنور وقولاق يومشغنك آلتى يانده اولان كميكه دينور وقلجك اغزينه دينور على قول اغزينك اورتاسنده سوه‌لن تومسكه دينور واياغك اوجنه دينور يقال به وجع فى صبىّ قدمه اى راس قدمه وچكه كميكلرينك اوجلرينه دينور جمعى اصبيه كلور واصبى كلور وصبوه كلور صادك كسريله وصبيه كلور صادك فتحى ويانك سكونيله وصبيه كلور صادك كسريله وصبوان وصبيان كلور صادلرك كسرى وضميله ﴿الصباء﴾ سخاء وزننده برآدم چوجقلق ايلمك معناسنه‌در يقال صبى الرجل صباء من الباب الرابع اذا فعل فعل الصبى وعاشق وآشفته اولمق معناسنه‌در يقال صبى الى المرأة اذا حنّ اليها ﴿الصبوة﴾ صادك فتحيله و﴿الصبوة﴾ ضمله و﴿الصبوّ﴾ علوّ وزننده بونلرده عاشق وآشفته اولمق معناسنه‌در يقال صبا الى المرأة تصبو صبوة وصبوة وصبوّا من الباب الاول اذا حنّ اليها وخرما اغاجى بعيد اولان اركك خرما اغاجنه طوغرى ميل وتوجّه ايلمك معناسنه مستعملدركه ديشى خرما اغاجنه مخصوصدر يقال صبت النخلة اذا مالت الى الفحال البعيد منها وصبوّ علوّ وزننده اوتليان حيوان باشنى يلك اكوب اوتلاديغى چايره طيامق معناسنه‌در يقال صبت الراعية صبوّا اى امالت رأسها فوضعته فى المرعى وصبا يلى اسمك معناسنه‌دركما سيذكر ﴿الاصباء﴾ همزه‌نك كسريله محبوبه بانو زندوست چلبى يه عشقبازلق ايلمكله آنى كنديسنه مائل وهوادار ايلمك معناسنه‌در يقال اصبت المرأة فلانا اذا شاقته ودعته الى الصبا فحنّ اليها وصبا يلنه كيرمك معناسنه‌در يقال اصبى القوم اذا دخلوا فى الصباء ﴿التصبّى﴾ تفعل وزننده اصباء ايله معناى اولده مرادفدر يقال تصبته المرأة بمعنى اصبته وخاتونى وعده وفريبله كنديسنه مفتون قلمق معناسنه‌در يقال تصباها اذا خدعها وفتنها ﴿التصابى﴾ تفاعل وزننده تصبّى ايله معناى ثانيده مرادفدر يقال تصاباها بمعنى تصباها ﴿المصاباة﴾ مباهاة وزننده مزراغى سانجمق ايچون اشاغى يه طوغرى اكمك معناسنه‌در يقال صابا رمحه اذا اماله للطعن وبركمسه انشاد ايلديكى شعرك بيتنى كج وناموزون اوقومق معناسنه‌در يقال صابا البيت اى انشده فلم يقمه وكلامى اسلوب ومساقندن خارج كج وچ سوق ايلمك معناسنه‌در يقال صابا الكلام اذا لم يجره على وجهه ومطلقا برنسنه‌يى برطرفه مائل قلمق معناسنه‌در يقال صابا البانى بناءه اذا اماله ودوه صو ايچركن دوداغنى دويرمك معناسنه‌در يقال صابا البعير مشافره اذا قلبها عند الشرب وقلجى قينه ترس صوقمق معناسنه‌در يقال صابا السيف اذا اغمده مقلوبا ﴿الصبا﴾ صادك فتحى والفك قصريله روزكار اقسامندن شول روزكاره دينوركه مطلع ثريّا ايله بنات نعش بيننددن هبوب ايدر اوله تثنيه‌سنده صبوان وصبيان ديرلر فتحاتله وتثنيه‌سى مرّتين اعتباريله‌در جمعى صبوات كلور فتحاتله واصباء كلور يقال هبت الصبا وهى ريح مهبها من مطلع الثريّا الى نبات نعش *شارح ديركه قبله‌يه مائل ومستقبل اولديغيچون اطلاق اولندى وارياح اربعه‌نك تفصيللرى يوقاريده بالدفعات تحرير اولندى وصبا وصبوّ علوّ وزننده صبا يلى اسمك معناسنه‌در يقال صبت الصبا تصبوا صبا وصبوّا اذا هبت وصبا يلى طوقنمق معناسنه‌در يقال صبى القوم على المجهول اذا اصابتهم الصبا ﴿المصابية﴾ اسم فاعل بنيه‌سيله داهيه‌يه دينور يقال اصابته مصابية اى داهية ﴿المصبية﴾ محسنه وزننده و﴿المصبى﴾ محسن وزننده چوجقلو خاتونه دينور يقال امرأة مصبية ومصب اى ذات صبى ﴿الصابية﴾ شول اكرى يله دينوركه صبا ايله شمال كرته‌سنك بيننده اولان كرته‌دن هبوب ايليه يقال هبت صابية وهى النكيباء تجرى بين الصبا والشمال ﴿صبى﴾ سمى وزننده ابن معبددركه تابعيدر وصبى بن اشعث اتباع تابعيندندر ﴿ام صبيه﴾ سميه وزننده صحابيةٌ

جهینه‌در اسمی خوله‌در ✿ الواوی ✿ (الصتو) صادك فتحی و تانك سكونیله قالقیه‌رق و آتیله‌رق یوریمك معناسنه‌در
یقال صتا الرجل یصتو صتوا اذا مشی مشیافیه وثب ✿ الواوی ✿ (الصحو) محو وزننده كوك یوزندن بولود كتمك
معناسنه‌دركه هوا آیاز اولمق تعبیر اولنور یقال صحت السماء صحوا اذا ذهب الغیم عنها و سرخوش آیلمق معناسنه‌در
یقال صحا السكران اذا ذهب سكره ولهو وهوا و باطلی ترك ایلمك معناسنه‌دركه كندیسنه كلمك تعبیر اولنور یقال
صحا فلان اذا ترك الصبا و صحو آیاز معناسنه كلوركه وصف بالمصدر در یقال یوم صحو و سماء صحو (الصحا) عصا
وزننده كون وهوا آیاز اولمق معناسنه‌در یقال صحی الیوم و السماء صحامن الباب الرابع اذا صار صحوا و سرخوش
وعاشق آیلمق معناسنه‌در یقال صحی السكران و المشتاق اذا افاق (الاصحاء) همزه‌نك كسریله صحا معناسنه‌در
یقال اصحی الیوم و السماء و السكران اذا كان صحوا (المصحاة) مسحاة وزننده صو ایچه‌جك اناء معروف آدیدر
بعضلر طاس ایله و بعضلر جام ایله بیان ایلدیلر ✿ الواوی ✿ (الصخو) خای معجمه‌ایله صحو وزننده آتش قورینی
قارشدروب آچمق معناسنه‌در یقال صخا النار یصخو صخوا اذا فتح عینها (الصخا) عصا وزننده كیرلنمك معناسنه‌در
یقال صخی الثوب صخامن الباب الرابع اذا اتسخ ودون (الصخاة) حصاة وزننده اسمدر كیرو پاسه دینور یقال به
صخاة ای درن و براوتك آدیدر (الصخی) كتف وزننده وصفدر كیرلو نسنه‌یه دینور یقال ثوب صخ ای درن ✿ الیائی ✿
(الصدی) عصا وزننده بدنی لطیف خوش اندام آدمه دینور یقال رجل صدی ای اللطیف الجسد و میت اولان جسد
آدمی‌یه دینور و باشك ایچنده اولان حشو واجزاسنه دینور و بینی‌یه دینور دماغ معناسنه و برقوش آدیدركه كیجه‌لر اوتوب
و اورادن اورایه صیچرایوب اوچار و زعم جاهلیه اوزره برقوشك دخی اسمیدركه مقتولك قبرده اعضاسی چوریدكده
باشندن خروج و ظهور ایدر بوقوش بایقوش اوله‌جقدر كماسیذكر و صدی برنسنه‌یه تصدّی و تعرض ایدن
آدمك فعلنه دینوركه اسم اولور تعرض معناسنه تقول منعت صداه ای تعرضه و دواب و مواشی قسمنك مصالحنه
و تیمار و رعایتی خصوصنه عارف و آگاه اولان آدمه دینور یقال هو صدی ای عالم بمصلحة المال و صوسزلغه دینور
و صوصه‌مق معناسنه‌در یقال صدی الرجل صدی من الباب الرابع اذا عطش و صدا چاغرلدقده طاغ و كنبد
مقوله‌سندن منعكس اولان آوازه دینوركه یانقو تعبیر اولنور تقول سمعت صدی و هو ما یردّه الجبل علی المصوّت و منه
یقال اصمّ الله صداه ای اهلكه زیرا آوازی منقطع اولمغله صدا دخی منعكس اولمز و صدی اركك بقوشه دینور
یقال طار صدی ای ذكر البوم و برجنس اوزون و سیاه بالق آدیدر (الصدی) كتف وزننده و (الصادی)
و (الصدیان) سكران وزننده صفلردر صوسزه دینور مؤنثی صدیاء و صادیه‌در یقال رجل صدو صاد و صدیان
ای عطشان (الصوادی) صادیه‌نك جمعیدر و اوزون خرما اغاجلرینه دینور (التصدیة) تفعله وزننده ال قاقق
تصفیق معناسنه‌در یاخود صدّ كلمه‌سندن كه اعراض معناسنه‌در تفعله‌دركه دال ثانیه یایه مقلوب اولور یقال صدی
بیدیه تصدیة اذا صفق او هو تفعلة من الصدّ * مؤلف بونكله ﴿ و ما كان صلاتهم عند البیت الامكاء و تصدیة ﴾
الآیة كریمه‌سنه تلمیح المشدر بوراده تصدیه ال قاقق معناسنه‌در یاخود صدّ ماده‌سندن تفعله‌در زیرا آنلر
اسلامدن صدّ و اعراض ایدرلر (المصاداة) مباهاة وزننده مدارا ایلمك معناسنه‌در یقال صاداه اذا داجاه و داراه
و اورتمك معناسنه‌در یقال صاداه اذا ساتره و معارضه ایلمك معناسنه‌در یقال صاداه اذا عارضه (الصدو) عدو
وزننده ال قاقق معناسنه‌در یقال صدا بیدیه صدوا اذا صفق (التصدّی) تفعل وزننده تعرض ایلمك معناسنه‌در
كویاكه صدای جبل كبی مقابله ایدر یقال تصدی له اذا تعرض (الاصداء) همزه‌نك كسریله اولمك معناسنه‌در
همزه‌سی سلبیه اولمغله كویاكه صداسنی ازاله ایلمش اولور یقال اصدی فلان اذا مات و طاغ و قبه مقوله‌سی ینقولنمق
معناسنه‌در یقال اصدی الجبل اذا اجاب بالصدا (صدیان) سلمان وزننده برموضعدر (صدیّ) سمی وزننده برصویك
و برفرسك اسملریدر و صدیّ بن عجلان اصحابدندر (الصدی) صادك ضمی یانك تخفیفیله ابوموسی الاشعری
رضی الله عنه قلجنك آدیدر ✿ الیائی ✿ (الصری) جری وزننده كسمك معناسنه‌در یقال صراه یصریه صریا اذا
قطعه و دفع ایلمك معناسنه‌در یقال صراه اذا دفعه و منع ایلمك معناسنه‌در یقال صراه اذا منعه و صاقلمق معناسنه‌در
یقال صراه اذا حفظه و برآدمك ایشنی تماما بتورمك كفایه معناسنه‌در یقال صراه اذا كفاه و وقایه و صیانت ایلمك
معناسنه‌در یقال صراه اذا وقاه و جماعدن امتناعله نطفه‌یی صلبنده آلیقومق معناسنه‌در یقال صری ماءه
اذا حبسه فی ظهره بامتناعه عن النكاح و تقدم ایلمك معناسنه‌در یقال صری القوم اذا تقدّمهم و تأخر ایلمك
معناسنه اولمغله ضد اولور یقال صری عنهم اذا تأخر و یوكسك اولمق معناسنه‌در یقال صری الشیء اذا علا
و اشاغی و الچق اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال صری الشیء اذا سفل و برنسنه‌یی ایكی قات ایكمك

(معناسنه)

معناسنه‌در يقال صراه اذا عطفه و بر آدمى بر مهلكه‌دن قورتارمق معناسنه‌در يقال صرا انسانا اذا انجاه
من هلكة و محبوس قالمق معناسنه‌در يقال صرى فلان فى يد فلان اذا بقى محبوسا و فصل خصومت ايلمك معناسنه‌در
يقال صرى بينهم اذا فصل (الصرا) عصا وزننده چوق طورمغله دادى بوزلمش سود دينور و صف بالمصدر در
تقول سقانا صرى و هو اللبن المتغير و بر نسنه‌نك بقيه‌سنه دينور (الصرياء) حمراء وزننده ممه‌سنده سود يغلمش ناقه‌يه
دينور جمعى صرايا كلور غير قياس اوزره يقال ناقة صرياء اى محفلة (الصراية) سحابه وزننده ابو جهل قارپوزينه
دينور و ابو جهل قارپوزينك صولرى بربريكديكى يره دينور جمعى صراء كلور صادك كسريله (الصارى) كمى ملاحنه
دينوركه لونداوله‌جقدر جمعى صرّاء كلور رمّان كبى وصرارى و جمع الجمعى صراريون كلور و كمى اورته‌سنده
معترض اولان خشبه‌يه دينور *شارح ديركه ابن اثير كمينك سرن ديدكارى ديركيله بيان ايلدى (الصراة) حصاة وزننده
عراقده بر نهر آديدر و ممه‌سنده سود يغلمش حيوانه دينور (الصرىّ) غنى وزننده پدرينك زوجه‌سنه جرأت و اقدام
ايدر اولان ناخلف حرامزاده‌يه دينور قطع معناسنه‌در يقال هو صرىّ اى مقدم على امرأة ابيه (الصرّى) ربّى
وزننده و (المصرّاة) معرّاة وزننده ممه‌سنده سودى يغلمش قيونه دينور يقال اتى بالصرّى و المصراة اى الشاة المحفلة
و بو عن قصد برقاچ كون صاغمامقله سودى يغلمش اولاندر (الاصراء) همزه‌نك كسريله صراة ديدكارى حيوان
مذكورى صاتمق معناسنه‌در يقال اصرى الرجل اذا باع الصراة (الصارية) شول قيويه دينوركه صويى مدت
مديده‌دنبرو قالمغله بوزلمش اوله يقال بئر صارية اى البعيدة العهد بالماء الآجنة (الصرى) على وزننده و الى وزننده
بر يرده چوقدن ايركيلوب قالمش صويه دينور يقال ماء صرى و صرى اذا طال مكثه ※الواوى※ (الصرو) صادك
فتحيله باقق معناسنه‌در يقال صرا اليه صروا اذا نظر (الصروة) صادك كسريله خرده نبات نوعندن بر نباتدر
※الواوى※ (الصعو) صادك فتحى و عينك سكونيله سرچه جنسندن بر كوچك قوشك آديدر تركيده قويرق صلان
و يوندقوشى ديدكاريدر مؤنثى صعوه‌در جمعى صعوات كلور فتحاتله و صعاء كلور صادك كسريله و صعوه‌ده هاء وحدته
دخى حمل اولنور و صعو مصدر اولور بر نسنه اوفق و كوچك اولمق معناسنه‌در يقال صعا الشىء صعوا من الباب
الثالث اذا دقّ و صغر (الصعوة) تمره وزننده خرده باشلو ناقه‌يه دينور يقال ناقة صعوة اى صغيرة الرأس و ابن ابى
الصعوه محدّثدر ※ الواوى ※ (الصغو) صادك فتحى و غين معجمه‌نك سكونيله ميل ايلمك معناسنه‌در يقال صغا اليه
يصغو و صغى يصغى صغوا من الباب الاول و الثالث اذا مال و كونش غروبه دورلمك معناسنه مستعملدر
يقال صغت الشمس اذا مالت للغروب (الصغا) عصا وزننده و (الصغىّ) عتىّ وزننده بو دخى ميل ايلمك معناسنه‌در
على قول بر آدمك طماغيله دوداقلرينك بريسى بريكا اكيلمك معناسنه‌در يقال صغى الرجل صغا و صغيا من الباب
الرابع اذا مال او مال حنكه و احدى شفتيه و يقال صغاه معك اى ميله معك (الاصغى) احوى وزننده طماغيله
دوداغنك بريسى بريكا اكرى اولان آدمه دينور (الصغواء) حمراء وزننده و (الصغوة) صادك فتحيله و (الصغوة)
صادك كسريله غروبه ميل ايلمش كونشه دينور (الصاغية) حسب الحاجه بر كمسه طرفنه ميل و توجه ايله‌وارد
اولان جماعته دينور يقال هم صاغيتك اى الذين يميلون اليك فى حاجتهم (الاصغاء) همزه‌نك كسريله سوز ديكلمك
معناسنه‌دركه بر آدمك سوزينه اماله‌ٔ كوش ايدر يقال اصغى الى حديثه اذا استمع و بر آدمك سوزينى ايشتمك ايچون
قولاق طوتمق معناسنه‌در يقال اصغى اليه اذا مال بسمعه و بر نسنه‌يى بريكا اكمك معناسنه‌در يقال اصغى الاناء
اذا اماله و اكسلتمك معناسنه‌در يقال اصغى الشىء اذا نقصه و ناقه سوز ديكلر شكلنده باشنى پالانه طوغرى اكمك
معناسنه‌در يقال اصغت الناقة اذا امالت برأسها الى الرحل كالمستمع شيئا (الصغو) صادك كسريله كيجه‌نك
و چومچه‌نك جوفنه دينور و صغو البئر قويينك جانب و ناحيه‌سندن عبارتدر و صغو الدلو قوغه‌نك كنارنده اولان
قيورمه‌و بو كلمه اطلاق اولنور (الاصاغى) بر بلده آديدر ※اليائى※ (الصغا) عصا وزننده و (الصغىّ) عتىّ وزننده
و اويه‌ده لغتدر يقال صغى اليه صغا و صغيا من الباب الرابع اذا مال و استمع ※ الواوى ※ (الصفو) عفو وزننده
و (الصفاء) وفاء وزننده و (الصفوّ) علوّ وزننده بر نسنه بولانق اولميوب طورى اولمق معناسنه‌در يقال صفا الماء
يصفو صفوا و صفاء و صفوّا نقيض كدر و هوا يوزى اياز اولمق معناسنه مستعملدر يقال صفا الجوّ اذا لم تك فيه لطخة
غيم و ناقه‌نك سودى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال صفت الناقة صفوا و يقال صفوت الناقة صفاوة من الباب
الخامس اذا صارت غزيرة اللبن (الصفوة) صادك حركات ثلاثيله و (الصفو) هاسز بر نسنه‌نك پاكيزه
و خالصنه دينور يقال اخذ صفوة الشىء و صفوه اى ما صفا منه (الصافى) و (الصفوان) سكران وزننده خالص
و پاكيزه نسنه‌يه دينور و بلودسز و بخار و كدرسز سرين و خالص آياز كونه و صف اولور يقال يوم صاف

و صفوان ای بارد بلا غیم و کدر (الاستصفاء) بر نسنه نك خالص و کزیده سنی اخذ و اختیار ایلمك معناسنه در یقال
استصفاه اذا اخذ صفوه و اختاره و بر نسنه یی پاکیزه و خالص عدّ ایلمك معناسنه در یقال استصفاه اذا عدّه صفیا
و بر آدمك جمله مالنی اخذ ایلمك معناسنه مستعملدر یقال استصفی ماله اذا اخذ کله (الاصطفاء) افتعال وزننده
بو دخی بر نسنه نك کزیده و پاکیزه سنی اخذ و اختیار ایلمك معناسنه در یقال اصطفاه اذا اخذ صفوه
و اختاره (المصافاة) مباهاة وزننده بر کسه ایله خالص دوستلق ایلمك معناسنه در یقال صافاه اذا صدقه
الاخاء (الاصفاء) همزه نك کسریله مصافاة معناسنه در یقال اصفاه بمعنی صافاه و بر نسنه دن خالی اولمق
معناسنه مستعملدر یقال اصفی من المال والادب اذا خلا و نسوان کثرت مجامعتله رجلك نطفهٔ صلبیه سنی
بتورمك معناسنه مستعملدر یقال اصفی الرجل اذا انفدت النساء ماء صلبه و بر آدمی بر خصوصه اختیار ایلمك
معناسنه در یقال اصفی فلانا بکذا اذا آثره به و شاعرك قوّت قریحه سی تمام اولوب شعر سویلیه مز اولمق
معناسنه مستعملدر یقال اصفی الشاعر اذا صار لم یقل شعرا و طاوق یمورطه دن کسلمك معناسنه مستعملدر
یقال اصفت الدجاجة اذا انقطع بیضها (الصفیّ) غنیّ وزننده خالص و صافی دوسته دینور یقال هو صفیه
ای حبیبه المصافی و سر عسکرك مال غنیمتندن قبل القسمه کندی نفسیچون اختیار و تخصیص ایلدیکی ماله دینور
یقال اخذ الرئیس صفیه من المغنم وهو ما اختار منه لنفسه قبل القسمة و هر شیئك خالص و کزیده سنه دینور
و سودی چوق ناقه یه دینور جمعی صفایا کلور و میوه سی چوق خرما اغاجنه دینور یقال نخل صفیّ و نخلة صفیة
ای الکثیر الحمل (المصفی) معظم وزننده اسمادندر محمد بن المصفی ثقاتدندر (الصفاة) حصاة وزننده اصلا نسنه
انبات ایلمزاولان ایری و یالچین دوز طاشه دینور جمعی صفوات کلور فتحاتله و صفا کلور حصا وزننده و جمع الجمعی
اصفاء کلور و صفیّ کلور صادك ضمی و فانك کسریله و صفیّ کلور صادك کسریله (الصفواء) حمراء وزننده
و (الصفوانة) صادك فتحیله بونلر ده یوزی دوز ایری یالم طاشه دینور جمعی صفوان کلور هاسز و فتحاتله جائزدر
(الصفا) عصا وزننده مشاعر مکهٔ مکرمه دندر که ابوقبیس جبلنه متصل بر جبل صغیردر آنك صرتنده بر بیوجك
خانه بنا و استقرار ایلشیدم و بحرین ترابنده بر نهرك آدیدر (المصفاة) مسحاة وزننده سوزکی یه دینور تقول
صفیت الشراب بالمصفاة ای بالراووق (صفیه) سمیه وزننده ایام بردك ابتدا کوننه دینور و ایکنجی کوننه صفوان
دیرلر اول کونلرده هوا آیاز اولدیغیچون و صفیه بر صویك آدیدر (صفایه) ثمامه وزننده بر موضع آدیدر (صفوی)
جمزی وزننده بر موضع آدیدر ✲ الواوی ✲ (الصکو) صادك فتحی و کافك سکونیله بر نسنه دن آیرلمامق اوزره ملازم
و ملاصق اولمق معناسنه در یقال صکاه یصکوه صکوا اذا لزمه ✲ الیائی ✲ (الصلی) صادك فتحی و لامك سکونیله
اتی بریان ایلمك معناسنه در علی قول بر نسنه یی احراق ایچون آتشه آتمق معناسنه در یقال صلی اللحم یصلیه
صلیا اذا شواه او یقال صلی الشیء اذا القاه فی النار للاحراق و بر نسنه یی آتشده اصتمق معناسنه در یقال صلی یده
بالنار اذا سخنها و بر آدمه مدارا ایلمك یاخود رنك و فند و خدعه ایلمك معناسنه در یقال صلی فلانا اذا داراه او ختله
و خدعه و بر نسنه یی آتشه صوقوب انده مکث ایتدرمك معناسنه در یقال صلاه النار اذا ادخله ایاها و اثواه فیها
(الاصلاء) همزه نك کسریله بر نسنه یی یاقق ایچون آتشه القا ایلمك معناسنه در یقال اصلاه اذا القاه فی النار
للاحراق و بر نسنه یی آتشه ادخال ایدوب آنده مکث ایتدرمك معناسنه در یقال اصلاه النار اذا ادخله ایاها
و اثواه فیها (التصلیة) تفعله وزننده بو دخی بر نسنه یی یاقق ایچون آتشه القا ایلمك معناسنه در یقال صلاه
اذا القاه فی النار للاحراق و دکنك مقوله سنی نسنه یی آتشله یومشدوب طوغرلتمق معناسنه در یقال صلی عصاه
علی النار اذا لوّحه (الصلیّ) عتیّ وزننده و (الصلی) کسر تینله و (الصلا) صادك فتحی و کسری و الفك قصریله
آتشك شدّت حرّندن کوینوب آزرده و زحمتکش اولمق معناسنه در یقال صلی النار صلیا و صلیا و صلا و صلا
من الباب الرابع اذا قاسی حرّها (التصلی) تفعل وزننده صلی معناسنه در یقال تصلی النار بمعنی صلی و دکنك
مقوله سنی آتشله یومشدوب طوغرلتمق معناسنه در یقال تصلی عصاه علی النار اذا لوحه (الصلاء) کساء
وزننده بریانه دینور تقول اطعمنا الصلاء ای الشواء و آتش طوترغنه دینور و قود معناسنه علی قول آتشه دینور
(الصلا) علی وزننده بو دخی طوترغه یاخود آتشه دینور (الاصطلاء) افتعال وزننده آتشده ایصنمق
معناسنه در یقال اصطلی بالنار اذا استدفی (المصلاة) میمك فتحیله صلیان دیدیکی نبات چوق اولان یره دینور
و صلیان لام بابنده ذکر اولندی (الصلایة) سحابه وزننده و همزه ایله صلاءه دخی لغتدر جبهه یه دینور و بر رجل
آدیدر و عطارلرك دسته سنك و سماقی تعبیر ایتدکلری طاشه دینور که اوزرنده طیب ازرلر جمعی صلیّ و صلی کلور

صادك ضمى وكسرى ولامك كسريله ✻ الواوى ✻ ﴿الصلا﴾ عصاوزننده انسانك صرتنك وسطنه دينور على قول
چارپا قسمنك وسط ظهرينه دينور ياخود چارپانك اويلقلرندن اشاغى يه منحدر اولان يره دينوركه يانجق تعبير اولنور
ياخود دبريله قويريغى ارالغنه دينوركه قوسقون يرى اوله جقدر ياخود قويريغك صاغ وصول طرفلرندن هربرينه
دينور ايكى طرفنه صلوان دينوركه تثنيه در جمعى صلوات كلور فتحاتله واصلاء كلور ﴿الصلو﴾ صادك فتحيله
برآدمك ياخود چارپا قسمنك صلا ديدكلرى موضع مزبورينه اورمق ياطوقنمق معناسنه در تقول صلوته صلوا
اذا اصبت صلاه ﴿الاصلاء﴾ همزه نك كسريله قسراغك طوغورمسى يقلشمغله صلا ديديكى موضعى
صالقيلنمق معناسنه در يقال اصلت الفرس اذا استرخت صلاها لقرب نتاجها ﴿الصلا﴾ عصا وزننده اصلاء
معناسنه در يقال صليت الفرس صلا من الباب الرابع بمعنى اصلت ﴿الصلاة﴾ زكاة وزننده دعاء معناسنه در
ورحمت واستغفار معنالرينه در ✻ شارحك بيانه كوره دعاء معناسنده حقيقتدر وبو اسمدر مصدر تفعيل موقعنده
مطلب
استعمال اولنور يقال صلّى صلوة اذا دعا ورحمت واستغفار معنالرنده مجاز لزوميدركه حق تعالا يه مسند اولورسه
رحمت وملائكه يه مسند اولورسه استغفار معناسى اراده اولور ✻ مؤلف شافعى اولمغله اشتراكه ذاهبدر انتهى وطرف
الهيدن رسول حقنده صادر اولورسه حسن الثناء على الرسول معناسى مراد اولور وركوع وسجودى مشتمل اولان
عبادت مخصوصه يه دينوركه نماز تعبير اولنور دعايى مشتمل اولديغيچون تسميه اولندى وبونده دخى اسمدر موضع
مصدره وضع اولنور يقال صلى صلوة ولايقال صلى تصلية ✻ شارح ديركه صلوة على النبىّ موقعنده تصليه
مستعملدر نماز معناسنده التباس محذوريچون مستعمل دكلدر ومغرب صاحبى ديديكه صلاة نماز معناسنده
مطلب
حقيقتدر صلا ماده سندندركه آتك يانجغنه دينور مصلى ركوع وسجود حاللرنده اورالرنى تحريك ايلديكى تصوريله در
وعندالبعض مصلى ديدكلرى ايكنجى قوشى آتنه تشبيه اولنمشدركه باشى اوكده كى آتك صلالرنده اولور
ودعاء معناسنده استعمالى اعظم اجزاء صلاة اولديغنه مبنيدر ✻ وراغبك بيانه كوره تصليه دن مأخوذدركه
بناسى ازاله ايچوندر ازالهٔ توقد نار معناسنه در كوياكه مصلى كندى نفسندن نماز ايله ازالهٔ حرق نار ايدر كتب
تفاسيرده وجوه عديده دخى مشروحدر خصوصا سورهٔ بقره ده كشاف اشباع المشدر ولامنك تخفيفى وبعده
واورسمى شافيه شروحنده مشروحدر ﴿التصلية﴾ تفعله وزننده قوشى آتلرينك بريسى الك ايلروده كلان آتك
اردنده كلمك معناسنه دركه باشى كوياكه آنك صلا ديدكلرى موضعنه كلور يقال صلى الفرس تصلية اذا تلا
السابق پس ايكنجى كلان قوشى آتنه مصلى اطلاق اولنور وآيغر اشك ديشى اشكلرى اوكنه قاتوب قووه رق
بوله صوقمق معناسنه در يقال صلى الحمار اتنه اذا طردها وقحمها الطريق بوراده وقحمها الطريق تركيبى
تتميمدر ﴿الصلوات﴾ صلاة لفظندن جمعدركه نمازه دينور ويهود كنيسه لرينه دينوركه هاوره تعبير اولنور بونكده
مفردى صلوة در موضع عبادت عبادتله مسمى اولمشدر بونك اصلى صلوتا ايدى كه عبرانيدر صادك فتحى ولامك ضميله
شارح ديركه اصل صلوثا ايدى كه ثاى مثلثه ايله در موضع نماز ديمكدر بوجهتله صلاة آندن معرّب ياخود مترادف
اولور ✻ اليائى ✻ ﴿الصميان﴾ فتحاتله صيچرايوب آتلمق معناسنه در يقال صمى الرجل يصمى صميانا اذا تفلت ووثب
بوراده تقلب نسخه لرى كه قاف وباى موحده ايله در غلطدر وسرعتله كتمك معناسنه در يقال صمى الرجل
اذا اسرع وصميان صادق الحمله آدمه دينوركه دشمن اوزره تهور ايله ارسلان كبى بى پروا حمله ايدن بهادردن
عبارتدر وصف بالمصدر در يقال رجل صميان اى الصادق الحملة وبرنسنه يه برآدمى حمل وسوق ايلمك معناسنه در
تقول ماصماك عليه اى ما حملك عليه ﴿الاصماء﴾ همزه نك كسريله بو دخى سرعتله كتمك معناسنه در يقال اصمى الرجل
اذا اسرع وصيدى اوروب قلداتميه رق همان اولديغى يرده اولدرمك معناسنه در يقال اصمى الصيد اذا رماه فقتله
مكانه وآت قسمى ديزكنى قاوره يوب اسليه رك كندى باشنه زوراكى كتمك معناسنه در يقال اصمى الفرس على لجامه
اذا عضّ ومضى ﴿الصمى﴾ صادك فتحى وميمك سكونيله صيد اوريلوب همان اولديغى يرده اولمك معناسنه در يقال
صمى الصيد يصمى صميا اذا مات مكانه وبرآدمه برماده عارض اولمق معناسنه در يقال صمى الامر فلانا اذا حلّ به
﴿الانصماء﴾ انفعال وزننده دوكلمك معناسنه در يقال انصمى عليه اذا انصب ✻ الواوى ✻ ﴿الصنو﴾ صادك فتحى ونونك
سكونيله ايكى طاغ ارالغنده اولان چتلق اغاجلره دينور عودخيس معناسنه على قول ايكى طاغ ارالغنده
جارى اولان آزجه صويه دينور ياخود ايكى طاغ ارالغنده اولان قيايه دينور جمعى صنوّ كلور ضمتينله نحو ونحوّ كبى
﴿الصنو﴾ صادك كسريله ديوارى اورلمامش معطل اشلمز قيويه دينور وبنو ثعلبه يوردنده براسكى قويينك آديدر
وبرآدمك اوزقرنداشنه دينور يقال هو صنوه اى اخوه الشفيق وبرآدمك اوغلنه دينور يقال هو صنوه اى ابنه

✻ لث ✻

وعموجه سنه دينور جمعى اصناء كلور وصنوان كلور صادك كسريله مؤنثى صنوه در وخرما اغاجنك بر كوكدن چيقان ايكى يااوچ يازياده فدانلرينك هرچتالنه دينور صادك ضميله ده لغتدر على قول مطلقا شجرده اعمدر ايكى چتالنه صنوان وصنيان دينور صادك حركات ثلاثيله * شارح ديركه جمعنده دخى صنوان دينور فرقى اعراب بالحركه ايله متحقق اولور انتهى * وصنوان شول ايكى قويويه دينوركه بر برينه يك يقين اوله على قول ايكيسنك صويى بر كوزدن نبع ايدر اوله يقال ركيتان صنوان اى متجاورتان او تنبعان من عين واحد (الصانى) خدمته مداوم آدمه دينور يقال هو صانيه اى ملازم لخدمته (الصناء) كساء وزننده وقصر ايله جائزدر كوله دينور رماد معناسنه (التصنى) تفعل وزننده و (الاصناء) اكرام وزننده كمال حرص وشرهدن اوجاقده تنجره دبينه اوتوروب آشجى ايله بيله جه كباب وبريان ايدەرك كوله بيلنمك معناسنه در يقال تصنى الرجل واصنى اذا قعد عند القدر شرها يكبب ويشوى حتى يصيبه الصناء (الصنىّ) سمىّ وزننده شول كوجك اشمه يه دينوركه ناچيز اولديغندن اكا كمسه ميل وورود ايليه يقال بالارض صنىّ اى حسى صغير لا يرده احد (الصناية) كتابه وزننده كوترى وهپ معناسنه در يقال اخذه بصنايته اى بجميعه ❁ الواوى ❁ (الصوّة) صادك ضمى وواوك تشديديله برتجى جانور جماعتنه دينور ويوللرده علامت ونشان ايچون وضع ونصب اولنان طاشدن نشانه يه دينور يقال بالطريق صوّة اى حجر يكون علامة بالطريق وروزكارك قارشق اسديكى يره دينور ويقوش سسنه دينور تقول سمعت صوّة الصدى اى صوته وغليظ ومرتفع اولان بايره دينور جمعلرى صوى كلور هدى وزننده وجمع الجمعى اصواء كلور (ذات الصوى) هدى وزننده برموضع آديدر (الصوّ) صادك فتحيله بوش وخالى نسنه يه دينور يقال شئ صوّ اى فارغ (الصوى) هدى وزننده برنسنه نك تروتازه لكنه وآب وتاب وروتقنه دينور يقال اخذه بصواه اى بطراته ❁ اليائى ❁ (الصاوى) واوك كسريله قورى نسنه يه دينور يقال شئ صاو اى يابس (الصوىّ) عتىّ وزننده قوريمق معناسنه در يقال صوت النخلة صوّيا اذا يبست (الصوا) عصا وزننده صوىّ معناسنه در يقال صويت النخلة صوى بمعنى صوت وقوىّ وتوانا اولمق معناسنه در يقال صوى الرجل اذا قوى (الصاوية) و (الصوية) غنيه وزننده قوريمش خرما اغاجنه دينور (الاصواء) همزه نك كسريله و (التصوية) تأديه وزننده بونلرده قوريمق معناسنه در يقال صوت النخلة وصوّت اذا يبست وتصويه حيوان سموروب طاوڵنسون ديو سودنى صاغميوب اويلجه ترك ايلمك كذلك بوغور ديشى يه آشمق خصوصنده شوقلو وقواملو بولنمق ايچون استعمالدن وباغليوب حبس ايلمكدن معاف ايلمك معناسنه در يقال صوّى الناقة اذا لم يحلبها لتسمن وكذا يقال صوى الفحل اذا لم يحمل عليه ولم يعقد فيه حبل ليكون انشط واقوى للضراب ❁ الواوى ❁ (الصهوة) قهوه وزننده آت قسمنك صرتنك ايكى يانه دينوركه تكلثينك قنادلرى آنلرك اوزرينه كلوب قپانور على قول فارسك اوتوره جق يرينه دينوركه تمام ارقه سى اولور يقال استوى على صهوة الفرس وهى ماسهل من ناحيتى سراة الفرس اومقعد الفارس منه ودوه اوربجنك كيرويانه دينوركه اورايه ركوب اولنور جمعى صهوات كلور فتحاتله وصهاء كلور صادك كسريله وتپه نك اوستنده اولان قله يه وبرجه دينور وشول اوتوراقلى الچق يره دينوركه كراه اولان دوه لر اورايه قصدوايوا ايدرلر وطاغلرده اولان مغاره وكسمه لك مقوله سنه دينوركه آنده يغمور صولرى ايركيلور جمعى صهاء كلور صادك كسريله (الاصهاء) همزه نك كسريله اعراب طائفه سى خسته چوجغى صافى ياغله ياغليوب كونشه قرشو اوتورتمق معناسنه در يقال اصهى الصبىّ اذا دهنه بالسمن ووضعه فى الشمس من مرض يصيبه وآتك صهوه سى آغريمق معناسنه در يقال اصهى الفرس اذا اشتكى صهوته (المصاهاة) مباهاة وزننده آتك يادوه نك صهوه سنه بنمك معناسنه در يقال صاها الفرس اوالبعير اذا ركب صهوته (الصهى) نهى وزننده برآدمك مالى چوغالمق معناسنه در يقال صهى الرجل صهيا من الباب الثالث اذا كثر ماله وبرآدم يارەلنوب يارەسى صولنمق معناسنه در يقال صهى الرجل اذا اصابه جرح فندى (الصها) عصا وزننده بودخى يارەصولنمق معناسنه در يقال صهى الرجل صها بمعنى صهى صهيا (صهيون) برذون وزننده بيت المقدس اسميدر ياخود اوراده برموضع آديدر على قول روم ديارنده برموضعدر كتب جغرافياده بيت مقدس ترابنده حضرت داود عليه السلام مدفنى اولان موضعله مرسومدر ودروازۀ صهيون اول سمته مقابلدر (صهىّ) سمىّ وزننده نمر بن تولب نام كمسه نك فرسى اسميدر

﴿ فصل الضاد المعجمة ﴾

❁ اليائى ❁ (الضأى) ضادك فتحى وهمزه نك سكونيله وجود خيره وجوره اولمق معناسنه در يقال ضأى الرجل ضأيا من الباب الثالث اذا دقّ جسمه ❁ الواوى ❁ (الضبو) ضادك فتحى وبانك سكونيله برنسنه يى آتش يك چالوب كويندرمك معناسنه در يقال ضبته النار تضبو ضبوا اذا غيرته وشوته وصغنمق معناسنه در يقال ضبا اليه اذا لجأ

(المضباة) میمك ضمیله كه اسم مفعولدر كولده پشمش اتمكه دینور خبز الملة معناسنه (الضابی) كوله دینور رماد معناسنه (الاضباء) همزه‌نك كسریله امساك معناسنه‌در یقال اضباه اذا امسكه و یوقری قالدرمق معناسنه‌در یقال اضبی الشیء اذا رفعه و بركسه خیره و جوره اولمق معناسنه‌در یقال اضبی الغلام اذا اضوی و برنسنه‌یه ظفریاب اولمق ایچون اوزرینه حواله و مشرف اولمق معناسنه‌در یقال اضبی علیه اذا اشرف لیظفر به و سفرده تجارتدن مأمول اولان ربح و فائده‌دن خائب و محروم اولمق معناسنه‌در یقال اضبی بهم السفر اذا اخلفهم فیما رجوا من ربح

※الواوی※ (الضحو) و (الضحوة) ضادك فتحی و حانك سكونیله و (الضحیة) عشیه زنده ارتفاع نهار معناسنه‌در بعده حلول و ظرفیت علاقه‌سیله اولوقته اطلاق اولندی كه كنج قوشلق تعبیر اولنور شمسك هنوز افقدن قالقوب یكیجه یایلدیغی وقتدر كه صلاة اشراق هنكامیدر آندنصكره ضحی اطلاق اولنور ضادك ضمی و الفك قصریله كه قبا قوشلق تعبیر اولنور و آندنصكره ضحاء اطلاق اولنور ضادك فتحی و الفك مدیله كه نصف نهاره قریب وقتدن عبارتدر اصطلاحمزده قوجه قوشلق تعبیر اولنور و ضحی لفظی كه ضادك ضمی و الفك مدیله‌در مؤنث و مذكر اولور و مصغرنده ضحی دینور هاسز تقول جئته ضحوا و ضحوة و ضحیة ای ارتفاع النهار یعنی وقته وتقول جئته ضحی ای فویق الضحو و تقول جئته ضحاء اذا كرب انتصاف النهار * شارح دیركه بونلر فی الاصل وجه مذكور اوزره ارتفاع نهارك اسمی اولوب بعده وقتلرنده استعمال اولندیلر بروز و ظهور معناسندن مأخوذدر و ضحی لفظنك بعضلر فی الاصل ضحوه لفظندن جمع اولوب بعده مفرد كبی مستعمل اولمسنه ذاهب اولدیلر اكامبنی مؤنثدر دیدیلر و بعضلر عن اصل مفرد اولمسنه ذاهب اولمغله مذكردر دیدیلر پس مصغرنده هاء ادخال ایلمدیلر و مؤنثلكنه ذاهب اولنلر استعمالنه نظرا یاخود ضحوه‌نك مصغرینه التباس حذرندن ینه مصغرنده هاء ادخال ایلمدیلر و اشبو ضحوه و ضحیه و ضحی ماده‌لری همین ظرفیت اوزره استعمال اولنورلر و اكر ایچنده بولندیغك یومك ضحوه‌سی مراد اولورسه تنوین ادخال اولنمز مثلا لقیته ضحوة و ضحی دینور و اكر غیر معین نهارك ضحوه‌سی مراد اولورسه منصرف اولور انتهی * و ضحوه ضحی موقعنده دخی استعمال اولنور تقول اتیتك ضحوة ای ضحی * شارح دیركه بو ابن بری روایتیدر و ضحی ضادك ضمی و الفك قصریله كونشه اطلاق اولنور یقال ارتفعت الضحی ای الشمس و وضوح و بیان معناسنه مستعملدر یقال ما لكلامه ضحی ای بیان (الاضحاء) همزه‌نك كسریله قوشلق وقتنه وارمق معناسنه‌در یقال اضحی الرجل اذا صار فی الضحی و اظهار ایلمك معناسنه‌در یقال اضحی الشیء اذا اظهره و قوشلق وقتنده ایش ایشلمك معناسنه‌در یقال اضحی یفعل كذا ای صار فاعله فی الضحی (المضاحاة) مباهاة وزننده برآدمه یابر محله قوشلق وقتنده كلمك معناسنه‌در یقال ضاحاه اذا اتاه فی الضحی (التضحی) تفعل وزننده قوشلق طعام ایلمك معناسنه‌در یقال تضحی الرجل اذا اكل فی الضحی (التضحیة) تفعله وزننده برآدمه قوشلق طعام یدرمك معناسنه‌در تقول ضحیته اذا اطعمته فی الضحوة و قوشلق وقتی قربان كسمك معناسنه‌در تقول ضحیت بالشاة اذا ذبحتها فی الضحی و قوشلق وقتی حیوان اوتارمق معناسنه‌در تقول ضحیت الغنم اذا رعیتها فی الضحی (الاضحیة) همزه‌نك ضمی و كسری و یانك تشدیدیله و (الضحیة) غنیه وزننده قوشلق وقتی ذبح اولنان قیونه دینور اضحیه‌نك جمعی اضاحی و ضحیه‌نك جمعی ضحایا كلور (الاضحاة) ارطاة وزننده بو دخی اضحیه معناسنه‌در جمعی اضحی كلور ارطی كبی قربان بیرامی كوننه یوم اضحی اطلاقی بو معنایه مبنیدر زیرا اكثری قوشلق وقتنده ذبح قرابین ایدرلر * شارح دیركه بعده توسیعله یوم مذكورك وقت مطلقنده ذبح اولنانه اطلاق اولنور و اضحیه‌نك وزنی افعوله‌در (الضاحیة) قوشلق وقتی صو ایچن ماشیه‌یه اطلاق اولنور و ضاحیة البصره بطن ماده‌سنده ذكر اولندی و ضاحیه بارزه و ظاهره معناسنه‌در جمعی ضواحی كلور بو معناده‌ركه انسانك كورگاری و اموزلری كبی كونشه كلان یرلرینه ضواحی اطلاق اولنور یقال شكت ضواحیه ای ما برز منه للشمس كالكتفین والمنكبین و ضواحی الحوض نواحیء حوضدن عبارتدر و ضواحی الروم اقلیم رومك ایچروسنده و قولتقلرنده اولمیوب ظاهر و بارز اولان بلادندن عبارتدر و ضواحی سموات و افلاكه اطلاق اولنور و ضاحیه آشكاره معناسنه‌در یقال فعله ضاحیة ای علانیة (الضحو) صحو وزننده و (الضحوّ) علوّ وزننده و (الضحیّ) غنیّ وزننده كونشه چیقمق معناسنه‌در یقال ضحا الرجل یضحو ضحوا و ضحوّا و ضحیا اذا برز للشمس و ضحو صحو وزننده و ضحی عتیّ وزننده برنسنه‌یه كونش طوقنمق و كونش طوقنور اولمق معناسنه‌در یقال ضحا الشیء و ضحی ضحوا و ضحیا من الباب الثالث و الرابع اذا اصابته الشمس و ضحوّ علوّ وزننده برنسنه بللو و آشكاره اولمق معناسنه‌در یقال ضحا الطریق ضحوا اذا بدا و ظهر و ضحو الظل موتدن

مطلب

كنايه‌در زيرا آدمك كولكه‌سى شمس اولدقده محو اولور يقال ضحا ظله اذامات المضحاة ميمك فتحيله كونى
وچوغاج تعبير اولنان يره‌دينوركه دائما كونشلك اولور يقال ارض مضحاة اى لاتكاد تغيب عنها الشمس (الضحياء)
حمراء وزننده و (الاضحيانة) و (الاضحية) همزه‌لرك كسريله روشن وتابان كيجه‌يه وصف اولور يقال ليلة
ضحياء واضحيانة واضحية اى مضيئة ويقال يوم اضحيان اى مضئ بوراده ضحياة نسخه‌لرى غلطدر و (ضحياء)
برقصراغك آديدر ودمورى قيرآته اطلاق اولنور مذكرنده اضحى دينور يقال حصان اضحى اى اشهب وفرس
ضحياء اى شهباء و ضحياء شول خاتونه دينوركه قاسقلرنده اصلا قيل بتميوب كومش كبى ساده اوله يقال امرأة ضحياء
اذاكانت لاينبت شعر عانتها وعمرو بن عامرك قسراغى آديدر (القلة الضحيانة) كونشه قرشوكونى قله‌يه اطلاق
اولنور يقال قلة ضحيانة اى بارزة للشمس قله‌دن مراد طاغك اك تپه‌سيدر (الضاحى) بردره وبرقوملق اسميدر
(الضحيان) سلمان وزننده حضرموتدن مكه‌يه بولنده برموضع آديدر ومدينه‌ده احيحة بن الجلاح نام كسه‌يه مخصوص
برقله‌نك آديدر (الضحى) غنى وزننده يمنده برموضعدر (الضحيان) سكران وزننده دائما قوشلق وقتى طعام ايدن
آدمه دينور مؤنثى ضحيانه‌در يقال رجل ضحيان اذاكان يأكل فى الضحى (المتضحى) و (المستضحى) و (المضطحى)
اسم فاعل بنيه‌لريله قوشلق وقتنه داخل اولان آدمه دينور (الاضحيان) همزه‌نك كسريله اقحوانه شبيه
برنبات آديدر ※اليائى※ (الضاخية) خاى معجمه ايله داهيه معناسنه‌در يقال اصابته ضاخية اى داهية ※اليائى※
(الضدى) عصا وزننده طارلمق معناسنه‌در يقال ضدى عليه ضدى من الباب الرابع اذا غضب (الضوادى)
بد وقبيح سوزلره دينور ياخود آونج سوزلره دينوركه نفس الامرده تحقيق اولميوب همان برآدمى آويدوب اشغال
ايچون مزاجه مطابق سويلنان سوزلردن عبارتدر مفردى ضاديه‌در يقال اتى بالضوادى اى الكلام القبيح اوما
يتعلل به ولايحقق له فعل (الاضداء) همزه‌نك كسريله برقابى طاشنجه قدر طولدرمق معناسنه‌در يقال اضدى
الاناء اذاملأه فاترعه (المضاداة) مباهاة وزننده برآدمه ضد اولوب دشمنلك ايلك مضادة معناسنه‌در يقال ضاداه
اى ضاده ويقال انه لصاحب ضدى اى ضد ※الواوى※ (ضدوان) فتحاتله ايكى طاغك آديدر ※اليائى※
(الضرى) عصا وزننده و (الضراوة) عداوه وزننده و (الضرى) رمى وزننده و (الضراءة) سحابه وزننده
ددانمق معناسنه‌در يقال ضرى به ضرى وضراوة وضريا وضراءة من الباب الرابع اذا لهج به وتازى قسمى آوه
اوكره‌نوب باولنمق معناسنه‌در يقال ضرى الكلب بالصيد ضرى وضراء بالكسر والفتح اذا تعود به (التضرية)
تفعله وزننده برآدمى برنسنه‌يه آلشدروب ددانمق معناسنه‌در يقال ضراه به اذا الهجه به وعوده وتضرية
الغرارة خرارك جوانب واقطارنى بوككدن عبارتدر يقال ضرى الغرارة اذافتل قطرها (الاضراء) همزه‌نك
كسريله بودخى برنسنه‌يه آلشدروب ددانمق معناسنه‌در يقال اضراه به بمعنى ضراه وذكرى آتى ضرى
ديدكلرى نبيذ ايچمك معناسنه‌در يقال اضرى الرجل اذا شرب الضرى (الضرى) غنى وزننده قانى طورميان
طورميان طمره دينور يقال عرق ضرى اى لايكاد ينقطع دمه وآوه باوليوب اوكرنمش تازى ايكنه دينور وبردرلو
نبيذ اسميدركه خرمانك قزارمش وصرارمش قورقرنى اصلدوب بعده صوينى سدر يمشنك اوزرينه دوكوب
بريرده برمدت حفظ وابقا ايلدكدنصكره چيقاروب استعمال ايدرلر (الضروّ) علو وزننده طمردن لاينقطع
قان ظهور ايلك معناسنه‌در يقال ضرا العرق يضر وضروا اذا بدا منه الدم يعنى لايكاد ينقطع (الضرو)
ضادك كسريله بودخى آوه باوليوب ددانمش تازى ايكنه دينور يقال جرو ضرو اى ضار بالصيد وشجر ككام
اسميدر جوهرى آنك صمغيله تفسير ايلكله غلط ايلدى شجر مزبور شجر يمانيدركه حصى لبان ديدكلرى بخور
آنك صمغيدر وساقزلق آغاجنك يمشنه دينوركه چتلنبك تعبير اولنور بونده ضادك فتحيله ده لغتدر ونعوذ بالله تعالى
مرض جذام بيلاشغنه دينور يقال به ضرو من الجذام اى لطخ منه (الضارى) قانى طورميان طمره دينور وآوه
باوليوب ددانمش تازى‌يه دينور وشول طولومه دينوركه ايچنه خيلى مدتدنبرو ياغ قونه‌رق اسكيمكله قونان ياغك
دادى خوش وكوزل اولور اوله يقال سقاء ضار بالسمن اذاكان يعتق فيه ويجود طعمه (الضرى) رمى وزننده
سيلان ايلك معناسنه‌در يقال ضرى الشئ ضريا اذا سال (الضراء) وفاء وزننده كيزلنمكه دينور يقال انه ليمشى
الضراء اى بالاستخفاء ودره‌ده اولان چتلق وصيق آغاج قوروغنه دينور على قول شول دوزاوه‌يه دينوركه آنده برمقدار
آغاجلق اولوب واوراده يرتجى جانورلر ابوا ايدرلر اوله (ضرية) غنيه وزننده بصره ايله مكه بيننده برقريه آديدر
(الاضرياء) جوهرى بوراده ذكر ايلكله غلط ايلدى صواب اولان ظاى معجمه ايله اولمقدر ※الواوى※ (الضعو)
ضادك فتحى وعين مهمله‌نك سكونيله كيزلنوب صاقلنمق معناسنه‌در يقال ضعا الرجل ضعوا اذا اختبأ واستتر (الضعة)

فتحتینله بادیه ده برشجر آدیدر نسبتنده ضعوی دینور فتحتینله ❊ الواوی ❊ (الضغو) ضادك فتحی وغین معجمه نك
سكونیله تذلل و خضوع و سرفرو قلمق معناسنه در یقال ضغا الیه ضغوا اذا استخذی و قار او یونده خیانت ایلمك
معناسنه در یقال ضغا المقامر اذا خان و ضغو و ضغاء غراب وزننده كدی و طاوشان و تلكی مقوله سی چاغرمق
معناسنه در یقال ضغا السنور و نحوه ضغوا و ضغاء اذا صاح (الاضغاء) همزه نك كسریله كدی مقوله سی حیوانی
چاغرتمق معناسنه در یقال اضغاه اذا حمله علی الضغاء ❊ الواوی ❊ (الضفو) عفو وزننده برنسنه وافی و كامل
اولمق معناسنه در یقال ضفا الثوب ضفوا اذا سبغ و فراوان اولمق معناسنه در یقال ضفا الشیء اذا كثر و حوض لبریز
اولمق معناسنه در یقال ضفا الحوض اذا فاض من امتلائه (الضافی) وافی و واسع اولان نسنه در یقال ثوب
ضاف ای سابغ (الضفا) عصا وزننده جانب معناسنه در ضفوان تثنیه سیدر فتحاتله یقال قعد فی ضفاه ای
فی جانبه (الضفوة) تمره وزننده وسعت و رفاه اوزره اولان دیرلكه دینور یقال هو فی ضفوة من العیش ای بلهنیة
❊ الیائی ❊ (الضلی) رمی وزننده هلاك اولمق معناسنه در یقال ضلی الرجل ضلیا من الباب الثانی اذا هلك (التضلی)
تفعل وزننده اهل ضلالتی اختیار ایدوب انلره قرین و همدم اولمق معناسنه در یقال تضلی فلان اذا لزم الضلال
واختارهم شارح دیركه اصلی تضلل ایدی ❊ الیائی ❊ (الضمی) رمی وزننده ظلم ایلمك معناسنه در یقال ضماه ضمیا
من الباب الثانی اذا ظلمه شارح دیركه كویا كه ضیم مقلوبیدر ❊ الیائی ❊ (الضناء) وفاء وزننده و (الضنا) عصا
وزننده خاتونك اولادی چوق اولمق معناسنه در یقال ضنت المرأة ضناء و ضنا من الباب الثانی و یقال ضنیت ضنا
من الرابع اذا كثر ولدها و برآدمك برنسنه سی نما و بركتلنوب آرتمق معناسنه در یقال ضنا نصیبه اذا تربع و زاد
❊ الواوی ❊ (الضنو) ضادك فتحی و كسریله ولد معناسنه در یقال له ضنو كثیر ای ولد (الضنا) عصا وزننده بركمسه
بركونه شدید و مشتبه و مزمن درد و مرضه اوغرایوب خسته اولمق معناسنه در كه هر چند افاقت بولدی ظن اولنسه
ینه نكس ایدوب علی حاله دردناك اوله یقال ضنی الرجل ضنا من الباب الرابع اذا مرض مرضا مخامرا كلما ظن برؤه
نكس (الضنی) حری وزننده و (الضنی) یای مخففه ایله حری وزننده وجه مذكور اوزره اولان خسته یه دینور
یقال هو ضنی و ضن (الاضناء) همزه نك كسریله برآدمی ذكر اولنان خسته لك باصمق معناسنه در یقال اضناه
المرض اذا اثقله (المضاناة) مباهاة وزننده رنج و زحمت چكمك معناسنه در یقال ضاناه اذا عاناه (ابو ضنی) سمی
وزننده سعید بن ضنی نام محدثك كنیه سیدر ❊ الیائی ❊ (الضوی) هوی وزننده بركمسه خلقة یاهزالا انجه و چلمسزه
خیره و آریق اولمق معناسنه در كه چوپدن چلبی تعبیر اولنور یقال ضوی الرجل ضوی من الباب الرابع اذا دق
عظمه و قل جسمه خلقة او هزالا (الضاوی) تشدید یا ایله خیره و چلمسز آدمه دینور مؤنثی ضاویه در بونك اصلی
فاعول ایدی یقال غلام ضاوی و جاریة ضاویة ای دقیق العظم قلیل الجسم (الاضواء) همزه نك كسریله انجه
و آریق اولمق معناسنه در یقال اضوی الرجل اذا دق و برآدمی یادابه یی ضعیف و زبون قلمق معناسنه در یقال
اضواه اذا اضعفه و خاتون خیره و جوره ولد طوغورمق معناسنه در یقال اضوت المرأة اذا ولدت ضاویا و برآدمك
حقنی اكسلتمك معناسنه مستعملدر یقال اضوی حقه اذا نقصه ایاه و برایشی محكم ایلیوب كوشك و واهی طوتمق
و واهی قلمق معناسنه در یقال اضوی الامر اذا لم یحكمه (الضی) تشدید یا ایله عمی وزننده و (الضوی) غنی وزننده
بركمسه یه صغنوب اكا منضم و ملتحق اولمق معناسنه در یقال ضوی الیه ضیا و ضویا من الباب الثانی اذا انضم
الیه ولجأ و بریره كیجه وقتنده كلمك معناسنه در یقال ضوی الرجل اذا اتی لیلا و خبر صورمق معناسنه در یقال
ضوی الی خبره اذا سأل (الضاوی) كیجه وقتنده كلان آدمه دینور یقال جاء ضاوای طارق و برفرس آدیدر
(الضواة) حصاة وزننده قولاق یومشغنك آلتنده ظهور ایدن اور تعبیر ایتكلری یومری یه دینور بز دیدكاری
یومریدن بیوجك اولور و شول خرده خرده سیور بجه سیوجه لره دینوركه طوغوران ناقه نك هنوز ولد چیقمزدن
مقدمجه فرجنده ظهور ایدر ❊ الواوی ❊ (الضوة) ضادك و واو مشدده نك فتحیله و (الضوضاة) غریو و فریاده
و جغلتی یه دینور تقول سمعت ضوة القوم و ضوضاتهم ای جلبتهم (الضواضی) علابط وزننده ایری و یومری
نسنه یه دینور (الضویضیة) مصغر بنیه سیله و (الضواضیة) علابطه وزننده داهیه یه دینور و ضویضیه
اسرمش دوه یه دینور ❊ الواوی ❊ (الضهوة) قهوه وزننده صو بركه سنه دینور جمعی اضهاء كلور تقول نزلنا عند
الضهوة ای بركة الماء (الضهواء) حمراء وزننده هنوز ممه لری قالقوب بلورمامش قیزه دینور یقال جاریة ضهواء
ای لم تنهد ❊ الیائی ❊ (الضهیاء) ضادك فتحی و الفك مدی و قصریله اصلا حائض و حامل اولمز اولان خاتونه دینور
علی قول حائض اولوب لكن حامل اولمیه كه قسیر تعبیر اولنور یاخود ممه لری بلورمز اولانه دینوركه اركك

فصل الطاء

ممه سی کبی اوله یقال امرأة ضهیاء وضهیی ای لاتحیض ولاتحیض ولاتحمل او تحیض ولاتحمل اولاینبت ثدیاها * شارح دیرکه ارککه مضاهاتندن ناشی تصرف اولنمشدر وضهیاء اصلا نبات بتورمز اولان پوریره دینور یقال ارض ضهیاء ای لاتنبت ومغیلان کبی برنوع میشه آغاجنك اسمیدر (الضها) عصا وزننده خاتون ضهیاء اولمق معناسنه در یقال ضهیت المرأة ضهامن الباب الرابع اذا کانت ضهیاء (الاضهاء) همزه نك کسریله دوه یی ضهیاء دیدکلری ذکر اولنان آغاجلقده اوتارمق معناسنه در یقال اضهی الرجل اذا رعی ابله فی الضهیاء وضهیاء خاتون آلمق معناسنه در یقال اضهی الرجل اذا تزوج بضهیاء (المضاهاة) مباهاة وزننده برنسنه یه شبیه ومشاکل اولمق معناسنه در یقال ضاهاه اذاشاکله (الضهی) غنیّ وزننده شبیه ومانند معناسنه در یقال هو ضهیك ای شبیهك فصل الطاء ※ الواوی ※ (الطأآة) طعاة وحصاة وزننده قاره بالچغه دینور حمئه معناسنه (الطووی) و (الطووی) طانك ضمیله طوعی وزننده و (الطاوی) و (الطأوی) جهنیّ وزننده احد وکمسه معناسنه در یقال مابالدار طوءیّ وطوویّ وطاویّ وطأویّ ای احد * مؤلف بونی همزه بابنده رسم وذهاب معناسندن اشعار ایلمشیدی ※الیائی※ (الطبی) طانك فتحی وبانك سکونیله برآدمی برنسنه دن صرف وتحویل ایلمك معناسنه در تقول طبیته عنه طبیا اذا صرفته ودعوت ایلمك معناسنه در تقول طبیته الیه اذا دعوته ویدکلمك معناسنه در تقول طبیته اذا قدته (الاطباء) همزه نك کسریله بودخی دعوت ایلمك معناسنه در تقول اطبیته الیه اذا دعوته (الطبی) طانك کسری وضمی وبانك سکونیله خف وظلف وحافر صاحبی حیوانلرك ویرتجی جانورلرك ممه لرینك امزکلرینه دینورکه سود مثانه سیدر جمعی اطباء کلور ومنه المثل * جاوز الحزام الطبیین * یعنی قولان صیریلوب اینه رك ایکی ممه لری بیله تجاوز ایلدی ناقه حدوو سعندن خارج یوریوب فرومانده اولمغله قرنی ایچروچکوب وقولان صیریلوب اینه رك ممه لرنی تجاوز ایلمش اولور برماده مشکل ومشتدّ اولوب اولبابده رنج ومحنت حدّی تجاوز ایلدکده ضرب اولنور (الطبا) عصا وزننده طوارك ممه سی صارقوب سلپوکلنمك معناسنه در یقال طبیت الناقة طبامن الباب الرابع اذا استرخی طبیها (الطبیة) فرحه وزننده و (الطبواء) حمراء وزننده ممه لری صالقی وسلپوك حیوانه دینور (ذو الطبیین) طانك ضمیله که تثنیه در وثیل بن عمرو نام شاعرك لقبیدر (الطبیّ) غنیّ وزننده شول ممه یه دینورکه سهولتله صاغیلوب چوق سود ویرر اوله یقال خلف طبیّ ای مجیب ※الواوی※ (الطبو) حبو وزننده دعوت ایلمك معناسنه در یقال طباه یطبوه طبوا اذادعاه (الاطباء) همزه نك وطای مشدده نك کسریله که افتعال وزننده بودخی دعوت ایلمك معناسنه در یقال اطّباه اذادعاه وبرکمسه ایله دوستلق ایدوب اول تقریبله قتل ایلمك معناسنه در یقال اطّبی القوم فلانا اذا خاتلوه وقتلوه ※ الواوی ※ (الطتو) طانك فتحی وتای فوقیه نك سکونیله کتمك معناسنه در یقال طتا الرجل طتوا من الباب الاول اذا ذهب ※الواوی※ (الطثو) طانك فتحی وثای مثلثه نك سکونیله چلیك چوماق اویونی اوینامق معناسنه در یقال طثا الصبیّ طثوا اذالعب بالقلة (الطثی) طانك ضمی والفك قصریله خرده خرده اغاج پاره لرینه دینور چلیك کبی مفردی طثیه در غرفه وزننده ※ الواوی ※ (الطحو) دحو وزننده دوشیوب یایمق معناسنه در یقال طحاه یطحاه طحوا من الباب الثالث اذابسطه ودوشنوب یایلمق معناسنه لازم اولور یقال طحا الشیٔ اذا انبسط ویان اوزره اوزانوب یاتمق معناسنه در یقال طحا الرجل اذا اضطجع وبریره کتمك معناسنه در یقال طحازید اذا ذهب فی الارض وبو معناده باء حرفیله متعدی اولور یقال طحابه قلبه ای ذهب به فی کل شیٔ یعنی خاطرهٔ قلبی انی بریرده قرارکیر اولیوب اورادن اورایه نقل ومضطرب ایلدی وطحو بعید اولمق معناسنه در یقال طحا الرجل طحوا من الباب الاول اذ ابعد وهلاك اولمق معناسنه در یقال طحا الرجل اذا هلك وبرآدمی یوزی اوزره ییقمق معناسنه در یقال طحافلان اذا القی انسانا علی وجهه (الطحا) عصا وزننده دوشکلی دوز یره دینور ارض منبسطه معناسنه وطحا قصرایله ومدّ ایله مصراولکه سنده درت قریه آدیدر * شارح دیرکه امام طحاوی اورادندر (الطاحی) جمع عظیم معناسنه در ویوکسك نسنه یه دینور یقال سحاب طاح ای مرتفع ویریوزینه یایلمش نسنه یه دینور یقال شیٔ طاح ای منبسط وکثرتندن ناشی هرنسنه یی طولدیران شیئه دینور یقال جیش طاح اذا ملأ کل شیٔ (الطاحیة) و (المطحیة) و (المطحوة) میمك فتحیله بیوك ویایوان سایبانه دینور یقال مظلة طاحیة ومطحیة ومطحوة ای عظیمة (المطحیة) محدثه وزننده شول سبزه ونباته دینورکه ساقی اولمامغله یریوزینه منبسط اوله قرپوز وقباق کبی یقال بقلة مطحیة ای نابتة علی وجه الارض (الطحیة) تمره وزننده برمقدارجه بلود پارچه سنه دینور یقال مافی السماء طحیة من سحاب ای قطعة منه ※ الیائی ※ (الطخیة) خای معجمه ایله طحیه وزننده ومرادفیدرکه برمقدارجه بلود پاره سنه دینور یقال ما فی السماء طخیة من السحاب ای قطعة (الطخاء) سماء وزننده یوکسك بلوده دینور

يقال سحاب طحاء ای مرتفع وقلبه عارض اولان صقندی‌یه وتاسه‌یه دینور یقال بقلبی طخاء ای کرب (الطخیاء) حمراء وزننده قراکوکیجه‌یه دینور یقال لیلة طخیاء ای مظلمة ومآل ومفهومی فهم اولنمیان مشتبه سوزلره دینور یقال کلمات طخیاء ای لاتفهم (الطاخی) یک قراکویه دینور یقال ظلام طاخ ای شدید (الطخیة) طانك فتحیله احمق آدمه دینور جمعی طخیون‌در وقراکولغه دینور ظلمت معناسنه وبونده طانك حرکات ثلاثیله لغتدر (طاخیه) داهیه وزننده حضرت سلیمان علیه السلام ایله تکلم ایدن قرنجه‌نك آدیدر * شارح دیرکه نهایه‌ده عیجلوف اسمیله مرسومدر * ومؤلف فاء بابنده کذلك عیجلوف اولمق اوزره ثبت ایلدی (الطخی) سمی وزننده خروسه دینور دیك معناسنه ※الواوی※ (الطخوة) تمره وزننده یوفقه بلود پارەسنه دینور یقال بدت فی السماء طخیة ای سحابة رقیقة ※الواوی※ (الطادیة) عادیه وزننده ثابت وقدیم اولان نسنه‌یه دینور یقال عادة طادیة ای ثابتة قدیمة ※الواوی※ (الطروّ) علوّ وزننده بر بعیدیردن ناکهانی چیقه کلمك معناسنه‌در یقال طروّا علیهم طرا اذا اتی من مکان بعید * شارح دیرکه مهموزده لغتدر (الطرا) عصاوزننده ماده‌سی جبلت ارضدن اولمیان نسنه‌یه دینورکه طپراق وقوم وطاش جنسندن اولمیان نسنه‌دن عبارتدر وبیحد وحساب اولان اصناف مخلوقاته دینور یقال هم اکثر من الطرا وهی مالایحصی عدده من صنوف الخلق (الطریّ) غنی وزننده تروتازه شیئه دینور یقال شیء طریّ ای غضّ (الطراوة) حلاوه وزننده و(الطراءة) همزه ایله و(الطراء) وفاء وزننده و(الطراة) حصاة وزننده برنسنه تروتازه اولمق معناسنه‌در یقال طرو الغصن وطری طراوة وطراءة وطراء وطراة من الباب الخامس والرابع اذا صار طریّا (التطریة) تفعله وزننده برنسنه‌یی تروتازه قلمق معناسنه‌در یقال طرّاه اذا جعله طریّا وعطر وطیب مقوله‌سنه بعض خوشبو نسنه قاتوب قوامه کتورمك معناسنه‌در یقال طری الطیب اذا فتقه باخلاط وخلطه وکذا الطعام اذا خلطه بالافاویه (الاطراء) همزه‌نك کسریله برآدمه حسن مدح وثنا ایلمك معناسنه‌در یقال اطراه اذا احسن الثناء علیه (الاطریة) همزه‌نك وراءنك کسریله رشته چورباسنه دینورکه بودیارده شعیریه محرفی شهریّه چورباسی تعبیر ایدرلر تقول اطعمنا اطریة وهو طعام کالخیوط من الدقیق (الاطریراء) اعشیشاب وزننده کثرت اکلدن تخمه وامتلا اولوب قرن شیشمك معناسنه‌در یقال اطروری الرجل اذا اتخم وانتفخ بطنه (الاطروان) عنفوان وزننده جوانلق هنکامنك اوائل چاغنه دینور تمام دلوقانلولق سرخوشلغندن عبارتدر یقال فعله فی اطروان شبابه ای اوله وغلوآئه ※الیائی※ (الطرا) طانك فتحی والفك قصریله یونلك علی قول مرور ایلمك معناسنه‌در یقال طری الیه طری من الباب الرابع اذا اقبل اومرّ (الطریة) غنیه وزننده یمنده بر قریه‌یه آدیدر ※الیائی※ (الطسا) عصاوزننده یاغلو طعامی چوق یمکدن معده بوزیلوب امتلاء اولمق معناسنه‌در یقال طسی الرجل طسا من الباب الرابع اذا غلب الدسم علی قلبه فاتخم ※الواوی※ (الطسو) حسو وزننده طسا معناسنه‌در یقال طسا الرجل یطسو طسوا بمعنی اطسی ※الواوی※ (الطاعیة) ساعیه وزننده جکری مرضلو خاتونه دینور یقال امرأة طاعیة ای العلیلة الکبد ※الیائی※ (الطغی) طانك فتحی وغین معجمه‌نك سکونیله و(الطغیان) طانك ضمی وکسریله برنسنه حدّ ومقدارنی تجاوز ایلمك معناسنه‌درکه آزمق وازغون اولمق تعبیر اولنور یقال طغی الشیء طغیا وطغیانا من الباب الرابع اذا جاوز القدر ویك یوکسلمك معناسنه مستعملدر یقال طغی السحاب اذا ارتفع وکافر کفرنده یك ازغونلق ایلمك معناسنه‌در فرعون ونمرود کبی یقال طغی الکافر اذا غلا فی الکفر وظلم ومعاصیده افراط ایلمك معناسنه‌در یقال طغی الرجل اذا اسرف فی المعاصی والظلم وصو چوغالوب طاشقین اولمق معناسنه‌در یقال طغی الماء اذا ارتفع ومزاجده قان غلبه ایلمك معناسنه مستعملدر یقال طغی به الدم اذا تبیغ وصغیر قسمی بوکورمك معناسنه‌در یقال طغیت البقرة اذا صاحت (طغا) طانك فتحیله بیان اکوزینك علمیدر (الطغا) طانك ضمیله سسه دینور صوت معناسنه (الطغیة) تمره وزننده هر نسنه‌دن نبذه ومقداره دینور یقال طغیة منه ای نبذة منه وطاغك صرپ یرینه دینور ویالچین قیایه دینور (الطاغیة) جبار وعنید کمسه‌یه دینور هاء مبالغه ایچوندر یقال هو طاغیة ای جبّار واحمق اولوب متکبر اولان شخصه دینور یقال رجل طاغیة ای احمق متکبر وصاعقه‌یه اطلاق اولنور یقال نزلت الطاغیة ای الصاعقة وسلفده روم قراللرینه اطلاق اولنور ایدی کثرت طغیانلرندن ناشی ※الواوی※ (الطغوی) بشری وزننده * لکن شارحك بیانه کوره علوّ وزننده‌در و(الطغوان) طانك ضمیله بودخی حدّ واندازه‌یی تجاوز ایدوب افراطه کیتمك معناسنه‌در یائیده لغتدر یقال طغا یطغو طغوی وطغوانا من الباب الاول بمعنی طغی یطغی (الطغوی) طانك فتحی والفك قصریله معنای مذکوردن اسمیدر آزغونلغه دینور ومنه قوله تعالی ﴿کذبت ثمود بطغواها﴾ (الطاغوت) جالوت وزننده‌که قرآن مبینده واقعدر مراد لات وعزّی دیدکلری صنملردر وزعمنجه غیبدن خبر ویرن کاهنه وشیطانه

وهر ضلالت وغوايت رئيسنه وصنمره ومطلقا معبود باطله ومردهٔ اهل كتابه اطلاق اولنور مفرد وجمعى
مساويدر جمعى طواغيت كلور وطواغى كلور فى الاصل تاء زائد اولديغيچون وبو طغوت مادهسندن فلعوت در
فانك ولامك فتحيله اصلى طغيوت ايدى فعلوت وزننده يانك بقاسنى محافظه ايچون عين اوزره تقديم اولندقدنصكره
يانك تحركنه مبنى الفه قلب اولنمغله كه وزنى فلعوت اولدى وبعضلر ديديكه ❊ يؤمنون بالجبت والطاغوت ❊
الآية كريمهسنده جبتدن مراد حيي بن احطب وطاغوتدن مراد كعب بن اشرف نام يهوديلردر ﴿الاطغاء﴾ همزهنك
كسريله برآدمى طاغى قلمق معناسنهدر يقال اطغاه اذا جعله طاغيا ﴿الطغوة﴾ تمره وزننده مكان مرتفعه دينور
تقول رأيته فى طغوة اى مكان مرتفع ❊ الواوى ❊ ﴿الطفو﴾ عفو وزننده و﴿الطفوّ﴾ علوّ وزننده بر نسنه
باتميوب صويك يوزينه چيقمق معناسنهدر يقال طفا الشئ فوق الماء طفوا وطفوّا اذا علا واغاج اوزره ييراق بلورمك
معناسنه مستعملدر يقال طفت الخوصة فوق الشجر اذا ظهرت وحيوان تپهنك اوزرينه چيقمق معناسنه
مستعملدر يقال طفا الثور اذا علا الاكم وآهو پك سكرتمك معناسنه مستعملدر يقال طفا الظبي اذا اشتدّ عدوه
واولمك معناسنه مستعملدر يقال طفا فلان اذا مات وبر ايشه كيرمك معناسنهدر يقال طفا فى الامر اذا دخل
فيه ﴿الطفاوة﴾ ثمامه وزننده كونشك وآيك اغيللرينه دينور يقال طفاوة القمرين اى دارتهما وتنجره ايچره صويك
يوزينه چيقان كپوكنه وكفنه دينور وقيس غيلان قبيلهسندن بر جماعتك آديدر * مترجم حقيردر كه راسب قبيلهسيله
طفاوه قبيلهسى برآدمك كنديلره انتسابى خصوصنده هبنقه يه اختصام ايلرايله هبنقه بوآدمى دريايه القا ايدهلم
اكر دبينه باتوب كيدرسه راسب قبيلهسندندر واكر يوزينه چيقارسه طفاوهدندر ديو حكومت عدل اظهار
ايلمشدر ﴿الطفوة﴾ تمره وزننده پك انجه اوته دينور ﴿الطافى﴾ بر فرس آديدر ﴿الطفية﴾ غرفه وزننده مقل اغاجك
ييراغنه دينور وبر كونه حيه يه دينوركه پك خبيث وقتال اولور ارقهسندن مقل ييراغى طرزنده ايكى جزكيسى اولور
❊ الواوى ❊ ﴿الطقو﴾ طانك فتحى وقافك سكونيله تيز تيز يورمك معناسنهدر يقال طقا الرجل طقوا اذا مشى سريعا
❊ الواوى ❊ ﴿الطلاوة﴾ طانك حركات ثلاثيله حسن وبهجت وقبول معناسنهدركه بر نسنهنك حسن ورونق
وبهجتندن ناشى مقبول ومحبوب القلوب اولمسندن عبارتدر يقال ما على وجهه حلاوة وفى كلامه طلاوة اى حسن
وبهجة وقبول وجادولغه دينور سحر معناسنه وسودك وقانك يوزلرنده ظهور ايدن يوفقهجه زاره دينور وبعد
الطعام آغزده قلان طعام بقيهسنه دينور * وبر عارضهدن ياخود خستهلكدن ناشى اغزده پيدا اولان غليظ
سالياره دينوركه يلاشق كبى اغزك ايچنه ياپشق اولور تركيده يار تعبير اولنور وكيچكمك معناسنهدر يقال طلا
الرجل طلاوة اذا ابطأ ﴿الطلا﴾ عصا وزننده و﴿الطلوان﴾ طانك ضميله وفتحاتله لغتدر بونلرده آغزده حادث
اولان غليظ سالياره دينور وطلا هنوز طوغمش آهو ياوريسنه دينور يقال رايت ظبيا وعنده طلا اى ولده ساعة
يولد ومطلقا كوجك نسنهيه دينور جمعى اطلاء وطلاء كلور طانك كسريله وطلىّ كلور عتىّ وزننده وطليان كلور
طانك ضميله وكسريله ﴿الطلواء﴾ غلواء وزننده انتظار معناسنهدر تقول ماهذا الطلواء اى الانتظار وكيچكمك
ابطاء معناسنهدر ﴿الطلو﴾ طانك كسريله لطيف الجسم اولان قانصه يعنى صياده دينوركه هر يره وهر دليكه
كيروب وصيده قرالتيسى خيال كبى اولور وقورده دينور ذئب معناسنه ﴿الطلو﴾ طانك فتحيله بودخى كوجك اولان
شيئه دينور كرك حيواندن وكرك سائر نسنهدن اولسون ﴿الطلوة﴾ غرفه وزننده صباح وقتنك آيدنلغنه دينور
يقال بدت طلوة الصبح اى بياضه ﴿الطلوة﴾ طانك كسريله وحشى جانورلرك ياوريسنه دينور ❊ اليائى ❊ ﴿الطلى﴾
طانك فتحى ولامك سكونيله بر شيئه بر نسنهيى صوايوب سورمك معناسنهدر يقال طلى البعير الهناء يطليه وبه
طليا اذا لطخه به وقوزى مقولهسنك اياغنى باغلمق معناسنهدركه كوكنلمك تعبير اولنور تقول طليت الطلى
اذا ربطته وحبسته ﴿التطلية﴾ تفعله وزننده بودخى بر شيئه بر نسنه صوامق معناسنهدر يقال طلى البعير الهناء
اذا لطخه به وخستهيى كوروب كوزهدوب خدمت وتيمار ايلمك معناسنهدر يقال طلى فلانا اذا مرّضه وبرآدمه
سوكمك معناسنه مستعملدر يقال طلاه اذا شتمه وموسقى اوقومق معناسنه مستعملدركه قلوبه طرب ونشاط طلا
ايدر يقال طلى فلان اذا غنى ﴿الاطلاء﴾ همزهنك وطاى مشددهنك كسريله افتعال وزننده بر نسنهيى سورنمك
معناسنهدر طيب ودواء سورنمك كبى يقال اطّلى به اذا طلاه عليه ﴿التطلى﴾ تفعل وزننده اطلاء معناسنهدر
يقال تطلى به بمعنى اطلى ودائما لهو وطرب وهوايه دوشمك معناسنهدر يقال تطلى فلان اذا لزم اللهو والطرب
﴿الطلياء﴾ حمراء وزننده قطران سورلمش ناقهيه دينور يقال ناقة طلياء اى مطلية واويوز ناقهيه اطلاق اولنور
قطران سورلمك شانندن اولديغنه مبنى يقال ناقة طلياء اى جرباء ونسوانك حيض بزلرينه دينور يقال هو

(لطيفه)

اقذر من الطلياء ای خرقة العارك (الطلاء) کساء وزننده سوریلجك قطرانه دینور یقال طلی البعیر بالطلاء
ای الهناء ومطلقا سوره‌جك وسورینه‌جك نسنه‌یه دینور صیوا ویالدز وعطر کبی وخمره وباده‌یه اطلاق اولنور
التون یالدزینه تشبیهله یقال سقاه الطلاء ای الخمر ومنصف تعبیر اولنان اوزوم شیره‌سنك قویولمشنه دینورکه مثلث
تعبیر ایتدکاری اولور ومنصف نصفی قالنجه قاینادلمش اولان شیره‌در * شارح دیرکه بعضلر بونی فارسیدن معرّب
اولان میفختج ایله بیان ایلدیلرکه ترکیده ناردنك دیدکاری اوله‌جقدر علی کلا التقدیرین حلالدر وخمره اطلاقی
محدثدر انتهی * وطلاء سوکمکه دینور شتم معناسنه وقوزینك ایاغی باغنه دینورکه کوکن تعبیر اولنور (الطلاء)
طانك ضمیله قان اوزره انجه زارکبی پیدا اولان قبوغه دینور (الطلاء) طانك ضمی ولامك تشدیدیله مکّاء وزننده
قانه دینور دم معناسنه (الطلا) عصا وزننده شخص وقالب معناسنه‌در تقول رأیت طلاه ای شخصه وقطران
سورلمش دوه‌یه دینور وشدید المرض خسته آدمه دینور وظلف وخفّ صاحبی حیوانك یاوریسنه دینور جمعی
اطلاء کلور تثنیه‌سی طلیان‌در فتحاتله وهوا وهوس معناسنه‌در یقال قضی طلاه ای هواه (الطلا) رضا وزننده
لذّت معناسنه‌در یقال مافیه طلا ای لذّة (الطلا) طانك ضمیله طلیه لفظندن‌که غرفه وزننده‌در یاخود
طلاة لفظندن‌که طانك ضمیله‌در جمعدر بیونه دینور عنق معناسنه علی قول بیونك کوکنه دینور یقال ضربوا
طلاهم ای عنقهم او اصولها (المطلی) منبر وزننده بر موضع آدیدر (المطلی) مهنی وزننده آغر خسته‌یه دینور
یقال مریض مطلی ای مدنف وخلاصی مأمول اولمیان محبوسه دینور یقال محبوس مطلی ای لا یرجی خلاصه
(الطلی) ربّی وزننده بر ایچم سوده دینور (الاطلاء) همزه‌نك کسریله هوا وهوسه میل ایتمك معناسنه‌در ومنه
الحدیث * ماالطلی نبیّ قطّ * ای ماماال الی هواه * شارح دیرکه بو میل عنق معناسندن مأخوذدر واولوجهله کسه‌نك
بیونی اکیلوب دوشمك معناسنه‌در یقال اطلی الرجل اذا مالت عنقه للموت (الطلیّا) طانك فتحی ولامك کسری
ویانك تشدیدیله اویوزلغه دینور یقال اخذه الطلیّا ای الجرب وتمرکی‌یه شبیه برکونه قرحه اسمیدر مفردات
طبیه‌نك بسانلرینه کوره بدنه یایلم اولان تمرکی اوله‌جقدر (الطالی) یوصونلو صویه دینور یقال منهل
طال ای مطحلب وقراکوکیجه‌یه دینور یقال لیل طال ای مظلم (المطلا) میمك کسری والفك
قصری ومدیله طاره‌جق سیل صویی یولنه دینور علی قول غضا دیدکلری اشجار انبات ایدن دوز
ویومشق ارضه دینور (المطالی) میمك فتحیله وحشی جانورلرك یاوریلرینی بسلدکاری مواضعه دینور
مطلاء مفردیدر میمك کسریله (الطلیّ) غنیّ وزننده کوچك قوزی‌یه واوغلاغه دینور جمعی طلیان
کلور طانك ضمیله * الیائی * (الطمی) طانك فتحی ومیمك سکونیله صو چوغالوب یوقری قالقمق معناسنه‌در
یقال طمی الماء طمیا من الباب الثانی اذا علا ونبات بویلنوب اوزامق معناسنه‌در یقال طمی النبت اذا
طال وبر آدمك همتی عالی اولمق معناسنه مستعملدر یقال طمت همته اذا علت ونهر یاخود بحر طلوب طاشقین
اولمق معناسنه‌در یقال طمی البحر اذا امتلا * الواوی * (الطموّ) علوّ وزننده یائیده لغتدر یقال طما
یطمو طموّا لغة فی طمی یطمی فی الکلّ (طمویه) عمویه وزننده مصرده ایکی قریه‌در (طمیه) غنیه وزننده
بادیه‌ده بر طاغ آدیدر ونیل مصر ساحلنده بر موضع آدیدر * الیائی * (الطنی) طانك فتحی والفك قصریله تهمت
معناسنه‌در یقال رماه بالطنی ای التهمة وصوغومش اوجاق کولنه دینور وخسته‌لغه دینور مرض معناسنه
وصو یوزنده اولان یوصونه دینور وشجر صاتون الق یاخود خاصّة خرما اغاجنده اولان خرمایی صاتمق
معناسنه‌در یقال طنی فلان طنا من الباب الرابع اذا شری الشجر اوهو بیع ثمر النخل خاصة وزنا وفجور ایتمك
معناسنه‌در یقال طنی الی المرأة اذا فجر بها وزنا وفجورده مستمرّ اولمق معناسنه‌در یقال طنی فی فجوره اذا مضی
وصوسزلقدن یاعلتدن طلاق واویکن صول طرفدن بهلویه یاپشمق معناسنه‌در یقال طنی زید اذا لزق طحاله
وریته بالاضلاع من الجانب الایسر بوراده جانب ایسر قیدی بیان منزلنده‌در وطنا وصف بالمصدر اولور
صوسزلقدن یاعلتدن طلاغی واویکنی بهلوسنه یاپشمش آدمه دینور وذکری آتی اطناء حیه ماده‌سندن اسم
اولور (الطنا) رضا وزننده عقرب صوقمسندن افاقت بولمق معناسنه‌در یقال طنی اللدیغ من لدغ العقرب طنا
من الباب الرابع اذا عوفی (الطنی) طانك کسری ونونك سکونیله حسی وزننده فجور وزنا معناسنه‌در یقال
هو من اهل الطنی ای الفجور وبادیه‌ده بر معروف صو آدیدر (الطنو) طانك ضمیله بودخی فجور وزنا معناسنه‌در
(الاطناء) همزه‌نك کسریله زنا وفجورده مستمرّ اولوب کتمك معناسنه‌در یقال اطنی الرجل اذا مضی فی الفجور
وصوسزلقدن یاخود علتدن طلاق وآق جکر بهلویه یاپشمق معناسنه‌در یقال اطنی زید اذا لزق طحاله وریته

بالاضلاع من الجانب الايسر و اغاج صاتمق ياخود اغاجده اولان خرمالری صاتمق معناسنه در تقول اطنيت الشجر
او ثمر النخل اذا بعتها و اغاجی ياخود خرمالری صاتون المق معناسنه اولمغله ضد اولور تقول اطنيت الشجر او ثمر النخل
اذا اشتريتها و بركمسه نك اولميه جك عضوينه اورمق ياطو قتمق معناسنه در تقول اطنيت فلانا اذا اصبته فی غير المقتل
و تهمته وسوء ظنه ميل ايلمك معناسنه در يقال اطنى زيد اذا مال الى التهمة والريبة و بتاغه آغوب كسل و فتوردن
اويومق معناسنه در يقال اطنى الرجل اذا مال الى الطنو فنام كسلا و حيه صوقديغی آدمی علی الفور هلاك ايليوب
ابقا ايلمك معناسنه در ومنه قولهم حية لا تطنى ای لا يبقى لديغها * شارح ديركه مؤلف بو ماده لری همزه بابنده دخی
ذكر ايلدی طنأ بقيهٔ روحه ديمكله آندن مأخوذدر ياخود اولميه جك يره اورمق ياخود طلاقی پهلويه ياپشدرمق
معناسندن اولوركه صوقديغی كسه نك طلاغنی پهلويه ياپشدرمغه ميدان ويرمز ديمك اولور و ابن اعرابی ديديكه
اطناه المرض ديرلر علت برآدمی هلاك ايليوب بقيهٔ قوت ابقا ايلسه پس بوندن اخذی اظهردر ﴿الطنى﴾ عمی وزننده
و صفدر صوسزلقدن ياعلتدن طلاغی و آق جكری پهلوسنه ياپشمش آدمه دينور نته كه طنا دخی دينوركه وصف
بالمصدر در يقال رجل طن و طنا ای اللازق طحاله و رئته باضلاعه ﴿التطنية﴾ تفعله وزننده طلاغی واو يكنی
پهلوسنه ياپشمش آدمه معالجه و تدبير ايلمك معناسنه در يقال طنى الطنى تطنية اذا عالجه من طناه و دوه نك
بوكوردن طرفه يانني داغلمق معناسنه در يقال طنى البعير اذا كواه فی جنبه ﴿الطناة﴾ زناة وزننده و مراد فيدركه
زانی و فاجرلره دينور طانی مفرديدر يقال هم طناة ای زناة ﴿الطنو﴾ طانك كسريله دوشكه دينور بساط معناسنه
※ اليائی ※ ﴿الطیّ﴾ طانك فتحی و يانك تشديديله برنسنه يی دورمك معناسنه در يقال طوی الصحيفة طيا من الباب
الثانی نقيض نشرها بونك اصلی طوی ايدی و برلاقردی يی يابرخبری كتم ايلمك معناسنه مستعملدر يقال طوی
الحديث اذا كتمه و طیّ كشح برآدمدن كلی اعراض و مفارقت ايلمكدن كنايه در تقول طوی كشحه عنی ای اعرض
عنی مهاجرا و جماعتك يانته اوتورمق ياخود آنلره كلمك ياخود آنلری يچوب كتمك معناسنه مستعملدر كويا كه آنلری
دورمش اولور يقال طوی القوم اذا جلس عندهم او اتاهم او جازهم كذلك طیّ كشح علی الامر برايشی اخفاء و اضمار
ايلمكدن كنايه اولور يقال طوی كشحه علی امر اذا اخفاه و طیّ بلاد و مسافه قطع و كذر اندن كنايه در يقال طوی
البلاد اذا قطعها و طیّ البعد تقريبدن كنايه در يقال طوی الله البعد لنا ای قرّبه و طیّ عن قصد آج طورمق معناسنه در
يقال طوی الرجل اذا تعمد الجوع ﴿الاطّواء﴾ همزه نك و طای مشدده نك كسريله افتعال وزننده و ﴿الانطواء﴾
انفعال وزننده دورلمك معناسنه در يقال طوی الصحيفة فاطوت و انطوت ﴿الطية﴾ طانك كسريله نيه وزننده
بناء نوعدر بركونه دورمك و دورلمك معناسنه دركه آندن تركيده دورش ايله و دورلش تعبير اولنور يقال
انه لحسن الطية و ضمير و نيت معناسنه دركه سرّ و مقصد اوزره مطوی اولور يقال له طية بعيدة ای ضمير و نية
﴿الاطواء﴾ همزه نك فتحيله ناقه نك اوركجنده اولان اوزون اوزون ياغدن بوكوملره و بيولره دينوركه سموزلكدن
پيدا اولور و يمامه ده برقريه آديدر ﴿المطاوی﴾ ميمك فتحيله مطوی كلمه سنك كه مقعد وزننده در جمعيدر قيورملره
و بوكوملره دينور يقال مطاوی الحية والامعاء والشحم والبطن والثوب ای اطواءها ﴿طوی﴾ طانك ضمی
و كسری و الفك قصريله و تنوينله جائزدر شامده اولكه سنده بر وادی اسميدر * شارح ديركه ※ انك بالواد المقدس طوی ※
كريمه سی انكله مفسردر انصرافی وادی اعتباريله و عدم انصرافی بقعه اعتباريله در ياخود طاوی لفظندن
معدولدر ﴿ذوطوی﴾ طانك حركات ثلاثيله و الفك قصريله و تنوينله ده جائزدر مكه قربنده برموضع آديدر حالا
زاهر ايله متعارفدر ﴿الطویّ﴾ غنیّ وزننده ذوطوی نام بقعهٔ مذكوره ده برقيو آديدر و طوی بربوغچه بزه دينور
يقال اتانا بطویّ ای بحزمة من البزّ و كيجه دن برساعته دينور يقال مضی طویّ من الليل ای ساعة ﴿الطوية﴾
غنيه وزننده ضمير قلبه و نيته اطلاق اولنور يقال له طوية شاسعة ای ضمير و نية بعيدة و قيويه اطلاق اولنور
ديوارى طاشله اورلديكيچون ﴿الطاية﴾ طامه دينور سطح معناسنه و خرما سره جك يره دينور و قومسالده اولان
بيوك قيايه دينور ﴿الطيان﴾ ريّان وزننده پك آج آدمه دينور يقال رجل طيان ای لم يأكل شيئا ﴿الطوی﴾ هوی
وزننده آجقمق معناسنه در يقال طوی الرجل طوی من الباب الرابع اذا جاع ﴿الطاوی﴾ و ﴿الطوی﴾ عمی وزننده
معنای مذكوردن اسم فاعللردر آج آدمه دينور يقال هو طاو و طوای جايع مؤنثلری طيا كلور سكری وزننده و طاويه
كلور ﴿الاطواء﴾ همزه نك كسريله بو دخی آج اولمق معناسنه در يقال اطوی الرجل اذا جاع ﴿الطوا﴾ عصا وزننده صو
طولومنه اطلاق اولنور سقاء معناسنه ※ الواوی ※ ﴿الطهو﴾ سهو وزننده و ﴿الطهوّ﴾ علوّ وزننده و ﴿الطهیّ﴾ عتیّ وزننده
و ﴿الطهاية﴾ سماحه وزننده اتی ايوجه پشورمكه ياخود قاورمغه و بريان ايلمكه صو اشوب دورشمك معناسنه در يقال

(طهاه)

طها اللحم يطهوه و يطهاه طهوا و طهوّا و طهيا و طهاية من الباب الاوّل و الثالث اذا عالجه بالطبخ او الشئ
و طهو ايشه دینور كار و عمل معناسنه تقول كان طهوى كذا اى عملى و بو فى الاصل مصدر در و بر سمته كتمك معناسنه در
يقال طها الرجل طهوا اذا ذهب فى الارض (الطاهى) آشجى يه دينور و كبابجى يه و بريانجى يه دينور و اتمكجى يه
دينور و مطلقا طبخ طعام ايله اوغراشيجى كمسه يه دينور پاچه جى و بورجى و سائر كبى جمعى طهاة كلور قضاة كبى
و طهىّ كلور عتىّ وزننده (الطهاوة) طفاوه وزننده سودك و قانك يوزلرنده پيدا اولان يوفقه جه زاره دينور
(طهية) سميه وزننده بر قبيله آديدر نسبتنده طهوىّ دينور طانك ضمى و فتحى و هانك سكونيله و كاه اولوركه ايكى
صورتده دخى هايى مفتوح اولور (الطهاء) طخاء وزننده و مرادفيدركه يوكسك سحابه دينور (الطهى) هدى وزننده
كناهه دينور ذنب معناسنه يقال ماطهاه اى ذنبه وجرمه و پشمش طعامه دينور تقول اتانا بالطهى اى بالطبيخ
(الطهى) على وزننده صمان خرده لرينه دينور (الطهيان) فتحاتله طاغك قله سنه دينور و بر طاغك آديدر
و براده معناسنه دركه اكه لنان نسنه نك دوكيلان خرده لرينه دينور اكنتى تعبير اولنور * شارح ديركه بو برّاده در
جبانه وزننده كه صوبى صوغوده جق قابه دينور قارلق كبى (الاطهاء) همزه نك كسريله بر كمسه كار و صنعتنده
اوز و استاذ اولمق معناسنه در يقال اطهى الرجل اذا خذق فى صناعته (الطهياء) صحراء وزننده ناس معناسنه در
تقول ما ادرى اىّ الطهياء هو اى اىّ الناس ظاهرا جماعتله مأوّلدر

فصل الظاء المعجمة

※ الواوى ※
(الظبة) ظانك ضميله ثبه وزننده قلجك و خنجرك آغزينه و تمرنك اوجنه دينوركه اوريله قطع و اعمال اولنور چالم يرى
تعبير اولنور جمعى اظبى كلور همزه نك فتحى و بانك كسريله و ظبات كلور ظانك ضميله و ظبون كلور ظانك ضمى
و كسريله و ظبى كلور هدى وزننده يقال ضربه بظبة السيف او السنان اى حدّه ※ اليائى ※ (الظبى) ظانك فتحى
و بانك سكونيله كيك تعبير اولنان حيوانه دينور جمعى اظبى كلور همزه نك فتحى و بانك كسريله و ظبيات كلور فتحاتله و ظباء
كلور ظانك كسريله و ظبىّ كلور عتىّ وزننده و ظبى بر وادى اسميدر و بعض عربه مخصوص تمغا و نشان اسميدر
و بر رجلك و بر موضعك اسمليدر * مترجم ديركه بين العرب * به دآء ظبى * مثلدر فلانك اصلا دردى يوقدر ديه جك يرده
ضرب اولنور زيرا آهو قسمنك مرض موتدن غيرى مرضى اولمز كذلك دشمنك محنتنه متعلق كلام ايشيدلدكده
لا بظبى ديرلر اكا اصابت ايدن حادثه كندوسنه لازم و مؤثر اولسون ديمكدر لا كان بمثل الظبى فى سلامته منه
تقديرنده در حاصلى شماتت موقعنده ضرب اولنور (الظبية) هايله ديشى كيكه دينور و شاة و بقره يه دخى
اطلاق اولنور و نسوان فرجنه دينور * شارح ديركه مؤلف بوراده خبط ايلدى زيرا محكمده و فرج المرأة و الشاة
و البقرة عنوانيله ذكر اولنمشدركه شاة و بقره لفظلرى مرأه اوزره معطوف اولمريله عورتك و قيونك و اينكك
فرجلرينه دخى دينور ديمكدر و بونلرى ابن اعرابى نقل و امام فرّائى ردّ ايلدى زيرا فرّاء يالكز كلبك فرجنه
تخصيص ايلمشيدى نته كه جوهرى تصريح ايلدى و بومعنا ذكرى آتى دغارجق معناسندن مستعاردر انتهى
و ظبيه دغارجغه دينور على قول كوچكنه دينور يقال وضعه فى ظبية اى جراب او الصغير منه و دره نك بوغاز
و بوكلم يرينه دينور و ظبيه بر بليد و كند ذهن كمسه نك آديدر و اوچ رأس قسراغك آديدر و ايكى صويك و ايكى
موضعك اسمليدر (الظباء) علاء وزننده و (مرج الظباء) كساء وزننده و (عرق الظبية) غرفه وزننده و (ظبىّ)
ربّى وزننده و (ظبى) دلى وزننده بر ر موضعلردر ※ اليائى ※ (الظارى) اصريجى نسنه يه دينور يقال هو ظارى اى عاضّ
(الظرى) جرى وزننده اقق معناسنه در يقال ظرى الماء ظريا من الباب الثانى اذا جرى و پك اسهاله اوغرامق
معناسنه در يقال ظرى بطنه اذا لم يتمالك لينا (الظرى) عصا وزننده زيرك و دانا اولمق معناسنه در يقال ظرى
الرجل ظرا من الباب الرابع اذا كاس اى صار كيسا (الظرورى) سفرجل وزننده زيرك و فهيم آدمه دينور يقال
رجل ظرورى اى كيس (الاظرياء) اعشيشاب وزننده بر آدمك قرنى شيشمك ياخود پك امتلا اولمق ياخود پك ياغلو
يمكله معده سى فاسد اولمق معناسنه در يقال اظرورى الرجل اذا انتفخ بطنه او صار ذا بطنة او غلب على قلبه
الدسم ※ اليائى ※ (الظاعية) ساعيه وزننده دايه و حاضنه يه دينوركه طايه قادين اوله جقدر يقال هى ظاعية له اى
داية و حاضنة ※ اليائى ※ (التظلى) تفعل وزننده دائما سايه و آسايشده اولمق معناسنه در يقال تظلى الرجل اذا لزم
الظلال و الدعة * شارحك بيانه كوره اصلى تظلل ايدى ※ اليائى ※ (الظمياء) حمراء وزننده سياه تويلو ناقه يه دينور
يقال ناقة ظمياء اى سوداء و تپسرمش دوداغه دينوركه قانى چكلمكله سلپو كلنوب قرامتق اوله كرك خلقى و كرك
عارضى اولسون يقال شفة ظمياء اى ذابلة فى سمرة و قپاقلرى يوفقه جه اولان كوزه دينور يقال عين ظمياء اى الرقيقة
الجفن و چليمسز بالدره دينور يقال ساق ظمياء اى قليلة اللحم و قانى آزجه و رونقسز اولان ديش اتنه دينور يقال

لثة ظمياء اى القليلة الدم (المظمى) مرمى وزننده يغمور صويله سق اولنان اكينه دينور يقال زرع مظمى اذا
كان سقته السماء ✻ الواوى ✻ (التظنى) تفعل وزننده ظن وكمان ايلمك معناسنه‌در يقال تظنى الرجل كذا اذا ظن
شارحك بيانه كوره اصلى تظنن ايدى ✻اليائى✻ (الاظواء) اغواء وزننده احمق اولمق معناسنه‌در يقال اظوى
الرجل اذا حمق ✻ اليائى✻ (الظاء) حروف هجادن بر حرفدركه لسان عربه مخصوصدر (الظية) ظانك كسرى
و يانك تخفيفيله هنوز چتلايوب اجزاسى طاغلمغه باشلمش لاشه‌يه دينور (الظيان) ريان وزننده و(الظى) ظانك
فتحيله باله دينور تقول اكلت ظيانا وظيا اى عسلا وظيان يبان ياسمينه دينوركه لبلابه شبيه و برى برينه طولاشق
وچچكى بغايت خوشبو اولور و بشقه بر نبات دخى اسميدركه بپراغيله درى دباغت ايدرلر (المظين) و (المظيا)
مهيا وزننده و(المظوى) مقوا وزننده ظيان ديدكارى نبات مزبور بپراغيله دباغت اولنمش درى‌يه دينور يقال
اديم مظين ومظيا ومظوى اى دبغ بالظيان اشبو ظيان كلمه‌سنده الف ونون زائددر صيغهٔ اولى لفظى اوزره‌در
واصلى اجوف واويدر (المظياة) و(المظواة) ميمك فتحيله ظيان نام نباتى چوق يره دينور يقال ارض مظياة
ومظواة اى الكثيرة الظيان

﴿فصل العين المهملة﴾

﴿فصل العين المهملة﴾

✻الواوى✻ (العبو) عينك فتحى و بانك سكونيله چهره
روشن وتابدار اولمق معناسنه‌در يقال عبا الرجل يعبو عبوا اذا اضاء وجهه ومتاعى يرلو يرنده يصامق معناسنه‌در
يقال عبا المتاع اذا هيأه فى مواضعه (العابية) قرچهره دلبر قزه دينور يقال جارية عابية اى حسناء ✻اليائى✻ (العباية)
و(العباءة) سماحه وزنلرنده تركيده آبا تعبير اولنان ايپدن منسوج قبا كسوه‌يه دينور روستايى مقوله‌سى كيوب
ودوشنورلر جمعى عباء‌در مفرده دخى اطلاق اولنور يقال جاء وعليه عباية وعباءة وهى ضرب من الاكسية
وعبايه بر قسم اغك آديدر وتصلق و ياقشقسز قبا وغليظ وثقيل كسه‌يه اطلاق اولنور يقال هو عباء اى
جاف ثقيل بو معناده قصرى افصحدر * مؤلف بنه ايجاز واخلال ايلمشدر وعباية بن رفاعة تابعيدر (عبيه) سميه
وزننده بر صويك وبر خاتونك اسميدر (التعبية) تأديه وزننده عسكرى يرلو يرنده يصامق معناسنه‌در يقال عبى
الجيش اذا هيأه فى مواضعه (العبى) غنى وزننده قربان پاينه دينور يقال اعطى عبيك من الجزور اى نصيبك
(التعابى) تفاعل وزننده بر كسه بر قومه و ديكر كسه بر آخر قومه ميل ايدوب يصانمق معناسنه‌دركه ايكى طائفه ضيافت
طعامى ترتيب ايدوب هر برى مزبورلردن بريسى ايچون اطعام ايلرايله مزبورلر دخى كندى طرفدارلرى جانبنه
ميل والتحاق ايلرندن عبارتدر بو حالت عادات عربدندر يقال وقع بينهم التعابى وهو ان يميل رجل مع قوم
والاخر مع آخرين وذلك اذا صنعوا طعاما فخبز احد الفريقين لهذا والاخر لآخر ✻ الواوى✻ (العتو) علو وزننده
و(العتى) عينك ضمى وتانك كسريله و(العتى) كسر تينله حدى متجاوز سركشلكله تكبر ايلمك معناسنه‌در يقال عتا
الرجل عتوا وعتيا وعتيا من الباب الاول اذا استكبر وجاوز الحد وعتى عينك ضمى وفتحيله پك قوجامق معناسنه
مستعملدر يقال عتا الشيخ عتيا اذا كبر وولى (العاتى) و(العتى) غنى وزننده حدى متجاوز علو واستكبار ايدن
آدمه دينور عاتى لفظنك جمعى عتى كلور عينك ضمى وتانك كسريله اصلى عتوى ايدى (عتى) حتى وزننده وآنده
لغتدر * شارحك بيانه كوره هذيل وثقيف لغتلريدركه عن محلنده حن ديرلر ✻ اليائى ✻ (العتى) عصا وزننده
عتو لفظنده لغتدر تقول عتيت يا فلان عتا من الباب الرابع بمعنى عتوت (التعتى) تفعل وزننده عتو معناسنه‌در
تقول تعتيت بمعنى عتيت (عتى) سمى وزننده ابن ضمره‌دركه تابعيدر (الاعتاء) همزه‌نك فتحيله مفسد وفتنه كار
كسه‌لره دينور يقال هم اعتاء اى دعارون عتى مفرديدر غنى وزننده ✻الواوى✻ (العثوة) ثاى مثلثه ايله تمره وزننده
اموز باشنه قدر نازل اولان اوزون صاچه دينور جمعى عثى كلور ربوه وربى كبى (العثى) عينك ضمى وثانك كسريله
و(العثى) كسر تينله و(العثيان) فتحاتله و(العثو) سمو وزننده فساد ايتمك وفساد اوزره اولمق معناسنه‌در يقال عثى
الرجل وعثى وعثا عثيا وعثيا وعثيانا وعثوا من الباب الثانى والثالث والرابع والاول اذا افسد (الاعثى) احوى
وزننده قرامتق رنكه دينور يقال لونه اعثى اى ضارب الى السواد وقرامتق آدمه دينور يقال رجل اعثى اى يضرب
لونه الى السواد واحمق آدمه دينور و بدنى قيللو آدمه دينور يقال رجل اعثى اى الكثير الشعر واركك صرتلانه دينور
(العثواء) حمراء وزننده ديشى صرتلانه دينور (العثى) عينك ضمى والفك قصريله عثوه‌نك جمعيدركه غرفه
وزننده‌در فى الاصل تويلره وقيللره دينور بعده هنوز قيناپوب چيقان خرده اوتلرده استعمال اولندى ومنه يقال
شاب عثى الارض اذا هاج نبتها ✻الواوى✻ (العجوة) عينك فتحى وجيمك سكونيله والده‌و لدينك رضاعنى وقتلرندن
تأخير ايلمك معناسنه‌دركه مدت فصالدن زياده امزرمكدن عبارتدر * شارحك بيانه كوره بو اسمدر پس مؤلفك
العجوة والمعاجاة قولى مسامحه اولور يقال ارضعته عجوة وهى ان تؤخر الام رضاع الولد عن مواقيته (العجو) فجو

و زنده معنای مذکوردن مصدر در یقال عجت الامّ الولد یعجوه عجوا اذا اخّرت رضاعه عن مواقیته و دوه بوکوزمك
معناسنه در یقال عجا البعیر اذا رغا و آغز آچمق معناسنه در یقال عجافاه اذا فتحه و برکسه یوزینی کوزینی اکوب
بورتمق معناسنه در تعبس ایلك تعبیر اولنور یقال عجا وجهه اذا زوّاه و اماله و دوه بدخوی اولمق و سر کشلنمك
معناسنه در یقال عجا البعیر اذا شرس خلقه (المعاجاة) مناجاة وزننده بودخی و الده ولدك رضاعنی و قتلرندن تأخیر
ایلك معناسنه در یقال عاجته امّه بمعنی عجته (العجیّ) عینك ضمیله صلیّ وزننده رضاعی و قتندن تأخیر اولنمش
معصومه دینور مؤنثی عجیه در جمعی عجایا کلور عینك ضمی و فتحیله (العجیّ) غنیّ وزننده آناسز قالمش دوه
یاوریسنه کذلك آناسز قالمش معصومه دینور (التعجیة) تفعله وزننده بودخی تعبس ایلك معناسنه در یقال عجی
وجهه اذا زوّاه و اماله (العجاوة) و (العجایة) ثمامه وزنلرنده و (العجوة) تمره وزننده حجازده تمر محشی یه دینورکه
خشف دیدکلری فناو کمتر اولان خرمادن عبارتدر و مدینه ده برجنس خرما اسمیدر * شارحك بیانه کوره پك اعلا اولور
بصره ده اولان شهریز کبی لسانمزده اکا بالیجق تعبیر اولنور (العجی) هدی وزننده شول یابس دریلره دینورکه
ضرورت تامّه وقتنده بدویلر آنی طبخ و اکل ایدرلر مفردی عجیه در غرفه وزننده (العجوة) غرفه وزننده آناسز
قلان معصومه بدل اوله رق تغدیه ایچون ایچوردکلری سوده دینور (العجاوة) عینك ضمی و کسریله عجوه معناسنه در
※الیائی※ (العجایة) ثمامه وزننده حیوان قسمنك قوللرنده بیلکنه متصل یرلرنده واقع شول طوپ سکیره دینورکه آنده
یوزك قاشی طرزنده اکلر و مهره لر اولور علی قول مطلقا قوللرنده وایاقلرنده اولان سکیره دینور یاخود آت و صغیر
قسمنك قوللرینك ایچ یوزلرنده اولان انجك سکیرنه دینور جمعی عجی کلور هدی وزننده و عجیّ کلور عتیّ وزننده
و عجایا کلور ※الواوی※ (العدو) عینك فتحی و دالك سکونیله و (العدوان) فتحاتله و (التعدآء) تذکار وزننده و (العدا)
عصا وزننده سکرتمك معناسنه در یقال عدا الرجل یعدو عدوا و عدوانا و تعدآء و عدا اذا احضر (العدوان)
فتحاتله که وصف بالمصدردر و (العدّاء) شدّاد وزننده پك سکردیجی یه دینورکه یوکرك تعبیر اولنور یقال فرس
عدوان و عدّآء ای شدید العدو و خاصّة قورد قسمنه وصف اولور یقال ذئب عدوان ای عاد * مؤلفك بصائرده
بیانه کوره اشبو عدو ماده سی تجاوز و منافات التیام معناسنه موضوعدر کاه اولورکه حالت مذکوره قلبا اعتبار
اولنورکه آندن عداوت و معادات ایله تعبیر اولنور و بعضا مشی ایله اعتبار اولنورکه آندن عدو ایله یعنی سکرتمك ایله
تعبیر اولنور وکاه اولورکه اخلال بالعداله ایله اعتبار اولنورکه آندن عدوان ایله یعنی ظلم ایله تعبیر اولنور وکاهجه مقرّ
و مکان ایله اعتبار اولنورکه آندن عدوآء ایله یعنی اوتوراقلی اولمیوب ناملایم اولمغله تعبیر اولنور الحاصل معانیء سائره
آندن متفرعدر (التعادی) تفاعل وزننده سکرتمك خصوصنده یارشمق معناسنه در یقال تعادوا اذا تباروا
فی العدو و تعادی تعداء کلمه سندن جمع اولورکه امکنهٔ غیر متساویه یه یعنی دوزو اوتوراقلی اولمیوب چاقرچقور اولان
یرلره دینورکه آنلرده راحتله اوتورلمیه قال الشارح و منه الحدیث ※و فی المسجد جراثیم و تعاد※ ای امکنة مختلفة
غیر مستویة و تعادی مصدر اولور برمحل دوز و اوتوراقلو اولمیوب ناهموار اولمق معناسنه یقال تعادی المکان
اذا تفاوت ولم یستو و ایراقلشمق معناسنه در یقال تعادی الرجل اذا تباعد و ناس بیننده فساد و اختلاف تحدّث
ایلك معناسنه در یقال تعادی مابینهم اذا اختلف و بری برینه دشمنلك ایلك معناسنه در یقال تعادی القوم
اذا عادی بعضهم بعضا (الاعداء) همزه نك کسریله سکرتدرمك معناسنه در یقال اعداه غیره اذا حمله علی الحضر
و برآدمه ظلم ایلك معناسنه در یقال اعدی علیه اذا ظلمه و سرایت ایتدرمك معناسنه در یقال اعدی الامر
اذا جاوز غیره الیه و مظلوم و مغلوبه امداد و نصرت ایلك معناسنه در یقال اعدی زیدا علی فلان اذا نصره و اعانه
و قوّاه (العداء) کساء وزننده و سماء وزننده برباش سکرتمکه دینور یقال عدا عدآء ای طلقا واحدا و عداء کساء
وزننده شول بوفقه طبق طرزنده طاشه دینورکه قپاق کبی آنکله نسنه قپایوب اورترلر (العدیّ) غنیّ وزننده بر قومدن
شول جماعته دینورکه دائما حرب و قتاله سکردیشوب هجوم ایدرلر قومك بری های آدملری اوله جقدر علی قول
پیادکاندن دشمن اوزره الك اوّل حمله و هجوم ایدن کمسه لره دینور * شارحك بیانه کوره بو عادی کلمه سندن اسم جمعدر
غازی و غزی کبی یقال هم عدیّ القوم ای یعدون لقتال او هو من یحمل من الرجّالة و عدیّ بر قبیله اسمیدر نسبتنده
عدویّ دینور حنفی وزننده و عدّیی دینور حنیفی کبی (العادیة) عدی ایله ایکی معنای اولرده مرادفدر علی قول
عدّی پیادکانه و عادیه سواریلره مخصوصدر و عادیه ایراقلغه دینور یقال بینهما عادیة ای بعد و برآدمی برنسنه دن
صرف ایدن مشغله یه دینور جمعی عوادی کلور یقال صرفته عن کذا عوادای صوارف و دائما حمض دیدکلری
شوراوت اوتلیان دوه لره دینور (العدو) بدو وزننده و (العدوّ) غلوّ وزننده و (العداء) عطاوزننده و (العدوان)

عينك ضمى وكسريله و ﴿ العدوى ﴾ بشرى وزننده برآدمه ظلم ايلك معناسنه‌در يقال عدا عليه عدوا وعدوّا
وعدآء وعدوانا وعدوى اذا ظلمه وعداء عطاء وزننده وعدوان عينك ضمى وفتحتيله نسنه اوغورلمق معناسنه‌در
يقال عدا اللص على القماش عداء وعدوانا وعدوانا اذا سرقه وعدو بدو وزننده وعدوان عينك ضميله برآدمى
برنسنه‌دن صرف ايدوب چويرمك و چكورمك معناسنه‌در يقال عداه عن الامر عدوا وعدوانا اذا صرفه وشغله
و بركسه اوزره صيچرايوب آتلمق معناسنه‌در يقال عدا عليه اذا وثب و برايشى ترك ايدوب آندن چكمك معناسنه‌در
يقال عدا الامر وعنه اذا جاوزه وتركه ﴿ التعدّى ﴾ تفعل وزننده بركسه‌يه ظلم ايلك معناسنه‌در يقال تعدّى عليه اذا ظلمه
و برنسنه‌يى ترك ايدوب آندن چكمك معناسنه‌در يقال تعداه اذا جاوزه وتركه و بركسه خمردن مغنى و اكا بدل اولمق
اوزره ايچه‌جك سود بولمق معناسنه‌در يقال تعدى القوم اذا وجدوا لبنا فاغناهم عن الخمر ظاهرا سودك اغناسى
اعرابيلره همان ايچه‌جك اولمقده‌در ياخود دوه سودينك اسكارينه مبنيدر كذلك طوارلره علف اشتراسندن مغنى
او تلاغه ظفرياب اولمق معناسنه‌در يقال تعدوا اذا وجد وامرعى فاغناهم عن شراء العلف وتزويج اولنان
خاتونك مهرنى اخذ ايلك معناسنه‌در يقال تعدّى مهر فلانة اذا اخذه ﴿ الاعتداء ﴾ افتعال وزننده بودخى ظلم
ايلك معناسنه‌در يقال اعتدى عليه اذا ظلمه ﴿ المعدوّ ﴾ و ﴿ المعدىّ ﴾ مرمىّ وزننده‌كه على ايله مستعملدر ثانيده
خفت ايچون واو يايه مقلوبدر كنديسنه ظلم اولنمش مظلومه دينور يقال هو معدوّ عليه ومعدىّ عليه اى ظلم
﴿ العدوى ﴾ جدوى وزننده فساد معناسنه‌در يقال به عدوى اى فساد وسارى اولان اويوزلق مقوله‌سى علته دينور يقال
لاتقرّبه منه فانّ به عدوى وهو مايعدى من جرب اوغيره اويوزلق مقوله‌سى علتك آخره سرايتنه دينوركه اسمدر
قال الشارح ومنه الحديث ✻ لاعدوى ولاصفر ✻ وهو مجاورة الجرب وغيره من صاحبه الى غيره ﴿ التعدية ﴾ تفعله
وزننده برآدمى برنسنه‌دن آخره صرف ايدوب چويرمك معناسنه‌در يقال عدّاه عن الامر اذا صرفه وشغله
و برنسنه‌يى غيره صاوشدرمق معناسنه‌در يقال عدّاه اذا اجازه وانفذه فى غيره ﴿ العداء ﴾ سماء وزننده ايراقلغه
دينور يقال بينهما عداء اى بعد و برنسنه‌يه هرجهتله موافق ومنقاد اولان شيئه دينور كما سيذكر ﴿ العدواء ﴾
غلواء وزننده بودخى ايراقلق معناسنه‌در يقال فرقهم عدواء الدار اى بعدها و برآدمى برنسنه‌دن ردّ وصرف ايدن
شغل ومانعه دينور وطپراغى پك وقورى ارضه دينور يقال ارض عدواء اى يابسة صلبة وشول مركوبه دينوركه
آرقه‌سنده طاقى ناهموار اولمغله راكبى راحت واطمينان اوزره اوتورەميه ﴿ العدى ﴾ الى وزننده متباعدون
معناسنه‌در مفردى عدوّ در فعول وزننده يقال هم العدى اى المتباعدون وغرباء واجانبه دينور ودشمنلره دينور اعداء كبى
بوراده كافله كالاعداء نسخه‌لرى غلطدر صواب اولان والاعداء اولمقدر * شارح ديركه بوندن غيرى نعوتده فعل
وزننده جمع يوقدر وعدى مفرد اوله‌رق ناحيه معناسنه‌در عينك فتحيله‌ده لغتدر جمعى اعداء كلور و برنسنه‌يه
طولا وعرضا موافق اولان شيئه دينور كما سيذكر ودره‌نك قييسنه دينور يقال قعد عدى الوادى اى شاطئه وسرير
و بناء مقوله‌سنده ايكى تخته ارالغنه صوقشدريلان تخته‌يه دينور وشول يوفقه طبق شكلنده طاشلره دينوركه قپاق كبى
برنسنه اوزره قپايوب اورترلر مفردى عدو در جرو وزننده ﴿ العدوة ﴾ غرفه وزننده ايراق مكانه دينور يقال هو
فى عدوة اى مكان متباعد وعدوه عينك حركات ثلاثيله دره‌نك قييسنه دينور يقال عدوة الوادى مثلثة اى شاطئه
﴿ الاستعداء ﴾ بركسه‌دن برمظلوم استغاثه واستمداد ايلك معناسنه‌در يقال استعداه اذا استغاثه واستنصره
﴿ المعاداة ﴾ مباهاة وزننده و ﴿ العداء ﴾ قتال وزننده برسكرديمده ايكى شكارى پيدرپى صيد ايلك معناسنه‌در يقال
عادى بين الصيدين معاداة وعداء اذا والى وتابع فى طلق واحد و بركسه‌يه دشمنلك ايلك معناسنه در يقال عاداه
اى خاصمه وصاچدن ياصقالدن برازنى آلمق ياخود يوقارى قالدرمق معناسنه‌در يقال عادى شعره اذا اخذ منه
اورفعه ﴿ العدو ﴾ عينك كسريله و ﴿ العدوة ﴾ عينك كسرى وضميله برنسنه‌نك طولا وعرضا موافقنه دينور
يقال هذه الدار عداء تلك الدار بالفتح وعداها بالكسر والقصر كما ذكر اوعدوها وعدوتها اى طوارها وعدوه
عينك كسرى وضميله مكان مرتفعه دينور جمعى عداء كلور عينك كسريله وعديات كلور فتحاتله ﴿ العدوّ ﴾ عينك
فتحيله دشمنه دينور مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى برابردر و بعضا تثنيه وجمع وهاء ايله مؤنث اولور جمعى اعداء
وجمع الجمعى اعادى كلور * شارح ديركه بونك حالى ضدّى اولان صديق ماده‌سنه مقيس درنته‌كه محلنده بيان
اولندى يقال هو وهم وهى عدوّ ويقال هى عدوته ﴿ العدى ﴾ عينك ضمى وكسرى والفك قصريله عدوّ لفظندن
اسم جمعدر يقال هو عدوه ضدّ صديقه ويقال هى وهما وهم عدوّه ويقال هى عدوّته وهما عدوّان وعدوّتان
وهم اعداء ويقال هم عداه وعداه وهو اسم الجمع ﴿ العداوة ﴾ حلاوه وزننده معاداتدن اسمدر دشمنلكه دينور

(يقال)

يقال بينهما عداوة اى خصومة ﴿العادى﴾ دشمنه دینور جمعی عداة کلور قضاة وزننده وارسلانه اطلاق اولنور
﴿العدى﴾ عصا وزننده برآدمی سوميوب بغض ایلك معناسنه در تقول عديت له عدى من الباب الرابع اذا ابغضته
﴿العوادى﴾ عادیه نك جمعیدر حمض دیدکاری شور اوت اوتلیان دوه‌لره دینور یقال ابل عادية وعواد اذا كانت
ترعى الحمض ﴿بنو عدا﴾ الى وزننده برجماعتدر نسبتنده عداوىّ دینورکه شاذدر ﴿عدوان﴾ سلمان وزننده برقبیله در
﴿بنو عدّاء﴾ شدّاد وزننده برقبیله در ﴿معدى كرب﴾ میمك فتحى و دالك كسرى وبعضا فتحیله اسماندندر باء بابنده دخی
ذكر اولندى ﴿عدا﴾ عينك فتحى والفك قصرى وآخرك بناسیله برفعلدركه انكله استثناء اولنور ماء حرفیله
وآندن مجرّدا استعمال اولنور تقول جاءنى القوم ماعدا زيدا ويقال عدا زيدا * شارح دیركه عدا كلمه‌سنك مابعدى
کندیسیله منصوب اولوب فاعلى تحتنده مضمر اولور واتّفاق نحويين اوزره ایکی وجهله استعمال اولنور اوّلا
حرف جرّ اولوب مستثناىى جرّ ایدر ثانيا فعل متعدّى اولوب مستثناىى نصب ایدر وماء كلمه‌سى على قول زائده
وعلى رأى مصدريّه در ﴿العدويّة﴾ عربيه وزننده موسم بهار كچدكدنصكره صیف هنكامنده نابت اولان نباتاته
دینور وقرق كونلك قوزيلره دینور على قول بونده معجمه ایله در ومصر قربنده برقريه آدیدر ﴿عديّه﴾ سميه وزننده
برخاتونك وبرقبيله‌نك وبربارك اسميدر ﴿عدوه﴾ تمره وزننده برموضعدر ﴿العاديان﴾ تثنيه بنيه‌سيله تخته‌نك ايكى
يوزينه دینور عادى مفرديدر ﴿العوادى﴾ ايرى اغاجلرك ديبلرينه غرس اولنمش اوزم تكاكنه دینور مفردى عاديه در
وعاديه مكلم الذئب اهبان رضى الله عنه حضرتلرينك والده‌سى اسميدر ﴿العدّاء﴾ شدّاد وزننده ابن خالددركه
صحابيدر ❊ الواوى ❊ ﴿العذو﴾ عينك فتحى وذال معجمه‌نك سكونيله بريرك هواسى خوش ومزاجه موافق اولمق
معناسنه در يقال عذا البلد يعذو عذوا اذا طاب هواءه ﴿العذاة﴾ حصاة وزننده و﴿العذية﴾ فرحه وزننده انهار وبخوردن
ومرجلردن وچوراقلردن ووخامتى موجب حالات سائره‌دن بعيد اولوب هواسى پك صاغ وطپراغى خوش وپاكيزه
ارضه دینور عذاة لفظنك جمعى عذوات كلور يقال ارض عذاة وعذية اى طيبة بعيدة من الماء والوخم ﴿العذاوة﴾
طراوه وزننده و﴿العذى﴾ عصا وزننده برمحل پك عذاة اولمق معناسنه در يقال عذوت الارض عذاوة وعذيت عذى
من الباب الخامس والرابع اذا كانت احسن العذاة ❊ اليائى ❊ ﴿العذى﴾ عينك كسرى وفتحيله شول اكينه دینوركه آنى
همان يغمور سقى ايدر اوله يقال زرع عذى اى لا يسقيه الّا المطر وبرموضع آديدر وچوراق واكشى اوت اولميان
يره دینور ﴿الاستعذاء﴾ برمكانك هواسى خوش ولطيف ومزاجه موافق اولمغله بركمسه اندن خوشلنمق معناسنه در
تقول استعذيت المكان اى وافقنى واستطبته ﴿العواذى﴾ و﴿العاذية﴾ و﴿العذويّة﴾ عربيه وزننده شول دوه‌لره دینوركه
شور اوتلرى اولميان مرعاده اوتلر اوله يقال ابل عواذ وعاذية وعذويّة اذا كانت فى مرعى لا حمض فيه ❊ الواوى ❊
﴿العرو﴾ عينك فتحى ورانك سكونيله برآدمه بركمسه جرّ ومأمول ضمننده كابوس كبى كلوب باصمق معناسنه در يقال عراه
يعروه عروا اذا غشيه طالبا معروفه وبرنسنه‌يى صاتدقدنصكره اكا تأسفله ملول وغمكين اولمق معناسنه در اول نسنه‌نك
نفاستى حسبيله قلبى اكا متعلق اولديغندن ناشى اولور عروهٔ آتيه‌دن مأخوذدر يقال عرى فلان الى الشئ على
المجهول اذا باعه ثمّ استوحش اليه وايصتمه علتنك ابتدا دترتمسى ظهور ندە اوشوتمك معناسنه در يقال عرى الرجل على
المجهول اذا اصابته العرواء كما سيذكر ﴿الاعتراء﴾ افتعال وزننده عرو ايله معناى اوّلده مرادفدر يقال اعتراه اذا غشيه
طالبا معروفه ﴿الاعراء﴾ همزه‌نك كسريله بركمسه يار وهمدمنى ترك واهمال ايلك معناسنه در كويا كه عراء ديدكارى
مكان خاليده تنها براقوب كتمش اولور يقال اعروا صاحبهم اذا تركوه ﴿العرواء﴾ غلواء وزننده ايصتمه علتنك ابتدا
دترتمسى ظهورنده عارض اولان اوشوتمك حالنه دینوركه مقدمه‌سيدر يقال اخذته العرواء اى قرّة الحمى ومسها
فى اوّل رعدتها ويقال عرى الرجل على المجهول فهو معروّ اذا اصابته العرواء وعرواء الاسد ارسلانك حسّ
وحركتنه اطلاق اولنور وكونشك صراروب طولنمغه يوز طوتديغى زمانله كيجه‌نك مابيننه دینوركه اول هنكامده
پويراز يلى كبى سرين روزكار اسراوله ومنه يقال اهلك والعرواء وهى مابين اصفرار الشمس الى الليل اذا هاجت
ريح عرية ﴿العروة﴾ غرفه وزننده قوغه وبردق مقوله‌سنك قولپنه دینور تقول استمسك بعروة الدلو او الكوز
اى مقبضها وعرة الثوب لباسك ايليكنه دینوركه تكمه كچيريلور وعروة الفرج نسوان فرجنك طشره يوزندن
ايكى طرفلو شول انجه‌رك اوزونجه اتلرك هربرينه دینوركه جناح كبى ايكى جانبدن ثقبه‌دن اشاغى‌يه طوغرى
اوزانمش اولور ظاهرا امزكلى ابريغك قولپلرى مثابه‌سنده‌در وعروه مغيلان كبى ايرى ميشه‌لك اغاجى بلوكنه كذلك
شور اوتلق بلوكنه دینوركه قوراق يللرده رعى اولنور مواشينك علفه‌سيدر وعروه ارسلانه دینور وشول چتلق
واورمان اغاجلغه دینوركه ايچنده دوه‌لر قشليوب واندن اكل وتعيش ايده‌لر وشتاء ايامنده يپراقلرى خزان اولميان

مطلب

هر دم تازه اغاجه دینور یقال فی ارض کذاعروة ای شجر لایسقط ورقه فی الشتاء * شارحك بیاننه کوره بو نکله صبور
کمسه‌دن کنایه‌ایدرلر و عروه نفیس وفاخر ماله اطلاق اولنور فرس کریم کبی یقال لفلان عروة من المال ای النفیس
و شهرك یوره‌لرینه وحوالیسنه دینور تقول رعینا عروة البلد ای حوالیه (ابوعروه) مکه‌قضاسنده بر قریه‌در
و بر آدمك کنیه‌سیدر که بغایت شدید الصوت نعره‌زن ایدی ارسلانه حیقردقده درساعت ارسلانك زهره‌سی
چاك اولوب هلاك اولور ایدی خلق اول ارسلانك قرننی یاروب فی الواقع یورکی یرندن قوپمش بولورلر ایدی
وفیه قال النابغة الجعدی * زجرابی عروة السباع اذا * اشفق ان یختلطن بالغنم * ازجر زجرابی عروة تقدیرنده‌در
(العری) عینك ضمی وکسری ورانك سکونیله بودخی اثوابده اولان ایلیکه دینور و برنسنه‌نك قولپنه دینور
(المعرّی) معظم وزننده ایکی جانبنده عروه‌سی اولان فرجه دینور (العریّة) غنیه‌وزننده صوغوق وسردیله دینور
یقال ریح عریّة وعریّ ای باردة بوراده تذکیری شمال اعتباریله‌در (العرو) عینك کسریله ناحیه و جانب معناسنه‌در
و برایشی وقتیله طوتوب اهتمام ایلمز اولان آدمه دینور جمعی اعراء کلور یقال هوعروای لایهتمّ بالامر (عروی)
سکری وزننده برموضع و بررجل و بر یاصتم طاغك آدیدر (عروان) سلمان وزننده بررجل و برموضع اسملریدر
(ابن عروان) برطاغه اطلاق اولنور (التعریة) تفعله وزننده برنسنه‌یه قولپ طاقق و قولپ یاپمق معناسنه‌در
یقال عری المزادة اذا اتخذ لها عروة (الاعروان) عنفوان وزننده برنبات آدیدر ✻ الیائی ✻ (العری) عینك ضمیله
چپلاقلغه دینور اسمدر لبس مقابلیدر فارسیده برهنکی دینور یقال مااحسن عریها ولبسها وعری وعریه مصدر
اولور صویونوب چپلاق اولمق معناسنه یقال عری الرجل من ثیابه عریا وعریة من الباب الرابع نقیض لبس
وعری چپلاق آته دینور یقال فرس عری ای بلاسرج (التعرّی) تفعل وزننده بودخی صویونوب چپلاق اولمق
معناسنه‌در یقال تعرّی من ثیابه بمعنی عری (الاعراء) همزه‌نك کسریله برآدمی صویمق معناسنه‌در یقال اعراه
الثوب ومن الثوب ضدّ البسه و میدان کبی ستره‌سز آچق صحرا وعرصه‌ده کتمك معناسنه‌در کذلك آنده آرام
واقامت ایلمك معناسنه‌در یقال اعری الرجل اذا سار فی العراء ویقال اعری الرجل اذا اقام فی العراء و اغاجك
برسنه‌لك خرماسنی محتاجه باغشلمق معناسنه‌درکه اول سنه اغاج آنده عاریت اولور یقال اعراه النخلة اذا وهبه
ثمرة عامها (التعریة) تفعله وزننده بودخی صویوب چپلاتمق معناسنه‌در یقال عرّاه بمعنی اعراه (العریان)
عینك ضمیله و (العاری) چپلاق کمسه‌یه دینور برهنه معناسنه عریان لفظنك جمعنده عریانون ومؤنثنده عریانه
دینور وعاری لفظنك جمعنده عراة ومؤنثنده عاریه دینور وعریان ایاقلری اوزنجه اوسته‌لکلی چپرك آته اطلاق
اولنور یقال فرس عریان ای مقلص طویل و بر رجل اسمیدر و مدینه‌ده برقله آدیدر وسهل ومنقاد اولان قوم
یغیننه یاخود اصلا نبات انبات ایتمز اولانه دینور (النذیر العریان) خثعم قبیله‌سندن برآدمك لقبیدر * شارح دیرکه
ذوالخلصه وقعه‌سنده عوف بن عامر آنی صویوب اللرنی قطع واول قیافتله قومنه اعاده ایلدی من بعد مطلقا
برامر هولناك ظهورندن تنبیه وتخویف ایدن کمسه‌ده مثل اولدی وعندالبعض برقومك جاسوس و دیدبانی دائما
بریوکسك محلده آرام وجوانب اربعه‌یه حواله‌ٔ نظر ایدوب برطرفدن اعدانك ظهورنی کوردکده همان صویونوب
ثوبیله کندی قومنه الماع واشارت ایلمکله تنبیه وانذار ایدر اولدیغندن اکا نذر عریان اطلاق اولنوب کیده‌رك
مطلقا منذر بلیغده استعمال اولندی (العریة) عینك ضمی وکسریله و (المعرّی) و (المعرّاة) میملرك ضمی ورارك
تشدیدیله بناء نوعلردر صو یقنلق وصویونش حالتلرینه دینور یقال جاریة حسنة العریة والمعرّی والمعرّاة
ای المجرّد * شارح دیرکه نسخه‌لرده کرچه معری ومعراة واقعدرکه مرمی و مرماة وزنلرنده‌در لکن محکمده وسائرده
تفعیلدن اولمق اوزره مرسومدر (المعاری) میمك فتحیله انسانده دائما آچق ومرئی اولان اعضایه اطلاق اولنور
وجه ویدین ورجلین کبی معری مفردیدر میمك فتحیله یقال مااحسن معاری هذه المرأة وهی حیث یری کالوجه
والیدین والرجلین واصلا نبات انبات ایلمز اولان مواضعه اطلاق اولنور ودوشکاره اطلاق اولنور (الاعریراء)
اعشیشاب وزننده بریره یالکزجه تك وتنها کتمك معناسنه‌در یقال اعروری الرجل اذا سار فی الارض وحده و بر
امر قبیح ارتکاب ایلمك معناسنه‌در یقال اعروری امرا قبیحا اذا اتاه ای رکبه وچپلاق آته بنمك معناسنه‌در
یقال اعروری فرسا اذا رکبه عریانا * شارح دیرکه افعیعال بابندن متعدی اوله‌رق بونکله احلیلاء ماده‌سندن
غیری یوقدر (المعرّی) معظم وزننده نحویون اصطلاحنده عامل لفظیدن مجرّد اولان اسمه اطلاق اولنور
مبتدا کبی واهل عروض عرفنده شول شعره اطلاق اولنورکه ترفیل واذاله واسباغ علتلرندن سالم اوله
(العراء) سماء وزننده میدان کبی قطعا ستره‌سی اولمیان آچیق عرصه وفضایه دینور تقول رأیته فی العراء

اى الفضاء لايستترفيه بشئ جمعى اعراء كلور فارسيده اكا هامون ديرلر ﴿العرى﴾ عصا وزننده ناحيه
معناسنه‌در وسراى ميدانته وخانه‌نك بنادن خالى اولان حولوسنه ويوره‌سنه دينور جناب معناسنه‌در
﴿العراة﴾ حصاة وزننده بودخى عرى معناسنه‌در وشدّت برد معناسنه‌در يقال اخذته العراة اى شدّة البرد
﴿العرية﴾ غنيه وزننده يپراقدن وميوه‌دن مجرّد جبلاق خرما اغاجنه دينور يقال نخلة عرّية اى معرّاة
وميوه‌سى اكل اولنمغله خالى قالمش اغاجه دينور يقال نخلة عرّية اذا كانت اكل ماعليها وبركسه خرمالغنى بيع
وايجار ايدركن عقد وپازاردن طشره قويوب افراز واستثنا ايلديكى اغاجه‌ده دينور يقال بقيت له عرّية وهى
ماعزل عن المساومة عندبيع النخل وزنبيله دينور مكتل معناسنه وريح بارده‌يه دينور عرى دخى دينور يقال
ريح عرّية وعرىّ اى باردة ﴿الاستعراء﴾ اغاجدن تازه خرما ديو شروب يمك معناسنه‌در يقال استعرى الناس
اذا اكلوا الرطب ﴿المعاراة﴾ مباهاة وزننده جبلاق آته بنمك معناسنه‌در تقول نحن نعارى اى نركب الخيل اعراء
﴿العرى﴾ جرى وزننده عطيه واحسان جرّ ومأموليله برآدمه كلمك معناسنه‌در عروكبى تقول عريته عريا
اذاغشيته كعروته عروا ❊الواو❊ ﴿العزة﴾ عده وزننده جمهور وكروه ناسه دينور جمعى عزون كلور عينك كسريله
يقال جائت عزة من الناس اى عصبة ورايت حوله عزين اى جماعات * شارح ديركه اصلى عزو ايدى واو حذف
اولنوب هاء عوض اولدى نسبت معناسندن مأخوذدر مفردنده اولان حذف نقيصه‌سنى جبر ايچون جمع عاقل ايله
جمعلندى ﴿العزو﴾ عينك فتحى وزانك سكونيله برآدمى بركسه‌يه يابر قبيله‌يه نسبت ايلمك معناسنه‌در يقال عزاه
الى ابيه عزوا اذا نسبه اليه وبركسه كنديسى برينه نسبتلنمك معناسنه‌در يقال عزا الرجل الى فلان ولفلان
اذا انتسب اليه صدقا اوكذبا ﴿الاعتزاء﴾ افتعال وزننده و﴿التعزّى﴾ تفعل وزننده بونلرده بركسه‌يه يابر قبيله‌يه
نسبتلنمك معناسنه‌در يقال اعتزى اليه وله وتعزّى اذا انتسب له صدقا اوكذبا ﴿العزوة﴾ و﴿العزية﴾ عينلرك
كسريله بناء نوعلردر بركسه‌يه يابر قبيله‌يه نسبتلنمك حالتندن وهيئتندن عبارتدر يقال انّه لحسن العزوة والعزية
اى الانتساب ﴿عزوى﴾ جدوى وزننده و﴿تعزى﴾ تاى مفتوحه ايله ايكى كلمه‌دركه استعطاف محلنده ايراد اولنور
عزو مذكوردن مأخوذ اولمغله كوياكه بن سنكم وسكا منتسبم لطف واحسان ايله ديمك اولور * شارح ديركه بونلر
اهل شحر تعبيراتندندر مثلا سائرك نحن لعمرى لقدكان كذا وكذا ديدكلرى يرده انلر عزوى وتعزى لقدكان كذاوكذا
ديرلر اكا كوره تلطف ونوازش مقامنده اولور ﴿عزويت﴾ عفريت وزننده برموضع آديدر ﴿بنوعزوان﴾ سلمان
وزننده جنّ طائفه‌سندن بر جماعتدر ❊اليائى❊ ﴿العزاء﴾ سماء وزننده و﴿التعزوة﴾ تانك فتحى وزايك ضميله
اسملردر صبر وشكيب معناسنه‌دركه بربلا وقوعنده جزع وفزع وشكايت ايلميوب فرج ومكافاته انتظار ايله تحمل
ايدوب قاتلنمقدن عبارتدر على قول مطلق اولميوب حسن صبر وتحمل مقبول معناسنه‌در يقال به عزاء وتعزوة
اى صبراوحسن الصبر وعزاء صبر وتحمل ايلمك معناسنه مصدر اولور يقال عزى فلان عزى من الباب الرابع اذاصبر
على مانابه ﴿العزى﴾ كتف وزننده صبور ومتحمل آدمه دينور يقال هو عزى اى صبور ﴿التعزية﴾ تفعله وزننده
برآدمى مصيبت وقوعنده صبر وتحمله ترغيب واغرا ايلمك معناسنه‌در يقال عزّاه اذا صبره وقال فى المصباح تقول
عزّيته اى قلت له احسن الله عزاءك اى رزقك الله الصبر الحسن ﴿التعازى﴾ تفاعل وزننده بربرينى صبر ايتدرمك
معناسنه‌در يقال تعازوا اى عزّى بعضهم بعضا ﴿العزى﴾ عينك فتحيله برآدمى برينه نسبت ايلمك معناسنه‌در
عزوكبى پس واوى ويائى اولور يقال عزاه اليه يعزيه عزيا بمعنى عزاه عزوا ﴿الاعتزاء﴾ افتعال وزننده خلال
جنك وقتالده برقوم وقبيله‌يه انتسابنى ادّعا ايلمك معناسنه‌دركه يالفلان ويالبنى فلان ديو منتسب اولديغى قومه فرياد
ايلمكدن عبارتدر يقال كان له اعتزاء اى ادّعاء وشعار فى الحرب ﴿يعزى﴾ يرضى وزننده كلمهٔ تلطف ونوازشدر لعمرى
موقعنده ايراد اولنور يقال يعزى ما كان كذا كقولك لعمرك ما كان كذا انته‌كه انفا تعزى عنوانيله‌ده ذكر اولندى
شارحك بيانته كوره بنو مهره تعبيراتندندر وبونلر حشويّات كلامدندر ❊الواوى❊ ﴿العسو﴾ عينك فتحى وسينك
سكونيله و﴿العسوّ﴾ علوّ وزننده و﴿العسىّ﴾ عتىّ وزننده و﴿العساء﴾ سماء وزننده و﴿العسا﴾ عصا وزننده
پك قوجالمق معناسنه‌در يقال عسا الشيخ يعسو عسوا وعسوّا وعسيا وعساء من الباب الاوّل ويقال عسى عسا
من الباب الرابع اذا كبر وعساء وعسوّ علوّ وزننده اوت قارتلنوب قوپقورى اولمق معناسنه‌در يقال عسا
النبت عساء وعسوّا اذا غلظ ويبس وكيجه پك قرا كولق چوكمك معناسنه‌در يقال عسا الليل اذا اشتدّت ظلمته
﴿العسو﴾ عينك فتحى وسينك سكونيله مومه دينور شمع معناسنه ﴿ابو العسا﴾ عصا وزننده بر رجلدر ❊اليائى❊ ﴿عسى﴾
عدى وزننده مطلقا فعلدر ياخود مطلقا حرفدر امر محبوبده ترجى وامر مكروهده حذر واشفاق معنالرينه دلالت ايدر

معنيين مذكورين اشبو ﴿عسى ان تكرهوا شيئا فهو خير لكم وعسى ان تحبوا شيئا فهو شر لكم﴾ كريمه سنده مجتمع
اولديلر وعسى كلمه سى شك ويقين معنالرينه استعمال اولنور وكاهجه كاد كلمه سنه مشابه استعمال اولنوب مابعدنده
اولان فعل بلاان ذكر اولنور تقول عسى زيد ينطلق وعسى بارى تعالى طرفندن ايجاب ايچوندر واشبو *عسى
الغوير ابؤسا* مثلنده كان كلمه سى منزلنده دركه ابؤسا لفظى خبر موضعنه وضع اولندى الحاصل عسى كلمه سى افعال
مقاربه دندر اوله كه وشايدكه ومكركه واولور وكركدر معنالرينه كلوركه هر برى وجه مذكور اوزره محلنده مرعيدر
ممكن الحصول اولان ماده ده زبانزده در طمع وحذرى مشتمل ورجا ويقينه دالّ اولوب لكن ليت معناسنه تمنى ايچون
استعمالى غالبدر وقرآن كريمده من طرف البارى اولورسه يقين ووجوبى ايچوندر انجق ﴿عسى ربه ان طلقكن ان يبدله
ازواجا﴾ كريمه سنده شذوذ اوزره در وتفصيلاتى مغنى اللبيبده مشروحه در وقوله تعالى ﴿فهل عسيتم﴾ الآية
اى هل انتم قريب من الفرار كشافك بياننه كوره جبن وفرارلرى درجهٔ تحقيقده متوقع اولمغله هل ايله متوقع مزبوردن
استفهام اولوب واستفهامده تثبيت وتقريرى متضمندر (العسا) عصا وزننده اوت قوروب قاتيلمق معناسنه در
يقال عسى النبات عسا من الباب الرابع بمعنى عسا عسوا (العاسى) خرما اغاجنه دينور وجوهرى بوراده عسا كلمه سنى
خرما قورغيله بيان ايلكله غلط ايلدى صواب اولان غين معجمه ايله در (المعسية) محسنه وزننده شول ناقه دركه
سودى اولوب اولمديغى مشكوك اوله يقال ناقة معسية اذا كانت تشك ابها لبن ام لا (المعساة) مرماة وزننده يارار وروا
وجسبان معناسنه در مذكر ومؤنث ومفرد وجمعى برابردر يقال انه لمعساة بكذا اى مخلقة به (اعس به) همزه نك
فتحى وسينك كسريله فعل تعجبدر اخلق به معناسنه دركه عجب ياراشقلو وروا وجسباندر ديمكدر يقال اعس به
اى اخلق به (العسىّ) غنى وزننده و(العسى) كتف وزننده برنسنه يه ياقيشيجى شيئه دينور يقال هو عسىّ به
وعس اى خليق ويقال بالعسىّ ان تفعل اى بالحرىّ (المعساء) مكسال وزننده بلوغه تقرّب ايلمش قيزه دينور
يقال جارية معساء اى مراهقة *الواو* (العشا) عصا وزننده و(العشاوة) عداوه وزننده كيجه ده وكوندزده
كوز دومانلو اولمغه دينوركه باصره سى ضعيف وقاصر اولمغله منظره سى قرامتق اولور على قول كورلكه دينور يقال
فى عينه عشا وعشاوة اى سوء البصر بالليل والنهار او العمى وعشا مصدر اولور برآدمك كوزى دومانلو ياخود كور
اولمق معناسنه در يقال عشى الرجل عشا من الباب الرابع وعشا يعشو عشوا من الاول اذا ساء بصره او عمى * شارح ديركه
امّهات سائره ده اشبو عشاء ماده سنى كوندوز كوروب كيجه كورممك ايله بيان ايدرلركه شبكورلق وطاوق قراكوسى
تعبير اولنور (العشى) كتف وزننده و(الاعشى) احمر وزننده وصفلردر عشاء علتنه مبتلا آدمه دينور مؤنثى
عشواء در يقال رجل عش منقوصا واعشىً ورجلان اعشيان وامرأة عشواء وعشواوان واعشى ايله جاهليتده
واسلامده شعراى عديده ملقب اولدى ازجمله اعشى باهله كه اسمى عامردر جاهليدر واعشى بنى نهشل كه اسمى
اسود بن يعفردر واعشى همدان كه اسمى عبدالرحمن در واعشى بنى ابى ربيعه واعشى طرود واعشى بنى
الحرماز وبنى اسد وعكل كه اسمى كهمسدر واعشى بن معروف كه اسمى خيثمه در وبنى عقيل وبنى مالك وبنى
عوف كه اسمى ضابئ ايدى وبنى ضوره كه اسمى عبدالله در وبنى جلان كه اسمى سلمه در وبنى قيس كه ابو بصيردر
والاعشى التغلبى كه اسمى نعمان ايدى وبونلردن ماعدا نيجه اعشى ايله ملقبلر واردر جمعى عشىّ كلور حمر وزننده
(التعشية) تفعله وزننده كيجه آتش ياقوب ايشغيله قوش آولمق معناسنه در زيرا ايشقدن قوش قسمنك كوزلرى
خيره لنور يقال عشى الطير اذا اوقدلها نار التعشى فتصاد وبرآدمه اخشام طعامى يدرمك معناسنه در يقال
عشاه اذا اطعمه العشاء وكيجه وقتنده حيوان اوتارمق معناسنه در يقال عشى الابل اذا رعاها ليلا وبرايشى
تأنى ورفق وملايمتله طوتمق معناسنه در يقال عشى عنه اذا رفق به * شارح ديركه نته كه ضحى عنه تضحية دخى
بو معنايه در تضحية الابل وتعشية الابل عن الورد ماده سندن مأخوذدر زيرا دوه لرى صباح واخشام صويه
كتوروب كوتورر ايكن آهسته آهسته رعى ايدرك كوتورملريله من بعد تضحيه وتعشيه مطلق رفق وسهولت
معامله سنده مستعمل اولدى *حتى ضحّ رويدا وعشّ رويدا* مثلى دخى بوندن مأخوذدر ترفق فى الامر ولاتعجل
معناسنه در (التعاشى) تفاعل وزننده تجاهل معناسنه مستعملدر يقال تعاشى عنه اذا تجاهل (العشواء) حمراء
وزننده اعشى مؤنثيدركه ذكر اولندى وشول ناقه يه دينوركه اوكنده اولان نسنه لرى كورممكله كورلمه دن الريله
اورايه بورايه باصوب چاله رق يورر اوله ومنه المثل * خبطه خبط عشواء * اى ركبه على غير بصيرة وقراكويه
دينور ظلمت معناسنه تقول لقيته فى عشواء العتمة اى فى ظلمتها وبرجنس خرمانك ياخود اغاجنك آديدر (العشو)
حشو وزننده و(العشوّ) علوّ وزننده ايراقدن كورديكى آتشه ياچراغه استضاءه قصديله توجه ايلمك معناسنه در

يقال عشا النار و اليها يعشو عشوا و عشوًّا اى رأها ليلا من بعيد فقصدها مستضيئا و عشو و عشى عينلرك فتحى
و شينلرك سكونيله بر آدمه اخشام يمكى يدرمك معناسنه‌در يقال عشاه يشعوه عشوا و يعشيه عشيا اذا اطعمه
العشاء و عشو حيوانى كيجه اوتارمق معناسنه‌در يقال عشا الابل عشوا اذا رعاها ليلا و كوزى دومانلو آدمك
طوتديغى كبى طوتمق و اول كونه عمل و حركت ايتمك معناسنه‌در يقال عشا الرجل اذا فعل فعل الاعشى (الاعتشاء)
افتعال وزننده بودخى كيجه وقتى ايراقدن كورينان آتشه استضائه ايچون قصد و توجه ايلمك معناسنه‌در يقال
اعتشى النار و بالنار اذا رأها ليلا من بعيد فقصدها مستضيئا و عشا و قتنده كتمك معناسنه‌در يقال اعتشى
الرجل اذا سار وقت العشاء (العشوة) عينك ضمى و كسريله كيجه وقتى ايراقدن كورينان آتشه دينوركه استضائه
ايچون اكا قصد و توجه اولنه و بيان و بصيرتسز و هدايتسز كوركبى كورلمه‌دن بر امر ملتبسه صتاشمغه دينور بونده
عينك حركات ثلاثيله لغتدر يقال ركب فلان عشوة اى باشر امرا على غير بيان (العشوة) عينك فتحيله قرا كولغه
دينور ظلمت معناسنه على قول كيجه‌نك اوّلندن ربعنه‌دك چكن زمانه دينور (العشاء) كساء وزننده كيجه
قرا كولغنك اوّلنه دينوركه صولر قرار ديغى و قتدر على قول اخشام نمازندن يتسو و قتنه قدر زمانه دينور ياخود
زوال شمسدن ايرته طلوع فجر ماييننده اولان زماندن عبارتدر تقول جئته عشاء اى اوّل الظلام او من المغرب الى
العتمة او من زوال الشمس الى طلوع الفجر (العشىّ) و (العشية) غنىّ و غنيه وزنلرنده آخر نهاره دينور جمعلرى عشايا
و عشيات كلور يقال رعى الابل عشيا و عشية اى آخر النهار و بلوده دينور سحاب معناسنه (العشيشة) جهينه
وزننده و (العشيشان) و (العشيان) عينلرك ضميله و (العشيشية) جويريه وزننده و (العشيشات) و (العشيشيات) كه
جمله‌سى مصغر بنيه‌سيله‌در عشيشه و عشيشيه عشيه كلمه‌سنك خلاف قياس اوزره مصغرلريدر و صيغ اخيره
جمعلريدر ياء وسطى شينه مقلوبه‌در و نونله عشيان مغيربان كلمه‌سنه نظيردر تقول لقيته عشيشة و عشيشانا
و عشيّانا و عشيشية و عشيشات و عشيشيات (العشى) عينك كسريله و (العشاء) سماء وزننده اخشام طعامنه
دينور جمعى اعشيه و عشىّ كلور عتىّ وزننده يقال اكل العشىّ و العشاء اى طعام العشىّ (صلاتا العشىّ) تثنيه
بنيه‌سيله زكاتا الغنىّ وزننده اويله ايله ايكندى نمازندن عبارتدر (العشاءان) عينك كسريله اخشام ايله يتسو
و قتلرندن عبارتدر (التعشى) تفعل وزننده اخشام طعامى يمك معناسنه‌در يقال تعشى الرجل اذا اكل العشاء (العشيان)
سكران وزننده (المتعشى) دائما اخشام وقتى طعام اكل ايدن آدمه دينور (الاعشاء) همزه‌نك كسريله بر آدمه
اخشام طعامى يدرمك معناسنه‌در يقال اعشاه اذا اطعمه العشاء و ويرمك معناسنه مستعملدر يقال اعشاه اذا
اعطاه (العواشى) حواشى وزننده دائما كيجه و قتنده اوتليان دوه و قيون مقوله‌لرينه دينور مفردى عاشيه‌در
(العشىّ) غنى وزننده شول دوه‌دركه اخشام علفنى چابك بتورميوب اوزون اوزادى اكل ايدر اوله مؤنثى عشيه‌در
(العشا) عصا وزننده ظلم ايلمك معناسنه‌در يقال عشى عليه عشا من الباب الرابع اذا ظلمه و مواشى كيجه اوتلامق
معناسنه‌در يقال عشيت الابل اذا تعشت (العاشية) كيجه وقتى اوتليان ماشيه‌يه دينوركه ذكر اولندى (العشوان)
عينك ضميله بر جنس خرمانك ياخود اغاجنك آديدر عشواء كبى (الاشتعشاء) بر آدمى حيران بولمق معناسه‌در
يقال اشتعشاه اذا وجده حائرا و آتش يا چراغ و مشعل شعله‌سيله كوز اوكنى كوروب يوله كتمك معناسنه‌در يقال
استعشى نارا اذا اهتدى بها (العشو) عينك كسريله شول چناغه دينوركه قيون و كچى مقوله‌سنك اوتلاقدن
دونشلرنده ياخود صكره‌جه اكا صاغوب ايچرلر ※الواوى※ (العصا) عينك فتحى و الفك قصريله دكنكه دينور
مؤنث سماعيدر جمعى اعصى كلور همزه‌نك فتحى و صادك كسريله و اعصاء كلور و عصىّ كلور عتىّ وزننده و عصىّ
كلور كسرتينله و عربلر القاء عصا ايله مسافرك يرينه واروب آرام و اقامت ايلسندن ياخود قازقلرى يرلو يرينه قاقوب
چادرنى قورمقدن كنايه ايدرلر يقولون القى عصاه اى بلغ موضعه و اقام او اثبت اوتاده ثمّ خيم كذلك لين العصا ايله
بر آدمك شديد و متهوّر اولميوب ملايم طبع و سهل العطف و حسن السياسة اولمسندن كنايه ايدرلر يقال هو لين العصا
اى رفيق حسن السياسة و فلان چوبان يا فلان دوه‌جى رعى و سوقنده عنف و شدتله طوتميوب حيوانى آزجه
و خفيفجه ضرب و ملايمتله معامله ايدر ديه‌جك يرده هو ضعيف العصا ديرلر و شقّ عصا ايله جماعت مسلمينه
مخالفت مراد ايدرلر يقال هو قد شق عصا المسلمين اى خالف جماعتهم و فلان كسه‌لر دائما خلق دكنكله
دوكرلر ديه‌جك يرده هم عبيد العصا ديرلر و عصا مصدر اولور اله دكنك آلمق معناسنه‌در يقال عصى الرجل
عصا من الباب الرابع اذا اخذ العصا و قلجى دكنك كبى آلمق ياخود دكنكله اورر كبى قلجله اورمق معناسنه‌در يقال
عصى بسيفه اذا اخذه اخذ العصا او ضرب به ضربها و يقال عصا بسيفه يعصو عصا بمعناه او تقول عصوت

بالسيف وعصيت بالعصا او عكسه او كلاهما فى كليهما هر حالده يائى دكلدر الفى واودن مقلوبدر وعصا لسانه اطلاق اولنور وانجلك كيكنه اطلاق اولنور كه قلم ودودك تعبير اولنور وعصا نيچه فرسلرك اسميدر وجماعت اسلامه اطلاق اولنور نته كه ذكر اولندى ونسوانك باشلرينى اورتدكلرى اورتويه دينور وجذيمة الابرش نام كسنه نك قسراغى اسميدر اناسنك آدى عصيه ايدى سميه وزننده ومنه المثل * ان العصا من العصية * اى بعض الامر من بعض (العصو) عينك فتحى وصادك سكونيله دكنكله اورمق معناسنه در يقال عصاه يعصوه عصوا اذا ضربه بالعصا ويارهيى صاروب باغلمق معناسنه در تقول عصوت الجرح اذا شددته وناسى برخيره ياخود شره دائر ماده ضمننده بريكدرمك معناسنه در تقول عصوت القوم اذا جمعتهم على خير او شر (الاعتصاء) افتعال وزننده اغاجدن عصا كسمك معناسنه در يقال اعتصى الشجرة اذا قطع منها عصا (المعاصاة) مباهاة وزننده باب مغالبه ده مستعملدر دكنكله اورشمق معناسنه در تقول عاصانى فعصوته اى ضاربنى بالعصا فغلبته (التعصية) تفعله وزننده برآدمه عصا ويرمكله عصالندرمك معناسنه در يقال عصاه العصا اذا اعطاه اياها (الاعصاء) همزه نك كسريله باغ آصمه سى چبوقلر ويرمك معناسنه در يقال اعصى الكرم اذا خرج عيدانه ولم يثمر (العاصى) كسلدكده قانى طورمز اولان طمره دينور * شارح ديركه بو ماده ونهر آتى عصيان ماده سنه متعلق اولمغله * مؤلف تخليل ايلمشدر وعاصى نهر حماة لقبيدر كه حالا عاصى صويى ديمكله متعارفدر اسمى ميماس در ومقلوبدر كه جميع انهار قبله طرفنه جارى ونهر مزبور شمال طرفنه جارى اولوب وبر محلده دولابسز سقى اراضى ايلمديكندن كويا كه عصيان ايدر اولمغله عاصى ايله ملقب اولدى (العنصوة) عينك ضمى وفتحى وصادك ضميله و (العنصية) زبرجه وزننده صاچ بلوكنه دينور نته كه عنص ماده سنده بيان اولندى ❊اليائى❊ (العصيان) عينك كسريله و (العصى) عينك فتحى وصادك سكونيله و (المعصية) منزله وزننده بر كمسه امره انقياد ايلميوب اطاعتسز اولمق معناسنه دركه عاصى اولمق تعبير اولنور يقال عصاه يعصيه عصيانا وعصيا ومعصية اذا خرج عن طاعته وخالف امره (المعاصاة) مباهاة وزننده عصيان معناسنه در يقال عاصاه بمعنى عصاه (العاصى) و (العصىّ) غنىّ وزننده امره مخالفت ايديجى نافرمان كمسه يه دينور (الاعتصاء) افتعال وزننده ميوه چكردكى پكشمك معناسنه در يقال اعتصت النواة اذا اشتدت (ابن ابى عاصيه) بر شاعردر (التعصى) تفعل وزننده برايش كوجلك معناسنه در كويا كه عصيان ايدر يقال تعصى الامر اذا اعتاص (عصيه) سميه وزننده بر بطندر ❊الواوى❊ (العضو) عينك ضمى وكسريله وضاد معجمه نك سكونيله بدندن بر جزؤه وبر پارهيه دينور كه كميكله بيله جه لحم وافردن عبارتدر فارسيده اندام دينور جمعى اعضاء كلور يقال قطع عضوا من بدنه وهو كل لحم وافر بعظمه (التعضية) تفعله وزننده برنسنه يى پارهلمق معناسنه در يقال عضى الشاة اذا جزّأها وبر نسنه يى بلوك بلوك طاغتمق معناسنه در يقال عضى القوم اذا فرّقه (العضو) عينك فتحى وضادك سكونيله تعضيه معنالرينه در يقال عضا الشاة يعضوها عضوا اذا جزّأها ويقال عضا الشئ اذا فرّقه (العضة) عده وزننده تفريق اولنان نسنه دن بر بلوكه دينور فرقه معناسنه وبر پارهيه دينور قطعه معناسنه ويلانه دينور كذب معناسنه جمعى عضون كلور عزون كبى يقال جعلوه عضين اى مفرّقة وعضون عضه لفظندن جمع اولوركه هايله در جادو لغه دينور نته كه هاء ماده سنده ذكر اولندى (العضوّ) سموّ وزننده بر كمسه ملبوسات ومأكولاتده خوشحال اولوب ساز وسامان صاحبى اولمق معناسنه دركه اجزاى رفاهى تامّ اولمقدن عبارتدر (العاضى) عضوّ مذكور ايله متصف اولان آدمه دينور يقال رجل عاض اى بين العضوّ اى كاس طعم مكفىّ ❊الواوى❊ (العطو) خطو وزننده برنسنه يه ال صونوب آلمق معناسنه در يقال عطا الشئ واليه يعطو عطوا اذا تناوله وميوه كبى يوقريده اولان نسنه يه طوغرى باشى واللرى قالدروب اوزاتمق معناسنه در يقال عطا اليه رأسه ويديه اذا رفعه (العطو) عينك حركات ثلاثى وطانك سكونيله و (الطعوّ) عدوّ وزننده دائما آغاجك داللرندن وپراقلرندن قوپروب يمك ايچون بيوننى سوندروب اوزانور اولان آهويه وصف اولور يقال ظبى عطوّ مثلثة وعطوّ اذا كان يتطاول الى الشجر ليتناول منه (العطا) عصا وزننده وبعضا ممدود اولور بخشش معناسنه دركه ويركو تعبير اولنور يقال هو اهل العطا والعطاء اى نول السمح وبخش طريقيله ويريلان ويركويه دينور جمعى اعطيه وجمع الجمعى اعطيات كلور يقال كثير العطا وهو مايعطى (العطية) غنيه وزننده بودخى ويريلان ويركويه دينور (المعطاء) محراب وزننده ويركيسى چوق آدمه دينور مذكر ومؤنثه وصف اولور جمعى معاطى كلور ميمك فتحى وياءنك تخفيفيله ومعاطىّ كلور ياءنك تشديديله يقال رجل وامرأة معطاء اى كثير العطاء (الاستعطاء) برآدمدن عطيه ايستمك معناسنه در يقال استعطى الرجل اذا سأل العطاء (التعطى) تفعل وزننده استعطاء معناسنه در يقال تعطاه

اذا سأله العطاء و برايشه صتاشوب اكا شروع ايلك معناسنه در يقال تعطى الامر اذا ركبه و ايومك معناسـنه در يقـال تعطى الرجل اذا تجلى ﴿الاعطاء﴾ همزه نك كسريله و برمك معناسـنه در يقال اعطاه شيئا اذا ناوله اياه و انقياد ايلك معناسنه در يقال اعطى فلانا اذا انقاد * شارح ديركه بونده رأس ايله و يد ايله استعمال اولنور يقال اعطى رأسه او يده اذا انقاد ﴿المعاطاة﴾ مباهاة وزننده و ﴿العطاء﴾ قتال وزننده و برمك معناسـنه در يقال عاطاه معاطاة و عطاء بمعنى اعطـاه و معاطاة الصبى اوغلان بشقه جه كسب وكار ايله قزانج ايدوب پدر و مادر كبى اقرباسنك مؤنتلرينى رؤيت واداى خدمت ايلمسندن عبـارتدر نته كه تعطيه دخى بومعناده مستعملدر ومنه تقول يعاطينى الصبى ويعطينى اى ينصفنى ويخدمنى ﴿التعاطى﴾ تفاعل وزننده برنسنه يه ال صونوب آلمق معناسنه در يقـال تعاطاه اذا تناوله وخاصة حق ولايق اولميـان نسنه يه ال اوزاتمق معناسـنه در يقال فلان يتعاطى اى يتناول مالا يحق و برنسنه يى آلمق خصوصنده هربرى ال صونوب نزاع ايدشمك معناسنه در يقال يتعاطون الكأس اى يتنازعون فى اخذها و برنسـنه يى آلمق ايچون اياغك پرمقلرى اوزره قالقوب اكا طوغرى اللرى اوزاتمق معناسنه در ومنه قوله تعالى ﴿فتعاطى فعقر﴾ اى قام على اطراف اصابع الرجلين ثم رفع يديه فضربهـا و برايشه صتاشوب مشتغل اولمق معناسنه در تعطى كبى على قول تعاطى رفعنده يعنى بين الناس موجب عز و رفعت اوله جق حالتله اوغراشمغه وتعطى مذموم وقبيح ماده ايله اوغراشمغه مخصوصدر يقـال فلان يتعاطى الامر اى يركـبه ويخوض فيه كالتعطى او التعاطى فى الرفعة و التعطى فى القبيح وتعاطى الصبى اوغلان بشقه جه كسب وكار ايله قزانج ايدوب پدر ومادر كبى اقرباسـنك مؤنتلرينى رؤيت ودلخواهلرينى كنديلره ايصـال واعطا ايلك معناسـنه در بعض نسخه ده بومعنا معاطـاة وبعضده تعاطى ايله مرسومدر يقال الصبى يتعـاطى اهله اى يعمل لهم وينـاولهم ماارادوا وتعاطى باب مغالبه ده استعمال اولنور وبركو بابنده يارشمق معناسـنه تقول تعاطيناه فعطوته اى غلبته فى المعاطاة ﴿التعطية﴾ تأديه وزننده معاطاة كبى خدمت ايلك معناسنه مستعملدر تقول هو يعاطينى ويعطينى اى ينصفنى ويخدمنى وايو درمك معناسنه در تقول عطيته اذا بجلته ﴿العطوى﴾ سكرى وزننده كباده كبى قوللنمسى سهل اولان ملايم يايه دينور يقال قوس عطوى اى سهلة ﴿عطاء﴾ و ﴿عطيه﴾ اسمادندر * الواوى * ﴿العظو﴾ عينك فتحى وظاى معجمه نك سكونيله برآدمى برمحنته كرفتار ايلكله مغموم وبدحال ايلك معناسنه در يقال عظاه يعظوه عظوا اذا ساءه و برآدمى على الغفله تسميم ايلك معناسنه در يقال عظاه اذا اغتاله فسقاه سما و برآدمى خيردن صرف ايلك معناسـنه در يقال عظـاه اذا صرفه عن الخير و برآدمى غيبت ايلك ياخود حقنده زباندر ازلقله ناسزا ديللمك معناسنه در يقال عظاه اذا اغتابه او تناوله بلسانه * اليائى * ﴿العنظوان﴾ عنفوان وزننده بركونه اوتلقدركه يك آجى اولور بونى آجى چوغان ايله بيان ايلمشلردر ﴿العظا﴾ عطا وزننده دوه عنظوان او تلامغله قرنى شيشمك معناسـنه در يقال عظى الجمل عظـا من الباب الرابع اذا انتفخ بطنه من اكل العنظوان ﴿العظاية﴾ سحابه وزننده سام ابرص ديدكلرى كرتنكله يه شبيه برجانور آديدر جمعى عظاء كلور مدايله بوجانور كرتنكله نوعندن يلانه آغو ويرن ديدكلريدر ﴿العظى﴾ كتف وزننده و ﴿العظيان﴾ عطشان وزننده شول دوه دركه عنظوان او تلامغله قرنى شيشمش اوله * الواوى * ﴿العفو﴾ عينك فتحى وفانك سكونيله محو وطمس معناسنه در قال المؤلف العفو عفو الله عز وجل عن خلقه و الصفح و ترك عقوبة المستحق يعنى عفو كامل واعظم انجق عفو الهيدركه عقوبته مستحق اولان جانى وعاصى ومذنب قوللرينك محض فضل وكرميله كناهلرينى محو وعقابنى ترك وتجاوز ايلمكدن عبارتدر يقـال عفاالله عنه يعفو عفوا وعفاله ذنبه وعن ذنبه اى صفح ولم يعاقبه * شـارح ديركه عفو ماده سى عندالراغب برنسـنه نك اخذ وتناولنه قصد ايلك معناسـنه موضوعدر يقـال عفاه اذا قصده متناولا ماعنده ويقـال عفت الريح الدار اى قصدتها متناولة آثارها ويقـال عفا النبت والشعر اذا قصد تناول الزيادة وتقول عفوت عنك كانك قصدت ازالة ذنبه صارفا عنه فالمعفو متروك فى الحقيقة وعن متعلق بمضمر وعند ابن الاثير عفو ماده سى محو وطمس معناسنه موضوعدر على كلا التقديرين معانى سائره آنلردن متفرعدر ومطلوب اهم انجق عفو وصفح ربانى اولمغله مؤلف تقديم واداة حصر ايله قصر ايلدى انتهى * وعفو برنسنه نك اثر و وجودينى بالكليه ازاله ونابود ايلك معناسنه در يقال عفت الريح الدار اذا درستها ومحتها وامحا معناسنه دركه ميم مشدده ايله افتعالدر محو ومضمحل اولمق معناسنه در يقال عفا الاثر اذا امحى واضمحل وعفو يك حلال وطيب اولان ماله اطلاق اولنور كويا كه مشتبهى ترك ومحو اولنمشدر وبووصف بالمصدردر تقول هذا من عفو مالى اى احله واطيبه و برنسنه نك يك ايوسنه وكزيده وانفسنه دينور يقال اعطاه عفو المال اى خياره واجوده وفضل واحسان ومعروف معناسنه در

وعفو الماء شاربه‌دن یعنی نهر ومنهل مقوله‌سی کنارنده صو ایچن جماعتدن آرتوب قلان صو فضله‌سنه دینور یقال سقاه من عفو المـاء ای مافضل من الشاربة وعفو البلاد شول ارضدن عبارتدرکه آنده برکسه‌نك ملکیت جهتیله اثر وعلاقه‌سی اولمیوب خدایی اوله یقال اقطع له عفوا من الارض وهی مالا اثر لاحد فیها بملك وعفو اشك صوپه‌سنه دینور ولدحمار معناسنه بونده عینك حرکات ثلاثیله جائزدر جمعی عفوه کلور عنبه وزننده وعفاء کلور عینك کسریله وعفو کذلك مصدر اولور دوابّ ومواشی اوتی یقین یردن اوتلامق معناسنه‌در یقال عفت الابل المرعی اذا تناولته قریبا یقیننده کثیرا اولدیغندن ایراغی ترك ایلمشدر ودوه‌نك تویلری چوغالوب اوزامغله صغری طرفنی بورمك معناسنه‌در یقال عفا شعر البعیر اذا کثر وطال فغطی دبره وصویی بولاندروب مکدّر ایدن نسنه قارشدرمیوب طوری وصافی اولمق معناسنه‌در یقال عفا الماء اذا لم یطأه مایکدّره وزائد وفاضل اولمق معناسنه‌در یقال عفا علیه فی العلم ای زاد واوت فراوان اولمغله یرك یوزینی بوریوب اورتمك معناسنه‌در یقال عفت الارض اذا غطّاها النبات وقیونك یوکی چوغالمغله قیرقمق معناسـنه‌در یقال عفا الصوف اذا جزّه وبرکسـه‌یه طلب وسؤال ایتمکسزین ویریلان شیئه دینور تقول اعطیته عفوا ای بغیر مسئلة ﴿العفا﴾ عصا وزننده بودخی برکسه‌نك تملك جهتیله اثر ومدخلی اولمیان یره دینور واشك صوپه‌سنه دینور جحش کبی ﴿العفوة﴾ تمره وزننده دیته دینور خونبها معناسـنه اولیای مقتولدن آنکله کویا که عفو حاصل اولور یقال اعطی له عفوة ای دیة وعفوة القدر عینك حرکات ثلاثیله تنجره‌نك قینارکن یوزینه کلان کفنه وکپوکنه دینور ﴿العفوّ﴾ عدوّ وزننده کثیر العفو دیمکدر یقال رجل عفوّ عن الذنب ای عاف ﴿الاعفاء﴾ همزه‌نك کسریله برآدمی برخصوصدن بریء ومعاف ایلك معناسـنه‌در یقال اعفاه عن الامر اذا برّاه ودوه‌نك توینی قرقیوب چوغالتمغله چاق صاغریسنی بوریوب اورتدرمك معناسـنه‌در تقول اعفیت شعر الجمل اذا کثرته فطال وغطی دبره ونفقه‌دن زائد اولان مالی محتاجلره بذل وانفاق ایلك معناسنه‌در یقال اعفی الرجل اذا انفق العفو من ماله ای الفضلة وبرنسنه‌یی چوغالتمق معناسـنه‌در یقال اعفی اللحیة اذا وفّرها وبرآدمی صحت وعافیتده قلمق معناسنه‌در یقال اعفاه بمعنی عافاه کماسیذکر ﴿التعفیة﴾ تفعله وزننده بودخی دوه‌نك توینی قرقامغله اوزایوب وچوغالوب صغریسنی بوریمك معناسـنه‌در یقال عفی الجمل بمعنی اعفاه وتعفیة الخبال برقومك بالجمله هلاك وانقراضندن عبارتدر یقال عفی علیهم الخبال ای ماتوا عربلر عفی علی اثره دیرلر ایزنی تر ابله محو ونابدید ایتدی معناسنه‌درکه بونده علی ایله استعمال ایدر وبوراده خبال سحـاب وزننده هلاك وجنّ وجنون معنالرینه محتملدر ﴿العفاء﴾ سمـاء وزننده محو وهلاك اولمق معناسـنه‌در یقال عفا اثره عفاء اذا هلك ﴿العافی﴾ برنسنه‌یی طلب وجستجو ایدن آدمه دینور کرك احسان وکرك مرعی اولسون یقال هو عافیه ای رائده وصویه کلان آدمه دینور یقال عفا الماء اذا ورد علیه فهو عاف وصاچی یاخود صقالی اوزون آدمه دینور یقال رجل عاف ای الطویل الشعر وعاریت آلنان چوملك دیبنده چوملك صاحبنه ردّ وایثار اولنان چوربا وات صویی بقیه‌سنه دینور یقال ردّ ه عافی القدر وهو ماردّ فیها من مرقة اذا استعیرت ومهمانه دینور یقال هو عافیه ای ضیفه ومطلقا فضل وکرم یاخود رزق ومؤنت طالبنه دینور یقال جاء عافیا ای طالب فضل اورزق ﴿المعتفی﴾ مختفی وزننده بودخی فضل وکرم یاخود رزق ومؤنت طالبنه دینور ﴿العفاء﴾ سماء وزننده طپراغه دینور وکوزك سیاهنه عارض اولان آقلغه دینورکه علتدر وعفاء وعفو سموّ وزننده خراب ومضمحل اولمق معناسنه‌در یقال عفت الدار عفاء وعفوّا اذا درست وعفاء یغموره دینور ﴿التعفی﴾ تفعل وزننده بودخی خراب ویباب ومضمحل اولمق معناسنه‌در یقال تعفی الشیء اذا درس ﴿العفاء﴾ کساء وزننده دوه‌قوشنده اولان چوق تویلره دینور وبدنده اوزون وفراوان قیللره دینور وسحاب یوزنده اثواب پروزی شکلنده مرئی اولان نسنه‌لره دینور ﴿ابو العفاء﴾ حمارك کنیه‌سیدر ﴿الاستعفاء﴾ برآدم کندیسنه تکلیف وسپارش اولنان خصوص وخدمتدن معاف اولمغی ایستمك معناسـنه‌در یقال استعفاه منه اذا طلب العفو منه عن تکلیفه ودوه قسمی قوری اوتلغی دوداغیله اوکورتلیه‌رك اوتلامق معناسنه‌در یقال استعفت الابل الیبیس اذا اخذته بمشافرها مستصفیة ﴿الاعتفاء﴾ افتعال وزننده استعفا ایله معنـای ثانیده مرادفدر یقال اعتفت الابل الیبیس بمعنی استعفته ﴿العفاوة﴾ عینك حرکات ثلاثیله چوملك قینارکن یوزینه کلان کفه وکپوکه دینور ﴿العافیة﴾ کوده‌سی اتلو وسموز ناقه‌یه دینور جمعی عافیات کلور یقال ناقة عافیة اللحم ای کثیرته وعافیه اسم اولور صحت وسلامته دینور وثلاثیدن مصدر اولوب مفاعله بابنده استعمال اولنور معافات وعفاء کبی که قتال وزننده‌در کماسیذکر ﴿المعفی﴾ محدث وزننده شول کمسه‌درکه برآدم ایله یار وهمدم ورفیق اولوب قطعا آنك معروف واحسانه تعرض وجرّ ومنفعت قیدینه تصدی ایلیه یقال هو معف له ای یصحبه ولا یتعرّض لمعروفه ﴿العافیة﴾ وافیه وزننده فی الاصل

اسمدر حق تعالی قولندن امراض و بلایایی دفع و حفظ ایلمکله حاصل اولان صحت و سلامته دینور یقال جعله الله
فی عافیة ای صحة و سلامة و عافیه مفاعله دن مصدر ثالث اوله رق شذوذ اوزره مستعمل اولور یعنی مصدر موقعنده
استعمال اولنور * شارح دیرکه عندالبعض عافیه ناشئه کبی مصدر ثلاثیدر (المعافاة) مکافاة وزننده و (العفاء)
قتال وزننده و (العافیة) نادر اوله رق حق جلّ و علا قولنه علل و بلایادن صحت و سلامت ویرمك معناسنه در
یقال عافاه الله من المکروه معافاة و عفاء و عافیة ای وهب له العافیة من العلل و البلایا و حق جلّ سبحانه بر قولنی
ناسدن و ناسی اول قولندن عافیتده قلمق معناسنه درکه ناسك کندودن اذا و ثقلت و تسلطنی و کندینك ناسه
احتیاج و تعرض و مراجعتنی صرفله اول قولنی آسوده و آزاده ایلمکدن عبارتدر یقال عافاه الله ای جعله من الناس
و الناس منه فی عافیة ※ الواوی ※ (العقوة) عینك فتحیله بر شجر آدیدر و عقوه خانه نك و محله نك یوره سنه و چوره سنه
دینور جمعی عقاء کلور عینك کسریله تقول رأیته یدور فی عقوة الدار او المحلة ای ماحولها (العقاة) حصاة
وزننده عقوه معناسنه در (العقو) عفو وزننده قویی قازوب بر طرفندن صو چیقارمق معناسنه در یقال
عقا الرجل عقوا اذا حفر البئر فانبط من جانبها و یوقاری آغوب یوکسلمك معناسنه در یقال عقا العلم اذا علا
وارتفع و بر نسنه دن خوشلنمیوب ایکرنمك معناسنه در یقال عقا الامر یعقو و یعقی من الباب الاوّل و الثانی اذا کرهه
(الاعتقاء) افتعال وزننده بو دخی قیو قازوب بر طرفندن صو چیقارمق معناسنه در یقال اعتقی الرجل بمعنی عقا
(المعقی) محدث وزننده بر یوکسك نسنه اوزرنده جولان ایدن شخصه دینور عقاب کبی که یوکسك طاغلرك
حوالەسنده چورینوب دوران ایدر ※ الیائی ※ (العقی) عینك کسریله هنوز تولد ایدن چوجغك قارنندن چیقان
فضله یه دینور جمعی اعقاء کلور (العقی) عینك فتحی و قافك سکونیله هنوز تولد ایدن چوجغك فضله سنی
اخراج ایلیه جك نسنه ایچورمك معناسنه در عربلر بال ایچوررلر یقال عقاه یعقیه عقیا اذا سقاه (التعقیة) تفعله
وزننده عقی معناسنه در یقال عقاه بمعنی عقاه و هوایه طوغری اوق آتمق معناسنه در یقال عقی بسهمه
اذا رمی به فی الهواء و قوش هوالنوب یوکسلمك معناسنه در یقال عقی الطائر اذا ارتفع فی طیرانه و بر یردن
کتورلمك معناسنه درکه کلان کمسه یه ازدراء موقعنده ایراد اولنور معنای اوّلدن مأخوذدر یقال من این
عقیت علی المجهول ای اتیت (العقیان) عینك کسریله شول جنس آلتونه دینورکه یردن نبات کبی نابت اولور
فارسیده زر رسته دیرلر یقال بنو فلان عقیان الذهب و هو ذهب ینبت (الاعقاء) همزه نك کسریله بر نسنه آجی
یاخود پك آجی اولمق معناسنه در یقال اعقی الشیء اذا صار مرّا او اشتدّت مرارته و بر نسنه یی آجیلغندن ناشی
اغزدن چیقاروب آتمق معناسنه در یقال اعقی الشیء اذا ازاله من فیه (الاعتقاء) افتعال وزننده تعقیه ایله
معنای اخیرده مرادفدر تقول من این اعتقیت علی المجهول ای اتیت ※ الواوی ※ (العکوة) عروه و تمره وزنلرنده
کوچك چوجغك ذقننده اولان چقورجغه دینور نونه معناسنه و اورته یه دینور یقال عکوة الدار ای وسطها
و دلك دیبنه و کوکنه دینور اصل اللسان معناسنه و قویرق صوقنه دینور یقال فرس شدید العکوة ای اصل الذنب
و سکیردن یاپلمش طوره یه و طوماغه دینورکه سکیری اوزونلغنه یاروب هر طرفنی اوروب طوره ایدرلر و بدنده جزءٔ
غلیظه یه یعنی اوچقور کلان یوغون یرینه دینورکه مراد قولتق آلتیدر ترکیده سپدلك تعبیر اولنور و هر شیئك کوم
و غلیظ اولان یرینه دینور جمعی عکا کلور عینك ضمی و الفك قصریله و عکاء کلور کساء وزننده (عکوه) تمره
وزننده بر شاعر تمیمی اسمیدر (العکو) عفو وزننده آتك قویریغنی قویرق صوقنه طوغری قیوروب دوکمك معناسنه در
یقال عکا ذنب الفرس عکوا اذا عطفه الی العکوة و عقده و طونك و شلوارك اوچقورلغنی قالین و بیوك ایلمك
معناسنه در یقال عکا بازاره اذا اعظم حجزته و غلظها و دوه سمیزوب تنومند اولمق معناسنه در یقال عکت الابل
اذا غلظت و سمنت و دبردن فضله نك بر مقداری چیقوب و بر مقداری چیقمیوب قالمق معناسنه در یقال عکا بخرئه
اذا خرج بعض و بقی بعض و توتن هوایه آغمق معناسنه در یقال عکا الدخان اذا تصعد و بوغور ناقه یی کبه قلمق
معناسنه در یقال عکا الفحل الناقة اذا لقحها و بر آدمه مهربانلق ایلمك معناسنه در یقال عکا علی قومه اذا عطف
و اسیری یامجرمی بنده چکمك معناسنه در یقال عکا فلانا فی الحدید اذا قیده و شده (المعکاء) محراب وزننده
سمیز دوه لره دینور یاخود شول چوق دوه لره دینورکه کثرت و ازدحامندن باشلری بری برینك قویرق صوقلرینه
کیرشمش اوله یقال ابل معکاء ای سمینة او کثیرة رأس ذا عند عکوة ذا (الاعکی) اعلی وزننده ایکی یانلری
یوغون و قویرق صوقی پك و قاتی اولان دوه یه دینور (العکواء) حمراء وزننده قویریغی آق و سائر یرلری سیاه اولان
دیشی قیونه دینور و بو دیشی قیونه مخصوصدر یقال شاة عکواء ای بیضاء الذنب و سائرها اسود (التعکیة) تفعله

وزننده قلجك قبضه‌سنه یاخود مزراغك تمرنی یاننه یاش سکیر صارمق معناسنه‌در یقال عکی علی سیفه ورمحه اذا شد علیهما علباء رطبا (العکیّ) غنیّ وزننده طولوم ایچره اویمش قویو سوده دینورکه یوغورداوله‌جقدر ❊ الیائی ❊ (العکی) عینك فتحی وکافك سکونیله طونك یاشلوارك اوچقورلغنی قالین ایلمك معناسنه‌در یقال عکی بازاره عکیا اذا اغلظ بمقعده واولمك معناسنه‌در یقال عکی زید اذا مات (التعکیة) تفعله وزننده و(الاعکاء) همزه‌نك کسریله بونلرده اوچقورلغی قالین ایلمك معناسنه‌در یقال عکی بازاره واعکی اذا اغلظ بمقعده واعکاء بر آدمی بنده چکمك معناسنه‌در یقال اعکاه اذا اوثقه فی الحدید (العکا) عینك ضمی والفك قصریله عکوه‌نك جمعیدرکه غرفه وزننده‌در * مؤلف معناسندن سکوت ایلمکله شارح دیرکه بوا کیرلوب هنوز یومق اولمامش ایپلك کلته‌سنه دینور (العاکی) میته دینور وعکوه دیدکلری ذکر اولنان ایپلك صاتیجی‌یه دینور وسویق مقل اکلنه دوشکون آدمه دینور (العکیّ) غنیّ وزننده مقل دیدکلری یمشك قاودینه دینور ❊ الواوی ❊ (العلو) عینك حرکات ثلاثی ولامك سکونیله و(العلاوة) ثمامه وزننده و(العالیة) برنسنه‌نك یوقاریسنه دینور تپه‌باشی کبی یقال علو الشیٔ مثلثة وعلاوته وعالیته ای ارفعه وعالیه مزراغك وقارغینك یوقار یسنه‌که اوسط طرفیدر علی قول اوجنه یاخود تمرن طرفندن نصفنه دینور یقال ما عالیة القناة کسافلتها ای اعلاها اورأسها اونصفها الذی یلی السنان وعالیه نجد اولکه‌سنك ما فوقیله ارض تهامه‌یه وماوراء مکه‌یه وارنجه قدر مشتمل اولدیغی ارضه دینورکه ارض حجاز اولور وظاهر مدینه‌ده نیچه قریه‌لره اطلاق اولنور مجموعنه عوالی دینور نسبتنده عالی دیرلر وغیر قیاس اوزره علوی دینور عینك ضمیله (العلوّ) سموّ وزننده برنسنه یوکسك وبلند اولمق معناسنه‌در یقال علا الشی یعلو علوّا اذا ارتفع ویقال علا النهار اذا ارتفع وبرشیئك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال علاه وبه اذا صعده ودابّه‌یه بنمك معناسنه‌در یقال علا الدابّة اذا رکبها وقدر وشان وشرف صاحبی اولمق معناسنه‌در یقال علا فی المکارم اذا شرف وباء حرفیله یوکسلتمك ویوکسك ایلمك معناسنه اولور یقال علابه اذا جعله عالیا (العلیّ) غنیّ وزننده اسم فاعلدر یوکسك وبلند نسنه‌یه دینور وشدید وقویّ آدمه اطلاق اولنور بومعنا اعتباریله بعض کسه‌لر تسمیه اولندی علیّ المرتضی کبی کرم الله وجهه (العلاء) عطاء وزننده بودخی یوکسك وبلند اولمق معناسنه‌در یقال علی الشیٔ علاء من الباب الرابع اذا ارتفع وشرف وشان جهتیله بلند مرتبه اولمق معناسنه‌در یقال علی فی المکارم اذا شرف (التعلی) تفعل وزننده بودخی یوکسك اولمق معناسنه‌در یقال تعلی الشیٔ بمعنی علا وتدریجله یوکسلمك معناسنه‌در یقال تعلی الرجل اذا علا فی مهلة وخاتون نفاسدن یاخود مرضدن سلامت بولمق معناسنه مستعملدرکه قالقمق تعبیر اولنور یقال تعلت المرأة من نفاسها او من مرضها اذا سلمت (الاستعلاء) برنسنه‌نك یوقاریسنه اغمق معناسنه‌در یقال استعلاه اذا صعده ویوکسلمك معناسنه‌در یقال استعلی النهار اذا ارتفع (الاعلیلاء) اعشیشاب وزننده بودخی برشیئك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال اعلولاه اذا صعده (الاعلاء) همزه‌نك کسریله بودخی برنسنه‌نك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال اعلاه اذا صعده وبرنسنه‌یی یوکسلتمك معناسنه‌در یقال اعلاه اذا جعله عالیا وعن حرفیله برنسنه‌دن نزول ایلمك معناسنه اولور یقال اعلی عن الدابة اذا نزل عنها وعالیه دیدکاری ارض مذکوره‌یه کلمك معناسنه‌در یقال اعلی الرجل اذا اتی العالیه (التعلیة) تفعله وزننده بودخی برنسنه‌نك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال علّاه اذا صعده وبرنسنه‌یی یوکسلتمك معناسنه‌در یقال علّاه اذا جعله عالیا وعن حرفیله برنسنه‌یی یوقاریدن ایندرمك معناسنه‌در یقال علی المتاع عن الدابّة اذا نزله ومکتوبه سرنامه یازمق معناسنه‌در یقال علی الکتاب اذا عنونه کما یقال علونه علونة وعلوانا (المعالاة) مبالاة وزننده بودخی برنسنه‌نك یوقاریسنه چیقمق معناسنه‌در یقال عالاه وبه اذا صعده وعالیه دیدکاری ارض مذکوره‌یه کلمك معناسنه‌در یقال عالی الرجل اذا اتی العالیة وبرخبری فاش ایلمك معناسنه‌در یقال عالوا نعیه اذا اظهروه وعلی حرفیله برنسنه‌یی برینه یوکلتمك معناسنه اولور تقول عاله علیّ بالامر ای احمله علی (الحروف المستعلیة) اهل تجوید عرفنده یدی حرفدن عبارتدرکه * صاد مهمله وغین معجمه وقاف وضاد معجمه وخای معجمه وطاء وظاء * حرفلریدر مجموعنی *صغق ضخطظ* کلمه‌لری جامعه‌در بونلرك کیمنده لسان یوقاری طماغه استعلا وکیمنده ادا ایدرکن صوت علو جهتندن خروج ایلمکله مستعلیه اطلاق اولندی (العلاء) سماء وزننده مصدردرکه ذکر اولندی واسم اولور یوکسکلکه دینور یقال فیه علاء ای رفعة وبررجل آدیدر ومدینه‌ده برموضع اسمیدر (سکة العلاء) بخارا شهرنده برصوقاقدر (الاعتلاء) افتعال وزننده یوکسلمك معناسنه‌در یقال اعتلی النهار اذا ارتفع (العالی) باب اوّلدن اسم فاعلدر

یوکسك نسنه‌یه دینور و عربلر شرف و شان صاحبی آدمه عالی الکعب اطلاق ایدرلر یقولون رجل عالی الکعب
ای شریف * شارح دیرکه کعب قارغینك بوغومنه دینورکه ماده‌سندن عالی اولور بو وجهله کنایه ایدرلر یاخود کعب
رجلدندرکه مراد ایاقدر امتیاز و تفوّق جهتیله اهل صدر اولور (المعلاة) مرماة وزننده کسب شرف معناسنه‌در
شارح دیرکه بو معناده مصدر میمی و اسم اولور و اسم مکان اولور و مجبنه و مبخله کبی باعث معناسنه اولور جمعی معالی
کلور ومنه معالی الامور ای مکسب الشرف و معلاة مکهٔ مکرمه‌نك مقبره‌سی اسمیدرکه حجون نام محلده واقعدر
مکه‌نك اوست طرفنده‌در بونده معلاة اسم مکاندر و یمامه‌ده برقریه آدیدر و بدر قربنده برموضع اسمیدر (العلیة)
و (العلی) عینلرك کسریله اجله و اشراف ناسه دینور علیّ کلمه‌سنك جمعلریدرکه غنیّ وزننده‌در یقال هم علیة الناس
و علیه ای جلتهم (العلاوة) کتابه وزننده باشك یوقریسنه دینور علی قول بیونك یوقریسنه دینور یقال ضرب
علاوته ای اعلی رأسه او عنقه و دابه‌یه محمول اولان ایکی دنکك ارالغنه زائد اوله‌رق وضع اولنان نسنه‌یه دینور
فارسی ادا ایله سربار تعبیر اولنور یقال لاتضع العلاوة بین العدلین و هی ما وضع بین العدلین و مطلقا برنسنه اوزره
زیاده قلنان شیئه دینور یقال اعطاه الف دینار او دینار علاوة و برقسراغك آدیدر (العلیاء) صحراء وزننده کوکه
اطلاق اولنور سماء معناسنه * شارحك بیانه کوره اسمدر صفت دکلدر و طاغك تپه‌سنه دینور و مکان عالی‌یه دینور
یقال رأیته یقعد فی العلیاء ای المکان العالی و مطلقا برنسنه‌دن عالی اولان شیئه دینور و فعلهٔ عالیه معناسنه‌درکه
شرف و رفعتی متضمن عملدن عبارتدر * شارح ابن اثیردن نقل ایدرکه حضرت عباسك نعت شریف نبویده نظم
و انشاد ایلدیکی اشبو * حتی احتوی بیتك المهیمن من * خندف علیاء تحتها النطق * بیتنده واقع علیاء کلمه‌سی مکان
مرتفع معناسنه‌در اعلی کلمه‌سنك مؤنثی دکلدر زیرا منکرا ایراد اولنمشدر فعلاء افعل ایسه البته معرّف اولمق لازمدر
انتهی (علیا مضر) عینك ضمی و الفك قصریله قبیلهٔ مضرك اعلاسنه اطلاق اولنورکه عندالبعض قریش
قبیله‌سیدر ماعداسنه سفلی مضر تعبیر اولنور و علیا لفظی علی کلمه‌سنك مؤنثیدر جمعی علی کلور کبری و کبر کبی
(العلیان) عینك کسریله ایری و تنومند انسان و حیوانه دینور و اوزون نسنه‌یه دینور طویل معناسنه و کالا و متاعه
دینور و یوکسك ناقه‌یه دینور و آواز بلنده دینور یقال له علیان ای صوت جهیر و ارکك صرتلانه دینور (العلیان)
عینك و لام مشدده‌نك کسریله بودخی یوکسك ناقه‌یه و آواز بلنده دینور (العلوان) عینك ضمیله مکتوبك سرنامه‌سنه
و دیباجه‌سنه دینور یقال کتب علوان الکتاب ای عنوانه (العلایة) سحابه وزننده برموضع آدیدر و یوکسك
محله دینور (العلی) ظبی وزننده بودخی یوکسك محله دینور (العلاة) حصاة وزننده دمورجیلرك اورس تعبیر
ایتدکلری دموره دینور سندان معناسنه و اوزرنده کش یاپدقلری یصی طاشه دینور یوغوردی اوزرینه سروب
قوریدوب کش یاپارلر و کولك طرزنده برکونه قابه دینورکه یره قویوب اطرافنی صغیر تزکلریله بسلیوب اکا سود
صاغارلر و یوکسك ناقه‌یه دینور و برقسراغك و برطاغك اسملریدر (علیّون) عینك و لامك مشدده‌نك کسریله
علی کلمه‌سنك جمعیدرکه عینك و لام مشدده‌نك کسری و یانك تشدیدیله‌در سماء سابعه‌ده برموضع اسمیدرکه
ارواح مؤمنین اورایه صعود ایدرلر * مؤلف بصائرده بو معنایی بیاندنصکره دیمشدرکه علیون علی قول اشرف
مواضع جنانك اسمیدر نته‌که سجّین اشر مواضع نیرانك اسمیدر و عندالبعض اهل و سکانك اسمیدر و بو عربیه
اقربدر زیرا جمع مزبور ناطقینه مخصوصدر و علی انك مفردیدر بطیخ کبی * و ابن اثیرك بیانه کوره سماء
سابعه‌نك یاخود حفظه ملائکه‌سنك دیوانلری اسمیدرکه اعمال صالحین اورایه رفع اولنور یاخود اعلای امکنه
و اشرف مراتب دیمکدرکه مراد دار آخرتده درکاه رضایه اقرب اولان درجاتدر و علیون کلمه‌سی حروف و حرکاتله
معرب اولور قنسرین کبی و عندالبعض و جه مذکور اوزره جمعدر یاخود مفردی یوقدر یاخود مفرددر جمعی یوقدر
(یعلی) یرضی وزننده که فعل مستقبلدر اسماندندر یعلی بن امیه صحابیدر (معلی) معظم وزننده اسماندندر معلی بن
اسد صحابیدر (یعلی) یانك کسری و الفك قصریله برخاتون اسمیدر و عبید بن یعلی تابعیدر (العلو) عینك فتحی
و لامك سکونیله قهر و غلبه معناسنه‌در یقال اخذه علوا ای عنوة (التعالی) تفاعل وزننده یوکسلمك معناسنه‌در
یقال تعالی الرجل اذا ارتفع بونك امر حاضرنده تعال دیرسن لامك فتحیله اعل معناسنه و مفرد مؤنثنده تعالی
و جمعنده تعالین دیرسن * مترجم دیرکه فی الاصل تعال کلمه‌سی تعالی ماده‌سندن امر اولمغله آنکله اسفلده
اولان آدمك یوقری چیقمسی ضمننده ندا اولنور ایدی که آنکله یوقری کل تعبیر اولنور بعده کثرت استعماله مطلقا هلمّ
یعنی کل معناسنده استعمال ایلدیلر کرك مدعوّ اولان کمسه اعلاده و کرك اسفلده اولسون و کرك برابرده اولسون
پس معنای خاصی عامده استعمال ایلدیلر و کاه اولورکه جمع مذکر سالمده مجانست و اوملابسه سیله لامی مضموم اولور

مطلب

مطلب

و به قرأ الحسن البصرىّ ﴿ قل يا اهل الكتاب تعالوا ﴾ و مؤنثنده يا يه مجانستله مكسور اولور انتهى ﴿العل﴾ عينك فتحى و لامك كسرى و ضميله اسمدر فوق معناسنه علا لفظندن مقصوردر تقول اتيته من عل بكسر اللام و ضمها اى من فوق وكاه اولوركه الفله من علا دخى ديرلر من عال دخى بومعنايه‌در تقول اتيته من عل و من علا و من عال اى من فوق * شارح ديركه كسره تخفيفاحالى اوزره ابقايه و ضمه غاياته الحاقه مبنيدر تفصيلى مغنى اللبيبده مذكوردر ﴿العلية﴾ عينك ضمى و كسرى و لام مكسوره‌نك و يانك تشديدلريله چارطاق تعبير اولنان يوكسك اوطه‌يه دينور جمعى علالى كلور تقول قعدنا فى العلية اى الغرفة ﴿المعلى﴾ معظم وزننده قاراوقلرينك يدنجيسنك اسميدر و اسعر نام كسه‌نك فرسى اسميدر جوهرى محدّث وزننده تقييد الحكله وهم ايلدى ﴿المعلى﴾ محدّث وزننده شول آدمه دينوركه دائماسودى حيوانك صاغ طرفندن كلوب صاغار اوله و برفرسك آديدر ﴿يعيلى﴾ مصغر بنيه‌سيله بررجل آديدر ﴿المعتلى﴾ ممتلى وزننده ارسلانه دينور ﴿علىّ﴾ سمىّ وزننده اساميدندر علىّ بن رباح محدّثدر ﴿عليان﴾ سلمان وزننده و ﴿عليان﴾ مصغر بنيه‌سيله محدثلردر و ابراهيم بن عليه كه سميه وزننده‌در محدثدر ﴿العلى﴾ هدى وزننده وادى القرى ناحيه‌سنده بربلده آديدر وديار غطفانده برموضعدر وديار كلابده برنيچه قويى آديدر ﴿كورة العلاتين﴾ عينك فتحى و تثنيه بنيه‌سيله حمص ايالتنده برقضا آديدر ﴿العلواء﴾ حمراء وزننده قصهٔ عاليه معناسنه‌در تقول سمعنا منه علواء اى قصة عالية و برخاتون و ايكى قسراق اسملريدر ﴿العلىّ﴾ كسرتينله و يانك تشديديله يوكسكلكه دينور يقال به على اى علو ❊ اليائى ❊ ﴿العلى﴾ عينك فتحى و لامك سكونيله و ﴿العلىّ﴾ عتىّ وزننده يوقرى‌يه آغمق معناسنه‌در يقال على السطح يعليه عليا و عليا اذا صعده ﴿على﴾ عينك فتحى والفك قصريله حرفدر يعنى حروف جاره‌دندر سيبويه‌دن اسميتى مرويدر طقوز معنايه دلالت ايدر (١) حسى و معنوى استعلاء و تفوق ايچون اولوركه غالبا مجرورينه استعلايه دلالت ايدر نحو قوله تعالى ❊ وعليها و على الفلك تحملون ❊ و بعضا مجرورينك مقابلنه مستعلى اولور نحو قوله تعالى ❊ او اجد على النار هدى ❊ اى على المكان الذى هو قريب من النار هاديا يدلنى على الطريق * و استعلاء معنوى ايچون اولور نحو عليه دين (٢) مصاحبت ايچون كلور مع كلمه‌سى كبى نحو قوله تعالى ❊ وآتى المال على حبه ❊ اى مع حبه (٣) مجاوزه ايچوندر عن كبى كقول الشاعر * اذا رضيت علىّ بنو قشير لعمر الله اعجبنى رضاها * اى رضيت عنى (٤) تعليل ايچوندر لام كبى نحو قوله تعالى ❊ ولتكبروا الله على ماهداكم ❊ اى لماهداكم يعنى لهدايته اياكم (٥) ظرفيت ايچوندر نحو قوله تعالى ❊ ودخل المدينة على حين غفلة ❊ اى فى حين غفلة (٦) حرف جر اولان من معناسنه‌در نحو قوله تعالى ❊ واذا اكتالوا على الناس ❊ اى من الناس (٧) باء جارّه معناسنه‌در نحو قوله تعالى ❊ حقيق على ان لا اقول على الله الا الحق ❊ اى بان لا اقول و بو قراءت مخصوصه‌در (٨) زائده اولوب محذوف اولان على كلمه‌سندن عوض اولور كقول الشاعر * انّ الكريم وابيك يعتمل * ان لم تجد يوما على من يتكل * اى من يتكل عليه فحذف عليه و زاد على قبل الموصول عوضا (٩) استدراك ايچوندركه لكن معناسنه اولور نحو قولهم فلان جهنمىّ على انه لا ييأس من رحمة الله * و على كلمه‌سى اسم اولور فويق معناسنه‌دركه فوق مصغريدر يوقريجه ديمك اولور كقول الشاعر * غدت من عليه بعد ما تم ظمؤها * ﴿عليك﴾ اسم فعل امردر ازم معناسنه‌كه ملازمت و مداومت ايله ديمكدر تقول عليك زيدا اى الزمه و عليك الامر و بالامر يعنى شو ايشى اوزره اول و شو ايشه ملازمت و اهتمام ايله * مترجم ديركه شيخ رضى بيانه كوره اصلى وجب عليك ايدى مثلا عليك زيدا قولى فى الاصل وجب عليك اخذ زيد ايدى سرعت ايچون اختصار ايلديلر اليك و امامك و دونك قوللرى دخى بونك كبيدر ❊ اليائى ❊ ﴿العمى﴾ عصا وزننده برآدمك صكره‌دن كوزلرى بتون كور و نابينا اولمق معناسنه‌در يقال عمى الرجل عمى من الباب الرابع اذا ذهب بصره كله * شارح ديركه ايكى كوزك كور اولمسنه خاصدر بركوزده استعمال اولنمز و كوزه دخى وصف اولور يقال عميت عيناه انتهى * و عمى قلب كور اولمق معناسنه‌ده مستعملدركه مراد جهل و بلادت و قساوتدر يقال عمى الرجل اذا ذهب بصر قلبه و بو معناده افعال بابندن وارد اولمز نته‌كه معناى اوّلده وارد اولور كما سيذكر و عمى قدّ و قامته دينور و اوزونلغه دينور يقال ما احسن عماه اى قامته او طوله و توزه دينور غبار معناسنه ﴿الاعمياء﴾ همزه‌نك و ميمك كسريله بو دخى كور اولمق معناسنه‌در يقال اعماى يعماى اعمياء بمعنى عمى * شارحك بيانه كوره بو افعيلال بابندندر احيرار كبى اصلى اعمايى ايدى ادهامّ صيغه‌سنه احتذاء قصديله لفظ صحيح مخرجنه اخراج اولنوب ياى ثانيه الفه قلب اولنمغله اعمايا اعمياء اولدى كرچه اعمايا كلمه‌سنده دندانهٔ ياء اولى مرسوم اولميوب لكن تلفظنده مثبت اولور و مصدرنده ياى اولايى اسقاط ايلديلر اشهيباب كلمه‌سنده اشهباب ديدكلرى كبى و بعضا يايى مشدّده ايدوب اعماىّ يعماىّ دخى ديرلر ادهامّ يدهامّ كبى و بو احيرار بابندن دخى اولوركه اعماى يعماى دينور اصلى

اعمي ايدى شذوذ اوزره ياء اولى الفه قلب اولندى طايه وغايه كلمه‌لرى كبى وافعيلال مراد اولندقده يالر ادغام
اولنوب اعماىّ دينور (التعمى) تفعل وزننده بودخى كوراولمق معناسنه‌در يقال تعمى الرجل بمعنى عمى (الاعمى)
احمر وزننده و(العمى) كتف وزننده بصرسز كورآدمه وبصيرتسز يعنى قلب كوزى كور آدمه دينوركه مراد
جاهل ونادان‌در اعمى لفظنك جمعى عمى وعميان كلور عينلرك ضمى وميملرك سكونيله وعماة كلور رماة وزننده
بوكوياكه عامى كلمه‌سنك جمعيدر مؤنثى عمياءدر حمراء وزننده وعميه‌در فرحه وزننده‌كه عمى مؤنثيدر (التعمية)
تفعله وزننده كور ايلمك معناسنه‌در يقال عمّاه اى صيره اعمى وبركسه‌يى كيزلمك ستر واخفاء معناسنه مستعملدر
يقال عمى معنى البيت اذا اخفاه اشعارده معمّا بوندن مأخوذدر (مااعماه) فعل تعجبدر عماى بصيرتدن مصوغدر
نه عجب كوردل بى بصيرت جاهل ونادان‌در ديمكدر تعجب كوردل اولمسنه مصرو فدر زيرا عين ظاهريده ازدياد عما
متصوّر دكلدر (التعامى) تفاعل وزننده وزننده تصنعله كورلك كوسترمك معناسنه‌در يقال تعامى الرجل اذا اظهر
العما (العماء) سماء وزننده و(العماية) سحابه وزننده و(العمية) غنيه وسميه وزنلرنده غوايت ولجاج معناسنه‌در يقال
فلان فى عماء وعماية وعمية وعمية اى فى غواية ولجاج (العمية) عينك كسرى وضمى وميمك وياءنك تشديدلريله كبر
وتعظم ياخود ضلال وگمراهى معناسنه‌در وبوعمى لفظندن فعيله‌در يقال ماهذه العمية اى الكبر او الضلال (العميا)
رميّا وزننده فى الاصل مصدردر رمّيا وخصيصا كبى كوراولمق وبرنسنه مستور ومشتبه اولمق معنالرينه‌در بعده
اسم موقعنده استعمال اولندى ومنه يقال قتل فلان عمّيا اى لم يدر من قتله * قال الشارح وفى النهايه العميا فعيلا من
العمى كالرميا من الرمى والخصيصا من التخصص وهى مصادر ومنه حديث ❊ من قتل فى عميا فى رمى يكون بينهم فهو خطأ ❊
والمعنى ان يوجد بينهم قتيل يعمى امره ولايتبين قاتله فحكمه حكم قتل الخطأ يجب فيه الديه پس بوراده
قتل عميا قارشقلقده اوق اصابتيله مقتول اولمقدر (الاعماء) همزه‌نك فتحيله جاهل ونادانلره دينور اعمى كلمه‌سنك
جمعيدر يقال هم اعماء اى جهّال * شارح ديركه مؤلفك سياقى ايكى وجهله غلطى مشتملدر اوّلا محكمده منصوص
اولديغى اوزره اعماء مجاهل معناسنه‌دركه ميمك فتحيله‌در مجهول ونامعلوم نسنه‌لردن عبارتدر ثانيا مفردى اعمى
دكلدر بلكه عمى كلمه‌سيدر كتف وزننده‌كه بمعنى مفعولدر انتهى * واعماء شول اراضى‌يه اطلاق اولنوركه آنده
قطعا آبادانلق وشنلك وعمارت اثرى اولميه يقال رمى بهم فى الاعماء وهى اغفال الارض التى لاعمارة بها واوزون
بويلو آدملره دينور (المعامى) ميمك فتحيله بودخى اثر عمارتدن خالى اولان بور اراضى‌يه دينور * شارحك بيانته
كوره غيرقياس اوزره عمى كلمه‌سندن جمعدر قياس اولان معميه اولمق ايدى (العامية) مبالغة اعماء كلمه‌سنى تأكيد
ايچون ايراد اولنور كرك جهال وكرك سائر معانى‌يه اولسون يقال اعماء عامية مبالغة اى متناهية فيه وعاميه سودى
پك آز اولان خاتونه دينوركه مراد ممه‌سى كور اولان خاتوندر يقال امرأة عامية اى بكاءة (صكة عمىّ) صادك وكاف
مشدده‌نك فتحيله و(عمى) سمى وزننده‌در وبعض اشعارده عينك ضمى وميمك سكونيله وارد اولدى وصكة اعمى
عنوانيله ده وارد اولمشدر نصف نهارك پك اسّيلكى وقتك اسميدركه كونشك اسّيسى وجودى آتش علوى كبى چالوب
ياقديغى وقتدن عبارتدر ياخود عمىّ اولوقته اولان بعينه اسّيلكك اسميدر صكه كلمه‌سى چالوب چارپمق معناسنه‌در
وعمى اعمى لفظندن مرخما مصغردر تعظيم ايچوندر كونشك حرّى كوزده فى قوميوب كوز باقمقدن قالديغى
تصوّريله اولوقته ياخود اسّيلكنه اطلاق اولندى * وعندالبعض عمى جاهليه‌ده عدوان قبيله‌سندن بركسه آديدركه
فقيه اولمغله اثناى حجده حجاجه مناسك حجه متعلق افتا ايدرايدى برسنه على العاده قافله ايله كلور ايكن مكه‌يه ايكى
مرحله مسافه‌ده برقوناغه نزول ايلديلر واول كون اتفاقى هوا پك اسّى ايدى رفقاسنه توجه ايدوب هر كيمكه يارين
بوساعته قدر اداى عمره ايليوب محرم اولديغى حالده قالورسه سنهٔ آتيه‌يه دك اداى عمر ايده‌ميوب اويلجه حرام
اوله‌رق قالور ديدكده اهل قافله بالجمله صچرايوب اول آتشناك وقتده مكه جانبنه عزم وشتاب ايلديلر اول ايكى
مرحله‌يى جدّ تام ايله قطع ايدوب زمان يسيرده مكه‌يه واصل اولديلر وعندالبعض عمى عمالقه‌دن برامير آديدر وقت
هاجرده برقوم اوزره چاپول ايدوب جمله‌سنى استيصال ايلمكله وقت مزبورا كامضاف ومنسوب اولدى وجهينده
دخى اضافت ادنا مناسبت ايچوندر وصكه لفظى هميشه ظرفيت اوزره منصوبدر تقول لقيته او اتانا زيد صكة عمىّ
اى فى اشدّ الهاجرة حرّا (العماء) سماء وزننده يوكسك سحابه دينور ياخود صيق وقالين وكثيف اولانه
ياخود ممطر اولانه ياخود يوقه ياسياه يابياض ياخود افراغ مطر ايلمش خالى سحابه دينور يقال فى السماء عماء
وهو السحاب المرتفع او الكثيف او الممطر او الرقيق او الاسود او الابيض او الذى هراق ماءه (العمى) عينك فتحى
وميمك سكونيله آقق معناسنه‌در يقال عمى الماء عميا من الباب الثانى اذا سال وطالعه خار وخاشاكى طشره

آتمق معناسنه‌در يقال عمى الموج اذا رمى بالقذر و دوه اسر يوب اغزينك كپوكنى تپه‌سنه طوغرى ياخود نيره‌يه اولورسه اولسون آتوب صاچمق معناسنه‌در يقال عمى البعير بلغامه اذا هدر فرمى على هامته او اياً كان ‹الاعتماء› افتعال وزننده برنسنه‌يى اختيار ايلمك معناسنه‌در يقال اعتماه اذا اختاره وقصد ايلمك معناسنه‌در يقال اعتماه اذا قصده ‹العمية› عينك كسريله اختيار معناسنه اولان اعتماء ماده‌سندن اسمدر اختيار معناسنه‌در ‹الاعميان› تثنيه بنيه‌سيله سيل وحريق ياخود سيل و ليل ياخود سيل ايله اسرمش دوه‌يه اطلاق اولنور ومنه اعوذ بالله من الاعميين اى السيل و الحريق او السيل و الليل او السيل و الجمل الهائج ‹العمى› ربّى وزننده اولو مجل آدملره اطلاق اولنور كوياكه عامى لفظندن جمعدركه اولوب ودرى قاله‌جغى مشتبه‌در يقال تركناهم عمى اى اشرفوا على الموت ‹عمايه› سحابه وزننده برطاغك آديدر جرير شعرنده تثنيه صيغه‌سيله ايراد ايلمشدركه اتصالنده اولان جبل آخره تغليب ايتمشدر ‹عما› عينك فتحى وميمك تخفيفيله اما معناسنه‌دركه حرف استفتاحدر يقال عما والله كان كذا لغة فى اما ‹الاعماء› همزه‌نك كسريله برآدمى اعمى بولمق معناسنه‌در يقال اعماه اذا وجده اعمى ❊ الواوى ❊ ‹العمو› عينك فتحى وميمك سكونيله ضلال معناسنه‌در يقال هو فى عمو اى ضلال وذلّت وخضوع معناسنه‌در جمعى اعماء كلور ❊ الواوى ❊ ‹العنوّ› علوّ وزننده و ‹العناء› عطا وزننده اسير اولمق معناسنه‌در تقول عنوت فيهم عنوّاً وعناء اى صرت اسيرافيهم ويقال عنيت فيهم عنا من الباب الرابع اى صرت اسيرافيهم وتذلّل وخضوع وسرفرو قلمق معناسنه‌در تقول عنوت له اذا خضعت وبرنسنه‌يى آچيغه چيقاروب آشكاره قلمق معناسنه‌در تقول عنوت الشئ اذا ابديته وباء حرفيله اخراج معناسنه اولور تقول عنوت به اذا اخرجته وارض نبات بتورمك معناسنه‌در يقال عنت الارض بالنبات اذا اظهرته وكاب برنسنه‌يى كلوب قوقلمق معناسنه‌در يقال عنا الكلب للشئ اذا اتاه فشمه وقربه‌نك ديكش ارالقلرى سيرك اولمغله صويى طشره صيزدرمق معناسنه مستعملدر يقال عنت القربة بماء كثير اى لم تحفظه فظهر وبرآدمه بعض امور وحوادث حادث اولمق معناسنه‌در يقال عنت به الامور اذا نزلت وبرنسنه برآدمى رنج وزحمته اوغراتمق معناسنه‌در يقال عنا الامر عليه اذا شقّ ‹العنا› عصا وزننده بودخى اسيرلكه دوشمك معناسنه‌در تقول عنيت فيهم عنا من الباب الرابع اذا صرت فيهم اسيرا ‹الاعناء› همزه‌نك كسريله برآدمى ذلول وفرمانبر ايلمك معناسنه‌در تقول اعنيته اذا اخضعته وبرنبات اظهار ايلمك معناسنه‌در يقال اعنت الارض النبات اذا اظهرته ‹العنوة› خطوه وزننده اسمدر اسيرلكه دينور وخوارلغه وفرمانبرلكه دينور وقهر واستيلاء معناسنه‌در يقال فتحت هذه البلدة عنوة اى قهرا ومحبت ومودّت معناسنه كلمكله ضدّ اولور تقول بقلبى له عنوة اى مودّة ‹العوانى› نسوانه اطلاق اولنور زيرا طائفهٔ نسوان طرف رجالدن ظلم وجفا كوروب بركسه‌دن مظهرداد ونصرت اولمزلر ❊ شارح ديركه ابن اثيرك بيانته كوره تحت ايدئ رجالده اسير ومقهور اولدقلرينه مبنى ❊ مترجم ديركه وجهين مذكورين صدور اسلامه نسبتله‌در بو خصه زمانه نسوانى خصوصا استانبول جادولرينك بيچاره رجاله استيلالرى قلمه كلور معنا اولمديغى هويدادر ‹التعنية› تأديه وزننده حبس ايلمك معناسنه‌در يقال عناه اذا حبسه وتعنيه اسم اولور دوه قيغيله آغشته اولمش بولندن مركب علاجه دينوركه كركى كبى مزج ايدوب كونشده عقد ايلدكدنصكره اوبوز وكچيك اولمش دوه‌يه طلا ايدرلر وتعنيه بو معناده مصدر اولور اوبوز وكچيك اولمش دوه‌يه علاج مزبورى سورمك معناسنه‌در يقال عنا البعير اذا طلاه بالتعنية ‹العنية› غنيه وزننده بودخى تعنيه كبى ذكر اولنان علاجه دينور ‹الاعناء› همزه‌نك فتحيله جوانب ونواحى معناسنه‌در يقال اعناء السماء اى نواحيها وكذا اعناء البلاد وقبائل مختلفه‌دن مجتمع جماعته دينور مفردلرى عنو در عينك كسريله ‹العانى› اسير وكرفتاره دينور يقال هو عان اى اسير ودم سائله دينور ‹العنوان› عينك ضميله مكتوبك نشان وعلامتنه دينوركه مراد سرنامه وديباجه‌سيدر ‹المعنّاء› معظم وزننده عنوان معناسنه‌در ‹العنونة› عنعنه وزننده مكتوبه عنوان يازمق معناسنه‌در تقول عنونته اذا وسمته ❊ شارح ديركه مؤلف بونلرى نون بابنده وجوهيله بيان ايلمشدر ❊ اليائى ❊ ‹العناية› كتابه وزننده و ‹العناية› سحابه وزننده و ‹العنىّ› عتىّ وزننده برآدمه برزحتلو نسنه مهمّ اولمق معناسنه‌در يقال عناه الامر يعنيه ويعنوه عناية وعناية وعنيا اذا اهمه وبرامر مهمه اوغرايوب اكا مشغول اولمق معناسنه‌در يقال عنى فلان على المجهول عناية ويقال عنى بحاجة عنا من الرابع اذا اهمته واشتغل بها وباب رابعدن ورودى قليلدر ‹الاعتناء› افتعال وزننده برزحتلو ايشه اهتمام ايلمك معناسنه‌در يقال اعتنى بالامر اذا اهتمّ به ‹العنى› كتف وزننده برايشه اوغرامقله رنج وتعب چكن آدمه دينور ‹العنى› عينك فتحى ونونك سكونيله برآدمه برتعبلو ايش پيدا اولمق معناسنه‌در يقال عنى الامر له يعنى عنيا اذا حدث ونزل وطعام وشراب خوشكوار

اولغله مزاجه موافق اولوب سیکمك معناسنه‌در یقال عنی فیه الاکل اذا نجع ویراوت بتورمك معناسنه‌در
یقال عنت الارض بالنبات اذا اظهرته وعنی وعنایه اراده وقصد ایلمك معناسنه‌در یقال عنی بالقول کذا عنیا
وعنایة اذا اراد (العنا) عصاوزننده بودخی طعام وشراب خوشکوار اولغله مزاجه یرامق معناسنه‌در یقال
عنی فیه الاکل عنا من الباب الرابع اذانجع واسیرلکه گرفتار اولمق معناسنه‌در یقال عنی الرجل اذا نشب
فی الاسار (المعنی) مأوی وزننده و (المعنیّ) مرمیّ وزننده و (المعناة) مرماة وزننده و (المعنیة) مرمیه وزننده
کلمه وکلامك مدلولنه دینورکه متضمن اولدقلری امر مقصوددر قصد واراده معناسندندر خلاصه‌سی ازاسنه
الفاظ وضع اولنان صورت ذهنیه‌دن عبارتدر مفهوم آندن اعمدر (العناء) عطاء وزننده رنج وزحمت چکمك
معناسنه‌در یقال عنی الرجل عناء من الباب الرابع اذا نصب (التعنی) تفعل وزننده بودخی رنج وزحمت چکمك
معناسنه‌در یقال تعنی الرجل اذا نصب وبرتعب ومحنتلو ایشك زحمتنی ارتکاب ایدوب اوزرینه آلمق معناسنه‌در
یقال تعنی العنیة اذاتجشمها (الاعناء) همزه‌نك کسریله و (التعنیة) تادیه وزننده برآدمی زحمته اوغراتمق
معناسنه‌در یقال اعناه وعناه اذا انصبه وکتابه عنوان یازمق معناسنه‌در یقال اعنی الکتاب وعناه اذاعنونه
ویقال عنه بالنون (العنیة) ثمره وزننده اسمدر رنج ومشقت معناسنه‌در یقال به عنیة ای عناء (العانی) و (المعنی)
محدّث وزننده عناء کلمه‌سنی مبالغة تاکید اولورلر پك زحمت ومشقت دیمك اولور یقال عناء عان ومعنّ مبالغة
(المعاناة) مباهاة وزننده مشاجره ومنازعه معناسنه‌در یقال عاناه اذاشاجره وبرنسنه‌نك رنج وزحمتنی چکمك
معناسنه‌در یقال عاناه ای قاساه ومال اوزره دائما تقید ونظارتله رعایت وتیمارنده اهتمام ایلمك معناسنه‌در یقال
هم مایعانون مالهم ای مایقومون علیها (المعنی) معظم وزننده برفرس اسمیدر ❊ الواوی ❊ (العیّ) عینك فتحی
ویانك تشدیدیله‌که اصلی عوی ایدی و (العواء) عینك ضمی والفك مدیله و (العوّة) عینك فتحی وواوك
تشدیدیله و (العویّة) غنیه وزننده کلب وقورد مقوله‌سی آغزنی برطرفه چویروب اورمك علی قول صوتنی
آچقلیه‌رق اوزاتمق معناسنه‌درکه اولومق تعبیر اولنور یقال عوی الکلب یعوی عیا وعواء وعوّة وعویّة
من الباب الثانی اذالوی خطمه وصوّت اومدّ صوته ولم یفصح وبرنسنه‌یی برطرفه بوروب بوکمك معناسنه یقال
عوی الشیٔ اذا عطفه وبرکیمسه مثلا اوتوز یاش کبی تمامیٔ قوّت کرته‌سنه کلوب بازولری کرکی کبی قوّی اولمغله
اخرك پنجه‌سنی بورمق معناسنه مستعملدر یقال عوی الرجل اذا بلغ ثلثین سنة فقویت یده فعوی یدغیره وبرنسنه‌یی
ایکی قات اکمك معناسنه‌در یقال عوی البرة والقوس اذا عطفها وعن حرفیله ردّ وصرف معناسنه مستعمل اولور
یقال عوی عن الرجل اذا کذب وردّ یعنی فلان حقنده غیبت ایدن کیمسه‌یی تکذیب ایدوب اول تهمتی فلان اوزرندن
ردّ ایلدی وبرجماعتی فتنه وغوغایه چاغرمق معناسنه مستعملدر یقال عوی القوم الی الفتنة اذادعاهم (الاعتواء)
افتعال وزننده بودخی کلب اورمك یاخود اولومق معناسنه‌در یقال اعتوی الکلب بمعنی عوی وبرنسنه‌یی بوروب
بوکمك معناسنه‌در یقال اعتوی الشیٔ اذا عطفه (التعویة) تأدیه وزننده بودخی برنسنه‌یی ایکی قات اکمك معناسنه‌در
یقال عوّی البرة والقوس اذاعطفها (الانعواء) انفعال وزننده برنسنه ایکی قات اکلمك معناسنه‌در یقال عوی القوس
فانعوت (العوّاء) شدّاد وزننده وقصرایله کلبه دینور ودبره ومقعده اطلاق اولنور ومنازل قمردن برمنزلك آدیدر
بش یاخود درت کوکبدن عبارتدرکه کتابت الف صورتنده واقع اولمشلردر واکا ورك الاسد دخی دیرلر بوصورت
صورشمالیه دندر برالتی آسمانه طوغری اوزادوب برآدمی چاغرر شکلنده برکیمسه صورتی اوله جقدر کواکب مزبوره طرف
اسفلنده مرکوزدر * شارح دیرکه اساسك بیانه کوره منزل مزبور برودت هواموسمنك عقبنده طلوع ایلمکله کویاکه
بردی طرد وتبعید ایده‌رك اکسه سندن چاغروب کیدر اولدیغی باعث تسمیه در انکیچون طاردة البرد دخی دیرلر وعوّاء
قوجه ناقه‌یه دینور (العوّة) عینك ضمی وفتحیله بودخی است ومقعده دینور (الاستعواء) داد خواه اولمق
معناسنه‌در یقال استعواهم اذااستغاثهم (المعاویة) میمك ضمیله ارککه قیزمش قانجق کلبه دینور یقال عوت المعاویة
ای الکلبة المستحرمة وتلکی انیکنه دینور وحرف تعریفسز اسامیدندر * معاویة بن ابی سفیان صحابیدر ومعاویه‌نك
مصغرنده معیوه ومعیه دینور یانك تشدیدیله ومعییه دینور یاء ثلاث ایله (ابومعاویه) پارس دیدکاری جانورك
کنیه‌سیدر (معویه) میمك فتحیله منزله وزننده ابن امرء القیس بن ثعلبه‌درکه قضاعه‌دن بربطن پدریدر (عا)
قصرایله و (عو) عینك فتحی وواوك سکونیله و (عای) سکون یا ایله قیون سوره‌جك صوتدن حکایه‌در (المعاعاة)
مباهاة وزننده الفاظ مذکوره ایله قیون سورمك معناسنه‌در یقال عاعی الراعی اذازجر الضئین فقال عا او عی او عای
شارح دیرکه بو عین ماده‌سنه متعلقدر (العوعاة) و (العیعاة) و (العیعاء) دحرجه وزنلرنده بونلرده معاعاة معناسنه‌در

يقال عوعى يعوعى عوعاة و عيعى يعيعى عيعاة و عيعاء بمعنى عاعى معاعاة (المعاواة) مباهاة وزننده بر كيمسه يه حيقرمق
معناسنه در يقال عاواهم اذا صايحهم (عوّه) عينك فتحيله بر رجل آديدر (اعواء) همزه نك فتحيله و (عوىّ) سمى
و زننده ايكى موضعلردر (التعاوى) تفاعل و زننده ناس هر طرفدن كاوب بريكمك معناسنه در يقال تعاووا عليه
اذا اجتمعوا ✽ الواوى ✽ (العهو) عينك كسريله اشك صو په سنه دينور جحش معناسنه و جنسى پاك و اندامى متعدل
ياقشقلو ياوزو قوتلوّ دوه يه دينور (الاعهاء) همزه نك كسريله بر آدمك مالنه آفت ايرشمك معناسنه در يقال اعهى الرجل
و قعت فى ماله العاهة ✽ اليائى ✽ (العىّ) عينك فتحى و يانك تشديديله و (العياء) عطاء وزننده بر كيمسه مراد ايلديكى
بر ايشك يولنى بيله ميوب و بوله ميوب آپشوب قالمق ياخود مباشرت ايلديكى ايشه كمال و متانت ويره ميوب عاجز
و درمانده اولمق معناسنه در يقال عىّ الرجل بالادغام و فكه عيا و عياء من الباب الرابع اذا لم يهتد لوجه
مراده او عجز منه و لم يطق احكامه و جهل معناسنه مستعملدر تقول عييته اذا جهلته (العيان) ريان وزننده و (العاياء)
عينك فتحيله و (العىّ) طىّ وزننده و (العيى) فعيل وزننده وجه مذكور اوزره بر نسنه دن عاجز و درمانده آدمه
دينور و عىّ و عيى كلمه لرينك جمعلرنده اعياء و اعيياء كلور (التعايى) تفاعل وزننده و (الاستعياء) و (التعيى)
تفعل وزننده عىّ و عياء معناسنه در يقال تعايا الرجل و استعيى و تعيى بمعنى عيى (العىّ) عينك كسريله تكلمدن
عجز ايله حصر اولمق معناسنه در يقال عيى فى المنطق عيا من الباب الرابع اذا حصر (الاعياء) همزه نك كسريله
يوريلوب درمانده اولمق معناسنه در يقال اعيى الماشى اذا كلّ و يوروب درمانده قلمق معناسنه در يقال اعيى
السير البعير اذا كله و عاجز ايلمك معناسنه در يقال اعياه الداء اذا عجزه (المعايا) و (المعايى) ميملرك فتحيله معيى كلمه سنك
جمعلريدر كه يورغون و درمانده لر ديمكدر يقال ابل معايا و معاى اى معيية (العياء) سحاب وزننده و (العاياء) عينك
فتحيله شول بوغوره دينوركه ناقه يه چكلدكده كار كذارلق مصلحتنى بيلوب عجيلك ايليه ياخود اصلا ناقه يه چكلمامش
اوله كذلك بنى آدمده دخى استعمال اولنور يقال فحل عياء و عيايا اذا كان لايهتدى للضراب او الذى لم يضرب قطّ
و كذا الرجل جمعلرى اعياء كلور و عيايا كلمه سنك جمعى حذف زائد اوزره مبنيدر و عياء سحاب وزننده علاجپذير اولميان
مرضه دينور يقال داء عياء اى لايبرأ منه و بو وصف بالمصدر در (المعاياة) مباهاة وزننده و (التعيية) تفعله وزننده
تعميه و لغز كبى فهم و استخراجندن عاجز اوله جق كلام ايراد ايلمك معناسنه در يقال عايا الرجل و عيى اذا اتى بكلام
لايهتدى له (الاعيية) اثفيه وزننده لغز و معما كبى فهم و استخراجندن عاجز اوله جق كلامه دينور (بنو عياء) سماء
وزننده جزم قبيله سندن بر جماعتدر (عيعايه) عينك فتحيله عدوان قبيله سندن بر جماعتدر (المعيى) معظم وزننده
بر موضعدر (عيايه) سحابه وزننده بر جماعتدر (العىّ) طىّ وزننده ابن عدنان دركه معد نام كيمسه نك برادرى ايدى

فصل الغين المعجمة

فصل الغين المعجمة

✽ اليائى ✽ (الغبية) غينك فتحى و بانك سكونيله آزجه يغموره دينور على قول بردن
صاغانقلى ياغان يغموره دينور تقول اخذتنا غبية اى مطرة غير كثيرة او الدفعة الشديدة و متتابعا دوكيلان چوق
صويه دينور و متتابعا اوريلان قامچى يه دينور بونلرك مجموعنده اسمدر و اسم مصدر دخى اولور و غبية التراب
طپراغك هوايه توزوب چيقان توزينه دينور و غبيه نابديدلكه دينور غيبت معناسنه در يقال جاؤا على غبية الشمس
اى غيبتها (الغبا) عصا وزننده بو دخى هوايه آغوب چيقان توزه دينور (الغبياء) حمراء وزننده صرمشق چتلق
آغاجلره دينور يقال شجرة غبياء اى ملتفة و يقال غصن اغبى (التغبية) تأديه وزننده اورتمك معناسنه در يقال غباه
اذا ستره و باشدن صاچك مجموعنى كسمك معناسنه در يقال غبى الشعر اذا قصره و استأصله ✽ الواوى ✽ (الغبا)
عصا وزننده و (الغباوة) عدواه وزننده بر كيمسه كند ذهن و بليد اولمغله فهم و فطنتدن قاصر اولمق معناسنه در
يقال غبى الرجل الشئ و عنه غبا و غباوة من الباب الرابع اذا لم يفطن له و بر نسنه مستور و مخفى اولمق معناسنه در
يقال غبى الشئ منه اذا خفى (الغبىّ) غنىّ وزننده ذهنى آغر بلادتلو آدمه دينوركه زكىّ و زيرك مقابليدر (الغبوة)
خطوه وزننده و (الغبوة) فتوه وزننده و (الغبىّ) صلىّ وزننده غفلت معناسنه در يقال فية غبوة و غبوة و غبىّ
اى غفلة (الغبراء) سماء وزننده كيزلوجه ارضه دينور ✽ اليائى ✽ (الغاتية) تاى فوقيه ايله عاتيه وزننده بوناو غوز
خاتونه دينور يقال امرأة غاتية اى بلهاء ✽ الواوى ✽ (الغثاء) ثاى مثلثه ايله غراب وزننده و (الغثاء) زنار
وزننده صو يوزنده اولان و سيل صويى كتوردیكى خار و خاشاكه و كپوكه و سيل صوينه قارشمش يپراق مقوله سنه
دينور قال فى الاساس يقال فلان ماله غثاء و غثاء و عمله هباء و سعيه جفاء (الغثو) حشو وزننده بر يرده غثاء
چوغالمق معناسنه در يقال غثا الوادى يغثو غثوا اذا كثر فيه الغثاء ✽ اليائى ✽ (الغثى) غثو وزننده و مرادفيدر يقال
غثى الوادى يغثى غثيا بمعنى غثا غثوا و سيل صويى مرعايى بوزوب برى برينه قاتمغله حلاوتنى كيدرمك معناسنه در

يقال غثى السيل المرتع اذا جمع بعضه الى بعض واذهب حلاوته و خلط كلام ايلمك معناسنه در يقال غثى الكلام غثيا من الباب الثانى والرابع اذا خلطه و دوابّ و مواشى يى ياخود ناسى برى برينه قاتوب هرج و مرج ايلمك معناسنه در يقال غثى المال او الناس اذا خبطهم و ضرب فيهم و غثى و غثيان فتحاتله كوكل بولانمق معناسنه دركه قئ مقدمه سيدر يقال غثت النفس غثيا و غثيانا اذا خبثت وهوا يوزى بولانوب بولوتلنمق معناسنه در يقال غثت السماء بالسحاب اذا غيمت (الاغثاء) همزه نك كسريله بودخى سيل صويى مرعايى بوزوب برى برينه قاتمق معناسنه در يقال اغثى السيل المرتع بمعنى غثى (الغثا) عصا وزننده يريوزنده نبات چوغالمق معناسنه در يقال غثيت الارض بالنبات غثا من الباب الرابع اذا كثر فيها (الاغثى) اقصى وزننده ارسلانه دينور ※ لواوى ※ (الغدوة) غينك ضمى و دالك سكونيله صباحك اوّل وقتنه دينور بكره معناسنه فارسيده بامداد و تركيده اركن تعبير اولنور على قول صلوة فجرايله طلوع شمس بيننده اولان وقته دينور تقول اتيته غدوة اى بكرة او مابين صلوة الفجر و طلوع الشمس * شارح ديركه غدوه و بكره كلمه لريله اكرايچنده اولديغك كونك صباحى مراد اولور ايسه منوّن اولمز و اكر نكره مراد اولورسه منوّن اولورلر و غدوه لفظنك جمعى غدى كلور مديه و مدى كبى (الغداة) حصاة وزننده و (الغدية) غنيه وزننده بونلرده غدوه معناسنه در غداة كلمه سنك جمعى غدوات كلور فتحاتله و غديه نك جمعى غديات كلور و غداياء كلور و غدوّ كلور ضمتينله و واوك تشديديله و عند البعض غدايا غديه نك جمعى دكلدر بلكه عشاياء كلمه سنه مزاوجه و جهيله استعمال اولنور پس قائل مزبور غداة كلمه سندن جمع اولديغنه ذاهب اولمشدر (الغدوّ) سموّ وزننده و (الغدوة) غرفه وزننده بريره صباح وقتى كلمك و صباح قتى كتمك و برايشه صباح وقتى مباشرت ايلمك معناسنه در يقال غدا عليه غدوّا و غدوة اذا بكر عليه * شارح ديركه بعده توسعه اولنوب و قتدن تجريد ايله راح كبى افعال ناقصه يه ملحق اولمشدر صار معناسنه مستعملدر (الاغتداء) افتعال وزننده غدوّ معناسنه در يقال اغتدى عليه بمعنى غدا عليه (المغاداة) مفاعله وزننده بركمسه يه اركندن وارمق و برايشى اركندن ايشلمك معناسنه در يقال غاداه و غادى الامر اذا باكره (الغد) غينك فتحى و دالك تخفيفيله ايرته كونه دينوركه يارين دخى تعبير اولنور فارسيده فردا دينور و بونك اصلى غدو ايدى بلاعوض واو حذف اولندى نسبتنده غدىّ و غدوىّ دينور اثبات واو ايله (الغادية) صباح وقتنده پيدا اولان بلوده ياخود يغموره دينور (الغداء) سماء وزننده صباح طعامنك اسميدر جمعى اغديه در تقول اطعمنا غداء اى طعام الغدوة (التغدى) تفعل وزننده صباح طعامى يمك معناسنه در يقال تغدى الرجل اذا اكل الغداء (الغدا) عصا وزننده تغدى معناسنه در يقال غدى الرجل غدا من الباب الرابع بمعنى تغدّى (التغدية) تأديه وزننده صباح طعامى يدرمك معناسنه در تقول غديته اذا اطعمته الغداء (الغديان) سكران وزننده دائما اركن طعام اكل ايدن آدمه دينور مؤنثى غدياء در (ابو الغاديه) يسار بن سبع دركه صحابيدر (الغادى) ارسلانه اطلاق اولنور (الغدّاء) شدّاد وزننده ابن كعبدركه اعيان عربدندر (المغدى) ميمك و دالك فتحيله اسم مكاندر مؤنثى مغداة درشول يره دينوركه قوم اندن صباح وقتنده رحلت ايده لر كذلك وقت مرقومده رحلت اولنان يره دينور نته كه مراح و مراحه بونك مقابليدر بو مناسبتله مطلقا منشأ و مصيرده استعمال اولنديلر بعده بر ولدك پدرينه مشابهت كامله سنده استعمال ايلديلر زيرا پدر اولادك اصل و منشأى و نسب و اخلاق و شمائلده بالنسبه مرجع و مصيريدر و بو جهتله مجاز بمرتبتين اولور و منه يقال ماترك فلان من ابيه مغدى و مغداة و لامراحا و مراحة اى شبها يعنى كويا كه جمله سنى اخذ و استيفا ايلمشدر (الغدوىّ) عربىّ وزننده كبه حيوان قرننده اولان ياوريه دينور على قول قيون قسمنه مخصوصدر ياخود خلك طوتدرديغى دوله مقابل بيع اولنان دوه يه و سائر حيوانه دينور ياخود قوچك طوتدرديغى دوله مقابل بيع اولنان قيونه دينور مؤلفك بما يباع او ان يبتاع قوللرى مسامحه اوزره در و لفظ مزبور كلمهٔ نسبت اولمغله كويا كه آنلر فردايه منسوبلردر ※ الواوى ※ (الغذىّ) ذال معجمه ايله غنى وزننده و (الغذوىّ) عربىّ وزننده غدوىّ معناسنه در بو صورتده غدايه منسوب اولور و غذىّ تازه قوزويه دينور جمعى غذاء كلور غينك كسريله (الغذاء) كساء وزننده مأكولات و مشروباتدن بدنك نماء و قوامنه مدار اولان شيئه دينور يقال اعطاه غذاءه و هو ما به نماء الجسم و قوامه (الغذو) عزو وزننده بركمسه يه غذاء ويرمك معناسنه در يقال غذاه يغذوه غذوا اذا اعطاه الغذاء و اركك دوه افشانى كسه رك ايشه مك معناسنه مستعملدر يقال غذا الجمل بوله و ببوله اذا قطع و دوه نك افشانى كسيله كسيله كلمك معناسنه در يقال غذا بول الجمل اذا انقطع و آقمق معناسنه در يقال غذا الشئ اى سال و تيز تيز يوريمك معناسنه در يقال غذا الرجل اذا اسرع و طمردن قان روان اولمق معناسنه در يقال غذا العرق اذا سال دما (التغذية) تفعله وزننده بودخى غذا اندرمك

معناسنه‌در یقال غذّاه بمعنی غداه و بسلمك معناسنه مستعملدر یقال غذاه اذا ربّاه و دوه کسه‌رك ایشه‌مك معناسنه‌در
یقال غذّی الجمل بوله اذا قطعه وطمردن قان آقق معناسنه‌در یقال غذّی العرق اذا سال دما (الاغتذاء) افتعال
وزننده و (التغذی) تفعل وزننده غدالنمك معناسنه‌در یقال غذاه فاغتذی وتغذی (الغذا) عصا وزننده
ارکك دوه‌نك بوله‌نه دینور (الغذوان) فتحاتله شوقلو و جنبشلو اوینافی یوکرك آته دینور و بدزبان و فاحش و دلازار
آدمه دینور مؤنثی غذوانه‌در و بصره ایله مدینه بیننده برصویك آدیدر (الاستغذاء) برآدمی یره چالوب خاکسار ایلمك
معناسنه‌در یقال استغذاه اذا صرعه فشدّ صرعه (الغاذیة) بدنده برطمرك آدیدر (الغاذی) غدالندریجی
و بسلیجی معنالرینه‌در بو مناسبتله دوابّ و مواشی‌یی کوزل بسلیوب رعایت و تیمارنده حاذق آدمه اطلاق اولنور یقال
هو غازی مال ای مصلحه وسائسه ✻ الیائی ✻ (الغذی) غذو وزننده و مرادفیدر تقول غذیته غذیا من الباب الثانی
یعنی غذوته جوهری یائیدن دخی کلدیکنی بیلمامکله انکار ایلدی ✻ الواوی ✻ (الغرو) غینك فتحی و رانك سکونیله
برنسنه برنسنه‌یه بوس بتون محکمجه یاپشوب قیلامق معناسنه‌در یقال غرا السمن قلبه یغرو غروا اذا لزق به
وغطّاه و برنسنه‌یی توتقاله یاپشدرمق معناسنه‌در یقال غری الجلد به اذا لصقه بالغراء و غرو عجب معناسنه‌در که
تعجبدندر نته‌که غروی دخی بو معنایه‌در دعوی وزننده یقال لاغرو من کذا و لاغروی ای لاعجب (الغرا) عصا
وزننده و (الغراء) کساء وزننده برنسنه‌در که کندیسیله برنسنه طلا اولنور یاخود آخر نسنه‌یه یاپشدریلور بعضلر
دیدیکه برنسنه‌درکه بالغك قرنندن ظهور ایدر آنکله نسنه یاپشدریلور بونلر ترکیده توتقال دیدکلریدرکه ایکی
درلو اولور بر درلوسی غرا الجلود دیدکلریدرکه حیوانك جلدنی مهرّا اولنجه تکرار تکرار طبخ و تصفیه‌دنصکره
انعقاد رتبه‌سنه کلنجه بری برینه ضربله حاصل اولان توتقالدر و بریسی غرا السمك دیدکلریدرکه بالق
توتقالی دیرلر خنزیر البحر دیدکلری اوزون برونلو بالغك و امثالنك جوفنده اولور منجمد رطوبتدر و غرا عصا
وزننده کوچك بوزاغی‌یه دینور و مطلقا تازه ولده دینور و آریق و مهزول انسانه و حیوانه دینور غراة دخی دینور
جمعی اغراء کلور و غرا کوزللکه دینور یقال به غرا ای حسن (الغراء) کساء وزننده توتقاله دینورکه ذکر اولندی
و دابّه‌سی اولمیان آدمه دینور یقال رجل غراء ای لادابّة له (المغروّة) مقروّه وزننده و (المغریّة) مرمیه وزننده
توتقاله یاپشدرلمش یایه دینور یقال قوس مغروّة و مغریّة ای ملصقة بالغراء (الغرا) عصا وزننده و (الغراء) سماء
وزننده برنسنه‌یه پك حرصله دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال غری به غرا و غراء من الباب الرابع اذا اولع و مایه
و مادّه اولان آیازمه و پیکار مقوله‌سنك صویی صوغومق معناسنه‌در یقال غری العدّ اذا برد ماؤه بوراده عدّ
عینك کسریله‌در (الاغراء) همزه‌نك کسریله بو دخی برنسنه‌یه دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال اغری به
علی المجهول اذا اولع و برآدمی برنسنه‌یه ترغیب و تحریصله قندرمق معناسنه‌در یقال اغری فلانا به اذا ولعه و ناس
ارالغنه فتنه و اختلال القاسیله بری برینه قشقرتمق معناسنه‌در یقال اغری بینهم العداوة ای القاها کانه الزقها بهم
(الغروی) دعوی وزننده اسمدر برنسنه‌یه دوشکونلکه دینور (التغریة) تفعله وزننده بو دخی برنسنه‌یه پك حرصله
دوشکون اولمق معناسنه‌در یقال غرّی به علی المجهول ای اولع و صوامق معناسنه‌در یقال غرّاه به اذا طلاه
(الغریّ) غنیّ وزننده کوزله دینور یقال رجل و شیء غریّ ای حسن و رسم و طرح و بناسی خوب و لطیف بنا
و عمارته دینور (الغریّان) تثنیه بنیه‌سیله کوفه‌ده ایکی بناء مشهوردر مادّهٔ مرقومه‌دن مأخوذدر (المغاراة) مباهاة
وزننده و (الغراء) قتال وزننده ایکی نسنه بیننه فاصله ویرمیوب بری برینه اولاشدرمق و یناشدرمق معناسنه‌در
یقال غاری بین الشیئین اذا ولی و برکمسه ایله اونکولك ایدوب لجّ و جدال ایلمك معناسنه‌در یقال غاری فلانا
اذا لاجّه (الغراوی) رغامی وزننده کپوکه دینور رغوه معناسنه جمعی رغاوی‌در رانك فتحیله (غریّة) غنیه وزننده
بر موضع آدیدر (غریّه) سمیه وزننده غنی قبیله‌سی یوردنده برصو آدیدر (غریّ) سمیّ وزننده اجأ نام جبل قربنده
برصو آدیدر ✻ الواوی ✻ (الغزو) غینك فتحی و زای معجمه‌نك سکونیله برنسنه‌یی اراده و طلب ایلمك معناسنه‌در
یقال غزاه یغزوه غزوا اذا اراده و طلبه و قصد ایلمك معناسنه‌در یقال غزاه اذا قصده و تقول غزوی کذا ای قصدی
و دشمنله جنك و قتال ایلمکه کیتمك معناسنه‌در یقال غزا العدوّ اذا سار الی قتالهم و انتهابهم (الغزوان) فتحاتله
و (الغزاوة) عداوه وزننده بونلرده دشمن اوزره جنك و قتال ایلمکه کیتمك معناسنه‌در یقال غزا العدوّ غزوا
و غزوانا و غزاوة اذا سار الی قتالهم و انتهابهم (الغازی) غزو ایدن آدمه دینور جمعی غزیّ کلور غینك ضمی و زای
مشدّده‌نك فتحیله و غزیّ کلور دلیّ وزننده (الغزیّ) غنیّ وزننده اسم جمعدر (الاغتزاء) افتعال وزننده بو دخی
قصد ایلمك معناسنه‌در یقال اغتزاه اذا قصده و برآدمی سائر همدم و اصحابلری بیننده اختیار و اختصاص

ايلك معناسنه‌در يقال اغترى بفلان اذا اختص به من بين اصحابه (الاغزاء) همزه‌نك كسريله برآدمى غزايه حمل
ايلك معناسنه‌دركه غزا ايتدرمكدن عبارتدر يقال اغزاه اذا حمله على الغزو و مديون ذمتنده اولان دين ومطلوبى
تعجيل ايليوب تأخير و امهال ايلك معناسنه‌در يقال اغزاه اذا امهله و آخر ماله عليه من الدين و ناقه‌نك دول طوتمسى
چپارزلنمق معناسنه در يقال اغزت الناقة اذا عسر لقاحها و خاتونك ارى غزايه كتمك معناسنه‌در يقال اغزت
المرأة اذا غزا بعلها (التغزية) تفعله وزننده بودخى برآدمى غزا ايتدرمك معناسنه‌در يقال غزاه اذا حمله على
الغزو و (المغزى) مجرا وزننده اسم مكاندر مقصد و مرام معناسنه‌در يقال مغزى الكلام اى مقصده (المغازى)
ميمك فتحيله غزاة قسمنك مناقب و داستانلرينه دينور سير و شهنامه كبى ومنه كتاب المغازى اى مناقب الغزاة
شارح ديركه بونك مفردى بوقدر ياخود مغزى ياخود مغزاة كلمه‌لريدر (المغزية) محسنه وزننده شول كبه ناقه‌يه
دينوركه مدت حملندن برسنه اوزره برآى چكمش اوله‌كه اون اوچ آيه بالغ اولور يقال ناقة مغزية اى زادت
على السنة شهرا فى الحمل (غزوان) سلمان وزننده هرات شهرنده برمحله آديدر و طائفده برجبل آديدر و بررجل
اسميدر (غازيه) و (غزية) غنيه وزننده و (غزيه) سميه وزننده و (غزى) سمى وزننده اساميدندر (ابن غزو)
دلو وزننده محدثدر و ربيعة بن الغازى تابعيدر ❊ الواوى ❊ (الغسو) علو وزننده كيجه قرا كو اولمق معناسنه‌در
يقال غسا الليل يغسو غسوا اذا اظلم (الاغساء) همزه‌نك كسريله غسو معناسنه‌در يقال اغسى الليل بمعنى غسى
(الغساة) حصاة وزننده خرمانك هنوز قوريغنه دينوركه اوچنجى مرتبه سيدر بلح معناسنه جمعى غسا كلور
و غسيات كلور فتحاتله (الغسوة) تمره وزننده سدر اغاجنك يمشنه دينور نبقه معناسنه‌دركه عربستان خرماسى
ديدكلريدر (الغسا) عصا وزننده بودخى كيجه قرا كو اولمق معناسنه‌در يقال غسى الليل غسا من الباب الرابع
اذا اظلم (الاغساء) همزه‌نك كسريله كيجه‌نك ظلمتى قبلايوب بوريمك معناسنه‌در يقال اغساه الليل اذا البسه ظلامه
❊ الواوى ❊ (الغشى) غينك فتحى و شين معجمه‌نك سكونيله و (الغشيان) فتحاتله بخود اولمق معناسنه‌دركه بايلمق
تعبير اولنور يقال غشى عليه غشيا و غشيانا على بناء المجهول اذا اغمى و بوستر و غطاء معناسندن مأخوذدر * شارح
ديركه اكثر لغويين غشى ايله اغماء بيننى فرق ايدرلر واقعا كتب طبيه‌ده دخى بووجهله مشروحدركه غشى
برحالتدركه قلبك ضعفندن و روح حيوانينك داخله حركتى ياخود محتقن اولمسى حسبيله بالكليه قلبه اجتماعندن
ناشى قلب تنفس ايده مديكندن حس و حركتك معطل اولمسيدر ياخود روح قليل و رقيق اولمغله معدن روح
اولان قلبده موجود اولان روحدن فضله اولمامغله سائر اعضايه توزيع اولمديغندن حس و حركت معطل اولور
ياخود سببى برودتك شدتى و ياحرارتك حدتى اولور اكا بايغنلق تعبير اولنور و اغماء بطون دماغ بارد و غليظ بلغم ايله
ممتلى اولديغندن روحك مجرالرنده روحك نفوذنى مانع سده كامله سببيله اعضانك حس و حركتدن قالوب
معطل اولمسندن عبارتدر بوكه اوغونمق تعبير اولنور (المغشى عليه) مرمى وزننده بايلمش آدمه دينوركه بايغين
تعبير اولنور (الغشية) خطوه وزننده اسمدر بايغنلغه دينور (الغشوة) و (الغشاوة) غينلرك حركات ثلاثيله
و (الغاشية) و (الغشية) غرفه وزننده و (الغشاية) ثمامه وزننده و (الغشاية) كتابه وزننده اورتويه دينور
يقال على بصره و قلبه غشوة و غشاوة مثلثتين و غاشية و غشية و غشاية و غشاية اى غطاء (الغواشى) غاشيه‌نك
جمعيدر كما سيذكر (التغشية) تفعله وزننده اورتمك معناسنه در يقال غشى الله على بصره اى غطاه (الاغشاء)
همزه‌نك كسريله تغشيه معناسنه در يقال اغشى الله على بصره اى غطاه و تغشيه و اغشاء برنسنه‌يى شئ
آخر ايله بوريمك معناسنه‌در تقول اغشيته اياه و غشيته اذا غطيته مثال اولرده مجاز و بونلرده حقيقتدر (الغشاوة)
عداوه وزننده برنسنه برشيئ بوريمك معناسنه‌در يقال غشيه الامر غشاوة من الباب الرابع اذا غطاه (التغشى)
تفعل وزننده بودخى بوريمك معناسنه‌در يقال تغشاه الامر اذا تغطاه (الغاشية) برنسنه‌يى اورتوب بوريان
شيئه دينور تأنيثى موصوف اعتباريله ياخود مبالغه‌يه محمولدر جمعى غواشى كلور ومنه قوله تعالى
❊ومن فوقهم غواش❊ اى اغماء اى اغطية آت قسمنك اكرى اورتوسنه‌كه فارسيده زين‌پوش ديرلر غاشيه ديدكارى
بومعنادندر و غاشيه قيامته اطلاق اولنور ومنه قوله تعالى ❊ هل أتاك حديث الغاشية ❊ اى القيامة و نار جهنمه
اطلاق اولنور و يوركى احاطه ايدن انجه زاره دينوركه انخلاعنده صاحبى هلاك اولور قيص القلب معناسنه‌در
فارسيده پوشش دل ديرلر و قلج قيننك اغزندن اشاغيده ديبلك تعبير اولنان يرينه قدر صاريلان صغرى
درسنه دينور على قول قبضه‌سنه صاريلان قالين درى‌يه دينور و انسان و حيوانك جوفنده عارض اولان
ايچ مرضنه دينور و كابوس كبى آدمه مستولى اولان جرارلره و سائلره اطلاق اولنور يقال غشيت عليه الغاشية

مطلب

اى السؤال و جمعيتله زيارته كلان يارانه اطلاق اولنور و دوه بالاننك آردقاشنده اولان دموره دينور (الغشاء) كساء وزننده اورتويه و پردهيه دينور ومنه غشاء القلب و السرج و السيف و غيره اى ماتغشاه (الغشواء) حمراء وزننده برمعروف قسراغك آديدر وشول بچى يه دينوركه سائر بدنى بتون سياه اولوب يوزى قبلايى بياض اوله (الاغشى) غشواء لفظنك مذكريدر و صف مذكور اوزره اولان اركك آتهده صفت اولور (الغشو) حشو وزننده سدر آغاجنك يمشنه دينور نبق معناسنه وغشو مصدر اولور بركسهيه همان چيقه كلمك معناسنه يقال غشاه يغشوه غشوا اذا اتاه (الغشيان) فتحاتله قامچيله يادكنكله پيدرپى ضرب ايلمك معناسنه در يقال غشيه بالسوط غشيانا من الباب الرابع اذا ضربه و بركسهيه چيقه كلمك معناسنه در يقال غشى فلانا اذا اتاه و جماع ايلمك معناسنه مستعملدر يقال غشى فلانة اذا جامعها (الاستغشاء) اورتنوب بورنمك معناسنه در يقال استغشى ثوبه و بثوبه اذا تغطى به كيلا يسمع ولا يرى بوراده كيلا يسمع قولى تتميم در (غشى) سمى وزننده بر موضعدر ❊اليائى❊ (الغضاة) ضاد معجمه ايله حصاة وزننده بر شجر معروف آديدر جمعى غضا كلور ومنه ذئب غضا بو شجر باديه اشجارندندر فارسيده تاغ و تركيده داغدغان و سكسك آغاجى ديرلر بغايت متين اولور آتشى نيجه كون سونميوب طورر بين العرب نار الغضا متعارفدر و اول آغاجلقده توره يوب ايوا ايدن قورد قسمى بغايت خبيث و مغتال اولمغله * ذئب غضا و اخبث من ذئب الغضا * مثل اعرابدندر و عربلر بعض حيوانى و بعض امكنه و مراعى يه مضاف ايدرلر زيرا امكنه و اغديهنك طباعلرنده تأثيرلرى اولديغندن كوياكه آنكله نشأت ايلشلردر و غضابنى كلابه مخصوص بر ارضك آديدر و نجد اولكهسنده بر وادى آديدر واورمانه دينور (اهل الغضا) اهل نجددر زيرا شجر غضا آنده چوق اولور (ذئاب الغضا) بنوكعب بن مالك بن حنظله جماعتيدركه پك خبيث و بدكار اولورلر (الضغياء) حمراء وزننده شجر غضا چوق اولان يره دينور يقال ارض غضياء اى كثيرة الغضا و غضياء مدّ و قصر ايله شجر غضا اورمانه وقوريلغنه دينور (الغاضى) شجر غضا اوتلايجى دوه يه دينور يقال بعير غاض اذا كان يأكل الغضا و يقال ابل غاضية و غواض و غاضى ديرنكلو و جمعيتى منتظم تامّ و وافر شيئه دينور يقال شئ غاض اى حسن الغضوّ جامّ وافر و نظام حال و جمعيت و سامان و ثروت صاحبى آدمه دينور يقال رجل غاض اى حسن الغضوّ كاس طاعم مكفىّ (الغضى) كتف وزننده شول دوه دركه شجر غضا اوتلامغله قرن آغريسنه اوغرامش اوله يقال بعير غض اذا اشتكى بطنه من اكل الغضا و يقال ابل غضية و غضايا (الغضا) عصا وزننده دوه شجر غضا اوتلامقدن قرن آغريسنه اوغرامق معناسنه در يقال غضيت الابل غضا من الباب الرابع اذا اشتكى بطنها من اكل الغضا (غضيا) سلمى وزننده يوز عدد دوه نك علميدر غير منصرفدر (غضيان) سكران وزننده بر موضعدر (الغاضية) مظلمه معناسنه در يقال ليلة غاضية اى مظلمة و مضيئه معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال ليلة غاضية اى مضيئة و نار عظيمه يه اطلاق اولنور يقال نار غاضية اى عظيمة (التغاضى) تفاعل وزننده تغافل معناسنه در يقال تغاضى عنه اذا تغافل * شارح ديركه اصلى تغاضض دخى اولور (الاغضاء) همزه نك كسريله كوز قپاقلرنى قيمق معناسنه در يقال اغضى الرجل اذا ادنى الجفون و برنسنه حقنده طنميوب اپسم اولمق معناسنه در يقال اغضى على الشئ اذا سكت و كيجه قرا كومق ياخود ظلمتله هر شيئى قبلايوب بورمك معناسنه در يقال اغضى الليل اذا اظلم او البس ظلامه كلّ شئ و برنسنه يى كورمزدن كلمك ياخود كورديكى كبى كورممزلك صورتيله اوته يه باقيوبرمك معنسنه دركه مسامحه ايلكدن عبارتدر يقال اغضى عنه طرفه اذا سدّه او صدّه (الغضو) غينك فتحى و ضادك سكونيله بو دخى كيجه قرا كومق ياخود ظلمتله هر شيئى قبلامق معناسنه در غضا الليل يغضو غضوا اذا اظلم او البس ظلامه كل شئ (الغضيانة) سكرانه وزننده جنسى پك اصيل و ده بلوكنه دينور (الغضوّ) سموّ وزننده برنسنه ديرنكلو و منتظم و وافر و وافى اولمق معناسنه در يقال غضا الشى يغضو غضوّا اذا كان جامّا وافرا ❊ اليائى ❊ (الغطى) غينك فتحى و ضمى و طانك سكونيله يكتلك حالتى درجهٔ كماله وار وب تمام يكيت اولمق معناسنه در يقال غطى الشباب غطيا من الباب الثانى اذا امتلأ و يوريمكده تمام دوشنوب بر دوزه يه اشوب كتمك معناسنه در يقال غطت الناقة اذا ذهبت فى سيرها و كيجه مظلم اولمق معناسنه در يقال غطى الليل اذا اظلم و آغاجك داللرى اوزانوب يريوزينه دوشمك معناسنه در يقال غطت الشجرة اذا طالت اغصانها و انبسطت على الارض و كيجه ظلمتيله برنسنه يى قبلايوب بورمك معناسنه در يقال غطى الليل فلانا اى البسه ظلمته و برنسنه نك اوزرنى اورتوايله اورتمك ياقپاقله قپامق معناسنه در يقال غطى الشئ و عليه اذا ستره و علاه (الاغطاء) همزه نك كسريله بو دخى آغاجك داللرى اوزانوب يريوزينه دوشمك معناسنه در يقال اغطت الشجرة اذا طالت اغصانها و انبسطت على الارض و برنسنه نك اوزرنى اورتمك معناسنه در

يقال اغطى الشيء وعليه اذاستره وعلاه ﴿ التغطية ﴾ تفعله وزننده كيجه ظلمتله برنسنه يي قبلامق معناسنه در يقال
غطى الليل فلانا اذا البسه ظلمته وبرشيئك اوزريني پوشيده ايله اورتمك معناسـنه در يقال غطّاه اذا ستره وعلاه
﴿ الاغتطاء ﴾ افتعال وزننده اورتنمك معناسنه در يقال اغتطى به اذا تغطى ❊ الواوى ❊ ﴿ الغطو ﴾ خطو وزننده
و ﴿ الغطوّ ﴾ سموّ وزننده كيجه مظلم اولمق معناسنه در يقال غطا الليل غطوا وغطوّا اذا اظلم وبحر ونهر مقوله سنك
صويي چوغالوب قالقيمق معناسنه در يقال غطا الماء اذا ارتفع واورتمك معناسنه دركه واوى ويائيدر يقال غطاه
اذاواراه وستره ﴿ الغطاء ﴾ كساء وزننده اورتويه دينور يقال ماله وطاء وغطاء اى مايتغطى به ﴿ الغطاية ﴾ كتابه وزننده
عرب نسوانك كوملك اوزرندن كيدكارى زيبون مقوله سنه دينوركه آنكله تغطى ايدرلر ﴿ الاغطاء ﴾ همزه نك
كسريله باغ آصمه سنه صويوريمك معناسنه در يقال اغطى الكرم اذا جرى فيه الماء ﴿ الغطوان ﴾ فتحاتله برآدمك
اتباع واعوان ومتعلقاتى مقوله سى جمع كثرتنه دينور يقال انه لذو غطوان اى ذومنعة وكثرة ❊ الواوى ❊ ﴿ الغفو ﴾
و ﴿ الغفوة ﴾ و ﴿ الغفية ﴾ غينلرك فتحى وفالرك سكونلريله تومسك ومرتفع يره دينوركه اورايى صو باصمز يبه معناسنه
﴿ الغفو ﴾ عفو وزننده و ﴿ الغفوّ ﴾ سموّ وزننده اويومق ياخود اويوقلمق معناسنه در يقال غفا الرجل غفوا وغفوّا
اذانام اونعس وبرنسنه صويك دبنه باتميوب يوزينه چيقمق معناسنه در يقال غفا الشيء اذاطفا على الماء ﴿ الاغفاء ﴾
همزه نك كسريله بودخى اويومق ياخود امزغنمق معناسنه در يقال اغفى الرجل اذا نام اونعس ❊ اليائى ❊ ﴿ الغفا ﴾ عصا
وزننده بغداى ايچندن آيرتلنوب آتيله جق بيكانه نسـنه يه دينور قره موق ودلوجه وصمان كبى ﴿ الغفى ﴾ غينك
فتحى وفانك سكونيله بغداى ايچندن غفا ديدكارى بيكانه لرى آيرتليوب اوكورتلمك معناسنه در يقال غفى الطعام
غفيا من الباب الثانى اذا نقاه من الغفا ﴿ الاغفاء ﴾ همزه نك كسريله غفى معناسنه در يقال اغفى الطعام بمعنى غفاه
وبغد اى كپكلى اولمق معناسنه در يقال اغفى الطعام اذا كثرت نخالته وخرمنده صمان اوزره ياتوب اويومق
معناسـنه در يقـال اغفى الرجل اذا نام على الغفا اى التين فى بيدره ﴿ الغفاء ﴾ غثـاء وزننده ومرادفيدركه
سيلندى يه دينور وتوزكبى خرما قوريغنه عارض اولور برآفت اسميدركه قوريغى كويمز اولور وبغداى ايچره اولان
ويرنده قلان صمان وكسمك خرده لرينه والندى وچالقندى مقوله سـنه دينور كذلك دوه لر ايچندن آيرتلنوب
سچيلان كمترلرينه دينور ﴿ الانغفاء ﴾ انفعال وزننده قيرلمق معناسنه در يقال انغفى الشيء اذا انكسر ﴿ الغفاءة ﴾ ثمامه
وزننده كوزك سياهنه عارض اولان آقلغه دينور يقال اصابت عينه غفاءة اى بياض على حدقتها ﴿ الغفية ﴾ غفله
وزننده امزغنمق معناسنه در يقال غفى الرجل غفية من الباب الرابع اذانعس وزبيه معناسنه دركه صو باصمز اولان
تپه سى يره دينور ❊ الواوى ❊ ﴿ الغلاء ﴾ سماء وزننده نرخ زياده بهايه چيقمق معناسنه در يقال غلا السعر يغلو غلاء
ضدّ رخص * مؤلفك بصائرده بيانه كوره غلو وغلا ماده سى برنسنه حدّى صاوشمق معناسـنه موضوعدر
مصدرى نرخده اولورسه غلاء وقدر ومنزلت مقوله سـنده اولورسه غلو ورمى سهامده غلوّ كلور سموّ وزننده
ومعانئ سائره آندن متفرعدر انتهى * وغلاء اوقى پك ايراق كيدن تيرانداز ه دينور يقال رجل غلاء اى بعيد الغلو بالسهم
﴿ الغالى ﴾ و ﴿ الغلى ﴾ غنىّ وزننده پهالو نسنه يه دينور نسب اوزره درلر تقول بعته بالغالى والغلىّ اى بالغلاء يعنى
بالسعر الغالى ﴿ الاغلاء ﴾ همزه نك كسريله نرخى زياده بهايه چيقارمق معناسنه در يقال اغلى الله السعر اى جعله غاليا
واوتلقلرپك بويلنوب برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال اغلى النبت اذا التفّ وعظم ونباتك داللرى قوّتلنوب
اوزامق ايچون يپراقلرينى صيروب تخفيف ايلك معناسنه در يقال اغلى الكرم اذاخففه من ورقه ﴿ المغالاة ﴾ مباهاة
وزننده صاتلق نسـنه يى حدّندن زياده پهـا ايله پازار ايلك معناسـنه در يقال غالاه وبه اذاسـامه فابعط واوقى
پك ايراغه آتمق ايچون اللرينى يوقارى طوتمق معناسنه در يقال غالى السهم وبه مغالاة وغلاء اذا رفع يديه لاقصى
الغاية ﴿ الغلوّ ﴾ سموّ وزننده برنسنه حدّى تجاوز ايلك معناسنه در يقال غلا فى الامر يغلو غلوّا اذا جاوز حدّه
﴿ وغلو ﴾ غينك فتحيله ﴿ وغلوّ ﴾ سموّ وزننده اوقى ايراغه آتمق ايچون اللرينى يوقرى طوتمق معناسنه در يقال غلا بالسهم
غلوا وغلوّا اذارفع يديه لاقصى الغاية وغلوّ سموّ وزننده اوقى حدّ ومقداردن ازيد ايراغه كتمك معناسنه در
يقال غلا السهم اذا ارتفع فى ذهابه وجاوز المدى واوتلرپك بويلنوب برى برينه صارمشمق معناسنه در يقال غلا
النبت اذا التفّ وعظم ﴿ الغلوة ﴾ تمره وزننده اوق آتمى مسافه يه دينور جمعى غلوات كلور فتحاتله وغلاء كلور
غينك كسريله ومنه المثل * جرى المذكيات غلاء * بوراده مذكيات مذكيه نك جمعيدركه بش ياشنى چكمش آتلره
دينور يعنى سنّ مذكوره ده اولان آتلر ميدانلو اولور جذع كبى ميدانى طاراولمز بومثل ميدان فضيلتده اقرانه
فائق اولان كمسه موقعنده ايراد اولنور ﴿ المغلا ﴾ منبر وزننده ايراغه كيدن اوقه دينوركه منزل اوقى تعبيرايتدكاريدر

(الغلواء) نفساء وزننده ولامك سكونيله ده لغتدر حدّى صاوشمغه دينور تقول خفض من غلوائك اى من غلوّك
و دلوقانلولغك سرعتله كاوب باصمش اوائل هنكامنه دينور يقال فعل ذلك فى غلواء شبابه اى فى اوّله وسرعته
(الغلوان) غينك ضميله غلواء معناسنه‌در يقال غلوان الشباب اى غلواؤه (الغالى) سموزاته دينور يقال لحم غال
اى سمين (الغلاء) سماء وزننده خرده بالغه دينور جمعى اغليه كلور (الغلوى) سكرى وزننده غاليه‌يه دينوركه
طيب معروفدر كاسيذكر وجوهرى برفرسك اسمى اولمق اوزره ده ثبت ايلكله غلط ايلدى زيرا اول مهمله ايله
علوى‌در * شارح ديركه جوهرى دخى مهمله ايله محلنده رسم ايلشدر (التغالى) تفاعل وزننده نبات بويلنوب
اوزامق معناسنه‌در يقال تغالى النبت اذا ارتفع وطوار قسمى زبونليوب اتى كتمك معناسنه‌در يقال تغالى لحم
الناقة اذا ذهب واوتلر اوزايوب برى برينه صرمشمق معناسنه‌در يقال تغالى النبت اذا التفّ وعظم (الاغليلاء)
اعشيشاب وزننده بودخى اوتلر اوزايوب برى برينه صرمشمق معناسنه‌در يقال اغلولى النبت بمعنى تغالى (الاغتلاء)
افتعال وزننده سرعتله يوريمك معناسنه‌در يقال اغتلى البعير اذا اسرع * اليائى * (الغلى) غينك فتحى ولامك
سكونيله و (الغليان) فتحاتله قينامق معناسنه‌در يقال غلت القدر غليا وغليانا من الباب الثانى اذا جاشت
(الاغلاء) همزه‌نك كسريله و (التغلية) تفعله وزننده قيناتمق معناسنه‌در يقال اغلى القدر وغلاها
اذا جاش بها وتغليه برآدمه ايراقدن اشارتله سلام ويرمك معناسنه‌در يقال غلّاه اذا سلّمه من بعد
واشاربه (الغالية) طيب معروف آديدر تركيده تحريفله قليه مسك ديرلر مركبات قديمه دندر ابتدا آنى
ايجاد ايدن جالينوسدر اصل ماده‌سى مسك وعنبر وبان ياغى وعسلبند وخوشبومقطر صولردر قيمتلو اولمسى
وجه تسميه‌در (التغلى) تفعل وزننده غاليه سورنمك معناسنه‌در يقال تغلى الرجل اذا تخلق بالغالية (الغلانية)
علانيه وزننده برنسنه‌ده حدّى تجاوز ايلكه دينور نونى زائده‌در تغالى معناسنه‌در يقال باغه غلانية اى بالتغالى
* الوواى * (الغمو) غينك فتحى وميمك سكونيله سقف بيتى چامور وتخته وآغاج مقوله سيله اورتمك معناسنه‌در يقال
غما البيت يغمو غموا اذا غطاه بالطين والخشب * اليائى * (الغمى) غمو وزننده اوغونمق معناسنه‌در يقال غمى
على المريض على المجهول اى غشى عليه ثمّ افاق (الاغماء) همزه‌نك كسريله غمى معناسنه‌در يقال اغمى على المريض
على المجهول بمعنى غمى عليه وبتون كون هوا قبلايى بلوتلو اولمق معناسنه‌در تقول اغمى يومنا على المجهول ايضا
اذا دام غيمه واخشام هلالك اوكنه بلود كلمكله كورنمز اولمق معناسنه‌در يقال اغميت ليلتنا على المجهول اى غمّ هلالها
(الغما) قفا وزننده اوغونمش آدمه دينور يقال رجل غما اى مغمى عليه بونك مفرد وجمعى وتثنيه‌سى مساويدر
ياخود تثنيه‌سنده غميان دينور فتحاتله وجمعنده اغماء دينور وغما وغماء كساء وزننده خانه‌نك تاوانه دينور ياخود
طام اوزره اورتدكلرى طپراق وتخته وطوغله مقوله سنه دينور بونك تثنيه‌سنده غميان وغموان وجمعنده اغميه
واغماء دينور وغما آتى تزلتمك ايچون صرتنه چكدكلرى چول وپلاس مقوله‌سنه دينور وغما هواده بلود اولمغله
هلال مستور اولمغه دينور كاسيذكر (الغمى) غينك فتحى وميمك سكونيله سقف خانه‌يى اورتمك معناسنه‌در
تقول غميت البيت غميا من الباب الثانى اذا عطيته وهوا بلوتلى اولمغله هلال كورنمز اولمق معناسنه‌در ومنه يقال
فى السماء غمى وغما اذا غمّ عليهم الهلال وبونلر غمّ ماده‌سندن دكلدر برأسه لغتلردر (غما) غينك فتحيله اما
لفظنده لغتدركه حرف استفتاحدر يقال غما والله اى اما والله (الغامياء) قاصعاء وزننده ترلافاره‌سى يوه‌لرندن
برينك اسميدر * الواوى * (الغنوة) غرفه وزننده زنكينلكه دينوركه غيره محتاج اولمامقدن عبارتدر تقول لى
عنه غنوة اى غنى * اليائى * (الغنا) غينك كسريله والفك قصريله بركمسه تاهل ايلك معناسنه‌در معناى آتيه‌دندر
زيرا اول سببله نامحرمدن اكتفا اولنور يقال غنى الرجل غنا من الباب الرابع اذا تزوّج وزنكين اولمق معناسنه‌در
وبونده غين مفتوح اولدقده الفى ممدود اولور يقال غنى فلان غنا وغناء ضدّ فقر وكفايت واكتفاء معناسنه‌در
كاسيذكر وخاتون غانيه اولمق معناسنه‌در يقال غنيت المرأة اذا صارت غانية وبرمحلده مقيم اولمق معناسنه‌دركه
محالّ سائره‌دن مستغنى اولور يقال غنى بالمكان اذا اقام به وديرلك سورمك معناسنه‌در يقال غنى فلان اذا عاش
وملاقى اولمق معناسنه‌در يقال غنى به اذالقى وبرآدمك دوستلغنده على الدوام طورمق معناسنه‌در تقول
غنيت لك منى بالمودّة اى بقيت واولمق كون معناسنه مستعملدركه مجاز مرسل تبعى اولور تقول غنيت دارنا تهامة
اى كانت فيها (الاستغناء) و (الاغتناء) افتعال وزننده بونلرده زنكين اولمق معناسنه‌در يقال استغنى الرجل
واغتنى بمعنى غنى و (استغناء) زنكينلك ايستمك معناسنه‌در يقال استغنى الله تعالى اى سأله ان يغنيه (التغانى)
تفاعل وزننده بودخى زنكين اولمق معناسنه‌در يقال تغانى زيد بمعنى غنى وبرى برندن مستغنى وبى نياز اولمق

معناسنه‌در يقال تغانى القوم اذا استغنى بعضهم عن بعض (التغنى) تفعل وزننده بودخى زنكين اولمق معناسنه‌در
يقال تغنى الرجل بمعنى غنى وايرلامق معناسنه‌در يقال تغنى بالشعر اذا صوّت به وشاعر قصيده‌سنده بر دلبر ايله
تغزل ايلمك معناسنه‌در يقال تغنى بالمرأة اذا تغزّل بها وشاعر برآدمى شعر ايله مدح ياخود هجو ايلمك معناسنه‌در
يقال تغنى بزيد اذا مدحه او هجاه (التغنية) تفعله وزننده برآدمى زنكين قلمق معناسنه‌در يقال غناه الله تعالى
اى جعله غنيا وايرلامق معناسنه‌در يقال غناه الشعر وبه اذا تغنى به وشاعر شعرنده دلبر ايله تغزّل ايلمك معناسنه‌در
يقال غنى الشاعر بالمرأة اذا تغزّل بها وشعرده برآدمى مدح ياخود هجو ايلمك معناسنه‌در يقال غنى بزيد اذا مدحه
او هجاه وقوش لطيف ودلنشين آواز ايله اوتمك معناسنه‌در يقال غنى الحمام اذا صوّت (الاغناء) همزه‌نك كسريله
زنكين ايلمك معناسنه‌در يقال اغناه الله تعالى اى جعله غنيا وبرنسنه‌يه كفايت ايدوب يرينى طوتمق معناسنه
مستعملدر كما سيذكر (الغنية) غينك ضمى وكسريله و(الغنوة) كه واويدر و(الغنيان) غينلرك ضميله زنكينلكه
دينوركه اسملردر يقال له غنية وغنوة وغنيان اى غنى وغنيه وغنيان غينلرك ضميله كفايت معناسنه‌دركه بى نياز
اولمقدن عبارتدر كما سيذكر (المغنى) مرمى وزننده بودخى كفايت معناسنه‌در يقال ماله عنه غنى ولامغنى ولاغنية
ولاغنيان اى ماله بدّ يعنى فلانك آندن كفايت واستغناسى يوقدر بهمه حال اكا محتاج وناچاردر ومغنى اسم مكان اولور
شول منزله دينوركه آنده اهل وسكانى اقامت ايلدكدنصكره كوچوب كتمشلر اوله على قول عامدر يعنى مطلقا منزل
معناسنه‌در يقال خلا مغناهم وهو المنزل الذى غنى به اهله ثمّ ظعنوا عنه او عامّ ومغنى مئنه معناسنه‌دركما سيذكر
(الغنىّ) وفىّ وزننده و(الغانى) زنكين آدمه دينور يقال رجل غنىّ وغان اى ذو الوفر وغنىّ غطفان قبيله‌سندن
بر جماعتدر (الغانية) شول خاتونه دينوركه ناس كنديسنى طلب ورغبت ايدوب كنديسى كمسه‌يه طالبه وخواهشكر
اولميه على قول بك دلبر وحسنندار اولمغله رونق حسن وجماليله زيب وزينتدن احتياجسز اوله ياخود ابوينى
خانه‌سنده اقامت ايدوب سائر محله نقل وتبعيدى واقع اولميه ياخود شول تازه محبوبه‌يه دينوركه عفيفه وپاكدامن اوله
كرك ذات الزوج اولسون كرك اولمسون جمعى غوانى كلور يقال امرأة غانية اى التى تطلب ولا تطلب او الغنية بحسنها
عن الزينة او التى غنيت بيت ابويها ولم يقع عليها سباء او الشابة العفيفة ذات زوج ام لا (الغناء) سحاب وزننده
و(المغنى) و(المغناة) ميملرك فتحى وضميله كفايت معناسنه‌دركه برنسنه‌نك يرينى طوتمقدن عبارتدر يقال اغنى عنه
غناء فلان ومغناه ومغناته اى ناب عنه واجزأ مجزأه ويقال ما فيه غناء ذلك اى اقامته والاضطلاع به يعنى بونده
آنك يرينى طوتمق حالتى وانكله حاصل اولان تقوّى يوقدر (الغنيان) غينك ضميله برنسنه سببيله سائردن مستغنى
واحتياجسز اولمق معناسنه‌در يقال غنيت المرأة بزوجها غنيانا من الباب الرابع اذا استغنت به (الغناء) كساء
وزننده طربناك اوله‌جق آوازه‌دينوركه خواننده آوازى اوله‌جقدر تركيده ايرتعبير اولنور فارسيده سرود دينور
تقول سمعت غنائه اى صوته المطرب (الغناء) سماء وزننده برقوملق آديدر (الاغنية) اثفيه وزننده وياءنك تخفيفيله
لغتدر خواننده‌نك تغنى ايلديكى بركونه نغمه وآهنكه دينور مثلا شرقى وتقسيم وقوشمه ومعنى كبى يقال بينهم
اغنية اى نوع من الغناء وبونده همزه‌نك كسريله‌ده جائزدر (الاغناء) همزه‌نك فتحيله كابينلرك جهازلرينه دينور
يقال نقلوا اغناء العروس اى املاكها (الغنا) عصا وزننده مغنى كبى مئنه معناسنه‌دركه برنسنه‌نك موضع
كفايتندن عبارتدر يقال مكان كذا غنا من فلان ومغنى منه اى مئنة منه (غنيه) و(غنىّ) سميه وسمىّ وزنلرنده
اساميدندر ✱ الواوى ✱ (الغى) غينك فتحى وياءنك تشديديله آزغون وكمراه اولمق معناسنه‌در يقال غوى الرجل غيا
من الباب الثانى اذا ضلّ ومتعدى اولور يقال غواه غيره اذا اضله وغىّ جهنمده بردره‌نك ياخود بر نهرك اسميدر
اعاذنا الله من ذلك قال الشارح ومنه قوله تعالى ﴿فسوف يلقون غيا﴾ وهو واد فى جهنم او نهر (الغواية) سحابه
وزننده بودخى آزغون وكمراه اولمق معناسنه‌در يقال غوى الرجل غواية من الباب الرابع اذا ضلّ بونده كتابه
وزننده جائزدكلدر (الغاوى) و(الغوىّ) غنىّ وزننده و(الغيان) ريّان وزننده‌و صفتلردر آزغون وكمراه آدمه دينور
وقوله تعالى ﴿والشعراء يتبعهم الغاوون﴾ اى الشياطين او من ضلّ من الناس او الذين يحبون الشاعر اذا هجا قوما او يحبوه
لمدحه اياهم بما ليس فيهم وغاوى كوچك باشه اطلاق اولنور كوياكه اعتدالدن صاپمشدر يقال رأس غاو
اى صغير وچكركه‌يه اطلاق اولنور (الاغواء) همزه‌نك كسريله و(التغوية) تفعله وزننده برآدمى آزدروب آزغون
قلمق معناسنه‌در يقال اغواه وغوّاه اذا اضله وتغويه سودى چالوب يوغرد ايلمك معناسنه مستعملدر تقول
غويت اللبن اذا صيرته رائبا (المغوّاة) ميمك ضمى وواوك تشديديله آزه‌جق يره دينور مضله معناسنه جمعى
مغوّيات كلور يقال وقعوا فى مغوّيات اى مضلات (المغواة) مهواة وزننده مغوّات معناسنه‌در يقال ارض

مغواة اى مضلة (الاغويّة) اثفيه وزننده مهلكه معناسنه‌در يقال وقع فى اغويّة اى مهلكة وارسلان صيدى ايچون قازلمش چقوره دينور زبيه معناسنه (التغاوى) برى برينه معاونتله بركسه اوزرينه اوشونتى ايدوب قتل ايلمك معناسنه‌در على قول شورادن بورادن چوقشوب اوزرينه اوشونتى ايلمك معناسنه‌در هرنقدر قتل ايلمزلر ايسه‌ده يقال تغاووا عليه اذا تعاونوا عليه فقتلوا او جاؤا من ههنا وههنا وان لم يقتلوه (الغوى) عصا وزننده دوه ياوريسى سوددن تخمه اولمق ياخود ممه امكدن ممنوع اولمغله پك آريقليوب اولومجل اولمق معناسنه‌در يقال غوى الفصيل وغوى غوى من الباب الرابع والثانى اذا بشم من اللبن او منع الرضاع فهزل وكاد يهلك (الغوى) كتف وزننده معناى مزبوردن اسم فاعلدر (الغية) غينك فتحى وكسريله زنيه معناسنه‌دركه رشده مقابليدر حرامزاده ديمكدر يقال ولد غية اى زنية (غوىّ) غنىّ وزننده و(غويه) غنيه وزننده و(غويه) سميه وزننده اسمادندر (بنو غيان) حيان وزننده برجماعت ايدى كه دركاه حضرت مصطفويه وافدا كلديلر كنيه‌لرينى رسول انام عليه السلام حضرتلرى تبديل ايدوب بنو رشدان اطلاق ايلديلر (الغوغاء) غينك فتحيله چكركه‌يه دينور واجناس مختلفه‌دن ناس كثيره دينور * مؤلف بونى غين ماده‌سنده ثبت ايلمشدر (الغاغة) بودخى اجناس مختلفه‌دن مجتمع ناس كثيره دينور و برنبات آديدر (غاوه) برطاغك آديدر (الغوى) عصا وزننده و(الغوىّ) غنىّ وزننده و(المغوى) محسن وزننده يالكز جه‌تك و تنها آدمه دينور تقول بتّ غوى وغويا ومغويا اى مخليا (مغويه) معصيه وزننده اجرم بن باهش لقبيدر (ابو مغويه) محسنه وزننده اصحابدن عبدالعزى كنيه‌سيدركه بعد الاسلام رسول انام عليه السلام عبدالرحمن ايله تسميه بيورديلر (الغاوية) طلو صو طولومنه دينور راويه معناسنه (الانغواء) انفعال وزننده هوا و هوسه اويوب ضلالته دوشمك معناسنه‌در يقال انغوى الرجل اذا انهوى ومال ‡ اليائى ‡ (الغياية) سحابه وزننده پرتوشمسك آيدينلغنه وضياسنه دينور نفس پرتو دكلدر وقيونك دبينه دينور يقال وقع فى غياية البئر اى قعرها و انسان اوزره مطلقا كولكه ايدن نسنه‌يه دينور سحاب وسايبان كبى و يمامه‌ده برموضع آديدر (المغاياة) مباهاة وزننده برنسنه اوزره كولكه صالمق معناسنه‌در يقال غايا القوم فوق رأسه بالسيف اى اظلوا به (الغاية) نهايت وانجام معناسنه‌در يقال بلغ الغاية اى المدى و سنجاغه دينور رايه معناسنه جمعى غاى‌در (التغيية) تفعله وزننده و (الاغياء) همزه‌نك كسريله سنجاق ديكمك معناسنه‌در تقول غييت الغاية واغييتها اذا نصبتها واغياء هوا بوزنده بلود سايبان كبى طورمق معناسنه‌در يقال اغيى السحاب اذا اقام

فصل الفاء

فصل الفاء

‡ الواوى ‡ (الفأو) فانك فتحى و همزه‌نك سكونيله برنسنه‌يى اوروب يارمق معناسنه‌درنته‌كه فأى دخى بو معنايه‌دركه واوى ويائى اولور يقال فأى رأس فلان فأوا وفأيا من الباب الثالث اذا ضربه وشقه وفأو ايكى طاغ ارالغنده اولان آريغه دينور و ايكى قاره طاشلق تپه ارالغنده اولان دوزجه و ملايم يره دينور و دكرمجه قوملق قطعه‌سنه دينور و طاغ ارالقلرنده حولو كبى محاط اولان دوز واو توراقلى پاكيزه يره دينور و صعيد ايلنده برقريه آديدر وفأو كيجه‌يه دينور و اخشامه دينور و دولج ناحيه‌سنده برموضع آديدر و دره‌نك شول صيق طاره‌جق برينه دينوركه اوته‌سى ياپوانلق اوله تركيده اوبوز تعبير اولنور و مهره تخته‌سى كبى پك دوز و يالم يره دينور (الافآء) همزه‌نك كسريله فأو ديديكى موضع مزبوره اوغرامق معناسنه‌در على قول باشى موضحه اوله‌رق يارلمق معناسنه‌در يقال افأى الرجل اذا وقع فى الفأ واو شج موضحة (الانفياء) انفعال وزننده آچلمق معناسنه‌در يقال انفأى الشئ اذا انفتح و ايكى نسنه‌نك ارالغى آريلوب آچلمق معناسنه‌در يقال انفأى ما بينهما اذا انفرج و برنسنه چتلامق و يارلمق معناسنه‌در يقال انفأى الشئ اذا انصدع (الفئة) عده وزننده جماعت و كروه معناسنه‌در جمعى فئات وفئون كلور ‡ مؤلف همزه بابنده دخى ثبت ايلمشدر آنده رجوع معناسنه‌در و بونده شق معناسنه‌در (الفأوى) سكرى وزننده ذكر باشنه دينور فيشه معناسنه (الفائية) شول يوكسك يره دينوركه صحرا كبى دوبدوز اوله ‡ اليائى ‡ (الفتاء) سماء وزننده دلوقانلو يكيت اولمق معناسنه‌در يقال فتى الغلام فتاء من الباب الرابع اذا شبّ شبابا (الفتا) عصا وزننده دلوقانلو جوانه دينور يقال هو فتى اى شابّ و سخى و كريم و جوانمرد آدمه اطلاق اولنور تثنيه‌سنده فتيان و فتوان دينور جمعى فتيان و فتوه كلور فانك كسريله و فتوّ كلور ضمتينله و فتىّ كلور عصىّ وزننده مؤنثنده فتاة دينور جمعى فتيات كلور فتحاتله (الفتىّ) غنىّ وزننده هر حيوانك كنجنه دينور مؤنثى فتيه و جمعى فتاء كلور كساء وزننده يقال ثور فتىّ اى شابّ (التفتية) تفعله وزننده براوغلانى چوجقلق اوضاعندن منع ايله يكيتلك كرته‌سنده معامله ايلمك واكا من بعد يكيت اولدك مثلا سكا من بعد چوجقلق وضعى عيبدر كبى سوز ديمك معناسنه‌در تقول فتيت البنت اذا منعت من اللعب مع الصبيان (التفتى) تفعل وزننده تفتيه‌دن مطاوعدر يقال

فتيت البنت فتفتت ﴿ الفتيان ﴾ فتحاتله كه فتا لفظندن تثنيه در ليل و نهاره اطلاق اولنور تقول مافعله ماكرّ الفتيان
اى الليل و النهار ﴿ الافتاء ﴾ همزه نك كسريله برآدمه برمشكل خصوصى بيان و اظهار ايلك معناسنه در يقال
افتاه فى الامر اذا ابانه له مفتى افنديك افتاسى بو معناد ندر ﴿ الفتيا ﴾ و ﴿ الفتوى ﴾ فالرك ضمى و فتحيله اسملر در سائلك
مشكلى حلّ و بيان ضمننده اولان سؤالنك جوابنه دينور بعده فقيهك مسئله جوابنده غالب اولدى يقال هو
من اهل الفتيا و الفتوى و هو ماافتى به الفقيه * شارحك بيانى اوزره بونلر فتى ماده سندندركه شابّ قوىّ معناسنه در
زيرا فتوى برحادثه نك جوابندن ياخود برحكمى احداثدن ياخود برمشكلى حلّ و بيان و تقويتدن عبارتدر
و فتوى لفظنك جمعى فتاوى كلور واولك كسريله وواولك فتحيله ده جائزدر ﴿ الفتيان ﴾ فانك كسريله بجيله دن
برقبيله در ربيعة الفتيانى كه اصحاب مرتضويدندر آنلردندر ﴿ الفتوّة ﴾ ابوّه وزننده كرم و مروّت و جوانمردى
معناسنه در يقال هو من اهل الفتوّة اى الكرم * مؤلف بصائرده بونى حقّ اوزره بسط ايلمشدر رحمه الله ﴿ التفتى ﴾
تفعل وزننده و ﴿ التفاتى ﴾ تفاعل وزننده برآدم فتوّت صاحبى اولمق معناسنه در يقال تفتى الرجل و تفاتى اذا كان
اهل الفتوّة ﴿ المفاتاة ﴾ مباهاة وزننده فتوّت بابنده يارشمق معناسنه در باب مغالبه دندر تقول فاتونى ففتوتهم
اى غلبتهم فى الفتوّة ﴿ الفتىّ ﴾ سمىّ وزننده اهل عشرتك پياله سنه دينور ﴿ المفتى ﴾ محسن وزننده هشام بن هبيره يه
مخصوص براولچك آديدر ﴿ الفتة ﴾ عده وزننده بيوك صودستيسنه دينور جرّه معناسنه جمعى فتون كلور فانك
كسريله ※ الواوى ※ ﴿ الافثاء ﴾ ثاى مثلثه ايله افتاء وزننده يوريلوب قالمق معناسنه در يقال عدا الرجل حتى
افثى اى اعيى ※ الواوى ※ ﴿ الفجوة ﴾ فانك فتحى و جيمك سكونيله ايكى نسنه نك ارالق يرينه دينوركه آچق اولور يقال
بينهما فجوة اى فرجة و كنكيش و ميدانلو يره دينور تقول بينى و بينه فجوة اى ارض متسعة و اوحولوسنه دينور يقال
فجوة الدار اى ساحتها و دابّه قسمنك صاغ طرنغيله صول طرنغنك ارالغنه دينور كرك طورركن و كرك يرده
ايزنده اولسون جمعى فجوات كلور فتحاتله و فجاء كلور كساء وزننده ﴿ الفجواء ﴾ حمراء وزننده بودخى ميدانلو
كنكيش ارضه دينور و كريشى بغرندن آچق و ميدانلو يايه دينور يقال قوس فجواء اى البعيد وترها عن كبدها
و افجى كلمه سندن مؤنث اولور ﴿ الفجو ﴾ زجو وزننده برنسنه يى آچمق معناسنه در يقال فجابابه يفجو فجوا اذا فتحه
و يايك كيريشنى بغرندن آچق و ميدانلو قلمق معناسنه در يقال فجا قوسه اذا رفع وترها عن كبدها ﴿ الانفجاء ﴾
انفعال وزننده آچلمق معناسنه در يقال فجابابه فانفجى اى انفتح ﴿ الفجا ﴾ عصا وزننده يايك كيريشى بغرندن ميدانلو
اولمق معناسنه در يقال فجيت القوس فجا من الباب الرابع اذا بعد وترها عن كبدها و برآدمك اويلقلرينك
يا ديزلرينك ياباالدرلرينك ارالقلرى ميدانلو و آچق اولمق معناسنه در يقال فجى الرجل اذا تباعد مابين فخذيه
اوركبتيه اوساقيه و عند البعض دوه نك آرد سكيرلرى برى بريندن ميدانلو اولمق معناسنه در يقال فجى البعير
اذا تباعد مابين عرقوبيه و ناقه نك بيوك قرنلو اولمق معناسنه در يقال فجيت الناقة اذا عظم بطنها ﴿ الافجى ﴾
احمر وزننده وصف مذكوراوزره اولان آدمه و دوه يه دينور مؤنثى فجواءدر ﴿ التفجية ﴾ تفعله وزننده مستورنسنه يى
كشف و عيان ايلك معناسنه در يقال فجّاه اذا كشفه و برنسنه يى آلارغه ايلك معناسنه در يقال فجّاه عنه اذا
نحّاه ﴿ الافجاء ﴾ همزه نك كسريله بركمسه اهل و عيالى طرفنه نفقه خصوصنى توسيع ايلك معناسنه در يقال افجى
زيد اذا وسع النفقة على عياله ※ الواوى ※ ﴿ الفحا ﴾ حاى مهمله ايله عصا وزننده و فانك كسريله ده لغتدر بزر
معناسنه دركه حوايج ديكدر طعامك طبخنه مباشرتده لذيذ و خوشبو اولمق ايچون تنجره يه قونيلان بيرو دارچين
و قرنفل امثالى نسنه لردن عبارتدر فارسيده افراز ديك ديرلر على قول آنلرك يابس اولاننه مخصوصدر جمعى
افحاء كلور تقول اكثر افحاء قدرك اى ابازيرها او هى اليابسة منها ﴿ الفحواء ﴾ صحراء وزننده فحا معناسنه در و فحواء
فحوى الكلام معناسنه در كما سيذكر ﴿ التفحية ﴾ تفعله وزننده تنجره يه حوايجى چوقجه قومق معناسنه در يقال
فحى القدر اذا كثر ابازيرها و بركلامله برمعناى مفهومه ذاهب و راجع اولمق معناسنه در يقال فحى بكلامه الى كذا
اذا ذهب ﴿ الفحوة ﴾ تمره وزننده كوج بالنه دينوركه برقطعه سيدر تقول اكلنا فحوة اى شهدة ﴿ الفحوى ﴾ دعوى
وزننده و ﴿ الفحواء ﴾ صحراء وزننده و ﴿ الفحواء ﴾ غلواء وزننده بركلامك ذهن ذاهب اوله جق معنا و مذهبنه دينوركه
سياق و سباقندن ياقرائن سائره دن فهم و انتقال اولنه جق مدلول و مآلندن عبارتدر تقول عرفت ذلك من فحوى كلامه
و فحوائه و فحوائه اى من معناه و مذهبه ﴿ الفحية ﴾ جريه وزننده و ﴿ الفحية ﴾ ركيه وزننده طورى چوربايه دينور ياخود
اعمدر ※ اليائى ※ ﴿ الفداء ﴾ فانك كسريله و فتحى و ﴿ الفدى ﴾ فانك كسريله و الفك قصريله بدل و يروب اسيرو كرفتار
مقوله سنى قورترمق معناسنه دركه يكيدن اشترا ايلك منزلنه دريقال فداه يفديه فداء و فدى اذا اعطى شيئا

فانفذه ﴿ الافتداء ﴾ افتعال وزننده و﴿ المفاداة ﴾ مباهاة وزننده فداء معناسنه در يقال افتدى به وفاداه بمعنى فداه
﴿ الفداء ﴾ كساء وزننده و﴿ الفدى ﴾ على وزننده و﴿ الفدى ﴾ الى وزننده و﴿ الفدية ﴾ فتيه وزننده شول بدلدركه آنكله
اسير ياخود برآدمك برماده‌دن كندى نفسنى تخليص اولنمق ايچون اعطا اولنه وكفارت فديه‌سى معروفدر وبعربلر
فديه لفظنى هديه كلمه‌سنه تزويج وارداف ايدرلر يقولون خذ على هديتك وفديتك اى فيما كنت فيه بمعنى
طريقت قديمك وبولنديغك حال اوزره اول ديمكدر ﴿ التفدية ﴾ تفعله وزننده برآدمه سكا نفسم فدا اولسون ديمك
معناسنه در يقال فدّاه اذا قال له جعلت فداك ﴿ الافداء ﴾ همزه‌نك كسريله اسير طرفندن عرض اولنان فديه‌يى
قبول ايلمك معناسنه در يقال افداه الاسير اذا قبل منه فديته وچوجغى الده آويدوب اوينا تمق معناسنه در زيرا
فدى لك ابى وامّى ديه‌رك اويناتورلر يقال افدى فلان اذا رقّص صبيه وخرمايه انبار ياپمق ياخود صاتمق
معناسنه در يقال افدى فلان اذا جعل لتمره انبارا اوباع التمر وبرآدم تنومند اولمق معناسنه در يقال افدى
الرجل اذا عظم بدنه كويا كه انبار كبى اولمش اولور ﴿ الفداء ﴾ سماء وزننده برشيئك قالينلغنه وجمنه دينور يقال
فداؤه غليظ اى حجمه وغلال انبارينه دينور على قول غله ياخود كومسنه دينور ﴿ التفادى ﴾ تفاعل وزننده
بركمسه‌دن صاقنوب قورنمق معناسنه در يقال تفادى عنه اذا تحامى ❊ الواوى ❊ ﴿ الفروة ﴾ فانك فتحى ورانك سكونيله
لبس معروفه دينوركه تركيده كورك وفارسيده پوستين ديرلر سمّور وتلكى پوستلرندن اولور وخاصة باشك
دريسنه دينور يقال سلخ فروة رأسه اى جلدته واصلا نبات اثرى اولميان قيريه‌دينور وغنا وثروت وسامان
معناسنه مستعملدر يقال انّه لذو فروة اى ثروة وغنا قال الشارح وفى النهاية فى حديث علىّ كرّم الله وجهه
قال * اللهم انّى قدمللتهم وملونى وسئمتهم وسئمونى فسلط عليهم فتى ثقيف الذيّال المنان يلبس فروتها ويأكل خضرتها *
اى يتمتع بنعمتها لبسا واكلا يقال فلان ذو فروة وثروة بمعنى والضمير للدنيا واراد بالفتى الثقفىّ الحجاج بن يوسف
وانّه ولد فى السنة التى دعا فيها علىّ رضى الله عنه بهذه الدعوة * شارح ديركه بو وجهله حجاجك اهل عراق
وحجازه استيلاسى تسليط من الله اولمشدر وفروه بررجل آديدر وبريرده مجتمع بربلوك قورى اوتلغه دينور
وكوچك يكلى جبه‌يه دينوركه مراد حتم نشينلرك كبه تعبير ايلدكلرى لباسلربدر دوه يوكندن ياپارلر كذلك دوه
يوكندن ياپلمش يارم اين كليمه دينوركه انيدخى چوبان مقوله‌سى اوسته كينورلر ودنجى طوبره‌سنه دينور وباشه
كيلن كسوته وتاجه دينور ونسوانك باش اورتولرينه دينور ﴿ ذو الفروة ﴾ دلنجى‌يه اطلاق اولنور ﴿ ذو الفروين ﴾
تثنيه صيغه‌سيله شامده برطاغدر ﴿ ساق الفروين ﴾ نجدده برطاغدر ﴿ المفرّاة ﴾ ميمك ضمى ورانك تشديديله كورك
قبلانمش جبه‌يه دينور يقال جبة مفرّاة اى عليها فروة ﴿ الافتراء ﴾ افتعال وزننده ارقه‌يه كورك كيمك معناسنه در يقال
افترى فروا اذا لبسه ﴿ ذو الفريّة ﴾ سميه وزننده برفارس وبرشاعر كنيه‌لريدر ﴿ فروان ﴾ مروان وزننده بررجل آديدر
﴿ فارياتان ﴾ مرو قضاسنده برقريه‌در محمد بن تميم واحمد بن حكيم المحدثان اورادندر ﴿ فراوه ﴾ سحابه وزننده خراسانده
بربلده‌در ❊ اليائى ❊ ﴿ الفرى ﴾ جرى وزننده برنسنه‌يى يارمق معناسنه در كرك فاسد وكرك صالح اولسون يعنى كرك
افساد وكرك اصلاح ايچون اولسون يقال فراه يفريه فريا اذا شقه فاسدا او صالحا وبلان سوز پيدا ايلمك معناسنه در
يقال فرى الكذب اذا اختلقه وقربه وطولوم مقوله‌سى نسنه‌يى كسوب بچوب يكيدن دوزمك معناسنه در يقال فرى
المزادة اذا خلقها وصنعها وقطع مسافه ايلمك معناسنه مستعملدر يقال فرى الارض اذا سارها وقطعها ﴿ التفرية ﴾ تفعله وزننده
و﴿ الافراء ﴾ همزه‌نك كسريله بونلرده يارمق معناسنه در يقال فرّاه وافراه اذا شقه فاسدا او صالحا وافراء برنسنه‌يى
اوكارمق ياخود اوكارمسيله امر ايلمك معناسنه در يقال افراه اذا اصلحه او امر باصلاحه وبرآدمه لوم وتوبيخ ايلمك
معناسنه در يقال افرى فلانا اذا لامه ﴿ الافتراء ﴾ افتعال وزننده يلان سوز پيدا ايلمك معناسنه در يقال افترى الكذب اذا
اختلقه ﴿ الفرا ﴾ عصا وزننده حيران ومدهوش اولمق معناسنه در يقال فرى الرجل فرى اذا تحير ودهش ﴿ الفرية ﴾ مريه
وزننده افتراء معناسندن اسمدر كذب واسناد مالم يكن معناسنه در ومنه يقال هذه فرية بلا مرية ﴿ الفرية ﴾ تمره وزننده غوغا
وشماطه‌يه وجغلتى‌يه دينور تقول ماهذه الفرية اى الجلبة ﴿ الفرى ﴾ غنىّ وزننده يكيدن دوزيلوب اختراع اولنمش
نسنه‌يه دينور على قول امر عظيمه دينور يقال امر فرىّ اى مختلق مصنوع او عظيم وپك پسنديده وعجيب نسنه‌يه دينور
ومنه يقال هو يفرى الفرى اى يأتى بالعجب فى عمله وككيش قوغه‌يه دينور فريّه دخى دينور يقال دلو فرىّ وفريّة
اى واسعة وهنوز صاغلمش سوده دينور يقال لبن فرى اى حليب ساعة يحلب ﴿ التفرّى ﴾ تفعل وزننده يارلمق
معناسنه در يقال تفرّى الشئ اذا انشقّ ويردن صوقيناوب چيقمق معناسنه در يقال تفرّت العين اذا انبجست
﴿ فريّه ﴾ سميه وزننده ابن ماطل دركه تابعيدر ❊ الواوى ❊ ﴿ الفسو ﴾ حسو وزننده و﴿ الفساء ﴾ غراب وزننده صوتسز

آهسته جه يللنمك معناسنه در يقال فسا الرجل يفسو فسوا وفساء اذا اخرج ريحا بلاصوت (الفساء) كتان وزننده
و(الفسوّ) عدوّ وزننده چوق يللنجى آدمه دينور (الفاسياء) و(الفاسية) اوصورغان بوجكنه دينور خنفساء
معناسنه (فسوات الضباع) فتحاتله برجنس منتاردر بغايت بدبوى اولور (الفسو) فانك فتحيله عبدالقيس
قبيله سندن برجماعتك لقبيدركه * اخبث صفقة من شيخ مهر * مثلنك منشأيدر اصلى بودركه جماعت مزبوره
لقب مرقومدن پك عار ايدر اولمريله ايچلرندن زيد بن سلامه بركون يمن قاشلرندن بردحبره نام قاشدن النه ايكى
طاقه آلوب سوق عكاظ ديدكلرى پنارده قيام وعلى ملأ الناس بوقاشلرى آلوب بزدن بولقبى رفع ايدن كيمدر
ديو ندا ايلدكده مهو قبيله سندن عبدالله بن بيدرة بن مهو اول قاشلرى اخذ وتلبس ايلدكدنصكره وصف
مسفور ايله كندى متصف اولمق ايچون اول جمع كثير ميانمده ضرطه چكه‌رك جولان ايلدى (فسا) عصا
وزننده فارس اولكه‌سنده بربلده‌در ابوعليّ النحويّ الفسويّ آندندر وفسا ساريه ديدكلرى ثياب دخى اكا
منسوبدر وبونسبت غيرقياس اوزره‌در (ابن فسوه) ثمره وزننده برشاعردر (الفسا) عصا وزننده مهموزه‌ده
لغتدركه ماده‌سنده بيان اولندى ❊ الواوى ❊ (الفشو) حشو وزننده و(الفشوّ) علوّ وزننده و(الفشىّ) صلىّ
وزننده راز وخبر خلق ايچره يايليوب شايع اولمق معناسنه‌در يقال فشا خبره وعرفه وفضله فشوا وفشوّا وفشيا
اذا انتشر (الافشاء) همزه‌نك كسريله راز وخبر مقوله‌سنى شايع ايلمك معناسنه‌در يقال افشى الخبر اذا نشره وبر
آدمك فواشى وسوايمى فراوان اولمق معناسنه‌در يقال افشى زيد اذا كثرت فواشيه (الفواشى) حواشى وزننده
پراكنده ومنتشر دوابّ ومواشى‌يه دينوركه يانده اوتليان قيون وكچى ودوه مقوله‌سندن عبارتدر مفردى
فاشيه‌در (التفشّى) تفعل وزننده برنسنه چوغالوب يايلمق معناسنه‌در يقال تفشاهم المرض وبهم اى كثر فيهم وياره‌نك
ايچى بولالمق معناسنه‌در يقال تفشت القرحة اذا اتسعت (الفشاء) سماء وزننده دوابّ ومواشى چوق دول
دوش پيدا ايدوب كثير وفراوان اولمق معناسنه‌در يقال فشى المال فشاء اذا تناسل وكثر (الفشيان) فانك فتحى
وشينك سكونيله انسانه عارض اولان غشيه حالتنه دينوركه فارسيده تاسا ولسانمزده تاسه دينور قلبه عارض اولان
اندوه وغمدن عبارتدر ❊ اليائى ❊ (الفصى) فانك فتحى وصادك سكونيله برنسنه‌يى برنسنه‌دن آيرمق معناسنه‌در
يقال فصا الشئ من الشئ يفصيه فصيا اذا فصله (الفصية) فصله وزننده حرارت وبرودت زمانلرى بيننده
اولان ارالغه اطلاق اولنور برمعتدلانه سكته اولور روز قاسمدنصكره جه اولان اعتدال كبى يقال قدادركت الفصية
وهى سكتة مابين الحرّ والبرد ويقال يوم فصية وليلة فصية بالنعت وبالاضافة (الافصاء) همزه‌نك كسريله
برحالتدن قورتيلوب چيقمق معناسنه‌در يقال افصى الرجل اذا تخلص من خير او شرّ وقيش وياز موسملرى صاوشمق
ياخود سكونت بولمقله اعتداله وارمق معناسنه‌در يقال افصى عنّا الشتاء او الحرّ اذا ذهبا او سقطا ويغمور پچوب
هوا آچلمق معناسنه‌در يقال افصى المطر اذا اقلع وصيّادك دوزاغنه شكار ايلشميوب خالى قالمق معناسنه‌در يقال
افصى الصائد اذا لم ينشب بحبالته صيد (التفصّى) تفعل وزننده برنسنه‌دن آيريلوب قورتلمق معناسنه‌در يقال
تفصى الرجل منه اذا تخلص (الفصية) رميه وزننده و(الفصية) غنيه وزننده تفصّى معناسندن اسملردر
برنسنه‌دن صيرلوب قورتلمغه دينور (التفصية) تفعله وزننده برنسنه‌دن برآدمى آيروب قورترمق معناسنه‌در تقول
فصيته عنه اذا خلصته (الانفصاء) انفعال وزننده تفصيه‌نك مطاوعيدر تقول فصيته عنه فانفصى (افصى) اعلى
وزننده برجماعت آديدر (بنوفصيه) سميه وزننده بربطندر (الفصا) عصا وزننده قورى اوزم دانه‌لرينه دينور
مفردى فصاةدر ❊ الواوى ❊ (الفضاء) قضاء وزننده و(الفضوّ) علوّ وزننده بر ككيش اولمق معناسنه‌در يقال
فضا المكان يفضو فضاء وفضوّا اذا اتّسع واقچه‌يى كيسه‌ليوب ميدانده قومق معناسنه‌در يقال فضى دراهمه
اذا لم يجعلها فى صرّة (الفضا) فصا وزننده ومرادفيدركه قورى اوزم دانه‌لرينه دينور وبرى‌برينه قاتيلوب
قارشمش نسنه‌يه دينور بال وطحين وموز وزبيب كبى وتركشده يالكزجه اولان اوقه دينور يقال سهم فضاأى واحد
ومنه تقول بقيت فضا اى وحدى (الفضاء) سماء وزننده ساحه وميدانه دينور وككيش آچيق صحرايه دينور
ومدينه‌ده برموضع آديدر (الفضاء) كساء وزننده يريوزنده جارى اولان صويه دينور يقال بالارض فضاء اى الماء
يجرى على الارض (الافضاء) همزه‌نك كسريله جماع ايدركن ارالقده اولان زارى خرق ايلمكله خاتونك ايكى
دليكنى بر ايلمك معناسنه‌در توسيعله برنسنه‌يى فضا كبى ايلمك معناسندن مأخوذدر يقال افضا المرأة اذا جعل مسلكها
واحدا وخاتونله جماع ايلمك ياخود آنكله خلوت ايلمك معناسنه‌در كرك جماع ايلسون وكرك ايلمسون يقال افضى
الى المرأة اذا جامعها او خلابها جامع ام لا وسجود حالتنده اليآيه‌سنى يره مسّ ايلمك معناسنه مستعملدر يقال افضى

الساجد بيده الى الارض اذا مسها براحته فى سجوده ﴿المفضاة﴾ ميمك ضميله ايكى دليكى براولمش خاتونه دينور يقال امرأة مفضاة اى جعل مسلكها واحدا ﴿فضا﴾ عصاوزننده اسمادندر محمد وخالد ابنا فضا ايكيسيده معبرايدى ❋ الواوى ❋ ﴿الفطو﴾ خطو وزننده دابه‌يى عنف وشدتله سورمك معناسنه‌در يقال فطا الدابة فطوا اذا ساقها شديدا ❋ اليائى ❋ ﴿الافظاء﴾ ظاى معجمه ايله اعطاء وزننده بدخوى اولمق معناسنه‌در يقال افظى الرجل اذا ساء خلقه ﴿الفظا﴾ عصاوزننده بطن مادرده ياورى ياتاغنه دينور رحم معناسنه ❋ اليائى ❋ ﴿الافعاء﴾ همزه‌نك فتحيله روايح طيبه‌يه دينور ﴿الفاعى﴾ اسرمش دوه كبى اغزى كپوريجى خشمناك آدمه دينور يقال رجل فاع اى غضبان مزبد ﴿الفاعية﴾ نمامه اسميدركه مارصمه تعبير اولنان چچكه دينور وقنه چچكنه دينور ﴿الافعى﴾ اعلى وزننده بنوكلاب يوردنده بريصتم طاغك آديدر وبرجنس خبيث حيه آديدر تركيده انكرك ديدكلريدر وبووصف واسم اولور وصفيته كوره غيرمنصرف واسم اعتبار اولندقده منصرف اولور اروى وارطى كبى جمعى افاعى كلور ﴿الافعو﴾ همزه‌نك وعينك فتحيله افعى معناسنه‌در ﴿المفعاة﴾ مرماة وزننده انكرك ييلانى كثير اولان يره دينور يقال ارض مفعاة اى كثيرة الافعى ﴿المفعاة﴾ ميمك ضمى وعينك تشديديله دوه‌يه مخصوص بركونا تمغا اسميدركه افعى شكلنده اولور ﴿المفعى﴾ معظم وزننده مفعاة ديديكى تمغا باصلمش اركك دوه‌يه دينور يقال جمل مفعى اى وسم بالمفعاة ﴿التفعى﴾ تفعل وزننده بركمسه افعى كبى موذى وخبيث اولمق معناسنه‌در يقال تفعى الرجل اذا صار كالافعى ﴿افاعيه﴾ علابطه وزننده مناده بردره آديدر ﴿الافاعى﴾ همزه‌نك فتحيله افعى لفظنك جمعيدر وحالبى ديديكى نبات كوكنك برآلتنه منشعب اولان طمرلرينه دينور بوراده من الحالبين نسخه‌لرى غلطدر ❋ الواوى ❋ ﴿الفغا﴾ غين معجمه ايله عصاوزننده غفا كلمه‌سيله كه غينك تقديميله‌در جمله‌ٔ معناده مرادفدركه ذكر اولندى وكولكه دينور علبه معناسنه وآغاجدن دوزلمش قوطويه دينور وچناغه وقواطه‌يه دينور واغز برطرفه اكريجه اولمغه واول كونه اكريلكه دينور يقال فى فمه فغا اى ميل ﴿الفاغية﴾ قنه چچكنه دينور على قول قنه نباتنك چبوغى يره مقلوبا غرس اولندقده اصل قنه چچكندن الطف وخوشمنظر بركونه چچك ويرمكله فاغيه اول چچكه دينور ﴿الافغاء﴾ همزه‌نك كسريله قنه نباتى چچك ويرمك معناسنه‌در يقال افغى نبات الحناء اذا خرجت فاغيته وبركمسه دائما فاسد اولمش خرما قوريغى يمك معناسنه‌در يقال افغى الرجل اذا دام على اكل الفغا وخرما اغاجى فاسد ومتغير اولمق معناسنه‌در يقال افغت النخلة اذا فسدت وبرآدم زنكين ايكن فقير اولمق معناسنه‌در يقال افغى الرجل اذا افتقر بعد غنى وكوزل ايكن چركين اولمق معناسنه‌در يقال افغى فلان اذا سمج بعد حسن ومطيع ايكن عاصى وسركش اولمق معناسنه‌در يقال افغى الرجل اذا عصى بعد طاعة وبرآدمى طارلتمق معناسنه‌در يقال افغاه اذا اغضبه ﴿الفغواء﴾ لحواء وزننده اسمادندر علقمة بن الفغواء ياخود ابن ابى الفغوادركه صحابيدر ﴿الفغو﴾ لغو وزننده برنسنه فاش وشايع اولمق معناسنه‌در يقال فغا الشئ فغوا اذا فشى واكين قوريمق معناسنه‌در يقال فغا الزرع اذا يبس ❋ الواوى ❋ ﴿الفقو﴾ فانك فتحى وقافك سكونيله برآدمك ايزينه اويوب كتمك وايزينى سورمك معناسنه‌در تقول فقوت اثره فقوا بمعنى قفوت * شارحك بيانه كوره مقلوبدر وفقو برموضع آديدر ﴿الفقا﴾ عصاوزننده برصويك آديدر ﴿الفقوة﴾ غرفه وزننده اوقك كزينه دينور جمعى فقى كلور مديه ومدى كبى يقال كسر فقوة السهم اى فوقه ❋ اليائى ❋ ﴿الفقى﴾ فقو وزننده يمامه‌ده بروادى اسميدر ﴿فقى﴾ سمى وزننده يمامه‌ده بنو العنبر جماعتنه مخصوص نيجه چفتلك وخرمالق آديدر ❋ الواوى ❋ ﴿الفلو﴾ فانك فتحى ولامك سكونيله و﴿الفلاء﴾ عطاء وزننده چوجغى ياخود سائر ياورى‌يى ممه‌دن چكوب آيرمق على قول ممه‌دن كسمك معناسنه‌در يقال فلا الصبى والمهر يفلو فلوا وفلاء اذا عزله عن الرضاع او فطمه وقلجله چالمق معناسنه‌در يقال فلاه بالسيف اذا ضربه به وسير وسفر ايلمك معناسنه‌در يقال فلا زيد اذا سافر وبعد الجهاله عاقل وهشيار اولمق معناسنه‌در يقال فلا الرجل اذا عقل بعد جهل ﴿الافلاء﴾ همزه‌نك كسريله فلو ايله معناى اولده مرادفدر يقال افلى الصبى والمهر بمعنى فلاه واسمز شنلكسز بيابانه وارمق ياخود اورايه داخل اولمق معناسنه‌در يقال افلى زيد اذا صار الى الفلاة او دخلها وخاتونك چوجغى ياآتك قولونى سوددن كسلمك كرته سنه كلمك معناسنه‌در يقال افلت المرأة او الفرس اذا بلغ ولدها ان يفطم ﴿الافتلاء﴾ افتعال وزننده بودخى فلو ايله معناى اولده مرادفدر يقال افتلى الصبى اذا فطمه ومواشى‌يه بريرك نباتنى اوتارمق معناسنه‌در يقال يفتلون المكان اى يرعونه ﴿الفلو﴾ فانك كسريله و﴿الفلو﴾ عدو وزننده و﴿الفلو﴾ سمو وزننده ممه‌دن كسلمش اشك صوپه‌سنه وآت قولوننه دينور على قول برياشنه وارمش اولانه دينور جمعى افلاء كلور وفلاوى كلور سكارى وزننده ﴿الفلاة﴾ حصاة وزننده شنلكسز بيابانه دينوركه چول تعبير اولنور على قول اصلا صو اثرى

اولميان بيابانه دينور ياخود شول بيابانه دينوركه براوجندن براوجنه اقلى دوه قسمى دردنجى كون واشك وقيون وبچى قسمى يدنجى كون بالغ اولور اوله ياخود ككيش صحرايه دينوركه اوه تعبير اولنور جمعى فلا كلور حصا كبى وفلوات كلور فتحاتله وفلى كلور صلى وزننده وفلى كلور كسرتيله وجمع الجمعى افلاء كلور يقال اخذوا الفلاة اى القفر او المفازة لاماء فيها او اقلها للابل ربع وللحمير والغنم غب او الصحراء الواسعة * مؤلفك بوراده ربع قولى رانك كسريله دركه دوه دردنجى كون وارمقدر وغب قولى دخى غينك كسريله دركه يدنجى كون وارمقدن عبارتدر (فلا) عصا وزننده طوسده برموضع آديدر ※اليائى※ (الفلى) فانك فتحى ولامك سكونيله قلجله چالمق معناسنه در يقال فلاه بالسيف يفليه فليا بمعنى فلاه يفلوه فلوا وبرآدمك باشنى بتلمك معناسنه در يقال فلى رأسه اذا بحثه عن القمل وبركلامى تدبر وملاحظه ايله معنا ومفادنى استخراج ايلمك معناسنه مستعملدر يقال فلى الشعر اذا تدبره واستخرج معانيه وبرآدمك عقل ورشد وعرفاننى يوقليوب ميزانه آلمق معناسنه در يقال فلى فلانا فى عقله اذا رازه (التفلية) تفعله وزننده بودخى باش بتلمك معناسنه در يقال فلى رأسه بمعنى فلاه (الفلاية) كتابه وزننده اسمدر باش بتلمكه دينور (الاستفلاء) و(التفالى) تفاعل وزننده بركمسه كندى باشى بتلنمك ايستمك معناسنه در يقال استفلى الرجل رأسه وتفالى اذا اشتهى ان يفلى رأسه (الفلا) عصا وزننده كسلمك معناسنه در يقال فلى الشئ فلا من الباب الرابع اذا انقطع (فلى) حتى وزننده برطاغ آديدر (فالية الافاعى) شر وشور وفتنه نك اوائلنه اطلاق اولنور اصلى بودركه برجنس خنفساء واردركه آلاجه وبنكلى اولور دائما عقربلر ايله ويلانلر ايله الفت ايدوب بريرده اولورلر عربلر اكا فالية الافاعى ديرلر زيرا بردليكدن چيقدقده اكسه سندن يلان ياعقرب ظهورينى اشعار ايدر بوجتهله شر شور وفتنه نك اوائلنه اطلاق ايلديلر بحث عن القمل معناسندندر ※اليائى※ (فاميه) ياخود افاميه كه علابطه وزننده در شام اولكه سنده بربلده وواسط قضاسنده برقريه در ※اليائى※ (الفناء) سناء وزننده برنسنه يوق اولمق معناسنه در يقال فنى الشئ وفنى فناء من الباب الرابع والثالث اذا عدم * شارح ديركه عدم ايله تفسيرى تفسير بالاعمدر زيرا فناء بقاء مقابليدر وفناء پك قوجالمق معناسنه مستعملدر يقال فنى فلان اذ هرم (الافناء) همزه نك كسريله برنسنه يى يوق ايلمك معناسنه در يقال افناه اذا اعدمه (الفانى) پك قوجه وسالخورده پيره دينور يقال شيخ فان اى كبير (التفانى) تفاعل وزننده برى بربنى افناء ايلمك معناسنه در يقال تفانوا اذا افنى بعضهم بعضا (الفناء) كساء وزننده خانه نك اوكنده اولان آچق حولويه ويوره يه دينور حدود اوراده توكنديكيچون اطلاق اولندى واوكندن مراد هر طرفندن اولان اوكيدركه يوره تعبير اولنور يقال فناء الدار لصاحبها وهى ما اتسع من امامها جمعى افنيه وفنى كلور صلى وزننده (المفاناة) مباهاة وزننده مدارا ايلمك معناسنه در يقال فاناه اذا داراه (المفناة) مرماة وزننده نازل اولانلرك مزاجلرينه موافق اولان خصب وخالو خوش هوا ارضه دينور يقال ارض مفناة اى موافقة لنازليها (الافانى) افاعى وزننده برجنس نباتدر مفردى افانيه در ثمانيه وزننده * مترجم ديركه مؤلف افناء لفظندن كه همزه ٔ مفتوحه ايله در ذهول ايلدى ابن اثيرك بيانه كور مفردى فنو در فانك كسريله وبو عند البعض فناءدار ماده سندندر وافناء كمنام وخامل وبى نشان آدملره دينور يقال هو من افناء الناس اذا لم يعلم ※الواوى※ (الفناة) حصاة وزننده صغره دينور بقره معناسنه جمعى فنوات كلور فتحاتله وعنب الثعلب آديدركه ايت اوزمى ديدكلرى نباتدر جمعى فناء كلور حصا كبى وجذيمه يه مخصوص بر صو آديدر (الافنى) اعلى وزننده اوزون صاچه دينور يقال شعر افنى اى فينان (الفنواء) حمراء وزننده صاچى كور واوزون خاتونه دينور يقال امرأة فنواء اى اثيثة الشعر وككيش كولكه لو آغاجه دينور يقال شجرة فنواء اى واسعة الظل وبونده قياس اولان فناء اولمقدر شداد وزننده زيرا ماده سى نونيه در (فنا) عصا وزننده نجدده برطاغدر ※الواوى※ (الفوة) فانك ضمى وواوك تشديديله قوه وزننده قزل بويا وبوياجيلر كوكى تعبير اولنان كوك اسميدركه بوياجيلر قوللنورلر وادويه دندر رحمدن جنينلرى مسقط وحيض وبولى مدر ومفتح وجلاء وبشره يى تمركى وبرص وبهق مقوله سى عارضه دن منق ومطهردر ومصر ديارنده بربلده آديدر (المفوى) معظم وزننده فوه ايله بويانمش ثوبه دينور يقال ثوب مفوى اى صبغ بالفوة (المفواة) ميمك ضمى وواوك تشديديله فوه منبتى اولان يره دينور يقال ارض مفواة اى كثيرة الفوة (الفو) فانك ضمى وواوك سكونيله بردارو اسميدركه ادويه دندر مدر وذات الجنب وداء الثعلب علتلرينه نافعدر بونى مفرداتده بيان سنبلى ديدكاريله بيان ايدرلر (فاو) صعيد ايلنده برقريه دركه قاف ايله قاو ديدكلرى قريه حذاسنده در وطائفده برناحيه آديدر ※الواوى※ (الفهو) سهو وزننده ومرادفيدركه غفلت سببيله خطا ايلمكدر تقول فهوت عنه فهوا من الباب الاول اذا سهوت (الافهاء) همزه نك كسريله بركمسه ضعيف الرأى وسخيف العقل اولمق معناسنه در

يقال افهى الرجل اذا قال رأيه ※اليائى※ (فى) فانك كسرو مدّيله حروف جارّه دندر ظرفيت معناسنه مستعمل اولور
كرك زمانى اولسون نحو قوله تعالى ﴿فى ايام معدودات﴾ الآية وكرك مكانى اولسون نحو قوله تعالى ﴿وانتم عاكفون
فى المساجد﴾ ومصاحبت ايچون اولور نحو قوله تعالى ﴿ادخلوا فى امم﴾ وتعليل ايچون اولور نحو قوله تعالى
﴿فيما افضتم فيه﴾ اى لاجل ماافضتم واستعلاء ايچون اولور نحو قوله تعالى ﴿ولاصلبنكم فى جذوع النخل﴾ اى
عليها وباء جارّه يه مرادف اولور نحو قوله تعالى ﴿يذرأكم فيه﴾ اى به والى حرفنه مرادف اولور نحو قوله تعالى
﴿فردّوا ايديهم فى افواههم﴾ اى اليها ومن جارّه يه مرادف اولور نحو قوله تعالى ﴿فى تسع آيات﴾ اى من تسع آيات ومع
معناسنه اولور نحو قوله تعالى ﴿وجعل القمر فيهن نورا﴾ اى معهن ومقايسه ايچون اولور كه مفصول سابقله فاصل
لاحق بيننه دخول ايدر نحو قوله تعالى ﴿وما متاع الحياة الدنيا فى الاخرة الاقليل﴾ وتاكيد ايچون اولور كه بغير تعويض
زائد در نحو قوله تعالى ﴿اركبوا فيها﴾ وتعويض ايچون اولور كه محذوف اولان فى كلمه سندن عوض اوله رق زائد در
كقولك ضربت فيمن رغبت اى ضربت من رغبت فيه (يافيما) لاسيما وزننده كه فى كلمه سى ياى متكلمه داخلدر مقام تعجبده
مستعملدر * شارح ديركه يافى مالى وياشى مالى وياهى مالى ديرلر مهموز وغير مهموز اوله رق ياعجبا مالى تاويلنده درلر ما كلمه سى
تعجب ايچوندر عجبا بوندن بكانه حاصل اوله جقدر ديمكدر وجمله سى رفع موضعنده در بعضلر مااحسن هذا ايله تاويل
ايلديلر وابوعبيد شئ فاتنه تاسف وتلهف معرضنده استعمال اولنورلر ديدى كه ايواه عجبا بكانولور اوله ديمك اولور
ومؤلف مهموزه ده دخى ذكر ايلدى وبونلرده يا حرف ندادر (فايا) منيج ايالتنده بر قضا آديدر محدثيندن رافع بن عبدالله
الفايابى اورايه منسوبدر ﴿فصل القاف﴾ ※اليائى※ (القأى) قافك فتحى وهمزه نك سكونيله مديون

﴿فصل القاف﴾

داينه ذمتنده اولان حق ومطلوبنى اقرار ايلمك معناسنه در يقال قأى الرجل قأيا من الباب الثالث اذا اقرّ لخصمه
بحق ※الواوى※ (القبو) حبو وزننده برنسنه يى پرمقله بريكدرمك معناسنه در يقال قباه يقبوه قبوا اذا جمعه باصابعه
وبنايى يوكسلك ياپمق معناسنه در يقال قبا البناء اذا رفعه وخاصة نابت زعفران دريوب ديوشورمك معناسنه در
يقال قبا الزعفران اذا جناه (القبا) عصا وزننده بر نبات آديدر وقبا برنسنه يى آكوب مقوّس قلمق معناسنه در
يقال قبا الشئ قبا اذا قوّسه (القبوة) غرفه وزننده ايكى دوداغك برى برينه قاوشمسنه دينور (القباء) سماء وزننده
قفتان وقپامه تعبير اولنان لباسه دينور قبوه ماده سندندر جمعى اقبيه در (التقبية) تربيه وزننده متاع مقوله سنى
برلو برينه يصامق معناسنه در يقال قبى المتاع اذا عباه وبرآدمك مصلحتى خصوصنده حق اوزره طوتميوب جور وتعدّى
ايلمك معناسنه در يقال قبّى عليه اذا عدا عليه فى امره وبزدن ياقاشدن قفتان بچمك معناسنه در يقال قبى الثوب
اذا جعل منه قباء (الاقتباء) افتعال وزننده بودخى متاعى يرلو يرينه يصامق معناسنه در يقال اقتبى المتاع اذا عباه
(التقبى) تفعل وزننده قفتان كيمك معناسنه در يقال تقبى الرجل القباء اذا لبسه وبرآدمه اكسه طرفندن كلمك
معناسنه در يقال تقبى زيدا اذا اتاه من قفاه وبرنسنه قبه كبى چوره سى قاوشق يوكسلك اولمق معناسنه در
يقال تقبى الشئ اذا صار كالقبة (القابية) دائما منبتندن اصپورديروب ديوشوريجى عورته دينور يقال امرأة قابية اذا
كانت تلقط العصفر وتجمعه (القاباياء) لئيم وناكس وفرومايه يه دينور بنو قابياء شرب خمر ايچون انجمن اولمش
عياش يارانه اطلاق اولنور يقال هم بنو قابياء اى المجتمعون لشرب الخمر (قباء) قافك ضمى والفك مدّى وقصريله
مدينه يه قريب بر موضع اسميدركه مسجد قباء انده مؤسسدر مدينه يه ايكى ميل مسافه ده جنوب طرفنده واقعدر وقباء
لفظى مؤنثدر مذكر دخى اولور مكان اعتباريله ومكه ايله بصره بيننده دخى بر موضع آديدر وقصر ايله قبا فرغانه ده بر بلده
آديدر (الانقباء) انفعال وزننده كيزلنمك معناسنه در يقال انقبى عنا فلان اذا استخفى (القبى) قافك كسريله و (القباء)
كساء وزننده قاب معناسنه دركه يايك بغريله كوشه سى ارالغى اولان مقداردن عبارتدر يقال بينهما قبى قوسين وقباء
قوسين اى قاب قوسين (المقبّى) مرمىّ وزننده كثرت لحم وشحمدن شيشمش قبارمش انسان وحيوانه دينور (القباية)
سحابه وزننده چول بيابانه دينور مفازه معناسنه ※الواوى※ (القتو) قافك فتحى وتانك سكونيله و (القتا) قافك
حركات ثلاثيله والفك قصريله و (المقتا) ميمك فتحى والفك قصريله ملوك وكباره كوزل خدمت ايلمك معناسنه در
يقال قتا الملوك يقتو قتوا وقتا مثلثة ومقتى اذا احسن الخدمة لهم (القتوة) خطوه وزننده قوغجيلغه دينور نميمه
معناسنه (المقتوون) ميمك فتحيله و (المقاتوة) و (المقاتية) ميملرك فتحيله خدمتكارلره دينور مفردلرى مقتوى
ومقتا كلمه لريدر ياخود مقتوين در ميمك فتحى وواوك كسرى وبعضا فتحيله وايكى صورتده دخى صيغهٔ اخيره غير
منصرفدر مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى مساويدر على قول ميمى اصليه در مقت ماده سندن ماخوذدركه خدمت
معناسنه در * شارح ديركه مقت ماده سنده مؤلف خدمت معناسنه كلديكنى ذكر ايلمدى (الاقتواء) ارعواء وزننده

برآدمی خدمتکار ایدنمك معناسنه‌در یقال اقتواه اذا استخدمه و بوشاذدر زیرا افعلال بابی البته لازمدر متعدی
دکلدر اصلی اقتووایدی ٭الواوی٭ (القثو) قافك فتحی وثای مثلثه‌نك سكونیله برنسنه‌یی بریكدرمك معناسنه‌در یقال قثا
المال یقثو قثوا اذا جمعه و خیار یاخود آجور یمك معناسنه‌در یقال قثاالرجل اذا اكل القثد او الكربزة (الاقتثاء)
افتعال وزننده بودخی بریكدرمك معناسنه‌در یقال اقتثی المال اذا جمعه (القثوی) سكری وزننده اسمدر بریكمكه دینور
(القثا) عصا وزننده خیار ولهنه مقوله‌سی سسلو نسنه یمك معناسنه‌در یقال قثاالرجل قثا اذا اكل ماله صوت
تحت الاضراس ٭الیائی٭ (القثی) قثو وزننده و مرادفیدر یقال قثی یقثی قثیا لغة فی قثا یقثو قثوا ٭الواوی٭ (الاقحوان)
همزه‌نك وحای مهمله‌نك ضمیله و (القحوان) همزه‌سز عثمان وزننده پاپونج اسمیدر که پاپادیه‌در جمعی اقاحی كلور
یای مشدده ایله و اقاحی كلور یانك تخفیفیله (المقحوّ) مدعوّ وزننده و (المقحیّ) مرمیّ وزننده پاپادیه قونمش تركیب
و دوایه دینور یقال دواء مقحوّ و مقحیّ اذا كان فیه الاقحوان (الاقحوانة) همزه‌نك ضمیله مكه قربنده بر موضع آدیدر
و شامده بر موضع آدیدر و بصره ایله نباج ارالغنده بر موضعدر (الاقاحی) اقحواندن جمعدر كه ذكر اولندی بو مناسبتله
برنسنه‌نك هنوز نمایان اولان آثار و اوائلنه و دلائلنه اطلاق اولنور كویا كه پاپادیه كبی علامتلری بلورمش اولور
و منه تقول رأیت اقاحی امره ای تباشیره (القحو) محو وزننده برنسنه‌یی تماما صیروب المق معناسنه‌در یقال
قحا المال قحوا اذا اخذه یعنی اجتفه (الاقتحاء) افتعال وزننده قحو معناسنه‌در یقال اقتحاه بمعنی قحاه (المقحاة)
مسحاة وزننده چپا دیدكلری آلته دینور یقال قحاه بالمقحاة ای بالمجرفة ٭الواو والیاء٭ (التقخیة) خای معجمه ایله
تفعله وزننده قبیح وجهله قخ دیو آغزندن بلغم توكورمك معناسنه‌در كه آخرمق تعبیر اولنور یقال قخی الرجل اذا
تنخع تنخعا قبیحا ٭الیائی٭ (القدوة) قافك حركات ثلاثی ودالك سكونیله و (القدة) عده وزننده اردنجه اویوب
كیده‌جك نسنه‌یه دینور كرك حسی و كرك معنوی اولسون اسوه كبی تقول لی بك قدوة مثلثة و قدة و انت لی قدوة
و قدة و هو ماتسننت به و اقتدیت به فارسیده اكا پیشرو و پیشوا دیرلر (الاقتداء) افتعال وزننده برآدمه اویمق
معناسنه‌در یقال اقتدی به اذا استن به (التقدّی) تفعل وزننده دابّه اصلا یولك طوغریسندن صاپیوب راكبنی
طوغریسنه كوتروب كتمك معناسنه‌در یقال تقدّت به دابّته اذا لزمت به سنن الطریق و دابّه‌نك راكبی دخی وجه
مذكور اوزره كتمك معناسنه‌در یقال تقدّی الراكب علی الدابة اذا الزم سنن الطریق (القدیّ) غنیّ وزننده
و (القدی) عمی وزننده دادی و قوقوسی خوش و لطیف اولان طعامه دینور یقال طعام قدیّ و قدای طیب الطعم
و الریح (القدی) عصا وزننده و (القداوة) عداوه وزننده طعام لذتلو و خوش قوقولی اولمق معناسنه‌در
یقال قدی الطعام قدی و قداوة من الباب الرابع اذا صار قدیّا (القدو) عدو وزننده قداوه معناسنه‌در یقال قدا
الطعام یقدو قدوا بمعنی قدی و قریب اولمق معناسنه‌در یقال قدا الرجل اذا قرب و سفردن كلمك معناسنه‌در
یقال قدا فلان اذا قدم من السفر (ماأقداه) فعل تعجبدر نه كوزل لذتلو و رایحه‌سی خوش طعام دیمكدر یقال
ما اقدی طعام فلان ای ما اطیبه (الاقداء) همزه‌نك كسریله پیرفانی اولوب موت هنكامنه یقلشمق معناسنه‌در
یقال اقدی الرجل اذا اسنّ و بلغ الموت و برآدم خیر و مبرّات جهتنده و دین و مذهبده مستقیم اولمق معناسنه‌در
یقال اقدی فلان ای استقام فی الخیر و فی طریق الدین و مسك مقوله‌سی عطرك رایحه‌سی یاتلق معناسنه‌در
یقال اقدی المسك اذا فاحت رایحته و سفردن كلمك معناسنه‌در یقال اقدی فلان اذا قدم من السفر (القدو)
قافك كسریله شول كوكه دینور كه آندن نیچه طمرلر و فروع و شعبه‌لر سوروب یاتلش اوله یقال له قدو و هو الاصل
الذی یتشعب منه الفروع (القدوی) دعوی وزننده اسمدر طوغریلغه دینور یقال به قدوی ای استقامة ٭الیائی٭
(القادیة) شول قوم و جماعته دینور كه بادیه‌ده قوراقلق اولمغله بالجمله كوچلریله سوروب آبادانلغه كلور اوله (القدی)
قافك فتحیله هدی وزننده قادیه دیدكلری جماعت مذكوره برمحله كلمك معناسنه‌در یقال قدت قادیة تقدی قدیا
ای جاء قوم قد اقحموا من البادیة (القدیان) فتحاتله سرعتله یوریمك معناسنه‌در یقال قدی الفرس قدیانا
اذا اسرع (القدة) عده وزننده بر جنس حبه آدیدر جمعی قدات كلور قافك كسریله (القدیة) قافك كسریله
هدیه وزننده و مرادفیدر كه برآدمك سالك اولدیغی سیرت و اسلوبه و بولندیغی وضع و حالته دینور تقول خذ
فی قدیتك و هدیتك ای فیما كنت فیه بوراده غنیه وزننده اولان نسخه‌لر غلطدر (القدا) قافك كسریله و الفك
قصریله مقدار معناسنه‌در یقال قدا رمح ای قیده (المقاداة) مباهاة وزننده بركسه‌یه معارضه ایدوب یارشمق
معناسنه‌در یقال لایقادیه احد ای لایباریه (المتقدّی) متصدّی وزننده ارسلانه دینور و صالنی صالنی یورز اولان
آدمه دینور متبختر معناسنه‌در (القنداوة) قافك كسریله قدأ ماده‌سنده كه مهموزدر ذكر اولندی ٭الیائی٭

﴿القذى﴾ ذال معجمه ايله عصاوزننده انسانك كوزينه ومشروباته دوشن خار وخاشاكه وچرك مقولهسنه دينور يقال
وقع فى عينه وفى الشراب قذى وهو مايقع فى العين وفى الشراب من الوسخ ونحوه وناقه وقيون مقولهسى
حيواندن طوغورمزدن اولجه وصكره جه ظهور ايدن قان وچركاب مقولهسنه دينور وقذيان معناسنه مصدر
اولور كاسيذكر ﴿القذى﴾ الى وزننده اون كبى يك خرده طپراغه دينور جمعى اقذاء كلور وقذىّ كلور صلىّ وزننده
﴿القذى﴾ عصاوزننده و﴿القذيان﴾ فتحاتله برآدمك كوزينه چورچوب مقولهسى دوشمك معناسنهدر يقال قذيت
عينه قذى وقذيانا من الباب الرابع اذا وقع فيها القذى وقذى وقذيان وقذى رمى وزننده وقذىّ عتىّ وزننده كوزه
مسنداولوركه كوز كندى ايچنه دوشن چرك وچپاق مقولهسنى چباليهرق طشره آتمق معناسنهدر يقال قذت عينه
قذيا وقذيانا وقذيّا وقذى من الباب الثانى اذا قذفت بالغمص والرمص وعربلر فلان ذلّ وظلم وحقارتى هضم
ايدوب مدافعه ومجادله ايليوب ساكت واپسم اولورديهجك يرده هو يغضى على القذى ديرلر اصل معناسى كوزينه
دوشن چورچوب ايچنده اولهرق كوزينى قپايوب يومر ديمكدر ﴿القذية﴾ غنيه وزننده و﴿القذية﴾ قافك كسريله
و﴿المقذيّة﴾ مرميه وزننده خاروخاشاك دوشمش كوزه دينور ﴿التقذية﴾ تفعله وزننده و﴿الاقذاء﴾ همزهنك كسريله
كوزه خار وخاشاك آتمق معناسنهدر يقال قذّى عينه واقذى عينه اذا القى فيها القذى وكوزدن خار وخاشاك
چيقارمق معناسنهدر يقال قذى عينه واقذى اذا اخرج القذى منها معناى ثانيه يه كوره بنالرى سلب ايچوندر
ومؤلفك اواخرجه قولنده اولفظى تنويع ايچوندر بوجهتله ضدّ اولور ﴿القاذية﴾ جماعت ناس معناسنهدركه
مراد قوراقلق سببيله بالجمله آبادانلغه ورود ايدن جماعتدر قاديه كبى ﴿القذى﴾ رمى وزننده قوراقلق سببيله قوم
وجماعت آبادانلغه كلمك معناسنهدر يقال قذت قاذية قذيا اذا قدمت جماعة وقزغين ديشى حيوان اركك طلبنده
حرارت شهوتندن ناشى رحمندن مذى طرزنده بياض نسنه اخراج ايلمك معناسنهدر يقال قذت الشاة اذا القت
بياضا من رحمها حين تريد الفحل وبونسنه اركك حيواندن ظهور ايدرسه تمذّى وديشيدن ظهور ايدرسه تقذى
اطلاق اولنوركه مذى منزلندهدر ﴿المقاذاة﴾ مباهاة وزننده مجازات معناسنهدر يقال قاذاه اذا جازاه ﴿الاقتذاء﴾
افتعال وزننده قوش قسمى كوزلرينى پيدرپى آچوب قپامق معناسنهدر يقال الطير يقتذى اى ينظر ثمّ يغمض
❊اليائى❊ ﴿القرية﴾ قافك فتحى وكسرى وراءنك سكونيله مصر جامعه دينور نسبتنده قريى دينور ياايله وقروى دينور
كروى وزنلرندهدر جمعى قرى كلور قافك ضمى والفك قصريله وبوجمع شواذ صيغهسندندر ونسبتى دخى
نوادردندر * مؤلفك بصائرده بيانه كوره قريه ناسك اجتماع ايلدكلرى موضعدن عبارتدر بوجهتله شهردن
وكويدن اعمّ اولور لكن عرفا كويده استعمالى شايعدر واول مجتمع اولان ناسهده اطلاق اولنور حاليت ومحليت
اعتباريله وابن جنى ديديكه ❊واسئل القرية التى كنافيها❊ الآية كريمهسى اتساع وتشبيه وتوكيد حالاتنى متضمندر
امااتساعك تحقيق سؤال لفظنك فى الحقيقه مسئول عنه اولمغه صلاحيتى اولميان شيئه القا اولنديغنه مبنيدر وتشبيه
مسئوليته صلاحى اولميان نسنه صلاحيتى اولانه تشبيه اولنمشدركه كثرت مجاورت سببيله حالت مرقومهنك وجودنى
ادّعايه مبنيدر وتوكيد حالتى تصحيح خبرك نهايت درجهسنى ايذان واشعاره مبنيدر زيرا بو بر مادهدركه اهل جوابك
بياندن فضله عادتا متكلم اولميان جمادات دخى مسئولك صحتنى بيان واجابت ايدر ديمك اولور ﴿القريتين﴾ تثنيه بنيهسيله
ايكى قريه ديمكدر واشبو ❊على رجل من القريتين عظيم❊ آيت كريمهسنده مراد مكه ايله طائفدر مكه تغليب
اولنمشدر واكثرى لفظ مرقوم ياايله قريتين عنوانده متلفظدر يعنى الفله قريتان عنوانندهكه حالت رفعيدر
قليلدر وقريه مكه ايله بصره بيننده بناج قربنده بركويك آديدر وحمص قضاسنده بركوى آديدر ويمامهده
بر موضعدر ﴿قرية النمل﴾ قرنجه يواسنه اطلاق اولنور ﴿قرية الانصار﴾ مدينهٔ منورهدر ﴿الاقراء﴾ همزهنك
كسريله دائما قريهده اولمق معناسنهدر يقال اقرى الرجل اذا لزم القرية وبر كسهدن ضيافت
طلب ايلمك معناسنهدركه اول كسهيى قارى يعنى مضيف قلمش اولور يقال اقرى الرجل اذا طلب ضيافة
﴿القارى﴾ قريهده ساكن آدمه دينور يقال هو قار اى ساكن القرية ﴿القارية﴾ و﴿القاراة﴾ حاضرهٔ جامعه
معناسنهدركه جماعت صفتيدر نتهكه باديه دخى بويلهدر وقاريه مزراغك اسفل طرفنه على قول يلمانلو اولان
بوقارى طرفنه دينوركه اورهجق اوجى اولورو قلجك اغزينه دينور يقال ضربه بقارية السيف اى بحدّه ﴿القرى﴾
جرى وزننده و﴿القرى﴾ عصاوزننده بريكدرمك معناسنهدر ذكر اولنان قريه بو معنادندر يقال قرى الماء
فى الحوض قريا وقرى من الباب الثانى اذا جمعه وكويش كتورن حيوان كويشنى آوردينه بريكدروب يغمق معناسنهدر
يقال قرى البعير وكلّ ماجترّ اذا جمع جرّته فى شدقه ودوهنك ديشلرى آغزيغله آوردى شيشمك معناسنهدر يقال

مطلب

قرت الناقة اذا ورم شدقاها من وجع الاسنان و بلاد و قصباتی تتبع ایدەرك كزمك معناسنەدر يقال قرى البلاد اذا تتبعها يخرج من ارض الى ارض و اوقومق معناسنەدركە مهموزدە لغتدر تقول قريت الصحيفة لغة فى قرأتها فهى مقرية (القرا) رضا وزننده و (القراء) سخاء وزننده بر آدمى مهمان ايدوب ضيافت ايلك معناسنەدر يقال قرى الضيف قرى و قراء من الباب الثانى اذا اضافه (الاقتراء) افتعال وزننده بو دخى برآدمى مهمان ايدينوب ضيافت ايلك معناسنەدر يقال اقترى الضيف اذا اضافه و بلاد و قصباتى تتبع ايدەرك كزمك معناسنەدر يقال اقترى البلاد اذا تتبعها يخرج من ارض الى ارض و بركسەدن ضيافت ايستمك معناسنەدر يقال اقترى الرجل اذا طلب ضيافة (الاستقراء) بو دخى بلاد و قصباتى تتبع ايدەرك كزمك معناسنەدر يقال استقرى البلاد اذا تتبعها يخرج من ارض الى ارض * شارح ديركه بعده مطلق تتبع معناسندە استعمال اولندى و استقراء ضيافت ايستمك معناسنەدر يقال استقرى زيد اذا طلب ضيافة (المقرى) و (المقراة) مجرى و مجراة وزنلرنده صو بريكديكى يره دينور حوض و بركه و صهريج كبى (القرى) غنى وزننده يوكسكدن اولان صو اقنديسنه دينور على قول يوكسكدن باغچەيە آقوب دوكلديكى يرە دينور جمعى اقريه كلور و اقراء كلور و قريان كلور قافك ضميله و هنوز يابقدە يابلامش قويوسودە دينور (قرى الخيل) بر وادى آديدر (القريان) تثنيه بنيەسيله بر موضع اسميدر (المقرى) منبر وزننده و (المقراء) معطاء وزننده خاندان و مهماندوست آدمە دينور مؤنثلرى مقراة و مقراء كلوركە مذكرى كبيدر و مقراة مسافره طعام وضع ايدوب ضيافت ايدەجك بيوك چناغە و قواطەيە دينور تقول اطعمنا بالمقراة و هى قصعة يقرى بها و مقراة لفظنك جمعى مقارى كلور و مقارى تنجرەلرە اطلاق اولنور يقال اخرج الطعام بالمقارى اى القدور (القرية) غنيه وزننده عصايە دينور و قرنجە يواسنه دينور قريه كبى و شول ديركلرە و اغاجلرە دينوركە كرتكلرى اولمغله اوارتدكلرنده سقفه اوزاتدقدنصكره آنلرك اوزرندن سقف اغاجلرنى اوزادوب اوجلرنى اول كرتكلره وضع و استوار ايدرلر و كيدە سرن ديركنك تپەسنده اولان آرقورى اغاجه دينوركه بابا فنقو تعبير اولنور قابيه ديدكلرى يلكن آندن آچلور و بعضلر عندنده محفەنك اوستنده اولان اغاجه دينور (قريه) سميه وزننده بغدادده اوچ موضعك آديدر و طى قبيلەسى يوردنده بر موضع آديدر (المقرية) مرميه وزننده قراءت اولنان صحيفەيە دينور مقروه معناسنه (القارية) يانك تشديديله بر قوش آديدركه عربلر آنى كوردكدە يغمور ظهوريله استبشار ايدرلر كوياكه يغمور طرفندن ايلچى ياخود مقدمهٔ سحابدر جمعى قوارى كلور بونى يشيل صغرجق قوشيله بيان ايدرلركە آرى قوشى و چكركە قوشى دخى ديرلر فارسيده سارسبز ديرلر ❊الواوى❊ (القرو) قافك فتحى و رانك سكونيله برنسنەيە طوغرى قصد ايلك معناسنەدر يقال قرا اليه قروا من الباب الاول اذا قصده و برنسنەنك آردينه دوشوب آراشدرمق معناسنەدر يقال قرا الامر اذا تتبعه و دورتمك معناسنەدر يقال قراه بالرمح اذا طعنه بە و قرو نهر طرزنده اوزون حوضه دينوركه آنده دوەلر صولنور و شول اوزون اوزادى ارضه دينوركه يوريمكله قطعى قابل اولمز درجەدە اولە جمعى قروّ كلور علوّ وزننده تقول وقعنا فى قرو اى ارض لاتكاد تقطع و قرو اسلوب و طريقت معناسنه مستعملدركه ذكر اولنان معنالردن مأخوذدر و منه تقول تركتهم قروا واحدا اى على طريقة واحدة و شيره مقولەسى نسنه صيقەجق منكنه اولوغنه و لولەسنه دينوركه شيره اورادن جريان ايدر انبيق بوغازى كبى و خرما كتوكندن دوزلمش تكنه و باطيه و فچى طرزنده قابه دينوركه نبيذ ايچون ايچنه خرما و اوزم باصيلور على قول اول كتوكدن دوزلمش لكن و طاس و برداق مقولەسى مشربەيە دينوركه آنكله شرب اولنور و كوچك كاسەيە ياخود مطلقا كوچك قابه دينور و كلب يلاغنه دينور ميلغه معناسنه بونده قافك حركات ثلاثيلەدە لغتدر جمعلرى اقراء و اقرى و اقروه و قرىّ كلور صلى وزننده و يل ياصو ياخود بغرسقلر اينمكله دريسى قوغه كبى بيوك اولمش خايەيە دينوركه دبه تعبير اولنور قروه دخى دينور هايله * مؤلفك و جوهرينك بوراده تعريفلرى مسامحه اوزرەدر (القروانىّ) قافك فتحى و رانك سكونيله خايەسى دبه اولان آدمه دينور (قرّى) قافك ضميله فعلى وزننده باديەدە بر صو آديدر (القرا) عصا وزننده و (القروان) قافك فتحيله ارقەيە دينور ظهر معناسنه و قرا قباغه دينوركه سبزواتدندر قرع معناسنه (القرواء) صحراء وزننده اوزن اورجلو ناقەيە دينور يقال ناقة قرواء اى طويلة السنام و بونك مذكرى يوقدر جمل اقرى ديمزو قرواء توره و دأب و عادت معناسنەدر يقال على قرواء حسنة اى على عادة حسنة و دبر و مقعده دينور (القرورى) حجوجى وزننده طريق كوفەدە بر موضعدر (الاقراء) همزەنك كسريله برآدمك ارقەسى اغريمق معناسنەدر يقال اقرى الرجل اذا اشتكى قراه اى ظهره و ضيافت ايستمك معناسنەدر يقال اقرى الرجل اذا طلب القرى اى الضيافة * شارح ديركه بوندە واوى ويائى مشوّش اولمشدر و دائما آتك صرتنى چوللو طوردرمق معناسنەدر يقال اقرى الجلّ على الفرس اذا الزمه (مقرى) سكرى وزننده دمشق

قضاسنده برقریه‌در (مقری) حبلی وزننده نوبه مملکتنده بربلده‌در (مقرّیه) محمیه وزننده یمنده برحصن آدیدر (المقاری) میمك فتحیله یوکسك تپه‌لرك باشلرینه دینور مقری مفردیدر سکری وزننده (القیروان) قافك ورانك فتحیله قافله وکاربانه دینور وبو کاروان فارسی معرّبیدر و مغربده بر بلده آدیدر (المقروّة) مدعوّه وزننده شول دیشی قیونه دینورکه کندی ممه‌سنی امسون دیو باشنه اغاجدن دوزلمه باشلق چکرلمش اوله یقال شاة مقروّة اذا جعل رأسها فی خشبة لئلاّ ترضع نفسها (المقروری) اسم فاعل بنیه‌سیله اوزون ارقه‌لو حیوانه دینور (القروة) فروه وزننده دبّه اولان خایه‌یه دینورکه ذکر اولندی وباشك تپه سنك اوجنه دینور یقال ضرب قروة رأسه ای طرفه (الاستقراء) بدنده چبان ماده‌لنوب یعنی چرکلنوب ایرینلنمك معناسنه‌در یقال استقری الدمّل اذا صارت فیه المدّة ❊ الواوی ❊ (القزو) قافك فتحی وزای معجمه‌نك سکونیله مکروه ومردار نسنه‌لردن وآلوده لکدن صاقنوب نظافت اوزره اولمق معناسنه‌در یقال به قزو ای تقزّز ودکنك اوجیله یری دورتشدرمك معناسنه‌درکه اکثری بر اندیشه وملاحظه ضمننده ایدرلر یقال قزا بعصاه الارض یقزو قزوا اذا نکتها بها وقزه دیدکلری اویون اوینامق معناسنه‌در یقال قزا الرجل اذا لعب بالقزة (الاقزاء) همزه‌نك کسریله بین‌الناس استواء واستقامتله معروف ایکن برعیب ونقیصه ایله آلوده اولمق معناسنه‌در یقال اقزی فلان اذا تلطخ بعیب بعد استواء (القزة) ثبه وزننده یلانه دینور حیه معناسنه علی قول برجنس یلانه دینورکه قویرقسز واکری بوکری‌اولور جمعی قزاة کلور قضاة وزننده‌وبین‌العرب برلعب آدیدر ❊ الیائی ❊ (القزی) قافك کسریله لقب معناسنه‌در یقال بئس القزی هذا ای اللقب (التقزیة) تفعله وزننده برکسه‌یی یره چالوب اولدرمك معناسنه‌در یقال قزّاه اذا صرعه وقتله ❊الواوی❊ (القسو) و(القسوة) قافلرك فتحی وسینلرك سکونیله‌و (القساوة) عداوه وزننده‌و (القساء) قضاء وزننده برنسنه طاش کبی پك وقاتی اولمق معناسنه‌در یقال قساقلبه یقسو قسوا وقسوة وقساوة وقساء اذا صلب وغلظ واقچه قلب وزیوف اولمق معناسنه مستعملدر یقال قسا الدرهم اذا زاف (القسیّ) غنیّ وزننده طاش کبی پك وقاتی اولان نسنه‌یه دینور وزیوف اقچه‌یه دینور جمعی قسیان کلور صبیان کبی واسّیدن یاصو غوقدن یاخود قحط مقوله‌سی حالاتدن ناشی سخت وشدید زمانه وصف اولور یقال یوم وقرب وعام قسیّ ای شدید من حرّ او برد او قحط ونحوه وقسیّ بن منبه ابو قبیله اولان ثقیفك برادریدر (ذو قسیّ) یمندن بصره یولنك آدیدر (المقساة) مرماة وزننده قسوت قلبه باعث اولان نسنه‌یه دینور یقال الذنب مقساة للقلب ای یقسیه (المقاساة) مباهاه وزننده برنسنه‌نك شدّت وزحمتنی چکمك معناسنه‌در یقال قاساه اذا کابده (قسا) عصا وزننده مصرده برقریه‌در وتمیم قبیله‌سی یوردنده برقاره تپه آدیدر بونده مدّ ایله‌ده زبانزده‌در (قساء) غراب وزننده بر طاغك آدیدر (الاقساء) همزه‌نك کسریله برنسنه‌یی پکلندروب قاتیلندرمق معناسنه‌در یقال اقساه اذا صلبه وغلظه وقساء دیدیکی طاغده ساکن اولمق معناسنه‌در یقال اقسی الرجل اذا سکن قساء (قساء) کساء وزننده برموضعدر (الاقسیان) اجران وزننده برنبات آدیدر وبررجل علمیدر (قسیان) علیان وزننده بروادی یاخود برصحرا آدیدر (قسیان) عثمان وزننده عقیقده برموضع آدیدر ❊الواوی❊ (القشو) حشووزننده اغاجك یپراغنی وقبوغنی صیروب صویمق معناسنه‌در یقال قشا العود یقشو قشوا اذا قشره وخرطه وبرنسنه‌یی سیلك معناسنه‌در یقال قشا الوجه اذامسحه ویلانك قاونی صویمق معناسنه‌در یقال قشا الحیة اذا نزع عنها لباسها وحیه لفظی مذکرومؤنث اولور (التقشیة) تفعله وزننده بودخی یلانی قاولتمق معناسنه‌در یقال قشی الحیة اذا نزع لباسها عنها وبر آدمی ایشندن چویرمك معناسنه‌در یقال قشاه عن حاجته اذا ردّه (المقشی) معظم وزننده و(المقشوّ) مدعوّ وزننده قبوغی صویلمش نسنه‌یه دینور یقال عدس مقشی ومقشوّ ای مقشر (القشوة) خطوه وزننده شول سپده وکفه‌یه دینورکه خرما یپراغندن اوریلوب نسوان آنك ایچنه عطریات وایپلك وپاموق مقوله‌سی ادواتلرنی وضع وحفظ ایدرلر جمعی قشوات کلور فتحاتله وقشاء کلور کساء وزننده (القشاء) غراب وزننده توکرکه دینور بزاق معناسنه (الاقشاء) همزه‌نك کسریله زنکین ایکن فقیر اولمق معناسنه‌در یقال اقشی الرجل اذا افتقر بعد غنی (القاشی) کمتر وکوتی پوله ومنقوره دینور (القشیّ) غنیّ وزننده چمز قلب اقچه‌یه دینور یقال درهم قشیّ ای قسیّ (القشاوة) ثمامه وزننده یوزنده اوزون اوزادی چکلمش سنوروسد وبندمقوله‌سنه دینور ونجدده برصو آدیدر (القشوان) سکران وزننده جورده‌وخرده آدمه دینور مؤنثی قشوانه‌در یقال رجل قشوان ای دقیق ❊الواوی❊ (القصو) قصد وزننده‌و (القصوّ) علوّ وزننده‌و (القصا) عصا وزننده‌و (القصاء) سخاء وزننده بعید اولمق معناسنه‌در یقال

قصاعنه يقصو قصوا وقصوّا وقصى وقصاء اذا بعد ويقـال قصى عنه قصا من البـاب الرابع (القصىّ) غنىّ
وزننده و(القاصى) بعيد اولان شيئه دينور جمعلرى اقصاء كلور نصير وانصار وشاهد واشهاد كبى (القصوى)
و(القصيا) بشرى وزنلرنده غاية بعيده يه دينور مذكرى اقصى در يقال مكان اقصى وغاية قصوى وقصيا اى
بعيدة * شارحك بيانته كوره قصوى اهل عاليه وقصيا اهل نجد لغتيدر وقصوى الوادى دره نك اوجنه دينوركه
نهايتيدر (الاقصاء) همزه نك كسريله بعيد ايلمك معناسنه در يقال اقصاه اذا ابعده وكريم ونفيس ناقه لر اكتساب
واتخاذ ايلمك معناسنه در يقال اقصى الرجل اذا اقتنى القصية وعسكرك چوره سنى ويوره سنى كوروب كوزه دوب
محافظه ايلمك معناسـنه در يقال اقصى فلان اذا حفظ قصا العسكر (المقاصاة) مبـاهاة وزننده باب مغالبه ده
مستعملدر مبـاعده بابنده يارشمق معناسـنه در تقول قصانى فقصوته اى باعدنى فغلبته (القصا) عصا وزننده
وسمـاء وزننده خانه نك يوره سنه وحولوسـنه دينور يقال نزل فى قصا الدار وقصائه اى فنـائه ونسب بعيد
معناسـنه در يقال هو منه بالقصـا اى بعد النسب وناحيه معناسـنه در يقال هو فى قصاه اى فى ناحيته ومنه
تقول حطنى القصا اى تبـاعد عنى يعنى بندن آلارغه اول بوراده حط كلمه سى حياطه دن امردر ويقال حاطهم
القصا اذا كان فى ناحيتهم وقصا ناقه نك وقيونك قولاقلرى اوجلرنده اولان جزئيجه كسكلكه دينور (القصو)
قصد وزننده ناقه نك ياخود قيونك قولاقلرى اوجنى جزئيجه كسمك معناسـنه در يقال قصا الناقة والشاة قصوا
من الباب الاول اذا قطع طرف اذنهـا قليلا (التقصية) تفعله وزننده قصو معناسـنه در يقال قصى الناقة والشاة
بمعنى قصاها وطرنق كسمك معناسـنه در يقال قصى الاظفار اذا قصها (القصواء) حمراء وزننده و(المقصوّة)
مدعوّه وزننده و(المقصاة) ميمك ضميله قولاقلرينك اوجلرى بر مقدارجه كسلمش ناقه يه ياخود قيونه دينور (الاقصى)
اعلى وزننده و (المقصوّ) مدعوّ وزننده و (المقصى) معظم وزننده قصواء ومقصوّه ومقصاة لفظلرندن
مذكرلردر يقال جمل وكبش اقصى ومقصو ومقصى (القصية) غنيه وزننده استعمالدن معاف اولمش جنسى پاك
نفيس وكريم ناقه يه دينوركه صاحبى استعماله قيه مز يقال ناقة قصية اى كريمة نجيبة مبعدة عن الاستعمال وچوق
قوللانيلوب اورسلنمش ناقه يه ديمكله ضدّ اولور يقال ناقة قصية اى رذلة جمعى قصايا كلور (القاصية) ناحية
معناسـنه در يقال هو فى قاصية البلد اى ناحيته وپك قوجه ديشى قيونه دينور يقـال نعجة قاصية اى هرمة
(الاستقصاء) و(التقصى) تفعل وزننده برنسنه نك نهايتنه بالغ اولمق معناسنه در يقال استقصى فى المسئلة وتقصى
اذا بلغ الغاية * شارح ديركه بونك سينى طلب ايچونده كلمكله برشيئك اوته سنى آراشدرمق وآراشديره رق اوته سنه
بالغ اولمق معناسـنه در (قصىّ) سمىّ وزننده ابن كلاب دركه عمود نسب حضرت مصطفوى عليه السلام
جمله سـندن جدّ خامسلريدر اسمى زيد ياخود مجمّع دركه محدّث وزننده در نسبتنده قصوىّ دينور ياءلرك برينى
حذف وبرينى الفه قلب ايتدكدنصكره واوه قلب ايلديلر وقصىّ ويمنده برصرپ عقبه آديدر (القصوه) تمره وزننده
دوه قسمنك قولاغنك اوجنه باصيلان تمغايه دينور (قصوان) عثمان وزننده وسلمان وزننده بر موضع آديدر
مترجم ديركه مؤلف اسم ناقة حضرت رسول الله عليه الصلوة والسلام اولان قصوى ماده سندن ذهول ايلدى
وبو عندالبعض بشرى وزننده وعندالبعض حمراء وزننده در ❊ اليائى ❊ (القضاء) سخاء وعصا وزنلرنده حكم
معناسنه دركه اسمدر يقال طلب قضائه وقضاه اى حكمه * شارحك بيـانته كوره جمعى اقضيه در واصل قضاء
قطع وفصل معناسنه اولوب معانى سائره آندن متفرعدر انتهى (القضى) قافك فتحى وضادك سكونيله و(القضاء)
سخـاء وزننده و(القضية) عطيه وزننده مصدرلردر حكم ايلمك معناسـنه در يقال قضى عليه يقضى قضيا
وقضاء وقضية من الباب الثانى اذا حكم عليه وقضيه اسم اولور حكومت معناسنه جمعى قضايادر فعالى وزننده كه
مقصوردر وبونك اصلى فعائل در قلب مكانله فعالى اولمشدر وقضاء صنع وكار معناسـنه مستعملدر يقال قضى
الشى اذا صنعه وبرنسنه يى بر آدمه لازم قلمق حتم وايجاب معناسـنه در يقال قضاه عليه اذا حتمه عليه واوجبه
وبيان ايلمك معناسنه در ومنه قوله تعالى ❊من قبل ان يقضى اليك وحيه❊ اى يبين اليك وموت معناسنه مستعملدر
يقال قضى الرجل اذا مات كوياكه امر دنياسنى فصل وقطع ايلدى وكذا يقـال قضى نحبه اذا مات بوراده نحب
نذر معناسنه اخذ اولنورسه عهده سنده نذر كبى لازم اولان موتى ادا ايلدى ديمك اولور وعلى ايله صله لنورسه
قتل معناسنه اولور يقال ضربه فقضى عليه اذا قتله كوياكه انك ايشنى فصل وقطع ايدوب فارغ اولمش اولور
وبرمأموله دلخواه اوزره نائل اولوب آنى كماله يتشدرمك معناسـنه در يقـال قضى وطره اذا اتمه وبلغه وعهد
وپيمانى متضمن وصيت ايلمك معناسنه در يقال قضى عليه عهدا اذا اوصاه وانفاذ عهد ايلمك معاسنه در يقال قضى

علیه عهدا اذا انفذه و برامر وخبری محلنه ایرشدرمك معناسنه در یقال قضی الیه اذا انهاه ومنه قوله تعالی ﴿ وقضینا الیه ذلك الامر ﴾ ای انهیناه الیه وابلغناه ذلك و اودهمك اداء معناسنه در یقال قضی غریمه دینه اذا اداه شارح دیرکه اداء معناسنده عند البعض حقیقت و عند البعض مجاز در * لکن راغبك بیاننه کوره مجاز در و بنه راغب دیدیکه قضاء ماده سی فصل الامر معناسنه موضوعدرکه برنسنه یی فصل و قطع ایلمکدن عبارتدر کرك قولا و کرك فعلا اولسون و بونلرك هر بری الهی و بشری اولور و قالدیکه قضاء وقدر بحثنده قضاء قدردن اخصدر زیرا قدر تقدیر و قضاء تفصیل وقطع ایلمکدر و بعضلر دیدیکه قدر کیل ایچون تهیئه و اعداد اولنان نسنه دن وقضاء آنی اولچمکدن عبارتدر بوجهتدن شامده طاعون اولدیغی حضرت عمر رضی الله عنه ایشتدکده کیرمیوب سمت آخره منصرف اولمغله ابو عبیده رضی الله عنه * اتفر من القضاء * دیدکده حضرت عمر * افر من قضاء الله تعالی الی قدره * دیدی که قدر مادام قضاء صورتنی بولمدقجه دفع الهی مرجودر خلاصه سی قدر دیوان دولت علیه ده دفتر اجمال و قضاء آنك توزیع و تقسیمی منزلنده اولور و ابن اثیر دیدیکه قضاء وقدر متلازملردر احد هما آخردن منفك اولمز زیرا قدر اساس و قضاء بناء منزلنده در و بومبحثك تفصیلی کتب کلامیه ده در ﴿ القاضیة ﴾ اولومه اطلاق اولنور یقال اتت علیه القاضیة ای الموت بوراده تانیث منیه اعتباریله در امر حیاتی قاطع و فاصل اولدیغیچون اطلاق اولنور یاخود لازم معناسنه محمولدر و قاضیه دیت و فریضهٔ زکات خصوصلرنده جائزه ورایجه اولان دوه لره دینور یقال ابل قاضیة ای جائزة فی الدیة و فریضة الصدقة ﴿ القضی ﴾ غنی وزننده بودخی اولومه اطلاق اولنور مقضی معناسنه در وسریع القضاء اولان آدمه دینور کرك بورج و کرك حکومت خصوصنده اولسون یقال رجل قضی ای سریع القضاء یکون فی الدین والحکومة ﴿ التقضیة ﴾ تفعله وزننده و ﴿ القضاء ﴾ کذاب وزننده بودخی برنسنه یه مأمولی اوزره نائل اولوب اتمام و اکمال ایلمك معناسنه در یقال قضی وطره اذا اتمه و بلغه و برآدمی قاضی نصب ایلمك معناسنه در یقال قضاه السلطان اذا جعله قاضیا ﴿ الاستقضاء ﴾ برکسه کندی ماده سنه برآدمك حکم و فصل ایلمسنی طلب ایلمك معناسنه در یقال استقضی فلانا اذا طلب الیه ان یقضیه بوراده طلب مراجعت معناسنی متضمندر و برکسه قاضی تعیین اولنمق معناسنه در یقال استقضی فلان علی بناء المفعول ای صیر قاضیا ﴿ التقاضی ﴾ تفاعل وزننده برکسه مدیوندن حقنی قبض ایلمك معناسنه در یقال تقاضاه الدین اذا قبضه منه لکن امهات سائره ده تقاضی طلب دین معناسنه ده مرسومدرکه تقاضا ایتمك تعبیر اولنور یقال تقاضیته دینی ای طلبته ﴿ القضاة ﴾ قافك ضمیله شول بوقه زاره دینورکه حین و لادتده معصوملك یوزنده قابلو ظهور ایدر ﴿ القضة ﴾ عده وزننده برجنس نباتدر جمعی قضی کلور قافك کسری و الفك قصریله و قضات کلور ﴿ التقضی ﴾ تفعل وزننده برنسنه نك اوته سی کسیلوب بتمك معناسنه در یقال تقضی الشیء اذا فنی و انصرم و قوش هوادن سوزیلوب انمك معناسنه در یقال تقضی البازی اذا انقض * شارحك بیاننه کوره بومعناده اصلی تقضض ایدی ﴿ الانقضاء ﴾ انفعال وزننده بودخی برنسنه نك آردی کسیلوب یوق اولمق معناسنه در یقال انقضی الشیء اذا فنی وانصرم ﴿ القاضی ﴾ حاکم افندیدر قضاة جمعیدرکه اصلی قضیه در و قاتل معناسنه مستعملدرکه مقتولك ایشنی بتورر یقال سم قاض ای قاتل قاتلك قاضی یه ملایمتی موقعنده در ﴿ القضاء ﴾ شداد وزننده متین و محکم زرهه دینور ﴿ القضا ﴾ عصا وزننده قوری اوزم چکردکنه دینور عنجد معناسنه ﴿ قضاء ﴾ سماء وزننده اسامیدندر ﴾ الیائی ﴿ ﴿ القطا ﴾ عصا وزننده برکونه مرض آدیدرکه انسان و حیوانك صغری طرفلرنده ظهور ایدر ﴿ التقطی ﴾ تفعل وزننده قوغه یی طولمغله قیودن یابجه یابجه چکیلوب چیقمق معناسنه در یقال تقطت الدلو اذا خرجت من البئر قلیلا قلیلا لملئها ﴿ القطیات ﴾ فتحاتله قطوات لفظنده لغتدرکه قطاة لفظندن جمعدر ﴿ قطیات ﴾ سمیات وزننده بر وادی آدیدر ﴿ قطیه ﴾ غنیه وزننده مصر یولنده برقریه آدیدر قطیا ایله معروفدرکه تخفیفله و الفله در ﴿ القطیا ﴾ قافك فتحی و یانك تشدیدیله کنبار صینی اسمیدرکه نارجیل اغاجنك لیفندن بوکلمش ایپه دینور بونکله برآدم مسمی اولورسه یایی مخفف اولور ﴾ الواوی ﴿ ﴿ القطو ﴾ خطو وزننده آغر و آهسته یوریمك معناسنه در یقال قطا الرجل یقطو قطوا اذا ثقل مشیه وبغرتلق قوشی قطا قطا دیو اوتمك معناسنه در یقال قطت القطاة اذا صوتت وحدها قطا قطا بوراده وحدها قولی قیدو قوعیدر و آدیملری صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه در یقال قطا الماشی اذا قارب فی مشیه ﴿ الاقطیطاء ﴾ بودخی آدیملری صیق صیق آتارق یوریمك معناسنه در یقال اقطوطی الرجل اذا قارب فی مشیه ﴿ القطوان ﴾ سلمان وزننده و فتحاتله و ﴿ القطوطی ﴾ حوجی وزننده آدیملرینی صیق صیق آتارق یورر اولان شخصه دینور وقطوطی برموضع آدیدر بونك وزنی فعوعل یاخود فعلعل در و ایاقلری اوزون اولوب آدیملرینی صیق صیق آتارق

يوريان آدمه ده دينور ﴿القطاة﴾ حصاة وزننده بدنده صغرى يه دينور و بوچلرك ارالغنه على قول دابه نك اردينه دينوركه راكبك اكسه سنه بنان آدمك اوتورديغى يردن عبارتدر و بغرتلق قوشنه دينور جمعى قطا كلور وقطوات كلور حركاتله ﴿التقطى﴾ تبطى وزننده ومرادفيدركه اويالنوب كيجكمك معناسنه در يقال تقطى الرجل اذا تبطى و برآدمه فندورنك ايدوب الداتمق معناسنه در يقال تقطى لاصحابه اذا اختلهم و بركيمسه دن يوزدوندروب اعراض ايلك معناسنه در يقال تقطى بوجهه عنه اذا صدف و طوارك آردينه بنمك معناسنه در يقال تقطى الفرس اذا ركب قطاتها ﴿قطيه﴾ سميه وزننده مروان بن الحكم الاموىّ زوجه سنك آديدر ﴿روض القطا﴾ برموضعدر ﴿قطوان﴾ حركاتله كوفه ده برموضعدر اكسيهٔ قطوانيه اورايه منسوبدر ﴿القطا﴾ عصا وزننده قيون قسمنه مخصوص برمرض آديدر ﴿القطية﴾ فرحه وزننده قطا علتنه اوغرامش قيونه دينور يقال شاة قطية اذا كان بها قطا ❊ الواوى ❊ ﴿القعو﴾ قافك فتحى وعينك سكونيله بكره يه دينوركه تحريفله مقاره ديدكارى قيو چرخيدر على قول آغاج مقوله سندن اولانه دينور ياخود دموردن اولان بكره اوقنه دينوركه تكرلك اكا كچور يلوب اوزرنده دوران ايدر ﴿القعوان﴾ تثنيه بنيه سيله شول ايكى طرفلو تخته يه دينوركه بكره نك ايكى جانبنده قابلو اولوب بكره آنلرك ارالرنده اولور على قول شول ايكى دموره دينوركه تكرلك آنلرك ارالغنده دوران ايدر قعو كلمه سنك جمعى قعىّ كلور صلىّ وزننده ﴿القعو﴾ جعو وزننده و﴿القعوّ﴾ علوّ وزننده اركك ديشى يه كركمك معناسنه دركرك جماع ايلسون وكرك ايلسون يقال قعا الفحل الناقة قعوا وقعوّا اذا ارسل نفسه عليها ضرب ام لا وقوش چفتلشمك معناسنه در يقال قعا الطائر اذا سفد ﴿قعو العجيزتين﴾ قيناقلرى چليمسز ياخود غليظ ياخود يومرى اولان آدمه دينور يقال رجل قعو العجيزتين اى ارسح او غليظهما او ناتئهما غير منبسطهما ﴿الاقتعاء﴾ افتعال وزننده بودخى اركك ديشى يه كركمك معناسنه در يقال اقتعى الفحل الناقة بمعنى قعاها ﴿القعواء﴾ حمراء وزننده اوفق وجوره عورته دينور ياخود انجه بجاقلو اولانه دينور ﴿الاقعاء﴾ همزه نك كسريله برنسنه يه سويكنوب طيانه رق اوتورمق معناسنه در يقال اقعى فى جلوسه اذا تساند الى ماوراه وكلب انجكلرينى ديكوب دبنى يره قويوب اوتورمق معناسنه دركه چوملك تعبير اولنور يقال اقعى الكلب اذا جلس على استه وراكب آتى اوبجه سى اوزره چويروب دوندرمك معناسنه در يقال اقعى فرسه اذا ردّ القهقرى و برآدمك بورنى قعا صفتيله متصف اولمق معناسنه در كماسيذكر يقال اقعى انفه اذا كان به قعا ﴿القعا﴾ عصا وزننده بورنك يومشغى قصبه يه طوغرى حواله اولمق معناسنه دركه اورتاسى قالقق اولوب قصبه قصه و باصق اولمغله اوزرينه دوريلوب طيانمش كبى اولور يقال قعى الرجل قعا من الباب الرابع اذا اشرفت ارنبة انفه ثم اقعت نحوا لقصبته ﴿الاقعى﴾ اعلى وزننده بورنى وصف مذكور اوزره اولان كشى يه دينور قعواء مؤنثيدر ❊ الواوى ❊ ﴿القفا﴾ فايله عصا وزننده بيونك اردينه دينوركه اكسه تعبير اولنور فارسيده خيره دينور و بومؤنث ومذكر اولور وبعضا ممدود اولور جمعى اقفى واقفيه واقفاء كلور وقفىّ كلور صلىّ وزننده وقفىّ كلور كسرتينله وقفين كلور قافك ضميله وتقول العرب لا افعله قفا الدهر اى طوله يعنى ابد الدهر يعنى زمانك اكسه سنى آلنجه قدر آنى ايتم ديمكدر ويقال ردّ فلان قفا او على قفاه اى هرم يعنى پيرفانى اولوب عدم طرفنه توجه ايلدى ﴿القافية﴾ قفا معناسنه در يقال ضرب على قافيته اى على قفاه وقافيه اهل عروض عندنده بيتك آخر كلمه سنه على قول بيتك آخرنده اولان حرف ساكندن مقدمجه اولان ساكنه وارنجه حروفله اول اولكى ساكندن مقدم اولان حرف متحرّكك حركه سنه اطلاق اولنور وعند البعض قصيده نك مبنى عليهاسى اولان حرفه اطلاق اولنور قول اوّل اخفش مذهبيدر وقول ثانى خليل مذهبيدر مثلا * عفت الديار محلها فمقامها * مصراعنده مقامها كلمه سنده اولان قافك فتحه سندن آخرى اولان الفه وارنجه كه الف دخى داخلدر عند الخليل قافيه بودر * مؤلفك آخر حرف قولى من آخر حرف سبكنده در ويليه كلمه سنك فاعل ضميرى آخر حرف ساكنه ومفعول ضميرى اوّل ساكنه راجعدر وقول ثالث قطرب مذهبيدر وخليله كوره قافيه بر كلمه يا ايكى ياخود بر كلمه نك بعضى ياخود بر كلمه ايله كلمهٔ اخرانك بعضى دخى اولور ﴿القفو﴾ عفو وزننده و﴿القفوّ﴾ علوّ وزننده برآدمك اردينه دوشوب كتمك معناسنه در تقول قفوته اقفوه قفوا وقفوّا اذا تبعته و برآدمك قفاسنه اورمق معناسنه در تقول قفوته اذا ضربت قفاه و برآدمه آچقدن فجور وناسزا اسناداتله سبّ وقذف ايلك معناسنه مستعملدركه شتم وتعرّضله اردينه دوشمكدن عبارتدر تقول قفوته اى قذفته بالفجور صريحا ورميته بامر قبيح و برآدمى برخصوصده سائرندن مختص وممتاز ايلك معناسنه دركه آغرلمق تعبير اولنور تقول قفوت فلانا بامر اذا آثرته به وقفو اثر برآدمى محو ومضمحل ايلمكدن كنايه اولور يقال قفا الله اثره اى عفاه ﴿التقفى﴾ تفعل وزننده بودخى برآدمك اردينه

دوشوب كتمك معناسنه‌در تقول تقفيته اذا تبعته و برآدمك دكنكله اكسه‌سنه و بيونى كوكنه اورشدرمق معناسنه‌در يقال تقفّاه بالعصا اذا ضرب قفاه بها و برآدمه پك اكرام وتلطف ايلمك معناسنه‌در يقال تقفى به اذا تحفى ﴿الاقتفاء﴾ افتعال وزننده بودخى برآدمك اردينه دوشـوب كتمك معناسنه‌دركه پيرولك ايلمك تعبير اولنور تقول اقتفيته اذا تبعته و برآدمى برخصوصله آغرلمق معناسنه‌در تقول اقتفيته بامر اذا اثرته و برنسنه‌يى كندى نفسنه مخصوص ايدنمك معناسنه‌در يقال اقتفى به اذا اختصّ يعنى خص نفسه به و اختيار ايلمك معناسنه‌در يقال اقتفى الشئ اذا اختاره * شارحك بيانه كوره بوندن اسم قفوه‌در قافك كسريله صفوه و مختار معناسنه‌در تقول هو قفوتى اى صفوتى وخيرتى ﴿القفوة﴾ قافك كسريله و ﴿القفىّ﴾ عتىّ وزننده اسملردر آچقدن برآدمه اسناد تهمتله سوكمكه و بدسويلكه دينور وقفوه كناهه دينور ذنب معناسنه ياخود برآدمى ديلمكه دينور كرك واقع وكرك غيرواقع اولسون يقال بئس القفوة اى الذنب اوهوان تقول للانسان مافيه و ماليس فيه ﴿الاقفاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى برآدمى برخصوصله ممتاز ايدوب آغرلمق معناسنه‌در تقول اقفيته بامر اذا اثرته به و برآدمى آخر اوزره تفضيل و ترجيح ايلمك معناسنه‌در يقال اقفاه عليه اذا فضله و برنسنه‌يى آخره تخصيص ايلمك معناسنه‌در يقال اقفاه به اذا خصه و مهمانه اكرام اولنه‌جق طعام اكل ايلمك معناسنه‌در يقال اقفى الضيف اوالرجل اذا اكل القفىّ ﴿الاستقفاء﴾ بودخى برآدمك دكنكله اكسه‌سنه اورشدرمق معناسنه‌در يقال استقفاه بالعصا اذا ضرب قفاه بها ﴿القفية﴾ غنيه وزننده و ﴿المقفية﴾ مرميه وزننده اكسه‌سندن ذبح اولنمش قيونه دينور يقال شاة قفية و مقفية اى ذبحت من قفاها وقفيه سائر اوزره باعث فضل و تفوّق اولان مزيّت و فضيلته دينور يقال له قفية اى مزية على الغير و برآدمك اردنده باقى قلان خلفنه وقفادارينه دينور قفىّ كبى كاسيذكر ﴿التقفية﴾ تفعله وزننده بركيمسه‌يى برآدمك آردنجه يوللامق معناسنه‌دركه اكا قفادار ايلمك تعبير اولنور تقول قفيته زيدا و بزيد اذا اتبعته اياه ﴿القفىّ﴾ غنىّ وزننده بودخى برآدمك خلفنه وقفادارينه دينور يقال هو قفيهم و قفيتهم اى الخلف منهم و پك رحم وشفقتلو مكرم و مهربان آدمه دينور تقول اناقفى به اى حفى و مهمان مكرّمه دينور يقال هوقفىّ اى ضيف مكرم و مهمانه اكرام اولنه‌جق طعامه دينور يقال هيأ للضيف قفياً وهو مايكرم الضيف به من الطعام واخوان واحبابدن بركزيده و مختار اولان ياره دينور ياخود متهم ومعيوب اولانه ديمكله ضد اولور يقال هوقفى اى خيرة من الاخوان اومتهم منهم ﴿القفاوة﴾ حفاوه وزننده و مرادفيدركه اسمدر مهربانلغه دينور ﴿التقافى﴾ تفاعل وزننده برآدمه بهتان ايلمك معناسنه‌در يقال تقافاه اذابهته ﴿القفا﴾ عصا وزننده ياخود قفا آدم برطاغك آديدر ﴿القفو﴾ عفو وزننده برموضعدر ويغمور ياغاركن توزان توزندى‌يه دينور ﴿القفية﴾ غرفه وزننده صيادك تپه‌لرده قازديغى چقوره دينوركه سباع اكا دوشمكله صيد اولنور ﴿عويف القوافى﴾ مصغر بنيه‌سيله * برشاعردر اسمى عويف اولوب اشبو * سأكذب من قدكان يزعم اننى * اذاقلت قولالااجيدالقوافيا * بيتى سبب اضافتى اولدى ❊ الواوى ❊ ﴿القلو﴾ قافك كسرى و لامك سكونيله يينى نسنه‌يه دينور يقال شئ قلو اى خفيف و كنج اشكه دينور يقال ركب قلوا اى حمارا فتياً ﴿القلوة﴾ قافك كسريله شول دابه‌يه دينوركه پك اشكين ورونده اولمغله يولده راكبنى دائما رفقايه تقديم ايدر اوله يقال ركب فلان قلوة اى دابة تتقدم بصاحبها ﴿القلة﴾ ثبه وزننده و ﴿القلى﴾ رضا وزننده و ﴿المقلى﴾ منبر وزننده چوجقلرك چليك چوماق اويندقلرى آغاجلره دينور قله چليك ومقلى چوماقدر قله لفظنك جمعى قلات وقلون كلور قافلرك ضميله وقلون كلور قافك كسريله * شارح ديركه كرچه نسخه‌لرده والقلى عنوانده‌در لكن صواب اولان والمقلى والمقلاء اولمقدر منبر و محراب وزنلرنده ﴿القلو﴾ دلووزننده چوجقلر چليك چوماق اوينامق معناسنه‌در يقال قلاالقلة و بالقلة اذا رمى بها ودوه‌يى عنف و شدتله سورمك معناسنه‌در يقال قلاالابل اذاساقها شديدا و تاوه‌ده اتقاورمق معناسنه‌در يقال قلااللحم اذاانضجه فى المقلى ﴿القلى﴾ رضا وزننده و ﴿القلاء﴾ عطاء وزننده برآدمه بغض ايلمك معناسنه‌در يقال قلازيدا يقلوه قلاو قلاء اذا ابغضه و بوباب ثانيدن دخى كلور كاسيذكر ﴿الاقليلاء﴾ برمحل آخره كوچك معناسنه‌در يقال اقلولى الرجل اذارحل و تاوه‌يه دوشمش بالق كبى مضطرب و بيقرار اولمق معناسنه‌در يقال اقلولى الرجل اذاقلق و تجافى عن محله و بر ايشده صيغنوب جست و چابك سرعت و اقدام ايلمك معناسنه‌در يقال اقلولى الرجل اذا انكمش و طاغك تپه‌سنه چيقوب يوكسلنمك معناسنه‌در يقال اقلولى الجبل اذاصعد اعلاه فاشرف و قوش آغاجك اڭ باشنه قونمق معناسنه‌در يقال اقلولى الطائر اذا وقع اعلا الشجر ﴿القلولى﴾ نجوجى وزننده پك يوكسك اوچان قوشه دينور ❊ اليائى ❊ ﴿القلا﴾ رضا وزننده و ﴿القلاء﴾ عطاء وزننده و ﴿المقلية﴾ محمده وزننده برنسنه‌دن هركز

(خوشلنميوب)

خوشلنميوب وسومديكندن بغض وتنفرّ ايدوب ترك ايلك معناسنه در يقال قلاه يقليه وقليه يقلاه قلا وقلاء ومقلية
من الباب الثانى والرابع اذا ابغضه وكرهه غاية الكراهة فتركه وبعضلر عندنده باب ثانيدن ترك وهجر ايلك وباب
رابعدن بغض ايلك معناسنه مخصوصدر فيقال قلاه يقليه اذا هجره وقليه يقلاه اذا ابغضه * مترجم ديركه اشبو
❊ وجدت الناس اخبر تقله ❊ حديثنده ابن اثير ديديكه تقله كلمه سى كه مستقبل مخاطبدر ايكى بابدن دخى ممكندر واخبر
كلمه سى امردر تقله جزاسيدر وكرچه لفظا امردر لكن معنا خبردر وهاء تقله سكته در مفهومى ناسك ايچ يوزنى
اراشديروب بطانه لرندن خبردار اولان كمسه البته ناسه بغض ايدوب ترك ايدر يعنى سلام ويره جك آدم بوله مز
پس ناسك ايچ يوزنى اراشدرميوب همان الصورة بالصورة معامله ايلك لازمدرتته كه تجسّس نصّ قرآنله ده منهيدر
وبو متضايفاتدندر زيرا انكدخى ايچ يوزينه باقلسه نه درلو قماشى ظهور ايدر وقلا وقلاء تاوه ده نسنه قاورمق
معناسنه در يقال قلاه اذا انضجه فى المقلى قاورمه يه قليه ديدكلرى بو معنادندر وقلا وقلاء برآدمك باشنه اورمق
معناسنه در يقال قلا فلانا اذا ضرب رأسه (المقلى) منبر وزننده تاوه يه دينور (القلاء) شدّاد وزننده تاوه جى يه
دينور وقاورمه جى يه دينور (القلاءة) شدّاده وزننده تاوه دوزيلان كارخانه يه دينور (القلى) قافك كسرى ولامك
سكونيله و(القلى) الى وزننده و(القلو) صنو وزننده اشنان اخضرورمث ومرام مقوله سى اكشيجه وشور اوتلرك
محرقندن دوزيلور برنسنه دركه تركيده قليه طاشى ديرلر صابونك جزؤ اعظميدر صوده حلّ ايدوب تصفيه دنصكره
آتشده عقدايتدكلرى طوزه ملح القلى ديرلر (قالى قلا) قافك فتحيله بر موضع آديدر كاتب چلبى مرحومك جهان نمانام
كتابنده ارض روم شهرينك نام قديمى اولمق اوزه مرسومدر * وشارحك بيانه كوره فى الاصل ايكى اسمدر نسبتنده
قالىّ دينور (القلا) قافك ضمى والفك قصريله طاغلرك الك تپه لرينه دينور مفردى قله در ثبه وزننده وانسانك دخى
تپه لرينه دينور (مقلاء القنيص) ميمك كسريله بركلب معلم اسميدر ❊ اليائى ❊ (المقاماة) مباهاة وزننده موافقت
معناسنه در تقول مايقامينى الشئ اى مايوافقنى وبو ابوعبيده دن مرويدر ❊ الواوى ❊ (القنوة) قافك كسرى
وضميله قزانجه دينور اسمدر يقال طيب القنوة اى الكسبة وبرآدمك تجارت ايچون اولميوب خاصة نفسيچون اتّخاذ
ايلديكى ثابت ماله وسرمايه يه دينور يقال غنمه قنوة اى خالصة له ثابتة عليه (القنو) قافك فتحى ونونك سكونيله
و(القنوان) قافك ضميله و(القنوّ) علوّ وزننده كسب ايلك معناسنه در تقول قنوته قنو وقنوانا وقنوّا اذا كسبته
وهمان صاغملق ايچون قيون وكچى ايدنمك معناسنه در يقال قنا العنز اذا اتخذها للحلب (الاقتناء) افتعال وزننده
امك چكوب كسب وكار ايلك معناسنه در تقول اقتنيته اذا اكتسبته وداعما حياء اوزره اولمق معناسنه در يقال
اقتنى الحياء اذا لزمه (القنىّ) غنىّ وزننده شول حيوانه دينوركه تجارت ايچون اولميوب همان دوللرنى آلمق ايچون
ياخود صاغملق ايچون اتّخاذ اولنمش اوله يقال عنده قنىّ من الغنم اى مايتخذ منها لولدا ولبن (القنو) حنو وزننده
بودخى حيا وحجابه مداوم اولمق معناسنه در يقال قنى الحياء وقنا قنوا من الباب الرابع والثانى اذا لزمه (الاقناء)
همزه نك كسريله بودخى حيايه ملازم اولمق معناسنه در يقال اقنى الحياء اذا لزمه وهوادن يغمور ديكوب بلود
آچلمق معناسنه در يقال اقنت السماء اذا اقلع مطرها (التقنية) تفعله وزننده بودخى حيايه ملازم اولمق معناسنه در
يقال قنىّ الحياء اذا لزمه (القنا) عصا وزننده بورنك يوقريسى يوكسكجه واورته سى نوعا قالقق واوجى كه بومشغيدر
اويغون وطلوجه اولمق معناسنه دركه طوغان بورنلو اولمق وقوچ بورنلو اولمق وچكمه بورنلو اولمق تعبير اولنور
اورته سنده اولان قالقلق سمركبى اولوب ياقشقلو ونازكانه اولور وبو آت قسمنده عيب وصقر وبازى قسمنده
مديحه در على قول اورته سى فى الجمله تومسكجه اوله رق دليكلرى نوعا طارجه اولمقدن عبارتدر يقال فى انفه قنى
وهو ارتفاع اعلاه واحديداب وسطه وسبوغ طرفه او نتوّ وسط القصبة وضيق المنخرين (الاقنى) احمر وزننده
وصفدر طوغان بورنلو آدمه دينور مؤنثى قنواء در يقال رجل اقنى وامرأة قنواء اى بانفه قنى (القناة) حصاة وزننده
قارغى يه دينور رمح معناسنه جمعى قنوات كلور حركاتله وقنا كلور حصا كبى وقنىّ كلور صلىّ وزننده وقنيات كلور
حركاتله وطوغرى دكنكه دينور ياخود اكرى دخى اولور رسه اطلاق اولنور ويرده صو اجرا ايده جك كاريزه وكنكه
دينور جمعى قنىّ كلور صلىّ وزننده (القناء) شدّاد وزننده و(المقنى) محسن وزننده قارغى صاحبنه دينور وقناء
ومقنى كه محدّث وزننده در صو بولجى يه دينوركه صو علمندن خبير اولور ومنه يقال الهدهد قناء الارض ومقنيها
اى عالم بمواضع الماء منها (القنو) قافك كسرى وضميله و(القناء) كساء وسماء وزنلرنده خرما سالقمنه دينور جمعى
اقناء كلور وقنيان وقنوان كلور قافلرك حركات ثلاثيله يقال معه قنو وقناء من التمر اى كباسة (المقناة) مرماة
وزننده و(المقنوة) مكرمه وزننده داعما كونشلك اولان يره دينوركه كونى تعبير اولنور مضحاة معناسنه در * شارح ديركه

مطلب

صحاحده و لسان العربده ضدّ المضحاة ایله مفسّر و مهموز و غیر مهموز اوله‌رق ثبت اولمغله ظاهرا بورداه سقطهٔ
ناسخ واقعدر اکا کوره قویتی یره دیمك اولور * ومؤلف همزه بابنده دخی قویتی یرایله بیان ایلمشدر و ذکری آتی
قناء و اقناء ماده‌لری دخی بونی مؤید اولور (التقنّی) تفعل وزننده برکسهٔ نفقه و معاشنده تصرّف و اکتفا ایلکله
برمقدارجه آرتروب ادّخار ایلمك معناسنه‌در یقال تقنی الرجل اذا اکتفی بنفقته ففضلت فضلة فادّخرها (قنوّه)
فتوّه وزننده روم دیارنده بربلده آدیدر (قناء) غراب وزننده برصو آدیدر (قنی) الی وزننده صعید ایلنده بربلده‌در
(قنی) علی وزننده یمنده بر موضعدر (قنی) عمی وزننده ساحل بحر هندده میفع قربنده برقریه‌در (القنو) قافك
فتحی و نونك سکونیله یراتمق معناسنه‌در یقال قناه الله قنوا ای خلقه (القنوّ) علوّ وزننده سیاهلغه دینور یقال به
قنوّ ای سواد (القنی) کتف وزننده رایحه‌سی آزمش مشکه وطولومه دینور یقال سقاء غن ای متغیرّ الریح (قنوان)
حرکاتله ایکی طاغلردر (القناء) سماء وزننده و (الاقناءة) همزهٔ مفتوحه ایله دیوارك کولکه دوشن جانبنه دینورکه
قویتی طرفیدر تقول رأیته یقعد فی قناء الحایط و اقنائته ای جانبه الذی یفیٔ علیه الفیٔ ۞ الیائی ۞ (القنیة) قافك
کسری و ضمیله قزانجه دینور جمعی قنی کلور قافك کسری و ضمی و الفك قصریله یقال هذه قنیته ای ما اکتسبه
(القنی) قافك فتحی و نونك سکونیله و (القنیان) قافك کسری و ضمیله کسب و کار ایدوب مال قزانمق معناسنه‌در
یقال قنی المال قنیا و قنیانا من الباب الثانی اذا اکتسبه (القنا) رضا وزننده و مرادفیدر یقال قنی عنه قنا من الباب
الرابع اذا رضی (التقنیة) تفعله وزننده و (الاقناء) همزه‌نك کسریله راضی و خشنود ایلمك معناسنه‌در یقال
قناه الله و اقناه ای ارضاه و اقناء صید صیادك تولکنه کلمك معناسنه‌در یقال اقناه الصید و اقنی له اذا امکنه
(المقاناة) مباهاة وزننده برنسنه‌یی آخره قاتمق معناسنه‌در یقال قاناه اذا خلطه و برنسنه‌یه اویمق معناسنه‌در یقال
قاناه اذا وافقه (القانی) پك قرمزی‌یه دینور و بونده صواب اولان همزه ایله اولمقدر جوهری و همندن ناشی
بوراده ذکر ایلدی * شارح دیرکه جوهری مهموزده دخی ذکر ایلدی و بوراده اعاده‌سی اختلافه مبنیدر
۞ الواوی ۞ (القوّة) قافك ضمی و واوك تشدیدیله زور معناسنه‌درکه ضعف مقابلیدر جمعی قوی کلور قافك
ضمی و کسری و الفك قصریله (القوایه) کتابه وزننده قوّة معناسنه‌در یقال به قوّة و قوایة ضدّ الضعف و بونلر
مصدر اولورلر کوجلو و زورلو و توانا اولمق معناسنه یقال قوی الرجل قوّة و قوایة من الباب الرابع ضدّ
ضعف (القویّ) غنیّ وزننده کوجلو زورمند آدمه و حیوانه دینور (التقوّی) تفعل وزننده و (الاقتواء)
افتعال وزننده قوّتلنمك معناسنه‌در یقال تقوّی الرجل و اقتوی اذا قوی و اقتواء برنسنه‌یی کندی نفسنه مخصوص
ایدنمك معناسنه‌در یقال اقتواه اذا اختصه لنفسه و خشم و عتاب ایلمك معناسنه‌در یقال اقتوی علیه اذا عاتب
(التقویة) تفعله وزننده قوّتلندرمك معناسنه‌در یقال قوّاه الله ای جعله قویّا و برنسنه ایله متهم قلنمق معناسنه‌در
یقال هو یقوّی بذلك علی المجهول ای یرمی به (المقوی) محسن وزننده زورمند و توانا آته دینور یقال فرس
مقوای قویّ و دابه‌سی توانا و زورمند اولان آدمه دینور یقال فلان قویّ مقوای قویّ فی نفسه و دابته (القوی)
قافك ضمیله هدی وزننده که قوه‌نك جمعیدر عقل و هوشه اطلاق اولنورکه قوّت قلبیه‌دن عبارتدر یقال له قوة
شدیدة ای عقل * شارح دیرکه اهل حکمتك قوای ظاهره و باطنه تعبیراتی بوندن مأخوذدر و قوّة قاتلمش ایپ
و ایپلك مقوله‌سنك قاتنه دینور تقول زد قوة فی قوة الحبل ای طاقا (القوی) عمی وزننده قاتلری مختلف اولان
ایپه دینور یقال حبل قوای مختلف القوی (الاقواء) همزه‌نك کسریله زنکین اولمق معناسنه‌درکه قوّت مالیه
پیدا ایلمکدن عبارتدر یقال اقوی الرجل اذا استغنی و فقیر اولمق معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال اقوی
زید اذا افتقر * مترجم دیرکه بونده بابی ازاله‌یه حمل اولنور لکن راغبك بیانه کوره ذکری آتی قیّ و قواء
ماده‌سندندرکه قیر یره قونمق معناسنه‌در بوندن افتقار تصوّر اولنمشدر نته‌که اتراب و ارمال دخی بو میزانده‌در
و اقواء ایپ مقوله‌سنی قاتلمق معناسنه‌در یقال اقوی الحبل اذا جعل بعضه اغلظ من بعض و اهل عروض
اصطلاحنده اقواء شاعر شعرینك قافیه‌لرینك حرکه‌لرنی بری برینه مخالف ایلمکدن عبارتدرکه بربیتك اعرابی
مرفوع و آخرك مجرور ایلمکله اولور و اما نصبله اقواء قلیلدر یقال اقوی الشاعر الشعر اذا خالف
قوافیه برفع بیت و جرّ آخر و اوتدن و صودن خالی اولان قیر یره قونمق معناسنه‌در یقال اقوی الرجل اذا نزل
فی القواء و خانه شنلکدن خالی اولمق معناسنه‌در یقال اقوت الدّار اذا خلت (التقاوی) تفاعل وزننده
بین الشرکاء برمالی مزایده ایدوب نهایت بهاسنه یتشدرمك معناسنه‌در یقال تقاووه بینهم اذا تزایدوه و کیجه
آچ یاتمق معناسنه‌در یقال تقاوی الرجل اذا بات علی القوی (القوی) هوی وزننده آچلغه دینور جوع

معناسنه‌در ﴿القیّ﴾ قافك کسریله اوتسز صوسز قیریره دینور ﴿القواء﴾ کساء وزننده و﴿القوایة﴾ سحابه وزننده
قیّ معناسنه‌در ﴿القوی﴾ هوی وزننده خانه خالی اولمق معناسنه‌در یقال قویت الدار قوی من الباب الرابع
اذا خلت و پك آجقمق معناسنه‌در یقال قوی الرجل اذا جاع شدیدا و یغمور محتبس اولمق معناسنه‌در یقال
قوی المطر اذا احتبس ﴿قوّه﴾ کوّه وزننده بر رجل آدیدر ﴿القواء﴾ سماء وزننده آجلغه دینور یقال بات
القواء ای جایعا ﴿المقاواة﴾ مباهاة وزننده برکسه ایله زور وقوّت باننده یارشمق معناسنه‌در باب مغالبه‌دندر
تقول قاویته فقویته ای غلبته فی القوة و بر آدمه برنسنه ویرمك معناسنه‌درکه قوّت مالیه‌یه مظهر ایلر یقال
قاواه اذا اعطاه ﴿القاوی﴾ اخذ ایدیجی‌یه دینور یقال هو قاو ای آخذ ﴿القاویة﴾ یمورطه‌یه دینور ویغمورسز
سنه‌یه وصف اولور یقال سنة قاویه ای قلیلة المطر و بر چنزار آدیدر ﴿القویّ﴾ سمیّ وزننده قاویه دیدکلری
چنزاره قریب بر وادی آدیدر و یمورطه‌دن چیقان پلیچه دینور ﴿قاوه﴾ صعید ایلنده بر قریه‌در ﴿القیقاء﴾
قافك کسریله تلتله کبی بر کونه مشربه آدیدر وارض غلیظه‌یه دینور ﴿القوقاة﴾ قافك فتحیله و﴿القیقاء﴾
قافك کسریله حیقرمق معناسنه‌در یقال قوقی الرجل قوقاة وقیقاء اذا صاح ❊ الیائی ❊ ﴿القهی﴾ هوا وزننده
بر نسنه‌دن یکرنمك معناسنه‌در یقال قهی من الطعام قهی من الباب الرابع اذا اجتواه ﴿الاقهاء﴾ همزه‌نك
کسریله قهی معناسنه‌در یقال اقهی من الطعام اذا اجتواه ﴿القاهی﴾ خصب ونعمت کثیره ایله قونوب کوچن
آدمه دینور وحدید الفؤاد جست وچالاك آدمه دینور ❊ الواوی ❊ ﴿القهوة﴾ شهوة وزننده باده‌یه دینور یقال
شرب القهوة ای الخمر * مترجم دیرکه شاربنك طعامدن اشتهاسنی قاطع اولدیغیچون اطلاق اولندی وحالا
متعارف اولان مشروبه قهوه اطلاقی اهل کیف تسمیه‌سیدر بو ملابسه ایله صوفیلر بوندن تنزّه ایتمك لازمدر
برصوفی وار ایدی یدنجی جدّی قاضی اولمش برطالبك یدندن صو ایچمز ایدی بونك اجدادنده قاضی وار ایدی

(لطیفه)

دیو تنزه ایدر ایدی وانکنارك ابتدا نشأتی فرنکستاندن ایدی دیو اصلا انکنار یمز ایدی وصول الیله سلام
ومرحبا ایدنه انفعال ایدوب اجابت ایلمز ایدی زیرا صول ال جای عورت مخصوصندن اولمغله بنی کمال تحقیر
ایدر دیر ایدی وقهوه کرکی کبی طوقلغه دینور یقال به قهوة ای شبعة محکمة وخالص سوده دینور ورایحه
معناسنه‌در یقال له قهوة طیبة ای رایحة ﴿القهة﴾ عده وزننده بودخی خالص سوده دینور ﴿القهوان﴾ سلمان
وزننده اکری بوینوزلو قوجه قیون قوچنه دینور ﴿الاقهاء﴾ همزه‌نك کسریله دائما قهوه یعنی خمر ایچر اولمق
معناسنه‌در یقال اقهی الرجل اذا دام علی شرب القهوة وسلطان ووالی‌یه اطاعت ایلمك معناسنه‌در یقال
اقهی الرجل اذا اطاع السلطان ❊ الواوی ❊ ﴿قیوان﴾ کیوان وزننده یمنده بر موضعدرکه بلاد حولانده‌در

فصل الکاف

﴾ فصل الکاف ﴿ ❊ الیائی ❊ ﴿الکأی﴾ سعی وزننده برآدمی بدسوز ایله رنجیده ایلمك معناسنه‌در یقال کأی
فلانا کأیا من الباب الثالث اذا اوجعه بالکلام ﴿الاکآء﴾ همزه‌نك کسریله بر نسنه‌دن خوشلنمیوب ایکرنمك
معناسنه‌در یقال اکأی عنه اذا کرهه ❊ الواوی ❊ ﴿الکبو﴾ حبو وزننده و﴿الکبوّ﴾ سموّ وزننده سورچوب یوز
اوزره یره قپانمق معناسنه‌در یقال کبا الرجل یکبو کبوا وکبوّا اذا انکب علی وجهه و چقماقدن آتش چیقمیوب
آتشسز اولمق معناسنه مستعملدر یقال کبا الزند اذا لم یور واوجاقده آتش قوری یغیلوب تومك معناسنه‌در
یقال کبا الجمر اذا ارتفع وآت قسمی صولودیغنی یا صولغانلغنی بلورتمیوب ایچریسندن آلمق معناسنه‌در یقال
کبا الفرس اذا کتم الربو و بر نسنه‌یی باش اشاغی چوروب ایچنده اولانی دوکمك معناسنه‌در یقال کبا الکوز
اذا صبّ مافیه ونبات صولمق معناسنه مستعملدر یقال کبا النبت اذا ذوی وهوایه توز آغمق معناسنه‌در یقال
کبا الغبار اذا علی ﴿الاکباء﴾ همزه‌نك کسریله بودخی چقماقدن آتش چیقمیوب آتشسز اولمق معناسنه‌در یقال
اکبی الزند اذا لم یور وچهره‌یی بوزمق معناسنه‌در یقال اکبی وجهه اذا غیره ﴿الکبوة﴾ خطوه وزننده اسمدر
سورچوب یوز اوزره قپانمغه دینور ومنه لکلّ جواد کبوة ای انکباب وکبو ماده‌سنك سائر معنالرندن دخی اسمدر
و بر نسنه‌یه توز چوکدیکندن آنك توزلولغنه دینور یقال به کبوة ای غبرة و بر آدمدن بر ناخوش وضع وحالت
کورلدیکندن یاخود ایشیدلدیکندن ناشی ایرکیلوب طورمغه دینور تقول سألته فما کانت له کبوة ای وقفة ﴿الکبا﴾
الی وزننده سپورندیلکه دینورکه کومه اولور کناسه معناسنه‌در تثنیه‌سنده کبوان دینور کافك کسری وبانك
فتحیله جمعی اکباء کلور * قال الشارح وفی النهایة کان قبر عثمان بن مظعون عند کبا بنی عمرو بن عوف ای کناستهم بوراده
بایله کباسه نسخه‌لری غلطدر وقال فی الاساس کبوت البیت اذا کنسته ﴿الکبة﴾ ثبه وزننده بودخی سپورندی
کومه‌سنه دینور جمعی کبون کلور اصلی کبوه‌در غرفه وزننده ﴿الکباء﴾ کساء وزننده عود اغاجنه دینورکه تبخیر

اولنور یاخود آندن بر نوعدر جمعی کبی کلور مدی وزننده (الکباء) غراب وزننده و (الکابی) یوکسك و مرتفع
نسنه یه دینور ومنه یقال هو کابی الرماد ای عظیمه یعنی اوجاغنده کوللری خرمن کبی عظیم و مرتفعدر که خاندان
و مکرم و مضیاف دیمکدن کنایه در و هیثم بن کابی محدثدر (الکباء) سماء وزننده یردن صیزوب چیقان صیرندی یه
دینور و مهتابدن هر یره یایلوب شامل اولان پرتو و شعاعه دینور (الکبوة) غرفه وزننده بخوردانه دینور مجمره
معناسنه (التکبی) تفعل وزننده و (الاکتباء) افتعال وزننده تبخر ایچون بخوردان اوزره یقالری آچوب قپانمق
معناسنه در یقال تکبی علی المجمرة واکتبی اذا اکبّ علیها بثوبه (التکبیة) تفعله وزننده آتش قورلرینی کول ایله
اورتوب باصرمق معناسنه در یقال کبی النار اذا القی علیها رمادا ❊ الواوی ❊ (الکتو) کتم وزننده آدیملری صیق
صیق آتارق یوریمك معناسنه در یقال کتا الرجل کتوا اذا قارب الخطو (الاکتاء) همزه نك کسریله دشمن
اوزره غالب اولمق معناسنه در یقال اکتی الرجل اذا علا علی عدوه ❊ الیائی ❊ (الاکتیتاء) احلیلاء وزننده
برکسه پك غضبه کلوب پرخشم و غیظ اولمق معناسنه در یقال اکتوتی الرجل اذا امتلأ غیظا ولسان پیه‌یی
اولمق معناسنه در یقال اکتوتی زید اذا تتعتع وافراط اوزره کندی نفسنی وصف و مدح ایدوب
اوکنمك معناسنه در یقال اکتوتی الرجل اذا بالغ فی صفة نفسه ❊ الواوی ❊ (الکثو) کافك ضمی و ثای مثلثه نك سکونیله
طپراق یغندیسنه دینور و برمقدارجه سوده دینور و بغرتلق قوشنه دینور (کثوه) غرفه وزننده بر موضع آدیدر
(الکثا) عصا وزننده و (الکثاة) حصاة وزننده ایهقان اسمیدر که صو تره‌سی و صو کردمه‌سی دیدکاری نباتدر
جمعی کثی کلور کافك ضمیله و الفك قصریله علی قول ایکده اغاجنه شبیه بر جنس اغاجك آدیدر (کثه) ثبه وزننده
یزد ایالتنك قاعدة الملکی اولان شهرك آدیدر اصلی کثوه در ❊ الیائی ❊ (الکحی) محو وزننده فاسد و تباه اولمق معناسنه در
یقال کحی الشیء کحیا من الباب الثانی اذا فسد بوراده همزه ایله افسد نسخه‌سی غلطدر ❊ الیائی ❊ (الکدیة) کافك
ضمیله و (الکادیة) دهر و زمانك شدّت و محنتنه دینور یقال اصابته الکدیة والکادیة ای شدة الدهر و کدیه
پك و قاتی اولان ارضه دینور و پك صلابتلو بیوك یالچین قیایه دینور و متحجر بالچغه دینور که طاش ایله حجر بیننده
میانه اوله کرپچ کبی و آزجه آزجه بریکدیریلوب کومه‌لنمش غله و طپراق کومه‌سنه دینور یقال قعد علی کدیة
من الطعام او التراب ای ماجمع منهما بوراده اوشراب نسخه‌سی غلطدر (الکدایة) ثمامه وزننده و (الکداة)
حصاة وزننده بو نلرده آزجه آزجه بریکمش غله و طپراق کومه‌سنه دینور (الاکداء) همزه نك کسریله بر حفر ایدن
کمسه پك و قاتی یره وارمق معناسنه در یقال حفر الحافر فاکدی ای صادف الکدیة ای الارض الغلیظة و نسنه
استدیکی کمسه‌نك ید عطاسنی ارض مذکوره کبی پك و خیرسز بولمق معناسنه مستعملدر یقال سأله فاکدی
ای وجده مثل الکدیة و برنسنه‌یی ویرمیوب بخل ایلمك علی قول خیر و احسانی پك آزجه اولمق یاخود بر آدمه عطایی
تقلیل ایلمك معناسنه در که بوراده تقلیل قطعدن کنایه در یقال اکدی الرجل اذا بخل او قلّ خیره او قلّل عطائه
و معدنده جوهره دائر نسنه تکوّن ایلیوب خالی اولمق معناسنه در یقال اکدی المعدن اذا لم یتکوّن به جوهر (الکدیّ)
غنیّ وزننده و (الکدی) عمی وزننده قوقوسز مسکه دینور یقال مسك کدیّ وکدای لا رائحة له (المکدیة) محسنه
وزننده آصلق خاتونه دینور یقال امرأة مکدیة ای رتقاء (الکدی) جدی وزننده بو دخی بخل ایلمك معناسنه در
یقال کدی الرجل کدیا من الباب الثانی اذا بخل و بر آدمی عزیمتندن مشغول ایدوب آلیقومق معناسنه در یقال کداه
کدیا من الباب الثانی اذا حبسه و شغله و طرملق معناسنه در یقال کدی وجهه اذا خدشه و کدو و کدوّ علوّ وزننده
بر اوتی کیجکدرمك معناسنه در یقال کدت الارض کدوا و کدوّا اذا ابطأ نباتها و اکینك بتشی کمتر و بد حال اولمق
معناسنه در یقال کدا الزرع اذا ساءت نبتته (الکدی) کافك ضمی و الفك قصریله کدیه نك جمعیدر که ارض
صلبه یه دینور بو معنادندر که کلر قسمنه ضباب الکدی اطلاق اولنور اللریله پك یرلری حفر ایدر اولدیغیچون (الکداء)
کساء وزننده بر آدمدن احسانی قطع و منع ایلمك معناسنه در یقال کدا خیره عنه کداء اذا منعه و قطعه (کداء)
سماء وزننده جبل عرفات اسمیدر و اعلای مکه ده بر جبل آدیدر که سید الانام علیه السلام حضرتلری یوم فتحده مکه یه
اورادن داخل اولدیلر (کدیّ) سمیّ وزننده اسفل مکه ده بر جبل آدیدر رسول اکرم علیه السلام حضرتلری عودتده
اورادن خروج ایلدیلر و عرفات قربنده دخی بر جبل آدیدر (کدی) قری وزننده مکه نك مسفله سنده طریق یمن
اوزره بر جبل آدیدر (کدی) منقوص اوله‌رق فتا وزننده طائف یولنده اولان بوقشك آدیدر متاخرون بونلرك
تعیینلری خصوصنده بورسمه تفصیلده غلط ایدوب او توزدن زیاده اقوال‌له اختلاف ایلدیلر (الکدی) عصا
وزننده خرما اصلادلمش سوده دینور که تسمین بدن ایچون قزجغزلر ایچرلر و کدی مصدر اولور بر آدمك بوغازینه

نسنه طیقانمغله دمبسته اولمق معناسنه در یقال کدی بالعظم کدی من الباب الرابع اذا غصّ ودوه کوشکی صاغلمش
سود ایچمکله ایچریسی بوزلمق معناسنه در یقال کدی الفصیل اذا شرب اللبن ففسد جوفه ❊الواوی❊ ﴿ کذا ﴾
کافك فتحی والفك قصریله برکلمه درکه آنکله شیءدن یعنی نسنه دن کنایه اولنور کرك عدد ومقدار وکرك افعال
واقوال اولسون کاف تشبیهله اسم اشارت اولان ذا کلمه سندن مرکبدر ترکیده آندن شویلجه وبویلجه ایله تعبیر اولنور
﴿ الکاذیّ ﴾ برنوع دهن آدیدر وبرجنس خوشبوی نبات آدیدر مفرداتده بوکونه مرسومدرکه کاذیّ بلادیمنده
نابت برجنس شجردر خرما آغاجنه شبیه وچچی بوینوزی چکردکنه مشابه غلاف ایچره ثمری اولور وچچکی خرما چچکی
طرزنده وبغایت خوش رایحه اولور مقطر صویی اولور که مکه دن حجاج صوینی کتوررلر کاذی صویی معروفدر ویاغنی
چیقاررلر که دهن الکاذی دیرلر وکاذیّ قرمزی نسنه یه دینور ❊الیائی❊ ﴿ الکری ﴾ عصا وزننده امزغنمق
معناسنه در یقال کری الرجل کری من الباب الرابع اذا نعس ❊ شارح دیرکه نومده دخی استعمال اولنور ﴿ الکری ﴾
عمی وزننده و ﴿ الکریان ﴾ سکران وزننده و ﴿ الکریّ ﴾ غنیّ وزننده امزغنوب اویقویه وارمش آدمه دینور
اوّلك مؤنثی کریّه در ﴿ الکری ﴾ جری وزننده پك سکرتمك معناسنه در یقال کری الرجل کریا من الباب الثانی
اذا عدا شدیدا ویکیدن نهر قازمق معناسنه در یقال کری النهر اذا استحدث حفره ودوه سکردرکن ایاقلرینی
ایچرویه طوغری دویروب دوندرمك معناسنه در یقال کرت الناقة برجلیها اذا قلبتهما فی العدو ﴿ الاکراء ﴾
همزه نك کسریله آرتمق معناسنه در یقال اکری الشیء اذا زاد واکسلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور یقال اکری
الشیء اذا نقص وعبادت ربّانی ایچون کیجه اویومیوب اویانق طورمق معناسنه در بناسی از اله ایچوندر یقال اکری
الرجل اذا سهر فی طاعة الله تعالی وبرنسنه یی تأخیر ایلمك معناسنه در یقال اکری العشاء اذا اخّره وبرنسنه یی
اوزاتمق واوزون اوزادی سوردرمك معناسنه در یقال اکری الحدیث اذا اطاله وداّبه وخانه مقوله سنی کرایه ویرمك
معناسنه در تقول اکرانی داّبته آجرنی ﴿ الکریّ ﴾ غنیّ وزننده برنسنه یی کرایه ویرن آدمه دینور یقال
هو کریّ ای مکار فعیل بمعنی مفعلدر ومرعانوعندن برنبات آدیدر مفردی کریّه در وچوق شیئه دینور یقال شیء
کریّ ای کثیر ﴿ الکرویا ﴾ فتحتینله وقصر ایله ومدّایله تخم معروف اسمیدرکه فارسیده زیرهٔ رومی وترکیده قرمان
کمونی دیدکاریدر کموندن اطول اولور وبوفعولل وزننده در ﴿ الکروة ﴾ و ﴿ الکراء ﴾ کافلرك کسریله مستأجرك
ویردیکی اجرته وبدل ایجاره دینور ❊ شارح دیرکه کراء مفاعله دن مأخوذدر ﴿ المکاراة ﴾ مباهاة وزننده و ﴿ الکراء ﴾
قتال وزننده خانه ودکان وداّبه مقوله سنی کرایه ویرمك معناسنه در یقال کاراه مکاراة وکراء اذا آجره ﴿ الاکتراء ﴾
افتعال وزننده برنسنه یی کرا ایله طوتمق معناسنه در یقال کاراه فاکتراه ﴿ الکروة ﴾ و ﴿ الکرو ﴾ کافلرك فتحی
وضمیله اسملردر کراجلغه دینور ﴿ المکاری ﴾ مجادل وزننده خانه وداّبه مقوله سنی دائما کرایه ویرن آدمه دینور
جمعی مکارون کلور اصلی مکاریون ایدی ❊شارحك بیانه کوره بوراده وجمع المکاری اکریاء ومکارون نسخه لری
غلطدر صواب اولان اکریاء کریّ لفظنك جمعیدرکه ذکر اولندی ﴿ الکرو ﴾ سرو وزننده یر قازمق معناسنه در
یقال کرا الارض یکرو کروا اذا حفرها وقیونك دیوارلرینی آغاجلردن چاتوب طاش کبی اورمك معناسنه در یقال
کرا البئر اذا طواها بالشجر وبرنسنه یی بالدفعات تکرار واعاده ایلمك معناسنه در یقال کرا الامر اذا اعاده مرارا
وتیز تیز یوریمك معناسنه در یقال کرت الداّبة اذا اسرعت وطوپ اوینامق معناسنه در یقال کرا بالکرة
اذا لعب بها ویقال کری یکری کریا من الباب الثانی ﴿ الکرا ﴾ عصا وزننده برآدمك آپشی آیرق اولمق معناسنه در
یاخود بالدرلری انجه وقوللری ایری اولمق معناسنه در یقال کری الرجل کرا من الباب الرابع اذا فحج اوهی دقّة
الساقین وضخم الذراعین ﴿ الکروان ﴾ سلمان وزننده طوس قضاسنده برقریه آدیدر وککلك قوشنك ارککنه دینور
بجل وقبج معناسنه در مؤنثی کروانه در جمعی کراوین وکروان کلور کافك کسریله وارککنه کرا دخی دینور
عصا وزننده ومنه المثل ❊ اطرق کرا اطرق کرا ❊ انّ النعامة فی القری ❊ بغاثکم فی ارضنا ❊ استنسرا استنسرا ❊
بومثل برآدمی نرم وخوش آمدسوزلر ایله منافع ارائت ایده رك اغفال ایله مقصود اولان غائله یه دوشورمك موقعنده
ضرب اولنور لکن امّهات سائره ده کرا وکروان طوی قوشی نوعندن چاغرغان طوی دیدکاریله مبیندر کروان
قوشی دخی دیرلر ﴿ الکریّ ﴾ غنیّ وزننده مکاری معناسنه درکه کراجی کمسه در ﴿ الکرة ﴾ ثبه وزننده یوالغه دینور
چوکان طوپی کبی جمعی کرین وکرین کلور کافك ضمی وکسریله وکری کلور کافك ضمی والفك قصریله وکرات
کلور کافك ضمیله ❊ شارح دیرکه کره نك جمعنده عامّه نك اکره دیدکاری غلطدر ﴿ کراء ﴾ سماء وزننده برموضع
آدیدرکه طائف یولنده اولان صرپ عقبه اکا مضاف اولور ﴿ التکرّی ﴾ تفعل وزننده اویومق معناسنه در یقال

تكرّى الرجل اذا نام ❊اليائى❊ (الكزى) كافك فتحى وزاى معجمه نك سكونيله لطف وكرم مأمول ايدن آدمه فضل
واحسان ايلك معناسنه‌در يقال كزى فلان كزيا من الباب الثانى اذا افضل على معتفيه بورادة قاف ايله معتقيه
نسخه‌لرى غلطدر❊الواوى❊ (الكسوة) غرفه وزننده دمشق قضاسنده برقريه آديدر وكسوه ارقه‌يه كيله‌جك كيسى‌يه
دينور كافك كسريله ده لغتدر جمعى كسى كلور كافك ضمى والفك قسريله وكساء كلور كافك كسريله يقال له
كسوة اى ثوب (الكسا) عسا وزننده لباس كيمك معناسنه‌در يقال كسى الرجل كسا من الباب الرابع اذا لبس
الكسوة (الاكتساء) افتعال وزننده بودخى لباس كيمك معناسنه‌در يقال اكتسى فلان بمعنى كسى (الكسو)
حسو وزننده برآدمه لباس كيدرمك معناسنه‌در يقال كساه الثوب كسوا اذا البسه ايّاه (الكاسى) كسوتلو آدمه
دينور نسب اوزره‌در يقال رجل كاس اى ذو كسوة *مترجم ديركه زمخشرى اساسده اشبو باب رابعدن كاسى اسم فاعل
اولمق اوزره تنصيص ايلشدر نته‌كه حالى كلمه‌سى دخى باب رابعدندر يقال حلى فهو حال پس نسب اوزره اولميوب
وسائر تأويله ده حاجت يوقدر وبوماده شافيه‌ده وچارپردى شرحنده مشروحدر (الكساء) كافك كسريله
معلومدركه كليمه دينوركه كسوهٔ بيتدر جمعى اكسيه‌در (الكساء) سماء وزننده مجد وشرف ورفعت معناسنه مستعملدر
يقال به كساء اى مجد وشرف ورفعة (الاكسى) اعلا وزننده افعل تفضيلدر غيردن اكثر وازيد كسوه كير اولان ياخود
كسوه ويرر اولان آدمه دينور يقال هو اكسى منه اى اكثر اكتساء منه او اكثر منه عطاء للكسوة (المكاساة)
مباهاة وزننده مفاخره معناسنه در ظاهرا كسوت خصوصنده اولمقدر يقال كاساه اذا فاخره (الكسى) كافك
ضمى وسينك سكونيله هرنسنه‌نك كيروسنه خصوصا بدنده صغرينك كيروسنه دينور جمعى اكساء كلور يقال ضرب به
كسى عجزه اى مؤخره ومنه يقال ركب اكساه اى سقط على قفاه يعنى قفاسى اوزره دوشدى كوياكه كندى ديبنه بنمش
اولور * شارح ديركه مهموزه ده دخى مرسوم اولمغله لغتدر وآنده همزه‌سز مثبتدر بوراده جمع عنوانى مبالغه‌يه محمولدر
كوياكه هراعضاسى يره كلمش اولور❊الواوى❊ (الكشو) حشو وزننده برنسنه‌يى ديش ايله اصيروب قوپرمق معناسنه‌در
تقول كشوته كشوا اذا عضضته فانتزعته بفيك❊اليائى❊ (الكشية) غرفه وزننده كلر ديدكلرى جانورك قرننده اولان
ياغه دينوركه ايكى يانلرنده اوزون اوزادى اولور على قول قوير يغنك ديبنه وكوكنه دينور يقال اكل كشية الضبّ
وهى شحمة بطنه او اصل ذنبه ومنه المثل *اطعم اخاك كشية الضبّ* بومثل برآدمى بركسه ايله مواسات ومعاشرته
اغراء وتشويق ايلك موقعنده ايراد اولنور وبعضلر عندنده هزل واستهزاء محلنده ضرب اولنور قول اوّل معناى
اوّله كوره‌در زيرا ذكر اولنان ياغ عندالاعراب معتبردر وثانى معناى ثانى‌يه كوره‌در نته‌كه اطعم اخاك من عقنقل الضبّ
دخى ديرلر❊ اليائى❊ (الكصى) كافك فتحى وصادك سكونيله بركسه عاليقدر ايكن دون وبيقدر اولمق معناسنه‌در
يقال كصى الرجل يكصى كصيا اذا اخسّ بعد رفعة ❊الواوى❊ (الكظو) ظاى معجمه ايله حظو وزننده بدنك اتى
صمصيق طقناز اولمق معناسنه‌در يقال كظا لحمه كظوا اذا اشتد ويقال خظا بظا كظا اتباع للصلب المكتنز
(الكاظية) قوپقورى قاتى ارضه دينور يقال ارض كاظية اى يابسة (التكظى) تفعل وزننده بدن سمورمكله لحم
وشحمى شيشوب قبارمق معناسنه‌در يقال تكظى لحمه سمنا اذا ارتفع ❊الواوى❊ (الكعو) كافك فتحى وعينك
سكونيله بركسه قورقق ويوركسز اولمق معناسنه‌در يقال كعا الرجل كعوا اذا جبن (الاكعاء) همزه‌نك فتحيله
قورقق آدملره دينور مفردى كاعى‌در وكاعى دائما دشمندن منهزم اولان ثبات وشهامتسز بى جوهر آدمه دينور
❊اليائى❊ (الكاغى) غين معجمه ايله كاعى معناسنه‌در ❊اليائى❊ (الكفاية) كتابه وزننده برنسنه‌يى بركسه‌يه
يتشدرمك ويتشور ايلك معناسنه‌دركه آنكله غيردن مستغنى ايلكدن عبارتدر فارسيده بسيده كردن دينور يقال
كفاه مؤنته يكفيه كفاية اذا جعلها كافية له وبرنسنه برآدمه يتشور اولمق معناسنه‌دركه سائره احتياجى قالمز اولور
تقول كفاك الشئ اذا حصل به الاستغناء عن غيره پس فعل مزبور ايكى مفعوله متعدى اولدقده جعل معناسنى
تضمينله مهمنى يتشدردى معناسنه اولور وبرمفعوله متعدى اولدقده اكا كفايت ووفا ايلدى يعنى يتر ويتشور اولدى
معناسنه اولور وقوله تعالى ﴿وكفا بالله وكيلا﴾ يعنى كارساز اولان حضرت خداى متعال كافيدر يعنى ايش
بتورمكه يتشور غيردن استمداده حاجت يوقدر (الاكتفاء) افتعال وزننده بركمسه برنسنه‌يى كنديسنه كفايت
ايدر قلمق معناسنه‌دركه آنكله قناعت ايدوب سائردن مستغنى اولمقدن عبارتدر تقول اكتفيت به اى جعلته كافيالى
(الاستكفاء) برآدمدن برنسنه ايله قناعت ايدوب چكنمك طلب ايلك معناسنه‌در تقول استكفيته الشئ فكفانيه
(الكافى) و (الكفىّ) غنىّ وزننده نسنه ايله كفايت ايديجى آدمه وبرآدمك مؤنتنه ومهمنه كفايت ايديجى آدمه
دينور يقال رجل كاف وكفىّ مثل سالم وسليم ويقال هذا رجل كافيك من رجل اى كفاك به ومثل ناهيك من رجل

(وجاء)

وجازيلك يعنى بو برآدمدركه سكا سائردن كفايت ايدر سنك يالكزجه مهمكى بتوروب غيره محتاج ايلمز رجل كاف يكفيك من رجل آخر سبكنده‌در ﴿الكفى﴾ كافك حركات ثلاثى وفانك سكونيله كفايت ايدن شيئه دينور يقال هو كفيك من رجل اى حسبك وبونك مفرد وجمعى ومذكر ومؤنثى مساويدر ﴿الكفية﴾ غرفه وزننده يچنه‌جك ويته‌جك قوت وتوشه وغدايه دينور جمعى كفى كلور مديه ومدى كبى تقول قنعت بالكفية اى القوت ﴿التكفى﴾ تفعل وزننده نبات بويلنوب اوزامق معناسنه‌در يقال تكفى النبات اذا طال ﴿الكفى ّ﴾ غنى ّ وزننده يغموره اطلاق اولنور ﴿بيع الكفاية﴾ عند الفقهاء مال مشترا بهاسنى مديون آخر ذمتنده اولان مطلوبه تقاص وحواله ايلمكدن عبارتدر مثلا بنم زيد ذمتنده بش غروشم اولوب عمرودن بش غروشلق برنسنه اشترا ايلسم نقد ويرميوب زيد ذمتنده اولان بش غروشمه تقاص وحواله ايلك كبى يقال جرى بينهما بيع الكفاية وهو ان يكون مثلا لى على رجل خمسة دراهم واشترى منك شيئا بخمسة فاقول خذها منه ❊الواوى❊ ﴿الكفو﴾ كافك ضميله و﴿الكفى﴾ هدى وزننده كفؤ كلمه‌سنده لغتدركه مثل ومانند معناسنه‌در ❊ اليائى ❊ ﴿الكليتان﴾ كافك ضميله كه تثنيه‌در مفردى كليه وكلوه‌در غرفه وزننده جوف حيوانيده احشاء تعبير اولنان اجزاى باطنه‌دن بوكرك ديدكلرى عضوه دينور ايكى طرفلو بوكورلره قريب ارقه كميكنه ياپشق ايكى دانه لحمه‌در ايچ ياغندن ايكى دانه انجه ظرف ايچره صارلمش اولور واول ظرفلره بوكرك ياغى تعبير اولنور جمعى كليات وكلىٔ كلور كافك ضمى والفك قصريله وكلية القوس يايك ايكى طرفلو كوشه‌لرينك ارقه طرفندن بغرينك مابيننه دينوركه قبضه‌نك ايكى طرفلو انجه‌رك يريدر على قول اصمق ايچون باغ بندايده‌جك يرينه دينور ياخود قبضه‌دن اوچ قارش برويه قدر يرينه دينور وكلية السحاب بلودك اشاغى طرفنه دينوركه اتكلرينه طوغرى يريدر وكلية المزاده طولومك ودغارجغك قولپى التنه ديكلمش تيريزشكلنده دكرمجه كون پارچه‌سنه دينور ﴿الكلى﴾ كافك فتحى ولامك سكونيله برآدمك بوكرى اوستنه اورمق ياطوقنمق معناسنه‌دركه بوكركنى رنجيده ايدر تقول كليته كليا من الباب الثانى اذا اصبت كليته ﴿الكلى﴾ عصا وزننده برآدمك بوكركى اغريمق معناسنه‌در تقول كليته كليا فكلى كلا من الباب الرابع اذا المت كليته ﴿الاكتلاء﴾ افتعال وزننده بودخى برآدمك بوكركى اغريمق معناسنه‌در يقال اكتلى الرجل اذا المت كليته ﴿الكلى﴾ كافك ضمى والفك قصريله كليه‌نك جمعدركه ذكر اولندى ومنه يقال غنم حمراء الكلى اى مهازيل زيرا حيوانك بوكركلرينك قزل اولمسى اريق اولمسندن كنايه‌در زيرا سموز اولدقده قرامتق مور اولور وكذا يقال لقيته بشحم كلاه اى بجد ثانه ونشاطه زيرا تازه‌لك وطراوت هنكامنده بوكركلر چرپ وسموز وياغلو اولور وكلا الوادى دره‌نك اطراف وجوانبنه اطلاق اولنور ﴿كليه﴾ سميه وزننده برموضع آديدر ﴿التكلية﴾ تفعله وزننده برآدم پنهان اوله‌جق موضعى اولان محله كلمك معناسنه‌در يقال كلى الرجل اذا اتى مكانا فيه مستتر ﴿كليان﴾ عليان وزننده برموضعدر ❊الواوى❊ ﴿كلا﴾ كافك كسرى ولامك تخفيفيله بركلمه‌دركه تثنيه‌يه دلالت ايلمك ايچون موضوعدر وقطعا اضافتدن منقطع اولمز دائما مضاف اولور مؤنثنده كلتا دينوركه اولدخى حكم مزبور اوزره‌در يقال جاءنى كلا الرجلين وكلتا المرأتين وتقول جاءنى الرجلان كلاهما وامرأتان كلتاهما يعنى ايكيسى بيله كلديلر پس ايكى عددى مؤكد اولورنته كه كل كلمه‌سى جمعى مؤكد اولور * مترجم ديركه مصباحده مشروح اولديغى اوزره كلا كلمه‌سنك لفظى مفرد ومعناسى تثنيه‌در ودائما تثنيه‌يه مضاف اولور يقال قام كلا الرجلين ومضمره مضاف اولسه الفى يايه منقلب اولور تقول رايت كليهما وعودت ضميرده افصح اولان ضمير مفرد اولمقدر نحو كلاهما قام وقوله تعالى ❊كلتا الجنتين آتت اكلها❊ والمعنى كل ّ واحدة منهما اتت اكلها وضميرى تثنيه اوله‌رق ايراد ايلمك دخى جائزدر تقول كلاهما قاما بوصورتده الفى لام كلمه اولمغله اسم متمكن اولديغندن منوّن اولورنته كه مقصور اولنلر منوّن اولورلر معا وعصا كلمه‌لرى كبى الفى واودن عوضدر وعند البعض اسم منقوصدر الفى تثنيه ايچوندر بدل واو دكلدر بوصورتده منوّن اولمز وكلتا كلمه‌سى مؤنث ايچوندر تايى زائده والفى لام كلمه اولمغله فعيل وزننده‌در بوجهتله منون اولنور وعلى قول تاء لام كلمه اولان واودن بدل والفى تانيث ايچون اولمغله فعلى وزننده‌در بوصورتده منون اولمز الحاصل لفظين مزبورين بوكرك اسمى اولان كلوه‌دن مأخوذدر حيوانده البته ايكيشر اولمغله اكامبنى تثنيه‌يه موضوع اولدى تنصيص وتاكيدى افاده ايدرلر ﴿كلوه﴾ كافك كسريله زنكبارده بربلده آديدر ❊ اليائى ❊ ﴿الكمى﴾ كافك فتحى وميمك سكونيله برنسنه‌يى طنميوب كتم وستر ايلمك معناسنه‌در يقال كمى شهادته كميا من الباب الثانى اذا كتمها * شارحك بيانه كوره خصائصدن دكلدر وجبه جوشن ومغفر ايله وجودى بوريوب كيزلمك معناسنه‌در يقال كمى نفسه اذا سترها بالدرع والبيضة ﴿الاكماء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى كمى معناسنه‌در يقال اكمى شهادته اذا كتمها وعسكرك بهادرنى قتل ايلمك معناسنه‌در يقال اكمى فلان اذا قتل كمى ّ العسكر وعيون ناسدن برآدم منزلنى ستر ايلمك معناسنه‌در يقال

مطلب

اكمى الرجل اذا ستر منزله من العيون و برايشه صيمى عزم و قصد ايلك معناسنه در يقال اكمى على الامر اذا عزم عليه (الكمىّ) غنىّ وزننده دلير و بهادره دينور ياخود كيملى سلاحپوش آدمه دينور جمعى كماة كلور قضاة وزننده و اكماء كلور يقال هو كمىّ اى شجاع او لابس السلاح (المتكمى) اسم فاعل بنيه‌سيله بودخى كيملى سلاحپوشه دينور (التكمى) تفعل وزننده عسكرك دلاورلرى مقتول اولمق معناسنه در يقال تكمى الجيش على المجهول اذا قتل كميهم و برنسنه‌يى كوروب كوزتمك معناسنه مستعملدر يقال تكمى الشئ اذا تعهده و ستر ايلك معناسنه در يقال تكماه اذا ستره (الكيمياء) سيمياء وزننده معلومدر * مؤلف بونى ميم بابنده دخى ذكر ايلدى پس مقتضاى سوقى عربى اولوب ستر معناسنه اولان كم ماده‌سندن ياخود كمى ماده‌سندن اولمقدر لكن درة الانوار نام كتابده عبرانيدن معرّب و مركب اولمق اوزره مرسومدر اصلى كيم و ياه ايدى كيم ملك معناسنه دركه كتف وزننده‌در و ياه اسماء ربانيه‌دندر معناسى ياملك ياالله ديمكدر صنعت مزبوره‌يى اعمالده مالك الملك جل شانه حضرتلرينك اعانه و افاضۀ قدسيه‌سنه محتاج اولنمغله دائما تعبير مذكور ايله استفاضه اولنديغندن كيده‌رك مزج ايله انده علم غالب اولدى و رسالۀ مولدده يونانى اولوب حيله و حذق معناسنه اولمق اوزره مشروحدر و عند البعض خيمياء يونانيدن معربدر برء الساعه معناسنه در ❊ الواوى ❊ (الكموى) سكرى وزننده پك روشن و نورانى مهتاب كيجه‌يه دينور يقال ليلة كموى اى قمراء مضيئة ❊ اليائى ❊ (الكناية) كتابه وزننده برآخر نسنه‌يه استدلال اولنه‌جق بر كلام سويلك معناسنه در رفث و غائط كبى كه رفث فحش معناسنه اولمغله جماعه و غائط چقور يره ديمكله فضلۀ طبيعى‌يه اطلاق اولنور على قول كنايه برنسنه‌يى تكلم ايدوب غيرى نسنه‌يى اراده ايلك معناسنه در ياخود بر لفظله تكلم ايلك معناسنه دركه آنى حقيقت و مجاز طرفلرى متجاذب اوله يعنى حقيقتنى و مجازينى اراده ممكن اوله مثلا طويل النجاد قولنده فى الحقيقه قلچى باغنك اوزونلغى مراد اولمق كذلك بوينك اوزونلغى مراد اولمق ممكندر يقال كنى به عن كذا يكنى و يكنو كناية اذا تكلم بما يستدل به عليه او هو ان تتكلم بشئ و انت تريد غيره او بلفظ يجاذبه جانبا حقيقة و مجاز (الكنية) كافك كسرى و ضميله برآدمه اب و امّ و ابن و بنت كلمه‌لرينك برينى مضاف ايده‌رك تسميه ايلك معناسنه دركه انكله اسمندن توريه ايلمش اولورلر يقال كنى زيدا اباعمرو و بابى عمرو كنية و كنية اى سماه به و كنيه و كنوه كلمه‌لرى كه كافلرك ضمى و كسريله در اسملر در اب و امّ و ابن و بنت ايله مصدّر اولان اسمه دينور يقال ابو عمرو كنيته و كنيته (الاكناء) همزه‌نك كسريله و (التكنية) تفعله وزننده بونلرده برآدمه كنيه وضع ايلك معناسنه در يقال اكناه ابافلان و بابى فلان و كناه ابافلان و بابى فلان بمعنى كناه (الكنىّ) غنىّ وزننده بر كمسه ايله كنيه‌ده موافق اولانه دينوركه همكنيه تعبير اولنور يقال هو كنيه اى كنيته كنيته (تكنى) مضارع مؤنث مجهول صيغه‌سيله بر خاتون آديدر ❊ اليائى ❊ (الكىّ) كافك فتحى و يانك تشديديله داغلغى مقوله‌سيله داغلمق و داغ باصمق معناسنه در يقال كواه يكويه كيا اذا احرق جلده بحديدة و نحوها (المكواة) محراب وزننده داغ باصه‌جق داغلغى‌يه دينور (الكية) كافك فتحيله داغ اوريلان يره دينور (الكاوياء) بركونه داغ و تمغا باصه‌جق آلته دينور معلوم اوله كه حالا بعض عوارض ايچون بدنده آچدقلرى ياقى‌يه كى اطلاقى تشبيه جهتيله در (الاكتواء) افتعال وزننده داغلنمق معناسنه در يقال اكتوى الرجل اذا استعمل الكىّ فى بدنه و بيهوده لاف و كذاف ايلك معناسنه مستعملدر يقال اكتوى فلان اذا تمدّح بماليس فيه (الاستكواء) بركمسه‌دن كنديسنى داغلمق استمك معناسنه در يقال استكواه اذا طلب منه الكى (الكوّاء) شدّاد وزننده خبيث و بدزبان و دائما ناسه سوكوب صواررر اولان هرزه‌كاره دينوركه لسانيله خلقك جكرينه داغ اورر يقال رجل كواء اى خبيث شتام (ابو الكوّاء) كتّان وزننده عرب كنيه‌لرندندر (المكاواة) مكافات وزننده سوكشمك معناسنه در يقال كاواه اذا شاتمه ❊ الواوى ❊ (الكوّة) كافك فتحى و ضمى و واوك تشديديله و (الكو) هاسز خانه‌نك ديوارنده اولان باجه‌يه و دليكه دينور و عند البعض بيوكنه كو دينور هاسز و كوجكنه كوه دينور جمعى كوى كلور مديه و مدى كبى و كواء كلور غراب وزننده يقال وضع فى الحائط كوة و كوا اى خرقا * شارح ديركه كوّه بوصورتده آيدينلق ايچون اولان باجه ايله جره‌دن اعم اولور (التكوّى) تفعل وزننده كوّه كبى طاره‌جق يره كيرمكله طورطوپ بوزيلوب قصلمق معناسنه در يقال تكوّى الرجل اذا دخل مكانا ضيقا فتقبض فيه و فراش ايچره خاتونك قولتغنه صوقلوب جسدينك حرارتيله اصنمق معناسنه در يقال تكوّى بامرأته اذا تدفاه و اصطلى بحرّ جسدها (كوّى) سمى وزننده بر كوكب آديدر (كاوان) بصره دكزنده برآطه آديدر ❊ اليائى ❊ (الكهاة) و (الكيهاء) كافلرك فتحيله پك طاولو سموز ناقه‌يه دينور على قول ياشى بولمق كرته‌سنه وارمش ايرى و قوجا ناقه ياخود ممه‌لرينك امزكلرينك دريلرى ككيش اولانه دينور (الاكهى) احمر وزننده چهره‌سنده كلف ديدكلرى قره‌جه لكه‌لرى اولان آدمه دينور يقال رجل اكهى اى

مطلب

(الاكلف)

الاكلف الوجه واغزى قوقان آدمه دينوركه علتدر يقال رجل اكهى اى البخر ويكپاره اولوب اصلا ياريغى وچتلاغى اولميان طاشه دينور وضعيف ويوركسز قورقق آدمه دينور يقال رجل اكهى اى ضعيف جبان (الكهى) كافك ضميله هدى وزننده بركسه اكهى اولمق معناسنه در يقال كهى الرجل كهى من الباب الرابع اذا كان اكهى (الاكهاء) همزه نك فتحيله عظيم القدر آدملره دينور (المكاهاة) مكافاة وزننده مفاخره معناسنه در يقال كاهاه اذافاخره (الاكتهاه) افتعال وزننده برنسنه يى برآدمه مشافهة صورمق معناسنه در تقول اكتهيك بمسئلة اى اشافهك (الاكهاء) همزه نك كسريله برنسنه دن بيقوب اوصانمق معناسنه در يقال اكهى عن الطعام اذا امتنع عنه وصوغوق كونده پرمقلرك اوجلرينى آغزيله هاوليوب اصتمق معناسنه در يقال اكهى الرجل اذا سخن اطراف اصابعه بنفس

فصل اللام

﴿ فصل اللام ﴾ ❊اليائى❊ (اللأى) لامك فتحى وهمزه نك سكونيله كيجكوب قالمق معناسنه در يقال لأى الرجل لأيا من الباب الثالث اذا ابطأ واحتبس وشدّت ومحنت معناسنه در (اللأى) لعا وزننده و (اللأواء) صحراء وزننده بونلرده شدّت ومحنت معناسنه در يقال تركته فى لأى ولئا ولأواء اى فى شدّة ولئا لعا وزننده يبان اكوزينه دينور ياخود اهلى اولان صغره دينور جمعى الئاء كلور العاع وزننده مؤنثنده لئاة دينور يقال عنده لئا اى الثور الوحشىّ او البقرة ولأى لعى وزننده قلقانه دينور ترس معناسنه ومدينه ده برموضع آديدر واوراده بربشقه موضعك دخى آديدر وبررجل آديدر مصغرنده لؤىّ دينور ومنه لؤىّ بن غالب بن فهر (الالأء) اكرام وزننده شدّت ومحنته اوغرامق معناسنه در يقال الأى الرجل اذا وقع فى اللأواء (الالتئاء) افتعال وزننده مفلس اولمق معناسنه در يقال التأى الرجل اذا افلس واويالنوب كيجكمك معناسنه در يقال التأى الرجل اذا ابطأ (التلبية) تفعله وزننده كه حج اثناسنده لبيك ديمك معناسنه در لبب ماده سنده ذكر اولندى ❊اليائى❊ (اللبى) لامك فتحى وبانك سكونيله طعامى چوق يمك معناسنه در يقال لبى من الطعام لبيا من الباب الرابع اذا اكثر منه (اللباية) ثمامه وزننده شجرا مطى اسميدركه ساقزلق اغاجيدر (لبىّ) مصغر بنيه سيله ابن لبادركه على وزننده در ولابى بن بور صحابيلردر (لبّى) حتّى وزننده ولامك حركات ثلاثيله برموضعدر ❊الواوى❊ (اللبوّ) عدوّ وزننده ابن عبدالقيس دركه برقبيله پدريدر وكاهجه همزه ايله مذكور اولور (لبوان) سلمان وزننده برطاغك آديدر (اللبوة) عنوه و وزننده و (اللبوة) لامك كسريله و (اللبوة) سمره وزننده و (اللباة) فتاة وزننده و (اللبة) فتحاتله و (اللب) لامك فتحيله كه ايكيسيده مخففدر ديشى ارسلانه دينور * مؤلف بونلرى همزه بابنده دخى ايراد ايلدى * شارح ديركه لبوه كلمه سنده كى هاء تاكيد تأنيث ايچوندر ناقه ونعجه ده اولديغى كبى زيرا بونلرك لفظلرندن مذكر يوقدركه هاء تذكير وتأنيثى فارق اوله ❊اليائى❊ (التى) همزه نك ولام مشدده نك فتحيله و (اللاتى) لامك اشباعيله و (اللت) تانك كسريله كه مخففدر و (اللت) تانك سكونيله كه درت لغت اولمشدر اسم موصول اولان الذى كلمه سنك صيغه سنك غيريدن مؤنثلريدر پس التى اول خاتون كه واللتان اول ايكى خاتون كه ديمك اولور (اللاتى) تانك كسر ومدّيله و (اللات) تانك كسريله كه مخففدر و (اللواتى) يايله و (اللوات) تانك كسريله و (اللائى) همزه ايله و (اللاى) همزه سز يايله و (اللاء) ياسز همزه ايله و (اللوا) تاسز وهمزه سز وياسز و (اللاءات) لامك والفك مدّيله كه مجموعى سكز لغتدر التى كلمه سنك جمعلريدر وتثنيه سنده اللتان دينور نون مخففه نك كسريله واللتان دينور نون مشدده ايله واللتا دينور نونسز ومصغرنده اللتيا دينور لامك وتانك فتحى ويانك تشديديله واللتيا دينور لامك ضمى وتانك فتحيله واللتيا والتى كلمه لرى داهيه اسماسندندر يقال وقع فلان فى اللتيا والتى اى فى الداهية * مترجم حقير ديركه حريرى درّه ده اللتيا كلمه سنك ضمنى تلحين وتغليط ايلمشدر زيرا ضمهٔ تصغير مبهماتدن خارج اولوب قياس متمكنات اوزره جارى اولديغندن بشقه آخرينه زياده قلنان ياء اوّلنك ضمه سندن عوضدر پس الذى والتى كلمه لرينك مصغرلرنده اللذيا واللتيا دينور لاملرك فتحى ويالرك تشديديله وكتاب مذكور شرحنده شهاب ديديكه تسهيلده مشروحدركه عربلرك بعد اللتيا والتى قوللرى بعد الخطة الصغيرة والكبيرة سبكنده در كوياكه آنى احاطه دن عباره قاصر اولمغله صله سى حذف اولندى وعند البعض اللتيا خطهٔ كبيره دن والتى صغيره دن عبارتدر تصغيرى تعظيم ايچوندر ومجمع الامثالده مرسومدركه كلام مزبور ايله عربلر كمال شدّت ومحنتدن كنايه ايدرلر وبو مناسبتله داهيه ده علم غالب اولدى نهايت التى غايته بالغ اولميان واللتيا متناهيه اولان داهيه دن عبارتدر والحاصل بعد الخطة التى بلغت النهاية سبكنده در ❊اليائى❊ (اللثى) ثاى مثلثه ايله لعى وزننده برنسنه دركه باديه اشجارندن سمره اغاجندن ساقط اولوركه مراد آندن صمغ كبى سيلان ايدر برنسنه در منجمد اولدقده اكا صعرور ديرلر وپكشمامش سيلان ايدن صويق ساقزه دينور ولثى مصدر اولور سمره آغاجندن شئ مذكور وساقزلق آغاجندن صويق ساقز ظهور ايلك معناسنه يقال لثيت

مطلب

الشجرة لثا من الباب الرابع اذا خرج منها اللثى و اغاجه چه دوشمكله یاشارمق معناسنه در یقال لثیت الشجرة اذا
ندیت و لثی هوادن دوشن چه تعبیر ایتدكلری رطوبته دینور یاخود آنك كبی خفیفجه رطوبته دینور و صویه یاخود
قانه باصمغله آیاق قابی نمناك اولمق معناسنه در یقال لثی خفه لثا اذا ندی من الوطء فی ماء او دم و برنسنه یه سود
زفیری بلاشمق معناسنه در یقال لثیت یده اذا لزجت من دسم اللبن و آزجه صو ایچمك معناسنه در یقال لثی
الرجل اذا شرب الماء قلیلا و تنجره نك بیلاشغی كركی كبی یلامق معناسنه در یقال لثی القدر اذا لحسها شدیدا
(اللثیة) فرحه وزننده لثی دیدیكی رطوبتی سیلان ایدن سمره آغاجنه دینور و (لثیه) و (لثیاء) حمراء وزننده شول
خاتونه دینوركه دائما فرجی وسائر بدنی ترلیوب یاشارر اولەكه ذمیمه در یقال امرأة لثیة و لثیاء اذا كانت یعرق
قبلها وجسدها (الالثاء) همزه نك كسریله بودخی سمره آغاجندن لثی دیدیكی نسنه ظهور ایلمك معناسنه در
یقال الثت السمرة بمعنی لثیت و برآدمه لثی دیدیكی نسنه یدرمك معناسنه در یقال الثاه اذا اطعمه اللثی (الالتثاء) افتعال
وزننده سمره آغاجندن لثی دیدیكی نسنه دیروب دیوشورمك معناسنه در (التلثی) تفعل وزننده التثاء معناسنه در
تقول خرجنا نلتثی و نتلثی ای نأخذ اللثی (اللثیّ) غنی وزننده لثی اكلنه دوشكون آدمه دینور (اللثاة) لامك فتحیله لهاة
معناسنه دركه بوغازده كوجك دل تعبیر اولنان ات پارەسنه دینور و برشجر آدیدر (اللثة) عده وزننده لثاة
معناسنه در * شارح دیركه مؤلف دیش اتنه اطلاق اولنان لثه دن سكوت ایلمشدر و اول یائیدر اصلی لثی ایدی
❊الواوی❊ (الالتجاء) افتعال وزننده برآدم اجنبی قومه نسبت ادّعا ایلمك معناسنه در یقال التجی الی غیر قومه
ای ادّعی ❊الواوی❊ (اللحو) محو وزننده برآدمه سوكمك معناسنه در یقال لحاه یلحوه لحوا اذا شتمه و اغاجك
قبوغنی صویمق معناسنه در یقال لحا الشجرة اذا قشرها (الالتحاء) افتعال وزننده بودخی اغاجك قبوغنی
صویمق معناسنه در یقال التحی الشجرة بمعنی لحاها ❊الیائی❊ (اللحیة) لامك كسریله صقاله دینوركه حلیهٔ چهرهٔ
انسانیدر جمعی لحی كلور لامك كسری و الفك قصریله و لحی كلور لامك ضمیله ذروه و ذری كبی و نسبتنده لحوی
دینور لامك كسری وحانك فتحیله ومنه قولهم * من طالت لحیته قصرت فطنته * وهی شعر الخدّین و الذقن * مترجم
دیركه بو لحاء معناسندن كه قبوغه دینور مأخوذدر زیرا چهره نك قبوغی منزلنده در (الالحی) احمر وزننده و (اللحیانی)
لامك كسریله اوزون صقاللو یاخود قبا صقاللو آدمه دینور یقال رجل الحی و لحانیّ ای طویل اللحیة او عظیمها
(اللحی) لامك فتحی و حانك سكونیله چكه كمیكنه دینوركه صقال بتن موضعدر تثنیه سی لحیان در و جمع قلتی الحی
كلور همزه نك فتحی و حانك كسریله و جمع كثرتی لحیّ كلور لامك ضمی و حانك كسریله یقال هما لحیان و ثلاثة
الح و الكثیر لحیّ (اللحیان) لامك كسریله وشل معناسنه دركه یردن و قیادن ترشح ایدن صو صز ندیسنه دینور
و سیل صویی یاردیغی خندقه ویاره دینور و قبا صقاللو آدمه دینور لحیانی كبی و برقبیله پدرینك اسمیدر (اللحاء)
كساء وزننده اغاجك قبوغنه دینور یقال لحاء الشجر ای قشره (اللحی) وحی وزننده اغاجك قبوغنی صویمق
معناسنه در تقول لحیت الشجر لحیا من الباب الثالث اذا قشرته و برآدمه لوم و توبیخ ایلمك معناسنه مستعملدر
تقول لحیت فلانا اذا لمته ولعن و نفرین ایلمك معناسنه مستعملدر یقال لحاالله فلانا ای قبحه و لعنه (الملحیّ)
مرمیّ وزننده لوم و توبیخ اولنمش آدمه دینور (الملاحاة) مباهاة وزننده و (اللحاء) جدال وزننده منازعه
و مجادله ایلمك معناسنه در یقال لاحاه ملاحاة و لحاء اذا نازعه (الالحاء) همزه نك كسریله برآدم لوم و تعییری موجب
بر وضع و حركت ایلمك معناسنه در یقال الحی فلان اذا اتی مایلحی علیه ای یلام و اغاجك قبوغی صویلق وقتی
كلوب چاتمق معناسنه در یقال الحی العود ای آن له ان یقشر (لحی) هدی وزننده و غراب وزننده مدینه ده
بر وادی اسمیدر (لحیان) عثمان وزننده ایكی وادی اسمیدر (لحیان) سلمان وزننده امیر حیره اولان نعمان بن منذرك
حیره ده برقصر معلاسی اسمیدر (ذو لحیان) اسعد بن عوفك لقبیدر (ذو اللحیة) ایكی كمسه نك لقبیدر (لحیة التیس)
تكه صقالی دیدكلری نباتدر ❊الیائی❊ (اللخی) خای معجمه ایله عصا وزننده پك چوق هرزه و بیهوده سوز سویلمك
معناسنه در یقال لخی الرجل لخی من الباب الرابع اذا كثر كلامه فی الباطل و لخی برونه دارو دوكجك آلته دینور هونی كبی
علی قول هونی طرزنده مخصوص برآلتدركه برجنس دریا جانورینك دریسندن دوزوب انكله برونه انفیه كبی
دار و چكرلر سماء وزننده دخی لغتدر (الملخی) منبر وزننده بودخی لخی دیدیكی آلته دینور (الالخی) احمر وزننده
هرزه كوی مالایعنی سویلیجی یكشاق آدمه دینور مؤنثی لخواء در و دیزلرینك بریسی آخرندن بیوك اولان دوه یه دینور
بونكده مؤنثی لخواء در و لخواء فرجی واسع خاتونه دینور یقال امرأة لخواء ای الواسعة الجهاز و اوست برونی التندن
اوزون اولان طوشنجل قوشنه دینور (اللخی) رمی وزننده برآدمه مال ویرمك معناسنه در تقول لخیته لخیا

من الباب الثانی ای اعطیته مالی و برآدمك برونه انفیه کبی دارو چکدرمك یاخود اغزینه اغزاوتی دوکمك معناسنه در تقول لحیته ای سعطته او اوجرته الدواء (الالخاء) همزه نك کسریله لخی معنالرینه در تقول الخیته بمعنی لخیته (الالتخاء) افتعال وزننده دوه نك کوکسی دریسندن صریملق چیقارمق معناسنه در یقال التخی صدر البعیر اذا اقدّمنه سیراو صوده اصلنمش اتمك یمك معناسنه در یقال التخی الصبی اذا اکل خبزا مبلولا (الملاخاة) مباهاة وزننده و (اللخاء) قتال وزننده برکسه ایله صمیمی دوستلشمق معناسنه در یقال لاخاه ملاخاة ولخاء اذا صادقه و معاهده ایدوب آندلشمق معناسنه در یقال لاخاه اذا حالفه و برآدمك دلخواهی اوزره معامله ایله مدارا و موافقت ایلمك معناسنه در یقال لاخاه اذا صانعه و برآدمی برنسنه اوزره قشقرتمق معناسنه در یقال لاخاه علیه اذا حرّشه و برآدمی غمز و سعایت ایلمك معناسنه اولمغله معنای اوّل ایله ضدّ اولور یقال لاخی به اذا وشی (اللخی) عمی وزننده الخی کبی بردیزی اخرندن بیوك اولان دوه یه دینور یقال بعیر لخ و الخی اذا کانت احدی رکبتیه اعظم من الاخری (اللخاء) غداء وزننده اسمدر صوده اصلنمش اتمکه دینور ❊ الواوی ❊ (اللخو) لامك فتحی و خانك سکونیله لخی کبی برونه دارو چکدرمك معناسنه در تقول لخوته لخوا اذا سعطته (لخوه) طلحه وزننده ابن جشم بن مالك درکه معروفدر ❊ الیائی ❊ (لدی) عصا وزننده لدن کلمه سنده لغتدرکه ماده سنده بیان اولندی (اللدة) عده وزننده یاشداشه دینور جمعی لدات کلور یقال هو لدته ای تربه و بو معتل اولمغله محلّ ذکری بو مقامدر جوهری ولد ماده سنده ذکر ایلمکله وهم ایلدی * شارح دیرکه مؤلف دخی ولد ماده سنده ذکر ایلدی (الالداء) همزه نك کسریله برآدمك یاشداشلری چوق اولمق معناسنه در یقال الدی الرجل اذا کثرت لداته ❊ الیائی ❊ (آلذی) لامك فتحی و ذال معجمه نك کسریله اسم موصولدر کندیسیله معارفی جمله لر ایله صفتلمغه توصل اولنمق ایچون مصوغ و موضوعدر صله سز تمام اولمز و بونده بش لغت دخی واردر (اللذ) ذالك کسریله که مخففدر و (اللذ) ذالك سکونیله و (اللذیّ) یای مشدده نك ضمی و کسریله و (لذی) محذوف اللام و مخفف الیاء اوله رق که بش و مجموعی التی لغتدر تثنیه سنده اللذان دینور و اللذا دینور نونك اسقاطیله که مفردنده ذالك سکونیله اولانکدر جمعی الذین کلور احوال ثلاثه ده و اللذی کلور مفردی کبی * مترجم حقیر دیرکه کتب نحویه ده مبین اولدیغی اوزره الذی کلمه سی که اسم موصولدر معرفه یی جمله ایله توصیف ایلمکه وصلت اولمق ایچون موضوعدر زیرا جمله فی ذاتها نکره اولمغله معرفه یه صفت وقوعی صحیح اولمز پس موصولك دخولیله کسب تعریف ایلدکده توصیفی صحیح اولور مؤنثنده التی دینورکه ذکر اولندی مثلا جاءنی الذی قلته ترکیبی شول سنك سویلدیکك آدم بکا کلدی دیمکدر * و بونده وجه مذکور اوزره التی کونه لغت وار کثرت تداولندن ناشی و صله سیله مستطال اولمق حسبیله تخفیف و بلکه تخفیفی خصوصنده مبالغه اولنوب یاسی و حرکه سی و لامی بیله قصر اولندی بلکه یالکز الف و لامله ده اکتفا اولنور اسم فاعلده و اسم مفعولده اولدیغی کبی و عند اهل التحقیق آلذین کلمه سی آلذی لفظندن جمع مصحح دکلدر زیرا الذی کلمه سی مفرد و جماعته متناول معنای جنسی یه دال اولمغله الذین کلمه سنك مفردی دکلدر بلکه الذی ذو زیاده در یعنی فقط عدد و کثرت ضمننده تحقق حیثیتیله جنسه دلالتی اراده اولندقده آخرینه نون زیاده ایدرلر بو صورتده فرد یاخود فردان اراده سنه صلاحیتی قالمز بلکه کندیسیله جماعت مراد اولمغه متعین اولور کویاکه لام استغراقله محلی جنس منزلنده اولور و بنی عقیل لغتنده حالت رفعده واو ایله الذون دینور انتهی (اللذا) عصا وزننده بر یرده دائمی مقیم اولمق معناسنه در یقال لذی بالمکان لذا من الباب الرابع اذا سدك ❊ الواوی ❊ (اللسو) حسو وزننده طعامی کستاخانه پك پك یمك معناسنه در یقال لسا الرجل یلسو لسوا اذا اکل اکلا شدیدا ❊ الواوی ❊ (اللشو) حشو وزننده برکسه مالیقدر ایکن ذلیل و کمقدر اولمق معناسنه در یقال لشافلان لشوا اذا خسّ بعدرفعة (اللشیّ) غنیّ وزننده صاغمال حیوانی چوق آدمه دینور یقال رجل لشیّ ای کثیر اللحب ❊ الواوی ❊ (اللصو) لامك فتحی و صادك سکونیله مظنهٔ تهمت اولان آدمه یناشمق معناسنه در یقال لصاه و الیه لصوا اذا انضمّ الیه لریبة و برخاتونه اسناد تهمت فجور ایلمك معناسنه در یقال لصا المرأة اذا قذفها ❊ الیائی ❊ (اللصی) لصو وزننده و مرادفیدر یقال لصی الیه و لصی لصیا من الباب الثانی و الرابع اذا انضم الیه لریبة (اللصیّ) غنیّ وزننده خصی لفظنه اتباع اولور یقال خصیّ بصیّ لصیّ اتباع ❊ الواوی ❊ (اللضو) لامك فتحی و ضاد معجمه نك سکونیله قولاغوزلقده اوزلق ایلمك معناسنه در یقال لضا الرجل لضوا اذا حذق الدلالة ❊ الیائی ❊ (اللطاة) حصاة وزننده ارض معناسنه در و موضع معناسنه در و جبهه یه علی قول وسطنه دینور و برآدمك قرینه اولان او غریلره دینور (الملطاة) مصباح وزننده سمحاق دیدکلری باش یاریغنه دینورکه جراحتله کمیك بیننده بریوفقه جه زار قالمش اوله (الملطیة) محسنه وزننده ملطاة معناسنه در

مطلب

(اللطی) لامك فتحی وطانك سكونیله یره یاپشوب قالمق معناسنه در یقال لطی الرجل لطیا من الباب الثالث اذا لزق
بالارض (اللطا) عصا وزننده برآدمی ثقلتله بصدرمق معناسنه در تقول لطینی فلان لطا من الباب الرابع
ای اثقلنی و برآدمه برنسنه ضمننده كمان ایلك معناسنه در تقول لطیته بذلك ای ظننت عنده ذلك (التلطی) تفعل
وزننده دشمنك غفلتله فرصتنی كوزتمك یاخود عند الاعداء برجهتله مطالبه سی اولمغله علی غفلة برمقدار مالرینی اخذ ایله
سبق ایلك معناسنه در یقال تلطی علی العدو اذا انتظر غرتهم او كان له عندهم طلبته فاخذ من مالهم شیئا فسبق به
※الواوی※ (اللطو) خطو وزننده برعارضه سببیله بربیوك قیایه یاخود برمغاره یه صغنمق معناسنه در یقال لطا الرجل
یلطو لطوا اذا التجأ الی صخرة او غار ※الیائی※ (اللظی) ظای معجمه ایله فتی وزننده آتشه یاخود یالكنه وعلوینه دینور
یقال ما اشد اللظی ای النار اولهیبها ولظی جنهم اسماسندندر ومعرفه در پس علمیت وتأنیثله غیرمنصرفدر
ومصدر اولور آتش علولنمك معناسنه در یقال لظیت النار لظی من الباب الرابع اذا تلهبت (الالتظاء) و (التلظی)
بونلرده لظی معناسنه در یقال التظت النار وتلظت بمعنی لظیت (التلظیة) تفعله وزننده آتشی علولندرمك
معناسنه در یقال لظی النار اذا الهبها (ذو لظی) برموضعدر ※الواوی※ (اللعو) لامك فتحی وعینك سكونیله بدخوی
آدمه دینور یقال رجل لعو ای السیئ الخلق وچولپه وهمج كمسه یه دینور یقال هو لعو ای فسل وپك حریص وعبد
النفس آدمه دینور مؤنثی لعوه در وجمعی لعاء كلور لامك كسریله (اللعا) عصا وزننده بو دخی پك شره وحرصی
اولان آج كوزلو آدمه دینور (اللعوة) تمره وزننده ممه باشلرینك چوره لرنده اولان سیاه چورنتی یه دینور غرفه وزننده
دخی لغتدر و دیشی كلبه دینور (اللعاة) حصاة وزننده بو دخی دیشی كلبه دینور (ذو لعوه) تمره وزننده ملوك حمیردن كه
اذواء تعبیر اولنور برملك لقبیدر وبشقه برآدمك لقبیدر (اللاعی) سهلجه نسنه دن بلكلیوب قورقان یوركسز آدمه
دینور یقال رجل لاع ای یفزعه ادنی شیء (التلعی) تفعل وزننده بال مقوله سی نسنه قوامه كلمك معناسنه در یقال
تلعی العسل اذا تعقد و بركسه اول بهارده ظهور ایدن اوتلق دیروب دیوشورمك معناسنه در یقال تلعی اللعاع
اذا خرج یأخذه (الالعاء) همزه نك فتحیله پرمق كمیكلرینه دینور سلامیات معناسنه (اللاعیة) سودلكن انواعندن
صاری سودلكن و بالق سودلكنی دیدكلری نباته دینوركه طاغ طورولرنده نابت اولور صاری چچكلری اولوب
شاخلری سود ایله مملو اولور تخمنی صویه القایلدكده اكل ایدن بالقلر بیخود اولوب صویك یوزینه چیقارلر و ورق
مدقوقنی شرب زیاده سیله مسهلدر و سودی مقیی كذلك بلغم و صفرایی اسهالده بیعدیلدر * مترجم دیركه مؤلف
كرچه لعالك تركیبنی عین ماده سنده ذكر ایلدی لكن اصل و فصلنی بیان ایلدی تركیب مزبوری عربلر برآدمك
ایاغی سورچسه اكا دعا مقامنده ایراد ایدرلر كه بریرلكه نجیده اولمیه رق درست قالقه سن دیمكدر نته كه لعلك دخی دیرلر كه
اكتفاء اولنمشدر ظاهرا لعالك تركیبنك اصلی لعلك ایدی كه لعلك تنعش صحیحا و سالما تركیبندن مختصردر شیخ مطلب
رضی زیاده جه تفصیل ایلمشدر فلیراجع ※ الواوی ※ (اللغة) لامك ضمی و غین معجمه نك فتحیله شول اصواتدن
عبارتدركه آنلر ایله هرقوم و طائفه یعنی هرصنف انسانی غرض و مراملرندن تعبیر ایدرلر عربی و فارسی و تركی كبی
جمعی لغات و لغون كلور لاملرك ضمیله یقال لغة العرب افصح اللغات و هی اصوات یعبر بها كل قوم عن اغراضهم
مؤلفك جمع بنیه سیله تعریفی انواع و اصناف اعتبارینه مبنیدر و بوتكلم و تلفظ معناسندن مأخوذدر اصل فعل
وزننده دركه لغو ایدی ثبه كلمه سی كبی هاء واودن عوضدر * شارح دیركه اصل لغو قوش جولدیسنه موضوعدر
بعده مفهومسز بیهوده كلامده استعمال اولندی صكره توسیعله مطلق كلامده مستعمل اولدی هرقومك كندی
لسانلری اوزره اولان كلامه لغه اطلاقی معنای موضوعندن یاخود ذكر اولنان معنای مجازندن مأخوذدر (اللغو)
لامك فتحی و غینك سكونیله تكلم ایلك معناسنه در یقال لغا الرجل یلغو لغوا اذا تكلم و نومید اولمق معناسنه در یقال
لغا الرجل اذا خاب و تریدی یاغه كركی كبی قاندروب طویورمق معناسنه در یقال لغا ثریدته اذا روّاها بالدسم و (لغو)
معتد به اولمیان هرزه و بیهوده نسنه یه دینور افعال و اقوالدن اعمدر لغی و لغوی كبی كاسیذ كرو بیع و شرا مقوله سی
معامله ده معتد بها اولمامغله مهمل و ساقط اولان قیونه دینور و قوله تعالی ※ لا یؤاخذكم الله باللغو فی ایمانكم ※ الآیة
ای لا یؤاخذكم بالاثم فی الحلف اذا كفرتم یعنی كفارتی ویریلان یمینك و بالی ساقط اولمغله دفتر حقوقه قید اولنیوب
هدر و ساقط اولدیغندن حق جل و علا اول حالفی مؤاخذه و عقاب ایلمز * لكن مؤلف بصائرده بو معنایی صیغهٔ
تمریض ایله ذكر ایدوب و یمین لغوی عقد قلب تعلق ایلمیه رك یعنی اثنای كلامده من غیر فكر و لا رویة سبق لسان
ایدن یمین ایله تعریف ایلدی خلال كلامده لا والله و بلی والله دیدكلری كبی و جوهری لغو كلمه سنی كلب اورمك
معناسیله ده تفسیر و بربیتله استشهاد ایلمكله بو تعبیری باطلدر بیت مرقومده واقع كلاب لفظندن مراد ابن ربیعة

بن عامر در بو خسه كلبك جمعی دكلدر و بيت مرقوم بودر * وقلنا للدليل اقم اليهم * فلا تلغى لغيرهم كلاب * ﴿الالغاء﴾
همزه نك كسريله برآدمی خائب و نوميد قلمق معناسنه در يقال الغاه اذا خيبه پس ابطال ايلك معناسی بوندن مأخوذ
اولور ﴿اللغى﴾ فتى وزننده لغو كبی بيهوده و بيمعنى سقط و لا طائل نسنه يه دينور لغوى دخی دينور كما سيذكر
و مصدر اولور خطا ايلك معناسنه كما سيجىء و برنسنه يه پك دوشكون حريص اولمق معناسنه در يقال لغى به لغا
من الباب الرابع اذا لهج به و صويى پك چوق ايچوب هنوز قانميوب صوسزجه قالمق معناسنه در يقال لغى بالماء
اذا اكثر منه وهو لا يروى مع ذلك ﴿اللغوى﴾ سكرى وزننده بو دخی بيهوده و ساقط و بيمعنى نسنه يه دينور يقال
تكلم باللغو و اللغى و اللغوى او اشتغل به اى بالسقط و ما لا يعتدّ به من كلام و نحوه و لغوى بغرتلق قوشلرينك فرياد
و شماطه لرينه دينور تقول سمعت لغوى القطا اى لغطها ﴿اللغا﴾ عصا وزننده و ﴿اللاغية﴾ و ﴿الملغاة﴾ مرماة وزننده
خطا ايلك معناسنه در يقال لغى فى قوله و لغى لغا و لاغية و ملغاة من الباب الثالث و الاول و الرابع اذا اخطأ
و لاغيه فاحش سوزه دينور يقال كلمة لاغية اى فاحشة ﴿الاستلغاء﴾ لغت استماع ايلك معناسنه در تقول استلغ
العرب اى استمع لغاتهم من غير مسئلة پس سينى طلب ايچون اولمز ❊ الواوى ❊ ﴿اللفاء﴾ فايله سماء وزننده طپراغه
دينور و يريوزنده اولان مولوز و ايشه يرامز دوكنتى و قرنتى مقوله سنه دينور و مطلقا ناچيز نسنه يه دينور ضايع
ايدن آجيز و بو لانلر سوكمز بيوفا احباب زمانه كبى و منه يقال رضى مع الوفاء باللفاء و هو التراب و القماش على وجه
الارض و كل خسيس يسير حقير * مؤلف بونى باب همزه ده دخی ثبت ايلدى ﴿الالفاء﴾ همزه نك كسريله بولمق معناسنه در
يقال الفاه اذا وجده ﴿التلافى﴾ تفاعل وزننده قصورى ياخود فوت اولنان نسنه يى صكره دن تدارك ايلك معناسنه در
يقال تلافاه اذا تداركه ❊ اليائى ❊ ﴿اللقاء﴾ قافله كتاب وزننده و ﴿اللقائة﴾ و ﴿اللقاية﴾ كتابه وزنلرنده و ﴿اللقى﴾
كسرتينله و ﴿اللقيان﴾ و ﴿اللقيانة﴾ لاملرك كسريله و ﴿اللقىّ﴾ صلىّ وزننده و ﴿اللقيان﴾ لامك ضميله و ﴿اللقية﴾ غرفه
وزننده و ﴿اللقى﴾ لامك ضميله هدى وزننده و ﴿اللقاءة﴾ سماحه وزننده برآدمه قرشو راست كلوب قاوشوب كورمك
معناسنه دركه بولشمق تعبير اولنور يقال لقيه لقاء و لقاءة و لقاية و لقيا و لقيانا و لقيانة و لقيا و لقيانا و لقية و لقى و لقاءة
من الباب الرابع اذا رآه * و شارحك مفردات راغبدن بياننه كوره مقابلة الشىء و مصادفته معناسنه موضوع اولمغله
برنسنه يه قرشو راست كلوب كورمك معناسنه در و بعضا بو مفهوم ايكى يه تحليل اولنوركه يالكز قرشو راست كلمك
معناسنه اولور و يالكز كورمك معناسنه اولور * بوراده مؤلف شق ثانى ايله تفسير ايلدى ﴿التلقى﴾ تفعل وزننده
و ﴿الالتقاء﴾ افتعال وزننده بونلرده برنسنه يه قرشو تصادف ايدوب كورمك معناسنه در يقال تلقّاه و التقاه بمعنى
لقيه و ﴿التقاء﴾ مشاركت ايچون اولور تقول التقينا اى لاقينا و تلقى برنسنه يى قرشويه آلمق و قرشولمق معناسنه
اولمغله قبول ايلك معناسنده استعمال اولنور و منه يقال تلقت المرأة اذا علقت ﴿التلقاء﴾ تانك كسريله اسمدر
كورشمكه و بولشمغه دينوركه فارسيده ديدار دينور و بونك تبيان لفظندن غيرى نظيرى يوقدر * شارح ديركه
مؤلفك كلامى مشوشدر زيرا تبيان كلمه سى مصدردر و تلقاء كندى بياننه كوره اسمدر انتهى * و تلقاء توسّعله ظرف
مكان اولور جهت لقاء و مقابله معناسنه و بو جهتله ظرفيت اوزره منصوب اولور يقال توجّه تلقاء النار و تلقاء
فلان اى حذائه ﴿التلاقى﴾ تفاعل وزننده بری برينه قرشو كلوب كورشمك و بولشمق معناسنه در تقول تلاقينا
بمعنى التقينا ﴿يوم التلاقى﴾ قيامت كوننده عبارتدر اسلاف و اخلاف و اهل ارض و سماء بری برينه ملاقى اولورلر
﴿اللقىّ﴾ غنىّ وزننده قرشو راست كلنوب كورشلمش كمسه يه دينوركه هر برينه نسبتله لقىّ دينور و ايكيسنه لقيان دينور
يقال هو لقيه اى ملتقاه و هما لقيان و لقىّ شقىّ لفظنه اتباع اولور يقال شقىّ لقىّ اتباع ﴿اللقى﴾ فتى وزننده و ﴿الملقى﴾
مكرم وزننده و ﴿الملقى﴾ معظم وزننده و ﴿الملقىّ﴾ مرمىّ وزننده و ﴿اللقاء﴾ شدّاد وزننده بونلرك جمله سى خيرده
و شرده مستعملردر لكن شرده استعماللرى اكثردر يعنى بونلر خيره ياخود دائما شرّه قاوشوب و كنديسنه دائما شرّ
و كريهه تصادف ايدن آدمه اطلاق اولنور يقال رجل لقى و ملقى و ملقى و ملقىّ و لقاء فى الخير و الشرّ و هو اكثر
و فى الاساس فلان ملقى اى ممتحن لا يزال يلقاه مكروه ﴿الملاقاة﴾ مباهاة وزننده و ﴿اللقاء﴾ قتال وزننده برآدمه
قاوشوب بولشمق معناسنه در يقال لاقاه ملاقاة و لقاء اذا قابله و صادفه ﴿الالاقى﴾ همزهٔ مفتوحه ايله شدائد و محن
معناسنه در يقال لقى منه الالاقىّ اى الشدائد مفردى القيه در اثفيه وزننده ﴿الملاقى﴾ ميمك فتحيله رحمك اغزنده
اولان شعبه لره دينور ملقى و ملقاة مفرديدر ميملرك فتحيله شعبه لر ديديكى ظاهرا فوّهات عروق اولان نقره لر
اوله جقدر ﴿المتلقّى﴾ اسم فاعل صيغه سيله رحمى نطفه يى قبولله كبه قلان خاتونه دينور ﴿الالقاء﴾ همزه نك كسريله
برنسنه يى نظركاهه براقمق معناسنه اولوب بعده مطلقا براقمقده مستعمل اولدى يقال القاه الى الارض اذا طرحه

(التلقية) تفعله وزننده القاء معناسنه در يقال لقاه الشئ بمعنى القاه اليه ومنه قوله تعالى ﴿ وانك لتلقى القرآن
من لدن حكيم حميد ﴾ اى يلقى اليك وحيا من الله تعالى (اللقى) فتى وزننده حقارت وذلتندن اعتبار اولنميوب طرح
واسقاط اولنان نسنه يه دينور جمعى القاء كلور (اللقاة) حصاة وزننده يولك وسطنه اطلاق اولنور يقال القاه
فى لقاة الطريق اى وسطه (الالقية) همزه نك ضميله اغنيه وزننده محاجات ايچون ميدانه القا اولنان كلامه دينوركه
بيلمجه ولغز تعبير اولنور فارسيده چيستان دينور يقال القى اليهم القية وهى ما القى من الاحاجىّ (الملقى) مسعى وزننده
طاغلرده جبران قسمنك مقام ومأوا رينه دينور (الاستلقاء) ارقه اوزره ياتوب اويومق معناسنه دركه هر نسنه
يوزينه قرشو كلور يقال استلقى على قفاه اذا نام * مؤلف بونى سلق ماده سنده افتعلاء وزننده اولمق اوزره رسم
التشيدى ❊ الواوى ❊ (اللقوة) تمره وزننده انسانك يوزينه عارض اولور بر علت آديدر يعنى يوزى واغزى اكيلور
جسمانى وروحانى علاجلر ايله طوغريلور ريحك مدخلى عناصر سائره يه غلبه ايلدكده قسمت حادله ده عدم تساوى
ايله حادث اولور (الملقوّ) مدعوّ وزننده لقوه علتنه اوغرامش آدمه دينور يقال لقى الرجل على المجهول فهو
ملقوّ اى اصابته اللقوة (اللقوة) لامك فتحى وكسريله شول خاتونه وناقه يه دينوركه نطفه يى قبول واستمساكه
تيز كبه قالور اوله وديشى طوشنجل قوشنه ياخود چاپك وچالاك اولانه دينور جمعى لقاء كلور لامك كسريله والقاء
كلور (ذواللقوة) بنو غدانه دن عقاب نام كسنه لقبيدر (اللقو) لامك فتحى وقافك سكونيله بر آدمى لقوه علتنه
اوغراتمق معناسنه در تقول لقوته لقوا اى اجريت عليه اللقوة ❊ اليائى ❊ (اللكا) عصا وزننده بر نسنه يه پك
دوشكون حريص اولمق معناسنه در على قول بر نسنه يه مداوم اولمق معناسنه در يقال لكى به لكا من الباب الرابع
اذا اولع به اولزمه (اللاكى) لائك معناسنه دركه اوكدن مأخوذدر چيكنمك معناسنه در * شارحك بيانه كوره
مقلوبدر ❊ الواوى ❊ (اللمو) لامك فتحى وميمك سكونيله بر نسنه نك مجموعنى بردن صيروب آلمق معناسنه در يقال
لما الشئ يلموه لموا اذا اخذه باجمعه (اللمة) لامك ضميله اوچدن اون نفره وارنجه جماعت انسانيه دينور وبر آدمك
ياشداشنه دينور يقال هو لمته اى تربه وشكله واسوه ومقتدا معناسنه در يقال هو لمته اى اسوته ❊ اليائى ❊ (اللمى)
لامك حركات ثلاثى والفك قصريله دوداقده اولان اسمرلكه دينوركه عندالعرب مدحه در يقال بشفته لمى اى السمرة
(اللما) عصا وزننده و(اللمىّ) صلى وزننده بر آدم اسمر دوداقلى اولمق معناسنه در يقال لمى الغلام لما ولميا من الباب
الرابع والثانى اذا اسودّت شفته (الالمى) احمر وزننده اسمر دوداقلى آدمه دينور لمياء مؤنثيدر وقارغيسى متين ومحكم
وقبوغى پك سمرتلو مزراغه دينور يقال رمح المى اى شديد سمرة الليط صلب وقويو كولكه يه وصف اولور قرامتق
اولديغيچون يقال ظلّ المى اى كثيف وقويو كولكه لى اغاجه وصف اولور يقال شجر المى اى كثيف الظلّ وانجو
كبى اغزى يارى وديشلرى آب وتاب ايله رونقلو اولان محبوبه اطلاق اولنور يقال غلام المى البارد الريق
(الالتماء) افتعال وزننده لون متغيّر اولمق معناسنه در يقال التمى لونه على المجهول اى التمع (التلمى) تفعل وزننده
تلمؤ ماده سنده كه مهموزدر لغتدر بر نسنه يى قاپليوب بوريمك معناسنه در يقال تلمت به الارض اذا اشتملت
(الالماء) همزه نك كسريله بر نسنه يى اوغرى چالوب كوتورمك معناسنه در بو دخى مهموزده لغتدر يقال المى
عليه اللص اى ذهب به خفية ❊ اليائى ❊ (اللىّ) لامك فتحى ويانك تشديديله و(اللوىّ) عتىّ وزننده ايپ مقوله سنى
بوروب بوكمك معناسنه در يقال لوى الحبل ليا ولوّيا من الباب الثانى اذا فتله وثناه واوغلان يكرمى ياشنه وارمق
معناسنه دركويا كه كمال قوّته وارمغله سائرك قوللرينى بوكر اولور يقال لوى الغلام اذا بلغ عشرين وبر ايشده سرعت
واقدام ايليوب تكاسل ايلك معناسنه مستعملدر يقال لوى عن الامر اذا تثاقل ولىّ وليان بيان وزننده بركسه دن
بر لاقردى يى يا بر خبرى بيلدرمك ايچون بوكوب قيورمقله كتم واخفا ايلك معناسنه مستعملدر تقول لويت عنى امره
ليا وليانا اى طوّاه ولىّ بر نسنه يه پك ميل واقبال ايلك ياخود منتظر اولمق معناسنه در يقال لوى عليه اذا عطف
او انتظر وباشى بر طرفه طوغرى چويروب اماله قلمق معناسنه در يقال لوى رأسه اذا اماله ودوه قويريغنى برى
اوته صالوب اويناتمق معناسنه در يقال لوت الناقة بذنبها اذا حركت وبر آدمى سائر اوزره ترجيح واختيار ايلك
معناسنه در يقال لوى فلانا على فلان اذا اثره (الالتواء) افتعال وزننده ايپ مقوله سى نسنه بوريلوب بوكلك
معناسنه در يقال لوى الحبل فالتوى وبر ايشده اغردپرنوب تكاسل ايلك معناسنه در يقال التوى عن الامر اذا
تثاقل وبر نسنه اكرى بوكرى اولمق معناسنه در يقال التوى الرمل اذا اعوجّ وبر طرفه طوغرى اكيلوب مائل
اولمق معناسنه در يقال التوى الشئ اذا انعطف (التلوّى) تفعل وزننده التوا معنالرينه در يقال تلوّى الشئ بمعنى
التوى وشمشك طوغريلغنه چاقيوب بورغاجنه چاقق معناسنه مستعملدر يقال تلوى البرق فى السحاب

اذا اضطرب على غير جهة ﴿الية﴾ لامك و یای مشدده‌نك فتحیله لی ماده‌سندن بناء مرّه‌در بر کرّه بورمق و بوكك
معناسـنه‌در جمعی لوی کلور رضا وزننده ﴿الالواء﴾ همزه‌نك کسریله بودخی باشی بر طرفه چویروب اکمك
معناسنه‌در یقال الوی برأسه اذا امال ودوه قویریغنی بری اوته صالوب اوینا‌تمق معناسنه‌در یقال الوت الناقة
بذنبها اذا حرکت ولوی دیدیکی ذکری اتی قوملغه وارمق معناسنه‌در تقول الوینا ای صرنا الی لوی الرمل و برکسه‌نك
ترلاده اولان اکیننك دانه‌لری ازطوتمغله خفیف اولمق معناسنه مستعملدر یقال الوی الرجل اذا خف زرعه و بیراق
شقه‌سی دیکمك معناسنه‌در یقال الوی فلان اذا خاط لواء الامیر و چوق تمنی ایدر اولمق معناسنه‌در بونده لو کلمه‌سندن
متصرفدر که تمنی ایچوندر یقال الوی زید اذا اکثر التمنی ولوی دیدکاری طعام یمك معناسنه‌در یقال الوی الرجل اذا
اکل اللویة وال ایله یاثوبله اشارت ایلمك معناسنه‌در یقال الوی بثوبه اذا اشار واوت صولمق معناسنه‌در یقال الوی
البقل اذا ذوی و برآدمك حقنی انکار ایلمك معناسنه‌در یقال الوی بحقه اذا جحده ایاه و برنسنه‌یی آلوب ایلتمك معناسنه‌در
یقال الوی به ای ذهب به وسائره تغلبله برنسنه‌یی کندی نفسنه تخصیص و ایثار ایلمك معناسنه‌در یقال الوی بما فی الاناء
اذا استأثر به وغلب علی غیره و برنسنه‌یی قاپوب نابدید ایلمك معناسنه‌در یقال الوی به العقاب اذا طارت به وهلاك
ایلمك معناسنه‌در یقال الوی بهم الدهر و برآدمك کلامنی مقصودی اولمیان سمته چویرمك معناسنه مستعملدر یقال
الوی بکلامه اذا خالف به عن جهته و رفع لواء ایلمك معناسنه‌در یقال الوی اللواء اذا رفعه و یرك اوتلغی قوریمق
یاصولمق معناسنه‌در یقال الوی النبت اذا صار لویا ﴿اللوی﴾ عصا وزننده برنسنه اکری اولمق معناسنه‌در یقال لوی
القدح لوی من الباب الرابع اذا اعوجّ و اوت قوریمق یاخود صولمق معناسنه‌در یقال لوی النبت اذا صار لویا و معده
آغریمق معناسنه‌در که امتلادن بورونتی ایله تحدّث ایدر یقال لوی الرجل اذا وجعت معدته و یقال فی معدته لوی ای
وجع و ارقه بوکری اولمق معناسنه‌در یقال لوی ظهره اذا اعوجّ ولوی اللاتی معناسنه‌در که اسم موصول مؤنث اولان التی
کلمه‌سنك جمعیدر * شارح دیر که اصلی اللواتی ایدی تاء و یاء اسقاط اولندقدنصکره یا ایله رسم اولندی ﴿اللوی﴾ عمی وزننده
اکری نسنه‌یه دینور یقال قدح لوو رمل لوای معوجّ و معده آغریسنه او غرامش آدمه دینور و صرتی بوکری اولان
آته دینور ﴿اللوی﴾ الی وزننده بوکری و بورغاج قوملغه دینور یاخود توکنوب اوته‌سی منقطع اولانه دینور جمعی الواء
والویه کلور ﴿اللواء﴾ کساء وزننده حیه قیورلوب چورکلنمك معناسنه‌در یقال لوت الحیة لواء اذا انطوت ولواء
مفاعله‌دن مصدر اولور یلانلر بری بری اوزره صاریلوب قیورلمق معناسنه یقال لاوت الحیة لواء اذا التوت
علیها و لواء بیراغه دینور علم معناسنه لوای دخی لغتدر جمعی الویه و جمع الجمعی الویات کلور * شارحك بیاننه کوره
لواء سرعسکر بیراغنه دینورکه علم و سنجاق اوله جقدر و رایه سائر بیراغه دینور و لواء اشبو لوی ماده‌سندندر که
شقه‌سی صاریلوب دوریلور و رایه رؤیت ماده‌سندندر و احدهما اخرده استعمال اولنور و علم ایکیسنه‌ده شاملدر
زیرا اعلامتدندر و فی المثل * بعثوا بالسواء واللواء * ای بعثوا یستغیثون احشام و اعراب طائفه‌سی بر دشمن استیلاسنده
قبائل سائره‌یه سیاه بیراقلر ارسالیله استغاثه و استمداد ایدرلر ﴿الالوی﴾ احمر وزننده اکری نسنه‌یه دینور جمعی لیّ
کلور لامك ضمیله بونده یایه مجاورتله قیاس اولان لام مکسور اولمقدر یقال قرن الوی ای معوج و بعید و مجهول اولان یوله
اطلاق اولنور یقال طریق الوی ای بعید مجهول و شدید الخصومه مجادل چپارز ایلشکن آدمه اطلاق اولنور یقال
رجل الوی ای الشدید الخصومة الجدل و ناسدن کناره کیر اولوب دائما تنها و منفرد آدمه دینور مؤنثی لیاء‌در یقال رجل
الوی ای منفرد معتزل و الوی بر شجر آدیدر ﴿اللیّ﴾ طیّ وزننده و ﴿اللیّ﴾ و ﴿اللیان﴾ لاملرك کسریله بورجی ادا ایلیوب
عوق و تاخیر ایلمك معناسنه‌در یقال لواه دینه و بدینه لیا و لیا و لیانا اذا مطله و برآدمك حقنی انکار ایلمك معناسنه‌در
یقال لواه بحقه اذا جحده ایاه ﴿اللویّ﴾ غنیّ وزننده قوری اوتلغه علی قول تازه ایله قوری بیننده اولانه دینور که
صولمغه یوز طوتمش اولور ﴿اللویّ﴾ سمیّ وزننده بودخی الوی دیدیکی شجره قومه دینور ﴿اللویة﴾ غنیه وزننده
برآدمك کیزلیوب صقلدیغی شیئه دینور جمعی لوایا کلور ﴿اللواء﴾ شدّاد وزننده بر قوشك اسمیدر ﴿اللاویاء﴾ بر نبات
آدیدر و داغلغی‌یه دینورکه انکله طاغ و تمغا باصیلور ﴿اللوی﴾ لامك ضمی و الفك قصریله باطل و بیهوده اولان
اقوال و افعاله دینور یقال جاء باللوی ای الاباطیل ﴿اللاؤن﴾ لامك مدّی و همزه‌نك ضمیله و ﴿اللاؤو﴾ نونك حذفیله
الذین معناسنه‌در که اسم موصول جمعیدر یعنی الّذین کلمه‌سنك من غیر لفظها جمعیدر حالت رفعی واو ایله و نصب
و جرّی یا ایله‌در ﴿اللوّة﴾ لامك و واو مشدده‌نك فتحیله چرکینلکه و بدچهره‌لکه دینور یقال به لوّة ای شوهة ﴿اللوّة﴾
لامك ضمیله و ﴿الیة﴾ لامك کسریله عود اغاجنه دینورکه تبخیر اولنور ﴿اللیاء﴾ شدّاد وزننده صودن بعید اولان
ارضه دینور یقال ارض لیّاء ای بعیدة عن الماء جوهری بونی یانك تخفیفی والفك قصر ایله قید ایلمکله غلط ایلدی

(لويه) سميه وزننده مكه يه قريب بستان ابن عامر سمتنده برموضع آديدر (ليه) لامك كسريله حجازده ثقيف
قبيله‌سى يوردنده بر وادى آديدر على قول طائف ترابنده بر طاغدركه اوست طرفى ثقيف يوردى واسفلى نضر
بن معاويه يوردى داخلندندر وليه قرابات معناسنه‌دركه بر آدمك پك يقين خصملرينه واقربالرينه دينوركه برى برينه
صارلمش اولور (الالواء) همزه‌نك فتحيله لوى كلمه‌سنك جمعيدركه بورمه و بورغاج نسنه‌يه دينور ومنه الواء الوادى
اى احناؤه والواء البلاد اراضى و بلادك نواحى واطرافندن عبارتدر (اللواية) لامك كسريله شول دكنكه دينوركه
يوك دنكنك اغزينه چكريلوب تحميل اولندقده ايپلرى اكا طاقوب صرارلر (التلاوى) تفاعل وزننده ناس برنسنه
اوزره چوقشوب بريكمك معناسنه‌در يقال تلاووا عليه اذا اجتمعوا (اللولاة) دحرجه وزننده برنسنه‌دن
يوز چويروب قاچمق معناسنه‌در تقول لوليت مدبرا اى وليت (اللات) حال وزننده ثقيف قبيله‌سنك صنمى
اسميدر وبونك اصلى فعله‌در فتحاتله عطف وميلان معناسنده‌در مشركون اكا مائل ايديلر وبو ابو على فارسى
روايتيدر وبو ماده لاه ولتت ماده‌لرنده‌دخى ذكر اولندى (زجّ لاوه) زاءك ضميله ضريّه ناحيه‌سنده برموضع آديدر

※ الواوى ※ (اللهو) سهو وزننده اويون اوينامق معناسنه‌در يقال لها زيد يلهو لهوا اذا لعب * شارح ديركه اصل
لهو انسانى مهم ومايعنيدن صرف ايدن نسنه ايله مشغول اولمق معناسنه‌دركه لعب اندن اخصدر ولهو ولهوّ سموّ
وزننده برنسنه‌دن پك خوشلنمغله اكا مفتون اولوب دائما آنكله آوينوب قالمق معناسنه‌در يقال لهت المرأة بحديث
الرجل لهوا ولهوّا اذا انست به واعجبها (الالتهاء) افتعال وزننده بودخى برنسنه ايله اوينامق معناسنه‌در يقال
التهى الرجل بمعنى لها (الالهاء) همزه‌نك كسريله برآدمى لعب مقوله‌سى بيهوده نسنه اشغال ايلمك معناسنه‌در
يقال الهاه اللعب اذا اشغله * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وبرنسنه‌يى عجزدن ناشى ترك ايلمك معناسنه‌در وبعضلر
عندنده ساز ونغمات وآهنك استماعنه مشغول اولمق معناسنه‌در يقال الهى الشئ اذا تركه عجزا اويقال الهى
الرجل اذا اشتغل بسماع الغناء (الملاهى) مناهى وزننده لهو ولعب آلاتنه دينور سازنده وبازنده طاقمى كبى يقال
عنده الملاهى اى آلات اللهو * شارحك بياننه كوره مفردى ملهى وملهاة‌در (التلاهى) تفاعل وزننده آلات لهو ايله
اوغراشوب واوينامق معناسنه‌در يقال تلاهى بالملاهى اذا اشتغل بها وتلاعب (الالهوّة) و(الالهية) اثفوه واثفيه
وزنلرنده و (التلهية) تكرمه وزننده اويونجغه دينور يقال بينهم الهوّة والهية اى مايتلاهى به (اللهوة) شهوه
وزننده و (اللهو) هاسز كنديسيله ملهوّ ومشغول اولنان عورته دينور اكبر مالا يعنيدندر (اللهوة) غرفه وتمره
وزنلرنده دكرمن چكركن اوكوتمك ايچون بوغازينه قونيلان غله‌يه دينور وبخششه دينور على قول افضل واجزل
اولاننه دينور لهيه دخى دينور يايله يقال اعطاه لهوة ولهية اى عطية اوافضلها واجزلها وبرآوج طلوسى ماله
دينور ياخود خاصة بيك دانه آلتونه واقچه‌يه دينور تقول اعطانى لهوة اى حفنة من المال والفا من الدنانير
والدراهم لاغير (اللهى) عصا وزننده برنسنه‌يى مفتونلق درجه‌سنده سومك معناسنه‌در يقال لهى به لها من
الباب الرابع اذا احبه وبرنسنه‌دن بتون بتون چكمك معناسنه‌در يقال لهى عنه اذا سلا وغفل وترك ذكره (اللهىّ)
غنىّ وزننده و (اللهيان) لحيان وزننده بودخى برنسنه‌دن بتون بتون چكمك وفراغت ايلمك معناسنه‌در يقال
لهـا عنه يلهو لهيـا ولهيانا بمعنى لهى عنه (التلهى) تفعل وزننده بودخى برنسـنه‌دن ظاهرى وباطنى چكمك
معناسنه‌در يقال تلهى عنه بمعنى لهى عنه (اللهاة) حصاة وزننده بوغازده كوچك دل تعبير اولنان ات پارچه‌سنه
دينور على قول سقف فمدن لسانك توكنديكى يردن كه لسانك ديبيدر يوركك نهايتنه وارنجه محلدن عبارتدر جمعى
لهوات ولهيات كلور فتحاتله ولهىّ ولهىّ كلور لامك ضمى وكسرى وياءنك تشديديله ولهاء كلور سحاب وزننده
ولهاء كلور كتاب وزننده يقال اشتكت لهاته وهى اللحمة المشرفة على الحلق اوهى مابين منقطع اصل اللسان
الى منقطع القلب من اعلى الفم * مترجم ديركه متنبئ شاعرك اشبو * لولا مفارقة الاحباب ماوجدت * لها المنايا الى
ارواحنا سبلا * بيتنى احاجيدن عدّ ايلمشلردر يعنى لها كلمه‌سنده عقد مقاله ايلمشلر كيمى هاىى ضمير اعتبار ومرجعنده
توقف ايدوب وكيمى ارواحه ارجاع ايلديلركه ماوجدت المنية الى ارواحنا سبلا لها سبكنده اعتبار ايلديلر وكيمى
لهاة لفظنك جمعى اولان لها عنوانده تفوّه ايلديلركه كوچك دله ديرلر بوهله خاطره كله‌جك توجيه دكلدر لكن
بونلرك اقربى لهى عنوانيله اولمقدركه لاهى لفظنك جمعيدر ساقى سقاة وقاضى قضاة وماشى مشاة كبى ولاهى
لاعب معناسنه‌در امواج ورياح ومنايا مقوله‌سنه حركت ومزاوله اراده‌سيله لعب ولهو اطلاقى جادۀ اهل
بياندر يقال تلاعبت بنا الامواج وتلاعبت الرياح وتلاعبت المنايا بينهم وبعض نسخه‌ده مصراع مزبور يد المنايا
الى ارواحنا عباره‌سيله مرسومدر (اللهواء) صحراء وزننده برموضعدر (لهوه) طلحه وزننده برخاتون آديدر

﴿ اللهاء ﴾ زهاء وزنده ومراد فيدركه مقدار معناسنه‌در يقال لهاء مائة اى زهاؤها ﴿ الملاهاة ﴾ مباهاة وزنده
بر نسنه‌يه يقلشمق معناسنه‌در يقال لاهاه اذا قاربه ومنازعه معناسنه‌در يقال لاهاه اذا نازعه و بر نسنه‌يه
واروب چاتمق معناسنه‌در يقال لاهاه اذا داناه ومعصوم ممه‌دن كسلمك وقتنه كلمك معناسنه در يقال لاهى
الغلام الفطام اذا دنا منه ﴿ اللاهون ﴾ لاهى كلمه‌سنك جمعيدركه اشبو ❊ سألت ربى ان لا يعذب اللاهين من ذرية
البشر فاعطانيهم ❊ حديثنده واقعدر مراد بر جنحه و كناهى عن قصد ايشلميوب بلكه نسيان ياخود سهو وغفلت
ياخود خطاء طريقيله ايشليانلردر ياخود اصلا كسب ذنوب ايلمامش اطفال زمره‌سيدر حق تعالى آنلرى تعذيب
ايلمامك بابنده رجاى مصطفوى‌يه مساعده و وعد ايلديلر ﴿ لهيا ﴾ لامك فتحيله باب دمشق شامده بر موضع اسميدر
❊ اليائى ❊ ﴿ الليا ﴾ كساء وزنده نخود مقدارنده بر نسنه اسميدركه پك بياض اولور آنكله سمين محبوبه‌لر صفتلنور
شارحك بيانه كوره حجازه مخصوصدر همزه بابنده دخى ذكر اولندى ولياء بر جنس بالق اسميدركه دريسندن
اعلاقلقان دوزيلور وصودن بعيد اولان ارضه دينور ﴿ الليا ﴾ شداد وزنده بودخى صودن بعيد اولان ارضه
دينور جوهرى مقصورا ثبت ايلمكله وهم ايلدى ﴿ ليه ﴾ لامك كسريله كه بر وادى اسميدر لوى ماده‌سنده بيان
اولندى ﴿ اليا ﴾ همزه‌نك كسريله كه بيت مقدسك اسميدر ايل ماده‌سنده ذكر اولندى ﴿ فصل الميم ﴾ ❊ الواوى ❊
﴿ فصل الميم ﴾
﴿ المأو ﴾ ميمك فتحى وهمزه‌نك سكونيله طولوم وقوغه وسائر درى مقوله‌سنى توسيع ايچون چكوب سوندرمك
معناسنه‌در تقول مأوت السقاء والدلو مأوا من الباب الاول اذا مددته ليتسع ﴿ التمآى ﴾ تفعل وزنده مأو ماده‌سندن
مطاوعدر تقول مأوت السقاء فتمآى اى اتسع و بين الناس شر وشور وفتنه يايلمق معناسنه‌در يقال تمأى الشر بينهم اذا
فشا ﴿ المأوة ﴾ تمره وزنده آلچق واوبرق ارضه دينور جمعى مأو كلور ﴿ المواء ﴾ غراب وزنده كدى ماولمق معناسنه‌در
يقال مأى السنور يمؤ مواء اذا صاح ﴿ المأواء ﴾ لأواء وزنده شدت ومحنت معناسنه‌در يقال اصابته المأواء اى
الشدة ﴿ ذو المأوين ﴾ تثنيه بنيه‌سيله بر موضع آديدر ❊ اليائى ❊ ﴿ المأى ﴾ نأى وزنده بر نسنه خصوصنده پك تعمق
ومبالغه واستقصا ايلمك معناسنه‌در يقال مأى فيه مأيا من الباب الثالث اذا بالغ وتعمق وآغاج چچكلنمك ياخود
يپراقلنمق معناسنه‌در يقال مأى الشجر اذا طلع او اورق وناس بيننه القاى فساد ايلمك معناسنه‌در يقال مأى
بينهم اذا افسد و بركسنه بر جماعتى كنديسيله كامل يوز نفره ابلاغ ايلمك معناسنه‌دركه يوزنجيسى اولور يقال
مأى القوم اذا تممهم بنفسه مائة ﴿ الممئيون ﴾ مرميون وزنده بر آدمك زياده‌سيله تمام يوز نفر اولمش جماعته دينور
﴿ التمأى ﴾ تفعل وزنده طولوم ودرى مقوله‌سى چكيلوب سوندرلمكله بولالمق معناسنه‌در واويه‌ده لغتدر يقال
تمأى السقاء اذا توسع وامتد ﴿ الماءة ﴾ ماعه وزنده قوغجى عورته دينور يقال امرأة ماءة اى نمامة بونده قياس اولان
مأة اولمقدر معاة وزنده پس مقلوب اولور ﴿ المائة ﴾ ميمك كسرى وهمزه‌نك فتحيله يوز عددك اسميدر فارسيده
صدمراد فيدر فى ذاته اسم ايكن كلمهٔ اخرايه صفت واقع اولور تقول مررت برجل مائة ابله و بونده مائه لفظى
مجروردر لكن وصف بالجمله اولمغله قياس اولان مرفوع اولمقدر ومائه لفظنك جمعى مأت كلور ومئون كلوركه
جمع مذكر سالم صورتنده‌در ومئ كلور ميمك كسريله معى وزنده * شارح ديركه سيبويه جمع اخيرى انكار
ايلدى زيرا مفردى اجحافله بنات حرفين اوزره كلمه جمعلنمز انتهى * واكر عدد ايكيوز اولورسه مأتين دينور
واوچيوز ايسه ثلاثمائة دينوركه ادناى عددى مفرده مضاف ايدرلر مفرد مزبور معناى جمعيته دال اولديغيچون
و بو شاذدر وقياس اوزره ثلاثمأت وثلاث مئين دخى دينور لكن قول اول اكثردر ومائه لفظنك نسبتنده مئوى دينور
ميمك كسرى وهمزه‌نك فتحيله * شارح ديركه مائه لفظى مأيت الجلد اى مددته معناسندن مأخوذدر زيرا يوز عدد
امتداد ايله آحاد وعشراتدن متوسع ومزداد اولور ومركبات عدديه‌ده هميشه اول اولان عدد اكثر اولان عدد اوزره
تقديم اولنور احد عشر وتسعة عشر وسبعة عشر وعشرون كبى واون بردن يوقرى اون طقوزه وارنجه عددين بيننده
ملحوظ اولان واو عاطفه ساقط اولور بعده يوزه وارنجه واو ملفوظ اولور آندنصكره اوچيوزدن طقوز يوزه‌دك اقل
مطلب
اكثر اوزره تقديم اولنور زيرا آنلرده اقل اكثرك مقدارنى بيان ايچوندر مثلا ثلثمائة لفظنده اولان ثلاث قاچيوز اولديغنى
تعيين ايدر و ثلاثمائه‌دن تسعمائه‌يه وارنجه مميزى شذوذ اوزره مفرد اولور احد عشره‌يه وثلاث عشره‌يه تشبيهله زيرا
تسعة عشره وارنجه آنلرك مميزلرى مفرد اولور و بونده قياس اولان مميزى جمع اولمق ايدى زيرا ثلاثه‌نك عشره‌يه وارنجه
مميزى جمع صيغه‌سيله اولور ثلاثة رجال كبى وعصام عليه الرحمه ديديكه مطلقا عدد كم مقوله‌سندن اولمغله اعراض
جمله‌سندندر بعده الفاظ عدد ايله معدوداتدن تعبير غالب اولمغله آنلره اسماء مشتقه معناسى اولان معناى وصف
طارى اولدى مثلا ثلاثة رجال تركيبى معدودة بهذا العدد سبكنده‌در نهايت معناى وصفيتك غلبه‌سى سببيله

غالبا موصوفلرينه تابع اولميه‌رق استعمال اولنور ﴿ الاماء ﴾ همزه‌نك كسريله برنسنه يوز عدد اولمق معناسـنه‌در يقال امأى القوم اذا صاروا مائة و برنسنه‌يى يوز عدده ابلاغ ايلك معناسنه‌در تقول امأيت القوم اذا تممتهم مائة ﴿ الممئون ﴾ معطون وزننده يوز نفره بالغ اولمش جماعته دينور اصلى ممأوون ايدى ﴿ المماءاة ﴾ مماشاة وزننده يوز عدد اوزره معامله ايلك معناسنه‌در يقال شارطه مماءاة اى على مأة كما يقال شارطه مؤالفة اى على الف ❊الواو❊ ﴿ المتو ﴾ ميمك فتحى وتانك سكونيله پك سرعتله يورمك معناسـنه‌در تقول متوت فى الارض متو الغة فى مطوت و برنسنه‌يى چكوب سوندرمك معناسـنه‌در تقول متوت الحبل اذا مددته ﴿ التمتى ﴾ تفعل وزننده يايى اوزانوب كرنمكله چكمك معناسـنه‌در يقال تمتى فى نزع القوس اذا مدّ الصلب ﴿ الامتاء ﴾ همزه‌نك كسريله بد وچركين يوريمك معناسنه‌دركه مراد قوللرنى آچوب كرينه‌رك يوريمكدر يقال امتى الرجل اذا مشى مشية قبيحة و بر آدمك رزق ومعاشى كثير وممتد اولمق معناسـنه‌در يقال امتى الرجل اذا امتدّ رزقه وكثر ﴿ ابن ماتى ﴾ محدثيندن على بن عبدالرحمن كنيه‌سيدر ﴿ متى ﴾ ميمك فتحى والفك قصريله حروف لينه‌ده مذكوردر ❊اليائى❊ ﴿ المتى ﴾ متو وزننده و آنده لغتدركه ذكر اولندى تقول متيته متيا من الباب الثانى لغة فى متوته ❊ الواوى ❊ ﴿ المحو ﴾ صحو وزننده برنسنه‌نك اثرنى ازاله ايلك معناسنه‌دركه بتون بتون نابديد ايلكدن عبارتدر يقال محاه يمحوه و يمحاه محوا من الباب الاول والثالث اذا اذهب اثره و بو معناده لازم اولور يقال محا الشئ اذا ذهب اثره و محوقرك يوزنده مرئى اولان سياهلق صورتنه اطلاق اولنوركه اثر محو و مسحهٔ جبريل عليه السلامدر ﴿ الامحاء ﴾ همزه‌نك و ميم مشدده‌نك كسريله‌كه اصلى انمحاء ايدى انفعال وزننده و ﴿ الامتحاء ﴾ افتعال وزننده برنسنه محو ونابود اولمق معناسنه‌در وصيغهٔ اخيره قليل الاستعمالدر يقال امحى الشئ وامتحى اذا ذهب اثره ﴿ المحوة ﴾ تمره وزننده يغموره اطلاق اولنوركه قحط و يبوستى ازاله و محو ايدر يقال اصابت الارض محوة اى مطرة تمحو الجدب و عار وناموسه دينور وساعت زمانيه‌يه اطلاق اولنور ومحوه لامسز معرفه اوله‌رق ريح دبور اسميدركه باطى يليدر يقال هبت محوة اى الدبور * شارح ديركه اساسده ريح شمال ايله مفسردر زيرا سحابى محو وازاله ايدر ومحوه برموضع آديدر ﴿ الماحى ﴾ اسماء حضرت نبويه‌دندر عليه السلام زيرا حضرت بارى عزشانه ذات رسالت آياتلريله آثار كفر وضلالتى جهاندن محو ونابديد ايلشدر وسيلهٔ محو اولدقلرى باعث تسميه‌در ﴿ الممحاة ﴾ محراب وزننده شول پچاوره و بز مقوله‌سنه دينوركه آنكله منى واكا شبيه نسنه‌لر محو اولنوركه سيلكى پچاوره‌سى تعبير اولنور ❊ اليائى ❊ ﴿ المحى ﴾ محو وزننده وآنده لغتدر يقال محاه يمحيه محيا من البابين المز بورين لغة فى محاه ﴿ الممحىّ ﴾ مرمىّ وزننده و ﴿ الممحوّ ﴾ مدعوّ وزننده اسم مفعوللردر محو ونابود اولمش نسنه‌يه دينور ❊ اليائى ❊ ﴿ التمخى ﴾ خاى معجمه ايله تفعل وزننده برنسنه‌دن اجتناب ايدوب تبرى ايلك معناسنه‌در تقول تمخيت منه اى تبرأت وتحرجت و عذر وبهانه ايراد ايلك معناسنه‌در تقول تمخيت اليه اى اعتذرت و كميكدن ايلك صوروب چيقارمق معناسنه‌در تقول تمخيت العظم اى تمخخته * شارحك بيانته كوره اصلى تمخخ ايدى خاى اخيره يايه قلب اولندى ﴿ الامخاء ﴾ همزه‌نك كسريله بودخى اعتذار ايلك معناسنه‌در تقول امخيت اليه اى اعتذرت ﴿ مخا ﴾ عصا وزننده ساحل بحر يمنده برقصبه آديدر حالا بندر مخا ديدكلرى بلده‌دركه تجار موقعيدر ﴿ التمخية ﴾ تفعله وزننده برآدمى برماده‌دن برى و بعيد ايلك معناسنه‌در تقول مخيته عن الامر اذا اقصيته عنه ❊ اليائى ❊ ﴿ المدى ﴾ فتى وزننده و ﴿ المدية ﴾ غرفه وزننده و ﴿ الميداء ﴾ ميمك كسريله غايت وانجام معناسـنه‌در يقال بلغ مدى الحياة ومديتها وميداءها اى غايتها وتقول هو منى مدى البصر اى منتهاه بوندن لسانمزده كوز ايرمى ايله تعبير اولنور ولاتقل مدّ البصر * شارح ديركه مؤلف مدد ماده‌سنده مدّ البصر ايله تعبير ايلكله بوراده نهيى اكا مناقضدر لكن جوازى لغت مرجوحه اولمق كركدر ومدى ماده‌سى مسافه معناسنه موضوع اولوب بعده غايتده مستعمل اولدى ومدى صو يوزنده اولان يوصونه دينور عرمض معناسنه ﴿ المدية ﴾ ميمك حركات ثلاثيله بچاغه دينور شفره معناسنه جمعى مدى كلور ميمك كسرى وضمى والفك قصريله وياك بغرينه دينور يقـال مدية القوس اى كبدها ﴿ الامدى ﴾ احمر وزننده پك ايراق و پك ميدانلو نسنه‌يه دينور بو مناسبتله عزت وقدر ورفعتده غايت درجه‌ده اولان آدمه اطلاق اولنور يقال فلان امدى العرب اى ابعدهم غاية فى العزّ ﴿ المدىّ ﴾ غنىّ وزننده اطرافنه طاش نصب اولنمامش حوضه دينور وحوض اياغندن آقوب ايركيلان مردار وناپاك صويه دينور و شول كوچك آرقه و جدوله دينوركه اكا تمتنده اولان قويدن فضله صو آقار اوله ﴿ المدى ﴾ ميمك ضميله هدى وزننده شام ومصر ديارلرينه مخصوص بركونه اولچك آديدر و بو مدّ ديدكلرى اولچكك غيريدر جمعى امداء كلور * شارحك بيانته كوره اون بش مكوك آلور بر اولچكدر ﴿ الامداء ﴾ همزه‌نك كسريله

برآدم یاشنی بولوب قوجالمق معناسنه‌در یقال امدی الرجل اذا اسنّ وسودی چوق ایچمك معناسنه‌در یقال
امدی الرجل اذا اكثر من شرب اللبن و برآدمه برنسنه ضمننده مهلت و یروب میدانی اوزاتمق معناسنه‌در تقول
امدیته ای املیت له (المماداة) مباهاة وزننده بودخی مهلت و یرمك معناسنه‌در تقول مادیته ای املیت له (مدایه)
سحابه وزننده برموضع آدیدر (ابن‌مدی) فتی وزننده بروادی‌یه اطلاق اولنور (المیداء) میمك كسریله غایت
معناسنه‌در كه ذكر اولندی و برنسنه‌نك یماجنه وقرشوسنه دینور تقول میداء داری میداء داره ای حذاؤه
❊ الیائی ❊ (المذی) میمك فتحی و ذال معجمه‌نك سكونیله و (المذیّ) غنیّ وزننده و (المذی) عمی وزننده رجالدن
نسا ایله ملاعبه وتقبیل اثناسنده ظهور ایدن قویوجه صوجغزه دینور تقول خرج منی المذیّ والمذی والمذی وهو
مایخرج منك عند الملاعبة و التقبیل ومذی میمك فتحی و ذالك سكونیله حوض لوله‌سندن آقان صویه دینور (المذیة)
غنیه وزننده برشاعرك والده‌سی لقبیدر كه شاعر مزبور انكله تعبیر وازدراء اولنور ایدی و (مذیّه) آینه‌یه دینور
مذیه دخی دینور تمره وزننده جمعی مذیات كلور ومذاء كلور میمك كسریله یقـال نظر فی المذیة و المذیة ای المرأة
(الامذاء) امضاء وزننده برکمسه عیالی طرفنه پزونكلك ایلك معناسنه‌در یقال امذی الرجل اذا قاد علی اهله
وشرابه چوق صوقاتمقله طوری و یوفقه ایلك معناسنه‌در یقال امذی شرابه اذازاد فی مزجه وآتی اوتلاغه
صالیورمك معناسنه‌در یقال امذی الفرس اذا ارسله یرعی وآتك دیزكننی كوشدوب اوزرینه آتمق معناسنه‌در
تقول امذ بعنان فرسـك ای اتركه (المذی) میمك فتحی وذالك سكونیله و (التمذیة) تفعله وزننده بونلرده آتی
مرعایه صالیورمك معناسـنه‌در یقـال مذی الفرس یمذیه مذیا ومذاه تمذیة اذا ارسله یرعی (المذاء) كسـاء
وزننده رجال ونسایی بریره كتوروب بری بریله ملاعبه ایتدرمك معناسنه‌در كه اول سببله طرفین شهوته كلوب
مذیلری ظهور ایدر یاخود پزونكلك ایلك معناسـنه‌در و بومفاعله‌دن مصدردر مماذاة دخی بومعنایه‌در یقال
ماذی فلان مذاء ومماذاة اذا جمع الرجال والنسـاء وتركهم یلاعب بعضهم بعضـا اوهو الدیاثة بوراده كسماء
نسخه‌سی غلطدر (الماذی) باله دینور عسـل معناسنه ومطلقا تیموردن اولان سلاحه دینور یقال جاء وعلیه
ماذی ای سلاح من حدید (الماذیّة) خوشكوار اولان یعنی ایچملی خمره دینور یقال خمر ماذیة ای سهلة وملایم
زرهه دینور كه سرد اولمیه یاخود بیاض اولانه دینور (الماذیانات) ذالك كسری و فتحیله صومجرالرینه دینور مفردی
ماذیانه‌در علی قول صوآقندیلرینك ایكی طرفلو قیلرنده بتمش چایره وچمنه دینور یاخو باغچه صواردقلری دولابلرك
یوره‌لرنده نابت اولانه دینور ❊ الواوی ❊ (المرو) میمك فتحی ورانك سكونیله برجنس آق وبرّاق چقماق طاشنه
دینور كه فرنك طاشی دیدكلریدر اكثری تفك چقماقلرینه او یدررلر علی قول بغایت پك ومتین طاشه دینور مفردی
مروه‌در یقال ارض بها مرو وهی حجارة بیض برّاقة توری النار اواصلب الحجارة ومرو برشجر آدیدر مفرداتده
مرو انواع ریاحینه اطلاق اولنور اسم جنس منزلنده اولمق اوزره مرسومدر مطلق ذكر اولندقده مرماحور
مراد اولور كه قوجه‌یار پوزی دیدكلریدر و مروفارس اولكه‌سنده بربلده آدیدر نسبتنده مرویّ دینور ومروی
دینور عربیّ وزننده و مروزیّ دینور زای معجمه زیاده‌سیله كه غیرقیاس اوزره‌در * شارح دیركه انسان قسمیله سائر
نسـنه‌نك بینی فرق ایچون ارتكاب ایلدیلر انسانك نسبتنده مروزیّ دینور زایله وثوب مقوله‌سی اشیاء نسبتنده
مروی دینور (المروة) تمره وزننده مكهٔ مكرمه‌ده برجبل آدیدر كه صفا دیدكلری جبلك برادریدر مرو دیدكلری
طاشله مسمادر (مروان) سلمان وزننده بررجل آدیدر (المروراة) نجوجاة وزننده قیروجبلاق ارضه دینور جمعی
مروریّ ومروریات كلور ومراری كلور ومروراة مخصوص برارضك اسمیدر (المری) جری وزننده سود ویرمك
ایچون ناقه‌نك ممه‌سنی صغمق معناسنه‌در یقال مری الناقة مریا من الباب الثانی اذا مسح ضرعها لتدرّ و برنسنه‌یی
خارجه چیقارتمق معناسنه‌در یقال مری الشیء اذا استخرجه و برآدمك حقنی انكار ایلك معناسـنه‌در یقال مری
حقه اذا جحده واورمق معناسنه در یقال مری فلانا مائة سوط اذا ضربه وآت قسمنك برالی یابر ایاغی قریق یاخود
آغسق شكلنده یری سورشدرمك معناسنه‌در كه مراد اوچ ایاغی اوزره طوروب بریله یری قازوب سورشدرمكدر
اكثری یم وصو وقتنده ایدرلر یقال مری الفرس اذا جعل یمسح الارض ویجرّها بیده اورجله من كسر اوظلع
(الامراء) همزه‌نك كسریله ممه‌سی صغانان ناقه سود ادرار ایلك معناسنه‌در یقال مری الناقة فامرت ای درّ لبنها
(المریة) میمك ضمی وكسریله ناقه‌نك ممه‌سی صغانمغله ادرار ایلدیكی سوده دینور تقول اخذت مریة الناقة
ای ماحلب منها بالمری ومریة میمك كسری وضمیله شكّ وشبهه معناسنه‌در یقال هذه فریة بلامریة ای بلاشكّ
وجدل ونزاع معناسنه‌در یقال مافیه مریة ای جدل (الامتراء) افتعال وزننده بودخی برنسنه‌یه یرندن چیقارتمق

معناسنه در يقال امتراه اذا استخرجه و برنسنه ده شكّ و تردّد ايلك معناسـنه در يقال امترى فيه اذاشك (المرىّ)
غنىّ وزننده پك سودلو ناقه يه دينور عـلى قول شول ناقه يه دينوركه ياوريسز قالمغله سودى ممه سنى صغمقله
كلور اوله يقال ناقة مرىّ اى غريزة اللبن اولا ولدلها فهى تدرّ بالمرى على يد الحالب (الممرى) محسن وزننده شول
ناقه يه دينوركه يوغورك منيسنى بالجمله رحمنه جذب و جمع ايدوب طشره صاليورمز اوله و بولنده راست و درست
اولان ايشه دينور يقال امر ممر اى مسـتقيم (المماراة) مباهاة وزننده و (المراء) جدال وزنده مجادله و منازعه
ايلك معناسنه در يقال ماراه مماراة و مراء اذا جادله (التمارى) تفاعل وزننده شكّ و تردّد ايلك معناسنه در يقال
تمارى فيه اذاشكّ (الماريّة) ياى مشدده ايله تويلرى دوبدوز و هموار بغرتلق قوشنه دينور و بدنى سيم صافى كبى
آق و براق اولان محبوبه يه دينور يقال امرأة مارية اى بيضاء برّاقة (المارى) تويلرى آق ودوبدز يالم بوزاغى يه
دينور ديشيسنه ماريه دينور و قللى كوچك كليه و جاجيمه دينور و قيودن صوچكن آدمك بلنه طوتديغى قللى
پشتماله دينور و بغرتلق قوشـنك آوجيسـنه دينور و يوج طرفنه قدر اسكيوب پريمش ثوبه دينور (الممرية)
محسنه وزننده و (المارية) صاحبه وزننده آق و دوز تويلو بوزاغيسى اولان اينكه دينور ظاهر لسان عوامده ديشى
قيونه ماريه تعبيرى بوندندر و ماريه بنت ارقم ياخود بنت ظالم برخاتوندركه * خذه ولو بقرطى مارية * مثلنك منشأيدر
اصلى بودركه ماريهٔ مرقومه ملوك كنده اولادندن اولمغله قولاغنه طاقديغى كوپه لرده ايكيوز دينار ياخود قرق
بيك التون قيمتلو برجوهر نفيس ياخود كوكرجين يمرطه سى قدر ايكى شـهدانه انجو وار ايدى كه مثلى مرئى
دكل ايدى نفسنه ايثار ايله اول كوپه لرى كعبهٔ معظمه يه اهدا ايلمكله خازن خزانهٔ كعبه دخى آلوب بيت شريف
ايچره تعليق ايلدى من بعد برنسنه يه ترغيب و على اىّ حال احراز و استحصالى خصوصنه اغرا و تشويق ضمننده
كلام مزبور مثل اولدى بقرطى ماريه تركيبنده باء حرفى مقابله معناسـنه اولمغله سن آنى اخذ و تحصيل ايله اكر
مقابلنده ماريه نك كوپه لرينى دخى ويرمك اقتضا ايدرسه ده ديمكدر (المرّية) غنيه وزننده اندلس ديارنده بربلده در
و ينه ديار مزبورده بر موضع آديدر و واسط ايله بصره اراسنده برقريه آديدر (المرايا) ميمك فتحيله حيوانده سود
طمرلرينه دينوركه ممه يه سـودانلردن كلور مرىّ مفرديدر غنىّ وزننده (التمرّى) تفعل وزننده بزنمك وطونمق
معناسنه در يقـال تمرّى به اذا تزيّن ✲ الواوى ✲ (المزيّة) زاى معجمه ايله غنيه وزننده فضيلت معناسـنه دركه
سائر اوزره تحقق ايدن مايهٔ رجحاندر خلاصه سى بعض آدمك متخصص و ممتاز اولديغى نعمت غير متعدّيه در علم
وسماحت و شجاعت كبى يقال له على فلان مزية اى فضيلة * شـارح ديركه بوندن فعل ثلاثى متصرّف دكلدر
(المازية) مزيه معناسنه در ✲ اليائى ✲ (المزى) ميمك فتحى و زايك سكونيله كبر ايلك معناسنه در يقال مزى الرجل
يمزى مزيا اذا تكبر (المزاة) قضاة وزننده جبابره يه دينور مازى مفرديدر يقال اكثر القضاة مزاة اى جبابرة
(المزىّ) غنىّ وزننده ظريف وشوخ مشرب نازك آدمه دينور يقال رجل مزىّ اى ظريف (التمزية) تفعله وزننده
مدح ايلك معناسنه در يقال مزّاه اذا مدحه (المازى) و (المتمازى) ناسدن كنار كسوب آلارغه و برطرف اولان
آدمه دينور تقول قعد فلان عنى مازيا و متمازيا اى مخالفا بعيدا ✲ الواوى ✲ (المسو) حسو وزننده صويى پاك حيوانه
بيكانه اركك آشمغله صاحبى فرجنه النى صوقوب رحمندن منى يى چيقاروب پاكلك معناسـنه در تقول مسوت
على الناقة مسوا اذا ادخلت يدك فى حيائها فنقيته و اشك خير چينلق ايلك معناسـنه در يقال مسا الحمار اذا حرن
(المساء) سماء وزننده اخشام وقتنه دينوركه ظهردن صلاة مغربه قدر وقتدن عبارتدر تقول اتيته مساء و هو ضد
الصباح و تقول اتيته مساء امس كما سيذكر و يقال اتى صباح مساء و صباح مساء بالاضافة يعنى مركب اوله رق
اتى صباح مساء ديرلركه واو عاطفه يى متضمندر صباحا و مساء معناسنه دركه ا كابن هر صباح و هر اخشام كلدم ديمكدر
و بو وقعوا فى حيص بيص و يوم يوم قبيلندندر و اضافتله صباح مساء دخى جائزدر * مترجم حقير ديركه حريرى دره ده
ديديكه بعضلر زيد يأتينا صباح مساء ديرلر اضافتسز و صباح مساء ديرلر اضافتله و بونلرك بينلرنى فرق ايتمزلر
حال بوكه بينلرنده فرق واردر زيرا قول اوّله كوره يأتينا فى صباح مساء سـبكنده اولمغله اخشـامك صباحنده
يعنى همان صباح دمنده كلور ديمك اولور و ثانى يه كوره يأتى فى الصباح و المساء سبكنده اولمغله هر صباح و هر
اخشـام كلور ديمكدر بونك اصلى يأتينا صباحا و مساء ايدى و او عاطفه حذف اولنوب بعد التركيب احد عشر
كبى فتحه اوزره مبنى اولدى انتهى * و عربلر بركمسه دن تطير و تشأم ايلدكده اول كمسه يه قرشو مساؤ الله لا مساؤك
ديرلر مساء كلمه لرينك رفع و نصبلريله لنا مسـاؤ الله و نرجو مساء الله تقديرنده در زيرا عربلر اخشامله شر و ويل
و كدردن كنايه ايدرلرنته كه صباحله خير و سروردن كنايه ايدرلر (الامساء) همزه نك كسريله اخشاملق و اخشامه

مطلب

(قالمق)

قالمق معناسـنه‌در يقال امسى زيد ضدّ اصبح (الممسى) مكرم وزنده امسـاء بابندن مصدر ميميدر يقال امسى
امساء وممسى ضدّ اصبح (المسى) ميمك كسرى وضميله امساء ماده‌سـندن اسمدر اخشـاملغه دينور نته‌كه صبح
اصباحدن اسمدر (الامسية) اثفيه وزنده اخشام چاتديغى وقته دينور اصبوحه مقابليدر ومنه يقال اتيته
مسـاء امس ومسيه وامسـيته اى امس عند المساء (المسيانات) ميمك ضميله مسيان كلمه‌سـنك جمعيدركه مساء
مصغريدر يقال جاء مسيانات اى مغيربانات وبو دائما ظرف اوله‌رق مستعمل اولور (التمسية) تفعله وزنده برآدمه
كيف امسيت يعنى بو اخشام نه يابدك نه حالده ايدك ياخود مساك الله بالخير يعنى حق تعالى اخشامكى خير ايلسون
ديمك معناسنه‌در تقول مسيته اى قلت له كيف امسيت او مساك الله بالخير (الامتساء) افتعال وزنده بر نسـنه‌نك
جمله‌سنى بردن صيروب آلمق معناسنه‌در يقال امتسى ماعنده اذا اخذ كلّه ❊ اليائى ❊ (المسى) ميمك فتحى وسينك
سكونيله مسو لفظنده لغتدركه ناقه‌نك ياقسراغك رحمنى بيكانه منيدن پاكلمك معناسـنه‌در يقـال مسى الناقة
والفرس مسيا من الباب الثانى اذا نقى رحمها وهوانك اتيلكى طوارى زبونلتمق معناسـنه‌در يقال مسى الحرّ
المال اذا هزله ويابجه يابجه يوريوب كتمك معناسنه‌در يقال مسى السير اذا رفق به وبر نسنه‌يى ال ايله صغه‌مق
معناسنه‌در يقال مسى الشئ اذا مسحه بيده وبر نسنه‌يى صيروب چيقارمق معناسنه‌در قيندن قلج صيرمق كبى
يقال مسـاه اذا استله (الماسى) شول متمرد آدمه دينوركه بر فردك نصح وپندينه التفات واصغا ايلمز اوله
يقال رجل ماس اذا كان لايلتفت الى موعظة احد (الامتساء) افتعال وزنده صوصه‌مق معناسـنه‌در يقال
امتسى الرجل اذا عطش (التمسى) تفعل وزنده و(التماسى) تفاعل وزنده برنسـنه بند بند كسيلوب پارچه
پارچه اولمق معناسنه‌در يقال تمسى الشئ وتماسى اذا تقطع وتماسى دواهى معناسنه‌در مفردى يوقدر يقال اصابتهم
التماسى اى الدواهى (مسينا) خصيصا وزنده برّ قسطنطنيه‌ده بر بلده آديدر * شارح ديركه قسطنطنيه ايله
ادرنه بينده‌دركه روم ايلى طرفنده اولور لكن مشهور اولان مسـينه‌كه تخفيفله‌در بحر سفيد اقصاسـنده
بر جزيره‌در جائزدركه سلفده بو اسمده اوراده دخى بر شهر اولمش اوله ❊ اليائى ❊ (المشى) ميمك فتحى وشين معجمه‌نك
سكونيله يوريمك معناسنه‌در يقال مشى الرجل يمشى مشيا اذا مرّ وبرآدمك ماشيه‌سى چوغالمق معناسـنه‌در يقال
مشى فلان اذا كثرت ماشـيته وطوغرى يول بولمق وطوغرى يوله كتمك معناسـنه‌در يقال مشى الرجل
اذا اهتدى ومنه قوله تعالى ❊ نورا تمشون به ❊ اى تهتدون به (المشية) ميمك كسريله اسمدر يوريمكه ويوريشه
دينور وبناء نوع اولور يقال مشى مشـية حسنة (التمشية) تفعله وزنده بو دخى يوريمك معناسـنه‌در يقال
مشى الرجل اذا مرّ (الامشاء) همزه‌نك كسريله برآدمك ماشيه‌سى چوق اولمق معناسـنه‌در يقال امشى زيد
اذا كثرت ماشيته كذلك برآدمك ماشيه‌لرينك دوللرى دوشلرى فراوان اولمق معناسـنه‌در يقال امشى القوم
اذا كثرت اولاد ماشـيتهم (التمشاء) تانك كسريله ثلاثيدن مصدردر يوريمك معناسـنه يقال مشى زيد مشيا
وتمشاء اذا مرّ (المشاء) شدّاد وزنده قوغجى‌يه اطلاق اولنور يقال هو مشّاء اى نمّام (المشاة) ميمك ضميله ماشى
كلمه‌سـنك جمعيدر غماز وسـاعى‌يه دينور يقال هم مشاة اى وشاة (الماشية) دوه وقيون وكچى قسمنه اطلاق
اولنور جمعى مواشى كلور يقال له ماشية كثيرة وهى الابل والغنم وماشيه اولادى كثير اولان خاتونه وسائر
حيوانه دينور يقال امرأة ماشـية اى كثيرة الولد (المشاء) سحاء وزنده بر خاتونك يا حيوانك اولادى كثير
اولمق معناسـنه‌در يقال مشت المرأة مشاء اذا كثرت اولادها (الامتشاء) افتعال وزنده بر آدمك ماشـيه‌سى
كثير الاولاد اولمق معناسنه‌در يقال امتشى القوم اذا امشى ❊ الواوى ❊ (المشو) حشو وزنده و(المشوّ) عدوّ
وزنده و(المشى) غنى وزنده و(المشـاء) سماء وزنده مسهل دارويه دينور راوند وسنامكى كبى يقال شرب
مشوا ومشوّا ومشيا ومشاء اى دواء مسهلا (الاستمشاء) مسهل دوا استعمال ايلمك معناسـنه‌در يقال استمشى
الرجل اذا شرب المشى (الامشاء) همزه‌نك كسريله مسهل دارو يوركى سوردرمك معناسـنه‌در يقال امشاه الدواء
اذا اطلق بطنه بيت خلايه ممشا اطلاقى بوندندر ومسهل ايچمش آدمك يوره‌كى سورمك معناسنه‌در يقال امشى الرجل
اذا ارتجى دواؤه (المشا) عصا وزنده سبزواتدن ها ويجه دينور على قول اكا شبيه بر نباتدر ❊ الواوى ❊ (المصواء)
صحراء وزنده دبر ومقعده دينور واو يلقلرى اتسز وچليمسز عورته دينور يقـال امرأة مصواء اى لالحم
على فخذيها (المصاية) ثمامه وزنده كوچك شيشه‌يه دينور قارورۀ صغيره معناسنه ❊ اليائى ❊ (المضى) ضاد
معجمه ايله عتىّ وزنده و(المضوّ) سموّ وزنده بچوب كتمك معناسـنه‌دركه فارسـيده كذشتن مرادفيدر زمانك
بچوب كتمسى كبى يقال مضى الشئ يمضى مضيا ومضوا اذا خلا ومضاء سخاء وزنده ومضوّ سموّ وزنده

* لث *

برنسنه نك اوته سنه چكمك معناسنه دركه اوته ايشلمك تعبير اولنور يقال مضى فى الامر مضاء ومضوّا اذا نفذ فيه ومضوّ سبيل اولمكدن كنايه در يقال مضى فلان سبيله اذا مات ومضاء اوريلان نسنه يه قلج ايشليوب كسمك معناسنه در يقال مضى السيف فى الضريبة مضاء اذا قطع و ايشلتمك انفاذ معناسنه در تقول مضيت على بيعى اذا اجزته (الممضوّ عليه) انفاذ ايله قرارداده اولمش ايشه دينور يقال امر ممضوّ عليه اى نفذ (الامضاء) همزه نك كسريله بودخى ايشلدوب اوته چورمك معناسنه در يقال امضاه اذا انفذه و برنسنه يى اتمام واجرا قلمق معناسنه مستعملدر تقول امضيت بيعى اذا اجزته توقيع يرنده امضاى صكوك ومكاتب بوندندر ومرسوم اولانه ده امضاء اطلاقى ممضى معناسيله مأولدر (المضواء) غلواء وزننده ايلرو چكمكه دينور تقدم معناسنه در (ابو المضاء) سماء وزننده آت قسمنك كنيه سيدر والمضاء الفايشى تابعيندندر (الماضى) قلجه وارسلانه اطلاق اولنور ❊ الواوى ❊ (المطو) خطو وزننده پك جد وجهد ايدوب سرعتله يوريمك معناسنه در يقال مطا الرجل مطوا اذا جدّ فى السير واسرع وصالقمدن خرما قوپروب يمك معناسنه در يقال مطا الرجل اذا اكل الرطب من الكباسة ودوست صميمى ايله يار وهمدم اولمق معناسنه در يقال مطا زيد اذا صاحب صديقا وكوزلرى آچمق معناسنه در يقال مطا الرجل اذا فتح عينيه و برنسنه يى چكوب اوزاتمق وكرمك معناسنه در ايپى چكوب كرمك كبى ومنه يقال مطا بالقوم اذا مدّبهم فى السير وجماع ايلمك معناسنه در يقال مطا المرأة اذا نكحها (التمطى) تفعل وزننده كرنمك وسونوب اوزانمق معناسنه در ومنه يقال تمطى النهار وغيره اذا امتدّ وطال (المطواء) غلواء وزننده اسمدر كرنمكه وسونوب اوزانمغه دينور (المطا) عصا وزننده كرنمك معناسنه در يقال مطى الرجل مطا من الباب الرابع بمعنى تمطى ومطا ارقه يه دينور ظهر معناسنه جمعى امطاء كلور يقال ركب مطا الدابة اى ظهرها وخرما سالقمنه دينور (المطية) غنيه وزننده كرينه رك وسونوب اوزانه رق يوريان دابهٔ مركوبه يه دينور جمعى مطايا كلور ومطى كلور هاسز * شارح ديركه بعده مطلقا ركوب اولنه جق دابه ده استعمال اولندى (الامتطاء) افتعال وزننده بر دابه يى مطيه ايدنمك معناسنه در يقال امتطى الدابة اذا جعلها مطية (الامطاء) همزه نك كسريله امتطاء معناسنه در يقال امطى الدابة بمعنى امتطاها (المطو) ميمك فتحى وكسريله اكين دمدى باغليه جق خرما جريدينه دينوركه اورته سندن ايكى ديلوب انكله دمدى بند ايدرلر وخرما سالقمنه دينور جمعى مطاء كلور ميمك كسريله وامطاء كلور ومطىّ كلور غنىّ وزننده كه * شارحك بيانه كوره اسم جمعدر (الامطىّ) تركى وزننده بر كونه صمغ مأكول اسميدر واوزون بويلو موزون آدمه دينور (المطوة) تمره وزننده ساعت ووقت معناسنه در يقال مضت من الليل مطوة اى ساعة (المطو) ميمك كسريله مثل ونظير معناسنه در وبر آدمك يار وهمدمنه دينور يقال هو مطوه اى صاحبه ومصر بغداينك سنبله سنه دينور ❊ الواوى ❊ (المعو) ميمك فتحى وعينك سكونيله اولمش تازه خرمايه دينور على قول اولمق رتبه سنه وارمشنه دينور تقول اطعمنا المعو اى الرطب او البسر عمه الارطاب ودوه نك آلت دوداغنده اولان ريغه وشكافه دينور (المعاء) غراب وزننده كدى پك پك ماولمق معناسنه در يقال معا السنور يمعو معاء اذا صوّت (التمعى) تفعل وزننده برنسنه سونوب اوزانمق معناسنه در يقال تمعى السقاء اذا تمدد وبين الناس شرّ وشور وفتنه ياىلمق معناسنه در يقال تمعى الشرّ اذا فشا ❊ اليائى ❊ (المعى) ميمك فتحى والفك قصريله و (المعى) رضا وزننده اعفاج بطندن بغرسغه دينور فارسيده روده دينور بعضا مؤنث اولور جمعى امعاء كلور وتقول العرب هم مثل المعى والكرش اى اخصبوا او حسنت حالهم يعنى خصب ورخاده اولوب حسن حال ونظام ورفاه صاحبلريدر ديمكدر زيرا بغرسق واشكنبه مادامكه درون بطنده اولدجه تر وتازه ومطرّا واحداث دهردن امين اولورلر ومعا الى وزننده شول انكبه صو آقنديسنه دينوركه بناء دستكى كبى يوكسك اقنديه متصل اوله يعنى ار القلرى ديوار مثابه سنده اوله زيرا اول كونه آقنديلر بغرسقلر صورتنده اولور دوه اياقلرنده وصف مذكور اوزره اولان آقنديلره امعاء الوادى اطلاق ايدرلركه اولوق اولوق آقنديلردن عبارتدر وعندالبعض ايكى قطعه پك وقاتى يرلر ارالغنده اولان يومشق يره دينور (معى الفار) برجنس كتر خرمايه دينور (الماعى) يومشق وسهل وملايم طعامه دينور (الماعية) پاره پاره وريزه ريزه اولمق شانندن اولان نسنه يه دينور مدمدمه معناسنه هاء تأنيث موصوف ياخود مبالغه ايچوندر (معىّ) سمىّ وزننده بر موضعدر ❊ الواوى ❊ (المغاء) غين معجمه ايله غراب وزننده كدى ماولمق معناسنه در يقال مغا السنور يمغو مغاء اذا صاح ❊ اليائى ❊ (المغى) ميمك فتحى وغينك سكونيله كونده وميشنده اولان يومشقلغه وكوشكلكه دينور وهزل ياجد وتحقيق وجهيله بر كسه يى متصف اولمديغى محامد ايله وصف ايلمكه دينور تقول ماهذا المغى

وهوان يقول فيه ماليس فيه اماهازلا اوجادا وسوز سويلك معناسنه در تقول مغيت مغيا من الباب الثالث اى نغيت
﴿التمغى﴾ تفعل وزننده ميشين وسختيان مقوله‌سى كوشيوب يومشمق معناسنه‌در يقال تمغى الاديم اذا استرخى
﴿الماغية﴾ دائمانا سه سوء ظن اوزره اولان افتراجى آدمه دينور يقال رجل ماغية اى مريبة ❊الواوى❊ ﴿المقو﴾
ميمك فتحى وقافك سكونيله دوه ياوريسى اناسنى شدتله امك معناسنه‌در يقال مقا الفصيل امه مقوا اذا رضعها شديدا
وبرنسنه‌نك كيرو پاسنى آچوب جلاويرمك معناسنه‌در يقال مقا السيف والسن ونحوه اذا جلاه ومقو ومقوه ومقاوه كه
ميمك ضميله‌در برنسنه‌يى صاقنوب صيانت ايلك معناسنه‌در تقول امقه مقولك ومقوتك ومقاوتك مالك اى صنه صيانتك
مالك *شارحك بيانه كوره مقاوه اسم مصدردر ❊اليائى❊ ﴿المقى﴾ مقو وزننده وآنده لغتدر تقول مقيت اسنانى مقيا لغة
فى مقوت وتقول امقه مقيتك مالك اى صنه صيانتك مالك ﴿المقية﴾ تمره وزننده كوزك پيكارينه دينور ماق معناسنه
❊الواوى❊ ﴿المكو﴾ ميمك فتحى وكافك سكونيله و﴿المكاء﴾ غراب وزننده دوداقله اصلق چالمق معناسنه‌در على قول
پرمقلرى حلقه كبى مشبك ايلكله بورى طرزنده ايدوب اوفورمكله اوتدرمك معناسنه‌دركه اكثرى چوبان وقوشجى
مقوله‌سى ايدرلر اكا دخى اصلق وصصلق تعبير اولنور يقال مكا الرجل مكوا ومكاء اذا صفر بفيه اوشبك باصابعه
ونفخ فيها وضرطه‌لمق معناسنه مستعملدر وبومكشوف ومفتوح اولان مقعدك ياخود دابه قسمنك ضرطه‌سنه
مخصوصدر يقال مكت استه اذا نفخت ولايكون الا وهى مكشوفة مفتوحة او خاصة بالدابة ومكو تلكى وطاوشان
مقوله‌سى وحوشك اينه دينور ﴿المكوة﴾ ميمك كسريله است ومقعده دينور ﴿المكا﴾ عصا وزننده بودخى
تلكى وطاوشان مقوله‌سى وحوشك اينه دينور وجبل نعمان اوزره مشرف برجبل آديدر ﴿المكاء﴾ زنار وزننده
چوبان آلدانقجى ديدكارى قوشه دينوركه دائما صفير ايدر جمعى مكاكى كلور ميمك فتحيله ﴿التمكى﴾ تفعل
وزننده ترليوب اصلنمق معناسنه‌در يقال تمكى الفرس اذا ابتل بالعرق وآت ديزلريله كوزينى قاشيمق معناسنه‌در
يقال تمكى الفرس اذا حك عينه بركبتيه ﴿المكا﴾ عصا وزننده ال كثرت عملدن ناسورلنمق معناسنه‌در يقال مكيت
يده مكا من الباب الرابع اذا مجلت من العمل ﴿ميكائيل﴾ ميمك كسريله ارزاق اوزره مؤكل اولان فرشته‌نك اسميدر
عليه السلام وبونده ميكال ولام بدلى نونله ميكائين دخى لغتدر * شارحك بيانه كوره عبدالله ديمكدر وميكائيل
بررجل آديدر ﴿مكوه﴾ تمره وزننده بحر عمانده برجبل آديدر ❊الواوى❊ ﴿الملو﴾ ميمك فتحى ولامك سكونيله
شدتله يوريمك ياخود ديلك معناسنه‌در يقال ملا البعير ملوا اذا سار شديدا اوعدا ﴿التملية﴾ تفعله وزننده برآدمى
برنسنه‌ايله متمتع ايدوب مدت مديده آنكله بيله‌جه كچندرمك معناسنه‌در تقول ملاك الله حبيبك اى متعك به واعاشك
معه طويلا وحق تعالى برآدمى طول عمر ايله بهرمند وبرخوردار ايلك معناسنه‌در يقال ملاه الله عمره اى اطاله
ومتعه به ﴿الملى﴾ عتى وزننده عيش وحيات معناسنه‌در ﴿التملى﴾ تفعل وزننده طول عمر ايله بهرمند وبرخوردار
اولمق معناسنه‌در يقال تملى فلان عمره ومليه اى استمتع منه ﴿الاملاء﴾ همزه‌نك كسريله بودخى حق تعالى
برقولنى طول عمر وعافيتله بهره‌مند وبرخوردار قلمق معناسنه‌در يقال املاه الله عمره اى اطاله ومتعه به ومدتى
امهال الله اوزاتمق معناسنه‌در تقول امليت له فى غيه اذا اطلت ودوه‌نك اياغى باغنى اوزادوب ميدانلو قلمق معناسنه‌در
تقول امليت البعير اذا وسعت له فى قيده واملال معناسنه‌دركه برآدم تقرير وبرآخر كسه يازمقدن ياخود نسخه‌يه نظر
ايتميوب عن ظهر القلب يازمقدن عبارتدر تقول امليت الكتاب اى امللته وامهال وتأخير ايلك معناسنه‌در يقال
املى الله للظالم اى امهله ﴿الملاوة﴾ و﴿الملوة﴾ ميملك حركات ثلاثى واخيره تمره وزننده زماندن برمدته دينور تقول
اقمت عنده ملاوة من الدهر وملوة اى برهة ﴿الملى﴾ غنى وزننده زماندن مدت مديده‌يه دينور يقال اقام به مليا
من الدهر اى هويا ونهاردن ساعت طويله‌يه دينور يقال مضى ملى من النهار اى ساعة طويلة ﴿الملا﴾ عصا وزننده
صحراء معناسنه‌در ﴿الملوان﴾ فتحاتله كه تثنيه‌در ليل ونهاره على قول ليل ونهارك ايكى طرفنه اطلاق اولنوركه
اول وآخرلرندن عبارتدر مفردى ملادر عصا وزننده صحرا معناسندندر تقول لاافعله مااختلف الملوان اى الليل
والنهار اوطرفاهما ﴿الاستملاء﴾ برآدمك املا ايلسنى ايسته‌مك معناسنه‌در يقال استملاه اذا سأله الاملاء ﴿الملاة﴾
قناة وزننده شول چول بيابانه دينوركه بغايت اسى اولوب جابجا سراب لمعان ايدر اوله جمعى ملا كلور حصا كبى
❊اليائى❊ ﴿المنى﴾ ميمك فتحى ونونك سكونيله تقدير ايلك معناسنه‌در يقال مناه الله منيا من الباب الثانى اى قدره
شارح ديركه بوماده تقدير معناسنه موضوعدر معانئ سائره برر شعبه ايله اندن متفرعدر انتهى * وبرنسنه ايله
مبتلا قلمق معناسنه‌در يقال مناه الله به اذا ابتلاه به ويوقليوب صنه‌مق معناسنه‌در يقال مناه اذا اختبره وبرنسنه‌يه
متبلا اولمق معناسنه‌در يقال منى بكذا على المجهول اى ابتلى به * مؤلف بونى تكرار ايلمشدر وبرنسنه‌يه موفق

اولمق معناسنه‌در يقال منى لكذا على المجهول اى وفّق له و انزال منى ايلمك معناسنه‌در يقال منا الرجل اذا انزل المنىّ
(المنا) عصا وزننده و (المنية) غنيه وزننده اولومه دينوركه اجل مقدوردر جمعى منايا كلور و منا قدر الهى‌يه
دينور تقول اناراض بمنا الله اى بقدره و قصد و آرزو معناسنه‌دركه ايستك و خواهش تعبير اولنور يقال له منا
اى قصد (المنىّ) غنىّ وزننده و (المنى) الى وزننده و (المنية) رميه وزننده مادهٔ توليد اولان صويه دينور ارككك
و ديشينك صويندن اعمدر آندن حيوان تقدير و تصوير اولنور و منى لفظنك جمعى منى كلور قفل وزننده بريد
و برد كبى (الامناء) همزه‌نك كسريله منى انزال ايلمك معناسنه‌در يقال امنى الرجل اذا انزل المنىّ و مكه‌ده منا
ديدكلرى محله كلمك معناسنه‌در على قول منايه قونمق معناسنه‌در يقال امنى الحاجّ اذا اتى منا او نزلها و ناقه
ممنيه اولمق معناسنه‌در يقال امنت الناقة اذا صارت ممنية (التمنية) تفعله وزننده بو دخى انزال منى ايلمك
معناسنه‌در يقال منى الرجل اذا انزل المنىّ و برآدمى برنسنه‌يه اومدرمق معناسنه‌در يقال مناه اياه و به اى جعل له
امنيته (الاستمناء) برآدم كنديدن منى خروجنى ايسته‌مك معناسنه‌در تجلق كبى يقال استمنى الرجل اذا طلب خروج
المنىّ و ناقه ممنيه ميدر دكلميدر يوقليوب دنه‌مك معناسنه‌در تقول استمنيت الناقة اى اختبرتها ممنية هى ام لا (منى)
الى وزننده مكه قضاسنده برقريه آديدر غير منصرف و منصرف اولور محلّ مزبورده دماء ذبايح امناء و اراقه
اولنديغى باعث تسميه‌در و ابن عباس رضى الله عنهما حضرتلرندن مرويدركه محلّ مزبورده جبريل امين آدم
عليهما السلام حضرتلرندن مفارقت ايليه‌جكلرى هنكامده حضرت آدمه * تمن * يعنى دركاه الهيدن بر امنيه تمنى
و نياز ايله ديدكده حضرت آدم دخى جنتى تمنى ايدرم ديمكله امنيه و تمنى ماده‌سندن منا ايله مسمّا اولدى * شارح
ديركه ظاهرا مكالمهٔ مزبوره لسان عربى ايله واقع اولمشدر و منا نجدا اولكه سنده برموضع آخر اسميدر و ضريّه قربنده
برصو آديدر (الامتناء) افتعال وزننده منا نام محلّ مزبوره وارمق ياخود اورايه قونمق معناسنه‌در يقال امتنى
الحاجّ اذا اتى منى او نزلها (التمنى) تفعل وزننده برنسنه‌يى ديلك و اومق معناسنه‌دركه تقدير معناسندن مأخوذدر
آرزو ايلديكى نسنه‌يى نفس و متخيله‌ده تقدير و تصوردن عبارتدر يقال تمنى الشئ اذا اراده و يلان سويلك
معناسنه مستعملدر يقال تمنى الرجل اذا كذب و اوقومق معناسنه مستعملدر يقال تمنى الكتاب اذا قرأه و يلاندن
دوزمه لاقردى چيقارمق معناسنه‌در يقال تمنى الحديث اذا اخترعه و افتعله (المنية) ميمك ضمى و كسريله و (الامنية)
اثفيه وزننده اومولان و تمنى اولنان آرزو و مقصوده دينور و منيه كذلك ميمك ضميله و كسريله و منوه غرفه وزننده
ناقه‌نك چكلدكدنصكره حامل اولوب اولمديغى ظاهر اولنجه‌قدر ممتدّ اولان ايامه اطلاق اولنور مثلا كنج بوغور
مقدّم كبه اولمامش كنج ناقه‌يه اشديغى كوندن اون كونه وارنجه‌قدر ايامدن عبارتدر و منية الثنى يعنى التى ياشنه
كيرن بوغورك منيه‌سى اون بش كونه قدردر بو مدتلر انقضاسنده ناقه‌نك حملى و عدم حملى متبين اولور (الممنى)
محسن وزننده و (الممنية) محسنه وزننده هنوز ذكر اولنان منيه ايچره اولان ناقه‌يه دينوركه حملى و عدم حملى متبين
دكلدر (المماناة) مباهاة وزننده مجازاة معناسنه‌در على قول برنسنه‌يى برآدمه لازم قلمق الزام و ايجاب معناسنه‌در
يقال ماناه اذا جازاه او الزمه و كيجكدرمك معناسنه‌در يقال ماناه اذا ماطله و مدارا قلمق معناسنه‌در يقال ماناه
اذا داراه و راكبك اكسه‌سنه بنمك معناسنه‌در يقال ماناه اذا عاقبه فى الركوب (تمنى) تجلى وزننده بين الحرمين
بربلده آديدر ❋ الواوى ❋ (المنا) عصا وزننده و (المناة) حصاة وزننده بركونه اولچك على قول بركونه طارتى
اسميدركه تركيده بطمان تعبير اولنور تثنيه‌سنده منوان و منيان دينور فتحاتله ياء خفت ايچون متعاقب اولمشدر جمعى امناء
كلور و امنى كلور همزه‌نك فتحى و نونك كسريله و منىّ كلور عتىّ وزننده و منىّ كلور كسرتينله * شارح ديركه مؤلف
بونى من ماده‌سنده دخى ذكر و تفصيل ايلدى (المنو) حنو وزننده منى كبى برآدمى برنسنه ايله مبتلا قلمق
معناسنه‌در يقال مناه يمنوه منوا اذا ابتلاه و يوقليوب دنه‌مك معناسنه‌در يقال مناه اذا اختبره (المنوّة) فتوّه
وزننده آرزو و امنيه معناسنه‌در (المنا) عصا وزننده برنسنه‌نك مقابله و تمام قرشوسنه دينور تقول دارى
منا داره اى حذاها (مناة) قناة وزننده حجازده برموضع آديدر و برصنم اسميدر مدّ ايله‌ده زبانزده‌در (الممناة) مرماة
وزننده طپراغى سياه ارضه دينور (المماني) ميمك ضميله ديّوث و قلتبانه دينور يقال هو ممان اى ديّوث
(مانى الموسوس) اشعار رقيقه صاحبى برشاعرك لقبيدر و مانى برزنديق آديدر اكا اقتدا ايدن بى‌مذهبلره مانوى اطلاق
اولنور * شارح ديركه شرق جانبنده ظهور ايلمشدر فاعل خير نور و فاعل شرّ ظلام اولمسنه ذاهب ايدى نته‌كه
متنبّى اشبو بيتنده اشارت ايلمشدر * وكم لظلام الليل عندى من يد * تخبران المانويّة تكذب * (التمانى) تفاعل وزننده
پرمق حسابيله توزيع و تقسيم ايلك معناسنه‌در يقال تمانى القوم اذا عاملوا بالمخارجة ❋ الواوى ❋ (المومأ) و (المومأة)

(ميلرك)

میملرك فتحیله بیابانه دینور فلاة معناسنه در جمعی موامی كلور ﴿الموّ﴾ میمك ضمّ و مدّیله بر كونه دوایی دارو اسمیدركه
وجع مفاصله وكبده شربا و طلاء نافعدر وعسر بول ومثانه ورحم اوجاعنه وسانجو ونفخ ریح عارضه لرینه
مفیددر بودارو سنبل جبلی وسنبل الاسد دیدكلری كوكدر وعند البعض یبان هاویجیدر ❊ الواوی ❊ ﴿المهو﴾
سهو وزننده تازه خرمایه دینور رطب معناسنه وانجویه دینور لؤلؤ معناسنه و برجنس آق چاقل طاشنه دینور
مفرداتك بیانه كوره روم دیارندن وصعید نواحیسندن ظهور ایدر الماس كبی آق وشفاف اولور فرنك طاشی
تعبیر ایدرلر بعض بچاق قبضه سی وظروف یپارلر و بو حجر سلوانك غیریدر ومهو طلویه دینوركه كوكدن یاغار
بر دمعناسنه و یوفقه جه نازك قلیجه دینور علی قول جوهرلو تابدار اولانه دینور و عبد القیس قبیله سندن بر جماعتك
پدری آدیدر وطور وجه اولان سوده دینور ومهو مصدر اولور یك اورمق معناسنه در یقال مهاه مهوا اذا ضربه شدیدا
﴿الامهاء﴾ همزه نك كسریله یاغ وسود و شربت مقوله سنه چوق صو قاتمغله یك طوری قلمق معناسنه در یقال امهی
السمن والشراب اذا اكثر مائه و دمور آلتی صواروب كسكینلتمك معناسنه در یقال امهی الحدیدة اذا احدّها وسقاها
الماء وطوارك ایاغی كوستكنی یا ایپنی اوزاتمق معناسنه در یقال امهی الفرس اذا طول رسنه ﴿المهاوة﴾ حلاوه وزننده
یاغ یا سود مقوله سی چوق صو قاتمغله یك طوری اولمق معناسنه در یقال مهو السمن مهاوة من الباب الخامس اذا صار
مهوا فهو مهو كما ذكر ﴿المهی﴾ نهی وزننده اسمدر اتك كوستكنی اوزاتمغه دینور و مهی مصدر اولور یالدزلمق
معناسنه در یقال مهي الشیء یمهاه ویمهیه مهیا من الباب الثالث والثانی اذا موّهه بونلرده حرف حلق ایچون
یاء معاقب اولمشدر ﴿المهاة﴾ حصاة وزننده كونشه دینور یقال طلعت المهاة ای الشمس ویبان صغرینه دینوركه
قولان تعبیر اولنور كاو كوهی معناسنه وبللوره دینوركه صرچه جنسندندر جمعی مها كلور حصا وزننده و مهوات
ومهیات كلور فتحاتله ﴿المهاة﴾ میمك ضمیله اركك حیوانك نطفه سنه دینور جمعی مهی كلور میمك ضمیله هدی وزننده
﴿الممهاء﴾ محراب وزننده سودی طوری ویوفقه اولان ناقه یه دینور یقال ناقة ممهاء ای رقیقة اللبن ﴿المهاء﴾ سخاء
وزننده بعض اوقده اولان اكریلكه دینوركه طوغری اولمیوب بر طرفه قاچق اولمسیدر یقال فی القدح مهاء ای اود
❊ الیائی ❊ ﴿المهی﴾ نهی وزننده بچاغك اغزینی یوفقلدوب كسكینلتمك معناسنه در یقال مهی الشفرة مهیا
من الباب الثانی اذا رققها ﴿الامهاء﴾ همزه نك كسریله و ﴿الامتهاء﴾ افتعال وزننده مهی معناسنه در یقال
امهی الشفرة وامتهاها بمعنی مهاها ﴿الممهی﴾ منبر وزننده عبس قبیله سی یوردنده بر صو آدیدر ﴿الاستمهاء﴾ جنكده
دشمنك طابورینی خرق وهزم ایلك معناسنه در ومنه هم یستمهون فی البهم ای یخرقون الصفوف فی الحروب
فلا یقدر علیهم * شارح دیركه مؤلف بو ماده ده یك ایجاز ایلمشدر لسان العربده ذكر اولندیغی اوزره استمهاء آت
قسمنك عهده ٔ اقتدارنده اولان سكرتمكی استخراج ایلك معناسنه در یقال استمهی الفرس اذا استخرج ماعنده
من الجری * پس مؤلفك اكتفاء ایلدیكی كلام كه عدیّ بن الرقاع نام شاعرك اشبو * هم یستجیبون للداعی ویكرمهم *
حدّ الخمیس ویستمهون فی البهم * بیتندن مقتصردر یعنی مشار الیه اولان جماعت بغایت بهادر ودلاور اولمریله
جنكلرده دشمنك طابورلرینی خرق وهزم ایدوب وكسه انلرك اخذ وقتللرینه قادر اولمزلر پس معنای مزبورلردن
مأخوذلردر وبهم بانك ضمیله عسكره دینور ❊ الیائی ❊ ﴿میه﴾ و ﴿میّ﴾ میملرك فتحی و یالرك تشدیدلریله اسماء نسواندندر
﴿میّا﴾ میمك فتحی و یانك تشدیدیله بنت ادّ بن اود نام خاتوندركه فارقین دیدكلری بلده نك بانیه سیدر اسمی مضاف
اولوب میافارقین ایله مشتهر اولمشدر ﴿فصل النون﴾ ❊ الیائی ❊ ﴿النأی﴾ رأی وزننده بر نسنه دن بعید اولمق
معناسنه در یقال نأیته وعنه نأیا من الباب الثالث ای بعدت والاچق یاخود چادر اطرافنه مانع سیل اولمق ایچون
خرق قازمق معناسنه در یقال نأی النؤی للخیمة اذا عمله لها ووجه مذكور اوزره چادر اطرافنده قازلمش خرقه
دخی نأی دینور كما سیذكر ﴿الانآء﴾ اكرام وزننده بعید ایلك معناسنه در تقول انأیته عنه اذا ابعدته وچادر چوره سنه
خرق قازمق معناسنه در یقال انأی الخیمة اذا عمل لها نؤیا وتقول انأیت النؤی اذا عملته ﴿الانتآء﴾ افتعال وزننده
تبعید اولنمق معناسنه در تقول انأیته فانتأی ای ابعدته فبعد وچادر حوالیسنه خرق ایلك معناسنه در تقول انأیت النؤی
اذا عملته ﴿التنائی﴾ تفاعل وزننده ایراقلشمق معناسنه در یقال تنأوا عنه اذا تباعدوا ﴿المنتأی﴾ منتها وزننده موضع
بعیده دینور ﴿النأی﴾ نونك فتحی وهمزه نك سكونیله و ﴿النؤی﴾ نونك ضمیله و ﴿النئی﴾ نونك كسریله و ﴿النوی﴾
هدی وزننده شول خرقه دینوركه الاچق وچادر ایچلرینه صو كیرمك ایچون اطرافنه قازلمش اوله جمعی آناء كلور
آبار وزننده وانآی كلور همزه نك فتحی و نونك سكونیله و نؤی كلور صلی وزننده ونئی كلور كسرتینله بونلر مجموعنك
جمعیدر ❊ الواوی ❊ ﴿النأو﴾ نأی وزننده واندده لغتدركه بعید اولمق معناسنه در تقول نأوت عنه نأوا لغة فی نأیت

﴿فصل النون﴾

※ الواوی ※ (النبوّ) علوّ وزنده و (النبیّ) عتیّ وزنده و (النبوة) خطوه وزنده کوز برنسنه دن یاتمق وچونکلمك
معناسنه درکه پك قورقنج یاخود مردار وکریه اولدیغندن باصره نفوذ و مستقرّ اولمیوب یاتمقدن عبارتدرنته که دشمن
یوزینه باقق حالتنده اولور یقال نبابصره نبوّا ونبیا و نبوة اذا تجافی * قال الشارح و فی النهایة و فی حدیث الاحنف
* قدمنا علی عمر مع و فدفنبت عیناه عنهم و وقعت علی * ای تجافی نظره ولم ینظر الیهم و قلج اوریلان نسنه یه ایشلیوب
کیر و صیچرامق وکیرو دونمك معناسنه در یقال نبا السیف عن الضریبة اذا کلّ وارتدّ عنها ولم یمض و برکمسه
یا برنسنه پك چرکین و بدصورت اولمغله کوز آندن منصرف اولمق معناسنه مستعملدر یقال نبت صورته ای قبحت
فلم تقبلها العین و بریرك هواسی مزاجه اویمزاولمق معناسنه مستعملدر یقال نبامنزله به اذا لم یوافقه و برآدمك یتاغی
اویغون اولمامغله آرام وراحت ایده میوب بری اوته مضطرب و بیقرار اولمق معناسنه مستعملدر یقال نباجنبه
عن الفراش اذا لم یطمئن علیه واوق نشانه یه وارەمز اولمق معناسنه در یقال نبا السهم عن الهدف اذا قصر
(النابیة) شول یایه دینورکه کریشندن میدانلو اوله یقال قوس نابیة اذا نبت عن وترها (النبیّ) غنیّ وزنده یوله
دینور یقال اخذنبیاسدیدا ای طریقا (النبیة) غنیه وزنده خرما یپراغندن اورلمش سفره یه دینور و بوفارسیدر
معرّبنده نفیه دینور قایله نته که نفف ماده سنده ذکر اولندی ترکیده اکا تپیر تعبیر اولنور طبله طرزنده اولور (النباوة)
سحابه وزنده و (النبوة) تمره وزنده و (النبیّ) غنیّ وزنده یوکسك ارضه دینور ونباوه طائفده برموضع آدیدر
شارح دیرکه بونلر همزه بابنده دخی ذکر اولندی (النباوة) کتابه وزنده اسمدر یوکسکلکه دینور (نابی) اسمادندر
نابی بن ظبیان محدّثدر و اصحابدن عقبة بن عامرك جدّی وثعلبة بن عنمة بن عدیّ نام صحابه نك جدّ والدی اسملریدر
(نبیّ) سمیّ وزنده ابن هرمز الباهی درکه تابعیدر (ذو النبوان) فتحاتله ودیعة بن مرثد نام کمسه نك لقبیدر
(النبوان) فتحاتله برصویك آدیدر (الانباء) همزه نك کسریله خبرویرمك معناسنه در مهموزه ده لغتدر تقول انبیته
لغة فی انبأته و ابو البیان نبا بن محمد بن محفوظ که عصا وزنده در طریق بیانیون سلاکنك شیخیدر ※ الواوی ※
(النتو) تای فوقیه ایله علو وزنده عضو بدن شیشوب قبارمق معناسنه در یقال نتا عضوه نتوا اذا ورم اصل برنسنه
توموب طوملمق معناسنه در بدنده هنوز چیقمغه باشلیان چبانك توموب طوملمسی کبی نته که مهموزه ده لغتدر
(النوتاة) فتحاتله بودور آدمه دینور جمعی نواتی کلور (الناتی) شیشوب قبارمش عضوه دینور یقال عضو نات
ای ورم (الانتاء) همزه نك کسریله کیرولنمك معناسنه در یقال انتی الرجل اذا تاخر و برآدمك اوروب بورننی ازمکله
شیشوب قبارتمق معناسنه در یقال انتی فلان اذا کسر انف انسان فورمه و یقال انتاه و برآدمه شکل و شمائلده
وخلق و مشربده اویغون اولمق معناسنه در یقال انتی فلانا اذا وافق شکله و خلقه (التنتی) تفعل وزنده سرعتله
پرتاو ایدوب آتلمق معناسنه در یقال تنتی علیه اذا تنزی (الاستنتاء) چبان کرکی کبی چرکله طلوب قالقوب
طوملمق معناسنه در یقال استنتی الدمّل اذا استقرن ※ الیائی ※ (النواتی) نونك فتحیله نوتی کلمه سنك جمعیدرکه
کمی طایفه سنه و خدمتجی نفرینه دینورکه لوند تعبیر اولنور ملاحون معناسنه در * مؤلف بونی نوت ماده سنده
دخی ذکر ایلدی ※ الواوی ※ (النثو) نونك فتحی و ثای مثلثه نك سکونیله برلاقردی یی هرکسه سویلیوب فاش
و شایع قلمق معناسنه درکه دللره داستان ایلك تعبیر اولنور یقال نثا الحدیث ینثو نثوا اذا حدّث به و اشاعه و برنسنه یی
طاغیدوب یایمق معناسنه در یقال نثا الشیء اذا فرّقه و اذاعه (النثا) عصا وزنده برآدمك یاد و اخبار
اولنان وصف حالنه اطلاق اولنور کرك کوزل وکرك قبیح اولسون یقال هو حسن النثا و هو ما اخبرت
عن الرجل من حسن اوسیء (النثیّ) غنیّ وزنده قیودن صوچکرکن ایپدن صاچیلان صو صاچندیسنه
دینور (التناثی) تفاعل وزنده براز کمسه لر بینلرنده برآدمی یا برنسنه یی ذکر و یاد ایدشمك معناسنه در یقال
تناثوه ای تذاکروه ※ الیائی ※ (النثی) نثو وزنده و آنده لغتدرکه ذکر اولندی تقول نثیت الحدیث نثیا
من الباب الثانی لغة فی نثوت (الانثاء) همزه نك کسریله برآدمی فصل و غیبت ایلك معناسنه در یقال انثی زیدا
اذا اغتاب و برنسنه دن عار وجنابله استنکاف ایلك معناسنه در یقال انثی عن الشیء اذا انف منه ※ الواوی ※
(النجو) نونك فتحی و جیمك سکونیله و (النجاء) و (النجاة) و (النجایة) نونلرك فتحیله قورتلمق معناسنه در یقال
نجا منه ینجو نجوا و نجاء و نجاة و نجایة اذا خلص منه * مترجم دیرکه راغبك بیاننه کوره بو ماده انفصال من الشیء معناسنه
موضوعدر و نجو اغاجی کسمك معناسنه در یقال نجا الشجرة نجوا اذا قطعها و نجو و نجا عصا وزنده دری یی
یوزمك معناسنه در یقال نجا الجلد نجوا و نجا اذا کشطه و نجو و نجا یوزلمش دری یه دینور یقال عنده نجو و نجا
ای جلد منجوّ و نجو حدثلمك معناسنه در یقال نجا الصبیّ اذا احدث و نجو مطلقا بطندن خروج ایدن شیئه

دینور کرك نجس و کرك ریح اولسون و نجوی معناسنه کلور کاسیذ کرو یغموری دو کلمکله بوش قالمش سحابه دینور
و برآدمه یاخود برنسنه یه کوز دکورمك ایچون بدنظر ایلمك معناسنه در یقال نجالفلان اذا تشوه له لیصیبه بالعین
و بطندن حدث چیقمق معناسنه در یقال نجا الحدث اذا خرج (التنجیة) تفعله وزننده قورتلق معناسنه در یقال
نجی منه اذا خلص و قورترمق معناسنه در یقال نجّاه الله ای خلصه (الاستنجاء) بودخی قورتلق معناسنه در یقال
استنجی منه اذا خلص و اغاج کسمك معناسنه در یقال استنجی الشجرة اذا قطعها و برکسه برآدمدن کندی حاجت
و مقصودنی استحصال ایلمك معناسنه در یقال استنجی منه حاجته ای تخلصها و قضای حاجتدنصکره موضع
طهارتی صوایله یایقمق یاخود طاشله سیلمك معناسنه در یقال استنجی الرجل اذا اغتسل بالماء من النجو
او تمسح بالحجر * مترجم دیرکه مصباحك بیاننه کوره بو معنا قطع شجر معناسنه اولان استنجاء ماده سندن یاخود التقاط
رطب معناسندن مأخوذدر و راغب تحرّی ازالة النجو او طلب نجوة لالقاء الاذی عباره لریله تفسیر ایلمکله اوّله کوره
اعتاب و استعتاب قبیلندن اولور یعنی مزیدفیهی طلب ایچون اولور اعتاب کلمه سنك همزه سی سلب ایچون اولدیغی
کبی بونك مزیدی اولان انجاء کلمه سنك دخی سلب ایچون اولمغله استنجاء ازالهٔ نجو طلب معناسنه اولور
و تردید ثانی یه کوره تستر ایچون نجوه یعنی یوکسکجه یر ارامق معناسنه اولوب بعده معنای مذکورده متعارف اولمش
اولور نته که تغوّط ابتدا غائط یعنی چقورجه یر ارامق معناسنه در لکن وجه اوّل اوجهدر وجوه سائره مجاز اولمغله
استخلاص معناسندن مأخوذ دیمك آنلردن اقربدر انتهی * و استنجاء تازه خرمایه ایرشمك یاخود تازه خرما یمك
معناسنه در یقال استنجی القوم اذا اصابوا الرطب او اکلوه و مطلقا آغاجدن یمش دیرمك معناسنه در یقال
استنجی الجناء اذا اجتناه (الانجاء) همزه نك کسریله قورترمق معناسنه در یقال انجاه الله منه ای خلصه
و اغاج کسمك معناسنه در یقال انجی الشجرة اذا قطعها و دری صویمق معناسنه در یقال انجی الجلد اذا کشطه
و بلود یاغدر دقدنصکره کلدیکی سمته دونوب کتمك معناسنه در یقال انجت السحابة اذا ولت ای ادبرت بعد
ماامطرت و اغاجك میوسنك دیرمه زمانی حلول ایلمك معناسنه در یقال انجت النخلة اذا اجنت و برنسنه یی کشف
و اظهار ایلمك معناسنه در یقال انجی الشیٔ اذا کشفه (الانتجاء) افتعال وزننده برآدمدن برکسه حاجتنی استحصال
ایلمك معناسنه در یقال انتجی منه حاجته اذا تخلصها و بر آدمی سرداش ایلمکه تخصیص و اختیار ایلمك
معناسنه در یقال انتجاه اذا خصه بمناجاته و مرتفع یره اوتورمق معناسنه در یقال انتجی الرجل اذا قعد علی نجوة
و فسلدشمك معناسنه درکه مشارکت ایچوندر یقال انتجی القوم اذا تسارّوا (النجا) عصا وزننده و (النجوة)
تمره وزننده و (المنجا) مرمی وزننده تومسك و یوکسك یره دینور کویا که سیل صویندن نجاته باعثدر یقال نزلوا اوراء
النجا و النجوة و المنجا ای ما ارتفع من الارض و نجا دکنکه دینور عصا معناسنه و دکنك دوزه جك صریق
مقوله سی اغاجه دینور (الناجیة) و (النجیة) غنیه وزننده پك چاپك ورونده ناقه یه دینور یقال ناقة ناجیة و نجیة
ای سریعة و بونکله ارکك دوه صفتلنمز و عندالبعض صفتلنور یقال بعیر ناج و نجیّ ای سریع (النجو) نجم وزننده
و (النجوی) دعوی وزننده برآدمه سرّا سوز سویلك معناسنه درکه فسلده مك تعبیر اولنور یقال نجاه نجوا و نجوی
اذا سارّه و برآدمك اغزنی قوقلق معناسنه در یقال نجاه اذا نکهه و نجوی اسم اولور نجا کبی فسلدی یه دینور یقال
بینهم نجا و نجوی ای تسارّ و فسلدی ایدن کمسه لره دینورکه وصف بالمصدر اولور یقال هم نجوی المسارّون * شارح
دیرکه مفرد و جمعه اطلاق اولنور (المناجاة) مباهاة وزننده و (النجاء) جدال وزننده برکسه یه فسلده مك
معناسنه در یقال ناجاه مناجاة و نجاء اذا سارّه * شارح دیرکه نیاز درکاه الهی یه مناجات اطلاقی اخفاء جهتیله
اولدیغنه مبنیدر (التناجی) تفاعل وزننده فسلدشمك معناسنه در یقال تناجی القوم اذا تسارّوا (النجیّ)
غنیّ وزننده فسلدی یه دینور و برآدمله فسلدی ایدنه دینورکه سرداش و همراز اوله جقدر جمعی انجیه کلور یقال
هو نجیة ای یسارّه (نجی) هدی وزننده ساحل بحر زنکبارده بر بلده آدیدر (النجاءك النجاءك) نونلرك فتحی
و الفلرك مدّیله و قصریله اسرع اسرع معناسنه درکه امر حاضرلر در چاپك اول چاپك اول دیمکدر و بو اغراء
بابندندر فعلی وجوبا محذوفدر الزم النجاء سبکنده در تخصیص خطاب ایچون کاف لاحق اولدی ذلك و هنالك
کافلری کبی اعرابدن محلی یوقدر خلاصه سی چاپك اول قورتلغه باق دیمکدر قورتلمغك ملزومی اولان سرعت
معناسنه استعمال اولنمشدر یقال النجاءك النجاءك بالمدّ و القصر ای اسرع اسرع (النجاة) حصاة وزننده
قورتلق معناسنه درکه ذکر اولندی و حرص معناسنه در یقال به نجاة ای حرص و حسد معناسنه در
ظاهرا بونلر قدره معناسندن مأخوذدر و نجاة منتاره دینور کمأه معناسنه (التنجی) تفعل وزننده مرتفعجه

مطلب

براشدرمق معناسنه‌در يقال تنجى الرجل اذا التمس نجوة من الارض و برآدمه يا برنسنه‌يه كوز دكورمك ايچون
بدنظر ايلك معناسنه‌در يقال تنجى لفلان اذا تشوّه له ليصيبه بالعين ﴿النجاوة﴾ سحابه وزننده وسعتلو ميدانلو
ارضه دينور تقول بيننا نجاوة من الارض اى سعة ﴿النجواء﴾ غلواء وزننده‌كه جوهرى غلط ايدوب كرنمك معناسيله
تفسير ايلمشدر صواب اولان حاى مهمله ايله اولمقدر ﴿ينجى﴾ يرضى وزننده برموضع آديدر ﴿المنجىّ﴾ مرمىّ وزننده
برقلجك اسميدر و بررجل آديدر ﴿ناجيه﴾ بنو اسد يوردنده برصو آديدر و بصره‌ده برموضع آديدر ﴿نجىّ﴾ سمىّ
وزننده بررجل آديدر ﴿النجوة﴾ حرف تعريفله تمره وزننده بحرين قضاسنده برقريه آديدر و نجوه حرف تعريفسز
بررجل آديدر ﴿الناجى﴾ ابو المتوكل على بن داود و ابو الصديق بكر بن عمر و راوىٔ حسن بصرى اولان ابو عبيده
وريحان بن سعيد نام محدثلرك لقبلريدر و على بن نجا الواعظ الحنبلى كه اعلامدندر ابن نجيه ديمكله معروفدركه تميه
وزننده‌در ﴿نجيه﴾ غنيه وزننده ابن ثواب الاصفهانى دركه محدثدر ❊ الواوى ❊ ﴿النحو﴾ محو وزننده يوله دينور يقال
اخذ نحوا اى طريقا و جهت معناسنه‌در يقال هو على نحوه اى جهته جمعى انحاء و نحوّ كلور عتلّ وزننده و قصد معناسنه
كلور بو معناده ظرف و اسم اولور تقول نحوت نحوه اى قصدت قصده تقول نحوى اليه اى قصدى و منه نحو العربية
يعنى علم نحو اطلاق اولنان فن معهود اشبو قصد معناسندندر زيرا انكله كلام عربينك سمت و منهاجى ادراك اولنور بونك
جمعى نحو كلور عتلّ وزننده و نحيه كلور دليه وزننده و قصد و عزم ايلك معناسنه مصدر اولور يقال نحاه ينحوه و ينحاه نحوا
من الباب الاول و الثالث اذا قصده و بركسه برياني اوزره ميل ايدوب آغمق ياخود اوق اتان كمسه يايى چكركن برسمته
طوغرو اكيلوب آورلمق معناسنه‌در يقال نحا الرجل اذا مال على احد شقيه او انحنى فى قوسه و برنسنه‌يى برطرفه صرف
ايلك معناسنه‌در يقال نحاه اذا صرفه و برنسنه‌يه كوز دوندروب باقمق معناسنه‌در يقال نحا اليه بصره ينحاه و ينحوه
اذارده ﴿الانتحاء﴾ افتعال وزننده بودخى برسمته و برنسنه‌يه قصد و عزيمت ايلك معناسنه‌در يقال انتحاه اذا قصده
و برنسنه‌يه سويكنوب طيانمق معناسنه‌در يقال انتحى له اذا اعتمد و دوه قسمى تك ديزكين آت كبى صول طرفه
طوغرى يمانوب چوكه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال انتحى البعير اذا اعتمد فى سيره على ايسره ﴿الناحى﴾ نسب
اوزره اسم فاعلدر علم نحوه منتسب اولان آدمه دينور جمعى نحاة كلور قضاة وزننده يقال رجل ناح من قوم نحاة
اى نحوىّ ﴿الانحاء﴾ همزه‌نك كسريله بركسه‌يه يا برنسنه‌يه قصد و توجه قلمق معناسنه‌در يقال انحى عليه
ضربا اذا اقبل و برنسنه‌دن صرف بصر قلمق معناسنه‌در يقال انحى بصره عنه اذا عدله و دوه يورركن صول
طرفنه طوغرى يمانه‌رق و سويكنه‌رك يوريمك معناسنه‌در يقال انحى البعير اذا اعتمد فى سيره على ايسره
﴿النحواء﴾ غلواء وزننده دتره‌دوب كرنمكه دينوركه ايستمه مقدمه‌سيدر يقال اخذته النحواء اى الرعدة و التمطى
﴿بنو نحو﴾ ازد قبيله‌سندن برجماعتدر ❊ اليائى ❊ ﴿النحى﴾ نونك كسريله طولومه دينور زقّ معناسنه على قول خاصة
ياغ طولومنه دينور نته‌كه نحى دخى دينور و حى وزننده و نحا دخى دينور فتا وزننده يقال جعله فى نحى و فى نحى
و فى نحا اى فى زق او هو ما كان للسمن خاصة * مترجم ديركه مؤلف * اشغل من ذات النحيين * مثلندن ذهول ايلدى
اصلى بودركه تيم الله بن ثعلبه قبيله‌سندن برخاتون زمان جاهليتده ايكى طولوم ايله برپازارك الارغه محلنده ياغ بيع
ايدر ايدى خوّات بن جبير الانصارى ياغ آلمق صورتيله يانته كلوب چاشنيلرينه باقمق ايچون طولومك برينك اغزنى
چوزدردى آنك چاشنيسنى كوردكدنصكر ديكر طولومك دخى اغزنى چوزدروب كويا كه آنكده چاشنيسنه
باقدى خاتون ياغ آقسون ديو ايكى اليله ايكى طولومك اغزنى طوتدقده همان خوّات خاتونك اكسه‌سنه بچوب
ايكيسيده طونسز اولمغله بشقه داد و ستده مباشرت ايلدى خاتون دفع صددنده اولسه ياغ كيدرنه ياپسون
بالضروره بو پازارلغه قائل اولدى من بعد بغايت مشغول اولان كمسه حقنده * اشغل من ذات النحيين * مثل اولدى
بعد زمان خوّات اسلامه كلمكله سرور انام عليه الصلوة و السلام حضرتلرى مادهٔ مزبوره ضمننده خوّات ايله
ملاطفه بيوررلر ايدى و نحى نونك كسريله طپراق دستى‌يه دينوركه يايق ايدوب ايچنده سود يايلور و برنوع تازه
خرما اسميدر و انلو تمرنلو اوقه دينور جمعلرى انحاء كلور و نحىّ كلور عتىّ وزننده و نحاء كلور نونك كسريله
﴿النحى﴾ وحى وزننده يايقده ياغى چيقمق ايچون سودى چالقيوب يايمق معناسنه‌در يقال نحى اللبن ينحيه و ينحاه
نحيا من الباب الثانى و الثالث اذا مخضه و برنسنه‌يى يرندن الارغه قلمق معناسنه‌در يقال نحى الشئ اذا ازاله
و برنسنه جانبنه امالهٔ نظر ايلك معناسنه‌در يقال نحى بصره اليه اذا صرفه ﴿التنحية﴾ تفعله وزننده بودخى
برنسنه‌يى يرندن آيروب الارغه قلمق معناسنه‌در يقال نحاه اذا ازاله ﴿التنحى﴾ تفعل وزننده الارغه اولمق معناسنه‌در
يقال نحاه فتنحى اى ازاله فزال ﴿الناحية﴾ و ﴿الناحاة﴾ جانب معناسنه‌دركه قراركاهدن الارغه‌جه اولان سمتدن

عبارتدر يقال قعد فى ناحيته و ناحاته اى جانبه ﴿النحىّ﴾ غنىّ وزننده الارغده كيدن دوه لره دينور يقال ابل نحىّ اى منتحية ﴿المنحاة﴾ مرماة وزننده بورغاج صو آقنديسنه دينور ودولاب طوارينك يولنه دينوركه صو چكركن اورادن تردّد ايدر ﴿اهل المنحاة﴾ نسب جهتيله برى برينه بعيد اولان جماعته اطلاق اولنور ﴿المنحاة﴾ ميمك ضميله ايرى و بيوك يايه دينور يقال قوس منحاة اى ضخمة و بيوك اوربجلو دوه لره دينور ﴿الانحاء﴾ همزه نك كسريله برنسنه يى بركسه جانبنه اماله و توجيه ايلك معناسنه در ومنه يقال انحى له السلاح اذا ضربه به ﴿الانتحاء﴾ افتعال وزننده برايشه چالشوب چبالمق معناسنه در يقال انتحى فى الامر اذاجدّ و برنسنه يه سويكنوب طيامق معناسنه در يقال انتحى فى الشئ اذا اعتمد عليه ﴿النحية﴾ غنيه وزننده قصد معناسنه اولان نحودن فعيله بمعنى مفعوله دركه هرنسنه نك قصد ايده جكى شيئه ديمكدر ومنه يقال هو نحية القوارع اى الشدائد تنحيه يعنى فلان شدائد و محن روزكارك تختهٔ تعليم كبى مقصدى و توجهكاهيدر اصلا كنديدن دور و منفكّ اولمز ❊ الواوى ❊ ﴿النخوة﴾ خاى معجمه ايله خطوه وزننده بركسه بيوكلنوب خود بينلك و تعظم و افتخار ايلك معناسنه در يقال نخا الرجل ينخو نخوة و يقال نخى الرجل على المجهول اذا افتخر وتعظم و برآدمى مدح ايلك معناسنه در يقال نخا فلانا اذا مدحه ﴿الانتخاء﴾ افتعال وزننده بودخى تعظم و افتخار ايلك معناسنه در يقال انتخى الرجل اذا افتخر و تعظم ﴿الانخاء﴾ همزه نك كسريله برآدمك كبرو نخوتى زياده اولمق معناسنه در يقال انخى الرجل اذازادت نخوته ❊ الياء و الواو ❊ ﴿الندو﴾ حدو وزننده ناس برآرايه كلوب بريكمك معناسنه در يقال ندا القوم يندو ندوا اذا اجتمعوا و برنسنه طاغلمق معناسنه در يقال ندا الشئ اذا تفرّق و ناس مجلس مشورت كبى جمعيتكاهه حاضر اولمق معناسنه در يقال ندا القوم اذا حضروا الندى و دوه قسمى اكشى اوتلاقدن طتلو اوتلاغه چيقمق معناسنه در يقال ندت الابل اذا خرجت من الحمض الى الخلة و برنسنه يه بكزنوب خلق وخلق جهتيله اكا چكمك معناسنه مستعملدر يقال ناقة تندو الى نوق كرام اى تنزع ﴿الانتداء﴾ افتعال وزننده و ﴿التنادى﴾ تفاعل وزننده بودخى ناس بر ارايه كلوب بريكمك معناسنه در يقال انتدى القوم وتنادوا اذا اجتمعوا و تنادى برى برينه چاغرمق معناسنه دركه نداء ماده سندندر يقال تنادوا اذا نادى بعضهم بعضا و مجلس قوروب عقد انجمن ايلك معناسنه در يقال تنادى القوم اذا تجالسوا فى النادى ﴿التندية﴾ تفعله وزننده دوه لرى اكشى او تلاقدن طتلو او تلاغه چيقارمق معناسنه در تقول نديت الابل اذا اخرجتها من الحمض الى الخلة و عند البعض دوه لرى صويه كوتوروب برمقدار ايچدكدنصكره براز او تاروب بعده ينه صويه كوتورمك معناسنه در يقال ندّى الابل اذا اوردها فشرب قليلا ثمّ رعاها قليلا ثمّ ردّها الى الماء و برنسنه يى نمناك ايلك معناسنه در يقال نديت الشئ اذا بللته ﴿المندى﴾ مكرم وزننده آت ودوه قسمنك وجه مذكور اوزره ايكى صوارمق بيننده او تاردقلرى او تلاغه دينور تقول هذا مندى خيلنا اى موضع تنديتها ﴿النوادى﴾ اوركك دوه لره دينور يقال ابل نواد اى شاردة و نوادى النوى خرما چكردكلرينى دوه يه علف ايچون قيروب ازدكلرنده صچرايان صچرانديلرينه دينور ﴿الندوة﴾ تمره وزننده عقد مجلس ايدن جماعته دينور و ندوه ناسك كوندز مجتمع اولدقلرى مجلس و انجمنه دينور على قول ناس مجتمع اولدقلرى حالده اطلاق اولنور قالقوب طاغلدقلرنده اطلاق اولنمز نته كه ندى و نادى دخى بومعنايه دركاسيذكر ﴿دار الندوة﴾ مكه ده برخانهٔ معلومدر يعنى قصىّ بنا ايلديكى خانه دركه قريش آنده دائما مجتمع اولوب مشاوره ايدرلر ايدى ﴿المناداة﴾ مباهاة وزننده بركسه ايله انجمن اولوب همنشين اولمق معناسنه در و عند البعض مفاخره معناسنه در ناداه اذا جالسه او فاخره و بركسه رازنى اظهار ايلك معناسنه در يقال نادى بسره اى اظهره و يول بلوروب آچغه چيقمق معناسنه مستعملدر يقال نادى له الطريق اذا ظهر و برنسنه يى كوروب بيلمك معناسنه در يقال نادى الشئ اذا رأه و علمه و برآدمى چاغرمق معناسنه در تقول ناديته و به اى صحت به ﴿الندىّ﴾ غنىّ وزننده و ﴿النادى﴾ و ﴿الندوة﴾ تمره وزننده و ﴿المنتدى﴾ ملتقا وزننده ناسك كوندوز بريكدكلرى مجلس و انجمنه دينور على قول مجتمع اولدقلرى حالده اطلاق اولنور تفرّق قلرنده اطلاق اولنمز تقول حضرنا نديّهم وناديهم و ندوتهم و منتداهم اى مجلسهم نهارا او هو المجلس ماداموا مجتمعين فيه وتقول العرب ماينديهم النادى اى مايسعهم يعنى جماعت پك چوق اولمغله مجلس آنلرى احاطه ايلمز ﴿التندّى﴾ تفعل وزننده بر آدم جوانمردلك ايدوب بركسه يه احسان و انعام ايلك معناسنه در معناى آتيدن مأخوذدر يقال تندّى الرجل اذا تسخى و افضل ﴿الانداء﴾ اكرام وزننده تندّى معناسنه در يقال اندى فلان فلان بمعنى تندّى و برنسنه يى نمناك ايلك معناسنه در تقول انديته اذا جعلته نديّا و بركسه كثير العطاء اولمق ياخود خوش آوازاولمق معناسنه در يقال اندى الرجل اذا كثر عطاه او حسن صوته ﴿الندى﴾ عصا وزننده

برده اولان یاش طپراغه دینور ثری معناسنه وات یاغنه دینور شحم معناسنه ویغموره دینور ویاشلغه دینور
یقال به ندی ای بلل وچایره دینور کلأ معناسنه وبخور کبی خوشبو برنسنه یه دینورکه انکله تطیب اولنور
وغایت ومدی معناسنه‌در جمعی اندیه وانداء کلور (الندیّ) غنیّ وزننده اصلاق نسنه یه دینور بو مناسبتله
سخیّ وکریم آدمه ندیّ الکف اطلاق اولنور یقال هو ندی الکف ای سخیّ وبلند آواز اولوب سسی مسافهٔ
بعیده یه بالغ اولان آدمه ندیّ الصوت اطلاق اولنور یقال هو ندیّ الصوت ای بعیده (المندیة) محسنه وزننده
شول سوزه اطلاق اولنورکه مخاطب اولان آدمك شرم وحیادن آلنی ترلر اوله یقال کلمة مندیة ای یندی بها
الجبین (النداء) نونك ضمی وکسریله سسه دینور صوت معناسنه (الندی) فتا وزننده سس ایراق کتمك
معناسنه‌در یقال ندی الصوت ندی من الباب الرابع اذا بعد (النادیة) صودن بعید اولان خرمالغه دینور یقال
نخل نادیة ای بعیدة عن الماء (الندءتان) تمرتان وزننده نده کلمه‌سنك تثنیه‌سیدر آت قسمنك یان باشلرینك
ایچ طرفلرینه قریب اولان یرلرینه دینور (المندیات) محسنات وزننده آدمی رسوا ومفتضح ایدن اقوال وافعاله
اطلاق اولنورکه شرمنده‌لکدن جبهه‌یی ترلدر اوله یقال افعال او اقوال مندیاب ای مخزیات (الندی) عصاوزننده
بر نسنه یاشاروب نمناك اولمق معناسنه‌در یقال ندی الشیءُ ندی من الباب الرابع اذابلّ (الندی) عمی وزننده
اصلانمش نمناك شیئه دینور (النوادی) حوادث روزکاره اطلاق اولنور یقال اصابتهم النوادی ای الحوادث
(النادیات) برنسنه‌نك اوائلنه اطلاق اولنور یقال بدت نادیاته ای اوائله ❊ الواوی ❊ (النزوة) مروه وزننده
برجنس آق ویوفقه طاش اسمیدرکه بعضا اندن چقماق دوزیلور ❊ الواوی ❊ (النزو) نونك فتحی وزای معجمه‌نك
سکونیله و (النزاء) غراب وزننده و (النزوّ) علوّ وزننده و (النزوان) فتحاتله صچرامق واطلامق معناسنه‌در
یقال نزا علیه ینزو نزوا ونزاء ونزوّا ونزوانا اذاوثب علیه وکوکل برنسنه یه چکلمك معناسنه مستعملدر یقال نزا به
قلبه اذا طمح واشك قسمی حشاریلقدن بری اوته شاطر کبی قالقیمق معناسنه مستعملدر یقال نزت الحمر اذا وثبت
من المراح ای مرحت فوثبت وتنجره‌ده طعام قینامق معناسنه مستعملدر یقال نزا الطعام اذا غلا (التنزیة)
تفعله وزننده صچرامق وآشمق معناسنه‌در یقال نزی علیه بمعنی نزا وتنزیه وتنزی هاسز متعدی اولور
صچراتمق وآشورمق معناسنه‌در یقال نزاه تنزیة وتنزیا اذا وثب به (الانزاء) همزه‌نك کسریله بودخی صچراتمك
وآشورمق معناسنه‌در یقال انزاه بمعنی نزّاه (النزوان) فتحاتله صچرامق معناسنه‌درکه ذکر اولندی وبرنسنه
شیء آخردن صیرلوب قورتلمق معناسنه‌در یقال نزا عنه نزوانا اذا تفلت بوراده قاف وبا ایله تقلب نسخه‌سی
غلطدر وحدت وسورت معناسنه‌در یقال به نزوان ای سورة (النزیّ) غنیّ وزننده و (النزاء) شداد وزننده
و (المتنزی) متنزه وزننده شرّ وشور وفتنه خصوصنه جسور وشیرمردوجست وچالاك اولان آدمه اطلاق اولنور
یقال انه لنزیّ الی الشرّ ونزّاء ومتنزّ ای سوّار الیه (النازیة) تیزلك حدت معناسنه‌در یقال فی طبعه نازیة ای حدة
وهفوه وبادره یه اطلاق اولنور یقال صدرت منه نازیة ای بادرة ودیبی چقور چناغه وکاسه یه دینور وبین الحرمین
صفراء نام محل قربنده بر پیکار آدیدر (النزیة) غنیه وزننده بودخی دیبی چقور چناغه وکاسه یه دینور یقال
قصعة نازیة ونزیة ای قعیرة (النزاء) سماء وزننده و (النزاء) کساء وزننده ارکك حیوان دیشی یه آشمق معناسنه‌در
یقال نزا الفحل علی الناقة نزا ونزاء اذا سفد (التنزی) تفعل وزننده برنسنه یه سرعتله صچرایوب آتلمق
معناسنه‌در یقال تنزی علیه اذا توثب وتسرع (النزو) حذو وزننده جراحتدن قان پك چوق آقغله بیخود
اولمق معناسنه‌در یقال نزی الرجل علی المجهول نزوا ای نزف * شارح بوراده قاف ایله نزق نسخه‌سی
غلطدر ومنه فی النهایة وفی حدیث ابی عامر الاشعری * انه رمی بسهم فی رکبته فنزی منه فمات * یقال اصابه
جرح فنزی منه فمات وذلك اذا اصابته جراحة فجری دمه ولم ینقطع (النزوة) تمره وزننده قصه وبودور نسنه یه
دینور ونزوه عمان ترابنده برطاغك آدیدر (النزیة) غنیه وزننده سحابه دینور ❊ الواوی ❊ (النسوة) نونك
کسری وضمی وسینك سکونیله و (النساء) و (النسوان) و (النسون) نونلرك کسریله مرأه کلمه‌سنك من غیر لفظها
جمعلریدر نسبتنده نسوی دینور نونك کسری وسینك سکونیله (النسوة) خطوه وزننده بر ایش ایشلیان کمسه
ایشی ترك ایلك معناسنه‌در یقال نسا عمله ینسوه نسوة اذا ترکه ونسوه بر ایچم سوده دینور تقول سقانی نسوة
من اللبن ای جرعة منه * مترجم دیرکه نسوه ماده‌سی بوندن مأخوذ اولمق اغلب ملحوظدر زیرا عرب قسمی بالطبع
زندوست اولوب وعندلرنده سود الطف اغذیه بلکه غذای مخصوص اولدیغی معلومدر بوملابسه تصوریله اخذ
واطلاق ایلری قریبدر (نسا) عصا وزننده فارس اولکه‌سنده بر بلده آدیدر وسرخس قضاسنده برقریه آدیدر

(وکرمان)

وكرمان وهمدان قضالرنده برر قريه آديدر ونسا بوط طمرينه دينوركه طپوغه قدر ممتد اولور هر قالچه ده بر دانه اولور تثنيه سنده نسوان ونسيان دينور فتحاتله امام زجّاج عليه الرحمه ديديكه بونده عرق النسا ديمك جائز دكلدر زيرا شيء كندى نفسنه مضاف اولمز * شارح ديركه عامك خاصّه اضافتنه حمل ايله جائزدر يوم الاحد وشجر الاراك ديدكلرى كبى ياخود مسمانك اسمنه اضافتى ياخود اختلاف حسبيله شيئك كندى نفسنه اضافتى قبيلندن اولور ❊اليائى❊ ﴿النسى﴾ و ﴿النسيان﴾ و ﴿النساية﴾ و ﴿النساوة﴾ نونلرك كسريله و ﴿النسوة﴾ خطوه وزننده اونتمق معناسنه در يقال نسيه نسيا ونسانا ونساية ونساوة من الباب الرابع ضدّ حفظه * مؤلفك بصائرده بيانه كوره نسيان ماده سى برآدم كنديسنه استيداع اولنان نسنه نك ضبطنى ترك ايلمكدن عبارتدر اولدخى اول آدمك ضعف قلبندن يعنى حافظه سى ضعيف اولديغندن ياخود غفلتندن نشأت ايدر ياخود عن قصد قلبندن ذكرى ساقط اولور حقنده ذمّ الهى مترتب اولان قسم اخيردر ﴿الانساء﴾ همزه نك كسريله اونتدرمق معناسنه در يقال انساه اياه ﴿النسى﴾ نونك كسريله وفتحيله اونوديلوب فراموش اولمش نسنه يه دينور يقال هو نسيه اى مانسى ونسوانك بيانه آتدقلرى حيض بجاوره سنه دينور يقال القاه كالنسى وهو ماتلقاه المرأة من خرق اعتلالها ﴿النسىّ﴾ غنىّ وزننده بين القوم معدود ومعتبر اولميان آدمه دينور يقال هو نسىّ اى لايعدّ فى القوم وقوّت حافظه سى اولمامغله كثير النسيان اولان آدمه دينوركه اونوتغان تعبير اولنور ﴿النسيان﴾ سكران وزننده بودخى اونوتغان آدمه دينور يقال رجل نسىّ ونسيان اى كثير النسيان ﴿النسى﴾ نونك فتحى وسينك سكونيله برآدمك نسا ديدكلرى ذكر اولنان بوط طمرينه اورمق معناسنه در يقال نسيه نسيا من الباب الرابع اذا ضرب نساه ﴿النسا﴾ عصا وزننده برآدمك بوط طمرى اغريمق معناسنه در يقال نسى الرجل نسا من الباب الرابع اذا اشتكى نساه ﴿الانسى﴾ احوى وزننده بوط طمرى آغرر اولان كشى يه دينور نسياء مؤنثيدر حمراء وزننده ﴿الانسىّ﴾ همزه نك فتحى وسينك كسريله ساق سفلاده يعنى انجكك اشاغيسنده بر طمر آديدر بو طمر عامه نك عرق الانثى ديدكلرى طمر اوله جقدر ❊اليائى❊ ﴿النشوة﴾ نونك حركات ثلاثى وشين معجمه نك سكونيله خوشبو نسنه قوقلمق معناسنه در على قول اعمدر يقال نشى ريحا طيبة اوعامّ نشوة مثلثة من الباب الرابع اذا شمها وبرخبرى ايوجه طويوب حقيقتنه واقف اولمق معناسنه مستعملدر يقال نشى الخبر اذا علمه وسرخوش اولمق معناسنه در يقال نشى من الشراب اذا سكر وبرنسنه يى مرّة بعد اخرى معاودت وتكرار قلمق معناسنه دركه مراد اعتياد ايلمكدر يقال نشى بالشيء اذا عاوده مرّة بعد اخرى ومواشى مغيلان كبى ايرى ميشه اغاجلرينك نشوه لرندن اوتلامقله خسته اولمق معناسنه در يقال نشى المال اذا اخذه داء من نشوة الغضا ﴿الاستنشاء﴾ بودخى خوش رايحه قوقلمق ياخود مطلقا رايحه قوقلمق معناسنه در يقال استنشى ريحا طيبة اوعام اذا شمها ﴿الانتشاء﴾ افتعال وزننده و ﴿التنشى﴾ تفعل وزننده استنشاء معناسنه در يقال انتشى وتنشى بمعنى استنشى ومست وسرخوش اولمق معناسنه در يقال انتشى الرجل وتنشى اذا سكر ﴿النشوة﴾ ثمره وزننده مغيلان كبى ايرى ميشه اغاجلرندن الك اوّل چچك طرزنده ظهور ايدر برنسنه يه دينور ورايحه يه دينور يقال اخذ نشوته اى رايحته وسرخوشلغه دينور يقال به نشوة اى سكرة وبرسنه لك اغاج قاونى ديدكلرى ميوه يه دينور يقال اترجة نشوة اى لسنتها ﴿الانشاء﴾ همزه نك كسريله مواشى مغيلان كبى ايرى ميشه اغاجنك نشوه سنى بولمق معناسنه در يقال انشى البعير اذا وجد نشوة الغضاة ﴿النشية﴾ غنيه وزننده رايحه يه دينور ﴿النشوان﴾ و ﴿النشيان﴾ سكران وزنلرنده سرخوشه دينور يقال رجل نشوان ونشيان اى سكران وبرخبرك ابتدا ظهورنده جستجو ايدر اولان آدمه دينور يقال هو نشيان بالاخبار اى يتخبر الاخبار اوّل ورودها ﴿النشوة﴾ نونك كسريله خبر طويمغه دينور ﴿النشا﴾ عصا وبعضا سما وزنلرنده نشاستج اسميدركه تركيده نشاسته تعبير ايتدكاريدر بغدايك اوزندن ياپيلور اشبو نشا كلمه سنك اصلى نشاستج ايدىكه نشاستهٔ فارسى معرّبيدر تخفيفا شطر كلمه حذف اولندى محدّثيندن محمد بن حبيب النشائى نشا عملنه منسوبدر ﴿نشوى﴾ سكرى وزننده اذربيجان اولكه سنده بر بلده در اكا نخجوان ونخشوان ونغشوان ديمك جائز دكلدر بو بلده حالا شروان طرفنده نخجوان ديدكلرى اوله جقدر ﴿النشاة﴾ حصاة وزننده نشوه سى اولان ميشه اغاجنه ياخود رايحه لو اولان اغاجه دينور جمعى نشا كلور حصا كبى ❊الواوى❊ ﴿الناصية﴾ و ﴿الناصاة﴾ باشك اوك طرفنده قيل بيتديكى يرك نهايت بولديغى محله دينوركه آلين تعبير اولنور قصاص الشعر معناسنه در * مؤلفه كوره قصاص الشعر باشك اوكندن واكسه سندن قيل بتمسى نهايت بولان موضعدر شهرتنه مبنى اوك طرفى متبادر در * وشارحك بيانه كوره اوراده اولان پرچه وكاكله ناصيه اطلاقى مجاز در حاليت ومحليت علاقه سنه مبنيدر ﴿النصو﴾ نونك فتحى وصادك سكونيله برآدمك آلننده اولان پرچه ياپشوب قاورمق ياخود پرچنى چكمك

معناسـنده در يقال نصاه نصوا اذا قبض ناصيته اومد بها و بيابان بيابانه متصل اولمق معناسـنده در يقال نصت
المفازة بالمفازة اذا اتصلت و بدندن لباسی صو يوب چيقارمق معناسـنده در يقال نصا الثوب اذا كشفه و نصو
سانجو يه شبيه وجعه دينوركه جوف انسانی يه عارض اولور (الانصاء) همزه نك كسريله بودخی برآدمك آلننی
قاوره يوب چكمك معناسنده در يقال انصاه اذا قبض بناصيته (المناصاة) مباهاة وزننده و (النصاء) جدال وزننده
بری برينك النلری پرچنی قاوره يوب چكشدرمك معناسـنده در تقول ناصيته مناصاة و نصاء ای نصوته و نصانی
(المنتصی) منتقی وزننده بری برينه متصل اولان ايكی دره نك اوست طرفنه دينوركه بری برينه قاوشدقلری محلدر
و برموضع آديدر (الناصية) مرعانك ايلری و يوقری طرفنده او تليان دوه لره دينور يقال ابل ناصية ای ارتفعت
فی المرعی (نصاء) كساء وزننده برموضعدر (النواصی) ناصيه نك جمعيدركه الينه دينور بومناسبتله اشراف ناسه
اطلاق اولنور نته كه اذناب اسافل ناسه اطلاق اولنور يقال هم نواصی القوم ای اشرافهم ❊اليائی❊ (النصية) غنيه
وزننده ناسك كزيده و خيارينه دينور جمعی نصیّ و انصاء و اناصیّ كلور (الانصاء) همزه نك كسريله بريرده نصیّ
ديدكلری اوت چوق اولمق معناسنده در يقال انصت الارض اذا كثر نصيها * شارح ديركه نصیّ كلمه سنك تعريفی
نسخه لردن ساقط اولمشدر ونصیّ غنیّ وزننده افضل مرعادر تازه سنه نصیّ و صليان و اغاردقده طريفه و بوغونلنوب
قارتلندقده حلی دينور تركيده بغدايجق اوتی و اشك كنكری و دبجك اوتی تعبير اولنور (الانتصاء) افتعال وزننده
اورندلك اختيار معناسنده در يقال انتصاه اذا اختاره وطاغ ياخود ارض اوزون اوزادی يوكسك اولمق معناسنده در
يقال انتصی الجبل و الارض اذا طالا و ارتفعا (التنصی) تفعل وزننده برنسنه يه بياشمق معناسنده در يقال تنصی الشیء به
اذا اتّصل و برقومك اشراف زاده سنی تزوّج ايلمك معناسنده در يقال تنصی بنی فلان اذا تزوّج فی نواصيهم ❊الواوی❊
(النضو) نونك فتحی و ضاد معجمه نك سكونيله ارقه دن لباس صو يوب جبلاقمق معناسنده در يقال نضاه من ثوبه نضوا
اذا جرّده و سائره سبق و تقدّم ايلمك معناسنه مستعملدر كويا كه آنلرك ايچندن كندی نفسنی تجريد ايدر يقال نضا الفرس
اذا سبق غيره و قيندن قلجی صيرمق معناسنده در يقال نضا السيف اذا سله وقطع مسافه ايلمك معناسنده در يقال نضا
البلاد اذا قطعها ونضو و نضوّ علوّ وزننده الده و اياقده و باشده و صقالده اولان خضابك رنكی زائل اولمق معناسنده در
علی قول باش ايله صقالده اولان خضابه مخصوصدر يقال نضا الخضاب نضوا و نضوّا اذا ذهب لونه يكون فی اليد
و الرجل و الرأس و اللحية او يخصهما و بدنده اولان ورم ساكن اولمق معناسنده در يقال نضا البدن اذا سكن ورمه و صو
نشف ايلمك معناسنده در يقال نضا الماء اذا نشف (الانتضاء) افتعال وزننده بودخی قيندن قلج صيرمق معناسنده در
يقال انتضی السيف اذا سله و لباسی اسكتمك معناسنده در يقال انتضی الثوب اذا ابلاه (النضو) نونك كسريله آت
و يانك باشلقسز يالكزجه كمينه دينور و اريق و مهزول اولان حيوانه دينور يقال ركب نضوا ای مهزولا من الابل
و غيرها مؤنثی نضوه در جمعی انضاء كلور و انجه اوقه دينور قدح رقيق معناسـنه و چوق قوللنلوب آتلمغله
كهنه و فاسد اولمش اوقه دينور و كهنه لباسه دينور (النضیّ) غنیّ وزننده آريق و مهزول حيوانه دينور يقال
بعير نضیّ ای مهزول و تمرنسز يلكسز اوقه دينور و مزراغك ال ايله طوته جق يرندن يوقريسنه دينور ياخود بيونك
باشدن طرفه يوقريسنه دينور ياخود كميكنه ياخود چكنی ايله قولاق ارالغنه دينور و نضیّ الكاهل يغرنيده اولان
اوكورغه كميكلرينه دينور و انسانك آلت تناسلنه دينور (الانضاء) همزه نك كسريله دابه يی مهزول ايلمك معناسنده در
يقال انضی بعيره اذا هزله و برآدمه مهزول حيوان و يرمك معناسنده در يقال انضاه اذا اعطاه مهزولا و لباسی
اسكتمك معناسنده در يقال انضی الثوب اذا ابلاه ❊اليائی❊ (النضی) نضو وزننده قيندن قلج صيرمق معناسنده در
يقال نضيت الثوب نضيالغة فی نضوته و لباسی اسكتمك معناسـنه در تقول نضيت الثوب اذا ابليته (الانضاء)
همزه نك كسريله و (الانتضاء) افتعال وزننده بونلرده لباسی اسكتمك معناسنده در تقول انضيت الثوب و انتضيته
اذا ابليته (المنتضی) منتقی وزننده برموضع آديدر ❊الواوی❊ (النطو) خطو وزننده برنسنه يی چكوب سوندرمك
معناسـنده در يقال نطا الحبل ينطو نطوا اذا مده و بعيد اولمق معناسنده در يقال نطا المنزل اذا بعد و برنسنه يی
طنميوب ابسم اولمق معناسنده در يقال نطاعنه اذا سكت و نسيج اولنه جق بزه ايپلكی ارش ايلمك معناسنده در يقال
نطا الغزل اذا سدّاه (النطاة) حصاة وزننده خرما قوريغنك دبنده اولان قبجوغه دينور ياخود خرما سالقمنه
دينور جمعی انطاء كلور و نطاة خيبر ايالتنه دينور علی قول آنده برچشمه نك ياخود برقلعه نك آديدر ياخود
خاصة خيبرك حمّا عارضه سـنه دينور (الانطاء) اعطاء وزننده و مراد فيدركه ويرمك معناسـنده در يقال
انطاه ای اعطاه (التناطی) تفاعل وزننده بری برينی سبق ايچون سكردشمك معناسـنده در يقال تناطی القوم

اذا تسابقوا و بركسه ايله بر نسنه ضمننده دورشوب اوغراشمق وصواشمق معناسنه‌در يقال تناطى فلانا
اذا مارسه وبرى بريله سوزده كشاكش اوزره اولمق معناسنه‌در يقال تناطى الكلام اذا تعاطاه وتجاذبه
(المناطاة) مباهاة وزننده برى بريله نزاع وتطاول ايلك معناسنه‌در يقال ناطاه اذا نازعه وطاوله و ايكى خاتون
او توروب ثوبه ارش ايلك ايچون برى برينه ايپلك يومغى آتمق معناسنه‌در تقول رأيت مناطاتهما وهى ان تجلس
المرأتان فترمى كلّ واحدة الى صاحبها كبة غزل حتى تسدّى الثوب واشبو مناطاة بز نسيج ايدركن اولور ※الواوى※
(النعو) نونك فتحى وعينك سكونيله اوست دوداغك برون التنده اولان دكرمى يوه دينور ودوه قسمنك اوست
دوداغنده اولان يريغه دينور وآت قسمنك طرنغنك كيروسنده اولان قيناغك ياريغنه كذلك طرنغنك كيروسنده
اولان ياريغه دينور وتازه خرمايه دينور (نعوه) تمره وزننده بر موضعدر (النعاء) دعاء وزننده كدى ماولمق
معناسنه‌در يقال نعا السنور نعاء اذا صات (نعوان) سلمان وزننده بر وادى اسميدر ※اليائى※ (النعى) سعى
وزننده و (النعىّ) غنىّ وزننده و (النعيان) غفران وزننده بر آدمك وفات ايلديكنى خبر ويرمك معناسنه‌در يقال
نعاه له ينعيه نعيا ونعيا ونعيانا اذا اخبره بموته و بر آدمك ذنوب وقبايحنى اظهار واشاعه ايلك معناسنه مستعملدر يقال
هو ينعى على زيد ذنوبه اى يظهرها ويشهرها (النعىّ) غنىّ وزننده موت خبرينى اعلام ايدن آدمه دينور
عربده مخصوص ناعى اولور يقال هو نعىّ اى ناع ونعىّ بمعنى مفعول اولور موتى خبرى اعلام اولنمش آدمه دينور
يقال هو نعىّ اى منعىّ (الاستنعاء) دوه سائرلرى صاوشمق ياخود اوركوب كيرو دونمك ياخود سكردەرك راكبنى
ياصاحبنى آلوب قاچمق ياخود دوه‌لر پراكنده وتارمار اولمق معناسنه‌در يقال استنعت الناقة اذا تقدمت او تراجعت
نافرة او عدت بصاحبها او تفرّقت وانتشرت وقيون قسمنك اوكنه يكوب آرديجه كلسون ديو چاغرمق معناسنه‌در
يقال استنعى الرجل الغنم اذا دعاها لتتبعه (التناعى) تفاعل وزننده ناس جنكده برى برينى اغراء وتشديد ايچون
برى برينه مقتوللرينك خبرينى بيلدرشمك معناسنه‌در يقال تناعى القوم اذا نعوا قتلاهم ليحرّض بعضهم بعضا
(المنعى) و (المنعاة) ميملرك فتحيله موت خبرينه دينور (نعاء) قطام وزننده اسم فعل امردر نعى ايله يعنى فلانك
موتى خبرينى هر كسه اعلام واظهار ايله ديمكدر يقال نعاء فلانا اى انعه واظهر خبر موته * شارح ديركه عرب
مراسمندندركه برذيشان كسه وفات ايلدكده برى سوار اولوب بين القبائل وبين القوم نعى واعلان ايده‌رك دور ايدر
※اليائى※ (النغى) غين معجمه ايله بغى وزننده فهم اولنه جق سوز سويلك معناسنه‌در يقال نغى اليه ينغى نغيا اذا تكلم
بكلام يفهم (الانغاء) اصغاء وزننده نغى معناسنه‌در يقال انغى الرجل بمعنى نغى (النغية) نغمه وزننده ومرادفيدركه
بر خوش آينده ولطيف سوزه دينور تقول سمعت نغيته اى نغمته وتازه ايشيديلان خبره دينور هنوز صحت وحقيقتى
ثبات وتمكين بولمقسزين تقول سمعت نغية وهى اوّل الخبر قبل ان يستثبته (المناغاة) مباهاة وزننده بر نسنه‌يه
بك بقلشوب چاتمق معناسنه‌در يقال ناغاه اذا داناه ويارشمق معناسنه‌در يقال ناغاه اذا باراه ومحبوبه ايله لاغ ولطيفه ايلك
معناسنه‌در يقال ناغى المرأة اذا غازلها (نغيا) محيا وزننده انبار قضاسنده بر قريه آديدر وواسط ايله بصره بيننده بر قريه
آديدر ※الواوى※ (النغوة) نغيه وزننده ومرادفيدركه ذكر اولندى (النغو) نغى وزننده وآنده لغتدر تقول نغوت
لغة فى نغيت ※اليائى※ (النفى) نونك فتحى وفانك سكونيله بر نسنه‌يى يردن آيرمق معناسنه‌در يقال نفاه ينفيه نفيا
اذا نحّاه ويقال نفاه ينفوه نفوا وهذا مروىّ عن ابى حيان ونفى لازم اولور يردن آيرلمق معناسنه‌در يقال نفاه فنفى
متعدّ ولازم وسيل صوينى سيلنتى‌يى كوتوروب ايلتمك معناسنه مستعملدر يقال نفى السيل الغثاء اذا حمله وانكار ايلك
معناسنه‌در يقال نفى الشئ اذا جحده ونفى ونفيان فتحاتله يل طپراق توزتمق معناسنه‌در يقال نفت الريح التراب نفيا
ونفيانا اذا اطارته واوكورتلك ايچون اقچه‌يى ال ايله صاورمق معناسنه‌در نفى الدراهم اذا اثارها للانتقاد وبلود
يغمور فشقرتمق معناسنه‌در يقال نفت السحابة ماءها اذا مجته (الانتفاء) افتعال وزننده بر نسنه يردن آيريلوب
آلارغه اولمق معناسنه‌در يقال انتفى منه اذا تنحى (النفىّ) غنىّ وزننده نفى اولنمش منفىّ معناسنه‌در عربلرك ابن نفىّ
اطلاق ايلرى بوندندركه پدرى بر اوغلدن بيزار اولمغله بوبنم اوغلم دكلدر ديو جحد وسلب ايلديكى اوغلانه
اطلاق اولنور يقال هو ابن نفىّ اى نفاه ابوه ونفىّ چولمك قيناركن طشره آتديغى كفه وكپوكه دينور يقال نفىّ
القدر اى ما جفأت به عند الغليان ونفىّ الماء سرپلان صويك سرپنديسنه دينور يقال هذا نفى الماء اى
ماتطاير منه عن الرشاء ونفىّ الحوافر دابه يورركن اياغى آلتندن قايوب كيدن طاش ومولوز مقوله‌سنه دينور ونفى
خرما يپراغندن اورلمش قلقانه دينور ونفىّ الريح اشجار ديبلرينه روزكارك صاوروب يغديغى طپراغه دينور
وعسكر عظيم ايچندن كنار كسوب كيرولنان يادكاره دينور ونفىّ وعيد معناسنه مستعملدر تقول اتانا نفيكم اى

وعيدكم (النفيان) فتحاتله بودخی اشجار دیبلرینه روزكارك صاوروب سورديكى طپراغه دینور (النفاية) نونك فتحى
و ضميله و (النفاة) حصاة وزننده و (النفوة) تمره وزننده و (النفية) غنيه وزننده و (النفاء) سماء وزننده و (النفاوة)
ثمامه وزننده بر نسنه نك كيرو يه قلان كترينه و كتوسنه دينور خرمن ارضيه سى كبى و نفيه تمره وزننده و نفيه
غنيه وزننده خرما يپراغندن اورلمش سفره يه دينوركه اوزرينه كش ياپمق ايچون يوغرد سريلور ❊الواوى❊ (النفو)
نفى وزننده وآنده لغتدر و بو ارتشاف نام كتابدن منقولدركه ابو حيان قوليدر يقال نفاه ينفوه نفوا لغة فى نفاه ينفيه
نفيا ❊الواوى❊ (النقاوة) و (النقاء) و (النقاءة) نونلرك فتحيله و (النقاوة) و (النقاية) نونلرك ضميله بر نسنه پاك
و پاكيزه اولمق معناسنه در يقال نقى الشئ نقاوة و نقاء و نقاءة و نقاوة و نقاية من الباب الرابع اذا نظفت (النقىّ) غنىّ
وزننده پاك و پاكيزه نسنه يه دينور جمعى نقاء كلور نونك كسريله و نقواء كلور نقباء وزننده و بو نادردر يقال هو نقىّ
اى نظيف (الانقاء) همزه نك كسريله بر نسنه يى پاك و پاكيزه قلمق معناسنه در يقال انقاه اى نظفه و حيوان ايلك
باغليوب سمورمك معناسنه در يقال انقت الابل اذا اسمنت و غله كركى كبى اوزلنوب قاللنشمق معناسنه در يقال
انقى البرّ اذا سمن (التنقى) تفعل وزننده و (الانتقاء) افتعال وزننده بر نسنه يى اورندبلك معناسنه در يقال تنقاه
وانتقاه اذا اختاره (النقوة) و (النقاوة) و (النقاة) نونلرك فتحيله و (النقاية) و (النقاوة) نونلرك ضميله اسم
اولورلر بر نسنه نك كزيده و مختارينه اطلاق اولنورلر و نقاوه لفظنك كه نونك ضميله در جمعى نقى كلور هدى وزننده
و نقاء كلور مدّ ايله و نقايه كلمه سنك كه ينه نونك ضميله در جمعى نقايا كلور نونك فتحيله و نقاء كلور نونك ضميله و مدّ ايله
يقال هو نقوته و نقاوته و نقاته و نقايته و نقاوته اى خياره و نقاوة الطعام و نقاية الطعام نونلرك فتحى و ضميله در
بغدايى آيرتليوب پاك ايدركن يبانه آتدقلرى دلوجه و چاودار و سائر فضلات مقوله سى نسنه دن عبارتدر (النقا)
عصا وزننده صرتى اوركج كبى بوكرى اولان يومشق قوم يغننه دينور تثنيه سنده نقوان و نقيان دينور فتحاتله
جمعى انقاء و نقىّ كلور صلىّ وزننده (بنات النقا) بر جانورجقدر قومسالرده اولور و اكا شحمة النقا دخى
ديرلر (النقو) حقو وزننده و (النقا) عصا وزننده قول كميكنه دينور على قول مطلقا ايلكلى كميكه
دينور جمعى انقاء كلور (النقى) نونك كسريله ايليكه دينور مخّ معناسنه يقال اخرج نقيه اى مخه (الانقى)
احوى وزننده وجودنده ايليكلى كميكلرى انجه اولان آدمه دينور نقواء مؤنثيدر يقال رجل انقى وامرأة
نقواء اى دقيقا القصب (النقة) ثقه وزننده و اكا مزاوجة ذكر اولنور يقال ثقة نقة اتباع (النقاوة)
ثمامه وزننده بر كونه نباتدركه صابون كبى آنكله اثواب غسل اولنور جمعى نقاوى كلور نونك ضميله ❊اليائى❊
(النقية) تمره وزننده بر سوزه دينور يقال مافاه بنقية اى بكلمة (النقىّ) غنىّ وزننده خاص اوندن ياپلمش بياض
اتمكه دينور حوّارى معناسنه (المنقى) معظم وزننده يوله دينور طريق معناسنه و مدينه ايله جبل احد بيننده
بر موضع آديدر (نقيا) نونك كسريله انبارده بر قريه آديدر يحيى بن معين الحافظ النقياوى اورادندر (بانقيا)
نونك كسريله كوفه قضاسنده بر قريه در (النقاء) لقاء وزننده و مرادفيدركه بولشمق معناسنه در تقول نقيته
نقاء اى لقيته لقاء ❊اليائى❊ (النكاية) كتابه وزننده اعدايى قيروب چورمك معناسنه در يقال نكى العدوّ
و فيه نكاية من الباب الثانى اذا قتل وجرح و خام چبانك باشنى قوپروب دشمك معناسنه در يقال نكى القرحة
اذا نكأها و تقول العرب هنيت ولا تنك اى لا نكيت ولا جعلت منكيا و بو تركيب دعادر و لاتنك كلمه سى مجهولدر
ناقص اولغله آخرى منقوصدر هميشه اعداء اوزره غالب و مظفر اولوب اصلا منكوب و مخذول اولميه سن ديمكدر
و منكى كلمه سى نكايه دن مرمىّ وزننده در ❊الواوى❊ (النموّ) علوّ وزننده بر نسنه بر كتلنوب آرتمق معناسنه در يقال
نما الشئ ينمو نموّا اذا زاد واله و صقاله ياقيلان خضابك رنكى قويولنمق معناسنه در يقال نما الخضاب اذا ازداد حمرة
و سوادا ❊ اليائى ❊ (النمى) رمى وزننده و (النمىّ) عتىّ وزننده و (النماء) سخاء وزننده و (النمية) عطيه وزننده
نموّ كلمه سنده لغتدر يقال نمى الشئ ينمى نميا و نميا و نماء و نمية اذا زاد و طوتغى چوغالتمغله آتشى پك علولندرمك
معناسنه مستعملدر يقال نمى النار اذا رفعها و اشبع وقودها و سمورمك معناسنه در يقال نمى الرجل اذا سمن و نهر
و بحرك صويى قباروب قالقمق معناسنه در يقال نمى الماء اذا طما و بر آدمه بر كلام و خبر رفع و اسناد اولنمق
معناسنه در يقال نمى اليه الحديث اذا ارتفع اليه و بو معناده متعدى اولور تقول نميت الحديث اليه اذا رفعته و عزوته
(الانماء) همزه نك كسريله بودخى بر نسنه آرتمق معناسنه در يقال انمى الشئ اذا زاد و آرترمق معناسنه در يقال
انماه اذا زاده و بر سوزى نميمه وجهيله اشاعه و ابلاغ ايلمك معناسنه در يقال انمى الحديث اذا اذاعه على وجه
النميمة و شكارى كورميه رك اولدرمك معناسنه دركه ضرب ايدن كمسه نك اوكندن فرار و نفركاهندن غائب

اولدقدنصكره اولمكدن عبارتدر يقال انمى الصيد اذا رماه فاصابه ثمّ ذهب عنه فمات ‹التنمية› تفعله وزننده بودخی
برنسنه بركتلنوب ارتمق معناسنه در يقال نمى الشئ اذا زاد و برخبر و كلامى برآدمه عزو واسناد ايلمك معناسنه در تقول
نميت اليه الحديث اذا رفعته اليه وعزوته ‹الانتماء› افتعال وزننده برآدم بركمسه يه كنديسنى نسبت ايلمك انتساب
معناسنه دركه نسبتلنمك تعبير اولنور يقال انتمى اليه اذا انتسب وقوش برمحلدن قالقوب آخر محلّه قونمق معناسنه در
يقال انتمى البازى اذا ارتفع من موضعه الى آخر ‹التنمى› تفعل وزننده بودخی قوش يرندن قالقوب بشقه يره
قونمق معناسنه در يقال تنمى البازى بمعنى انتمى ‹النامية› قوّت نماء صاحبيدر كه آرتوب بيومك شانندن اولان
نسنه لردر مراد مخلوق الهيدر * قال الشارح ومنه الحديث ✽ لاتمثلوا بنامية الله ✽ اى الخلق ونامية الكرم آصمه نك
صالقملو اولان چبوغنه اطلاق اولنور ونامية بر معروف صويك آديدر ‹الانمىّ› تركىّ وزننده ايچى صمانله
طولدرلمش غلاف مقوله سنه دينور يصدق ودوه هاويدى وسائرى كبى بوراده خيشه وحسيه نسخه لرى غلطدر
صواب اولان حشيه دركه حشودن مأخوذدر ‹النماة› حصاة وزننده اوفق قرنجه يه دينور جمعى نمى كلور حصا
وزننده ‹النامیان› ايكى شاعره اطلاق اولنور برى مصيصه لو و برى غزه لودر ‹النمية› غنيه وزننده ايپلك اكيرن
كمسه نك چقرقدن صيرديغى برى برينه مقابل ايكى ايپلك قلميدركه اوزرلرينه ايپلك صارلمغله يومق اولورلر ‹النمىّ›
عتىّ وزننده نمم ماده سنده ذكر اولندى كه لغت روميه ده فلس معناسنه دركه پوله ومنقوره دينور ✽ اليائى ✽
‹ننا› عصا وزننده ابوبكر محمد بن محمود الاصفهانىّ نام فقيه ومحدّثك پدرى اسميدر ✽ اليائى ✽ ‹النية› نونك
كسرى ويانك تشديدى وتخفيفيله برنسنه يه قصد وعزم ايلمك معناسنه دركه اكا مباشرته عقد قلب ايلمكدن عبارتدر
يقال نوى الشئ ينويه نية ونية اذا قصده وبرنسنه يى ضايع ايليوب حفظ وصيانت ايلمك معناسنه مستعملدر لزوم
علاقه سيله يقال نوى الله فلانا اى حفظه ونيه عزم وتوجه اولنان سمت ومرامه دينور كرك سفر وكرك عمل
وحاجت مقوله سى اولسون يقال نوى نية اى قصد الوجه الذى يذهب فيه وايراق اولمق بعد معناسنه دركما سيذكر
‹الانتواء› افتعال وزننده بودخی برنسنه يه عزم وقصد ايلمك معناسنه در يقال انتواه اذا قصده ‹التنوّى› تفعل
وزننده انتوا معناسنه در يقال تنوّاه اذا قصده ‹النوى› عصا وزننده بودخی عزم وقصد اولنان سمت وجهت
ومرامه دينور يقال نوى نوى بعيدة اى جهة يذهب فيها وايراق اولمق معناسنه در نيه كبى يقال نوى عنه نية
ونوى اذا بعد ونوى خانه وسرايه اطلاق اولنور وبرمكاندن مكان آخره نقل وتحوّل ايلمك معناسنه در يقال نوى
من مكان الى آخر اذا تحوّل ونواة لفظندن جمع اولوركه چكردكه دينور جمع الجمعى انواء كلور ونوىّ كلور عتىّ
وزننده ونوى كلور كسرتينله ونوىّ قيزلرى ختان ايدن سنتجى يه دينور وشام ديارنده برقريه آديدر شيخ الاسلام
ابوزكرياً يحيي النووىّ قدّس الله روحه اورادندر وسمرقند قضاسنده برقريه آديدر ونوى مصدر اولور چكردك
آتمق معناسنه يقال نوى الرجل نوى اذا القى النواة ‹الانواء› همزه نك كسريله ايراقلشمق معناسنه در ياخود كثير
الاسفار اولمق معناسنه در يقال انوى الرجل اذا تباعد اوكثرت اسفاره وبرآدمك ايشنى بتورمك معناسنه در يقال
انوى حاجته اذا قضاها وخرما قوريغى وسائر ميوه چكردك باغلمق معناسنه در يقال انوت البسرة اذا عقدت
نواها وچكردك آتمق معناسنه در يقال انوى الرجل اذا القى النواة وناقه يى طاولندرمق معناسنه در يقال انوى
الناقة السمن اذا جعلها ناوية ‹التنوية› تفعله وزننده بودخی برآدمك ايشنى بتورمك معناسنه در يقال نوّى
حاجته اذا قضاها وميوه قسمى چكردك باغلمق معناسنه در يقال نوّت البسرة اذا عقدت نواها وچكردك آتمق
معناسنه در يقال نوّى الرجل اذا القى النواة ‹النواة› حصاة وزننده چكردكه دينوركه ذكر اولندى واعداددن
يكرمى على قول اون عدده دينور يقال اخذ منه نواة اى عشرين اوعشرة وبراوقيه التونه دينور على قول درت
دانه مسكوك التونه دينور ياخود بش درهم وزننده ياخود اوچ درهم وزننده ياخود اوچ بچق درهم وزننده
اولانه دينور يقال تزوّجها على نواة من ذهب اى على اوقية من ذهب اوهى اربعة دنانير او مازنته خمسة دراهم
او ثلاثة دراهم او ثلاثة ونصف * شارح ديركه بومعنا چكردك معناسندن مأخوذدر ونهايه ده بش درهم قيمتنده
اولان التونله ده مفسّردر ‹بنو نوى› فتا وزننده برقبيله در ‹ناو› حال وزننده برقلعه آديدر ‹النىّ› نونك فتحيله ايچ
ياغنه دينور شحم معناسنه ‹نيّان› ريّان وزننده برموضعدر ‹النوويّة› عربيه وزننده دائما خرما چكردكى اكل ايدن
دوه لره دينور يقال ابل نوويّة اى تأكل النوى ‹الاستنواء› بودخی چكردك آتمق معناسنه در يقال استنوى الرجل اذا القى
النواة ‹النىّ› طىّ وزننده و‹النواية› نونك فتحى وكسريله ناقه سمورمك معناسنه در يقال نوت الناقة تنوى نيا ونواية
اذا سمنت ‹الناوية› و‹الناوى› سموز وطاولى ناقه يه دينور وصف خاصدر جمعى نواء كلور نونك كسريله ‹النىّ›

نونك كسريله معناى مزبوردن اسمدر ناقه‌نك سموزلكنه دينور يقال بالناقة نيّ اى سمن ❊ الياء ❊ (النهى) نونك فتحى وهانك سكونيله برآدمى برنسنه‌دن منع ويساق ايلك معناسنه‌دركه امر مقابليدر يقال نهاه عنه ينهاه نهيا من الباب الثالث ضدّ امره (الانتهاء) افتعال وزننده مطاوعدركه يساغى اسليوب كيرو طورمق معناسنه‌در يقال نهاه عنه فانتهى وبرنسنه غايته وارمق معناسنه‌دركه تجاوز ايليوب اوراده طورمقدن عبارتدر يقال انتهى الشئ اذا بلغ نهايته وبرآدمه برخبر يتشمك معناسـنه‌در يقال اليك انهى المثل فانتهى اى بلغ (التناهى) تفاعل وزننده بودخى يساغى قبولله كيرو طورمق معناسنه‌در يقال نهاه فتناهى وبرنسـنه نهايت بولمق معناسنه‌در يقال تناهى الشئ اذا بلغ نهـايته (النهوّ) عدوّ وزننده منكراتدن دائما ناسى زجر ومنع ايدن آدمه دينور يقال هو نهوّ عن المنكر امور بالمعروف (النهية) غرفه وزننده اسمدر برنسنه‌دن كيرو طوردرمغه دينوركه يساق تعبيراولنور وبرنسنه‌نك غايت وانجامنه دينور يقال بلغ الشئ نهيته اى غايته وآخره ويره قاقيلان قازيغك باشنده اولان كرتكه دينوركه اكا ايپ چوريلور وعقل ومدركه‌يه دينور صاحبنى قبايحدن نهى ايلديكيچون جمعى نهى كلور مديه ومدى كبى ونهى هدى كبى مفرد اولور يقال هو ذو النهية والنهى وهم اولو النهى اى العقل والعقول (النهاية) و (النهاء) نونلرك كسريله بونلرده برشيئك غايت وآخرينه دينور يقال بلغ نهيته ونهايته ونهائه اى غايته وآخره ونهايه بسرك دوه‌نك برونه چوردكارى اغاجك اوجنه دينور وشـول تخته‌يه دينوركه قرشولقلى دوزوب اوزرنده دابه‌يه يوك تحميل اولنور ايكى طرفنده اولانه حاملتان وعاضدتان دخى ديرلر ونهاء بك كوچك يغمور كولجكنه دينور ونهاء النهار كوندزك كمال ارتفاعندن عبارتدركه مراد نصف نهاره قريبدر ونهاء المـاء صويك كركى كبى قباروب قالقمسندن عبارتدر ونهاء صرچه‌يه دينور زجاج معناسنه على قول صرچه‌دن دوزلمش شيشه وبرداق مقوله‌سنه دينور بونده قصرايله‌ده لغتدر مفردى نهاءه درهايله وبرنوع آق طاش اسميدركه مرمردن يومشق اولوروباديه‌ده بردوايى نبات آديدر وبرجنس بونجق آديدر (التنهية) تفعله وزننده برنسنه نهايته ايرمك معناسـنه‌در يقال نهى الشئ اذا بلغ نهايته وبرآدمه برسوزى وبرخبرى يتشدرمك معناسنه‌در يقال نهى اليه الخبر اذا بلغه وتنهيه اسم اولور دره‌نك صوبى منتهى اولديغى يره دينور (الانهاء) همزه‌نك كسريله برآدمه برسوزى وخبرى يتشدرمك معناسنه‌در تقول اليك انهى المثل ونهىّ كما ذكر اى بلغه ويقال انتهى اليه المثل ونهى وانهى مجهولين ونهى كسعى قليلة يعنى بوماده‌دن سـوز يتشمك معناسنه مجهول استعمال اولنور لكن معلوم اوله‌رق ورودى لغت نادره‌در وانهاء صوكولنه كلمك معناسنه‌در يقال انهى الرجل اذا اتى نهيا اى غديرا وبرنسنه‌يى يرينه ابلاغ ايلمك معناسنه‌در يقال انهى الشئ اذا ابلغه (النهى) نونك كسرى وفتحى وهانك سكونيله صوكولنه دينور غدير معناسنه ياخود كوله شبيه يره دينوركه انده صو اركيلور جمعى انهى كلور همزه‌نك فتحى وهانك كسريله وانهاء كلور ونهى كلور صلى وزننده ونهاء كلور كسـاء وزننده (التنهاء) تانك فتحيله دره‌نك صوبى منتهى اولديغى يره دينور تنهيه كبى (النهية) نونك كسريله و (النهية) غنيه وزننده نهايت درجه‌ده سموز وطاولى ناقه‌يه دينور يقال ناقة نهية ونهية اذابلغت غاية السمن (المنهاة) مرماة وزننده عاقل آدمه دينور نفسنى وسائرى قبايحدن نهى ومنعه باعث اولديغيچون يقال رجل منهاة اى عاقل (النهاوة) حلاوه وزننده بركمسه عاقل وهوشمند اولمق معناسـنه‌در يقال نهو الرجل نهاوة من البـاب الخامس اذاكان منهاة (النهىّ) غنىّ وزننده عاقل آدمه دينور جمعى انهياء كلور (النهى) عمى وزننده بودخى پك عاقل آدمه دينور جمعى نهون كلور عمون وزننده‌كه اعلال اولنمشدر يقال هو نهىّ من قوم انهياء ونه من نهين ويقال نه بالكسر على الاتباع اى متناهى العقل هذا نهيك من رجل وناهيك من رجل ونهاك من رجل مجموعى حسبك معناسنه‌در تقول نهيك من رجل وناهيك منه ونهاك منه اى حسبك يعنى فلان برغايتدركه سكا هر وجهله كافى ووافى اولمغله سنى سائره طلب ومراجعتدن لسـان حالله نهى ومنع ايدر مثال اوّل مبالغة وصف بالمصدردر ❊ شارح ديركه مثال اوّلده مفرد وجمع ومذكر ومؤنث مساويدر ومثال ثانى‌كه اسم فاعلدر وثالث‌كه فعل ماضيدر انلرده معيدر وثانى حاليت اوزره منصوبدر (نهاة) حصاة وزننده برفرس آديدر (نهيه) سميه وزننده اسد بن عبد العزّى نام كمسه‌نك امّ ولدى اسميدركه حضرت خديجه‌نك جده‌سيدر كذلك عمر بن الخطاب رضى الله عنه حضرتلرينك امّ ولدى اسميدر (النهى) فتا وزننده ترك حاجت ايلمك معناسنه‌در كوياكه كندى نفسى جهتندن نهى اولنمشـدر يقال طلب حاجته حتى نهى عنها نها من البـاب الرابع ويقال انهى عنهـا اى تركها ظفر بها اولم يظفر (نهيا) نونك كسريله و (نهيا) فتحاتله برصو آديدر (النهاء) نونك ضميله زهاء وزننده ومرادفيدركه مقدار معناسنه‌در يقال نهاء مأة اى زهاؤها (دير نهيا) نونك كسريله مصرده برقريه‌در

فصل الواو

(نهى) هدى وزننده بحرين قضاسنده برقريه‌در (التنهاة) تانك كسريله طپراق وچامور مقوله‌سندن يامه صو
بنديته دينوركه آنكله سمت آخره صرف اولنور فصل الواو *اليائى* (الوأى) رأى وزننده وعد ايلمك
معناسنه‌در يقال وأى الشئ وأيا من الباب الثانى اذا وعده وبرنسنه‌يى درعهده ايلمك معناسنه‌در يقال وأه
اذا ضمنه ووأى ناسدن عدد كثيره دينور ووهم وظن معناسنه‌در تقول فى وأيى كذا اى فى وهمى وظنى (الوءى)
فتا وزننده ياوز وجست وچالاك دابه‌يه دينور وبيان اشكنه دينور وءآة مؤنثيدر فتاة كبى (الوئية) غنيه وزننده
انجويه دينور درّه معناسنه وككيش تنجره‌يه وچناغه دينور وأيه دينور تمره وزننده يقال قدر وقصعة وئية
ووأية اى واسعة وبيوك چواله دينور وبيوك قرنلو ناقه‌يه دينور وامور بيتنى كوزل اداره وحفظ ايدن كاركذار قادينه
دينور يقال امرأة وئية اى حافظة لبيتها (الاتاء) اتكاء وزننده برآدمك وعدنى قبول ايلمك معناسنه‌در يقال
اتأى الرجل اذا اتعد (الاستيئاء) برآدمدن وعده ايستمك معناسنه‌در يقال استوءآه اى استوعده (التواءى)
تفاعل وزننده بريكمك معناسنه‌در يقال تواءى القوم اذا اجتمعو *اليائى* (الوتى) واولك فتحى وتانك سكونيله
كوجكلره دينور جيئات معناسنه مفردى وتيه‌در *اليائى* (الوثى) ثاى مثلثه ايله حسى وزننده وثأ معناسنه‌دركه
مفاصلده اولان وجعه دينور تركيده صزى تعبير اولنور يقال فى مفاصله وثى اى وثأ (الموثية) مرميه وزننده برعضو
ومفصلنده صزى پيدا اولمش آدمه دينور يقال وثيت يده على المجهول فهى موثية اى موثوثة بها وثى (الوثى)
واولك ضميله هدى وزننده وثى لفظندن جمعدر صزيلر ديمكدر (الايثاء) همزه‌نك كسريله برآدمك مركوبى اولان
حيوان ياخود كمى صنوب برباد اولمق معناسنه‌در يقال اوثى الرجل اذا انكسر به مركبه من حيوان او سفينة
(الميثاءة) ميمك كسريله دمورچومغه وكرزه دينور يقال ضربه بالميثاءة اى بالمرزبة *اليائى* (الوجى) عصا وزننده
اياق ياطرنق يالين يوريمكدن ياخود طاشلق سرد يرده يوريمكدن آشنوب فرسوده اولمق ياخود آندن اشدّ
اولان حالته اوغرامق معناسنه‌دركه طاشرقدن دريلرى صويلوب اتلرى پاره پاره اولقدن عبارتدر
يقال وجى الماشى وجا من الباب الرابع اذا حفى او اشدّ منه ويقال اصابه الوجى (الوجى) عمى وزننده
و(الوجى) غنى وزننده اياغى طاشرققله آشنوب پيريمش آدمه دينور مؤنثى وجياء در حمراء كبى (التوجى)
تفعل وزننده بودخى اياق آشنوب پيريمك معناسنه‌در يقال توجّى الفرس بمعنى وجى (الايجاء) همزه‌نك
كسريله اياغى طاشرقدوب آشندرمق معناسنه‌در تقول اوجيته اى جعلته وجيا ووريمك معناسنه‌در يقال
اوجاه اذا اعطاه وبخل ايلمك معناسنه اولمغله ضدّ اولور يقال اوجى الرجل علىّ اذا بخل واوجيه صاتمق
معناسنه‌در يقال اوجى فلان اذا باع الاوجية وصياد آو بوليوب خائبا دونمك معناسنه‌در يقال اوجى الصائد
اذا اخفق وآتك طرنقلرى يك كورلنوب كند اولمغله باصديغى يره تأثير ايليوب قازمقدن قالمق معناسنه‌در يقال
اوجى الحافر اذا انتهى الى صلابة ولم ينبط وبرنسنه‌دن فارغ اولوب كيرو چكلمك معناسنه‌در يقال اوجى عن كذا
اذا اضرب وانتزع وبرآدمى ايشه يرامز خير ومنفعتسز بولمق معناسنه‌در تقول سألناه فاوجيناه اى وجدناه
وجيا (الوجى) واولك فتحى وجيمك سكونيله بودخى بركسه‌يى خير ومنفعتسز بولمق معناسنه‌در تقول سألناه
فوجيناه وجيا من الباب الثانى اى وجدناه وجيا وآنه‌مك خصى معناسنه‌در تقول وجيته اذا خصيته (الاوجية)
اوديه وزننده وجاء لفظندن كه كساء وزننده‌در جمعدر كوچك آرقه يوكلرينه دينور عكوم صغار معناسنه
(الوجىّ) غنىّ وزننده خير ومنفعتسز جمادات قبيلندن اولان كمسه‌يه دينور يقال رجل وجىّ اى لاخير عنده (ميجى)
عيسى وزننده نعمان بن مقرّن الصحابىّ جدّينك اسميدر *اليائى* (الوحى) واولك فتحى وحاى مهمله‌نك سكونيله
اشارت ايلمك معناسنه‌در يقال وحى اليه يحى وحيا اذا اشار *مؤلفك بصائرده بيانه كوره اشارت سريعه معناسنه
موضوعدر ومعناى مرقوم على وجه الرمز والتعريض كلامله وتركيبدن مجرّد صوتله وبعض جوارحله بالاشاره
حاصل اولور وكتابتله‌ده صورت بولور بوجهتله بونلرك هربرنده استعمال اولنور وبصائرده بوندن بشقه نفايس
دخى اولمغله راغب اولنلر مراجعت ايدرلر انتهى* ووحى يازو يازمق معناسنه‌در تقول وحيت الكتاب اذا كتبته
ويازلمش نامه وكتابه اطلاق اولنور وايلچى كوندرمك معناسنه‌در يقال وحى اليه اذا ارسل اليه رسولا والهام
معناسنه‌در يقال وحى الله فى قلبه كذا اى الهمه وكيزلوجه سوز سويلمك معناسنه‌در يقال وحى اليه اذا كلمه
خفيا ومطلقا برآخر آدمه القا اولنان كلامه دينور وصوت وآوازه دينور كرك انسانك وكرك سائرك اولسون جمعى
وحىّ كلورحلىّ وزننده ووحى سرعت ايلمك معناسنه‌در يقال وحى الرجل وحيا اذا اسرع (الوحا) عصا وزننده
و(الوحاة) حصاة وزننده بونلرده صوت وآوازه دينور ووحا برقومك سيد وذيشاننه دينور يقال هو وحا القوم اى

سيدهم وآتشه دينور وفرشته يه دينور ملك معناسنه وعجله واسراع معناسنه در بونده مدّ ايله ده لغتدر ومنه
قولهم الوحا الوحا اى العجلة والاسراع وبو فعل مضمر ايله اغراء اوزره منصوبدر ويقال وحى يحى وحا ووحاء
اذا اسرع ﴿الايحاء﴾ همزه نك كسريله برآدمه بركسه يى يا برنسنه يى كوندرمك معناسنه در يقال اوحى اليه اذا بعثه
والهام معناسنه در يقال اوحى الله اليه اى الهمه وقلبه خوف وانديشه دوشوب خوفناك اولمق معناسنه در
يقال اوحت نفسه اى وقع فيها خوف ﴿التوحّى﴾ تفعل وزننده سرعت ايلمك معناسنه در يقال توحّى الرجل
اذا اسرع ﴿الوحىّ﴾ غنىّ وزننده تيز وسرعتلو چابك معناسنه در يقال شئ وحىّ اى عجل مسرع ﴿الاستيحاء﴾
برآدمى بريره كوندرمك ايچون چاغروب آنى تحريك وتشويق ايلمك معناسنه در يقال استوحاه اذا حرّكه ودعاه
ليرسله وبرنسنه نك فهم وادراكنى طلب ايلمك معناسنه در يقال استوحاه اذا استفهمه ﴿التوحية﴾ تفعله
وزننده بركسه يه تعجيل ايلمك معناسنه در يقال وحاه اذا عجله ❊ اليائى ❊ ﴿الوخى﴾ واوك فتحى وخاى معجمه نك
سكونيله قصد ايلمك معناسنه در يقال وخاه يخيه وخيا اذا قصده ومعتمد يوله دينوركه هركس قصد ايدر يقال
اخذ وخيا اى طريقا معتمدا وقاصد معناسنه دركه قصد واعتدالى اولان يوله دينور جمعى وخىّ كلور عتىّ وزننده
ووخىّ كلور كسرتيله ووخى معتدل يوريمك معناسنه در يقال وخى الرجل يخى وخيا اذا سار قصدا ﴿التوخية﴾
تفعله وزننده برآدمى برايشه توجيه وتعيين ايلمك معناسنه در يقال وخّاه للامر اذا وجّهه له وبرنسنه يى تحرّى
قلمق معناسنه در يقال وخّى رضاه اذا تحرّى ﴿الاستيخاء﴾ استخبار معناسنه در يقال استوخى القوم اذا استخبرهم
﴿التوخّى﴾ تفعل وزننده تحرى قلمق معناسنه در يقال توخّى رضاه اذا تحرّاه ❊ اليائى ❊ ﴿الدية﴾ دالك كسرى وياتك
تخفيفيله مقتول ايچون ويريلان خونبهايه دينوركه قانى بهاسيدر جمعى ديات كلور يقال ادى دية القتيل اى حقه
شارحك بيانه كوره فى الاصل مصدردر اصلى ودى ايدى آخرنده كى هاء واو محذوفه دن عوضدر ﴿الودى﴾
وعد وزننده و﴿الدية﴾ عده وزننده مقتول ايچون وارثنه قان بهاسى ويرمك معناسنه در يقال ودى القتيل يديه
وديا ودية اذا اعطى ديته وبر ايشى يقلشدرمق معناسنه در يقال ودى الامر اذا قرّبه وبوغور قشانمق ايچون
ياديشى يه آشمق ايچون آلتنى صارقتمق معناسنه در يقال ودى البعير اذا ادلى ليبول اوليضرب وودى بعد البول
ذكردن چيقان قويوجه لزوجتلو صوجغزه دينور ودىّ دخى دينور غنىّ وزننده كما سيذكر يقال الودى لا يوجب
الغسل وهو مايخرج بعد البول ومصدر اولور برآدمدن ودى كلمك معناسنه يقال ودى الرجل وديا اذا خرج منه
الودى ﴿الوادى﴾ طاغلر وتپه لر وبايرلر ارالقلرنده اولان آچق وآيرق يره دينوركه دره تعبير اولنور جمعى اوداء
واوديه واوداة واودايه كلور ❊ شارح ديركه ودى ماده سندندركه سيلان معناسنه در ماء مذكوردن مأخوذدر
﴿الايداء﴾ همزه نك كسريله هلاك اولمق معناسنه در يقال اودى الرجل اذا هلك وبرآدمى اعدام ونابديد ايلمك
معناسنه در يقال اودى به الموت اذا ذهب به وبركسنه سلاح ويراغه مستغرق اولمق معناسنه در يقال اودى
الرجل اذا تكفر بالسلاح وبرآدمك ذكرندن بعد البول ودى كلمك معناسنه در يقال اودى الرجل بمعنى ودى
﴿الاستيداء﴾ برآدمك حقنى اقرار ايلمك معناسنه در تقول استودى بحق اى اقرّبه ﴿الودى﴾ فتى وزننده هلاك
معناسنه در يقال اصابه الودى اى الهلاك ﴿الودىّ﴾ غنىّ وزننده كوچك كوچك خرما فدانلرينه دينور مفردى
وديه در وبعد البول ذكردن چيقان لزوجتلو صوجغزه دينور نته كه ودى دخى دينوركه ذكر اولندى ﴿التودية﴾
تفعله وزننده ذكردن ودى چيقمق معناسنه در يقال ودّى الرجل اذا خرج منه الودى وتوديه اسم اولور شول
اغاج پارەسنه دينوركه سودى آقسون ديو ناقه نك ممه سنى آنكله صاروب بندايدرلر جمعى توادى كلور وبودور
كشى يه دينور يقال رجل تودية اى قصير ﴿المودى﴾ محسن وزننده ارسلانه دينور ❊ اليائى ❊ ﴿الوذى﴾ واوك
فتحى وذال معجمه نك سكونيله طرملق معناسنه در يقال وذى وجهه يذيه وذيا اذا خدشه ﴿الوذية﴾ تمره وزننده
آغرى يه وصزى يه دينور يقال اخذته وذية اى وجع ومرض وآزجه صويه دينور وعيب ونقيصه يه دينور يقال
مافيه وذية اى عيب ﴿الوذاة﴾ حصاة وزننده متأذى ورنجيده اولنه جق نسنه يه دينور يقال اصابته وذاة اى ما يتأذى به
❊ اليائى ❊ ﴿الورى﴾ واوك ورانك سكونيله انسان وحيوانك ورمدن يا برمرضدن ناشى جوفنده حادث اولان ارينه
وچركه دينور ياخود شول شديد يارەيه دينوركه ايچروده حادث اولوب قان وارين قوصمغه مؤدّى اوله يقال فى جوفه
ورى اى قيح فى الجوف اوقرح شديد يقاء منه القيح ووري مصدر اولور آدمك ايچريسنى يارەدن حادث اولان
ارين برباد ايلمك معناسنه در يقال ورى القيح جوفه يرى وريا اذا افسده وبرآدمك آق جكرينه اورمق معناسنه در
يقال ورى فلان فلانا اذا اصاب رئته وورى وريه عده وزننده آتش يانوب علولنمك معناسنه در يقال ورت النار

وریاوریة اذا اتقدت و دوه سمزوب یاغ و ایلیك باغلمق معناسنه در یقال ورت الابل اذا سمنت فكثر شحمها ونقیها
ووری وورى" عتى" وزننده وریه عده وزننده چقماقدن آتش چیقمق معناسنه در یقال وری الزند ووری وریاو وریّا
وریة من الباب الثانی و الرابع اذا خرجت ناره و كوده نك ایلیكی صمصیق طولغون اولمق معناسنه در یقال وری
المخ وریا من الباب الرابع اذا اكتنز (الایراء) همزه نك كسریله دوه یی سموزلك یاغلندروب ایلكلندرمك معناسنه در
یقال اورا الابل السمن اذا اكثر شحمها ونقیها و چقماقدن آتش چیقارتمق معناسنه در تقول اوریت الزند اذا
اخرجت ناره (الواریة) آق جكره عارض اولان علته دینور و بوریه لفظندن مأخوذ دكلدر زیرا ئه مهموز العیندر
یقال اصابته واریة ای داء فی رئته (الواری) و (الوری") غنی" وزننده سموز وطولغون ایچ یاغنه دینور و واری آتشلو
چقماغه دینور یقال زند وار ای تخرج منه النار و تیز رایحه لو پك اعلا مسكه دینور یقال مسك وار ای رفیع جدّا
(التوریة) تفعله وزننده چقماقدن آتش چیقارمق معناسنه در تقول وریت الزند اذا اخرجت ناره و برنسنه یی اورتوب
كیزلمك معناسنه در یقال ورّی الشیء اذا اخفاه و برلاقردی یی و برخبری اظهار وتصریح المیوب پردهٔ خفاده
قومق معناسنه در یقال وری الخبر اذا جعله وراءه و برنسنه یی مراد ایدوب ظاهرده غیری اظهار ایلمك معناسنه در
مثلا برلفظ ذكر ایلسه كه ایكی معنایه دلالتی اولوب بری قریب و بری بعید اوله قرینهٔ خفیه یه اعتمادا معنای بعیدمراد
ایلمك كبی یقال ورّی عن كذا ای اراده و اظهر غیره و برآدمه نصرت ایدوب طرفنه متوجه اولان حوادث و مظالم
مقوله سی حالاتی آندن دفع ایلمك معناسنه در یقال ورّی عنه اذا نصره و دفعه بو راده بای موحده ایله بصره نسخه لری
غلطدر (الاستیراء) چقماقدن آتش چیقارمق معناسنه در یقال استوریت الزند بمعنی اوریت (الوریة) تمره وزننده
و (الریة) عده وزننده قاوه و سائر آتش طوترغنه دینور پچاوره و یموق و اوطون خرده لری كبی تقول هل عندك
وریة وریة ای ماتوری به من خرقة او حطبة (التوراة) تانك فتحیله معنای مزبوردن تفعله در كتب اربعه دن موسی
علیه السلام حضرتلرینه نازل اولان كتاب اسمیدر توریهٔ رند ماده سندن مأخوذ اسمدر سبب ضیاء و نور اولدیغیچون
اطلاق اولندی * مترجم دیر كه اكثر علماء عبرانیدن معرّب اولمسنه ذاهبلردر نور وضیاء معناسنه در وكوفیون عربی اولوب
وزنی تفعله اولدیغنه ذاهبلردر وری زند ماده سندندر تخفیف ایچون رانك كسره سی فتحه یه تبدیل و الفه قلب اولندی
و بصریّون عندنده وزنی فوعله در و تأنیثی موماة كلمه سنه نظیر اولدیغنه مبنیدر حالا یهودلر سفر تورا دیرلر تانك
ضمیله بو وجهله عبرانی" الاصل اولمق غالبدر (المواراة) مباهاة وزننده بودخی برنسنه یی اورتوب كیزلمك معناسنه در
یقال واراه اذا اخفاه (التواری) تفاعل وزننده كیزلنمك معناسنه در یقال تواری الرجل اذا استتر (التریة) غنیه
وزننده حائض خاتونك تطهر ایچون اغتسال ایلدیكی وقتده كوردیكی بولانقجه صویه دینور كه صفرتدن و كدرتدن
اقل وخفی اولور یقال قالت رأیت تریة وهی ماتراه الحائض عندالاغتسال و هو الشیء الخفی" الیسیر اقل" من الصفرة
والكدرة (الوری) فتا وزننده خلق و مخلوق معناسنه در تقول مادری ای" الوری هو ای ای" الخلق * مؤلفك
بصائرده بیاننه كوره ستر و اخفا معناسنه در كه وجه ارضی ستر ایلدكلری علاقه سیله در بو جهتله چكمش و كله جك
خلقه اطلاق اولنمیوب برعصرو قرنده اولانه اطلاق اولنور (وراء) واوك حركات ثلاثیله مبنی اوله رق و (الوراء)
معرفه اوله رق ظروفدندر اكسه جهته و اوك جهته اطلاق اولنمغله اضداددندر یقال هو وراءك ای خلفك
او قدّامك علی قول اضداددن دكلدر زیرا ایكیسی برمعنایه دریعنی فی الاصل وراء مصدر اولوب ستر معناسنه اولمغله
بردفعه ساتریت مراد اولوب فاعله مضاف اولور اكسه معناسنه اولور مثلا زیدوراء بكر مثالنده بكرساتر اولمغله زید
بكرك اكسه سنده اولور كذلك بكروراء زید مثالنده زید مستور اولمغله بكرزیدك اوكنده اولور بو جهتله امرنسبی
اولدیغندن اضداددن معدود دكلدر پس فی الحقیقه سندن متواری اولان جهت اولور و وراء برآدمك ولدولدینه
اطلاق اولنور ولداولدك آردنده اولمغله اطلاق اولندی یقال هو ابنه من الوراء ای ولدولده ✻ الواوی ✻ (الوزی)
واوك فتحی وزانك سكونیله برنسنه طوپلنمق معناسنه در یقال وزی الشیء وزیا اذا اجتمع (الایزاء) همزه نك كسریله
ارقه یی برنسنه یه طیامق معناسنه در یقال اوزی ظهره اذا اسنده و خانه دیوارینك چوره سنی چامورلمق معناسنه در
یقال اوزی لداره اذا جعل حول حیطانها الطین (الاستیزاء) برنسنه یه ارقه ویرمك معناسنه در یقال استوزی
فی الجبل اذا اسندفیه (الوزی) فتا وزننده یاوز وطاش دوكن جلاداشكه دینور وكوده سی صمصیق طقناز وطوپاج
بودوره دینور (المستوزی) اسم فاعل بنیه سیله میل كبی دیم دیك نسنه یه و شخصه دینور یقال شیء مستوز ای منتصب
وخودرای آدمه دینور كه همیشه كندی رأیله عامل اولوب اخرك رأی وتدبیرینه مراجعت ایلمز اوله یقال رجل مستوز
ای مستبدّ برأیه ✻ الیائی ✻ (الایساء) همزه نك كسریله تراش ایلمك معناسنه در یقال اوسی رأسه اذا حلقه و كسمك

معناسنه در يقال اوساه اذا قطعه ﴿الموسى﴾ ميمك ضمى و الفك قصريله استره يه دينوركه انكله باش تراش اولنور
يقال اوسى رأسه بالموسى و هو مايحلق به بونك وزنى امام فرّاءقولنجه فعلى در * شارح ديركه امام فرّايه كوره ميمى اصليه
اولوب ومؤنث اولور تفصيلى موس ماده سنده مرور ايلدى و موسى بنى ربيعه يوردنده بر حفر اسميدر وموسى القونس
جنكده باشه كيلان توغلغه نك كنارينه دينوركه استره كبى كسين اولور ﴿بندر موسى﴾ بحر هند اسكله سنده بر موضعدر
﴿المواساة﴾ مباهاة وزننده بر آدمه يار و غمكسارلك ايلمك معناسنه در يقال واساه لغة فى آساه و هى لغة ردية ﴿الاستيساء﴾
بر آدمدن يارلق و غمكسارلق ايستمك معناسنه در تقول استوسيته اذا قلت له و اسنى والصواب ان يقال استأسيته
و آسيته ❊ اليائى ❊ ﴿الوشى﴾ واوك فتحى و شين معجمه نك سكونيله بز و قماش مقوله سنك نقشنه و الاجه سنه دينور هر نه
رنكدن اولورسه اولسون تقول اعجبنى وشى هذا الثوب اى نقشه * شارحك بيانه كوره الاجه ثوبه دخى دينور ووشى
السيف قلجك صوينده اولان جوهرينه دينور يقال ما احسن وشى السيف اى فرنده و وشى و شيه عده وزننده مصدر
اولورلر ثوب و قماش مقوله سى آلاجه ايلمك معناسنه دركه كوزل نقش و نكار ايله نقشليوب مزين و خوشمنظر ايلمكدن
عبارتدر يقال وشى الثوب يشيه وشيا وشية حسنةً من الباب الثانى اذا نمنمه و نقشه و حسنه و سوزه دوزمه يلانلر
ياقشدرمق معناسنه مستعملدر يقال وشى الكلام اذا كذب فيه و وشى و وشايه كتابه وزننده غمز و سعايت ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال وشى به الى السلطان وشيا و وشاية اذا نمّ عليه و سعى به و بر آدمك نسل و ذريتى چوغالمق معناسنه
مستعملدركه زينت دنيايه باعثدر يقال وشى بنو فلان اذا كثروا و وشى ذهبيتى اولان فلز معدنه اطلاق اولنور يقال
جربه وشى اى من معدن فيه ذهب * وشيه عده وزننده برنسنه نك لوننه دينوركه مراد اصل لوننه قارشق لونى
اولەجقدركه الاجه تعبير اولنور يقال ما احسن شية هذا الفرس اى لونه يعنى زائداً عليه * قال الشارح ومنه قوله تعالى
❊ لاشية فيها ❊ اى ليس فيها لون يخالف سائر لونها ويقولون * الليل طويل لااش شيته * اى لااسهره للفكر
و تدبير ما اريد ان ادبّره يعنى كرچه كيجه اوزوندر لكن بنم آنده رأى و تدبيرم مقصود اولان ماده ايچون اعمال فكر
واشغال ذهن و انديشه ايلمك ضمننده اويقودن قالوب تعب سهرى تحمل و ارتكاب ايلم * شارحك بيانه كوره
لاآش كلمه سى همزه نك مدّيله اولديغنه كوره افعال ياخود مفاعله بابندن نفس متكلم مستقبل و منقوص اللام در
نقش ايلمك ياخود نقشنى چيقارمق معناسنه در و قصرينه كوره ثلاثيدن اولور كه نقش ايلمك معناسنه دركه
ايكيسيده كيجه ايچره دمبدم تفكر و ملاحظه ايلمك ديمكدر كوياكه اويقوسزلقده اعمال فكر ايله كيجه يى الاجه ليوب
نقش ايدوب و نقشنى ايشلر اولور و قالديكه مفاعله دن اولديغنه كوره اصلى واشاه اولوب و اساه كبى واو همزه يه
مبدل اولور * و مؤلفك ولاتعرف صيغة اش ولا وجه تصريفها قولنده اش كلمه سى همزۀ مكسوره و شين مفتوحه ايله
كوياكه امر بنيه سنده در نه صيغه سنك وجهى و نه معناى مثله التيامى معلوم دكلدر و بعضلر كلام مزبورى دعا
موقعنه حمل ايلمكله حق تعالى اول ماده ايچون بنى كيجه لر اويقوسزلق زحمتنه كرفتار ايليه ديمك اولور ﴿الاشى﴾
همزه نك ضميله صلىّ وزننده آت قسمنك آلننده اولان غره يه دينوركه صباح الخير تعبير اولنور يقال فرس به اشىّ
اى فى جبهة غرة كذلك آتك اياغنده سكيل تعبير اولنان بياضه دينور يقال فرس حسن الاشى اى التحجيل
بونك اصلى وشىّ ايدى ﴿التوشى﴾ تفعل وزننده صاچ و صقال جابجا قيرسر يمكله آلاجه لنمق معناسنه در يقال
توشّى فيه الشيب اذا ظهر كالشية ﴿الايشاء﴾ همزه نك كسريله يرك ابتدا نباتلرى جابجا نقوش كبى ظهور ايلمك
معناسنه در يقال اوشت الارض اذا خرج اوّل نبتها و خرما اغاجنك قورقلرى اولوب تازه خرمالرى كورنمكه باشلمق
معناسنه در يقال اوشت النخلة اذا رؤى اوّل رطبها و بر آدمك مالى چوغالمق معناسنه در يقال اوشى الرجل اذا كثر
ماله و بر كلامك يابر شعرك معنا و مفهومنى استخراج ايلمك معناسنه در يقال اوشى الرجل اذا استخرج معنى كلام
اوشعر و معدنده بر مقدارجه التون بولنمق معناسنه در يقال اوشى المعدن اذا وجد فيه يسير من ذهب و برنسنه يى
يابجه يابجه سهولتله چكوب چيقارمق معناسنه در يقال اوشى الشئ اذا استخرجه برفق و آتى پك قوشدرمغله و سعنده
اولان يوكركلك مايه سنى ظاهره چيقارتمق معناسنه در يقال اوشى فرسه اذا اخرج ماعنده من الجرى و برنسنه يى
بيلمك معناسنه در يقال اوشى الشئ اذا علمه و ميدانده اولان نسنه دن بر مقدارينى اخذ ايلمك معناسنه در يقال
اوشى فى الدراهم اذا اخذ منها و علاج و دواء خسته يى صاغلتمق معناسنه در يقال اوشى الدواء المريض اذا برأه
﴿الوشاء﴾ سماء وزننده كثرت مال معناسنه اولان ايشاء ماده سندن اسمدر چوق ماله و مالك چوقلغنه دينور
﴿الاستيشاء﴾ بودخى آتى پك سكرتمكله عهده سنده اولان يوكركلك مايه سنى ظاهره چيقارتمق معناسنه در يقال
استوشى الفرس بمعنى اوشاه و بر آدمى بر محله ارسال ايچون چاغروب تحريك و اغراقلمق معناسنه در يقال استوشاه

اذا دعاه و حركه ليرسله ﴿الوشاة﴾ قضاة وزننده واشى لفظندن جمعدر ضربخانه ده آلتون ضرب ایدنلره دینورکه
سکه زن تعبیر اولنور یقال هم وشاة ای الضرّابون للذهب و واشی کثیر الولد آدمه دینور مؤنثی واشیه در وجلاهه
دینور حائك معناسنه ﴿الایتشاء﴾ افتعال وزننده بدنده قیریق کمیك اوکلمق معناسنه در یقال ایتشی العظم
اذا برأ من کسر کان به ❊ الیائی ❊ ﴿الوصی﴾ واوك فتحی و صادك سکونیله برکسه عالیقدر ایکن پست پایه اولمق
معناسنه در یقال وصی الرجل یصی وصیا من الباب الثانی اذا خسّ بعد رفعة وخفیف الطبع ایکن آغرلنوب
وقار وتمکین صاحبی اولمق معناسنه در یقال وصی الرجل اذا اتزن بعد خفة و برنسنه شیٔ آخره متصل اولمق
معناسنه در یقال وصی الشیٔ به اذا اتصل به و برنسنه یی شیٔ آخره وصل ایلمك معناسنه در یقال وصی الشیٔ به
اذا وصله به و وصی ووصیّ صلیّ وزننده و وصاء و وصاه واولرك فتحیله یرك اوتلری بری برینه بتشك اولمق
معناسنه در یقال وصیت الارض وصیا و وصیا و وصاء و وصاءة اذا اتصل نباتها ﴿الایصاء﴾ همزه نك کسریله
و ﴿التوصیة﴾ تفعله وزننده برنسنه نك ایشلمسنی برآدمه سپارشله درعهده ایتدرمك معناسنه در یقال اوصاه
و وصّاه ای عهد الیه * شارح دیرکه ایصاء و توصیهٔ شرعی بوندن مأخوذدر اتصال معناسندن متفرّعدر
مؤلف قصر وایجاز ایلشدر زیرا عهد لفظنی ماده سنده وصیه ایله و بو راده وصیه یی عهد ایله تفسیر ایلدی اصل
ایصاء لغتده برکسه کندی غیبتنده برآخر آدمدن برایشك ایشلمسنی طلب ایلمکه دینور وشرعده بعد وفاته
ایشلمسنی طلبدن عبارتدر واشبو ایصاء ماده سی لام ایله مستعمل اولور مثلا اوصی فلان لفلان بکذا دیرلر ملکه له
بعد موته معناسنه در که فلان ایچون شو مالی وصی نصب ایلدیکی کسه یه وصیت ایلدی دیمکدر و الی ایله مستعمل
اولور مثلا اوصی فلان الی فلان جعله وصیاله یتصرف فی ماله واطفاله بعد موته معناسنه که فلانی مطلقا مالنه
وصی نصب ایلدی دیمکدر ﴿الوصاة﴾ حصاة وزننده و ﴿الوصایة﴾ واوك فتحی و کسریله و ﴿الوصیة﴾ غنیه
وزننده اسملردر برنسنه نك ایشلمسنی برآدمه برکسه نك ایلدیکی سپارشه و اصمریجه دینور تقول قبل وصاتی و وصایتی
و وصیتی کذلك وصیه میتك وصیت ایلدیکی ماله دینور یقال هذا وصیته ای الموصی به و وصاة و وصیه بوغچه
مقوله سنی صاروب باغلدقلری خرما داللرینه دینور وصاة لفظنك جمعی وصا کلور حصا کبی و وصیه نك جمعی
وصیّ کلور ﴿الوصیّ﴾ غنیّ وزننده نسنه وصیت ایدن آدمه دینور یقال هو وصیّ له ای الموصی وکندیسنه نسنه
وصیت اولنمش آدمه دینور یقال قبل الوصی وصایته ای الموصی بونك مؤنثنده دخی وصیّ دینورکه اسمیتی مراد
اولور وکیل کبی جمعی اوصیاء کلور علی قول تثنیه و جمعی کلمز ﴿الایصاء﴾ وصی نصب ایلمك و نسنه وصیت
ایلمك معناسنه درکه ذکر اولندی وقوله تعالی ❊ یوصیکم الله فی اولادکم ❊ ای یفرض علیکم زیرا خدای متعال
طرفندن وصیت امر وایجابدر * شارح دیرکه وصیه ماده سی وجه مشروح اوزره اصمرلمق معناسنه در و مجازا

مطلب

استعطاف وامر معنالرینه استعمال اولنور شارع طرفندن وارد اولدقده البته امر وایجاب معناسنه اولور
نته که معنای طلبی متضمن اولان جمیع اخبار صیغه لری امر معناسنه در مثلا ❊ لقد فاز من اتقی ورحم الله من شغله
عیبه عن عیوب الناس ❊ حدیثلری کبی ﴿التواصی﴾ تفاعل وزننده بری برینه وصیت ایلمك معناسنه در یقال تواصوا
اذا اوصّی بعضهم بعضا وقوله تعالی ❊ اتواصوا به ❊ الآیة ای اوصی به اوّلهم آخرهم بو راده الف استفهامیه در توبیخ
وتقریعی متضمندر ﴿یوصّی﴾ یانك و واوك و صاد مشدده نك فتحی و الفك قصریله برقوش آدیدر بعضلر عندنده
آتماجه قوشیدر ❊ الیائی ❊ ﴿الوعی﴾ رعی وزننده برنسنه یی صاقلمق و سوزی ازبرلمك معناسنه درکه قلبده صاقلمقدن
عبارتدر یقال وعی الشیٔ والکلام وعیا من الباب الثانی اذا حفظه و بریکدرمك معناسنه در یقال وعاه اذا جمعه و بدنده
صیق کمیك اکریجه اوکولوب بتشمك معناسنه در یقال وعی العظم اذا برأ علی عثم و وعی جراحتدن اقان ارینه و صاری
صویه دینور یقال سال منه الوعی ای القیح والمدة و غریو و فریاده و چغلتی یه دینور علی قول کلاب قسمنك
شماطه لرینه مخصوصدر و خلوّ و افتراق معناسنه درکه نفیه مخصوص اولمغله ضروری و ناچار دیمك اولور تقول مالی
عنه وعی ای بدّ و قدرت و تماسك معناسنه در یقال لا وعی لك عن ذلك ای لا تماسك دونه ﴿الوعی﴾ فتاوزننده بو دخی
شماطه یه و غریو و غوغایه دینور ﴿الایعاء﴾ همزه نك کسریله بو دخی حفظ ایلمك معناسنه در یقال اوعاه اذا حفظه
و بریکدرمك معناسنه در یقال اوعاه اذا جمعه و انفاق خصوصنده بخل و تضییق ایلمك معناسنه مستعملدر
فی الاصل برنسنه یی برقاب ایچره قویوب صاقلمق معناسنه اولمغله معنای مزبور آندن مأخوذدر یقال اوعاه و اوعی
علیه اذا قتر علیه و منه الحدیث ❊ لا توعی فیوعی الله علیك ❊ یعنی قال النبی علیه السلام ❊ لاسماء لا توعی فیوعی الله

عليك اى لاتجمعى وتشحى بالنفقة فيشح عليك ويجازى بتضييق رزقك وايعاء بركسه نك برونى استيصال وجهيله
كسمك معناسنه در يقال اوعى جدعه اذا اوعبه (الاستيعاء) بودخى برونى استيصال وجهيله كسمك معناسنه در
يقال استوعى جدعه اذا استوعبه (الوعا) عصا وزننده شماطه يه وغريو وفرياده دينور وياوز وشديد آته دينور
يقال فرس وعا اى شديد (الوعاء) واوك كسرى وضميله و (الاٴعاء) واودن مبدل همزه ايله قابه دينور حفظ وجمع
معناسندندر جمعى اوعيه كلور يقال جعله فى الوعاء والاٴعاء اى الظرف (الواعية) غريو وفرياده دينور يوخسه
جوهرينك وهمى كبى صارخه معناسنه دكلدر قال فى الاساس ارتفعت الواعية اى الصراخ والصوت وتقول
سمعت واعية القوم اى اصواتهم (الواعى) حافظ ووالى ومراعى معناسنه در يقال هو واعى اليتيم اى واليه
(الموعى) مرمى وزننده بوريلوب بوكلكدن محفوظ قوى وزورمند اولان بيلكجه يه وصف اولور يقال هو موعى
الرسغ اى موثقه ※ اليائى ※ (الوغا) فتا وزننده و (الوغى) رمى وزننده ناسك شماطه سنه وغريو وفريادينه دينور
تقول سمعت وغا القوم ووغيهم اى صوتهم وجلبتهم (الوغية) تمره وزننده برمقدارجه نسنه يه دينور يقال وغية
من خير اى نبذ منه ※ اليائى ※ (الوفاء) سخاء وزننده عهد وپيمانى نقض ايتميوب محافظه ايلك معناسنه در يقال
وفى بالعهد يفى وفاء ضدّ غدر و برنسنه اوزون اولمق معناسنه در يقال وفى الشىٴ اذا طال ومنه يقال مات فلان
وانت بوفاء اى بطول عمر (الوفىّ) واوك ضميله صلىّ وزننده برنسنه فراوان وتام ووافر اولمق معناسنه در يقال
وفى الشىٴ وفيا اذا تمّ وكثر ودرهم مثقاله معادل اولمق معناسنه دركه تمام وزنده برابر كلمكدن عبارتدر يقال
وفى الدرهم المثقال اذا عدله (الايفاء) همزه نك كسريله بودخى عهده غدر ايتميوب محافظه ومراعات ايلك
معناسنه در يقال اوفى بالعهد بمعنى وفى و برنسنه نك اوزرينه آغمق معناسنه در يقال اوفى عليه اذا اشرف
و برنسنه يى بالتمام ويرمك معناسنه در يقال اوفى فلانا حقه اذا اعطاه وافيا و برآدمه يابر محله كلمك معناسنه در
كوياكه كلمك وعدينه وفا ايدر تقول اوفيت القوم اذا اتيتهم (الوفىّ) غنىّ وزننده و (الوافى) تامّ وفراوان نسنه يه
دينور يقال مال ودرهم وكيل وفىّ ووافٍ اى كثير تامّ (التوفية) تفعله وزننده بودخى برنسنه يى بالتمام ويرمك
معناسنه در يقال وفّاه حقه اذا اعطاه وافيا (الموافاة) مباهاة وزننده توفيه معناسنه در يقال وافاه حقه
بمعنى وفّاه وحج ايلك معناسنه دركوياكه حسب الوعد ميعاده كلمش اولور تقول وافيت العام اذا حججت و برآدمه
يابرمكانه كلمك معناسنه در تقول وافيت القوم اذا اتيتهم (الاستيفاء) و (التوفىّ) تفعل وزننده برنسنه يى بالتمام
آلمق معناسنه در يقال وفّى فلانا حقه فاستوفاه وتوفاه اى اخذه وافيا وتوفّى حق تعالى مخلوقنك روحنى قبض
ايلك معناسنه مستعملدركه مخلوقنى كملا اخذ وقبض ايلمكدن يعنى روحك ظاهرا باطنا ياخود ظاهرا لاباطنا
ابدانّدن تعلق وتصرفنى قطع ايدوب جانب اطلاقه قبض واسترجاع ايلمكدن عبارتدر شقّ اوّل موت وثانى
نوم اوله جقدر يقال توفّاه الله اى قبض روحه (الوفاة) حصاة وزننده اسمدر اولمكه دينور يقال ادركته
الوفاة اى الموت (الموفية) محسنه وزننده برقريه آديدر (الموفّية) محدثه وزننده مدينهٴ منوّره نك اسميدر (الوفاء)
سماء وزننده بر موضعدر (الميفا) منبر وزننده تنور قپاغنه دينور وكرپچ طبخ ايلدكارى كرپچخانه يه دينور واطرافندن
يوكسك حواله يره دينور ميفاة دخى دينور هايله وفى دخى دينور رمى وزننده (اوفى) احمد وزننده اسمادندر اوفى
بن مطر وعبدالله بن ابى اوفى صحابيلردر (التوافى) تفاعل وزننده ناس بالجمله برارايه كلوب تمام اولمق معناسنه در
يقال توافى القوم اذا تتامّوا (الوافى) اوزاندن بردرهمله درت دانق وزنه اطلاق اولنور يقال هو على زنة الوافى
وهو درهم واربعة دوانيق ※ اليائى ※ (الوقى) واوك فتحى وقافك سكونيله و (الوقاية) كتابه وزننده و (الواقية) لاغيه
وزننده برنسنه يى صاقنمق حفظ وصيانت معناسنه در يقال وقاه يقيه وقيا ووقاية وواقية اذا صانه وتقول العرب
ق على ظلعك اى الزمه واربع عليه او اصلح اوّلا امرك فتقول قد وقيت وقيا ووقيا يعنى عربلر ق على ظلعك
ديرلركه وقايه دن امر حاضردر اياغك اغسقلغنه باقوب عهده كدن خارج حركاتدن نفسنى صيانت قيل ديمكدركه
مراد كندى عيبكى صاقن بين النـاس معيوبلقله مشتهر اولمه ديمكدر ياخود ابتداسن كندى مصلحتكى حفظ
واصلاح ايدوب بعده غيرك امورى غائله سنه مشغول اوله سن ديمكدر بومثلك اشباع اوزره تفصيلى ظلع ورقّ
ماده لرنده مرور ايلدى ووقى ووقىّ عتىّ وزننده برايشى اصلاح ايلك معناسنه در تقول وقيت الامر وقيا
ووقيـا اذا اصلحته ووقىّ طوار يالين يوريمكدن اياغى طاشرقق معناسـنه در يقال وقى الفرس من الحفا وقيا
بمعنى وجى كما يقال وقى من الحفا وقا من الباب الرابع (التوقية) تفعله وزننده بودخى برنسنه يى صاقنمق معناسنه در
يقال وقّاه بمعنى وقاه و برنسنه يى كوروب كوزتمك معناسنه در يقال وقّاه اذا كلأه وحفظه (الوقاء) واوك فتحى

(وكسريله)

و كسريله و ﴿الوقاية﴾ واوك حركات ثلاثيله شول شيئه دينوركه آنكله برنسنه صاقلنور يقال هذا وقاءله ووقاية
وهو مايوقى به ﴿الاتّقاء﴾ افتعال وزننده برنسنه‌دن صاقنمق معناسنه‌در تقول اتّقيته اذا حذرته بونك اصلى
اوتقيت ايدى ﴿التقى﴾ هدى وزننده و ﴿التقية﴾ غنيه وزننده و ﴿التقاء﴾ كساء وزننده بونلرده صاقنمق معناسنه‌در
تقول تقيته اتقيه تقى وتقية وتقاء اذا خذرته * شارحك بيانته كوره بونلركده اصلى واودر تاء واودن بدلدر
وعندالبعض مصادر مزبوره افتعال موهومندر شافيه‌ده بوبحث مبسوطدر ﴿التقوى﴾ دعوى وزننده اسمدر
صاقنمغه دينوريقال هواهل التقوى اى الحذر بونك اصلى تقيا ايدى اسم ايله صفت بيننى فرق ايچون يايى واوه قلب
ايلديلر حزيا وصديا كلمه‌لرى كبى‌كه بونلر صفت اولمريله ياء واوه قلب اولنمدى * وشارحك بيانته كوره تاء واودن
مبدلدر وقوله تعالى ﴿هواهل التقوى﴾ اى اهل ان يتقى عقابه ﴿التقىّ﴾ غنىّ وزننده تقوا صاحبى آدمه دينور جمعى
اتقياء وتقواء كلور شرفاء وزننده نادر اوله‌رق ﴿الاوقية﴾ همزه‌نك ضمى وقافك كسرى وياءنك تشديديله
﴿والوقية﴾ همزه‌نك حذفيله اوزاندن يدى مثقال وزنيدر وقرق درهم اولان وزنه دخى دينور جمعى اواقىّ
واواقى كلور ياءنك تشديله وتخفيفيله ووقايا كلور بقايا وزننده يقال وزنه اكثر من اوقية ووقية وهى
سبعة مثاقيل وكذا اربعون درهما * شارح ديركه بونك وزنى افعوله‌در اضحوكه كبى * ومؤلف اشبو
اوزان خصوصنى مكك ماده‌سنده تفصيل ايلدى ﴿الواقى﴾ صاقنوب صيانت ايديجى‌يه دينور ومنه يقال
سرج واق اى بين الوقاء يعنى تكلتوسى دوز اولمغله آتك صرتنى باصمقدن حفظ وصيانت ايديجى اكردر
وواقى كركنز تعبير اولنان قوشه دينو صرد معناسنه ﴿الوقىّ﴾ غنىّ وزننده بودخى سرج واقى‌يه دينور ﴿ابن وقاء﴾
سماء وزننده‌وكساء وزننده بر رجلدر ﴿الموقى﴾ معظم وزننده دليرو بهادره اطلاق اولنور يقال رجل موقى اى شجاع
﴿وقاء﴾ سماء وزننده ابن اياس دركه محدثدر ﴿التقىّ﴾ سمىّ وزننده برموضع آديدر ﴿ابوالتقى﴾ هدى وزننده سبط
السلفىّ نام شيخ كبيرك راويلرى محمد بن الحسن وعبدالرحمن بن عيسى بن تقى نام ذاتلرك كنيه‌لريدر ﴿تقية الارمنازية﴾
برشاعرهٔ بديعة النظم‌در وتقية بنت احمدو تقيه بنت اموسان ايكى محدثه‌لردر ☼اليائى☼ ﴿الوكاء﴾ كساء وزننده قربه
وطلوم مقوله‌سنك اغزلرينى باغليه‌جق باغه دينور يقال شدّ القربة بالوكاء اى بالرّباط ﴿الوكى﴾ واوك فتحى وكافك
سكونيله قربه مقوله‌سنك اغزنى باغلمق معناسنه‌در يقال وكى القربة يكيه وكيا اذا شدّها بالوكاء ﴿الايكاء﴾
همزه‌نك كسريله وكى معناسنه‌در يقال اوكى القربة وعلى القربة بمعنى وكاها وبخل وامساك ايلمك معناسنه
مستعملدر يقال سئل فاوكى اى بخل ﴿الاستيكاء﴾ حيوان سموروب كوده‌سى ياغله طولوم كبى طولمق معناسنه‌در
يقال استوكت الناقة اذا امتلأت شحما وبطن منقبض اولمق معناسنه‌در يقال استوكى البطن اذا كان لايخرج
منه النجو وقربه وطولوم مقوله‌سى طولمق معناسنه‌در يقال استوكى السقاء اذا امتلأ ☼اليائى☼ ﴿الولى﴾ واوك فتحى
ولامك سكونيله برنسنه‌يه يك يقين اولمق معناسنه‌در يقال وليه يليه وليا من الباب السادس وولاه يليه
من الثانى اذادنامنه وقرب وتقول كل ممايليك اى مما يقاربك وولى برشيئه قريب اولان نسنه‌يه دينوركه وصف
بالمصدردر تقول داره ولى دارى اى قريبة منها وبريغمورك عقبنده ياغان يغموره دينور يقال سقط الولى اى المطر
بعدالمطر * شارحك بيانته كوره بهاريغمورندنصكره جداولان يغموراوله‌جقدر وولى بومعناده مصدر اولور يقال
وليت الارض على المجهول اذامطرت بالولى ﴿الولىّ﴾ غنىّ وزننده اسمدر بريغمورعقبنده ياغان يغموره دينور وولى برآدمك
دوستنه ويارو صديقنه دينور يقال هووليه اى محبه وصديقه ومعين ونصير معناسنه‌در يقال هووليه اى نصيره

مطلب

مؤلفك بصائرده بيانته كوره اشبوولى ماده‌سى ايكى ياخود زياده نسنه‌نك بينلرينه اجنبى تخلل ايلميه‌رك متعاقبا
حصوللرينه موضوعدر واستعاره وجهيله حصول مذكور من حيث المكان ومن حيث النسبة ومن حيث الدين
ومن حيث الصداقة ومن حيث النصرة ومن حيث الاعتقاد قربيتده استعمال اولنور ﴿الولاية﴾ واوك كسريله
و ﴿الولاية﴾ واوك فتحيله برنسنه‌يه قدرت جهتيله برأسه ضابط ومتصرف اولمق معناسنه‌دركه خداوندكار اولمق
تعبير اولنور يقال ولى الشئ وعليه ولاية وولاية من الباب السادس اذاملك امره وعندالبعض واوك فتحيله مصدردر
ذكر اولنان ولى ماده‌لرندن كه دوست وصديق اولمق وبرآدمه معين ونصير اولمق معناسنه‌در وواوك كسريله خطه
معناسنه‌دركه والينك تحت توليتنده اولان ارض معينه‌دن عبارتدر اصطلاحزده دخى ولايت وايالت تعبير اولنور
كذلك بكلك وحاكلك وپادشاهلق معنالرينه‌در فيقال وليه ولاية بالفتح اذا احبه ووليه وعليه اذا نصره ويقال
تحت يده ولاية بالكسر اى خطة وولى البلد اذاكان اميرا او سلطانا فهو والى البلد ويقال القوم على ولاية واحدة
بالفتح والكسر اى يد واحدة يعنى برى برينه عون ونصرتله يكجهتلردر * شارح ديركه سيبويه ديديكه ولايه فتحله

مصدردر امیرو والی اولمق معناسنه و کسر ایله اسمدر بکلك وحاکملك و پادشاهلق معناسنه اماره و نقابه کبی
(الایلاء) همزه نك کسریله برآدمی برایشه والی و متصرف قلمق معناسنه در تقول اولیته الامر اذا جعلته والیاعلیه
و برآدمی بریتیمه وصی نصب ایلمك معناسنه در یقال اولاه علی الیتیم اذا اوصی علیه (التولیة) تفعله وزننده بودخی
برآدمی برایشه والی و متصرف قلمق معناسنه در تقول ولیته الامر بمعنی اولیته و تازه خرما قوریمغه یوز طوتمق
معناسنه در که معنای آتیدن مأخوذدر یقال ولی الرطب اذا اخذ فی الهیج و برنسنه یه اکسه چویرمك
معناسنه در یقال ولّی هاربا اذا ادبر و برنسنه دن اعراض ایدوب یوز دوندرمك علی قول اندن الارغه اولوب
ایراقلشمق معناسنه در یقال ولّی الشیء وعنه اذا اعرض اونأی و تولیة فی البیع عقد اوّل ایله و ثمن اوّل ایله مالك
اولدیغی متاعی من غیر زیادة اخره نقل و توجیه و بیع ایلمکدن عبارتدر یقال باعه تولیة وهو نقل ماملکه بالعقد
الاول و بالثمن الاول من غیر زیادة (الولاء) واوك فتحیله ملك و مالکیت معناسنه در یقال هو صاحبه ولاء ای ملکا
و یقینلق معناسنه در یقال بینهما ولاء ای قرابة * شارح دیرکه ولاء عتق بونلردن مأخوذدر (المولی) میمك فتحی
و الفك قصریله مالك معناسنه در یقال هومولاه ای مالکه و قوله دینور عبد معناسنه جاریه یه مولاة دینور و قول
ازاد ایدن آدمه دینور معتق معناسنه و ازاد اولمش قوله دینور معتق معناسنه و برآدمك یارو همدم صاحبنه دینور
و برکسه نك یقین خصمنه دینور عمزاده و طایی زاده کبی و قومشویه دینور جار معناسنه و برآدمك همعهدینه و حلیف
و معاهدینه دینور فرائضده مولی الموالاة بوندندر و برآدمك اوغلنه دینور یقال هذا مولاه ای ابنه و عموجه سنه دینور
و مهمان و نزیلنه دینور و شریك و اورتاغه دینور و برآدمك قیز قرنداشی اوغلنه دینورکه یکان تعبیر اولنور
و برآدمك ولیسنه دینورکه امورنده ولایتی اولان کسه دن عبارتدر ولی نکاح و ولی یتیم کبی و برآدمك مربیسنه دینور
یقال هومولاه ای ربّه و معین و ناصر معناسنه در و انعام ایدن آدمه دینور منعم معناسنه و انعام اولنمش آدمه دینور
منعم علیه معناسنه و برآدمك دوستنه و محبنه دینور و برکسه نك تابعنه دینور یقال هذا مولاه ای تابعه و دامادە دینور
صهر معناسنه و سید و ذیشان آدمه دینور یقال هو مولاهم ای سیدهم و مولی لفظنك جمعی موالی کلور و بوقرب
معناسنه اولان ولی ماده سندن مفعل در (المولویّة) اولویّه وزننده مولالنمك معناسنه دکه موالی زمره سنه مشابهتدن
عبارتدر نه معنایه اعتبار اولنورسه اولسون یقال فیه مولویة ای یشبه الموالی (التمولی) تسلق وزننده موالی یه یعنی
سادات و کباره تشبه و تقلید ایلمك معناسنه در یقال هو یتمولی تمولیا ای یتشبه بالموالی ای السادة (التولی) تفعل
وزننده برآدمی دوست ایدنمك معناسنه در یقال تولاه اذا اتخذه ولیا و برایشی در عهده ایلمك معناسنه در یقال
تولی الامر اذا تقلده و برآدم اکسه چویروب کتمك معناسنه در یقال تولّی هاربا اذا ادبر (الولاة) حصاة وزننده
و (الولیة) غنیه وزننده و (التولی) تفعل وزننده و (الولاء) سخاء وزننده و (الولایة) واوك فتحی و کسریله جمله سی
یقینلق قرابه معناسنه در یقال انه لبین الولاة والولیة والتولی والولاء والولایة ای القرابة و ولیه وصف اولور قریبه معناسنه
یقال دار ولیة ای قریبة (الموالاة) مباهاة وزننده و (الولاء) جدال وزننده ایکی نسنه یی بری بری اردنجه قلمق معناسنه در
یقال والی بین الامرین موالاة و ولاء اذا تابع و سوریدن بعضلری بعضندن ایروب الارغه قلمق معناسنه در یقال والی غنمه
اذا عزل بعضها عن بعض و میزها (التوالی) تفاعل وزننده بری بری اردنجه اولمق معناسنه در یقال توالی علیه شهران
اذا تتابع و تازه خرما قوریمغه باشلمق معناسنه در یقال توالی الرطب اذا اخذ فی الهیج (الولیة) غنیه وزننده اکرلك و پالانك
تکلتوسنه دینورکه دابه نك صرتنه کلور علی قول تکلتو آلتنه یایلان پلاسه دینور و نسوانك احتیاطا مهمان ایچون حفظ
ایلدیکی زادو طعامه دینور جمعی ولایا کلور (الاستیلاء) میدانك نهایتنه بالغ اولمق معناسنه در یقال استولی علی الامد
اذا بلغ الغایة * شارح دیرکه اقتدار و تغلب معناسی بوندندر (اولی لك) همزه نك فتحیله بر تعبیردرکه آنکله وعید
و تهدید قصد اولنور یقال اولی لك ای قاربك ما یهلکك و یقال اولی له و اولی لی کذلك یعنی اکا داهیهٔ مهلکه مقارب
یعنی نازل و واقع اولسون دیمکدرکه دعائیه در یاخود حکایه اولور پس قرب معناسندن اولان ایلاء کلمه سندن ماضی
اولوب فاعلی محذوف اولور * شارحك بیانی اوزره بو محاورات عربدندر بعضلر اولی کلمه سنی احری و اجدر معناسنه
حمل ایله اولی لك العقاب او الهلاك ایله تأویل ایلدیلرکه عقاب یاخود هلاك سکا هر وجهله الیقدر دیمك اولور
و بعضلر اصلی اولاك الله ماتکرهه اولمغله لام زائده در حق تعالی سکا خوشلنمدیغك حالتی ایقاع ایلسون دیمك
اولور و عند البعض اولی کلمه سی ویل کلمه سندن مقلوب افعل در نته که دون لفظندن ادنی مقلوب افعل در و علی قول
آال یؤل ماده سندن فعلی اولمغله عقباك النار یعنی عاقبت وارە جغك جهنم اولسون دیمك اولور انتهی * و اولی
پك لایق و سزا معناسنه کلورکه اقرب معناسندن مستعاردر یقال هو اولی بکذا ای احری جمعی اولی کلور همزه نك

فتحی ولامك كسريله و اوالی كلور اعالی كبی واولون كلور اعلون كبی وتثنیه‌سنده اولیان دینور ومؤنثنده
ولیا دینور واوك ضمیله وتثنیه‌سنده ولییان دینور وجمعنده ولی دینور واوك ضمی والفك قصریله وو لییات
دینور كبریات وزننده ❊ الیائی ❊ (الونی) عصا وزننده رنج وامكدن اولان یورغنلغه دینور یقال به ونا
ای تعب وسستلك وكوشكلك فترت معناسنه اولغله ضدّ اولور وناء دخی لغتدر مدّ ایله یقال به ونی وو ناء ای فترة
(الونی) رمی وزننده و(الونیّ) صلیّ وزننده و(الوناء) كساء وزننده و(الونیة) واوك كسریله و(الونا) فتا
وزننده كوشك وسست وبی‌تاب اولمق معناسنه‌در یقال ونی الرجل ینی ونیا وونیا وو ناء وونیة وونا من الباب
الثانی اذا فترو ضعف وناس برآدمی ترك واهمال ایلمك معناسنه‌در یقال وناه القوم اذا تركوه وثوبك یكنی صغه‌مق
معناسنه‌در یقال ونی الكمّ اذا شمره (الاینا،) همزه‌نك كسریله برآدمی یابرحیوانی سست وضعیف وبی درمان
ایلمك معناسنه‌در یقال اوناه اذا اضعفه (التوانی) تفاعل وزننده برایشده تقصیرو تكاسل وفتور ایلمك معناسنه‌در
یقال توانی فی حاجته اذا قصر (الوانیة) سست وعملمانده ناقه‌یه دینور یقال ناقة وانیة ای فاترة طلیح (الوناة)
و(الاناة) همزه ایله قناة وزننده و(الانیة) غنیه وزننده آغرطبیعتلو عورته دینوركه قیام وقعود ومشی آغر
وكیج اولور یقال امرأة وناة واناة وانیة ای حلیمة بطیئة القیام والقعود والمشی (المینا) میمك كسری والفك
قصریله ومدّیله اسكله‌یه دینور مرفأ معناسنه وصرچه‌نك جوهرینه واصل ومادّه‌سنه دینور فارسیده كوهر
آبكینه دیرلر (الونیة) غنیه وزننده و(الوناة) حصاة وزننده انجویه دینور علی قول انجو دیزیسنه دینور وونیه
چواله دینور وبرموضع آدیدر (التونیة) تفعله وزننده بركیمسه برایشده جدّ واهتمام ایلیوب تقصیر وفتور ایله
ایشلمك معناسنه‌در یقال ونی الرجل اذا لم یجدّ فی العمل (الواو) حروف هجادن برحرفدر ثلاثیه‌دندر وبونده وو
دخی دینور ثنائی اوله‌رق وواو لفظی كه مسمادر واو ویاء وواودن مركبدر وواوك اقسامی حروف لینه‌ده ذكر
اولنور انشاءالله تعالی * مترجم دیركه عندالاخفش اصلی اوج واودن عبارتدر ❊ الیائی ❊ (الوهی) نهی وزننده
برنسنه‌ده اولان یرتغه دینور جمعی وهیّ كلور صلیّ وزننده واوهیه كلور یقال فی الثوب وهی ای شقّ ومصدر
اولور برنسنه یپروب یرتلمق معناسنه‌در یقال وهی الثوب ووهی وهیا من الباب الثانی والسادس اذا تخرّق وانشقّ
وبرنسنه‌نك باغی كوشمك معناسنه‌در یقال وهی السقاء اذا استرخی رباطه وبلودك یغموری شدّتله صولو سپكن یاغمق
معناسنه‌در كویا كه بلود طولوم كبی یرتیلوب صوبی بوشانمش اولور یقال وهی السحاب اذا انبثق شدیدا وبرآدم
بون واحمق اولمق معناسنه‌در یقال وهی الرجل اذا حمق وبركیمسه صالقی دوشكون وضعیف اولمق معناسنه‌در یقال
وهی الرجل اذا سقط (الوهیة) غنیه وزننده بردانه انجویه دینور یقال رایت وهیة كبیرة ای درّة وایری وتنومند
اولان قربانلق دوه‌یه دینور (الاوهیة) رومیه وزننده ایكی طاغ ارالغنده اولان فرجه‌یه دینور وطاغك تپه‌سندن
دیبنده اولان دره‌یه كلنجه یوره‌یه ویالمه دینور (وی) واوك فتحی ویانك سكونیله كلمهٔ تعجبدر عجب وزهی دیمكدر
وكاف خطاب لاحق اولوب ویك دخی دینور یقال ویك لزید ووی له ای عجبا وكاه اولوركه وی كلمه‌سی مخفف ومشدّد
اولان كانّ كلمه‌سنه كه حروف مشبهه‌دندر داخل اولور ووی كلمه‌سیله ویل معناسندن كنایه اولور یعنی ویل معناسنده
مستعمل اولور واشبو ❊ ویكانّ الله یبسط الرزق لمن یشاء ❊ آیتنده سیبویه دیدیكه وی كلمه‌سی كانّ كلمه‌سندن مفصول
اوله‌رق رسم اولنور وعند البعض الم تر معناسنه‌دركه سن كورمدكمی دیمكدر ینه مرجعی تعجبدر وبعضلر ویلك
معناسنه‌در یعنی اصلی ویلك انّ ایدی علی قول اعلم معناسنه‌دركه امر حاضردر ووی كلمه‌سیله ویل وهلا كدن كنایه
اولنور * مترجم دیركه بومادّه‌یی دخی شیخ رضی اسم فعل بابنده شرح وتفصیل ایلمشدر

فصل الهاء

❊ الواوی ❊
(الهبوة) هانك فتحی وبانك سكونیله توزلولق غبره معناسنه‌در (الهباء) سماء وزننده توزه دینور علی قول توتق كبی
هوایه آغان توزه دینور یقال صار هباء ای غبارا اوهو مایشبه الدخان وهوایه آغوب ویریوزینه طاغلمش خرده
طپراغه دینور * مؤلفك بصائرده بیاننه كوره بوشعاع شمسله اویچنده مرئی اولان خرده توز اوله‌جقدركه
باجه‌یه وپنجره‌یه طوغری چكیلور عامه اكاذرّه تعبیر ایدرلر وهباء قلیل العقل آدملره اطلاق اولنور واحدی هباءه‌در
جمعی اهباء كلور (الهبوّ) سموّ وزننده هوایه توز آغمق معناسنه‌در یقال هبا الغبار یهبو هبوّا اذا سطع وقاچمق
معناسنه‌در یقال هبا الرجل اذا فرّ واولمك معناسنه‌در یقال هبا الرجل اذا مات (الاهباء) همزه‌نك كسریله توز توزتمق
معناسنه‌در یقال اهبی الفرس اذا اثار الهباء (الهابی) مزار طپراغنه دینور (التهبی) تفعل وزننده توز توزمق معناسنه‌در
ومنه یقال جاء یتهبی ای ینفض یدیه یعنی اللرینی سلكه‌رك كلدی كه توزه‌رق كلدی دیمكدر (الهبی) هانك ضمیله
ربّی وزننده توزه بورنمش یعنی توز ودومان ایله قابلانوب نابدید اولمش كواكبه دینور یقال نجوم هبی ای هابیة

قد استترت بالهباء بونك مفردی هابی‌در (المتهبی) اسم فاعل بنیه‌سیله ضعف بصره مبتلا آدمه دینور یقال
رجل متهبّ ای ضعیف البصر (الهبو) هانك فتحی و بانك سكونیله برجاعتدر (الهباءة) سحابه وزننده قبیلهٔ
غطفان یوردنده برارض آدیدر وآنده بروقعه اولمشدر (هی) هانك فتحی و بانك كسریله آت قسمنه مخصوص
زجر وآزار كلماتندندركه اشمك ضمننده سویلنور (الهبیّ) فتحتینله وتشدید یاایله كوچك معصومه دینور مؤنثی
هبیه‌در (الهبایة) ثمامه وزننده آغاج قبوغنه دینور ❊ الیائی ❊ (هات) تانك كسر اوزره بناسیله فعل امردر
ویرمعناسنه تقول هات یارجل ای اعط * شارح دیركه بونك امر حاضردن ماعدا صیغه‌سنی عربلر استعمال
ایلیوب اماته ایلدیلر انجق حیره اهالیسی استعمال ایلدیلر وتقول هاتا وهاتوا وهاتی (المهاتاة) مباهاة وزننده
معاطاة معناسنه‌در برآدمه برنسنه ویرمك معناسنه‌در یقال هاتاه ای عاطاه وتقول ماهاتیك ای ماانا بمعطیك
(الهتی) هانك فتحی وتانك سكونیله كیجه‌دن بروقته دینور یقال مضی هتی من اللیل ای هتءٌ ❊ الواوی ❊
(الهتو) هانك فتحی وتانك سكونیله برنسنه‌یی ایاقله باصوب قیرمق معناسنه‌در تقول هتوت الشیءَ اهتوه ای
كسرته وطئا برجلی (المهاتاة) مباهاة وزننده برآدمه نسنه ویرمك معناسنه‌در یقال هاتاه مهاتاة اذا اعطاه
وبونك تصریفی معاطاة ماده‌سنك تصریفی كبیدر ❊ الیائی ❊ (الهثیان) هانك وثای مثلثه فتحیله طپراق صاچمق
حثو معناسنه‌در * شارحك بیانی اوزره شین معجمه ایله حشو نسخه‌لری غلطدر یقال هثی التراب یهثیه هثیانا اذاهثاه
❊ الواوی ❊ (الهجو) هانك فتحی وجیمك سكونیله و(الهجاء) كساء وزننده برآدمی شعر ایله ذمّ وشتم ایلمك
معناسنه‌در یقال هجاه الشاعر یهجوه هجوا وهجاء اذا شتمه بالشعر وبوتعدید حروف تهجیدن مأخوذدر
(المهاجاة) مباهاة وزننده شاعرلر بری برینی هجو وقدح ایلمك معناسنه‌در تقول هاجیته مهاجاة ای هجوته
وهجانی (الاهجیة) اثفیه وزننده و(الاهجوّة) اجوّه وزننده مادهٔ هجو اولان نسنه‌دركه عامّه هجویه تعبیر
ایدرلر هجو ضمننده نظم اولان قطعه وقصیده كبی یقال بینهم اهجیة واهجوّة یتهاجون بها (الهجاء) كساء وزننده
برلفظی حروفیله تقطیع ایلمك معناسنه‌دركه حروفنی الف باء وجیم ودال دیو تعداد ایلمكدن عبارتدر تقول
هجیت حروف اللفظ هجاء اذاقطعتها وعدّدتها وتقول تعلم هجاء الحروف ای تعدیدها وهجاء شكل وقیافت
معناسنه‌در یقال هذا علی هجاء هذا ای علی شكله (التهجیة) تفعله وزننده و(التهجّی) تفعل وزننده بونلرده
هجاء حروف معناسنه‌در تقول هجیت الحروف وتهجیتها اذاعدّدتها (الهجاوة) عداوه وزننده كون پك اسّی
اولمق معناسنه‌در تقول هجو یومنا هجاوة من الباب الخامس اذا اشتدّ حرّه (الهجاة) حصاة وزننده قوربغه‌یه
دینور ضفدع معناسنه (الاهجاء) همزه‌نك كسریله برشعری هجویه بولمق معناسنه‌در تقول اهجیت الشعر
اذاوجدته هجاء (المهتجون) مهتدون وزننده اهتجاء كلمه‌سندن جمع اسم فاعلدر مهاجون معناسنه‌دركه بری برینی
هجو ایله مشتغل اولان شاعرلردر یقال هم المهتجون ای المهاجون ❊ الیائی ❊ (الهجی) هانك فتحی وجیمك
سكونیله برنسنه قپالو اولمیوب آچق اولمق معناسنه‌در یقال هجی البیت هجیا من الباب الرابع اذاانكشف وكوز
ایچرو باتمق معناسنه‌در یقال هجیت عین البعیر اذا غارت ❊ الیائی ❊ (الهدی) هانك ضمی والفك قصریله
طوغری یوله كتمكه دینور رشاد معناسنه وطوغری یوله دلالت ایلمكه دینوركه اسمدر وبومؤنثدر ومذكر اولور
یقال هو علی الهدی ای علی الرشاد ویقال سل الله الهدی ای الدلالة علی الرشاد وهدی كوندزه اطلاق اولنور
نهار معناسنه و * هدی و * هدی هانك فتحی ودالك سكونیله و * هدایه هانك كسریله و * هدیه فدیه وزننده مطلوبه
ایصال ایلمك شانندن اولان طریقه دلالت وارشاد ایلمك معناسنه مصدر اولور یقال هداه یهدیه هدی وهدیا وهدایة
وهدیة اذا ارشده وبومعناده لازم اولوركه هدایت بولمق وهدایتلنمك معناسنه اولور یقال هداه فهدی ای
اهتدی واشبو ماده ارائت طریق معناسنی ملاحظه ایله بالنفس مفعول ثانی‌یه متعدی اولور یقال هداه الله الطریق
واشارت طریق ملاحظه‌سیله الی حرفیله متعدی اولور یقال هداه الیه وتلویح طریق ملاحظه‌سیله لامله متعدی
اولور یقال هداه له (التهدّی) تفعل وزننده و (الاهتداء) افتعال وزننده دلالت وارشادی قبولله هدایتلنوب
طوغری یوله كتمك معناسنه‌دركه مطاوعلردر یقال هداه فتهدّی واهتدی ومطاوع اولمیه‌رق استعمال اولنوركه
بنفسه طوغری یول بولمق وطوغری یوله كتمك معناسنه اولور یقال هو لایهدی الطریق ثلاثیا ولایهتدی ولایهدّی
بفتح الیاء والهاء وكسر الدال المشددة ولایهدّی بفتح الیاء وكسرها مع كسر الهاء والدال المشددة ای لایكون مهتدیا
بوراده یهدّی كلمه‌سی كه یانك وهانك فتحی ودال مشدده ایله‌در اصلی یهتدی ایدی تاء داله ادغام اولنوب تانك فتحه‌سیله
هاء مفتوح اولدی ایكنجی‌یه كوره التقاء ساكنین ایچون هاء مكسور اولدی واوچنجی‌یه كوره هانك كسره‌سنه

اتّباعا یاء مکسور اولدی قال الشارح ومنه قوله تعالی ﴿ افمن یهدی الی الحقّ احقّ ان یتبع امّن لایهدّی الّا ان یهدی ﴾
الآیة ای ام الذی لایهتدی الّا ان یُهدی من قولهم هدی بنفسه ای اهتدی واهتداء کلینی کویکی اوینه
کوندروب کیردك ایلمك معناسنه‌در یقال اهتدی العروس الی بعلها ای زفّها الیه وسائره تقدّم ایلمك معناسنه
مستعملدر یقال اهتدی الفرس الخیل اذا صار فی اوائلها (الهدوّ) عدوّ وزننده و (الهادی) طوغری یول
کوستوریجی دلیل ومرشده دینور یقال رجل هدوّ وهاد ای یرشد (المهیدیة) مصغر بنیه‌سیله بر آدمك بولندیغی
حال وشان وسیرتنه دینور بونك مکبری یوقدر یقال هو علی مهیدیته ای علی حاله یعنی التی کان علیها (الهدیّا)
مصغر بنیه‌سیله بر شیئك مثل ومانندینه اطلاق اولنور یقال لك عندی هدیّاها ای مثلها ضمیر قصه‌یه راجعدر
(الهدیة) حانك حرکات ثلاثی ودالك سکونیله برایشك راست ودرست اوله‌جق سمت وجهتنه اطلاق اولنور
یقال نظر فلان هدیة امره مثلثة ای جهته (الهدی) و (الهدیة) هالرك فتحی وکسری ودالرك سکونیله برآدمك
سیرت ومسلك وطریقتنه دینور راه وروش معناسنه یقال هدی هدی فلان وهدیته ای سار طریقته وسیرته
(الهادی) هدایت ایدیجی‌که ذکر اولندی وسائره‌دن ایلری ومتقدم اولانه اطلاق اولنور یقال هو هاد ای متقدم
وبیونه اطلاق اولنور اعضاء سائره‌دن متقدم اولدیغیچون جمعی هوادی کلور وهوادی اللیل کیجه‌نك اوائلنه
اطلاق اولنور یقال ینام فی هوادی اللیل ای اوائله وهوادی الابل دوه سوریسنك اوکلرنده اولوب ابتدا ظهور
ایدن دوه‌لردن عبارتدر وهادی اوق ومزراق تمرننه دینور یقال اصابه هادی السهم ای نصله وخرمنه
قوشیلان اوکوزلرك الك ایچنده دوران ایدنا کوزه دینورنته‌که راکس دخی دیرلر وارسلانه دینور (الهدیة) غنیه
وزننده ارمغانه دینور اکثری حاجات اوکلرنده تقدیم اولندیغیچون یاخود الفت ومحبته ارشاد ایچون یاخود مهدی له
یانته صاحبندن مقدّم واردیغیچون اوله جمعی هدایا وهداوی کلور بونده واوك کسریله‌ده لغتدر وهداوی کلور
واوك کسریله یقال ارسل هدیة وهی ما اتحف به (الاهداء) همزه‌نك کسریله و (التهدیة) تفعله وزننده برآدمه ارمغان
کوندرمك معناسنه‌در یقال اهدی له الهدیّة اذا اتحفها واهداء کلینی داماد طرفنه کوندروب کیردك ایلمك
معناسنه‌در یقال اهدی العروس الی بعلها اذا زفّها الیه وتهدیه طاغتمق معناسنه‌در یقال هدی الشیء اذا فرّقه
(المهدی) منبر وزننده ایچنده هدیّه ارسال اولنان ظرفه دینور طبق وقطوکبی وکثیرة الاهداء اولان خاتونه دینور
شارح دیرکه بونده صواب اولان مدّ ایله اولمقدر (الهداء) کساء وزننده عارفانه طریقیله طعام ایلمك معناسنه‌درکه
هر بری بردرلو کتوروب مجتمعا صفا ایتمکدن عبارتدر یقال هادی الرجلان هداء اذا جاء احدهما بطعام والاخر
بطعام فاکلا معا وهداء ثلاثیدن مصدر اولور کلینی کویکویه یوللمق معناسنه یقال هدی العروس الی بعلها
هداء اذا زفّها الیه وهداء عقلی ضعیف بلادتلو نادان کسه‌یه دینور یقال رجل هداء ای ضعیف بلید
(الهدیّ) غنیّ وزننده طوتساغه دینور اسیر معناسنه وکلینه دینور هدیّه دخی دینور هایله عروس معناسنه
وحرم شریفه سوق اولنان قربانه دینور واکاهدی دخی دینور هانك فتحی ودالك سکونیله یقال اهدی الی الحرم
هدیّا وهدیا وهو ما اهدی الی مکة * مؤلف بوراده کالهدی فیهما عنوانیله رسم ایلمکله شارح دیرکه تثنیه
ضمیرینك وجهی معلوم دکلدر غالبا عباره‌ده سقطه واقعدر زیرا امّهات سائره‌ده الهدیّ ما اهدی الی مکة
والرجل ذو الحرمة کالهدی فیهما عبارتیله مثبت اولمغله بوراده دخی عنوان مرقومله ایکن اقلام نسّاخدن ساقط
اولمشدر پس هدیّ غنیّ وزننده وهدی دالك سکونیله عزّ وحرمت ووقع وحشمت صاحبی آدمه‌ده دینور (الهادیة)
عصایه اطلاق اولنور یقال توکأ علی الهادیة ای العصا وصو ایچره توموب چیقمش قیایه دینور (الهداة) اداة وزننده
ومرادفیدر الآتیدر یراق وپوصات وآوادنلق تعبیر اولنور هاء همزه‌دن مبدلدر (المهدیة) مرثیه وزننده
مغربده بر بلده آدیدر (هدیّه) غنیه وزننده و (هدیّه) سمیه وزننده اسامیٔ نسواندندر (التهادی) تفاعل وزننده
ایکی طرفه تمایل ایله صالنه‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال تهادت المرأة اذا تمایلت فی مشیتها * مترجم دیرکه تهادی
هدیه‌لشمك معناسنه‌ده کلور ومنه الحدیث ﴿ تهادوا تحابّوا ﴾ یعنی بری بریکزه هدیه اهدا ایده‌سزکه محبتکز دوسیله اولور
(المهاداة) مباهاة وزننده ایکی جانبه یوجه اوره‌رق یوریمك معناسنه‌در یقال جاء یهادی بین اثنین ای یتمایل
* الیائی * (الهذی) هانك فتحی وذال معجمه‌نك سکونیله و (الهذیان) فتحاتله هرزه ویاوه ونامعقول سوز سویلمك
معناسنه‌در یقال هذی الرجل هذیا وهذیانا من الباب الثانی اذا تکلم بغیر معقول لمرض او غیره (الهذاء)
غراب وزننده هرزه ویاوه وپریشان سوزه دینور یقال هذا هذاء من القول ای کلام غیر معقول (الهذاء) و (الهذاءة)
هالرك فتحی وذالرك تشدیدیله هرزه سویلجی پریشان کفتار آدمه دینور یقال رجل هذّاء وهذّاءة ای کثیر الهذیان

﴿الاهذاء﴾ همزه‌نك كسريله اتى مهرّا اولنجه پشورمك معناسنه‌در يقال اهذيت اللحم اذا انضجته حتى لايتماسك
※الواوى※﴿الهذو﴾ عزو وزننده برنسنه‌يى قلجله برچالمده كسمك معناسنه‌در تقول هذوته بالسيف هذوا اذاهذذته به
بوراده هذوت السيف نسخه‌سى غلطدر وهذو هذى لفظنده لغتدركه صاچه صپان سوز سويلك معناسنه‌در
تقول هذوت فى الكلام هذوا لغة فى هذيت ※الواوى※﴿الهراوة﴾ هانك كسريله ايكى قسراغك آديدر وعصايه
وچوپدسته دينور جمعى هراوى كلور هانك وواوك فتحيله وهرىّ كلورعتىّ وزننده وهرىّ كلور كسرتيله
يقال ضربه بالهراوة اى العصا ﴿الهرو﴾ سرو وزننده و﴿التهرى﴾ تفعل وزننده عصا ايله اورمق معناسنه‌در
يقال هراه يهروه هروا وتهرّاه اذا ضربه بالهراوة ※اليائى※﴿الهرى﴾ جرى وزننده هرو لفظنده
لغتدركه عصا ايله اورمق معناسنه‌در يقال هراه يهريه هريا اذا ضربه بالهراوة ﴿الهرى﴾ هانك ضمى ورانك
سكونيله ميرى غلالى يغيلان بيوك انباره دينور جمعى اهراء كلور يقال نقل الطعام الى الهرى وهو بيت كبير
يجمع فيه طعام السلطان ﴿هراة﴾ حصاة وزننده خراسان ايالتنده بربلده آديدر وفارس اولكه‌سنده برقريه آديدر
نسبتنده هروىّ دينور عربىّ وزننده ﴿التهرية﴾ تفعله وزننده هراة شهرنده نسيج اولنمش ثوب ايدنمك
ياخود ثوبى صارى‌يه بويامق معناسنه‌در زيرا انده اعلا صارى بويه اولمغله اكثرى اثوابى صارى ايدرلر يقال
هرىّ ثوبه اذا اتخذه هرويا اوصفره ﴿الهرّاء﴾ شدّاد وزننده ثوب هروى صاتجى‌يه دينور ومنه معاذ الهراء
لبيعه الثياب الهروية ﴿المهاراة﴾ مباراة وزننده برآدمك صقالنه كولوب طنز وتمسخر ايلك معناسنه‌در يقال
هاراه اذا طانزه بوراده ناظره نسخه‌سى غلطدر ﴿الهراء﴾ كساء وزننده خرما فدانته دينور فسيل معناسنه
※الواوى※﴿الهزو﴾ عزو وزننده كزمك معناسنه‌در يقال هزا الرجل يهزو هزوا اذا سار ﴿ابوهزوان النبطىّ﴾
كه سحبان وزننده امراء امويه‌دن هشام بن عبدالملك حواشيسندن بركسه‌در ※الواوى※﴿الاهساء﴾ همزه‌نك فتحيله
دنك وحيران اولمش كمسه‌لره دينور مفردى مسموع دكلدر يقال هم اهساء اى المتحيرون ※الواوى※﴿المهاشاة﴾
شين معجمه ايله مباهاة وزننده بركمسه ايله لاغ ولطيفه ايلك معناسنه‌در يقال هاشاه اذامازحه ※الواوى※﴿الهصو﴾
هانك فتحى وصادك سكونيله قوجه‌مق معناسنه‌در يقال هصا الرجل يهصو هصوا اذا اسنّ وكبر ﴿الاهصاء﴾
همزه‌نك فتحيله تندوقوىّ وشديد اولان آدملره دينور يقال هم الاهصاء اى الاشدّاء ﴿المهاصاة﴾ مباهاة وزننده
برآدمك بلنى قيروب خرد ايلك معناسنه‌در يقال هاصاه اذا كسر صلبه ※الواوى※﴿المهاضاة﴾ ضاد
معجمه ايله مباهاة وزننده برآدمى بونسوب هزل واستخفاف ايلك معناسنه‌در يقال هاضاه اذا استحمقه
واستخفّ به ﴿الاهضاء﴾ همزه‌نك فتحيله جماعات انسانى‌يه دينور ﴿الهضاة﴾ هانك كسريله زلف وذوابه معناسنه‌در
وقانجق جاره دينور ※الواوى※﴿الهطو﴾ خطو وزننده آتمق معناسنه‌در يقال هطابه يهطو هطوا اذارمى به
﴿الهطى﴾ هدى وزننده كورش طوتشمق صراع معناسنه‌در ياخود شدتله اورشمق معناسنه‌در يقال وقع
بينهما الهطى اى الصراع او الضراب الشديد ※اليائى※﴿الهاغية﴾ غين معجمه ايله لاغيه وزننده بون
وكوشك خاتونه دينور يقال امرأة هاغية اى رعناء ※الواوى※﴿الهفو﴾ عفو وزننده و﴿الهفوة﴾ خطوه وزننده
و﴿الهفوان﴾ هذيان وزننده سرعتله كتمك معناسنه‌در يقال هفا الرجل يهفو هفوا وهفوة وهفوانا اذا اسرع
وقوش قناد قاقوب اوچق معناسنه‌در يقال هفا الطائر بجناحيه اذا خفق وبرآدمك اياغى قايوب سورچمك
معناسنه‌در يقال هفا الرجل اذا زلّ وآجقمق معناسنه‌در يقال هفا زيد اذا جاع وهفو وهفوّ سموّ وزننده يولك
پاره‌سى هوايه آغوب توزمق معناسنه‌در يقال هفت الصوفة هفوا وهفوّا اذا ذهب ويل يولك پاره‌سنى هواده برى اوته
اويناتمق معناسنه‌در يقال هفت الريح بالصوفة اذا حركتها وذهبت بها وكوكل متعلق اولديغى نسنه‌نك
اردنجه كتمك معناسنه‌در يقال هفا الفؤاد اذا ذهب فى اثر الشئ وسوينوب طربناك اولمق معناسنه‌در يقال
هفا الرجل اذا طرب ﴿الهفا﴾ عصا وزننده بركره ياغوب بركره ديكوب ارالق ويرن يغموره دينور يقال عطاؤه
كالهفا وهو مطر يمطر ثم يكفّ ﴿الهفو﴾ هانك فتحى وفانك سكونيله جست وخفيف آدمه دينور ﴿الهوافى﴾ قوافى
وزننده آزمش دوه‌لره دينور يقال هذا من هوا فى الابل اى ضوالّها مفردى هافيه‌در ﴿الهفاة﴾ هانك فتحيله يغمور
دانه‌سنه دينور مطره معناسنه يوخسه جوهرينك وهمى كبى نظره معناسنه دكلدر ورهمه‌دن يعنى متصل
ياغان يغموردن برمقداره دينور ﴿الاهفاء﴾ همزه‌نك فتحيله بون واحمق آدملره دينور يقال هم اهفاء اى حمقى
ظاهرا مفردى مستعمل دكلدر ﴿المهافاة﴾ مباهاة وزننده برآدمى بركمسه كندى هوا وهوسنه ميل ايتدرمك
معناسنه‌در يقال هافاه اذا مايله الى هواه ※اليائى※ شارحك بيانه كوره بوراده واو نسخه‌لرى غلطدر ﴿الهق﴾

هانك فتحى وقافك سكونيله هرزه و هذيان سويلك معناسنه در يقال هق الرجل يهق هقيا اذا هذى و برآدمى ذم وقدح ايدوب ديلمك معناسنه در يقال هق فلانا اذا تناوله بالقبيح و كوكل مفتون اولديغى نسنه نك اكسه سنده كتمك معناسنه در يقال هق فؤاده اذا هفا (الاهقاء) همزه نك كسريله افساد ايلمك معناسنه در يقال اهقاه اذا افسده ※الواوى※ (الاهكاء) همزه نك فتحيله آشفته و حيران آدملره دينور يقال هم اهكاء اى المتحيرون (المهاكاة) مباهات و زنده برآدمك عقلنى استصغا ايدوب ابله و احمق يرينه قومق معناسنه در يقال هاكاه اذا استصغر عقله ※الواوى※ (المهالاة) مباهاة وزننده برآدمى قورقيج نسنه ايله بلكلدوب قورقتمق معناسنه در يقال هالاه اذا فازعه و بوهاول ماده سندن مقلوبدر (هلا) هانك فتحى و الفك قصريله آت قسمنه مخصوص زجر و آزار حكايتندر اوته و آلارغه ديمكدر (ذوهليان) هانك و لام مشدده نك كسريله ذو بليان وزننده ومرادفيدر كه نابديد لك واديسنه اطلاق اولنور يقال ذهب بذى بليان و بذى هليان اى حيث لايدرى و بونلر غير منصرفلر در و بعضا منصرف اولورلر و اشبو هليان مهالاة ماده سندندر كه حاصلى قورقيج يره كتمكله نابديد اولدى ديمكدر و بونلر مبالغه يى متضمن تراكيب مخصوصه دندر نته كه بليان ماده سنده تفصيل اولندى ※اليائى※ (الهمى) هانك فتحى و ميمك سكونيله و (الهمى) صلى وزننده و (الهميان) فتحاتله اقمق معناسنه در يقال همى الماء و الدمع هميا و هميا و هميانا من الباب الثانى اذا سال و كوز كندى ياشنى صاپر صاپر دوكمك معناسنه در يقال همت العين اذا صبت دمعها و حيوانلر او تلامغه بردن قوشوب كتمك معناسنه در يقال همت الماشية اذا ندّت للرعى و همى يره دوشمك معناسنه در يقال همى الشئ اذا سقط (الهوامى) هانك فتحيله آزوب پراكنده اولمش دوه لره دينور يقال هو من هوامى الابل اى ضوالّها (الهميان) هانك كسريله سراويل باغنه دينور كه اوچقور تعبير اولنور و اقچه كيسه سنه دينور يقال جعل الدراهم فى الهميان اى وعائها و هميان بر شاعر آديدر و بونده حركات ثلاثه ز بانزده در * شارح ديركه هميان فارسيده دغارجغه دينور ازهرى بونك دخيل اولسنه ذاهب اولدى عند البعض معرّبدر (هميان) غشيان وزننده بر موضع آديدر (هما) هانك فتحيله اما لفظنده لغتدر كه كلمهٔ استفتاحدر تقول هما والله اى اما ※الواوى※ (الهمو) هانك فتحى و ميمك سكونيله همى لفظنده لغتدر اقمق معناسنه در يقال هما الدمع يهمو همو الغة فى همى ※الواوى※ (الهنو) هانك كسريله وقت و زمان معناسنه در يقال مضى هنو اى وقت و برقبيله پدرينك اسميدر (الهن) هانك فتحى و نونك تخفيفيله اخ وزننده شئ معناسنه در يعنى انكله اسمى ذكر اولنديغى هر اسم جنسدن كنايه اولنور بوندن عامهٔ تركيده نسنه محرّفى اولان نسنه ايله تعبير اولنور كه تاى فوقيه در يقال هذا هنك اى شيئك * شارح ديركه اكثرى تصريحى مستهجن ياخود غير مناسب اولان محلده ايراد اولنور و بونك اصلى هنو ايدى اخ و اخو كبى و يقال فى النداء للرجل ياهن اقبل اى يارجل اقبل و ياهنان اقبلا و ياهنون اقبلوا و للمرأة ياهنة اقبلى و يقال ياهنت اقبلى على زنة انت طويلة و بواخت و بنت كلمه لرى كبى اولور جمعنده هنات و هنوات دينور فتحاتله و جاء فى الحديث هنية مصغرة هنة اصلها هنوة اى شئ يسير و يروى هنيهة بابدال الياء هاء يعنى جاء فى الحديث عن ابى هريرة رضى الله عنه قال كان النبى عليه السلام ※ يسكت بين التكبير و القراءة اسكاتة ※ قال احسبه ※ هنية ※ وكذا فى الحديث انه ※ اقام هنية ※ اى قليلا من الزمان و هو تصغير هنة و يقال هنيهة پس مصغرى يك از جه نسنه دن كنايه اولنور و هن كلمه سنك تثنيه سنده هنان و هنوان دينور و نسوانه مضاف اولورسه فرجى مراد اولور يقال هن المرأة اى فرجها * شارح ديركه نسوانه مخصوص دكلدر بلكه رجال و نسوانك موضع عورتلرنده استعمال اولنور (الهناة) قناة وزننده داهيه يه اطلاق اولنور جمعى هنوات كلور فتحاتله ※اليائى※ (هنيت) متكلم ماضى اوله رق فعلت معناسندن كنايه اولوركه بن ايتدم و بن ايشلدم ديمكدر و بوهن كلمه سندن متصرفدر ※الواوى※ (الهوّة) قوّة وزننده چقور و انكبه يره دينور ياخود ديك درين اولان چقور يره دينور يقال سقط فى الهوّة اى ما انهبط من الارض او الوهدة الغامضة منها (الهوّاة) رمّانه وزننده هوّه معناسنه در (الهوّ) هانك فتحى و واوك تشديديله جانب معناسنه در يقال قعد فى هوّه اى جانبه و باجه يه دينور كوّه معناسنه ※اليائى※ (الهواء) سماء وزننده يرايله كوك ارا سنه دينور جوّ معناسنه * شارح ديركه عند التحقيق عناصر اربعه اقسامندندر كه كرهٔ ناردن اشاغى و ماء و ترابدن يوقرى جرم بسيط و حار و رطب و شفاف و لطيف و متحركدر انتهى * و هوا بر نسنه ايله مملوّ و مشغول اولميوب مطلقا فارغ و خالى اولان يره اطلاق اولنور * قال الشارح و منه قوله تعالى ※ وافئدتهم هواء ※ اى لاعقول لهم و قورقق جبان آدمه اطلاق اولنور قلبى جرأتدن خالى اولديغيچون (المهواة) مرماة وزننده و (الهوّة) كوّه وزننده و (الاهوية) اثفيه وزننده و (الهاوية) بونلرده هواء معناسنه دركه ارض و سماء بيننده عبارتدر (الهوى) هانك فتحى والفك قصريله بر نسنه يه مفتون اولمغه دينور عشق معناسنه در اسمدر و بوخيرده و شرده مستعمل اولور يقال اخذه هوى سيئ و هوى حسن

ای عشق ونفسك اراده وآرزوسنه دينوركه مراد شهواته آرزودر بونلر صاحبنی ورطه يه دوشوردیکندن اطلاق اولندی يقال لاتتبع هوى النفس ای ارادتها * شارحك بيانته كوره جمعی اهواء كلور وهوى نفسك اراده وارزو ايلديكی نسنه يه دينور يقال هو هواه ای مهويه وهوى برنسنه يه محبت ايلمك معناسنه مصدر اولور يقال هويه هوى من الباب الرابع اذا احبه (الهوىّ) هانك ضميله عتىّ وزننده مزراق تمرنك ضربه سندن اولان يارەنك لاله كبی اغزی آچلمق معناسنه در يقال هوت الطعنة تهوى هويا اذا فتحت فاها وشاهين وعقاب مقوله سی قوش يوقريدن اشاغی يه برنسنه اوزره صاعقه كبی سوزيلوب ايتمك معناسنه در يقال هوت العقاب اذا انقضت على صيد اوغيره وبرنسنه يوقريدن اشاغی يه دوشمك معناسنه در يقال هوى الشئ اذا سقط وبرنسنه يی المق ايچون ال صونلق وال اوزاتمق معناسنه در تقول هوت يدی له ای امتدّت وارتفعت ويل اسمك معناسنه در يقال هوت الريح اذا هبت واولمك معناسنه در يقال هوى فلان ای مات (الاهواء) همزه نك كسريله بودخی يوقريدن اشاغی يه دوشمك معناسنه در يقال اهوى الشئ اذا سقط وبرنسنه يه ال صونلق معناسنه در تقول اهوت يدی له اذا امتدّت وارتفعت *شارح ديركه بومعناده هوى واهوا باء ايله متعدی اولورلركه برنسنه يه ال صونمق معناسنه اولور (الانهواء) انفعال وزننده بودخی يوقريدن اشاغی يه دوشمك معناسنه در يقال انهوى الشئ اذا سقط من علو الى سفل (الهوىّ) غنیّ وعتیّ وزنلرنده و (الهويان) هذيان وزننده بونلرده يوقريدن اشاغی يه دوشمك معناسنه در يقال هوى الشئ هوياو هوياً وهويانا اذا سقط من علو الى سفل وعندالبعض هوى غنیّ وزننده يوقری آغوب چيقمق معناسنه در وهوى عتیّ وزننده اينشه وانكبه يه ايتمك معناسنه در فيقال هوى الرجل هويا اذا صعد وارتفع وهوى الرجل هويا اذا انحدر (الهوّة) كوّه وزننده يوقری يه آغوب چيقمق معناسنه در يقال هوى الرجل الجبل هوّة اذا صعده وارتفع (الهوى) عمی وزننده محبت معناسنه اولان هوى ماده سندن اسم فاعلدر محب ودوست معناسنه در يقال هوله هوا ای محب (الاستهواء) شيطان بر آدمك عقل وشعورنی چالمق ياخود سركشته وحيران قلمق ياخود هوا وهوسنی كنديسنه خوش كوسترمك معناسنه در ومنه قوله تعالى ❊ كالذى استهوته الشياطين فی الارض ❊ الآية ای ذهبت بهواه وعقله اواستهامته وحيرته اوزينت له هواه (الهاوى) چكركه يه اطلاق اولنور (هاوية) حرف تعريفسز و (الهاوية) حرف تعريفله جهنم اسماسندندر اعاذنا الله منها * شارح ديركه سقوط معناسندن مأخوذدر حرف تعريفدن تجرّدی علم اولديغنه مبنی وحرف تعريفله لمح وصفی متضمن اولديغندن ناشیدر ومنه قوله تعالى ❊ فامه هاوية ❊ ای جهنم (الهوىّ) غنیّ وزننده وعتیّ وزننده و (التهواء) تای مفتوحه ايله كيجه دن برساعته دينور يقال مضى هوىّ من الليل وهوىّ وتهواء ای ساعة (اهوى) احرى وزننده و (سوقة اهوى) و (دارة اهوى) بر موضعدر ❊ الواو ❊ (الهاء) حروف مهموسه دن برحرفدر كاه اولوركه حرف آخره يعنی يای تحتيه يه وهمزه يه والفه ابدال اولنور وبر كلمه نك اوّلنه وآخرينه زياده قلنور (الهوهاة) هانك فتحی وضميله بونواحمق آدمه دينور وشول قيويه دينوركه بك ككيش اولغله ايچنه نزول ايده جك كسه ايچون اصلا ال يابشه جق واياق ايلشديره جك يری اولميه يقال بئر هوهاة لامتعلق لها ولاموضع لرجل نازلها لبعد جاليها (الهوية) غنيه وزننده ديبی بك درين چقوره وقيويه دينور (الهوىّ) غنیّ وزننده قولاق كورلتيسنه دينور يقال سمع لاذنه هويا ای دوتيا وقولاق كورلده مك معناسنه مصدر اولور يقال هوت اذنه هوياً اذا دوى (هىّ) هانك فتحی وياى مشدده نك كسراوزره بناسيله اسم فعل امردر اسرع فيما انت معناسنه كه مشتغل اولديغك ايشده چابك اول ديمكدر ورويدك وهاك كلمه لری كبی اكا دخی كاف خطاب لاحق اولور تقول هيك يارجل ای اسرع فيما انت * شارح ديركه تثنيه وجمعنده هيا وهيوا دينور (الهيان) هانك فتحی ويانك تشديديله امر وحال وشان معناسنه در يقال ماهيانه ای ما امره * شارح ديركه بوتعبير ماء استفهاميه ايله بوعنوانده عربدن مسموعدر وهيان مجهول كسه دن كنايه اولور كاسيذكر (المهاواة) مباهاة وزننده بر آدمه مدارا ايلمك معناسنه در يقال هاواه اذا داراه ويهمز فيقال هاوءه (الهواء) كساء وزننده برنسنه يه اقبال وتوجه ايلمك معناسنه در نته كه لواء برنسنه يه اكسه ويروب يوز دوندرمك ادبار معناسنه در وبونلر مزدوجا استعمال اولنور بركره رفق وملايمت كوستوروب وبردفعه شدتله معامله ايلمك موقعنه مخصوصدر مثلا بر آدم برنسنه يی انكار ياخود تعصب ايلدكده كاه سهولت وملايمت وكاه تشديد وتضييق ايلمك كبی يقال عامله بالهواء واللواء وهو ان يقبل بالشئ ويدبر ای يلاينه مرة ويشادّه اخرى (هی) هانك كسری ويانك تخفيفی وتشديديله ضمير در مفرد مؤنثدن كنايه در نته كه هو مفرد مذكردن كنايه در يقال هی هند وكاه اولور آخرنده اولان ياء حذف اولنور يقال حتاه فعلت ذاك ای حتی هی فعلت ومنه قول الشاعر * ديار سعدى اذه من هواكا * ای اذهی (هیّ بن بیّ) هانك وبانك فتحی ويالرك تشديديله وهيان

(بن بيان)

﴿بن بيان﴾ كذلك تشديد ايله مجهول الذات و النسب اولان كمسه دن كنايه اولور يقال هو هيّ بن بيّ و هيان بن بيان
اى لايعرف هو و لا ابوه بعضلر ديديكه هيّ حضرت آدم عليه السلام اولادندن ايدى لكن نسلى منقطع و منقرض
اولدى بعده مطلقا مجهول شخصدن كنـايه ايلديلر وتأكيدا بيّ كلمه سـنده مضاف ايلديلر وهيان و بيـان
دخى انلردن مبالغه در خلاصه بى نام و نشان شخصدن انلر ايله كنايه ايلديلر * مؤلف بونى بيّ ماده سـنده دخى
ذكر ايلدى ﴿هيّ﴾ هانك و ياى مشدّده نك فتحيله مهموزده لغتدر كه كلمهٔ تعجبدر ماء استفهاميه يه مقرونا استعمال
اولنور تقول ياهيّ مالى و ياهيْ مالى اى ياعجبا مالى وعربلر فيّ وشيْ كلمه لرينى دخى بونك كبى محل تعجبده استعمال ايدرلر
و هر برينى برمعادن تصوير ايدرلر و بونده ما كلمه سى ابتدا اوزره مرفوع و خبرى مابعدنده اولان ظرفدر ﴿هيّاهيّا﴾
هانك فتحى و يانك تشديديله دوه قسمنه مخصوص زجر وآزار حكايا تندندر چابك اشوب يوريمسى ضمننده تفوّه اولنور
شارحك بيانه كوره مكرّرا و غير مكرّر ايراد اولنور

فصل الياء

﴿اليد﴾ يانك فتحى ودالك تخفيفيله
اعضاء بدنيه دن اله دينور كفّ معناسنه دركه فارسيده دست دينور بيلكجه دن برو پرمقلر ايله ال اياسندن مركب اولان
عضو معهوددر بعضلر پرمقلرك اوجلرندن اموز باشنه وارنجه مقدار ايله تحديد ايلديلر يقال ضربه بيده اى بالكفّ
او هى من اطراف الاصابع الى الكتف و يد لفظنك اصلى يدى ايدى دالك سـكونى و آخرده ياى مخففه ايله بعده
ياء تخفيفا حذف اولندى و جمعى ايدى كلور همزه نك فتحى و دالك كسريله و يديّ كلور يانك ضمى و دالك كسرى
و يانك تشديديله كه فعول وزننده اولور و جمع الجمعى ايادى كلور افاعى وزننده و يد لفظنده يدى كه فتى وزننده در
و يده كه هايله در و يدّ كه دال مشدّده ايله در لغتدر و فتى وزننده يدى لغتنه كوره تثنيه سنده يديان دينور لغت اوّله كوره
يدان دينور * شارح ديركه يد لفظنى پرمقلرك اوجلرندن اموز باشنه وارنجه مقدار ايله تحديد ايتمك قطع يد سارق
ماده سنه مخالف اولور لكن بونده حقيقت اولورسه معناى اوّلده مجاز اولور زيرا جنايت سرقت كفّ ايله صورت
بولور حتى ابدست خصوصنده غسل يد دخى معناى اوّله متعلقدر خوارج طائفه سى قول ثانى يى اعتبار ايتمكله
منكبدن قطع ايدرلر انتهى * و يد جاه و قدر و شان معناسنه مستعملدر يقال له عند الناس يد اى جاه و وقار و تمكين

مطلب

و رزانت معناسنه مستعملدر تقول شاهدت فيه يدا اى وقارا و برنسنه يه مستحق اولانى اندن منع و تحريم معناسنه
مستعملدر و مظلوم اوزرندن ظلم و ستمى منع معناسنده مستعملدر يقال هو صاحب اليد اى يمنع الظلم و يوله اطلاق
اولنور يقال اخذهم يد البحر اى طريقه و بلاد يمنه اطلاق اولنور كوياكه جزيرهٔ عربك يدى منزلنده دروزور
و قوّت معناسنه مستعملدر يقال به يد عظيمة اى قوّة * قال الشارح و يقال آديئيد ايدا اذا قوى و قدرت معناسنه
مستعملدر تقول الامر بيدالله اى بقدرته و سلطان و ولايه معناسـنه در تقول مالك عليه يد اى سلطان و ولاية
و ملك معناسـنه دركه ميمك كسريله در يقـال هذه الدار فى يده اى فى ملكه و جماعته اطلاق اولنور يقال القوم
يد واحدة اى جماعة و اكل معناسـنه مستعملدر آلت اولديغيچون يقال هو اشدّ يدا اى اكلا و پشيمانلغه دينور
عادتا نادم اولان النى اصروب ياخود تاسـفله تقليب ياضرب و تصفيق ايلديكى تصورينه مبنيدر يقـال اخذته
عليه يد اى ندم و مدد و غياث معناسنه مستعملدر يقال نجابيده اى بغياثه و انقياد و استسلام معناسنه در * شارح ديركه
بو راده استلام نسخه سى غلطدر و قال قالوا فى حديث ﴿اعطو الجزية عن يد﴾ اى عن انقياد و استسلام و منه حديث
عثمان رضى الله عنه ﴿هذه يدى لعمار﴾ اى انا مستسلم له منقاد لكن استلام معناسى دخى صحيحدر كه حجر اسوده ال سورمك
و مس ايتمك معناسنه در زيرا فعل مزبور يدك فعليدر كما فى النهاية و فى الحديث ﴿الحجر الاسود يمين الله فى الارض﴾
قال هذا كلام تمثيل و تخييل و اصله ان الملك اذا صافح رجلا قبل الرجل يده فكان الحجر الاسود لله عزّ وجلّ
بمنزلة اليمين للملك حيث يستلم و يلثم و منه الحديث الاخر ﴿وكلتا يديه يمين﴾ اى ان يديه تبارك و تعالى بصفة الكمال
لانقص فى واحدة منهما لان الشمال تنقص عن اليمين و كلما جاء فى القران و الحديث من اضافة اليد و اليمين و غير ذلك
من اسماء الجوارح الى الله تعالى فانما هو على سبيل الاستعارة و المجاز و ذلّ و حقارت معناسنه در و منه قوله تعالى
﴿حتى يعطوا الجزية عن يد﴾ اى عن ذلّ و نعمت معناسنه مستعملدر يقال انّه لذو يد اى نعمة و برآدمه برينك ايلديكى
احسان و مكرمه * و جميله يه اطلاق اولنور تقول لفلان عندى يد اى احسان اصطنعه علىّ اشبو نعمت و احسان
معنالرنده جمعى يدى كلور ياى اولانك حركات ثلاثى و دالك كسريله و ايدى كلور همزه نك فتحى و دالك كسريله
شارح ديركه بعضلر ايدى كلمه سنى جارحه نك و ايادى يى نعمت و احسانك جمعنه تخصيص ايلديلر ظاهرا استعمال
قبيلندندر انتهى و تقول العرب اعطاه عن ظهر يد اى فضلا لا ببيع و مكافاة و قرض يعنى اول نسـنه يى غرض
و عوضسز حسبى أوله رق و يردى ديمكدر و يقال ابتعت الغنم بيدين اى بثمنين مختلفين يعنى اول قيونلرى بن ايكى كونه

الچه ایله اشتر ایلدم دیمکدر ویقال بین یدی الساعة ای قدّامها زیرا برنسنه‌نك قدّامی متوجهك یمین وشمال بیننه مسامت اولمغله جهت قدّامی بین یدین ایله استعاره ایلدیلر * شارح دیرکه مکاندن زمانی دخی استعاره ایدرلر ونسبتله زمان ماضی ومستقبل اعتبار اولنور انتهی * ویقال لقیته اوّل ذات یدین ای اوّل شیٔ یعنی اکاهر نسنه‌دن اوّل ملاقی اولدم ویقال سقط فی یدیه واسقط فی یدیه علی بناء المجهول ای ندم زیرا ید ادة اشعار تاسف وندامتدر ویقال هذا الشیٔ فی یدی ای فی ملکی نته‌که ذکر اولندی ویقال لا یدان لك بهذا ای لا قوّة لك زیرا مقاومت ومداومت یدلر ایله اولمغله عجزندن کویا که معدومة الیدان اولمشدر وید لفظنك نسبتنده یدی ّ ویدوی ّ دخی دینور ایکنجی اصلی اوزره درکه یاء واوه مبدله‌در یاخود فتا وزننده اولان لغته مبنیدر وید القوس یایك کوشه‌سنه اطلاق اولنور وید الفاس بالته‌نك صاپیدر وید الرحی دکرمن صاپیدرکه دکرمن الی تعبیر اولنور وید الطائر قوشك قنادندن عبارتدر وید الریح روزکارك کمال قوّت واستیلاسندن عبارتدر یقال قویت ید الریح ای سلطانها وید الدهر زمانك مدّ وامتدادندن عبارتدرکه تأبیددن کنایه‌در تقول لا افعله ید الدهر ای مدّه یعنی ابدا بوراده ید ظرفیت اوزره منصوبدر ﴿ الیدی ﴾ یانك فتحی ودالك سکونیله و ﴿ الیدی ﴾ عصا وزننده برآدمك نعمت واحسانه مظهر اولمق معناسنه‌در یقال یدی الرجل منه علی المجهول ویدی کرضی یدیا ویدی من الباب الرابع اذا اولی برّا وبرآدمك الی قوریوب طوتمز اولمق معناسنه‌در یقال یدی فلان من یده اذا ذهبت یده ویبست ویدی ثدی وزننده برآدمك النه طوقنمق یاخود اورمق معناسنه‌در تقول یدیته یدیا من الباب الثانی اذا اصبت یده وبرآدمه جمیله واحسان ایلمك معناسنه‌در تقول یدیته ای اتخذت عنده یدا ﴿ الایداء ﴾ همزه‌نك کسریله بو دخی برآدمه جمیله واحسان قلمق معناسنه‌در تقول ایدیت عنده ای اتخذت عنده یدا وهذه اکثر یعنی بو معناده مزید استعمال ثلاثیدن اکثردر ﴿ المودی ﴾ محسن وزننده برآدمه جمیله واحسان ایدن کمسه‌یه دینور نته‌که اسم مفعولنده مودی الیه دینور یقال هو مود لفلان او منعم ومحسن وذاك مودی الیه ﴿ المیدیّ ﴾ مرمیّ وزننده اللری دوزاغه ایلشوب قالمش آهویه دینور یقال ظبی میدیّ ای وقعت یده فی الحبالة والی کسلمش آدمه دینور یقال رجل میدی ای مقطوع الید ﴿ المیاداة ﴾ مباهاة وزننده برآدمه یدا بید عوض ومکافاة ایلمك معناسنه‌در یقال یاداه اذا جازاه یدا بید وبرنسنه‌یی یدا بید ویرمك معناسنه‌در یقال اعطاه میاداة ای یدا بید ﴿ الیدیة ﴾ غنیه وزننده دائما ایشده کوجده اولان عمارت وپیشه کر خاتونه دینورکه ایپلك اکیرر وبز طوقیوب سائر کونه صنایع ایشلر یقال امرأة یدیة ای صناعة مذکرنده یدیّ دینور یقال رجل یدی ای صنّاع ویدی بول ثوبه دینور ادی دخی دینور همزه ایله یقال ثوب ودیّ وادیّ ای واسع ﴿ ما ایدی ﴾ فعل تعجبدر نه عجب ایشجیمن والندن هر ایش کلور پیشه کر دیمکدر یقال ما ایدی فلانة ای ما اصنعها ﴿ ذو الیدیه ﴾ سمیه وزننده حرقوص بن زهیر نام شخصك لقبیدرکه رئیس خوارج ایدی بعضلر بونی ثای مثلثه ایله ذو الثدیه عنوانیله قید ایلدیلرکه ثدی ماده‌سنده مرور ایلدی ومسفور نهروان واقعه‌سنده قتل اولندی ﴿ ذو الیدین ﴾ خرباق السلمی لقبیدرکه اصحابدندر ایشی ایکی الیله ایشلر ایدی وذو الیدین نفیل بن حبیب اول کمسه‌درکه فیل قصه‌سنده حبشه طائفه‌سنی مکه‌یه ایصال ایچون دلیل اولمشیدی ﴿ الیداء ﴾ دعاء وزننده ال آغریسنه دینور یقال اصابه الیداء ای وجع الید * الیائی * ﴿ یهیا ﴾ یانك فتحی وهانك سکونیله چوبان کلماتندندرکه دوه قسمنی سوررکن زجر ایدرلر * الیائی * ﴿ یویّ ﴾ سمیّ وزننده برآدمك اسمی اولمق ظن اولنور واهل ساوه‌دن یویون دیدکاری جماعت اکا منسوبلر در نصر بن احمد الیوئی که حافظ ابو طاهر السلفی اندن بعض اناشید کتب ایلدی انلردندر * هذا آخر الیاء من الاوقیانوس البسیط فی ترجمة القاموس المحیط والحمد لله الذی بنعمته تتم الصالحات وصلی الله علی سیدنا محمد وعلی آله واصحابه واتباعه ما اتصلت الحروف الی النهایات

باب الالف اللینة

﴿ أا ﴾ مقصوره وموقوفه اوله‌رق حروف هجادندر وممدود اولور یعنی اسم قلندیغی صورتده مدّ اولنور * مؤلف بصائرده دیدیکه الف فعل وزننده برکلمه‌در الفتدن مأخوذدر زیرا حروفك جمله‌سیله الفت ایدر وأا لفظی اسمدر الف مسماسیدر والف حروف هوائیدرکه جوفدن ظاهر اولور ومخرجی عین مخرجنه قریبدر والف حقیقی الف ساکنه‌در لا وما کلمه‌لرنده اولدیغی کبی واکا لینه دینور ومتحرك اولدقده اکا همزه دینور وکاه اولورکه توسعا الفه همزه اطلاق اولنور انتهی ﴿ آا ﴾ مدّ ایله حرف ندادر آنکله منادای بعید ندا اولنور تقول آزید اقبل ومعلوم اوله‌که الف حرفی اصول ثلاثه اوزره اولوب ماعداسی آنلرك فروع وتوابعیدر اصول مزبوره‌نك بری الف اصلیه‌درکه جوهر کلمه‌دندر اخذ کلمه‌سنك الفی کبی ثانی الف قطعیه‌در اب وابل واحد واحسن کلمه‌لرینك الفلری کبی ثالث الف

و صليه در استخرج و استوفى و ابن و ابنة كلمه لرينك الفلرى كبى بوذكر اولنانلر اصولدر و ذكر اولنه جق الفات بونلرك
توابعيدركه بو كتابده اون التى كونه الفدن عبارتدر (١) الف فاصله در و بو ايكى كونه در برى واو جمعدنصكره خط
و كتابتده رسم اولنور واو جمع ايله مابعدنده اولان كلمه نك بيننى فصل ايچون زيرا الف رسم اولمينجه واو مرقومه
مابعدينه متصل قياس اولنور شكروا وكفروا كلمه لرنده رسم اولنديغى كبى (٢) علامات اناث اولان نونله و نون ثقيله
بينلرنى فصل ايچون زياده قلنور افعلنانّ كلمه سنده اولديغى كبى (٣) الف عباره دركه متكلم انكله نفسندن تعبير
ايدر و اكا الف عامله دخى اطلاق اولنور انا استغفر الله و انا افعل كذا قوللرنده كى الف كبى (٤) الف مجهوله در
فاعل و فاعول كلمه لرنده كى الف كبى و بو شول الفدركه اسم و فعلده اشباع فتحه ايچون زياده اولنور (٥) الف
عوضدركه تنوينه مبدل اولور رأيت زيدا قولنده كى الف كبى (٦) الف صله دركه آنكله فواصل ايات و قوافىٔ
ابياتك فتحه سنه وصل اولنور بيان فتحه ايچون و منه قوله تعالى ﴿ وتظنون بالله الظنونا ﴾ و الف صله ايله الف
و صلك فرقى بودركه الف صله اواخر اسمايه جلب و الحاق اولنور و الف وصل اسماء و افعال اوائلنه زياده قلنور (٧)
الف نون خفيفه در كقوله تعالى ﴿ لنسفعا بالناصية ﴾ (٨) الف جمعدر نحو مساجد و جبال (٩) الف تفضيل
و تقصيردركه افعل تفضيل الفيدر نحو هو اكرم منك و اجهل منك (١٠) الف ندادر كقولك ازيد اى يا زيد و بو نداء
قريب ايچوندر (١١) الف ندبه در نحو وازيداه (١٢) الف تانيثدر حمراء و بيضاء كلمه لرينك الفلرى كبى الف
ممدوده در و سكرى و حبلى كلمه لرينك الفلرى كبى كه الف مقصوره در (١٣) الف تعايى دركه عىّ ماده سندندر مثلا
برآدم ان عمر منطلق ديمك مراد ايدوب ان عمر ديدكده حصر اولوب كيروسنى ادايه مقتدر اولمامغله اوراده
ان عمرا ان عمرا ديو رايى مدايده رك توقف ايلدكده ايشته اول الحاق ومدّ ايلديكى الفه الف تعايى تعبير اولنور كو ياكه
انكله بقيهٔ كلامك انفتاحنى استمداد ايدر (١٤) الفات مدّادر كلكل و خاتم و دانق كلمه لرنده كلكال و خاتام و داناق
ديدكارى كبى (١٥) الف محوّله دركه واودن و يادن منقلب اولان الفدر نحو باع و قال (١٦) الف تثنيه در نحو يجلسان
و يذهبان و زيدان * مؤلف ابتداى ماده ده الف قطع و الف وصلى اسمادن ايراد ايلمامكله ذيل ماده ده ايراد
ايدوب ديرلركه جمع صيغه سنده الف قطع الوان و ازواج كلمه لرينك الفلرى كبيدر و اوائل اسماده الف وصل اشبو
ابن و ابنم و ابنة و اثنين و اثنتين و امرأ و امرأة و اسم و است و ايمن و ايم كلمه لرينك همزه لرى كبيدر * و مؤلف بصائرده
الفى فرق وجه اوزره ثبت و فرد افرد امثاللرنى ايراد ايلمشدر ﴿اذا﴾ همزه نك كسرى و الفك قصريله مفاجأه
ايچون اولوركه سن برايش اوزره ايكن ناكهانى و بغتة برشيئك حصول و ظهورنى افاده ايدر بو صورتده جملهٔ
اسميه يه مخصوص اولور و شرط معناسنى متضمن اولمامغله جواب ايرادينه محتاج اولمز و كلامك صدر و ابتداسنده
واقع اولمز زيرا آنى اتياندن غرض ماقبلنك وجودندنصكره مابعدينك على سبيل المفاجأه حصولنه دلالت ايلمكدر
و اشبو اذاى مفاجأه زمان حاله دلالت ايدر شرطيه كبى استقباله دلالت ايلمز نحو خرجت فاذا الاسد بالباب و كقوله تعالى
﴿ فاذاهى حية تسعى ﴾ و بو عند الاخفش حرفدر و عند المبرد ظرف مكاندر و عند الزجاج ظرف زماندركه زمان
مستقبله دلالت ايدر و مفاجأه ايچون اولميان اذا كلمه سى غالبا ظرف زمان مستقبل اولوب شرط معناسنى
متضمن اولور بو صورتده جملهٔ فعليه يه داخل اولور و فعل مزبور اكثرى ماضى و بعضا مضارع واقع اولور
و كاه اولوركه ظرف زمان ماضى واقع اولور و منه قوله تعالى ﴿ و اذا رأو تجارة او لهوا انفضوا اليها ﴾ الآية
و كاه اولوركه ظرف زمان حال اولور و بو بعد القسم واقع اولدقده اولور كقوله تعالى ﴿ والليل اذا يغشى ﴾
و كقوله تعالى ﴿ والنجم اذاهوى ﴾ و اذا كلمه سنك ناصبى خصوصنده ايكى مذهب وار دبرى ناصبى فعل شرطدر
ثانى جواب واقع اولان فعل ياخود شبه فعلدر ﴿اذ﴾ همزه نك كسرى و ذالك سكونيله زمان ماضى ايچوندر
و كاهجه مفاجأه ايچون كلور اكر بينا و بينما كلمه لرندنصكره واقع اولور ايسه تقول بينا و بينما انا كذا اذجاء
زيد يعنى بن شو ايشه مشغول اولديغم اثناده ناكهانى زيد چيقه كلدى ﴿الى﴾ همزه نك كسرى و الفك قصريله
حروف جارّه دندر انتهاء غايت ايچوندر و غايت زمانيه اولور كقوله تعالى ﴿ ثمّ اتمّوا الصيام الى الليل ﴾
و مكانيه اولور كقوله تعالى ﴿ من المسجد الحرام الى المسجد الاقصى ﴾ و معيت ايچون يعنى مع معناسنه اولور
و بو برنسنه يى شىٔ آخره ضمّ ايلديكك حالده اولور كنديلره متعلق معنا اعتباريله و شىٔ آخر كرك جنسندن
اولسون كرك اولمسون كقوله تعلى ﴿ من انصارى الى الله ﴾ اى مع الله و كقولهم الذود الى الذود ابل اى اذا
اجتمع القليل مع القيل كثير و تبيين معناسنه كلوركه مجرورينك فاعليتنى يعنى الى كلمه سنك متعلق اولان حدثه
بحسب المعنى فاعل اولديغنى مقدمنده ذكر اولنان فعل تعجب ياخود اسم تفضيلدن محبت ياخود بغض

وعداوت معناسنی افاد ایلدکدنصکره مبین اولور کقوله تعالی ﴿رب السجن احبّ الیّ﴾ الآیه بوراده الی کلمه سی
کندی مجروری اولان نفس متکلمك که مرادیوسف علیه السلامدر اسم تفضیل اولان احبّ کلمه سنك مدلولی اولان
محبت حدثنه فاعل اولدیغنی بیان واشعار ایلمشدر ولام جارّه یه مرادف اولور کما فی حدیث الدعاء (والامر الیك)
ای لك وفی معناسنه اولور نحو قوله تعالی ﴿لیجمعنكم الی یوم القیامة﴾ ای فی یوم القیامة وابتداء غایت ایچون
اولور من کبی کقول ابن احمر * تقول وقدعالیت بالكور فوقها * ایسقی فلایروی الی ابن احمرا * ای فلایروی منی
بو بیتده کور لفظی کافك ضمیله پالانه دینور ویسقی کلمه سی مضارع مجهولدر ویروی واوك فتحیله فعل مضارع
معلومدر وابن احمر فاعلیدر وفوقها ضمیری ناقه یه راجعدر مضمونی بودرکه ناقه‌مز بوره‌بن پالاننی اوزرینه وضع
ایدرکن لسان حالله ابن احمر بکابنمکدن عجباهرکز اوصانمزمی اوله دیو شکایت ایلدی سقی واروا حالتی استعارهٔ
تمثیلیه‌یی متضمندر رکوب وملال کیفیتلرینه تشبیه اولنمشدر والی کلمه سی عند معناسنه اولور کقول الشاعر
* ام لاسبیل الی الشباب وذکره * اشهی الیّ من الرحیق السلسل * ای اشهی عندی وتأکید ایچون اولورکه زائد اولور
کقوله تعالی ﴿واجعل افئدة من الناس تهوی الیهم﴾ بفتح الواو ای تهواهم وبو امام فرّاء قولیدر (الیك) اسم فعل
امردر آلارغه وبرطرف اول سائر آدملر ایله اوغراشمه سنك غیری کمسه‌ده ایشك اولمسون معناسنه‌در تقول الیك
عنیّ ای امسك وكفّ وتقول الیك كذا ای خذه واذاقالوا اذهب الیك فانّ معناه اشتغل بنفسك یعنی یوری سن
کندی امورکه باق کندی احوالکه مشغول اول زید وعمروك احوالی سکانه لازمدر (الا) همزه‌نك فتحی ولامك
تخفیفی والفك قصریله حرف استفتاحدرکه آنکله کلامه بدؤ وآغاز اولنور یعنی ابتداء کلامده مخاطبی ایقاظ
وکرك تقریرینه شروع اولنه‌جق کلامك جلالتنی وسزای اصغا اولدیغنی اشعار ایچون اوّل نقله تصدیر ایلدکلری
اداتدندرکه بعضا فعل اولور اعلم کبی واسم اولور ذلك کبی وحرف اولور الا کبی والا کلمه سی بش وجه اوزره
استعمال اولنور (١) تنبیه ایچون اولورکه آگاه وخبردار اول غافل اولمه دیمکدر نحو قوله تعالی ﴿الا انهم هم السفهاء﴾
وبو صورتده تحقیق وتقریر کلامی مفید اولور زیرا فی الاصل همزهٔ استفهامله لاء نافیه‌دن مرکب اولور همزهٔ
استفهام ایسه نفیه داخل اولدقده تحقیق واثباتی مفید اولور نحو ﴿الیس ذلك بقادر﴾ ای هو قادر ثانی توبیخ وتقریع
وانکار ایچون اولور کقول الشاعر * الا ارعواء لمن ولت شبیبته * وآذنت بمشیب بعده هرم * ثالث استفهام عن النفی
اولور کقول الشاعر * الا اصطبار لسلمی ام به جلد * اذا الاقی الذی لاقاه امثالی * رابع عرض ایچون اولور خامس
حثّ وتحضیض ایچون اولور کرچه ایکیسیده برنسنه‌نك طلبنه دلالت ایدر لکن عرضك مفهومی رفق وملایمتله
طلب ایلمکی متضمندر کبار واجله‌دن وخشونت فهم اولنان کمسه‌دن برنسنه‌نك طلبی کبی ومنه قوله تعالی
﴿الا تحبون ان یغفر الله لكم﴾ وتحضیض حثّ واغراء وترغیبله طلب ایلمکی متضمندر مثلا الا تضرب زیدا قولی کبی که
نه طوره‌یورسن زیدی دوکمزمیس معناسنه‌درکه مرجعی زیدی دوکمسنی طلبدر (الو) ضمتینله برجمعدرکه لفظندن
مفردی یوقدر علی قول اسم جمعدر مفردی ذو کلمه سیدرکه صاحب معناسنه‌در (اولات) همزه‌نك ضمی وآخرینك
اعرابیله جمع مؤنثیدر مفردی ذات کلمه سیدر مثلا اولو الالباب دیرلر ذوی العقول اولان رجال واولات الاحمال
دینور حمل صاحبه‌لری یعنی کبه خاتونلر دیمکدر (الی) همزه‌نك ضمیله هدی وزننده‌در ومدایله جائزدر برجمعدرکه
لفظندن مفردی یوقدر علی قول مفرد مذکری ذا کلمه سیدر ومفرد مؤنثی ذه کلمه سیدر آنلر معناسنه‌درکه
فارسیده آنان مرادفیدر وگاه اولورکه اوّلنه حرف تنبیه داخل اولوب هؤلاء دیرلرکه ایشته آنلر دیمك اولور
وآخرینه کاف خطاب لاحق اولوب اولئك دیرلر واولاك دیرلر مدوقصر ایله واولالك دیرلر لام توسیطیله
هنالك وذلك کبی والاك دیرلر همزه‌نك ضمی ولامك تشدیدیله کما قال الراجز * مابین الآك الی الاكا * واما
عربلرك ذهبت العرب الالی قوللرنده الی کلمه سی اول کلمه سندن مقلوبدرکه اولی لفظنك جمعیدر اخری واخر کبی
(الّا) همزه‌نك کسری ولامك تشدیدیله حرف استثنادر مدخولنی متعدد سابقدن اخراج وافراز ایدر فارسیده
مگر مرادفیدر نحو قوله تعالی ﴿فشربوا منه الا قلیلا﴾ وبو کلام موجبه مثالدر وبونده مابعدینك نصبی
الّا ایله‌در ونفیدن صکره واقع اولور نحو قوله تعالی ﴿مافعلوه الّا قلیل منهم﴾ وبونك مابعدی ماقبلندن بدل بعض
من الكل جهتیله بدلیت اوزره مرفوعدر وگاه اولورکه الا کلمه سی غیر کلمه سی منزلنده استعمال اولنورکه مابعدی
ماقبلنه ذاتا یاخود صفة مغایر اولور بو صورتده الامع مابعدها برجمع منکره یاخود شبه جمع منکره صفت واقع
اولور یعنی بویله اولدیغی صورتده غیر معناسنه اولور والحاصل الّا کلمه سنده اصل اولان استثناء معناسیدر وغیر کلمه سنده
اصل اولان اعرابده ماقبلنه تابع صفت اولمقدر الّا کلمه سی جمع منکر غیر محصوره تابع اوله‌رق ذکر اولنوب ومعنای

استثناء ممتنع اولورسه غیر کلمه سی اوزره حمل ایله الایی تالیها جمع مذکوره صفت ایدرلر نحو قوله تعالی ﴿ لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا ﴾ الآیة تقدیره لو کان فیهما آلهة غیرالله پس بوراده الّا الله کلمه سی آلهه لفظنه صفت واقع اولمشدر زیرا بوراده استثناء معناسی ممتنعدر آلهه ده داخل دکلدرکه اخراج اولنه وکاه اولورکه شبه جمع منکره یعنی تعریف لفظی ایله معرف اولان جمعه یاخود جمع معناسنه اولان نکره یه صفت اولور کقول الشاعر * اینخت فالقت بلدة فوق بلدة * قلیل بها الاصوات الّا بغامها * بوراده الابغامها قولی اصوات کلمه سنه صفت واقع اولمشدر زیرا الاصوات لفظنك تعریفی تعریف جنس اولمغله نکره حکمنده در وکاه اولورکه الّا کلمه سی عاطفه اولوب واو منزلنده اولور کقوله تعالی ﴿ لئلاّ یکون للناس علیکم حجة الّا الذین ظلموا ﴾ وقوله تعالی ﴿ لا یخاف لدیّ المرسلون الا من ظلم ﴾ ای ولا الذین ظلموا ولا من ظلم والّا کاه اولورکه زائد اولور کقول الشاعر * حراجیج ماتنفكّ الا مناخة * علی الخسف اوترمی بها بلدة قفرا * ﴿ الّا ﴾ همزه نك فتحی و لامك تشدیدیله حرف تحضیض درکه آنکله برنسنه یه حثّ واغرا اولنور و بو جملهٔ فعلیهٔ خبریّه یه مخصوصدر زیرا تحضیض امر متجدّدی طلبدن عبارت اولوب تجدّد ایسه فعلك شانندن اولوب اسمك شانندن دکلدر کذلك خبریّه ایله خارجدن متحصل اولان شیٔ طلب اولنوب انشانك خارج وواقعی اولمامغله خبریّه یه مختص اولدی پس اشبو الّا مررت بریاض الجنة قولی مجلس ذکره وارمدکی نیچون وارمدك وارسك یك مناسب اولور وارمغه سعی ایله دیمکدر ﴿ انّی ﴾ نونله حتی وزننده من این معناسنه درکه نیردن و قندن دیمکدر فارسیده از کجا مرادفیدر ومنه قوله تعالی ﴿ انّی لك هذا ﴾ ای من این لك ومتی مرادفی اولورکه قچن ونه زمان دیمکدر تقول انّی یکون هذا ای متی یکون وکیف معناسنه کلورکه نه کونه ونیجه دیمکدر کقوله تعالی ﴿ انّی یحیی هذه الله بعد موتها ﴾ ای کیف یحیی واشبو انّی کلمه سی کندیسیله مجاز اولان ظروف اقسامندن اولور یعنی شرطیه وجزائیه تعبیر اولنان جملهٔ فعلیه لره دخل اولوب شرطیه یی سبب وجزائیه یی مسبب ایدر تقول انّی تأتینی آتك وانا کلمه سی که مرکبدر نون بابنده ذکر اولنـدی ﴿ ایا ﴾ همزه نك فتحی و یانك تخفیفیله حرف ندادر آنکله بعیدندا اولنور جوهرینك وهم ایلدیکی کبی قریبه مخصوص دکلدر وکاه اولورکه همزه سی هایه ابدال اولنوب هیا دینور ﴿ ایّا ﴾ همزه نك کسری و یانك تشدیدیله اسم مبهمدرکه جمیع مضمرات متصلهٔ منصوبه اکالاحق اولور ضمیر مخاطبه متصل اولورسه سکا و ضمیر غائبه متصل اولورسه اکا و ضمیر متکلمه متصل اولورسه بکا و بزه دیمك اولور تقول ایّاك وایّاه وایّای وایّانا وکاه اولورکه همزه سی هایه ابدال اولنوب هیاك وبیاك وهیاه دینور وبعضا واوه تبدیل اولنوب ویّاك دیرلر امام خلیل ایتدیکه ایّا کلمه سی اسم مضمردر کافه یعنی مابعدینه مضافدر واخفش دیدیکه ایا کلمه سی اسم مفرد ومضمردر آخری متغیر اولورنته مضمراتك اواخری متغیر اولور مضمرینك یعنی خطاب وتکلم وغائب وضمیرلرینك اختلاف اعدادلرینه بناء وایا که همزه نك کسری و یانك تخفیفی وقصر ایله در کذلك ایاء که همزه نك فتحی و الفك مدّیله در وایاة که همزه نك فتحی وکسریله در کونشك نور وضیاء وحسن ورونقنه دینور کذلك نبـات قسمنك حسن ولطافتنه وتاب ورونقنه دینور تقول اعجبنی ایا الشمس وایاؤها وایاتهـا وایا النبات وایائه وایاته ای نورها وحسنها ﴿ ایایا ﴾ همزه نك فتحیله و ﴿ یایا ﴾ همزه سز و ﴿ یایه ﴾ دوه قسمنی اشدروب سورمکه مخصوص زجر حکایاتندندر و بوندن فعل تصریف ایدرلر یقال ایّا بالابل ویهیه بها ای قال لها ایایا ویایا ویایه مضـارعنده همزه هایه مبدلدر ﴿ الباء ﴾ مدّ ایله حروف جارّه دندر معانیٔ عدیده یه دلالت ایدر (١) الصاق ایچون اولورکه فعلی مفعول به اولان کلمه یه ایصالدن عبارتدر والصاق حقیقی اولور نحو امسکت بزید بوراده امساك فعلی حقیقة وجود زیده واصل اولمشدر ومجازی اولور نحو مررت بزید بونده مرور بالحقیقه زیده واصل اولمیوب بلکه زیدك مکاننه اقرب مکانه واصل اولور * شارح دیرکه معنای الصاق باء جارّه نك معنای اصلیسیدر معانیٔ سائره کویا که آندن متفرعدر زیرا اسائر معانلرك هر برنده شمهٔ الصاق موجوددر بناء علیه سیبویه اکا اقتصار ایلمشدر (٢) تعدیه ایچون اولورکه فعل لازمی تصییر معناسنی تضمینله متعدی قلمقدن عبارتدر کقوله تعالی ﴿ ذهب الله بنورهم ﴾ ای صیر الله نورهم ذاهبا (٣) استعانه ایچون اولور نحو کتبت بالقلم ونجرت بالقدوم وبسملهٔ شریفه نك اوّلنده اولان باء دخی بو معناده ندر (٤) سببیه ایچوندر کقوله تعالی ﴿ وکلا اخذنا بذنبه ﴾ ای بسبب ذنبه وکقوله تعالی ﴿ انکم ظلمتم انفسکم باتخاذکم العجل ﴾ ای بسبب اتخاذکم (٥) مصاحبت ایچوندر و بونك ایکی مصححی وار دربری باء یرینه مع کلمه سنك قیامی ملایم اولمقدر کقوله تعالی ﴿ اهبط بسلام ﴾ ای معه وبری باء ایله مدخولنك حال ایله ماوّل اولمسی صحیح اولمقدر کقوله تعالی ﴿ وقد دخلوا بالکفر ﴾ ای کافرین (٦) ظرفیت ایچون اولور یعنی فی معناسنه اولور کرك ظرف مکانی اولسون کقوله تعالی ﴿ ولقد نصرکم الله ببدر ﴾ ای فی بدر وکرك زمانی اولسون نحو ﴿ ونجیناهم بسحر ﴾ ونحو ﴿ بایکم المفتون ﴾ ای

فی ایکم الفتنة ❁ (٧) بدل معناسنه اولور و بونك مصححی مقامنه بدل لفظنی اقامتك صحیح اولمسیدر کقول الشاعر
* فلیت لی بهم قوما اذا رکبوا * شنوا الاغارة فرسانا ورکبانا * ای بدلابهم (٨) مقابله ایچون اولورکه باء عوض دخی
دیرلر نحو اشتریته بالف ونحو کافأته بضعف احسانه (٩) مجاوزه ایچون اولور عن کبی و عندالبعض بو معنا موقع
سؤاله مخصوصدر کقوله تعالی ❁ فاسئل به خبیرا ❁ ای عنه و علی قول سؤاله مخصوص دکلدر نحو قوله تعالی
❁ و یوم تشقق السماء بالغمام ❁ ای عن الغمام وکقوله تعالی ❁ ماغرّك بربك الکریم ❁ ای ماخدعك عن ربّك والایمان به
(١٠) استعلاء ایچون اولور علی کبی کقوله تعالی ❁ ومنهم من ان تأمنه بقنطار ❁ ای علی قنطار (١١) تبعیض ایچوندر
من کبی کقوله تعالی ❁ عینا یشرب بها عباد الله ❁ ای منها وکقوله تعالی ❁ وامسحوا برؤسکم ❁ ای بعض رؤسکم
(١٢) قسم ایچون اولور نحو اقسم بالله (١٣) غایت معناسنه اولور نحو احسن بی ای الیّ (١٤) مجرد تأکید ایچون اولورکه
باء زائده دیدکلریدر و بونك کاهی زیادهسی واجب اولور نحو احسن بزید ای احسن زید ای صار ذا حسن یعنی بو فعل
تعجبدر اصلی احسن زید ایدی که زید کوزل اولدی دیمکدر بعده صیغهٔ خبر طلب و انشایه تغییر اولنمغله اصلا حاللفظ
باء زیاده قلندی وکاه اولورکه زیادهسی غالب اولور و بو کفی فعلنك فاعلنه زیاده قلنور کقوله تعالی ❁ وکفی بالله
شهیدا ❁ وکاه اولورکه زیادهسی ضرورت شعره مبنی اولور کقول الشاعر * الم یأتیك والانباء تنمی * بما لاقت لبون
بنی زیاد * و معلوم اوله که باء حرفی شفویدر و دائما مکسور تلفظ اولنور و بعضلر عندنده اسم ظاهره متصل اولدقده
مفتوح اولور نحو مرّ بزید ﴿التاء﴾ حروف هجادندر نسبتنده تاویّ و تیویّ دینور عربیّ وزننده یقال قصیدة تائیة
و تیویّة ای رویها التاء ﴿التتییة﴾ تفعله وزننده تاء حرفی یازمق معناسنه در تقول تییت تاء حسنة اذا کتبتها معلوم
اوله که تاء مفرده درت کونه در اوّل اوائل اسماده متحرك اولور ثانی اواخر اسماده متحرك اولور ثالث اواخر
افعالده متحرك اولور رابع اواخر افعالده ساکن اولور قسم اوّل حروف جارّه دندر قسم معناسنه دلالت ایدرکه
تای قسمیه تعبیر اولنور و بو تعجب موقعنه و اسم جلاله مخصوصدر نحو تالله لافعلنّ وکاه اولورکه تربی و تربّ الکعبة
و تالرحمن دخی دیرلرکه سائر اسماء حسنایه ده داخل اولور وقسم ثانی حرف خطابدر انت و انت کلمهلری کبی وقسم
ثالث که اواخر افعالده متحرك اولاندر متکلم و خطاب و غائب ضمیری اولان تاءدر قمت و قمت و قمت کبی وقسم
رابع علامت تأنیث ایچون یعنی مسندالیهك مؤنث اولدیغنه علامت ایچون وضع اولنان تاءدر قامت کلمهسندهکی
تاء کبی وکاه اولورکه تاء مذکوره ثمّ وربّ کلمهلرینه ده الحاق اولنوب ثمت وربت دخی دیرلر و اکثری بونلرده
مفتوح اولور و تاء لفظی کاه اولورکه اسم اولوب کندیسیله مؤنثه اشارت اولنور ذا ایله مذکره اشارت اولندیغی
کبی ﴿ته﴾ تانك کسری و هانك سکونیله بو دخی اسم اشارت مؤنثدر شو خاتون دیمکدر نته که ذه ذالك کسریله
مذکره اشارتدر تثنیهسنده تان دینور نونك کسریله و جمعنده الاء دینور نته که بیان اولندی و مصغرنده تیاّ دینور
تانك فتحی و یانك تشدیدیله شو خاتونجغز دیمکدر وکاه اولورکه کاف خطاب الحاقیله تیاك دیرلر و لام توسیطیله
تیالك دیرلر و ذکر اولنان تاء کلمهسنه هاء تنبیه الحاقیله هاتا دخی دینور ایشته شو خاتون دیمکدر و برکسهیه
خطاب موقعنده ایراد اولنورسه کاف ایله تیك و تاك و تلك دینور تانك کسریله و تانك فتحیله تلك لغتی ردیّه در
و تثنیهده تالك دیرلر لام مکسوره ایله و تانك دیرلر نون مکسورهٔ مخففه ایله و تانّك دیرلر نون مشدده ایله و بالجمله
تذکیر و تأنیثنده و افراد و تثنیه و جمعده کاف خطاب مخاطب اولان کمسهیه تابعدر وکافك ماقبلی مشار الیهه
تابعدر وکاه اولورکه تیك و تاك کلمهلرینه هاء تنبیه داخل اولوب هاتاك و هاتیك دیرلر ﴿الحاء﴾ مهمله اولهرق حروف
هجادندر الفك قصری و مدی جائزدر و حاء کلمهسی مدّ ایله مدحج قبیلهسندن بر جماعت آدیدر و امام خلیل قولی
اوزره بدزبان و سلیطه خاتونه دینور و بر رجل آدیدرکه مدینهده بئر حاء دیدکلری قیو اکا منسوبدر و بعضا
بونده الفی قصر ایدرلر و بعضلر دیدیکه بونده صواب بئر حی اولمقدر فیعلی وزننده نته که برح مادهسنده بیان
اولندی ﴿حاء﴾ الفك مدی و بعضا قصریله و همزهنك کسر اوزره بناسیله دوه قسمنه مخصوص زجر و آزار
حکایاتندندر و قچن کچی قسمنی یانلرینه چاغرسهلر حاحیت بالمعز حیحاء و حیحاة دیرلر و قیونلرینی یانینه چاغره
دیهجك یرده حاء بضأنك دیرلرکه مفاعله بابندن امر حاضردر و عربلر یوز یاشنه بالغ اولمش کمسه حقنده
لاحاء و لاساء دیرلر لامحسن و لامسیء معناسنهکه من بعد الندن ایولك وکملك کلمز دیمکدر یاخود لارجل و لاامرأة
معناسی مراد ایدرلر یاخود قیونلری حاء کلمهسیله و حماری سأ کلمهسیله زجر ایلمکه قادر دکلدر معناسنی قصد
ایدرلر * شارح دیرکه معنای اوّللر دخی بوندن مأخوذ کنایهلردر نته که همزه بابنده حاء و ساء مادهلرنده معنالری
ذکر اولندی ﴿خاء﴾ اعجامله همزه بابنده مرور ایلدی ﴿ذا﴾ اعجامله و قصر ایله اسم اشارتدر مشاری

(مفرد)

مفرد مذكردر يقال ذا وذاك وكاهى لام توسيط اولنوب ذلك ديرلر تاكيدى متضمندر وبعضا لام بدلى همزه زياده قلنوب ذائك ديرلر وذاك لفظنك مصغرنده ذيّاك دينور يانك تشديديله شونجغز ديمكدر وذلك كلمه‌سنك مصغرنده ذيالك ديرلر وكاهى ذا كلمه‌سنه هاء تنبيه داخل اولوب هذا ديرلر ايشته شو ديمك اولور ﴿ذى﴾ ذالك كسر ومديله ﴿وذه﴾ هاء موقوفه ايله مفرد مؤنثه اشارتدر تقول ذى امة الله وذه امة الله وهاء مذكوره تانيث ايچون دكلدر يادن مبدله‌در ﴿ذو﴾ ذالك ضم ومدّيله صاحب معناسنه‌در آنكله اسماء اجناس وصفنه توصل اولنور اسم جنسه مضاف اولوب آنى نكره‌يه صفت قيلر نته‌كه الذى ايله وصف معارفه توصل اولنور جمعى ذوون كلور مؤنثنده ذات دينور تثنيه سنده ذواتان و جمعنده ذوات دينور وقوله تعالى ﴿واصلحوا ذات بينكم﴾ اى حقيقة وصلكم او ذات البين الحال التى بها يجتمع المسلمون * شارح ديركه ذات ماده‌سى برنسنه‌نك عين وحقيقتنده ونفس وخاصه‌سنده بالاستعاره استعمال ايدرلر وبوراده احوالك بينه ملابسه وملازمه‌سى علاقه‌سيله ذات البين ايله تعبير اولندى نته‌كه مضمرات قلبيه‌يى ذات الصدور ايله تعبير ايدرلر وعربلر اسقنى ذا انائك ديرلر مافى الاناء من الشراب معناسنه‌كه قابده اولان شربتى مراد ايدرلر وهذا ذو زيد ديرلر هذا صاحب هذا الاسم معناسنى اراده ايدرلر ويقال جاء من ذى نفسه ومن ذات نفسه اى طبعا يعنى بالطوع والاختيار كلدى وذو كلمه‌سى طىّ لغتنده الذى معناسنه اسم موصول اولور جمله ايله وصف معارفه وسيلهٔ وصلت اولور پس ناقص اولمغله لفظنده اعراب ظاهر اولمز الذى كلمه‌سى كبى وافراد وتثنيه وجمع وتذكير وتانيثى مساوى اولور تقول اتانى ذو قال كذا اى الذى قال وتقول العرب لا افعل ذلك بذى تسلم وبذى تسلمان وبذى تسلمون والمعنى لا وسلامتك اولا والذى يسلمك ايكى وجهده دخى باء قسم ايچوندر اوّلده بالذى فيه سلامتك وثانيده بالذى يسلمك سبكنده‌در * شارح ديركه نته‌كه اذهب بذى تسلم دخى ديرلر بونده باء ظرفيت ايچون وذى زمن محذوفك صفتيدر ياخود باء مصاحبت ايچوندر اذهب بالشان الذى يقال لك تسلم سبكنده‌در ياخود صاحب معناسنه اولمغله موصوف نكره اولور اذهب فى وقت صاحب سلامة ديمك اولور ﴿الفاء﴾ فاء مفرده حرف مهمله‌در يعنى حروف عامله‌دن دكلدر وعند البعض عامله‌دندر بنفسها فعل مضارعى نصب ايدر نحو ماتاتينا فتحدّثنا وبعضلر عندنده جاره‌دندر مدخولنى جر ايدر نحو قوله * فمثلك حبلى قد طرقت ومرضع * بجر مثلك شارح ديركه اهمالى جمهور مذهبيدر مثال اوّلده ان ناصبه وثانيده ربّ اضمار ايدرلر وفاء كلمه‌سى عاطفه اولوركه معطوفله معطوف عليه بيننده ترتيبى افاده ايدر وبو ايكى نوع اوزره‌در برى ترتيب معنويدر قام زيد فعمرو كبى وبرى ترتيب ذكريدركه معطوف بحسب اللفظ معطوف عليهدن نصكره واقع اولور واشبو ترتيب ذكرى مجملى مفصل اوزره عطف ايلك محلنده تحقق ايدر نحو قوله تعالى ﴿فازلّهما الشيطان عنها فاخرجهما مما كانا فيه﴾ الآية بو مثالده عنها ضميرى جنته راجع اولديغنه مبنيدر واكر شجره‌يه راجع اولورسه قسم اوّلدن اولور وفاء تعقيب ايچون اولوركه مابعدى من غير مهله ولا تراخ ماقبلندن نصكره واقع اولور يعنى جملهٔ ثانيه‌نك مضمونى جملهٔ اولى عقبنده اولديغنى افاده ايدر وبو مقامك مقتضاسنه كوره اولور مثلا تزوّج فولد له ولد قولنده تزوجله ولادت بيننده مدت حمل اولمغله بحسب العاده متعاقبدر هر نقدر مدّت مذكوره متطاوله ايسه‌ده وثمّ معناسنه اولوركه مع التراخى جمع مطلقه دلالت ايدر كقوله تعالى ﴿ثمّ خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة عظاما فكسونا العظام لحما﴾ الآية بوراده فاء كلمه‌لرى ثمّ معناسنه‌در زيرا معطوفلر معطوف عليهلردن متراخيدر وواو عاطفه معناسنه كلوركه من غير ترتيب جمع مطلق افاده ايدر كقول امرء القيس * بسقط اللوى بين الدخول فحومل * اى بين مواضع الدخول وحومل وسببيه ايچون اولوركه ماقبلنك مابعدينه سبب اولديغنى افاده ايدر وبو عاطفه‌ده غالبدر كرك جمله اولسون كقوله تعالى ﴿فوكزه موسى فقضى عليه﴾ ياخود صفت اولسون نحو قوله تعالى ﴿لآكلون من شجر من زقوم فمالئون منها البطون فشاربون عليه من الحميم﴾ شارح ديركه فاء فصيحه بوندن متفرعدركه مقدر اولان معطوف عليه معطوفه سبب اولور وفاء تعليليه بوندن بشقه‌دركه اول لام تعليليه معناسنه‌در وفاء رابطهٔ جواب اولور يعنى جوابى شرطنه ربط وتعليق ايدر وبو برنيچه موقعده اولور برى جواب جملهٔ اسميه واقع اولدقده اولور نحو قوله تعالى ﴿وان يمسسك بخير فهو على كلّ شئ قدير﴾ ونحو قوله تعالى ﴿ان تعذبهم فانهم عبادك وان تغفر لهم فانك انت العزيز الحكيم﴾ ثانى جواب كاهجه جملهٔ اسميه‌يه شبيه جملهٔ فعليه اولور يعنى متصرف اولميوب افعال مقاربه وافعال مدح وذم كبى جامد اولان فعل واقع اولور نحو قوله تعالى ﴿ان ترن انا اقلّ منك مالا وولدا فعسى ربىّ ان يؤتينى﴾ وقوله تعالى ﴿ان تبدوا الصدقات فنعما هى﴾ ياخود فعلى انشائى اولور امر ونهى كبى نحو قوله تعالى ﴿ان كنتم تحبون الله فاتبعونى﴾ ياخود فعل لفظا ومعنا ماضى اولور اولدخى حقيقى اولور نحو قوله تعالى ﴿ان يسرق فقد سرق اخ له

من قبل ❊ يامجازى اولور نحو قوله تعالى ❊ ومن جاء بالسيئة فكبت وجوههم فى النار ❊ بورادهٔ كبّ فعلى تحقق وقوعنه بناء ماضى منزلنه تنزيل اولنمغله ماضى ايله تعبير اولندى وكاهجه فاء ضرورت شعر سببيله كلمه دن حذف اولنور كقول الشاعر * من يفعل الحسنات الله يشكرها * اى فالله وعند البعض يعنى عند المبرّد مطلقا يعنى سعه ده وضرورتده حذفى جائز دكلدر ومصراع مرقومده روايت صحيحه من يفعل الخير فالرحمن يشكره عنوانيله در على قول يعنى عند الاخفض فانك كلامدن حذفى لغت فصيحه در ومنه قوله تعالى ❊ ان ترك خيرا الوصية للوالدين والاقربين ❊ اى فالوصية ومنه ايضا حديث اللقطة ❊ فان جاء صاحبها والا استمتع بها ❊ اى فاستمتع بها (كذا) كافك فتحى والفك قصريله اسم مبهمدر انكله برنسنه دن كنايه اولنور شويلجه وبونك كبى ديمكدر فى الاصل كاف تشبيهله اسم اشارتدن مركبدر وكاهجه كم كلمه سنك مقامنده عدددن كنايه اولور بو صورتده مابعدى تميزيت اوزره منصوب اولور مثلا اعطانى اربعين درهما يرنده كذا درهما يرلر بكا شوقدر اقچه ويردى ديمكدر * حريرى درّه ده بورسمه سرد ايلمشدر كه عربلر كذا كلمه سيله برنسنه نك عددندن ومقدارندن كنايه ايدرلر مثلا فلان شاعر شوقدر بيت سويلدى ديه جك يرده قال فلان من الشعر كذا وكذا ديرلر وامير شو مقدار نفر قول آلدى ديه جك يرده اشترى الامير كذا وكذا عبدا ديرلر قالديكه بو كاف تشبيهله اسم اشارتدن مركبدر بعده كافدن تشبيه وذادن اشارت معنالرى منخلع اولمشدر زيرا بونكله نه برشيئه اشارت ونه تشبيه قصد اولنور بلكه عدد ومقداردن كنايه اولنور پس كاف زائدهٔ لازمه منزلنه تنزيل اولنمشدر ولزوم جهتندن ذا ايله ممتزج اولمغله كلمهٔ واحده حكمنده اولدقلرندن حبذ الفظنه موافق اولوب علامت تانيث الحاقى جائز كورلمدى پس عندى كذا وكذا عبدا وجارية دينور كذه جارية ديمك جائز دكلدر وبونك متفرعاتندندر كه استعمالات عربيه ده دربت ودرايتى اولان اديب بلا عطف لفلان علىّ كذا كذا درهما ديسه اكا اون بر درهم لازم كلور زيرا احدى عشر اقل اعداد مركبه در واكر عطفله له علىّ كذا وكذا درهما ديسه يكرمى درهم دينى اولديغى اقرار ايلمش اولور زيرا احد وعشرون اقل مراتب عدد معطوفدر زيرا شئ مبهمى مقرّ اولان كمسه اوزره اقرارك اقل محتملى لازم كلور نته كه له علىّ دراهم ديسه اوچ درهم لازم كلوركه اقل محتمل جمعدر (كلاّ) حتّى وزننده مابعدينه صله اولور يعنى اوزرينه وقف صحيح اولميوب مابعدينه وصل اولنور وردع وزجر معناسنه اولوركه اويله دكل ديمكدر وكلمهٔ تحقيق اولوركه حقا معناسنه اولور وعربلر محاوره ده كاف حطاب الحاقيله كلاك والله وبلاك والله ديرلر كلا والله وبلى والله ديمكدر ابن فارس اشبو كلا كلمه سنك تحقيقنده مستقل بركتاب تصنيف ايلدى (لا) الفك قصريله نافيه اولور يعنى حرف نفى اولوركه جواب محلنده وغيرى محل انكارده ايراد اولنور يوقدر ودكلدر معنالرينه در فارسيده نه لفظيله ادا اولنور واشبو لاء نافيه بش وجه اوزره استعمال اولنور (١) عامل اولوب مكسورة الهمزه اولان انّ كلمه سنك عملى كبى اسمنى نصب وخبرنى رفع ايدر نحو لا صاحب جود ممقوت (٢) ليس كلمه سنك عملى كبى عمل ايدركه اسمنى رفع وخبرنى نصب ايدر نحو لا رجل فى الدار ولا كلمه سى همان نكره لرده عمل ايدر كقول الشاعر * من صدّ عن نيرانها * فانا ابن قيس لا براح * قوله لا براح منصوب مثل لا ريب ويجوز رفعه فتكون بمنزلة ليس (٣) عاطفه اولور وبونك اوچ شرطى واردر برى لادن مقدم مثبت واقع اولمقدركه معطوف عليه اوزره ثابت اولان حكمى معطوفدن نفى ايدر پس حكم معطوف عليه اوزره واقع اولور مثل جاءنى زيد لا عمر وياخود كنديدن مقدم صيغهٔ امر واقع اولمقدر مثل اضرب زيدا لا عمرا ثانى متعاطفلرى متغاير اولمقدر پس جاءنى رجل لا زيد تركيبى جائز دكلدر زيرا زيده اسم رجل صادق اولوب عطف ايسه تغاير اقتضا ايلمكله عطف مزبور صحيح اولمز ثالث كه مؤلف آندن سكوت ايلمشدر بشقه برحرف عطفه مقارن اولمامقدر مثلا جاءنى زيد لا بل عمر وقولنده عاطف بل كلمه سيدر لا كلمه سى مقدّمنى ردّ ونفيى متضمندر ولا كلمه سى حرف تصديق اولان نعم كلمه سنه مناقض جواب اولور بو صورتده كنديدنصكره واقع اولان جمله لر اكثرى حذف اولنور مثلا اجاءك زيد قوليله زيد سكا كلديمى ديو سؤال ايلسه لر جوابنده لا ديرسن كه لا جاء سبكنده در يوق كلمدى ديمكدر وكاه اولوركه لاء نافيه جارّ ايله مجرور بيننه تخلل واعتراض ايدر يقال جئت بلا ذاد وغضبت من لا شئ (٤) برفعلك تركنى طلب ايچون موضوعدركه لاء ناهيه اطلاق ايدرلر وبو خاصة فعل مضارعه داخل اولوب معناسنك استقبالنى وآخر حرفنك جزمنى اقتضا ايدر نحو قوله تعالى ❊ لا تتخذوا عدوى وعدوكم اولياء ❊ (٥) زائد اولور نحو قوله تعالى ❊ مامنعك اذ رأيتهم ضلوا ان لا تتبعن ❊ اى ان تتبعنى وقوله تعالى ❊ مامنعك ان لا تسجد ❊ اى ان تسجد وقوله تعالى ❊ لئلا يعلم اهل الكتاب ❊ اى ليعلموا (لو) لامك فتحى وواوك سكونيله برحرفدركه ماضىيه داخل اولوب ولى ايلمديكى كلمه نك كه شرط ومقدّم اطلاق اولنور امتناع مفهومنى وآنك تاليسنككه جزاء وتالى تعبير اولنور استلزامنى اقتضا ايدر سيبويه ديديكه لو كلمه سى غيرك يعنى

(اوّلك)

اوّلك وقوعندن ناشی زمان استقبالده قریبا واقع اوله‌جق نسنه‌نك که ثانی تعبیر اولنور وقوعنه دلالت ایدر ومتاخرینك لو کلمه‌سی حرف امتناعدر یعنی غیرك امتناعندن ناشی شیئك امتناعنه دلالت ایدر دیملری خافدر یعنی تحقیقه مخالفتی وبلا دلیل دعوایی متضمندر وبالجمله لو کلمه‌سی بش وجه اوزره مستعملدر اوّل لو جائی اکرمته مثللو تراکیبده استعمال اولنانادر وبواوچ احوالی مفیددر (١) شرطیه یعنی کندیدنصکره واقع اولان جملتین بیننده سببیت ومسببیت خصوصنك عقد وانعقادینه دلالت ایدر که جمله‌ٔ اولانك وقوعی ثانیه‌نك تحققنه سبب وبادی قیلر (٢) شرطیه‌یی زمان ماضی‌یه ربط وتقییدایدر یعنی زمان ماضیده شرط ایچون اولور (٣) امتناع ایچون یعنی مطلقا مقدمك امتناعندن ناشی تالینك امتناعنه دلالت ایدر تفصیلی کتب نحویه‌ده مبسوطدر ﴿ما﴾ الف مقصوره ایله ایکی وجه اوزره مستعملدر بری اسمیه ثانی حرفیه اولور واسمیه اوچ قسمدر (١) معرفه اولور بودخی ایکی کونه‌در بری ناقصه‌درکه الذی معناسنه‌در وبوماء موصوله دیدکاریدر صله ایله اتمامه محتاجدر کقوله تعالی ﴿ ماعندکم ینفد وماعندالله باق ﴾ ثانی تامّه‌در بودخی ایکی نوعدر بری عامّه‌درکه معرّف الشیٔ کلمه‌سیله مقدّردر وبوکندیسنی اسم تقدّم ایلمیان موقعده تحقق ایدر کقوله تعالی ﴿ ان تبدوا الصدقات فنعمّا هی ﴾ ای فنعم الشیٔ هی وبو فی الاصل فنعم الشیٔ ابداؤها ایدی ثانی خاصّه‌درکه کندیدن مقدّم اسم ذکر اولنوب وکندیسی اول اسمك لفظندن تقدیر اولنور نحو غسلته غسلا نعمّا ای نعم الغسل (٢) معنای حرفدن مجرد نکره اولور بودخی ایکی نوعدر بری ناقصه‌درکه ماء موصوفه دیدکلریدر صفته محتاجدر منکر شیٔ کلمه‌سیله تقدیر وتاویل اولنور نحو مررت بما معجب لك ای بشیٔ معجب لك ثانی تامّه‌در بودخی اوچ بابده واقع اولور (١) تعجب بابنده اولور نحو مااحسن زیدا ای شیٔ احسن زیدا (٢) نعم وبئس بابیدرکه افعال مدح وذمّ بابیدر نحو غسلته غسلا نعمّا ای نعم شیئا پس بوراده ماء کلمه‌سی تمیزیت اوزره منصوبدر (٣) مبالغه ایچون اولور مثلا برآدمك برفعلی ازجمله یازویی پك چوق یازدیغنی اخبار ایلمك مراد ایلدکده ان زیدا مماان یکتب دیرلر کویا که زید کتابت فعلندن خلق اولنمشدر دیمکدر ماء کلمه‌سی بوراده شیٔ معناسنه‌در وان همزهٔ مفتوحه ونون ساکنه ایله‌در مع صلتها بدلیت اوزره محلا مجروردر قسم ثالث معنای حرفی متضمن نکره اولور بودخی ایکی نوعدر (١) استفهامیه‌درکه ایّ شیٔ معناسنه‌در ندر دیمکدر نحو قوله تعالی ﴿ ماهی ﴾ وقوله تعالی ﴿ مالونها ﴾ وقوله تعالی ﴿ وماتلك بیمینك ﴾ واشبو ماء استفهامیه برحرف جرّ ایله مجرور واقع اولدقده الفی حذف اولنوب الفه دلالت ایچون میمی فتحه اوزره ابقا اولنمق واجبه دندر نحو فیم والام وعلام ای فیما والی ما وعلی ما وکاه اولورکه ضرورت شعر ایچون فتحه الفه تابع اولوب حذف اولنمغله میم ساکنا تلفظ اولنور نحو قوله * یااباالاسود لم خلفتنی * بسکون المیم واسم اشارت اولان ذا ایله مترکب اولدقده الفی حذف اولنمق جائز دکلدر نحو لماذا جئت ﴿ماذا﴾ برنیچه وجه اوزره مستعملدر (١) ماء استفهامیه اولوب وذا اسم اشارت اولمقدر نحو ماذا التوانی وماذا الوقوف ای ایّ شیٔ هذا التوانی وهذا الوقوف (٢) ماء ینه استفهامیه اولوب ذا کلمه‌سی موصوله اولمقدرکه الذی معناسنه اولورکه کقول لبید * الاتسألان المرء ماذا یحاول * انحب فیقضی ام ضلال وباطل * بوراده ماء مبتدا وذا موصول ویحاول صله‌سیدر (٣) ماذا کلمه‌سی علی الترکیب استفهام اولمقدر کقولك لماذا جئت (٤) ماذا کلمه‌سنك مجموعی اسم جنس اولمقدر شیٔ معناسنه یاخود موصول اولمقدر الذی معناسنه کقوله * دعی ماذا علمت ساتقیه * ولکن بالمغیب خبرینی * (٥) ماء کلمه‌سی زائد اولوب وذا کلمه‌سی اسم اشارت اولمقدر نحو قوله * افورا سرع ماذا یافروق * بوراده سرع کلمه‌سی فرع وزننده‌در سرع لفظندن که رانك ضمیله ماضیدر مخففدر یقال سرع ذاخروجا (٦) ماء کلمه‌سی استفهامیه وذا زائد اولمقدر نحو ماذا صنعت ای ایّ شیٔ صنعت ومطلقا ماء کلمه‌سی کاهجه شرطیه اولور اکر معناسنه بودخی ایکی نوعدر بری غیرزمانیه‌درکقوله تعالی ﴿ ماتفعلوا من خیر یعلمه الله ﴾ وقوله تعالی ﴿ ماننسخ من آیة او ننسها ﴾ ثانی زمانیه اولور نحو قوله تعالی ﴿ فما استقاموا لکم فاستقیموا لهم ﴾ ای مدّة استقامتهم لکم وحرفیه اولان ماء ایچون دخی وجوه عدیده واردر (١) نافیه اولمقدر اکر جملهٔ اسمیه‌یه داخل اولورسه حجازیون وتهامیون ونجدیوّن عندلرنده لیس کلمه‌سنك عملی کبی عمل ایدر ماایله مدخولی بیننه ان کلمه‌سی توسط ایلمامك واسمنه خبری تقدم ایلمامك کبی شروطله مشروطدر نحو قوله تعالی ﴿ ماهذا بشرا ﴾ وقوله تعالی ﴿ ماهنّ امّهاتهم ﴾ وماء کلمه‌سنك لا کلمه‌سنه تشبیها نکره ایله ترکبی یعنی نکره‌یه دخولی نادردر کقوله * ومابأس لو ردّت علینا تحیة * قلیل علی من یعرف الحق عابها * وکاهجه الّای استثنائیه معناسنه مستعمل اولور کقولهم کل شیٔ مهه ماالنساء وذکرهنّ بوراده النساء کلمه‌سی استثنائیت اوزره منصوبدر یعنی نسوانله الفت ومحادثه‌دن ماعدا هر برشیٔ خوش وطبعه ملایم وانسبدر وماء کلمه‌سی مصدریه اولور بودخی ایکی نوعدر غیرزمانی اولور نحو قوله

تعالى ﴿ عزيز عليه ماعنتم ﴾ و قوله تعالى ﴿ و دّوا ماعنتم ﴾ و قوله تعالى ﴿ فذوقوا بمانسيتم لقاءيومكم هذا ﴾ و زمانيه
اولور نحو قوله تعالى ﴿ مادمت حيا ﴾ اى مدّة دوامى حياً وقوله تعالى ﴿ فاتقوا الله مااستطعتم ﴾ اى مدّة استطاعتكم
وكاهجه زائد اولور بودخى ايكى نوعدر برى ماء كافّه دركه متصل اولديغى عاملى عملدن منع ايدر بودخى اوچ نوع
اوزره در (١) رفع عملندن كفّ ومنع ايدر و بوهمان اوچ فعله متصل اولور برى قلّ فعليدر و برى كثر و برى طال
فعللريدر يقال قلما وكثرما وطالما (٢) نصب ورفع عملندن منع ايدر و بو حروف مشبهه يه متصل اولان ماءدر
نحو قوله تعالى ﴿ انما الله اله واحد ﴾ و قوله تعالى ﴿ كانما يساقون الى الموت ﴾ (٣) جرّ عملندن منع ايدر و بو حروف
جارّه يه وظروفه متصل اولان ماءدر حروف جارّه دن مراد اشبو درت حرفدر (١) ربّ كلمه سيدر كقوله * ربما
اوفيت فى علم * ترفعن ثوبى شمالات * اى ربما صعدت فى جبل و الشمالات جمع شمال (٢) كاف در كقوله * كما سيف
عمرو لم تخنه مضاربه * (٣) باء حرفيدر كقوله * فلئن صرت لاتحير جوابا * لبما قدترى وانت خطيب * (٤) من حرفيدر
كقوله * وانا لمما يضرب الكبش ضربة * وماء كلمه سنك متصل اولديغى ظروف بعد كلمه سيدر كقوله * اعلاقة
امّ الوليد بعدما * افنان رأسك كالثغام المخلس * و بين كلمه سيدر كقوله * بينما نحن بالاراك معا * اذاتى راكب
على جمله * مؤلف حيث و اذا كلمه لرينه متصل اولاندن سكوت ايلدى نوع ثانى ماء غير كافه در بودخى ايكى نوعدر
برى فعلدن عوض اولور و بوايكى موضعده اولور امّا انت منطلقا انطلقت معك قولنده اولوركه اصلى انطلقت
لان كنت منطلقا ايدى و برى افعل هذا امّالا قولنده اولوركه ان كنت لاتفعل غيره سبكنده در ثانى غير عوض
اولاندر و بو رافعدن صكره واقع اولور نحو شتّان مازيد و عمرو و كقول الشاعر * لوبا بانين جاء يخطبها * رمّل ما نف
خاطب بدم * و نصب و رفع ايله عامل اولاندن صكره واقع اولور نحو ليتما زيدا قائم و جازمدن صكره واقع اولور نحو قوله
تعالى ﴿ و امّا ينزغنك ﴾ و قوله تعالى ﴿ ايّاً ماتدعو ﴾ و جرّ ايله عامل اولاندن صكره اولوركرك حرف جرّ اولسون
كقوله تعالى ﴿ فبما رحمة من الله ﴾ وكرك اسم اولسون كقوله تعالى ﴿ ايّما الاجلين قضيت ﴾ وكاه اولوركه ماء ذوى العقوله
مخصوص اولان من موضعنده استعمال اولور كقوله تعالى ﴿ ولاتنكحوا مانكح آباؤكم ﴾ التقدير من نكح وماء كلمه سنك
نسبتنده مووية و ماويّه دينور واو ايله يقال قصيدة مووية وماويّة اى آخرها ماء ﴿مهما﴾ ميمك فتحيله كلم مجازاتدندر هر
نه چن معناسنه در و مهما كلمه سى بسيطه در اكفف معناسنه اولان مه ايله ما كلمه سندن مركب دكلدر كذلك اصلى ما
اولوب ماء زائده ضم اولندقدنصكره الفى هايه قلب اولنمش دكلدر و بوايكى قول بعضلرك زعمليدر و اشبو مهما كلمه سى
اوچ معنايى مشتملدر (١) شرط معناسنى متضمن اولهرق زمانك غيرى مالايعقلده يعنى ذوى العقولك غيريده استعمال
اولنور كقوله تعالى ﴿ مهما تأتنا به من آية ﴾ (٢) شرط زمانى اولور بو صورتده فعل شرطه ظرف واقع اولور كقول الشاعر
و انك مهما تعط بطنك سؤله * و فرجك نالامنتهى الذم اجمعا * (٣) استفهام ايچون اولور كقوله * مهمالى الليلة مهماليه
اودى بنعلىّ وسرباليه * ﴿متى﴾ ميمك فتحى و قليلا ضمى و الفك قصريله ظرف غير متمكندر آنكله برامرك زماندن
سؤال اولنور نه چن و نه زمان ديمكدر كقوله تعالى ﴿ متى نصر الله ﴾ اى فى ايّ زمان و مجازات ايچون اولور تقول متى
تأتنى آتك و بعضا من جارّه معناسنه اولور نحو اخرجها متى كمه اى من كمه و اسم شرط اولور كقوله * متى اضع العمامة
تعرفونى * و وسط معناسنه اولور بونده همان ميمك فتحيله در تقول وضعته متى كمى اى فى وسطه ﴿وا﴾ الفك
قصريله ايكى كونه مستعملدر برى حرف اولور يعنى باب ندبه يه مخصوص حرف ندا اولوركه مصيبت و ماتم وقتنده
مندوب اولان اسمه ادخال اولنور مثلا وفات ايلمش زيده تحسر مقامنده وازيداه ديرلر و عندالبعض مناداى حقيقيده
استعمال اولنور تقول وازيد ثانى اسم اولور اعجب معناسنه كه تعجبدن امر حاضردر كقول الشاعر * وابابى انت
و فوك الاشنب * كانما ذرّ عليه الزرنب * ﴿الواو﴾ معلوم اولهكه واو مفرده برنيچه قسمدر برى حرف عطف اولور جمع
مطلق معناسنه كه برنسنه يى مصاحبى اوزره عطفله بيلنرنى بالترتيب و بلاترتيب جمع ايچون مستعملدر كقوله تعالى
﴿ فانجيناه و اصحاب السفينة ﴾ و سابق اوزره عطفله ده جمع ايدر كقوله تعالى ﴿ ولقد ارسلنا نوحا و ابراهيم ﴾ و لاحق
اوزره ده عطف ايدر كقوله تعالى ﴿ وكذلك نوحى اليك و الى الذين من قبلك ﴾ و مثلا قام زيد و عمرو تركيبنده معانى ثلاثهٔ
مذكوره محتملدر و معانئ مذكوره دن متعاطفينك معيت اوزره اولمرينه دلالتى راجح و ترتيبه دلالتى كثيردر و بالعكس
اولمق قليل و نادردر و متعاطفين بيننده تقارب ياخود تراخى اولمقده جائزدر كقوله تعالى ﴿ انا رادّوه اليك و جاعلوه
من المرسلين ﴾ وكاه اولوركه جمع مطلق معناسنى افاده دن خارج اولور و بووجوه عديده يى مشتملدر برى او معناسنه
اولدقده اولور و بو اوچ وجه اوزره در (١) او كلمه سنك مدلولى اولان تقسيم معناسنه اولمقدر نحو الكلمة اسم و فعل
و حرف (٢) اباحت معناسنه دلالت ايلكدركه بودخى او كلمه سنك مدلولاتندندر نحو جالس الحسن و ابن سيرين

اى احديهما (٣) تخيير معناسنه اولمقدر كقوله * وقالوا نأت فاخترلها الصبروالبكا * وجه ثانى باء جارّه معناسنه
اولمقدر نحو انت اعلم ومالك اى بمالك وبعت الشاة شاة ودرهما اى بدرهم وجه ثالث لام تعليل معناسنه اولمقدر
كقوله تعالى ﴿ياليتنا نردّ ولانكذب﴾ اى لئلا نكذب وبو معنا تكملة العين مؤلفى خارزنجى قوليدر رابع استيناف ايچون
اولوركه مدخولى ماقبلندن منقع اولور كقولهم لا تأكل السمك وتشرب اللبن فيمن رفع تشرب يعنى تشرب
لفظنك رفعى صورتنده اكل سمكدن نهى اولوب شرب لبنى اباحه يه دالّ اولوركه ولك شرب اللبن سبكنده اولور
ونصب صورتنده معنا اوزره معطوف اولمغله اكل سمك وشرب لبندن بالمعيه نهى متضمن اولور خامس مفعول معه
واويدركه اكا داخل اولوب منصوب ايدر نحو سرت والنيل اى مع النيل سادس واو قسمدر وبو آنجق اسم ظاهره
داخل اولور وهمان محذوفه تعلق ايدر كقوله تعالى ﴿والقرأن العظيم﴾ واكر واومزبوره دنصكره صورت قسمده
بر واو دخى وارد اولورسه اول واو آخرى عطف ايچون اولور واكر بويله جه اولمسه هر برى على حدة جوابه محتاج
اولمق لازم كلور كقوله تعالى ﴿والتين والزيتون﴾ سابع ربّ معناسنه اولان واودر وبو انجق اسم منكره داخل اولور
نحو وبلدة ليس لها انيس اى ربّ بلدة ثامن واو زائده در كقوله تعالى ﴿حتى اذا جاؤها وفتحت ابوابها﴾ تاسع
واو ثمانيه در يقولون ستة سبعة وثمانية ومنه قوله تعالى ﴿سبعة وثامنهم كلبهم﴾ عربلر بيننده سبعه عدد كامل
اولمغله سكزنجى يه شروعده كويا كه استيناف ايدرلر * مترجم ديركه عدد سبعك كامل اولمسنك وجهى بودركه عدد
سبع من حيث العدد جامع معانيدر زيرا عدد يازوج ويافرد ويازوج مع الفرد اولور سبع عددنده اشبو معانى مجتمعدر
زيرا زوج اوّل كه ايكيدر وزوج ثانى كه درتدر وزوج ثالث آلتيدر كذلك فرد اوّل بردر وثانى اوچدر وثالث بشدر
پس فرد اوّل كه بردر زوج ثالث ايله كه آلتيدر مجتمع اولدقده يدى اولور كذلك فرد ثانى كه اوچدر زوج ثانى ايله كه

مطلب

درتدر جمع اولندقده يدى اولور كذلك زوج اوّل كه ايكيدر فرد ثالث ايله كه بشدر جمع اولندقده يدى اولور وسبع
بر عدددركه وترى شفعدركه واحد وثلاث وخمس وسبع دينور وشفعى وتردركه اثنان واربعه وسته دينور وجه
مذكور اوزره اجزاى وتر اجزاى شفعله جمع اولندقده يدى حاصل اولور وعربلر بو جهتله سكزنجى يه نقل
ايلدكده واو ادخال ايدرلر واكا واو ثمانيه تعبير اولنور ومنه قوله تعالى ﴿التائبون العابدون الحامدون السائحون
الراكعون الساجدون الامرون بالمعروف والناهون عن المنكر﴾ الآيه عاشر جمع مذكر ضميرى اولان واودر نحو
الرجال قاموا وبو واو عند الجمهور اسم وعند الاخفش والمازنى حرفدر حادى عشر جمع مذكر علامتى اولان
واودر وبو طىّ لغتنه ياخود ازد شنوءه ياخود بلحارث لغتنه مخصوصدر ومنه الحديث ﴿يتعاقبون فيكم ملائكة
بالليل وملائكة بالنهار﴾ ثانى عشر واو انكاريه در مثلا بر آدم قام الرجل ديدكده مخاطبك لسان انكار ايله
الرجلوه قولى كبى بونده اولان هاء وقفيه در رجلك قيامنى انكار ايله لامى ضمه سى اوزره مدّ ايدوب واو ايله
تصوير ايلمشدر ثالث عشر ماقبلى مضموم اولان همزهٔ استفهامدن مبدله واودر نته كه قنبل نام راوى اشبو
﴿واليه النشور﴾ ﴿وامنتم﴾ كذلك ﴿قال فرعون﴾ ﴿وامنتم﴾ آيتلرينى اويله جه قرائت ايلدى كه اصللرى همزهٔ
استفهاميه ايدى رابع عشر واو تذكيردر مثلا يقوم زيد ديمكى قصد ايدن كمسه يقوم كلمه سنى سويليوب لكن زيدى
اونتدقده تذكره امداد ايچون يقوم كلمه سنى قطع ايليوب زيدى درخاطر ايلك ايچون يقومو ديو مدّ ايلمسى كبى
خامس عشر واو قوافى دركه قافيه لره الحاق اولنور واو صله دخى ديرلر كقول الشاعر * قف بالديار التى لم يعفها
القدمو * اصل القدم ايدى ميمك ضمه سى مدّ اولنوب واوه وصل اولنمغله وزن تام اولدى سادس عشر واو اشباعدر
برقوع كلمه سنك واوى كبى كه اصلى برقع ايدى سابع عشر اسم منادايى مدّ ايله حاصل اولان واودر مثلا
ياقرط ديو ندا ايدن كمسه امتداد صوت ايچون قافك ضمه سنى مد ايدوب ياقورط ديمسى كبى ثامن عشر واو محوله دركه
يادن مبدله اولان واودر مثلا طوبى كلمه سنك واوى كبى كه اصلى طيبى ايدى تاسع عشر واوات ابنيه در جورب
وتورب وجدول كلمه لرنده اولان واو كبى عشرون واو وقتيه دركه مفهومده واو حاليه يه متقاربدر كقولك اعمل
وانت صحيح اى فى وقت صحتك الحادى والعشرون واو نسبتدر مثلا اخ كلمه سنك نسبتنده اخوى ديدكارى كبى
الثانى والعشرون عمرو كلمه سنك آخرينه الحاق اولنان واودركه رفع وجر حالتلرنده عمر ايله عمرو كلمه سنى مفرقدر
وحالت نصبده التباسدن مأمون اولمغله الحاق اولنمز وعمرو كلمه سى عمردن اثقل اولمغله اكا تخصيص اولندى
تقول جاءنى عمرو ورايت عمرا ومررت بعمرو الثالث والعشرون واو فارقه دركه حرفين مشبهين فى الرسم بيننى
فرق ايچون داخل اولور مثلا اولئك واولى كلمه لرنده همزه ايله لام بينلرينه واو ادخال ايدرلر اليك والى كلمه لرينه مشتبه
اولمامق ايچون الرابع والعشرون صورت خطده مركز همزه اولان واودركه مضموميتنه علامتدر تلفظ اولنمز

نحو هذه نساؤك وشاؤك كذلك واو مزبور متلفظ اولور حمراوان وسوداوان كبى الخامس والعشرون واو نداء
وواو ندبه‌در وازيد واغربتاه كبى السادس والعشرون واو حاليه‌در كقولك اتيته والشمس طالعة اى فى حال
طلوعها السابع والعشرون واو صرفدر وبو شول واودركه اوّلنده معطوف حقنده اعاده‌سى صحيح ومستقيم
اولميان حادثه‌يى مشتمل كلام اوزره بر كلامى عطف ايچون ايراد ايدرلر پس ماقبلنده واقع اولان حادثه مابعدنده
روا اولمديغندن ناشى منصرف اولمغله واو صرف ايله تعبير ايلديلر كقوله * لا تنه عن خلق وتأتى مثله * عار عليك
اذا فعلت عظيم * يعنى سن كندك متخلق اولديغك خلق ناسزادن سائرى نهى ومنع ايله زيرا بويله ايلك سكا
عار وعيب عظيمدر پس بوراده اوّل كلامده واقع حادثه‌دن مراد نهى عن الخلق حالتيدر اكر تأتى مثله قولى لا تنه
فعلى اوزره عطف اولنسه لا كلمه‌سى اكا دخى تصدر ايلك لازم اولمغله معناى مراده مخالف اولور بو جهتله
صورتا عطف ومعنا جهتيله صرف اولندى بوراده فانه لا يجوز اعادة وتأتى مثله على تنه نسخه‌لرى غلطدر اصحّ
اولان لا يجوز اعادة لا على وتأتى مثله عبارتيله اولمقدر (الهاء) حروف معجمه‌دن يعنى حروف هجادن بر حرفدر
بش وجه اوزره مستعملدر اوّل ضمير غائب اولوب نصب وجرّ موضعلرنده استعمال اولنور كقوله تعالى
﴿قال له صاحبه وهو يحاوره﴾ ثانى حرف غيبت اولور يعنى مجرد غائب معناسنه دالّ اولور اياه كلمه‌سنده‌كى هاء كبى پس
ضمير يالكز اياه لفظى اولور ثالث هاء سكته‌دركه كلمه‌نك آخرنده اولان حركه‌يى ياخود حرفى بيان ايچون آخرينه
الحاق اولنور ماهيه وهاهناه كلمه‌لرنده اولان هاء كبى وبونده اصل اولان اوزرينه توقف اولنمقدر وبعضا على نية
الوقف وصل اولنور رابع همزهٔ استفهامدن مبدله اولان هاءدر كقوله * واتى صواحبها فقلن هذا الذى
منح المودة غيرنا وجفانا * اصله اذا الذى خامس هاء تانيثدركه كرد تاء تعبير ايتدكلريدر وقف حالنده رجه كلمه‌سنك
هايى كبى (ها) قصر ايله كلمهٔ تنبيهدر آنكله سياق كلامه آكاه اولوب نصب ذهن ايلك ضمننده مخاطبه
تنبيه وتأكيد اولنور وكاه اولوركه اسم اشارت اولان ذا وذى كلمه‌لرينه داخل اولور هذا وهذه وهاذاك وهاذيك كبى
على قول ذا بعيد وهذا قريب اولان مشار اليه مخصوصدر پس ذا او رجل وهذا ايشته شو رجل ديمك اولور
وهاء لفظى مفرد ومؤنثدن كنايه اولور رأيتها كبى كه رأيت مرأة سبكنده‌در وبو ضمير مؤنث اولان هاء دكلدر
وهاء كلمه‌سى دوه قسمنه مخصوص زجر حكايتندركه انكله دوه‌يى سوروب كتورولر كذلك دوه‌يى چاغره‌جق
اصواتندر وكلمهٔ تلبيه واجابت اولور مثلا بر آدمى چاغرديغكده جوابنده هادركه ايشته واردم ديمك اولور واسم فعل
امر اولور خذ معناسنه‌كه آل وطوت ديمكدر بونده مدّ ايله ده لغتدر وايكيسيده كاف خطاب ايله ده مستعمل اولورلر
مثلا هاك وهاءك ديرلر سن آل معناسنه وممدوده‌ده كافدن مستغنى اولمق جائزدر بو صورتده همزه‌سى كافك
تصريفلرى كبى تصريف اولنور مثلا هاء يا رجل ديرلر همزه‌نك فتحيله وهاء يا مرأة ديرلر همزه‌نك كسريله وهاؤما
يا رجلان ويا امرأتان وهاؤن يا نسوة وهاؤم يا رجال ديرلر ومنه قوله تعالى ﴿هاؤم اقرؤا كتابيه﴾ وجه ثانى ضمير
مؤنث اولوب محلا مجرور ومحلا منصوب اولەرق استعمال اولنور نحو ﴿فالهمها فجورها وتقواها﴾ اوّلده مفعوليت
اوزره منصوب وثانى وثالثده اضافتله مجرورلردر ثالث تنبيه ايچون اولور بو صورتده درت كلمه‌يه داخل اولور
(١) بعيده مختص اولميان اسم اشارته داخل اولور هذا كبى (٢) اسم اشارتله مخبر عنه اولان ضمير مرفوعه داخل اولور
نحو ﴿ها انتم اولاء﴾ (٣) ندا موقعنده وصلت اولان اىّ كلمه‌سنه داخل اولور يا ايها الرجل كبى بو مقامده هانك
دخولى واجبدر منادانك مقصود بالندا اولديغنى تنبيه ايچون وبنى اسد لغتنده هاء مزبوره‌نك الفى حذف اولنوب هايى
اىّ كلمه‌سنك ضمه‌سنه اتباعا مضموم اولمق جائزدر ومنه قراءة * ابن عامر ﴿ايه الثقلان﴾ بضم الهاء فى الوصل (٤) قسم
موقعنده اسم جلاله داخل اولور وبو حرف قسم حذف اولنديغى صورتده اولور تقول هاالله بقطع الهمزه ووصلهما
وكلاهما مع اثبات الف ها وحذفها (هو) هانك ضميله صعيد ايلنده بر بلده آديدر (هيوه) هانك فتحى وپانك ضميله
يمنده بر حصار آديدر (هلا) هانك فتحى ولامك تخفيفيله آت قسمنه مخصوص زجر وآزار اصواتندر بر حالتدن زجر
ومنع ضمننده تفوّه اولنور (هلاّ) تشديد لامله تحضيض وترغيب واغراء معناسنه مستعملدر هل ايله لادن مركبدر
مثلا هلاّ مررت برياض الجنة ديرلركه مجلس ذكره وارمدكى نيچون وارمدك نه طوررسن وارسك انسبدر ديمكدر
(التهلى) تفعل وزننده سرعت ايلك معناسنه‌دركه كلمهٔ مذكوره‌دن متصرفدر يقال تهلى الفرس اذا اسرع (هنا)
هانك ضمى ونونك تخفيفيله و(ههنا) هاء زياده‌سيله ظروف مكانيه‌دندر بونلر ايله قريب اراده اولنور مثلا اجلس
هنا وههنا ديرلركه شورايه وايشته شورايه اوتور ديمكدر (هنا) و(ههنا) و(هناك) و(هاهناك) هالرك فتحى ونونلرك
تشديديله بعيده اشارتلردر لسانمزده اورا ايله تعبير اولنور وعربلر دوستنه هاهنا وهنا ديرلركه هالرك ضميله‌در

ادن وتقرب معناسنه که بکا پك یقین کل دیمکدر وسومدیکی آدمه ها هناّ وهناّ دیرلرکه هانك فتحی ونونلرك
تشدیدلریله تنحّ بعیدا معناسنه درکه بندن دور اول معناسنه کویاکه اسم فعل موقعنده استعمال ایدرلر و(هنا)
هانك ضمی والفك قصریله معرفت لهوولعب معناسنه در وهنابر موضعك آدیدر وکاه اولورکه عربلر من هنی دیرلر
هانك فتحی ونونك کسری ویانك سکونیله من هنادیه جك یرده وکاه اولورکه انا وانت کلهلرینك همزهلرنی هایه
ابدالله هنا وهنت دیرلر (الهنا) عصا وزننده فرومایه ومجهول اولان نسنهیه دینور (هناه) هانك فتحیله
خاصة ندا موقعنده فلان معناسنه استعمال اولنورکه الفاظ کنایهدندر یقال یاهناه وبوهنومادهسندن
مأخوذدر (هیا) هانك فتحیله حرف ندادر اصلی ایا ایدی همزه یایه ابدال اولندی (الیاء) حروف
هجادر وحروف مهموسهدندر وشدیده ایله رخوه بیننده متوسطدرکه نه قوّتلو ونه ضعیفدر وحروف
منفتحهدندر واول * صط ضظ * حرفلرندن ماعدا حروفدن عبارتدر وحروف منخفضهدندر واول قاف وغین
وضاد وخاء معجمات وصاد وطاء مهملتین وظای معجمهدن ماعدا حرفدن عبارتدر ومصمتهدندرکه * مر بنفل * حروفندن
ماعداسیدر * شارح دیرکه بوراده من المهموسة عبارتی قلم ناسخدن سهودر زیرا حروف مهموسه همس مادهسنده
ذکر اولندیغی اوزره * حثه شخص فسکت * حرفلریدر وبصائرده یاء شجریهدن اولمق اوزره مرسومدر ومعلوم
اوله که اشبو یاء حرفی اوچ وجه اوزره استعمال اولنور (١) ضمیر مؤنث اولور نحو تقومین للمخاطبة ونحو قومی
للامر (٢) حرف انکار اولور مثلا برکسه رایت زیدا دیدکده لسان انکار ایله ازیدنیه قولنده اولدیغی کبی (٣) حرف
تذکار اولور نحو قدی وبو بعینه واو مادهسنده واوك انکار ایچون وتذکر ایچون کلدیکی کبیدر ویاکلمهسی که الفله در
حرف ندادر منادای بعیدندا اولنور کرك حقیقی وکرك حکمی اولسون وکاه اولورکه آنکله منادای قریب ندا اولنور
تاکید ایچون ومنه قول الداعی یا الله یاربّ وعند البعض قریب وبعید بیننده وعلی قول قریب وبعید ومتوسط
بینلرنده مشترکدر واشبو یاکلمهسی سائر حروف ندادن اکثر مستعملدر بناء علیه حرف ندا محذوف اولان موقعده
آندن غیری تقدیر اولنمز کقوله تعالی ﴿یوسف اعرض عن هذا﴾ ای یا یوسف واسم جلال واسم مستغاث وایّها وایّتها
کلهلری همان آنکله ندا اولنور کذلك مندوب انکله ندا اولنور یاخود وا ایله ندا اولنور وخفی اولمیه که یاکلمهسنی
مثلا فعل کبی مضاف اولمیان کلهیی ولی ایلدکده یعنی اکا داخل اولدقده کذلك ندا ایچون اولوب منادی محذوف اولور
کقوله تعالی ﴿الایا اسجدوا﴾ فی قراءة ای الایاقوم وکقول الشاعر * الایا اسقیانی قبل غارة سنجال * کذلك ولی
ایلدیکی حرف اولورسهده محذوف اولور کقوله تعالی ﴿یالیتنی کنت معهم﴾ ومنه الحدیث ﴿یارب کاسیة فی الدنیا عاریة
یوم القیامة﴾ کذلك جملهٔ اسمیه اولورسه محذوف اولور کقوله * یالعنة الله والاقوام کلهم * والصالحین علی سمعان
من جار * بونلرك مجموعنده منادی محذوفدر علی قول مجرّد تنبیه ایچون اولور تاکه جملهیی بکلها حذفله اجحاف
کله لازم کلمیه وبعضلر دیدیکه اکر یاکلمهسنی دعا یاخود صیغهٔ امر ولی ایدرسه ندا ایچون اولوب بونلردن غیری
اولورسه تنبیه ایچون اولور ویاء حرفی القاب عدیدهیی مشتملدر ازجمله یاء تأنیثدر اضربی کلمهسندهاولدیغی کبی
واسماء وصفاتده حبلی وعطشی وذکری وسیمی کلهلرندهاولدیغی کبی ویاء تثنیه ویاء جمعدر وقوافییه لاحق اولان
یاء صلهدر واو صله کبی وواودن محوّل اولان یادر میزان کبی که اصلی موزان ایدی ویاء استنکاردر مثلا برآدم
مررت بالحسن دیدکده مستنکر اولان کسهنك الحسنیه قولنده اولان کبی ویاء تعاییدرکه مراد ایلدیکی کلامی
استحضاردن عاجز اولمغله استحضار ایچون کلدیکی کلهنك آخرنی مدّ ایله حاصل اولان یادر مثلا مررت بالحسن
دیوب اخی زید دیمکی استحضار ایلدکده درخاطر ایلمکه وسیله اولمق ایچون بالحسنی دیو مدّ ایدر ویاء مدّ المنادی در
مثلا بشر کلهسنی ندادهیابشری دیو مدّ ایلدکلری یادر وابنیهده فاصل اولان یاءدر یاء صیقل ویاء بیطار کبی وصورت
خطده مرکز همزه اولان یاءدرکه همزهنك مکسوریتنی افاده ایچون رسم اولنور کذلك تلفظده همزه بدلی تلفظ
اولنان یادر قایم وسایل کبی ویاء تصغیردر نحو عمیرفی عمرو ولام فعل کلهدن مبدله اولان یاءدر خامس وسادس کلهلرنده خامی
وسادی دیدکلری کبی وثعالب لفظنده ثعالی دیدکلری کبی ویاء ساکنهدرکه جزم موضعنده علی حالها ترك وابقا اولنور
کقوله * الم یأتیك والانباء تنمی * بما لاقت لبون بنی زیاد * وبریسی اجابت شاننده اولمیان شیئی ندا ایلدکده اکا تصدیر
اولنان یاء نداءدر یعنی ذوی العقله تشبیها غیر عاقل اوزره تصدیر اولنور کقوله تعالی ﴿یاحسرة علی العباد﴾ وقوله تعالی
﴿یاویلتاء الدوانا عجوز﴾ وبریسی یاء جزم مرسلدر کقولك اقض الامر وبونك ماقبلی مکسور اولوب کسره کندیسنه
قایم مقام اولمغله حذف اولنور وبریسی یاء جزم منبسطدر کقولك رایت عبدی الله وبونده یاء ساقط اولمز
زیرا یرینه قایم مقام اولهجق کسره یوقدر (التیئیة) تفعله وزننده یاء حرفنی یازمق معناسنه در تقول ییت یاء ای کتبتها

قال مترجمه العبد القليل العليل الكليل الآثم * الغريق فى لجة المعاصى والمآثم * ابو الكمال السيد احمد عاصم عصمه الله تعالى فى حرزه الدائم * فحمدا ثم حمدا ثم حمدا لمن تيسيره بالختم ابدى * هذا هو المرفاء لسفينة القلم الجارية على البحر الخضم العيلم واليم الهقم الغطمطم * الذى تخلو عن ادراك ساحله خلايا الأوهام * فكانه عنصر الماء البعيد الغور عن بلد العقول والافهام * الاوهو الاوقيانوس البسيط * فى ترجمة القاموس المحيط والقابوس الوسيط * وقد اتفق التوقف والاستواء * على ميناء فرضة الانتهاء * بشرطة التوفيق من مجرى الرياح على وفق الاشتهاء * فى اليوم الرابع عشر وهو يوم الاحد من ذى القعدة الشريفة المنخرطة فى سلك شهور سنة خمس وعشرين ومأتين والف * من هجرة من كما يرى من قدامه يرى من خلف * وهى موافقة لحساب ﴿كتبخانهٔ علوم﴾ ١٢٢٥ ودقيقة هذا التاريخ غير ستير على اصحاب الفهوم * اللهم انفع بفوائده جميع المسلمين * ومتع من عوائده كافة الطالبين * واجعله ذخرا لآخرتى * ولنسبة نبيك النبيه وسيلتى * واعف عنى ماصدر منى من زلتى * وصن وجهى يوم الحسرة عن ذلتى * وهو يوم يندب فيه ويستغاث بندبة فيا خجلتا ياكربتا ياندامتا على سوء اعمالى وهجنة حالتى * واغفر لى ولوالدى ولجملة اصولى وفروعى وقرابتى * واحبتى واساتذتى ومشيختى ولجميع امة محمد عليه الصلوة والسلام * بحرمة من به ختم مصحف الرسالة وهو فاتحة الانبياء العظام * وصلى الله عليه وعلى آله واصحابه وخلفائه واتباعه واحبائه واشياعه وعلمائه وانصاره واوليائه * وعلى قاطبة الانبياء والمرسلين * والملائكة اجمعين * ماجرت جوارى الاقلام فى عيالم عوالم العلوم * موشيات المعالم ومنشآت الاعلام

مم
م

تاريخ

ترجمة القاموس لما كملت ❊ مسكية الختم على خير الختوم ❊ ارخت للاسم وللاتمام ❊ قدتم الاوقيانوس بحر للعلوم

١٢٢٥

فاتح جامعشريفى درسعام مجيرلرندن اسلامبولى مصطفى كذا

فاتح جامعشريفى درسعام مجيرلرندن اسلامبولى محمد امين كذا

بايزيد جامعشريفى درسعام مجيرلرندن وطوپقپوسراى همايونده خرقهٔ سعادتده قارئ شفاء شريف السيد حافظ محمد اسعد المصحح فى المطبعة العثمانية

اياصوفيهٔ كبير درسعاملرندن ومجلس عليه اعضاسندن خلوصى زاده اسلامبولى السيد عبد القادر راشد رئيس المصححين فى المطبعة العثمانية

مكتب نواب منتخبلرندن چهارشنبه لى السيد عبد الله روحى كذا

حفيد نافذ پاشا السيد شكر الله عصمت كذا

فاتح درسعاملرندن اسلامبولى محمد توفيق كذا

نور عثمانيه امام اولى حافظ احمد كذا

﴿طبع فى المطبعة العثمانية وختم فى غرة رجب لسنة خمس وثلاثمائة والف﴾

فى ٣ رجب سنه ١٣٠٥